січня 1903 (22 с. ст. грудня 190[illegible] Рік

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО
в Австрії: за границею:
на цілий рік . . 32 к. 44 корон
на пів року . . 16 „ 22 „
на місяць . 2 „ 70 с. 3 „ 70 с.
У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.
Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або ва ої місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші правильні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.
Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

N1 I-35 а відділ.

...часу!

...ий маневр гр. Потоць-...двиборчого періоду до ...им memento, яке застав... ся від разу як найенергіч... борчої акції. Одначе скупість ...ять до нас про передвиборчий ...же нам допускати, що на жаль так ... наш загал, здаєть ся, береть ся до ... роботи занадто поволи, так як би ...нами було не три тижні, а що найменше ...яці часу. Супроти того, мусимо знов заапе... до нашого загалу, звертаючи увагу на ...вилї і на ті сумні наслідки для народної ..., коли-б того короткого часу, який нам ... ся, не використано як слід для приго... нам виборчої побіди в тих межах, в яких ...дити можемо.

...про вагу надходячих виборів, про те, що ...удуть рішати про соймову виборчу ре... а тим самим і про будучність нашого ...окрема про національно-політичну бу... ашого народу, ми вже писали і тепер ...уємо сього повторяти.

...е звернемо увагу на те, що коли наш ...ви тільки починає рухати ся, темні сили, ...тануть одною боєвою лавою проти ви... змагань нашого народу, вже взяли ся ...ти. А треба зважити, що зовсім иншої ... треба нам, а иншої тим темним силам, бо ...вони мають на свої услуги весь адміністра... ...й, державний і автономічний апарат, при по... ...якого потребують тільки натиснути на не... ...му масу, щоб осягнути бажані результати, ... мусимо власними силами, поборюючи в до... ...всї ті перешкоди, які нам той апарат ста... ...ме, ту несьвідому масу осьвідомити і зорга... ...ати, вляти в неї почуте громадянських прав ...вязків, почуте обовязку бороти ся за ті пра... ...обота се не легка і тому треба взяти ся до ...айшвидше і з як найбільшим запалом.

...готована наших ворогів, що правда, не ...стороннього оку, бо вони, як запев... ...чинъ", працюють головно „въ запер... ...ъ". І тому результат праці „Rad-и ...покажесь аж пізнійше, при правибо... ...за те союзники „Rad-и Narodow-oї" з ...Рады" вже почали роботу. В Пере... ...дині вже поставлено кандидатуру д-ра ...ського і назначено ряд віч за тою канди... ...д. В Брідщині кладуть москвофіли канди... ...-ра Дудикевича, в Сокальщині кандида... ...хвофіли, як се ...д-ра Маркова. Загалом мосць розвинути ...но голосів їх органу, задумую... Staats... ...цію на найбільшу скалю, справжню ... в ...іопроти українського національного рух... ...мають запевнену поміч „Rad-и Narodow-oї". ...ляким найбільше ходить о се, щоби доказати ...бись українського національного ру... ...а русскіе" їм зовсім не страшні.

...ехай-же наш загал уважає, щоби в перед... ...орій акції не лишив ся позаду, щоб сам не ...инв виборчих невдач. Надходячі сьвята треба ...користати на як найінтензивнійшу виборчу ро... ...гудка повинна розвивати ся в отсих напря... ...к: організация виборчих комітетів, скликуване ...передвиборчих зборів, ставленє кандидатур і скла... ...днєщатків на виборчий фонд, на який селяни ...вині колядувати, а інтелігенция складати датки ...на сьвяточних забавах.

Звісна річ, що справжня виборча агітация ...жива аж тоді, коли вже є усталена кандида... ...ра: отже все те, що потрібне для усталеня кан... ...дидатури: организация виборчих комітетів, перед... ...борчі збори для порозуміня що-до особи кан... ...дата, відповідні фонди на агітацию, — все те ...ненно бути зроблене зараз, щоб могти як най... ...раще взяти ся до масової агітації, на яку ли... ...ше ть ся тільки два тижні часу, бо по ...виборах масова агітация вже відпадає, устуг... ...ми місця більш перзональній агітації пом ж ...орцями.

Тому то з огляду на вагу хвилї кличемо до ...хто не хоче, щоб находячі вибори скріпили ...ське ярмо над нами: Як найшвидше ...роботи! Не марнуймо часу!

Передвиборчий рух.

Золочівщина: Староста Телїховський, що так ...ально перевів вибори до ради державної — а ...ім строго справедливо доходже є против над'у... ...ть виборчих, бере ся завчасу до легальної ро... ...ти. Хоч намісник ще не розписав був виборів ...сойму, вийт в Олеську вже 23. грудня виложив ...борчу листу до переглядяня виборцям, оголошу... ...се виложене карткою, прибитою в канцелярії ...домської на незамітнім місци, і повідомив про ...старосту. Отже вибори були розписані аж 28. ...дня, а в Олеську вийт скорше розписав вибо... ...Руські виборці повинні добре й пильно роз... ...янути ся в виборчих листах.

Сокальщина і Белзчина: Дістаємо таку ві... ...домлення:

...бори з сільських громад до сойму краєво... ...писані вже на день 25-го лю... ...1908 ...час короткий, тож не ...хвилї! Треба проте вже в найблиз... ...в кождім селї комітета виборчі. ...х роблено відвічальними за те, ...е з наших руських сьвят ...Комітети виборчі, ...аємо на перше велике ...віче, яке відбуде ся дня ...ю) в „Народнім Домі" в С...

кали. За Видїл „Руської Ради" в Сокали і Комітет виборчий: *Петро Лінинський* голова, *Д-р Роман Перфецький* секретар.

Яворщина: Народна Организация скликує мужів довіря і організаторів національно-демократичної партиї на збори, котрі відбудуть ся Яворові дня 10. сїчня 1908 р. о годині 2. пополудни в комнатї Міщанської Читальні „Просьвіти". Всї громади судових повітів яворівського і краковцького мають вислати своїх делегатів на сї збори. Нарада буде вести ся над переведенєм виборів посла до сойму краєвого і поставленєм кандидатури на посла.

Москвофільські кандидати. Москвофіли поставили кандидатом на посла соймового від Перемишлянщини п. д-ра Глібовицького, від Бродщини д-ра Дудикевича, від Сокальщини п. Маркова та розпочали вже агітацию за сими кандидатами.

З Дрогобиччини: В справі виборів соймових з повіту дрогобицького відбудуть ся в понедїлок дня 13. сїчня 1908. о год. 12. в полудне в Руськім Касинї в Дрогобичи збори, на які взиваєсь всїх членів нашого сторонництва. За организацию *Д-р Ярослав Олесницький.*

Станиславівщина. Дня 10. с. м. о год. 11. перед полуднем в сали тов-а „Руська Хата" (ул. Казимирівська ч. 9. напротив д-ра Яновича) в Станиславові відбудуть ся збори громадських делегатів та членів громадських комітетів з цілої Станиславівщини. Крім справ организацийних і вибору заряду повітової организації, на порядку нарад буде справа виборів, кандидатур і виборчого фонду. — За повітову организацию *д-р Володимир Янович.*

Запросини до передплати
„Ukrainische Rundschau".

Стараючи ся відповісти хоч в частинї пекучій потребі і висказуваному нашими прихильниками з поміж чужинців і з кругів наших передплатників бажанєм розширеня нашої часописи, постановили ми збільшити „Ukrainische Rundschau" в отсих напрямах: збільшити обєм часописи з 40 на 48 сторін, побільшити скількість стрічок на кождій сторінці і побільшити формат. Надто рішено подавати в окремих додатках важнїйші промови українських послів в парляментї. За все те постановлено підвисшити передплату лишо 2 корон, значить з 6 на 8 кор. Крім того гадаємо ...нуть пере...дплатники, які зголосять ся по день 20 сїчня пр... ...и першім числї етнографічну карту Украї...и вартости (з пересилкою) 70 сотиків.

Розширяючи обєм часописи, подбала редакция також про її удосконаленє. Редакциї удалось придбати в ряди співробітників найзнаменитших українських публїцистів і учених, а то крім майже всїх українських поетів, яких імена пропускаємо, між иншими отсих добродіїв, що приобіцяли свою дїяльну участь, як: д-р Ів. Франко, д-р Василь Щурат, д-р Ст. Томашівський (подасть студию до етногр. карти Украіни), д-р Ст. Рудницький, д-р Мирон Кордуба, Вол. Гнатюк, Мих. Лозинський, д-р Вол. Бачинський, Яр. Весоловський, д-р Зенон Кузеля, Дмитро Дорошенко (буде подавати огляди з житя Українців в Росиї), Петро Карманський, Мих. Мочульський, Джиджора і т. д. Праці сих писменників частю вже надіслані до редакциї будуть друковані попавши з найблизших чисел. — Числячись з бажанєм чужих читачів, редакция зачне звертати пильнійшу увагу перекладам белєтристичних творів і літературним оглядам. Перекладів будуть доставляти крім дотепрішних перекладачів (п ні Ір. Будз і п. Горошівський) ще проф. Осип Роздольський. — Як вимінулім, так і в слїдуючім роцї буде редакция старати ся давати місця голосам чужинців про українські справи.

Вважаючи зайвим говорити про значінє нашої часописи (про те писало ся вже в наших часописях досить), позволяємо собі прецінь згадати на те, що ми мусимо нашу часопись розсилати в великій скількости даром (до самого австрийського парляменту посилаємо 200 примірників). Подаючи ціну на нашу часопись навіть на нормальні відносини низьку, ставимо на адресу нашої суспільности постудят підпирання її передплачуванєм і приєднуванєм нових передплатників. Окремо і з натиском звертаємо увагу тої великої частини наших дотерішних передплатників, які привикли платити належитість за часопись з долу, щоби систему післяплати змінили на систему правдивої передплати. Для самих передплатників се мабуть все одно, для часописи однак се питанє житя і смерти. Передплату можна посилати річно, піврічно, або й кварталько на адресу администрациї часописи: Administration der „Ukrainischen Rundschau", Wien, XVII Frauenfelderstrasse, 2.

(Примітка: Остатне подвійне число за рік 1907 появить ся на днях. Число перше за рік 1908 появить ся 15. сїчня. Оба числа друкують ся одночасно).

Редакция „Ukrainische Rundschau".

Промова п. Цеглинського.

виголошена на засїданю палати послів при будже-товій дебаті дня 19. грудня 1907.

(Дальше).

Коли пр. член такого товариства просить о дозвіл на отвореня крамниці, то може собі жадати до безконечности.

Громада в Ляшках гостинцевих, що лежить також в моїм виборчім окрузї, мала від давна крамницю мішаних товарів, а доходи з неї оберталa на громадські цїли, як на будову школи і громадського дому. Сього року мала громада розширяти шкільний будинок. Ба, колиж бо громада „стріляє, а староста кулї носить". Як-раз д. 18 серпня с. р. приходить зі староства розпорядженє, щоби крамницю зараз замкнути, бо жандарми нібито найшли там якісь непорядки. Громада зразу зрозуміла, що се месть за те, що вона при виборах до державної ради не пішла на руку п. старості; але таки вислала до старости трьох своїх членів в депутациї з просьбою о ласку, бо через його приказ мала би занадто велику шкоду, більше як по 100 К на день. Але п. староста Свобода забув уже про ті нібито непорядки, задля яких звелїв було замкнути крамницю, та каже: „Як будете горівку, що продаєте в крамници, брати не просто з фабрики, а від місцевого пропінатора, то зараз позволю отворити крамницю". Громада звиняла ся тим, що має з фабрикою річний контракт і не може його без причини зірвати. Отже крамниця остала й дальше замкнена. Аж на довгі просьби і жалоби, аж моїй і мого товариша Фолиса інтервенциї удало ся по цілих шістьох місяцях знести той старостинський указ і крамницю наново отворити. Але що громада за шість місяців через замкненє крамниці стратила більше як 18 000 К, се, розуміє ся, нікого не обходило, ані намісництво, ані старосту. Додатково вже геть після замкненя крамниці наложено на громаду ще тяжкі грошеві кари по 80 і 200 К нібито за якісь промахи у веденю крамниці. Навіть еще й тепер остає крамниця під наглядом жандармериї, а комісарі староства накладають на громаду грошеві кари і навіть грозять, що, як еще раз замкнуть крамницю, то не поможуть не тільки посли, але й сам Господь Бог. Так всемогучими є ті пани!

В часї сьогорічних заворушень університетських позвязано студентське товариство „Академічну Громаду", хоч воно не мало ніякої участи в заворушенях. По заворушенях хотіли студенти заложити собі нове товариство, бож 1.200 університетських студентів не може обійти ся без товариства. Але намісництво без пардону відкинуло статути. Причиною було не те, що містило ся в статутах, а те, чого в них не було. І так пр. було в статутах, що товариство може уладжувати відчити, концерти, забави з танцями, а також прогульки по краю. Референт, котрий мабуть не розуміє по руськи, гадав, що говорить ся не тілько про прогульки по краю, але також і про відчити, концерти по краю ухиляють ся з під контролї. Дальше було в статутах, що до товариства можуть належати тілько університетські студенти, як звичайні, так і надзвичайні. Референт підсунув тут гадку, що тими надзвичайними студенти мають бути ті, що остають поза університетом, а такі не могуть бути членами товариства. Вкінци було в статутах, що всякі спори рішає третинний суд, до котрого спорячі сторони вибирають по двох членів, а ті знов вибирають пятого на суперарбітра. Отже референт добачив тут хиб в тім, що не постановляє ся в статутах нїчого на випадок, коли би ті чотири вибрачі суді не могли згодити ся на вибір того пятого. Розумієсь ся, такі статути треба було відкинути. Референт задав собі навіть труду, щоби — не каже, що був розумним, але бодай — на стілько обережним, щоби не виставити ся на прилюдний глум і сьміх.

Розуміє ся, що галицька адміністрация має собі за задачу не, щоби охороняти нарід в його тяжкій боротьбі о житє і помагати йому та підтирати його, а щоби панувати, приказувати і поступикувати. Як тую політику веде ся особливо при виборах, сами ви, мої панове, нераз нагоду тут мали і чудувати ся адміністрацийним способностям наших властий.

Піду дальше в моїх загальних замітках. Громадських начальників у нас не вибирають члени громадської ради; їх згори назначує староста і три їх на ім уряді, не зважаючи на всякі рекурси, відклики, протести і нові вибори, так довго, поки богато з них, наче члени нашої палати панів, не дожовтними віттами. На той почесний уряд вибирає ся очевидно лише людий певних, слухняних, звичайно без жадної моральної вартости. Ні... ...то війта найдете, мої панове, у нас ледво двох ...що ся так можна їх взати порядними. А хоч ...ийт зразу був і добрим чоловіком, то ...годом ...поючи все мож молотом а ковалом, хитаючись ...ь приказами п. старости і інтересами громади, ...а у свій безрадности і ...ності посьпіхом громади, поки він вкінци в шинкарі ...в кождому не найде своїх постійних дорадників ...зведе ся ні на що.

До ...тестя прибіга раз стара жінка з плачем і ...млюючи руки, що постигло її страшне нещастє. ...и всі налякані та питаємо, що за таке ...нещасте. Тогдї вона каже: „Найбільше не щастє, яке ...гнало на нас може ...асти. Мого чоловіка ...а вибрали війтом". (Жива ...лість і сьміх). „Він ...бі, ...правда, дурний ...ище — каже ...на таку кару таки ...заслужив". ...— рудяш господар і ...тепер всьо про ...ародників і ...ціле ...слуш... ...ність ...ний ...джує ...ре... ...хочеть...

Кождий староста є в своїм повіті неограниченим паном, правдїшним сатрапом. Він ...ке... ...ю свобо...

Одначе ...ністю ...

...ня, то прошу вас дуже, мої панове, прочитайте собі інтерпеляцию нашого товариша д-ра Петрушевича в справі сатрапського панованя сокальського старости Шведзїцького. Такий староста є більше ненарушимий від нас, бо наша ненарушимість є таки бмежена, а його цїлком необмежена. Наслїдком грубих надужить виборчих і внесених в сій справі жалоб розпочато против сокальського старости Шведзїцького карне слїдство; але висший краєвий суд у Львові велїв те слїдство застановити і запорядив навіть дисциплінарне слїдство против обох судиїв, Пелеха і Кнопфа, хоч вони повинні бути чейже независимі.

Мої панове! Ті насильства бачить ся на всїх полях краєвої управи, в краєвій адміністрациї і в автономічнім краєвім заступництві, в повітовій адміністрациї і в повітовій радї.

До повітових рад не вибирає ся членів з сільської курії; староста назначує їх наперед, а вибір їх є лише номінальний і формальний. Коли би в тій автономічній институции були дозволені наглі внесеня в справах виборчих надужить, то можна би там почути такі самі дебати, як чує ся їх тут або в соймі. Перед кількома тижнями відбулись таким способом вибори до повітової радиз сільської курії в Залїщиках. Там більше ніж 60 руських виборців не допущено до вибору комісії виборчої. Сю комісию п. староста Вельце займенував собі по своїй вподобі і з нею перевів вибори до повітової ради. Про внесені протести було йому цїлком байдуже. Руські виборці звернули ся телєграфічно до намісника і президента міністрів. Але що се обходить такого старосту! Він панує в своїм повіті безкарно, панує краєвим звичаєм після польського права.

Е, мої панове, годен богато зрозуміти, але не годен зрозуміти того вибрику, як заприсяжений урядник може посунути ся до тої зухвалости, щоби законні постанови так безлично доптати. Могу собі пояснити се лише тим, що воно стало ся в повітї, де начальник повітової ради є заразом головою польської „народової ради". І отсе є тою висшою силою, котра старосту вже наперед уповажнює до такого вибрику. Коли староста має до вибору між приказами польської „ради народової" а приказами краєвого або й центрального правительства, то він, розуміє ся, слухає висшої власти, польської „ради народової". А що до повітових рад допускають лише цїлком певних і прихильних людий, то й самоволя їх є далеко більша і нїчим не обмежена. Куди лиш зайдемо ми, посли, всюди домагають ся наші виборці голосно і сильно знесеня повітових рад, тих „польських бецирків", як ...зає народ, бо, кажуть, вони ...

А коли хочете, мої панове, знов пожитку... образ того сатрапського панованя, то прошу, прочитайте собі мою інтерпеляцию в справі добромильської повітової ради. Там побачите типічний образ тої самоволї. Повітові ради позабирали було, ...би для санациї, громадські задаткові каси та позакладали з їх майна повітові каси під власною управою; ...м попали громади в цїлковиту фінансову зависимість від повітових рад. Так само ...ступили повітові ...ди і з лїсами та пасовиськами, а те спровадило знов ...господарську зависимість громад. Таким способом ...ський повіт, певно оден ...лий прим. добрий Австриї, попав повітовий раді, ...айнещасливіші і управі великої посїлости Па... Тишко... го в цїлковиту паньщину.

Сього року ексц. Абрагамович зложив в галицькім соймі внесенє в справі урядового ...ика автономічних властий в Галичині. Поки ухвалено те внесенє, що очивидно мало на ...мєті виперти з громад руську урядову мову, посьпішило богато руських громад забезпечити свою руську урядову мову законною ухвалою громадської ради. Тогдї в перемискій повітовій радї повстало товариство, що назвало себе „товариством для охорони польських народових інтересів", та видало обїжник до своїх прихильників в громадах перемиського повіту з зазивом, щоби всїми можливими способами старали ся не допустити до заведеня руського урядованя в громадах. В тім обїжнику подано також і ради, як сього можна доконати, а то: 1) не являти ся на дотичні засїданя громадської ради і намавляти до сього инших радних хлопів; 2) декомплєтувати засїданє особисто або ...мочи инших радних; 3) винаходити ...хибки в ухвалї і на тій підставі ви... а повітова рада вже подбає ... громадської ради уневажнене ...писали теперішний маршалок ...дислав Сапіга і теперішний ...ди Квятковський. Спра...

Славянське в... в спр...

Дня 15. гру... Домі" на кор... кликані чесько ...тестувати, проти ...ським соймі.

Зборам п... рат виголосив ...історичний огл... сах. Доказ... силу наро... вительства ... сам є ра...

Оп...

...небувало низькі! ШОВКОВІ КОВДРИ на вовні по зр. 10. — КОВДРИ БРОКАЛЕВІ „BRYLANT" по зр. 5·50. — МАТЕРАЦИ з морської трави по зр. ...ВІЯНІ КОЦИ по зр. 5. — ПРОСТИРАЛА під ковдру зр.

…ьки сили, щоби оперти ся. Проте …і ті послїдні кроки правительства …ків познанських не знищать.

…імени молодочеської партиї промовив проф. д-р Підерлє, декан філь. факультету, що як такий протестував також іменем сенату. Трохи нещиро звучало його запевненє, що Молодочехи разом із всїма иньшими партиями чеськими, стануть завсїгди в оборонї кождого угнїченого славянського народа.

Від соц. демокр. промовляв наперед Гудец (зі Львова) і Соукуп з Праги.

Промови їх визначали ся патосом, але мимо сего, що д-р Соукуп найшов слова спочутя мешканцям Конго і нїмецьких, африканських кольонїй, так він як його товариш Гудец, забули, що є на сьвітї східна Галичина, де вправдї не поставлено на соймі таких внесень, хто зна‘ може тому, що вже Річ посполита подбала, шоби руська земля опинила ся в польських руках, а послїдні її слїди „лїси і пасовиска“ забрано при помочи зненавидженого ними австрийського уряду.

Промови їх не надали, як ждатиб було можна, зборам сим більше принципіяльного напряму. Сутию не много рїжнили ся від промов попередних. Зробив се доперва Словак, редактор д-р Павлю, котрого горяча, глубоко відчута промова була доказом, що говорить се справдїшний людовий трибун, що виступає проти насильства всюди де лише вони в імя шовінїзму на слабших народах дїють ся.

Іменем старочехів промовив д-р Матуш, що величав свою партию за се, що вона дала вже доказ своєї славянської взаїмности на дїлї, утворивши правицю за Баденього, но забув очевидно додати, що вчинки сеї правиці при галицьких виборах моглиби як-раз бути предметом таких самих протестних зборів. З дальших бесїдників заслугують на увагу поступовий Чех редактор Кунта, що перший критично віднїс ся до парляментарної заяви проти протипольських предлог, вказуючи, що Русини не могли, з огляду на свій нарід до сеї заяви прилучити ся.

Д-р Бартошек, що заступав „Вільну Думку“ виступав проти пруських предлог зі становиска свобідного розвою національних культур і осуджував всї заходи поодиноких верств і народів до порабоченя культурної індївідуальности поодиноких слабших народів.

Промовляв також росийський публїцист Новіков в дусї поступових росийських кругів. Замітно, що „Národní Listy“, котрі так охотно містять кожде слово „истино-русскихъ“ нї слівцем не згадали про зміст його гарної промови.

Супроти сего, що дебата приняла загальнїйший характер і що кілька разів згадано Русинів і їх становиска в парляментарній заяві, попросив о слово Василь Струк, щоби в кількох словах дати вираз свому становиску в сій справі.

Маючи до диспозиції лиш 5 хвиль ограничив ся лиш до сконстатованя, що він як Українець прилучає ся до сього протесту проти варварського вчинку пруського правительства не длятого, що роблять його Нїмці (на що головно било богато попередників) анї не длятого, що кривда дїесь Полякам - Славянам, а для того, що такі насильства взагалї роблять ся, що взагалї в нинїшних часах, в часах які уважає Европа найвисшим щеблем своєї культури, есть ще можливим, щоби одна каста якогось народа могла так брутально угнїтати народи слабші. Такий стан може лиш тодї змінити ся, коли народи прийдуть до переконаня, що зло се дасть ся побороти доперва тодї, коли знищить ся суть рїчи, коли знищать ся ...польські касти у народів й цїлі народи, якими руководить ся так пруське правительство в Познаньщинї, як й західні народи в своїх кольонїях, як Мадяри на Словаччинї, як і польська пануюча ся, а не хто і на кім! Але велика часть польської суспільности не дозріла ще до такого переконаня. Бо коли перед роком генїй північ... Бернштерне- Бернзон в імя сеї ідеї, в імя ...одинокої правди, підняв голос в оборонї ...ьности закричала: „niedobільшість польської сус... w nieswoje rzeczy!“ Так, ...ężny starzec! mies...ської суспільности не розуміє більша частина ся лиш проти форми!... На унїсути рїчи і ...вові кипить борба, і от перед вчеверзитетї 2000 польських студентів протест, пора подбав найменших уступок Русинам на унїти ...зитетї. А не були се „представителї лиш шляхти одно...нї, там були і народові демократи! Но найшла ся й горстка поступових студентів, що запротестували проти сього протесту і в сім бачить вїру Поляків початок розуміня сути, бачить запоруку, що можна надїяти ся кращої будучности, що може колись й славянська взаїмність набрати змісту, бо тепер вона лиш — форма!

Опісля промовив ще познанський Поляк Яворський, що взивав Поляків, щоби в інтересї власнім усунули сей несправедливий стан в Галичинї.

А національний Бочковський розвинув думку Струка ширше, виступаючи проти національного егоїзму, що веде народи до насильств над слабшими.

В одноголосно принятій резолюції признає кождому народови право на свобідний культурозвій та з того становиска пятнує ся перш... ...вітом пруську брутальність, що про... ...йбільші сьвятощі, які народ має, ...емлю.

...07. *П. Звая.*

...починцї.

(...стиск.)

...исках, репрезентова...ким, послом соймо... маршалком повіто...шехпольськім орга...тарем, від довшого ...ловий спосіб ...и „Руский Селянин“ ...ска кривда“ і т. п.) ...у, висилаючи їх до ...канайцяти громад ...в своїх ковертах ...жучими чи... і написями ...od opi... ...аших рук... ...й в Мос... прес. (...

Крім того Виділ повітовий в Мостисках занимаючи ся яко власть в урядовий спосіб забороненою законом кольпортажию поповняє злочин надужитя власти урядової тим більше, що свої провини і злочини виконує коштом податкових грошей, бо коштом урядових коверт, канцелярийними силами Виділу повітового, оплачуваними податковими грішми в цїли виконуваня урядових а не неурядових, полїтично-агітацийних а до того ще протизаконних чинностий і оплачуванєм податковими грішми кільканайцяти примірників „Руского Селянина“ (для Поляків „Niedzieli“) і рїжних брошур — все те зі шкодою для суспільности оплачуючої податки, додатки і т. д.

А дальше Виділ повітовий в Мостисках занимаючи ся яко власть в урядовий спосіб кольпортажию брошур і часописий зненавиджених всїми руськими партиями і загалом руської суспільности, дразнить мабуть нарочно цїлий руський нарід не лише в повітї але і в цїлім краю і підкопує віру суспільности в безсторонність властий, а хоч є удержуваний коштом цїлої суспільности без рїжниці визнаня і народности, то однак що-раз більше і вже зовсїм отверто стає полїтично-агітацийним бюром одної лиш шляхоцько-польської партиї.

В сей спосіб поповняє Виділ повітовий в Мостисках провину з § 23. зак. прес., злочин обманьства двоякого рода, бо і супроти ц. к. Скарбу державного і супроти податників, злочин надужитя власти урядової і провину з § 302 зак. карного (дразненє і підбурованє проти народностий). Ми цїкаві що в повисшій справі зробить прокуратория державна в Перемишли, до котрої як нам доносять — зроблено карне донесенє в тій справі з залученєм всяких незбитих і грунтовних доказів. Крім того справу тую припоручаємо памяти наших послів, котрим також долучимо corpora delicti всякі докази і число, до котрого увійшло донесенє до прокураторії.

Я—я.

Союз гімнастичних і пожарничих Товариств.

Сильний розвій наших „Соколів“, „Січий“ і других під рїжними назвами єствуючих гімнастичних і пожарних товариств викликав потребу сотвореня якогось осередка, що помагав би до розвою живучих, піддержував слабі, розбуджував завмерлі і оснував нові товариства та не дав нашому Сокільському й Січовому рухови заспати.

Справдї львівський „Сокіл“ повнив до тепер чинности тимчасового осередка своїх філій, однак велике число тих філій (392 товариств), розкинених по цїлім краю, а навіть за його границями, становить не лиш за великий тягар для самого „Сокола“, але не дає також і філіям належитої опіки і підпори. В ше менше кориснім положеню находить ся переважна часть „Січий“ і тих товариств, що не мають нїякого, хочби навіть тимчасового осередка. Тепер отже надійшов час, щоби всї розкинені або лиш вільно зі собою злучені гімнастичні і пожарні Товариства звязати на стало в одну, сильну, сьвідому і солїдарну організацию.

Узнаючи тому, загально в руській суспільности відчувану потребу, рішила Старшина львівського скликати в 1908 роки перший загальний здуднї 1907 всїх руських гімнастичних і пожарних товариств в австрийській державі, а переведенє сего поручила окремій „Краєвій комісиї организацийній“ в якої склад вийдуть: 1) Альфред Будзиновський як предсїдатель з голосом деримуючим 2) як члени комісиї з голосом рішаючим: а) по два відпоручники „Сокола“ у Львові і всїх філій гімнастичних; б) по одному повітовому відпоручникови за кождих 15 пожарних філій положених в тім самім полїтичним повітї, причім кожда розпочата пятнайцятка числить ся за повну. Повітових відпоручників вибирають представителї поодиноких пожарних товариств (установлені по двох з кождого Товариства) на повітових зборах, скликаних відпоручником дотичної філії, згляднo відпоручником „Сокола“ у Львові. Тітовариства, що не є філіями „Сокола“ (як „Січи“ і дрті) а схотять вступити до союза, будуть уважаніза рівні пожарничим філіям а если в якімсь повітї було таких Товариств більше, то вони можуть вибрати собі своїх окремих відпоручників в тім самім спосіб, що пожарничі філії „Сокола“; притім рівнож обовязує засада, що розпочата пятнайцятка тих Товариств числить ся за повну. в) особи кооптованї самою Комисиєю.

Старшина „Сокола“ у Львові взиває проте всї свої філії, як також відносить ся до всїх „Січий“ і других руських самостійних гімнастичних і пожарних Товариств в австрийській державі з вічливим зазивом, щоби в інтересї єдности і солїдарности а через те і сили нашого одного і поневоленого народа, приступили безпосередно, а найдальше до кінця січня 190 р. до вибраня по двох відпоручників з кожого Товариства по думцї висше наведених засад. Всїм ...гімнастичним філіям припоручає ся, щоби визначили на кождий повіт свого округа відпоручника до скликаня, найдальше до кінця того 1908 р. повітових зборів представителїв поодиноких „Соколів“, „Січий“ і других пожарних товариств.

Всї філії, як і самостійні Товариства мають зараз по вибраню своїх відпоручників подати їх імена і призвища до дома Старшини у Львові в цїли зладженя ...х відпоручників. Як би фонди котрої пожарничої філії або самостійного гімн. пожарничого Товариства позволяли на се, щоби їх відпоручники брали участь в нарадах „Краєвої комісиї организацийної“ не лиш посередництвом делєгатів обраних на повітових зборах. але також кожда особно, то є се дозволене, бо причини що нам до основаня „Краєвої комісиї организацийної“ дає руський „Сокіл“ в русскім Сокільстві нарадах пийнятє в комісиї брати участь всї числяю (по два) в „Краєвій комісиї“ згляднотих Товариств, що пристають до организацийної єдности з голосом дорадним і з правом внесків і інтерпеляций.

...о вступованю ...ної звить до ...остийн і ста... ...е, рівне ...те ся завчасу.

щоби перші збо... пожарників випа... сьвітови силу Ру...

За Старшину

До Русин... ...Ві...

Львівський театральний комітет вступа же в четвертий рік своєї працї збираня жертв на будову народного руського театру у Львові. Дотеперішний успіх нашого труду був ось який: в р. 1905 зібрали ми у Львові 6.026 корон, в р. 1906 над 7.100 кор., а в р. 1907 над 6.072 кор. — разом отже 19.000 корон. Крім того зложили еще многі Львовяне безпосередно в головнім комітетї більше як згадано певно понад 10.000 корон. Послїдний рік був для справи театру менше корисний. В нашім краю розгравались важні для народа полїтичні події, — от й заняли слушно головну увагу і енергію нашої провінціональної суспільности, та відсунули на якийсь час всї инші попередні змаганя народні на дальше поле. Тим то й мусїла справа театру в краю уступати хвилево на дальше місце. Але наш Львів витревав в піднятій працї. Ми були менше заангажовані в полїтичних подїях, і тому й уважали своїм довгом трудитись тим більше на культурнім поли, і доповняти те, в чім не дописувала провінция. Ми розуміли, що коли наш народ має піднестись і станути в ряді других перворядних наций, то мусить розвиватись безвпинно і на культурних областях. Культурні здобутки кождої суспільности, се тривкі средства до дальшого духового подїму народа і певні основи кращої його будуччини. У нас й піднято рїжні важні дїла, а одною з таких глубоко відчуваних потреб було здвигненє в нашім містї народного театру.

Сей клич заняв у нас широкі круги і одушевив навіть таких, що стояли доси осторонь від нашого публичного житя. В кождім забило серце і бажанє бачити наше рідне слово і пісню в достойній сьвятивї штуки. І сей клич не сьміє замовкнути доти, доки в нашій старинній столици князя Льва не заясніє народний руський театр і не загомонить в нїм наше рідне слово.

Львівський комітет звертає ся тому до нашої Вп. публїки з зазивом до дальших щедрих датків, щоби можна приступити небавом до будови театру. На львівській Руси тяжить в першім ряді сей обовязок, бо она творить осередок нашого культурного житя, вона довжна іти красним приміром вперед, і вона буде передовсїм радуватись красою руської штуки на рідній сцені.

Най не буде нїкого між нами, від богатого до найбіднїйшого, що не доложив би своєї частки до великого культурного дїла. Нїхто най не усуває ся від того, бож се обовязком кождого, кого руська земля видала і викормила, і в кім не завмерло еще руське почутє і честь. Най пливуть дальші і обильнїйші жертви, най не буде нїякого зібраня нї сьвят, де би не збирано жертв на будову руського театру, — аж поки не побачимо здїйснену нашу гарну цїль.

У Львові, в січни 1907.

За львівський комітет будови народного руського театру:

Д-р Стефан Федак, д-р Шасний Сельський, о. Александер Стефанович, Ема Озаркевичева.

Заграничний огляд.

Засуд Гардена.

Вчера вела ся дальше розправа проти Гардена в присутности обжалуваного.

Прокуратор Ізенбіль заявив, що зізнання кн. Айлєнбурга є зовсїм вірогодстойні, а відтак полємізував з виводами защитника Гардена д-ра Бернштайна, який відповідав йому відтак в довшій промові.

Відтак забрав голос Гарден та заявив, що дім Бісмарка достарчив йому інформаций про полк Айлєнбурга. Кн. Бісмарк висловлював ся про кн Айлєнбурга як найекорснїйше та вказував на небезпеку, яка полягає на сексуально-психічних моментах. Такий муж, як Бісмарк, міг висловити таку думку лише по зрілій відвазї і на основі певних даних. Також і жінка Мольткого робила на бесїдника корисне вражінє, а вражінє те поперло ще переглянене актів розводового процесу. Після того обговорював Гарден статї поміщені в „Zukunft“ і виказував, що він не обидив нїкого. Вираз „солодкий“ є вправдї не милий, але не є обидою. Бесїдник не мав намiру обидити когонебудь, а заняв лише становище, що ті панове, про яких писав, з причин психічних і полїтичних не заслугують на довірє.

Трибунал засудив Гардена на місяцї вязниці а також на поношенє коштів ще й першого процесу. В мотивах засуду сказано, що Мольтке вийшов з розправи чистим і без змази. Трибунал не видав острійшого засуду, бо Гарден при свїм стані здоровля був би тим важче дїткнений.

Ситуация в Мароко.

Новоіменований командант французької армії в Мароко, ген. Дамад, розпращавшись із своїм дотеперішним гарнізоном в Лярошель, виїхав до Казаблянки. Тільки-ж по дорозї має поступити до Орану, щоб порозуміти ся з ген. Лїотай, який веде операції проти племени Бені Снассен. Французький міністер справ загр. Пішон вибирає ся знов до Мадриду, щоб відбути в справі Марока конференцию з еспанським мін. справ загр. Алєн де Салязор.

З поля бою наспіла від адмірала Філїберта вістка, щоб французькі війська заняли вже Медюну, при чім один спагі погиб, а двох стрільців потерпіло рани. Рівночасно донесла агенция Гавас, що воєнні операції проти племени Бені Снассен вже покінчені, так, що поворот військових віддїлів, які брали удїл в сій експедиції, наступить в найблизшій будуччині.

В війни.

Італія має отсе мінїстра війни, який ... цивільною! Дотеперішний італійський мінїстер війни, Вігано мусїв уступити через те, що парлямент не хотїв згодити ся на збільшенє видатків на армію. Король Віктор Емануїл, іменуючи мінїстром війни 65-ти лїтного сенатора інжинєра Казану, зробив се в надії, що супроти цивільного мінїстра війни буде парлямент згляднїйший. Ходить тут як раз о видатки на фортифікації на австрийській граници. Новий мінїстер вій-

слова

— З Бу... оголошені ...ликої ваги, десятилїтя, се вороги в... на нашу згуб... котрої стоїть уложила уже п... сти. Щоб зрозум... енергічно забрав ... менерів. Дотеперіш... сом ради повітової ...ський, котрий майже не ...билось в повятї, а омотан... жинським і д-ром Крижанов... віт на їх ласку і неласку. Бар... нарештї було сего за богато і ... всїх почестий вицофатись. Кол... Мєцьо Буржинський і д-р Кри... постановили вишукати на кандидата ... визначну особу, переперти шахр...ство за сей гідний вчинок ометати ... само як барона Блажовського. Ті спо... скоро винайшли на кандидата з сїлько молодого графа Баденїя з Коропця ... руки, що переперши вибір знова ... будуть ссати безкарно цїлий повіт. — жинський був 22 роки сатрапою повіт... секретарем. І хотяй цїлком здоровий ... кат, на диво буцїм хорий спенсіо... текцийна рада повітова ухвалила пенсию 5.100 кор. з правом затри... з солею, котре відступає за грубі ... ще крім того як буцїм хорого чол... його директором повітової каси ощ... ною пенсією 6.000 кор., та ще з рі... ками. Отож Мєцьо Буржинський зар... повіту 11.100 кор. а крім сего кілька ... ку також з жерел повітових. Такий в... борчий махер береть ся тепер перево... з сїльської курії нашого повіту. Тож... мусять скоро і добре приготовити ся... *мий селянин.*

— Віче в Турцї відбуло ся дня ... р. при участи яких 600 людий. Віче ...роткою промовою голова турчанської ... Ради“, о. Сологуб, а потім адв. д-р ... кий виголосив полїтичний реферат, ... причини нашого полїтичного недом... струючи кривдячу нас систему ... властий. Закінчив поставленєм ... формою соймової виборчої ор... безпосереднього, рівного, тай... лосованя. Потім говорив д-р Ганч... складаючи звіт із своєї посольської дія... соймі. Вкінци виголосив свій економічний рат о. Мороз, вказуючи на способи еко... подвигненя руського народу. Реферат ... добре оброблений, тому зібрані вислухали ... великим заінтересованєм. На тім віче в ... пізну по...ру закінчило ся. — *С.*

— З учительської організаций. В... були ся дня 1. січня в комнатах чит. „Про... сьвіти“ загальні збори окружного від... ської „Взаїмної помочи“ під провод... т. Корольчука. Виділ, вибраний попере... року, не виказав нїякої дїяльности і істнува... папери, тож не було з чого складати ... гадка розвязати сей віддїл, але що вкі... но видїл, є надія, що від тепер долї... кружний віддїл буде розвивати ся як сл... видїлу увійшли: п. Рудавський голова ... вецька містоголова, п. Береський с... Фуртак касиєр, п. Іжицький контрольор. ...

— Трагедия народного учителя. Пи... В пятницю по осмиденвній голодівці, п... Крилїнський у Вислобоках львівськ... Найсв. Тайни, відтак на просьбу паро... Іванця напив ся пів склянки чаю, хоть дуж... випрошував ся; казав, що за те мус... покутувати. Говорить, що має дуже вели... до шкільних властий, він їм так щиро д... вони з нього „таке зробили“. Матери до... те, що дала його до школи, проте він ... вий. Волів би був простим робітником ... Ли... кар в Куликові сказав йому, ще перед го... що він хорий на нерви. На лат. Стефа... до Львова, мати хотїла силою віддати ... шпиталю, але там задля сьвята не хотї... мити. Догадуючись, що з ним нема вжи... постановив заголодувати ся. По сповіда... матери, що дальше знов буде так робити... бив, т. є. нїчого не буде їсти. — З.

— Вправи резервістів. Заведений в Ам... роцї на пробу новий спосіб покликуван... вістів на вправи показав ся практичним ... носять з Відня, буде від тепер постійно зав... Именно всї резервісти будуть покликувані ... ви в часї від половини марця до кінця ... так в тім часї будуть причиняти ся до без... ного скріплювання презенцийного с...ну ар... час коли резервістам ріжних станів буде ... ний вибір пригожого їм часу на вправи.

— Догляд над робітниками в Нїмеччин... ський мінїстер внутрішних справ видав ... дженє, яке дає поліцийним властям можн... шого догляду над робітниками, що пох... заграници, аби на випадок потреби поспіш... з помочию і порадою. То розпорядженє по... ляє, що з днем 1. лютого мають бути ви... робітникам п, ибуваючим з Австрії і Росиї ... мацийні папери до ужитку в *границях* папери ті будуть виставляти окремі ... ди на границях Австрії і Росиї, аб... мецький уряд центральний для рільни... язиці. Дозволене також пізнїше ... карт в місци занятя. Робітни... розпічнуть працю, будуть ... можуть бути пер...вене... але з ominenem дрібни...

— В справі закона ... урядників інформують ... ни, що сей закон вхо... сего року, як се було

рік

й часопись, з тим, що вибори в виборчих ф
ах сільських громад т. є. в т. зв. хлоп
ій курії відбудуть ся вжс 25
того 1908 р.

До парламенту вибирали ми послів на під
ні загального, безпосереднього, тайного і рів
о (хоч зовсім для нас справедливого) ви
чого пра; при соймових виборах обовязує
ак ще дале несправедливе виборче право не
ре (з кметями), посередне (з правиборами) і
е.

Сумно нас досі діяло ся, що не той ставав
лом, к собі бажали громада і весь нарід,
той, х грішми сипав, виборців запивав а
збасами горла затикав. Наслідком того в
сліднім ві на 149 виборчих членів засідало
ських 13 уських послів, (між котрими було ще
москофіл), які були безсильні против замахів
якоцько польської соймової більшости на пра
руського народу.

Кільк послів засідає в Соймі краєвім?

Наш ймий краєвий складає ся з 161 членів,
з'єдна

а) з ох архіепископів львівських, епископа
Лаківськ , двох епископів перемиських, епископа
тарнів кого і епископа станиславівського; з
редсіда (голови) академії наук в Кракові,
ректор університету краківського і львівсько
, як т ож з ректора школи політехнічної львів
ської, — то є з 12 членів невибра
ни

б) 149 послів вибираних — а то:
4 по ів з кляси великих посілостий грун
ових, 2 послів з міст та палат торговель
их, і послів з прочих громад, з того
6 посл руських повітів.

Ру селяне можуть отже при добрій орга
зації брати 46 послів. А що 46, то не 13, як
ося бу

Свобода віч і зборів.

В ня оголошеня виборів в урядовій газе
ті т. є. з 28. грудня б. р. аж до увилі довер
шеного бору вільно всім правиборцям і виборцям схо ти ся на віча і збори та радити не лише над са вибором посла, але й над тим, чого нарід посла домагає ся, які закони повинні бути зм ені а які нові заведені, одним словом радити над всім тим, про що Сойм краєвий має право ра ати.

Про такі віча і збори правиборців і вибор ців не треба повідомлювати політичну власть (старосте), як се в иншім часі мусить ся робити, та й власть політична не має права мішати ся до тих віч і зборів і не має права їх заказувати або висилати на них своїх комісарів, відпоручників або жандармів.

Лише на віча і збори, що мають відбути ся на вільнім місци, то є під голим небом, треба дозволу політичної власти (§. 4. закона про право зборів з 15. падолиста 1867, В. з. д. 135).

В часі розписаних виборів вільно кождому правиборцеви і виборцеви агітувати всіми правними способами, аби був вибраний по їх думці найліпший для громади і народу посол. По мисли зак. з 27 січня 1907 В. з. д. не вільно ударемнювати ані розбивати зборів виборців під карою від 1 тижня до 6 місяців, навіть не вільно неправно брати участи в зборах против волі скликуючих під карою 10 до 200 кор.

На що є виборчі комітети?

Як на війні, так і при виборах мусить бути команда і послух всіх народом. Без доброго політичного прив'язу і без послуху не удадуть ся нам вибори. Тому при послідних виборах до парламенту заводимо саме добрій виборчій організації, громадським і повітовим комітетам та Народному Комітетови.

Виборчу організацію повинно ся перевести в той спосіб:

В кожній громаді треба чим скорше вибрати громадський виборчий комітет з 5—12 (або і більше) членів, голову, заступника, касиєра і секретара. Голова комітету є заразом громадським організатором.

Громадський виборчий комітет вибирає з поміж себе делегатів на повітовий з'їзд і то 1 на 500 руських душ в громаді.

З'їзд делегатів всіх громад в повіті вибирає повітового організатора, який є заразом головою повітового виборчого комітету, його помічників і прибічну раду, зложену з 5—12 (або і більше) членів. Організатор, помічники і прибічна рада творить тісвійший повітовий комітет виборчий.

По правилу одного посла вибирає політичний повіт, який нераз складаєсь з 2—4 судових повітів. Для спільности виборчої акції повинні там, де кождий судовий повіт має окрему організацію, організатори і побічні ради всіх судових повітів, які творять один політичний повіт, получити ся в один комітет і вибрати спільного начального організатора, який буде головою повітового виборчого комітету.

Ширший повітовий виборчий комітет творять організатори і побічні ради всіх судових повітів, сойменого виборчого округа разом з організаторами всіх громад округа.

До комітетів належить вибирати найсьвідомійших людий, характерних, певних і впливових. Вибір і ухвалене посольських кандидатур належить до ширшого повітового комітету або до повітового з'їзду делегатів громадських комітетів з цілого округа.

Верховний надзір і начальну власть

над громадськими і повітовими комітетами виконує Народний Комітет у Львові, який затверджує посольські кандидатури і якого приказів кождий обовязаний є слухати.

Задачею громадських і повітових комітетів є збираня виборчого фонду, ведене агітації, а передовсім доложене всіх заходів, щоби по громадах були вибрані виборцями люди чесні і певні як скала, щоби всї наші виборці явили ся при виборі посла і відали свої голоси лише на того кандидата, якого затвердить Народний Комітет.

До тої роботи треба нам конче зараз взяти ся, аби наперед призначити в кождій громаді, хто має бути виборцем і так підготовити громади, аби призначені чесні виборці були з громади вибрані! Тут мусимо ся стерегти всяких людий непевних: панських лизунів та хрунів, що вже зрадили громаду, як також тих всіх, що хотіли би зробити для себе інтерес на виборах а громаду запропастити! Через тих кількадесять літ, від коли у нас відбувають ся вибори, виховали собі ворожі кан-

обі платити за голос. — Най вже раз хрунї щезнуть, а з громади вийдуть чесні і безпечні виборці, що ніяка сила не відверне їх від правої дороги, бо инакше лихо нам буде! А то все дасть ся перевести, як добрі люди по громадах подадуть собі руки і попрацюють, щоби осьвідомити других громадян. аби громада з погордою плюнула раз на тих хрунів! І тут не може бути ніякого пардону! Чи брат, чи сват, чи кум, або тато чи стрик! Чорні руки проч від діла доброго! Тай пропадає справа хрунівська а най жиє добра народне!

Скільки виборців вибирають громади?

Кажда громада має що 500 мешканців вибира одного виборця. Як з поділу числа мешканців по 500 остане решта, то остальних 250 або більше мешканців уважає ся за цілих 500 мешканців, а решти меншої від 250 не узглядняє ся. Громада низше 500 мешканців вибирає одного виборця.

Окрім того разом з виборцями громадськими з менших посілостий голосують вірилісти, то є власителї малих обшарів двірських, котрі податку грунтового і домового оплачують найменше 50 корон а не досягають повної суми 200 корон. Тоді вірилісти мають право як виборці (без вибору через правиборців) брати участь в виборі послів з сільських громад свого повіту.

Хто має бути правиборцем в громадї?

Правиборцями в громадї мають бути:

1) Дві третини тих, що платять в громаді безпосередні податки, числячи від оплачуючого найвисший податок в долину;

2) разом з тими правиборцями голосують: душпастирі, настоятелї монастирів, рабіни і проповідники жидівські, урядники державні і краєві, пенсіоновані офіцири, адвокати, нотарі, доктори права, медицини, богословія і фільозофії, магістри хірургії і фармациї (аптикарі), як також директори, професори і учителї шкіл публичних;

3) Особи замешкалі на обшарі двірськім приналежать ся до мешканців тої громади, з котрого обшар двірський творить одну громаду катастральну, та виконують в громадї право вибору як правиборці, коли оплачують безпосереднього податку найменше тілько, що найнизше оподаткований правиборець з громади.

Кождий управнений до вибору може в тім самім краю лише раз виконати своє право виборче!

Хто не може бути правиборцем ані виборцем?

Кождий правиборець і виборець мусить:

1) бути австрийським горожанином;

2) скінчити 24 літ житя;

3) бути чоловіком власновільним, то є, не може вибирати той, що є узнаний судом за божевільного, дурноватого або марнотравного (під курателею);

4) не бути банкротом, що стоїть під судовим комкурсом;

5) не побирати заосмотреня з фондів публичних;

6) не бути виключеним від вибираня з причини карно-судового засуду. Не має права вибирати той, кого засуджено за злочин (крадежи обману, спроневіреня, підпаленя, рабунку, убийства або тяжкого ушкодженя тїла) найменше на пять літ вязниці а від часу відбутя кари не минуло еще десяти літ. Не має права вибирати і той, кого засуджено за злочин на меншу кару вязниці як на пять літ, єсли від кінця кари не минуло пяти літ. і вкінци той, кого засуджено за переступство крадежи, обману або спроневіреня а від кінця кари не минуло еще трох літ. Не має права вибираня і той, кого засуджено за провини виборчого підкупства, примусу, фальшованя виборів, спинованя у виборі і ударемненя вибору (після закона про карно-правні постанови для охорони свободи виборів і зборів з 26 січня 1907 ч. 18 в. з. д.) а відбутя кари не минуло ще 6 літ.

Малолітні, військові в чинній служби і жінки не можуть бути правиборцями ані виборцями.

Як відбувають ся правибори по громадах?

В цілі переведеня вибору посла з сільських громад має ц. к. староста після числа людности, яке виказала послідна конскрипция означити, кілько виборців буде вибирати кожда громада, та завізвати старшину громадську, аби уложила спис членів громади (правиборців), що є управнені вибирати виборців до вибору посла.

Як той спис правиборців буде предложений ц. к. старостеу, тоді ц. к. староста означує день, годину і місце, де відбудуть ся правибори в громаді, визначує до того комісаря і вчасно завідомляє про тоначальника громади, аби на той час запросив правиборців до вибору. — На той час правиборів в громаді треба нам найбільше уважати, бо як правибори по громадах зле вийдуть, то й самі вибори посла не можуть удати ся! Тому треба нам по громадах пильно вивідувати ся, коли мають відбути ся правибори; а як би в громадськім уряді не мож було довідати ся на певне, то треба запитати ся в старостві а відтак завідомыти всіх правиборців в громаді, аби вчасно перед означеним часом прибули на правибори. Добре є також розіслати вартівників на дороги, котрими до громади може приїхати комісар, аби вони зараз — як він над'їде — дали знати всім правиборцям в громаді. А правиборці най не розходять ся, як би комісар не приїхав на означений час, але най чекають хоч би цілий день, доки не скінчать ся правибори.

Комісия виборча при виборах в громаді складає ся зі старшини громадської і комісаря виборчого, що разом перепроваджують правибори.

Правибори відбувають ся в означенім місци і часі без огляду на число явивших ся правиборців.

Голосованє відбуває ся устно і тому кождий правиборець має виголосити перед комісиєю тілько імен, кілько має ся вибрати виборців.

Виборцем може бути кождий правиборець, то значить, що виборців може вибирати лише з'поміж тих, що є на списі правиборців в громаді.

До важности вибору виборців треба більшости голосів голосуючих.

При правиборах не вільно дїлити ся на партиї, але належить згідно віддати голоси на тих правиборців, яких передше призначено в громаді на виборців, бо в єдности сила!

Передвиборчий рух.

Золочівщина: До політичних організаций округів судових зборівського і олеського! В пятницю дня 10 січня 1908 р. о год. 11-тій перед полуднем відбуде ся в Золочеві в льокали „Родина“ довірочна спільна нарада делегатів округів золочівского, зборівського і олеського в цїли установленя кандидата до виборів соймових. На сю нараду має прислати кождий округ 10 процент числа виборців, а іменно золочівський 15, зборівський 13 а олеський 6 делегатів. Того самого дня о год. 1-шій по полудни відбуде ся повітове віче, на якім належить вже проголосити кандидатуру. З огляду на вагу і пильність справи прошу о вибір сих делегатів і о їх приїзд. — *Д-р Дмитро Левицький*, організатор повіта золочівського.

Равщина: Передвиборчі віча в справі виборів до сойму відбудуть ся: I в Немирові в четвер дня 2 н. ст. січня 1908 о 1-ій год. в полудне в церковнім домі; II в Равіруській в пятницю дня 3 н. ст. січня 1908 о 2-ій год. по полудни в сали „Народного Дому“. III в Угнові в неділю дня 5-ого січня 1908 о 3 тій по полудни в громадській ремізі. *О. Іван Кириян*, організатор.

Бучаччина: Перші загальні збори політичного товариства „Народна Воля“ в Бучачи відбудуть ся 10 січня 1908 в пятницю по Різдві о год. 11 перед полуднем в Бучачи на підсїню Ебера. На віче приїде також посол Вячеслав Будзиновський.

Яворівщина: Ледви проголошено в урядовій газеті розписанє нових виборів до сойму, а вже темні духи та гиєни виборчі зачинають в нас бушувати. На день 30 грудня с. р. скликав бувший „фінанс“ а тепер „sekretarz rady powiatowej“, Чермак, війтів з повіту яворівського на сесию і наказав їм, щоби на виборців вибирали вийти себе і своїх заушників. Звертаємо увагу наших людий по громадах, щоби мали ся на увазї вже від тепер і засновували чим скорше виборчі комітети по громадах і щоби скликали віча виборчі і пояснювали виборцям, щоби лише тверезих, характерних і сьвідомих громадян вибирали на виборців так, щоби ані один хрунь з громади не став вибраний виборцем. Повітова організация укр. народно-демократичного сторонництва скличе в першим днях січня 1908 р. мужів довіря і організаторів на нараду до Яворова. Тимчасом най наші люди припильнують укладаня лист правиборців по громадах, щоби не було при тім якого шахрайства. А наколи би яке фальшованє листи показало ся, то треба доносити о шахрайстві повітовій організації в Яворові і „Народному Комітетови“ у Львові. У нас був дотепер послом і маршалком ради повітової гр. Ян Шептицький. Віцемаршалком ради пов. є о. Петро Левицький, декан і парох в Яворові, кацап. Цікаво знати, чи п. Чермак „sekretarz rady pow.“ за їх відомостию вже дає укази войтам, щоби себе і своїх прихвостнів вибирали на виборців. — *Яворівський.*

Панукраїнський орган.

Коли в засновку національних організмів лягли независимі від людської волї, природні обставини, як спільність крови, географічне положенє й фізичні прикмети заселеної території та з тим однородність економічних інтересів, — то на дальше формованє націй впливають, його приспішують або опізнюють чинники більше або менше ідеольогічної натури. Коли нация є на стільки щаслива, що зможе подати всім своїм членам на цілім просторі своєї території один і той сам материял інтелектуальної культури, внести в уми й почуваня як найширших верств свого організму витвори одної і тої самої психіки, заставити загал своїх членів до переживаня тої самої радости і смутку, то сьвідомість національної спільности, а з нею і екзистенция новітної нації є завершена. Не німецько-французська війна з 1871 року та основанє нової німецької держави сотворили німецьку націю: вони були тільки наслідком і висловом того процесу ідейного єднаня, котрого найважнїйші етапи є зазначені витворенєм спільної німецької мови (біблія Лютра) та творами великих німецьких класиків із кінця XVIII і початку XIX століття. Ті великі твори німецького духа а пересякли через цілий організм німецького народа, витиснули нестерте пятно на кождім учасвику німецької спільноти, стали ся незрушимим складником думок і почувань усїх людий на цілім просторі німецької землї.

Відроджена українська нация має тільки твори одного Шевченка, що перейшли цїлу нашу землю та органічно вплели ся в суспільну й національну ідеольогію сьвідомої частини нашого народа без ріжниці стану й суспільної кляси. Що поза Шевченком принесла українська література, наука чи штука, се має тільки партикулярне значінє, обмежене на поодинокі території нашої країни та на поодинокі верстви нашої суспільности. Не хочемо тут входити в політично-соціяльні причини сього невідрадного стану, можемо тут тільки сконстатувати, що ідейних, справдї глибоких сполучників нашої нації в усїх її частинах, у нас — поза Шевченком — так, якби не було. Тай то: вплив Шевченка як з одного боку є обмежений застрашаючим анальфабетизмом подавляючої більшости нашого народа, так з другого боку є безперечно обмежений самим змістом Шевченкових творів, — творів середини XIX. століття, ідейно відсталих від потреб і вимогів нашої хвилї. А тимчасом найбільше сьвідома частина нашої нації є спрагнена ідейного повязаня, органічного культурного співжитя з цілістю нашого народа. Покликати до житя генія-творця, котрий заговорив би до душі цілої нації, се не лежить у людських силах. Але від нашої доброї волї, від наших сил залежить инше, незвичайно важне, національного з'єднаня діло. Се — сліди щоденними, не-епохальними, дрібними про національного житя на цілій нашій землї участь у тім усїм, що приносить у сьві ська культурна творчість, переживати радість і горе цілого нашого народа. для нас Галичан, відорваних від пня нації та живучих під грозою про партикуляризму, є несказано в сьвідомо дбати о збереженє ідей з закордонною Україною. Се мо ки тим, що Галичани як найп будуть за творами літератури спільним і політичним розв України.

Органом у котрім відбув цілого нашого народа по сім дона, є в теперішних обставин

скріпленю національної сьвідомости, користати з найсеріознїйших творів укр літератури й публїцистики та вдержати ко українською науковою творчістю. „Вістник“ є тепер справді єдиним вс органом. Вказувати нашим читач покористувати ся тим місячником, не потребуємо.

Заграничний

Виборська відозва пере

Підчас вчерашної розправи цев у кінцевім виводї як неумоти ний йому закид, що будучи пр не перешкодив виїздови послів д даня виборської відозви. Отся ві — після Муромцева — загальн повстаню та повернула огірченє н не розвязанєм думи на спокійнїйш

Відтак звернув ся Муромцев проти прокуратора, Зібарта, за т лованим ставив за примір німець демократів, які забули про своє вище в хвили найбільшої небезпе сиї не розв'язувати думи. „Ось борбу із внїшн ставителем правительства то він уважає власни таке п сного ворога. Не меньш остро внутрі проти тверджень прокура Муромц орську трибуну хотїв замінити ну фальш лову свою закінчив Муромцев с вети. М ерой у старій російській легенді „Немов ановно й ідея державної думи в серцях народу“.

Реш дів. При тій нагоді треба згадати, що обжалова. гнувати як небудь свою вину. Во думали обл ше часто знаменитих пром в довгих а д являли, що виборський маніфест підписали вони в повній сьвідомости в стану свого поступку, який був конечним наслідком розвязаня першої думи й цілої політики правительства, що змагає до зломаня волї народу. Компетенції суду обжалованим годї признати, бо судиєю в сій справі може бути тільки нарід, а сей чейже надто виразно зазначив свою солїдарність з послами першої думи.

Процес проти б. послів першої думи, які підписали виборську відозву, покінчив ся — як доносить депеша пет. тел. агенції — тим, що двох обжалованих увільнено а всїх прочих засуджено на тримісячну вязницю.

Процес Мольтке-Гарден.

В процесї Гардена почали ся вчера кінцеві виводи. Прокуратор внїс 4 місяцї вязниці та виводив, що Гарден чув ся покликаним розбити групу впливових людий в окруженю цїсаря, а свої інформациї брав з кругів, що стояли близько кн. Бісмарка. Головно ходило йому — як здає ся — о кн. Айленбурга і гр. Мольткого. В дальших своїх виводах доказував він, що мусить домагати ся кари вязниці для Гардена, який мимо того, що є дуже спосібним дневникарем, не перебирає в засобах борби та опер свої закиди на зізнанях гістеричної жінки. Прокуратор домагав ся також, щоб приватному позовникови можна було коштом засудженого оголосити засуд в ріжних часописях а між иншим в „Zukunft“ на чільнім місци та щоб інкриміновані статї знищено, а Гарден мав би заплатити кошти процесу. При кінци своїх виводів заявив прокуратор, що йому прислав лист з загрозою застріленя з засідки, кол ородена за суджено.

По промові рад. Сельо п Мольтк притиском, що в цїсарськім окр ню не бу ніякої камарилї.

Адвокати Гардена домагал ся увільн свойого клієнта.

Корупция в еспанськім парляментї.

В еспанськім парляментї вийшов на яв ликий скандал. В наслідок інтерпеляцій одн опозиційних послів показало ся, що послі були членами адміністрацийної комісиї, полож вали дефравдациї і то величезні. В рахунках ходила ся між иншими позиция 50.000 пезетів судову кальозетів, але ту суму розібрали пос між себе. Ще більший швіндель практиковано правом відбираня й висиланя нефранкованих листів і пересилок, яке прислугує еспанських слам. Кількайцять послів увійшло отже в спі з великими фірмами, які свої листи й посилки силали з парляменту, подаючи за надавців посл Так само відбирали вони надсилані їх пересил почтові. Предприємство се вели заступн еспанского народу на таку велику скалю, прим. на імя одного тільки посла надійшло 20.00 листів і пересилок, вільних від порта. Фірми ділили ся заощадженими в той спосіб порториями що ділили ся з послами на половину, а за те скарб втратив досї около 2 мілїони пезетів.

Положенє в Мароко.

Переміна осіб в команді французькими сками наступила не лиш задля занедужанн Дріда, але й через те, що він маючи широку новласть від париського кабінету, держав с ки тактики оборонної, не зважуючись на рішучійший крок про мароканських пл стали що раз имати в візорично об тепер вий стане на провід ли

НОВИНКИ.

...гаймо ся руських зелїзничих білєтів! ...ам: Як звісно, руська мова на зелїзничині рівноправна з нїмецькою і польському всї зелїзничі друки та написи мусять бути в сих трех мовах. Не виключого й зелїзничі білєти. Вправдї галицькі зелїзниць намагають ся зробити що-до нїмок і друкують їх тільки в мові нїга польській, то однак на численні домажалоби руського загалу міністерство зеприказало виразно зелїзничим дирекциям Галичині, щоби заосмотрили ся також з руським друком. Як тоті дирекції ть той приказ, бачимо з того, що всюди ...ицях продають тільки нїмецько-руські а руські пасажири навіть знають, що пригроші належить ся їм білєти також і в Річ природна, що коли руських білєтів ...е домагаєть ся, то їх і не друкують. На...ованьком приневолити зелїзничі дирек...шанювання права рус... мови, а о...спосіб на се — домагати ...ющою ...білєти а в ...дмови вписувати сю аномалію до книги ...і рівночасно вносити письменну жалобу до ...дирекції. Річ природна, такі домагання будь сполучені нерідко з авантурами, я...про се ...часто доводить ся читати в „Ділї", зелїзничі ...ункціонарі будуть пописувати ся всякими ...ами імпертиненції та брутальности, ...е се нас ...сьміє відстрашувати від боротьби ... права ...ської мови. Коли зелїзничий функціонар по...істує нас брутальностию, то тим гірше для нього ...тимчасом коли засиплено книги жалоб нашими ...сками, коли масами жалоб закидано дирек...зелїзниць, наші, опертi на законі, домагання му...ть ...нені. Нехай нїхто не каже, що ...кі зелїзничні білєти для ...ниць, задля якої не...го счиняти бучі. З таких „дрібниця" складаєть цілість — повна рівноправність руської мови в ктиці, бо доси є вона лише на папери. Справором для нас, що сю справу чомусь доси так ...коважимо. Бо коли не домагають ся руських ...тів руські посли, професори, сьвященики, у...ники, студенти і т. п., то хтож властиво має ...е бороти ся? Темний селянин, що не знає як ...ди повернути ся з таким дїлом? Отже будьмо ...отами не лише в дусї, але й в житю і домаймо ся неустрашимо пошанованя руської мови ...зелїзници. — *Свій.*

— **Автономія галицького шкільництва в образ...** Пишуть нам: Каменецький повіт не має ...ь щастя до шкільних інспекторів. Ледво педвома несповна лїтами позбули ся ми звісного...яцького перекінчика, Яна Шумського, котрий ...лав собі за задачу „терїć" руське учительство, ...оби його не посуджувано о тїнь хотьби руси, дав охрестити своїх двох синів в лат. о...дї! Задля своєї дволичности і сторонничости ...льно зненавиджений цїлим учительством без ...ду на народність, окружав ся Шумським ли...ами і доносчиками найпідлїйшої сорти (а є їх ...жаль посеред учителїв богато!), як з рукава ...еда дурницю сипав дисциплїнарками, а при...ши бувало до школи на візитацию, лише за...ив в голову, чим би то бідному учителеви до...тити; пр. добуває хусточку до носа, пїтре о ...у або мапу і вже втїшний тицяє під ніс учи...ви, що „pełno kurzu"; то знов дорікає, що ...і класи не пообвішувані безлїчию всяких не...недо...ладних розпоряджень властий, а що вже ...ть, то чо... не в рамцях за шклом; иньшим ...м не п... ...сь хімерному інспекторови не ...ить пок... вид лиця учителя і т. д. Оповіщ...ть, що р... ...ции, виведений із рівноваги серав, учитель, ...ав з ролї терпеливого жертвенкозла інспе...кторових примхів і таки намано дав відчут... „sprężyst-omy" шефови своє ...ренє ізза того рода візитації! Котюзі по за...ї... За те того інспектора з аванзом перенесе...до Ярослава..., де, як зачуваємо, і далї так са...поступає і через те доводить до вічних сци...з підвладним учительством. Теперішний наш ...ектор фтелїкс Соколовський, зараз на вступі ...зив, що вже бажає бути „мальованим" інспек...ом. Рекомендованою учительства стараєсь до...вати своєму попередникови. Як тамтой був ...клонником т. зв. „Lautiermethode", так сей, ...ігнорант, накидує учительству офіциально пе...тарілу методу „doraźnego czytania", хотяй сей ...сіб показав св... в початковій науцї непрактич...м, баламутним а тим самим і сьоро до цїли не ...учим, і загал учительства тутешного округа ...ив ся з цїлою рішучостию против сеї методи, ...же упертого інспектора пересьвідчить факт ...навіть члени кваліфікацийної комісиї іспито...в Сокали строго осудили згадану методу, а при нагодї, коли один учитель покликуючись ...авторитет свого інспектора, послугував ся нею ...практичній лекциї. Соколовський ограничає ну свободу учительства постановою, що ніхто „surową odpowiedzialnością" не сьміє в неділю ...вято видалитись без відпустки з місця свого ...у; сам, подабаючи з рухів і вигляду радше ...вця або згінника, чим на інспектора, супро...ительства виступає яко arbiter elegantiorum, ...азує їм являтись на всяких конф...ренциях ...ах або смокінгу: поручає вчитуватись в literatury polskiej, щоб учителї набрали ...рислову ...нові (конф. в ...для шля...рас па...ний ви...адних

польської школи а заразом салiварову трицi...ковьи Ендельманови, котрий постарався о отворене в Ланчинї школи польської, мимо страшної епідемії, добре знаючи о сім, що рівночасно з отворенем польської школи, староство отворить також і школу руську. Дні староство в Надвірні ані вшехпольський урядник салінарний в Ланчинї не журять ся тим, що руські дїти завдяки їх етинї і гуманности умирають що денно на шкільних лавках. Додати також треба, що так само дбає о здоровле руського населеня в Ланчинї тутешний парох о. Левицький, звісний з послїдних виборів кацапсько-польський агітатор, котрий мимо двократного заказу староства транспортує до церкви домовини усїх померших дїтий, щоби за похорон злупити від бідного, темного хлопа якнайбільше гроша. Взагалї панують у нас такі відносини, наче б в сій забитій дошками части Галичини не істнували і не обовязували права австрийської держави, котрі виразно кажуть, що школа може бути отворена доперва по цїлковитім уступленю епідемії і то в 6 неділь по послїднім випадку смертн або заслабленя. Так само і о. Левицького, видко, не обовязують нї прикази староства, нї розпорядженя епископські. — *М. Д.*

— **З Риманова** доносять нам: Дня 30 грудня відбули ся тут вибори до громадської ради і в першім колї вибрано радним Русина, Льонгина Шеховича, місцевого судию. Замітна річ, що на руського кандидата голосували тільки Жиди і тим способом повалили вшехпольську листу, на яку упали голоси навіть двох Русинів, що голосували в першім колї виборців. — *С. Р.*

— **Господарсько-економічні виклади** відбули заходом тов. „Сільський Господар" у Львові в 26, 27, і 28 грудня. Першу серию відчитів розпочав д-р Лев Когут, директор „Союза хлїборобських спілок" в Чернівцях, рефератом на тему „значінє і суть хлїборобських спілок а подібна організация таких спілок на Буковинї". Прелєгент вказав на вагу спілковости (кооперації), зазначуючи, що передовсім народи хлїборобські лише через спілковість витворять власний капітал і власний промисл на трівких основах, а се одинока дорога до економічного і політичного визволеня. Представив також сьвітлий з економічного огляду розвиток Буковини, де на 152 українських громад є 142 кредитних і кілька споживних спілок, котрі є злучені в однім центральнім союзї. Дальше виказав, що характеризує економічну роботу галицькой України, а се: безпрограмовість, безпляновість, брак визначеної цїли і брак вибору добре обдуманих средств, що вели би до тої цїли. В другім з ряду відчитї д-р Кость Левицький з'образив еволюцию спілковости в Галичинї і начеркнув коротко теперішний стан спілок, злучених в „Союзї кредитовім". Оба реферати викликали велике заінтересованє і вдоволенє, а в горячій дискусиї прояснила ся думка, що нашому народови брак ще спілкового вишколеня, до чого довести можуть лише кредитові інституциї і то з необмеженою порукою і що для хлїборобів найвідповіднїші спілки системи Райфайзена. Під „Народні Доми", опираючі ся на стат. Шульцого, нема ще у нас по селах відготованого грунту і товариство, що лучить в собі спілки: кредитову, споживну і продукцийну, є взагалї ризиковне; упадок одної потягає за собою упадок других. Дальше обговорювано потребу скликуваня інформацийних курсів, чи навіть специяльних анкет, для вироблення сьвідомих своєї задачі робітників. Вказувано на брак літератури економічної так для інтелїгенциї, як також популярної для народа. При тій нагодї довідали ся слухачі, що видавана в Чернівцях часопись „Народне Богацтво" є органом „Союза хлїборобських спілок" і розходить ся в 15 тисячах примірників, а то в той спосіб, що член кождої спілки обовязаний її передплачувати (стоїть річно 1 К 60 сот. і виходить що два тижні). В другій серії відчитів о. проф. Раковський вказав на садівництво, яко на оден з чинників економічного піднесеня народа. Представив, як стоїть справа з садівництвом в Галичинї, акцию сойму в тім напрямі і як ми повинні би повести роботу, щоб і в тім дорівнати иншим принайменше австрийським народам. В иншім знова рефератї про господарські ради при читальнях тов. „Просьвіти" інсп. Глодзінський представив недостачу житя по читальнях, зазначив, що наші читальнї то як тїло без душі, що вони покликані не лише до просьвітного, але і до економічного осьвідомленя і підготовленя селян; вказав на недостачу методи праці в читальнї і вказав на гарний примір „kółek" в Познанщинї, на їх систематичну роботу, що головно полягає на скликуваних що місяця зборах з відповідними відчитами і рефератами, виготовлюваними через самих селян, під директивою інтелїгентного делєгата повітової філії. Подібною дорогою зможемо оживити і наші читальнї і запрягчи членів до праці над собою. Инші відчити з недостачі часу відпали. На суботу, дня 28. грудня були призначені три реферати для женщин. Зібраних повитав о. Дутькевич і з питомим собі запалом, викликуючим і в слухачах тим більше заінтересованє справою, вказав на велике значінє женщини в житю господарсько-суспільнім, що вона повинна бути учителькою і піонеркою нової господарки на селї, а опікункою в містї, представив недостачу товариств, з виїмком касинових кружків, і недостачу жіночої часописи, що вели-б осьвідомленє в тім напрямі. — В кількагодиннім рефератї про „годівлю дробу" звернув о. проф. Раковський увагу що дріб, званий Нїмцями „das Vieh des Armen", се одиноке жерело доходу для нашого малоземельного мужика і длятого наші дїячі мусять повести відповідну акцию в тім напрямі. А до дробу зачисляють в західних краях: кози, крілики і птицю домашну. Потім голова товариства повідомив, що инші проєктовані на той день відчити не відбудуть ся з причини за малого числа учасників. видно вже з сего короткого звіту відчити будуть дуже займаючі і в великій мірі поучаючі. Так ...обір тем, як за вибір референтів годить ся ...ати видїлови товариства належне признанє. ...угої сторони треба дати вислів і негодо...мимо найбільших змагань і старань, не ...избирати значнїйшого числа учасників. ...блених заходів як пр.: догідного, а ...приміщеня для гостий, на час побуту ...о присутних було так мале, що на...було отворити зборів товариства з ...аного числа членів. Згадати на...ь Сїдельник, властитель Біжко...ському господареви" два морги ...Рави руської під шкілку дере...се! — *Учасник.*

...ду тов. ім. **Котляревського.** ...ричято до відомости письмо ...а, в якім він заявляє, що не в засїданях видїлу, доки не ...левети, киненої на него п. Фе...чанин-і". Функциї секретаря об...хнянин. Рішено видати в друку

Яр. Весоловський, подав плян театральних вистав на місяць лютий, який одобрено. Д-р Шурат зобовязав ся зааранжувати по сьвятах серию викладів для ширшої публики. — *Від видїлу.*

— **Таємне убийство.** З Тернополя доносять: Минулої суботи коршмар в Денисові, Шарф, ...лїтшов молити ся до біжниці, а в хатї лишив 36-...ставну, сплячу жінку. Коли вернув до дому, з...жінку в калюжи крови, страшно сокирою ...ору...бану. Прикликано з Козової лїкаря, але то... тільки на хвильку привести Шарфову до ...мости. Чоловік убитої впевнює, що вона с... тільки слова: „сокира, подорожний". Убита ... бездїтна. Шарфа арештовано, бо заходить ... підозрінє, що се він убив жінку.

— **Отже „Zeit" не] продана.** Редакци... віденського дневника „Die Zeit" надіслала нам ...письмо, в котрім заперечує рішучо чутку, нем...ов то се видавництво набула якась антисемітська ...консорция та що з новим роком „Die Zeit" стає ор...ганом нїмецького парляментарного блюку, під ... управою антисемітів. Коли в тім видавництві зай...шла яка зміна, то тільки сеся, що видавництво ... закупило для власних цїлий дім, в якім находила ... ся доси антисемітська „Deutsche Zeitung", біль... „Die Zeit" з антисемітами не мала нїчого с... пільного. Чутку про набуте сего видавництва анти...семітами пустили конкуренційні віденські дневни...ки, щоб евентуально перехопити для себе части...ну його абонентів та інсерентів.

— **Дім знищений метеоритом.** Коло міс... та Бельфонтен в Сполучених Державах упав ночі... ю з дня 25 на 26 грудня великий метеорит і вдар...ивши в деревляний дім, пробив його наскрізь і з...арив ся в землю на глубину 6 метрів. Дім зовсїм знище...ний. Один з його мешканців втратив жит..., ударений відломком балька. Спадаючи, метео...рит лишив на небі ясну смугу сьвітла, що ...езла по кількох секундах. Камінь був широкий на ...9 і пів метра.

— **Вибори до львівської міської ради** розписано на дена 28. лютого. З огляду на се, що на початок марця розписано вибір послів з міста Львова, президент Цюхлїнський хоче заініціювати відложенє виборів до міської ради до 28. марца, щоб можна поконати навал приготовних робіт до соймових виборів. Ся справа буде обговорена на завтрішнім засіданю міської ради.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Ігнатия свмуч. (лат. Макария). Позавтра, в пятницю: Юліяни м., (лат. Геновефи)

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторські сесия відбувають ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру Коломиї.** Саля „Каси щадничої". Початок о год. 7·30 вечером.

В пятницю, дня 3. с. м „Жиди", штука в 4 дїях Чірікова.

В суботу дня 4. с. м. „Галька", опера в 4 дїях Монюшка. Гостинний виступ Фільомени Лопатинської, сьпівачки міського театру у Львові, в ролї Гальки.

В неділю, дня 5. с. м. „Хата за селом", образ з житя циганів зі сьпівами і танцями в 5 дїях, перероблений після повісти І. О. Крашевського,

☐ **З Стрийщини.** В цїли вибору одного члена і заступника тогож до оцїночної комісиї особисто-доходового податку на стрийський повіт в дни 17 с. м. поручають ся до вибору: о. Остап Нижанковський, парох Завадова яко член, а о. Іван Юрків, парох Коростова яко заступник. Се являєть ся конечним для береженя інтересів духовенства повіта стрийського. тому просить ся о однодушність голосованя. — *Сьвященики Стрийщини і Скільщини.*

☐ З початком 1908 р. почне в Київі виходити часопись для дїтий під назвою „Молода Україна", як додаток до „Рідного Краю".

☐ **З Золочева.** В пятницю, дня 10. с. м. о год. пів до 2 відбуде ся в Золочеві в театральній сали повітове віче з отсим порядком дневним: 1) справа університетська, 2) становище парляментарного клюбу у Відни. Референтами будуть наші посли парляментарні.

☐ **Патріотам Бережанщини** пригадує ся, щоби чим скорше перевели згідно з висланою їм відозвою нову організацию в поручених громадах та о вислїді щоби донесли підписаному найдальше до 10. с. м. — Сьвящ. *Ом. Король*, в Саранчуках п. Потутори.

☐ **Із Сокаля.** Філія „Руського тов. педагогічного" в Сокали уладжує в пятницю 10. сїчня ювилейний обхід 25-лїтного єствованя сего товариства. Початок о год. 9 рано. В програму входять між иншим: о год. 10. педагогічна конференция в салї „Народного Дому", на який між иншими здасть ся звіт з краєвої конференциї в Перемишли; о год. 5. товариські сходини і спільна просфора в „Народнім Домі". Кошт від одної особи винесе 2 кор. Хто хоче взяти участь в спільній просфорі, зволить ласкаво прислати заяву кілька днів наперед на руки голови товариства: Сильвестра Вітошиньського в Сокали.

Урядові вісти:

Із станиславівської епархії. Радниками епископської консисторії з правом ношеня крилошанських відзнак іменовані: Володимир Озаркевич з Сільця, Стефан Крушельницький з Назірної, Евген Ступницький з Обертина і Александер Русин з Корнича. — О. Іван Войнаровський увільнений від сотрудництва в Новосілцї язловецькій. — Введені: Іван Войнаровський яко завідатель в Сопові, Алексей Карпинський яко сист. сотрудник в Космачи і Єронім Бариш з Угринова яко завідатель ex currendo в Ямницї. — Титул стола дістав окінч. богослов Антін Наконечний. — Правительство назначило на оден рік дотацию для прив. сотрудників в Павшівцї і Парищи.

Нові книжки і видання:

◇ *Володимир Бирчак.* Під небом півдня і иньші оповіданя. (Молода Муза VI.). Накладом М. Петрицького. Львів 1907. Друкарня Удїлова, ул. Коперника ч. 20. (ст. 120 + 2 мен. 16 ки.) Зміст: Марійка (ст. 5). — Під небом півдня (ст. 18). — Мученик за ідею (ст. 33). — Пісню сьпівай нам, богине! (ст. 57). — Комерс в честь поета (ст. 62). — На третім поверсї (ст. 72). — § (ст. 106). Цїна брошурованого примірника 1 кор. Набувати можна в книгарни Наук. тов. ім. Шевченка у Львові (театральна ул. ч. 1.)

◇ **Устав Богослужень на 1908 р. рокъ** (зъ увагами загальними на всегда) видала тов. „Просьвіта" окремою книжочкою. Устав сей зложений сьвящ. Н. Галянтом одержав imprimatur з митрополичого львівського ординаряту до ч. 9636/1907

канцелярії тов. „Просьвіта", у Львові, Ринок, ч. 10 І пов., або разом з календаром на р. 1908 або й без него.

◇ **Письмо з Просьвіти,** ч. 12. за грудень 1907 вийшло з таким змістом: Приятель Русинів — д-р М. Кордуба: Хто ми? — Б. Бернзон: Орлине гнїздо (в перекладї Яр. Весоловського). — О. Ю. Федькович: Поклін (вірш). — М. Рубакін. Яр. В-ий: Завойованє Америки. — Б. Грінченко: Матильда Аграмонте (вірш). — Гр. Кузьма: Про новий закон будівельний та про виріб цементових дахівок (конець). Т.: Передпотоповий звір. — Всячина. — і Вісти з „Просьвіти". В отсім числї поміщено такі ілюстрациї: Б. Бернзон. — Еспанцї воюють з Азтеками. — Мамут.

Померли:

Діонїз Жуковський, монах чина св. Василия Вел., парох в Олїєві, львівської архиепархії, упокоїв ся дня 21 грудня в 60 році житя, а в 32 р. сьвященства. В. й. п.!

Софрон Полянський, парох в Тидини, мушинського деканата, радник еписк. консисторії в Перемишли, упокоїв ся дня 27 грудня в 88 році житя, а в 64 р. сьвященства. В. й. п.!

Василь Макаревич, емер. народний учитель в селї Карлові коло Снятина, яке своєю просьвітною працею довів до гарного стану, упокоїв ся у Львові дня 26 грудня в 80 р. житя. В. й. п.!

Наталїя Сисак, жінка зелїзничого банмайстра в Сокали, померла дня 28 грудня на хірургічній клїнїці у Львові, в 51 р. житя. В. їй п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 1 сїчня 1908.

Засуд антимілїтаристів.

Париж. (Ткб.) Суд присяглих засудив 14 антимілїтаристів, а між ними двох жовнїрів за взиване військових осіб до непослуху і дезерциї на вязницю від 2 місяців до 1 року. З обжалованих увільнено.

Французький буджет ухвалено.

Париж. (Ткб.) Палата депутованих і сенат згодили ся що-до цїлого буджету, який відтак остато...очно ухвалено. По сім сесию замкнено.

Брукселя. (Т. К. Б.). Президент міністрів Троез помер.

Цїсарські авдиенциї.

Відень. (Т. К. Б.). Починаючи з 9. сїчня буде цїсар знов удїлювати загальних авдиенциї. Двірські достойники, особи військові і цивільні, які до грудня 1907 одержали іменованє або відзначенє, звільнено від обовязку дякувати.

Бомба в Барцельонії.

Барцельоня (ТКБ). Бомба, котра вчера експльодувала, була гранатом, якого вживають при артилерії. Вибух убив якогось агента полїциї та зранив одного купця. Агент є розшарпаний на кусні. Другий полїцийний агент є вмираючий. Коли коло півночи оден заграничний корабель на привитанє Нового року дав сальву з мозджіка, викликало се в містї нове занепокоєнє, бо люди думали, що се новий вибух.

Схуднене

зупиняє певно SCOTT'A EMULSION. Є се найлїпшою поживою для дїтий і привертає Вашим любимцям на ново здоровле, як се показалось у тисячів. **SCOTT'A EMULSION** здержує схуднене і

витворює здорове мясо,

і додає дитинї живучої сили. Коли дитина виглядає слабовито треба її безпроволочно давати „SCOTTA". Кожда фляшка 20

Scotta Emulsion

містить в собі рівні, найлїпші і найскуточнїйші складові части і завсїгди в однаковім через научний сьвіт признанім відношеню.

правдивий лише з сею маркою — рибак як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

НОВІ ВИДАННЯ

Про Українську справу

проф. Мих. Грушевського.

Освобожденіе Россіи и украинскій вопросъ. Статья и замѣтки 1 руб.

Украинство въ Россіи, его запросы и нужды 25 коп.

*Украинскій вопросъ 15 коп.

*Движеніе политической и общественной украинской мысли въ XIX стол. 8 коп.

За українську маслак (в справі Холмщини) 8 коп.

Про українську мову й українську справу. Статї й замітки 12 коп.

Справа українських катедр і наші наукові потреби 15 коп.

*Изъ польско-украинскихъ отношеній Галиціи. Нѣсколько иллюстрацій къ вопросу: автономія національная или территоріальная 2 вид. 30 к.

*Единство или распаденіе Россіи? 8 коп.

*Автономія и національный вопросъ 8 коп.

Продають ся в книгарнї Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Театральна ч. 1.

* Означені статї, що ввійшли в збірник „Освобожденіе Россіи и украинскій вопросъ".

Відповідь непідписаному рецензентови з „Руслана".

Припадково довідав ся я про замітку, а властиво ординарну лайку, поміщену в „Руслані", ч. 281, п. з. „Літературний куріоз", (з приводу випечатаня вірша „Поет і селянин" в сегорічнім календари тов. „Просьвіти"), тому позволю собі осьщо відповісти на неї:

1. Для мене не було тайною, що перша частина поезійки пок. Ол. Козловського п. з. „Поет і селянин", а власне пісенька, що починаєть ся словами „Веселе, щасливе"... — не оригінальна, на се звернув мою уваду один письменник іщ... два роки тому. Про те, що пісенька „Веселе, щасливе"... була надрукована в „Школї Народній"

що автором „один з наших старших композиторів“, себто А. В., я, що правда, не знав і не обовязаний знати; рівнож не знаю з якої причини непідписаний критик вкладає на мене обовязок знати, що „о безпретенсіональну пісоньку“ співають „по тих галицьких руських школах“. Мені не доводилося чути, щоб її де сьпівали, чи се за раз же гріх неуцтво тому, що „слова і гарну музику до неї підложив один з наших старших композиторів“? Не моя вина, що авторови пісні „Веселе, хлопяче“... дістало ся від неб. Олександра Козловського прикре слово; більше провинився тут ш. критик, що відкрив невідомого автора і через те зробив йому подвійну прикрість. Одинока моя вина в тім, що я хибно стилізував нотку до пісні Олек. Козловського; та того вже не направиш, пропало!...

2. Злично підсуває менї рецензент „Руслана“ гадку, нена би я прикметник „хлопячий“ виводив від іменника „хлоп“. Очевидно, за далеко завела його особиста злість та пімста. Щось подібного хибаки тому самому могло снити ся. Коли еще раз з увагою прочитає він пісу О. К. чейже зрозумілою ему стане нотка, поміщена під словом „Хлопяче“.

3. Не знаю з яким чолом рецензент „Руслана“ пише, що я видаю „всякі недоношені плоди Музи“? Я друковав доси твори Володимира Самійленка, Івана Манджури, чиж твори тих поетів уважає належить „недоношеними“? Хиба в розумінню такого знавця української літератури, як рецензент „Руслана“ зі спеціяльно руслановським смаком!

4. Тут ули „др.“ і „офіційний критик“, а тожок ан стих вельми надійного вихованка „Руслана“ — бачу на річ ш. мого критика.

5. Наостатї раджу рецензентови „Руслана“, щоб пильнійшу увагу звертав на фейлетони своєї часописи, де часто друкують ся переклади творів польських письменників (головно) як оригінальні, українські твори. Се слід би також знати великому знавцеви української літератури!...

Львів, дня 1 січня 1908 р.

Мих. Мочульський.

На будову бурси „Руського Товариства педагогічного“ у Львові зложили дальше чеками (в коронах): Громади: Ізбдебки 5, Обарин 5, Угерсько 20, Бабин пов. Самбір 10. Дуба 3. — Видїли повітові: Збараж 50, Калуш 20. — Братва церковні: Черпеполи 4, Перевозець 5, Вікно К. Гринь 5. Плугів 2, Порудно і Поруденко 10, Гумниска 25, Торгів 3, Вислочок 3, Боянів 2, Мельнич 2, Лютинка 2, Чорнолізці 3, Німшин 4, Різдвяни 6, Городище кор. 10, Наварія 11. — О. Григорий Залуцький Ч. С. В. В. Підгірці 1, Семен Хандога, Ostrau 5, о. Николай Кумановський, Німшин 10, Олександер Скруток, Перемишль 20, д-р Іван Навроцький. Стрий 70, о. Семен Шпіцер, Лежанівка 1, о. Емілїян Кутик, Ольховець 5, Анастазия Войтків, Жовтанці 10, о. Іван Ковальчин, Сілець 7, (а то: від себе 4·20, з акафисту 2, Розалїя Дорак 0·50, Івана Захарка 0·30, о. Онуфрий Чубатий, Панасівка 11·60, а то: від Братва церковного 5, від парохіян 6·60, Іван Юзич, Нове село 4, Василь Мицишин, Змиєвиска 10, о. Навроцький, Голгочі 8, а то: від Брацтва церкв. в Голгочах 5, Заставцях 1, і Демка Острожського 2, Михайло Цвєк, Обергин 2, Володимир Ярема, Перемишль 3, о. Теодор Банах, Желдець 2, о. Дмитро Шуль, Рожанка вижна 5, о. Володимир Вербенець, Стубенець, від Брацтва церковного 5, Кость Редчук, Збараж 4·75 (дохід з миколаївського вечера, устроєного Тов-ом Пед. в Збаражи), о. Нестор Рудницький, Яблінка від себе 2, а від Брацтва церковного 5; о. Евгеній Чубатий, Деревляни 20; (складка парохіян і Брацтва церк. в Деревлянах і Спасї); о. Кость Павловський в Сухій Воли — від себе 5, а від Брацтва церковного 10; о. Іван Гринишин, Тарнавка 3; Читальня „Просьвіти“, Товсте — половину чистого доходу з представленя „Сватання на Ганчарівці“ 40·—; о. Лев Набак, Нагірці 10; Теофиля Гриневецька, Мельнич 5; Андрій Занько, Угринів 4; Михайло Бачинський, Григорів 10; д-р В. Кобринський, Львів 25; Василь Кондрацький, Судова Вишня 2; о. Іван Савчак, Замочок 10; (складка на зборах пов. організації в Жовкві); Василько Дзьорбиль, Злоцке 1; о. Емануїл Січинський, Радче 2; о. Ів. Пачовський від себе і Брацтва церковного в Боршевичах 75; Андрій Алискевич, Львів 2; Льонгин Ріпецький, Львів 10; д-р Щурат, Львів (з відчиту) 9·42; Кирило Кахникевич, Львів 10; Йосиф Мельник секр. гром. в Сівці войн 8; (складка громадян, а то: Прокіп Стефанишин, Прокіп Лис, Митрофон Марійчин і Матій Боднюк по 1 к.; а инші дрібними датками) о. Емануїл Лисинецький, Космач від Брацтва церк. 46 К. 41 с.; Николай Щуровський, Банялюка 25.

Всім тим Вп. жертводавцям складає Комітет сердечну подяку і просить о дальшу поміч. — Комітет.

Що смакує, се в засаді служить тілови а противно діють не смачні навіть ліки. „Scotta Emulsion“ в надзвичайно смачний легко стравний препарат тран, навіть дітьми радо заживаний. Можна набути у всіх аптиках.

Оголошеня.

Важне для Долинщини. Хто приїздить до Долини зволить відвідати новоотворену торговлю мішаних товарів і реставрацию п. Петра Мацевича (де давнїйше була Рухця) і переконаєсс о доброті товарів. 59 (1—6)

ЗАЯВА. Сим подаємо до загальної відомости, що п. Теодор Гладкий, артист-маляр, член і видїловий „Товариства для розвою руської штуки“ змалював церков деревляну в Чагрові за суму 9360 кор. За ту квоту удекорував обильно і гарно стїни, на стїнах виконав артистично 12 образів більших розмірів, визолотив правдивим золотом Іконостас і змалював 2 бочні олтарі, вималював проповідницю і відновив в закристиї олтарик. Позаяк п. Т. Гладкий уживав материялів сьвіжих, та добірних, роботу виконав вкусно, умїетно і високо артистично, єсьмо з його предприємства дуже вдоволені і можемо його совістно і щиро поручити всїм Всч. Отцям духовним і комітетам парохіяльним.

Чагрів дня 10. грудня 1907.

Юстин Гаврисевич, декан і парох, *Яць Котнюк*, начальник громади, *Василь Гнида*, комітетовий, *Петро Любинець*, провізор церковний.

Робітня артистично-сл
ла Стефанівського у Л
ника 16, виконує до церко
і місяці в огни золочені, громозв
желїзні, сходи кручені, паркани
і прочі роботи по дуже низьких цїна
15 37

До „Народної Гостиниці“ приїхали 31. XII. 1907. Володимир Кришко, Попелї; Николай Мацюрак, Тростянець; Володимир Федак, Янів; Олександер Білинський, Бучач

Надіслане.

Адвокат д-р Новаковський
в Богородчанах
пошукує конципієнта.
1450 Посада зараз до обняття. 1—3

Конконицкий і Сини
Оптики і Механіки у Л ові
Галицька І. зе-
(против Банку Гіпотечного на плянтаї площі Галицкої) поручають
Барометри анероїди по 7, 8 і 10 найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льор-етки** пільні по 12, 15, 24 і вкоше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

„Csillag“
Помаду, гербату, мило можна дістати у Львові в головнім складї аптики **Г. Рубля** передтим **З. Румера.** 73 1—1

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

„З життя гімназіястів“
Карвси, склав за 1 К. М. Венгжин, Львів, Вірменська 25. 1 32 6—6

Учительська правник з двома іспитами державними, гляда сейчас місця в кан. нотаріяльній або адвокатській, евентуально прийме лекцию на село. Стефан Токарський, Львів, ул. Пекарська ч. 43. 1457 1—3

Маю на продаж дві шпаковані клячі в віці по п'ять літ, добрі на хо ване і під виїзду. О. Гр. Пеньонжин в Гологорах. 1449 1—3

Живі Риби
достарчаю оплатно на післяплатою щуки, лини, короши, величини на бажання по 2 кор. 20 сот. за кільо. **І. Квастель** Підволочиска. 1 2

Приймаю II. Студентів на мешкане і харч. **Нижановського II, двері 5.**

Учениця V ої класи руської гімназиї пошукує **лекциї** на село. — Адрес poste restante „Наука“ Львів, головна почта.

Учитель потерпівший за вибори знаменитий педагог спеціяліста в науці німецького, музикальна, прийме нині час лекцию на цілий рік. — Оголошеня: С. Демидчук для В. С. Буск.

Горівка сїдалища,
богато вибрані виготовляє робітня Е. Шупланевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 45с

Чистий мід!!!
найлїпша якости правдивий під гарантією — висилає в 5 кільогр. бляшанках по 5 корон 75 сот. оплатно. Більшу скількість за дешевше. І МЕНДЕЛЬ, Микуличці. 61

Поїзди всілякого рода також сані нові як ужиті поручаю у великім виборі, приймаю до заміни до продажі; реперую старі, приймаю замовлени до шкіряної галантерії екіпажі. М. Ніжанковський, Львів, Шпитальна 28. 71 1—4

„Gazetka dziecinna“
Одинокий польський журнал для дітий з додатками: „Praktyczna gospodyni“, „Dla Modzieży“, „Kącik dla dzieci“, „Dodatek literacki dla dzieci“.
Виходить точно 1 кождого місяця в накладом **Р. Ляндава** у Львові, ул. Чарнецького ч. 3, квартал з пересилкою разом з пересилкою 1 кор. 20 сотаів. Предплату приймають всі книгарні. 62 3—3

Краєвий Союз кредитовий
У ЛЬВОВІ
[Ринок ч. 10 II. поверх]
видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк. по	10	с.
„ дневна	„ „	8	„
„ касова	„ „	10	„
„ членська, удїлів	„ „	10	„
„ членська	„ „	8	„
Реєстр членів	„ „	10	„
Інвентар довжників	„ „	5	„
„ вкладників	„ „	5	„
„ удїлів	„ „	5	„
Зголошенє о довж. шт.	„	2	„
Виказ умер. повяч.	„ „	2	„
Касові асигнати	„ „	1	„
Заява членства	„ „	1	„
Місячне виказ. рах.	„ „	2	„
Річне „ „ і бїлянс	„ „	10	„
Удїлові книжочки	„ „	5	„
Вкладкові книжочки	„ „	10	„
Взірцеві статути	„ „	20	„
Подання о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	4	„
Подання до зареєстр. Дир. касиєру о увільненє дирекциї з уряду	„ „	4	„
Подання до податковой власти в повідомл.			

Володимир Корнич-Ясеницький
ц. к. радник висшого суду краєвого, н. п.
отворив
адвокатську канцелярию
в Чернівцях, площа Єлисавети 3
напроти нової палати судової.
71 1—6

Найлїпші ЗУБИ американські
імітуючі до непізнаня під зглядом форми і барви, без витягання корінів — густовно виконані. Направа і перероблене невідповідаючих щок полагоджує ся скоро і дешево.
Специяльна техніка штучних зубів из підневенної плити.
Американські корони, містки, щоки реформові і countinus гум.
Дентистичне ателїє Ф. УРІХ, Львів, Театральна 7, І. п.
б. довголітний дентист-технік першорядної віденської фірми д-ра Пінснера і Грабковича.
70 Гостий з провінциї полагоджує протягом дня. 1—8

ВИДІЛ КРАЄВИЙ
Ч. В. 123.224.

Оголошенє конкурсу.

Видїл краєвий Королївства Галичини і Володимирії з Великим Князївством Краківским розписує сим конкурс на посаду директора краєвого шпиталя сьв. Лазаря в Кракові.

До тої посади привязана есть плата о річних пять тисяч вісїмсот (5.800) корон, право до трех додатків пятилїтних по вітїмсот (5800) корон, додаток на мешкане в квоті тисяч двіста (1200) корон річно і право до емеритури. Мешкане мае находитись близько шпиталя. В случаю, колиби визначене було директорови мешкане в шпиталю мае занятий кого в заміну — за додаток на мешкане.

Директора іменує Цїсар на представленє Видїлу краєвого.

Подана о наданє сеї посади належить вносити найпізнїйше до дня 1. марця 1908 р. просто до Видїлу краєвого — евентуально за посередництвом настоятельної власти кандидата, если позістає в публичній службі.

До поданя належить долучити метрику хрещеня, коротку житепись, дипльом доктора всїх наук лїкарських одного з университетів австрийської Монархії а також сьвідоцтва і документи стверджуючі уздібненє кандидата, д тихчасову його діяльність і знанє адмінїстрациї шпитальної. Условем одержаня сеї посади есть також знанє краєвих язиків.

У Львові дня 11 грудня 1907 р.

Пйотровский в. р.

1454 2—3

ФІЛІЯ
ПРАСЬКОГО БАНКУ КРЕДИТ.
У ЛЬВОВІ,
ул Карла Людвіка 29.
Приймає грошеві вкладни
на книжочки щадничі на
5%
аи до відкликаня
виплачує евентуально також більші квоти без виповідженя.
На касові асигнати

по 5%	за 8-дневним виповідженєм
„ 5¼%	„ 30 „ „
„ 5½%	„ 60 „ „

на жиро конто і в біжучім рахунку після умови.
ДИРЕКЦИЯ.
69

2% рентовий податок оплачує Банк.
Замісовим П. Т. вкладючим ставляємо до розпорядимости чеки почтової каси ощадности.

Від 25 літ славно знани
ПЕРЕПЛЕТНИК
ФЕДУНЬО
переніс своє заведенє на
ул. Оссолиньских ч. 13.
Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнї згинам, прошу уклінно тамсамо і на дальше о ласкаве довірє і поперте.
3 *З поважанем*
КЛИМ ФЕДУНЬО.

„Краєвий Союз кредитовий“
У ЛЬВОВІ
Ринок ч. 10, II поверх
видав друки для кас систем Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4	с.
Асигнати до побраня	„ „	3	„
„ „ виплати	„ „	3	„
Удїлові книжочки	шт „	3	„
Вкладкові книжочки	„ „	3	„
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2	„
„ „ за порук.	„ „	2	„
„ „ на короткоречин. пов.	„	1	„
Заява членства	„ „	1	„
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4	„
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4	„

НА РЕВМАТИЗМ, подагру, невріґія (болїсть) і ломанє поручає ся усмиряюче натираня, від многих літ дуже розповсюднене, многими лїкарями ординованє і авторитетами признанє —
Linimentum Gaultheriae compositum
з правно зареєстрованою охоронною маркою
„NERWOL“
хеміка д-ра Юлія Францоза, аптикаря в Тернополи. Пїна фляшку 80 сот., 10 фляшок 8 К, не числячи опаковання і оплатно. — Тисячі подяк можна перегляднути. Двічи на день почтова висилка. Набути можна в кождій більшій аптиці, згляднo в аптиці хеміка д-ра Юлія Францоза в Тернополи. У Львові можна дістати в аптиках: Миколяша, Deweche'a, Гая, Лазовского і д-ра Піпеса Поратиньского.
11 78—48

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

Де Львова приходять я	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·50	10 30
Черновець	8 05	—	2 25	—	9 00
Черновець	—	—	3 35	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10 50
Пустомит	7 29	11 50	3 51	9·40в	10 50
Самбора	8 00	10 30	1 55	—	9 20
Любіня	8 00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8 22	1 15	5 00	9 25	10·10†
Брухович	7 10	13 40	1 46†	4 50	8 20
Брухович	10 05†	—	3 25	5 30	9 35в
Зимної води	7·30	7·35	1·10	5 25	9 50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7 00	11 10
Кракова	—	8·40	6 15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2 17	7·00	11·15
Черновець	6 10	9·20	1 55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45в	1 26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4 30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2 10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1	11 05	—	7·10	11 35†
Янова	6·5	9 15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	8 12	11·05	2·28	5·45	8·34в
Брухович	05†	12·41†	3·45	7 10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·30	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1 до 10/8 що дочь буквою л.

Справоздане Каси задаткової в Радимнї

стоваришеня зареєстрованого з ограниченою порукою за рік 1907.

Товариство числить членів 1 630 з чого селян 1262, промисловців 123, гандлярів купців 100, фабрикантів 4, сьвящеників і урядників 86, без означеного занятя капіталістів 13, институций публичних 40, обшарників 2. Повисші члени декларовали 3.207 удїлів на суму 128,280 кор. а з пять кратною порукою дають гваранцию на суму 641.400 кор,

Рахунок оборотів представляєсь як слїдує:

Прихід К.	с.		Розхід К.	с.
15981	38	Удїли вплачені і виплачені	3296	52
37449	90	Вкладки вложені і підняті	44643	93
675010	—	Р сконт векслїв	631614	62
541222	—	Пожички векслеві членів	552107	—
29565	91	Відсотки побрані і виплачені	17530	54
841	14	Фонд рвзервовий	—	—
618	72	Кошта адмінїстрациї	6881	щоб
1128	16	Кошта спору	1281	заюгь
28294	46	Льокациї	294	ня загалу
74001	—	Пожички на скрипта	11	рім близьки
—	—	Движимости		артиста, по
—	—	Зиск з р	Изго образи на	
1404112	67		рамен, його пер	

З нагоди ювилейного року

як також

25-літнього істнованя мого підприємства від часу винайденя моєї помади до поросту волося і бороди

рішилась я, з небувалою дотепер користию подати моїм Поважаним відборцям і певно знайду загальне признанє.

Я зложила в першорядним віденським банковім домі подані низше 100 льосів, які я даровую моїм Поважаним відборцям разом з припадаючими головними і побічними виграними.

Загальна сума головних виграних низше поданих льосів виносить

5 Мілїонів корон

які, не треба згадувати, належить до моїх Поважаних відборців. Разом є 77 тягнень. Цїлий подїл 100 льосів і їх головних і побічних виграних, які від нинїшного дня є в асностию моїх Поважаних відборців, за які нїхто нїчо не має платити, наступить в сей спосіб, що 1. мая 1909 ще не вильосовані льоси будуть продані а узискана за них сума, як також вильосовані головні і побічні виграні будуть даром роздїлені між моїх Поважаних відборців а то в сей спосіб. Кождий відборець, який купить слоїк помади на поріст волося або бороди за зр. 1.— або замовить, одержить посьвідку на низше подані льоси, і стаєсь співвластителем тих льосів, як також всїх головних і побічних виграних. При закупнї за 2 зр. — дістає 2 посьвідки співвласности, за зр. 3.— 3 посьвідки співвласности, за зр. 5 — 5 посьвідок співвласности, за зр. 10 — 10 посьвідок співвласности і так дальше, чим більше закупно, тим більше посьвідок співвласности дістануть мої відборцї а тим самим і більша сума, яку одержать по продажи 100 льосів 1 мая 1909, а сума ся збільшить ся о скільки буде більше головних виграних.

Треба ще запримітити, що на кождій посьвідцї співвласности льосів, є подана серия, число і днї тягненя, як також головні виграні. Тим подаю моїм Поважаним відборцям нагоду даром почавши від нинї аж до 1. мая 1909 стати співвластителями 100 льосів, нїчо недоплачуючи.

Розсилка помади відбуваєсь за післяплатою або попереднім надісланєм готівки а посьвідки висилаєсь сейчас в пачцї або можна одержати в моїм склепі, Відень, Ґрабен 14.

Моя помада на поріть волося і бороди є знана в цїлім сьвітї і є розширена в найвисших кругах всїх цивілїзованих країв, на що посїдаю численні признання. Я надію ся, що Ви скористаєте з сеї нагоди і мою помаду, яка лїтами даєсь переховувати не псуючи ся, численно замовите.

Кождий може заховати густе і довге волосє аж до візнєї старости, коли уживає через паню Анну Чіляґ винайдену помаду на поріст волося. Нїяке инше средство не посїдає стільки поживи для волося що Чіляґ-помада, яка слушно здобула собі сьвітову славу, бо панї і панове вже по ужитю першого слоїка осягають найлїпші наслїдки, бо випадане волося устає вже по кількох днях і показує новий поріст.

Цїна слоїка виносить зр. 1, — 2, — 3, — 4 і 5.

Анна Чіляґ Loreley-гребінь Anna Csillag, Wien I. Graben 14.

який не кришить ся за штуку зр. 1.

(куди зі всїми замовленями треба звертати ся.)

130 льосів

які є власностию моїх Поважаних відборців, як також головні і побічні виграні тих льосів.

1	Від. Комун. льос, гол. виграна	К.	400.000		
2	Льоси Тиси	„	180.000		
1	Боден-льос	„	90.000		
1	Уг. Премійний льос	„	300.000		
2	Сербські льоси	„	„	80.000	
10	Австр. льосів Креста	„	„	60.000	
25	Льосів буд. катедри (Dombaulosse)	„		30.000	
10	Угор. льосів Креста	„	„	30.000	
10	Італ. льосів Креста	„	„	30.000	
1	Льос з 1864 р.	„	„	300.000	
1	льос гіпотечний	гол. виграна	К	70.000	
1	льос Пальфіого	„	„	84.000	
1	„ Бравншвайґер	„	„	180.000	
1	„ сальцбурський	„	„	40.000	
1	„ люблянський	„	„	40.000	
1	„ краківський	„	„	50.000	
1	„ інсбруцький	„	„	30.000	
1	„ сасько-майнїґер	„	„	25.000	
25	„ Josziv	„	„	30.000	
4	„ турецькі	„	„	600.000	

6731—1

Ч. 2. Львів, четвер 2. н. ст. січня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові щ... ні. ...ніль і сьвят) о 5-ій годині...

Передплату і інсерати прийм... Адміністрация „Діла", Ринок ч. ... А. Ольшевского ул. Кілінського 2; С. ... саж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. К... ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Welt... Richter, Nibelungengasse 4; H. Schaleb... 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesella... nerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМ... Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Ек... Ринок число 10. — Рукописи звертаю... не за попереднім застереженєм. — Реклам... печатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік . .	32 к.		44 корон
на пів року . .	16 „		22 „
на місяць .	2 . 70 с.		3 . 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . .	28 к.	на пів року . .	14 к.
на чверть року .	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане" по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Ляк перед утратою панованя.

Психіка деспота-гнобителя — чи є ним одна особа, чи колективна одиниця: клїка, суспільна верства, нация — все однакова. Коли тільки завважить який-небудь ворожий рух проти себе, нападає його такий ляк, що перед ним стає нїчим вся сьвідомість і певність сили, якою він розпоряджає. Чи не тремтить пр. Микола II. день і нїч перед невидимою рукою незвісного революціонера, дарма, що так його стережуть, що, здаєть ся, нїхто в сьвітї не годен до нього дістати ся?!

В такім психічнім станї знаходять ся власне репрезентанти тої польської національної політики в Галичинї, яка свою цїль бачить в абсолютнім пануваню над цїлим краєм і тим самим над Галицькою Русию і над більш як тримілїоновим руським народом. І в міру того, як руський нарід приходить до національної сьвідомости, як збільшають ся обяви його невдоволеня з польського панованя над ним і обяви тої сили, яка здібна захитати тим пануванем, — той ляк стає що-раз більший.

Особливо зріс він від останнїх виборів до парляменту. При переводженю виборчої реформи Поляки забезпечили ся на всї боки, як се тільки було можливо. Замкнули нас в межах 28 мандатів, поза які не можемо вийти. Постарали ся, щоб ті межі без їх дозволу нїколи не можна було розширити. Зробили все, щоб нарід-вязень не міг розвалити стїн своєї тюрми. Але прийшли вибори і при них наш нарід в тих межах, в які його замкнено, показав таку силу, що стїни тюрми захитали ся. І з того часу ляк провідників польської національної політики з кождим днем зростає. Нїщо не помагає певність, що руська парляментарна репрезентация не може при теперішній виборчій ординації виносити більше як 28 послів — число, яке в порівнаню з числом 78 членів польської репрезентациї не повинно би, здаєть ся, наганяти ляку. А одначе деспот-гнобитель нашого народу боїть ся, боїть ся що-раз більше, боїть ся contra omnes nationes, мимо всїх тих гарантий, якими забезпечив собі пановане над нами.

Сей ляк польської національної політики перед утратою панованя на Галицькій Руси знайшов отсе свій вислів у новорічних реверляциях ексмінїстра для Галичини і теперішнього віцепрезеса польського кола, гр. Дзєдушицького, зроблених перед віденським кореспондентом „Gazet-i Narodow-oї", котрий і містить їх в новорічнім числї названого дневника.

З розмови про антипольські проекти в Нїмеччинї кореспондент зїйшов на відносини в Австриї, кладучи гр. Дзєдушицькому питанє: „Чи може в Австриї грозити Полякам гнет, подібний до того, якого вони дізнають в Прусах або в Росиї?"

Ні, відповів граф, але... І почав малювати „поважні небезпеки", котрі грозять Полякам від часу заведеня загального голосованя. Яке се характеристичне для „польської національної політики"! Всї угнетені нациї і суспільні кляси бачуть у загальнім голосуваню визволенє, лиш одна „польска національна політика" бачить у тім для себе небезпеку. Русини, що „своїм поважним числом можуть заважити у правительства"; сіонїсти, що „можуть стати ворожбою дуже поважних національних небезпек"; социяльсти, що „голосять принціп національної автономії в противенстві до автономії країв, котрої таке здїйсненє могло би просто затерти польський характер неодної околицї нашого краю", — ось-що трівожить пана графа, бо „коли-б правительство, знеохочене до польського кола, підперло ті партиї, могло би знищити велику часть національної працї останнїх 40 лїт".

Теперішнього правительства пан граф, що правда, певний, — але „правительства не вічні". А крім того „теперішне правительство заповіло в своїй програмі дуже важні справи, які можуть бути полагоджені на нашу користь, але також і на нашу велику шкоду, а саме: полагодженє національних спорів і реформу адмінїстрациї через заведенє округів себто давних циркулів. Нехай-би так в Чехах хотїли полагодити націон. спір, в спосіб, розбиваючий єдність краю, нехай-би там при реформі адмінїстрациї окружні уряди хоч-би в деяких справах вирвали ся з-під власти намісника, а вийшла би з сього необчислима для нашого краю небезпека і зросли би в нескінченість трудности, які руська справа вже нинї насуває".

Психічний стан репрезентанта дотеперішної польської національної політики, той непереможний ляк перед усякими реформами, бо ану-ж вони нарушать „наш стан посїданя", — малюєть ся як на долонї. Вони найрадше не хотїли би нїякої реформи адмінїстрациї, бо тепер їм найлїпше, а нїхто не знає, чи зможуть вони при реформі адміністрациї повести справу так, щоб вона вийшла на їх користь.

Але — заявляє граф, намалювавши таку небезпеку, — є ще ратунок: „Один факт міг би ту небезпеку змен шити до того степеня, що зникла би майже всяка причина несупокою". Сей факт, се вступленє людовцїв докола. І граф вірить, що се станеть ся, останні виступи Сталінського дають всякі причини до такої віри. А тоді, кінчить пан граф, — „зможемо з лїпшою надїєю віддати ся руській справі, працюючи для дійсного економічного, культурного і національного добра руського люду. Може руський люд тоді лекше ідвернеть ся від нинїшних провідників, що дурять його „mrzonk-ами і мають не стільки любови для своїх, скільки ненависти до Поляків".

О так, з'єдиненими силами в похід на Русь! Нашим віковим гнобителям здаєть ся, що коли скріплять свої сили, то позбудуть ся ляку. Марна надія, фата моргана! Що до воза дотеперішної польської національної політики запряжуть ся людовці, котрі вже й тепер помагають його тягти, се певне. Але не дуріть ся, панове, що сим збільшите шанси свого „Drang nach Osten" — свого польонїзацийного походу на Русь. Обява національної сьвідомости руського народу, його протести проти польського панованя що-раз сильнїйші і нїщо їх не спинить, аж доки наш нарід зовсім не визволить з ярма історичної Польщі.

Відродженє угорських Русинів.

В остатних десятках лїт уважає ся у нас загально угорську Русь за пропащу. Сїльський народ до крайности зубожілий, головно через визиск „торговцїв" чи, попросту кажучи, Жидів, переважно захожих з Галичини, а до того цїлком занедбаний в просьвітї. Про його нужду і темноту та всї пороки, які звичайно йдуть в парі з материяльним, культурним занепадом, знають богато розказувати наші виселенцї в північній Америцї, де чи не переважну часть руських робітників дають угорські Россини. Угорско-руська інтелїгенция, не винимаючи сьвящеників, давно цїлком змадярщена. Вся духовна єрархія, а за нею і сїльське духовенство так змадярщені, що не тїлько в родинних і товариських, але і в урядових зносинах уживають тїлько мадярської мови і за честь собі мають уходити за мадярських патріотів та працюють над змадярщенєм простого народу, з котрим ледво чи вже й умїють розмовитись по руськи. Відомі є заходи руських мадяронів, щоби навіть до літургії увести мадярський язик.

Сей занепад угорської Руси, почав ся головно в 60-тих роках мин. в., майже як-раз в часах рішучого відродженя галицької Руси. Були ще тогдї досить живі зносини між руським духовенством галицьким і угорським по обох боках Бескидів. Уміли ще тогдї угорско-руські сьвященики гарно говорити по руськи і уживали ще руської мови почасту і в родинї та виписували „Слово" Дїдицького. Але незабаром повіяло там духом „общаго литературнаго языка", котрого, як відомо, по звісній рецептї Дїдицького так легко „научітся в адін час". І вже тогдї пр. о. Романец, парох з мармароського ясеня (Kövös-Mezö), котрий в товариських зносинах так чудово говорив по руськи, як може нї оден з галицьких Русичів не умів тогдї говорити, у своїх дописах до „Слова" уживав „литературної"... тарабарщини. З дуалїзмом пішла вже мадяризация дуже швидко, а всякі зносини з Галичиною перервались майже цїлком. Угорско руська література давала лише дуже слабі і дуже рідкі знаки житя мертво родженими плодами общества св. Василия, поки не занидїло і се общество. Про яку-небудь просьвітну діяльність горстки угорско-руських нїбито патріотів нема що й говорити, скоро ті патріоти не розуміли ваги народної мови, ба й самі її не знали і знати не хотїли. Заходи нашої „Просьвіти", щоби навязати зносини з угорськими Русинами і впливати на них своїми виданями, швидко розбивались о мадяризаційну систему угорського правительства і властий.

І так заснула угорська Русь мертвецьким сном. Животів лише в тяжких злиднях і в кромішній тьмі простий робучий сїльський народ, ратуючи ся зарбковою еміграциею до Сполучених Держав північної Америки; але й там не випускали його зпід своєї опіки мадярони-сьвященики, що громадою полинули за море та лише спиняли вплив і працю наших галицьких сьвящеників.

Аж перед 10 лїтами як-раз ті неймовірні злидні всїми занедбаного і, як здавало ся, всїми забутого народу звернули на нього увагу, так що справа набрала тогдї широкого розголосу. Знайшов ся в угорськім мінїстерстві рільництва незвичайно гуманний урядник д-р Еган, що щиро заняв ся недолею визискуваних руських гірняків і основним своїм мемориялом спонукав мінїстерство до ратункової акциї, піднятої на велику міру. За свою справді великодушну, гуманність упав він жертвою скритоубийства, але між иншим лишив угорським Русинам памятку, що тогдїшний мінїстер рільництва Даранїй звелїв видавати по руськи просьвітну тижневу часопись, котра з того часу виходить в Будапештї уже десять лїт під назвою: „Недѣля, поучительно-господарска газета для угро-русского народа".

Не можна сказати, щоби „Недѣля" писалась чисто народною мовою; всеж таки признати треба, що її мова є бодай дуже зближена до народної. От що пише редактор, даючи в останнїм числї десятого річника перегляд своєї 10 лїтної дїяльности: „Трудною задачею было потрафити писати такимъ языкомъ, абы „Недѣлю" всѣ русины угорски порозумѣли, бо — якъ знаеме — у угорскихъ русиновъ дуже много діялектовъ, дуже много нарѣчій. Прото „Недѣля" на початку колеблеся относно языка, пока съ помочью и съ порадою людей, познававшихъ нарѣчія русиновъ нашихъ, не выбила себѣ она прочный путь, по котромъ и въ будущемъ итти намѣряе. Языкъ луже трудный вопросъ при составленіи газеты. Интеллигентны люде наши желаютъ, абы „Недѣлю" писати граматичнымъ (sic!) языкомъ, а просты селяне не совсѣмъ розумѣютъ граматичного языка, они лишь простонародный стиль порозумѣти могутъ. И мы поставилися на сторону селянъ, бо газета ихъ просвѣщати намѣряе, пишеме такъ, абы селяне порозумѣли насъ, хоть поступокъ сесь и не любится где-котрымъ интеллигентнымъ людямъ нашимъ".

В римо, що для „интеллигентного" угорського Русина трудно писати так, щоби його розуміли всї угорські Русини; а трудно воно не так тим, що „у угорских Русинов є много діялектов", як тим, що жаден „интеллигентний" угорський Русин не знає нї одного з тих діялектів. Але вже се одно є великим поступом і зворотом до лїпшого, коли редакция признає потребу станути „по сторонї селян" і писати не „граматичним" язиком, а так, щоби селяни розуміли.

Крім „Недїлї" виходить в Унгварі о рік старша „Наука, еженедѣльная духовная, поучительная и общественная газета для угро-русского народа", видавана давнїйше обществом св. Василия, а тепер „акційнымъ обществомъ Унїо", котре стануло на місце общества св. Василия. Яким язиком вона пише ся, можна знати хочби вже з самого заголовка; є се врешті згідне і з традициями общества св. Василия і з поглядами угорско-руських „интеллигентних людий", котрі властиво крім мадярського не знають жадного иншого язика. Але і в „Науцї" слїдно від довшого часу зворот до лїпшого, хоч поки-що дуже ще хиткий; а замітний і надійний він тим, що видно в ньому вплив молодшого поколїня.

Станислав Виспянський.

Останнє повстанє польське було останнїм подвигом тої великої поезиї романтичної, котра велїла „мірити сили по намірам, не наміри по силам". Йдучи за отсим кличем, пірвала ся молодїж польська до розпучливої борби і спричинила нову катастрофу. Повстанє, мимо героїчного з'усилля численних одиниць, не вдало ся. Тисячі людий погибли, заповнили вязниці, пішли в Сибір, північний деспот вінїс нову побіду і почав єще дужше гнїтити побитий народ... Суспільність польська, зірвавши ся до підоблачного лету, впала на камінь страшної дїйсности — знеможена, розбита, хора.

Пацієнта лїчили метордом Букля, Бюхнера і Комта, а лїкарями ординуючими були: Охорович і Свентоховський. Не вільно зворушувати ся, попадати в задуму, екзальтувати, для розривки можна хорому дати спокійне оповіданє з житя і заспівати легку пісеньку о працї, в котрій повинно бути здорова гадка і сильна наука моральна. Радше гук машин, як шум вітру, радше скрип фабричних коліс, як сильні удари серця, радше мязги, як крила. „Романтизм був причиною нещастя, проч з романтизмом, най живе позитивізм!" Cogito ergo sum — виписали редактори варшавської „Prawd-и", а в Петербурзї почали ся заходи коло основаня „Кпj у".

Навіть поезия мала стати позитивною. Було се жаданє неможливе, але так сильне і загальне, що поети сказали: добре! Не було навіть кому піднести протесту. Мовчаливий і темний Залеський молив ся, Ленартович різьбив, Уейський послував, Деотима імпровізувала, а Поль провадив дальше свою поетичну антикварню. З старих оден Єж не хотїв згодити ся з міщанським опуртунізмом, а на молодших не звертали уваги.

Хто не підчиняв ся приказам нового пана — позитивізму, гинув в забутю, як Бартусівна, або заливав хробака, як Совінський. Деякі тільки, як Бервінський або наш Стебельський, взяли ся на способи — вкупили собі зі сьвіта і з себе. І почала ся поезия гуку, стуку, молотів, кузнь, рискалїв, плювків, і так дальше, поезия непоетична, але практична, забавна і легкострава, для всїх доступна і покутна.

Певно, що й серед неї попадали ся вірші справді гарні і щирі, але губили ся вони в повіни звичайної і суспільницької тромтадрати:

Sierpy, kosy, piły, młoty
Naszą ulubioną bronią,
Gdy nam wśród skrzętnej roboty
W polu lub warsztacie dzwonią.

Такі то строфи писали ся, як з рога обильности, без утоми і натуги, без утоми аж до загину. Щож було робити правдивим поетам, котрі почували в собі висший талант і не хотїли вдоволяти ся добиранєм римів до „młoty, płoty, piły, zgniły, chwasty, kasty"!? Щож було робити тим жрецям краси та ідеалів, котрих жертвенники стояли самотою, а храми сьвітили пустками?

Позбавлені впливу на зверх, на житє і еволюцию своєї суспільности, крили ся в глубину свого власного „я", аналїзуючи його найдрібнїйші зворушеня, дрожаня, мерехтїня, аж до хоробливости, до неприродности, до звиріднєня. В тім керованю власних ран доходили вони до артистичної екстази, а в досконалости форми, в незрівнаній музикальности вірша, в мистецькім будованю строфи, виділи найвисше вдоволенє. Несьміло і немов з-за тину виглядали деколи якісь висші ідеї, а ширші пориви і горді змагання озивали ся як далекий відгомін якоїсь забутої пісні. Так повстала та незвичайно богата, гарна, викінчена поезия зітхань, привидів, снів, поезия короткого віддиху, малих кроків, штука інкрустованя, школа мініятури. Безперечно, що дала вона деякі архитвори незрівнаної краси на зверх і нїж ности на внутр, подібні до найкрасшої грецької амфори, наповненої старим кнрийським вином; безперечно, що богато любовних віршів Тетмаєра останеть ся на віки, як якісь нові Анакреонтики, але заперечити також годї, що в тій дрібній поезиї ставало грудям тїсно і млїсно — що суспільність хотїла сьвіжого віддиху, що стужила ся вона за могутним шумом тих вїщих крил, якими геній мчить ся в перед.

І се, по богато, богато лїтах, дав їй у перше Станислав Виспянський*)..

Син краківського різьбаря, родив ся в Кракові 1869 року, виріс в домі Длугоша, ходив до найстаршої польської гімназиї (сьв Анни). Дитиною малою годинами цїлими пересиджував на Вавелю, приглядаючи ся камянним статуям королїв і слухаючи звуків Зигмунта — не на се, щоб до старини припасти цїлим серцем, як листок трепети до плити гробової, лиш щоб розвинути вроджене почуте краси і величи, та щоб зчена видїти ту тїсну, дрібну, нїкчемну буденність, у яку попала його суспільність і з якої нїяк не могла викопирсати ся. Скінчивши гімназию, поступив на унїверзитет та рівночасно записав ся до академії штук красних, в котрій був одним з найлучших учеників Матейка. Мешкав тепер у своєї тітки з Роговських Станкевичевої, котрої муж, колишній повстанець і конспіратор, вернувши з вязниці в Куфштайнї, був старшим урядником мийської каси ощадности в Кракові. Як чоловік чесний і поважаний, та як справжній патріот, мав він великий вплив на характер молодого Виспянського. В домі Станкевичів стрічав ся поет з кращими людьми краківськими та розмавляючи з ними розвивав свою вроджену інтелїгенцию. Двайцятьлїтним молодцем виїхав (завдяки тїтчиній підмозї) за границю. По роцї пильної науки вернув до Кракова, щоб під проводом Матейка малювати костел Марійський. Скінчивши се велике дїло, виїхав в друге і перебув в Парижі 4 роки. З відси їздив по Нїмеччинї та Італії і тими подорожами збогатив своє знанє штуки і культури та розвинув вроджені геніяльні способности. В Парижі працював горячково. Портрети, вітражі, орнаменти сипали ся з його долонї з тою скоростю і силою, якою визначали ся найбільші творчі духи. Там також почав творити словом. Чого не міг сказати краскою і лїнїями, доповідав словом. З заграници вернув по пяти лїтах справжнїм великим артистом. Яким був тодї чоловіком, не пора говорити. Але й ті спомини та листи, що досї друковали польські часописи, малюють нам Виспянського, як виїмкового чоловіка і Поляка. Ось один примір зі споминів його свояка і товариша Зенона Парвіого. „Одної днини застав я Виспянського, як останнїми почерками пастелї кінчив якогось лицаря в збруї з горностаєвим плащом на рамени. Були то часи, коли суспільність польська розпливала ся над трильогією Сенкевича, а Ярема Вишневецький на око пан Збаража був найлучшим образом „слави народа". На противній стїні в робітни висїв картон Матери Божої з променною авреолею над чолом.

Чи не добре було би, колиб ти таку саму авреолю зробив над чолом отсего лицаря спитав я — преціньто образ славної минувшини народа?

Славної шляхоцької минувшини — відповів Виспянський — зараз зроблю. І заки я міг зрозуміти, що він хоче робити, приложив сьвічку до голови лицаря і озарив його авреолею огня і диму. Чудово виглядав тепер той лицар з під Збаража, чи з окопів Сьвятої Трийці: срібний панцир, на його груди мінив ся всїми красками, але незабаром огонь згас, дим розвіяв ся, а на підлозї остала ся пригорща чорного попілу.

В тій хвили вбігла сторожиха до кімнати, думаючи, що хата горить.

— Най панї будуть спокійні, (Виспянський нїкому не тикав і не викав) се згоріла славна минувшість народу.

Сей правдивий і великий патріот остав ся до смерти ворогом Польщі шляхоцької, автократичної.

Він не написав анї одної шляхоцької драми і не намалював анї одного шляхоцького образу, чуючи, що шляхта ту Польщу занапастила і згубила. Зелїзні ворота її воскресеня казав Виспянський відчинити „робітникови, а може дїдобосій":

„Będziemy grać karabelami,
Będziemy grać o lity pas,
Honor Polonii żyje w nas".

Жаль його не знав границь тому й доко... його були такі важкі та невмолимі.

Вернувши з заграници, поселив ся в любимім Кракові, щоб творами свого великого духа будити рідну суспільність з міщанського сибиратизму і з того отупіння та заскорузлости, в яку увігнав її хибно понятий позитивізм научний та... ризм політичний. Се був оден з таких ... людий, що видять дальше своєї тіни, і ... підняти ся в гору понад час та окруженє, щоб звідти глянути в будучність. Такі люди бувають звичайно відлюдками. І Виспянський для загалу був довгі часи таким відлюдком. Крім близьких мало хто розумів того великого артиста, поета, фільозофа і патріота. Його образи на виставах викликували здвиг рамен, його перші драми лежали на книгарських полицях, як великий знак питання, його геніяльних вітражів не пустили анї на Вавель, де були призначені, анї до львівської катедри. Але Виспянський розумів, що судила ся йому доля одного з тих, котрі випереджують свою суспільність і тому не знаходять у неї такого зрозуміня, як пересічні мірноти. Тож не зражуючи ся анї байдужностю, анї злобними насьмішками псевдокритиків, творив дальше як титан. З під його пальців вилїтали сотнї рисунків, знїмали ся в гору, як геніяльні візиї, картони до вітражів Казиміра Великого та Сальомеї, зацвитали невидані квіти, з'являли ся проекти архітектонічні та

*) Нападали ся деякі проблески того могутнього розгону в містичних творах Міцїнського, в хлопських Оркана, у Штафа та Каспровича, але були се прояви хвилеві, без трівкого значіня.

Памятайте, що найлїпша горівка є тілько у фабрицї Зигфрида Кребса 72 1-4 Склади: Баторого 7, Личаків 3. Пробні фляшочки по 15 кр.

НА РІЗДВО! Цїни небувало низькі! ШОВКОВІ КОВДРИ на вовні по зр. 10. — КОВДРИ БРОКАЛЕВІ на вовні по зр. 8. — КОВДРИ ВОВНЯНІ АТЛАСОВІ по зр. 6·50. — КОВДРИ КЛЬОТОВІ „BRYLANT" по зр. 5·50. — МАТЕРАЦИ з морської трави по зр. 7. — МАТЕРАЦИ чисто волосінні по зр. 12·50. — ПРУЖИНОВІ БЛКЛАДИ по зр. 14. — ВОВНЯНІ КОЦИ по зр. 5. — ПРОСТИРАЛА під ковдру зр. 2·50. — Товар цїлтовито сьвіжий і незлежалий — поручає ... і робітня постели

КАЗИМИРА СКИБІНСЬКОГО, Львів, Коперника ч. ...

...лади: Баторого 7, Личаків 3. Пробні фляшочки по 15 кр.

В остатних більше-менше десяти літах навязала наша молодіж, особливо з львівської духовної семиннриї, деякі зносини з угорськими Русинами. Не без наслідків остали ся також наукові подорожі п. Волод. Гнатюка по угорській Руси та прогулькн нашого сьпівацького хору. Витала у своїх мурах тутешна духовна семинария мабуть кілька разів гостей з Угорщини, а гурток наших богословів їздив теж в гостину до угорських. І се все не осталось без впливу на розбудженє народного духа між угорсько-руською молодіжию. Оттак від якогось часу і в „Науці", писаній, заралом беручи, неімовірною тарабарщиною, котра має бути „граматичним" язиком, читаємо статї, як видно, якогось семинариста, переняті горячою любовію до народу і до рідної мови. Редакция міститъ їх, не скажемо, з неохотою, але з якоюсь очивидною резервою, наче боїть ся, що на се скажуть „интелїгентні" люди.

В 51. ч. „Науки" з д. 19. грудня 1907. той сам „Молодый писатель" пише про „Читальнѣ народу": „Єсли сесе дакотрый сельскій священикъ или учитель убачитъ, може такъ буде въ себѣ размышляти: Легко тобѣ оттамъ изъ семинарія говорити; ану пой на село, увидишь, якъ тяжко съ нашимъ народомъ у такихъ дѣлахъ на путь выйти. — — — Не думайте, же я лемъ изъ теоретичного бока вижу и знаю сесе дѣло: пробувавъ'я и практику. Коли перше разъ говорывъ емь, люде дуже боялися и отгрѣбалися; одинъ изъ нихъ на пр. казавъ, же народъ мае госта тельху, на что ему больше? а коли уже убачивъ, же я членомъ читальнѣ новинки и поучительнѣ книжки даю, самъ отъ себе прійшовъ и просивъ мене, же бимь го записавъ за члена. — — — У насъ записався за члена и такій, котрый не знавъ читати ани одну букву; но зато все тамъ бывъ кажду недѣлю и слухавъ тыхъ котріи наголосно читали. — — Читальницы основати мають священикъ и учитель сельскій. Єсли мѣста другого не маютъ, найлѣпше передати на то школу. Не треба также позерати бѣду, т. е. неученность нашего народа. Просьвѣтити треба го, не треба дати его пропасти у жидовскихъ рукахъ. А если ми не буде ме мати хосна изъ сего, будутъ мати наши потомки, котріи благословити будутъ память своихъ дѣдовъ и отцевъ".

В тім самім числї „Науки" читаємо також письмо „старого селянина" Івана Лоцуги. Зачинає ся воно так: „Превелебнїйший Пане! Ой, Добра Милость, прочитаъ емь двочѣ, что писавъ „молодый писатель", але очи мои слезами наливалися. Ба чому? Та зато, бо наши клерики, которіи мають колись пасти нашъ руській народъ, дошли до розума, что нашого простого чоловѣка токмо своимъ народнымъ язykомъ можно просвѣтити".

Ось так бачимо, що не треба перед часом тратити надію на відродженє угорської Руси, поки животїє-дихає сам корінь народу, хоч і темний сїльський хлібороб. Скорійше чи пізнійше пустить той корінь зелені паростї і віджиє народ, хоч і як здавало ся, пропащий. Чим скорійше, тим лїпше! Довго судилось нам ждати на се, що повинно було і могло стати ся перед 50 лїтами. Не дійшло би було до сього, що є, коли би угорські „інтелїгентні" Русини давно були прийшли до пізнання і „розуму, что нашого простого чоловіка також своїм народним язиком можна просьвітити". Та добре й так, що бодай тепер, хоч і як пізно, сей розум починає проколювати ся. Дасть Бог, а возьме він чейже незабаром верх над заскорузлими аристократичними поглядами старих угорсько-руських русофілів-мадяронів. Із широкого серця бажаємо заходам наших молодих братів побіди і як найкрасших успіхів!

1907-ий рік на сьвітовій аренї.

Поодинокі фази в календарськім численю часу вправдї не становлять різких меж для розвитку подій економічного й політичного житя, все-ж таки годить ся приглянути бодай найважнійшим подіям на сьвітській аренї в часї останнього року.

Треба тут передовсім те зазначити, що 1907-ий рік був роком мира. Кажучи се, мусимо однак відразу додати застереженє що-до сьвітового мирового настрою. Правда, не було в сім році важнійших міжнародних конфліктів, особливо в Европі, за те поодинокі держави не спускали з ока давної засади: „Contra hostem aeterna auctoritas!" — а вважаючи „hostem" всїх своїх сусїдів, ейвропейські правительства тільки й дбали про те, щоб скріплювати свої мілїтарні сили. Німеччина із усеї сили заходить ся невтомно коло того, щоб на мори вибити ся на перворядну силу та стати, коли не порівень то бодай біля Англії, яка все ще займає на мори перше місце. Бажанє Вільгельма II стати адміралом першої фльоти в сьвітї було й для Англії спонукою до поновленя своїх зброєнь на мори. Що більше, Англія рада-б попри домінуюче становище на мори стати визначнїйшою мілїтарною силою на суши. До сего дала спонуку недавна війна з Трансвалем, яка показала, що з добровольцями не легко виграти війну. Як на те мілїтаризм захопив в сім році таку супокійну країну як Швайцария, яка на основі останнього референдум продовжила час військових вправ та ввела острійшу дисциплїну. Про зріст зброєнь по инших европейських державах нїчого й говорити. Досить буде тільки пригадати останну буджетову дебату в сенатї французькім, димісию італїйського мінїстра війни, димісию кабінету гокяндського, які наступили тільки через те, що їхні парляменти не годили ся на підвисшенє видатків на армії, яких вимагали військові управи.

Збільшенє контингенту рекрутів, збільшенє видатків на нові армати а що більше на фльоту се квестиї, около яких буде обертатись тепер також австро-угорська політика. Панованя багнета не повалив і 1907-ий рік, а знаменним доказом сього є й безплодність останньої гагської мировоі конференції, яка за час від червня до жовтня не вспіла порішити ні одної значнїйшої квестиї, яка-б давала запоруку зближеня часу загального розоруженя. Все зійшло на приміненє постанов женевської конференції для морської війни. За теж не порішено анї охорони приватного майна підчас морської війни, анї усуненя плаваючих мін. На перший постулят не хотїла пристати найбільш могутня на мори Англія, а на другий слабші на мори держави, які в данім моментї можуть послугуватись пливаючими мінами як успішним засобом боротьби проти переважаючих ворожих фльот. Найбільш іронїчним відгомоном дебат що загальний мир в Газї було як раз те, що рівночасно з ними греміли гармати, руйнуючі Казаблянку. Казаблянка чи радше Мароко творили як раз єдиний терен, де сего року приходило до кровавого міжнародного конфлїкту, в якім першу ролю грали Европейцї. Замордованє французького лїкаря д-ра Мошампа в Маракеш 19. III. спонукало французьку управу Альжіру вислати карну експедицию на мароканський терен, яка покінчила ся занятєм Іджди. В пять день по нїм счинили ся розрухи в Казаблянцї, в яких помордовано европейських робітників, які переводили портові укріплевя. Казаблянська пристань, що мала бути вихідною точкою для переведеня в дїло постанов Альжесіраської конференції, що мала замирити Мароко, викликала щось зовсім иншого! Франция мусить чим раз більше ангажуватись з ворохобниками в Мароко, які не хотять приймати чужого ярма, помимо того, що його порішили европейські держави! По кровавім збомбардованю Казаблянки 5. серпня пішла заверуха в цїлім Мароко, яке втратило одного володаря, перестави його по части признавати, а за те дістало кількох, які що до себе остали в доволї неясних відносинах. Здавало ся якийсь часок, що Мароко дасть притоку до поважнїйшого міжнародного конфлїкту, та французьке правительство запевнює сьвіт устами свого мінїстра справ заграничних Пішона, що тут не розходить ся анї о военний похід анї о підбой. Через те Еспанія не дуже радо додержує на мароканськім терені кроку з союзною Францією, а за те Німеччина дивить ся на поступки Франції з великою резервою, хоч тут місце кунктатора Дріда заняв войовничий Дамад, який має завдати рішучий удар племени Бені Снассен. Як воно далї піде, годї предвидїти, але будь що будь треба признати, що французьке правительство поводить ся в мароканській квестиї доволї зручно і з береженєм житя своїх жовнїрів.

На такий хід мароканської квестиї зложили ся чимало також т. зв. мирові з'їзди й візити европейських володарів та керманичів заграничної політики. Почало ся від відвідуваня полудньово-европейських престолів королем Едвардом, що заповідало повну ізоляцию Німеччини, проти якої Вильгельм II. став із всїх сил боронити ся. Через час однак прийшла гостина Едварда в Кіль а відтак ревізита Вільгельма в Англії, де сконстатовано дружні відносини Німеччини й Англії. Се значить що хиба тільки, що для Англії не прийшла ще догідна пора на зізольованє Німеччини, або що обі держави мають якийсь спільний інтерес поза Европою. Укріпленє своїх впливів полїтичних а за тим і торговельних поза Европою або і в нерозвинених краях европейських сеж головна цїль всяких з'їздів і комбінаций полїтичних між поодинокими державами.

З сего огляду замітний особливо серпневий договор Англії з Росиєю. Англія загрожена ворохобнею в Індиї дїлить ся з Росиєю сферою своїх впливів в Перзиї; щоб позбути ся конкурента в Індиях, згоджуєть ся навіть на те, щоб Росия заховала свою неполїтичну гегемонію в Авфганістанї. При сім договорі застережено — як загалом здогадують ся — також деякі користи Німеччинї в Египтї. Серпневий договір Англії не приніс значної користи, що інтерпретує дехто навіть як заходи англїйського двора около укріпленя становища династиї Романових в Росиї. Як небудь би воно не було, треба сконстатувати, що від якогось часу росийські рептильки перестали сьпівати старую пісню про те, що росийська революция се англїйська інтрига. Таку саму цїль мав також з'їзд Вільгельма з царем Миколою в Свінемінде. Взаїмну асекурацию розуміють дуже добре також і ті, що панують на сьвітї і з ласки Божої...

Уклад міждержавних взаємин в Европі не вичерпав ся порозумінєм франко-італїянським, франко-англїйським, англїйсько-еспанським, англїйсько-росийським, тепер плянують в Англії ще й невтралїзацию трох держав скандинавських, до яких втягнено би ще й Бельгію й Голяндию. Розуміеть ся, се поки-що остає тільки в плянї, який був би наручним особливо Англії. Так само плянуєть ся й нове угруповане міжнародних відносин, яке моглоб заняти місце теперішнього потрійного союза. Відновлено його в червни 1908 р. аж до р. 1914 прямо через те, що нїхто із контрагентів не виповів його. Але заходять великі сумнївы, чи така віднова наступить коли в будучинї. Рацию істнованя потрійному союзови давав не він сам, а франко-росийський договор. Алеж взаємини між Росиєю й Францією стають чим раз холоднїйші, особливо з часу, як Росия забрала з Франції потрібні собі мілїярди, а Франция не може покладати великих надій на евентуальну поміч здезорганїзованої тепер росийської армії у війні з Німеччиною. Впрочім в самій Франції починає ідея реваншу сходити до складу історичних споминів. Актуальнїйшим стає зближенє до Німеччини, що зазначило ся також обопільними з'їздами французьких і німецьких полїтиків в 1907 р. Розуміеть ся, що со є квестия, що може здїйснитись в будучинї і то не близькій. Алеж рівночасно із розпадом крайно неприродного по своїй сути франко-росийського союза стратить поволи рацию свого істнованя й потрійний союз. Не потрібний тепер він дуже Німеччині, як вона добулась з тісного кута загальної ізоляциї, а не дуже догідний для Австриї й Італії, яких інтереси перехрещують ся на Балканї помимо всїх заперечувань сего факту навіть так авторитетних, як недавний з'їзд бар. Еренталя з Тітонім. В дипльоматичних кругах говорять що-раз поважнїйше про зближенє Австриї до Росиї, якеб могло помогти їй укріпити своє становище на Балканї, який все ще жде на реформи. На перепонї стають тут тільки теперішні полїтичні відносини в Росиї, яких хиба годі назвати конституційними... Говорячи про европейські сьвітові держави, годі промовчувати про нову сьвітову державу, якою признано по побідї над Росиєю й Японію. Вона позаключувала цїлий ряд договорів з Францією, Англією а навіть Росиєю та ступає непохитно в напрямі опановання Азиєю. І на сім як раз терені прийде до конфлїкту між Японією а Сполученими Державами, які потребують Азиї як ринку збуваня для своєї незвичайно розвиненої індустриї. Тепер Японія загарбала Корею, рішає в східноазийських питанях, утверджує своє значінє в Манджурии, тож свого становища буде боронити не з меньшою витревалостию, як розвага, яка попереджує всї воєнні кроки країни сходячого сонця. Саме під конець сего року виплинула американська фльота на води Тихого Океану, щоб задемонструвати свою силу проти Японії. Се тільки перший крок, який не може бути грізним для Японії хочби задля економічної кризи, яка захопила Америку. Всеж таки 1907-ий рік кінчить ся заповітом, що Японія як репрезентантка жовтої раси, добувши собі в росийсько-японській війні рівноправність з білою расою „старого сьвіта" — змірить ся в найблизшій будуччинї в кровавім бою з новим сьвітом — Америкою.

„Общерусска" чи великоруська літературна мова?

Квестия, чи т. зв. „русскій литературный языкъ", званий у нас не зовсім відповідно „російським", можна вважати спільною літературною мовою всїх руських племен, Великорусів, Малорусів і Білорусів, набрала в останнїх часах у нас у Галичинї актуальности з приводу заініційованих п. Марковим петиций москвофільських анальфабетів за признанєм тоїж мови, як літературної мови галицьких Русинів, краєвою в Галичинї. Також для закордонної Украіни є се питанє першорядної ваги. Тож не від річи буде послухати в сій справі голосу може найбільш авторитетної та певно зовсім безсторонної інституції, якою є безпечно царська академія наук у Петербурзї.

Нагоду до розгляненя опінії найвисшої російської наукової інституції в тій квестиї дала нам газетна кампанія, котру розвели на сю тему органи росийської реакції проти проф. Грушевського. В першім ряді найповажнїйша росийська реакційна газета, „Новое Время", занепокоєна очевидно зростом украінства в Росиї, отворила свої шпальти одному з найсолїднїйших погромників з-поміж кепських істориків літератури, Миколї Енгельгардтови, а той зі справді зворушаючим запалом узяв ся містити на сю тему що-раз-то більш люті статї.

Писаня Енгельгардта поспішаєть ся перекладувати наш „Галичанинъ".

Точкою виходу для нововременського вчення були ті сторінки в писанях проф. Грушевського, де він покликуєть ся на офіціяльну заяву петербурської академії, відсуджуючу росийську літературну мову від права на „общерусскость". Ті книжки, се „Очеркъ исторіи украинскаго народа" і збірка „Освобожденіе Россіи и украинскій вопросъ". Спершу д. Енгельгардт тільки подавав у сумнїв автентичність цитованої проф. Грушевським заяви Академії, потім-же, коли йому прийшов на поміч проф. Будилович (також реномована чорносотенна фірма), він набрав сьмілости, просто заперечує офіціяльність публїкациї Академії в тій справі та заперечує істнованє в тій публїкациї „заключеній объ общерусскомъ или великорусскомъ характерѣ" росийської літературної мови.

Супроти сього треба сконстатувати, що дня 30. січня 1905 р. звернуло ся росийське мінїстерство просьвіти до петербурської академії наук з прошенєм предложити радї мінїстрів опінію в справі скасованя указів з 1876 і 1881 р. Для розгляненя сеї квестиї вибрала Академія спеціяльну комісию, зложену з членів Академії А. С. Фамінцына, В. В. Заленського, Ф. Т. Фортунатова, А. А. Шахматова, А. С. Лаппо-Данилевського й С. Т. Ольденбурга, котра під проводом члена Академії Т. Е. Корша випрацювала мемориял; сей мемориял п. з. „Объ отмѣнѣ стѣсненій малорусскаго печатнаго слова" Академія надрукувала „на правахъ рукописи" в обмеженій скількости примірників та предложила його як свою офіціяльну опінію та інтимний комунікат радї мінїстрів.

На 14 і 15 стор. сеї академічної публїкациї читаємо:

„Остановимся сначала на вопросѣ объ языкѣ. Точно ли мы въ правѣ говорить объ языкѣ „общерусскомъ?" Не подлежитъ сомнѣнію, что предки Великорусовъ и Малорусовъ говорили нѣкогда на одномъ языкѣ: этотъ языкъ, не дошедшій до насъ въ письменныхъ памятникахъ и возстановляемый предположительно, въ наукѣ принято называть языкомъ „общерусскимъ". Но, конечно, не его имѣютъ въ виду при противоположеніи малорусскаго „общерусскому". Еще въ эпоху доисторическую „общерусскій" языкъ

орнаментацийні костелів, палат, домів, навіт хатної обстанови. Куди не глянув той оригінальний артист, чи на мури, чи на вікна, на стіл, чи на скриню, усьо хотїв видїти гарним та не буденним і новим, а не тандитним, як новим є житє у своїй вічній перемінї.

Шабльону, патентів, патронів не любив в нїчім. В р. 1897 обняв артистичний провід „Zycia" і оказуючи своїй суспільности, як повинна виглядати сучасна гарна часопись. Книжки свої друкував инакше як всї, з небувалою доси простотою. Так само оповістки, так само малював костели, уряджував сьвітлиці, усьо. То був безперечно один з тих батогів провидїня, що людскости не дає спокою, лиш женуть її в перед.

Рівночасно писав. З під його пера сипала ся драма за драмою, перевід за переводом, розвідка за розвідкою. Досить вичислити наголовки, щоб видїти, який се був богатий творчий дух. Передовсім драми грецькі: „Мелеагер, Ляодамія і Протезіляс, Ахілеіс, Поворот Одесся", — дальше історичні: „Болеслав Сьмілий, Лелевель, Варшавянка", — опісля фільозофічно-соціяльні: „Весїле, Визволенє, Акрополь", — легендарні: „Легенда", драми сонїсти: „Проклін і судні", а вкінци недокінчені: „Жигмонт і Варвара, Давиїл, Юлій II, Самуіл Зборовский". Всьо в кількох останнїх лїтах, вьжбурлене, як оговь вулькану, з тої душі горячої, сильної, з тої уяви недостижимої, з того серця великого. Творів своїх не викінчував Виспянський, не вигладжував і не вилизував, як роблять другі. Не приглядаючи ся до кождого словечка, і до кождого риму, посилав між люди ті слова могучі, буйні, бурливі, щоб будили сонних, та засївали в їх приспаних душах зерно вічної туги до того, що велике, гарне і небуденне. Від Словацького та Норвіда не було в Польщі чоловіка, так богатого і щедрого, такого короля-духа, котрий би так як він ненавидїв людської нїкчемности, ничтожности і того сїрого бруду, котрим заскорузлість покриває душі, як порох неметену долївку. Від Словацького не було також такої творчої трагедиї, яка лучила ся з Виспянським. Той чоловік був засуджений на смерть. Знав, що за лїт кілька мусить вмирати не висказавши всього, що в душі носив і забираючи з собою, якими нема цїни. Звідси той поспіх, то творенє не для нинїшнього, а для почуття вищого післанництва в своїм короткім мішанський загал, котрий хоче бавити ся в театр, котрий по обідї хоче шось легкострав прочитати, котрий штуку хоче мати за бону, або гувернера для підростаючих донька, не розумів того, бо не міг зрозуміти.

І Виспянський великодушно прощав йому сей гріх. Коли по смерти свого буйка потребував грошей і хотїв продати одну зі своїх драм, книгар давав йому 50 злр. „І се також гроші"— сказав Виспянський, всьміхаючи ся. Що йно „Весїлля" змінило його відносини до суспільности та поправило відносини матеріяльні. Була се така незвичайна штука, така богата в гадки і сильна в словах, що всякий ішов до театру, шоб піддати ся суггестиї автора, хоть не всякий розумів його думки й наміри. Посипали ся оцінки, розвідки, полеміки, а штуку грали й грали — Виспянський став славний. Так само було з „Визволенєм" та з „Болеславом Сьмілим", так само з „Протезілясом", Виставою завимав ся сам автор і творив, справді творив, свій власний театр; свої декораиї, убори, сьвітло, свій рух на сценї, свій стиль — всьо. В голові його родила ся гадка якогось нового театру, як в голові Вагнера ідея нової опери. А щоб гадку перевести в дїло старав ся поет о управу мійського театру в Кракові. Але театр по при своє культурне значінє є підприємством фінансовим, а Виспянський не мав крамарського хисту і дирекциї не дістав. Колись суспільність полеська буде соромитись того вчинку, як соромить ся нині, що в вікнах вавельської катедри стоять замість великих творів рідного генія — чужі богомази — але годї! Так було нерез і так буде нераз. Відмову театру приняв Виспянський спокійно і не памятав тої тяжкої кривди, яку театр гольський заподіяв одному з творців польського театру. Писав, малював і учив дальше. Від пяти лїт був професором краківської академії штук красних. На жаль, саме на ті лїта припадає також його тяжка недуга, котра нераз відривала знаменитого учителя від школи й учеників. Мимо того полишив Виспянський, як учитель замітні сліди. І наша українська штука завдячує йому деяких дуже спосібних учеників (як пр. Жук). Звертав ся до них покійний поет-професор з незвичайною прихильностию і без тіни яких небудь національних упереджень. (Був се чоловік вищий понад такі марнищі). На жаль недуга не звертала на се уваги, нищила його сильний і здоровий організм без пощади. Поет терпів страшенно фізично і духово, чуючи, що не зможе довершити того великого дїла, до якого покликала його судьба. Рік перед смертию купив під Краковом село і там пережив решту віку. Перший вінок обжинковий приняв з рук женців зі слезами в очах і той вінок положили йому на домовину. Коротко перед смертию переїхав у Краків і тут, в закладі д-ра Рутковського помер саме тоді, коли рішали ся дві важні справи для польського народу: пруська устава кольонізацийна і заведенє Мацєржи польської в Росиї.

Місто походало його своїм коштом на Скалку, в гробі заслужених людий, а 40.000 народу в мовчаливім поході відвело його на місце вічного спочинку. За житя не любив Виспянський крикливої облуди й по смерти не хотїв її знати. В однім з віршів своїх казав, шоби на його похороні не сьпівали й бесїд не говорили. Послухали його. Тихо і поважно сунув ся величавий похід улицями міста, немов жаль здавив ті тисячні товпи за горло та не позволив їм вимовити слова. Лиш королївський дзвін Зигмунт озвав ся зі своєї вежі, коли той король - дух на високім чорнім возї переїздив помимо... ..

Годї нині говорити про значінє Виспянського для польської та загально-европейської культури. Твори його дожидають умних і вправних критиків, що не одно висьвітлять, пояснять, неодно виправдають, а всьо разом зведуть в таку велику будівлю, які будують геніяльні творці, знімаючи ся в небо. Але нині можна вже сказати рішучо, що польський нарід не мав богато людий рівних Виспянському. Чоловік великий, а ширий і простий, як дитина. Анї розголосу не любив, анї виставного житя, анї блеску, лиш ширість, лиш глубину думок і чутя, лиш красу в її зовсім елементарних проявах. Тихий, вічливий, гарний тїлом і душею, був одним з тих, що за житя належать до неживучих, а живуть шо йно по смерти. Той чоловік навіть на своє ювилейне сьвято (50 вистава „Wesela") за нїщо в сьвітї не хотїв прийти до театру, щоби відобрати вінці та оплески. В образах, в архітектурі і в своїй величавій поезиї вказував шлях, яким йти треба, щоб вийти з мішанського отупіння, з бляги, з шовінїзму, та почати нове житє. В простім народі видів зерна того здоровля, щирости і простоти, які були його ідеалом і тому виходив з народу, лиш піднимав ся гадками і формою безмежно висше, творячи річи не тільки прості, але й монументальні. Почуте монументальности, якоїсь забутої величі, було безперечно одною з його головних прикмет. Чи в драмах, чи в вітражах, чи в орнаментї відкидав ті хвилеві случайні дрібнички, котрі так дуже подобають ся пересічним людям, а лишав лінії, основні, стилїзуючи їх і надаючи їм форми великанських візий. Був се геніяльний візіонер, фільозоф, що говорить візіями. Його історичні драми, се не олїйні друки з королями, королевими, аксамітами, шовками, не інтересне переговорюванє літописий і комбіноване фабул історичних, лиш поодинокі частини тої великої драми, котру можна назвати драмою людського духа.

Се не Болеслав Сьмілий веде борбу з клерикальними змаганями біскупа Станислава, лиш великий король, хотячи свій нарід пірвати в перед, на шлях, котрим чоловік у вічній еволюції стремить до надчоловіка, стрічає по дорозї голос так званих гуманних ідей пощади нищих, милосердя, справедливости і попадає з тим вічним своїм ворогом в велитенський двобій. Станислав гине. Болеслава стрічає кара — вічна трагедия людства, котре творить і нищить, невдоволене тим, що є, із вічним смутком повертаюче свій взір до того, що буде.

Так само у вітражах. Коли навіть такий Матейко заповнював вікна численними образцями, що мерехтять і осліплюють наше око, а не настроюють душі, не поривають думки в гору як ураган Виспянський ставив у вікні одну величезну постать, приміром Казиміра великого (струпішілий кістяк з королївськими клейнотами) як якусь зачаровану з'яву, що промовляє до нас голосом надлюдським. Його Бог Отець (в костелї у Францішканів), се не той гарно вичесаний і порядно вбраний старик, якого ми так часто оглядаємо по всїляких сьвятинях, лиш могутна постать — привид зі струй води, огня і повітря, з красок і звуків, яка перед нашими очима росте і росте в безконечність та піднимаючи долоню понад сьвітом говорить вічне слово: стань ся!

Так у всім. Коли другі аналїзували житє поодинокі його частини різбили як дорогоцінне каміне, він брав то житє скільки міг захопити в свою могучу долоню і осьвічував його пресним сьвітлом свого духа, щоб всї видїли, так як він один міг видїти. Коли другі йшли маленьким кроком, думаючи над кождою квіточкою, над кождою мушкою, він спішив великанськими кроками на ті верхи, з котрих видно дуже далеко. Випередив значно свою суспільність і вона, коли схоче йти в перед, мусить іти за ним.

Н.

Змінив ім'я!

по Італ. Льо...

і Льос з 1864 р.

Отсим маю честь повідомити П. Т. Публику, що званий СКЛАД і РОБІТНЯ ФУТЕР під фірмою **Володислава Соліка,** передтим Фр. Мрозїньский зістане в біжучім місяци перенесений на тоту саму улицю, але під ч. 4 напротив давного склепу. Поручаючи мою фірму ва дальшеславським взглядам П. Т. Публики остаю з поважанєм

ВОЛОДИСЛАВ СОЛІК

у Львові, ул. Собіского ч. 4.

Цїнники даром. 1108 24—34

представлялъ въ отдѣльныхъ частяхъ своихъ ...рѣзкія діялектическія отличія, дающія основаніе допускать исконное дѣленіе Русскаго племени на три группы: сѣверноруссскую, среднерусскую и южнорусскую. Южнорусскіе памятники древней нашей письменности XI и XII вѣковъ, какъ впервые доказано нашимъ почтеннымъ сочленомъ академикомъ А. И. Соболевскимъ, представляютъ рядъ типическихъ особенностей малорусской рѣчи: изъ нихъ можно съ увѣренностью заключить о значительномъ удаленіи южнорусскихъ (малорусскихъ) говоровъ какъ отъ среднерусскихъ, такъ и отъ сѣверноруссскихъ уже въ періодъ до-татарскій. Этому удаленію не могло помѣшать и то политическое объединеніе русскихъ племенъ, которое видимъ въ X. и XII. вѣкахъ: напротивъ, распаденіе русской земли на удѣлы, усиленіе новаго политическаго центра въ бассейнѣ Оки и верхняго теченія Волги, паденіе Кіева во второй половинѣ XII. столѣтія все это въ значительной степени обособляетъ юго западную Русь, а нашествіе Татаръ довершаетъ это обособленіе. Позже, въ предѣлахъ литовско-русскаго государства, южно-русскія племена находятъ условія для сближенія съ другими русскими племенами, а именно съ той западной вѣтвою среднерусскихъ племенъ, которая легла въ основаніе бѣлорусской народности. Восточная же вѣтвь среднерусовъ, объединенная Москвой съ племенами сѣверноруссскими, входитъ вмѣстѣ съ послѣдними въ составъ великорусской народности. Только позднѣйшая колонизація XVII. и XVIII. вѣковъ сближаетъ великорусскія и малорусскія племена въ бассейнахъ Сойма, Донца и Дона. Такимъ образомъ историческія условія содѣйствовали полному разобщенію югозападной Россіи (Малороссіи) и области, занятой Великоруссами: отсюда существенныя отличія въ языкѣ обѣихъ народностей — великорусской и малорусской. Историческая жизнь этихъ народностей не создала общаго для нихъ языка: она, напротивъ, усугубила тѣ діалектическія отличія, съ которыми предки Малороссовъ, съ одной стороны, Великороссовъ — съ другой, выступаютъ въ началѣ нашей исторіи. И конечно, живой великорусскій языкъ, на которомъ говоритъ народъ въ Москвѣ, Рязани, Ярославлѣ, Архангельскѣ, Новгородѣ, не можетъ быть названъ „общерусскимъ“, въ противоположность малорусскому языку Полтавы, Кіева или Львова.

Но не имѣются ли основанія признать общерусскимъ нашъ литературный языкъ? Не образовался ли онъ совокупными усиліями всѣхъ русскихъ народностей, не отразилъ ли онъ въ себѣ особенности всѣхъ русскихъ нарѣчій? По неоднократно высказывавшемуся замѣчанію нѣкоторыхъ публицистовъ, Малороссы играли видную роль въ созданіи и выработкѣ нашего литературнаго языка. Для доказательства этого положенія признается достаточнымъ упомянуть о вліяніи малорусскихъ писателей и ученыхъ дѣятелей XVII. и XVIII. вв, сначала на московскую образованность, а затѣмъ и на Петровскія реформы. Дѣйствительно, вліяніе это отразилось и на нашемъ литературномъ языкѣ, но оно было преходящимъ: усилія великихъ писателей нашихъ все болѣе сближали книжный языкъ съ народнымъ, и ничто еще не остановило того направленія, которое уже въ концѣ XVIII. и началѣ XIX. вѣка сдѣлало нашъ литературный языкъ вполнѣ великорусскимъ, освободивъ его, между прочимъ, отъ наноснаго малорусскаго произшествія, не чуждаго, по указанію профессора Будде, языку Ломоносова и Сумарокова. Великорусскій литературный языкъ, въ основаніи своемъ представляющій пеструю смѣсь церковнославянскихъ элементовъ (въ области лексической и отчасти грамматической) съ элементами живой рѣчи великорусскихъ племенъ, съ давняго времени, можна сказать съ XIV. в., пріобрѣталъ все болѣе и болѣе народную окраску. Его развитіе именно въ этомъ направленіи было остановливаемо два раза — первый разъ въ XV. вѣкѣ, когда ему прийшлось выдержать борьбу съ вновь нахлынувшими со славянскаго юга, благодаря сербскимъ и болгарскимъ ученымъ, инославянскими элементами, второй разъ — въ XVII. вѣкѣ, когда его наводили особенности малорусской книжной рѣчи. Но великорусская стихія оба раза вышла побѣдительницей, и нашу литературную рѣчь, рѣчь образованныхъ кляссовъ и письменности всѣхъ родовъ, должно признать вполнѣ великорусскою. Основаній назвать теперь эту рѣчь „общерусскою“ мы не видимъ, ибо она не представляетъ изъ себя амальгамы, въ которой бы, хотя и неравномѣрно, отразились особенности всѣхъ живыхъ русскихъ нарѣчій“.

Ми навели в оригіналї опінію першої российської наукової інституції, зредаговану першорядними росийськими ученими-спеціялістами — ad usum найвисшої державної власти в Росії. Сей голос офіціяльної репрезентації росийської науки рішучо й недвозначно опрокидує бляги про „общерусскій языкъ“ у Галичині, котрими платні й добровільні росийські політичні агенти хотїли би у Відни „Німця піддурити“. Офіціяльний меморіял петербурської академії повинен би також примкнути рота всяким пп. Енгельгардам та заставити їх трохи умірковаиїйше продукувати брехні й калюмнії на українські теми. Але надія на отверезенє тих Енгельгардтів невелика. От, полемізуючи з проф. Грушевським, п. Енгельгардт не може вдержати себе, щоби не — минати ся з правдою. Так інсинуує він проф. Грушевському, що „въ потвержденіе официяльнаго разжалованія русскаго языка въ провинціальный великорусскій проф. Грушевскій ссылается и еще на официальныя изданіе кіевскаго и харьковскаго университовъ“. Глядаємо в книжці „Освобожденіе Россіи и украинскій вопросъ“ за інкримінованим місцем та — нїчого подібного там нема. На 109 сторінці тої книжки покликуєть ся проф. Грушевський на опінію харківського університету в справі введеня української мови до народних шкіл та на опінію київського університету в справі скасованя обмежень для української мови — про „общерусскій языкъ“ анї слова!

Кінець кінців не потребуємо жалкувати ся на постійну рубрику брехонь, отворену „Новим Временем“ і иньшими росийськими урядовими й півурядовими органами для поборюваня української „крамоли“; видно українство росте в сили й значінє, коли ті симпатичні сфери бачуть у нїм для себе таку небезпеку.

Як вибирати посла до краєвого Сойму

з курії сїльських громад?

(Конець.)

Реклямациї і протести.

Важна се річ, щоби при виборах було як найменьше вірилїстів, бо ті звичайно голосують на наших ворогів. Треба отже дуже пильно розслїдити, оголошуваний намісником спис вірилїстів, щоби часом не втягнено там такого, який платить більше чим 200 або меньше чим 50 К, податків без додатків, а коли би таке зайшло, належить повідає імя, назвиско і занятє

сейчас по оголошеню лісти вірилістів внести реклямацию до намісництва.

Соймова виборча ординация не предвиджує реклямацій против лїсти правиборців, ні виложеня тої лїсти до перегляду. Тільки визначений до правиборів комісар виборчий має провірити спис правиборців і тому до него треба зголосити: як би вписано неуправнених до правибору або як би пропущено управнених до правибору. Однак, коли б хтось довідав ся перед правиборами, що в лїсті є вписані неуправнені, або поминені управнені до вибору громадяни, може письменно жадати від староства спростованя виборчої лїсти. А як би правибори в громадї переведено неправно (не оголошено в громадї, в иншім часї переведено, або фальшиво вписувано голоси), то належить від правиборців сейчас внести протест до староства, аби неправно переведені правибори скасовано і розписано нові правибори в громадї.

Що то є карти легітимацийні?

Як вже вибрано виборців по громадах, то має їм ц. к. староство видати карти легітимацийні до вибору посла. В картах легітимацийних має бути подане імя і місце замешканя виборця, як також день, година і місце вибору посла соймового. Карта легітимацийна є дуже важна річ, бо без неї не пустять до голосованя на посла в дни виборів. — Тому треба тоту карту уважно ховати при собі, аби не заподїла ся, бо інакше той голос буде для нас страчений. А як би кому з виборців вчасно перед виборами не доручено карти легітимацийної, то най той виборець розвідає ся в урядї громадськім, чи там нема його карти легітимацийної, а як би там єще не було тої карти, то най піде до ц. к. старости і зажадає своєї карти легітимацийної — кілька днїв перед виборами, аби відтак не було за пізно.

День перед виборами.

Дуже важна є річ, аби всї наші виборцї з цїлого повіту зібрали ся разом вже день перед виборами і приготовили ся до вибору, так як за пізно є стягати до купи виборців, коли вже вибори розпочали ся. Як перед боєм генерали осмотрюють своє військо і його підготовляють до борби, так само і всї наші виборцї мусять зібрати ся день перед виборами в означенім місци в містї, де мають відбути ся наступаючого дня вибори, аби тут почислити свої сили, єще раз вислухати свого кандидата, добре затямити собі його імя і назвище та порозуміти ся: кого наступаючого дня вибрати до комісиї виборчої, аби голоси не розбили ся, та аби наші виборцї були в тій комісиї. Зібрані виборцї не можуть розходити ся, але мають всї без виємку і безусловно разом заночувати, аби оден другого піддержував на дусї, певний держав непевного, та аби не було доступу противній агітациї. Тут мусить бути безглядний послух, і не може ніякого виємку або виправданя перед нашими орґанїзаторами політичними, що будуть провадити команду виборчу!

Робота в поли або дома та всяка орудка дадуть ся відложити на иншій час, але виборів посла мусимо всї припильнувати, бо як занедбаємо, то собі замкнемо уста на цїлих шість лїт і загримо справу виборчої реформи.

День виборів.

Рано в день виборів всї зібрані наші виборцї вчасно перед розпочатєм виборів підуть разом до салї виборчої, аби їх по дорозї ніхто не зачіпав та карт легітимацийних не видирав, аби всї віддали голос на свою комісию виборчу а відтак оден за другим віддавали свої голоси тілько на свого народного кандидата!

У нас в день виборів так буває, що виборцї не ідуть разом до вибору, але збирають ся купками. Тимчасом підсувають ся агітатори сторони противної і як не можуть наших виборців перемовити на свою сторону, то зачинають сварку або бійку, серед котрої жандарми арештують наших виборців. Правда! — відтак їх випускають, але вже по виборах. - Тому треба бути дуже осторожними в день виборів, іти разом, та не дати ся втягнути до нїякої суперечки!

Яка є комісия при виборі посла до Сойму краєвого?

Комісия виборча складає ся з сїмох членів, і то виборцї вибирають чотирох членів комісиї виборчої, а комісар виборчий (ц. к. староста) іменує трох членів комісиї виборчої. Членви комісиї виборчої вибирають з'помежи себе предсїдателя. — Комісар виборчий передає тій комісиї виборчій листи виборців і списи до голосованя, та перед тою комісиєю віддає ся голоси на посла.

Які права має комісия виборча?

Комісия виборча переводить самі вибори таким способом, що предсїдатель комісиї виборчої пояснює зібраним виборцям: хто має право вибирати посла і хто може бути вибраний послом, та як відбуде ся голосованє і обчисленє голосів, як також має визнати виборців, аби свої голоси віддали по свобідному переконаню, так як се уважають по своїй найлїпшій відомости і по совісти за найкористиїйше для загального добра, не зважаючи на якунебудь власну користь.

Комісия виборча рішає о тім, чи має бути виборець допущений до голосованя, та чи відданий голос є важний, а се тодї:

а) як при голосованю зайде непевність, чи з картою легітимацийною явив ся до комісиї виборчої сам виборець, чи який иншій чоловік;

б) як виборець перед комісиєю виборчою не виповість докладно імени і назвиска кандидата на посла, — так, що не знати на певно, на кого він голосував;

в) як хто перед розпочатєм голосованя піднесе заміт, що виборець по уложеню листи виборчої утратив право вибираня.

Від рішеня комісиї виборчої нема відклику.

Які права має комісар виборчий!

Комісар виборчий має старати ся о то, аби при виборах був спокій і порядок, але не має нїякого голосу в рішенях комісиї виборчої!

Як відбувають ся вибори посла до Сойму краєвого?

Карти легітимацийні надають виборцям право вступу до комнати виборчої.

В означенім часї і в означенім місци зачинають ся вибори без огляду на число присутних виборців.

Коли викличуть виборця, то він приступає до комісиї виборчої і тут показує свою карту легітимацийну та голосно і виразно висловідає імя, назвиско і занятє (характе... руського кандидата на посла, ...го голосованє на посла до Сойму краєвого відбу...ває ся устно. Кождий голос буде неважний, як виборець докладно не означить особи, що по його бажаню має стати послом до Сойму краєвого.

По відданю голосу вписує писар, приданий комісарем виборчим, як також рівночасно оден член комісиї виборчої, в подвійних списах голосованя при кождім виборци тоту особу, на котру віддано голос.

Як котрий виборець спізнить ся до голосованя, то значить прийде в той час, коли його вже прочитано, то при закінченю голосованя має він зголосити ся до комісиї виборчої і просити о додаткове відобранє голосу.

Вибраним послом буде той, хто одержить більше як половину всїх віддаиих важних голосів!

При рівности голосів рішає жереб (льос), витягнений предсїдателем комісиї виборчої, хто має бути послом.

Як би більшости голосів не одержав нїоден кандидат, тодї наступає друге голосованє, а як би і при тім не було більшости, то приступає ся до тїснїйшого вибору. При тїснїйшім виборі мають виборцї голосувати на одного з тих двох кандидатів, що при другім голосованю одержали найбільше голосів. — Кождий голос що при тїснїйшім виборі буде відданий на иншу особу, є неважний.

З сего виходить, що по відданю голосу не треба виборцям розходити ся, але чекати кінця, бо може прийти до нового вибору, при котрім конче треба, аби станули всї наші виборцї.

По укінченю виборів приступає комісия виборча до обчисленя голосів а відтак предсїдатель комісиї виборчої оголошує, хто є вибраний послом.

Виборчі надужитя.

При виборах до сойму так як і при виборах до парляменту обовязує закон з 26. сїчня 1907 ч. 18 в. з. д. про карно-правні постанови для охорони свободи виборів і зборів.

Після постанов сего закона не вільно:

1) підкуплювати виборців, ані даватись перекупити, бо за те є кара строгого арешту від 1—6 місяців.

2) Угощувати безплатно виборців в прилюдних місцях під карою 10—200 корон.

3) Погрозами впливати на виборців або мститись нарушенєм заробкованя або маєтку виборців за їх голосованє під карою строгого арешту від 1 місяця до року.

4) Розширювати фальшивих вістий про місце, час вибору або відступленє кандидата від кандидатури під карою арешту від 1 тижня до 3 місяців.

5) Фальшувати виборів або голосувати на чужу легітимацийну карту під грозою арешту від 1—6 місяців.

6) спинювати виборця від голосованя (прим. через забранє легітимацийної карти) під карою арешту від 1 тижня до 3 місяців.

7) Ударемнювати вибір, прим. через знищенє виборчого протоколу під грозою арешту від 1 тижня до 6 місяців та

8) перепинювати когось в кандидованю через погрози або нарушенє свободи, чести, здоровля чи маєтку під карою строгого арешту від 1 до 6 місяців.

Виборчі надужитя наших ворогів належить сейчас подавати до часописей для судового і парляментарного ужитку.

Чи вибори послів до Сойму краєвого, є для нас важні?

Соймові вибори все є для нас дуже важні, може важнїйші чим вибори до Відня, бо посли в в Соймі краєвім мають рішати про найважнїйші наші справи, як: справи громадські, церковні, шкільні, дорогові, додатків краєвих, та в загалї про справи які дотичать нашого майна, здоровля і свободи.

Теперішні однак вибори важнїйші, чим всї давнїйші. бо найблисший сойм буде радити про реформу соймової ординациї виборчої, а від якости виборчого права залежати буде наше значінє і сила в краю.

Після теперішного виборчого права моглиб ми вибрати (як би не хрунї та виборчі лайдацтва) на 149 вибираних послів 46 наших заступників, а Ляхи, які мали вже послїдної сесиї ухвалити виборчу реформу, хотїли рускому народови дати 32 послів на 204 і в той спосіб зробити нас вічними рабами Польщі od morza do morza.

Тільки заходам наших українських послів соймових і парляментарних завдячити маємо, що розбишацькі наміри Ляхів не стали ся правом, що про виборчу реформу рішати буде аж будучий сойм.

Від того, як поставимо ся при тих виборах, кілько і яких виберемо послів, залежати буде наша доля, будучність нашого народу. Вибори ті мають рішати, чи ми маємо лишитись невільниками Ляхів, чи маємо стати панами на нашій земли.

Тож покажім перед сьвітом, що ми є нарід і то нарід дужий, кріпкий!

Поставмо ся як слїд при виборах, а в соймі стане до борби з Ляхами 46 українських завзятих, неустрашимих послів, які потрафлять відперти ляцький замах на наші права і здобудуть нам справедливе виборче право!

Тож далї солїдарно до дїла!

К. Л. В. Б.

Передвиборчий рух.

Городенщина. Руське товариство політичне в Городенці скликує передвиборчі збори з цїлого повіта до Городенки на день 10. сїчня с. р. год. 10. рано до салї „Народного Дому“. Порядок зборів: 1) нарада над соймовими виборами; 2) обговореніе кандидатури. — *Д-р Теофиль Окуневський.*

Підгаєччина: Збори громадських організаторів і делєгатів громадських комітетів з цїлого повіту підгаєцького в справі виборів соймових відбудуть ся в Підгайцях дня 10 сїчня с. р. (т. є. в першу пятницю по Різдві) о год. 1 в полудне. — *Д-р Вол. Бачинський* організатор повітовий.

Перемишлянщина: Дня 1 сїчня с. р. відбули ся в Глинянах збори повітового виборчого комітету, на яких, в порозуміню з повіт. комітетом виборчим суд. повіту Перемишляни, ухвалено і усталено кандидатуру п. Володимира Сїнгалевича, ц. к. судії в Перемишлянах — на посла на сойм краєвий. — За повітовий комітет повіту Глиняни — *Д-р Ів. Мох, І. Ярема.*

Москвофли агітують.

Посол Глїбовицький скликує в Перемишлянщинї цїлий ряд віч, а іменно: в Линівцях дня 22 с. м., в Дунаєві 23 с. м., в Костенівці 24 с. м., в Плетеничах 25 с. м., в Глїбовичах сварських 27 с. м. і в Глинянах 30 с. м. всюди о 1 г. в полудне.

НОВИНКИ.

Гакатизм в судї. Пишуть нам: Окружний суд в Самборі вживає людий руско-католицького обряду на розправи в руські сьвята. Так примірром на день 4 грудня, в сьвято Воведеня Пр. Богородиці переведено розправу з 8 людьми руско-католицького обряду з Трускавця і Тустановича. Видко самбірський суд ігнорує цїлковито нелавне розпорядженє президента львівського апеляцийного суду в справі шанованя руських сьвят, знаючи, що такі провини уходять безкарно. — *М.*

— **Трагедия народного учителя.** У Вислобоках львівського повіта перебуває у своєї матери вдови народний учитель з Вороблика шляхотського сяніцького повіта, Ілия Крилинський. Приїхав сюди перед трема тижнями і дожидав письменного повідомленя про удїленє йому шістьмісячної відпустки, а не діждавши ся, уроїв собі, що він вже стратив посаду, не буде мати пенсиї, тож і не має йому чого жити. Від минувшого четверга не приймає жадної поживи, води не пє і в жаден спосіб не дасть ся нїкому до сего намовити. До шпиталю відвезти ся не дасть, а і про лїкаря чути не хоче. Голодує вже шестий день — опав так на силах, що піднести ся вже не годен. Чи не могли би власти зарядити примусове відставленє його до шпиталю? Криє ся в його душі якась ще инша тайна, але лїкарська і надзорча... — *М.* Зима не дос...

— **Про арештованє ватажка вломників, Васїнського** доносять дальше: Хто є Васїнський і як він поправдї називає ся, годї знати; то лишї річ певна, що він не з Галичини, але їзза кордону, звідки в послїдних часах зайшло до нас повно всїлякої зволочи — злодіїв, вломників та розбишаків. Вже давнїйше, коли полїция за ним шукала, мешкав він у Львові і тут представляв ся під рїжними іменами. Васїнський був по всій імовірности ватажком галицьких вломників, котрі по значнїйших вломах в Галичинї перенесли ся на Буковину а відтак і до иншых австрийських країв. Зараз тої самої ночи, коли Васїнський, Шиптур і Шварцер втекли з львівської вязниці, вломили ся були якісь злодії до мешканя п. Стефановичевої і скрали там річи вартости кілька тисячів корон а слїди вказували на те, що були се злодії, котрі втекли з криміналу. Вломи до каси руського „Товариства урядників і сьвящеників“ у Львові, до жидівського банку в Перемишли, до податкового уряду в Боршеві, до філії австро-угорського банку в Чернівцях, де вломники забрали звиш 100.000 кор. готівки, були дїлом тої самої шайки. При вломі до філії австро-угорського банку в Станиславові зловлено Васїнського. Тота сама шайка допустила ся опісля кількох сьмілих вломів до публичних урядів у Відни і в Грацу а в Люблянї напали на якогось купця і зрабували йому 100.000 корон. Остаточно вломники вибрали ся до Праги, де, як вже звісно, оден з них убив дозорця вязниць Кавтського і де зловлено Адамського.

Васїнський, незвичайно спритний вломник, був душею всїх тих злодіїських підприємів. Виїхавши за „інтересами“ до Праги, наймив там собі мешканє на Жіжкові та почав жити з панська. З коханкою, котра убирала ся як елєгантна дама, бував по лїпших реставрациях і вкрутив ся до польського товариства „Ogniska“, де представляв ся за інжинїра-хеміка з королївства польського, звідки мусїв втїкати наслїдком революцийного руху в Росиї. При помочи всїх галицьких товаришів розпочав в Празї вломи, але зараз на самім початку не пощастило ся йому. Підчас вдому до якогось склепу придержав його згаданий вже Кавтський а Васїнський стрілив до нього і ... місци. Однак втїкаючи лишив в руках убитого плащ і той зрадив його. На підшивцї знаходили ся букви Е. Б., а відтак фірма Г. Борнфельд, ул. Театральна 11 Львів. Тота львівська фірма на плащи насунула праській полїциї здогад, що убийник Кавтського походить зі Львова та що імовірно туди втїк, отже повідомили про се львівську полїцию. Агент Шпанґ пішов в суботу до магазину Борнфельда і почав там робити доходженя, Борнфельд пригадав собі, що перед двома місяцями якийсь пан купив у него елєгантний плащ і звелїв вишити на нїм початкові букви Е. Б. Пан той був з якоюсь дамою, платив майже без торгу і казав, що називає ся Едмунд Балїнський. З опису, який подав купець, набрав Шпанґ переконаня, що тим елєгантним паном не був хто инший лиш Васїнський а його здогад потвердив ся, коли Шпанґ показав купцеви фотографію Васїнського. Купець сказав ще, що Васїнський мав грубі гроші при собі. На основі тих даних львівська полїция цїлу ніч пильнувала дворець і шукала за Васїнським межи приїзджаючими до Львова. Та надармо, бо Васїнський був вже у Львові. Дальші доходженя показали, що Васїнський укриває ся у бронзівничого робітника Станислава Устєнського. Тут треба додати, що львівська фірма Спожарський і Устєнський, торгозля церковних товарів при ул. Руській ч. 1 не має нїчого спільного зі згаданим бронзівничим робітником. Тут отже арештовано Васїнського і як би не то, що він мав револьвер аж в плащи, що висїв на стїнї, то хто знає, чи не було би прийшло до проливу крови. Васїнський боронив ся так завзято, що арештовано його аж при помочи кількох агентів і полїцийників. Устєнського також арештовано під замітом спільництва. В слїдстві Васїнський признав ся, що на сьв. вечер був у Празї і що разом з арештованим там Адамським і ще третим спільником, котрому удало ся втечи, плянували обрабованє каси в головнім урядї почтовім. Пробував вломити ся до якогось склепу, а сполошений застрілив вязничного дозорця Кавтського. При слїдстві не зрадив своїх товаришів і відповідав зухвало та з резигнациєю: „Я вже досить нажив ся і ужив богато; можу тепер згинути на шибеници а нїкого не зраджу, хоч би ви убили мене на місци. Іду на смерть зовсїм спокійно. Але то вам кажу, що я зробив велику дурницю, приїхавши до Львова“. — Васїнський розповідає, що був на судовій розправі Коса і Литвина, котрі свого часу вломили ся були до трафіки в Скарбківським будинку, сидїв цїлий час розправи в судовій сали, але нїхто з агентів його не пізнав. Коли мене замкнете — сказав — маю надію, що втечу знову. За причину, длячого вернув до Львова, подає Васїнський то, що в Празї обікрав його арештований онодї у Львові Ізидор Кнобльох, син львівського шинкара, забравши йому дорогоцїнний перстїнь і около 70 кор. Отже щоби пімстити ся на Кнобльоху, приїхав до Львова. Згаданий перстїнь зрадив Васїнського яко того, котрий в падолистї добув ся до ювилєрського склепу М. Сасса в каменици Андріолього у Львові, де вкрав дорогоцїнностий на 10.000 кор. Кнобльох мав помагати при вломі до податкового уряду в Празї, але бояв ся і обікравши Васїнського, втїк.

— **Жидівсько-польські спекулянти.** Пишуть нам: Банкова фірма „Рогатин і Улям“ у Львові при ул. Сикстуській ч. 8 продає Русинам льоси і взагалї має дїло з руською клєнтелею, а проте не почуває ся до обовязку помістити у своїм проспектовім календарі також руське календарium. Русини повинні оминати сю фірму, що спекулює на польський патріотизм. — *Н.*

В остатних більше-менше десяти літах навязала наша молодіж, особливо з львівської духовної семинриї, деякі зносини з угорськими Русинами. Не без наслідків остали ся також наукові подорожі п. Волод. Гнатюка по угорській Руси та прогульки нашого сьпівацького хору. Витала у своїх мурах тутешна духовна семинария мабуть кілька разів гостей з Угорщини, а гурток наших богословів їздив теж в гостину до угорських. І се все не осталось без впливу на розбудженє народного духа між угорсько-руською молодіжию. Оттак від якогось часу і в „Науці", писаній, загалом беручи, неімовірною тарабарщиною, котра має бути „граматичним" язиком, читаємо статї, як видно, якогось семинариста, переняті горячою любовію до народу і до рідної мови. Редакция містить їх, не скажемо, з неохотою, але з якоюсь очивидною резервою, наче боїть ся, що на се скажуть „интелїгентні" люди.

В 51. ч. „Науки" з д. 19. грудня 1907. той сам „Молодый писатель" пише про „Читальнѣ народу": „Єсли сесе дакотрый сельскій священикъ или учитель убачитъ, може такъ буде въ себѣ размышляти: Легко тобѣ оттамъ изъ семинаріи говорити; ану пой на село, увидишь, якъ тяжко съ нашимъ народомъ у такихъ дѣлахъ на путь выйти. — — — Не думайте, же я лемъ изъ теоретичного бока вижу и знаю сесе дѣло: пробувавъ'я и практику. Коли перше разъ говорилъ емь, люде дуже боялися и отгрѣбалися; одинъ изъ нихъ на пр. казавъ, же народъ має доста тельку, на что ему больше? а коли уже убачивъ, же я членомъ читальнѣ новинки и поучительнѣ книжки даю, самъ отъ себе прійшовъ и просивъ мене, же бимь го записавъ за члена. — — — У насъ записався за члена и такій, котрый не знавъ читати ани одну буквy; но зато все тамъ бывъ кажду недѣлю и слухавъ тыхъ котрій наголосно читали. — — Читальницы основати мають священикъ и учитель сельскій. Єсли мѣста другого не маютъ, найлѣпше передати на то школу. Не треба также позерати бѣду, т. е. неученность нашего народа. Просьвѣтити треба го, не треба дати его пропасти у жидовскихъ рукахъ. А если ми не буде ме мати хосна изъ сего, будутъ мати наши потомки, котріи благословити будутъ память своихъ дѣдовъ и отцевъ".

В тім самім числї „Науки" читаємо також письмо „старого селянина" Івана Лоцуги. Зачинає ся воно так: „Превелебнїйший Пане! Ой, Добра Милость, прочитаъ емь двочѣ, что писавъ „молодый писатель", але очи мои слезами наливалися. Ба чому? Та зато, бо наши клерики, которіи мають колись пасти нашъ руській народъ, дошли до розума, что нашого простого чоловѣка токмо своимъ народнымъ языкомъ можно просвѣтити".

Ось так бачимо, що не треба перед часом тратити надію на відроджене угорської Руси, поки животїє-дихає сам корінь народу, хоч і темний сїльський хлїбороб. Скорійше чи пізнійше пустить той корінь зелені паросги і віджиє народ, хоч і як здавало ся, пропащий. Чим скорійше, тим ліпше! Довго судилось нам ждати на се, що повинно було і могло стати ся перед 50 літами. Не дійшло би було до сього, що є, коли би угорські „інтелїгентні" Русини давно були прийшли до пізнаня і „розуму, что нашого простого чоловіка також своїм народним языком можна просьвітити". Та добре й так, що бодай тепер, хоч і як пізно, сей розум починає проколювати ся. Дасть Бог, а возьме він чейже незабаром верх над заскорузлими аристократичними поглядами старих угорсько-руських русофілів-мадяронів. Із щирого серця бажаємо заходам наших молодих братів побіди і як найкрасших успіхів!

1907-ий рік на сьвітовій аренї.

Поодинокі фази в календарськім численю часу вправдї не становлять різких меж для розвитку подій економічного й політичного житя, все-ж таки годить ся приглянути бодай найважнїйшим подіям на сьвітській аренї в часї останнього року.

Треба тут передовсїм те зазначити, що 1907-ий рік був роком мира. Кажучи се, мусимо однак відразу додати застереженє що-до сьвітового мирового настрою. Правда, не було в сїм роцї важнїйших міжнародних конфліктів, особливо в Европі, за те поодинокі держави не спускали з ока давної засади: „Contra hostem aeterna auctoritas!" — а вважаючи „hostem" всїх своїх сусїдів, ейвропейські правительства тільки й дбали про те, щоб скріплювати свої милїтарні сили. Німеччина із усеї сили заходить ся невтомно коло того, щоб на мори вибити ся на перворядну силу та стати, коли не порівень то бодай біля Англії, яка все ще займає на мори перше місце. Бажанє Вільгельма II стати адміралом першої фльоти в сьвітї було й для Англії спонукою до поновленя своїх збройнь на мори. Що більше, Англія рада-б попри домінуюче становище на мори стати визначнїйшою милїтарною силою на суши. До сего дала спонуку недавна війна з Трансвалем, яка показала, що з добровольцями не легко виграти війну. Як на те милїтаризм захопив в сїм роцї таку супокійну країну як Швайцария, яка на основі останного референдум продовжила час військових вправ та ввела острійшу дисциплїну. Про зріст збройнь по инших европейських державах нїчого й говорити. Досить буде тільки пригадати останну буджетову дебату в сенатї французькім, димісию італїйського мінїстра війни, димісию кабінету гокяндського, які наступили тільки через те, що їхні парляменти не годили ся на підвисшенє видатків на армії, яких вимагали військові управи.

Збільшенє контингенту рекрутів, збільшенє видатків на нові армати а що більше на фльоту се квестиї, около яких буде обертатись тепер також австро-угорська політика. Панованя багнета не повалив і 1907-ий рік, а знаменним доказом сього є й безплодність останньої гагської мирової конференції, яка за час від червня до жовтня не вспіла порішити ні одної значнїйшої квестиї, яка-б давала запоруку зближеня часу загального розоруженя. Все зійшло на приміненє постанов женевської конференції для морської війни. За теж не порішено анї охорони приватного майна підчас морської війни, анї усуненя плаваючих мін. На перший постулят не хотїла пристати найбільш могутня на мори Англія, а на другий слабші на мори держави, які в данім моментї можуть послугуватись пливаючими мінами як успішним засобом боротьби проти переважаючих ворожих фльот. Найбільш іронічним відгомоном дебат що загальний мир в Газї було як раз те, що рівночасно з ними греміли гармати, руйнуючі Казаблянку. Казаблянка чи радше Мароко творили як раз єдиний терен, де сего року приходило до кровавого міжнародного конфлїкту, в якім першу ролю грали Европейцї. Замордованє французького лїкаря д-ра Мошампа в Маракеш 19. III. спонукало французьку управу Альжіру вислати карну експедицию на мароканський терен, яка покінчила ся занятєм Іджди. В пять день по нїм счинили ся розрухи в Казаблянцї, в яких поморднвано европейських робітників, які переводили портові укріпленя. Казаблянська пристань, що мала бути вихідною точкою для переведеня в дїло постанов Альжесірської конференції, що мала замирити Мароко, викликала щось зовсїм иншого! Франция мусить чим раз більше ангажуватись з ворохобниками в Мароко, які не хотять приймати чужого ярма, помимо того, що його порішили европейські держави! По кровавім збомбардованю Казаблянки 5. серпня пішла заверуха в цїлім Мароко, яке втратило одного володаря, переставши його по части признавати, а за те дістало кількох, які що до себе остали в доволї неясних відносинах. Здавало ся якийсь часок, що Мароко дасть притоку до поважнїйшого міжнародного конфлїкту, та французьке правительство запевнює сьвіт устами свого мінїстра справ заграничних Пішона, що тут не розходить ся анї о воєнний похід анї о підбої. Через те Еспанія не дуже радо додержує на мароканськім терені кроку з союзною Францією, а за те Німеччина дивить ся на поступки Франції з великою резервою, хоч тут місце кунктатора Дріда заняв войовничий Дамад, який має завдати рішучий удар племени Бені Снассен. Як воно далї піде, годї предвидїти, але будь що будь треба признати, що французьке правительство поводить ся в мароканській квестиї доволї ручно і з береженєм житя своїх жовнїрів.

На такий хід мароканської квестиї зложили ся чимало також т. зв. мирові з'їзди й візити европейських володарів та керманичів заграничної політики. Почало ся від відвідуваня полудньо-европейських престолів королем Едвардом, що заповідало повну ізоляцию Німеччини, проти якої Вильгельм II. став із всїх сил боронити ся. Через час однак прийшла гостина Едварда в Кіль а відтак ревізита Вільгельма в Англії, де сконстатовано дружні відносини Німеччини й Англії. Се значить що хиба тільки, що для Англії не прийшла ще догідна пора на зізольованє Німеччини, або що обі держави мають якийсь спільний інтерес поза Европою. Укріпленє своїх впливів політичних а за тим і торговельних поза Европою або і в нерозвинених краях европейських сеж головна цїль всяких з'їздів і комбінаций політичних між поодинокими державами.

З сего огляду замітний особливо серпневий договор Англії з Росиєю. Англія загрожена ворохобнею в Індиї дїлить ся з Росиєю сферою своїх впливів в Перзиї; щоб позбути ся конкурента в Індиях, згоджуєть ся навіть на те, щоб Росия захована свою неполїтичну гегемонію в Авфганістанї. При сїм договорі застережено — як загалом здогадують ся — також деякі користи Німеччиниї в Египтї. Серпневий договір Англії не принїс значної користи, що інтерпретує дехто навіть як заходи англїйського двора около укріпленя становища династиї Романових в Росиї. Як небудь би воно не було, треба сконстатувати, що від якогось часу російські рептильки перестали сьпівати стару пісню про те, що російська революция се англїйська інтрига. Таку саму цїль мав також з'їзд Вільгельма з царем Миколою в Свінемінде. Взаїмну асекурацию розуміють дуже добре також і ті, що панують на сьвітї і з ласки Божої!...

Уклад міждержавних взаємин в Европі не вичерпав ся порозумінєм франко-італїянським, франко-англїйським, англїйсько-еспанським, англїйсько-російським, тепер плянують в Англії ще й невтралїзацию трох держав скандинавських, до яких втягнено би ще й Бельгію й Голяндию. Розуміеть ся, се поки-що остає тільки в плянї, який був би наручним особливо Англії. Так само плянуєть ся й нове угрупованє міжнародних відносин, яке могло заняти місце теперішнього потрійного союза. Відновлено його в червни 1908 р. аж до р. 1914 прямо через те, що нїхто із контрагентів не виповів його. Але заходять великі сумнїви, чи така віднова наступить коли в будучинї. Рацию істнованя потрійному союзови давав не він сам, а франко-російський договор. Алеж взаємини між Росиєю й Францією стають чим раз холоднїйші, особливо з часу, як Росия забрала з Франциї потрібні собі мілїярди, а Франция не може покладати великих надїй на евентуальну поміч здезорганїзованої тепер російської армії у війні з Німеччиною. Впрочім в самій Франциї починає ідея реванжу сходити до складу історичних споминів. Актуальнїйшим стає зближенє до Німеччини, що зазначило ся також обопільними з'їздами французьких і німецьких полїтиків в 1907 р. Розуміеть ся, що со є квестия, що може здїйснитись в будучинї і то не близькій. Алеж рівночасно із розпадом крайно неприродного по своїй сути франко-російського союза стратить поволи рацию свого істнованя й потрійний союз. Не потрібний тепер він дуже Німеччинї, як вона добулась з тїсного кута загальної ізоляциї, а не дуже догідний для Австриї й Італії, яких інтереси перехрещують ся на Балканї помимо всїх заперечувань сего факту навіть так авторитетних, як недавний з'їзд бар. Еренталя з Тітонім. В дипльоматичних кругах говорять що-раз поважнїйше про зближенє Австриї до Росиї, якеб могло помогти їй укріпити своє становище на Балканї, який все ще жде на реформи. На перепонї стають тут тільки теперішні політичні відносини в Росиї, яких хиба годї назвати конституційними... Говорячи про европейські сьвітові держави, годї промовчувати про нову сьвітову державу, якою признано по побідї над Росиєю й Японїю. Вона позаключувала цїлий ряд договорів з Францією, Англією а навіть Росиєю та ступає непохитно в напрямі опанованя Азиєю. І на сїм як раз терені прийде до конфлїкту між Японїею а Сполученими Державами, які потребують Азиї як ринку збуваня для своєї незвичайно розвиненої індустриї. Тепер Японія загарбала Корею, рішає в східноазийських питанях, утверджує своє значінє в Манджуриї, тож свого становища буде боронити не з меньшою витревалостию, як розвага, яка попереджує всї воєнні кроки країни сходячого сонця. Саме під конець сего року випливула американська фльота на води Тихого Океяну, щобademонструвати свою силу проти Японії. Се тільки перший крок, який не може бути грізним для Японії хочби задля економічної кризи, яка захопила Америку. Всеж таки 1907-ий рік кінчить ся заповітом, що Японія як репрезентантка жовтої раси, добувши собі в російсько-японській війні рівноправність з білою расою „старого сьвіта" — змірить ся в найблизшій будуччинї в кровавім бою з новим сьвітом — Америкою.

„Общерусска" чи великоруська літературна мова?

Квестия, чи т. зв. „русскій литературный языкъ", званий у нас не зовсїм відповідно „російським", можна вважати спільною літературною мовою всїх руських племен, Великорусів, Малорусів і Білорусів, набрала в останнїх часах у нас у Галичинї актуальности з приводу заініційованих п. Марковим петиций москвофільських анальфабетів за признанєм тоїж мови, як літературної мови галицьких Русинів, краєвою в Галичинї. Також для закордонної України є се питанє першорядної ваги. Тож не від річи буде послухати в сїй справі голосу може найбільш авторитетної та певно зовсїм безсторонної институциї, якою є безперечно царська академія наук у Петербурзї.

Нагоду до розгляненя опинії найвисшої російської наукової институциї в тій квестиї дала нам газетна кампанїя, котру розвели на сю тему органи російської реакциї проти проф. Грушевського. В першім рядї найповажнїйша російська реакційна газета, „Новое Время", занепокоєна очевидно зростом українства в Росиї, отворила свої шпальти одному з найсолїднїйших погромників з-поміж кепських істориків літератури, Миколї Енгельгардтови, а той зі справдї зворушливим запалом узяв ся містити на сю тему що-раз-то більш люті статї.

Писаня Енгельгардта поспішаєть ся перерукувати наш „Галичанинъ".

Точкою виходу для нововременського вчителого були ті сторінки в писанях проф. Грушевського, де він покликуєть ся на офіциальну заяву петербурської академії, відсуджуючу російську літературну мову від права на „общерусскость". Ті книжки, се „Очеркъ исторіи украинскаго народа" і збірка „Освобожденіе Россіи и украинскій вопросъ". Спершу д. Енгельгардт тільки подавав у сумнїв автентичність цитованої проф. Грушевським заяви Академії, потім-же, коли йому прийшов на поміч проф. Будилович (також реномована чорносотенна фірма), він набрав сьмілости, просто заперечує офіциальність публїкациї Академії в тій справі та заперечує істнованє в тій публїкациї „заключеній объ общерусскомъ или великорусскомъ характерѣ" російської літературної мови.

Супроти сього треба сконстатувати, що дня 30. січня 1905 р. звернуло ся російське мінїстерство просьвіти до петербурської академії наук з прошенєм предложити радї мінїстрів опінію в справі скасованя указів з 1876 і 1881 р. Для розгляненя сеї квестиї вибрала Академія специяльну комісию, зложену з членів Академії А. С. Фамінцына, В. В. Залєнського, Ф. Т. Фортунатова, А. А. Шахматова, А. С. Лаппо-Данилевського й С. Ф. Ольденбурга, котра під проводом члена Академії Т. Е. Корша випрацювала мемориял; сей мемориял п. з. „Объ отмѣнѣ стѣсненій малорусскаго печатнаго слова" Академія надрукувала „на правахъ рукописи" в обмеженій скількости примірників та предложила його як свою офіциальну опінію та інтимний комунїкат радї мінїстрів.

На 14 і 15 стор. сеї академічної публїкациї читаємо:

„Остановимся сначала на вопросѣ объ языкѣ. Точно ли мы въ правѣ говорить объ языкѣ „общерусскомъ?" Не подлежитъ сомнѣнію, что предки Великорусовъ и Малорусовъ говорили нѣкогда на одномъ языкѣ: этотъ языкъ, не дошедшій до насъ въ письменныхъ памятникахъ и возстановляемый предположительно, въ наукѣ принято называть языкомъ „общерусскимъ". Но, конечно, не его имѣютъ въ виду при противоположеніи малорусскаго „общерусскому". Еще въ эпоху доисторическую „общерусскій" языкъ

орнаментацийні костелів, палат, домів, навіт хатної обстанови. Куди не глянув той оригінальний артист, чи на мури, чи на вікна, на стіл, чи на скриню, усьо хотїв видїти гарним та не буденним і новим, а не тандитним, як новим є житє у своїй вічній перемінї.

Шабльону, патентів, патронів не любив в нїчім. В р. 1897 обняв артистичний провід „Zycia" і оказуючи своїй суспільности, як повинна виглядати сучасна гарна часопись. Книжки свої друкував инакше як всї, з небувалою доси простотою. Так само оповістки, так само малював костели, уряджував сьвітлиці, усьо. То був безперечно один з тих батогів провидїня, що людскости не дають спокою, лиш женуть її в перед.

Рівночасно писав. З під його пера сипала ся драма за драмою, перевід за переводом, розвідка за розвідкою. Досить вичислити наголовки, щоб видїти, який се був богатий творчий дух. Передовсїм драми грецькі: „Мелеагер, Лядамія і Протезіляс, Ахілеіс, Поворот Одесия", — дальше історичні: „Болеслав Сьмілий, Лелевель, Варшавянка", — опісля фільозофічно-соціяльні: „Весїлє, Визволенє, Акрополь", — легендарні: „Легенда", драми совісти: „Проклін і судиї", а вкінци недокінчені: „Жигмонт і Варвара, Давиїл, Юлій II, Самуіл Зборовский". Всьо в кількох останніх літах, вижбурлене, як огонь вулькану, з тої душі горячої, сильної, з тої уяви недостижимої, з того серця великого. Творів своїх не викінчував Виспянський, не вигладжував і не вилизував, як роблять другі. Не приглядаючи ся до кождого словечка, і до кождого риму, посилав між люди ті слова могучі, буйні, бурливі, щоб будили сонних, та засївали в їх приспаних душах зерно вічної туги до того, що велике, гарне і небуденне. Від Словацького та Норвіда не було в Польші чоловіка, так богатого і щедрого, такого короля-духа, котрий би так як він ненавидїв людської нїкчемности, ничтожности і того сїрого бруду, котрим заскорузлість покриває душі, як порох неметену долївку. Від Словацького не було також такої творчої трагедиї, яка лучила ся з Виспянським. Той чоловік був засуджений на смерть. Знав, що за лїт кілька мусить вмирати не вискавши всього, що в душі носив і забираючи з собою скарби, яким нема цїни. Звідси той поспіх, та горячкова погоня, то творенє не для нинїшнього, лиш з почуття вищого післанництва, котре поет хотїв сповнити в своїм коротким жытю. Загал, той добролушний, мїщанський загал, котрий хоче бавити ся в театр, котрий по обідї хоче шось легкостравного прочитати, котрий штуку хоче мати за бону, або гувернера для підростаючих доньок, не розумів того, бо не міг зрозуміти.

І Виспянський великодушно прощав йому сей гріх. Коли по смерти свого вуйка потребував гроший і хотїв продати одну зі своїх драм, книгар давав йому 50 злр. „І се також гроші"— сказав Виспянський, всьміхаючи ся. Що йно „Весїлля" змінило його відносини до суспільности та поправило відносини материяльні. Була се така незвичайна штука, така богата в гадки і сильна в словах, що всякий ішов до театру, шоб піддати ся суггестиї автора, хоть не всякий розумів його думки й наміри. Посипали ся оцінки, розвідки, полеміки, а штуку грали й грали — Виспянський став славний. Так само було з „Визволенєм" та з „Болеславом Сьмілим", так само з „Протезілясом", Виставою завимав ся сам автор і творив, справді творив, свій власний театр; свої декораиї, убори, сьвітло, свій рух на сценї, свій стиль — всьо. В голові його родила ся гадка якогось нового театру, як в голові Вагнера ідея нової опери. А щоб гадку перевести в дїло старав ся поет о управу мійського театру в Кракові. Але театр по при своє культурне значінє є підприємством фінансовим, а Виспянський не мав крамарського хисту і дирекциї не дістав. Колись суспільність польська буде соромитись того вчинку, як соромить ся нині, що в вікнах вавельської катедри стоять замість великих творів рідного генія — чужі богомази — але годї! Так бувало нераз і так буде нераз. Відмову театру приняв Виспянський спокійно і не памятав тої тяжкої кривди, яку театр польський заподіяв одному з творців польського театру. Писав, малював і учив дальше. Від пяти лїт був професором краківської академії штук красних. На жаль, саме на ті літа припадає також його тяжка недуга, котра нераз відривала знаменитого учителя від школи й учеників. Мимо того полишив Виспянський, як учитель замітні сліди. І наша українська штука завдячує йому деяких дуже спосібних учеників (як пр. Жук). Звертав ся до них покійний поет-професор з незвичайною прихильностию і без тїни яких небудь національних упереджень. (Був се чоловік вищий понад такі марнищі). На жаль недуга не звертала на се уваги, вкрила його сильний і здоровий організм без пощади. Поет терпів страшенно фізично і духово, чуючи, що не зможе довершити того великого дїла, до якого покликала його судьба. Рік перед смертию купив під Краковом село і там пережив решту віку. Перший вінок обжинковий приняв з рук женців зі слезами в очах і той вінок положили йому на домовину. Коротко перед смертию переїхав у Краків і тут, в закладі д-ра Рутковського помер саме тоді, коли рішали ся дві важні справи для польського народу: пруська устава кольонїзацийна і замінене Мацєржи польської в Росиї.

Місто поховало його своїм коштом на Скалцї, в гробі заслужених людий, а 40.000 народу в мовчаливім поході відвело його на місце вічного спочинку. За житя не любив Виспянський крикливої обуди й по смерти не хотїв її знати. В однім з віршів своїх казав, щоби на його похороні не сьпівали й бесід не говорили. Послухали його. Тихо і поважно сунув ся величавий похід улицями міста, немов жаль здавив ті тисячні товпи за горло та не позволив їм вимовити слова. Лиш королївський дзвін Зигмунт озвав ся зі своєї вежі, коли той король - дух на високім чорнім возї переїздив помимо... ..

Годї нині говорити про значінє Виспянського для польської та загально-европейської культури. Твори його дожидають умних і вправних критиків, що не одно висьвітлять, пояснять, неодно виправедають, а всьо разом зведуть в таку велику будівлю, які будують геніяльні творці, знімаючи ся в небо. Але нині можна вже сказати рішучо, що польський нарід не мав богато людий рівних Виспянському. Чоловік великий, а ширий і простий, як дитина. Анї розголосу не любив, анї виставного житя, анї блеску, лиш ширість, лиш глубину думок і чутя, лиш красу в її зовсім елементарних проявах. Тихий, вічливий, гарний тїлом і душею, був одним з тих, що за житя належать до неживучих, а живуть що йно по смерти. Той чоловік навіть на своє ювилейне сьвято (50 вистава „Wesela") за нїшо в сьвітї не хотїв прийти до театру, щоби відобрати вінці та оплески. В образах, в архітектурі і в своїй величавій поезиї вказував шлях, яким йти треба, щоб вийти з мїщанського утупіння, з бляги, з шовінїзму, та почати нове житє. В простім народі видів зерна того здоровля, щирости і простоти, які були його ідеалом і тому виходив з народу, лиш піднимав ся гадками і формою безмежно висше, творячи річи не тільки прості, але й монументальні. Почутє монументальности, якоїсь забутої величі, було безперечно одною з його головних прикмет. Чи в драмах, чи в вітражах, чи в орнаментї відкидав ті хвилеві случайні дрібнички, котрі так дуже подобають ся пересічним людям, а лишав лїнії, основні, стилїзуючи їх і надаючи їм форми великанських візий. Був се геніяльний візионер, фільозоф, що говорить візиями. Його історичні драми, се не олїйні друки з королями, королевими, аксамітами, шовками, не інтересне переговорюванє літописий і комбінованє фабул історичних, лиш поодинокі частини тої великої драми, котру можна назвати драмою людського духа.

Се не Болеслав Сьмілий веде борбу з клєрикальними змаганями біскупа Станислава, лиш великий король, хотячи свій нарід пірвати в перед, на шлях, котрим чоловік у вічній еволюциї стремить до надчоловіка, стрічає по дорозї голос так званих гуманних ідей пощади нищих, милосердя, справедливости і попадає з тим вічним своїм ворогом в велитенський двобій. Станислав гине. Болеслава стрічає кара — вічна трагедия людства, котре творить і нищить, невдоволене тим, що є, із вічним смутком повертаюче свій взір до того, що буде.

Так само у вітражах. Коли навіть такий Матейко заповнював вікна численними образцями, що мегехтять і осліплюють наше око, а не настроюють душі, не поривають думки в гору як гураган Виспянський ставив у вікні одну величну постать, приміром Казиміра великого (струпішілий кістяк з королївськими клейнотами) як якусь зачаровану з'яву, що промовляє до нас голосом надлюдським, його Бог Отець (в костелї у Франшішканів), се не той гарно вичесаний і порядно вбраний старик, якого ми так часто оглядаємо по всїляких сьвятинях, лиш могутна покрасок і звуків, яка перед нашими очима росте і росте в безконечність та піднимаючи долоню понад сьвітом говорить вічне слово: стань ся!

Так у всім. Коли другі аналїзували житє поодинокі його частини різбили як дорогоцїнне камінє, він брав то житє скільки міг захопити в свою могучу долоню і осьвічував його пресним сьвітлом свого духа, щоб всї виділи, так як він один міг видїти. Коли другі йшли маленьким кродом, думаючи над кождою квіточкою, над кождою мушкою, він спішив великанськими кроками на ті верхи, з котрих видно дуже далеко. Випередив значно свою суспільність і вона, коли схоче йти в перед, мусить іти за ним.

Н.

Зміна льокалю!

Отсим маю честь повідомити П. Т. Публику, що званий СКЛАД і РОБІТНЯ ФУТЕР під фірмою **Володислава Соліка**, передтим Фр. Мрозївський зістане в біжучім місяци перенесений на тоту саму улицю, але під ч. 4 напротив давного склепу. Поручаючи мою фірму на дотеперішнім взглядї П. Т. Публики остаю з поважанєм

ВОЛОДИСЛАВ СОЛІК

у Львові, ул. Собіского ч. 4.

Цїнники даром. 1108 24—34

представлялъ въ отдѣльныхъ частяхъ своихъ рѣзкія діялектическія отличія, дающія основанія допускать исконное дѣленіе Русскаго племени на три группы: сѣверноруссную, среднерусскую и южнорусскую. Южнорусскіе памятники древней нашей письменности XI и XII вѣковъ, какъ впервые доказано нашимъ почтеннымъ сочленомъ академикомъ А. И. Соболевскимъ, представляютъ рядъ типическихъ особенностей малорусской рѣчи: изъ нихъ можно съ увѣренностью заключить о значительномъ удаленіи южнорусскихъ (малорусскихъ) говоровъ какъ отъ среднерусскихъ такъ и отъ сѣверноруссскихъ уже въ періодъ дотатарскій. Этому удаленію не могло помѣшать и то политическое объединеніе русскихъ племенъ, которое видимъ въ X. и XII. вѣкахъ: напротивъ, распаденіе русской земли на удѣлы, усиленіе новаго политическаго центра въ бассейнѣ Оки и верхняго теченія Волги, паденіе Кіева во второй половинѣ XII. столѣтія все это въ значительной степени обособляетъ юго западную Русь, а нашествіе Татаръ довершаетъ это обособленіе. Позже, въ предѣлахъ литовско-русскаго государства, южно-русскія племена находятъ условія для сближенія съ другими русскими племенами, а именно съ той западной вѣтвою среднорусскихъ племенъ, которая легла въ основаніе бѣлорусской народности. Восточная же вѣтвь среднерусовъ, объединенная Москвой съ племенами сѣверноруссскими, входитъ вмѣстѣ съ послѣдними въ составъ великорусской народности. Только позднѣйшая колонизація XVII. и XVIII. вѣковъ сближаетъ великорусскія и малорусскія племена въ бассейнахъ Сойма, Донца и Дона. Такимъ образомъ историческія условія содѣйствовали полному разобщенію югозападной Россіи (Малороссіи) и области, занятой Великоруссами: отсюда существенныя отличія въ языкѣ обѣихъ народностей — великорусской и малорусской. Историческая жизнь этихъ народностей не создала общаго для нихъ языка: она, напротивъ, усугубила тѣ діалектическія отличія, съ которыми предки Малороссовъ, съ одной стороны, Великоруссовъ — съ другой, выступаютъ въ началѣ нашей исторіи. И конечно, живой великорусскій языкъ, на которомъ говоритъ народъ въ Москвѣ, Рязани, Ярославлѣ, Архангельскѣ, Новгородѣ, не можетъ быть названъ „общерусскимъ“, въ противоположность малорусскому языку Полтавы, Кіева или Львова.

Но не имѣются ли основанія признать общерусскимъ нашъ литературный языкъ? Не образовался ли онъ совокупными усиліями всѣхъ русскихъ народностей, не отразилъ ли онъ въ себѣ особенности всѣхъ русскихъ нарѣчій? По неоднократно высказывавшемуся замѣчанію нѣкоторыхъ публицистовъ, Малороссы играли видную роль въ созданіи и выработкѣ нашего литературнаго языка. Для доказательства этого положенія признается достаточнымъ упомянуть о вліяніи малорусскихъ писателей и ученыхъ дѣятелей XVII. и XVIII. вв, сначала на московскую образованность, а затѣмъ и на Петровскія реформы. Дѣйствительно, вліяніе это отразилось и на нашемъ литературномъ языкѣ, но оно было преходящимъ: усилія великихъ писателей нашихъ все болѣе сближали книжный языкъ съ народнымъ, и ничто еще не остановило того направленія, которое уже въ концѣ XVIII. и началѣ XIX. вѣка сдѣлало нашъ литературный языкъ вполнѣ великорусскимъ, освободивъ его, между прочимъ, отъ наноснаго малорусскаго произшествія, не чуждаго, по указанію профессора Будде, языку Ломоносова и Сумарокова. Великорусскій литературный языкъ, въ основаніи своемъ представляющій пеструю смѣсь церковнославянскихъ элементовъ (въ области лексической и отчасти грамматической) съ элементами живой рѣчи великорусскихъ племенъ, съ давняго времени, можна сказать съ XIV. в., пріобрѣталъ все болѣе и болѣе народную окраску. Его развитіе именно въ этомъ направленіи было остановливаемо два раза — первый разъ въ XV. вѣкѣ, когда ему пришлось выдержать борьбу съ вновь нахлынувшими со славянскаго юга, благодаря сербскимъ и болгарскимъ ученымъ, инославянскими элементами, второй разъ — въ XVII. вѣкѣ, когда его наводили особенности малорусской книжной рѣчи. Но великорусская стихія оба раза вышла побѣдительницей, и нашу литературную рѣчь, рѣчь образованныхъ кляссовъ и письменности всѣхъ родовъ, должно признать вполнѣ великорусскою. Основаній назвать теперь эту рѣчь „общерусскою“ мы не видимъ, ибо она не представляетъ изъ себя амальгамы, въ которой бы, хотя и неравномѣрно, отразились особенности всѣхъ живыхъ русскихъ нарѣчій“.

Ми навели в оригіналі опінію першої російської наукової інституції, зредаговану першорядними російськими ученими-спеціялістами — ad usum найвисшої державної власти в Росії. Сей голос офіціяльної репрезентації російської науки рішучо й недвозначно опрокидує бляги про „общерусскій языкъ“ у Галичині, котрими платні й добровільні російські політичні агенти хотіли би у Відни „Німця піддурити“. Офіціяльний меморіял петербурської академії повинен би також примкнути рота всяким пп. Енгельгардам та заставити їх трохи умірковаційше продукувати брехні й калюмнії на українські теми. Але надія на отверезеня тих Енгельгардтів невелика. От, полемізуючи з проф. Грушевським, п. Енгельгардт не може вдержати себе, щоби не — минати ся з правдою. Так інсинуює він проф. Грушевському, що „въ потвержденіе официальнаго разжалованія русскаго языка въ провинціальный великорусскій проф. Грушевскій ссылается и еще на официальныя изданіе кіевскаго и харьковскаго университовъ“. Глядаємо в книжці „Освобожденіе Россіи и украинскій вопросъ“ за інкримінованим місцем та — нічого подібного там нема. На 109 сторінці тої книжки покликує ся проф. Грушевський на опінію харківського університету в справі введеня української мови до народних шкіл та на опінію київського університету в справі скасованя обмежень для української мови — про „общерусскій языкъ“ ані слова!

Кінець кінців не потребуємо жалкувати ся на постійну рубрику брехонь, отворену „Новим Временем“ і иньшими російськими урядовими й півурядовими органами для поборюваня української „крамоли“; видно українство росте в сили й значінє, коли ті симпатичні сфери бачуть у нім для себе таку небезпеку.

Як вибирати посла до краєвого Сойму

з курії сільських громад?

(*Конець.*)

Реклямації і протести.

Важна се річ, щоби при виборах було як найменьше вірилістів, бо ті звичайно голосують на наших ворогів. Треба отже дуже пильно розслідити оголошуваний намісником спис вірилістів, щоби часом не втягнено там такого, який платить більше чим 200 або меньше чим 50 К податків без додатків, а коли би таке найшло, належить повідає імя, назвиско і заняте сейчас по оголошеню листи вірилістів внести реклямацию до намісництва.

Соймова виборча ординация не предвиджує реклямаций против листи правиборців, ні виложеня тої листи до перегляду. Тільки визначений до правиборів комісар виборчий має провірити спис правиборців і тому до него треба зголосити: як би вписано неуправнених до правибору або як би пропущено управнених до правибору. Однак, колиб хтось довідав ся перед правиборами, що в листі є вписані неуправнені, або поминені управнені до вибору громадяни, може письменно жадати від староства спростованя виборчої листи. А як би правибори в громаді переведено неправно (не оголошено в громаді, в иншім часі переведено, або фальшиво вписувано голоси), то належить від правиборців сейчас внести протест до староства, аби неправно переведені правибори скасовано і розписано нові правибори в громаді.

Що то є карти легітимацийні?

Як вже вибрано виборців по громадах, то має їм ц. к. староство видати карти легітимацийні до вибору посла. В картах легітимацийних має бути подане імя і місце замешканя виборця, як також день, година і місце вибору посла соймового. Карта легітимацийна є дуже важна річ, бо без неї не пустять до голосованя на посла в дни виборів. — Тому треба тоту карту уважно ховати при собі, аби не заподіла ся, бо инакше той голос буде для нас страчений. А як би кому з виборців вчасно перед виборами не доручено карти легітимацийної, то най той виборець розвідає ся в уряді громадськім, чи там нема його карти легітимацийної, а як би там єще не було тої карти, то най піде до ц. к. старости і зажадає своєї карти легітимацийної — кілька днів перед виборами, аби відтак не було за пізно.

День перед виборами.

Дуже важна є річ, аби всї наші виборцї з цїлого повіту зібрали ся разом вже день перед виборами і приготовили ся до вибору, так як за пізно є стягати до купи виборців, коли вже вибори розпочали ся. Як перед боєм генерали осмотрюють своє військо і його підготовляють до борби, так само і всї наші виборцї мусять зібрати ся день перед виборами в означенім місци в місті, де мають відбути ся наступаючого дня вибори, аби тут почислити свої сили, еще раз вислухати свого кандидата, добре затямити собі його імя і назвище та порозуміти ся: кого наступаючого дня вибрати до комісиї виборчої, аби голоси не розбили ся, та аби наші виборцї були в тій комісиї. Зібрані виборцї не можуть розходити ся, але мають всї без виємку і безусловно разом заночувати, аби оден другого піддержував на дусї, певний держав непевного, та аби не було доступу противній агітациї. Тут мусить бути безглядний послух, і не може ніякого виємку або виправданя перед нашими орґанїзаторами політичними, що будуть провадити команду виборчу!

Робота в поли або дома та всяка орудка дадуть ся відложити на инший час, але виборів посла мусимо всї припильнувати, бо як занедбаємо, то собі замкнемо уста на цїлих шість лїт і загримо справу виборчої реформи.

День виборів.

Рано в день виборів всї зібрані наші виборцї вчасно перед розпочатєм виборів підуть разом до салї виборчої, аби їх по дорозї ніхто не зачіпав та карт легітимацийних не видирав, аби всї віддали голос на свою комісию виборчу а відтак оден за другим віддавали свої голоси тілько на свого народного кандидата!

У нас в день виборів так буває, що виборцї не ідуть разом до вибору, але збирають ся купками. Тимчасом підсувають ся агітатори сторони противної і як не можуть наших виборців перемовити на свою сторону, то зачинають сварку або бійку, серед котрої жандарми арештують наших виборців. Правда! — відтак їх випускають, але вже по виборах. - Тому треба бути дуже осторожними в день виборів, іти разом, та не дати ся втягнути до нїякої суперечки!

Яка є комісия при виборі посла до Сойму краєвого?

Комісия виборча складає ся з сїмох членів, і то виборцї вибирають чотирох членів комісиї виборчої, а комісар виборчий (ц. к. староста) іменує трох членів комісиї виборчої. Члени комісиї виборчої вибирають з'помежи себе предсїдателя. — Комісар виборчий передає тій комісиї виборчій листи виборців і списи до голосованя, та перед тою комісиєю віддає ся голоси на посла.

Які права має комісия виборча?

Комісия виборча переводить самі вибори таким способом, що предсїдатель комісиї виборчої пояснює зібраним виборцям: хто має право вибирати посла і хто може бути вибраний послом, та як відбуде ся голосованє і обчисленє голосів, як також має візнати виборців, аби свої голоси віддали по свобідному переконаню, так як се уважають по своїй найлїпшій відомости і по совісти за найкористиїйше для загального добра, не зважаючи на якунебудь власну користь.

Комісия виборча рішає о тім, чи має бути виборець допущений до голосованя, та чи відданий голос є важний, а се тодї:

а) як при голосованю зайде непевність, чи з картою легітимацийною явив ся до комісиї виборчої сам виборець, чи який инший чоловік;

б) як виборець перед комісиєю виборчою не ви повість докладно імени і назвиска кандидата на посла, — так, що не знати на певно, на кого він голосував;

в) як хто перед розпочатєм голосованя піднесе заміт, що виборець по уложеню листи виборчої утратив право вибираня.

Від рішеня комісиї виборчої нема відклику.

Які права має комісар виборчий!

Комісар виборчий має старати ся о то, аби при виборах був спокій і порядок, але не має нїякого голосу в рішенях комісиї виборчої!

Як відбувають ся вибори посла до Сойму краєвого?

Карти легітимацийні надають виборцям право вступу до комнати виборчої.

В означенім часі і в означенім місци зачинають ся вибори без огляду на число присутних виборців.

Коли викличуть виборця, то він приступає до комісиї виборчої і тут показує свою карту легітимацийну та голосно і виразно виповідає імя, назвиско і заняте (характер) руського кандидата на посла, бо голосованє на посла до Сойму краєвого відбуває ся устно. Кождий голос буде неважний, як виборець докладно не означить особи, що по його бажаню має стати послом до Сойму краєвого.

По відданю голосу вписує писар, приданий комісарем виборчим, як також рівночасно оден член комісиї виборчої, в подвійних списах голосованя при кождім виборци тоту особу, на котру віддано голос.

Як котрий виборець спізнить ся до голосованя, то значить прийде в той час, коли його вже прочитано, то при закінченю голосованя має він зголосити ся до комісиї виборчої і просити о додаткове відобранє голосу.

Вибраним послом буде той, хто одержить більше як половину всїх віддаваних важних голосів!

При рівности голосів рішає жереб (льос), витягнений предсїдателем комісиї виборчої, хто має бути послом.

Як би більшости голосів не одержав нїоден кандидат, тодї наступає друге голосованє, а як би і при тім не було більшости, то приступає ся до тїснїйшого вибору. При тїснїйшім виборі мають виборцї голосувати на одного з тих двох кандидатів, що при другім голосованю одержали найбільше голосів. — Кождий голос що при тїснїйшім виборі, буде відданий на иншу особу, є неважний.

З сего виходить, що по відданю голосу не треба виборцям розходитися, але чекати кінця, бо може прийти до нового вибору, при котрім кончеї треба, аби станули всї наші виборцї.

По укінченю виборів приступає комісия виборча до обчисленя голосів а відтак предсїдатель комісиї виборчої оголошує, хто є вибраний послом.

Виборчі надужитя.

При виборах до сойму так як і при виборах до парляменту обовязує закон з 26. сїчня 1907 ч. 18 в. з. д. про карно-правні постанови для охорони свободи виборів і зборів.

Після постанов сего закона не вільно:

1) підкуплювати виборців, ані даватись перекупити, бо за те є кара строгого арешту від 1—6 місяців.

2) Угощувати безплатно виборців в прилюдних місцях під карою 10—200 корон.

3) Погрозами впливати на виборців або мститись нарушенєм заробкованя або маєтку виборців за їх голосованє під карою строгого арешту від 1 місяця до року.

4) Розширювати фальшивих вістий про місце, час вибору або відступленє кандидата від кандидатури під карою арешту від 1 тижня до 3 місяців.

5) Фальшувати виборів або голосувати на чужу легітимацийну карту під грозою арешту від 1—6 місяців.

6) спинювати виборця від голосованя (прим. через забранє легітимацийної карти) під карою арешту від 1 тижня до 3 місяців.

7) Ударемнювати вибір, прим. через знищенє виборчого протоколу під грозою арешту від 1 тижня до 6 місяців та

8) перепинювати когось в кандидованю через погрози або нарушенє свободи, чести, здоровля чи маєтку під карою строгого арешту від 1 до 6 місяців.

Виборчі надужитя наших ворогів належить сейчас подавати до часописей для судового і парляментарного ужитку.

Чи вибори послів до Сойму краєвого, є для нас важні?

Соймові вибори все є для нас дуже важні, може важнїйші чим вибори до Відня, бо посли в в Соймі краєвім мають рішати про найважнїйші наші справи, як: справи громадськї, церковні, шкільні, дорогові, додатків краєвих, та в загалї про справи які дотичать нашого майна, здоровля і свободи.

Теперішні однак вибори важнїйші, чим всї давнїйші, бо найблисший сойм буде радити про реформу соймової ординациї виборчої, а від якости виборчого права залежати буде наше значінє і сила в краю,

По сля теперішного виборчого права моглиб ми вибрати (як би не хрунї та виборчі лайдацтва) на 149 вибираних послів 46 наших заступників, а Ляхи, які мали вже послїдної сесиї ухвалити виборчу реформу, хотїли рускому народови дати 32 послів на 204 і в той спосіб зробити нас вічними рабами Польщі od morza do morza.

Тільки заходам наших українських послів соймових і парляментарних завдячити маємо, що розбишацькі наміри Ляхів не стали ся правом, що про виборчу реформу рішати буде аж будучий сойм.

Від того, як поставимо ся при тих виборах, кілько і яких виберемо послів, залежати буде наша доля, будучність нашого народу. Вибори ті мають рішати, чи ми маємо лишитись невільниками Ляхів, чи маємо стати панами на нашій земли.

Тож покажім перед сьвітом, що ми є нарід і то нарід дужий, кріпкий!

Поставмо ся як слїд при виборах, а в соймі стане до борби з Ляхами 46 українських завзятих, неустрашимих послів, які потрафлять відперти ляцький замах на наші права і здобудуть нам справедливе виборче право!

Тож далї солїдарно до дїла!

К. Л. В. Б.

Передвиборчий рух.

Городенщина. (Руське) товариство політичне в Городенцї скликує передвиборчі збори з цїлого повіта до Городенки на день 10. сїчня с. р. год. 10. рано до салї „Народного Дому“. Порядок зборів: 1) нарада над соймовими виборами; 2) обговоренє кандидатури. — *Д-р Теофиль Окуневський.*

Підгаєччина: Збори громадських орґанїзаторів і делегатів громадських комітетів з цїлого повіту підгаєцького в справі виборів соймових від будуть ся в Підгайцях дня 10 сїчня с. р. (т. є. в першу пятницю по Різдві) о год. 1 в полудне. — *Д-р Вол. Бачинський* орґанїзатор повітовий.

Перемишлянщина: Дня 1 сїчня с. р. відбули ся в Глинянах збори повітового виборчого комітету, на яких, в порозуминю з повіт. комітетом виборчим суд. повіту Перемишляни, ухвалено і усталено кандидатуру п. Володимира Сїнгалевича, ц. к. судиї в Перемишлянах — на посла на сойм краєвий. — За повітовий комітет повіту Глиняни — *Д-р Ів. Мох, І. Ярема.*

Москвофли агітують.

Посол Глїбовицький скликує в Перемишлянщинї цїлий ряд віч, а іменно: в Линівцях дня 22 с. м., в Дунаєві 23 с. м., в Костенєві 24 с. м., в Плетеничах 25 с. м., в Глїбовичах свирських, 27 с. м. і в Глинянах 30 с. м. всюди о 1 г. в полудне.

НОВИНКИ.

Гакатизм в судї. Пишуть нам: Окружний суд в Самборі вживає людий руско-католицького обряду на розправи в руські сьвята. Так приміром на день 4 грудня, в сьвято Воведеня Пр. Богородицї переведено розправу з 8 людьми руско-католицького обряду з Трускавця і Тустанович. Видко самбірський суд ігнорує цїлковито недавне розпорядженє президента львівського апеляцийного суду в справі шанованя руських сьвят, знаючи, що такі провини уходять безкарно. — *М.*

— **Трагедия народного учителя.** У Вислобоках львівського повіта перебував у своєї матери вдови народний учитель з Вороблика шляхотського сяніцького повіта, Ілия Крилинський. Приїхав сюди перед трема тижнями і дожидав письменного повідомленя про удїленє йому шістьмісячної відпустки, а не діждавши ся, уроїв собі, що він вже стратив посаду, не буде мати пенсиї, тож і не ма йому чого жити. Від минувшого четверга не приймає жадної поживи, води не пє і в жаден спосіб не дасть ся нїкому до сего намовити. До шпиталю відвезти ся не дасть, а і про лїкаря чути не хоче. Голодує вже шестий день — опав так на силах, що піднести ся вже не годен. Чи не могли би власти зарядити примусове відставленє його до шпиталю? Кр[illegible] в його душі якась ще инша тайна [illegible]ова і надія[illegible] що зрїчужує ся. не допустить [illegible] — *М. З.*

— **Про арештованє ватажка вломників,** Васїнського доносять дальше: Хто є Васїнський і як він поправдї називає ся, годї знати; то лишрїч певна, що він не з Галичини, але ізза кордону, звідки в послїдних часах зайшло до нас повно всїлякої звлочи — злодїїв, вломників та розбишаків. Вже давнїйше, коли полїция за ним шукала, мешкав він у Львові і тут представляв ся під рїжними іменами. Васїнський був по всїй імовірности ватажком галицьких вломників, котрі по значнїйших вломах в Галичині перенесли ся на Буковину а відтак і до иншихъ австрийськихъ країв. Зараз тої самої ночи, коли Васїнський, Шиптур і Шварцер втекли з львівської вязниці, вломили ся були якісь злодії до мешканя п. Стефановичевої і скрали там річи вартости кілька тисячів корон а слїди вказували на те, що були се злодії, котрі втекли з криміналу. Вломи до каси руського „Товариства урядників і сьвящеників“ у Львові, до жидівського банку в Перемишли, до податкового уряду в Боршові, до филії австро-угорського банку в Чернівцях, де вломники забрали звиш 100.000 кор. готівки, були дїлом тої самої шайки. При вломі до филії австро-угорського банку в Станиславові зловлено Васїнського. Тота сама шайка допустила ся опісля кількох съмілих вломів до публичних урядів у Відни і в Грацу а в Любляні напали на якогось купця і зрабували йому 100.000 корон. Остаточно вломники вибрали ся до Праги, де, як вже звісно, оден з них убив дозорця вязниць Кавтського і де зловлено Адамського.

Васїнський, незвичайно спритний вломник, був душею всїх тих злодійських підприємців. Виїхавши за „інтересами“ до Праги, наймив там собі мешканє на Жіжкові та почав жити з панська. З коханкою, котра убирала ся як елєґантна дама, бував по лїпших реставрациях і вкрутив ся до польського товариства „Ogniska“, де представляв ся за инжинїра-хеміка з королївства польського, звідки мусїв втїкати наслїдком революцийного руху в Росиї. При помочи всїх галицьких товаришів розпочав в Празї вломи, але зараз на самім початку не пощастило ся йому. Підчас влому до якогось склепу придержав його згаданий вже Кавтський а Васїнський стрілив до нього і убив на місци. Однак втїкаючи лишив в руках убитого плащ і той зрадив його. На підшивцї знаходили ся букви Е. Б., а відтак фірма Г. Борнфельд, ул. Театральна 11 Львів. Тота львівська фірма на плащи насунула праській полїциї здогад, що убийник Кавтського походить зі Львова та що імовірно туди втїк, отже повідомили про се львівську полїцию. Агент Шпанґ пішов в суботу до магазину Борнфельда і почав там робити доходженя, Борнфельд пригадав собі, що перед двома місяцями якийсь пан купив у него елєґантний плащ і зволїв вишити на нїм початкові букви Е. Б. Пан той був з якоюсь дамою, платив майже без торгу і казав, що називає ся Едмунд Балїнський. З опису, який подав купець, набрав Шпанґ переконаня, що тим елєґантним паном не був хто инший лиш Васїнський а його здогад потвердив ся, коли Шпанґ показав купцеви фотографію Васїнського. Купець сказав ще, що Васїнський мав грубі гроші при собі. На основі тих даних львівська полїция цїлу нїч пильнувала дворець і шукала за Васїнським межи приїзджаючими до Львова. Та надармо, бо Васїнський був вже у Львові. Дальші доходженя показали, що Васїнський укриває ся у бронзівничого робітника Станислава Устєнського. Тут треба додати, що львівська фірма Спожарський і Устєнський, торговля церковних товарів при ул. Руській ч. 1 не має нїчого спільного зі згаданим бронзівничим робітником. Тут отже арештовано Васїнського і як би не то, що він мав револьвер аж в плащи, що висїв на стїнї, то хто знає, чи не було бы прийшло до проливу крови. Васїнський боронив ся так завзято, що арештовано його аж при помочи кількох агентів і поліцийників. Устєнського також арештовано під замітом спільництва. В слїдстві Васїнський признав ся, що на сьв. вечер був у Празї і що разом з арештованим там Адамським і ще третим спільником, котрому удало ся втечи, плянували обрабованє каси в головнім урядї почтовім. Пробував вломити ся до якогось склепу, а сполошений застрілив вязничного дозорця Кавтського. При слїдстві не зрадив своїх товаришів і відповідав зухвало та з резигнациєю: „Я вже досить нажив ся і ужив богато; можу тепер згинути на шибеници а нїкого не зраджу, хоч би ви убили мене на місци. Іду на смерть зовсїм спокійно. Але то вам кажу, що я зробив велику дурницю, приїхавши до Львова“. — Васїнський розповідає, що був на судовій розправі Коса і Литвина, котрі свого часу вломили ся були до трафіки в Скарбківським будинку, сидїв цїлий час розправи в судовій сали, але нїхто з агентів його не пізнав. Коли мене замкнете— сказав—маю надію, що втечу знову. За причину, длячого вернув до Львова, подає Васїнський то, що в Празї обікрав його арештований онодї у Львові Ізидор Кноблъох, син львівського шинкара, забравши йому дорогоцїнний перстїнь і около 70 кор. Отже щоби пімстити ся на Кноблъоху, приїхав до Львова. Згаданий перстїнь зрадив Васїнського яко того, котрий в падолистї добув ся до ювилєрського склепу М. Сасса в каменици Андріолього у Львові, де вкрав дорогоцїнностий на 10.000 кор. Кноблъох мав помагати при вломі до податкового уряду в Празї, але бояв ся і обікравши Васїнського, втїк.

— **Жидівсько-польські спекулянти.** Пишуть нам: Банкова фірма „Рогатин і Улям“ у Львові при ул. Сикстуській ч. 8 продає Русинам льоси і взагалї має дїло з руською клїентелею, а проте не почуває ся до обовязку помістити у своїм проспектї руські календари також руське календарське. Русини повинні оминати сю фірму, що спекулює на польський патріотизм. — *Н.*

— **Сумний конець.** Підчас полювання в лісі вовчинецьким коло Станиславова знайдено онодні трупа якоїсь жінки, котрій лиси відгризли голову і руку. Тіло відставлено до трупарні у Вовчинцях. При жінці знайдено клунок, в котрім було схованих 250 кор. На другий день зголосив ся до громадського уряду зелізничий кондуктор і доказав, що згадану суму вкрала йому його любка, котра очевидно по крадежи втекла до лісa і там замерзла.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Юліяни м, (лат. Генофефи). Позавтра, в суботу: Анастазия (лат. Тита).

Авдієнції: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторські сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекції скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру Коломиї. Саля „Каси щадничої".** Початок о год. 7·30 вечером.

В пятницю, дня 3. с. м. „Жиди", штука в 4 діях Чірікова.

В суботу дня 4. с. м. „Галька", опера в 4 діях Монюшка. Гостинний виступ Фільомени Латинської, сьпівачки міського театру у Львові, в ролї Галь[illegible] боялися

[illegible]нъ изъ[illegible], дня 5. с. м. „Хата за селом", образ з житя циганів зі сьпівами і танцями в 5 діях, перероблений після повісти І. О. Крашевського.

☐ **Деревце для дітий в захоронках** при улици сьв. Мартина ч. 25 відбуде ся в пятницю, дня 3. с. м. о год. 11 рано, на площи Солярні ч. 6 в суботу дня 4. с. м. о год. 12 в полудне. Всіх приятелів дітий виділ запрошує на то діточе сьвято.

☐ **З філії „Просьвіти" в Мостисках.** Виділ, вибраний на загальних зборах дня 27. грудня м. р., уконституював ся в слідуючий спосіб: голова Остап Навроцький, заступник голови Захар Скварко, касиер Дмитро Горневич, секретар Стефан Байдала, контролюр Теофіль Янович, о. Володимир Ясеницький, Йосиф Рибачевський, видїлові. — Видїл пригадує видїлам читалень із судових округів Мостиска і Судова Вишня, щоби присилали звіти з дїяльности за рік минувший і щоби наперед повідомляли про збори читалень в цїли висланя делєґата.

☐ **З Тернополя.** Товариство робітників „Воля" в Тернополи устроює в неділю дня 12. с. м. аматорське представленє „Кари совісти", драми в 5. діях Гр. Цеглиньського, в салї „Міщанського Брацтва". Початок о 8. год. вечером.

☐ **З Жидачева.** Загальні збори окружного відділу учительської „Взаїмної помочи" відбудуть ся дня 5. сїчня о год. 11. перед полуднем.

☐ **З нинїшним числом „Діло"** розсилаємо додаток „Виказ жертв зложених на будову руського-народного театру у Львові".

Урядові вісти:

З перемиської епархії. Ново поставлені пресвитери одержали слідуючі сотрудництва: Конст. Бугер в Липі, Мих. Фуглевич в Жовтанцях, Ілия Гавришкевич в Валяві, Стефан Гайда в Зшдрановій, Вас. Гучко в Курилівці, Ант. Твердохліб в Бутинах, Мих. Тарчанин в Зїболках, Анг. Федорак в Турці, Іван Ліщинський в Сїняві, Ом. Котис в Желдци і Милош Левицький в Команчи. — Григорий Лез, парох в Бортятинї, увільнений від обовязків орд. відпоручника до окружної ради шкільної в Мостисках а на його місце поставлений таким відпоручником о. Волод. Ясеницький, парох в Радиничах. — Завідательство парохії в Яблониці польській одержав Іван Богуський. — Самостійне сотрудництво в Цьвіржи дістав Теодор Банах. — Сотрудництва одержали: Мирон Долошицький в Добрусинї, Іван Тарасович в Мостах великих, Стефан Волянський в Фльоринці, Людвик Гасько в Дальовій. — З речевцем до 15 сїчня виставлюють ся на конкурс отсї парохії: Горянка, Криве ад Тісна, Турочки ниж., Папортно, Новиця, Хміль, Войкова, Яблониця польська, Дашівка, Ясель і Дубровиця.

Померли:

Юлїянна Гнатишак, учителька і донька пароха з Криниці, померла по тяжкій хоробі на хірургічній клїніці у Львові дня 28. грудня в 27. році житя. — В. їй п.!

Схуднене

зупиняє певно SCOTT'A EMULSION. Є се найлїпшою поживою для дїтий і привертає Вашим любимцям на ново здоровлє, як се показалось у тисячів. **SCOTT'A EMULSION** здержує схуднене і

правдивий лише з сею маркою — рибак як гарантованим знаком SCOTT'A ліків.

витворює здорове мясо,

і додає дитинї живучої сили. Коли дитина виглядає слабовито треба її безпроволочно давати „SCOTTA". Кожда фляшка 20

Scotta Emulsion

містить в собі рівні, найлїпші і найскуточнїйші складові части і завсїгди в однаковім через научний сьвіт признанім відношеню.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 2 сїчня 1908.

Новорічні принятя.

Відень. (Т. К. Б.) Цїсар приняв вчера перед пол. новорічні желаня архикнязїв Франца Фердинанда, Кароля Франца Йосифа, Фердинанда Кароля, Франца Сальватора, Фридриха, Евгенія і Райнера, а по пол. на специяльній авдиєнциї кн. Леопольда Августа саксонсько-кобурсько-готайського. — О год. 11 перед пол. складали цїсареви желаня високі двірські достойники і ад'ютанти.

Відень. (Т. К. Б.). О год. 6 веч. відбув ся вчера у цїсаря родинний обід в якім взяли участь архикн. Франц Фердинанд з жінкою і всї перебуваючі в Відни архикнязї і архикнягинї.

Відень. (Т. К. Б.) З нагоди нового року вимінили між собою бар. Еренталь і кн. Більов сердечні депеші, відповідно до тїсного союзного відношеня обох держав.

Будапешт. (Ткб.) Члени коалїційних партий явили ся вчера в президиї міністрів, щоб зложити членам правительства новорічні желаня. Президент міністрів Векерле дякував депутациї за підпираня правительства, при чім порушив також політичні справи. Кинувши оком на минулий рік, президент представив опісля працї, які ждуть парлямент а саме: податкова реформа, справа консумційних податків, реформа регуляміну палати і виборча реформа. При тих реформах рішати-ме увага на те, щоб зміцнено державу і збережено її національний характер. Правительство не проявляє нїяких тенденций гнету або позбавленя прав і тим руководить ся також його політика в Хорватиї, яку воно хоче оперти на правній підставі.

Члени партиї незалежности явили ся в хорого міністра торговлї Кошута, який також, дякуючи за желаня, порушував політичні справи. Між иншим сказав, що сподіваєть ся самостійного угорського банку та що виборча реформа мусить зберегти національний характер держави.

Процес Гардена.

Берлїн. (Ткб.) В процесї Гардена не явив ся обжалований нинї на розправу. Після оречення лікаря стан здоровля Гардена погіршив ся. Вислано до него судових лїкарів, щоби переконали ся чи дїйсно не може явити ся на розправу.

Події в Росиї.

Одеса. (Ткб.) В бесарабській губернії вибухли розрухи, викликані послїдним розпорядком міністра внутрішних справ в справі безпроволочного стяганя податків. Прийшло до бійки між поліцією а селянами, при чім 11 поліциянтів і селян убито, ранених дуже много.

Справа Гурко-Лїдваль.

Петербург. (Ткб.) Касациїний департамент сенату відкинув рекурс Гурка.

Урядове пояснене.

Петербург. (Ткб.) Супроти донесень преси про пересуване військ до фінляндської границї появило ся урядове пояснене, що полки гвардиї посунули ся до фінляндської границї в цїли недопущеня до переходу границї росийськими терористами, а заострений надзір над виборгською губернією заведено для того, щоб запобігти утворенню революційного центра близько Петербурга.

Тягнене краківських льосів.

Краків. (Пр. тел.) Нинї почало ся тягнене краківських льосів. Головна виграна 50 тисяч корон упала на льос ч. 56 364 а виграна 6 тисяч кор. на ч. 11.365. По 1200 кор. виграли льоси: 34.766, 61.140, 38.097 і 39.043.

З Еспанії.

Мадрит. (Т. К. Б.). Кортези відрочено до 24. сїчня,

Мадрит. (Т. К. Б.). В Барцельонї заведено виїмковий стан.

Проти трестів.

Чікаго. (Т. К. Б.). Для товариства „Milwaukee Electric Rail Road Comp.", яке представляє капітал коло 30 міл. долярів, завела власть урядового адмінїстратора.

Новий Иорк. (Т. К. Б.). Губернатор держави Новий Йорк видав розпорядженє, в якім наказує властям лїпшу контролю над трестами і банками.

Положенє в Персиї.

Тегеран. (Т. К. Б.). Всї міністри явили ся на засїданю парляменту з приводу відповіди на інтерпеляцию в справі покараня осіб, котрі викликали послїдні розрухи. Отсю інтерпеляцию внесено на підставі порозуміня шаха з парляментом. Міністер війни і губернатор Тегерану обіцяли покарати винних. Підчас засїданя будинок парляменту стеріг віддїл узброєної мілїциї під проводом генерала.

Оголошеня.

— ПОДЯКА. За всї труди, понесені коло пок. неб. Стефанії Бурдівної, кандидатки II. р. руськ. семинаря учительського у Львові, яка упокоїла ся в Бозї дня 18 XII. с. м., а котрої похорон відбув ся дня 20/XII. с. м., схотять приняти щиру подяку сею дорогою: Всечеснїйші Отцї: о. Чапельський, о. Др. Юрик, о. Бобикевич, о. Гургула, о. Левицький і о. Гаврищак. Особлившу подяку складаєм о. Лежогубському за відправу панахиди в І. дни і за красні слова, виголошені в день похорону над гробом, які зобразили цїле правдиве житє покійниці і о. Гузареви за відправленє панахиди в другім дни. Подяка всїм товаришкам інституту за відпровадженє на вічний спочинок, за прибраня, за цьвіти і за всї заходи коло покійниці. Дальше подяка товаришкам шкільним, інституту сс. Василиянок, обом настоятелькам п. Кабанові і панні Охримовичівній. Директор Др. Коцюба Бережницька і всї професори, які були на похорні зволять принятн щиру подяку. Честь і подяку диригентови хору гімназияльного тов. Винницькому та всїм членам обох хорів за послїдну прислугу товаришцї. Пані Січинській і інститутам подяка від підписаного за опіку над малою сестрою. Всїм тим Добродіям, які з нами боліли у нашім горю і своєю присутностию звеличили сю торжественну хвилю складаєм цире „Спаси-Біг".

78 1—1 *Емілїян і Клементина Бурди.*

Звертає ся увагу на оголошене п. Івана Марковського.

Що сьвіжує, се в засаді служить тілови а притягають несмачні напої ліки „Scotta Emulsion" є надзвичайно смачний легко стравний препарат трану, навіть дїтьми радо заживаний. Можна набути у всїх аптиках.

До „Народної Гостинниці" приїхали 1. 1908 о М. Куновський, Кривка; о. Антін Яців, Махнів; Володимир Ярема, Перемишль; Ксенофонт Сосенко, Конюхи; о. Василь Томович, Мозолівка: Луць Балейко, Збараж; Юліян Юхнович, Тухля; Омелян Чайковський, Перемишль; Іван Кошицький, Відень; о. Николай Рожанський, Мостище; Володимир Лешнович, Копанка; Богдан Пукин, Копанка.

Надіслане.

Окуліст

Д-р Яворський

Львів, Сикстуська ч. 15. 34

Адвокат д-р Новаковський

в Богородчанах

пошукує конципієнта.

1450 Посада зараз до обнятя. —3

ВСЯКІ КУПОНИ

і вильосовані папери вартостні

виплачує без потрученя провізиї або коштів

КОНТОРА ВИМІНИ

Ц. к. уприв. Галицкого акцийного

Банку Гіпотечного

ПЕРЕКАЗИ і ЛИСТИ КРЕДИТОВІ

на Париж, Лондон, Берлїн і всї заграничні міста видає

Банковий дім і контора виміни

Сокаль і Лілієн

Порученя з провінциї без дочисленя провізиї. 5 о

Копернициий і Сим

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька І.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К, найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Зарезом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

„З житя гімназіястів" нариси, висилає за 1 К. М. Венгжин Львів, Вірменська 25. 1·32 6—6

При внутрішнім украшеваню церков належить вберід зажадати плянів від знаної робітні Ег. ст. Щуплаківича Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 4-6

Живі Риби

достарчаю оплатно за післяплатою щупаки, лини, ворони, зелячини після бажаня по 2 кор. 20 сот. за кільо. **І. Квастель** 77 Пітродичи ка.

ЯБЛОКА! ОРІХИ!

найлїпші і найкрасші столові яблока найбільше пошукуваного рода, здорові і даючі ся переховувати зр. 1·75. Лїскові оріхи в тонкою плївкою, великі здорові верна зр 1·90. Все за 5 кільогр. оплатно у

L. ALTNEU, Versecz 12. UNGARY. 136

Нічільний мід!!!

найлїпшої якости правдивий під гарантиєю висилає в 5 кільогр. бляшанках по 5 корон 75 сот. оплатно. Більшу скількість значно дешевше. І МЕНЧЕР, Микуличі. 61

ДЕШЕВО!

і добру поощеляну, скло, гарнітури до шитя поручає

Казимир Левицький

ГОЛОВНИЙ

склад порцеляни

Львів, пл. Марийська 10.

Також на місячні сплати

Сервіси порцелянові столові білі на 6 осіб зр. 5.20, декоровані зр. 6· О. 7·50 і т. д.

Сервіси скляні на 6 осіб гладкі зр. 1·90 в паском 2· 5.

Склянки до води в білого скла по 5½ кр.

Взірці на жаданє висилаю.

55 6—6

СВОБОДА

письмо політично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский.

Цїлорічна передплата виносить: 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

Учитель пот рівший за вибори знаменитий педагог спеціяліст в науці нїмецького, музикальний приїме сейчас лекцию на цілий р к. — Зголошеня: С. Демидчук для В. С. Бусе.

Електричні лямпки

кишеневі від 1 К 80 сот. Батерії по 80 і 90 сот.

ФЕБУС

Росенман

ЛЬВІВ

улиця Карла Людвіка 27.

43 8- 10

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки т. продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк. по	10	с.
„ ліквідаційна	„ „	8	„
„ щодн. вкладок	„ „	10	„
„ членськ. удїлів	„ „	10	„
„ довжників	„ „	8	„
Реєстр членів	„ „	10	„
Інвентар довжників	„ „	5	„
„ вкладників	„ „	5	„
„ удїлів	„ „	5	„
Зголошеня о позич.	шт. „	2	„
Виказ умор. позич.	„ „	2	„
Касові асигнати	„ „	1	„
Заяви членства	„ „	1	„
Місячні замкненя рах.	„ „	2	„
Р чні зам. рах. і бїланс	„ „	10	„
Удїлові книжочки	„ „	5	„
Вкладкові книжочки	„ „	10	„
Взірцеві статути	„ „	20	„
Подання о варе стров. стов. в судов. реєстрі	„	4	„
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків діловодства від стемпля	„ „	4	„
Подання до податкової власти в повідомл. про варевст. стовар.	„	4	„

Шоколяда, какао, конфітури, овочі, гербатники, бішкопти, сухарки і рїжні печива що дня сьвіжі.

Мармоляда овочева знаної якости (малини, вишні, морелї, яблока разом)

Миколайки, Окраси на ялинку ВЕЛИКИЙ РИБІР!

В ФАБРИЧНІМ МАГАЗИНІ

Д-ра Івана Рукера і С-пки

9 Львів, пл. Голуховських 9

(за театром міськ.) 47 6—6

Гуртовно і подрібно. Телефон 428

Висилка почтова денно два рази. Телєграми „Ral", Львів.

На сьвята! Найлїпші вина.

Угорське вино

Столове біле	1 літра зр.	—	·40
„ инше	„ „	—	·45
Рустер	„ „	—	·80
Самородне	„ „	—	·80
Зеленак	„ „	—	·51
„ лїпший	„ „	—	·55
Геделайське	„ „	—	·55

Австрийське вино

Столове	1 літра зр.	—	·50
Кало терпайбургер	бутелька „	—	·70
Маєльбертер	„ „	—	·70
Менеш-р Авєбрух	„ „	—	·70
Карльовіцер	„ „	—	·70
Фесланвер Авєдєве	„ „	—	·70
Равицгер	„ „	—	·70
Фесланвер Кабінет	„ „	—	·75
Гуми льдекірхнер	„ „	—	·70
Токайське витране	„ „	1	·50
„ солодкаве	„ „	2	·—

поручає рівнож тирольські яблока, марони, галицькі яблока, боснійські сливки, волоські і турецькі оріхи, американські сіги султанські, різні росийські карамельки, шоколяда Шушард, рос. чай. — Що дня сьвіже десерове масло поручає

ПЕРШОРЯДНА КАТОЛИЦЬКА ОВОЧАРНЯ

Іван Марковський

ул. Руська ч. 20 (будинок „Дністра".)

На сьвята! Найлїпші вина.

На провінцию висилає відворотною почтою. 61 6—5

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Аргентини і Бразиліï.

! Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРГ в ГАМБУРГУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

УЧИТЕЛЬ орган руського товариства педагогічного двотижневник педагогічно-наукований виходить від 1 червня 1889 р. у Львові ул. Кохановського ч. 15. Прнумерата річна 3 зр. півчна 1·60 зр. чвертьрічна 80 кр.

Читальня „Просьвіти" Юзівці

Кавчукові стампілї, металеві печатки до ляку і фарби для парохіяльних урядів, громад, шкіл, товариств, позичкових кас і т.п., ручні кавчукові друкарні, нумератори, паперові печаткові марки, кліщі до пальцовання мяса і т. д. виконує старанно і найдешевше

МАКС ҐЛЯЗЕРМАН

РИТІВНИК, Львів, Сикстуська 17.

Для читалень „Просьвіти" виконує кавчукові стампілї після відбитого тут взірця по 1 зр. 40 кр. за штуку разом з пудлаком і фарбою. 17 б

Перше гал. акцийне товариство

РАФІНЕРІЇ СПИРИТУСУ

У ЛЬВОВІ

поручає свої на краєвих і заграничних виставах преміовані вироби, як:

Специяльні овочеві наливки, польські горівки, розолїси, лїкери, руми, коняки

розсліджені хемічно через перші поваги наукові

„Мілуха". 63 4—5

Склади для Львова: площа Бернадинська ч. 2, площа Капітульна 3. Пасаж Гавсмана 7.

Розклад зелізничих поїздів

важний від 1. мая 1907

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·35	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2 25	—	9·00
Черновець	—	—	3 35	—	12 20
Ст[illegible]славова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11 50	3 51	9·40п	10·50
Самбора	8·00	10 30	1 55	—	9·20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9 25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4 50	8·20
Врухович	10 05†	—	3 25	5 30	9 35п
Зимної води	5·50	7·25	1·1	5 25	9 50

Зі Львова виходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2 45	7 0[illegible]	11 10
Кракова	—	8·40	6 15	7·30	12 45
Ряшева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2 17	7·00	11·[illegible]
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45п	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	7·05	4 30	—	10·51
Любіня	6·00	9 05	2 10†	4·30	10 51
Рави руської	6·1	11 05	—	7·10	11 35†
Янова	6·[illegible]	9 15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11 05	2 28	5·45	8 34п
Врухович	05†	12 41†	3·45	7 10	11 35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11 00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою п — в неділї і сьвята від [illegible] до 10/8 що день буквою п. 1

ОГОЛОШЕНЄ.

Кожда церков, громада, каса, крамниця й всї, що хочуть, щоби їх гроші були безпечно сховані перед злодіями і огнем повинні купити собі в **Краєвім Союзі Господарсько-молочарськім в Стрию** огнетривалу касу. Одна каса коштує від 180 К до 1600 К. Даємо на 4 місяці на виплат. Опуст навіть до 15%.

ДАХІВКУ найлучшу виробляє ся на машинах куплених в Краєвім Союзі Господарсько-молочарськім в Стрию. Одна машина зі всїма потрібними додатками коштує около 1300 кор. з доставою. Наука дарром.

Всї господарскі машини замовляйте лиш через **Союз Господарсько-молочарський в Стрию.** Опуст даємо.

Приглядуємо, що в нашім склепі у Львові Ринок ч. 10 можна дістати меду в слоїках (курцийного) й на вагу, масла й яець. 76 1—?

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

ч. 3. Львів, пятниця 3. січня 1908 (21 ст. грудня 190[illegible]) Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский Пасаж Гаусмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		*за границею:*	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ей місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші прикладні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Москвофіли перед виборами.

Ми вже вказували на те, що польська преса грозить своїй суспільности небезпекою з боку „ukraińców i radykałów ruskich", не згадуючи зовсім про москвофілів, чим дає до пізнаня, що москвофіли для польського „Drang nach Osten", репрезентованого „єдиним польським соймом на землях Річи посполитої", зовсім не страшні. З огляду на найновійшу тактику москвофілів супроти українського національного руху се годі було розуміти инакше, як тільки, що між Поляками і москвофілами доконуєть ся виборчий аліянс проти українських партий.

Се допущене потверджує спосіб, яким заговорив про вибори москвофільский „Галичанинъ". Давним дивом заговорив він так само, як польська преса. Польська преса видить небезпеку тільки від „ukraińców i radykałów ruskich", а не вважає небезпечними москвофілів, і так само „Галичанинъ" бачить тільки небезпеку для своєї партиї від українських партий, а не бачить її від польських партий. В двох статях, які доси в справі виборів принїс „Галичанин" („срокъ новыхъ сеймовыхъ выборовъ назначенъ" в ч. 252 з 31. грудня 1907 р. і „Предвкушеніе борбы украинскимъ оружіемъ" в ч. 285 з 3. с. м.), читаємо тільки про небезпеку з боку українських партий, а про польску небезпеку анї слова, так якби москвофіли були певні, що від Поляків їм нїчого бояти ся.

Розгляньмо-ж близше, на основі названих статей, москвофільску виборчу тактику.

„Русско-народная партія — заявляє „Галичанинъ" в першій статї — вступитъ въ предстоящую избирательную кампанію самостоятельно... Соглашеніе или даже консолидація съ которой-нибудь изъ украинских фракций исключена навѣрно разъ на-всегда и всякія попытки въ томъ отношеніи надо оставить, какъ неведущія къ цѣли, а только наносящія намъ вредъ".

Ся заява дуже характеристична для москвофілів. Очевидно, не тим, що вони збирають ся вести передвиборчу акцию зовсім самостійно і незалежно від українських партий, бо-ж серед теперішної ситуациї нїхто нїчого иншого не сподївав ся і навіть не бажав нїякої злуки з москвофілами. Але характеристична вона тою інтерпретациєю, яку дає москвофільский орган ex post всім дотеперішним консолїдациям. Бо москвофіли все голосили, що консолїдация має на метї не партийні цїли, а тільки виключно загально-народне добро. І коли наша національно-демократична партия, прийшовши до переконаня, що москвофіли бажають з нагоди консолїдациї спекти виключно свою партийну печеню, не хотїла більше вірити тим москвофільским фразам і входити з москвофілами в консолїдацию, то москвофіли кричали „во всеуслишаніе", що Українцї „розбивають народну єдність". А тепер москвофіли заявляють, що не хотять консолїдациї, бо вона їм тільки пошкодила-б. Значить, москвофіли оцїнювали й оцїнюють консолїдацию виключно зі становища партийних користий і коли партия не має виглядів на користи, то їм про „загально-народне добро" зовсім байдуже. Хто-ж тепер „розбиває народну єдність?"

Своєю дорогою, що з тою самостійною акциєю мусить бути у москвофілів дуже круто, коли при кінцї названої статї „Галичанинъ" просто розпучливим голосом завзиває своїх однодумців „занять ся организациєй народа" і подбати про „пріобрѣтеніе народнаго фонда для избирательныхъ цѣлей", заявляючи, що в них нема анї сотика, та картаючи своїх однодумців за безприкладну скупість, коли ходить о датки на партийні цїли. Сильна полїтична організация не буде так розпучливо кричати...

І так самостійна виборча акция і збиране для тої цїли фондів, — се позитивна сторона москвофільского виборчого зазиву. А той ворог проти якого москвофіли так збирають сили до виборчої боротьби, се українські партиї.

Щоб переконати своїх однодумців, що їм „вовсе не надо опасать ся идти самымъ въ избирательную борбу", „Галичанинъ" додає їм відваги запевненями, що Українцї не мати-муть при соймових виборах тої сили, яку мали при виборах парляментарних, коли то „мы (себто москвофіли) совсѣмъ не знали, какъ къ нимъ приступать", а „противникъ" (себто Українцї) получилъ прекрасныя информаціи на счетъ тактики, средствъ и оружія въ того рода борбѣ отъ такихъ опытныхъ стратеговъ, какъ германскіе соціялисты". І тут далї йдуть видумки і сплетнї в роді що-йно поданої про зносини нашої національно-демократичної партиї з нїмецькими соціяльними демократами, аж в кінцї „Галичанинъ" договорюєть ся до того, що на соймові вибори „пруссаки едва ли схотятъ жертвовать большіе капиталы, самое-же главное — украинскіе депутаты своимъ безмозглымъ поведеніемъ въ парламентѣ потеряли всецѣло свой престижъ и значеніе в народѣ".

Та се, що ми подали доси з антиукраїнського репертуару москвофілів, тільки дрібниця супроти того, що містить друга з висше названих статей: „Предвкушеніе борьбы украинскимъ оружіемъ". Привід до сеї статї, зверненої виключно проти Українців навіть самим титулом, дав виборчий маніфест „Народного Комітету" „До Русинів Галицької землї". Москвофільському органови дуже неприємно, що коли москвофільська партия ще надумуєть ся, що робити, „Народний Комітет" уже випередив її і видав виборчий маніфест. І „Галичанинъ" зараз на вступі статї поспішив ся докорити „Народному Комітетови", що він поспішив ся з маніфестом, коли тимчасом „всѣ партіи въ краѣ пока въ запертыхъ кабинетахъ сосредоточиваютъ свои мысли надъ приготовленіемъ работъ для веденія предстоящей избирательной ботьбы" і коли „никто не считаетъ еще цѣлесообразнымъ громомъ боевыхъ кличей поднимать военную тревогу уже теперь, когда вступительныя работы еще не переведены". На сей „закид" відповіли-б ми хиба, що хто сподіваєть ся виборчої побіди від коншахтів „въ запертыхъ кабинетахъ", той нехай сидить собі в них, але наша партия сподіваєть ся тільки на народні маси і йому й кидає в ті маси заздалегідь боєві кличі.

Факт, що „Народний Комітет" випередив москвофілів, так їх озлобив і ослїпив, що вони вчепили ся першої лїпшої дрібнички, щоб висунути на цілий український національний рух цілу повінь найординарнїйшої лайки. Маніфест „Народного Комітету", як відомо, звертаєть ся виключно проти польського панованя над нашим народом, а тільки один-одїнський раз зазначує, що оборонцї сього панованя „найдуть союзників в відступниках і зрадниках українсько-руського народа". Тут в цілій основі сповнила ся на москвофілах приповідка: „Удар о стіл, а ножиці відізвуть ся". Навівши згадані слова з маніфесту, „Галичанинъ" заявляє: „Кого манифестъ подразумѣваетъ подъ названіемъ „відступників і зрадників українсько руського народа", всякий легко догадается; вѣдь это не кто другой, какъ мы, члены русско-народной партіи", — а відкривши сей москвофільський „криптонім", розсипаєть ся страшним обуренєм, як і на якій основі „Народний Комітет" сьміє посуджувати москвофілів о союз з Поляками.

Зазначимо, що в маніфестї нїчим не було вказано, що під відступниками і зрадниками українсько-руського народа треба розуміти як-раз і виключно москвофілів. Але коли „Галичанинъ" виступив з претенсиями на виключне право своїх однодумців бути „відступниками і зрадниками руського народу", то ми не станемо їм відмовляти сього права, а тільки пригадаємо „Галичанинови", на якій основі належить ся москвофілам такий „почесний" епітет. Хто ослабив національну силу нашого народу в парляментї заложенєм росийського клюбу, хто домагаєть ся заступленя нашої мови росийською в публичнім житю нашого народу, хто в усїх національних справах ішов проти руського клюбу солїдарно з польським колом, кого самі Поляки не вичисляють між ворогами їх стану посїдання на нашій землї, хто всю виборчу енергію своїх однодумців звертає виключно проти руських партий, не вказуючи зовсім на небезпеку, яка грозить нашому народови з боку Поляків, — той вповнї заслужено стягає на себе підозрінє, що дасть ся ужити Полякам за оружє в боротьбі з нашим народом. Ось вам факти, панове москвофіли.

А що-до москвофільского закиду, що се некультурно називати свого полїтичного противника подібними епітетами, то замість усякої иншої відповіди наведемо тільки, яких „культурних" слів уживає „Галичанинъ" в тім самім числї супроти українського національного руху. Ось вона, та „культурна" полеміка „галицко - русскихъ:" „Врутъ, врутъ и будутъ врать, пока украинской жизни. Без лжи и клеветы, украинское движеніе немыслимо. Вѣдь даже первый украинскій избирательный манифестъ допустился такой сквернойлжи и клеветы, чѣмъ далъ нравственныя указанія и разрѣшеніе на всѣ безнравственные поступки своей партіи. Передъ нами открывается столь прелестная перспектива, пережить опять тѣ пріятныя минуты избирательной боротьбы, веденной нашимъ противникомъ прекрасно намъ извѣстнымъ, довольно испытаннымъ оружіемъ". — І далї: Передъ подлыми затѣями лукаваго нашего врага не уступать намъ, а наоборотъ, сплотивъ свои силы въ дисциплинованные боевые ряды, надо дать надлежащій отпоръ. Бор тба съ коварнымъ врагомъ есть нынѣ священный долгомъ каждаго честнаго русскаго человѣка".

Коли „Народний Комітет" у своїм маніфестї і наш орган у всїх дотеперішних статях взиває наш нарід до боротьби проти польського панованя на руській земли, згадуючи про москвофілів тільки між иншим, москвофіли завзивають своїх однодумців виключно до походу проти руських партий, ощаджуючи Поляків так само, як ті, виступаючи проти нас, ощаджують їх. Чи треба ще більшого доказу, що в виборчій боротьбі москвофіли — без огляду, в якій формі буде се зроблено — творити муть разом з Поляками одну боєву лїню, звернену проти всїх иншихъ партий і тим самим проти нашого народу?! Нехай-же наш загал має се на увазї і в виборчій боротьбі не робить рїжницї між кандидатами „Rad-и Narodowoї" і „Русской Рады"!

Збираймо народний фонд!

Вибори до сойму розписані. Про вагу таких виборів взагалї, а сих з окрема толкувати не потребуємо; вказано на неї ясно у оногдїшній відозві Народного Комітету. Хочемо тут лише коротко пригадати найважнїйші услівя, від котрих залежить успіх виборчої акциї і самих виборів.

Вже сам вибір кандидата не є легкий, бо треба усмотрити з одної сторони як найлїпшого, як найспосібнїйшого, а з другої сторони як найпопулярнїйшого, на котрого по змозї згодились би всї виборцї. Треба мати при тім також на увазї, щоби всї кандидати з усїх виборчих округів давали надію на як найлїпший склад цїлої нашої репрезентациї соймової, значить, щоби в разї їх вибору зложили ся на одноцїльний, солїдарний клюб, в котрім були би заступлені також як найлїпші, а при тім рїжнородні сили, потрібні до успішної дїяльности в соймі.

До такого вибору кандидатів треба живої і сильної орґанїзациї: виборчих комітетів громадських, повітових, окружних. Їх задача є довести до згоди на кандидата і до солїдарности виборців при голосованю. Понад сею орґанїзациєю мусить бути оден краєвий виборчий комітет, яким у нас Народний Комітет. Його задачею є провід у виборчій акциї в цїлім краю; він організациям окружним, а в разї потреби і повітовим та громадським помагає вказівкам і радами та посередничить між організациями цїлого краю.

Та все вимагає видатків, великих видатків, особливо в самім осередку виборчої акциї. Народний Комітет мусить бути в безнастанній переписцї з усїми організациями. Переписка коштує, бо треба утримувати канцелярию, навіть значно скріплену на час виборів, друкувати брошури і відозви, оплачувати почту; треба висилати людий на віча і збори, доставляти агітаторів, котрі власним коштом їздити не могуть. Самі брошури і їх розсилка коштують дуже богато, бо тепер народ осьвідомлений, розуміє вагу виборів і цїкавить ся ними та жадібно бере брошуру і газету. Давнїйше друкувало ся в часї виборів по 2—5 тисяч примірників якоїсь брошури; тепер буває 50 тисяч за мало. А „Свобода"... В часї виборчої акциї треба видавати її по два рази в тиждень, і то у збільшеній обемі, та тисячами розсипати по краю, не дивлячись на те, що доходи ледво в маленькій части покривають тогдї її наклад.

В додатку до всього мусить Нар. Комітет нераз запомагати і кандидатів, коли котрий з них не є в станї власним коштом їздити по виборчім окрузї так, як сього нинїшний стан річий доконче в магає, а коли на виборі того кандидата в інтересї народної справи залежить організациї нашого сторонництва.

Та все вимагає гроший, богато гроший! Відкиж їх взяти? Відки беруть їх инші сторонництва?...

Найблизші, а заразом загально знані приклади на Поляках і на соціяльних демократах. Коли би Нар. Комітет мав ті гроші, що польські пани видали з власної кишенї на позискане zaufania ludu ruskiego лише в котрій небудь одній кампанії виборчій, то вже самих відсотків того капіталу вистало би нам на покритє виборчих коштів. А крім того як усякі повітові, так і центральна організация польська накладає, головно на дїдичів, ще й постійний podatek narodowy; ми мали навіть нагоду друкувати в нашім дневнику обіжник з зазивом до такого податку (пр. організациї коломийської). Сторонництво соціяльно-демократичне так само збирає по цїлому сьвітї постійний податок від своїх сторонників. Хто не складає податку, той не уважає ся за члена організациї сторонництва і тим самим не має в сторонництві нїяких прав. Податок то малий, не перевисшаючий сил податників, але постійний. Крім того підчас виборів та у якихсь виїмкових випадках збирає сторонництво ще й надзвичайні датки і складки.

І не може бути инакше. Всяка організация має якісь цїли і приносить своїм членам якісь користи; але й вимагає видатків та для осягненя своїх цїлий і в замін за ті користи, які дає своїм членам, вимагає від них у такій чи сякій формі вкладок. Се-ж річи цїлком зрозумілі, і кождий член так звичайної у нас організациї, якими бувають наші сїльські читальні, добре се розуміє.

Але не тільки всякі вибори вимагають суцільної, добре зорганізованої акциї і проводу; народна робота не може мати успіху без безнастанної, безперервної, добре зорганізованої працї, а на їгь і самі вибори, чи соймові чи до державної ради чи повітові або навіть громадські, не могуть без такої безперервної працї чистити на успіх. Аж надто болючим доказом сеї правди бували і доси ще бувають всїлякі у нас вибори.

А така зорганізована безнастанна робота вимагає також і безнастанних видатків. Тимчасом наш Народний Комітет, що має задачу вести сю роботу і надавати їй одноцїльний напрям і провід, звичайно має пустки у своїй касі, а тепер не тільки що має пустки, але ще й довги по остатних виборах до державної ради. Коли би не ті незавидні пустки, не одна неудача, не одно лихо було би нас минуло!

Попросту годї зрозуміти, як може хто уважати себе за члена нашого сторонництва, нашої організациї, а не почувати ся до обовязку причиняти ся до коштів сеї організациї! То так, як коли би хто хотїв діставати газету, а не почував ся до обовязку платити за неї, як коли би хто хотїв належати до читальні та вибирати її управу, критикувати її лад і дїяльність, а не хотїв платити вкладок, — як коли би хто хотїв належати до громади, вибирати війта і громадську раду, їздити громадськими дорогами, пасти на громадськім пасовиску, а не хотїв платити податку! Атже Нар. Комітет в найзвичайнїйшим, найспокійнїйшім часї не сидить на улици, а мусить платити за хату; в тій хатї мусить постійно сидїти бодай один урядник, щоби зголошуючим ся людям подати в потребі якусь раду чи пояснене, мусить відписувати на всїлякі листи і запити, і т. д. А те все не приходить даром.

Для того „Нар. Комітет" постановив наложити на всїх членів національно-демократичного чи то народного сторонництва постійний народний податок, відповідний майну члена. Нехай той податок буде малий, такий щоби нїкому не став тягарем; але нехай він буде постійний, так щоби нїколи не приходило до пусток в касі „Нар. Комітету", бо лише в такім разї можлива є безперервна робота, коли її не тамує що хвиля брак грошa.

Крім того взиваємо всю нашу суспільність, почуваючу ся до нашого сторонництва, щоби безпроволочно поспішила з датками на цїли виборчої акциї, котра повинна зараз початись, отже й зараз вимагає видатків, і то великих. Обовязок сей вкладаємо на всїх членів нашого сторонництва і надіємо ся, що суспільність наша не допустить до того, що в так преважній хвилї нашу роботу спинив і пошкодив брак грошa. Особливо звертаємо ся з сим заводом до наших організаций по краю і до всїх сьдомійших людий по містах, місточках і селах. Минаючим Різдвяні Сьвята і Новий Рік дадуть богато нагоди до родинних і товариських сходин. Не занедбуйте жадної нагоди до збиранья добровільних складок.

З дрібних, але загальних датків легко можна буде зібрати значні суми.

Всї складки на виборчий фонд просимо слати до Краєвого Союза Кредитового у Львові (Ринок 10) на щадничу книжочку ч. 3.000.

Промова п. Цегликського.

виголошена на засіданю палати послів при будженовій дебаті дня 19. грудня 1907.

Висока Палато! Коли забираю голос при теперішній дебаті буджетовій, то — признаю ся отверто — менї якось нїяково робить ся, бо гадаю засьпівати вам старої галицької пісні, котрої ви так нерадо слухаєте. Для вас, мої панове, що живете в усталених, законних конституційних відносинах, ся пісня видаєть ся може перестарілою, давно вже перегомонїлою; але для нас вона все ще нова і сьвіжа, бо її жерелом суть нові болї і сьвіжі рани.

Ай, як сердечно завидував я иншим бесїдникам, котрі так вимовно могли заняти ся висшими, поступовими, культурними та високополїтичними інтересами цїлої держави; як я завидував передовсім старому полїтичному майстрови, ексцелєнциї Абрагамовичеви, котрий з нагоди дискусиї над угодою, кинувши поглядъ наруги на наші лавки, мов весну заповідаючий жайворонок підчіс ся понад чорні скиби своєї родинної землї і злетів на соняшні простори інтересів цїлости держави, так гарно так сьміло, надійно і побідоносно!

Менше завидна була короткозорість сего чоловіка, котрий не передвидїв, що зараз таки на другий день виступить инший дух, другий бесїдник із духом і сторонництвом сл[illegible] партиї, котрий ті з такою торжественностию возвеличувані інтереси цїлої держави здесяткує і зажадає нї більше нї менше, як відокремленя Галичини, що прецінь стоїть в разячій суперечности із загальними інтересами держави.

На жаль, я із згаданими бесїдниками не можу ривалїзувати під зглядом вибору трактованих ними високополїтичних інтересів; я хотїв би, я бажав би зробити се, але не сила моя. Під сим зглядом подібний я — si licet parva componere magnis — до мистця — дзвонаря із „Затопленого дзвона", котрий на крилах свого поетичного одушевленя двигнув ся так само високо, а може еще висше, чим Абрагамович, але на жаль скінчив нещасливійше, чим Ексцелєнция Абрагамович, бо Ексцелєнция лишив ся на тій соняшній висотї сьвітить, блескотить і яснїє до нинї, а бідного дзвонаря стягла в бідї і нуждї конаюча родина нагло на землю.

Так і я, мої панове, дуже радо прислухую ся тут цїкавим виводам про високополїтичні питаня державні, але гадка про мою бідну, голодну і поневіряну вітчину, духа мого все стягає на долину.

Економічне і соціяльне положене Галичини, сеї правдивої долини сліз і горя, вже представив вам посол з Перемишля, д-р Лїберман при дискусиї над угодою вірними і живими красками. А мимо того, сему знаменитому бесїдникови, сему майстрови слова і форми здавало ся, що він не має такої вимови, що йому в пребогатій мові нїмецькій, хибують слова, образи, вислови, щоби живо змалювати правдивий стан річи. Але сей бесїдник бачив тільки половину нуж[illegible]; він бачив її в містах і місточках. До правдивого осїдку, до правдивої вітчини нужди, до вічно годуючих, вічно змерзлих, вічно хоруючих хлопських хат він не зазирав, або мало коли.

Ся нужда, мої панове, така велика, така незмірима, що вона словами не дасть ся представити. Вона мусить бути представлена живими образами, типовими примірами, і я в часї моєї промови позволю собі представити пару епізодів з сего новітного Дантового пекла.

Поки що не буду вас мої панове мучити нарїканями, не поведу вас в ту долину сліз і горя, де мяса не їдять нїколи, молока мало, хлїб рідко коли, — де цїлий божий рік жиють капустою і картофлями, безконечно щасливі, що бодай се мають — але і се мало коли.

Не хочу вас, мої панове повести туди, де цїлу зиму мерзнуть, бо не мають дров, а відоляють ся соломою і засушеними звіриними відпадками, де пес, вівця, корова своїм анімальним теплом заступають піч — і де люди суть щасливі, коли мають бодай се средство до огріваня хати; але і се не всюди мають.

Не хочу вас вести туди, де неодїті дїти, грієють ся дрожачи до сонця, де одна пара чобіт, оден кожух — суть спільним одягом цїлої родини — і де уважають ся за щасливих, коли їх не вхопить грабіжник—але і се мало коли з рук його вимикаєсь.

ПЕРШИЙ КРАЄВИЙ ГУРТОВНИЙ І ПОДРІБНИЙ **СКЛАД ОБУВИ** **Ізака Ляуера** Львів, Карла Людвіка ч. 41.

поручає найпрактичнїйші дарунки на різдво і новий рік, обувє всїлякого рода як також снїговці кальоші, як спеціяльність без конкуренциї правдиві BOKSKALF AMERYKAIN по К 14 і ФІЛЬЦОВІ ЧОБОТИ обшиті скірою по 11 корон. 1451 1—?

Памятайте, що найлїпша горівка є тільки у фабрицї **Зигфрида Кребса** 72 2—7 **Склади: Баторого 7, Личаків 3. Пробні фляшочки по 15 кр.**

Коли, мої панове придивимо ся тій нужді і з нею порівнаємо велику 146-мілїонову надвишку в будженї державнім, то мимохіть насуває ся на гадку здогад, що за тими сьвітлими надвишками таки забогато нужди людської укриває ся, що на сю надвишку держава таки забогато видусила крови і серця людського.

Сей здогад покаже ся фактом, коли зважимо, що на всю суму коштів податкових екзекуций і процентів проволоки Галичина мусїла дати 50 прц. (з загальної суми 2,050.000 припадає на Галичину один мілїон).

Не поведу вас дальше, панове, бо мало є таких, котрі мають серце для людської нужди; більшість відвертає ся від неї, щоби думати про своє горе. Для того відвертаю ся від сеї темної галєрії образів, щоби перейти до близшого, до більше політичного предмету, іменно до питання: яка властиво причина сего стану, в якім мій народ находить ся, яка є причина сего упадку народу?

Причин маємо безлїч. Вони вчасти історичні, вчасти таки сучасні. В історичні причини не буду запускати ся. Згадаю тілько одним словом, що численні напади Монголів, довге їх пановане, і кроваве пановане польської олїгархії, що тревало звиш чотирьи віки, еще нині гомонять болючим ехом в душі мого народу, його пригнобленєм, несьмілівостию, вічною тревогою і журбою о завтра.

Час австрийського панованя від р. 1772 може числити ся до сьвітлих хвиль сего нещастного народу, бо австрийські регенти, почавши від Марії Тереси, дїйсно старали ся край культурно двигнути. Але що є найцїкавійше, правдивий історичний парадокс, що в шістьдесятих роках, в тих роках, котрі всїм народам Австриї принесли волю, свобідний розвій, у нас зачинає ся наново стара ера терпінь. В тім часї видано нас адмінїстрациї, котра живо пригадує пановане олїгархії минулих віків, адмінїстрациї, котра формально і що до змісту є кпиною не лише з конституційних законів основних держави, але взагалї з всяких прав і законів.

Я запевняю вас, мої панове, що до нинїшнього упадку населеня Галичини довело дуже богато важних причин економічної і соціяльної натури, як:

1) брак землї і звязаний з тим брак лїса і пасовиск;

2) упадок годівлї худоби в наслїдок що лише наведеного браку пасовиск і драконських ветеринарийно-полїцийних заряджень;

3) величезне обтяженє податкове і державні податки, краєві, повітові і громадські додатки, в висотї більшій ніж 100 процент державних податків;

4) брак зарібків в краю, котрий не має промислу;

5) недостаточне, або й цїлком ніяке образованє в наслїдок браку шкіл і учителїв— Галичина є клясичним краєм анальфабетів.

Всї ті причини суть певно дуже важкі, але жадна з них не врізує ся так глубоко, так болюче, так кроваво в нїдра населеня, як ся протиправна і протизаконна самоволя адмінїстрациї, котру сконструовано і виобразовано майже в спеціяльну систему.

Теоретично можна сю систему в сдїдуючий спосіб схарактеризувати:

На чолї стоїть невидима, цїлком не божеська, противно, людська, дуже часто нелюдська, все проймаюча, все заряджуюча сила, котрої нїгде не заздриш, але котру всюди почуєш і то кроваво ко[illegible], котра не має ніяких писаних законів, але за те богато писаних законів топче ногами, коли вони не годять ся з їх егоїстичними власними інтересами. Ся невидима, але всюди відчута всесильна власть опановує всю адмінїстрацию краю. Її непохитній воли мусить передусїм безусловно корити ся кождий шеф краю. Коли він добровільно їй піддає ся і взагалї виконує її постанови, або уміє інстинктово відгадати її бажаня і забаганки, то його хвалять, славлять і т. д., яко знаменитий адмінїстративний талант. Але коли він такий незручний, що під яким будь зглядом числить ся з істнованєм центрального правительства, то його сейчас беруть ся висадити з становища намісника.

Однак, щоби виконати їх волю, мусить шеф краю пильнувати, щоби мати під рукою відповідні, безусловно послушні орґани адмінїстративні, а такі має він в відповідно поучених або витресованих повітових орґанах адмінїстративних; ті знов в відповідно призначених громадських орґанах адмінїстративних, т. є в війтах і громадських писарях.

В той спосіб кожде заряджене тої невидимої, всесильної висшої управи мусить бути неумолимо, в який будь спосіб бути виконане, — обовязуючі права, обовязуючі закони, законно поручені права горожан держави, інтереси населеня, остаточно і авторитет центрального правительства тут нї причім. Тому то також не мають найменшого значіня всї наші рекурси, протести, відклики, внесені устно, письменно, телеґрафічно чи телефонічно, бо виконуючі орґани знають, що вони лише виконали виданий їм наказ. В той спосіб всї протести і відклики ідуть на супочинок до регістратур краєвого чи центрального правительства, котрі здаєсь, також стають безсильними супротив тої висшої сили. Так виглядає справа теоретично, а тепер перейдім до її практичних висліджів.

Ся система не тілько придавлює всяку національну, політичну і культурну і ініціятиву народу, але навіть всякий господарський змисл, спиває і параліжує всякий економічний почин. Зріст числа населеня так розкавалкував хлопські господарства в східній Галичинї, що нині істнують в Галичинї тілько 2 до 3-моргові карловаті господарства рільні. З сего хлопська родина вижити не потрафить. На аграрні реформи не заносить ся, хлоп мусить озирати ся за побічними жерелами зарібку. Коли-ж в краю не маємо промислу, а зарібки на ланах великої посїлости суть дуже малі, або й цїлком їх нема, хлоп мусить глядати за роботою і зарібком за границями держави. Жерело доходу знайшов він собі в Америцї — в Унії, Канаді, Бразилії, але також і в Нїмеччинї. Однак сей рух за зарібком державна адмінїстрация старає ся спинити своїм залїзним пястуком. Управи повітової адмінїстрациї не допускають до сеї сезонової емігриции за роботою, хоч вона для хлопа є благословенством, бо він зароблениим в Америцї чи в Нїмеччинї грішми дефіцит в своїм власнім господарстві залатує, або сплачує залеглі податки.

Так поступають староства в Золочеві, Тернополи, Бережанах, Теребовли, Бібрцї, Коломиї і многі инші. В Станиславові не видають робітникам зелїзничих карт. В Дембіци задержують їх і кажуть купувати цїлі карти.

До сеї сезонової емігриции робітників адмінїстрация не допускає, бо вона мусїла би підвисшити плату робітника на панських ланах. Щоби сю емігрицию робітників управильнити, робітниками опікувати ся і хоронити їх від визиску, — повторяю, що тут не розходить ся о сталу емігрицию на віки, о хвилеву зарібкову і що між тими сезоновими виходцями суть також господарі-властителї — отже щоби сю емігрицию управильнити, старало ся культурне товариство „Просьвіта“ заснувати властями концесионоване бюро посередництва праці, але краєве правительство не допустить до сего. Скорше далиб академію наук, нїж бюро посередництва праці.

Мешканцї місточок, котрим брак землї єще більше доскулює, пробували ратувати ся домашним промислом. Сим промислом вони не займали ся як правильним, заробковим ремеслом — бо з заводу вони властиво всї рільники — лише помагали собі взаїмно довгими осінними і зимовими вечерами в роботї, як прим. в ткацтві або кушнірстві. Се вони могли робити без перешкоди, як довго вірно служили полїтицї староств. Як тілько при яких виборах, громадських, повітових, соймових чи парляментарних, важили ся поступити після свого власного переконаня, сейчас понакладано на них тяжкі податки, як прим. сего року в Крукеничах мостиського повіту. Сей промисл домашний, котрий з часом довів би до заснованя поважної промислової спілки і міг би громадам стати ся жерелом поважних зарібків та стати підставою істнованя численних родин, задавлено в самім зародї.

Товариств просьвітних, читалень, ґімнастичних і пожарних товариств, кас позичкових, спілок молочарських староства не можуть заборонити, але за те вони ставлять сї інституциї під жандармський догляд і — горе членови такого товариства, як він з якої будь причин зустріне ся з якою властию, або в чім будь провинить ся!

Але і самі ті товариства та спілки власти секують і мучать всякими можливими і неможливими способами. Особливо ґімнастично-пожарні товариства „Січи“ суть для наших старостів тернєм в оцї: Сї товариства розвязують масово (в 1904 р. розвязано в косівськім повіті 13 „Січий“ нараз), членам забороняють носити статутом предвиджені відзнаки. В Горохівцях перемиського повіту, котрий я тут заступаю, мешканцями суть руські і польські хлопи. І одні і другі мають свої сторожі огневі. Однак, наколи польським хлопам вільно носити уніформи їх товариства, відбувати публичні вправи, при торжественних обходах і в сьвята корпоративно виступати, то руським хлопам все те строго заборонено. Їм навіть не вільно відзнак товариських носити, анї — чи увірите панове? — в велику пятницю стояти сторожию коло гробу Христового! Бачучи се, виборці питають мене: „чи-ж не для всїх горожан суть одні і ті самі закони? Чи може право є тілько для Поляків, а для нас нї?“

Найблизшим наслїдком сего виїмкового заряджєня було се, що при слїдуючих виборах громадських, руські хлопи, котрі в громадї мають більшість, до ради громадської вибрали самих лише Русинів. — Такі то суть наслїдки тої премудрої політики пана старости.

Як же коли котрий член такого руського товариства прийде з якою просьбою до старостава або до ради повітової, то пани начальники повіві мають тоді вижиданy нагоду — пімстою улекшити свому, злобою накипілому серцю.

Дальше буде.

1907-ий рік на сьвітовій аренї.

II. Заграничнa політика а властиво які-небудь успіхи в заграничній політицї є зависимі у великій мірі від укладу нормальних відносин у внутрі держави, себто від рівноваги між населенєм і правлячими кругами, від захованя певної пропорциї між иншими взаїмними управненями. Ізза сего не булоб дивне шо австрийська заграничнa політика не зробила останними часами ніяких успіхів. Сему не зовсїм не сприяв особливо міжнародний розлад в австрийській половині держави, який при помочи куриального парляменту довів вкінци до повного висиленя творчих сил населеня монархії; не меншу перепону в сій справі творило обопільне змаганє між Австриєю й Угорщиною, яке доходило деколи до незвичайно острих форм. По при се не треба кривдити й самої австр. заграничної дипльоматиї, в якій останними роками годі було добачити бодай який небудь здобуток. Гр. Голуховський вів заграничну австрийську політику зі становища польського інтересу національного, резигнуючи з якої небудь активности, а при тім пхав ся навіть на „секунданта“ Вільгельма II. В останних часах зайшли обставини, які можуть дати почин до зміни в сій справі. Місце гр. Голуховського займає жвавійший бар. Ерентальґ. Також і внутрішні відносини улягли незвичайним змінам і то на лїпше. 2-гого сїчня 1907, приносить Вістник законів державних для народів Австриї новий закон виборчий, що вводить загальне, тайне, безпосереднє і на папери бодай рівне право голосованя. Користуючись сим правом вибирають австрийські народи в маю (14 і 23) новий, народний парлямент, який показуєть ся спосібнійшим до праці, ніж давні куриальні парляменти та переводить з законодатній дорозї навіть залеглість давних парляментів — угоду з Угорщиною. Чи парлямент вспіє дальше заховати свою спосібність до роботящости й чи зможе взятись до впорядкованя національної квестиї і то в цілій державі, се ще велике питанє, тим більше, що нерівність при розділі мандатів між поодинокі народи, не дала рівноважности поодиноким національним заступництвам... Нове виборче право завело загалом надійтих, хто надіяв ся по нім основного перевороту в міжпартийних відносинах. Перевага в парламентї опинила ся не по сторонї крайкої лївиці тілько попала в руки всяких елєментів клєрикальних, які задля заховання теперішного стану раз-бличного житя, не спинюючись навіть перед найвисшими огнищами вільної науки, якими мають бути університети.

Загальне голосованє, що увійшло в Австриї на дневний порядок значно пізнїйше, чим в Угорщинї не вспіло по тім боцї Литави ще й досї зробитись надбанєм широких верств народних.

Коалїцийне правительство із зобовязаня даного що-до виборчої реформи ще й досї не вивязалось. Впрочім Кошутівці будуть мусїли ще не з одного зрезигнувати, яких здійсненє розбиваєсь о непривітну дійсність. Такою резигнациєю треба вважати до певного степеня й порішене останньої австро-угорської угоди, хоч у ній пороблено богато уступок на користь независимої Угорщини. Тепер прийде ся угорському соймови порішити збільшенє контингенту рекрутів а за тим ввести, запоручене словом Андрашого загальне голосованє. Як небудь будуть його мадярони препарувати, то національности а за тим і видїдичені верстви мадярської суспільности хиба подадуть инший вигляд дотеперішному угорському соймови дїдичів та магнатів. За тим мусїти-ме прийти полагодженє національної квестиї, бо теревенї про одноцїльну мадярську державу підкошує вже той сам факт, що тзв. національности становлять більшу часть населеня Угорщини. Се, що угорський сойм зважив ся якраз сего року ухвалити (27/IV.) закон про конфесийні школи, щоб і відти прогнати рідну мову немадярських національностий, а відтак брутальні утиски національностий, се тільки проба мадярських шовінїстів задавити національні рухи немадярських народів, поки він не виросте їм понад голову.

Коли в Австро-Угорщинї нові форми політичного житя бодай творять можність для краще шої будуччини, то в сусїдній Росиї рік 1907 значив ся різким кроком на користь реакциї. Росия може служити клясичним ствердженєм Токвілевої засади що: „Найнебезпечнїйшим моментом для лихого правлїня є — як досьвід виказує — хвиля, в якій воно починає реформувати ся“.

Розбіжність цїлий революцийних елєментів, та брак визначних орґанізацийних таланів посеред них дав можність обанкротованому правительству по хвилевім хаосї стати ся знов чинником рішаючим. Думу народного гнїву розігнано, виборський маніфест остає без бажаних наслїдків; місто того приходить три чверти року без нїякої народної репрезентациї а за се з воєнно-полевими судами, які без довгих розправ ведуть на шибеницю 700 люда. Не захитали становищем правительства ні скандальна афера Гурко-Лїдваль ні смерть чорного духа реакциї, Побєдоносцева. Щоб заспокоїти селянство, оповіщує Столипін всякі аґрарні реформи на основі виїмкових постанов §. 87. З великою бундючностю приступає до виборів другої селянської думи. Алеж вона помимо браку солїдарности між опозиційними партиями, до якої взивав навіть Плєханов, виходить (6/II.) зовсїм не такою як собі бажало правительство. Через те мабудь незадовго після її утвореня валить ся в таврийській палатї (6/III.) повала, щоб придавити собою неблагонадежних послів. Та лихо, проволїкає ся, не пропадає. Друга дума вспіла і свою егзистенцию удержати всего 103 днї. 16 червня з приводу процесу проти с. д. послів обжалуваних о протидержавний заговор думу розвязано і знов видано в супереч конституцийних основ нові обмеженя виборчі, які при нових виборах (10/X.) дали Росиї третю думу, яка місто народної репрезентациї стала заступництвом 130.000 дїдичів. Але й у сій третій думі, що деколи прибирає вид народного парляменту і радаб себе позбавити тих прав, які має, показуєть ся, що житєві потреби сильнійші ніж всякі політичні комбінациї — праві селяни-посли стають чим раз голоснїйше підносити давний клич — землї. Розвязки аґрарного питаня росийському правительсву не минуть — се згідно акцентує в той сам момент і Куропаткін і київський союзник, сел. Коваленко. А що „земля“ без „волї“ не мислима, се годї й повторювати.

На тлї земельного питаня збула ся й тамтогорічна кабінетова кріза в Румунії. Тільки що прогомонїли похвальні гимни на честь букарештенської ювилейної вистави, а тут показало ся, що ціла вистава се — Потемкінові села. Галапасница господарка боярів довела до цїлковитої руїни румунських селян, які в марті м. р. кинулись проганяти дїдичів і їхних посесорів та забирати собі землї. Аґрарна революта дійшла до таких розмірів, що супокій мусїло заводити військо. Консервативний кабінет кн. Кантакузена упав а його місце заняв лїберал Дмитро Стурдза, який протягом року вспів довести до звершеня аґрарної реформи в Румунії, яка по поборенню опору бодай троха облекшить важку долю румунського селянського населеня.

Тої самої практики, що в Росиї спробував супроти репрезентациного тїла і уряд нїмецький. І відповідь на неприхильне становище більшости райхстагу до військових заряджень по нїмецьких кольоніях у Африцї Вільгельм II, з 13 грудня 1906 року райхстаґ розвязав. Прийшло до нових виборів, в яких слїдно було навіть участь самого цїсаря і вони покінчили ся (5/II 1907) несподіваним вислїдом. Центр, проти якого правительство головно напирало місто 104 послів здержав 109, за те соціяльна демократия, яка в попереднім райхстагу мала домінуюче становище при 79 голосах — переперла всего 43 послів. Всеж таки новий райхстаґ не дав кн. Бїльову тривкої більшости, так що прийшло ся йому лїпити консервативно-лїберальний бльок з яким важко переводити й реформи податкові в Нїмеччинї і виборчу реформу соймову в Прусах. Правлячі круги Нїмеччини опинили ся з кінцем минулого року загалом в незавидним положеню раз із-за скандальних ревеляций про відносини в найвисших кругах Нїмеччини, які подав процес Мольтке-Гарден, а відтак через крайно некультурний проєкт закона про товариства (з ославленим § 7-им) а неменше через експропріяційні замисли супроти Поляків у Познаньщинї.

Далеко зручнїйше, чим Бїльов, який д. 5 грудня через незгоду з вільнодумними нїмецькими партиями, мало не перейшов в стан супочинку, веде керму французького кабінету, Ю. Клємансо. Передовсїм прийшлось йому перевести в житє до остатка постанови про розділ держави від церкви. Коли Рим всякі компромісові проєкти предкладані Бріяном що-до законних католицьких асоцияций а відтак що-до полекш в законї про збори з 1881 р. відкинув — вхопило ся правительство зі всею енергією до переводжування інвентаризациї французьких дібр церковних, при чім не обійшло ся без бурливих сцен, хоч загалом далеко незначнїйших, як се мож було вносити з бундючного становища непереєднаних католицьких достойників. Із сими розрухами лучить ся також видаленє з Парижа папського репрезентанта, Монтенїні, за агітацию до контрреволюцийних правительству. Через час конфлікт державно-церковний перестав бути квестиєю дня, Клємансови прийшло ся ставати чоло в[illegible] союзникам із крайної лївиці. Причину до сиконфліктів дало приступлюваня урядників а головно учителїв до загальних робітничих синдикатів (confederation general Travail) а там незвичайно острі військові зарядженя проти робітничого сьвята. Із сего приводу виступив Жоре із цїлим запалом проти Клємансо, алеж по рішучій поведи Бріяна (14/V) палата 327 голосами проти 200 висловила своє довіре дотеперішній пятиції Клємансо. Так само вийшов Клємансо подно із прикрої ситуациї, яку витворили звороженя провансальських виноградарів, викликані в великій мірі тим, що правительство занедбало славу соціяльного законодавства. Нині становище Клємансо не согірше як 12 місяць тому, а про його будучі дни рішить те, чи він вспіє перевести закон про прогресивний податок, який станеть ще досї першу точку його програми і гуртує коло него умірковані соціялїстичні круги.

Слїдом за Франциею в церковній війні пішла старала ся піти й Еспанія, але консервативний міністер Сенор Мавра добув в цьвітневих виборах таку більшість, що відкликав і декрет міністра Романоса про цивільні слюби і законопроєкт про товариства, звернений проти монаших чинів. Це більша реакция захопила Португалію, де й досї держить ся Сенор Франко при диктатурі сїпленій заведенєм воєнного стану. Коли мова о полуднево-европейські держави, то треба згадати мимоходом і про акцию в Італії в справі привеня рівноваги своїх фінансів та залагодженя великих наслїдків останних землетрясень.

Англійське лїберальне правительство пасовиками реформами, поза підготовленєм аґрарної реформи і полекшами для ірляндської самоправи, не може повеличатись значнійшими успіхами. Через упір палати льордів треба було занути справу плюрального голосованя, справу шкільної реформи, а за те взятись до реформи палати льордів, хоч значного кроку в сій справі таки не зроблено, останні місяцї заняли англійський кабінет турботи о кольонії, в яких видать безвпинні змаганя до визволу з під супремації метрополії. Треба однак признати, що Англія поводить ся з кольоніями дуже вміло. Ось сего року надано автономию Трансвалеви, а коли при виборах побідила навіть англьофобська партия поручено утвореня кабінету — колишньому генералови Бурів, Ботї.

За почином Англії запанували конституцийні відносини також і в Перзиї, і яка не дала також повернути до абсолютизму новому шахови, Магомед-Алї Мірзї, що обняв престол по покійнім батьку, Музаскір-Едінї в січни 1907. На конець згадаємо, що не менши важкі днї як в Перзиї прийшло ся прожити прихильникам конституциї також в Чорногорі, де першого премієра кілька недїль тому запроторено в кайданах до тюрми. Та не треба забувати, що відносини на цїлім Балканї нагаджують загалом радше Азию — як Европу.

Засуд по виборськім процесї.

Сьвіт уже перестав дивувати ся всьому тому, що дїєть ся день у день у росийській імперії. Така сила неімовірної людської злоби провалює ся над нещасною країною, що на вид усього того отупіли наші нерви; тай ми приймаємо й найбільш кріваві події з рівнодушним спокоєм. Тільки від часу до часу доконуєть ся Росиї щось таке ярке, таке поражаюче наші людські й горожанські почуваня, що весь сьвіт здрігаєть ся. До таких подій належить виборський процес, у котрім засуд запав передучора.

Двох обжалованих суд увільнив, 158 засудив на три місяцї вязниці. Не про результат довгої розправи, котрій приглядала ся з дрожанєм і заспокоєнєм цїла Росия, нам ходить: результат вийшов лекшим, нїж можна було сподївати ся. Що дотикаєть ся суспільного й політичного значіня того засуду, то він є дрібничкою перед історичною вагою самого факту масового поставленя перед судом послів першої думи. Царський маніфест покликав до житя законну народну репрезентацию; після постанов істнуючого закона зістали вибрані посли першої росийської думи; в означених законом межах вели вони свою дїяльність у росийськім парляментї, а величезна більшість росийського народа цїлим серцем і цїлою душею похваляла їх дїяльність. Тимчасом правительство збирало свої сили, захитані невдачною війною й внутрішною революциєю: а коли начальникам державної власти видало ся, що сили реакциї вже відповідно зросла, вони наважили ся знївечити законн й лад, виконали замах на законну народну репрезентацию, розігнали думу.

Відповідю на правительственний атентат проти думи, тої першої державної институциї, бувмужеський і рішучий виборський маніфест послів до народу. За той маніфест, котрим народні заступники осудили потоптанє закона правительством, вони тепер ставали перед судом. За протест проти безправства й незаконности їх засуджено; наруга над найпримітивнїйшими принципами правної держави пішла так далеко, що заворушили ся навіть притуплені нерви західної Европи.

В кождім разї, сам факт, що правительство поважило ся поставити перед судовим трибуналом послів першої думи, є знаком, що сила реакциї в Росиї під сю хвилю є дуже велика. Послів засуджено, а суспільність є так ослаблена, що навіть на енергічний протест не змогла ся! Тож безпосередною користю з процесу є те, що підсудимі своїми промовами, котрі прогомонїли по всій Росиї, докинули искру до тлїючого визвольного руху. Висловив се президент думи, Муромцев, у своїй кінцевій промові, де сказано:

„Дякуємо тим, хто спричинив і визвав той процес, за те, що в тяжкі днї, котрі тепер наша країна переживає, відкрила ся спроможність з такою яркістю оживити в суспільній сьвідомости ідею першої думи“.

Повиборчий процес з Теребовельщини.

[Допись.]

Дня 7. грудня м. р. скінчив ся перед апеляційним трибуналом в Тернополи повиборчий процес, який кидає ярке сьвітло на старостинську са-

Велика продаж на Різдво! ПОЛОТНА, ШИФОНИ, БІЛЄ СТОЛОВЕ, БІЛЄ ЖІНОЧЕ І МУЖЕСЬКЕ, ПАНЬЧОХИ, ШКАРПИТКИ, ХУСТОЧКИ ТАКОЖ ПОСТІЛЬ ВЛАСНОГО ВИРОБУ т. є. КОВДРИ, МАТЕРАЦИ, ПОДУШКИ, СІННИКИ, ПРОСТИРАЛА, ПОШЕВКИ і т. п. ПЕРЕРОБЛЮВАНЄ КОВДЕР, ТАКОЖ МАТЕРАЦІВ. в 3 ПОДУШКАХ, ЦІНА ЛИШЕ 1 зр. 80 кр. МАЄ НА СКЛАДІ ЗНАНИЙ МАГАЗИН ПОСТЕЛІ І БІЛЯ
І. ДРЕКСЛЄР і СИНИ Львів, площа Капітульна ч. 2.
Прібки і цїнники даром і оплатно.
1447

Дальматинські Вина поручають НА СЬВЯТА
Братя Дїдоліц Львів — Чарнецького ч. 3.
Можна набути також у Пп: Іосиф Прокш — Львова Сапіги 23. Анна Росіньон — Асника 4. В Тернополи у П. Ф. Нижника (Готельський готель)
1422 5—7

...ню у всхідній части Галичини, практиковану ...ільно супроти Русинів. Підклад того про... симптоматичний для тих відносин, серед яких ...дить ся нашій суспільности розвиватись в ...урнім і взагалі в соціяльнім зглядї, і тому ...у цїлу справу докладнїйше.

В неділю, 21. цьвітня с. р. мали в селї Пл... щї під Теребовлею відбути ся передвиборчі ...и під голим небом. Позаяк однак тамошні ...ни є латинського обряду, а після теорії вшех... ської тим самим є Поляками, то теребовель... ий староста знаний виборчий махер Крушин... ий взяв ся „ратувати“ Плебанівців від перекон... чих аргументів hajdamaków і — заборонив ...сто ті збори з причини, що „таких зборів було ... досить в повіті“... Ну, за таку аргументацию ...ов би староста в иньшім краю на зелену па... але в нас він готов дістати ордер хоробро... ... Плебанівці видко знають свого старосту! ...дівали ся такого dictum його, бо приготовили ...далегідь на такий случай стодолу, де і відбу... ть збори. По головнім рефератї канд. нотар. ...авчука промавляв горячими словами покійний ... Січинський. Підчас його промови явили ся на ...двірю, де стояла стодола, два комісарі і чотири ...ндарми і кружляли навколо стодоли, міряли ...ни стодоли, а коли вкінци пок. Січинський вка... в зібраним на нелеґальне поступовзнє комісарів, ...трі-ж преціньо присягли берегти законів а ось в ...ах людий ломлять ту присягу і допчуть запри... жені ними закони, — тоді надкомісар Кудель... кий розвязав збори. Народ дуже обуревий на ...ке поступоване władzy, нерадо розходив ся, по... ойкував на гостинци і голосно відказував на olskie rządy. Тоді приступив до того гуртку лю... ий sprężysty комісар Майкснер і голосно запи... дав: „Proszę się rozejść do domu!“ Ті сло... а викликали замість сподіваного послуху тільки обурене серед людий, котрі не уступали з гостин... ця. Жандарми в повній збруї поставили ся около 20 кроків від того гуртка людий, а комісарі около 50 кроків, вижидаючи видко якогось „zajścia“. Аби не допустити до того, приступив канд. нотар. Кравчук до тих людий і в коротких словах упімнув їх, щоби не постойкували по дорозї, бо sprężysty комісар готов зробити проти них донесенє о збіговиско; додав, що комісар не має права наказувати, куди іменно люди мають розійти ся і запросив тих людий на передвиборчі збори в поблизькій Теребовли. З окликами радости рухнули сюди в сторону до Теребовлї. Комісарі пінились зі злости... Забажали пімсти; комісар Майкснер здержав п. Кравчука і зажадав легітимації. Вивязав ся такий дияльог: „Proszę się wylegitymować“. — „Не розумію Вас, говоріть по руськи“. — „Легітимацию!“ — „А Ви хто?“ — „Як то, я в уніформі!“ — „Не розумію ся на австрийських уніформах. Зрештою капітан з Кепеніґ також мав уніформ, а був шевцем“. (Гомеричний сьміх людий). Вкінци комісар вилегітимовує ся, п. Кравчук також. По сім інціденті пішли всї пішки до Теребовлї, де відбули ся ґранціозні передвиборчі збори.

На підставі сих фактів, стверджених опісля сьвідками в судї, зробило теребовельське староство донесенє до прокураторії против господара, котрого власностию є згадана стодола в Плебанівцї, і против канд. нотар. Кравчука. Розуміє ся, галицька прокуратория поквапно виготовила оскарженє против першого о провину против безпеченьства житя, поповнену ніби тим, що в стодолї було за мало місця для вічевиків і стодола готова була завалитись, а навіть вже тріщала (sic!), — а против другого о недозволене урядженє віча під голим небом. При судовій розправі в Теребовли, яку провадив цїлком обєктивно судия-Поляк Тертіль, вийшли такі комедії на яв, що дуже численна авдиторія бавила ся знаменито. І так прим. зізнав оден жандарм на питанє судиї, що збори в стодолї розвязав комісар, бо вони відбували ся під голим небом. Здивований питає судия, яким то чином, а жандарм цїлком серіозно відповідає, що покрите стодоли не досягає стїн, так що через той отвір можна побачити небо, — ergo віче під голим небом!... Ще цїкавійші були зізнаня комісара Майкснера яко сьвідка. Після него розвязано збори тому, що стодола не могла помістити такого великого числа вічевиків і навіть вже тріщала, а обжалований канд. нотар. Кравчук згромадив людий на улици і промавляв в присутности обох комісарів і жандармів до людий більше як 20 мінут, мабуть в справах політичних. На запитанє п. Кравчука, чому він — стоячи в віддаленю всего 50 кроків і маючи до розпорядимости чотирох жандармів — не „розвязав“ того „віча“ сейчас, але спокійно приглядав ся через 20 мінут і то при знаній його sprężystości, — не знав комісар найти відповіди! Кульмінацийною точкою процесу було зізнанє жандарма Птаха, котрий в противенстві до комісаря Майкснера зізнав так, як цїлий факт повисше описано а іменно, що канд. нотар. Кравчук не згромадив около себе людий, лише приступив до такого гуртка, — що промовляв не 20, тілько 2 мінути, — що не промовляв в політичних справах, тільки „помагав комісареви робити порядок“. При конфронтациї комісар замяв ся, а жандарм рішучо обставав при своїм правдивім зізнаню. Вражінє було таке велике, що навіть судия-Поляк значучо покивав головою... По знаменитій обороні д-ра Евина увільнено обжалованих цїлковито, причім судия досадно схарактеризував зізнаня комісара Майкснера. Авдитория кількома наворотами оплескувала справедливий вирок, а комісар Майкснер висунув ся як непишний з салї розправ. Його надірвану позицию взяв ся ратувати функціонар прокураторії, секретар староства Виспянський, зголошуючи відклик від увільняючого вироку. Та дарма! Апеляцийний сенат в Тернополи на розправі дня 7. с. м. затвердив вирок першої інстанциї і на тім справа формально скінчила ся.

Кажу, що справа скінчила ся формально, тому, бо я пересьвідчений, що ся справа яко характеристична для наших відносин, серед яких приходить ся пядь за пядею виборювати належні нам права, повинна найти свій епільог в інтерпеляциї наших послів парляментарних. Се-ж скандал, щоб комісарі провокували народ, потім робили фалшиві доноси, ба навіть досить підозрілі зізнаня в судї, аби лише догодити своєму шовінїстично-польському furor-ови. Се-ж і ті самі комісарі, котрі по сличавім посольськім справозданю пос. д-ра Колесси візвали його буцїм для успокоєня народу до опущеня його місця вибору Теребовлї, а потім ще зробили проти него донесенє, так що теребовельский суд зажадав його видачі, за що пос. Колессї дістала ся мала сатисфакция в парляментарній комісиї для ненарушимости посольської через звісне внесенє посла Пернерсторфера. Час вже зробити конець тим старостинським вибрикам! Крайний час!

О.

Заграничний огляд.

Процес Гардена.

На вчорашній розправі заявив прокуратор д-р Ізенвіль, що оборонець Гардена д-р Бернштайн не вважав відповідним перепросити кн. Айленбурґа. Князь не запізвав Гардена в своїм часї, бо в поступованю за образу чести можна було тільки доказати, що закиди не є доказані, ані, що вони є позитивно ложні. Виведене на жаданє кн. Айленбурґа слїдство було ведене дуже точно; Гарден, візваний на сьвідка, відказав зізнань, після чого слїдство спинено.

Коли прокуратор хотїв дальше обговорювати розправу, предсїдатель його зупинив, просячи, щоби залишив ті виводи під неприсутність обжалованого. Коли прокуратор встоював ся на своїм та хотїв дальше говорити, предсїдатель заявив, що не допустить до сього, бо хоче обминути все, що моглоби спричинити уневажненє розправи.

Прокуратор застеріг собі повторити свої виводи та підніс, що треба все зробити, щоби розправу ще в четвер дальше вести; тому зажадав, аби вислано судових лїкарів до Гардена, та евентуально в його помешканю довести процес до кінця.

Оборонець д-р Бернштайн просив о запротоколованє, що предсїдатель перервав промову прокуратора.

По довшій формальній дискусиї відложено розправу до 1 години пополудни.

По перерві проф. Айленбурґ зложив справозданє про стан здоровля Гардена. Гарден є ослаблений, одначе буде могти нині ставити ся до розправи. Супроти сього предсїдатель відложив розправу на нинїшний день до 11 год.

НОВИНКИ.

— **Адміністрация „Дїла“ просить** П. Т. Передплатників о вирівнанє залеглостий за 1907 р. як також о відновленє передплати на 1908 р. — На будуче, хто залягає більше як з одно-місячною передплатою, тому буде дальша висилка час. „Дїло“ безуслівно здержана. — При посилцї гроший просимо подавати на відтинку четким письмом: імя і назвиско, місцевість і послїдну почту.

— **З репертуару шикан повітових властий.** В ч. 278 „Дїла“ доносить п. Ів. Салагуб, як то староста Шведзїцький прислужив ся йому, що його син однорічний охотник, маючи повне право бути принятим до служби на кошт державний, мусить сю службу відбувати на власний кошт. Між упривілейованими, котрих сини служать на кошт державний однорічними охотниками, п. Салагуб подає і сьвящеників. Тимчасом так воно не єсть. Долю шикан зі сторони властий поносять в рівній мірі, як не більшій, і руські сьвященики. Те саме, що п. Салагуба, постигло і мене. В 1907 р. асентеровано мого сина яко однорічного охотника з повним правом до служби на кошт державний. До поданя о принятє його на державний кошт предложив всї потрібні документи а між иншими і сьвідоцтво убожества, затвердженє громадським урядом і самим ц. к. староством. Тимчасом ославлений Мецько Зелїнський, звичайний собі канцелїст яко референт справ військових, ось як повів справу. Прикликав до себе двох селян, котрі в селї не мають ані віколи не мали жадного уряду, не мають жадного маєтку, а оден навіть не мешкає в селї, і так їх підійшов: „Чи має ваш ксьондз звідки заплатити за свого сина 350 корон, бо щось пошпотнув ся в школах?“ Селяни, гадаючи, що тут ходить о заплаченє якоїсь кари і боячи ся, щоб не прийшло на громаду платити, що ше тілько найде, бо має якусь худобу. Се і вистало Зелїнському до зроблення рекламації, аби мій син служив на власний кошт. В тій справі я був у самого намісника гр. Потоцького. Намісник відповів, що принятє до служби на державний кошт ограничене до певного числа (т. зв. numerus clausus). І певно, що ограничене, тількож не для Поляків а для Русинів! — *Сьвящ. І. Яворський.*

— **От се собі ц. к. урядник!** Пишуть нам: Дня 30. грудня м. р. відбула ся в Старім Самборі карна розправа Івена Кревецького з Вицьова против ц. к. концепісти намісництва Мечислава Зелїнського за те, що той-же дня 12. падолиста м. р. пхнув Кревецького без найменшої причини, аж той упав і сильно потовк ся. Зелїнський боровив ся при розправі тим, будьто Кревецький був пяний і махнув ся на него з палицею. Супротив того заступник Кревецького д-р Стахура поставив внесенє на відданє тої справи ц. к. прокуляторії для виточеня слїдства Кревецькому. Такого обороту річи Мецько не сподівав ся і тепер буде мусів Кревецькому довести видуманий напад. Додаємо, що се діяло ся в канцелярії ц. к. концепіста Лишковського, котрий Кревецького візвав до переслуханя а там були Зелїнський і секретар Солтис на „pogadance“. Кревецький тепер вносить від себе поновну скаргу против Зелїнського о клевету.

— **Положенє учителя Русина під польськими властями.** Пишуть нам: До народної школи в Цетули ярославського повіта ходить в біжучім роцї шкільнім 135 дітий без ріжниці обряду, з того 50 на раніншу, а 85 на пополудневу науку. Як на одного учителя число зовсім не замале. Але знайшов ся хтось в селї, що перетяженому учителеви постановив осолодити його важку працю і повиписував на нього перед властями неімовірні дурниці. Наслїдок сеї „благородної“ девунциації явив ся у видї такого письма з окружної ради шкільної: „Jarosław, 14/12 1907. Do Pana Włodzimierza Dorosza, starszego nauczyciela w Cetuli. Uchwałą z 11/12 1907. postanowiła c. k. Rada szkolna okręgowa wytoczyć przeciw Panu dochodzenie dyscyplinarne za to, iż nie przyjmujesz dzieci obrządku rz. kat. do tamtejszej szkoły, o czem się Pana w myśl art. 27. ust. z 11/6 1905 Dz. ust. kraj. Nr. 73. zawiadamia“. А що, чи не приємне положенє учителя Русина під польськими властями? Досить якомусь падлюцї донести на нього неправду, оклеветати його перед зверхною старшиною, а вже маєш дисциплїнарку і всї її наслїдки, маєш осолоду своєї тяжкої убийчої працї. Бодай то Русинови народним учителем бути. — *Поінформований.*

— **Обезпеченє приватних урядників.** Вчера війшов в житє закон про обезпеченє приватних урядників. Проєт постанов що-до переведеня закона вже готовий, а дня 15 с. м. будуть іменовані члени центральної управи. Президентом стане б. міністер торговлї гр. Ауерсперґ, а до центральної управи війде 20 членів і 20 заступників, котрих заіменує міністерство в порозумінню з шефами краю. Новий державний уряд обезпечень буде мати сїм головних урядів, а то: 1) Відень, 2) низ. і вис. Австрия, Стирия, Каринтия і Тироль 3) Трієст з Істрією, Побереже, Країна і Дальматия, 4) Галичина і Буковина, 5) Моравія і Шлеск та два головні уряди для Чехії, котрі національно будуть відлучені. Директором або ґенеральним секретарем нового заведеня стане посол д-р Ончул. Обезпечені будуть приватні урядники від 18 до 55 року житя, що побирають у одного роботодавця принайменше 600 кор. річно і мають місячну плату. Лише ті будуть могли бути обезпечені, що сповняють функциї урядників і працюють виключно або переважно умово.

— **Нові почтові марки.** Як звісно, з днем 1. сїчня с. р. входять в курс нові марки листові. Позаяк печатанє тих марок по остаточнім затвердженю проєктів могло розпочати ся аж з початком марта, то було технїчною неможливостию виробити таку скількість марок, щоби від 1. сїчня видавано виключно лиш нові марки. Всеж таки число нових марок, які будуть роздїлені між почтові уряди і трафіки, виносить 30.000.000 штук. Длятого поки-що будуть продавати ся крім нових ще й старі марки, аж доки весь запас не випродасть ся а уряди почтові одержали припорученє, особливо при більших замовленях видавати старі марки у відповіднім відношеню. В міру з'ужитковуваня старих марок буде запотребованє покривати ся лиш новими марками, котрих фабрикация вже в повнім ходї.

— **Арештованє вломників,** яких ватажком був Васїнський, порушило поліцию кількох міст, головнож Львова й Праги. Із зізнань Васїнського виходить, що він має дуже багато тайн. Що він за оден і яке властиво його імя, не знати. Відомо тілько се, що походить з Конґресівки, де має зовсїм порядну родину. До Галичини прибув в 1904 р. і яко Петро Боба заложив у Стрию пекарню. Інтерес ішов не зле, але небавом Боба допустив ся якогось проступку і пропав без слїду. Арештовано його аж в Станиславові, де разом з Косом хотїв окрасти касу ощадности. Тепер вже назвав себе Васїнським, із слїдкої вязниці у Львові утік разом із Шиптором і Шварцером. Всї утїкли крізь вікно на дах а звідси при помочи линви спустили ся на землю. Васїнський утїкав послїдний і коли спускав ся на долину, урвала ся нагло линва і він упав в висоти другого поверха. Втратив сьвідомість, а тимчасом його товариші втекли. Очунявши, поволїк ся не знати куди, бо з тої пори губить ся всякий слїд за ним. Мешкав постійно у Львові і був навіть на розправі Коса, не страхаючись поліції. В розбиваню кас був справдїшним майстром. Виверчував спеціяльним сверлом кількa рядів дїр, що творили разом квадрат а потім ножицями витинав отвори. До верченя дїр уживав навіть електричности з малого акумулятора. Заложив формальну школу вломників, що послугували ся тою самою системою. Їх дїлом було також ограбленє кількох податкових урядів. Спільників доставляв Васїнському Леопольд Тітель, золотник при улицї Краківській у Львові. Васїнський замотляв їх нераз телеґрафічно, а все подавав кваліфікації, які той спільник мусить мати. До послїдної крадежі замовив чоловіка, що говорив по французськи, англїйськи, німецьки, польськи та гуськи, і з ним розпочав свої операції в Празї. Крім того помагав йому Кнобльох. Сей мав стояти на чатах, а Васїнський з тим незвичним чоловіком мали „працювати“ коло каси. Одначе Кнобльох не хотїв ждати на подїл добичі; украв в ночи Васїнському кількадесять корон і втїк до Львова, де забавляв ся зі своєю любкою. Тоді Васїнський зателеґрафував до Устеньского і Тітля у Львові, щоби прислали йому до помочи сейчас Адамського. Так і стало ся, але Адамському, як відомо, в Празї не пошастило ся. В Празї Васїнський ходив по всїх банках і представившись інжинїром, предкладав оферти спеціяльного виробу огнетревалих кас. Кілька банків справдї замовило у нього каси... З Коломиї доносять, що на тамошнім двірци арештовано ві второк Юрка Костура, хориста перебуваючого там руського театру, під замітом приналежности до шайки Васїнського. Именно праська поліция повідомила поліцию в Коломиї, що арештований в Празї Адамський одержав від Костура докладний плян коломийської каси ощадности і за се навіть подякував йому телеґрафічно. Арештований признав ся, що вислав Адамському в Празї інформациї що-до коломийської каси ощадности, але впевнює, що зробив се без злого наміру, не знаючи, чи люди, котрі його о се просили, є злочинці. Дирєктор руського театру п. Стадник доніс львівській поліції, що Костур спільно з Васїнським допустив ся крадежи в його мешканю в часї недавної гостини руського театру у Львові, коли украдено йому кілька тисяч корон. Дальше слїдство викриє ще чимало цїкавих епізодів і подробиць з дїяльности сеї шайки. Доси з цїлої тої компанії увязнено Васїнського і його любовницю Домінїку Цаль, Устеньского, Кнобльоха і його любовницю Гроховську, Антона Адамського, Антонину Адамську, Леопольда Тітля і Костура. Утекли: Кольоман Дреслєр. Ві второк вечером Васїнський пробував повісити ся шлийками на зелїзних кратах вязничного вікна, однак патролюючий вояк на коридорі побачив се завчасу і перебив йому самоубийчий замах.

— **Ватага вломників** Васїнського, зловленого у Львові, переїздила як доносять до „Kurjer-a lwowsk-ого — в неділю через Самбір. Ватага мала складати ся з чотирох людий, а три з них перебравшись за женщини, бушували в ночи з суботи на неділю по місті. На станції в Самборі вигладували величезний куфер і хлопським возом вивезли його в незнанім напрямі. Були се мабуть виновники влому до каси податкового уряду в Калуши, а в куфри везли очевидячки зграбовану добичу. Здогадують ся, що опришки втекли на Угоршину.

— **Бійка в церкві.** Із Загребу доносять, що в місцевости Путсуґеди, в церкві в часї богослуженя прийшло до авантури з причини непорозуміня о місце до сидженя. Авантура перемінила ся в загальну бійку, так що аж полїция мусїла робити лад. Наслїдком зневаженя церкви треба буде наново її посьвячувати.

— **Дрібні вісти.** На віденськім університеті відбула ся дня 23 грудня м. р. промоция о. Івана Лятишевського на доктора богословія. — Поправочні іспити зрілости в зимовім реченци відбудуть ся дня 28 с. м. — Музична школа п. Марії Велецукєвої одержала від намісництва назву „Львівський музичний лїцей“. — Музикови Ісаєви, котрий давав концерт в Петербурзї, вкрав хтось скрипку Страдіварюса оцїнену на 60.000 франків. — В околици Чорнокінців великих гусятинського повіта показали ся в часї останніх снїгових заметїлий у великім числї вовки. Одного з них застрілив під селом тамошний селянин. — В ночи з 3 на 4 сїчня припадає затьмінє сонця, яке буде можна обсервувати з островів Великого океану. На остров Гуль вибрала ся в тій цїли наукова виправа під проводом астронома Кемпбеля. — Населенє міста Львова виносило з кінцем падолиста 1907 р. (без війська) 181 016 осіб. — Донесенє, будьто повішена революціонерка що виконала замах на московського ґенерал-ґубернатора Ґершельмана, була княгинею Мещерського, показало ся неправдивим.

Оповістки:

Календарь. Завтра, в суботу: Анастазия (лат. Тита). Позавтра, в неділю: Н. Перед Рожд. Хр. (лат. N. Po Rożd.)

☐ Звертає ся увагу на оповістку Адміністрациї „Дїла“, помішену в „Новинках“ нинїшного числа.

☐ З Равы руської. Загальні збори окружного відділу учительського тов. „Взаїмна поміч“ в Равї руській відбудуть ся дня 12 сїчня с. р. о годинї 2 по полудни в сали „Народного Дому“.

☐ Для убогого семинариста, що серед тріскучого морозу ходить в останках чобіт та не має ні крайцаря на дорогу до дому (на сьвята) просить ся о поміч на адресу *Адміністрациї „Дїла“*.

☐ Парцеляційне товариство „Земля“ у Львові ул. Сикстуська 43 Б. пригадує всім членам, які зложили заяви приступленя, щоби в як найскоршім часї зволили надіслати декларовані удїли, позаяк товариство може в такім разї розпочати акцию і повести з більшим успіхом. — *Дирекция.*

☐ Із Самбора. Іспитова комісия для учителїв народних шкіл в Самборі подає до відомости, що поданя о позволенє здаваня кваліфікаційного іспиту в лютовім реченци 1908 р. належить вносити до дирекциї комісиї через свою окружну раду шкільну до кінця сїчня 1908 р.

Померли:

Федір Дергало, господар в Завадові стрийського повіта, упокоїв ся дня 1. с. м. в 45. роцї житя. Покійний належав до найсьвідомійших селян-патріотів Стрийщини, був членом повітового „Народного Комітету“ та многих українських товариств і неутомимим місцевим організатором. В. й. п.!

Микола Стефанович, народний учитель, помер 31 грудня м. р. проживши 71 лїт в Стрию, де доживав свого старечого віку на емеритурі. Покійний тихий а ревний трудженник на народнім полї відзначав ся щирими прикметами душі і патріярхальною праведностию свого характеру та тішив ся щирим поважанєм серед широких кругів учительського стану. Підчас свого учительованя по ріжних селах занимав ся щиро долею селян, о скілько позволяло йому на се незавидне становище народнього учителя в Галичині. Як дуже покійний умів собі з'єднати селянство, сьвідчить се, що на його похороні попріздили селяни навіть з дуже далеких сторін. В. й. п.!

ТЕЛЕҐРАМИ.

Львів, дня 3 сїчня 1908.

Урядник і політика

Загреб. (Т. пр.). Боснянське краєве правительство видало розпорядженє, заборонякче урядникам належати до якої небудь політичної партиї в краю. Урядники й державні слуги не повинні брати участь у критикованю адміністрациї, а коли дізнають ся про таку критику, повинні донести про неї висшій власти та інформувати її про кождий такий випадок. Причиною того розпорядженя, наклонюючого просто до денунциациї, має бути велике невдоволенє поміж урядниками, викликане просто деспотичним поведенєм висших урядовців. Ізза того перейшли урядники до найкрайнїйшої опозициї. Цїлий урядницький стан, без ріжниці віри й національности, бажає собі солїдарно задокументувати своє невдоволенє. Приречено урядникам підвишку платні і додатки, а потім заявлено, що нема на те фондів. В останних часах приключали ся серед урядників бунти, спровоковані висшими урядовцями. Правительство перенесло провокаторів коштом краю. Ті перенесеня трохи ратують ситуацию. Инакше на черзі були би самовбийства. Одначе ті перенесеня коштують річно близько мілїона корон.

Справа вугля.

Відень. (Ткб.) Комісия міністерияльна до нарад над вуглевою справою по Різдві дальше вела свою роботу та приступила до розглянення еляборатів міністерства рільництва. Дати предложені тим міністерством, викликали широку дискусию, котра покінчить ся аж на найблизшім засіданю, причім комісия обдумає зарядженя, котрі треба видати.

Пригода на зелїзници.

Станиславів. (Ткб.) Дирекция державних зелїзниць в Станиславові доносить: Дня 2 сїчня о годинї 8 вечером вїхав особовий поїзд ч. 1220, який відходить зі Станиславова в напрямі до Стрия, на станції Долина на тор заставлений трома вагонами і з сеї причини кількох подорожних віднесло легкі контузиї. Поїзд опізнив ся з сеї причини о 38 мінут.

До „Народної Гостинниці“ приїхали 2. І. 908. Теодор Лесюкович, Зашків; Володимир Темницький, Усть; Мирон Темницький, Усть; о. Іван Кольоба, Заґвинє; Кароль Гольденберґ, Самбір; Володимир Чубатий, Дрогобич; о. Ілия Кузів, Городище; Евген Монюбович, Калагорівка; Юлїян Стеславич, Тернопіль; Николай і Теодор Таміл.

Д-р Гукевич

повернув і ординує як давнїйше, ул. Ґродзїцьких ч. 4. 80 1—3

Мед. внуш. і хір.

Д-р С. РАППАПОРТ

повернув і ординує в Тернополи при ул. Руській число 13.

займає ся також від тепер без болю вириванєм, пльомбованєм і вставлюванєм зубів. 82 1—3

Коперницкий і Сир

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька І.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — Льорнетки пільні по 12, 15, 24 і вище. Зразом поручаємо в найбільшім вибори окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

РУСИНИ! Домагайте ся всюди тутюн і папериів **„ЗОРЯ“** оподаткованих 5 % на руський народний фонд. Кождий листок має напечатану водним друком напись „Зоря“ для відріжненя від злих наслїдовань. Ціна приступна, якість знаменита. Взірці даром. Ласкаві замовленя полагоджують відворотною почтою. 1348

БРАТЯ ЕЛЬСТЕР

Львів, ул. Охоронок ч. 9.

Гі де Мопасан.

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

Переложив
О. Пашкевич.

Часть І.

І.

Ясне, блискуче сьвітло падало до просторого ателїе через широкий, квадратовий отвір в стелї, що відслонював кусень синього, безконечного неба; птахи перерізували його що хвиля своїм бистрим летом.

Але ледви веселе сьвітло неба діставало ся до сеї високої, обстеленої килимами кімнати, так воно сейчас ставало бляднше та лагіднїйше, засипляло на материях, завмирало на портиєрах та ледви досягало темних кутів, де лише золоті рами блестїли мов огонь. Спокій і сон були тут наче полонені, спокій мешканьартистів, де душа людська працювала. Серед тих стїн, де думка мешкає, де вона розщибаєть ся в надмірних напруженях, всьо виглядає утомлене, всьо пригноблене, коли вона втихомирить ся. Всьо наче завмерло по крізах життя; і всьо спочиває, неблї, ний, невикінчені люди на полотнах, начеб цїле мешканє терпіло разом зі своїм паном, мучило ся з ним та брало участь в його борбі, що зачинала ся що день на ново. Душний запах мальовила, терпентини і тютюну уносив ся поміж драпериями; і нїчо не переривало глибокої тишини, хиба лише короткий, живий щебет ластівок, що шибали понад вікном в стелї, та монотонний, невиразний шум Парижа, що ледви долїтав сюди понад дахи. Нїчо не рухало ся; лише хмарка диму підносила ся до стелї за кождим разом, як Оліве Бертен, простягнений на дивані, пакнув цигаретку.

Глядів задуманий в далеке небо та шукав теми до нового образу. Але нїчо не приходило йому до голови. Не був він впрочім артист здецидований та певний себе, а лише неспокійний дух, що кидав ся без упину поміж всїлякими родами штуки. Богатий, славний, обладований всякими почестями, тепер, під конець житя він ще не знав добре, до якого ідеалу він стремить. З початку був він приклонником традицій, відтворював слїдом так богато иньших малярів історичні сцени; відтак модернїзуючи свій напрям, він став малювати живих людий трохи ще в класичнім дусї. Інтелїгентний, ентузияст, тревалий робітник зі змінчивими вріями, залюблений в своїй штуцї і знаток її знаменитий, він мав завдяки тонкости своєї душі богато визначних прикмет у виконаню і велику гнучкість талану, що розвинув ся у нього по части під впливом вагання і проб у всяких напрямах. Його елєгантні, гарно викінчені образи подобали ся загально відразу і се мабуть вплинуло по части на його вдачу і не дало йому розвинути ся так, як би він був нормально розвинув ся. Від хвилї першого триумфу він несьвідомо все бажав подобати ся і се бажане змінювало потайки його дорогу та ослаблювало його переконаня. Се бажане виступало впрочім у нього під всякими видами і причинило ся богато до його слави.

Ввічливість його поведінки, всї привички житя, велика дбалість про свою поверховність, його давно і широко звісна сила фізична та велика вправа в їзді на кони і фехтованю — цїла ся фалянга замітних подробиць прилучала ся до його знаменитости. „Клєопатра“ був перший образ, котрий його прославив, а Париж відразу залюбив ся в ньому, кланяв ся йому, величав його, і він став нараз одним з сих славних аристократичних артистів, що то їх часто можна бачити в бульонськім лїсї; найзнаменитші сальони видирають їх взаїмно, а Інститут принимає їх вже за молоду в свої члени. І Оліве Бертен увійшов до Інститута як триумфатор за згодою цїлого міста.

І так пестячи та голублячи запровадила його доля аж до початків старости.

Отже під впливом гарної днини, що розвинула ся на дворі повним житєм, він шукав якоїсь поетичної теми. Сьнїданє і цигаретка притупили впрочім трохи його ум і він мріяв дивлячись на ясне небо та начеркував на синьому тлї всїлякі фігури, гарні женщини в якійсь алеї лїса або на тротуарі вулиці, залюблені пари на березї ріки, всякого рода милі фантазиї, на які лише впала його думка. Змінчиві образи рисували ся невиразно на небі відповідно до кольорових привидів його очий; а ластівки, що вічно перелїтували понад отвором, перечеркували сї образи своїм бистрим летом, наче би хотїли їх змазати.

Не найшов нїчого. Всї фігури, які йому тепер приходили до голови, були подібні до чогось, що він вже намалював, всї женщини були дочками або сестрами тих, що вже давнїйше сплодила його артистична фантазия; вже від року страх його огортав від часу до часу на думку, що він вже може вичерпав ся, з'ужив свій талан та вималював вже всї свої можливі теми; тепер коли він перейшов думкою всї свої твори, той страх виступив з більшою силою в виду сеї безсильности сотворити щось нового, відкрити щось ще незвісного.

Він підвїс ся важко, щоби пошукати в своїх картонах поміж позачинаними рисунками, чи не найде там чогось такого, що розбудило би в ньому якусь ідею.

Курячи цигаретку, він взяв ся перевертати начерки та рисунки, які він держав під замком в старій великій шафі; відтак пригноблений та огірчений безуспішним шуканем, він кинув цигаретку, засвистав якусь банальну арию, та підвїс тяжку лїску з зелїзними кулями, що валяла ся під кріслом.

Другою рукою відсунув заслону з зеркала, що служило йому до контролї позиций та справджуваня перспективи, і ставши напротив нього, зачав гімнастикувати ся, дивлячись на себе.

Він був славний в артистичнім сьвітлї своєю силою, а серед аристократиї своєю красою. Вік тепер вже тяжив на ньому та трохи пригнїтав його. Високий, з широкими раменами та повними грудьми, він згрубїв наче старий атлєт, хоч він щодень фехтував ся та їздив на кони дуже пильно. Голова все ще була замітна, така гарна як давнїйше, хоч змінена. Густе, коротке сиве волосє оживляло його чорні очи під густими шпакуватими бровами. А великий вус, вус наче у старого жовнїра, зістав майже зовсїм чорний і надавав йому дивний вигляд енергиї і гордости.

Стоячи випростований перед зеркалом, пята до пяти, він робив обома зелїзними кулями ві приписані рухи та приглядав ся з вдоволенєм, як його мушкулярні руки напружували ся сильно але спокійно.

Нараз побачив він в глибинї зеркала, де відбивало ся цїле ателїе, як одна портиєра зарухала ся, а відтак появила ся голова женщини, нїчо більше лише голова, котра дивила ся на нього.

Вона запитала ся за його плечима:

— Нема тут нїкого?

Він відвернув ся, кинув свої кулї і побіг в сторону дверий з трохи вимушеною звинностю.

Увійшла женщина в ясній туалєтї. А коли вони подали собі руки, вона спитала ся:

— Ви вправляли ся?

— Егеж! я робив з себе пава та дав себе на сїм зловити.

Вона розсьміяла ся і сказала:

— Льожа вашого портиєра була порожна і я знаючи, що ви все самі о тій годинї, увійшла не заповівши ся.

Він дивив ся на неї.

— Які ви гарні, що за шик!

— Я взяла нову сукню. Як вам подобала ся?

— Прекрасна, незвичайно гармонїйна. Можна сказати, що нині вже люди мають почутє відтїний.

Він бігав докола неї, пробував материю, укладав фалди кінцем пальця як чоловік, що розумієть ся мов кравець на жіночій туалєтї; таж він через цїле своє житє з'уживав свого артистичного духа та свої атлєтичні мясні на те, щоби відтворювати кистем усї делїкатні відміни моди і уявляти жіночу границю замкнену та позавивану в атласову або шовкову збрую або засипану сьнїгом коронок.

На конець він заявив:

— Сукня удала ся знаменито. Вам в нїй дуже до лиця.

Вона позволяла подивляти себе, вдоволена, що єще гарна і що йому годобаєть ся.

Вже немолода, не дуже висока, трохи товстава, але ще сьвіжа, в повнім розвою, що надає сороклїтній женщинї красу дозрілости, вона мала вигляд одної з тих рож, що то процвитають довгий час, аж вкінци перецвілі відпадають протягом одної години.

Її лице задержало під ясним волосєм веселу і молодечу красу сих Парижанок, що не старіють ся, що носять в собі незвичайну силу житя, невичерпаний запас опору і через двайцять лїт виглядають все однаково непоборимі, триумфуючі, дбаючи передовсїм про своє тїло і бережучи своє здоровлє.

Вона піднесла воальку і прошептала:

— Як то? Ви навіть не привитаєте ся зі мною?

— Коли я власне курив цигаретку — відповів він.

— Також видумали! Нїчо не шкодить! — та наставила уста.

І поцїлували ся.

Він взяв від неї парасольку, здїймив з неї весняну намітку рухом скорим і певним, призвичаєним до того рода фамілїярних услуг. Відтак вона сїла на дивані, а він запитав з цїкавостю:

— Як маєть ся Ваш чоловік?

— Дуже добре. Він мабуть як раз тепер промовляє в парлямент.

— В якій справі?

— Мабуть про бураки або щось паковий олїй, як звичайно.

І чоловік, граф де Філєруа, з департаменту Ере, вибрав собі за спеціяльність такі рільничі квестиї.

Побачивши в кутї один начерк, якого ще не знала, вона перебігла ателїе і спитала ся:

— А се що такого?

— Се пастель, що я зачав недавно портрет княгинї де Понтеве.

— Знаєте — відповіла вона пова — як Ви назад возьмете ся малювати портрети женщин, то я замкну Ваше ателїе. Я занадто добе знаю, до чого се доводить.

— Е! портрету Ані не робить ся раз рази.

— Сподіваю ся.

Вона оглядала зачатий пастель окоматка. Наперед відійшла на кілька кроків, відтак наблизила ся, заслонила рукою від сьвітла, нашла місце, де начерк був в найвідповіднїйшім сьвітленю, і вкінци заявила своє вдоволенє.

— Се дуже гарна річ. Вам знаменитдають ся пастелї.

Йому се підхлїбило. Він вишептав:

— Так думаєте?

— Егеж, се штука дуже делїкатна, вимагає дуже великої тонкости. Се не для панів.

Від дванайцятьох років вона відчувала свій наклін до дистинованої штуки, любувала у нього поворот до реалїзму і через своє понятя аристократичної елєганциї, вона керт валанезамітно його стремлїнями в сторону трохи звіруваного і штучного ідеалу краси.

Вона запитала ся:

— Як виглядає ся княгиня?

Він мусїв подати їй тисячу подробиць про неї, всї сї подробиці, на які звертає ува здрісна і тонка цїкавість женщини, зачавши від туалєти аж до успособленя і характеру.

— А кокетує Вас? — спитала ся во нечаянно.

Він розсьміяв ся і забожив ся, що нї.

Тоді вона положила руки на рамена пяра і вдивила ся в нього. Вона так дуже бажал дізнати ся правди, що аж зірниці дрожали їй ред сильної радужки покропленої дрібнесенькими незамітними чорними точками.

Олять вона спитала ся:

— Справді, вона не кокетка?

— Справді, що нї.

— Впрочім я тепер вже спокійна. Ви же нїкого більше не будете любити крім мене Не пора вже з другими зачинати. Вже за пізно, дорогий приятелю.

Його проникнув сей легкий прикрий мороз, що переходить дозрілих мущин, коли їм говоть ся про їх вік, і він сказав тихенько:

— Нинї, завтра і вчера я не мав і не ду мати нїкого більше в житю як лише Вас, Ані.

Вона взяла його під руку, попровадила на диван і посадила побіч себе.

(*Дальше буде.*)

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Хто хоче дістатти ожено ве число „Вжо“ нехай подасть свою адре су Мик. Вержин Львів улиця Вірменська 25.

МЕД патока найлучшої якости 5 кг. оплатно. Питні меди домашнього виробу, відзначені медалями 5 кільо від 4·50 до 9 кор. оплатно. Мед з власної пасіки може дати лише властитель найбільшої галицької пасіки а подібні оголошення малих пасічників суть ложні.
81 1 1

Відновляє, золотить іко востаси і пр. найлїпше і найдешевше різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, Шпитальна 38.
48е 3—9

Машини до шитя

всїляких систем у великім виборі ручні від 25 зр. ніжні від 27 зр.
(Прошу жадати проспектів.)
Ґрамофони найлїпшої конструкциї по найнижших ціна як також і **платти** з першорядних фабрик поручає ФЕБУС РОЗЕНМАН, Львів ул. Кара 42 Людвіка п. 27. 8 1

МІД пчільний
патока, десеровий липовий, жовтий і білий курцейний в власної пасіки, висилаю в бляшанках 5 кільо. за 5 Кор. під гварарциєю
Ізраель Шехтер
в Підгайцях. 32

САМОВАРИ!

російські орґінальні, тульські
і нїклеві начиня
поручає ц.к. надворний доставця
Казимир Левицький
ГОЛОВНИЙ СКЛАД
ножицелями і сила
Львів, пл. Марийська 10
Цінники даром і оплатно.
4 6—

Тільки броварови Міщанському в Пільні заложеному в р. 1842 завдячує пільзненське пиво сьвітову славу. Найбільший і найстарший бровар в Пільні. Найлїпше і найлягкотнїйше пиво на сьвітї.
Продаж для родин і товариств у вісїмках 12 літра і в бочках рїжної повности.
Охоронні марки: Марка В. В.
„Pilzner Urquel“
„Пільзнер міщанський.“

Оломунецьке пиво
з міщанського броварю в Оломунци від 40 лїт у Львові заведене. Позір перед наслїдуванєм!
Знак: Орел випалений на бутельци і на корку з написю
„Бровар Міщанський“
крім того на бутельці напись:
Макс Віксель і СИН.

Баварське пиво
з міщанського броварю в Оломунци, в барві і смаку цїлковито на взір пива
„монахійського“,
се знаменитий напій і пожывний о значній повности солоду.
Просимо всюди жадати.

Експортове пиво
з броварю Його Екселенциї Казимира гр. Баденього в Буську з найлїпшого ячменю і хмелю.
Сьвяточна варка.
Напиток смачний а здоровий
Всюди до набутя.
Просимо всюди жадати.

Красічинський портер
на способ англїйського портеру без кон куренциї.

Всїлякі роди пива в бутельках півлїтрових, як також сифонах 5-ти або 10 литрових.
Безплатна достава до дому.

Висилка на провінцию в пачках по 25 і 50 фляшок
МАКС ВІКСЕЛЬ і СИН
79 1—2
Львів, ул. Краківська ч. 14. — Телєфон ч 97. — Безплатна достава до дому.

Кандидат IV. року сем. учит. пошукує посади. Згод шуватись: А. І. „poste restante“ м. Яворів новий. 1448 3 4

Пчільний мід!!!
найлїпшої якости праздний від гарантию висилає в 5 кільогр. бляшанках по 5 корон 5 сет. оплатно. Більшу скількість значно дешевше. І МЕНЧЕР, Микулинці. 61

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ
Найдешевша торговля ґалянтер. товарів
АДОЛЬФА РАППА
у Львові, Ринок ч. II.
(напротив товариства „Просьвіта“).
Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краваток, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також тоалєтового мила і перфумерії.
Великий вибір пушок на цигарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.
Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланєм готівки або посилаткою. — Єслиє не подобав ся приймаю назад. 12
Великий вибір біжутерії.

ШКАРПЕТКИ від 40 сет. СОРОЧКИ від 2·30 зр.

Ukrainische Rundschau
виходить у Відни 15-ого кождого місяця обемі 40 ст рик вел. вісїмки і коштує річно лише 6 кор. Кождий сьвідомий і інтелїгентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·4	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2 46	5·4	10 30
Черновець	8·05	—	2 25	—	9 00
Черновець	—	—	3 35	—	12 20
Ст ыславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10 50
Пустомит	7·29	11 50	3 51	9·40п	10 50
Самбора	8·00	10 30	1 55	—	9 20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11 50†
Рави руськ	7·10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10 10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4 50	9 20
Врухович	10·05†	—	3 2	5 30	9 35п
Зимної води	5·50	7·25	1·1	5 25	9 50

Зі Львова виходять до	рано	перед пол	до пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7·0	11 10
Кракова	—	8·40	6 1	7·20	12 45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2 17	7·00	11 15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45п	1 26	6·25	10 30
Самбора	7·00	05	4 30	—	10·51
Любіня	6·00	9 05	2 10†	4·30	10·51
Рави руськ	8·1	11 05	—	7·10	11 35†
Янова	6	9 15	1·35†	3 35	6·30
Врухович	7 2	11 05	2·28	5 45	8 34п
Врухович	05†	2 41†	3·45	7 10	11 35
Зимної води	3 45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї

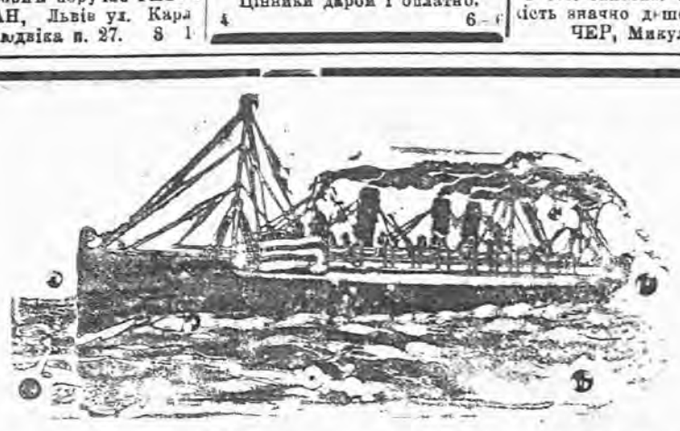

до Америки
Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралїї, Япону, Хін і т. д.
з Галичини і Буковини
найдешевше перевозить
Перевозове товариство пароходів
NORDDEUTSCHER LLOYD
В БРЕМІ
В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирські обовязки і опікує ся емігрантами.
Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:
Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Новий а добре платний домашний промисл
ввело в наши краю
Перше галицьке Підприємство Домашних Паньчішкових Робіт на Плоских Машинах до Плетеня
ЛЇБАЛЬ і Спілка

зареєстроване торговельне товариство у Львові, ул. Кохановського ч. 39—31.
Не треба шукати заробків в чужині, за морем!
Дітка і привикла праця для всїх і всюди!
Хто вміє чи хоче працювати на новозаґентованій плоскій машинї до плетеня „Славія“, той вже не має чим журитя ся. Замовь в теплї а літом в холодку працюя собі спокійно; готовий роботу відсилає до фірми **Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39,** а за пару днїв дістає від тої фірми заплату готівкою за роботу і сьвіжу пряжу на дальші вироби. Вправити ся може дуже скоро і без великих заходів. Машини „Славія“ найлїпші, та тому і найдешевші; не треба отже давати ся заманювати до куповання инших машин, а найбільше треба вистерігати ся кулячих машин. Жадайте сейчас проспекть. 44
Трикрат і привик заробок 3—5 К на день!
Покажіть ся на нашу часопись. Давай е оголошенє читати всїм знакомим.

УЧИТЕЛЬ
орган руского товариства педагогічного двотижневник педагогічно-наукової виходить від 1 червня 1889 р. у Львові ул. Кохановського ч. 15. Пренумерата річна 3 зр. піврічна 1·60 зр. чвертьрічна 80 кр.

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ
Андрія Андрейчина
ул. 27 **Львів, Коперника 30.**

Володимир Корнич-Ясеницький
ц. к. радник висшого суду краєвого, н. п.
отворив
адвокатську канцелярию
в Чернівцях, площа Єлисавети 3
напроти нової палати судової.
71 2—6

Видавець і одвічальний редактор: Львовгин Цегельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

№4

зетами у вчерашнім ч. „Діла“, але ...аж з початком 1909 р. Закон сей виданий дня 16 ...грудня 1906 р. а оголошений з початком 1907 р. ...у „Вістнику державних законів“ ч. 1. Параграф 94-ий сего закона постановляє виразно, що закон ...он зачинає обовязувати в два роки від його опові...віщення. За той час має бути переведена організа... ...ция державного уряду обезпечень. Його генеральн... ...ім директором має стати, як доносить „Neues W... ...ener Tagblatt“, буковинський посол д-р Аврель С... ...Ончул, бувший комісар староства а відтак був... ...ший директор моравського товариства обезпечень.

— **Заговір на царицю.** Петербур... ...ська поліція сильно заворушена — викрила загов... ...ір на царицю вдову. В „Новім Времені“ поя... ...зив ся перед кількома днями інсерат, в котрім зап... ...рошувано на похорон Марії Федорівни Романов... ...ої. Петербурська поліція здогадала ся, що с... ...е відносить ся до цариці вдови та що інсерат по... ...містили ре волюціонери, порішивши смерть для ... ...матери царя. Адміністрация „Нов. Вр.“ оправдуєть... ...ся, що по містила сю оповістку через неувагу, ...чому годі не вірити, бо сей дневник знаний із ...свойого ре акцийного, цареславного напряму. По... ...ліция розвела пильне слідство і доси арештува... ...ла 19 осіб. Кажуть, що був проект висадити у в... ...оздух двірський поїзд, яким мала удати ся цар... ...ориця, з Петербурга до Гатчини.

— **В справі спадщини по геть.** П... ...олуботкови оголошує А. Рубець у „Новомъ Времен... ...и“ спростоване, де заперечує звістку, подану дек... ...отрими ро сийськими газетами, немовби англійськ... ...ий держав ний банк повідомив росийське правите... ...льство, що нїякої вкладки гетьм. Полуботка там н... ...ема. Також повідомляє „Н. Вр.“, що з'їзд наслїдник... ...ів гетьм. Полуботка має відбути ся 15. січня (ст. с... ...т.) 1908 р. в Стародубї.

— **Напад опришків на місто.** З Ріссе... ...львіль в провінциї Кентеккі (Kentucky), в північній ... Америці доносять, що ватага опришків, зложена з 1... ...00 яких людий, вдерла ся на конях до міста, у... ...вязнила шефа поліциї і 3 поліциянтів та зрабува... ...ла два склади тютюну і кілька инших склепів, ко... ...трі по тім підпалили. Зранили вистрілами три ... ...особи. Опришки три години вязвили поліцию і те... ...лефо нїстки.

— **Капітан убийником.** В Алленштайні (Ол... ...ьш Різтині) у східних Прусах найдено другого дня ... ки двяних сьвят майора драгонів Шенебека без ... що тя у власнім мешканю. Доходженя показали, ... ти майор Шенебек хотїв другого дня сьвят вибра... ...у ся з якимсь товариством на польованє. Коли сл... ...ів га хотїв його рано о 6. годинї збудити, засте... ...в його на пів убраного лежачого без житя на по... ...розї своєї спальнї з раною від кулї в головї. За... ...гадочне се убийство звернуло увагу на капітана ... від артилерії Гебена. В містї, именно же в кругах військових знали дуже добре, що майор Шенебек жиє не найлїпше з жінкою, що лише про люд... ...ське око та ізза дїтий мешкає з нею в однім до... ...мі, але все-таки окремо. Знали також, що капітан Гебен жиє у великій дружбі з майоровою а на... ...вїть командант полку звертав увагу Гебена на то, що то не яло ся, щоби нежонатий офіцир захо... ...див по помешканя свого жонатого товариша, ко... ...ли його нема дома. Але й відносини межи Шене... ...беком а Гебеном були дуже дружні. Майор часто запрошував капітана до себе і ходив з ним на польованя, Такі і тим подібні вісти ходили вже від давна по містї і власти військові не мали остаточно нїякого виходу як лиш арештувати Гебена. Причиною арештованя було також се, що при ревізиї, знайдено лист, який він писав до жінки майора, а насував у великій мірі підозрінє, що Гебен дїлав в порозуминю з жінкою ...майора. Се підозрінє укріпила ще більше й тота ...ставина, що Гебен зараз по відкритю труп... ...подав ся о урльоп а майорова хотїла вїби ... ...їхати до своєї матери. Увязнений капітан при... ...ся оста точно, що убив майора і то в порозу... ...ню з його жінкою. Наслїдком, того її також ар... ...товано.

— **Дрібні вісти.** Міністерство т... ...говлї заряди ло, що тепер крім видівок також ...ші переписні листки не будуть стемпльовані ... ...ки доручено. — В Ярославі загорів на смерть пор... ...ник 90 п. п. Максимілїян Нїчман, наслїдком того, ...послугач напалив камінним углем і заткав пїч ...авчасу. — Наслїдком морозу, який вчера рано ... ...ходив до 20 степенїв Реом., львівська ратункова ...стация за осмотрила вчерашного дня 200 осіб, ...переважно студентів, що відморозили собі уха, но... ...си і руки. — На стациї Денисів на шляху Тернопіль-Підвисоке вискочила із шин в ночи на четверт... ...машина, наслїдком чого два кондуктори і машинїст потерпіли рани. — В Парижи застрілила ся ... ...молода жидівка з Росиї, Рахеля Люріє, з тої прич... ...ини, що терористичний комітет в Ковнї не хотїв по... ...ручати ся. — Її небезпечної місиї, о котру сама старала... ...ся. — Арештованого в Коломиї під замітом належа... ...ня до міжнародної шайки вломників Юрка Костю... ...ра ви слано на домаганє краєвої поліциї до Праг... ...ки.

Оповісті:

Календар. Завтра, в неділю: Н. Перед Рожд. Хр. (лат Н. По Рожд.) Позавтра, в понеділок: Нав. Рожд. Хр. Евг. (лат. Трех Королїв).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в се... ...ду і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент кра... ...шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю ... 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї с... ...суду що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. крае... що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру Коломи...** Саля „Каси щадничої“. Початок о год. 7:30 ве... ...чером. В суботу дня 4. с. м. „Галька“, опера в 4 дїях Монюшка. Гостинний виступ Філ... ...омени Лоу Львові, патинської, сьпівачки міського театр... ...у в ролї Гальки.

В неділю, дня 5. с. м. „Хата з... ...а селом“, образ з житя циганів зі сьпівами і ...станцями в 5 дїях, переробленій після повісти О. Крашевського,

Ві второк дня 7. с. м. „Ревізор“ ... ...з Петербурга“. комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В середу дня 8. с. м. друг... ...раз „Фавст“ опера в 6 відслонах К. Гунода. ...остинний виступ А. Гаєка.

В четвер дня 9. с. м. нові... ...сть: „Житейське море“ (продовженє „Суєти“) ко... ...медия в 4 дїях Карпенка Карого.

В суботу дня 11. с. м. „Са... ...valeria Rusticana“ опера Масканього.

☐ **З огляду на Сьвятий** ...вечір понеділкове число „Діла“ появить ся вже ... год. 3·30 попол.

☐ **З львівського „Сокола“.** ...Сокола“ відбуло ся . Льосованє 10-коронових позичок львівського ...сутности комісиї вибрано 20 штук облїгаций дня 31. грудня 1907. в при... ...ної старшиною. Вильосов... з отсими числами: 2, 10, 15, 43, 46, 62, 69, 76, 83, 84, 93, 110, 120, 125, 166, 175, 177, 179, 199, 210 Властителї вильосованих облїгаций можуть до року підняти гроші за зворотом облїгаций. При сій нагоді просимо нашу патріотичну суспільність закуповувати дальші 10-коронові позички, від яких процент призначений на будову дому львівського „Сокола“. Висьосованє їх наступить найдалше до сїмох лїт від тепер. Всякі висилки належить адресувати: „Сокіл“ Львів, ул. Руська 20. — *Старшина.*

☐ **З тов. „Воля“ у Львові.** Відчит д-ра Старосольського на тему; „Про психольогію пролетариату“ відбуде ся в товаристві „Воля“ (ул. Лїндого 2) в недїлю дня 5 сїчня с. р. Початок о год. 4·30 поп. Вступ вільний.

☐ **З Перемишля.** Загальні збори членів товариства ім. св. Ап. Петра для запомоги убогих церквей перемиської епархії відбудуть ся дня 24 с. м. в Перемишли в рефектарии духовної семинарії. Початок о год. 10 рано.

☐ **Тернопільських Русинів** повідомляєть ся, що всї дні Різдвяних сьвят руські академіки будуть ходити з колядою на дохід Селянської бурси.

☐ **З Бережан.** Бережанська філія Руського тов. педагогічного, потрібуючи скорої а успішної помочи цїлого нашого загалу, просить при зближаючих ся Різдвяних сьвятах всю патріотичну інтелїгенцию устроювати складки та надсилати жертви для Селянської бурси в грошах і натуралїях на руки проф. *М. Бачинського.*

Урядові вісти:

Іменованя. Міністер справедливости іменував ведучого грунтові книги в Перемишли, Волод. Бартошинського директором грунтових книг, старш. начальників канцел. суд. Йос. Войтовича в Бережанах і Йос. Юркевича в Сучаві директорами канцелярий тамже.

Артистичні замітки

⟡ **„Розумний і дурень“** комедию Карпенка-Карого відограли аматори львівського „Сокола“ в минулу недїлю дуже гарно. Взагалї у виставах „Сокола“ може спостеречи постійний поступ не лиш під зглядом добору репертуару але і під зглядом самого граня, в яким поруч пп. Махнїцких особливо відзначали ся п. Купчинський і п. Бурбела. Знаменитим жидом був п. Брик викликуючи своєю грою грімкий сьміх серед численно сим разом зібраної публики. Рівнож згадати належить про добру інтерпретацию своїх ріль пп. Стахівною Утриськівною, Пелехівною і обох пп. Бандрівських. В найблизшу недїлю, дня 5. сїчня 1906, з причини сьвяточних ферий представленя не буде, за те в день 12 сїчня 1908 приготовлює ся комедия Івана Франка „Учитель“.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 4 сїчня 1908.

Військові концесиї для Мадярів.

Будапешт. (Т. пр.) „Budap. Naplo“ довідуєть ся з добре поінформованого жерела віденського, що дня 10 с. м. угорський мінїстер гонведів зажадає від угорського сойму контингенту рекрутів у давній скількости, а потім прийдуть усякі реформи. Так будуть скассовані стяги, бо досьвіди з росийсько-японської війни показали, що стяги є шкідливі з тактичних причин. Емблеми військові справдї не будуть скасовані, одначе тут доконаєть ся свого рода концесия на річ Мадярів. Так само і квестия службової мови буде до певної міри урегульована, бо штаб генеральний і більшість генералів у міністерстві війни є тої думки, що треба Мадярам зробити деякі уступки. Противить ся тому наслїдник престола, котрий побоюєть ся, шоби саме та точка не довела до розділу армії дві части. Також у квестиї мови військових судів доконаєть ся деяка уступка на користь Мадярів.

Відень. (Т. пр.) „Die Zeit“, наводячи інформациї „Budap. Naplo“, заявляє, що в міністерстві війни про такі зміни абсолютно нїчого не знають та що відомість мадярської газети є просто виссана з пальця.

Смерть Геша.

Відень. (Ткб.). Помер сьпівак надвірної опери Геш.

Зміни в французькім кабінеті.

Париж. (Ткб.). Міністер Бріян заявив свою готовість обняти жертвовану йому теку судівництва але тільки під тим услівєм, що буде міг задержати теку віроісповідань, бо хоче перевести до краю сепаративний закон. Се вважає він своєю місією. (Тека франц. міністерства судівництва опорожнила ся через скоропостижну смерть мін. Гюіє-де Сеен. — *Ред.*) Правдоподібно отже матиме Бріян в своїх руках обі ті теки, а міністерство просьвіти (окреме від міністерства віроісповідань) обнимає теперішний мінїстер торговлї Думерг; мінїстром торговлї стане голова радикальної лївиції Крюпі.

Події в Росиї.

Петербург. (Тел. прив.). Із засуджених послів 1 думи, які підписали виборську відозву, порішили кадети одноголосно а трудовики більшостию голосів внести касацийну жалобу в сенат на засуд петербурської фракциї. Соц. демократи рішили не вносити касацийної жалоби.

Петербург. (Пет. Аг.). Воєнний суд маринарки зніс присуд, виданий в справі пригоди з кораблем „Штандард“.

Берлїн. (Укб.). Полїция арештувала оноді підчас тайних нарад у одного з відомих росийських анархістів в Шарльотенбургу 14 осіб. Найдено богато паперів, яких зміст становить проступок проти попираня тайних союзів. Ходило тут о тайне засїданє центрального комітету росийської партиї робітничої.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

„З гір“ — оповіданя Юрия Кміта.

(Критична оцінка).

Коли-б у якого иншого народа появила ся така книжка, як під повисшим титулом, то критика заговорила би про неї широко. У нас усе мовчить... А преціньо книжочка, заслугує, аби про неї говорити. Вона на мою думку, здобула для автора імя серед наших наймолодших письменників. Така мовчанка дає невідрадне сьвідоцтво про наші літературні відносини.

Д. Кміт розпочав свою літературну дїяльність критичними статями, далї писав оповіданя, а навіть пробував сил на полї драматургії, але у всьому тому, нехай не буде во гнів авторови, чогось хибувало, видно було блуканину й дилєтантську роботу. Не хочемо тим сказати, немов би ся дїяльність була без значіня, тільки зазначуємо її неповноту і невикінченість. Тепер наш автор увійшов на властивий шлях і тут подав нам вдатний твір. Треба тут єще піднести, що гарна збірка „З гір“ повстала серед найневідрадніїших умов, по найгірших закутинах, де нїхто не хоче пробувати, а де духовні власти заслали автора.

Д. Кміт довго не шукав за темами. Глянув довкола себе і знайшов їх доволї. Звичайні, щоденні річи змальовані з таким артизмом та психольогічною тонкістю, що вказують на справжній талан. Ми хвилями забуваємо, що читаємо книжку, тільки здаєть ся нам, що ми перенесені в живу дійсність, де перед нами просуваєть ся житє з усїми відтїнкачи та подробицями. Я не стану розбирати сї картини, бо се розминаєть ся з моїм завданєм. Я, як провінціональна читачка, хотїла звернути увагу нашої публїки на сю інтересну книжечку. Але таки не можу вдержати ся, щоб не вказати на деякі місця. Прошу послухати, як з'ображує прогнана сином мати свою долю:

„Я ни таке, що ни сїє, ни оре. Як собі пригадаю, що в мене било, ни можу горі собов пари підтягнути. Як біб пражений, так минї серце пукат; як з неба дощ капат, так сльози снуют ся. Ми всього повно мали, ще й людий годували. А дниська сама випроси, сама з'їдж, сама відповіджь. Тугу маю на серци, вічийка не можу підвести. В мого сина є що їсти і де голову склонити, а минї чькадує кусника хлїба: Нивістка мовит: Волю циганку з коблянської Волї, нїж тебе. Мене буде Бог диржьати і добрі люди. Я його пять років диржьала в Лаврові, а два Пиримишли. Має двайцїть моргів поля, три пари волів, дисять коров, индики, гуси, качьки. Мене гонят від порога; ни година робити, ани молотити. Де-ж минї двись перебити? Штирнайцятеро дїтий мала, сїм жьивих, сїм мертвих, а типир нима де переночьувати. Серце моє, чьом ти ни розпукнеш ся з жьалю того? Де задїю ся? Або плач, або скач, мусиш іти помежьи хати. Треба тїло прокормити, треба сором закрити. Пять синів, пять доньок, моїх унуків, а нивістка заголила на мене мальованку... Ни любят Тацю, а люблят праню. Забрали мої морги, а минї й доброї торби не дали. Син минї днись мовит: А очьи би тобі викапали на горячьу плиту! Бодай ти скапав, як сьвічька на великдень перед образами, як густа роса на сонци. Я хиба ни била, де гициль пси бє. Коби дїтем постелено, коби їх посичено, а я чьим будь перебуду. На мене шьандари гарчьали: Шьельма баба, найшла дїтий по кропиві і пішла по жебранью. Ой панове полїцаї і шьандарі красні! Ни шьельмуйте мене просту. Ой повіжьте, будьте ласка, де ви газду дїли? Остригли ви кучьирики, тай під гвером пріє... Займіт і мене в чьисте поле... Діти пухнут, нима їх чьим прокормити: тїсні роки настали, грани-снїги царину позбивали, з болотом змісили, а на шьию торбу повкладали. Великі голода били, люди умирали, мов ті мухи загибали. Я така голодна, шо і пса би вкусила. Забрала дїти і пішла по людях просити. Ни раз напудила ся, ги би минї ві хто околіт запалив під ногами. Єдні бідували, єдні других ратували. Ни всї єднакі. Єдно дало би пальця втяти, друге ни даст дихнути. Чьим люди жьивили ся, бодай ся никому й ни приснило... Пройшло, минуло ся. Надивила ся я біди. Ни може і виплакати, вигодувати, виколисати, випросити, відхрестити ся, відмолити ся. Коль ни може, то ни може. Лихо єдних потавкат, другим схлїбят. Таке то на сьвітї... Вернув з воська газда, став дякувати. Ми працювали і нам жьило ся весело. Я до нього: Газдо мій любий; він до мене: жьоно солодка! Ни дігнав ми, чи біла сорочька, чи вїт; мовит солодко: яюсь то буде; чи солена страва; або нїт — вона до губ прилипат Хто кого любит, то і в ночьи го видит, а хто ни любит, і в динь ни побачьит, як мій син мене. Умер. На що я лишьила ся по його голові?... Я викоштила ся на нього; два, чи три рази мало ни втопила ся; кухарови у Лаврові якусь копу яєць дала, хату замела, води наносила. А дниська син мій, дяк голосний, минї викрикат: Ти мене вчьила, учьив отиць. Нивістка сьпівat: Сотонице, проклятнице! Лїпшьа циганка з коблянської Волї... Без гріху, без сьміху дожьила я віку, гіркого віку... Єдча росада, єдин цьвіт, а ни єдно зерно... В нивістки язичьок, як у гада. А само легейдає ся, мажье ся. Я страшенне того ни любю. Або роби, або сїди, або спи. Вбирало би ся красно, їло би ся масно а робити страшно. І мене бивало наймают до телят, а робити всьо велят. Коли я вийшла на загін то все била на передї, минї ни тяжко. Любю, аби било ладно, пильно і складно“.

Ми нарочно навели довше місце, щоб показати спосіб писаня в збірцї Кміта. Яка сила вислову! Автор осьвітив народну ниву та збирав повними пригоршами розсипані перли. Моя коротка, загальна характеристика є така: Збірка „З гір“ — се вдатна поезия в прозї, в якій збережено новітний спосіб представленя і переведено психольогічну аналїзу.

Піц конець зазначую, що збірка дуже полобаєть ся мужикам, а найбільше „Привид“ та „Мій вородай“.

Віра С.

До „Народної Гостинниці“ приїхали 3. І. 1908. Данило Березяк, Кортеличі; Володимир Граб, Підгайці; о. Евгеній Свистун, Болшовці; о. Іван Конюба, Тисьменица; Стефан Кербер, Відень; Василь Ярмолюк, Заліска Воля; о. Михайло Телеп, Рогізно; Григорий Гуменюк, Тернопіль.

Недокровність

і що за нею іде ослаблене і схуднене лїчить задивляючо скоро SCOTTA EMULSION. Добру славу, яку 21

Scott'a Emulsion

здобуло собі як добре средство против **недокровности** лежить у тім, що складаєсь з найлїпших частин, які вправдї може за гроші купити, але дібрати можна їх доперва по довголїтнім досьвідї. як і тому, що через особливше SCOTT-A препароване є найсмачнїйшим і легко стравним кремом і є всюда розширене. Як результат являє ся продуктом о недостижимій поживности.

правдивий лише з сею маркою — рибак як гарантованим знаком SCOTT'a ліків.

Ціна оригінальної фляшки 2 кор. 50 с.

До набутя у всїх аптиках.

Оголошеня.

— Руська артистично-слюсарська робітня ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові, ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкційно будівельного. Виконанє старанне, совістне і точне. Ціни дуже умірковані. 89

Важне для Долинщини. Хто приїздить до Долини зволить відвідати новоотвогену торговлю мішаних товарів і реставрацию п. Петра Мацевича (де давнїйше була Рухця) і переконаєсс о доброті товарів. 59 (1—6)

— **Verkäufer ungarn in Neuberun O S Preusen:** пошукує на надходячий весняний сезон більше число урядників які володіють мовою руською, нїмецькою і польською в слові і письмі. 75 1—2

Звертає ся увагу на оголошенє п. Івана Марковського.

Надіслане.

Окуліст

Д-р Яворський

Львів, Сикстуська ч. 15. 34

Мед. акуш. і хір.

Д-р С. РАППАПОРТ

повернув і ординує в Тернополи при ул. Руській число 13.

займає ся також від тепер без болю вириваннєм, пльомбованєм і вставлюванєм зубів. 82 1—3

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. управ. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі папери цінні і монети

по найдешевшім курсі деннім не числячи нїякої провізиї. 4

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька І.

(против Банку Гіпотечного на плантациях напр. Галицкого) получають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Лорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Крім того получаємо в найбільшім выборі окуляри, цвікери, лупи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи готовимо як найскорше і найдешевше. 2

„З життя гімназистів“

виходить, виходить на 1 К. м. Венжини Львів, Вірменська 25. 1 39 6—6

Звертає ся увагу Вп. Отців і Хр. Комітетів церк. на артистично-гібарську роботу Евст. Щупляневича, Львів, ул. Шпитальна 38 яка підіймає ся робіт виконує в круг прикрашування церков. За виконану роботу гарантує. Ціннік даром і о плятно. 48f

МЕД пашка найкращої якости 5 кільо 5·80 і 6 кор. оплатно. Пятні меде домашнього виробу, відзначені медалями 5 кільо від 4·40 до 9 кгр. оплатно. Мед в власної пасїки може дати лише властитель найбільшої галицької пасїки а потїбні оголошенє мають пасїчників суть должні

Евгеній Біликівський в Збаражи. 81 2 10

Лижви всілякого рода, після вимог найвибагливших спортовців, поручає виконані в дешевости

Фебус Розенман

ЛЬВІВ

ул. Карла Людвіка 27. 53 1 8

Чільний мід!!!

найлїпшої якости правдивий під гарантією — висилає в 5 кільогр. бляшанках по 5 кор 75 сот. оплатно. Більшу скількість значно дешевше. І МЕЙЧЕР, Макувиці 41

Панночки Русинки

розуміюча ся на шатю, котра будуть помічна при господарстві домовім, як також до дітий шукає місця найкращого у сьвященика. Зголошенє до Адм. „Діла“ від „Панночки“.

Магазин галянтер товарів

ЛЬВА МЕРЕРА

у Львові ул Кілїньского 3

(напротив Віденської кавярні)

поручає:

Найновїші краватки Ковнїнські і вашкоті, її збори до подорожі, Зонки і парасолї, Тоалетові мила, Перфумерию і пудри. Шкарпетки і панчохи, Сподерки і нежавки, Портмонет и пляшторки, Французьку бїжутерию, рамки на фотографії, Цвітові рукавички, Російські вази по 10% нище фактурових цин. 6—8

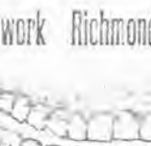

Дешеве чеське пірє!

5 К. кільогр. 12 біле дерте К. 24, 1·. К. бїлий як сьнїг пух К. 30, К. 36 Висилка за післяплатою. Заміна і возвороти дозволені за ввесь ротом порта. 18

BENEDIKT SACHSEL

Lobau 157 bei Tetschen/Böhmen.

Приписи

о вигасненю права пропінації

які обовязують по уплині 1910 р. і о праві промисловім, в пїли страняє ся о шинкарську концесию

видав

С. Вайншток

Ціна 1 кор. 10 с.

Адреса: Львів, ул. Різницька ч. 5. 83

American System Bridge work Richmond crown.

Штучні зуби без єдиток на верхній части пота золотої корони, дешеві мостові і предивійні против американської методи в **техничнодентистичнім інституті** 84 1—4

Каролі Ратті-Гера

довголїтнього асистента і управителя технічного відділу надворного дїкаря перського шаха. Цїни надзвичайно умірковані.

Львів, ул. Зиморовича 2 (при Академічної).

Прошу завсїгди жадати

КРАЄВИЙ ВИРІБ

МУКНА одкної і сщадкі МИЛА

в „Носорозцем“ або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Зазначити в ц. 1 46).

Прібки і цїнники даром. 45 6—15

ОБУВЄ правдиве американське **ЧЕРЕВИКИ** для дїтий

для Пань і Панів і гігієнічні

Спеціяльний склад Ліколєум і ґерат

поручає

ЛЬВІВ, КАРЛА ЛЮДВІКА ч. 3. 33

Найдешевший і найбільший вибір.

ДИВАНИ САЛЬОНОВІ, НАД І ПІД ЛІЖКА, ТАКОЖ ДО КОМНАТ ЇДАЛЬНИХ ХІДНИКИ, КАПИ НА ЛІЖКА І СТОЛИ, ПОРТИЄРИ, ФІРАНКИ, ЛЯМБРЕЇКАІНИ, КОЦИ, і т. п.

проднє знаний магазин постелї і білизни власного виробу 64

І. ДРЕКСЛЕР і СИНИ Львів, пл. Капітульна.

Цїнники на жадане даром і оплатно.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Кіно театр „Cinephon"

ПЕРШИЙ ЛЬВІВСЬКИЙ ТЕАТР КІНЕМАТОГРАФІЧНИЙ

ул. Шайнохи 5, м ж ул. Сикстуською і Коперника

В Суботу 4 сїчня і що дня представленя новостий без конкуренції живих, говорячих, сьпіваючих і граючих кінематографічних образів.

Найновійші образи з сьвітової фабрики Pathe Freres, Goumont і т. д. з Парижа.

Що дня 3 представленя о годині 4, 6 і 8 вечером.

В неділї і сьвята 4 представленя почавши від 3 год. по полудни.

Що тижня нова програма.

ЦІНИ МІСЦЬ: Крісло I-ряднє 1·50 сот., Крісло II-рядне 80 сот., Крісло III-рядне 40 сот. Пп. ученики, військові і дїти платять за крісло II рядне 40 сот., а за крісло III-рядне 30 сот. 85 1 1

Жерело здоровля і ратунку для звірят у хоробі.

Наука єґомосця.

Гей Іване! А запрягай бо вже раз коні а скоро!

„Не можна прошу Єґомосця, сивий куляє, а Мацькови так харчить в горлї і нашель мучить, що й рушити нього годї".

„А ти забув вже що ветеринар говорив та наказував, а де твоя голова?

Если кінь кашляє золзує і терпить на робаки, задає ся йому через кілька день **ПАРАСКОВИЧА ЕКВІНУ** тай лихо минуло.

А як кулявіє, ватри ноги добре **Fluid-ом.** то зараз виздоровіє. Флюїд поможе на всї хороби ніг у ковей, чи кінь ногу звигне, чи ся де сильно ударить, або зан дто змучить при працї, на всьо Флюїд поможе. Тому то у війску так здорові кові, бо все їх смарує ся Флюїдом. Т средства мусять в дома бути, бігай жеж скоро до аптики і принеси, а спішись! Жадай з підписом „Параскович". Еквін 5 кґр. 6 К, пробна пушка 60 сот. Флюїд фляшка 2 К, 95 фляшок 45 кор.

Цінники дармо висилає **Мр. Т. ПАРАСКОВИЧ Gutenstein Nr 6.**

Дістати можна у всїх аптиках з дрогуериях Галичини котрі средства для звірят на складі тримають. 46 2—12

Парцеляційне Товариство „ЗЕМЛЯ"

У ЛЬВОВІ

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

37 5—54

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не посьлугуюсь.

КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цінники даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий

механік і спеціяліст

18 Львів, Готель Жоржа.

Поручає ся дешеве і совісне артистично ритовниче заведене

А. Зіґмана

у Львові, ул Сикстуска ч. 14

РОБІТНЯ

металевих і кавчукових штампілій

Монограми, герби і всякі гравури — вивіски ритовані і лляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець рольничих руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 73—82

Автентичні заяви по-над 1000 лїкарів

сьвідчать, що

ІХТІОМЕНТОЛЬ

є одиноким знаменитим, через нїякі инші средства недостижимим препаратом против **ревматичним болям, гостцеви, постріли ви, болю зубів або голови**

Усмиряюче ділане подиву гідно скоро і тревало.

Іхтіоментоль до набутя у всїх аптиках і дрогериях краєвих і заграничних в оригінальнім опакованю по 1 коронї за фляшку.

ГОЛОВНИЙ СКЛАД

Хемічна ляборатория аптики

Е. ЕЛЬМАНА

В БОГОРОДЧАНАХ № 302.

Висилає ся найменше 2 фляшки. 10 фляшок висилає ся оплатно за 10 корон. 88

10% 10%

Специяльний Магазин новостий

під фірмою

Д. Г. БЕРҐЕР

1456

Львів, ул. Кі[illegible]ського ч. 2.

Поручає товари модні і галянтерийні для пань і панів по цїпах дуже низьких.

Кождий купуючий, який покличе ся на се оголошенє одержить 10% рабату.

10% 10%

Альпейські

Соснові бонбони

Picea

Найлїпше і найдешевше средство против кашлю 1 пачка 20 сот.

До набутя у Львові у панів апт.: Аткензи, Жовківська 4, Як. Вайер, ул. Карла Людвіка Фр. Девехи, ул Словацького 6, Карло Діль, ул. Панська 11, Карло Ербар, Личакі ська, С. Гай, ц. к. надв. гост, Шим Каетанович ул Совїчна, Тит Лазовський, Городецька 2. Петро Міколяш, Ко ерника 1, Як. Поратинський, пл. Бернадинська 1, Карло Пілявський, Академічна 28, И с. Пінелес, Ринок 29, Г Рубель, К аківська, цїс. рад. К рло Склепінський Рин к, І. Вевюрський, ул. Галицька, Д-р Тит Зарицкий Жовківська. 50 9 12

На сьвята! Найлїпші вина.

Угорське вино

Столове біле	1 літра зр	—·40
„ лїпше	„ „	—·45
Рустер	„ „	—·80
Самородне	„ „	—·60
Зеленяк	„ „	—·55
„ лїпший	„ „	—·55
Геделяйське	„ „	—·55

Австрийське вино

Столове	1 літра зр.	—·50
Кльо терчайбургер	бутелька „	—·70
Мальбертер	„ „	—·70
Менешер Авєбрух	„ „	—·70
Кральовіцер	„ „	—·70
Феслявер Авєлєве	„ „	—·70
Райцінґер	„ „	—·70
Феслявер Кабінет	„ „	—·75
Гуми льдекірхнер	„ „	—·70
Токайське витране	„ „	—·60
„ солодкаве	„ „	2·—

поручає різні жтирольські яблока, мароки, галицькі яблока, боснійські сливки, волоські і туецькі орїхи, американські сїра султанські, різні росийські кармелки, шоколяда Шушард, рос. чай. — Що дня сьвіже десєрове масло поручає

ПЕРШОРЯДНА КАТОЛИЦЬКА ОВОЧАРНЯ

Іван Марковський

ул. Руська ч. 20 (будинок „Днїстра".)

На сьвята! Найлїпші вина.

На провінцаю висилає відворотною почтою. 61 8—5

Новоотворений

перший християнський магазин

готових убрань для Пань і Панів

поручає для практичних Пань

найкрасшїйші пальта

готові або на міру

з найлїпших материй і так дешево як дотепер у Львові не було. Даю гарантию за найлїпші вироби поручаючи ся ласкавій П. Т. християнській Суспільности покликуючись на клич, що свій попирає свого.

41 5—5 З високим поважанєм

Олекса Юлій Ґізелля

Львів, ул. Академічна ч. 12.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·26	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·4	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·4[illegible]	10 30
Черновець	8 05	—	2·25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Ст ніславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10 50
Пустомит	7 39	11 50	3 51	9·40†	10 50
Самбора	8 00	10 30	1 55	—	9 20
Любіня	8 00	10 30	1 55	9·20	11·50
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9 25	10·10
Врухович	7·10	12 40	1·46†	4 50	8 20
Врухович	10·05†	—	8·2[illegible]	5 30	9 8[illegible]
Зимної води	5·50	7·25	·1	5 [illegible]	2 50

З Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	8 45	8·25	2 45	7 0[illegible]	11 10
Кракова	—	8·40	6 1[illegible]	7·20	12·45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	8 20	10·45	2 17	7·00	11·15
Черновець	6 10	9·20	1 55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7 30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7 80	10 45†	1·46	6·35	10·30
Самбора	8·00	11·05	4·80	—	10·51
Любіня	8·20	9·05	2·10†	4 30	10 51
Рави руської	8·1	11·05	—	7 10	11 35†
Янова	6	9·15	1·35†	3 36	8 50
Врухович	8 [illegible]	11·05	2·38	5·45	8·34†
Врухович	05†	12 41†	3·45	7 10	11 35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·30	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком.— Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в вахд і сьвята від 25/6 до 15/9 буквою п — в неділї і сьвята від 16 до 10[illegible] шт[illegible]ем буквою к 1

Перше гал. акційне товариство

РАФІНЕРИЇ СПИРИТУСУ

У ЛЬВОВІ

поручає свої на краєвих і заграничних виставах преміовані вироби, як:

Специяльні овочеві наливки, польські горівки, розолїси, лїкери, руми, коняки

розслїджені хемічно через перші поваги наукові

„Мілуха". 63 5—5

Склади для Львова: площа Бернадинська ч. 2, площа Капітульна 3. Пасаж Гавсмана 7.

Русини! Вступайте в члени „Сокільского Базару" у Львові.

Вже вийшла

нова серия (VII) переписних листків на Сьвята Рождества Крист. Нового Року і Богоявленя.

Серия складає ся з 5 карт чорних і кольорованих і коштує штука 6—14 с.

Великий вибір дарунків на Сьвята

Вертепи з ангеликами, сьвічками в цїні від 70 с. до 3 К. Вишивані краватки по 4 і 5 К. Вишивані сорочки від 12—30 К. О руси від 2—100 К. Ручники від 6 К. Срібні перстені по 1·20 К. Гвардани від 2—6 К. Пояси з пацьорків від 7—100 К. Гуцульські фартухи від 4—20 К. Киптарики (кожушок) по 26 і 30 К. Ланцушки синьо-жовті з Соколом по 2 А. З гербом мошонки для мущин і женщин по 4 і 6 К. Сокільські шапки по 4 К. Килими з гербом і без від 30—50 К. Портрети і бюсти Шевченка, Хмельницького і пр. від 16—50 К. Портрети ручної роботи крайдковані з фотографій по 14 К в рамах за шклом по 30 К і більше. Вироби з глини, тарелї, флякони, омивальні, посуди, фігурки, (типи) попільнички в великім виборі. Альбуми на фотографії від 5—20 К на картки від 3 К, памятники від 1 К. Розмова цьвітів 1·70 К. Листовий папір в хороших касетках від 1 К до 10 К. Гуцульські вироби ножі до паперу по 2·50 К. Ручки по 1·20 К. Лїнії по 5 К. Пушки по 15 К. Рами за 120 К. Тарелї від 15—60 К. Монограми до гафту по 30 с. до вишиваня по 1 К.

Русини купуйте лиш в „СОКІЛСЬКІМ БАЗАРИ" товари добрі і тривкі могуть конкурувати з товарами сьвітових фірм.

Русини: ложуйте грошї на ощадність в нашім Товаристві стопа процентова 5%.

Спричніть скоре зїкупно власного Дому. Стопа процента а 5%.

ТОВАРИСТВО ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВЕ

„Сокільский Базар" у Львові

стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою.

Удїл 25 К вписове 2 К, стопа процентова від вкладок 5%. 87

Іосиф Найман

ритівник

Львів, ул Сикстуська ч. 13

виконує всїлякі гравюри в волотї, сріблї і инших металях, металеві штампілї і кавчукові початкові марки, друкарві „Perfect" і великий вибір фарб до штампілій. 51 8—5

САМОВАРИ!

російські і португальські

і нїтлеві начиня

поручає п.к. надворний доставця

Казимир Левицький

ГОЛОВНИЙ СКЛАД

перцелянн і сила

Львів, пл. Марийська 10.

Цінники даром і оплатно.

54 6—6

Основане в р. 1901.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ

Урядників і Сьвящеників

стоваришене зареєстр. з обмеж. порукою у Львові.

I. **Удїляє позички** скриптові і векслеві на 7%; а) яко личний кредит за відповідною порукою, б) на застав ефектів і полїс житевих в) за кондиктом на доборах службових г) на гіпотеву реальностий. *Скора виплата Довгна сплата.*

II. **Членьский удїл 50 кор.** Дотеперішна дивіденда виплачувана членам від удїлів 6%.

III. **Принимає вкладки щадничі на 4½%** в пївричною капіталізацию і сплачує само податок рентовий від вкладок.

IV Посередничить в заключуваню **„ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЕВИХ"** всякого рода в „Beamten Verein" і товаристві Краківскім. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархії *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства асекурацийного в найвищим преміямв. *Всяких інформацій в справах житевих обевпечень і потрібних друків уділяє безплатно. Чистий висик з сего посередництва дає на руські добродійні цїли, кождий проте повинен обезпечатись на жите лише через Товариство урядників і сьвящеників.*

V. **Купує і продає ефекти** найкорисшїйше, виплачує купони, принимає векслї і ефекти до інкасса.

Льокаль: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Годинни урядові від 9—1 і 4—6½ по пол** 86

Тілько броварови Міщанському в Пільнї заложеному в р. 1842 завдячує пільзненське пиво сьвітову славу. Найбільший і найстарший бровар в Пільзнї. Найлїпше і найсмачнїйше пиво на сьвітї.

Продаж для родин і товариств у вісімках 12½ літра і в бочках рїжної повности.

Охоронні марки: Марка В. В.

„Pilzner Urquel"

„Пільзнер міщанський."

Оломунецьке пиво

з міщанського броварю в Оломунци від 40 лїт у Львовї заведене. Позір перед насїдуваним!

Знак: Орел випалений на бутельці і на корку в написею

„Бровар Міщанський"

крім того на бутельці напись:

Макс Віксель і СИН.

Баварське пиво

з міщанського броварю в Оломунци, в барві і смаку цїкавого на вир пива

„монахійського",

се знаменитий напій і поживний о значній повности солоду.

Просимо всюди жадати.

Експортове пиво

в броварю Його Екселенцаї Казимира гр. Баденого в Буську з найлїпшого ячменю і хмелю.

Сьвяточна варка.

Напиток смачний а здоровий

Всюди до набутя.

Просимо всюди жадати.

Красічинський портер

на спосіб англійського портеру без конкуренції.

Всїлякі роди пива в бутельках півлїтрових, як також сифонах 5-ти або 10 тилїтрових.

Безплатна достава до дому.

Висилка на провінцию в пачках по 25 і 50 фляшок

МАКС ВІКСЕЛЬ і СИН 79 1—2

Львів, ул. Краківська ч. 14. — Телефон ч 97. — Безплатна достава до дому.

ПОЗІР!

Правдиві російські

„АТЛЄТ"

КАЛЬОШІ

Повна ґварантия за якість і тревалість.

Не совгаючі ся прав. диві російські кальоші.

Патенти ч. 6888, [illegible]8020. 18564, 5373, 3422, 2[illegible]74, 18597.

до набутя в лїпших торговлях.

Жадайте всюда лише „АТЛЄТ" ка[illegible]льошів.

86 8—15

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 5. Львів, понеділок 6. січня 1908 (22. ст. ст. грудня 1907). Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „Діло"

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на чверть року	8 „ 70 с.	12 „ 70 с.

З „Додатком" (без почтової пересилки), на цілий рік 38 к., на пів року 19 к., на чверть року 9 „ 50 с., на місяць 3 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають по 30 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поміж і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

З Христовим Різдвом.

Настає сьвято Христового Різдва. Вся Русь-Україна, як вона довга і широка, обходити-ме тор жественно отсе стародавне, руське, величне сьвято. Вся Русь-Україна засяде в Сьвятий Вечір до застеленого сіном стола; в кождій руській хаті знайде ся в кутї соломяний „дїд"; під кождою, навіть найбідніїшою стріхою, знайдеть ся стародавна наша кутя й старосьвітський колач та залунають поважні і величні, стародавні, руські коляди.

Від Вислока і Сяну на заходї — по Дон, Кубань і Кавказ на сходї, від Буга, Припеті і Десни на півночи — по Карпати, по Прут і по Чорне море на полудни, по всій стародавній українській, руській земли однаково сини і доньки Руси-України сьвяткувати-муть отсе сьвято, однакові обряди і звичаї заховують у Сьвятий Вечір, однакові коляди колядують. В Різдвяні Сьвята найяркійше виступає у звичаях національна окремішність Русинів-Українців від всїх сусїдних народів: Поляків, Мадярів, Румунів, Росиян-Москалів і Білорусів, та при тім єдність і однаковість наших народних звичаїв на просторі всеї Руси-України.

Якби наш галицький Русин опинив ся в день Христового Різдва в якім українськім селї над Днїпром-Славутицею, над далекою Кубанию під горами Кавказу, над Чорним Морем або в лїсистих околицях над Припетю або Десною, він не відчув би сього, що знаходить ся сто чи двіста миль від свого рідного села. Не лише та сама українська мова лунає на всім просторі Руси-України, але й однаковісінько всїми Русинами-Українцями сьвяткуєть ся Христове Різдво. Нехай би одначе нашого Русина загнала доля в день Різдва в село мазурське, у корінній Польщи, або в село московське, на північ від Десни, то зараз вдарить його, дихне на нього чужина, чужим він почує ся в тім селї, бо не знайде там тих гарних прадїдних українсько-руських звичаїв, до яких з малку привик: не знайде ні кутї, ні колача, ні „дїда", ні коляд. Ось тому Різдвяні Сьвята се наче наше національне сьвято.

Різдвяні Сьвята є нашим національним сьвятом і тому, бо спільні українські звичаї різдвяні сягають давних-стародавних, перед-історичних часів нашого народа. Нині Різдвяні Сьвята є сьвятом Христового Різдва. Однак початок їх есть передхристиянських, стародавних времен. У наших предків, ще за перших київсько-руських князїв, а ше давнїйше, коли Русини не знали ще християнства, а мали свою стародавну, многобожну віру, основану на хліборобськім житю, — було сьвято народин соняшної сили, що припадало на конець грудня або початок січня, коли день стає рости а сонце зачинає висше ходити. Русини, потомки Сонця-Дажбога, „Дажбогови внуцы", сьвяткували день народин свого сонця та оповили сей день торжественною повагою, навіяли його родинним теплом, надихали його чаром народної поезиї. А тягліть нашої національної культури від давно минулих часів по наші дні пробиваєть ся в тім, що обряди й торжественість сьвята сонця зберігла ся на цілім просторі нашої землї до наших днїв. От-сей „дїд", пшеничний сніп, що на Сьвятий Вечір вносить ся до хати, — се символ (образ) Сонця-Даждбога. А „колядки", які ще сьпівають майже по всїх наших селах а в яких часом нема ні слова про Христове Різдво, се стародавні пісні на честь Сонця Даждбога. Та „красна панна", про яку сьпіваєть ся в колядї, се донька Даждбога, а сей „господар", про якого каже колядка, се сам Даждбог. А в одній колядцї, захованій в гірських повітах, таки й сьпіваєть ся про се, як то було „з нащада сьвіта" як „три богове" сьвіт будували. Стародавне торжество Сонця не погасло з принятєм християнства, а зложило ся разом із християнськими елементами в одну висшу культурну синтезу. Вслухаймо ся в наші християнські коляди, — такі популярні, як „Бог Предвічний", „Нова радість стала", „Вселенная весели ся", — а крізь принесені християнством чужосторонні музичні елементи почуємо прастару, первісну мельодию наших предків, почитателїв Сонця. Суспільність нашої культури, що зберігла ся протягом тисячолїть і перетрівала всї невзгодини нашого історичного бутя, — має в різдвяних обрядах, свій чарівний монумент.

Різдвяні Сьвята є для нас національним сьвятом і тому, бо се найбільше сьвято християнське. Коли до нас прийшла Христова віра, злило ся сьвято Христового різдва з сьвятом „коляди" себто зі сьвятом Різдва Сонця-Даждбога. Нарід прийнив Христову віру і забув поволи про давних богів. Але заховались давні звичаї і обряди, захований ся дїд і колач, і сїно на столї і кутя, заховались і давні колядки — та приросли до Христового Різдва. А Христова віра ширилась і несла нову, християнсько-візантийську культуру, несла письмо, несла нові звичаї нові понятя про мораль, несла зі собою організацию церковну і просьвітну. Зникли поволи давні братовбійства, письменність розширилась по Руси-Україні, росли монастирі і монастирські школи, писались в них літописи, списувалась „Правда Руська"... Христова віра стала розсадником однакової культури по всій Руси-Україні, а церковна організация, з митрополією і Печерською Лаврою в серци руської землї в Київі, стала тим лучником, що твердо тримав при купі нашу народність навіть тодї, як не стало старорускої, княжої держави. Руська віра і руська церковна організация були тим заборолом, о яке розбивала ся сотки лїт чужа напала. А руська коляда довгі часи була неначе руським гимном національним.

Часи змінили ся. Нині ваш нарід двигнув ся культурно, осьвідомив ся політично, прокидаєсь, єднаєсь і кріпшає національно. Маємо за собою свою величаву, славну історию наших дїдів і прадїдів, історию боротьби за волю Руси-України. Маємо всї одну мову, і в тій народній мові маємо спільну велику літерктуру.

Маємо свої просьвітні організації, як „Наукове Товариство ім. Шевченка" у Львові, Київі, Одесї, Харкові, Каменци подільськім, Холмі, Чернигові, Полтаві, Катериногородї і т. д., маємо сотки бурс, тисячі читалень, сотки „Січий" і „Соколів" і т. д.

Ростемо в силу економічно. Маємо „Днїстер" з тисячами агентур, маємо „Народну Торговлю" з десятками філій, маємо сотки руських кас і „Краєвий Союз кредитовий", ростуть як гриби по дощі спілки молочарські, дахівкарські і т. д.

Осьвідомляємо ся і ростемо в силу політично. В Австрії ми здобули виборчу реформу і впровадили 27 широ-народних послів до парляменту і набрали значіня у Відни, в державі. Дасть Біг наберем значіня і у Львові, в краю, як добре возьмем ся до виборів. — На Україні, під російським царем, двигаємось постійно; ніяка сила не може стримати українського руху, що виливає ся в товариствах, газетах, університетських викладах і т. д. В попередній думі мали ми „український клюб" з 46 послів, що станув за автономію України. — Навіть в Америці Русь росте і двигаєть ся: здобула собі епископа, видає нові газети в Канадї, в Злучених Державах і Бразилії.

Часи змінили ся і нині не лише в руський церкві є Русь, але є вона і в книжці, і в газеті, і в читальни, і в соймі, і в парляменті, і в думі, є Русь-Україна в тисячах товариств економічних, просьвітних і політичних — в цілім житю нашого народа. Ми зросли, ми вперед поступили. Наш народ живе, відродилась Русь-Україна до нового житя — не лише церковного, але й загально-політичного і культурного.

А стародавне сьвято Різдва сьвяткуєть ся по всій Руси-Україні по давним звичаям, як сьвідок нашої довговічної минувшини.

Нехай-же лунають по селах і містах всеї Руси-України коляди, нехай витаєть ся вся Русь різдвяним окликом, нехай вся Русь гомонить давними звичаями, ще з часів давної нашої держави. З радістю витаймо Христове Різдво, горді на свою давну історию, памятні на геройські дїла наших прадїдів, охочі до житя і до боротьби за житє, за волю народу, сьмілі і неустрашимі — ми „Даждбогови внуцы!" Покріпімо свого духа, свої серця насстрімо любовю рідної Вкраїни, наче мечі обоюдні, — щоби залякались наші супостати!

Як зійшла колись зоря сьвіту над Вифлеємом, так і сходить зоря волї всій Руси-Україні. Горі чола! Горі серця! Сьміло піднесїмо очи, кріпко возьмімо ся за руки, ми, — сини пра-прастарої Руси-України, — і єдні духом, єдні серцем, єдні мовою, єдні кровю і єдні минувшиною йдїм твердо вперед до шляху просьвіти і осьвідомленя до — Різдва Руси-України!

Ще не вмерла Україна! Христос раждаєть ся! Славіте!

Проблєм української нації.

Квестия, що має два боки: соціольогічно-теоретичний та політично-практичний. Що українська нация — все одно, як хто зве єї: Українцями, Русинами, Малороссами, хахлами, сепаратистами чи як-там — істнує, що вона єсть реальним чинником на політичному полї, що вона проявляє бажанє жити і вибороти собі право на житє, що вона не думає добровільно кластись у домовину — се факт, якого не можуть заперечити навіть найбільш завзяті противники національної самостійности Русинів-Українців, а який вони навіть признають, поборюючи українство на всїх полях суспільно-політичного житя з завзятєм, характеризуючим типову міжнаціональну боротьбу.

Не про сю однак політично-практичну сторону квестиї хочемо тут говорити. Знаємо, що сим шляхом не договоримось з опонентами української, національної окремішности до ніякого путя. На наше твердженє, що українська чи-там малоруська нация істнує та що на основі факту істнованя має вона право рішати сама про себе, має право на політичне „самоозначенє" — наші противники з „общерусского" боку з таким самим п о л і т и ч н и м резоном можуть сказати: ні! Українська нация не істнує, а тим самим і безглуздєм є жадати для неї права на політичне „самоозначенє"! — І справа остане на давній точці, точці політичної суперечки і взаїмного поборювання без пощади і без компромісу, як нема компромісу між бутєм і небутєм.

Проблєм української національности бажаємо порушити нині з далеко ширшого та глибшого становища, ніж становище політичної боротьби. Не суб'єктивно, як предмет політичного спору між нами і репрезентантами „общерусскости", але об-єктивно, як предмет соціольогічно-теоретичного розгляду, хочемо отсе обговорити коротко, о скільо на се позволяють рамці газетної статї, квестию істнованя української нациї і її прав на політичне самоозначенє, на політичну самостійність — без огляду на се, в якій формі: самостійної держави, федеративної автономії, культурної або територияльної самоуправи чи як там, отся національна самостійність мала-б про вити ся.

Чи істнує і чи може істнувати українська нация? — Що за химерне, що за тіснозоре та що за безмисне питанє! Так, як безмисним було-б питанє, чи дерево може рости, чи людина може жити! — Нация се не щось абсолютне, не щось, що істнує само про себе, що наче з неба впяало одним, незмінним, постійним та вічним. Нация — се продукт процесу історичного, поява соціольогічна, ідея о релятивнім значіню, змінна, плинна та безнастанно движима, як вічно змінне, плинне і движиме суспільне житє. І як природа родить рослини і звірів, так істория, так соціольогічні процеси родять нациї. І ні при чому тут людська воля та людське міркуванє, так як ні при чому вони були в творчости природи, коли вона покликала до житя одні по других нові і безчисленні види живого сьвіта. Ось і з того становиша належить оцінювати проблєм української нациї.

Приклонники „одного русского народа від Камчатки по Попрад" виходять із того заложеня, що „русскій народ" був, є і буде одним-одноцїлим та недїлимим в часї і просторі. Початки отсеї національної єдности відносять вони до перших історичних часів східної Европи, до старо-руської київсько-княжої держави. Потверженя її глядають в усїх історичних подіях, що спричинили ся до згуртованя цїлого сарматського низу в руках нинїшної, росийської імперії. А формальною санкциєю для отсеї єдности вважають історичні терміни „Русь" і „руський", з однаковости звуку і з спільности його походженя дедукуючи одність національну південної Руси-України з північною Русию-Московщиною.

З таким самим правом однак приклонники двох, зглядно трех „руських" народів можуть стояти при своїм поглядї, що ніколи не було, нема і не буде одного і недїлимого народа „русского", що перші кроки на історичній аренї ставлять предки нинїшних Великороссів, Білорусів та Українців-Русинів як політично і культурно несконсолїдовані та національно ще неозначені племена, що крізь історию східно-славянських племен сарматського низу тягнеть ся прагматичний ланцюг історичних фактів, стверджуючих безнастанне стремлїнє певних культурно, язиково, етнічно та політично визначуючих ся груп до самостійности, до „сепаратизму", та що в кінци формальна єдність історичної назви „Русь" не доказує в сфері національного питаня так само нїчого, як нїчого не доказують десятки аналогічно спільних термінів (як: Романи, Германи, Британці, Пруси, Нормани і т. д.) на означенє західно-европейських територий чи популяций.

Розвій культурний і політичний та етнічна будова східної вітви Славян ішли значно відмінними дорогами ніж в прочій Европі. Низинна будова великого простору східної Европи, зглядна легкість комунікації і міграций, а вкінци культурна відсталість в пориванню до західної Европи спізнювали процес діффенцияції поодиноких груп серед східних Славян, з другого боку однак пособляли петнєму уодностайненю мови та культури у поодиноких груп. Хоч етнічна, язикова, культурна, а також політична окремішність трех руських груп: північної, північно-західної та південної, даєть ся помічати доволї сильно вже в перших історичних часах, то в національність в новочаснім розуміню перетворюють ся ті групи дуже пізно: найшвидше, на переломі 18-ого і 19-ого віку група великоруська, пізнійше, протягом 19-ого віку група малоруська, а група білоруська тільки-що недавно почала той процес.

Через те невірним, ненауковим і не ведучим до пізнання сути річи являєть ся той спосіб досліду, прихильники якого прикладають до національного розвитку руських племен міру національного розвитку племен західно-европейських, заявляючи з міною тріюмфатора: Коли Німці, Французи і т. д. виступали з означеною національною фізіогномією вже тому скільки-там сот лїт, то Українців тодї ніхто не знав, а була тільки одна Русь, — „аргумент", яким так часто пописують ся ріжні „общеруси", особливо галицькі. В тім то й суть річи, що процесу витворюваня національностий не можна мірити одним хронометром ані ніяким иншим „метром", тільки треба слїдити повставанє і розвиток кождої національности з окрема на її території.

І так національність не є якась поява абсолютна, метафізична, незалежна від часу і простору — в данім випадку: „один Бог на небі і одна сьвята Русь на земли", як люблять „аргументувати" галицькі „общеруси" — тільки поява соціольогічна, яку треба окремо прослїдити в її розвитку від неясних початків аж до повного скристалїзованя.

І коли ми бачимо, що якась етнічна група проявляє змаганє до самостійности: до витвореня власної мови, літератури і культури, окремішної від мови, літератури і культури сусїдних етнічних груп, до представленя й розуміня своєї істориї як окремішної цїлости супроти істориї сусїдів, в кінци до політичної самостійности в теперішности й будучности, загалом: до того, суму чого розуміємо як самостійне і незалежне національне житє, і коли те змаганє до самостійности розширяєть ся, взагалї: розвиваєть ся від неясних початків до повного розуміня національної окремішности від сусїдів, — то тут маємо перед собою процес витворюваня національности. І не потребує сей процес від нікого ніякої постороннєї санкциї, як не потребує санкциї свого істнованя ніякий твір природи, — бо він сам є для себе найвисшою і єдиною санкциєю.

А такий процес витворюваня української національности ми можемо з цїлою точністю прослїдити в розвитку південно-руського племени від найдавнїйших часів. Коли поминемо давнїйші історичні періоди і спинимо ся на тім історичнім фактї, який „общеруси" вважають „возсоединенієм Руси", на Переяславськім договорі, то побачимо, що в нім зовсім ясно зазначена і загарантована окремішність і політична незалежність України від решти руських земель. З того часу те стремлїнє до окремішности і незалежности, мимо всяких перешкод, все росте й росте. Політичні аспірациї Мазепи, переговори Капніста з берлінським двором, відродженє української літератури, Кирило-Методиївське братство, зріст української національної сьвідомости в Галичині і в кінці домаганє політичної незалежности українського народу по обох боках Збруча (як подїл Галичини і прилученє до неї української части Буковини в Австрії і як автономія України в Росиї, — отсе найважнїйші етапи того змаганя до національної окремішности, змаганя, в парі з яким іде також вироблене української мови, розвиток української літератури і культури.

На основі сих обєктивних даних ми вважаємо себе в повнім праві думати, що — і с т н о в а н е у к р а ї н с ь к о ї н а ц і о н а л ь н о с т и є д о в е р ш е н и м ф а к т о м.

Але навіть „общеруси" мають такі „lucida intervalla", що починають сумнївати ся що-до правдивости своєї теориї про „одинъ русскій народъ" і заявляють: Може бути, що історичний розвиток доведе до розділу „одного русскаго народа" на більше народів і з окрема що „малоруське племя" перетворить ся в окремий нарід. Тільки — заявляють вони далї — чому „українські сепаратисти" так завзято обороняють свою позицию? Адже коли їх дїло живе, то воно само пробє собі дорогу, а коли воно лишене житєвих основ, то ніякі заходи не врятують його від загину.

На отсю позицию „общерусів" (вона була недавно сформульована в „Галичанині") ми вповнї пришемо ся. Справдї, коли витворенє й дальший розвиток української національности дїло живе, то його ніяка сила не задавить, а коли воно лишене житєвих основ, то ніякі заходи не зроблять його живим. Тільки „общеруси" не хотять бачити, що ту науку повинні перше всего вони добре затямити собі. Адже власне ми не бажаємо нїчого иншого, як тільки вільного простору для розвитку українства і не боремо ся з нїчим иншим, як тільки з тими посторонними перешкодами, які роблять його розвиткови оборонці „общерусскости". Ми кажемо: Нехай про істнованє української національности рішає її власний розвиток і боронимо тільки права на той розвиток, боремо ся тільки проти насильств, які хотять його спинити. А тимчасом „общеруси" заявляють категорично: „Не было, нѣтъ и быть не можетъ"! — просто драконськими мірами російського правительства старають ся той розвиток спинити. Власне ми, Українці, здаємо ся зовсім на рішенє самого житя, домагаючи ся тільки, щоб того житя не насилувано, коли тимчасом „общеруси", видно, того рішеня самого житя дуже боять ся, коли старають ся всїми способами спинити його розвиток.

Ось так представляєть ся проблєм української національности. Процес витворюваня її є рівночасно найвисшою і єдиною санкциєю її істнованя і від нікого иншого — а вже найменше від тих задивлених в минувшість і позбавлених розуміня для всього сучасного і будучого кругів, які в Росиї і в Австриї репрезентують „общерусскую идею", — вона не потребує.

В квестиї вивласненя.

Незавидна доля чекає Поляків в Пруси. Дїйсно, для сих жертв безпощадного історичного колеса мусить знайти ся співчутє всюда, де національний егоїзм полишив ще хоч би дрібку того, що зовемо гуманностию, альтруїзмом і т. п. І хоч більша частина польської преси раз-у-раз говорить про „paroksyzmy wściekłej radości Rusinów" з приводу нещастя, яке паде на познанських Поляків, — розуміє ся без наведеня хочби одного одиїського факту — мусимо таки зазначити, що серед руської суспільности не впало ані одно слово похвали для пруських гакатистів, а натомість впав неоден голос рішучого осуду.

Не можемо дивувати ся, що польська суспільність в Австриї та Росиї голосно і чинно протестує против вивласненя їх земляків, тілько мусимо застерегти ся против накидуваня нам, спілки у тих протестах і вибиваня собі нашим коштом політичної монети — монети що має бути між иншими обернена... і на вивласненє українського народа. Остаточно, становище нашої публичної опінії вияснено вже достаточно.

Поляки заапелювали, розуміють ся, до цїлого культурного сьвіта і, переважно, знайшли також співчутє на словах... Що за іронія. Ще минулої весни, з нагоди европейських симпатий для нашої вязненої молодіжи, читали ми в польській пресі кепкованє на тему тих симпатий і горде запевненє, що правдиво сильні народи (між ними і Поляки) не мають симпатий і не дбають про них! І ще рік не минув, як та сама преса витягає руку до Европи і жебрає симпатиї против колеги по силї і по несимпатичности та як та преса ловить кожде слово, хоч би й як нещире, висказане ким-будь в оборонї Великопольщи...

Та не тілько се одно повинно би привести розумнїйших Поляків до рефлєксиї. Але дармо! На польський національно-політичний сьвітогляд зложила ся така тьма суперечностий, нельогічностий, мимовільної і сьвідомої облуди, що розбити сей туман майже неможливо. Треба цїлих поколїнь на се, шоб критичною працею визволити польську суспільність з зачарованого колеса, серед якого знаходить ся вона цїле столїте. Треба буде мабуть ще не одного тяжкого допусту божого, заки наступить отверезінє з того чаду.

Може хтось сказати, що годї в теперішну хвилину вимагати від польської суспільности самоаналізи й автокритики; нещастє занадто тяжке, шоби вимагати рівноваги духа. Воно дїйсно бу-

Зміна льокалю!

Отсим маю честь повідомити П. Т. Публику, що звісний СКЛАД і РОБІТНЯ ФУТЕР під фірмою **Володислава Соліна**, передтим Фр. Мрозївський зістане в біжучім місяци перенесений на тоту саму улицю, але під ч. 4 навпроти давного склепу. Поручаючи мою фірму ве ласкавим взгляду П. Т. Публики, стою в поважанєм

ВОЛОДИСЛАВ СОЛІК
у Львові, ул. Собіского ч. 4.

Памятайте, що найлїпша горівка є тілько у фабриці Зигфрида Кребса Склади: Баторого 7, Личаків 3. Пробні фляшочки по 15 кр.

ло-б так, як би... як би ми не знали аж надто добре польської національної психольогії, від Поляків зачавши, на соціял-демократах а la Дашинський скінчивши. І як би так стало ся несподіване чудо, що пруський уряд, переконаний обуренем фантастичних альтруїстів Европи, взяв назад свій проект і прирік сьвяточно більше не грішити, а навіть відправив покуту, завдану самими польськими політиками; — чи гадаєте, що ті політики взяли-б сю науку і до себе? Як би так пруський король просив у них на себе покути, то чи завдали-б йому вони иншу як ту, щоби своїми полками зреставрував їм Ягайлонську Польщу на карках Литовців, Білорусів та Українців? Так їх чільна преса одночасно з жалями на пруське варварство, навіть на тім самім кусни папіру, половину літературну крадіж, переймаючи нераз буква в букву мови й аргументи всяких Більовних, Шмідтів, Посадовських і як ще там вони зовуть ся — підставляючи тілько замість „прусько-німецький" термін „польський", а замість „польський" терміни „руський" або „український" — чи прямо „гайдамацький?". І сиплять ся з тоїж преси, в уст тих самих політиків високопарні слова про „несенє культури на схід", про оборону найсьвятійшого національного права від підлих варварів, про загрожені східні окраїни, про потребу зміцненя національного елєменту на них і сотки иншихподібних фраз.

Одним словом Українці не можуть надіяти ся анї трошка, щоб їх опікуни навчили ся чого не будь із сього листка нової історії, так як не навчили ся з цілих томів давнійшої.

Та мабуть не богато менший туман панує і в головах більшої частини нововиявлених приятелів Польщі. Кілько нещирости й облуди в деяких заявах симпатиї чужосторонних газетярів, політиків і т. п.! Той сам Англієць, що з політичного антагонізму до Німеччини ронить слезу над польським нещастєм, не хоче анї на хвилинку подумати, як то його предки вивласнили з житя і майна старинних Бритів, як цілих пять віків вивлащували Ірляндию і зі свобідного народа зробили масу гельотів. Той самий Англієць певно пінить ся зі злости, як парляментарні заступники сеї нещасної країни заявлять домаганє автономії, як в імя людських прав просять направити хоч у частинці заподіяну їм кривду. Той самий Англієць певно анї в сні не подумає, що ось-то недавно він сам помагав то словом то ділом вивласнювати трансвальські копальні золота. Той сам Англієць, що величаєть ся силою і культурою англьосаської раси, анї руш не хоче подумати, кілько то всякого рода експроприяций зложило ся на ту культуру. Ще викопують в Англії кости давнійших господарів. Де поділи ся первісні власники північної Америки? Що роблять автохтони південної Африки? А сотки мілїонів Індийців? Чиж їх кістки покрили великі простори, а їх нащадки крийть ся як дикі звірі по лїсах не в імя такої самої культурної місії, в якої імени Прусаки вивласнюють польську шляхту?

Те саме дотичить і всіх инших нинішних приятелів Поляків, що палають „сьвятим обуренєм" на вид їх кривди. Небувале й нечуване варварство! кличуть вони і... лжуть. Бувале й чуване! Море сліз і моря крови течуть тим полем, що його зовемо історию. Вивласненє з материяльних і моральних прав се альфа й омега всяких славних, геройских і культурних бувальщин, від початку сьвіта аж до нинішного дня. Ассирийські володарі розтягали вивласненє аж на шкіри підбитих, та здерши їх, покривали ними піраміди й вали. У високо-культурній Греції славні Спартанці вивласнили первісних мешканців Ляконії і Мессенії. Навіть Атенці, без сумніву найгуманнійші з усіх на одів старини, знали „клєрухи", себто забране земель від союзників і роздаване їх власним горожанам. А Римляне! Ті боги сили, державної ідеї і права! Приятелї Поляків покликають ся навіть на римську сьвятість приватної власности, не подумавши анї на хвильку, звідки то взяли ся у Римлян безмежні простори землї зв. ager publicus, як потворили ся з них римські латифундиї, що саме Римляне дали слово „кольонізация", як через неї зникли цілі народи з лиця землї (Етруски, Кельти, Іберти, Траки і т. ин.).

Чи може респектовано приватну власність в середніх віках? Чи не кпили собі з сеї сьвятости Франки, Готи, Вандали, Нормани, Німцї, Мадяри і всї инші без числа? Мадяр і до нинї постійно ограблює з материяльних і моральних дібр поневолені народности, роздираючи одночасно ризу над варварством Прусаків.

Ідім дальше шляхом істориї. Що діяло ся в Чехії по 1620 р.? Де поділи ся давнійші власники землї і кому вона дістала ся потім? А опікунка нещасних Словян матушка Росия! Чи вона забула, як її колишнїй пан, Іван III., вивіз Новгородців над Волгу, а на їх місце привів Москвитян? А яке спустошенє робив Петро В. на Україні по 1709 р. Таких примірів навести можна в безконечність. Прусаки могли-б тепер сьмідо кинути всім обуреним в очи: „Хто з вас без гріха, нехай перший кине каменем у мене!" І певно замовкли-б усї голоси штучного обуреня.

І панове Поляки не повинні забувати, що й польська історія, почавши від Пяста а скінчивши на 1908 р., то безперервне пасмо всякого вивласненя: оружем, законом, гвалтом і хитростию, prawem і lewem. Згерманізованє заодрянських Славян і балтиського Поморя — се виключна заслуга польської держави. Винищенє литовських Прусаків також. Що за страшна Немезида! Під іменем згладженого зі сьвіта племени стає на Польщу найтяжший її ворог. Хто позволив згерманізувати Шлеск на те тілько, щоби могти поживити себе землею українського народа? Польща раз-у-раз уступала з легким серцем західні краї, славянські і свої рідні, на поталу Німцям, аби тілько спокійно вивласнювати з батьківщини Русь та Литву. Чиж бажанє земель на сході не було головним мотивом, що польська шляхта як кліщами держала ся Унії з Литвою? Перший спільний король Ягайло перевів не згірше Більова експроприяцию руських церковних маєтностий. Колись Казимир В. кляв ся заховати ненарушені права віри, язика і правних звичаїв Руси. Сю присягу повторяли і пізнійше польські королї на се, щоб її безпощадно раз-ураз ломити, себто вивласнювати руський нарід з його майна і прав.

Або історія твореня польської великої посілости на Руси, чи се не типовий взорець експроприяції землї від українських хїборобів? Коли тепер польські, навіть демократичні і людові політики й органи гвалтують про utrzymanie polskiej ziemi w rękach polskich, чи вони не дають з повним цинізмом апробату на сю історичну експроприяцию? Ціла істория галицької автономії то богата низка вивласненя Русинів: шкільний закон 1867 р., львівський університет, урядова мова, виборчий закон до парляменту, закон про раду шкільну й учительські семинарії, рентові оселї, закон парцеляційний та вкінци проект виборчого закона до сойму.

Прусаки навіть чеснїйші, бо щирі і не завивають нїчого в бавовну. Вони мимо своєї страшної материяльної сили не знають таких чудових способів поневоленя як польська геометрия виборча. Немилосерні Прусаки, що правда, але що було-б з нами, якби Галичина мала вповни незалежну управу? Чи не повторились би часи Яреми Вишневецького, навіть може з не дуже модними акцесоріями як паль? Не даром же ціле останнє поколїнє галицьких Поляків виховане в обожаню для сього кровавого bohatera kresowego.

Та що криє польська публична опінія, не дуже то ховають поодинокі люди. В приватних розмовах богато Поляків, як їм звернути увагу на анальогію між ними в Галичині і Прусаками в Познанщині, по короткій невдатній оборонї, таки щиро признають, ми робимо те з вами, що Прусаки з нами, тілько у них більше сили. Так говорять приватно навіть польські посли. І не подумають вони, що може марно тратять сили, що як польське населенє всувають ся клином в німецьке від горішнього Шлезка по Гданськ. Як би, пруська династия мала гарантию цілости своєї держави, то Полякам і волос з голови не спав би, та між обома сторонами панувалаб гармонія не гірша, ніж між Габсбургами і Поляками. І дійсно, до 70-их років Поляки були зовсім повноправні в Прусах, мали свої школи, урядову мову, живе культурне житє і т. ин., хоч той самий Бісмарк, що й по тім, правив королівством. Шож отже стало ся?

Панове-Поляки ніколи мабуть і не подумають, що причиною сего звороту в польській політиці Прус є виїмкове становище Поляків у Галичині коштом руського народу. Панове-Поляки зараз почали устроюватись як у власній державі і трубіта на весь сьвіт про польський Піємонт, що відбудує колишню Польщу. Автономію Галичини вони зовсім не використали на культурне й економічне двигненє хоч би й самого польського народу, а зачарували ся ролею великих, буцім-то державних політиків. Галицький сойм став ремісницею давних варшавських соймів; усе публичне і приватне вихованє мало на меті ідеалізувати минувшину і вкладати в уми і серця одинокий ідеал відбудованя Ягайлонської Польщи від моря до моря. Ся патольогічна державна ідея довела до політичних катастроф російську Польщу, і дійсно есть деяка правда в словах котрогось-там октябриста, що економічний та культурний поступ Польщі датуєть ся від відобраня їй автономії, яка підтримувала у польській суспільности націоналістичну історично-державну дурійку.

Та в польській душі за богато старих шляхотських гріхів, щоб дійти до рішучої ревізиї свойого національного сьвітогляду; скоро тілько затріщали основи російської імперії, вистрілила стара fata morgana і поніс ся клич: здобуваймо політичну незалежність. Провідник галицької соціяльної демократиї видав огнисте посланнє в російську Польщу з зазивом до оружного повстаня. Одночасно в Галичині захоплює всю польську суспільність вшехпольська манія, явна пропаганда реставрацийних плянів, що веде не тілько круцияту на руський нарід, але й посуваєть ся до явного зазиву до молодіжи, вступати до армій заборчих держав, щоб бути готовою до дїла. Усї ті прояви мусїли занепокоїти пруські державні чинники. Їм привиділа ся поважна небезпека: ануж прийде така година, а тодї династия мусить ліквідувати свої великодержавні інтереси. Рішено отже випередити той час і на польській земли зробити з Поляків національну меншість, а тодї їм нїчого бояти ся реставрацийних заходів закордонних Поляків так як не боять ся за горішнїй Шлезк. Се полученє фактів таке ясне, що тілько затуманена polską państwowością польська суспільність не бачить того і не вчить ся з того.

Дорогу до симпатий у Русинів Поляки стратили мабуть на все, а накликали собі могучого ворога із заходу. Руський нарід певний, що оборонить себе, як боронив себе 500 лїт; білянсом же польської політики може знов бути безповоротна страта ще одної західної провінції.

Русини не бажають Полякам такого результату, для познанських Поляків мають щире співчутє як віками гноблена нация, що не знає нїяких абсолютних ідей крім ідеї індівідуального і загального добра, культурного розвою, політичної рівности і соціяльної справедливости. Наша симпатия для гнобленої частини польського народа не спинить нас одначе в боротьбі против частини польської нациї, що дає наших гнобителїв. Ми певні, що й серед них появить ся ще якийсь могутний голос з рішучим зазивом: Геть із шляхотським державним маняцтвом, нуже до праці над економічним і культурним двигненєм краю при національній і суспільній справедливости, на одиноку дорогу, що може завести до добра і волї! Коби тілько такий голос не прийшов за пізно...

О соймову виборчу реформу.

Коли наш нарід домагаєть ся від ряду лїт реформи виборчої ординації до галицького сойму і коли справа сеї реформи стала такою актуальною в краю, що під її окликом відбувати-муть ся надходячі вибори до галицького сойму, — то ходить тут не о се, щоби змінити форму виборчої ординації і в новій формі вдержати те, що вже не дає ся вдержати в формі старій, як се роблять автори всїх тих проектів, які з польської сторони появляли ся в соймі. Нї, не о форму ходить нашому народови, а о саму суть, о те, щоб виборча реформа принесла йому те національне, політичне і соціяльне визволенє, яке виборче право в загалї принести може.

А те визволенє може прийти тілько тодї, коли в основу виборчої реформи ляже нистий і для нїяких специяльних цїлий не викривлений принцип загального, рівного, безпосереднього і тайного голосованя. Наш нарід не домагаєть ся нїяких специяльних постанов для охорони яких-небудь своїх прав, він вдоволить ся тим, що дасть йому безоглядне примінене в політичнім житю тої формули виборчого права, яку наука політичного права признає найсправедливійшою між усїми виборчими системами. Нїяких привилеїв але й нїяких прав нижшої категориї! Нехай кождий стане рівний перед загальним, рівним, безпосереднім і тайним виборчим правом і нехай має те, що воно йому признає! Ось становище, на якім стоїть весь наш нарід.

Безперечно, примінене в політичнім житю чисто-демократичної, чотирочленної формули виборчого права виказало також рїжні недостачі. На сї недостачі й покликують ся вороги сеї виборчої системи, боронячи своїх політичних привилеїв. Вказують вони на зріст демагогії, на деморалізацию, яку вона ширить між менше сьвідомою масою, на обниженє політичного рівня законодатних институций, вибраних таким способом і т. д. Не будемо входити в те, чи і в якій мірі ті й богато инших закидів, роблених чотирочленній виборчій системі, оправдані. Зьверне мо тілько увагу на те, що хоч-би вони й були оправдані зі становища того суспільного ідеалу, до якого змагає людство, то абсолютно нїяк не оправдані вони з того політичного становища, на яке стають ті, що роблять їх в оборонї своїх дотеперішних політичних привилеїв. Нехай і так, що загальне, рівне, безпосереднє і тайне виборче право виказує сякі й такі недостачі, але все-ж таки признати треба — і се признає вповнї сучасна наука політичного права — що зі всїх знаних і практикованих виборчих систем чотирочленна система виказує недостач найменше, а добрих сторін найбільше. По-перше відповідає вона найлїпше загально-людському понятю справедливости, яке лягло в основу проголошеня новочасного політичного принципу рівности всїх передправом, а по-друге всї недостачі, як деморалізация мас наслідком демагогії і т. д., не тілько рівноважить, але куди перевисшає те політичне осьвідомлюване і дозріване народних мас, яке вона мусить вести за собою.

І се власне є тут рішаюче. Бо не ходить тут о якусь ідеальну реформу, о реформу, яка була б абсолютно вільна від усїх недостач, яка нараз перенеслаби людство в недосяжні доси сфери ідеалу, тілько о здійсненє того, що доси теория і практика політичного житя признала для загалу (для загалу, а не для жмінки упривілейованих!) найлїпшим в кождім разї богато лїпшим від того, що дає загалови дотеперішна куриальна система.

Та тут виступає польська демократия і являє: Все те добре, тілько мусимо при тім забезпечити наш національний стан посіданя, до того маємо повне право на основі більшої культурної і податкової сили польського народу. Сумнівної се вартости демократия, котра противить ся основному демократичному принціпови абсолютної рівности в політичній області, сумнівні се прихильники загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права, котрі не довіряють сьому праву в його чистій і не викривленій формі, і сумнівний се національний стан посіданя, коли для його охорони треба аж виїмкових постанов. Розгляньмо-ж сї аргументи польської демократиї в оборонї польського стану посіданя.

Національний стан посіданя в політичнім розумінню, се сума політичних прав, котрі на даній териториї посідає нация через своїх членів. В східній Галичині ті політичні права членів польської нациї, се політичні привилеї польської шляхти, а далї польської буржуазиї і бюрократиї. Ті політичні привилеї здобула польська шляхта, котра опісля перенесла їх по части на польську буржуазию і бюрократию, завдяки своєму соціяльно-економічному становищу до краю, а те соціяльно-економічне становище її, се пановане над широкими народними масами, і визискуване тих мас для своїх цїлий.

Руська земля в молодім польського дїдича і праця руського селянина на тій землї, перемінюючи ся в політичну вартість, приймала польський національний характер, ставала польським національним станом посіданя.

Польський дїдич, польський буржуа, польський урядник платить безпосередний податок, що дає привід говорити про податкову силу польського народу. Але що, як не продуктивна праця руського народу, дає йому змогу платити той податок?! Нехай землю польського поміщика перестануть обробляти хлопські руки, — а се перестануть обробляти хлопські руки, — а се нехай відпаде той ринок збуту, що його творить руський нарід зі своїми потребами для польської промислово-торговельної буржуазиї; нехай польська бюрократия потратить ті теплі місця, що їх займає, вдержуючи „лад і порядок" на руській землї між руським народом, — а відпаде та основа, на якій всї ті польські привилейовані верстви платять тепер податок і тим самим зменшить ся податкова сила польського народу.

Так виглядає справа тої „податкової сили", яку міряють посередними податками. І через те годі тут брати під увагу посередні податки, а що найбільше податки безпосередні і податок крови. При тім одначе треба завважати, що і тут обчисленє не буде ще зовсім справедливе, бо пр. консумцийна сила залежить від соціяльно-економічного становища, отже консумцийна сила і звязані з нею посередні податки богатших представляють ся більшими завдяки тим самим причинам, про які щойно говорено що-до податків безпосередних. І через те справжній демократизм проповідує політичну рівність без огляду на соціяльне становище громадян і верств громадянства.

Те саме з культурною силою. На скільк до збільшеня польської культурної сили причинають ся польські упривілейовані верстви в східній Галичині, на стільки жерелом сеї польської культурної сили являєть ся руський нарід.

Одним словом, підставою польського національного стану посіданя на руській землї являєть ся руський нарід, пануванє над котрим позволяє польським пануючим верствам обертати його працю і його силу в польський національний стан посіданя.

І як для справжнього демократа не підлягає сумнївови, що політичні привилеї повинні бути знесені і їх місце повинна заняти абсолютна політична рівність, — так також не підлягає нїякому сумнївови, що політичні привилеї членів польської нациї на руській землї повинні бути знесені в користь політичної рівности для тих народних мас, яких поневолене дало колись основу тим привилеям, отже в користь політичної рівности руських народних мас, а не перенесені і розложені на польський нарід з тим, щоб політичне поневоленє руського народу було задержане й на далї, як сього хоче польська демократия.

З усїх тих причин соймова виборча реформа, коли вона має бути справжньою реформою в дусї народних домагань, а не тілько переміною форми політичних привилеїв, мусить оперти ся на основі чистого загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права.

Але за сим промавляють також чисто практичні причини.

Теперішня куриальна система викликує велике огірченє серед позбавлених участи в краєвім законодавстві народних мас, а те огірченє серед руських народних мас ще збільшаєть ся ізза національного поневоленя. Все те робить національну боротьбу і боротьбу клас в краю анормальною і веде край до упадку.

З окрема що-до руського народу, то дотеперішний розвиток його повинен би раз на все вибити Полякам з голови надію, що вони запанують над ним при помочи рїжних виїмкових законів. Побудувати Польщу на руській землї, се утопія минулого, котру житє вже давно засудило на смерть. Працювати для тої утопії, се значить тратити сили польського народу на марне, замість ужити їх на справжнє скріпленє сього національного організму. Справедлива виборча реформа до галицького сойму, заводячи політичну рівновагу між польською і руською соймовою репрезентациею, зменшила би тим самим польсько-руську боротьбу, зводячи її до властивої в природній конкуренциї народів міри, що вийшло би на користь обом народам краю.

І так всї ті політичні чинники, що хотять втихомиреня національної боротьби і зредукованя її до природних розмірів, а так само обмеженя до природних розмірів боротьби соціяльної, повинні зрозуміти, що єдина дорога до сього: загальне, рівне, безпосередне і тайне голосованє до сойму. А всї серіозні прихильники сеї виборчої системи повинні зрозуміти, що вона неможлива при рівночаснім національно-політичнім поневоленю руського народу.

Обіжник намісника гр. Потоцького до старостів.

Перед кількома тижнями появив ся в „Gazecie Narodowій", а за нею і в инших польських часописях текст замітного обіжника, що його намісник гр. Потоцький мав розіслати до всіх старостів східної Галичини. Не маючи певности що-до автентичности сего тексту, не переказували ми його в „Ділї", ожидаючи на потвердженє його достовірности. Маючи нині з найліпше поінформованої сторони запевненє, що текст, поданий „Gazetoю Narodową", є вірний, вважаємо вказаним, іменно під нинїшну хвилю — в виду зближаючих ся виборів — подати сей обіжник до відома нашій суспільности.

Обіжник сей звучить:

„Від часу до часу доходять мене жалоби — а появляють ся вони впрочім і в руській пресі, — котрі квестіонують безсторонність урядників політичних властий у відношеню до сторін руської народности. Особливо в остатних місяцях з рїжних сторін жалувано ся на те, що політичні власти допускають ся шикан против Русинів, котрі при останних виборах до державної ради в округах, де виступали польські і руські кандидати, імовірно віддали свої голоси на руських кандидатів.

„Не вірю, щоби у котрої-небудь з підвласт-

-нних мені політичних властий могла бути, а тим
мяменше проявлятись на зверх тенденция робити
-втс ріжницю в трактованю сторін ріжних народностий.
Але навіть вийки, навіть поєдні факти, котрі би
могли указувати на менше прихильне успособлене
власти чи поєдних урядників для руського насе-
ления або на якенебудь упереджене при полаго-
-дженню справ, де інтересовані сторони є Русини,
були би недозволеним і карігідним нарушенем
кардинального обовязку власти, котрий велить
всіх горожан держави без уваги на їх народність
-ва тратувати однаково.

„Не потребую Вам пригадувати, що першим
услівем, щоби адміністрация держави могла осяг-
нути добрі результати своєї діяльности, є то витво-
рити в населеню переконане, що воно завсігди
може числити на повну безсторонність і найдаль-
ше ідучу живучість адміністрацийних властий. То-
му здобути довіре населеня мусить бути найваж-
нійшою задачею і найгорячійшим стараньем кож-
дого політичного урядника, а хиби найдрібній-
ша похибка против того довіря мусить шкідливо
відбитись на взаимних відносинах між населеньем а
властию.

„Длятого з цілим притиском припоручаю
Вам, пильнувати, щоби поведене функціонарів
староства із сторонами руської народности було
завсігди як найбільше обективне і щоби ні в чім
не давало навіть позору незичливости або ши-
кани.

„Сей обіжник подасьте до відомости всіх у-
рядників староства“

Що такий обіжник мав вийти, се знали ми
давно і заповідали в нашім дневнику; та довго
прийшло ся ждати, поки його д. 16 грудня 1907
оголошено наче півурядово в „Gazet i Narodow ій,
де не подано навіть дня, коли його видано. П.
намісник видно соромив ся оголосити його в га-
зеті урядовій і в урядовій формі. Все-ж таки сам
факт, що такий обіжник мусів появити ся, і що
ті наче фіговим листком прикритий, показує, що
кепско, дуже кепско діє ся в Галичині, в тім ві-
ділі гр. Потоцького.

Хочемо надіяти ся, що п. намісник видав сей
обіжник не лише про людське око, а розуме йо-
го поважно і схоче поважно придільнувати його
виконаня. Правда, що він так, як і п. Гломбін-
ський, не вірить, щоби шикуване русь-
ких сторін старостами було системою;
все-ж таки, повтаряємо, ми хочемо надіятись і ви-
рити, що його обіжник буде справді виконува-
ний, але заразом зазначуємо, що доси того
виконування не бачимо.

З другої-ж сторони, подаючи сей обіжник і
від себе до відомости нашої суспільности, звер-
таємо сим її увагу, особливо при надходячих ви-
борах до сойму, та пригадуємо нашу пословицю,
що „стереженого Бог стереже“. Треба й самим
стерегти себе; треба й самим пильнувати, щоби
обіжник справді був виконуваний, а не лишив ся
лиш на папери. Треба у всіх випадках надужитя
із сторони старостів і урядників покликуватись на
сей обіжник, а в разі потреби доносити о надуж-
житях до нашої газети і до намісництва,

Тогді і переконаємо ся, чи п. намісник справ-
ді бажає зміни дотеперішної системи.

Три нові виданя Шевченка.

Перед трома тижнями заповів д-р Франко (в
Ділі“ ч. 269 з 13. грудня 1907) появлене нової
книжки, яка „мусить від тепер стати основою всіх
дальших студий над поезиєю нашого безсмертного
Кобзаря і витиснути з обігу всі дотеперішні ви-
даня“. Сею книжкою має бути появивший ся в
кілька днів потім перший том „Кобзаря“, яко
„перший том Творів Тараса Шевченка, виданий під
редакциєю Івана Франка“ (Львів, 1908). Виданє
сеї книжки стало можливим через те, що з архіву
Департамента Поліциї (т. зв. III. Отдѣленія) в Пе-
тербурзі удало ся видобути три зшитки поезий,
які забрано Шевченкови при його арештованю 5.
(17.) цьвітня 1847, а крім того стали більше до-
ступними багато инших материялів, автографи по-
ета або добрі копії, переховуючі ся у приватних
людей і по музеях.

Однакож якби хто по тім заповідженю д-ра
Франка думав, що згадана ним книжка есть єди-
ним повним, полоавним і хронольогічно упорядко-
ваним виданєм Шевченка, яке вийшло після тих
відкрить і на їх основі, той помилив би ся. Таких
видань вийшло в тім році аж три. Найперше по-
явив ся, якось ще в марті, „Кобзарь“, виданий
двома українськими товариствами в Петербурзі
а зредагований В. Доманицьким (XVI і 636 сторін
більшої VIII-ки, ціна 1½ рубля), потім в першій
половині падолиста перший том „Творів Тараса
Шевченка“, яко 6-ий том „Руської Письменности“,
з моєї редакциї (544 сторін, ціна оправного при-
мірника 1 К і 1½ К), а вже наконець в другій по-
ловині грудня згадане виданє д-ра Франка (X і 442
сторін малої VIII-ки, ціна 3 К без оправи).

В. Доманицькому належить ся та заслуга, що
він заняв ся дуже щиро і ревно докладним роз-
слідженем всіх нових як і провіренем давних ма-
теріялів до усталеня тексту і хронольогії поезий
Шевченка, а результатом його студий була най-
перше книжка „Критичний розслід над текстом
Кобзаря“ (Київ 1907, 370 стор. вел. VIII ки), потім
його петербурське виданє Шевченка. Се виданє
для Росиї просто епохальне, бо перше цілком
повне, без найменших пропусків цензурних, але
воно й для заграници дуже важне тим, що в нім
додані деякі нові поезиї і частини поезий, що за-
повнені деякі прогалини, що декуди поправлений
текст і що майже вже цілком вповнена хронольо-
гія. В нім поміщені всі поезиї Шевченка (без дра-
ми „Назар Стодоля“), числом 216, в чисто хроно-
льогічнім порядку, а на кінци є Примітки (27 сто-
рін дрібним друком) з деякими річевими поясне-
неями, найбільше-ж з критичними увагами, варія-
тами і доповненями. Доданий гарний портрет поета.

Моє виданє має такий зміст: Найважнійші
датиз життя Шевченка, Автобіографічні звістки (в
перекладі з росийського: Письмо до редактора
часописи „Народное Чтеніе“ і виймок з повісти
„Княгиня“), Поезиї з часу до заслання (1838—1847
і.), автобіографична повість „Артист“ (в новім пе-
рекладі), а вкінци Приписки с. є. пояснення і до-
повнення. Поезиї розложені в 3 віддїлах: 1) думки,
пісні, посьвяти і т. п., 2) описи, образи, оповідки
і т. п., і 3) більші поезиї, — притім захована і
хронольогія. Як текст так і хронольогія основані
на пильних дослідах, не тілько В. Доманицького
але і кількалітних моїх власних, більші поезиї
поділені на розділи, а менші, там де се було
вказано, на строфи. Текстом се виданє найбогатше
зі всіх, а на поправність звернув я особливу ува
гу. Додані два портрети і рисунок рідної хати
поета. Огже від виданих мною в р. 1902 „Поезий
Шевченка“ се виданє ріжниться основно.

Виданє д-ра Франка має бути, після оголошено-
го пляну [?!] „першим повним, хронольогічно упо-
рядкованим виданєм“, має „стати основою всіх
дальших студий над поезиєю Шевченка“, „має об-
няти всї его твори, обставлені цілим апаратом на-
укової критики“. „Потреба такого виданя“, каже
дальше д-р Франко, „відчувала ся давно“. Вий-
шовший перший том обіймає ті самі поезиї (з рр.
1838—1847 і.), що моє виданє, дальші томи мабуть
що-іно виготовляють ся; отже може прислужу ся
і редакторови і Науковому Товариству ім. Шев-
ченка, котре дає наклад, як вискажу свої гадки,
чи і о скілько в сім томі поставлена ціль осяг-
нена.

Передовсім се виданє має бути повне. А для-
чого-ж не находить ся в нім віршик „В ночи“,
поміщений вже в львівскім виданю з 1867. року,
відтак в „Хуторній Поезиї“ Куліша, а вкінци в
моїм виданю з 1902 року (і, розуміє ся, в тепе-
рішнім)? Правда, се дрібничка, і Доманицький єго
також пропустив; але коли др. Франко такий на-
тиск кладе на повноту і так о неї дбає, що поміщує кожду иншу дрібничку (н. пр. На незабудь
Штернбергу, Панове субскрібенти) навіть в текст,
а не в Примітках (як н. пр. Доманицький і я), то
не належало було і сего віршика поминути. За те
росийскі поезиї „Слѣпая“ і „Тризна“, на мою гад-
ку, ліпше було відложити до иншого тому і по-
містити разом з иншими росийскими творами. Не
знаю також, чи назва „Кобзарь“, яко українська
специяльність, надає ся і до такого збірника, де
находять ся й неукраїнські поезиї.

Друге: се виданє має бути хронольогічно у-
порядкованим. Хронольогічний порядок в чисто
наукових виданях, яким має бути виданє д-ра
Франка, я вважаю відповідним (в науково-попу-
лярних, яким есть моє, то вже ні); але щоби про-
зова передмова Шевченка до другого виданя
Кобзаря стояла посеред самих поезий, се, здає ся
мені, вже пересада в хронольогічнім порядкованю
і сумніваю ся, чи би сам поет на те згодив ся. Та
се менша річ. Важнійший порядок самих поезий. Отже найперше видко, що д-ру Франкови, і так са-
мо Доманицькому, не всі даги знані, хоч і були
оголошені. І так д-р Франко висказує жаль, що
не маємо між иншим дат написаня Тарасової но-
чи і Гайдамаків. А вже-ж ці даги є в женевськім
виданю з 1890 р. і в першім виданю Гайдамаків
з 1841 р. (дата „Пролога“), вони й находять ся в
моїм виданю. Що до хронольогічного розміщеня
декотрих инших поезий, де дат справді нема, то
д-р Франко ріжнить ся нераз і від Доманицького
і від мене; та тут годі за всею певностию сказати,
хто і де має більшу рацию.

Д-р Франко в своім виданю нумеруе стрічки
і акцентуе слова. Се добрі хотя неконечні річи,
тілько-ж новостию, як він каже, воно не есть:
акценти має і Кобзарь з 1860 р. а нумерацию
львівське виданє з 1867 року.

Переходжу до найважнійших річий, до тек-
сту і до критичного апарату.

Що до тексту, головним стараньем д-ра Фран-
ка здає ся бути, щоби він був як найповнійший.
Длятого всаджує в текст дуже часто первістиви
концепт, поодинокі верші і цілі уступи, хоч сам
поет їх опісля викинув, як також пізнійші дописки,
хоч инші видавці те все пропускають, уважаючи
ті вставки не тілько за зайвні але й за некорис-
ні для вартости поезий. Через принятє їх д-ром
Франком поезиї зискують справді на обемі, але
тратять на ядерности. Щоби заповнені були які
дійсні прогалини, як пр. в моїм виданю з 1902 р.
в „Катерині“ або у Доманицького в „Невольни-
ку“, сего у д-ра Франка не видно нігде. Що до
инших відмін в тексті, то д-р Франко, розуміеть
ся, так само як Доманицький і я, узглядняв нові
матеріяли; одначож ріжниці межи нами заходять
нераз досить значні. Годі тут входити в подріб-
ности і спорити, котра лекция ліпша; раз може
бути або може здавати ся ліпшою лекция в од-
нім виданю, другий раз в другім. Але у д-ра
Франка є й такі лекциї, котрі ніяк не дадуть ся
оправдати. Н. пр. „білими ногами“; (17,337) за-
мість лекциї всіх видань „босими ногами“; „кинув
Катрусю свою (21,478), замість „кинув Катрусю
москаль“ (потрібний конче рим до „жаль“); „ска-
жу твою долю“ (46,136), якої лекциї нема в жад-
ній знаній рукописи, ані в жадним виданю, за-
мість „чини ж мою волю“; ритмично кепске і на
нічім не основане „я йшла за водою“ (307, 50)
замість „побігла я за водою“; „сліз“ (347,51) зам.
„сльоз“ (рим до „розлилось“) і т. д. і т. д. „На
степи козачій. На тій степи“ (63, 12 і 13) взяв
д-р Франко вправді з видання з 1844 року, але по-
перше, там стоить, і після правописи д-ра Франка
треба було написати, „степі“, а друге ся москов-
ська форма в пізнійших виданях есть поправлена
і її Шевченко зрештою нігде не уживає. — Бага-
то є також помилок і в тексті і в нотках через
недокладну корректу, в одним місци пропущений
навіть цілий вірш (39, 44), а поправок друкар-
ських помилок, які звичайно подає ся на кінци
книжки, в сім виданю нема.

Ще далеко-далеко менше старанности видко
в критичнім апараті. Дуже часто власне найважній-
ших варіянтів нема, за те нераз подають ся зо-
всім дрібні і маловажні річи, а помилок, недокла-
дностий, фальшивих дитатів є множество. На пр.
зараз в „Катерині“ в 1-ім розділі пропущені ва-
ріянти, які знаходять ся навіть в праським вида-
ню, межи ними і поправки самого Шевченка на
його власнім екземплярі; деякі важні варіянти
приписують ся лише виданю з 1860. р., а вони
знаходять ся і в виданю з 1844. р.; за те подані
деякі маловажні ріжниці в формах або в право-
писи, хоч дальше важнійші ріжниці зовсім помі-
нені. В II-ім розділі „Катерина“ пропущена (13,178)
важна варіянта „сьвітилка“, котру тут навіть на-
лежало би взяти в текст, дальше „б,ло-б“ (13,187),
яку варіянту д-р Франко впрочим любить вноси-
ти замість звичайної лекциї, і т. и. Ідім дальше,
на виривки! На стор. 74 в стрічці 251 ставить д-р
Франко „любить“ і каже: „Так поправляю супро-
тив всіх дотеперішніх видань“. Але-ж инша його
поправка знаходить ся вже в „Вечерницях“ і в льві-
ськім виданю з 1867. р. і в ілюстрованім виданю
петербурським з 1886. р.! На стор. 345 в стр. 11
приписує мені д-р Франко лекцию „наша правда“,
тамже в стр. 13 лекцию „не видере“: а ані одної
ані другої лекциї у мене нема, я згадав лише, і то
навіть не в моїм виданю, ино в моїй розправі
(поміщеній з Записках Товариства Шевченка 1900,
II), що маю у себе рукопись з такими варіянтами,
— а се вже ж зовсім що инше, як і д-р Франко відрі-
жняє добре в иншім місци (349,131). Ба, але на
стор. 350 до стр. 159 приписує мені варіянту, якої
нема у мене нігде, не то в виданю але і в розправі,
ані в тексті ані в варіянтах!

Неувага д-ра Франка має нераз справді дивні
розміри, а властиве переходить навіть всяку міру.
І так пише на стор. 54 до стр. 135: „Звістка В.
Доманицького про надруковане сих рядків
(101—135 „Тарасової ночи“) в „Вечерницях“ 1862
р. хибна“. На ст. 230: „У „Вечерницях“ сеї поемки (Чигирина) не було“. На ст. 351: „В Вечерни-
цях“ 1863 р. сеї поеми (Кавказа) не було“. Отже нехай
д-р Франко загляне ще раз хоть трошки уважній-
ше до „Вечерниць“, а знайде там сї поезиї дуже
легко, бо вони стоять все на першій стороні на
першім місци, і то: Тарасова ніч 1862 ч. 34, Чи-
гирин 1863 ч. 11, Кавказ 1863 ч. 13. А однак д-р
Франко не завагав ся в Записках Наук. Товари-
ства ім. Шевченка (р. 1907 кн. V. ст. 229) ще напи-
сати таке: „Не можемо ощадити В. Доманицько-
му одного докору: легкодушного довіря, з яким
він опер ся на зовсім невірних інформациях, яких
достарчив йому д. Романчук що до деяких публі-
кацій Шевченкового тексту. Ті інформациї доторкають ся поезий Чигирин, Кавказ, Холодний яр
[?!] і подабають на якусь злобну містіфікацию,
якої мотивів я не берусь зрозуміти. Той же Ро-
манчук подав В. Доманицькому хибні варіянти та-
кож з иньших Шевченкових творів друкованих у
Вечерницях, як ось у Русалці. Справді годі збаг-
нути, як воно се зроблено“. [!!]

І ще одно. В згаданій реклямовій статї в
„Ділї“ величає д-р Франко своє виданє задля йо-
го повноти і порівнує під тим зглядом з иншими
виданями, між ними і з моїм, та вираховує, що
„Катерина“ мала в моїм виданю 749 рядків а у
него має 766, Тарасова ніч у мене 150 а у него
195, Великий льох у мене 392 а у него 497, Відь-
ма у мене 638 а у него 697 і т. д. Мені перше
і на гадку не приходило рахувати вершів, але те-
пер я зробив се, і вийшло, як о тім кождий мо-
же переконати ся, що весь сей рахунок д-ра
Франка чиста вигадка: всї ті поезиї мають у ме-
не що до одного верша такий сам обем, як у
него, тілько що у двох з них, в Тарасовій ночи
і Відьмі, деякі частини, яко слабші і самим Шев
ченком опісля відкинені вставки, подані суть не в
головнім тексті але в Приписках...

По таким розсліджуваню і такім представле-
ню зовсім вже, розуміє ся, не дивно, що д-р
Франко не видить поступу в моїм виданю Шев-
ченка з 1902 р. та закидає йому неповноту і ли-
хий вибір варіянтів (а я варіянтів взагалї жадних
не давав та й не мав наміру давати!) і неопра-
влений кепський текст (а мій текст є власне зна-
чним поправленєм попередних видань і д-р Фран-
ко сам нераз користуе сь ним!).

Як таке поведене д-ра Франка зрозуміти, я
не знаю, а як направити, на те нехай він сам
знайде спосіб. Що-ж до его видання творів Шевченка,
го думаю, що добре було би до сего І-ого тому
додати ще пів аркуша і там помістити поправки
та доповненя, а в дальших томах належало би
приложити більше, далеко більше уваги, щоби
се виданє стало справді поправним і хоть трох
ки критичним виданєм. Властиве-ж критичне ви-
данє, котре могло би дійсно „стати основою всіх
дальших студий над поезиєю“ Шевченка, мусіло-б
бути заложене на далеко ширші розміри: такої
основи не подає і „Критичний розслід“
Доманицького, де також є ще браки, недоклад-
ности та помилки, котрі вчасти відбили ся і на
його виданю. О повне критичне виданє повин-
но-б постарати ся Наукове Товариство ім. Шев-
ченка в 50-і роковини смерти поета, котрого імя
воно носить.

У Львові 2. січня 1908.

Юл. Романчук.

Передвиборчий рух.

Равщина. В Раві руській відбудуть
ся збори громадських відпоручників в пятницю
по Різдвяних сьвятах дня 10 н. ст. січня 1908
точно о 2. год. по полудни в сали „Народно-
го Дому“. Прошу всіх громадських відпоручників
равського політичного повіту конечно явити ся
на сих зборах для порішеня дуже важних справ.
— *о. Іван Киприян* організатор.

Сокальщина. Дня 10 с. м. відбуде ся в Со
кали велике віче, на якім стане посол д-р
Петрушевич та на якім обговорить ся справу
виборів.

Заліщиччина. Перші довірочні передвиборчі
збори комітетових громадських з повітів залі-
щицького і тлустенського відбудуть ся в четвер
дня 16 січня с. р. о год. 1. пополудня в давнім
льокалю „Руської Бесіди“ в Заліщиках з слідую-
чим порядком дневним: 1) Справозданє делега-
тів з Народного З'їзду. 2) Справа передвиборчої
організаци. 3) Поставленє кандидата. Вступ на ті
збори будуть мати лишень комітетові громадські,
котрі викажуть ся запрошенями повітової органі-
заци. Для того відповідно до розісланої відозви
просимо всї громади найдальше до 10. січня с. р.
подати повітовій організаци на адресу д-ра Єро-
нима Калитовського, адвоката в Заліщиках, на-
звиска нововибраних комітетових. Комітетових
громадських просимо о як найчисленнійшу участь.
За повітову організацию: *д-р Єр. Калитовський,
д-р Роман Стефанович, Василь Бараник.*

Бобреччина: Дня 10 с. м. відбудуть ся в
Бібрці збори громадських делегатів з цілого
повіта бобрецького в цілі задецидованя кандида-
тури. — За організацию повітову *д-р Гвоздецький.*

Бережанщина: Дня 11. с. м. о год. 11 рано
відбуде ся в Бережанах народне віче, на
якім стане посол Старух та буде обговорювати
ся справа соймових виборів.

Городеччина: Збори громадських організа-
торів і делегатів громадських комітетів з округа
судового городецького в справі виборів соймових
відбудуть ся в Городку, в хаті д-ра Озаркевича
дня 9. січня с. р. (то є в Різдвяний четвер) о год.
1 в полудне. — *Повітова організація.*

Перемищина. В пятницю, дня 10. січня 1908
о год. 11 перед полуднем відбудеть ся в сали
„Народного Дому“ в Перемишли повітовий З'їзд
делегатів і їх заступників з слідуючим дневним
порядком: 1) Справозданє делегатів з „Народного
З'їзду“; 2) Уложенє кандидатури до
сойму; 3) Справа передвиборчої організаци.
Охочі кандидувати до сойму з перемиського ви-
борчого округа, зволять зголосити свою кандида-
туру — коли хотять щоб она на З'їзді була взя-
та під розвагу — найвисше до дня 10 січня
1907 год. 10 перед пол, на руки д-ра Тео-
філа Кормоша, адвоката в Перемишли, як голови
повітової „Народної організаци“ на політичний
повіт Перемишль. — Від повітової „Народної
організаци“ *Д-р Т. Кормош* голова, *Василь Ки-
цула* секретар.

Дещо про український вертеп.

Початок і розвиток нашого вертепа, се питанє
про яке появило ся в новійших часах чимало цін-
них праць. Сими питанями зацікавив ся також
і наш поет і вчений Іван Франко та написав
гарну працю п. з. До істориї українського вертепа XVIII в. Мабуть не без ін-
тересу буде також ширший громаді познайомитись
з сею справою.

На повстанє нашого вертепа зложило ся два
чинники: ляльковий театр і духовна драма.

Колискою лялькового театру вважати належить Єгипет. Із Єгипту переняли сей театр Греки і в часі свого панованя над Азиєю понесли його далї. Нині ляльковий театр, розповсюднений скрізь по Европі, Африці й Азиї. Деякі сучасні письменники беруть собі навіть взірці з лялькових драм і бажають привернути лялько-
вому театрови первісний його блиск і славу.. „Актор — мовить Юрій Карасек у вступі до своєї драми: „Sen o říši krásy“ — се лише сурогат ляльки. Лялька була раніше, як актор. Вона первісна. І тому вона має більше значінє, ніж актор. Упадок театру почав ся тодї, коли покинено ляльку й віддано її вандрівним крамарям“.

Ляльковий театр безпосередно майже не доторкнув ся українських земель, за те посередно, через Польщу, мав він вплив на повстанє нашого вертепа.

Початок духовної драми датуєть ся від т. зв. жолобка, який виставлювано в церкрі на Різдво. Перший „жолобок“ (jaselka) устроїла церков Santa Maria Maggiore в Римі, спонукана мабуть обставиною, що сьвято Різдва Христового було цілком нове — його установив папа Ліберій у 354 році — і показувала ся потреба винайти щось, що привязувало би простий люд до того сьвята та робило те сьвято принадним для нього. Вона почала уставляти в день Різдва в специяльній каплиці ясла, клала у них ляльку Ісуса, кругом приміщувала фігури Марії, Йосифа і т. п. й велїла духовним співати над тими яслами латинські пісні. Від IX в. ширить ся сей звичай по Европі й перебуває ріжні фази свого розвою.

В X віці „жолобкові“ пісні сьпівають ся вже на живих мовах. Рівночасно теж появляють ся замість ляльок Йосифа й Марії передягнені сьвященники, а замість пісень в одноголос — коротенькі розмови.

В XIV—XV в. розповсюднюють ся декуди звичай, що коли Марія і Йосиф, згляднo перебрані сьвященники, сьпіваючи гойдають колиску з лялькою-Ісусом, народ береть ся за руки, танцюючи обходить ту колиску, доторкаеть ся її і сьпіває пісні. Від сего звичаю мабуть і пішла назва різдвяних сьвят „Weihnachten“ (weihen, wiegen) — ніч колисаня.

Згодом сам нарід перебираеть ся за царів, пастухів і т. и. і бере участь в різдвяній драмі, а дїти скачуть довкола колиски з Ісусом і плещуть в долоні.

Реформация XVI—XVII в. призчала незгідним з повагою церкви ті звичаї і виперла їх із церкви. „Жолобок“ переносить ся від тодї до приватних домів і стає переносним „Вефлеємом“ (betlejek, szopka).

Вигляд „Вифлеєма“ цілком простий. Се звичайна деревляна скринка, виклеєна рїжнобарвним папером. У її нутрі бачимо ясла з маленьким Ісусом та фігури Марії, Йосифа, ангелів, царів, пастухів. Школярі чи ремісники ходили з таким вертепом по хатах, „показували ляльки“, сьпівали, танцювали та жадали за се „коляди“.

Звичай гуртових обходів із хати до хати та різдвяні забави нагадують веселі поганські обряди з Сатурналїй та Календ. І не диво! Ті поганські сьвята припадали на день 25. грудня і звичаї з ними получені мусїли перейти на нове сьвято — Різдво.

Майже рівночасно із „жолобком“ була витиснена з церкви і церковна драма.

Основа церковної драми буда проста. З трьох кутів церкви виходили три царі з дарами і сходили ся перед вівтарем. Тут цїлували ся і сьпівали: „Ходїм, шукаймо його і даймо йому дари, золото, миро і кадило“. Відспонювано вівтар із „жолобком“, царі кланяли ся дитинї-Ісусови і складали йому дари. Згодом основа драми розширила ся і збогатила ся новими мотивами: утека Ісуса, різня дїтий, смерть Ірода.

Зі сполуки отже тої різдвяної драми та ляльковой гри з побутовими сценами витворив ся в XVI в. вертеп, чи як Поляки називають „szopka“ „betlejek“,

Коли і якою дорогою зайшов вертеп до Польщі і на Україну — наука не дала рішучої відповіди.

В наших часах ходять ще декуди хлопці з вертепом, „показують ляльки“, грають Ірода, але загалом вертеп переводить ся.

Наш обовязок — зберегти ту стару памятку, а найлїпшою дорогою до того: записувати вертепні гри й пересилати їх на руки Наук. Товариства ім. Шевченка.

Мих. Мочульський.

НОВИНКИ.

— **Всїм П. Т. передплатникам, прихильникам і читачам „Дїла“ бажаємо з колядою всего добра: на щастє, на здоровлє, на многая лїта! — *Редакция „Дїла“.***

— **Скликане державної ради.** Як доносять з Відня, палата послів зберe ся дня 17 марця і буде радити до 11 цьвітня, потім зб ре ся знова дня 17 цьвітня і буде радити до кінця червня.

— **До відома львівського директора зелїзниць.** На головнім дворци у Львові явило ся в суботу, дня 4 с. м., по 2 годині, якраз перед відїздом стрийського поїзду, кількадесять учеників з висших кляс руської гімназиї і зажадало при касї руських білетів. Коли сего їм відмовлено, удали ся до бюра урядника руху і попросили о книгу жалоб. Урядник офукнув ся на учеників і заявив, що жадної книжки їм не дасть; може се зробити тілько їх родичам або шкільній дирекциї. Ученики попросили урядника, щоб передовсім говорив з ними, як з руською стороною, по руськи, а відтак щоб показав їм приписи, після яких ученикам не прислугуе право домагати ся книги жалоб, подібно як всяким иншим пасажирам. На се урядник розкричав ся таки на добре і звелів ученикам забирати ся, инакше звелить їх поліційно викинути. І сп, авдї післав по поліцияитів. Супротив того ученики заявили, що вносять на нього письменну жалобу до дирекциї і вийшли, причім урядник обкинув їх такими епітетами, як: smarkacze, hajdamaki і т. п. Надіємо ся, що львівський директор зелїзниць потягне згаданого урядника до строгої відповідальности і поучить його про його обовязки супротив пасажирів без ріжниці стану та народности. Надіємо ся також, що справою руських зелїзничих білетів займуть ся руські парляментарні посли, бо вже досить тої самоволї зелїзничих дирекций, що кплять собі з рівноправности руської мови на зелїзницях в Галичині а специяльно з міністерського приказу що-до видавання руських зелїзничих білетів. А тимчасом руська публика повинна неустрашимо і консеквентно домагати ся всюди лише руських білетів і на кожду відмову відповідати жалобою, бо лише тим способом покажемо польській гакатї, що не позволимо дальше нехтувати прав нашої мови.

— **Каригідна брутальність зелїзничого урядника.** Пишуть нам з Тернополя: В суботу, дня 4. с. м. гурток учеників тутешної руської гімназії удав ся на зелїзничім двірци до урядника руху і зажадав книги жалоб за се, що при касї не хотїли їм дати руських білєтів. Місто сповнити зовсїм оправдане домаганє пасажирів, урядник з варварською брутальностию витрутив їх за двері, викрикаючи несамовито: „Marsz za dzwi! Na drugi raz każę robotnikowi was wyrzucić!“ — Апелюємо до львівської дирекциї зелїзниць, щоби потягнула згаданого урядника до строгої відповідальности за безправну відмову книги жалоб та брутальну простакуватість, несхожу з характером публичного функціонара. — *Сьвідки.*

— **Проф. „Гецевъ“ кандидує.** З Бучача доносять: На четвер 2 сїчня скликали г—ове д-р Могильницький і Гецевъ покутні збори до тутешної читальнї общ. Качковського. Свободою віч і зборів, яка обовязує з днем оголошеня речинця виборів в урядовій газеті, господинове москвофіли не хотїли покористуватись, бо були певні, що на такі явні й загальні збори зійде ся чисельно все сьвідоме селянство з околиці та не допустить до нїякої киринї в повітї — в так важній справі, як теперішні вибори до сойму. На ті покутні збори прибули головно самі сьвященики москвофіли, які обсїли парохії в бучацькім повітї в більшій половинї; ледви кількох з них привезло своїх дяків або паламарів, що мали репрезентувати дотичні громади як „делєгати“. Нїяких инших селян, як пр. звісного агітатора Пилатюка з Нагорянки, москвофіли не допустили, аби їм нїхто не міг перешкаджати в їх підлій роботї. Очивидно, що зібрані при такім „складі“ одноголосно приняли й ухвалили кандидатуру госп. Гецева. „Він“ — говорили деякі маститі — знаний тілько з москвофілів в околици, в цїлім повітї коли кандидував до парляменту, а тому лише не вийшов, що киув ся за пізно до агітациї. Тепер вже на певно вийде, бо ще українчики не поставили свого кандидата“. Москвофільські менери призабули зовсїм, що нарід по селах бучацького повіта звичайно з чемности і ввічливости до інтелїгенциї, також і до „Москаля“ а в самій річи польського попихача Гецева, все йому перед виборами до парляменту, щоб не шкодити своїм синам в гімназиї, казав: „Пане професор, ви за пізно взяли ся кандидувати“. А тепер каже: „Ей, пане професор, ви за скоро взяли ся, бо ми ще не маємо свого кандидата. Почекайте до 10. сїчня, що рішить віче в Бучачи!“ Sapienti sat було би, тілько не проф. Гецефъ-у! — К.

— **Виборча реформа на Буковинї.** З Чернівців доносять, що буковинський краєвий виділ звернув ся до правительства з просьбою о скликане буковинського сойму на місяць лютий для переведеня соймової виборчої реформи.

— **Пос. Василько і N. Fr. Presse.** З нагоди Нового року пос. Василько вислав до редакциї N. Fr. Presse гратуляцийну телєграму, в котрій також подякував за оборону руської молодїжи та за прихильне відношенє до домагань руського народу. На сю депешу одержав від редакциї N. Fr. Presse таку телєграфічну відповідь: Сердечне спасибі за шире признанє та за слова симпатиї, якими Вам взаїмно відповідаємо. N. Fr. Presse все буде уважати своїм обовязком заступити ся за національну справедливість і бороти ся за її переведенє. Тішить нас дуже, що наші статї знайшли собі у Вас, визначного провідника руского народу, симпатию, до якої прикладаємо велику вагу. Зі ширими бажанями Нового року — редакция N. Fr. Presse.

— **Справа Васїнського.** Слїдство против шайки Васїнського не скоро буде скінчене, бо ще не всї його спільники находять ся під ключем. Львівська поліция розіслала на всї сторони стежні листи за тим спільником, званим „англїком“, що або „Зльотом“ що був у Празї разом з Адамським і Васїнським. Є се львівський жидок Вільгельм Кац recte Гітнер. Говорить плавно по англїйськи та французьки і тому в злодійськім сьвітї назвали його „Англїком“. Його мати мешкає у Львові, а сестра виступала шансонїсткою в тутешних тінглях під назвою Белї Тамарської, аж перед роком вийшла замуж. Васїнський уживав Гітнера до крадежий в европейських містах, що улекшувало йому знанє европейських мов. Англїйської мови навчив ся Гітнер в Англії, де допустив ся крадежи і пересидїв за те два роки в криміналї. Телєграма Васїнського з Праги, надана на три днї перед латинською вілєю до Ст. Устеньского: „прислати зараз Англїйця“ — відносила ся до Гітнера. В Тарнові пізнали тепер на підставі фотографії Васїнського, що він був там свого часу разом з молодою женщиною під назвиском Петра Бабінського і обікрав банкову контору Машлєра. Вправдї його придержано, однак він з'умів спритним способом увільнити ся з рук властий. Тепер пильнує Васїнського в арештї краєвого суду у Львові сильна сторожа. Всадили його до одної з келїй на першім поверсї ще з одним вязнем. Ноги і руки має все сковані. Де відбуде ся розправа против ватажка міжнародних вломників, покищо не знати, бо допустив ся злочинів в рїжних містах, отже буде вести ся спір о компетенцию судів у Львові, Празї, Перемишли і Відни.

— **Розширенє двірця Підзамче.** З Відня доносять, що з причини рїжних недостач на двірци Підзамче у Львові зелїзнична управа, супротив будови зелїзниці Львів-Підгайці, займаєть ся справою значного розширеня того двірця. Довголїтні студиї над сею справою вже покінчені. Зачувати, що в проєктї находить ся значне розширенє шляху і побудованє довгого на 80 метрів мосту на дорозї, яка перехрещує ся тепер в двірцем. Промислові сполученя зі шляхом, які тепер находять ся на Підзамчу, будуть змінені, зате шляхи особові і товарові остануть без зміни. Проєкт має коштувати 2,300.000 корон і буде вимагати досить значного викупна грунтів. Міністерство зелїзниць зарядило вже потрібні публичні розправи і постановило проєкт виконати швидко.

— **Капітан убийником.** Про убитє майора Шенебека в Ольштині подають нїмецькі газети такі подробиці. Майор Шенебек запросив до себе на Сьвятий вечір кілька осіб, між ними капітана Гебена. Сей забавив тілько до 11 години, а потім відійшов мовлячи, що мусить вчаснійше положити ся спати, бо рано вибираєть ся на полюванє. Однак Гебен не вийшов з дому Шенебека, тілько сховав ся в комнатї його жінки, наложив на лице маску і ждав. Коли о 12 годинї майор перейшов до своєї спальнї, всунув ся там Гебен. Майор почувши шелест і побачивши замаскованого чоловіка, вхопив за револьвер і пробував двічи випалити, але револьвер відмовив. Шенебекова ще в день револьвер зіпсула, щоби її чоловік в часї нападу не міг боронити ся. Тимчасом капітан з віддаленя двох кроків стрілив раз до майора і влучивши в чоло положив його трупом на місци. Потім Гебен хотїв кинути убитого до недалекої ріки, щоби здавало ся, будьто Шенебек допустив ся самоубийства, але наслїдком вистрілів збігла ся служба і капітан лишив трупа на порозї а сам утїк крізь вікно. Підозрінє звернуло ся, як звісно, відразу на капітана і його арештовано, бо всї знали, що Гебен удержував з майоровою любовні зносини. При ревізиї найдено листи капітана і майорової. В тих листах умовили ся, як мають зізнавати на випадок, колиб їх арештовано. Впрочім в часї слїдства капітан признав ся до злочину. При тій нагодї виявило ся, що Шенебекова удержувала вже від давна любовні зносини з рїжними офіцирами і вела взагалї розгульне житє. З тої причини майор Шенбек жив від неї здалека, хотяй обоє мешкали в однім домі. Всеж таки про її зносини з капітаном Гебеном нїчого не знав, бо запрошував його майже що день до себе. Гебен умів подобати ся кождому, бо крім гарного вигляду мав ще славу героя з англїйсько-бурської війни. Будучи авантурничої вдачі, з хвилею вибуху сеї війни виступив з пруської армії і поїхав до полудневої Африки, де затягнув ся в ряди бурської армії і справдї визначив ся в рїжних боях, так що президент Крїгер згадував нераз про нього похвально у своїх проклямациях. Майорову Шенебекову також уязнено під замітом співучасти в убийстві. Арештована попала у вязници в гістерню, що переходить майже в божевільність, наслїдком чого слїдство проти неї поки-що занехано. В пятницю пробувала в своїй келїї повісити ся на шнурку від спід ниці, але завчасу не допущено до того.

— **Дрібні вісти.** Адвокат д-р Андроник Могильницький перенїс ся зі Снятина до Перемишля. — Буковинське правительство надало державні стипендиї в річній квотї 210 корон для студентів Русинів черновецького університету, Гр. Ганкевичеви, Ник. Павлусевичеви і Вас. Костецькому. — Уоруженє 42 полків австрийської артилєрії новими гарматами наступить в лютім с. р. — В Берлїнї арештовано надлїсничого Левандовського, котрий дня 29. грудня застрілив поручника Шмідта, заставши його, по несподіваним поворотї в спальни своєї жінки. — Знаний мілїярдер Рокфелєр дарував університетови в Чікаго 11 мілїонів корон на покритє дефіциту за послїдний рік. — Цїсар надав срібний хрест заслуги командантови жандармської станиці, Володиславови Чаплїнському, за виратуванє з нараженєм власного житя чоловіка з топіли. — З Відня доносять, що в спорученю з розпочатого регуляциєю Сяну, повисше устя Яру, постановлено в найблизших роках утворити регуляцийну річну лїнію від устя Яру по Вишатичі. — В Петербурзї помер начальний редактор „Свєта“, Комаров, знаний реакціонер і пропагатор панславістичної а властиво панросийської ідеї, що торк ся свого часу по славянських з'їздах в Празї і т. п. — В Будапештї відбув ся між послами Павлом Естергазім а Т. Калляєм з причини рїжниць в політичних поглядах двобій на шаблї. Калляй одержав тажку рану в чоло, Естергазі легку рану. Противники розійшли ся, не погодившись. — З Відня доносять, що рафінері нафти постановили підвисшити знов цїну нафти о пів корони на метричнім сотнарі. Теперішна цїна нафти виносить 29 корон. — Населенє міста Відня переступило по офіцияльній статистиці з днем 1 сїчня с. р. число двох мілїонів людий. — Віденського „капітана з Кепенїку“, Леонода Гольдшміда перевезено онодї з Фрайзінга до Монахова в супроводї двох жандармів, закованого в кайдани. З двірця відставили його закритою повозкою до поліційної вязниці, звідки вечером мали перевезти його до Зальцбурга.

Оповістки:

Календар. Завтра, в вівторок: Рождество Христове (лат. Валентина). Позавтра, в середу: Собор Пр. Богородиці (лат. Северина). В четвер: Стефана первом. (лат. Мартияни) В пятницю: Муч. в Ником (лат. Павла Пустел). В суботу: Дїт. уб. у Вифл. (лат. Гібенія папи).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понеділок, в вівторок, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторські сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру Коломиї.** Саля „Каси шадничої“. Початок о год. 7·30 вечером.

Ві второк дня 7. с. м. „Ревізор з Петербурга“, комедия в 5 діях М. Гоголя.

В середу дня 8. с. м. другий раз „Фавст“ опера в 6 відслонах К. Гунода. Гостинний виступ А. Гаєка.

В четвер дня 9. с. м. новість: „Житейське море“ (продовженє „Суєти“) комедия в 4 діях Карпенка Карого.

В суботу дня 11. с. м. „Cavaleria Rusticana“ опера Масканього.

☐ **Порядок богослужень на Різдво Христове в Успенській церкві у Львові:** Дня 7 сїчня Рождество Христове: о год. 4 рано повечеріе велике з литією, утреня і наука, о год. 6 рано читана служба божа, о год. 10 торжественна служба божа співана з проповідию, о год. 11½ читана св. служба божа в каплиці, о год. 4 по полудни велика вечірня і акафист. — Дня 8 с. м. П. Д. М. св. Вмч. Стефана як звичайно в неділю, т. є.: о год. 6 рано утреня, читана служба божа і наука, о год. 10 рано служба божа співана і проповідь, о год. 11½ рано служба божа читана в каплиці, о год. 4 по полудни вечірня і акафист.

☐ **Посьвяченє прапора** товариства руських слуг і заробників „Сила“ у Львові відбуде ся в неділю дня 12 с. м. в архікатедральній церкві св. Юра о 9 год. рано. Чину посьвяченя довершить митрополит Шептицький.

☐ **Турки.** Загальні збори „Руської Бесіди“ відбудуть ся в неділю дня 12. с. м. о г. 6 вечером.

☐ **З Дрогобича.** Руське касино в Дрогобичи устроює дня 13. с. м. вечер Маланки з добірною і рїжнородною програмою. — Вступ від особи 60 сот.

☐ **З Комарна.** Аматорський драматичний кружок при читальни „Просьвіта“ в Комарні устроює в четвер дня 9 с. м. в сали задаткового товариства музикально-вокальний вечер Маркіяна Шашкевича. Початок о год. 7 вечером.

☐ **В Буську** відбудуть ся вечери „Сокола“ в читальни „Просьвіти“ „Вифлеємський вертеп“ в днях 8, 9, 14 і 19 сїчня кождого разу о годинї 6. вечером.

☐ **У Фалишу і Станькові** коло Стрия відбуде ся отворенє читальнї „Просьвіти“ в неділю дня 12 с. м. о год. 4 вечером.

☐ **Артист різьбар п. Паращук** виїхав зі Львова на дальші студиї до Парижа. Бажаємо йому найкрасших успіхів.

☐ **З товариства руських студентів гірничих „Чорногора“ в Лубнї.** На загальних зборах товариства вибрано такий виділ на зимовий семестер: Северин Матковський голова, Богдан Ксьонжек секретар, Мілєтон Антоневич касиєр Заразом просить ся старих членів „Чорногори“, як і голову товариства „Русь“ в Ґрацу о поданє своїх адрес. Всякі письма прошу пересилати на руки секретара тов. „Чорногори“: Богдан Ксьонжек, канд. інж. Лубно (Leoben — Straussgasse 1. Steiermark).

☐ **До всеї руської суспільности** відзиваєсь отсим виділ „Руської ремісничої і промислової бурси“ у Львові, котра зі всїх институций народних може найгірше боре ся з недобором. Мимо апелю до всеї руської суспільности, мимо розісланя звітів з чеками за рік 1906, ледве кошти накладу нам вернулись а на внесені петициї до всїх повітових рад в сім роцї ледви 10 повітових рад прислали нам субвенциї. Удержанє нашої бурси при теперішній дорожнї і тяжкій зимі коштує поверх 1.200 корон місячно а ми знаходимось тепер в положеню, що нашим сиротам питомцям, котрі здалека від рідні лиш згадувати будуть про сьвята Різдва Христового, — не маємо що дати їсти. Відзиваємось проте до Вас, земляки, поможіть нам хоть би найдрібнійшими лептами, не забудьте при теперішних сьвятах колядами, та рїжного рода жертвами підперти наші змаганя а жертви, які вплинуть на річ нашої бурси, вернуть ся колись сторицею нашому народови. — *Виділ.*

Нові книжки і видання:

◇ **Сьвіт** чч. (подвійне) 14—15 з 30 жовтня 1907. Зміст: Карпенко Карий: „Сава Чалий“ (історична драма); Г. Ясинський: „Дїд Хведір“ (оповіданє); В. Б.: Наші гетьмани (історична розвідка); Іван Вазов: „Вільна Болгария“ (оповіданє); Гюро Якшіч: „Крівошецка Корчма (оповіданє); „Рідний край“; „Дім гетьмана Розумовського“. Ілюстрациї: Портрети гетьманів Скоропадського, Д. Апостола і Розумовського; палата гетьмана Розумовського; в запорозкій Січи.

Річники „Сьвіта“ з 1906-ого року можна дістати в адміністрациї часописи по цїні 2 кор. (разом з пересилкою).

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 6 сїчня 1908.

Загадочні експльозиї.

Канзас (пів. Америка). В тутешнім „Банку національнім“, на першім поверсі експльодувала бомба. Кілька осіб тяжко ранених.

Атени. На судно „Монтенегро“, що мало везти почту до Константинополя перепачкував оден з низших урядників почтових два міхи з написами „Для нїмецького уряду почтового в Константинополї“. На покладі сї міхи експльодували. Наповнені були острими набоями. Три особи ранені.

Події в Марокко.

Танджер. Рознеслась поголоска, що віддїл кінноти, висланий на розвіди до Медіюна, обсадив місцевість Дар-Береджід, около 20 кільометрів на південь від Медіюна.

Швецький король не коронуєсь.

Штокгольм. Король Густав рішив не відбувати торжественної коронациї з тих мотивів, що коронация не є приписана конституцією, а коштувала-би чималі суми та не відповідає понятям нинїшного часу.

Побіда парляменту в Перзиї.

Тегеран. Президент парляменту, котрий зложив був своє достоїньство з причини, що в парляментї грожено губернаторови міста смертию за непокаранє войск, які стріляли до парляменту, взяв свою резигнацию назад. Учасників атаку на парлямент покарано киями. Вчера опустили узброєні оборонцї конституциї парлямент. Настрій однак обох сторін є недовірчивий.

Розлам серед „Істінно-русских“.

Петербург. Пуришкевич та ще кількох основателїв „союза істінно-русских людей“ по довшій печатній полємиці з головою „союза“ Дубровіном, виступили з союза. Пуришкевич заложив нову партию монархістичну, більш умірковану напряму. Епіскоп Гермоген також виступає з „союза“ та задумує утворити „всеросийский православний союз“.

З росийських атентатів.

Петербург. До команданта чорноморської фльоти, адм. Вірена, що заїхав до одного з тутешних готелїв, намагала ся дістати якась жінка. Тайна поліция арештувала її в брамі готелю. Найдено при ній набитий бровнінг. Жінка не хоче подати свого імени.

Петербург. В процесї против убійників інжинерів міських Берса та Ніберга, одного робітника увільнено, двох засуджено на смерть через повішенє з тим, що мають бути предложені цареви до помилуваня.

На ріжні теми.

Є, ми знаємо, монтіонівська премія за горожанську чесноту; французька Академія Наук має її наділяти своїм лавреатам. Цїкаво, що тепер, коли у Франциї на черзї питанє про „вимираніе націи“, нагорода дістала ся двом „многоплодним“ родинам: одна мала 19 дїтий, а друга — 21 (гм... а кілько монтіонівських премій треба було би роздати в нашій Гуцулії, де можна стрінути матінок 23 — 24 дїтий?...)

Взагалї погляди Академії на горожанську чесноту змінялись досить кардинально, про що сьвідчить хоч би коротенька історія присуджень. Так, на пр., перша монтіонівська премія була видана одній перекупцї бакалійницї за те, що вона розбила найдану на одному вязню Бастилії.

Але вже зараз по реставрациї Людвика XVIII Академія нагородила... слуг, що остали ся вірними своїм панам аристократам або сьвященикам, котрі, не дивлючись на террор, все-ж не переставали тайно відправляти свої богослуженя.

По революциї 1830 р. премія була видана вдовам і сиротам по жертвах революциї. А вже з 1848 р. Академія мала лише на метї боротьбу з революциею; після Седана — найбільшою горожанською чеснотою були проголошені заслуги в войску і т. д. Словом, бачимо, що навіть така, здавало би ся, солїдна madame, пані горожанська чеснота — в Парижи набуває всїх прикмет легкодушної особи і зміняє свій вигляд відповідно до сезону, разом з париською модою.

* * *

Окрім монтіонівської премії французька Академія має ще богато всякого рода фундаций, позіставленых рїжними особами для підтримуваня шляхом премій всяких добродїйних предприємств і т. и. Так на пр. одна премія дістала ся добродїєви, що заснував „пристановища для моряків“. В восьми риболовних центрах побудовані доми, де зимою вільні від роботи рибарі збирають ся, мають там всякі розривки (шахи, доміно і т. и.), газети, гигієнічні напитки (алькоголїчних немає) і т. д. Такі клюби убивають шинки та рїжні „институциї“...

Друга премя дістала ся Львови Лефебірови, що був колись товаришем міністра фінансів, але потім, під впливом смерти близької особи, кинув всяку політичну дїяльність і цїлком присьвятив себе організациї бюра безробітних. Цїлих 17 лїт йшла робота, але за то тепер париське бюро цвите і засновують ся філії по провінциї.

Досить велика премія впала на долю дївчат Марії та Евгенії Круазет: в центрі фабричного района вони заснували приют для маленьких робітниць доохрестних фабрик.

За подібну-ж працю припала премія Жозефині Муген, служниці одного сьвященика. Ся женщина устроїла захоронку для дїтей, родичі котрих мусять працювати на фабриках; а щоби оплачувати льокаль захоронки, ся Жозефина читала по ночах над покійниками.

Суму в 3.000 франків одержала Сюзанна Сансерень, що завела у себе приют для дївчат, котрі приїзджають з провінциї до Парижа шукати працї. Звичайно такі дївчата попадають в руки рїжних спекулянтів, а як її трафить ся місце, то таку просту дївку на кождім кроцї ошукують. В такому-ж приютї насамперед дївчину виучують мийської господарки, котра являєть ся для простої дївки, очевидно, не аби якою мудрістю; потім підшукують посади, стежать за відношенєм роботодавців, а зоставшись без місця, знов дївчина не попадає на вулицю і має собі куток поки-що.

Взагалї — що цїкаво в усїм тім — се те, що за дїло допомочи людям беруть ся не институциї, не великі товариства, громади і т. д., а от собі звичайні прості люде та ще й до того здебільшого не тілько не богаті, а навіть цїлком бідні (як на пр. отся служниця). Чому у... скажім, в наших сторонах як хто і почне якусь філянтропійну роботу на власну руку, то зараз кричить о громадянську поміч, рівнодушність і т. и.? Нї таки, як там не кажи, а любов — все побіждає.

* * *

Цїкавий нарід Французи!

От, напр., Паскаль Бержуно. Бере тонку сїтку, на якій вирито рисунок, обертає ту сїтку довкола передаточного цилїндра і поки вертить ся сей цилїндер, відмічаєть ся релєф рисунка, передаєть ся звичайним телєграфічним дротом куди хочете, а на відбираючому цилїндрі рисунок відбиваєть ся на таку-ж сїтку — і вже!

І от десь вчера трафила ся в Америцї цїкава сцена; кореспондент сфотографував, а на другий день у вечері коло Бучача сьвященик відбирає „Діло“ і розглядає фотографію події, котра відбула ся за тисячі миль лише один день тому назад. Чиж таки не цїкавий нарід Французи?

Давнійше „телєфотографував“ рисунки одии Француз Белен, (а також і Нїмець Корн), але ті продукциї були неясні, бо пунктовані. Спосіб Бержуно, кажуть, незвичайно релєфно передає рисунок і задоволяє богато вимог. Зачекаємо трошки, а діждемо ся, що і в фарбах рисунки будуть передавати ся телєграфом.

* * *

А ще, коли хочете, цїкавійший нарід — се заснувателї „нової Великої Держави“, — Японцї. Били вони Росиян шаблями й гарматами, а і тепер не перестають бити то своїми „мирными забоеваніями“ то своїм, так таки треба сказати, благородством, котре проявляєть ся навіть в дрібницях. От тепер, напр., архиепископ Николай їздив оглядати могили „Росиян, що померли в японській неволї“. І як він мусїв здивувати ся, коли замість простеньких деревляних хрестів, поставлених там „своїм коштом“, архиепископ убачив нараз чудові гранитові памятники, на котрих висїчено імя і призвище покійника, його войсковий чин і назву полку, де він служив. І се над кожним салдатом і офіцером. На островах Сікоку і Мацуяма таких памятників 97; в Хакатера коло Осана — 87 гранитових памятників; в Нагоя — 8 і т. д.

А які памятники росийська бюрократия ставить своїм салдатам, котрі віддали своє житє за її-ж, бюрократиї, добробут? А от досить поїхати до Севастополя, там є так зване „Братское кладбище“. Підіть туда — і обіч памятників генералів, полковників зобачите нараз напис „Братская могила“... Ідете далї — знов „Братская могила“... А далї ще, ще, ще — і немає їм числа... Хто там в тій „братській“ могилї лежить — нїкому невідомо... Та невідомо навіть і скілько там тих „братів“ лежить — чи 50 чи 100 чи двоє... Нехай їм вистарчить „теплої“ назви — братства...

* * *

Росийський бюрократ лиш знає самого себе От тепер звиш 700 осіб обжаловує бувшого міністра п. П. Дурново за те, що сей пан будучи міністром в 1905 роцї, незмірно користав з права адміністративної висилки і засилав кого тільки хотїв. Суд, розглянувши потім „дїло“ висланого, постановив, що жадного злочину сей висланий не поповнив і „выслылкѣ не подлежая“... але що менї з того постановленя, коли мене вирвали з сім'ї, відорвали з посади, можливо що розбили цїле житє?... Загальна сума, на яку позивають Дурново, перевищає 800 тисяч рублїв, але чи знайдеть ся такий наївний, що буде вірити в справедливе при-

Велика продаж на Різдво!
І. ДРЕКСЛЄР і СИНИ Львів, площа Капітульна ч. 2.
ПОЛОТНА, ШИФОНИ, БІЛЄ СТОЛОВЕ, БІЛЄ ЖІНОЧЕ І МУЖЕСЬКЕ, ПАНЬЧОХИ, ШКАРПИТКИ, ХУСТОЧКИ ТАКОЖ ПОСТІЛЬ ВЛАСНОГО ВИРОБУ т. є. КОВДРИ, МАТЕРАЦИ І ПОДУШКИ, СІННИКИ ПРОСТИРАЛА, І СШЕВКИ і т. п. ПЕРЕРОБЛЮВАНЄ КОВДР, ТАКОЖ МАТЕРАЦІВ, в 3 ПОДУШКАХ, ЦІНА ЛИШЕ 1 зр 80 кр. МАЄ НА СКЛАДІ ЗНАНИЙ МАГАЗИН ПОСТЕЛІ І БІЛЯ
1447 Прібки і цїнники даром і оплатно.

Дальматинські Вина поручають НА СЬВЯТА
Братя Дїдоліц Львів — Чарнецького ч. 3.
Можна набути також у Пп: Іосиф Прокш — Льва Сапіги 23. Анна Росіньон — Асника 4. В Тернополи у П. Ф. Нижника (Подільский готель)
52 6—7

суджене йому страт? Не думаю. Більше вірно буде думати, що панови Дурново ще надгороду яку дадуть перед сьвятами на печену курку.

Цифра.

Дещо про календар та про ери.

Люди, доходячи до певного степеня культурного розвитку, відчувають потребу орієнтувати ся в головних, хоч і мало зрозумілих, формах бутя, якими єсть понятє часу і простору. Найбільше що до першого справа виходила незвичайно тяжко. Ще й сьогодня, по стілько віках культурного поступу людства, стаємо нераз безсильні, коли хочемо вглянути в безконечну книгу загадок, якою єсть час; а що-ж говорити про сотки й тисячі поколінь перед нами, з обмеженим сьвітоглядом, з примітивними засобами знання! Потреба, що пхала людий до способів уміти знайти ся в безмежній пустині часу, звертала людську думку в двох напрямах: 1) щоби знайти одиницю для міряння часу; 2) щоби усталити початковий пункт виходу, від якого те міряннє має робити ся. Перший напрям довів до понять дня (доби) і його частин ($^1/_{24}$, $^1/_{12}$). Сю основну міру накидала дуже рішучо сама природа (переміна дня і ночи), тому не було мабуть на сьвітї народа, щоби знав иншу міру а не сю. Труднійше пішло з мірами більшими від дня. Потреба більших одиниць часу зродила безліч усяких календарів.

Досить вчасно, тисячі літ перед Хр., зрозуміли люди, що другою основною мірою часу може бути тілько рік, одначе довгі віки минули, заки пізнано його довжину. Мабутьу Халдеїв перве означено рік на $365^1/_4$ дня, звідси переймили його Єгиптяни, а від них Римляне, а від сих перейшов т. зв. юліянський календар до всїх культурних народів. Як відомо, в сім календари повторяєть ся постійно невеличкий блуд, що спричиняє пост йне опізнюванє календарного року від сонїшного. Се привело до поправи юліянського календаря папою Григорієм XII, яка знана під назвою григорянського календаря; одначе й він не може довести до повної згоди з астрономічним роком. Новочасні місяці повстали з комбінациї року і часу круженя місяця наоколо землї. Вони не мають нїякого наукового значіня, а тілько практичне.

Друге питанє, важне для орієнтованя в часї — знайти пункт виходу, від котрого можна-б міряти час днями і роками — довело до того, що маємо в ріжних часах і ріжних народів усякі початки числення, ріжні т. зв. ери. Низше культурні люди обходили ся й обходять ся до нині без усяких ер, а так рахують літа від певних індивідуальних житєвих подій. Натомість розвинені народи старали ся все рахувати від певного загально-значного випадку, т. зв. епохи. Такі епохи бували ріжні і доси нема одностайної ери для всїх людий.

Треба замітити, що всї епохи обраховувано ex post, сотки і тисячі літ пізнійше по самих подіях, при чім роблено похибки і тому майже нема ери, яка-б дійсно відповідала тому моментови, який хоче взяти за пункт виходу. Найбільше знані ери маємо такі:

1) Від сотвореня сьвіта. Неаби-яка штука означити такий факт! Всї, що старали ся означити його час (а робили се не скорше IV ст. по Хр.), доходили до дуже неоднакових результатів. Основою до обчисленя була тілько сама біблія. Отже не диво, що ріжниці доходять до 3000 літ. Найдовше удержували ся дві дати: жидівська, яка клала початок сьвіта на 3449 р. перед Хр. (обчисляв рабін Гіллел в IV ст. по Хр.) та византийська, що означала початок сьвіта на 5508 р. перед Хр. Сю византийську еру приймила Русь після окрещеня, і від неї датовані всї наші перші літописи. Одначе вже в XIV ст. входить у нас нова ера, від Христа. В Московщині держала ся стара византийська ера аж до 1700 р., на приказ Петра В. введено також християнську еру. Розуміє ть ся само собою, що нїяка ера від сотвореня сьвіта не має найменшої наукової вартости, а виключно тілько практичну. Сьогодня держать ся її тілько Жиди, а й то виключно в релїгійнім житю; в житєвих справах і вони уживають тілько християнської.

2) Від народженя І. Христа почав означати час римський монах Діонїзий в першій пол. VI в. Зразу сеї ери уживано виключно для церковних потреб, помалу вводжено її і для справ сьвітських. Перший Карло Вел. велїв нею значити свої грамоти, від X ст. розширяєть ся вона скрізь по західній і середній Европі. Обраховане Діонїзия показало ся також хибним: самі факти в євангелиях велять класти народженє Христа на 5—7 літ скорійше, аніж подав Діонїзий. Роблено також проби означеня сеї епохи при помочи астрономічних обчислень для появ, що мали бути при народженю і смерти Христа. І тут показало ся, що Діонїзий дійсно помилив ся. Помимо того нїхто сьогодня не думає зміняти того, що утерло ся тілько соток літ, хоч дата народженя Христа виходить фіктивною і можна дійти до куріозного висновка, що ось-то „І. Христос родив ся стілько і стілько літ перед Христом!“ Так само довго був клопіт із тим, як рахувати перший рік нової ери і від котрого дня. Сьогодня усталено, що перший рік перед Хр. називаємо О (зеро), а від того числимо в перед і в зад. Так само загально кладеть ся тепер початок року на 1. сїчня, давнїйше звичайно на 25 марта (Благовіщенє) або 25. грудня (Різдво); новий рік на 1. сїчня взято з римського календаря, він має свою астрономічну підставу.

3) Увесь магометанський сьвіт має свою окрему еру т. зв. Геджра, від втеки Магомета з Мекки до Медіни 16. липня 622 р. по Хр. Тепер отже маємо 1286 р. Геджри.

4) В Индиї уживають одночасно аж трьох ер: перша найстарша мітично релїгійна, дуже складна, що починаєть ся 18. лютого 3102 перед Хр.; друга історична, початок її 57 р. перед Хр.; третя починаєть ся знов 78 р. по Хр. Початок року у них з весною, як сонце вступає в констелянцию Ваги. Їх рік підходить дуже близько під астрономічний.

5) Буддийська ера, числена від смерти сього пророка, датуєть ся дуже неоднаково у ріжних визнавців його науки. Загально приймають 477 р. перед Хр. як найпевнійша дата смерти Будди.

6) Китайцї мають 60 літні періоди, з яких перший починаєть ся 2796 перед Хр. Тепер маємо 44 рік 77 періода.

7) Японцї числять або по хінській ері, або иншій власній ері мікадів, що починаєть ся 18. лютого 660 р. перед Хр.

Деякі ери належать вже тілько до історії; сьогодня нїхто ними не послугуєть ся в житю, хиба в наукових історичних працях. До таких належать:

1) Грецькі Олїмпіяди, кожда обіймала 4 роки, від одних олїмпійських ігрищ до других. Початок їх клали Греки на 23. липня 776 р. перед Хр. Окрім того були в Греції ще льокальні ери, найчастійше по королям та урядникам (в Атенах по архонтам).

2) Римська ера від основаня Риму мала-б починати ся 21 цьвітня 753 р. Вона, як богато иншим, також хоплена з повітря. За римської републики найчастійше раховано по урядованю консулїв. Ера від заложеня Риму уживала ся найбільше за цїсарства та ще довго за християнських часів. Звичайно називано її Варронською від імени того, що її мав увести. В деяких підручниках римської історії стрічаємо датованє по сій ері, прим. у Момзена.

3) З давних орієнтальних ер найбільше т. зв. Набонассара (747 пер. Хр.), уживана в Халдеї, Ассирії, Єгиптї, у Персів.

4) Филипинська ера датуєть ся від смерти Александра В. (324 пер. Хр.), уживана була головно в Македонії.

5) В Сирії уживано довший час т. зв. ери Селевкідів (312 пер. Хр.) та антіохійська (49 пер. Хр.).

6) Ера цїсаря Діоклецияна починала ся (284 р. по Хр. початок панованя того цїсаря); звано її також мученицькою від переслїдуваня християн тим володарем. Якийсь час була в загальнім уживаню в Єгиптї; тамошні християни уживають її ще доси в церковних обрядах.

7) З новійших ер голосну славу здобула була французька републиканська ера (22 вер. 1792), заведена конвентом, а скасована Наполеоном 1806 р. Одночасно з нею уживано нового календаря революцийного: рік мав 12 місяців, кождий по 30 днів (3 декади), та 5 або 6 додаткових днїв; назви місяців були зовсїм оригінальні (прим. Vendemiaire, Brumaire, Germinal і т. и.),

Сьогодня нїхто не думає вводити нової ери. Християнська ера має запевнене право першенства в цїлім культурнім сьвітї, не тілько між самими християнами. Без сумнїву вона колись буде єдино уживаною, зіпхнувши инші виключно до обрядового ужитку. Причина тому не якась її більша абсолютна вартість як такої, овшім, єсть певнійші дати ніж народженє Христа, але головно трудність поставити на її місце якийсь більш унїверсальний факт та дотеперішне глибоке вкоріненє і широке розповсюдненє християнської ери запевнили їй побіду над иншими і принесуть виключне пановане в будущинї.

П. Карманський.

Різдвяні картини.

I.

Мороз різьбить на вікнах цьвіти,
По хатї ходить тінь задуми,
В душі снують ся дивні міти,
А в серцї плачуть скорбні думи.

Ти тямиш?... Тихий шум берези,
Різдвяна пісня, щира мова —
Фальшивий тон — пращальні слези:
„Бувай здоров“... „Бувай здорова“...
Лїрична coda — скрита туга,
Таємний жаль, безсонні ночи —
Вкінци фінал. І мої очи
Обвела сьвіжа темна смуга.

Ти тямиш сю різдвяну драму,

Що раз на все замкнула браму
Моїх надій і мого раю?...

І днесь по довгім, довгім роцї
До різдвяного сядеш пиру,
Як одалїска у сераю.
Скажи, чи серед шуму й виру
Гучних забав на твоїм оцї
Не заясчїють щирі слези?
Чи спів коляд і шум берези
Не струсять з вій твоїх перлини,
Що скане в чарку, гей гірчиця,
І скаже серцю: „Днесь річниця?“..

Мороз різьбить на вікнах цьвіти,
По хатї ходить тінь задуми,
В душі снують ся дивні міти,
А в серцї плачуть скорбні думи.

II.

Затлїли зорі. В низькій хатинї
Сидять у двоє похмурі старцї;
Сидять, схилившись. при повній чарцї,
Мовчать і тужать.

„Писав, що нинї
Буде враз з нами коляд співати...
Вже пізна нічка; пора лягати —
Його-ж і доси нема між нами.
Гей, завалило шляхи снїгами
Для тебе, сину, нешасний сину!
Пішов ти, бідний, ген, сьвіт за очи,
А ми до тебе що день, що ночи
Тоскою линем в чужу-чужину
І заливаєм слїзми дороги.
Наш волос білить іней знемоги,
А ти в касарнї марнуєш сили —
Для кого й нащо — сам Бог не знає.
Коби хоч нинї тебе пустили!...
Затихли співи, село дрімає,
Тебе-ж не видко й не чути доси“.

І похилились, як два покоси,
Що сперлись в летї на корч вілїшини,
Тимчасом в містї їх син коханє
Стоїть на вартї, глядить на зорі,
Втирає сльози і серцем лине
Під рідну стріху.

„А може хорі...“
Безмежна смута й важке страданє
Гнїтуть до скону мужицькі груди.

Між касарнями тріщать морози,
В гучних сальонах пирують люди,
А в него мерзнуть на віях сльози
І серце рветь ся, як птах в неволї.
А з церкви чути веселі співи:
„Христос роди ся з Марії Дїви;
Роди ся в яслах, на чистім полї —
Прийшов на землю глаїти болї“.

III.

Глубока ніч. З вікон палати
На білий снїг падуть рубіни,
Гремить рояль: під ритм сонати
Трясуть ся снїги — блїднуть тїни.

Завмерла гра; гучнїї брава —
І задзвонили срібні чари.
З вікон плив сьвітиль кровава,
По небі блудять сонні хмари,

А в сірій тїни, під стїною,
Жіноча тїнь ковтає сльози
І упиваєть ся тоскою.
По вулиці гудуть морози.

„Коби вже вийшов!... Другу днину
Вялить мене болючий голод;
Я кинула саму дитину,
А в хатї темно, сум і холод.

Велїв прийти... Затерпли ноги,
Важка знемога ломить спину —
Ось-ось звалю ся край дороги...
А так бою ся за дитину! —

Схилила ся в незмірнім болю,
Як скорбна постать Дольорози
Як корчик лугу на роздоллю.
По вулиці гудуть морози,

А в теплій салї ллють ся вина,
Іскрять ся блиски злотоцьвіту
Й лунає сьпів: „Дивна новина;
Христос несе спасенє сьвіту“.

Сельма Лягерлеф.

Царська візия.

Дїялось се тоді, коли Август був царем Риму, а Ірод королем в Єрусалимі.

І сталось, що дуже важна, сьвята ніч спустила ся на землю, найтемнїйша ніч, яку колинебудь видїло око; так і здавалось, що цїлий сьвіт закотив ся в пивницю. Нїяк було відріжнити воду від суші і на найбільш відомих дорогах легко було заблукати. А то з сеї простої причини, що нестало сьвітла з неба. Усї зорі остали ся дома, а любий місяць мав лице відвернене.

Не менш глибока, як темнота, була мовчанка та тиша. Ріки прип нили свій біг, воздух нї дихнув, а навіть лист трепети занехав дрожанє. Хто би був пішов здовж побережа, то був би замітив, що филї не ковтали о беріг, а хто-би був ішов піском пустинї, тому пісок не скреготїв би під стопами. Усе скаменїло без руху, щоби не перебити тиші сьвятої ночи. Не сьміла рости травиця, а цьвіти не мали відваги видавати своїх ароматів.

Сеї ночі хищі зьвірята занехали ловів, вужі не кусали, пси не брехали. А ще краще було се, що нїякий мертвий предмет не каляв би сьвятости сеї ночі тим, що служив би до чогось злого. Витрих не був би втворив нїякого замку, а ніж не був би спосібний пролити кров.

Сеї то ночи вийшла з царських теремів на Палятинї громада людий і завернула через форум на Капітоль. Саме того дня предложили сенатори цареви питанє, чи не згодив би ся на те, аби йому на сьвятім узгірю Риму здвигнути сьвятиню. Август не від разу дав дозвіл на теє. Не знав, чи подобало-б ся богам таке, щоби він мав сьвятиню побіч їх храмів і заявив, що передше хоче принести свому опікунчому божеству нічну жертву, аби в сій справі розслїдити волю богів. І як раз ішов він, в супроводі кількох своїх повірників, зложити сю жертву.

Августа несли в лектиці, бо був старий і не легко було йому вийти на високі сходи Капітолю. Сам він держав клїтку з голубами, що їх мав жертвувати.

Нїхто з жерців, жовнїрів анї панів з ради не товаришив йому в сій виправі, хиба найблизші його приятелї. Служба зі смолоскипами ішла передом, щоби прояснювати дорогу серед нічної пітьми, а за ним поступали раби і несли жертвенний триніг, вугле, ножі, сьвятий огонь і все проче, що було потрібне до жертви.

По дорозї провадив цар зі своїми повірниками веселий розговір і тому нїхто не замітив невимовної тиші і мовчанки сеї ночи. Аж коли вийшли на верх Капітолю, на пусту площу, призначену до будови нової сьвятинї, завважали, що заповідає ся щось незвичайне.

Не могла се бути ніч така, як инші, бо в горі, на березї скелї доглянули дивну-предивну з'яву.

Спершу гадали, що се сьвітить старий, спорохнявілий оливковий пень, а далї думали, що на скелї вийшла старезна статуя зі сьвятинї Юпітра. Вкінци рішили, що се нїхто инший, тільки стара Сибілля.

Чогось такого старого, опаленого вітром, а великанського не бачили нїколи. Ся старезна невіста була страшною; всї були-б радо домів повтїкали.

— Се вона, — шептали до себе — се та, що має стілько лїт, кілько зерен піску розсипало ся на єї рідним побережу. І чому саме тої ночи вийшла з нори своєї? Що вона ворожить цареви і державі, ся, що пише свої пророцтва на листках дерев, в надії, що вітер перенесе єї слова кождому, до кого вона їх посилає.

Були такі затрівожені, що коли би Сибілля була ворухнулась, були-б упали на колїна і доторкнулись землї чолами. Та вона сидїла гей мертва. Скулена на скраю скелї, прислонивши очи рукою, вдивляла ся з дожиданєм в темну, далеку даль. Сидїла, немов би вийшла на гору на те, аби лїпше бачити щось, що дїяло ся в великій віддалї. Отже могла бачити що-небудь в таку ніч?!

В сій хвилї завважав цар і його цїла свита, яка глибока була тьма ночі. Нїхто з них не бачив перед себе на ширину долонї. А що за тиша, яка глуша! Не могли навіть дочутись здавленого шуму Тибру. Воздух був парний і душливий, зимний піт зливав їх чола, а руки мали здеревілі і безсильні. Чув кождий, що надходить щось страшного.

Та нїхто не хотїв зрадити, що він боїть ся; усї казали цареви, що се добрий знак: цїла природа заперла віддих, щоби повитати нового бога.

Взивали Августа, щоби займив ся жертвою, бо Сибілля вийшла з печери відай длятого, аби вклонитись опікунчому духови цїсаря.

Та Сибілля була так дуже занята якимось видїнєм, що навіть не знала, що Август прийшов на Капітоль. Духом перенесла ся в далеку країну і здавало ся їй, що мандрує великою рівниною. В темнотї спотикалась без впину на щось такого, що видавало ся їй земними горбками. Схилилась, аби розслїдити. Нї се не була земля; се вівці лежали. Ішла поміж великі стада сплячих овечок.

І тепер замітила пастирську ватру. Горіла серед поля, а вона наближалась до неї на помацьки. Пастухи лежали довкола ватри і спали, а біля них лежали довгі, остро-кінчасті костурі, якими боронили стадо перед дикими зьвірами. Але отсї малі зьвірята, з горіючими очима і стрипіхатими хвостами, — чи-ж це не шакалї? Однак пастухи не мечуть в них костурами, пси сплять, вівцї спокійні, а дикі зьвірі кладуть ся біля людий на спочинок.

Все те бачила Сибілля, та зате не видїла нїчо з того, що дїяло ся зараз за нею на склонї. Не знала зовсїм, що там поставили жертівник, роз'ярили вугле, насипали кадила, що цїсар вийшов голуба з клїтки, щоби його принести в жертву. Але його руки були такі затерплі, що не були в силї вдержати птаха. Одним махом крил вибив ся голуб на волю і стрілив в гору, в нічну темінь.

Дворяни глянули недовірчиво в сторону Сибіллї. Гадали, що причиною сего випадку була ворожка, що сьвітила гей порохно серед ночі.

Чиж могли знати, що Сибілля й доси вітала духом при пастирській ватрі та що наслухувала одинокого слабенького голосу, що дрожав і переникав мертву тишу ночі? Чула його много скорійше, поки завважала, що він не йде зпід землї, а з облаків темних. Вкінци підняла голову і узріла, як в темнотї мигтїли ясні, блискучі постаті. Були се громадки малих ангелів, що лїтали над землею сюдою й тудою, немов би чогось шукали, та співали солодко і любо.

Підчас того, як Сибілля прислухувала ся ангельським співам, цар забирав ся саме до нової жертви. Мив руки, вичистив жертівник і велїв собі подати другого голуба. Та помимо того, що тепер старав ся що сили вдержати голуба, виховзнув ся слизький кадовб птаха з його руки і птах понїс ся в незмірні простори ночі.

Царя зняла трівога. Кинув ся перед пустим престолом на колїна і в молитві до свого генія благав його о відвернене нещастя, яке ся ніч, здаєть ся, заповідала.

І сього Сибілля не чула. Наслухувала цїлою душею співу ангелів, що розливав ся що-раз сильнійше. Вкінци дійшов до такої сили, що збудив пастухів спячих. Підперли ся на ліктях і глядїли на ясні хороводи сріблистих постатий, що носили ся горішними сумерками, довгими филюючими рядами, як мандрівні птиці. Деякі мали лютні і скрипки в руках, инші знов цитри і гарфи, а спів їх був радісний, гей спів дитяти, та свобідний, гей жайворонків щебет. Чуючи се, зібрали ся пастухи в дорогу до гірського місточка, відки походили, щоби розказати про чудо.

Йшли вузкою, кругою стежиною, а стара Сибілля ішла за ними. Нараз верх гори зайняв ся промінєм. Над ним заясніла велика, ясна зьвізда а ціле місточко на горі мигтїло у сяйві сеї зьвізди мов срібне. Усї хори ангелів поспішили там з радісним криком, а пастухи приспішили крок так, що трохи не бігли. Дишовши до місточка, побачили, що ангели стовпили ся над низькою стайнию, близько мийської брами. Се була нужденна шіпчина з соломяним дахом, а задною стіною доторкала ся скелї. Над нею стояла зьвізда; там гуртували ся щораз численнійше громади ангелів. Деякі сїдали на стрісї, другі спускали ся на скелю за повіткою, другі знов били крилами і перелїтали над нею. Високо в гору била у воздух проміниста ясність.

В сій хвилї, коли зьвізда заяснїла над гірським місточком, проснула ся цїла природа, а й мужі, що находили ся на верху Капітолю, мусїли се замітити; вони почули сьвіжий, любий легіт в просторі, кругом них поплили з дерев солодкі пахощі, дерева зашепотїли, Тибер зачав шуміти, заблисли зорі, а враз і місяць явив ся високо на небі і прояснив сьвіт. А з облаків спустили ся два голуби і сїли цареви на раменах.

Після того чуда випрямив ся Август з дивною радістю, а його приятелї і раби упали на колїна:

— Ave Caesar! — загомонїли. Твій опікунчий генїй дав тобі відповідь. Ти єси Бог, якого мають почитати на верху Капітолю!

А пошана, яку складали мужі цареви з одушевленєм, була така голосна, що вчула її і стара Сибілля та сей крик перервав єї видїнє. Підняла ся зі скраю скелї, на якій сидїла, і зійшла між людий уже без блеску. Була тепер як чорна хмара, що висунулась з пропасти, щоб впасти на узгірє. Прямо страшна в своїй старости. Помервлене волосє звисало з єї голови скупими колтунами, стави єї членів були грубі, спалена шкіра підкривала тїло гей кора з дерева, морщина сидїла на морщинї.

Та мимо того ішла до царя могуча і грізна; схопила його нечайним рухом за згиб руки, а другою показала на далекий Схід.

— Диви! — закликала, немов розказуючи, а цар піднїс очи і глядїв. Простір щез перед його очима і перенесли ся обоє на далекий Схід. І узрів під скальною стїною убогу стайню, де в отвертих дверях клячало кількох пастирів. В повітці побачив молоду неньку, яка клячала перед дитятем, що лежало в яслах на сїнї.

Великий, костистий палець Сибіллї вказав на сю вбогу дитину.

— Ave Caesar! — закликала Сибілля з глумливою насьмішкою. — Сей тобі Бог, що буде мати на верху Капітолю престоли!

Цар подав ся від неї, мов від божевільної. Але Сибіллю огорнув непереможний пророчий дух. Її мутні очи розгорілись, її рамена простерли ся до неба, її голос покріпшав так дуже, що, здавало ся виходить не з неї; мав такий звук і силу, що можна було його чути на цїлому сьвіті. А се, що голосила, здавало ся, горі на зьвіздах читала.

— Як Бога почитати будуть на Капітолю Христа, що сьвіт відновить, або Антихриста, — але не марну людину!

Рекла і перейшла поміж мужів, що від страху здеревіли, та зійшла зі склону узгіря і щезла.

А другого дня Август видав до народу строгу заборону здвигати йому на Капітолю сьвятиню. Натомість здвигнув там сьвятиню новонародженому Богу і назвав її „Небесним престолом“ — Ara Coeli.*)

Переклав Петро Карманський.

*) На Капітолю стоїть християнська базиліка „Ara Coeli“, перер блена з поганської базиліки того-ж імени, що її по римським переказам мав збудувати цезар Август на місци, де мав візию, яку авторка використала до своєї різданної легенди. — Перекладчик.

Симптоматична книжка.

(История Украіни-Руси, з 210 малюнками і портретами та 9 картами. написав Микола Аркас, Петербург, 1908, ст. 384, вел. 8°.)

І нехай наші вороги повтаряють відому пісоньку про безжизненність української справи в Росиї! Нехай „Галичанинъ“ перемелює за „Новим Временем“ блазенські догепи, що — мовляв — упадок указу з р. 1876 дав доказ повної безгрунтовности української національної ідеї! Нехай тїшать ся здорові, ми почекаємо — і на кінци будемо ми сьміяти ся.

Певно, були українські фантасти, які гадали, що українська нация в полїгично-культурнім значінню, то якась зачарована царівна стережена змієм з р. 1876, і досить його убити, а царівна засиче повним блеском і здивуєть ся весь сьвіт Божий... Та розчарували ся доволї сильно. Виявило ся, що змий таки сам здох, а царицю показала ся як бідна, обдерта, нужденна сирота. І чи могло бути инакше? Тверді уми знали з гори, що як-раз із упадком заборони на українське слово почнеть ся що-тілько ера тяжкої, безупинної, систематичної та енергічної праці, щоб українському народови здобути хоч-би саме тілько горо-

жанське право в сімї европейських наций. „Висше себе не підскочиш“ — говорить приповідка і про неї повинні були тямити й наші ентузиясти. Таж цїле одно поколїнє Украіни (1862—1905) пережило в тюрмі, не мало навіть можности плекати свою культуру, двигати ідею власного народа. Усе, що зроблено старшими поколїнями, силоміць передано в історичний архів, а в його мурах блукали тілько блїді тїни недобитків. На трийцять кілька лїт вирвано народови язик — річ небувавала в істориї; тому хто може дивувати ся, що дволїтнї зусиля горстки недобитків не довели до того, чого бажалось би і чого сподївало ся!

Два роки — який маленький момент в еволюциї народів! Одначе, хто придивить ся йому близше, хто схоче його оцїнити відповідно обставинам житя, хто буде його міряти мірою, взятою із всесьвітної істориї — той стане инакше судити нинїшний стан української справи в Росиї. Годї тут менї широко аргументувати сю гадку. Хто має уха й очи, нехай слухає й дивить ся...

Я зверну увагу тілько в один бік. Україна, по довгім омертвінню, по віковій политичній неволи, стративши національно всї культурнїйші верстви, без усього новочасного складного механїзму культурного житя — консумує велику масу національної історичної літератури. В 1904 р. появила ся перша ластівка, знаменитий „Очеркъ исторіи украинскаго народа“ проф. М. Грушевського; а вже 1906 р. вийшло його друге виданє. Тогож самого року появляєть ся Ефименкової „Исторія укр. народа“ у двох частинах, а незабаром потім популярний витяг із неї. У Київі видано в р. 1906 нараз аж три популярні підручники української істориї, два зладжені Б. Грінченком, один О. Коваленком. У минулім знов роцї видано в Петербургї незрівнаний взорець популярної істориї „Про старі часи на Украіні“ проф. Грушевського. Під кінець тогож року виходить знов книжка, якої заголовок виписано в горі. Усе те видавано великими накладами. Тут нема соток, тілько тисячі і десятки тисячок примірників накладу! Не забуваймо при тім, що одночасно розходить ся гарно велика „Історія Украіни-Руси“ проф. Грушевського (готовить ся вже 3-тє виданє від 1898 р.!), що Імператорська Академія Наук й одна велика видавнича фірма у Петербургї пропонують авторови на корисних умовах росийський переклад сього великого твору, а й сам автор готовить ще одну форму історії Украіни, популярну, але широку й богато ілюстровану. Не згадую зовсїм про специяльні брошурки на історичні теми, численні статї в часописях і т. ин.

Куди-ж подівать ся така маса історичної літератури? Чи не завчасно чорна галич кряче? Нехай-же собі кряче!

Та вернім до книжки д. Аркаса. Автор її — потомок українського козацького панства — хоч сам історик-дїлетант, та хоч не слїдив істориї по жерелам, всеж таки любить горячо трагічну минувшину свого народу і знає все важнїйше з української історіографії. Ціль його книжки — чисто популярна і з того боку беручи вповнї здобута. Певно, як брати кождий висказ на критичний науковий варстат, то знайдеть ся дещо й закинути його оповіданю, але було-б несправедливо оцїняти його працю з того боку. Найцїннїйша в сїй книжцї безперечно ілюстрацийна часть. Так богатої малюнками книжки у нас ще не бувало. Задля того можна їй ворожити як найкрасший успіх. Деякі малюнки очевидно стилїзовані на московський лад, але в браку инших спасибі і за сї. Поважний закид можна би зробити лиш етнографічній картї Украіни: Галицька Русь на нїй сильно обкроєна, а угорська таки зовсїм пропущена. Разить нас трохи неукраїнська а московська форма деяких імен: Рурік, Ростіслав, Метіслав і т. ин. За те піднести треба легкий виклад, щире національне чутє й теплоту в оповіданю.

Ми певні, що наша публика прийме сю книжку дуже радо, тим більше що вона надаєть ся на прикрасу домашнїх книжкових збірок, на подарунки то що. З окрема не повинно бракувати їй нї в одній сїльській читальни: селяне знайдуть у нїй приємну і корисну лектуру.

7.

(Від редакциї: Історию Аркаса можна замавляти в книгарни тов. ім. Шевченка у Львові по цїні 4 кор. за дешевше неоправлене виданє, а 8 кор. за розкішне, гарно оправлене виданє. На пересилку почтову треба залучити 60 сотиків).

КОНКУРС.

Гобовний Видїл „Просьвіта“ у Львові розписує отсим конкурс на слїдуючі одноразові запомоги стипендийні на рік 1908:

1) На 1 запомогу з фонду стипендийного ім. **Тараса Шевченка** в квоті 200 К. О сю запомогу можуть убігати ся перед всїм убогі талановиті літерати і артисти руської народности, як також убога талановита молодїж руської народности, що по укінченю шкіл висших віддає ся специяльним студиям науковим.

2) на 1 запомогу з фонду стипендийного ім. **Теодора Качали** в квотї 240 К, призначену для сина селянина господаря руської народности, ученика шкіл середних або студента університету з цензурами в сьвідоцтві переважно від начальними, зглядно добрими кольоквіями.

3) на 10 запомог з фонду стипендийного ім. **Станислава Новосада** по 240 К, призначених для учеників шкіл середних

4) на 10 запомог з фонду стипендийного ім. **Станислава Новосада** по 240 К, призначених для учениць шкіл середних. [При запомогах під 3) і 4) мають першенство сироти по руських сьвященниках].

5) на 5 запомог з фонду запомогового ім. **Михайла Спожарського** по 180 К, призначених для убогих учеників низших кляс гімназияльних, синів руських сьвящеників з Галичини і Буковини.

6) на 2 запомоги з фонду стипендийного ім. **Ольги з Гузарів Левицької**, по 24 К для учеників VII або VIII. кляси руської львівської гімназиї, що суть а) бідними сиротами, б) відбували дотепер науку безперервно в одній з руських гімназий в Галичині, в) з руської мови мають поступ дуже добрий та віддають ся науцї сеї мови з замилуванєм (що має посьвідчати дотичний учитель).

Поданя о наданє повисших запомог стипендийних, заосмотрені в сьвідоцтва убожества і сьвідоцтва шкільні, належить вносити до Головного Видїлу Товариства „Просьвіта“ у Львові (Ринок ч. 10) належить до 15. лютого 1908

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта“.
Петро Огоновський, голова. *Д-р Іван Брик*, секретар.

Оголошеня.

— Руська артистично-слюсарська робітня ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові, ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкцийно-будівельного. Виконанє стараннє, совістне і точне. Цїни дуже умірковані. 89

ПОДЯКА. Мило нам на сїм місци зложити найщирїйшу подяку Вп. Д ру Süsswein-ови лїкареви в Перемишли і Вп. п. М. Прима директорцї „Руського Інституту для дївчат за безкористовну а незвичайно совістну і уміютну опіку в слабости нашої доньки Стефанії Кульчицької, що хорувала в Інституті на шкарлятину. Нехай Вам Бог заплатить за Ваші труди — до такої любови і пожертвованя для чужих дітий яке ми видїли особливо у Вп. Директорки Інститута — ми оплатити не годні. Вощанці 1 1 1908. *Родичі*. 92 1—1

— **Vermittlungsamt in Neuberun O S Preusen**: пошукує на надходячий весняний сезон більше число урядників які володїють мовою руською, нїмецькою і польською в слові і письмі. 75 2—2

До „Народної Гостинниці“ приїхали 5. І. 1908. Мария і Іван Смолиньскі, Коломия: Зофія, Йосиф і д-р Іван Скоморовські, Кути; Володимир Чех, Коломия; Юрій Тустановський, Львів; Іван Сарматюк, Орава; Ярослав Герасимович-Сколе; Омелян Терлецький, Тернопіль; Василь Левицький, Сокаль; Василь Фірман, Камінка струмілова; Іван Ріпецький, Болехів; Роман Кульчицький, Богородчани; Ярослав Вовківка, Серники середні; Франц Озанїч, Будапешт; Кость Пекний, Отинїя; д-р Михайло Новаковский, Богородчани; д р Евген Олесницький, Стрий; д-р Максимілїян Цетербавм, Болшовцї: Степан Шухевич, Дрогобич; Іван Коссак, Коросно; Вартоломей Марків, Перемишль; Остап Горбачук, Кристинополь; Теофіль Долинський, Броди; Володимир Бабяк, Перемишль; Михайло Цап, Перемишль; Михайло Рогатин, Львів; д-р Іван Ципановський Іван, Городенка.

Надіслане.

Окуліст
Д-р Яворський
Львів, Сикстуська ч. 15. 24

Д-р Гукеви-ч
повернув і ординує як давнїйше, ул. Гродзїцьких ч. 4. 80 2—3

Мед. анушерка
Д-р С. РАППАПОРТ
повернув і ординує в Тернополи при ул. Руській число 13.
займає ся також від тепер без болю вириванєм, пльомбованєм і вставлюванєм зубів. 82 2—3

Яко добру і певну льокацию
поручаємо:
4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ „ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїгациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїгациї пропінацийні і всякі ренти державні.
Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім
КОНТОРА ВИМІНИ 4
ц. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного.

Всякі монети заграничні купує і продає по найдешевших цінах
ДІМ БАНКОВИЙ і КОНТОРА ВИМІНИ
Сокаль і Лїлієн
Порученя з провінциї відворотною почтою без дочисленя провізиї. 5d 10—?

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька І.
(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають
Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Кандидат IV. року сем. учит. пошукує девіцї Згод шуватись: „poste restante“ п. Я нів но вий. 66 4 4

Іконостаси виготовляє писля стилевих планів різбарська робітня **Евст. Щуплакевича** Львів, улиця Шпитальна ч. 28. 4-а

МЕД патока найлучшої якости 5 кільо 5·80 і 6 кор. оплатно. Питні меди домашнього виробу, відзначені медалями 5 кільо від 4·80 до 9 кор. оплатно. Мед в власної пасіки може дати лиш властитель найбільшої галицької пасіки а подібні оголошеня мають пасічників суть ложні
Евгеній Білиньокий в Збаражи.
81 3—10

Маґазин ґалянтер. товарів
ЛЬВА МЕРЕРА
у Львові, ул. Кілїнського 3
(напротив Віденської кавярні)
поручає:
Найновїйші краватки, Ковнїрки і бавшети, Цїлябори до верхи, Лєвки і парасолї, Тоалетові мила, Перфумерию і пудри, Шкарпетки і паньчохи Сиворовки і ножички, Портмонет-и і гаптюнерки, Французькі біжутерию, рамки на фотографії, Прагеські рукавички, Росийські кальошї о 10% нижше фабричних цїн. 6—?

Поїзди всїлякого рода та кож сами нові як також уживані поручаю у великім виборі, приймаю до заміна або в комісе до продажі; рівнож приймаю замовленя до шлюбів на елєгантні екіпажі. **М. НАС,** Львів, Шпитальна 28.
71 3—4

Нові муз. творн о. П. Баженьского
V. Сотня р. н. галицк. мелодий 1 кор.
II. Служба Божа на 4 мішан голоси 1 кор.
Р. н. музик. **Стиль** (Грамматика) 2 к р.
Довбуш оперна І вар. муз. Опера фортепян витаг з повної Орх-стри в обох р. книгарних у Львові. 10 1—.

МІД пчільний
патока, десеровий, липовий, жовтий і білий курцайний в власної пасіки, висилаю в блашанках 5 кгр. за 5 Кор. під гварарцією
Ізраель Шехтер
в Підгайцях. 32

Однинока руська
ДРУКАРНЯ
Андрія Андрейчина
у Львові, Коперника 30.

Вигнані з Америки емігранти найдуть тривкий заробок в старім краю.
Згохотливі найпізнїйше до Різдва адресувати: „Місцевий заробок“ Львів, poste restante.
56 1—?

Електричні лямпки
кишеневі від 1 К 80 сот. Батериї по 80 і 90 сот.
ФЕБУС
Росенман
ЛЬВІВ
улиця Карла Людвіка 27.
43

9 10

Ми гайдамаки і Ви хотїлиб спинить
народні пісни на фортепян і слова ми об 1 Кор., на мужеський хор (Партитура і 4 голоси) по 80 с висилає **„ТОРГОВЛЯ“** музична накладня, Львів, Вровновська 8. Також в книгарнях. 93

Від 25 лїт славно знаний
ПЕРЕПЛЕТНИК
ФЕДУНЬО
переніс своє заведенє на ул. Оссолиньських ч. 13.
Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнї згляди, прошу уклінно тамо і на дальше о дасне довірє і поперте.
З поважанєм
КЛИМ ФЕДУНЬО

ОПОВІЩЕНЄ.

Дня 1 лютого 1908 відбудуть ся в Сокалї сали „Народного Дому“ о годинї 12 рано звичайні загальні збори Повітового товариства кредитового, стоваришеня зареєстр ваного з обмеженою порукою в Сокалї з слїдуючим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів;

2) Звіт дирекциї з дїяльности за 1907 р. і біланс за 1907 р. (Справа закупна власного дому і веслїд з відбуті через ревидента люстрациї);

3) Звіт комісиї контрольної і поставленє відповідного внесеня;

4) Вибір двох нових членів ради надзираючої на місце тих уступаючих і

5) Внесеня членів.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:
Петро Лїнинський голова. *Василь Скопляк* секретар. 91

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ
Найдешевша торговля ґалянтер. товарів
АДОЛЬФА РАППА
у Львові, Ринок ч. II.
(напротив товариства „Просьвіти“).
Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краваток, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, росийских кальошів альбо мів як також тоалетового мила і перфумерії.
Великий вибір пушок на цїгарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.
Хто не може особисто приїхати тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланєм готівки або посилаткою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12
Великий вибір біжутерії.
ШКАРПИТКИ від 40 сот. СОРОЧКИ від 2·30 сот.

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, постріл (ішіас) і ломаня поручає ся усувальне натираня, від многих лїт дуже розповсюднене, многими лїкарями ординованє і авторитетами признанє
Linimentum Gaultheriae compositum
з правно зареєстрованою охоронною маркою
„NERWOL“
хеміка д-ра Юлія Францова, аптикаря в Тернополи. Ціна фляшону 80 сот., 10 фляшонів 8 К, не числячи опакованя і оплатно. — Тисячі подяк можна перегляднути. Дїчи на день почтова висилка. Набути можна в кождій більшій аптицї, зглядно в аптицї хеміка д-ра Юлія Француза в Тернополи. У Львові можна дістати в аптиках: Миколяша, Deweche'a, Гая, Лазовского і д-ра Пінеса Поратиньского.
11 74—48

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразиліі.
! Проч. з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Найлїпші ЗУБИ американські
імітувочі до непізнаня під взглядом форми і барви, без витягання корінїв — густовно виконані. Направа і переробленє невідповідаючих щок полагоджує ся скоро і дешево.
Специяльна техніка штучних зубів на піднебенної плити.
Американські корони, містки, щоки реформові і countinus гум.
Дентистичне ателїе Ф. УРІХ, Львів, Театральна 7, I п.
б. довголітний дентист-техник першорядної віденської фірми д-ра Плєснера і Грабковича.
70 Гостий в провінциї полагоджує протягом дня. 9—8

ВОЛОДИМИР КОРНИЧ-ЯСЕНИЦЬКИЙ
ц. к. радник висшого суду краєвого, н. п.
отворив
адвокатську канцелярию
в Чернівцях, площа Єлисавети 3
напротив нової палати судової.
71 3—6

ОГОЛОШЕНЄ.

Кожда церков, громада, каса, крамниця й всї, що хочуть, щоби їх гроші були безпечно сховані перед злодіями і огнем повинні купити собі в **Краєвім Союзї Господарсько-молочарськім в Стрию** огнетривалу касу. Одна каса коштує від 180 К до 1600 К Даємо на 4 місяці на виплат. Опуст навіть до 15%.

ДАХІВКУ найлучшу виробляє ся на машинах куплених в **Краєвім Союзї Господарсько-молочарськім в Стрию.** Одна машина зі всїма потрібними додатками коштує около 1300 кор. з доставою. Наука дарем.

Всї господарскі машини замовляйте лиш через **Союз Господарсько-молочарський в Стрию.** Опуст даємо.

Пригадуємо, що в нашім склепі у Львові Ринок ч. 10 можна дістати меду в слоїках (курацийного) й на вагу, масла й яець. 76 2—?

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова прих. лучать в	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·46	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7 29	11·50	3 51	9·40м	10·50
Самбора	8 00	10 30	1 55	—	9·20
Любіня	8 00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9 25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4 50	8·20
Врухович	10 05†	—	3 25	5 30	9·35м
Зимної води	5·50	7·25	1·1	5 25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7 0л	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·47	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6·25	11·30
Пустомит	7 30	10 45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4 30	—	10·51
Любіня	6·00	9 05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5	9 15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 13	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	9 05†	12 41†	3·45	7·10	11·35
Зимної вода	3·45	3·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою д. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 6. Львів, пятниця 10. січня 1908 (28 с. ст. грудня 1907). Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гаусмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошения звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надісляне" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошения числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість на інсерати платить у Львові.

Пояснене в виборчих справах.

І. Причиною наших виборчих неудач можуть бути між иншими також неточности і суперечности в інформованю нашої суспільности в квестиях правних що-до виборів. І так:

В послїдних днях вийшла накладом „Народної Ради" як додаток до ч. 1. „Свободи" брошура під заголовком: „Як вибирати посла до краєвого сойму з курії сїльських громад" („написали К. Л. і В. Б."). В тій брошурці на стор. 10. при обговорюванню „реклямаций і протестів" сказано, що нема реклямаций против листи правиборців ні виложеня тої листи до перегляду і що „тільки визначений до правиборів комісар виборчий має провірити спис правиборців і тому до него треба зголосити ся зі справою реклямаций. Однак колиб хтось довідав ся перед правиборами про відповідні неправильности, то може письменно жадати від „староства" спростованя виборчої листи. Ну, гарно виглядали би вибори.,.

Ту саму справу поясняє також „Селянська Рада", виходяча в Перемишли („на провінциї", отже більше після практики) ось як:

„Дуже важна річ припильнувати, щоби спис правиборців був справедливий. Длятого кождий громадянин а особливо громадський організатор має право і обовязок переглядати листу виборчу, яка має бути виложена до перегляду через 14 днів — (се, знов хибно, бо лиш через 8 днів; що иншого: „найпізнїше на 14 днів перед вибором" — як каже закон в § 25 ордин. виборчої а що иншого, через як довгий час має бути виложена листа до перегляду, а именно через такий час, який є визначений до вношеня реклямаций — прим. автора) — при рівночаснім оповіщеню вісімдневного реченя до вношеня реклямаций, а коли знайде в нїй які блуди, внести на руки начальника громади реклямацию і то протягом 8 днів означених при оголошеню виложеня листи. (Тут слїдує взорець реклямациї, котрий я дальше подам). Громадський організатор а також кождий громадянин має право і обовязок вносити реклямацию також тоді, коли на листї виписано і неуправненого до голосованя: Реклямациї рішає реклямаційна комісия зложена з начальника громади і 4 радних. Коли комісия відкине реклямацию, треба внести найдальше в третім дни (чи в протягу 24 годин? — прим. автора) по дорученю рекурс до староства через реклямаційну комісию а на руки начальника громади (слїдує взорець, що я також дальше подам). На внесене рекурсу треба зажадати від начальника посьвідченє відобраня, а коли би він реклямациї (або рекурсу — прим. автора) не хотів приняти, треба її переслати прямо (!) до п. к. староства почтою за рецепісом".

Отже прошу, щож має властиво робити орґанїзатор громадський — неправник, коли правники подають такі суперечні поясненя в тій справі?!

Я з практики знаю ось що: В р. 1901 вносили деякі правиборциї з Мостишини реклямациї до староства. Староство відкидало ті реклямациї, кажучи, що воно не списує виборчих лїст, і не воно зробило похибки, але власть, котра її укладає, с. є. властиво начальник громади. Реклямация є властиво представленє, а представленє вносить ся до тої власти, котра дотичну чинність виконує чи похибку робить. Отже таке представленє чи там реклямацию належить вносити до власти громадської, анальогічно як се робить ся з реклямациями з курії міської. І так воно в практицї робить ся а зверхности громадської чи там громадські „комісиї реклямаційні" реклямациї принимають і їх полагоджують, а здаєть в тій справі є і інструкция намісництва, а може розпорядок міністерства чи оречене трибуналу адміністрацийного, котрі мабуть узнали за властиве таке поступованє.

Але возьмім, що брошура пп. К. Л. і В. Б. має рацию, що комісар виборчий має право полагоджувати реклямациї, то таки уважаю за найвідповіднїйше не ждати з реклямациями аж до дня правиборів, лиш сейчас вносити реклямациї в спосіб поданий „Селянською Радою" а именно так:

Сьвітла Комісие Реклямаційна!

Підписаний член громади . . . . . не є вписаний в листу управнених до голосованя до сойму з тоїж громади, хоч після долученої тут під А. книжки податкової платить 12 корон чистого податку ґрунтового і нумерового (тут додати ще: і має всї инші законні вимоги, як се звісне зверхности громади . . . . .) проте реклямує підписаний своє право виборче і просить Сьвітлу Комісию Реклямаційну о вписанє його в листу голосуючих.

Підпис.

При помочи такого поданя найлїпше справу полагоджувати, бо коли возьмемо, що сам начальник чи враз зі зверхностию укладає листу, то кождому прислугує право мельдувати ся у него зглядно в зверхности громадській до впису, а начальникови прислугує право узгляднюваня на такі зголошеня устно а в такім разї начальник зглядно зверхність громадська становить тую „комісию" реклямаційну, котра має укладати і поправляти листу, аж до часу відісланя її до староства. А позаяк начальник зглядно зверхність громадська має право укладати листу і виразної постанови що до полагоджуваня реклямаций нема, а також і листи предкладає начальник громади староству доперва по упливі якогось часу, то перед упливом того часу, с. є. перед предложенєм листи староству сама власть громадська може листи доповняти, поправляти і т. п. Коли-ж начальник громади не хотів приняти реклямациї, то належить сейчас робити не реклямацию але зажаленє до староства на вйта, що він при сьвідках тих а тих не хотів приняти долученої реклямациї (реклямацию враз зі всїми документами треба долучити). Ще раз підношу, що в часї укладаня листи правиборців можна вносити реклямациї лиш на руки начальника громади. А тим часом укладане листи є власно той час, котрий називаємо також часом виложеня листи до перегляду.

Відтак можуть заходити слїдуючі два случаї: Або начальник громади зглядно зверхність громадська як „комісия реклямаційна" узнають себе за компетентну до порішеня реклямациї або ні. Єсли узнають себе за компетентну, то її порішить. А рішенє знов може бути двояке: узглядняюче реклямацию або ні. В першім разї справа скінчена, в другім разї треба вносити до староства на руки начальника громади рекурс, колиж комісия узнають себе некомпетентною, в такім разї треба внести до староства на руки начальника рекурс проти сему ореченю а крім того зараз (ще в часї укладаня зглядно виложеня лист до перегляду) впрост до староства реклямацию. В такім разї староство або рекурс або реклямацию мусить взяти до мериторичного порішеня.

Як би війт не хотів приняти чи то реклямациї чи рекурсу, в такім разї вносить ся їх не впрост до староства — як каже „Селянська Рада", — але при помочи нового средства правного зв. „зажаленєм". Як би їх вносило ся просто до староства, то фатально можна би вийти. Чому?

Рекурс до висшої власти має ся завсїгди вносити через власть, котра видала рекурсом зачіпане оречене. А припустїм, що і реклямация повинна властиво бути внесена до зверхности громадської, лиш війт з темноти або задля самоволї не хотів рекурсу чи реклямациї приняти. Щож в такім случаю стане ся? Староство а limine відкине так одно як і друге і буде в правї після формальностий правних. Тим часом реченець до вношеня реклямаций промине. І даремні будуть наші „свигнаня" і нарікання на надужитя виборчі і несправедливість, коли після формального права се не буде нїяка несправедливість. Але коли ми зробимо до староства зажаленє на війта, в нім покличемо сьвідків, при котрих війт відмовив принятя рекурсу чи реклямациї з жаданєм, щоби староство по евентуально переведенім доходженю поручило війтови рекурс зглядно реклямацию приняти і предложити їх де треба, в такім разї не наражуємо ся на утрату реченця дотичних средств правних і староство мусить урядувати зглядно змусити війта до жаданого нами урядованя. Інакше зіставляє нам докази надужить виборчих, котрих нїхто нїколи не оправдає.

Ще одна причина, задля котрої найлїпше вносити реклямациї в висше поданій формі і в висше поданім часї. Отже наперед що до часу. Коли вносимо реклямацию в часї укладаня зглядно виложеня лист до перегляду, то хочби вона не мала бути в тім часї але аж в день правиборів до самого виборчого комісаря внесена і через него полагоджена, то на вчаснїйшім внесеню реклямациї ми нїчо не тратимо, противно через неузгляднене єї зискуємо певність до кого властиво належить реклямацию вносити. А через внесене реклямациї доперва в день правиборів до самого комісаря можна фатально вийти, бо ануж реклямациї мало ся вносити передше до рук начальника громади а те справдженє листи через комісара, о котрій пише закон, має означати лиш порівнане листи затвердженої попередно староством з листою, яку начальник в громадї переховував! А впрочім коли ми завчасу внесемо реклямацию чи то просто до начальника громади, чи при помочи рекурсу або зажаленя до староства, а тою „комісиею реклямаційною" є чи то сам комісар виборчий чи разом з комісиею виборчою, то завсїгди завчасу дійде та реклямация до властивих рук і мусить бути полагоджена.

З сього представленя виходить, що я (а лиш за себе говорю) годжу ся зі способом вношеня реклямаций поданим „Селянською Радою", а не годжу ся з поясненями в тій справі згаданою на вступі брошурою. Натомість не годжу ся з тим, будьтоби листи правиборців мали бути виложені (властиво прилюдно укладані) через 14 вместо через 8 днів з радою „Селянської Ради", щоби реклямаций зглядно рекурси не принятої начальником громади посилати впрост (без помочи зажалень) до староства а крім того не могу згодити ся з поверховним змістом рекурсу реклямаційного поданого на взорець в „Селянській Раді".

Про се поговорю другим разом.

Захар Скварко.

Всеславянські з'їзди.

Російські обрусительні круги все ще манять себе надїєю, що вдасть ся їм „зілляти славянські ріки в русскім морі". Тактика, якої вони вживають для осягненя сеї мети, від давна однакова: супроти Славян, що живуть поза границями російської держави, грати роль обороняців славянства і звертати їх очи на Росию як на одиноку освободительку з-під нїмецького і всякого иншого „ярма", а в самій Росиї способами орієнтальних деспотів переробляти всї инші славянські народи на „русскихъ".

Таку саму мету мав безперечно на увазї і професор одеського університету Борзенко, жертвуючи 100.000 рублїв на фонд, з доходів котрого мають бути устроювані в Росиї всеславянські з'їзди. Ввести сей фонд в житє запропонував проф. Борзенко президентови міністрів Столипінови, і се найлїпше характеризує ту цїль, на яку призначено фонд. Правда, Столипін з дипльоматичних причин заявив, що правительство само не могло-б заняти ся введенєм фонда в житє, тільки передало-б його одному з істнуючих у Росиї „славянських товариств", але ся дипльоматична відповідь не зміняє сути річи, тим більше, що всї істнуючі в Росиї „славянські товариства" мають власне на метї вище схарактеризовану панросийську пропаганду межи Славянами. Але проф. Борзенко таки конче хоче, щоби з'їзди, на які він призначив свій фонд, мали як найбільш офіциальний характер, і тому не вдоволив ся пропозициєю Столипіна, тільки звернув ся до третьої думи, а саме до крайне чорносотенного клюбу „Русское Собраніе", до клюбу умірковано правих і до клюбу октябристів, отже до чорносотенно-правительственної части думи, щоб вона взяла на себе введенє фонда в житє. Поки-що займаєть ся сею справою головно клюб октябристів, який думає слїдуючої осени скликати до Петербурга организаційний з'їзд представників всїх славянських племен для вироблення пляну властивого з'їзду.

Коли в самій Росиї проф. Борзенко звернув ся зі своїм проектом до Столипіна і правительственної части думи, то агентом на Австрию став „галицко-русскій" посол Марков. Се не менше характеристичне для плянів, звязаних з фондом проф. Борзенка, що власне Маркову поручено агітувати для ідеї всеславянських з'їздів у Росиї між австрийськими Славянами. Власне перед звісною антипруською демонстрациєю в австрийськім парляментї Марков скликав на нараду в сій справі представників тих слав. клюбів, які звісні з симпатий до Росиї. На тій нарадї вибрано окремий комітет, який має далї заняти ся сею справою. В склад комітету ввійшли посли: д р Крамарж головою, д-р Грібар заступником голови, Кльофач і д-р Глїбовицький секретарями. Значить, в сім комітетї заступлені Чехи, Словінці і „галицко-русскіе". В справі дальшої пропаганди ідеї з'їзду між австрийськими Славянами ухвалено:

Люї де Брукер.

Спомини про Елїзея Реклю.*)

На кількох сторінках, що їх ось тут присьвячую Елїзеви Реклю, не беру ся оцїнити його суспільну працю. На се ще не прийшов час; ми заподіяли би кривду його системови, якби взяли під увагу тільки його статї, списані в хвилинах відпочинку серед специяльних географічних робіт, або тоненьку брошуру про „Еволюцию, революцию та анархістичний ідеал", яка подає ледви трохи викінчений виклад. Треба виждати аж до повного опублїкованя його великого посмертного твору „Людина та земля", з пяти томів котрого що-й-но появили ся два томи. Отсе його наукове завіщанє позволить нам оглянути цїлу будівлю його думок та оцїнити суцїльність її обробленя.

Читачі Реклю замало звертали увагу на те, що вся його географічна праця, при цїлій її стійности й просторости, се тільки підготованє. Навіть „Загальну географію" писав він як вступ до свойого головного твору, що постановляв собі писати протягом цїлого житя, та якого викінченю присьвятив свої останнї сили. Він з такою подрібною докладністю змальовував образ землї не тільки тому, що любив звеличувати її, а й тому, що в нього було сильне пересьвідченє про те, що тільки з помічю пізнаня нашого космічного окруженя можна буде внести в нашу історию певний зміст і певну думку, та що ось так можна буде вияснити собі ідеал людини. Тим-то поки-що остаточна оцїнка його наукової творчости так само передчасна, як і осуд його социяльних ідей.

Про що-ж остаєть ся менї говорити? Про саму людину. Не хочу тут повторяти добре відому біографию; хочу тільки трохи *близше* осьвітлити найвидатнїйші риси характеру того мужа. Нїхто так не віддав себе цїлого в своїх книгах, як він, та в його писаних знайде всякий, хто забажає відтворити собі образ їх автора, сильний живчик житя. Тому отся розвідка подасть вправдї не критику, а декілька критичних вказівок, корисних для будучого критика.

* * *

„Було се в Ірляндиї, на версї невеличкої гори, з якої можна було бачити вири, ріки Шанона, її дріжучі під напором филь острівчики та темний, з дерев утворений провал, у якому губить ся ріка на острім закрутї. Я лежав у траві, обік розваленого муру, що був колись сильною твердинею; немилосерні рослини зруйнували його каміне одно за одним; я лежав та радісно відчував безконечне житє всього, всїх річий, те житє, що било ся в шумі дерев і плюскотї води, що била об скалу. Там, на тому прегарному місци вирнула в мене вперве думка описати вид землї; я зараз таки списав собі олівцем плян свойого твору".

Таке оповідає Реклю в передньому слові до своєї „Географиї". Наводжу ті рядки, бо вони чудово характеризують одну з найбільш индивідуальних сторінок його вдачі. Вони показують, як він любив природу. Він її любив як Жан Жак Руссо, — тільки постійнїйше й дискретнїйше. В своїх книгах він основно перестудиював нашу землю, в житю вязала його з нею не меньше глибока приязнь. Уже в дїточих лїтах було для нього найбільшою втїхою вдирати ся на скелї в Кастекарбі (Castecarbe) та вглянути в найтайнїйші закутини тої гарної околиці; ріка й потік, що він їх опісля звеличив, були найлюбійшими товаришами його найраньших лїт. Потім був він відважним рішучим альпінїстом та вдирав ся на високі верхи. Він обійшов майже всї части сьвіта, здебільшого пішки, інодї возом, як подорожник, що відпочиває в глибокім лїсї або на склонї гори, що над жерелом їсть хлїб та лїсові овочі, перепливає ріку та скрізь зупинюєть ся там, де земля відкриває йому бодай шматок своєї краси. В 1848 роцї пройшов він ось так із своїм братом Севенни, в 1851 роцї цїлу Францию. Так само обійшов Альпи Савойські, до яких на замовленє фірми Ашет (Hachette) зладив перший основний покажчик, — далї Ірляндию, де був двічи, Нову Гранаду, та богато иньших околиць. Відси-то й походить та специяльна принадність його географічних описів. Їх списав чоловік, який не меньш відчуває вид гори, заливу або ріки, як його розуміє. Він так глибоко відчував принадність природи, що неправильні обриси географічної карти ображали його естетичне почутє, рівно як його вимаганє обективної докладности. До такої докладности він стремів усїми силами свойого єства і вона була для нього рівнозначна з красою.

Вистане звернути увагу на зір того визначного старця, який маючи 75 лїт відразу читав без окулярів найбільш подібні мапи, щоб в ньому спізнати довершений тип людини, яка все унагляднює. Його зір був їзза незвичайної спонуки противних прикмет ясний, пронизуваний та разом із сим — лагідний. Се не був зір розмріяного, в безконечність вдивленого фантаста, а скорше звичного до далеких обрисів гірняка, який легко переходить від обсервациї далекої цїлости до пильного студіюваня близших або дальших подробиць. Менї нагадував той зір погляди деякох альпейських провідників, тільки в ньому пробивалось значно більше духа, та якась особлива добрість. Так глядить обсерватор, у якого в нутрі горить могуче полумя, не ослїпляючи анї прислонюючи його; — так глядить людина, що бачить поезию річий, не затрачуючи ясного погляду на їх обриси анї не затираючи перед своєю сьвідомостию їх подрібности. Протягом цїлого свойого житя глядїв Реклю на сьвіт як учений і артист. Він не залишив нїякої нагоди, що позволяла йому б а ч и т и. На найкоротшім проході, чи на найдальшій подорожи він тільки тодї повертав до дому тою самою дорогою, коли инша дорога була рішучо неможлива, та від першої до останньої хвилини подорожі його очи не вгасаючи приносили його духови що раз то нові причинки до знаня. Він зуживав їх із чудовою легкістю й живістю, приймаючи все, порядкуючи все, не забуваючи нїколи нїчого. Найдрібнїйше вглубленє поверхньої землї було для нього не менш вартне заобсервованя й запамятаня, як велично вирізьблені Альпи.

Здорова, візуальна вдача його духа ярко виявляє ся в його описах, що ясно й могучо, мов картини великого майстра, впливають на читача. Вона показуєть ся особливо сильно в його картографічних студиях, яким він присьвятив богато часу, найбільше-ж у тих дванайцяти роках, які прожив у Брісселї після написаня „Загальної географиї". Звичайно вживані карти вважав він потрібними „від біди". Коли вирисуємо частину земної кулї на площині паперу, то дістанемо гільки абстрактну схему, а не репродукцию справдїшнього вигляду. Така карта не може задоволити нашого стремлїня до унагляднюваня: тут не можемо знайти подоби природи. Тому Реклю вимагав, аби друкувати карти на кулистих підкладах, бо аж так збережуть географічні об'єкти свої докладні формы; з незвичайною витревалістю проводив він у сім напрямі довгі проби, аж поки не переміг усї технічні трудности, що зупиняли здійсненє проекту. А сї трудности були значні. Нині маємо богато таких сферичних карт, головно в школах. Одначе й сферичні карти ще не вистарчають, бо вони не віддають нерівностий землї. Вони повинні отже бути релєфні. Вже перед Реклю сконстатовано богато релєфів, тільки-ж сливе все так конвенціонально, що для такої, всїм своїм єством привязуваної до унагляднюваня людини, як Реклю, вони являли ся неможливими. Міряв звичайно 10 або 20 разів більша, ніж вимагає дійсне відношенє; инакше були би заглубини такі незначні, що ледво можна-б було їх виконати, та ріжи цї в рівнях остали би незримі для ока. А про те Реклю думав, що сї трудности мусять уступити перед стремлїнєм до наглядної докладности. Також на сім полї дав він почин до великого технічного поступу, який успішно розвязує материяльний проблєм. Він розумів, що трудність у відчитуваню природних релєфів лежить у самій природі річий, що се один із складників уявлюваня й розумового пізнаваня сьвіта взагалї.

Але й атляс із сферичними картами в природнім релєфі ше не здійснював його картографічного ідеалу. Щоб зовсїм близько підійти до правди, треба би уложити листи природним порядком. Відповідно до сього належало-б їх упорядкувати так, що репродуковано докладно форму земної кулї. Він мріяв про те, щоб побачити таку земну кулю в промірі 1 : 100 000, сконструовану недалеко одного з тих великих міст, у котрих купчить ся житє землї. Вона була би висока як вежа. Ціла система сходів, мостів і підойм позволяла би студиюючим переходити всю ту чудову карту. Вона подавала би про цїлу землю такі докладні відомости, які маємо тепер тільки про найбільше прослїджені країни; її барви були би схожі з барвами з далека оглядяної землї. Здійсненє сього кольосального проекту, який вимагав би цїлої армії топографів, картографів і інжинерів, коштувало би величезні суми. Ніколи Реклю не задумував прохати тих сум у котрогось правительства, тільки терпеливо збирав материяли до сього гігантського дїла. Йому бажало ся викінчити бодай кілька вириків та він надіяв ся, що прийде день виконаня тої будівлї та що тодї використають також зібраний ним материял.

(Конець буде).

*) Елїзей Реклю, славний французький географ, якому й ми завдячуємо першу наукову географию України, над якою працював спільно з нашим Драгомановим, гідний нашої памяти не лиш як учений, але також як високо-ідеальна людина, і тому друкуємо тут про нього гарну і тепло написану статю молодого французького социяльстичного дїяча, взяту з „Socialistische Monatshefte", де й вона затитулована „Über den Menschen Elisee Reclus".

Зміна льокалю!

Отсим маю честь повідомити П. Т. Публику, що знаний СКЛАД і РОБІТНЯ ФУТЕР під фірмою **Володислава Соліка,** передтим Фр. Мрозївський зістане в біжучім місяци перенесений на тоту саму улицю, але під ч. 4 напротив давного склепу. Поручаючи мою фірму на дальшеприхильним взглядам П. Т. Публики остаю з поважанєм

ВОЛОДИСЛАВ СОЛІК
у Львові, ул. Собіского ч. 4.
Цїнники даром. 4018 24—34

Належить приєднати для справи Поляків і Русинів, які не взяли участи в нараді. Славянські народности і їх заступники в Австрії взяли-б участь у славянських з'їздах в Росії тільки під умовою, що організатори тих з'їздів мають на меті виключно культурні цілі. Всяка проба надати з'їздови політичну закраску недопускаєма. Учасники наради бажають, щоб скликане славянських конґресів у Росії взяла в руки приватна інституция, бо вони переконані, що тільки тоді всі заграничні Славяни зможуть свобідно взяти в них участь, коли буде оминене всяке, хоч-би тільки посередне вмішане офіциальних осіб чи кругів. Так само було-б бажано, щоб цілий російський нарід без ріжниці партий приняв справу славянських конґресів за свою, бо се противило ся-б значіню і гідности цілої справи, коли-б маніфестация симпатий для славянства стала монополем якоїсь групи, партії чи фракції.

Як бачимо, становище австрийських славянофілів, хоч і дуже делікатно, а все таки ріжнить ся від інтенций Борзенка. Бо коли сей бажає вмішати в цілу справу Столипіна і правительственну часть думи, отже надати з'їздам і офіциальний і політичний характер, то австрийські славянофіли і одному і другому противлять ся.

Противлять ся сій справі і російські поступові круги, які зовсім справедливо завважують, що правительственні круги скликанем всеславянського з'їзду до Росії хотіли би відвернути очи російського громадянства від внутрішних справ і викликати серед нього нову хвилю шовінізму.

В кінці виступили проти сеї справи і австрийські офіциальні круги, очевидно, приватними дорогами, інспіруючи в „Neues Wiener Tagblatt" статю, котра вказує на становище російського правительства і тих кругів, що пропагують ідею з'їзду, як пр. октябристи і „Новое Время", супроти Поляків і Українців. „Серед таких обставин — читаємо в тій статі — мусить видати ся дивним, коли як-раз ті ініциятори всеславянських з'їздів у Росії говорять, що треба такими з'їздами дати „бідним" заграничним Славянам нагоду свобідно і явно пожалувати ся на той гнет, якого вони дізнають у себе дома. Але організатори тих з'їздів забули одно: що Австрия має тепер народний парлямент та що славянські посли мають спочутє не тільки для російського народу, але також для не-російських народностий в Росії, що ті посли крім того власне з пошани перед великою російською державою бажають, щоб скликане всеславянських з'їздів не стало монополем одної партії, групи чи фракції. Як Австрийці не можуть австрийські Славяни дати ся також ужити до шовіністичних маніфестацій. Вони, правда, чесні прихильники порозуміня між Австро-Угорщиною і Росиєю, але з думкою, що Австрия являєть ся пеклом поневоленя, а Росия раєм славянської свободи, з тою думкою російських австрофобів вони ніколи не згодять ся.

І так маємо цікаве політичне видовище. Росия при помочи ріжних Борзенків, Маркових і органів преси á la „Новое Время" хотіла би заманити австрийських Славян в свої обійми, до чого знов стараєть ся недопустити Австрия, витикаючи при помочи услужних собі органів преси Росії гнет не-російських народностий і протиставлячи сьому гнетови ті свободи, якими користують ся Славяни в Австрії.

Справді, нема то, як люди зачнуть собі говорити правду в очи. Додаймо й ми в сій справі дещо від себе. Та Австрия, котра все хоче уходити за німецьку державу, котра на основі дуалізму віддала часть Славян на поневоленє Мадярам, часть на поневоленє Німцям, а Русинів у Галичині на поневоленє Полякам, нагле почула себе славянською державою і починає вивалювати ті свободи, якими користують ся Славяни під її пановањем. Або Россия, в якій всі инші славянські народи крім російського, а саме Поляки, Українці і Білоруси стогнуть під таким гнетом, під яким не стогнуть ніде инде Славяни, — чи не до лиця їй в масці освободительки Славян? Безперечно, загально-державні тенденції Австро-Угоршини, як ми що-йно зазначили, зовсім не прихильні славянським народностям, але в порівнаню з положенем Поляків, Українців (особливо Українців!) та Білорусів у Росії Австрия має таки більше право вважати себе прибіжищем для свобідного розвитку славянських народів, ніж Росия.

З усіх славянських народів ми одні, завдяки історичним обставинам, які найбільшими і єдиними ворогами нашого національного істнованя зробили двох „славянських братів", вилічили ся від усяких всеславянських ілюзий. В ніяку всеславянську взаїмність, в ніяку спільність славянських інтересів супроти спільного ворога ми не можемо повірити доти, доки в імя тих ріжних всеславянських кличів Поляки і Великоруси не перестануть вести супроти нас екстермінацийної політики куди гіршої, ніж німецька політика проти Поляків.

І тому на ніякі всеславянські з'їзди ми не підемо, закладаючи нашою неприсутністю голосний протест проти гнету „славянських братів" над нами, не підемо навіть тоді, хоч-би нас манили туди маскою „виключно культурних цілий". Бо „славянські брати" настають не тільки на нашу національно-політичну незалежність, але також на наше національно-культурне житє, відмовляючи нам взагалі права бути народом. І власне факт, що пропагатори ідеї всеславянських з'їздів у Росії звернули ся в сій справі до репрезентанта ідеї заперечуваня самостійности нашого народу в Галичині, найліпше вказує, як повинні ми віднести ся до таких з'їздів. Ми навіть не розуміємо, як могла віденська конференция порішити старати ся *познскати для справи* з'їздів Русинів, коли на думку організатора тої конференції Русинів зовсім нема, а є тільки „русскіе". Наше становище до таких всеславянських з'їздів ріжнить ся принціпіяльно від становища Поляків, бо коли між Поляками і Росиянами ідє головно спір о те, як поділити ся пановањем над українським народом, то і одні і другі супроти Українців займають становище повного запереченя наших прав до самостійного національного житя.

А Австрії і Росії, які одна перед другою залицяють ся до Славян, скажемо, що лиш та держава має право вважати ся славянською, *яка* всім славянським народам дасть змогу повного національного розвитку. Такою державою не є ані Австрия ані тим більше Росия, які хотіли би тільки використати славянські народи для чужих, а то й ворожих їм своїх державних цілий. Хто як хто, але ми, Русини, на таку полову не підемо.

Промова п. Цеглинського.

виголошена на засіданю палата послів при будже-товій дебаті дня 19. грудня 1907.

(Дальше).

Гостинці і дороги будує ся там, де потребує сього передовсім повітовий маршалок, а потому також для инших великоземельних членів повітової ради. Для хлопів не треба так пильно доріг, бо вони згодом і так не будуть мати ні худоби ні возів, то й без доріг обійдуть ся.

Тим олїґархічним пановањем заразила ся також в обуряючий спосіб управа камеральщин і поводить ся з околичним населенєм так само, як і великі пани. Управителї і лїсничі не продають хлопам дров у найострійшу зимову пору, коли ті хлопи їх польській воли не йдуть на руку. Цілими днями мусять хлописька ждати, поки п. управителеви сподобаєть ся дати їм асиґнату на дрова. Так нераз збереть ся 100—200 фір, що ждуть на дрова. Вкінци дадуть їм великодушно асиґнати, і вони громадно женуть до лїса назбирати собі ломача і порохна. Коли фіри вже наладовані, приходить лїсничий і злїсний на ревізию, а як найдуть лише галузь, довшу ніж на три метри, хоч би вона була гнила або й цілком збутвіла, зараз накладають і стагають по 1 короні кари. Таким способом одного вечера здерто з бідних хлопів у Старяві 200 кор. кари.

В коломийськім повіті в Яблонові управитель Борек скасував продаж дров на роздріб, а завів лише гуртовy продаж. Мешканцям не хоче продавати дров, але п. бурмистроьи Фрайєрови і управителеви Гіршівської школи Путнерови видає асиґнати, кілько самі схочуть. Отже сторони мусять удавати ся до тих посередників, але за те й платять замість 23 кор. за півлатирок по 30 кор. і ще більше. Чи дозволено ж в ц. к. камеральних добрах така лихва на дровах?

Управа камеральщини бере собі з великопанського поведеня галицьких дїдичів приклад також і в тім, що не хоче платити за шкоди, роблені хлопам дикою звіриною на полях. З тисячних випадків розкажу тут лише один типічний приклад. Хлопови Кирилови Гавриликови з Квасеннии в добромильськім повіті дикі свині зрили бульбу так, що громадська комісия оцінила шкоду на 100 кор. Пошкодований удав ся до добромиського старости Дереньовського, та сей з кпинами хотів йому дати стару стрільбу для оборони перед дїками. Вкінци пішов бідний хлоп до радника домен, що як-раз тогді з'явив ся; та й сей відправив його, бо його, каже, нїчого се не обходить. Тогді подав пошкодований жалобу до дирекциї домен у Львові; але 8 тижнїв минуло, а йому навіть не дали нїякої відповіди. Хлоп може голодувати, то може й ждати!

Отсе штучки камеральних управ. Тому звертаюсь до п. міністра рільництва з горячою просьбою, щоби таки вже раз схотїв вглянути в той нелад і поучити управителїв і лїсничих, що вони не є до панованя, до політикованя, а є цїсарськими урядниками і мають обовязок помагати, підпирати і охороняти робітників, сїльських хліборобів і хлопів. Було би також дуже на часі, щоби міністерство рільництва взяло ся до управильненя справи лїсних робітників та запевнило їм відповідну платню, охорону і заосмотренє на старість.

З упадком господарства йде в парі також упадок годівлї худоби. Коли 10 штук овець, а 4 штуки свиней числити за одну штуку рогатої худоби, то припаде в Галичині одна штука рогатої худоби на дві голови населеня. Годівля коней і рогатої худоби є в Галичині дуже незначна, бо селяни через можливо як найнесправедливійше уладженє полевих сервітутів не мають пасовиск; а коли їм дїдич виарендує, то виарендує також їх політичне переконанє і повертає їх у своє політичне знаряде.

Якийсь час ішло в Галичині ще сяк-так з годівлею свиней; але й вона тепер нагло відупадає, а то через дуже остре виконуване ветеринарно-поліційних приписів. В пограничних селах мусять свині носити ковтки, але з простого желїза і дерева. Закладають старі поржавілі ковтки у сьвіжо проколоті рила, а се спроваджує пухлину, ятрене і инші хороби, так що ті і без того негарні звірята виглядають як справжні потвори. Розуміє ся, що на таку потвору годі найти купця. В нутрі краю наложено по селах на всі свині касарняний арешт. (Жива веселість). Свиний не вільно виганяти з хлївів; що найбільше, вільно їм кілька годин спацерувати собі по „гофі". Але що хлопські обори бувають неогороджені, то звірята виривають ся на улицю, а там ловлять їх жандарми та роблять доноси на властителів, котрих опісля тягають до суду і беруть з них по 1 кор. кари. (пос. Гегер: Словом, у Вас карають хлопа від ранку до ночи!) На те жалують ся хлопи, жалують ся жандарми, жалують ся також суди, бо ті доноси жандармів попросту їх засипують. В Перемишли буває таких доносів майже 5.000 річно. Селяни жалують ся, що через таке доскулюване мусять закидати годівлю свиний, те одиноке жерело доходу на оплату податків; а жандарми жалують ся, що через те саме сходять на свинопасів і псярів. (Жива веселість). Недавно розказували менї, що підчас виборів було їм лїпше. Тогдї, кажуть, мали ми пильнувати кандидатів і виборців, отже у всякім разі бодай людий, а тепер по виборах, злодіїв та волоцюг у нас нема, то мусимо пильнувати свиний і псів. (Сьміх).

З тими станицями жандармериї у нас в Галичині ще инша біда. В р. 1902., коли настав великий хліборобський страйк, дуже їх помножено, так що майже кождий дїдич мав для своєї охорони і до свого розпорядженя під боком станицю жандармериї. Але від р. 1902. в краю спокій; то станиці цілком непотрібні і на добрий лад належало би їх позвивати. Але щоби так не стало ся, щоби наша олїґархія не стратила тої державою утримуваної і плаченої охорони, то постарали ся о те, щоби для жандармериї найти иншу роботу. І так жандармерия нишпорить по хатах, по коминах, по оборах, затримує кождого стрічного купця, кождого чоловіка в корчмі, кожду бабу, що припадком несе жменю соломи чи конопель до хати, глядить за кождим чужим, що з'явить ся в селї, за кождою собакою і свинею, веде майже поіменні списки, — словом, для вподоби олїґархії заведено по всіх селах стан облоги. При такім станї річий, коли адміністрация за перший свій обовязок уважає панувати, розказувити, всьо тримати в карбах, очивидно не може бути бесїди про охорону, про людяну поміч для населеня в разах якогось недостатку.

Я дуже чудував ся сього року на передвиборчих зборах, що як-раз найжвавійших і найінтелїґентнійших селян позбавлено права голосованя. На моє запитанє, за що їх се спіткало, відповідали менї коротко: „За дрова!" Вони не могли видусити з себе слова „за крадіж". А оден розказував менї: „Бачите, любий панцю: на дворі мороз на 25° Р., дома ані патика, вхаті всї дрожать із зимна, батько, мати і дрібні дїти; довкола чудовий лїс, а ми всї мерзнемо і трясемо ся з зимна. Я побіг до лїсничого і мало що не на вколїшках молю о кавалок дерева, о вязанку гнилого ріща; та він відправив мене і каже, що всї дрова заарендовані на пять лїт. Що-ж менї було дїяти? Домів не було чого йти; я ждав до ночи, а тогдї назбирав троха гнилого ріща і пустив ся до дому. Але край лїса мене зловили і віддали жандармам".

Взагалї наша лїсова господарка так нужденна, так нелюдська, що майже тілько й те має на метї, щоби людий заманювати до крадіжи.

Инші селяни радять собі углєм і палять ним у своїх отвертих печах без коминів. Я був також в такій хатї та ледво переступив поріг, як і завернув ся назад, омороченый чадом. „Ну!" успокоював мене селянин: „Ви ще не навикли. Від угля болить голова, але за те тепло в хатї".

Щоби в тій потребі, в тім недостатку дров якась власть прийшла населеню в поміч, о тім нема і мови. Лише дві институції оказують ся при тім справдї людяними: жандармерия, що пильно виловлює лїсових злодіїв, і суди, що тим людям дають зараз тепле приміщенє.

Ну, мої панове, по тих зимових злиднях прийшла гарна весна; всьо біжить радісно на поля, але, вертаючи назад, ломить руки, бо під величезними заспами снїгу випріло всьо збіже. Жито і пшениця цілком пропали; треба було переорювати і наново засівати. Але відки взяти насіня? Через зиму минуло ся збіже на прожиток, гроший також не було, всї задаткові каси і збіжеві склади були майже в облозї, цїни збіжа пішли так в гору, що за метровий сотнар вівса треба було платити по 24 кор. Чи думаєте, що в тій скрутній хвили подав хто поміч населеню? Лише одна повітова рада змилосердила ся над пригнобленим народом та звернула ся до міністерства війни з просьбою, щоби їй відступило кілька вагонів вівса. Міністерство уволило тій просьбі, і повітова рада справдї продавала людям овес по умїреній цїні або й даром роздавала. Та чи думаєте, панове, що се стало ся безкорисно з чистої любови ближнього? Розділяно зерно тілько між тих, що зобовязали ся голосувати на правительственного кандидата. Отсе тая несмачна, гіркокисла юшка, якою в Галичині не жахають ся заправити навіть найбільшу людську нужду, визисковуючи її до політичних цілий.

Ми сеї сесиї подали богато наглих внесень о запомоги в недостатку. Але хоч висока палата ті внесеня вже д. 24. липня відступила правительству до оцінки; хоч міністерство внутрішних справ уже передало вимістництву дотичні фонди на запомоги; хоч населенє терпіло в осени і терпить тепер в зимі найбільшу нужду: то при тім усім не дістало воно доси ані сотика. Годі инакше собі думати, як що з тими запомогами буде ся ждати аж до наближаючих ся соймових виборів. (Притакуваня).

Передвиборчий рух.

Рудеччина і Комарнянщина: На довірочних зборах громадських організаторів і мужів довіря, що відбули ся в Комарні дня 3. с. м. та в Вошанцях пов. руденького дня 8. с. м. ухвалено одноду шно упросити о. Стефана Онишкевича, пароха в Хишевичах і посла до ради державної, щоби приймив кандидатуру на посла до сойму (з того округа виборчого). Присутний на тих зборах о. Стефан Онишкевич кандидатуру приймив.

Передвиборчі збори відбудуть ся в неділю 12. с. м. о 2. год. по пол. в Комарні, 13. с. м. в Новосїлках гостинних, 14. с. м. в Горожанні великій. Просить ся о численну участь.

Тернопільщина: Довірочна нарада організаторів громадських в справі виборів до сойму відбуде ся в комнатах „Руської Бесїди" в Тернополи в понеділок 13. січня с. р. о годині 12 в полудне.

Перемишлянщина: В понеділок дня 13. січня с. р. н. ст. о годині 1-ій по пол відбуде ся в Перемишлянах в „Народнім Домі" велике народне віче, на котре прибуде також Вп. Старух, посол до ради державної. Прошу, щоб наші громадські організациї подбали о як найчисленнійшу участь. — *Володимир Сінгалевич.*

Дня 8. січня 1908. відбуло ся в Підгайчиках велике передвиборче віче, на котре прибули численні виборці з громад: Погорілець, Лагодова, Альфредівки і Курович, та по вислуханю кандидатської бесїди Вп. Володимира Сінгалевича рішили всїма силами попирати ту одиноку народну кандидатуру, щоби пораз перший від ери конституційної здобути сей мандат для Русинів.

Мостищина: Повідомляє ся всїх організаторів громадських політичного повіта мостиського, що повітовий з'їзд в цїли поставленя кандидатури до сойму з мостиського повіта відбуде ся в Мостисках дня 15. січня с. р. Лиш кандидатура ухвалена тим з'їздом буде важна а всї евентуально инші кандидатури яко самозвинчі належить поборювати. За повіт. організацию: *З. Скварко, Ст. Байдала.*

Добромильщина: Організация повіту добромильського скликує збори в справі виборів соймових на день 13. січня 12 год. в пол. до салї магістрату в Добромили і такіж збори на день 15. січня 12-та год. в пол. до салї магістрату в Бірчи.

Тисьмениччина: Дня 13. с. м. в понеділок, відбудуть ся в Тисьменици другі збори громадських організаторів і делегатів громадських комітетів з округа судового тисьменицького в справі уконституованя організациї окружної, обговореня справ виборчих і поставленя кандидатури. — *Повітова організация.*

Москвофільські кандидатури.

Москвофільська організация дрогобицького повіта поставила кандидатуру д-ра Юліяна Сьокала на посла до сойму краєвого. — П. Глїбовицький заявляє в „Галичанині", що кандидатури на соймового посла рішучо не приймає.

Нові військові такси.

З днем 1. січня 1908 р. став в Австрії обовязувати новий закон про військові такси, порішений „парлямєнтом привілеїв" в останніх місяцях його істнованя. В законі тім слїдно вже подих нового часу — бачимо приміненє засади обтяжуваня горожан публичними сьвідченями — відповідно до їхньої материяльної засібности, якої мірилом є щорічний дохід.

Дотеперішний вимір військових такс се одна безконечна низка моментів протекцийної системи. Здаєть ся не має области, в якім би політичні уряди практикували свою самоволю на так широку скалю як при вимірюваню військових такс. Від них не був вільний і найбіднійший. Але всякі добре ситуовані капіталісти, промисловці й високі урядники платили дуже часто військову таксу після найниєшої скалї і то через цілих 12 лїт, за теж на зовсім незасібних людий накладано такси значно висшої скалї! По при се знов була така аномалія, що коли найнисшу таксу мусїв платити і найбіднійший горожанин, який задля своєї неспособности не відбував військової служби, то в горі кінчила ся військова такса на 200 коронах, яку платив і найбільший міліярдер!...

Суть нового закона полягає в тім, що після него стає обовязаний до оплачуваня військових такс лише той, чий річний дохід виносить більше як 12000 корон. В кого такого доходу не має, той не мати-ме від тепер обовязку платити військової такси. Після нового закона обовязок оплачуваня військових такс тяжить лиш на тих, хто платить особисто-доходовий податок, який — як відомо — вимірюєть ся, почавши від 1200 К. що-річного доходу.

Висоту військових такс установлено після скаль податку особисто-доходового і то так, що що-дві кляси особисто-доходового податку творять одну клясу для тзв. військової такси. Подрібний вимір військової такси подасть отся табличка:

Кляса:	дохід понад К.	до	висота такси К.
1.	1.200	1.300	6
2.	1.300	1.400	7
3.	1.400	1.600	9
4.	1.600	1.800	11
5.	1.800	2.000	13
6.	2.000	2.400	17
7.	2.400	2 800	23
8.	2.800	3.200	29
9.	3.200	3.600	35
10.	3.600	4.000	43
11.	4.000	4.800	55
12.	4.800	5.600	70
13.	5.600	6.600	83
14.	6.600	7.800	113
15.	7.800	9.200	143
16.	9.200	11.000	182
17.	11.000	13.000	232
18.	13 000	15.000	285
19.	15.000	17 000	339
20.	17.000	19.000	394
21.	19.000	22.000	458
22.	22.000	26.000	564
23.	26.000	30.000	678
24.	30.000	34.000	795
25.	34.000	38.000	915
26.	38.000	44.000	1050
27.	44.000	52.000	1260
28.	52.000	60.000	1500
29.	60.000	68.000	1753
30.	68.000	76.000	2018
31.	76.000	84.000	2292
32.	84.000	92.000	2574
33.	92·000	100.000	2865

При доходах понад 100.000 К. стає прогресия в підвищі військової такси трохи більша, ось хто має 300.000 К. доходу, платить 10.538 К., та таких хиба не буде серед нашого загалу.

Пересічно виносить військова такса 70 до 80% особисто-доходового податку. Збільшене особисто доходового податку веде за собою eo ipso підвисшене військової такси а так само і його знижка!

Узгляднене рекурсу в справі податку особисто-доходового веде за собою також обниженє військової такси, так що проти евентуального вимиру за високої військової такси не треба окремо рекурсувати, вона в кождім случаю є нерозлучно звязана з податком особисто-доходовим.

Висоту військової такси вимірюєть ся так само як і при особисто-доходовім податку у осіб з сталою платнею після доходу із останнього року а у осіб із *постійним доходом* після пересічного доходу із трех останних лїт.

По при велику схожість заходить однак між особисто-доходовим податком а військовою таксою така ріжниця, що хто не має більше доходу як 1200 кор., не потребує фасіонувати, за теж кождий, хто повинен би евентуально платити військову таксу, мусить через 12 лїт зголошувати ся в громаді замешканя що року в місяци січни, навіть той, чий дохід далеко не доходить до 1200 кор. Зголошувати ся в сій справі можна в громадських урядах зглядно мійських комісаріятах устно або письменно, виповнюючи відповідні формулярі. Формулярі такі видають безплатно, а при відсиланю є вони вільні від почтового порта. Хто обовязку зголошеня не сповнить або подасть невірні дані, може бути покараний. Для уникненя всяких непорозумінь повинен мельдувати ся кождий, хто не служив при війську а не має більше як 35 лїт, або кого суперарбітровано і то щорічно через 12 лїт, починаючи від свого останнього асентерунку. Хто живе поза границями держави, повинен постарати ся у своїй громаді о формуляр та по виповненю вислати його домів.

Отся обережність є тому вказана, що військову таксу мають як і досі платити мущини, *яких при останнім поборі признано неспосібними* до військової служби а також ті, кого суперарбітровано (за виїмком тих, чия неспосібність до війська наступила саме через військову службу) та ті, що у війську зовсім не служили, виемігрувавши з Австро-Угорщини перед побором, або бодай якийсь час 12-тилїтного тривку обовязку до військової служби, *пробували за межами* Австриї, а вкінци обовязані до служби, які по поворотї не можуть вже відбувати служби за для переступленого 35-ого року житя.

Таксу отсю, яка заступає обовязок військової служби, має заплатити ся дня 1. жовтня кождого року по одержаню платничого візваня із політичного уряду. Коли-б кому до 1. січня 1908 р. ще не вимірено такси за давні роки, то заплатить єї тепер у висотї, означеній новим законом. Коли-ж у кого вимір такси вже наступив, то інтересований мусить ві заплатити ще після давних обовязуючих постанов, хоч би не мав 1200 кор. доходу. Хто з Австро-Угорщини виїздить, мусить заплатити військову таксу при браню пашпорту за всї роки, на які вибирає ся пашпорт.

Крім військової такси, яку платить кождий, хто не служить при війську обовязує новий закон про військові такси ще й його родичів до плаченя тзв. такси родичів також через 12 лїт, але тільки тоді, як їхний особистий дохід перевишає 4000 корон річно. Коли лише батько або лише мати має 4000 кор. доходу, то платить тільки половину такси. Родичі платять таксу лише через 12 лїт, хочби мали кількох синів вільних від військової служби. Період плаченя починає ся з хвилею зобовязаня до плаченя такси найстаршого сина і кінчить по 12 лїтах, без огляду на прочих синів.

Досі приносили військові такси державному скарбови 2 міл. кор., а від тепер повинні приносити понад 4 міл. кор. Фонд військових такс виносив з кінцем 1905 р. 53 міл., а творить він жерело для поліпшеня долї інвалїдів і заосмотреня вдів і сиріт по жовнірах, що погибли у війні або померли в часї мира отже головно офіцирських вдів і сиріт.

РУСИНИ! Домагайте ся всюди туток і паперців „ЗОРЯ" оподаткованих 5 % на руський народний фонд. Кождий листок має напечатану водним друком напись „Зоря" для відріженя від злих наслїдовань. Ціна приступна, якість знаменита. Взірці даром. Ласкаві замовленя полагоджують відворотною почтою. 40

БРАТЯ ЕЛЬСТЕР
Львів, ул. Охоронок ч. 9.

Статистика національної сьвідомости нашої інтеліґенції.

До послідної книжки Літер. Наук. Вістника долучено поіменний спис передплатників сего журнала в р. 1907. Спис сей дає перегляд тих одиниць, що інтересують ся сим нині у нас перворядним видавництвом, а тим самим дає міру того зінтересованя серед нашої інтеліґенції. В нинішній добі, коли журнал сей є з одної сторони найповажнійшим речником літератури цілої української землі і центром, що громадить коли себе наші найкрасші наукові і літературні сили, а з другої сторони одинокою духовою звязию між російською Україною а Галичиною, число його передплатників в нашім краю, їх розміщеє є в поодиноких його сторонах, а вкінци їх характер заводовий є важним причинком до оціненя національної сьвідомости нашої інтеліґенції. Оцінка ся не дотикає справи національної сьвідомости сільського народа, бо журнал сей з природи річи призначений для інтеліґенції й так науковий його характер як услівя передплати роблять його для селянства — з виїмком немногих одиниць — неприступним.

Спис не подає передплатників з російської України і тим є неповний, чого треба жалувати. За те подає він всіх передплатників з Галичини, Буковини і инших країв Австриї та заграничних. Загальне число всіх тих передплатників 791. З того припадає на заграницю 27, на заточників в західній Галичині 16, на східну Галичину 658.

Для нас цікава ся послідна цифра: хто у нас передплачує Літ. Н. Вістник?

З розгляду сеї статистики виходить передовсім, що нема у східній Галичині ані одного повіту, до котрого би він не доходив. З природи річи найбільші цифри виказують ті повіти, в котрих суть більші міста, огнища нашої інтеліґенції. По Львові, котрий разом з повітом дає 86 передплатників, слідують повіти тернопільський (37), перемиський і коломийський (по 31), станиславівський (24), золочівський (23) і стрийський (19). Число 18 передплатників дає повіт бучацький, по 16 скалатський і камінецький, по 15 косівський і рогатинський, по 14 сяніцький, дрогобицький і брідський, 13 долинський, по 12 жовківський і залїщицький, по 11 ярославський, самбірський і перемишлянський, по 10 жидачівський, калуський, бережанський, борщівський і богородчанський, по 9 гусятинський, надвірнянський, сокальський, снятинський, старосамбірський і збаразький; 8 турчанський; по 7 яворівський, товмацький, равський, ліський і бобрецьк й, по 5 чортківський, городейський, городецький, мостиський, рудецький і теребовельський, по 4 підгаєцький і добромильський; одним примірником Літ. Н. Вістника вдоволяєсь повіт ґішанівський.

Цікава є статистика заводів передплатників. З числа 658 абонентів із східної Галичини припадає 112 на сьвящеників, 122 на народних учителїв, а 424 на иншу сьвітську інтеліґенцию всіх инших заводів. Цифри ті замітні з многих фактів. Передовсім тим, що передплатники-сьвященики — в супереч давнійшій практиці — становлять цифру найменшу; по друге з огляду на розмірно незвичайно велику участь народного учительства, сеї найбільше убогої верстви нашої суспільности. Додати належить, що між буковинськими передплатниками становлять народні учителї також дуже значний процент. Сьвідчить се о незвичайно високій сьвідомости національній і культурности нашого народного учительства. Передплата Вістника взагалї не висока; однак народний учитель, складаючи її, віднимає собі її від уст, бо ціла його платня стоїть далеко низше його minimum екзистенції. Під тим зглядом сповняє наше народне учительство свою народну задачу найкрасше з усіх заводів нашої інтеліґентної суспільности. За те вся проча інтеліґенция так сьвітська як духовна далека від мінімальної границї сего обовязку. Між передплатниками не бачимо многих-многих висших, високопоставлених і в житю публичнім звісних людий; для котрих передплата не робить ніякої рубрики, а котрих годі посудити о те, щоб їх не обходило, що діє ся в нинішній многоважній добі на поли найживійших наших відносин, щоб не інтересував їх духовий і літературний рух український і тої течії житя нашої нації по обох сторонах кордону, котрих зеркалом старає ся бути сей наш одинокий всеукраїнський орган.

Можна не годити ся часом з дечим, що читаємо у Вістнику; можна більше або менше симпатизувати з людьми, стоячими при його кермі; однак живий інтерес народний наказує безусловно ширити його серед всіх кругів нашої суспільности і будити сим загальний інтерес для нашої національної ідеї і для справ великої нашої вітчизни по обох сторонах кордону.

Д-р Евген Олесницький.

НОВИНКИ.

— **Де народна честь.** Пишуть нам з Перемишля: До тутешної „Руської Щадниці" надіслав один руський сьвященик письмо виладжене по польськи. Вправдї подане було написане чужою рукою, а сам сьвященик підписав його власноручно, і то по руськи, всеж таки годї зрозуміти, з яким чолом міг той Русин відносити ся в своїм імени до руської інституциї по польськи! Таке хрунївство неможливе в нинішних часах мабуть в ніякім бодай трохи культурнім народї. І як той сьвященик осьвідомляє своїх пароханян, як заспокоює їх духові потреби, коли в своїй власній душі немає дрібки народної чести! — *Свій.*

— **До відома дирекциї зелїзниць.** Їдучи зі сьвят до Львова зажадав я на стациї Хоросниці руських білєтів, а тому що їх не було, просив я о книгу жалоб. Начальник відмовив менї. Тоді просив я його о півбілєт, бо я мав знижку, а він сказав, що я мав йому замельдуватн, коли я перервав їзду. Опісля взяв менї і тоту знижку, так, що я мусів купувати цілий білєт. Прошу отже ц. к. дирекцию зелїзниць, щоби вглянула в сю справу. — *Петро Бурак*, ученик VI. кл. акад. ґімн. у Львові.

— **В справі університетських подій.** Рада української студентської Громади київської політехніки, вважаючи за необхідне висловитись з приводу останніх львівських подій, надіслала нам до поміщеня отсе письмо: Останній вчинок певної частини польського студенства львівського університету підчас іматрикуляційної присяги своєю ганебністю, своїм грубим шовінїзмом плямує усе студенство, що все було непохитним борцем за правду, за волю, за сьвітло. Польські шовінїсти, даючи опір справедливим домаганям українських студентів львівського університету, домаганям сьвітла, і вживаючи для нього варварських засобів, самим ганебним чином зраджують сим сьвятим традициям, і ми, яко частина того студенства, котре в повній солїдарности з польським громадянством все виступало і виступає в оборону його подоптаних прав, котре разом з тим вимагало і вимагає національзациї польської школи взагалї і варшавського університету з'окрема, ми не розуміємо психольогії своїх львівських „товаришів". Невже-ж, панове, дикий по своїй сути „стан польського володіня" так заслїпив вам очи, що культурне житє 3½-мілїонового скривдженого народу видаєть ся вам шкідливою, недопустимою річию; невже-ж ідеали і традициї студенства, яко борця за правду, для вас, панове, пусті, порожні слова, з котрих можна так жорстоко глузувати?! Коли се так, то ми маємо повне право сказати, що 14 грудня на синів України в львівськім університеті вчинили напад не „студенти", а... не хочемо виголошувати їх власного імени. Можемо лише зазначити, що ті функциї, за котрі взялись ті добродії, виконують ся у нас, в Росиї, так званою „чорною сотнею". Вам, студенти Українцї львівського університету висловлюємо своє горяче співчутє у Вашій тяжкій боротьбі за культурне визволенє рідного краю. Боріте ся, брати, а ми не відстанемо від Вас! — Голова ради *Б. Брояківський*, писар *С. Риндик.*

— **Польські людовцї вступають до „польського кола".** Клєрикальний „Vaterland" доносить, що ладить ся основна зміна відносин в „польськім колї", бо переговори між людовцями а консерватистами поступили значно наперед. Заносить ся на те, що на основі спільних інтересів аграрних прийде до цілковитого порозуміня у всіх принціпіяльних питанях. Річ природна, що по вступленю людовців до „кола", роля „демократичної унії" скінчить ся і повстане в „колї" нова консервативно-аґрарна більшість.

— **Бюро для американських еміґрантів.** Міністерство внутрішних справ повідомляє, що в Богумінї (Одербергу) і Осьвенцімі, як граничних стациях при в'їздї з Німеччини до Австриї, отворено правительственні бюра посередництва працї, котрі мають повертаючим з Америки австрийським еміґрантам помагати у вишукуваню працї або відповідного занятя. В разї потреби такі бюра будуть заложені в Боденбаху, на чесько-саксонській граници і в Трієстї.

— **З Тисьменниччини** пишуть нам: Збори громадських делєґатів і орґанїзаторів округа судового Тисьменниця відбули ся дня 3. с. м. в Тисьменници при участи коло 200 людий. О. Никола Бачиньский, парох з Милованя, виголосив реферат політичний, виказуючи причини нашого політичного занепаду, та зілюстрував кривдячу нас систему адміністрацийну, а о. Михайло Дурделла, парох з Хомяківки, пояснив вагу теперішних виборів до сойму, та заохотив до працї виборчої по селах, а п. Тома Павлишин, міщанин з Тисьменниці зложив звіт з Народного Зїзду і пояснив ціль та вагу орґанїзациї нашого сторонництва, та візвав відпоручників громад, щоби орґанїзациї, де ще не переведені, — в як найкоротшім часї зістали переведені. По відспіваню народних гимнів — учасники розійшли ся. — *Присутний.*

— **Страйк громадських урядів** вибух в повіті Прахатіц в Чехії. 13 німецьких громад, обурених на секретаря повітової ради, Спурного, котрого уважають чеським аґітатором, зірвало зносини з повітовим видїлом і в донесеню до староства повідомили, що будуть так довго страйкувати, доки Спурни не буде усунений. А наші руські громади в Галичині так терпеливо зносять всяких вшехпольських аґітаторів в роді Валєвського.

— **Львівські міщане перед Хмельницьким.** 250-літні роковини смерти гетьмана Богдана Хмельницького зазначили ся в 1907 р. не лиш цілим рядом патриотичних обходів, але спонукали також і наших малярів до більшої творчости в напрямі історичнім. Тепер власне накладом редакциї „Зеркала" опустила прасу відбитка образу „Львівські міщане перед Богданом Хмельницьким в 1648 р." композициї артиста-маляря Евгена Турбацького. Патриотичний зміст образа, гарна композиция, як і високо артистична репродукция повинні спонукати скору розпродажу накладу, тим більше, що ціна по 3 кор. за примірник (кольорований красками 5 кор.) не повинна бути перепоною в куповаю образа. Першу відбитку можна оглядати за виставним вікном „Сокільского Базару" у Львові ул. Руська ч. 20.

— **Недобра барва.** Цар Микола II не має ніякої улюбленої барви. Одну він навіть страшно ненавидить, а то червону. Ніхто з його окруженя, ні цариця, ні двірські дами, не сьміють уживати її у своїх туалєтах, а кілька публичних будинків, які цар Микола I., що любив особливо червону краску, велїв помалювати на червоно, мусїли на приказ теперішного царя перекрасити на сїро. Можна би здогадуватись, що Микола II. зненавидів червону барву як символ революцийности, тимчасом справжня причина сеї ненависти пояснясть ся пригодою з його дїточих лїт. Малим хлопчиком стрінув на проходї в Лівадиї циганку, котрій дав собі ворожити. Циганка придивляла ся довго руцї вел. князя і потім сказала тільки сї слова: „Царевичу, стережи ся червоного". На царевичу, що вже тоді був забобонний, слова циганки зробили сильне вражінє. З тої пори почав бояти ся червоної краски, а з дїтами його відраза лише скріпила ся і тепер перейшла в справдїшну хоробу.

— **Річне число винаходів.** Електричність здобула сьвіт ледви в останних лїтах. Електричну енергію примінено у всїляких галузях промислу та житя, кождий рік приносить нові здобутки і нові улїпшеня. Однак ся величезна будівля науки і незвичайних практичних вислїдів не є дїлом анї одного анї навіть кількодесятьох людий. Се сьвітлий результат невтомної працї безчисленних винахідників, інжінїрів, техніків і механіків, котрі працюючи незавісимо від себе, часто навіть не знаючи про инші помисли і способи їх виконаня, вкладають поодинокі цеголки загального розвою. Цікавим питанєм, кілько є на сьвітї електротехніків винахідників? — займає ся одна з фахових нїмецьких часописий, Zeitschrift für Binnenschiffahrt. З уложеної сею часописию дуже совісно статистики виходить, що винахідники в обсязї електротехніки одержують що року в культурних краях 5 000 патентів. А кождий з тих патентів се охорона нового винаходу. Найбільше винахідників є в Сполучених Державах, де видано за рік 2.050 патентів, дальше видала Англія і її кольонії 750 патентів, Нїмеччина 700, Франция 400, Австро-Угоршина 330, Італія 180 і т. д. Із загального числа 4915 дало в році 1905 в Нїмеччині тільки 900 правну охорону, решта лишала свобідне поле конкуренції В инших державах з виїмком Америки та Англії промисл має ще більшу свободу переводити ті винаходи в практичне житє, тому, що винахідникам найчастійше не залежить на конкуренції тих країв.

— **Величина каплї.** По обчисленям одного фаховця в „Das Buch für Alle" капля води при звичайній температурі є точно двайцятою частию одного кубічного центиметра, тому літра води містить в собі 20.000 капель. Чим гяжша теч, тим менша капля і тим більше капель іде на оден кубічний центиметер. Так само тяжкий як вода є сільний квас, тяжшим є сїрковий квас і тому його каплї менші, так що на літру треба їх 27.000. Більше як два рази меншою від каплї води є капля оливи, Літра рицинусового олїю містить в собі 44.000, а літра звичайної оливи аж 47.000 капель. Літра терпентини дасть ся ледви 55.000 каплями опорожнити. Три рази менші від капель води є каплї алькоголю, а чотири рази менші каплї етеру. Літра алькоголю має 62.000, а літра етеру аж 83.000 капель.

— **Дрібні вісти.** Поданя о припущене до кваліфікацийних іспитів для учителів народних і виділових шкіл перед іспитовою комісиєю у Львові треба вносити до кінця сїчня с. р. — В Моравськім Бервї в часї онодїшного представленя в чеськім театрі напав член орхестри на д-ра Гавлїчка, музичного критика „Nar. List-ів" і вибив його по лици за неприхильну оцінку орхестри. — З Неаполю доносять, що вулькан Везув викидає хмари диму і проявляє неспокій. — У Львові помер д-р Йосиф Жулїнський, емер. професор учительської женської ґімназиї, великий польський патріот. — Вибори до міської ради у Львові відбудуть ся дня 26 марця с. р. — Генеральний інспектор армії Гальгоці перейшов в стан спочинку і при тій нагоді одержав від цїсаря військовий хрест заслуги з брилянтами.

Оповістки:

Календар Завтра, в суботу: Дїт. уб у Вифл. (лат. Гігенія папи. Позавтра, в неділю: Н. по Рожд. Христ. (лат. 1. Н. по 3 Кор.).

Авдиєнциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторські сесия відбуваю ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру Коломиї.** Саля „Каси щадничої". Початок о год. 7·30 вечером.

В суботу дня 11. с. м. „Cavaleria Rusticana" опера Масканього.

В неділю, дня 12. с. м. „Серед бурї", історична драма в 5. дїях зі сьпівами Б. Грінченка.

☐ **З тов. „Січ" у Львові.** Подає ся до відома загалу, що тов. „Січ" уладжує дня 13. лютого с. р. великі вечерниці з танцями в „Народнім Домі". — *Комітет.*

☐ **Загальні конститууючі збори тов. „Академічна Громада" у Львові** відбудуть ся в неділю дня 26. сїчня с. р. в льокали тов. „Січ" при ул. Кохановського ч. 1 Д. — За членів основателїв: *Вас. Скрипчук*, студ. прав. *Вас. Цмайло-Кульчицький*, студ. пр.

☐ **З Рожнїтова.** Загальні збори окружного віддїлу учительської „Взаїмної помочи" відбудуть ся в неділю, 12. с. м. о год. 2 з пол. в рожнїтівській читальни, почім відбуде ся проба сьпівів до вечерка.

☐ **Великі вечерниці з танцями** уладжує тов. „Основа" у Львові дня 6. лютого с. р. в сали „Народного Дому".

☐ **Тов. „Кружок Українок"** уладжує в понеділок, дня 13. с. м. „Маланчин вечір" в комнатах „Бесїди". Початок о 9. год. вечером. До 12 год. товариські забави, по 12. танцї. Вступ 1 кор., для пп. академіків 50 сот. Половина доходу призначена на „Захоронку".

☐ **Театр аматорів львівського „Сокола"** відограє в неділю дня 12 с. м. „Вихованця" народну комедию зі сьпівами в 3 дїях Н. А. Янчука. В антрактах продукциї ґрамофону. Початок о 7. год. вечером.

☐ **З Тернополя.** Дня 14. с. м. устроює тов. української молодїжи „Громада" в сали „Міщанського Брацтва" аматорську виставу „За Батька" Б. Грінченка.

☐ **З Турки.** Видїл „Народної Ради" в Турцї скликує загальні збори на день 17. с. м. год. 12. в полудне.

Урядові вісти:

Іменованя. Цїсар іменував надзвичайного професора, д-ра Кирила Студинського, звичайним професором української мови і літератури з узглядненєм церковно-славянської мови на львівськім університеті. — Цїсар надав VI рангу директорам середних шкіл: Ант. Данищеви в VI ґімн. у Львові, Едм. Ґжембському в реальній школї в Снятинї, Софр. Недільському в руській ґімн. в Коломиї, Ігн. Рихлїкови в ґімн. в Ярославі, д-рови Омел. Савицькому в руській ґімн. в Тернополи. — Цїсар надав з нагоди перенесеня в стан спочинку руско-кат. катехитови в ґімн. в Стрию, о. Юліянови Федусевичеви, титул шкільного радника.

Померли:

Мария Кузьмичева упокоїла ся у Львові дня 6 с. м. в 82 році житя. В. їй п.!

Нові книжки і виданя:

◇ **Україна,** Книжка за падолист і грудень 1907 р. Зміст: Од редакциї. — М. Порш: Статистика землеволодіння в 1905. р. і мобілїцация земельної власности на Україні від 1877 р. по 1905. р. — Свящ. В. Радецкій: Кіевская духовная семинарія въ первой половинѣ XIX ст. (Воспоминанїе). — До історії „Тарасової Книгарні" (Рахуба Киянам книгаря Щербака про книгарню й запросини для загальшої послуги). — Влад. Даниловъ: Матеріялы для біографіи Н. И. Костомарова. — И. Фр. Павловскій: Изъ прошлаго Полтавщины. а) Комитетъ о земскихъ повинностяхъ; б) Взносы приказовъ общественнаго призрѣнія на полтавскій институтъ благородныхъ дѣвицъ. — Л. М.: Якъ царь Олександеръ ослобонив кріпаків (З народніх уст). — Старицька-Черняхівська: Двадцять пять років українського театра (Спогади та думки). — Викторъ Барвинскій: Очерки изъ исторіи общественнаго бытя старой Малороссіи. I. Выборы сотника въ Носовкѣ; II. Изъ исторіи одной ревизіи сотнѣ Новгородской; III. Сущность полковничьей власти. — І. Стешенко. Історія української драми. — Бібліографія. — По журналах. — Нові книжки. — Д. Дорошенко: Культурно-просьвітна діяльність українського громадянства за останні два роки. — С. Петлюря: До юбілея М. К. Заньковецької. — С. Петлюра: З українського житя. — Збір грошей на постановку памьятника Т. Шевченку. — „Україна" (давнійше „Кіевская Старина") з сею книжкою перестає виходити, лишаючи видавництво научного органу Київському Наук. Товариству. Редакция „України" докінчить в р. 1908. лише видане українського словаря; 1. випуск I. тому видала вже в р. 1908., цілий словар буде в 4 томах. Передплату на всї 4 томи (7 рубл.) принимає редакция тілько ше в р. 1908.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Львів, дня 10 сїчня 1908.

Авдиєнциї.

Відень. (Ткб.). Підчас вчерашних загальних авдиєнций приняв цїсар також президента міністрів бар. Бека і міністрів Мархета й Дершату та перенесеного в стан супочинку ґен. Гальгоція. — Передвчера принимав цїсар мін. справ внутр. бар. Бінерта на одноґодинній спеціяльній авдиєнциї.

Відень. (Ткб.). Вчера приняв цїсар міністра війни, ґен. оружя Шенайха на окремій авдиєнциї. Супроти ріжних донесень часописий, які лучать ту авдиєнцию з квестиєю урегульованя офіцирських ґаж і військово-політичними квестиями, одержує „Fremdenblatt" з компетентної сторони інформацию, що предметом авдиєнциї було тільки представленє цїсареви моделю нової пільної армати. Міністер Шенайх з'явив ся на авдиєнциї в товаристві секцийного шефа пільного маршалка Кробатіна, який демонстрував монархови приладжений в арсеналї модель нової пільної армати й удїлював пояснень.

Зниженє процентової стопи.

Відень. (Ткб.). Ґенеральна рада австро-угорського банку рішила на нинїшнім засїданю знижити від завтра дисконт з 6 прц. на 5 прц.

Із Угорщини.

Відень. (Ткб.). Цїсар заприсяг вчера перед полуднем нового бана Хорватиї, бар. Равха. При тім актї були присутні президент міністрів д-р Векерлє і міністер а latere Зіхі.

Будапешт. (Ткб.). Прокуратория зладила вже акт обжалованя проти пос. Зольтана Ленделя. Обжалованє закидає йому проступок клеветы. На розправу покличуть богато сьвідків, м. ін. міністра гр. Андраші, секретаря держави Поповича й богатьох послів а також приватного позовника, Ґезу Польонїя.

Будапешт. (Ткб.). Урядова часопись оголошує уступленя бана Ракодчая й іменованє бар. Равха баном Хорватиї, Славониї й Дальмациї

Події в Росиї.

Петербург. (Тел. прив.). В наслїдок анонїмного донесеня переведено ревізию на передмістю у вілї вдовиці по совітникови двору Іванові, та найдено там богато набоїв і вибухових материялів. Через те, що на 70-лїтну властительку вілї не паде ніяке підозрінє, уходить за річ певну, що набої і вибухові материяли заховано в вілї без відома властительки.

Петербург. (Тел. прив.). По ріжних громадах рязанської губернії лучило ся останними часами чимало очайдушних розбишацьких нападів. Полїция була переконана, що ті напади уладжують революціонери, та арештувала навіть богато осіб з поміж інтеліґенциї. Тимчасом тепер виявило ся, що розбійниками був не хто инший, як поперебирані козаки, яких дїдичі поспроваджували для оборони перед селянством.

Петербург. (Ткб.). Майже у всіх дільницях міста переведено останними днями богато арештовань, які остають в звязи з терористичними заговорами.

Заворушеня в Абісинії.

Рим. (Ткб.) Аґенция Стефанього доносить: Міністер справ заграничних, Пітоні одержав з Могадечіо на побережу Белягїер повідомленє, що около 2000 узброєних Абісинців напало недалеко Бонден і Баракуба на каравану і ограбило її а купців поубивано або позабирано в неволю. Після того, як прийшла вістка про сей напад, прийшло в італійській резиденциї Люб до конфлїкту з кількома племенами, при чім по обох сторонах богато осіб ранено. Як вістка про се наспіла до Риму, поручило міністерство справ загр. міністерству маринарки, щоб вислати кілька кружляків до Могадечіо, а крім сего поручило телеґрафічно італійському послови, щоб він вніс формальний протест у цїсаря Менелїка їзза нарушеня теперішнього стану посіданя в околици Люб і нарушеня торговельного трактату та щоб зажадав безпроволочного відкликаня Абісинців, покараня винних і признаня відшкодованя тим, хто потерпів підчас нападу шкоду.

Заворушеня в Хінах.

Шанґай. (Ткб) В провінциї Секянд вибухло повстанє. Знищено одну протестантську каплицю і спалено школу. Розруси мають здебільша характер анґидинастичний і не є небезпечні для чужинців.

Петербург. (Тел. прив.) В часописї „Рѣчь" помістив 66-ти лїтний б. посол першої думи, Ахтямов протест проти того, що його в процесї за виборську відозву увільнено. В своїм протестї з являє він, що одвічальність за виборський маніфест стала не тільки обовязком але й правом; судова палата, лишаючи його сього права, заподіяла нечувану кривду.

Ослабленє

чи то тїлесне, чи з причини недуги поборює

Скотта „Emulsion"

Скотта „Emulsion" можна назвати чистим пожывним средством, котре має дуже високу силу дїланя і рівночасно є незвичайно легко стравне і пригоже. Навіть найбільше вибагливий пациєнт привикає скоро до „СКОТТА" і навіть найслабшому жолудкови „СКОТТ" не причиняє ніяких долегливостий.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A ліків.

Ціна оригінальної фляшки 2 кор. 50 с.

До набутя у всіх аптиках.

22

Бідний ученик промисловой школи в Кракові, Русин, що находить ся в страшнім положеню, бо не має що їсти, анї в що убрати ся, просить милосерних і чужій недолї співчуваючих людий о о ласкаві жертви. *Михайло Соломко*, у п. Евг. Твардовского, Краків, Półwsie zwierzyniecke l. 23.

ГОТЕЛЬ РЕСТАВРАЦИЯ і КАВАРНЯ Петра Кольонського

у власнім заряді ведене під „Трома Коронами" у Львові улиця Трибунальска ч. 10

ПОРУЧАЄ ПОКОЇ ГОТЕЛЕВІ прекрасно уряджен заведеня. Чи. Т. готовим старанну услугу. **Перворядна реставрация** подає потрави на мясї всероїм. Абонентів на обіди і вечері прийме по зниженій ціні. **Вина столові** на вазу „Maurer літра 60 кр. „Brauer" 2 кр. „Grünzinger" 1 кр. „Szamorodni" 80, 1 кр. і 1·20. Старі тонкі і вонякі гатунки вин ренських, франпузьких і іспанських в бутельках оригінальних спродає по низьких цінах. **Пиво пільзенське** В. В. на шланки. 33 8 6

Оголошення.

ПОДЯКА. Незглубимий в Своїх промислах Господь покликав до вічности найдорожшого мужа, батька і дїда Отца Івана Городиського пароха Білих Ослав деканата надвірняньского і совітника епископської Консисторії, ревного труженника в церкві Христовій і дїятельного патріота. Похорон глїнних останків відбув ся 14 падолиста 1907 при громадній участи народа і сьвящеників, котрі поспішили почтити память і віддати послїдну прислугу. Опечалена сїмя складаєть сим щиросердечну подяку а то: Високопреподобним і Всечечнїйшим Отцям: Отцу деканови Луговому, Отцу совітникови Дрогомірецькому, Отцу Мудракови, Решетиловичови, Руденському, Королеви, Щуровському, Бобикевичеви, Ляташеському, Отцу Лелетови за пращальную бесїду в церкві і Отцу Левицькому за прашальную бесїду над могилою а також і Отцу Кунинському, котрий в часї недуги виручував в парохії невідступаючи від слабого а в послїдній хвили заосмотрив сьвятїйшими Тайнами. Дальше дякуємо Вп. Панам: Проскурницькому совітникови ц. к. Суду окружного і Трушови професорови гімназияльному в Станиславові, котрі Іменем „Народного Дому“ висказали свій жаль з причини страти члена того товариства. Ц. к. старостї Маркови Лїсовському, ц. к. управителеви лїсів і дібр скарбових за прислугу в часї похорона. Як рівнож Д-рови Красовскому за безінтересовну опіку в часї недуги Покійного. Місцевій інтелїгенциї, місцевим і замісцевим громадянам, Родинї і знакомим прибувшим зложити Покійному послїдну прислугу „Спаси Бїг“. *Антонїна*, жена. Дїти: *Надїя Мардурович*, вдова по бл. п Алексію, пароху в Радчи, *Никола, Михайло, Марія, Теофіль Турчманович* зять і внуки. 94 1—1

Перша руська роб тня брончівничa у Львові ул. Скарбківськачъ 27 принимає всї замовленя входячі в обсяг робіт церковних як також відновлюваня, позолочуваня і посріблюваня по найдешевших цінах і виконує їх в можливо найскорш м часї. Як єдине пр вдив руське заведене сего рода поручаєсь ласкавим зглядам всїх Дорогих Земляків, котрим зріст нашого руського промислу лежить на серци.

З поважанем **Іван Кузьмич.**

9

До „Народної Гостинниці“ приїхали 9. І. 1908. Фішель Гольденберг, Ляцке; Алексей Саляк, Бурштин; д-р Іван Маркевич, Тісна; о. Петро Габлинський, Солінка; Ярослав Барановський, Підгайці; Лев Керонський, Бучач; Володимир Мілковський, Станиславів; Адам Бачинський, Бурштин; Нестор Коритовський, Тростянець; Михайло Воротилів, Чортків; Олекса Гаражук, Жабє; Петро Калиновський, Лїски; Василь Дорожинський, Калуш, о. Онуфрій Дрималик, Тростянець.

Надіслане

Д-р Гукевич

повернув і ординує як давнїйше, ул. Гродзїцьких ч. 4. 80 2—3

Окулїст

Д-р Яворський

Львів, Сикстуська ч. 15. 74

Копалинки і

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька І.

(против Банку Гіпотечного на плантациях площі Галицкої) поручають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Пошукую старшої невіести до опіки хорої дитини. Цїкаватє удержана і гонорар після умови. Відомість в Каси задатків в Радимні. 97 1 3

Дяка молодого в д брим голосом теноровим потребує вараш Уряд парохіяльний: Цетуля п. Радимно коло Ярослава 98 1—3

Поїзди всїлякого рода так кож сані нові як також уживані поручаю у великім виборі, приймаю до заміни або в комісе до продажі; рівнож приймаю замовленя до шлюбів на ед гавти екіпажі. **М. НАС,** Львів, Шпитальна 28. 71 3—4

Відновляє, золотить ік нрч. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, Шпитальна 38. 48е 4—9

МЕД патока найлучшої якости 5 кілько 5·80 (6 кор. оплатно. Питні меди домашнього виробу, відзначені медалями 5 кілько від 4·80 до 9 кор. оплатно. Мед в власної пасїки може дати лише власникь найбільшої галицької пасїки з потїбні оголошеня малих пасічників в суть ложні

Евгеній Бінньский в Збаражи.

81 4—10

Машини до шитя

всїляких системів у великім виборі ручні від 25 в. вижні від 27 вр. (Шлю жадата проспекті.)

Граммофони найлїпшої конструкції по найнижших цінах, як також і **плити** з перворядних фабрик и ручає ФЕБУС РОЗЕНМАН, Львів ул. Карла Людовіка ч. 27. 9 10

Краєвий Союз кредитовий у ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга годовa	арк. по	10 с.
„ ліквідацийна	„ „	8 „
„ щадн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. уділів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ уділів	„ „	5 „
Згодошени о позич.	шт.	2 „
Виказ умор позич.	„ „	2 „
Касові асигнати	„ „	1 „
Заяви членства	„ —	1 „
Місячні замкнення рах.	„ „	2 „
Річні вам. рах. і бїлянс	„ „	10 „
Уділові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Взірцеві статути	„ „	20 „
Подання о варе стров.		
сточ. в судов. реєстрі	„	4 „
Подання до краєв. Дир.		
скарбу о увільнене		
друків дловодства		
від стемпля	„ „	4 „
Подання до податкової		
власти в повідома		
про заревєстр. стовар.	„ „	4 „

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30.

Оголошене конкурсу.

Дирекция Спілки кредитової „Лемківський Банк“ в Новім Санчи розписує отсим конкурс на сталу посаду урядника (книговода) з реченцем до 31-го сїчня 1908. Убігаючі ся о сю посаду мають пред ожити 1) свідоцтво іспиту з рахунковости державної 2) свідоцтво відбутої довшої практики в однім з товариств фінансових 3) метрику хрещеня і 4) свое curiculum vitae Платня приняти ся маючого кандидата буде визначена після його кваліфікації.

Новий Санч дня 8 сїчня 1908. 99 1—3

Вже вийшов і висилає ся зворотно:

Р. ЗАРИЦЬКОГО

Музичний календарик на 1908 рік.

Календарик на гарнім велїновім папері і хорошій окладинці представляє ся вельми принадно; обіймає догідне календарюм в двох краєках і цїкаву повість: одинайцять добірних пісень виключно патріотичного вмісту про мішані мужеські та жіночі хори.

Ціна 1 корона, а для давних і нових абонентів лише 80 сотиків (вже з оплатою почти).

Для Боянів, Січий, Соколів і селянських хорів гуртовно значний опуст після умови. Звертає ся особенно увагу і тересованих, що цїлий дохід в сего рочника призначений на цїль так доброго вчи, як: фонд будови бурси руського товариства педагогічного у Львові, а то після плану подавного на окладинці календарика. Прошу поспішати з замовленями, бо наклад дуже обмежений. Адрес видавництва: **Р. Зарицький — Львів — ул. Сикстуська 62.** 100

Краєвий Банк

опроцентовує від 1 сїчня 1908 вкладки ощадности

так давнїйші як и нові

по 4%

У Львові, дня 5 сїчня 1908.

Дирекция.

96 1—1

ОГОЛОШЕНЄ.

Кожда церков, громада, каса, краминця й всї, що хочуть, щоби їх гроші були безпечно сховані перед злодїями і огнем повинні купити собі в **Краєвім Союзї Господарсько-молочарськім в Стрию** огнетревалу касу. Одна раса коштує від 18 К до 1600 К. Даємо на 4 місяцї на виплат. Опуст навіть до 15%.

ДАХІВКУ найлучшу виробляє ся на машинах купленых в Краєвім Союзї Господарсько-молочарськ м в Стрию. Одна машина зі всїма потрібними додатками коштує около 1300 кор з доставою. Наука д-ром.

Всї господарскі машини замов яйте лиш через Союз Господарсько-мо очарський в Стрию. Опуст даємо.

Пригадуємо, що в нашім склепі у Львові Ринок ч. 10 можна дістати меду в слоїках (курацийного) й на вагу, масла й яець. 76 3—?

Володимир Корнич-Ясеницький

ц. к. радник висшого суду краєвого, н. п.

отворив

адвокатську канцелярию

в Чернівцях, площа Єлисавети 3

напроти нової палати судової.

71 4—6

МЕД-ПАТОКА

в гіроких пасїк невирівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто бїлий по 7·50 кор franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. 11.

(напротив товариства „Просьвіти“).

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолів, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також товаютового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на цїґаретя, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланем готівки або посилаю. — Если и подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір біжутерії.

ШКАРПИТКИ від 40 сот. **СОРОЧКИ від 2·30 сот.**

Русини! Вступайте в члени „Сокільского Базару“ у Львові.

Вже вийшла

нова серия (VII) переписних листків на Сьвята Рождества Крист. Нового Року і Богоявленя.

Серия складає ся з 5 карт чорних і кольорованих і коштує штука 6—14 с.

Великий вибір дарунків на Сьвята.

Вертепи з ангеликами, сьвічками в цїні від 70 с. до 3 К. Вишивані краватки по 4 і 5 К. Вишивані **сорочки** від 12—30 К. **О руси** від 2—100 К. **Ручники** від 6 К. Срібні перстені по 1·20 К. **Гердани** від 2—6 К. **Пояси** з паньорків від 7—100 К. Гуцулські фартухи від 4—20 К. Киптарики (кожушок) по 26 і 30 К. Ланцушки синьо-жовті з Соколом по 2 А. З гербом мошонки для мущин і женщин по 4 і 6 К. Сокільські шапки по 4 К. Килими з гербом і без від 30—50 К. Портрети і бюсти Шевченка, Хмельницького і пр. від 16—50 К. Портрети ручної роботи крайдковані з фотоґрафії по 14 К в рамах за шклом по 30 К і більше. Вироби з глини, тарелї, флякони, омивальні, посуди, фігурки, (типи) попільнички в великім виборі. Альбуми на фотоґрафії від 5—30 К на картки від 3 К, памятники від 1 К. Розмова цьвітів 1·70 К. Листовий папір в хороших касетках від 1 К до 10 К. **Гуцулські вироби** ножі до паперу по 2·50 К. Ручки по 1·20 К. Лїнії по 5 К. Пушки по 15 К. Рами за 120 К. Тарелї від 15—60 К. **Моноґрами** до гафту по 30 с. до вишиваня по 1 К.

Русини купуйте лиш в „СОКІЛСЬКІМ БАЗАРИ“ товари добрі і тривкі могуть конкурувати з товарами сьвітових фірм.

ТОВАРИСТВО ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВЕ

„Сокільский Базар“ у Львові

стоваришене заревєстроване в обмеженою порукою.

Удїл 25 К, вписове 2 К, стопа процентова від вкладок 5%. 87

Русини! Локуйте гроші на ощадність в нашім Товаристві стопа процентова 5%.

Спричиніть скоре зкупно власного Дому. Стопа процентова 5%.

Новий а добре платний домашний промисл ввело в нашім краю

Перше галицьке Підприємство Домашних Паньчішкових Робіт на Плоских Машинах до Плетеня

Лїбаль і Спілка

зареєстроване торговельне товариство у Львові, ул. Коханівського ч. 39—31.

Дітка і прямо панна для всїх і всюди!

Не треба шукати зарібків в чужині, за морем!

Хто вивчить ся працювати на новопатентованій плоскій машині до плетеня „Славія“, той вже не має чим журити ся. Зимою в теплі а літом в холодку працює собі спокійно; готову роботу відсилає до фірми **Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39,** а за пару днів дістає від тої фірми заплату готівкою за роботу і свіжу пряжу на дальші вироби. Вивчити ся може дуже скоро і без великих выходів. Машини „Славія“ є найлїпші, тай тому і найдешевші; не треба отже давати ся заманювати до куповання инших машин, а найбільше треба ретерірати ся купованє машин. Ждайте сейчас пояснень. 44

Тривкий і повний заробок 3—5 К на день!

Поспитайте на нашу часопись. Дайай е-е сгодонечек читати всїм знакомим.

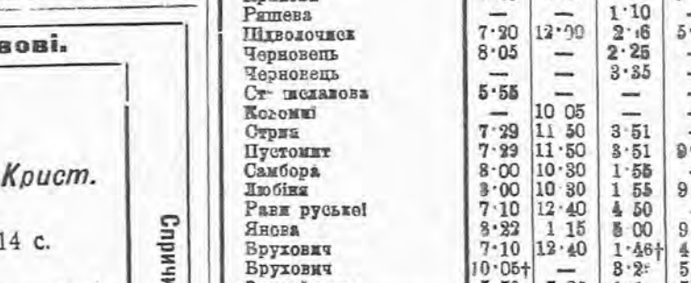

До Америки

Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Япону, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

МІД пчільний

патока, десеровий липовий, жовтий і білий курцийний з власної пасїки, висилаю в бляшанках 5 клґр. за 5 Кор. під ґварарцією

Ізраель Шехтер **в Підгайцях.** 32

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з:	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·26	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Ст-ниславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9 25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·2-	5 30	9·35м
Зимної води	5·50	7·25	1·1	5 25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·0-	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	8·00	1·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1-	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·-	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посшімні поїзди печатані товстим друком.— Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою я — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою в. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 7. Львів, субота 11. січня 1908 (29. с. ст. грудня 1907). Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошенія звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на ті місце, а в рубриці „Надісляне" по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошенія числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Виборча акция.

Коли манїфест „Народного Комітету" завзивав прилюдно весь український загал до виборчої боротьби за право до національного істнованя на нашій землї, вороги нашого національного істнованя „въ запертыхъ кабинетахъ" — як се з похвалою для них зазначив „Галичанинъ" — приготовляли пляни виборчого розбою на нашім народі в цїли зрабованя йому того соймового представництва, яке йому по закону належить ся. Першим результатом сих приготовань являєть ся тайний обіжник з 4 с. м., який „Rada Narodowa" розіслала до своїх повітових організаций. Отся перша ластівка організованих виборчих розбоїв на нашім народі в дословнім перекладі звучить:

„Надходячі вибори до сойму вимагають з'єдиненя і напруженя всїх польських сил в східній Галичинї. В сій справі істнує повне порозумінє всїх партий, що стоять на національнім грунтї. Оборона нашого стану посїданя в теперішню хвилю має тим більше значінє, що наші вороги квестіонують саме право Поляків до репрезентованя людности тої части краю і що новий сойм покликаний до переведеня виборчої реформи — а буде се залежати від наших сил, чи ся реформа буде переведена згідно з нашими національними інтересами.

„Правибори, від висліду котрих залежати-ме результат сеї виборчої кампанії, відбудуть ся при кінцї сїчня. Отже завзиваємо шановний комітет взяти ся сейчас до найенергічнїйшої приготовляючої акциї, щоби правибори випали для нас корисно. В тій цїли в кождій громадї комітет повинен постарати ся о довірених людий, котрі допильнують правиборів. Тільки тим способом можна оперти ся агітациї, яку при помочи своїх організаций в кождім селї ведуть ворожі нам радикальні партиї.

„Опісля комітет повинен застановити ся над кандидатами і відповідні внесеня предложити Радї Народовій. Треба також без проволоки зайняти ся збиранєм складок в повітї.

„Справозданє про пороблені приготованя до правиборів має бути прислане Радї Народовій до 15 сїчня, а опісля комітет повинен присилати відомости про дальший хід своєї акциї".

Отже маємо вже автентичну заповідь пляновой організаци виборчих розбоїв в цїли „оборони польського стану посїданя", т. є. в цїли перефорсованя кандидатів „Rad-и Narodow-ої" в сїльській курії округів з подавляючою руською більшістю. В боротьбі, яку заповідає „Rada Narodowa" візьмуть безпосередну участь всї польські партиї, „що стоять на національнім грунтї", т. є всї крім людовців і соціяльних демократів, бо тільки сї дві польські партиї не належать до „Rad-и Narodow-ої". Хоч, що-до людовців, то справа дуже непевна. „Kurjer lwowski", що правда, називає обіжник „Rad-и Narodow-ої" „символом розбоїв, насильств, надужить, крадежи голосів, корупциї, терору і всїх сімох гріхів головних передвиборчої акциї", але після русиноїдних виступів Стапінського в парляментї по людовцях можна всего сподївати ся.

Ладять ся до боротьби проти всего українського національного табору також найновійші союзники „Rad и Narodow-ої" — москвофіли. Ті знов старають ся побивати нас найгіршого сорта хлопоманством. Проби сеї тактики мали ми вже в „Русскомъ Словѣ", скільки разів воно заговорило про діяльність українського клюбу в парляментї, — тепер се хлопоманство стане універсальною методою москвофільської передвиборчої акциї. Між иншим москвофіли висунуть цїлий ряд хлопських кандидатур, щоб зловити на них менше сьвідомих селян, промовивши до їх становой амбіциї, — метода, яку не від нині управляє також „Руский Селянин" і яка не може не припасти до вподоби „Rad-ї Narodow-ій", бо-ж лїпше мати в соймі дїло з затемненими москвофільством селянами, ніж зі сьвідомими, політично образованими і національній справі відданими послами.

Очевидно, що є вже й перші вістуни виборчих надужить. З ріжних місцевостий доносять нам, що громадські уряди на виразний наказ староства заборонюють переглядати і особливо відписувати виборчі лїсти, викручуючи ся тим, що про се не має виразної законної постанови. Що закон одначе не заборонює сього і що дотеперішна виборча практика допускала се, — се тим панам байдуже. Адже вони мають „з'єднити і напружити всї сили для оборони національного стану посїданя", а обіжник „Rad-и Narodow-ої", се-ж suprema lex для галицьких властий.

Супроти сих приготовань ворожих нам сил весь український загал повинен подвоїти і потроїти свою енергію, щоб побороти всї ті ворожі затії — особливо, що наступає сам розгар передвиборчої працї. З учерашним днем п чав ся в краю ряд повітових передвиборчих зборів в цїли поставленя кандидатур. Декуди справу кандидатур уже порішено, а в инших повітах мусить запасти рішенє в найблизших днях. Отже наступає найдогіднїйший час взяти ся до масової передвиборчої агітациї, в якій, як звісно, побіч програми дуже богато значить також особа кандидата,

А треба мати на увазї, що час до масової передвиборчої агітациї дуже короткий, бо 25 с. м. зачинають ся вже правибори, а по правиборах масова агітация вже на нїщо не придасть ся, бо коли виборцями вийдуть запроданці „Rad-и Narodow-ої", то вислїд виборчий для нас пропащий.

Треба отже взяти ся зараз до масової агітациї, а крім того пильнувати виборчих лїст і реклямаций, вибирати відповідних людий на виборців і пильнувати правиборів, щоб нїякі хитрощі наших ворогів не були в силї сфалшувати справжної волї народу.

З окрема звертаємо ся до всїх, маючих охоту кандидувати, щоб вони залишили всякі особисті амбіциї і піддали ся рішеню більшости компетентних передвиборчих зборів та не розбивали народної сили висуваннєм кандидатур проти волї більшости. Ми, очевидно, не сумнїваємо ся, що в нашім таборі кождий зуміє відпорядкувати особисті амбіциї загальній справі, а коли згадуємо про сю справу, то тому, щоб не поминути нїчого, що могло-б опісля яку-небудь шкоду принести народній справі.

Органи преси ворогів нашого національного істнованя вже заздалегідь трюмфують, вказуючи на те, що соймові вибори, се не вибори на основі загального, рівного, безпосередного і тайного голосованя та що тепер наша агітация не матиме такого впливу на результат виборів, бо рішають тут не маси, тільки в брані одиниці.

Ми певні того, що наші вороги милять ся, що й та верства нашого селянства, яка має виборче право до сойму, так само відчуває на собі той нестерпний гнет польсько-шляхоцького панованя над нашим народом, як відчувала його на весні, коли разом зі своїми братами, позбавленими виборчого права до сойму, з таким пожертвованєм дала побіду українській національній, широдемократичній ідеї. Не те правда, що верства нашого селянства, маюча виборче право до сойму, не солїдаризуєть ся з українською національною політикою, а те, що при курияльній системі виборів наші вороги мають богато більше способів не допустити до виявленя справжньої волї виборців.

І се повинно заставити весь український загал напружити всї свої сили, з'єднити ся в одну боєву лїнію, о силу котрої відбили ся би всї ворожі заходи, так щоб наш нарід в тих межах, в яких се можливо на основі виборчого закона, вийшов над своїми ворогами повну побіду.

Поясненя в виборчих справах.

II. Коли реклямацию вносить ся до „громадської комісиї реклямацийної", тогдї вистарчить така реклямация, як у повисшім взірци подано, а то тому, що члени громадської „комісиї реклямацийної" знають особисто рекламанта і всї його обставини вимагані законом виборчим. Колиж вносить ся реклямацию або реклямацийний рекурс до староства, в такім разї треба до них долучити документи виказуючи всї законні вимоги до права голосованя, а именно:

1) а) горожанство австрийське і б) укінченє 24 року житя (обі ті річи виказує ся метрикою або витягом з метрики без стемпля, як при виборах до парляменту),

2) оплачуване відповідного податку (книжочкою податковою; се нїчо не значить, як хтось з податком залягає),

3) а) власновільність і т. п., б) те, що не є ся банкротом і т. п. (на обі ті точки треба предложити посьвідченя дотичного суду окружного цивільного),

4) треба предложити посьвідченя дотичних карних судів, а то окружного і повітового на доказ, що рекламант не був караний за злочини зглядно провини, виключаючі його від права вибору, зглядно на доказ, що від часу укараня минув вже час законом в тім зглядї вимаганий,

5) треба предложити посьвідченє громадської зверхности на доказ, що реклямант не побирає заосмотреня в публичних фондів і не зістає в чинній військовій службі. Такого посьвідченя треба властиво і від староства, але воно може в тім разї відпасти тому, що вносить ся реклямацию зглядно рекурс до того самого староства. Треба лиш в рекурсї при тій точцї додати: „а як ц. к. староство зі своїх актів може переконати ся, не побирає підписаний нїякого заосмотреня з публичних фондів і не зістає в чинній службі військовій" і т. п.

Доперва так умотивовані зглядно такими документами поперті рекурси реклямацийні мусить староство узгляднити. Инакше іде ся проти ньому з зажаленями до намісництва, дальше до міністерства евентуально вносить ся жалобу до трибуналу адміністрацийного. На всякі инші рекурси реклямацийні при наших адміністрацийних відносинах шкода часу і працї, чого доказом відкиненє староствами і намісництвом тисячів реклямаций і рекурсів при кождих попередних виборах, а головно при послїдних виборах до парляменту. Відтак суспільність і посли нарікають на виборчі надужитя, а галицькі власти предложенєм кількох недокладних рекурсів у Відни за одним замахом зовсїм нищать успіх тих нарікань. Хотячи отже дійти до цїли, мусимо бути як найдокладнїйші навіть у всїх законних формальностях, (а звісно, що цїла австрийська адміністрация більше основує ся на формалістиці як на сути річи) і роблячи щось, повинні ми робити так докладно, щоби демаскувати наших гнобителїв до нащадку...

Річ природна, що о потрібні документи треба завчасу постарати ся у відповідних властий відповідними поданями (з зазначенєм на горі: „в справі виборчій вільне від стемпля") і з поданєм цїли, для якої документу жадає ся. А позаяк власти нерадо будуть спішити ся з виданєм таких документів, то поданя слїд вносити вже в перших двох днях реклямацийних, а евентуально треба вносити зажаленя за недбалість в полагоджуваню таких подань. Найлїпше булоб, якби Народний Комітет сейчас видав і повіт. організациям доручив відповідні формулярі на потрібні поданя і посьвідченя реклямацийні так, щоби відразу можна було їх вносити до властий по зібраню підписів і виповненю евентуальчих люк. Доперва в сей спосіб задало би ся всїм галицьким властям стільки працї а евентуально так би їх здемаскувало ся, що їм відхотїлоб ся всяких виборчих штучок і обмежуваня права виборчого, або для улекшеня своєї працї самі булиб за отворенєм окремих трибуналів виборчих і т. п.

Колиб нам потреба було конче погодити ся з тим, що нема законних реклямаций виборчих з курії сїльської, то в такім разї справленя фалшивої лїсти правиборців в случаю хрунївської упертости війта, котрому прислугує право укладаня лїсти, не можна домагати ся средством правним

Люї де Брукер.

Спомини про Елїзея Реклю.

(*Конець*).

Стільки про Реклю, почитателя природи, та Реклю, конкретного й візуального мислителя. Тепер беру ся до його вдачі, та читач побачить, як те, що я доси показав із його особи, причинить ся до зрозумінія його характеру. В своїм творі „Regime moderne" Тен подав нарис внутрішнього сьвіта Наполеона. Коли пробую собі уявити, що крило в собі високе чоло Реклю, найвисше з усїх, які менї довело ся бачити, то не знаходжу відповіднїйшого образу від образу тої земної кулї, про яку він думав, — тільки на сій кулї повинен би розвити ся сьвіт ростинний та повинні би оживляти її всїлякого рода мешканцї. Бо певно не забув Реклю й про людину, — тільки її величина зводила ся там — подібно як величина всїх инших предметів — до їх дійсного відношеня. Реклю анї трохи не переціновав вартости людського складника у вселенній, так само як не переціновав нїчого иншого; в його сьвітогляді не було нїякого антропоцентризму. З сього не треба заключати, ніби то Реклю був одним із тих учених, які тому гордують людиною, що зьвізда Сірій богато мілїардів разів більша від цїлого людства. Навпаки, він любив людий, як любив усе инше, та бачив ясно, що всї його досліди тільки мають лише тодї стійність, коли їх кінцевою метою буде людство. Найкраще сказати-б се так, що він любив людство в природї, подібно як віруючий любить його в Бозї. З таким почутєм загальної прихильности, що розглядаєть ся рівномірно на весь сьвіт, зустрічаємось у багатьох пильних дослїдників, що поринули в обсервацию вселенної. Для них усї речі мають своє житє. Найдрібнїйша цьвітка виявляє їх вправним очам так само сильну індивідуальність, так само оригінальну особовість, як лїс, гора, море, як найвеличнїйша людина. Коли ми на найдрібнїйшій речі виконуємо насильство, зупиняємо її в розвою, не даємо їй свобідно жити, істнувати, то обдираємо вселенну з її оригінальних прояв, якої нїчим заступити не можна, калїчимо сьвіт способом, який годі направити.

В Реклю жило в незвичайній мірі таке совісне поважанє до всякої індивідуальности — без огляду на їх ступінь у єрархії єств. Із тим днем, коли йому доказали, що можна жити й працювати без мясної поживи, він став вегетариянцем, бо не чув за собою права без необхідної конечности жертвувати істнованє навіть найманрнїйшого з низше стоячих своїх братів. Сумлїнє не позволяло йому зірвати цьвітку на лузї, він бажав би, щоб інжинєри при виконуваню своїх робіт як найпильнїйше берегли ся перед змінюваннєм лиш краєвиду. Тим самим бажанєм, не кривдити навіть найдрібнїйшої индивідуальности Реклю кермував ся в своїм відношеню до людий. Він шанував кождий погляд та не почував за собою права накидати кому будь, у якімбудь напрямі свою волю або свої думки. Він дивив ся на всїх як на рівних собі, без огляду на ріжницї віку, осьвіти й здібностий. Не згадую вже про ріжницї в суспільнім положеню, він в засаді ігнорував. Він не признавав авторитету учителя супроти учеників ні авторитету пана над підданими, настоятеля над робітниками, поліцианта над усім сьвітом. Обік „Нового університету" в Брісселї Реклю заснував географічний інститут. Не поважу ся сказати, що він його вів, бо сей вислов був би його певно вразив. Отже він працював там з десятком співробітників, серед яких було кількох признаних учених, — инші-ж були молоденькі студенти, котрих він без труду приймав, як тільки заявили охоту вступити. Хто бачив там, як він працював із ними спільно, як із прихильною увагою вислухував усї поради й усї думки, як свій власний погляд висловляв тільки з великою резервою і лише тодї, коли його про се прохали, — той не вірив би, що має перед собою вченого сьвітської слави, знаменитого Реклю перед своїми учениками.

* * *

Я пробував показати, як у душі великого географа жив образ сьвіта, в якому кожда річ виступала в пропорциї відповідній до дійсної величини. Також він сам істнував там у пропорціональній величинї. Він не звертав на свою особу нїякої специяльної уваги або любови. Чи його мораль — його чеснота, як ще можу вжити тут того двозначного вислову, — була моральністю стоїка, пустинника, чи християнина? Не берусь розвязувати сей проблєм. Тільки констатую, що вона була вповнї безкорисна та без слїду егоїзму. Що нас в основі обходить теоретичне розумованє, з яким він її сплїв? Одначе цїкаво буде для історії ідей сконстатувати, що свою мораль завдячував Реклю — крім свойого великого вчителя, космоса, — в великій мірі наукам своїх родичів, доброго пастора й приязної вчительки з Кастекарба і Орте.

Жан Елїзе (Яків Елисей) Реклю походив із покоління протестантських пасторів. Колїгациї й здібности давали його батькови спромогу дійти до найвисших суспільних становищ, — тільки-ж він волїв присьвятити своє житє службі Богови й вітчинї. В 1831 році вибрала його своїм пастором одна з тих свобідних, незалежних від держави й консисторії протестантських громад, які при кінцї Реставрациї повстали на півднї. В громадї Кастекарб оставав він протягом десятьох лїт, потім переселив ся до подібної громади Орте (Orthez). В тім окруженю проминули перші роки Елизея, що прийшов у сьвіт 1830 року. Родина не була багата, а добрий пастор (так його одноголосно називали мешканцї цїлої околиці) подумав би, що обкрадає бідних, якби був видав на прожиток своєї рідні більше, ніж конче було потрібне. Якже він бувби важив ся щось найдрібнїйше зужити для власної приємности, коли Ісус, його вчитель, не мав навіть каменя, на якому би склонив голову? Елїзеєва мати, своячка герцога Каз (Caze), вчила дїтий громади й сусїдних сїл, присьвячувала себе в цїлости своїм дїтям, свойому чоловікови, своїм ученикам, та жила в цїлком скромнім окруженю, без туги за великим сьвітом, серед якого вона могла блистїти. Як її чоловік, так і вона поставила собі метою скромно виконувати вибране завданє, присьвячуючи йому свої здібности й свій труд. Так жили ті суворі Гугеноти, не відступаючи нї на хвилину від обовязку, не хилячи ся перед великим сьвітом, усе готові опирати ся переслїдуваням, на котрі були безнастанно приготовані.

І так само жив їх син, — у добровільнім убожестві. Його твори приносили накладникам мілїони; він мав усї можливі нагоди добити ся фортуни, але ніколи не простягав до неї своєї руки. Нїколи не було в нього більше понад докладно обчислену суму, якої конче потребував на прожиток своїх; усю надвишку віддавав на дїло освобожденя та тим, що потребували помочи. Науковим товариствам, котрі хотїли його вшанувати признанєм золотих металїв, відповідав усе незвичайно чемно, з тою вишуканою чемністю, яка його нїколи не лишала, але не зберігав тих пишних трофеїв, тих куснів золота з підлесними написами. Вони йшли на стопленє та попадали в руки тих, що потребували братерської підмоги. Він не почував за собою навіть права полишити для власних потреб книги, карти й вартні документи, що їх надсилали йому з усїх боків. Як тільки покористав ся ними, то віддавав їх до бібліотеки, де вони ставали доступними для всїх. Так само як гроший, не збирав він похвал і титулів. Нколи не носив нїякого титулу, не належав до нїякої академії та нїколи не брав участи в якомусь похвальному сьвятї. Коли льондонське географічне товариство дало йому в 1894 році золоту медаль, повідомив президент зібраних, що знаменитий географ присутний на засіданю. Весь учений збір устроїв тодї зовсїм однодушно зворушливу овацию, але тільки дуже небагато присутних завважило дрібну людину з блискучими очима, яка скромно сидїла зовсїм на краю одної з найдальших лавок.

* * *

Вільний від усього того, шо вяже людий, був він готов скрізь, куди-б його загнали обставини, заробляти на хлїб і із сим ішло в парі почуте свободи, яка перла всї сили його здібностий в напрямі його гасла „Роби що хочеш"!

Події 1848 року застали його, вісїмнацятилїтнього молодця, революціонером усею душею. Дисциплїна теольогічної гімназиї в Монпелїе гнітила його, і він із братом Елї (Ілїєю) обходить Севенни, щоб читати в сій великій книзї, що вартнійша ніж усї педагогічні твори. Замах державний в 1852 році не присилував його поклонити ся перед імператором. Він опираєть ся й попадає на прогнанє. Він живе з приватних лекций в Льондонї, управляє землю в Ірляндиї, відбуває подорож довкола сьвіта, переживає тисячі іноді трагічних пригод, але все те не ломить його. В 1871 році стає він вояком Комуни; в часї одної вилазки попадає в неволю; його засуджують на депортацию. Ні в смертнім таборі під Сагорі (Satory), ні в тюрмі в Келєрн (Quélern) анї на хвилину не мякне його вдача. Він там читає корректури своєго твору з тою самою веселістю, як у своїй робітнї, закладає школу для своїх тюремних товаришів, учить їх читати, географії, англійської мови; инші вязнї навчають також, що хто знає, та Реклю їм прислухуєть ся. Вязниця не в силї його полонити: він вільний, коли робить, що хоче, бо праця була його житєм.

В історії літератури мабуть нїгде не стрічаємо такої постійної, понад шістьдесять лїт безупинно живої охоти до працї. Пригадаймо собі, що кождий із 19 томів „Географії" обіймав звиш 800 великих сторін тексту та звиш 200 карт, що їх складачі були дібрані автором; та се лише менша частина з цїлости його твору. Він усе був занятий, всїм цїкавив ся, не занедбував найменшої роботи. Він знаходив час навчати малі дїти, відповідати на всї запити, вести простору переписку та писати статї хоч би в найскромнїйшій часописи і вкладати стількиж старанности, як у великі твори. Він не знав супокою. Так само пильно працював у нужденній готелевій кімнатї, як у зелїзничім купе, сперший на пень дерева, як на склоні скали. Навіть ходячи він писав. Коли йшов на прохід або кудись за дїлом, то й тодї не тратив ні хвилини. Як тільки мусів пристанути або ждати, то добував зараз книжку або рукопись, читав сторінку або списував кілька рядків. Працював аж до смерти, з перервами тільки тодї коли його мучили напади дихавиці. Можна сказати, що жив доти, поки не виконав усього, що поклав собі метою над берегом ріки Шаннона. Аж тодї смерть змогла його побідити. Він зробив те, чого хотїв, виконав обіцянку, яку поклав собі.

З такою-ж пильною сумлїнністю та такою-ж героїчною силою виконував свої зобовязаня, від найдрібнїйших, щоденного житя, аж до найваж-

В КАВАРНІ й РЕСТАВРАЦИИ „Народної Гостинниці" ріг ул. Костюшка й Сикстуської (стация електричного трамваю)

концертують кождого вечера дві музики, а з того одна **військова орхестра.** Вступ вільний. — Знаменита кухня; справи варять ся на деревім маслї. — Кождої пятницї риба приладжена по жидівськи — Добірні напої. Метка і жвава обслуга. — Добір найбільш розповсюднених часописий і журналів. — О численні відвідини просять

ВОЛЬМАН & ФРАНЦ.

названим „реклямация", лиш звичайним з а ж а л е н н я м до староства проти війта за його самовільність при укладаню лїсти. До зажаленя такого треба долучити всї потрібні документи, виказуючі право виборче жалобника, виказати, що війт не узгляднив жаданя вписаня жалібника до лїсти, і жадати, щоби староство припоручило війтови вписати управненого до лїсти. А позаяк до вношеня зажалень за протизаконні вчинки нема означеного реченця, то виходилоб, що такі зажаленя можна би з успіхом вносити аж до дня правиборів, як староство або війт перед тим при укладаню чи виложеню лїсти не означать часу і способу, в якім має ся доходити законного стану. Лиш до зажаленя зглядно рекурсу або реклямациї, домагаючих ся вичеркненя когось з лїсти, не треба долучати документів, а вистарчить подати хочби лиш одну обставину, задля якої реклямований не має права виборчого. В тім случаю власти самі мають доходити правдивости поданих обставин зглядно мають зажадати від реклямованого предложеня потрібних документів.

В случаю неузглядненя реклямаций і т. п., мимо цїлковитого виказаня в них права виборчого остають крім зажалень до висших властий евентуально ще відповідні донесеня карні до прокураториї, однак в них не треба квалїфікувати каригідних вчинків, лиш обмежити ся на само поданє фактів, доказів і свідків.

Ще на одну річ хочу звернути увагу.

Як звісно, постанови карні про вибори до парляменту відносять ся також і до рад повітових, громадських і т. п. §. 7 сего закона може бути сильним бичем на писаря, комісаря і комісию виборчу, а §. 8, уступ 3. того закона головно на війта при оголошуваню правиборів в громадї. Здало-б ся отже чим скорше видати відповідні відозви з зацитованєм найважнїйших постанов того закона з зазивом до як найдокладнїйшого вилапуваня всїх вадужить і доношеня до прокураториї. Такі відозви треба масами пустити в народ.

Крім того добре було-б як найскорше звязати війтів відповідними ухвалами громадськими, так, щоби в данім разї вони або самі покутували за надужитя виборчі або щоби видавали винних (н. пр. за пізне і незаконне оголошенє правиборів і т. п.) В тій цїли було-б мабуть пожадане, щоби громадські ради на своїх засїданях як найскорше ухвалили і вписали до протоколів, в який спосіб і в котрих місцях в громадї (виразно і докладно) має війт оголосити місце і час правиборів в громадї. Відпис такої ухвали з а р а з повинен собі зладити організатор громадський (бо пізнїйше міг би її не дістати або могла-б де щезнути). Коли-б відтак війт инакше зробив з оголошенєм правиборів, то було би вже лекше виграти протест проти правиборів, а крім того було-б се виборчим обманством, каригідним, після §. 8, уступ 3. згаданого закона, при чім ухвала громадська була би сильним доказом н а м і р у обманства війта. Відтак війт при судово-карнім поступованю в своїй власній оборонї скорше видавав би тих, котрі при тім провинили ся або його до того виборчого обманства наклонили, з чого дальше моглиб виказити ся злочини і провини инших осіб або властий.

Мостиска, 6 січня 1908.

Захар Скварко.

Русини!

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд. Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла", яка доручить їх куда треба.

Лїста вірилїстів з курії сїльських громад.

Урядова Gazeta Lwowska в ч. 7. з дня 11. с. м. приносить лїсту вірилїстів, маючих в курії сїльських громад при виборах соймових право безпосереднього голосованя на рівні з виборцями, вибраними дорогою правиборів. Наперед подаємо чисто-руські повіти, потім подамо мішані польсько-руські, а вкінци загальні числа з польських повітів. Побіч назви повіту подаємо товстїйшим друком скількість вірильних голосів.

Вірилїсти.	*Посілість.*

Бібрка 3.

1. Латинський парох в Ходорові	Голодовичі
2. Голоїд Григор. і Мария	Ляшки горішні
3. Єлюкова Станислава і Ванчура Станислав	Стрілиська нові

Богородчани 4.

1. Монастир Домінїканів у Богородчанах	Старуня-Жураки
2. Голинський - Шваюк Олександер	Грабовець
3. Маса спадкова Кайзерової Каролїни	Молотів
4. Вірменський парох в Лисьци	Ксьондзівка

Борщів 2.

1. Дзєржек Едмунд	Верхняківці
2. Сось Іван і Василь	Пилатківцї

Броди 9.

1. Маса спадкова Боберської Фелїциї	Руденко ляцьке
2. Латинський парох в Бродах	Язлівчик
3. о. Теодозий Еффінович	Залїсє
4. Яштшембський Олександер	Ратків, Лукавицї
5. Лат. пар. в Лопатинї	Батиїв, Лопатин
6. Махнер Яків і Гарльос Генрик	Руденко ляцьке
7. Монастир Бернардинів	Лешнїв
8. Райзер Давид і Гінда	Микетинки
9. Лат. парох в Залізцях	Залізцї

Бережани 1.

1. Карпф Копель і Маргулїєс Мендель	Облоги коло Потока

Бучач 4.

1. Білковські Франц і Агрипіна, Залановська Юлїя, Крижановські Григорий і Антонїна	Бучач
2. Голубович Адам і Станислава, Залановська Катєрина, Федик Володимир, Мисак Іван	Новоставцї
3. Козїцкі Казимир і Аделя	Весела коло Порхови
4. Іван Вівієн	Задарів.

Цїшанів 8.

1 Качка Йоахим, Шоль Борух і Гешель Маєр	Мельники
2. Маса спадк. Кошовського Михайла і Сьвєжавський Вінкентий	Голодівка коло Коровицї
3. Костуркевичі Адольф і Францїшка	Цїшанів
4. Д-р Максимілїян Лїптай	Брусно нове
5. Миколаєвичева Сальомея	Майдан коло Липівця.
6. Мінц Зигмонт	Гута стара|
7. Лат. парох в Олешї	Борхів
8. Скибінська Емілїя	Новесело фільварок

Чортків 4.

1. „Szkoła ludowa" в Косові	Косів
2. Д-р Козовер Ізидор і Погорилєс Самуїл	Чортків
3. Мисловський - Равич Йосиф	Звиняч
4. Пінес Файґа і Бачес Самуїл	Слобідка шляхотська

Добромиль 15.

1. Цапінський Івян	Лодзїнка горішна
2. Дїлєр Люзер	Лїщавка
3. Дидинський Станисл.	Грозьова горішна
4. Козловський Фльориян	Липа
5. Новоселецький Бронислав	Грозьова
6. Новоселецький Здзїслав	Новосїльцї Козицькі
7. Пітель Станислав і Ксеня	Тарнавка
8. Ротенберґ Шевах	Грозьова середна
9. Шайнер Мойсей і Енгельберґ Гірш	Жогатин
10. Сорока Ілько, Кирило і Стефан, Угрин Дмитро і Катерина, Сорока Маріянна	Добрянка
11. Зьомбровський Яків, Ґбур Олександер. Ґбур Анна з Осолїнських , Поточняк Гриць, Пельчарський Йосиф, Сабат Іван, Скиба Франц, Старостяк Іван, Паєнцкий Іван, Сьвітличко Олександер і Антонїна, Блонський Франц і Іван, Старостяк Франц Апольонїя Старостякова	Лодинка горішна
12. Вернер Давид і Малка Горовіц	Пяткова
13. Зайдман Герман, Лявра, Йосиф, Сара, Стайнгард Яків і Ізидор	Розпутє
14. Райх Маєр, Шенкер Савл, Райх Ціпра, Райх Хаїм, Марєм, Ілия і Дебора	Яворник руський
15. Райх Ілия Маєр, Хаїм, Марєм, Ілия, Дебора	Яворник руський

Долина 6.

1. Монастир оо. Василиян у Гошові	Гошів
2. Бірґер Ізак	Розточки
3. Полянський Мечислав	Липа
4. Пшестшельські Вільгельміна, Теодора, Юлїй і Людвика, маса спадкова Маріянна Водекова	Брошнїв
5. Маса спадк. Йосифа Старкого	Гошів, Гериня
6 Гольдштаґ Ісаак і Ґартенберґ Хаїм	Задеревач, Воля, Княжин

Дрогобич 13.

1. Бенткоеський Йосиф	Рихтичі
2. Яворський Петро і Анна	Ролів
3. Кравців Андрійі Микола	Ролів
4. Маса спадк. Франца Лєпера	Улично
5. Губчак Анна	Лїтиня
6. О. Луцький Петро і Йосифа Луцька	Криниця
7. Маса спадк. Нагановської Софії, Вєнцлавський Антін, маса спадк. Вєнцлавського Івана, Монастирський Андрій, Вознякевич Йосифа	Кропивник
8. Совінська Лєокадия	Підмонастирок
9. Стрийські Антін і Петро, Пелехач Стась і Ковалик Іван	Ролів
10. Турянський Олександер	Криниця
11. Візенберґ Арон	Почаєвичі
12. Вішнєвські Адольф і Розалїя, Романовська Людвика, Домбровська Каролїна	Рихтичі
13. Залевські Іван і Анна, Хлопецький Едвард, Луцький Антін, Дефорт Розина, Іван і Георґ, Веза Мария, маса спадк. Криницького Клима	Криниця

Городок 13.

1. Гірняк Іван, Дмитришак Гринько, Гіль Антін, Герень Стефан і Каська, Глядік Михайло	Артищів
2 Ярошинський Станислав і Мария	Калинка коло Криниці
3. Каняк Йосиф, Папірковська Юлїя, Полянський Михайло, Будзинські Михайло і Бронислава	Вовчухи
4. Кінці Генрик і Лєонард	Вовчкова
5. Кінці Іван	Криниця
6. Кінці Генрик (старший)	Криниця
7. Кремер Юлїй і Каролїна	Дубова Долина
8. Ляйзе Іван Генрик Олександер	Криниця
9. Лозинська Казимира і малолїтний Лозинський Тадей	Ясниська
10. Лозинська Лєонтина	Криниця
11. Мілєр Варвара.	Криниця
12. Мілєр Теодор, Кінці Іван старший, Гуго і Матильда, Ляйзе Христина, Дік Магдалина, Кінці Ґустав, Шофер Аделя, Штауфер Йоанна, Орт Емилїя, Кінці Петро	Криниця
13. Снядовська Антонїна Шалї Станислава	Яснисська

Городенка 2.

1. О. Зенон Шухевич	Тишківцї
2. Топчевська Бронислава, Кнїгинецька Ізабеля, Стшельбіцька Бронислава, Зражевська Мария	Живачів

Гусятин 5.

1. Ґронський Франц	Нижбірок
2. Ганкевичева Мария та малолїтні Нємчикова Людмила і Брилїнська Аделя.	Васильківцї
3. Горовіц Салямон, Гавриїл Ісаак, Шніттлїх Ісаак, Самуїл, Перля, Премінґер Нухім, Веніямин, Шифра Шпак, Шпак Йосиф, Буксбавм Герш, Шерц Ізраїл, Галїчер Йосиф	Майдан
4. Яницькі Петро, Олександер, Стефанія, Северина, Мария, Маркилїя і Аделя, Посоховська Антонїна, Карпинська Яніна	Нижбірок
5. Куницький Аполїнарий	Васильківцї

Ярослав 5.

1. Білєт Самсон	Тулиголови
2. Делєрова Антонїна	Чернявка
3. Лїськевичі Михайло, Мария, Йосиф, Катерина, Іван, Соха Войтїх	Ольшанівка
4. Ротман Перля, Шенблюм Хая, Ґампер Рифка	Змислівка і Рахилївка

Яворів 15.

1. Альтшілєр Хаїм	Ошаниця
2. Бжозовський Казимир	Нагачів
3. Бжезїна Станислав, Ванда, Веронїка, Евгенїя, Регіна	Черчик
4. Дудзїнський Іван	Поруби
5. Глянц Арий, Вебер Вільгельм і Фридерик	Ольшаниці
6. Яблонські Олекса, Федько, Симсон, Мария, Катерина	Грабник в громадї Шкло
7. Кляйнес Тауба	Сарни
8. Крішке Фердинанд	Тростянець
9. Кіслїнґер Михайло	Гнойницька Воля
10. Ляхович Станислав	Ляховичі яворівські
11. Лисаковський Йосиф	Верівка коло Тростянця
12. Моравський Людмил	Щеплоти
13. Шимберські Анна і Ядвіґа	Вербяни
14. Токаржевський Йосиф	Змієвища
15. Юнґа Мечислав	Млини.

(Дальше буде).

Передвиборчий рух.

Бобреччина. Дня 10. с. м. відбули ся в Бібрцї, в сали т-ова „Руська Бесїда", повітові збори громадських відпоручників, організаторів і мужів довіря, скликані бобрецькою повіт. організациєю нац. демократичного сторонництва Мимо страшенної завії явилось на збори 90 і кількох відпоручників, між тим кільканайцятьох делєґатів з Ходорівщини та делєгати від селян-москвофілів. Проводив нарадам о. совітник Сїнгалевич з Романова, секретарював п. Грицай з Бібрки. Зголошено кілька кандидатур, інтелїґентів і селян. По тригодинних нарадах, які вели ся дуже поважно, приступлено до голосованя. Два з кандидатів-селян заявили, що зрікають ся своїх кандидатур на річ п. Цегелського. При голосованю абсолютну більшість (63 голосів) одержав п. Цегельский, а на селянина, п. Дикого, начальника громади з Бертешова впало 31 голосів. Решта (12) голосів розстрілилась. П. Дикий заявив тодї, що також зрікає ся своїх голосів на річ п. Цегелского та просить всїх приклонників своєї кандидатури попирати п. Цегелського. Супротив того кандидатом Бобреччини проголошено п. Л ь о н г и н а Ц е г е л с ь к о г о, рішено сю кандидатуру представити „Нар. Комітетови" до затвердженя. Вибрано також 5 делєґатів, які мають представити сю кандидатуру до принятя зборам відпоручників з Ходорівщини.

П. Дмитро Дикий, начатьник громади з Бертешова, просить нас оповістити в „Дїлї" слїдуючу заяву: „Супротив кандидатури п. Л. Цегелського на посла до сойму не кандидую і взиваю всїх моїх приклонників підпирати кандидатуру п. Цегелського. — *Дмитро Дикий*, начальник громади Бертешова".

Сокальщина. На великім повітовім вічу в С о к а л и ухвалено одноголосно кандидатуру д-ра В о л о д и м и р а З а г а й к е в и ч а. — За президию *Лїнинський.*

Бурштинщина. Дня 13 с. м. (в понедїлок) о год. 11 рано, в читальни „Просьвіти" в Бурштинї відбуде ся з'їзд організаторів і делєґатів громадських з Бурштинщини. На зборах буде ся обговорювати справу соймових виборів і кандидатур. Прошу всїх організаторів привезти з собою гром. делєґатів (на кождих 500 душ один делєґат). Так само прошу на сї збори всїх інтелїґентів з нашого сторонництва. — *о. Петрицький* організатор суд. пов. Бурштин.

Бучач. На передвиборчих зборах в Бучачи дня 10 с. м., скликаних партиєю радикальною, ухвалено кандидатуру д-ра С е в е р и н а Д а н и л о в и ч а, адвоката з Бучача. Кандидатура селянина Андрія Луцева з Нагорянки не вдержалась. На зборах було заступлених 67 громад.

Перемишлянщина. Дня 9 с. м. відбуло ся в Якторові передвиборче віче, на яке явились численно також селяни з Лагодова і Унева. Промову кандидата п. В о л о д и м и р а С ї н г а л е в и ч а прийнято з одушевленєм. Селянин з Лагодова п. Возьний в горячій промові візвав виборців до солїдарности, непохитности та живої агітациї. Віче замкнено однодушною ухвалою, взиваючою Русинів повіту Перемишляни віддати свої голоси на одинокого народного кандидата, В о л о д и м и р а С ї н г а л е в и ч а, судию з Перемишлян.

Перемищина. Дня 10 с. м. о год. 11 рано відбули ся в Перемишли повітові збори громадських відпоручників з цїлої Перемищини. В зборах взяло участь 400 осіб, в тім 50 москвофіль-

---

нійших. Протягом цїлого незвичайно рухливого житя ні один раз не трапило ся йому, опізнити яку статю, або журнал хочби на одну днину. З огляду на власну вигоду він ніколи не пропустив викладу. Навіть того дня, коли похоронив свойого брата Елїя, товариша своїх темних і ясних хвиль, людину, що була йому не тільки фізично а й духово братом, — він прийшов на виклад у геоґрафічному інститутї. Промовляв із придушеним плачем, але видержав до кінця. В своїй промові на академічнім засїданю в 1895 р. сказав ось-що:

„Студенти мають право домагати ся від нас, аби ми вповнї віддали себе їм, Так як Емерзон можемо з повним правом сказати собі, що головним признаком людини, яка присьвятила ся науковій правдї мусить бути героїзм".

Того дня дїла більше ніж коли будь годили ся з тим, що він навчав. У всьому хотїв впливати своїм прикладом. На його думку було впливанє з помічю прикладу єдиним способом впливати на людий, до котрого ми маємо право. Він не давав ніколи порад, бо вважав їх першим ступенем насилля. Беріг ся навіть перед осуджуванєм чужих дїл, аби ніяк не нарушати свободи инших. Але йшов у перед добрим прикладом та вірив у силу тої пропаганди дїла. Справді був його вплив на всїх близьких йому дуже великий. Його повна прихильність, нїжна ввічливість, що характеризувала всї його відношеня, дух здержливости, що виходив із цїлої його особи, його гарна голова мислителя, його чудовий, незабутнїй зір, — усе те наділяло його якоюсь надзвичайною силою притяганя і багато людий наклонювала сама його присутність роздумати ся над його прикладом і піти за ним. Дехто почитав його мов сьвятого. Скрізь, де він поселив ся, громадив ся біля нього гурт почитателїв і учеників, яким більше на тім залежало, наслїдувати його житє, ніж признавати ся до його науки. Булоб недискретно прослїдити, чи вони справді наслїдували те житє в його глибокій красї, або чи багато задовольнило ся вже тим, що приняли його форми, — так сказати, його зверхнїй крій, та замінили звички свобідного духа в форми суворого виконуваня й береженя. Треба би більш загальним і менше особистим способом прослїдити, чи приклад гарного житя може підпомагати суспільну реформу, та — як належало би берегти ся, щоб наслїдуванє з боку учеників не виродило ся в лицемірний формалїзм.

Бодай сам учитель журив ся тільки тим, аби праведно поводити ся та свобідно працювати над завданєм, я-е поставив собі. І в нього як мало в кого, смерть була льогічним завершенєм того твору. Він без гамору зійшов із сьвіта. Відповідно до його виразного бажаня не пішов ніхто за його домовиною. Один єдиний свояк сконстатував його похорон на кладовищи. Бо невже його смерть була чимсь иншим, як звичайним випадком у загальному розвитку? По що отже насильно піднимати в гору її значінє з помічю торжественного, бучного похорону? Його похорон був неначе найвисшим виразом обєктивної правди.

* * *

На початку своєї розвідки я сказав, що не х-чу критикувати ні властиво-наукові ні соціяльні твори Реклю. Лишаю иншим величати заслуги геоґрафа, його дивну вченість, його розуминє землї, та той твір штуки, який дав нам, коли не тільки описував, а й осьпівував землю. Лишаю також иншим прослїдити, чи в тому великому, дивному творі ше чогось не хибує; чому його блискуча описова метода остаєть ся майже виключно описовою; иншими словам., чому автор не вивів анї тїни наукового закона з так богатьох, сумлїнно сконтрольованих та так геніяльно оброблених наукових фактів. Тільки мимоходом звертаю з сього боку увагу на інтересне порівнанє між Елїзеєм Реклю та Олександром Гульбольтом. Без сумнїву назбирав Гульбольт куди менше число та менше важних фактів, та він вивів із них без порівнаня більше загальних заключень.

А може також у його соціяльній системі виявить ся та трудність до виводженя абстрактних заключень, — трудність, що плила мабуть із його — в свойому єствї візуального психічного типу? Оцїнити анархїзм по розуминю Реклю також, тай спеціяльно радо, полишаю иншим. Я вже сказав, чому. Безперечно знайдуть ся в невиданих єще томах книги про „Людину й землю" факти, аргументи й поясненя до сеї точки і на них треба ще пождати. Тай ще маю одну причину, чому не хотїв би я закінчити сю статю, що її я бажав присьвятити памяти великої людини, — полємікою з її соціяльними поглядами.

На хвильку призабудьмо ті, нинї такі поважні рїжницї в поглядах: істория їх певно улагодить, коли по горячці й необхідностях боротьби вибє година обєктивного суду. Тодї можна буде спільні всїм щирим революціонерам основні ідеї як слїд оцїнити, без огляду на рїжницї поміж ними. Тай щож міг би я краще зробити, щоби в хвилю оружного роз'єму спомянути великого мерця, ніж коли закінчу сими стрічками, в яких знаменитий революціонер так чудово формулує той всїм нам спільний ідеал:

„В дусї можемо вже оглядати фабрику та її окруженє в такій формі, яку принесе їм будучність. Парк побільшив ся, він обнїмає тепер цїлу площу; серед зелені піднімають ся колюмнади, — водяне проминє скрапляє пьвіти, веселі дїти бігають по алеях. Фабрика ще є, — більше, ніж перше, є вона великою робітнею багацтва; тільки-ж сих скарбів не дїлять тепер на дві частини, з котрих одна припадає одній людинї, друга-ж, робітнича, є тільки скупою дробиною; вони тепер належать усїм роб тникам. Дякуючи науцї, яка вчить нас використати силу ріки й инші сили природи, робітники вже не є мізерними рабами машини. По роботї дня є і в них спокій, є сьвята, родинні втїхи, є виклади, є зворушеня на сценїчних представленях. Вони є рівні й свобідні, є своїми панами, — просто глядить один на одного, нї один не носить на чолї пятна рабства. Заздалегідь можемо собі сей образ змалювати, коли ми вечером проходжуємось над потоком та бачимо, як заходяче сонце золотить хмари повстаючого з фабрики диму. Се ще — фата моргана, але як-що справедливість не є пустим словом, то отся фата моргана вже вказує нам дальше, на половину під виднокругом закрите місто".

З н і м е ц ь к о г о п е р е к л а в

Василь Панейко.

ОБУВЄ правдиве американське для Пань і Панів і гімнастичні ЧЕРЕВИКИ для дїтий поручає Спеціяльний склад Лїнолеум і церат ЛЬВІВ, КАРЛА ЛЮДВИКА ч. 3. 88

ських селян. По тригодинній, дуже оживленій дискусії, в якій забирали голос майже самі селяни, ухвалено одноголосно кандидатуру посла Григория Цеглинського на посла соймового.

Того-ж дня о год. 2 сполудня відбуло ся „собраніе“ москвофілів, в якім взяло участь несповна 60 осіб. На перекір „украинцамъ-фонетикам“ поставило те „собраніе“ кандидатом селянина Адама Федака з Поздяча, за яким заявило ся 53 учасників. За кандидатом кацапського штабу, селянином Батицьким, піднесли ся 3 руки. Кандидат москвофілів, п. А. Федак, спекував ся кандидатури, заявляючи, що він не почуває в собі сили бути послом. Москвофільські менери успокоїли його, кажучи, що москвофільським кандидатам не треба кваліфікаций посольських.

Янівщина. Дня 15 с. м. о год. 11 рано в Янові, в ремізі громадській, відбуде ся віче, на якім стане посол д-р Дністрянський. — *о. Григ. Рибчак*, орґанізатор.

Москвофільські кандидатури.

В Станиславівщині поставили москвофіли кандидатом о. Николу Винницького, пароха з Галича і звісного орґанізатора хулїганських погромів — в Калущині селянина з Тужилова, Івана Ковика — в Ярославщині селянина з Висоцка, Василя Бігуса. В Бобреччині — як доносять нам — має кандидувати о. Штогрин (молод.), в Коломийщині о. Крушельницький, знаток не так в полїтиці як в „круцютк-ім“.

Над'ужитя починають ся.

Дня 10. с. м. довідались бобрецькі міщане, що дня 11. с. м. (нині) має вже бути виложена лїста виборців з гром. Бібрка до перегляду. Кількох сьвідомих міщан під проводом п. Коцюмбаса явило ся в секретара громадського з запитанєм, чи будуть могли зараз по виложеню лїсти її відписати. На се секретар заявив: „Niema po co trudzić się, bo pan szambelan (т. є. староста Гродзіцький) zabronił“. Нїчого не помогли представленя, що се над'ужитє, що лїста є явною і на се виложена, аби її переглядати, евентуально і переписати собі. Пан секретар стояв при своїм, покликуючись усе на заборону „papa szambelana“.

Заграничний огляд.

Пруський „культуртрегер“ перед судом.

Дня 7. с. м. почав ся в Кольонії перед тзв. лавничим судом процес д-ра К. Петерса проти Ґустава Бергмана, редактора „Kölnische Zeitung“ і берлїнського кореспондента сеї часописї, Рудольфа Беннінґзена за те, що вони представили в належнім сьвітлї цивілїзацийну ролю отсього пруського культуртрегера між африканськими муринами. Д-р К. Петерс, бувший комісар нїмецької держави в Африцї, вже не в перве „пере“ свою честь перед судом. Тепер розходить ся о статю Беннінґзена в „Köln. Ztg.“, в якій Беннінґзен обвинює Петерса за те, що 1) казав безправно повісити свою чорну любовницю Ягодзу, 2) що тільки з мотивів сексуальних казав засїчи на смерть мурина Мобрука за те, що він удержував любовні зносини з Ягодзою, 3) що Петерс почував ся до вини, чого найлїпшим доказом є лист, який він вислав до свого начальника Содена та 4) що цїлий ряд сьвідків докаже те, що Петерс хвалив ся своїми злочинами.

Обжалувані заявили готовість перевести доказ правди із переслуханя сьвідків. Дотеперішний перебіг розправи виявив вже чимало прямо зьвірської брутальности, з якою пруські культуртрегери поводили ся супроти муринів. Секретар магістрату в Шенберґ під Берлїном, Вільгельм, який був підофіциром в нїмецькім війську кольонїяльнім в Африцї за часів Петерсового правлїня, зізнав, що раз казав Петерс острілювати два муринські села арматними ґранатами за те, що в них схоронили ся чотири муринські дївчини, які втїкли з нїмецької стациї! Із листу директора желїзничого товариства в Африцї, Мітельситеда вийшло, що Петерс сам хвалив ся, що низше 50 бичів не одержують від него Мурини без огляду на пол. Одному муринському хлопчинї за забране куска цукру присуджено 150 батогів! За те, що Петерсови не доставили раз на стацию води, казав нечайно сїчи начальника муринського села, а як його ослови не дали зараз сїна, то Петерс підсмалював начальникови племени ніс сїрником! При тім поводив ся дуже економічно, бо за всяку річ платив муринови тільки 25-ту частину належитости; як Мурини за се жалїли ся, то грозив їм шибеницею! Із записок славного аф иканського подорожника д-р О. Бавмана виходить, що при страченях африканських Муринів грали головну ролю сексуальні мотиви. Петерс старав ся ослабити його вислови тим, що він — мовляв — божевільний! В виду сего порішив трибунал переслухати сьвідків в справі умового стану Бавмана. За те-ж доволї строго осуджували вчинки Петерса і ґен. Лїберт і патер Акер, хоч як хотїли сальвувати честь Петерса як цїсарського урядника. Прямо сензацийні зізнаня зложив маляр Куперт з Берлїна, який був через якийсь час з Петерсом в Африцї. Йому робив Петерс раз пропозицию, щоб вибрав ся з ним на польованє та застрілив якого Мурина. Воно мовляв — не годить ся виїздити з Африки, не вбивши ні одного чорного. Що більше по засїченю Мабрука, при якім був присутний також і Куперт, пішли культуртрегери на снїданє, а підчас нього підняв Петерс чарку „за щастє небіщика Мабрука!“

Не диво, що в виду таких зізнань приходить підчас розправи до бурливих сцен, в яких бере удїл також публика. Коли по вчерашній розправі Петерс опустив судовий льокаль повитала його публика окликами: „Убійник, лайдак“, Hänge-Peters“, і т. д. Подібними епітетами наділено також сьвідка Пешмана, який зізнавав корисно для Петерса.

Виборча реформа до пруського сойму.

З нагоди дебати над виборчою реформою, яке почало ся отсе в пруськім соймі уладили социяльісти кількадесять віч демонструючих в користь загального голосования. В самім Берлїні заараижовано 35 віч, які полїция порозвязувала. Сойм окружили від рана товпи народу, які до полудня зросли до кілька тисяч; особливо бурливо повитали вони канцлєра кн. Бїльова, коли він підїхав під соймову палату. Демонстранти сьпівали революцийні пісні та підносили оклики в користь загального голосования.

Соймове засїданє почало ся промовою пос. Трегера (вільнодумний людовець), який вимагав заведеня загального, рівного, безпосереднього і тайного права голосования до сойму. Канцлєр Бїльов заявив ся проти перенесеня виборчого права парляментарного на сойм, спротивив ся також загальности голосования та перемінї явности на тайність. По промовах консерв. пос. Мелькевіца і нац. лїб. Кровже (contra), центровця Поша й вільнодумного людовця Фішбека й польського посла Корфантого (pro) і др. приступлено до голосованя, в якім першу частину внесеня що-до заведеня загального, рівного, безпосереднього й тайного голосованя відкинено проти голосів центра, вільнодумців і Поляків; другу частину внесеня о зміну дотеперішних виборчих округів відкинено проти голосів вільнодумців, Поляків і нац.-лїбералів. Так отже цїле внесенє упало.

НОВИНКИ.

— **В справі руско-католицької церкви в Америцї** пише нам оден з тамошних Русинів: Безперечно буде для вас інтересним, що дїєть ся на руських кольонїях за атлянтийським океаном. З приходом епископа Ортинського, здавало ся, настала нова ера на американській Руси, бо креовано руско-католицький епископат— институцию, котрої довгі лїта домагались тутешні переселенцї. Сам факт креованя епископату для нас приняли всї тутешні Русини з великою радостию. Особу епископа не стрїтили радо ні москвофіли, ні мадярони. Перші через те, що епископ з переконань Українець, другі через те, що вони представляючи поражаючу більшість не одержали епископа з угорської Руси. Одначе всї партиї були тої гадки, що як прийде епископ з повною властию, всї будуть вдоволені. В'їзд епископа на американську землю був величавий, самі майже угорські Русини витали свого князя церкви. Опісля близько три місяцї епископ Ортинський їздив по кольоніях і посьвячував церкви. Робота се кольосальна, коли хто має понятє про величезні американські простори. Нарід витав свого владику з нечуваною радостию. Владика поводив ся в церкві і поза церквою, як вірний син України-Руси, як справдїшний батько руско-кат. церкви. Але прийшла буля. Як ґрім вона впала на американську Русь. Наш епископ не має нїяких прав — чистий закристиян тутешних римокат. епископів. Нас обдерто з усїх привілеґій, ґарантованих унією, і полишено на неминучу смерть. Ситуация неможлива. Нарід не хоче платити ґроший на удержанє епископа, а без материяльної піддержки екзестенция епископа не можлива. Ладять ся вправдї протести, однак в їх успіх я зовсїм не вірю, бо Рим нїколи не відкличе ні одної стрічки виданої булї. Коли тепер не найдуть ся люди, коли тепер американська Русь не знайде в собі настільки сили, щоб зірвати з рабством і зорґанізувати незалежну руско-католицьку церков, ми по кількох лїтах опинимо ся одні в росийській православній церкві, другі в латинській. З того вийде подвійна шкода: перше зискає на тім москвофільство, друге — винародовленє пійде скоршим темпом, як до тепер. — Spectator.

— **З вибриків старости Дільца.** Пишуть нам: Ославлений гусятинський сатрап Дільц вичеркнув із свого калєндаря не лише менші руські сьвята, але також таке велике сьвято як Різдво. В сам день сего торжественного сьвята наслав до села Мшанця жандарма, а той взявши собі до помочи „поржондного“ війта, стягав зі села людий і урядував... Сею дорогою апелюємо до компетентних властий, щоб потягнули гусятинського сатрапа до строгої відповідальности за се непошанованє руського сьвята. — *М.*

— **Величезна дефравдация в старостві.** „Monitor“ доносить, що в брідськім старостві викрито по смерти старости гр. Володислава Русоцького недостачу поверх 60.000 корон. На ту суму зложив ся переважно карний фонд себ-то ґрошеві кари, плачені за адмінїстрацийні провини. Взагалї сей відділ полишив небіщик в страшнім неладї. Ґрошеві кари вправдї відобрано, але не передано до державної каси. Гр. Русоцький, що був довгі лїта старостою в Бродах, як кождий польський шляхтич був дуже марнотравний, тратив ґроші на всї заставки, і позичав, у кого лише вдало ся, не ґордячи навіть дрібними квотами від найпослїдніїших жидків. Тому в Бродах мав з того приводу повно „свояків“, котрим довги раз платив, раз не платив. Очевидно до тих ґрошевих зобовязань мусїло примінювати ся урядованє. Вибачливі були вірителї для старости, мусїв і староста бути вибачливим для віритель. Однак ледви староста в пятницю замкнув очи, а вже в суботу фантували йому всьо, навіть одїж... сорочки і шлийки! Але що найважнїйше, з хвилею його смерти неставало в старостві поверх 60.000 корон. Тепер хто знає, чи власти не будуть на ново стягати від бідних людий на ново ґроший, вже давно заплачених старості Русоцькому.

— **В справі реформи середних шкіл.** У Відни буде радити від 21. до 24. с. м. анкета скликана, для реформи середних шкіл. Запрошено около 60 осіб, між ними три женщини, головно з кругів професорів, а також послів. Зараз по анкетї приступить міністерство просьвіти до реформи шкіл, а властиво видасть приписи про направу теперішної системи. Предметом нарад анкети є сїм питань, між иншими: чи треба утворити новий тип середної школи, себ-то реальну школу перемінити на 8-клясову? Дальше ня дневнім порядку стоять питаня: чи задержати двостепенність, чи задержати матуру, як усунути надмірний наплив до ґімназий і т. п.

— **Ювилейні марки почтові** продають ся від 1. с. м. з приводу ювилею шістьдесятьлїтного панованя цїсаря. З огляду на то, що надвірна і державна друкарня наслїдком технїчного її уладженя, як довго мала ще зладжувати марки теперішної емісиї, не могла видрукувати нових марок в такій скількости, щоби всї почтові уряди можна було вже дня 1. сїчня с. р. обдїлити скількостию нових марок, відповідаючому загальному нормальному запотребованю, постановлено в дотичнім розложеню, що значки почтові теперішної емісиї будуть важні аж до дальшого зарядженя. З нових марок будуть видані передовсїм по 1 сотику до 1 корони включно, а дальші марки будуть видавані в міру того, як їх достарчувати буде надвірна і державна друкарня. При першім обдїлюваню новими марками узглядневі будуть тілько більші уряди почтові, а всї инші уряди почтові будуть обдїлені значками нової емісиї в як найкоротшім часї в міру, як їх одержать почтові економати у Львові і Кракові. Марки по 2 і 5 корон будуть видавані з початком сїчня с. р. тілько тим почтовим урядам, котрі тепер мали в своїм припасї марки по 2 і 4 корони, а марки по 10 корон одержать тілько ті почтові уряди, що до котрих є звісно, що марок таких будуть потребувати. Збирачі почтових значків можуть купувати нові марки не тілько в почтових урядах і у продавців значків почтових, але також безпосередно в почтовім економатї у Львові і в філії почтового економату в Кракові.

— **Справа Васїнського.** Вязничний комісар, радник Промінський переслухував онодї Васїнського в справі його утечі з вязниці. Васїнський випирає ся того, будьто він перепилував крату в вікні, впевнюючи, що зробив се Шварцер, котрий мав пильник. Хто дав йому сей знаряд, не хоче сказати. Заперечив також, будьто котрийсь з вязничних дозорців улекшив йому, Шварцерови й Шипторови утечу з вязниці. Взагалї Васїнський у своїх зізнанях дуже обережний. З огляду на його обіцянку нової утечі тримають його заєдно в кайданах, а до переслуханя ведуть його з келії два дозорці, що не відступають його ані на крок. Васїнський жалуєть ся, що нездужає. Однак йому не вірять; здогадують ся, що він удає недужого, щоб дїставши ся до вязничного шпиталю, лекше утечи. Наслїдком приватного донесеня арештувала львівська полїция в однім з перворядних львівських ґотелїв якогось пана З., котрий перед кількома днями приїхав з Кракова, де підчас Різдвяних сьвят ґуляв дуже весело і сипав ґрішми а при тім інтересував ся дуже всїм, що відносить ся до Васїнського. При арештованім знайдено 3000 кор. Він каже, що тоті ґроші походять із спадщини по свояках а справою Васїнського інтересуєть ся дуже лиш длятого, що вона дуже сильно вплинула на його уяву. Чи арештований належить до спілки Васїнського, ти то лиш дїйсно людина з якимись хоробливими проявами, покажуть дальші доходженя.

— **Король вломників** Юрий Манолєску помер нагло в Медіолянї. Під назвищем кн. Ляговарія втиснув ся до аристократичних кругів у Відни, Берлїні і Парижи, де крав незвичайно сьміло дорогоцїнности. Кілька разів дїставав високі кари вязниці, а послїдний раз в Берлїні признали його божевільним і віддали до заведеня для божевільних. Однак минуло півтора року, а Манолєску втїк і осїв у Медіолянї, де жив з одною мілїонеркою з Парижа, котра з любови до нього вирекла ся своєї родини. Манолєску походив з Румунії, де його батько був офіциром кавалєриї.

— **Арештованє терористів.** В Льозаннї арештовано онодї 20 терористів, що належать мабуть до більшої орґанізациї. Перед кількома днями пробували від одного богатого Росиянина, властителя рафінерий в Баку, вимусити 5.000 франків, ґрозячи йому смертию. В мешканю арештованих найдено печатку зі словами: „Комунїстично-анархістичний комітет в Льозаннї“. Між арештованими находить ся також одна дївчина, що назвала себе Шварцівною. При слїдстві всї мовчать Є се переважно студенти тамошного університету, що перебували під фальшивими назвищами.

— **Дрібні вісти.** З причини снїжних заметїлий здержано рух на желїзничім шляху Тересин-Іванє-Пусте дня 9. с. м. імовірно на три дни. — Заступником ґен. Ґальоція на становищи ґенерального інспектора війск має стати — як доносять з Відня — ґен. Фердинанд Фідлєр, командант корпусу у Відни а давнїйше у Львові.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: Н. по Рожд. Христ. (лат. 1. Н. по 3 Кор.). Позавтра, в понеділок: Мелянії проп. (лат. Ілярія). Ві второк: Н. Рік. Вас. Вел. (лат. Іляр. Фел. з Пол.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторські сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру Коломиї.** Саля „Каси шадничої“. Початок о год. 7·30 вечером.

В неділю, дня 12. с. м. „Серед бурі“, історична драма в 5. дїях зі сьпівами Б. Ґрінченка.

Ві второк дня 14 с. м. „Павло Полуботок“ історична трагедия в 5 дїях О. Барвінського.

☐ **Конкурс дотепу** се один з найцїкавійших але не єдина несподіванка, що жде гостий на „Маланчинім вечері“, який уладжує в понеділок „Кружок укр. дівчат“. Участь в конкурсї можуть брати всї ґостї, а хто має справжний дотеп може почати новий рік від дуже ґарної виґраної. Видїл „Кружка“ заходить ся дуже жваво около того, щоб на „Маланчинім вечері“ пішли як найкрасше товариські забави на закінченє старого року і танцї на початок нового року, тож надїє ся, що в понеділок заповнять ся комнати „Бесїди“ по береги.

☐ **Маланчині** вечерниці з танцями уряджує тов. руських ремісників „Зоря“ у Львові в понеділок дня 13. сїчня с. р. в своїх комнатах при ул. Краківській ч. 17. Початок о годинї 9. вечером. — *Комітет.*

☐ **З Камінки струмиловой.** До оцїночної комісиї для ґиміру особисто-доходового податку в Камінцї струмиловій просить ся голосувати на о. Кароля Бардина, пароха в Ланах, як члена, на п. Івана Пелипяка, емер. поборця в Камінцї струм. та о. Ізидора Давидовича, пароха в Радехові, як на заступників. — *Від повітової орґанізациї.*

☐ **З Рогатинщини.** В цїли вибору двох членів і трьох заступників до оцїночної комісиї для особисто-доходового податку з III. виборчого тїла дня 17 сїчня с. р. в Рогатині просить ся всїх управнених до вибору прислати зараз карти виборчі з своїм підписом до „Руської Каси“ в Рогатині, де виповнять ся усмотреними членами до сеї комісиї. — *Від повітової орґанізациї.*

☐ **Подяка.** Отсим складаю прилюдну подяку Вп. п. д-ру Йосифови Партицькому в Станиславові за його щиру і успішну оборону в моїм полїтичнім процесї, який відбув ся дня 16 ґрудня м. р. — *Тома Павлишин.*

☐ **Подяка.** Горожани округа судового Тисьменниця складають Вп. Пану д-рови Йосифови Партицькому в Станиславові прилюдну і щиру подяку за безкорисну і успішну оборону у кількананцятьох повиборчих процесах полїтичних. *З окружної орґанізациї.*

☐ **Коляда на будову дому львівського „Сокола“.** На лїсту д. В. Козака зволили зложити Впов. Добродії (в коронах): Кость Паньківський 20, В. Нагірний 6, Вол. Шухевич 5, д-р Коссак 5, о. Рудович 3, Ганїнчак 2, Вол. Бачинський 2, Ол. Барвінський 2, п-і Любовичева 1, Т. Ревакович 2, Цеглинський 1, Н. Н. 1·10. Разом 50 корон 10 с., за які Старшина львівського „Сокола“ складає жертводавцям щиру подяку.

☐ **Вінчанє** п. Володимира Яреми ц. к. ад'юнкта судового в Борщеві відбуде ся дня 21. сїчня с. р. о годинї 12 в полудне в Махнові.

☐ **З Праги.** Загальні збори тов. „Українська громада в Празї“ вибрали дня 2 ґрудня слїдуючий видїл: Михайло Кривинюк голова, Евген Гайдукевич міс. гол., Петро Огньов скарбник, Борис Чернишев бібліот., Петро Зволинський секретар, Ярослав Небиловець видїл., Теофіль Манастирський заст. вид., Ольга і Марія Горбачевські контрольна ком. Всякі письма просить ся присилати на адресу секретаря: П. Зволинський st. prav. Kral. Vinohrady ul. Kamenskeho c. 25 III.

☐ **До П. Т. парохіяльних урядів у Львові.** Видїл Руського тов. педаґочічного і тов. „Просьвіта“ просить парохів, щоби оголосили по церквах що наука на курсах неграмотних в школї ім. Шевченка при ул. Сикстуській ч. 47 і в школї ім. Шашкевича при ул. Скарбківській ч. 26 розпочинає ся по сьвятах в неділю, дня 12 сїчня, а також, щоби заохочували неграмотних, аби користали з сеї науки і учащали правильно, бо вона буде тревати всего три до чотири місяцї. Наука відбуваєсь що неділї від год. 3—5.

☐ **З Завалова.** Члени читальнї „Просьвіти“ в Завалові коло Підґаєць відіґрають в дни нового Року вечером о годинї 6 народну 5-актову драму д-ра Франка „Украдене щастє“.

☐ **Для бідного ученика** з IV-ої ґімн. кляси треба ще 20 кор. на заплату чесного, инакше втратить курс. Просить ся о скорі жертви на адресу адмінїстрациї „Діла“.

Урядові вісти:

Ц. к. дирекция желїзниць державних у Львові. З днем 1 сїчня 1908 зміняє ся дотеперішню назву стациї Товмач-Палагичі на Палагичі а Товмач-місто на Товмач.

Від 1 сїчня 1908 буде уживати ся до перевозу осіб на желїзниці льокальній Позориця-Фундуль-Молдові крім поїздів мішаних ч. 3172 і 3173 переходячих тілько кождого вівторка, четверга і соботи, ще і инших поїздів товарових.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Львів, дня 11 сїчня 1908.

Посольська палата.

Відень. (Тел. прив.) Пос. Кіярі скликав засїданє буджетової комісиї посольської палати на 21. с. м.; вона повинна покінчити свої роботи до кінця лютого.

Прага. (Тел. прив.) В виду соймових виборів збере ся парлямент — як доносить орґан Крамажа „Den“ — аж в першій половинї марта та буде радити з деякими перервами до кінця червня.

Авдиенциї.

Відень. (Т. К. Б.) Цїсар приняв нині перед полуднем румунського міністра війни, Авереску на окремій авдиенциї. Завтра вечером відбуде ся в його честь обід у цїсаря в Шенбрунї.

Проти вивласненя.

Берлїн. (Т. К. Б.) В нїмецькім парляментї вніс п. Сейда інтерпеляцию, підписану 54 послами польськими й членами центра сего змісту: як може канцлєр держави погодити внесений пруським правительством в пруськім соймі проєкт закона про зарядженя в справі скріпленя нїмецького елєменту з Західних Прусах і в Познанщинї з духом конституциї нїмецького цїсарства й постановами цивільного кодексу? Які кроки задумує канцлєр починити, щоб забезпечити основи законного і суспільного ладу, загрожені через предвиджене вивласненє горожан держави з полїтичних мотивів.

Сполучені Держави й Японія.

Новий Иорк. (Ass. Press,) З Вашингтону доносять: Подавана часописями вістка, неначеб між Японією а Америкою панувала поважна різниця думок в квестиї еміґрациї, викликала серед урядників державного департаменту здивованє, бо переговори в сій справі мають вдоволяючий перебіг.

Новий Иорк. (Т. К. Б.) З Вашингтону доносять, що Японія заявила готовість обмежити до певної точно означеної скількости числа видаваного японским робітникам паспортів задля еміґрациї на Гавайські острови.

Події в Росиї.

Петербург. (Ткб.) В процесї против ґен. Стесля зізнало вчера кількох сьвідків, що по смерти Кондратенка не можна було боронити Порт-Артура.

Сандомір. (Пр. тел.). Капітула вибрала пралата Марияна Рикса адмінїстратом сандомірської епархії.

Нова пожичка м. Відня.

Відень. (Ткб.) На нинїшнім засїданю долїшно-австрийського сойму вніс посадник д-р Люґер петицию м. Відня о дозвіл затягненя нової пожички 360 мілїонів корон.

Японський амбасадор в Вашингтонї.

Новий Йорк. (Ткб.) З Токіо доносять урядово, що дотеперішний японський амбасадор в Римі Такаґіра іменований амбасадором в Вашингтонї.

Новоï сили

додає SCOTT'A EMULSION, коли всї инші средства позістали без успіху. Є завсїґди небезпечно коли експериментує ся з сумнївними препаратами, если бавить ся здоровлєм і коли розходить ся о

Ослабленє

яке лучаєть ся у **реконвалєсцентів,** або з браку крови, хорїб легких або перепрацьованя. Хто є розумний, той бере таке средство, яке в безчисленних случаях у всїляких родах ослабленя показало ся внїмково скуточне і випробуване а се средство називає ся

SCOTT'A EMULSION.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як ґарантованим знаком SCOTT'A ліків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 с.

До набутя у всїх аптиках.

ВЖЕ ДРУКУЄТЬ СЯ ПРАЦЯ

Михайла Лозинського п. н.

„Польський і руський революцийний рух і Україна“

Отся праця дає історичний огляд польського і руського (русскаго) революцийного руху від початку 19-го столїтя аж до наших днїв, звертаючи особливо увагу на становище польських і руських революцийних ґруп до українського питаня.

Передплата на сю працю, що обіймати-ме коло 15 аркушів друку, виносить 3 кор. Передплатники дістануть як безплатний додаток иншу працю того-ж автора п. н. „Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі“. В цїли урегульованя накладу просить ся о як найшвидше надсиланє передплати на адресу автора: Львів, вул. Ґавснера 14.

До „Народної Ґостинниці“ приїхали 0. І. 1908. Петро Луткевич, Станиславів; Іван Коссак, Кросно; Розалія Бачинська, Сороки; Яків Сєлагуб, Торки; Іван Муц, Купичволя; Михайло Гаражук, Жабе; Роман Березюк, Торки; Роман Пилипець, Торки; Лукя Михальчук, Болшів; Мария Шмериковська, Снятин; о. Володимир Янович, Лука; Казимир Домбровський, Устрики дол., Кирило Пирожок, Лїщовате; П. Каменюк, Хащоване; Михайло Єднакий, Нагуєвичі; о. Йосиф Фолис, Скнилів; Лев Керонський, Бучач.

Плахти непромакальні до покриваня возів і стирт. Олї і смаровила до машин, скіряні паси і апретуру до упряжі поручає: **О. Т. ВІНКЛЄРА СИН** 31 *Львів, Ринок 28*

Оголошеня.

Важне для Долинщини. Хто *приїздить до* Долини зволить відвідати новоотворену торговлю мішаних товарів і реставрацию п. Петра Мацевича (де давнійше була Рухця) і переконаєсс о доброті товарів. 59 (2—6)

Бідний ученик промислової школи в Кракові, Русин, що находить ся в страшнім положеню, бо не має що їсти, ані в що убрати ся, просить милосерних і чужій недоли спочуваючих людий о о ласкаві жертви. *Михайло Соломко*, у п. Евг. Твардовського, Кранів, Pólwsie zwierzynieckie l. 23.

Надіслане.

Інститут механічно лїчкичий
ЗАНДЕРОВСЬКИИ

при ул. Романовича 3. (ріг Фредри і пл. Академічної) отворений від год. 12—1 і 4—5.
104 1—3

Ц. к. уприв. галицкий акцийний

БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Відділ депозитовий

принимає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до перехованя цінні папери і удїляє на них задатки.

Окрім того заведено на взір заграничних інституций так звані

Сховки депозитові
(Safe Deposits.)

За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар одержує в сталевій панцирній касї сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *безпечно а дискретно* можна переховувати свое майно або важні документи.

В тім напрямі гіпотечний Банк поробив як найдальше йдучі заряджена. 4

Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім віддїлї.

Коперницкий і Сми
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька І.
(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

Відозва до милосердних сердець.

Круглі сироти в числї девяти душ по офіцялї судовім, Русинї, пригадують ся перед Сьвятами Різдвяними і Новим Роком ласкавій памяти Вп. Земляків і просять о присилку на руки Адміністрациї „Дїла“ підмоги на закупно топлива та найпотрібнїйших средств поживи.

Ми гайдамаки
І Ви хотїлиб спинить

народні имна на фортепян зі словами оба 1 кор., на мужеський хор (Партитура і 4 голоси) по 80 сот. висилає **„ТОРБАН“** музична накладня, Львів Вроновська 8. Також в книгарнях. 93

Маґазин ґалянтер. товарів
ЛЬВА МЕРЕРА
у Львові, ул. Кїлїнського 3
(напротив Віденської кавярні)
поручає:

Найновійші краватки, Ковнїри і манжети, Прибори до подорожі, Лїски і парасолї, Товлетові мила, Перфумерию і пудри, Шкарпетки і паньчохи Сиворики і ножички, Портмонетки і тютюнерки, Французькі біжутерию, рамки на фотографії, Празькі рукавички, Росийські кольоті о 30% низше фабричних цїн. 57 7—8

Приписи
о вигасненю права пропінациї

які обовязують по уступі 1910 р. і о праві промисловім, в цїли старання ся о шинкарську концесию

видає

С. Вайнштok
Шіна 1 кор. 10 с.

Адреса: Львів, ул. Різницька ч. 5. 88

Пошукую старшої невісти до опіки хорої дитини. Цїкавите удержане і гонорар після умови. Відомість в Касї задатковій в Радимні. 97 2 3

Дяка молодого з добрим голосом теноровим потребує вараз Уряд парохіяльний: Цетуля п. Радава коло Ярослава 98 2—3

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-ріжбарську робітню **Евст. Щупляновича**, Львів, ул. Шпитальна 38. яка відзимає ся роботами входячих в круг прикрашування церков. За виконану роботу гарантує Ціннки даром і о платно. 48f

Лижви всякого рода, після вимог найвибагливших спортовців. поручає звакий з дешевости

Фебус Розенман
ЛЬВІВ
ул. Карла Людвіка 27.
53 5—8

Икане

шепеляність і инші хиби в говорени усуває ся постуованием **ПЕНТЕ“** (акопно озоро.) скоро без перерви з вавоїі і школи. Дот-перішне поступова не в зарівно подаву гідне, як невизвайно скучоче.

Без глибокого віддиханя перед говоренем без осібного уставлювання ро- та більшість не гикає ся вже в д першої лекциї.

Пре достаточним удїлї мае розпочати ся по лдний курс, до котрого н лежить посилати чим скорше згод шеня під знаком „PENTE“ poste restante Львів. 1 7

Оголошенє конкурсу.

Дирекция Спілки кредитової „Лемківський Банк“ в Новім Санчи розписує отсим конкурс на сталу посаду урядника (книговодця) з реченцем до 31-го сїчня 1908 Убігаючі ся о сю посаду мають пред ожити 1 сьвідоцтво іспиту з рахунковости державної 2) сьвідоцтво відбутої довшої практики в однім з товариств фінансових 3) метрику хрещеня і 4) свое curiculum vitae Платня принятого маючого кандидата буде визначена після його кваліфікациї.

Новий Санч дня 8 сїчня 1908 99 2—3

Кінематоґраф „Cinephon“

ул. Шайнохи 5, м ж ул. Сикстуською і Коперника
(Готель SANS SOUCI.)

Від суботи, дня 11 сїчня 1908 зовсїм нова програма живих, сьпівающих, бесїдуючих, граючих
образів кінематоґрафічних.

Новість у Львові! Представленя відбувають ся без перерви від год. 4 по пол. до год. 10 вечером. Коли хто надійде завсїгди трафить на представленя. 1 5 —2

Приходїть! Оглядайте! Полюбляйте!

Дешеве
чеське
піре!

5 К. кільогр. 12 біле дерте К. 24, 1 . К. білий як сьнїг пух К. 30, К. 38 Висилка за післяплатою. Заміна і звороти дозволені за зв ротом порта. 49

BENEDIKT SACHSEL
Lobes 157 bei Pilsen Böhmen.

Через ц. к. правительство концесионоване

Інформацийне бюро для всїляких військових справ

як також

Військова приготовавча школа до іспитів т. зв. „Intelligenzprüfung“ і вступних до військових шкіл емеритованого підполковника

Кароля Н. Наглїка
Львів, улиця Пекарська ч. 37. 106

Публична продаж
без
викликаня і лїцитациї
лише з вільної руки
„DOROTEUM“
у Львові, ул. Шайнохи

продає нині і в слїдуючих днях віддані до продажі в врачини обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всяких предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельскинових ковырів і заруквавків.

Кілька комплетних уряджень сьмелень, сальону і дальні.

Кілька ланкастр.вок, шабель, сине і всілякого оружа довецького і сїчного.

Кілька псів, веприкїв і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диванників, намиток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і волота, стінних годинників, стоячих і кишеневих, кілька васячих ламп і столових.

Кілька креденсів, лїжок, шаф, бюрок, крісел, столїв, верхад і образів.

4 коні, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити ландари, 3 саноки і инші повози.

Кілька зелїзних печий, ван, вівків і колясок для дитий.

Кілька огнетревких кас, рільничих машин, машин до шита і писаня, американських бюрок.

Нарти, джекси, галїяксі і лавки всїляких системів, з фортепяни, пяніно, вїольончело, кілька скринок, фляетів, кларнетів, ґрамофонів, кристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких трофеїв.

Всілякі старинности, меблї, мініятури, бронзи, штихи, порцеланн і кришталя.

Наше „Doroteum“ купує, продає і міняє всілякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилають лише за надісланем марки почтової на 20 сот. 102 1—1

Іосиф Найман
ритівник
Львів, ул Сикстуська ч. 13

виконує всілякі ґравюри в волоті, сребрї і инших металях, металеві штампілї і ґумові початкові мерки, друкарні „Perfect“ і великий вибір фарб до 51 штампілїй. 4—5

Парцеляцийне Товариство
„ЗЕМЛЯ“
У ЛЬВОВІ
ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляцийні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%.
37 6—54

ОПОВІЩЕНЄ.

Дня 1 лютого 1908 відбудуть ся в Сокалї сзли „Народного Дому“ о годинї 12 рано звичайні загальні збори Повітового товариства кредитового, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Сокалї з слїдуючим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів;

2) Звіт дирекциї з дїяльности за 1907 р. і білянс за 1907 р. (Справа закупна власного дому і вислід з відбутої через ревидента люстрациї);

3) Звіт комісиї контрольної і поставленє відповідного внесеня;

4) Вибір двох нових членів ради надзираючої на місце двох уступаючих і

5) Внесеня членів.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:
Петро Лїнинський голова. *Василь Скопляк* секретар. 91

Автентичні заяви
по-над 1000 лїкарів
сьвідчать, що
ІХТІОМЕНТОЛЬ

є одиноким знаменитим, через нїякі инші средства недостижимим препаратом *против* **ревматичним болям, гостцеви, постріли, болю зубів або голови**

Усмиряюче дїлане подиву гідне скоро і тревало.

Іхтіоментоль до набутя у всїх аптиках і дрогеріях краєвих і заграничних в оригінальнім опакованю **по 1 кородї за фляшку.**

ГОЛОВНИЙ СКЛАД
Хемічна ляборатория аптики
Е ЕЛЬМАНА
В БОГОРОДЧАНАХ № 302.

Висилає ся найменше 2 фляшки. 10 фляшок висилає ся оплатно за 10 корон. 88

Поручає ся дешеве і совісне **артистично ритовниче заведенє**
А. Зіґмана
у Львові, ул Сикстуска ч. 14
ОБІТНЯ
металевих і кавчукових штампілій

Моноґрами, герби і всякі ґравюри — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 74—52

Альпейські
Соснові бонбони
Picea

Найлїпше і найдешевше средство против кашлю 1 пачка 20 сот.

Дост буя у Львові у панів апт.: Ашкен зи, Жовківська 4, Як. Бай ер, ул. Карла Людвіка Фр. Девехи, ул Словацького 6, Карло Діль, ул. Панська 11, Карло Ербар, Личакі-ська, С. Гай. ц. к. надв. гост, Шим Кавтанович ул Сонїчна, Тит Лазовський, Городецька 2 Петр Миколяш, Ко ерника 1, Як. Поратинський, пл. Бернадинська 1, Карло Пілявськ й, Академічна 28, И с. Шінелес, Ринок 29, Г Рубель, Краківська, цїс. рад. К рно Скленінський Ряк, І. Вевюрський, ул. Галицька, Д-р Тит Зарицкий Жовківська. 50 10 13

Основане в р. 1901.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ
Урядників і Сьвящеників
стоваришене зареєстр. з обмеж. порукою у Львові.

I. **Удїляє позички** скриптові і векслеві на 7%; а) як личний кредит за відповідною порукою, б) на застав ефектів і поліс житових в) за кондиктом на поборах службових г) на гіпотеку реальностей. *Скора виплата Довга сплата.*

II. **Членьский удїл 50 кор.** Дотеперішна **дивіденда** виплачувана членам від удїлів **6%.**

III. **Принимає вкладки щадничі на 4½%** з піврічною капіталізацию і оплачує само податок рентовий від вкладок.

IV Посередничить в заключуваню **„ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЕВИХ“** всякого рода в „Beamten Verein“ і товариств Краківским. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархії *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства асекураційного з найкращими премійми. *Всяких інформацій в справах житевих обезпечень і потрібних друкованя безплатно. Чистий зиск з сего посередництва дає на руські добродійні цїли кождий проте повинен обезпечатись на жите лише через Товариство урядників і сьвящеників.*

V. **Купує і продає ефекти** найкорисннїйше, виплачує купони, принимає векслї і ефекти до інкасса.

Льокаль: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Годинн урядові від 9—1 і 4—6½ по пол** 86

Жерело здоровля і ратунку для звірят у хоробі.

Наука еґомосця.

Гей Іване! А запрягай бо вже раз коні а скоро!

„Не можна прошу Еґомосця, сивий куляє, а Мацькови так жарчить в горлї і кашель мучить, що й рушини вогодї“.

„А ти забув вже що ветеринар говорив та наказував, а де твоя голова?

Если кінь кашляє золзує і терпить на робаки, задає ся йому через кільна день **ПАРАСКОВИЧА ЕКВІНУ** тай лихо минуло.

А як купявіе, ватри ноги добре **Fluid-ом.** то завяже виздоровіє. Флюїд поможе на всї хороби ніг у коней, чи кінь ногу звягне, чи ся де сильно ударить, або зан дто змучить при праці, на всьо Флюїд поможе. Тому то у війску так здорові коні, бо все їх смарує ся Флюїдом. Т средства мусять в дома бути, бігай жеж скоро до аптики і принеси. а спішись! Жадай з підписом „Параскович“. Еквін 5 кґр. 6 К, потрібна пушка 60 сот. Флюїд фляшка 2 К, 25 фляшок 45 кор.

Цїнники дармо висилає **Мр. Т. ПАРАСКОВИЧ Gutenstein Nr 6**

Дістати можна у всїх аптиках з дрогуеріях Галичинї котре средства для звірят на склади тримають. 46 3—12

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Агентами не посугують ся.
КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.
Цїнника даром і оплатно.

Іосиф Іваницкий
механік і спеціяліст
18 Львів, Готель Жоржа.

Прошу завсїгди жадати
КРАЄВИИ ВИРІБ
МУНКА одиноі ощадкі МИЛА
з „Косоровцем“ або косою
виробу першої галицької парової фабрики мила
ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.
(Заложеної в р. 1846).
Прібки і цїнники даром. 45 7—25

American System Bridge work Richmond crown.

Штучні зуби без платок на верхній части рота волоті корони, ідеальні мостові і препаснайші протези американської методи в **техніч-но-дентистичнім інституті** 84 1—4

Кароля Раттінґера

довголітного асистента і управителя технічного відділу 2 надворного лїкаря перського шаха. Цїни надзвичайно умірковані.
Львів, ул. Зиморовича 2 (ріг Академічної).

ПОЗІР!

Правдиві російські
„АТЛЄТ“
КАЛЬОШІ

Повна ґварантия за якість і тревалість.

Не совгаючі ся
правдиві російські кальоші.

Патенти ч. 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.

до набутя в лїпших торговлях.

86 9—15

Жадайте всюда лише „АТЛЄТ“ кальошів.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907

До Львова йдуть з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	8·2[illegible]	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·4	2 3[illegible]
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·[illegible]	2·[illegible]6	5	[illegible]0 30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Ст[illegible] мелавова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10 30
Пустомит	7 29	11 50	3 51	9 10	10 50
Самбора	8 00	10 30	1 55	—	9 20
Любіня	8 00	10 30	1 55	9 20	12 50
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	6 00	9 25	13 [illegible]
Врухович	7·10	12 40	1 46†	4 50	9 20
Врухович	0 05†	—	8 2[illegible]	5 30	9 8[illegible]
Зимної води	5·50	7 25	[illegible]	5 [illegible]	[illegible] 50

З Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2 45	7 0[illegible]	11 10
Кракова	—	8·40	6 1[illegible]	7·20	12 45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2 47	7·00	11 15
Черновець	6·10	9·20	1 55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	2·3[illegible]	—	—
Стрия	7 30	—	2 26	6·25	12·30
Пустомит	7·30	10 45	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9 05	4 30	—	10 51
Любіня	6·00	9 05	2 10†	4·30	10 51
Рави руської	6·1[illegible]	11 05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5[illegible]	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11 05	2·28	5 45	8·34†
Врухович	[illegible]05†	12 41†	3·4[illegible]	7·10	11 35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11 00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від [illegible] до 10/8 що день буквою к 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 8. Львів, понеділок 13. січня 1908 (31. ст. ст. грудня 1907). Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Похвали і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Москвофіли і вибори.

В хвилї, коли на Галицькій Руси починає розгоряти ся передвиборча акция, котра має на метї здобути нашому народови таке представництво в галицькім соймі, яке йому по закону належить ся, вважаємо нашим обовязком звернути особливу увагу на ту поважну небезпеку, яка грозить нашому народови від того, що гурток людий, заслїплених нездїйснимим фантомом національної єдности нашого народу з народом великоруським, старає ся всїми силами, per fas et nefas, розколоти наш нарід на два непримиримо-ворожі національні табори. Маємо на думцї провідників москвофільства і те становище, яке вони заняли супроти надходячих соймових виборів.

Як ми вже зазначували, від хвилї розписаня виборів москвофільські органи преси, вдарили з цїлим напруженєм на українські партиї, на український національний табор, неначе-б найбільшим і єдиним ворогом, який загрожує нашому народови при соймових виборах, була українська національна сьвідомість нашого народу і неначе-б ніяка, абсолютно ніяка инша ворожа сила не грозила нашому народови накинути йому силою і підступом на представників у краєвім соймі людий, які відмовляють йому права на самостійне національне житє і хотїли-б на його землї побудувати Польщу. Польська небезпека для нашого народу при соймових виборах на думку москвофільських провідників зовсїм не істнує, а істнує тільки єдино і виключно небезпека українська, проти котрої й мобілізують вони всю свою силу, не жахаючи ся ніяких способів боротьби та граючи на найнизших інстинктах тої части селянства, яку їм вдало ся опанувати для свого фантому.

Москвофільським провідникам зовсїм не залежить на тім, скільки соймових мандатів зможе вдержати наш нарід в своїх руках з тих 46-и, якими обдїляє його в теорії теперішна несправедлива виборча реформа. Їм ходить виключно о те, щоб як найбільше пошкодити українським кандидатам, і ми певні, що для них не було б більшої радости, як коли б до сойму не дістав ся ані один український кандидат, хоч би через те саме наш нарід не мав у соймі ані одного представника.

Не в силї отверезити їх з сеї українофобії факт, що Поляки, вибираючи ся справжнім хрестним походом в наші виборчі округи, звертають всю свою увагу виключно на українські кандидатури, не згадуючи ані словечком про москвофілів. Поляки розуміють дуже добре, що небезпека для їх панованя над Галицькою Русю грозить виключно з боку українського національного табору, що лиш українська національна ідея з тим щиро-демократичним народним змістом, котрий в сути річи виповняє програми всїх українських партий, є тою силою, яка оживляє наші народні маси, наповняє їх національною сьвідомістю, запалює до боротьби за право до свобідного житя і запевнює в тій боротьбі побіду. Отже всякий, хто ворожо відносить ся до української національної ідеї і кладе перешкоди її побідному походови, являєть ся для них бажаним союзником: „ворог мого ворога — мій приятель". А що з другого боку польське правлїнє завдяки виборчій ординації, яка дає нагоду до найріжнородних надужить при виборах, має змогу класти перешкоди українським кандидатурам, то Поляки, знов на підставі того-ж воєнного правила, являють ся бажаними союзниками для москвофільських провідників, для яких цїла виборча програма містить ся в однім-однїскім оклику: Проч з Українцями!

Оттак ненависть до українського національного руху і пристрастне бажанє здавити і знищити його за всяку цїну, заганяє москвофільських провідників що-раз більше в польські обійми, заставляє їх працювати для триумфу історичної Польщі на Галицькій Руси навіть тоді, коли їм здаєть ся, що вони працюють для своєї ідеї.

Історичний розвоток Галицької Руси протягом XIX віку був рівночасно розвитком української національної ідеї в сьвідомости нашого народу, тої ідеї, що, опираючи ся на народних основах, тільки одна в силї оборонити наш нарід від денаціоналізаційних замахів польського правлїня. Національні інтереси нашого народу і українська національна ідея так органїчно злучені з собою, що національна сила і відпорність нашого народу супроти походу історичної Польщі рівнозначна з силою і відпорністю українського національного табору. Змінити се могла-б тільки якась внутрішна еволюция — в данім випадку, коли взяти під увагу ідею національної єдности нашого народу з народом великоруським, коли-б ся ідея наслїдком внутрішної еволюції стала змістом національної сьвідомости нашого народу, — але змінювати сей стан насильно, при помочи зверхних впливів старати ся ослабити український національний табор, се значить, ослаблювати національну силу і відпорність нашого народу, без огляду на те, який хто хоче вложити зміст в його національну сьвідомість.

І се власне роблять москвофільські провідники, від коли в практичній політиці вивісили прапор національної єдности нашого народу з народом великоруським.

Погляньмо тільки на роль москвофілів у парляменті. Національну силу і відпорність нашого народу репрезентував в парляменті український клюб, кладучи домагання, які мали на метї добро цїлого народу. Чи вкорочене самоволї польської адміністрації, чи права нашої мови в школї і в урядї, чи економічна поміч нашому селянству, чи справедлива виборча реформа до галицького сойму, — всї отсї домагазя українського клюбу вийшли-б на користь цїлому нашому народови. Що-ж рівночасно робили москвофільські посли? Виступивши з українського клюбу, вони тим самим ослабили ту його силу, яка одна може заставити правительство і парлямент числити ся поважно з домаганями репрезентациї нашого народу. Але не лиш тим ослабили вони національну силу і відпорність нашого народу на парляментарній аренї. Ще більше ослаблюють її тим, що виступають вороже проти кождого домагання українського клюбу за його національну форму, а що всяке домагане нациї мусить бути сповнене в означеній національній формі, то тим самим не допускають до здїйсненя тих домагань.

А замість того цїлого комплексу домагань, що обнимає всї сторони житя нашого народу, поставили вони тільки одно домагане признаня великоруської літературної мови краєвою в Галичинї. Яка-ж реальна вартість того домаганя? Найперше є воно аргументом в руках Поляків проти всїх домагань признаня прав мові нашого народу, бо-ж не можна давати прав мові народу, коли сей нарід ще не рішив, яка саме його мова. І коли-б політична рация казала Полякам згодити ся на отсе домагане москвофільських послів, то тодї виборенє прав мові нашого народу було-б абсолютно виключене і українську мову побивало-б великоруською, великоруську росийською, а tertius gaudens булиб Поляки. Крім того чи мову нашого народу вважати українською літературною мовою чи „галицко-русскимъ нарѣчіемъ", все таки вона на стільки ріжнить ся від великоруської літературної мови, що признанє її краєвою булиб спиненєм всякого просьвітного і тим самим національного розвитку нашого народу.

Поза сим домаганєм москвофільські посли при виборі делегацій заключили блюк з польським колом, що позбавило наш нарід одного репрезентанта в делегациях, а також з антагонізму до українського клюбу, виступили з заявами, які можуть тільки шкоду принести нашому народови. Маємо на думцї заяву посла Маркова підчас антипрусської демонстрациї, що відносини Поляків до нашого народу, се „справа домашня", яку оба народи полагодять у себе дома, і заяву посла Глїбовицького, що про гнет Поляків над нашим народом не може бути й мови.

Вся національна політика нашого народу полягала в тім, щоб наше національне поневолене під польським пановањем в Галичинї вивести з тїсних галицьких меж на ширшу арену, щоб заставити державу вмішати ся в ті відносини, щоби при помочи загально-державного законодавства здобути такі основи для нашого національного розвитку, щоб зробити його незалежним від волї Поляків. І коли супроти всего того один з москвофільських послів заявляє, що всї дотеперішні жалоби репрезентантів нашого народу безосновні, що про гнет Поляків над Русинами не може бути й мови, а другий застерігаєть ся проти загально-державної інгеренциї в галицькі відносини, то чи не є се зрада інтересів нашого народу, віддане його на поталу польського панованя, признанє принціпу, що нехай рішають Поляки — бо-ж дома в Галичинї польська політична сила є рішаюча — inwieferne die Ruthenen existieren sollen"?!

Чи хто уважає наш нарід українським, чи „русскимъ", се справи зовсїм не зміняє, бо Поляки доти угнетати-муть його, доки він своєю національною окремішністю від їх національного організму стояти-ме на перешкоді їх державним плянам.

Той сам експеримент хотять москвофільські провідники повторити тепер у соймі. Найперше підчас виборчої акції поборювати всїми способами українські кандидатури, чим значно улекшать боротьбу „Rad и Narodow-oї" проти тих-же кандидатур, а опісля в соймі заложити окремий клюб і паралїжувати дїяльність українських послів, а тим самим ослабляти національну силу і відпорність нашого народу на соймовій аренї.

Ось для ілюстрациї мала екскурзия в недалеку будучність: Українські посли виступлять проти надужить при виборах, — москвофільські заявлять, що найбільших надужить допускали ся власне українські партиї супроти них. Українські посли поставлять домагане о заснованє нової української гімназиї, — москвофільські посли виступлять з усею силою проти того домаганя. І т. д. і т. д. І вийде, що того, чого домагати-муть ся українські посли, хоче не весь наш нарід, бо ось репрезентанти одної части того народу виступають проти тих домагань завзятїйше від самих Поляків. Так виглядало б заступництво інтересів нашого народу в соймі, коли б москвофільським провідникам вдало ся хоч в части здїйснити свої пляни.

На се ми, сповняючи наш громадянський обовязок, і звертаємо увагу всїх кругів, всїх верств і всїх партий нашого народу. Очевидно ми не робимо собі ніяких іллюзий, щоби наш голос остороги завернув москвофільських провідників з тої дороги, якою вони тепер ідуть — нашому народови на шкоду.

Але може ще знайдеть ся між тими, що при їх помочи москвофільські провідники думають робити свої експерименти над нашим народом, хоч якась часть людий, що справдї люблять наш нарід, що бажають йому добра, що не схотять посьвятити його реальних інтересів і віддати його на поталу Польщі в імя фантому національної єдности з великоруським народом. Серед них повинно наступити отверезїнє, вони повинні покласти якусь таму затїм москвофільських провідників.

Чи знайдуть ся такі люди, ми не знаємо. Але в кождім разї ми вважали нашим народним обовязком вказати, що готовить для нашого народу штаб москвофільських провідників, котрий без огляду на те, чи вважати наш нарід українським чи „русскимъ", віддає його на польонізацию.

„И мѣяй уши слышати, да слышитъ!"

Передвиборчий рух.

До наших послів! Від одного з наших провінціональних дїячів одержуємо отсї замітки, яким годї не признати рациї з огляду на теперішне „время люте": Дрімають наші села... Хоч до передвиборів вже час недалекий, то виборча кампанїя поступає далеко не в тім темпі, як би сего треба бажати з огляду на прямо історичну вагу теперішних виборів. По богато повітах не порішено ще навіть посольських кандидатур, а агітациї по селах, що є найважнїйше, ще навіть не розпочато! Тимчасом ворог не спить. Всї темні сили лучать ся, щоб добути собі реванж за весняні вибори та ad minimum звести число нашої репрезентациї, а евентуально впустити до сойму на заступників нашого народу людий нездарних, або таки народних ренегатів. Як би виглядало порішенє ними виборчої реформи, чейже не трудно догадати ся! Коли не хочемо допустити до нового усанкціонованя нашої кривди в галицькім соймі, мусимо взяти ся до передвиборчої агітациї з повним запалом і горячою енергією. А покликані до неї всї, особливо ті, кого нарід досї визначував своїми репрезентантами. Тимчасом мусимо з жалем сконстатувати, що у хвили, як іде на нас ворожа навала, майже не чуємо нїчого про —

Д-р Василь Щурат.

З „Гуцульщини" до „Слова о полку Ігореві".

Виданий недавно пятий том „Гуцульщини" проф. Володимира Шухевича завершує поважне етнографічне дїло. І як не випав би осуд фахових етнографів, вартости він йому не відбере; в неоднім напрямі можна буде ним користувати ся, як перворядним і єдиним жерелом.

Вже в замітках до свого перекладу „Слова о полку Ігореві" вказав я на старинні галицькі діялєкти Лемків, Бойків і Гуцулів як на ту скарбону, в якій повинно знайти ся єще неодно потрібне до повного зрозуміня тексту нашої поєми з XII в. Проф. Шухевич своєю „Гуцульщиною" позваляє менї кинути сьвітло не лиш на лєксіку поєми, але й на деякі поетичні образи єї.

Передовсїм — найважнїйше з гуцульської лєксіки в поазбучнім порядку.

Аркучи. Тричи повторене те слово в гарнім плачи Ярославни замість рькучи, рекучи. В звучнім гуцульськім говорі то дуже звичайна поява, така сама, як: зирта (зам. зрота), ирвати (зам. рвати).[1]) В колядці-ж[2]) є й наше аркучи:

Та що-ж ми парчеш, яснеє сонце?
Ой що-ж ми парчеш, ясний місьицю?
Що же нам парчеш, ти дробен дощик?

Початкове *п* є пізнїйшою приблудою.

Вережени, Так названі мечі Всеславових внуків, значить — ушкоджені, пощерблені. В гуцульськім: повредило би маржині.[3])

Вѣщій. Був ним Боян, як давнїйше Олег. У Гуцула кождий чоловік, що посідає надприродне знанє, зветь ся віщун.[4])

Година. Невесела вона встала, коли Половці побили Русичів. В такім значіню година є і в гуцульськім: такі плови були, година бе, та бе, а то відьма вмерла.[5])

Давечя. В значіню досьвіта, дідня Гуцул уживає найчастїйше слова даві, в розговорі і в пісни:

Змагаю си на любчика,
на любкові очи;
не видїла я любчика
ні даві ні сночи.[6])

Але вже й Желехівський у свому Словари записав гуцульське давіда і давіки а я вказав на румунське davegia, що безсумнїво пійшло з Гуцульщини.

Друзѣ тѣлѣ. Так читаєть ся в поемі замість: въ дръзѣ тѣлѣ (w dziarskiem ciele). Гуцул знає доси те слово в дїєсловній формі: держай си и не бій си.[7]) Прикметник дерзкий та іменник дерзость знані Желехівському вже з писань Федьковича. А я в звязок з давним прикметником увів би й гуцульський новотвір: друкас, дручок, друкарник (якому проф. Шухевич підібрав значінє: гуляка).[8]) Про Довбуша оповідаючи, Гуцул каже: Довбуш проживав у лїсї, бо в селї не хотїли єго приймати, бо він був друкас. Або таке: Гев, несу лагодити стрівби у Бережницу, бо чую, що йикис дручок Довбуш ходит... Самозвук у в формі друзѣ зам. дръзѣ мав би тут диялєктичне вияснене.

Заря. Появою ранної зорі залюбки означуєть ся в поемі раїшню пору; заря свѣтъ запала; кровавыя зори свѣтъ повѣдаютъ; давечя рано предъ зорями. Так само і в Гуцульщинї: абис на зорах тут був; боя ни хочу си зорьими здибати, але з Богом ще до днини си переймати.[9]) І як поема виказує форми заря і зоря, так і Гуцульщина знає старшу форму; вздріли полумінь таку як зарі.[10])

Жестоцѣмъ тѣлѣ. На жестоцѣмъ, т. є. спаленім сонцем і вітром тїлї князя хотїла-б Ярослава бобровим рукавом омоченим в каялї втерти кріваві рани. Жегти в значіню палити в гуцульськім звичайне: зажьиг сьвітло; зажоги сьвічку.[11]) Врештї Словар Желехівського виказує ширше розповсюдненє того слова в Галичинї.

Жемчюжну душу. Хоч слово жемчуг в Галичинї ширше знане, в Гуцульщинї прикметник жемчужний появляєть ся в пісних, як epitheton ornans:

У мого коньи жемчужні вушка,
жемчужні вушка, минї послужка.[12])

Жиръ, жирня времена. До значіня тих слів підходить гуцульське: жиравиця (принада для пстругів) і жированє.[13])

Колоколы. Та стара назва звонів задержала ся не лиш в назві місцевости Колоколин і в Лемківщинї, але і в Гуцульщинї сильнїйше ніж деїнде, в ріжних формах. Приміри з пісень:[14])

Ой на чистім поли
запрошьили колоколи...

Або:

А наймив ся Николайко
за три сороківцї;
купив, купив Іленочцї
дзвінцї-колокільцї.
Іленочка буде іти
корови доїти,
а дзвіночки-колокільцї
мут колоколїти.

Або:

Заспіваю співаночки
та заколоколю:
віди, віди, дївчинонько,
з нового покою!

Паполома, якою вкривали Сьвятослава на тисовім ложи, знане в Гуцулів накривало домовини — деревища.

Папорзи подъ шеломы. Ріжно то пояснювано а все зле. Не є то нїщо иньше, як попруги (Sturmband), які і доси видко при всяких чаках. Попруг — у Галичинї загально звісне в значіню ременя чи паса до кріпкого стяганя чого-не-будь, щоб сильно держало ся, н. пр. сідла на кони. Такі попруги знав й Гуцул: Бог усїдлав коньи у золоте сїдло (в поемі: изъ сѣдла злата!) у золоті попруги[15]).

Поганый з значіню невірний! в Гуцульщинї дуже звичайне: поганий цар — невірний цар.[16])

Растѣкашется. Себ-то: Боян — по мисленному дереву. І Гуцул в значіню розбігати ся, розщибати ся має те саме слово. В оповіданю про опришка Марусяка сказано: Тай дїшли за границу венґерску, тай там їх розігнали. Так си розстекли, що ні одному нїчо си не стало.[17])

Сѣдина. Сьвятослав, жалуючи ся на нерозвагу Ігоря і його товаришів каже: Се ли створисте моей сребреней сѣдинѣ! Гуцул пояснює: Старий чоловік, се сїдий, його присїла сїдина, він єв сїгіти,[18])

Смага. Кидали єї Половцї з пламенного рога. В замітках до перекладу поеми я пояснив уже, що воно значить: жар, огонь — і знане также в Гуцульськім. Гуцул і лен не сушить, а смажить.

Стрикусъ. Брак значіня для того слова затемнював значінє реченя: утръ же возни стрикусы, отвори врата Новуграду... Переклад легкий: рано-ж позвонив стрикусами і отворив ворота Новгородови... Тільки — що значать стрикуси? По мойому, се коникуваті тарани, подібні до тих коникуватих калатал, якими в нас єще й доси калатають перед Великоднем. На Сходї такі калатала при брамах заступають і нинї наші дзвоники. Коникувата форма робила тарани похожими на дзвоники і позваляла на евфемістичне вираженє: позвонив стрикусами, т. є. ударив таранами: А відки походить слово стрикус? Гуцульська мова дає відповідь, хочби й недавала єї росийська назва коника: стрекоза. Скочити, вискочити, відскочити, перескочити, — то по гуцульськи: штрикнути, вїштрикнути, відштрикнути, пе-

[1]) Гуцульщина, V, 116, 180.
[2]) Id. IV, 154.
[3]) Id. IV, 214.
[4]) Id. V, 43, 47.
[5]) Id. V, 205.
[6]) Id. III, 19; V, 40, 49, 58, 131.
[7]) Id. V, 104.
[8]) Id. V. 174, 176.
[9]) Id. V. 69, 111.
[10]) Id. V, 70.
[11]) Id. V, 76, 135.
[12]) Id. IV, 103.
[13]) Id. II. 27.
[14]) Id. III 26, 125, 130.
[15]) Id. V, 69.
[16]) Id. V, 47.
[17]) Id. V, 192.
[18]) Id. I, 33.

Потаніло масло десерове!!! 1 кіло сьвіжого масла десерового 1 зр. 40 кр. кухонне масло таньше.

в склепі Союза спілок молочарских, Ринок ч. 10 **Пчільний мід** (і курацийний) на вагу і бочками на поодаж. 121—1

В КАВАРНИ й РЕСТАВРАЦИИ „Народної Гостинниці" ріг ул. Костюшка й Сикстуської (стация електричного трамваю)

концертують кождого вечера дві музики, а з того одна **військова орхестра.** Вступ вільний. — Знаменита кухня; страви варять ся на десеровім маслї. — Кождої пятниці риба приладжена по жидівськи — Добірні напої. Метка і жвава обслуга. — Добір найбільш розповсюднених часописий і журналів. — О численні відвідини просять

ВОЛЬМАН & ФРАНЦ.

наших послів. Недавно вибрали ся з своїми „отчетами“ і тт. Курилович і Ганчаковський, котрий навіть не мав що говорити про свою „діяльність“; тимчасом з наших 5. соймових послів не зробив сего ніхто, хоч такі справозданя богато причинили би ся до вияснення ситуації посеред народу, бо вони були не лиш сьвідками, але й учасниками нерівної боротьби з безпардонним, брутальним ворогом. Ще більший жаль мусить наша глуха провінция відчувати до послів парляментарних, що теперішні ферії прямо марнують для народної справи. Народ ішов до виборчої боротьби з нечуваним запалом, не дивлячись на важкі жертви, щоби вибрати своїх заступників в надії, що вони поза роботою в парляменті не забудуть про обовязок політичного осьвідомлюваня народу. Тимчасом остатними часами отся друга чи не важнійша половина діяльности наших послів полишає дуже богато до бажаня. Вже в часі остатної сесиї були би справозданя наших послів дуже пожадані, особливо для протиділаня клеветам, ширеним всякими Марковими, які попри свою еквілібристику в парляменті находили час на „гастролї“ по Галичині. А що до сего мали би посли більшу компетенцию і більш авторитетний голос, нічого й казати. Та колиб можна абсенцию наших послів в краю в часі парляментарної сесиї якось зрозумїти конечною присутностию у Відни, то годі не признати слушности селянським голосам, що жалїють ся тепер на те, що і по заведеню загального голосованя не мають нагоди бачити своїх послів між собою на вічах. Безпосереднім наслїдком того є факт, що селяни починають наб рати неприхильности до всїляких не-селянських кандидатур до сойму. „Виберемо, мовлять, пана послом, то тільки й будемо видїти його підчас вибору, а хлоп все буде між нами і вислухає нас“! Що сей клич нездоровий, нічого й казати; але коли він не має розвельможнити ся, то його безосновність повинні виказати самі посли об'їздаючи свої посольські округи, щоби самим вияснювати політичну ситуацию та опрокинути безконечні брехні, якими раді би здискредитувати їх серед селянських мас вороги нашого народного розвитку. Без авторитативного виступу самих послів ми на провінції особливо серед менше сьвідомих селян майже безсильні. Не повинні наші посли поминути в теперішну хвилю також і глухих околиць, котрі не мають ще своїх послів до парляменту або до сойму, щоб і там будити приспаного духа сьвідомости і ободрювати нарід до бою з всесильними ворогами. Посольські справозданя наших парляментарних послів та їх особиста участь в передвиборчій агітації соймовій конечна, а що такий безпосередний контакт послів з народом був би і для них самих не без користи, не треба й згадувати. Він єдино може довести до укріпленя довіря до них і серед селянства, яке вони мають в кругах сьвідомої інтелїгенциї. Непохитне-ж довіре народу до послів се інтерес загалу і се як-раз дає менї спонуку до написаня отсих кілька стрічок. Кінчу їх горячим покликом: Панове послы! Нуже на терен виборчий, ne res publica aliquid detrimenti capiat!

С. П-ин.

Ярославщина. В пятницю дня 17 січня 1908 в полудне відбуде ся в сали „Руської Бесїди“ в Ярославі повітовий з'їзд з таким порядком: 1) Справозданє делегатів з Народного з'їзду; 2) Справа передвиборчої організації; 3) Зголошеня і уставленє кандидатури до сойму.

Ходорівщина. В четвер дня 16 с. м. о год. 12 відбудуть ся в Ходорові в сали руського „Сокола“ (недалеко двірця) передвиборчі збори делегатів громадських з округа судового ходорівського в справі поставленя кандидатури. Панове кандидати зволять явити ся лично.

Яворівщина. На день 10 січня с. р. скликала повітова організация повіту яворівського збори громадських організаторів і мужів довіря до Яворова. На збори прибуло над сто делегатів з 35 громад. Председателем зборів вибрано о. Волосянського з Краківця. На початку нарад ухвалено одноголосно, щоби кандидатури на посла до сойму ставити лише таких кандидатів під розвагу, котрі мешкають постійно в політичнім повіті яворівськім. По довшій, оживленій і основній дискусиї поставлено кандидатуру п. Івана Загаєвича, директора товариства кредитового „Народний Дім“ в Яворові. Всї присутні делєгати громад признали сю кандидатуру за одиноко можливу до переведеня, бо Вп. Іван Загаєвич своєю невтомною роботою в організації повіту читалень, віч за реформою виборчою до ради державної і вибору народного к ндидата до парляменту дав доказ, що з'уміє боронити справ народних.

Любачівщина. На зборах відпоручників в Любачеві 4 с. м. і 10 с. м. ухвалено одноголосно кандидатуру на посла з округа Цїшанів Антона Рака судиї з Любачева.

Старосамбірщина. На зборах відпоручників всїх громад старосамбірського повіту в Старім Самборі дня 10 с. м. ухвалено одноголосно кандидатуру о. Івана Яворського пароха зі Стрільбич.

Бережанщина. На вічу в Бережанах 11 с. м ухвалено довірє українському парляментарному клюбови і порішено кандидатуру п. Тимотея Старуха на соймового посла.

Рогатинщина. Передвиборчі віча відбули ся сього місяця в Дичках, Рудї і Підгородю. По промовах о. Омеляна Ваня та пп. Берези і Олїйника ухвалено резолюциї за заведенєм загального і рівного виборчого права до сойму.

Москвофільські кандидатури.

„Die Zeit“ приносить зі Львова телєграфічну звістку про москвофільський з'їзд та подає отсї москвофільські кандидатури до сойму: д-р Глїбовицький (Рава руська), д-р Король (Жовква), д-р Марков (Сокаль), д-р Добрянський (Коломия), д-р Дудикевич (Броди), д-р Алексевич (Рогатин), о. Винницький (Станиславів), сов. Павликів (Львів), о. Мандичевський (Надвірна), учит. Гецев (Підгайцї), сов. Лепкий (Сянік), ад'юнкт Гіссовський (Скалат), о. Василькевич (Старий Самбір), селянин Скоблик (Стрий), д-р Ганчаковський (Турка), д-р Сохацький (Збараж), Захарчук (Золочів), о. Сеник (Жидачів).

Промова п. Цеглинського.

виголошена на засїданю палати послів при будже товій дебатї дня 19. грудня 1907.

(Дальше).

От і міг би хтось із приятелїв людськости сказати: Чиж той бідний народ не має інтелїгентних людий, щоби дали йому поміч в його бідї? Так, наша інтелїгенция, сьвітська і духовна, справдї старає ся помагати народови; але за свою народну, людяну, патріотичну діяльність зазнає всїлякого утиску і переслїдованя. Молодий сьвященик, що обстає за народом, просьвічує його, організує в товариствах і спілках, відтягає від напитків, може собі кількадесять лїт ждати, поки дістане від феодального дідича парохію. (Притакування). А коли по кількадесяти лїтах дістане парохію від свого епископа, мусить єще кілька лїт перебути в чистилищи намісництва, поки зломаний на душі і тїлї обійме уділену йому парохію. І дивна річ, як ті панове феодали так докладно знають кваліфікацию сьвященика! Очивидно дбає про се точно і гадаю, безплатно повітова адмінїстрация. В хвилях небезпеки звертає ся адмінїстрация до льояльности сьвящеників, щоби вони ужили своєї поваги, свого впливу на народ в користь адміністрациї. Але коли мине скрутний час, тогдї та сама адмінїстрация не вагає ся навіть арештувати сьвящеників без найменшої причини. Так пр. кілька разів арештовано пароха з Колоколина в рогатинськім повіті, о. Петрицького, пароха з Довгополя в косівськім повітї о. Попеля, о. Кальбу з Соколівки в золочівськім повіті, о. Фаціевича зі Стрілиск в бобрецькім повіті, о. Борачка з Яйковець в жидачівськім, о. Зацерковного з Водник в бобрецькім і б. и.

Сьвітська інтелїгенция складає ся по більшій части з урядників і учителїв; але й сі тяжко мусять відповідати, коли беруть ся за роботу для народного добра, — не кажу, за роботу національну, політичну, але хочби тільки економічну, педагогічну, культурну. Найгірше терплять народні учителї; се справдішні невільники. Коли народний учитель, хочби тільки сяк-так, займає ся читальнею — а се-ж входить в його учительський завід, — то зараз переносять його в службовій дорозї далеко на захід. О тих переносинах доносять руські часописи майже що дня; лучають ся вони так часто, і то серед так гірких обставин, що нїгде в цїлій Европі, хиба може ще у Мадярів, можна би щось подібного подибати. Переносять учителя і не кажуть йому навіть, за що. Він жене до краєвого інспектора; та сей з великим пожалованєм каже йому, що нїчого о тім не знає, що то певно в президияльній дорозї мусїло стати ся; ну, і скакайже до президиї краєвої ради шкільної. Але і віцепрезидент ради каже йому з живим пожалуванєм, що нїчого не знає та що то певно так запорядив його заступник. Отже біжить учитель до того заступника; але сей не уважає навіть на згідне з своїми високими правами принять бідного учителя. І так учитель з нїчим вертає домів. Але на перенесенє лишено йому так мало часу, що він не має коли навіть зібрати своїх манатків, не то продати свої движимости або своє мале господарство, яке може набув. А вже по просту нелюдська річ, що через те насильство розлучає ся часто чоловіка з жінкою, коли обоє служать в одній школї. Очивидно, що я не годен тут вичислити всїх випадків.

Мої панове! Такі насильства можуть дїятись тілько у нас, а ми при розширеній тепер компетенциї краєвої ради шкільної є цїлком безсильні і можемо їх тільки тут перед заступниками австрийських народів пятнувати.

Перед кількома роками уладив я з моїми учениками прогульку до Велички в західній Галичинї, а відтак до Бєжанова. В обох тих містах стрічала нас значна громада людий, так що в першій хвили ми гадали, що то принимають нас так Поляки. Але показало ся, що то були наші заточники — було їх до 30, — наші попереношені земляки; зі слезами в очах вийшли вони нас стрічати і ходили з нами, не відступаючи, а опісля провели нас кілька миль, щоби бодай той короткий час могли уявляти собі свою любу вітчину. Колиб Ви, поважаний пане после з Старого і Нового Санча, були прожили і бачили ті жалісні сцени, Ви певно були би не боронили і не виправдували тої насильної методи переносин у Ваших виводах при весняній буджетовій дебатї.

А подібні сцени можна зазнати і бачити в кождім містї західної Галичини, де наші заточники не мають нї руських шкіл для своїх дітий нї сьвящеників нї церкви свого обряду, так що цїлком підлягають примусовій польонізациї.

З тисячів таких випадків Ви, поважаний пане после з Старого і Нового Санча, могли навести тілько два приклади, що дотичних учителїв перенесено до Кракова на їх власне бажанє. Та і з тих двох прикладів є лише оден правдивий. Раджу Вам, пане товаришу, ті насильства не виправдувати, бо з того вийде не оборона, а хиба негідна Вас метода затираня річи.

Філія педагогічного товариства в Косові обходила 25-лїтний ювилей свого товариства концертом, на котрім було також кількох народних учителїв з околиці. Повітовий конципієнт Мариян Марковський доніс, що на тім концертї сьпівано провокуючі пісни; отже окружна рада шкільна зараз виточила дисциплїнарне слїдство всїм учителям, що були на концертї.

На народнім вічу в Перемишли, на котрім говорено про пильну потребу руського університету, було кількох радників краєвого суду. Віче відбуло ся впрочім дуже спокійно. Зараз на другий день візвано тих радників до одвічальности.

А що урядники є по більшій части батьками родин, то розуміє ся, що кождий дрожить о свою будучність і з болем серця ухиляє ся від народної роботи.

Про кождого інтелїгентного чоловіка, що з'явить ся в селї, щоби людий поучити о якійсь важнійшій справі, щоби їх просьвітити, якийсь відчит виголосити в читальни, концерт або театральну виставу уладити, зараз верещать, що то ворохобник, агітатор, а цїла горда жандармів нюхтить зараз за ним. О той спокій по селах панове старости так клопочуть ся, що навіть сходини послів з виборцями уважають за нарушенє спокою та старають ся всїми можливими способами не допустити до таких сходин. Так уже підчас сеї сесиї державної ради поступали собі старости в Коломиї, Печеніжинї, Рудках, Сокали, Городку і и.; на те вже жалували ся мої товариші і тутки в інтерпеляциях і у краєвого правительства. Щоби не допустити до таких народних зборів, видумує ся зараз, як тілько з'явить ся посол, всїлякі хороби, епідемії, пошести на худобу. А убогий на вигадки наівно-сентиментальний староста з Рудок п. Покінський, подав навіть за причину заборони віче те, що в його повітї ще від часу виборів до державної ради не успокоїло ся (веселість). отже не є вказане на ново розгорячувати людий.

Думаю, мої панове, що ті люди, котрі так тужать за спокоєм, що навіть в посольських справозданях добачують нарушенє спокою, чейже слушно заслужили собі, щоби їх перенесено в так горячо бажаний стан спочинку. (Живі признаня і оплески).

Так то відокремлюють наш народ від його провідників, від інтелїгенциї, пригноблюють його і ведуть до занепадку і упадку. Але спитаєте може, мої панове: Яку цїль має тая робота нищеня, на чию користь вона веде ся? Отже має вона трояку цїль:

1) Визискувати край економічно, щоби верховодяча олїгархія мала в зубожілім селяньстві дешевого робітника;

2) визискувати край політично, щоби всї автономічні власти і заступництва, сойм і державну раду обсаджувати прихильними однодумцями і

3) щоби на так підготовленій, скрушілій рілї успішно засївати зерно польонізациї; бо склонного до польонізациї селянина, міщанина, ремісника, купця, урядника зараз цїлком инакше трактує ся. Його поважають, хвалять, величають, протегують, виносять аж до найвисших почестий. В тім сполучають ся всї сторонництва без рїжниці, консервативні, демократичні, всепольські і людові, — словом, всї сторонництва заходять ся згідно, щоби сей великий промисл при помочи всїх сил адмінїстрациї і всїх адміністрацийних машин управляти з як найлїпшим успіхом. Се одинокий галицький промисл: великий промисл польонізацийний, ведений всїми національними силами. (Живі признаня і оплески).

Очивидно успіх такої роботи не може на наш найбільший смуток хибнути. Коли всї верховодячі сторонництва зривають ся разом проти нас; коли всї правительственні і автономічні власти стають їм до помочи; коли основні закони державні допче ся ногами; коли право і закон і всякі постанови ідуть в кут: то, розуміє ся, безборонний, економічно винищений, національно обезсилений народ не може нїчого вдїяти. Таким чином всї галицькі уряди, від найвисших до найнизших, не винимаючи урядів судових, почтових, зелїзничих і податкових, — всї стали ся, так сказати, філїями того великого промислу польонізацийного.

Як довідуємось, мінїстерство зелїзниць вже перед двома роками запорядило, щоби зелїзничі білєти мали також руські написи. Так запорядило мінїстерство, але галицькі дирекциї мають свою гадку, бо доси ще такі білєти не появили ся.

Доказів маєте, панове, повно в наших інтерпеляциях, внесених уже в сїй сесиї. Тому польонізацийному промислови мусять піддавати ся і наші руські урядники, бо коли не хотять так робити, то постигає їх переслїдованє і кара. Є богато судів в чисто руських повітах, де нема анї одного Русина, де жаден урядник не уміє по руськи писати нї читати. Так є в Добромили, Старім Самборі, Луцї, Цїшанові, Радимнї, Бурштинї, Рудках, Монастирисках, Гвіздци, Товмачи і б. и. Урядники чванять ся перед руськими сторонами, що не знають по руськи, отже й не обовязані судові розправи вести по руськи. Доказом на те моя недавно внесена інтерпеляция в справі судового ад'юнкта Альбіновського з Ппремишля. Я сам був раз візваний за сьвідка до окружного суду в Перемишли, а судия, Русин, мусить протокол казати писати по польськи, бо не можна було найти писаря, котрий би умів по руськи.

Про винародовленє, мої панове, маю свою гадку. Я гадаю, що не так легко можна когось винародовити, що вроджеяі йому і по батьках переняті виображеня народности, племінности, рас, не так легко йому видерти з душі та що ті первісні вроджені природні виображеня при першій лїпшій нагодї проявлять ся і дальше мусять розвиватись.

Так, винародовити чоловіка не легко, але

решт рикнути, заштрикнути — в розговорній мові і в пісни. Примірів, особливо в V. т. „Гуцульщини“ так много, що цитувати їх нема потреби. А і в усї звичайно — стрикає!

Сулици своя повръгоша — списи свої покидали. В звязку з тим словом остає уживане в Гуцульщинї: сула — рожен.[19])

Трудний. Як я се вже в замітках до перекладу поеми пояснив, слово трудний (трудныхъ повѣстій, нетрудною крылцю) мало давнійше трохи иньше значінє, ніж нині; значило: воєнний, утомний. В давнійшім значінню (угомний) уживане воно й нині у Гуцулів: був трудний и заснув; трудні повльигали спати.[20]) Часто уживає його так само й Федькович.

Чрьленъ. Форма старша ніж червений, червоний, в поемі доволї часта. В Галичині задержалася в назвах місцевостий Черленица (нині: Чернелица), Черляни, а серед Гуцулів у живій мові та передовсім в піснях і заклинаннях.[21])

В пісни сівають:

А сестриці Катеринї
Черлені коралї.

Колядники кінчать:

Як грошї білі,
ждем до неділї,
а як черлені,
мечи двї жмені!

Уроки заповідають:

З черленого потока вийшов черлений чоловік у черленій шьипцї, у черленім сердаку, у черленых гачах, у черленых постоліх і т. д.

Чолка. Слово знане і в галицьких і угоруських діялектах. В Гуцульщинї воно (в значінню волося на чолї, чубка) попало і в пісню:

Не я тебе волочіла,
тай не моя ненька,
а чорнії мої очі,
чівочка гладенька.[22])

Лексікального материялу з Гуцульщини для „Слова о полку Ігореві“, як бачимо, доволї. Далось би його набрати й більше. Я обмежив ся на найважнійше, щоб звернути єще увагу на схожість поетичного вислову сьвітогляду поеми з гуцульським.

Загально відомо, яку перворядну ролю грає в обрядових наших піснях тис, тисове дерево, тисові столи, тисові двері, тисове трумно і т. д. Коли-ж пригадаємо собі, що в Гуцулів трумно-деревище накривають паполомою, то значінє сну князя Сьвятослава стане зовсїм ясне: въ Кіевѣ на горахъ си ночь съ вечера одѣвахъте мя, рече, чрьною паполомою, на кроваты тисовѣ...

Про відьму Гуцул оповідає: Єї душьи з неї віходит, а тїло лишьиєт си у хатї у снї, йик без душї завмерне. Коли має ити з хати за маннов, то мусить бути або викно, або двері, або кагла у єї хатї витворені. Жинка послонит си (ляже спати), а душа віходит йик капшук, йик пихур круглий, сьвітит йисно йик зирница и кочьийит си загородами, польими, так що від неї видко и їуздрївби... Тот капшук-відьма кочьийит си до загороди під корову лежьичу и ссет манну а молоко нї. Нассет си повно в себе в капшук, и несет цу манну, кочьийит си до хати. Манну з себе вісипает, а сама, цес пихур-капшук, захоодит ротом у їтїло[23])...

Чи не нагадує та мандрівка ясносьвітлої душі ротом клясичного місця з поеми, в якім кажеть ся про одного князя, що він „изрони жемчюжну душу изъ храбра тѣла чрезъ злато ожереліе“ (т. є. через горло)? А не завадить знати, що таке саме понятє про жемчужну душу і її вандрівку стрічаєть ся і в творах давного письменства. Під рукою в мене „Слово о нѣкоемъ воинѣ именемъ таксіотѣ воскресшемъ измертвых“ — в рукописи львівського св.-онуфрейського архіва ч. XL. — з XVII. в. Ангели кажуть до душі, привівши єї до мертвого тіла: „вниди отнюдуже ся єси отлучилъ. и видѣхъ азъ душевное свое єстество аки бисеръ(!) свѣтящеся, тѣло же мертво аки тина смердящо й черно, и гнушахся внити в не и рѣста ми ангела: немощно ти єсть покаяти ся аще не тѣломъ имже согрѣши. мнѣже молящуся, дасыхъ не ьшелъ в тѣло. Тогда глаголаста ми, вниди. Аще ли ни, то ведема тя тамо, отнюдуже в'зяхома. тогда внидохъ убо азъ, и усты моими начахъ вопити: помилунте мя...“

[23]) Ib. V, 204.

Або те незабутне порівнанє туги Ярославни з тугою зазулї: Ярославнынъ гласъ слышитъ: зегзицею незнаємь рано кычеть. Зближенє того порівнаня до таких же порівнань у нашій народній поезиї пояснює його лиш формально. Зовсїм инше сьвітло кине на него гуцульська повірка про зазулю:

Був такий газда, що мав дївку, и був в одного пана панич, що з нев си кохав. Тот панич був з фостом (вовкулак) и прийшов тот панич до тої дївки в свати. И питала си дївка єго, йик єму на мньи, а він казав, що кукул єму на мньи. И вони пібрали си; він вдав си дївцї, бо був хороший. Разу одного він пішов з другими стрільцьими на стрілецтво; він пішов собі за смерічку, а вони придивили си, що він має фіст, тай застрілили єго. Жінка дуже голосила за ним й війшла й сїла на поріг и в одно голосила: кукул та кукул; а отец взьив та вдарив ї замітавков, та відав у таку годину закльив: шобис кукала, доки сьвіта та сонцьи! И вона в тот чьис дістала крилцї и полетїла и з неї стала зазульи и тимой вона кукає, а тото стало си на веснї, тимой зазульонька на веснї кукає[24]).

Відкинувши з тої повірки все другорядне, куканє зазулї останеть ся все виразом туги за милим, як і плач Ярославни. Ось і сьвітогляд, з якого випливає порівнанє плачу Ярославни з куканєм зазулї.

Про чародія Всеслава в поемі сказано, що він був вовкулакою: „Князем грады рядяше, а самъ въ ночь влъкомъ рыскаше; изъ Кыева дорыскаше до куръ Тмутороканя, великому Хръсови влъкомъ путь прерыскаше. Вже в замітках до свого перекладу звернув я увагу на те, що, по народному віруванню, всяка сила чарівника триває лиш до піяня когутів (до кур). Тому і Всесла, вбіжучи вовком до Тмутороканя випереджував схід сонця (хорса), щоб стати на місци „до куръ“. Той сам сьвітогляд панує і на Гуцульщинї. Ганцин на зачарованій сопівцї граючи до піяня когутів, оборонюєть ся перед чортами: игравъ цїлу нїч, аж когути пійили. А в иншій казцї Божий Фін вибравши ся в дорогу до Бога, глядає собі не аби якого коня, але такого коня-чародія, що вмить занїс би його, куди треба: „Бо я не хочу си з зорьими здибати, але з Богом ще до днини си перейматї“[25]). Зовсїм, як Всеслав, що старав ся до кур, перед зорями бути у цїли і випереджував схід сонця. І як лицарською чертою у Всеслава є його скорість, скоре шибане з одного кінця землї на другий, з Білгорода через нїч до Новгорода, а відтам на Немигу, так гуцульський лицар Довбуш: „у Пістини снїдав, а в Космачи у Дзвінки обід мав“[26]). Справний був!

На кінець єще два поетичні вислови.

В поемі наглу утечу Ігоря з неволї провожає ненадїйне явище в природї: „кликну, стукну земля“, зовсїм як в старій польській колядї, де з уродженєм Христа: zagrzmiała, runęła w Betleem ziemia. Але і в гуцульських колядках воно не чуже. Коли Жиди пускають ся шукати малого Ісуса, тодї: „лусnуло, тріснуло з вишнього неба...“[27]). А коли Ісус воскрес, то „земля си встрісла, варта упала, тогди на сьвіті весело стало“[28]).

Дальше та сама колядка описує веселість так само, як автор давної поеми:

весело стало, сонце загріло,
сонце загріло, місьиць засьвітив,
місьиць засьвітив, сьвіт си веселив.

Так і пригадуєть ся тут з поеми: Солнце свѣтится на небесѣ, Игорь князь въ руской земли. Дѣвици поютъ на Дунаи. Вьются голоси чрезъ море до Кіева... Так і підходить до того инша гуцульська колядка:

Велика радість по всему сьвітї,
по всему сьвітї і в рускі вірі.
І ввеселив си місяць у крузї,
ввеселило си сонце в полудне,
ввеселили си зьвізди на небі[29]).

Аби лиш тілько скористати з материялів проф. Шухевича для зрозуміня „Слова о полку Ігореві“ — не більше, то й того вже досить. Кілько з них можна скористати для істориї давної літератури, чи фолкльору, чи взагалї культури нашого народа, сего я не брав ся рішати.

[19]) Id. V, 62.
[20]) Id. V. 70, 52.
[21]) Id. II, 197, III, 254, IV, 182.
[22]) Id. II, 198.
[24]) Idem V, 265.
[25]) Id. V, 97, 69.
[26]) Id. V, 182.
[27]) Id. IV., 146.
[28]) Id. IV., 28.
[29]) Id. IV., 145.

Зміна льокалю!

Отсим маю честь повідомити П. Т. Публику, що званий СКЛАД і РОБІТНЯ ФУТЕР під фірмою **Володислава Соліка,** передтим Фр. Мрозїньский зістане в біжучім місяци перенесений на тоту саму улицю, але під ч. 4 напротив давного склепу. Поручаючи мою фірму ва дальшевласним взглядам П. Т. Публики остаю з поважанєм

ВОЛОДИСЛАВ СОЛІК
у Львові, ул. Собіского ч. 4.
Цїнники даром[01] 24—848

легко здеморалізувати. (Живі признання і оплесковлски.) Тим то і всякі заходи около винародовленя є заразом заходами деморалізації.

Пригляньтесь, мої польські панове товариші, тим людцям, котрих Ви приєднали для Ваших польських ідей; розберіть тверезо душу тих ренеґатів, котрих Ви здобули Вашими матеріяльними принадами: а побачите, що се самі зледачілі, продажні, підлі рабські душі; а коли між ними найдете часом трудящого, навіть ревного, то переконаєте ся, що то погані янічари, що продались Вам за добру заплату, але так само при першій ліпшій нагоді зрадять і продадуть і Вас, як відцурались власної народности, як її продали і зрадили. (Живі признання і оплески.)

(Конець буде.)

Лїста вірилїстів з курії сїльських громад.

(*Дальше*).

Вірилісти	*Посліcть*
Калуш 13.	
1. Хжановські Зиґмонт і Єлисавета	Турилів
2. Дуй Іван, Томчик Іван Курган Михайло і Новак Йосиф	Томашівці
3. Галькова Мария	Гальківка
4. Герц Мойсей	Довжка
5. Гохтавбель Михайло	Кутятичі
5. о. Микола Гошовський	Довжка
7. Косїба Войтїх і Антонїна	Голинь
8. Ляст Яків.	Турилів
9. Марковський Людвик	Войнилів
10. Маєр Маєр	Голинь
11. Меженський Генрик	Сїлко
12. о. Римар Матей	Томашівці
13. Штайнгард Озия і Мінці, Маєр Маєр, Фінкельштайн Матей, Рубін Тавбе, Лязар, Малка, Лявфер Менаше і Брайндля, Мандельбавм Харне і Вайс Сіме	Копанка
14. Трухім Апольонїя	Копанка
Камінка струмілова 17.	
1. Бурггард Кароль	Нестаничі
2. Бурггард Іван	Станик
3. Хомин Стефан	Теодорівка
4. Екер Ляйб	Станин
5. Екери Герш і Анна	Нестаничі
6. Гахнїк Кароль і Свистунь Стефан	Нестаничі
7. Гізовський Юлїян	Бортків
8. Янчевські Кароль і Анна, маса спадк. Макаровського Андрія і Франца, Пилипчук Василь, Паламар Федьо, Пущик Яцко і Палажка, Думанський Михайло, Павло син Луця і Павло син Івана, Дяків Федько, Генрик, Олекса і Луцьо, Бара Антін, Єнджейовський Стефан син Миколи і Стефан син Вінкентия, Мельон Микола і Гриць, Михалевський Дмитро, Масловський Данило, Мартихів Франко, Козай Олекса і Гнат, Карпюк Гнат і Прокіп, Криж Павло-Ріжак, Криж Семен, Кравець Кельман, Василишин Гриць, Харчун Максим, Остапчук Прокіп, Опинюк Дмитро	Муканє
9. Кляйн Юрий	Струтин
10. Перлєс Мойсей і Дебора	Нестаничі
11. Шац Арон	Стоянів
12. Шенкер Роза	Київ
13. Сальомон Іван	Кудерявці
14. Щербінський Лев, Білецька Ядвіґа, Ольшанська Ванда, Дунчевська Софія, Редка Янїна	Спас
15. о. Іван Сохацький	Стоянів
16. д-р Остап Шепарович	*Полове*
17. Вайсброд Володислав, Бурггард Филип і Людвик, Кочан Андрій і Катерина, Гоголевська Каролїна	Нестаничі
Коломия 17.	
1. Бреттер Мендель, Зайдман Кайлє, Браєр Хає, Баронова Ревска	Дятківці
2. Букоємська Фльорентина	Сїмяківці
3. Хжановські Франц і Мария	Звохерівка
4. Хлєбовський Іван	Черемхів
5. Дутчак Микола, Франкевичі Гаврил, Іван і Юлія, Данищук Софія, Гайовий Олекса, Федір, Іван, Марта і Анастазия, Микетюк Юстина, Ключевська Мария, Бжозовський Олександер	Слобода лїсна
6. Гартенберг Мойсей, Ігнат, Олександер, Артур, Вільгельм і Фридерик, Шілєр Каролїна, Готгільф Ада, Зайнфельд Цецилія	Дятьківці
7. Габерова Рухля, Герцель Хана	Камінка мала
8. Кадор Іван і Евгенія	Глубоке
9. Кравтгамер Неша, Герш, Нута, Рифка і Гітля	Камінки малї
10. Ляховський Кароль	Черемхів
11. Лїнде Мариян	Черемхів
12. Рамлєр Герш	Королївка
13. Ромашкова Магдалина	Сїмяківці
14. Спербер Мойсей	Кулачківці
15. Тав Яків	Кривобрід сїмяківський
16. о. Войнаровський Тит	Годи або Нагоди
17. Ворек Войтїх	Заранки
Косів 0.	
—	—
Лїсko 36.	
1. Адамський Роберт	Станкова горішна
2. Баранський Роберт	Кільчава
3. Беднарек Блажко і Ванда	Михальчева
4. Чайковський Лев	Стрвяжок горішн.
5. Чиж Кирило	Буковець
6. Ділєр Сімхе, Дим Ляйб, Лявф Герш, Ділєр Давид	Завадка
7. Дунїн Софія	Стахівка коло Золочева
8. Дим Арон	Тарнава долїшна
9. Дзєвалтовський Убиш	Рвманова воля
10. Фельд Мойсей	Протисне
11. Гросінгер Ляйб, Каршніцька Текля, Каролїна Любковська, Людвика Гавронська, Йосиф Хрощевський, Хрущевські Теодор, Ігнат, Вінкентий, Олександер, Фелїкс, Антонїна, Йосифа і Мариянна, Ганацевич Ядвига, Більковичі Антонїна, Мария, Віктория, Фридерика, Фелїкс, Емілія, Юлія, Роман, Франціска.	Розтоки долїшні
12. Гросман Самуїл	Руське
13. Герадін Антін	Жубраче
14. Індра Іван і Тереса	Забродє
15. о. Ясеницький Кипр.	Воля Матияшева
16. о. Ясеницький Кипр. і Лїґер Мойсей	Лубне
17. Лянґзам Ісаак і Маєр, Ляйб, Мойсей, Соломон, Ефіем, Хайм Ляя, Песля зам. Гляйхер, Гітля зам. Клюгман, Гляйх Самуїл, Ліб Хая	Ропянка горіш.
18. Лат. парох в Лїску	Янківці
19. Льокспайзер Давид	Зерниця нижна
20. Мальхер Фердинанд	Гульське
21. о. Мійський Олександер, Наталія, Віханська Мдрия	Лопянка
22. Мійський Йосиф	Тискова
23. Мочаровський Павло і Стрілецька Гонорита	Видрне
24. Мицельський Петро	Смольник
25. д-р Небенцаль Натан і Герціг Імануїль	Пашова
26. Околовичева Целїна	Творильне
27. Польман-Даниловичева Валєрия і Зьобро Йосиф	Терка
28. Шайнер Мойсей і Верль	Городок
29. Шайнер Герш	Телешниця гор.
30. Шайнер Берко	Росолин
31. Шаєр Юда	Телешниця
32. Скажевска Леокадия	Станкова
33. Солянь Гриць, Юстина, Трухан Юрко, Семків Ілько, Катерина, Олекса, Михайло, ло, Гнатишин Василь, Басараба Іван, Щерба Стефан і Антін, Вайда Василь і Юстина, Терлецький Іван, Терлецька Каська, Приплотова Анна, Столиця Федір, Микола, Луць, Дмитро, Мария, Юрко, Олекса, Теодор	Завій
34. Маса спад. Вербицької Фридерики	Ропянка
35. Вільчинський Іван	Бук
36. Заторський Іван	Мичків
Львів 11.	
1. Бахман Петро і Єлисавета	Примірки
2. Бачевські Леопольд і Стефанія	Знесїнє
3. Герстман Ісаак	Раковиці
4. Гулїн Мария і Яків	Навария
5. Ягет Брайндель, Бася, Еттель, Грінес Неше, Файлєр Брайндем і Борух Дам Мойсей	Навария
6. Дінчиц Арон	Кальтвассер
7. Матавшек Юлій	Борки янівські
8. Лат. парох в Сокільниках	Сокільники
9. Стефановичі Йосиф, Стефанія і Роман	Щирець
10. Воєвідка Анастазия	Борщовичі
11. Войтяшек Іван, Пшибицень Іван, Врона Іван, Стржок Станислав	Набучини
Мостиска 12.	
1. Доленґа Вавро і Мариянна, Фідор Тома, Пельц Андрій і Агата	Козачівка ad Вишенка
2. Фус Хаїм, Фус Сара, Кох Йосиф, Кох Аделя	Воля Арламівська
3. Гайсштайн Нута	Вишенка
4. Герінґ Вольф	Вишенка
5. Лат. парох в Гусакові	Лютків
6. Шмід Іван	Вишенка
7. Шмід Рудольф	Вишенка
8. Строх Маєр	Ляцька Воля
9. Врубель Ванда, Мария, Софія, Роман, Мария (доживотниця)	Попівська ріля
10. Кац Яків, Найдорфер Хаїм, Вольф Натан	Вишенка
11. Фукс Йосиф і Мойсей Кац	Годинї
12. Рупп Петро і Зузанна	Йосифівка
Надвірна 6.	
1. Бренер Копель	Майдан середній
2. Цєхолєвські Олександер і Аделя	Цуцилів
3. Ключинський Каєтан	Майдан середній
4. Кулаковські Адам, Мария, Станислав, Бронислав, малолїтна Мария, Анна, Казимир, Іван і Розалія	Волосів
5. Фірма Райнольд і Бубер у Львові	Гвоздь
6. Зах Франц	Волосів.

(*Дальше буде.*)

Заграничний огляд.

Виборча реформа в Прусах.

В Берлїні й околиці відбули ся вчера 22 социял-демократичні віча, на яких принято резолюцию з домаганєм, щоб заведено загальне голосованє до сойму. По зборах старали ся учасники добити ся до середмістя а особливо перед цїсарський замок, але до сего не допустили. Демонстранти сьпівали робітничі пісні і підносили окліки проти Більова. В демонстрациї брало удїл около 30.000 осіб. Підчас розгонюваня народу добула полїция шабель і кілька разів прийшло до кровавих конфліктів.

Крайні лїберальні фракциї нїмецького парляменту і сойму відбули — як доносить „Freisinnige Ztg.“ — нараду над полїтичним положенєм, витвореним через деклярацию пруського правительства в справі виборчої реформи. Деклярацию сю признано зовсїм недостаточною тим більше, що вона розходить ся з кількаразовими енунциями нїмецького канцлєра про конечність більшого як досї узгляднюваня лїберальних засад в державнім житю. Вільнодумні фракциї пруської палати послів ухвалили інтензивно працювати задля заведеня загального, тайного, рівного й безпосереднього права голосованя в Прусах та установити комісию, щоб поборювала теперішне пруське виборче право на основі одноцїльного пляну.

Нове замішанє в Мароко.

Саме в часї, коли ґен. Дрід після зразку римських проконзулїв, які добували провінциї, заатакував і добув Медіну ще поки прибув на поле бою новий командант Д'Амад та коли і сам Д'Амад добув уже нову твердиню Редолю на півночи від Казаблянки склала ся в Мароко подія, яка значно погіршила ситуацию Франциї в тім краю.

Дня 4 с. м. що вже потвердили й урядові жерела — здетронїзовано в мечетї у Фезї дотепершнього прихильного Французам султана Абдуль Азіса а султаном проклямовано його брата, Муляй Гафіда. За причину детронїзациї подають становище Абдуль-Азіса супроти Европейців, а особливо супроти Французів. Йому закидують, що допустив до обсади мароканської териториї через християн та порозумівав ся з ними в справі органїзациї полїциї, через що нарушено традицию й звичай Мароканців. Проклямованє Муляй Гафіда султаном наступило після зборів племінних начальників поодиноких дїльниць Фезу, під услівєм неплаченя податків і зїбраня всїх зносин з Европейцями, хиба що вони основували-б ся на звичаєвім праві та заключених вже договорах.

В парі з сим проголошено в мошеї сьвяту війну та установлено в Фезї калїфат Муляй Гафіда. До Муляй-Гафіда вислано депутатів із чолобитнею від Фезан, виписану золотом. В чолобитни піднесено між иньшим отсї постуляти: признанє алжесірaських актів за виїмком інтернаціональної полїциї, ухиленє чужої інтервенциї в справах мароканських, заключенє дружного союза в Турцією, ухиленє чужої опіки для туземців, усуненє европейських інструкторів, збільшенє оружної сили, привернене старих границь країни та знесенє мийських оплат цлових. — Муляя Гафіда проклямовано султаном також в Мекінезї.

Безпосереднім наслїдком проклямованя нового султана є те, що Мароко властиво не має тепер над собою нїякої одноцїльної власти. Муляй Гафід є тепер володарем середнього Марока з містами Фез, Маракеш і Мекінез, Абдуль-Азісова територия обмежує ся на надбережні міста з Тангер з околицею Абдуля-Азіса моглаб привернути до давного значіня тільки поміч Франциї, але ж як раз із проклямованя Муляй-Гафіда видно, що в Мароко панує проти Франциї настрій здебільша ворожий, який приписує дехто в Парижи нїмецьким інтриґам. Ситуациєю, витвореною в Мароко останними подіями, занимала ся вчера французька мінїстерська рада, та рішеня єї поки що не відомі. Очивидно, що французькі рішаючі сфери будуть руководити ся тут великою повздержливістю й розвагою, щоб не попасти в конечність ведення формальної війни з Африканцями. Важне в справі проклямованя нового султана особливо те, що він і його окруженє зовсїм не згоджуєть ся на міжнародну полїцию, як порішено в Альжесірас. Конференция в Альжесірас виходить тепер на „Rechnung ohne Wirt“, бо всякі єї комбінациї полягали на тім, що султан Абдуль Азіс попре єї рішеня тимчасом ханом Марока став чоловік прямо ворожий всяким европейським впливам. В парі з його проклямованєм пішло оголошенє „сьвятої війни“ задля якої здавленя прийшлоб ся Франциї вислати на мароканський терен около 100.000 війська! Та колиб Франция навіть не хотїла виступати як репрезентантка Европи супроти „невірних“ музулман, то всеж таки мусїти ме хочби цїною крови боронити свого престіжу в Африциї з огляду на Альжир. Питанє тільки, чи союзниця Франциї, Еспанії схоче додержувати їй кроку в Марока, бо їй ходить тільки о оборону своїх північних посїлостий, до чого висталоб кілька тисяч війська.

НОВИНКИ.

— **Велика катастрофа** грозить селови Крушельници в стрийськім повітї від ріки Стрия. Наслїдком стисненя річного русла через повінь Річки в 1906 р., сперла ся висше села на просторі цїлої пів милї вся крига, яка в послїдних днях грудня м. р. сходила з гір. Крига забила русло ріки до висоти кількох метрів, так що вода, не маючи де дїти ся, пішла полями. Поки-що виперта з ріки вода не зробила ще значної шкоди, однак коли нова крига прийде з гір, катастрофа неминуча. Поля будуть зруйновані, а значна частина села буде знищена. На всякий спосіб власти повинні заняти ся тою справою і ратувати село й так вже знищене водами.

— **Щкільна молодїж а студїнь.** Краєва рада шкільна ухвалила пригадати дирекциям середних шкіл і учительських семинарий, а за посередництвом окружних рад шкільних дирекциям видїлових шкіл і управам народних шкіл, щоб оправдували ученикам та ученицям, мешкаючим в значнїйшім віддаленю від шкільного будинку, т. є. 2 клм. або більше, їх неприяву в школї, особливо на перших годинах ранїшних науки, в такі дні, коли мороз доходить до 15° Р.

— **Причинок до Істориї Васїнського.** Пишуть нам: Арештований у Львові бронзівник Устєнський за спільництво в злодійських годівгах Васїнського явив ся свого часу в склепі філії „Ризниці“ у Львові з якимсь оголеним мужчиною і представивши його угорським сьвящеником, хотїв „закупити“ товарів на кількасот корон. Яко задаток давав 40 корон, а решту мав надіслати по поворотї з товарами до своєї парохії на Угорщину. Однак начальник філії не згодив ся на таку трансакцию і, як пізнїйше показало ся, уратував товариство від страти. Склепова служба пізнала би ще тепер того спільника Васїнського, що удавав сьвященика.

— **Реформа уклонів.** У Відни завязало ся тому кілька днїв товариство мужчин, що взяло собі за задачу зреформувати спосіб кланяня на улици. Замість здіймати накрите голови товариство хоче завести звичай військової форми салютованя. Яке дїло має капелюх з поздоровленєм? — говорять реформатори. Є се частина ґардероби потрібна до охорони голови перед шкідливими впливами і нїчо більше. З рівною рацією можна на повитанє здіймати прим. черевики, а проте нїхто сего не робить. Впрочім вічне здіманє капелюха нищить його, коли вже не згадувати про шкідливість для голови в зимній порі. На чолї віденського товариства (Salutierverein) станули ґр. Ґаррах, ґр. Маренці і д-р Ґавбе, а оден з архикнязїв має обняти протекторат. Чи реформа, пропаґована згаданим товариством, прийме ся, треба сумнївати ся. Кождий чоловік є в певній мірі вроджений консерватист, а вже дуже тяжко йому розстатись з формами, яких научено його в дитиньстві.

— **Дрібні вісти.** Епископ д-р Хомишин виїхав на три тижні із Станиславова. — Повітова рада в Бучачи ухвалила з нагоди цїсарського ювилею побудувати в Бучачи загальний шпиталь.

Оповістки:

Календар Завтра, в второк: Н. Рік. Вас. Вел. (лат Іляр. Фел. з Пол.). Позавтра, в середу: Сильвестра папи (лат. Мавра). В четвер: Малахії прор. (лат. Маркила папи).

☐ **З Наукового Товариства ім. Шевченка.** Дня 16 сїчня, в четвер, буде засїданє фільольоґічної секциї о 6 год. вечером із таким порядком: 1) В. Доманицький, Нові материяли до характеристики Климентия віршописця з поч. XVIII ст., зреферує д-р І. Франко. 2) Д-р В. Щурат, Краснопущанська леґенда про Івана Собіского. — Перед тим о год. 5·30 буде засїданє етноґрафічної комісиї.

☐ **Читальня „Просьвіти“** на Личаківськім передмістю, ул. Гавзнера ч. 10, уладжує ві второк, дня 14. с. м. о год. 6 вечером спільну просфору, на котру членів і гостий запрашає — *Видїл.*

☐ **Соколи в Синевідську вижнім** відоґрають дня 20. с. м. 5-актову драму Ів. Франка „Украдене щасте“. Початок о год. 6 вечером.

☐ **Кваліфікацийні іспити** на учителїв народних і виділових шкіл розпічнуть ся в Перемишли дня 17. лютого с. р. Поданя вносити найпізнїйше до 8. лютого с. р.

☐ **Для адвокатів Русинів.** Хто хотїв би отворити адвокатську канцелярию в повітовім містї, зволить зголосити ся по інформациї в Народній Канцелярії.

☐ **Вечерок з танцями** в Самборі відбуде ся в суботу, дня 1. лютого в сали „Руської Бесїди“. Дохід призначений на будову бурси Володимира В. Початок о год. 9., вступ 2 кор. від особи.

☐ **З Бережанщини.** При виборі членів оцїночної комісиї для особисто-доходового податку з III. кола просимо голосувати на членів: д-ра Андрея Чайковського з Бережан, о. Николая Садовського з Шибалина, а на заступників: п. Стефана Сендецького з Бережан і о. Василя Кушнїра з Лїсників. Виповнені виборчі карти прислати почтою до податкового відділу староства в Бережанах.

☐ **Хор львівського „Сокола“** буде ходити від Нового року до Йордану з колядою по руських домах. Дохід призначений на будову сокільні. Гаразд! — *Старшина.*

☐ **Посада окружного лїкаря** для Більча золотого є на конкурсі. Платить 1200 корон повітовий видїл, 800 корон княгиня Сапєжина, дає вільне помешканє, опал і є шпиталик. Може би хто з Русинів зголосив ся. Близші інформациї в парохіяльнім урядї.

☐ **Вінчанє** п. Володиміра Яреми ц. к. ад'юнкта судового в Боршеві з п. Славцею Яшівною семінаристкою, дочкою о. Антона і Йосифи з Горошевичів Яцевів відбуде ся дня 21. сїчня с. р. о годинї 12 в полудне у Махнові.

☐ **Приватні іспити** за перший піврік 1907/8 відбудуть ся в академічній ґімназиї у Львові так в головнім заведеню (при ул. Льва Сапіги) як і на філії (в „Народнім Домі“) дня 21. сїчня о год. 8. рано, вступні іспити на другий піврік 1907/8, дня 4. лютого. У філїяльнім заведеню будуть іспити лиш для кляс I—IV.

☐ **Із Самбора.** Загальні збори філії „Просьвіти“ відбудуть ся в понедїлок, дня 3. лютого с. р. о год. 12. в полудне в комнатах „Руської Бесїди“. Позаяк богато читалень не поприсилало звітів із своєї дїяльности, просить підписаний видїл о як найскорше надісланє тих звітів, щоби на зборах можна вже було дїяльність філії з цїлою точностию представити. Так само просить ся всї управи читалень о висланє своїх відпоручників на ті збори. — За видїл: *д-р Стахура* голова, *Коляджин* секретар.

☐ **В справі залїщицьких виборів** до оцїночної комісиї для особисто-доходового податку взиває ся всїх виборців, щоби при виборах до тої-ж комісиї в дни 17 сїчня с. р. віддали свої голоси: на о. Михайла Баричка, пароха з Бедриковець яко члена а о. Івана Коцика, пароха Щитовець яко заступника. Коли-б хто особисто у виборі участи взяти не буде міг, нехай карти голосованя виповнить іменами повисших кандидатів і їх власноручно підпише, а відтак нехай ті карти враз з лєґітимациєю відошле д-рови Калитовському, адвокатови в Залїщиках.

☐ **Перепеска редакциї.** Впов. дописувателїв з Перемишля і Станиславова повідомляємо, що їх звістки про забави наспіли за пізно.

Нові книжки І виданя:

◇ **Нові пісні.** Заходом музичної накладні „Торбан“ у Львові появились отсї нові пісні Т. Ярославенка: „Гей закуй менї зазуле“, слова В. Пачовського „На хлопську нуту“, слова Б. Лепкого і „Калина“, народня пісня. Усї три пісні написані на середнїй голос в супроводї фортепяна. Ціна подана на кождім примірнику. Набувати можна в книгарнях.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Ситуация в Мароко.

Париж. (Ткб.) Радикальна „Lanterne“, обговорюючи події в Фезї, висловлює думку, що було-б великою похибкою, коли-б Франция хотїла за Абдуль-Азіса пролити хочби краплину французької крови. Французький народ повинен і на будуче здержати ся від всякої експедициї. Консервативний „Gaulois“ думає, що Франция не повинна мішати ся до спору в Мароко та не повинна попирати на власну руку Абдуль-Азіса. Най порішить Европа, що має стати ся. — За те деп. Денї-Коше висловлює переконанє, що Франция повинна зі всею енергією відважно попирати Абдуль-Азіса.

Париж. (Ткб.) Вчера відбула ся мінїстерияльна рада в мароканській справі, однак нїчо не порішено.

Борба о виборчу реформу в Прусах.

Берлїн (Ткб.) Вчера наступив загалом супокій, лише „Під Липами“ прийшло около 7½ ще раз до конфлїкту, підчас якого арештовано кілька осіб. Про інцідент на улици Фридриха доносять ще, що по полудни впали там два вистрїли; оден з них дано з вікна одного дому, другий з товпи. Коменда полїциї зарядила ревізию полїцийних револьверів, яка виказала, що з поліциянтів не стріляв нїхто.

Русини!

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд. Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла“, яка доручить їх куда треба.

Шахова загадка.

	пив	чо	ніч	ки	ву	стол	
	і	ки	схо	по	і	у	
	му	ши	ся	ло	прав	а	
	ди	де	ру	йде	на	де	
	в	не	день	еш	го	ди	
	і	ву	і	і	і		

Ідучи скоком „коника" належить з поміщених на чорнїйшими лінїйками означених квадратиках випровадити чотироверш одного з наших поетів.

Розвязку належить надсилати на картках зі серії 8 (герб). Ціна 20 сот. впрост до Дирекції „Сокільского Базару" у Львові ул. Руська 20.

В иншій формі надіслана розвязка є не важна. На се призначує „Сокільский Базар" дві нагороди в товарах вартости 10 і 5 К.

Речинець надсиланя розвязки означує ся на 25 сїчня 1908.

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 6/1 до 13/1 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільограмів:

	від	до		від	до
Пшениця	12·25	12·50	Ріпак зимов.	16·—	16·25
Жито	11·85	12·10	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	8·40	8·80	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	7·60	7·80	Льняне насін.	10·—	10·25
Овес	6·90	7·20	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопії	—·—	—·—
Кукурудза	8·20	8·35	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	10·25	11·25	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·60	8·—	Хміль	62·50	77·50
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	13·50	14·50
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	15·50	18·—
Бобик	7·15	7·35	Спіритус за 10 тисяч літер, готовий, контингентований, без оплати по-		
Вика	6·70	7·25			
Конічина чер.	75·—	85·—			
„ біла	37·50	45·—	датку	57·—	57·50
„ швед.	75·—	85·—	Спіритус екс-		
Тимотка	34·—	38·—	континг.	40·75	41·25

Будапешт 13/1. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень . . .	12·64 до 12·65
Жито „ „ . . .	11·24 до 11·25
Овес „ „ . . .	8·26 до 8·27
Кукуруза на май	7·02 до 7·03
Ріпак на серпень	16·45 до 16·55

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Успособленє: спокійне. Погода: гарно

Оголошеня.

— Руська артистично-слюсарська робітня ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові, ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкційно-будівельного. Виконанє старанне, совістне і точне. Ціни дуже умірковані. 89

ВЖЕ ДРУКУЄТЬ СЯ ПРАЦЯ

Михайла Лозинського п. н.

„Польський і руський революційний рух і Україна"

Отся праця дає історичний огляд польського і руського (русскаго) революційного руху від початку 19-го столїтя аж до наших днїв, звертаючи особливо увагу на становище польських і руських революційних ґруп до українського питаня.

Передплата на сю працю, що обіймати-ме коло 15 аркушів друку, виносить 3 кор. Передплатники дістануть як безплатний додаток иншу працю того-ж автора п. н. „Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі". В цїли урегульованя накладу просить ся о як найшвидше надсиланє передплати на адресу автора: Львів, вул. Гавснера 14.

До „Народної Гостиниці" приїхали 12. І. 1908 Д-р Евген Олесницький, Стрий; Адольф Моргенбесер, Станиславів; Макс Фляйшман, Самбір; о. Василь Телишевський, Пядики; о. Лев Борачок, Звенигород; Іван Пласкач, Борислав; о. Іван Бачинський, Любянки низші; Яцко Остапчук, Збараж; д-р Іван Білинський, Збараж: Мария Чайковська, Старуня; Николай Домбровський, Бернадівка; Юлія Метеля, Люблинець; Мария Панькова, Добрачин; Йосиф Мельник, Липа; Теодозий Бачинський, Комарно

Окуліст

Д-р Яворський

Львів, Синстуська ч. 15. 24

Інститут механічно лїчничий

ЗАНДЕРОВСЬКИИ

при ул. Романовича 3. (ріг Фредри і пл. Академічної) отворений від год. 12—1 і 4—5. 2—3

104

Копаченцкий і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька І.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льор-етки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Пошукую старшої невісти до опіки хорої дитини. Цїлковите удержанє і гонорар після умови. Відомість в Касї задатків й в Радимні. 97 2 3

Дяка молодого з добрим голосом теноровим потребує вараз Уряд парохіяльний: Цетуля п. Радава коло Ярослава 98 2 3

Торговля товарів корінних Р. Свищ в Надвірній приїме вараз хлопця до науки купецкої з 2-го гімназ. класи або в осьмої виділової. 111 1—3

Іконостаси виготовляє після стилевих планів різбарська робітня **Евст. Щуплаковича** Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 4-а

МЕД патока найлучшої якости 5 кільо 5·80 і 6 кор. оплатно. Пятні меди домашнього виробу, відзначені медалями 5 кільо від 4·50 до 9 кор. оплатно. Мед в власної пасіки може дати лише властитель найбільшої галицької пасіки а подібні огодошеня малих пасічників суть ложні

Евгеній Біланьокий в Збаражи.

81 4 1

Поїзди всілякого рода та кож сані нові як також уживані поручаю у великім виборі, приймаю до заміна або в комісе до продажи; рівнож приймаю замовленя до шлюбів на ек гантні екіпажи. **М. НАС,** Львів, Шпитальна 28. 71 5 4

МАЛПИ, корови, папуги, безроги, канарки, коні, коти анґора і гончі пси пошукує з порученя Вп. Покупців „DOKOTEUM", Львів ул. Шайнохи. 103 1—?

МІД пчільний патока, десеровий, липовий, жовтий і білий куранційний з власної пасіки, висилаю в блашанках 5 кґр. за 5 Кор. під ґварарцією

Ізраель Шехтер

в Підгайцях. 32

Ми ґайдамаки

і Ви хотїлбо спинить

народні пісни на фортепян зі словами оба 1 кор., на мужеський хор (Партитура і 4 голоси) по 80 сот. висилає **„ТОРБАН"** музична накладня, Львів Вронівська 8. Також в книгарнях. 93

Нові муз. творы о. П. Бажаньского

V. Сотня р. н. галиць. мелодий 1 кор.

II. Служба Божа на 4 мішан. голоси 1 кор.

Р. н. музик. **Стиль** (Грамматика) 2 кор.

Довбуш пригарна І нар. муз. Оперa фортепян витаг з повної Орхестри в обох р. книгарних у Львові. 102—?

Електричні лямпки кишеневі від 1 К 80 сот. Батерії по 80 і 90 сот.

ФЕБУС

Росенман

ЛЬВІВ

улиця Карла Людвіка №7.

43 0- 10

Икане!

шепеляєість і инші хиби в говоренню усувае ся поступованєм **„ПЕНТЕ"** (законно охорон.) скоро без перерви в заводї і школї. Дотеперішне поступованє в зарівно подиву гідне, як незвичайно скуточне.

Без глибокого віддиханя перед говоренєм, без осібного уставлювання рота більшість не гикає ся вже в д першої лекції.

При достаточним удїлї має розпочати ся послїдний курс, до котрого належить посилати чим скорше зголоженя під знаком „PENTE" poste restante Львів. 107

Кінематоґраф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5, м ж ул. Сикстуською і Коперкина

(Готель SANS SOUCI.)

Від суботи, дня 11 сїчня 1908 новєїм нова програма живих, співаючих, бесїдуючих, граючих

образів кінематоґрафічних.

Новість у Львові! Представленя відбувають ся без перерви від год. 4 по пол. до год. 10 вечером. Коли хто надійде завсїгди трафить на представленє. 1·5 2—2

Приходїть! Оглядайте! Подивляйте!

СВОБОДА

(часьмо політично-просьвітне і господарське для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цеґельский

Цїнова передплата виносить: ½ ар. на пів року 1 ар. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

XIX. Загальні Збори

Членів Каси задаткової в Радимні Стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою за рік адміністрацийний 1907 відбудуть ся дня 28 сїчня 1908 о годині 1 пополудни в комнатї Товариства з слїдуючим порядком дневним:

1. Відчитанє прогоколу з послїдних зборів.
2. Справозданє і білянс Дирекциї за рік 1907.
3. Внесеня на удїленє Дирекциї і Надзираючій Радї абсолюторії з дїяльности і рахунків за рік 1907.
4. Затвержденє вибору членів Дирекциї і заступників.
5. Вибір трьох членів Ради Надзираючої.
6. Відчитанє справозданя відбутої ревізиї Товариства через делеґата „Związku" на дни 15 листопада 1907.
7. Внесеня що до роздїлу зиску з року 1907. 110 1—1

Від Ради Надзираючої Каси задаткової в Радимні, Стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою.

о. Ф. Подолинский предсїдатель. *О. І. Косоноцький* секретар.

Оголошенє конкурсу.

Дирекция Спілки кредитової „Лемківський Банк" в Новім Санчи розписує отсим конкурс на сталу посаду урядника (книговодця) з реченцем до 31-го сїчня 1908. Убіґаючі ся о сю посаду мають предложити 1 свідоцтво іспиту з рахунковости державної 2) свідоцтво відбутої довшої практики в однім з товариств фінансових 3) метрику хрещеня і 4) свое curiculum vitae. Платня приняти ся маючого кандидата буде визначена після його кваліфікациї.

Новий Санч дня 8 сїчня 1908 99 3—3

Вже вийшов і висилає ся взоротно:

Р. ЗАРИЦЬКОГО

Музичний календарик на 1908 рік.

Календарик на гарнім велиновім папері і хорошій окладинці представляє ся вельми принадно; обіймає догідне календариком в двох краскох і цїкаву повість; одинайцять добірних пісень виключно патріотичного вмісту про мішані мужеські та жіночі хори.

Ціна 1 корона, а для давних і нових абонентів лиш 80 сотиків (вже з оплатою почта).

Для Боснії, Сїрвії, Соколів і селянських хорів гуртовно значний опуст після умови. Звертає ся особенно увагу інтересованих, що цїлий дохід з сего рочника призначений на цїль так доволїваючі, як: фонд будови бурси руського товариства педаґоґічного у Львові, а то після плану поданого на окладинці календарика. Прошу поспішити з замовленями, бо накład дуже обмежений. Адреса видавництва: **Р. Зарицький — Львів — ул. Сикотуська 62.** 100

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротокольованою маркою 8 116 -?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїні **198 кор.** і по **174 кор.** за 100 кілґ. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся львово фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак + **М. Ц. Н. Т.,** бо лише таке сьвітло приторучає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

Через ц. к. правительство концесионоване

Інформацийне бюро для всїляких військових справ

як також

Військова приготовавча школа до іспитів т. зв. „Intelligenzprüfung"

і вступних до військових шкіл емеритованого підполковника

Кароля Н. Наґлїка

Львів, улиця Пекарська ч. 37. 106

ФАБРИЧНИИ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства Просьвіта).

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, кравати, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбо мів як також товлетового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на циґарети, тютюн, ґроші і спінок з ґербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланєм готівки або посилатою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір бімутеріі.

ШКАРПИТКИ від 40 сот.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

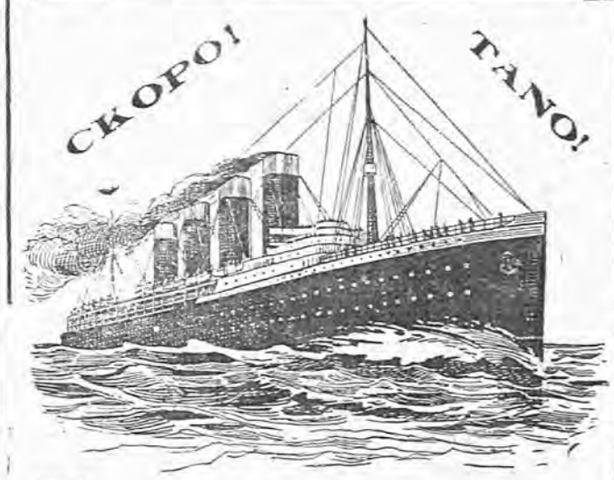

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

ОГОЛОШЕНЄ.

Кожда церков, громада, каса, крамниця й всї, що хочуть, щоби їх ґроші були безпечно сховані перед злодіями і огнем повинні купити собі в **Краєвім Союзі Господарсько-молочарськім в Стрию** огнетривалу касу. Одна каса коштує від 180 К до 1600 К Даємо на 4 місяцї на виплат. Опуст навіть до 15%.

ДАХІВКУ найлучшу виробляє ся на машинах купленних в Краєвім Союзї Господарсько-молочарськім в Стрию. Одна машина зі всїма потрібними додатками коштує около 1300 кор. з доставою. Наука дарем.

Всї господарскі машини замовляйте лиш через **Союз Господарсько-молочарський в Стрию** Опуст даємо.

Приглядаємо, що в нашім склепі у Львові Ринок ч. 10 можна дістати меду в слоїках (курянційного) й на вагу, масла й яєць. 76 4—?

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк. по	10 с.
„ ліквідацийна	„ „	8 „
„ щадн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошень о позич.	шт. „	2 „
Виказ умор. позич.	„ „	2 „
Касові асиґнати	„ „	1 „
Заява членства	„ „	1 „
Місячні замкнення рах.	„ „	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„ „	10 „
Удїлові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Взірцеві статути	„ „	20 „
Подання о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків діловодства від стемпля	„ „	4 „
Подання до податкової власти в повідомл. про зареєст. стовар.	„ „	4 „

ОПОВІЩЕНЄ.

Краєвий Банк

обнижає процентову стопу:

а) від векслїв товариств зарібкових і господар. на 5½% від приватних векслїв на 6%.

б) від застави паперів публичних і отвертих кредитів на 6%.

в) додаток від пожичок ґотівки ґіпотечно обезпечених з 2% на 1% разом проте опроцентованє тих пожичок виносить від тепер 5¾%.

За се Банк буде приймати дальше **без обниженя** процентової стопи вкладки ґотівки:

1) на книжочки ощадности на 4% 5.000 К денно платні без виповідженя.
2) на рахунки переказові (чекові) відповідно до реченця виповідженя 3, 3½ і 4%.
3) на асиґнати касові відповідно до терміну виповідженя на 3, 3½ і 4½%.

У Львові дня 12 сїчня 1908.

109 1—1

Дирекция.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·—	2·46	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·2.	5·30	9·35м
Зимної води	5·50	7·25	1·1	5·15	9·50

З Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·1.	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Стрия	—	—	2·35	—	—
Пустомит	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Самбора	7·30	10·45м	1·46	6·25	10·30
Любіня	8·00	9·05	4·30	—	10·51
Рави руської	8·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Янова	6·1.	11·05	—	7·10	11·35†
Врухович	6·5.	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·13	11·05	2·38	5·45	8·34м
Зимної води	05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
	5·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — † свята від 26/6 до 15/9 буквою п — в неділї і свята означені † — в неділї свята від 10/8 що день буквою д

1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цеґельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 9. Львів, середа 15. (2. ст. ст.) січня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, l. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Непоправні.

Ледво почали ся урядові приготованя до виборів, а вже з усіх сторін руської части краю доходять нас вісти про ріжні надужитя зі сторони тих органів власти, які мають переводити вибори, — і чим днем дальше, тим ті вісти частійші.

Нема майже повіту в східній части краю, з якого не дійшли-б до нас жалоби, що громадські уряди під натиском староств маніпулюють з виборчими лістами так, неначе-б лісти укладали ся не на основі державних законів, тільки на основі якихсь специяльних розпоряджень „Rad-и Narodow-oї". Очевидно, що способи тої маніпуляциї ріжні. Не вписують в лісти тих, що мають виборче право в громаді, а вписують неприналежних до громади, малолітних і небіщиків. Укладають лісти так, що беруть за підставу не число оподатковання і вписують на лістах не дві третини найвисше оподаткованих податників у громаді, як се виразно приписує закон, тільки беруть за підставу суму податку і вписують на лістах тих найвисше оподаткованих, яких податки творять дві третини загальної податкової суми, через що значне число низше оподаткованих позбавили прислугуючого їм права голосованя. Не оголошують по громадах нїчого про виложенє виборчих лїст, тільки відсилають їх тихцем до староств, а вже майже нїде не позволяють переглядати а тим більше переписувати виборчих лїст.

Отсе загальна характеристика тих надужить, — факти подавати-мемо в рубриці „Передвиборчий рух", — яких допускають ся громадські уряди тепер, в стадиї укладаня виборчих лїст. Коли-ж такі надужитя починають ся вже з укладанєм виборчих лїст, то з сього можна вносити, що так само воно буде далї ві всїх дальших стадиях переводженя виборів.

Очевидно, що годї тут винити виключно громадські уряди, котрі тих надужить допускають ся. Хто знає, чим є громадський уряд і специяльно війт в руках галицького староства, той не буде ані хвильки сумнївати ся, що все, що дїєть ся з виборчими лістами, дїєть ся на виразний наказ з гори, з ц. к. староства.

І тут найлїпше справджуєть ся те, на чім ми стояли все, скільки разів доводило ся нам говорити про недостачі і потребу реформи галицької адміністрациї.

Шеф краєвого правительства, ц. к. намістник гр. Потоцький видав до всїх підвладних адміністрацийних органів специяльний обіжник, у якім домагаєть ся від них, покинути в урядованю той ворожий настрій, з яким вони доси відносили ся супроти руського населеня і відносити ся до нього, як сього вимагає закон. Здавало ся-б, що супроти такого наказу найвисшої краєвої власти всякі нядужитя супроти руського народу в користь польських партий на будуче просто виключені. А одначе — дїє ся зовсїм инакше.

З вістий, які надходять з усїх сторін краю, можна переконати ся, що на поведенє адміністрацийних властий супроти руського народу згаданий обіжник ц. к. намістника не має впливу. І не диво. Адже вся адміністрация в Східній Галичинї від ц. к. старости аж до найнизшого возьного пересякла на-скрізь думкою, що її обовязок робити не те, чого вимагає закон, тільки те, чого вимагає „польська національна полїтика".

Законом для них являєть ся воля ріжних Рад Народових і таких инших теперішних суррогатів польського державного правительства. А що на тім „патріотизмі" виходить ся також добре материяльно, — бо-ж звісна річ, що де бюрократів в імя якихсь „висших" інтересів має carte blanche на всяку самоволю і абсолюцию від всяких прогріхів, там вона знаменито ловить рибу в мутній водї, — то зрозуміла річ, що всї органи адміністрациї йдуть просто на перегони в своїм „патріотизмі".

І чи-ж дивно, що коли „Rada Narodowa" видала виборчий пароль: „з'єднити і напружити всї польські сили в Східній Галичинї", „взяти ся сейчас до найенергічнїйшої приготовляючої акциї, щоби правибори випали для нас корисно" і „в тій цїли постарати ся о довірених людий, котрі допильнують правиборів", — то всї ті „урядники польської Річи посполитої" зі шкіри лїзуть, щоби сповнити наказ „„Rad-и Narodow-oї"?!

Одначе доки ми ще живемо в конституційній Австриї, доти для нас, а також для галицької адміністрациї в відношеню до нашого народу, єдино обовязуючими є державні закони. І в сій справі ми апелюємо до шефа краєвого правительства, який має стояти на сторожі виконуваня державних законів у нашім краю, апелюємо тим більше, що він видаючи відомий обіжник, взяв на себе перед руським народом публичне зобовязанє, що ті надужитя, від яких руський нарід терпів доси, вже більше не повторять ся. Отже тепер, коли ті надужитя вже почали ся, нехай пан намістник скаже своє слово, нехай покаже, чи шефом краєвого правительства є він, чи презес „Rad-и Narodow-oї".

Передвиборчий рух.

Калущина: Збори делеґатів народно-демократичної і радикальної партиї, відбули ся в Калуши дня 10. сїчня с. р. в числї 270 делеґатів з 51 громад і одноголосно ухвалили на повіт Калуш кандидатуру д-ра Івана Куровця, лїкаря в Калуши.

Брідщина: Збори громадських відпоручників, які 13 н. ст. сїчня 1908 відбулись в Бродах, ухвалили поставити кандидатом на соймового посла о. Володимира Кальбу пароха Соколівки і Лабача (брідського повіта). Предкладані кандидати селянами з нац.-демократичної партиї не принялись кандидувати. Організация повітова взиває всїх прихильників нашого сторонництва по громадах, щоби сейчас по правиборах подавали на адресу п. Стефана Несторовича (в „Самопомочи" в Бродах, які вийшли правиборцї (т. є. їх імена і назвиска та переконанє полїтичне).

Москвофіли поставили кандидатом на Брідщину д-ра Дудикевича.

Дрогобиччина: В Дрогобичи відбули ся дня 13 с. м. збори громадських делеґатів скликані повітовою організациєю, в цїли поставленя кандидатури до сойму. Явилась поверх сотка делеґатів з усїх майже сїл повіта. Дискусия була незвичайно оживлена, особливо з боку селян, які проявили незвичайну сьвідомість наших справ партийних, особливо що-до москвофільства. Піднесено кандидатури д-р Ярослава Олесницького з Дрогобича, п. М. Созанського учителя з Ясениці, о. Бачинського з Рипчиць і п. Яця Олексовського, селянина з Ясениці. Д-р Олесницький і о. Бачинський і п. Созанський відказались від кандидатури. Наслїдком того приняли збори одноголосно кандидатури п. Яця Олексовського, господаря з Ясениці сїльної, звісного в нашім повітї зі своєї довголїтної патріотичної дїяльности. Єсть се отже одинока наша народна кандидатура на повіт дрогобицький, за якою усїми силами належить нам агітувати. Рівночасно взиває ся еще раз всїх сьвідомих Русинів Дрогобиччини сейчас заложити комітети виборчі по усїх селах і збирати датки на фонд виборчий, які належить надсилати на руки д-ра Яр. Олесницького в Дрогобичи. — За організацию, *д-р Ярослав Олесницький.*

Товмаччина. Дня 5 с. м. відбули ся в Товмачи збори делеґатів товмацького округа судового в справі поставленя кандидата до сойму, скликані радик. організациєю. — В дискусиї над справою кандидатур забирали голос пп. Воробець, Терлецький, Кузьма, Мазурик, Бородайкевич, Сірман і инші. Опісля приступлено до другої точки т. є. до вибору кандидата, якого належить запропонувати округам тисьменецькому і отинийському. Селяне пп. Кузьма, Терлецький, Мазурик, Сірман і Яворський згідно заявили, що під теперішню хвилю з огляду, що сойм рішати буде так важну справу, як виборча реформа і може лише ту одиноку справу, належить вибирати до сойму виключно інтелїгента і то правника. Так само п. Бородайкевич, якого кандидатуру піднесено з Отинийщини, заявив, що лише тодї прийме кандидатуру, коли делеґати за ним заявлять ся. Проти волї їх а тимсамим і судового повіта товмацького кандидувати не буде. Потім заряджено голосованє над особою кандидата, при якім майже одноголосно оголошено кандидатом д-ра Макуха. За кандидатурою п. Бородайкевича заявили ся лише 2 делеґати громади Вікняни. Позаяк одначе рішав тут лише один судовий повіт, ухвалено урядити збори в Тисьменеччинї і Отинийщинї з осібна, а вкінци збори делеґатів з цїлого полїтичного повіта, на котрих справа кандидатури має бути остаточно порішена.

Повіт Лсько. Дня 2 сїчня с. р. на численних зборах, обісланих всїма судовими повітами, т. є. балигородським, лїським, устрицьким і лютовиським, а дальше на зборах тіснїйшого комітету, відбутих дня 4 сїчня та 11 сїчня с. р., поставлено одноголосно кандидатом на посла до сойму п. Антона Старуха селянина з Бережниці вижної і порішено устроїти ряд віч зі слїдуючим порядком: Середнє велике дня 14 сїчня с. р. з полудня о 2 годинї; Балигород 20 сїчня о 11 рано; Ванькова 22 сїчня о 2 з полудня; Угерці 25 сїчня; Гочев 26 сїчня; Кальниця ad Тісна 28 сїчня; Береги долїшні 1 лютого; Чорна 2 лютого; Телешниця отварова 2 лютого. Кромі того вибереть ся п. Антін Старух до Лупкова, Смільника, Волї, Маньова і Солинки.

З Рогатинщини пишуть нам: Виборча агітация в нашім повітї вже розпочала ся. В часї сьвят відбуло ся кілька передвиборчих віч, именно: 8 с. м. в Долинянах, 9 с. м. в Явчу, 10 с. м. в Книгиничах, 11 с. м. в Власичинї, 12 с. м. велике окружне віче в Книгиничах; на всїх тих вічах референував п. Степан Баран, канд. адвок. зі Львова, а в Книгиничах дня 12 с. м. здавав кромі того посольський звіт д-р Кость Левицький. Виборцї заявляють ся проти москвофільських кандидатур, ставлячи їх на рівні з кандидатурами Rad-и narodow-oї.

Парляментарні справи.

Поки ще зійде ся plenum посольської палати, почала ся вже робота в парляментарних комісиях. Перша почала свої засїданя комісия рільнича вже вчера (на руський Новий Рік!); в засїданю взяв удїл також мін. рільництва д-р Ебенгох.

На тім засїданю референував пос. Повше внесенє п. Шрамля в справі заряджень, якіб могли піднести лукову господарку а також частину внесеня пос. Ренера в справі попираня продукциї паші. Справоздавець признає, що міністерство рільництва заініціювало розвязку урегульованя справи лук. Бесідник заявляє ся за внесенєм, а з свого боку пропонує цїлий ряд резолюций в справі урегульованя сервітутів і т. д. Підчас дискусиї забрав голос мін. ріль. Ебенгох; супроти внесеня пос. Вінярського ствердив міністер що справи лїсової культури є виразно поручені соймам, що в практицї є о стільки лїпше, що сойми можуть лїпше ніж рада державна оцінити економічні питоменности поодиноких країв. Міністер з натиском заявив, що уважає одною з своїх найважнїйших задач зєднати на будучий рік більшого кредиту на попиранє годівлї худоби. В парі з сим заявив він, що не позволить на те, щоб селянське населенє терпіло шикани лїсових органів. Теперішна організация дирекциї домен і лїсів державних не видаєть ся міністрови відповідна.

Слїдуюче засїданє господарської комісиї визначено на нинїшний день. На вчерашнім засїданю мала прийти спершу на дневний порядок еще й справа зарази проти дорожнечі, порушену у внесеню пос. Шрамля а по части і внесеню Танера, яку мав референувати пос. Резель. — Та за для не-

Українські артисти-співаки.

Коли культурне житє українського народу раз-у-раз богатїє змістом, коли українська наука і література обіймає що-раз то нові поля, приходить пора кращого розвою також для української штуки. До сего підготовлений уже грунт в декотрих напрямах. І так Українцї можуть похвалити ся спорим числом своїх артистів-малярів, що з'єднали собі добру славу навіть між чужими; з'являють ся й талановиті українські різьбарі. Гарні початки виказує також укр. музика, що може повеличати ся таким репрезентантом, як М. Лисенко. Український театр має вже своюдавну історию; під нинїшну пору єсть у нас де кілька труп театральних, що у виставі драми стоять зовсїм на висотї свого завданя.

Коли в розвою української штуки найбільшою перешкодою являєсь брак материяльних засобів, то годить ся признати, що наша хлопська нация не без успіху поборює сї трудности і докладає богато старань, щоб нїжну ростину штуки прищепити і на свій грунт. І так піднято живу акцию в справі будови українського театру у Львові, щоб запевнити трівку основу для розвою української драми і оперової музики. Хоч полїтичне положенє українського народа висунуло на перший плян актуальнїйші потреби, що й відвернули на разї увагу нашої суспільности від справи українського театру, то через те сама справа не може зійти із порядку; єсть надія, що при ревних заходах комітету дочекаємо ся величавого українського театру у Львові. Тодї можна буде подумати про з'організованє бодай короткого оперового сезону в укр. театрі, та запросити до участи кількох визначних українських артистів співаків і співачок, що на чужих сценах здобули собі европейську славу. Попри чужих операх можнаб виставити і свої, особливо опери Лисенка: „Різдвяна ніч", „Утоплена", „Тарас Бульба".

От тому то не від річи буде від часу до часу подавати до відомости нашій суспільности докладнїйші дані про українських оперових артистів співаків і співачок, що нині розкинені по широкому сьвіту — колись моглиб зійти ся на українській сценї, щоб своїм співом підняти в гору народнього духа.

Модест Менцінський.

До найвизначнїйших українських артистів-співаків за границею належить безперечно Модест Менцінський. Еще яко студент львівського університету побирав він лекциї сольового співу у проф. Висоцького; виїхавши відтак до Німеччини на специяльні студиї перейшов чотиролїтну науку співу в Франкфуртї над Меном в школї проф. Штокгавзена, звісній із знаменитої методи. Уже перші виступи п. Менцінського в франкфуртській опері ворожили молодому співакови сьвітлу будучність: його зараз же ангажовано до опери в Ельберфельдї, де виступаючи в головних ролях вповнї оправдав великі надії свого учителя Штокгавзена і яко перворядна сила оперова став небавом любимцем публики.

В Ельберфельдї збогатив п. Менцінський свій репертуар головно Вагнерівськими операми, здобуваючи собі признанє взірцевою інтерпретациєю Вагнерової музики, як се нераз зазначувала критика, підносячи заразом скінчену технїку його співу та красу і силу його голосу. Правдиві тріюмфи осягнув п. Менцінський виконанєм незвичайно трудних партий Зигмунда в опері Walküre і Штольцінга в опері Meistersinger von Nürnberg.

По дволїтнім побутї в Ельберфельдї приняв п. Менцінський 1905 р. під дуже корисними услівями ангажма до Стокгольму в Швециї, де від першого виступу заполонив серця публики та з'єднав собі загальне признанє в музичній критицї. Рецензенти швецьких часописей характеризують його голос так „прекрасний, із лагідним тембром, але притім мужеський, повний сили в долинї, повний блеску і легкости в горі" та підносять в грі нашого артиста глибоке зрозуміне і відчутє музики Вагнера, називаючи його креациї скінченими. Ось що пише звісний музик швецький і критик музичний В. Петерсон-Бергер про перший виступ Менцінського в Льогенгрінї: „його незвичайно гарний, повний, звучний як срібло голос чарував від першої хвилї аж до послїдної, від велично, чисто і мягко відсьпіваної пісні до лебедя аж до пориваючого прощаня. Той сам музик, говорячи про виступ Менцінського в Зигфридї дивує ся, „як легко і снітло, перевів співак свій голос, свою деклямацию і драматичну гру через три великі дії, не показуючи ані тїни умученя. В його відтворенню вийшов пишчий, пориваючий Зигфрид, повний молодечого запалу, завзяття, дитячої наївности, геройської сили і величної чистоти душі". З найвисшими похвалами про голос і гру п. Менцінського як Зигфрида говорить директор музичної консерваториї в Стокгольмі д-р К. Валентин: „в грі живий і рухливий але здержливий, зробив він партию симпатичною і невимушеною, своїм сильним, милозвучним голосом без тїни висилованя або форсованя і взірцевою деклямациєю. Лиш великою працею і правдивим таланом міг артист осягнути таку свободу і певність у грі та відповісти усїм вимогам, які ставить до виконавця сеї трудної партиї музика і драматичне дїйство; його виведенє було в кождій дрібничцї обдумане і удатне. Тож і публика френетичними оплесками показувала артистови своє горяче признанє". „Тангейзер Менцінського — пише инший критик — був знаменитою креациєю так що-до співу як і що-до гри. Пристрастю і жаром перенятий поставив він зовсїм в тїни усїх своїх попередників. З учорашною обсадою головної ролї вистава Тангайзера вийшли музикальним пиром". Та не лиш як геройчний тенор в Вагнерових операх потрафив п. Менцінський дати такі скінчені креациї: не менчу славу здобув він собі знаменитим виконанєм лїричних партий в італійських і француських операх, як Радамес в Аїдї, Елеазар в Жидівцї і и. „П. Менцінський— пише Svenska Dagbladet — співав партию Елеазара по шведськи з незвичайно чистою і взірцевою вимовою. Його знаменитий, чистий як дзвін, повний, милозвучний голос надав дуже добрий характер Елеазаровому завзяттю, його байдужности, жадобі зиску і пімсти, і сильному душевному конфліктови. Але найсьвітлійшою точкою остала така велика мельодийна ария f-моль на кінци четвертої дії, при котрій викликувано артиста много разів серед ентузиястичних оплесків цїлої авдиториї".

З найбільшим признанєм підносить критика також знамениту драматичну гру нашого співака. В титуловій ролї опери Баццо — пише один критик — „з'умів п. Менцінський осягнути незвичайний степень досконалости під зглядом сценічним. Його гра в злуцї з величним голосом при кінци першого акту просто поривала й чарувала слухачів, викликуючи в авдиториї правдивий ентузиязм, так як і при кінци другого акту". Як знаменитий інтерпретатор Вагнера дав себе п. Менцінський пізнати також у взірцево по інтенциям Вагнера уладженій опері в Байретї (де між иньшими виразила йому своє повне признанє вдова по великім композигорі п. Козіма Вагнер); і в Льондонї, де виступав як Льогенгрін в кольосальнім Covent-Garden Theater. Про сей послїдний виступ пише Times: „П. Менцінський має великий голос, що зовсїм вистарчає на простір нашого театру; він грає дуже добре. Був він справдї гідний подиву не лиш в пісні до лебедя, але також в оповіданю про сьв. Ґраль, (т. зв. Gralsage), котре відсьпівав з достоїнством". „П. Менцінський — пише иньший критик в Telegraph і — що співав Льогенгріна, має богато більше в своїм голосї, як найбільша часть німецьких тенорів, що співають Вагнера".

Із тих похвальних відзивів бачимо, що заграничина критика високо оцінила голос і гру п. Менцінського; наш артист-співак здобув собі заслужену славу особливо як знаменитий інтерпретатор Вагнера; до Вагнерівських партий надаєть ся уже сам голос п. Менцінського через те, що розпоряджає, як мало котрий тенор обширною скалею, яка виказує не лиш незвичайну звучність в горі, але й особливо сильні й сонорні тони в долинї. До того-ж в грі і в співі п. Менцінського пробиваєсь правдивий талант, висока інтелїгенция артиста і основні студиї.

Годить ся зазначити, що наш артист, молодий і сильний мущина, знаходить ся у фазї безнастанного перфекціонованя: він далеко що не стягнув усего, що при даних від природи талантом може осягнути. Родинні обставини задержують нашого співака уже третий рік в Штокгольмі (де він оженив ся) та всїлякі інтендантури опері в Німеччинї і в Австриї роблять заходи, щоби осягнути до себе таку визначну силу. Між иншими і директор віденської опери Малєр робив такі заходи в червни 1907, та справа розбила ся лише о те, що Малєр саме перед своїм уступленєм немав повновласти до принятя условин поданих п. Менцінським; Малєр любував ся співом п. Менцінського, і висловив своє повне признанє нашому співакови, цінячи в нїм перворядну силу артистичну (sehr geschätzt künstlerische Kraft, die meinerseits volle Anerkennung gefunden hat).

Уможлививши шведській опері виставленє Вагнерової Трільогії, та подавши цїлий ряд взірцево виведених креаций п. Менцінський заслужив ся чимало для королївського театру в Стокгольмі; проте й пок. король Оскар II. надгородив його (в липни 1906 р.) золотою медалею pro litteris et artibus, що уважаєсь в Швециї за найвисше відзначенє артистів.

Отся статейка була вже готова, коли наспіли найновійші рецензиї з виступів п. Менцінського в Мангеймі, де наш співак гостював в падолистї 1907 р.

Яко Зігфрід в двох послїдних частях Вагнерової трільогії (Siegried, Götterdämmerung) потрафив п. Менцінський своїми скінченими креациями так одушевити публику, що згоговлено йому горячі овациї в театрі і перед театром. Фахова німецька критика однозгідним хором признає нашому артистови-співакови величезний тріюмф. З тої нагоди німецькі часописи посьвячують нашому славному землякови цїлі фейлєтони. Задля браку місця наведемо тут лиш важнїйші відзиви рецензентів. „Яко Зігфрід має п. Менцінський справдї тевтонську героїчну поставу, з котрою лучить ся жива, повна темпераменту гра; вона виходить часто пориваючо пристрасною, але заразом в кождім виразї лиця, в кождім руху є удатна і достроєна. Обємистий орган симпатичного артиста має ясно означений героїчний характер. Є се взірцевий, в видаваню тону, як і в штуцї віддиханя однаково знаменито вишколений героїчний тенор з маркантною сильною серединою голосу; також високі тони виходять у него повні з певною еміссиєю; так само його falsetto і piano є без заміту. Усе те в полученю з незвичайно виразною, старанною вимовою зложилось на першорядну артистичну продукцию (erstrangige künstlerische Leistung), котрою гість уже при чудово, з елєментарною силою голосу відсьпіваній пісні

В КАВАРНИ й РЕСТАВРАЦИІ „Народної Гостинниці" ріг ул. Костюшка й Сикстуської (стация електричного трамваю)

концертують кождого вечера дві музики, а з того одна **військова орхестра.** Вступ вільний. — Знаменита кухня; страви варять ся на деселовім маслї. — Кождої пятницї риба приладжена по жидівськи — Добірні напої. Метка і жвава обслуга. — Добір найбільш розповсюднених часописий і журналів. — О численні відвідини просять

ВОЛЬМАН & ФРАНЦ.

дуги референта наради над сею справою відрочено.

Комісия суспільно-політична почне свою діяльність д. 21. с. м. а економічна д. 22. Буджетова комісия, почавши від д. 21. с. м. буде відбувати свої засіданя аж до кінця лютого.

На першім засіданю буджетової комісиї розділить ся тільки реферати та визначить ся референтів. Буджетовий прелїмінар розпаде ся загалом на 40 рефератів, алеж при сім при деяких розділах попридїлює ся референтам по кілька рефератів. При обговорюваню розділу, „державна рада“ буде — як зачувати — порушена справа заміни посольських диет на павшальні суми, як се водить ся по иньших державах. Дотеперішні посольські побори основують ся на законї із 7. червня 1861. р., який признає парляментарним послам по 10 злр. за час присутности в парлямент, із яких нїкому не мож резигнувати. За час зголошених урльопів посли диет не беруть, але беруть їх за час недуги і за парляментарні ферії, коли не оголошувано офіціяльно відрочене сесиї. На рік 1908 прелїміновано на кошти обох палат і делєгацій 3,735.280 К.

Лїста вирилїстів з курії сїльських громад.

(*Дальше*).

Вирилїсти	*Посилїсть*

Підгайцї. 3.

1. Гофмана Беріша спадкова маса й Роза з Гофманів Зільберманова — Затурин
2. Ганущак Семко, Клїщ Юрко, Вівчар Василь, Білик Федьо, Білик Гринь, Бобик Семко, Дарморос Ілько, Прокопишин Матвій, Перфецький Семко, Ясїнський Пилип, Гринчишин Матвій, Перегінець Іван, Плескун Стефан, Юрків Гринько (с. Петро), Маруда Віцько, Гайдукевич Гринько, Ференц Теодор, Ганущак Іван малолїтний, Романишин Данило, Дробот Іван, Дробот Андрух, Плескун Михайло, Петровський Михайло, Костецький Максим, Перфецький Василь, Матковський Федь, Демчишин Гринь, Клїщ Іван, Бей Микита, Сласків Василь, Москалик Гриць і Федь — Клементин ад Литвинів
3. Сїдлецькі Болеслав і Людвика — Гайворонка ч. 1.

Перемишль. 0.

Перемишляни. 24.

1. Бахман Яків — Бачів і Подусїльна, частина фільварку звана „Руленка“
2. Бахман Петро син і Амалія малолїтні — Бачів і Подусїльна частина звана „Фільварок Янчівка“
3. Бесядецький Франц — Тучне часть II. і III.
4. оо. Василияни в Словитї — Словита
5. Брубахері Петро й Іванна — Бачів і Подусїльна часть звана „Фільварок Петрівка“
6. Геркавський Володислав і Норберт — Меричів часть
7. Цимбала Олекса, Кузьма Николай, Рогад Мойсей, Чимек Іван, Костів Стефан, Корчинський Петро, Лаба Андрух і Михайло, Корчинська Мария, Іванців Явдоха, Пилипчак Олена, Снїжак Анна й Катерина і Лаба Параскевія — Лагодів часть 19, звана „Лагодівська осада“
8. Душек Франц — Пнятин, часть звана „Підвисоке“
9. Добрянські-Демковичі Андрій і Марія — Лагодівська осада I.
10. Файгенбавм Йосиф — Бачів і Подусїльна частина звана „Фільварок Підусїльна - Йосифівка“
11. Гефнер Мария Ева й малолїтні Іванна Фридерика, Мария, Христина, Франц Рудольф 2-ім, Густав, Филип, Іван, Розенвізен, Юлїй — Гефнерівка
12. Гординський де Федькович Андрій др. — Бачів фільварок
13. Кащишин Теодор і Леокадия — Фільварок „Передмістє“
14. Козарська з Дзїковських Антонїна — Липівцї й Майдан частина звана „Фільварок Тури“
15. Ковалишин Федько — Липівцї, часть звана „Городенка“
16. Махнер Людвик, Іван, Фердинавд, Симеон і Марія — Полюхова, часть звана „Махнерівка“
17. Матковський Август, Михайлів Стєфан, Котик Луць, Коваль Дмитро, Кубів Войтко — Фільварок „Майдан Липовецький“, Фільварок „Бурбанівка“
18. Мілєри Едвард і Евгенія — Бачів і Подусїльна, часть звана „Фільварок Мілєрівка“
19. Нартовська зі Станків Емілія — Жендовичі часть II.
20. Павловський Жигмонт — Фільварок Копань
21. Розенвізен Юлій — Вельплівка
22. Руп Данило — Бачів і Подусїльна часть звана фільварок „Зузанна і Мінона“.
23. о. Микола Туркевич — Войтїховичі, часть звана „Кэртівка“
24. Теофіль Вітославський малолїтний — Жендовичі часть звана „Вітослав“

Рава. 5.

1. Бєлїнський Фелїкс — Обединська Гута
2. Бронєвський Остоя Генрик — Вільшанка
3. Фірма Сокаль і Лїлїєн — Девятир з кольонїєю Айзінґен й Сороча Лоза
4. Сьвіонткевич Осип др. — Потилич з Війтівщиною
5. Угнівський римо-кат. приходство — Угнів

Рогатин 8.

1. Чагринські Іван і Розалія — Руда мариянська.
2. Громчевський Франц — Уїзд
3. Кемплїчова Стефанія — Стефанівка
4. Лемпковський Іван і Кароль — Мартинів
5. Лободзінський Агенор — Вілюнь
6. Леваковський Зиґ- — Мелна
7. Стокляса Йосиф і Теофіля — Юлїянівка
8. Вчелїк Альойзий і Антонїна — Гонoратівка

Рудки 11.

1. Бєльський Константин маса спадкова, Сорока Катерина і Василь, Коваль Андрух і Іван, Палїй Андрух, Мариняк Гринько, Харів Гринько і Федько, Гедз Федько, Чума Михайло. Мария Гнип Іван Яськів, Гнип Іван, Дмитрів, Макар Каєтан, Чепіль Іван і Микола, Куновський Дмитро, Струбицький Гнат, Бреський Дмитро, Клюка Василь, Павлів Стефан і Катерина, Пасїка Григорий, Руновський Федько і Андрух, Чернявський Микола, Чума Гринько і Іван, Пукайло Василь, Городецький Федько, Шлярп Мартин, Филипяк Сенько, Палїй Гринько, Ґецьо Гринько, Децик Михайло і Мария, Харо Андрух, Гнип Ілько — Боложів
2. Чернявський Василь, Гінда Василь, Чернявський Федько, Рондяк Василь, Валькевич Кость, Керницький Андрух, Чума Максим, Тиховський Василь, Волянський Гринь, Білїнський Тарасевич Василь, Філь Іван, Каричинський Петро, Каричинська Анна, Чума Стефан, Вігорова Анна, Цїхоцькнй Іван, Пех Василь, Бучковський Василь і Мария, Костів Мария, Денис Микола, Чернявський Федько, Чума Гринько, Чума Сенько, Пох Гринько син Ілька, Петрущак Іван і Михайло, Бучковський Іван син Павла, Чума Розалія, Каричинський Сенько, Гринько і Мария, Лесько Петро, Гінда Панько, Рондяк Михайло, Спринська Марта, Цїхоцький Михайло син Стефана, Мариняк Петро, Гертнер Абрагам, Тиховський Андрух син Івана, Каричинська Матрона, Чернявська Каська, Малямед Беріш, Гудз Анна, Леськів Мария, Бучковський Василь, Цїхоцький Дмитро, Каричинський Іван син Михайла, Рихлїнський Михайло, Рондяк Федько, Чума Розалія, Петрущак Анна, Чума Розалія, Чернявський Гринько, Чернявська Юлїянна, Мариняк Мариська — Розділовичі
3. Кайперович Яків, Катерина, Іван, Едвард, Матильда, Єлисавета і Катерина — Горожанна велика
4. Кобер Филип і Катерина — Горожанна велика
5. Кобер Филип — Лїшандівка
6. Мацюльський Иосиф — Кольбаєвиці
7. Лат. парох в Рудках — Рудки
8. Руп Іван і Катерина — Горожана
9. Стасїв Михайло — Горожана
10. Стасїв Федько син Миколи — Горожана
11. о. Заяць Михайло — Теодорівка

Самбір 27.

1. Бакенрот Самуїл — Лукавиця
2. Білїнські - Тарасевич Микола і Каролїна — Білина велика
3. Білїнський-Качкенович Василь, Літинський-Піскорович Іван, Шварц Нухім — Білина велика
4. Хлопецького Василя маса спадк., Пацлавська Амалія, Волошинівна Анєля, Стренїкова Мария, Березьницькі Юлїян, Іван, Єронім, Петро, Діоніз і Евгенія, Матковський Володислав, Темнік Василь і Евгенія, Матковські-Конторович Володимир і Анна — Чуків
5. Цєшевський Генрик — Шаде
6. Чайковський Лука, Новоселецький Теодор, Чайковський Андрій, Новоселецький Стефан, Луцький Іван, Шварц Нухім — Білина велика
7. Діямандштайн Ісаак — Зади
8. Франкевич Станислав — Юлїянівка
9. Гертнер Хаїм — Пяневичі
10. Юрків Микола — Корничі
11. Клюгман Пінкас — Бонківка
12. Копистинської Антонїни маса спадк. і Копистинського Фридерика маса спадк. — Шаде
13. Кваснєвича Войтїха маса спадк., Серафин Мартин, Михалевич Михайло, Земняк Йосиф, Кваснєвич Мартин, Пєховича Валентия маса спадк., Малянка Мартин, Павловичі Валентий, Андрій, Йосиф і Микола, Сграфіни Іван і Войтїх, Соха Микола, Іван і Васько, Онуфрий Стефан, Ілько і Олеся, Вонж Валентий, Королушена Магдалина, Бич Василь, Пєхович Михайло — Вільшани
14. Качкенович Микола — Лука
15. Ортинський Іван, Матей, Петронеля і Франціска — Биків
16. Пташкач Василь і Гонората — Березниця
17. Попель Михайло і Володислав — Черхава
18. Розмариновський Тома, Розалія, Михайло, Катарина, Йосиф, Петро, Іван і Варвара, Бурдова Агнїшка, Терасовичева Агнїшка, Вар Вінкентий і Катарина — Угерцї заплатинські
19. Шухарт Ернест і Едвард — Білина
20. Самолевичева Ядвіґа — Мокряни
21. Стефановський Станислав — Березниця
22. д-р Микола Шухевич — Шаде
23. Шварц Нухім — Білина
24. Тігер Мехель — Вихилївка
25. Тобачинський Станислав, Елєонора, Мария і Климентина, Тобачинських Юлїяна і Апольонії маса спадк., Рарогевичевої Катарина, Білїнської Йосифи, Луцьких Миколи і Олександри маси спадкові, Грабовенський Адам, Шибальська Евгенія і Микульський Іван — Лука і Фороща
26. д-р Замойський Франц — Звір
27. Зелїнська Текля — Блазів

Сянік 17.

1. Бєґа Іван, Самуїл Ділєр, Риняк Павло, Риняк Микола, Филипчак Андрій, Буковський Петро і Войнаровський Васько — Лишня
2. Брав Маркус, Лєргавпт Шая, Штаєр Ізраїл — Вислок
3. Дереньовський Альойзий — Ладин
4. Грумет Яків — Ракова
5. Головатий Теодор, Семко, Ілько і Яцко, Грицько Фець, Антошко, Семко, Яцко, Оришко, Катарина, Гриць, Іван і Лешко, — Висотани

(*Дальше буде.*)

ковальській в першім актї здобув зараз же побіду на цілій лїнії“.

П. Менцїнський вивінований рідкими, в нинїшних часах дуже пошукуваними прикметами голосовими, що уможливлюють йому напружаючу партию Зігфріда перевести до самого кінця неначе забавкою, без слїду умученя.“ (General Anzeiger Nr, 528). „Артист є добре знаний в Німеччинї, бо він уже брав участь в вагнерівських виставах в Байрейті. Його виведене з огляду на спів і гру було майстерне“. „Як він ставить тон, як дає йому вирости і роззвучати, — се може служити взірцем для кождого співака. Без труду підносить ся його голос до найвисших регістрів а також в долинї виходить тон повним і округлим“.

“В драматичних сценах викидає він голос з незвичайною силою, а в лїричних партиях звучить його сьпів чудово і нїжно“. (Volksstimme Nr. 307).

Такими самими похвалами обсипують критики п. Менцїнського з нагоди його виступу в Götterdämmerung, зовучи його „ідеальним Зігфрідом“ „з переможною, побідною силою голосу“.

„Голос п. Менцїнського величавий і звучить у всїх партиях чисто і симпатично; його наскрізь артистичний спів і вимова, зрозумінє партиї і гра — усе те сьвідчить о високій інтелїґенциї та ґрунтовнім образованю сьпівака“. (Neue Bad. Landeszeit.)

„Сей Зігфрід був не лиш що до зверхної появи і гри, але також що до співу виведений з вишуканою досконалостию“. Оплескам одушевленої публики не було кінця“.

Отсї ентузиястичні відзиви чужосторонної фахової критики, яка привикла ставити до продукций музичних дуже високі вимоги, доказують, що наш славний земляк осягнув вижини, доступні лишень для справжнїх талантів, лишень для великих артистів.

Годить ся ще додати, що п. Менцїнський належить до тих патріотизмом переяятих Українців, що хоч закинені долею в далеку чужину, удержують постійно звязь з рідним краєм, та щиро інтересують ся житєм українського народу.

Марїн.

До Русинів міста Львова.

В громадї сила! А у Львові є чимала громада Русинів, та тільки розкинена по всїх закутинах великого міста, за мало сьвідома своєї чисельної сили, замало сполучена зі собою, а через те не проявляє того заїкавленя народними справами, яке просьвічені люди проявити повинні. Через те громада наша не то що не станула сильна і згідна до праці о ті права, які Русинам у Львові належать ся, але навіть не здобула собі тої пошани, яку кождий, хотьби і невеликий гурт людий, одушевлений спільними високими ідеалами любви свого народа, навіть у противників здобути мусить, — тим більше, що ми не бажаємо нїчого відбирати другим з того, що їм належить ся, а хочемо тілько виповняти свій народний обовязок.

У Львові проявляли ся вже від часу до часу організацийні відрухи Русинів, але постійна організация повстала зовсїм недавно; а вже за короткий час свого істнованя записала ся користною дїяльностию, якої висловом була акция Русинів при послїдних виборах до державної ради. Та не довелось їй доси сполучити під своїм прапором не то всїх Русинів міста Львова, а хочби бодай більшої їх части. А до такого сполученя доконче треба довести в інтересї кождого з нас із окрема, в інтересї нашої громади, в інтересї цїлого народу! Кожда руська одиниця мусить станути в ряди нашої організациї.

Обовязок сей сповнити повинні всї; не вільні від него навіть і ті, що серед борби о щоденний хлїб позбули ся хвилево рідної мови, коли тілько не втратили народної чести. І вони повинні пристати до зорганїзованого ґуртку, коли не хотять зменшити відпорности сили своїх рідних братів, а тим самим збільшити силу противників.

За нами сьвітлі проби нашої организациї; перед нами будучність, котру по Божим і людським законам сильною і карною організацию наших сил здобути мусимо, бо лиш так зорганїзованих пошанують усї, від кого залежить признати нам наші права.

Отже кому не чужа доля власного народу, нехай приступає до нашої організациї і зголошує ся устно або письменно в „Народній Канцелярії Ринок ч. 10. та подасть своє імя, назвиско, занятє і помешканє (улицю і число дому).

Перед нами знов проба наших сил, бо надходять вибори до сойму і до громадської ради. Просимо-ж усїх, що мають право голосованя до тих тїл, щоби подавали імена і назвиска та докладну адресу свою і тих своїх знакомих Русинів, що таке право мають, під адресою „Народної Канцелярії“ Ринок ч. 10. від 5—7 години вечером.

Сьміло Родимці до праці! Нехай новий рік 1908, стане заразом початком нового періоду в житю львівських Русинів.

За національно - демократичну організацию міста Львова:

Д-р Е. Озаркевич, голова, — *Д-р А. Говикович*, секретар.

НОВИНКИ.

— **Для вдовиць і сиріт по** сьвященикаx. З Відня доносять, що на підставі цїсарського розпорядженя признано вдовам і сиротам по руських сьвященикаx підвисшене емеритур о 50 прц. дотеперішних поборів. Ся підвишка обовязує також на будуче.

— **Ц. к. фахова школа в Коломиї і ґуцульський промисл.** Закладає ся краєві і державні школи заводові для піддержуваня й розвиваня промислу даної околиці, населеня чи краю, сипле ся на них чимало публичного гроша, складаного австрийськими горожанами, а який з них часом хосен буває, пізнаємо, коли придивимо ся ц. к. фаховій школї для деревного промислу в Коломиї. Було в Коломиї щось до року 1894 чи 95 товариство „Ґуцульська Спілка“, котрої цїлию було приходити з помочию ґуцульському деревному промислови та розвивати його. „Ґуцульська Спілка“ удержувала робітню ґуцульських виробів та учителя, плаченого краєвим видїлом. Все були навязані користні зносини між товариством а ґуцульськими майстрами, котрі не мало користали з товариства, та стрічались з заохоченями до дальшої праці. В р. 1894 виставила „Ґуц. Спілка“ свої вироби на краєвій виставці у Львові. Сї вироби мусїли подобатись панам з промислової комісиї, бо зараз порішили з'організувати в місце робітнї „Ґуц. Спілки“ школу, а міністерство просьвіти заявило, що правительство рішилось переняти школу на державний кошт. На се краєвий видїл згодив ся і школу зорганїзовано. Робітню „Ґуц. Спілки“ звинено, товариство розвязалось, учителя забрано до школи, та спроваджено ще кількох і директора. Отже — для плеканя і розвиваня ґуцульського промислу і орнаментики, засновано в місце звиненої „Ґуц. Спілки“ фахову школу державними фондами, котра дальше, та ще й успішнійше (бож то школа) мала сповняти свою місию. Однак що ся стало? Учителї верькмайстри, котрі, виховані на ґуцульщинї, образували свій фах на ґуцульських орнаментах, та котрі мають укінчений технольоґічний музей у Відни, перестали мати вільну руку в комбінациях та проектах, бож там на першу скрипку почали ґрати ріжні „ц. к. професори“, артисти з „akademickiem wykształceniem“, котрі зачали доперва в сїй школї перший раз ґуцульським орнаментам придивлятись. Отжеж всякий проект мусїв одержати апробату панів ц. к. професорів та директора. Але всеж таки роблено якусь ґуцульщину, вирізувано на меблях ґуцульські орнаменти досить з панська — так, „модерн“. Нїхто школою не інтересував ся та й школа нїким. Аж в минувшим роцї, перший директор Калей уступив та пішов на пенсию, а прийшов другий артист, учитель рисунків зі школи для деревного промислу в Закопанім, п. Рутковський. Сей пан, пересяклий наскрізь орнаментикою закопанською, станув яко начальник институциї, котра має плекати орнаментику ґуцульську. І що дїесь під його управою? Висилають д. Біленького, учителя столярства і токарства, до школи закопанської на пів року, щоби він навчив ся там закопанської орнаментики, а на його місце спроваджують п. Оступського, рівнож яко майстра і знатока закопанщини. Вже пів року минає і ходить чутка, що д. Біленькому хотять продовжити ще на пів року сеї „закопанської курациї“. Чоловікови, котрий (як то кажуть) зуби свої з'їв на ґуцульщинї, котрий від 1892 р. (тодї спроваджено його з Відня до робітнї „Ґуц. Спілки“ яко учителя) аж до тепер, вічно працював в стилю ґуцульськім, такому чоловікови кажуть на старість іти учити ся стилю польського! Та який же се той стиль закопанський? Що в нїм є? Питомих, правдиво закопанських кілька листків, та дзвіночків, а решта, то чисто ґуцульські розети та инше, забране живцем з ґуцульських орнаментів проф. Ковачом, та врешті сьмішно сфантазовані когути і їм подібні сотворіня божі. Але се справа, котра нас зовсїм не обходить, яка там закопанщина. Тільки пощо її впроваджувати до коломийської школи, коли обовязком тої школи є обробляти стиль о много богатїйший, стиль сьвітової слави, стиль ґуцульський. Але прийшов панок — директор, котрий з ґуцульщини нїчого не знає, так він собі вводить закопанщину. З сего бачимо, що шкільні власти не дають директора відповідного для школи і населеня, тільки школу уладжують відповідно для пана директора. Се перші овочі розширеня власти краєвої ради шкільної і ся зміна поступила за відомостю і апробатою пана інспектора Стефановича. Для пана Руткоського можна другу школу поставити в Закопанім, а коломийську нехай би покинув, бо він не для неї. Але панам інспекторам та иншим покровителям шкільним видно ходить о те, аби польський стиль та польську культуру плекати. А

що там займатись гайдамацькими орнаментами. Говорить один з учителів, до ученика Русина по руськи. Зачув се Уступський, той з Закопаного, що прийшов на місце д. Білецького, тай до того учителя каже: „Panie: Co pan po rusku rozmawia? To nie wolno! Tu mowa urzędowa polska". Здаєсь ще мав сказати: „Ja w przyszłości na to nie pozwolę". Зайда доперва прийшов, щей не осьміливсь як слід, а які він вже роги показує. Видно — чує добрі плечі за собою. Ми мусимо рішучо домагатись заведеня руської мови викладової, та щоби школа розвивала гуцульський стиль, для котрого її в початках призначено. Нам не можна на се байдужно дивитись, ми мусимо постояти за такою справою. Нам дорога наша орнаментика, наш стиль, наша культура, та школа котру нам призначено. І не сьміє перший ліпший панок прийти, та робити зі школи що йому подобаєсь. Подивім ся на маленьку школу виробів деревляних у Вижниці, котру перед кількома літами заложив буковинський виділ краєвий. Там нема техніків, нема артистів, нема ц. к. професорів, там самі учителї гуцули, а які вироби тої школи... Клякати перед ними. Се цьвіт краси й артизму нашої гуцульщини. Ми мусимо старатись, крім заведеня руської мови, та призначеня школи виключно для гуцульського промислу, також о перенесене її до Косова або Жабя. Там для такої школи місце, а не Коломия. Там кождий учитель і ученик, буде стрічав ся на кождім кроці з Гуцулами та їх орнаментами. В такім Жабю цілком иншим вітром повіяло би в школі, тай і гуцульський промисл домашний не малий хосен мав би зі школи. Може така школа бути в селі Закопанім, може бути і в Жабю або Косові. Сеї справи наша суспільність мусить допильнувати, та рішучо домагатись, а маю надію що сею справою займуть ся також наші парляментарні посли у Відни, бо промисл нашого народу і промислове шкільництво се незвичайно важна справа для нашого розвитку. — *Остап Білоскурський.*

— **Наша правописність в практиці.** Одержуємо до поміщеня отсе письмо: Дня 12. с. м. на зелізничім двірци в Судовій Вишни їдучи до Львова, зажадав я при касі від урядника руху руського білету, а не одержавши його, зажадав книжки жалоб. Урядник відмовив менї сего, а по довших переговорах з ним звелів менї прийти до бюра. Там сказав до мене, що „рускіх білєтуф не било єщє на сьвєцє і не бедзє". Коли я зажадав, щоби він говорив до руської сторони по руськи, відповів менї, що по руськи не розуміє і не думає вчити ся руської мови. Відтак казав менї забирати ся з уряду, і коли я не вийду сам, то скаже мене викинути. Я сказав йому ще раз, що жадаю книжки жалоб, і тоді він почав брутально випихати мене з уряду. Прошу отже ц. к. дирекцию зелізниць, щоби занялась сею справою і поучила згаданого урядника руху з Судової Вишні, як має поводитись зі сторонами. — *Роман Щирба*, ученик акад. гім. у Львові.

— **Польсько-кацапська „сдєлка".** В яких ласках тепер наші кацапи у Поляків, сьвідчить польсько-кацапська „сдєлка" в Перемишлянщині з нагоди вибору овіночної комісії для виміру особисто-доходового податку. Презес повітового виділу А. Третер розіслав до всіх виборців письмо, в котрім проповує вибір „ks. Grzegorza Karmelity і Stanisława Tokarskiego". Як звісно, ks. Grzegorz Karmalita се „мастистий" кацапський діяч в Перемишлянщині, а Stanisław Tokarski редактор русиноїдно-брукове-порнографічного „Gońc-a polsk-ого". Гарну пару пропонують польські протектори на заступників інтересів руських податників в Перемишляншині! Нехай же сьвідомий руський загал покаже, як цінить сю польсько-кацапську „сдєлку".

— **Компромітация пос. Томашевського.** Посол з пятого виборчого округа у Львові, д-р Томашевський, скликав в пятницю вечером в сали польського товариства педагогічного довірочні збори, щоб зложити звіт із своєї „дїяльности" в парляментї. На 1.500 розісланих запрошень явило ся тільки 60 осіб, щоб довідати ся, що польське „коло" нїчого від правительства здобути не могло. Колиж так дальше буде — говорив бесїдник — коло, котре абсолютно на дорогу опозициї вийти не може, бо тодї правительство опре ся на Русинах людовцях і сіоністах, буде приневолене усунути бар. Бека і „постарати ся" о инше правительство. Дальше дізнали ся слухачі, що презес польського „кола", Гломбінський се „сьвєнта особа" для польського народу, та що політика польського „кола" єдино „спасительна". На се забрав голос оден з присутних виборців, п. Шалїт, соціяльний демократ, і піддав балаканину вшехпольського посла безпощадній критицї, вказуючи на се, що польське „коло" противить ся заведеню загального права голосованя до сойму і веде політику всупереч найжизненнїйшим інтересам робучого населеня. На численні заміти п. Шалїта, поперті неопрокидними аргументами, д-р Томашевський відповідав дуже незугарно, аж вкінци, признавши свою безсильність, сказав: „bo też socyaliści występują z tak zasadniczą krytyką, że biedny (дослівно) poseł rzeczywiście nie jest w stanie odpowiadać". Скінчилось на тім, що п. Шалїт поставив внесене о уділене п. Томашевському недовіря і присутні були би се внесене признали, але предсідатель зборів, почтовий радник Холодецький, уратував ситуацию тим способом, що замкнув збори, не піддаючи внесеня під голосованє.

— **Двобій.** У Відни відбув ся в пятницю між редактором „Czernowitzer Tagblatt-y", Клїгером, а послом д-ром Ончулом двобій на шаблї. Ончул одержав рани в голову, руку і груди, а Клїгер в голову. Причиною двобою була звісна афера в кульоарах буковинського сойму, коли Ончул ударив Клїгера.

— **Убийство.** З Будзанова доносять: Двірський наймит Іван Праник убив в ночи колом, виломаним з плота, Льва Прухняка. Стало ся то, як впевнює Проник через похибку, бо він засїв ся був на ишого міщанина, Володислава Шозду, а тимчасом надійшов Прухняк і Проник убив його серед темноти.

— **Новий інспектор шкіл.** Міністер просьвіти утворив посаду краєвого інспектора шкіл для науки рільництва в народних школах і мужеських учительських семинариях в Галичині від 1. липня с. р.

— **Випадки і катастрофи.** З Льондону доносять, що в кінематографічнім театрі в Борнелї вибухла в часі представленя паніка. Дїти, що сидїли на галереї, нагло пустили ся стрімкими сходами долів, щоб заняти на долині вільні місця. На нещасте дїти, що були на самім передї, попадали, на них почали валити ся дальші, наслїдком чого всї зняли великий крик. Публика, не знаючи в чім дїло, стала в переполосї тиснути ся до виходу і подоптала 16 дїтий на смерть, а 6 осіб потерпіло тяжкі рани. — З Ню-Йорку доносять, що онодї знищив там пожар 13-поверховий будинок. Багато людий мало стратити житє, а богато ранено. Трийцять огневих сторожів мало засипати румовище. — З Парижа доносять, що на ставі в Бульонськім лїску в часі совганки заломив ся лїд і оден чоловік упав у воду, коли инші поспішили йому на поміч, лїд заломив ся дальше і кільканайцять осіб утонуло. — В Боертовн, в Пенсильванії, вибух в театрі підчас представленя пожар, причім погибло поверх 50 осіб, переважно женщин і дїтий.

— **Електричність в сїльськім господарстві.** Чим раз більше примінене електричної енергії позволяє припускати, що незабаром буде вона заведена як моторова сила також в сїльськім господарстві, не лиш більшім, але й малім. Доси стає тому на перешкоді головно відраза сїльського населеня до всяких новин. Однак не можна сумнївати ся, що та відраза буде поволи щезати, особливо коли удасть ся доставляти електричної енергії по низьких цінах. Цїкаві з того огляду замітки подає Р. Пете (Pöthe) в часописи Elektrotechnischer Anzeiger. Виходить він із становища, що сїльське господарство може продукувати електричну енергію при помочи вітру і води. Вітраки і млинські колеса порушувані водою доставляють вже від давна сили до меленя збіжа і т. п.; отже ходить тільки о се, щоби перемінити їх в розгонові жерела електричних моторів. Проби, які роблено в тім напрямі в Данії, видали як найлїпші вислїди. Найбільшу трудність справляє безнастанна змінчивість сили і напряму вітру. Усуненем тої трудности заняли ся інжінїри а Француз професор Лякур (La Cour) зладив штудерний прилад, який автоматично примінює рух динамо-машини до кождої сили вітру. Основою того „електричного млина" є так званий струєвий ключ. Зладжений він з магнесу, уміщеного в посудї з живим сріблом і творить контакт між динамо-машиною а вітровим мотором та є рівночасно регулятором. Проби виказали, що такі мотори дають в лїтї далеко більше електричної енергії ніж в зимі, а се для сїльського господарства незвичайно важна річ. Рівночасно зробили техніки значні поступи в конструкциї водних моторів, примінюючи т. зв. подвійну турбіну. Се позваляє витворювати електричність при всякім стані води. Деякі нїмецькі села користають також з електричности доставленої з поблизьких міст, при чім кошт електричної енергії, ужитої до порушуваня рільничих машин, значно менший ніж кошт робітника. І в тім напрямі техніка поробила значні улїпшеня, конструюючи прим. нові трансформатори електричної струї. Згаданий автор впевнює, що вже незабаром примінене електричної енергії в сїльськім господарстві мусить розповсюднити ся і довести до великих змін в теперішній системі господарки.

— **Дрібні вісти.** Цїсар надав окружному інспекторови в Кіцмани, Ілярiонови Стратичукови золотий хрест заслуги з короною. — З Копенгаги доносять, що там помер визначний письменник Гольду-Брахман, оден з лїпших сучасних новелістів. — В Чернівцях застрайкували вчера різники тому, що магістрат оподатковував ті части худоби, які доси були вільні від податку. Магістрат загрозив що як страйк не скінчить ся до кількох днїв, розпічне різати худобу у власній управі. — На полях коло ул. Крижової у Львові знайдено в понедїлок рано трупа якогось Людвіковського, страшно покаліченого. Показало ся, що він утїк в неділю по полудни з заведеня для божевільних в Кульпаркові, імовірно наслїдком знущаня над ним вязнїв, а відтак серед снїгу замерз. — В школї скарбової сторожі під Львовом повісив ся ученик тоїж школи, Кулїнський, замкнений до арешту зе явусь службову провину. — Чеські газети доносять, що в цїли демонстрациї за виборчим правом для женщин чеські соціялісти ухвалили поставити дві жіночі кандидатури, а то жінки професора Масарика і жінки посла Штайнера. — Львівська полїция арештувала Росиянина Колю Ященкова, котрий зголосив ся до російського конзуля Пустошкина, заявляючи, що революційна партия вислала його убити конзуля, та просив, щоб вислав його куда-небудь, тїльки не до Росиї, бо туди нема по що вертати. Ященков хотїв очевидячки виманити від конзуля якусь запомогу. — У Львові застрілив ся онодїшної ночи під дверми своїх товаришів при ул. Кадецькій студент политехніки, Мавр. Бертольді з причин грудної недуги. — З Брукселї доносять, що бельгійський король Леопольд, знаний з безнастанних любовних афер, занепав на слабість „gangrena sanilis". — З Чорної коло Львова доносять, що тамошна почтова експедиторка, Мария Кетер, утїкла, здефравдувавши 5 000 корон. — В громадах Клепарові і Семянівцї львівського повіта провірено урядово шкарлятину, наслїдком чого міський фізикат остерігає публику, щоб не стикали ся з мешканцями тих громад, головнож щоб не куповала від них споживчих артикулів. — У Вербіжи нижнім коломийського повіта входить в житє з днем 16 с. м. почтовий уряд. — В Чернівцях застрілив ся концепіст краєвого правительства, Бруно Тітінгер, син тамошного мілїонера, програвши 36.000 корон в картянім клюбі. — Наш земляк п. Александер Носалевич, звісний оперовий артист, співав тепер в театрі в Норимбергії.

Оповістки:

Календар. Завтра, четвер: Малахії прор. (лат. Маркила папи). Позавтра, в пятницю: Собор. 70 Апост. (лат. Антонія пустин.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторські сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру Коломиї.** Саля „Каси щадничої". Початок о год. 7·30 вечером.

В четвер дня 16. сїчня 1908 „Корисна посада", голосна комедия в 5 дїях М. Островського.

В пятницю дня 17. сїчня 1908. „Катерина", опера в 3 дїях Аркаса.

В суботу дня 18. сїчня нема представленя.

В неділю дня 19. сїчня 1908 „Серед бурі", історична драма зі сьпівами в 5 дїях Б. Грінченка.

☐ **Перший баль українських медиків у Львові** відбуде ся дня 4. лютого в салї „Народного Дому".

☐ **Сьвяточний вокально-музикальний обхід** при співучасти панї: д-ра Нусбрехерової, Іммердаверівної, Щедрович-Ганкевичевої, Гольдгаммерівної і панів арт. опери Г. Гусса, д-ра Л. Ляндава, Д. Вінїца, а також хору товариства „Бандурист" устроює в суботу, 18 сїчня с. р. у Львові в салї тов. „Яд Харузім" (ул. Бернштайна, 11) місцевий комітет жидівської соціяльно-демократичної партиї в 10 лїтній ювилей дїяльности жидівської соц.-дем. партиї „Бунд" в Росиї. Відчит виголосить п-ні д-р Тетяна Грігоровіч з Чернівців. Початок о 3 год по пол. Цїни місць: крісло 1-рядне 1 кор., 2-рядне 60 сот., вступ на салю і галерию 40 сот.

☐ З тов. **„Воля" у Львові.** Систематичні виклади соціялїзму буде мав Микола Гачкевич в товаристві „Воля" у Львові, ул. Ліндого ч. 2. Виклади ті, безплатні, будуть відбувати ся вечерами два рази в тижни і потревають кілька тижнів. Перший виклад буде в понедїлок, 20. сїчня с. р., о годині 7·30. Вписи принимає щоденно вечером п. П. Буняк в льокали товариства. — Вечерок з танцями уряджує тов. „Воля" у Львові, в суботу дня 18. сїчня с. р. в комнатах товариства при ул. Ліндого ч. 2. На вечерку тім промовить Микола Ганкевич. Початок о год. 8·30 вечером. Вступ 50 сот.

☐ **В Мостисках** відбуде ся дня 1. лютого с. р. концерт, а відтак товариські забави з танцями, в домі д-ра Корнера, заходом філії Руського товариства педагогічного. Початок о 7 год. вечером. Весь дохід на будову бурси.

☐ **З Перемишля.** Загальні збори філії „Просьвіти" відбудуть ся в пятницю, дня 24. с. м. о год. 11. перед пол. в сали „Народного Дому".

☐ **З тов. св. Петра.** Загальні збори тов. св. Петра у Львові відбудуть ся 30. с. м. о год. 10. рано в духовній семинарії, а в разї браку комплету, того самого дня і в тім самім льокали о год. 3. пополудни.

☐ **З Брідщини.** Кандидатами до оцїночної комісиї з III. виборчого круга є о. Николай Герасимович з Лешнева, о. Петро Мінко з Шнирева, о. Николай Демчинський з Бірявців, а заступник о. Іван Мриглодович з Дитківців. Картки голосованя з легітимациями належить висилати почтою перед 17. сїчня до староства в Бродах.

☐ **Із Сокаля.** При виборах до оцїночної комісиї для виміру особисто-доходового податку взиваємо всїх виборців Русинів з III кола голосувати лише на отсю компромісову лїсту: на о. Івана Матвіяса, пароха з Яструбич, д-ра Едварда Еберзона, кандидата адвокатури в Сокали, д-ра Самуеля Френкля, адвоката в Сокали, яко на членів комісиї, а на д-ра Романа Перфецького, кандидата адвокатури в Сокали і п. Антона Каравана, властителя реальности в Сокали, яко заступників членів комісиї. Взиваємо заразом, щоб всї виборцї Русини з III. кола найдальше до 16-ого с. м. зложили або надіслали до канцелярії адв. Петра Лїнинського в Сокали свої карти легітимаційні і підписані собою карти до голосованя, а на кождий випадок в дни виборів т. є. 17. б. м. віддали свої голоси лиш на подану висше лїсту. — *Виділ „Руської Ради" в Сокали.*

☐ **В Ланьцутї** устроює кружок тамошних Русинів дня 19. с. м. в сали „Сокола" йорданський вечер, в програму котрого входять між иншим фантова льотерия і забава з танцями. Початок о год. 8·30 вечером.

☐ **З господарсько-промислової комісиї товариства „Просьвіта" у Львові.** Плєнарне засїданє господарсько-промислової комісиї товариства „Просьвіта" відбуде ся дня 5. лютого с. р. о годині 4. по полудни в сали засїдань товариства „Просьвіти" у Львові (Ринок ч. 10. I. поверх) з отсим порядком нарад:

1) Звіт з дотеперішної дїяльности комісиї; 2) справа крыя будинків огнетревалим материялом; 3) організация економічно-просьвітної роботи по філіях і читальнях; 4) примінене плеканя худоби до місцевих условин і сучасних вимог торговельних; 5) внесенє учасників. Повисші теми зволять філіяльні виділи передискутувати наперед з делєгатами читалень, придержуючись отсих точок, около яких буде відтак вести ся дискусия на плєнарнім засїданю. — До 1) а) Чи поміч повітових виділів удїлюванєм кредиту на закупно дахівок вистарчаюча для селян, які після постанов краєвого закона мають крити свої будинки огнетревалим материялом? б) Як розвинути у нас глиняний промисл в загалї а з окрема фабрикацию дахівок? в) В яких місцевостях поодиноких філіяльних округів можна би приступити до заложеня фабрики дахівок? До 3) а) Причини слабого розвитку читалень. б) Способи трівкого оживленя читалень? в) Якими способами можуть льокальні економічні інституциї і читальні „Просьвіти" себе взаїмно підпирати? г) Що має постановляти регулямін для читалень? г) Як перевести сталу звязь читалень з філіями? д) Способи успішної економічної робити по філіях? е) Що має постановляти регулямін для філій? з) Чи і які зміни статуту „Просьвіти" були би вказані для успішнійшого веденя економічної роботи? З внесеня могуть прийти під наради і до порішеня лиш ті, що будуть найменше на повних три днї наперед письменно злолошені. В плєнарнім засїданю обовязані взяти участь голови всїх філій, згляднo делєгати філій. За господарсько-промислову комісию товариства „Просьвіти": *Петро Сгоновський* провідник. *Д-р Волод. Загайкевич* секретар.

☐ **Звіт торговельно-промислового товариства „Сокільский Базар"**, стоваришеня, зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові за грудень 1907. В місяци грудни приступили в члени: Вп. Ц. Волянська з Криворівни з 1 удїлом. Стан удїлів з 31. 12. 1907 2673 К, стан щадниці 10540 К, 27 с., стан фонду резервового 152 К Загальне число членів 75 зі 125 деклярованими удїлами на квоту 3125 К. Удїл виносить 25 К, вписове 2 К. Стопа від вкладок 5 процент. Торг в склепі був в місяци грудни о 434 К, 60 с. більший від торгу в грудни 1906. При тій нагоді повідомляємо Вп. Суспільність, що вже вийшов листковий календар на 1908 рік на днї і стоїть з почтовою пересилкою 1 К, 10 с. Також вийшли картки з гербом у всїх красках на хрестики по 20 с. і образи такі самі по 1 К. — *Дирекция „Сокільского Базару" у Львові, ул. Руська ч. 20.*

Бідний ученик промисловой школи в Кракові, Русин, що находить ся в страшнім положеню, бо не має що їсти, ані в що убрати ся, просить милосердних і чужій недоли сочуваючих людий о ласкаві жертви. *Михайло Соломко*, у п. Евг. Твардовського, Краків, Polwsie zwierzynieckie l. 23.

Урядові вісти:

Іменован. Міністер просьвіти іменував радника намісництва Станисл. Зїмного у Львові членом правительственної комісиї іспитової політичного відділу на університеті у Львові.

Краєва рада шкільна надала посади в школах середних слїдуючим професорам і дїйсним учителям: Сал. Мандлеви з Самбора при II. гімн. у Львові; Ант. Стржелєцькому з Бучача в Вадовицях; Генр. Гросманови з Золочева у Львові; Витов. Новакови з Дрогобича в II. польськім гім. в Перемишли; д-рови Зд. Тулїє з реаль. шк. в Тернополи в I. шк. реаль. у Львові; — іменувала дїйсними учителями між иншими суплентів: Фр. Баранського у Львові, Ст. Цебулю в Дрогобичи, Йос. Курча при філ. польськ. гімн. в Тернополи; Носаля в Бучачи; Л. Петринського в I. гімн. польськ. в Станиславові призначуючи його до Сокаля; Ант, Крушельницького з польськ. гімн. в Коломиї, призначуючи його до руської гімназиї в в Станиславові; Ад. Мінніха при I. польськ. гімн. в Перемишли; Юл. Штаршедля в Теребовли. Сем. Копитка в Бродах, Богдана Левицького в руській гімназиї в Коломиї; Юліяна Стєфановича при руській гімназиї у Львові; Г. Штернбаха в Самборі, Ад. Засовського в Дрогобичи; Авр. Мослєра при шк. реальн. в Тернополи, Йос. Борейка в Самборі, Фел. Черівінського при філ. польск. гімназиї в Тернополи; Казим. Венгля при реаль. шк. в Тернополи, призначуючи його до II шк. реаль. у Львові, Ів. Александровича при польск. гімн. в Коломиї; Ів. Оржеховича в Самборі, Ів. Ситницького при реальн. шк. в Тернополи: д-ра Каз. Цєсельського при гімн. в Тернополи. Всї іменованя і перенесеня входять в житє з днем 1 лютого с. р.

Артистичні замітки

„Вихованця", народну комедию Н. А. Янчука відограли вчера аматори львівського „Сокола" так, що і фахові актори не мали би нїчогісінько до сеї гри додати ані відняти. Як гра поодиноких виконавців так і ансамблї виходили дуже добре. На перше місце вибив ся п. Утриско в ролї дяка Харка, що викликував вибухи сьміху серед публики, а всї яви з добре зісьпіваним хором школярів мусїв „бісувати". Так само мусїли повторювати свої співи п. п. Купчинські в ролї Олесї та Семена, а про їх гру можна лиш сказати, що коли розвій їх сценічного талану піде дальше в тім темпі як до тепер, то сокільський театр у Львові буде міг незабаром важити ся на вистави труднїйших творів сценічних. Рівно добрий був п. Гец в ролї приглухуватого свата, відограви його з темпераментом і великим гумором. П. Сироїд в ролї вихованця Омелька вивязав би ся зі своєї задачі ще лїпше, коли б у своїх виступах скотїв покинути уживану ним форму бруталя, а за те перенести бодай частину своєї приватної чемности та делїкатности також і на сцену. Обширнїйшу оцїнку гри других аматорів як пп. Матияшківної, Сороки, Зазуляківної, Пелехівної, Стахівної, Бандрівського та Гутковського застерігаємо собі на будуче, при нагоді більших виступів; тепер же звертаємо ся до аматорської дружини з зазивом, щоби не знеохочувала ся малою фреквенциєю публики так званої фотелевої, але совісними студиями та виставою добірних штук змушували морально фреквентантів каварень та пильзненських ресторанів до відвідуваня сокільского театру. Вкінци одна малесенька просьба до режісериї: будьте так ласкаві і зачинайте вистави... точнїйше.

Б.

Нові книжки і виданя:

◇ **Літературно-науковий Вістник.** Зміст XI-ої книжки (за падолист 1907): Мих. Грушевський: До наших читачів. — Ів. Франко: Перший снїг (поезия). — В. Ко-ий: Національно-територияльні межі України і території инших областий Росії. — Невідомий: Блюдите ся біса полуденнаго (поезия). — В. Винниченко: Студент (оповіданє). — Семенченко: Блїдий місяць із-за хмари (поезия). — Ів. Франко: Іван Тобилевич. — Василь Мова (Лиманський): Стане гніздо і молоді птахи (драматичні образи). — Михайло Жук: Не читай моїх пісень сумних (поезия). — Мих. Лозинський: Два інтернаціональні робітницькі конгреси. — Ів. Франко: Середнї віки і їх поет. — Міріян Гаррі: Здобуттє Єрусалима (роман). — Ф. Матушевський: З українського життя. — Закордонний: За границею. — Бібліографія. — Книжки надіслані до редакції. — Відозва видавництва ім. Герцена на користь безробітних. — Оголошеня.

◇ **Збірник фільольогічної секциї Наук. Тов-а ім. Шевченка Т. X. Розвідки Михайла Драгоманова** про українську народню словесність і письменство. Зладив М. Павлик. Т. IV. У Львові, 1907. — Сторін 399 і 18 ілюстрациї

◇ **Наук. Тов-о ім. Шевченка. Комісия етнографічна. Матеріяли до українсько-руської етнольогії.** Т. IX. Львів, 1907. — Сторін 144.

◇ **Українсько-руська Бібліотека. Видає фільольогічна секция Наук. Тов-а ім. Шевченка. Том VI. Твори Тараса Щевченка.** Кобзарь. Том I. (1838—1847) у Львові, 1908. — Сторін 439; ціна брошурованого примірника 3 кор.

◇ **Недїля, образковий Календарь на переступный рокъ 1908 имѣющій 766 дней.** Составилъ Мих. Врабель. Рокъ I. Будапештъ 1908. — Сторін 72; ціна 50 сот.

Померли:

Густав Дроздовський, парох в Кийданцях збараського повіта, наділений крилошанськими відзнаками, упокоїв ся дня 1 с. м. в 54 році житя а 30 сьвященьства. В. й. п.!

Русини!

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд

Зібрані датки слати до Адміністрациї „Дїла" яка доручить їх куда треба.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 15. сїчня 1908.

Зелїзничий рух.

Станиславів. (Т. К. Б.). Загальний рух на східно-галицькім шляху Вигнанка-Тересин-Скала привернено з нинїшним днем потягами 3853/3753 і 3754 3854; потяги тої лїнії будуть доїздити до Чорткова.

Справа Холмщини.

Варшава. (Тел. прив.). Супроти проєкту відлученя Холмщини від польського королївства поручила тамошна православна консисторія духовенству, щоб воно в своїй дїяльности місийній поводило ся дуже обережно та незвичайною ревностию не викликувало серед населеня неохоти до відлученя Холмщини. Крім сего поручено в церковних проповідях освоювати постепенно населенє з конечністю відлученя, вказуючи при тім на материяльні користи, якеб могло принести те відлученє.

Революция в Мароко.

Париж. (Ткб.) З Мадриду доносять: Розійшла ся звістка, що Мулєй Гафід віднїс ся до держав, підписаних на актї Альгешірас і просить їх, щоби його признано султаном. Франция, Англія і Еспанія на разї не будуть відповідати на сю ноту.

Париж. (Ткб.) З Мадриду доносять, що французький міністер заграничних справ Пішон порозумівав ся з еспанським міністром заграничних справ що-до спільної акциї в цїли удержаня порядку в мароканських портах.

☞ ВЖЕ ДРУКУЄТЬ СЯ ПРАЦЯ ☜

Михайла Лозинського п. н.

„Польський і руський революційний рух і Україна"

Отся праця дає історичний огляд польського і руського (русскаго) революційного руху від початку 19-го століття аж до наших днїв, звертаючи особливо увагу на становище польських і руських революційних груп до українського питаня.

Передплата на сю працю, що обіймати-ме коло 15 аркушів друку, виносить 3 кор. Передплатники дістануть як безплатний додаток иншу працю того-ж автора п. н. „Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі". В цїли урегульованя накладу просить ся о як найшвидше надсиланє передплати на адресу автора: Львів, вул. Гавснера 14.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Гі де Мопасан.

2)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Він здіймав з неї перстені один по другім, а коли прийшла черга на обручку, він сказав підсьміхаючись:

— Се символ права. Поклоним ся!

— Не говоріть дурниць! — відповіла вона трохи уражена.

Він був все іронічного усцособленя і любив так як всї Французи додавати трохи кепкування до найповажнїйших справ і почувань; і він нераз вражав її нехотячи через те, що загонив ся своїм жартом за далеко і перейшов границю сьвятих департаментів, як він мовляв. Особливо гнївала ся вона, коли він говорив свобідно та жартобливо про їх довгі відносини, називаючи їх найгарнїйшим приміром любови девятнайцятого віку.

Вона спитала ся по хвилї мовчаня:

— Ви запровадите мене і Анетту на виставу образів, правда?

— Очивидно.

Тодї зачала розпитувати його про найлїпші образи найблизшого Сальону, що мав бути отворений за два тижнї.

Нараз вона пригадала собі мабуть якусь справу до полагодженя:

— Дайте менї мій черевик. Я мушу іти.

Він бавив ся її черевиком, задумавши ся о чімсь, і в розсїяню обертав його в руках на всї сторони.

На її жаданє він схилив ся, поцїлував ногу, що зависла непорушно між диваном а сукнею, а відтак обув її; а пані Гілєруа встала і пішла до стола, де лежали всїлякі папери, поотвирані листи давнї і сьвїжі побіч артистичного каламаря, де висихало старе чорнило. Вона оглянула се все цїкаво, пересувала листи та підносила їх, щоби прочитати зі споду.

— Ви менї зіпсуєте мій непорядок — сказав він наближаючись до неї.

Не відповідаючи на се, вона спитала ся:

— Хто се хоче купити Вашу „Купіль"?

— Якийсь незнакомий Американин.

— А Ви вже згодили ся що до цїни за „Сьпівачку вулиці"?

— Вже. Десять тисячів.

— Ви добре зробили. Се гарний образ, але не виїмковий. До побаченя, мій дорогий!

І вона надставила лице, а він доторкнув ся його спокійним поцїлуєм; відтак сховала ся вона за портиєрою, сказавши ще вперед півголосом:

— Отже в пятницю, о осмій годинї. Я не хочу, щоби Ви мене відпроваджували. Ви знаєте чому. До побаченя!

Коли вона відійшла, він закурив цигаретку і зачав ходити широкими кроками по своїм ательє. Цїла минувшість їх відносин розвинула ся тепер перед його очима. Він пригадував собі всї давнї забутї подробицї, сполучав їх разом та любував ся в своїй самотї сими дорогими споминами.

Се було тодї, коли він наче зьвізда заясьнїв на артистичному горизонтї Парижа, коли то малярі оволодїли всею публикою та занимали цїлу дїльницю величавих палат, зароблених кількома потягами кистя.

По поворотї з Риму в 1864 р. Бертен малював кілька років без поводженя і без слави; нараз в 1868 роцї виставив він свою „Клєопатру" і в кількох днях критика і публика винесли його аж під хмари.

В 1872 р. по війнї, коли смерть Генриха Рено окрила всїх співтоваришів нїмбом слави, „Йокаста" помисл вельми сьмілий, поставила Бертена в рядї новаторів, хотяй зручне і оригінальне виконанє подобало ся навіть академікам. В 1873 р., вернуваши з Африки, намалював він „Жидівку з Альгеру" і здобув нею медаль „hors concours"; а портрет княгинї де Салїя, в 1874 р. дав йому в високих кругах славу найлїпшого портретиста цїлої епохи. Від тої хвилї він став улюбленим малярем Парижанок, найзручнїйшим і найгенїяльнїйшим товмачем їх вдачі, їх граций і елєганцій. За кілька місяців всї визначнїйші пані Парижа мали собі за велике щастє, коли він схотїв їх портретувати. Він був доволї неприступний і казав собі платити дуже дорого.

— Про що Ви думали?

— Шукаю теми до образу.

— Що Ви робили сими днями?

Він мусїв розказувати їй про всї візити, всї обіди і всї суаре, всякі розмови і сплетнї. Вони впрочім інтересували ся рівно всїми тими маловажними і фамілїярними річами аристократичного сьвіта. Дрібні ривалїзациї, звісні або лише додумані звязи, загально приняті осуди тих самих осіб, тих самих подій і тих самих думок, все те занимало і потапало їх уми в сїй закаламученій та розбурханій ріцї, що зветь ся париським житєм. Знаючи всїх в цїлім аристократичнім сьвітї, він як артист, що мав вступ до всїх сальонів, вона як елєґантна жінка консервативного посла, були вони вправлені в тім спортї нїжної, банальної, солодко злобної, непотрібно бистроумної, вульгарно дистингованої конверзациї французької, що дає специяльну і дуже завидувану славу всїм тим, що їх язик наломив ся до сего обмовного базїканя.

— Коли прийдете до нас на обід? — спитала вона нараз.

— Коли схочете. Скажіть Ваш день.

— В пятницю. Буду мати у себе княгиню де Мортемен, панство Корбель і пана Мізадіє; з нагоди повороту моєї донечки, що приїжджає нинї вечером. Але не кажіть сего нїкому, се тайна.

— Я прийду, розуміють ся. Дуже мене се тїшить, що я знов побачу Анетту. Я вже не видїв її три роки.

— Дїйсно, вже три роки!

Виховувана з початку в Парижи у родичів, вона була останною пристрастю своєї майже слїпої бабунї, пані Параден, що мешкала через цїлий рік в посїлости свого зятя на замку в Ронсієр в департаментї Ере. Малу-помалу бабуня задержувала чим раз довше дитину при собі; а що панство Гілєруа перебували майже половину свого жита в сїй посїлости, де їх вічно прикликували рільничі та виборчі інтереси, отже вони лишили там остаточно дочку на сталий побут, тим більше, що сама вона волїла веселе та жваве житє на селї як монаше в містї.

Через три роки вона навіть ані разу не заглянула до міста, бо графиня воліла держати її зовсїм з далека від Парижа, щоби не розбудити у неї яких нових бажань, заки ще прийде час впровадити її в сьвіт. Пані Гілєруа післала їй на село дві гаразд удипльомовані учительки і їздила сама дуже часто до своєї мами та дочки. Анетта була впрочім потрібна на селї з огляду на стареньку бабуню.

Давнїйше переживав Оліве Бертен що року шість або вісїм тижнїв в Ронсієр; але від трех лїт ревматизми тягали його по далеких містах купелевих, а ті знов так сильно розбудили в ньому привязанє до Парижа, що він не був в силї розлучити ся з ним, як лише вернув домів.

Після пляну мала панна Анетта вернути до Парижа доперва в осени, але її батько задумав нараз видати її за-муж і хотїв спровадити її, щоби вона сейчас познакомила ся з маркізом де Фарандаль, що мав стати її нареченим. Сю комбінацию держано в великій тайнї, а пані Гілєруа повірила її самому лише Бертенови.

А він запитав ся:

— Отже постанова Вашого мужа вже порішена?

— Вже; після мене се дуже щаслива думка.

І вони зачали балакати про иньші річи.

Вона вернула до малярства і хотїла намовити його, щоби вималював Ісуса Христа. Він завважав, що вже того досить на сьвітї; але вона завзяла ся та стояла при своїм кріпко.

— Якби я вміла рисувати, то я би Вам показала мою думку; се було-би щось зовсїм нового і дуже сьмілого. Ісуса знимають з хреста, а той що відчіпив йому руки, випустив цїлу горішну часть тїла. Він падає, а товпа підчесла руки, щоби його задержати. Розумієте?

Він розумів і сей помисл видав ся йому навіть оригінальним, але яко модернїст не хотїв малювати того рода образів. Пані Гілєруа сидїла вигідно на дивані, а одна її нога звисала свобідно, обута в маленький черевичок і прозору панчошку.

— Дивіть, дивіть — крикнув Бертен — ось що треба малювати, ось житє: стопа женщини на краю сукнї! Всьо можна вложити в такий образ: правду, бажанє, поезию. Нема нїчого нїжнїйшого, нїчого гарнїйшого як стопа женщини; а яка таємничість: нога схована, закрита, а преціньо додумана під сукнею!

Сївши на земли по турецьки, він здіймив черевичок, а боса нога кидала ся наче яке звинне звірятко.

Бертен повторяв:

— Якеж то гарне, яке нїжне, а більше має змісту як рука. Покажіть менї руку, Ані!

Вона мала довгі рукавички, що сягали аж до лїктя. Вхопивши в горі за край одної рукавички, вона зсунула її, відвертаючи її на другий бік, так бк то стягаєть ся шкіру з вужа. І показало ся ялїде, товсте, округле рамя в цїлій своїй відважній наготї.

(*Дальше буде.*)

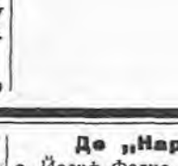

КОНКУРС.

Гобовний Видїл „Просьвіта" у Львові розписує отсим конкурс на слїдуючі одноразові запомоги стипендийні на рік 1908:

1) На 1 запомогу з фонду стипендийного ім. **Тараса Шевченка** в квотї 200 К. О сю запомогу можуть убігати ся перед всїм убогі талановиті літерати і артисти руської народности, як також убога талановита молодіж руської народности, що по укінченю шкіл висших віддає ся специяльним студиям науковим.

2) на 1 запомогу з фонду стипендийного ім. **Теодора Качали** в квотї 240 К, призначену для сина селянина-господаря руської народности, ученика шкіл середних або студента університету з цензурами в сьвідоцтві переважно відзначаючими, взглядно добрими кольоквіями.

3) на 10 запомог з фонду стипендийного ім. **Станислава Новосада** по 240 К, призначених для учеників шкіл середних.

4) на 10 запомог з фонду стипендийного ім. **Станислава Новосада** по 240 К, призначених для учениць шкіл середних. [При запомогах під 3) і 4) мають першенство сироти по руських сьвященниках].

5) на 5 запомог з фонду запомогового ім. **Михайла Спожарського** по 180 К, призначених для убогих учеників низших кляс гімназияльних, синів руських сьвящеників з Галичини і Буковини

6) на 2 запомоги з фонду стипендийного ім. **Ольги з Гузарів Левицької**, по 24 К для учеників VII. або VIII. кляси руської львівської гімназиї, що суть а) бідними сиротами, б) відбували доси науку безперервно в одній з руських гімназий в Галичині, в) з руської мови мають поступ дуже добрий та віддають ся науцї сеї мови з замилуванєм (що має посьвідчати дотичний учитель).

Поданя о наданє повищих запомог стипендийних, заосмотрені в сьвідоцтво убожества і сьвідоцтва шкільні, належить вносити до Головного Видїлу Товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10) належить до 15. лютого 1908

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта".

Петро Огоновський, голова. *Д-р Іван Брик*, секретар.

Торговельні вісти.

Цїна безрог. *Відень 15 сїчня.* На вивїзний торг пригнано 15 864 штук. З того було галицьких безрог 7 829. Плачено за тучені по 102 до 104 сот., а за молоді по 90 до 98 сот. за кільограм живої ваги

Будапешт 15 1. Цїна збіжа.

Пшениця на цьвітень	12·69	до 12·70
Жито „ „	11·25	до 11·26
Овес „ „	8·22	до 8·23
Кукуруза на май	6·98	до 6·99
Ріпак на серпень	16·30	до 16·40

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Успособленє: спокійне. Погода: мрачно.

Оголошеня.

— Руська артистично-слюсарська робітня ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові, ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкцийно-будівельного. Виконанє старанне, совістне і точне. Цїни дуже уміркованї. 89

ПОДЯКА. Неумолима судьба, за волею Всевишнього вирвала нам з помежи кружка родинного найдорожшого мужа і отця п. Фелїкса Хомяка, старшого офіциала судового. Похорон тїлених останків відбув ся дня 6 сїчня 1908 в Камінцї стр., при численній участи народа і сьвящеників, що поспішили почтити память покійного і віддати йому послїдну прислугу. Опечалена родина, в глубокім жалю, складає сим найсердечнїйшу подяку Високопреподобному отцю деканови Михайлу Цегельському, отцям Бордиянови, Сивенькому і Алексевичови за віддане покійному послїдної прислуги, а отцю Ал. Даниловичеви за відправленє парастасу; пану Старкевичови, начальникови суду, котрий звільнив навіть цїлий перзонал судовий ради памяти покійного і панам судиям Петрушевичови і Дунїкевичеви, що несли помічь опечаленій вдові; пані Ю. Моравецькій за слова потїхи та пану д-ру Олійникови за старанну опіку в часї недуги. Високопреподобному отцю дек Цегельському особлину складаєм подяку за ревну дбалість про хорого, заосмотренє сьвятїйшими Тайнами і прашальну бесїду над могилою. Всїм участникам похорону сердечне Спасибіг!

Анна з Чемериньских Хомякова вдова, *Ярослава*, донька і родина 118 1—1

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слївіньский, Львів, Коперника 16.** Цїни услівій продажі дуже приступні. 1246 33 ?

До „Народної Гостинниці" приїхали 19. І. 1908. о. Йосиф Фолис, Скнилів; о. Корнель Лотоцький. Литвинів; Сидір Ваньо, Камінка струмілова; о. Іван Королюк, Чемериниці; Зенон Носковський, Болшівці; Дмитро Склепкович, Поморяни; Микола Стадник, Перемишль; Тарас Долинський, Броди; Іван Павлусевич, Довга войнилівська; Михайлина Соллогуб, Неслухів; Еміль Березинський, Самбір; Михайло Кухарський, Жовква.

Надіслане.

Інститут механїчно лїчничий

ЗАНДЕРОВСЬКИИ

при ул. Романовича 3. (ріг Фредри і пл. Академічної) отворений від год. 12—1 і 4—5. 104 3—3

Коперницкий і Сын

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька І.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім вибори окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

Потребую інструктора або інструкторки до хлопчика в II той кляси нормальної. Услівя помешкане харч і правє (без прасованя) і 12 кор. місячно. о. Николай Іванусів парох Лопівки п. Бадигород. 119 1 3

Рутинований інструктор совістний недагог прийме лекцию сейчас або з початком півроча. Приготовляє внимянто приватистів і приватистки. За іспит ручить. Ласкаві зголошеня: Слухач прав, Самбір, Poste restante. 117 1—3

Торговля товарів корінних В. Свища в Надвірній прийме зараз хлопця до наука купецької з 2-гої гімназ. кляси або з вищої видїлової. 111 2—3

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 70—2

Лижви всїлякого рода, після вимог найвибагливїйших спортовців, поручає званий в дешевости

Фебус Розенман

ЛЬВІВ

ул. Карла Людвіка 27.

53 6—8

МЕД патока найлучшої якости 5 кільо 5·80 і 6 кор. оплатно. Питні меди домашного виробу, відзначені медалями 5 кільо від 4·80 до 9 кор. оплатно. Мед в власної пасїки може дати лише властитель найбільшої галицької пасїки а подібні оголошеня малих пасїчників суть ложні

Евгеній Біликівський в Збаражи.

81 5—10

Нові муз. твори о. П. Бажаньского

V. Сотня р. н. галиц. мелодий 1 кор.

II. Служба Божа на 4 мішаний голоси 1 кор.

Р. н. музик. **Стиль** (Грамматика) 2 кор.

Довбуш прегарна І нар. муз. Опера фортепян витяг в повній Оркестри в обох р. книгарнях у Львові. 90 3—3

Від 25 лїт славно знаний ПЕРЕПЛЕТНИК ФЕДУНЬО переніс своє заведенє на ул. Оссолиньских ч. 13.

Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнє вгляданє, прошу уприємно також і на дальше о ласкаве довіре і поперте.

З поважанєм

КЛИМ ФЕДУНЬО

3

„Краєвий Союз кредитовий" у ЛЬВОВІ Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Квитанти до побраня	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уділові книжочки	шт „	3 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ на порук.	„ „	2 „
„ „ на коротко речин. пов.	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

Дяка молодого з добрим голосом теноровим потребує вараш Уряд парохіяльний: Цетуля п. Радава коло Ярослава 98 2—3

Прошу завсїгди жадати КРАЄВИИ ВИРІБ **МУНКА одиноке ощадне МИЛА** з „Носорогом" або косою виробу першої галицької парової фабрики мила **ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.** (Заложеної в р. 1846).

Прібки і цїнники даром. 45 8—25

Через ц. к. правительство концесионоване **Інформацийне бюро для всїляких військових справ** як також Військова приготовавча школа до іспитів т. зв. „Intelligenzprüfung" і вступних до військових шкіл емеритованого підполковника

Кароля Н. Нагліка

Львів, улиця Пекарська ч. 37. 106

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісїмки і коштує річно лише 6 кор. Кождий сьвідомий і інтеліґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, *що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом.* Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Найліпші ЗУБИ американські

імітуючі до непізнання під взглядом форми і барви, без витягання корінів — густово виконані. Направа і переробленє невідповідаючих щок полагоджує ся скоро і дешево.

Спеціяльна техніка штучних зубів без піднебенної плити.

Американські корони, містки, щоки реформові і countinus ґум.

Дентистичне ателіє Ф. УРІХ, Львів, Театральна 7, І. п.

6. довголітний дентист-технік першорядної віденської фірми д-ра Плєснера і Грабковича.

70 Гостий з провінциї полагоджує протягом дня. 3—8

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, постріл (ішіас) і ломаня поручає ся усмерковане натираня, від многих лїт дуже розповсюдненє, многими лїкарями ординованє і авторитетами признанє —

Linimentum Gaultheriae compositum

в правно заревстрованою охоронною маркою

„NERWOL"

хеміка д-ра Юлія Француза, аптикаря в Тернополи. Цїна фляшки 80 сот., 10 фляшок 8 К, не числячи опаковання і оплатно. — Тисячі подяк можна перегляднути. Двічи на день почтова висилка. Набути можна в кождій більшій аптиці, згідно в аптиці хеміка д-ра Юлія Француза в *Тернополи*. У Львові можна дістати в аптиках: Миколяша, Deweche'a, Гая, Лазовского і д-ра Піпеса Поратиньского.

11 75—48

УЧИТЕЛЬ орган руського товариства педагогічного двотижневник педагогічно-шкуковий виходить від 1 червня 1889 р. у Львові ул. Кохановського ч. 15. Прінумерата річна 3 кр. піврічна 1·60 кр. чвертьрічна 80 кр.

Вже вийшов і висилає ся взворотно:

Р. ЗАРИЦЬКОГО

Музичний календарик на 1908 рік.

Календарик на гарнім великовім папері і хорошій окладинці представляє ся вельми принадно; обіймає догідне календарийом в двох красках і цїкаву повість: одинайцять добірних пісень виключно патріотичного вмісту про мішані мужеські та жіночі хори.

Цїна 1 корона, а для давних і нових абонентів лише 80 сотиків (вже з оплатою почти).

Для Воинів, Січий, Соколів і селянських хорів гуртовно значний опуст після умови. Звертає ся особенно увагу інтересованих, що цїлий дохід з сего рочника призначений на цїль так доволї важки, як: фонд будови бурси руського товариства педагогічного у Львові, а то після пляну поданого на окладинці календарика. Прошу поспішити з замовленями, бо наклад дуже обмежений. Адреса видавництва: **Р. Зарицький — Львів — ул. Сикстуська 62.** 100

МЕД-ПАТОКА

в гірських пасїк незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор. franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять в	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9 50
Кракова	7 25	9·45	—	8·45	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·46	5·30	10 30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Ст. Сколівова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3 51	9·40п	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	9·20
Врухович	10·05†	—	8·25	5·30	9·35п
Зимної води	5·50	7·35	1·1	5·25	9·50

З Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·0п	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·30	12 45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6 10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45п	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	8·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·5	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	8 12	11·05	2·28	5·45	8·34п
Врухович	05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·30	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/5 до 10/8 що день буквою д. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 10. Львів, четвер 16. (3. ст. ст.) січня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поляки і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Зрада народу.

„Dziennik polski" в ч. 19 з 13 с. м. приніс п. н. „Roztropne głosy ruskie" таку кореспонденцію з Жидачева:

„На повітовім вічу, скликанім гр. Едмундом Дзєдушицьким, презесом повітової Ради, зібрані під проводом п. Казимира Вінніцького з Турад громадяни повіту, Поляки, Русини і Жиди, вислухавши пориваючих силою і горячим чутєм промов д-ра Андрія Кондратовича, о. Корнила Сеника, гр.-кат. пароха з Бережниці королівської, і д-ра Максиміліяна Ямпольского, ухвалили одноголосно протест проти варварських пруських насильств, сповнюваних на польськім народі, завізване до польської репрезентациї в Відні, щоб вона з цілим натиском змагала до зірвання союза австрийської держави з німецькою, завізване до загалу польської і руської суспільности, щоб він безоглядно бойкотував пруські вироби, і в кінци ухвалено на руки презеса польського кола в Відні переслати подяку всім тим клюбам, що прилучили ся до польського протесту в державній Раді, а також специяльно д-ру Крамаржови і д-ру Маркову. Дуже знаменна була дуже гарна що до форми промова о. Корнила Сеника. Накликав він Русинів, щоб забули на теперь про внутрішні спори з Поляками і виступили солідарно з ними до завзятої боротьби з прусацтвом, бо теперішна варварська діяльність пруської держави є епізодом відвічної боротьби славянського племени з германським. Дальше висловив надію, що два братні народи в Галичині зуміють погодити ся на всіх полях, і по здавленю нерозумного, на шовінізмі та амбіциї одиниць найгірших інстинктах темної товпи опертого українського руху зуміють край довести до цвитучого стану. В тім самім дусі промовляв також і селянин з Рудник Давидяк".

Стільки „Dziennik polski". Таку саму кореспонденцию, а що до виступу о. Сеника навіть в тих самих словах, приносить також „Przegląd" в ч. 9 з 12 с. м. п. н. „Piękne i rozumne wystąpienie ruskiego proboszcza".

Отже, як бачимо з висше описаного виступу о. Сеника в Жидачеві, москвофіли починають вже на провінції ту акцию, яку доси пропагував на своїх шпальтах „Галичанинъ", акцию в цілі польсько-москвофільского порозуміня при надходячих соймових виборах проти українського національного руху.

О. Корнило Сеник, се один з визначних москвофільських провінціональних діячів і москвофільский кандидат в жидачівськім повіті, і його виступ, се кандидатська промова. Треба отже сподівати ся, що й инші москвофільські кандидати виступати муть в тім дусі, і тому ми приглянемо ся близше отсій виборчій програмі москвофільської партиї.

Та програма дасть ся зібрати в три точки: 1) руський нарід повинен забути свої внутрішні спори з Поляками, щоб 2) разом з ними виступити спільно проти прусацтва, а за те 3) жадають москвофіли від Поляків помочи в цілі здавленя українського національного руху.

Забути внутрішні спори з Поляками в хвилі, коли „Rada Narodowa" голосить сьвяту польську війну в цілі здобутя соймових мандатів в руських округах! Накликати наш нарід, щоб супроти того польського походу на руські округи не тільки заховував ся пасивно, але ще й солідаризував ся з Поляками в антипруських виступах, виступав проти пруського насильства над Поляками, забуваючи про насильство Поляків над самим собою! Що за політичне божевіле, відвертати очи власного народу від грозячого йому небезпеченьства, вказувати йому як обєкт боротьби германство в оборонї фантому неістнуючих всеславянських інтересів! Так радити свому народови може або божевільний або зрадник того народу, за проданець його ворогів.

І москвофільська партия, від імени якої виступав о. Сеник, є тим зрадником нашого народу, тим запроданцем його ворогів. Вона без сорому продаєть ся Полякам за ціну помочи в здавленю українського національного руху, з яким вона сама не в силі справити ся, обіцюючи за те Полякам не виносити польсько-руського питаня поза границі Галичини.

Коли взяти під увагу, що всю національну силу і відпорність нашого народу супроти польонізацийної навали на Галицьку Русь творить у український національний рух, то вже саме поборюване українського національного руху треба-б уважати під теперішню хвилю зрадою нашого народу без огляду на те, чи хтось уважає його окремим народом, чи частиною „русскаго народа". Але москвофіли занадто слабі, щоб могли власними силами мірити ся з українським національним рухом. І тому вони шукають помочи у відвічного ворога нашого народу, а щоб дістати ту поміч, вони продають ся тому ворогови, стають його агентами і відвертають очи нашого народу від тої грізної небезпеки, яка загрожує національному істнованю нашого народу з боку польської навали на галицько-руську землю.

Тут вже не ходить о оборону принципу національної окремішности нашого народу в загалї, тільки о те, чи наш нарід має заховати свою національну окремішність від Поляків, чи має бути затоплений польським заливом. Бо милив би ся той, хто думав би, що Поляки, поборовши при помочи москвофілів ту національну силу і відпорність нашого народу, яка проявляєть ся в українським національнім руху, дадуть нашому народови всї національні права в „русской" національній формі. А при тім москвофіли резигнують навіть з боротьби за ті права, обіцюючи Полякам не виносити польсько-руських спорів поза границі краю. А в самім краю Поляки, маючи всю повноту національно-політичної власти, зробили би з нашим народом, що хотїли-б, тим більше, коли-б була ослаблена та національна основа, яка тільки одна може дати національну силу і відпорність нашому народови, — українська національна ідея.

І так москвофіли устами о. Корнила Сеника до краю відкрили свою маску. Відвертаючи, за ціну польської помочи при здавленю українського національного руху, очи нашого народу від польської навали на нашу землю, вони виступили явно як зрадники нашого народу і польські запроданці.

Крайна пора отворити затуманеному москвофільством народови очи на ту зраду його національних інтересів, на яку пішла москвофільська інтелїгенция!

Передвиборчий рух.

Равщина: Передвиборчі збори всїх членів політичного товариства „Равська Руська Рада" і всїх відпоручників з громад політичного повіту Рава-руська відбудуть ся в Раві-руській дня 28. н. ст. січня 1908 о 2-ій годині по полудни в сали „Народного Дому". Прошу о численну участь, щоби остаточно порішити кандидатуру, Най ні-оден Русин член або відпоручник з равського повіту не відтягне ся від участи в сім зібраню. Можна зголошувати кандидатури до видїлу „Равської Руської Ради" на руки підписаного. Членів „Равської Руської Ради" прошу о вплату членських вкладок за роки 1907 і 1908; рівнож прошу всїх Русинів равського повіту о датки на виборчий фонд! Всї руські часописи зволять сю відозву перепечатати! За видїл „Равської Руської Ради" *о. Іван Кипріян, голова* парох в Немирові.

В Немирові відбуде ся передвиборче віче дня 20. н. ст. січня 1908 о 1-ій годині в полудне в церковнім домі, на котре запрошую всїх правиборців немирівського судового повіту. *о. Іван Кипріян.*

Копичинеччина: Подаємо до відомости, що на зборах делєгатів всїх сїл повіту гусятинського дня 11. с. м. в Копичинцях поставлено кандидатуру на посла до сойму Івана Кивелюка ц. к. секретаря суду в Копичинцях.

Болехівщина: Дня 15. с. м. відбула ся в Болехові довірочна нарада головної народ. організациї Болехівщини, на якій поставлено кандидатуру о. Теодора Богачевського, пароха в Голини, на посла до кр. сойму з долинського повіту. Всенародне віче в цілі затвердженя сего рішеня скликує Головна Народна організация на понеділок дня 20. сїчня год. 12 в полудне. На вічу явить ся Вп. о. Теодор Богачевський.

Турчанщина: Збори організаторів в Турці порішили кандидатуру на соймового посла п. Івана Павлюха, господаря з Хащова.

Городенщина: Збори повітові в Городенці 10. с. м. (434 делєгатів) порішили одноголосно кандидатуру на соймового посла в особі Івана Радулякa, госп дара з Глушкова.

Золочівщина: Збори делєгатів Золочівщини і Олесьчини в Золочеві 10. с. м. порішили кандидатуру на соймового посла Миколи Загульського госп. з Розважа, котру то кандидатуру *проголошено сейчас на вічу того самого дня*

Радикальні кандидатури.

„Громадський Гогос" подає, що заряд радикальної партиї затвердив отсї кандидатури до сойму:

„Повіт Косів: Юра Соломійчук-Юзенчук. Повіт Коломия: Павло Лаврук з Іспаса. Повіт Снятин: Д-р Кирило Трильовський, посол до державної ради з Коломиї. Повіт Станиславів: Мартин Королюк з Чернїва. Повіт Бучач: Д-р Северин Данилович з Бучача. Повіт Тернопіль: Павло Думка з Драгоманівки. Повіт Товмач: поручає ся до рішеня делєгатів судових округів: Тисьменица і Отинїя д-ра Івана Макуха з Товмача. Повіт Самбір: поручає ся Івана Михаса з Ланович. Повіт Надвірна: радикальний кандидат (імя кандидата оголосить ся по рішеню делєгатів). В повітах Богородчани, Калуш і Городенка стримує ся заряд до рішеня аж до висліду нарад зборів делєгатів; що до повіта Перемишль повзято пропозицию від перемиських радикалів під розвагу, але децизию полишено на пізнійше".

Рогатинщина: Численні збори, котрі відбули ся в Рогатині дня 15. с. м., по рефератї д-ра Костя Левицького одобрили політику українського парл. клюбу і ухвалили довірє свому послови і цїлому клюбови. Потім застанавляли ся збори над кандидатурою до сойму. Кількох селян, поставлених кандидатами, зрекло ся на річ д-ра Костя Левицького, котрого кандидатуру збори на внесене селян однодушно ухвалили.

Добромильщина: Дня 13. сїчня відбули ся збори відпоручників громадських зі судового округа добромильського, на яких всї однодушно заявили ся за кандидатурою п. Григория Цеглинського. З огляду на те, що збори відпоручників зі судового округа бірчанського визначено на день 15. сїчня, рішено переказати остаточне ухваленє кандидатури комітетови повітовому, який збере ся 17. сїчня в Добромили. На день 20. сїчня год. 1-ша скликує ся повітове віче до салї магістрату в Добромили, на яке взиває ся кандидата.

Бучаччина: Збори організаторів нац.-демократичної партиї судового повіту Бучач відбудуть ся в Бучачи 21. сїчня в Бесїдї (Руський Банк) о год. 10. рано. Збори організаторів судового повіту Монастириска відбудуть ся в Монастирисках дня 22. сїчня о год. 10. рано в льокали, який оголосить ся в день з'їзду коло церкви.

Перемишлянщика. По зборах організаційних в Перемишлянах і Глинянах і по передвиборчих вічах в Підгайчиках і Яхторові відбуло ся дня 11. с. м. передвиборче льокальне віче в Чуперносові, на якім запала однодушна ухвала попирати лише нашу народню кандидатуру. Дня 12. сїчня відбуло ся передвиборче віче в Білцї, на котрім крім місцевих селян явились численно селяни з Янчина, Брухович, Утїхович, Добрянич і Корелич. По кандидстській промові п. Володим. Сінгалевича ухвалено його кандидатуру і рішено її солїдарно попирати. Дня 13. с. м. відбулось в Перемишлянах велике повітове віче при участи посла Т. Старуха. Віче се випало величаво. Велика саля Народного Дому і бічні убікациї не могли помістити прибувших вічевиків, так, що треба було виймати вікна і двері, щоби і зібрані на дворі могли брати участь в вічу. Вічевики покликали п. Старуха на предсїдателя зборів. Промову посла Старуха, котра обнимало справозданє посольське і реферат про політичне положенє, приняли вічевики з ентузиязмом. Коли відтак перейшов посол до справи теперішних соймових виборів взагалї, а в Перемишлянщинї з осібна, поручив горячо народну кандидатуру п. Волод. Сінгалєвича, затверджену „Народним Комітетом", і завізвав народ, щоби для добра таки своєї справи підпер сю кандидатуру солїдарно. Зазив сей приняли вічевики живими оплесками і окликами вдоволеня. В кінци заявив посол, що з цїлою енергією займе ся кождим надужитєм властий, до тепер при виборах галицьких практикованих, і візвав, щоби йому про такі надужитя сейчас доношено, Не менше горячо приняли вічевики кандидатську промову п. Волод. Сінгалевича.

Дня 14. с. м. відбуло ся віче в Виписках на котрім явилась цїла громада. По промовах пп. Осипа Кекиша, Бурбели і Н. Прибили, ухвалено приняти і попирати лиш кандидатуру п. Вол. Сінгалевича.

В Угнові відбуде ся в понеділок по Йорданї (20. сїчня) великепередвиборчевіче. Просимо всїх правиборців зі всїх закутин Угнівщини о як найчисленнійшу участь. За національно і демокр. організ. Угнівщини *Гринь Онишкевич.*

Теребовельщина: На з'їздї організаторів громадських теребовельского повіту дня 11. с. м. в Теребовли одноголосно ухвалено кандидатуру о. декана Івана Волянського, пароха в Острівци.

Виборчі надужитя.

З Бобреччини пишуть нам про отсї виборчі надужитя при нагоді укладаня виборчих лїст: В місточку Вибранівці виборчої лїсти зовсїм не виложено, а на запитанє виборців начальник громади відповів, що лїсту з наказу старости зараз по уложеню відіслано до староста. Хто в тій лїстї фігурував як виборець, коли так її заховано перед очима виборців, се покажуть правибори, на які готові з'їхати ріжні небіщики і т. п. „правиборці".

А знов у Ходорківцях бобрецького повіту громадський уряд позбавив виборчого права значну часть управнених до голосованя в той спосіб, що за основу укладаня лїсти взяв не загальне число податників, з-поміж яких, як відомо, право голосованя мають дві третини найвисше оподаткованих, тільки загальну суму податків, вписуючи до лїсти тих з-поміж найвисше оподаткованих, сума податків котрих дає разом дві третини загальної податкової суми. А що дві третини податників, рахуючи від найвисше оподаткованого в низ, оплачують звичайно більше ніж дві третини загальної податкової суми, то через те значне число низше оподаткованих, які належать до тих двох третин податників, тратять безправно право голосованя. Що до такої інтерпретациї закона не додумав ся сам громадський уряд, тільки „натхнули" йому її „свише", се більш як певне.

З Теребовельщини пишуть нам: Хоч теребовельське староство ще від часів урядованя комісаря Шведзіцького, котрий опісля так „заслужив ся" як староста в сокальськім повітї, здобуло собі сумну славу надужитями виборчими, то тепер, по обіжнику намісника, ми гадали, що таких разячих надужить не буде. Одначе виставленї по селах лїсти до соймових виборів доказують, що ті протизаконні надужитя будуть дїяти ся і дальше. Приміром в Різдвянах вписано до лїсти 22 чужосторонних, одного 13-лїтного хлопця і одного жебрака. Такі самі надужитя дїють ся й по инших селах, про що донесемо другим разом, зібравши докладнійші дані.

Перемишлянщина. Пишуть нам: Обіжником з дня 29 грудня м. р. ч. 4614 припоручило староство в Перемишлянах громадським урядам, щоби зложили лїсти правиборців а заразом означило для кождої громади число виборців. При тій нагоді всупереч постановам соймової орд. виборчої покривджено кільканайцять громад в той спосіб, що згаданий обіжник признав їм по 1 виборцеви менше, чим в дійсности належить ся після результатів обчислень центр. комісиї статист з 31 грудня 1900 р. Річ певна, що таке самовільне зменшенє числа виборців є незаконним і не дасть ся виправдати навіть поголоскою, що в тім округї має кандидувати гр. Роман Потоцький. Характеристичним в тій справі є факт, що коли до старости в Перемишлянах зголосив ся іменем покривдженої громади урядник громадський з Дусанова і представив, *що тій громадї належить ся* трех виборців, бо вона числить яко гром. катастр. 1345 мешканців, котре число признає сам обіжник, заявив, що Дусанів буде вибирати таки 2 виборців, а взявши перо, змінив цифру 1345 на 1245, що не є згідне ані статистикою з 1890 ані статистикою з р. 1900 (статистика в 1900 р. виказує всїх мешканців в гр. кат. Дусанів 1345). Покривджені громади вносять в тій справі жалоби. Чи ті жалоби зістануть голосом вопіющого на пустини так само, як се стало ся дотепер з рекурсами громад Перемишлянщини в справі заборони руського урядованя в громадах і інтерпеляциею руського парляментарного клюбу, внесеною в справі численних надужить властий в Перемишлянщинї. — *С.*

Промова п. Цеглинського.

виголошена на засїданю палати послів при будже товій дебатї дня 19. грудня 1907.

[Дальше].

Отсе, мої панове, тая ославлена галицька система адміністрацийна, против котрої ми з усею рішучостию, з усею силою, всїми способами, на які нас тілько стати, боремось і будемо боротись, поки її не повалимо і не вивернемо до нащадку. Певно, що се робота тяжка, томляча, бо ся система має свій початок в істориї та через історичну традицию здобула собі таку популярність, що перейшла в кров і кости адміністрациї і без огляду на австрийські закони є для неї єдиним і найвисшим законом. Сій системі мусить безусловно піддавати ся кождий політичний і автономічний урядник, від возьного до намісника. Її метою є всьо тримати в карбах, придавлювати всякий рух народу, чи економічний або соціяльний, чи національний або політичний, щоби тою методою гнету здобути податний материял для адміністрацийних цїлий.

Особистої горожинської свободи ся система не знає. Розуміє ся, що арештують, далекими дорогами женуть у кайданах і тим способом виставляють на прилюдне видовище і зневагу не тілько хлопів, за котрими опісля і пес не гавкне, але так само і найінтелїгентнійшим людям не щадять тої брутальности. Так пр. д. 23. лютого с. р. арештував жандарм в селї Малковичах правника і урядника каси Василя Кіцулу та гнав його пять кільометрів до місточка Нижанкович, хоч сей виказував ся легітимациєю; але що легітимация була руська, то політикуючий жандарм не хотїв її признати, а жадав польської. Так знов д. 16. мая с. р. арештовано в селї Волї кривецькій урядників Любовича і Марка і відведено до місточка Кривча; того самого дня арештовано в Кривчи правника Кульчицького і 21 кільометрів гонено його пішки до Перемишля. Д. 24. мая с. р. арештовано в селї Корманичах урядника щадниці Володимира Карпяка і селянина Олексу Антонева, сковано їх обох разом і тягнено 10 кільометрів до Нижанкович.

Розуміє ся, що тих арештованих суд зараз пустив на волю; але лишив ся їм сором і посьміховище, на яке їх виставлено, та той терориям, який викликало їх арештоване; а о се олігархії як-раз найбільше ходило.

Цїсарський патент з д. 20. цьвітня 1854. (т. зв. гумовий патент) се той правний титул, котрим олігархічна адміністрация присвоїла собі карну власть та користує ся нею, розуміє ся, як найширше. Але наша система знає, що кара арешту для бідного пригнобленого, поневоленого і запомороченого хлопа не так дуже доскульна, як кара грошева; длятого иншим разом накладають так високі грошеві кари, що той вимір найлїпше показує безсердечність і кровопійство тих новочасних пявок.

Наведу тут лише кілька прикладів. Так в повіті коломийськім в селї Підгайчиках мали люди зробити дїдичеви Ник Лукасевичеви якусь шкоду в поли. Дїдич до оцїнки шкоди навіть не покликав громадської комісиї, а лише поговоривши з вірним йому війтом Дмитром Савчуком, самовільно наложив на людий 1.600 К кари; між тим, щоби лише кілька прикладів навести, на Василя Менжатюка 160 К, на Базя Гаєвського 119 К на Николу Савчука Грицькового 64 К, на Мих. Менжатюка Іванового 50 К, і т. д. — разом на всїх 1600 К. Покарані селяни зараз внесли рекурс до староства, але воно затвердило всї кари і стягло екзекуциєю. І так, що бідним селянам лишило ся після сього річного недороду, що їм не знищили гради і повени, те видерла їм рука неситої пявки; і тепер бідний хлоп, нагарувавши ся цїле лїто, лишив ся голий, ограблений, безпомічний, без прожитку на зиму, та в розпуцї бє ся в душі з гадками, чи пімститись за свою кривду чи кинути свою дорогу батьківщину і іти в сьвіт за очи. Але шкід, які панська дичина робить людям на полях, не звертає їм нїхто. Селянам в Шегинях в перемиськім повіті після оцїнки громадської комісиї наробила дичина дїдича Павлїковського такі шкоди: Мих. Падякови на 168 К, Ник. Іваськови на 148 К, Стахови Коцїлеви на 144 К, Мих. Іващкови на 120 К, Петрови Калитї на 116 К, Ник. Костюкови на 190 К. Цїлі поля, позасаджувані бульбою, зрили і знїчечили дикі свині. Коли селяни прийшли жалувати ся і просили о відшкодованє, відповів їм дїдич простодушно: „Не могу того зробити, бо заплачу одному, то мусїв би заплатити й другому". [П. Пастор: Тепер уже инакше, тепер є новий закон!]. Так, але новий закон не зверне давних шкід! (Потакуваня).

Вплив тої системи видно також і в галицьких судах. Клясичним доказом на се є перед кількома роками переведений карний процес нашого товариша д-ра Трильовського; в сій справі внесено тут також довгу інтерпеляцию, але на жаль осталa вона доси без відповіди. Дальшими доказами є тисячі теперішних галицьких повиборчих процесів, при котрих державні прокуратори і судові урядники поступають крайно сторонничо. В Перемишли внесло політичне товариство „Селянська Рада" до суду кількадесять випадків грубого виборчого надужитя, але жаден з них, хоч уже минуло цїлих шість місяцїв, не прийшов до розправи, за те значно пізнїйші доноси жандармериї, внесені нароком против тамтих жалоб, полагоджено вже всї. Зроблено се на те, щоби виглядало, що не верховодячі польські сторонництва, а противно сторонництва народні допускались надужитя при виборах. Тисячі спокійних і мирних мешканців, сьвященики, урядники, учителї, хлїбороби, робітники, взиває ся по кілька разів до суду, так що по простому виходить на якийсь стан облоги. Та й се робить ся на те, щоби тероризувати народ, щоби йому на будуче обмерзити виборчу свободу або й відповідно настроїти його для зближаючих ся соймових виборів.

Ся система спровадила одиноке в істориї австрийського судівництва, не людське і всякому праву і законови противне арештованє нашої академічної молодіжи та кількомісячне її вязненє, від котрого вона визволилась аж добровільним голодованєм, наражаючи себе на смерть. Те насильство, трусливе в своїм починї, бо наступило воно аж після розвязаня державної ради, а брутальне в дальшім своїм ходї, є і лишить ся завдяки галицькій адміністрацийній системі пятном на австрийськім судівництві. (Живі признання і оплески). Згадувано вже про нього кілька разів в сій високій палатї і пояснено його також достаточно та як

слід напятновано з фахової сторони, як се зробив пр. учений правник, товариш п. д-р Офнер.

Але університетські заворушеня знов повторили ся. Д. 14 грудня знов прийшло до кровавих буч, при котрих, як панове знаєте вже з часописий, тяжко побито сімох руських студентів, а одного навіть смертельно ранено. І знов та сама пагубна система дала притоку до тих кровавих буч. Руських студентів, як я вже згадував, є у львівськім університеті 1200 — отже трета часть усеї фреквенциї — і мають також сім руських катедр. Вони від давна домагають ся, щоби бодай іматрикуляцийну формулу, те урочисте привеченє університетського горожанства, відчитувано в їх рідній руській мові. Щоби запобігчи тим щорічним справам, запорядило сього року міністерство просьвіти, щоби сю спірну іматрикуляцийну формулу відчитувано для всіх студентів в латинськім язиці. На се пристали руські студенти; але польським панам професорам не сподобало ся послухати поваги центрального правительства. Вони так уладили справу, що спірної іматрикуляцийної формули не відчитувано, що правда, в польській мові, але за те до слова вплетено її в польську іматрикуляцийну промову ректора, що на одно виходить. Коли руські студенти запротестували проти такого поведеня, то станули не тілько в оборонї своєї справи, але й в оборонї тяжко нарушеної поваги центрального правительства (Живі притакуваня); та за те краєвим звичаєм і правом побито їх і поранено.

О тих то сумних подіях, високоповажані панове, хотіли ми д. 16 грудня повідомити високу палату; але на жаль склало ся непорозуменє: п. президент палати думаючи, що ми домагаємо ся відчитаня всіх того дня вплинувших інтерпеляций і тим маємо на гадцї обструкцийні цїли, запорядив відчитанє всіх інтерпеляций на конець засїданя. Таким чином, коли ще до того зайшов необдуманий, розпукою викликаний випадок, наші добрі наміри стрінув наглий і крайно прикрий конець.

(*Конець буде*).

Лїста вірилїстів з куриї сїльських громад.

(*Дальше*).

Вірилісти	*Посліcть*

Сянік 17.

5.	Гузєля Семко, Гвізд Настя, Гудак Гриць, Яцьо Андрій, Яцило Гриць і Андрій, Кроляк Андрій по Яцку і Андрій по Сеньку, Качала Іван, Катерина і Петро, Карп Едвард, Кірик Антошко і Пайза, Коруць Данько, Сахар Лешко, Михайло і Данько, Сикелик Лешко і Данько, Сас Кость, Сохина Фема, Олекса і Тимко, Шеремета Дмитро, Щерба Антошко, Вайда Михайло і Іван, Воротило Яцко, Вархолик Анна, Волканин Микола і Тимко, Мицьо Юлїя і Юрко, Мельник Йосиф, Масляник Юрко, Мартинишин Семко, Михальцьо Євка, Овад Іван, Остаф Лешко, Очич Микола, Гойдаш Лучко, Левчак Данько і Федь, Лявер Стефанїя, Лукач Андрій і Михайло, Бас Михайло, Бодник Іван, Андрій, Текля і Дмитро, Зубрик Осип	Височани
6.	Каннер Мойсей	Ратнавиця
7.	Каннер Мойсей і Мендель, Гагер Нафталї	Волиця
8.	Козїна Юлїян	Трепча
9.	Кузян Володимир і Здзїслав	Белхівка
10.	Лемпковський Григорий	Вельополе
11.	Мандель Хаїм	Куляшне
12.	Прушинська Йосифа і Ясїнський Володислав	Камінне
13.	Приставш Андрій, Андрій Парущак, Семко Митго, Олекса Будик Юрашко, Ланник Юрко, Анна, Іван і мал. Онуфрій Ланник, Лука, Теодозія і малолїтні Танко і Ожина, Гнатко Євка, Сливка Федь і малолїт. Євка, Швед Танка, Куцинда Мартина, Паращак Юрко, Паращак Варвара, Блицак Анна, Качан Гриць, Цеп Панько, Рудик Стефан, Текля, Федь і Марія малолїтні, Матвій Левка, Дмитро Лендьо, Іван Майкович, Анна Майковичева, Андрій і Анна Швед, Февронїя і малолїтні Катерина й Олена Лупигуска, Матвій, Марциянна, Гнат і Івана маса спадкова, Семків Василь малолїт. Шевчик Христина, Федір і малолїт. Марія, Ілько, Іван, Ева, Остап Нагий, Дмитро Мирга, Параска Мирга, Анна Борщ, Ленько Федір, Ілько Феми спадкова маса, Спирдза Марія, Лука Скрип, Євдоксия Куцинда, Яцко Ярош, Микола Куцинда, Февронїя Куцинда, Петро Кавалкевич, Анастазія Кавалкевич, Семко Ярош, Семко Драган, Теодозій Парощак, Михайло Парощак, Яцко Цилюх, Анна Ількова, Демко Дорощук, Гриць Пашко, Максим Спирдза, Олекса Спирдза, Михайло Спирдза, Марко, Йоахима і Агафія Спирдза, Олекса Гучик, Михайло Куцинда, Анастазія Куцинда, Гриць Куцинда, Ева Майкович, Тиво Гарай, Юрко Литвин, Гаврило Шевчик, Ева Шевчик, Олекса Платко, Стефан і Михайло Ляховський, Теофіль Питель, Шапочка Тимко, Танька, Гриць, Ілько, Микита малолїтні й Антонова спадкова маса, Матвій Шапочка, Андрій Лєнц, Онуфрій Шапочка, Стефан Мирга, Анна Монне, Федір Кабан, Юрко Паращук, Лука Лях, Лука Оленич, Катерина Оленичева, Прокіп Лях, Ярош Онофрей і Феня, Іван Гривко, Іван Блишак, Василь Блишак, Андрій Тарнавський, Юрко Барняк, Гриць Голик, Василь Мимчак, Лука Макара, Филип Тхірик, Іван, Олекса і Гриць Куцинда, Приставш Анна, Лях Андрій, Горбаль Текля, Різун Юрко, Тимко Яців, Осип Юрашко, Юрко Приставш, Максим Цапик, Борщ Ірена, Тимко Бурик, Іван Куцинда, Максим Пашка, Петро Пашка, Гриць Майкович, Іван Паращак, Лука Ланник, Проць Лазьо, Василь Скрип, Олекса Цап, Іван Пятко, Андрій Погуляк, Дмитро Тхірик, Юрко Платок, Петро Закревський, Лука Улович, Павло Гривка, Петро Каган, Федір Комарець, Козьма Каган, Іван Макара, Осип Юрешко, Онофрей Погуляк, *Федір Борщ, Дмитро* Борщ, Прокіп Майкович, Матїй Горай, Анна Горай, Лука Борщ, Татяна Борщ, Текля Дурняк, Марія Паращак, малолїтні Олекса й Мокрина, Гнат, Максим Овад, Татян Овад, Іван Кухта, Юрко Корак, Ілько Паращак, Семко Гуч, Онофрей Должицький, Магдалина Должицька, Василь Мирга, Катерина Лучків, Теодор Панок, Гриць Тхірик, Стефан, Василь, Гриць і Кость Рудик, малолїтний Теодор Скрип, Данків Филип, Михайло Жук, Андрій Ільчишак, Анна Полумацканич, Матвій Скрип, Корнафель Йосафат, Зоммер Нафталї, Михайло й малолїт. Гриць та Андрій Полумацканич, Катерина Ланник, малолїтні Василь, Максим, Євка і Гриць Махей, Данко Мединський, Антін Гайнатко, Танка Білик, Пазя Бищак, Теодозій Гривко спадкова маса, Феми Гнатко спадкова маса, Гаргой Настя та малолїтні Михайло, Марія, Текля й Ганя Гаргої.	
14.	Риб Саламон і Лянгзам Герш	Ракова часть
15.	Слонецька Анна Марія Варвара З ім. та Зенон Слонецький	Рачкова III.
16.	Стрілецький Тадій	Крецівська воля
17.	Віктор Володислав і Станислав	Шляхотський Вороброблик

Скалат 16.

1.	Більович Самуїл і Сара	Більовичівка
2.	Бірнберг Пінкас, Кляра і Шляєн Ребека	Підволочиська
3.	Біркенфельдова Естера і Мендель Ребека	Підволочиська
4.	Бріль Герш	Брілівка
5.	Хомицька Юлїя, Дроздовський Леопольд	Брілівка
6.	Фрідман Айзіг	Підволочиська
7.	Єчес Ляйб і Файга	Підволочиська
8.	Кацнер Натан	Підволочиська
9.	Металь Ісаак і Роза	Підволочиська
10.	Розенберг Йосиф і Гінда	Підволочиська
11.	Шнайдер Леопольдина, Едвард, Софія і Станислав	Підволочиська
12.	Тіркель Хаїм	Підволочиська
13.	Тіркель Самуїл і Мария	Підволочиська
14.	Вайглєр Хаїм і Віктор	Підволочиська
15.	Вишинський Тома	Лїс Білитовецький
16.	Багінський Олександер, Думанські Юлїя і Аполінарий, Тустановська Йосифа, Рихлевська Михалина	Поплави

Снятин 8.

1.	Бірнбавма Хаїма маса спадкова	Кулачин
2.	Гроховеський Мечислав	Тростянець
3.	Єгерман Фріме	Рожнів, Радищівка і Левада
4.	Лютінгер Генрик	Тяжів
5.	Міке Еміль	Рожнів
6.	Мілєр Едвард	Ілинці
7.	Шнїцер Йоїль, Вельцер Файга	Антоневичівка
8.	Векслєр Мойсей і Гольдес Герш	Карлів

Сокаль 4.

1.	Адамович Кость	Волчок
2.	Лат. парох в Острові	Острів
3.	Лат. парох в Тартакові	Тартаків
4.	Зброжек Антонїна, Генрик, Станислав і Софія	Вербіж

Станиславів 6.

1.	Білоус Теодор, Обідняк Гарасим, Гулага Іван, Слободян Гринь син Самсона	Книгинин
2.	Богосевич Богдан	Братківці
3.	Буряник Теодор	Микетинці
4.	Малиновський Кароль	Павелче
5.	Трач Яків	Соботів
6.	Винничук Лазар, Гурик Йосиф, Іванців, Смижан Василь, Мусялович Матїй, Дейчаковський Гринь, Лонич Роман, Гурик Давид, Грибовський Стефан, Білоус Іван, Калуський Теодор, Обідняк Іван, Павлишин Гринь, Малик Дмитро, Гурик Іван, Слободян Гринь, Грицак Микола, Гателчук Семен, Дейчаковський Филип і Федір, Дуткевич Іван, Обідняк Демян, Слободян Олекса, Іванців Яків, Гринь, Андрій, Грибовський Йосиф, Сушко Ізидор, Іванців Іван, Дейчаковський Петро, Готелчук Іван, Семків Гринь, Іванців Семен	Книгинин

Старий Самбір 7.

1.	Бєлянська Кристина, Ступницька Юстина, Вонсович Іван, Бєлянського Кароля маса спадкова, Гриневецький Андрій і Доміцеля, Станецька Константция, Хвалибог Андрій	Турє
2.	*Кнауер Альберт*	Смольница
3.	Поплавська Евгенія, Кобринова Казимира	Турє
4.	Поля Станвслав і Михайло, Пойнар Войтїх, Вульф Іван і Петро	Посада фельштинська
5.	Павлїковська Мария	Бучів
6.	Самбірська каса ощадности	Сушиця рикова
7.	Ступницька Юлїя	Топільниця.

Стрий 8.

1.	Чайківські Августа, Ядвіга, Казимир і Валєрий	Воля долгуцька
2.	Йосефсберг Йосиф	Кавсько
3.	Купферберг Ісаак	Жупанє і Вижлів
4.	Підгородецькі Володимир і Леонард	Корчин
5.	Швайцер Йосиф	Кавсько
6.	Стронський Корнило і Чулавська Антонїна	Кавсько
7.	Парохія стрийська	Ходовичі
8.	Терлецький Антін	Довголука

Тернопіль 4.

1.	Бачковська Мария	Хоми
2.	Дячун Дмитро і Антонїна	Красівка
3.	Ладунські Мариян і Мария	Товстолуг
4.	Марушінец Іван і Мария	Докторівка

Товмач 4.

1.	Василиянський монастир у Погоні	Погоня
2.	Книгиницький Лук Володислав	Лядське
3.	Лат. парох в Оттинії	Скопівка
4.	Триняк Іван	Молодилів

Теребовля 3.

1.	Альтстедтер Лев	Моравщина
2.	Мислаковський Адам	Романівка
3.	Очосальський Едвард і Ольга	Ілавче

Турка 10.

1.	Дінстаг Юда	Турочка нижна
2.	Файлєр Нахман	Яблонка нижна
3.	Файлєр Хаїм	Турочка нижна
4.	Гляйхер Вольф і Абрагам	Турочка вижна
5.	Комарницький-Друдзь Іван і Адам	Комарники
6.	Кіншберг Ульріх і Шайнер Кароль	Прислуп
7.	Лавровські Франц і Апольонїя, Пялковські Олександер, Аполінарий і Сабіна, Гросс Мариян	Тарнава нижна
8.	Найтух Берль і Бензіон	Шумяч
9.	Пікгольц Ляйб і Пельда	Турка
10.	Тумін Ісаак, Озияш Лібер і Барух Кампер	Берчок, Жукотин

Залїщики 3.

1.	Герінгера Еденбурга маса спадкова	Северинівка
2.	*Голєнберг Йосел*, Фус Мендель і Голєнберг Герш	*Миколівка*
3.	Скульська Олександра	Лисівці

Збараж 7.

1.	Банк краєвий	Валахівка
2.	Моравська Апольонїя	Мазурівка
3.	Німий Гарасим і Юстина	Сіняхівка
4.	Парницький Іван, Флїнта Яким, Парницький Роман, Борецький Іван, Походило Ілько, Балешта Йосиф і Іван, Флїнта Антон, Палїщук Іван і Костецький Генрик	Токи
5.	Тіхи Франц	Сінява
6.	Ткач Павло і Ваврина	Романове село
7.	Вальків Йосиф	Кобиля

Зборів 7.

1.	Бляуштайн Гольда	Манаїв
2.	Айнгорн Маркус	Сервири
3.	Кукелка Вартоломей, Берестецька Анна	Озірна
4.	Пйонтковський Зигмонт і Казимира	Йосифівка
5.	Поплавська Робертина	Озірна
6.	Сїгаль Йосель, Цімрінг Йосель і Віннцер Яків	Івачів
7.	Зелїнська Єлена	Манаїв

Золочів 15.

1.	Ауербах Самуїл і Рапапорт Маєр	Плугів
2.	Боксер Абрагам і Цайзель Абрагам	Бортків
3.	Чайковський Роберт	Угорці
4.	Деберляйш Мойсей	Фирлеївка
5.	Едера Мирослава маса спадк.	Кропивна
6.	Айзенбрух Пейсах і Файге	Зазулї
7.	Лат. парох в Гологорах	Коноратів
8.	Крушельницькі Мечислав і Болєслав	Підлипцї
9.	Курилко Гринько, Коритко Данило і Анна, Якимовичі Степан, Василь, Мария і Семен, Турчаняк Данило, Зїлинський Антін, Гусак Василь, Бабірецькі Йосиф і Мария, Максимович Іван, Цегольник Іван і Мандюк Михайло	Олесько
10.	Лістовський Болєслав	Плугівчик
11.	Романська Ксавера	Лука
12.	Слявік Станислав	Побіч
13.	Сорока Андрій, Цукеркандель Мойсей і Гриневецький Олександер	Обертасів коло Зазуль
14.	Заруцький Войтїх і Станислав	Олесько
15.	Цімет Давид	Кропивна

Жовква 13.

1.	Д-р Цесельський Теофіль	Завади коло Глинська
2.	Айльмес Вільгельмина, Яків, Юлїя, і Ема, Курц Іван, Пастернак Петро, Макара Петро і Маланка, Феттер Адам, Данилевич Ігнат Купицький Андрій	Туринка
3.	Гасюк Стефан	Стефанівка
4.	Кремїцер Мала Дебора	Купичволя
5.	Кренцер Герман	Мачошин
6.	Ман Іван	Візенберг
7.	Матковський Андрій	Сулимів
8.	Матвисів Яків	Хитрейки
9.	Мілєрова Богуслава	Смерекїв коло Блищиводи
10.	Мілєр Арнольд	Оплитна
11.	Панькїв Тома і Познанський Кароль	Здешів
12.	Громада Стремінь	Стремінь
13.	Ватенберг Хаїм	Лєгурда

Жидачів 4.

1.	Бердиховські Станислав і Антонїна	Баличе
2.	Скрижинська Евгенія	Лиськів
3.	Туртельтауб Самуїл	Баличе
4.	Лат. парох в Журавні	Лютинка

З Угорщини.

(*Видорча реформа. — Зміна соймового регуляміну. — Овациї для нового хорватського бана.*)

На вчерашнім засїданю угорського сойму по принятю угодових законів в третім читаню слїдували інтерпеляциї. Між иньшим інтерпелювали пос. Мезефі в справі виборчої реформи, а пос. Фаркасазі в справі заповіданої ревізиї соймового регуляміну. Обі ті справи творять нині „злобу дня“ угорського житя полїтичного. Теперішне коалїцийне правительство обіймаючи управу Угорщини, зобовязало ся супроти корони перевести виборчу реформу, але й до нинїшного дня нїчо не відомо про пляни коалїциї в сій справі. Мін. гр. Андраші ще онодї заявив на конференциї конституцийної партиї, що квестия тайности голосованя є ще тайною для самого правительства! Заслону із замислів коалїцийного кабінету, які мають заховати дотеперішне пановане мадярських олїгархів також по заведеню загального голосованя, відслонив отсе посол д-р А. Лїптай у своїм орґанї. Після його ревеляций має правительственний проєкт признавати право голосована кождому угорському горожанинови, що покінчив 24 рік житя та вміє по угорськи говорити й писати. Набутих прав одначе не слїд нарушувати. Хто є тепер управнений до голосованя, має се право задержати і на будуче, хочби не знав по угорськи. Крім сего мати-муть без огляду на знанє угорської мови право голосованя горожани, що платять певну скількість податку. Від права голосованя є виключені ті, кого засуджено коли небудь за „підбурюванє“ проти приватної власности, релїгиї, подружя або клясової ненависти. Голосованє буде не тайне, але явне. Дотеперішний подїл округів виборчих буде зміненний і над сею справою відбувають ся як раз приготовляючі роботи. Сойм, який буде вибраний вже не на пять лїт, як доси, але на шість, мати-ме крім сего право аннулювати мандати тих послів, які підчас виборчої агітациї агітували проти єдности держави, угорської нациї, приватної власности, релїгиї або подружя. Зараз по оголошеню сеї статї посла Лїптая поспішило урядове „Угорське телєґрафічне кореспонденцийне бюро“ з дементованєм єї змісту, не даючи однак ніяких даних що до лїйсних намірів правительства в справі виборчої реформи. Ся здержливість правительства каже здогадуватись, що його наміри хиба недуже розходять ся з нечуваним проєктом виборчої реформи оголошеним пос. Лїптайом. А проєкт сей се справдї шпиль полїтичного цинїзму. Заведенє загального голосованя малоб після него тільки ту цїль, щоб лишити права голосованя мілїони не-Мадяр, дарма що вони становлять більшість населеня Угорщини. Що більше проєкт сей хоче відбирати право голосованя також всім членам партиї социял-демократичної, бож їй чейже не важко засуджувати безконечно хочби за саму агітацию проти приватної власности! Тай на сім ще не кінчить ся! Мадяронські шовінїсти, не певні що-до успішности всїх постанов про активне право голосованя, признають ще соймови право безпардонного викидуваня із свого нїдра національної або социяльної опозициї, бож се лише має на цїли постанова що-до послів, які в часї свого

кандидованя прогрішили ся агітациєю проти угорської нації, приватної власности і т. д.!

Попри таку виборчу реформу заходять ся міродайні круги угорські, щоб ще й в инший спосіб заховати status quo в угорськім соймі, а то через заострене соймового регуляміну — все після галицької рецепти. Заострений соймовий регулямін має служити навіть до перемолоченя славетної угорської виборчої реформи. Після дотеперішних вісток має внесене на зміну регуляміну вийти не з боку правительства, але з нїдра коалїційних партий, а законопроєкт сей буде обнятий одним однїським параграфом, щоб він сам не став предметом успішної обструкциї. Замкненє дебати на основі ухвали палати (кльотура) має бути виключенн, але коли 150 членів сойму поставить внесенє, щоб якусь справу признати наглою, то над сим має ся голосувати без дебати, а ухвалу рішає вже звичайна більшість. Коли наглячість порішить ся, тодї не можна й не вільно буде дебатувати над нїякою иншою справою, поки не буде полагоджена отся. В тім часї є тривок соймових засїдань необмежений, значить ся, сойм може признавати себе парляментарним аж до полагоди то. справи. Можність як найбільше продовжувати за сїданя, щоб через се паралїжувати обструкцию, се є головна, але не єдина точка регулямінової реформи. Крім того є ще в плянї утрудненє поїменних голосовань, яких вже не мати-ме права успішно вимагати 20 але 40 послів, а також утрудненє промовлюваня до титулу „соймовий регулямін", яким користували ся досї так успішно хорватські обструкціонїсти.

В найблизших днях відбуде ся конференция заступників всїх партий, на якій формально заінавгурує ся акцию в справі регулямінової реформи. Шанси сеї реформи полягають головно в настрою, який виробив ся останнїми часами в мадярських кругах, в наслїдок хорватської обструкциї. А з Хорватиєю мають мадярські патріоти клопіт безконечний. Не вдало ся їм ані брутально здавити Хорватів в їхній борбі за народні права, ані підійти „новою ерою", яку хотїв заінавгурувати б. бан Ракодчай, пактуючи із тзв. національною партиєю. Алеж швидко показало ся, що сей маневр не скріпить становища правительства ані не дасть запоруки успішної акциї хорватському соймови, до якого вибори відбудуть ся вже в лютім, а який скликано отсе на 12 марта. Із за того Ракодчай перейшов в стан супочинку, а баном Хорватиї став хорватський аристократ бар. Равх, який надїяв ся головно на підпору хорватських кругів консервативних. Дня 14 с. м. оповіщено вже номінацию нових секцийних шефів загребського правительства (Шерукович — справи внутр,. Міксия просьвіта й віроісповіданє, Арентаки — судівництво). Але мабуть і новий шеф Хорватиї не може мріяти про привернене ладу в краю, поки не заґварантує ся хорватських національних прав. Проте сьвідчать вже хочби демонстрациї, які лучили ся вчера на загребськім двірци з нагоди приїзду бар. Равха. Офіциальні депеші представляють справу ось так:

Новоіменований бан, гр. Равх прибув до Загребу вчера о год. 3. по пол., повитаний на двірци властями. Вже підчас привітних промов на двірци помічено, що проти бана заносить ся на демонстрацию. На двірци зібрала ся дуже численна товпа. Коли бан йшов по привитаню в окруженю секцийних шефів до ждальнї, повстав з усїх боків величезний с т и с к й підношено окликн: „П р о ч з б а н о м!" На достойників, які прийшли витати, посипались л а й к и. Ситуация була незвичайно критична; достойникам, що прибули на дворець, грозила н е б е з п е к а у д у ш е н я в с т и с к у. Полїция яка прибула тільки в незначній скількости, була проти товпи безсильною. Підчас того бан вийшов з двірця. Коли повив ся на площи перед двірцем, зібрана т о в п а с т а л а к р и ч а т и т а к и д а т и н а н е г о о б и д а м и. Бан заховав супокій та просив, щоб йому подано відкриту повозку. Тимчасом на площі панував вереск так пекольний, що ко і при повозї почали полошити ся. Вкінци бан в замкненій повозці покинув дворець. Як повозка рушила крики стали ще більші, а за повозкою стали кидати к а м і н ь е м. В другій повозці, якою їхав президияльний урядник, вибито шиби та поранено урядника. Кінна полїция окружила повозку бана, який поїхав до горішної части міста. В містї вибито шиби в помешканю ново іменованого секцийного шефа Черниковича та в помешканю старшого жупана. Бан не заїхав до правительственної палати, але до свойого приватного помешканя, яке містить ся в бічній улици, але демонстранти зуміли дібрати ся також туди. Полїция, яку обкинено камінєм, ужила оружия та ранила кілька осіб; 10 людий арештовано. До демонстрациї прийшло також на площи Марка. О годинї 4-тій по полудни запанував спокій.

НОВИНКИ.

— **Відгомін послїдної університетсской демонстрациї.** Вчера обігла всю польську галицьку пресу вістка, що львівська прокуратория на донос українських студентів, виточила карне слїдство проти тих польських студентів що брали участь в демонстрациї підчас іматрикуляциї на львівськім університетї дня 14. грудня м. р. Всї польські часописи, що помістили сю вістку, накинули ся на українських студентів, що вони самі викликали авантуру, самі били Поляків в університетській авли, а тепер ще удають ся під охорону австрийського карного кодексу і вістрє карних параграфів хотять звернути проти своїх польських товаришів, денунциюючи їх перед ц. к. державною прокураториєю. В цїлім тім донесеню тільки правди, що безпосередно по масакрі на університетї дня 14. грудня м. р., коли кількох наших студентів покалїчено легше, а одного студ. І. р. прав Петрицького дуже тяжко так, що заходила навіть що до него обава, що готов в наслїдок ран від закопанських цюпаг померти, старші товариші тяжко раненого Петрицького рішили завізвати судово-лїкарську комісию, котра мала би ствердити сам факт тяжкого тїлесного ушкодженя, і списати в сій справі протокол, який в данім разї міг би служити урядовим доказом, як масакровано наших студентів в мурах львівської Almae matris, бо загально звісно, що галицько-польські власти всї справи, з яких видко наглядно кривду членів української нациї, старанно затушовують і удають перед сьвітом невинних баранців. Українським студентам не йшло зовсїм о яку небудь месть, не завзивали вони проти польських студентів карно-судових чинників, і перед судово-лїкарською комісиєю не подали нїяких конкретних назвищ польських громилів, хоч многим імена і назвища сих громилів були звісні. Справу віддано слїдчому судиї д-рови Ганови і він переслухав кільох українських студентів, але всї солїдарно ьс виявили справців погрому. Взагалї українське студентство має у себе почутє особистої чести і нїколи в житю не піде слїдами членів „Akademick-ої Czyteln-i", не буде нїколи вербувати з поміж себе кадр добровільних денунциянтів і не буде на впередки бігати до слїдчого судиї зі всякими доносами; се раз на все лишить ся специяльностию вшехпольських гусегук-ів. Справа, за яку веде боротьбу українське студентство така взнесла і слушна, що до оборони її не потребує вона аж ригорів галицько-польської Теміди.

— „Свобода" на 1908 рік. Популярна преса повинна, по своїй важности, бути предметом пильної уваги і неперестанної опіки так правлячих нею органів, як і найширших верств суспільности. Коли звернемо ті заміти до нашої „Свободи", то пересьвідчимо ся, що лише перший чинник старає ся повнити як слїд свої задачі, а другий, себ-то інтеліґентна суспільність, уважає „Свободу" за часопись, до якої їй нїякого дїла нема, та лиш подекуди нею опікує ся. Отсим звертаємо ся до наших приклонників, щоби свою прихильність до нас розширили і на „Свободу". Незвичайно низька предплата, ріжнородний зміст, ілюстрациї, премії роблять єї часопису інтересною і заслугуючою на найширше розповсюдненє. Тому й повинні наші приклонники предплачувати і „Свободу", агітувати за нею, розширяти її по товариствах, клюбах і публичних льокалях, щоб тим запевнити їй такий розвій, яким не від нині тїшать ся популярні видавництва инших народів. „Свобода" виходить що тижня в четвер в обємі 1—1½ аркуша друку. Передплата на „Свободу" виносить 4 К річно. Адреса: Львів, Ринок ч. 10.

— В справі бережанської ґімназиї. Краєва рада шкільна ухвалила на внесенє руських членів, пп. Барвінського, Студинського і Савіцького, завести в утраквістичних клясах бережанської ґімназиї з другим півроком 1907/8 обовязкову науку руської мови.

— Шайка вломників під ключем. В останніх днях слїдство в справі шайки вломників, якої гєрштом є ославлений „Васїнський", видало нову серию спільників в руки справедливости та викрило багато нових подробиць, що кидають нове сьвітло на цїлу справу. Сьміла обікраджа податкового уряду в Калуши вивела органи безпечности з рівноваги, бо ходило вже не о приватну особу, але о державний скарб, котрий в останнїм кварталї м. р. на вломах до податкових кас стратив чверть мілїона корон. Вломники в Калуши полишили на місци валїзку, з котрою агент львівської полїциї Фінкельштайн обїхав кільканайцять міст, аж вкінци дізнав ся, що подорожний з такою валїзкою був в Самборі. Тут дізнав ся дальше Фінкельштайн, що на тамошнім зелїзничім двірци відобрав дня 27. грудня якийсь молодий, порядно одїтий панок великий куфер, який наспів був з Праги. Той панок — а був ним, як показало ся з опису, ославлений Ґітнер, спільник Васїнського, званий „Анґлїк" — заїхав хлопськими саньми і відобравши куфер, поїхав в напрямі, противнім від міста. Полїция постановила тепер викрити того селянина, що повозив саньми, але хоч ай перетрясла всї околичні села, допитувала ся на ярмарку, не могла нїчого довідати ся. Рівночасно ведено слїдство в иншім напрямі. Заходило сильне підозрінє, що до утечі Васїнського та його товаришів літом із слїдчої вязниці у Львові допоміг котрийсь з вязничних дозорців. Між иншими звернено увагу на дозорця, „капраля" Вальоху, перенесеного до Львова зі Самбора перед роком. Аж тепер впало в очи те, що Вальоха їздив часто до Самбора, де мешкала постійно його жінка. Сейчас вислано до Самбора полїцийних агентів Фінкельштайна і Лїбліха, котрі перевели в мешканю Марії Вальохової ревізию і на диво — знайшли той таємничий куфер, який перед тижнем забрав з тамошного двірця Ґітнер. В куфрі було повно всякого одїня та дорогоцінних річий. Арештована Вальохова радане-рада признала ся, що куфер є власностию жінки Васїнської, котра виїхала до Ярослава. Туди зараз вибрав ся агент Лїблїх і в мешканю ярославського різника Маслянки арештував жінку Васїнського, Володиславу. В домі Маслянків мешкали обоє Васїнські перед кількома роками під именем Бабінських і навіть розпочали були торговлю безрогами, але незабаром інтерес звинули і переселили ся до Стрия, де, як звісно, Васїнський під іменем Петра Боби отворив був пекарню. Рівночасно арештовано і вязничного дозорця Вальоху і всїх уміщено в слїдчій вязници у Львові. Васїнська числить 28 літ і є зовсїм гарна особка. При особистій ревізиї найдено в її панчосї 488 корон банкнотами, а крім того розпізнано ковнїр, украдений жінцї директора руського театру п. Стадниковій. Васїнська, переслухувана в слїдстві, зразу випирала ся, мов би вона знала о вчинках свого чоловіка, пізнійше однак признала ся, що знала про вліи Васїнського до кредитового банку в Перемишли, до руського Тов. кред. урядників і сьвящеників у Львові, до контори виміни Машлєра в Тарнові а також і до того, шо разом з чоловіком була в Празї. Признала ся лиш до того, про що вже знала, що й чоловік її признав ся. Однак запитана о дальші злочини, розплакала ся і просила, щоб відослали її назад до арешту, бо вона дуже змучена. У Васїнської знайдено також лист від Вальохової, в котрім їй тота доносить, що Васїнський дістане небавком „іглу і лїк на біль зубів" (в злодїйській мові значить то: „пильник" і якийсь квас, котрий перегриз би надшлюфовані зелїзні крати). З того показало ся, що вже роблено приготовленя до втечі Васїнського. Инші сьвідки зізнали, що Васїнська була злим духом чоловіка. Жила дуже виставно і від чоловіка діставала значні квоти, про котрі знала, що походять з крадежі. Вона то намовляла його до злочинів, говоричи: „Кради, мордуй і тільки менї давай!" Дальше слїдство виказало, що знаряди до вломів виробляв для Васїнського арештований бронзівник Устєнський і тому арештовано його челядників Сьвєтлїха і Міхальського. Так само стверджено, що золотар Тітель і його жінка, обоє вже давнійше арештовані, були знов доставниками злодіїв, котрі, працюючи під командою Васїнського, часто зміняли тя. За свою поміч Тітлї діставали щедрі нагороди, а у Васїнської сконфісковано рецепіс на 400 корон надані з Праги до Тітльової. Слїдство що-до обікражі податкового уряду в Калуши викрило, що допустили ся її Васїнські, Ґітнер та инші спільники. 13-літна донька Вальохової, Геня, зізнала, що в ночи з 28. на 29. грудня, коли то довершено тої крадежі, Васїнська, котра перебувала тодї у Вальохової, зовсїм не спала, але ходила нервово по комнатї і від часу до часу вибігала до брами, повтаряючи безнастанно: „Oby Pan Bóg dał, by tylko szczęśliwie wrócili". Дальше зізнала дівчина, що пізно по півночи приїхав задиханий Васїнський, а потім він, його жінка і Вальохова присїли ся до стола. Васїнський добув тодї і положив на стіл великий мішок і всї числили тисячки, котрих було около сто. Дальше удало ся полїциї ствердити, що Васїнський довершив крадежі в мешканю директора руського театру при помочи Шиптура і Сьвєтлюха. Арештований Сьвєтлюх зізнав, що тодї украли готівкою 1700 корон і трохи біжутериї. Коли вже виходили з окраденого мешканя, Васїнський обернув ся в дверех лицем до комнати і сказав по руськи: „Моє поважанє". Арештований вязничний дозорець Вальоха знаний був з хабарництва, яке управляв на велику скалю, посередничучи в передачі лїпшого харчу і т. п. для вязнїв. Він то дав ся пізнати руським академікам, вязненим торік за університетську демонстрацию, а коли їх випущено на волю, привластив собі на „памятку" великий мосяжний самовар та инші річи, жертвовані в хосен вязненим студентам руською публикою. Арештовано також Василя Підруцького, славного колись з любовної афери з ігумению монастиря Бенедиктинок у Львові та засудженого в 1900 р. на 5 літ вязниці за крадіж 29.000 корон, якої допустив ся до спілки зі своїм братом в Касї столярської фабрики Вчеляків у Львові. По відсидженю кари В. Підруцький був агентом бронзівника Устєнського, продаючи на провінциї його товари. Тепер своїми зізнанями причинив ся до арештованя бронзівничих челядників Устєнського: Теофіля Сьвєтлїха і Віктора Міхальського. Підруцького випущено на волю. Доказовий материял побільшив ся значно. Сконстатовано, що дозорець Вальоха улекшив утечу Васїнському, Шварцерови і Шиптурови. Вивів їх в ночи з келії і випустив брамою на улицю. Перепиловане крати і вязанє простирал з вікна казнї уладжено для покришки. По утечі Васїнський і Шварцер до спілки з Сьвєтлїхом і Міхальським обікрали золотарський склеп Сасової в перехідній каменици Андріолїя в Ринку, а значну частину украдених золотих і срібних річий продавав опісля у свойім склепі Тітель. - В послїднім часї показало ся, що Васїнський називає ся властиво Едмунд Снєгуцький і походить з Лодзї, де був мельником і пекарем. В Лодзї засудили його за бандитизм на 3 роки вязниці і се спонукало його до утечі. З Росиї удав ся до Відня, де заложив капелюшничий варстат. Відтак перебував в Стрию, Львові, Тарнові, Чернівцях, Ярославі, Ряшеві, Самборі, Будапештї і Празї. Доси арештовано 13 членів шайки. З Праги доносять, вчера вислано звідтам під сильною ескортою Станислава Адамського і арештованого в Коломиї Костура, котрого тільки через похибку вислано до Праги. Як доносять праські часописи, Костур удержував любовні зносини з Васїнською.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Собор. 70 Апост. (лат. Антонїя пустин.). Позавтра, в суботу: Навеч. Бог. (лат. Приски).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру Коломиї.** Саля „Каси шадничої". Початок о год. 7·30 вечером.

В пятницю дня 17. сїчня 1908. „Катерина", опера в 3 дїях Аркаса.

В суботу дня 18. сїчня нема представленя.

В неділю дня 19. сїчня 1908 „Серед бурі", історична драма зі сьпівами в 5 дїях Б. Грінченка.

☐ З „Львівського Бояна". Повідомляємо всїх членів, що перші вправи мішаного хору по сьвяточних фериях відбудуть ся в пятницю, дня 17. с. м. Початок точно о год. 7. вечером. Просимо доконче явити ся в комплєті. — *Видїл.*

☐ **Аматорський театр львівського „Сокола"** виставить в неділю, дня 19. с. м. у своїй салї при ул. Руській ч. 20 „Учителя", драму в 3 дїях Ів. Франка. Початок о год. 7 вечером. Білєти скорше мож набувати в сокільськім базарі.

☐ З Бережан. Дня 19. с. м. устроює тов. „Бережанська жіноча громада" товариські сходини в салї „Надії". Програма сходин: відчит п. Ф. Коковського, почім наступлять танцї. Дохід на „Селянську бурсу". Початок точно о год. 8. По запрошеня мож звертати ся до Коковського, ст. прав, в Бережанах або вечером при касї. — *Комітет.*

☐ В Саранчуках бережанського повіта завязало ся дня 14. с. м. товариство „Січ". Кошовим вибрано п. Івана Луценкова, осаулом п. Івана Дубчака, учителем п. Стефана Буняка а писарем п. Михайла Гречаника.

☐ З Чорткова. Загальні збори тов. „Руська Бесїда" відбудуть ся дня 30. с. м. о годинї 7. вечером.

Померли:

Іван Левицький, радник двора і краєвий інспектор середних шкіл, помер вчера у Львові в 64 роцї житя. В. й. п.!

Теофіль Жегалович, парох-ювилят в Кудобинцях, упокоїв ся, дня 11. с. м. в 92. р. житя а 56 р. сьвященьства. Покійний був найстаршим сьвящеником в цїлій Галичинї і брав живу участь в руськім народнім житю в р. 1847 і 1848 і наразив ся навіть на виключенє з семинара. В. й. п.!

Бронислава Нижанковська, вдова по сьвященику, упокоїла ся дня 10. с. м. о 2 год. по полудни в Самборі, проживши 66 літ. Похорон відбув ся дня 13. с. м. в Сїльци. В. їй п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Парляментарні справи.

Відень (ТКБ). Р і л ь н и ч а к о м і с и я палати послів приняла вчера кілька внесень пос. Реннера (соц. дем.) про підпираня рільничої продукциї паші, опісля-ж по довшій дискусиї приняла внесеня референта Повшого в справі піднесеня культури сїножатий, а також додаткове внесенє з зазивом до правительства предложити проєкт закона в справі управильненя сервітутів, уживаня і заряду спільних грунтів, а також лученя спільних грунтів при узглядненю краєвих відносин. Крім того принято резолюцию п. Люкша з зазивом до правительства предложити на найблизшій сесиї державної ради проєкт закона, щоб що року були віродостойні списи худоби. В дискусиї забрав голос також міністер рільництва Ебенгох, зазначуючи, що в справі сповненя бажаня що-до улекшень в граничнім оборотї порозумієть ся з компетентним міністерством. В справі підмоги товариствам хову худоби ведуть ся переговори, а так само в справі управильненя безпосередної продажи худоби продуцентами консументам.

Відень. (Т. К. Б.) На нинїшнім засїданю рільничої комісиї, яке почало ся доперва о 11. год. раджено дальше над внесенєм п. Повшого і над внесеннями зголошеними вчера через п. Іро, які домагають ся, щоби правительство утворило сталу комісию як прибічну раду міністерства рільництва в цїли заосмотреня мійської людности в рільничі артикули живности, щоби вело також статистику консумциї і доконало би децентралїзациї віденського торгу мяса, вкінци щоби здержати весь імпорт мяса і худоби з балканських держав і щоби задержати дальше замкненє границь. — Як зачувати, засїданє тому почалось так пізно, бо соціяльні демократи, члени комісиї, з причини поставлених п. Іром внесень, опустили салю, щоби здекомплєтувати комісию. Доперва коло 11. год. сконстатував голова комісиї комплєт і приступлено до нарад. — П. Пік (чес. соц.-дем.) заявив, що внесеня п. Іра не є у нїякій звязи з денним порядком нарад і що на случай, колиб приступлено до дискусиї над тими внесенями, соціяльні демократи не возьмуть участи ані в нарадах ані в голосованю. — Опісля внесеня п. Іра принято без зміни.

Відень. (Т. прив.). Комісия буджету заграничних справ і окупацийного кредиту австрийських делєґаций скликана на 30. с. м.

З ветеринарийної ради.

Відень. (Т. К. Б.). Під проводом міністра рільництва Ебенгоха відбуло ся плєнарне засїданє прибічної ветеринарийної ради. Обговорювано заряджена, потрібні з приводу заключеня ветеринарийного договору з Угорщиною. По довшій дискусиї принято резолюцию, запропоновану послами Козловським, Толїнгером і Гогенблюмом, щоб на випадок ветеринарийної умови правительство старало ся о успішну охорону худоби в краях. Пос. Гогенблюм виступив проти імпорту худоби й мяса з заграниці, вказуючи на то, що стан худоби в Австро-Угорщинї вистає на покритє власної консумциї.

Смерть редактора.

Відень. (Т. К. Б.) Начальний редактор „Neue Freie Presse", Бахер, помер.

З угорського сойму.

Будапешт. (Т. К. Б.) Budapesti Hirlap доносить: В справі зміни регуляміну угорського сойму прийшло на довірочній конференциї до порозуміня на слїдуючих основах: Теперішний регулямін, який позіс-тане в цїлости ненарушеним, одержить ще один параграф, а то, що на внесенє 150 присутних на засїданю послів може оголосити президент палати дану справу як наглу. Президент м о ж е се зробити, але не є до сего обовязаний. Коли оголосить наглість, що може зробити в кождій стадиї нарад, тодї палата звичайним голосованєм рішає о наглости. Коли сойм заявить ся за наглостию, тодї належить визначити для сеї справи осібний час нарад, що дня найменше 10. годин. Сойм може також більшостию двох-тр тих голосів заявити ся за неустаючими засїданями. Новий параграф не містить приписів о замкненю дискусиї, так що свобода слова є цїлковито загварантована.

Будапешт. (Т. К. Б.) В угорськім соймі през. мін. Векерлє поставив внесенє, щоби на порядку дневнім завтрішнього засїданя поставлено справу континґенту рекрутів, який в сім роцї позістає незмінений. Сойм се приняв, по чім принято предложенє в справі бруксельської цукрової конвенциї і приступленє до неї Росиї. На сім засїданє замкнено.

З Холмщини.

Петербург. (Ткб.) В губерніях люблинській і сїдлецькій видано постанову, котра забороняє в часї торжеств, з'осібна-ж у часї католицьких обходів, орґанізувати почесні ґвардиї, обносити національні стяги польські, носити польські національні строї, сьпівати польські патріотичні пісні. За переступленє тої постанови визначено кару 3 місяців вязниці або відповідної грошевої гривни.

Події в Росиї.

Петербург. (Тел. прив.) „Рѣчь" довідуєть ся, що крім міністра просьвіти Кавфмана має незабаром уступити також міністер справ загр. Ізвольський, що стане амбасадором в Берлінї. Його місце має заняти Цариков, якого поки-що заіменують віцемінїстром на місце Бубанова.

Петербург. (Тел. прив.) На стациї варшавсько-петербурської зелїзниці отворено скриню, по яку нїхто не зголосив ся. Найдено в ній два тяжкі набої для армат. — На ул. Лиговській сторож, спрятуючи сніг на подвірю, найшов 10 бомб з литого зелїза.

Мінск. (Тел. прив.) Арештовано тут 7 революціонерів. Один з них Лівоне, подав, що він італїйський горожанин. Виявило ся, що його вислано до Росиї задля орґанізованя революцийної пропаганди в росийській армії.

З пруського сойму.

Берлїн. (Ткб.) През. Крехер посьвятив поємертну згадку померш-ому президентови палати панів почім приступила палата до другого читаня предложеня в цїли скріпленя нїмецького елєменту в Зах. Прусах і Познанщинї. П. Кірш (центрум) вносить, щоби предложенє відослано назад до комісиї, бо компроміс що-до вивлащеня до 70.000 гектарів заключено поза комісиєю і не питано ся о се великих сторонництв. До сего внесеня прилучили ся: вільно-думна і народна партия, вільнодумний союз і Поляки. Против внесеня заявили ся нац.-ліберали і консерватисти. Сойм внесенє відкинув.

Держава Конго.

Кольонїя. (Ткб.) Kölnische Ztg. заперечує начеб Нїмеччина пертрактувала з Франциєю в справі поділу держави Конґо.

Ситуация в Мароко.

Відень. (Тел. пр.) Wiener Allg Ztg., котра остає в близших зносинах з французьким президентом міністрів Клємансо, одержала безпосередну відомість з Парижа, що французьке правительство не думає зректи ся права, признаного Франциї на конференциї в Альжешірас, що вдержанє порядку і публичного безпеченства в мароканських пристанях признано Франциї й Еспанії.

Париж. (Ткб.) З Рабат доносять, що в ночи з 11 на 12 с. м. стріляли до палати султана. Жовнїри гнали ся за злочинцями, але без наслїдку. На приказ султана Абдуль Азіса всї пересилки оружя й амуніциї видано з уряду митового жовнїрам і сторожам. Султан звелїв увязнити всїх, котрі виступлять проти нього.

Париж. (Ткб.) Міністер загр. справ Пішон заявив в розмові з співробітником Matin'a, що проклямация Мулєй Гафіда султаном не зміняє становиска Франциї. Хто небудь буде султаном Марока, то умова, яку заключено в Альжешірас задержить своє повне значінє і Франция буде ся її придержувати.

До „Народної Гостинниці" приїхали 5. І. 1908. Зофія Калитовска, Ряшів; Аркадія Гургулова, Рогатин; о. Йосиф Ленчик, Яблінка вижна; Володимир Наврощький, Бережани; Семен Придепа, Селиска; о. Ілия Кузів, Городище; Андрей Карпинський, Дорожів; о. Теофіль Корчинський, Витків новий; Семен Пасічний, Томашів; о. Епифаний Роздольський, Сенява; о Григорий Гайванович, Яблонів Іван Васюта, Хлопятин; Йосиф Баслядинський, Сасів. д-р Ю ій Евген Олесницький.

Приятелем материй

які надіють ся нового потомства і яких мучить обезсиленє є SCOTT'A Emulsion. Дїланє SCOTT'A Emulsion є як подиву гідне так вдоволяючим. **Нова сила і нова охота житя** прибуває як по випитю чародійного напитку. Але ще більше, коли малий горожанин сьвіта побачить сьвітло денне то справляє особливу радість своїм родичам здоровим виглядом і сильними формами, бо разом з материю живив ся 24

правдивий лише з сею маркою — рибак як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Scott'a Emulsion

і його скріпила, коротко кажучи дїлає як найлїпше.

Ціна оригінальної фляшки 2 кор. 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

Гі де Мопасан.

3)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Вона простягнула руку і сперла її свобідно на подушці. Перстені сьвітили ся на білих пальцях, а рожеві, гладонько вирівнані нігті були наче любовні пазури, що виросли на краю сеї чудесної жіночої лапки.

Олівє Бертен пестив ся нею, подивляючи її, та бавив ся пальцями наче маленькими забавочками.

— Який се забавний інструмент — говорив він — який розумний і який зручний; він виконує всьо, що лише хто хоче, книжки, коронки, хати, піраміди, льокомотиви, тісточка — і пестощі, що є таки ще його найлїпша робота.

Коли він так був в моді і бував по всяких аристократичних сальонах, стрінув ся він раз у княгині де Мортемен з молодою женщиною в жалобі, що як раз виходила тоді, коли він входив. Її краса і елєганция вразили його дуже сильно.

Розпитавши ся про неї, він довідав ся, що вона називає ся графиня де Гілєруа, жінка нормаського дїдича, агронома і посла, що носить жалобу по батькови чоловіка, що вона дуже інтелїгентна, образована та загально подивлювана.

А він під впливом сеї появи, що так сильно зворушила його артистичне око, сказав сейчас:

— Її портрет намалював би я дуже радо.

Зараз на другий день повторено сї слова графинї, а він дістав ще таки того вечера синю, трохи наперфумовану білєтку, де було написано регулярним, легонько похиленим письмом:

„Високоповажаний Пане!

Княгиня де Мортемен була у мене і упевнювала мене, що Ви мали би охоту зробити з мого ничтожного лиця один з Ваших архитворів. Я би Вам повірила його дуже охотно, коли би я була певна, що Ви вчера не жартували і що Ви дїйсно бачите на менї щось, щоби могло бути репродуковане і з'ідеалїзоване Вашими руками.

Остаю з глибоким поважанєм

Анна де Гілєруа".

Він відписав питаючи ся, коли може прийти представити ся графинї і його запрошено на снїданє на найблизший понедїлок.

Панство Гілєруа мешкали на першім поверсї в великім, люксусовім, модернім домі при бульварі Мальзербе. Перейшовши просторий сальон отапетований синим шовком та обведений білими і золотими деревляними рамами, попрошено маляря до певного рода будуару обстеленого ясними, кокетерийними килимами з XVIII віку, сими тканинами в стилю Вато, що представляють в нїжних красках граціозні сцени та виглядають так, наче би їх начеркували і виконували самі лише залюблені робітники.

Він як раз сїв собі на крісло, коли появила ся графиня. Вона йшла так легонько, що він зовсїм не чув, як вона переходила через сусїдний покій, і він дуже здивував ся, коли її побачив. Вона подала йому руку по приятельськи.

— Отже Ви дїйсно хочете малювати мій портрет?

— Се була би для мене велика почесть.

Стрункa, в чорній обтислій сукнї виглядала вона дуже молодо хоч і трохи поважно мимо усьміхненого лиця, осьвіченого ясним волосєм. За нею увійшов граф, держучи за руку шістлїтну донечку.

Пані де Гілєруа представила:

— Мій муж.

Се був чоловік низького росту, без вусів, з повними, потемнїлими від голеня губами.

Він подобав трохи на сьвященика або на актора. Довге, зачесане до гори волосє спадало йому аж на карк, а вічні промови перед широкою публикою вирили йому по обох боках уст дві глибокі, півокруглі морщини, що йшли від носа аж до бороди.

Він подякував маляреви в цїлих довжезних фразах, що зраджували бесїдника. Вже від давна мав він охоту дати зробити портрет своєї жінки і очивидно був би вибрав до того Олївєра Бертена, але бояв ся відмови, бо знав, як його всї напастують всїлякими просьбами.

Серед безчисленних комплїментів постановлено остаточно, що граф припровадив свою жінку на другий день до ателїє. Перед відходом запитав ще пан Гілєруа, чи не лїпше було би підождати до кінця жалоби, але маляр заявив, що хоче малювати під впливом першого вражіня, а крім того йому дуже подобаєть ся сей контраст живого, ясного та веселого житя графинї з її чорною поважною сукнею.

Вона прийшла на другий день разом з мужом, а відтак припроваджувала лише донечку, що сїдала зараз за столом та переглядала книжки з образками.

З початку тримав ся Олївє Бертен в великій резерві, як то було його звичаєм. Жінки з аристократиї трохи його лякали, бо він їх знав дуже мало. Вони видавали ся йому рівночасно розпусними і безглузними, небезпечними гіпокритками, малодушними та скучними. Він перейшов вже богато любовних пригод з дамами з пів сьвіта, о що йому впрочім не було тяжко завдяки його славі, забавному гуморови та атлєтичному, гарному виглядови. І він волїв їх і любив їх свобідну поведїнку та свобідну розмову, призвичаєний до легких, забавних та веселих обичаїв малярських робітень та театральних кулїсів, куди він також заходив доволї часто. Він бував по аристократичних домах для слави, не для серця, принимав там ґратуляциї та замовленя, крутив ся коло гарних пань, але нїколи не осьвідчав ся з своєю любовю. Не позволяючи собі при них на нїякі сьмілїйші та солені жарти, він мав їх за вельми ограничених, а на нього казали, що має добрий тон. За кождим разом, як одна з них приходила до нього позувати йому, то хоч вона як намагала ся бути ввічливою і подобати ся йому, він все відчував сю рїжницю раси, що не дає получити ся разом артистам і аристократам, хоч вони живуть з собою. Поза усьміхами та поза комплїментами, що у женщин є все трохи неприродними та вимушеними, він все добачував у них делїкатну повдержливість, що походила з почутя своєї висшости. Через те він став трохи гордий, доволї неприступний, навіть трохи гонорний, а побіч утаєної радости доробковича, якого трактують на рівні з князями та княгинями, він чванив ся в душі сим, що він своїми спосібностями здобув собі таке саме становище як инші своїм родом. Говорено про нього, дивуючи ся: „Він незвичайно добре вихований!" А се здивованє підлещувало йому, але рівночасно вражало його немило, бо вказувало на рїжницю походженя.

Церемонїяльна та вимушена повага маляря бентежила трохи паню де Гілєруа, що не знала про що говорити з сим холодним чоловіком.

Посадивши дочку за столом, вона сїдала на фотелю побіч зачатого начерку і намагала ся всїми силами надати свому лицю вираз після вказівок артиста.

Підчас четвертого посїдженя він нараз перестав малювати і поспитав ся:

— Що Вас найбільше занимає в житю?

Се питанє змішало її і вона надумувала ся, що відповісти.

— Я не знаю що! Чому Ви о се питаєте?

— Я мушу якусь щасливу думку вложити в тї очи, а до тепер я ще не добачив ся нїчого.

— Коли так, то старайте ся мене розбалакати; я дуже люблю говорити.

— То Ви веселі?

— Дуже весела.

— Отже балакаймо.

Він сказав „отже балакаймо" вельми поважним тоном; відтак взявши ся назад до мальованя, він *пробував* говорити з нею про всїлякі річи, шукаючи якоїсь теми до розмови, що занимала би їх спільно. Вони зачали від спостережень та уваг про знакомих людий, відтак говорили про себе, що є все найприємнїйшою та найживійшою розмовою.

На другий день вони розмавляли вже сво біднійше, а Бертен, бачучи, що її подобаєть ся і що їй бавить, зачав розказувати їй всїлякі пригоди зі свого артистичного житя, а свої спомини заправляв сею домішкою іронії, що вже лежала в його вдачі.

Вона призвичаєна до довгих, скомплїкованих оповідань літератів сальонових і їй припала дуже до вподоби ся молодеча верва Бертена, що розповідав *про все щиро та отверто*; вона з'уміла сейчас застосувати ся до нього і відповідала тим самим тоном сьміло і дотепно.

В вісьмох днях вона завоювала його зовсїм своїм добрим гумором, своєю щиростю та наївностю. Він забув зовсїм на свої пересуди про женщини з аристократиї і був би охотно забожив ся що лише в них можна любити ся. Малюючи на стоячки, прискакуючи та відбігаючи від полотна наче би з ким поєдинкував ся, він розпустив свобідно свої думки і переконаня, начеби вже від давна знав ту гарну жінку, ясну і чорну, сотворену зі сьвітла і тїни, що сидїла супроти нього, сьміяла ся слухаючи його та відповідала весело а так живо, що тратила що хвиля свою позу.

Часом він відходив від неї, прижмурював одно око, згинав ся, щоби добре бачити цїлість свого моделю, та знов придивляв ся їй зовсїм з близька, щоби вхопити найдрібнїйші черти найменше замітні властивости її лиця, бажаючи віддати се, що є понад видимим образом в лици женщини, сї атоми ідеальної краси, сей відблиск чогось незвісного, сю питому, інтїмну а небезпечну грацию, що спонукує до горячої любови як раз того а не кого иншого.

Одного полудня мала донечка станула перед полотном і спитала з дитинячою повагою:

— Се мама, кажи?

Він вхопив її на руки і поцїлував, так йому подобала ся та наївна похвала його твору.

Иншого дня вона знов сидїла якийсь час дуже тихонько, аж нараз відозвала ся сумовито:

— Мамо, менї нудить ся.

А маляра так тронуло се перше нарїканє дитини, що на другий день спровадив до ателїє цїлий магазин забавок.

Мала Анетта утїшила ся дуже та взяла ся укладати їх в порядку, щоби бавити ся ними по черзї, як на що їй прийде охота. Від того дарунку вона полюбила маляря, так як то люблять дїти, звіринним т. пестливим привязанєм, через що вони стають такі милі і так скоро з'єднують собі людий.

Пані Гілєруа ходила на посїдженя чим раз охотнїйше. Тої зими вона не мала нїякої роботи, бо була в жалобі; отже в недостачі товариства і забав всї журби її житя ограничали ся до сих посїджень.

(*Дальше буде.*)

Оголошеня.

ПОДЯКА. Всїм, що зволили взяти участь в відданю послїдної прислуги б. п. О Густавови Дроздовському, або в инший спосїб почтили память покійника, — складає щиру подяку *Родина.* 123 1—1

Заявляю на сїм місци п. інспекторови Скалецькому зі Зборова, що я не є автором тенденцийної, зглядом його особи — дописи, в ч. 2 „Луни" з дня 12 жовтня 1907 під заголовком: „З нагоди учительської конференциї в Зборові". — *Гринько Губка.* 125 1—1

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слівіньский, Львів, Коперника 16.** Ціни услівій продажі дуже приступні. 114 34—?

ВСЯКІ КУПОНИ

і вильосовані папери вартостні

виплачує без потрученя провізиї або коштів

КОНТОРА ВИМІНИ

Ц. к. уприв. Галицкого акцийного

Банку Гіпотечного 4

Надіслане.

ПЕРЕКАЗИ і ЛИСТИ КРЕДИТОВІ

на Париж, Лондон, Берлїн і всї заграничні міста видає

Банковий дім і контора виміни

Сокаль і Лілієн

Порученя з провінциї без дочисленя провізиї. 5 c

Коперницкий і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька І.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім вибори окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Глядаю огородника на село в гори. Ближші услівя після умовн. Зголошуватись до здвоката д ра Кормоша в Перемишли заразлистовно або устно. 121 1—3

Учительник V-ої класи руськ. гімназиї шукує **лекциї** на село. — Адрес poste restante „Наука" Львів, головна почта.

Учитель пот-рівший за вибори знаменитий педагог спеціяліста в науці німецького, музикальній, прийме сейчас лекцию на цілий р'к. Зголошеня: С. Демидчук. для В. С. Бусе.

Рутинований інструктор совістний недагог прийме лекцию сейчас або в початком півроча. Приготовляє знаменито приватистів і приватистки. За іспит ручить. Ласкаві зголошеня: Слухач прав, Самбір, Poste restante. 117 2—3

Потребую інструктора або інструкторки до хлопчика в II ой класи нормальної. Услівя помешкане харч і пране (без прасованя) і 12 кор. місячно о Николай Іванусів парох Лопівки п. Билгорол. 119 2—3

200 корон місячно може кождий легко заробляти. Подробиці даром і оплатно на зголошеня через бюро часописий Ольшевського, Львів, Кілїнського 1. 121 1—9

КАСУ огнетревалу невелеку ужиману в добрім стані купивби Руський Народний Дім в Іванівці п. Теребовля. 120 1—2

При внутрішнім украшованю церков належить вперід важадати планів від знаної робітні Евст. Щупляковича, Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 4°d

Ми гайдамани і Ви хотїлиб спинить

народні имни на фортепян зі словами оба 1 кор., на мужеський хор (Партитура і 4 голоси) по 80 сот. висилає „ТОРБАН" музична накладня, Львів Вроновська 8. Також в книгарнях. 98

СВОБОДА

письмо політично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський

Цїлорічна передплата виносить: 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул Ринок ч. 10.

Панночка Русинка

розумівча ся на шитю, котра булаб помічна при гос одарстві домовім, як також до дітий шукає місця найрядше у священика. Зголошеня до Адм. „Дїла" під „Па ночка".

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк. по	10 с.
„ ліквід. акційна	„ „	8 „
„ щадн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошення о позич.	шт. „	2 „
Виказ умор. позич.	„ „	2 „
Касові асигнати	„ „	1 „
Заява членства	„ „	1 „
Місячні замкнення рах.	„ „	2 „
Річні зам. рах. і біланс	„ „	10 „
Удїлові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Взірцеві статути	„ „	20 „
Подання о заре-стров. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільнене друків діловодства від стемпля	„ „	4 „
Подання до податкової власти в повідомленю про зареєстр. стовар.	„ „	4 „

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)

приймає обезпеченя будинків, всяких ручий домашних і господарських, збіжа і паші на случай шкід заподіяних через пожар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер" з найбільшою скоростию. При оцінці шкод бувають запрошені 2 господарі селяни з поміж членів. До тепер виплатив „Дністер" 13 747 відшкодовань в сумі сїм і пів мілїона корон.

Зиск по сминченім році звертає ся членам. Звороту за р. 1906 дістануть обезпечені члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премії.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають попіски „Дністра" на удїдюванє позички.

Житеві обезпеченя приймає „Дністер" для Краківського Товариства, а провізию від таких обезпечень відступає „Дністер" на публичні добродийні цїли.

Пояснення для обезпечень удїляє Дирекция або аґенти Аґенциї „Дністра" находять ся в кождим місті і в многих селах; там, где еще не робить инший аґент „Дністра", можуть письменні селяни старатя ся о удїлене аґенциї. До тепер дістали аґенти 969.507 корон провізиї. 126a

Фонди Товариства 31/12 1906:

Фонд резервовий . . .	Кор.	846 189·20
„ резерви премій . .	„	550.110·—
„ на звороти . . .	„	16159·—
„ „ рїжницю курсів	„	29.866 35
„ резерви специяльної	„	31.040 73
„ емерит. урядників	„	185.8:0 21
иньші фонди заосмотреня	„	25.000 —

Селяне! асекурйте ся від шкід огневих!

Заживаюча доброї слави з доброго крою

ВАРШАВСЬКА ФАБРИКА ҐОРСЕТІВ

„KAROLINA"

у Львові, ул. Ягайлонська ч. 6 і Пасаж Гавсмана.

Поручая великий вибір ґорсетів готових з раціональним простим передом.

Замовленя точно після міри полагоджує протягом 24 годин. 116 2—5

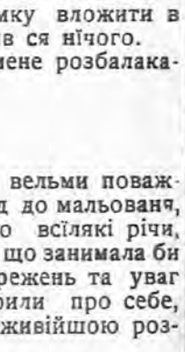

165×130% **25** 17 b

Таблиці і написи литі, металеві, також риті мосяжні, для пп. адвокатів, лїкарів, бюр, парохіяльних урядів і т. и.; таблиці граничні і числа на доми для громад, таблиці намогильні, відзнаки для лїсової і полевої сторожі виконує найдешевше

Макс Ґлязерман

РИТІВНИК, у Львові, ул. Сикстуська ч. 17.

Замовленя з провінциї виконує ся відворотно.

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Аргентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Листковий Календар

до віддиранє що дня з красною вінетою до вішаня на стїну або ставленя на бюрку подає по 1 К з пересилкою 1·20 К.

„Сокільский Базар"

у Львові, ул. Руська ч. 20.

122a 1—?

Розклад зелїзничих поїздів

наказний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·35	9·50
Кракова	7·35	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Стрия	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35м
Зимної води	5·50	7·25	1·1	5·25	9·50

Зі Львова виходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·30	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	3·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·13	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·52	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 13	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	1·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посшінні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї до 10/8 що день буквою к. — в неділї і сьвята від 15

1

УЧИТЕЛЬ

орган руського товариства педагогічного двотижневник педагогічно-науковий виходить від 1 червня 1889 р у Львові ул. Кохановського ч. 15. Пренумерата річна 3 зр. піврічна 1·60 зр чвертьрічна 80 кр.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 18. Львів, пятница 17. (4. ст. ст.) сїчня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Опашевского ул. Кінїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австриї:		за границею:	
на цїлий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цїлий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ей місце, а в рубриці „Малїсінькі" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платити у Львові.

Соймові вибори і „Unia demokratyczna".

Перед нами програмова виборча відозва того з'єдиненя польських демократичних партий, якому вдало ся видвигнути на становище презеса польського кола Гломбінського і так „здемократизувати" коло. Але — читаємо в відозві — „демократия сповнила би тільки через половину свій обовязок, вдоволяючи ся здемократизованєм політики кола. Мусить вона стати до рішучої боротьби також за здемократизованє сойму". Програму, з якою демократична унія стає до боротьби за здемократизованє сойму, можна зібрати в отсі точки: виборча соймова реформа, „здобутє справжньої автономії нашого краю", реформа устрою громади, „сьміла промислова політика в области ремесла і фабричного промислу", „управильненє пекучих справ еміграциї і парцеляциї", податкові реформи.

Програми польських демократичних груп звісні з того, що за демократичною фразеольогією скриваєть ся в них зовсїм недемократичний зміст. В соцыяльно-полїтичнім напрямі ходить їм о вирванє власти в краю з рук шляхти і віддане її в руки міської буржуазиї і бюрократиї, а в національнім напрямі о скріпленє польського панованя над руським народом в той спосіб, щоб допустити до участи в тім пановань як найширші круги польського народу і оперти його на „законних основах". Через те ми й не будемо розглядати докладно тої „демократичної" програми, а тільки прослїдимо, як в кождій точцї тої програми пробиваєть ся тенденция скріпленя і розширеня польського стану посїданя на руській землї.

Становище польської демократиї в справі виборчої реформи до сойму загально звісне. Вона не може позволити, „щоб і на дальше півтора мілїона польської людности було віддано на ласку руської більшости в 46 округах Східної Галичини". Отже жадає реформи, „яка, забезпечує успішно наш національний стан посїданя, оперла-б виборчу ординацию до сойму на основах загального, рівного, тайного і безпосереднього голосованя". Більший полїтичний цинїзм, як під плащем демократичної чотирохчленної виборчої формули домагатися ще більшого вкороченя полїтичних прав руського народа, ніж се робить теперішня куриальна система, хиба вже неможливий.

Взявши при помочи соймової воборчої ординациї руський нарід під ноги, польська демократия хоче, щоб ніяка постороння сила, приміром центральне правительство, не могла їй перешкаджати в виконуваню того панованя над руським народом. Звідси домаганє розширеня краєвої автономії.

Але навіть в домаганях, що на перший погляд мають чисто соцыяльно-економічний характер, слїдна скрізь ся націоналїстична тенденция польської демократиї. Що значить під національним оглядом „uprzemysłowienie Galicyi", се ми всї знаємо з дотеперішної галасливої агітациї польської демократиї в сім напрямі. А управильненя парцеляциї польська демократия домагаєть ся на те, щоб сойм, „унявши в свої руки управу парцеляційного руху, надав йому напрям, згідний з економічними і національними інтересами нашої суспільности".

Крім сього відозва присьвячує польсько-руським відносинам окремий уступ, заявляючи: „Хотїли-б ми витворити як найшвидше умови згідного пожитя обох народностий нашого краю. Бажаємо культурного розвитку руського люду („ludu", а не „narodu"!), признаємо його справедливі змаганя в тім напрямі. Але першим нашим обовязком є стояти на сторожі нашого польського національного інтересу, боронити нашого національного стану посїдання. Наші відносини до руських партий залежати-муть від їх відносин до нашого народу. Але в жаднім разї не можемо допустити, щоб справа пожитя польського народу з руським рішала ся поза краєм".

І сей тон відозві польської демократиї не новий. В національній справі ходить о се, щоб кождий нарід мав сам змогу рішати про свої справи. А тимчасом польська демократия змагає до такого укладу національно-демократичних сил у Галичинї, щоб про всї справи руського народу рішали Поляки. Наслїдком історичних відносин польські національні інтереси в Східній Галичинї розросли ся й укріпили ся коштом національних інтересів руського народу, отже неможливо боронити польського національного стану посїдання на руській землї і рівночасно признавати справедливі змаганя руського народу. А що польська демократия має на увазї виключно розширенє і скріпленє польського стану посїданя без огляду на те, чи не шкодить він руським національним інтересам, то фраза про „бажанє культурного розвитку руського люду" і „признаванє його справедливих змагань" се те фарисейство і той цинїзм, з якими Поляки протягом цїлої істориї польсько-руських відносин воліли руський нарід, деклямуючи про „miłość do bratniego ludu ruskiego".

Зрештою цїла полїтична минувшість польських демократів ріжних відтінків не лишає нїяких сумнївів що-до їх ворожого становища супроти руського народу. І коли ми розглянули отсе виборчу програму „демократичної унії", в котрій верховодять народові демократи, ті ідеольоги par excellence польського демократичного шові їзму, то не на те, щоб викрити якісь нові шляхи польської демократичної полїтики в польсько-руській справі, тільки на те, щоб навести новий доказ, що польська демократия в руській справі іде під прапором історичної шляхотської Польщі.

Та цїкавійше від виборчої програми польської демократиї — вона була давно звісна — питанє, яке становище займе демократична унія супроти польсько-руської виборчої боротьби в сїльських округах східної Галичини. З того, що найсильнійша група демократичної унії, народова демократия, входить в склад „Rad-и Narodow-oї", можна було вносити, що польська демократия піде без застережень під прапором „Rad-и Narodow-oї" походом в руські виборчі округи. Але стало ся инакше. Народові демократи втяли таку штуку, яка тільки честь приносить їх славно-звіснїй полїтичній еквілібристиці. Акция під прапором „Rad-и Narodow-oї" не принесла-б їм тепер нїякої користи, бо шляхта обсадить всї кандидатури в сїльських округах східної Галичини своїми людьми. З другого-ж боку народова демократия дуже добре знає, що на переведенє польських кандидатур в руських округах треба буде цїлої форси всїх доси звісних і нововинайдених польських виборчих штук. Коли-б народова демократия йшла до виборчої боротьби під прапором „Rad-и Narodow-oї", то моральна співвідповідальність за ті виборчі штуки впала-б і на неї. А пощо брати на себе відповідальність за те, з чого не матиметь ся нїякої користи?

І тому народові демократи заявили „Rad-ї Narodow-ій", що „мусять цїлу відповідальність за добір кандидатів і їх переведенє полишити в „Rad-ї Narodow-ій" тій партиї, яка несе головну вину вдержаня дотеперішної шкідливої для національних інтересів виборчої ординациї, т. є. партиї консервативній. В тій цїли, не виступаючи з „Rad-и Narodow-oї" з огляду на її инші корисні працї, порішили вони здержати ся від нарад „Rad и Narodow-oї на час теперішних соймових виборів.

Але не треба думати, що народова демократия через те осуджує всї ті виборчі штуки або думає проти них активно виступити. Ні, вона тільки не хоче брати на себе відповідальности за них, але в дійсности буде їх активно підпирати. Бо заявляє вона, що „при виборах остане, як усе, вірна принципови національної солїдарности і нїде не наразить національного інтересу на небезпеку через боротьбу проти кандидатів „Rad-и Narodow-oї", навпаки, буде їх по змозї підпирати всїми законними способами агітациї".

Коротко кажучи, між „Rad-ою Narodow-ою" і народовою демократиєю наступив „поділ працї": „Rada Narodowa" має вишукувати і форсувати кандидатів виборчими штучками, а народова демократия буде їй помагати „легальними способами агітациї." „Rada Narodowa" буде красти руському народови мандати, а народова демократия буде улекшувати ту крадіж. А потім виступить з заявою, що не вона допускала ся виборчих штук, що вона стоїть за чистоту виборів.

І виступати в оборонї принципу чистоти виборів і рівночасно помагати як найбільше мандатів відобрати виборчими штуками руському народови, ось найновійший винахід польської демократичної полїтики супроти руського народу.

З відкритим шеломом.

Що москвофіли увійшли в як найтїснїйший контакт з Поляками для поборюваня українського руху, на се ми нераз вказували та про се не міг сумнївати ся нихто, бачучи, як москвофільські менери у Львові, на провінциї — навіть у Кракові — вимінюють ся заявами взаїмного довіря і симпатиї з представниками польського режиму на руській земли. Ми публично обвиняли москвофілів о зраду руської справи та доказували наші слова незбитими фактами. Тимчасом москвофільська преса мовчала; наші часописи підносили отверто обжалованя о народну зраду, польська преса почала що-раз-то щирійше признавати ся до „згоди" зі „старорусинами", а москвофільські публіцисти — мовби води в рот набрали. Аж в останних днях москвофільська преса, приперта до муру українськими часописями, почала відкидати шелом, показуючи публично лице польських запроданців і наємників для поборюваня опозиционного руського руху.

Так нинїшний „Галичанинъ" запитує сам себе в передовій статї: „кого мы должны считать нашимъ самымъ большимъ врагомъ", „кто для русской национальной идеи опаснѣе, сепаратисти, или поляки?" — та відповідає на се, що тим найбільшим ворогом, небезпечнїйшим від Поляків, є для москвофілів українство. Проти українства мусять москвофіли напружити всї свої сили, проти спільної української небезпеки вони підуть в парі з Поляками. Се вперве заговорила москвофільська преса так отверто про польсько-москвофільський союз, заключений для поборювана руської опозиції в Галичинї, репрезентованої українством. Тому не від речи буде в цїлости навести москвофільське резонованє на сю тему. „Галичанинъ" пише:

„Хотя Польша считается отвѣчнымъ врагомъ Руси, однако сама она неопасна. Этотъ вопросъ рѣшенъ исторіей, а если поляки сегодня не хотятъ еще прозрѣть и подчиниться неизбѣжной судьбѣ, если всегда еще мечтаютъ о разбитіи русскаго государства, то это только временное явленіе, которое раньше или позже пройдетъ. Они будутъ опытомъ жизни принуждены придти къ убѣжденію, что единственнымъ исходомъ для нихъ будетъ полное, искреннее примиреніе съ русскимъ народомъ. Если-же, вопреки нашимъ предположеніямъ, поляки всегда будутъ относиться къ русскимъ съ неуменьшенной враждебностью, то и въ такомъ случаѣ не угрожаетъ русскому народу серьезная опасность, такъ какъ у поляковъ не найдется достаточно силъ для реальнаго переведенія враждебныхъ плановъ. Не такъ обстоитъ дѣло съ сепаратистическимъ движеніемъ Для Руси се страшна никакая сила в мірѣ, будь у нея только согласіе и единство. Русь представляетъ въ своемъ единствѣ такое могущество, что ничего ей опасаться съ какой бы то ни было стороны. Но водворись въ ея нѣдрѣ расколъ, раздѣлись она на мелкія части, поборивающія съ ожесточеніемъ другъ друга, какъ это бывало во время княжескаго періода русской исторіи, тогда она не представляетъ никакой силы и самый слабый врагъ можетъ легко покорить ее. Мы видимъ въ исторіи, сколько труда стоило русскому народу, пока онъ былъ въ состояніи опять собрать всѣ русскія земли въ одно цѣлое и сплотить всѣ русскія силы въ могущественный организмъ. Русь можетъ быть уничтожена только Русью, и потому самопятно, что самымъ большимъ и единственнымъ (!) врагомъ для Руси есть сепаратистическое движеніе, имѣющее на цѣли раздѣлить русскій организмъ на враждебные таборы, побаривающіе другъ друга съ крайнимъ остервененіемъ. Этотъ вопросъ предстоитъ передъ нами совсѣмъ ясно, и въ томъ отношеніи не можетъ быть ни малѣйшаго сомнѣнія.

Сього довгого історіософічного міркуваня „kurzer Sinn" — ясний: москвофільсько-польська коаліция готова; при недалеких соймових виборах виявить ся її сила та покажуть ся її успіхи. Не менше ясна є інтенция статий „Русского Слова" в тій самій справі; тільки-ж тут, де ходить про з'єднанє руського мужицтва для союза з польською шляхтою та з вшехполяками, москвофіли є трохи обережнїйші в своїх ревеляциях на підпускають свої зрадницькі підмови великого дозою хлопоманства. Ось зразки:

„Може прийти хвиля: коли у поляковъ переважитъ здоровый розумъ и они пересвѣдчатся, що гнобленьемъ русского народа и твореньемъ украинскихъ партій они до ничого доброго не доведутъ и що треба имъ конечно отказатися отъ панованья надъ русскимъ народомъ, що жіе въ Галичинѣ. Если бы прійшло до того; если бы поляки поправили всѣ кривды, якихъ они на нашомъ русскомъ народѣ допустилася; тогда мы не мали бы причины противитися; сгодѣ или якому-то прозумѣнью съ ними.

А в иньшій статї читаємо таке:

„А що-до порозумѣнья нашого съ поляками, то еще разъ заявляемъ вамъ рѣшительно и публично слѣдующое: Такъ есть. мы хочемъ сгоды и порозумѣнья съ поляками, бо уважаемъ ихъ братьями и сосѣдами. Но если бы мы до такои сгоды и порозумѣнья брались, то не будемъ просити на то позволенья и помочи отъ польскихъ выхованковъ и локаевъ, т. е. украинцевъ, но найдемъ сами до того дорогу, бо мы такіи же самыи паны якъ и поляки. „Панъ съ панемъ зна сьенъ, а дурневи засьенъ". Но сгоды съ поляками мы не робили бы такои, щобы нашой интелигенціи было съ нею добре и выгодно, бо такіи сгоды робила всегда лишь украинская партія и нехай она и дальше такіи сгоды робить, бо ей съ ними добре жити и розростатись. Если бы намъ прійшло робити якую сгоду съ поляками, то мы уважали бы передъ всѣмъ на то, щобы на той сгодѣ выйшолъ добре весь нашъ русскій народъ и того мы не боялись бы и не стыдались бы, то была бы розумная и честная робота".

Отсе подаємо для інформациї нашої публїки. Про полїтичні консеквенциї тої москвофільсько-польської сполуки наш орган вже писав тай не залишить пильчувати кождий її крок та звертати на нього увагу нашого загалу.

Передвиборчий рух.

Борщівщина: Організация повіту борщівського після заряджения „Народного Комітету" скликала 11 с. м. передвиборчі збори з цїлого повіту до Боршева. Прибули майже всї організатори місцеві і мужі довіря, як також значна часть руської інтелїгенциї головно сьвящеників, так майже всї громади були заступлені на тих зборах. О год. 1. розпочали ся наради, котрим проводив о. Балько з Турильча. Передовсїм о. Дмитро Курдидик з Циган зложив звіт із „Народного З'їзду", що збори приняли до відомости. Відтак приступлено до другої точки порядку дневного т. є. до обговореня кандидатури. Дмитро Ткач, господар з Михалкова, в своїй краснорічивій бесїдї представив заслуги д-ра Еронїма Калитовського, що яко конципієнт адвок. в канцелярії бл. п. д-ра Дорундяка довгі лїта трудив ся в повітї борщівськім і для народу положив великі заслуги, та поставив його кандидатуру. Д-р Калитовський, що случайно прибув нині до Борщева на розправу, присутний на зборах, заявив однак, що під яким услівєм кандидатури з борщівського округа приймити не може і ту резигнацию належито умотивував, а збори мусїли її приймати до відомости. В виду того, піднесено кандидатуру д-ра Дам'яна Савчака, котрий кандидатуру приймав. По рішеню еще инших деякн справ, збори о г. 4 по пол. замкнено. Довідуємо ся, що москвофіли розпочали і в повітї борщівськім свою звичайну кириню, бо на зборах збаламучених селян в Волківцях мали поставити кандидатуру „крестянську" в особі Ілька Гладиша з Пановець. — *Учасник зборів.*

Рогатинщина: Дня 15 с. м. відбула ся в Рогатинї нарада організаторів і делєгатів з цїлого рогатинського повіту в справі кандидатури до сойму. По відкритю зборів здавав справозданє зі своєї посольскої дїяльности д-р Кость Левицький, котрий обговорив цїлу акцию українського парляментарного клюбу та справи, над якими працювали наші посли в парляментї. Всї виводи посла приняли зібрані з одушевленєм, виявляючи вдоволенє з працї посла і клюбу гучними оплявзами. Над справозданєм вивязала ся горяча дискусия, в котрій п. Солонка, о. декан Городецький і инші бесїдники висказували признанє для посла і українського клюбу, а звертаючи увагу зібраних на важність теперішних виборів, взивали до поставленя відповідного кандидата на соймового посла з Рогатинщини. По думцї п. Солонки таким кандидатом повинен би бути теперішнїй парляментарний посол з Рогатинщини д-р Кость Левицький. Відтак забрав слово о. Омелян Ваньо а зібравши до купи коротко виводи передбесїдників, поставив ось такі резолюциї: висказуе ся признанє для парляментарної дїяльности д-ра Костя Левицького і цїлого українського клюбу, — повне довірє українським послам, — і недовірє і догану кацапським послам, — повне довірє д-р Евгенови Олесницькому, голові соймового клюбу, і всїм українським, соймовим послам.

В доказ довіря і повного признаня для працї д-ра Костя Левицького поставлено кандидатом на соймового посла Рогатинщини д-ра Костя Левицького. Всї резолюциї принято одноголосно. На заряджене контрапроби що-до кандидатури д-ра Левицького не піднесла ся анї одна рука, тілько один селянин заявив, що хлопи хотїли би мати також своїх представителїв в соймі. В тій справі вивязала ся довша дискусия, в якій бесїдники як господарі пп. Рамах, Солонка і Гнатків з Путятинець, о. Пеленський та другі пояснили ширше теперішну ситуацию виборчу і висказали бажане, щоби в деяких округах поставлено також і хлопські кандидатури. При кінци зборів одушевлений народ зробив овацию свому послови, а відтак при сьпіві національних гимнів опустив салю зборів, вдоволений, що справа кандидатури дала ся порішити так однодушно.

Золочівщина: Дня 10 сїчня 1908 р. відбуло ся в Золочеві величаве віче передвиборче. Величезна саля театральна, містяча в собі поверх 800 людий, не могла всїх помістити, так що половина селян відійшла домів з нїчим. По рефератї д-ра Д Левицького промовляв посол Михайло Петрицький. На закінченє промовляв ще проф. Галущинський і по сім ухвалено всїми силами попирати як українського кандидата на посла до сойму п. Миколу Загульського, господаря з Розважа. Син кацапського кандидата Захарчука, якому стало маркотно, що люди о тім не знають, що в него є батько, котрий хотїв би бути навіть послом, хотїв щось говорити, однак народ, огірчений кацапською киринею, не дав йому прийти до слова мимо представленъ д-ра Левицького і посла Петрицького. По сім народ сьпіваючи українські боєві пісні розійшов ся одушевлений домів. *Л. з. Л.*

Городенщина: На зборах делєгатів з усїх майже сїл Городенського і Обертинського повіту (около 450) дня 10 с. м. в Городенці по докладнім поясненю значіня виборів соймових д-ром Окуневським проголошено однодушно кандидатуру господаря з Глушкова, бувшого начальника громади Івана Рагуляка. Збори були дуже ожівлені Кандидата інтерпелювали сьвященики і учителї. Нарід, памятаючи що польський бецирк засуспендував сего начальника за руське урядованє і за розпарцелюванє селя між селян рвав ся за сею кандидатурою як рідко. Інтелїгенция духовна і сьвітська, видячи се, зсолїдаризувала ся з народом і тепер живо пішла робота по повіті. Перше предвиборче віче для наддністрянських сїл, Раковця, Семенівки, Корнева і Луки відбуло ся вже під проводом о. декана Кобринського 12 с. м. в Раківци. Референував посол Окуневський, а ординацию виборчу пояснив о. Пісецький. Нарід одушевлений.

Скалатчина: Передвиборчі збори в Скалатї з дня 10. с. м. ухвалили одноголосно кандидатуру п. Йосифа Задорожного, господаря в Новісїлцї скалатській.

Перемишлянщина: Поляки відбули недавно свої збори, на котрих перебіг нарад був слїдуючий: Численні бесїдники оьвідчили що хотяй гр. Роман Потоцький не є личностию симпатичною як консерватист, то таки треба сю кандидатуру попирати, бо при значнім осьвідомленю Русинів в Перемишлянщинї, тільки значна форса грошева може Полякам принести побіду, а знов тільки гр. Потоцький може кинути в дповідні суми. Дальше піднесено, що длятого належить цїлою силою постояти за кандидатурою гр. Потоцького, бо наколиб тепер побідив Русин, був би прецеденс на будуче і при укладаню реформи, Русини слушно жадалиби о 1 мандат більше. Ходять поголоски, що намісник мав сказати, що за всяку цїну переферсує гр. Романа Потоцького. На згаданім зборі ураджено також і сю нову та цїкаву методу, щоби перекуплювати виборців не в цїли відданя голосів на польського кандидата, але в тій цїли, щоби дотичні виборці під претекстом слабости, опізненя, або иньших причин, не станули до акту виборчого. Мотивовано се в той спосіб, що супроти осьвідомленя селян і спровадженого „террору" Русинів, не будуть мати виборці відваги явно голосувати на польського кандидата. Виговорив се все одеч добродушний учасник сього збору.

Ходорівщина. Дня 16 с. м. о год. 12 в полудне відбули ся в Ходорові, в сали т-ва „Руський Сокіл" збори громадських делєгатів повіта суд. Ходорів, скликані організаторами Ходорівщини, о. Винницьким з Залесець. На 47 громад сего суд. повіта, котрий до недавна числив ся до темних кутів а зачав осьвідомлятися до ерва в послїдних роках завдяки заходам о. Винницького, явили ся делєгати з 31 громад в числї около 70. Крім сего явило ся на збори около 100 сьвідомих селян з тих сїл в характері заінтересованих виборами учасників, без делєгацийного мандату. З інтелїгенциї явило ся 8 сьвящеників та кількох академіків. Вкінци прибуло на сї збори і пятьох

В КАВАРНИ й РЕСТАВРАЦИИ „Народної Гостинниці" ріг ул. Костюшка й Сикстуської (стация електричного трамваю)

концертуюць кождого вечера дві музики, а з того одна **войскова оркестра.** Вступ вільний. — Знаменита кухня; справи варять ся на деверовім маслї. — Кождої пятницї риба приладжена по жидівськи — Добірні напої. Метка і жвава обслуга. — Добір найбільш розповсюднених часописий і журналів. — О численні відвідини просять

ВОЛЬМАН & ФРАНЦ.

делегатів зборів бобрецького повіту з дня 10 с. м., аби громадським відпоручникам Ходорівщини представити кандидатуру ред. Цегельського. — Збори відчинив о. Винницький, а проводив зборам о. Віньо з Заланова, (в Рогатинщині), що случайно того дня находив ся в Ходорові. По незвичайно популярнім рефераті о. Винницького в справі виборів і по заяві о. Винницького, що він не кандидує але поручає зборам приняти кандидатуру п. Цегельського, вивязала ся коротка дискусия над квестиею кандидатури селянської (п. Дикого), котру піднесли два селяне москвофільського покрою, що прибули на збори в характері гостий. П. Дикий, що прибув на збори саме тому, аби здементувати поголоски про свою кандидатуру, заявив отже, що він не кандидує і просить своїх прихильників не двоїти ся від Бобреччини та попирати солідарно кандидатуру ред. Цегельського. По коротких заявах делегатів Бобреччини та по промові ред. Цегельського, що виложив свою програму, наступило голосоване: за кандидатурою ред. Цегельського заявили ся всї присутні з виїмкою лише трех (одного інтелігента і двох селян). Сим робом остаточно порішено справу кандидатури на повіт Бібрку та поручено президії зборів предложити кандидатуру ред. Цегельського „Нар. Комітетови" до затвердженя.

Рівночасно того самого дня в Ходорові відбували ся збори москвофілів. Випали дуже нечисленно і „таїнственно". Кандидатом москвофілів має бути о. Штогрин iunior.

Повітові посіпаки розвинули вже оживлену агітацию за маршалком повітовим, гр. Мицельським. Ставлять по коршмах чвертівки пива, обіцюють паливо з лісів гр. Мицельського, грозять, терроризують війтів, розпускають по повіті индивідуа найменшого сорта і т. д. Загалом агітация темних сил незвичайно оживлена, при чім ідуть їм на руку власти громадські та староста Гродзіцький, що потурає вад'южитям війтів і писарів громадських з виборчими лістами. В многих громадах ліст цілком не виложено, в иных зредуковано число правиборців до половини, вписано людий неуправнених і т. д. Загалом ідуть в Бобреччині вибори на давний лад. Населене руське до краю обурене і збирає ся висилати депутацию до намісника гр. Потоцького, евентуально і до Відня.

Львів-повіт. В львівській повітовій раді відбули ся нині передвиборчі збори повітових махерів в цілі наради над кандидатурою до сойму з львівського повіта з сільської курії. Зборам проводив п. Станіслав Волянський, аптикар зі Щирця. Ухвалено одноголосно (?) кандидатуру дотеперішного посла п. Теофіля Меруновича.

Виборчі надужитя.

Як староста Річчі приготовляє вибори? З Старосамбірщини пишуть нам: Обіцяв пан кожух та тепле його слово. Оттаке і з послїдним розпорядженем ц. к. намісника до підвладних урядників в справі безсторонного поведеня супротив Русинів. Пан намісник видає рескрипти а старости своє роблять. Видно, добре понимають рескрипти. А вже-ж нїхто такий не понятливий як старосамбірський староста Річчі. Ось як держить ся він виданого розпорядженя:

На внесені через бувшого соймового посла о. І. Яворського жалоби до міністерства справ внутрішних зістало против п. Річчого заряджене дисциплінарне доходженє, котре переводив радник намісництва п. Буковчик. На інтервенцию п. Буковчика і дане запевнене через Річчого, що супротив Русинів буде поводити ся його санкціонованю. Домагає ся: поділу Галичини на руську і польську часть; зміни закону о зборах, щоби не треба було повідомляти о них політичну власть і щоби були вільні від контролї правительственного комісаря; знесеня стемплевих оплат. Вкінци іменем Перемишлянщини дякує послам за їх парляментарну працю.

Йосиф Гурик просить послів, щоби не допустили до отворення границь для ввозу худоби, бо се було би упадком не лише селянства але й духовенства.

Василь Гах згоджує ся з виводами попереднього бесїдника, але жадає отворення границь для збіжа. Домагає ся також: ревізиї грунтового катастру і дозволу на побираня сировиці для худоби; вкороченя самоволї жандармів при пильнованю ветеринарних приписів та знесеня повітових рад або бодай заведеня загального, рівного, безпосереднього і тайного голосованя при виборах до них.

Іван Ткачук жалує ся на сторонниче і грубе поведенє судів з руськими сторонами та домагає ся ухиленя кривдячих постанов ветеринарних та видаваня суровиці не лише в часах елементарних нещасть.

Пос. Тим. Старух зазначує, що, коли всї урядники домагають ся більшої платні, то на поправу селянської долї зовсім не заносить ся, бо теперішний парлямент реакцийний. Велику вагу має справа лісової господарки, щоби з лісів більшої посілости і з камеральних не випродувано дерева підприємцям, що вивозять його за границю, а потребуючому населеню. Заходи послів тут нїчого не поможуть, а треба, щоби громади висилали петиції з жаданем викупна камеральних лісів і закладаня повітових складів дерева. Бесїдник обговорює справу отворення границь для ввозу худоби і згоджує ся з высказаними вже поглядами, що отворенє границь для худоби було би руїною селянства, за те жадати треба отворення границь для збіжа.

Гавр. Ільків жалує ся на шкоди від дикої звірини.

Степан Кітеля жалує ся, що рекурси в громадських справах лежать літами неполагоджені.

О. Теод. Лежогубський звертає увагу на справу нашого шкільництва і радить взяти нам її самим у свої руки.

Теодор Солонка радить при соймових виборах вибирати послами людий розумних і просьвічених.

Проф. Ом. Колодницький подає способи, як слідом Бережанців заходити ся о отвиранє рівнорядних кляс руських в польських гімназиях.

О. Курдидик взиває Нар. Комітет, щоби видав брошуру з поученем, як уладити в народних школах бойкот польської мови. Поладнане церковних требів радить лишити деканальним соборчикам. На Нар. З'їзд радить на будуче запрошувати також буковинських послів нашого сторонництва.

Миколай Загульський жадає: скороченя часу урядованя громадських рад що найбільше на 3 роки і заведеня чотироіменного права голосованя при громадських виборах; заведеня в сільських школах 3-ої і 4-ої кляси з наукою німецької мови.

Йос. Вальчишин (з Гусятинщини), домагає ся для народу помочи з причини невражаю та знесеня т. зв. ревізорів худоби. З уваги, що в Гусятинщині є лише 4 сьвящеників дїяльних, бо прочі самі москвофіли, апелює іменем повіту до адвокатів-Русинів, щоби котрий з них отворив в Гусятині канцелярию та взяв ся за организацию повіту.

Ів. Сеняк (з Надвірнянщини) жалує ся на брак дров. Хоч повіт має богато лісів, але в них господарують Жиди і здирають людий. Бесїдник домагає ся повітових складів дерева.

Вас. Бережанський взиває послів, щоби выставали ся о як найбільшу субвенцию для Наук. Тов-а ім. Шевченка і щоби постарали ся о скликане анкети, котра би застановила ся, о скілько дались би поправити теперішні нарід кривдячі ветеринарийні постанови пашпортові і ковткові.

Мик. Кушнїр домагає ся більшого числа руських парохій і знесеня патронату.

Орлевич (з Бобреччини) противить ся підвисшеню платні всяким урядникам і т. и., бо підвисшенє спаде тягарем на селянських податників. Взиває до организації, до збираня народного фонду та закладаня повітових народних фондів. Домагає ся знесеня патронату. Що-до церковних требів радить инакше поводити ся з сьвящениками, що дбають о народ і йдуть з громадою, а инакше з тими, що про народ не дбають. Жадає такої зміни водного закона, щоби селянам вільно було закладати водні млини на своїх грунтах, через котрі пливе ріка.

Саган (з Брідщини) промовляє за закладанем повітових складів дерева і за викупном лісів, попирає внесенє що-до знесеня ревізорів худоби, а вкінци виступає против народної зради п. Маркова та радить візвати його, щоб зложив мандат. Пос. Старуха запрошує, шоби заняв ся зорганізованем Брідщини.

Дм. Семенюк домагає ся поділу кр. ради шкільної на руську і польську секцию.

(*Дальше буде.*)

Промова п. Цеглинського.

виголошена на засїданю палати послів при будже-товій дебатї дня 19. грудня 1907.

(*Конець*).

Вже пів столїтя тревае, мої панове, ся адміністрацийна система та завела наш народ і його економічне, національне, культурне і національно-політичне житє на край пропасти. Наслїдком того занепаду шумить і клекотить серед народних мас наче перед сближаючою ся бурею; люди попадають в роз'ярене і розпуку і всї кличуть до нас: „Коли не поможете нам в наших злидвях, то самі станемо собі помагати!" Тимчасом державна рада займала ся доси лиш державними конечностями, а заповіджених в престольній річи проектів в справах сільського господарства, годівлї худоби, реформи податків і військової служби, поладнаня національних спорів анї зазором не видко. Коли ми те все бачимо і розважаємо, мусїли ми, приневолені конечностию, імитись політики постулятів. Властиво назва „політики постулятів" є занадто бундючна і оптимістична, бо з уваги на її обем треба би її лїпше звати політикою краєвих чи народних конечностий.

Сю нашу нїбито постулятову політику всї сторонництва сеї високої палати поминули прихильною мовчанкою; лише найблизше нам польське сторонництво заворушило ся, так що аж прийшло до кризи в міністерстві родака, славити Бога, не дуже небезпечної.

Звідкиж, мої панове, тая претенсия? Де правна підстава до того опікунства? Чи ми не повнолїтні? Чи ми не повноправні австрийські громадяни і податники так само, як Ви? Чи ми може громадяни меншевартні, другорядні, так що ми передовсїм піддані Поляків і аж за їх посередництвом можемо зачислятись до народів Австрії?

Тій Вашій дурийці, мої панове, тій мороці, що вийшла як-раз із що-йно зображеної галицької системи адмінїстрацийної, хочемо раз на все покласти конець. Хочемо тую бундючну, насильну олїгархічну самоволю й систему в Галичині повалити до нащадку, а на її місце поставити закон і повагу цевтрального правительства. (Притакуваня і оплески.) Хочемо наш народ увільнити від давлячої його зморы; хочемо мати рівну і рівноправну участь в адмінїстрації на всїх її полях (притакуваня і оплески); хочемо у всїх галузях адмінїстрації мати своїх народних заступників як в краю, так і тутки в центрі. В дальшій консеквенції хочемо також в радї корони мати свого мужа довіря і заступника. (Живі притакуваня і оплески.) Так званий міністер для Галичини від 35 лїт, як його настановлено, заступав виключно лише одну половину населеня, лише Поляків. Як односторонно се дїяло ся, показує наше теперішне положенє політичне, мало сказати лихе, а попросту безнадїйне. Показують се також ясно і недвозначно недавно оголошені записки бувшого міністра-земляка Земялковського, в котрих він отверто признає, що на кождім кроцї стеріг лише польських інтересів і нїколи не вагав ся Русинів спихати на бік, обеславлювати їх при дворі і в радї корони, завсїгди малювати їх хитким, негевним, нельояльним елементом державним.

Тої самої політики тримали ся і його наслїдники; ту саму політику буде напевно вести також що-йно іменований міністер ексц. Абрагамович. Бож годї надіяти ся, щоби п. Абрагамович, котрий цїле своє житє був явним завзятим ворогом Русинів, котрий всюди, в соймі, в державній радї, у всїх краєвих заступництвах, накоїв Русинам величезної шкоди, — щоби він на старі лїта свої мав поправитись або змінити ся. Бо, мої панове, мусите признати, що крісло міністра не є анї сповідальницею, де чоловік сповідає ся з старих своїх гріхів, анї черевечою келиею, де міг би їх спокутувати. (Веселість).

Се знав певно також ексц. п. президент міністрів; а коли таки подав п. Абрагамовича на міністра-земляка, то певно, як розважити, обачний керманич державний, подумав і о тім, щоби й Русинам забезпечити окреме заступництво в радї корони. Бажаємо п. Абрагамовичеви щастя і здоровля, але галицьким міністром-земляком признати його не можемо. Він є й буде лише польським міністром-родаком; наше місце в радї корони стоїть порожне, доси необсаджене.

При сім будемо стояти і до сього ми, Русини, що заступаємо тутки другу половину населеня Галичини і Буковини, маємо повне право. При своєму будемо стояти і добємо ся свого без страху перед тяжкою пушкою, яку наставив на нас п. товариш Стапінський, випустивши навіть з неї тяжке стрільно „відокремленє Галичини".

Що Ви, пане товаришу, хочете властиво відокремлювати? Чи ті економічні злидні? Чи социяльну нужду? Чи тую олїнархічну анархію, від котрої самі так богато терпите, на котру самі так часто нарікаєте? Чи тую некультурність, той аналфабетизм? Чи те все хочете відокремлювати і на глум цїлому сьвітови консервувати в краєвій оковитї? (Веселість і притакуваня).

Не моя річ докоряти п. товаришеви його демократичною неконсеквенциею та поучати його; але се мушу Вам сказати, що ми против Вашої пушки відокремленя поставимо иншу, з стрільном: поділу Галичини на східну і західну, на руську і польську часть, та злуки тої руської части з руським населенем Буковини в одну політичну цїлість так, як сього домагає ся наша національно-демократична програма і як в р. 1848 австрийське правительство дійсно задумувало зробити. Ваша гадка відокремленя зовсім не є популярна серед польських народних мас; наша гадка поділу краю війшла в кров і кости кождого Русина та стала ся нині предметом щоденної розмови кождого руського хлопа.

А тепер, мої панове, ще слово перестороги на закінченє. Польський нарід то певно сильна, даровита і товариcько люба нация. Де вона стає несамолюбно, творчо і оригінально, там видала чудові твори, поезиї і штуки. Але де покидає свою людяність, де запирає ся своєї питомення вдачі, де догоджує своїм забаганкам панованя, де у своїх польонізацийних домаганях іде слїдом Мадярів, Москалів, Прусаків: там замість польонізациї коїть деморалїзацию, замість натури карикатуру. Отже геть з тою вирoдною роботою, геть з тими поганими претенсиями! Увільніть нас, своїх сусїдів і братів, від того безпідставного і безправного опікунства і заступництва; дайте нам як рівноправним громадянам держави без перешкоди працювати над двигненем народу і краю та не тратити і марнувати нашої інтелїгенциї і сили на тій безпожиточній борбі.

Коли сього не зробите, коли не позбудете ся тої мороки опікуньства і панованя над нами, тогдї памятайте, що ми Ваші найблизші сусїди, що кожду цеголку, яку кладете на нашій земли, можемо звалити, що колись Україна, доведена до краю, завдала Вашому королївству остатний смертельний удар і що так само і тепер всесьвітна істория може виказати незбите правила сьвітового ладу, що ті самі причини завсїгди ведуть до тих самих наслїдків. (Притакуваня і оплески.)

Вкінци мушу зазначити, що вчерашні вибори до делегациї нї троха не сьвідчать про якусь справедливість польського клюбу. Наш руський союз лучить у собі 31 послів з Галичини і має у всякім разї право на два мандати до делегациї; але панове, beati possidentes, дали нам лише оден, а прочі шість загарбали собі, хоч здобули ще оден мандат зі Шлеска. Зазначую сим, що польське коло і сим разом не занехало краєвої систе-

Другий день нарад Народного З'їзду.

(*Дня 26. грудня 1907.*)

Коли ми здали були справу з першого дня нарад Народного З'їзду, розписано вибори до сойму; а се відсунуло всї инші справи на другий плян, так що ми мусїли на разї перервати дальше справозданє з Нар. З'їзду. Всеж таки ми не забули на наш дневникарський обовязок і хочемо тепер, хоч і припізно і хоч все ще тїсно нам о місце, доповнити попереднє справозданє.

Отже другого дня нарад, д. 26. грудня 1907., на домаганє повітових відпоручників постановлено дальше вести дискусию над рефератами з попереднього дня (про дїяльність Нар. Комітету, Нар. Ради і руського парляментарного клюбу.) Наради вели ся під проводом д ра Евг. Олесницького.

Ількo Рибчук докоряв послам москвофільським і социялїстичним, що не вступили до руського клюбу, та радив при соймових виборах цілком зірвати з партиями москвофільською і социялїстичною.

Кирило Шевчук жалував ся, що після виборів до державної ради богато руських виборців потерпіло від судів, а не мали достаточної помочи ні правної ні матеріяльної; Нар. Комітет повинен був горячійше занятись їх долею. З уваги на близькі вибори до сойму, при котрих випаде нам станути проти збитої лави шляхти, москвофілів і хрунів, взиває бесїдник Нар. Комітет, щоби перевів по селах сильну организацию, щоби збирав народний фонд та дбав про поміч для тих, що потерплять за свою політичну і народну роботу, та щоби подбав також по громадах про организацию економічну.

Яким Маркус дякує парляментарним послам за їх діяльність і звертає їх увагу на справу отворення границь для довозу худоби та просить не допустити до отворення границь, бо се було би руїною селянства.

Микола Рогуцький просить послів завяти ся в інтересї духовенства як і народу унормованем церковних требів, бо через сю справу народ часто тратить безпідставно довірє до духовенства.

Відзиваються голоси декотрих сьвящеників, що бесїдник обиджає духовенство. На те д-р Олесницький замічає, що бесїдник не заслужив на такий докір, бо він лише порушив справу поправдї дуже важну; тількож ся справа не належить анї до державної ради анї до сойму, а може бути поладнана лише за ініциятивою самого духовенства.

Григ. Петричка жалує ся на брак топлива, збіжа і гроша та домагає ся помочи правительства. Дальше критикує новий ловецький закон і противить ся його санкціонованю. Домагає ся: поділу Галичини на руську і польську часть; зміни закону о зборах, щоби не треба було повідомляти о них політичну власть і щоби були вільні від контролї правительственного комісаря; знесеня стемплевих оплат. Вкінци іменем Перемишлянщини дякує послам за їх парляментарну працю.

Йосиф Гурик просить послів, щоби не допустили до отворення границь для ввозу худоби, бо се було би упадком не лише селянства але й духовенства.

Василь Гах згоджує ся з виводами попереднього бесїдника, але жадає отворення границь для збіжа. Домагає ся також: ревізиї грунтового катастру і дозволу на побираня сировиці для худоби; вкороченя самоволї жандармів при пильнованю ветеринарних приписів та знесеня повітових рад або бодай заведеня загального, рівного, безпосереднього і тайного голосованя при виборах до них.

Іван Ткачук жалує ся на сторонниче і грубе поведенє судів з руськими сторонами та домагає ся ухиленя кривдячих постанов ветеринарних та видаваня суровиці не лише в часах елементарних нещасть.

Пос. Тим. Старух зазначує, що, коли всї урядники домагають ся більшої платні, то на поправу селянської долї зовсім не заносить ся, бо теперішний парлямент реакцийний. Велику вагу має справа лісової господарки, щоби з лісів більшої посілости і з камеральних не випродувано дерева підприємцям, що вивозять його за границю, а потребуючому населеню. Заходи послів тут нїчого не поможуть, а треба, щоби громади висилали петиції з жаданем викупна камеральних лісів і закладаня повітових складів дерева. Бесїдник обговорює справу отворення границь для ввозу худоби і згоджує ся з высказаними вже поглядами, що отворенє границь для худоби було би руїною селянства, за те жадати треба отворення границь для збіжа.

Гавр. Ільків жалує ся на шкоди від дикої звірини.

Степан Кітеля жалує ся, що рекурси в громадських справах лежать літами неполагоджені.

О. Теод. Лежогубський звертає увагу на справу нашого шкільництва і радить взяти нам її самим у свої руки.

Теодор Солонка радить при соймових виборах вибирати послами людий розумних і просьвічених.

Проф. Ом. Колодницький подає способи, як слідом Бережанців заходити ся о отвиранє рівнорядних кляс руських в польських гімназиях.

О. Курдидик взиває Нар. Комітет, щоби видав брошуру з поученем, як уладити в народних школах бойкот польської мови. Поладнане церковних требів радить лишити деканальним соборчикам. На Нар. З'їзд радить на будуче запрошувати також буковинських послів нашого сторонництва.

Миколай Загульський жадає: скороченя часу урядованя громадських рад що найбільше на 3 роки і заведеня чотироіменного права голосованя при громадських виборах; заведеня в сільських школах 3-ої і 4-ої кляси з наукою німецької мови.

Йос. Вальчишин (з Гусятинщини), домагає ся для народу помочи з причини невражаю та знесеня т. зв. ревізорів худоби. З уваги, що в Гусятинщині є лише 4 сьвящеників дїяльних, бо прочі самі москвофіли, апелює іменем повіту до адвокатів-Русинів, щоби котрий з них отворив в Гусятині канцелярию та взяв ся за организацию повіту.

Ів. Сеняк (з Надвірнянщини) жалує ся на брак дров. Хоч повіт має богато лісів, але в них господарують Жиди і здирають людий. Бесїдник домагає ся повітових складів дерева.

Вас. Бережанський взиває послів, щоби выставали ся о як найбільшу субвенцию для Наук. Тов-а ім. Шевченка і щоби постарали ся о скликане анкети, котра би застановила ся, о скілько дались би поправити теперішні нарід кривдячі ветеринарийні постанови пашпортові і ковткові.

Мик. Кушнїр домагає ся більшого числа руських парохій і знесеня патронату.

Орлевич (з Бобреччини) противить ся підвисшеню платні всяким урядникам і т. и., бо підвисшенє спаде тягарем на селянських податників. Взиває до организації, до збираня народного фонду та закладаня повітових народних фондів. Домагає ся знесеня патронату. Що-до церковних требів радить инакше поводити ся з сьвященими, що дбають о народ і йдуть з громадою, а инакше з тими, що про народ не дбають. Жадає такої зміни водного закона, щоби селянам вільно було закладати водні млини на своїх грунтах, через котрі пливе ріка.

Саган (з Брідщини) промовляє за закладанем повітових складів дерева і за викупном лісів, попирає внесенє що-до знесеня ревізорів худоби, а вкінци виступає против народної зради п. Маркова та радить візвати його, щоб зложив мандат. Пос. Старуха запрошує, шоби заняв ся зорганізованем Брідщини.

Дм. Семенюк домагає ся поділу кр. ради шкільної на руську і польську секцию.

(*Дальше буде.*)

Промова п. Цеглинського.

виголошена на засїданю палати послів при будже-товій дебатї дня 19. грудня 1907.

(*Конець*).

Вже пів столїтя тревае, мої панове, ся адміністрацийна система та завела наш народ і його економічне, національне, культурне і національно-політичне житє на край пропасти. Наслїдком того занепаду шумить і клекотить серед народних мас наче перед сближаючою ся бурею; люди попадають в роз'ярене і розпуку і всї кличуть до нас: „Коли не поможете нам в наших злидвях, то самі станемо собі помагати!" Тимчасом державна рада займала ся доси лиш державними конечностями, а заповіджених в престольній річи проектів в справах сільського господарства, годівлї худоби, реформи податків і військової служби, поладнаня національних спорів анї зазором не видко. Коли ми те все бачимо і розважаємо, мусїли ми, приневолені конечностию, імитись політики постулятів. Властиво назва „політики постулятів" є занадто бундючна і оптимістична, бо з уваги на її обем треба би її лїпше звати політикою краєвих чи народних конечностий.

Сю нашу нїбито постулятову політику всї сторонництва сеї високої палати поминули прихильною мовчанкою; лише найблизше нам польське сторонництво заворушило ся, так що аж прийшло до кризи в міністерстві родака, славити Бога, не дуже небезпечної.

Звідкиж, мої панове, тая претенсия? Де правна підстава до того опікунства? Чи ми не повнолїтні? Чи ми не повноправні австрийські громадяни і податники так само, як Ви? Чи ми може громадяни меншевартні, другорядні, так що ми передовсїм піддані Поляків і аж за їх посередництвом можемо зачислятись до народів Австрії?

Тій Вашій дурийці, мої панове, тій мороці, що вийшла як-раз із що-йно зображеної галицької системи адмінїстрацийної, хочемо раз на все покласти конець. Хочемо тую бундючну, насильну олїгархічну самоволю й систему в Галичині повалити до нащадку, а на її місце поставити закон і повагу цевтрального правительства. (Притакуваня і оплески.) Хочемо наш народ увільнити від давлячої його зморы; хочемо мати рівну і рівноправну участь в адмінїстрації на всїх її полях (притакуваня і оплески); хочемо у всїх галузях адмінїстрації мати своїх народних заступників як в краю, так і тутки в центрі. В дальшій консеквенції хочемо також в радї корони мати свого мужа довіря і заступника. (Живі притакуваня і оплески.) Так званий міністер для Галичини від 35 лїт, як його настановлено, заступав виключно лише одну половину населеня, лише Поляків. Як односторонно се дїяло ся, показує наше теперішне положенє політичне, мало сказати лихе, а попросту безнадїйне. Показують се також ясно і недвозначно недавно оголошені записки бувшого міністра-земляка Земялковського, в котрих він отверто признає, що на кождім кроцї стеріг лише польських інтересів і нїколи не вагав ся Русинів спихати на бік, обеславлювати їх при дворі і в радї корони, завсїгди малювати їх хитким, негевним, нельояльним елементом державним.

Тої самої політики тримали ся і його наслїдники; ту саму політику буде напевно вести також що-йно іменований міністер ексц. Абрагамович. Бож годї надіяти ся, щоби п. Абрагамович, котрий цїле своє житє був явним завзятим ворогом Русинів, котрий всюди, в соймі, в державній радї, у всїх краєвих заступництвах, накоїв Русинам величезної шкоди, — щоби він на старі лїта свої мав поправитись або змінити ся. Бо, мої панове, мусите признати, що крісло міністра не є анї сповідальницею, де чоловік сповідає ся з старих своїх гріхів, анї черевечою келиею, де міг би їх спокутувати. (Веселість).

Се знав певно також ексц. п. президент міністрів; а коли таки подав п. Абрагамовича на міністра-земляка, то певно, як розважити, обачний керманич державний, подумав і о тім, щоби й Русинам забезпечити окреме заступництво в радї корони. Бажаємо п. Абрагамовичеви щастя і здоровля, але галицьким міністром-земляком признати його не можемо. Він є й буде лише польським міністром-родаком; наше місце в радї корони стоїть порожне, доси необсаджене.

При сім будемо стояти і до сього ми, Русини, що заступаємо тутки другу половину населеня Галичини і Буковини, маємо повне право. При своєму будемо стояти і добємо ся свого без страху перед тяжкою пушкою, яку наставив на нас п. товариш Стапінський, випустивши навіть з неї тяжке стрільно „відокремленє Галичини".

Що Ви, пане товаришу, хочете властиво відокремлювати? Чи ті економічні злидні? Чи социяльну нужду? Чи тую олїнархічну анархію, від котрої самі так богато терпите, на котру самі так часто нарікаєте? Чи тую некультурність, той аналфабетизм? Чи те все хочете відокремлювати і на глум цїлому сьвітови консервувати в краєвій оковитї? (Веселість і притакуваня).

Не моя річ докоряти п. товаришеви його демократичною неконсеквенциею та поучати його; але се мушу Вам сказати, що ми против Вашої пушки відокремленя поставимо иншу, з стрільном: поділу Галичини на східну і західну, на руську і польську часть, та злуки тої руської части з руським населенем Буковини в одну політичну цїлість так, як сього домагає ся наша національно-демократична програма і як в р. 1848 австрийське правительство дійсно задумувало зробити. Ваша гадка відокремленя зовсім не є популярна серед польських народних мас; наша гадка поділу краю війшла в кров і кости кождого Русина та стала ся нині предметом щоденної розмови кождого руського хлопа.

А тепер, мої панове, ще слово перестороги на закінченє. Польський нарід то певно сильна, даровита і товариcько люба нация. Де вона стає несамолюбно, творчо і оригінально, там видала чудові твори, поезиї і штуки. Але де покидає свою людяність, де запирає ся своєї питомення вдачі, де догоджує своїм забаганкам панованя, де у своїх польонізацийних домаганях іде слїдом Мадярів, Москалів, Прусаків: там замість польонізациї коїть деморалїзацию, замість натури карикатуру. Отже геть з тою вирoдною роботою, геть з тими поганими претенсиями! Увільніть нас, своїх сусїдів і братів, від того безпідставного і безправного опікунства і заступництва; дайте нам як рівноправним громадянам держави без перешкоди працювати над двигненем народу і краю та не тратити і марнувати нашої інтелїгенциї і сили на тій безпожиточній борбі.

Коли сього не зробите, коли не позбудете ся тої мороки опікуньства і панованя над нами, тогдї памятайте, що ми Ваші найблизші сусїди, що кожду цеголку, яку кладете на нашій земли, можемо звалити, що колись Україна, доведена до краю, завдала Вашому королївству остатний смертельний удар і що так само і тепер всесьвітна істория може виказати незбите правила сьвітового ладу, що ті самі причини завсїгди ведуть до тих самих наслїдків. (Притакуваня і оплески.)

Вкінци мушу зазначити, що вчерашні вибори до делегациї нї троха не сьвідчать про якусь справедливість польського клюбу. Наш руський союз лучить у собі 31 послів з Галичини і має у всякім разї право на два мандати до делегациї; але панове, beati possidentes, дали нам лише оден, а прочі шість загарбали собі, хоч здобули ще оден мандат зі Шлеска. Зазначую сим, що польське коло і сим разом не занехало краєвої систе-

ми, щоби нам дати лише животїти окрухами з свого суто заставленого стола. (Живі притакуваня і оплески. Бесїдникови гратулюють з ріжних сторін.)

По овациях для бар. Равха.

Хорвати зробили своїм „повитанєм" новому банови, бар. Равхови несподіванку, хоч не конче милу. Супроти співробітника часописї „Novosti" заявив він своє обурене сугроти онодїшних демонстраций, особливо завів ся він в надіях покладаних на правнодержавній партиї Старчевича, якої гладкий провідник, д-р Франк навіть входив в контракт з бар. Равхом. Також і віцебан Чернкович заявив кореспондентови „N. Fr. Pr.", що він з бар. Равхом вправдї були приготовлені на демонстрациї, але нїколи не надіяли ся, щоб ті демонстрациї мали прибрати так брутальний характер. Після сего всему завинила поліция, яка показала себе за слабою. В виду того підвисшено статус загребської поліциї о сто мужа. Отсе поки що перше заряджене, яке викликали демонстрациї Хорватів. В Будапештї — як видно з „Neues Pester Journal" — надіють ся, що він не з тих, щоб демонстрациями збентежитись та що евентуально примінить желїзну строгість, щоб тільки не допустити до нїяких заворушень та привернути в Хорватиї лад і супокій, бажаний „всїми поважними елементами".

Інтенциї бар. Равха для Будапешту очевидно дуже бажані, тільки велике питанє, чи Хорватия дасть себе згнобити силою, коли витримала в свій час режім генеральський а там відбула тверду школу під „желїзною рукою" Куена-Гедерварі. Неконсеквенция, із якою поводять ся мадярські політики супроти Хорватів, то єднаючись з ними проти Відня, то посягаючи на їхні народні права витворила нині в Хорватиї таку ситуацию, що бан прямо не має на кім оперти ся, дарма що рад би сотворити для себе більшість, використовуючи міжпартийні ворожнечі між Хорватами а Сербами та елементами клєрикальними й лїберальними. Без признаня повних прав хорватській мові в урядах Хорватиї, заспокоє є краю прямо не мислиме. Бар. Равх у своїй програмовій бесїдї, яку виголосив вчера у відповідь на привіт урядників краєвого правительства, заявив він, що буде придержувати ся програми свойого попередника а до того ще й запевнював зібраних, що Хорватия має одержати деяку фінансову независимість та що вона буде мати право самостійно затягати позички. Певне, що й ся уступка не без значіня для розширеня незалежности Хорватиї від Угорщини, але він ледви чи рішить скомбіноване хорватське питанє. Тут ходить передовсїм о призначене прав для хорватської мови, спір о службову прагматику став для Мадярів квестиею державної суверенности а для Хорватів питанєм народної чести. В таких відносинах не помагають звичайно нїякі инші уступства, поки не рішить ся самого національного питаня. А хорватська квестия якраз доказує, що народні почуваня не-мадярських народів, вкриті через десятки лїт паполочию абсолютизму, пробудили ся — і будапештенський сойм мусить також взяти ся до урегульованя національного питаня, тількиж не такими репресиями, як обострюванєм регуляміну або нечуваною виборчою реформою...

Вчера в ночи прийшло в Зіфеді до нового конфлікту а то між офіцерами й студентами. Кількох студентів демонструвало перед правительственним будинком. Коли на те надійшло трох офіцирів, студенти зажадали від них, щоб і вони демонстрували. Колиж офіцери сего зробити не хотїли, студенти заатакували їх палицями. Офіцири добули шабель; студенти уступили, але в тумить вибігла з каварнї народна товпа та стала по боцї студентів. Ситуация офіцирів ставала що раз грізнійша, тим більше, що усїх боків стало летїти камінє. В тім появила ся сильна патроля поліциї, яка увільнила офіцирів від опресиї.

Переворот в Перзиї.

В перській революциї дуже значну ролю відограли так звані єнджумени, котрі майже весь час стояли в центрі всього поступового руху. Енджумени — се организациї місцевої самоуправи, але з функциями законодатними. Кожде місто має свій енджумен (от як би магістрат), а на чолї всїх тих містових организаций стоїть, так би сказати, повітовий енджумен, котрий і займає ся справами всього повіта. Законодатна-ж праця еджуменів та, що вони мають право вносити до меджилїса свої законопроєкти, котрі вважають користними для своєї области, а окрім того мають право інтерпеляций, що, приймаючи на увагу безсоромну перську адмінїстрацию, являють ся серіозним правом і приносить велику користь. І енджумени часто користають з того права, безпосередно через своїх представників звертаючись до меджилїса та інтерпелюючи міністерство, в якому трафило ся те чи инше надужитє. Викоренити цїлком всякі шахрайства, дефравдациї, злочини адмінїстративні і т. и., само собою, не удало ся ще енджуменам, але з певністю можна сказати, що зло ограничило ся і урядники почали оглядати ся і на задні, мовляв, колеса.

Підчас останніх розрухів, енджумени твердо витримали свій прапор, ставлячи серіозний опір реакцийним намірам молодого шаха. Вони з'єднали численних борців за ідею конституціоналїзму, робили все в порозуміню один з другим і весь час були правдивою небезпекою для правительства. І правительство робило всякі заходи, щоби перехилити енджумени на свою сторону; нераз з Тегерана летїли всякі інструкциї про те по цїлій Перзиї, щоби розбити з'єднану силу поступових елементів держави, але все те було даремне — енджумени не дали ся зловити на вудку, бо добре тямили, що розірвавши з народом, вони тим убють самих себе і в потрібну рішучу хвилину зістануть ся без всяких сил.

Члени енджуменів рекрутують ся з громадських дїячів, з місцевої буржуазиї, а також з представників всїх політичних партий; присутність сих останніх в енджуменах і надає дїяльности енджуменів яскраво поступовий характер; инші члени знають реальну силу сих всїх товаришів і в питанях серіозного державного характеру нїколи не йдуть проти, боючи ся їх впливів.

З усїх енджуменів найбільше голосну славу має таврийський, котрий відограв в усїм русї освободженя дуже значну ролю. Се-ж він перший підняв прапор повстаня, з'єднав довкола себе всї поступові елементи і виборов у покійного шаха конституцию. А вже за прикладом Тавриса, сеї другої столиці Перзиї, пішли і инші міста. В бурливі часи революциїної боротьби, коли власти цїлком не було в Перзиї — цїлим Адербейджаном правив таврийський енджумен — і за весь той час в Адербейджанї не було нї одного випадку якого будь насильства, рабунку чи убійства. Коли-ж владика Крана, задумавши приготовити державний переворот розігнанєм менджилїса

і скасованєм конституції, почав робити кроки в тім напрямі — таврийський же енджумен перший виступив різко проти реакцийних замахів; на одному з його засїдань тоді-ж отверто було заявлено: „Ми не знаємо шаха, котрий заміряєть ся на конституцию".

Взагалї Таврiський енджумдн має відограти в исторії Перзиї серіо одну ролю: він має свій арсенал, свою почту, телєґраф і т. д. — себ-то окрім морального авторітету має ще й воєнну силу. В разї чого — Перзия легко може роспасти ся на дві частини: одна Адєрбейджен (більша частина Перзиї) з Таврисом на чолї, і друга — південна Перзия з Тегераном, в котрому ще має силу правительственна партия, що має ще за собою і військо і гармати.

Факт „детронизациї" шаха (мало підкреслений прессою) именно в Таврисї має велике значінє, бо Таврис для Перзиї се те, що скажім Москва для Россиї. Наслїдники прєстола завше, по традициї вже, бували губернаторами в Таврисї; культурою се місто нї в чим не дає переду самому Тегерану, але з другого боку ніде всякі політичні розрухи, страйки, демонстрациї — не доходили до такої сили, як власне в Таврисї. І варт шахови зачіпити меджилїс, поставити veto на його домаганя — як Таврис підіймаєть ся, починає закликати послів до борби, демонструє і заспокоюєть ся лиш тоді, як шах бере назад свої заміри. Вже в перших конфлїктах (з причини відставленя реакцийних мінїстрів) в Таврисї товпа захопила в свої руки військові склади, арсенал — і страйк грозив перейти в отверту революцию. З тої пори шах ненавидить Таврис.

І в меджилїлї всю оппозицию ведуть за собою таврискі депутати. Сейед-Хасан, Мусташір-ед-Доуле і инші, а на чолї їх знаменитий Таги-Заде, талановитий бесїдник, котрий як починає говорити — то весь меджилїс притихає. Шах не може чути рівнодушно імени Таги-Заде і клянеть ся його убити; коли шах присягав в меджилїсї на вірність конституції, вийшло так, що Таги-Заде довело ся стояти близько шаха — і багато було клопоту мінїстрам, щоб упросити оппозицийного депутата стати собі десь далї, аби шах не роздратував ся до останнього.

* * *

Цїкаве віче відбуло ся в Тегеранї, під боком самого шаха. Вже з самого ранку з усїх кінцїв Тегерана почали сходити ся товпи до „Мечету шахів", бо давно вже тайні організациї — заповіли народови віче на сей день і обіцяли, що на сїм вічу буде говорити принц „шахзаде" (шахської крови), популярний Амджад-ель Мунк.

Велика площа „шахмэкай" а заповнила ся народом, зібрало ся більше пяти тисяч. Говорили всякі бесїдники, але товпа чекала на слово принца. Нараз зашуміло, загуло — і на трибунї появив ся молодий, лїт 25-ти юнак, з красивим лицем, великими очима — се й був „Шахзаде"!... Вільним рухом руки попросив він тишини, площа завмерла і принц почав:

„Товариші! Добре вам відомо, що покійний ваш шах дав нам конституцию і сим актом положив кінець старсму ладови, віддавши долю нашої вітчини в руки представителїв народа. От уже 15 місяцїв пройшло з того часу, але щож ми бачимо? Розрухи в усїй державі не устають. Не має твердої власті. Вороги з двох сторін натискають нас, грабують наші багаті провінциї, убивають наших братів. Інтриги чужоземцїв ростуть з кождим днем, але чи знаєте ви причину того всього? Чи знаєте через що конституцийний лад, котрий в усїх инших сторонах приносить спокій — нам дав цїлком противні результати? Коли ви не знаєте дїйсних причин, дозвольте се вам пояснити. Причина того всего — інтрига нашого шаха. Се він утворив ненормальне таке становище — і зробив се сьвідомо. Він не з нами разом! Він не хоче бачити своєї держави щасливою, свобіднок! Він робить всякі трудности парляменту і хоче сим підорвати довіре народу до йсго-ж представників!

„Горожане Тегерана! Виновник всїх наших бід не хто инший, як шах Магомет-Алї! Коли ви хочете бачити свою вітчину щасливою, то повинні скинути його з престола і вибрати иншого достойного"!

Промова мала величезний успіх, багато людий плакало. А як принц зійшов з трибуни вся товпа, як одна людина, закричала: „Ідемо за тобою! Ми скинемо Магомета-Алї! Ми хочемо бачити нашу вітчину щасливою! Ми йдемо за тобою"!

Очивидно, що вся та демонстрация дуже і дуже не подобала ся шахови і він звернув ся до предсїдателя меджилїса з запитом — які міри наміряє взяти меджилїс проти бунтівника-принца, котрий закликав товпу до державного перевороту. Самого-ж „Шахзаде" викликав мінїстер юстиції до себе, але симпатиї всїх організацій Тегерана по сторонї принца, і він се добре знає, навіть голосно кричить: „В критичну хвилю вони мене підопруть". Має в руках богато документів против шаха, котрими в кожний момент може стердити антіконституцийні заміри правителя.

А в містї що-дня розкидають ся тисячами всякі проклямациї, закликн революцийних організаций, ставить ся ультіматум всїм ворогам конституції. „Знайте, що ми, фідаї (себ-то революціонери) клали ся до останньої краплї крови боронити нашу конституцию. І се ми в останній раз звертаємо ся до вас. Коли ви не кинете ваших інтриг проти конституції — ми об'явимо вас ворогами народу — і тоді вже зробимо що належить"... І теж саме робить ся по всій Перзиї.

Молода перська конституция має складати іспит, але з певністю можна сказати, що побідить голота, і шахови доведеть ся програти свою боротьбу з народом. Сама історія запровадженя конституції в Перзиї показує, що новий лад виріс цїлком органїчно, а не явив ся наростом на народнім організмі. Небіщик Муаффер-Едін вирiс в традициях повного абсолютизму, і коли він дав конституцию, то лише доказав, що добре розуміє настрій свого народа. Коли в 1906 році спалахнули розрухи в Тегранї, а потім почали приходити тривожні вісти з Шираза, Іспаганї та инших міст — шах ще не піддавав ся. Але як побачив перед собою з'організовану силу, як побачив, що серед повстанців і духовенство і все лїпше горожанство — почув, що абсолютизмови кінець і 1-го сїчня 1907 року підписав фірман конституції, після чого і сам скоро зійшов у могилу.

А коли вже старому шахови, імя котрого все ж мало авторитет, не удало ся зберегти старого ладу, то тим менше можливо се зробити його синови, хоч він з перших же днів свого царюваня намагаєть ся вернути колишні ласощі. А новий парлямент з свого боку спішить забезпечити собі фактичну силу і з сипле всякими домаганями як з мішка, навіть такими, яких правна певність сумнївна, але корінь того поспіху лежить в трівозї народа, збаламученого слухами про антиконституцийні замахи шаха. Шах і справдї при кожному домаганю меджилїса уже готовий іти на конфлїкт, але кожний раз мусить дізнавати пораженя. Меджилїс домагав ся віддаленя бельгійських цлових урядників, шах відмовив, але як прийшла вість, що в Тавризї наріг захопив в руки арсенал — і він мусїв уступити. Меджилїс домагав ся віддаленя реакцийних мінїстрів, шах знову відмовив — і знову змушений згодитись. Меджилїс домагав ся урочистої присяги шаха на вірність конституції, шах відмовив, але надійшли вісти про великі розрухи в Тегранї, Таврисї і инших містах — і шах приїхав до парляменту, принїс присягу і обіцяв „берегти конституцию".

Армія у шаха, коли ще вона зостаneть ся йому вірною, азиятська і зовсїм не нагадує собою того, що ми звикли бачити нід сим заголовком. Дісциплїни не має, зброя стара, артилєрия бідна, а за те тисячі революцийно настроєного народа узброєні цїлком по европейському, а що найголовнїйше — люблять свою ідею до фанатизуваня. Правда, і шах ще має с в о ї х серед населеня, але там не має жадної організациї; про се сьвідчить хоч би такий яскравий факт: задумав шах утворити енджумен з власних сторонників і таки утворив, але... сей енджумен перейшов на сторону опозициї. Очевидно, що при таких умовинах побіда шаха стає під великий знак запиту.

Взагалї в сїм, тск далекім і чужім нам закутку Азиї відбувають ся цїкаві процеси: велика (територияльна) держава при дуже слабонькім політичнім підготовленю — нараз висуває стілько організованих і сконцентрованих сил, що їм могла би позавидувати і не одна европейська держава.

X.

Заграничний огляд.

Вивласненє Поляків у Прусах.

На вчерашнім засїданю пруського сойму покінчено друге читанє законопроєкту про вивласненє. Посол К і р ш із центра поставив був вперед внесенє, щоб цїлий законопроєкт відіслано до комісиї через те, що компроміс в справі обмеженя вивласненя до 70 гектарів зроблено поза комісиєю так, що великі партиї палати не були про се повідомлені. Для зрозуміня сего внесеня треба згадати, що первісно уведено до сего варварського законопроєкту деякі полекші а зглядно обмеженя. Між иншим порішено на основі компромісу заключеного перед Різдвом між партиями більшости а правительством, щоб на разї прислугувало право вивласненя пруському правительству лише в деяких повітах а не на цїлій териториї В. кн. познанського й Західних Прус, та щоб простір як вивласненої землї обіймав лише 57.000 гектарів. Та немов на глум польській анкетї, уладженій між сьвітовими громадянськими дїячами й письменниками почало пруське правительство під напором гакатистів нові переговори з партиями більшости. Вислїдом сих переговорів стало привернене давної остроти правительственного проєкту. Територию, якуб можна вивласнити розширено на 75.000 гектарів, а заразом ухилено постанову що до точного означеня повітів, по яких би лише можна вивласнювати польських земельних власників в інтересї „нїмецкости" Прус. Коли внесенє пос. Кірша, щоб цїлий законопроєкт відіслати назад до комісиї, відкинено, почалась дебата над вивласняючим законопроєктом, в якім поборювали його тільки посли польські, з центра та вільнодумної спілки; за ним промавляли навіть національні лїберали, не кажучи вже про консерватистів всякого автораменту. При голосованю п р и н я т о ц ї л е п р е д л о ж е н є п і с л я в н е с е н ь к о м і с и ї. При 13-ім §-і, який дозваляє на вивласненє задля скріпленя загроженої нїмецкости та заокругленя й скріпленя істнуючих нїмецьких кольоній та обнимає компромісове внесенє, щоб скількість грунтів призначених до вивласненя сягала лише до 70.000 гектарів — заряджено на внесенє о. Єнджевського поіменне голосованя. Проти § 13-го голусували: Поляки центр. вільнодумці 1 Данець, 1 нац.-лїберал, 3 консерв. і 1 вільний консерв.; разом 119 послів. За внесенєм комісиї голосувало 198 послів, отже цїле предложенє принято і в другім читаню. Трете читанє сего законопроєкту стоїть на дневнім порядку вже слїдуючого засїданя пруського сойму, яке визначено на суботу.

НОВИНКИ.

— **Наших Впов. дописувачів** просимо подавати в кождім донесенню передовсїм місцевість, де щось стало ся, або заповідаєть ся, а відтак дату. Через таку недокладність в донесенях дуже часто не можемо з них користати. Приміром сего нехай послужить донесенє, яке надіслано нам в останніх днях з Борщівщини. Пишесь там про загальні збори читальнї „Просьвіти" та заповідаєсь „величе віче під голим небом на 20. с. м., але не сказано — де? На початку дописи виписано тільки: „З Борщівщини": Ся неувага тим дивнїйша, що автором дописи є інтелїгентний чоловік. Супротив того просимо наших дописувачів звертати більше уваги на се, що пишуть і не пропускати найконечнїйших даних, без котрих їх дописи не мають для редакциї нїякої вартости.

— **Русини купуйте землю!** Пишуть нам: Недавно подало „Дїло" коротку вістку, що добра Золотники, Соколів, Сокільники і Хатки з приналежностями в підгаєцькім повітї виставлені на парцеляцию. Будучи в сїй справі добре поінформованим, дїлю ся з руським загалом подрібнїйшими даними. Повисші обшари становлять комплекс дібр о 5553 моргах а з сих віддано польському банкови в Ланьцутї до розпарцельованя 2171 моргів, так що двірські обшари зістануть і на дальше. З осібна буде розпарцельовано: в Золотниках 532 моргів по 540 К до 800 К за морг; в тійже громадї фільварок „Зофіївка", званий людом „Дубники". з гарними господарськими будинками мурованими, 3 кільометри від села а евентуально і в цїлости спроданий з 244 моргами в цїнї 550 К за морг. В Соколові самім подано до парцеляциї 236 моргів в цїнї 540—800 кор. за морг і дуже гарний фільварок „Жулїн" в тій громадї о 467 моргах по 500 кор. і танож луки (оболоня) 49 моргів в такій же цїнї. В Сокольниках буде розпарцельовано 283 моргів по 540—800 кор. за морг; в Хатках 360 моргів в цїнї від 800—900 кор. за морг а парцелї будовляні тамже по 1200 кор. за морг. Земля ся подільска, незвичайно добра, родюча і рівна. Також є до продажи часть лїса двірського низькопенного (молодику) 175 моргів в одній руцї а в другій 45 з вільної руки в цїлости або і до розділу. — Землю можна набувати або за готівку, або яко рентові посїлости або за помочию банку краєвого.

Можна купувати найменше 6 моргів а найбільше 100 моргів і мусить ся мати четверту часть вартости закупленого поля. І так: Хтось купує 6 моргів яко рентове господарство і згодив ся по 500 корон за морг — разом за 3000 кор., то мусить дати на се поле 750 кор. готівки, а крім того буде мати кошта поміру (наінжинєра) до 6 кор. за морг, разом 36 корон, отже разом 786 корон. На покрите решти цїни 2250 корон бере ся пожичку рентову 2250 К. на 56, лїт і буде сплачувати по 4½%, так, що тими 4½%, котрі винесуть 101 К. 25 річно, сплатить ся по 56 лїтах і капітал і процент. Хто-б'хотїв'скорше збути ся довгу, може се вчинити аж по 10 лїтах. Делєґат банку, що сидить в Золотниках, вирабляє сам рентову пожичку і побирає за виробленє пофички ½% т. є від 100 кор. 50 сот. а від повижшої квоти 2250 К. побрав би 11 К. 25 сот. Хтож має більше гроший, тому лучше купувати поле за помочию банку краєвого. Хто той спосіб хоче купувати, мусить брати 8 моргів і мусить мати більшу половину гроший; отже коли згодив ся за 8 моргів по 500 корон, разом за 4000 корон, мусить мати менше більше 2200—2400 К. а решту допожичить краєвий банк по 4% на лїт 11, 13, 17, 21 і 24 — як хто схоче і як кому лекше видить до сплачуваня. І таку пожичку вирабляє делєґат банку, беручи заплати за виробленє 1% т. є. 10 корон від тисячки а 1 К. від сотки, в повисшім випадку 22—24 корон. Крім того ще прийдуть кошта поміру до 6 К. за моргу Заміром банку ланцуцького є, щоб сесю землю взяли Мазурі і Русинів не допустити, а коли зважить ся рільничу крізу, що купців буде омаль з Мазурів, то будуть могли і Русини купувати, що при всяких полекшах їм легко прийде. Тому кличу до Вас, родимцї, спішіть ся і купуйте землю та уживайте на здоровле, та на довгий вік! Не дайте землицї вашим кервавим потом зрошеної в руки людям захожим, а купуйте свої — чи Русини, чи латинники, а такой свої, що жиємо від віків в купі. Ми Мазурам не вороги і не зазримо їм, але най вони купують в себе а ми в себе. Всїх родимців, котрі би хотїли купувати, прошу до мене сьміло віднести ся. Сумлінєм сьвідчу ся, що я від двора нїякої нагороди не маю і від Вас не хочу а йно той, що напише до мене, нехай менї пришле марку зє 10 сот. на відповідь а я всьо полагоджу, розвідаю ся та відповім. — [Всї руські часописї, що раді добру люду, прошу о повторенє сеї дописи]. — Сьвящ. *Іван Сендецький*, парох в Золотниках, почта в місци.

— **З львівської організациї.** Виділ львівської організациї відбув вчера своє звичайне тижневе засїданє. На нїм поставлено видати відозву яка була онодї в „Дїлї" оголошена, про громадне приступленюванє Львовян в організацию, осібною відбиткою і розповсюднити її в ширші верстви міста, а рівночасно зложити в склепі п. Спожарського (ул. Руська ч. 3) квітар, на котрий мали би члени вплачувати на цїли організациї свої місячні датки. Дальше порішено скликати загальні збори членів організациї на день 29. сїчня о 7 год. вечером в комнатах „Бесїди". На дневний порядок їх поставлено: обговоренє розшириня організациї в найширші верстви, соймові вибори з міста Львова і заложенє руських мішанських комітетів в середмістю і на кождім поодинокім середмістю для соймового вибору, а ще більше для переведеня виборів в мийську раду. Відтак піднесено ще справу: щоби львівська організация дала почин у Львові і в краю до акциї в цїли висланя депутациї і мемориялів до мінїстерства і парляменту о удержавленє руського жіночого семинара у Львові. Вкінци постановлено відбувати тижневі засїданя (замість четверга) кождої середи о 7 год. вечером. Наведений звіт із вчерашного засїданя вказує на живі заінтересованя нашої організациї рїжнима важними справами, за котрими мають піти многі инші. Також заповіджені загальні збори будуть вельми цїкаві. Тому було би пожаданим, щоби ті наші люди, що не вступили ще формально в члени організациї, згодились тепер до неї, взяли участь в загальних зборах, та причинились своїм досьвідом до корисного порішеня поставлених справ. Зголошуватись можна письменно або устно в Народній Канцелярії, Ринок ч. 10 від 5—7 години вечером.

— **Польська провокация.** Пишуть нам: В Острівци теребовельского повіта гурток латинників постановив силоміць забрати громадську площу під будову латинского прихідства. Щоб осягнути 30-дневне засиджене, постановили тайком навезти на ту площу каміне. І справдї дня 10. с. м. привезли кілька фір каміня на громадську площу, але громадяне Русини довідавшись про се, викинули то каміне під костел. —*С.*

— **Скликанє державної ради.** З кількох сторін висказано сумнївн що-до пізного скликаня державної ради, а то з огляду на потребу ухваленя контингенту рекрута. Супротив того Deutschnationale Korresp. зазначує, що державна рада не зберe ся перед 15. марця. З уваги на те, що контингент рекрута є незмінений, правительство має надію, що досить буде кількох днів до його ухваленя.

— **Помисловий селянин.** Як ми вже доносили, львівська полїция арештувала онодї Росиянина Миколу Ященкова, котрий зголосив ся до российского конзуля Пустошкина і сказав йому, що його прислано з Росиї, щоби убив конзуля; однак він не хоче того зробити і просить, щоби конзуль вислав його куди-небудь, лиш не до Росиї, бо він там не має що робити. Конзуль дав про се знати на полїцию і загадочного Росиянина арештовано. Доходженя, які перевела полїция, показали, що загадочний Росиянин називає ся по правдї Сенько Тарчин, має лїт 27 і є селянином спід Журавна, та приїхав до Львова, щоби тут виробити собі якусь позичку. Не одержавши позички, пішов до одного з шинків, де як каже, зійшов ся з якимсь „паном", котрий порадив йому, щоби він пішов до российского конзуля і сказав йому, що його львсом визначено до убитя конзуля, а той дасть йому тоді богато гроший. Дурний Тарчин послухав ради і замість дістати гроший дістав ся до „Іванової хати". Тарчин уміє по российски, бо втїк був з австрийского войска до Росиї, де перебував шість місяцїв, занятий при ловлї риб. Пізнїйше вернув до краю і зголосив ся до служби у войску а вислуживши і відбувши кару за дезерцию, вернув до рідного села. Потребуючи гроший, приїхав до Львова і пробував штуки, але нещасливо.

— **Руські школи в Канадї.** Як доносить „Канадийськ й Фармер", Роберт Плєчер, інспектор публичних шкіл провінциї Альберта, запитаний про школи і науку по руських кольоніях в тій провінциї, виразив ся похвально про наших кольонїстів. Учителї кажуть, що руські дїти проявляють замітно велику понятливість і здібність в школї. Русини докладають тепер всяких заходів, щоб мати школи по своїх кольоніях і щоб дати своїм дїтям можливо як набільше образуваня. Всї учителї в школах по руських кольоніях висказують своє повне вдоволенє з учеників і охоту вчити дальше.

— **Дрібні вісти.** Львівський магістрат оголошує, що викази поборових, уроджених в р. 1887, 1886 і 1885, отже покликаних до сегорічної головної бранки, будуть виложені в міськім урядї конскрипцийнім від 17 до 27 с. м. до свобідного переглкду. — Почтовий офіциял у Львові Брон. Цьсонглевич застрілив ся вчерашної ночи у своїм мешканю з причини невилїчимої недуги. — На віденській політехнїцї прийшло вчера на хемічнім віддїлї з причини рішеня державної адмінїстрациї в справі недостачі місця до бурливих демонстрациї, що перенесли ся на улицю, де інтервенїювала аж полїция.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Навеч. Бог. (лат. Приски). Позавтра, в неділю: Богоявленє Господ. (лат. Н. 2. по 3 Кор.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Вїцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Вїцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру Коломиї.** Саля „Каси щадничої". Початок о год. 7·30 вечером.

В неділю дня 19. с. м. „Нещасне кохання", народна драма зі сьпівами і танцями в 5 дїях Л. Манька.

Ві второк 21. с. м. „Анонїми" штука в 3 дїях Девалєра.

☐ **Дирекция укр. театру** подає до відома, що „Серед бурі" історична драма Грінчевка виставить наш театр в Коломиї пізнїйше а не в неділю 19. с. м. Опера „Різдвяну нїч". — М. Лисенка вже на покінченю і швидко появить ся на сценї.

☐ **З „Сокола".** В наслїдок ухвали старшини львівського „Сокола", якою поручено менї заняти ся організацією „Союза гімнастичних і пожарничих товариств" зажадав я і одержав відпустку від чинностий голови львівського „Сокола", а то аж до скликаня першого засїданя „краєвої комісиї організацийної". Длятого прошу всїх інтересованих, щоби до мене відносили ся лиш в справах „Союза", натомість в справах львівського „Сокола" належить відносити ся впрост під адресою „Сокола" у Львові ул. Руська ч. 20. — *А. Будзиновський.*

☐ **Хор академічної гімназиї у Львові** буде ходити в навечерїє Йордану з колядою по руських домах. Дохід призначений на будову бурси Руського товариства педагогічного.

☐ **Сіонїстичне віче у Львові** відбуде ся завтра, в суботу, о год. 7 вечером в сали „Яд Харузім" (при ул. Бернштайна ч. 11. На дневнім порядку: звіт з дїяльности жидівського парляментарного клюбу. Реферати виголосять посли д-р Габель, д-р Малєр і Щганд. Вступ за запрошенями.

☐ **Читальня „Просьвіти" на Личаківськім передмістю у Львові** устроює дня 19 с. м. (в сьвято Йордану) у власнім льокали при ул. Гавзнера ч. 10 о год. 5 і пів вечером ялинку для дїтий, котрі так радо ходять на науку церковного і сьвітського сьпіву та рідної мови. Для тих дїтий придбала читальня даруночки, котрі роздадуть ся їм в сей день. Для гостий вступ вільний. Добровільні датки на читальню приймає ся з подякою, — *Видїл.*

☐ **Великі вечерниці** технїків з танцями устроює товариство політехнїків „Основа" у Львові в четвер дня 6 лютого с. р. в сали „Народного Дому". Господині вечерниць Вп. панї: Л. Вахнянинова, Г. Гузарова, С. Реваковичева, Л. Студинська, М. Шеховичева, А. Заячківська. За комітет молодїжи: С. Мирончич, Т. Білинкевич, О. Левицький. Стрій для панї вечерковий, для мужчин балевий. Початок о 9 год. вечером. Вступ за запрошенями від особи 5 кор., від родини з 4 осіб 16 кор., галєрия 2 кор. Музика військова 80 пп.

☐ **Земля на продаж.** В Наварії, 1½ милї від Львова, є на продаж реальність, що складає ся з одного мурованого дому, положеного від ринку (в котрім находить ся гостинниця), другого дому дерерляного з будинками господарськими, огорода і 4½ морга поля. Близша відомість в руськім урядї парохіяльнім в Наварії, почта в місци.

☐ **В Ходорові** відограє аматорський кружок „Сокола" в неділю дня 19. с. м. в сали „Сокола" сценічну ораторию „Ніч вефлеємська", музика Копка. Початок о год. 5 по пол.

☐ **Із Сокаля.** Загальні збори „Руської Бесїди" відбудуть ся дня 1. лютого с. р. о годинї 7. вечером.

☐ **Завії а зелїзничий рух.** Дня 16. с. м. привернено особовий рух між Львовом а Яновом. Аж до отвореня руху на цїлій лїнії їздити муть покищо потяги чч. 3251 і 3254 до Янова. Товаровий рух спинено і на будуче. — Між Лужанами а Заліщиками привернено д. 16. загальний рух потягом ч. 4353. Привернено також загальний рух на шляху Чортків-Гусятин, лїнії Стрий-Гусятин, шляху Тересин-Іванє пусте, лїнії Вигнанка-Тересин-Іванє пусте та загальний рух між Теребовлею а Копичинцями і рух мішаних потягів між Тернополем а Теребовлею.

Урядові вісти:

Іменованя. Мінїстерство торговлї іменувало укінченого гімназиста Тадея Мар. Пісарика, практикантом рахунковим в департаментї директорії почт і телєґрафів у Львові, — Президия галицької краєвої дирекциї скарбу іменувала офіцияла канцелярийного, Генр. Ясінського ад'юнктом канцелярийним в IX кл. ранги, а канцелістів: Ярослава Поколинського і Йос. Камінського офіц ялами канцелярийними в X кл. ранги для галицьких властий скарбових. — Цїсар іменував професора релігії в III гімназиї у Львові і приватного доцента, кс. д-ра Адама Герстмана, надзвичайним професором теольогії пасторальної з польскою мовою викладовою на львівськім університетї. — Мінїстер просьвіти іменував суплєнтку в женській семинарії в Кракові д-ку Стефаню Татарівну, провізоричною учителькою в женській семинарії у Львові.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте її нових передплатників! Кожда Читальня, „Січ" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 16. сїчня 1908.

Із рільничої комісиї.

Відень. (Т. К. Б.). На вчерашнім пополудневім засїданю рільничої комісиї ведено спеціяльну дискусию над справою обдовженя селянської посїлости та ухвалено вибрати субкомітет, зложений з 12 членів, до якого увійшли м. и. посли о. Тит Войнаровський і Заморський. По сїм предложив пос. Крен реферат про внесенє пос. Шоізволя в справі перешкоджуваня закупна, досї самодїльних грунтів селянських на спекуляційні цїли. Комісия приняла внесенє референта а відтак засїданє замкнено.

Фердинанд IV.

Сольногород. (Т. К. Б.). Нинї о пів до 3 год. над раном помер тут архикнязь Фердинанд IV., Вел. кн. Тосканський.

Неспокої в Мароко.

Париж. (Т. К. Б.) На підставі інформаций з компетентної сторони заперечує Petit Parisien рішучо відомість, будьто би Франция наміряла скликати нову мароканську конференцию і бажала розширити повновласть, уділену їй в Альжешірас.

Маракеш. (Аг. Гаваса). Вчера відчитано у всїх мечетах письмо Мулєй Гафіда, в якім взиває до сьвятої війни против Франциї. Мимо того число жовнїрів зменшує ся, бо не платять їм.

Гі де Мопасан.

4)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Її батько, дуже богатий та гостинний купець паріський, помер вже давно, а мати її, вічно слаба, для ратованя здоровля на дванайцять місяців шість перележувала в ліжку. І так вона ще зовсім молода стала вже совершенною газдинею; спосібна та бистроумна потрафила вона дуже скоро найти ся в сьвітї, вміючи принимати, всьміхати ся, розмовляти, відріжняти людий та говорити кождому, що кому належало ся. А коли їй представлено графа де Гілєруа яко нареченого, вона сейчас зрозуміла, які користи принесе їй се супруже, і вона згодила ся без найменшого силуваня; вона була преціньь розумна дівчина і знала дуже добре, що годї всьо мати, чого серце забажає, та що в кождій хочби маловажній ситуациї треба все на рівнї важити всї добрі і злі сторони.

І так нараз доля кинула її в найвисшї круги. Богато мущин старало ся о її любов бо була гарна і дотепна але її серце однаково розумне як її ум не втратило спокою ніколи.

А всеж таки вона була кокетка, хоч її уміркована кокетерия не посувала ся ніколи за далеко. Комплїменти подобали ся їй, розбурхані бажаня пестили її, очивидно лише доки могла удавати, що не догадуєть ся нїчого; а по кождій забавї, на якій мущини обступали її та восхищали ся цїлий вечер її красою, вона спала знаменито, начеби вже сповнила свою місию на земли. При такім житю, що тревало вже сїм років але не мучило анї не нудило її, бо вона обожала сю безупинну рухливість аристократичного сьвіта, їй всеж таки забагало ся від часу до часу ще чогось иньшого. Люди з її окруженя, адвокати, полїтики, фінансісти або панове без занятя бавили її як актори; вона впрочім не брала їх дуже серіозно, хоч як вона поважала їх функциї, їх посади та титули.

Маляр подобав ся їй передовсїм через все те, що було в ньому нового для неї. Вона бавила ся знаменито в ателїе, сьміяла ся цїлою душею, розвивала цїлий свій дотеп та була йому вдячна за те, що їй час минав так мило. Він їй подобав ся також через те, що був гарний, здоровий і славний; а як звісно, нїяка женщина не є рівнодушна на фізичну красу і на славу, хоч богато не хоче сего признати. Він, такий знаток, а її краса видала ся йому незвичайною! Се мусїло у неї розбудити симпатию до нього і вона відкривала в ньому чим раз то нові прикмети: образованє, фантазию, артистичну вдачу, а головно сей чар його розмови, се кольорове слово, що пристроювало в краски його думку.

Сердешні відносини завязували ся між ними дуже скоро, а при витаню їх руки стискали ся так, начеби в сїм стисненю лучили що день більше їх серця, частину по частинї.

І тодї зовсїм несьвідомо виринуло в її душі природне бажанє розлюбити його. Вона не роздумувала нїчого, не обчислювала нїчого; вона вложила лише трохи більше принади в свою звичайну кокетерию, як то вже інстинктово дїють ся супроти мущини, що більше подобаєть ся як другі. До кождого руху, кождого погляду, кождого усьміху додала вона трохи сего чару, що то жінки так вміло розсївають докола себе, коли в них зродить ся бажанє любови.

Вона говорила йому богато підлесних річий, що всї дали би ся звести до одного: „Ви хороші, мій пане!“ і вона позволяла йому говорити довго та слухала його уважно, щоби йому показати, як ним сильно заняла ся. Він переставав малювати, сїдав біля неї і в сїм передразненю ума, викликанім пяною жадобою любови, діставав прямо нападів поезиї, дотепу або фільозофії, відповідно до дня.

Вона тїшила ся, як він був веселий; а як фільозофував глибоко, вона намагала ся слїдувати за розвоєм його думок, хоч не все їй се вдавало ся; а як часом думала про що иньшого, то виглядала так, начеби слухала його з таким занятєм, з таким розумінєм, наче би так користала з сего обявленя нових ідей, нових тайн, що він аж одушевляв ся, дивлячись на неї; так його зворушило се, що преціньь раз найшов нїжну, понятливу та щиру душу, де думка падає наче на рілю зерно.

Портрет заповідав ся знаменито, бо маляр дійшов до того стану подразненя, що міг вхопити всї черти свого моделю та віддати їх з правдивим запалом на полотнї; а в сїм лежить як раз натхненє правдивих артистів.

Нахилений до неї, підглядаючи кождий рух її лиця, всї краски і всї тїни її шкіри, цїлу змінчивість і цїлу глубінь її очий, всї тайни її фізіономії, він остаточно пересяк нею як губка водою; а сей чар, що виходив від неї, плив наче струя по цїлім його тїлї та через кисть виливав ся на полотно; а він був ним оголомшений, пяний, немов би випив повну чарку жіночої краси.

Вона відчувала добре, що він в нїй залюбив ся, її бавило се і вона тїшила ся зі своєї побіди.

Та новість додавала її житю нової принади та розбуджувала в нїй якусь дивну радість. Коли хто говорив про нього, її серденько затьохкало швидше і вона мала охоту сказати: „Він любить ся в менї“; але се була охота того рода, що нїколи не доходить аж до уст. Вона була вдоволена, коли хто хвалив його талан, а ще більше мабуть, як хто хвалив його красу. А коли вона на самотї думала про нього, то уявляла собі зовсїм серіозно, що зробила собі з нього щирого приятеля, що завсїгди вдоволить ся сердешним стисненєм руки.

А він нераз в часї посїдженя клав палету на кріслї, вхопив малу Анетту на руки та цїлував її горячо в очи або волосе, дивлячись при сїм на маму, немов би хотїв сказати: „Не дитину, а Вас я так цїлую.“

Впрочім від часу до часу пані де Гілєруа не припроваджувала донечки, лише приходила сама. Тодї працьовано мало, балакано більше.

Одного пополудня вона спізнила ся. На дворі було зимно; се було при кінци лютого. Олівє приходив до ателїе значно скорше як звичайно в ті дни, коли вона мала прийти, бо він все надїяв ся, що вона може надійти перед назначеною годиною. Ждучи її, він прохожав ся по ателїе та курив цигаретку, питаючи себе вже може сотний раз протягом останнього тижня: „Не вже я залюбив ся?“ Він не знав, що на се відповісти, бо він ще дотепер нїколи направду не любив ся. Всї його попередні зносини з жіноцтвом нераз дуже живі, навіть досить довгі, були собі лише звичайні примхи, яких він нїколи не вважав любовю. Тепер відчував він щось дивного, незвісного.

Він любив її? Певна річ, він майже не пожадав її, бо нїколи не думав про можливість посїданя. До тепер коли йому подобала ся яка женщина, жадоба сейчас огортала його і він простягав руки по неї наче по овочі з дерева, але нїколи його серце не ворушило ся дуже її присутностю або неприсутностю.

А тепер жадоба ледви що відзивала ся в ньому та сховала ся десь на днї серця під иньшим, сильнїйшим хоч ще неясним, новим чувством. Олівє думав, що любов зачинаєть ся мріями та поетичними поривами. А се, що він тепер відчував, виглядало більше на фізичне як на душевне потрясенє. Він став нервовий, дрожучий, неспокійний, наче би яка недуга повставала в його тїлї, лише що до сеї горячки, котра переносила ся також на його думки, не прилучали ся нїякі болї. Він знав добре, що причиною сего рознервованя була пані Гілєруа, спомини, які вона лишала по собі в його душі, та очікуване її повороту. Він не мав того враженя, щоби цїле його єство стреміло одним могучим поривом до неї, за те він все чув її присутність та бачив її, наче би вона анї на хвилю не відступала від нього. Невже се була любов? Він намагав ся увійти в глибину свого серця та конечно дійти до того, що там дїеть ся. Вона подобала ся йому дуже, але таки не відповідала його ідеалови краси. Він був переконаний, що чоловік може залюбити ся лише в такій женщинї, якої всї душевні і тїлесні прикмети згоджуют ся точно з сими, що він собі вимріяв; тому то, хоч як пані де Гілєруа припала йому до вподоби, все таки його чувства зглядом неї не виглядали йому на любов.

А чомуж вона так заняла його і сильнїйше і зовсїм інакше як всї дотеперішні женщини?

Чи він впав лише в сїти її кокетериї, яку він впрочім завважав вже давно і старав ся перехитрити її, чи він був лише під впливом сего специяльного чару, що мають жінки, коли хотять подобати ся?

Він прохожав ся по ателїе, сїдав, вставав, закурював цигаретку, кидав по хвилї, та вічно споглядав на вказівку годинника, що помалу наближала ся до назначеної години.

Часом брала його охота відчинити нігтем шкляну накривку і посунути кінцем пальця великий вказівку, бо сама так лїниво порушала ся.

І йому здавало ся, що се вистарчить, щоби двері сейчас відчинили ся, а в них появила ся ожидана особа, перехитрена і прикликана сим підступом. Відтак він сам сьміяв ся з сеї упертої, дитинячої кортячки.

Вкінци поставив він собі таке питанє: „Чи міг би я стати її любимцем?“ Ся думка видала ся йому дивною, тяжкою до зреалїзованя і впрочім не дуже приманчива з огляду на замотаня, які би вона могла спровадити на його житє.

Але ся жінка подобала ся йому незвичайно і він сконстатував: „Нема що, моє положенє доволї комічне“.

Вибила очікувана година. Олівє Бертен задрожав на цїлім тїлї, але знов се потрясенє було більше нервове як душевне. Він чекав тепер з тою нетерпеливостию, що то збільшаєть ся за кождою хвилиною, коли мине умовлена година, а ожидана особа не приходить. Пані де Гілєруа була дуже точна; отже він надїяв ся побачити її найдальше за десять мінут. А як десять мінут минуло, він мав в першій хвили таке вражінє, наче би на него звалило ся яке велике нещастє; відтак зачав сердити ся, що через неї тратить час надармо, а відтак зрозумів, що як вона не прийде, то йому буде дуже сумно. Що робити? Ждати до кінця! — Нї, — вийти, нехай вона застане ателїе порожне, коли так дуже спізняєть ся!

Добре вийти, але коли? Скільки часу їй лишити? А може лїпше буде чекати, а відгак дати їй кількома чемними та холодними словами до пізнаня, що він не з тих, що дадуть себе за ніс водити? А як вона зовсїм не прийде? Чи тодї дістане він яку депешу, карту або який послугач чи посланець прийде від неї? А що тодї робити? Цїлий день пропаде марно, він не буде міг дальше працювати. І що тодї?... Тодї він піде до неї довідати ся, що стало ся, бо мусить конечно побачити її.

Він мусїв бачити її, се була глибока, пекуча потреба. І що се було такого? Любов? Алеж він не відчував анї нїякого одушевленя, анї нїяких поривів, не творив собі нїяких мрій, він лише сконстатував, що як вона не прийде, то йому буде дуже сумно.

(*Дальше буде.*)

УВАГА! В повисшім фейлєтонї поміщенім в ч. 9 „Дїла“ з дня 15 с. м. зайшла похибка при ломаню а то: що початок починаєсь від 8 стрічки з долу в II стовпци і іде аж до кінця на IV стовпци опісля треба доперва читати перший стовпець і решту другого.

Будапешт 17 I. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	12 85	до 12 86
Жито „ „	11·30	до 11·31
Овес „ „	8·35	до 8·36
Кукуруза на май	7·01	до 7·02
Ріпак на серпень	16 15	до 16 25

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Успособленє: сильне. Погода: мрачно

До „Народної Гостиниці“ приїхали 16. I. 1908. Юлїя Левицька, Ріпяни; о. Іван Созанський, Черче; Андрій Лисенко, Росия: Гринько Бобяк, Бережани; о. Стефан Городецький, Вербилівці; Іван Турок, Тростянець ма ий; о о. Йосиф Кузьмак, Гочев; Василь Павляк, Стрий; о. Щасний Раставецький, Сїлець великий; о. Ярослав Лучаковський, Орава; д-р Ярослав Лопатинський, Гологори.

Надіслане.

Адвокат правний і оборонця

Д-р Маврикій Ґольдберґ

переніс свою канцелярию до дому при ул. Подлєвського ч. 6. 117 1 3

Окуліст

Д-р Яворський

Львів, Сикстуська ч. 15. 24

Коперницький і Сп-

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька І.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджуємо як найскорше і найдешевше. 3

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Рутинований інструктор совістний недаток приме лекцию сейчас або з початком півроча. Приготовляє знаменито приватистів і приватистки. За іспит ручить. Ласкаві зголошеня: Слухач прав, Самбір, Poste restante. 117 3—3

Потребую інструктора або інструкторки до хлопчика з II гої кляси нормальної. Услівя помешканє харч і прание (без прасованя) і 12 кор. місячно о. Николай Іванусів парох Лопінки п. Белигород. 119 3—3

КАСУ огнестревалу невелику уживану в добрім стані купивби Руський Народний Дім в Івановці п. Теребовля. 120 2—2

Відновляє, золотить ікони стаси і прч. найлїпше і найсолїдніше різьбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, Шпитальна 38. 48е Склеп, ул Руська 20. 5 9

Торговля товарів коріннях В. Свища в Надвірній приме зараз хлопця до наука купецької з 2-гої гімназ. класи або з вишої видїлової. 111 2—3

ПОРТРЕТИ

Шевченка, Хмельницького, Исенка, Крушельницької

продає ся в цїні по кор. 50, 30, 18, 16, 7, 5 і 3·50.

„Сокільский Базар“

у Львові ул. Руська 20.

1226 1—?

Через ц. к. правительство концесионоване

Інформацийне бюро для всїляких військових справ

як також

Військова приготовавча школа до іспитів т. зв. „Intelligenzprüfung“

і вступних до військових шкіл емеритованого підполковника

Кароля Н. Нагліка

Львів, улиця Пекарська ч. 37. 106

МІД пчільний

пат ка, десеровий, липовий, жовтий і білий курацийний з власної пасїки, висилаю в бляшанках 5 кілґр. за 5 Кор. під гварарцією

Ізраель Шехтер

в Підгайцях. 32

Машини до шитя

всїляких системів у великім виборі ручні від 25 зр. ніжні від 27 зр. (Просимо жадати проспектів.)

Грамофони найлїпшої конструкциї по найнижших цінах, як також і **плити** з першорядних фабрик поручає ФЕБУС РОЗЕНМАН, Львів ул. Карла 43 Людвіка п. 27. 10—10

Глядаю огородника на село в гори. Блавші услівя після умовини. Зголошуватись до адвоката д-ра Кормоша в Перемишлї зараз листовно або устно. 124 2—3

Машину до шитя мало уживану продам дешево, Львів, Краківська ч 24, двері ч. 8. 128 1—

Фортепяни, Піяніна і Гармоніюм

з першорядних заграничних фірм як також власного виробу

поручає

Іван Слївіньский

Львів, ул. Коперника ч. 16.

Услівя продажі дуже приступні. 115

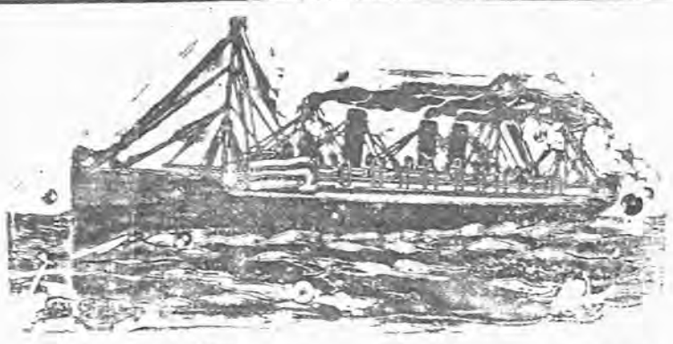

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Япану, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

ШКАРПИТКИ від 40 сот.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіта“).

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, росийских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерий.

Великий вибір пушок на цигарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланем готівки або посїплатою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір бімутерий.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·28	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·0[illegible]	2·16	5·[illegible]0	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·22	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руське	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35м
Зимної води	5·50	7·25	1·1[illegible]	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·0[illegible]	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·30	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1[illegible]	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5[illegible]	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою м — в неділї і сьвята від 1/8 до 10/8 що день буквою м. 1

Основане в р. 1901.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ

Урядників і Сьвящеників

стоваришене заревстр. з обмеж. порукою у Львові.

I. **Удїляє позички** скриптові і векслеві на 7%; а) яко личний кредит за відповідною порукою, б) на застав ефектів і поліс житевих в) за кондиктом на поборах службових г) на гіпотеку реальностей. *Скора виплата. Дешева сплата.*

II. **Членьский удїл 50 кор.** Дотеперішна дивіденда виплачувана членам від удїлів 6%.

III. **Принимає вкладки щадничі на 4 1/3 %** з піврічною капіталізацию і оплачує само податок рентовий від вкладок.

IV Посередничить в заключуваню „**ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЕВИХ**“ всякого рода в „Beamten Verein“ і товаристві Краківскім. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої мовархії *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства асекурацийого з найнизшими преміями. *Всяких информацій в справах житевих обезпечень і потрібних друкив удїляє безплатно. Чистий виск з сего посередництва дає на рускі добродійні цїли. кождий проте повинен обезпечитись на житє лише через Товариство урядників і сьвящеників.*

V. **Купує і продає ефекти найкористнїйше, виплачує купони, принимає векслї і ефекти до інкасса.**

Льокаль: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Годинни урядові від 9—1 і 4—6 1/2 по пол.** 86

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 12. Львів, субота 18. (5. ст. ст.) січня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ей місце, а в рубриці „Надісляне" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Виборча кампанія.

В хвилї, коли виборча акция починає на добре розгорати ся, коли вже менше-більше ясно зарисував ся уклад партийних сил з приводу виборів, коли ледви тиждень дїлить нас від правиборів, хочемо дати загальний огляд тих чинників, з якими прийдеть ся нам зустрїти ся на виборчім терени.

Зачнемо від правительственних органів. Воно може здивувало б того, хто знає тільки виборчу практику західно-европейських конституційних держав, бо там роль правительства при виборах обмежуєть ся виключно на сповнюваче тих функций, які на нього вкладає закон. Але хто знає нашу виборчу практику, той не подивуєть ся, що ми на першім місци чинників, які заважають при виборах, кладемо правительственні органи. Алже в нас, специяльно-ж в руських виборчих округах, доси вибори робили староства, накидаючи народови послів, хоч-би з того приводу мало прийти й до найбільшого конфлїкту. І тому, знаючи ту дотеперішну практику, мусимо найперше приглянути ся, яку роль відграють наші повітові власти при теперішних виборах. На жаль мусимо ствердити, що ту не видно ніякої зміни. Правда, доси ще власти не мали нагоди показати всеї своєї „енергії" і всїх своїх „здібностий", але з того, що творить ся при укладаню виборчих лїст, — як то укладають ся ті лїсти, як замикають ся перед очима виборців і т. д. — можна вносити, що в дальших стадиях виборів будуть ужиті всї давні і нововинайдені виборчі штуки, щоб тільки оборонити польський стан посїдання.

І на се ми звертаємо специяльну увагу нашого загалу. Коло 25 с. м. зачинають ся правибори, які для посередних виборів є рішаючим моментом виборчої боротьби, а разом з ними зачнеть ся властива „виборча дїяльність" повітових органів власти. Нехай-же се наш загал має на увазї і так приготовить ся до правиборів, щоб нїякі штуки не були в силї накинути на правиборців когось проти волї громади!

А з другого боку мусимо на се звернути також увагу п. намісника, тим більше, що незадовго до соймових виборів він видав специяльний обіжник до підвладних собі органів з зазивом придержувати ся супроти руського народу строго приписів закона. Сим обіжником намісник взяв на себе перед руським народом публично зобовязане, що від тепер руський нарід не буде вкорочуваний в своїх правах. Коли-ж рїжні повітові „паші", що, маючи особисті рахунки з рїжними повітовими потентатами (маршалками), хотять вирівнати їх переформованєм тих потентатів в посли, нехтують обіжник намісника, то тим не лише шкодять вони руському народови, що може п. намісника не дуже болить, але також нарушають авторітет власти взагалї і з окрема авторітет п. намісника, що його повинно близше обходити. Доси ми думали, що в краю власне все робить ся по волї п. намісника, що його становище таке сильне, що о нього розбиваються всї заходи центрального правительства зробити порядок в краю. І всю вину за самоволю урядників складали ми на намісника. Та коли-б обіжник п. намісника нїчого не змінив в дотеперішній практицї підвладних йому органів власти, мусїли-б ми прийти до переконаня, що ми помилялися, приписуючи п. намісникови таку силу і значінє, та що він тільки доти видаєть ся сильним, доки своїм авторітетом прикриває ту самоволю, коли-ж тільки спробує стати в супереч рїжним повітовим „пашам" на сторожі закона, його безсильність виходить немилосерно на верх.

Ось що мусїли-б ми і весь руський нарід думати про п. намісника, коли-б самоволя повітових властий була найвисшим законом і при теперішних виборах, бо инакше треба-б було хиба допустити, що п. намісник крім звісного обіжника, яким похвалив ся публично, видав по-тайки инший, яким дав урядникам carte blanche супроти руського народу. Нехай-же п. намісник дїлом покаже, чи він поважно бере свій обіжник і свій авторітет супроти підвласних йому властий, чи нї!

Під сею охороною повітових органів власти йде походом в руські виборчі округи „Rada Narodowa". Її відозва, завзиваюча до того походу цїлу польську суспільність, знана нашим читачам (див. статя п. н. „Виборча акция" в ч. 7); заповідає вона, що польсько-шляхотські кандидати будуть підпирані в руських виборчих округах з небувалою й нечуваною доси форсою.

На поміч „Rad-і Narodow-ій піде „демократична унія". Вже з того, що народові демократи усунули ся від впливу на хід акциї „Rad-и Narodow-ої в руських виборчих округах, можна вносити, які виборчі штуки будуть там уживані, коли навіть така неперебірчива в способах боротьби з Русинами народова демократия не хотїла взяти на себе моральної співвідповідальности за те, що дїяти меть ся в руських виборчих округах для переформованя польського кандидата. А скинувши з себе ту моральну співвідповідальність, народова демократия обіцює всїми силами помагати кандидатам „Rad-и Narodow-ої" до побіди, обіцює до її виборчої „роботи" прилучити свій вплив, який має головно між бюрократиєю Східної Галичини.

В сім польськім поході в руські виборчі округи не забракне сим разом і людовців. Ще тоді, коли навіть не було звісно, по якій виборчій ординациї і коли відбудуть ся нові вибори, можна було бути сього певним на підставі звісних громів Стапінського в парлямент, який заявив, що проти Русинів людовці підуть разом з иншими партиями. Характеристично також, що „Kurjer Iwowski" з приводу звісної відозви „Rad-и Narodow-ої" виступив тільки з протестом проти деяких способів виборчої боротьби, але „благоразумно" промовчав те, чи повинні Поляки при теперішних соймових виборах „боронити свого стану посїдання", себ-то видирати руському селянству мандати, чи нї. А останні вісти доносять, що між „Rad-ою Narodow-ою" і людовцями має наступити формальний політичний пакт. Як подає львівський кореспондент „Neue Freie Presse", котрий звичайно має автентичні інформациї з польсько-шляхотських кругів, на засїданє „Rad-и Narodow-ої" прислав Стапінський письмо з пропозициєю вибрати з 6 людий (2 консерватисти, 2 демократи і 2 людовці) спільний комітет в цїли національної однопільности виборчої акциї. „Kurjer Iwowski" запечує ту вістку, але політика людовців своєю заколїсовістю перевисшає тепер політику шляхти і „Kurjer lwowski" є лиш на те, щоб тушувати воєнно-дипльоматичні кроки теперішного диктатора людовців Стапінського. Появили ся також донесеня (пр. в „Słow-і polsk-ім"), що за цїну відступленя відповідного числа мандатів людовцям в західній Галичинї Стапінський обовязав ся вступити до польського кола, зробити покуту перед церковними властями за свої давнїйші виступи проти римо-кат. духовенства і, очевидно, іти солїдарно з „Rad-ю Narodow-ою" в Східній Галичинї. Загалом сим разом людовці, де лиш зможуть, певне будуть поборювати руського кандидата в користь кандидата „Rad-и Narodow-ої".

До сього табору, ворожого нашій народній справі, мусимо зачислити й москвофілів. Виступи Маркова і Глїбовицького в парлямент, попис Черлюнчакевича в краківськім „Klub-і Słowiańsk-ім", статї „Галичанина" і в кінцї виступ о. Сеника в Жидачеві не лишають в сій справі нїяких сумнївів. За цїну підпертя кількох найвизначнїйших своїх кандидатів москвофіли взяли ся на цїлій лїнії шкодити українським кандидатам, щоб таким чином збільшити шанси кандидатів „Rad-и Narodow-ої". Тактика москвофільська, на скільки можна вносити з їх дотеперішних кроків, така: В тих повітах, де вони мають надію при помочи старост повалити українського кандидата і вибрати свого, кладуть вони своїх найвизначнїйших людий, як д-ра Дудикевича в Брідщинї, д-ра Маркова в Сокальщинї, о. Сеника в Жидачівщинї і т. д. А там, де їх кандидатура має на цїли пошкодити Українцям на користь кандидата „Rad-и Narodow-ої", там вони кладуть селян і під демагогічним окликом „хлопська курия для хлопів", під яким агітує також „Руский Селянин", старають ся відтягнути менше сьвідомих селян від української кандидатури, щоб таким баламутством і розбитєм руських сил улекшити вибір кандидата „Rad-и Narodow-ої". На сю роль москвофілів при теперішних виборах треба звертати особливу увагу нашого селянства, розкриваючи перед ним правдиву вартість сих сьвіжо спечених запроданців польської шляхти.

Супроти всїх ворожих сил стоїть український національний табор, роздїлений, що правда, на політичні партиї, але рівночасно сьвідомий своєї національної єдности. Всї українські партиї розпочали вже на добре виборчу агітацию, з малими виїмками поставлено вже всюди кандидатів. І хоч між українськими партиями не заключено формально нїякого виборчого блоку, то треба зазначити відрадний факт, що до конфлїктів між кандидатурами окремих українських партий доси ще нїде не прийшло. Бажати-б тільки, щоби взагалї українські партиї при сих виборах творили солїдарну боєву армію і поставивши кандидатури кожда в тім округї, в якім фактично розпоряджає найбільшою силою, всї згідно ті кандидатури підтримували і довели до побіди.

Треба також назвати відрадною появою факт, що між загалом нашого селянства не знайшли послуху демагогічно-хлопоманські оклики „Русскаго Слова" і „Руского Селянина": „Хлопи вибирайте хлопів!" Як селяни так і інтелїгенция в виборі кандидатур не дивили ся на сї станові рїжниці, тільки брали під увагу виключно те, яка кандидатура в данім округї найбільш пожадана. Були випадки, де самі селяни домагали ся рішучо кандидата-інтелїгента, а так само в инших випадках інтелїгенция напирала на проголошенє кандидатури селянина. Через те між кандидатурами селян і інтелїгентів заходить відповідна пропорция, а між селянством і інтелїгенциєю в загалї повна гармонія в виборчій акциї.

І ми сподіваємо ся, що та гармонія тревати ме до кінця виборів, що всї, хто хотїв кандидувати, але остав в меншости, підпорядкують свої особисті амбициї та рїжні особисті симпатиї і антипатиї, витворені на грунтї місцевих відносин справі загальній і самі ужиють всего того впливу, на підставі якого вносили про шанси своєї кандидатури на підпертє загально-принятого кандидата. Такі приміри підпорядкованя особистих амбицій загальній справі ми могли-б уже навести з дотеперішної виборчої кампанії, і сподіваємо ся, що так буде скрізь.

Закінчимо горячим зазивом, щоб тепер, коли вже поставлено кандидатури і коли в загалї виборча акция в розгарі, використати той короткий час, який нас дїлить від правиборів, на як найширшу масову агітацию. При сій нагоді висловимо також переконанє нашого загалу, що в тій агітациї повинні взяти також як найбільшу участь і ті наші парляментарні посли, що не кандидують до сойму, щоб своїм посольським авторітетом послужити народній справі.

Коли хочемо, щоб наша виборча акция була успішна, то мусимо памятати, що вона мусить бути така сама широка й інтензивна, як при виборах до парляменту. Правиборець, вибираючи в своїй громадї виборця, повинен бути перенятий тою сьвідомостю, що він голосує не на сего чи того свого сусїда, тільки своїм голосом рішає про вибір посла. А щоб він міг переняти ся такою сьвідомістю, на се треба власне масової агітациї, треба, щоби кождий правиборець бачив кандидата на свої очи і чув його програму. І не тільки правиборець, а всякий, хто интересуєть ся громадським житєм, бо-ж треба тямити, що загальна опінія, особливо в сїльських громадах, має велику суспільну вагу. І коли село буде переконане, що в його інтересї повинен той і той стати послом, то воно вплине відповідно і на правиборця і на виборця.

Кличемо отже: До як найширшої агітациї!

Передвиборчий рух.

Жовківщина: Дня 16 с. м. відбули ся в Жовкві збори делегатів цілого округа виборчого та при участи 80 селян і 20 інтелїгентів ухвалили кандидатуру до сойму звісного селянина-патріота п. Данила Мекелити, господаря в Бутинах.

Самбірщина: Від незнаного нам близше „Заряду селянської організациї" в Самборі дістаємо до оповіщеня, що дня 23. с. м. (четвер) відбуде ся в Самборі в сали „Народного готелю" о 12 годині в полудне віче в справі соймових виборів.

Янівщина: Дня 15 с. м. відбулось передвиборче віче в Янові, при участи 600 селян. Прибув посол д-р Дністрянський, щоби здати звіт посольський з дїяльности своєї і укр. клюбу у Відни. Посол д-р Дністрянський, котрого народ дуже

---

1)

Будятинцї.

Будятинцї? А то що за Будятинцї?

Очевидно якесь село, хоч нї в якім шематизмі анї „скоровидї", анї у Оржеховського, анї у Бїла його нема. Село ідеальне, щось мов образ села з особливими прикметами — а на разї навіть сама гола назва, титул, титул інтересної драми, написаної ще в 1861 р., але доси нїкому невідомої крім тих кількох людий, що мали або мають копії з неї. Ся триактова „мельодрама", як її назвав невідомий нам автор, що підписав її в титулї: „Miłującym ruski narod Rusinom poświęca Rusin", то чоловік ще з того часу, коли руський патріотизм промовляє у щоденнім житю і в літературі польською мовою, коли під впливом українських книжок, Шевченка, першого виступу Федьковича „Слова" на „Слово" і „Голосу на голос" та „Слова на часі" починало будити ся наше національне житє і социяльне почутє, що мало проявити ся і в перших народовецьких публікациях, і в „Uciekinierach" Левицького і в перших гімназияльних „громадах", таємних організациях руської молодїжи майже по всій східній Галичинї. Оттодї то, як один із перших виразних симптомів того народного розбудженя була написана отся драма, польськими і руськими віршами, але горячим руським серцем, отся різка сатира на наші тяжкі хороби — безхарактерність та безсоромність, ренегатство та самоупідленє. Отсе й можна назвати ідейною основою титулу „Будятинцї". Ся назва в самій драмі зовсїм не згадуєть ся; дія йде зовсїм у иншім селї і в Мілятинї; Будятинцї, се символ тих мертвих душ, не збуджених еще до людського житя, що залюбки сплять у багнї. Ще не було новочасних руських хрунів та перекиньчиків та апостатів, а вже автор отсеї мельодрами списав їх первовзори, отих Харабчинських, Слабодушків, Свинкеричів, Трубковських та Шпаргальських немногими але вірними рисами, змалював їх з душею і тїлом внукам на науку. На рукописнім примірнику, що находить ся в руках о. Стефановича, який був ласкав вручити його менї для порівнаня з моєю копією, писаною так само як і екземпляр о. Стеф. 1861 року, автор дописав: Nie wolno drukować. І справді, 46 лїт лежала ся драма в рукописї, заказ авторів і його авторське право давно улягли задавненю, і ніхто якось не важив ся опублїкувати його посмертний твір. Нехай буде вільно менї подати до публичної відомости сей твір гідний уваги загалу. Талановиті твори мають те до себе, що вони коли не на завсїгди, то довгий час держать ся молоді й сьвіжі. Читаючи „Budziatyńce" нашого невідомого автора дивуєш ся, як богато того „будятинства" живе ще в нашій суспільности, в звичаях і традициях нашої інтелїгенциї — бо власне на інтелїгенцию направлене вістре сатири нашого автора, і як каже він у титулї своєї драми, Будятинцї, се „ruscy zdrajcy obrządku i narodowości"!

Драма починаєть ся сценою в руськім парафіяльнім будинку в біднім селї Заможцях, себто в селї колись заможнім, а тепер збіднїлім. Тут живе руський сьвященик, Харапчинський. Субота вечір і до парафіяльного будинку, до покою самого отця входить сьвященик о. Слабодушка. Розуміють ся, розмова між обома собратами ведеть ся по польськи.

Ksiadz Słaboduszka.

Laudetur Jesus Christus! Sługa uniżony!
Ksiądz ruski Słaboduszka podróżą znużony
Ośmielił się łaskę pańską o tyle tentować,
Żebyś go w swoim domu raczył przenocować.
Do sąsiednej Podgórzanki przyjechałem wczora
Z polecenia dotycznego od Administratora;
Ztamtąd do Milatyna puściłem się w drogę,
Ale widzę, że się dzisiaj już tam dostać nie mogę.

Ks. Charapczyński (z kwaśną miną).

In saecula saeculorum! Witam Jegomości!
Przenocuję, przenocuję! I jak to przy poście
Kilka smacznych kartofelek i kawałek chleba
Dla gościa znaysć się muszą, bo go przyjać trzeba.
Na nieludzkość imie moje nigdy nie narażę,
Wszakże tak obowiązek sumienia już każe.
Ale przy tem wszystkiem całkiem zapomniałem,
Że dotąd Jegomości się nie przedstawiałem.
Jestem Piotr Charapczyński i kapłan miejscowy,
A gościowi do usług w mym domu gotowy.
Muszę tu jeszcze dodać, że nieszczęście chciało,
Że mi się ritus graeci w przydomek dostało.
Jako ksiądz z tego miejsca mam tyle dochodu,
Że potrzeba chodzić boso i zaginąć z głodu.
To mi tylko miło, to cieszy jedynie,
Że ot mieszkam niedaleko tu przy Milatynie.
Co innego jest tam całkiem, tam inne gadanie:
Jedna chwila w Milatynie za miesiąc tu stanie.

В другій сценї виходить панї Харапчинська, жінка ще молода і здорова, сердита (zirytowana), кланяєть ся злегка і промовляє:

Dobry wieczór moim panom! A co ta łaydaczka,
Ta Maryśka mi zrobiła! To czysta Rusniaczka!
Chciałem panu jak gościowi kilka jaj zgotować,
Boć jażeż mu w naszym domu dać w głodzie nościować?
Ale gdzie tam! Ani myśleć z tymi żarłokami!
Zaledwiem się obróciła — bądź mi zdrów z jajami.
Zjadła szelma! Ażebyś je już nie wydychała!
Proszę przyjąć za uczynek, czemem służyć chciała.
Ile to też przy tém wszystkiem jeszcze przenieść [trzeba!
Mówi do mnie: „Dziś nie jadłam ni barszczu ni [chleba".
Ja to, jeszcze dla czeladzi będę drzewo palić?
My nie jedli dzisiej w domu, czegoż ma się żalić?

Ks. Charapczyński (do swej żony)

To jest ksiądz Słaboduszka, a to moja żona,
Z łagodności i dobroci swej nieoceniona.

Ks. Słaboduszka (kłania się)

Proszę przyjąć mój ukłon, szanowna Jejmości[1])
I dziękczynność za względy, jakie masz dla gości.

Ks. Charapczyński (cicho do swej żony)

Może by też, moja duszko, podać kartofelki?

Pani Charapczyńska (głośno)

Miałbyś rozum! Miałbyś rozum! Czas już nato wielki.
Tobym pięknie dom mój zarekomendowała,
Gdybym gościa kartofelką tylko częstowała!
Proszę mi przebaczyć, księże Słaboduszka!
Spokojna noc moim panom! Idę już do łóżka.

О. Слабодушка дуже скривив ся, бо голодний, а о Харапчинський, уважаючи, що се найкраща нагода до моралїзациї починає малювати своє окруженє.

Ks. Charapczyński

Nie dziwuj się, mój mospanie, bo to ci Ruśniacy
Wszyscy gbury i niemowy i ludzie łajdacy.
Dokuczają do żywego i najlepszym z ludzi,
Jeszcze gęby nie otworzą, a już złość się budzi.

І се говорить чоловік у 1861 роцї, не читавши певно „Słowa Polskiego" з 1907 р. про хапчивість, ненаситність та завидющість Русинів! Але се не конець, він говорить дещо більше мов би дословно винято з „Gazety Narodowej":

Nawet księży ruskich znajdziem takich bardzo mało,
By z niemi żyć w sąsiedstwie naco się przydało.
Czy to święto, czy niedziela cerkiew swą zaludnia:
Rano jutrznia, potem msza, nieszpory z południa —
I naucza, naucza! Któż mu to zapłaci?
Ot kiep głupi, swe życie i wiek marnie traci.
A mów co z nim, ów ci zaraz o ruskim obrządku
Zaczyna pleść koszałki z samego początku.
To już gada i gada, zaledwie nie płacze,
Tak jak gdyby już jego upadek obaczył.
Jak by było bez sumienia i w tem złego wiele,
Że ksiądz ruski w swoje święto odprawia w kościele.
I to wszelka taka skarga po rusku się odbywa,
Mową, której nikt światleyszy, chyba chłop używa.
I proszę cię jeszcze mówiąc między nami,
Śmie nazywać takich księży podłymi zdrajcami.
A ja przecież moją myślą przyszedłem do wątku,
Że obrządek dla mnie jest, nie ja dla obrządku,
I w bożnicy żydowskiej ja bym chętnie prawił,
Byłem tylko ułapał, najadł się, zabawił.
Naród! Co to za głupcy! Co mi do narodu?
Bierz go kat! Jemu służyć nie widzę powodu.
Ani pan, ani magnat, ot, ledwie co dyszę, —
I jakież tam korzyście, gdzie sami hołysze.
Sumienie, obowiązek, to głupia gawęda!
I dziś do kata niechaj idzie ma prebenda,
Niech kto chce koło chłopa najtroskliwiej chodzi, —
Smaczny rosół, dobra pieczeń z tego się nie zrodzi.
Ile razy sy wyjadę zaś do Milatyna,
Rosół, pieczeń na mnie czeka, i to nie bez wina.
Nie widzę ja w tem nic złego, o to się nie troszczę,
Że w środę jadam z mięsem a w sobotę poszczę.
Boż kogutem ni piekła ni szczupakiem nieba
Tegoczesnych mędrców zdaniem kto z ludzi osięga?
Człowiek naje się, napije, szeląga nie wyda, —
Parafii swej pilnować na nic się nie przyda.
I w dodatku jeszcze grosze przywożę do domu, —
Czy odprawię, na co wziąłem, co do tego komu?
Przy tem byłem, mój mospanie, nawet raz proszony
Bym tam nigdy nie przyjeżdżał bez córki lub żony.
Naturalnie, młodą żonę na co w domu nudzić?
Pocóż ją wychowaniem swoich dziatek trudzić?
Po co też ją wlęzić w domu? Niechaj żyje w świecie,
Bez wydatków dla rodziców niech się kształcą dzieci.
Moja Stasia krakowiakiem ubawi Waspana,
Co wikary ją nauczył wziąwszy na kolana.

Маємо тут пречудову сповідь „porządnego księdza" старого типу, документ незрівнаний тої глубини, до якої упала була колись частина нашого духовенства і загалом нашої інтелїгенциї. В тих простих, наївно-цинічних віршах малюєть ся як у зеркалї спідлена душа чоловіка, у якого сумлїнє заглушене мовчить, розум здібний лише на глупі софізми для замаскованя обридливого самолюбства посуненого до крайної брудноти. Але автор іде далї і ще кількома не менше влучними рисами доповнює малюнок того „porządnego księdza". Батько презентує гостеви, якого його жінка лишила голодного, свою 12-лїтню донечку як образок тої „едукациї", якої вона набрала ся „без кошту родичів" від księdza wikarego, очевидно латинського, що на своїх колїнах учив її сьпівати краковяка.

Д-р Іван Франко.

(Конець буде.)

[1]) В моїй копії: Pani

ОБУВЄ правдиве американське для Пань і Панів і гігієнічні ЧЕРЕВИКИ для дїтий поручає Спеціяльний склад Лїнолєум і церат ЛЬВІВ, КАРЛА ЛЮДВИКА ч. 3. 88

щиро повитав, виложив докладно в 1 ½ год. бесіді діяльність укр. клюбу, за що віче виразило йому і цілому клюбови цілковите признанє. П. М. Величковський зреферував важність теперішних соймових виборів і техніку виборчу; п. Мик. Щуровський виказав досадно, чому ми не можемо лучитись з москвофілами — їх шкідливу політику для руського народа з виступів москв. клюбу у Відни і Львові; господар з Мельниць Іванишин вияснив, як треба поступати з лістами виборчими і пильнувати ся в часі приїзду виборч. комісара на правибори. Віче закінчив о. Рибчак, загріваючи до виборчої праці і остерігаючи перед хрунями; народ одушевлений дуже уважно слухав всіх промов. Піднести треба такт бурмістра Янова п. Блята, що дав гром. ремізу на віче, хотяй був сильний напір на него, щоби її не дав.

Городеччина: На зборах делегатів громадських і мужів довіря, з повітів суд. Городок і Янів, що відбули ся в пятницю 17 с. м. в Городку, ухвалено одноголосно поставити кандидатом на посла до сойму о. Йосифа Фолиса, пароха зі Скнилова і посла до Ради державної.

Залїщиччина: На зборах передвиборчих комітетів громадських залїщицького політичного повіту, що відбули ся 16 с. м. при участи 201 (двіста оден) учасників заступаючих 44 (сорок чотири) громади, ухвалено одноголосно поставити д-ра Володимира Охримовича кандидатом на посла до сойму і рішено упросити п. д-ра Охримовича, щоби безусловно під грозою утрати мандату сю кандидатуру з тутейшого повіту приняв і в повіт як найскорше приїхав. Запал до соймових виборів у селян такий, як перед парляментарними виборами. — За організацию: *д-р Яр. Калитовський, д-р Р. Стефанович, В. Бараник.*

В **Тлустім-місті** відбуде ся в неділю 26 с. м. велике повітове віче на котрім явить посол д-р В. Охримович.

Белзчина. Дня 20 с. м. (в понеділок) відбуде ся в сали „Народного Дому" в Белзї о год. 1 по полудни народне віче, на котре кожда громада повіта судового Белз повинна прислати своїх делегатів. Наших парляментарних послів д-ра Ст. Дністрянського і д-ра Евг. Петрушевича просимо прибути конче на той день ранним поїздом о 11 год. На вічу рішить ся остаточно кандидатура посла до сойму краєвого.

Самбірщина. Нац.-демокр. партия на довірочних зборах д. 10 с. м. рішила поставити своїм кандидатом на посла д-ра Андрія Чайковського з Бережан, родом з Самбірщини, котрий тїшить ся загальною симпатиєю в повіті і запросила його до Самбора на віче на д. 16 сїчня. На вічу, на котрім здавав також о. Онишкевич своє посольське справоздане, явило ся поверх 600 люда зі всїх сторін Самбірщини. По посольськім справозданю о. Онишкевича забрав слово д-р Анд. Чайковський і виголосив в популярний спосіб реферат про значінє виборів до сойму, чим єще більше з'єднав собі селян. Радикальна партия поручує в Самбірщинї кандидатуру г. Михаса. Се є о стільки дивне, що та сама партия заявила, що проти кандидатури так симпатичної як д-ра Чайковського, свойого кандидата не буде ставити.

Мостищина. На зборах дня 15 с. м. ухвалено одноголосно кандидатуру до сойму п. Захара Скварка, директора „Народного Дому" в Мостисках.

Товмаччина. В повітї виринає кандидатура національно-демократична: на зборах делегатів в Тисьменицї 13 с. м. висунено кандидатуру посла д-ра Евг. Левицького і о. М. Бачинського з Милованя. Тїснїйший комітет повітовий в найблизших днях порішить справу.

Скільщина. Величезне народне віче, котре відбуло ся в Сколїм дня 17 с. м., поставило одноголосно кандидатуру д-ра Евгеня Олесницького на посла до сойму.

В Підгайцях відбудуть ся в середу дня 22 сїчня о 10 год. рано збори делегатів в цїли порішеня кандидатури на соймового посла. Того самого дня о 12 год. рано відбуде ся передвиборче віче, на якім буде референтувати п. ред. Льонгин Цегельський.

З Бібрки. Загальні збори політичного тов. „Руська Рада" відбудуть ся в четвер дня 23 с. м. о год. 12 в полудне на дяківцї. По зборах зложить д-р Евген Олесницький посольський звіт.

Тисьменеччина: Дня 13 с. м. відбули ся в Тисьменицї збори громадських комітетів виборчих і делегатів тисьменецького округа судового скликані тамошною організациею нац.-демократ. сторонкитва. На збори явилось звиш 100 відпоручників; всї громади були належито репрезентовані. Наради велись дуже оживлено від 11 до 3 год. з полудня. Промовляло до 15 бесідників, між ними богато селян і міщан тисьменецьких. На закінченє п. Іван Пірановський, директор каси „Віра" з Тисьменицї, піднїс кандатуру о. Николи Бачинського з Милованя, а зібрані приняли його внесенє. Відтак вибрано тїснїйший комітет виборчий з 7 членів до котрого увійшли: П. Тома Павлишин директор каси „Віра" з Тисьменицї яко голова, Петро Мільницький господар з Марковець яко заступник і о. Бачинський з Милованя, о. Михайло Дурделла з Хомяківки, п. Іван Кабан господар з Стриганець, п. Василь Батчук господар з Підпечар і п. Дмитро Семчук господар з Пшеничник яко члени — і поручено сему комітетови, щоби скликав як найскорше повітовой з'їзд всїх окружних тїснїйших комітетів і проголосив кандидата за котрим заявить ся більшість членів.

Дня 14 с. м. відбуло ся в Харківцях передвиборче віче, на котре явились численно не лиш господарі але й жіноцтво місцеве, а також кількадесять селян з Хомяківки, Лядского шл і Бретковець. — Віче висказало бажанє, щоби тїснїйші комітети з Товмача, Тисьменицї і Отинї проголосили як найскорше кандидата на посла.

З'їзд делегатів округа судового Тисьменица Товмач і Отинїя партиї нац.-демократич. відбуде ся в понеділок дня 27/1 1908 о 11 год. передполуднем в Тисьменици в цїли порозуміня ся і поставленя кандидата на посла до сойму. На з'їзд запрошує ся делегатів округа судового Товмач і Отинїя. — *Організація округа судового Тисьменица.*

Від п. Григорія Цеглинського посла до державної ради, отримуємо отсе письмо: Так передвиборчі збори повіта перемиського як і дрогобицького предложили менї кандидатуру до краєвого сойму. Складаючи на сім місци всїм високоповажаним виборцям за се надзвичайне і менї дуже дороге довірє сердечну подяку, мушу одначе рівночасно заявити, що інтензивні і висиляючі занятя, які маю тепер, не позволяють менї сягати єще по другі обовязки, котрі в руках инших і свобіднїйших принесуть більше хісна нашим повітам і нашому народови. — *Гр. Цеглинський.*

Соціяльні демократи і вибори.

„Земля і Воля" з 16 с. м. приносить ось-такий комунїкат: „На конференциї з дня 12 с. м., в якій взяли участь члени ширшої егзекутиви та делегати повітових політичних організаций У. С. Д. П., затверджено отсї кандидатури: Округ Збараж-Нове Село: тов. Андрій Шмігельський. Округ Богородчани-Солотвина: тов. д-р Михайло Новаковський. Надто радила конференция над поставленєм партийних кандидатур в округах: Тернопіль, Дрогобичі Гусятин. Конференция ухвалила передати дефінїтивне полагодженє кандидатур в сих повітах Екзекутивному Комітетови партиї, якого рішенє в порученій справі западе в найблизшому часї. — Дня 16 с. м. на засіданю Екзекутивного Комітету порішено не ставляти партийних кандидатур в округах Дрогобич, Гусятин і Тернопіль, а підперти в тих округах проголошені опозицийні українські кандидатури. Таке тактичне становище приняв Комітет також і що-до инших опозицийних українських кандидатур. Понадто рішив Комітет особливо підперти націонал-демократичну кандидатуру д-ра Андрія Чайковського, адвоката з Бережан в округї самбірськім і радикальну Мартина Королюка, в станиславівськім".

Москвофільська тактика виборча.

З Гусятинщини пишуть нам: Як відомо, в Гусятинщинї кандидував на посла до парляменту москвофіл судия Гісовський, але перепав. Се заставило москвофілів з гусятинського округа взяти ся до „роботи", в якій перед ведуть звісні зі своєї прихильности до шляхти оо. Кисілевський і Козоровський, а якої цїль класти перепони всякій роботї Українців. І от тепер, перед соймовими виборами, поставили вони свого кандидата Довгополюка, селянина з Крегулець очевидно на те, щоби повалити українського кандидата д. Кивелюка, бож знають дуже добре, що їх кандидат безуслівно не може вийти, маючи за собою ледво два села. Дня 16 с. м. відбули ся в Городницї в домі о. К-го довірочні передвиборчі збори москвофілів. О. К-ий говорив, що хлопам потреба послів селян, а не підпанків без штанів і без сорочки, тому повинні вибрати послом Довгополюка. На сю тему говорили инші. Вкінци раджено над справою организаций. І запала ухвала такого змісту: „Ми, русскії ставимо кандидатуру не длятого, щоб вірили в успіхи її вибору, але тому, щоби заманїфестувати свою силу. Нинїшні збори — се почин великої організаційної роботи"! і т. д. Годить ся тут зазначити єще одну річ.

А іменно: На збори сї прийшов тамошний учитель Л. С. Коли кацапня його спостерігла, — в тій хвилї зробив ся заколот і до Л. С. приступив син К-ого, юноша та словами: — „ми вас тут не хочемо, бо ви Українець і готові до лайдацької „Свободи" і инших українських шмат понаписувати" — випросив його із салї. Богато тут дістало ся „Дїлови", „Свободї", „Гайдамакам" і иншим українським часописям як також і послам. Приміром оден юноша говорив: „Коли в парляментї радили над хлопською долею — то українські посли мовчали, а коли прийшло до нарад над квестиею українського університету, з якого хлоп не має жадного хісна, почали кидати пультами і обгризати чужим послам пальці". І слухали затемнені селяне та заєдно кричали: „Ми не Українці, ганьба їм"! По зборах урядили отцове-чорносотенці для селян хапатню. На закінченє мушу звернути кілька слів до організаторів гусятинського повіта. Доси не видно у нас живої агітациї за народним кандидатом. Чому? Се годї собі витолкувати. Проте пожаданим є: розведенє ширшої агітациї за народним кандидатом, бо в противнім случаю наш кандидат повалить ся! Над сим слїд би застановити ся організаторам, коли не хочуть, щоби потім народ не приписав упадку д. Кивелюка їх байдужности, як також тому, щоби спинити деморалїзацийний похід чорносотенців хулїганів на українські села.

З Перемишлянщини нам пишуть: На зборах в Станимири поставив свою кандидатуру москвофіл о. Кармалита, приятель Третера. Його контркандидатом є гр. Потоцький, рівнож приятель Третера. Крім о. Кармалити ставлять москвофіли ще другого кандидата на наш округ, а то селянина Федька Жовнїра з Замістя. Ціль польсько-москвофільської інтриги ясна: розбити руські голоси як найбільшим числом безвиглядних кандидатур та промостити дорогу компромісовому польсько-москвофільському кандидатови, котрий в сім випадку мабуть буде гр. Потоцький. Сей граф чейже не позволить виставляти своє імя і себе на пустого „Strohmanna" для уможливленя вибору першому лїпшому Кармалитї...

Виборчі надужитя.

Перемишлянщина: Староста перемишлянський, Пілатовський радить собі уже за зделегідь з виборцями, а именно в обіжнику заповідаючім вибори та установляючім число виборців на кожду громаду, пофалшував ті числа, і то в громадах, де надіє ся здобути виборця для польського кандидата, додав о одного більше (Куровичі), за те в громадах, котрі уважає для себе страченими, зменшив о одного (Печенїя, Глиняни). Взиває ся всї покривджені громади до внесеня рекурсів, яких достарчить пов. організация в Перемишлянах або в Глинянах.

Перемишлянщина: Додатково до попередної ще отсї звістки в тій справі нам пишуть: Перемишлянський повіт давав в р. 1901. до виборів соймових враз з вірилїстами 165 виборців, позаяк тодї обчисляло ся число виборців після результатів статистичних з р. 1890, бо праці статистичні з р. 1900 не були ще покінчені. Тепер після статистики з 1900 р. припадає з вірилїстами 183 виборців на наш повіт цїлий. Староство перемишлянське, для котрого вигіднїйше є мати меньше число виборців, бо лекше йому осягнути абсолютну більшість для свого кандидата, видало обіжник з дня 29. грудня 1907 р. ч. 4614, в котрім візвало всї уряди громадські до зложеня лїст правиборчих і означило число виборців, маючих вибрати ся таке, яке було при виборах в р. 1901. В той спосіб зістали покривджені о одного виборця в судовім окрузї перемишлянськім руські громади: 1. Бачів, 2. Біле, 3. Болотня, 4. Дусанів, 5. Кореличі, 6. Коросно, 7. Ладанцї, а також громади — 8. Дунаїв, 9. Сверж і 10. Перемишляни. Довідуємо ся, що в Глинянщинї так само наше староство зменшило число виборців. Наша організация достарчила вичисленим громадам формулярів відповідних і в тих днях будуть внесені до староства і намісництва від правиборців зажалення проти згаданого обіжника.

Тернопільщина. Нам пишуть: В наші руки дістала ся відозва Комітету польського виборчого повітового (підписані: dr. Glogier, Maniewski M., Michałowski E., ks. Rydel, Schmidt J., Srokowski St.), в котрій скликує ся членів Комітету виборчого на збори на день 20. сїчня до „Сокола" і поручає ся місцевим комітетам „dobrać do Komitetu na czas wyborów 2 lub 3 porządnych i spokojnych gospodarzy Rusinów, którzyby popierali stronę polską". Панове комітетові певні того що без „porządnych Rusinów" їм не вибрати польського посла з сільської курії в Тернополи. А для нас є польська відозва заповідю виборчих надужить і розбоїв.

В Бучачи розійшла ся вість, що бучацке староство видало зарядженє, щоби терміну правиборів наперед по громадах не оголошувати, лишень має ся дати знати війтови на кілька годин перед правиборами; а також має староство зарядити, що правибори не будуть відбувати ся в дотичних громадах, але в сусїдних громадах так, щоби виборці не могли знати коли і де мають правибори відбути ся. Коли справдї так є, то се чистий розбій. Взиваємо проте наших послів, щоби як найскорше через намісництво і міністерство поучили бучацке староство, щоб не важилось так визиваючо доптати закони.

Буджет краєвий на 1908 рік.

Виділ краєвий приготовив для будучого сойму прелїмінар буджету краєвого на 1908 рік. Прелїмінар виказує видатки в сумі 50,258.292 корон, доходи власні з додатками до податків 40,619.419 корон. З порівнаня виявляєть ся отже **недобір** в квоті **9,638.876** корон, котрий має бути покритий позичкою.

Беручи сю квоту за підставу до обчисленя буджетових результатів у найблизших трех роках та в 1910 році, колито після справозданя комісиї буджетової надвишка галицького фонду пропінаційного має виносити 24,039.029 корон, показуєть ся вже тепер, що та квота не вистарчить на покритє недоборів краєвого фонду не тільки до кінця 1910 р., а хибне частина покритя на 1909 рік.

На 1908 рік виділ краєвий прелїмінує:

Видатки.

I. Репрезентация краю (о 3.728 кор. більше ніж в 1907 р.)	160.400 К.
II. Заряд (о 169 507 кор. більше.)	1,863.484 „
III. Санїтарні справи (о 203.168 кор. більше)	5,841.647 „
IV. Добродійність (о 3.354 кор. меньше)	118.099 „
V. Просьвіта і штука (більше о 2,838.965 К)	20,543.469 „
VI. Памятники історичні (більше о 1.308 К)	320.180 „
VII. Публична безпечність і кошти кватерові (більше о 17.605 К)	1,013,055 „
VIII. Комунїкациї (більше о 1,270.873 К)	5,010.761 „
IX. Будівлї водні і мелїорацийні (більше о 1,637.237 К)	6,913.576 „
X. Рільництво (більше о 807.999 К)	3,044.380 „
XI. Гірництво (більше о 181.000 К)	216.530 „
XII. Промисл і ремесло (більше о 123.872 К)	1,339.904 „
XIII. Довги краєві (більше о 119.397 К)	3,147 601 „
XIV. Емеритури, дари з ласки (більше о 27.678 К)	297 527 „
XV. Оплати консумцийні (як в 1907 р.)	13.500 „
XVI. Рїжні	414.179 „
Сума видатків	50,258 292 К,

в порівнаню з 1907 р. більше о 7,408.714 корон.

Приходи.

I. Репрезентация краю (о 150 К меньше)	50 К.
II. Заряд (о 75.752 К більше)	255.072 „
III. Санїтарні справи (о 38 569 К більше)	2,243.677 „
IV. Добродійність	— „
V. Просьвіта і штука (о 82 490 К більше)	3,942.029 „
VI. Памятники історичні (о 100 К більше)	100.550 „
VII. Публична безпечність і кошти кватерові (о 6.147 К більше)	424.850 „
VIII. Комунїкациї (о 7.000 К більше)	610.942 „
IX. Будівлї водні і мелїорацийні (о 1,229.332 К більше)	4,648 027 „
X. Рільництво (о 130.886 К більше)	806.565 „
XI. Гірництво (о 105 000 К більше)	114.000 „
XII. Промисл і ремесла (о 59.075 К більше)	466.887 „
XIII. Довги краєві (о 25.000 К більше)	53.794 „
XIV. Пенсиї емеритальні, датки з ласки	40.000 „
XV. Оплати консумцийні (о 202.000 К більше)	7,492.000 „
XVI. Рїжні (о 509.059 меньше)	1,207.500 „
Сума доходів власних	22,443.943 К.
XVII. Додатки до податків (о 145.404 К більше)	18,175.473 „
Загальна сума приходів	40,619.416 К.

(о 1,601 546 К більше).

На 1907 рік зістала стопа податків підвишена о 7 прц. Ту саму стопу задержує виділ краєвий в прелїмінари на 1908 рік. На покритє недобору краєвого фонду мають побирати ся в 1908 році отсї додатки:

а) до податку грунтового, домово-чиншового, домово-клясового і 5-процентового від вільних домів по 72 сотиків від кождої корони податку;

б) до податків особистих з виїмком особисто-доходового по 78 сот. від кождої корони податку.

Позичка на покритє буджетового недобору має бути після внесейя виділу краєвого опроцентована найвисше по 4 прц. та звернена найпізнїйше 1 сїчня 1911 року.

Другий день нарад Народного З'їзду.

(Дня 26. грудня 1907).

(Конец).

О. Венгринович радить припоручити послам, щоби звернулись до епископів в справі унормованя требів, та жадає заведеня науки нїмецької мови в народних школах, щоби тим улекшити селянським дїтям перехід до середних шкіл.

Тит Якимів домагає ся признаня жінкам права голосованя.

Гавдяк говорить против переношеня учителїв народних шкіл на Мазури та засипуваня сїльських шкіл у східній Галичинї учительками Польками і домагає ся знесеня §. 9-ого службової прагматики. Народні учителї повинні взяти живійшу участь у виборчій акциї, але також повинні мати своїх заступників в соймі.

Радник Лев Левицький звертає ся до послів з бажанями, щоби старались о замкненє границь для ввозу худоби, а отворенє для збіжа; щоби ветеринарні приписи виконувано без кривди для народу; щоби унормовано похатну торговлю; щоби для дешового кредиту як найскорійше подбано о заложенє селянського банку. Відповідаючи на голосн, що відзивались против підвишуваня платнї урядникам, пояснює, що й урядники є в суспільности потрібні, а з уваги на загальну дорожнечу їх домаганя більшої платнї є оправдані. Бесїдник признає дальше, що в судах дїє ся часом Русинам кривда, але се буває головно наслїдком мало числа урядників Русинів. Длятого повинні би посли постаратись о унормованє процентового числа урядників Русинів та о спиненє переносин Русинів на Мазури. Вкінци взиває бесїдник суспільність, щоби заняла ся долею тих наших заточенців, що, хотячи вернути до східної Галичини, були би змушені спенсіонуватись.

О. Дурдела жадає, щоби руські школи обсаджувано учителями Русинами і щоби науку для неграмотних вільно було уладжувати в шкільних салях.

Дмитро Зїлинський (з Золото-потіччини) говорить про лихий стан народни шкіл та про заходи адмінїстрацийних і автономічних властий, щоби спинити руське урядованє по громадах. Дальше домагає ся такої зміни пашпортових постанов, щоби на кілька штук худоби вистарчав оден пашпорт. Вкінци обговорює справу регуляциї рік у східній Галичинї.

Лука Слїпчук виступає против надужить урядників та вказує, як то пр. такого старосту Шведзїцького ще нагороджено за його провини.

Семен Козяк (робітник зі Львова) просить послів подбати о те, щоби заповіджене обезпеченє робітників на старість випало корисно. Нар. Комітет повинен більше ніж доси занятись осьвідомленєм і організациею руських робітників по містах. Дальше домагає ся руських шкіл народних по містах. Вкінци взиває Нар. Комітет, щоби подбав уже о поставленє памятника Т. Шевченка на відповідній площі.

Ів. Якимович промовляє за ширенєм „Свободи", особливо в сторонах заражених москвофільством.

Онуфрій Мельничук взиває сїльську інтелїгенцию до будованя читальняних домів, бо лише ті читальні гарно розвивають ся, що мають власні доми.

Пос. Тим. Старух зазначує, що в Галичинї нема росийського народа, і жадає ухвали З'їзду, взиваючої руських послів, щоби виступили против баламученя опінії москвофільськими послами.

Миколаєвич, відпоручник руської академ. молодїжи, говорить про справу університетську і відчитує відповідну резолюцию.

Пос. д-р Дністрянський заявляє, що руський клюб горячо занимає ся справою університету і має надію, що незадовго будемо мали. як не цїлий університет, то бодай оден видїл,

Пос. д-р Евг. Олесницький пояснює ріжні справи, порушувані в дискусиї. І так в справі топлива пп. Старух і д-р К. Левицький домагали ся у внесеню заложеня повітових складів дерева і спиненя продажі лісів спекулянтам. Крім того передано міністрови рільництва мемориял з важнійшими аграрними постулятами нашого селянства, а пос. Цеглинський передав тому-ж міністрови другий мемориял про кривди нашого селянства із сторони сялїнарних і камеральних властий. В справі закона о зборах зложив руський клюб відповідне внесенє ще в липни 1907 р. Стемплїв не можна знести без підвисшеня податків. Але руський клюб виступив в державній радї з внесенєм, щоби всякі правні документи в справах, в котрих ходить о вартість не більшу як 1000 К, були вільні від стемплевих належитостий. Що-до ревізиї грунтового катастру, то вона вийшла би на шкоду цїлого краю. Катастер переведено в часах, коли рільництво в Галичинї стояло дуже низько. Тому на 37·5 мілїонів корон грунтового податку цїлої Австриї Галичина платить всего 5 міл. так само, як маленькі Моравы. Коли би прийшло до ревізиї катастру в Галичинї, то зажадали би того самого і всї инші краї, а тодї припало би на Галичину далеко більше грунтового податку чим тепер. Правда, що припало би більше на дїдичів, але й селяни мусїли бя більше платити. Але є инша рада. Що 15 лїт відбуває ся ревізия катастру в кождім краю з окрема; у нас припаде вона за 4 роки. Треба тої хвилї пильнувати і реклямациями подбати о справедливе оклясифіковане грунтів панських і селянських. Що-до внесеня повітових рад, то при загальнім голосованю було би воно злишне, бо тогдї повітові ради опинились би в наших руках. Поправа ветеринарних приписів є дуже трудна тим, що на всяку зміну треба згоди Угорщини.

Опісля д-р Олесницький з уваги, що промовляли вже всї записані до голосу, зреасумував усї резолюциї і піддав їх під голосованє. Ухвалені резолюциї подамо окремо в найблизшім числї.

З черги наступив вибір тїснїйшого і ширшого Нар. Комітету. Вислїдок вибору подали ми зараз по Нар. з'їздї.

Справа соймових виборів.

Референт д-р Здерковський дає вказівки, як приготовлятись до виборів. Перша річ вибрати в кождій громадї виборчий комітет. Він має припильнувати укладаня виборчих лїст і правиборів. Впрочім Нар. Комітет видасть брошуру з докладним поученєм про соймові вибори.

Тершаковець взиває парляментарних послів, щоби в кождім селї, а особливо в повітах заражених москвофільством уладжували віча з посольським справозданєм. При виборах повинен народ іти разом з сьвященниками. На кандидатів вибрати не селян, а тих хто має найбільші вигляди бути вибраним на посла.

Д-р Калитовський звертає увагу на велику вагу теперішних соймових виборів. Але щоби вийти з побідою, не вільно нам дїлитись на партиї, а йти збитою лавою против Поляків і москвофілів. Кандидатів треба поставити вже на найблизших повітових зборах, а поставленого раз кандидата вже потому не зміняти.

Городиський взиває до єдности всїх руських партий і духовенства.

Теодор Кузьма взиває, щоби не бояти ся переслїдувань за вибори; коли тепер побідимо, то й переслїдованя більше не повторять ся.

Бараник вказує на сумну появу, що коли селяни йшли солїдарно при виборах, деякі інтелїгенти виломлювали ся зпід карности. Бесїд-

Плахти непромакальні до покриваня возів і стирт. Олії і смаровила до машин, скіряні паси і апретуру до упряжі поручає: О. Т. ВІНКЛЄРА СИН 31 Львів, Ринок 28.

ник запитує, як Нар. Комітет гадає покарати таких людців, щоби покласти конець хрунівству.

Захар Скварко зазначує, що найважнійша річ є знати завчасу реченець правиборів; длятого звертає ся до послів, щоб вистарали ся у намісника о виданє наказу до всіх старостів оголосити в час реченець правиборів у всіх громадах.

О. І. Кипріян попирає те саме жаданє з тим, щоби що найменше на 14 днів наперед в кождій громаді оголошено картками реченець правиборів.

Потім провідник зборів д-р Евг. Олесницький короткою, з жаром виголошеною промовою замкнув наради Народного З'їзду.

Москвофільсько-польський аліянс.

(*Допись з Яворівщини*).

Всі знаки на небі і на земли доказують наглядно, що наші москвофіли є в тіснім порозумінню з польсько-шляхотською клїкою і що народну справу здрадять при виборах до сойму. В яворівськім повітї вже видно результати того союза; кириню ведуть москвофільські отцове Крушинський (Головско), і другі з деканом Левицьким на чолї.

В повітї розпускають махери графів Шептицьких, вісти, що коли виборці руські будуть голосувати на маршалка, гр. Шептицького, то він з всякою певністю постарає ся о руську гімназию в Яворові і о запомогу хоть десять-тисячну на розпочату будову „Народного Дому" в Яворові.

Та сїй брехнї нїхто не вірить. Чомуж не постарав ся сей граф в дотеперішній каденциї яко посол о гімназию а заснував школу забавок, в котрій лишень кількананайцять хлопців стружать коники та візки для дїтий? А хотьби й правду прислужники графські голосили, то чейже справа народна більше значить, ніж гімназия і милостиня на будову „Народного Дому".

А тепер про тактику наших кацапів в повітї.

Декан і віцемаршалок, о. Левицький, намовляє і наклонює війтів, щоби підписували ся і давали печатки „на посла". Має се бути „смиренное прошеніе" до графа Шептицького, батька, чи до його сина, щоби зволив ласкаво приняти кандидатуру на посла до сойму.

Як перфідно поступають москвофіли в нашім повітї доказом того їх „собраніе" в сали магістратській, що відбуло ся дня 16 сїчня с. р. о 2 год. пополудни. З'їхало ся кількох „отцов" зі своїми паламарами і дяками на віче. З початку хотїли урядити явне віче, щоби потім горлати в Галичанинї і Русскому Слові, мов то весь нарід приняв кандидатуру отця Гальофки, заступника депутата Короля, на посла до сойму. Якжеж сей масненький та хитренький кацап побачив кількох селян, учителїв та нашого кандидата, п. Загаєвича, на коритари, розбазїкав ся як шалений і став поважного міщанина, п. Б. Щирбу, ганьбити, бо він важив ся відперти в часї виборів кинену о. Гальофкою брехню на д-ра Дністрянського. Зарипетував вкінци посинїлий як боз зі злости сей „атец", що „собраніе только за приглашеніями" в справі „Народного Дома", і побіг за штабом кацапським до віцемаршалка Левицького. Коли штаб прибув, зачав о. Головка роздавати картки з якимось значком олівцем написаним, яко „приглашеніе" дякам та иншим лапизам, а з других невпустив нїкого. Навіть о. Телепа, що війшов був зі штабом на салю сей загонистий кацап випросив за двері, хотяй инші отцове вразумляли його, щоби не чинив такої ганьби для стану сьвященичого.

Замкнувши двері, відбули кацапи нараду при 30 до 40 збаламучених селян з кількох сїл і ухвалили поставити кандидатом на посла таки не кого иншого як сего самого „атца" Головку. Вправдї „атец" Струсевич поставив був кандидатуру селянина Річного зі Стариск, але по указу амбасадора Дудикевича отцове відкинули сю „хахлацку" кандидатуру. Цїкаве тепер знати, яку думають штуку втяти кацапи з поставленєм сеї кандидатури кацапської супротив подвигів віцемаршалка, о. Левицького, що збирає підписи війтів і печатки „на посла" в раді повітовій.

Характеристичне є се, що селяни обурюють ся на письма, які їм кацапський штаб насилає. Вони кажуть: „Чи наші отцове вже подуріли, що пишуть до нас по московськи, таж ми єще не москалї і Бог знає, що в тих письмах написано, бо нїяк не можна нїчого з них доглупати ся.

Єще одно годить ся заприметити з сего „собранія" кацапів.

Один з присутних селян сказав, що зібраних на „собранію" отцов лише найбільше о Українцїв голова боліла а про Поляків нїхто з них ані словечком не згадав. Якже зачали кидати громи на Українцїв і д-ра Дністрянського, то один з тямучих селян таки не втерпів і спитав ся, а „щож би було стало ся, якби д-р Дністрянський був не вийшов послом, бо прецїнь иншого руського кандидата нїхто більше не ставив на його місце. Сей запит відразу замкнув губу горлаючим змінникам, бо кождий доглупав ся, що тоді певно був би вийшов Поляк, Дучимінський. Та з сего „собранія" і поставленої кандидатури о. Головки сьміють ся всї, бо він лишень зі свого села дістане два, три голоси, але за те він своєю киринею віддячить ся графам за одержану пароxію, котра більше заслуженому і ревному сьвященикови належала ся.

бр. ба.

Заграничний огляд.

Мароканська квестия.

„Коли Франция хоче безпеки й розвитку Марока, тодї мусить заховати ся невтрально в боротьбі між мною а моїм братом, колиж вона, знаючи безсиле й нездарність одного брата, дає йому свою підмогу, то се значить, що вона хоче, аби в Мароко панувала дальше анархія й марнотратність". Так говорив Муляй-Гафід співробітникови Matin-а ще в жовтни минулого року, тимчасом Франция ще й досї не заявила ся рішучо нї за Абдуль Азісом анї за його противником Муляй-Гафідом, хоч із всїх познак видно, що Франция симпатизує з Абдуль-Азісом. Він же й схоронив ся до Рабату, де хоронять його недалекі гирла французьких армат ген. Д' Амада, який оперує тепер безвпинно в околицях Касаблянки

Оба султани старають ся тепер тїльки о те, щоб добути собі признанє в Европі. За Абдуль-Азісом побиває ся в Парижи його міністер скарбу Ель-Мокрі а також ще й другий посол Гадж Могамед бен Абдельсам. Отсей посол запевнює, що становище Абдуль-Азіса не є так довго критичне, поки Муляй Гафід сам не відбуде в'їзду до Фезу де, поки що урядує його заступник, „калїфа" Муляй-Абдессалєм Амрані.

Висланник Муляй-Гафіда, Могамед Бен-Абджейляг прибув до Парижа в товаристві ех-офіцера французької военної маринарки Бафія-Полята, який зложив іменем Муляй Гафіда таку заяву: „Сьвяту війну" вести ме султан тїльки проти Абдуль Азіса а також проти його правительства себ то „маґцену". Муляй Гафід має в Маракеш величезні скарби, а племена платять радо податки. Новий султан має мати 5 до 6 тисячів пїхоти, 10.000 наємного війська а також 8.000 правильного війська в околицях Магодар, Касаблянки і Мдаган. Султан Муляй Гафід признає всї трактати а також затягнені досї мароканським правительством довги. — Як небудь ся заява дуже прихильна Франциї особливо in puncto признання фінансових зобовязань супроти неї, при чім вона не надто віродостойна так що-до оружних сил Муляй-Гафіда як що-до „охоти", з якою племена, платять а також що-до признавання всїх договорів, бож проклямоване його султаном наступило як раз під кличем непризнавання трактату із Альжесірас...

Французькі офіцияльні круги заховують поки що в мароканській квестиї велику здержливість, яку викликує в значній мірі згляд на інтриги нїмецької дипльоматиї, якаб хотїла використати теперішне замішанє в Мароку для віднови свого давного значіня. Франц. мін. справ загр. Пішон заявив супроти ред. „Matin", що про проклямацию Муляй-Гафіда годї поки-що видати який небудь осуд, впрочім ся подія без значіня для становища Франциї; Альжесіраські акти вона підписала, признаючи суверенність султана й независимість Марока без огляду на особу султана. Франция буде і на далї придержувати ся своєї давної цїли, яка обнимає охорону европейських кольоній в Мароко та забезпеченє ладу і спокою вздовж побережа і на альжирській граници.

На вчерашнім засїданю французької палати депутованих вніс пос. Жоре інтерпеляцию в справі поручень, які дано генералови Дамадови. Інтерпелянт вимагав безпроволочної відповіди, алеж палата згодила ся 367 голосами проти 137 на бажанє Пішона, щоб він міг дати відповідь аж дня 24. с. м.

Шведська престольна промова.

В престольній промові, в якій новий шведський король, Густав отворив д. 16. парлямент, згадав він передовсім про важкий удар, який спав на королївський дім і весь шведський нарід через смерть короля Оскара. Престольна промова вказує відтак на добрі зносини з другими державами, які зазначили ся особливо з нагоди смерти помершого короля. Виборча реформа принята попередним парляментом, буде в сій сесиї полагоджена до краю, за те справа признання політичних прав жіноцтву не увійде на дневний порядок сеї сесиї. Над крестіями зносин між роботодавцями або робітниками а також квестиї армії сухопутної, маринарки й краєвої оборони будуть радити в окремій специяльній комісиї.

Перед сесією англїйського парляменту.

До Льондону починають ся з'їздити посли на парляментарну сесию, яка почнеть ся вже незабаром а потреває до липня або половини серпня; після неї піде шестинедїльна осїнна сесия. На дневнім порядку парляменту стоїть кілька важних законопроєктів, із-за яких прийде безперечно до конфлїкту між палатою льордів а палатою громад, особливо повинно се зайти в справі аграрних реформ Вчера з нагоди засїдання міністерської ради виконали англїйські суфражистки атак на палату президента кабінету. Щоб полїция не могла проти них виступити, прибули демонстрантки повозками. Коли міністер скарбу появив ся, суфражистки кинули ся на него, а полїция відперла їх лише з трудом. Дехто із них привязував ся ланцухами до зелїзних штахет палати, так, що полїция мала чимало труду, щоб їх з тих вязів визволити. Одна із жінок вспіла добити ся до помешкання президента кабінету, але служба сейчас єї видалила. Полїция опорожнила вкінци улицї та арештувала богато жінок. Пять суфражисток арештованих вчера рано, засудив полїцийний трибунал або на дане запоруки, що будуть в будучинї добре заховувати ся, або на три тижнї арешту. Суфражистки вибрали вязницю. Се їхне рішенє свідчить з одного боку про тверду постанову англ. суфражисток бороти ся непохитно за признанє активних виборчих прав для жінок а не менше про почутє словности у Англійців, які волїли вязницю, як складати приреченє, якого не моглиб додержати.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте її нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

НОВИНКИ.

— **П. Т. Передплатників „Дїла"** просимо о відновленє передплати на 1908 р., як рівнож о вирівнанє залеглостий з минувшого року, бо в противнім случаю здержимо дальшу висилку часописи. — *Адмінїстрация.*

— **Свій до свого.** Пишуть нам: В Коломиї відкупило учительське товариство „Взаїмна поміч паперову торговлю в „Народнім Домі", щоби достарчити учительству дешево добрих товарів, а весь дохід з торговлї обернути на цїли гуманітарні, як учительську бурсу та санаторию, що з часом мало би отворити ся. — Але все, що руське коле в очи наших najserdeczniejszych. Появила ся допись в місцевій польській газетї проти сего склепу, а горячійші польські патріоти, передовсїм з учительства почали завзято агітувати против руського склепу, жадаючи навіть слова чести, хоть в склепі точно і належито обслугує ся всїх гостий і товари спроваджує ся по можности з краєвих фабрик. Тому вся Родимиці, а передовсім руське учительство повинно тим більше зверчути ся до свого склепу і не дати змарнїти сій інституції, — *Г.*

— **Райфайзенка в Янові к. Львова.** Пишуть нам: Дуже се нещасливе місточко. Від коли начальник тутешнього суду п. Рибіцький взяв під свою опіку цїле місточко, кожда громада пожиточна інституция виходить на шкоду міщанам. От каса Райфайзена, котра має ратувати міщан і ремісників дрібними позичками, зовсім сего не робить, за те сталась вигідним жерелом для тих, котрі не повинні з неї користати. Так прим. начальник суду позичив з Райфайзенки 1600 кор., учительки на сукнї по кількасот корон і т. д. Для ремісників нема гроший і не може бути, бо каса через таку панську господарку упадає. Міщане мають ще яку-таку надію на руського пароха в Янові о. Стрібицького, котрий тепер зіставши начальником каси, може її повести так, щоби служила тим, для кого заложена. А се тим певнїйше повинно статись, що бувший громадський секретар в Янові Лавринів, вшехполяк, чоловік дуже лихої слави, дорадник і помічник п. Рибіцького, пішов за свої заслуги і лайдацтва на лїпшу посаду люстратора ради повітової в Городку; ради повітові все радо таких людий протегують. — К.

— **Шайка вломників під ключем.** Як звісно, онодї по полудни привезено до Львова Адамського і Костура. Ескортували їх чотири жандарми з Праги. Оба злочинцї були заковані. Через місто везено їх в замкнених каритках і кождого з них уміщено в окремій кели. Вечером відставлено з арештів полїцийних до арештів карного суду Володиславу Сьнєгуцьку, дозорця вязниці Вальоха і його жінку Марию, котра має маленьку дитину при собі і челядників Усценського, Теофіля Шветлїха і Віктора Михальського. Так отже сидять тепер у вязниці з цїлої ватаги 13 осіб а то: Сьнєгуцький-Васїнський з жінкою, Усценський з жінкою, Тіттель з жінкою, Вальоха з жінкою, Шветліх, Михальський, Адамський, Костур і Кноблъох; брак ще Шварцера і Гіттнера, званого Англійцем. — Вість, немовби в коши Сьнєгуцької знайдено якісь дорогоцінности і дорогі сукні, показує ся неправдою. Дорогоцінностий не було зовсїм нїяких а гардероба Сьнєгуцької зовсїм звичайна. — Полїция вислїдила, що Васїнський-Снєгуцький довершив також значної крадежі на шкоду одного купця в Люблянї.

— **Осторога перед еміґрациєю.** Президия намісництва одержала з кількох сторін донесенє, що по Галичинї крутить ся Хорват, якийсь Мірко Лївадіч, і будучи бразилійським агентом, намовляє селян до еміґрациї до Бразилії. Остерігає ся перед тим агентом, позаяк всї його оповіданя про бразилійський гаразд неправдиві.

— *Нещаслива пригода.* В Білинї великій, самбірського повіта, стала ся дня 15. с. м. — як нам звідтам пишуть — слїдуюча страшна пригода: Жінка Григория Дудяка, котрий перебуває тепер в Америцї, полишила в хатї на печи 3-лїтного хлопця, давши йому їсти, а сама пішла до склепу за іглами. Коли по якімсь часї вернула до хати, застала хлопця вже неживого: дитина згоріла так, що навіть не можна її було розпізнати. Здає ся, що хлопчина знайшов десь сїрники і бавив ся ними та підпалив одїж на собі і згорів так, що лиш на ногах по кістки видко було біле тїло, а де були очи, там лишили ся лиш глубокі ями. Під ту пору не було нїкого в хатї; матїр Григория Дудяка вийшла була з кужелию до сусїдів, а старший 9-лїтний хлопець бавив ся з иншими хлопцями на улици.

— **Вирок против пїянства.** „Нижегородскій Листокъ" подає такий вирок селян з Аненкова княгининського уїзда: Ми, селяне села Аненкова, зібравшись на нараду, обговорювали справу знищеня пїянства серед місцевих громадян. З відкритєм винної монополії наші женщини почали розводити шинки т. є. безпатентну продажу вина, по 25 копійок за бутельку, чим і гарно заробляли при радім відвідуваню своїх громадян. Тепер громадяне, побачивши в пїяньстві страшне лихо, що руйнує і так нужденний економічний стан селян, постановили: 1) на сїльських сходинах горівки не пити як практикувалось доси; 2) всї шинки усунути тим способом: коли хто з громадян буде приловлений на тайній продажі горівки, тратить право на особистий наділ землї; хто не має особистого наділу і продає горівку, платить 25 рублїв кари в хосен громади.

— **Дрібні вісти.** Доповняючий вибір одного члена повітової ради в Теребовли з групи сїльських громад розписала президия намісництва на день 1 цьвітня с. р. — З днем 1 лютого буде заведена при урядї почтовім в Товстеньким служба сїльського листоноса для місцевостий Кривеньке і Васильків. З тої причини видїляє ся місцевість Васильків з округа доручення уряду почтового в Товстеньким. — В Чернівцях застрайкували всї різники і ятки позамикані. Магістрат зарядив отворенє яток у власнім заряді при помочи війська. Страйк вибух з причини заведеня податку громадського від мяса. — Замерзлий на полях коло ул. Крижової у Львові чоловік називав ся Густав Людвиковський, був родом з Кракова, технік, і занедужав на хоробу мозкову в наслїдок напруженя умового. Мимо того, що мав лиш 36 лїт, був вже сивий; волосє на голові і бородї було сиве. Він втїкав вже кілька разів з Кульпаркова. Слїдство викаже, чи рани, які знайдено на його тїлї, походили від того, що його побила служба заведеня в Кульпаркові. — В Чернівцях кинув ся вчерашної ночи з другого поверха на подвірє властитель каварнї „Габсбург", Йосиф Ляндав, і наслїдком потовченя до пів години помер. Причиною самоубийства були лихі фінансові відносини. Ляндав пробував вже два рази відобрати собі житє, в послїдне перед кількома тижнями, коли то підрізав собі бритвою горло. Однак тодї лїкарі уратували його від смерти.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: Богоявленє Господ. (лат. Н. 2. по 3 Кор.). Позавтра, в понедїлок: Собор Івана Хр. (лат. Фабіяна і С в.). Ві второк: Георгія, Еміл. (лат. Агнети).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру Коломиї.** Саля „Каси щадничої". Початок о год. 7·30 вечером.

В неділю дня 19. сїчня 1908 „Серед бурі", історична драма зі сьпівами в 5 дїях Б. Грінченка.

☐ **З „Львівського Бояна".** Подаю отсим до відома усім ПТ. Панам і Панам членам дїйсним і спомагаючим, що проба мішаного хору відбудеть ся дня 21 с. м. у вівторок о 7 годині вечером в комнатах товариства. Великий концерт в честь Т. Шевченка припаде на місяць март — часу буде не багато а мають бути дані між иншими два великі твори музичні з повною орхестрою а то Bruch-a „Гарна Єлен" і Лисенка: „Бють пороги". Проби з орхестрою пічнуть ся уже в другій половині лютого — а до сего часу мусить хор знати свої партиї на память. Прошу проте в комплєтї являтись на кождій з найблизших і так дуже нечисленних проб. Починаю точно о год. 7·20 кінчу о год. 9. За видїл: *М. Волошин* дірігент.

☐ **Перший баль українських медиків** відбуде ся 4 лютого с. р. в сали „Народного Дому". Вступ лиш за запрошеними, котрі вже висилають ся, а хто при висилцї через помилку був би пропущений, буде ласкав віднести ся до В. Кобільника ст. мед., ул. Францїшканська ч. 17. — Музика військова 80 пп. — Цїни місць: Вступ на салю 4 К, карта родинна на 4 особи 12 К, Галєрия 2 К. Комітет молодіжи: *М. Ваврик, С. Гасюк, В. Кобільник, О. Кордасевич, О. Прийма, І. Стефанович.*

☐ **В Сокали** відограють селяне аматори з Пархача в неділю, 19. с. м. оперету Квітки Основяненка „Сватання на Ганчарівці". Початок о годині 7. вечером.

☐ **З то. „Воля" у Львові.** Систематичні виклади соціялїзму буде мав Микола Ганкевич в товаристві „Воля" у Львові, ул. Ліндого ч. 2. Виклади ті безплатні, будуть відбувати ся вечерами два рази в тижни і потревають кілька тижнів. Перший виклад буде в понедїлок, 20. сїчня с. р., о годині 7.30. Вписи принимає щоденно вечером п. П. Буняк в льокали товариства. — Вечерок з танцями уряджує тов. „Воля" у Львові, в суботу дня 18. сїчня с. р. в комнатах товариства при ул. Ліндого ч. 2. На вечерку тім промовить Микола Ганкевич. Початок о год. 8·30 вечером. Вступ 50 сот.

☐ **Філія краєвого кредитового банку у Львові** доносить, що з огляду на довершене австро-угорським банком дня 11. с. м. обниженє офіцияльної процентової стопи о цїлий процент, опроцентовує почавши від дня 15. с. м. аж до дня відкликаня грошеві вкладки, дотеперішні і нові, на щадничі книжочки по 4½% на касові асигнати з 8-дневним виповідженєм по 4½%, з 30-дневним виповідженєм 4¾%, з 60-дневним виповідженєм 5%. (Гляди інсерат).

☐ **В Мельници** відбуде ся в неділю, 19. с. м. аматорське представленє „Не удалось" М. Загірної. Початок о год. 6 веч.

☐ **Ліга для поборюваня торговли дївчатами** скликує на день 20 с. м. загальні збори в сали магістрату. Початок о год. 7 вечером.

☐ **Примір гідний наслїдуваня.** 52 кор. 8 с. по половині на бурсу товариства педагогічного й виборчий фонд заколядував п. Ів. Дуткевич, властитель двірського обшару в Рудні, враз з тамошними селянами.

☐ **Надзвичайні загальні збори товариства „Руська академична поміч"** відбудуть ся в неділю дня 2 лютого с. р. о год. 3 з полудня з отсим порядком дневним: 1) Звіт шкоктруючої комісиї за рік адмінїстрацийний 1906/7, 2) Внесеня і запити. За Видїл товариства *Василь Скрипчук* голова, *Іван Гонтарський* писар.

☐ **До нинїшного числа „Дїла"** долучуємо переписні листки з замовленєм на журнал „Ukrainische Rundschau".

Нові книжки і читаня:

◇ *Осип Назарук.* **Про вшехполяків, їх історію, теорію і тайну орґанїзацию.** Львів, 1907. Накладом Павла Волосенки. З „Загальної друкарнї" у Львові ст. 183+1 мен. 16-ки. Книжку справді прикрашує незвичайно характеристична вінєта рисунку д. Сатрухменчука. Набувати се видана можна у накладчика у Львові, почтовий фах 4 і в книгарни Наук. тов. ім Шевченка по цїні 90 сот.

Померли:

Ілярій Руденський, парох в Побережу ґзупільського деканата, наділений крилошанськими відзнаками, упокоїв ся дня 16. с. м. в 80. році житя а 55. сьвященства. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 18 сїчня 1908.

Желїзничий рух.

Станиславів. (Ткб.). Загальний рух на льокальній желїзници Палагичі-Товмач привернено нині.

Події в Росиї.

Петербург. (Тел. прив.). Міністерство просьвіти внесло до думи пропозицию скасувати грошеві кари за таємне научуванє в північно-західнім і полуднево-західнім краю та в польськім Королівстві.

Київ. (Тел. прив.). Военний суд засудив з поміж 11 курських социяльних демократів обжалованих за убийства і рабунки 3 на повішенє, 6 на важкі роботи від 4 до 20 лїт, а двох на безтермінову каторгу.

Ситуация в Мароко.

Кольонїя. (Т. К. Б.) Кореапондент „Kölnische Ztg." з Танджеру доносить, що із розмови з Муляй-Гафідом довідав ся, що Муляй Гафід задумує в повнї респектувати акт заключений в Альжесірас, а мусить поробити приготовленя лише що-до введеня полїциї. Посуванє на перед французьких військ приневолило Муляй Гафіда до оголошня сьвятої війни, бо сього вимагали від него племена. Як мароканський султан мусить він дбати о привернене недоторканости держави. Коли небезпечна гра Франциї потриває дальше, тодї нїяка сила в сьвітї не спинить загального повстаня.

Землетрясенє.

Цетинїя. (Т. К. Б.) Вчера о год. 6. м. 55. вечером надчули тут сильне землетрясенє яке тревало 2. секунди.

До „Народної Гостинниці" приїхали 17. І. 1908. о. Ксенофон Сосенко, Конюхи; Софрон Недільський, Коломия д-р Сабат Ник лай, Станиславів; Михайло Соневицький, Бережани; д-р Роман Тустановський, Відень; д-р Корнилій Терлецький, Бережани; Люкіль Чернянський, Борщів; Николай Дурбак, Войнилів.

Кормлячі матері

які своє потомство самі годують, зискують задивляючу скоро нову силу і охоту до житя через SCOTT'A EMULSION. 2

Scott'a Emulsion

є смачне і побуджує апетит і травленє,

скріпляє здоровлє

і зміцняє цїлий орґанїзм. Рівночасно впливає також на дитину і робить її рожевою і сильною а се подвійна утіха родичів.

правдивий лише з сею маркою рибак як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 с.

До набутя у всїх аптиках.

ВЖЕ ДРУКУЄТЬ СЯ ПРАЦЯ

Михайла Лозинського п. н.

„Польський і руський революцийний рух і Україна"

Отся праця дає історичний огляд польського і руського (русскаго) революцийного руху від початку 19-го столїтя аж до наших днїв, звертаючи особливо увагу на становище польських і руських революцийних груп до українського питаня.

Передплата на сю працю, що обіймати-ме коло 15 аркушів друку, виносить 3 кор. Передплатники дістануть як безплатний додаток иншу працю того-ж автора п. н. „Маркс-Енгельс-Либкнехт про відбудованє Польщі". В цїли урегульованя накладу просить ся о як найшвидше надсиланє передплати на адресу автора: Львів, вул. Гавснера 14.

Оголошеня.

— **Руська артистично-слюсарська робітня ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові,** ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкцийно-будівельного. Виконанє старанне, совістне і точне. Цїни дуже умірковані. 89

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Важне для Долинщини. Хто приїздить до Долини, зволить відвідати новоотворену торговлю мішаних товарів і реставрацию п. Петра Мацевича (де давнійше була Рухця) і переконає ся о доброті товарів. 59 (р—6)

ОПОВІСТКА. В книгарни Науковаго Товариства ім. Шевченка есть місце ва практиканта. Компетенти зволять предложити через своїх родичів або опікунів на руки заряду найдальше до 1 марта с. р. 1) метрику хресту на доказ, що не переступили 17 року; 2) свідоцтво низшої середної школи з укінченою найменше піврoку четвертої кляси; 3) проба письма. Близші умовини будуть означені зарядом книгарні. Львів 17 січня 1908 *Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.* 131 1—10

Фортепяни, пяніна і гармоніюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: Іван Сліпіньский, Львів, Коперника 16. Ціни услівій продажі дуже приступні. 114 35 - ?

Надіслане.

ЗАЯВА! На численні письма які одержує низше підписава фірма в справі арештованого Станіслава Успеньского бронзівника доносить ся нею дорогою всім інтересованим, що підписана фірма не має нічого спільного з вище наведеним іменником — З високим и важанем *Евген Спожарський* і *Володимир Устеньский*, Торговля ризцерковних у Львові ул. Руська ч. 1. 129 1—3

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. уприв. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі папери цінні і монети

по найдешевшім курсі деннім не числячи ніякої провізії. 4

Коперницкий і Сын

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

Вдова інтеліґентна в 35 літах глядає посади до заряду дому і кухні у сьвященика вдівця або урядника під „B. M. I." poste restante 130 Мартинів новий. 1—3

Глядаю огородника на село в гори. Близші услівя після умови. Зголошуватись до адвоката д-ра Кормоша в Перемишлї вараз листовно або устно. 124 3—3

200 корон місячно може кождий легко заробити. Подробиці даром і оплатно на зголошення через бюро часописей Ольшевського, Львів, Кілїнського 7, 121 2—9

МЕД патока найлучшої якости 5 кільо 5·80 і 6 кор. оплатно. Питні меди домашнього виробу, відзначені медалями 5 кільо від 4·80 до 9 кор. оплатно. Мед з власної пасїки може дати лише властитель найбільшої галицької пасїки а подібні оголошення мавих пасїчників суть ложні **Евгеній Бінньоький в Збаражи.** 81 5 10

Публична продаж

без

викликання і лїцитациї

лише з вільної руки

„DOROTEUM"

у Львові, ул. Шайнохи

продає нині і в слїдуючих днях віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельвединових ковірів і заруквків.

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальні.

Кілька ланкастрівок, шабель, єпне і великого оружя ловецького і сїчного.

Кілька псів, вепрвків і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, дев'їв диванників вамітюк і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів з сїрої бляхи і золота, стїнних годинників, стоячих і кишенеових, кільканадцять висячих ламп і столових.

Кілька кредансів, ліжок, шаф, бюрок крісел, столів, зеркал і образів.

4 коней, кілька коців упряжи, 4 сїдла, 2 карити ландари 3 санок і инші повози.

Кілька желїзних печий, ванвїзків і колисок для дїтий.

Кілька огнетривких касирільничих машин, машин до шитя і писаня, американських сторок.

Нарти, джекси, галіфаксн і лежки всїляких системів, 2 фортепяни, пяніно, вісьмончелько, кілька скрипок, флетів, кларнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких трофеїв.

Всїлякі старинности, меблі, мініятури, бронзи, штихи, порцелянн і кришталн.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані каталоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланем марки почтової на 20 сот. 102 2—?

Герб України

переписний листок 20 с. і портрет величини 30×24 1 К. Герб сей Лев і сьв. Михайло зладжений є в 17 краскаx і можна його вишивати на ручниках, обрусах і т. п.

Набути можна в

„Сокільскім Базарі"

Львів, ул. Руська ч. 20.

122в 1—?

American System Bridge work Richmond crown.

Штучні зуби без плиток на верхній части рота волоті корони, ідеальні мостові і препаївайні протези американської методи в **технічно-дентистичнім інституті** 84 2—4

Кароля Раттінґера

довголітнього асистента і управителя технічного відділу надворного лїкаря перського шаха. Ціни надзвичайно умірковані.

Львів, ул. Зиморовича 2 (ріг Академічної).

Прошу завсїгди жадати

КРАЄВИЙ ВИРІБ

МУНКА одиноке ощадне МИЛА

в „Носорозцем" або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Заложеної в р. 1·46).

Прібки і цїнники даром. 45 9 25

Кінематоґраф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 18 до 24 січня. Нова гумористична програма складаюча ся з 20 сьпіваючих, говорячих, живих образів. Представленя що дня від год. 4 до 10 вечером. Що тиждня нова програма 132 1—1

Маґазин ґалянтер товарів

ЛЬВА МЕРЕРА

у Львові, ул. Кілїнського 3

(напротив Віденської кавярні)

поручає:

Найновїйші краватки, Ковнїри и манжети, Прибори до подорожі, Лиски і парасолї, Тоалетові мила, Перфумерию і пудри, Шварцвальд і паньчохи Сципорияи і ножички, Портмонетки і тютюнерки, Французькі біжутерию, рамки на фотоґрафії, Прагські рукавички, Російські вальонї о 20% инше фабричних цін. 8—8

Дешево

чеське пере!

5 К. кільогр. 12 біле дерте К. 24, 18. К. білий як сьніг пух К. 80, К. 36 Висилка за післяплатою. Заміна і звороти дозволені за зворотом порта. 49

BENEDIKT SACHSEL

Lobes 157 bei Pilsen Böhmen.

Альпейські

Соснові бонбони

Picea

Найлїпше і найдешевше средство против кашлю 1 пачка 20 сот.

До набуття у Львові у панів апт.: Аткензи, Жовківська 4, Як. Байер, ул. Карла Людвіка, Фр. Дерехи, ул. Словацького 6, Карло Діль, ул. Панська 11, Карло Ербар, Личаківська, С. Гай, ц. к. надв. лїкарь, Шим Кавтанович ул. Сонячна, Тит Лазовський, Городенська 2, Петро Мікляш, Коперника 1, Як. Порвтинський, пл. Бернардинська 1, Карло Пілявський, Академічна 8, И. с. Пінелес, Рівне 29, Г. Рубель, Краківська, цїс. рад. Карло Склепінський. Рівне, І. Реверовський, ул. Галицька, Д-р Тит Зарицкий Жовківська. 50 11-12

Парцеляційне Товариство

„ЗЕМЛЯ"

У ЛЬВОВІ

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичині і Буковині.

Удїляє кредиту і помагає до узискання кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

37 7—54

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів перк. на артистично-ризбарську робітню **Евст. Щупланевича**, Львів, ул. Шпитальна 38, яка підпимає ся робіт входячих в круг прикрашування церков. За виконану роботу гарантує. Цінники даром і оплатно. 48f

Лижви всїлякого рода, ві для вимог найвибагливїших спортовців. поручає знаний з дешевости

Фебус Розенман

ЛЬВІВ

ул. Карла Людвіка 27.

73 7 8

„Краєвий Союз кредитовий"

У ЛЬВОВІ

Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсьпинах:

Книга позичок	арк. по	4 с
Асигнати до побрання	„ „	2 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уліжові врижочки	шт „	3 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	3 „
„ „ на поруч.	„ „	2 „
„ „ на короткочин. пов.	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

Поручає ся дешеве і совісне артистично ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул. Сикстуска ч. 14

повітня

металевих і кавчукових штампілій

Монограми, гербн і всякі гравури — вивіски ритовані і литі, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 75—62

Вже вийшов і висилає ся зворотно:

Р. ЗАРИЦЬКОГО

Музичний календарик

на 1908 рік.

Календарик на гарнім веліновім папері і хорошій окладинї представляє ся вельми привабно; обіймає дотідне календарюм в двох красках і пікаву повість: о дванайцять добрих пісень виключно патріотичного вмісту про мішані мужеські та жіночі хори.

Ціна 1 корона, а для давних і нових абонентів лиш 80 сотиків (вже в оплатою почти).

Для Бояїн, Січий, Соколів і селянських хорів гуртовно значний опуст після умови. Звертає ся особенно увагу інтересованих, що цілий дохід з сего рочника призначений на ціль так доволї вати, як: фонд будови бурси руского товариства педатоґічного у Львові, а то після пляну поданого на окладинї календарика. Прошу поспішити з замовленями, бо наклад дуже обмежений. Адреса видавництва: **Р. Зарицький — Львів — ул. Сикстуська 62.** 100

Новий а добре платний домашний промисл

введено в нашім краю

Перше галицьке Підприємство Домашних Паньчішкових Робіт на Плоских Машинах до Плетеня

Лїбаль і Спілка

зареєстроване торговельне товариство у Львові, **ул. Кохановського ч. 39—32.**

Легка і приємна праця для всїх і всюди!

Не треба шукати зарібків в чужині, за морем!

Хто вивчить ся працювати на новоопатентованій плоскій машині до плетеня „Славія", той вже не має чим журити ся. Зимою в теплї а літом в холодку вправок собі спокійно; готову роботу відсилає до фірми **Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39,** а за пару днів дістає від тої фірми заплату готівкою за роботу і сповіжу пряжу на дальші виробн. Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів. Машина „Славія" є найлїпша, тому і найдешевша; не треба отже давати ся заманювати до вупущення руских машин, а найбільше треба вистерігати ся кулистих машин. Жадайте сейчас пояснень. 44

Трикий і ничий заробок 2—5 К на день!

Поклонитесь на нашу часопись. Даний оце оголошення читати всїм знакомим.

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також панчошкових машин.

Агентами не послугую ся.

КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цінники даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий

механік і спеціяліст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

ФІЛІЯ

ПРАСЬКОГО БАНКУ КРЕДИТОВОГО

У ЛЬВОВІ

З огляду на доконане дня 11 с. м. через австро-угорський Банк обниженє офіційяльної процентової стопи о цілий процент, опроцентуємо від дня 15 січня 1908 р. почавши аж до відкликаня — грошеві вкладки так дотеперішні, як і нові:

на книжочки ощадности по 4 1/2 %

на касові асигнати з 8-дневим виповідженєм по 4 1/2 %

„ „ „ 30 „ „ „ 4 2/3 %

„ „ „ 60 „ „ „ 5 %

Дирекция.

133 1—1

Свині можна лиш тогдї охоронити перед хоробами і випасти в тім самім часї о половину коротшім віж доси, коли додає ся 3 рази денно по ложцї **Сутїлїну.** Ручу і в противнім случаю плачу відшкодованє.

О два рази більше молока дають корови і воно все буде ж вте і товсте, если ся додає до страви **Вакцін.** Сей змішане корови по отеленю, і утримує цїлими пітами при здоровлю. Пробні пушки по 60 сот. 5 кг. 6 корон.

Мґр. T. Paraskovich

надв. аптика і фабр. Gutenstein Nied. Oest.

Складн в Галичині:

Бяла-Томке, Біч Гурвай апт. Городок, Гешелес апт. Хшанів, Райфер дрог., Дрогобич, Вєлопольский дрог., Ягольница, Прайс апт., Ярослав, Конапт., Янів, Бар ап., Коломия Тужаньский дрог., Кравів, Досковський апт., Кравір, Ганак і Спка. дрог., Львів, Ган, дрог., Львів, Миколаш і Спк. дрог., Майдан Кухарський апт. Нараїв, Гашич апт., Новий Санч Новаковский дрог., Новий Торг. Оссовський дрог., Перемишль Шварц апт., Товмач Шашковский апт., Ставиславів Домбровський дрог., Угнів, Калужняцкий апт., Вишнівчик, Фальбер апт., Жигень Корницкий Журавно Карров, апт., Устрики, Ястрембський ап., Винники Красуцький ап., Жовква: Грос апт. 46 3—12

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9·50
Кракова	7·35	9·45	—	8·46	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7 20	12·00	2·16	5·41	10·20
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40п	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави рускої	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·30
Брухович	10 05†	—	3·25	5·30	9·38
Зимної води	5 50	7·25	1·1	5·25	9·50

Зі Львова виходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·14	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45п	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави рускої	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·52	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	8 12	11·05	2·28	5·45	8·34
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7 10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані толстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою д.

1

ПОЗІР!

Правдиві російські

„АТЛЄТ"

КАЛЬОШІ

Повна ґварентия за якість і тревалість.

Не совгаючі ся

правдиві російські кальоші,

Патенти ч. 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.

до набутя в лїпших торговлях.

88 0 15

Жадайте всюда лише „АТЛЄТ" кальошів.

Видавець і одвічальний редактор: Льонґин Цегельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 13. Львів, понеділок 20. (7. ст. ст.) січня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кміньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місце, а в рубрикі „Надісляне“ по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Оповіщенє.

Тіснійший „Народний Комітет“, як верховна егзекутива (виконуюча управа) українсько-руського, національно-демократичного (народного) сторонництва, на засіданю з дня 18. с. м. приняв до відома слідуючі кандидатури на послів до сойму краєвого, усталені повітовими з'їздами громадських делегатів народного сторонництва:

1) Повіт **Бережани**: Тимотей Старух, посол до ради державної і господар в Слободі золотій;

2) Повіт **Бібрка**: Льонгин Цегельський, редактор „Діла“ і „Свободи“;

3) Повіт **Городенка**: Іван Радуляк, господар в Глушкові;

4) Повіт **Городок**: о. Йосиф Фолис, посол до ради державної і парох в Скнилові коло Львова;

5) Повіт **Гусятин**: Іван Кивелюк, ц. к. секретар судовий в Копичинцях;

6) Повіт **Дрогобич**: Яць Олексовський, господар в Ясениці сільній;

7) Повіт **Жовква**: Данило Микелита, господар в Бугинах;

8) Повіт **Заліщики**: д-р Володимир Охримович, посол до ради державної і директор т-ва „Дністер“ у Львові;

9) Повіт **Золочів**: Микола Загульський, господар в Розважи;

10) Повіт **Калуш**: д-р Іван Куровець, лїкар в Калуши;

11) Повіт **Мостиска**: Захар Сквирко, директор тов-а „Народний Дім“ в Мостисках;

12) Повіт **Перемишляни**: Володимир Сїнгалевич, ц. к. ад'юнкт судовий в Перемишлянах;

13) Повіт **Рогатин**: д-р Кость Левицький, посол до ради державної і адвокат у Львові;

14) Повіт **Рудки**: о. Стефан Онишкевич, посол до ради державної і парох в Хишевичах;

15) Повіт **Самбір**: д-р Андрій Чайковський, адвокат в Бережанах;

16) Повіт **Скалат**: Йосиф Задорожний, господар в Новосїлцї скалатській;

17) Повіт **Старий Самбір**: о. Іван Яворський, парох в Стрільбичах;

18) Повіт **Теребовля**: о. Іван Волянський, парох в Острівчику і декан теребовельський;

19) Повіт **Турка**: Іван Павлюх, господар в Хащові;

20) Повіт **Чортків**: д-р Антін Горбачевський, адвокат в Чорткові; — і

21) Повіт **Яворів**: Іван Загаєвич, міщанин і господар в Яворові.

Повисші кандидатури рішив тіснійший „Народний Комітет“ предложити до затвердженя „Ширшому Народному Комітетови“, що збере ся на нараду у Львові, дня 27. с. м.

Дальші кандидатури оголосить „Народний Комітет“ в найблизшім часі, як лише зістануть остаточно усталені на повітових з'їздах.

Львів, 18. січня 1908.

Від „Народного Комітету“.

Правибори зближають ся!

В найблизших днях розпічнуть ся правибори. Лежить се все в психольогії виборчої акциї, що загал звертає найбільшу увагу на той акт виборів, безпосередним результатом якого являєть ся вибір посла. А тимчасом, коли се при безпосередних виборах раціональне, то при виборах посередних, якими є власне соймові вибори, моментом, рішаючім про результат виборчої акциї, є не вибір посла, тільки правибори.

І в тім лежить вся недогідність посередних виборів для тих, що в виборчій боротьбі не мають нїякого иншого оружя крім осьвідомлюваня широких народних мас, і їх догідність для тих, що можуть впливати на результат виборів рїжними посторонними з характеру виборів не випливаючими способами. *Коли при безпосередних виборах виборчий акт являєть ся збірним результатом проявленя народної волї в однім дні, то через правибори виборчий акт розкладаєть ся на цілий акт окремих виборчих актів, котрі відбувають ся в рїжнім часї, через що елєменти, які хотять і мають змогу впливати на результат виборів посторонними способами, можуть вигідно обчисляти результати своїх заходів при кождім окремім актї і відповідно до того, скільки їм ще треба голосів до запевненя вибору свого кандидата, при дальших правиборів зміцнювати або ослабляти свій натиск на їх результат.*

Отсим і треба пояснити факт, що — на скільки нам доносять про реченець правиборів в рїжних повітах — скрізь правибори назначено найперше по місточках і більших селах, лишаючи менші села на сам кінець. Бо щоб запевнити вибір кандидата „Rad-u Narodow-oi“, на се вистане „зробити правибори“ в невеликім числї громад з більшим числом виборців, коли громад з одним або двома правиборцями треба для тої самої цїли богато більше. Отже, коли взяти ся найперше то би на те, щоб загалу правиборців не допустити більших громад, то й „роботи“ треба менше і число громад, де сповнено виборчі надужитя, буде менше і в кінцї, упоравши ся з правиборами в тих більших громадах, в инших буде вже можна переводити правибори легально.

Коли-ж правибори навіть там, де нема нїякої постороннеї сили, що хотїла-б і могла-б впливати на їх результат, являють ся таким важним моментом виборчої акциї, що треба звернути на них як найбільшу увагу, то на скільки вони важнїйші в нас, де органи власти ставали підчас виборів явно по сторонї одної з партий, які ведуть між собою виборчу боротьбу, кидаючи на вагу виборчої боротьби все, що тільки можуть, щоб лише перехилити її на користь тої партиї, по сторонї якої вони стали.

Як відомо з цїлої дотеперішної практики посередних виборів і до парляменту і до сойму, повітові полїтичні власти в нашім краю дійшли до такого майстерства в робленю правиборів, що книжка під титулом: „Sztuka przeprowadzania prawyborów celem zapewnienia zwycięstwa kandydatowi narodowemu i ku jak najskuteczniejszej obronie stanu posiadania narodowego na kresach wschodnich“ була-б найцїкавїйшою сучасною книжкою, цїкавїйшою від чудесних казок з „Тисячі і одної ночи“. Для інформациї нашої публики пригадаємо найважнїйші з тих штук:

Отже затаюєть ся перед громадою день, час і місце правиборів, а тимчасом виборчий комісар впадає несподївано в село і переводить правибори в присутности горстки панських заушників. Очевидно, ся штука має рїжні „варияти“. Подаєть ся день правиборів, а не подаєть ся часу і місця; подаєть ся день і час, а затаюєть ся місце; подаєть ся день час і місце, але виборчий комісар впадає в село в иншім часї при специяльнім „виборчім годиннику“, на котрім як-раз та година, на яку були визначені правибори, хоч в дійсности година зовсім инша, і переводить ся правибори без участи правиборців, а дуже часто ще і в иншім місци, щоб правиборці, дізнавши ся про приїзд комісаря, *не знали, де зійти ся на правибори.* Щоби ось-так незамітно заїхати в село, комісар *не виздить в село публичною дорогою*, тільки закрадаєть ся пільними доріжками і загуменками, а були навіть випадки, що для тої цїли комісар виздив в село перебраний за женщину.

Знаючи всї ті практики, мешканцї громади від хвилї розписаня виборів аж до переведеня правиборів кладуть на всїх кінцях села постійну сторожу, на дзвінниці ставлять окремого чоловіка і як тільки сторожа дасть умовлений знак, що їде виборчий комісар, на дзвінниці починають бити в дзвони, щоби громада збігала ся зараз на правибори. Хто не знав би нашої галицької „конституциї“, той, побачивши се, подумав би, що наші села стережуть ся так перед татарським нападом, а тимчасом вони так пильнують приїзду виборчого комісаря.

Коли-ж всї ті штуки не вдадуть ся і громада таки зійдеть ся на правибори, тоді є всякі способи на те, щоб загалу правиборців не допустити до участи в правиборах. Виборчий льокаль — звичайно тісну сїльську хату — заповнюють панські *прислужники* і з ними комісар зачинає правибори, заповідаючи, що після означеного (звичайно як найкоротшого) часу нїкого більше до голосованя не припустить. До виборчого льокалю нїкого більше не каже впускати, а коли скінчать голосувати присутні в льокалю „певні люди“, заявляє, *що правибори скінчені, хоч перед льокалем* жде ціла юрба управнених до голосованя. Але дарма, всї вони на думку комісаря *принялись* „по скінченю виборчого акту“ і їх не допускає він до голосованя. Буває й так, що коли є небезпека, що правибори не випадуть по волї комісаря, тоді війт або який инший панський прислужник квестіонує з якої-будь видуманої причини виборче право чесного правиборця, і комісар на тій підставі не допускає його до голосованя. Звісний також спосіб переривання виборів і від'їзду комісаря без оголошеня їх результату, коли заходить небезпека, що вони йдуть зле „dla sprawy narodowej“. А потім переводить ся їх в друге, добумавши лише способи для запевненя їх результату. Та найбільше рішучі комісарі так не бавлять ся, вони просто оголошують результат виборів по свому, хоч би він був зовсім противний, і заки громада, остовпіла на такий „гокус-покус“, прийде до себе, вже їх нема в селї.

Потім, очевидно, можна рекурсувати, але ще не було випадку, *щоб рекурс громади, де правибори випали корисно „dla sprawy narodowej“*, був узгляднений. Рекурси узгляднять ся, і то безпроволочно, лиш тоді, коли правибори мимо всїх заходів випали в супереч інтенциям виборчого комісаря, тоді їх уневажнюють і якоюсь уліпшеною методою переводять в-друге. Се називаєть ся між нашим селянством „поправлюваням правиборів“.

Ми навели ось-тут що найважнїше з правиборчих штук, щоб наш загал знав, перед чим пильнувати ся при надходячих правиборах. Правда, коли-б можна було мати певність, що повітові власти строго придержувати ся муть ся звісного обіжника п. намісника, то за правибори можна би бути спокійнїйшим. Але з дотеперішної практики з виборчими листами можна вносити, що в поступованю полїтичних властий супроти руського народу не заносить ся на нїякі змини. Ми ще раз апелюємо до п. намісника, щоб він постарав ся о се, щоб його обіжник був справді виконаний, але з другого боку мусимо звернути також увагу нашого загалу, щоб він мав ся на обережности і вжив усїх способів, щоб не дати себе заскочити нїякими правиборчими штуками.

Особливо-ж звертаємо ся до нашої сїльської інтелїгенциї, котра має виборче право до сойму в селянській курії, щоб вона старала ся бути присутною при цїлім правиборчім акті і служити своїм знанєм загалови громади, котрий в таких справах буває звичайно дуже непорадний. Правда, *як відомо з дотеперішної практики*, виборчі комісарі старають ся звичайно, навіть в супереч законам, усунути таких людий з виборчого льокалю. І на се ми звертаємо особливу увагу ц. к.

---

2)

Будятинцї.

[Дальше].

Ks. Charapczyński (słucha w sieni)
Zdaje mi się, nie spi jeszcze, o coś się tam kłóci, —
Ot zawołam moję Stasię, niech panu zanuci. (Woła)
Wchodzi Stasia, dziewczyna 12-letnia, piękna, mocno kokietująca a dumna i siada.

Ks. Charapczyński
Ma Stasiu, przecież gościa pozdrowić wypada!
Ktoż tak, proszę, bez ukłonu przed gościem usiada?

Stasia (z pogardą)
Co też tato głupstwa plecie! Przecież ja jedynie
Tych proboszczów li pozdrawiam, co są w Milatynie.

Ks. Charapczyński (do Słaboduszki)
Nie dziw się, mój mospanie, to jeszcze dziecina,
Ale powiedz sam, nieprawda, jak dobrze przycina!
W towarzystwie najliczniejszem nie traci języka, —
Taka korzyść z Milatyna dla dzieci wynika.

(Do Stasi, całując ją w czoło)
Zaspiewaj nam, moja Stasiu, krakowiaka tego,
Co toś go się nauczyła od księdza wikarego.

Stasia (spiewa)
Pamiętaj że, Stasiu, jak będziesz kochała,
Byś sy zawsze księdza polskiego wybrała,
Bo polski ksiądz zawsze pięknie konwersuje,
Dziewczę młode, hoże pieści i całuje.
On grzeczny kawaler, ma pieniądz w kieszeni,
Kupi wstążkę, kolję, broszki i pierścienie.
Za tyle grzecznostek dziewczę tylko prosi,
Jak mocno ją kocha, niech tego nie głosi.
Żebym ja wyrosła, jak najprędzej z dziecka,
Będę dla proboszczów słodziuchna dzieweczka.

Ks. Charapczyński (całuje Stasię i mówi do ks. Słaboduszki)
To jest roskosz, mój mospanie, mieć taką córeczkę,
Dla tego to ją rodzice pieszczą jak koteczkę.
Pokaż że mi jakie dziewczę nie li tutaj, w Busku,
Żeby miała taki rozum chowana po rusku! (Do Stasi)
Idź spać, idź spać, moja duszko, śnij o Milatynie,
Jutro rano tam pojedziesz o siódmej godzinie.
Trzeba dobrze spać, ma Stasiu, przy bożej pomocy,
Nie powrócim jutro rano, aż koło północy.
Rozumie się, jak widno będzie, — bo ma tę zaletę
Milatyński ksiądz proboszcz, że żadną kobietę
Nie wypuści jak ciemno z obawy przypadku, —
Przyjaciel dla mateczek, dla córeczek tatko. (Стася [виходить)

Ks. Słaboduszka.
Gdy Jegomość jutro rano z domu się uchyli,
Ktoż go tu zastąpi w cerkwi przy świętej niedzieli?

Ks. Charapczyński.
Diak, Mospanie! Diak, Mospanie! Pocóż chłopu więcej?
Ja najczęściej tak święta i niedziele święcę.

Ks. Słaboduszka.
A dziekan o tem nie wie, że tu się tak dzieje?

Ks. Charapczyński.
Ja się z takich wiadomości, mój Mospanie śmieję.
Nasz ksiądz dziekan, człek światły i tego nie zważa,
A co więcej, tak się bardzo często zdarza,
Sam tam jedzie w niedziele, święta uroczyste,
Przemówi tam do kieliszka i smacznej pieczystej,
Wciśnie proboszcz do rąk piątkę, niby też to na mszę,
A właściwie to dla tego, żeby cicho siedział zawsze,
I chociaż my, nie malutcy, żeby nas nie widział.

Ks. Słabaduszka
A do Lwowa że, mój panie, wieść ta nie dochodzi?

Ks. Charapczyński
Pan rozumiesz konsystorz? Cóż mię to obchodzi?
Czyliż oni o tem wiedzą, który ksiądz pracuje,
Który wierny obrządkowi[1]), a który darmuje?

Ks. Słaboduszka.
Słuchałem słów pańskich, jak gdyby kazania,
I przyszedłem dzięki Bogu już do przekonania,
Że ksiądz ruski każdy głupi, co obrządku broni,
Swojej cerkwi zawsze wierny, od kościoła stroni.
Tylko jedno racz wyjaśnić mądrymi słowami:
Jak utrzymasz przytem zgodę z twardo-Rusinami?
Jak się zjadą na soborczyk, muszą w oczy rzucić,
Dowcipami, słowami, jak „zdrajca“ dokuczyć.
Nie, Mospanie! Nie, Mospanie! O to bądź spokojny:
Często prawy wyhańbiony, darmozjad dostojny!
Tam to sądzę zawsze idzie jeszcze trybem starym:
Perekińczyk jest proboszczem, a Rusin wikarym.
A jak szczęście już widocznie nie pociągnie za panem,
To zostaniesz za lat kilka księdzem kapelanem.
Będziesz bić się z wszelką biedą, łamać z kłopotami,
W połatanych butach chodzić i świecić łokciami.
Powiedz że pan teraz, proszę, czy rozumna praca,
Kiedy ona w taki sposób komu się wypłaca?

Ks. Charapczyński (z lekkim uśmiechem)
Podam na to krótką radę i słowo otwarte:
Trzeba na to, mój kochany, mieć czoło wytarte.
Trzymam się twardo Rusi, zaledwo nie mdleję,
Za reńszczaka do kieszeni i z durnia się śmieję.

Ks. Słaboduszka
Więc zgoda, gospodarzu, sojusz między nami!
Od tej chwili trzymam ściśle z perekińczykami.
Będę służył w Milatynie jak najniższy sługa.

Ale myśli tu zachodzą — to kwestya druga:
Czy mnie przyjmie Imuść ksiądz proboszcz w grono [swe łaskawie,
Chociaż mu mą usłużliwość wymownie przedstawię.
Bo słyszałem, że niedawno dwóch naszych napędził,
Przyczem hańby, pośmiewiska bynajmniej nie szczędził.

Ks. Charapczyński
Bardzo proszę, powiedz że pan, czy rzecz przyzwoita,
By się nasi tam tak pchali, jak *te* do koryta?
Najeżdżają, cisną się z daleka i z bliska
I kolana każdy księdzu proboszczowi ściska,
Jak by to już nie było mężów zawołanych
I duszą i ciałem proboszczom do usług oddanych.
Niech tamci mu u nóg obcałują palce,
Nie znajdą się wierniejsi już jak my służalce.
Gdyby zatem ich ksiądz proboszcz za drzwi nie wy- [pychał,
My by całkiem zginęli, sam by ledwie dychał.
W panu widzę dobrą wolę, szlachetne skłonności, —
Nie lękaj się, sam przedstawię księdzu jegomości.
Ja się chlubię bez przesady, mam tam wielkie względy,
O tem się możesz przekonać od wielu i wszędy.
Ale życząc panu szczerze, byś nie popadł w sidła,
Musisz ściśle obserwować niektóre prawidła.
Powiem ci pod sekretem: są tam ruscy księża,
Z których każden po cichutku myśl swoją wytęża,
By kolegę u proboszcza z łaski wyrugować,
By co ma iść w dwie kieszenie, w swoją jedną schować.

Ksiadz Słaboduszka
Proszę bardzo Jegomości, słucham z wytężeniem!
Schylam głowę z poszanowkiem przed twem doświad- [czeniem.

Ks. Charapczyński
Słuchaj więc: proboszczowi kłaniaj się niziutko,
Jak co mówi, uśmiechaj się jak możesz milutko.
Trzeba we wszystkiem być usłużnym, więc mu nad- [skakiwać,
Jak cokolwiek on pochwali, sobie głową kiwać.
Jeśli mowa o Rusinach, mów głośno i śmiało,
Że ogólnie naród głupi, światłych bardzo mało.
Z tych ostatnich bez wątpienia po większej połowie
Są ci, co ich krztałcą księża proboszczowie.
Musiał bym ci w oczy rzec, żeś ty głupia głowa,
Gdybyś użył kiedy w mowie pół ruskiego słowa.
O, to bardzo mu zalecam, bo to grunt, mój panie,
Bo bez tego by daremne było twe staranie:
Nie chwal nigdy swój obrządek, mów, że jest bez [myśli, —
Piękności zaś łacińskiego mowa nie okryśli.
Nie potrzeba także, sądzę, być i geniuszem,
By polskiego księdza stawić w równi z popeuszem.
Im pierwszeństwo wszędzie daj, w kościele, przy [stole:
Niech ci siedzą zawsze w gorze, ty przy samym dole.
W każdą ruską uroczystość masz być w Milatynie,
Pod tą bowiem kondycyą ksiądz proboszcz jedynie
Najłaskawiej nas Rusinów w swe usługi bierze,
Daje grosze i śniadania, obiady, wieczerze.
Zresztą patrzaj na kolegów, jak ci postępują.
W końcu księża proboszczowie już cię utresują.

Ksiądz Słaboduszka
Ach będę cię, gospodarzu, będę miał w pamięci,
Twoje szczere, dobre rady wdzięczność ma uswięci.

Ks. Charapczyński
Oj, trochu już i późno, dochodzi dziesiąta!
Idźmy spać! Ot tam, proszę, wciśnij się do kąta.

Ks. Słaboduszka
Ja bym dzisiaj chciał jeszcze odczytać pacierze.

Ks. Charapczyński
Czyś oszalał? Alboś dziś jadł jaką wieczerzę?
Razem jutro pojedziemy. Dobranoc Jejmości!

Ks. Słaboduszka
Spokojna noc panu i pańskiej Jejmości!

Ks. Charapczyński (do siebie, odchodząc)
Niema to, niema, jak czyste sumienie!
Przyjaciół przybędzie, zwiększy się i mienie.

[1]) В копії о. Стефановича: obowiązkom.

На сьому кінчить ся перша дія мельодрами, що, як бачимо, з сатиричного малюнка підняла ся на висоту правдивої школи підлоти, деморалїзациї та винародовленя й фарисейства, якій рівної не має наше письменство. Автор проникнув глубоко в житє і досьвіди своїх героїв і заставив *одного з них розкрити перед ними всю свою душу*, показати нам усї обридливости свойого нутра; ще й до того тоном учителя, що викладає слухняному та покірному ученикови про річи *найпотрібнїйші в його житю. Мусїв наш автор бути* незвичайним обсерваторем і мати око незвичайно бистре на всї виверти та відтїни людської підлости, коли потрафив так влучно, так дегально і при тім з такою артистичною пластикою змалювати таку фігуру, як о. Харапчинський, а при тім ані на момент не попасти в карикатуру. Його герой робить і говорить усї свої подлости зі спокійним сумлїнєм, у найсьвятїйшім переконаню, що так власне треба жити і поводити ся в сьвіті, коли хто має розум і хоче добити ся чогось у житю. „Треба мати витерте чоло“ — говорить він сам отверто і з повним переконанєм. Треба при висших, впливових людях виперти ся своєї народности, своєї людської гідности, свого власного „я“, от тоді зробиш карієру. Хто так не робить, той дурень і не варт доброго слова — отсе вся суть „будятинецької“ моралї.

(Конець буде). *Д-р Іван Франко.*

В КАВАРНИ й РЕСТАВРАЦИИ „Народної Гостинниці“ ріг ул. Костюшка й Сикстуської (стация електричного трамваю)

концертують кождого вечера дві музики, а з того одна **військова орхестра.** Вступ вільний. — Знаменита кухня; страви варять ся на деревім маслї. — Кождої пятницї риба приладжена по жидівськи — Добірні напої. Метка і жвава обслуга. — Добір найбільш розповсюднених часописий і журналів. — О численні відвідини просять

ВОЛЬМАН & ФРАНЦ.

намісника, нехай він накаже своїм підвладним органам понехати тепер таку практику. Бо коли виборчий комісар усуває таких інтеліґентних свідків свого урядованя, то се з природи річи будить у селян підозрінє, що він не хоче мати свідків свого нелеґального поступованя. І нехай він переведе правибори навіть найлеґальнійше, в громаді таки лишить ся вражінє, шо правибори переведено нелеґально. Отже навіть в інтересї власти лежить, щоб до таких підозрінь не давати підстави.

Серед усіх тих трудностий, які ждуть нас при правиборах, треба незвичайної сьвідомости, енергії і солїдарности, щоб не улягти нашим противникам. Найважнійша річ, щоб заздалегідь порозуміти ся що до особи виборців і солїдарно постояти за них, так щоби при правиборах, не було ніяких партий, тільки дружний табор чесних руських виборців проти панських заушників. Се при теперішних виборах тим лекше, що — на скільки можна доси вносити — ніде не ставатимуть проти себе кандидати українських партий, отже й нема потреби ділити ся в селї на партиї, бо-ж усї виборцї будуть голосувати на одного українського кандидата. Де в селї є прихильники ріжних українських партий, там нехай вони роздїлять мандати виборців між себе відповідно до своїх сил і нехайже голосують солїдарно, щоб тільки не вийшли з правиборів люди, які продадуть свій голос кандидатови „Rad-и Narodow-oї".

Нехай також не збиває з путя те, що декуди кандидатури ще не рішені. Вони будуть рішені в найблизших днях і певне так, щоб українські партиї не поборювали себе при виборах. В кінцї звернемо увагу повітових організаций, щоб вони той час, який ділить нас від правиборів, використати на осьвідомленє темнійших сїл, так щоби при тім рішаючім виборчім акті, яким є правибори, став одною боєвою лавою весь наш нарід.

Передвиборчий рух.

Станиславівщина: Дня 10. н. ст. січня відбули ся збори делеґатів з округа судового Станиславівського, на котрих явили ся делеґати з 24 сїл. На тих зборах вибрано комітет з 20. мужів, котрі спільно з комітетом судового повіту галицького мають рішити кандидатуру на посла до сойму. При тім ухвалено, щоби при виборі кандидата на посла увійти в порозуміне з радикальною партиєю.

Інакше поступили радикали на зборах дня 12. с. м. Вони ухвалили кандидатуру д. М. Королюка і не входили в ніякі переговори з партиєю нац. демократичною. — Дня 16. с. м. відбули ся знова збори ширшого комітету де обговорювано кандидатуру і рішено скликати на вівторок с. є. 21. с. м. ширший комітет обох судових повітів до остаточного порішеня кандидатури.

Перемищина і Добромильщина: В заяві про резигнацию посла Цеглинського, поміщеній в ч. 12. „Дїла" з дня 18. січня с. р. зайшла печатна похибка, бо замість в перемиськім і добромильськім повіті надруковано хибно в перемиськім і дрогобицькім повіті.

Мостищина: Дня 15. с. м. відбули ся в Мостисках збори громадських делеґатів з округів судових Мостиска і Судова Вишня в цїли поставленя кандидатури до сойму; на зборах з виїмком кількох були заступлені всї громади. Реферат про ситуацию політичну та про значінє теперішних виборів виголосив п. Остап Навроцький, кандидат адв., а відтак по оживленій дискусиї одноголосно ухвалено кандидатуру п. Захара Скварка, директора товариства кред. „Народний Дім", довголїтного організатора повіту мостиського.

Тисьменеччина: Зїзд делеґатів округа судового Тисьмениця, Товмач і Отинія відбуде ся дня 27. с. м. в понедїлок о годині 11. перед полуднем в льокали Тов. „Руська Родина" в Тисьменици в цїли порозуміня ся з иншими партиями що-до поставлених кандидатур на посла до сойму. — Участь возьмуть усї русько-українські партиї. Просимо, щоби визначені делеґати по 7. з кождого округа і партиї явились на той з'їзд. — З організациї округа судов. Тисьмениця.

Надвірнянщина: Дня 27. с. м. о годині 1½ по полудни відбудуть ся в Надвірні в салї читальнї „Просьвіта" передвиборчі збори надвірнянського політичного округа в цїли остаточного порішеня кандидатури на сойм краєвий. Просить ся всї громади надвірнянського повіту, щоби прислали своїх відпоручників — а канднатів щоби ся явили на тих зборах та виголосили свою промову.

Равщина: Передвиборчі збори — в Равї руській — членів „Равської Рруської Ради" і відпоручників громадських відбудуть ся дня 27. сїчня (в понедїлок!) 1908 р., а не 18 сїчня, як було подано в „Дїлї" ч. 10. — *о. Іван Кипріян.*

Перемишлянщина: Віче в Новосїлцї при 300 участниках ухвалило одноголосно і з одушевленєм попирати п. Вол. Сінгалевича; промавляло на зборах також Жиди сіоністи, які солїдаризували ся з обрадами. — На вічу в Подусові розкрито очи запомороченим що-до політики Глїбовицького, так що вічевики высказали йому погорду, рішили не слухати наймита кацапського, яким є о. Роздольський з Плетенич. — Віче в Білій показало наглядно, що інтереси латинників селян є ідентичні з інтересами Русинів — тому ухвалено разом попирати кандидата селянського — в тім случаю Вол. Сінгалевича против польського обшарника і москвофіла. — На вічу в Пнятинї вимагали селяни пояснень в ріжних справах суспільних, економічних і політичних, якими занимав ся парлямент та высказали довірє укр. клюбови — погорду кацапам і рішили попирати кандидатуру Вол. Сінгалевича. — Так само покінчило ся й віче в Чемеринцях хоч тут кацапи захопили було те село для Глїбовицького. Селяни домагали ся закиненя партийних спорів і порішили попирати кандидатуру Вол. Сінгалевича якого заслуги яко судиї, і горожанина їм добре знані. На згаданих вічах референували п. Кекиш з Перемишлян п. Бурбела зі Львова і п. Прибила війт з Романова.

Резолюциї Народного З'їзду,

ухвалені другого дня нарад, 26 грудня 1907.

Нар. З'їзд приняв д. 26 грудня 1907 одноголосно отсї резолюциї:

1. Щоби границї росийська і румунська були замкнені для ввозу худоби, а отворені для збіжа.

2. Н. З. бажає, щоби справа церковних требів була як найскорше поладнана, і звертає ся особливо до послів-сьвящеників, щоби приспішили справу.

3. Н. З. згоджує ся з заходами руського парляментарного клюбу, порубленими для спиненя девастациї лїсів і їх продажі спекулянтам та для заложеня повітових складів дерева і прилучає ся до мемориялу, переданого міністрови рільництва.

4. Н. З. прилучає ся до внесеня п. д-ра Евг. Олесницького, зложеного в липни 1907 в державній раді в справі свободи зборів.

5. Н. З. прилучає ся до внесеня, зложеного руським клюбом в держ. раді в справі звільненя від стемплевих належитостий правних документів, в котрих ходить о вартість не більшу як 1000 К, та безплатного їх виготовленя судами.

6. Н. З. жадає, щоби суровицю в тих сторонах, де вона находить ся, роздавано селянам в як найширших розмірах.

7. Н. З. бажає знесеня права польованя.

8. Н. З. заявляє ся за заведенєм загального, рівного, безпосереднього і тайного голосованя при виборах до сойму, до рад повітових і громадських.

9. Н. З. домагає ся вивласнепя лїсів.

10. Домагає ся уневажненя краєвого закона шкільного з д. 22 червня 1867 р., оскільки він суперечить пізнійшому основному законови державної конституциї з д. 21 грудня 1867, а з окрема уневажненя того артикулу згаданого краєвого закона, котрий постановляє, що заложенє кождої руської гімназиї залежати має від ухвали галицького сойму.

11. Н. З. поручає Нар. Комітетови візвати всї повітові організациї в тих містах, де є середні школи, постарати ся, щоби всї родичі Русинів, принятих до 1. кляси гімназияльної, внесли до кр. ради шк. поданє о утвореніе при дотичній польській гімназиї руської паралєльки для дотичних учеників-Русинів. Нар. Канцелярия видрукує і розішле повітовим організациям для льокального ужитку потрібне число примірників поданя, уложеного в сїй справі д-ром Евг. Олесницьким. Нар. Комітет має обовязок кождого року пригадувати організаторам, щоби у своїм часї поновлювали свої заходи в сїй справі.

12. Н. З. взиває Нар. Комітет і послів до заходів в цїли ухиленя примусової науки польської мови в народних школах східної Галичини і такого зрівнаня теперішних двох типів нар. школи, щоби як з міських так і з сїльських шкіл можливий був перехід до шкіл середних.

[Перша часть сеї резолюциї містить ся властиво вже в резолюциї під 10., бо примус науки другого краєвого языка, установлений краєвим законом шкільним з д. 22 червня 1867, суперечить державному законови з д. 21 грудня 1867 і лише iure caduco утримує ся в силї. — *Ред.*]

13. Н. З. домагає ся зміни громадського закона такої, щоби період урядованя громадської зверхности тревав лише три роки.

14. Взиває ся Нар. Комітет, щоби при помочи анкети фахових людий старав ся о реформу ветеринарного закона в тім напрямі, щоби ухилити причини теперішних секатур.

15. Н. З. домагає ся: знесеня ревізорів худоби;

16. зміни закона о громадській приналежности;

17. знесеня патронату.

18. Н. З. припоручає послам старатись о як найвидатнійшу субвенцию для Наук. Тов-а ім. Шевченка.

19. Домагає ся поділу кр. ради шкільвної на секцию руську і польську;

20. видатнійшої акциї в справі регуляциї гірських потоків і рік у східній Галичині;

21. унормованя похатної торговлї;

22. процентового обсадженя урядів руськими урядниками і обсаджуваня всїх руських народних шкіл виключно учителями-Русинами та перенесеня всїх Русинів, заслапих „ze względów służbowych" на Мазури, назад до східної Галичини.

23. Н. З. взиває Нар. Комітет: щоби вистарав ся о дозвіл вести по громадах науку для неграмотних у шкільних салях;

24. щоби заняв ся ширенєм просьвіти і національної сьвідомости серед мійських робітників, особливо у Львові; щоби дбав про збільшенє числа руських народних шкіл у Львові та постарав ся о площу для памятника Т. Шевченка.

25. Н. З. бажає, щоби збільшити наклад „Свободи" і ширити її особливо в повітах, заражених москвофільством.

26. Н. З. констатує, що в Галичині нема московського народу, а є лише народ українсько-руський.

27. Н. З. взиває послів поробити потрібні заходи, щоби Русини мали своїх заступників на виднійших місцях в міністерствах.

28. Н. З. взиває послів, щоби старали ся о знесенє податку від менших спадків.

29. Н. З. припоручає Нар. Комітетови заняти ся долею виділової школи ім. Шевченка.

30. Н. З. жадає, щоби справи спірні, які заходять між службодавцями і слугами, вилучено від компетенциї адміністрацийних властий, а віддано судам.

31. Н. З. домагає ся: знесеня значеня свиний ковтками;

32. обмеженя військових вправ при краєвій оборонї, особливо в часї жнив.

33. Н. З. бажає, щоби кари за непосиланє дїтий до школи впливали до місцевого шкільного фонду.

34. Н. З. домагає ся, щоби громади мали виключне право іменованя (презентованя) народних учителїв.

35. Н. З. припоручає Нар. Комітетови обдумати справу обезпеченя дяків.

36. Н. З., приймаючи до відомости т. зв. „концесиї" центрального правительства в університетській справі, констатує, що ті „концесиї" не могуть руського народу вдоволити, Н. З. домагає ся заложеня самостійного руського університету у Львовї і установленя в найблизшім часї переходової стадиї в теперішнім університетї по мисли внесеня, зложеного в державній раді послами Дністрянським і Колессою. Вкінци домагає Н. З., щоби як найскорше установлено у львівськім університетї катедру славянських літератур з руською мовою викладовою і щоби покликано на сю катедру д-ра Ів. Франка.

З угорського сойму.

На інтерпеляцию, внесену онодї в справі виборчої реформи, заявив мін. справ внутрішних, гр. Андраші, що законопроєкт нового права голосованя внесе в соймі в марті або в цьвітни, але подробиць його не виявив і досї. В квестиї зміни соймового регуляміну заявив премієр, що вона невідклична, коли сойм не має остати бездїльним. Алеж правительство не рішило ся взяти ініциятиви в сій справі в свої руки, тільки передало єї президиї сойму. В справі ревізиї соймового регуляміну відбула ся д. 15 с. м. довірочна конференция у премієра д-ра Векерлього, а брали в ній участь ще міністри гр. Андраші, гр. Апоні, Кошут і Гінтер та кількох послів. На конференциї сій згоджено ся на елаборат задуманих змін, який вже вчера предложив президент палати Юст конференциї представителїв всїх партий, на яку запрошено також десидентів і послів немадярських. Дальший хід нарад в сій справі відбуде ся в понедїлок, а після того прийде справа перед forum парляменту. Але справа ся не піде мабуть гладко. Ось дисиденти, які виступили з партиї независимости по причині квоти, члени демократичної групи та прочі опозиційні посли, що не належать до ніякої клюбової звязи порішили д. 18 с. м. на спільній конференциї поборювати реформу соймового регуляміну як найострійше.

Угорський сойм, принявши в третім читаню додатковий трактат до бруксельської конвенциї, який замітний з того згляду, що його підписав вже не лиш австро-угорський міністер справ заграничних але також по одному міністрови Австриї та Угорщини, приступив з черги до обрад над усталенем контигенту рекрутів. Президент кабінету д-р Векерле забравши в сій справі голос, вказав на те, що за роботами около угоди годї було тогід заняти ся контігентом рекрутів, так що правительство предложило єго соймови аж на першім засїданю по фериях. При сім звернув увагу послів на те, що правительственні предложеня в сій справі є згідні з давнійшими, отже сойм повинен признати сій справі наглячість, аби можна єї полагодити і в соймі і в палаті магнатів ще перед 27 с. м., коли зберуть ся на ново спільні делеґациї. Бажанє се сповнено, ухвалюючи наглячість предложеня, так що над квестиєю контінгенту рекрутів почала ся дебата в суботу. Правительственне предложенє поборював на сім засїданю десидент Е. Мольмар, доказуючи, що процент жовнїрів, який дає Угорщина спільній арміі є за високий. Впрочім заявляє він, що є обовязком його та його товаришів поборювати всї законопроєкти, в яких не узгляднено достаточно мадярського національного інтересу отже й законопроєкт про контінгент рекрутів та про реформу соймового регуляміну. При кінци ставить внесенє, щоб правительство предложений законопроєкт відкликало та зладило нові предложеня, в яких би процент числа рекрутів установлено не після числа населеня, але після оружної спроможности краю. Контінгент рекрутів поборював також пос. Мецєфі (нац. соц.) і Фаркасазі (десидент), після чого дебати перервано. Під конець засїданя мотивував пос. Маню (Румун) свою інтерпеляцию в справі інциденту в Банаті, підчас якого гонведи ранили 33 румунських хлопів. Мін. гонведів, Екельфалюсі виявив поведенє гонведів як зовсім відповідне супроти „провокациї" тамошного „пяного" румунського населеня, а вияснене се приняла до відома й ціла палата всїми голосами проти послів націоналїстів.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте її нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

Заграничний огляд.

Зміни в кабінетї Столипіна.

Через деякий час говорено, що для Столипінового премієрства приходять останні днї, але він таки вспів назад придобрити ся „сферам" і ось на сам Новий Рік появив ся царський укав, з признанєм для Столипіна за його „незвичайно стійну" законодатну працю в области відносин аграрних та в других сферах державної адміністрациї; про те що Столипін має бути визначним виконавцем царських вказівок має сьвідчити ще й „зросткє довірє населеня, проявлене особливо при виборах до третої Думи а також богато потїшаючих обявів успокоєня держави". Царський указ се велике признанє для Столипіна, що він безвпинно веде дїло дворянської реставрациї, змагаючи до приверненя давних добрих часів самодержавя. Тільки ж годї не замітити, що з фразами царського указу не згоджуєть ся дійсне роейийське житє. Говорити про довірє населеня до правительства, проявлене при останних виборах се хиба кпини з виборчих прав росийських мас народних, до краю обмеженими червневим „указом", а те саме мож сказати і про успокоєнє краю, бож на час двох місяців дїяльности 3-ої Думи припало 2681 засудів політичних і 428 засудів смерти!... Неменьш замітні й другі цифри що-до відрадного стану, до якого довів Россию теперішний режим. Неурожай і голод захолив 20 губернїй до тогож з Сибіру вертають десятки тисячів переселенців, які не найшли там бажаного місця для населеня.

Столипін остав при кермі далї, за теж вжертву реакциї кинув він дотеперішнього міністра просьвіти Кавфмана, якого підозрівали за лїберализм. Разом з ним пішов у відставку і віцемінїстер Герасімов. Наслїдником Кавфмана став Шварц. В ультрареакцийних кругах, государственного сьвіта видвигано спершу на се становище истиннорусского київського проф. Піхла, але його кандидатура не удержалась. Справа димисиї Кавфмана мала бути порішена вже два місяцї тому, а заходи його, щоб опертись на центрі Думи й гос. совіта остали безуспішні; те що димісия стала довершеним фактом аж тепер має свою причину лише в трудности вибору його наслїдника. Про Шварца кружать найріжнороднїйші думки, одні звуть його чорносотенцем а другі підсувають йому лїберальні тенденциї. Те тільки певне, що се чоловік твердої волї. Помічник Шварца ще неіменований. Незабаром повиннаб наступити також номінация нового міністра торговлї, бо тека ся після смерти Фільосовова ще не обсаджена. Загалом припускають, шо новим міністром стане теперішний директор міністерської канцелярії Нольде. Новий міністер мати-ме полагодити справу робітничого законодавства в области промислу.

Вивласненє пруських Поляків.

В суботу приняв пруський сойм також в третім читаню закон про вивласненє Поляків чи там „закон про скріпленє німецькости в провінциях західні Пруси й Познанщина". Внесенє пос. Маркса з центра, щоб над сим законом ще раз голосувати по 21 днях, бо він заключує в собі зміну конституциї, перепало. В часї третого читаня законопроєкту про вивласненє зложив пос. Шуман ім. Поляків протест проти сего безоглядного насильства половненого на польськім народї та заяву, що Поляки відважно приймають борбу виповіджену їм о батьківську скибу і уповають на провидінє, яке їм дасть перетрівати побідно й се лихо.

Русини!

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд Зібрані датки слати до Адміністрациї „Дїла" яка доручить їх куда треба.

НОВИНКИ.

— **Редаґованє „Дїла"** обіймає з завтрішним числом п. дир. Александер Борковський. Ред. Цегельський виїздить в Бобреччину, де ставати-ме на передвиборчих вічах.

— **Публичний запит до гр. Потоцького і гр. Баденія.** Стративши вже всяку надію на то, щоби власти дорогою закона і задля свого обовязку вглянули і полагодили невідрадні відносини в громадськім урядї нашого села, Ласківцї, де вже через 9 лїт неправно, бо тільки дорогою всяких можливих і неможливих протестів, урядує ославлений на цїлу Теребовельщину „najporządniejszy wójt w całym powiecie", А. Кривий, ми звертаємо ся сею дорогою до екс. намісника гр. Потоцького і екс. краєвого маршалка гр. Баденія з запитом, чи звісні їм всї подвиги нашого „najporządniejszego" війта. Именно: Чи звісно екс. намісникови, що на поданий нами протест проти послїдних громадських виборів аж до міністерства в Відни (бо в намісництві відкинено), що на той протест прийшло з міністерства орєченє з дня 1. мая 1906 р., щоби тут переведено нові вибори. Але староста був ласкав аж в зимі 1907. р. наказати перевести вибори до кінця 1907. р. Тимчасом наш війт і з того собі нїчо не зробив та про вибори ще дотепер не думає. Дальше, чи знає п. намісник, що той сам війт вийшов був 1907. р. в процес з бувшим нашим громадським писаром п. А. Бараном, в котрім той подав війта о спроневірене 400 кор., з шкільних грошій; але по зізнаню п. Барана доходженє судове не знати чому застановлено, гроші не знати де, що і як з ними справа стоїть, а пан війт сьміє ся в кулак і урядує собі дальше. Чи звісно то екс. намісникови і що він думає з тим зробити? Дальше, чи звісно екс. маршалкови краю, які поражаючі неправильности панують в адміністрациї і позичковій касї нашого громадського уряду, а про які міг би довідати ся пан маршалок, колиб сейчас вислав так надармо прошеного і очікуваного нами делеґата з краєвого видїлу. З многих тих неправильностий, які там може найти маршалок, найдрібнійша тота, що рахунок книги адміністрацийної не є ще дотепер за 6 послїдних лїт замкнений. А шож дописа показало б ся там при замиканю! Що думає п. маршалок тут зарядити? Апелюємо аж сею дорогою до п. намісника і п. маршалка краю, щоби тут щось зробили, бо громада не може вже дальше видержати з тими порядками, староста Крушинський не то що нїчо доброго не хоче зарядити, але просто покриває всї тоті лайдацтва свого „najporządniejszego". — Громадяни з Ласківцїв: *Іван Апостол, Дмитро Сивик, Д. Рогатинський, П. Савицький, В. Апостол, М. Домас, В. Сивик.*

— **Вплив обіжника намісника гр. Потоцького.** З Немирова пишуть нам: Десятки лїт переконували і переконали нас Русинів, що всякі розпорядженя центрального або і краєвого правительства видані в хосен руського народу в Галичині остават і остають лише на папері. Галицькі урядники Поляки перечитають розпорядженя, відтак кидають до коша і поступають зглядом Русинів старо-польським ладом. Длятого ми Русини не богато приписували ваги звісному обіжникови намісника гр. Потоцького що-до „зміни системи" зглядом Русинів. Щоденні приміри потверджують сказане. Щоби не бути голословним, подаю примір з Немирова. Дня 4 січня с. р. прийшов до ц. к. уряду податкового в Немирові п. Іван Дїдух, академік і діловодчик повітового товариства кредитового в Немирові, щоби заплатити від тогож товариства безпосередну належитість за II піврік 1907. П. Іван Дїдух вручив асистентови Янови Келлєрови (Поляк чистої крови?!) виказ і контраквіт, писані по руськи, до заліквідованя і потвердженя заплати. Ян Келлєр виставив на контраквіті потверджаючу клявзулю — по польськи. П. І. Дїдух звернув увагу п. Келлєрови, що належить потверджаючу клявзулю виписати по руськи, бо виказ і контраквіт писані по руськи. На се зовсім слушне жаданє п. Дїдуха Ян Келлєр розсердив ся і скрикнув „po ruski nie umię i dla pana po ruski uczyć się nie myślę. Możesz mnie pan podać do Monitora, ja się tego nie boję". Вкінци Ян Келлєр відібрав від п. Дїдуха контраквіт, перечеркнув польську клявзулю і написав по німецьки, при тім крикнув до п. Дїдуха „a to mi się podobało, żeby mi tu lada facet robił uwagi". За обидливі слова „лядa які фацет" відповідав Ян Келлєр дня 16 січня 1908 до ч. спр. И 8/08 перед судом в Немирові, за що обірвав 2 доби арешту, заміненого на 20 корон грошевої кари. З того бачимо, що звісний обіжник намісника гр. Потоцького, не зробив свого впливу на підчинених урядників Поляків. Намісник собі розпоряджає, а урядники Поляки знов собі поступають по своїй воли по давньому. І коли вже раз спочують ся ц. к. урядники Поляки обовязаним виповняти розпорядженя своїх верховних властий прихильно і до руського народу? А може би п. намісник гр. Потоцький скотїв припильнувати виконаня свого звісного обіжника і провинившого ся проти сего обіжника Яна Келлєра потягнути до одвічальности за обидливе поступованє з руськими сторонами та заявити п. Келлєрови, що коли він не вміє по руськи, то най собі шукає посади поза руською землею! — *К.*

— **З Городка** нам пишуть: Як наші ц. к. старости думають виповняти найновійший обіжник намісника, може послужити взірцем хочби наш староста городецький. На остатній сесиї війтів та писарів давши поученє про надходячі вибори соймові звернув ся він з такою апострофою до своїх слухачів: „Listy wyborcze mogą być sporządzone po rusku albo po polsku, to od woli gminy zależy — ale ja was proszę o to, panowie naczelnicy gmin i pisarze, ażeby te listy były spisane po polsku, gdyż może zajść potrzeba, że trzeba je będzie posłać do wyższych władz". А за приміром свого шефа йде практикант ц. к. намісництва, названий звичайно паном комісаром. Він то маючи в своїх руках операт такс військових, кладе на серце писарям найпаче тим, що ведуть руську переписку а таких є доси 15 в повіті, щоб протоколи з таксістами писали по польськи. — Wszystkie inne pisma możecie pisać po rusku — лиш просить о тую однїсеньку виємку що до такс військових. Знаючи гаразд наших писарів громадських, можна дуже сумнїватись, чи знайде ся між ними бодай кількох сьміливійших та характернійших, що не услухають тої „просьби" пана старости або хочби й комісаря. В виду так пониманої і виконуваної інтерпеляциї недавного „okólnika" шефа краю, стають ся ілюзоричними надії, які мож привязувати до красних слів, там висловлених. З огляду на надходячі вибори соймові, хочу навести один рід тактики виборчої, якої ужито з користю в Черлянах при виборах до парляменту. До сего села на половину польського були прилучені чисто руські дві громади Завидовичі і Артищів. Підчас акту виборчого, котрий відбував ся при асистенциї війська і жандармів напхала ся до льокалю виборчого цїла хмара агітаторів-жидків з місцевої фабрики паперу, котрі силоміць видирали виборцям з рук картки з назвиском нашого кандидата, впихаючи натомість картки ексцеленциї кандидата польського. Побачивши такі очевидні надужитя і

розбої виборчі, заявили резолютні виборці з Завидович, що доки не будуть з льокалю видалені комісією виборчою толєровані гієни виборчі, вони не приступлять до голосования, а ставши гуртом окремо в боку, чекали на дальші події. Комісар староства дав тогди приказ війську, шоб силоміць привести тих опорних виборців перед комісию. Офіцир давши команду „Schwarmlinie“ окружив всіх Завидівців неначе зелізним перстенем в виді набитих на остро карабінів. В так критичній хвили прийшла щаслива гадка одному виборцеви, вислуженому фірерови. Давши від себе команду „Nieder“! упав сам на землю пляцком, а за ним всі хлопи як снопи попадали. Ненадіявшись такого маневру офіцир зарапортував комісиї, що його вояки не є „санітети“, шоб кождого хлопа з окрема підводити чи підносити та нести як взрана на заколенє до урни виборчої. Під напором сего насильного опору комісия мусіла остаточно прогнати непокликаних агітаторів та вже дальший акт вибору відбував тя без перешкоди. Щоби же бути забезпеченими від усяких немилих несподіванок, кождий виборець приступаючи до урни, держав кріпко в правій руці за пазухою карту легітимаційну з карткою до голосования. — *А.*

— **До відомости дирекції державних зелізниць у Львові.** Пишуть нам: Коло зелізничої статї Белз є поміщена рампа на головнім гостинци, котрий веде майже до всіх сел судового повіта белзького. В часі приїзду і відїзду поїзду замикає ся рампа на кілька хвиль, що з огляду на публичне безпеченьство мусить бути. Але в часі вечірного приїзду поїзду тягарового около 8 год. замикають рампу на цілу годину і довше а фіри їдучі з міста з ярмарку або з деревом з лїса (часами кількасот) мусять ждати. Зелізнича служба глуха на всякі просьби і нарікання людий. Дня 16 с. м. по год. 8 вечір була рампа замкнена 3 і пів години а нарід ждав на морозї цілий той час а декотрий з них за той час був би давно в теплій хатї. Тому звертаємо ся до дирекциї зелізниць з рішучим жаданєм, щоби зарядила знесенє того рода мальтретованє людий на морозї і щоби зелізнича служба бодай що 10 хвиль (в часі шибованя тягарового поїзду) отвирала рампу і перепускала людий. — *Інтересовані.*

— **Йорданське сьвято** відбуло ся вчера у Львові із звичайним торжеством. По відправленю служби божої в Преображенській церкві двигнув ся о год. 10 величавий церковний похід на Ринок. Водосьвятя довершив о. мітрат Білецький в сослуженю капітули і духовенства, та при участи намісника, краєвого маршалка, військовости і репрезентантів всіх властий. Завдяки красній погоді і лагідному воздухови зібрались величезні маси народа, що заповнили битком весь Ринок і прилягаючі улиці. Не бракло і польської людности, що спішить радо, зачерпати і собі руської сьвяченої води. Численні процесиї зі всіх церков, брацтва і сестриці з синьо-жовтими лентами окружили Ринок вінком і зі всіх сторін неслись їх стрійні хоральні пісни і коляди, та гомоніло руське слово. Се один день, в котрім збираєсь разом вся львівська Русь. Дивлячись на той образ, ми бачили наглядно, яка у нас тутки сила, та відчували живо, що наш Львів таки не перестав і не перестане бути городом руського князя Льва

— **На виборчий фонд** від дня 5 січня на книжочку кр. С. кред. ч. 3000 надіслали (в коронах): Евген Гузар інжинєр Karlshütte östern. Schlesien 5, о. Павло Стукач Должиця 10, с. Мих. Телеп Рогізно від себе 3, від о. Андрія Телепа з Ожомлї 2, Йосиф і Ольга Пацькань, Бжеско 5, зелізничий урядник з Відня 5, народний учитель Н. Н. 5, о. Іван Березивський, Перегальчик 5, о. А. Сумик, Волосів 2, народний учитель Н. Н. 2, читальня „Просьвіти“ Гільче з коляди 4·10, Савин Левицький, Станиславів 10, о. В. Плешьевич, Верхрата 6, Корнило Троян ст. прав, Девятники з коляди 6·40, с. Мих. Наклович, Дорожів 5, народний учитель Н. Н. 2, Н. Н. і Н. Н. з Сараєва 80, о. Дмитро Курдидик з Циган від борщівської організациї 24, о. Іван Косаноцький, Заліська Воля з коляди 6, о. Петро Рудакевич, Закомаре 2, тернопільський Жид з тарока 3·02, Микола Мороз 1·98, С. С. у Львові 10, ученики в Балинцях з коляди 5, Н. Н. в Тисьменицї з чистого зиску 50, д-р Р. Стефанович від галіцицької організациї 81·88, с. І. Гринишин, Тарнавка 3, — разом 344 кор. 38 с. Просимо поспішати з жертвами, бо видатки, получені з виборами, великі, а з минувшого року остав — як звісно — дефіцит в касї „Нар. Фонду“.

— **Почтові легітимациї.** Вже від року заведено для вигоди публики т. зв. почтові карти легітимаційні, котрими можна легітимувати ся в кождій місцевости цілої австрийської монархії при підписаню почтових пересилок, — і хотяй цілий кошт виставленя такої карти виносить лиш 50 с., протягом біжучого року дуже мало осіб користало з того удогідненя. Звертаємо отже увагу, що кождий почтовий уряд є управнений до видаваня таких карт, важних через 1 рік календарний, особам замешкалим в його окрузї доручень або таким, що мають там окремий купецький льокаль, або задержують ся в переїзді довший час, пр. підчас літного сезону і т. и. Стараючі ся о то мають урядови почтовому доставити лиш фотографію, а коли жадному з функционарів дотичного уряду почтового не є знані, доставити практикованого звичайно доказу тожсамости особи.

— **Новий директор зелізниць в Станиславові.** Цісар іменував заступника директора державних зелізниць в Станиславові, Густава Гаєра, директором зелізниць, а старшого інспектора Юлія Бітнера заступником директора державних зелізниць в Станиславові. При тій нагоді надав цісар п. Гаєрови титул радника двора, а п. Бітнерови титул правительственного радника.

— **Катастрофа на зелізници.** Пишуть нам: наслідком неуваги будників наїхав на себе дня 18 с. м. коло села Крушельниці два поїзди лїсової зелізниці Синевідсько-Майдан; один наладований деревом, другий їдучий по дерево. Карамболь наступив на скрутї дороги при горбі, зза котрого не міг один машиніст побачити другого, тому машини ударили на себе в повнім розгонї. Наслідки були страшні: машина, гендер і всї вози поїзду порожного поторощені, машиніст Яґель і гамівник Савіцький тяжко покалїчені. Менше, але також значно потерпіла друга машина, натомість вийшли з шин майже всї вози, наладовані деревом, причім менших або більших контузий дізнала вся прислуга поїзду.

— **Підозрілий „пташок“** Пишуть нам з Болєслава: До тутешного уряду податкового зголосив ся перед латинським Різдвом чоловік середного вівку з молодою жінкою, подаючись за агента віденської фірми: Rudolf Hassa Kuppis. З собою носив гарну скляну статую Ісуса Христа, робив на неї замовленя, збирав численні 2-коронові задатки та підписував друковані посьвідченя фірми назвиском: Лопушанські. — Показало ся, що се був обманець, бо зі статуеток анї слїду. Запитана фірма зовсїм не знає про нїчо. Характеристичне, що по замовленях у податкових урядників, на чім зійшов йому цілий день (!), не зайотілось злодіє ви шукати щастя у урядників судових, хотяй суд і податковий уряд в однім находять ся будинку. Заходить підозрінє, що се був хтось з банди Васїнського, розглядав ся мабуть в податковім уряді. — *С.*

— **Окамінованє учителя.** З Мармарош-Сиготу доносять: В громадї Палосенета убили румунські хлопи руського учителя Александра Богатека. Гурмою в числї 20 напали на нього в школї, вивołїкли на улицю і окамінували його. Коли підвїс ся і хотїв утечи, один з напасників застрілив його. Доси арештовано 30 осіб.

— **Вісти з Бразилії.** Як доносить бразилїйська „Зоря“, о. Петро Петрицький з Галичини обійме на весну руську парохію в Ріо Кляро. Аптику в Люценї, що належала доси до п. Стефана Петрицького, обіймає п. Володимир Петрицький, окінчений гімназияст, син о. Петрицького з Колоколина.

— **З'їзд спадкоємців гетмана Полуботка.** В „Н. Времени“ находимо таку оповістку: Ті, що прибудуть на з'їзд до Стародуба дня 28 н. ст. с. м., повинні мати документ тотожности своєї особи і повновласть від осіб, які заступають. — *Проф. Рубець.*

— **Пожар театру в Боєртовн.** Як ми вже коротко донесли, в малім пенсільвенськім місточку Боєртовн скоїла ся онодї страшна катастрофа пожежі, котрої жертвою упало кількасот осіб, переважно женщин і дїтий. Театр, що має місце на 700 видців, в дни катастрофи був заповнений майже до послїдного місця, позаяк представленє було реклямоване вже від давна, а крім того до уряжородненя програми мало служити також прдставленє кінематографу, що і стало ся причиною катастрофи. Ледви піднесла ся куртина, а електричний рефлєктор кінематографу кинув перші образи, роздав ся нараз голосний гук експльозиї, огонь перекинув ся на легко запальні кінематографічнічні фільми, а ясна полумінь стрілила від сцени до вершка будинку. Експльодував резервуар кисеня. В театрі запанував несказаний переполох. Публика серед окликів жаху почала тиснути ся до виходів, яких в долїшній части театру було ледви два. Тому до кількох мінут женщини і дїти запхали їх зовсім, а барикада удушених тїл відобрала надію ратунку тим, що лишили ся в театрі. Супротив того сьміливійші пробували втїкати через сцену. Але серед переполоху поперевертали лямпи що осьвітлювали сцену, а нафта розлила ся широкою фірлею, творячи величезну огняну запору. Якийсь мужчина в розпуцї хотїв підрізати собі горло ножем, а якась женщина в смертнім жаху молила ся голосно, не рухаючись з місця, хотяй огонь захоплював її чим-раз більше. Кілька осіб уратувало ся тим способом, що по раменах стоячих в сали вилазили на вікна і вискакували на улицю. Рівночасно страшні сцени розіграли ся на бальконах і галериї. Публика, побачивши перший огонь, кинула ся на сходи, дуже вузкі, так що й тут стовплена гурма замкнула небавком виходи, не могучи рушити ся ні взад ні вперед, і дожидала зрезигнована наближаючого ся огню. Дехто вискакував крізь вікна з галериї, волїючи розбити собі голову на камінню, ніж згоріти в пожежі. Якась мати, маючи з собою трое дїтий, викинула одно з них, 14-лїтного хлопця, на улицю. Хлопець погиб на камінню, а товпа, зібрана перед театром, почала кричати, щоб не виставляла дїтий на певну загибіль. Нещасна притиснула ся з остальними дїтьми в ґаму вікна і там знайдено її пізнїйше удушену димом. Багато материй ратувало дїтий накриваючи їх власним тїлом; знайдено спалених на вуголь богато трупів, що накривали дїти. Не хибувало й геройських пожертвований. Мийський різник відкрив коло вікна якийсь отвір. Замість ратувати власне житє, почав силоміць спроваджувати женщини, які були на галериї, і улекшував їм утечу. Сю акцию вів доси аж попік собі так страшно собі руки, що мусїли їх сейчас відняти. Катастрофу довершило се, що стара, спорохнявіла підлога завалила ся в кількох місцях, поґрабуючи частину публики згарищами. Позаяк майже кожда родина мала своїх членів в театрі, то перед театром зібрало ся цїле місточко, утруднюючи ратункову акцию. Аж пізно в ночи удало ся угасити огонь. Тодї стали добувать трупів, з котрих багато згоріло так, що годї було їх розпізнати. В місті настало домовин, аж мусїли спроваджувати їх з сусїдної місцевости. Деякі родини вигибли зовсім підчас катастрофи. Число жертв обчисляють на 167 трупів і 200 тяжко ранених. Стверджено тотожність лише 32 мужчин, 56 женщин і 15 дїтий. Шкода виносить 400.000 корон. Населенє місточка було переважно нїмецької народности.

— **Забобонні Жиди.** В селї Болхатові, в Росиї найдено в рові коло цвинтаря голову молодої дївчини, дочки грабаря, що померла перед кількома днями. Голова мала повідрізувані уха. В короткім часі поліция відкрила виновників. Були то чотири молоді Жиди. Допитувані при слїдстві о причину сего кроку, сказали, що підтяте ухо молодої дївчини дає гарний голос. А вони хотїли мати гарні голоси. Тепер будуть в арештї мати досить вільного часу вправляти ся в сьпіваню.

— **Спосіб на піяків.** В Америцї лїчать піяків при помочи фотографії. Коли такий піячок так собі підкріпить, що не памятає, що з ним робить ся, коли ще витре собою болото в коґутї або в рові, тодї такого запитого, замураного, обхляпаного, — фотографують і як проспить ся, та отверезіє, показують йому його „подобіє“ з попереднього дня. На вид такої „чудесної і добре вданої“ фотографії піякови робить ся слидно, що через трунок затрачує свій людський вигляд і стає ся посьміховищем чужих а смутком своїх. За вступом він почуває в собі жаль і покаяне і починає стримувати ся від алькоголїв. Кажуть, що той спосіб помагає дуже богато в боротьбі з піяньством.

— **Фабрикант диямантів.** Нові дороги, на які ступив сучасний розвій хемії, опрокинене теориї атомів, наводить модерних природників на гадку, що можна перетворювати довільно дану материю на иньшу дорогою хемічного процесу. Новий напрям в науцї дає нагоду ріжним людцям шукати легкої наживи, котра на жаль, найчастїйше кінчить ся комплетним фіяском. Особливо дорогий камінь, диямант есть тим „каменем предкновенія“, на якім неодин „геніяльний“ винаходчик обловив ся, надуваючи наївних посїдачів гроша на заложенє „фабрики“. Послїдний такий випадок трафив ся паризькому капіталїстови Вернгерови. Інжинїр Лємоан видобув на його очах з свого препарату кілька штук „штучного“ диямента, знаменитої якости. Заїнтересований і вірячий капіталїст жертвував на заложенє „фабрики“ 1.671.000 франків, обчислюючи собі вже наперід мілїонові зиски. Тимчасом хоч час минав, диямanти не надходили. Врештї занепокоєний Вернгер звернув ся до поліциї, котра до дальшого порішеня затримала помисловоґо „альхеміка“ в своїй опіці.

— **Дрібні вісти.** Данський король згодив ся на утворенє данського конзуляту у Львові і конзулем іменував відомого архітекта і промисловця, радника будівництва Альфреда Захариєвича. — Гр. Домінїк Потоцький і Мих. Полюський одержали вступну концесию на будову нормальношляхової зелізниці Рахинь-Долина-Перегиньскс-Небилів. — В Чернівцях застрілив ся онодї цугсфірер 10 полку гузарів, Дальман, з причини переслїдувань старшиною. — Татияну Леонтіївну, котра відбувала в берненській вязниці кару за убитє в Інтерлякен французького фінансіста Мілєра, уважаючи його росийським міністром Дурново, перевезено до заведеня для божевільних в Мінсінгу під Берлїном. — Торговельна і промислова палата в Бродах вибрала своїм президентом знову Лазара Бльоха, а віцепрезидентом Артура Шеля, властителя бровару. — На зелізничій стациї в Модерівці коло Ясла погиб робітник Людвік Кусяк, діставшись під льокомотиву. — В Одесї увязнено 23 революціонерів, що хотїли висадити у воздух палату генерала Кавльбарса і будинок жандармериї. — Всероссийський церковний собор, скликаний до Петербурга, має коштувати 1,600.000 рублїв. — У Відни увязнено 26-лїтного Івана Крішку під замітом, що убив три свої сестри. — В Перемишли повісив ся з незвісної причини капітан 46 п. п. С. М. — В Арадї на Угорщині застрілила дня 15 с. м. 19-лїтна, незвичайно гарна жінка надзирателя фабрики скла, Вільгельма Мезея, акушерку Александру Ліпош, котра звабила її до свого мешканя, дала їй чогось напити ся, а відтак пяну віддала богатому Сербови, Лазареви Тонеско Молода жінка ставила ся сама на поліцию. Коли її чоловік довідав ся о тім всїм, впав до помешканя Тонеска і застрілив його на місци, а відтак віддав ся також сам в руки поліциї. — В Станиславові застрілив ся в день Нового року вояк 15 компанії 24 п. п., Йосиф Лазарський, з незвісної причини. — З Відня доносять, що президент кабінету, бар. Бек, занедужав на інфлюенцу і на поручене лїкарів положив ся до ліжка.

Оповістки:

Календар. Завтра, в второк: Георгія, Еміл. (лат. Агнети). Позавтра, в середу: Поліевкта, (лат. Вінкентия).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **На книжочку Краєвого Союза Кредитового“** ч. 2200 себто на покритє 15.000 коронової кавциї за д. Пав. Крата зложили на лїсту Л. Савицького і Андрія Куриласа в Стрию отсї Вп. Добродії (в коронах): д-р Юлій Олесницький 3, Баранецький, Доманик, Н. Н., Курилас Андрій ст. пр., Лукавецький, Навроцький, Покинський, Реваковіч, Л. Савицький і Тишинський по 2, д-р Ілярій Бачинський, О. Бобикевичева, П. Борис, Вацькївна, В. Білецький, Наталя Бачинська, В. Варивода, Варушинська, Виткевицька, Гендзівська, д-р Гуркевич, Гутнїкевич, д-р Дольницький, Ст. Дубравський, о. Дубицький, проф. О. Колодницький, Йосафат Колодій зі Щирця, Клїщ Мих. зі Сулятич, Красїцька Ев., Кучицка, Осип Левицький, о. Матковський, Ник. Мойсак, В. Павлюк, Подляшецький, Подляшецька М., Сїлецький, Ольга Тишинська, Мих. Тюн, Устияновіч і Филиповський по 1, Скицько 0·60, Мірчук, Нижанковський, Ластовецький, Т. Решетило, Гіба, Коренець, Лянгнерівна й Кобрин по 0·50, Ів. Горалевич, Максимович й Павловичева по 0·40. Разом 59·80 кор., з чого по потрученю коштів збираня зложено на книжочку ч. 2200 53.90 кор. Дальше зложили на сю саму цїль: о. Василь Небиловець з Перегинська 20, д-р Волод. Яворнич з Станиславова 50, Л. Л. у Львові 10, сов. Сп. Б. у Львові 20, складка в Грималові 14·22, о. Вол. Гоцький з Колоденця 10 кор. Разом отже зібрано досї 1069·12 корон.

☐ **З товариства ст. політ. „Основи“.** Хто не дістав запрошеня задля причин від нас незалежних на вечернициї з танцями, котрі відбудуть ся дня 6 лютого в сали „Народного Дому“, зволить відвестись до виділу „Основи“ при ул. Льва Сапіги ч. 17.

☐ **З Гусятина.** Гусятинський окружний виділ учительської „Взаїмної помочи“ устроює вечернициї з танцями в неділю, дня 26 с. м. в сали „Народного Дому“ в Копичинцях. Початок о годинї 7 вечером.

☐ **Курс для анальфабетів** розпочав ся з днем 15 с. м. в Біщу бережанського повіта. Записало ся 22 мужчин, а з кождим разом прибуває що раз більше. Звертаюсь з просьбою до сїльських учителїв, щоби закладати курси для анальфабетів по своїх селах, бо лише сьвідомий народ то сила і наша будучність! — *Дмитро Фаленди́ш,* народ. учитель.

☐ **З тов. „Вакацийних ссель“ у Львові.** Загальні збори відбули ся дня 30 грудня м. р. в комнатах „Руської Бесїди“. Збори відкрила голова п. Ольга Бачинська, подала звіт з дїяльности виділу. Голова зложила в імени виділу товариства подяку митрополитови Шептицькому за відступленє двора в Милованю для оселї, п-ні Софії Демчишинівній за материнський догляд оселянок, СС. Служебницям за безінтересовне веденє газдівства, д-рови Гукевичови за безінтересовні лїкарські оглядини, п. Марії Чехут з Клїщівної, О. Савчинови з Бірчи, п. Сїдельникови з Томашовець за се, що взяли по 2 дївчинки до себе на ферії, а львівським товариствам та парохіям за щедрі датки. Товариство вислало в р. 1907 40 оселянок Ухвалено вже сего року утворити оселю для хлопців і приступити до будови будинку другої оселї. По удїленю абсолюторії уступаючому виділови вибрано головою на р. 1908 о. Ольгу Бачинську. До виділу вийшли: пп. Федакова, Литинська, Макарушкова, Вахнянівна, о. Лежогубський, проф. Адрианович і Ґерусїнський; яко заступники: п. Мудракова, о. Рудович, п. Іл. Чапельський; до комісиї контрольної: проф. Алиськевіч, проф. Олена Бережницька і п-ні Ґеоргерова.

☐ **Звертає ся увагу** на оголошенє п. Рігана Михайла, угорського Русина, який посїдаючи власні винниці, офірує по дешевій цїні вино натуральне, яке надає ся особливо як богослужебне вино. Писати можна до него по руськи лиш адресувати треба по мадярськи.

Урядові вісти:

З перемиської епархії. В пропозицию приняті на парохию Доротів: Теоф. Скобельський, Анд. Децко, Анд. Савицький, Анатоль Кордасевич, Леонт. Желехівський, Айталь Ковальський, Петро Княжинський, Іван Костек, Сав. Кмицикевич; на Звертів: Дмитро Лах, Мих. Демцьо, Петро Яросевич; на Шутків: Іван Сорокевич, Іван Лесик, Ем. Крайчик; на Розджалів: Анатоль Кордасевич, Волод Коленський, Евген Пелех, Ор. Сенгикевич, Вас. Лаврецький, Вас. Фартух, Юл. Яремкевич, Конст. Миколаєвич, Петро Мекелита, на Камінку лїсну: Вік. Сиротинський, Юстин Манастирський, Ник. Осьміловський, Волод. Насальський, Йос. Кузьмак, Дам. Гура, Ник. Добрянський, Іван Шумелда, Лев Саламон, Мих. Посїкира, Т. Дяків, Іван Карпевич, Мих. Наклович; на Вовковию: Теоф. Кліш; на Буців: Вас. Адріянович, Юр. Вербицький, Іван Филипович, Ор. Патич, Петро Кузик, Петро Мекелита, Ник. Гичко; на Годинї: Сав. Кмицикевич, Стефан Мацюрак, Іван Карпевич, І. Шумелда, Мих. Юзьвяк, Теоф. Кліш, Мих. Осїдач, Винк. Саноцький, Волод. Гамерський, Волод. Ольшанський, Мих. Журавецький, Роман Гуменюк, Йос. Горчицький; на Михалевичі: Теодор Серединський; на Мшану: Іван Дуркот, Стеф. Тарнович, Теод. Кусетина, Ник. Миляпич, Кароль Король; на Шмитків: Алек. Яців, Ілярий Венгринович, Іван Ганасевич, Юл. Криницький; на Звиняч гор.: Юрий Кмит, Вас. Крайчик, Кароль Король; на Цеперів: Стеф. Мацюрак, Алекс. Гоцький, Іван Ганасевич, Вік. Кончило, Вас. Крайчик; на Завадів: Винк. Коленський; Іван Городецький, Іван Федів, Волод. Папп, Ем. Крайчик, Валеріян Ольшанський, Алек. Гоцький, Гр. Максимович, Мих. Теля, Іван Ганасевич; на Лїсковате: Йос. Максимович, Павло Стукач, Петро Княжинський; на Самбір: Франц Рабій, Кипріян Ясеницький, Анд. Савицький. — Презенти одержали: Сим. Дуткевич на Грушову, Ант. Менцинський на Торки, Мир. Лазоришак на Осердів, Іван Дуцько на Малнівську Волю, Павло Гаранджа на Токарню, Мих. Артемович на Близянку, Іван Сорокевич на Щутків.

Дирекция руської гімназиї в Перемишли оповіщує: Приватні і вступні іспити відбуватись будуть в гімназиї з руським викладовим язиком в Перемишли в днях 29. і 30. сїчня о 8 год. рано. Зголоситись належить до дирекциї гімназиї найдальше до дня 28. с. м.

Письменні іспити під наглядом кандидатів учительського званя в гімназиях і реальних школах і кандидаток тогож званя в женських лїцеях відбудуть ся у Львові в днях 13. і 14. лютого с. р., по сім розпічнуть ся іспити устні. Повідомленя до дирекциї іспитової комісиї вносити до 6. лютого.

Дирекция державних зелізниць оповіщує, що задля надзвичайних трудностий рухових продовжає ся з днем 27 грудня м. р. реченець достави для всіх товарових посилок наданих або відібраних в зелізничних стациях в Галичинї і на Буковинї або через ті стациї переходячих, о 3 дни. Виїмку становлять посилки живих звірят сьвіжого мяса, артикулів поживи і товарів легко псуючих ся. Для посилок, до котрих примінює ся додатковий реченець установлений для зелізниці північної виносить загальне продовженє реченця достави 7. днів.

Нові книжки і видання:

◇ *Дзвін*, збірник. — Видавництво „Дзвін“ Київ, 1907 року. Впорядчик-видавець В. Винниченко. З друкарнї С. А. Борисова. Стор. 270+4 мен. вел. 8-ки. Зміст отсего першого випуску названого видавництва такий: С. Черкасенко: Дзвін, вірші, ст. 3. — В. Винниченко: Щеблї життя, пєса на чотири роздїли, ст. 9. — С. Черкасенко: Монольог, вірші, ст. 155. — М. Коцюбінський: В дорозї, оповіданє, ст. 159.— В. Левинський: Національне питанє в Австриї і соціяль-демократия ст. 187. — В. Ст.: Українська політика. ст. 233. — Д. Сергієнко: До питаня про аграрну програму ст. 261. У Львові може набувати „Дзвін“ в книгарнї „Наукового тов. ім. Шевченка (ул. Театральна 1) або в адміністрациї „Землї і Волї“ по цїні 3 К 20 сот. за примірник.

Померли:

Альбертина Ганїнчакова, жена п. Осипа Ганїнчака, зелізничого інспектора у Львові, померла ннї в ночи нагло на удар серця, на яке від кількох років терпіла. Покійна, хоч походила з иншого народа, привязалась була щиро до нашої народности і виховала своїх дітий на добрих патріотів. Для гарних прикмет душі тїшила ся у нас загальним поважанєм. Похорон відбуде ся дня 22. с. м. о 2. год. з полудня. В. і. п.!

Каролина з Ключевків Янкевичева, жена ем. комісаря у Львові, померла по довгій недузї дня 18 с. м. Покійна відзначалась красними чеснотами, і мала поважанє у всїх, що її знали. В. її п.

Гавриіл Губар, судовий офіциял в Бродах, упокоїв ся дня 17 с. м. в 39 році житя. В покійнім стратила брідська українська громада ідейного і дїяльного члена, що брав живу участь в кождім народнім дїлї В. й. п.!

Ананія Ардан, емеритований квестор львівського університету, упокоїв ся по довгій недузї дня 19 с. м. в 61 році житя. В тяжкім горю полишена жінка з дїтьми запрошує всїх кревних і знакомих на похорон, котрий відбуде ся 21 сїчня с. м. при ул. Вагилевича 6. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 20 сїчня 1908.

Авдиенциї.

Відень. (Ткб.) Цісар відібрав нинї присягу від кількох новоіменованих тайних радників а опісля приймав їх на авдиенциї.

Здоровлє посадника д-ра Люегера.

Відень. (Ткб.) Проф. Найсер сконстантував, що посадник міста Відня д-р Люегер терпить тегер на острий нежит жолудка наслідком перебутої інфлюенциї. Нинї має ся пациент лїпше.

Французька соц.-демократия.

Париж. (Ткб.) Рада сторонництва соц. дем. радила вчера над квестиею виточеня слїдства тим членам, які голосували за буджетом. Підчеркнено, що лише конгрес цілого сторонництва може оречи о провинї членів, тому порішено передати тоту справу конгрессови, який відбуде ся в Тулюзї. В дискусиї вказав Жоре на нїмецький парлямент, в якім соціяльні демократи як прим. Вольмар голосували за буджетом, а одержали за се лише нагану від своїх політичних товаришів. Рішено також вислати адресу до нїмецьких соц.-демократів з желанями з нагоди борби о загальне право голосованя до сойму.

Російська маринарка.

Петербург. (Ткб.) Головні органи російської преси підносять енергічну опозицию проти завотованя буджету маринарки через те, що правительство через міру уступчиве супроти заграничних фірм а при тім не перестерігає наук, які дала війна з Японією в справі будови кораблїв і конструкциї армат.

Спека.

Мельбурн (Австралія) (Ткб.) Тут настали такі спеки, що лучають часто случаї соняшних ударів; богато з них покінчило ся смертию.

Події в Перзиї.

Тебріс. (Пет. Аг.). Наслідком непорозумінь між сторонництвами, члени тайного союза „Фідаф“ острілювали одну з дільниць міста. Настала борба, яка тревала до вечера. Базарі позамикані. Узброєне населенє громадить ся на улицях. Можлива поновна борба.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Торговельні вісти.

Тижневе справоздане торговельної палати у Львові від 13/1 до 20/1 1908 без акцизової оплати **Валюта** коронова. Плачено за 50 кільограмів:

	від	до		від	до
Пшениця	12·—	12·25	Ріпак зимов.	15·80	16·20
Жито	11·75	12·—	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	8·05	8·50	Льняна	11·—	11·25
Пастівний „	7·60	7·80	Льняне насін.	11·25	11·60
Овес	6·80	7·05	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопиї	—·—	—·—
Кукурудза	8·20	8·45	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	10·50	11·25	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·60	8·—	Хміль	67·50	77·50
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта свич.	13·50	14·50
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	15·50	18·—
Бобин	7·15	7·35	Спіритус за 10 тисяч лі-		
Вика	7·—	7·25	тер, готовий, континґен-		
Конічина чер.	75·—	85·—	тований, без оплати по-		
„ біла	37·50	45·—	датку	57·—	57·50
„ швед.	75·—	85·—	Спіритус екс-		
Тимотка	33·50	37·—	континґ.	40·50	41·—

Будапешт 20/1. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	. . .	12·79 до 12·80
Жито „ „	. . .	11·10 до 11·11
Овес „ „	. . .	8·35 до 8·36
Кукуруза на май	. . .	7·08 до 7·09
Ріпак на серпень	. . .	16·15 до 16·25

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Успособлене: спокійне. Погода: похмарно

ПОДЯКА Товариство „Руских Женщин“ в Станиславові складає щиру подяку своїм Вп. Добродіям, котрі спомогли бурсу дівочу отсими дарами в коронах: Єго Преосьвященьство Д-р Григорий Хомишин 20, о. Префекти 6, о. Ординанди 10, П-ні Яновичева 7, Огоновська 1·50, Мудракова 1, Тисовецька 1, Навроцька 5, о. о. Коцюба 8, Бариш 2, Бурчицький 16, Калята 2·40, п. п. Бринюк 23, Д-р Партицький 2, Жмуркевич 1, а крім того жертвували п. Яновичева капусту‘ о. Редкевич хлїби. о. Проць книжочки за 10 К, а о. Бровко фіру соломи для ужитку бурси. Видїл тов. „Руских Женщин“ почуває са до милого обовязку зложити отсим сердечну подяку Вп. П. Йосифови Стадникови директорови русько-народного театру як також цїлій трупі театральній за ласкаву виставу штуки: „Маруся Богуславка“ в користь згаданої бурси. З представленя того мала бурса 166 кор. 35 с. чистого доходу. Вкінци видїл тов. дякує сердечно всїм паням, котрі на прошенє наше офірували многі полумиски до буфету на вечір сьвята о. Николая, властителям склепів і Народній Торговли за ріжні датки для убогих учениць, о. Гуньовському за гарне виучене многих пісень відсьпіваних на вечерку Сьв. О. Николая, Вп. п. А. Крушиньскій за многу успішну працю около устроєня Николаївського Сьвята, а п. Федорови Величці за удатне відігране ролї сьв. о. Николая. Вечерок сей принїс 112 К 50 с. чистого доходу. — За видїл: *А. Кульчицька* голова, *А. Гаванська* секретарка. 138 1—1

ОПОВІСТКА. В книгарни Науковаго Товариства ім. Шевченка есть місце на практиканта. Компетенти зволять предложити через своїх родичів або опікунів на руки заряду найдальше до 1 марта с. р. 1) метрику хресту на доказ, що не переступили 17 року; 2) сьвідоцтво низшої середної школи з укінченою найменше піроку четвертої класи; 3) проба письма. Ближші умовини будуть означені зарядом книгарні. Львів 17 сїчня 1908 *Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.* 131 2—10

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слівіньский, Львів, Коперника 16.** Ціни услівій продажі дуже приступні. 115 36—?

До „Народної Гостинниці“ приїхали 19. I. 1908. Бенрад Шаль, Коцюбинці; Йосиф Фільварків, Болшівці; Іван Фільварків, Львів; Михайло Даназюк, Жабе; Ілько Балаш, Битків: Драгомир Попович, Одеса; Володимір Шайнович, Одеса; Йосиф Айзнер, Самбір; о. Орест Гнатишак, Пилкині; Михайло Андрей Куцериб, Перемишль; Константин Михайлюк, Росия; д-р Теодор Янів, Камінка струм.; Григорий Онуферко, Тернопіль; Йосиф Граховина, Берно; о. Ігнатій Гарасевич, Чернева; о. Николай Кравців, Боратин; Іван Партицькнй, Токи; Олекса Паланица, Терпелівка; Григорій Костецький, Токи; о. Петро Габлинський, Солинка; Мариян Саварин, Самбір.

Надіслане.

ЗАЯВА! На численні письма які одержує низше підписана фірма в справі арештованого Станїслава Усценьского бронзівника доносить ся всею дорогою всїм інтересованим, що підписана фірма не має нїчого спільного з висше наведеним іменником. — З високим поважанем *Евген Спожарський* і *Володимир Устеньский*, Торговля ризи церковних у Львові ул. Руська ч. 1. 129 1—3

Копернициий і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька 1.

(против Банку Гіпотечного на плантациях площі Галицкої) поручають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Оженить ся мужчина літ 26, приятїйний бльондин порядний і господарний посїдаючий маетність в місточку вартости 2000 К приносячу зараз в його пенсию над 4000 К річного доходу в гарною брунетков веселої вдачі, посаг около 10.000 К для докуплена ґрунту пожаданий. Услівя неанонімові, в залученем фотографії, просить ся слати до 1/II. 1908 на адресу Хвальна Адміністрация „Діла“ у Львові для ч. 12. За тайність переговорів ручить ся словом чести. 141 1—3

Вдова інтеліґентна в 35 літах глядає посади до заряду дому і кухні у сьвященика вдівця або урядника під „B. M. I.“ poste restante 130 Мартинів новий. 2—3

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів рівбарська робітня **Евст. Шуплаковича** Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48а

Панночка Русинка розумїюча ся на шитю, котра булаб помічна при господарстві домовім, як також до дітий шукає місця найрадше у сьвященика. Зголошеня до Адм. „Діла“ під „Панночка“.

Учень V-ої класи руської гімназиї пошукує **лекциї** на село. — Адрес poste restante „Наука“ Львів, головна почта.

МАЛПИ, корови, папуги, безроги, канарки, коні, коти ангора і гончі пси пошукує з порученя Вп. Покупців „DOROTEUM“, Львів ул. Шайнохи. 103 2—?

Одинока руська ЛІТОҐРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 14—?

Ми ґайдамани і Ви хотїлиб спинить народні пісни на фортепян зі словами оба 1 кор., на мужеський хор (Партитура і 4 голоси) по 80 сот. висилає **„ТОРБАН“** музична накладня, Львів Вроновська 8. Також в книгарнях. 98

МІД пчільний патока, десеровий, липовий, жовтий і білий курацийний в власної пасіки, висилаю в блящанках 5 клґр. за 5 Кор. під ґварарцією

Ізраель Шехтер **в Підгайцях.** 32

СВОБОДА письмо політично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Львонгин Цегельский

Цїлорічна передплата виносить: **2 зр. на пів року 1 зр.** Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

„Краєвий Союз кредитовий“ У ЛЬВОВІ Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Асигнати до побрання	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Удїлові книжочки	шт. „	8 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ на поруч.	„ „	2 „
„ „ на коротко-речин. пов.	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

„Дзвінок“ одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педаґоґічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Краєвий Союз кредитовий
У ЛЬВОВІ
[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк. по	10 с.
„ ліквідаційна	„ „	8 „
„ щадн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошення о позич.	шт. „	2 „
Викази умор. позич.	„ „	2 „
Касові асиґнати	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Місячні замкнення рах.	„ „	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„ „	10 „
Удїлові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Взірцеві статути	„ „	20 „
Подання о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільнене друків діловодства від стемпля	„ „	4 „
Подання до податкової власти в повідома. про зареєст. стовар.	„ „	4 „

Музикальне Оголошенє.

Перша прегарна музик. р. н. опера **ДОВБУШ** після нар. переказу з 1738—1745 в трех дїях гуцульским нарічієм П. Бажаньского Львів 1907 появила ся в р. львівських книгарнях по низькій цїні 2 кор.

Єї жвавий гірський ритм, гірські звуки; теплі сумні, веселі, жваві, геройські мельодиї, свойский нар. гомофонний, поліфонний супровіх; самотворячна н. основи Гармонія, кольорит, форми; вражливі ситуації, жива рухлива акция; тип веселого, буйного, безжурного верховинця... се єї прикмети. Оріґінальні єї мельодиї, арвї, дуета, хори, танцї... се для всїх муз. р. домів і хорів дуже милий гостинець. 139 1—2

ОПОВІЩЕНЄ.

Рада надзираюча Товариства Каси задаткової „ВІРА“ в Тисьменици скликує надзвичайні Загальні збори на день 2-ого лютого 1909 о годинї 2 пополудни в льокали власнім під ч. 70, з отсим порядком дневним:

1) Вибір одного заступника Дирекциї.
2) Вибір 3-ох нових членів Ради надзираючої.
3) Вибір 3-ох членів Ради надзираючої вмісто вильосованих.
4) Вибір комісиї ревізийної.
5) Внески Дирекциї і членів. 140 1—1

Тисьменица дня 18-ого сїчня 1908.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

Теодор Смольницький в. р. предсїдатель. *Яків Голуб* в. р. секретар.

Листковий Калєндар

до віддиранє що дня з красною вінєтою до вішаня на стіну або ставленя на бюрку продає по 1 К з пересилкою 1·20 К.

„Сокільский Базар“
у Львові, ул. Руська ч. 20.

122а 2—?

Оголошенє лїцитациї.

В цїли відданя в предприемство будови церкви мурованої в Володимирцах повіта жидачівського оголошує ся отсим лїцитация устна на день 6 лютого н ст. 1908 в канцелярії парохіяльній в Володимирцах в полудне. Плян і кошторис на будову як також і близші услівя можна переглянути в урядї парохіяльнім. Оферент обовязаний есть зложити 5% вадиум і декларацию, що знані йому суть всї услівя будови і що обовязує ся після затверджених плянів і в назначенім реченци повишу будову в цїлости виконати. Приміч. есь, що предприемство з стане віддане фахово способному оферентови, если буде заслугувати на довіре без огляду на оферовану цїну. Комітет не есть обовязаний до звернена коштів зголошуючим ся, если би котрий з оферентів не отримав предприемства будови, або лїцитация з непредвиджених причин не відбула ся.

Вволодимирцї дня 16/I 1908.

137 1—3 *Йосиф Тогинський* парох.

САМОРОДНІ ВИНА

із власних виноградів в токайсько-гедьолянських горах продає бочками на 50 або 136 літрів, по цїні 1, 2 або 10 кор. від літра, loco Sátoralja-Ujhely.

Адресувати по мадярськи; Rigan Mihály, notarius, Felsöcsebény, Comitat Zemplén.

Прібки на жадане оплатно і даром.

За натуральність ручить ся. 136 1—10

Через ц. к. правительство концесионоване

Інформацийне бюро для всїляких військових справ

як також

Військова приготовавча школа до іспитів т. зв. „Intelligenzprüfung“

і вступних до військових шкіл емеритованого підполковника

Кароля Н. Наглїна

Львів, улиця Пекарська ч. 37. 106

Працюйте і щадїть!

Вкладки ощадности на 4% приймає Товариство взаїмного кредиту „ДНІСТЕР“

стоваришенє заревестроване з обмеженою порукою у Львові.

Кождого дня (в годинах урядових перед полуднем) можна кожду вкладку назад відобрати.

Позички удїляє Товариство „Днїстер“ на 6% за інтабуляцию; на кошта покрита дахівками на 5%. Спласту розкладає ся на 10 до 15 лїт; при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна (на капітал і відсотки) 5 кор. 08 сот. від кождих 100 кор. позички.

Парцелянти на купно землї могуть в „Днїстрі“ получити **позички** під догідними **услівями.**

Членами можуть бути тїльки члени обезпечені в Днїстрі“.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродійні цїли квоту 37.285 К.

Вкладки виносять 31/12 1906: К 2,561.541·81

Позички удїлені	„	„	2,512·635·62
Удїли членьскі	„	„ „	19·659 52
Цінні папери	„	„ „	138.534·20
Фонд резерв. і инші	„	„ „	37·338·07
Льокациї	„	„ „	267.364·04

Купуйте землю при парцеляциях! 126

Канцелярий в домі „Дністра“ ул. Руська ч. 20. Каси отворяє перед полуднем від 8 до 2 год.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 117—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кіл. Для церков 10% опусту.

Цїни розумїють ся льоко фабрика.

Передовсїм просимо увяжати, щоби кожда сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.,** бо лише таке сьвітло принорученє „Народна Торговля“. Сотни похвал і признань!!!

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орган Руского Товариства Педаґоґичного, під редакцією Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 кор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

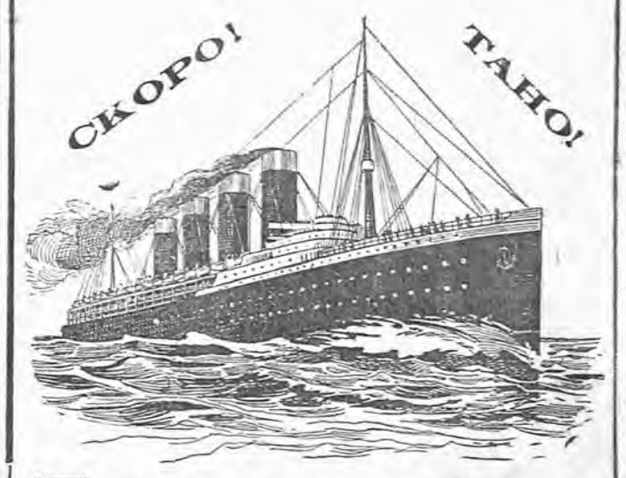

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

! Проч з визиском !

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Володимир Корнич-Ясеницький

ц. к. радник висшого суду краєвого, н. п.

отворив

адвокатську канцелярию

в Чернівцях, площа Єлисавети 3

напроти нової палати судової.

71 6—6

ОГОЛОШЕНЄ.

Кожда церков, громада, каса, крамниця й всї, що хочуть, щоби їх гроші були безпечно сховані перед злодіями і огнем повинні купити собі в **Краєвім Союзі Господарсько-молочарськім в Стрию** огнетревалу касу. Одна каса коштує від 180 К до 1600 К Даємо на 4 місяці на виплат. Опуст навіть до 15%.

ДАХІВКУ найлучшу виробляє ся на машинах куплених в Краєвім Союзї Господарсько-молочарськім в Стрию. Одна машина зі всїма потрібними додатками коштує около 1300 кор. з доставою. Наука даром.

Всї господарскі машини замовляйте лиш через **Союз Господарсько-молочарський в Стрию.** Опуст даємо.

Пригадуємо, що в нашім склепі у Львові Ринок ч. 10 можна дістати меду в слоїках (курацийного) й на вагу, масла й яець. 75 6—?

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Ст. станіславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·99	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40н	10 50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9 20
Дрогобича	8·00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	10 05†	—	3·25	5 30	9·35н
Зимної води	5 50	7·25	1·1	5·25	9·50

Зі Львова виїжджають до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7·0:	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7 20	12 45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станіславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45н	1·36	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Дрогобича	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1%	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5%	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34н
Брухович	7·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посїдні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою н. 1

Видавець і одвічальний редактор: Львонгин Цегельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 14. Львів, второк 21. (8. ст. ст.) січня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубрикі „Надісляне" по 50 с. — Подяки і всякі принятні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Краєва рада шкільна і руське шкільництво.

Смерть краєвого інспектора для середних шкіл пок. Івана Левицького і справа обсадженя опорожненого по нім місця пригадала нашому загалови знов ту болючу рану, якою являєть ся на нашім народнім організмі справа руського шкільництва в Галичині.

Що кождий нарід старає ть ся взяти справу свого шкільництва в свої власні руки і повести її так, як сього вимагають його національні інтереси, се таке самозрозуміле і при тім таке оправдане, що не потребує навіть ніякого узасадненя. Шукаючи далеко за примірами, погляньмо тільки, як дбають за своє шкільництво наші найблизші сусіди Поляки, як вони в Галичині докладали всіх сил, щоб захопити справу шкільництва в свої руки та зробити її як найбільш незалежною від центрального правительства, і як вони, скільки їм тільки сил стане, реагують на гнет своєї школи чужим правительством в Росиї або Німеччині.

Але як ціла дотеперішна польська національна політика придержувала ся все тої муринської етики, по якій „добре, коли я заберу жінку сусідови, але зле коли сусід забере жінку мені", так і в справі шкільництва ті самі Поляки, що так старанно оберігають свою школу від чужих впливів, доклали всіх сил, щоб у Галичині запанувати раз на все над руською школою і щоб вести справу вихованя будучих руських поколінь так, як се буде вигідно для їх національних інтересів. О се постарали ся вони, виєднуючи при кінці 1860-. х років для організациї краєвої ради шкільної цісарське розпорядженє, а опісля укріпили те своє пановане над руською школою, реорганізуючи краєву раду шкільну на підставі краєвого закона і розширюючи другим краєвим законом її компетенцию так, що над народними і середними школами вона має майже таку повноту власти, як міністерство просьвіти в незалежній державі.

На скільки краєва рада шкільна має повноту власти над польським шкільництвом, ми проти такого її становища нічого не маємо, бо на нашу думку кождий нарід повинен сам рішати про вихованє своїх будучих поколінь. Але краєва рада шкільна має ту повноту власти не тільки над польським, але й над руським шкільництвом, а з сим ми, як з насильством над вихованєм наших будучих поколінь, ніяк не можемо згодити ся.

Говоримо: з насильством над вихованєм наших будучих поколінь, бо вже сам склад краєвої ради шкільної говорить як найвиразнійше про те, що через неї про долю руського шкільництва рішають виключно Поляки. На 16 виборних членів краєвої ради шкільної Русинам може дістати ся найбільше 4 мандати, отже поминаючи навіть вже те, що обсадженє тих мандатів залежить з виїмком одного (делєгата духовної гр.-кат. власти) від краєвих польських властий, руська репрезентация в краєвій раді шкільній через свою малочисельність не в силї перешкодити ніяким польським плянам супроти руської школи.

Але ще гірше Русини заступлені там, де числа руської репрезентациї не означує закон, тільки де воно залежить виключно від волї правительства. Маємо на думці урядничий персонал краєвої ради шкільної взагалї і з окрема персонал краєвих інспекторів шкіл. На 12 краєвих інспекторів — 6 для шкіл народних (Барановський, Залєський, Кавецький Матіїв, Токарський, Янер) і 6 для шкіл середних (Дворський, Герман, пок. Левицький, Майхрович, Стефанович, Франке) — мали ми ледви двох Русинів, тай то оден з них, пок. Левицький, учасник польського повстаия 1863 р., противник закладаня окремих руських гімназий, був властиво gente Ruthenus natione Polonus, як се й зазначили з приводу його смерти польські газети, а не Русином.

Але не о оцінку дїяльности пок. Левицького з національного становища тепер нам ходить тільки о те, ким має бути обсадженє опорожнене по нім місце. Бо вже не від нині ходять вісти, що наслїдником пок. Левицького має бути ц. к. радник шкільний Тадей Левицький, котрий уже від довшого часу, підчас недуги пок. Левицького, заступав його в урядованю.

Хто-ж є той Тадей Левицький? Також gente Ruthenus natione Polonus, тільки з богато виразнійшою тенденциєю змити з себе всяке пятно руськости. Сам греко-католицького обряду, охрестив був також свого сина в греко-католицькім обрядї, мабуть з огляду на свого старого батька, бо скоро тільки той помер, п. радник зараз поспішив ся перевести свого сина на римо-католицький обряд, — про що можна переконати ся з метрик Успенської церкви у Львові, — щоб бодай його син не пригадував собою нїчогісїнько руського. Сам п. радник на римо-католицький обряд не перейшов, розуміючи дуже добре, що греко-католицький обряд може йому ще на щось в житю придати ся. Бо звісна річ, що коли польські власти мусять про людське око обсадити якесь становище Русином, то вибирають на се власне якогось греко-католика, котрий уже давно відцурав ся всего руського. Так от на таке становище руського краєвого інспектора для середних шкіл призначено вже заздалегідь п. радника Тадея Левицького. Супроти Русинів можна буде покликати ся на його приналежність до греко-католицького обряду, а Поляки дуже добре знають, що п. радник мимо свого руського походженя і своєї приналежности до греко-католицького обряду є добрий Поляк, а навіть більше, бо живе втїленє того ідеалу, на який вказують Поляки всїм Русинам.

І так єдиним руським краєвим інспектором для середних шкіл має стати чоловік, що цїлим своїм дотеперішним житєм старав ся документувати своє відступництво від руської народности. Вже се одно сьвідчить, що він не має тих моральних кваліфікацій, яких руський нарід мусить вимагати від чоловіка на такім становищи. Як Поляки протестували би проти обсадженя аналогічного становища для польської школи чоловіком польського походженя, котрий на кождім кроцї манїфестує свій нїмецький або росийський патріотизм, так само й руський нарід мусить протестувати проти покликаня п. радника Тадея Левицького на становище інспектора для руських середних шкіл.

Але п. радник не має не тільки моральних кваліфікацій, він не має також кваліфікацій наукових. Руської мови, а тим більше руської літератури він зовсім не знає, і тільки в останніх руках, коли почало йому усьміхати ся становище руського інспектора, почав калїчити по руськи на скільки треба для осягненя того становища удавати Русина. Якже-ж чоловік, що не знає руської мови й літератури, може з успіхом виповняти свої обовязки краєвого інспектора для руських середних шкіл? При тім треба мати й те на увазї, що до обовязків пок. Левицького належав також реферат про руські підручники для середних шкіл, значить п. радник Тадей Левицький обняв би також той реферат, — а як він може оцінювати руські шкільні підручники, не знаючи руської мови і руської літератури?!

З усїх тих причин руський нарід мусить проти покликаня п. радника Тадея Левицького на наслїдника пок. Івана Левицького рішучо запротестувати, а руська парляментарна репрезентация повинна зробити все, що в її силах, щоб до відданя нагляду над руським середним шкільництвом в такі невідповідні руки не допустити.

Між руським учительством середних шкіл є богато одиниць, які з одного боку визначили ся як щирі і ревні робітники на ниві руського шкільництва, через що як найлїпше надають ся на становище краєвого інспектора для руських середних шкіл, а з другого, стоячи здалека від усякої національно-політичної боротьби в краю, не можуть стягнути на себе з боку польських властий нїякого закиду з національно-політичної области. Між ними нехай шукає правительство кандидатів на інспекторське становище!

Ми не домагаємо ся, щоб те становище обсадити якимсь політичним дїячем, — хоч з огляду на те, що інспектори-Поляки (приміром народово-демократичний пос. Герман) управляють політику на як найширшу скалю, мали-б до сього повне право. Але не можемо також позволити, щоб подібні становища обсаджувати людьми, що вирекли ся нашої народности, і так давати нашим молодшим по колїнам примір, що дорога до висших становищ веде тільки через національне ренегатство.

Передвиборчий рух.

Сокальщина. Виборча лїста вже в усїх селах сокальського повіту виложена. В лїстах тих вста, влено множество осіб неуправнених до виборуі(померших, караних за переступства з користолюбя, зістаючих під курателею, належачих до третього кола оподаткованих і т. д.), та уложено т лїсти так, що в мішаних селах всїх Поляків і кацапів вписано без огляду на те, чи мають право голосованя чи нї, а наших людий здесятковано. Щоб улекшити собі введенє Поляків і кацапів і упозорувати безправство, подїлено оподаткованих на три кола не після оплачуваного ними податку, лиш після числа осіб оплачуючих податок. Пригадуємо проте нашим організаторам, що не мають права голосованя між иншими всї ті, котрі є найнизше оподатковані т. є. разом взяті платять $^1/_3$ часть всїх податків (— не $^1/_3$ осіб оплачуючих податок), та взиваємо до вношеня в речинци 8-дневним найчисленнїйших реклямаций. Пригадуємо дальше, що кожда рада громадська має сейчас по виложеню лїсти вибрати комісию реклямацийну з 4 членів, та взиваємо подбати про вибір наших людий. Від порішеня сеї комісиї майже цїлковито залежить судьба наших реклямаций. Взиваємо вкінци, щоб вчас вибрані були члени до комісиї виборчої, та щоб нїгде не міг комісар виборчий заскочити наших правиборців несподіваним приїздом в дни правиборів. Що-до лїсти виборчої, то обовязуюча є виложена від 16 с. м. — *З видїлу „Руської Ради" в Сокали.*

В середу дня 22 січня 1908 відбудеть ся в Сокали в „Народнім Домі" о 11 год. в полудне з'їзд делєгатів всїх сїл сокальського повіта та велике передвиборче віче. „Руська Рада" в Сокали взиває всїх виборців ставитись солїдарно на вічу, бо на порядку нарад справи незвичайної ваги, між иншими справа кандидатури посольської.

20 с. м. відбули москвофіли нараду в Сокали в сали ради повітової. Цїкава річ, що шляхотсько-польський кандидат маршалок Країнський так гостинно відступив салю приклонникам Маркова, свого контркандидата.

Тисьмениччина. Заповіджений з'їзд делєгатів округа судового Товмач, Отинїя і Тисьменица, котрий мав відбути ся дня 27 с. м. в справі порозуміня ся і поставленя кандидатур на посла до сойму, відкликуєсь з причини наглячої справи, з тим, що тойже з'їзд відбуде ся дня 24 с. м. в пятницю о год. 11 переполуднем в льокали тов. „Руська Родина" в Тисьменици з тим самим порядком дневним.

Добромильщина. В понедїлок, дня 20 с. м. о год. 1 попол. відбуло ся в ратушевій сали в Добромили окружне віче, на котрім посол Григорій Цеглинський зложив звіт із своєї парляментарної дїяльности, почім п. Василь Кіцула з Перемишля виголосив реферат про вибори до сойму. По бесїдї п. Миколи Гусара, господаря з Гучка, о. Ст. Макар повідомив зібраних, що виборчий комітет на добромильський повіт вибраний повітовими з'їздами в Добромили дня 13 с. м. і в Бірчи дня 15 с. м. узнав найвідповіднїйшим кандидатом на посла до сойму з добромильського повіту теперішного посла до державної ради Григория Цеглинського і порішив на своїм засїданю дня 17 с. м. предложити тоту кандидатуру нинїшному окружному вічу до затвердженя. На се заявив посол Гр. Цеглинський, що для него тяжко буде сповняти рівночасно обовязки посла парляментарного і соймового, длятого просить, щоби для добра повіту зібрані оглянулись за иншим кандидатом. Та дальші бесїдники — селяне Микола Гусар з Гучка, Григорій Древно з Нового міста, Іван Дзира з Трушевич — вказали на те, що велика часть послів парляментарних є рівночасно послами соймовими, що соймовому послови як-раз є улегчена праця, коли він є рівночасно послом парляментарним — і горячими словами просили посла приняти каидидатуру до сойму. Посол Цеглинський ще раз просив зібраних, щоби на него не рефлєктували вказуючи рівночасно на п. Миколая Гусара, як дуже відповідного кандидата на соймового посла. По заяві п. Гусара, що він кандидатури не приняв би і по гарній бесїді п. Хомика, селянина зі Старяви, піддав предсідатель кандидатуру п. Цеглинського під голосованє. За нею заявили ся з великим одушевленєм всї зібрані і на заряджену предсідателем контрпробу не піднесла ся проти тої кандидатури нї одна рука. Посол Гр. Цеглинський заявив, що супроти сього він кандидатуру до сойму приймає. Супротив того справа соймової кандидатури на повіт добромильський вже остаточно порішена і оповіщеня суперечні з нинїшним станом річи є полишені фактичної підстави. — *О. Стефан Макар,* організатор Добромильщини.

Скільщина. Дня 1„ сїчня с. р. скликала організация скільського судового повіту віче в Сколїм, на котрім мав соймовий і парляментарний посол Стрийщини д-р Евген Олесницький здати звіт з своєї дотеперішної посольської дїяльности. Віче відбулось в салї магістрату в Сколїм. З всїх сторін надтягнула велика сила народа. О год. 11 отворив віче організатор скільського судового повіта о. Мосора витаючи присутних; на його пропозицию вибрано президию зложену з о. Южновича, о. Качмарського і купця г. Заревича. Перший забрав слово о. Остап Нїжанковський і оповістив зібранним, що посол д-р Олесницький занедужав і лежить хорий в Стрию, з тої причини не міг він прибути на віче, що однак в заступництві д-ра Олесницького здасть звіт з дїяльности посольської в парляментї запрошений через повітову організацию посол д-р Петрушевич, а про сойм і реформу виборчу буде референтувати д-р Юлий Олесницький зі Стрия. Ясна, популярна, розумна і краснорічива промова посла Петрушевича зробила велике вражінє на присутних, а переривали її оплески і грімкі оклики обуреня для москвофілів. Потім радник судовий п. Левицький поставив внесенє на принятє до відомости звіту посольського і ухваленє „votum" довіря цїлому руському клюбови, а спецыально послови д-рови Олесницькому. Внесенє се принято одноголосно. По рефераті д-ра Юлія Олесницького ухвалило віче на внесенє о. Остапа Нїжанковського признанє і „votum" довіря дотеперішному руському клюбови в соймі і його голові послови д-рови Олесницькому, та постановило поставити його кандидатом на посла соймового. Посол д-р Петрушевич подякував збірам за признанє парляментарному клюбови і заявив іменем посла д-ра Евг. Олесницького, що тойже кандидатуру приймає. По сім ухвалили збори одноголосно признанє і подяку послови д-рови Петрушевичеви за його політичну дїяльність. О год. 4 по пол. збори покінчили ся. — *Х.*

Промова посла д-ра Ол. Колесси

виголошена в державній радї д. 20. грудня 1907.

Висока Палато! З уповажненя українського клюбу забираю голос, щоби зобразити політичне і соціяльне положенє мого народу. Та ся пора не дуже корисна для моєї задачі, так що з уваги на пізну годину не буду Вашої уваги, мої панове, надуживати, а зазначу лише дві головні точки моєї бесїди: справу нашого шкільництва і університету, та приступаю зараз до річи.

Кн. Антін Аверсперг сказав раз в сїй палатї, що буджет — се зеркало народного житя, висловлене цифрами. Як же сумно виглядає в сім зеркалї житє руського народу!

Поки се покажу, позволю собі на кілька уваг про буджетовий проект. Зложений міністром скарбу буджет має всї прикмети великого розмаху його фінансової політики. Той двомілїярдовий буджет є в літописях фінансового житя так рідкою появою, що викликує респект для його творця. Вспж таки з становища біднійших верств населеня треба би бажати, щоби той буджет в дечім був менше сьвітлий. І так волїв би я не бачити в нім прелїмінованого на р. 1908. підвисшеня безпосередних податків о круглих 11 мілїонів корон, а податків консумцийних о круглих 10 мілїонів корон. Було би лїпше о таку суму облекшити найбіднїйшим тягарі або ужити її для институций, призначених для найбіднїйших. Ставлячи так сьвітлі горизонти, не треба забувати, що в остатних 25 літах тягар безпосередних податків зріс з 8 5 К, майже на 12 К від душі, а посередні податки, побирані, так сказати, від щоденного хлїба найбіднїйшого населеня, зросли з 17·5 К, майже на 25 К від душі! Той зріст тягарів повинен мати якусь границю! (Притакуваня). Нїчого не маю проти прогресиї; але повинна вона обявляти ся в прогресивнім податку доходовім, а його заведенє повинно належати до найважнїйших задач в реформі фінансової політики нашої держави. (Притакуваня). Радо витаємо обниженє податку від цукру; всеж таки далеко більше тїшились би ми обниженєм податку від менших грунтів, котрі властителям ледво вистарчають на утриманє.

Ще менше вдоволяє нас той двомілїярдовий буджет, коли глядїти на нього з нашого національного становиша. Зверну увагу лише на два мінїстерства, де упослїдженє Русинів показує ся найяснійше. І так в мінїстерстві внутрішних справ бачимо в рубрицї центральної управи квоту 2,610.570 К без жадного для нас пожитку, бож в центральній управі сього мінїстерства не маємо жадних урядників і жадного впливу. В рубрицї політичної управи бачимо квоту 21,802 130 К На Галичину припадає з того 4,750.550 К, а служать вони до піддержаня тої системи, против котрої руський нарід так витревало протестує.

Перейдїм до мінїстерства просьвіти. На центральну управу сього міністерства призначено в буджетї 1,224.000 К; та Русинам з сеї суми нема нїякого пожитку, бо Русини не мають там анї одного концептового у„ядника. На шкільний надзір призначено 2.963 200 К з того 839.100 К, для Галичини. Але й з сеї суми припадає для нас лише дуже мало, бо маємо тілько одного краєвого інспектора для народних шкіл і ледво кількох інспекторів окружних та лиш одного інспектора гімназий. Коли зважити, що анї президент анї вїцепрезидент краєвої ради шкільної не є Русин, то виходить, що ті 839.100 К, призначені на шкільний надзір, а зложені в части також і руським народом, ідуть майже в цілости (95 проц.) на систему польонїзациї наших шкіл і нашої молодожи. На академії призначено 283.500 К, з того припадає на краківську академію 50 000 К.

Крім того призначено для Галичини на фонди ції і субвенции 45 344 К, але з того дістало лише Наукове Тов о ім. Шевченка 8.000 К, хоч його дїяльність певно не богато остає по заду краківської Академії наук. В рубрицї штуки і археольогії бачимо 96.108 К, призначених для краківської Академії штук, а крім того 17.500 К, на музичні цїли в Галичині. З того призначено всего лише 1 900 К, для руських товариств музичних; для инших товариств не мали ми щастя внїскати яку субвенцию Для польських музеїв і старинностий признано 31.000 К, для руських нїчого.

Перейдїм же до рубрики „науки". На всї австрийські університети припадає 14,728 968 кор., з того на університет у Львові і Кракові разом з адаптациями, які має ся зробити в р. 1909., 3,167,120 кор. З тої суми припадає ледво марних 64 000 кор. на вісім руських катедр у львівськім університеті. З 4,360.100 кор., призначених для австрийських технічних академій, для академій рільництва і ветеринарних, не мають Русини нїякого безпосереднього пожитку, бо в тих школах не мають анї одної руської катедри.

На австрийські гімназиї призначено 20,807.128 кор., в тім 5,496.142 кор. на галицькі гімназиї. З того припадає на руські гімназиї 575.433 кор. Значить, на всї руські гімназиї в Галичині припадає ледво девята часть квоти, призначеної на галицькі гімназиї. На всї реальні школи в Австрії призначено 9,451.367 кор., в тім на польські 968.700 кор., — на руські нїчого. На польські промислові школи 575.766 кор., — на руські нїчого; на польські школи торговельні 93 600 кор., — на руські нїчого, бо анї центральне правительство анї автономічні власти не подбали о заложенє таких руських шкіл. На польські школи фахові 22.300 кор., — на руські нїчого.

На учительські семинариї припадає в Австрії 7,774.120 кор., в тім на галицькі 1,398 103 кор. Русини не мають анї одної учительської семинариї з руською мовою викладовою, лише т. зв. утраквістичні; длятого й безпосередний пожиток з того видатку є для руського народу дуже малий,

Вже ті цифри буджетового проекту ясно показують, як руський народ на полї народного шкільництва лишений всяких прав. Ще гірше оказує ся упослїдженє нашого народу на полї шкільництва в житєвій практицї.

Цїсарською постановою з 9. мая 1907, санкціоновано галицький краєвий закон о новій организациї краєвої ради шкільної. Санкціоноване того закону, як писано в польських дневниках, наступило між иншим за цїну голосів польського кола за виборчою реформою. Є се новий доказ, як то безкорисно попирає польське коло державу. (Веселість). Але за ті польські голоси заплачено занадто дорого, бо законом тим винято галицькі народні і середні школи з під безпосереднього впливу міністерства просьвіти, а віддано їх польським верховодам, а заразом осягнено те, що зміни в организациї галицького шкільництва можуть наступати не через министерські розпорядженя, а лише в законодатній дорозї.

По новій организациї засїдає в галицькій краєвій раді шкільній на 35 членів лише 6 Русинів. Сього року іменовано трох нових шкільних інспекторів, але анї оден не є Русин. Іменованє шкільних інспекторів залежить від міністерства просьвіти, котре повинно робити ужиток з свого права також на користь Русинів. (Притакуваня). Складови краєвої ради шкільної відповідає також стан галицького шкільництва та дух, який в нім панує. Показують се факти.

Зачнїм від народнього шкільництва. Передовсїм ударяє страшно великий процент анальфабетів; є він в Галичині більший нім у всїх инших краях Австрії. Після спису населеня з р. 1900 було в цілій Австрії 9.363 954 анальфабетів, а в самій Галичині 4,678.622. Є се природний наслїдок недостатку народних шкіл і їх невідповідного уладженя.

З урядового справозданя кр. ради шкільної за р. 1905/6 довідуємо ся, що в тім році було в Галичині 788 громад без школи. Вже се число є незвичайно велике; але вийде воно значно більше, коли зважити, що часто по дві і по три громади мають одну школу. Видко се і з того, що в Галичині є 6 240 громад, а шкіл лише 4.551, так що 1.689 громад є без школи! І се не десь на кінци сьвіта, на далекім сходї, а в середущій Европі і в XX столїтю! Особливо занедбані є декотрі руські повіти, пр. повіт лїський, де 76 громад не має шкіл!

Такого стану не можна довше терпіти. Намірені заходи галицького краєвого видїлу зовсім недостаточні. Почин мусить вийти від центрального правительства; воно повинно безпр в лочно подбати про организацию державних шкіл для галицьких анальфабетів. Австрия повинна стерти з себе те чорне пятно галицького анальфабетизму. Його шкідливого впливу не треба аж доказувати. Богато правди містить ся в словах липського професора Оскара Пешля: „народне шкільництво може рішати, чи котрась держава виграє чи програє битву"; на них опирають ся також приписувані Бісмаркови слова, що „пруський народний учитель виграв битву під Садовою". Колиж би Австрия схотїла спустити ся на галицькі народні

школи, то певно могла би хиба другого Кенїгрецу ждати!

У инших народів рідна мова служить до просьвіти в народних школах. В наш х школах служить руська мова головно до вивченя польської, котра в нас всупереч постановам § 19-ого основних законів державних є обовязковим предметом науки.

(*Дальше буде.*)

З українських справ в Росиї.

В київській „Радї" помістив Д. Дорошенко фейлєтон про „галицько-руських землячків", котрі гортують ся коло „Галицко-русскаго Благотворительнаго Общества" в Петербурзї. Вибираємо з того фейлєтона деякі інтереснїйші уступи.

„Галицко-русское Общество" в Петербурзї засновалось з кінцем 1902 року. Товариство обібрало головою відомого українофоба А. Будиловича, того самого Будиловича, про котрого Драгоманов ще в своїй „Громадї" писав, що він наче та інституточка, яка, розсердившись на кого, кричить: „не балакайте до мене, я вас не бачу!" — не добачає Українців навіть на своїй етнографічній карті Славяншини. Почесними членами зразу обібрали двох митрополїтів, трох архиєреїв, Івана Кронштадтського, одного губернатора, К. Побідоносцева, Вол. Саблера і двох професорів: Філевича й Флоринського. Все люде, як бачимо, поважні, а останні двоє навіть великі знавцї й прихильники українства.

Під фірмою добродїйности почалась систематична анті-українська кампанїя. В тому-ж 1903 роцї було влаштовано цїлий ряд засїдань. На них виступав з промовами і докладами той-же д. Будилович, иногї де-хто з галицьких землячків, що притулились коло товариства — хто скарбничим, хто так собі — в Петербурзї є цїла кольонїя галицьких перевертнів, — один знайшов собі містечко в міністерстві внутрішних справ, другий живе на ласкавому хлїбі в якомусь славянському общежитії, третий, кажуть, іконами торгує, четвертий у якогось швейцера одної державної институциї знайшов притулок, — одним словом „кормлять ся" од щедрот матушки — Росиї. Часами наїздили гастрольори: наші наукові сьвітила — проф. Филевич та проф. Флоринський, а то ізза кордону — „знаменитий" Вергун та покійний Мончаловський, редактор „Галичанина". Менї — оповідає д. Дорошенко — довелось побувати на деяких з тих засїдань, бачити їх характер і ті інціденти, які часом траплялись на тих зібранях. Перші часи збори відбувались частенько. 16. марта 1903 р. А. Будилович читав реферат „малорусскія писанія Т. Зинькивскаго". Покійного письменника Будилович змалював як нещасливу жертву злісних українофілів, що ніби-то напоїли його отрутою ненависти до Росиї і зробили „мазепинцем". Другий раз товариство задумало зробити вечір памяти галицького поета Гушалевича, що писав старим „язичїем" і при сій нагоді росказати й про Галичину. Збори галицько-руського товариства відбувались звичайно в помешканю „Русскаго Собранія". Приходило на вечори товариства дуже небагато народу — десятків 4—5 та ще кілька студентів духовної академії. А на гушалевичівський вечір явилось несподівано для його впорядчиків десятка два українських студентів; серед фраків, ряс та мундурів зарясніли вишивані сорочки, червоні стрічки, почулась українська мова. Злякалась галицько-руська братия, — побачивши, що се гості не спроста, та щоб не тратилась була оказия, як підчас вергунівських лекций, і повикидала з своїх рефератів усе, що тільки торкалось „полїтики", і слухала публика той вечір тільки оповіданя про природні багацтва Галичини, про Карпати й ті мінерали, що там добувають, та ще деклямациї поезий Гушалевича. Зате потрактували слухачів веселим дівертисментом: якийсь хор (здаєть ся учнї якогось пенсіону) просьпівав пару галицько-руських пісень", як стояло в програмі; се були... „Ужъ какъ палъ туманъ на синє море" та Шевченкова „Утуоптала стежечку" — в московському перекладї! Посьміялись наші студенти та й вийшли гуртом, заспівавши на прощанє відому пісню „Шалїйте". У наших галичан, певно, одлягло від серця, як здихались непрошених гостий, і з того часу вони не публїкували заздалегідь по газетах про свої збори, а друковали або в той день, або й так нишком скликали. Та проте траплялось де-кому з наших бувати на тих зборах і потім. Так був я одного разу, коли читав свій доклад Мончаловський, що приїздив за „подаянїем". Послухав я його ляментациї над гіркою долею своїх „русскихъ" земляків у Галичині), що терплять і від Українців, і від Поляків, Жидів, Німців, послухав його жалїв над убожеством старороуської партиї, — та й так розжалобив ся, що трохи був не поклав пятака в цилїндер красномовного бесїдника, аж тут один студентик, що сидїв у салї, візьми та й запитай: а деж дів ся той мілїон рублів, що його колись подарував міністер Вишнеградський „зарубежнымъ братьямъ"... Як счинив ся тут гвалт, галас, як кинулись усї ті Драгомирецькі, Пухирї, Мурини і проча галицько-руська братя на того студента з кулаками, аж ті старенькі генерали та батюшки, що, слухаючи Мончаловського, куняли собі благодушно, позривались з своїх місць... Мусїв той студент попросту покинути салю і йти собі во свояси. Приїздив ще згодом і Вергун, але його гастроль відбулась потай-миру.

Товариство дуже хотїло мати своїх стипендиятів, щоб потім мати право заявити голосно, що воно „содержує галицько-русске юношество, що побирає осьвіту в державній Руси", і от, щоб доставити товариству такого клієнта, один з його членів і постарав ся: перебуваючи в Галичині він зманив одного гімназияста з Бродів утечи в Росию; хлопець мав хист до мальованя і мрів вступити до академії штук красних; отже його і підурили, що віддадуть до петербурзької академії. Хлопець утїк за корнон, одрізав собі шлях до легального повороту і упинив ся в руках свого „добродія"; той привіз його до Петербурга, представив прокурові синоду яко „пламенного патріота, що хоче перейти у православіє і потім з хрестом у руках просьвіщати русских уніятів". Гімназияст мови росийської не розумів, порядків наших не знав, і от його взяли та і віддали до духовної семінарії. Тут йому довелось прийняти православіє. Замість мальованя мусїв учень бродської німелької гімназії засїсти за біблію, за гомілетику... Рахувавсь він стипендиятом галицько-руського товариства, і тим воно дуже пишалось. Пізнїйше хлопець той вирвавсь з-під опіки своїх добродіїв і перейшов до иншої семінариї в один з українських городів. Він відвернув ся від москвофілів і зробивсь сьвідомим Українцем.

— —

Дня 15. с. м. розпочав ся в Петербурзї всеросийський зїзд дїячів народних університетів. Зібрало ся звиш 300 людий; наради відбувають ся в салї міської ради. Предсїдателєм вибрано через аклямацию нашого земляка проф. Максима Ковалевського. Зїзд подїлив ся на секциї. Нинїшні петербурські телєграми доносять, що в першій секциї відчитав п. Городецький реферат про українську народну школу; реферат визвав дуже живу дискусию. Потім відчитано мемориял Кубанських Українців з прошенєм до зїзду, щоби енергічно й рішучо заявив ся за школою з рідною викладовою мовою.

— —

„Крівава іматрикуляция" на львівськім університетї викликала надсподївано велике обуренє серед української суспільности в Росиї. Висказом того обуреня є численні заяви від поодиноких осіб або й цїлих гуртів, міщені здебільшого в „Радї". Для прикладу наведемо зразок такого „протесту проти львівських подій", надрукованого в числї 3 „Ради" з сього року. Автор протесту пише між иньшим:

„Бруд вчинків львівського університета, інституциї, котра повинна оберігати і студювати джерела істини, права, справедливости, котра має в своїм розпорядженю безлич засобів розвязаня конфлїктів, і котра натомість допустила лиш той спосіб, який уживають на бойнях, бруд сей треба показати перед очи всього сучасного цивілїзованого суспільства. А жертвам „крівавої іматрикуляциї" висловлюю своє горяче співчутє".

Допись з Волинї.

Справдї Волинь, се забутий всїми куток України. Коли анальфабетизм на Українї явище звичайне, то на Волинї се почуває ся особливо і утворює підходний грунт для авантур всяких пройдисьвітів із так званого „союза русскаго народа" (або хуліганів, як єще називаєть ся той „союз"). Сї панове обібрали своїм осередком Почаївську Лавру, а на чолї їх станув архимандрит сего монастиря о. Виталїй. Поминаємо антижидівську „дїяльність" сеї спілки цареславного кропила з росийським нагаєм, бо вона всюди знана. Балакати-мемо тут лише про те, як „союзъ" використовує національну несьвідомість і темноту волинського Українця-селянина, маючи на метї зробити з нього слїпе та слухняне знаряд „чорної сотнї".

Як ставить ся сей „союзъ" до українського питаня, се ясно само собою. Щоб галицькі земляки уявили се собі яснїйше, можемо порадити їм придивити ся до москвофільської „партиї" сего галицького виданя росийської „чорної сотнї". Як „союзъ", так і москвофіли виникли через національну несьвідомість українського народу; як у тих, так і у других не останню ролю відограють росийські рублї, що додають бадьорости сим зрадникам рідного краю. Порівнуючи далї обидві компанії ми знайдемо ще більше схожости. О скільки можна судити нам, Українцям з Росиї (знайомим з галицькими справами із газет), москвофільство в галицькій Українї тратить грунт через зріст національної сьвідомости в ширших верствах народних. „Союзъ" теж тратить силу, але трохи через инші причини. Волинський селянин почуває інстинктовно, що „союзъ" його ворог і, коли ще доси не покинув його цїлком, то ставить ся до нього байдуже, иногї іронічно, бо й не можна инакше. Ось, наприклад, образок з подорожі лїтної „союза" по Волинї:

...Спека така, що дихати нїчим. Хмара пороху поволи повзе по гостинци, наче та гадюка. Се йде „союзъ" з о. Виталїем на чолї. Попереду виступають „фляговосці" — мало не всї дїти, далї дорослі чоловіки з хоругвами, за якими тягнеть ся фіра з „союзницькими" прапорами. У всїх змучені, зтомлені обличя. В осередку походу сам Виталїй. Майне прапорцям і згідно з церемонїялом всї вигукують: „уррра!" Дико. Безладно...

Русь ідьот! — репетує божевільний Виталїй.

Прусь (sic!) ідьоть! — підхоплює ватага і з диким ревом урочисто входить в містечко.

З хат вибігають перелякані баби, хрестять ся і здивовано питають: Мати Пречиста, що воно таке йде?...

Виталїй знов дає гасло і натовп несамовито горлає „русскій народный гимнъ", перекручуючи слова та своїм співом лякаючи горобців... Ідуть далї... Знов гасло і суміш з „Боже царя храни" лунає звіряче „бий Жидів". Бідолашні „Шмулї" та „Рухлї" тремтять з переляку, зачиняють свої крамнички, та мерщій ховають ся від „союзницького" ока. Та жидівські хлопята неполохливого десятку: сміливо пристають до „процесиї" і разом зо всїми надсажують ся, вигукуючи:

— Прусь ідьоть!...

На площі „процесия" спиняєть ся і Виталїй починає промову; звичайно мовою росийською.

Цїкаво, як нарід розуміє дикі голосїння Виталїя!

Казав архимандрит, що можна на один ніж сїм Жидів нанизати, каже один чоловік з „союза" другому.

Ну, сїм? А восьмого вже ні?

Ні, тільки сїм!

Нарештї Виталїй виймає „союзницькі" медальки і пропонує їм купувати: — Купуйте, прошу! 50 копійок штука! — Селяне мовчать, чухають потилиці, вагають ся. — Ну добре! Хай по 30 коп.! — запрошує Виталїй. Мовчанка. — Ну беріть дурно, потім повернете...

...„Процесия" йде далї. В найблизше село приходять в ночі. Все село спить. Де-які з жвавих „союзників" кидають ся, мов скажені на дзвінницю і дзвонять на гвалт. Бідні селяне перелякані, ніяк не можуть зрозуміти, що воно таке. Та „союзники" ні на що не вважають і голосять собі: — Прусь ідьоть!

Так баламутять нашій „союзники"-москвофіли національно-несьвідому масу... Ну, а що-ж поробляють, — спитають може, — поступові елєменти української інтелїгенциї на Волинї? Або тиняють ся по чужих партийних гуртах (московських та польських) або репрезентують собою „тоже малороссовъ" — вид паразитів на хворому організмі України...

Глухів (Черниговщина) 14/I. 1908 р.

Дмитро Колоніус.

Польщенє руських дїтий.

(*Допись із Березівщини*).

Статї „Дїла" п. з. „Наша школа в ярмі" розкрили без сумнїву пропасть нашого поневоленя, цїлий боєвий плян, придуманий на нас керманичами шкільництва. Та сї статї певно далеко ще не вичерпують нашого справдїшного горя на сім поли. Вони дали так би сказати лиш заголовки томів. Бо що сказати про подвиги кождого вшехпольського учителя й учительки (а инших у нас майже нема) з осібна? Хто зчислить їх надужитя, явні і тайні хитрощі по школах сїльських, а ще й там, де нема кому за своє впімнути ся?

Ось оден зразок з західних окраїн, з пов. березівського. В 1906 р. в часї шкільного іспиту в Селисках завважив місцевий парох о. Теодор Савойка, що деяким руським дїтям дано в нагороду молитвослови польські та по іспиті просив місцеву учительку Яніну Баруцьку, щоби на будуче залишила такої практики. Покривала ся, що дїти в двох перших степенях ще по руськи не вміють (выкладна мова є польська, хоч дїтий руських до польських як 5 до 3). Учителька признала слушність і обіцяла більше того не робити.

Прийшов сегорічний іспит. Починає ся попис з першими двома степенями, а парох бачить на столї три молитвослови польські, призначені знов для руських дїтий. Скінчили попис, помолились, предсїдатель, дїдич Фр. Тишцїнські, починає давати нагороди і перша руська дитина дістає польський молитвослов. На се парох виймає зі своєї кишенї руський молитвослов (у нас треба бути приготованим, бо найпильнїйша дитина може не дістати часом нїякої нагороди за те, що бачите, десь колись сказала „славу Ісусу" місто „pochwalony") і коли дитина обцїлувала вже всїх по руках, бере з її рук даруночок і ховає в кишеню, а дає свій, дорожший. Предсїдатель зриває ся мов попарений і здержує дальше роздаванє нагород, бо, мовляв, стала ся перепона. На се парох встає мовчки від стола і йде поміж дїтвору та роздає свої образочки, в суміш усїм, і Руснам і Полякам (польського сьвященика не було), бо за що-ж мають терпіти? Та предсїдатель від стола говорить дальше піднесеним голосом до дїтий і їх родичів казанє на темат заколоченої польсько-руської згоди і між иншим каже: „бо то прецї всьо одно як дитина молить ся, чи по руськи чи по польськи". Коли перестав, парох, роздаючи дальше образки, каже до дїтий: „Дїти, того що пан говорить і слухайте і не слухайте; бо що до молитви, то пан сказав зле. Руська дитина має молитись по руськи, польська по польськи; а врештї в справах молитви маєте слухати лиш своїх сьвящеників і нїкого більше". На се чує від стола поклик: „Odbieram księdzu głos!" З разу не відзивав ся, але коли предсїдатель повторив се кілька разів, парох звернув ся в сторону стола й каже: „Пане, тут не віче, а школа, і я в тій школї катихит". І стільки. Скінчив роздавати образки і дїти вийшли. Прийшли старші і іспит (нї, попис з Бартошом і косами) відбув ся без нїякої пригоди вже спокійно до кінця.

Та біда не спить — „шляхтич" ображений. Пише він на аркушови несотворені жалоби до староства про присвоєнє парохом чужої власности, про ходженє по сали, про накликуваня дїтий, щоб нїкого не слухали і т. д. Староство добачує тут рїжні насильства, відсилає до прокураториї в Сяноцї і жадає „строгого покараня". Прокуратория робить слїдство, та виходить лиш те що дїйсно було: заміна молитвослова. Отже відступає від великих §§, а полишає днівському судови перевести розправу з § 314 (перепона в урядованю). І дня 18 10 1907 відбулась розправа, при якій обжалуваного заступав д-р Павлюк. Судия, очевидно, догадав ся, що треба засудити, та не знав за що. Отже перервав розправу і пішов на пораду до других судиїв. На трох оден не добачив вини, але що з того? „My tu papami"! Умотивували, що через відобранє молитвослова таки вийшла перепона, бо предсїдатель міг сподївати ся, що і дальше буде наражений на відбиранє, а тим і на компромітацию і засудили о. Савойку на 24 год. арешту з заміною на 20 кор. Заступник обжалованого зголосив відклик, а трибунал в Сяноцї дня 13 с. м. затвердив вирок І. інстанциї

Так польщенє руських дїтий молитвословами дістало апробату і руський душпастир не має свободи нагляду над виконуванєм релїгійних практик, бо жалоби в тім напрямі до шкільних властий зістають ся з правила без успіху. Так суди...! Адже в судейських тогах побачимо небавом тих самих молодців, що нинї так ідейно боронять польськости університетів і так по товариськи обходять ся зі своїми товаришами Русинами.

А тепер одно питанє: „Чи нашим послам у Відни конче треба було виходити з салї в часї „славянської" демонстрациї проти „пруської гакати"? Чи не лїпше було вислати що найлїпшого бесїдника і змалювати як найвірнїйше всю галицьку гакату, всї інтриги від конституційної ери, кайдани і нужду нашого народа? Се-ж булоб окрило Польщу соромом на весь вік! А так ми не використали тої догідної хвилї. — *С.*

Гіпнотизованє учительства.

(*Статя надіслана*).

Скілько разів наші „najserdeczniejsi" задумують якусь ворожу акцию проти нас, старають ся і між нами знайти людий, які — чи то сьвідомо, чи не сьвідомо — піднялись би служби чурів у ворожій армії. І звичайно не заводять ся в своїй надії. Се здійснюєть ся і в „Krajow-im Ognisk-y nauczycielsk-im". В статутї товариства майже цїлком поминено національну сторону: не зазначено в нїм ані слївцем, о скілько Русини мають бути узгляднені при виборі дирекциї, видїлу та ревізийної комісиї, не забезпечено руській мові нїякого права на загальних зборах, в центральній управі товариства і в його органї „Byt"... Справу національну узгляднено лише в отсій постанові статута, що відносить ся до повітових видїлів: „Pod względem językowym mają oddziały autonomię o tyle, że w powiatach, gdzie przeważają nauczyciele Rusini, może być za uchwałą większości (чого?) zaprowadzone (тут мабуть пропущено: „urzędowanie") w języku ruskim". Сей уступ подав „Byt" (1. ч. з с. р.) розстріленим друком, щоби зазначити, що впрочім в „Ognisk-y" руська мова не має нїяких прав, коли статут про них нїчого більше не постановляє... Ось як по „братерськи" відносить ся до мови половини населеня краю „Krajowe Ognisko nauczycielskie", що має претенсию злучити в собі не лише польське, але й руське учительство Галичини — „без огляду на народність і полїтичні переконаня". Хоч польське розуміне справедливости аж надто наглядно проявило ся в статутї „Ognisk-a", найшли ся учителї Русини, що вважали за згідне з народною честию вписувати ся до него, неначе є для них тайною, що руське учительство має свої організациї та шо є його сьвятим обовязком трудити ся для їх добра по мисли засади „свій до свого"... Що правда, руськими товариствами не опікують ся графиня Потоцька, гр. С. Баденї, міністрова Коритовська, Тхоржевицький, Плажек, Дембовський і Літинський, котрих портретами вкрасило „Ognisko" 1. сего річне число свого органу...

Поляки вміли показати „poczciwym Rusin-k-om" свою великодушність: на шістьох членів дирекциї і дванайцятьох членів видїлу вибрали аж по двох Русинів і то дуже обласкавленої породи. Духовим батьком „Ognisk-a" і редактором чистопольського органу „Byt" є спольщений Русин. Тай цїкаві він там речі виписує. Ось зразок: У вступній статї сегорічного числа „Byt-u" п. з.: „Od redakcyi" читаємо між иншим таку чудову дефініцию народного учителя. „Nauczyciel ludowy to wielotysięczna rzesza; to obywatel na szeroką skalę czasów nowszych, to jedyny dorobek, na jaki kraj zdobył się, rzec można siłą bezwładności". — Risum teneatis!

На думку добродіїв Будзановських, Лешер, Павенцких, Моняків і їх однодумців з „братнього народу" руське учительство ще за мало втопило своєї нервавиці в „Towarzystw-i pedagogiczn-im", котре, порісши в пірє, „odkryło przyłbicę" та переіменувало ся на „Polskie Towarzystwo pedagogiczne". Руcько-польські спілки кінчили ся все так, що Поляки робили на них добрий інтерес. (Пригадую „Tow-o kółek rolniczych", „C. k. galic. Tow. gospodarskie", „Tow-o nauczycieli szkół wyższych" та польсько-руські бурси і касина...) „Choć niehonorowo... Та мабуть згодом і рибам в мутній водї прояснить ся мимо ревних зусиль „братнього народу".

Вас.

Втихомиренє промислової кріси.

Кріза, котра в другій половинї минулого року почала ся в промислї і на грошевім торзї північної Америки, та загрожувала Европі, втихомирила ся, не зробивши значнїйшої шкоди на европейськім континентї. Ситуация на грошевих торгах поправила ся на стільки, що більші банки державні вже могли приступити до обниженя високої стопи процентової. Найдальше пішов у тім напрямі Банк англїйський, котрий знизив дисконт з 7 на 5 процент. Сей крок повитали промислові й фінансові круги Европи з великою радістю, як прояву санациї грошевих відносин так як заповідь на скоре привернене правильного стану. Бо навіть 5-процентова стопа є дуже висока в порівнаню зі стопою Банку англїйського з попередних років. Так перед півтора роком дисконт того Банку виносив 3 і пів процт., а рік перед тим навіть 2 і пів процт. Одначе про скоре „restitutio ad integrum" процентової стопи поки що в Англії нїхто не думає, знижку-ж на 5 процт. уважають загально за велику пільгу.

А саме та висока стопа процентова в значній мірі причинила ся до втихомиреня кризи. Високий процент у верховодячих европейських банках не позволив на дальший відплив европейського золота до Америки та присилував Американців своїми силами робити заходи коло облекшеня кризи й її наслїдків. Як знаємо, енергічна акция президента Рузельта і групи капіталїстичних потентатів не зістала ся без наслїдків; нинї вже і за Океаном усе повертаєть ся до правильного стану, фабрики знова починають працювати в давнїйших розмірах та знова затруднюють у собі тисячі робітників, котрі ізза фінансової кризи падали вже в крайну нужду.

Мабуть ще найбільш некорисно представляєть ся теперішна економічна ситуация в Німеччинї. Державний німецький банк поважив ся доси знизити дисконтову стопу тільки о пів процент (з сім на шість і пів) тай імовірно не скоро візьметь ся за дальше обниженє. В Німеччинї фінансова кріза відбила ся найбільш діймаючо на цїлім торговельно-промисловім житю. Нетільки великі банки, а й промислові підприємства заповідають на сей рік низші дивіденди, ніж у попередних роках.

Взагалї здаєть ся, що цїла теперішна кріза прийшла ше в пору. Вона наступила в хвилю, коли розцьвіт промислової продукциї ще не посунув ся за далеко та ще не перейшов у стан хоробливої надпродукциї. Відворот без катастроф був єще можливий; за кілька місяців пізнїйше справа так легко не була би покінчена. Так отже фінансова кріза була остаонїм остереженєм для надмірної підприємчивости та зупинила ризиковну спекуляцию. Поволи повертає економічне житє Европи до нормального русла.

В кождім разї можна тепер сконстатувати, що досьвіди минулих „крахів" в Европі не зістали ся без наслїдків, але навчили дечого промислові круги. Недавний розцьвіт промисловий був дуже сьмілий, але опирав ся на реальнїйших, солїднїйших основах, ніж давнїйші. І се охоронило Европу перед катастрофою „краху".

Заграничний огляд.

З реакційних таборів Росиї.

Сегорічне сьвятковане Йордана на Неві проти Зимової царської палати, в якім звичайно брала участь царська родина, відпало. Цїле сьвято обмежило ся на посьвяченю води в озері посеред парку в Царськім Селї. Цар очивидно не рад сходити ся близше з народом, дарма що його довірє до правительства має зростати, як се говорить ся в указї до Столипіна.

Як-жеж те довірє й має зростати, коли в офіциальних кругах тільки й мріють про лїквідацию думи. Із реакційних кругів подано — як зачувати записку висшим сферам про потребу повороту до булигінської думи. Дума — мовляв — тільки спиває правительство в його заходах. Отсепропамятне письмо принято в найвисших кругах дуже прихильно. В парі з тим ідуть заходи кружка, зложеного із Стишинського, Дурнова, Горемикина й Шваненбаха, щоб усунути Столипіна, який все таки стоїть їм на перепонї в лїквідациї думи. Сею самою справою займали ся також суботнїшні збори „союзників", які відбули ся під проводом д-ра Дубровіна при участи членів думи і „Госуд. Совіта". Принято рішенє, щоб подати просьбу о лїквідацию думи. Крім сего порішено получити всї „патріотичні" організациї. Ворожнечу Дубровіна і його близших товаришів проти думи роздуло особливо не що инше як прикрий інцідент з такими сьвітилами партиї як посли Пуришкевич і Крупенський, які не хотять слухати коменди Дубровіна. На надзвичайнім засїданю головної ради союза, що відбуло ся д. 13 с. м., порішено остаточно в виду „зради", якої допустила ся т. зв. думська фракция правих, відчужившись цїлком від союза русскаго народа та вступивши в тайні зносини з „ворогами самодержавія" —октябристами: 1) зірвати з нею всї зносини та 2) запропонувати „истинно-русским" покинути фракцию, яку веде посол Пуришкевич та утворити окрему групу в думі. Та питанє, чи ся анатема кинена на Пуришкевича не ослабить часом „Р-к союза", бо він почав уже організувати свої вірних в окрему партию. Союзникам загалом не веде". Ось один із членів ревізийної комісиї „союза ся прогайнував 15.000 рублїв, призначених на платнї для „дружників" і видане „Русского Знамени", за що його Дубровін порішив передати судови.

Заходи реакциї коли не годні вбити думи, яка збереть ся вже 8 н. ст. то паралїжують єї дїяльність. Ось порішено вже в комісиї, що загальна наука по школах передчасна задля браку учителїв, за те буде внесений до думи проєкт скріленя полїциї в 34 містах полудневої Росиї та законопроєкт про увільнюваня від військової служби „неблагонадьожних" осіб, який відкинула була друга дума. Крім сего предложив св. синод в думу такий законопроєкт про свободу совісти, щоб на вільну пропаганду дозволено лише релїгії православній; инші віроісповіданя можуть приймати лише тих, що зголосить ся до них добровільно. Православним жовнірам, остаючим в чинній службі, не можна буде змінювати свойого віроісповіданя. — Коли мова про св. синод, то слїд згадати гр. Толстого, яке на нїм тяжило через кілька лїт властиво за виступи проти самодержавного режиму.

Заговор проти американської фльоти.

Дня 15 січня причалила фльота Сполучених Держав, яка має виплинути на води Тихого Океана, до столиці Бразилії Ріо де Жанейро на кількадневний побут задля заосмотрення себе у вуглеві засоби. Офіціяльні круги бразилійські згладили для фльоти величаве приняте. Але тут розійшла ся вістка, що поліції вдало ся відкрити анархістичний заговор, який мав знівечити цілу фльоту, на яку Америка покладає стільки надій. Про сей заговор доносять нинішні депеші „Associetea Press" таке: Головним осідком заговору є місточко Петрополіс, положене недалеко Ріо де Жанейро. За провідника заговору уходить якийсь Іван Федер, а бере в нім уділ богато заграничних анархістів. Бразилійське правительство заявляє у виданій ноті, що перед прибутем американської фльоти до Ріо наспіла з Вашингтону й Парижа вістка, що анархісти ріжних національностий плянують атентат на американські воєнні кораблі. Поліция видала запобігаючі заряджения і отсе передено богато арештованьв ріжних чужоземних анархістів. Значить ся американська армада уратувана, тільки питанє, чи вона буде страшна для Японців, коли налякав єї заговор кількох анархістів! Із мріями про загарбанє країни „сходячого сонця" під власть Спол. Держав мусять бути Американці загалом здержливі ще на довгі часи. Фльота, яка отсе прибула до Ріо де Жанейро під командою адмірала Еванса, потребувала на пробутє дороги від берегів Спол. Держав до Бразилії 27 днів і зробила за той час 5600 морських миль себто робила щоденно пересічно по 110 миль денно або 8·5 мор. миль на годину. Із таким самим черепашним поспіхом вів колись росийську фльоту Рождественський. Розуміють ся, що фльота Еванса відбувала по дорозі ріжні вправи, так що про неї не може ще видавати категоричного суду але воєнні знатоки висказують ся про неї вже тепер з великими сумнівами, тим більше, що труднійша половина дороги американську фльоту ще тільки жде. Тепер мусїти ме об'їхати полудневу Америку та аж по сім випускати ся на Тихий Океан. Конечність сего об'їзду наводить Американців на думку, що голї їм перти до війни з Японією, як довго не прокопано ще панамського каналу, а се станеть ся аж по 4-ох роках. Тоді знова мати-муть Спол. Держави другий клопіт у виборі адмірала, бо тоді теперішний талановитий адмірал Еванс переступить границю віку, в якім можна виконувати військову службу.

В справі японсько-американської війни заговорив на днях паризький посол Японії, бар. Куріно, заявляючи в розмові з редактором часописї „Gaulois", що війна Японії з Америкою вже тому неможлива, бо єї не бажає японський нарід. Отсей аргумент Американців ледви чи заспокоїть, бо перевести зміну настрою Японців особливо, як би війна з Америкою вибухла буде офіціяльним японським кругам хиба не трудно.

З французького парляменту.

На дневнім порядку французької палати депутованих станула квестия доходового податку й реформа воєнних судів. Із справою воєнних судів лучить ся внесенє, яке поставив вчера пос. Лясіє; він вимагав, щоб офіцери, підофіцери й жовнїри краєвої оборони й резерви відповідали за свої опінії висловлювані письменно або устно поза службою не перед судом військовим але перед цивільним. Внескодавець заявив, що його внесенє треба принятн ще перед ухвалою закона проєкту в справі військової регабілітації жовнїра краєвої оборони Осипа Райнаха. Постанова повинна обовязувати всїх, а не можна єї видавати тільки на користь одної особи. Міністер війни, генерал Пікар заявляє, що він може зрезигнувати із признаного йому службовим регуляміном дисциплінарного права і через те мусить спротивити ся внесеню. Пос. Лясіє вимагав, щоб про те внесенє видала опінію військова комісия. Також президент сеї комісиї пос. Берту домагав ся, щоб те внесенє передати військовій комісиї, а вона після спроможности буде числити ся з сумнівами внескодавця. На се пос. Лясіє згодовив ся, а по сім дискусию над предложенєм про регабілітацию Райнаха відложено.

Національна рада французької партиї соціял-демократичної радила вчера над квестиєю заряджения слїдства тим членам партиї, які голосували за буджетом: Висловлено остаточно думку, що громахи послів може осуджувати тільки партийний конгрес. Справу с-д. послів, що голосували за буджетом, передано слїдуючому конгресови, шо відбуде ся в Тулюзї. Рівночасно порішила егзекутива партиї виключити з партиї послів Девеза й Пастре за те, що вони в супереч постанов партиї, не хотїли віддавати половини своїх диет в сумі 3.000 франків партийній касї.

НОВИНКИ.

— **Руська паралєлька в гімназиї в Стрию.** Пишуть нам: На днях наспіло на руки о. Остапа Нижанковського рішенє краєвої ради шкільної зі Львова з повідомленєм, що полагоджуючи прихильно просьбу родичів учеників І. кляси гімназиї в Стрию, внесену ще пе, ед феріями, краєва рада шкільна отвирає з днем 1 лютого с. р. в І-ій клясї гімназияльній руську паралєльку, в котрій наука руської мови буде обовязкова для всїх, а надто в руській мові буде викладатись релїгія, руське, географія і німецьке. Так отже Стрийщина завдяки стараням родичів учеників дістала хоч малий задаток на своє домаганє основаня руської гімназиї в Стрию. Хотяй краєвий закон виразно приписує, що на жаданє родичів 25 учеників має бути утворена руська паралєлька, попередні старання о утворенє паралєльки не відносили успіху, а допєрва сего року на письменне жаданє родичів, і на прошенє висланої в тій цїли депутациї родичів під проводом о. Остапа Нижанковського отримали ми в страйській гімназиї руську паралєльку, з котрої має за кілька лїт повстати руська гімназия. Иньші міста, де є гімназиї, підуть певно гим самим шляхом. — *Х.*

— **Страйк учеників.** З Кракова доносять: Ученики краківської академії штук красних оголосили таку оповістку: „З причини невідрадних гігієнічних відносин, що являють ся чистим насьміхом з найпримітивнійших потреб, в краківській академії красних штук і супротив несповненя реформ, приобіцяних президиєю міста, ученики занехали нині працю згідно з ухвалою віча дня 12 грудня 1907 р.

— *З* **нагоди смерти бл. п. інспектора Івана Левицького** здержались ми від висказаня нашого погляду на його діяльність, кермуючись принціпом: de mortuis nihil nisi bene. Рівночасно ми звали, що наш загал занадто сьвідомий „заслуг" покійного на поли нашого середного шкільництва, щоб над ними по його смерти треба було розводити ся. Всеж таки аби хтось не полишив ся в сумнївї що-до „благодатий", які спливали на нас завдяки діяльности того інспектора від руських гімназий, не від річи буде навести кілька відзивів польської преси з нагоди його смерти. Так прим. „Kurjer Lwowski" в ч. 27 пише: „Б. п. Левицький, хотяй був гр.-кат. обряду, чув ся щирим Поляком. Як студент фільозофії брав участь в організаційних роботах у Львові в характері окружного комісаря, а відтак вирушив з оружєм в руцї до відділу Чеховського. Бив ся під Потоками, над Танвою і Гутою". Тоті „організаційні роботи" були очевидно приготованя до польського повстаня в 1863 р., а бив ся пок. Левицький очевидно „za niepodległość ojczyzny"... — „Słowo polskie" в ч. 27. пише знова таке: „Пращаємо в нім одного з представників швидко нинї таючого гуртка людий, котрі — gente Rutheni — уміли працювати позитивно для краю як цїлости... Вихованець бучацьких ОО. Василиян, як студент львівського університету спішить він в році 1863 до повстаня, що по розбитю, окуплює вязницею у львівській цитаделї. Скінчивши студиї, як учитель перемиської гімназиї заявляє ся против отворенія перших руських паралєльок, прочуваючи, що вони стануть розсадником погубного сепаратизму. На його погляд покликуєть ся в соймі кн. Сапєга в часї памятної шкільної дебати в 1885 р. Покликаний на референта міністерства просьвіти, а від 1889 р. на інспектора гімназий, сповняє свої обовязки серед щораз труднїйших умов розбитого на два національні табори шкільництва". Для заокругленя харахтеристики нехай ще послужить голос „Naprzod-y". „Був з уродженя Русином, — читаємо в ч. 18 сеї часописи — а проте противив ся своєго часу отворенню руської гімназиї в Перемишли. Його урядованє в краєвій раді шкільній стрічало ся часто з протестом учителїв, а його інтервенциї в студентських „бунтах" були переняті полїцийним духом"... На доказ тих слів, думаємо, не один з наших читачів пригадає собі легко із своєї минувшини відповідні факти. Так оцінила діяльність покійного „руського" інспектора польська опінія. Супроти того, як сказано, над руською опінією зайвше розводити ся. Та як у всїм на сьвітї, так і що-до покійного інспектора Левицького є прихильні погляди і лише для принципу: „audiatur et altera pars" містимо надіслану нам допись, роблячи за неї відповідальним лише її автора. Ось вона:

Суспільність звичайно радше добачує темні сторони якої особи і їх собі добре запамятує, ніж добрі, через що навіть і добрі дїла затемнюють ся. Тимчасом справедливість і совість каже не забувати і про хоч би найменші добрі вчинки, коли хто їх для якого народа зробив. Се належить приложити до бл. п. Івана Левицького, радника двору і краєвого інспектора гімназиї, котрого похоронено у Львові 17. с. м. Ввиду ріжних недодатнїх голосів, які появляли ся ще за його житя в деяких руських часописях, справедливість наказує бодай по його смерти піднести заслуги, які він положив для нашої народної справи. Безперечно тою заслугою є рішуче піднесенє ровеня науки українсько-руської мови в гімназиях як українських так польських східної Галичини. Коли в давнїйших часах трактовано сю науку як предмет підрядний, менше вартий, то за впливом бл. п. Івана Левицького стала сеся наука в всюди поважаною і серіозною. Насамперед за його передовсїм старанєм засновано у всїх гімназиях східної Галичини (крім кількох польських у Львові) сталі посади дїйсних учителїв українсько-руської мови і обсаджено їх відповідними іспитованими, фаховими силами. Дальше покійник вимагав докладного і совісного ведення сеї науки, старав ся надати їй ширший виднокруг навязанєм до літератур европейських, а і при іспитах зрілости жадав від учеників ширшого очитаня і докладнїйшого обзнакомленя з українсько-руським письменством. Дальше вважав він старанно на чистоту українсько-руської мови і оберігав її в шкільних підручниках, даючи оконечну відимату при друкованю. Не без його впливу переведено в підручниках до українсько-руської мови виразно ідею самостійности і окремішности нашої мови і літератури. За його причиною уложено плян і перші докладні інструкциї до науки нашої мови в гімназиях і зреформовано правопись в фонетичнім напрямі. Вкінци додати належить, що майже до останнїх днїв свойого житя працював він над поправним виданєм руських читанок для середних шкіл. Те всьо разом взяти творить значний вклад в підмаганє розвитку нашої національної справи наперед, котрим то розвитком він завсїгди щиро тїшив ся. Нехай сих кілька слів послужить на звитє хоть би маленького вінця признання від Русинів на гріб покійника. — *І.*

— **Нові пожарні філії львівського „Сокола"** заложено дальше: в Кривім, Шибалинї і Конюхах, бережанського повіта, в Надїтичах, жидачівського повіта, в Ясениці сільній і Завіжнім, дрогобицького повіта, в Стеньковій і Цьвітовій, калуського повіта, в Галичи, Сїльци і Лисій, підгаєцького повіта та в Глїбові і Лежанівці, скалатського повіта.

— **Арештованє „експропріяторів".** Як свого часу ми доносили, в липни м. р. ограблено банк в Тифлїсї, при чім розбишаки забрали 341.000 рублїв. всякі гляданя росийских властий за виновниками грабежи остались без успіху і остаточно втрачено вже надію, щоб виновники дістались в їх руки. Аж припадок причинив ся до їх спійманя. В однім банку в Монахові хотїла онодї якась молода Росиянка зміняти 100-рублевий банкнот. Дотичний урядник пізнав, що число і серия банкноту находить ся в розісланім усїм сьвітовим банкам спискї банкнотів, зрабованих літом в тифлїським банку, і велїв Росиянку арештувати. При арештованю Росиянка хотїла подерти і проковтнути якусь картку. Сю картку їй видерли і вичитали на нїй, що арештована мала на двірци ждати на двох Росиян, які приїзджають з Парижа. Наслїдком того вислано на головний дворець трьох комісарів і 12 поліциянтів, що мали слїдити подорожних, котрі прибудуть з Парижа о 5 год. Коли поїзд прибув, візвано всїх мужчин, аби вилегітимували ся, і при тій нагоді арештовано тих двох Росиян. На поліциї оден з них представив ся яко Перз, другий яко Росиянин з Кавказу. Мнимий Перз мав при собі значну готівку в нїмецьких і французьких грошах, а крім того 17 штук банкнотів по 500 рублїв, які зрабовано в Тифлїсї. Другому Росиянинови, котрий також мав при собі чималу суму золотих і паперових гроший, доказано, що в часї дороги зміняв 500 рубльвку, яка також походила з грабежи. Арештована Росиянка назвала себе Якульською і подала, що числить 23 лїт. На телєграфічне донесенє поліциї арештовано того самого дня в Парижи російського анархіста Борисюка і його товаришку. Арештованє наступило на бажанє гамошного російського амбасадора, котрий довідав ся, що гроші, походячі з грабежі в Тифлїсї, надіслано в пакетах до Парижа, аби їх виміняти в тамошних банках. Показало ся, що учасників грабежі в Тифлїсї находить ся у Франциї більше, бо в Тульонї застрілив ся оден молодий чоловік, котрий мав бути росийським студентом. Самоубиство стоїть в звязи з арештованєм згаданих Росиян. Також в Штутгартї арештовано кількох Росиян, що хотїли виміняти росийські банкноти. Арештовані заперечують, будьто їх проступок є звичайним злочином, який вимагає їх видачі росийським властям, покликують ся на те, що грабіж в Тифлїсї була викликана сучасними політичними випадками в Росиї.

— **В циганській неволи.** З Деви на Угорщинї доносять: В касарни сасварошської жандармериї явила ся в суботу якась жінка, що з лиця і одїня виглядала зовсїм на циганку. Жінка тота зачала говорити зовсїм добре по нїмецьки і сказала, що є родом з Прус і перед двома роками їздила зі своїм батьком, вандрівним комедиянтом, по Угорщинї. Були також якийсь час і в Сасварош. Небавком по тім, як вони виїхали з того міста, напали на них цигани, затягнули її до свого табору, закрасили їй тїло на темно-брунатно і змусили її віддати ся за якогось цигана, що мав лиш одну ногу, та жебрати з ним по селах. Цигани грозили їй смертию на випадок коли вона важила би ся їх зрадити. Однак сими днями, коли циганська ватага зайшла знов близько міста Сасварош, удало ся тій жінцї втечи і тепер вона просить, щоби жандармерия взяла її в свою опіку. Доходженя показали вже в короткім часї, що жінка говорила правду. Називає ся Ядвига Вінтер і була дїйсно в неволи у циганів. Ще того самого дня вислїджено тоту циганську ватагу і арештовано її. Жандармерия здогадуєть ся, що їй удалось зловити небезпечну ватагу циганських розбишаків.

— **Дрібні вісти.** Намісник гр. Потоцький виїхав в недїлю вечером в урядових справах до Відня. — Супротив вигасненя холєри в Росиї, на австрийській граници відкликано всякі зарядженя, видані в цїли недопущеня сеї пошести до Галичини і Буковини. — В однім з львівських готелїв відобрав собі житє, випивши отруї, Антін Мусієвич, надзвичай ий студент фільозофії львівського університету, родом з Білополя київської губернії. — При ул. Замарстинівській ч. 19. у Львові застрілив ся в недїлю Фердинанд Грубер, зелїзничий шлюсар з Княгинина, що приїхав до Львова лїчити ся з тяжкої недуги. — При ул. Замойського ч. 9. у Львові найдено в суботу вечером поручника 15. п. п. Фабіяна неживого в купільній комірцї. Помер правдоподібно наслїдком апоплєктичного атаку. — Начальний директор галицьких почт і телєграфів Сеферович виїхав в службових справах до Відня. Заступництво обняв радник двору Людвик Пікор. — Під Берлїном на стрільници в Тегель впала бомба підчас вправ артилєриї далеко поза цїль на якусь сїльську хату і рознесла її. На щастє під ту пору не було нїкого дома і з людий нїхто не згинув. Господар вернувши до дому, не застав вже хати на місци.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Поліевкта, (лат. Вінкентия). Позавтра, в четвер: Григория Нисейск. (лат. Обруч. П. Д. М.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Дальший репертуар руського театру в Коломиї.** Саля Каси щадничої. — Початок 7·30 вечером. Білєти продає Народна Торговля а від год. 5 вечером в день представленя каса театру.

В четвер, дня 23. с. м. „Різдвяна ніч", народна опера в 4 дїях М. Лисенка.

В пятницю, дня 24. с. м. бенефіс дружини театру.

В суботу, дня 25. с. м. „Жидівка вихрестка", народний образ в 5 дїях зі співами і танцями Тогобочного.

В недїлю, дня 26. с. м. по полудни о 3 годинї по знижених цїнах „Маруся Богуславка, історична драма зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицького. — Вечером о 7·30 годинї „Два-найцять дочок на відданю", комедия в 3 дїях зі співами і танцями М. Кропивницького.

Ві второк, дня 28. с. м. послїдне представленє „Серед бурі", історична драма зі співами в 5 дїях Б. Грінченка.

☐ **Перші вечерниці** з танцями сегорічних мясниць відбудуть ся сеї суботи, дня 25 січня заходом забавового кружка тов. „Бесїди", в комнатах товариства, Ринок ч. 10. Вступ 1 кор., для академічної молодїжи 50 сот. Половина доходу призначена на „Руську Захоронку". Специяльних запрошень не висилає ся, лиш отсим всїх місцевих і замісцевих Русинів запрошує — *Забавовий Кружок.*

☐ **З руської женської гімназиї у Львові.** Вступні, згляднo приватні іспити за І. піврік кл. приготовляючої, І. і ІІ. в прив. женській гімназиї з правом публичности сс. Василиянок у Львові при ул. Длугоша ч. 17. відбудуть ся дня 28. січня. Кандидатки до тих іспитів треба зголосити в дирекциї школи до дня 27. січня в полудне устно або письменно. Такса за іспит одної ученицї виносить 24 К, в приготовляючій клясї 12 К. — *о. Спиридон Кархут,* директор прив. женської гімназиї з правом публичности сс. Василиянок у Львові.

☐ **Курс їзди на колесї** у львівськім „Соколї" вже розпочав ся. Наука відбуває ся в салї товариства при ул. Руській ч. 20. що понеділка, середи і пятницї для пань від 2 до 3, а для мужчин від 3 до 4 год. по полудни Для членів „Сокола" наука безплатна. Курс веде і приймає зголошеня дг. Кл. Гутковський. — *Старшина.*

☐ **З Тернополя.** Загальні збори філії руського тов. педагогічного в Тернополи відбудуть ся в суботу 1 лютого с. р. в салї „Руської Бесїди" о год. 2 по пол.

☐ **В Жидачеві** відограє шкільна молодїж в днях 25. і 26. с. м. „Вефлеємський вертеп", релїгійний образ укладу о. Штокалка. Чистий дохід на убогу шкільну молодїж.

☐ **З Брідщини.** Дня 28. січня (ві второк) с. р. відбуде ся в Лешневі брідського повіта велике народне віче, на котре прибуде посол д-р Евген Петрушевич і кандидат „Народного Комітету" до сойму. Перед вічем рано відправить ся в місцевій церкві служба божа а потім о год. 12. в полудне зачне ся віче.

☐ **З Бучача.** Загальні збори філії „Сокола" відбудуть ся в суботу, дня 25. с. м. о год. 7. вечером в льокали „Руської Бесїди".

☐ **З Перемишля.** Філія „Руського товариства педагогічного" в Перемишли відбуде свої річні загальні збори в суботу, дня 1 лютого с. р. о г. 2 по пол. в повітовій „Народній Канцеляриї" (комната тов. „Віра".)

Померли:

Д-р Роман Тустановський, урядник при віденській університ. бібліотеці і б. редактор Ukrainische Rundschau помер нагло дня 20 с. м. в Вільках мазовецьких в 26 р. житя. В. й. п.!

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд Зібрані датки слати до Адміністрациї „Дїла" яка доручить їх куда треба.

Касовий звіт

Комітету будови народного руського театру у Львові.

за час від серпня 1903 р. по конець грудня 1907 р.

І. Стан касовий.

А) Приходи:

1) *117.906·48* К добровільні датки (враз з нарослими в межичасї відсотками); 2) *72.865·88* К товариство „Просьвіта" з узбираних датків; 3) *6·478·19* К товариство ім. Котляревського з узбираних датків; 4) *2.980·40* К, товариство „Руська Бесїда" у Львові з власних фондів (листами заст. в номінальній вартости 3000 К), отже сума всїх датків по конець грудня 1907. виносить (враз з нарослими відсотками) 200 230·95 К; 5) *2 584 67* К запис бл. п. Теофіля Шпитка; 6) *3 926·07* К з чиншів реальности; 7) *95.584 53* К векслеві позички, затягнені в часї купна площі під будову театру. — Загальна сума всїх приходів: 302.326·22 К.

Б) Розходи:

1) *98.639 33* К на рахунок цїни купна (280·000 К) заплачено при контрактї, а 181.360 67 К полишено при гіпотеці [141.360·67 К Банк краєвий і 40.000 К остальна цїна купна]; 2) *4.594·46* К посередництво і видатки контрактові; 3) *11 777 59* К правна належитість від набутя; 4) *15.670·06* К кошти нївеляциї площі під будову театру; 5) *8.250* К фірмі Фельнера і Гельмера перша рата після контракту; 6) *1.100* К шкіци конкурсові; 7) *44.833·33* К рати банкові; 8) *10.004·22* К відсотки від остальної цїни купна 40.000 К; 9) *8 447·41* К відсотки від позичок векслевих; 10) *4 624 25* К податки і видатки адміністрациї; 11) *2.274·40* К друк і розсилка виказів жертв на будову театру; 12) *1.474·23* К курзори за збиране датків; 13) *76.300* К сплата довгів векслевих. — Загальна сума всїх розходів є 287 989 28 К, отже сальдо на 1908. р. виносить 14.336·94 К.

ІІ. Стан маєтковий.

А) Стан довжний:

1) 120.632·51 К довг гіпотечний Банку краєвого; 2) 40.000 К решта цїни купна; 3) 19 284·53 К решта довгів векслевих — разом *179.917 04.*

Б) Стан чинний.

1) 14. 336·94 К надвижка касова з кінцем 1907. р.; 2) 180.000 К вартість парцель до відпроданя, — разом *194.336 94* К; 3) площа під будову театру. З того виходить, що по відпроданю зайвих парцель покриють ся всї довги і лишить ся вільна від довгів парцеля під будову театру разом з бічними улицями.

У Львові дня 20. н. ст. січня 1908.

Д-р Кость Левицький, голова; *Кость Паньковський,* касиєр; *Петро Огоновський,* контрольор.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 21 січня 1908.

Парляментарні комісиї.

Відень. (Тел. прив.) Соціяльно-політична комісия починає свої наради нинї а буджетова комісия завтра.

Справа Добродзїцької.

Вадовиці. (Пр. тел.) Відклик Ванди Добродзїцької против акту обжалованя відкинув висший суд в Кракові. Реченець розправи ще не визначено.

Угорський регулямін соймовий.

Будапешт. (Ткб.) Первісний проєкт зміни регуляміну буде змінений не лиш в справі часу тривання засїдань але також в тім напрямі, що він має обовязувати тільки сойм вибраний на основі нової виборчої ординациї.

Порт-артурські герої.

Петербург. (Тел. прив.) Генерал Штесель пожалїв ся перед царем на те, що суд поводить ся супроти него партийно. В виду сего цар вирядив свого ад'ютанта ген. Сторока, щоб він прислухував ся розправі і здавав відтак цареви рапорти.

Петербург. (Ткб.) Підчас процесу о капітуляцию Порту Артура обявлює ся щораз більше взаїмна ненависть обжалованих. Смірнов закинув Штеслеви, що він нїколи не брав удїлу в бою, а се назвав Штесель брехнею.

Події в Росиї.

Петербург. (Т. К. Б.). Вчера по пол. вибухла в той сас час в палатї одного з великих князїв і в міністерстві просьвіти пожежа, яку одначе погашено. Чути, що пожежі, які в останнім часї часто повторюють ся, є дїлом терористів, досї не доказано. Стан надзвичайної охорони в Петербургї і петербурської губернії продовжено до 21. липня с. р., а стан скріпленої охорони в кількох повітах донської области до 6. листопада.

Варшава. (Тел. прив.). Протягом двох послїдних місяців вислано з Варшави в адмінїстрацийній дорозї до віддалених росийських губерній за політичні проступки 710 осіб. Наказ виїзду за границю на час воєнного стану одержали 23 особи.

Париж. (Ткб.) Прокуратория займає справою виданя арештованих за участь в рабунку в Тифлїським банку. Оборона твердить, що сей рабунок належить уважати за політичний злочин і з сеї причини не можна видати арештованих Росиї.

Зелїзнича катастрофа.

Медіолян. (Т. К. Б.) Вчора по 9. годинї вечером поїзд, їдучий з Медіоляну до Риму, наїхав на мостї над „Aqua bella" з поїздом, їдучим попереду нього до Павії. Льокомотива поїзду римського і останні вози поїзду, їдучого до Павії, поспадали на побічний тор. В тій хвилї наспів сим тором поїзд із Бержамо та впав на перевернену льокомотиву й вагони двох попередних поїздів. Наслїдки були страшні. Доси сконстатовано смерть 9. ссіб, між ними одної жінки і одної дитини. З-під румовища видобули доси 25 ранених, з котрих трох є тяжко покалїчених. Забитих ще не розпізнали та кількох із раненних. Серед тих, котрих вже розпізнали, нема ні одного чужинця.

Спека в Австралії.

Мельбурн. (Нїм. тов. кабл.) Раз-у-раз лучають ся случаї смерти з причини сонїшного удару. Температура в Вікторії (полуднева Австралія) доходить до небувалої висоти. В околици горять лїси. Згоріло також богато почтових урядів, костелїв і публичних будинків. Пожежа панує на просторі 40 англійских миль.

Фіякерський страйк.

Париж. (ТКБ). З причини розпорядку префекта поліциї, яким заборонено фіякрам їздити по головних улицях без пасажирів, бо се спинює комунікацию, відбули ся в ночи збори при участи 10 тисяч візників і ухвалено страйкувати, коли гаданий розпорядок не буде відкинений.

Гі де Мопасан.

4)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Дзвінок від вулиці задзвонив на сходах, а йому серце затьохкало та така радість сейчас взяла його, що він закрутив млинка на пятї та кинув цигаретку до гори.

Вона увійшла сама.

Бертен здобув ся відразу на відвагу:

— Знаєте, що я думав, ждучи на Вас?

— Нї, не знаю.

— Я собі думав, чи я в Вас не залюбив ся.

— Залюбили ся в менї! Вам щось в голові морочить ся!

При сїм вона всьміхнула ся, а сей усьміх казав: „Гарно, я дуже з Вас вдоволена".

— Ви нинї не хочете бути поважні — сказала вона по хвили — але чому Ви вибрали собі як раз таку тему до жартів?

Він відповів:

— Я говорю зовсїм поважно. Не упевнюю Вас, що я вже в Вас залюбив ся, але менї здаєть ся, що я вже як раз на найлїпшій дорозї.

— Що Вас наводить на таку думку?

— Роздразненє, як Вас нема, і щастє, як Ви прийдете.

— Не журіть ся такою дрібницею — сказала вона сїдаючи — як довго Ви добре спите і як довго маєте апетит, нема нїякого небезпеченства.

Він розсьміяв ся.

— А як я втрачу і сон і апетит?

— То повідомїть мене.

— А тодї?

— Тодї я Вас лишу, щоби Ви могли виздоровїти в спокою.

— Дякую красненько.

І на тему сеї любови вони базїкали цїле пополудне. Так було і слїдуючих днів. Принимаючи се за дотепний і невинний жарт, вона питала ся його весело, входячи:

— Як там нинї з Вашою любовю?

А він поважним тоном розповідав їй про цїлий поступ тої слабости, цїлу сю внутрішну, глибоку та безперервну працю, що виконувала зростаюча любов в його серцю. Він аналїзував себе перед нею докладно, година по годинї від їх вчорашньої розлуки, удаючи професора на викладї; а вона слухала того всього з занятєм, деякі місця зворушали, иньші знов бентежили її, а цїла ся історія робила на нїй таке вражінє, наче би була вичитана з якоїсь повісти, де би вона була героєм. А як він так, буцїм жартуючи та забавляючи її, вичисляв всї свої журби, що напосїли ся на нього, його голос часом задрожав, коли він яким словом або лише підчеркненєм якого слова намагав ся висказати біль своєї душі.

А вона що хвиля ставляла йому питаня, вдивляючи ся в нього, дрожучи з цїкавости на ті річи, що трохи непокоїли її, а преціньтак приємно було їх слухати.

Часом приступивши до неї, щоби поправити її позицию, він брав її за руку і пробував поцїлувати її. Тодї вона видирала швидко руку і трохи насупивши брови, казала:

— Малюйте, мій пане.

Він брав ся назад до працї, але заки ще пять хвиль минуло, вона опять ставляла йому якесь питанє, щоби його назад напровадити на сю одиноку тему, що їх спільно занимала.

Панї де Гїлєруа зачала бути трохи неспокійна. Вона хотїла, щоби Бертен в нїй залюбив ся, але знов не за дуже. Будучи певною себе, вона бояла ся, щоби він не загонив ся далеко, бо тодї вона мусїла би зірвати з ним і пхнути його в розпуку; а преціньто вона сама викликала умисно у нього сю любов. Впрочім вона чула би ся дуже нещасливою, коли би тепер прийшло ся перервати сю нїжну, милу приязнь, се балаканє, що плило так солодко та точило в собі частини любови, так як ріка точить зерна золотого піску.

Як вона виходила з хати, ідучи до ательє маляря, тепла радість розпливала ся по цїлім її тїлї, як чіпала за дзвінок від мешканя Бертена, серце її тьохкало з нетерплячки, а хідник на сходах був наймягчий зі всїх, по яких ступали її ніжки.

А Бертен ставав чим раз більше сумний, нервовий, іритував ся часто, хоч вмів сейчас погамувати себе.

Одного дня як вона лиш прийшла, він навіть не думав про роботу, лише сейчас сїв собі побіч неї і сказав:

— Ви вже тепер мусите бачити добре, що се не є нїякий жарт, лише що я Вас люблю божевільно.

Такий початок збентежив її дуже, бо вона побачила, що вже прийшла та кріза, котрої вона так бояла ся. Вона пробувала задержати його, але він вже її не слухав. Він виповів всьо, що накипіло в його серцю, а вона мусїла вислухати се блїда, перестрашена, дрожучи на цїлім тїлї. А він говорив довго, не просячи її о нїчо, а говорив з такою нїжностю, з таким жальом та резигнациєю! Він взяв її за руки, вона не була в силї боронити ся. Він клякнув перед нею, так що вона того не завважала, та молив її, щоби вона не робила йому нїчого злого. І що вона йому могла злого зробити? Вона не розуміла нїчого, не хотїла нїчого розуміти; дивлячись на нього, як він терпить, важкий жаль стиснув її за серце, а проте сей жаль був майже щастєм. Нараз побачила вона слези в його очах; се її так тронуло, що вона крикнула: „Ох!" та готова була обіймити його наче мале дитя, що плаче. Він повторяв тихесенько раз-у-раз: „Дивіть, дивіть, як я страшно терплю", і нараз сей біль поборов її, слези удїлили ся їй і вона розплакала ся, ридаючи як мала дитина, її нерви вже не могли здержати ся, а рамена дрожали та готові були отворити ся.

А коли почула його обійми, коли почула горячий поцїлуй на устах, хотїла кричати, бороти ся, відіпхнути його, але се вже було неможливе; вона годила ся, відпихаючи його, віддавала ся йому, борикаючи ся, стискала його, кричучи: „Я не хочу, я не хочу".

Оголомшена, сидїла вона ще хвильку, закривши лице руками, відтак несподївано встала, піднесла капелюх з землї, засадила його на голову та вибігла швиденько, невважаючи на благаня Олївєра, що тримав її за сукню.

Вийшовши на вулицю, мала вона охоту сїсти собі на краю тротуару; ноги їй помлїли і цїла була така розбита, що не могла рушати ся. Якийсь фіакер над'їхав; вона задержала його і сказала до візника: Їдьте собі, куди хочете, лише помалу". І вона кинула ся в віз, затріснула дверцї, позамикала вікна і приперла ся в кутик, щоби спокійно роздумувати.

З початку чула вона лише стукіт колїс та потрясеня воза. Вона дивила ся на доми, на людий, що ішли пішки, їхали фіакрами або омнїбусом, дивила ся бездушно та не бачила нїчого. Вона не думала про нїчо наче би хотїла своїй голові лишити хвилинку часу, позволити їй трохи відпочати, заки зачне думати про се, що сталося.

Відтак сказала вона собі съміло і отверто: „Ось і я вже зійшла на нїщо". І ще через кілька хвиль сидїла вона бездушно, не маючи відваги думати про се нещастє, що вже не дасть ся направити, як той, що злетїв з даху і знає добре, що поломив ноги, але боїть ся рушити, щоби сего не сконстатувати.

Вона надїяла ся, що її серце розірветь ся з болю і розпуки, а воно тепер, як вже катастрофа минула, було собі зовсїм спокійне, воно тьохкало помалу та тихо і зовсїм собі не робило нїчого з пригнобленя і тривоги її душі.

Вона повторила голосно, щоби себе переконати: „Я зійшла на нїщо". Нїякий відгомін болю не відповів на сей плач її совісти.

Фіакер колисав нею, а вона все ще ждала на відповідну хвилю, щоби вже раз зачати свої роздумування над сим страшним положенєм. Нї, вона таки не відчувала нїякого болю, нїякого терпіня. *Вона лиш бояла ся думати, бояла ся знати,* розуміти, застановити ся — і більш нїчого. Противно, цїле її єство, всї її бажаня, всї чувства, цїлу її волю огорнув якийсь дивний, неімовірний спокій.

За пів години сего дивного відпочинку прийшла вона вкінци до того переконаня, що розпука таки не прийде, хоч як би вона силувала ся. І вона шепнула собі: Сьмішне, менї майже зовсїм не жаль того".

Тодї вона зачала собі робити викиди. Злість *брала її за її ослїпленє та за її слабість.* Як вона могла не предвидїти сего? не бачити, що вже приходить критична хвиля? що сей чоловік подобав ся їй досить на те, щоби злїдлити її? і що навіть в найправеднїйших душах нераз жадоба шумить як буря і порває волю з собою.

А коли вже наговорила собі до волї та виразила собі повну погорду, трівога перейшла її на думку, що тепер робити.

В першій хвили постановила вона зірвати з малярем і більше не бачити його нїколи; але богато аргументів промовляло против сего.

Як вона зможе витолкувати таке зірванє? Що скаже свому мужови? Чи се як раз не напровадить людий на підозріня? З початку будуть лиш догадувати ся, а відтак рознесуть по сьвіту як щось зовсїм певного!

Чи не лїпше буде для людського ока грати комедию супроти самого Бертена, удавати перед ним рівнодушність та забуте, показати йому, що сю хвилю вимазало ся раз на все зі своєї памяти і зі свого житя?

Але чи се буде в її силї? Чи вона буде мати відвагу удавати, що не пригадує собі нїчого, чи зможе поглянути зі здивованєм та обуренєм на сего чоловіка, котрому не вміла оперти ся в хвили брутального зворушеня, і сказати йому: „Пане, чого Ви від мене хочете?

Вона роздумувала довго і остаточно рішила ся таки на таке поступованє, бо не бачила нїякого иншого виходу.

Завтра піде до нього відважно і сейчас дасть йому зрозуміти, чого від нього хоче, чого вимагає. Треба, щоби нїколи нїякий натяк, нїяке слово, нїякий погляд не пригадав їй сеї ганьби.

Він буде якийсь час тяжко терпіти (о сїм вона не сумнївала ся), але відтак погодить ся на певно зі своєю долею, бож він чесний і добре вихований чоловік, і на будуче буде такий самий, який був до тепер.

По такім рішеню подала вона візникови свою адресу і вернула домів. Тепер відчувала вона таке пригнобленє, що бажала лише положити ся, не бачити нїкого, заснути, забути. Замкнувши ся в своїм покою, вона лежала на канапі аж до обіду та намагала ся не думати більше *про* сю зловіщу подію.

Точно о обідовій годинї прийшла вона до їдальні і аж здивувала ся, що так спокійно чекала на мужа та що її лиц зовсїм не змінило ся. Прийшов муж з донечкою на руках: вона стиснула його за руку і поцїлувала дитину, але нїяка трівога не стиснула її за серце.

Паи де Гїлєруя запитав ся, що вона нинї робила; вона відповіла рівнодушно, що ходила позувати, як щодень.

— А портрет гарний?

— Заповідає ся знаменито.

Пан де Гїлєруя любив розмовляти при обідї. Він зачав тепер розповідати жінцї про свої справи, про засїданє парляменту та про дискусию над проєктом права в справі фалшованя поживи.

Звичайно зносила вона спокійно се його балаканє; нинї її се денервувало і вона зачала уважно приглядати ся сему буденному, ограниченому чоловікови, що інтересував ся такими справами; але вона всьміхала ся та відповідала чемненько, чемнїйше навіть як звичайно. Дивлячись на нього, думала собі: „Я його зрадила. Се мій муж, а я його зрадила. Чи се не дивна річ? Нїчо вже не може перешкодити, нїчо не може затерти сего! Я замкнула очи на одну хвилинку, на одну однїсеньку хвилиночку, я згодила ся на поцїлуй *одного мущини* і я вже не є чесна жінка. Одна хвилинка в моїм житю, одна незабутня хвилинка спровадила на мою голову, сей дрібний факт, що не дасть ся вже направити, сей найогиднїйший для жінки злочин... і розпука не роздерла ще мого серця. Як би менї був хто вчера таке казав, я би була не вірила; я була би сейчас подумала на ті страшні викиди совісти, які повинні мене нинї мучити. А я не маю тих викидів совісти, не маю майже зовсїм".

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Будапешт 21/1. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	. . .	12·70 до 12·71
Жито „ „	. . .	10·96 до 10·97
Овес „ „	. . .	8·29 до 8·30
Кукуруза на май	. . .	7·05 до 7·06
Рїпак на серпень	. . .	16·10 до 16·20

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Успособленє: спокійне. Погода: лагідно

Оголошеня.

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного виробу поручає: **Іван Слівіньский, Львів, Коперника 16.** Ціни услівій продажі дуже приступні. 115 36—?

До „Народної Гостинниці" приїхали 20. І. 1908. Анна Олексишин, Суховоля; Фішель Гольденберґ, Ляцьке; Юрко Залозецький, Милятин; Григорий Романишин, Милятин; Мариян Волжинський, Дрогобич; о. Володимир Гоцький, Колоденце; Яків Панусевич, Коломия: Николай Анзр. Гичко, Шандрівці; Іван Підгірський, Грималів; о Петро Білинський, Зарваниця; Олена Козарівна; Гусятин; Івач Кивелюк, Копичинці; о. Іван Юрків, Коростів; Кость Соколовський, Молотів; о. Йосиф Яворський, Лучинці; Роман Зобків, Стрий; Ярослав Кирчів, Кальна.

Коперниця і Сир

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька І.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. — **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні. Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Оженить ся мужчина літ 26 пристойної бізнидин порядний і господарний посїдаючий маєтність в місточку вартости 2000 К приносячу врай з його пенсиею над 4000 К рїчного доходу з гарною брунеткою веселої вдачі. посаг около 10.000 К для докупленя грунту пожаданий. Услівя неаконімові, з залученьм фотографії, просить ся слати до 1/II. 1908 на адресу Хвальна Адміністрация „Діла" у Львові для ч. 12. За тайність переговорів ручать ся словом чести. 141 2—3

Помічник торговельний глядить посади в торговли товарів корінних. Адреса: К.Й Михайло Білас Судова Вишня. 147 1—5

Проповідниці стале і, виготовляє рібльонська робітня Евст. Щупланевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

300 корон зовсїм чесно можуть зарабати міся но католицькі особи, кождого стану, через продаж і вибране замовленнь на предмети релігійні, кождий зістане через правительство уповажнений, кавцьа на оригінальні взірці в куфрики пожадана, рівнеж пошукує ся двох генеральних заступників на Буковину в осїдком Черновиці і Тернополь. На відповідь долучити марку — Ад ecs: **Марчевский, Львів, Городецька 51.** 134 1—1

Цукорня Краківска *ГРОЧИНЬСКОГО* **у Львові улица Фредри** поручає знаменитих цукорків десерових фунт 80 крейцарів. Знаменаті памушки і тїсточка 1·8 по рейцарі. 1—10

МЕД патока найлучшої якости 5 кільо 5·80 і 6 кор. оплатно. Пятні меди домашнього виробу, відзначені медалями 5 кільо від 4·80 до 9 кор. оплатно. Мед з власної пасїки може дати лише властитель найбільшої галицької пасїки в подібні огложення малих пасїчників суть ложні Евгеній Білиньоский в Збаражи. 1 1

КАРЛО АДАМЕЦЬ в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників вал жена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових, годинників. Відвійшим громадам дає на рати. На жадане конторнем і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 44 1—2

СВОБОДА письмо політично-просьвітне і господарське для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський

Цїлорічна передплата виносить 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация. Львів у Рынок ч. 10.

Кінематограф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 18 до 24 сїчня. Нова гумористична програма складаюча ся з 20 сьпіваючих, говорячих, живих образів. Представленя що дня від год. 4 до 10 вечером. Що тиждня нова програма 18 3—2

МИХАЙЛО ДУБИК в Жидачеві

фабрика цементових дахівок і бетонових виробів

поручає:

рури на керниці всїлякої великости, рури під мости, піврури до стаєн, комини, плити на тротуар. — Хто хоче заложити свою фабрику дахівок може купити у мене потрібні машини нові і старі як також відбути практику. Ціни як найприступнїйші.

146 **Русини! Купуйте лише у свого чоловіка.** 1—1

МЕД-ПАТОКА

з гірових пасїк невріваної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто бїлий по 7·50 кор franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

ОПОВІЩЕНЄ.

Сим подаємо до прилюдної відомости, що VII. звичайні загальні Збори Товариства задаткового „Народний Дім" в Дрогобичи товариства зареєстрованого з обмеженою порукою, відбудуть ся дня 1-ого н. ст. лютого (субота) б. р. о год. 1-шій з полудня в власнім льокалю при улици Стрийскій в Дрогобичи напротив нової аптики.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1) Відчитанє і принятє протоколу з остатних Загальних Зборів.

2) Справозданє касове Дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907.

3) Звіт комісиї контрольної і удїленє Дирекциї абсолюторії.

4) Розділ зиску за рік 1907.

5) Вибір 3-ех членів Дирекциї і 3-ех заступників.

6) Вибір членів Совіта управляючого і їх заступників на місце уступаючих.

7) Внесеня і інтерпеляциї ad 2, 3.

Участь в загальних Зборах могуть брати лише ті члени, що при вступі викажуть ся книжочкою удїловою.

о. Тадей Скородинський председатель. *Д-р Гринь Кузів* секретар.

Білянс за рік адміністрацийний 1907.

АКТИВИ			ПАСИВИ	
Корон сот.				Корон сот.
195954·—	з рах. скриптів	з рах. удїлів		34976·93
190494·—	„ векслїв	„ ф. резер.		11191·98
1562·79	„ льокаций	„ вкл.обор.		357451·85
2662·68	„ движим.	„ відс. наді.		3711·62
3796·26	„ каси	„ зиск. і стр.		9213·68
178·93	„ кошт. сп.	„ поз. затяг.		23190·—
1203.—	„ льок. ф. р. і сп. р. стр.	„ спец. рез. стр. на поз.		1312·52
500·—	„ адм. (з.д.)			
43200·—	„ недвижм.			
193·93	„ адм. недв.			
1303·09	„ надпл. вс.			
441048·68				441048·68

Загальний оборот . . . . 1380216 К 44 с.

142 1—1 ДИРЕКЦИЯ.

Музикальне Оголошенє.

Перша прегарна музик. р. н. опера **ДОВБУШ** після нар. переказу з 1738—1745 в трех дїях гуцульским нарічєм П. Бажаньского Львів 1907 появила ся в р. львівських книгарнях по низькій цїні 2 кор.

Бї жваний гірський ритм, гірські звуки; теплі сумні, веселі, жваві, геройські мельодиї, свойский нар. гомофонний, поліфонний супровід; самотризвучна н. основи Гармонія, кольорит, форми; вражливі ситуациї, жива рухлива акция; тип веселого, буйного, безжурного верховинця... се ей прикмети. Оригінальні ей мельодиї арії, дуета, хори, танцї... се для всїх муз. р. домів і хорів дуже милий гостинець. 139 2—2

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля галянтер. товарів

АДОЛЬФА РАША

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіта").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краваток, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також товаетового мила і перфумерий.

Великий вибір пушок на цигарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланем готівки або посліплатою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір бїжутерії.

ШКАРПИТКИ від 40 сот. СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Оголошенє лїцитациї.

В цїли віддання в предприемство будови церкви муровано в Володимирцах повіта жидачівського оголошуе ся отсим лїцитация устна на день 6 лютого н. ст. 1908 в канцелярії парохіяльній в Володимирцах в полудне. Плян і косторис на будову як також і близші услівя можна переглянути в урядї парохіяльнім. Оферент обовязаний есть зложити 5% вадиюм і декларацию, що знані йому суть всї услівя будови і що обовязуе ся після затверджених плянів і в назначенім реченци повисшу будову в цїлости виконати. Примічаюсь, що предприемство з стане віддане фахово спосібному оферентови, если буде заслугувати на довіре без огляду на оферовану цїну. Комітет не есть обовязаний до звернення коштів згложующим ся, если би котрий з оферентів не отримав предприемства будови, або лїцитация з непередвиджених причин не відбула ся.

Володимирцї дня 16/I 1908.

137 2—3 *Йосиф Тогинський* парох.

З «Труда» у Львові.

З уваги на наближаючий ся сезон карнаваловий просимо Вп. Пань, щоби зволили ласкаво з замовленями для них всякого рода убору поспішити, абисьмо могли все на час виготовити. В робітнях наших розпоряджаємо тепер перворядними силами фаховими, можемо отже виконати поручені нам роботи після найновійших мод і найвибагливійших вдоволити. — При сїй нагоді позволимо собі звернути увагу Вп. Пань на наш склеп заосмотрений в добірні товари і готові вироби.

145 1—3 **ДИРЕКЦИЯ.**

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять в	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	13·00	2·16	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Ст. сколавова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40п	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	5·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·35	1·1	5·25	9·50

Зі Львова виходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45п	1·96	6·35	10·30
Самбора	8·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	8·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·[illegible]	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	8·12	11·05	2·23	5·45	8·34
Врухович	10·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — І сьвята від 26/6 до 15/9 буквою п — в неділю до 10/8 що день буквою д — в неділю і сьвята від 1/8

1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельский.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 15. Львів, середа 22. (9. ст. ст.) січня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпьського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік 28 к. на пів року 14 к.
на чверть року 7 „ на місяць 2 к 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місця, а в рубрикі „Надісляне" по 50 с. — Подяки і инші принаті оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Вибори з міст і Русини.

Коли по селах нашого краю йде що-раз живійша і горячійша виборча агітация, то по містах так спокійно, неначе-б тут не мали відбувати ся ніякі вибори. Має воно, що правда, свої причини. Як по селах при куриальній системі робить вибори староство, так по містах роблять їх магістрати. Успіх кандидатури залежить тут від ласки магістратської кліки, а сила такої кліки така велика, що навіть мало хто пробує йти проти неї проб-єм. І коли в західно-европейських країнах міста ведуть перед у політичнім житю, то в нас, коли порівнати політичне заінтересованє виборами по селах з політичною апатиєю міст, порівнанє вийде на користь сіл.

Серед тої загальної тиші по містах не замітно ніякого руху і серед руського населеня міст східної Галичини. В нас загалом тільки-що починаєть ся викорінювати переконанє, що міста для нашої національної справи стрчені, переконанє, яке довгі літа було серед нашої суспільности пануючим, приносячи нашій національній справі великі шкоди.

Бо коли приглянемо ся національному складови східно-галицьких міст, то побачимо, що їх польський характер, се тільки зверхня поволока, яка й держить ся виключно завдяки польському правлїню в Галичині. Польською є по східно-галицьких містах бюрократия, орган того польського правлїня, і вона власне, ся бюрократия, маючи від своєї верховної власти carte blanche на все, що тільки як-небудь могло-б причинити ся до скріпленя польськости, й удержує силою своєї власти ілюзию польськости східно-галицьких міст. Тої бюрократиї боїть ся загал мешканців галицьких міст, дрібні ремісники і крамарі, бо вона може знищити хитку матеріяльну підставу їх істнованя, запобігає в неї ласки нечисленна польська промислово-торговельна буржуазия і довколичні сільські дїдичі, щоб мати з неї добрий бич на своїх робітників, — і так східно-галицькі міста дістають зверхній вигляд польських міст. Але у суньте ту бюрократию, той польський бич на міське населенє, а покажеть ся, що Поляки в східно-галицьких містах творять напливову меншість супроти корінної більшости руського й жидівського населеня.

Се й показало ся вже по части при перших загальних виборах до парляменту. Скрізь по східно-галицьких містах, де лиш Русини взяли ся до передвиборчої акциї і виступили при виборах як самостійна національна організація, можуть вони виказати ся значними успіхами. Руські кандидати дістали при першім голосованю поважне число голосів, а при тіснійшім виборі були Русини для всїх партий пожаданими союзниками. Навіть такі загорілі вороги нашої національности, як львівські народово-демократичні кандидати Бузек і Томашевський, що вважають Русинів у Львові неістнуючими, запобігали ласки львівського руського виборчого комітету. І справді при тіснійшім виборі руські голоси були тим тягаром, що переважували вагу побіди на сторону того кандидата, який зі становища інтересів руського народу видавав ся найвідповіднійшим. Брайтер і Діямант у Львові, Штанд в Бродах, Ліберман у Перемишли без руських голосів легко були-б улягли кандидатови „Rad-ї Narodow-oї. А навіть і там, де з'єдиненим силам галицького правлїня і галицької виборчої корупциї вдало ся знасилувати свобідну волю більшости виборців, Русини своїми голосами задокументували, що вони є по східно галицьких містах такою поважною силою, що з нею кождий мусить числити ся.

Самостійна виборча акция при останніх виборах до парляменту, се був тільки перший обяв організаційної праці Русинів по східно-галицьких містах, а вже сей обяв так затрівожив ворогів нашого національного істнованя, що „Słowo Polskie" і подібні йому органи польської преси крикнули в один голос, що коли не будуть приняті спеціяльні міри для охорони польськости східно-галицьких міст, то готова їх залляти руська повінь, що піднімаєть ся з міських сутеренів і вдаряє зза міських рогаток.

Доси ті елєменги, що напливали з руських сїл до міст і як поденні робітники, каменичні сторожі, домашня прислуга заселяли міські сутерени, польщили ся. Але коли на підмогу тій національній сьвідомости, яку тепер ті руські елєменти приносять з собою з сіл, прийде осьвідомляюча праця по містах, коли ті елєменти не тільки не спольщать ся самі але ще й поможуть привернути до нашої національности своїх давнійше спольщених братів, тоді покажеть ся, на яких хитких основах стоїть той польський національний стан посїдання, до якого Поляки зачисляють усї східно-галицькі міста.

Тепер, з нагоди соймових виборів, знов надійшла хвиля, яку треба нам всесторонно використати для ратованя міст на нашій земли від штучного польського заливу. Для тої цїли Русини ві всїх східно-галицьких містах повинні лучити ся в окремі національні виборчі організациї і брати самостійну участь в виборах. Відносить ся се і до місточок, зачислених до сїльської куриї, які доси звичайно давали при правиборах виборців польсько-шляхотському кандидатови, і до міст, що вибирають самостійно посла в міській курії. В першій категориї руське населенє повинно доложити всїх сил, щоб виборцями повиходили люди, які віддадуть голос на руського кандидата, а в курії міст треба виступити з власним кандидатом і під окликом самостійної участи в виборах розвинути як найширшу національну агітацию, нести національне осьвідомленє в як найширші круги міського населеня.

Правда, теперішне положенє для нас на стільки гірше, що виборче право до сойму в курії міст мають тільки люди з означеним податковим цензом, отже на нашого кандидата може впасти менше голосів, ніж при виборах до парляменту. Але при нашій виборчій акциї по містах не ходить нам о безпосередні виборчі успіхи, тільки о ту національно осьвідомлюючу працю, яку можна виконати при виборчій агітациї, і о задокументованє нашої національної сили там, де — як голосять вороги національного істнованя — „niema Rusi".

При тім треба мати й те на увазї, що ведучи виборчу акцию самостійно, ми станемо поважним чинником в виборчій боротьбі взагалї. Наше положенє тим вигіднійше, що при теперішних виборах до сойму кандидатам з міст будуть ріжні польські „демократи", які до Русинів відносять ся крайне ворожо. Отже відпадають всякі скрупули, що ми приступаючи до виборів самостійно, можемо пошкодити поступовому кандидатови проти консервативного. Польська буржуазна демократия заявляє себе при кождій нагоді таким завзятим ворогом нашого народу, що ми не маємо найменшої причини одушевляти ся її „демократичними" побідами. За те, коли-б нашим самостійним виступом при виборах удало ся нам довести до тіснійшого вибору і показати польським кандидатам, що в наших руках лежить побіда одного з них і упадок другого, тоді ті панове мусїли-б инакше заспівати про „polskie miasta" в східній Галичині.

І так чи Русини по східно-галицьких містах виступ ти-муть при надходячих соймових виборах зі своїм кандидатом чи вважати-муть відповіднійшим увійти як самостійна національна виборча організация в виборчий блок з якоюсь справдї опозиційною партиєю, — в кождім разї треба нам заздалегідь взяти ся енергічно до передвиборчої акциї.

Руське міщанство повинно дїлом показати, що воно що-до національної сьвідомости не стоїть низше руського селянства, і повинно так само, як селянство, стати до бою за наші національні права на нашій прадїдній землї.

Парляментарні справи.

Парлямент збереть ся аж в марті, але парляментарне житє вже оживило ся. Почали свої роботи комісиї, які повинні основно підготовлювати для plenum палати, чого досї дуже часто не бувало.

Про наради комісиї аграрної ми вже згадували. Нині знов збираєть ся ще більше важна комісия буджетова, щоб передовсїм перевести розділ буджетових рефератів. Ухвалюванє буджету, контроля державних видатків і доходів се одна з найважнійших, коли не головна функция парляменту і се як раз становить вагу буджетової дебати, яку підготовлюють ся в комісиї. Підготовленє буджету в комісиї а там можливість його полагодженя являєть ся не аби якою подією в Австриї, особливо що тут в нашій державі, починаючи від 1861 р. лише чотири рази полагоджено буджет нормально себ-то на час. Поза прелїмінарями з рр. 1875, 1876, 1877, і 1892 обходила ся Австрия звичайно буджетовими провізориями. Що більше, починаючи від р. 1896 аж до тепер, порішив парляменг один однїський раз в 1902 р., впрочім обходило ся сумаричним уповновласненєм міністерства побирати податки і покривати розходи та орудувано абсолютистичним § 14 им. По довгих літах мати муть отсе заступники австрийського населеня вперве нагоду і можність точного провіреня всїх позиций буджетових, в якім візьмуть удїл репрезентанти всїх партий яким залежить на конституційній полагодї буджету. Розуміють ся, що в часї дебати прийде побороти неодну трудність, яка вирине на тлї національнім, особливо при етатї міністерств просьвіти й справдливости та тут кладуть великі надії на компромісову акцию бар. Бека.

Плян його, щоб перевести повну угоду між Німцями й Чехами мабуть зійшов вже з порядку дневного в виду непримиримости жадань, які піднесли репрезентанти обох сторін на початку отсих парляментарних ферий. Колиж поки-що годі перевести угоду, яка обнимала би комплекс всїх спірних квестий, то по переведеню рекогноскової акциї в обох таборах зійде цїла угодова акция на спільне конферованє над поодинокими спірними точками, при яких прийдеть ся побороти також чимало трудностий.

На вчерашнім засїданю субкомітету соціяльно-політичної комісиї, який вибрано задля внесеня в справі працї дїтий, принято по довшій дискусиї § 1. пропонованого законопроєкту. Що-до 2 го § у застеріг собі представитель міністерства рільництва поробленє окремих пропозиций що-до справ рільних робітників, о скілько їх дотикає згаданий законопроєкт.

Другий субкомітет соціяльно-політичної комісиї, який вибрано знова задля внесеня посла Цінгра в справі зниженя часу працї в гірництві, установленя гірничих інспекторів а також в справі вибору делегатів ямарів і платні при гірництві, радив вчера також під проводом пос. Л хта. Після специяльної дебати принято внесеня предсїдателя, які взивають міністерство рільництва, щоб воно предложило материяли й статистичні дати, які відносять ся до законодавства инших держав в сфері гірництва і його поодиноких галузий а також взиваючі міністерство торговлї, щоб воно взяло участь в нарадах субкомітету. Міністерству рільництва визначено як реченець, в якім треба предложити бажані материяли — конець грудня. На збиранє материялів що-до гірничих інспекторів та що-до зарібної платнї визначено час чотирнайцятиденний.

Промова посла д-ра Ол. Колесси

виголошена в державній радї д. 20. грудня 1907.

(*Дальше*).

Д-р Герман сказав тут д. 18 липня с. р., що в Галичині є руських шкіл більше ніж польських, та позволив собі при тім ударити на знаменитого скандинавського письменника. Тимчасом не те правда, що сказав д-р Герман, а те, що писав Бернзон. В Галичині-ж нема ні одної руської народної школи, а за те є 2470 утраквістичних, де наука польської мови переважає. (Голос: Се неправда! Таки так воно є! Прийдіть лише до Галичини, а переконаєте ся, що се, що я тут сказав, до слова правда. При тім промовчує ся в урядових справозданях, в котрих селах є чисто польські школи, а де руські чи властиво утраквістичні.

Так само не згідні з правдою ті похвали, якими п. Герман обсипав своїх колишніх товаришів з кр. ради шкільної. Таку льояльність можна впрочім зрозуміти. Він каже: „Зарівно з руськими членами кр. ради шкільної попирають вони всї оправдані бажаня Русинів". Але що то уважає ся в галицькій кр. радї шкільній „оправданими бажанями"? Коли пр. Русин, суплент в Кракові, що працює для польського шкільництва, просить, щоби його лишено в Кракові, то се „оправдане бажанє", і його лишають. Але коли богато руських учителїв народних і середних шкіл, як пр. Чиж з Сокаля, не хотять іти на Мазури, то таке бажанє є „неоправдане".

Русини не мають в цїлій Галичині ані одної публичної пяти- або шестиклясової народної школи. По селах не допускають до закладаня чотироклясових руських шкіл. В цїлій Галичині не мають Русини ні одної державної семинариї учительської; лише Руське Тов-о педагогічне утримує з власних фондів приватну руську семинарию, та й тій не пощастило доси виєднати собі субвенцию з державних фондів. (Голоси: Неімовірне! Є у нас т. зв. утраквістичні семинариї учительські, але в практиці мають вони виразно польський характер; в Залїщиках при семинарії навіть нема школи вправ — є се одинокий випадок в Австриї, — а нема тому, бо вона мусїла би бути руська.

Як упослїджена є в тих т. зв. утраквістичних семинариях руська молодіж, указав я в інтерпеляциї, внесеній до п. міністра просьвіти д. 24. липня с. р. Найбільше болить нас, що до учительських семинарий не допускає ся руської молодіжи особливо женської. В р. 1904/5 зголосило ся до львівської семинариї 30 Русинок, а принято з них лише 9. В р. 1906/7 зголосило ся до тої школи 240 учениць, а принято лише 40 Русинок. Опісля обсаджує ся школи в руських селах польськими учителями і учительками; а ті виступають ворожо против населеня, котрого дїтий мають учити, між котрим жиють і його хлїб їдять. Яким духом дишуть ті польські учителї, найлїпше показує пісонька „Quo vadis? Hajdamaka! На

---

3)

Будятинцї.

Ведений артистичним почутєм контрасту автор нашої драми конпонує другий акт як найпростійше, пару маленьких сценок із житя селян у найблизшу неділю. В першій сценї театр (отже драма очевидно була призначена для сцени) представляє загальний вид села Заможців з боку занедбаної церкви, на гарнім сугорбі, по під який веде дорога до Мілятина біля коршми. Неділя рано. Два дуже старі селяне, Григорій і Стефан розмовляють.

Григорій.

Сядьмо тут трохи, Стефане, бо я утомив ся. (Сідають)
Вжеж в працї не одному в світї придибив ся,
Лиш ніколи така злоба тутка не бувала,
Як від літ кільканайцять в тім селї настала.
Дзвін голосит до церкви — скілько нас там буде?
Ви Стефане, я і дяк, і ось вже всї люде.

Стефан.

До чого то ся все здало, що він видзванює,
Коли в корчмі од досвітка вже музика грає.
Місто в церков, то все біжит у місце розпусти, —
Все то тоє наробили от тиї одпусти.
Помаленьку одвикали од руської церквеньки,
Вирікали ся злі дїти своїй рідної неньки,
А нині вже не бувают, не бувают і в костелї,
Нині у них нема свята ні святої неделї.
Гей, гей, вже літ 80 в світї пробуваю,
Так як нині, кажу вам, тото памятаю,
Як ся добре тото село в давні часи мало,
І відси то свою назву Заможцї достало.
Як ту красно в кожде свято в церкві одправляли,
Утреню, службу божу, вечерню співали,
Якая же наука — такую глядіти;
Добрі були родителї, добрі були дїти.
Священник ся добре мав, бо пильнував хати,
То бувало стіжкам не було де стати. (Спочиває).
Службу божу що день правив, бо люди наймали,
В тій церкві ся хрестили, і їй жертвували,
А богацтва храму того все ся надвишали.

(*Обтирає очи рукавами.*)

Ох бідні мої очи заходят слезами.

(*Плаче і здіймає шапку*).

Ах, Господи милосердний, змилуй ся над нами.
Ви Григорій тямите, як давно ся мав єм,
В гаразді дожити віку все ся сподївав єм.
А нині то на старість нужда мя насїла,
Ні по людськи поживитись, ні покрити тїла.
Що не стратив рідний син, то рознесли внуки,
І привели старика до крайної розпуки.
В цїлім маєтку моїм простий ринськи маю,
І той на службу божу понести гадаю.
На одправу служби божої приклонно просил єм,
Бог ми свідком, що мій ринський три літа збирав єм
Так крайцарок до крайцарка, нім го наскладав єм.
І звідки я більше возму, нещасний старина,
Вижебрати стидаю ся, у праци дитина.
А ту бим рад перед смертев за небожку жінку
Помолитись, заким кинут і на мене жмінку.
Потїш старця, потїш старця, пречистая Дїво,
Поклич єго з сего світа, ах поклич вже живо.
Ах, до тебе руки взношу, найсвятїйша Мати,
Не дай, не дай старикови в світї погибати.
Гіркі слези, божа Мати, тогдись проливала,
Як під хрестом твого сина сиротась остала.
Вісїмдесять числю років, старая дитина, (гірко плаче.
Змилуй же ся божа Мати, і я сиротина.
Споможи мя божим чудом на ту службу божу,
А щасливий в зимний гріб тогди ся положу.

Григорий (плаче ревними слозами).

Цит же, цит же, мій Стефане, старенький мій друже,
Не давай ся так жалости і розпуцї дуже.
Ой маю я якийсь гріш, я вам допоможу,
І як братя дамо разом на ту службу божу.
Єдним серцем, єдной гадки ми оба старини
Помолим ся друг за друга і наші родичи.
О умерших не забудем тай по христіянськи,
Нім ся з нами там зобачим із божої ласки.
Мнж перед всїм просїм Бога, Господа святого,
Аби зіслав селу тому в ласцї Духа свого,
Щоб ся люде обчислили з своїми дїлами
І служили чистим серцем Пану над Панами.
Ой стали ся наші дїти біднії людини,
Перекажут своїм дїтем жебрачі торбини.
Ой не так то, і я кажу, перед тим бувало.
Коли то ся Бога в серцї, а честь в очах мало,
Завтре ми, що гадаю, тяжко ми казати,
Бо якжеж то духовного отця обсуджати?
На нашї то потомки спаде того вина, —
Ой, то той руський священик єсть тому причина.
Не суть вірні своїй церкві, стидають ся свого,
Гнівять Бога, гудять нарід, по щож то того?
Прийде колись страшна хвиля, прийде смерти [ложе,
Щож тогди вже всякий жаль, що ганьба поможе,
Я с парохіяне станут власні обвиняти,
На священника пред Богом всю вину складати.

Стефан.

І я так кажу, мій Григорій, но здаймось на Бога.
Дайно руку! Ідїм далї до церкви порога,
Щоб ся з серця в божім домі Богу помолити, —
Чую я, що вже не довго буду ся томити.

Бідна, наївна, панщиною та злиднями притомлена стара Русь, справдї безсила і безрадна як мала дитина. Анї думки про якесь своє право, про якийсь обовязок сьвященника, до якого має право напімнути його громада. Бідні старцї не важать ся навіть поза очи, в двійку судити своїйого отця духовного і преспокійно апелюють до божого суду. Та мінї здає ся, що автор нашої драми не знав так близько селя, як своїх кондеканальних, не збагнув хлопської психольогії і заставив їх плакати, на що наші старі дїди були звичайно дуже тверді. То бабське дїло плакати, а хлоп стидаєть ся своєї слези. Ні, ні, селяни в тій сценї змальовані не зовсїм вірно. Друга сцена веде нас від тужливих та слізливих дїдів між веселих внуків, Розуміють ся, веде не куди, а в коршму. В коршмі повно людий, музика, співи, — тут виявляють ся в повні плоди діяльности о. Харапчинського і подібних йому. Ось перед коршмою стоять два господарі, Іван і Федь, оба пяні. Прислухаймо ся їх розмові.

Іван (до Федя).

Скажи но ми, Федю, що ти си гадаєш,
Що ти в неділю корчмицю минаєш?
Щобись ти був добрим парафіянином,
Вже був бись тут давно з дочкою і з сином.
Бо жінку вжесь давно до небіжки мами
Того року в празник кілька кулаками
Вислав,

Федь.

Бодай ти, Іване, заслїпило очи!
Чи не час до дому вже коло півночи.

Іван.

Таже слухай дурню, на вечерню дзвонять,
По нашому то знак, що до корчми гонять. (оба регочуть ся)

Федь (слухає)

Правда, що дзвонять, та якось по тихо.

Іван.

То борше ти в уха вліэло якесь лихо.

Федь.

Та бо єдним дзвоном якось вибиває. (Сьміє ся)

Іван.

Дурню, то музика грає.

Федь.

Коли так, то скажіт же раз дякови тому,
Нехай він перестане робити по свому.
Як то він сміє нам перешкаджати,
Коли чесні люде зійшли ся гуляти!

Війт (виходить із корчми.)

Що кажете, Федю? (Заточує ся) От ту якісь ями
Покопав збиточник людем під ногами!
Дурне ви, Федю, стали говорити,
Я лїпше кажу дзвіницю спалити.
І раджу іще для миру святого
Із села вигнати рента того.

Старший брат.

Добре війт радят, нема що казати;
На що дяка маєм дурно сплачати?
Ксьондза так по свойому, як завше, так нині
Все набоженство правят в Мілятині.
Панове громада, до ксьондза підемо,
І так з притиском до него скажемо:
Маєм ми дурно дяка оплачати,
Волимо гроші тії пропивати.

Другий старший брат

Найлучше було би, щоб їх разом оба
Порвала відси тяжкая хороба. (Сьміх)

спомин педагогічного віча у Львові, д. 18. червня 1907.* Знаний мені по імени автор тої пісоньки, що підписав ся буквами *L. S...* (посол Зайц: Як він називає ся?) Не хочу його назвати, бо не хочу помогчи йому до авансу!... роздавав тую пісоньку на згаданім вічу педагогічного товариства. Наведу лише дві строфки:

O cześć panowie Rusnaki!
Wasz sztandar w krwi zbroczon niech żyje!
Gonta, Ginielnicki, jednaki,
Krew Laszą wiadrami niech pije.

Instykt tatarski przewodnią
Wam drogę niech znaczy ku chwale;
Pałką, toporem i zbrodnią
Znaczycie swe slady zuchwałe!

„Руснаки" — се згірдне слово, котрим Поляки так само лають Русинів, як Німці Поляків назвою „Polaken".

Так то зневажають і лають наш народ ті, що живуть з його праці. За те руські учителі за кожду прояву якоїсь чинної участи в житю свого народу мусять тяжко покутувати. Низку випадків материяльного покривдженя наших учителів подав я також в інтерпеляції, внесеній до ексц. п. міністра просьвіти дня 24. липня с. р.

Перейдім до гімназий. По мисли закону з д. 22. червня 1867. залежить заложенє кождої руської гімназиї від рішеня галицького сойму. Як виглядає в сій справі прихильність сойму до Русинів, нехай говорять факти. На 57 галицких гімназий мають Поляки 51, а Русини 6, коли числити вже й філію руської гімназиї у Львові. На 7 галицьких реальних шкіл нема ані одної руської! Коли додати ще, що Русини не мають ані одної промислової ні торговельної школи, то буде всякому ясно, що руський народ не може дальше терпіти сього! (Живі притакуваня і оплески.) Передовсім мусимо домагати ся уневажненя виїмкових постанов закону з д. 22. червня 1867., суперечних з пізнійшим державним законом основним з д. 21. грудня 1867; мусимо домагати ся, щоби § 19. основного закону і в нашім шкільництві мав повну силу. (Притакуваня.)

Щоби рускому народови забезпечити відповідний вплив на власну просьвіту, жадаємо поділу галицької краєвої ради шкільної на дві секції (*Живі притакуваня і оплески*), як то давно є в Чехії, а від недавна також в Моравах, де, як і у нас, живуть побіч себе два народи. Почин до такої реформи повинен вийти від центрального правительства і воно повинно подбати про законодатне переведенє такої реформи.

Перейдім тепер до одної з найактуальнійших справ, до університетської. Актуальною стала ся справа не лише в житю австрийських народів, але також наслідком теоретичного осьвітленя в сій палаті і на недавній конференції ректорів австрийських університетів та наслідком недавних подій у львівськім університеті. Ми не мали спромоги промовляти тут при загальній університетській дебаті; тож заявляємо тепер, що й ми прилучаємо ся до тих, що живо відчувають слова Бакона „For knowledge itself is power" „Знанє — то сила", до тих, що свободу наукових дослідів і свободу проголошуваня наукової правди зачисляють до найцінніших, ненарушимих здобутків культурної еволюції. Кожду велику ідею повитаємо словами, приписуваними Галієві: „Eppur si muove!" „А таки рухає ся!", як триумф все поконуючого людського духа. Сей вислів одушевленя відносить ся не тілько до астрономії і до здобутків людського духа, але й до житя народів. Бож і душа народів не дасть себе у своїх змаганях до висших культурних ідеалів заковати в ніякі пута і не дасть себе зломити ніякому політичному гнетови! „А таки рухає ся душа народу!" кликнув би теперішний Галілеї!

Свобода наук мусить також обняти й національну сферу, і то в її повній ширині. Конференция ректорів старала ся найти способи, щоби раз покласти конець заколотам між студентами в університетах. Поки австрийські народи не будуть мати власних університетів, поти нїчо инше не спинить спорів, до яких незаспокоєні культурні і національні потреби спонукують молодіж. Старинний грецький міт розказує про молодого Фаетона, що випросив собі у батька свого Гелія дозвіл переїхати ся ясним сонїчним возом. І задрожала невправна рука молодця, а сонїчний віз вийшов із звичайного шляху, наближав ся раз занадто о неба, то знов занадто до землї і позапалював лїси і міста; тогди декотрі налякані народи почали молити Зевса, щоб лишив їх навсїгди у тьмі. Отже заступники нашого народу не підуть слїдом тих старинних народів. Хоч нас часом може й болить, що молодіж у своїх палких змаганях до ідеалів пускає ся на невластиву дорогу, коїть лихо і собі самій шкодить. Ми хиба будемо остатні, що закличуть: „Тьми, вічної тьми!" Помагаючи звести сонїчний віз на властивий шлях, будемо завсїгди кликати з Ґетем: „Більше сьвітла!"

Керманичі сьвітла сеї держави! Зверніть сонїчний віз просьвіти на властивий шлях! Дайте всїм народам Австриї національні університети! Дайте й поверх тримілїоновому народови руському в Австриї окремий університет у Львові, а понесе він сьвітло не лиш нам, але й наших братам на схід!

Жаданє окремого руського університету у Львові є виразом змагань всеї нашої суспільности від найвисших до найнизших верств, від голови руської церкви і від нашої найвисшої наукової институції, Наук. Тов-а ім. Шевченка, та від наших університетських професорів аж до загалу нашого сїльського населеня. Треба було бачити, як жаріли очи тисячів наших селян, коли їм на вічах розказувано про заходи і терпіня нашої молодіжи! Треба було чути їх палкі оклики, що се жаданє є також їх жаданєм, що на се пожертвують свій потом зароблений гріш.

Жаданє заложеня руського університету і звязані з ним відносини в теперішнім львівськім університетї мають уже свою історию і в сій палаті і в публичнім житю Русинів.

Ще в р. 1898 тогдїшний посол Танячкевич вніс до міністра просьвіти інтерпеляцию, в котрій порушив що найважнїйші точки в справі українського університету. Опісля в справі заложеня сього університету у Львові внесло до сеї палати петицию львівське Наукове Товариство ім. Шевченка, котре і я мав честь підписати, будучи тогдї директором фільольогічної секциї. Сю саму справу порушував тут кілька разів у своїх промовах п. Романчук, а инші посли в інтерпеляциях.

В р. 1901 виступив п. Олесницький в галицькім соймі з тим самим жаданєм у формі резолюциї до правительства. В р. 1902 була в сій справі у міністра просьвіти депутация руських професорів університетських зі Львова, Черновець і Праги та вручила йому основне пропамятне письмо. Також товариство „Просьвіта" і руський митрополит Шептицький прислали міністрови просьвіти такі-ж пропамятні письма. Всї ті петициї, меморияли, інтерпеляциї, внесеня і инші законні заходи були з одної сторони наслідком дійсних потреб нашого культурного розвитку, з другої сторони протестом против пануючих у львівськім університеті відносин.

Против тих відносин, не можливих на довший час і на будуче, звернені були згадані протести, а рівночасно протестувала против них і молодіж. Зразу писала й вона меморияли і петициї, уладжувала збори, ухвалювала резолюциї; висилала депутациї до університетських властий, до галицького намісника і до міністра просьвіти. Не занедбано жадного законного средства. Але незадовго прийшла молодіж на жаль до пересьвідченя, що всї доси уживані способи не доведуть до путя. Від міністра просьвіти чула вона або догану або гарні слова, упевненя о прихильности до культурного розвитку руського народу, але були то тілько слова, і нїщо більше.

Вкінци не стало молодіжи терпцю. На її демонстрацию в р. 1901, що зовсім не виходила поза межі звичайних студентських манїфестаций, відповіла львівська університетська власть оповіщенєм, в котрім кинено нашій молодіжи в лице докором здичілости, а польських студентів заохочено до оборони університету. На тую провокацию відповіла наша університетська молодіж громадною сецесиєю з львівського університету. Близько 600 студентів руської народности покинуло тогдї львівський університет і позаписували ся в університетах у Відни, Празї і инших. Від часу сецесиї німецьких студентів з Праги в р. 1409 була се нечувана в істориї подія: був то справдї крок розпуки.

Коли відносини у львівськім університетї таки не змінили ся, коли дальше тяжко обиджувано сьвяті національні ідеали молодіжи, тогдї пішли дальші вибухи розпуки, а вершком їх були сумні події у львівськім університетї з д. 23. сїчня 1907, котрі і в мурах сеї столицї відбили ся сильним відгомоном.

(Конець буде.)

Передвиборчий рух.

Рогатинщина. Дня 10. сїчня відбули ся передвиборчі збори в Заланові п. Рогатин, на котрих явило ся також богато Мазурів-форналїв з місцевого двора. Промовляли заланівський парох, о. Омелян Ваньо в справі виборчої реформи до сойму, п. Сидір Береза про шкільні справи, п. Гр. Олїйник про податкову систему та п. І. Квасниця в справі сїльських кандидатур.

Перемишлянщина. Дня 19. сїчня с. р. відбули ся передвиборчі збори в Болотни, а дня 21. сїчня в Гулькові; промовляли студенти С. Береза і Гр. Олїйник та кількох місцевих селян. Зібрані однодушно заявили ся за кандидатурою п. Сїнгалевича.

Старосамбірщина. Староста Річчі перехвалюєть ся, що підмовивши москвофілів до виставленя кандидатури війта Басараба проти о. Яворського, „puścił moskalofila na Ukraińców". Рівночасно староство підпирає польського кандидата д-ра Райха. Москвофільсько-польський союз приносить в Старосамбірщинї (як і скрізь) бажані контрагентами овочі — розбитє руських сил.

Залїщиччина. Велике повітове віче відбуде ся в Товстім на приходстві дня 26. сїчня с. р. в неділю о годинї 2 по полудни, на вічу явить ся писол до Ради державної і кандидат на посла соймового з тутешного округа д-р Володимир Охримович.

Брідщина. В другій половинї місяця грудня 1907 р. урядив п. Тадей Цєнський презес „Rad-и Narodow-oї", в добрах своєї жінки в т. зв. ключі залозецькім польованє. На се польованє приїхав автомобілем намісник гр. Потоцький. По дводневних ловах і від'їздї п. Потоцького дістав Амарант, презес кагалу залозецького, письмо від Цєнського з прошенєм, подати йому спис 60 найбідніїших Жидків мешкаючих в Залізцях. Амарант подав консигнацию і — на диво — перший антисеміт в брідськім повітї, п. Тадей Цєнський, презес „Rad-и Narodow-oї", видає 60 безплатних асигнат на 60 фір дров зі своїх лїсів для убогих Жидів залозецьких. Се є факт. Мотив сего факту? Залізці дають 24 правиборців при виборах посла до сойму. Осьвітленє факту: Перед трема лїтами п. Тадей Цєнський піднїс чинш від склепів в своїх реальностях залозецьких так високо, що майже половина чиншівників — Жидків — була змушена свої інтереси звинути та еміґрувати до Америки. Результат факту: З поконвіків руський округ брідський має бути при помочи Жидів зрабований Русинам в користь кандидата „Rad-и Narodow-oї".

„Rada narodowa" до руських хлопів.

Появила ся по руськи написана відозва „Rad-и Narodow-oї" до руських хлопів. Ся відозва зверхнїм видом зовсім наслїдує виборчий манїфест Народного Комітету; цїлі уступи з сього манїфесту є в нїй передруковані; її заголовок: „До Русинів галицької землї. Русини!" — Підписано: „Від Хлопського Комітету Головної управи народного сторонництва". Навіть зазиву „Від села до села! Від хати до хати!..." не хибує. Манїфест „Rad-и Narodow oї", — тої репрезентациї польського режіму на Руси, — переповнений, розуміють ся, безконечними лайками на „українську партию", брехнями про дїяльність руських парляментарних послів, та зазивами до „гоненя агітаторів буками"; — провідним мотивом його: хлопи, вибирайте тільки хлопів без рїжниці, чи вони Поляки чи Русини! — Висловлювати обуренє й обмерзїнє супроти того найновійшого вицьвіту польської політичної ідеольогії, на те шкода часу. Вистарчить, коли звернемо на манїфест „Rad-и Narodow-oї" увагу наших людий, щоби в менше сьвідомих місцевостях в пору здемаскували його авторів та вказали на його жерело: департамент „Rad-и Narodow-oї", редакцию „Руского Селянина".

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте її нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

Реформа середних шкіл в Австриї.

В міністерстві просьвіти у Відни розпочали ся вчера наради анкети в справі реформи середних шкіл. З Галичини є присутні проф. Моравський, Бобжинський, Цьвіклїнський. Неприсутність оправдали дир. Савицький і Харкевич та проф. Твардовський.

Міністер просьвіти Маркет отворив анкету довшою промовою, в котрій перш усього привитав зібраних, причім вказав на значінє анкети та рїжні зміни, доконані протягом лїт у науковім плянї й организациї середних шкіл. Педагогічні досьвіди і поступ знаня викликують необходність нової ревізиї, а то в дусї облекшеня і змодернїзованя школи. Міністер вказав на поробленї вже зміни в плянах наук та піднїс між ин. звільненє від усякого зайвого балясту, обмеженє науки клясичних мов, зміни в плянї науки нїмецької викладної мови, змодернїзованє науки істориї істориї, заведенє науки рідної істориї в більших розмірах та науки соціольогії (?) в найвисшій клясї, реформу науки аритметики, геометриї, природних наук.

Дальше міністер піднїс вагу квестиї переходженя абітуриєнтів реальних шкіл до університетських студий та вказав на те, що в публичній дискусиї виринула думка, щоби зберігти й на будуче гуманїстичну гімназию й реальну школу та сотворити побіч них школи нового типу. Заряд осьвіти займав ся тою квестиєю та вижидає опінії анкети. Як-що має бути сотворений новий тип середної школи, то треба абітуриєнтам тих шкіл отворити дорогу на університет, хоча грецька мова не була би в тім типі узгляднена.

Одначе всї реформи не довели би до бажаня результатів, колиб учительський збір не станув на висотї свойого завданя. Заряд осьвіти займаєть ся вже тепер квестиєю науковою й педагогічного образованя учительства.

Міністер закінчив словами, що та анкета не має нїчого спільного з політикою, та висказав пересьвідченє, що вона підпре міністерство просьвіти при розвязуваню важкого завданя.

Справоздавець Мартінец виголосив референт на тему: „О скільки наша середна школа вимагає реформи" та дійшов до висновку, що треба передовсім завести в наших гімназиях науку французької й англїйської мови.

Справоздавець Гінер референтував про „Сотворенє нового типу середної школи" та предложив внесенє, щоби істнуючі реальні гімназиї замінити на осьмоклясові заклади, та щоби абітуриєнти тих шкіл мали право вступати на університет і инші висші школи.

Краківський професор Моравський вказував на наслїдки, випливаючі з такої переважаючої скількости гімназий в Австриї, радив сотворити новий тип реальних гімназий з введенєм латинської мови, змінити реальні школи на заклади осьмоклясові з факультативною наукою клясичних мов у висших клясах та признанє повної рівности абсольвентам усїх трьох типів середних шкіл.

Справоздавець Юрашек пропонував способи для зменшеня напливу учеників до гімназий та зверненя їх до шкіл реальних. Домагав ся, щоби при переходї з низшої гімназиї до висшої ввести осібний іспит зрілости, щоби сотворити новий тип висших кляс середних шкіл з трьома або чотирма роками, рід лїцея, з віддїлом для висшого, загального образованя та з віддїлами фаховими для підготовленя до специяльних професий.

Справоздавець Ерлїх радив перетворити видїлові школи на приготовляючі заклади до шкіл торговельних і ремісничих. Гімназиї й школи реальні мали би приготовляти виключно до висших студий.

Секційний шеф Підолї вносить, аби в гімназиях навчали латинської мови що-й-но від пятої та грецької мови від шестої кляси, — щоби домінуюче становище полишити матїрній мові, — щоби більше уваги присьвячувати природним наукам і практичній працї. В одній клясї повинно вчити ся найвисше 30 учеників; треба по змозї зредукувати материял науковий, а решту часу віддати на забави, спорт і т. и. Бесїдник є за скасованєм іспиту зрілости та за зміною в становищи та функциях професорів і директорів.

Війт

Ні ксьондза не треба, ані його дяка,
Як з ними, так без них одправа єднака.
Тимчасом у корчмі при музиці співають
[парубки і дївки.

Парубок.

Ой нема то в нас неділї, нема у нас свята,
Люлька, корчма, а там скрипки, горілка й дївчата.

Дівка.

Але бо то нема таки де, як в нас погуляти,
З парубками при горілці танцї витинати.

Парубок.

Ой нема то понад Фесю, та то зуховата,
Взяла вчора матїр за лоб і вибила тата,
Бо їй сміли боронити до корчми ходити,
Бо казали, що то стид ся з хлопцями водити.

Дівка

Не величай ти ся Фесев, з нас то кожда вміє,
Коли треба, добре мамі голову загріє.

Парубок

Тож то файні в нас дівчата, як коли малини,
Нім ся віддасть, то справляє два рази хрестини.

2. Парубок.

Наллїй же ми, арендару, цїлий мас горілки,
Я го випю єдним душком до моєї дівки.

Арендар

А маєш ти, дурний гою, чим єго платити?

2. Парубок

Вже тим, пане арендару, вам ся не журити.
Єсть там еще новісенький лемішець од плуга,
Возьміте го, лиш най буде зараз кварта друга.

Арендар

Як я виджу, наш Василь не дурний хлопака,
Піде зараз і принесе того зелїзняка (гладить бо-
[роду).

2. Парубок

Арендара пошануйте, то добродїй, то наш пан,
По руках го общюлюйте, подорожний і краян.

Годі! Картина деморалїзациї повна! Нїчого не забуто і автор уриває на тім і веде нас до головного гнїзда сеї деморалїзациї, до Мілятина, де відбуває ся третий акт драми. Театр представляє простору їдальню в Мілятинї. При обідї за довгим столом сидять у горі латинські ксьондзи, а в долїшнім кінци руські. Услугує Михавко. Розмовляють о. Харапчинський і о. Слабодушка.

Харапчинський.

Uważasz Pan, ile tu ruskich księży siedzi,
To są wszyscy milatyńscy, mój Panie sąsiedzie.
Swinkiewicz, moy Mospanie, kazaniami słynie,
Bo dowodzi: niema Boga, tylko w Milatynie.
On u księdza proboszcza w wielkiem jest szacunku,
Darował mu parę spodni w dowodzie szacunku.
Kazalnica, moy Mospanie, jest to piękne pole,
A ja przecież ot tamtego (показує) stanowisko wolę.
Zowie on się ks. Trąbkowski, akafiściarz sławny,
W swym zawodzie, mój Mospanie, bardzo, bardzo
[wprawny
Ks. Trąbkowski, móy Mospanie, jak „Raduj sia"
[spiewa,
To i głową, ręką, uchem, nawet nosem kiwa,
Tym dodaje energiji, by kładli na tacy,
A nie zimni na te znaki są głupi Rusniacy;
Ten z rzemienia, owa z chustki rzuca w świętej wie-
[rze,
A on ciągle kiwa tylko i pieniądze bierze.
Trąbkowskiego już ks. proboszcz nie tyle szacuje,
A ja jemu powodzenie nie długie rokuję,
Bo się chcę przychylnością, Mospanie, oznaczyć,
I bodaj trzy Akafisty w polskie przetłumaczyć;
Ale wielkie mam trudności z tą mową słowiańska,
Nie rozumiem ja tę mowę przeklętą, szatańską.
Lecz pokonam ja tę trudność, jak ją wezmę w ręce,
Co nie umiem, to opuszczę, a resztę przekręcę,
I tę pracę proboszczowi memu dedykuję,
Przez co, myślę, me duchody bardzo ugruntuję.

Слабодушка.

Proszę mi też powiedzieć, jak się tamten pisze?
On podobno, jak uważam, całkiem nic nie słyszy.

Харапчинський.

To Szpargalski, ksiądz z Przesułki, chociaż ma dwa
[ucha,
Dziwne rzeczy, przecież bieda przy tem całkiem głu-
[cha.
Ale jednak, mój panie, wyśmienicie spowiada,
Przy spowiedzi tylko puka, nigdy nic nie gada.
Gdy penitent jemu w ucho swoje grzechy liczy,
On się w tedy, mój panie, w rachowaniu ćwiczy.
Jak zacząwszy od jednego trzydzieści zrachuje,
Wtedy już niezawodnie grzechy absolwuje.
Czy tamten już wypowiedział winy życia swego,
On zapuka, i bądź zdrów! jemu nic do tego.
Dobrze robi! Jak może spowiednik być w stanie
Tylu ludziom udzielić dobre posłuchanie?
Skąd by się jeszcze wzięło nauki mu gadać!
Powiem Panu, w Milatynie najlepiej spowiadać.

Слабодушка.

Lecz widzę, przed łacińskimi stoją inne flaszki,
Nasi jedzą wołowinę, tamci jakieś ptaszki.
Cóż mi na tę mą uwagę Dobrodziej odpowie?

Харапчинський.

Co przystoi znakomitym, hoc non licet bovi,
Oj tak, oj tak, dziś już przyszło, Mospanie, do tego,
Czy to człowiek, czy to zwierz, to zjada swój swego.
Te ptaszki, to są szpaki, strawa bardzo w modzie
U ludzi pewnego stanu i w pewnym narodzie.
Nadają one rozum, gdzie go całkiem niema,
Dla tego to popłacają jak lato, tak zimą.
Ja sądzę, że prawie każdy dzisiejszy uczony
Od lat najmniej kilkunastu szpakami karmiony.
Ztąd pochodzą ludzie mądrzy, ztąd niektórzy wielcy,
Zdają się mieć grubo rozum, a są istne cielcy.
Ale jedz Pan, bo w swym domu panu jeść nie damy
Jedz Pan, jedz Pan, co ino zarwiesz, i popijaj winem,
Słuchaj, jaki tu szczęk nożów, jak pod Solferinem.

Слабодушка.

Ale czemu też ks. proboszcz przy stole nie siedzi?

Харапчинський.

On z mą żoną w pokoiku jakiś dyskurs wiedzie.

А тепер коротенька сценка в кабінетї к. пробоща, тут же обік їдальнї. Кабінетик старанно умебльований, чути перфумою, на стїнах портрети жінок італїйської школи, на столї обід на два накритя.

Кс. Пробощ.

Bardzo proszę jeszcze lampkę, to ruster, ma Pani!

Пані Харапчинська.

Bardzo pięknie dziękuję, już mi tego stanie.

Кс. Пробощ.

Dzisiaj jakoś w złym humorze mą panią znajduję,
Jednak zawsze niezachwianie ja na to rachuję,
Że i nadal nie odbierzesz Pani mi swą łaskę.
Wiem, posiadam serce Pani, po cóż nam tę maskę?
Zawsze ja mam z przyjemnością te chwile w pamięci,
Gdyśmy na sam rozmawiali przy ostatniem święcie.

Пані Харапчинська (*спускає очи і говорить скапливо*).

Gdzież ma Stasia? Nie widzę ją, gdzie się też po
[działa?

Кс. Пробощ.

Widziałem ją w ogrodzie, z wikarym biegała.

Пані Харапчинська.

Puść mię Pan, puść mnie Pan, bo już księża wstają.

Кс. Пробощ (*пускає її руку*).

I jak konie kopytami o tem wiedzieć dają.
No, cóż robić? Lecz dobrze, pamiętaj, serduszko,
Iż ja ciebie oczekuję w altanie pod gruszką.

Тілько й усього „дискурсу"! Автор веде нас знов до їдальнї. Руські духовні повставали від обіда і кланяють ся низенько кс. пробощеви.

Кс. Пробощ.

No, no, dobrze, dobrze! Już będzie, już będzie!
Żegnam was! Czy dziś niema u mnie ks. Krzyczki?
Michałku, masz mi zaraz porachować łyżki!

(*до Слабодушка*).

Pozwalam mu tutaj bywać, lecz niech to pamięta,
Że do mnie już należą wszystkie jego święta.
I czem więcej parochian swoich zaprowadzi,
Tem mu będę łaskawszym, tem więcej mu radzi.

(*Кивае рукою, яку Слабодушка цїлує, всї кланяють ся і відходять*).

Кс. Пробощ.

Teraz księża łacinnicy,
Po naszemu do piwnicy!
Zbyliśmy się tej czeladzi,
Nikt nam teraz nie zawadzi,
Kielich gęsty niechaj krąży,
Spiew nam usta niech rozwiąże
Nie o Pańskich srogich mękach,
Lecz o kobiet miłych wdziękach

В заступстві міністра Ґесмана радник правительственний Швідлєр предкладає ось-такі внесеня: 1. знесене тепер істнуючої реальної ґімназиї та сотворене нового типу; 2. неможливість сполуки низшої школи реальної з висшою ґімназиєю; 3. зрівнане всіх иньших типів середних шкіл з ґімназиєю що-до вступу до висших шкіл.

Зміна угорського соймового реґуляміну.

Справа зміни соймового регуляміну угорського сойму стрінула ся з такими перепонами, що близький гр. Андрашому „Magyar Hirlap" заговорив навіть про евентуальне розвязане сойму та розписане нових виборів, щоб добути сойм більше спосібний до праці як теперішний. Клопіт міродатних кругів полягає головно в тім, що й досі не удало ся довести до компромісового внесеня що до регуляміну, на яке згодила би ся ціла більшість сойму. Правительство попиране партією конституційною і частиною партії независимости вимагає, щоб заостренний регулямін розтягнути в новім соймі на всі квестиї, бо лише тоді може він осягнути свою ціль себто ударемнити обструкцию малих партий. Проти сего означе зазначила ся остра опозиция навіть в нїдрі коалїційних партий, яка вимагає, щоб заостренний регулямін не відносив ся анї до питань військових анї до евентуальної поновної зміни регуляміну. Мадярська опозиция рішила ся поборювати правительственний проєкт також в повній палаті і в сім як раз полягає трудність ситуації.

Вчерашні пересправи правительства з тою частиною партиї независимости, яка не хоче пристати на правительственний проєкт зміни виборчого регуляміну, не довели до нїчого. Так само безуспішно пройшла конференция предсідателїв клюбових, яка відбула ся вчера під проводом предс. Юста. Десиденти Польоній і Шенталєр заявили, що в конференції участи не візьмуть. Таку саму заяву переслали й пос. хорватські, заповідаючи поборюване предложеня в повній палаті. Розуміється, що проти заострення регуляміну виступлять також всї посли не-мадярські. На спільній нарадї послів національностий порішено поборювати задуману ревізию соймового регуляміну як найстрійше вже з тої самої причини, що в її мотивах сказано, що її треба перевести на те, щоб національностям відібрати можність енергічного поборювання правительства. Остаточних постанов на сій конференції ще не порішено, бо не-мадярські посольські групи мусять вперед ждати на оголошене змодифікованого тексту задуманої зміни регуляміну.

На вчерашнім засїданю комісиї установленої для реформи соймового регуляміну поборювали проєкт реформи і дисиденти і посли національностий. Остаточно приняла комісия пропоновану правительством зміну але з тим застереженєм, на яке впрочім згодив ся і президент міністрів, д-р Векерле, щоб ухвала в справі зміни регуляміну запала аж тоді, як стане виданим зміст проєктованої виборчої реформи.

Заграничний огляд.

З нїмецького парляменту.

Вчера ведено в нїмецькім парляментї дебату над законопроєктом в справі караня за обиди маєстату. Пос. Ререн зазначив, що найважнїйша зміна постанов закона в сій справі полягає на тім, що від тепер не буде каригідним кождий обидливий вислів але тільки тоді, як хто допустив ся обиди злобно й з розмислом. Соц. дем. Гайне заявив, що помимо улїпшень, які заключує предложене социяльні демократи будуть голосувати проти сего законопроєкту, бо вони є за цїлковитим знесенєм параґрафу о обиду маєстату, що він і кодифікує в окремім внесеню. Після довшої дискусиї, яку викликала ся справа, принято на основі правительственного проєкту закон про обиду маєстату, а социяльїстичне внесене відкинено.

Після сего має нинї відповідати на социяльїстичну інтерпеляцию в справі соймової виборчої реформи в заступстві канцлєра держави секретар державний Бетман-Гольвеґ. Сподіють ся, що з приводу сеї відповіди поновлять ся социяльїстичні демонстрациї перед соймом. В виду сего зарядили поліційні власти надзвичайні заряджена, щоб не допустити до сих демонстраций. Парлямент окружено сильним кордоном поліциї пішої й кінної. Цїсарські палати стереже окремий відділ війська і поліциї.

Італїйсько-абісинський конфлїкт.

Кровавий конфлїкт, який зайшов недавно між Італійцями й Абісинцями на італїйсько-абісинськім пограничу північно-східної Африки біля місцевости Люб, треба вважати вже полагодженим. Через хвилину видавав ся отсей конфлїкт доволї грізним, бо міг евентуально навіть викликати зовсім не бажану війну між Італїєю а Менелїком. Вперед поручило італїйське правительство керманичеви свого посольства в столиці Абісиниї піти представити сю справу Менелїкови особисто. Менелїк, почувши представлене нападу абісинських племен на італїйську територию, висловив свій горячий жаль із сего, йому досі не відомого інціденту та бажане, щоб представлене справи показало ся пересадженим. Крім сего обіцяв остро покарати винуватих і виплатити евентуальні відшкодованя. Така полагода справи викликала в Італії незвичайне вдоволене, яке найшло вислів у часописних статях, в яких уступчивість Менелїка приписують в значній мірі впливови других европейських держав як Англії і Франциї.

Телєґраму, яку на днях одержав італїйський міністер справ загр. Тітоні від команданта кольониї Бенодір, стверджує, що ситуация загалом полїпшила ся та що абісинські відділи справдї уступили зі спірної териториї. Італія, користаючи з мировоі полагоди справи, задумує тепер швидко перевести фортифікацию твердинї Люб, щоб укріпити своє становище на загроженій териториї.

Кровавий король.

Сербського „кузина" таки не хоче приняти між себе сїмя европейських володарів. Ось недавно забаг король Петро Караджорджевич почати свою об'їздку по европейських дворах. Князь Александер сербський будучи в Римі передав італїйському королеви, Вікторови Емануїлови відручне письмо свого батька, в якім він запитував, чи в Римі булаб тепер бажана гостина короля Петра. На те дістав Петро дуже гарно вистилїзовану відповідь але з прикрим змістом, бо квіринал заявив, що він не хоче бути перший европейським двором, який би принимав теперішнього сербського короля...

НОВИНКИ.

— **Ще в справі руськоі мови в судах.** Пишуть нам: Голосна справа стопчатівська, яка в першій інстанциї закінчила ся строгим вироком станиславівського трибуналу, заслугує на те, щоби нею ще раз займити ся. Як звісно, обовязуючі в повній силї розпорядженя міністерські з р. 1860 і 1869 найвиразнїйше постановляють, що в карних справах належить без огляду на поставленє відповідного жадання інтересованих, слухати обвинених і сьвідків в їх матерній мові, цїлу розправу вести в рідній мові обвинених, і в тій самій мові оголосити і виготовити вирок з мотивами, що й всї завізваня має ся видавати в рідній мові дотичної сторони, що вкінци згадані приписи що до уживаня мови при головній розправі обовязують рівнож прокураторию державну. — Тимчасом в сих днях доручено стопчатівським засудженим вирок на письмі в польській мові, а подібно й цїле попередне поступованє, се оден ряд актів, представляючих ся яко цинїчне ломанє прав руської мови через п. к. орґани „справедливости". І так в польській мові списувано протоколи слїдчі, в польській доручувано всякі візваня і голошено вирок, по польськи рівнож доручено акт обжалованя і в тій мові держав прокуратор свій кінцевий вивід. Отсе так негідне судиї знехтованє язикових прав руських сторін стане тим більше разячим, коли увзгляднить ся, що всї до одного обжаловані в числї около 40, се самі Русини, і всї до одного сьвідки в числї около 100, се рівнож самі виключно Русини! А ще й длятого годило ся бодай в тім випадку пошанувати права материної мови обжалованих, що тут ходило о процес полїтичний, в якім з огляду на напружені національні почуваня обжалованих і публики вказаним було більше як коли уникати найслабших познак сторонничости супротив народности підсудимих. Однак польський ц. к. судия так непоправний в своїм безмежнім шовінїзмі і слїпій ненависти до всего, що руське, що навіть в салї розправ не є в силї спід їх впливу освободити ся і скорше він знасилує закон, скорше пожертвує інтерес і повагу институциї, якій служить, аби лиш догодити своїм страстям і ратувати як можна найдовше „narodowy stan posiadania". Як зачувати, вносять покривджені в тій справі жалобу і то просто до міністерства, бо не мають довіря до міродатних чинників в краю, котрі як дотеперішна практика показує, всї жалоби в квестиї язиковій систематично і остентаційно ігнорують. Тою самою дорогою повинні піти всї руські сторони і прямо засипувати міністерство з причини невиконуваня розпоряджень з р. 1860 і 1869. Панове верховоди, так дразливі на всяку інтервенцию центрального правительства, нехай відтак не мають до нас жалю, коли самі вони бутним своїм поведенєм і цинїчним упором вказують нам властиву і, маємо надію, успішну дорогу. — *Х.*

— **Жіноча кандидатура до сойму.** Як ми вже доносили, до чеського сойму кандидує також одна женщина, п. Каролина Мах, редакторка социяльїстичної часописи „Ženskie listy". Кандидує вона з IV. дільниці міста Праги. Має се бути кандидатура не лише демонстрацийна, але зовсім серіозна. Социяльїсти виходять з того становища, що в Чехії мають право голосованя мужчини і женщини, бо у виборчій організациї до чеського сойму нема нїякої згадки про пол. Активне виборче право мають ті горожане, що оплачують означений податок і фактично женщини виконували виборче право давнїйше без нїяких застережень. Пасивне виборче право має той, хто в якійсь курії є управнений до голосованя, скінчив 30 лїт і не виключений від права вибору та вибиральности. На слїдком того женщини в Чехії не є викчючені нїякою виїмковою постановою від активного і пасивного права вибору.

— **З далеких сторін.** В Харбінї заснував ся — як доносить київське „Слово" — „український клюб". Має він на цїли допомагати національному розвиткови членів „клюбу" та дати їм змогу поширювати знане з української істориї, літератури, драматичної штуки, музики й сьпіву. — Член „Просьвіти" в Баку, публіцист і драматург Мехтібек Гаджієвський перекладає на татарську мову деякі українські пісни. — В Сан Павлю в Кольониї Нова Одеса живе — як доносить бразилїйська „Зоря" — богато українських емігрантів з Галичини і Росиї. Між емігрантами з Росиї є чимало втїкачів революціонерів, пр. матрози з броненосця „Потемкин Таврийський".

— **Промінї Рентґена і туберкульоза.** Французський лїкар Мартель пересьвідчив ся, що промінї Рентґена можуть виказати туберкули в воловім і вепровім мясї. Просьвітлюючи клїтини ганґлїонів тих звірят, завважив, що вони пропускають се сьвітло цїлковито, зате огнища туберкулів, о скілько находять ся, промінів не пропускають і зарисовують ся виразно як більші або менші зернисті плями. Мартель, котрий вислїди своїх дослїдів представив париській академії наук, домагаєть ся щоби завести в різницях відповідні уладженя, аби уможливити оглядане худоби на велика скалю при помочи промінів Рентґена.

— **Нова машина до лїтаня.** На великім конкурсї аероплянів імени „Deutsch-Archdeacon" в Парижи нагороду в сумі 50.000 фр. здобув Генрик Фарман із своєю динамічною машиною до лїтаня. Конкурс відбув ся в Ісі під Парижем, на полях військових вправ, дня 13. с. м. Аеростат Фармана має форму величезного „орла", який пускають дїти з паперу, і є заосмотрений в осьмицилїндровий мотор о силї 50 коний та двокрильну шрубу. Піднісши ся до висоти 6 метрів, аероплян зачеркнув лук і полетїв просто понад землю аж до зворотного стовпа; там піднїс ся ще висше і вертаючись назад до місця злету, спускав ся постепенно, аж вкінци осїв легко на землю. Лет тревав 105 секунд, а дорога виносила 1.400 метрів, отже майже півтора кільометра. Проба повела ся знаменито і присутні фаховці признали Фарманови одноголосно нагороду. Тодї Фарман знога сїв до аеропляну і помчав до галї, де переховує свою машину до лїтаня. Опираєсь вона на системі всїляко уложених площ і подабає на великого птаха. Центр машини, сталева клїтка, довгий на 10 м., широкий на 2 м. і містить в собі мотор та керму. Шруба, уміщена на кінци апарату, має в промірі 2 м. і її порушує осьмицилїндровий мотор о силї 50 коний, що важить 80 клґ. Машина спочиває на колїсятах. Коли мотор зачне дїлати, машина суне ея швидко по поверхнї землї, а за хвилю, по відповіднім наставленю крил і горішної керми, починає в похилій лїнії підниматись у воздух. У висотї 6 до 10 метрів керманич зміняє положене керми, зачинає орудувати бічними кермами і машина мчить ся в горизонтальнім напрямі, рухом трохи филястим, зависимо від вітру і від найдрібнїйшого руху хоч би одного крила. Поверховний опис показує, як точно мусить функціонувати кожда частина апарату, і з якими трудностями мусить бороти ся керманич, знаючи добре, що найдрібнїйший промах, найменша неувага можуть викликати катастрофу.

— Два днї пізнїйше Фарман робив нові пробитим разом з тягарем. В часї першої проби з тягарем 30 клґ. аероплян не міг підлетїти; з тягарем 20 клґ. перелетїла машина з трудом кілька, сот метрів, але з 15 клґ. лет удав ся цїлковито. Потім летїв Фарман без балясту і зачеркнув понад землю велике колесо на просторі поверх 2000 метрів, причім перебував у воздусї майже три мінути. — Париський аероклюб має тепер оголосити конкурс з нагородою 100.000 франків, але нагороду одержить той, хто при помочи машини до лїтаня перелетить 12 клм., повертаючи до місця злету.

— **Фотоґрафія на віддаль.** Париський інжинїр Бержуно представляв перед зібраними фаховцями свій прилад до пересиланя фотоґрафій телєґрафічною дорогою. В противенстві до дотеперішних способів Бержуно винайшов таку систему фотоґрафованя з віддали, що допускає найширше примінене винаходу. Примінив він іскровий телєґраф. Переславши фотоґрафію міністра почт, що прибув на показ, з Марсилії до Парижа, п. Бержуно приступив до висланя при помочи іскрового телєґрафу образу човна. На обох кінцях демонстрацийної салї уміщено прилад до іскрового телєґрафу. Досьвід удав ся як найкрасше. Винахідник заявив, що уставленє такого апарату не буде коштувати більше як 400 фр. Віддаль не ґрає нїякої ролї.

— **Складка для жертв в Чернові.** Словацька народна партия зарядила була по звісній кровавій події в Чернові, де від мадярських куль погинуло богато невинних людий, мужчин. жінок і дїтий, складку, котра до 5 сїчня с. р. принесла 38.000 кор. За половину тих гроший хоче народна партия закупити для позіставших по погибших сиріт ґрунти в лїптавськім комітаті, а другу половину роздасть готівкою. Жертвенність Словаків повинна бути гарним приміром для Русинів. Є їх двічи менше від нас, а проте в короткім часї зложили таку величезну суму для жертв боротьби за народну справу. Якжеж нужденно представляєть ся наша жертвенність! Вправдї ми чванимо ся, що даємо грошї на ріжні народні цїли, але як мало ми даємо і як мало нас дає!

— **Дрібні вісти.** Баталїон 89 п. п. перенесено з Любачева до Ярослава, а баталїон 90 п. п. з Рави до Любачева. — В Ярославі застрілив ся з незвісної причини рядовий 90 п. п. Стефан Яремкевич.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Григория Нисейск. (лат. Обруч. П. Д. М.). Позавтра, в пятницю; Теодозия преподоб. (лат. Тимотея).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, вї второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Дальший репертуар руського театру в Коломиї.** Саля Каси щадничої. — Початок 7·30 вечером. Білєти продає Народна Торговля а від год. 5 вечером в день представленя каса театру.

В четвер, дня 23. с. м. „Різдвяна ніч", народна опера в 4 дїях М. Лисенка.

В пятницю, дня 24. с. м. бенефіс дружини театру.

В суботу, дня 25. с. м. „Жидівка вихрестка", народний образ в 5 дїях зі співами і танцями Тогобочного.

В неділю, дня 26. с. м. по полудни о 3 годинї по знижених цїнах „Маруся Богуславка, історична драма зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицького. — Вечером о 7·30 годинї „Два-найцять дочок на відданю", комедия в 3 дїях зі співами і танцями М. Кропивницького.

Ві второк, дня 28. с. м. послїдне представленє „Серед бурі", історична драма зі співами в 5 дїях Б. Грінченка.

☐ **Загальні збори читальнї „Просьвіти"** жовківського передмістя, відбудуть ся в неділю дня 26 сїчня с. р. о год. 6 вечером в комнатах читальнї при ул. Обїзд ч. 6.

☐ **З Коломиї.** Коломийський відділ учительського товариства „Взаїмна Поміч" уладжує в суботу дня 1 лютого с. р. в сали „Народного Дому" II. пов. великі вечерниці з танцями. Стрій візитовий. Вступ від особи 1·50 кор.

☐ **Із Станиславова.** Замість новорічних бажань зложили на бурсу ремісничо-промислову в Станиславові о. Е. Бариш 5 к., о. М. Бровко 5 кор., сьв. Стеблецький Ст. 3 кор., і д-р В. Янович 5 к., за що управа згаданої бурси сердечно дякує.

Урядові вісти:

Галицька дирекция почт і телєґрафів оповіщує: Розпорядженєм з дня 11 грудня м. р. знесло міністерство торговлї дотеперішний спосіб зачислюваня з помочию почтових марок портових належитостий скриткових, вплачуваних сторонами і належитостий за впис застереженя власної інтервенциї при митовій ревізиї почтових посилок. За те зарядило зачислюване тих належитостий готівкою і то почавши від дня 1 лютого с. р. Публиці користаючій з повисших уряджень будуть видавані посьвідченя на вплачені належности заосмотрені відгиском денної стампілії дотичного уряду як також підписом урядника приймаючого оплату. Посьвідченя ті будуть містити в собі точний реченець, за який належність вплачено її титул. Висота тих оплат а именно скриткової, що виносить місячно 2 кор. в разї застережень відбору виключно листових посилок, звичайних і поручених, зглядно 3 кор. в разї застереженя відбору посилок листових і авізів на всї иньші посилки — і належитостий за впис застереженя власної інтервенциї при оплатї мита посилок, котрі виносять 3 кор., не улягає змінї.

Померли:

Мирон Хмілевський, бувший ігумен чина сьв. В. В. і місіонар в Бразилії, в послїднім часї парох в Кричці, богородчанського деканату, помер дня 18 с. м. в 41 р. житя а 15 сьвященства. В. й. п.!

Звіт торговельного курсу в Збаражи, устроєного заходом „Народної Торговлї" і „Просьвіти" у Львові і „Народної Бібліотеки" в Збаражи. Курс розпочав ся 3 грудня і тревав до 26 грудня м. р. Програма науки була слїдуюча: 1) Наука книговодства та загальних купецьких відомостий (закон промисловий) — організация спілкових крамниць, істория торговлї і т. д., учив 4—5 год. денно п. Іван Петрушевич, делєґат „Народної Торговлї" у Львові і також управляв курсом. 2) Наука рахунків купецьких, учив п. Константин Редчук учитель школи виділової в Збаражи, — 2 години денно. 3) Каліґрафія учив всего 5 годин п. Осип Ванькевич учитель школи виділової в Збаражи. Позаяк не всї курсісти розпоряджали таким знанєм, щоби могли рівномірно поступати в науках, впроваджено на тім курсї новість а именно п. Іван Петрушевич упросив п. Гната Крохмалюка, студ. реаль. за асистента, котрого ділом було під-час викладу контролювата увагу і роботу учеників, слабшим ученикам пояснювати і помагати в виробі задач, а в вільних хвилях завдавати питаня з взятого материялу і в сей спосіб повтаряти виклади попередні. Через те все зроблено науку на курсї дуже успішною. Курс мав тревати через цїлий місяць, але з огляду на не велику скількість учеників і по причині доброго уряджень науки результати були о много лїпші як на попередних курсах, так, що по 24 днях можна було курс закінчити. Учеників всїх було 16, між ними одна дївчина. — По занятю, 4 крамарі, 1 дяк, остатні мають намір отворити крамниці. Попри те уряджено 2 відчити дня 23 грудня про „Спільництво в Англії" а 24 грудня про „Подорож довкола землї", котрі виголосив п. Іван Петрушевич. Оба відчити були з осьвітляними образами при помочи спеціяльно спровадженого скіоптікона, відбули ся в сали читальнї „Просьвіти" і були публичні. На конець додамо ще слїдуючі уваги, зібрані на підставі досьвіду набутого при уряджуваню курсу торговеляного в Збаражи. 1) Торговельні курса для спілкових крамарів повинні бути замінені на сталу институцию при „Народній Торговлї" або „Просьвіті". 2) Такі курси повинні відбувати ся по більших містах, де легко можна дістати наукових апаратів. Найрадше у Львові. 3) Т-во „Просьвіта" повинно видати слїдуючі підручники в українській мові: а) Рахунки купецькі, б) Книговодство, в) Географія купецька, ґ) Товарознавство д) Кореспонденция купецька, е) Про крамниці системи Речдель, поширене популярне виданє. 4) На курс треба приймати тільки таких кандидатів, котрі зложать іспит з відомостий набутих в народній школі, які конче потрібні для ученика курсу. 5) кандидат на курс повинен мати що найменше 15 лїт, бо лише такий може надавати ся до веденя (спілкової) крамниці. 6) На курс треба приймати з таких сїл, де вже є або дописа має бути отворена спілкова крамниця. 7) Час тревання курсу повинен бути точно додержаний; в противнім разї чинить се дісонанс між учениками а уряджуючими курс. Скінчивши свої уваги, видїл тов. „Народна Бібліотека в Збаражи" почуває ся до обовязку зложити сим публичну подяку т-ву „Народній Торговлї" у Львові, що в першій лінії доложило всїх старань, щоби курс торговельний міг відбути ся. — *Д-р Білинський Володимир* голова. *Андрій Шмітелїський* заступник.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педаґоґічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Дня 22. сїчня 1908.

Справа заробкової еміґрациї.

Краків. (Тел. прив.). Нинї прибули до тут. уряду посередництва працї сов. краєв. Видїлу в Празї, д-р Крейчи та інспектор центрального уряду посередництва працї в Празї Комінек в справі висилання галицьких робітників до Чех. Оба вони вертають зі Львова, де були на конференції в краєвім видїлї.

Кріза в болґарськім кабінетї.

Софія. (Болг. аґ. тел.). Міністри були вчера вечером у княжій палатї на обідї, після якого президент міністрів Ґудев вручив князеви димісию цїлого кабінету. Князь поручив теперішному кабінетови дальше веденє аґенд аж до полагодженя кризи.

Японська еміґрация.

Токіо. (Т. К. Б.). Міністер заграничних справ ґр. Гаяші, заявив у розмові з одним журналістом, що як не здужає спинити японську еміґрацию до Сполучених Держав північної Америки via Гаваї, то заборонить еміґрацию до Гаваї. Правительство хоче також заборонити еміґрацию до Мехіка.

Турция й Перзия.

Царґород. (Ткб.). Наслїдком заходів, зроблених вчера Росиєю в справі Перзиї, Порта приреклa залишити всякі зачіпні кроки над перською границею.

Сонїшна спека.

Мельбурн. (Ткб.). Звиш 100 осіб померло тут наслїдком сонїшного удару.

Похорон вел. кн. тосканського.

Відень. (ТКБ) Мощі вел. кн. тосканського зложено в металевій домовинї і виставлено в каплици в бургу. О год. 8 відправлено панахиду а опісля був вільний вступ для публики до год. 12 в полудне.

Відень. (ТКБ). Кн. Фридерик Леопольд прусський приїхав нинї рано. На двірци привитав його нїмецький амбасадор і почетні кавалєри. Князь поїхав до бургу, де цїсар приймав його на авдиенциї. Кн. Вільгельм Гогенцолєрн приїхав вже вчера з Берлїна.

З угорського сойму.

Будапешт. (ТКБ). Сойм радив дальше над контингентом рекрута.

Кара на Ерве.

Париж. (Ткб.) Дисциплїнарна рада париської адвокатської палати вичеркла з лїсти адвокатів антимілїтариста Густава Ерве, якого недавно покарано за обиду армії в дневнику „La garde sociale" на рік вязниці.

Пригода при військових вправах.

Тульон. (Ткб.) З Тульону доносять, що підчас вправ стріляня з нової 47-мілїметрової армати на панцирнику „Віктор Ґуґо" пукла армата по кількох вистрілах. Нїкого не ранило.

Події в Росиї.

Одесса. (Тел. прив.) Тутешний університет є предметом що раз иньших репресий. Віддано під суд ректора, проректора, декана правничого і секретаря. З університету усунено звісного ученого Клосовського а також проф. Роберта і Завілова. Крім сего має бути усунених кілька професорів.

Варшава. (Тел. прив.) „Слово" доносить, що члени фінансової комісиї Думи, які належать до ґрупи октабристів задумують поставити в комісиї внесене на вставлене до шкільного буджету Корол. польського кредиту на утворене висшого наукового заведеня польського, при заховану російського університету в Варшаві в його дотеперішнім характері.

Лодзь. (Тел. прив.) Акційна фабрика під фірмою Позненського зменшила число робучих днїв з тижня на 4.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла" яка доручить їх куда треба.

Гі де Мопасан.

5)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Як майже що день так і нині вийшов пан Гілєруа по обіді на місто.

Тоді вона взяла на коліна донечку і розплакала ся, обнимаючи її; вона ридала ревними слезами, слезами совісти, а не слезами серця.

Але тої ночи не могла спати. Захованє маляря могло спровадити на неї нещастє; і вона бояла ся завтрішного дня, бояла ся, чи зможе говорити до нього так, як собі постановила, дивлячись йому просто в очи.

Вставши досьвіта, вона перележала цїле рано на канапі та намагала ся відгадати всьо, що могло її стрінути, що треба буде відповідати, бажаючи приготовити ся на всї несподївanки.

Вийшла з хати завчасу, щоби ще по дорозї роздумувати.

Бертен не мав зовсїм надії, що вона прийде; від вчера думав він лише про те, що тепер робити.

По її відході, а радше по її утечі він стояв в дверех безрадно та слухав, як її кроки віддаляли ся по сходах, аж доки двері від вулиці з лоскотом не зачинили ся за нею.

Безмежна, глибока, горяча радість опанувала його. Він її мав! Таки дійшло до того між ними; Невже се можливе? По першій хвили одушевленя він тепер наслаждав ся своєю побідою, а щоби ще більше в ній розсмакувати ся, положив ся на диван, на той сам диван, де він перед хвилиною тримав її в обіймах.

І він лежав так довго, щасливий, що ся так дуже пожадана жінка стала його любкою, що між ними завязав ся в кількох хвилях сей таємничий узол, який так дивно лучить два єства, одно до одного. Цїле його тїло дрожало та заховувало ще вповнї вражінє тої хвилї, коли то їх уста стрінули ся, їх тїла получили ся, щоби стрепенути спільно могучим дрожем житя.

Сего вечера він не виходив зовсїм, щоби налюбувати ся своїми вражінями.

Коли на другий день отворив очи, сейчас поставив собі таке питанє: „Що робити“. Кокотцї або акторцї післав би цьвіти або навіть який дорогоцінний дарунок; але в сїм новім положеню він був крайно безрадний.

Без сумніву треба щось написати... Але що?

Він писав, витирав, поправляв хмару листів, але подер їх всїх, бо всї видали ся йому обиджаючі, гидкі або сьмішні.

Він бажав висловити в ніжних, чарівних красках цїлу вдячність своєї душі, всї пориви безграничної любови, готовість безмежного пожертвованя; але на те все находив він лише загально звісні фрази та банальні, незручні, пусті слова.

Остаточно він зрезигнував з писаня листу та постановив піти до неї, як лише мине година посїдженя, бо він був певний, що вона не прийде.

Замкнувши ся в ательє, він сїв собі перед портретом і одушевляв ся її красою; охота брала його цїлувати се мальовило, що так живо пригадувало її. Від часу до часу споглядав на вулицю крізь вікно. Як лише на скрутї появила ся яка женщина, серце тьохкало йому швидше. А коли ся женщина наблизила ся і він переконав ся, що се не пані Гілєруа, тоді сїдав знова на хвилю пригноблений сим розчарованєм.

Нараз побачив її і очам своїм не хотїв вірити; взявши льорнетку, він пізнав її і сїв собі на кріслї, не могучи зі зворушеня на ногах остоятись.

Як вона увійшла, він кинув ся на колїна і хотїв взяти її за руки; але вона видерла руки і сказала гордо:

— Що Ви робите, пане, не розумію Вашого поступованя.

Він споглянув на неї затрівожений.

— Ох пані, молю Вас...

Вона перервала йому гнївно:

— Встаньте, не будьте сьмішні.

Він встав здивований, перестрашений, кажучи:

— Що Вам такого? Не гнївайте ся на мене, я Вас люблю!...

Тоді вона коротко покінчила цїлу справу і в кількох словах обявила свою волю:

— Я не розумію, що Ви хочете сказати. Не говоріть менї нїколи про Вашу любов, а нї то я йду собі і не приходжу більше. Коли Ви один раз забудете на се услівє моєї присутности в сїм ательє, так Ви вже мене більше не побачите нїколи.

Він не надіяв ся такої строгости і не розумів її слів; долерва по хвили догадав ся і сказав:

— Годжу ся на се і буду Вас слухати.

Вона відповіла:

— Добре, я надіяла ся того по Вас! А тепер беріть ся до працї, бо Вам якось дуже тяжко скінчити сей портрет.

Він взяв палєту та зачав малювати; але рука йому дрожала, очи дивили ся, а не бачили нїчого; він мав охоту плакати, такий жаль стискав його за серце.

Він пробував зачати розмову, але вона майже не відповідала на його питаня. А коли він хотїв сказати їй який комплемент, то вона відрубувала так остро, що лють брала його, а хвилями його любов замінювала ся в ненависть. Така то вже та жінка на сьвітї! А пані де Гілєруа така сама як всї инші! Так саме облудна, змінчива, малодушна. Притягнула його, розбурхала його нерви хитрощами простої уличницї, розлюбила, щоби відтак не дати нїчого, спровокувала, щоби відтак відіпхнути, уживаючи до того всїх підступів підлих кокеток, що то буцїм позволяють себе кождої хвилї розібрати, аж доки мущина не зачне скавулїти як собака.

Впрочім тим гірше для неї! Він її мав. Тепер вона може собі змивати своє тїло, кілько схоче, може заховувати ся безлично супроти нього, вже вона нїчого не змаже. А він її покине і вже. Се була би крайна дурниця брати собі на голову того рода любку, що може чоловікови змарнувати цїле житє, знищити весь його артистичний талан.

Він мав охоту свистати, так як то робив звичайно перед своїми моделями. Але бачучи, що його рознервованє зростає і що готов ще зробити яку дурницю, він нараз перервав посїдженє, оправдуючи ся, що мусить йти на місто в дуже важній справі.

А як вони прощали ся, то були переконані, що вони тепер дальше одно від другого як тоді, коли стрінули ся у княгинї де Мортемен.

Як вона лиш відійшла, він взяв за капелюх та намітку і вийшов. Холодне сонце серед синього, мрачного неба кидало на місто блїде та сумне сьвітло.

Він ішов скоро, потручуючи прохожих, щоби не зійти з простої лїнії, а лютий гнїв на паню де Гілєруа розсипав ся помалу на дрібні части жалю і розпуки. Він повторив собі ще раз всї докори, які лише міг їй зробити; але дивлячись на инші женщини, що переходили побіч нього, він пригадав собі, яка вона була гарна, яка принадна. Як богато инших людий так і він мріяв все про якусь майже неможливу, ідеальну, одиноку, поетичну, пристрасну любов; а тепер сї мрії, які ми колихаємо на самім днї нашого серця, ховаючи їх соромно перед сьвітом, сї мрії мало що не здїйснили ся! Чи вона не була тую женщиною, що могла дати йому се майже неможливе щастє? І чому на сьвітї нїчо не здїйснюєть ся? Чому з того, до чого ми стремимо всїми силами, не захоплюємо або зовсїм нїчого або лише дрібні частини, що лише огірчують нам сю погоню за сонними марами?

Він вже не був злий на паню де Гілєруа лише на само житє. Тепер, коли він вже розважив цїлу справу, чого би він ще мав бути злий на неї? Що він властиво міг їй закинути? Се, що вона була для нього мила, добра і щира? Радше вона йому мала право закинути, що поступив собі зглядом неї як злочинець!

Вернув домів засумований. Тепер бажав він лише просити її о прощенє, пожертвувати ся для неї, зробити все можливе, щоби лише вона йому забула сей негідний проступок. І він думав над тим, як би їй дати пізнати, що він аж до смерти готов зовсїм підчинити під її волю.

На другий день вона прийшла до ателїє з донечкою. Її лице мало такий сумний, такий жалібний вигляд, що в її бідних, синих, до тепер так веселих очах добачав Бертен цїлу муку, всї викиди совісти, цїлу розпуку жіночого серця. Милосердє тронуло його душу і він поводив ся з нею дуже чемно та намагав ся догодити їй у всїм, щоби вона забула на своє горе. А вона також силувала ся бути доброю, солодкою, але кождий її рух зраджував глибоке, душевне терпінє.

Горяче бажанє любви розбудило ся в ньому знова ново і він дивував ся, що вона вже не гнївана, що може приходити до нього, слухати йоєть ся, що може приходити до нього, слухати його та відповідати на його питаня з сим пекучим спомином в душі.

А коли вона може відвідувати його, коли може слухати спокійно його голосу, дивити ся йому в очи з сею згадкою, що преціньо не могла її ані на хвилю покинути, то видко, що ся згадка була для неї нестерпима. Коли женщина ненавидить того мущину, що її зганьбив, то не може поглянути на нього, щоби ся ненависть не вибухнула. Але такий чоловік нїяк не може їй бути байдужним. Вона мусить або ненавидїти або прощадим. Вона мусить або ненавидїти або прощадим. Вона мусить або ненавидїти або прощадим

Ч. 16. Львів, четвер 23. (10. ст. ст.) січня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпьского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і листи приватні оголошень числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Польські партиї і вибори.

Щоб мати повний образ виборчого руху в краю, треба нам приглянути ся, як відносять ся до виборів поодинокі польські партиї і які їх взаїмні відносини. До виборчої боротьби стають, як відомо, отсі польські партиї: шляхотсько-консервативна, демократична унія (зложена з народової демократиї та инших міських демократичних груп), людовці і католицький центр; не бере участи в виборах тілько польська соціяльно-демократична партия.

З тих партий шляхотсько-консервативна, яку можна ідентифікувати з „Rad-ою Narodow-ою", має перше всего запевнені всі мандати в курії великої земельної власности. Сягне вона також по деякі мандати з міст, на велике згіршене і безсильне обурене демократичної унії, котра вважає міста своїм станом посіданя. В кінці стане вона до виборчої боротьби в сільській курії, а саме ві всіх округах Східної Галичини і в деяких округах Галичини Західної — тут на підставі компромісу з людовцями.

Демократична унія стане до виборчої боротьби тілько по містах, де буде удавати опозицию супроти шляхотсько консервативних кандидатів. В сільській курії Західної Галичини вона в загалї не має ніякого впливу, а той вплив, який має на Поляків Східної Галичини, віддасть в сільській курії Східної Галичини на услуги кандидатів „Rad-и Narodow-oї". Загалом, як при виборах до парляменту ті групи, що утворили опісля демократичну унію, завдяки підпомозі „Rad-и Narodow-oї" дістали в парляментарнім польськім колї більшість, так тепер, при соймових виборах, вигляди демократичної унії дуже несьвітлі. Річ в тім, що при курияльних виборах шляхта має досить способів, щоб самостійно „боронити польського стану посіданя" і не хоче ділити ся виборчими здобутками з демократиєю. Коли-ж по містах, де побіда польського кандидата менше-більше певна, шляхта має свобідну руку в виборчій боротьбі з демократиєю, то демократия, наложивши на свою шию петлю польської національної солідарности в руських виборчих округах, приневолена підпирати тих, які дали доказ, що розуміють ся на штуці здобуваня мандатів на руськім селянстві. І так демократия підпирати-ме в сільських округах Східної Галичини виборчі розбої „Rad-и Narodow-oї" без партийної користи для себе. Хоч може бути ще й так, що в останній хвилї шляхта перестане робити демократиї конкуренцию бодай в деяких міських округах.

Найбільше уваги звертають на себе при теперішних соймових виборах польські людовці. Коли говорити про людовців, то треба все мати на увазї, що ся партия має два обличя: зеркалом одного являєть ся „Kurjer lwowski" і загалом людовці-інтелїгенти по містах; друге — се Стапіньский зі своїм тижневником для хлопів „Przyjaciel ludu".

„Kurjer lwowski" і той гурток інтелїгентів, що групують ся коло нього, грають роль поступовців par excellence, критикують шляхту, критикують міську демократию, доказують, що їх програма не є вузко-сільська, тілько загальна, що під прапором їх партиї може згуртувати ся вся справді поступова часть польської суспільности. Особливо коли політичний провід в редакциї „Kurjer-a" обняв чоловік з широкою европейською осьвітою, колишїй социялїст, що проживаючи довгі літа в Парижі, переняв ся політичними методами французької демократиї, загально-політичні статї в „Kurjer-i" можуть справді витворювати ілюзию, що маємо діло з органом поступово-демократичної партиї на европейський лад.

Але все те тілько ілюзия. Політична сила людовців лежить виключно в середно-заможнім мазурськім селянстві і партия в дійсности являєть ся виключно репрезентанткою станових інтересів тої части селянства. Стоїть тілько переглянути органи Стапінського, щоб переконати ся. Там говорить ся виключно про хлопські інтереси (власне в розуміню середно-заможної хлопської верстви), а при тім Стапінський виступає як справжнїй диктатор. І коли Стапінський порозумів ся зі шляхтою, то можна бути певним, що за ним піде вся партия, хиба відпадуть від неї ті нечисленні інтелїгентні одиниці, які в загально-партийнім житю нїчого не значать.

А що Стапінський уже порозумів ся зі шляхтою, се певне. Вже одно те, що він у парляментї так люто напав на Русинів, своїх бувших єдиних союзників з сойму, сьвідчить достаточно про те порозуменє. Своїми промовами хотїв Стапінський очистити ся з гріха спілки з Русинами і доказати свою національну „благонадежность". Але крім сього маємо й инші факти. Вся польська преса говорить про те, що Стапінський порозумів ся з „Rad-ою Narodow-ою" що-до соймових виборів та що зараз по соймових виборах має вступити зі своїм клюбом до польського кола в парляментї. За се в більшости сільських округів Західної Галичини мають вийти послами людовці, котрі знов в кількох инших округах підопруть кандидатів „Rad-и Narodow-oї". Не без значіня також те, що до партиї людовців мов на команду починають вступати високі автономічні урядники, які рівночасно будуть кандидувати до сойму, — так пр. директор краєвого бюра Райфайзенок д-р Стефчик.

Всї отсї вісти облїтають всю польську пресу, тілько один „Kurjer lwowski" удає, що нїчого про те не знає, а знов на одних львівських передвиборчих зборах один з членів редакциї заявив, що не треба ідентифікувати особи Стапінського з партиєю. Є се, як ми вже зазначили, сьвідоме чи несьвідоме робленє ілюзиї, буцїм-то партия людовців є все ще по давньому поступово-демократичною опозицийною партиєю.

Якже віднесуть ся людовці до виборів в сільських округах східної Галичини? Безпосередної відповіди на се в партийних орґанах поки-що не знаходимо. Але за те характеристично, що „Kurjer lwowski" пише дуже часто про оборону польського національного стану посіданя з куди більшим патріотичним завзятєм, ніж „Słowo polskie", а з другого боку вистерігаєть ся всего, що могло-б кинути на нього підозрінє, що на його думку руські виборчі округи належать ся руським кандидатам. На скільки можна вносити, в кількох східно-галицьких округах, де польське селянство творить поважнїйшу меншість, людовці поставлять свого кандидата, щоб відтягнути польське селянство від голосованя на демократичного руського кандидата і при евентуальнім тіснїйшім виборі передати ті голоси в імя національної солїдарности кандидатови „Rad-и Narodow-oї".

Католицький центр, який складаєть ся з недобитків кс. Стояловського та инших анемічних клєрикальних груп, виступить до виборів тілько в деяких сільських повітах Західної Галичини. Супроти коалїциї людовців з консерватистами його вигляди на успіх дуже невеликі.

Коли на підставі сього укладу польських партий схочемо виробити собі образ виборчої боротьби в польських виборчих округах, то треба сконстатувати, що по містах бороти-муть ся кандидати демократичної унії з консерватистами, а по селах католицький центр з людовцями. Але і в міській і в сільській курії отся боротьба не мати-ме острого характеру, бо польські демократи й консерватисти так мало ріжнять ся між собою, що їх боротьба по містах мати-ме більш особистий характер, а по селах католицький центр супроти коалїциї шляхти і людовців не представляє поважної сили. Головна опозицийна сила в сільських округах Західної Галичини, людовці, на яких доси доконувано таких самих виборчих розбоїв, як на руській опозициї, має виборами закріпити свій союз зі шляхтою.

За те вся форса всїх польських партий звернеть ся на сільські округи східної Галичини. Тут провід виборчої акциї взяла досьвідна в роблено виборів „Rada Narodowa", а на поміч їй, умивши руки від її метод виборчої боротьби, стане і демократична унія і людовці. Патріотичний похід на руські виборчі округи! — се є властивий клич польських партий при теперішних соймових виборах.

Парляментарні справи.

На вчерашнім засіданю буджетової комісиї переведено роздїл рефератів з буджету на 1908 р. З поміж Русинів одержав пос. М. Василько реферат про справи патентові а також про гірничі власти, про наукові заведеня гірничі; з послів польських одержали реферати: д-р Білінський про центральну управу міністерства просьвіти та про школи висші, д-р Гломбінський про школи середні й бібліотеки та про центральну управу міністерства судівництва, д-р Станїшевський про стемплї, такси й належитости і податок від зелїзничих білетів, д-р Козловський про центральну управу міністерства рільництва. — Крім того переведено ще вибір нового віцепрезидента комісиї на місце д-ра Ебенгоха, який став именований міністром рільництва; наслїдником його став тепер д-р Фукс.

Найблизше засіданє буджетової комісиї відбуде ся дня 28 с. м.

Економічна комісия відбула вчера також засїданє, на якого дневнім порядку було правительственне предложенє в справі службових контрактів торговельних помічників та споріднених занять.

Референт сеї справи пос. д-р Дулємба піднїс у своїм рефератї над державним предложенєм, що дотеперішні постанови торговельного закона про службові контракти торговельних помічників є перестарілі і нїяк не відповідають нинїшним відносинам. Постанови правительственного законопроєкту викликали в кругах інтересованих велике оживленє. Із їхнього круга піднесено богато бажань і домагань, особливо що-до урегульованя часу працї, що-до відповідного винагороджуваня за години позаслужбові та про управильненє недїльного відпочинку. Крім того порушено думку завести торговельні інспекторати на зразок істнуючих вже інспекторатів промислових, а евентуально чи не можна би дорогою розпорядку поручити промисловим інспекторам також сповнюваннє агенд інспекторів торговельних. В сім случаю мусїло би наступити значне збільшенє числа промислових інспекторів. Бажаня сї слідки точно провірити, через те референт вносить, щоб комісия по переведеню генеральної дискусиї вибрала субкомітет з 10 членів, які-б роздивили ся в піднесених бажанях та предложили евентуальні внесеня. По переведеню дискусиї вибрано субкомітет, до якого увійшли м. и. д-р Кость Левицький, д-р Дулємба та д-р Баталія; отсей субкомітет має розважити правительственний законопроєкт що-до контрактів та що-до круга осіб, які підлягають сьому законови.

Незабаром пічнуть ся також засїдання поодиноких комісий австрийської делегациї. На день 30 січня заповіджено вже засїданє делегационної комісиї справ заграничних та окупационного кредиту. На його дневнім порядку поставлено буджет міністерства справ заграничних. Того самого дня відбуде ся засїданє буджетової комісиї делегационної, на якім бар. Еренталь виголосить expose про політичне положенє.

В делегациях задумують хорватські делегати порушити справу демонстраций, які недавно уладили в Полї італійські ірідентисти проти членів спільних делегаций, яких запрошено оглядати австрийську маринарку, щоб відтак стали більш схильні до завотовуваня збільшених видатків, яких вимагає управа австро-угорської маринарки. Із італійськими демонстрациями остає в деякій звязи також лемент, який підняла частина віденської преси ізза найновійшої драми італ. поета Г. Д'Анунція „La Nove", в якій добачують ворожі зазиви проти Австриї, дарма що її сюжет взято із житя давної Венециї, коли пляни дожів на опановане берегів Адриятського моря були зовсім приодні...

Передвиборчий рух.

Золочівщина: Передвиборчі віча відбудуть ся в отсих громадах: в четвер 23. с. м. о год. 3. попол. в Белзци, в пятницю 24. рано в Пітричах, по полудни в Острівци, в суботу 25. с. м. о год. 2. в Пітричах, о год. 4. в Угїшкові; в неділю 26. с. м. о год. 2. в Гологорах, в понеділок 27. с. м. рано в Жукові по полудни в Віцинию; в второк рано в Угорцях по полудни в Ремезівцях; в середу 29. с. м. рано в Зазулях по полудни в Струтинї; в четвер 30. с. м. о год. 2. в Хильчи-

---

1)

Відродженє білоруського письменства

подає д-р Іляріон Святицький.

Не треба навіть довго доказувати, що маємо повне право говорити о білоруськім відродженім письменстві. Досить тілько згадати про сотнї грамот і правних актів, що дійшли до нас, починаючи з XIII—XVII в., вказати на яких півтора сотки рукописей з кінця XIII—XVII в., назвати такі друки, як доктора Францішка Скорини з Полоцка (Біблію, Апостол і Псалтирю 1517—25), Симона Будного в Несвіжу 1562, Григорія Александра Ходкевича в Заблудові (Учительне евангеліє 1568—9, Псалтир 1570), видання друкарнї Мамоничів в Вильнї, Євангеліє Тяпінского чистою народньою мовою, Граматику 1586, Статут литовський 1588, Катихисис Зизанія, Граматику з 1596, твори православно-католицької полємики кінця XVI — полов. XVII в., щоби узасаднити назву теми. Но на тім не конець. Кромі старого білоруського письменства належить вказати ще на богату народню словесність зібрану протягом XIX в. поляками Чечотом, Зенкевичом, Федоровским, великорусом Шейном, білорусами Носовичом, Романовим, Никифоровским і др. З другої сторони нїяк промовчати штучну білоруську письменність в творах поляків Маньковского (перелицьована „Єнеіда"), Рипіньского, Чечота, Барщевского, Марцінкевича, Даревского-Вериги, повстанців 1861—4, Мацея Бурачка і Лучини (останнї з 80-тих років.) *)

Зваживши все то, ми переконуємо ся, що — білоруська письменність почалась тому 7 віків: своєю граматично-словарною звязию з народньою словесністю вона дала доказ внутрішньої тяглости письменного білоруського житя; а виступивши нинї в чисто-народнім уборі, вона явилась тілько правною наслїдницею своїх попередниць, плодом культурно-політичного розвою — як Росії взагалї, так Білоруси передусім.

Перейдемо вкоротцї головнїйші хвилї, що зложили ся на найновійшу білоруську письменність. Її внїшня оболочка — мова, в своїм розвою, виказує майже всю історию білоруського народа. В найдавнїйших творах, як рукописних Евангеліях, псалтирях та поученіях XIII—XV в., білоруський елемент тілько ту і там пробиваєть ся з-помежи церковної славянщини, рідше де би він переважав, та тілько зіставав під впливом церковної мови. Зате народня білоруська мова переважає в правно-політичних актах і грамотах. Но на сїй, так сказати б, державній мові литовсько-руської землї не могла не позіставити своїх не-малих слїдів латино-польська, а навіть нїмецька юридична термінольогія. В XVI-ім віку вплив західної учености тілько кріпне завдяки злуцї литовсько-руської землї з Польщею, трудам пражського доктора — Скорини, та впливам нїмецько-польського протестанцтва-соцінїянства. З XVII. в. латино-польський вплив католицтва і унії зміг ся на стількі, що східно-руська Московщина стала глядїти на свою західну сестру Білорусь дуже неприхильним оком, як на ворожу чуженицю, польську рабиню. Не диво — бо католицтво і унія віддаляли обі сторони все більше і більше одну від другої.

В сім культурно-релїгійнім процесї, що виповнив собою майже весь XVII. в. Білоруського житя, а опісля — почасти — і заглушив його мало що не на півтора столїтя, находимо поясненя двох явищ, які ознаменували новійший білоруський рух. І так: латино-польський вплив письменности і церковно-монастирської школи витворив не тілько осібну мову, але й цілий круг спеціяльно білоруських інтересів, що були тїсно звязані з питанями релїгії-обряда. З другої сторони се невільне культурно-історичне зближенє Білоруси з Польщею витворило з часом новий тип білоруського патріота, що будучи Поляком — любив по свому польську провінцию, свою батьківщину — Білорусь; або будучи Білорусином — любив свою річ посполиту Польщу. Коли вдумати ся в постепенний розвій сего явища, нам нїяк оспорювати законність польсько-білоруської громади письменників: вони являють ся на Білоруси тими самими представниками сентиментально-романтичного місцевого патріотизму, як на Україні письменники польсько-української школи. Належать нинї до істориї нольсько-українські письменники, переходять до неї і польсько-білоруські — зістаєть ся по них хиба одно: се — можливість і конечність спільної культурно горожанської працї на народній ниві серед широких мас.

Друге явище, звязане прямо з розвоєм мови, се тихий академічний спір межи дослїдниками руської мови о приналежність білорущини. Одні — з легкої руки Лїнде і Греча — вважали ю нарічєм польської мови, а другі опять руської — хто північно-східної (великоруської), хто полудневої (укрзїнської). Сей спір зайшов злегка і нашу галицьку Русь, коли канонік Могильницький в своїй Rozprawie o języku ruskim вказував на мову литовсько-руської канцелярії, як на образець нашої давної письменної мови. Нинї се питанє науково порішене: білоруська мова є рівнорядним і рівноправним складником (разом з великоруською, українсько-галицькою і угроруською) східнославянської язикової родини, вийшовши разом з ними зі спільної праруської мови. Після дослідів найбільше заслужених дослїдників історії білоруської мови — проф. Карского, акад. Соболевского і Шахматова належить тілько узгляднити споріднене сеї мови з полудневовеликоруським нарічєм (аканье, свистячий придих йотованих співзвуків — дз', ц',), і північно-українським (h, словарні особенности) і вплив польської мови.— Не скінчений сей спір тілько в кружках письменників: одні, що продовжають добачувати в білорущині нарічє польської мови, хотїли би ввести в уживанє латинське абецадло*); другі послугують ся руською азбукою на підставах народньої фонетики. З останнїми поки що не спорять і ті, що стоять радше за одну правопись — нинїшню великоруську, як за історичний лучник зі старою білоруською письменностю. Нема і серіозних противників чистої білорущини в письменстві, як се колись дїялось у нас — бо за дїло нової білоруської літератури взялись молоді поступові люди, виховані на трудах лучших знатоків і дослїдників білоруського народнього культурного житя. Сього в нас — в своїм часї — не було, бо тодї взагалї язикознавство находило ся тілько в зародку.

Не менше мови причиняєть ся до пізнаня розвою культурного білоруського житя і зміст письменности. Богослужебна і церковно-поучаюча книжка, лїтопись, збірник повістево-поучаючий зложений з байок, житій святих, а пізнїйше релїгійні пісні — от головні складники старої білоруської письментости. — Інтерес до народньої словесности, записи з житя — бутя народньої маси, штучна перерібка і наслїдованє народньої творчости — се вже знаменує конець XVIII і поч. XIX в. Скорина, Будний, Ходкевич, Тяпінский, Мамоничі писали тілько „для латвѣйшаго зрозумения" къ доброму научению людемъ посполитымъ „нїби народньою мовою; а їх новійші наслїдники стали писати тою мовою не тілько для просвіченя але й для пробудженя завмерлої народньої маси. І старались вони збудити її сміхом і сатирою — перелицьованою Енеідою (по Котляревському), Гапоном, Тарасом на Парнасї, або балядою з народнього житя, або перекладом Pana Tadeusza, Konrada Wallenroda та Dziadów, або наконець сентиментально-романтичним балагурством на тему пансько-хлопської згоди (Марцінкевич). Та се не вдалось. — Люд ждав других кличів, більше живих і голосних. Такими були почасти пісні на тлї релїгійнім підчас переслїдованя унії, та деякі проклямациї. Одначе се не належить до модерної літератури, хотя і було найбільше почитне серед народу, коли вирвало православний церкві около 100.000 (?) вірних (!) по оголошеню цвітневого указу о віротерпимости 1905 р. Живі літературні кличі могли появитись тілько в останні часи, коли в Росії повіяв легіт свободи, що роздув іскру тлїючого в масах закріпощеного люду свобідного чоловічого житя в ясний полумінь, який загрів заморожені довгим рабством кров і мозок.

Свободні люди заговорили другою мовою як їх вчені прадїди та зрослі серед панів шляхтичі-письменники, хотя вже значнїйший з межи них Марцінкевич писав 1855 р. в „Wieczornicach" (ст. 37).:

A chłopi poddani
Klną ciebie z pod nosa,
patrząc się z ukosa,
że pracą ich żyjesz
że trudem ich tyjesz.

II.*)

О нинїшнїх білоруських письменниках можна з Максимом Б вичем, сказати: „один усю душу свою клау у игру. Душа яго знала усё тое горэ, што бачыу ён на людзёх; гэта горэ грала на скрыпцы, гэта яно вадзила смыкам па струнах; и ниводзин сыты ня мог так граць, як грала народнае горэ". Коли такого музику кинули в тюрму, стали грати на осиротілій скрипцї другі — „тольки ихняе гранне ничога людзём не сказала. „Добра граеце" — гаварылі им, — „пык, усё ня тое!" — „Серця не було в них для народньої біди. Н конець, коли не стало нї музики нї його скрипки, а тільки память о них лишилась, з помежи того народу, котрому музика колись грав, вийшли та будуть виходити „дзесятки нових музыкоу, що граннем сваим будуць будзиць людзей к сьвету, праудзи, брацтву и свободзи..." (Наша Нява 1907, Н-р 24, фелетон „Музыка").

Живійший видавничий рух серед Білорусів в останні часи замічаємо тілько з 1904 р. т. є. року проголошеної свободи в Росії. Як не велика ся свобода, а все таки тільки по її оголошеню можна було приняться за дїло — раньше ані мислити було о нїм, коли не хотілось попасти в бунтовщики. Правда, можна було писати та видавати дещо, але задля густого цензурно-поліційного сита: не диво, що з тої муки не могло бути хліба для голодного живої мисли люда. Для видавництва білоруських творів і книжок повстало два кружки: „Беларуская супólка „Загляне сонцэ и у нашэ ваконцэ" в С Петербургу (1904 р.) и „Общество изученія бѣлорусскаго края въ городѣ Могилевѣ" (1905 р.). Оба легалїзовані правительством, ріжнять ся хиба його відношенєм до них: перше, тілько терпиме, проявляє незвичайно живу дїяльність в державнім осередку Росії, далеко від рідної батьківщини. Друге, в осередку Білоруси, легалїзоване і приняте під покров правительства,

*) Н. А. Янчук предложив Академії Наук в С-Птб. видати збірним томом сї новійші „Памятники Бѣлорусскаго языка и словесности", на що Академія в принципі згодилась. (гл. Извѣстія импер. Академіи Наук, VI Серія, 1907. г. Nr. 9 ст. 225—232.)

*) Против сього, як і против язикового відосібненя білоруського письменства від великоруської літератури виступив дуже категорично, хотяй мало переконуючо, автор статї „Новый самостоятельный русскій народъ" в газетї „Галицкая Русь" 1892, і осібно.

*) (Тексти будемо подавати тою правописию, якою вони напечатані, причім належить памятати, що: и = ji, ё = j, э = e; č, š, ž = ч, ш, ж; ' як в польськім знак змягченя.

цих о год. 4 в Боишині; в пятницю 31. с. м. о год. 1. в Сасові, о год. 4. в Верхобужу.

Коломийщина: В Коломиї відбудуть ся в суботу 25. с. м. довірочні збори в справі вибору посла до сойму з міста Коломиї. Запрошене можна дістати в суботу вечером в льокали „Родини“ або „Громади“. — *Комітет організаційний.*

Перемишлянщина: Віче в Ушковичах при 300 учасниках заявило ся однодушно за кандидатурою п. Сінгалевича. Вічевики жадали від будучого посла, щоб боронив інтересів селянства. — Віче в Коростні випало величаво, було богато латинників, які однодушно заявили ся за кандидатурою п. Сінгалевича. — Віче в Тучім відбулось при 200 учасниках; проводив латинник Вжеш, який сам промовляв за кандидатурою п. Сінгалевича.

Стрийщина: Дня 30. с. м. о 12 год. в полудне в салї „Народного Дому“ в Стрию відбуде ся віче передвиборче на котрім д-р Евг. Олесницький здасть справозданє з дїяльности парляментарної укр. клюбу.

Глинянщина: Дня 26. с. м. о годинї 1 в полудне відбуде ся передвиборче віче в Куровичах повіту перемишлянського, на котре прибуде зі справозданєм посольським посол д-р Евген Олесницький, як рівнож стане кандидат на посла до сойму п. Володимир Сінгалевич, судия з Перемишлян.

Бучаччина: Передвиборчі збори, уладжені д-ром Даниловичем, відбули ся в отсих місцевостях: в Коропци, Лядськім, Бобулинцях і Трибухівцях — 5 с. м.; в Губинї 9. с. м.; в Устю зеленім і Тростянци 12, а в Задарові 13 с. м.; в Соколові, Осівцях і Кійданові 19 с. м. В найблизших днях відбуде ся ще цїлий ряд віч і зборів. — Москвофільський кандидат, Гецев, котрий так соромно перепав при виборах до парляменту, зовсїм тепер не засипляє справи і о скілько йому на се час позволяє, їздить по селах за собою агітувати. Не має однак відваги чи лиця явно станути перед виборцями, тому відбуває звичайно покутні збори: або в домі пароха москвофіла, або десь в закутині в читальни Качковського. Раз осьмілив ся заповісти на кілька днїв наперед свої збори і то в Осівцях, де парох Кузик, москвофіл, вже від давна старав ся настроїти прихильно виборців до кандидатури „господина професора“. Та лише вийшов Гецев до читальнї з вертепом, засьпівали йому виборцї „Не пора“, а відтак випискали за дверї разом з агітацийним вертепом і кандидатською бесїдою. — Не дармує також Генрик гр. Баденї, кандидат шлятотської кліки. Ще від осени почав заглядати форналям в муку і коли буває притухла, наказує підміняти на лїпшу. Подарував рівнож недавно досить простору площу під читальню „Просьвіти“ в Коропци. Однак люди добре ще памятають, яким був Баденї перед тим, заким задумав кандидувати. Про се нїхто не забуває, як то в лїтї м. р. дїти селянина Д. Василика з Коропця знайшли в своїм городї два маленькі заячики, та підгодувавши їх пару днїв молоком, занесли до ясної панї графинї Баденьової, щоби їм за них, як се раз иншим трафило ся, дістати по „шустрї“. Довідав ся про се сам Генрик гр. Баденї, а тодї дїти Василика й сотика за заячиків не дістали, навіть за молоко їм графиня не звернула, а ще їх батько заплатив грошеву кару і відсидїв чотири доби арешту за — нарушенє дїтьми закона ловецького. Тепер граф Баденї кинув ся за собою агітувати. В недїлю 19. сїчня відбув збори в Бучачи, очивидно покутні для Мазурів з Підзамочка і хрунів війтів з сусїдних сїл. В своїй кандидатській бесїдї накликував до згоди Поляків з Русинами. Дня 21. сїчня мав Баденї явити ся перед „виборцями“ в Язлівци, а заповідає ще передвиборчі збори по инших важнїйших місцевостях повіта. — *К.*

Скалатчина: Дня 28. с. м. відбуде ся в Скалатї в салї руського банку нарада в виборчій справі. Численна участь дуже пожадана.

Мостищина. На з'їздї відпоручників всїх громад мостиського повіту дня 15 с. м. всї учасники одноголосно заявили ся за кандидатурою довголїтнього невтомимого організатора п. Захара Скварка, директора „Народного Дому“ в Мостиськах; ся кандидатура для селян справдї симпатична і п. Скварко безумовно вийшов би послом, наколи би не було великих виборчих надужить. Польські панки рішили видвигнути кандидатуру повітового маршалка і бувшого соймового посла графа Станїслава Стадницького з Крисович, але він, бачучи, що треба ужити нечуваних лайдацтв виборчих і що його всї хлопи в повітї дуже нелюбять, на разї не хоче приняти кандидатури і жде, яких виборців „вивберуть“ комісарі на правиборах. Коли би помимо шахрайств правибори випали на його некористь, тодї замість него буде кандидувати начальник суду з Мостиск п. Гжендзєлєвський. Польсько-галицьке правительство за всяку цїну хоче переперти вибір графа Стадницького і в тій цїли перед кількома днями їздив до Крисович намісник граф Потоцький. За кандидатурою п. Скварка агітують хиба самі селяни, духовенство держить ся досить на боцї. Почали ся вже і передвиборчі віча. І так дня 19 с. м. відбуло ся передвиборче віче в Крукеничах, а дня 21 с. м. в Острожци; на обох промовляв п. Степан Баран, кандидат адвокатури зі Львова. Дальші віча відбудуть ся невдовзї. Москвофілів у нас нема, бо до них причисляють себе тільки батюшки і їх дяки, котрі риють під п. Скварком, але народ їх не слухає; москвофільської кандидатури мабуть у нас не буде.

Підгаєччина. Перші збори відпоручників громад для порішеня справи кандидатури відбули ся 10 с. м. в Підгайцях під проводом д-ра Бачинського. Висунено тодї 2 кандидатури: п. Л. Цегельського і Михайла Содомори, господаря з Беневи і помічника повітового організатора. При голосованю дістав Л. Цегельський 72, а М. Содомора 33 голоси, супроти чого М. Содомора заявив, що кандидатуру цофає і взиває всїх своїх сторонників, щоби агітували за п. Цегельським. Тимчасом того самого дня відбули ся збори делєгатів в Бібрцї, де також ухвалено кандидатуру п. Цегельського, який ту кандидатуру приймив. Тож повітовий орґавїзатор д-р В. Бачинський скликав до Підгаєць другі збори відпоручників громадських комітетів на день 22 с. м. На зборах тих явив ся також п. Цегельський і подякував горячо делєгатам за довірє, яке проявили ухваленєм його кандидатури, заявляючи однак рівночасно, що кандидатури тої не може приняти. По промовах кількох бесїдників селян, о. Сендєцького і д-ра Бачинського порішили збори одноголосно кандидатуру п. Михайла Содомори господаря з Беневи (є се оден з найсьвідомійших селян-патриотів Підгаєччини, а притім чоловік очитаний). По нарадї делєгатів відбуло ся велике віче, на якім проводили д-р Бачинський, Онуфрей Маркевич з Підгаєць і Ясько Петровський з Мужилова. Перший промовляв кандидат Содомора, який в гарно обдуманій і виголошеній промові начеркнув зборам свій погляд на соймові справи і обовязки руського селянського посла. Відтак референував п. редактор Цегельський про виборчу соймову реформу та про важнїйші соймові закони. Віче приймило з одушевленєм кандидатуру п. Содомори і рішило розвести за ним як найбільше живу агітацию.

Шанси нашого кандидата представляють ся досить добре. Польська кандидатура ще не порішена; мав кандидувати начальник суду радник Гарлїцькі, відтак шляхта упросила на кандидата управителя староства Des Loges'a, який однак по кількох днях кандидатури цофнув. Говорять тепер про канридатуру хлопа латинника з Беневи Бенявського (з руської родини перекиньчиків Маркових).

Москвофіли висунули кандидатуру судового радника Костецького зі Станиславова, який через 7 лїт був секретарем суду в Підгайцях. Кандидатура ся не має жадних виглядів, поставлена хиба для кирині на жаданє „Rady narodow-oї“ і дивуватись тільки мусимо д. Костецькому, який все робив вражінє рвзумного чоловіка, що він дає себе виставляти на кпини.

Надужитя виборчі.

Теребовельщина: В повітї нечуваний терорізм з боку адмінїстрацийних властий. Так дня 20. с. м. були два жандарми в селї Долгім та вечером ходили по хатах, індагуючи людий про хід нарад віча, котре відбуло ся попереднього дня. При тім вимушували відповіди погрозами. Народ страшно роздратований тим поведенєм; приказ на се видав староста Крушинський.

Буччачина: Виборчий терор і виборчі надужитя в бучацькім повітї вже розпочали ся. Дир. повітової каси при виділї повітовім, Бужинський, збанкрутований дїдич, замкнув вже кредит для хлопів. Доперва по виборах обіцює гроші позичати, очивидно, коли буде знав, як котре село голосувало та на кім треба буде мстити ся. Також доносять зі всїх сторін повіта, що майже всюди лїсти виборців пофалшовані: повписувані на листу двірські форналї, що або не повнолїтні, або не платять нїякого податку; повписувані надто небіщики, що вже від давна супокійно в гробі спочивають. За то пропушені в листах неодні чесні і статочні господарі, що голосували при виборах до парляменту і платять приписаний податок. І видїл повітовий розпочинає виборчу „акцию“. Ото на днях доручено від него наказ читальни „Просьвіти“ в Жизномири, шоби звалити комірчину добудовану до читальнї за дозволом уряду громадського, бо вїби то ся комірчина висунена дуже на дорогу. Виборцї домагають ся конче від посла Будзиновського, аби приїхав в повіт та провірівши всї надужитя, які вже є і ще будуть дїяти ся, старав ся їм запобігти. — *К.*

Вчорашний „Галичанинъ“ приносить отсї кандидатури „Русской Ради“ до сойму: **Бібрка:** селянин Мих. К. Кузик з Шоломиї; **Борщів:** Ілия Гладиш з Пановець; **Броди:** д-р Володимир Дудикевич з Коломиї; **Бучач:** Онуфрий Гецев, проф. гімн. в Бучачи; **Городок:** міщ. Іван Русин з Городка; **Дрогобич:** д-р Юлїян І. Сьокало, адвокат в Дрогобичи; **Жидачів:** о. Корнило Сеник в Бережниці королївській; **Золочів:** сел. Кондрат Захарчук в Ляцкім малім; **Калуш:** сел. Іван Коник в Тужилові; **Камінка струм.:** міщ. Гаврило Мулькевич в Камінцї стр.; **Перемишль:** сел. Адам Федак в Поздячи; **Перемишляни:** о. Григ. Кармалита в Борщові; **Підгайці:** Волод. Костецький радник суду в Станиславові; **Скалат:** Теод. Гіссовський, адюнкт суду в Скалатї; **Станиславів:** о. Мик. Винницький, декан в Галичи; **Сяник:** о. Олимп Полянський з Юровець; **Тернопіль:** сел. Валентин Левандовський з Кутковець; **Турка:** д-р Йос. Ганчаковський, радн. суду в Отинії; **Цішанів:** сел. Теодор Подгорецький, війт в Бруснї старім; **Чортків:** сел. Анд. ій Марчак, війт в Білій; **Яворів:** о. Іван Головка в Яжові новім; **Ярослав:** сел. Вас. Бігус з Висоцка.

Праве українство.

Про заходи коло з'організованя реакцийної української партиї й парляментарної фракциї в Росиї наша часопись в своїм часї подала звістки за закордонною українською пресою. Про т. зв. „Праве українство“ заговорив в останніх часах також головний орган росийских конституцийних демократів „Рѣчь“ у статї „Новое въ украинскомъ движеніи“ (ч. 3 за сей рік). За „Радою“ подаємо зміст тої замітної статї кадетского органу.

Спиняючи ся над недавним дозволом Синоду вживати в церковних школах українські підручники, „Рѣчь“ бачить у тім тільки новий маневр, щоб зробити в народї популярною сю церковну школу. „Синод, що так недавно ще ставив всїлякі перешкоди українському перекладови євангелия, зарекомендував себе занадто отвертим ворогом українства, щоб його несподіваний дозвіл уживати українські книжки й підручники для церковних шкіл можна булоб вважати за безкорисне бажанє задовольнити настиглу народню потребу рідної школи“.

„Рѣчь“ гадає, що новий курс синодської політики що-до українства зробить вплив не тільки на маси українского духовенства, яке зуміє надати українському рухови новий колорит, але й на послів-сьвящеників тим більше, що й „лїдер групи духовенства, епископ Євлогій, розуміючи перевагу такої політики над грубим насильством, уже заздалегідь схиляв ся до підтриманя де-яких вимог Українців і навіть, кажуть, не від того був, щоб вступити до української парляментарної фракциї другої думи“.

Сподіваючись, що українська фракция в третій думі, коли тільки вона з'організуєть ся, носити-ме реакцийний характер і не мати-ме нїчого спільного з українськими фракциями двох перших дум, „Рѣчь“ цїлком прихиляєть ся до думок, висловлених в сій справі проф. Грушевським на сторінках „Ради“: ми нїяк не можемо спочувати сїй фракциї, — прапор українства повинен бути чистий і не заплямований. Свою статю „Рѣчь“ закінчує словами:

„Такий рішучий осуд „опортунїстичної“ політики, яка може початись із заснованєм правої української фракциї, осуд, що виходить з кругів, що безперечно мають вагу в українському громадянстві, сьвідчить про те, що така фракция особливого впливу не мати-ме, і роль її залишить ся розмірно незначною. Але все-ж таки не можна не бачити й того, що, як новина в українстві, українська чорна сотня може полишити певний слїд в дальшому груповаю українських партий і коли не в історії самої України, то бодай в історії диференциациї українського громадянства“.

Реформа цивільного закона.

Австрийськвй цивільний закон походить з 1811 року. В часї свого повстаня він був визначним законодатним твором, одначе з годом велика часть заключених у нім постанов постаріла ся; супроти зміненях суспільних і економічних відносин тай супроти вимогів новітної правної теориї він виявляє важні недомаганя, недостатки й хиби. Тож уже цїлі десятилїтя підносили й підносять ся в Австриї домаганя за реформою цивільного закона. Між ин. такі домаганя ставили й руські посли, соймові й парляментарні. Здаєть ся, що невдовзї справа буде бодай в одній части полагоджена. Бо з початком парляментарної сесиї правительство предложило палатї вельмож проєкт зміни декотрих постанов цивільного закона.

Проєкт міністра д-ра Кляйна, автора кодексу нової процедури цивільної, зносить в першім рядї обмеженя, дотикаючі женщин як сьвідків, та признає женщини рівноправними сьвідками при нотарияльних актах, завіщанях і т. ин. Ще важнїйші зміни вводить проєкт, даючи жінкам рівноправність в опіцї над малолїтними. Доси мати могла бути тільки співупікуном сиріт, для неправесних дітий суд іменував опікунів з уряду. Після проєкту мати буде головною і з правила єдиною опікункою, а співопікуна будуть покликувати тільки на виразне домаганє матери або коли суд признасть, що скомпліковані спадкові обставини вимагають фахової адмінїстрациї. Мало сього: жінки можуть бути завіщанєм або судовою постановою покликані до опіки над чужими сиротами. Вкінцї проєкт вводить нову інституцию громадських Рад опікунчих, до котрих можуть належати також жінки.

Товчком до тих змін були безнастанні жалоби на лихий стан сирітської опіки в Австриї. Письменна судова анкета представляла справу в як найчорнїйших барвах. Судиї сконстатували, що іменовані з уряду опікуни дуже мало дбають про дїти, та що з економічного боку заряд сирітських маєтків — особливо по селах — є дуже лихий.

Проєкт покликуєть ся в мотивах кілька разів на зміну, що доконала ся в суспільнім становищах жінок і їх економічній зрілости. З'особна вищи жінок і їх економічній зрілости. З'особна вищи жінок і їх економічній зрілости. Проєкт підчеркує, що в першім рядї хоче усунути невідрадні відносини в опіцї над неправесними дїтьми.

Що-до опікунства жінок над чужими дїтьми, то тут все залежати-ме від розваги й доброї волї суди. Коли покликуване опікунів з уряду доко-суди. Коли покликуване опікунів з уряду доко-суди. Коли покликуване опікунів з уряду доко-

страцій за заведенєм загального голосованя до триклясового пруського сойму прийшло до конфлікту, в якім ранено 100 демонстрантів і переведено тільких арештовань. Брутальність берлінської поліції і нечувано терпка відповідь кн. Більова, дана в пруськім соймі на постулят загального голосованя заворушила ціле королівство пруське а навіть прочу частину Німеччини. Справа переносить ся швидко до німецького парляменту де соціял-демократичні посли поставили інтерпеляцию, в якій запитують канцлерський уряд, з яких мотивів державний канцлєр в своїй промові, виголошеній у пруськім соймі узажав перенесенє виборчої ординації до німецького парляменту на пруський сойм за шкідливе й невідповідне та чи канцлєрі держави похвалює сконсигноване війська в берлінських касарнях на дни 12. січня задля виступленя проти народних віч скликаних соціяльною демократиєю.

На інтерпеляцию сю відповів кн. Більов вчера. Парлямент окружила маса публики, серед якої здержували порядок сильні відділи поліції й війська. В президиї берлінської поліції утворено навіть окрему комісию, яка має дбати виключно про уличний супокій столиці.

Кн. Більов відмовив уділу в дебаті над першою половиною інтерпеляції, заявляючи, що ся справа є внутрішним питанєм Прус. Що-до подій з 12. с. м., то поліция виступила, щоб перепинити нарушенє супокою на вулицях. Коли війська були сконсигновані по касарнях, то стало ся се на те, щоб для охорони публичного спокою могло безпроволочно виступити військо. Прямої відповіди не дав отже Більов навіть на другу частину інтерпеляції, а за те перебиваний без впину соціял-демократичними послами, заатакував соц.-дем. перше за аранжовані нею уличні демонстрації. „Улиці мусять бути полишені вільними для комунікації". „Не стерпимо, щоб політичну агітацию переношено на улицю. Думка, щоб такими демонстраціями можна вимогти що-небудь на правительстві, є крайно ошибочна. (*Неспокій на соц. лавах.*) Сего в Німеччині не буде ніколи. Маю надію, що буржуазийні партиї осудять остро сї промахи (*оплески на правици.*) Провідники демонстрації з 12. с. м. звели робітниче населенє на лихий шлях, я остерігаю їх, щоб ним не ступали дальше і ще раз звертаю ся до робітничого населеня з поважним, з щирого серця йдучим натхненєм. (*Соціялісти перебивають — правиця бє оплески.*) Так із серця, яке є щирійше для робітників, як ви, та яке радить їм, щоб не дали ся дальше баламутити та не наражували своєї скіри задля партийних фанатиків. Одвічальність за наслідки спаде не на власть, але на підюджуючих!" Останні реченя викликали формальну бурю на соціялістичних лавах, а коли на внесенє Зінгера отворено дебату над заявою Більова — він сам та другі члени союзної ради вийшли з салї нарад. В дебаті, яка тепер почала ся заатакував с.-д. Фішер остро кн. Більова та заявляє, що в борбі о загальне голосованє до пруського сойму ходить не о справу соц.-дем. партийну але о права всїх робітників. Коли ходить о спиненє демонстрації, то на се має спосіб більшість пруського сойму юнкрів — через данє бажаного права. Впрочім власти инакше поводять ся супроти демонстраций соціялістів а инакше супроти демонстраций буржуазийних. „Як можете сподівати ся — скінчив він свою промову, — щоб робітник проливав кров за вітчину, коли йому відбираєть ся всї права. „За введенєм загального голосованя промовляли також посли із людової партиї і центра та посол Корфанти і Альзатець Ветерле і із партий вільнодумних, хоч не годили ся на саме демонстрованє, а проти него консерватисти; нац. ліберали заявили, що в сій справі відбудеть ся окрема нарада делегатів, на якім западе остаточна децизия.

Внесенє п. Зінгера, щоб на виніїшнім засіданю вести дальшу дискусию над інтерпеляциєю, відкинено, а принято внесенє підрочуюче і на сім засіданє замкнено.

НОВИНКИ.

— **Патріотична молодіж.** Ученики VIII. кл. руської львівської гімназиї зложили сими днями від себе 100 корон на будову бурси Руського товариства педагогічного; крім того заколядували 197 корон 70 сот. і призначили з того 120 корон на будову бурси а 77 К 70 сот. на школи товариства. За щедру жертву і труд складає нашій патріотичній молодіжи комітет будови бурси і видїл товариства щиру подяку. — Також в Коломиї ученики тамошної руської гімназиї зібрали колядою в навечерє Богоявленя 82 кор. 80 с. і з сеї суми жертвували на мундуровий фонд 17 Кор. 80 с., на дешеві обіди для убогих ученників 25 К і на Руське педагогічне товариство 40 кор. Честь нашій патріотичній молодіжи!

— **В справі лїцитациї права польованя.** Звертаємо увагу організацій сільських, що сими днями перепроваджують ся вже в старостваx лїцитациї польовань на шість лїт. Длятого сїльські організатори повинні ставати до лїцитациї, щоби придбати громадам більший дохід з польованя. А дасть ся се дуже легко зробити: 80 К дадуть панки, як їх підібє ся, за польованє і в найменшім селї, а в селах делїси (навіть двірські) зовсім легко можна дістати 200 К. Впрочім, хотяйби хто з наших залїцитував то зле ва тім не вийде. Отже треба ставити ся бодай трох з громади на лїцитацию в старостві і лїцитувати. Страта неможлива, а зиск і приватний і народний зовсім певний. До того, щоби лїцитувати не треба ані карти на оружє ані карти ловецької. Все те дадуть пізнїйше. — *Сільський організатор.*

— **Народна організация в Бучаччині.** Після заряджєня „Народного Комітету" організатор судового повіту бучацького, п. Іван Борис, директор „Працї", скликав на 21 с. м перші збори організаторів цілого дотичного повіту до Бучача. Громадські організатори і мужі довіря — самі селяни прибули на збори досить численно; з духовної інтелїгенції явило ся всего трьох священиків, а з сьвітської лише один чоловік. Наради розпочали ся о год. 12, а проводили ними господарі: Галат з Броварів, І. Петрівський з Ріпинець; секретарювали В. Семак з Новосїлки язл. і Ф. Кузик з Трибуховець. По рефератах п. Івана Бориса про націонал-демократичне сторонництво і організацию, про справу заложеня повітового складу крамничного, про зарібкову еміграцию слїдував вибір повітової організациї. Повітовим організатором вибрано п. Івана Бориса з Бучача, секретарем акад. Миколу Рогозинського, а організаторами-помічниками: Романа Андреєва з Трибуховець, Данила Гафткевича з Язлівця, Йосифа Катрія з Переволоки, Онуфрія Гузана з Вербятина, Филипа Кузика з Трибуховець, Василя Пастушака з Броварів і Василя Семара з Новосїлки язловецької.

— **Доля галицького учителя.** Пишуть нам з Сокальщини: Є в Ниновичах народний учитель Р. Юрчинський, — розуміє ся, Русин, бо инакше не було би що про нього писати. Отже по виборах до державної ради зробила йому рада шкільна дисциплїнарку за вибори; але що вислїд дисциплїнарки треба було оперти на судовім засуді, то обжаловано його за видиранє виборцям карток до голосованя, о виповнюванє їх проти волї виборців і т. н. По довгих тяганинах обжалованого і сьвідків, що не обійшло ся без шкоди для здоровля і кишенї, суд не найшов на нїм вини. Тодї і окружна рада шкільна відступила від дисциплїнарки, а тим самим лишилось йому право на підвисшенє платнї, котрого даремно вижидає й доси. Але зухвалому учителеви, що зважив ся виказати свою невинність тодї, коли власть мала охоту його покарати, треба було таки показати, з ким він має дїло. І ось п. староста Шведзїцький ще на відходнім позиває його, що він, будучи в Сокали тогдї, коли повинен був учити дїтий в школї, показав йому, п. старостї, язик. Прийшов термін. Але по урядовім ствердженю, що обжалований справдї має язик, знов його увільнено, бо виказав сьвідками своє alibi. Але підвисшеня платнї він таки ще не дістав, бо а нуж може ще арендар запізве його до суду, що... відмавляє селян від корчми! — *П.*

— **З характеристики наших товариських відносин на провінциї.** Пишуть нам: Є в Самборі товариство „Руська Бесїда", що має на цїли — як каже статут — „скріпляти та підносити народного духа". Як се товариство осягає свою цїль, нехай послужить тих кілька примірів Академіків не принимає видїл до товариства, заслонюючись § 6-им статута, який каже, що членом звичайним може бути чоловік „повнолїтний та маючий бит самостійний". Хтоб думав, що справдї у видїлу Бесїди є статут неварушимий, а тимчасом на останніх загальних зборах вибрано двох почетних членів (1 з них кацап!) до видїлу, хотяй § 10. виразно каже, що почесні члени не мають права пасивного вибору! Раз круть, раз верть! — щоб тільки молодих не впустити поміж членів! Молоді „критикують", молоді кажуть, що самбірська „Бесїда" се сумішка усяких елєментів, що ходять поміж кацапсько-польсько-український дощ! Молодих за те не приймити, бо в очі правда коле! Та не тільки для академіків є „Бесїда" мачохою, але й инших, що є й „повнолїтні і мають бит самостійний", отже вимоги приписані статутом, не приняв видїл в звичайні члени, тільки в надзвичайні, що не мають ні активного, ні пасивного права вибору. Чому? — бо се більше сьвідомі одиниці, могли-б старих критикувати! Загалом поступованє видїлу самбірської „Бесїди" подібне до поступованя львівського „Народнього Дому"! І се перше скріпленє „народнього духа". Що академіки внесли-б нове житє, що може й старі набрали-б під їх впливом справжнього „народнього духа", з тим видїл не числить ся, для нього академік, о стільки має значінє, о скільки гуляє! Тому й дуже скоро заступлено їх! Місто них просить ся офіцирів і всїх, про кого надіють ся, що не буде критикувати ні видїлу, ні голови отже кацапів, Поляків і т. д. І от зайдїть коли на забаву до самбірської „Бесїди" — тут пані говорять по польськи між собою, там панна кличе: „господин, господин"... а там знову розмовляє офіцир з панною. Вона не вміє по німецьки, він по руськи, ні по польськи — підїть послухайте, як вони видумують нову бесїду на сьвітї! І се є друге скріпленє „народнього духа". — Пендантом до самбірської „Бесїди" є між жіноцтвом „кружок забавовий". Члени платять до нього місячно „шістку", а за те мають право що суботи сходити ся, щоб придумати яку-будь забаву. Иншої організациї усьо самбірське жіноцтво не має і мабуть не є в силї заняти ся чим-будь иншим як тільки — кружком забавовим! Приміром дїяльности забавового кружка нехай будуть Андріївські вечерниці: одна панна була в строю німецької Гретхен та продавала — кацапські картки („Надежда не опустить тя до смертного ложа!..."), один пан знов відчитав монольог — по польськи, а те все в українськім товаристві! Аж ось недавно пронесла ся чутка, що деяким паням за скучно в забавовім кружку, що хотять вони особно організувати ся, шоби образуватись, давати відчити і заняти ся захоронкою. „Як то одні лише панї? А мущин там не буде?!" — скрикнула одна членка забавового кружка. Таж се не можливо! Ну тай видїл „Бесїди" виступив проти того, щоб жіноцтво організувало ся! Се може бути по иньших містах — але в Самборі? О ні, того не буде! І от один з видїлу заявив на загальних зборах: „Ми не допустимо, щоби панї організували ся! Ходимо ми до „Бесїди", нехай ходять з нами і наші жінки та дочки! Не допустимо до розбитя „Бесїди"! Иньші видїлові говорили отверто: „Як жінки думають організувати ся, то не в „Бесїді", бо відси ми їх викинемо!" Бо в „Бесїді" може бути тільки кружок забавовий! Клясично закінчили ми тамтой рік! На Маланки почули ми промову голови, щоб ми не були ні Українці, ні кацапи, ні гайдамаки, а дбали тільки про... бідну Русь! О справдї ти бідна Русе! Як твої сини в душі кацапи, зверху Українці — загалом нїщо! Але що правда: нам всї завидують, що бавимось знаменито! Польки заняли ся своєю захоронкою, много й наших дітий до себе пригорнули, заняли ся також і таною людовою кухнею і т. д. — миж маємо свій кружок „гоп-гоп" і видїл, що має в собі кількох ні бе — ні ме і досить з нас! Уся робота йде до того, щоби піддержувати мамелюцтво. Та про се і про иньше скріплюванє народнього духа другим разом. — *бб*

— **Вшехпольське хулїганьство.** Пишуть нам з Клепарова: Як минувшого, так і сего року обходили Русини-Клепарівці сьвято Йорданське у власній громаді незвичайно торжественно. Водосьвятє відправив Всч. о. Дольницький при гарнім сьпіві хору, зложеного переважно з членів читальні жовківського передмістя, і при великій участи мешканців Клепарова. Обхід сего сьвята є для нас дуже потїшаючим обявом, бо показує ся, що сей доси глухий Клепарів починає будитись і тамошні Русини починають отрясати ся з народньої байдужности і мертвоти. А є їх там немало, бо около 2000 душ. Та знайшли ся і тут наші „najserdeczniejsi". Неподобалось кільком тутешним вшехполякам, що Русини обходять Йорданське сьвято, і нуж кидати на них в 14 і 32 числї „Słow-a polsk-ого" лайкою, брехнею і грозьбами. „Се замах на польський косцюл зі сторони Русинів! Не допустити їх на будуче не лиш до костела, але навіть до обходу Водосьвятя! Русини вдерли ся з палками до костела...; Русини провокують Поляків, обиджують їх релїгійні чувства своїм обрядом". І такі инші підлі нїсенїтниці можбуло вичитати в тих числах „Słow-a polsk-ого". Навіть чесні Поляки обурились на такі напасти та пішли з Русинами разом, помагаючи при уладженю Водосьвятя. Забувають однак вшехполяки з Клепарова, що сей костел (де сего року при обході Йордану навіть не відправилась Служба Божа, бо щоби руського сьвященика не допустити до відправленя Служби Божої, нароком відправляли „мшу" аж до пів до 12 години) вибудовано зі складок не лиш польських, але і руських, ба навіть кількох Русинів позаписувало на костел значнійші суми. Який же тут „замах на косцюл"? Вшехпольські хулїгани хотїли сего року урядити при обході Йордану маленький погром, щоби не лиш не допустити Русинів до костела, але навіть до відправи Водосьвятя. В тій цїли мали навіть спеціяльні збори, на котрих подали слова: „choćby z nożami, to niedopuścić ich"! На се маємо сьвідків. Однак більше крику як відваги, і панове вшехполяки сидїли підчас Водосьвятя тихо. Справдї кількох „батярів" стояло побіч і підчас Евангелія з накритими головами сьміяли ся провокацийно, закуривши папіроски, але се лиш дає найлїпше сьвідоцтво о моральній вартости тих „обронцуф польскосьці". Отсї всї провокациї вшехполяків мають сей успіх, що Русини Клепарівці, пізнавши, з ким мають до дїла, гуртують ся разом і задумують дальше провадити оборону своєї народности, мови і віри. Задумують будувати свою церковцю, щоби не просити на будуче ласки; задумують заложити свою читальню. Щасть Боже в дальшім дїлї! — *Свій.*

— **Осторога перед еміграциєю до Америки** В деяких сторонах ширить ся чутка, що всї фабрики в північній Америці, які наслїдком загальної фінансової кризи застановили роботу, незабаром піднимають на ново рух і будуть потребувати богато робітників. З Відня доносять, що доси нема ніяких доказів, що се правда. Зате не виключене, що ті вісти розсївають агенти корабельних товариств, аби оживити перевозовий рух, який в послїдних часах значно ослаб. На дїлї відносини в північній Америці все ще такі, що перед еміграциєю туди належить рішучо остерігати.

— **В справі обікражі податкового уряду** в Калуши надіслала нам краєва дирекция скарбу до поміщеня отсе письмо: В ночи з 28 на 29 груд я 1907 р. вломили ся злочинці до каси податкового уряду в Калуши і забрали готівкою переважно в банкнотах 75.452 кор. 50 сот. і вартісні папери в загальній вартости 22.455 кор. а именно: частинний запис державного довгу паперової ренти ч. 35.369 на 5 кор.; також записи срібної ренти ч. 135 090 і ч. 135.095 по 20 кор.; салїнарний квіт (Salinenschein) ч. 758/1844 на 1.000 кор.; сербський льос Сер. 174 ч. 94 на 10 фр.; асекурацийну полїцу товариства „Phönix" ч. 141.295 на 6 000 кор.; полїцу товариства „Gresham" на 6.000 кор; полїцу товариства „Assicurazioni generali di Sicurta" ч. 252 631 на 4.000 кор. і 5 штук 4½ прц. листів заставних банку гіпотечного: Сер. С. ч. 15.067 на 2 000 кор., сер. С. ч. 11.949 на 2.000 кор., сер. В. ч. 4.194 на 1.000 кор., сер. А. ч. 6.171 на 200 кор. і сер. А. ч. 13.140 на 200 кор. Краєва дирекция скарбу визначує премію в висотї 5 прц. дійсно відшуканих гроший, згляднo вартісних паперів. Розділ премії застерігає собі краєва дирекция скарбу. Жадних жалоб що-до розділу премії недопускає са. — *Осада.*

— **Арештованє дефравданта.** З Підволочиск доносять: Рік тому назад щез з Київа старший касиєр акцийного банку в Київі, Данило Ручинський, спроневіривши 174.000 рублїв готівкою. Дефравдант заїхав аж до Італії, де перебував в рижних місцевостях, аж остаточно в грудни пізнав його на улици в Палермі на Сицилії полїциянт добачивши в нім подібність до фотографії, яку прислала київська полїция, та арештував його. В помешканю Ручинського в картоновій коробцї знайдено 40.000 рублїв, котрі сконфісковано. О тім арештованю повідомлено київську полїцию, котра зажадала, щоби спроневірника разом з грішми відставлено до Київа. Ручинського вивезено з Палермо 23. грудня м. р. а в суботу, дня 18. с. м., привіз його перемиський жандарм до Підволочиск і віддав там тамошному комісариятови полїції. По двогодиннім відпочинку в арештї відвезено Ручинського о год. пів до 7. вечером поспішним поїздом на росийську сторону до Волочиск, де його разом зі 40.000 рублями віддано росийський жандармерії. Ручинський говорить дуже добре по польськи і розповідав, що жонатий, має одного сина а будучи урядником банку, діставав 4.000 рублїв платнї а крім того ще й помешканє, топливо і осьвітленє.

— **Як селяне карають злодіїв.** В селї Рудї коло Камінки струмилової стала ся перед кількома недїлями слїдуюча подія, що небавком буде предметом судової розправи в Золочеві: Жінка господаря Михайла Хоїни добачила одної ночи сьвітло в шпихлїрі а здогадуючись, що там закрав ся злодій, сказала свому чоловікови. Той закликав свого сусїда Станислава Ржечковського а взявши собі до помочи ще Йосифа Хоїну, Франца Вісьньовського і Михайла Куницького, пішли всї до шпихлїра ловити злодія, котрим, як опісля показало ся, був Тифон Лєщинський. Злодій почав втїкати, але спотикнув ся раз на рало а другий раз на якусь пачку, і дав ся зловити. По зловленю занесли злодія до хати, тут поклали на землю і зачали в страшний спосіб на нїм збиткувати ся. Били і копали ногами а відтак звязали Лєщинському руки і ноги, привязали до ніг шнур і повісили на кілку вбитім в стелю так, що злодій висїв головою в долину. Тепер візвали його, щоби признав ся до всїх крадежий, яких допустив ся. Злодій обіцював всьо розповісти, лиш просив ся, щоби його відвязали. Але його просьба не помогла нїчого; його били і копали дальше а назбиткувавшись вже досить, вийшли всї з хати, лишаючи свою жертву повішену до гори ногами. Над раном переконали ся, що Лєщинський вже не жиє. Тепер вже годї було затаїти убийства. На місце злочину приїхала судово лїкарська комісия а секция тїла виказала, що згадані виновники в страшно звірський спосіб мучили Лєщинського. Погибший мав ціле лице подерте а на цїлім тїлї величезні синці. По отвореню тїла показало ся, що убитий мав 14 ребер поломаних і потовчену печінку, що стало ся безпосередною причиною смерти убитого. Всї убийники сидять тепер в арештї слїдчім і небавком стануть перед судом присяжних

— **Мілїонова дефравдация.** Перед американським союзним судом стане незабаром бувший політичний і фінансовий „диктатор" з Чікаґа Джон Вельсі за дефравдациї і обманства в 54 випадках. Спроневірені суми обчисляють на сім мілїонів долярів. Своїми мальверзациями спричинив він банкротство трех банків. Одна американська часопись обчисляє, щи максимальна кара за проступки, яких допустив ся Вельсі, виносила би 27. лїт вязниці.

— **Кровавї заворушеня в Берлїні.** Ві второк перед полуднем відбуло ся в Берлїні 9 віч робітників без працї на котрих промовляло кількох соціялістичних послів. По вічах в котрих брало участь яких 12.000 осіб, частина робітників розійшла ся спокійно, а частина рушила походом по місті. В кількох місцях полїция пробувала розігнати демонстрантів. З між товпи упав вистріл до одного полїцията, але не зроблено йому нїчого, тільки продїравлено йому плащ. Тодї полїция зробила ужиток з оружя і стала рубати на всї сторони шаблями. Вивязала ся завзята боротьба, в котрій робітники боронили ся лопатами і джаганами. Ранених було так багато, що лїкарський перзональ ратункового поготівля не міг дати собі ради і треба було покликати більше лїкарів до помочи. Між раненими є шістьох полїциянтів. Як доносять до „Arbeiter Ztg.", полїция знущала ся в страшний спосіб над робітниками. Арештовано кількадесять осіб. На другий день надіяли ся нових демонстраций і тому полїция, кінна та піша, обсадила ціле місце, особливо з околици цїсарського замку і парляменту, а крім того військо стануло готове в касарнях. Однак до нїяких заворушень не прийшло.

— **Дрібні вісти.** Львівська адвокатська палата числила з кінцем м. р. 479 членів, з того 208 у Львові а 271 на провінциї. — Почтові складниці будуть заведені з днем 1 лютого с. р. в Добромірці збаражського повіта, в Вікнянах товмацького повіта і в Йозефсберзї дрогобицького повіта. — Намісник Потоцький повернув вчера з Відня до Львова. — Дирекция державних зелїзниць оповіщує, що з причини снїжних заметїлий здержано принимане товарів до транспорту з виїмком живих товарів і поспішних посилок і таких, що легко псують ся, від 23 с. м. імовірно на два дни на льокальній зелїзници Львів-Яворів.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю; Теодозия преподоб. (лат. Тимотея). Позавтра, в суботу: Татіяни (лат. Навер. с. Павла).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Дальший репертуар руського театру в Коломиї.** Саля Каси щадничої. — Початок 7·30 вечером. Білєти продає Народна Торговля а від год. 5 вечером в день представленя каса театру.

В пятницю, дня 24. с. м. бенефіс дружини театру.

В суботу, дня 25. с. м. „Жидівка вихрестка", народний образ в 5 дїях зі співами і танцями Тогобочного.

В недїлю, дня 26. с. м. по полудни о 3 годині по знижених цінах „Маруся Богуславка, історична драма зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицького. — Вечером о 7·30 годині „Двайнайцять дочок на відданю", комедия в 3 дїях зі співами і танцями М. Кропивницького.

Ві второк, дня 28. с. м. послїдне представленє „Серед бурі", історична драма зі співами в 5 дїях Б. Грінченка.

☐ **Загальні збори „Акад. Громади"** відбудуть ся в III салї унів. дня 26. с. м. (недїля) о годині 10-тій рано з таким порядком денним: 1) читанє статуту, 2) вибір видїлу, 3) внесеня і інтерпеляциї. Просить ся о численну участь. За членів основателїв *Волод. Чайківський* студ. філ. *Вас. Цмайло-Кульчицький* студ. прав. *Волод. Зубрицький*, студ. фільоз., *Гриць Паламар* студ. філ.

☐ **Комітет української академічної молодіжи** просить місцеву академічну молодіж на довірочну нараду, яка відбудесь в суботу, дня 25. січня о годині 4 попол. в комнатах „Січи". *К. У. М.*

☐ **З Бережан.** В суботу, дня 25 с. м. відбуде ся заходом тов. „Жіноча Громада" в Бережанах в салї „Надії" відчит о. Ю. Дзеровича „Про гіпнотизм та спірітуалізм". Вступ від особи 20 сот. Початок о 8 год. веч. Осібних запрошень не висилає ся.

☐ **З Бережан.** Надзвичайні загальні збори філії „Руського товариства педагогічного" відбудуть ся дня 1. лютого с. р. о год. 2. по полудни в комнатах „Бояна".

☐ **Кваліфікациїні іспити** для учителїв і учительок народних шкіл перед іспитовою комісиєю в Сокали розпічнуть ся дня 3. лютого с. р. о год. 8. рано письменною частию, Реченець вношеня подань до 25. с. м.

☐ **Відчит проф. д-ра В. Шурата** „Про лїрику" відбуде ся в недїлю 26. с. м. о год. 5. по пол. в комнатах „Руської Бесїди". О численну участь просить видїл тов. „Кружок Українок".

Дня 23. січня 1908.

З угорського парляменту.

Будапешт. (Ткб.) Сойм покінчив дебату над контінгентом рекрута.

Будапешт. (Ткб.) Палата магнатів приняла без дебати угодові предложеня та торговельні трактати, а відтак принято закон про закупно державою вугля. На виводи гр. Зеленски-го, який поборював предложенє, відповів презид. міністрів, д-р Векерлє, що держава мусить запевнити доставу вугля для державних зелїзниць і фабрик машин; крім сего обовязала вона впливати децидуючо на торгові цїни вугля та запевнити робітникам працю.

Російські терористи.

Париж. (Т. К. Б.) Арештованих ізза посїданя банкнотів, котрі походять із рабунку в Тифлїсї, двох Росиян випустили на волю та відставили до бельгійської границї.

Події в Росиї.

Петер бург. (Т. К. Б.) Засудом карацийного департаменту сенату засуспендовано в службі помічника міністра справ внутрішних Гурка.

Варшава (ТКБ.) Небавом має появити ся протест робітничих партий против тактики анархістів з заявою, що анархісти не мають права твердити, що дїлають в імени робітничої кляси.

Одеса (Пр. Т.) Двох узброєних мущин вскочило до їдучого з Одесси поїзду і зрабували касиєрови московської артелї 3 тисяч рублїв, призначених на виплату робітників. По доконаню рабунку вискочили з поїзду і утїкли.

Одеса (Пр. Т.) Начальник м. Одеси ген. Толмачев іменований тимчасовим ген. губернатором Одеси.

Експльозия.

Будапешт. (Ткб.) Вчора вечером наступила експльозия в фабрицї Ганца в віддїлї монтованя електричних моторів. Потім вибух пожар, при чім один робітник згинув, а богато зістало ранених. Шкоди великі.

Молоді дївчата

коли чують ся на тїлї обезсиленими хотяйби лиш часово, уживають з довірєм SCOTT'A EMULSION, яке собі з причини смачности, легкого травленя і надзвичайної поживность здобуло назву найлїпшого

26

скріпляючого средства.

Молоді дївчата повинні кождого часу уживати се випробоване средство, єсли чують ся ослабленими, умученими або пригнобленими.

правдивий лише з сею маркою — рибак як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 с.
До набутя у всїх аптиках.

Гі де Мопасан.

6)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Ся резигнация і се вивисшуване її понад прочі женщини подобали ся дуже пані де Ґілєруа і вона радісно взяла на себе роль дорадниці, переконана, що його талан зискає на ніжности через се душевне посвячене. Але через те, що він її радив ся і принимав її погляди, вона з дорадниці стала його імператоркою. І вона тішила ся, що мала такий великий вплив на того славного чоловіка, і згодила ся навіть, щоби він любив її ідеально, бож вона преціньбула його музою, душею його творів.

Одного вечера по довгій розговірці на тему любощів славних малярів, вона попала ся опять в його обійми. Сим разом вона вже не боронила і не пробувала втікати, лише віддавала йому його поцілуї.

Тепер вже вона не мала ніяких викидів совісти, а щоби втихомирити свій розум, вона увірила в фатальність. І мало помалу привязала ся до нього цілим своїм ще дівочим серцем, цілою ще порожною душею, привязала ся як женщина, що любить перший раз в житю.

Його любов не мала краю; йому здавало ся, що якась надприродна сила понесла його понад хмари і він зловив руками свої мрії, свої недостижимі ідеали.

Він скінчив портрет графині і очивидно сей портрет був найлїпший зі всіх, які малював в своїм житю, бо він потрафив бачити і віддати се, що майже жадному маляреви не вдаєть ся, сей відблиск, сю тайну, сю фізіономію душі, що проявляєть ся незамітно на лици.

Місяці минали і літа, але майже зовсім не ослабили тої звязи, що лучила графиню де Ґілєруа і маляра Олївєра Бертена. У нього се вже не було егзальтоване кохання перших часів, але тиха, глибока дружна любов, без якої йому годі було би обійти ся.

У неї навпаки привязане до нього чим раз більше зростало, се пристрасне, завзяте привязане деяких жінок, що то віддають ся вибраному мущині цілою душею і раз на все. Чесні і вірні в чужоложі, так як би вони могли бути і в супружю, жертвують ся такі женщини одній одинокій любві, від якої вже їх нїчо не в силї відвернути. Вони не лише люблять свого вибранця, але вони хотять його любити, думають вічно про нього та так ним виповнюють своє серце, що нїчо чужого вже там не може дістати ся. Вони вяжуть собі житє добровільно, так як вяже собі руки той, хто хоче втопити ся, а вміє пливати.

Але як лише пані де Ґілєруа віддала ся в сей спосіб маляреви, сейчас зачали їй приходити до голови всїлякі сумнїви що-до його вірности. Нїчо його преціньне вязало, як лише свобідна воля! Се могла бути лише проста примха, забаганка одного дня; він стрінув її, як стрічав так богато инших женщин, і сподобав собі її може лише на короткий час. Як всї мущини, жив він без нїяких обовязків, без сталих обичаїв, байдужний на опінїю людий. А крім того він був гарний, славний, розхвачуваний, та не могла йому оперти ся нїяка женщина ані з аристократиї, котрих чесного така круха, ані з артистичного і театрального сьвіта, що то такі щедрі в роздаваню своїх ласк того рода людям. Одна з них колинебудь вечером могла піти з ним по вечері, подобати ся йому, здобути його та задержати для себе.

І так жила вона у вічній трівозї, щоби його не втратити, слїдячи кождий його рух, кожде слово. Вона дрожала на цїлім тїлї, коли він подивляв яку иншу женщину, коли хвалив чар якого лиця або красу постави. Се, чого вона не знала з його житя, не давало їй спокою, а все те, що вона знала, перестрашувало її. При кождій стрічі вона ставляла йому дуже хитрі питаня, щоби непостережно витягнути з него всьо, що він думав про людий, яких він бачив, про ті доми, де він обідав, щоби пізнати всї його навіть найслабші вражіня. А як вона лише завважала, що хтось може мати вплив на нього, то поборювала його всїми средствами, на які лише може здобути ся хитра душа женщинь.

Ох! часто-густо добачувала вона сї короткі інтриги, що то незапускають глибоко коріня та тревають лише тиждень або два, але лучають ся від часу до часу в житю кождого славного артиста.

Вона мала, так сказати-б, інтуїцию небезпеченства, заки ще могла завважати, що в Олївєрі розбудило ся якесь нове бажане; а завважувала се по тім сьвяточнім вигляді, якій набирають очи і лице мужчин, коли їх розгріває яка любовна фантазия.

Тодї зачинали ся для неї терпіня; сумнїви мучили її цїлими днями і відбирали сон в ночи. Щоби його перелапати, заходила вона до нього несподївано, задавала питаня, що видавали ся наївними, опукувала його серце, слухала бесїди, так як опукує і слухає лїкар, коли хоче відкрити угаєне лихо.

І вона ридала гірко, як лише найшла ся на самотї, певна, що вже їй сим разом видруть Олївера, вкрадуть їй сю любов, котру вона берегла всїми силами, бо вложила в неї всю свою волю, всї свої сили, всї надїї, всї мрії.

А коли по таких коротких перервах він опять навертав ся до неї, тодї відчувала вона таке глибоке, таке повне щастє, що як коли часом переходила побіч костела, то вступала до середини, щоби подякувати Господеви.

Вона бажала подобати ся йому все більше як всї прочі женщини і задержати його для себе проти всїх; се бажане зробило з її житя одну непреривну боротьбу кокетериї. Вона борола ся все, чи він був присутний, чи неприсутний, борола ся красою, грациєю і елєгантностю. Вона хотїла, щоби всї хвалили її чар, її смак, бистроумність і туалєти. Вона хотїла подобати ся другим, розлюбити їх на те, щоби він був гордий і заздрісний о неї. І за кождим разом, коли добачувала у нього заздрість, лишила його якийсь час в непевности, щоби відтак приготовити йому побіду, що відсьвіжувала його любов, догоджуючи його любві власній.

Але вона знала добре, що кождий мущина любить новість і що через те кождої хвилї може якась женщина подїлати сильнїйше на його змисли; тому вживала ще инших средств: підлещувала ся йому і псувала його.

Помалу, непостережно засипувала його чимраз новими похвалами; колихала одушевленєм, обвивала комплєментами, щоби всяка инша принзнь видавала ся йому не така щира, всяка инша любов не така тепла, не така совершенна, а коли би навіть инші любили його так само, щоби він таки дійшов до того переконаня, що ні одна не розуміє його так добре як вона.

Своє мешканє, свої оба сальони, куди він заходив так часто, устроїла вона так, що вони однаково притягали і гордість артиста і серце мущини; і дійсно в цїлім Парижи не було місця, де би Олївєрови минав час так любо як в сальонах пані де Ґілєруа, бо всї його бажаня були тут рівночасно заспокоєні.

Мало того, вона не лише вміла пізнати всї його уподобаня і вдоволяти їх, щоби він чув ся в її хаті як в раю, вона викликувала в ньому нові бажаня, нові примхи, призвичаювала його до цїлого ряду дрібних утїх, сердешних услуг, а з другої стороны до безмірних одушевлювань та подиву. Вона намагала ся побуджувати його очи елєгантностю, його нюх парфумами, ухо комплементами, а губу вишуканими стравами.

А коли вже зробила з нього егоіста з безчисленними дрібними вимогами, коли була певна, що нїяка инша женщина не зможе навіть пізнати всїх тих вимог, а через те не зможе привязати його до себе всїми, навіть найменшими приємностями житя, нова трівога забрала їй ожиданий спокій: Олївєрови обридла його власна хата, він зачав нарікати на своє самітне житє, став жалувати ся, що не може нїколи прийти до неї инакше, як лише відповідно до всїх принятих форм і звичаїв, шукав розради в товариствах і спортових забавах та намагав ся всїми способами злагодити свою самоту. І вона тремтїла, щоби він не задумав женити ся.

Часом сї всї неспокійні думки так страшно мучили її, що вона з розпуки бажала собі старости, щоби вже раз покінчити з сею вічною трівогою та відпочати в тихій, остудженій приязни.

Літа минули, але не розлучили їх. Ланцюх, котрим вона привязала його до себе, був тревалий, а як яке звено з'ужило ся, то вона сейчас заступала його новим. Але спокою не мала вона ще й тепер. Стерегла серця маляря, як стережеть ся дитину, коли переходить через вулицю позну возів, але що день бояла ся якогось непредвиденого, незвісного нещастя.

Пан де Ґілєруа не мав нїяких підозрінь ані не був заздрісний. Він не добачав нїчого злого в приязни своєї жінки зі славним артистом, котрого всї принимали з незвичайною пошаною. І оба мужі, бачучи себе дуже часто, призвичаїли ся до себе і полюбили ся взаїмно.

(*Дальше буде.*)

Викази жертв.

Жертви на будову селянської бурси в Теребовли (в коронах): о. Ревакович 6, о. Волянський 8, п. Кац з Ілавча на руки о. Тимуса 5, о. Тимус 10, п. Николай Дичковський з Хмелївки 10, п. Саєвич 2, п. Франц Купчинський 6, п. Вільгельм Гурра 4, п-на Стачіслава Томашевська 4, складка в Острівци 2, о. Волянський з акафісту в Острівци 30, о. Станіслав Коженьовський 10, о. Теофіль Лавровський складка в своїм домі 14·55, п. Теофіль Томашевський 70, п. Евген Цегельський 5, Читальня в Глещаві 7·50, п. Іван Козак 5, д-р Брилїнський 50, о. Гарух 2, о. Кіжик з коляди в Кобиловолоках 24·60, п. Петро Геркоперець 10, місто новорічних желань зложили на будову бурси: д-р Литвинович 5, п. Лещишак 2, п. Томашевський 2, д-р Евин 2, п. Кулїковський 2, п. Моровик 2, о. Маркевич 2, п. Дуняк 1·50, о. Турула 1, п. Ілевич 1, п. Літинський 1, п. Геркоперец 1. — Всїм Високоповажаним жертводавцям складає комітет щиру подяку. При тім подаємо до відомости, що будова бурси почалась. Кошторис одноповерхового дому виносить 23.000 кор. Без достаточних фондів лиш з вірою в підмогу патріотичного загалу П. Т. Інтелїгенциї, міщан і селян нашого та сумежних повітів, зачав вибраний з рамени філії „Просьвіти“ комітет будову. Закуплено площу, викопано частину фундаментів а зібрана доси квота 5836 К, 12 с., вчисляючи в то позичку з фонду будови теребовельського Народного Дому, вичерпалась до сотика. Перед нами видатки на звиш 20.000 кор., скоро не вплинуть численні як доси жертви, будови сего року не скінчимо а десятки убогої спосібної молодїжи остане дома без науки. — За комітет будови: *Теофіль Томашевський, о. Зиновій Маркевич, касиер.*

Торговельні вісти.

Будапешт 23 1. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	. . .	12·54 до 12·55
Жито „ „	. . .	10·72 до 10·74
Овес „ „	. . .	8·21 до 8·22
Кукуруза на май	. . .	6·98 до 6·99
Рїпак на серпень	. . .	16·20 до 16·30

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Успособлене: спокійне. Погода: гарно

Оголошеня.

ОБОВІСТКА. В книгарни Наукового Товариства ім. Шевченка есть місце на практиканта. Компетенти зволять предложити через своїх родичів або опікунів на руки заряду найдальше до 1 марта с. р. 1) метрику хресту на доказ, що не переступили 17 року; 2) сьвідоцтво низшої середної школи з укінченою найменше піврoку четвертої класи; 3) проба письма. Ближші умовини будуть означені зарядом книгарні. Львів 17 сїчня 1908 *Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.* 131 3—10

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: Іван Слївіньский, Львів, Коперника 16. Ціни услівій продажі дуже приступні. 115 38—?

До „Народної Гостиниці“ приїхали 22. І. 1908. Олександер Тишкевич, Грималів; Семен Киретюк, Чернівці; Василь Кахнич Горуцко; Михайло Павлишак, Горуцко; Николай Дичковський, Хмелївка; о. Володимир Гоцкий, Колоденце; д-р Теодор Соневицький, Старий Самбір; Саламон Шор, Самбір; Володимир Медвецький, Біла чортківська; Спірідіон Дидиіський, Угри.

Надіслане.

Адвокат краєвий і оборонця

Д-р Маврикій Ґольдберґ

переніс свою канцелярию до дому при ул. Подлєвського ч. 6. 127 2-3

Яко добру і певну льокацию

поручаємо.

4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ „ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїгациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїгациї пропінаційні і всякі ренти державні.

Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім

КОНТОРА ВИМІНИ 4

п. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного.

Яко корисну льокацию капіталів

припоручаємо:

4% облїгациї фонду пропінаційного.
4 „ позичку краєву.
4 „ позичку м. Львова.

Папери тоті купує і продає найкориснїйше Дім банковий і контора виміни

Сокаль і Лїлїєн

Порученя в провінциї без дописленя провізиї. 56

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероіди по 7·8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші помбори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Потребую хлопця спосібного до услуги домашної. Першенство мають ті що умїють кушарство і бідак трохи знають Львів. О. В. Мерельків, ул. Корнактів ч. 1 149 1—1

В „Кружку правників“ у Львові можна купувати всї скрипта до першого і другого іспату, які в обігу антикварним. З замовленями просить ся звертати до Вас. Цимайло-Кульчицького студ. прав. Львів, ул. Супінського ч. 17. 1—8 151

Помічник торговельний глядить посади в торговли товарів корінних. Адреса: К.Й. Михайло Вілас Судова Вишня. 147 3—3

Оженить ся мужчина літ 26 пристойної обходини порядний і господарний посідаючий маєтність в місточку вартости 2000 К православну врода з його пенсиєю над 4000 К річного доходу з гарною брунетков веселої вдачі посаг около 10.000 К для докупленя ґрунту пожаданий. Услівя неанонімові, з залученьом фотографії, просить ся слати до 1/II. 1905 на адресу Хвальна Адміністрация „Діла“ у Львові ул. ч. 12. За тайність перетворів ручить ся словом чести. 141 8—8

Акцийне асекураційне Товариство гляда добору кандидатку увідьому в **руській** і німецькій кореспонденциї. Письменні оферти під „Руська кореспонденция“ приймає бюро дне 100 виників Бухгтаба. 1—1

При внутрішнім украшуваню церков належить вперед вважати панна від инакої робітні Е.от. Шупляновича, Львів ул. Шпитальна 35. Готові ратальні слати. 42и

Мед патока найлучшої якости в кілько 5·80 і 6 кор. оплатно. Цитні меди домашнього виробу, відзначені медалями 5 кілько від 4·50 до 9 кор. оплатно. Мед в власноручних пасіки може дати лише властитель найбільшої галицької пасіки в подобі оголошена мають пасічників суть ложні.

Евгеній Біланьский в Збаражи. 1 5—10

Цукорня Краківска
ТРОЧИНЬСКОГО
у Львові улиця Фредри

поручає знаменитих цукорків десерових фунт 80 крейцарів. Знамениті памнушки і тістечка 1·3 по крейцарі. 2—10

„Дзвінок“

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К півічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

„Красвий Союз кредитовий“
У ЛЬВОВІ
Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Асигнати до побраня	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уділові книжочки	шт „	3 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипта на гіп.	„ „	2 „
„ „ на порук.	„	2 „
„ „ на коротко-речин. пов.	„	1 „
Зачин членства	„ „	1 „
Подана до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подана до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

Вже вийшов і висилає ся взворотно:
Р. ЗАРИЦЬКОГО
Музичний календарик
на 1908 рік.

Календарик на гарнім веленовім папері і хорошій окладинці представляє ся вельми принадно; обіймає догідне календарием в двох краскаx і цікаву повість: о дванайцать добірних пісень виключно патріотичного вмісту про мішані мужеські та жіночі хори.

Ціна 1 корона, а для давних і нових абонентів лиш 80 сотиків (вже в оплатою почти).

Для Боянів, Січий, Соколів і сельиських хорів гуртово значний опуст після умови. Звертає ся особенно увагу інтересованих, що цілий дохід з сего рочника призначений на ціль так доселї важи, як: фонд будови бурси руського товариства педагогічного у Львові, а то після плану поданого на окладинці календарика. Прошу поспішати з замовленями, бо наклад дуже обмежений. Адреса видавництва: Р. Зарицький — Львів — ул. Сикстуська 62. 100

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісімки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

ОГОЛОШЕНЄ.

Кожда церков, громада, каса, крамниця й всї, що хочуть, щоби їх гроші були без ечно сховані перед злодіями і огнем повинні купити собі в **Краєвім Союзі Господарсько-молочарськім в Стрию** огнетревалу касу. Одна каса коштує від 180 К до 1600 К Даємо на 4 місяці на виплат. Опуст навіть до 15%.

ДАХІВКУ найлучшу виробляє ся на машинах куплених в **Краєвім Союзі Господарсько-молочарськім в Стрию**. Одна машина зі всїма потрібними додатками коштує около 1300 кор з доставою. Наука даром.

Всї господарскі машини замовляйте лиш через **Союз Господарсько-молочарський в Стрию**. Опуст даємо.

Пригадуємо, що в нашім склепі у Львові Ринок ч. 10 можна дістати меду в слоїках (курацийного) й на вагу, масла й яець. 75 7—?

185

Кавчукові стампілї, металеві печатки до лаку і фарбк для парохіяльних урядів, громад, шкіл, товариств, позичкових кас і т.п., ручні кавчукові друкарні, нумератори, папєрові печаткові марки, кліщі до пльомбованя мяса і т. д. виконує старанно і найдешевше

МАКС ҐЛЯЗЕРМАН

Ритівнин, Львів, Сикстуська 17.

Для читалень „Просьвіти“ виконує кавчукові стампілї після відбитого тут взірця по 1 зр. 40 кр. за штуку разом з пудлком і фарбою. 17 6

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·45	2 30
Рашева	—	—	1 10	—	—
Підволочиськ	7·20	12·00	2·46	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомыт	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	9·40п	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	—	11·50†
Рави руськ	7 10	12·40	4 50	9·20	—
Янова	8·22	1·15	5 00	—	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1 46†	9 25	9·20
Врухович	10·05†	—	8·25	4 50	9 85п
Зимної води	5·50	7·25	1·1	5 30	9 50

З Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·0[illegible]	11 10
Кракова	—	8·40	6·1[illegible]	7·30	12 45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиськ	6·20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·25	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомыт	7·30	10·45п	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руськ	6·1	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·[illegible]	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34п
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані тонстим друком — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в ночи

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 17. Львів, пятниця 24. (11. ст. ст.) січня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольтевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ей місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Перехідната і належитість за інсератн платні у Львові.

Передвиборчі замітки.

Ми вже вказували на те, що сецесия і репрезентантів польської народової демократиї з „Rad-и Narodow-oї" на час соймових виборів, се ніщо инше, як фарисейська комедия, уплянована в тій цїли, щоб народова демократия, яка сподіваєть ся незадовго обняти політичну спадщину по шляхтї в соймі так само, як обняла її в польськім колї в парляментї, могла деклямувати далї про чистоту виборів і заявляти, що вона не має нїчого спільного з виборчими надужитями в руських округах. Отсе наше тверджене потверджує в цїлій основі новий обіжник, розісланий головною управою народово-демократичної партиї до всїх своїх повітових организаций.

Отсей обіжник, — як доносить „Słowo polskie" (ч. 38 з 23 с. м.), — виясняє становище партиї до „Rad-и Narodow-oї" та її организаций і покликуючи ся на заяву народово-демократичних членів „Rad-и Narodow-oї", що їх партия „остане, як усе, вірна принципови національної солїдарности і нїде не наразить національного інтересу на небезпеку через боротьбу проти кандидатів „Rad-и Narodow-oї", а навпаки, буде їх по змозї підпирати всїми легальнми способами агітациї, якими розпоряджає" — поручає: „1) щоби всї члени партиї, які належать до повітових виборчих организаций національних, остали в них на далї; 2) є обовязком членів партиї взяти живу участь в теперішній виборчій акциї і вести поміч для переведеня польської кандидатури; 3) в виборчій акциї послугувати ся виключно легальними способами, як агітация і річеве переконуване противника, при чім головний натиск треба покласти на агітацию серед польської людности; 4) в виборчих комітетах треба старати ся о переведене як найлїпших кандидатів".

Отсей обіжник головної управи народово-демократичної партиї виясняє до решти, що сецесия народових демократів з „Rad-и Narodow-oї" була тільки політичним комедиянтством. Народово-демократичні менери не мають на сгільки почутя політичної приличности, щоб бодай таку саму комедию устроїти по повітах і сецесіонуючи на час виборів з „Rad-и Narodow-oї" поручити своїм членам таку саму сецесию з повітових организаций „Rad-и Narodow-oї". Замість того вони навпаки наказують своїм членам оставати в повітових виборчих комітетах „R. N.", значить брати участь в усїм тім, що комітети робити-муть для „оборони польського стану посїдання".

Але народові демократи так привикли до фарисейства в політицї, що й тут не видержали, щоби в свій обіжник не вплести фрази про „легальні способи". Не вже-ж вони думають, що хтось їм повірить, що повітові виборчі комітети „Rad-и Narodow oї" уживали виключно „легальних способів?" А що робить той комітет, за те відповідають всї його члени. Пан Гломбінський, який нажив собі слави своїми „спростованями", сим разом дуже нещасливо вибрав собі підставу для будучих „спростовань", що ось-то його партия „не робила виборчих надужить".

Людовцї йдуть „в гору"... Вчера донесли ми про вступленє до партиї людовців і кандидатуру з рамени тої партиї директора бюра Райфайзенок д-ра Стефчика, нині-ж знов можемо подїлити ся з нашими читачами отсим донесенєм „Przyjaciel a Lud-y", офіциального орґану людовців:

„На членів польського сторонництва людового" записали ся пп. Адндрій Кендзьор, директор краєвого мелїорацийного бюра, звісний в цїлім краю управитель мелиорацийних робіг і регуляций рік, а також Микола гр. Рей з Пшиборовя, презес повітової ради в Пильзні, так само добре звісний народови в цїлім краю з загальних з'їздів „Kółek rolniczych". — Оба сї панове, як доносять инші газети, будуть також з рамени людовців кандидувати до сойму.

Ось-як людовцї ідуть „в гору". Пристають до них, неначе на команду, найвисшї урядники краєвих автономічних інсгитуций, пристають дїдичі, щоб стати тим мостом, який злучить людовців зі шляхтою. Sic itur ad astra. Замість бороти ся за основну переміну політичного правлїня в краю, богато вигідпїйше погодити ся з представниками того правлїня за ціну ріжних особистих і чисто партийних вигод. Так виглядає „принципіяльна" політика польських людовців. Тепер пан Стапінський стане вмовляти в мазурських хлопів, що се їх положенє змінило ся на лїпше від того, що його et C-ie допущено до високої шляхотської клямки.

А найгірше те, що йому готові навіть повірити, як уже нераз в істориї народних рухів народ, наївний і щирий як дитина, давав ся зводити словами своїх провідників, котрі, добивши ся при помочи народу до вигідного берега, вмовляли в нього, що через те й його положенє поліпшило ся. Тільки нехай п. Стапінський тямить, що на довго народу обдурити не можна чого найлїпшим доказом повинна би бути для нього сумна доля другого трибуна мазурського люду — кс. Стояловського.

„Галичанинъ" так обезсилив свій не дуже то сильний мозок, видумуючи всїлякі річи про „украинскихъ сепаратистовъ", що на щось розумного зовсім забракло йому концепту і він, бідака, був примушений запозичити ся в ненависного йому „Дїла". Власне останнє (9 з 24 с. м.) число „Галичанина" приносить вступну статю про правибори, яка є очивидною перерібкою нашої статї п. н. „Правибори зближають ся", поміщеної в ч. 13. нашого дневника. Просимо тільки прочитати отсей уступ зі статї „Галичанина":

„Главнымъ образомъ примѣняются тѣ практики при правыборахъ. Обыкновенно устраиваются правыборы такъ, чтобы избиратели не могли узнать, когда и гдѣ должны они собраться для исполненія своего гражданскаго права. Опредѣляется срокъ правыборовъ въ громадѣ, назначается день и мѣсто, гдѣ они должны происходить, но умалчивается часъ пріѣзда комисара, въ виду чего избиратели не знаютъ, когда имъ явиться. Сей способъ можетъ быть примѣняемъ въ различныхъ варіантахъ, но всѣ они имѣютъ единственную цѣль держать избирателей въ невѣдѣніи на счетъ того, когда или гдѣ происходятъ правыборы. Живо стоятъ намъ въ памяти такія сцены, гдѣ жители громадъ разставляли по всѣмъ дорогамъ и въѣздамъ въ деревню стражи, задачей которыхъ было наблюдать, когда пріѣдетъ комисаръ, послѣ чего извѣщали другъ друга по даннному условленному знаку. Не повредитъ упомянуть о томъ пресловутомъ курьезѣ, что комисаръ въѣзджалъ въ деревню переодѣтый за бабу. Иный способъ для успѣшнаго переведенія правыборовъ состоялъ въ томъ, что собравшихся избирателей комисаръ прямо таки не допускалъ къ правыборамъ будтобы по причинѣ тѣсноты помѣщенія, а когда только опредѣленный срокъ прошелъ, закрывалъ правыборы и сейчасъ уѣзджалъ, оставляя сотни недоимѣвающихъ избирателей, которые продолжали все-таки стоять передъ помѣщеніемъ. На глазахъ народа переводилось иногда правыборю съ нѣсколькими евреями и извѣстными „хрунями". Если-же всѣ эти практики не привели къ пожеланному успѣху и, вопреки имъ, народу все-таки удалось подать голосы на своихъ довѣренныхъ людей, то и здѣсь иногда ловкій функціонеръ не отчаивался, а провозглашалъ выборщиками тѣхъ, кто ему былъ нуженъ".

Хто порівнає отсей уступ з анальогічними місцями нашої статї, той переконаєть ся наглядно, з якого „источника" передовик „Галичанина" „заимствовалъ" свої „поученія" про правибори.

Що-ж, нехай собі „заимствуетъ" на здоровє, а побіч тих „заимствованій" нехай далї торочить ріжні лайки на „украинскихъ писакъ".

„Ein echter Russe mag nicht den Ukrainer leiden,
„Doch seine Artikel stiehlt er gern!"
Неправда-ж, панове з „Галичанина"?!

Державні посли і соймові вибори.

Від п. Будзиновського одержуємо слїдуюче письмо з просьбою о поміщенє:

З Бучаччини я одержав був візванє приїхати на збори: 1) радикального товариства політичного „Народна Воля" дня 10 с. м. в Бучачи; 2) повітові збори національно-демократичної партиї в Бучачи дня 21. с. м.; і 3) національно-демократичні збори в Монастирисках дня 22. с. м. До участи в послїдних двох нарадах візвав мене також Народний Комітет.

Я на жадні з тих зборів не поїхав. Щоби дехто сеї моєї абстиненциї від того рода зборів при ситуациї, в якій вони були скликані і цїли для якої їх скликано, — не поясняв так, що я не сповняю моїх обовязків посольських, себто обовязків ставаня перед виборцями, мушу публично пояснити причини абстиненциї.

Збори, на які мене кликано, не були зборами виборців до державної ради, лише организацийними зборами поодиноких сторонництв політичних в повіті. Збори „Народної Волї" мали дати почин организациї радикальної партиї в бучацькім повіті, а збори дня 21. с. м. в Бучачи і на другий день в Монастирисках мали на цїли скріпленє организациї національно-демократичного сторонництва, загроженої утворенєм организациї радикальної.

Як я супротив тих цїлий згаданих всїх трех зборів мав виховуватись? Яко не-посол, лише яко Вячеслав Будзиновський, я не мав, не то обовязку, але навіть права участи в тих зборах, яко їх активний член, бо я не є мешканцем бучацького повіту. В тих трех зборах мав би я право взяти участь тілько в характері члена краєвого заряду котроїсь з обох партий, як прим. зробив се п. Бачинський, голова краєвого заряду радикальної партиї. В тім характері він міг брати участь в зборах „Народної Волї". За те не міг він брати участи в двох других зборах, бо се були збори національно-демократичної партиї.

Я не є членом краєвого заряду ані одної, ані другої партиї, що скликували обговорювані збори і я не маю ані обовязку ані права являти ся на них, та моєю радою впливати на рішеня зборів.

На одні і другі збори я міг явити ся хиба лише яко посол, щоби тим авторітетом, який дали мені всї національно сьвідомі виборцї округа, скріпити — вже через саму мою присутність, — авторітет тої партиї політичної, на котрої збори являю ся.

Чи менї, компромісовому кандидатови всїх національних сторонництв руських в окрузї, — чи менї, послови вибраному голосами всїх національних сторонництв округа — вільно участию в организацийних зборах поодиноких партий в в окрузї, скріпляти становище одної партиї політичної против другої?

Ні! Я можу бути членом політичної партиї і, евентуально, працювати в її користь против другої партиї — лише поза моїм округом виборчим. В самім окрузї виборчім, як довго ті, що мене вибрали, не зіллялись в одну партию, я мушу бути послом для всїх моїх виборців і не сьмію мішати ся в їх партийну ривалізацию чи навіть партийну борбу; я не сьмію тим впливом, який мому слову дав загал виборців, помагати одній частинї, а побивати другу.

Ті, котрим залежить на будучности нашого народу, ті, котрі мають перед очима спільного нашого ворога, нехай подумають, які наслїдки може мати використовуване посольського мандату, здобутого згідно силами всїх національних сторонництв округа, — в інтересї одного сторонництва сего округа! Як посол, вибраний спільними силами всїх національних сторонництв, ужию свого посольського впливу в користь одного тілько сторонництва, хоч би того, до котрого сам належить, то в будучности не буде можлива нїяка спільна компромісова акция виборча там, де така спільна акция потрібна, там де вона ко-

---

2)

Відродженє білоруського письменства

подає д-р Іляріон Святицький.

Niesu nabajek carskich zwon,
U nas tam nocz, u nas tam stuk.
My aciemnieli z strasznych muk,
Z nas pot ljecca, sochnuć hrudzi.
Nas katujuć! Czujcie ludzi!
Czujcie, czujcie, ruku dajcie!
My wam rodny. Praudu znajcie:
ci u doli, ci u niedoli,
z wami staniem u odnom poli
ruka u ruku, z waszym bratam
za swabodu piered katam.
(Ibid. 23).

Сю невеличку громаду одушевляло одно могуче „Вѣрую" російського визвольного руху, яке зложив поет в стиху „Wiera biełarusa":

Wieru, bratcy, ludźmi staniem,
chutko skonczym my swoj son.
Na świet Boży szyrej hlaniem.
Wiek napisze nam zakon.
. . . . . .
Ion zbiraje potu mieru
i na niwu naszu ljeć.
Ziemlu poić, jana rodzie
sok u zierniatach nam na chleb.
. . . . . .
Wieru, bratcy, u naszu siłu,
wieru u woli naszej hart:
czuju ahoń u nas, nie bryłu.
. . . . . .
My z żaleza, my zo stali,
nas kawali u płamieni,
kab macniejszyje my stali.
Ciapier, bratcy, my z hranitu,
dusza nasza z dynamitu,
ruka cwiorda, hrudź akuta.
Para, bratcy, parwać puta!
(Skr. biel. 13).

Приведені відривки цїкаві як зразки т. зв. нелегальної білоруської письменности. Знатоки білоруської мови і народньої словесности вмілиб найти в сих літературних пробах немалі промахи против чистоти білорущини; инші не похвалилиб загального тону. Але нам, що дивимось на сї проби, як на предмет історично-літературної критики, нїяк вдаватись в область граматично-естетичної критики. Замітити хиба належить, що язиковостихотворні недостатки наведених віршів походять радше з незначного літературного обробленя новійшої білорущини взагалї; з другої сторони ясно, що білоруські Поляки, які до тепер переважно обогачували білоруську письменність, не могли не внести в ню польського елементу, тим більше, що він увійшов в значній скількости складовою частею в західні говори білорущини.

Загальний революційний тон нелегальної білоруської письменности має свій початок в нелегалізованю зі сторони правительства знаного світогляду немалого кружка осіб не тілько одної Білоруси. Коли однако пригадати собі писаня Лермонтова, Тургенєва, Некрасова, Надсона, Толстого, Горького — та тільки злегка порівнати їх з „нелегальними" пробами молодих білоруських виходців, переконаємось — що останнї далеко не дорівнали своїм „революційним" тоном великим вождям російського визвольного руху. У російських письменників находимо поперед усего мистецьке зображенє загального рабства, немилосердне здиранє занавіси з всеросійського болота — що змушує читача, разом з письменником, зненавидіти неволю духа і тіла і чинно стреміти до свободи. Не те находимо у т. н. білоруських революціонерів. Їм би тільки розбудити масу; тому нїколи їм описувати загальне горе, загальну нужду — і виходять стихи, не без огню, але тільки стихи, а більше нїчого. Щось в роді тої мови, яку учуємо на великих народніх зібранях від пересїчного „народнього" бесїдника-трибуна: багато палких фраз, грізних слів, тільки чину нїякого, бо вражінє з промовою зникло.

Так а не инакше віднести ся до наведених висше зразків революційної пісні казав нам не тільки дїйсний стан річи, але й сама білоруська письменність, що очевидно кріпне на рідній землї завдяки невеличкому кружкози живучих в народї і з народом письменників. Заки перейдемо до їх творів, зазначимо, що о брошурах інформаційного змісту, виданих еще 1903 р. в Лондонї під фірмою „Польской Партыи Сцыалистычной у Литви" п. з. „Як зробиць, каб людзям стало добре на сьвеци" 13 ст. 16 ки, „Хто праудзивы прыяцель бедного народу?" 16 ст. 16-ки, „Гутарка аб тым куды мужыцкіе грошы идуць" 16 ст. 16-ки і видане 1906 р. Nr. 3 „Працовита беднота усих краев злучайся" — „Як мужыку палепшыць сваё жыцё" 11 ст. 16-ки — належить виразитись з повним признанєм. В них нема лишнёї фразеольогії, тілько одна важка, всякому зрозуміла льогіка фактів і статистичних даних. Можна, правда, замітити дещо против одностороннього подекуди освітленя підобраних фактів, але се вже загально-людська прикмета — недоцїняти або перецїняти вартости. В кождім случаю, сї видання стоять на висотї свого призначеня, між тим як поезії могли найти собі послух тілько у невеликого кружка, що вмів „читати" і вдумуватись в прочитане. А о сім трудно говорити в відношеню до білоруського народа.

Зрозуміли се його домашнї піснярі, що заговорили до нього о нуждї — горю рідного краю, та стали вказувати дорогу світла, правди, свободи, добра і невідступно вести по ній темного, замученого раба.

III.

Петербурська білоруська Суполка, що поставила собі цїлью „друковаць и шырыць памеж людзёу книги беларуские и усё, што датычэ Беларуси", принялась за дїло досить умїло. Щоби приготовити почву для білоруської письменности серед найширших кругів народа, та освідомити його хоть в части, вона видала „Беларуски лемантар, або першая навука чытання" С-Птб. 1906 р. 23 ст. 16-ки і „Першае чытанне" для дзетак беларусау", С-Птб. 1906 р. 28 ст. мал. 8-ки. По тих виданях випустила вона „Dudku Bielaruskuju Macieja Buraczka" 1907 р. 66 ст. мал. 8 ки та „Гутарки аб неба и зямли" 1907 р. 67 ст. мал. 8-ки. — „Лементар" і „Першае чытанне" були видані двома накладами, руською азбукою і латинським абецадлом, щоби вдоволити прихильників обох напрямів. Бо треба знати, що одні — хоть неграмотні, хотїлиби вивчитись латинського письма, щоби не зривати звязи з католицьким костелом, другі руського письма, щоби позістати в тїснїй звязи з церквою. — „Dudka" появилась в тім виді, як і перший раз в Кракові 1891 р.

Повтаряючи виданє „Dudki", Суполка очевидно хотїла зробити більше доступною для білорусів сю книжку, чим вольно чи невольно вказала на звязь молодшого білоруського поколїня зі старшим письменником. Звязь та знаменна тим, що з її помочію лекше пізнати тягліcть розвою білоруського світогляду, та видїти в Бурачку Богушевичу родоначальника нинїшнього білоруського піснярства.

Бурачок-Богушевич виложив свій світогляд в „Pradmowie", де читаємо: „Bratcy miłyje, dzieci Ziamli — Matki majej! Wam ofiarujuču pracu swaju, mušu z wami pahawaryć trochi ab našaj doli-niadoli, ab našaj baćkawaj spradwiečnaj mowie, katoruju my sami, da i nie adny my, a usie ludzie ciomnyje „mužycka" zawuć, a zawiecca jana „Biełaruskaj"... Mowa našaja jość takajaž ludzkaja i panskaja jak i prancuskaja, albo niamieckaja, albo i jinšaja jakaja... Ciž užo nam kaniečnie tolki na čužoj mowie čytać i pisać možna? Jano dobra, a nawet i treba znać susiedzkuju mowu, ale najpierš treba znać swaju.... Spradwieku, jak naša ziamielka z Litwoj złučyłasia, tak i s Polšaj zjadnałasia dobrawolnaja,*) dyk usio jaje „Biełaruskaj" zwali, i niadiarmaž heta! Nie wialikaja, nie małaja, nie čyrwonaja, nie čornaja jana była, a biełaja, cystaja: nikoha nia biła, nia padbiwała, tolki baraniłasia. Šmat było takich narodau, što stracili najpierš mowu swaju.... a potym i susim zamiorli. Nia pakidajcież mowy našaj biełaruskaj, kab nia umiorli! Paznajuć ludziej pa adzieży, chto jakuju nosić... jazyk i jość adzieža duby".

*) Ся фраза може відноситись тілько до певної части литовсько-руської (білоруської) шляхти, що рішала о судьбі народа, але нїяк до всего народа

Стихи поета одвічають вповнї його світоглядови. От — скрутив він дудку, щоб веселою грою звеселити народ, та полекшу внести в його тяжку думу про воду вольного житя:

Sorak hadou bjusia,
nijak nia zwiarnusia,
nijak nia natraplu,
wadzicy choć kaplu,
dy takoj wadzicy,
dy s takoj krynicy,
što jak chto napjecca
dyk wolnym stajecca!...

Та дудка не грає веселої нути. Поет кинув її, зробив другу „žalejku smutnuju" яку просить:

Nu dyk hrajże, hrajże,
usio spaminajze...
Što dzień i što nočy,
płač, jak maje wočy
nad narodu dolaj.
I płač što raz bolej.
Płač tak da astatka,
hałasi jak matka,
chawajučy dzieci,
dzień, druhi i treci.
I hrej złoznym tonam
nad narodu skonam!

— — — — — — — — — — — —

Jak slazy — nia stanie,
zacichnie i hranie, —
kiń naškoła wokam,
dyk krywawym sokam,
nie slazoj zapłač š,
jak usio abdyš.
Jak krywi nia stanie,
tahdy kończu hranie! (Dud. biel. 8—10).

Нїчо дивного, що весела дудка не стала грати, бо ні один білоруський поет, що вважає себе сином сеї бідної з найбідній них сторін безмежної руської землї, не зможе взяти веселого тону. Тому він і бере сю —

našuju žalejku, što jenče nia jhraje,
chač jak wyhrawaj ty, a jana smutnaja.
Oj ci nia hetaž kab čuć jak zwiakajuć
łańcuhi na ludcach, što s chat uciekajuć?
(Dud. biel. 22.)

(Дальше буде).

ГОТЕЛЬ РЕСТАВРАЦИЯ і КАВАРНЯ Петра Кольонського у власнім зарядї ведене під „Трома Коронами" у ЛЬВОВІ улиця Трибунальска ч. 10

ПОРУЧАЄ ПОКОЇ ГОТЕЛЕВІ прекрасно уряджен заведеняюи П. Т. гостям старанну услугу Перворядна реставрация подає потрави на м слї несеровім. Абонентів на обіди і вечері приймає по зниженій ціні. Вина столові на мізу „Maurer літра 60 кр. „Bruner" 72 кр. „Grünzinger" 1 зр. „Szamorodni" 80, 1 зр. і 1·20. Старі токаї і всїякі ґатунки вин реиських, французьких і іспанських в бутелькахъ оригінальних спродає по низьких цінах. Пиво пільзеньске В. В. на шклянки. 88 5—6

нечна, щоби повалити кандидатуру нашій нації ворожу і небезпечну. Як національний демократ, вибраний при помочи радикалів і соціяльних демократів, буде своїм впливом попирати в своїм окрузї національну демократию, то при найблизших виборах і в инших округах радикали і соціяльні демократи, хоч будуть в меншости, не будуть могли підпирати кандидатуру нац. демократа, лише поставлять своїх кандидатів. Свій поступок будуть вони мотивувати цїлком оправданим аргументом: „Пан Х. стане послом і одержить більший вплив в окрузї при помочи нашої партиї. Тим своїм впливом, здобутим нашими голосами, він знищить наше сторонництво!"

Так само національні демократи, котрі, будучи в якімсь окрузї меншостию, допомогли до побіди соціяльно-демократичній або радикальній кандидатурі, при слїдуючих виборах будуть ту кандидатуру поборювати і підуть власною дорогою, бо будуть бояти ся, що попираючи радикала, забють в окрузї власне сторонництво. Результатом того буде tertius, чи quartus gaudens: Поляк чи кацап!

Як хочемо, щоби в тих округах, де жадна національна партия не має рішаючої переваги, вибори в будучности відбувались солїдарно на підставі компромісів між національними партиями округа, то послам вибраним спільними силами всїх національних сторонництв мусимо рішучо заборонити участь в партийній роботї сторонництва в окрузї. Такий посол може брати участь в загальній краєвій роботї свого власного сторонництва, але в своїм окрузї він сторонництв не повинен знати, лише цїлу масу своїх виборців! На случай, як би „компромісовий" посол явив ся на зборах виборців (виборців, а не партийних товариств) скликаних одною з полїтичних партий округа, то на таких зборах він має право і обовязок говорити лише про свою парляментарну дїяльність.

Але, скаже хто, і я се також знаю, цїлию обговорюваних зборів в бучацькім повітї була не тілько повітова організация партий, котрі ті збори скликували. На сих зборах мала бути також обговорена і поставлена кандидатура до сойму, а посол до державної ради повинен старати ся також о се, щоби повіти його округа були і в сеймі гідно репрезентовані. Отже з огляду на се посол повинен був явити ся на сї збори.

В тім була би рация при иншій ситуациї, именно, як би виборча акция вела ся солїдарно всїма національними сторонництвами і як би ті сторонництва згодились вже на одного кандидата. Там, де є спір між кількома кандидатами і їх прихильниками, посол до державної ради, як він не є виборцем в дотичнім окрузї, не має обовязку ні права мішати ся до сего спору. Полагодженє такого спору є обовязком самих виборців округа і тілько тих виборців.

Тим менше право має посол до ради державної своїм посольським авторітетом, авторітетом, здобутим членами всїх національних сторонництв в окрузї, рішати в користь котроїсь кандидатури, як ті кандидатури суть боєвими кандидатурами поодиноких сторонництв округа. В такий спір між кандидатами і їх сторонництвами повновластець всїх спорячих сторонництв і їх кандидатів — не сьміє мішати ся! Не сьміє мішати ся з тих самих причин, про котрі я говорив в першій части мого письма. Коли-ж в якімсь повітї обі воюючі з собою сторони кличуть посла до себе лише в тій цїли, щоби він рішив спір безусловно в її користь, та коли дві сторони кличуть його, кожда в тім переконаню, що він обовязаний рішити спір в її користь і лише в її користь порішить, то сей посол рішучо не сьміє „пхати пальців між двері!"

Ось причина, чому я так Народному Комітетови як і зарядови радикальної партиї радив би не уживати послів з своєї партиї ані до партийної агітациї в їх округах, ані до уживаня в окрузї їх посольського впливу в користь партийних кандидатур до сойму, на случай, коли посол до державної ради вийшов яко кандидат компромісовий, а тепер кожде сторонництво висуває власного кандидата.

Що иншого є пильноване законности поступованя властий при виборах. Тут кождий посол до ради державної повинен старатись паралїжувати всякі надужитя правительственних органів против народних кандидатур, менша о се, до котрої партиї сей кандидат належить, менша о се, чи сей кандидат належить до партиї посла, чи може поставлений против його партийного товариша. Такі надужитя в окрузї можна поборювати виключно у Львові інтервенциею в намісництві, або у Відни інтервенциею у президента міністрів. Обовязком тих, що ведуть виборчу акцию в повітї, менша о се, за котрим кандидатом, обовязані про всї евентуальні надужитя органів державної власти в повітї доносити свому послови до державної ради, а його обовязком є старати ся, щоби покривджені одержали сатисфакцию. Інтервенциею на місци, прим. при правиборах посол нїчого не зробить, бо він, хоч посол, навіть приступу не має до виборчого льокалю — як би там прийшов, то виборчий комісар викине його за обшивку.

Таку саму ситуацию, яка витворилась в бучацькім повітї і претенсиї, які до посла мають поодинокі групи полїтичні бучацького повіту, маємо, або еще будемо мати в деяких инших повітах і тому я користаю з часописий, щоби тих, котрі послів уважають за универсальну медицину на всї хороби нашого організму національного та хотїли би послів використовувати для своїх партийних, а часами навіть особистих цїлий — не жадали річий неможливих, дуже часто навіть небезпечних і шкідних для народної справи.

Специяльно що до спору о кандидатури в бучацькім повітї, то мені не вільно станути ані по одній ані по другій стороні. Се внутрішна справа повіту, се справа полїтичного такту сторонництв в повітї. Моя особиста гадка така, щоби всї виборці, як солїдарно ішли до урни при виборах до ради державної, так і тепер пішли солїдарно, за тим кандидатом, за котрим заявить ся більша часть — не партийних організаций, але репрезентантів громад без огляду на сторонництво. В Бучаччинї можлива не партийна, лише компромісова кандидатура всїх національних і щиро демократичних сторонництв в повітї. Супротив того, що пора запізна, щоби висувати нові кандидатури і радити над ними, я радив би всїм станути за кандидатурою, за котрою робота вже розпочалась — як вже розпочала ся.

Відень, 23. січня 1908.

В. Будзиновський.

Парляментарні справи.

Вчерашні віденські часописи атакують остро правительство за проволїканє делєгацийної сесиї. Перше засіданє делегациї відбуло ся дня 21. грудня, а слїдуюче відбуде ся аж 30. січня, так що на ферії припало аж 40 днїв, які заняли Різдвяні сьвята, Новий Рік та прогулька делєґатів до Полї, але вона покінчила ся вже 17. січня! В виду теперішної ситуациї займуть делєгацийні наради цїлий лютий. Перше плєнарне засіданє відбудеть ся аж 8. лютого.

Марець піде на обради буджетової комісиї, а полагодженє буджету в палатї займе час бодай до половини червня, так що на властиву законодатну працю прийде в нашім парлямєнтї черга мабуть не швидко... Квестия буджету станула тепер отсе на сильнім ґрунтї через практику, якою руководили ся репрезентанти більшости при розділї буджетових рефератів. На 71 рефератів припав на девять социял-демократичних членів комісиї всего один реферат пос. Пітоньому, впрочім социял-демократів і загалом опозицию переголосовувано. Се викликало в социял демократичних кругах велике обуренє, тим більше, що до них звертав ся голова комісиї з запитом, на кілько рефератів вони рефлєктують. Социял-демократичні посли зажадали 3 рефератів, бажаючи й собі причинити ся до швидкої полагоди буджету в комісиї, тим часом антисеміти заінїціювали під патронатом Бека акцию, щоб социял-демократам рефератів загалом не дати. Се піднїс на нараді, яка попередила засіданє буджетової комісиї бар. Морсей, заявляючи, що годі передавати буджетові реферати членам партиї, яка в третім читаню буде голосувати проти буджету. Проти сего реагував пос. Зайц і д-р Сильвестер, заявляючи, що фахове трактованє річевих рефератів не має нїчо спільного з голосованєм над буджетом, яка є квестиєю полїтики, але їхні виводи справи не змінили. В виду сего „Arbeiter Ztg." заявляє, що і посол Пітоні мабуть зложить врученний йому реферат та що социял-демократичний клюб не бере тепер одвічальности ані за услїшну працю в буджетовій комісиї ані за його полагоду в парлямєнтї, бо інціденст з роздїлом мандатів доказує, що кабінет бар. Бека не стоїть над партиями, але отверто організує проти социял-демократичний бльок...

Субкомітет соцыяльно-полїтичної комісиї радив вчера над проєктом закона в справі працї дітий. Представителї рільництва предложили цїлу низку внесень, після чого принято кілька параґрафів з деякими змінами. Між и. при 7-ім § (про затруднюванє дітий при публичних театральних виставах), принято постанову, дозволяючу на такі вистави, як вони відбувають ся за згодою шкільної власти. Крім сего постановлено влучити до закона постанову про заплату в натуралїях та про даванє дітворі алькоголїчних напитків. Дальші наради в сій справі відбудуть ся дня 11. лютого.

*

Найблизше засіданє легітимацийної комісиї відбуде ся у ві второк д. 4. грудня. Дальші засіданя сеї комісиї проєктує голова комісиї д-р Шустершіц, що дня аж до 8. лютого. Друга серия засїдань легімацийної комісиї припала-б аж на першу половину марта себ то по укінченю соймових виборів. Д-р Шустершіц просить референтів опротестованих мандатів, щоб вони до дня 4. лючого приготовили можливо богато рефератів.

Засїданя комісиї парляментарної розпічнуть ся в другій половині лютого; шведше комісия ся не може збирати ся, бо і єї голова і референт входять в склад делєгациї.

Робота почала ся також в палатї панів. Вчера зібрала ся й уконституовала ся комісия економічна, а дня 29. с. м. зберетъ ся буджетова комісия палати панів, щоб почати наради над зниженєм цїн цукру, яке порішив парлямент.

Передвиборчий рух.

Самбірщина: Дня 22. січня відбуло ся в Луцї передвиборче віче, скликане о. Петром Погорецьким з Білини великої, на котрім явило ся около 400 правиборців, із всїх майже сїл судового повіту луцького. Реферат про значінє теперішних виборів до сойму і про стан тої справи в самбірськім повітї виголосив о. Погорецький. По промовах кількох селян збори величезною більшістю голосів ухвалили кандидатуру д-ра Андрія Чайковського.

Ярославщина: З'їзд мужів довіря нац.-демократичної партиї з цїлого округа виборчого дня 17. с. м. ухвалив одноголосно кандидатуру п. Петра Новаковського, господаря зі Сколошева коло Радимна. Кандидат прирік в разї вибору вступити до українського клюбу соймового.

Сяніччина: Нам пишуть: Льокальний комітет виборчий згодив ся на компромісову кандидатуру москвофіла о. Полянського з тою умовою, що москвофіли будуть за те голосувати в лїськім повітї на українського кандидата п. Старуха. З сього компромісу з москвофілами є дуже невдоволені сьвідомі українські селяни та вони заходять ся коло поставленя на Сяніччину української мужицької кандидатури. — *В.*

Виборчі надужитя.

Бучаччина: В громадї Нагорянцї бучацького повіту виложено в канцелярії листу виборців дня 22. січня. Хоч сю громаду замешкують латинники ледви в одній третій части, мимо того вписано на листу аж 130 латинників управнених до голосованя, а Русинів всего 74. Руських виборців, котрі платять по 8, 9, 13, 14, 15 і 18 кор. безпосередних податків, зовсім в листї поминено, між тим, коли фігурують там латинники, що платять навіть 5·06 кор. таких податків. З поміж членів читальні „Просьвіти" двох тілько вписано як управнених до голосованя. Поминено навіть 48 (сорок вісім) Русинів, найзаможнійших господарів в Нагорянцї і цїлій околици, таких як Онуфрий Казновський, що має до 40 моргів поля і платить також податок заробковий, бо є заразом купцем, таких, як Іван Косарчин, що має коло 25 моргів поля і много инших, котрі і платять досить високі безпосередні податки, і є людьми власновільними, повнолїтними, австрийськими горожанами, і не побанкротували ані не побирають ніяких заосмотрень з публичних фондів, і не є виключеними від вибираня з причини судово-карного засуду та мали право голосованя при послїдних виборах до парляменту. За то вписано на листу дванайцять небіщиків, що давно вже перенесли ся на той сьвіт, вставлено там: 1) Мендля Фіоля, що перед роком збанкротував і втїк до Палестини; 2) якогось господяря Зубрицького Івана, котрого в Нагорянцї не було і нема; 3) Томка Сїкорського, що від 10 лїт виеміґрував і певно вже має право голосованя в иншій державі як єї горожанин; 4) Миколу Рудяка, котрий в Нагорянцї від 3 лїт не мешкає і не має там нїякої маєтности; 5) якогось шевця Чекановського Юзефа, Мручковського Миколу і велике множество мійських батярів, котрих нїхто в Нагорянцї не знав і не знає, бо таких там нема, хиба при виборах до парляменту прибігали туди агітувати за кс. Громніцьким. Аби припустити як найбільше латинників до голосованя, при помочи котрих удасть ся перефорсувати делєґатів, що віддадуть свої голоси на Генрика гр. Баденія, вписувано певних хрунїв латинників по два рази, і так: 1) Мєжвяк Юзеф вписаний раз під числом порядковим 74, то знов під ч. 190; 2) Капроцький Ілько під чч. 179 і 197; Лучка Юрко під ч. 200 і всунений між чч. 101 а 102 без числа порядкового; так само вписаний Легкий Кость Федя і богато инших. Дійшло також до того, що податковий уряд, аби намножити найбільше виборців латинників, пофалшував в інтересї польського панованя на Руси викази податкові. Так після виказу уряду податкового Михайло Франків, громадський полїцай, платить 12 кор. податку безпосереднього а Вавжинец Сїви 25 кор. хоч перший з них має всего один морґ поля, а другий два. Очивидно на тій підставі оба, а попри них ще кількох їм подібних, фігурують в листї управнених до голосованя. Чого не пошахрували в податковім уряді, те пошахрувало старость, або той хто укладав листу на власну руку. Після виказу з податкового уряду Лев Кіндибалюк є самостійним господаром та має з 15 моргів поля, але хтось кому на тім залежало, щоби Кіндибалюк не мав права голосованя, дописав побіч того иншим письмом і чорнилом, що він є властителем ґрунту в спілцї з Катериною Кіндибалюк. На тій підставі не вписано його до лїсти; подібно також стане ся з Максимом Довганчуком, бо вже назначений знаком питаня. Слободян Михайло с. Миколи перекручений в листї виборців на Слободян Микола син Михайла, — який вже давно помер, — розуміє ся, щоби не міг голосувати. Один є Франко Зарівний в Нагорянцї, але вписаний він на лїсту два рази: раз під ч. п.: 72 як Зарівний Францішок, що мешкає ч. д. 89, а платить 25 кор. податку, другий раз яко Франко Зарівний, що платить 19 К податку до поз. 85 д. На місце вичеркненого небіщика Єротея Попика, що мешкав ч. д. 36, вписано на то саме порядкове число 187 латинника Потиру Франка, ще й додано йому друге ч. д. 998, хоч такого числа в Нагорянцї зовсім нема. Той сам виборець фігурує під ч. п. 240, а платить податку 3·40 К.

Годї вичисляти всї шахрайства тої листи в Нагорянцї, бо се забрало би богато місця і часу. Зазначити належить, що такої шахрайської і злодійської листи, відколи найстарші люди памятають вибори, ще не було ані в Нагорянцї ані в якім иншім селї бучацького повіта нїколи, як тепер.

О скілько доносять з усїх сїл бучацького повіта, в кождій громадї о мішанім населеню вставлено на листу виборців всїх Поляків таким самим способом як в Нагорянцї без огляду на те, чи мають право голосованя чи ні і повписувано декотрих по два рази, а за то наших руських виборців здесятковано масами. А нема також ні одної громади, в котрій би на листї не фігурували якісь небіщики та неуправнені до голосованя. З огляду на те, виборцї бучацького повіта, взиваюсь отсею дорогою посла Будзиновського, аби сейчас прибув до Бучача їм на поміч та старав ся спинити надужитя і безправства. Инакше руський кандидат не вийде послом нїяким способом, агітация за ним на нїщо не придасть ся, коли руським виборцям відберуть голос. Русинів, що до голосованя допущені, переголосують збаламучені латинники та всяка мійська зволоч і послом стане кандидат „Rad-и Narodow-oї", в котрого інтересї шахрайства і надужитя дїють ся.

P. S. Довідуємо ся в послїдній хвили, що на вічу в Потоці оден з війтів публично заявив, що з урядів податкових поприходили фалшиві і неточні викази оподаткованих і через те власне такі вийшли листи виборців.

К

Промова посла д-ра Ол. Колесси,

виголошена в державній радї д. 20. грудня 1907.

(*Конець*).

Годї заперечити, що манїфестация українських студентів прибрала острі форми; але в подібних випадках в Кракові і Інсбруцї винуватих таки не покарано так остро, як наших львівських студентів. Після першого арештованя около 200 студентів наступило д. 1. лютого с. р. друге; а переведено його таким способом, який доси хиба в Росиї перед революциєю був в уживаню. Арештовано їх в ночи; тьма полїциянтів і полїцийних агентів вивели над 70 студентів з Академічного Дому і з хат наляканих батьків; інтелїгентних людий ескортовано наче злодіїв. Єще їх не засуджено, а кілька недїль тримано їх у слїдчій вязници, аж поки молодіж не відповіла на ті зневаги голодовим страйком, тим лише в сибірських вязницях уживаним способом.

Декого з них навідував я у вязниці; бо були між ними й мої слухачі з университету, молодці скромні, інтелїгентні, трудящі. Треба було бачити, як декого з них вивожено хорого, блїдого як труп, з опухлими з голоду лицями. Перед вязницею зібрав ся здвиг народу, товариші, приятелї і кревні, в незвичайнім зворушеню і обуреню; неоден плакав. І треба було аж могутного голосу публичної опінії, передовсїм нїмецької преси, котра тогдї оказала свою велику силу, щоби покласти конець тому соромови цїлої держави і відчинити нашим студентам ворота вязниці.

В суботу д. 14 грудня с. р. був львівський университет знов видовищем острих національних конфліктів, а руська молодіж знов мусїла кровю заплатити за сьвідомість своїх національних прав.

Після сумних подій з д. 23 січня руські професори университетські і посли робили в міродатних кругах енергічні заходи, щоби бодай зменшити, коли не цїлком ухилити, причини спору між обома противними таборами; але, як бачимо, заходи ті були даремні.

Польський ректор университету принимає на день перед іматрикуляциєю від депутациї польських студентів заяву, в котрій права Русинів до львівського университету названо „грабіжию незаперечеої власности польської культури". А той сам ректор не допускає до себе депутацию руських студентів.

Руську студентку, дочку радника вищого краєвого суду, прозиває оден польський студент у викладовій сали „дурною Русначкою" за те, що не хотїла підписати мемориялу, зверненого против Русинів.

Львівські университетські власти упирали ся при сьвяточнім іматрикуляцийнім актї та при польській формулцї приреченя, хоч їм добре відоме, що українська молодіж все протестувала проти польського приреченя та що й міністер просьвіти бажав собі, щоб або прочитано латинську формулу приреченя, або щоб зовсім не уладжувати злощасного сьвяточного іматрикуляцийного акту.

Що більше, заповіджену на 16 грудня сьвяточну іматрикуляцию відбуто вже 14 грудня отже о два дні швидше, хоч саме 13 грудня вислано до львівських та других университетських властий міністерське розпорядженє, яким раз на все усунено сьвяточну іматрикуляцию, яка на львівськім университетї викликувала за кождий раз стільки лиха.

Таке поведенє университетських властий супроти української молодіжи, яка мала повну рацию надіяти ся, що сим разом будуть узгляднен її національні почуваня та настрій, якого витворенє я представив, спонукали українську молодіж запротестувати проти таких відносин зложенєм короткої заяви й відсьпіванєм національного гимну, та тут кинула ся на неї польська молодіж (*Слухайте!*) і виперла її насильним способом з салї. На поли бою остало сїмох ранених Українців. Один з поміж них лежить тяжко ранений.

Мої панове! Коли річи так мають ся, що приходить до таких конфліктів; коли молоді люди, котрих ідеалїзмови тут перед віденським судом навіть державний прокуратор дав гарне сьвідоцтво, наражають свою свободу, карієру, а навіть житє в оборонї своїх людських прав і національних ідеалів: то се не добре сьвідчить анї о відносинах між обома народами Галичини взагалї, анї о відносинах у львівськім университетї. Тут чим скорше треба якоїсь ради. Але чи удасть ся усунути антагонїзм в рамах теперішного львівського университету, се питанє незвичайно сумнївне.

Проти себе стоять два табори. Нехай собі польська суспільність разом з польською молодіжею і польськими професорами називають сей университет польським та най інтерпретують законні постанови, як се їм подобаєть ся, — та поки на сім университетї є українські катедри, поки на нім учить ся около тисячки українського студентства, так довго не буде львівський университет польським, як ним не є і нині.

Із наших прав до львівського университету ім. цїсаря Франца зрезиґнуємо тілько тоді коли добудемо наш український университет і то у Львові, в старинній столици галицького князя Льва, в теперішнім осередку культурного житя австрийських Русинів. (*Брава й оплески*).

Наші противники проти сих наших постулятів закидають нам, неначеб-то Українці ще не дозріли до тої найвисшої наукової институциї, неначеб-то нї наша мова, нї наша наукова література, нї наші наукові сили на се не вистарчали, неначеб-то ми не мали за собою відповідної культурної традициї.

Отже не буде від речі пригадати нашим сусїдам, що вже в XII столїтю, меньше-більше в тім часї, коли на Заході гомонїли пісні про Ролянда й Нїбелюнгів, ми Русини мали знамениту поему „Слово о полку Ігоревім"; у Поляків не було в той час нїякої питомої національної літератури.

Най вони памятають, що руська мова була на дворі й в канцелярії великих князїв литовських розговірною мовою. Най розглянуть ся вони по метряках заграничних университетів з XIV, XV, XVI і XVII столїтя, на пр. у Празї (від 1379 року), Віртемберзї, Лайпцїгу, Базілеї, Падуї, Больонії, як багато руської молодіжи товпило ся там до жерала науки, при чім вони часто підносили свою національність як „Rutheni". Най вони собі пригадають, що руські краї вже від XV столїтя достарчали краківській академії професорів, як Григория зі Сянока або Мартина Перемиського з Журавиці, та велику скількість учеників, що після взірця паризької і краківської академії появив ся з кінцем XVI. ст. і в XVII. ст. цїлий ряд висших руських колеґій, котрих верхом була знаменита Києво-Могилянська Академія! Як додамо до сього ще факти о істориї руських викладів у львівськім университетї з початків його істнованя та звернемо увагу на незвичайно широку й інтензивну дїяльність Наукового Товариства імени Шевченка у Львові, признану визначними авторітетами, як Ягічем і Поляком Брікнером, як ми візьмемо під увагу, що сам факт істнованя пяти ґімназий, де всї предмети викладають ся в українській мові, викликує в консеквенциї потребу продовжати науку в тій самій мові на висших степенях, як ми спомянемо розцьвіт руської літератури в XIX столїтю та над усїм тим застановимо ся, то прийдемо до переконаня, що постулят самостійного українського университету має глибокі основи в віковім культурнім розвитку нашої нациї, та має бути його завершенєм.

Тільки не кидайте нам колод під ноги, а за решту нам не страшно, се ми вже собі самі придбаємо!

Коли ми тільки дістанемо свій власний университет, тоді теперішний университет цїсаря Франца стане ipso facto польським. Тоді побачимо, як теперішні антаґонїзми і конфлїкти зникнуть і оба народи на обох университетах в благороднім суперництві мірити-муть крила свого духа.

Кінчу: Вибори до парляменту потягнули за собою значні зміни в краєвих відносинах, котрі через невідкличну реформу соймової виборчої ординациї ще більше змінять ся. Сї зміни повинні подиктувати представництву польського народу не тілько иншу тактику, але також переміну становища супроти руського народу. Адже мусите признати, що ми як поза границями Австриї так і тут в Австриї вже перебули найнебезпечнїйшу хвилю, що серед нас як тут так і там, мимо все ще важких умов нашого національного житя, замість жалїсних мельодий звенить енергічне „Vivere memento"!

При тім, перекладаючи по новочасному провідну думку нашого геніяльного поета, бажаємо ми приходу тої хвилї коли „всї народи стануть добрими братами і синами сонця-правди", ждемо тої хвилї, коли також польський і руський нарід через голови теперішних правителїв подасть собі руки.

Як сини поневоленої нациї бажаємо також польському народови лїпшої будучности. І тепер, коли для одної части вашого народу надходять такі важкі часи, кличу до вас словами, які сказала руська княгиня Ольга до князя Сьвятослава: „Ти простягаєш свою руку по чужі краї, а твій власний край в небезпеченстві"!

Ви повинні тямити, що геній істориї звертає свої проникливі очи не тілько на відновлену палату над Невою, але й на отсю грецьку палату і за вами тут слїдить.

Вияснивши наше принципіяльне становище супроти руського народу, мушу зазначити, що ми походови польської завойовничої полїтики супроти Русинів, чи він іде під консервативним прапором, як в галицькім соймі, чи під прапором народової демократиї, як се дїєть ся в останних часах, чи під червоним прапором провідника польських людовців, що ми мусимо тим прибуваючим хвилям шовінїзму наказати словами біблії: „Доси можеш пити і не далї. Тут мусять улягти ся твої горді хвилї". (*Живі признаня і оплески. Бесідникови ґратулюють*).

Ц. к. заводова школа

для державного промислу в Коломиї.

(*Допись.*)

Хочу додатково написати пару слів до статї Вп. О. Білоскурського о сїй школї. Головною цїлею сеї школи є плекати Гуцульщину, бож на се вона була заложена. Мало ся учити в нїй гуцульського різьбярства і мебльового столярства з гуцульською орнаментикою. Учителями до сеї науки практичної назначено д. д. Гнатковського

Біленького; перший, найліпший знаток гуцульської орнаментики, учив гуцульського різьбярства від початку заложеня школи аж до приходу п. Рутковського, а д. Біленький учив декорованя меблів гуцульською орнаментикою. Учителями теорії Гуцульщини були поставлені бувший директор Каляй (Мадяр), а пізнійше приділено йому до помочи професора Фінгера (Німця) Що правда, оба сі панове свій обовязок сповняли точно; як один так і другий дуже любували ся в Гуцульщині і студиювали її, а п. Каляй через кілька літ літом вибирав ся між Гуцулів, щоби придивити ся і пізнати добре їх стиль, та не мало лишив по собі ріжних шкіців, позбираних в часі своєї мандрівки по Гуцульщині. П. Фінгер пильно розбирав шкіци п. Каляя тай своїх учеників добре обзнакомлював з гуцульською орнаментикою; він уважав, щоби ученики добре її знали. Коли п. Рутковський по обнятю директури прийшов на годину п. Фінгера, а зобачивши, що більша часть учеників рисує гуцульську орнаментику, сказав: „co pan tylko to każe rysować?", сей йому відповів: „panie dyrektorze, to jest nasze, tego uczyć musimy".

Другою ціллю сеї школи є учити своїх учеників способу будованя гуцульських загород; до того служив відділ тесельський. Тут п. Каляй положив немало своєї праці; він, яко учитель рисунків заводових для теслів, казав своїм ученикам рисувати пляни виключно гуцульских загород і дуже уважав, щоби не збочити від властивої гуцульщини. Що-ж тепер? Відділ тесельський дістав на учителя інжинєра будівничого п. Янецького. Сей пан так учить, що ученики у него вічно рисують для него приватні його пляни, за що він бере добрі гроші. Самі-ж ученики по укінченю сего віддїлу нічого не знають, бо учитель не має часу учити, так що і цїлими місяцями нічого не викладає, тільки від часу до часу диктує щось так скоро, що хиба треба би стенографа, щоби за ним писати. Гуцульське різбярство пан директор скасував; учителеви різбярства д. Гнатковському дав учити перший рік токарства, що може учити ученик з другого року. Отже бачимо, як сей директор трактує наших знавців гуцульщини. Другого знов учителя, д. Біленького, як довідуємо ся зі статї п. О. Білоскурського, забирають до Закопаного, щоби на старість учив ся.

Придивім ся дальше, як теперішні ц. к. професори „rodzcy" господарують в школї і як обходять ся з учениками Русинами. Передовсїм, як знаємо, викладова мова є польська, однак нїгде не сказано, що руської мови не можна уживати. Школа має характер утраквістичний, значить, як котрий учитель хотїв би учити свого предмету по руськи, нїхто йому сего заборонити не може. Та що-ж? До школи понапихали на учителїв таких людий, що і слова по руськи не уміють; а як котрий уміє, то у своїм шовінїзмі та для польського стану посяданя не хоче по руськи говорити. Сї панове анї трохи не почувають ся до обовязку шанувати руську мову. Найбільшим ворогом всего, що руське, є п. Подгурський. Сей панок, як зобачить, що котрий з учеників читає яку руську газету, зараз біжить та кричить: „co czytasz? Hajdamaki?" Він страшно переслїдує учеників Русинів, так що у него у варстатї жаден ученик не годен перебути тих чотири роки, на що є богато доказів. Він не позваляє ученикам підписатись по руськи; каже що „то не вольно", каже, що всьо мусить бути по польськи. При школї є інтернат, де бідні ученики мають за дармо або або за дуже малою доплатою харч, помешкане і по части одїж. Інтернатом завідує дирекция, але господарує в нїм самовільно п. Подгурський. Отже цїлком природно, що дуже тяжко, щоби якого Русина там за дармо приняли, і богато наших хлопців не може до школи ходити; за те рідкий є випадок, щоби Полякови відмовили принятя. Приймає ся там і таких, що мешкають в Коломиї і мають там родичів. За примір возьму Кїмашевського, котрого вже пятий рік тримають в інтернатї за дармо, хоч він має в Коломиї родичів і у них може мешкати та й не може похвалити ся добрими поступами, противно його поведене заслугує на догану. Його тримають для того, бо він gorący patryota polski, а ворог Русинів. Чиж не гріх, щоби такий забирав в інтернатї місце иншим, що дїйсно помочи потребують? Чи інтернат при сій школї, на котрий йдуть руські гроші, має бути привілеєм п. Подгурського?

Вкінци згадаю про шкільну бібліотеку. В шкільній бібліотецї є дуже богато книжок, але самі польські. До року 1904 не було там анї одної руської книжки. Аж в тім роцї, коли натис на дирекцию тодїшний катихит О. Н. Салї, справджено щось 20 чи 30 руських маленьких книжочок; за те спроваджено рівночасно три рази тільки польських книжок, як Potop, Pan Wołodyjowski, Dzieje polskie і и. Між руськимн нема навіть хоть би маленької „Істориї Руси". На дві третих учеників припадає всего 20—30 книжочок, а одна третина Поляків має до читаня може яких 20 разів тілько польських книжок. Сему бракови радять собі Русини так, що випожичують книжки до читаня по иншых бібліотеках. Однак і тут стрічають ся зі секатурою п. Подгурського, бо сей пан зараз такі книжки забирає.

Оттак то господарує польська гаката в руській школї. Оттак то Поляки будують з руських шкіл у східній Галичинї свої твердинї. Ми, Русини, не можемо і не сьміємо дати видерти собі сеї школи; се-ж наша одинока школа промислова. Ми мусимо заінтересувати ся нею лїпше та покласти конець такій господарцї. Така, як є тепер, не принесе жадного хісна, а скорійше шкодить нашому промислови і народній справі. Ми не можемо позволити, щоби в школї, де має ся плекати гуцульський промисл, запроваджували Поляки закопанщину. Мусимо наперти на наших послів, щоби приглянули ся добре сій господарцї та спитали ся пана міністра просьвіти, чи він знає, що в сій школї діє ся. Треба допильнувати, щоби школу перенесено до Косова або Жабя (як вже і автор попередної статї спімнув). Мусить бути в тій школї запроваджений руський язик і руська штука гуцульська. Єще знайдуть ся між Русинами такі люди, що учили би в такій школї як слїд, а панів Подгурських, Рутковських, Гулїговських най собі краєва рада шкільна забере на Мазури та най там для них вибудує школу. Наш нарід і так є упослїджений що-до промислових шкіл. Поляки мають свої школи у Львові, Закопанім, Кракові, Станиславові. Русини дістали ледво одну школу промислову, та й ту Поляки хочуть забрати. Не дивниця, що між Русинами так слабо розвиває ся свій власний промисл, коли не мають промислових шкіл, як инші народи, пр. Чехи, де майже в кождім містї є промислова школа.

Н. Гулейчук.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд Зібрані датки слати до Адмівїстрациї „Дїла" яка доручить їх куда треба.

Заграничний огляд.

Погроза розвязаня третої думи.

Перше засїданє думи після Різдвяних ферий відбуло ся при великій абстиненциї послів дня 21 с. м. На дневнім порядку стояло перше читане кілька законопроєктів, впрочім не зайшло на тім засїданю нїчого замітного. Дальші пленарні засїданя думи будуть відбувати ся чотири рази на тиждень, з того два призначено спеціяльно на буджетові дебати.

Тількиж не знати, чи довго доведеть ся третій думі радити, дарма що вона „работоспособна" та в своїй більшости крайне реакцийна. Конфлїкт між правительством а думою зарисовуєть ся на тлї домаганьь кредитових на відбудованє росийської фльоти, а зарисовуєть ся він так остро, що вже заговорено навіть про розгон третої думи! Міністерство маринарки виготовило законопроєкт, який предложить незабаром думі, а в нім вимагає двох мілїярдів на 15-ти літний протяг часу. Суму сю задумує обернути управа рос. маринарки на відбудованє росийської фльоти.

Домаганє се стрінуло ся з різкою опозициею і в росийській пресї і серед росийского громадянства і то серед ріжних політичних груп, а опозиция ся вповнї зрозуміла супроти сумної слави росийської войскової управи, яку ще відновлює теперішний процес Штесля а особливо супроти нездарности заряду маринарки, який і тепер не користає з наук, які дала недавно росийсько-японська війна! Не дивлячись на се, задумує правительство форсувати всею силою фльотове предложенє, хочби воно мало викликаги в думі й остру опозицию. Що більше предсїдатель октябристів, гр. Уваров заявив у інтервю, що правительство повідомило предсїдателїв думських партий, що на случай відкиненя фльотового предложеня дума буде розвязана.

Помимо сеї погрози є Уваров враз з своїми політичними прихильниками здецидований голосувати проти предложеня. Також кадет пос. Ниселїович заявив, що його сторонництво іде в сій квестиї разом з октябристами. Проти фльотового предложеня виступив онодї дуже остро навіть пресловутний Пуришкевич. Другий знова стовп реакциї, бр. Бобринський, провідник монархістів висловив свій сумнів, що-до відкиненя фльотового предложеня, колиб навіть те предложенє відкинено, то розвязанє думи буде залежати від форми відкиненя.

НОВИНКИ.

— **То co innego!** Доносять нам неімовірну річ, що дирекция тутешної руської гімназиї з припорученя кр. ради шкільної веде з учениками слїдство з тої причини, що молодїж, роз'їжджаючи ся на Різдвяні сьвята, домагала ся при желїзничній касї руських білєтів, а опісля, не діставши їх, жадала від урядника руху книги жалоб і за те дістала від тогож урядника гостинця у формі епітетів „smarkacze, hajdamaki" і т. и. Не умїємо собі сього инакше пояснити, як хиба тим, що дирекция желїзниці для сальвованя свого урядника (або може й сам той урядник) мусїла внести до кр. ради шк. якусь жалобу на ученикїр, пр. о бучу, о визиваюче поведенє або щось подібного. Оскількo з заслугуючого на віру жерела знаємо, наші ученики в тій пригоді не переступили границь того, до чого мали повне право; а коли може й зашуміли — як легко можна припускати — по нечемнім і визиваючім принятю желїзничого урядника, нехтуючого навіть руську мову, то не тілько не було би воно попросту цїлком природним і оправданим наслїдком простацтва урядника. Тому ми й певні, що дирекция гімназиї і збір учительский не схотять піти на руку польській гакатї. З другої-ж сторони звертаємо увагу на поспіх виодрембньоней кр. ради шкільної, з яким вона бере ся до інквізициї против руської молодїжи. Коли в Станиславові, як вчера нам донесено, польські ученики повибивали вікна в будинку учительської семинариї і, зловлені на горячім, були приарештовані, то справу зараз замнято. Коли д. 22 с. м. польська молодїж станиславівських середних шкіл уладила — розуміє ся, в мундурах — похід по містї з нагоди Styczniowej rocznicy та висьпівувала патріотичні пісни, почім умундуровані mowcy під памятником Міцкевича кидали громи на Прусаків і Русинів, то, хоч похід відбув ся без дозволу політичної власти, нїкому і волос з голови не спаде, бож се co innego, се обяв похвального патріотизму. Але коли руська молодїж зажадає руських білєтів, коли зажадає книги жалоб, призначеної до кождого подорожного, і почує зневаги руської мови та епітети smarkacze, hajdamaki! то нехай вона відповідає за се, а не провокуючий урядник! Бож станиславівська польська молодїж, львівський ц. к. урядник желїзниці, се патріоти, а руська молодїж — се wichrzyciele, hajdamaki! To całkiem co innego! Та der Gott — кажуть Нїмці — hat dafür gesorgt, dass die Bäume nicht in den Himmel wachsen! А надїємо ся, що в сій справі не будуть Господу Богу перешкаджати дирекция тутешної гімназиї і збір учителїв.!.

— **Інтересний культурний проблєм** порушив проф. Грушевський в своїм відчиті про „Княжий староруський побут в сучаснім українськім обіході". З сього відчиту, котрий відбув ся в Українськім Науковім Товаристві у Київі подає „Рада" короткий реферат. Читаємо там: „Народня творчість не є щось відірване; богато з того, що ми вважаємо за народне, взято колись з верхніх верств, воно є тільки пережитком. Думають, що староруське житє відорване від теперішнього. Се не так; коли ми придивимось уважнійше, то побачимо чимало звязків між старим і теперішним. В обрядових піснях-колядках, щедрівках, в селянському весїльному ритуалї і т. и. — у всьому тому зісталось дуже богато побутового з часів київського князївства. Далї проф. Грушевський зупинив ся на так званих князївських діадемах і дівочому вбраню карпатських Гуцулів. Річ у тому, що р. 1889, у Київі, в оселї Гребяновського, була знайдена діадема часів київського князївства. Потім, р. 1900, біля села Сахнівки, у Київщинї, було знайдено другу, майже що таку-ж саму діадему. Сї діадеми перейшли до нас з Візантиї, бо на візантийських монетах IX в., царицї намальовані майже що в таких саме діадемах. Діадеми сї були широко розповсюджені, і з княжого двору перейшли навіть до народа. Отсї діадеми дуже схожі на головне дївоче вбране карпатських Гуцулів, вна так зане „чільце". Сама назва „чільце" рівнозначна староруським назвам діадеми — „чолка", „чоло". Гуцули, народ східної Карпатщини, визначаєть ся своєю артистичною вдачею. Тут задержалось чимало пережитків старовини; мосяжництво (вироби з міди) дуже розширене на Гуцульщинї. От все те і показує, що наше теперішнє українське житє тїсно звязано з часами київської держави. Звязків сих треба тільки пильнійше пошукати. Відчит свій проф. Грушевський ілюстрував малюнками з княжих діадем і зразками гуцульских „чілець". Виклад проф. Грушевського викликав гарячі суперечки. Проф. Пивлуцький зазначив, що такі вбрання, як гуцульські „чільця", стрічають ся на Балканському півострові і можливо, що вони звідти зайшли на Гуцульщину. Д-ка О. Косач не находить нїчого спільного між малюнками діадем і зразками „чілець" і вважає останні загальним всесьвітним вбранням. До її погляду пристав Н. Василенко Думку Грушевського підтримували д. д. Грінченко, Михальчук і Біляшевський.

— **Триумфи п. Куриловича.** Нам пишуть: „Галичанин" з 21. с. м. описує „величавое" віче, яке, „созвалъ" п. посолъ Куриловичъ Влад. въ Народный Домъ на день 17. I. 1908 въ цѣли доклада о своей посольской дѣятельности въ галицкомъ соймѣ", і ликує, що „избиратели выразили полную признательность, довѣріе и благодарность за его дѣятельность въ Соймѣ". Допись „Галичанина" треба в дечім доповнити. Пише „Галичанин": „Подъ конецъ зашумѣли себѣ и украйнчики, роботники изъ фабрики, на счетъ того, по чему пос. Куриловичъ выступилъ изъ украинского клуба в Вѣднѣ". Такто, правда, шумів і то ще як шумів увесь народ від початку до кінця, а не робітники з фабрики, бо тих на вічу зовсім не було. То шуміли найсьвідомійші селяне з Одрехової, Боська, Новосїлок, Прусєка, Загутиня, Загіря і др. Вочи не шуміли а кричали: „Ви не наш, а московський посол! У нас Москви нема! Проч з такими послами! Проч з вашим літературним язиком, яким у Відни промавляєте! Чому тут до нас так не говорите?!" Такий то був шум, котрий як пише дальше автор, ніби удалось г. Куриловичу втихомирити. Аби положити конець дальшим евентуальним „неприятнымъ событіямъ", замкнули менери кацапи вічe без проголошеня кандидатури і винесли ся, як змиті, з салї. — *В.*

— **В справі „Будятинців".** Погляд д-ра Франка на генезу і предмет „мельодрами" „Будятинці" вимагає поясненя. Ся мельодрама є сатира на тих руських сьвящеників, які зі шкодою для власної чести і парохії в шістьдесятьох літах вислугували ся у латиньскому відпустовому місцї Милятинї. Вона є сьвідоцтвом сеї великої, цїлі десятки літ треваючої акциї руського клира, особливо колишнього буського деканату проти гравітациї до Милятина, проти безхарактерности, материялїзмови і самоупідленю тих руських сьвящеників, які стало в Милятинї бували і доробляли ся. Отже Будятинці не є назва „села ідеального", але відповідно до цїли автора перекручене слово: Милятинці, — гості милятинські. Драма ся не була призначена для сцени а курсувала лишень в відписах межи руськими сьвящениками околиці Милятина. Драматична форма добре надавала ся до з'ображеня індивідуальности кождого домового приятеля милятиньского пароха. Отже особи є дїйснї, „історичні", а імена очевидно попереміновані. Автор сеї „мельодрами" ще жиє, а є ним о. сенїор Йосиф Красицький, колишній парох Дернова, тепер перебуваючий на емеритурі у о. А. Даниловича в Нестаничах коло Холоєва. — *О. Боцян.*

— **Клопоти газетярського опришка.** Ославлений редактор „Gońc-a polsk-ого", Брандовський, броїв цїлий рік як опришок при лїсній дорозї, нападаючи на робітничий рух, на Русинів, на опозицийних послів і на всьо, що тільки не подобало ся публїцистичній каналїї, яка станула в найми у вшехпольського-клєрикально-тромтрадратичної клїки. Читаюча публика подивляла подвиги Брандовського, яким що-до нечуваної зухвалости дорівнують хиба подвиги Васїнського, однак видко, плюгава робота газетярського опришка врешті надоїла. Прояви сего обмерзїня виступають очевидно найперше у людий, що не звикли надавати своїм думкам і дїлам дипльоматичної форми. І так вибив Брандовського по лиці на ул. Академічній кілька тижнїв тому назад робітник К\кель, оден з визначнїйших соціяльних демократів. Небавом опісля викинула Брандовського публика з каварнї „Народної Гостинниці", не можучи стерпіти товариства такої людини. Тому тиждень впало двайцять перекупок до редакциї „Gońca polsk-ого" і зробили Брандовському справдїшну лазню, не жалуючи грубих і міцних кулаків. Се була заплата за напасливу писанину Брандовського, звернену против перекупок лише тому, що їх положенєм заняв ся пос. Гудец. Кілька днїв пізнійше вибив Брандовського по лици в каварнї Центральній оден желїзничий урядник і скинув його зі сходів як собаку. Так вівдячуєсь публика публїчистичному опришкови в дорозї „намацальній", бо в судовій дорозї тягнуть його також безнастанно до відповідальности і Брандовський дістав раз-по-раз вироки з засудами на арешт, який грубо оплачує грішми. Та показуєть ся, що й цїле його видавництво починає валити ся, бо анї кс. Бїльчевський анї намісник Потоцький не хотять вже давати гроший, які тонули переважно в кишени Брандовського. Останнїми часами було вже так кепсько, що Брандовський бігав як навіжений і жертвував кождому, кого надибав, купно „Gońca polsk-ого". Від упадку поратував поки-що видавництво кс. Гораздовський, котрий обняв дефіцити „Gońc-a" лише під услівєм, що Брандовський не сьміє міжати ся до адмінїстрацийних справ... Такі то клопоти публїцистичного опришка, що з дня на день тратить ґрунт під ногами.

— **Дрібні вісти.** В Жовкві відбуде ся в серпни с. р. рільничо-промислова вистава. — Львівська поліция арештувала вчера Володислава Дороша, студ. III р. прав і Буца, студ. ветеринарії, під замітом крадежі мікроскопів і наукових книжок, вартости 1000 корон. — В Перемишли викинув оноді дозорець каменицї в Ринку, Іван Глушко, крізь вікно з другого повер\ха свою жінку, а відтак хотїв її добити, знущаючись над нею в страшний спосіб. Відвезено її в безнадійнім станї до шпиталю, а Глушка арештовано.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Татіяни (лат. Навер. с. Павла). Позавтра, в недїлю: По Просьвіщ. (лат. по 3 Кор.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві Інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год в полудне.

☐ **Дальший репертуар руського театру в Коломиї.** Сала Каси щадничої. — Початок 7·30 вечером Білєти продає Народна Торговля а від год. 5 вечером в день представленя каса театру.

В суботу, дня 25. с. м. „Жидівка вихрестка", народний образ в 5 дїях зі співами і танцями Тогобочного.

В недїлю, дня 26. с. м. по полудни о 3 годинї по знижених цінах „Маруся Богуславка, історична драма зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицького. — Вечером о 7·30 годинї „Двайцять дочок на відданю", комедия в 3 дїях зі співами і танцями М. Кропивницького.

Ві второк, дня 28. с. м. послїдне представленє „Серед бурі", історична драма зі співами в 5 дїях Б. Грінченка.

☐ **Перші вечерниці з танцями** сегорічних мясниць у Львові відбудуть ся заходом забавового кружка „Бесїди" сеї суботи 25. с. м. в комнатах товариства, Ринок ч. 10. Окремих запрошень не висилає ся. Вступ 1 К, для академічної молодїжи 50 сот. Початок о год. 8·30 вечером. Половина доходу призначена на „Руську Захоронку".

☐ **Театр аматорів львівського „Сокола"** (ул. Руська 20) відограє в недїлю дня 26 с. м.: „Мартин Боруля" комедию в 5 дїях Карпенка Карого. Початок о 7 год. вечер. Білєти скорше набувати можна в „Сокільськім Базари", а в дни представленя від год. 5 вечер при касї.

☐ **З Наукового Товариства ім. Шевченка.** Засїданє фільольогічної секциї буде дня 6 лютого, в четвер, о 6 год. вечером (при ул, Супінського ч. 17) з таким порядком: 1) Вибір нових дїйсних членів. 2) Яр. Гординський: Новий причинок до повстаня Енеіди І. Котляревського, реф. д-р Іван Франко.

Нові книжки і писання:

◇ **Carte de l'extension du peuple ukrainien par D. Aitoff.** (Карта населеня українського народа. Нарисував Д. Айтоф). Накладом редакциї „Ukrainische Rundschau", заходом Ярослава Федорчука в Парижі. Поділка 1:10.000.000. Ціна з пересилкою 70 сот. Ся карта, видана в Парижі в звісній фірмі Ергарда, була долучена до виданого п Федорчуком перекладу книжки Р. Сембратовича „Des Zsrenten im Kampfe mit der Zivilisation" на французьку мову, а тепер розішлеть ся разом з „Ukrainische Rundschau". Карта виготовлена під зглядом технічним незвичайно старанно, написи численні і незвичайно читкі. Карта накладана шести зглядно семи красками і подає образ населеня українського народа після слїдуючого відношеня: 1) 90 — 100%; 2) 50 — 90%; 3) 30 — 50%; 4) 10 — 30%; 5) 1 — 10%.

Карту можна набувати в адмінїстрациї „Ukrainische Rundschau" Wien, XVII. Frauenfelderstrasse 2 за надісланєм 70 сотиків. Редакция зазначує, що передплатники сеї часописи — з нових ті, що предплатять не пізнійше 5 лютого — одержать карту даром.

Померли:

Тит Гембіцький, ювілят-артист театру „Руської Бесїди" і колишнїй його директор, оден з найвизначнїйших членів руської театральної дружини, *помер у Львові дня 23 с. м. в 66 році житя.* Похорон відбуде ся завтра (субота 25 с. м.) о год. 3 поп. з дому печали (ул. Личаківська ч. 4). В. й. п.!

Корнило Бойкевич, секретар суду в Чорткові, помер дня 4 с. м. в 46 році житя. Покійник щирий Українець, хоч не брав виднійшої участи в народнім житю, спочував живо народному рухови і служив нашій справі організациєю товариського житя, як господар „Руської Бесїди" в Чорткові. Всї свої сили посьвятив покійник праци судейській, та високими прикметами свого характеру, строгою безсторонностею, вічливостию для всїх, хто мав у него урядове дїло і незвичайно високим почутєм своїх обовязків, з'єднав собі загальну симпатию у всїх кругах населеня без огляду на стан, віру і народність. Сповняючи обовязок свого званя, покійник наразив своє здоровлє на тяжку хоробу, з якої не довело ся вже йому більше підняти. В. й. п.!

Яков Вербицький, парох Шилів, деканату новоселецького, збаразького повіта, упокоїв ся дня 19 с. м. по короткій недузї в 89 році житя а 56 сьвященьства. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 24. січня 1908.

Угорський сойм.

Будапешт. (Ткб.). Посольська палата сойму приняла переважаючою скількостию голосів предложенє про контінгент рекрутів за основу спеціяльної дебати.

Сербська скупштина.

Білгород. (Ткб,). Скупштина зібрала ся, але задля браку комплєту відрочено її до завтра.

Робітники й поліция.

Чікаго. (Ткб.). Між поліцией а безробітними робітникам , які уладили похід через місто до ратуша і там хотїли домагати ся працї, прийшло до конфлїкту. На візване розійти ся, товпа не уступила ся, а після того поліция заатакувала робітників і розігнала їх. Богато осіб ранено, а кільких провідників арештовано.

Події в Мароко.

Париж. (Ткб.). На вчерашій мінїстерияльній радї рішено не висилати нового війська до Марока і не попирати нової мароканської пожички.

Здержанє поїздів.

Станиславів. З причини снїжної заметїли здержано рух поїздів на лїнії Палагичі-Товмач з днем 23 с. м. правдоподібно на 3 днї.

Под і в Росиї.

Петербург. (Пр. т.) Комісия народної просьвіти приняла статут людового університету ім. Шалявського в Москві; рівночасно приняла комісия до відомости, що виконавці завіщаня бл. п. Шаляєського заключили з мінїстерством просьвіти умову, на підставі якої воля записодавці буде о стільки змінена, що будуть понехані в проєктованім університеті виклади в польській мові.

Петербург. (Пр. т.) Комісия народної просьвіти приняла мінїстерияльний проєкт о введеня польської мови і практичних лєкций аритметики в польській мові в учитель. семинариях в Королївстві. Литовську мову рішила комісия завести в семин. в Вейверах.

Петербург. (Пр. тел.) Кружить поголоска, що специяльна комісия при воєнній радї займає ся справою відданя судови ген. Куропаткина. Штесель мав вислати до Царського Села телєграму з жалобою на сторонниче веденє його справи судом, що має звязь з недавним побутом на розправі ген. Струкова.

Надіслане.

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероіди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 16, 24 і вище. Зарвом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 3

Гі де Мопасан.

7)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(Дальше.)

II.

Коли в пятницю вечером Бертен прийшов до панства Гілєруа на прийняте з нагоди повороту Антуанетти, застав він в малім сальоні в стилю Людвика XV. самого лише пана де Мізадіє.

Сей старий сальоновець мав всї спосібности, щоби стати якимсь визначним чоловіком; але він змарнував їх та тепер не міг віджалувати того, що не був тим, чим не був.

Колишний консерватор цїсарських музеїв, він потрафив допровадити до того, що республика заіменувала його інспектором штук красних, що впрочім не перешкаджало йому бути приятелем всїх королїв, князїв, княгинь з цїлої Европи та заприсяглим протектором всякого рода артистів. Обдарований дуже живою інтелїгенциєю, великою легкостю слова, що позволяла йому говорити інтересно про найзвичайнїйші річи, незвичайною гнучкостю думки, виробленим, дипльоматичним нюхом, що пізнавав і осуджував людий на перший погляд, він був всюди як у себе в дома і проводив від сальону до сальону цїлими днями і вечерами свою образовану, балакливу і безхосенну дїяльність.

Спосібний до всього, як здавало ся, він говорив про всю як чоловік компетентний та вчений популяризатор; через те пані з аристократії цїнили його дуже високо, бо він віддавав їм прислуги мандрівного базару знаня. Він дїйсно знав богато, хоч читав лише самі найконечнїйші книжки; зате жив як найлїпше з всїми пятьома академіями, з всїми вченими, письменниками, фаховими спеціялїстами і вспів користати з їх розмов. Він забував сейчас всякі пояснення занадто технїчні або непридатні для нього, памятав дуже добре всї пояснення популярні і подавав такі позбирані відомости своїм знакомим в ясній, приступній, легкій формі наукових байок. Його ум робив вражінє одного з сих величезних склепів, де нема нїколи рідких, дорогоцїнних предметів, але де всї можливі товари від знарядів кухонних аж до дитинячих інструментів фізичних або хірургічних продають ся по дешевших цїнах.

Малярі, з котрими він сходив ся дуже часто завдяки своєму урядови, кепкували собі з нього, але й бояли ся його. Він впрочім віддавав їм великі прислуги, помагав продавати образи, впроваджував їх в аристократичні доми, любив їх представляти, протегувати, пхати в сьвіт, працював над злукою аристократичних і артистичних кругів; величав ся, що знає інтімно сих, має вільний вступ до тих, що їв сьнїданє з англїйським наслїдником престола, коли сей переїздив через Париж, а обідав ще таки того вечера з такими людьми як Поль Адельманс, Олївє Бертен, Аморі Мальдан.

Для Бертена він був сьмішний і Бертен казав на нього: „Се енцикльопедия Жіля Верного, оправлена в ослячу шкіру". Але любив його досить.

Оба вони стиснули ся за руки і зачали розмовляти про полїтику. Мізадіє був затрівожений поголосками про нову війну та доказував ясно як на долони, що для Нїмеччини се буде незвичайна користь здусити Францию і приспішити вже раз ту хвилю, на котру Бісмарк чекає вже вісїмнайцять років; а Олївє Бертен подавав незбиті аргументи на се, що цїла ся трівога безпідставна, що Нїмеччина не така дурна, щоби пускати ся на непевну авантуру і наражати ся на втрату всїх овочів давнїйших побід, а і Бісмарк не схоче на старі лїта потеряти одним замахом цїлу свою славу і цїле своє з таким трудом довершене дїло.

Одначе Мізадіє знав ще в тій справі богато, але не міг того сказати. Впрочім він бачив сегодня одного мінїстра і стрінув вчера вечером великого князя Владиміра, що як-раз вернув з Кан.

Маляр обставав при своїм і трохи іронїчно але спокійно відмовляв в тій справі компетенциї навіть найлїпше поінформованим людям. Поза тими воєнними алярмами криють ся мабуть лише біржеві підступи; до тепер сам хиба Бісмарк міг би про те щось позитивного сказати.

Пан де Гілєруа вийшов, стиснув обох сердешно за руки і оправдував ся солоденькими словами, що їх лишив самих.

— А Ви що думаєте про війну? — запитав його маляр.

Пан де Гілєруа проголосив довгу бесїду. Він прецїнь яко член палати послів знав ту справу лїпше як хто инший, хоч правда, що більша половина послів не годила ся з ним в тій точцї. Нї, він не вірив в можливість недалекого конфлїкту, хиба що його спровокує завзятість французька та безнастанні крики мнимих патріотів з лїгі. І він змалював яркими красками портрет Бісмарка, портрет в стилю Сен-Сімона: Ми не хочемо зрозумїти сего чоловіка, бо ми все підсуваємо другим свій спосіб думаня і вірimo, що вони зроблять те, що ми би зробили на їхньому місци. Бісмарк не є брехливий, фальшивий дипльомат, але щирий, бругальний, що грімким голосом проголошує цїлому сьвітови свої правдиві намири. „Хочу мира", крикнув він. І се правда, він хоче мира, нїчо більше як лише мира, а всї його дїла від десятьох лїт доказують се в заслїпляючий спосіб, навіть його оруженя, його договори, навіть та пірамїда народів сполучених проти заборчої полїтики Французів. І пан Гілєруа закінчив поважно та рішучо: „Се великий чоловік, дуже великий чоловік; він хоче спокою, але думає, що лише грозьбами та насильством дасть ся його осягнути. Одним словом, мої панове, се великий варвар".

— Хто бажає кінця, бажає й средств — заявив пан Мізадіє. — Я згоджу ся Вами радо, що Бісмарк хоче спокою, коли Ви признаєте менї, що він все має охоту провадити війну, щоби сей спокій осягнути. Се впрочім незбита, феноменальна правда: на сім сьвітї люди провадять війну лиш на те, щоби мати спокій!

Один зі служби заповів: — Княгиня де Мортемен.

В обох половинах розтвертих дверий появила ся висока, товста женщина, що ступала з королївською повагою.

Гілєруа кинув ся до неї, поцїлував в пальцї і запитав:

— Як проживаєте, княгине?

Мізадіє і Бертен привитали ся з нею чемно але своб дно, бо княгиня поводила ся з людьми щиро і без церемонїй.

Вдова по генералї князю де Мортемен, мати одинокої дочки, відданої за князем де Салїя, дочка маркіза де Фарандаль, високого роду і безмежно богата, вона принимала в своїй палатї при вулиці де Варенне всї знаменитости цїлого сьвіта, що сходили ся до неї, щоби собі взаїмно наговорити комплементів. Ніяке Величество не переїхало через Париж, щоби не обідало при її столї і нїякий чоловік не міг стати славним, щоби вона сейчас не бажала з ним познакомити ся. Вона мусіла його бачити, розмовляти з ним, оцїнити його. Се бавило її дуже, оживлювало їй житє, піддержувало сей поломінь гордої та добродушної цїкавости, що горів в її душі.

Ледви вона усїла, а вже той самий слуга крикнув:

— Пан барон і пані баронова де Корбель.

Вони були молоді, він лисий і грубий, вона тононька, елєгантна, чорнобрива.

Ся пара мала специяльне становище серед французької аристократиї, яке вона завдячувала виключно старанному доборови своїх знакомостий. Він був доволї ограничений, походив з дрібної шляхти без значіня та кермував ся у всїх своїх рухах надмірною любовю всього, що добірне, дистинговане, знамените; але буваючи лише по самих протокняжих домах, обявляючи всюди свої роялістичні, глибоко релїгійні, в найвисшім степени коректні і благородні переконаня, шануючи всьо, що треба шанувати, помітуючи всїм, чим треба помітувати, не помиливши ся анї разу нї на одній точцї догм аристократичних, не вагаючи ся нїколи над нїякою подробицею етикети, він допровадив до того, що богато вважало його прекрасною цьвіткою гіг-лїфа. Його опінія була певного рода законом благородности, а його присутність в якійсь хатї давала їй повне право до всїх гонорів.

Панство Корбель були свояками графа де Гілєруа.

— А деж Ваша жінка? — спитала здивовано княгиня де Мортемен.

— Прошу о хвилинку терпеливости — відповів граф — будете мати несподіванку, за малу хвилиночку вона прийде.

Коли в місяць по вінчаню пані де Гілєруя увійшла в аристократичний сьвіт, представлено її передовсїм княгинї де Мортемен; а княгиня сейчас полюбила її наче рідну дочку та заопікувала ся нею.

Від двайцять років ся приязнь не змінила ся зовсїм і коли ще й тепер часом сказала до неї „моя маленька", в її голосї чути було легке зворушенє. Се було як раз у неї, де Олївє Бертен стрінув ся перший раз з графинею.

Мізадіє наблизив ся до неї.

— Чи пані були вже на виставі „Розпусьняків"?

— А се що такого?

— Гурток нових артистів, імпресіонїстів в пянім станї. На виставі є два образи незвичайно сильні.

Велика дама відповіла з погордою:

— Не люблю жартів сих панів.

Поудка, призвичаєна розказувати, не допускала вона иншої думки як лише свою, а свою опирала виключно на почутю свого становища суспільного; вважаючи може й несьвідомо всїх артистів та вчених за інтелїгентних наймитів сотворених Господом для потреби і для втїхи великих панів, вона не знала иншої підставы своїх осудів як лише степень здивованя або радости, що давав їй вид якоїсь річи, читане якоїсь книжки або оповіданє про якесь відкритє.

Висока, груба, тяжка, червона, говорила дуже голосно та уходила за превелику вельможу, бо нїколи її нїчо не збентежило, бо мала відвагу сказати, бо опікувала ся цїлим сьвітом, опікувала ся здегронованими королями через принятя на їх честь, опікувала ся самим Богом через щедрі милостинї для сьвященства та богаті жертви для костелів.

Мізадіє звів розмову на иншу тему:

— Чи пані знають, що вже мабуть арештовано убийцю Марії Лямбур?

— Нї, оповідайте менї про се.

Він зачав оповідати, Високий, дуже сухий, в білій камізольці, з невеличкими дияментами у пебілій камізольці, з невеличкими дияментами у пебілій сорочки, він говорив без найменших рухів, а з міною все поважною; через те вмів він говорити навіть про найгрубші річи так, що се нїкого не вражало; се була його специяльність. Він був дуже короткозорий, а хоч носив цвікер, то все виглядав так, наче би нїкого не бачив доколи ся відповідно до форми фотеля; його голуб зменшав ся не до пізнаня та западав ся так, наче би хребет у нього був кавчуковий. Його ноги заложені одна на другу виглядали як два паси звиненві в трубу, а на кінци рук підпертих поручами фотеля звисали блїді, довжезні пальцї. Його вус і волосє були помальовані артистично, декуди виглядали незвичайно зручно полишені жмутки сивого волоса; злобним людям давало се нераз причину до іронїчних жартів.

Він як раз пояснював княгинї, що імов'рний убийця публичної дївчини подарував її дорогоцїнности иншому сотворінню з легкими обичаями, коли нараз двері від великого сальону відчинили ся широко, а в них появили ся дві усьміхнені женщини, держучи себе в пів. Обі мали на собі ясну коронкову туалєту колїру морської піни, а подібні були до себе як дві рідні сестри о дуже нерізнім віцї, одна трохи за дозріла і за округла, друга трохи за молода і за тонка.

Всї кричали та плескали в долонї. Нїхто кромі Олївєра Бертена не чув про поворот Антуанетти де Гілєруа. Її несподівана поява побіч мами одушевила всїх. Трохи з далека виглядала мама майже так само сьвіжо як дочка, а навіть гарнїйше від неї; як та рожа, що вже трохи й занадто розцвила ся, була вона все ще в повній красї, а дочка що йно розвинула ся і доперва зачинала бути гарною.

(Дальше буде.)

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Пошукую лекцию на сей від 1 лютого. Ласкаві зголошення прошу присилати на адресу: Попович Дамян уч. VI. кл. української гімназиї у Львові ул. Льва Сапіги. 148 2—2

ОСОБА середнього віку дбайливого успособлена знаюча ся добре на господарстві сельськім і домовім ґаздує місця до заряду дому у священика-вдівця. Ласкаві зголошення: Львів, ул. Ягайлонська ч. 11 пан Артимович. 152 1—2

Відновляє, в хотиль ікс. косгаси і прч. нанаші не і найновійші різбарська рибґіна Евст. Щупляківичі, Львів, Шпитальна 38. 4бр Скалі, ул Руська 20. 6—7

ми ґайдамаки і Би хотілю спинить народні вини на фортепіяни від гадівина оба з кор., на мужеський хор (Партитура і 4 голоси) по 20 сот. вис дає „ТОРБАН" музична накладня, Львів Вронівська 5. Також в книгарнях. 20

Одинока руська літографія **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30.

КАРЛО АДАМЕЦЬ в Чаславі (Чехи) **Фабрика вежових годинників** Ціни дешеві. Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Відвідинам громадам дає на рати. На жаданє конторяки і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 144 2—2

ЖІД ПЧІЛЬНИЙ ґатунку, дереновий, липовий, жовтий і білий курцівський з власної пасїки, висилає в блашанках 5 кґр. за 5 Кор. під ґварянтією **Ізраель Шехтер** в Підгайцях. 32

„Краєвий Союз кредитовий" у Львові Ринок ч. 10, II поверх видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4	с.
Книжечка до вибрання	„ „	3	„
„ „ вкладів	„ „	3	„
Уложові книжочки	шт.	8	„
Накладові книжочки	„ „	3	„
Довжні сьвідоцтва на гіп.	„	2	„
„ „ „ на поруч.	„	2	„
„ „ „ на короткоречин. поз.	„	1	„
Знаки членства	„ „	1	„
Подана до краєвої Дирекциї скарґу	„ „	4	„
Подана до почтової Дирекциї скарґу	„ „	4	„

Основане в р. 1901.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ

Урядників і Сьвящеників

стоваришене зареєстр. з обмеж. порукою у Львові.

I. Удїляє позички скриптові і векслеві на 7%; а) яко дичний кредит на відповідною порукою, б) на застав ефектів і поліс житевих в) на кондиктом на соборах службових г) на гіпотеку реальностей. *Скора виплата Догідна сплата.*

II. Членський удїл 50 кор. Дотеперішна дивіденда виплачувана членам від удїлів 6%.

III. Приймає вкладки щаднич на 4½% з піврічною капіталізацією і (плачує само податок рентовий від вкладок.

IV Посередничить в заключуваню „ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЄВИХ" всякого рода в „Beamten Verein" і товаристві Краківскім. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархії *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства всекурацийого з найвишшими премієвими. *Всяких інформацій в справах житевих обезпечень і потрібних формулє удїляє безплатно. Чистий висїг сего посередництва дає на руські добродійні цїли кождий проте повинен обезпечитись на житє лише через Товариство урядників і сьвящеників.*

V. Купує і продає ефекти найкористнїйше, виплачує купони, приймає векслї і ефекти до інкасса.

Львовань: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Годинн урядові від 9 –1 і 4—6½ по пол** 86

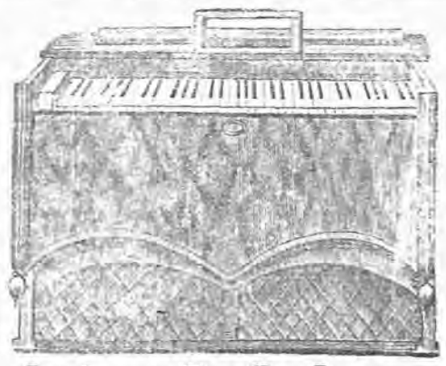

Іван Слївіньский

Львів, ул. Коперника ч. 16.

Услівя продажі дуже приступні. 115

Фортепіяни, Пяніна і Гармоніюм *в першорядних заграничних фірм як також власного виробу* поручає

Герб України

переписний листок 20 с. і портрет величини 30×24 1 К. Герб сей Лев і сьв. Михайло зладжений є в 17 красках і можна його вишивати на ручниках, обрусах і т. п.

Набути можна в

„Сокільскім Базарі"

Львів, ул. Руська ч. 20.

122в 2—?

ШКАРПЕТКИ від 40 сот. **СОРОЧКИ від 2·30 сот.**

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіти").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, российских кальошів альбомів як також товаретового мила і перфумерий.

Великий вибір пушок на цїгарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар ґа попереднім надісланем готівки або посилатою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Велький вибір бїжутерії.

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 ст. рим вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїгентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українского народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Японії, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

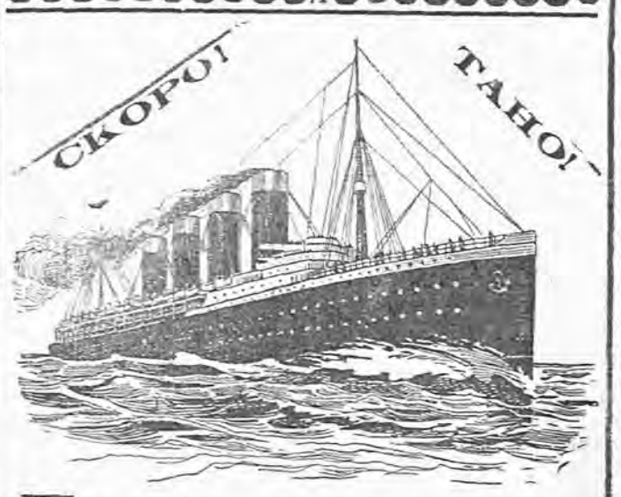

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Аргентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·46	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Ст писланова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9 20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8 20
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35м
Зимної води	5·50	7 25	1·10	5·15	9·50

З Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12 45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станіславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45в	1·36	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	3·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·15	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·55	9 15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	8 12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Брухович	1·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані толстим друком — і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/8 до 10/8 що день буквою л

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 18. Львів, субота 25. (12 ст. ст.) січня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ: Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет: Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 25. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Bibel ngengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від оплати.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошенья звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надісляне" по 50 с. — Поклики і инші принятні оголошенья числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерата платні у Львові.

„Rada Narodowa" до „виборців".

Ще один „доказ", що польська „національна" політика „демократизуєть ся". В хвилї, коли ті партиї, що свою політичну силу і значінє опирають виключно на осьвідомлених і зорганізованих народних масах, звертають ся до тих мас з виборчими програмами, „Rada Narodowa" виступає також з відозвою до „виборців". Центральна организация виборчих розбоїв, покровителька шахраїв і гієн виборчих вкладає на себе маску чесної політичної партиї і звертаєть ся до „виборців" з „виборчою програмою", так як коли-б у неї справдї були виборці і виборча програма, коли тимчасом її „виборці", се стероризовані, здеморалізовані й підкуплені індивідуа, яких загальний голос народу назвав на вічний сором „хрунями", а її виборча програма терор адміністрацийних і автономних властий, виборчі шахрайства, гроші, дреглї і горівка.

Пригляньмо-ж ся сій масї.

Відозва зачинаєть ся від сконстатованя, що сорок лїт минуло від хвилї, коли наш край, по довголїтних переслїдованях польської народности і ріжних германізацийних пробах, дістав власне представництво в соймі й автономний заряд справ краєвих, повітових і громадських, та що „автономічний період був нам періодом свобідного розвитку нашої народности без кривди живучої побіч нас народности руської і періодом починаня систематичної працї коло піднесеня краю в напрямі просьвіти і добробуту".

Далї відозва обговорює в загальних рисах результати тої 40-лїтної працї сойму, згадує про ширене просьвіти, про поправу відносин комунікацийних, про підмогу „Towarzystwa kółek rolniczych", про піднесенє краєвого промислу і ремесла, про мелїорациї, про регуляциї рік і потоків, — закінчуючи сей огляд сконстатованєм, що „зрівнанє тягарів шкільних, конкуренцийних і дорогових через зміну відповідних законів, ухвалднє нового ловецького закона, підвисшенє учительської платы, є доказом, що сойм поступав справедливо й узглядняв справедливі домаганя людности".

Вичисливши так заслуги дотеперішнього польсько-шляхоцького правлїня, відозва звертаєть ся проти Русинів.

„Помимо того — виводить вона — з боку радикальних руських послів чуємо все тільки про угнетенє Русинів та про кривди, чинені їм Поляками, а кандидати й агітатори руські нарікають на вічах, що через цілий час автономічного правлїня в тім краю не стало ся нїчого доброго...

„Ті, що накликають руську людність до боротьба проти Поляків і домагають ся усуненя польської людности зі східних повітів нашого краю, не хотять знати про те, що Поляків у Східній Галичинї є над півтора мілїона. Поляки осїли тут від віків, жили в згоді з руською людністю і зовсім не вживали своєї переваги в соймі на покривдженє Русинів. Власне розвиток шкіл, товариств та институцій руських є найлїпшим доказом, що Русини не зазнавали від нас гнету, коли могли поробити такі поступи в нашім краю, коли тимчасом в сусїдних землях під росийським пановань, де живе стільки мілїонів Русинів, зовсім не розвинули ся. Ті вічні наріканя на польський гнет, безперестанне голошенє ненависти до Поляків і стремлїнє усунути їх зі східних повітів, а при тім вічні погрози і заохочуванє до насильств і злочинів, зовсім не причинюють ся до добра краю, котре залежить не від боротьби, але від згідного пожитя обох народностий і дальшого веденя витревалої, пильної працї над ширенєм просьвіти і піднесенєм добробуту.

„Не є щирими приятелями народу ті, що голосять тільки боротьбу і ненависть, а тим виборцям, що мають власну думку і не хотять слухати підбурювань, грозять пімстою. Послами робучої людности повинні бути обиватели спокійні і поважні, які дали уже докази, що вміють господарювати в публичних справах, які не стремлять до війни між двома братними народами, але для обох мають чуте любови і справедливости. Тільки таких кандидатів поручати-ме на послів в східних повітах краю Rada Narodowa, в тім незломнім переконаню, що виборці сїл і міст тих повітів не підуть за окликами братовбійчої боротьби і не злякають ся погроз, але віддадуть свої голоси на людий поважних, в публичних справах досьвідних, котрі дотеперішним поступованєм дали вже докази, що для обох народностий сего краю зуміють з пожитком працювати.

„Не до війни завзиваємо, але до згоди, наша цїль не боротьба проти живучого побіч нас і з нами від віків братного руського народу, але спільна з ним праця для добра сеї землї".

При кінцї відозва звертаєть ся знов до Поляків, кличучи: „Нехай усї Поляки стануть разом при урнї як одна національна армія, сильна почутєм національної солїдарности!" — а згадавши нещастя, які тепер спадають на польський нарід в Нїмеччинї й Росиї, кінчить:

„В тій страшній хвилї не даймо нашим ворогам потїшного для них видовища традицийної польської незгоди в тій лїльниці, де нам вільно ше жити, розвивати ся і для будучности працювати. На час виборів відложімо на бік дрібні партийні суперечки, злучім всї польські голоси в кождім окрузї на одного кандидата і даймо таким способом приклад солїдарности і карности національної, а покажемо ся гідними лїпшої будучности".

Also sprach звісний „приятель Русинів" Tadeusz Cieński...

Ми не станемо на сім місци розбирати всїх тих „благодатий", якими поблагословило наш край польсько-шляхотське правлїнє за 40-лїтний період краєвої автономії, а тільки задержимо ся на тій части відозви, яка відносить ся до Русинів.

Вже сам той факт, що відозва трактує край, де 42% людности творить руський нарід, як край польський, згадуючи тільки як про якусь дочіпку про „живучу побіч нас руську народність", і то відозва, звернена до виборців східної Галичини, отже до части краю, де руський нарід живе компактною масою, — вже сам той факт сьвідчить найлїпше, як ті політичні круги, в імени яких виступає „Rada Narodowa", відносять ся до прав руського народу на його прадїдній землї. А коли-б ми від сього загального становища польської „національної" політики, — від становища, що Галичина є польським краєм і національний розвиток Русинів у ній залежить виключно від волї Поляків, — перейшли до подробиць і розглянули всї ті здобутки, що їх відозва „Rad-и Narodow-oї випоминає Русинам як ласку Поляків, порівнали ті здобутки з тим, що за той час материяльними засобами цілого краю, отже й руського народу, придбало польсько-шляхотське правлїнє для польської народности, а при тім зважили, що руський нарід в своїм культурнім розвитку придбав за згодою Поляків, а що в важкій боротьбі з ними, — тодїб ми побачили таку рїжницю між любовю кандидатів „Rad-и Narodow-oї" до польської і до руської народности, що супроти неї фраза про „чуте любови і справедливости для обох народів краю являєть ся вершком політичного фарисейства.

Але на сім фарисействі „Rada Narodowa" не перестає, вона йде далї і маючи на устах „любов і згоду" для руського народу, в дійсности при помочи сьвідомої брехнї ще роз'ярює між Поляками східної Галичини ту ненависть супроти руського народу, яка і так уже згангринувала цілу їх істоту. „Русини домагають ся усуненя польської людности зі східних повітів краю!" кличе „Rada Narodowa", шоб настроїти на як найбільше руси-ноїдний тон Поляків східної Галичини. Де і коли Русини домагали ся сього? Нїде і нїколи і „Rada Narodowa" в агітацийних цїлях ширить сьвідомо неправду! Русини домагають ся тільки у с у н е н я п о л ь с к о г о п а н о в а н я н а д р у с ь к и м н а р о д о м, але лишають в супокою польську людність, коли вона хоче жити з ними як сусїди з сусїдами. Хиба що „Rada Narodowa" не уявляє собі становища польської людности в східній Гуличинї инакше, як тільки так, що Поляки повинні панувати над Русинами! І воно справдї так і звідси такий крик, коли Русини хотять визволити ся з-під польського панованя.

При кінцї відозви „Rada Narodowa" таки не видержала в масцї чесної політичної партиї. Звертаючись в кінцевім уступі виключно до Поляків, ствердила вона, що вся її відозва до „виборців" була тільки маскою. Адже Поляки в сїльських округах східної Галичини творять таку зникаючу меншість, що при нормальних конституцийних відносинах вони на результат виборів не мали би майже нїякого впливу. Коли-ж „Rada Narodowa" хоче в тих округах перевести вибір своїх кандидатів, то мусить вона числити не тільки на ту жмінку польських виборців, але також на ще щось. А те щось — се терор адмінїстрацийних і автономних властий, виборчі шахрайства, гроші, дреглї, горівка і тим подібні „точки виборчої програми", при помочи якої здобуваєть ся „виборців", котрих наш нарід на вічний сором назвав „хрунями"...

Справдї, даром трудить ся „Rada Narodowa", видумуючи „відозви до виборців, бо се загально звісно, яка її „виборча програма" і хто її „виборці".

Передвиборчий рух.

Стрийщина: Москвофіли нашого повіту мають великий клопіт з кандидатом на посла соймового. Розважнїйші люди з поміж них відраджують від ставленя кандидата москвофільського, який тут не має найменших виглядів і лише може скомпромітувати партию. Однак горстка загорільців зі Скільщини, на чолї котрих оперують молоденькі а-ци Калинюки, завзялись таки пробувати щастя. Поставлено отже кандидатом Андрія Чудієвича, начальника громади в Оравчику, вислуженого жандарма — однак сей по кількох днях кандидованя пійшов до голови по розум і зрік ся кандидатури. Тодї поставлено кандидатуру Гриня Скоблика з Дашеви. Єсть се фігура знана в Стрийщинї; — чоловік, котрий витирав собою вже всякі кути і служив всяким богам. Чи то поїхати на яке будь собраніе кацапське, чи зробити параду польським панам, чи поїхати з Поляками для заманіфестованя zgod-и до Кракова і сказати там на сю тему бесїду, чи виступити з славословіями для яких будь польських достойників — до всего того був все Скоблик готовий. При послїдних виборах до ради державної робив він рівночасно за Давидяком і за Скарбком і через то стратив в повітї до решти поважанє і популярність. Тепер поставлений кандидатом звернув Скоблик — знаючи, що в пов. судовим стрийським нїхто й дивить ся на него не схоче — свій похід агітацийний в гори, починаючи від Синевідська вижного, куди прибув 23 с. м. вечер, і користаючи з того, що в гостинници Антона Заревича зібраних було богато людий, вступив там, шоб почати приєднувати собі сторонників. Синевідчани приняли його гостинно і бавили ся з ним прилично аж до хвилї, коли Скоблик заохочений їх привітливостю вкінци встав і проголосив свою кандидатуру. В тій хвили скінчилась цїла чемність. Всї зібрані підняли однодушний крик, котрим в досадних словах схарактеризували його кандидатуру та рівночасно ще й чинно задокументували свій погляд на сей виступ кандидатський. В критичній хвили господар гостинниці сховав кандидата до комори, де замкнений на ключ просидів до рана, а досьвіта першим поїздом виїхав нишком домів, проклинаючи Синевідсько і перший свій нефортунний виступ кандидатський.

Жидачівщина: З польської сторони зголосив був в Жидачівщинї свою кандидатуру маршалок повітовий гр. Едмунд Дзєдушицький. Кандидатура мала певні виглядн, бо в жидачівськім повітї є чотири місточка, даючі около 40 голосів, а досьвід з послїдних виборів показує, що при посереднім голосованю навіть при солїдарнім становиску всїх Русинів побіда польського кандидата єсть можлива. Розумів се добре вічний кандидат москвофільський ks. Korneli Senyk і для того утяв собі на polskim wiecu в Жидачеві wspaniałą mówkę, котра викликала серед Поляків телячий восторг і зєднала йому одним замахом опінїю przyjaciela Polaków i porządnego księżunia. Спекуляция Сеника не була зла. З „Rad-и Narodowej" прийшов натиск на Дзєдушицького, сей вкінци рішив ся вицофати свою кандидатуру і зробити місце кандидатови, котрий відзначив ся такими з'аслугами для sprawy narodowej! Таким способом дійде ks. Korneli вже остаточно раз до мандату і се йому безперечно належить ся, бо пожертвував він за сей мандат дуже богато. На таку жертву, з власної чести, яку поклав він на wiec-y, не поважить ся хто будь і для того так здобутого мандату нїхто йому певно не позавидує.

Станиславівщина: Дня 10 с. м. відбули ся збори передвиборчі в Залукві коло Галича, на котрих здавав звіт з Народного З'їзду о. Василь Левицький з Блюдник, в справі виборів промовляли п. Ковій Теодор з Дорогова і п. Барановський

---

3)

Відродженє білоруського письменства

подає д-р Іляріон Святицький.

Бідна з найбіднїйших! і дїйстно. Мужицька маса бідна, темна, виссана сїльським і волостним урядом — старшиною, писарем, урядником, полїцаєм, жандармом. Вона трудить ся від сірого світу до темнїської ночи, оре, сїє, косить, гарує — на те, шоб зібрати пригорщі хлїбця зі зрошених кровавим потом болот, пісків і камінних угарів — своїх піль. Возить чужого хлїба гори, шоби заробити настільки — скільки треба доложити до заставленого кожуха, коби хлїба купити. Довкола Білорусина луги, лїси, рибні озера і ріки — а він добре натягнеть ся коси, нарубаєть ся дров, та намерзне, бродючи з сїтями в водї — на те, шоби для своєї скотини не мати стебельця соломи, дрожати і пухнути від студени в дїравій, підпертій хатинї з хворосту, та з'їсти деколи найсмачнїйшого присмаку — напівгнилого селедця. Подумайте-ж тепер самі, чи не правду сказав поет, що весела дудка не хотїла грати, що прийшлось взяти дудку — ж а л і б н и ц ю с у м н у, бо —

Wieś świet kažyć, bieć u zwona:
„Durny mužyk, jak warona".
(Dud. bieł. 10—12).

І правду каже — треба тільки прочитати „Jak praŭdu šukajuć" (12—14 ст.), „Prauda" (21—22 ст.), „Niemiec" (25—6 ст.), „Padarožnyje žydy" (29—30 ст.), „Boh nia rouna dziele" (33—4 ст.), „Kiepska budzie" (45—58 ст.), „U wastrozie" (58—62 ст.), щоб повірити сїй загальній поговорцї о мужику. Де причина сього явища, поет не вказав, бо його епічну натуру цїкавило більше само положенє сірої маси, він описував радше сам факт нужди: як коли би знав, що прийдуть свобіднїйші часи, коли можна буде розкрити причини всеї народної кривди до самого краю.

Тільки в двох віршах змалював поет позитивні характери. В стиху „Maja chata" (19—20 ст.) зображена любов бідного парня до рідного кута, хоч о нїм говорить він:

Biednaz maja chatka, rassiełasia s kraju,
mież pieskoŭ, kamiennaŭ, la samaha haju,
la samaha boru, na biarežku lesu;
nichto tut nia trafic, chaby z interesu.
Jak niama barełki, niama kuska chleba,
dyk jakiž interes, kamu siudy treba?
Da choć niama chleba, žabrawać nia budu,
pražywu jakkolwiek — at pracy, at trudu!
Kiepskaž maja chatka, padwaina zhniła,
i dyn na i zimna, a mnie jana miła...

Милїйша вона йому від замків панських, та багацьких світлиць якого дуки тестя:

Dla mie daražejšy uhał hety hniły,
kamień pry darozie, piasok la mahiły,
jak čužoja pole, jak dom murowany! —
Nie addam za surdut kaptan swoj padrany.

Хотяй радо видїлиб його в гостях, хоч тягнуть його з хати в світ, він все таки не кидає її — а як навіть прийшлось би коли полишити її, то таки вернув би на рідну ниву — jak miadźwiedź da łomu...

Zawalicca j chata, zarastuć pakosy,
usiob ja wiarnuŭsia, choć hoły, da bosy!
Nasiekby biarwiannaŭ, naciahaŭby mochu,
znoŭby skleciŭ chatu jakkolwiek patrochu,
zrabiŭby kamoru, wykawaŭby žorny, —
usiciž swoj chleb jeŭby, choćby sabie čorny!
Nu dyk že atstańcie, na što ja wam treba:
Ci kab waš chleb jeści, ci rabić wam chleba?

У Бурачка Богушевича се одинокий позитивний тип свідомого робітника. Більше не вертав ся поет до його зображеня, бо — здаєть ся — був за мало склонний до розбору соціяльно-економічних питань. Що взагалї він міг дати більше в тім напрямі, можна вносити з самого дуже влучного закінченя стиха — Ci kab waš chleb jeści, ci rabić wam chleba?

В стиху „Chreščiny Maciuka" (30—33 ст.) находимо другий тип Білорусина-католика*) що під ударами козацьких нагайок став з „тутейшого" Поляком. Козацькому старшинї не подобало ся, що він стрітив його привітом „pochwalony" — ну і стали питати його козаки нагайками, чи він „ruski, ci nie?", чи православний — чи Поляк? Хоч Мацей і говорив, що тутешнїй — не помагало, доки не заявив —

to musić i praŭda, što ja i palak —
i budu palak ja ad hetaj hadziny!

По якімсь часї приїхав сам князь Хаванский, скликав село у двір, та став казати:

. . . . . ech rybiaty! wy duraki,
što ŭ ruskaj ziamli, dyj katalliki!
Nu car was pryjmaje u swaju wieru!
Daść ziamli mnoha!.., Wy na papieru
tut padpišycie, a pop paswieńcie, —
budzie ŭsio dobra, usiudy pašencie
num, bratcy, wypjem pa čarce usie;
baciuška kryž i krapidła niasie!"

А там вже і проводить заяву одному з селян —

Pij na zdaroŭje i tak pišy:
Wot sabralisia dźwie tysiač dušy,
ruskuju wieru chočym pryniać,
kab katalickaj nia wiedać, ni znać...

Громада відкликалась до Мацея,

„Jak jon dy skaže piarawiarnucca,
dyk usie wioski na jaho zdaducca".

Заговорив до Мацея князь, частує водкою, о жінку, дїтий питає, але Мацей не здає ся...

kab sto katoŭ
drali mnie skuru, piakli na ahniu,
ja wiery swajej tyki nia zmianiu!

Закипів князь лютістю: —

Rozag padajcie, nahajak, sto łoz!
Jon z wiery smiajecca mnie tut że pad nos!

Вхопили Мацея, а він тільки крикнув...

„ej bijcież macniej,
macniejšy ad wiery wašej Maciej!...
Wot tak to chryścili mianie kazaki
z tutejšaho dy u palaki"!

Нам не приходилось читати більше спокійного і правдоподібного опису „расположенія и раскатоличенія западнаго края", як сей. Правда, що низше прийдеть ся сказати на деякі особливі боки нинїшнього ополячуваня і окатоличуваня Білорусів, але з ними можна боротись, що з насильством було не мислиме.

Молодший сучасник Бурачка-Богушевича — *Янка Лучына* (*Иван Неслухоуский*) доповнює його в дечім, хоч перед нами тільки невеликий збірник його поезий „Вязанка, (Петербургъ 1903 р., 21 ст. 12-ки). Поперед усего — ч стим зображенєм економічно-соціяльного положеня народа. Сюда належать стихи — „Каршунъ" — зайда Сруль (ст. 8—9); „Що думае Янка, вязучы дровы у городъ" зимовою порою, в підраній свитинї, без куска хлїба та гроша на чарку (Вяз. 10—11 ст.); „Горсць пшаницы" (Вольное наследоване Кондратовича) і „Надто солодкія думки" (19—21 ст.) з рефреном — „Лезь на грушку, рви пятрушку, па каштуй цыбули!"

Тема послїднього стиху;

Пакуль доля намъ засвеци,
надтожъ яно мила
думаць думки и, якъ дзеци,
пущаць пузыръ зъ мыла.
Верце людзи: щасце будзе,
такъ, якъ пчолкамъ у ули!...

повтаряєть ся на ріжні лади, одвітно до обставин людий.

Генеза поетичної творчости у Лучыны така сама, як і в Бурачка. Довідуємось о сім, як з пісень поета, так й з його власних уст в заспівї до „Вязанки":

Не я пяю — народ божы
дау мне у песьни лад прыгожы,
бо на сэрцу маю путы
и з народам ими скуты.
З им я злiуся з добрай воли,
чы то у долi, чы у недолi.
Чы гдзе горэ абзавецца,
якъ асина грудзь трясецца.
Чы пра радосць чую весьци,
усё у грудзь хаваю гдзесьци.
Мне гаворыць вёска, хата,
мне гаворыць серцэ брата.
Рад збираю, што пачую,
у грудзи сваёй нашу я,
аж, як траука на кургане,
яно узыйдзе — песьняй стане.

„Не для зыску збиралася и не дзеля хвалы" — співає поет в стиху „Пагудка" (ст. 4) а „так — папросту, як збираем зелье у дзень Купалы".

Живучи в народї, поет мав нагоду пізнати його докладно. Тому до найкрасших стихів належить зачислити тип „Стары лясник" (ст. 6—8). Старому Гришцї, що вже 15 лїт, як перестав ходити з рушницею, задусив медвідь лошицю. Старець задумав положити медведя зі своєї давньої рушницї, тому прийшов до пана за порохом. Пан сумнївает ся, не вірить щоби старець міг поконати звірюку, обіцює дати власну лошицю, аби тільки успокоїти Гришку. Та старий анї говорити не дає собі о тім — і тут то вивязуєть ся діялог, в якім містерно зображена вся величава постать старечого лісника, що таки не ошибнув ся в давнїй силї свого ока і прицїлу, бо положив медведя.

Не диво, що поет полюбував ся таким старцем та поглянувши довкола, зачважив тьму таких

*) Сей тип Білорусина-унїята (католика) находимо ше в стиху „Свая зямля" (Збірник „Песьни" ст. 42—43).

ОБУВЄ правдиве американське ЧЕРЕВИКИ для дїтий для панів і панів і гг. ічні поручає Спец. яльний склад Лінолєум і ерат ЛЬВІВ, КАРЛА ЛЮДВИКА ч. 3. 88

з Темеровець. — Кромі того відбули ся передвиборчі збори: в Темерівцях дня 12 с. м., в Селищах дня 19 і 20 с. м. в Блюдниках, на котрих здавав звіт з Народного З'їзду о. Вас. Левицький, а про надходячі вибори референував о. Володимир Барановський з Темеровець.

Косівщина: Дня 27 січня с. р. (в понеділок) о год. 1 по полудни відбуде ся в Устєріках велике народне віче під голим небом на царинці Петра Яцковського.

Рудеччина: Дня 29 с. м. о годині 1 по пол. відбудуть ся в Суд. Вишни передвиборчі збори, на котрих зложу моє посольське справоздане, та обговорить ся справу сегорічних виборів до сойму. На сі збори запрашаю П. Т. виборців і правиборців і прошу о численну участь. — *Стефан Онишкевич*, посол до ради державної.

Львівський повіт: Дня 24 с. м. відбув ся з'їзд делегатів громад львівського повіту під проводом організатора д-ра В. Бачинського. По довшій дискусиї порішено одноголосно кандидатуру д-ра Евгена Озаркевича, лікаря і директора Народної Лічниці у Львові. — Вибрана зборами депутация удала ся до кандидата з запрошенєм на збори. Повитаний рясними оплесками кандидат виголосив промову кандидатську, приняту з одушевленєм зборами.

Брідщина: Пригадуємо, що дня 28 січня 1908 на вічу в Лешневі буде складати справоздане посол до ради державної д-р Евген Петрушевич а також прибуде кандидат на посла до сойму. Просимо всіх Українців з Брідщини а передовсім П. П. сьвящеників, щоби прибули на то віче з делегатами своїх сіл. З осібна пригадуємо, що тогож дня рано о год. 9 відправить ся в місцевій церкві поминальне богослуженє за всіх, що впали жертвою за наш визвольний рух а опісля о год. 12 в полудне зачне ся віче.

Тернопільщина: На зборах делегатів тернопільського і микулинецького повіта скликаних полїт. радикальним товариством „Народна Воля" в Тернополи дня 10. с. м. в ухвалено всїми голосами проти 15 кандидатуру п. Павла Думки господаря з Купчинець. 15 голосів одержав п. Т. Лоза.

Дня 15. с. м. відбулось скликане „Народною Волею" віче в Тернополи. Ухвалено кандидатуру п. П. Думки з Купчинець. Присутний посол Остапчук заявив, що партия соц. демократична свого кандидата ставити не буде і заявив ся за кандидатурою п. Думки. Також о. Куніцький заявив ся за п. Думкою. Також на зборах в Ходачкові малім, в Бірках великих, Ходачкові великім, в Глубічку вел. і Микулинцях ухвалено кандидатуру п. Думки.

З польської сторони кандидує граф Коритовський, котрий до тепер був послом з нашого повіта. З кацапського боку є поставлений — розуміє ся для розбитя наших сил — селянин Кульматицький. В послїдних днях зачав їздити і агітувати за собою селянин Куба Іванків, заступник посла Остапчука; сей знов поступає в сей спосіб, що не зголосивши нїгде на нїяких зборах своєї кандидатури, не попираний нїякою партию, кинить між народом. Сьвідомійші сьміють ся з такого кандидата, несьвідомих мігби він збаламутити; тому рішучо ті, котрим залежить на єдности а тим самим й на певности побіди руського кандидата — повинні вплинути на него, щоб перестав кинити. Коли се не поможе, скликати віче спецыяльно в тій справі, а народ вже скаже своє слово п. Кубі Іванковому. Чим скорше тим лїпше.

Москвофільська агітация.

Золотопотіччина: На 22 с. м. скликав о. Петрик москвофільські збори до Золотого Потока, на котрих мав представити свою річ п. Гецев. З Гецевом приїхав д-р Вл. Могильницький, брат посла Глїбовіцького, о. Глїбовицький та о. Калужняцький. — Сі панове думали, що їм удасть ся ухвалити кандидатуру Гецева, одначе — вивезли лиш заслужене посрамленіе. Академик М. Б. зібрав сьвідомих селян і пішов до читальні їм. „Качковського". Господинів ще не було, покріпляли ся по відбутій подорожи з Бучача, люди післали по них. Прийшли. Коли о. Петрик розпочав отвираючи збори, думав ставити пропозициї на вибір президиї, зібрані проти сього енергічно запротестували. Роззьвірений тим господин д-р Волод. Могильницький вдарив в лице акад. М. Б. думаючи, що зібрані мужики, се кацапи. Свій вчинок був би переплатив житєм. Наші селяне, як зачнуть обертати господина, як зачнуть йому давати штовханців, — обірвали всї гузики на нїм і краватку. Вкінци заходами сьвідомійших селян і М. Б. удало ся утихомирити розбурханих і зачав свою мову Гецев, та коли почав кидати клеветами на український клюб і величати себе, свої заслуги, то розярені до крайности селяне вибрали предсїдателем зборів М. Б. а атцове, Гецев і Могильницький почали вити; тодї М. Б. розвязав збори й запросив зібраних до хати селянина Головецького, де вислухали мови д-ра Даниловича, якого і наша партия попирає. Говорив ще акад. Марків і завзивав до обережности в часї правиборів та до організациї. Селянин Федосевич піддав під голосованє кандидатуру д-ра Даниловича, яку нарід приняв одноголосно. *М.*

Виборчі надужитя.

Теребовельщина: Наш староста сказав собі, що за всяку цїну вибере гр. Баворовського послом. Пущено в рух такі надужитя, що треба подивляти зимну кров нашого селянства, що не возьме ся за хлопський параграф, щоб навчити шанувати закон тих, котрі мають стояти на сторожі законів. З лїст виборчих вичеркує ся тих, котрі не дають ся стероризувати або по просту не впису ся соток виборців і так в Теребовли вписано 160 осіб разом з урльопниками і мерцями, коли Теребовля має мати понад 600 правиборців. Того ще мало; староста не впускає посла д-ра Малєра до повіту, для зложеня справоздання з посольської діяльности та жадав від Жидів, щоби телєграфували до посла Малєра, щоби не приїздяав. Староста боїть ся, що Жиди по посольськім справоздаю д-ра Малєра готові голосувати на руського кандидата. В недїлю буде віче в Долгім а вже комітетових по три рази взивано до староства на терміни; в понеділок поїхав наш кандидат на віче до Залавя, а в слїд за ним староство вислало двох жандармів. (Комісар стар. бував сам на постерунок). — Дня 23 с. м. розпочали ся правибори, але як при доповняючих виборах до ради державної уряджено явні вибори, місто тайних, так тепер правибори відбувають ся тайно, комісарі крім війта і писаря не впускають нїкого до льокалю виборчого. При правиборах появились подвійні лїсти виборців, одні лїсти є виставлені до перегляду, а при правиборах являють ся другі з випущенєм деяких управнених до голосованя виборців.

Тернопільщина: Селяни з Пронятина терн. повіта скаржать ся що на листї виборчій є ті, котрі давно померли і такі, котрі не мають грунту, а звісні зі свого лизунства. Є пр. так, що батько не живе, а є на листї, а син котрий має батьківський маєток не є поміщений. Сьвідомих селян не вписано. Управнених до голосованя визначувано в сей спосіб, шо брано $^2/_3$ з сумованого податку. І то всьо тільки доперва в однім селї! Задачею інтелїгенциї сїльської булоб поучувати селян, що в подібних случаях робити.

Театр чи школа?

[Допись].

За почином д-ра Щурата почала ся в „Дїлї" дискусия на тему, чи в сю хвилю потрібнїйший нам театральний будинок у Львові чи будинок на поміщенє руських шкіл, утримуваних нашим Товариством педагогічним. Від відповіди на се питанє залежало би порішенє, чи комітет для будови театру не повинен би відступити Товариству педагогічному частини площі, закупленої під будову театру, а то призначену на продаж парцелю, де стоїть дім, в котрім тепер містять ся школи Тов-а.

Вже се одно, що руська семинария учительська, утримувана Пед. Тов-ом, не може дістати права публичности з тої лише причини, що не має забезпеченого поміщеня, мусить кождого Русина перехилити на сторону внесеня д-ра Щурата, скоро зважити, що Пед. Тов-о, заангажоване тепер величавою будовою бурси, на довгі лїта не буде могло анї подумати про закупно площі під будову своїх шкіл та про саму будову. Чи маємо-ж допустити до запропащеня так важного національного дорібку, якими є для нас довголїтною муравельною працею Тов. зорганїзовані і доси з найбільшим висиленєм патріотизму утримувані школи? А дорібок сей мусить пропасти, коли Педагогічне Товариство не дістане вказаної повисше парцелї.

Але-ж заступник голови комітету для будови театру, проф. Волод. Шухевич, відповів на домаганя, висловлені д-ром Щуратом, а неперті також иншими поважними голосами, що комітет будови не має права і не може вдоволити тому бажаню. І от у сій справі хочу докинути слово, бо як з одної сторони признаю проф. Шухевичеви по части рацию, так з другої сторони не думаю, щоби з сеї трудної справи не можна було найти виходу.

Річ певна, що сам комітет для будови театру, не може розпоряджати майном, повіреним йому всїми, хто складками причиняв ся до фонду будови театру. По мисли цивільного закону комітет є повновластцем, а ті, що складали на його руки жертви на будову, є властидавцями; а повновластець без виразної волї властидавця не сьміє виходити поза межі власти, йому повіреної. Але властидавець по мисли §. 1020 ого див. закону може удїлену повновласть свобідно відкликати або змінити; а в сім випадку є се о стілько можливе, що припоручене комітетови дїло не є ще зреалїзоване.

Трудність заходить лише в тім, що тут ходило би не о одного властидавця, а о тисячі, так що не легко прийшлось би зібрати від них потрібні заяви. Отже хочу подати свою гадку і раду, як можна би вийти з сеї трудности.

Від початку збиранія складок на будову театру аж доси видавав комітет друковані викази жертв. По краю були і є комітети, що занимали ся збиранєм датків. Отже належало би завізвати ті комітети та повітові організациї, щоби чим скорше скликали місцеві чи повітові збори всїх тих, що датками своїми причиняли ся до фонду, збираного на будову театру. На тих зборах треба би справу, о котрій говоримо, пояснити, передискутувати і дати під голосованє внесенє, щоби комітетови для будови театру припоручити прийти в поміч Руському Товариству педагогічному. І не можна сумнївати ся, що ухвали всїх таких краєвих зібрань випали би на користь нашої школи. Ухвали ті, протоколярно списані, переслалось би львівському комітетови для будови театру і тим способом далось би йому повновласть віддати Пед. Тов-у згадану парцелю.

Але є ще инша перешкода, за котру проф. Шухевич не згадує, — а се перешкода із сторони гіпотечного вірителя, заінтабульованого з своєю вірительностию на цїлій площі, так що він міг би не пристати на відступленє парцелї Пед. Тов-у. Та й сю трудність можна усунути, коли би комітет згадану парцелю продав Пед. Тов-у за цїну як найменшу, на сплату ратами, не більшими від тих, які припадають на ту парцелю до сплати гіпотечного довгу в банку.

Справа і важна і дуже пильна, тому треба би над нею чим скорійше застановити ся та рішити її — дай Боже, щоби в користь наших шкіл!

К. С.

Українська справа

на з'їздї дїячів народних університетів у Петербурзї.

Про з'їзд дїячів народних університетів з цїлої росийської держави, котрий відбував ся в останнім тижни, була вже в „Дїлї" коротка звістка. Тепер подаємо за закордонними газетами більше відомостий про сей з'їзд та про інцідент з резолюциєю, дотикаючою справу української викладової мови в школах. Ся справа входила в обсяг нарад першої секциї з'їзду. З українського боку виголосили при тій точцї дд. Городецький і Русова реферати, котрі викликали велике заінтересованє зібраних та дали привід до ухваленя резолюциї, що її низше подаємо.

О. Городецький читав реферат про кубанське товариство „Просьвіта". Реферат зачіпає кілька питань, які притягають до себе увагу майже всїх членів з'їзду. Головні питання такі: навчанє в початковій школї на териториї, де живе український народ, повинно провадитись українською мовою; українська мова повинна вживатись у всїх просьвітних институциях, що функціонують в місцевостях з українською людностию; в середній і висшій школї, що функціонує на Українї, необхідно завести українознавство в видї студіованя мови, літератури, істориї, географії і економіки України; потрібно рекомендувати товариствам народних університетів та иншим приватним просьвітним институциям, що існують на териториях, де більшість людности — Українцї, щоб вони з метою більш успішного розвитку просьвітної справи і щоб уникнути нарікань за підтримуванє русифікаторської политики, по змозї широко користувались українською мовою і дисциплїнами з українознавства.

Реферат д. Городецького викликав цїлу низку заяв солїдарности з боку представників рїжних національностий. Делегат з Ковни висловив солїдарність з тези реферата відімени Литвинів; представник варшавського „університета для всїх" — від імени польського народу; д-ка Русова від імени українського народу іт. п.

Д. Русова прочитала реферат про відродженє національної сьвідомости рїжних національностий Росиї. Референтка оповідала про відродженє національної сьвідомости у Поляків, Українців, Білорусів. Останні заснували кілька видавництв для народа, одно з яких має назву: „Загляне сонце і в наше віконце". В Вільні істнує газета „Наша Нива", біля якої гуртує ся білоруська інтелїгенция. Відроджують ся й Калмики, й Кіргізи й вимагають рідної школи. Помічаєть ся той-же рух і серед Татар, а в сибірській тайзї — серед Бурятів та Якутів. У Якутів заснував ся національний клюб, де недавно виставляли навіть якутську оперу. Далї д. Русова зупиняєть ся на чернигівській „Просьвітї". На протязї одного року ся „Просьвіта" мала 9 заборон від адміністрациї. Забороняють ся виклади, не дозволяєть ся відчиняти бібліотеки. На териториї України недавно було заведено чимало „Просьвіт", з яких тепер не лишилось і половини. Референтка між иншим констатує й той факт, що дїяльність „Просьвіт" дуже гальмуєть ся й тим, що українська інтелїгенция дуже обмосковлена й забула рідну мову. Проти всїх національностий уряд завше виставляє обвинуваченє о сепаратизм. Але референтка не може назвати ні одної національної програми з сепаратистичними тенденциями. Але, як би такий нахил був, то ворожнеча й утиски з боку адміністрациї будуть тільки допомогати його розвиткови. Навпаки-ж, росийська мова, як тільки над нею не буде централїзаторської опіки, буде у всїх наций росийської держави займати дуже почесне місце.

По референтї д. Русової секция ухвалила таку резолюцию про права національностий на рідну мову:

„На підставі прінціпу повного національного самоозначеня і більшої приступности науки в рідній мові, з'їзд признає за кождою національностю повне право на осьвіту рідною мовою. По школах низших, середних і висших, заснованих коштами держави і органів громадського самоурядованя, наука повинна викладати ся рідною мовою учеників. Школа ні в якім разї не повинна бути знарядом обрусительства і національного гнету з боку уряду. З'їзд має певність, що народні університети та инші просьвітні институциї, що істнують з приватної ініциятиви, у всїх проявах своєї дїяльности будуть непохитно проводити прінцип повного самоозначеня наций. З'їзд рішучо висловлюєть ся проти политики, яка всїми способами ставить перешкоди проводити позашкільну осьвіту рідною мовою".

Таку резолюцию приймила перша секция та постановила її предложити цїлому з'їздови до ухваленя. І тут вийшов скандаль, котрий виявив, що русифікаторські інстинкти ще не вимерли навіть серед поступовійшої частини росийської суспільности. Петербурський кореспондент „Ради" представляє сю аферу в такий спосіб:

Зпочатку не було нїякого сумнїву, що резолюция, принята першою секциєю не викличе на загальних зборах з'їзду нїяких суперечок ні по своїому змісту, ні по редакциї. Але вже на другий день пройшла чутка, що організаційне бюро з'їзду не згоджуєть ся з редакциєю першої секциї, що воно висловлюєть ся проти згадки у сій редакциї про русифікаторство. Виявила ся ся незгода на сполучених зборах усїх секций, де предсїдателем був представник від Москви Сиромятніков. Сей Сиромятніков на загальних зборах з'їзду, які відбули ся у салї міської думи Петербурга, держав блискучу промову про те, що робило у російській державі міністерство осьвіти: з цитатами, з документів він показував, що се міністерство в протягу 100 лїт робило усякі перепони розповсюдженю осьвіти, бо вводило у дїло осьвіти политику, яка виливала ся у проповіді „православя, самодержавя і народности", що навіть таких людий на поли просьвіти, як Карамзін, Жуковський, Полевой се міністерство обвинувачувало як якобінців бунтовщиків; він у своїй промові проголошував, що дїло просьвіти повинно бути свобідним від якоїб не було политики. А коли його вибрано предсїдателем сполучених секций для затвердженя резолюций, на другий день — то він вже побачив у тезісах Пестелоцці та Амоса Коменського, що найкраще просьвіта приймаєть ся на рідній мові, — щось таке, що йде проти русификаторської политики. Він сказав, що предсїдатель організаційного бюра, Дріль, не хоче протелї понувати зборам резолюциї, яка вироблена 1-шою секциєю, а через се й він Сиромятніков, дає на розгляд другу резолюцию, скомпонувану організаційним бюром. Члени секций просили прочитати резолюцию 1-шої секциї, щоб хоч бачити, про що йде суперечка; вони казали, що ще нїколи на росийських з'їздах громадянських не було такого, щоб організаційне бюро та предсїдатель зборів предкладали не те, що вироблено з'їздом, а щось друге. Побачивши, що більшість зібраня хоче прослухати резолюцию в тій редакциї, у якій вона вироблена у 1-шій секциї, Сиромятніков склав з себе обовязки предсїдателя і вийшов з салї, стукнувши дверима так, як се роблять земські начальники на волостних зборах, коли ті не хотять, щоб було начальника. Коли потім він знов вернув ся у салю, то з 400—450 членів вийшло з салї стільки народу, що зістало ся не більше 100. Тодї тільки були прочитані резолюциї не в такій редакциї, в якій вони равнїйш були надруковані у газетах, а в тій, якої бажали Дріль та Сиромятніков. У сій редакциї вони були оголошені й на останнїх загальних зборах з'їзду.

Заграничний огляд.

Мароканська заверуха.

Проголошенє сьвятої війни „джігад", яку поручує мілїонам магометан наука корану для безпощадного покореня „невірних" перед зеленим прапором пророка, хочби в тім бою прийшло ся втеряти житє і майно, витворило в Мароко дуже небезпечну ситуацию для Европейців а особливо для Франциї і Испанії, які є безпосередно заангажовані на мароканськім теревї. Крім того утруднює дуже ситуацию рівночасне змаганє о власть двох султанів Абдуль Азіса й Муляя Гафіда а ще більше нїмецька дипльомация, яка своїми інтригами радаб довести до банкротства французьких впливів в Мароко. Оттим то й не диво, що вождь повстаня в Фезї Кітанї проголосив недавно думку, що нїчого Мароканцям бояти ся Европи, бо єї народи живуть у ворожнечи. Противники Франциї не дозволять скривдити Мароканців. Испанїя і Франция можуть — мовляв — вислати свої кораблї военні, але не можуть мішати ся до внутрішних справ краю. І дїйсно офіціози французькі і еспанські запевнюють, що вони тільки будуть придержуватись повновласти даної їм конференциєю в Альжесірас, не вмішуючи ся у внутрішні відносини Мароко а особливо до міжусобиці між обома султанами Муляй Гафідом та Абдуль Азісом. Так запевнюють сьвіт дипльомати, на дїлї-ж і Франция й Еспанїя стоять по боцї Абдуль-Азіса, який вже через те має для них більшу вартість, що має „магалю" себто військо, а новий султан хочби міг зібрати військо, не має для нього ні амуніциї ні поживи. Значить ся, за се не може побоювати ся французьке правительство острої критики з боку посольської палати, та ось зайшла подія, яка опозициї дала доволї популярне агітацийне оруже до рук. Ось ген. Д' Амад, обнявши по ген. Дрідови провід над французьким військом в Касаблянцї, рушив на полудне та в відаленю 60 клм. від Касаблянки звів з Мароканцями і то Муляй-гафістами борбу під Сетат і заняв сю місцевість. Але незабаром опустив еї, так що впала в руки Муляя Рашіда. Французи уступили мабуть тому, що хвилево не мали амуніциї, щоб удержати ся в добутім місци, та се дало притоку до говореня про їх програну, що — розуміють ся остало не без впливу на упадок фрацуського простіжу в Мароко.

Вчера станула марок. справа предметом дебати в французькій палатї депутованих. Соц. дем. посол Жоре мотивував свою інтерпеляцию в сій справі та взивав палату до увільненя Франциї від небезпечних авантур в Мароко. Умова в Альжесірас не уповажняє Франциї до попиряня султана, якого населенє не хоче мати на престолї. Йдучи за Абдуль-Азісом, наражуєть ся Франция на велику небезпеку. Клємансо запевнює, що він не хоче попирати Абдуль-Азіса при помочи війська, але так воно не є. Дальше каже Жоре, що вбитий тогід д-р Мошанп був тайним, офіціяльним посередником між мінїстром справ загр. а Мулєй Гафідом. Бесїдник заявляє, що має листи, які ствердять той факт. В дальших своїх виводах висловив Жоре надію, що Франция буде супроти домашних міжусобиць в Мароко заховувати ся невтрально і обмежить ся лише до оборони Европейців і задержаня ладу в портах. Дволична-ж политика дипльоматиї французької може довести до того, що французькій армії прийде ся рушити на Фез. Бесїдник протестує проти всяких заходів, які моглиб довести до поділу Марока між Францією а Еспанїєю. Після того, як мін. справ загр. опрокинув заміт що-до ролї Мошанпа, а премієр Клємансо що-до евентуального маршу французької армії на фез, забрав голос деп. Рібо, вказуючи на те, що сам Жоре вимагав в 1904 р. для Франциї вилучного права організувати полїцию в Мароко. Ситуация в Касаблянка є дуже поважна і правительство не повинно більше ангажувати ся, але не може воно також ітти за виводами Жоре, бо тодї мароканські фанатики кпили-б собі з Франциї і Французів. Деп. Делькасе, колишнїй міністер справ заграничних Франциї, заявив ся знова за тим, що Франция повинна рішучо заняти перше місце в Мароко, та не повинна відступати місця другим державам.

На сім відрочено дальшу дебату до понеділка.

Процес пруського культуртреґера.

Дня 22. січня покінчив ся в Кольонії процес д-ра Петерса виточений о обиду чести проти редакторів „Kölnische Ztg." Брігмана й Бекнїнзена, який колись був губернатором Нової Гвінеї. Першого з них увільнено а другого, що був автором ревеляций про зьвірства Петерса, засуджено на 100 марок гривни і поношенє коштів процесу. Розправа виявила чимало варварств, якими д-р Петерс насаджував серед Муринів пруську культуру, але лавничий суд не приняв доказаним того, щоб Петерс сказав стратити муринів Мабрука й Ягоджю з мотивів сексуальних. Навпаки — суд приняв толкованє Петерса, що Мабрука покарано смертию за крадіж, а Ягоджю за пробу утечі з нїмецької касарнї!...

На зиму еластичні валочки і нїт до вікон. — Витирачки до обуви, лїхтарні і ручні лїхтарочки, пород ну поручав **О. Т. Вінклєра Син** Львів, Ринок ч. 28. 1167

же відважних і сильних, тільки скованих північним морозом. Тому і відізвав ся до нього в стиху „Сиверъ":

Эй ты, сиверъ, — ня дзьми!... не патрэбенъ ты [намъ,
адъ палудня цяплу зъ табой ходу нима!
Хоць бы раз без цябе зарунець бы палямъ,
хоць бы раз у свой часъ адышла бы зима!
Устрапянууся бы духъ у челавечай грудзи,
ды й забыли бы мы морэ смутку ды й слёзъ.
Сцихни сиверъ хоць разъ, на лясохъ ня гудзи,
на далёкъ акіанъ убяжи ты марозъ!...

Перехідною ступеню від старших до найновійших білоруських піснярів можна вважати збірничок п. з. „Песни" 1904 р. 48 ст. 12-ки. (З помітою Цензури і Синодальної печатні). В 1-ій части збірника були надруковані 8 пісень Бурачка-Богушевича, а в другій (ст. 36 48) 7 пісень незнаних менї авторів. Ся друга частина й носить на собі особливий характер, висказаний матїрю в пісні „Калысанка":

„Ой ня буздь ты лепей панам,
ня вяликим капитанам,
будзь, чым матынька радзила
— — — — — — —
каб век с табой векавала,
гаравала, працавала..." (ст. 37).

Сей мотив повторяєть ся єще на иншім місці в стихах „Ахвяра".

Малисяж, бабулька, да Бога
каб я панам николи ня быу!
Ня жадау бы николи ничога,
сваіо дзела, як трэба рабиу.
Каб прад меньшим носу ня драу,
а прад большим ня корчыу с'лины,
каб грэх свой прад сабой пазнау,
у других каб ня видзеу вины
— — — — — — —
каб людзей прызнавав за братоу,
а багацтво свае мау за их.
Каб за край умярци быу гатоу,
каб ня прагнуу айчызны чужых.
Каб я Бога сваго не акпиу,
каб ня здрадзиу за грошы свой люд,
каб сваго дабра ня прапиу,
и ни зашто ня меу чужы труд.
Каб на двойчы мне грошы ня браць,
за праданы кусочек рали,
каб сваю мне зямельку араць
и умерци на ей хоць кали.
Дык прасиж ты у Бога, мали,
каб я паном николи ня быу.

(ст. 39).

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

— **Тит Наленч Гембінський — помер!** Не стало ветерана-артиста нашої убогої сцени, що десятки років ділив її долю а ще більше й ненолю, тиняючись по галицьких закутинах, щоб нести там любов до українського слова й пісні... Родився Покійник в 1842 р. в Люлинцях, бердичівського повіта як дванайцятий син польського шляхтича-гречкосія, що весною ходив за плугом а осенею й зимою чумакував по Криму. Рідня призначила молодого Тита до духовного стану та як він покінчив 4. кл. київської гімназії віддала його мати (батька вже тоді не було між живими) до монастиря босих Кармелітів. Та не довго побув тут молодий хлопчина, якого вдачу розбурхав змалку ех-повстанець вуйко Мончинський та пасічник-козарлюга, дід Охрим. По чотиромісячнім побуті у Кармелітів молодий новик тікає з монастиря та потрясши чуприною, переходить на „штатську" службу спершу в губернськім правлінню а відтак у поліцмайстра в Бердичові. Пробуваючи на сім становищи, мав тут вільний вступ до театру і оттак навязав зносини з артистами трупи П. Зелинської, відки вийшла й колишня директорка нашого театру Т. Бачинська. Через час стає він виступати на сій сцені як дилетант, а там 1859 р. заангажовуєть ся на сталого актора і театр засмоктує його з того часу на ціле житє. В 1861 р. заангажував ся постійно до житомірського, а потому до київського театру під дирекциею Теоф. Борковського. Звідти переходив до товариств: Лукашевича, Шредерса, Борова, Фелинського і ин. аж до 1863 р. Коли в тім році вибухло польське повстанє, наш екскармелїт ухопив за шаблю і прилучив ся до віддїлу Поляновського, що зібрав ся був під Погребищами. Коли Москалї той віддїл розбили в пух, а самого начальника розстріляли, Тит Гембицький спас ся чудом від каторги, сховавши ся під млинські лотоки; його рідний брат Іван і стрий о. Лукиян померли на засланю, а два тїточні брати Нївінські і богато инших з родини погибли від куль. Бачучи, що Польщі не відбудує, покинув шаблюку і прилучив ся до балетної трупи Шанката, з котрим відбув подорож до Одеси, Криму і Константинополя. В 1867 р. повернув на Україну і в Хотинї на Бесарабії, заложив власну росийско-українську трупу. Але молодий директор не велику мав пошану і повагу у акторів; тож покинув директуру і вступив до театру галичанина Ем. Бачинського. По якімсь часї прибув до Галичини разом з двома, славними опісля артистами: Моленцьким і Стечинським. Моленцький, обнявши дирекцию львівського руського театру, заангажував і Тита в 1869 р. Тут доперва розпочинає ся його артистична діяльність. Грав по черзї по руських то в польських театрах, був також і в театрі гр. Скарбка за дирекциї Міллашевського; але тілько руська сцена була його ідеалом, до неї він і рвав ся, бо лише вона промовляла до його палкої душі. Пережив і перебув усї дирекциї руського народного театру, а вкінци й сам управляв ним два роки. В 1901 р. обходив послїдний ювилей своєї сценічної працї. Належав безперечно до найвизначнїйших артистів руського театру, а репертуар його ролї незвичайно широкий, як звичайно кождого руського актора. Особливо відзначав ся у відтворюваню т. зв. характеристичних ролї, а в деяких ролях пр. батьків був прямо спецыялїстом, якого нїхто не годен був заступити. В останнїх роках з огляду на свій старечий вік покинув мандрівне акторське житє і осїв постійно у Львові, занятий а характері низшого урядника в „Двїстрі". Свого замилованя до сцени не перервав і тепер, брав участь в аматорських виставах товариства Котляревського, а підчас останного побуту руського театру у Львові виступав ще кілька разів гостинно на його дошках, його-ж бенефісове представлене перемінила публика в одну велику овацию в честь покійного ветерана руської штуки. В послїдне виступав в ролї Полуботка в Стрию. Його донька була також якийсь час артисткою руського театру, поки не вийшла замуж. Вкінци згадати треба і про літер. дїяльність покійного. Переложив або переробив чимало драматичних творів для руської сцени, а крім того написав свої мемуари, цінні для істориї нашої сцени в Галичинї. Частина тих споминів вийшла в Коломиї п. з. „Не такъ склалось якъ гадалось", а далеко більша частина, о скілько знаємо, остає в рукописи у М. Білоуса в Коломиї. Писав також вірші. Земля пером покійному артистови, що змалку полюбивши українську штуку, служив їй вірно до скону. В. й. п.!

— **Президент міністрів бар. Бек** відбув дня 23 січня одногодинну конференцию з заст. голови „Укр. Клюбу", п. М. Васильком.

— **Ювилей Заньковецької.** З Київа доносять нам, що ювилей Заньковецької, артистки українського театру під дирекциєю п. Садовського заповідаєть ся дуже величаво. Обходити його будуть вже ві второк, дня 28 с. м. П. Заньковецька добре відома галицькій публиці з недавних її виступів на сцені руського театру, коли то під дирекциєю п. Садовського входила в склад нашої театральної дружини. Серед инших обставин та серед культурнїйшого народу була-б стала артистською сьвітової слави, у нас її просто недоцінювано, хоч все таки в істориї українських театрів займе місце в рядї найзнаменитших артисток.

— **Посольський звіт Маркова.** Пишуть нам: Від часу розписаня соймових виборів товче ся по Сокальщинї „депутат" Марков і складає свої посольські звіти в найтемнїйших селах, де нарід не знає нїчого не тілько про дїяльність українських послів, але навіть і Маркова, якого самі вибрали. І перед такими виборцями важить ся Марков славити себе як спасителя Руси. Дня 19. с. м., в день Богоявленя, приїхав Марков до найбільшого а заразом і найтемнїйшого села сокальського повіта, Сілця белського, затроєного кацапською дурійкою „атцом" Раставецьким. Мимоходом кажучи, сей „атец" не працює над подвигненем своїх парохіян під взглядом тверезости, моральности і просьвіти майже нїчо, лише, щоби їх материяльно лїпше нищити, пустив в посесию свої ґрунта Жидам, котрі відтак бідним Сїльчанам виарендовують і роблять інтереси. Марков се собі не-забиякий зрадник свого народа, але також і знаменитий брехун. Говорити так ложні річи перед народом, як говорить Марков, потрафив би хиба чоловік божевільний, або лишений почутя всякої моралї і етики. Все, о що старали ся наші посли від правительства для свого народа і о що будуть старати ся дальше для його полекші, все то Марков приписує самому собі. Пускане жовнїрів домів в часї жнив, каранє незаконно поступаючих урядників, проєкт скасованя номерових податків і т. д., все то стараня лише його одного. Своєю бесїдою, має розуміти ся, українською, так вміє чуло і хитро промовити до несьвідомого народа, що він вірить всій мерзенній Марковій брехни. — Москвофіли а особливо і сам кандидат на посла до сойму Марков, добре взяли ся до передвиборчої роботи, коли тимчасом зі сторони української нема майже найменьшого руху. Як так з нашої сторони і дальше будуть дрімати, москвофіли виберуть послом Маркова, а то тим більше, що Поляки з ними лучать ся на цїлій лїнії, щоби повалити українського кандидата. — *Цїкавий.*

— **Галицькі виборчі шахрайства.** Адмінїстрацийний трибунал у Відни займав ся дня 23 с. м. жалобою на громадські вибори в Бобовій грибівського повіта. Між численними над'ужитями, яких допускала ся виборча комісия, наведено в жалобі такі факти: Заступник бурмістра, Гірш Голєндер, опустив виборчий льокаль і агітував за своїм сторонництвом а в часї павзи отворив виборчу урну і маніпулював виборчими картками. Против результату виборів внесено до намісництва рекурс, що домагав ся переслуханя багатьох сьвідків, котрі мали стверднти противзаконне поведенє Голєндра, однак намісництво відкинуло сей виборчий протест. Адмінїстрацийний трибунал прихилив ся до внесеної жалоби і знїс рішенє намісництва в одній точцї як противзаконне, а в иншій точцї задля недостаточного поступованя.

— **Посьвячене прапора „Сили".** В недїлю дня 12 січня посьвятив ексц. митрополит Шептицький в церкві св. Юра прапор товариства руських слуг і зарібників „Сила" у Львові при участи численного духовенства архикатедрального і численно зібраних гостий з найвисших кругів руської суспільности не тілько зі Львова, але також з поза Львова. Першими кумами були пп. Герміна Шухевичева, Мария Гресякова, д-р Евгеній Олесницький і проф. Іван Левинський. Перед чином посьвячена прапора відслужив ексц. митрополит читану службу Божу. По довершенім посьвяченю удали ся учасники до льокалю товариства „Руська Бесїда", де проф. Володимир Шухевич гарною патріотичною промовою пожелав товариству „Сила" хорошого розвитку і посьвячений прапор відав в руки голови товариства п. Василя Нагірного. Голова приняви прапор і подякувавши щирими словами учасникам сего торжества за їх численну участь, віддав його до ужитку товариству. Засївши до скромної перекуски, перший тоаст вніс голова в честь ексц. митрополита, котрий мимо недиспозициї так охочо увзглядним просьбу товариства „Сила" і посьвятив його прапор. Крилошанин о. Чапельський, подякувавши за тоаст в честь митрополита, в гарній патріотичній промові указав на значінє організациї руських слуг і зарібників у Львові та висказував бажанє, щоби се товариство розвивало ся, що в великій мірі причинить ся до задокументованя, що місто Львів є руським містом. Проф. Шухевич зазначив заслуги теперішного голови „Сили" п. Нагірного не тільки на поли організациї товариств економічних, але також таких, як реміснича „Зоря", ремісниче Бурса, а тепер „Сила". Ректор дух. семинариї о. д-р Жук указав на вагу віри і обряду в таких стоваришенях, як „Сила". П. Спожарський, відпоручник „Просьвіти", Оприск, відпоручник „Зорі", п. Ігнат, відпоручник „Сокола", складали іменем своїх товариств желаня хорошого розвитку тов. „Сила". Промовляли еще пп. Ігнат jun. д-р Вахнянин, та члени „Сили" пп. Кошулинський, Козак і богато инших, загріваючи друг друга до спільної працї для добра Руси України. Гарне се сьвято, котре піднесло патріотичного духа членів „Сили", закінчив відповідною промовою голова товариства, і всї розійшли ся з надїєю на кращу долю нашої батьківщини. П. Шухевичева говорила про вагу участи жіноцтва з кругів зарібниць і слуг в сім товаристві, взиваючи їх до численного вступу в його члени.

— **В справі „Народної Гостинниці"** пишуть нам з провінциї: На днях мав я дїло до Львова і заїхав очевидно до „своєї хати", себ то до „Народної Гостинниці". Порядок, який я тут застав, мусить ударити кождого. Я завдав собі труду і оглянув її, як то кажуть, від стін до голови і, як з одного боку я сердечно врадував ся тою чистотою, порядком, і всякими вигодами, могучими вдоволити навіть найвибагливійшого під тим згядом подорожного, так з другого боку, вглянувши в членську книгу і т. п. я дуже засмутив ся. Така гарна, з так далеко сягаючими аспірациями институция, має усего-на всего 500 членів. Чиж се не сором для нас зачати таке велике і пожиточне дїло і не хотїти його дальше як слїд кінчити? Чи так мало у нас інтелїгенциї, розуміючої вагу істнованя такої економічної институциї? Алеж „Гостинниця" повинна мати не 500, але 500 тисяч членів! Членська вкладка прямо мікроскопійно маленька в порівнаню до вартости тої институциї, бо виносить ледво 20 корон, отже і найбіднїйший може на се здобутись, тим паче, що льокация такого „капіталу" є цїлком певна, а при тім має ся і те переконанє і сьвідомість, що в той спосіб здвигає ся незрушиму основу до економічного відроженя нашого народа. Ану „патріоти" вписуйте ся в члени „Народної Гостинниці", зложіть капітал швиденько тай докупімо другу каменицю, яка припирає до „Народної Гостинниці" і є на продаж. Складаймо по 5, 10 і більше удїлів, а зложимо не кому иншому, лиш самим собі, та нашим наслїдникам.

А тепер слівце і до львівської української громади. Читаю статейку „До Русинів міста Львова" в 9. ч. „Діла" і на жаль, не можу не призвати рациї підписаній репрезентациї нашого сторонництва. Факт остане на все фактом, що львівська українська громада справдї „не проявляє зацїкавленя народними справами" і „за мало сьвідома власних сил", а я додам і почутя своєї народної гідности. Не здобула собі пошани серед чужих і ворожих елементів передовсім тому, що сама себе не вміє пошанувати. Раз-на-раз підносимо клич: „свій до свого", а тимчасом пожаль ся Боже. Ото заглянув я і до реставрациї та кофейні „Народної Гостинниці" і застав там повно майже самих Жидів і трохи — о, патріотизме український!—Поляків. Русинів-же можна було почислити на пальцях одної руки. Деж ті наші Русини? — питаю нового реставратора. — У „Шнайдера", каже — в „Монополї", а найбільше в „Централї". Я не хотїв вірити і заглянув умисно до тої „Централки". На жаль, реставратор „Народної Гостинниці" мав повну рацию. В руській кофейни чути було мову жидівську і польську, а українська гомоніла — в „Централї". — Сидїла там купа найвизначнїйших наших патріотів, міста Львова, яких сьвятим обовязком є дати примір другим. Побачивши се, я почув, що вина тих „непроявляючих зацїкавленя народними справами", далеко менша, ніж їм статейка: „До Русинів міста Львова" приписує. Якже можна жадати „зацїкавленя народними справами" від тих, що „серед боротьби о щоденний хлїб" прямо мусїли і мусять хвилево позбути ся рідної мови" — коли туть цьвіт нашої інтелїгенциї, чоло народа, пересиджує по чужих, а часто і ворожих нам кофейнах, а своя — ледво „боками рухає". Не вже ми справдї спосібні лише до „сьвітлих проб народної організациї". Тому і я кличу: Кому не чужа доля власного народу, нехай збойкотує чужі кнайпи, а йде до своєї. Сьмілo львівські Родимці! Нехай новий 1908 рік стане заразом і початком періоду і в житю економічнім львівських Русинів! — *Провінціональний патріот.*

— **В „Товаристві для розвою руської штуки"** відбуло ся онодї засїданє надзираючої ради, на якім доповнено дирекцию до скількости означеної статутом і вибрано до дирекциї як нового її члени п. Альфреда Будзиновського, а заступниками п. п. Володимира Хомика і Антона Яминського. Предсїдателем дирекциї установлено п. Петра Сенюту, містопредсїдателем п. А. Будзиновського, а директором каси п. Зиновія Сушка. Головою товариства вибрано о. Николая Галянта зі Львова. Відновлена дирекция відбула відтак засїданє, на якім предпринято ряд ухвал, що запевнюють як самому товариству, так і його членам більші, не лиш материяльні але також моральні, користи і мають на метї поперти, о скілько се буде можливе, дїйсний розвій руської штуки.

— **В справі приготовляючих курсів і бурс в Косівщині** пишуть нам: Видїл філії Руського тов. педагогічного в Косові порішив з огляду на маючу відкритись гімназию у Вижницї утворити вже з днем 1. лютого с. р. безплатні приготовляючі курси в Косові і Кутах. Обовязком проте нашої інтелїгенциї є — так красні змаганя попирати і постаратись о те, щоб і наші Гуцулики користали з висшої науки. На ті курси прийматись буде хлопців без огляду на вік і знанє нїмецької мови. Зголошеня приймають і удїляють близших пояснень п. Іван Устиянович в Косові і Андрій Яворський в Кутах старих. — Рівночасно подає ся до відомости, що надзвичайні загальні збори філії Руського тов. педагогічного в цїли обговореня заснованя бурси відбудуть ся в Кутах дня 1. лютого о год. 3. пополудни в комнатах „Руської Бесїди". Кому справа піднесеня нашої Гуцульщини не є байдужною, сей рішучо на зборах повинен явитись. — За видїл: *Яворський* голова.

— **Богато оженив ся.** Як звісно, американські мілїонери і мілїярдери дуже ласі на князївські, графські, а навіть баронівські титули, яких не мають, дорабляючись звичайно майна як звичайні смертельники. Тимто посвоячують ся дуже радо з родами европейської аристократиї видаючи свої донькы переважно за рїжних графиків і т. п. Зрозуміла річ, що для всяких збанкротованих панків з аристократичними титулами такі женитьби являють ся справдїшною благодатию і тому багато з них полює де лиш може за мілїярдовими панками. От одному з угорських гр. Сеченїх удалось зловити таку добичу в донці відомого американського мілїярдера Вандербільта, з котрою заручив ся перед кількома місяцями, а звінчаєть ся десь тими днями. Вандербільт є одним з найбогатших людий на сьвіті і дає графови Сеченїеви в приданім після вінчаня як першу рату 1 мілїон фунтів штерлінгів. Який через те гр. Сечені бутний, видко хочби з процесу, який видав йому нью йоркський фотограф Reilly. Недавно хотїв Reilly на якійсь виставі коний відфотографувати гр. Сеченія, щоб зробити з його фотографії інтерес, але граф не допустив до того, ударивши його гарапом по голові. Фотограф зажадав арештованя графа, однак поліцийний судия відмовив сему, заряджуючи тільки судову розправу, яка мала відбути ся онодї. Та видко будучий зять мілїярдера дав якийсь цінний пластер на його біль, бо фотограф в послїдній хвили відкликав свою жалобу.

— **Дрібні вісти.** Видїл повітової ради в Залїщиках оголосило конкурс з реченцем до 1 марця с. р. на посаду окружного лїкаря в Устечку з річною платою 1000 кор. і додатком на поїздки 800 кор. — Презесом львівського товариства лїкарського вибраний примарий д-р Пісек, а його заступником д-р Шпільман. — За Личаківською рогачкою у Львові помер улан 1 п. краєвої оборони загорівши в мешканю поручника, котрому послугував. — В справі смерти Людвіковського б. студента політехніки, ствердило слїдство, що причиною його смерти не було зовсїм побите, лише Людвіковський, утїкши вечером з заведеня для божевільних в Кульпаркові попав в снїгові замети і замерз. — В Женезі арештовано якогось Карбінського і лїкаря Семашка, котрі стояли в зносинах з арештованою в Монахові Росиянчою Равичівною при котрій знайдено гроші походячі з рабунку в Тифлїсї.

Оповістки:

Календар. Завтра, в недїлю: По Просьвіщ. (лат. по 3 Кор.). Позавтра, в понедїлок: О. О. убит. в Сїн. (лат. Івана Золот.). Ві второк. Павла Тивейс. (лат. Кароля).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і субогу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві Інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Дальший репертуар руського театру в Коломиї.** Саля Каси щадничої. — Початок 7·30 вечером Білети продає Народна Торговля а від год. 5 вечером в день представленя каса театру.

В недїлю, дня 26. с. м. по полудни о 3 годинї по знижених цінах „Маруся Богуславка, історична драма зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицького. — Вечером о 7·30 годинї „Два найцять дочок на відданю", комедия в 3 дїях зі співами і танцями М. Кропивницького.

Ві второк, дня 28. с. м. послїдне представленє „Серед бурї", історична драма зі співами в 5 дїях Б. Грінченка.

☐ **Зазив до Львовян.** Видїл львівської організациї запрошує всїх своїх членів на загальні збори які відбудуть ся дня 29. січня (в слїдуючу середу) о 6. год. вечером в комнатах „Руської Бесїди" (Ринок ч. 10.) На порядку дневнім стоять: 1) вибори до сойму з міста Львова, 2) поставленє руського міщанського комітету для соймового вибору і до мійської ради, 3) постановленє місячних датків на цїли організациї. Вступні карти видадуть ся членам при вході до салї. З огляду на важність справ просимо о численну участь. Ті родимці, що не вступили формально в нашу организацию, повинні зголосити свій вступ наперед, устно або письменно, в „Народній Канцелярії" (Ринок 10.) щодня від 5. до 7. год. вечером. — У Львові дня 23. січня 1908. — *Д-р Евген Озаркевич, д-р Говикович.*

☐ **З Львова.** Загальні збори читальні „Просьвіти" на городецькім передмістю відбудуть ся в недїлю дня 26 с. м. о год. 5 вечером в комнатах товариства.

☐ **В дчит на тему:** „Генезіс національних организацій в Росиї" мати-ме В. Сїлчанський в товаристві „Вільна Громада" у Львові (Ліндого 2), в недїлю 26 с. м. Початок о год. 4½ попол. Вступ вільний.

☐ **Духовний концерт** в 1500-лїтний ювилей сьв. Івана Золотоустого, що мав відбути ся дня 27. січня, відбуле ся дня 12. лютого о 5. год. по полудни в великій салї „Народного Дому". Чистий дохід призначений на будову великої бурси Руського товариства педагогічного. В програму, яка буде подана до відома пізнїйше, входить промова крил. о. Ів. Чапельського і відчит д-ра В. Щурата, хори учеників акад. гімн. і питомців духовної семинариї, гра на цитрі о. Е. Купчинського і деклямация. За комітет з рамени запомогового товариства для учеників руської гімназиї „Руслан": *Е. Харкевич голова, О. Янів секретар.*

☐ **Театр аматорів львівського Сокола"** відограє завтра о год. 7 вечером 5-актову комедию Карпенка Карого „Мартин Боруля". В антрактах продукциї грамофону (знимки хорів і співи солістів руського театру).

☐ **В справі заснованя руської крамниці** на Личаківськім передмістю у Львові скликує читальня „Просьвіти" на тімже передмістю (ул. Гавзнера ч. 10) в недїлю, дня 26 с. м. о год. 6 вечером збори, на котрі всїх членів і прихильників нашої читальні запрошує — *Видїл.*

☐ **Вінчанє** п. Володимира Криська, властителя дібр, з панною Олею Пачовською, відбуде ся дня 1 лютого с. р. в митрополичій каплици у Львові.

ТЕЛЕГРАММ.

Дня 25. січня 1908.

Військова нарада.

Відень. (Т. К. Б.). „Corr. Wilhelm" доносить: Вчера відбула ся під проводом цісаря військова конференция, в якій взяли удїл архикнязї: Леопольд Сальватор і Фридрих, мін. війни Шенайх, ген. інспектор армії ген. Ужексгіль Гілєнбанд, ген. бар. Альборі, заступник шефа ген. штабу, ген.-майор Лангер і ген. інспектор кінноти ген. Брудерман. Конференция тревала до 1 ої годинн по пол.

Угорський сойм.

Будапешт. (Т. К. Б.). На вчерашнім засїданю приняв сойм по короткій дискусиї закон про контингент рекрутів.

Будапешт. (Т. К. Б.). Десиденти оголошують комунікат із заявою, що вони не вели дальшої дискусиї над контингентом рекрута через те, бо їм приречено, що підчас ферии скличеть ся конференцию всїх сторонництв в справі ревізиї регуляміну, що до якої вони застерігають собі зовсім вільну руку.

Події в Росиї.

Петербург. (Тел. прив.). Теслечко виготовлює касацийну скаргу в процесї за виборську відозву.

Петербург. (Тел. прив.). Уряд припинив видаване часописї „Новий Вєк" і „Сєводня".

Варшава. (Тел. прив.). Відбули ся ліквідацийні збори „Macierzy polsk-oi". В своїй промові заявив голова меценас Осуховський: „Не прощаємо ся, тільки скажім собі: „До побаченя на полї спільної працї".

Лодзь. (Т. Аг.). Через обниженє платнї через союз фабрикантів шовку, робітники застрайкували. Фабрики приналежні до союза стоять позамикані.

Іспанська палата послів.

Мадрит. (Ткб.) В сенаті предложив міністер судівництва проект закона спрямованого проти анархістів. Закон дозваляє на дуже строгу контролю анархістичних часописий, замиканє клюбів та инших анархістичних зборів а також видаленє з краю репрезентантів ідеї анархізму. — В палаті депутованих предложив міністер просьвіти проект закона про обмеженє вивозу творів штуки. Один з лїберальних послів інтерпелював правительство з тої причини, що вчера, в день королївських імянин не удекоровано ратуша в Барцельонї. Між міністром справ внутрішних а богато послами прийшло із за сеї справи до живої виміни слів, яка покінчила ся дуже бурливою сценою.

Усуненє землї.

Бергамо. (Тбк.) В Трецо над Аддою обірвав ся кусень землї ваги 20 тисячів кільогр. і придусив собою фабрику, що стояла над берегом Адди. Земля засипала одинайцять осіб, з чого мож було урятуваги лише 6.

Переписка Редакциї.

А. Кур. в Стр.: В сій справі містимо нинї иншу допись, попри котрій Ваша оказує ся злишною.

До „Народної Гостинниці" приїхали 23. І. 1908. Василь Матвіяс, Карів; о. Юліян Борачок, Славче; Макс Гібнер, Коломия; Софія і Михайло Фуглевичі, Жовтанці; Михайло Черник, Якимчиці; о. Василь Кончило, Дністрик дубовий; Теодор Волович, Ульгівок; Володимир і Мірослава Яреми, Борщів; Григорий Гойванович, Яблонів, Карпко Коритко, Бурштин; Йосиф Скорик, Носів; Іван Чагрицький, Руда Федько Дороженко, Руда; о. Григорий Мороз, Бориня; Яків Борковський Висоцко нижне; о. Теодор Серединський, Орове; Віктор Шараневич, Пеняки; Казимир Савицький, Лоня; Йосиф Сельський, Мельниця.

Дня 24. І. 1908 приїхали; Федько Федина, Малнів; Іван Хомик, Малнів; Григорий Рудий, Сокаль; Володис ав Новинський, Львів; о. Іван Сан ецький, Золотники; о. Щасний Раставецький, Сілець великий; д р Евген Яблонський, Перемишль; Николай Дуткевич, Ладзке; Генрик Маврер, Перегиньско; о. Людвик Савицький, Щуровичі; Стефан Косонов ький, Щуровичі; Іван Кивелюк, Копичинці; Денис Ольшанський, Воля михова.

Родичів зачудовує

з засади, если дають SCOTT'A EMULSION дітям, що хорують на англійску хоробу.

Scott'a Emulsion

уздоровляє дїти незвичайно скоро і робить їх сильними, зміцняє кости і прискорює їх цілий розвій. Такий надзвичайний наслїдок дасть ся осягнути лише надзвичайним средством. „SCOTT" містить в собі найлїпші складові части а через свого рода „SCOTT'A" препаровање его скуточність збільшена і „SCOTT" є для старих і молодих легко стравним а навіть для дітий, яких озвий є сумнівний. 87

правдивий лише з сею маркою рибак як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

ВЖЕ ДРУКУЄТЬ СЯ

і вийде в перших днях лютого с. р.

Михайла Лозинського:

„Польський і руський революцийний рух і Україна"

Отся праця дає історичний огляд польського і руського (русскаго) революцийного руху від початку 19-го столїтя аж до наших днів, звертаючи особливо увагу на становище польських і руських революцийних ґруп до українського питаня.

Передплата на сю працю, що обіймати-ме коло 15 аркушів друку, виносить 3 кор. Передплатники дістануть як безплатний додаток иншу працю того-ж автора п. н. „Маркс-Енгельс-Либкнехт про відбудованє Польщі". Просить ся о як найшвидше надсилане передплати на адресу автора: Львів, вул. Гавснера 14. По випечатаню ціна буде висша.

Оголошеня.

— Руська артистично - слюсарська робітня ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові, ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкційно-будівельного. Виконанє старанне, совістне і точне. Ціни дуже умірковані. 89

ОПОВІСТКА. В книгарни Науковаго Товариства ім. Шевченка есть місце ва практиканта. Компетенти зволять предложити через своїх родичів або опікунів на руки заряду найдальше до 1 марта с. р. 1) метрику хресту на доказ, що не переступили 17 року; 2) свідоцтво низшої середної школи з укінченою найменше пів року четвертої кляси; 3) проба письма. Ближші умовини будуть означені зарядом книгарні. Львів 17 січня 1908 *Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.* 131 4—10

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слівіньский, Львів, Коперника 16.** Ціни услівій продажі дуже приступні. 115 39—?

Ц. к. уприв. галицкий акцийний

БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Відділ депозитовий

приймає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до перехованя цінні папери і удїляє на них задатки.

Окрім того заведено на взір заграничних інституций так звані

Сховки депозитові

(Safe Deposits.)

За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар одержує в сталевій панцирній касї сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *безпечно а дискретно* можна переховувати своє майно або важні документи.

В тім напрямі гіпотечний Банк *поробив як* найдальше йдучі зарядженя. 4

Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім віддїлї.

Надіслане.

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пізні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

Важне для Долинщини. Хто приїздить до Долини, зволить відвідати новоотворену торговлю мішаних товарів і реставрацию п. Петра Мацезича (де давнїйше була Рухця) і переконає ся о доброті товарів. 59 (5—6)

Цукорня Краківска ТРОЧИНЬСКОГО

у Львові улиця Фредри поручає знаменитих цукорків десерових фунт 80 крейцарів. Знамениті памнушки і тїсточка по 4 крейцарі. 148 3—10

Звертає ся

увагу Вп. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щупланевича,** Львів, ул. Шпитальна 88, яка підимає ся робот входячих в круг прикрашуваня церков. За виконану роботу гарантує. Ціннки даром і о платно. 481

В „Кружку правників"

у Львові можна купувати всї скрипта до першого і другого іспиту, які є в обігу антикварнім. З замовленями просить ся звертати ся до Вас. Цимайло Кульчицкого студ. прав. Львів, ул. Сушінського ч. 17. 2—8 151

МЕД пашка

найлучшої якости 5 кільо 5·80 і 6 кор. оплатно. Питні меди домашнього виробу, відзначені медалями 5 кільо від 4·80 а 9 кор. оплатно. Мед в власних пасїки може дати лише власитель найбільшої галицкої пасїки а подібні оголошеня мають пасїчників суть *ложні*

Евгенїй Білиньский в Збаражи. 9—10 81

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Оповіщенє.

Загальні Збори товариства кредитового „Народний Дім" в Жовкві відбудуть ся в понеділок дня 10 лат. лютого о год. 10 перед полуднем в салї „Жовнівської Руської Ради" на Винниках.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Справоздане Дирекциї і комісиї ревізийної за рік 1907.
2. Роздїл зиску.
3. Зміна параґрафів статута відносячих ся до удїлів.
4. Вибір двох членів і одного заступника ради надзираючої.
5. Внесеня членів. 154 1—3

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ

Іван Растявецький предсїдатель. *Іван Савчак* секретар.

Учень

V-ої кляси руської гімназиї потшукує **лекциї** на село. — Адрес poste restante „Наука" Львів, головна почта.

200 корон місячно

може кождий легко заробити. Подробиці даром і оплатно на зголошеня через бюро часописий Ольшевського. Львів, Кілїнського 1. 121 8—9

Панночка Русинка

розумїюча ся на шитю, котра булаб помічна при господарстві домовім, як також до дітий шукає місця найрадше у сьвященника. Зголошеня до Адм. „Дїла" під „Панночка".

СВОБОДА

письмо політично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський.

Цїхорічна передплата виносить: 2 зр. на пів року і зр. Редакция і Администрация. Львів ул. Ринок ч. 10.

Дешеве чеське пїре!

5 К. кільогр. 12 біле дерте К. 24, 1/1 К. білий як сьнїг пух К. 80, К. 36 Висилка за післяплатою. Замінані вороти дозволені за ев ротом порта. 49

BENEDIKT SACHSEL

Lobes 157 bei Pilsen Böhmen.

Публична продажа

без викликання і лїцитациї *лише з вільної руки*

„DOROTEUM"

у Львові, ул. Шайнохи

продає нині і в слїдуючих днях віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельсвинових ковдрів і заруквків.

Кілька комплетних уряджень спалень, салону і їдальні.

Кілька ланкастрівок, шабель, еспе і всїлякого оружя давецького і сучасного.

Кілька псів, веприків і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диванків, намиток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стінних годинників, стоячих і кишенеових, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, верхал і образів.

4 коні, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити ляндари, 3 санок і инші повози.

Кілька залїзних печий, ван, вівків і колисок для дітий.

Кілька огнетревалих кас, рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських гюрок.

Парти, джекси, галїфакси і лавки всїляких системів, 2 фортепяни, пянїно, віольончело, кілька скрипок, флетів, кларнетів, грамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і довецьких трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мініятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталї.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланем марки почтової на 20 сот. 102 3—?

Парцеляційне Товариство „ЗЕМЛЯ"

У ЛЬВОВІ

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичині і Буковині.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%. 37 8—54

VII. Загальні Збори

Членів каси зачетної „Взаїмна Поміч" в Топорові стоваришене зареєстрованого з необмеженою порукою за рік адміністрацийний 1907 відбудуть ся дня 20 лютого н. ст. 1908 о годинї 9 рано в комнатї Товариства з слїдуючим порядком дневним:

1) Відчитане протоколу з послїдних загальних зборів.

2) Справоздане і білянс дирекциї за рік 1907 і удїленє Дирекциї і Радї надзираючій абсолюторії з дїяльности і рахунків за рік 1907.

3) Відчитане справоздання відбутої ревізиї Товариства через Ревізора краєвого Союза ревізийного на дни 9. 10. 11. 12. серпня 1907.

4) Внесеня що-до розділу зиску з року 1907.

5) Внесеня членів.

На випадок еслиби в дни 20 лютого не явила ся приписана §. 42 скількість членів, відбудуть ся Загальні Збори по мисли §. 44, в дни 29 н. ст. лютого 1908 в тім самім льокалю і з тим самим порядком дневним, без огляду на число членів.

Топорів дня 23 сїчня 1908.

Матвій Сїрський предсїдатель. *Володимир Матишевський* директор каси 153

Прошу завсїгди жадати

КРАЄВИИ ВИРІБ

МУНКА одиноі ощадні МИЛА

в „Носоровцем" або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Заложеної в р. 1846).

Прібки і цїнники даром. 45 11—25

ОПОВІЩЕНЄ.

Рада надзираюча Товариства Каси задаткової „ВІРА" в Тисьменици скликує надзвичайні Загальні збори на день 2-ого лютого 1908 о годинї 2 пополудни в льокалї власнім під ч. 70, з о сим порядком дневним:

1) Вибір одного заступника Дирекциї.

2) Вибір 3-ох нових членів Радї надзираючої.

3) Вибір 3 ох членів Радї надзираючої вмісто вильосованих.

4) Вибір комісиї ревізийної.

5) Внесеня Дирекциї і членів. 149 1—1

Тисьменица дня 18-ого сїчня 1908.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

Теодор Смольницький в. р. предсїдатель. *Яків Голуб* к. р. секретар.

Поручає ся дешеве і совісне артистично ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул. Сикстуска ч. 14

РОБІТНЯ

металевих і кавчукових штампілій

Монограми, гербы і всякі ґравури — вивіски ритовані і лляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ровличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 76—82

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руского Товариства Педагогічного, під редакцию Дра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові

American System Bridge work Richmond crown.

Штучні зуби без плиток на верхній части рота золоті корони, ідеальні мостові і предивні протези американської методи в **технічно - дентистичнім інституті** 84 3—4

Каролї Раттінґера

довголітнього асистента і управителя технічного відділу надворного лїкаря перського шаха. *Ціни надзвичайно умірковані.*

Львів, ул. Зиморовича 2 (ріг Академічної).

Новий а добре платний домашний промисл

введено в нашім краю

Перше галицьке Підприємство Домашних Паньчішкових Робіт на Плоских Машинах до Плетеня

Лїбаль і Спілка

зареєстроване торговельне товариство у Львові, **ул. Кохановського ч. 39—32.**

Не треба шукати заробків в чужині, за морем!

Легка і приємна праця для всїх і всюди!

Хто вивчить ся працювати на новоопатентованій плоскій машинї до плетеня „Славія", той вже не має чим журити ся. Зимою в теплї а лїтом в холодку приємно собі спокійно; готову роботу відсилає до фірми **Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39,** а за пару днів дістає від тої фірми заплату готівкою за роботу і сировину пряжу на дальші вироби. Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів. *Машинки (славія* є найлїпші, танцому і найдешевші; не треба отже давати ся гаразд за до купованя инших машин, а найбільше треба вистерігати ся кулистих машин. Жадайте сейчас повечень. 44

Тривкий і гонний заробок 3—5 К на день!

Покличтесь на нашу часопись. Давайте нам оголошеня ч тати всїм знакомим.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

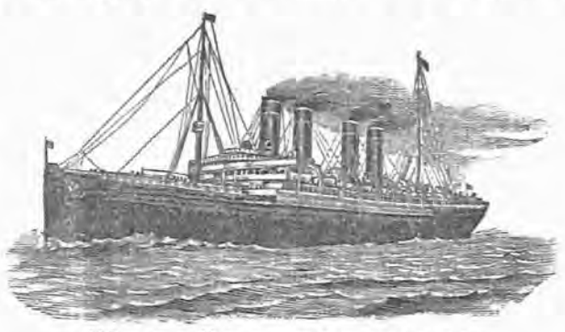

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Кінематоґраф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 25 до 27 сїчня. Нова гумористична програма складаюча ся з 20 сьпіваючих, говорячих, живих образів. Представленя що дня від год. 4 до 10 вечером.

Що тиждня нова програма 132 1—2

Вже вийшов і висилає ся звороте:

Р. ЗАРИЦЬКОГО

Музичний календарик

на 1908 рік.

Календарик на гарнім недїновім папері і хорошім оклайнці и едставляє ся вельми привабно; обіймає догідне календарюм в двох краєках і цїкаву повість; одинайцять добірних пісень увязкових патріотичного змісту про мішані мужеські та жіночі хори.

Ціна 1 корона, а для давних і нових абонентів лише 80 сотиків (вже з оплатою почта).

Для Боґнів, Січий, Соколів і селянських хорів гуртовно значний опуст після умови. Звертає ся особенно увагу інтересованих, що цїлий дохід з сего рочника призначений на цїль так доволї ваги, як: Фонд будови бурси руського товариства педагогічного у Львові, а то після плану подавного на окладниці календарика. Прошу поспішати в замовленями, бо наклад дуже обмежений. Адреса видавництва: **Р. Зарицький — Львів — ул. Сикстуська 62.** 100

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Агентами не посьугуюсь.

КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цїнника даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий

механік і спеціяліст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

Автентичні заяви по-над 1000 лїкарів

сьвідчать, що

ІХТІОМЕНТОЛЬ

є одиноким знаменитим, через нїякі инші средства недостижимим препаратом против **ревматичним болям, гостцеви, пострілови, болю зубів або голови**

Усмиряюче дїлане подиву гідно скоро і тревало.

Іхтіоментоль до набутя у всїх аптиках і дрогеріях краєвих і заграничних в оригінальнім опакованю **по 1 короні за фляшку.**

ГОЛОВНИЙ СКЛАД

Хемічна ляборатория аптики

ЕДЕЛЬМАНА

В БОГОРОДЧАНАХ № 302.

Висилає ся найменше 2 фляшки. 10 фляшок висилає ся оплатно за 10 корон. 88

ПОЗІР!

Правдиві російські

„АТЛЄТ"

КАЛЬОШІ

Повна ґварантия за якість і тревалість.

Не совґаючі ся

правдиві російські кальоші.

Патенти ч. 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.

до набутя в лїпших торговлях.

Жадайте всюда лише „АТЛЄТ" кальошів.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·50	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40п	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руськоі	7·10	12·40	4 50	—	—
Ямова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10 05†	—	3·25	5·30	9·35п
Зимної води	5 50	7 25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·05	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12 45
Ряшева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	8 20	10·45	2·47	7·00	11 15
Черновець	6 10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·57
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·25	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45п	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	8·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руськоі	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Ямова	8·56	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	8 12	11·05	2·28	5·45	8·34п
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані тонстим друком — і святя від 26/6 до 15/9 буквою п — в неділї і святя від 15/9 до 10/8 шо день буквою д. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 19. Львів, понеділок 27. (14. ст. ст.) січня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22. „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на її місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Повтори і инші правильні оголошення числять ся по 10 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Новий винахід

для „obrony polskiego stanu posiadania“.

Поклик „Rad-и Narodow-oї“ до „всіх польських сил в східній Галичині“, щоби „взяти ся сейчас до найенергічнійшої приготовляючої акциї, щоби правибори випали для нас корисно“, — не прогомонів безслідно, навпаки, викликав велике патріотичне завзяте серед „obrońców polskości na kresach wschodnich“. Всї вони справдї напружили всю свою енергію, щоби перевести правибори з користю для кандидата „Rad и Narodow-oї“, а знаючи, що старими способами: шахрованем самих правиборів при теперішній сьвідомости руських селянських мас не дуже безпечно оперувати, видумали новий спосіб, який має на цїли заздалегідь позбавити виборчого права як найбільше число руських виборців, і так улекшити собі роботу при самих правиборах.

Сього рабунку виборчого права на руських виборцях доконує ся при укладаню виборчих лїст. По приписам виборчої ординациї право голосованя при правиборах мають дві третини оподаткованих громадян, числячи від найвисше оподаткованого в низ. Одначе при укладаню виборчих лїст громадський уряд бере під увагу не число оподаткованих, тільки суму податків, і вписує до виборчої лїсти тих найвисше оподаткованих, що сума оплачуваних ними податків дає дві третини загальної податкової суми.

Яке велике число управнених до голосованя через таку фалшиву і доси непрактиковану інтерпретацию виборчої ординациї тратить виборче право, ілюстрациєю сього нехай послужить село Ляшки горішні в Бобреччинї. Число оподаткованих виносить там 196, отже право голосованя повинно б мати 130 найвисше оподаткованих. А тимчасом наслїдком тої фалшивої інтерпретациї виборчої ординациї до виборчої лїсти вписано тільки тих 77 найвисше оподаткованих, що сума оплачуваних ними податків виносить дві третини загальної податкової суми. Таким чином 53 виборців на 130, отже 41 прц. позбавлено протизаконно виборчого права.

Специяльно в Ляшках горішних сю процедуру ще доповнено тим способом, що всїх Мазурів, які оплачують який-небудь податок, зачислено до найвисше оподаткованих і признано їм виборче право, а навпаки, богатьом Русинам, що оплачують справдї найвисший податок, зредуковано той податок в виборчім виказї до minimum і на тій підставі викинено їх з виборчої лїсти. Перша маніпуляция позбавила 53 виборців права голосованя, а друга „поправила“ виборчу лїсту так, що в селї з подавляючою руською більшостию, управненою de facto до голосованя, на 77 правиборців є тільки 21 Русинів і аж 56 Поляків. Тепер уже самі правибори в Ляшках горішних можна з чистою совістию переводити легально, бо вибір мазурських виборців запевнений з гори самою виборчою лїстою.

Та найважнїйше те, що примір Ляшок горішних не являєть ся виїмком, тільки типовим приміром укладаня виборчих лїст в цїлій східній Галичинї. З усїх повітів приходять вісти, що лїсти виборчі укладають ся скрізь так само, неначе по якомусь наказу з гори, щоб именно так інтерпретувати приписи виборчої ординациї що-до укладаня виборчих лїст.

Ми вже кілька разів апелювали до почутя законности й особистої чести ц. к. намісника, щоб він, обовязавши ся специяльним обіжником не допустити до дальшого кривдженя руського народу адміністрацийними властями, справдї додержав сього обовязаня, став на сторожі закона і показав, що він, ц. к. намісник, а не презес „Rad-и Narodow-oї“ Tadeusz Cieński править краєм. Одначе доси не тільки не занехаио старих виборчих практик, але, як бачимо, ще й придумують ся нові. Чи п. намісник не може, чи не хоче вкоротити сї практики, чи наказ такої інтерпретациї виборчої ординациї вийшов від нього, чи від „Rad-и Narodow-oї“, для котрої галицькі урядники як dla „Rząd y Narodow-ого“ мають більший респект, ніж для ц. к. австрийського правительства, — в кождім разї для нас за всї дотеперішні і всї будучі надужитя при соймових виборах для „оборони польського стану посїданя“ відповідає шеф краєвого правительства, ц. к. намісник гр. Потоцький.

Передвиборчий рух.

Ц. к. намісництво про реченець правиборів.

Довідуємо ся з автентичного жерела, що в сих днях ц. к. намісництво розіслало до всїх староств пригадку, що урядове оповіщенє про реченець правиборів у кождій громадї повіту має бути на три дни перед днем правиборів публично оголошене через вивішенє в льокалю староства на публичнім місци.

Наші громади повинні звернути пильну увагу, чи ся пригадка ц. к. намісництва буде староствами виконана, як на те, щоби поінформувати ся про реченець правиборів, так також на те, щоби в разї протизаконного поступованя староства в сій справі мати доказ, що реченець правиборів нарочно затаюваио.

Вибори і повітова приналежність громади.

Звертаєть ся увагу громад, які за час від послїдних соймових виборів відлучено від одного повіту і прилучено до другого, що при виборах до сойму вони голосувати-муть в тім повітї, до якого належать тепер, а не в тім, до якого належали підчас послїдних соймових виборів.

—

Бобреччина. Передвиборча акция в Бобреччинї розвинула ся уже на добре. Всї три партиї, що ставлять своїх кандидатів: укр.-руська, москвофільська та польська, агітують по свому. Наш кандидат, ред. Л. Цегельський, об'їздить повіт, устроюючи віча в важнїйших селах, де являють ся також мешканцї сусїдних сїл. Такі віча відбули ся: дня 13 с.м. в Ходорківцях (присутні селяне з Ходорковець, Соколівки, Ланів, Пятничан і Кологурів) та в Стрілисках нових (присутні виборцї з Стрілиск нових і старих, Бертешова, Ятвягів, Книсела, Лїщини і т. д.); дня 14 с. м. в Глїбовичах великих (присутні селяне з Глїбович великих — долїшних і горішних та з Волощини); дня 21 с. м. в Городищи королївськім (присутні з Городища королївського, цетнерського, Ориневич і Жирави) та в Острові (присутні з Острова і Руди); дня 23 с. м. в Бібрцї, де були присутні селяне майже з усїх сїл бобрецького суд. повіта; дня 24 с. м. в Ляшках горішних (присутні з Ляшок горішних і долїшних); дня 25 с. м. в Демидові (присутні люде з Демидова, Молотова, Бородчиць) та в Бортниках (присутні з Бортник та Букавини); вкінци дня 26 с. м. в Шоломиї (присутні з Шоломиї, Звенигорода, Коцурова, Романова і т. д.) На всїх тих вічах явив ся кандидат п. Цегельський (в Ходорівщинї в товаристві о. Винницького з Залесець, так незвичайно дїяльного організатора повітового); всюди, численно зібраний народ ухвалив одноголосно постояти лише за сею кандидатурою.

Кандидатом москвофілів є селянин Кузик з Шоломиї, що в власнім селї не тїшить ся симпатиями та цїлком не визначає ся інтелїгенциєю. Против него підносять поважні закиди таки його власні громадяни, що він кілька разів дїлав на шкоду громади, а тим самим не заслугує на довірє повіта. Але „господин“ Кузик не зражує ся недовірєм власної громади, яка з одушевленєм приняла кандидатуру ред. Цегельського, лиш „кандидує“ дальше, очивидно не на се, щоби вийти послом, але на се, щобн помогти гр. Мицельському. Москвофільські проводирі відкрито підмавляють забаламучених декуди селян, голосувати радше на Мицельського, ніж на „украинца“. Декуди їх посїв знаходить послух, натомість загал селянства відвертаєть ся від такої роботи москвофілів.

Повітова кліка при підмозї старости Гродзіцького розвинула шалену агітацию за маршалком повітовим, гр. Мицельським. Староста і сам маршалок-кандидат уживають пресиї на руське духовенство, аби пхнути його против кандидатури ред. Цегельського. І справдї найшлись деякі одиниці між духовенством, що йдуть на руку кандидатурі Мицельського. Пресия на війтів і гром. писарів прямо нечувана. Селянам обіцює ся ріжні ільги і дарунки від панських дворів. З лїсів гр. Мицельського, доси майже замкнених для селян, видає ся дрова. Лїсти виборчі фальшує ся в неможливий спосіб. Всї писарі і війти дістали з староства інструкцию, щоби в лїсту голосуючих вставити лише тих богатших громадян, що платять дві третини податку, а не дві третини оподаткованих. Ось-так в Ляшках гор. на 196 оподаткованих лише 77 вписано на лїсту. Руських селян, що платять і по 25 кор. податку, не вставляє ся в нїсти; натомість вставляє ся двірських форналїв, не платячих нїякого податку, дописуючи їм фальшиво високу квоту податку і т. д. Ось-так спрепаровані лїсти в цїлім повітї, так що найпевнїйші руські села стратили спромогу вибрати своїх виборців. Ось-так прим. в згадачих Ляшках гор., громадї споконвіку руській, всего 21 руських господарів (на 77 голосуючих) вписано на лїсту.

Городенщина. В повітї праця передвиборча розпочалась. Наш кандидат п. Ів. Радуляк обїхав вже цїлий кут обертинський. Всї села як: Балигуровка, Ганчарів, Джурків, Якубівка, Обертин, Жукв Чортовець, Гавриляк, Гарасимів, Жабокруки, Жаравчів, Гаків, Сїкерчин, Петрів, Підвербці, Незвиска, Луки, Монастирик, Корнів, Королівка і Рашків заявились за кандидатурою п. Радуляка. До кождого села кандидат приїжджав несподівано, однак в протягу години збирались сотки народу.

Борщівщина. Перевиборчі віча відбудуть ся: В Устю еписк. в неділю 2 лютого с. р. о год. 2 попол. в домі п. Стефана Гайдамовича ч. д. 10 — для виборців з Устя еписк. і найблизшої околиці; в Мельници в понеділок 3 лютого с. р. о год. 10 рано в читальні „Просьвіти“ — для виборців з Мельниці і найблизшої околиці; в Боришківцях в второк 4 лютого с. р. о год. 11 рано в читальні „Просьвіти“ — для виборців з Боришковець і найблизшої околиці; в Озерянах в неділю 9 лютого с. р. о год. 12 в пол. в салї „Сокола“ — для виборців з Озерян і найблизшої околиці; в Борщеві в понеділок 10 лютого с. р. о год. 2 по пол. в читальні „Просьвіти“ — для виборців з Борщева і найблизшої околиці; в Королівці в второк 11 лютого с. р. о год. 2 попол. в читальні „Просьвіти“ — для виборців з Королївки і найблизшої околиці; в Скалї в середу 12 лютого с. р. о год. 2 по пол. в читальні „Просьвіти“ — для виборців зі Скали і найблизшої околиці. — На всїх тих вічах представить ся виборцям кандидат на посла соймового д-р Дамян Савчак, адвокат краєвий в Борщеві, котрого кандидатуру на передвиборчих зборах з цїлого повіту дня 11 січня 1908 р. одноднушно ухвалено, — і виголосить кандидатську промову.

Гусятинщина. Дня 19 с. м. відбуло ся віче в Нижбірку нов м. Реферував кандидат на посла до сойму секр. суду п. Кивелюк, правник Теод. Чичка і п. Вол. Темницький. Зібрані приняли одноголосно кандидатуру п. Івана Кивелюка. Вечером того самого дня відбуло ся віче в Хлопівці в читальни „Просьвіти“. По промовах пп. Волод. Темницького, Теод. Чички і о. Демянчука принято одноголосно кандидатуру п. Івана Кивелюка. — Дня 20 с. м. відбули ся збори в Хоросткові, на котрих реферував п. Волод. Темницький. п. Йосиф Вальчишин госпд. з Васильковець і п. Іван Пендзівол з Копичинець. Збори ухвалили одного-

---

4)

Відродженє білоруського письменства

подає д-р Іляріон Святицький.

(*Дальше*).

Паном в лихім значеню слова не хоче бути Білорусин, тому і звертаєть ся з зазивом до паничика — „Не цурай ся мяне, паничок“, стань чоловіком. Не стидайся подати менї руку, бо на мужицькій мозолистій долоні нема скази; не втїкай від моєї сермяги і пропоченої грубої сорочки, бо вони моєї власної роботи, не то що панське — злите чужим кровавим потом. Не лякай ся заглянути в мужицьку хату, що

„цяче, и гніе, и крывая,
у сяредзине гной, и стаиць на гнаю
и дзиулюся я сам, як трывае...
— — — — — — — —
Хоць лянивым у свеце слыву,
а магу с'вет кармиць, гадаваць.
Тыж пазнау, што у ксіонжках стаиць;
а там розуму щмат ад вякоу;
и усе можеш на ксіонжках рабиць;
а гдзеж ксіонжка для нас мужикоу?
— — — — — — — —
Каб умеу кераваць я пяром,
я бы ксіонжку зчыркау, як папар
и аб тым, як мы сеем, аром,
и як косим и жніом Божы дар.
Можеб ты прачытау той грызмол
и да працы набраубы ахвоты,
шанаваубы мужыцки мазоль,
ня цураусяб мужыцкой бядоты,
и падау бы руку мне с'ляпому,
и давеу бы мяне да дароги:
не блудзиубы и я сяред лому
и калючак, што раняць мне ноги.
Ой раняць и ноги и сэрцэ
у сэрцы ненавис'ць, злос'ць родзяць,
дзяржаць у сваей паняверцэ,
да здрады вядуць, ад прауды адводзяць.
Даруй же с'ляпому, што ходзи іон крыва,
даруй, што ня видзе, хоць плаче,
Абмацкам ходзяць с'ляпые — нядзива,
видзючыж у яму як скаче.

(ст. 40—41.)

Ідейно лучить ся з сим стихом „Оклич“ до хлопців — наднїманців, щоби разом одинились, бо

„ . . . гора, гораж над нами
а усяму виноваты сами,
бо мову прыродну мы забываем
апратку, звычай на чужы мяняем.
Гэй же сгамонемось
та са сну прачхнемось
згоду ураим,
што іо злога направим“

(Пес'ни 44 ст.)

Се очивидно оклич до інтелїгентної молодїжи, бо о народї годї сказати, щоби він свою мову забував, та чужину приймав. В тім здогаді впевнює нас єще кінцевий уступ — о згодї і направі злого, що може відноситись тільки до розбитої на малі кружки білоруської інтелїгенциї, а ніяк до народу. — Народ вже сам думає о другім кличу, коли зове „Мужыцкую долю“ (ст. 47—48).

„Гдзеж ты мая доля
гдзеж ты захавалась?
Без цябе няволя
и бяда асталась.
На руках мазоли
дзень и ноч тружуся,
не маючы доли,
бедным спаць лажуся“:

жито йому не родить ся, приходить ся їсти хлїб з половою. Цїлими неділями тягне він косу на панськім лугу, та слухає напастливої сварки економа бо —

„ня пражыць без хлеба —
цярпи, пой, Микитка.
Цярплю с'цяушы зубы,
и косой махаю
сонце сушыць губы
з смаги помираю“.

І так все, без перестанку. . .

„Гдзеж ты, мая доля
гдзеж ты — адгукнися!“

—

Буває, що народ находить свою долю хоч з помочію своїх добрих духів або яких приятелїв, що живуть в його лїсах, горах, печерах та водах; о чім оповідає нам західно-европейська казка. Білоруська казка, подібно полуднево-руській (українській, галицькій), знає і сей мотив, но в ній переважає мотив мнимої або навіть уданої глупоти простого народа, та „дїйстної“ глупоти його сусїда — противника пана, жида і старшого. Перед нами невеличка книжочка, яку видав не без певної тенденциї — на тему, як найти мужикови долю — А. К. п. з. „Казки“ (Пецербургъ 1904 р.) 31 ст. мал, 8-ки з 5-ю казками.

Обманом і спритною крадїжю доходить пяниця Климко, якого пан вигнав за злодїйство з двора, до богатства. Обманом виправив він на той світ „у каралеуства“ через полонку і пана і жидів, та „остауся панамъ надъ усеми маентками и надъ жидоускими хатами“.

В казцї „Война воука съ сабакаю“ — пес, когут, баран, гусак побідили вовка, кабана і рися, тільки тому, що сї послухали свого розвідчика заяця, що наплїв їм страшних річей о силї собачого войска.

Обманом дійшов мужик до свині з поросятами і коня від пані, та до повного запрягу і ста рублїв від пана, якому в додатку казав стеречи „щигла“ під шапкою; а було се властиво таке, чим „рэнцы такъ убэс'цiу, ваняюць дужа, хоць отсеъ трэба. А мужыкъ и цеперъ ез'дзиць на панскихъ каняхъ“. — Правда, що мужикови не легке було житє з панами, та підпанками, вони — де мога визискувать його, та обиджали, навіть як товариші, як се виходить з казки „Сучкинъ сынъ“ — але помимо того нам годї инакше назвати тенденцию тих казок, як тільки аморальною.

Історично вірне зображенє запропащеня народної долї та її віднайденя — приходить ся покищо глядати тільки в творах наймолодших білоруських письменників, що зібрали ся коло видавництва „Наша Нива“. Хоть дивним може видавати ся, що не сам народ — страстотерпець зобразив свою гірку долю, лише його піснярі, але в дїйстности так єсть. Сьому свої причини. Попереду усього та, що кождий потерпівший переоцїнює своє терпінє, лучить ріжні невдачі з одною причиною, і майже все видить її поза собою. По друге в означеню причин збірного занепаду в дграє найважнїйшу ролю т. н. загальна опінія, яка все тїсно вяжеть ся зі свойого роду пересудом, упередженєм. Що так є в дїйсности вкажемо тільки на суспільно станові незгоди та національно політичні сварки. Се факт, що панщина-кріпацтво принесли велику кривду народній масї; з сього одначе єще не слїдує, щоби всї пани-кріпостники були завзятими людоїдами з камінним серцем і оловяним мозгом, яких належить ненавидїти і нищити. З другої сторони — годї не спитагись чи закріпощений народ нїяк не міг дійти до якоготакого материяльного добробуту та знестись на певну степень етичної культури — і тим самим підрізати кріпацтво в його основах силою своєї загальної культури? Глубше пізнанє сих сторін колишнього народнього житя дає нам много цїкавих виводів, які в значній мірі розріджують густі чорні краски образів неволї в народних піснях, зглядно льокалїзують їх на певно означеній просторони. Таке саме дїеть ся й з перецїненєм національно-політичного гнету. Безперечно, що на світї много національного шовінізму, релїгійного фанатизму — отже чоловіконенависти. Чи не винен в сім сам народ, одначе, що в свідомости своєї сили тратить всяку міру і переступає границї моралї та насильно кривдить слабших? Чи не винен той сам сильний народ в своїй темноті, що слїпо йде за гуртком безсердечних і тупих демагогів-шовністів, а немилосердно дратує фізично і морально — своїх лучших синів, коли тільки вони стануть завертати його на дорогу правдивого поступу, вимощену культурою вселюдського духа? З другої сторони — чи не винен слабший народ в своїй рабській здачі на ласку і неласку противника? Чи не його вина в страченю надїї і віри у власні сили?

Зрозуміли се наймолодші білоруські поети — тому старались зобразити долю рідного народа зі всїх сторон, чим — може — найбільше причинились до освідомленя як самого народу так і постороннїх кругів. В пісні, якою займемось, стрінемо нераз — натяки і наріканя і на ворогів народа, і на його тяжке житє; почуємо жалібні тони і зітханя зневіри в лїпшу будучність — та се будуть мимолетні язвища хвилевого сентиментализму. Переважна цїха нинїшньої білоруської письменности — се житєвий реалізм, який вміє найти головну причину всякого явища, та щира віра в світлу будучність, яку народ здобуде собі власними силами. — Житєвий реалізм, завершений гіркою іронїєю цїхує і прозові писаня А. Пшелки з житя білоруського люду і учительства. У сього письменника нема одначе прямо висказаних ідей свободи і правди, нема боротьби за них — тому то й приходить ся його вилучити з нинїшнього огляду; тим більше що згодом займемось ним осібно.

IV.

„Прачхнууся з цяжкаго сну народ, падняуся як рэка на вясну за вяликое д'зело свабоды и лепшае доли. Тольки з пад стрехи цёмное хаты мужыка беларуса як даунёй, як сотни гадоу таму назад, веець холадом магильнаго сну. Там нядоля, цямнота и голад, яго прадауные вороги, звили себе крэпкое гняздо, разраслися, распладзилися. Бывали таки и гэтакіе минуты, у гисторыи апошних гадоу, што прасынауся и беларус“ і прислуховаь ся до вісток о землї, о свободї. Та ні одно, ні друге не приходило. „И мужык пастанавиу заваеваць гэту свабоду, што у ыый развеяць абецалася царство цямноты, и йшоу йон заваеваць сабе землю, што хлебом пшаничным абецалася накармиць яго. И гдзе тольки ступила нага яго — з дымом йшли панские палацы, свисцели нагайки и кули, лилася нявинная кроу, выростали тысячы магилау. . А свободы ня было, бо блудзиуся мужык, збиваусь з дароги, бо цёмный быу йон, бо

В КАВАРНІ й РЕСТАВРАЦІЇ „Народної Гостинниці“ ріг ул. Костюшка й Сикстуської (станция електричного трамваю)

концертують кождого вечера дві музики, а з того одна **висшова оркестра.** Вступ вільний. — Знаменита кухня; страва варить ся на деверовим маслї. — Кождої пятницї риба приладжена по жидівськи — Добірні напої. Метка і жвава обслуга. — Для гостий найбільш розповсюднених часописий і журналів. — О численні відвідини просять

ВОЛЬМАН & ФРАНЦ.

лосно кандидатуру п. Івана Кивелюка. — Дня 19 с. м. відбуло ся віче в Орішківцях під президією о. Йойка. Величезна товпа народу прислухувала ся рефератам посла Мих. Петрицького і п. д-ра Сафіяна з Копичинець. Кандидатуру п. Івана Кивелюка одноголосно ухвалено. Також на вічах в Чорнокінцях вел., Чорнокінцях малих і Чорнокінецькій Воли ухвалено кандидатуру п. Івана Кивелюка.

В Мостах великих відбуде ся дня 2 лютого с. р. о год. 2 пополудни повітове віче в читальні „Просьвіти", на яке всіх виборців з Мостів і з околиці повітова орґанізация запрошує. На вічу сім явить ся наш кандидат на посла до сойму Данило Мекелита.

Перемищина. Повітове віче в Перемишли відбуло ся на поклик політичного товариства „Селянська Рада" в неділю дня 26 січня в сали „Народного Дому". Здвиг народу був дуже великий, бо цілий повіт був цікавий на посольське справоздане п. Григория Цеглинського. Посол представив в 2-годинній бесіді діяльність державної ради, руського клюбу і свою власну та будучу програму парлямента,рних праць. Справоздане посла Цеглинського приняв нарід з таким одушевленем, що про його резигнацию з соймової кандидатури і слухати не хотів, і однодушно окликав його кандидатом до сойму.

Під таким напором повітової опінії посол Цеглинський кандидатуру приняв, а зібрані урядили йому величаву овацию.

Яворівщина. Дня 23 січня с. р. прибув в наш повіт п. д-р Дністрянський, посол до ради державної, і урядив з п. Іваном Загаєвичом, соймовим кандидатом народного сторонництва, кілька передвиборчих віч, як в Нагачові, Дрогомишли, в Грушові і в Вільшанци. Сі віча були дуже численні; на всіх ухвалено кандидатуру п. Ів. Загаєвича. — Москвофіли в нашім повіті грають погану комедию, бо проголосили ніби то кандидатуру „атця" Головки, а погирають всюди кандидатуру ґрафа Шептицького.

З Рудеччини доносять нам, що від д. 14—25 с. м. відбули ся передвиборчі віча в Горожанні вел., Колодрубах, Підзьвіринци, Самборі, Шоломиничах, Беньковій Вишні, Чайковичах, в Березци, в Новім селі, Манастирци, Сусулові, Погірцях. Підгайчиках, Загірю, Кропильниках, в Ляшках зазязаних і в Купновичах старих. На всіх тих вічах був пос. о. Стеф. Онишкевич та здавав справу з діяльности руського парляментарного клюбу.

Виборчі надужитя.

Городенщина. Надужитя зі сторони адміністрацийних властий не до описаня. Всі листи виборчі зіставлені фалшиво. Всіх хрунів, котрі платять податки найвисше 80 с. або і менше, помістили на першім місци, а невигідних старосту поміщують на послідним місци, щоби вони відпали. При тім поуміщувані спадкоємці, неповнолітні, а навіть неживі. Є громади, що повносили по 50 реклямаций. Крім того по селах товчуть ся всякі посіпаки, та розпивають і морочуть голови селянам. — В Обертинщині головно розпинають ся за Теодоровичом начальник суду Собота, секретар суду Вагнер, упр. школи з Обертина Скульський (ренеґат), Ястшембський, та адюнкт подат. Рубіч, також ренеґат. Панове Вагнер і Собота в неділю 19 с. м. в коршмі в Жабокруках при горівці обіцювали золоті гори селянам, щоб лиш ті на Ляха голосували. Особливо бувший форнальдвірський Ястшембський всюди старає ся людий перекуплювати. З нашої сторони вже на ті надужитя збирають сьвідків, щоб потім тих панків заслати до „Іванової хати".

Перемищина. Перемиські уряди, староство і повітова рада почали вже свої виборчі штуки на річ князя Сапіги. Староста Лянґкевич сказав вітошинським селянам, що їм на церковну колєкту позволить, аж буде видіти їх захованє при виборах; рада повітова розіслала своїх урядників по повіті, громадї Гороховецькій мала видати 500 К на громадську сикавку, здержала однак виплату, бо каже, хоче видіти передше, як громада переведе вибори.

Реформа середних шкіл в Австриї.

Анкета в справі реформи австрийських середних шкіл, про котру наш орґан подав недавно статю, веде свої наради дальше. Промовляв цілий ряд бесідників. Подаємо тут тільки замітнійші голоси.

При точці: переповненє шкіл та про новий тип середних шкіл промовляв між и. радник комерцийний П а х е р, котрий думає, що при науці клясичних мов формальна ґраматика вибила ся на перший плян зі шкодою для образованя учеников. Наслідком того ученики почувають просто неохоту до фільольоґії клясичної. З деякими застереженями бесідник годить ся на тип, пропонований д-ром Ґесманом. Посол проф. Е р б піднїс, що школи нового типу повстануть тільки в більших містах, у меньших містах полишать ся дотеперішні середні школи. З приводу сього ґімназий, котрі істнують без змін від 60 літ, мусять підпасти реформі. Іменем Товариства інжинєрів і архітектів у Відни радник Б е р ґ е р заявив, що новий тип школи робить вражінє, немовби се мала повстати ґімназия без греки. В такім разї ліпша є теперішна школа реальна. Професор д-р Л ь о р б е р пішов найдальше, бо зажадав сотвореня одноцільної школи в повнім значіню того слова.

Директор ґімназиї Т у м з е р, заявив, що відчуває конечність примінити плян і методу науки до потреб житя. В усіх ґімназиях належалоби завести обовязкову науку рисунків і ґімнастики та надобовязкову новітних язиків. Приклонники ґімназий признають повну рівновартність школї реальній та бажають їй признати ті самі привілеї, одначе під умовою, що там наука буде трівати 8 літ. Крім того треба сотворити школи фахові та дати їм привілеї середних шкіл.

Колишний міністер просьвіти і президент кабінету, бар. Ґавч, президент найвисшого трибуналу образункового, виступив з обороною клясичних язиків, котрі він бажав би задержати в ґімназиях. На його думку тепер замало звертаєть ся увагу на „добір" учеників до ґімназий, до котрих родичі просто пхають свої дїти навіть проти рад досьвідних і фахових людий. — Обговоривши ряд точок, що до котрих є потрібна реформа в ґімназиях, та умови про допущенє учеників реальних шкіл до університетів, перейшов бар. Ґавч до нового типу середної школи, котрий назвав школою ґімназияльною без греки. Бар. Ґавч побоюєть ся, що теперішні середні школи стануть ся „безкровними" по сотворенню школи нового типу.

В оборонї ґімназий виступив також проф. А р н ї м, але притім домагав ся шкіл нового типу. Проф. В е ґ ш а й д е р заявив, що школа реальна не дає анї в приближеню стільки загального образованя, як ґімназия. Поправа реальних шкіл є можлива через введенє латинської мови. В ґімназиях треба зреформувати науку латинської мови та зробити греку надобовязковою наукою. Тоді ріжниця між ґімназиєю і реальною школою майже зовсім зчезне. З сього виходить потреба сотворити одноцільну середну школу, як і єдиний тип середної школи.

В суботу 26. с. м. на анкеті в справі реформи австрийських середних шкіл відбуло ся голосованє. Міністерство просьвіти сформуловало питанє в трох точках:

1. Чи іспит зрілости в дотеперішній формі має бути задержаний? — За сим заявило ся всього шість голосів.

2. Чи іспит зрілости має взагалї бути знесений? — За сим заявило ся тілько 16 голосів з письменними опінїями неприсутних включно.

3. Чи іспит зрілости має бути значними облекшенями змінений? Се питанє однодушно потверджено.

Міністер просьвіти д-р Мархет заявив, що шкільна управа радо й енерґічно примінить ся до сього та в найблизшім реченци видасть відповідні заряджения.

Дальша точка нарад дотикала питаня: чи помноженє тїлесних вправ є потрібне і чи можна визначити на них більше часу без шкоди для на умового образованя?

Референт, проф. університету Ґіппе, поставив внесенє на признанє ґімнастики за обовязковий предмет у всіх середних школах. До сього внесеня прилучив ся проф. Вегшайдер. Полковник Піскачок представив з порученя міністерства краєвої оборони становище тогож у справі фізичного образованя шкільної молодїжи, при чім головно доторкнув ся методи тих вправ та вправ у стріляню.

Інспектор шкільний Шайндлєр заявив ся проти обовязкових забав. Д-р Ґруль домагав ся частїйших прогульок на сьвіже повітрє.

Проф. Дртіна виступив за виданєм інструкциї для вправ та за зрівнанєм учителїв ґімнастики з учительським збором середних шкіл. Учитель ґімнастики Люкас прилучив ся до виводів проф. Дртіни та заявив ся проти всякого примусу в шкільних забавах.

Потім міністер просьвіти д-р Мархет зазначив, що наради анкети зістали повінчені. Хід нарад перейшов його вижиданя. Не було в них нїякого диносансу; вони були достойні й сьвідом, своєї ваги для суспільности й держави. З'осібна важні були дві квестиї: іспити зрілости й орґанізация середних шкіл. Всі зібрані були згідні в тім, що теперішна форма іспитів зрілости не може дальше істнувати та що мусять наступити значні облекшеня. Що-до квестиї орґанізациї середних шкіл, то появили ся всілякі пропозициї.

Всі годили ся на те, що теперішні 8-клясові ґімназиї та 7-клясові школи реальні повинні дальше істнувати, але по доконаню значних реформ. Шкільна управа що-до квестиї орґанізациї має погляд, що супроти ріжнородности публичного житя є потрібний побіч теперішних двох типів новий тип, або навіть більше нових типів, та що бодай один новий тип повинен бути без греки, а за те з одним новітним язиком. При тім реалістичне знанє має бути сильно узгляднене. Абітуриєнти тих шкіл повинні мати доступ до всіх висших шкіл. Сеї реформи не можна відразу перевести хочби тому, що нема досить учительських сил.

Вкінци міністер висказав подяку учасникам анкети та запевнив, що шкільна управа в міру сил буде старати ся висказані опінії як найскорше й найенерґічнїйше перевести в дїло, вірна пріншіпови: „salus iuventutis suprema lex esto".

Вкінци бар. Ґавч серед оплесків дякував міністрови просьвіти та иншим функціонерам міністерства за працю. Відповідаючи на сю подяку, д-р Мархет сказав, що вважавби се за найгарнїйший свій успіх, якби результати анкети принесли для молодїжи богаті наслідки.

Заграничний огляд.

Неробство „работоспособной" думи.

Справа недалекого розвязаня думи на деякий час притихла. Лідер октябристів Ґучков заявив супроти співробітника „Руси", що квестия ухваленя кредиту на фльоту стане актуальна тільки тоді, як міністерство маринарки увійде на шлях реформ та представить плян реформ. Другий октябрист, і то з правого крила, Шубтиський, заявляє в „Біржевих Відомостях", що він знає на основі автентичних інформаций, що думи не розвяжуть, хочби вона не ухвалила фльотових домаганьь. Зноваж голова комісиї краєвої оборони, Хвощинський заявляє, що в комісиї правительственний проєкт не стріне ся з рішучо ворожим настроєм, бо й там розуміють потребу обнови фльоти, але лише задля оборони краю і то під тим услівєм, як правительство ступить в справі відбудовуваня фльоти на новий шлях.

Полагодивши кілька дрібнїйших законопроєктів, порішила дума на внесенє міністра судівництва передати справу виключеня з думи другого посла соц. дем. Косоркова тій самій комісиї, яка роздивлює вже справу Колюбакіна. Внесенє, щоб до тої комісиї вибрати також одного посла социял-демократичного, перепало. По сім приступлено до обговорюваня кадетського законопроєкту про розширенє буджетових прав думи, при якім визначено на бесідників Адхемова і Лучицького. Се буде одна з серіознїйших дебат третої думи, яка здебільша занимаєть ся тільки дрібничками та зовсім не проявляє тої „работоспособности", про яку стільки говорили всякі офіціози. Навіть сам президент думи, Хомяков уважав за відповідне звернути оноді увагу представників думських комісий і секций на те, що робота в думі поступає дуже пиняво на перед через відкладанє по комісиях в безконечність важнїйших справ, що обнижає престіж думи та не може викликати в громадянстві довіря й поваги до сеї институциї. Хомяков взивав послів до видатнїйшої працї а особливо до висуваня на перший плян законопроєктів із основним значінєм. Ще маркантнїйше підчеркнув Хомяков свою думку про думу в розмові з співробітником „Новаго Времени". Для него зовсім не диво, що суспільність не відчуває істнованя думи та не інтересуєть ся нею. Важко — мовляв — захоплювати музикою, якої не чуєш. А тут дума ще й досі не витворила пляну працї та не вияснила ваги взаїмного відношеня поодиноких справ. Нїхто не знає, як саме задивляєть ся дума на цілість своєї працї, що вона вважає за незлишне та нетерпляче проволоки. Погляд Хомякова на думу незвичайно песимістичний. Посли відносять ся до анї незвичайно апатично; між ними є богато таких, що від часу свого приїзду не були на засіданях ні разу! Редакцийна комісия не могла відбути ні одного засіданя, а на других комісиях являють ся що-раз иньші посли, так що про ту саму справу треба по кілька разів зачинати загальну дебату, ab ovo! Розуміють ся, що серед таких відносин неможлива нїяка законодатна праця.

Коментарі до сих виводів Хомякова про нїбито „работоспособную" думу, яка являєть ся презентантною інтересів 150 тисячів дїдичів — мабуть злишні.

НОВИНКИ.

— **Звертаємо увагу Львовян** на нинїшний загал вельвівської орґанізациї, котрим вона скликує своїх членів на загальні збори в слїдуючу середу. На дневнім порядку стоять важні справи: вибори до сойму, до мийської ради і и. Видїл видав ще особну відозву до львівської громади, взиваючи о громадне вступленє в орґанїзацию. Тому повинні всї наші люде зголоситись безпроволочно в члени і явитись на зборах, щоби нашу загальну справу піддержати.

— **Процес о сексуальні проступки.** В Берлїні відбув ся оноді перед військовим судом процес против бувшого генерал-ад'ютанта цїсаря Вільгельма, ґр. Ґогенав, і против ротмістра ґр. Лїнара о сексуальні проступки, про котрі говорили сьвідки в часї розправи Гардена. Обжалованє закинуло їм надужитє службової власти, якого допустили ся, намовляючи підчинених вояків до удержуваня з ними анормальних зносин. До розправи покликано поверх 100 сьвідків з військових і поверх 30 з цивільних кругів. По переведеню розправи засуджено ґр. Лїнара на 15 місяців вязниці, а ґр. Госенава, котрому вини не доказано, увільнено.

— **Доля ловецького закона.** Ухвали галицького сойму в минулій сесиї були одна за другою спрямовані проти широких верств галицького населеня, а особливо селянства. Таку тенденцию мав також і проєкт закона ловецького, „виправлений" в соймовій комісиї, тільки случаєви та зручности невеличкої соймової опозициї повело ся в тім законопроєкті перефорсувати постанову про можливість твореня ловецьких спілок через властителїв дрібних а межуючих з собою земельних посїлостий. Отся постанова зробила ухвалений новий закон ловецький бодай трохи корисним для селян, а ось віденський кореспондент „Now. Reform-и" довідуєть ся, що порішений галицьким соймом закон ловецький не одержить цїсарської санкциї і то саме через те, що в нїм містить ся постанова про ловецькі спілки дрібних земельних власників, яку ухвалено проти волї галицької консерви! Ексц. Д. Абрагамович, який старав ся зараз на слїдуючім засіданю сойму перевести аннульованє ухвали про ловецькі спілки, ужив очивидно свого впливу як галицький міністер, щоб не допустити до санкціонованя ловецького закона — не даром же дїдичі славлять ся „opiekunami ludku"... З фактичних зглядів має відкиненє ловецького закона наступити аж по переведеню соймових виборів, щоб часом справа ся не пошкодила виправі дїдичів на хлопські мандати. Замітно, що панове, з демократичної Унії радіб всю одвічальність за відкиненє ловецького закона звалити на консерватистів, так як би на чолї могутного Кола не стояв демократ Ґломбінський та як би загалом в польській репрезентациї не наступила цїлковита „wymiana mózgów" і полїтичних позиций консерватистів на демократів, без яких волї галицьких справ мабуть не полагоджуєть ся...

— **Нїмецькі кандидатури в Галичинї.** Нїмецькі газети доносять, що Нїмцї рішили поставити в Галичинї три кандидатури для обчисленя своїх голосів. Одного кандидата поставлять в Коломиї, другого в Стрию, а третього з курії сїльських громад. Крім того в окрузї Бяла буде кандидувати Нїмець Люкас.

— **Галицькі податкові власти,** коли ходить о стяганє податків, просто невичерпані в помислах, як се показує справа п-нї Розалії Пфеффер зі Львова, що в сих днях була предметом розправи перед адмінїстрацийним трибуналом. Звісному львівському бандажистови Фрайлїхови вимірено високий доходовий податок. Коли-ж він його не заплатив, а дорогою екзекуциї не можна було його стягнути, податкова власть взяла ся до його ритуальної жінки п-нї Розалії Пфеффер і, виходячи з тої законної постанови, що жінка обовязана субсидиярно платити податок за голову домашнього господарства, зажадала від неї заплаченя відповідної части податку. Але по австрийському цивільному закону п-нї Пфеффер не є супругою п. Фрайлїха, бо жидівський ритуальний шлюб не має законної ваги, і тим самим п-нї Пфеффер не обовязана платити податку за свого ритуального мужа. Але де ходить о стягненє податку, там галицька податкова власть дуже помислова. Вона стала на тім, що п-ю Пфеффер треба вважати за „uneheliche Gattin" і таки домагала ся від неї податку. Рекурси п-нї Пфеффер нїчого не помогли і справа оперла ся аж о адмінїстрацийний трибунал, який, згідно з приписами закона признав претенсиї податкових властий до п-нї Пфеффер незаконними і відкинув їх.

— **Важне для увільнених від військової служби.** З днем 1. січня ввійшли в житє приписи о військових таксах. Для інтересованих важний є припис, що вимагає від признаних нездібними до військової служби по асентирунковім роцї 1893, щоби в місяци сїчни зголосили ся в громадї свого замешканя, без огляду на те, чи після давного закона військову таксу оплачували або нї. Хто не зголосить ся устно або письменно, буде караний гривною. Мимо кількаразових упімнень з ріжних сторін на близько 10.000 обовязаних до мельдунку таксїстів в містї Львові зголосило ся доси в X. департаментї магістрату ледви 200 інтересованих. Тому хто хоче уникнути немилих наслїдків з причини незголошеня, повинен до кінця с. м. конче зголосити ся.

цёмна была кругом... И пачали людзи шукаць прычыны нашае нядоли. И усюды быу адзин адказ: „дайце беларусу такую книжку, каб йон аразумеу, што у йой написана. Толькы книжка, написанная на мови бацькоу яго, патрапиць сноп свету закинуць у цяжкое жыццio беларуса, толькы яна патрапиць холад и голад выжануць з мужыцкае хаты, толькы яна пака 'жэць яму дарогу да лепшае яснейшае доли!" (Наша Доля — н-р 1 „Да чытацелёу").

За се велике святе дїло взялась невеличка горстка молодих білорусів з вірою „у святосць народнае справы, у помоч прыяцелёу!" — Отже з вірою в побіду.

Немного було з початку будителїв народнього духа, гурток двох-трьох десятків горячих сердець, розкинених по всїй великій Росії. Але для ідеї не було просторони — жадне бажане збудити народ зі сну до працї злучило їх в одно збірне тїло в серці Білоруси — в Вильнї, де появилось перше народне видавництво в повнім того слова значінню.

Який наш край? Чому ми бідні? Де і як шукати ліпшої долї-свободи? За ким іти, кому вірити? Землї — волї — світла правди! — от мотиви пісень і писань того гуртка. Хоч мотивів не багато, а всеж таки не подибати нам в їх обробленю повторень, які би читача змучили. Хотяй лишучі не однакової міри стилїсти і мислителї, однако нам не легко відірватись від тих простих рядків, писаних кровавими слезами болїючих о тяжкій долї рідного народа.

Тому, що трудно давати огляд творчости поодиноких письменників, тим більше, що о многих прийшлось би говорити тільки на підставі одного двох стихів, постараємось ліпше прослїдити розвій новійшого білоруського письменства по ідеям.

„Наш родны край".

Край наш бедны, край наш родны!
грась, балота ды пясок.
Чуць дзе троху луг пригодны...
хвойнік, мох ды верасок,
А туманы, як пяленка
засцилаюць лес и гай...
Ой ты, бедная старонка!
Ой, забыты Богам край!
Наше поле кепска родзиць;
бедна тут жыве народ.
У грази ён, бедны, ходзиць;
а працуе — льецца пот.
Пазираюць нудна вёски
. . . . . .
сцишна, нудна, як у востроги,
як на могилках якіх.
А як песня пачнецца, —
Колькн у песнp той нуды!
Уцякаубы, бег, здаецца,
сам ня ведаеш кулы.
Край наш родны, бедны поля!
Ты глядзиш, як сирота,
нудны ты, як наша доля,
як ты, наша цямнота!
(Якуб Колас — Наша доля, н-р 1 ст. 7).

Нудьга, що віє від убогої Білоруси на всякого, хто тільки побуває в тій сторонї трясавиць, пісчаних видм, темних лїсів та каменистих нив — вразила душу поета так глубоко, що він згадує о нїй кількома наворотами. Чи не найвдатнїйше, бо в дуже спокійнім стиху „Роднае поле":

Поле убогае, поле пешчанае!
Нудна лягло ты меж гор и лясоу!
Потам абмытае, удоуж пааранае...
Кольки каменёу, а кольки пяскоу!...
С пылам сыпучым, с песком и с туманами
вецер над полем не раз пралетау,
нудные песни не раз за курганами,
горкие песни у суш ён спевау.
Многа тут працы и поту гарачаго,
силы здароуя мужык палажыу!
Жнива надидзе — и жаць нам нима чаго —
ниву пустую драсён заглушыу.
Поле убогае, поле пешчанае!
Кепска ты плациш за працу людзям.
Потам ты змыга, слезьми абливанае,
дзикае зелье приносиш ты нам!
(Наша Нива II, н-р 21).

Здавалось — довгим рядом голодних і холодних лїт — що Білоруси нїяк стати богатшою, вирвати природї лишнїй кусок ситнїйшого хлїба. Не вірили в те народні маси, правительство, та старша генерація. Та прийшли молодші сили — з вірою в поступ техніки, в успіх культурного труду й в будуче нового житя. Вони то й стали передавати свою віру найширшим кругам народа. Поет зображав злидні і перечисляв їх еще раз народови, а анонімний газетяр збирав дані о улїпшеню рілї, сушеню болот, о засївї сіножати — та подавав все те рядом зі стихами поета. Що не так скоро збере Білорусь пожаданий газетярем плід се правда, та правдою і те, що прийде час, коли стихи поета будуть тільки історичними згадками про колишню недолю краю. Вірить в се почасти не один білоруський п і с н я р. Вкажем для приміру на стих Янки Лучыны „Роднай старонцы":

Ты нам раскинулась, лесам, балотами,
выдмай песчанаю, неураджайнаю,
маци зямлица, и умалотами
хлеба над мерку не даш звичайную.
А сын твой, беднай адзет сермягаю,
з лыка плецёные лапци абуушы,
едзе драбинами, цы калымагаю,
конем, што цягне, якбы заснуушы...
Усё у табе бедна. Часта заплачэ
мужык араты дзеля злой доли,
цяжка працуючы. Іон же адначе
с табой растацца ня ждзе николи.
И непрыглядную хату с пажыткамі,
и поле скупое, выган без пашы
мы, апрануушыся старымі сьвитками,
любим и цэним — бо явы нашы.
Дасць Бог крывавым потам аратаму
здабрыць песчану зямлицу здарыцца,
жыць добра сытаму, хоць не багатаму
и дзеля сьвята чарка нам зварыцца.
Сонцэ навуки скрозь хмары цёмные
прагляне ясна над нашай ниваю,
и будуць жыци дзетки патомные,
добраю долей — долей шчасливаю!..
(Наша Нива II, н-р 17).

Вірив в світлу будучину Білоруси і Мацей Крапиука, коли кликав в стиху „Наш палетак":

Нука братцы кумы, сваты,
да работы станьма жыва!
Хто гараци добра зможэ,
хто разоры скора ладзиць,
хто шчасливе сее збожа,
хто гароды добра садзиць —
жыво, жыво за работу
без аглядки, что хто можэ.
Усе роуны без расчоту,
усих праца будзе згожа.
(Наша Доля, н-р 1.)

З тою-ж вірою в успіх самостійного труду власними сильними руками кликав до хлопців-товаришів і Якуб Колас в стиху „Biełarusam":

Wydziem razam da raboty,
drużna staniem, jak ściana,
i praczniecca ad drymoty
z wami nasza starana.
(Nasza Dola Nr. 3.)

Хто як хто, а Якуб Колас знає добре, що потрібно рідній сторові. Він ю добре пізнав. Возьмім для приміру стишок „Wioska":

Ciesna zbiliś naszy chaty,
jak awieczki u letni żar;
dla ahniu tut korm bahaty,
jak wpadzie siudy pażar.
Chleuczyk, pohreb i humiency
pad adzin zlilisia plech;
treski usadżeny u wakiency,
zamież szkła — radniany mech.
. . . . . .
Mnoha tut hrazi u niahodu,
mnoha pyłu u letni żar!
Tut dabra nie baczuć z rodu,
tut marnieje haspadar...
Tut nuda żywie luckaja,
prypyniłoś hore tut;
śmierć dzieciej, chwaroba zła ja,
tut znaszli prytulny kut!
(Nasza Niwa II, н-р 13).

(*Дальше буде.*)

— **Дволітна військова служба.** Як доносять з Відня, приготованя до заведеня дволітної військової служби вже скінчені. Число рекрутів буде підвисшене о одну третину. Крім того буде утворений корпус професийних підофіцирів. Мають бути змінені також приписи що-до виобразованя вояків в тім напрямі, щоби вояк в двох роках навчив ся всего того, чого доси учили в часі трех літ.

— **Конець страйку.** Президия міста Кракова прихилила ся до жадань учеників тамошної академії красних штук. Супротив того на підставі ухвали віча з дня 22. с. м. ученики академії повернули до своїх занять і страйк тим самим скінчив ся.

— **Рентові оселі.** Краєва комісия для рентових осель відбула онодї засіданє в краєвім виділї і признала 68 рентових позичок в сумі 581.800 корон. Від хвилї заснованя тої інституциї признано доси 221 рентових позичок, в загальній сумі 2,113,650 корон.

— **Процес о вкраденый лист.** Товариство асекураційне „Ню Йорк“ у Відни вислало було в червни м. р. 32.000 корон в рекомандованім листї до адвоката д-ра Іскрицького в Кракові, яко премію асекураційну для спадкоємців бл. п. адвоката д-ра Лісовського. Ті гроші спроневірив канцелярийний писар у д-ра Іскрицького. Д-р Іскрицький запізвав згаданє товариство до віденського суду торговельного о заплаченє другий раз тої суми. Заступник товариства д-р Штебергер зазначив перед судом, що товариство зробило все, щоби забезпечити адресатови відобранє листу а навіть зласекурувало рекомандований лист. Товариство не було обовязане висилати гроші, бо премії платні в бюрі товариства у Відни, однак зробило то на просьбу д-ра Іскрицького. Д-р Штебергер зробив д-рови Іскрицькому закид, що поступив собі легкодушно, коли уповажнив до відобраня тих гроший свого писаря, хоч знав, що він є картярем і пияком. Суд по короткій нараді відправив д-ра Іскрицького з його претенсиею.

— **Надзвичайні загальні збори Тов. „Взаїмна поміч гал. і бук. учителїв і учительок“** відбули ся дня 26. грудня 1907. Збори отворив голова тов. К. Малицький, пояснюючи, длячого Дирекция спонукала Надзираючу Раду скликати отсї загальні збори. Тов. Ф. Пеленський подав звіт контрольної комісиї і заявив, що комісия знайшла усї книги і рахунки Тов. у взірцевім порядку та подав внесенє о удїленє Дирекциї абсолюторії. По переведеню дискусиї над звітом та по основнім поясненю касовости в Тов. директором Алискевичом, приняли збори одноголосно внесенє контрольної комісиї. При другій точці порядку дневного що-до „резигнациї дирекциї“ забрав голос перший Директор Тов. професор Алискевич. Резигнацию свою мотивував тим, що бачить занепад в Товаристві через неточне вплачуваннє членських вкладок мимо як найсильнійших змагань Дирекциї, щоби се лихо усунути. А коли сї змаганя не мали успіху, п. Алискевич бачить у тім брак довіря до Дирекциї. П. Алискевич подав до відома збору письма Відділу окр. яворівського до Дирекциї, в котрих імпутовано їй некоретне веденє книг і т. п. і з огляду на своє підорване здоровлє та через брак часу не може бути довше директором. Другий директор, тов. Стронський, бачить у рядах учительських розтїч вказуючи при тім на статї в „Нашім Слові“. Відтак наводить деякі уступи з письма, присланою Дирекциї головою одного Відділу окружного; на відчитанє письма з причини некультурного стилю сего писаня збори не згодились. Тов. Стр. чує жаль, що деякі товариші бачать у зворотї коштів його подорожий з села до Тов-а наживу, а доказавши, що він робить дійсно для Тов. безкористовно, та звиняючись поважно надірваним здоровлєм, просить приняти його резигнацию. В дуже оживленій дискусиї над мотивами резигнациї майже усї бесїдники признавали щиру та безкорисну працю Дирекциї та дякували особливо директорови Алискевичеви, котрий, хоч не народний учитель, поклав найбільші заслуги в розвою Товариства. Тов. Кирчів і Власійчук, яко делєгати яворівського Віддїлу окружного, пояснювали становиско свого Віддїлу а яко редактори „Нашого Слова“ також становиско сего органу, причім заявили, що яворівській Віддїл окружний не мав намїру виступати нельояльно супроти Дирекциї. Та проф. Алискевич заявив категорично, що на дальше директором не буде. Резигнациї директора тов. Стронського збори не приняли. На місце п. Алискевича покликано до Дирекциї тов. Гайдукевича, бувшого заступника. При третій точці порядку дневного що-до „зміни статута“ розвинула ся також дуже оживленя дискусия, а майже всї бесїдники заявились за зміною назви товариства на „Взаїмна поміч у к р а ї н с ь к о г о учительства“ та за централізациею його фондів. Над прочими деякими постановами статута були гадки подїлені. Остаточно, на внесенє тов. Яворського ухвалено резолюцию, що Рада надзираюча має виготовити реферат дотично зміни статута. На тім закінчились збори передполудневі, а по полудни раджено над справою станового органу. По широкій дискуиї в сій справі вибрано комітет, зложений з тов. Малицької, Витвицького, Якимовського, Власійчука, Герасимовича, Павлїнського, Ловицького, Рихвіцького, Гавдяка, Сосанського та з головної управи Товариства і Дирекциї, котрий в найблизшім часї має порішити сю пекучу справу.

— **Справа спадщини по гетьманї Полуботку** заінтересувала широкі круги нашого загалу, тим більше що у нас живе богато родин, яких імена вичислені проф. Рубцем в спису спадкоємців. Деякі родини навіть виводять своє походженє з України і не виключаючи свого спорідненя з гетьманом Полуботком, вже вислали своїх представників на з'їзд спадкоємців до Стародуба. Зі Львова виїхало, як зачувати, аж пять осіб. Загалом мало зголосити ся до спадщини 40 родин а 200 людий, між иншими також, як доносить „Gazeta kaliska“, якийсь дозорець шпиталю в Турку, що має бути потомком в простій лінії по рідній доньці Полуботка, а котрому з того титулу припало би около 5 мілїонів рублів. Як ми вже зазначували, вість про сю спадщину виринула в росийських газетах і хотяй її правдивість дехто оспорював, проф. Рубець, ініциятор з'їзду таки піддержував в „Новім Времени“ своє дїло. Тимчасом в „Бірже вих Вєдомостях“ (ч. 10.280) оголошено перед кількома днями лист якоїсь панї Козловської, з котрої показуєть ся, що росийський конзулят в Льондонї у відозві з дня 14. сїчня с. р. подав до відомости, що о згаданій спадщинї не знають нїчого анї в державних анї в приватних банках в Англії і що все те лиш т. зв. дневникарська „качка“, яка вже кілька разів повторяла ся в газетах. Впрочім заждемо кілька днїв, а побачимо, о скільки правди в цїлій тій справі. Претенденти-ж до спадщини Полуботка на випадок, колиб проф. Рубець (о скільки такий чоловік є на сьвітї) здорово тільки собі з них закпив, будуть мати бодай тоту сатисфакцию, що мали нагоду уважати ся якийсь час спадкоємцями мілїонів.

— **За українську агітацию.** До „Dzien. kij.“ доносять, що з люблинської губернії вислано адвокатського кандидата Сполїтака з Лашова за те, що він ширив між тамошним населенєм українську сьвідомість.

— **Продаж міста Дубна.** Читаємо в „Рідним Краю“: Місто Дубно, волинської губернії, належить до графинї Шувалової. Управа сього міста за старанєм місцевих купців, міщан і поблизьких селян удала ся до властительки з просьбою, щоб продала їм місто. Властителька згодила ся і почали вже укладати контракт. Нараз зголосив ся до гр. Шувалової австрийський граф Офенсдорф, предкладаючи їй, щоб продала йому місто за 4 мілїони рублів, а він уже буде розпродувати його дальше малими частинами. Коли ся продаж здійснить ся — замічає „Р. Край“ — то Дубенцям випаде платити далеко дорозше за кождий окремий кусник.

— **Засуджені посли.** Жінки засуджених на каторгу колишнїх думських послів, членів соціял-демократичної партиї, заявили, що пойдуть на каторгу в Сибір разом із своїми чоловіками. Бажаня їх не сповнили через те, що їх чоловіки будуть відбувати кару в каторжних тюрмах европейської Росиї. Частина засуджених відбувати-ме кару в „крестах“, бо тепер місць в каторжних тюрмах дуже мало. Найпізнійше будуть відправлені в ті тюрми Кирієнко, Цертелї, Джапаридзе і Білановський, бо присуд про них як про дворян піде ще на розгляд цареви. Материяльне положенє родин засуджених дуже тяжке, бо засуджені з де-більшого робітники і лишили свої сїм'ї без всяких засобів до житя.

— **Радикальне поборюванє тероризму.** З Одеси доносять: Одеський градоначальник звелїв одну гостинницю, в котрій полїция відкрила склад бомб, по усуненю гостий, висадити динамітом у воздух. Рівночасно загрозив градоначальник, що на будуче робити-ме так само у всїх випадках, де зайде проступок против закона о вибухових материях.

— **Характеристичне оголошенє.** В часописї „Русь“ випечатано між анонсами таке оголошенє: Жінка бувшого посла до другої думи, лїкаря Віноградова, по безуспішних пошукуваних за інтелїгентною працею, згоджуєть ся приняти обовязок служниці або доглядачки хорих в амбуляториях лїкарів.

— **Реформа посольських диет в Прусах.** В пруській посольській палаті повстав проєкт нового управильненя посольських диет. Посли мають побирати по 3.000 марок за кожду каденцию а також мають одержати білет вільної їзди на зелїзницях. Надіють ся, що порішенє сього проєкту вплине на скороченє нарад та зменшить балакучість послів.

— **Суспензия a divinis католицького ученого.** Онодї — як доносять з Риму — читав у Фльоренциї вчений орієнталїст, о. Сальваторе Мінокі виклад про історию повстаня сьвіта та про земський рай, відмавляючи відповідним главам Сьв. Письма історичного і фактичного значіня. Розумієть ся, що в виду сего візвано його відкликати сказане й затвердити відкликанє власним підписом. Колиж сей учений монах із чину Барнабітів відмовив ся се зробити, суспензовано його a divinis.

— **Свиняча голова в мошеї.** З Царгороду доносять: *В другий день сьвят „байраму“ найдено* в мошеї в Прізрендї свинячу голову, що викликало серед магометан велике обуренє. Ся подія дала причину до замкненя „базару“ та ріжних підозрінь і викликала демонстрациї. Турецькі власти зарядили строге слїдство.

— **Процес руських студентів перед касацийним трибуналом.** Як доносить N. fr. Presse, розправа перед касацийним трибуналом в процесї против руських студентів, наслїдком їх відклику від відомого вироку віденського карного трибуналу, відбуде ся дня 24. лютого с. р. Годить ся не забувати, що в склад касацийного трибуналу для галицьких справ входять самі Поляки і сполячені кацапи, що фігурують під назвою „Русинів“,

— **Що значить джентельмен!** Як доносять будапештенські газети, знана з афери Польонїя баронова Шенбергова, що відгравала значну ролю також у Відни, перебуває тепер в Монте Карльо, де перед касином, себто домом гри переїхала якогось прохожого самоїздом. Поліциянт хотїв її відставити до комісаря, але дама не хотїла на се згодити ся, впевнюючи, що названє її імени повинно і поліцияита вдоволити. Однак поліциянт був непохитний. Тодї поспішив на поміч бароновій оден з росийських вел. князїв, котрий заявив сторожеви безпечности, що бере всяку відповідальність на себе з приводу тої події. Поліциянт уступив, а пара нових, чи може старих знакомих, пішла до касина, де Шенбергова „сполокала ся“ в рулєту до пів години на 100.000 франків. Але від чого джентельменство? Вел. князь добув свою мошонку, очевидно сильно випхану, і подав її бароновій. Скінчилось на тім, що баронова програла й ті гроші. Але дрібниця! Обоє вийшли з касина і *пішли шукати иншої приємности.*

— **Дрібні вісти.** Презесом львівської повітової ради вибраний дотеперішний віцепрезес Леопольд Бачевський, а віцепрезесом Валєриян Кшечунович з Яричева. — Карна розправа Зібавера і спільників відбуде ся перед трибуналом присяжних суддїв в Станиславові в місяци маю.

Оповістки:

Календар. Завтра, в второк. Павла Тивейс. (лат. Каролa). Позавтра, в четвер: Покл. ок. св. Петра (лат. Францішка).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу *що дня від 12 год. в полудне.* — *Президент висш. краєв. суду* що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Дальший репертуар руського театру в Коломиї.** Саля Каси щадничої. — Початок 7·30 вечером. Білєти продає Народна Торговля а від год. 5 вечером в день представленя каса театру.

Ві второк, дня 28. с. м. послїдне представленє „Серед бурї“, історична драма зі співами в 5 дїях Б. Грінченка.

☐ **Зазив до Львовян.** Виділ львівської орґанї зациї запрошує всїх своїх членів на загальні збори які відбудуть ся дня 29. сїчня (в слїдуючу середу) о 6. год. вечером в комнатах „Руської Бесїди“ (Ринок ч. 10,) На порядку дневнім стоять: 1) вибори до сойму з міста Львова, 2) поставленє руського міщанського комітету для соймового вибору і до мійської ради, 3) постановленє місячних *датків на цїли* організациї. Вступні карти видадуть ся членам при вході до салї. З огляду на важність справ просимо о численну участь. Ті родимцї, що не вступили формально в нашу орґанізацию, повинні зголосити свій вступ наперед, устно або письменно, в „Народній Канцеляриї“ (Ринок 10.) щодня від 5. до 7. год. вечером. — У Львові дня 23. сїчня 1908. — *Д-р Евген Озаркевич, д-р Говикович.*

☐ **З „Академічної Помочи“.** Надзвичайні загальні збори товариства „Академічна Поміч“ відбудуть ся в недїлю, дня 2 лютого о год. 3 з полудня о отсим дневним порядком: 1) Звіт комісиї шконтруючої за рік 1906/7. 2) Вибір голови. 3) Установленє кураторів. 4) Внесеня і запити.

☐ **Загальні збори тов. „Шкільна Поміч“ у Львові,** відбудуть ся в середу дня 5 лютого с. р. в комнатах „Руської Бесїди“. Початок о год. 5.

☐ **З товариства сьв. Ап. Петра.** Маю честь запросити членів тов. на загальні звичайні збори, які відбудуть ся дня 30 сїчня с. р. о 10 год. рано в руській духовній семинариї у Львові. На порядку дневнім: Звіт уступаючого виділу, розділ чистого доходу за 1907 р. на фонд корінний й на запомоги церквам, вибір нового виділу і зміна статутів. — На випадок, колиб на тих зборах не було вимаганого §. 14. г. до зміни статутів комплєту з 60 членів, відбудуть ся тогож дня о 3 год. попол. другі збори, на котрих без огляду на число явивших ся членів, западуть ухвали — За виділ *А. Туркевич* предсїдатель, *І. Давидович* секретар.

☐ **В Станиславові** в комнатах „Руської Хати“ (ул. Казимирівська ч. 9) відбуде ся дня 2 лютого о 12 годинї в полудне конференция членів „Взаїмної помочи учителїв і учительок“ віддїлу станиславівського. Всїх членів взиває ся до участи. — *Виділ.*

☐ **Із Збаража.** Дня 30 с. м. (в четвер) відбуде ся в салї ради повітової на дохід Руського товариства педагогічного концерт, а відтак забава з танцями. Всїх Вп. Родимців місцевих і з околиці, просимо о ласкаву участь. — *Комітет.*

☐ **Звертає ся увагу абонентів „Музичного календара“,** що при дальших додаткових замовленях календариків одержують разом з книжочками чеки, якими зволять вислати чистий дохід з розпродажи (60 сот. від двох книжочок) безпосередно для „Руського тов. педагогічного“ у Львові — *Р. Зарицький.*

☐ **З Бережан.** Товариство „Сокіл“ в Бережанах устроює дня 2 лютого 1908 в салї „Надії“ о год. 7½ вечером аматорську виставу історичного образу Шевченка-Кропивницького з музикою Лисенка „Невольник“. По представленю відбудуть ся танці. Вступ на забаву лише за запрошенями. По запрошеня можна зголошувати ся до Франца Коковського, студ. прав, Бережани.

☐ **На боєвий фонд** зложили на руки стрийської орґанізациї: Русини міста Стрия на сходинах 15 сїчня 134 кор. — Громади: Грабовець 5 кор., Комарів 10 кор., Станків 5 кор., Фалиш 5 кор., Тишівниця 5 кор., Голобутів 30 кор., Нежухів 30 кор., З суми сеї вислано на разї до „Народної Канцелярії“ 200 кор. — Орґанізация стрийська взиває Русинів повіту до дальших вплат.

☐ **Із Станиславова,** Загальні збори філії „Просьвіти“ відбудуть ся в суботу, дня 1. лютого с. р. в комнатах „Звязкового банку“ при ул Бельведерській ч. 5. Початок о год. 4. по пол.

☐ **З Відня.** На загальних зборах „Товариства руських техніків в Відни“ з дня 14. с. м. вибрано головою товариства тов. Івана Брилинського, його заступником Олексу Саната, секретарем Миколу Бобикевича, касиєром Евгена Данилевича, заступником виділового Степана Гараса. До товариства адресуєть ся: „Verein ruthenischer Technіker“ in Wien IV. Technische Hochschule.

☐ **Руське касино в Стрию** устроює в недїлю дня 2. лютого с. р. в великій сали „Народного Дому“ в Стрию вечерок з танцями. Початок о 8. вечером. Запрошеня вже розіслані. Хто би через помилку не дістав ще запрошеня, зволить ласкаво звернути ся до Вп. Ярослава Кисілевського в Стрию.

☐ **Із Самбора.** Загальні збори філії „Руського товариства педагогічного“ відбудуть ся дня 1. лютого с. р. в будинку учительської семинариї. Початок о год. 2. по пол В програму входить також відчит проф. Бирчака на тему: артизм і тенденция в українській літературі 19-ого віка.

☐ **Перемишлянський Боян** уладжує дня 2. лютого с. р. (недїля) о год. 7. вечером в салї „Народного Дому“ в Перемишлянах музикально-вокальний вечерок з богатою програмою і з забавою з танцями.

☐ **З Бродів.** На дохід руско-української бурси в Бродах відбудуть ся дня 4. лютого с. р. в комнатах музичного товариства вечерниці з танцями. Вступ від особи 2 кор Жертви приймає ся з подякою. Початок о 8. год. вечером.

☐ **Із Золочева.** Загальні збори філії „Просьвіти“ відбудуть ся дня 1. лютого с. р. в театральній сали о год. 10·30. В часі зборів відбудуть ся наради з делєгатами читалень, а по зборах концерт.

Урядові вісти:

З львівської архіепархії. Радниками митроп. консисторії і референтами іменовані: д-р Йосиф Жук, Василь Лициняк. — Теодор Білевич, парох в Побужанах, надїл ний крилошанськими відзнаками. — Петро Гарух одержав канонічну інституцию на парохію в Незнанові. — Завідательства одержали: Іван Малюца в Токах, Роман Волощак в Мостках, Іван Бачинський в Кійданцях, Мелетій Феденишин в Кудобинцях, Лев Абрисовський в Словитї, Николай Прокопович в Юнашкові, Йосиф Марицький в Коростовичах. — Сотрудництва одержали: Евген Мандзій в Войнилові, Василь Телїшевський в Сороках, Григорий Плакида в Острові, Іван Новосад в Новици, Михайло Паук з правом управи в Смаржеві, Володимир Масяк в Завалові, Володимир Копитчак в Сенечолї. — Розписуєсь на конкурс слїдуючі парохії з реченцем до 29. лютого с. р.: Журів, Словита, Кійданї, Сихів дек, львівського, Голоско вел., з тим що одержавший презенту має виставити деклярацию, що годить ся на вилученє Замарстинова з сеї парохії, Вікно, а на Мартинів новий продовжаєсь реченець до дня 29. лютого с. р. — Василь Лициняк катехит VII гімназиї у Львові принятий до львівської архієпархії. — Ординарятськими шкільними комісарами іменовані: Іван Зазуляк парох Рожиск, Володимир Сабат парох Синевідска нижного.

Краєва рада шкільна іменувала заступниками учителїв в школах середних між иншими: Ст, Кордиля, Юл. Гайна і Зигм. Земянського при гім. в Нов. Санчи; Каз. Таля і Меч. Слободзького при польськ. гімн. в Коломиї; Дмитра Греголинського при руськ. гімн. в Коломиї; Теод. Закалату при гімн. в Бережанах; Ант. Ульванського при гімн. Франц Йосифа (руськ.) в Тернополи; Тад. Менкіша при гімн. в Сяноцї. — Краєва рада шк. перенесла заступників учителїв шкіл середних між иншими: Ом. Береня з руськ. гімн. Коломиї до руськ. гімн. в Станиславові; Казим. Мікусїнського з Бучача до Львова; Генр. Гірша з Коломиї до Станиславова; Йос. Насельського з руськ. гімн. в Коломиї до гімн. в Бережанах; Ів. Лебіщака з гімн. в Бережанах до руськ. гімн. в Коломиї; Ем. Уріха із Станиславова до Львова. — Президент найвисшого трибуналу іменував ад'юнкта при тім трибуналї Тадея Лучаковського секретарем, а придїленого там судового адюнкта д-ра Юліяна Романчука, ад'юнктом при трибуналї.

Перенесеня. Львівський висший суд краєвий переніс канцелярийного офіцияла, Ів. Шнайдера із Станиславова до Залїщик і канцелїста Ант. Кутинського із Залїщик до Станиславова. — Намісник поручив секретареви намісництва Александрови де Льож управу староства в Підгайцях і перенїс повітового комісаря Вит. Годлєвського зі Стрия до Львова. — Міністер справедливости перенїс нотарів Михайла Савицького з Галича до Золочева, а Льва Гузара з Печенїжина до Галича.

Іменованя в армії. На онодішній генеральній раді у Відни під проводом цісаря іменовано ґен. Фідлєра, бувшого комманданта львівського корпусу, генеральним інспектором армії на місце Гальгоція, б. міністра краєвої оборони Лячера комендантом корпусу в Пресбурзі.

Презенту цісарського наданя на опорожнену гр. к. парохію в Березові вижнім надало намісництво о. Володимирови Озаркевичеви, гр. кат, парохови в Сільци.

Відзначеня. Цісар надав звичайному проф. львівського університету, д-рови Ант. Глюзінському ордер зелїзної корони III кл. і звич. проф. львівського університету, д-р Ріхард. Вернерови *титул і характер радників двора.*

Нові книжки і видання:

◇ Ukrainische Rundschau ч. 11 і 12 за минулий рік містить отсї статї: Der ruthenische Studentenprocess. Vom Reichratsabgeordneten Prof. D-r Stanislaus Dnistrjanskyj (Schluss); Von den ruthenischen Russophilen. Von Wladimir Kuschnir; Zur Geschichte der polnischen Kultur in der Ukraine; Die Ausländer über die Ukrainer. Von D-r Zeno Kuziela; Die Volkslieder. Erzählung von Hryhorij Kowalenko. Uebersetzt von Iryna K. M. Budz; Rundschau. Erwiderung auf Berichtigung. Die blutige Immatrikulation an der Lemberger Universität. Büchereinlauf. — Адреса редакциї і адміністрациї: Wien, XVII. Frauenfelderstrasse, 2. Річна оферта 8 корон. Можна посилати річно, піврічно і чвертьрічно. Кождий інтелїгентний Русин повинен сю часопись передплачувати.

◇ **Просьвітні листки.** Ч. 12. Зміст: Портрет О. Ю. Федьковича. — Добуш. — Осип Юрій Федькович (життепись). — Безталанне закоханє. — Стор. 16. — Отсей 12-ий випуск „Просьвітних листків“, *як і всї попередні, надають ся особливо* до масового ширення задля їх незвичайно низької цїни. Оден випуск коштує всього 6 сотиків.

◇ **Іскра,** календар для українського учительства на 1908 рік. (Річник 2). Видав Кость Кракалія. Чернівці 1908. Стор. 102. Цїна 50 сот.

◇ **Бесїда посла Григория Цеглинського,** виголошена на засіданю палати послів при буджетовій дебатї дня 19. грудня 1907. (Після стенографічного протоколу). Накладом політичного товариства „Селяньска Рада“. Перемишль, 1908. З печатнї гр.-кат. Капітули. — Сторін 42.

◇ **Довбуш,** чорногорський ватажко, після народного перекязу з р. 1738—1745. Народна опера в III. дїях Порфірия Бажанського. Накладом автора в літографії п. Піллєра. Львів, 1907.

Померли:

Йосиф Романюк, парох в Юнашкові, деканату бурштинського, упокоїв ся дня 15 с. м. по довшій тяжкій недузї в 36 році житя а 12 сьвященства. В. й. п.!

Славия, донечка учителя Кіндрата Почапського з Юськович, *упокоїла ся в 4 році житя* дня 23 с. м. В. їй п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 27. сїчня 1908.

Авдиенция.

Відень. (Тел. прив.) Цісар приняв в суботу міністра справ загр., бар. Еренталя на довшій авдиенциї, яка стоїть мабуть в звязи з угорськими інтригами, які захитали становище бар. Еренталя в делєгациях.

Уродини цїс. Вільгельма.

Відень. (Ткб.) Нині в полудне удав ся цїсар Франц Йосиф до нїмецької амбасади і зложив на руки нїм. амбасадора Тшірського гратуляциї з нагоди уродин цїс. Вільгельма.

Угорський католицький союз.

Будапешт. (Ткб.) Католицький союз народний уконституував ся на вчерашних зборах, на які *прибуло много послів і представників* духовенства. Віцепрезидент сойму Раковський вказав на цїль союза а именно, що спонука усїх католиків Угорщини в оден табор має боронити їх перед атаками. Епископ Прогаска відчитав письмо папи, який зазначує, що заложенє такого союза є дїлом надзвичайно похвальним. Слїдуючі бесїдники піднесли, що союз не має політичних цїлий.

През. Вайскірхнер в Галичинї.

Краків. (Ткб.) Президент палати послів, Вайскірхнер, зложив нині візиту през. міста і иншим достойникам. По полудни відїхав президент до Відня.

На далекім Сходї.

Петербург. (Ткб.) Після вісток, які наспіли сюди з Манджурії, проявляють Китайці незвичайну ініциятиву в кольонізациї, зброєню й розширюваню комунікациї, через що японський вплив зазнає обмеженя. Кореанці товпами переносять ся на росийську територию і приймають росийське підданство.

Шанґай. (Ткб.) Пірати напали вчера біля Кашінг на 3 човна, які плили до Шачґаю і забили 4-ох Китайців а 5-ох ранили та забрали добичу. Вислано туди військо.

Ситуация в Португалії.

Лїзбона. (Ткб.) Полїция заказала відбутє републиканського віча, яке заповіджено як виборче.

Лїзбона. (Ткб.) Є доказаною річию, що одна група републиканців і радикалів, яка мала засіб револьверів і бомб, приготовляла на 31 с. м. атентат. Після чутки старали ся вони — хоч безуспішно — викликати розрухи в касарнях. Правительство поробило ріжні заряджения, щоб забезпечити публичний супокій і дисциплїну в армії.

Генеральний страйк адвокатів.

Букарешт. (Т. К. Б.) Відбув ся з'їзд адвокатів з Румунії, які є невдоволені з постанов закона про реорганізацию уряду мировых судиів, бо він наражує їх на шкоду. З'їзд ухвалив загальний страйк. Найвизначнійші адвокати з Букарешту і Ясс голосували проти страйку.

ОПОВІСТКА. В книгарни Науковаго Товариства ім. Шевченка есть місце на практиканта. Компетенти зволять предложити через своїх родичів або опікунів на руки заряду найдальше до 1 марта с. р. 1) метрику хресту на доказ, що не переступили 17 року; 2) сьвідоцтво низшої середної школи з укінченою найменше пів року четвертої класи; 3) проба письма. Ближші умовини будуть означені зарядом книгарні. Львів 17 сїчня 1908 *Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.* 131 4—10

Гі де Мопасан.

8)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(Дальше.)

Княгиня плескала в долоні, кричучи:

— Господи! Які вони гарні, які милі, одна побіч другої! Погляньте пане Мізадіє, як вони до себе подібні!

Всі зачали їх порівнувати; і сейчас утворили ся дві партиї. Після пана Мізадіє, панства Корбель і графа де Гілєруа графиня і її дочка були подібні до себе лише краскою лиця, волосєм, а особливо очима; ті очи були однаковіські, однаково назначені чорними точками, подібними до дрібнесеньких плямок чорнила на синій рядушці; але поза тим, коли панна де Гілєруа стане в повні розвиненою жінкою, то вже майже зовсім не буде подібна до своєї мами.

Навпаки після княгині та Олівера Бертена вони були у всім подібі до себе і лише через ріжницю віку виглядали инакше.

— Як вона змінила ся за ті три роки! — казав Бертен — я був би її не пізнав; тепер вже ніяково менї тикати їй.

Графиня розсьміяла ся.

— Хотїла би я се бачити, як Ви будете казати Анетї „Ви".

Анета відповіла трохи ще не сьміло:

— То я не буду мати відваги говорити „ти" пану Бертенови.

Графиня всьміхнула ся.

— Держи ся дальше того лихого звичаю, я тобі на се позволяю. Ви впрочім скоро відсьвіжите свою давну знакомість.

Але Анета покрутила головою.

— Ні, ні, се би мене женувало.

Княгиня обіймила її та приглядала ся їй уважно оком знатока.

— Ану маленька, поглянь-но менї просто в очи. Дійсно, ти маєш зовсім той сам погляд, що твоя мама. Ти будеш нїчого собі за якийсь час, як лише на добре розцвитеш ся. Треба трохи згрубіти, не богато, але трохи; тепер ти як щипочка.

— Не кажіть їй того — крикнула графиня.

— А то чому?

— Се так гарно як хто тонкий! Я сама буду старати ся схуднути.

На те княгиня де Мортемен розгнївала ся так, що забула на присутність молодої панночки.

— То ще все не минула та дурна мода показуваня костий? Та певно, кости легче убирати як мясо! Я належу до генерациї товстих жінок. Тепер настала генерация худих жінок, що пригадують мумії єгипетські. Не розумію, як мущини можуть одушевляти ся вашими кистяками. За наших часів вони хотїли чогось лїпшого.

Вона замовкла, а всї лише підсьміхали ся; відтак вона звернула ся до Анети:

— Споглянь на маму, маленька, вона як раз в саму міру, старай ся її наслїдувати.

Гостї перейшли до їдальні і засїли до стола. Мізадіє розпочав дискусию.

— Після мене мущини повинні бути худі, бо від них мусить ся вимагати вправности і звинности, що не дасть ся погодити з товстим животом. Положенє женщин трохи відмінне. А Ви, Корбель, як думаєте?

Корбель не знав, що думати, бо княгиня була товста, а його власна жінка як щипка. На щастє пані баронова прийшла в поміч свому чоловікови і заявила ся рішучо за тонкостю. Рік тому назад діставала вона початки товстоти, але поборола їх дуже скоро.

Пані де Гілєруа спитала ся живо:

— Скажіть, як Ви се зробили?

Пані баронова представила методу уживану нинї всїми елєгантними панями: При їдженю не вільно пити нїчого; доперва годину по їдженю можна собі позволити на одну склянку дуже горячого, кипячого чаю. Се помагало всїм. І вона подавала за примір богато товстих жінок, що по трех місяцях такої куращиї стали тонші як бритва. Княгиня попадала в розпуку.

— Боже, що за нїсенїтниця так себе мучити! Не пити нїчого, нїчого, навіть шампана! Ви артист, Бертен, Ви мусите мати добрий смак, скажіть Вашу думку!

— Або-ж я знаю? Я маляр, малюю строї, менї се байдуже! Як би я був різьбарем, тоді я би міг жалувати ся.

— Але ви мущина, що Ви волите?

— Я?... я... люблю красу трохи підгодовану, се, що моя кухарка називає здорова, мясиста курочка. Вона не товста, але повна і смачна.

Порівнанє розсьмішило всїх. Але графиня не вірила, і поглядаючи на дочку, сказала півголосом:

— Ні, се дуже гарно бути тонкою. Женщина, що не грубіє, не старіє ся.

Ще довго спорило цїле товариство на сю тему і поділило ся на партиї. Остаточно майже всї згодили ся на одно: що дуже товста особа не може схуднути занадто скоро.

Се рішенє дало нагоду до перегляду всїх звісних серед аристократиї женщин та до нового сконстатованя їх грациї, краси та елєганциї. Мізадіє узнав біляву маркізу де Льокріст за незрівнану красу, а Бертен величав паню Манделїєр чорняву, з низьким чолом, темними очима та трохи за великими устами, де сьвітили ся два ряди гарних зубів.

Бертен сидїв побіч молодої панночки і нараз звернув ся до неї.

— Слухай добре, Нусю. Те саме, що ми тут говоримо, ти будеш чути що найменьше раз на тиждень, аж доки не постарієш ся. За тиждень ти будеш вміти на память всьо, що думаєть ся в високих кругах про політику, про женщини, штуки театральні і проче. Від часу до часу треба буде лише змінити імена людий і заголовки творів. Як вже ми всї тобі обявимо і виложимо наші переконаня, тоді ти вибереш собі такі, які тобі припадуть до вподоби, а відтак вже не потребуєш думати про нїчо, нїколи; будеш собі лише відпочивати.

Не відповідаючи нїчого, дївча поглянуло на нього штудерно, а в її погляді можна було добачити молодечий, жвавий ум, держаний на разї на вязи, але готовий кождої хвилї освободити ся.

А княгиня і Мізадіє, що привикли бавити ся думками як пилкою і нїколи не завважали того, що вічно перекидують ті самі думки, запротестували проти виводів маляря в імени людської думки і творчости.

Тодї Бертен намагав ся доказати, що інтелїгенция людий з аристократиї, навіть найбільше образованих, є зовсім без вартости, без підкладу та без хісна, що їх переконаня зовсім слабонько умотивовані, їх заінтересованє творами штуки маленькі, байдужне, їх смак прихапкуватий та фальшивий.

І як то нераз буває, коли чоловік зачне про щось говорити з на-пів правдивим, а на-пів уданим обуренєм лише в цїли заімпонованя своєю красноречивостю, а відтак доходить случайно до влучних спостережень і підбадьорений ними обурюєть ся вже зовсім щиро, забуваючи навіть на те, що може вразити присутних, так і Бертен проголосив тепер правдиву філїппіку проти аристократиї. Ті люди, казав він, що не мають иншого занятя в житю як лише робити візити та давати принятя, мусять конечно, неминучо стати легонькими, гарними, але банальними сотворінями, що руководять ся самими лише поверховними журбами, понятями та бажанями.

Нїчо у них не є тривке, горяче, щире, їх культура інтелектуальна рівнаєть ся нулї, а їх образованє се лиш проста полїтура. Одним словом се лиш манекіни, що роблять вражінє цьвіту людської раси, до чого їм одначе дуже далеко. Їх инстинкти мають своє мізерне коріне лише в якихсь рафінованих потреб тїла, бо їдженє у них недобре, а вина лихі хоч нечувано дорогі.

— Вони живуть побіч всього — говорив він дальше — а не бачуть нїчого, не переймають ся нїчим; живуть побіч науки, а не знають її; побіч природи, а не вміють дивити ся на неї; живуть побіч щастя, бо не в силї осягнути його, не в силї віддати ся чомусь цїлою душею; побіч краси сьвіта та краси штуки і говорять про неї, а не розуміють її, не вірють навіть в неї, бо й не дорозуміють її, не вірють навіть в неї, бо й не догадують ся, що можна одушевляти ся розкошами життя або поривами душі. Вони неспосібні привязати ся так до якоїсь річи, щоби її виключно любити, неспосібні займити ся якимсь дїлом так, щоби аж відчувати щастє з довершеня його.

Барон де Корбель вважав своїм обовязком боронити чесного товариства.

Він боронив безпідставними, безглуздими але незбитими аргументами, сими аргументами, що перед розумом щезають як снїг в огни, але в дискусиях все беруть верх, бо їх навіть добре вхопити не можна. На закінченє порівнав він аристократию з перегонними кіньми, що також властиво не приносять найменьшого хісна, а всеж таки творять славу кінської раси.

В виду такого противника Бертен мовчав остаточно та згірдливо. Але дурацво барона остаточно таки вивело його з рівноваги; він зручно перервав йому бесїду і розповів докладно, від рана до ночи, цїле житє одного з таких добре вихованих панів.

(Дальше буде.)

Торговельні вісти.

Будапешт 27 1. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	12·40 до 12·41
„ „ жовтень	10·58 до 10·59
Жито на цьвітень	10·47 до 10·48
„ „ жовтень	9·10 до 9·11
Овес на цьвітень	8·14 до 8·15
„ „ жовтень	—·— до —·—
Кукуруза на май	6·95 до 7·96
Рїпак на серпень	16·40 до 16·50

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Успособленє: спокійне. Погода: дощ

Ціна безрог. *Відень 25 сїчня.* На нинїшний торг пригнано 15 864 штук. З того було галицьких безрог 7 829. Плачено за тучені по 102 до 104 сот., а за молоді по 90 до 98 сот. за кільограм живої ваги.

Оголошеня.

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слївіньский, Львів, Коперника 16.** Ціни услівій продажі дуже приступні. 115 40—?

— Звертає ся увагу на оголошенє п. Рігана Михайла, угорського Русина, який посїдаючи власні винниці, офірує по дешевій цїні вино натуральне, яке надає ся особливо як богослужебне вино. Писати можна до него по руськи лиш адресувати треба по мадярськи.

До „Народної Гостинниці" приїхали 26. I. 1908 Мария Панькова. Добрачин; Михайло Ревакович, Ниско; Николай Чехович, Миколаєв н. Д.; Йосиф Гуменюк, Козів; Герман Візенберг, Рава руська; Ельта Присташ, Рава руська; о. Ілярїон Гошовський, Журавно; о. Северин Борачок, Яйківцї; о. Володимир Яворський, Колодрібка; о. Володимир Левицький, Рогачин; Кирило Чиж, Устрики; Фішель Гольденберґ; Ляцке; д-р Лев Кульчицький, Коломия; Леопольд Ліппе, Липск; Самуель Шатра, Підгайцї; Мария і Александер Алекторови, Підволочиска: Федь Штепований, Гиновичі; Василь Романів, Гиновичі; о. Евген Рудницький, Дібрнів: о. Корнилій Монцібович, Калагарівка; о. Тит Войнаровський, Балинцї; Володимир Залуцький, Бураківка; Іван Ставковий, Хотилюб; Микола Сапрун Хотилюб; Йосиф Клос, Хотилюб; о. Ілия Кузів, Городище; д-р Евген Петрушевич, Сколе; д-р Андрїнк Могильницький, Перемишль: Габриель Глебовицький, Підгорцї.

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 15, 24 і вище. Зарівно поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвіверн, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїляві направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ОСОБА середнього віку лагідного успособленя знаюча ся добре на господарстві сельскім і домовім газдує місця до варяду дому у священика-вдівця. Лагідні зголошенє: Львів, ул. Ягайловська ч. 11 пані Артимович. 152 2—2

Торговельник Русин, лат 24 з готівкою 1·40.000 корон, тою дорогою пошукує відповідного місця котра посїдає склеп або який инший торґанґ або власний дім і має дочку охотно за нею оженюсь або такі особи котра би в стані виробити яку сталу посаду, або також особи котра би вспяв допомочи до власної торговлї або посади сталої на будучність при торговли або посади при якій інституциї, ласкаві зголошенє: Tyniewicz Bazyl uczeń kursu handlowego w Czernichowie p loco kolo Krakowa. 1 u 1—2

Убогий ученик талановитий инший і гімназиї видїл браку утримання горячими словами просьби відзивавсь до жертвовольних сердець подати йому матеріяльну поміч хочби в найдрібнійших датках. Всякі датки просить ласкаво слати на руки о. Боберського в Миколаєві коло Бібрки.

Мед курацийний липовий в 5 К банках 7 кор. 20 сотиків опакованю, в бильній скельоскгі 72 корон за 10 кгм. нетто. Евстахій Измаїнський Бережани. 155 1—?

Іконостаси виготовляє щеки стилевих иконостасів різбярська робітня Евст. Щупаковича Львів, улиця Шпитальна ч. 35. 4за

ми Гайдамаки

І ВИ ХОТІЛИ СПІВАТИ

народні пани на фортепян відспівами оба 1 кор., на мужеський хор (Партитура і 4 голоси) по 50 сот. висилає „ТОРБАН" музична накладня, Львів Вронівська ч. Табож в книгарнях. 93

Цукорня Краківска

ТРОЧИНЬСКОГО

у Львові улиця Фредри

поручає знамена їх цьвоників десетових фунт 80 кревцарів. Знаменити памупушки і тістечка 1·3 по 4 крейцарі. 4—10

В „Кружку правників"

у Львові можна купувати всї скрипта до першого і другого іспиту, які в обігу антикварним. З замовленями просить ся звертати до Вас. Цимайло Кульчицького студ. прав. Львів, ул. Сенїнського ч. 17. 3—3

МАЛПИ, корови, папуги, безроги, канарки, коні, коти ангора і гончі пси пошукує з порученя Вп. Покупців „DOROTEUM", Львів ул. Шайнохи. 103 3—?

МІД пчільний

пятока, десеровий, липовий, жовтий і білий курацийний з власної пасїки, висилаю в блашанках 5 кгр. за 5 Кор. під гварянцією

Ізраель Шехтер

в Підгайцях. 33

„Краєвий Союз кредитовий"

У ЛЬВОВІ

Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга повичок	арк. по	4 с.
Асигнати до побрання	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уділові книжочки	шт. „	3 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ за поруч.	„ „	2 „
„ „ на короткоречин. пов.	„ „	1 „
Заява членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

Оповіщенє.

Загальні Збори товариства кредитового „Народний Дім" в Жовкві відбудуть ся в понедїлок дня 10 лат. лютого о год. 10 перед полудньом в салї „Жовківської Руської Ради" на Винниках.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Справоздане Дирекциї і комісиї ревізийної за рік 1907.
2. Розділ зиску.
3. Зміна параґрафів статута відносячих ся до удїлів.
4. Вибір двох членів і одного заступника ради надзираючої.
5. Внесеня членів. 154 2—3

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ

Іван Растявецький предсїдатель. *Іван Савчак* секретар.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)

приймає обезпеченя будинків, всяких р чий домашних і господарських, збіжа і паші на случай шкід заподіяних через пожар. Оплата премія мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер" з найбільшою скоростию. При оцінї шкід бувають запрошені 2 господарі селяни з поміж членів. До тепер виплатив **„Дністер" 13 747 відшкодовань в сумі сїм і пів мілїона корон.**

Зиск по сплаченім році звертає ся членам. Звороту за р. 1906 дістануть обезпечені члени **по 10 сот. за кожду корону** заплаченої річної премії.

Банк краєвий у Львові і Чернівцах, Каса ощадн. у Львові, і т. д. **приймають** полиси „Дністра" при удїлюванню позички.

Житєві обезпеченя приймає „Дністер" для Краківського Товариства, а провізию від таких обезпечень відступає „Дністер" на публичні добродийні цїли.

Пояснення для обезпечень удїляє Дирекция або агенти. Агенції „Дністра" находять ся в кождім місті і в многих селах; там, где еще не робить инший агент „Дністра", можуть письменні селяни старати ся о удїленє агенциї. До тепер дістали агенства 969.507 корон провізиї. 126а

Фонди Товариства 31/12 1906:

Фонд резервовий	Кор.	846.189·20
„ резерви премій	„	550.110·—
„ на звороти	„	16.159·—
„ „ ріжницю курсів	„	29.866·35
„ резерви специяльної	„	31.040·73
„ емерит. урядників	„	185.8.021
иньші Фонди заосмотрення	„	25.000·—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (від 8—3).

Сплачує і сходячого дати бланкові обо безплатно!

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руського Товариства Педагогічного, під редакцією Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сакстуська ч. 47 у Львові.

Листковий Календар

до віддиранья що дня з красною вінетою до вішаня на стїну або ставленя на бюрку продає по 1 К з пересилкою 1·20 К.

„Сокільский Базар"

у Львові, ул. Руська ч. 20.

122а 3—?

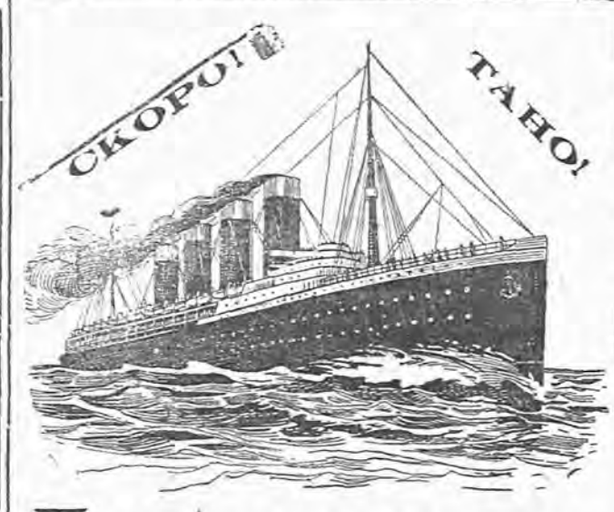

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

! Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісімки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомний і інтелїгентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу администрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 118—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кгм. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся нїяко фабрична.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвітло приporучає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

Бідний ученик промислової школи в Кракові, Русин, що находить ся в страшнім положеню, бо не має що їсти, анї в що убрати ся, просить о ласкаві жертви. *Михайло Соломко,* у п. Евг. Твардовського, Краків, Półwsie zwierzynieckie l. 23.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·46	5·50	10 30
Черновець	8·05	—	2 25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Стрия	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	9·40»	10·50
Любіня	8·00	10·30	1 55	—	9 20
Рави руської	7 10	12·40	4 50	9·20	11·50†
Янова	8·22	1·15	5 00	—	—
Врухович	7·10	12·40	1·46†	9·25	10·10†
Врухович	10 05†	—	4·50	9·20	9·20
Зимної води	5 50	7 25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2 45	7·05	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6 10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45»	1·26	6·25	10·30
Самбора	8·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	8·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	8·1·	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·52	9 15	1·35†	8·55	6·30
Врухович	6 13	11·05	2·38	5·45	8·34
Врухович	05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані тонстим друком і святка від 26/6 до 15/9 буквою n — в неділї і святка означені † — в неділї до 10/8 що день буквою z. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

САМОРОДНІ ВИНА

із власних виноградів в токайсько-гедьольянських горах продає бочками на 50 або 136 літрів, по цїні 1, 2 або 10 кор. від літра, loco Sátoralja-Ujhely.

Адресувати по мадярськи; Rigan Mihály, notarius, Felsöcsebény, Comitat Zemplén.

Прібки на жаданє оплатно і даром.

За натуральність ручить ся. 136 2—10

Ч. 20. Львів, второк 28. (15. ст. ст.) січня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділі і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на її місце, а в рубрикі „Надісляне" по 50 с. — Поздні і нині приватні оголошення числить ся по 30 с. за стрічку.

Перекладата і відповідність за інсерати платні у Львові.

Оповіщенє.

Ширший „Народний Комітет" як верховна егзекутива українсько-руського, національно-демократичного сторонництва, на засіданю з дня 27. січня с. р. затвердив слідуючі кандидатури на послів до краєвого сойму, усталені повітовими з'їздами громадських делєґатів народного сторонництва, по вислуханю звітів повітових делєґатів:

1) Повіт **Бережани**: Тимотей Старух, посол до державної ради і господар в Слободі золотій;

2) Повіт **Бібрка**: Льонгин Цегельський, редактор „Діла" і „Свободи";

3) Повіт **Борщів**: д-р Дамян Савчак, краєвий адвокат в Борщеві;

4) Повіт **Броди**: Андрій Корнелля, старший інжинєр краєвого Виділу у Львові;

5) Повіт **Городенка**: Іван Радуляк, господар з Глушкова;

6) Повіт **Городок**: о. Йосиф Фолис, посол до державної ради і парох в Скнилові;

7) Повіт **Гусятин**: Іван Кивелюк, судовий секретар в Копичинцях;

8) Повіт **Добромиль**: д-р Григорий Цеглинський, посол до державної ради і директор гімназиї в Перемишли;

9) Повіт **Долина**: о. Теодор Богачевський, парох в Голини;

10) Повіт **Дрогобич**: Яць Олексовський, господар з Ясениці сільної;

11) Повіт **Заліщики**: д-р Володимир Охримович посол до державної ради і директор т-ва „Дністер" у Львові;

12) Повіт **Золочів**: Микола Загульський, господар в Розважи;

13) Повіт **Жовква**: Данило Микелита, господар в Бугинах;

14) Повіт **Жидачів**: Василь Дубик, господар і міщанин в Жидачеві;

15) Повіт **Калуш**: д-р Іван Куровець, лїкар в Калуши;

16) Повіт **Львів**: Д-р Евген Озаркевич, лїкар і директор „Народної Лїчниці" у Львові.

17) Повіт **Лісько**: Антін Старух, господар з Бережниці вижної.

18) Повіт **Мостиска**: Захар Скварко, директор тов-а „Народний Дім" в Мостисках;

19) Повіт **Перемишль**: Григорий Цеглинський посол до державної ради і директор гімназиї в Перемишли.

20) Повіт **Перемишляни**: Володимир Сїнгалевич, ц. к. ад'юнкт судовий в Перемишлянах;

21) Повіт **Підгайці**: Михайло Содомора, господар в Беневій;

22) Повіт **Рогатин**: д-р Кость Левицький, посол до ради державної і адвокат у Львові;

23) Повіт **Рудки**: о. Стефан Онишкевич, посол до ради державної і парох в Хишевичах;

24) Повіт **Самбір**: д-р Андрій Чайковський, адвокат в Бережанах;

25) Повіт **Скалат**: Йосиф Задорожний, господар в Новосілцї скалатській;

26) Повіт **Сокаль**: Володимир Гвоздович, судовий ад'юнкт в Белзї;

27) Повіт **Старий Самбір**: о. Іван Яворський, парох в Стрільбичах;

28) Повіт **Теребовля**: о. Іван Волянський, парох в Острівчику і декан теребовельський;

29) Повіт **Турка**: Іван Павлюх, господар в Хащові;

30) Повіт **Чортків**: д-р Антін Горбачевський, адвокат в Чорткові; —

31) Повіт **Яворів**: Іван Загаєвич, міщачин і господар в Яворові.

32) Повіт **Ярослав**: Петро Новаковський, господар з Сколошева.

Дальші кандидатури затверджувати буде тїснїйший „Народний Комітет" на підставі уповаженя Ширшого Нар. Комітету, як лише зістануть усталені на повітових з'їздах.

Львів, 27. січня 1908.

За Народний Комітет:

Д-р Кость Левицький голова. *Д-р Вол. Бачинський* секретар.

Лїцитация патріотизму.

Коли хто хотїв би мати наглядний примір, як деморалїзує політичну партию допущене до правительственного жолоба, а навіть сама надія на близьке допущене, нехай слїдить за еволюциєю політичної думки польських людовців. Ще недавно людовці були виняті з-під права так само, як і руські опозиційні партиї, ще недавно польсько-шляхотський Центральний Комітет і його наслїдниця „Rada Narodowa" відбирали людовцям мандати такими самими виборчими розбоями, як і руським опозийним партиям, ще недавно пан Стапінський збирав ся шляхотськими черепами брукувати улиці, — а погляньмо, як вони відносять ся до „Rad-и Narodow-ої" і її виборчого походу на Русь тепер, коли в Західній Галичині заключили з нею пакт і коли загалом сподівають ся допущеня до шляхотського правительственного жолоба.

Перед нами „Kurjer Lwowski" (ч. 42 з 25 с. м.) з передовицею п. н. „Odezwa Rady Narodowej. Pierwsze wrażenie". Яке-ж воно, те перше вражіне людовців з приводу відозви, яка заповідає видиране мандатів руському селянству?

Коли-б не останки політичного сорому, які не позволяють людовцям так нагло кинути ся в обійми свому вчерашному ворогови, то вони підписали ся-б під відозвою обома руками. Але ті останки політичного сорому кажуть їм зробити найперше пару „застережень", умити по Пилатівськи руки, щоб далї хвалити відозву вже „з чистою совістю".

Перше застереженє, що „Рада Народова, котра по Центральнім Комітеті одїдичила методу виборчих шахрайств, без нїякого права накидала ся як самозванчий „національний трибунал в передвиборчій акциї", через що й поборювали її людовці, „не заперечуючи одначе, що для оборони польських інтересів в східній части краю потрібне якесь порозуминє польських партий".

Друге застереженє, — заявляє орган людовців, — „що не можемо їй („Rad-і Narodow-ій") признати права промовляти від імени польського загалу, а що до її тактики, від якої хиба не зуміє відвикнути, мусимо рішучо застерегти ся, хочби навіть в теперішній виборчій кампанії насильства і надужитя мали бути звернені виключно проти кандидатур, вороя их польському народови".

Але по сих застереженях „Kurjer Lw." бачить „певний поступ в самій організациї „Rad-и Narodow-ої" і в тонї її послїдної відозви". Який-же се „поступ"?

„Нинї „Rada Narodowa" виступає не як виборча організация для цїлого краю, але вдоволяєть ся тим, що є з'єдиненєм польських сил тільки в східній Галичинї. Не змагає грати дальше ролї національного трибуналу над партиями, але говорить тільки про з'єдиненє національних сил там, де йде нинї про оборону загроженого становища, а радше — хочемо бути оптимістами — не так загроженого, як заатакованого".

Такий „поступ" бачать людовцї в організациї „Rad-и Narodow-ої". В звичайній мові се значить, що коли „Rada Narodowa" відбирала мандати людовцям, тодї вони були проти неї, але тепер, коли вони готовлять ся відбирати їх виключно руським хлопам, то людовцї нїчого не мають проти того, — ще й лїпше.

А тон відозви? — „Kurjer Lw." знов удає, що не все йому подобаєть ся, а саме не подобаєть ся йому без застережень апольогія дотеперішної дїяльности сойму.

Але — читаємо далї — „коли відозва „Rad-и Narodow-ої" так богато і так добре говорить про минувшість, на котру ми дивимо ся трохи инакше, то розуміємо причини, які заставили до сього „Rad у Narodow-у". Минулого року були ми сьвідками згіршуючих і несправедливих руських виступів. Зі сторони Українців упали слова дуже погані, а також зроблено Полякам як народови закиди дуже несправедливі... Наш консерватизм — нераз каригідний в наших власних очах — посьміли класти на рівні з пруським гакатизмом та московським кнутом. На руських лавах у віденськім парляментї забуто про те, яку роль відгравала Польща в визвольнім руху цїлої Европи. Супроти того „Rada Narodowa" добре зробила, що пригадала рівноправність, яку сойм ступнево надав культурним національним потребам Русинів.

І так, на скільки ходить о Русинів, людовцї з відозви „Rad-и Narodow-ої" вдоволені. Хоч — не зовсїм...

„Приємно нам зазначити, — читаємо в иншім місци, — що тон супроти Русинів примирюючий. Коли-б „Rada Narodowa" в своїй відозві трохи яснїйше зазначила ту охоту до згоди, а за те зазначила з більшим натиском, що в культурно-національнім інтересї Русинів лежить повна і нерозривна політична єдність з Поляками бодай в границях Галичини, ми уважали-б той уступ відозви зовсїм додатним".

Ось з чого невдоволені людовцї! Не з того, що „Rada Narodowa" збирає ся видирати мандати руському селянству, а з того, що відозва „Rad-и Narodow-ої за мало патріотична, за мало польська, що не згадує нїчого про повну і нерозривну політичну єдність Руси з Польщею, про ідеал відбудованя Польщі від моря до моря, Польщі на руських землях. Се, очевидно, не в польськім національно-державнім інтересї, тільки в культурно-національнім інтересї Русинів, — вмовляє в нас „Kurjer lwowski".

Кажете, панове, що ми забули яку ролю відгравала Польща в визвольнім руху Европи. Нї, ми не забули, ми добре тямимо. З виїмком одиниць (а одиниці — се ще не Польща!), яким справдї дорогі були інтереси визволеня людськости, готові ви були воювати хоч-би під прапором самого чорта, щоб тільки звернено Вам право панувати над Україною, Литвою, Білорусю в відбудованій Польщі. Ваші легіони помагали Наполеонови стати деспотом над цїлим сьвітом, відбирати волю всїм народам, воювати навіть бідних африканських Муринів, — щоб він тільки відбудував Вам вашу державу, ту тюрму для не польських народів, те пекло для нашого народу. І такі ви були все, така все була ваша роль в визвольнім руху Европи. Ласили ся ви у її ніг, коли мали надію, що вона верне вам права панувати над нами і иншими народами, поневоленими в вашій Річи посполитій, закликали її до походу проти тих держав, що розібрали вашу державу, — але коли та сама Европа хоч-би найлекшим натяком пригадала вам вашу роль гнобителїв супроти нас і наших товариш в недолї під вашим ярмом, ви з бутою пруського Вільгельма відмовляли їй права мішати ся в чужі справи, — ви, що самі кликали її мішати ся в чужі справи в вашім інтересї, — відмовляли того права навіть державі, в якій гнетете нас, виставляючи принцип, що лиш ви і нїхто инший маєте право рішати про наше національне істнованє.

А до того ще вмовляєте в нас, що оставати в повній і нерозривній політичній єдности з вами, себто під повним і вічним вашим гнетом, лежить в нашім інтересї. Справдї, ані Микола ані Вільгельм не мають на стільки політичного цинізму, щоби впевняти вас, що той гнет, в якім ви живете під їх правлїнєм, лежить у вашім власнім інтересї. На такий політичний цинізм могли здобути ся тільки ви, „герої визвольного руху Европи".

Лишіть уже лїпше нам рішати, що саме лежить в нашім інтересї (що є се перший і найважнїйший принцип всякого визвольного руху, лишити кождому народови право самому рішати про себе, — се шкода вам пригадувати!), а самі йдїть радше дружно з „Rad-ою Narodow-ою" рабувати на нашім селянстві мандати!

І не застерїгайте ся по фарисейськи супроти її тактики рабованя мандатів. Адже нїхто, хто знає галицькі відносини, не повірить, що польський дїдич, польський урядник, а навіть загалом Поляк може вийти в руськім виборчім окрузї послом з вільного вибору руських селянських мас. Адже наш нарід має кого вибирати собі на заступника з-поміж дїячів наших партий і Поляк, коли-б він справдї бажав добра нашому народови, то навіть не пхав би ся в його заступники.

Або — або. Або мандати в сїльських округах належать ся Русинам, або, коли хотять їх здобути Поляки, мусять здобувати їх виборчими розбоями.

---

5)

Відродженє білоруського письменства

подає д-р Іляріон Святицький.

(*Дальше*).

Чи не дочитатись тут всякому, до кого відносив ся попередній зазив, до чого кличуть його, якої працї потребують від нього? Се зрозуміє не тільки білорусин, але кождий, хто тільки вміє читати на картах буденного житя сірої маси.

Білорусин-робітник мучить ся не менше від свого брата рільника Ріжниця хиба та, що рільник гарує на своїм куску землї, щоби більше півроку терпіти голод і холод, а робітник обливаєть ся кровавим потом за марний гріш — на чужім загонї — для другого. Та нема їм долї — ні рільникови, ні робітникови:

На мужычым поли
цягнецца палоска...
зелье яе глушыць,
ветрам паламала,
дожджыком прыбила;
навальница с градам
коласы скруцила.

— — — — — — — — — —

Ой ты нива наша!
Ци-ж ты не арана?
Ци-ж мужычым потам
ты не паливана?
Ци то кепска сонцэ
сьвецицъ над табою,
што зрасла ты густа
дзикаю травою?
Заплыли вадою
усе тваи разоры,
пакапали мыши
на загонах норы.....
На мужычэй ниве
коласы пустые...
ци ня шкодны полю
сьлёзы вы людзкие?

(Наша Нива II, н-р 25 — Як. Колас: Мужычая нива.)

Заробити на хлїб, на податки — йде мужик на панські ниви тягнути косою від раннього ранку до темного вечера за марні „два злотых" (30 коп.) Нїчо дивного, що йому вирветь ся жалоба до Бога: „чаму справедливую кару Тваю, котораю пакарау Ты Адама за грэх яго, нясуць тольки бедные людзи?... Усим Ты дау заповедзь — у цяжкай працы, потам крывавым даставаць хлеб свой. Чаму-ж не усе людзи працуюць? Чаму адны зьняли ярмо са свае шыи и узлажыли яго на шыи других?... Вон видаць мужыцкая вёска. Зьбилися у кучу хаты и гумна. Праз гнилые соломяные стрэхи льецца вада. Вокна забиты, заложны лучынаю, усякю рванню. У хаци сырасць, гразь. Па кутках павуцина; дым, чарната, смрод. На дварэ павярнуцца нельга. Ходзиць мужык расхлистаны, у лапцях, чорны, як каминар, з мазолями. Ня знае ён николи спакою.. Яго усяки гониць, усяки ушчувае. Забили мужыка, скалечыли яго душу, адабрали ад яго образ Твой, Божэ!..."

(Н. Нива II, н-р 21 — Дзядзька Карусь: Паулюковы думки.)

А там „Пыгники", обірвані, чорні, босі тягнуть шнури, пруть довгими тиками, та допчуть ся годинами в водї по пояс, справляючи величезні сплави по Неманови.

Вецер загуляе —
хвойник, лозы гнуцца;
плыгник спачувае,
як сабака у будцэ.
Гнецца плыгник у поли,
мёрзне ён у холад;
знае ён нядолю
знае ён и голад.
Што-ж? беднота гониць!
Тольки силы трациш;
тольки косьци ломиць,
як хваробу схвациш.
Эх ты доля, доля!
Голад ты, бяднота!
Не свая тут воля,
не свая ахвота!...

(Н. Нива II, н-р 19 — Як. Колас.)

Не лучше робітникови і в городї. Виженуть його з фабрики за яке острїйше слово о кривдї — і він босий і голодний обійде всї кінцї міста, глядаючи роботи — поки наконець обдертий і чорний від пороху і поту не стане на перехрестю, щоби протягнути руку до тих, що вигнали його з торбою на вулицю. Проходять мимо богачі, минають його й учителї евангельської любови ближнього, відрікаючись тим самим „ад сваих моу, которые злетали з их язика, як фальш и неправда..." Город шумить, люди проходять мимо, кождий з своїми думками, чужі одні другим, а сонце світить весело на всїх. „Горэ людзкое у образи беднаго рабочаго стаяло усё на перекрестку. Чорны пот мяшауся з горкими слязьми, и образ сьмерци и пакуты веяу сваими крыльлями над галавою беднаго рабочаго..."

(Н. Нива II, н-р 23. — Ганна Крум: У горадзи.)

Після сього нїяк дивуватись, що робучий люд став питати себе:

Ты арэш, ты засеваеш,
ты и молатом куеш,
шыеш, точыш, шэрсць зьбиваеш...
А яки прыбытак маеш,
що усе силы аддаеш?

Заплата була...

Тые ковы, што кавали,
той заржаулены ланцуг,
на каторы век трымали
вашы цела и ваш дух.

(Н. Нива II, н-р 23 і 30 — „Работнику", з нїмец.)

Робучий люд зрозумів се і пустив клич — волї і хлїба! що аж „Липы" у панських дворів пашуміли: „Гляньце-ж вы, людзи, як брат ваш пакутуе; гляньце вы, сыные, як там мруць хворые, гине мужык працавиты. Гляньце, як удовы, сироты марнеюць; гляньце, як крыуда, непрауда пануе!.. Усе людзи — роуные, усе — браты родные; у усих адна маци — зямля. И бедны хоче так жыць, як вы жывеце, и трэбуець права на жыцце, што маеце вы... Вы задрыжали, бо шкода вам панства и шкода вам крывных палацоу. Дык не забудзьце-ж, хто дом збудавау вам, хто плугам жалезным вам землю узарау!.."

(Н. Нива II, н-р 24 — Жытомирэц.)

Хоч доскуляла народу нужда, він все надїявся на полекшу. Прийшла весна, закувала зазуля і білоруський поет дав вираз сїй надії, кажучи, що куканє зазулї —

Прынясе с сабою
нам зямли и хлеба,
мусиць наши модлы
даляцели у неба.
Дайже-ж Боже милы,
каб прыйшла та доля,
прынясла у достатку
хлеба нам и поля.
Будзе гдзе скацинку
выпусциць на пашу,
будзе забялиць чым
крупничак и кашу.
У пары зимовай
будзе дроу у достатку,
стане и бяловёнау
паднавиць нам хатку.
Будзем же-ж мы, дзетки
Боженьку малиця,
каб ён даравау бы
лепшае нам жыцця."

(Н. Нива II, н-р 10 — Титоу: Зязюля.)

Нїби не богато — а одначе скільки щастя прибулоб на свїтї, коли-б сповнилось то бажанє народнього співака. Вказав на се і наймолодший білоруський поет Янук Купала в стиху „Циж гэта многа?"...

Ад сьвету, ад Бога
жадаю ня многа:
зямельки з валоку,
к ней лес неуталёку; —
з сьвятличкой хаценку,
за жонку дзяучынку; —
кусок сальца к хлебу,
рубля на патребу; —
здароуя чым болей,
крыху долі, волі —
и усё — больш нічога...
Ну, ци-ж гэта многа?...

(Н. Нива II, н-р 24.)

Сього немногого просив собі весь народ з давен — давна, коли еще панщину робив, а там — коли —

„На зямли той, на выкупнай,
на аблизаным куску,
лиуса пот мой каленай крупнай
усюды, у каждым вугалку..."

(Н. Нива I, н-р 5 — Эзюк Будзька.)

Одначе землї — долї як не було, так не було. Не диво проте, коли змученому недостатком народови, тут і там, терпеливости не стало і він підняв „Бунт" із за „зямли и цяперешняго уцяску..." Довго балакали собі люди нишком про те, що — „у нашай воласци шэсць обчэств, а кабпаме,ыць нашу зямлю, то у нас яе будзе пэуне менеи як у дварэ!.. У нас усяго 3 тысячы маргоу, а у пана — 27 тысячоу!... Дваровые поля, як падкова, акружыли (мужыные) благие палетки, што нема як и кроку ступиць, каб не папасци у панские лапы... А еще не дауна пасвили быгла пад Дубами. А у загоках, што цяпер арэндуе старшына и церковны староста, усё сяло лавила рыбу... Мужыки слухали, и злосцью и зайздросцью гарэли их вочы." — Роздрапали свіжо загоєну рану обману при знесеню панщини і наділї землею — і „людзи пашли адбираць ад паноу тое, што паны адобрали ад их... зямлю у урочышчы Дубы, каторая, як значыцца на пляни, належыць да мужыкоу; права карыстаць з рэчки: лавиць рыбу, зьбираць чарот и т. д." „Бунт" усмирили козаки нагайками і арештами.

(Н. Нива II, н-р 6 — Лесавик: Бунт.)

Хоч було ясно, що не вибороти народови привернення давнїх своїх прав і посїлостей силою, від часу до часу давались чути зазиви до боротьби. От в стиху „Кацу" Янук Купала кличе острити коси, та памятати о тім, що

„быу дауней народ хитрэй
не знау стрэльбы...

І скільки-б людовці не застерігали ся проти тих розбоїв, вони стають їх моральними учасниками, коли тільки стоять на тім становищи, що для „оборони польського стану посіданя“ в східній Галичині треба Полякам здобути мандати в руських виборчих округах.

Передвиборчий рух.

Завішенє конституції в Бобреччині.

В Бобреччині зачинають ся вибори прямо на баденівський лад. Панове з повіту і староства мимо пофальшованих виборчих лїст і всего террору непевні результату виборів та хапають ся вже випробуваного способу — завішеня конституційних прав. Дня 21 с. м. мали відбути ся руські передвиборчі збори в Бориничах. Не відбули ся задля того, що кандидат Цегельський (що приїхав там в товаристві о. Винницького) мусїв спішити ся до поїзду, аби виїхати на заповіджені віча в Ходорівщину. Однак сама поява п. Цегельського і о. Винницького в „резиденційній“ місцевости гр. Мицельського (де громада ним і його поплечниками до крайности політично здеморалїзована) викликала прямо мобілїзацию жандармериї, громадських чинів, двірських посіпак і т. д. а заступник війта на самім вступі заявив, що зборів відбути не вільно, бо староство заказало всякі збори з причини „тифусу і конфлюсу“ (sic!)

Ярким подоптанєм конституційних свобід було однак те, що зайшло 26 с. м. в Старім Селї. Наше сторонництво скликало там віче до шопи одного селянина. Коли кандидат Цегельський прибув там із зелїзниці, застав на місци зборів около 500 селян, а також кількох жандармів і війта. Війт оповістив, що він одержав від старости Гродзіцького письменний наказ не допустити до ніяких зборів „з причини пошести“. Письмо було видане 25с.м. а доручене 26 (отже в день зборів) а заосмотрене числом 1965/908. На тій основі він збори забороняє, а якби його не услухано, розжене збори силою, жандармами. По сім урочистім пронунціяменто жандарми (які також виказали ся письменним наказом староства розігнати всякі збори), візвали зібраних розійти ся, бо инакше „буде зле“. Ред. Цегельський запротестував против того безправного заряджєня і заявив зібраним, що урядить збори в иншім льокали, користуючись своїм правом. Жандарми (з яких два були прислані аж з Бібрки) звиняли ся, що вони мусять виконати наказ старости, а постенфірер з Старого Села навіть заявив, що як п. Цегельський схоче мимо заказу устроїти збори, то вони мають препоручене його арештувати, скувати і відставити до Бібрки. Ред. Цегельський заявив спокійно на се, що мимо террору своїм правом покористує ся і збори устроїть, а то тим більше, що рівночасно відбували ся в селї без ніякої перепони два віча: польське в „кулку“ і мізерне москвофільське в другім кінци села. Позаяк однак мимо заходів не можна було найти льокалю (залякані селяне бояли ся відступати свої хати, бо грожено їм великими карами), ред. Цегельський мусїв свій намір замінити і завізвав зібраних розійти ся. Ось-так завішено в Бобреччині право свобідних передвиборчих зборів — але лише для кандидата українського.

Самбірщина: Дня 26 с. м. відбуло ся в Гординї велике передвиборче віче, на котрім по промовах о. Погорецького, п. Сілецького і о. Хомяка зібрані однодушно заявили ся за кандидатурою д-ра Андрія Чайковського на посла до сойму.

Долинщина: Передвиборче віче відбуде ся в Рожнїтові, в домї Хаїма Вайсмана дня 29 с. м. в середу о год. 12 в полудне.

Надвірнянщина: В послїдних днях вирнула тут кандидатура національно-демократична старшого совітника дирекциї домин і лїсів Юлїяна Січинського зі Львова.

Цїшанівщина. Дістаємо отсе письмо до оголошеня:

Перебувши тяжку інфлюенцу і будучи в стані нервового обезсиленя, виїжджаю лїчитись на полудне і тому кандидатуру свою цофаю, причім взиваю патріотів цїшанівського повіта, щоби поставили кандидатуру д-ра Стахури, посла парляментарного з сего повіта, котрий в почутю своїх обовязків горожанських кандидатуру сю прийме і з накладом гроша і часу о вибір свій буде старатись. — *Антін Рак.*

Сокальщина. Дня 10 сїчня с. р. відбулись в Сокали передвиборчі збори, на котрих здавав справозданє д-р Евген Петрушевич. Як всї наші збори, так і ті стрінули перешкоди зі сторони тутешного староства. Щоб унеможливити віче, вхопилось воно сего, що принагідно знайшлись на зборах дві жінки, і розвязало збори. Затїм нашого староства ударемнив посол д-р Петрушевич в той спосіб, що поручив зібраним очистити салю, запрошуючи всїх виборців на збори, які назначив на чверть години пізнїйше. По тій приключцї, яка случилась як-раз в часї посольського справозданя д-ра Петрушевича, відбулись збори дальше. По однодушнім ухваленю повного довіря до політики і тактики посла і всього нашого парляментарного клюбу ухвалили збори кандидатуру до сойму д-ра Загайкевича зі Львова, не знаючи про те, що д-р Загайкевич як-раз недовго перед тим виїхав до Берлїна. Коли стало ясним, що д-р Загайкевич не зможе вчас вернути з Берлїна, щоб взяти участь в руху передвиборчім, (не явив ся ні на вічу з 14 ні з 15 с. м.), скликала наша організация на день 20 б. м. збори передвиборчі до Белза, де порішено одноголосно кандидатуру судиї Володимира Гвоздовича, дуже заслуженого для всего населеня бельского повіту, поручаючи сю кандидатуру до одобреня з'їздови делєгатів і вічу, яке скликала наша орґанїзация на 22 с. м. до Сокаля. По дуже оживленій дискусиї порішили ті збори з 22 с. м. одноголосно зрезигнувати з кандидатури д-ра Загайкевича з причини його неприсутности в краю, та ухвалили однодушно кандидатуру судиї Володимира Гвоздовича з Белза. — Віче завершив вибір спільного окружного комітету, котрий вибрав своїм головою надсов. Лїнинського, містоголовою Івана Драґана, секретарем і скарбником д-ра Романа Перфецького.

Кандидати „Rad-и Narodow-ої“.

„Rada narodowa“ оголосила отсї кандидатури в сїльских округах східної Галичини: 1. Борщів — Тадей Чарковський-Голєєвський; 2. Бучач — гр. Генрик Баденї з Коропця; 3. Дрогобич — гр. Франц Замойський, інжинєр гірничий в Бориславі; — 4. Чорткїв — Артур Целєцький, презес кулок рільничих; 5. Городенка — Антін Теодорович, маршалок повітовий; 6. Камінка Струмилова — гр. Станислав Баденї, краєвий маршалок; 7. Калуш — др. Адольф Вурст, лїкар у Калуши; 8. Рогатин — гр. Климент Дзєдушицький, властитель дібр; 9. Перемишль — кн. Володислав Сапіґа; — 10. Тернопіль — гр. Юлїй Коритовський, маршалок повітовий; — 11. Теребовля — гр. Юрій Баворовський, маршалок повітовий; 12. Заліщики — Тадей Цєнський, маршалок повітовий.

Виборчі надужитя.

Гусятинщина: Незрівнаний в виборчих надужитях староста Дільц допускає ся через своїх писарів громадських фабрикациї лїст на велику скалю. В Вільхівчику лїсту виборчу виставив старостинський війт Семків і писар Туткалюк дня 17 с. м., а вже 20 с. м. відіслав лїсту виборчу до староства. Посол Петрицький відніс ся телєграфічно до президиї намісництва. Нарід дуже цїкавий, чи лєгально з тими опікунами буде в станї бороти ся.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд

Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла“ яка доручить їх куда треба.

Заграничний огляд.

Заграничпа політика Австро-Угорщини.

На вчерашнім засїданю делєгацийної комісиї справ заграничних виголосив бар. Еренталь своє expose замітне з огляду на атаки, яких з деяких кругів зашаховано становище теперішнього керманича заграничної політики Австро-Угорщини. Особливо „нові мозги“ з „Кола“ польського безперестанно алярмують в своїх органах публичну опінію проголошуванєм за довершені факти се, що творить — поки-що — тільки тане pium desiderium. І так, користаючи з нагоди гостини був. австрийського премієра гр. Фр. Туна в Берлїні проголошено urbi et orbi, що австрийський амбасадор в Берлїні гр. Шєґені-Маріш іде у відставку і то за те, що він в однім інтервю назвав теперішні австро-нїмецькі взаємні добрими, не дивлячись на те, що п. Гломбінський радби нині розбити потрійний союз а особливо союз з Нїмеччиною за антіпольські закони в Прусах та замінити його зближенєм до Росиї. Через час знова оголошено, що гр. Фр. Тун обіймає спадщину вже не по Шєґені-Марішови але таки прямо по бар. Еренталеви, який веде австро-угорську заграничну політику трохи инакше, як се робив „родак“ гр. Голуховський. Раз повалюєть ся бар. Еренталя nb. на сторінках „Sł. polsk-ого“ за те, що він надто услужливий і прихильний супроти Нїмеччини, хоч його попередник Поляк за справді невільничу супроти Прус політику дістав від Вільгельма II. назву „секунданта нїмецької політики“, а через час заповідаєть ся недалекий упадок Еренталя тому, що всякі заходи австро-угорської політики на Балканї зустрічають ся з невдоволенєм в Берлїні, який підпирає султана в опонованю мірцштєґським постановам та вимагає від Відня звороту в дотеперішній балканській політиці, бо вона стає на перепонї плянам Гогенцолєрнів... Колиж балканська політика малаб стати причиною упадку Еренталя то й слїд познакомитись точнїйше з виводами його expose, бо вони й становлять головну частину його вчерашних виводів. Впрочім заявив він на самім вступі що не лучили ся анї в Европі анї на сьвітї такі події, які моглиб вплинути уємно на становище Австро-Угорщини. Загальне положенє остало те саме. Суперечні струї, які можна було замітити в попередних роках в системі европейських держав вправдї не зникли але уступили з першого пляну. Всюди можна замітити змаганє до консолїдациї задля мирного розвитку. Цїлий ряд тамтогорічних монарших з'їздів, міністерських конференцій та міждержавних умов змагав до того, щоб збільшити запоруку мирного розвитку на шляху морального й материяльного поступу. Завдяки змаганям міністра значно поправили ся в минулім роцї також відносини Австриї до Італиї, де протиавстрийська агітация значно ослабла.

Приязнь Австро-Угорщини з Росиєю виказала тогідь свою вагу особливо в справі балканських реформ. Ходило головно о те, щоб упорядкувати фінанси в трех македонських віляєтах. На сю цїль підвисшено о 3 прц. турецьке цло від ввозу. Через се сотворено основу до переведеня реформ, бо уможливлено платню військову й урядникам а крім того придбано материяльні засоби для місцевої адмінїстрациї на культурні цїли. Реформи мали на цїли передовсїм запевнити охорону християнського населеня перед варварствами магометан і се майже в цїлости осягнено. За те змогли ся в останних місяцях кровавi міжусобицї між самим населенєм християнським. Причиною сего є те, що провідники тамошних банд грецьких, болгарських і сербських, добачуючи в програмі реформи ліквідацию Туреччини радіб задля будуччини як най більше розширити стан свого церковного й національного стану посіданя. До розвельможненя банд причинила ся у великій мірі також бездільність турецьких органів, для яких взаїмне мордованє християн видить ся запорукою удержаня Туреччини. Кабінеги держав, що переводять реформи, віднесли ся до балканських держав з властивою інтерпретациєю цїлий македонських реформ і отсе дістають від балканських правительств, що вони не будуть терпіти у себе твореня банд, розуміють ся — вони так поступлять як і другі держави. Політика Австриї у відношеню до балканських держав є перената прихильностию для всїх народів і, де було лише можна, вона виступала в оборонї їх бажань і змагань.

Перейшовши ще добрі політичні зносини з Румунією, Франциєю і Сполученими Державами й Японією та вислїди гаґської конференциї мировой, що значно причинила ся до виясненя пануючих поглядів на квестиї міжнародного права, обговорював бар. Еренталь економічну політику Австро-Угорщини на Балканї, Торговельно-політичні взаємини нашої держави з балканськими державами в минулім роцї значно поліпшили ся.

Переговори о торговельний договор з Сербією довели до такого стану річий, що вже незабаром можна буде заключити господарський трактат із сею державою. Вельми корисно відібєть ся на торговли Австриї й Угорщини також безпосереднє полученє боснїйської лїнії желїзничої з турецькою. По полученю грецької лїнії зелїзничої з з турецькою добудеть ся безпосереднє полученє Відень-Будапешт-Сараєво-Пірей, яке заразом уможливить найкоротшу руту з середної Европи до Египту й Індиї. Незабаром постараєть ся правительство також о управильненє торговельних зносин між монархією а Болгариєю, Румунїєю, Чорногорою і Грециєю, що сотворить поле інтензивної дїяльности для австро-угорського промислу й торговлї.

„Вірні нашій балканській політиці — говорив бар. Еренталь — не стремимо там до ніяких територияльних набутків. Наша місия є культурною й економічною та повинна стати тим важнїйшою, що перед балканськими краями отвираєть ся ера великого розвитку“. Економічне отворенє Малої Азиї й Мезопотамиї буде все уважати ся великим дїлом нїмецької підприємчивости, але і другі великі культурні народи працюють ревно над отворенєм нових жерел економічного добробиту в турецькій державі. Всї ті предприємства без огляду на їх характер, мають одну велику цїль — спрямувати на Стамбул через морські вузини величезну обміну економічних дібр між Заходом а Сходом. Очивидно, се піднесе вагу країв, положених перед Стамбулом. „Отже з рациї наших боснїйських територий і ми є балканською державою і нашою задачею є зрозуміти знаки часу та визискати їх. Маю тут на думцї запопадливу політику комунїкацийну“. Підвалину дальшого розвитку зроблено через будову східної зелїзниці аж до границї сербської і турецької. Бо ся лїнія до Вердісте вже готова, а Сербія будує відповідну лїнію на своїй териториї. В справі полученя з Митровицею на териториї турецькій пересправляє царгородський амбасадор Палявічінї з султаном, який мабуть дозволить на переведенє студий нової траси синдикатови з австрийських і угорських банків. В плянї є також полученє з Чорногорою.

Запевнивши слухачів, що йому ходить тільки о задержанє давного торговельного становища держави в змінених відносинах та о запевненє добрих получень для комунїкацийних шляхів на полудни монархиї, заявив бар. Еренталь, що при кермованю політикою великої держави в середині Европи все держав ся традицийних засад, придержуваня наших союзів та удержуваня дружних зносин зі всїми державами задля охорони наших прав і удержаня загального мира „Находимо ся не лише в осередку Европи але також на порозї Сходу, де неровязано богато трудних питань, а голос наш в радї народів буде мати значінє лише так довго, доки наше рамя буде сильне“ — через те просить комісию приняти без зміни буджет міністерства справ заграничних та домагань управи армиї й маринарки, які є „з певностию дуже умірковані“.

Ювілей Марії Заньковецької.

Нині обходить українська громада в Київі сьвято 25-лїтного ювілею артистичної дїяльности Марії Заньковецької.

Ювілятка представляє собою безперечно найбільшу артистку на українськім театральнім полї; вона — по однодушнім признаню чужосторонної, петербурської критики — є найвизначїйшою артистичною появою театрів цїлої Росиї та стоїть у рядї найбільших театральних артистів цїлого сьвіта. Наша галицька публика знає ювілятку й одушевляла ся її грою; в Галичині гостила вона два рази виступаючи на сцені нашого театру.

Мария Заньковецька (з роду Адасовська) появила ся на сценї зараз по укінченю чернигівської жіночої гімназиї та від 1882 року стоїть в рядах постійних артисток українського театру. Від того часу почав ся побідний хід артистки до здобутя слави. Нї перед нею нї рівночасно з нею ніодна українська акторка не виявляла таких великих творчих сил як ювілятка. Вона витворила цїлу школу серед українських артисток; цїлий гурт талановитих учениць іде її слїдом, одначе нї одна не досягла висоти її артизму.

Заньковецька переїхала Росию здовж і поперек та скрізь своєю грою чарувала публику, котра її носила на руках. Ось-як змальовує Заньковецьку відома укр. письменниця С. Русова: Чаруюча постать, музикальний дзвінкий голос, тонка чутливість у розуминю ролї, своєрідна вдача зробили Заньковецьку одною з першорядних артисток нашого часу. Її гра сотворила оригінальну українську школу, повну глибокого реалїзму, задушевньої простоти. Богато разів Заньковецьку запрошували на росийську сцену; її ангажували до петербурського імператорського театру, одначе безуспішно. Заньковецька позістала вірною своїй рідній штуцї, своєму великому призваню і артистичному виведеню духового обличя української жінки. Заньковецька спостерігла всї відтінки того образу з тонкою духовою організациєю і сильним героїчним характером та воскресила на сценї образ, що зложив ся з впливу південної природи героїчних умов історичного житя України. Заньковецька однаково вірно представляє побутових сучасних жінок і дївчат — мамів, жінок і сестер бідних рільників, — українських історичних героїнь, як вони являютя ся в народній епічній поезиї та в новітних творах українських драматургів. — Перед нами цїлий ряд дивних жіночих креацій: безмежно довірчива „Наймичка“ й „Безталанна“ і ошукана Олена, і пристрастна Аза, і весела Приська, і незвичайна Оксана і сумна Маруся Богуславка, і горда Бондарівна, і легкодушна Івга, і богато-богато иньших оригінальних образів, творів глибокої артистичної інтуіциї Заньковецької.

Стільки Русова.

Нині українська суспільність за кордоном сьвяткує в осередку українських земель, у Київі, ювилей 25-лїтної дїяльности Марії Заньковецької. Українська й росийська преса присьвячує Ювілятці повні признаня відзиви: появились цїлі стулятці повні признаня відзиви: появились цїлі стулятці повні признаня відзиви; з усїх сторін диї над її артистичною творчістю; з усїх сторін спішать поклонники її таланту з заявами пошани й вдячности; з усїх боків засилають їй привіти й бажаня як найсьвітлїйшої дальшої артистичної творчости.

Такий привіт і такі бажаня складає Високоповажаній Ювілятці і наша часопись.

Ширіть „Свободу“! Приєднуйте її нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч“ чи „Сокіл“ повинні передплачувати „Свободу“.

НОВИНКИ.

— **Московщина і латиньство против українського народу.** З Подїля пишуть нам: Одна польська консервативна газета подала таку звістку з Варшави: „Sprawa mianowania osobnego biskupa dla dyecezyi kamienieckiej i odłączenia jej od dyecezyi łucko żytomierskiej jest na dobrej drodze. Kandydatem na to stanowisko biskupa kamienieckiego ma być x. biskup Ropp“. Отже видимо, що заходи около латинїзациї і польонїзациї українського народу в Холмщинї знаходять поміч в росийськім правительстві. Не дивниця, бо то правительство волїло, щоб український нарід в Холмщинї перейшов в 1905 р. з православія просто на латинський обряд і опинив ся в раменах Польщі; росийське правительство не хотїло в р. 1905 допустити, щоб Холмщина була унїятською та українською, тільки попхало її в латинїзм і польонїзацию, коли бачило, що Холмщина не хоче бути московською і православною. Лише троха українського народа в Холмщинї лишило ся при православію. Запізно росийське правительство отямило ся і щоби всьо не перейшло на латинський обряд, відлучує Холмщину від „царства польського“, але дуже поволи і дуже осторожно. Ось що пише одна з польських консервативних газет (львівський „Przegląd“): Wobec projektu (одже ще не факту або рішеня) odłączenia Chełmszczyzny od Królestwa polskiego, tamtejszy konsystorz prawosławny polecił duchowieństwu, aby w swej działalności misyjnej zachowało wszelkie ostrożności i zbytnią gorliwością nie wywołało wśród ludności niechęci do odłączenia Chełmszczyzny. Nadto polecono, aby w kazaniach cerkiewnych stopniowo oswajać ludność z koniecznością odłączenia i dowodzić, że przyniesie jej korzyści materyalne. — Холмщина належала по 1809 р. якийсь час до варшавського княжества, потім по 1815 р. до „царства польского конгресового“, отже не мала ніякої звязи з прочою Русию-Україною і жила виключно серед польських рухів. До того ще з церковного огляду відлучено її від львівської митрополії і піддано безпосередно під Рим. Деякі холмські владики вже в XVIII. столїтю, як Володкович і Рилло, вводили практики обряду латинського, з котрого самі походили. В школах і урядах Холмщину польщено, в церкві латинїзовано і польщено. Православієм, введеним росийським правительством в 1875 р. лише зверха Холмщину якби полякеровано, і тому то й лякер в 1905 р. відпав по більшій части. На початку XIX. столїтя литовську Русь польщив кн. Адам Чарторийський, б. міністер царя Александра, яко науковий куратор великої провінциї, а рівночасно польщили Волинь і Подїле лїцей в Кремінци заложений Тадеєм Чацьким, і ріжні піярські та василиянські школи. Навіть в декотрих домах православних сьвящеників на Подїлю коло 1820 р. говорено по польськи! — Тепер мав би знов засїсти в Камінци подільським латинський епископ для дуже нечисленних ісповідників латинського обряду і для провадженя польської пропаганди. Так то Москва попирає Польщу, щоб тільки Україну лучше давити, бо Україна не хоче скацапіти і не дає ся. Галицька кацапня лучить ся з Поляками, щоб нищити Русь-Україну; так само і за кордоном дїють ся, а все те під претекстом, „що Полїща не можеть вредити Руси“! Очевидно в суздальській або тверській губернії Польща негодна шкодити Руси, але на Червоній і Білій Руси і других частях Руси-України, підпомагана Австриєю або Россиєю, нищить Польща Русь-Україну при помочи шкіл, костелів і всяких урядів. — *Б.*

— **Благодати польського „ржонду“** Пишуть нам з Косівщини: Велике обурене серед тутешного руського учительства викликало перенесене учителя п. Августина Домбровського з Рибна до Ворони товмацького повіта. Се перенесенє, очевидно „зе взгльндуф службових“, наступило без доказаня найменшої провини, крім тої, що п. Домбровський, яко щирий Українець і сьвідомий своїх національних і горожанських прав, не лякав ся брати живу участь в просьвітній та економічній роботї косівського повіта. Тою то повною такту дїяльностию стягнув на себе ненависть старости Заградніка. На перенесенє вплинуло мабуть і се, що п. Домбровський разом з иншими товаришами відважив ся зробити карне донесенє проти концепіста старостваа Марковського за сфальшованє звіту з вечерниць, котрому сю провину вповнї доказано і тим способом сего вшехпольського урядника цїлковито здемасковано. Компромітация старостинського урядника так роздратувала Заградніка, що навіть прилюдно заявив: „Ja ich zniszczę (тих учителїв Русинів), ja ich wszystkich ponapędzam“. Погроза видко не була пуста і тому перенесенє п. Домбровського затрівожила инших учителїв Русинів. Всї знають, що месть і самоволя Заградніка не має границь. Отсе новий аргумент супротив впевнюваня Поляків перед сьвітом, що вони Русинів зовсїм не гнетуть, що Русинам під польським „rządem“ як у Бога за дверми, а всякі руські наріканя не мають основи. Звертаємо увагу наших заступників в краєвій радї шкільній а також наших послів на вибрики старости Заградніка. — *З.*

— **Полекші при іспитї зрілости.** Анкета в справі реформи середних шкіл висказала, як у вчерашнім нашім справозданю зазначено, одноду шно гадку, що іспит зрілости треба значно облекшити, а міністер просьвіти заявив на те, що в найблизшім часї видасть відповідні зарядженя. Отже один з редакторів „N. fr. Presse“ розмавляв опісля о сїй справі з міністром просьвіти д-ром Мархетом, а сей мав сказати: „Хочемо материял іспиту так уложити, щоби ученик справдї міг його опанувати, се чого тепер вимагає ся від абітуриента, є понад сили середнього ученика. По мисли розпорядженя з р. 1879. могуть бути декотрі абітуриєнти увільнені від іспиту з істориї і фізики, але се улекшує іспит лише найспосібнїйшим ученикам, а утруднює як-раз меше спосібним а пильним“. А знов інспектор шкільний д-р Шайндлєр дав редакторови того самого дневника таку інформацию, що при устнім іспитї зрілости зменшене буде число предметів, а при письменнім число задач. При письменнім має відпасти переклад з викладової мови на язик латинський, а імовірно також задача математична. При устнім іспитї має бути розширене увільнюванє від декотрих предметів, а один предмет, пр. фізика або

Коски шаблями были,
воеваць з ими шли.

Коску у шыйцы адагне,
и насадзиць, и махне —
смерць тому, хто не зышоу
касой рэзаци урагоу.

И гарматау быу не страх, —
грамада велики гмах:
адзин ляже — сто идзе,
бо хтож роуны грамадзе?
. . . . . иначэй пець пачну.
На вайну с травой идзи,
каси низенька, глядзи:
пяруны, грымоты бьюць,
ты каси, адважны будзь!
(Н. Нива II, н-р 18.)

Якуб Колас, вірний своїому кличеви — працюй, відізвав ся рівнож в сей тяжкий час до товаришів з запитанєм і заохотою:

„Що вы, хлопцы, пахмурнели,
як каго бы пахавали?
Ци нешчасця вас здалели,
ци вас думки спанавали?

Плюньце, хлопцы! Засьпеваймо,
аж каб вокны задрыжали!
. . . . . .
Ци-ж мы будзем вечна гнуцца,
апускаць у нядоли руки?
Нехай сьлёзи больш ня льюцца!
Нехай нас ня знаюць муки!

За работу жыва, жыва!
Каб нас доля ня кидала,
каб ня сохла наша нива,
каб нуда нас не чэпала!...“
(Н. Нива II, н-р 24).

І хлопці — падняволці взялись за роботу: хто за освідомленє люду в области його просвітно-господарського житя, а хто кинувся в вир політично-суспільної боротьби. З черги перейдемо до останньої.

(*Дальше буде.*)

історія, цілком буде поминений. Полекші ті признавані будуть лише ученикам публичним, а не приватистам і екстерністам.

— **Підвисшене податку від горівки.** Як доносять з Відня, правительство зладило вже на осінну сесию парляменту предложене в справі підвисшеня податку від горівки. Правительство проектує підвисшене податку по 30 корон від гектолітра спіритусу. Тепер виносить сей податок по 90 кор. від гектолітра контінгентованого спіритусу, а 110 кор. від гектолітра спіритусу надконтінгентованого, отже по підвисшеню буде виносити 120 і 140 корон. Підвисшене податку від горівки і новий розділ контингенту мають війти в житє дня 1. вересня.

— **Похорон тори.** В Коломиї відбув ся вчера небувалий похорон. В ночи з пятницї на суботу перевернула ся там в одній синагозї сьвічка, що горіла за якогось помершого, а від неї заняла ся шовкова занавіса, яка закриває сьвятий ковчег, у якому хоронять тору. В огни згоріло 11 тор. Після Мойсевого закону належить ся сьв. писаню велика пошана і похорони як помершій людині. Отже попіл із тор зложено до глиняної урни, прибрано єї білим полотном як мерця і вложено до скринї, в якій звичайно хоронять мерців. Вчера хоронено останки урн при 6-ти тисячнім здвизї народу. Серед заводженя жінок занесено скриню на марах вкритих чорною киреєю на цвинтар, а по дорозї дзвонено пушками, в які збирають жертви, як підчас похоронів людиви. Підчас похоронної відправи строфував рабін Жидів за гріхи, які викликали Божу кару в виді спаленя тори. Незабаром — як зачувати — має зібрати ся гурт рабінів на обдуманє покути для коломийського жидівського населеня, яких навістило спаленє тори, яке вважаєть ся у Жидів знаком Божого гнїву. — *К.*

— **Пятнистий тиф в Скалатї.** Пишуть нам: Тутешний фізик і секретар староствє занедужали на пятнистий тиф. Донесено також до староства, мабуть з від Грималова чи з під Товстого, що там в однім селї був оден випадок пятнистого тифу, однак показало ся, що був се одинокий тепер ще випадок тифу черевного. До заступства фізика прислало намісництво иншого лїкаря. В Скалатї померли доси два фізики, Наєдло і Лях ович — оден по другім на тиф перед 10 лїтами, а їх наступники (Іванський і Любовецький) виїхавши з посади зі Скалата, на нових посадах таки занедужали на тиф.

— **В справі мілїонів Полуботка** відзивають ся в пресї рїжні голоси. Зе кілька днїв вернуть претенденти до мілїонової спадщини із з'їзду в Стародубі і тодї ціла справа вияснить ся. Тодї можна буде щось певнїйшого сказати, чи є які мілїони Полуботка чи нема. Поки-що заслугують на увагу два голоси, що появили ся в ч. 11. київської „Ради". Бувший видавець „Рідного Краю" з Полтави, М. Дмитрієв, вказує на пильні заходи гетьмана Полуботка около забезпеченя Украйни прав свобідного народу і не виключає, що Полуботок міг покласти гроші й скарби далеко від рідного краю, у „вільній державі". Міг же се зробити тим більше, що цар Петро, невдоволений його роботою, приказав йому ставити ся до Петербурга. Знаючи, що його там дожидає, Полубок міг і повинен був подбати про те, щоб зберегти для „свого краю" свої власні і громадські скарби до слушного часу, до кращої долї того народу; щоб ті скарби пішли на користь того „вільного краю"... Відкинувши усякі подробиці поводженя Полуботка з Петром, які може по части й легендарні, не вїлком певні, — все-ж безумовно вірно те, що він рішучо, не жалїючи себе, боронив права свого народу й попав через те у Петропавловську кріпость і там загинув... При таких обставинах Полуботок, звісно, тільки жив у тих усїх подіях громадськими думками, тільки надія на кращу долю „свого краю" підтримувала його у тяжкі сї часи, коли він обстоюючи права свого краю, собі рив могилу. При таких обставинах кожда копійка, яку він зумів дати будущинї, повинна мати й громадське значінвя... Се повинні памятати — пише д. Дмитрієв — усї його наслїдники, уся Україна. Є вже й тепер відомости, що Полуботок зазначив умови, при яких ті скарби можуть піти на користь його народу, його вільному краю, почасти й його наслїдникам. Алеж на мій погляд, усї історичні обставини, при яких могли бути покладені ті гроші, повинні памятати і самі наслїдники, дбаючи про те, щоб здобути гроші. Нехай же дня 28. с. м на з'їздї у Стародубі се буде провідною думкою усїх наслїдників, які повинні памятати, що велика частина тих гроший повинна йти не їм, яко окремим людям, а на користь усього краю, й усього народу, про який перш над усе й думав славний Полуботок, який поклав на далекій півночі свою голову й своє житя... Без сього, скільки маю відомости, нїкому не прийдеть ся скористатись тими скарбами України, про які тепер мріють свояки Полуботка. — Так пише д. Дмитрієв, котрий до скарбів Полуботка відносить ся зовсїм поважно. Тимчасом в московськім дневнику „Русское Слово" написав відомий український історик Д. Єварницький ось-що: „Про мілїони наказного гетьмана Полуботка скажу, що се звичайнїсенька вигадка, якою можна бавити тільки легковірних. Чотири роки тому таку саму вигадку пустив якийсь добродій про мілїони Дорошенка, ніби зіставлені ним у Льондонї. І тодї звідкиля тільки не повилазили справдешні та фіктивні свояки Дорошенка. А 20 років тому відомий Андрій К—о, з Новомосковська, вигадав мілїони Полуботка та й зробив себе уповноваженим від усїх гетьманських свояків перед льондовським банком. Знайшлись такі, що давали йому по 2—3,000 карб. на клопоти. Він забрав сї гроші, та й зник. Тепер про те саме загомонїв відставний професор петербурської консерваторії Рубець, — та й повторюють ся те саме. Неначе ті раки з мішка, полїзли до мене розпитуватись усякі пани нашої губернії: чи не рідня вони Полуботкові? Йдуть діди, баби, йдуть дївчата, йдуть до музею, йдуть до дому, йдуть у день і в ночі". — Так пише земляк Єварницький, що живе в Катеринославі. Супроти таких суперечних голосів заінтересовані мілїонами Полуботка мусять ще заждати на те що привезуть наші Галичани із Стародуба.

— **Фальшівництво шляхотських дипльомів.** Геральдичний уряд у Відни попав на слїд великого фальшівництва шляхотських дипльомів. Показало ся, що численні родини, котрих члени займають високі войськові і цивільні становища в Празї та инших містах Австрії, не мають права уживати шляхотського титулу. Афера приймає сензацийні розміри. Слїдство, заряджене в Празї, виказало, що одним з авторів тих фальшівництв був генеальог Рідкі, котрий відсиджує тепер кару за обманьство в Нїмеччинї.

— **Кровава подія.** На станції Кішлї коло Баку поїзд переїхав робітника і вбив його на місци. Побачили се инші робітники, що робили недалеко, і думали, що катастрофа стала ся через неуважу машинїста, який кермував льокомотивою, кинули ся на него, окружили льокомотиву і почали стріляти до нього з револьверів. Щоб увикнути певної смерти, машиніст пустив льокомотиву повною парою, наслїдком чого з робітників, котрі окружили льокомотиву 10 погибло під колесами на місци, а багато потерпіло тяжкі рани.

— **Український віддїл у київській громадській бібліотеці.** „Кіевская общественная библіотека" надіслала нам отсю відозву з прошенєм о помішене:

Зважаючи на те, що Київ центр і осередок українського духового і культурного житя, „Київська громадська бібліотека", ідучи на зустріч жаданям українських читачів і бажаючи задовольнити їх потреби, поставила своєю метою одкрити з початку 1908 року „Український Оддїл", де повинні бути українські книжки, газети, журнали і инші видання, з осібним українським катальогом. З свого боку бібліотека уже зробила заходи придбати о скільки дозволили матеріяльні кошти, певну скількість книжок і „Український Оддїл" почне функціонувати від половини сїчня сього 1908 року. Але, щоб як найкраще здїйснити свій замір „Київська громадська бібліотека" звертаєть ся з проханем до всїх українських письменників, редакторів, видавців, книгарів і всїх прихильників, кому дорогі інтереси української літератури і українського культурного житя, підтримати і допомогти як найповнїйше з організувати „Український Оддїл" своєю працею і ласкавою участю і не одмовить, коли є змога, подарувати і прислати свої твори і видання, а також з початку 1908 року часописї, газети і журнали, по спромозї, gratis. Всїм тим, хто ласкаво згодить ся допомогти упорядковувати „Український Оддїл" заздалегідь складаємо щиру сердечну подяку.

— **В справі „Краєвого огнища учительського"** надіслано нам отсе письмо: В ч. 14 „Дїла" поміщена стаття п. з. „Гипнотизоване учительства" виступає проти учительського товариства „Краєве огнище учительське" [„Krajowe ognisko nauczycielskie"]. Автор статї зазначує, що в статутї того товариства полишено майже цілком національну сторону, не згадано в нім ані слівцем, о скільки Русини мають бути узгляднені при виборі дирекциї, виділу та ревізийної комісиї і не забезпечено руській мові нїякого права на загальних зборах, в центральній управі товариства та в його органї „Byt". Справу національну узгляднено лише в отсій постанові статута, що відносить ся до повітових виділів: Pod względem językowym mają oddziały autonomię o tyle, że w powiatach, gdzie przeważają nauczyciele Rusini może być za uchwałą większości zaprowadzone w języku ruskim". Уступ сей подали ми в оказовім числї газети „Byt" і то розстріленим друком, в чім автор статї добачує злу волю, а іменно, що йде нам о зазначенє, що руська мова не має нїяких прав, коли статут про них нїчо більше не постановляє, Автор статї знає добре зміст статуту нашого товариства. Консеквентно йдучи за його аргументациєю в товаристві нашім польська мова не має уже нїякого права, бо о нїй ні один словом не згадує ся в статутї. Товариство наше єсть економічно-гуманїтарне, має піднести матеріяльне положенє учительства і стремить до упромисловленя краю через основанє великої торговельної спілки для продажи сільських продуктів. Членам основателям вїкли і через гадку не прийшло, щоби в товаристві о такій задачі могло прийти до національних спорів, до яких справдї нїколи не дійшло і не дійде, хотяй би автор статї незнать скілько добачував в нас злої волї. Статут не міг забезпечити нїкому місця в виділї, бо статут підписало заледви кількох членів основателїв [межи ними і так визначний чоловік, як д. Павло Кирчів] і статут не міг нїяким способом предвидїти, що до товариства приступить більше число Русинів, тим більше, що при уконституованю заряду нїхто не міг думати о національнім питаню, бо при нашій задачі питанє се цілком не було потрібне. Ми не забезпечили нїяких прав польській мові а автономію обох краєвих язиків поставили нарочно на то, щоби зазначити, що в квестиї язика ми стоїмо на цілком неутральнім грунтї. І длятого мусить нас болїти факт, що саме то, що зробили ми для зазначеня нашого найбільше льояльного становища, звернено проти нас в формі неоправданого закиду. Коли цілий заряд товариства буде вибраний з Русинів, тодї нїкому у нас не прийшло на гадку, видвигнути з того національної квестиї, бо ми глядимо хліба, а в тім шуканю за хлїбом віримо в то, що є ще такі поля, де можна національні квестиї, яко не підходячі, відложити на бік, не вирікаючи ся їх на другім і десятім поли. Доказом нашої льояльности нехай послужить то, що в газетї „Byt" містили ся цілі статї по руськи писані і ми готові їх і нинї містити, коли-б лише хто надіслав їх. За то, що руське учительство втопило свою керавницю в „Towarzystwie pedagogicz-nim", ми відповідати не можемо, бо нас з тим товариством нїчо не вяже. Ми не стремимо до того, що зробити на Русинах добрий інтерес, бо у нас в загалї на нїким не можна зробити інтересу а товариство єсть на то заложене, щоби на нїм робили інтерес його члени. Найголовнїйша наша задача на разї — зібрати фонд на будову санаторії для слабих на груди учителїв і учительок. Там, де йде о таку цїль, там національне питанє не потребує бути видвигнене, нужда і сльози і біль і кривда учительства помішали ся так зі собою, що хто як хто, то ми погодили ся бодай там, де йде о кусень хліба і о поміч для жертв сухіт. І в тім суспільність повинна нам допомочи — а не добре єсть, коли місто помочи несе між нас розділ і крамолу. — За виділ товариства: *М. Літинський*, голова. *Николай Будзиновський*, секретар.

— **В справі Магомета Айшина.** Соціяльно-демократичні газети „Głos", „Naprzód" і „Земля і Воля" донесли в сих днях, що російський емігрант п. Магомет Айшин, звісний нашим читачам з оригінальних і перекладних фейлетонів у нашім дневнику, має зносини з російським правительством, подаючи на доказ білет, який знаходить ся в їх руках, а який дістав п. Айшин з новорічними желанями від редактора „Правительственнаго Вѣстника", „дѣйствительнаго статскаго совѣтника Александра Александровича Башмакова". Не входячи в суть сеї справи, завважимо лише, що в теперішних часах, коли російське правительство стараєть ся всїми способами знищити революційні організації, таких фактів, що революціонер оказуєть ся платним агентом правительства, трапляєть ся чи-мало. Адже той сам „Naprzód" доносить приміром в ч 25 з 26 с. м., що в сих днях припадково відкрито, що секретар секциї російської соціяльно-демократичної партиї в Львованні стояв на услугах російського правительства. Але нїяк не можемо зрозуміти, чому „Земля і Воля", доносячи про справу Айшина, не витерпіла, щоб не назвати його „панком, звісним теж з процесу з тов. Яцком Остапчуком і з нападів на соціял демократів, які виливав в свистку „Подольський Голос" та в фейлетонах „Дїла". Що п. Айшин мав з п. Остапчуком особисті рахунки ще з тих часів, коли працював в „свистку" „Червоний Прапор" і що помістив про ті рахунки статю в „Подільським Голосї", се правда. Але що-до нашого дневника, то в нім п. Айшин містив виключно оригінальну й перекладну белєтристику з революційними тенденциями, а зовсїм не „виливав" нїяких „нападів на соціял-демократів". Отже увага „Землї і Волї" минаєть ся тут зовсїм з правдою і сьвідчить лише про те, що орган української соціяльної демократиї не може витерпіти, щоб нам не „прищіпив латку", хочби через те „причіпив латку" також правдї. Чи се також належить до „поборювання ворогів робучого люду"?

— **Корови панї Штесель.** „Русь" подає цїкаві вісти про господарку жінки генерала Штесля в Порт-Артурі. Виявляєть ся, що панї Штесель годувала Порт-Артурців молоком за дуже великі гроші не тільки від своїх коров, але й від загарбаних до своїх рук чужих. Сими днями доручено їй судове візванє. Її позиває вдова вбитого в Порт-Артурі капітана Руцького. Руцька домагає ся від панї Штесель 2.000 рублїв за те, що вона без дозволу користувалась молоком коров Руцької. Руцька подарувала, виїзджаючи з Порт-Артура, свої корови одному шпиталеви. Не минуло й тижня, як Стеслева забрала корови собі, а далї почала продавати фляшку молока по рублеви. Перед віддачою Порт-Артура Японцям Стесель хотїв продати корови, але се йому не вдалось.

— **Дрібні вісти.** Вінчанє п. Евстахія Гордійчука, укінченого богослова з панною Зофією, дочкою о. Емілїяна і Людмили з Лукашевичів Соневицьких, відбуде ся дня 4 лютого в парохіяльній церкві в Скопівцї. Зелїзнича стация Хлїбичин лїсний, телєгр. Голосків. — Дотеперішний президент Шлеску бар. Гайнольд іменований намісником Моравії, а радник адмінїстрацийного трибуналу гр. Куденгове президентом Шлеска. — В Петербурзї помер славний росийський шахіст Чігорін.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Покл. ок. св. Петра (лат. Францішка). Позавтра, в четвер: Антонїя Вел. (лат. Мартина).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 18 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ З **„Висшого музичного інститута"** одержуємо вість, що 2 н. ст. лютого о 4 годинї пополудни відбуде ся у власнім льокали („Народний Дім", II. поверх) перший концерт елєвів інститута. В програму входять: 1) Шопен Етюда c-moll Відограє Олена Яцишинівна (кляса проф. Криницької). 2) Мазас. Скрипкове дуо. Відограють Оля Федаківна і Олександер Барвінський (кляса проф. Ганкевичевої). 3) Польдіні. Марш Мініон. Відограє Ольга Бандрівська (кляса проф. Криницької). 4) Бетговен. Романса. Сольо скрипкове в супроводї фортепяну. Виконають Степан Калитчук (кляса проф. Ганкевичевої) і Ол. Яцишинівна. 5) Мендельсон. Венецийська пісня гондольна. Відограє Олена Курпякївна (кляса проф. Старосольської). 6) Ґріг. Норвейські танцї. Тріо на скрипку, чельо і фортепян. Виконають Ст. Калитчук, Ярослав Пасічинський і Теодозия Демчишинівна. 7) Мендельсон Капрічіо III. Відограє Т. Демчишинівна (кляса проф. Ясеницької). Вступ вільний для всїх, що інтересують ся розвоєм „В. муз. інститута". Добровільні датки на закупно концертового репертуара для елєвів приймають ся з подякою. Надіємо ся численних гостей. Дирекция порішила давати такі концерти наших молодих адептів штуки що місяця, наколи публика їх прихильно прийме.

☐ Від **„Літературно-Наукового Вістника"**. Нинї розсилаєть ся XII книжка „Л. Н. Вістника" за 1907 рік. Друкарня (київська), яку лишив він з кінцем року. доїхала йому на прощанє ще й тим, що неможливо запізнила йому дві останнї книжки. Для поспіху XII книжку перевезено багажем, не вважаючи на подвійні кошти такої пересилки, і так само багажем має прийти І книжка за рік 1908, що кінчить ся друкувати завтра — по завтра. З новою друкарнею уложено таку угоду, що почавши від II кн., наклад, призначений до Галичини, має бути висланий найдальше 13. н. ст. Таким чином в Галичинї книжка мала б розсилати ся в останніх днях місяця, — як не зайдуть якісь „непередвиджені обставини", якими богате теперішнє житє в Росиї. Галицькі передплатники мусять бути вирозумілі на опізненнє книжок. Вони не мають понятя, з якими технічними трудностями і матеріяльними стратами звязане теперішнє веденнє „ЛНВістника": редагованнє у Львові, друкованнє в Київі, пересиланнє частини накладу до Львова і експедиция його з львівської контори. Пересилка поспішною посилкою з Київа до Львова трівае 10 до 14 день, отже як книжка там вийде на першого ст. ст., то галицькі передплатники дістають її при кінцї місяця н. ст. Як зайдуть які „непередвиджені обставини" — від авторів, друкарнї, цензури і т. и.? А кошти? Вистане сказати, що здобувши з переходом до Київа друге стільки передплатників, що в Галичинї, „ЛНВістник" тим одначе зовсїм не поправив своїх фінансів: стільки пожирає друкованнє за очима, удержанне другої контори в Київі, пересиланнє до Галичини й рїжні инъші видатки, звязані з видаваннєм в Київі. Моральні, ідеальні здобутки з сього переселення великі: „ЛНВістник" притягнув до себе українських письменників, здобув впливи на українське житє в Росиї, невтралізує, стягає розколину між Україною російською і Галичиною, дає відчувати їм тїсну звязь між собою. Все се дуже важно, і не може бути осягнене тепер инакше. як видаючи „ЛНВістник" у Київі. Але кінець кінцем пильна потреба в збільшенню матеріяльних засобів, то значить, у зростї передплати таки зістаєть ся. А Галичина, як бачили читачі „ЛНВістника" та „Дїла" (з статї д-ра Е. Олесницького), дає все ще не більше як 700 передплатників, то значить ледво яка десята інтелїгентська родина тримає і підтримує „ЛНВістник". І власне в лїпше ситуованих кругах, самим становищем своїм покликаних до того, щоб підтримувати такі справи (як професори, вищі урядники і т. и.) „ЛНВістник" розмірно найслабшу знаходить поміч. Се наводить на дуже сумні гадки. Невже рутенські часи ще не пережили ся у нас? невже зрозумінне потреби тїсної звязи з Україною, українським житєм таке ще слабке? Не кажу вже за прості інтереси до літератури, до того всього, що дає взагалї літературно-науковий журнал, — се дуже непочестне сьвідоцтво, що одинокий такий журнал у нас, в Галичинї не може дотягнути до тисячки передплатників по десяти лїтах існованя. Дуже сумний і непочестний прояв! — *М. Грушевський.*

☐ **Читальня „Просьвіти"** на личаківськім передмістю уряджує в неділю, дня 2. лютого с. р. в салї товариства друкарів при ул. Пекарській ч. 18 аматорське представленє. Дїти наших членів відіграють „Ніч вефлеємську", образи сценічні Я. Луцика, музика М. Копка. Чистий дохід призначений на заснованє захоронки на личаківськім передмістю. Початок о год. 4. по полудни. Сподіємось, що так прегарна цїль, як і ефектовна сама собою штучка, заохотить кождого прийти в неділю на се представленє та придивитись, як то наша наймилїйша дрібнота ставить перші кроки в народній працї. Цїни місць дуже низькі. — Білєти може набувати вчаснїйше в „Сокільськім Базари", в день представленя від год. 2-гої при касї. — *Видїл.*

☐ **З товариства „Воля" у Львові.** Дальший виклад про соціялїзм Мик. Ганкевича буде в четвер 30 с. м., о 7·30 год. вечером. — Вечерок з танцями відбуде ся в комнатах товариства в суботу 1 лютого. Початок о 9 год. вечером. Вступ 50 сотиків.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 28. сїчня 1908.

Дебата над expose бр. Еренталя.

Відень. (ТКБ.) Виводи бар. Еренталя принято в комісиї справ вагр. оплесками. Після сего обговорював він ухвали порішені на останнїм засіданю угорської делєгациї, зазначуючи, що старає ся приймати як найбільше Мадярів до служби дипльоматичної і конзулярної. В справі управильненя квестиї ємбляматів візвав міністер оба правительства і спільні міністерства, щоб вислали делєгатів до спільної комісиї, яка ще нарад не розпочала. Міністер дбає також о те, щоб підчинені йому власти кореспондували з угорськими урядами лише по мадярськи. Референт Тороцкай зазначив, що австро-угорська дипльоматия повинна в мароканській квестиї стреміти до заощадженя Европі комплїкаций. Крім сього просив міністра, щоб він поробив заходи о спиненє атаків заграничної преси проти Мадярів. За сим побивали ся також делєгати Маялят і Ісекуц.

Будапешт. (Ткб.) Обговорюючи exposé бар. Еренталя, Pester Lloyd зазначує, що бар. Еренталь веде політику тверезу і звертає свою увагу на економічні справи монархії.

Промислова рада.

Відень. Вчера відбуло ся засіданє 3-го віддїлу промислової ради. На черзї було справозданє в справі промислового контингенту спіритусу і податку від автомобілїв. По вичерпуючій дебатї принято отсї внесеня: Дотеперішний контингент, як рільничий так і промисловий, має і дальше лишитись не зменшений при виразнім признаню його правно маєткового характеру. Лише в разї, коли би згодом наслїдком меншої консумциї оказала ся конечність зменшити теперішний контингент, треба би в рівнім відношеню процентовім зменшити контингент як рільничих так і промислових горалень. В разї поновного підвисшеня загального контингенту треба би підвисшити знов у процентовім відношеню аж до давної висоти контингент всїх тих промислових і рільничих горалень, котрим контингент зменшено. Кожде зменшенє удїлу в контингентї, зроблене з иншої причини, має бути доконане лише в дорозї викупна. Опісля приступлено до справи податку від автомобілїв і ухвалено таку резолюцию: Висказуючи жаль, що міністерство скарбу не поспитало промислової ради о гадку що-до проєкту закону о податку від автомобілїв, промислова рада не висказує ся в засадї прогив заведеня того податку, хоч і має сумнїви, чи оподаткованє автомоболїв в Австриї не є передвчасне.

Скріпленє нїмецької границї.

Прага. (Тел. прив.) Тутешні часописї доносять з військових кругів, що австрийська военна управа рішила побільшити військові залоги в північній Чехії на нїмецькій границї. Найбільша скількість війська мала первісно виносити 200.000, тепер підвисшено єї до 300.000. Стан на час мира, який назначено спершу на 50.000 піднесено тепер до 80.000.

Події в Росиї.

Петербург. (Ткб.) Міністерство доріг зложило в думі проєкт закону в справі будови другого шляху сибірської зелїзницї. Перша часть має бути укінчена в р. 1911; кошти обчислено на 157 міл. руб.

Петербург. (Ткб.) Скріплену охорону в київській і таврийській губернії продовжено до 10 лютого 1909 р.

Гельсінгфорс. (Ткб.) Вчера пополудни напали на зелїзничім двірци узброєні бандити двох стацийних слуг, котрі мали з собою скринки з грішми; одного з них убили, зрабували 300 марок і втікли.

Петбург (Тел. прив.) Б. посла до другої Думи й відомого діяча о. Гр. Петрова лишив св. Синод сьвященичої гідности.

Петербург (Пр. Т.). Міністерство комунїкаций рішило привернути назад бодай в части росийську мову як урядову на зелїзници віденсько-варшавській.

Петербург Пр. Т.) Рада уміркованої правиці ухвалила не приймити Пуришкевича між своїх членів.

Петербург. (Прт.) Сторонництво мирнообновленців рішило, що будова нових панцирників є тепер не на часі.

Київ. (Пр. т.) При вимінї стрілів між полїцией а революціонїстами, які хотїли висадити у воздух комісарият полїциї, убито трьох революціонерів.

Мароко.

Париж. (Т. К. Б.) В палатї депутованих вела ся вчера дальша дискусия над справою Марока. Міністер заграничних справ Пішон сказав, що мароканська політика Франциї опирає ся на постановах акту з Альгедзірасу, Зріст анархії в Мароку спонукав Францию і Еспанію до оружної інтервенциї. Бесїдник хвалить дїяльність ген. Дріда і каже, що його наслїдик має задачу завернути французькі війська з Марока. Дальше відчитує телєграму ген. д'Амада з вістию про побіду французького війська під Сетатом та висказує признанє тому генералови. Франция не заявить ся за жадним з султанів; але султан Абдуль Азіс був для анархії запорою, а Мулєй Гафід є противнвй умові з Альгедзірасу і голосить сьвяту війну. Франция мусить поступати остро і на всякий випадок бути приготовленою. Дальше зазначив бесїдник в горячих словах вагу союза Франциї з Росиєю. Звертаючи ся против Делькаса, упевнив, що правительство бажає вести політику щирости і вірности та що треба велику заслугу признати тим, що для непевної цїли не хотїли пожертвувати мира. Слова міністра викликали гучні оплески серед радикалів і роялїстів, котрі демонстрацийно звернули ся против Делькаса.

До „Народної Гостинниці" приїхали 27. І. 1908. Д-р Денис Новак, Вільки мазовецькі; Льонгін Тустановський, Вільки мазовецькі; Барбара Губерт, Броди; Михайло Ріпецький, Бучач; о. Іван Лабій, Трибухівці; Розалія Сьвітлик, Броди; о. Йосиф Дуб, Лопушниця; Ілярія Алексевич, Нївра; о. Климентій Базилевич, Гологори.

Гі де Мопасан.

9)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Всї подробицї підхоплені знаменито давали незвичайно комічну фігуру: пан добродій встають рано, позволяють себе убирати, відтак зволять фризиерови обявити кілька цінних думок загальної натури; опісля розпитують фірмана про здоровлє коний, вибираючи ся на ранну прогульку верхом до бульонського лїса; відтак гицають по алеях лїса і випружують цїлу увагу на уклони та відклони, відтак снїдають разом з панею добродійкою, що як-раз вернула повозом з того самого лїса, і розмовляють з нею лиш на те, щоби вичислити імена всїх осіб, яких мали щастє стрінути на проходї; опісля волочуть ся аж до вечера від сальону до сальону, щоби відсьвіжити своє знанє в розмовах з такими самими панами як вони, обідають у якогось князя, де важить ся доля цїлої Европи, а на закінченє вечера ідуть до фуає балєта в Опері та потїшають ся невинним позором, не могучи для свого суспільного становища посїтити якогось справдї неморального місця.

Портрет був такий удалий, що всї гості розсьміяли ся щиро, бо іронія Бертена не вразила нїкого. А княгиня здержувала ся всїми силами, щоби не бухнути голосним сьміхом, лише її грудь потрясала ся незамітно. Вкінци вона сказала:

— Нї, справдї, я вже не можу видержати, я вмру зі сьміху.

А розохочений Бертен відрубав сейчас:

— Не бійте ся, пані! з аристократиї не вмирає нїхто зі сьміху, а не знаю навіть, чи хто коли сьмієть ся щиро. У нас лише для доброго тону та для чемности показуєть ся людям, що ми тїшимо ся з їх жартів. І ми лише вміємо досить добре зробити відповідну міну, але не знаємо навіть, що се такого правдивий сьміх. Ідїть до людових театрів, а побачите, що значить сьміяти ся. Ідїть на забаву до міщанських домів, а побачите, як там сьміють ся до загину. Ідїть до касарнї, а побачите, як люди давлять ся, плачуть, вють ся на ліжках, сьміючись з кумедий одного з товаришів. Але в наших сальонах сьміху не шукайте. Кажу Вам, що у нас всьо удане, всьо, навіть сьміх.

Тут перервав йому пан Мізадіє.

— Позвольте; Ви судите дуже строго! А преціньмені здаєть ся, що Ви не погорджуєте сею аристократиєю, хоч як Ви собі з неї кепкуєте.

Бертен всьміхнув ся.

— Я *люблю* її.

— Отже?

— Я трохи погорджую собою як мішанцем сумнівної раси.

— Ви лише удаєте — сказала княгиня.

Бертен пробував боронити ся проти того закиду, але вона замкнула дискусию, заявляючи, що всї артисти вже звісні з того, що як мають бородавку на носї, то вмовлюють в людий, що се лятарня.

Розмова зійшла опять на зовсїм банальні теми, а коли вже обід добігав до кінця, пані де Гілєруа сказала весело, показуючи на повні келишки, що стояли перед нею:

— Ну, я не пила нїчого, ані одної краплинки, побачимо, чи я схудну.

Обурена княгиня хотїла присилувати її, щоби випила трохи мінеральної води, але надармо; тодї вона крикнула з досадою:

— Дурна! через дочку перевернуло ся їй в голові. Гілєруа, прошу Вас, не дайте своїй жінцї робити дурниць!

Пан Гілєруа не знав, про що розходить ся, бо як раз пояснював панови Мізадіє систему ноної машини до молоченя збіжа видуманої в Америцї.

— Яких дурниць?

— Вона конечно хоче схуднути.

Граф поглянув байдужно на свою жінку.

— Коли я не маю звичаю робити їй на перекір.

Графиня встала, взявши під рамя свого сусїда: граф подав руку княгинї і всї гості перейшли до великого сальону.

Се була дуже простора і дуже ясна саля. На чотирех стїнах широкі, гарні тапети з блїдосинього шовку прикрашені старинними малюнками і обведені біло-золотими рамами набирали при сьвітлї лямп та сьвічника милого, місячного колїру. На серединї головної стїни висїв портрет графинї роботи Олївєра Бертена. Сей портрет наче замешкував цїлий сальон та оживляв його своїм молодечим усьміхом, нїжностю погляду та чаром ясного волося. Всї що відвідували панство Гілєруа, мусїли за кождим разом коли вийшли до великого сальону, задержати ся на якийсь час перед портретом і восхищати ся ним однаково як і його модельом; треба було придержувати ся того звичаю, так як треба хрестити ся, коли входить ся до церкви.

А пан Мізадіє то вже нїколи не забув ся. Він був преціньпатентованим, державним знатоком красних штук, отже його осуд мав значінє урядового документу і він вважав своїм обовязком оцїнювати кілька разів на тиждень вартість сего образа.

— Справдї — заявив він і сим разом — се найгарнїйший модерний портрет, який знаю.

Через тї вічні похвали пан де Гілєруа набрав переконаня, що має у себе артитвір; він приступивдо па на Мізадіє і оба через мінуту або дві виповідали на переміну всї уживані технїчні звороти в цїли прославленя обдуманих і необдуманих прикмет сего портрета.

Очи всїх споглядали з одушевленєм на стїну, а Олївє Бертен поправив лямпу з рефлєктором уміщену перед портретом для осьвітленя, бо служба через неувагу повісила її трохи на скіс. Він слухав сих похвал зовсїм байдужно та не звертав на них більше уваги як на поздоровленя на вулици або на кінци листів.

Відтак гості посїдали, а пан де Гілєруа наблизив ся до княгинї.

— Я думаю, зачала вона — що мій братанок незаговго прийде тут по мене і попросить Вас о склянку чаю.

Від якогось часу мали вони одно спільне бажанє, але хоч вони й догадували ся про свої однакові бажаня, всеж таки до тепер не лише собі не звірили ся, але навіть не робили в розмові нїяких натяків.

Брат княгинї де Мортемен, маркіз де Фарандаль, програв майже цїле своє майно, а відтак злетїв з коня і вмер, полишивши вдову і сина. Син мав тепер двайцать вісїм років та був одним з найславнїйших аранжерів котилїона в Европі, бо спроваджувано його часом навіть до Відня і до Льондона на двірські забави. Хоч майже без майна був він через своє походженє, свою фамілію, своє імя та свої майже королївські посвоячення одним з найзнаменитших людий та одною з найлїпших партий Парижа.

Розходило ся о се, щоби сїй молодечій спортовій і танцюристичній славі дати трохи тривкїші підстави, оженити його богато, дуже богато, та перемінити дотеперішні сальонові триюмфи на триюмфи полїтичні. Коли би сей молодий маркіз став послом, то вже силою самого того факту був би він одною з головних підпор будучого престола, одним з дорадників короля, одним з верховодів роялістичної партиї.

Княгиня знала добре, як безмежно богатий був граф де Гілєруа, що жив доволї ощадно і занимав звичайне та просте мешканє, хоч міг би жити як великий пан в одній з найгарнїйших палат Парижа. Вона знала його вічно щасливі спекуляциї, його вироблений фінансовий нюх, його участь у всїх найкориснїйших справах, які лише були протягом останних десятьох років на порядку дневнім. І вона впала на думку оженити свого братанка з дочкою сего нормаського посла, котрому знов таке супруже дало би дуже визначне становище серед найвисшої аристократиї. А пан Гілєруа, що свого часу оженив ся богато та побільшив зручними операциями свій власний маєток, плекав тепер на днї дуже нові амбітні бажаня.

Він вірив в поворот короля і хотїв на той день бути зовсїм приготованим, так щоби міг вихіснувати сей переворот як найповнїйше.

Як простий посол він не міг надїяти ся богато. Як тещ маркіза де Фарандаль, котрого предки були все між найвирнїйшими і найвизначнїйшими дворянами королївського дому Франциї, він сейчас вступив би в самі найперші ряди.

Приязнь княгинї до його жінки була також дуже великої ваги, бо надавала сїй звязи обох родин щирий, сердечний характер.

Гілєруа бояв ся, щоби яка инша панночка не влїзла в дорогу та не сподобала ся часом маркізови; тому то він спровадив свою дочку до Парижа, щоби приспішити цїлу справу.

Княгиня відгадувала його пляни і взяла ся потайки помагати йому; як раз сегодня запросила свого братанка, щоби прийшов до паньства Гілєруа, хоч нїчого не знала про поворот їх дочки до Парижа; вона хотїла лиш призвичаїти помалу маркіза, щоби бував часто в їх домі.

Перший раз відважили ся граф і княгиня говорити зі собою обережно про свої пляни; а як вони розставали ся, договір був вже між ними заключений.

На другім кінци сальону гості забавляли ся весело. Пан Мізадіє розказував бароновій де Корбель про представленє муринської амбасади президентови републики, коли нараз заповіджено прихід маркіза де Фарандаль.

Він явив ся в дверех і станув. Скорим і вправним рухом руки заложив на праве око монокель і лишив його через хвилю, щоби буцїм розглянути ся в сальонї, а в дїйсности може на те, щобо всїм дати час придивити ся собі та замаркувати свій прихід. Відтак зовсїм незамітним рухом лиця і брови скинув сей кусень шкла причеплений до чорної, шовкової нитки, підійшов живо до пані де Гілєруа і поцїлував її в руку, поклонивши ся низонько. Так само привитав ся він зі своєю тїткою, а відтак стиснув за руки всїх прочих гостий, ходячи від одного до другого свобідно і елєгантно.

Се був високий мущина з рудим вусом, вже трохи лисий; постава офіцирська і рухи нагадували англійського спортсмена. Бачучи його, мало ся вражінє, що всї його члени богато більше вироблені як голова та що він любить лише такі річи, в яких можна розвинути лише силу фізичну. А преціньвін був образований, бо він навчив ся і вчив ся ще й тепер що день з великим напруженєм ума все те, що йому пізнїйше могло придати ся: історию та соціольогію; при науцї істориї він мордував ся з датами, а за мало звертав уваги на самі події, а що до сеї другої науки, то він намагав ся очивидно пізнати лише те, що кождий посол мусить знати, самі лише елєментарні підстави політичної економії, А В С соціольогії для ужитку пануючих кляс.

Мізадіє поважав його, кажучи: „Се буде колись визначний чоловік". Бертен хвалив його зручність і силу. Вони належали до того самого гімнастичного товариства, полювали часто разом і стрічали ся на конях в алеях бульонського лїса. Між ними була отже ся спеціяльна симпатия спільних стремлїнь, що повстає приміром між двома людьми, коли случайно в розмові покажеть ся, що оба вони належать до тої самої політичної партиї.

Коли маркіза представлено Анеттї де Гілєруа, він відгадав нараз комбінациї своєї тїтки; уклонивши ся, він глипнув на неї оком аматора.

Після нього вона була вже гарна, а заповідала ся знаменито; він аранжував на так богато балях, провадив так богато котилїонів, що знав ся досконало на молодих панночках та був в силї предсказати майже докладно будучність їх краси, так як знаток, покушавши зовсїм сьвіже вино може предвидїти його доброту.

Він говорив з нею лише маленьку хвилинку про зовсїм байдужні річи, а відтак сїв собі побіч баронової де Корбель та балакав з нею півголосом про всїлякі сплетнї.

Гості розійшли ся ще досить вчасно. А коли вже Анетта пішла спати, лямпи погашено, а служба разом вернула до своїх покоїв, граф де Гілєруа задержав ще на довго свою жінку, що за той час заснула на фотелю. Ходячи по сальонї сьвітленим лише двома сьвічками, він розважав свої надії, намагав ся предвидїти всї можливі комбінациї та обдумував, що в кождій хвили треба буде робити.

Вже було пізно, коли він рішив ся піти спати; вдоволений з цїлого вечера, він шепнув весело до жінки:

— Думаю, що вже справа порішена.

(*Дальше буде.*)

ВЖЕ ДРУКУЄТЬ СЯ

і вийде в перших днях лютого с. р.

Михайла Лозинського:

„Польський і руський революцийний рух і Україна"

Отся праця дає історичний огляд польського і руського (русскаго) революцийного руху від початку 19-го столїтя аж до наших днів, звертаючи особливо увагу на становище польських і руських революцийних ґруп до українського питаня.

Передплата на сю працю, що обіймати-ме коло 15 аркушів друку, виносить 3 кор. Передплатники дістануть як безплатний додаток иншу працю того-ж автора п. н. „Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі". Просить ся о як найшвидше надсиланє передплати на адресу автора: Львів, вул. Гавснера 14. По випечатаню цїна буде висша.

Торговельні вісти.

Будапешт 28 1. Цїна збіжа.

Пшениця на цьвітень	12·28	до 12·29
„ „ жовтень	10·58	до 10·59
Жито на цьвітень	10·32	до 10·33
„ „ жовтень	9·11	до 9·12
Овес на цьвітень	8·10	до 8·11
„ „ жовтень	—·—	до —·—
Кукуруза на май	6·92	до 7·93
Рїпак на серпень	16·40	до 16·50

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Успособленє: спокійне. Погода: вітер

ОГОЛОШТКА. В книгарни Наукового Товариства ім. Шевченка есть місце на практиканта. Компетенти зволять предложити через своїх родичів або опікунів на руки заряду найдальше до 1 марта с. р. 1) метрику хресту на доказ, що не переступили 17 року; 2) сьвідоцтво низшої середної школи з укінченою найменше пів року четвертої кляси; 3) проба письма. Близші умовини будуть означені зарядом книгарні. Львів 17 сїчня 1908 *Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.* 131 5—10

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слївіньский, Львів, Коперника 16.** Цїни услівій продажі дуже приступні. 115 41—?

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плантациях площі Галицкої)

поручають:

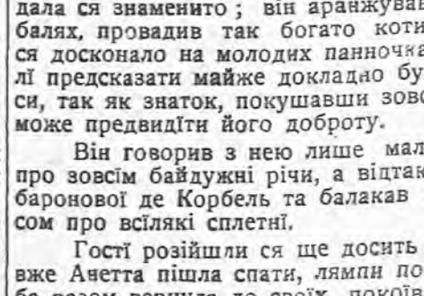

Барометри анероїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Зарівом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

Панна посажна бажає вийти замуж за питомця. Перщенство мають сини священників. Річ трактує ся на серио. На аноніми не відповідає ся. Зголошеня poste restante за оказанєм квіту із сератового ч. 157 Борислав (Borysław). 137 1—?

Проповідниці стилеві, вигото вляє рїбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

Одинока руська
ЛІТОҐРАФІЯ
Андрія Андрейчина
Львів, Коперника 30.

МЕД патока найлучшої якости 5 кільо 5·80 і 6 кор. оплатно. Питві меди домашнього виробу, відзначені медалями 5 кільо від 4·20 до 9 кор. оплатно. Мед з власної пасіки може дати лише властитель найбільшої галицької пасіки а подібні оголошена малих пасічників суть ложні

Евґеній Бїлиньский в Збаражи. 81 10 10

КАРЛО АДАМЕЦЬ
в Чаславі (Чехи)
Фабрика вежових годинників
заложена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Відмінним гроздам дає на рати. На жадане контористи і цїна безплатно. Кореспонденция руська. 144 8—20

„Дзвінок"

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, мо ходїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педаґоґічним виходить два рази а місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Краєвий Союз кредитовий
У ЛЬВОВІ
[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руских кредитових стоваришень книги і друки т. продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк. по	10 с.
„ ліні вцїйна	„ „	8 „
„ щодн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошена о позич.	шт. „	2 „
Виказ умор. позич.	„ „	2 „
Касові асигнати	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Місячні замкнена рах.	„ „	2 „
Річні зам. рах. і бїланс	„ „	10 „
Удїлові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Взірцеві статути	„ „	20 „
Подання о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільненє друвів діловодства від стемпля	„ „	4 „
Подання до податкової власти в повідомл. про запечет. стовар.	„ „	4 „

Учень Ученик з вищої класи руськ. гімназиї пошукує **ляциї** на село. — Адрес poste restante „Наука" Львів, головна почта.

З «Труда» у Львові.

З уваги на наближаючий ся сезон карнаваловий просимо Вп. Пань, щоби зволили ласкаво з замовленями для них всякого рода убору поспішити, абисьмо могли все на час виготовити. В робітнях наших розпоряджаємо тепер первородними силами фаховими, можемо отже виконати поручені нам роботи після найновійших мод і найвибагливійших вдоволити. — *При сїй нагоді позволимо собі звернути увагу Вп.Пань на наш склеп заосмотрений в добірні товари і готові вироби.*

145 2—3 **ДИРЕКЦИЯ.**

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 стор. вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVIII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Вже вийшов і висилає ся зворотно:
Р. ЗАРИЦЬКОГО
Музичний календарик
на 1908 рік.

Календарик на гарнім велїновім папері і хорошій окладинці представляє ся вельми принадно; обіймає догідне календариюм в двох красках і цїкаву повість; о дванайцять добірних пісень виключно патріотичного змісту про мішані мужеські та жіночі хори.

Цїна 1 корона, а для давних і нових абонентів лиш 80 сотаків (вже з оплатою почти).

Для Боанів, Січий, Соколів і селянських хорів гуртовно значний опуст після умови. Звертає ся особенно увагу інтересованих, що цїлий дохід з сего рочника призначений на цїль так доволї важ., як: фонд будови бурси руського товариства педаґоґічного у Львові, а то після плянy поданого на окладинці календарика. Прошу поспішити з замовленями, бо наклад дуже обмежений. Адреса видавництва: **Р. Зарицький — Львів — ул. Сикстуська 62.** 100

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орган Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

ШКАРПИТКИ від 40 сот.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ
Найдешевша торговля ґалянтер. товарів
АДОЛЬФА РАППА
у Львові, Ринок ч. II.
(напротив товариства „Просьвіта").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, российских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерий.

Великий вибір пушок на цїгарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланем ґотівки або посліплатою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір біжутерий.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з д численем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно к'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

МЕД-ПАТОКА
в гірских пасїк невзрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто бїлий по 7·50 кор franco висилає 10
Народна Торговля у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10 05†	—	3·25	5·30	9·35м
Зимної води	5 50	7·35	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11 10
Кракова	—	9·40	6·15	7·20	12 45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Станиславова	—	—	—	—	2·51
Коломиї	—	—	—	5·50	—
Стрия	—	—	2·35	—	—
Пустомит	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Самбора	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Любіня	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Рави руської	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Янова	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Врухович	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Зимної води	4·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком — і святя від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї до 10/8 що день буквою д. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 21. Львів, середа 29. (16. ст. ст.) січня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 3; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженим. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поданя і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платити у Львові.

Москвофільський виборчий маніфест.

Мав рацію „Галичанинъ", іронізуючи з „Народного Комітету", що він поспішив ся з виборчим маніфестом тоді, коли всі инші партиї укладають плян виборчої боротьби „въ запертыхъ кабинетахъ". Бо москвофіли зовсім не спішили ся. Вони найперше „сепѣлками" „въ запертыхъ кабинетахъ" запевнили собі поміч тих, що на їх думку „niema Rusi, jest tylko Polska i Москва", опісля виступами а la ks. Korneli Senyk приєднали собі ласку повітових виборчих потентатів, і аж тепер, найпізнійше зі всіх партий, пізнійше навіть від „Rad-и Narodow-ої", видали (див. 13 ч. „Галичанина" з 29. с. м.) „Къ Галицкой Руси возваніе ея верховнаго народнаго правленія „Русской Рады" въ Львовѣ".

Коли-б так зарозумілість була доказом сили! Бо, як бачимо, на недостачу політичної зарозумілости в москвофілів не можна жалувати ся. Се не партия говорить до своїх членів, — ні, — се звертаєть ся „къ Галицкой Руси" „ея верховное правленіе". В низу „Галицкая Русь", вся наша земля, зі всіми партиями, — а в горі „ея верховное народное правленіе". Тільки чи не пояснила-б „Русская Рада", коли і де ціла Галицька Русь вибрала її своїм верховним національним правлінем, або бодай, на яких фактичних даних опирає вона своє право виступати в такім характері?! Коли-б так окремий чоловік накидував ся на верховного правителя, то його признали би божевільним і замкнули в Кульпаркові, — але „Русская Рада" має щастє, бо політичної партиї до дому божевільних не беруть, і вона може без страху удавати „верховное народное правленіе Галицкой Руси".

Ставши на висоту „верховнаго народнаго правленія Галицкой Руси", „Русская Рада" приписує собі все, що здобув собі наш нарід у важкій боротьбі з польсько-шляхотським правлінем, у боротьбі, *в якій москвофільство тільки кидало нам* колоди під ноги.

„Русскій народъ" — отже прихильники москвофільської партиї — „після довгих, витревалих з'усиль цілих поколінь виборов собі хоч і не рівне, та все таки загальне, безпосереднє і тайне право вибору своїх послів до державної ради", — дарма, що москвофільська партия підчас цілого масового руху за виборчою реформою в рр. 1905—6 заховувала ся зовсім пасивно, а давнійше відносила ся просто ворожо до тих українських партий, що домагали ся загального, рівного, безпосереднього і тайного голосованя.

„Русскій народъ" „побідив" при виборах до парляменту, чим „блискучо доказав свою житеву силу і політичну зрілість", — хоч знов усе те можна віднести виключно до українського національного табору, а не до москвофілів, котрі при виборах до парляменту віднесли на цілій лінії розгром.

Так само „русскій народъ" домагав ся і домагаєть ся зміни дотеперішнього крайне для нього несправедливого, просто понижаючого соймового виборчого закона.

Одним словом, „Русская Рада" допускаєть ся просто історичної крадїжи, приписуючи все, що здобуто в Галичині для нашого народу зусилями українського національного руху, „русскому народови", *себто москвофільському рухови*. Не дивниця, що опісля ріжні покровителї „галицко-русскихъ" в Росиї дзвонять у великий дзвін про успіхи „русско-народной идеи" в Галичині. Москвофіли представляють всі успіхи *українського національного руху своїми успіхами*, а ті дають надувати себе...

Нахваливши ся так працею того руху, якому москвофіли вміли тільки кидати колоди під ноги, „верховное народное правленіе Галицкой Руси" переходить до українського національного руху, трактуючи його, розуміеть ся, як щось підрядне, що не відграє ніякого значіня в національнім житю нашого народу. От „польська інтрига", тай годі, а при тім інтрига, яка — тут москвофіли кланяють ся Полякам — Полякам на ніщо не здала ся, тільки „раздражила" на них „русскій народъ". Очивидно, не обійшло ся тут без згадки про „дикі інстинкти", які буцім-то український національний рух „викликав серед широких народних мас", — адже польський шляхті „дикі інстинкти широких народних мас" такі страшні, що москвофілам готово оплатити ся налякати її ними!

„Верховное народное правленіе Галицкой Руси" може собі на все позволити, отже й не диво, що вони анатемізують весь український національний рух, той рух, у якім сконцентрована вся національна сьвідомість, сила і відпорність нашого народу в Галичині, „отщепенцами и народными измѣнниками", проголошуючи рівночасно, що „русскій народъ Галича заявляетъ себя нераздѣльной частю русскаго міра, отстаиваетъ свое народное единство съ остальнымъ свободнымъ русскимъ народомъ, признаетъ своимъ первѣйшимъ народнымъ достояніемъ великій, могучій русскій языкъ, созданный тысячелѣтними усиліями всѣхъ русскихъ племенъ, языкъ Пушкина и Гоголя".

Очивидно, „верховное правленіе" не потребує з нічим числити ся. Для нього „русскій народъ" у росийській державі „свободный", хоч найліпші сини того народу отсе вже ціле століте гинуть в тюрмах, на шибеницях і снігах на Сибірі в нерівній боротьбі з царським деспотизмом за свободу свого народу. Для нього „русскій языкъ созданный тысячелѣтними усиліями всѣхъ русскихъ племенъ", хоч Петербургська Академія Наук, отже институция, в справах „русскаго языка" чей-же більш авторітетна, ніж підписані під відозвою „Русской Рады" Добрянський, Дудикевич і Пелех, виразно признала, що „русскій языкъ" виріс виключно на великоруській народній основі і тільки літературним язиком того-ж племени можна його уважати. А хто так висший понад все, той може також назвати весь наш національний рух „отщепенцами и народными измѣнниками"...

Доси говорило „верховное народное правленіе Галицкой Руси" від імени „русскаго народа". Послухаймо-ж, що воно говорить від імени „русско-народной партіи", з якою виборчою програмою приступає до виборів. Ось та програма:

„Русско-народная партія, сила и могущество которой зиждется въ широкихъ масахъ русскаго народа, домагается равномѣрнаго допущенія ихъ къ управленію краемъ посредствомъ своихъ свободно избираемыхъ представителей.

„Русско-народная партія, убѣжденная въ политической зрѣлости своего народа, домагается введенія всеобщаго, равнаго, прямого и тайнаго избирательнаго права въ сеймъ.

„Русско-народная партія, признавая русское крестьянство корнемъ и основаніемъ русскаго народа, домагается особыхъ законодательныхъ заботъ о крестьянствѣ, безотлагательнаго справедливаго рѣшенія, въ границахъ краеваго законодательства, *аграрнаго вопроса* и учрежденія крестьянскаго кредита.

„Русско-народная партія, признавая основаніемъ и залогомъ народнаго успѣванія народное *просвѣщеніе*, домагается дарового и общедоступнаго образованія отъ начальнаго до высшаго.

„Русско-народная партія домагается для русскаго народа русскихъ учебныхъ учрежденій, отвѣчающихъ его народному духу и его народнымъ потребностямъ.

„Русско-народная партія домагается повсемѣстнаго введенія русскаго языка въ школѣ и урядѣ, въ науки и въ публичной жизни.

„Русско-народная партія домагается особой опеки сейма для кустарнаго промысла и областной торговли, созданія и поддержки въ краѣ промышленности".

Коли ходить о зміст сеї виборчої програми, то се плягіят програми українських партий, бо всі ті домагання виставили українські партиї значно давнійше, — тоді, коли москвофіли дальше азбуки й календаря не виходили, — і в значно детальнійшім обробленю. Власне за національні, політичні, соціяльні та економічні домагання в користь широких селянських мас нашого народу москвофіли охрестили весь український національний рух радикалїзмом, проти якого кликав у соймі д-р Король на поміч польську шляхту. Але се не перешкаджає москвофілам для хлополапських цілий підшивати ся під той „радикалізм" в своїй виборчій програмі.

А національна форма тих домагань? Про те, що виставлює від імени нашого народу національних домагань в „русской" себто росийській національній формі є тільки улекшенем польонізації нашого народу, — писали ми вже нераз. Тепер-же зілюструємо ті москвофільські „національні" домагання тільки одним приміром. „Русская Рада" домагаєть ся заведеня „повсемѣстнаго введенія русскаго языка въ школѣ и урядѣ, въ науки и въ публичной жизни", отже також в народній школї тоді, коли навіть росийський „Святѣйшій Синодъ" зрозумів потребу заведеня української мови в народній школї. Се найліпше ілюструє, яку „користь" принесло би для просьвіти нашого народу сповненє сього москвофільського домаганя.

З ким-же піде до виборчого бою москвофільська партия під прапором тої виборчої програми? Послухаймо:

„Намъ не страшна борьба съ польскимъ народомъ. Будемъ съ нимъ бороться какъ народъ съ народомъ открыто, культурно и честно за народное дѣло; и близко уже время, когда братъ Ляхъ проникнется сознаніемъ, что не въ борьбѣ съ Руссомъ будущее Польши, а въ тѣсномъ съединеніи и въ общей съ нимъ любви къ Славянству.

„Но безпощадно сразится русскій народъ съ домашнимъ своимъ врагомъ, съ народнымъ сепаратизмомъ, *со своими народными отщепенцами и измѣнниками*. Съ ними, развращающими народъ, извращающими его міросозерцаніе и міровоззрѣніе, отнимающими *у него народное его имя*, отравляющими народную его душу — можетъ быть лишь борьба на жизнь и смерть"!

Отже не польсько-шляхотські кандидати „Rad и Narodow ої", *яка хотїла-б загарбати всї* мандати в руських виборчих округах, вороги тих домагань в інтересї широких селянських мас нашого народу, які „Русская Рада" переписала, затемнюючи при тім, з програм українських партий! Ні, ворогами тих домагань вважає „Русская Рада" виключно український національний табор, українські партиї, ті партиї, які за здійсненє тих домагань борють ся не від нині, — і проти них, *виключно проти них кличе закликає „русскій народъ"* до боротьби „на жизнь и смерть".

Ось тут і лежить вся суть москвофільського виборчого маніфесту. „Не страшні нам Поляки, тільки Українці, отже мир з Поляками, а боротьба на жите і смерть з Українцями!" На сторінках нашого дневника ми вже нераз оцінювали сей найновійший клич галицького москвофільства, виказуючи його шкідливість для нашого народу без огляду на те, що вважати його самостійним народом, чи частю „русскаго народа". Тут тільки звернемо увагу на основну ріжницю між бувшим кличем „Народного Комітету". Коли „Народний Комітет" закликає до бою проти польсько-шляхотського *правління*, звертаючи ся *проти москвофілів лиш на стільки*, на стільки вони утруднюватимуть нашому народови ту боротьбу, — то „Русская Рада" не дбає про те, що руські мандати готова загарбати „Rada Narodowa", коли-б тільки поконати ненавистних „украинскихъ сепаратистовъ", хоч-би із підмогою Поляків, що кандидатура ks. Kornelego Senyka docet...

Ось так представляєть ся виборчий маніфест москвофілів. Характеризує його політична зарозумілість, приписуване собі успіхів українського національного руху, крадіж програмових домагань від українських партий і явна зрада інтересів нашого народу в користь польсько-шляхотського правління під покришкою „единства русскаго народа".

Не могли Поляки здавити нашого національного розвитку під окликом національної єдности нашого народу з польським, то тепер пробують здавити його окликом „единства русскаго народа" при помочи москвофілів. Та як наш нарід оперся одним затїям, так опреть ся і другим і при виборах до сойму дасть певне таку саму відправу москвофілам, яку дав при виборах до парламенту.

Передвиборчий рух.

Тернопільщина: В Тернополи 13. с. м. відбув ся з'їзд відпоручників національно-демократичної партиї на котрих зголошено пять кандидатур, а то Стефана Волинця, Дмитра Дебельського, проф. Дмитра Дмитерка, Павла Думки і Теод. Лози. Найбільше голосів при пробним голосованю дістав Дмитро Дебельський з Березовиці і Павло Думка з Купчинець. Порішено виборчу *акцию вести в порозуминю з радикальною партиєю*. Зі сторони обох кандидатів зроблено заяву, що один другому уступить коли за другим буде більшість.

Дня 20. січня були польські збори в „Соколї", на котрих ухвалено фундувати гр. Коритовського при помочи руських хрунів, бо референт д-р Промінські заявив, що „nas tu 1/4 część otóż jeżeli porządni Rusini nam nie pomogą, to grozi upadek narod wego kandydata."

Чортківщина: В неділю дня 2. лютого 1908 відбуде ся в Улашківцях чортківського повіта о 2 годині з *полудня нар одне віче на площи коло* уряду почтового, на якім явить ся посол д р О-

---

5)

Відродженє білоруського письменства

подає д-р Іляріон Святицький.

(*Дальше*).

Білоруські народні видавництва — „Наша Доля", а нині „Наша Нива" зрозуміли значінє політичного освідомленя народу і станули відразу на саму вірну підставу загально-росийського визволь ного руху. Не розходилось і не розходить ся їм в сім руху о мнимо „великодержавні" або виключно „національні" принципи. Они виступили в оборонї і з проповідю горожанської свободи, однакової для кождого, без згляду на його національність, релїгію, стан та особисте переконанє. Поклонники як найширших свобід горожанських — думи, поладженя земельного питаня, полекші робучому людови, *справедливого розділу державних податків та видатків*, вороги всемогучого чиновництва та їх самоволї, ось коротка характеристика найновійшого політично-суспільного руху серед Білорусів. Неможливість осягнути намічені ідеали в як найкоротший час, що для культурного житя взагалї доконечне, розбила живійше молодше білоруське поколїнє на групи, які находимо в росийській „лївій". Але всї вони стремлять до осягненя одної великої цїли — до висвободженя рідного краю від ярма чиновничої самоволї, козацького кнута, загальної темноти і нужди.

Рівночасно з появою білоруських поступових кругів виступили єще два скрайні напрями, росийських консерваторів і польських шовіністів, що задумали мати вплив на білоруське житє. Кличі консервативної групи можна би звести до формули офіциального патріотизму — самодержавіє, православіє, народність, з відповідними додатками, в роді того, як: „всї, що не признають сеї формули — бунтарі, зрадники; Білоруси можуть бути тільки православними; найзавзятїйші вороги Білоруси се Поляки і Жиди; Білорусам не творити областної письменности — досить з них русскої". Польська шовіністична група внесла в формулу тільки деякі незначні зміни: замість самодержавія вона поставила всепольську ідею, замість православія — католїцизм; вороги Білоруси се Великоросіи і Малоруси; Білорусам, яко польському племени вдоволитись польською літературою.

Офіциальні опікуни Білоруси, т. є. „западнорусскаго края", в своїй дбалости о „русскій" характер землї, довели до того, що розкинули по всій широкій Росії сьвідомійших Білорусів, замість дати їм можність працювати близше рідного осередка. Мало того, кождого живійшого білоруського патріота перекидали вони, з місця на місце, щоби тільки не скріпити білоруського духовного житя. О тім, щоби важнійші уряди в білоруськім краю діставались місцевим уроженцям — патріотам, давно вже не чувати: німцї, москвичі, де не де поляки — от білоруські правителї, офіциальні покровителї білорущини і нерідко представники „бѣлорусскаго патріотизма". Наслідком сеї спеціяльно *росийської політики було скріпленє* місцевого всепольського елємента з його стремлїнєм ополячити Білорусь. По проголошеню 1-ої конституції в Росиї всеполяки вийшли з тїни і взяли ся за явну пропаґанду своїх ідей. Пішов по Білоруси клич — mówić tylko po polsku, brać do pracy tylko mówiących po polsku i katolików, zerwać wszelkie stosunki z prawosławną i niemówiącą po polsku ludnością — і т. д. Дійшло наконець до того, що один — другий загорілий польський духовник не давав розрішеня тим католикам Білорусам, що не вміли польської молитви, або вбивав в голову Білорусинови-католикови, що він має говорити (калїчити) тільки по польськи*).

Білоруські письменники і піснярі виступили відразу з категоричною заявою против всяких претенсий не-білорусів рішати о судьбах білоруської мови. Редакція газети „Наша Доля" в статї „Да чытацелеу" заявила, що білоруське відродженє можливе тільки на рідній мові. Пригадав се опісля єще раз Василь Васильок в стиху прозою „Какалуша" (черемха): — „Усе народы, як весною, сгали красаваци, кожны родну мову, строи родны пазнаваци. Так захоче чалавекам быци уселяки, спакой будзе, милаванне и увесь сьвет аднаки" („Наша Нива" II, н-р 19). Тим самим кличом будив він в прозовім стиху „Пявун — Гаварун" („Н. Нива" II, н-р 20) білоруса: „Гэй, брат, бо-зда абудзися! . . . Табе цяжка? — Спагадаю... Дзе-ж есць школа, не дзивися — у нашым краю? . . . Родну мову вы любици-ме да веку. Беларусь наша народам тагды стане уся личыцца, и над школак добрых плодам будзе кожны з нас дзивицца".

Так само категорично висказались білоруські піснярі і о конечности як найширшої горожанської свободи. Як довго її нема, дух поета — як той „Вецер"

Гудзиць у поунач сосны ломиць
и плачець вецер у бары,
и белы снег да неба гониць —
чамуж так вецер плачэш ты?

Ах плачу я, што бяз сонца
нигдзе дароги не знайду —
и так кидаюся бяз конца,
ня знаю сам куды лячу.
У грудзях балиць и сэрцэ млее
и так маркотна на душы —
калиж дзянёк нам заяснее?
чаму так сэрцэ млееш ты?
(„Наша Доля", н-р 2. — Дзяцька Пранук).

В темну тьму не найти духови поета битого шляху і він з тугою дожидаєть ся ясного дня. Другому піснярєви ся темна „Ночка" навіяла стільки невеселих дум, та принесла стільки сльоз і горя, що він справедливо сказав о ній:

Цёмна ты, длинна, нявесела,
так як жыццё мужыка...
Толькн хмароу панавесила —
з них дошч льецца, як рэка.
Вот кабы скончалась ночэнька,
каб дзень светленьки настау;
и каб на то мая моченька,
гетуб цёмнасць разагнау. —

Але не вірить поет в скоре сповненє сих бажань, тому співає —

Доуга, доуга людзям прыдзецца
шчасця на зямли шукаць;
не одна к нам ночка вернецца
новы думки наганяць...
(„Н. Нива" I, н-р 3. — З. К.)

І зрозуміло, бо де —

...вайна в краю кипела
и кроу лилася, як вада, —
з крави зямля пачырвенела
и з кожным днём расла бяда...
Кали звяроу — людзей таукали
на мирных жыцелеу каб биць...
Кали дзяцей не шкадавали
у вачах прад матками рубиць... — — — Там
Тагды ускипела неба гневам
и голад страшны зтуль ступиу
и скрыдлы над зямли пасевам
як цар — арол ён расхилиу...
— — — — — — —

(картина посухи і голоду)

Салому уместа хлеба ели
(бо скот дауно ужо падох)
и пухли людзи и чарнели,
ядучы зельска, кору, мох...
Дзяреуни хутка вымирали,
хвароба йшла, нибы пажар,
и крыки неба разрывали...
Но без литосци голад — цар.
— — — — — — — —

Тагды в палацах што? — гуляли,
начами ели ды пили,
и Бога — голад выхваляли
што крыки бедных замарли
(Наша Доля, н-р 6 — И. Изгур: Голад.)

Не дивно, що в таку пору вирвав ся піснярєви з груди стогін розпуки:

Эх, маць-прырода, маць-зямля,
Ты уся у крави патонешь скора!
У слезах гниець уж грудзь твая —
ты, хата жалю и пазора.
Не пасьпеваець абсушиць
пал солнца крови краснай лужы,
не пасьпеваюць их пакрыць
снегами вихры шумнай стужы
— — — — — — —
калиж кроу прастануць лиць
и сцихнуць усе бяды людзкія?
Ня уж, зямля, о маць — зямля,
мир доугажданны — плод запрэтный?
Ня уж ня устанець нам зара
любви усеобшай бэззаветнай?
(*Н. Доля, н-р 5 — И. Изгур: Усюду кров*)

Не в моготу стало довше терпіти і в розпуці ломати руки — живійша часть білоруської молодїжи кинулась в вир боротьби з пігьмою і леденящим житє вітриском. Чи з успіхом? Най піснярі відповідять:

„Сильных нас сокалау вораг скаваў,
гнау нас далёка, у няволю загнау.
Скінулы зы е рвалися у вольны прастор,
у дальняе поле, высоки той узгор...
Ценжар кайданоу не дасць нам ляцець,
весгнику волн ярмо дык надзець?!
Стой жеж ты, цёмных грамадау пасол!
Сором няволи ня сцерпиць сакол!
Сокат панёсся ды голас той гром:
Дружне кайданы й ярмо мы сарвем!
Вораг у страси, злы вораг дражыць,
у нас замирення ужо стау ён прасиць.
Стау ён нам гутарку тую плясьци:
„киньце битву вы са мною вясьци,
песьни страшные так смела сьпеваць,
буру на царства мае накликаць!"
— — — — — — —
„Сокалы болей няволю цярпець
думы ня маюць: табе ж не уладзець...
Борздо ланцуги жадаюць скидаць,
бич твой ня будзе над нами свистаць!
(Н. Нива II, н-р 6 — Марко Хмурны: Ветрыско).

*) Обі характеристики даємо на підставі наших особистих спостережень в Вітебську, Мінську і Вильні 1904—1905 рр. і прямих безпосередних зносин з народом.

лександер Колесса з посольським звітом і кандидат соймовий д-р Горбачевський, та на якім обговорена буде справа виборів до сойму.

Виборчі надужитя.

Теребовельщина: В Теребовельщині, де треба перевести протизаконно правибори, туди йде особисто староста. Як він переводить вибори, прикладом сього най будуть правибори в Семенові. Як комісар виборчий в Семенові, щоби перепертн свою креатуру на виборця, він недопустив 34 руських правиборців до голосованя, хотя вони платять більший податок і мають всякі законні вимоги бути правиборцями. Наводимо тут кількох недопущених: Гринько Панчишин має 8 моргів поля і хату, Гринько Янюк має більше як 8 моргів поля — платить податку 60 кор., Гринько Косович платить 20 кор. податку, Семен Гаргура платить 70 кор. податку і т. д., але місто того допущено до голосованя 5 Жидів, з котрих декотрі не платять навіть домового податку, як Гершон Мільбрін, економа, котрий не платить податку, і двірських форналїв, котрі як Малики Людвік і Томко мають тілько хати.

Яворівщина: З нагоди виборів розпочала ся нагінка на народних учителїв. З приказу старости їздить шкільний інспектор п. Юлїян Фрайденберг, котрий доси мав славу порядної людини, по повіті, вишукує всілякі секатури на учителїв-Русинів, переводить слїдства, списує протоколи та кінчить усї свої індагації многозначними словами: „Pamiętaj Pan, żebyś się dał wybrać na prawyborcę i głosował na hr. Szeptyckiego, bo inaczej wyleczę Panu dyscyplinarkę. Pamiętaj Pan!“ — Видно староста і його прислужник, шкільний інспектор, забагнули ні більше ні менше, а тільки заставити руське учительство до хрунївської роботи. Що при тім надуживаєть ся урядової власти, се тим панкам байдуже.

Про потребу популярної бібліотеки у Львові.

(*Допись з міста*).

Як будете коли мати час в пообідну годину, а ще під неділю або сьвято, зайдїть в „Народний Дім“ — в бібліотеку. Не читати, хорони Господи, лиш обсервувати. Війдете у велику салю, і зараз кине ся вам в очи ціле море студентських голов. Схочете повісити ваше пальто: не знайдете місця, бо всї кілки завішані маленькими і більшими плащами. Ваш капелюх не буде мати поміщеня, бо місце на се призначене займає дивовижна будова, зложена з шапок ріжної величини. Поглянете на відзнаки: все те гімназияти. Візьміть від бібліотекаря pro forma якунебудь книжку і шукайте собі місця при котрім столї. Столів є чотири чи пять, всї великі, але рідко коли знайдете вільне крісло, бо молодіж засїла густо місце за місцем. На декотрих стільцях сидить по двох конкурентів; а хто не має де сидїти, той стоїть, сперши ся цілим тілом або хоч одною рукою, хоч одним пальцем о стіл. Як знайдете крісло лишене властителем, займаєте його скоро і ще скорше заглубіть ся у своїй лектурі та зробіть міну пересічного читача в бібліотеці, котрого нїчо не інтересує поза його книжкою. Чому така хитра обережність? Побачите, як се студентське море захвилює, який шепіт по нім піде, які недовірчиві блиски підуть з десяток очий; але хоч би ви зовсім подабали лицем на гімназияльного професора, не дайте спровокувати ся, „читайте“ пильно вашу книжку. Се буде доказ, що ви безпечна людина; може успокоїть ся, і будете могли робити ваші поміченя.

Над чим похилені всї отсї головки? Секрет. Тамті три з лївого боку переписують слівця з одного жерела; сї на право роблять viribus unitis математичну задачу; той против вас позатикав пальцями уха, — вчить ся віршів. Трохи будете здивовані. Чи ми в читальнї чи в якій бурсї? Нїби звідки в бібліотеці гімназияти вчать ся? Але й пригадайте собі, що се наші гімназияти, ся бідна, безсемна маса, що живе по найгірших норах, темних, без лямпи і теплої печи, часто без стола навіть і без спокійного кутика. Хто инший не вижив би в таких обставинах; але студентський дотеп знаходить собі раду: ученики, йдуть в бібліотеку і тут при вигідних столах, в теплї, при безплатнім сьвітлї і примусовім спокою відробляють свої лекциї. Але се нелегальна робота в бібліотеці, і малі злочинники розуміють се добре, робота робить ся скоро, перо дрожить нервово; очи зиркають трівожно на стіл бібліотекаря, чи не йде він часом карати гріха; але бібліотекар, дай йому Боже здоровлє, не бачить нїчого.

Але робота кінчить ся. Поки присохне чорнило (звісно анї бібліотека анї студенти не мають бібули), буде мала павза з півголосними розмовами; а далї всї як на команду зачнуть йти до стола, де позичають ся книжки. Сидїть терпеливо, бо тепер йде найважнїйша річ. За хвилину вернуть ся всї, а кождий буде вїс в руцї книжку; переважно малі книжочки в таких, знаєте, ярко червоних та синїх окладинках; але декотрі принесуть великі книги, товсті журнали. Знов буде трохи гамору з кріслами, потім передвступний перегляд образків в книжцї своїй і сусїда, часом ще зміна книжок, бо не кожда книжка кождому приходить до смаку. Але поволи успокоять ся, займуть вигідні позн, і зачне ся божественне читанє. Вам, як ви є добрящий чоловік, зробить ся солодко коло серця; будете прихильно дивити ся на ті личка, що з таким напруженєм дивлять ся у свої книжочки; і будете мріли дещо про будучність України.

Але як би ви знали, що вони читають! Довідати ся те трудно і тепер можете звільнити себе від примусової лектури; можете встати з крісла, ходити поза плечима читачів, заглядати їм у книжки: всї такі зачитані, що не побачать вашої влїзливости. Які гарні книжки! Ось звголовки: „Вѣчный жидъ родомъ изъ Іерусалима“, „Вôйна жидовская, Ворожбитъ или товарищеская забава, Кровавый танецъ, Луць Заливайко, Грицько Вардинъ Мочиморда, Що Иванъ на тамтомъ свѣтѣ бачилъ“ і т. и., і т. и. Або книжки на національні і історичні теми: Введеніе въ отечественную исторію, Украина безъ попа, хлопа и пана, О русскомъ Иванѣ, — і ті „товсті“ журнали з чудовими портретами росийських генералів та з керавними малюнками з хлопської війни. Або „Страхопудъ“, що так дїйсно вміє глузувати з України, так зручно розбуджує ненависть до Українців. Все те молодіж читає завзято. І уважайте, що читачі — то самі ученики з I—IV кляси, хлопцї, котрі що йно зачинають читати книжки; бібліотека „Народного Дома“ се перше жерело, з якого вони черпають позашкільне образованє. До якої лектури привикнуть в сім віцї, такої будуть шукати і пізнїйше. Як пізнають імена всяких Луциків, Білоусів, Дїдицьких, Наумовичів і стануть з ними симпатизувати, то й потім будуть тримати ся тих курсів.

Такий сам „корисний“ вплив на нашу молодіж, як москвофіли, мають і сусїди з другого боку, Поляки. Вам певно не звісно, що при бібліотецї Оссолїнських є дуже гарна читальня для молодіжи; ходять там не самі Поляки, але і наші хлопцї з польських гімназий. Там знаходять таку саму дібрану літературу, лиш в иншім напрямі, на користь инших королів.

І, коли обєктивно річ брати, не можемо робити закидів анї Полякам анї кацапам, що вони удержують такі бібліотеки, що тримають такі книжки, які потрібні для їх цілий. Так само не можна картати молодіжи, що ходить до тих бібліотек; се дуже похвальна річ, як гімназияти рвуть ся до читаня; не їх вина, як відповідної бібліотеки нема. Але чи наша, українська суспільність, не могла би здобути ся на таку читальню для молодіжи, як мають Поляки та кацапи? Колись сповняла се завданє бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка; в малій кімнатї при ул. Чарнецького сходили ся по суботам товпи гімназиястів читати і позичати книжки. Але Наук. тов. не довго могло заспокоювати сю потребу. Раз, що як наукове товариство мусїло служити передовсім людям, що займають ся наукою, а для сих людий часом не ставало місця в читальнї; друге, нїде правди дїти, люди між 10 а 14 роком жита читають книжки так інтензивно, що нерідко до бібліотеки вертає книжка без окладинок і без ілюстраций, часом не вертає зовсім. Наук. тов., зробивши такий досьвід, замкнуло бібліотеку для малолїтної публїки.

Але у нас у Львові є ще друга значнїйша бібліотека товариства „Просьвіти“. Та як навчають нас щорічні справоздання, ся бібліотека або „порядкує ся“, — значить на мову ляїків, не віддає ся до публичного ужитку або „члени користають з неї не часто“. Нас доходили чутки, що „Просьвіта“ вже хотїла позбути ся сеї бібліотеки як злишного тягару і мала віддати її Наук. товариству. Гадка дуже гарна, патриотична: лїпше, щоби ми мали у Львові одну велику бібліотеку, як дві малі (з котрих одна функціонує слабо). Але здаєть ся нам, що Наук. тов. всїх книжок із „Просьвіти“ не возьме; безперечно є там богато дублєтів, таких книжок, що вже є в Наук. тов. навіть в кількох примірниках; для Наук. тов-а вони були-б непотрібною завадою: треба би їх пакувати в який магазин, і там вони лежали би як непожиточний капітал. Отже чи не пустити-б сього капіталу в рух иншою дорогою, чи не утворити би популярної бібліотеки і позичальні книжок? Нехай „Просьвіта“ віддасть Наук. тов-у ті книжки, що будуть дїйсно потрібні нашій будучій Академії Наук, а решта твори популярно-наукові, белєтристика і дублєти, нехай лишать ся під зарядом „Просьвіти“ як така читальня для гімназиястів і иншої такої публїки. Дати лиш книжкам „зелїзні“ оправи, знайти який льокаль на читальню і позичальню („Просьвіта“ має власний дім), означити відповідний день, — і бібліотека готова.

Яке величезне значінє мала би така бібліотека! Вратувала би від кацапства десятки молодих людий; дала-б можність образувати ся на ідейній українській літературі тим одиницям, що доси з конечности живили ся кацапським сьмітєм; дала би хоч одно жерело лектури для біднїйшої інтелїгенциї, що не може купувати книжок, а хоче читати і позичає книжки по польських позичальнях; дала-б нові книжки тим членам львівських читалень „Просьвіти“, що вже перечитали скромненькі читальняні бібліотеки. На що богато говорити; се-ж кождий знає, як така популярна бібліотека потрібна у Львові.

Обовязок органаїзациї такої інституциї належить до „Просьвіти“, як товариства, котре має на метї популяризувати просьвіту. Щоби увести в дїло наш проєкт, потрібні дві річи: добра воля у головного виділу „Просьвіти“ і певні кошти. Про перше не сумнїваємо ся; друге знайде ся при першім. Справа такої ваги, що ізза неї варто посьвятити і більшу суму. Отже до дїла! А як нї, українська молодіж далї буде „образувати ся“ по кацапських і польських читальнях, а українська суспільність далї буде збирати гіркі овочі сього образования.

І. К.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла“ яка доручить їх куда треба.

... І заповнились тюрми, і полились ріки сльоз жіночих, дитячих. Полили ся

дзеци нягоды! Слезы людские!
шчоту нима им и меры нима!
(Н. Н. II. н-р 22 — Ганна Крум.: Людзкие слёзы).

бо

„час такий уж настау, што не мала людзей
гіне у турмах и гнець сваю спину;
шкода гэтых бяздольных, шкода ихних дзяцей,
шкода усих в гэту цяжку гадзину..“
(Н. Нива І., н-р 3 — З. К.: Пад сценами турмы).

Особливо жалує поет молодих сильних думок. —

„Тые думки, тые мысьли,
што нам душы валнавали,
з-за каторых хмары зьвисли,
за што з нивы нас сарвали“ — нас, народніх учителїв, що потерпіли за свободу і розлетїлись по всему світу. Чи прийдеть ся їм невольним вигнанцям і полонникам зібратись коли в рідним краю після тяжкої зими?...

„Не, ня прауда! Быць ня може,
каб ня грэла цёпла сонцэ,
Наша прауда нам паможе —
блисьне сьвет и к нам у ваконцэ!
(Н. Нива II., н-р 20 — Як. Колас.: Сябром.).

Так говорить той сам, що дав невеличкі „Расейские образы“ — на яких:

Куды ни глянь — адно и тое:
усюды стрэльбы и шнуры —
стаяць на пары и на трое
на перакрэстках „каунеры“.
(Н. Нива II., н-р 8).

Той сам, що „На перакрэстку“ стоїть і питаєсь тьми глухої —

„Доуга будзеш ты ляжаць?
доуга будзе думка злая
сэрцэ жалем калыхаць?
— — — — — —
Не видаць мае дароги...
горы, лес, балоты, гразь...
Колькі смутку и трывоги
у гэты цяжки, нудны час!
Гдзе-ж, дарога ты другая?
я стаю адзин, адзин...
(Н. Нива II., н-р 26).

(*Конець буде*).

Парляментарні справи.

Буджетова комісия.

Буджетова комісия палати послів вела вчера специяльну дискусию над буджетом. Генеральним референтом вибрано п. Штайнвендера.

Потім ведено наради над роздїлом „двір“.

П. Зайц (с. д.) вніс счеркненє сеї позициї, а п. Малїк обниженє лїсти цивільної.

Президент міністрів бар. Бек виступив против сих внесень та мотивував підвисшенє дотациї, вказуючи на побільшені потреби і підвисшенє пенсий.

На запит п. Вольфа, чи є правдою, що цїсар дарував мілїон лїр папі римському, бар. Бек заявив, що такий дар не наступив анї з лїсти цивільної анї з приватних фондів. Президент міністрів, заявляючи се, виразно застерігаєть ся, що не має нїякого приводу контролювати або оправдувати спосіб ужитя дотаций з боку цїсаря.

Потім принято без зміни дотичну позицию з відкиненєм внесенє пп. Зайца і Малїка, по чім приступлено до дискусиї над етатом ради міністрів і трибуналу адмінїстрацийного.

При роздїлї „двір“ принято резолюцию п. Вольфа, в котрій комісия висказує пересьвідченє, що при недостачі иньших правних способів колишний посол Альбін Ганнїх повинен бути представлений цїсарський ласці.

При роздїлї „державний буджет“ принято резолюцию д-ра Кончія, котра домагаєть ся узглядненя рїжних національностий при іменованю членів трибуналу адмінїстрацийного і державного та узглядненя практичних потреб язикових.

При роздїлї „рада міністрів“ і „трибунал адмінїстрацийний“ п. Ельверт застеріг ся против упослїдженя Моравії, домагав ся пояснень в справі міністерства праці, жадав побільшеня числа референтів при адмінїстрацийнім трибуналї та виступив за тим, аби придїлені до міністрів краянів урядники були для стабілїзациї принятї на етат ради міністрів.

П. Вуковіч заявив, що буде голосувати за буджетом, бо надієть ся, що акция для економічного підвигненя Дальматиї буде справдї переведена.

П. Кльофач критикував політику правительства на полї народної господарки й культури; ся політика виставляє чеський нарід на щораз-то нові атаки. Правительство стремить до збережних гегемонії Німців і централїзму. Жалкував ся, що в соймах не переведено виборчої реформи, ургував обезпеченє на старість і на випадок нездібности до праці, підлирав звісні домаганя урядників.

П. Корошец (словінсько-катол.) критикував інституцию міністрів-краянів та питав, чому наслабші народи не дістали міністрів краянів. Виступав проти сього, щоби рішанє національних і політичних квестий прислугувало виключно кождочасному президентови міністрів. Помимо вступленя словянських і християнських міністрів до кабінету не бачить бесїдник зросту словянських і християнських впливів. Вкінци критикував бесїдник партийну й перестарілу службу кореспонденцийну офіциальних дневників та дїяльність ц. к. бюра кореспонденцийного в відношеню до провінціональних газет.

П. Пльой зазначив, що розвязанє національних квестий може удати ся гількн тодї, як воно буде переводити ся для всїх наций відразу. Бесїдник пропонує розвязанє національних квестий дорогою адмінїстрацийної й законодатної дїяльности правительства.

П. Станєк (чеський аграр.) жалкував ся на упослїдженє Моравії в буджетї та прилучив ся до слів п. Ельверта про сю справу. Домагав ся процентового заступства чеського народа в усїх центральних урядах та запропонував резолюцию в справі рівноправности всїх язиків у трибуналї адмінїстрацийнім.

П. Козловський (коло польське) обговорює недомаганя адмінїстрацийні, спричинені шабльоновим трактованєм поодиноких країв коронних. Вкінци зазначує, що субвенціоновані правительством дневники виступають часто в острий спосіб проти поодиноких народностий і сторонництв у палатї послів. Се не уходить, щоби гроші, плачені горожанами, служили для тої цїли.

На тім наради перервано. Дальше засїданє нинї рано.

Ширіть „Свободу“! Приєднуйте їй нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч“ чи „Сокіл“ повинні передплачувати „Свободу“.

Спільні делєгациї.

Комісия справ заграничних угорської делєгациї приняла вчера по довшій дебатї буджет міністерства спраз заграничних. В дискусиї сій висловлювали ся угорські бесїдники про exposé бар. Еренталя загалом прихильно, констатуючи, що він заняв симпатичне становище супроти Угорщини. Та не обійшло ся і без деяких жалїв і постулятів; пр. дел. Гольо (партия независимости) висказував свій жаль ізза того, що самостійність Угорщини не проявляєть ся достаточно на внї, бо дипльоматичне тїло має свій осїдок тільки у Відни; дель. Баконьому не подобало ся те, що австро-угорський амбасадор в Парижи гр. Ревенгілєр помістив в „Revue des deux mondes“ статю неприхильну для Угорщини, а ще більше гнївав ся дел. Сівак (мабуть якийсь ренегат) ізза того, що мін. справ заграничних нїчо не робить проти того, що в Букарештї приймають остентацийно угорських Румунів, в Берлїні угорських Німців а в Празї і Бернї угорських Словян. Мадяронські шовіністи радіб отже заставити австро-угорського міністра справ заграничних, щоб він цїлий сьвіт присилував мовчати про ті всї надужитя, якими підготовлюєть національну мадярську державу! В дискусиї забрав голос і бар. Еренталь, обговорюючи близше відносини македонські та взаємини з Румунією. Шеф секциї гр. Естергази виправдував знова становище Австро-Угорщини, яка попирає там політику вільних дверий. Дипльоматия мусить мати на увазї те, щоб не робити перепон Франциї. На засїданю маринарки угорської комісиї представив командант маринарки, гр Монтекуколї буджет маринарки, який виносив в минулім роцї 45 міл. корон, а в сім роцї 57 міл. кор. Гр. Монтекуколї доказував, що буджет маринарки збільшуєть ся головно через підвисшенє цїни всяких будівельних артикулів. Ось военний корабель типу „Архикнязь Кароль“, що коштував колись 27 міл. кор. коштує тепер о 3 міл. більше. По дискусиї, в якій угорські делєгати побивали ся головно за уживанєм угорських емблематів і прапорів в маринарцї, ухвалено й рату на будову кораблїв і принято цїлий буджет маринарки без зміни.

Заграничний огляд.

Буджетові права думи.

В суботу почала ся в Думі дебата над розширенєм своїх буджетових прав означених постановами з 8. марта ст. ст. 1906 р. Контроля над державними доходами й розходами се одно із найголовнїйших уповавнень всїх парляментів, тимчасом росийській Думі сего не признано і майже половину буджету усунено з під компетенциї народних представників. Ревізию й реформу буджетових прав порушувано вже в першій і другій Думі, але лише мимоходом, бо вони визначували собі далеко ширші цїли. Горизонти третої Думи далеко не ті, що у її попередниць, які мріли про основний переворот громадянського житя в Росиї, і через те квестия буджетової компетенциї набрала перворядного значіня.

Справу порушили кадети внесенєм свойого законопроєкту, підписаного 40 послами, який мотивував в суботу пос. Аджемов.

Він заявляє, що постанови з 8. марта се спадщина по Думі Булигіна, яку придумала бюрократична творчість в страху перед новими інституциями а при кінци просить передати законопроєкт комісиї.

Мін. скарбу Коковцев, забравши голос в дискусиї над сею справою, вказав в довшій промові на те, що внесене предложенє не становить нїякої новини, бо предкладано його й другій Думі. Анї друга анї трета Дума не провірювали буджету, отимто проєкт кадетів являєть ся не продуктом практичного житя, але вислїдом теоретичних міркований. Міністер заявляє, що 60 процент буджету підлягає необмеженій компетенциї Думи; із прочих 40 процент припадає 465 мілїонів на зобовязаня з титулу пожичок, яких нїяк не можна змінювати. В виду сего буджетове право Думи сягає — після міністра скарбу — доволї далеко, а вислів пос. Аджемова, що серед таких обставин не може сповнити свого обовязку супроти народу, не має основи. Міністер не перечить впрочім можливости зміни деяких параграфів буджетового права Думи та надієть ся, що в сій справі прийде до порозуміня між правительством а послами в буджетовій комісиї.

В дальшій дебатї заявив ся пос. Лєрхе ім. октябристів за зміною деяких параграфів та за переданєм предложеня кадетів буджетовій комісиї. Пос. Коваленко з правиці виступив знова в довшій промові проти предложеня кадетів.

Регулямінова комісия Думи передискутувала квестию визначеня платнї членам президиї. Вона проєктує президентови Думи 18 тис. рублїв річно обом віцепрезидентам 3 тис. рублїв, секретареви 6.000 рублїв, старшому заступникови секретаря 1.800 рублїв; иньші віцесекретарі сповнюють свої обовязки безкорисно, одержуючи лише 15 рублїв за добу на случай, коли між сесиями сповнюють обовязки секретаря або старшого віцесекретаря.

Грізне положенє в Португалії.

Чим близше до заповіданих виборів до кортезів, тим більше заостреєть ся ситуация в Португалії. З урядових кругів запевнюють, що викрито заговор проти диктатора Франка, та що на день 31. сїчня як в роковини революциї в Опорто підготовили крайні елєменти вибух загальної революциї. Здаєть ся однак, що проголошенєм сего викритя хоче уряд послугуватись тільки в гнобленю опозициї. Прогресісти й консерватисти усунули ся в виду урядового терору з виборчої акциї, так що проти правительства станули одні републиканці.

„Чорний кабінет“ і цензура функціонують в Португалії як найенергічнїйше. По улицях міста, яке виглядає немов би вимерло, патролює мунїципальна гвардия. Арештованя майже не переводять ся, увязнено понад 300 републиканських дїячів а між ними редактора републиканського органу, Бергеса і його співробітника Хабаса. Бувшим міністрам Альпоімови й Дантасови не вільно виходити з помешканя, кількох бувших послів блокує полїция. Розумієть ся, що терор отсей не остав без поганого впливу на відносини економічні, біржа замкнена а торговельний рух спинив ся зовсім.

Не дивлячись на се, надіїлює король Франка як найдальше ідучими повновластями, мабуть надіючись значної військової помочи з боку Еспанії.

Помимо того не чуєть ся безпечним нї Франко нї правительство. Він перенїс ся з Лїзбони до Корнїди а до того за радою полїциї ночує в що раз иншім домі. Правительство не покладаєть ся дуже й на вірність власної армії. Касарнї першого полку артилєрії окружено національною гвардиєю, а 16 полкови піхоти, який мав підготовляти увязненє короля й Франка, відобрано всяке оружє й амунїцию.

Квінкенїя,

[*Допись,*]

Надіялись були сьвященики підвисшеня конгруи, та мабуть і правительство не було справі противне. Вкінци-ж таки проєкт дістав в лоб, а сьвященикам обірвались лише худенькі квінквенії.

Ну, хай буде й так — подумав собі неоден: — таки брату нашому щось капне. Бодай знаєш, що як послужиш 20, 30 чи 40 лїт, то за кождих пять років допише податковий уряд цїлу сотку корон.

Прийшов соборчик деканальний. При точцї: „внесеня отців кондеканальних“ посипались патріотичні проєкти, як з незавязаного міха. Один ставить внесенє, щоби квоту квінквенніяльну за перший місяць жертвувати на фонд, призначений на подвигненє стану міщанського в наших спольщених містах. — Гаразд, треба дати, — притакують всї однослівно. — Заряд театрального фонду заповідає, що вже ладить ся до друку виказ жертводавців за остатнїй місяць; а наших лепт там не буде? — запитує инший патріот. — Гаразд, треба дати! — А товариство педагогічне пригадує кождої днини, що будує велику бурсу; як же би не дати? — Ба, а що-ж скаже реміснича бурса, а всякі инші бурси та захоронки на провінциї і в столици краю, а Сокіл, а Труд, а Народна Лїчниця, а Ukr. Rundschau, а товариства сьв. Ап. Петра і Павла, а фонд вдов чоситинський, а міспева Каса позичкова, а фонд боєвий, а фонд академічний? — Га, треба так якось подробити тую первісточку-квінквенію, щоби всюда з неї щось капнуло.

Такими патріотичними постановами покріплені на душі і тілї, розїзджаємось домів. Та ось і не треба довго ждати, бо дома уже лежить на столї Geldanweisung на признану височайшим рескриптом квінквенію. Ну, благодать; от і в наше віконце засьвітило раз сонце. Які-ж гарні сни снились тої ночи, може лиш той собі гаразд уявити, хто на голодівцї дістав таке солодке пи-

саннячко. Та не довго тревали ті блаженні мрії. Не дармо сказав якийсь фільозоф-песиміст, що як благовірному Русинови дадуть ложку солодкого меду, то й певно не забудуть придати цілу путню гіркого оцту. Таке і тут сталось. Прийшовши другої днини з церкви, застаю в канцелярії таку писульку, стилізовану в уржендовим єнзику:

L. 12067. Dla Wieleb. ks. N. w N. Edykt. C. k. starostwo w N. zezwoliło rezolucyą z 28/7 1907 l. 2383 celem sciągnięcia przy podpisanym urzędzie podatkowym na przypisie stojących zaległości, a mianowicie (тут вичислені всї недоїмки з р. 1906 і 1907 в рубриках податку грунтового, особисто-доходового, належність екзек. за едикт) razem, 71 K 95 h. na publiczną sprzedaż ruchomości zajętych w ks. N. w N., a mianowicie krowy krasej w wartości 110 K, lustra w ramach orzechowych i szafy politerowanej w wartości 55 K. Do przedsięwzięcia tej publicznej sprzedaży ustanawia się dzień 30 września 1907 na I termin, a 14 października 1907 (в сам день сьв. Покровоньки!) na II termin z tą samą uwagą, і т. д. — Хотїв я, було, запротестувати та зажадати бодай руського тексту того едикту, але возьного уже не було.

Приходить термін, та вже суне з війтом знаний гаразд мужикам секвестратор і, привитавшись, каже протекціонально, що єгомость схочуть, надїйсь, якось инакше полагодити тую справу, значить ся: заплатити.

— Нї, кажу, як корова, то корова; лїцитуйте!

— Та колиж бо нема лїцитантів, тай де їх тепер роздобути? — хоче ратувати голова громади.

— Не бійтесь, будуть лїцитанти! — Кажу на те; і послав я до читальнї, та незадовго прийшло кількох господарів.

Але щоби показати, що й наш брат дещо розуміє, закладаю протест з огляду формального; в едикті бо призначена на бубон корова краса, а тут стоїть чорна, бо красої у мене нема. Та бо й секвестратор не в тїмя битий; сюда-туда кинувсь, заглянув, вибачте, попід замахайло, відтак під черево та доказав wobec władzy триумфуючо, що найшлась біла латка, отже документно доказана річ, що корова дїйсно краса.

—Га, дій ся воля Божа! —кажу зрезигнований: — лїцитуйте вже раз, і так нема паші сего року.

І зачалась лїцитация.

Стали газди накидати по коронї, дійшло щось до 45 кор. Та відтак оден з них, моргнувши на других, зачав докидати сотиками. „Уржендова особа“ стоїть, насупившись, нї в сих нї в тих і аж як уже мав доста тих сотиків, крикнув розлючений: Co to za jakieś sotniki? — Та то, прошу ласки пана, гелєрн — пояснює війт. — E, wy sobie ze mnie — krpcie; — та перекинувши ногу на ровера, що ним сюда приїхав, махнув, згорбившись, на дорогу.

— А ще люстро оржехове, а шафа полїтирована — пригадував ревний війтуньо. Та за паном секвестратором лиш порох закурив ся на гостинци.

Але не довго тревала моя утїха з так марної побіди, краса корова вправдї лишилась благополучно на житлї, але в касї штайрамту стогнала безталанна квінквенія, дожидаючи страшного обрахунку. І прийшла нарештї та хвиля — dies illa, dies irae, — де треба було явитись перед грізним лицем фіскальної власти.

— А що ви там вирабляєте, отченьку? привитав мене з квасною міною пан поборець.

— Як то вирабляю?...

— A udaremnienie funkcyi urzędowej — kompromitacya funkcyonarjusza urzędowego...

— Алеж, панонько ласкавий — суплїкую ся — нам анї в головоньцї така грішна гадка не повстала.

— Ну, ну, ми тут вже обрахуєм ся.

Та як став обраховувати та дописувати та приписувати всїлякі zaległości та кошти екзекуциї, то з цілої квінквенії виплатив менї на руку аж 17 сотиків.

— А бодай же ви до суду-віку не мали більше гроший у своїй касї поганій, як тая моя квінквенія пропаща — закляв я їм на відході, прости Боже гріха...

— Ой так-так — законклюдував сентенціоно мій сусїд, що разом зі мною загортав і свою скупеньку квінквенію: — блаженні птиці небесні, що нї сіють нї орють, тай нїхто з них не стягає zaległości...

Адріян.

НОВИНКИ.

— **Бл. п. д-р Роман Тустановський** — про котрого трагічну смерть подали ми онодї коротку вістку — уродив ся в жовтни 1883 р. в Пилах (жовківського повіта), де батько його був парохом. Гімназияльні науки скінчив у Львові в р. 1901/2. Відтак записав ся на університет і на видїл фільозофічний спершу у Львові а відтак у Відни. По скінченю наук університетських одержав степень доктора фільозофії на нїмецькім празнім університетї дня 18 грудня 1906 р. За короткий період часу свого житя дав він нагоду пізнати себе як наскрізь гарна з чутливою вдачою людину, найщирійшого товариша та ревного громадянина. Ще в гімназиї належав до тайної организациї і редагував видавану ним літографовану часопись „Іскра“ де помішував свої перші поетичні проби. Тодї перевів він на укр. мову Schiller'a „Räuber“. Будучи членом т-ва „Академічна Громада“, щиро занимав ся житєм та розвитком т-ва а як прийшовши до Відня, вписав ся в члени т-ва „Січ“ та був його секретарем. Безконечною добротою, та вїжною душею, гуртував коло себе весь тодїшний гурток Українців, перебуваючих на сецесиї у Відни. І певно, що кождий з них відчув тепер болючо його втрату. Познакомившись у Відни з тодїшним редактором „Ruth. Revue“ пок. Ром. Сембратовичем, помістив в тій часописї критичну розвідку про Гулака-Артемовського, а відтак був сталим співробітником „Ukrain. Rundschau“ та крім того заснував на спілку з тодїшним послом п. Вас. Яворським часопись „Ruth. Korrespondenz“, в якій безпощадно клеймив політику галицьких верховодів і за се одержав навіть від Поляків тайний засуд смерти, та се його не злякало, він працював дальше доки „Ruth. Korresp.“ не діждала ся сумної долї та не перестала виходити в наслїдок материяльного недобору. Тількиж сабу з роду фізичну конструкцию руйнувала швидко хороба серця й нервове що раз більше степенноване роздратованє. І ось саме в той час, як мав вступити на становище урядника до міністерства просьвіти, як ранений птах потяг недавно з Відня до рідного гнїзда до дому свого брата, пароха в Вільках мазовецьких, де дня 20 с. м. перетяв нитку свого житя викликуючи загальний жаль у всїх знакомих. Пером най буде йому рідна земля, в якій очивидно хотїв спочити на вікн! В. й. п. — Н.

— **Москвофільські коміки.** Нам пишуть: Дня 26 с. м. відбулось в Конюшкові, в окрузї брідському передвиборче, кацапське віче — на якім був д-р Дудикевич і його 3 агентів. З промови Дудикевича віяло ненавистию до всего, що руське; в росийськім нинїшнім безголовлю він бачив рай і в сей рай рад би нас усїх повести; розсерджений амбасадор росийський кричав: „Не страшні нам Поляки, лиш страшний нам домашний злодїй (!) Українець“. — Потім наступила бесїда якогось винищеного, худого з рудою брідкою кацапика. З початку говорив він в позї трагічній, дивлячись з під лоба на нарід, потім упоєний певно своїми словами (бо селяни були рівнодушні), зачав горячкуватись, кидатись, в кінци збілїв мов стїна і махаючи, мов біснуватий руками, запінений ревів: „Марков, тот Марков наш дорогий і славний на ввесь сьвіт, був лише предтечою Дудикевича як предтеча Йоан був попередником Христа. Господин Дудикевич, то наша надїя, наш спаситель. Він, се другий Хмельницький, але лучший від Хмельницького, бо коли тамтой, зловивши короля польського, не казав йому голови одтинати мовлячи: „Не таргай посьвяченої галави“, єтой Хмельнїцкі, так не скаже, а зловивши одітне йому голову, — лише виберім єго в посли“. Таке говорив москвофільський інтелїгентник. А ще лїпша була балаканина беззубого мужика Ничая, шкода, що кацапи так з ним возять ся, як комедиянти з медведєм. Він так почав: Я всюди по вічах буваю і всїх ся питаю, — то і Вас спитаю: хто ви є?“ — Зібрані відповідають: „А хтож — Русини“. — Ничай поправляє: „Ну, русскіє“. — Зібрані притакують: „Ну, ну, Русини“. — Ничай далї екзамінує: „Ну а тепер вас ся спитаю ще — „А чи ми і ті всї, що жиють гет аж на Камчатцї, в Росиї то всьо єдно?! — Відповідь зібраних: Нї, не всьо...“ — „Алеж нї“, кричить засоромлений Ничай. „Таж нї“, відповідають селяне. „Алеж нї“, кричить знов вже почервонїлий зі стиду і досади кацап, ми всї русскіє і ті на Камчатцї також!“ На сї слова зачалась метушня в хатї; люди почали сьміятись, почулись голоси: „то нехай він йде на Камчатку. Е він дурний. Злїзай! Ходім на вечірню, що будемо слухати його дурного балаканя. Що він хоче нас екзамінувати?“ — І нарід рушив до дверий. Агітатори заохочували, щоб не йти, бо зараз скінчить ся, та люди не слухали. А Ничай злїз як не пишний зі стола. „Русское Слово“ розпише ся певно з тої нагоди богато, буде мова і про довірє до Маркова, але се все буде пуста бляга. На вічу було може 60 статочних газдів а решта дївчата, хлопцї та дїти, котрі пішли більше для цїкавости, щоб побачити: „такого чорного зида с бородою, со пузи клицить“. — Честь Маркову кричали лише тих трох наганячів, що приїхали з Дудикевичем, Ничай і його кумпани. Нарід був рівнодушний.

— **До чого уживає ся побережників теребовельських?** Перед правиборами в парохії руського кандидата для Теребовельщини о. Волянського і в парохії о. Тимуса агітували побережники теребовельські в користь кандидата „Ради народової.“ Запитуємо радних Русинів з Теребовлї, чи їм відомо се і взиваємо їх до внесеня інтерпеляциї на засїданю ради громадської на підставі, чийого припорученя вислано побережників на агітацию.— *Міщане теребовельські.*

— **Спис виборців.** Львівський магістрат оповіщує, що вже готовий спис осіб, управнених до вибору громадських радних з виборчого тїла міста Львова. Сю листу може кождий переглянути в президияльнім бюрі магістрату що дня від год. 9 рано до 1 пополудни. Реклямациї против того спису можна вносити від 29 сїчня до 5 лютого включно, до властивої комісиї, котра буде їх полагоджувати до 24 годин. Против ухвали комісиї прислугує право відклику до президиї намісництва.

— **Остерога для еміграитів.** Від якогось часу еміграційні агенти, особливо в полудневих краях Австриї, намовляють еміграитів, що виїзджають до Сполучених Держав, щоби купуючи корабельні карти, обезпечували ся рівночасно від випадку відмовленя їм вступу до краю з боку американських властий іміграційних, та щоби в тій цїли крім цїни корабельної карти виплатили їм ще окрему суму титулом асекураційної премії. З кількох причин треба відраджувати еміграитам заключуваня такого інтересу. Передовсїм треба побоюватись, що американські власти будуть уважати таку асекураційну умову заохочуваием до еміграциї, забороненими законами іміграційними і дотичних еміграитів як-раз длятого не впустять, що забезпечили ся від невпущеня. Крім того треба ще мати на увазї, що в Австриї нїяке асекураційне товариство не має права займати ся того рода інтересами, отже поступоване тих агентів є безправне і каридостойне. В тих услівях еміграити не мають нї найменшої певности, чи дійсно їх обезпечуєть ся. В многих випадках ходить від самого початку о то, щоби від еміграита забрати крім цїни корабельної карти ше й якусь суму грошеву.

— **Офіцирські гажі і аванс.** З Відня доносять, що в справі підвисшеня офіцирських гаж дійшло до компромісу, після котрого се підвисшенє буде ухвалене. В найблизшій будуччині будуть видані нові приписи що-до авансу офіцирів. Найважнїйшою зміною в дотеперішних приписах буде знесенє теоретичного іспиту при аванзї з капітана на майора, а полишенє тільки практичної вправи. Ся зміна уможливить многим капітанам аванс на майора.

— **Цїкавий процес.** Перед карним трибуналом у віденській дїльници Йозефштадт відбула ся вчера розправа против редактора „Arbeiter Zeitung“, котрого обжалував о обиду чести вільно-социяльстичний посол Штарк. „Arbeiter Zeitung“ закинула йому політичну зраду, якої допустив ся тим способом, що видав до християнсько-суспільного сторонництва мемориял, в котрім домагав ся 10.000 корон за поміч в боротьбі против социяльстів, дальше, що домагав ся 10.000 корон від якогось підприємця за доставу страйколомів та що за якусь протекцию взяв 500 корон. На сьвідків покликав обжалуваний д-ра Вайскірхнера і д-ра Гєсмана. Оба заявили, що в тій справі зовсїм не інтервенїювали. Оборонець обжалуваного предложив писавий Штарком власноручно концепт мемориялу, що домагаєть ся від християнських социяльстів 10 000 корон за попиранє боротьби против социяльстів. Хотяй Штарк впевнював, що того мемориялу не вислав, судия рішив, що обжалованому удав ся доказ правди, і увільнив його від вини.

— **Американські Русини про галицькі справи.** В американській „Свободі“ читаємо: Дня 12 с. м. відбуло ся в Ню-Йорку руське віче в справі звісних подій на львівськім університетї та звязаних з тим подій в австрийськім парляментї у Відни. На вічє зібрало ся около 400 людий. Головний реферат, в якім представлено усї злидні, поневіряня і кривди нашого народу зі специяльним узглядненєм кривд на полї шкільництва, проголосив о. Стефан Макар з Ансонії, Конн. Гримкі оплески і безнастанні оклики „ганьба“ під адресою польської верховодячої кліки в Галичинї були явним доказом, що наш народ на американській земли болючо відчув єю велику, заподіяну кривду нашій молодїжи та зрозумів вагу університетської справи для культурного і національного розвитку України. Се заінтересованє і зрозуминє не менш слїдне було у живій і річевій дискусиї, яка вивязала ся по скінченім рефератї. Ухвалені резолюциї з домаганєм креованя самостійного українського університету у Львові, з висказом докору для австрийського центрального уряду та шляхотсько-польського уряду в Галичинї, як рівнож слова признаня за геройську оборону прав рідної мови нашій акад. молодїжи, та послам з „Укр. Клюбу“ у Відни рішено вислати на руки Н. Назарука, яко представителя укр. молодїжи, посла д-ра Бачинського, до українських часописий в Америциї і Галичинї, та до австрийсько-угорської амбасади у Вашингтонї. Яко материяльну підмогу на дальшу боротьбу зібрано на вічу 82 дол. 75 цнт. і сї грошї (408 корон 6 сот.) рішено вислати на руки д-ра Л. Бачинського. Порішено віднести ся з енергічним зазивом до усеї сьвідомої української суспільности в Америциї, до скликуваня подібних віч та зазначеня посередництвом протестів, що хотяй на чужій земли, ми солїдаризуємо ся і вповнї розуміємо вагу сеї великої боротьби о права нашої мови на нашій рідній землици.

— **Судьба росийських послів.** „Наш Вєк“ доносить, що посол социяльно-демократичної фракциї третьої думи, Сурков, повернувши тепер з провінциї, оповів про таку подію, викликану його побутом в костромській губернії: В одній з фабричних осад робітники, дізнавшись про прибутє посла, хотїли поінформувати ся про дїяльність державної думи. Незабаром зібрало ся яких 300 робітників. Управа фабрики покликала полїцию. Сейчас прибули козаки і розпочала ся стрілянина. Багато робітників ранено. Сам посол Сурков, утїкаючи перед козаками, сховав ся за горою снїгу і так перележав майже цїлу нїч. Рано, коли вернув на стацию, його арештовано і аж після провіреня тотожности особи, випущено його на волю. Місцеві власти ведуть слїдство і стараютьсяпотягнути Суркова до відповідальности, обжаловуючи його о бунтованє населеня і противправительственну пропаганду.

— **Бурливий концерт.** В Генуї відбув ся дня 24 с. м. концерт Тозеллїя, чоловіка бувшої гр. Монтіньозо. Тозеллї не хотїв спершу грати, бо фортепян йому не подобав ся. Остаточно грав на давім фортепянї, але зовсїм що инше, як було заповіджене в програмі. Тодї між публикою розпочала ся бійка, бо одні оплескували, другі висвистували артиста. Серед метушнї кишеневі злодії розпочали свої операциї, так що концерт перед вичерпанєм програми мусїли перервати. Взагалї з артистичного огляду гра Тозеллїя не виявляла нїчого незвичайного, отже дальша його подорож з концертами по Европі ледви чи буде тїшитись лїпшими успіхами.

— **Радикальне нищенє алькоголїзму.** Американський новий стейт Оклягома завів у себе новий закон тверезости, після котрого заборонена всяка продаж і виріб алькоголічних напитків. В наслїдок ухвали сього закона оден з броварів в містї Oklahoma City мусїв випорожнити понад 2.300 бочок пива вартости 72 тисяч долярів до каналів міста. Держава заборонила вислати пиво за границю, тому компанія мусїла виляти його в канали.

— **Др бні вісти.** Маєиність Лопатин в брідськім повіті купив від гр. Володислава Млодецького гр. Станислав Віснєвський контрактом з 17. сїчня с. р. за 1,600.000 кор. — В реальности при ул. Крашевського ч. 23. у Львові вибух в суботу по полудни огонь в помешканю скарбового радника п. Кароля Бандрівського, при чім згорів великий кіш з білєм і сукнями, який стояв коло печи та канапа і дивани в сусїднім помешканю капітана генєрального штабу Галлєра. Крім того згоріли двері, що сполучали оба тоті помешканя. Шкода виносить около 1.200 кор. Причиною огню, котрий мійська сторожа пожарна борзо угасила, було здаєсь то, що від розпаленої печи займив ся кіш з білєм уміщений в помешканю п. Бандрівського межи печию, а згаданими дверми. — В цїсарській гробници при церкві Капуцинів у Відни спочиває тепер по зложеню там тїла вел. кн. Тосканського 132 членів Габсбургської родини і цїла гробниця так заповнена, що вже тепер треба було домовини зісувати до купи, щоби зробити місце для нової. Гробниця має бути тепер розширена добудовою в городї монастиря оо. Капуцинів. — В Комітатї Унг на Угорщині напали дня 24. с. м. вовки в поли на їдучого туди сьвященика Й. Бузінка і роздерли його і його візника. — В державнім банку в Петербургї викрито спроневірене 2 мілїонів рублїв. Урядників Смірнова і Соколова потягнено до одвічальности. — Против бувшого росийського міністра справ внутрішних, Дурнова внесено до сенату 700 жалоб від осіб, котрих він будучи міністром, без всякої причини вислав в адмінїстративній дорозї на заточенє. — Рада міста Нового Йорка видала розпорядженє заказуюче женщинам строго курити на улицях міста. Куренє папіроссів женщинами на улицях прибрало було в послїдних часах так великі розміри, що се зачало викликувати загальне обуренє і сталось причиною згаданого заказу.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Антонія Вел. (лат. Мартина). Позавтра, в пятницю: Атаназия і Кирила (лат. Петра з Ноли).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Поминальне богослуженє за бл. п. Володимира Барвінського**, основателя і редактора часописи „Дїло“ відбуде ся заходом родини в суботу дня 1. лютого с. р. в церкві СС. Василиянок при ул. Зибликевича о год. пів до 9. рано.

☐ **Репертуар руського театру.** В пятницю дня 31. с. м. відбуде ся в Станиславові одиноке представленє „Різдвяної ночи“, опери Лисенка.

☐ **Баль руських медиків**, що має відбути ся дня 4. лютого с. р., заповідає ся як найкрасше, тим більше, що се мабуть перший баль наших медиків під початку сьвіта. Тому комітет докладає усїх з'усиль, аби випав імпозантно. Аранжери вже укладають фігури, невиводжені ще на руських балях, а військова музика має грати нові твори. Взагалї ладить ся багато несподіванок для гостий, які певно не заведуть ся, йдучи на перший баль медиків. Запрошеня з оригінальними свого рода вінєтами, бо на перший погляд зраджують, що се від медиків, уже розіслані. Хто би не дістав, зволить потрудити ся до книгарнї Тов ім. Шевченка, де й можна набувати білєти. Звертаєть ся увагу, що стрій для пань візитовий а для паніз балевий.

☐ **Вечерниці** з танцями відбудуть ся сеї суботи, дня 1. лютого заходом кружка забавового „Бесїди“ в комнатах Товариства, Ринок, ч. 10. Отсим запрошує ся всїх місцевих і замісцевих Русинів. Окремих запрошень не висилаєсь. Вступ 1 кор, для академічної молодежи 50 сот. Початок о 8 вечір. — *Комітет.*

☐ **Вечір авторів**, заходом „Молодої Музи“ при участи запрошених осіб відбудеть ся в понедїлок 3. лютого в салї „Яд Харузім“. Білєти продають ся в книгарнї Н. Т. ім. Шевченка. З авторів приймуть участь в вечері пп. Бирчак, Карманський, Лепкий, Луцький, Пачовський, Рудницький, Твердохліб, Хоткевич, Чарнецький, Яцків. Крім того будуть відчитані поезиї Олеся і Філянського, а також відіграні композициї Людкевича.

☐ **З тов. „Академічна Громада“ у Львові.** В неділю дня 26. с. м. відбули ся в університетї перші загальні збори новоосновaного товариства українських студентів львівського університету „Академічна Громада“, на котрих вибрано видїл і шконтрукчу комісию. Льокаль „Академічної Громади“ знаходить ся там, де було тов. української молодїжи „Січ“, котре перестало вже функціонувати, — при ул. Кохановського ч. 1 Д., І поверх. „Академічна Громада“ розпочала вже свою дїяльність і просить студентів Українців львівського університету вписувати ся в його члени. Льокаль товариства отворений щоденно від 8 год. рано до 9 год. вечер з перервою від 1 год. до 3 по пол.

☐ **Болехівський „Сокіл“** устроює в неділю, дня 2. лютого с. р. аматорську виставу народної штуки „Не ходи Грицю на вечерниці“, М. Старицького. По представленю відбудуть ся вечерниці з танцями.

☐ **З Ярослава.** Товариство „Руська Бесїда“ уладжує дня 2 лютого с. р. (в неділю) вечерниці з танцями в комнатах товариства. Вступ від особи 1 корона 20 с. Початок о год. 8·30 вечером. Стрій домашний.

☐ **Із Самбора.** На дохід бідної шкільної молодїжи тов. „Руська Бесїда“ устроює в Самборі в неділю, дня 16. лютого с. р. вечерниці з танцями. Військова музика 77. п. п. Початок о год. 9 вечером.

☐ **З Надвірної.** Дня 2. лютого с. р. о год. пів до 8 вечером відбуде ся в сали ратушевій в Надвірні аматорське представленє: „Боз цвите“, ком. в 1 дії Пшибильського, „Настоящі“, комедия в 1 дії О. Бобикевича.

☐ **Видїл філії „Просьвіти“ в Рогатині** просить всї виїли читалень „Просьвіти“ о як найскорше присланє звітів за 1907 р., позаяк попередно присланї затратились і новому видїлови їх не доручено. Присилати належить на руки о. І. Яворського в Лучинцях о. п. Путятинцї.

☐ **З Рогатина.** Видїл філії Руського тов. педагогічного в Рогатинї просить всїх Добродіїв, що зволили принати пушки на жертви для сплати долгу бурси в Рогатинї, о ласкаве присланє згаданих жертв на руки п. Ст. Обертаса, учителя в Рогатинї.

☐ **До філій товариства „Просьвіти“.** На численні домаганя філіяльних видїлів з огляду на передвиборчий рух, рішив головний видїл товариства „Просьвіти“ відложити плєнарне засїданє господарсько-промислової комісиї, яке мало відбути ся у Львові 5. н. ст. лютого на пізнїйше. Про новий реченець повідомить головний видїл усї філії. — *Головний видїл товариства „Просьвіти“.*

Урядові вісти:

Краєва рада шкільна перенесла між иншими заступників учителїв: Ст. Німця з гімназиї в Мелци до гімн. в Дрогобичи; Волод. Клїсевича з гімн. в Стрию до II. гімн. в Ряшеві; Фр. Сервина з гімн. в гімн. в Самборі до II. гімн. в Ряшеві; о. П. Держевецького з Дрогобича до Самбора; Йос. Учня з Золочева до філ. V. гімн. у Львові; Стан. Галика з Самбора до Ярослава; іменувала заступниками учителїв між иншими кандидатів учительського стану: Ів. Фігву для гімн. в Дрогобичи, Теод. Голійчука для гімн. в Самборі, Мих. Городиського для гімн. в Сокали, Казим. Семенеца для гімн. в Золочеві.

Відзначеня. Президент Буковини, д-р Бляйлєбен і краєвий маршалок бар. Юрий Василько одержали титул тайних радників, а заступник буковинського маршалка, проф. д-р Смаль-Стоцький комтурський хрест ордеру Франца Йосифа.

Нові книжки і питаня:

◇ **Учитель** орган „Руського товариства педагогічного“ ч. 2. Редагує д-р В. Щурат. Зміст: З поезий М. Конопницької. — Ал.: Економічна учительська самоломіч. (конець). — М—з.: Школа для тупих і придуркуватих дїтий. — М—к.: Поділ праці в природі і між людьми (дальше). — А. Ш.: Єще дещо про доповняючу науку. — З відчитів, анкет і конференций. — З часописий і журналів. — Новинки.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 29. сїчня 1908.

Кацапський розбій в окрузї Маркова й Дудикевича.

Броди. (Тел. вл.). Сотня москвофільських хуліганів узброєна колами і револьверами хотїла силою вдерти ся на нше віче в Лешневі, де складав своє справоздане пос. д-р Петрушевич, в тім намірі, щоб збори розбити. Але плян кацапський не повів ся. Часть вічевиків відперла їх так, що хулїгани мусїли спасати ся бігством. Кількох із них арештовано. В бійцї потерпіло рани двайцять кілька людий. По відпертю кацапського нападу відбувало ся наше віче дальше при участи двох тисяч народу.

Ситуация в Португалії.

Лізбона. (Ткб.) Републиканська партия заявляє, що диктатура хоче згнобити всї конституційні свободи та стремить до особистих переслїдувань. Партия зазначує, що її цїлию є поборювати монархістичні думки а не особи та що вона стремить до независимости рідного краю.

Напруженє в краю є велике; загалом панує переконаие, що теперішна ситуация не може довше тривати. Полїция розвиває живу дїяльність. Богато републиканських нотаблїв і поступових політиків вівано до суду. Дехто з републиканців задумує виїхати з Португалї, щоб не увійти в конфлїкт з властями.

Події в Росиї.

Петербург. (Т. К. Б.). Нинї оголошено указ про емісию нової серії скарбових облїгаций на 163 мілїони рублїв на місце облїгаций, які видано після указу з 10. грудня 1903 і 12. серпня 1904. Нові облїгациї є 4 процентові а відсотки платить ся що року 14. лютого й 14. серпня. Уморенє наступить найпізнїйше по 4 лїтах; евентуально можна сї облїгациї вимінювати на иньші.

Петербург. (Тел. пр.). Бувшого ректора варшавського університету а опісля куратора округа наукового в Ризї Уліянова іменовано заст. міністра просьвіти. — Говорять, що кандидатами на становище міністра торговлї є директор гірничого департаменту Коновалов і б. міністер рільництва Никольський.

Одеса. (Тел. пр.). Ген. губернатор заборонив дальше видаване часописи „Курьеръ одесскій.“

Гі де Мопасан.

10)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

III.

„Колиж Ви знов прийдете до мене? Вже три дни я Вас не бачила, се для мене трохи за довго. Дочка забирає менї богато часу, але Ви знаєте, що я вже не можу без Вас обійти ся."

Бертен рисував начерки, шукаючи все ще нової теми, коли дістав сей білет від графинї. Прочитавши його, він встромив його до шуфляди комоди, де була цїла маса прочих листів від самого початку їх знакомства.

Завдяки свободї аристократичного житя, вони бачили ся майже кождого дня. Від часу до часу вона приходила до нього і не відриваючи його від працї, сїдала собі на годину або дві на той самий фотель, на якому вона колись йому позувала. Але вона не могла на те позволяти собі дуже часто, бо служба могла би чого догадати ся; тому на коротші розмови волїла вона принимати його у себе або стрічати ся з ним в якім сальонї.

Сї стрічі були звичайно обдумані з гори на цїлий тиждень, але панови де Гілєруа видавали ся вони все зовсїм природними.

Що найменьше два рази на тиждень Бертен обідав у графинї разом з кількома иньшими приятелями; в понедїлок він витав ся з нею в її сталій льожі в Опері; опісля вони давали собі рандеву в сїй або тій хатї, де вони відтак сходили ся случайно о тій самій годинї. Він знав докладно, якого вечера вона нїде не вийде з хати і тодї він вступав до неї на склянку чаю; він так був призвичаєний найти її денебудь, сїсти собі побіч неї на кілька хвилин, побалакати, вимінити кілька думок, що хоч горяча любов перших часів вже давно остигла, він все ще відчував потребу бачити її раз у раз хочби на короткий час.

В серцю кождої людини ховаєть ся бажанє рідної, бажанє оживленої, замешканої хати, спільних обідів та вечер, деби можна було свобідно та щиро поговорити зі знакомими від давна людьми; тому то кождий старий кавалєр волочить ся від хати до хати поміж приятелїв і намагаєть ся в кождий кутик примістити трохи зі свого я. Тому і Оліве Бертен заходив так часто до дому панства де Гілєруа, де його всї любили, де про нього дбали, де він находив всьо, чого бажав і де він міг хоч часочок забути на свою самоту.

Вже від трех днїв він не бачив панства де Гілєруа, бо поворот дочки змінив їх спосіб житя та забирав їм на разї богато часу. Бертен вже нудив ся і навіть злий був трохи на них за те, що його через ті дни не запрошували, а знов уважав тепер за невідповідне іти до них без запрошеня.

Прочитавши лист графинї, він зірвав ся мов опарений. Була трета година пополудни. Він постановив піти до неї сейчас, щоби застати її, ще заки вийде на прохід.

Він задзвонив на служачого, а коли сей явив ся, він спитав ся його:

— Жозеф, як там нинї на дворі?

— Дуже гарно прошу пана.

— Тепло?

— Тепло, прошу пана.

— Дай менї білу камизольку, синий сурдут і сивий капелюх.

Він все дбав дуже про свою зверхну форму; але хоч він убирав ся у знаменитого кравця, всеж таки по його ходї, по його рухах, білій камизольцї та сивим цилїндрі, закиненім трохи в зад, можна було пізнати на перший погляд, що се артист і кавалєр.

Коли він прийшов до графинї, служба сказала йому, що панї де Гілєруа вибираєть ся як раз до бульонського лїса на прохід. Він був сим невдоволений, але мусїв чекати.

Своїм звичаєм він зачав прохожати ся по великім сальонї, ходячи від крісла до крісла та від вікон до дверий. На невеличких столиках з позолоченими ногами лежали порозкидувані у вишуканім непорядку дрібні непридатні, але гарні і дорогі предмети всїлякого рода: золоті, старинні пуделочка, мінїатурові табакерки, фігурки зі слоневої кости, відтак наймодернїйші, серіозно-комічні вироби з матового срібла в англїйськім стилю: малесенька кухонка, а на нїй кіт, що вилизує пательню, скриночка на цигаретки в видї бохонця хлїба, чайник на сїрки, відтак в перегарній скриночцї цїла біжутерия для ляльки, нашийники, браслєтки, перстені, брошки, ковтки з брилянтами, сафірами, рубінами, смарагдами — все те мікроскопійна робота, виготовлена неначе у якого золотаря-лїлїпута.

Від часу до часу він брав до рук якийсь предмет, котрий він подарував колись на імянини або з якої иншої нагоди, приглядав ся йому байдужно, бавив ся в задумі, а відтак клав назад на своє місце.

В однім кутї на одноножнім столику, що стояв побіч округлої канапки, лежало кілька богато оправлених книжок, котрі мабуть отвирано доволї рідко; побіч них „Revue des Deux Mondes" з'ужита, трохи розтрясена, з позатинаними листками, начеби її хто перечитував по кілька разів; відтак инші часописи навіть не порозтинані: „les Arts modernes", котрі випадає передплачувати лише задля їх цїни, бо передплата коштує річно чотириста франків, і „Fenille libre", невеличкий зошит в синїй оправі, де продукують ся найновійші поети, звісні під назвою „Нервових".

Поміж вікнами стояло гарне бюрко графинї з XVIII-го віку, де вона писала відповіди на пильні листи, принесені в часї принять. Тут були також деякі книжки, що надають ся до образованя ума і серця женщини: Miссе, Манон Леско, Вертер, а крім того, щоби показати, що властителька інтересуєть ся також скомплїкованими обявами та тайнами психольогії: Fleurs du Mal, le Rouge et le Noir, le Femme au XVIII-e siécle Adolphe.

Побіч книжок лежало чудесне ручне веркало, архитвір золотарської штуки, його положено на гафтованій, аксамітній подушцї шклом наділ, щоби на відворотній сторонї можна було подивляти майстерську роботу в золотї і сріблї.

Бертен взяв зеркало і приглянув ся в ньому. Від якогось часу він страшно старів ся і хоч тепер його лице видавало ся йому більше оригінальним як давнїйше, всеж таки жалко йому було дивити ся на свої важкі губи та поморщену шкіру.

Двері позаду відчинили ся.

— Добридень, пане Бертен — сказала Анетта.

— Добридень, маленька, як ся маєш?

— Знаменито, а Ви?

— Як то, ти рішучо не хочеш менї тикати?

— Нї, се менї нїяково.

— Ей же!

— Справдї, я якось не маю відваги.

— А то чому?

— Бо... бо Ви на те анї не досить молоді анї не досить старі.

Маляр розсьміяв ся.

— В виду такого аргументу я уступаю.

Вона наразі почервоніла ся аж по ту границю, де зачинаєть ся волосє і сказала змішана:

— Мама казала сказати Вам, що сейчас прийде сюди, і спитати Вас, чи Ви не мали би охоти поїхати з нами до бульонського лїса.

— Поїду, розуміють ся. Ви будете самі?

— Нї, з княгинею де Мортемен.

— Знаменито, можете на мене числити.

— Позволите, що я піду взяти капелюх?

— Іди, дитинко.

Рівночасно як Аннета відходила, прийшла графиня заслонена воалькою, готова до від'їзду. Вона наставила Бертенови обі руки.

— Чому Ви не показуєте ся нїколи? Чим Ви так дуже заняті?

— Я не хотїв Вам тепер перешкаджати.

— Оліве! — крикнула графиня і виразила в сїм однім слові всї докори і цїле своє привязанє до нього.

— Ви найлїпша женщина на сьвітї — сказав Бертен, зворушений таким милим заакцентованєм свого імени.

Таким способом ся мала сварка їх сердець скінчила ся по доброму і панї де Гілєруа зачала вже говорити зовсїм звичайним тоном:

— Поїдемо вперед по княгиню, а відтак на прохід до бульонського лїса. Треба Нусї се все показати.

Повіз чекав вже під брамою.

Бертен сїв напротив обох пань і коні рушили з місця, стукаючи голосно копитами під склепінєм брами.

Здовж великого бульвару, що тягнеть ся аж до костела св. Магдалини, цїла веселість нової весни наче впала з неба на всї животини.

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Цїна безрог. *Відень 28 сїчня.* На винїшний торг пригнано 14.869 штук. З того було галицьких безрог 7.391. Плачено за тучені по 106 до 108 сот., а за молоді по 70 до 94 сот. за кільограм живої ваги.

Будапешт 29/1. Цїна збіжа.

Пшениця на цьвітень	. . .	12·26 до	12·27
„ „ жовтень	. . .	10·57 до	10·58
Жито на цьвітень	. . .	10·26 до	10·27
„ „ жовтень	. . .	9·10 до	9·11
Овес на цьвітень	. . .	8·07 до	8·08
„ „ жовтень	. . .	—·— до	—·—
Кукуруза на май	. . .	6·89 до	7·90
Ріпак на серпень	. . .	16·40 до	16·50

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Успособленє: спокійне. Погода: дощ

Оголошеня.

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слївіньский, Львів, Коперника 16.** Цїни услівій продажі дуже приступні. 115 42—?

До „Народної Гостинниці" приїхали 25. I. 1908. Михайло Комарницький, Лежайск; о. Іван Волошин, Кошилівці; о. Емілїян Білинський, Русятич; о. Михайло Соневицький, Вережани; Зофія Онишкевич, Хишевичі; Василь Дорожинський, Бережани; Діонизий Коцюба Зарваниця; Михайло Брояка, Буковина; Гуменюк Григорий, Тернопіль.

Надіслане

З нагоди смерти незабудженої памяти мужа мого, б. п. Корнила Бойкевича секретаря суду в Чорткові, дізнала я зі сторони любячої родини, Вел. духовенства обох обрядів, товаришів покійного і численних приятелїв і знакомих, тілько доказів співчутя в моїм великім нещастю, що прибита горем не могу кождому з окрема по яковати, і тому сею дорогою пересилаю всїм принявшим участь в моїм горю сердечне „Спаси Біг!" — *Неонїля Бойкевич, Зофія* і *Роман* вдова і сироти. Чортків дня 25 сїчня 1908. 161 1—1

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтаціях площі Галицкої)

поручають:

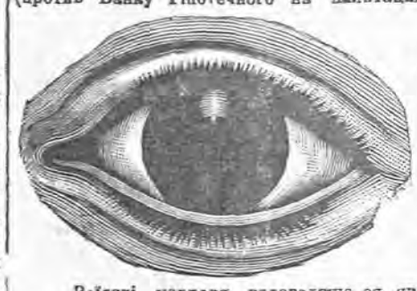

Барометри анероїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 18, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 16, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші пособи оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ОГОЛОШЕНЄ.

В Солотвинї пов. богородчанського в дні продана церковний **іконостас** з намісними образами, 6 м. широкий, перед 10 р. намальований, в добрім стані заховання, який можна набути по дешевій цїні. Зголошеня належить присилати до Комітету церк. в Солотвинї на руки п. Василя Жмурия. 159 1—1

Торговельник Русин, літ 24 в готівкою 1400 корон, той дорогою пошукує відповідного місця котра посїдає склеп або який иншій тяжант або власний дім і має дочку охотно з нею оженюсь або такої особи котра би в стані виробити яку сталу посаду, або такої особи котра би вспані допомочи до власної торговлї або посади сталої на будучність при торговли або посади при якій інституції, ласкаві зголошеня: Tyniewicz Bazyli uczeń kursu handlowego w Czernichowie p. loco Kolo krakowa. 1—2

Мед куранційний липовий в 5 К бляшанках т. є. кор. 20 сотиків оплатно, в більшій скількости 72 корон за 100 кіля вище. **Евстахій Юзвинський Бережани.** 155 2—?

200 корон місячно може кождий легко заробити. Подробиці даром і оплатно на зголошеня через бюро часописей Ольшевського, Львів, Кінського 1. 21 4—9

Горні сїдалища, богато роблені виготовляє робітня Евст. Шупляневича, Львів, ул. Шпитальна 38. 43с

Цукорня Краківска *ІРОЧИНЬСКОГО*

у Львові улиця Фредра поручає знаменитих цукорків десерових фунт 80 кревцарів. Знамениті памнушки і тістечка по 5 кревцарі. 143 5—10

Убогий ученик талановитий ни ш і гімназиї задля браку утримана горячими словами просьби відзивають до жертводайних серцень подати йому матеріяльну поміч хочби в найдрібнійших датках. Всякі датки просить ласкаво слати на руки о. Боберського в Миколаєві коло Бібрки.

Лижви всякого рода, після вимог найновійших спортовців, поручає знаний в дешевости **Фебус Розенман** ЛЬВІВ ул. Карла Людвіка 27. 53 8—8

„Дзвінок" однока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руськими Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакції і адміністрації ул. Сикстуська 47 у Львові.

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видає для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк. по	10	с.
„ ліквідацийна	„ „	8	„
„ щодн. вкладок	„ „	10	„
„ членськ. удїлів	„ „	10	„
„ довжників	„ „	8	„
Реєстр членів	„ „	10	„
Інвентар довжників	„ „	5	„
„ вкладників	„ „	5	„
„ удїлів	„ „	5	„
Зголошена о позич.	шт. „	2	„
Вказки умор. позич.	„ „	2	„
Касові асигнати	„ „	1	„
Заяви членства	„ „	1	„
Місячні замкнена рах.	„ „	2	„
Річні зам. рах. і білянс	„ „	10	„
Удїлові книжочки	„ „	5	„
Вкладкові книжочки	„ „	10	„
Взірцеві статути	„ „	20	„
Подання о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	4	„
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків діловодства від стемпля	„ „	4	„
Подання до податкової власти в повідомл. про зареєст. стовар.	„ „	4	„

Від 25 лїт славно знани

ПЕРЕПЛЕТНИК

ФЕДУНЬО

переніс своє заведенє на ул. Оссолиньских ч. 13.

Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнї ласки, прошу уділяти таке само і на дальше о ласкаве довіре і поперте.

З поважанєм

КЛИМ ФЕДУНЬО.

3

ПОРТРЕТИ

Шевченка, Хмельницького, Лисенка, Крушельницької

продає ся в цїні по кор. 50, 30, 18, 16, 7, 5 і 3·50.

„Сокільский Базар"

у Львові ул. Руська 20.

1226 3—?

Парохія до заміни. Найскорше передам Яворова 2300 душ 800 зр. конгруи, 75 моргів поля лихого (винаймаю до міста повіт. 4 клм., школи виділові муж. женьска і семінар уч. женьск. Церков, будинки в дуже добрім стані, при добрій дорозї вигідне; до заміни на парохію в підгірю о доход не меншим 900 зр. а бодай середно упорядковану. 162 1—2

Найліпші ЗУБИ американські

імітуючі до непізнання під зглядом форми і барви, без витягання корінів — густово виконані. Направа і переробленє невідповідаючих щок полагоджує ся скоро і дешево.

Специяльна техніка штучних зубів без піднебенної плити.

Американські корони, містки, щоки реформові і countinus гум.

Дентистичне ателіє Ф. УРІХ, Львів, Театральна 7, I. п.

б. довголітний дентист-технік першорядної віденської фірми д-ра Пінснера і Грабковича.

70 Гостий в провінції полагоджує протягом дня. 5—8

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, пострїл (ischias) і ломаня поручає ся усмарюючe натираня, від многих лїт дуже розповсюдненe, многими лїкарями ординованe і авторитетами признанe

Linimentum Gaultheriae compositum

в правно зареєстрованою охоронною маркою

„NERWOL"

хеміка д-ра Юлія Францоса, аптикаря в Тернополи. Цїна фляшку 80 сот., 10 фляшків 8 К, не числячи опаковання і оплатно. — Тисячі подяк можна перегинути. Двічи на день почтова висилка. Набути можна в кождій більшій аптицї, згляднo в аптицї хеміка д-ра Юлія Францоса в Тернополи. У Львові можна дістати в аптиках: Миколяша, Deweche'a, Гая, Лазовского і д-ра Пінеса Поратиньского.

11 77—48

Оповіщенє.

Загальні Збори товариства кредитового „Народний Дім" в Жовкві відбудуть ся в понедїлок дня 17 лат. лютого о год. 10 перед полуднем в салї „Жовківської Руської Ради" ва Винниках.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Справоздане Дирекциї і комісиї ревізийної за рік 1907.
2. Розділ зиску.
3. Зміна параґрафів статута відносячих ся до уділів.
4. Вибір двох членів і одного заступника ради надзираючої.
5. Внесеня членів. 154 1—3

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ

Іван Растaвецький председатель. *Іван Савчак* секретар.

ОПОВІЩЕНЄ.

П. Т.

Маємо честь запросити П. Т. членів Товариства на Загальні Збори Товариства взаїмного кредиту „Віра" стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Перемишли, котрі відбудуть ся в суботу дня 8-ого н. ст. лютого 1908 о годинї 6-ій вечером а на случай браку комплєту того самого дня другі збори о годинї 7 вечер з слїдуючим

ПОРЯДКОМ ДНЕВНИМ:

1) Отвореннє загальних зборів через председателя Ради;
2) Відчит протоколу з попередних зборів;
3) Справозданє Дирекциї і білянс за рік 1907;
4) Справозданє комісиї ревізийної з внесенєм на уділенє абсолюторії.
5) Розділ зисків;
6) Вибір двох членів Ради надзираючої і одного заступника;
7) Затвердженє вибору одного члена Дирекциї і одного заступника членів Дирекциї;
8) Вибір трех членів комісиї ревізийної:
9) Відчит звіту ревізора Краєвого Союза ревізийного;
10) Зміна §§. 2, 3, 4, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 29, 31, 36 і 37 статута товариства.

Перемишль дня 27-ого сїчня 1908.

За Раду надзираючу тов. взаїмн. кред. „Віра":

Григорий Цеглинський в. р. председатель. *Іван Малиновський* в. р. секретар. 160 1—1

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	8 50
Кракова	7·35	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·46	5·[illegible]	10 30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 29
Ст. Сьлавова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10 50
Пустомит	7 29	11·50	3·51	9·40м	10 50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9 20
Любіня	8·00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1·15	5 00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4 50	8 20
Врухович	10 05†	—	8 25	5 30	9·35м
Зимної води	5 50	7 25	[illegible]	5 25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7 0[illegible]	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·30	12 45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7 00	11 15
Черновець	6 10	9·20	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10 51
Рави руської	6·1[illegible]	11 05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5[illegible]	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою д. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 22. Львів, четвер 30. (17. ст. ст.) січня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпьского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на її місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

„Русь идетъ!“

Галицькі москвофіли, хотячи задокументувати своє „единство съ русскимъ народомъ“, все брали з Росиї те, що в ній найгірше, що являєть ся чорним пятном на росийській культурі, від чого найлїпші люди росийської землї з обуренєм відвертали свої очи, стараючи ся як найяснїйше відмежувати себе від нього. Національним ідеалом москвофільства все була „трійця“: „самодержавіе, православіе и народность“, — „трійця, яка означує деспотизм в области політично-соціяльній, насильство над совістю в области релїгійній і абрусїнє в области національній, — „трійця“, в боротьбі проти котрої вся народня Росия отсе вже цїле столїтє спливає кровю. Коли-ж народня Росия почала брати перемогу і самодержавне правительство зорганїзовало проти неї темну товпу, котра, профануючи назву рідного краю, з пяним окликом „Русь идетъ!“ осквернила братнею кровю перші днї свободи народньої Росиї, — наші „галицко-русскіе“ зсолїдаризували ся з бандою хулїганів і проти нової, народньої Росиї виступили з неменшим завзятєм, як провідники хулїганських банд, ріжні „Кіевлянины“ і „Вѣча“.

Та мало того. Ту „истинно-русскую культуру“, те найтемнїйше пятно на справжній росийській культурі, перенесли вони й на наш галицький ґрунт, перенесли живцем в формі тактики в поборюваню українського національного руху, того руху, в якім вилила ся вся сьвідомість і сила і відпорність нашого народу, його стремлїня до визволеня, до того, щоб стати свобідним „на нашій не-своїй землї“. Стоїть тільки переглянути першелїпше число „Русского Слова“, щоб побачити, як там просто огидно хлопоцапським способом підбурюєть ся селян проти українського національного табору і його дїячів, як закликаєть ся їх до уживаня бука, до простого розбою супроти пропагандистів української національної ідеї, як — одним словом — пропагуєть ся тактику росийських чорних сотень. А що тактика видала свої овочі, на се маємо чи-мало фактів, кульмінаційною точкою між котрими являєть ся звісний москвофільський напад на українських послів д-ра Л. Бачинського і д-ра Е. Левицького та їх виборців на Замковій-горі в Галичи, напад, який москвофільський орган навіть привитав окликом росийских чорних сотень: „Русь идетъ!“

Тепер, підчас соймової виборчої акциї, москвофіли знов беруть ся за свою чорносотенну тактику. Власне в нинїшнім числї нашого дневника містимо докладну допись про зорганїзований напад москвофільської чорної сотнї на українське перевиборче віче в Лешневі брідського повіта. В брідськім повітї виставили москвофіли кандидатуру д-ра Дудикевича, звісного під іменем „росийського амбасадора“, а як їм залежить на переведеню сеї кандидатури, се найлїпше показали вони підчас виборів до парляменту, коли то виставили його кандидатуру аж в чотирох виборчих округах. Отже не диво, що для перефорсованя сеї кандидатури рішили ся вони на все, навіть на розбійницькі напади.

Є ще одна риса в тім москвофільськім чорносотенстві, яка вказує на його як найблизше споріднене з росийськими чорними сотнями. Як росийські чорні сотнї розпускають найпоганїйші видумки про борців тої народньої Росиї, на яку їх пустило правительство, як голосять „сьвяту війну“ проти „анархізму“, називаючи „анархізмом“ весь росийський визвольний рух, а при тім обезображуючи до непізнаня понятє справжнього анархізму, — так і москвофільська чорна сотня в нашім краю, орґанїзуючи справжні погроми на український національний табор, голосить, що се українські партиї нападають на неї, а при тім „доказує“, що український національний рух ідентичний з „анархізмом“, не маючи, очевидно, понятя про суть справжнього анархізму.

Ось так перед кількома днями „Галичанинъ“ (в ч. 12 з 28 с. м.) донїс про „гайдамацкіи розбои радикаловъ“, які зводять ся до того, що на москвофільського кандидата в снятинськім повітї, сел. Ант. Гушула, і радикала сел. Тарабаса, коли вони вертали разом з Коломиї, напали коло Заболотова якісь невідомі люди і Тарабаса вбили, а Гушула тяжко побили. Так описує справу „Галичанинъ“, виводячи з неї, що се був уплянований напад радикалів на Гушула та що тільки „через помилку“ вбито власне радикала Тарабаса. Скільки в отсім самім фактї правди не знаємо, — але щоб радикали „через помилку“ вбили свого-ж однодумця радикала, се нам видаєть ся занадто „підмальованим“, так що або сам сей факт проста видумка, або се була якась бійка на тлї льокальних сусїдських відносин. Тимчасом „Галичанинъ“ зробив з сього полїтичне убійство, при чім він знає навіть те, що заговірники хотїли вбити москвофільського кандидата і кинути до Прута під лїд, — неначе-б кореспондент „Галичанина“ мав інтервю з „заговірниками“...

Одначе новинкою на сю тему „Галичанинъ“ не вдоволив ся. В найновійшім числї (14 з 30. с. м) він містить з сього приводу цїлу передовицю, кричучи на весь голос, що „Воинствующая Украина (так і затитулована статя!) начинаетъ по отношенію къ намъ, членамъ русско-народной партіи, примѣнять свой послѣдній аргументъ для устраненія насъ изъ лица земли, т. е. аргументъ разбоя“. Тут згадуєть ся і про Стопчатів і про „покушеніе“ на Гушула і при кінцї про Лешнів. Бо москвофільська чорна сотня, діставши в Лешневі добру відправу, обертає тепер цїлу справу так, що се не вона хотїла устроїти погром на українськім вічу, тільки власне Українцї напали на москвофільську депутацию до посла д-ра Петрушевича, і „Галичанинъ“ в тім самім числї містить цїлу статю про подію в Лешневі з метою, представити москвофільських погромників з Лешнева невинними жертвами „українського анархізму“.

Ми вже були кілька разів сьвідками того, що москвофільські чорносотенцї „гуляли“ під покровом ц. к. комісарів і жандармів, — так прим. на вічу в Галичи. Але москвофілам сього за мало і вони хотїли би для своїх погромів дістати раз на все таку саму урядову охорону, якою користують ся чорні сотнї в Росиї.

„Когда ми съ одной стороны видимъ, — жалуєть ся і денунциює „Галичанинъ“, — что всѣ общественные слои законнаго порядка вмѣстѣ съ своими верховными учрежденіями сплочиваютъ въ цѣломъ мірѣ всѣ свои силы для совмѣстнаго побариванія этой тяжелой и чрезвычайно опасной соціальной болѣзни (себ то анархізму), то съ другой стороны въ нашемъ государствѣ замѣчаемъ странное явленіе, что въ многихъ отношеніяхъ сродное съ анархическимъ украинское движеніе пользуется самой большой опекой и поддержкой изъ стороны какъ областныхъ такъ и центральныхъ державныхъ властей“.

Зовсїм чорносотенна психольогія і етика! Самі розбивають, а при тім такі труси, що хотїли би для своїх розбоїв специяльної охорони властий. Коли-ж їм дістанеть ся заслужена відправа, тоді удають невинні жертви.

Безперечно, що чим близше до кінця підходити-ме виборча акция, чим менш виглядів на побіду над українським національним табором мати-муть москвофіли, тим очайдушнїйші будуть їх напади, тим безличнїйші їх денунциациї на український національний рух, тим голоснїйші крики: „Polizei!“ Знаючи психольогію на етику росийських чорних сотень і споріднене з ними галицького москвофільства, можемо бути сього певні.

Ми, очевидно, не станемо рекомендувати нашим однодумцям таких чорносотенних способів полїтичної боротьби, як се робить „Русское Слово“ і вся москвофільська агітацийна „лїтература“. Але коли наші однодумцї, нападені москвофільською чорною сотнею і примушені до самооборони, дадуть їй таку відправу як в Лешневі, то на се можемо тільки відповісти москвофільським чорносотенцям: „Хто сїє вітер, той збирає бурю!“ Ми не нападаємо, але не думаємо добровільно підставляти голови під кола ватаг ріжних Дудикевичів!

Посол д-р Олесницький перед виборцями в Бібрцї.

Дня 23. с. м. посол д-р Олесницький станув на вічу в Бібрцї, щоби перед своїми виборцям зложити посольський звіт із дїяльности парляментарної — так своєї, як і цїлого укр. клюбу.

Віче відбуло ся під відкритим небом, а іменно на цвинтари коли місцевої церкви. Зачало ся о год 12. в полудне і тревало до год. 3. з полудня. Мимо завіяних доріг явило ся на вічі поверх 1.000 селян, майже з усїх сіл бобрецького судового повіта, що з великим заінтересованєм вислухали виводів свого посла.

Відкрив віче о. Винницький з Залесець, а проводили вічу о. сов. Сінгалевич з Романова, яко предсїдатель і п Микола Мох, господар із Звенигорода, яко заступник предсїдателя. Секретарював о. Винницький. Староста Гродзіцький побоював ся якихось незвичайних небезпек, бо прислав на віче аж чотирох комісарів та велїв недалеко вічевого місця улькувати віддїл жандармерії.

Посол д-р Олесницький, забравши слово, в півторагодинній промові представив зібраним положенє на парляментарній аренї, відношенє Русинів до правительства та до инших партий, зобразив дїяльність укр. клюбу взагалї, а свою в особенности, вичислив працї доконані парляментом, внесеня, що мають бути субстратом найблизших праць парляменту, а дальше всї внесеня і важнїйші інтерпеляциї, поставлені укр. клюбом, як також важнїйші предложеня правительства і и. Із своїх внесень згадав посол Олесницький про слїдуючі внесенє: 1) аби від переносу власности ґрунтів до 1.000 кор. вартости не плачено такси переносної; 2) аби при співвласности недвижимости співвластителї мали законне право першенства до викупна часток ідеальних на основі оцїнки судової, з виключенєм примусової лїцитациї цїлого ґрунту; і 3) аби право зборів виключити спід рішеня властий.

Перейшовши опісля до концесий, починених правительством на річ Русинів, згадав посол про звісний обіжник намісника до старостів та про справу виборчої реформи соймової. Навязуючи до сеї послїдної справи, посол вказав на вагу теперішних виборів соймових, та скінчив апелем до всїх Русинів Бобреччини, щоб при виборах соймових доложили всїх заходів і всеї сили, аби здобути мандати з бобрецького повіта для укр.-руського кандидата соймового.

Знаменито оброблену, ясну, незвичайно річеву, а притім з звісним реторичним розмахом виголошену промову приняли збори грімкими оплесками та довготріваючими окликами: „Славно! многая лїта нашому послови! слава укр. послам!“ і т. д.

В дискусиї над справозданєм посла забирали слово п. п. Мих. Заставний, господар з Будькова, Іван Прибила і Петро Орлевич, господарі з Романова, Петро Ружак, господар з Городиславич і Гринько Кицера, господар з Коцурова, П. Іван Прибила поставив внесенє, щоби збори висловили послови д-ру Олесницькому, як також цїлому укр. клюбови своє повне довірє, що збори грімким аплявзом одноголосно приняли. П. Петро Орлевич згадав між иншим і про напятнованя гідне поступованє бобрецького старости, котрий своїх писарів (як приміром Фалькевича, індивідуум крайно низької марки) висилає як агентів-провокаторів на наші передвиборчі віча, щоби вони викликували на них заколот та розбивали їх — та про шалену агітацию, яку розвинули функціонарі ради повітової, поборюючи кандидатуру п. Цегельського а попираючи терором, погрозами та коррупциєю кандидатуру маршалка повітового, гр. Мицельського. Вкінци п. Кицера ударив остро на москвофілів, виказуючи їх деструктивну та деморалізуючу дїяльність в деяких кутах Бобреччини.

Посол Олесницький забравши ще раз слово, дав пояснення в справах, о які його інтерпельовано та подякував за висказане йому і цїлому укр. клюбови довірє. Навязуючи до слів п. Кицери, представив зібраним поступованє москвофільських послів на парляментарній аренї, причім на адресу москвофілів понеслись грімки оклики обуреня за розбиване руської боєвої сили. Коли посол спитав зібраних: „чи хочете росийської мови в школах і урядах і чи ви вважаєте себе Росияками?“ — з тисячі ґрудий громом понеслось: „Не хочемо московщини! Ми не Москалї! Ми родились і останемо Русинами! Ми Українцї! Проч з кацапнею!“ Вкінци, вертаючи ще раз до справи соймових виборів, візвав д-р Олесницький, щоби в кождім випадку над'ужитя виборчого відношено ся сейчас до него, подаючи точні інформациї, а він буде інтервенювати у висших властий. Взиваючи ще раз Русинів Бобреччини постояти кріпко при виборах соймових за народну справу, підпер посол Олесницький горячими словами кандидатуру ред. Цегельського. „Зробите менї справїшну прислугу — говорив посол Олесницький — і буду вам дуже вдячним, коли вишлете до сойму так випробованого і дїяльну силу та такого бесїдника як п. Цегельський. Тому допильнуйте праваборів і виберіть непоколибимих виборців, а маю надію Бобреччина, що вибрала свого посла у парлямент, пішле свого вибранця і в сойм.“

На тім віче закінчено, а одушевлиний нарід серед співу народних имнів відпровадив посла до дому о. Гвоздецького. По сім вічу відбули ся зараз передвиборчі збори, на яких станув кандидат Цегельський, а про які була вже згадка в „Дїлї“.

Учасник.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд Зібрані датки слати до Адміністрациї „Дїла“ яка доручить їх куда треба.

---

6)

Відродженє білоруського письменства

подає д-р Ілярїон Святицький.

(*Конецъ*).

Поет не забув, що треба вірити — що

над нашым цёмным краем
солнышка узайдзе...
Ночь ня вечна будзе длицца,
пабледнеець цень,
и займецца над зямлёю
ясный, цихий дзень.
Гнет няволи векавечнай
з душ людзких спадзець
и свабодна, абнаулённа
чалавек уздахнець.

(Н. Доля н-р 5 — Геля Нядольны. ***).

тому і відізвав ся до своїх товаришів в стихах „Zgnanniku“ і „Братом згнанником“ зі знаменними словами:

Brat markotny, brat mój biedny
nie nudzisia, darahi!
Budziem płyć pa mału dalej,
choć daloka bierabi...
Myśli praudy, duch swabady,
wolny nam narodny duch,
rastrasie swaje astrohi,
rżawy jon parwie łańcuch.
(Nasza Niwa II. 29).

Тому: „Гэй, вы, бедные
Сябры — згнанники!
Да канца, браты,
будьма цьвёрдыми!
(Н. Нива II, 31).

Ясно означена мета, до якої належить стреміти — з одної сторони, а з другої — свідомість неможливости осягнути її в бажанім найкоротшім часї — чи то зі згляду на закорінене зло в самім народї:

Час ляциць: зъявились штуки.
Только я их ни гу-гу!
Пайсьци в школу, у навуки
надта трудна прастаку.
Штож рабиць, ци гдзе падзецца
мне цяпер ды слепаку?...
Буду помниць, як жывецца
тут — на свеци мужыку!
Нива I, н-р 5 — Адзюк Будзька ***)

Чи то зі згляду на загальноросийські обставини, які дали мужикови волю-свободу, що — „нима болей панскаго прыгону, ня скачуць болей панскые бизуны на мужыцкай сярэдзине... Але ёсць прыгон правицельства, а гэтаму правицельству з усей силы памагаюць яго чыноуники, ёсць нагайки стражникоу и казакоу, ёсць салдацкие кули... Прыгон цяжейшы як быу перш!.. Гдзе ты, гэтая воля? Гдзе ты, свабодная мужыцкая праца? Гдзе не льецца мужыцкая кроу, мужыцки пот, мужыцкие слёзы?.. Турмы, астроги.. Манджурия... голад... холад... „начальство“ ... ссылка...“ (Н. Нива II, н-р 5 — Піотра Просты: Воля).

Все те наповнило серця і уми білоруських піснярів горечію, зневірою, протестом. Ідеал загально-горожанського культурного розвитку диктував їм рядки палких призивів до працї, малював їм чудові картини будучого всенароднього розвитку в вольности, братстві і рівности — а дійсність морозила серце, покривали широкі горизонти ума темними хмарами... і поволи переловлювала лїпших синів і робітників на народній ниві. — Чи-ж дивуватись таким хвилям, що поруч з вірою в побіду правди, добра і єдности-гармонії — виринала зневіра в правду на світї, що поруч з ясним оптимізмом ступав чорний пессимізм? Чи осуджати пісняря за те, що одними устами проголошував палкі кличі до боротьби і реальної працї, та шептав сентиментальні слова о тім, що якось воно там буде.

Та як би там не було, стихи, що вилялись з сердець піснярів в ті тяжкії хвилї, належать до найкрасших лїричних утворів білоруської письменности — бо писані живою кровію поета.

Миж палей шыроких,
як змея якая,
цягнецца дарога,
вуская, крывая...
Тут мужык працуе,
чорны увесь, як сажа.
Крыж на перакрэстку
пра пакуту каже...
Коцицца цялежка,
бъецца аб каменне.
Гаратай на поле
глядзиць у задуменни...
Ой, дарога — сцежка,
вуская, крывая!
И ты, жицце наша,
ты, доля такая!

(Н. Нива I, н-р 4 — Як. Колас: Дорога пор. ще н-р 34—35: Горкая доля і Пытанне).

Нерівна, вузка, камениста, напоєна народньою кровію дорога! А над нею — „Далёкае неба, синіе неба! Чаму не даси нам атвету на нашу пакуту, на нашы надзеи, на нашы блуканя? Чаму не асушыш нашы горкие слёзы? не заспокоиш хворую душу и сэрцэ? Чаму ня папалиш агнём справедлівым таго лихаго звэра, што сее заразу, топчэ прауду и носиць нешчасця па нашэй зямли? Далёкае неба! Сіняе неба! Што ёсць на свеци дзиунейшэ як ты?... (образи рідного краю)... О, мой родны край! Поруч з голатвою ходзиць роскаш и багацтва, разом з люцкими слезми мешаюцца панские вальцы, люцца вясёлые голасы песень, грымиць музыка з панскаго сада; разам з мужыцким потам цякуць дарагие вина... Тольки нудные песни тваи, беларус, хапаюць за сэрцэ, жалобяць душу, туманяць вочы слезмы, плачуць и стогнуць и горкаю упекаю цихгаю скаргаю плывуць к далёкаму няведамаму, синяму, спакойнаму небу“. (Н. Нива I, н-р 6 — Як. Колас: Думки у дарози).

Не слухає небо і ясне сонце людських жалоб, не видить їх сліз і не сповнює мольб, тож поет звертаєть ся з просьбою до місяця, що бачить всьо лихо на світї:

Кинь ты скаргу нашу у неба —
нехай неба ускалыхнецца.
(Н. Нива II, н-р 14 — Месяц).

Хоч немногого бажає поет своїому народови, бо тільки —

каб больш слёзы не лилися,
каб не падау чалавек,
каб астроги заперлися
ад людзей на вечны век.

Каб казали, што хацели,
каб не гнулись, як цяпер,
каб са страхом не глядзели
на вурядникоу каунер;

каб пабольшало нам поля,
каб разросся вузки луг,
каб спевали песни воли,
дзержучи жалезны плуг.

Дай Бог шчасця вам и долю
усим, хто слезы праливау,
хто у бедным, родным полю
зерне правды засеваў!

(Н. Нива II, н-р 1 — Як Колас: На Новы Год.) Одначе чи скоро сповнять ся сї його бажаня? На се одвічає наймолодший білоруський поет, Янук Купала, але по своїому:

„Пройдзе як вейка,
крыжда и звадка,
будзе зямелька,
будзе и хатка
— *у магилцы братка!...*“

(Н. Нива II, н-р 25 — З песень беззямельнага. пор. еще н-р 30 — Нашто?)

Ся чисто інформацийна статя мала на метї познакомити ширші круги читачів з положенєм і стремлїнями наших найблизших братів — а притім вказати, хоч не прямо, і на їх близке споріднене з нами як положенєм так і ідейним житєм. В виду того пп. читачі звольять дарувати, коли їх може втомили численні цитати з білоруських писань. Другим способом, одначе, нам годі було осягнути намічену цїль — поінформувати, а відтак і віддати належну подяку і пошану ідейним проводирям закріпощеного люду та великим мученикам за народню справу. Тому-то і позволяємо собі закінчити нинїшню статю двома стихами, які дістались нам в рукописї і еще не так скоро зможуть увидїти дневний світ в Росії.

Што ты спиш?

(Побудка)

Што ты спиш, што ты спиш?
Беларуски мужык? —
Глянь устали усе,
як свет божы вялик!
Тольки ты брат, адзин,
як забиты, ляжыш
и на долю сваю
не устаеш, не глядзиш.
Няужож мала яшчэ
катавали цябе?
Няужож мала яшчэ
слёз и гора табе?
А паследниньки грош
с цябе лупиць казна,
хоць у хаце дзецям
хлеба, соли нема....
Хоць заставиу кажух,
абы чынш заплациць,
хоць у лапцях из лык
мусиш вечна хадзиць.
Хоць кароуку сваю
за падатки прадау,
хоць паследни умалот
магазынник забрау.
Ты астатни свой дух
и свае жылу рвёш,

Москвофільський розбій.

(*Допись з Бріджини*).

Москвофільські опричники засмакувавши народної крови в Галичи, постановили і в брідським повіті кровю зросити мандат посольський, щоби заздалегідь пімстити ся за поваленє Дудикевича. Нагоду скоро знайшли.

На вівторок 28. с. м. заповів посол Петрушевич своє справозданє в Лешневі. Вже дві недїлї перед тим доносили ріжні люди о. Герасимовичеви, парохови *Лешнева, що плянує ся* напад на його парохію з боку сьвященикiв кацапів. Рівночасно появилась вістка в „Галичанинї“, що і Дудикевич в той сам день уряджує віче в Лешневі. О. Герасимович, будучи з сьвяченою водою у селянина Гриця Хмиляра, котрий зносить ся з кацапською орґанізацією в Бродах, дві годинї пояснив йому полїтичні відносини в нашім народї і запитав його, чи він против него уряджує ті збори бо *первісно кандидатом до сойму* мав бути, о. Герасимович, котрий на першім зібраню делеґатів в Бродах дістав найбільше голосів. Згаданий селянин *відпекав ся всего, заявивши*, що все те робить брідська орґанізация в особі судиї Глушкевича. Місцеві селяни не вірили однак запевненям сього господаря і зорґанізували горожанську оборону *для посла* Петрушевича, побоюючи ся засїдки. Побоюваня справдили ся, бо вже в понедїлок, явились селяни з Пісків, котрі були на вічу Дудикевича в Бродах, де Черняк висказав такі слова: „Явім ся як оден муж в Лешневі, бо то центр український, котрий ми мусимо розбити“. Те саме заявили вони послови Петрушевичови і п. Корнелї в очі вечером у понедїлок, коли ті приїхали до Лешнева, повитані многочисленною людністю з смолоскипами і хоругвами.

У вівторок зароїв ся Лешнїв від селян з довкрестних сіл, Пісок, Миколаєва, Шнирева, Корсова, Білявець, Болдур, Бордуляків, Ляшкова, Грицеволї, Королївки, Щурович, Грималівки і богато иншиx. О 9. год. зачала ся співана Служба Божа, котру відправив о. Герасимович, та о. Каранович виголосив прекрасне слово про сьвяту віру, котру москвофільські агенти хотять у нас з заграници підкопати, розкидаючи почаївські видання; ті самі агенти хотять також видерти нам рідну мову, поневіряючи її в своїх виданях. По проповіди ставули со. Минько, Гировський, Каранович, Павук до молебня. В тім часї дізнав ся о. Герасимович, що з Дудикевичом приїхало 16 фір з Бродів і заїхали до Гриця Хміляра. Приїхав також о. Міхал Громадка з Ляшкова і заїхав до тогож хлопа, а декан з Стремільча о. Лука Питлик приїхав до Лешнева і заїхав до Жида Шулима Гармелїна. Оба вони переждали Богослуженє і не прийшли анї до церьви анї до о. пароха, хоча вони є з о. парохом знайомі і жили в приязни.

О. Герасимович, заповідаючи льокаль віча, візвав всїх до згоди і супокою, а тодї всї з церкви рушили походом на фільварок о. Герасимовича, де в стодолї приготовлено на віче. Се вже майже за містом, як раз в противній сторонї від того місця, де заїхав Дудикевич. Віче отворив о. Герасимович, згадавши про дїяльність соймових послів на основі реферату п. Олесницького на народнім з'їзді. Головою віча вибрано о. Карановича, заступниками Максима Прихідка і Мартищука селян, секретарем Льва Тимковича. Опісля промовляв посол Петрушевич. Промова була дуже гарна і повна змісту, та захопила селян.

Нараз коли д-р Петрушевич говорив вже з годину, зробив ся при брамі заколот. Часть виборців рушила через подвірє до брами, думаючи що горить, а там якраз розпочали хулїгани напад. Привід дав о. Питлик словами: „Ідїть і розженїть тую банду!“ На таку команду рушили зібрані хулїгани через місто на другий конець на фільварок о. Герасимовича в такім порядку. На передї ішло двох батярів, відомих жандармериї, за ними шість академіків-москвофілів, тих самих, що розбивали і в Галичи, Тернополи і других містах, за ними банда брідських мулярів і свинарів як, Полїщук Андрей, Дребіч, Зїнко і другі, за ними около 40 селян з Ляшкова і Стремільча, подальше знов купка людий з Ничаєм з' Чех а за ними о. Питлик, декан з Стремілча, і о. Громадка з Ляшкова. Перші два хулїгани зближивши ся до фіртки, де стояв член горожанської сторожі Іван Колесник, почали добуватись до малої брами. За брамою стояв член сторожі Іван Карпец, котрий отворивши, вихилив ся і сказав:

„Нема місця, ви не прошені. Впрочім поставте кий, то ввійдете, щоб з далека прислухуватись.

В тій хвилї один з них ударив його палицею так сильно по голові, що він покровавлений упав на землю, а тепер лежить в горячці. Хулїгани рушили пробоєм до дверий з академіками, одначе рівночасно вибігло около 30 зі сторожі горожанської і в лагідний спосіб просили їх, щоб відійшли, особливо Іван Колїсняк знаючи ся з Дребічом і Полїщуком просив: „Ідїть, робіть собі віче, а не робіть розбою“. В тій хвили хулїгани почали буками бити сторожу. Тодї проявив ся страшний гнїв народу. Одна часть вічевиків, зібраних при вході стодоли, вибігла з віча а видячи палиці і пролиту кров, розірвала штахети; почала ся страшна борба в котрій хулїгани полишивши частину своїх на землї, дали ногам знати, стріляючи позад себе з револьверів. Люди в містї хотїли їх арештувати, а тодї вони барикадували ся в чужих хатах. До хати Настї Завідовської впав Андрей Полїщук з револьвером в руцї а бідна женщина вибила вікно і покалїчившись вискочила на двір. Полїщук забарикадував ся, набив на ново револьвер і не хотїв дати себе арештузати людям. Всї схоронили ся у згаданого Гриця Хміляра, а пообмивавши ся, забирались до відїзду. Напроти на валї зібралось до 1000 жінок і дїтий, виправляли амбасадора до Бродів, кличучи: „батяри, свинарі, розбійники, наємники московські, прийшлисьте вров нашу розливати, фе, паскудники, погань нашого народу, ідїть свині пасти Москалеви“.

Так з тріюмфом відїхав амбасадор до Бродів, забравши свої недобитки котрим наші люди пообмивали рани, дали їсти а упімнувши їх щоби на розбій більше не їздили, запровадили до фір.

Так пр. Іван Зілїнський провізор церкви добачив під плотом лежачого парубка, котрий кликав: „Ай, простїть і поможіть, заплатив менї і привіз мене тутки на нешастє, не знати, якої смерти пожию“. „Мій синку“ каже провізор „ми не Москалї, я тебе люблю, як брата“, підняв його, обмив і запровадивши до фіри, сказав: „Пощо ти на нас з револьвером їхав“.

Віче п. Петрушевича збурилось побачивши окровавлені голови своїх братів, бо 2 наших людий тяжко ранених і кільканайсять лекше, але на візваніе о. Герасимовича всї успокоїлись і віче продовжалось аж до 4-ої годины. Віче висказало довірє цїлому українському клюбови а з осібна д-рови Петрушевичови та заявило, що ми не є анї Москалями анї Поляками, тільки Русинами, Українцями, і висказало погорду послови Маркови і його товаришам за ренеґатство. Віче заявилося за загальним, безпосередним, тайним і рівним правом голосованя до всїх тїл репрезентаций краєвих і поручило клюбови вести таку полїтику як до тепер.

Опісля промовляв кандидат до сойму Андрей Корнеля і в своїй гарній промові, проголосив свою програму, особливо що-до поправи недолї народу і оборони економічних інтересів селянства. Нарід приймив його кандидатуру одноголосно. Потім промовляв дуже гарно господар Максим Прихідко про народні кривди. Дальше говорив хулїганами побитий з Миколаєва в Бродах робітник, що озвав ся на вічу Дудикевича, „що є Україна“, і візвав нарід до оборони своєї мови і народности. Дальше промовляв Калїстрат Дратвінський з Корсова а по відсьпіваню народних пісень нарід спокійно розійшов ся. Хулїгани з амбасадором відїхали о пів до 3-ої. О. Громадка винїс ся потайки, бо жандармерия хотїла його арештувати. Тепер веде ся слїдство.

Передвиборчий рух.

Брідщина: Тому, що кандидат нац.-дем. о. Кальба з Соколівки з особистих перешкод зрезигнував з кандидатури, *тож громадські* відпоручники 27 сїчня 1908 на зборах в Бродах по принятю резигнациї о. Кальби, ухвалили одноголосно поставити кандидатом *на посла* до сойму п. Андрія Корнелю, котрий кандидатуру приняв. На зборах сих явив ся крім о. Кальби також посол д-р Петрушевич, горячо припоручаючи кандидатуру А. Корнеллї, яко щирого робітника на ниві просьвітній і економічній. Того дня устроїв в Бродах Дудикевич передвиборче віче, на якім явилось около 300 виборців. Коли Дудикевич в своїй кандидатській бесїдї, зверненій виключно тілько против Українців запитав присутних: „чи є тут Українцї, Україна?“ і кількох нац.-дем. відповіло, що є, — тогдї кинулись запоморочені росийщиною селяни на Романа Хомича з Николаєва і побили його до крови, так що мусїв шукати помочи в судї. На своє віче в Лешневі вибрав ся Дудикевич зі Львова до Лешнева з сїмома „юношами студентами“. Підчас розмови з юношами яку вів по росийськи висказав ся Дудикевич, *що для* „істївно-русских“ найнебезпечнїйша соперниця „партія радикальна“ і де зона у силу зросла, — там „русскіе“ майже зникли. *По думцї* Дудикевича контркандидата Корнеллю треба поборювати в той спосіб, що він „дворянскій инжинеръ, строячій польскую Україну“ а не тикати Поляків і Жидів, які вправдї поставлять свого кандидата правдоподібно Галадевича, але при стислїйшім голосованю напевно віддадуть свої всї голоси на него. Сподїєть ся, що польські посли соймові допустять росийські промови в соймі і признають росийську мову за краєву в надії, що за се росийське правительство попустить Полякам в Росиї. Як всїли в Заболотцях до сего воза „крестьяне“, всї стали на „украінском жаргонє“ говорити.

Про крівавий напад опричників Дудикевича на руських селян у Лешневі поміщає „Дїло“ на иншім місци допись.

Старосамбірщина: Тут відбуло ся „вальне зґромадженє“ скликане дня 27 с. м. до салї ради повітової, При виборах до сойму борба завдяки махінациям Річчого заповідає ся дуже завзята, бо Річчі всїм перехвалює ся, що мусить повалити о. Яворського. Коли на тім „зебраню“ польська мафія не могла згодити ся на кандидата. вилетїв староста Річчі, щоб „ратоваць ойчизну“ та заявив, що він, ц. к. староста, буде кандидувати і „повалї“ о. Яворського, як тільки на його кандидатуру призволить намісник. Дня 29 с. м. вибрала ся до Львова зложена з 2 Жидів і 2 Поляків депутация, щоби у намісника таке призволенє випросити. З сего ясно, що Річчому дуже про се ходить, щоби о. Яворського недопустити до сойму, бо тодї Річчі по своїй вподобі міг би собі гуляти по повіті та робити з фондами запомоговими, що йому подобає ся, а так інтерпеляциї не мила річ.

Глинянщина: Дня 26 с. м. відбуло ся вели чаве віче в Куровичах суд. повіту глинянського. Вічевиків місцевих, доокресних і з Глинян явило ся около 3000. О годинї першій в полудне прибув посол д-р Олесницький, котрого при в'їздї в окруженю тисячного народу привитав громадський орґанізатор Сенько Процїв з Курович, вручаючи улюбленому послови хлїб і сіль. Віче отворив повітовий орґанізатор п. Ярема; предсїдателем вибрано п. Балтаровича, посадника міста Глинян. Першою точкою було справозданє посольське посла д-ра Олесницького. Коли по його промові предсїдатель піддав під голосованє резолюцию з гризнанєм для полїтики українського клюбу, цїлі збори однодушно заявили свою згоду і довірє цїлому українському клюбови, а з окрема послови д-ру Олесницькому. Наступила потім кандидатська промова п. Володимира Сінґалевича, котру присутні вислухали з великою увагою. Характеристична була бесїда п. Григория Петрички, селянина з Печенїї, котрий сказав на вступі, що вправдї належить до „твердої“ партиї, одначе бачить, як Українцї працюють для народу, а провідники москвофільської партиї є противні осьвідомленю мас селянських і лише народ баламутять; тому він заявляє ся за кандидатурою п. Сінґалевича. Коли предсїдатель віча п. Балтарович поставив під голосованє кандидатуру п. Сінґалевича, всї зібрані одноголосно заявили ся за нею.

Прошу всїх орґанізаторів громадських глинянського суд. повіту, щоби сейчас по переведеню правиборів в громадах подали імена виборців та надужитя виборчі, до відомости повітової орґанізациї в Глинянах. — *Ярема.*

Скалатщина: На нашого кандидата п. Йосифа Задорожного, господаря в Новосілцї скалатській, сиплять ся з усїх боків секатури. Зі суду, де господарює москвофільський кандидат п. Гіссовський, приходять до п. Задорожного карні візваня одно за другим. До того п. Гіссовський скрізь розпускає ложні вісти, немов би наш кандидат зрік ся на його користь зі своєї кандидатури до сойму. Чи ц. к. державна прокуратория не може добачити в сім поведеню судового ад' юнкта переступу проти закона про свободу виборів?

Виборчі надужитя.

Старосамбірщина. В повіті надужитя виборчі страшні!. В Старім Самборі оповіщено вчера (29 с. м.) о 4 год. попол., що правибори відбудуть ся нинї (30 с. м.) Староста Річчі за всяку цїну хоче сам вийти послом.

Про австрийську полїтику.

I.

З нагоди пояснень, які міністер заграничних справ бар. Ерентель дав в делеґациях в справі заграничної полїтики Австро-Угоршини, дістали ми отсю статю, в котрій автор старає ся внутрішну полїтику Австриї пояснити її полїтикою заграничною.

Австрию називають від якогось часу державою полїтичних несподїванок, державою, в котрій нїколи не можна вгадати, що завтра стане ся. Що полїтичні несподїванки у нас бувають, в тім нїчого дивного; ріжнородність елементів, з яких наша держава складає ся, борба між тими елементами, скомбінована борбою в їх нутрі, мусить викликувати щораз нові ситуациї, до котрих мусить також прикладати своє поступованє той чинник полїтичний, котрий кермує загально-державною і династичною полїтикою. Несподїванки у внутрішній полїтиці нашої держави суть і мусять бути. Дивне в тих несподїванках лише те, що вони часами на довгий час лишають ся загадкою. Нїхто не дивує ся, чому щось так стало ся, бож... „Австрия є державою несподїванок“; але дивне се що нераз не можемо діждати ся розвязки питаня: чому воно так стало ся, якій обставинї і яким причинам завдячуємо, що стало ся так, а не инакше?

До таких не роз'яснених еще несподїванок, до нерозвязаних загадок полїтичних передусїм зачислити треба введенє загального голосованя при виборах *до державної ради*. Загадкою можуть бути також відносини президента мінїстрів до социяльно-демократичної партиї і на відворот, реформи у війську, деякі уступки в користь Мадярів і уступчивість угорського правительства супротив Австриї, проби центрального правительства заспокоїти домаганя.

Причина чи причини, котрі народам Австриї дали загальне голосованє, є ще доси для всїх загадкою. Кождий знає, що не рух за виборчою реформою, але воля цїсаря дала нам сю реформу. Цїсар, котрий устами свого мінїстра (Гавча) заявив ся був цїлком рішучо против загального голосованя, по кількох місяцях — тими самими устами — заявив старому парлямептови, що виборча реформа мусить бути переведена і то на засадї загального, рівного і безпосереднього права голосованя. Парлямент привілеїв боронив ся усїми своїми силами против реформи; боронилась против неї кляса, на котрій цїсар від першого року свого паиованя опирав ся, — родова магнатерия і велика посїлість. А всеж таки цїсар зломив упір всесильних доси в державі ворогів реформи, і народи Австриї дістали — формально від парлямснту, але *фактично* безпосередно — з руки цїсаря нинїшне виборче граво до державної ради. Говорити, що упір парлямснту зломила борба мас за загальним голосованєм, є самодурством. Сам парлямент числив ся тілько з волею цїсаря, а не з „улицею“.

Ся нагла зміна в *поглядах* корони (очивидно також чинників, що кермують династичною полїтикою) на справу загального голосованя і ся енергія, з якою старий *монарх тис* на противників реформи в старім парлямснті, була і лишилась до нинї загадкою. Ріжно пробували сю загадку розвязати. Одні казали, що виборчою реформою цїсар хотїв зробити парлямент спосібним до працї. Алеж цїсар знав вже від кількох лїт, що старий парлямент неспосібний до працї; знав се також тодї, коли кілька місяців перед заявою Гавча за загальним голосованєм той самий Гавч заявив ся против загального голосованя. Причина зміни поглядів корони на справу виборчої реформи мусїла бути якась цїлком нова, мусїло стати ся щось таке, чого передтим зовсїм не було. Говорено, що на Угорщинї мусить бути заведене загальне голосованє, отже і Австрия мусить дістати таку саму реформу. Се пояснене не видержує критики хочби тому, що маємо реформу вже від року, а на Угорщинї що йно сондують терен для сеї реформи. Мабуть і там корона хоче дати загальне голосованє з тих самих причин, для для яких дала його Австриї.

З півофіциальних і офіциальних заяв виходить, що головною причиною звороту в поглядах короии на справу виборчої реформи були події за границями монархії. Дивна річ! Події за границями держави кажуть робити переворот у внутрішних відносинах держави! Найголосвїйшими подіями за границями монархії були тодї: росийско-японська війна і революция в Росиї, по котрій цар рішивсь дати державі парлямснтарну конституцию. Отже се конституция в Росиї — пояснювано — казала нашим керманичам державним змінити підставу нашого житя державного, щоби народи Австриї не кривдували собі, що в Австриї гірше, ніж в ославленій Росиї, або може навіть, щоби народи Австриї, не могучи діждатись загального голосованя, не зробили такої революциї, як народи Росиї.

Так розвязала загадку австрийська, а специяльно галицька опінія публична. Але така розвязка буде мабуть найдальша від правди. Насамперед хибною треба уважати гадку, що росийський цар рішив ся дати конституцию — котру впрочім зараз обрізав — на те, щоби утихомирити революцию. Конституцию, а властиво карикатуру конституциї Росия дістала по цїлковитім здавленю революциї і в хвили, коли на енергічнїйше давленє тої революциї вже вертали випробовані на війні, а темні і дикі полки козацькі. Що як що, а на революцию австрийських народних мас для здобутя загального голосованя, специяльно на заході Австриї, зовсїм не заносило ся. З сеї причини цїсар абсолютно не потребував з такою енергією напирати на введенє загального голосованя.

Всеж таки так реформи в Росиї, як і наша реформа виборча мають якусь звязь з революцією в Росиї. Цар дав своїм народам щось нїби подібного до парлямснтарної конституциї не в наслїдок самої революциї, котра впрочім вже була здавлена, а для зміни системи правлїня в Росиї рішаючий був факт, що революция в краю вибухла тодї, коли Росия вела війну з Японом і в краю потрібний був спокій. Факт, що Росия не могла вести війни з повною енергією, бо з причини революциї половина армії мусїла лишити ся в краю, і факт, що росийський жовнїр ішов до бою лиш з мусу, бо знав, що боре ся за „песю“ справу а не за свою власну, отворив керманичам Росиї очи і казав їм вивернути стару засаду: si vis pacem, para bellum. Цар зрозумів, що як схоче колись зреванжувати ся на Японцях або як Росия взагалї буде коли мусїла провадити яку війну, то мусить запевнити собі спокій в краю — бодай на те, щоби могла вивести в поле всї свої війська, та щоби, коли ворожі армії стануть против себе, не лягли всї офіцири росийські — вистріляні з заду. Не на те, щоби утихомирити революцию, але на те, щоби не вибухла нова революция в разї нової якої війни, цар згодив ся зробити се, против чого боров ся доси з силою розпуки.

Ось яку науку привіз до Відня з заграници австрийський амбасадор в Росиї, котрий в додатку став австро-угорським мінїстром заграничних справ. Si vis bellum, para pacem! сказали керманичам Австриї події в Росиї. І керманичі нашої держави зачали заводити спокій: дали загальне голосованє.

Значить, Австрия, та супокійна, смирненька Австрия, приготовляє ся до війни?

Спитайте зрана першого лїпшого офіцира, чи він є певний того, що еще сеї ночи не буде спати в поїздї, що їде в сторони італійської границї або до Босни? Він лише здвигне раменами. Се ж преціньь публича тайна, що від 60-ти лїт головним предметом аспірациї Австриї: Солунь. І Австрия була би вже давно сидїла там, як би неприхильні для виконаня сего пляну відносини міжнародні не були під сим зглядом колодою у нїг Австриї. Обезсиленє Росиї японською війною усунуло на якийсь час найбільшу колоду і, хто знає, чи у декого не блиснула гадка: „тепер якраз пора!“ Лише похід на Солунь є рівнозначний з походом Італиї на Австрию. Значить, як Австрия приготовляла ся до походу на Солунь, мусить рівночасно приготовити ся до війни з теперішним своїм „союзником“ Італїєю. В Італиї воробцї вже цьвіркають можливість недалекої війни з Австриєю. А в Австриї?... Маємо лише самі запереченя „напружених“ відносин або яких будь приготовлень до війни. Та мимо тих заперечень знаємо, що армію австрийську концентрують те-

---

як калоду са сто
пудоу жыду вязеш!
А у печцэ тваей,
хоць мароз, хоць зима,
агонь тры дни ня быу,
дроу паленца нима!
А к вяселлю рубель
часам трэба кали,
так хоць с торбай идзи,
каб капейку дали!
А ня грошы-ж твае
там у банку лежаць?
Не за грошы ж твае
цар идзець ваеваць?
Не за грошы-ж твае
цэркау гэта стаиць?
Не за грошы-ж твае
я на срэбрам блисциць?
Не за грошы-ж твае
цар палац свой зрабиу?
Не за грошы-ж твае
йон чыноу насадзиу?
Не за грошы-ж твае
карабли на вадзе?
Не за грошы-ж твае
и чугунка идзе?...
Ня твой сын на вайне
без галоуки ляжыць?
Ня сиротка твая
пад варотми стаиць?
Дык праснися ужо,
селаруски мужык!
Глянь усе устаюць,
як свет божы вялик!...
Глянь усходзе ужо
зорка прауды святой
и навеки — бяду
сваей зьняме рукой!
Тольки мусиш ты, брат,
уставаць, памагаць,
и за долю сваю
ваеваць, ваеваць!...
Кали стрэльбу табе
атабрали тваю,
ты з застрешка вазьми
касу востру сваю!
И идзи, и крычы:
працавитым людзям
нехай хлеба даюць,
табе, жовцэ, дзецям!
Нехай знимуць з цибе
чынш, податки, налог,
бо безплатна для нас
дау зямлю гэту Бог!...
Што табе трудна жыць,
дзецям хлеба нима,
што нягоплена печ,
хоць мароз, хоць зима!
И идзи, и крычы,
што пот вочы залиу.
И идзи, и крычы,
што с табой цар зрабиу!

Нехай видзе весь свет
цяжку долю тваю,
нехай видзе весь свет
цяжко горэ твайо!!...
Так праснися скарэй,
беларуски мужык!...
Глянь! устали усе,
як свет божы вялик!

Марка Бяздольны.

Т а м...

Там кроу льецца, там за волю
барцы на висяльни идуць,
а вы, вы мучаны найболей,
спицйо, хоць вас дауно там ждуць.
Скажыце мне, а за каго йны
пашли на смерць, пашли вайной,
хто йо на свеце так дастойны,
што тра ахвяры аж такой?
Га, з вас нихто таго й не знае,
што йдуць за тых на битвау жар,
хто труд свой потам абливае,
над ким стаиць з нагайкай цар.
Што йдуць за тых на катни сек,
хто сваей працай горкай, цяжкай
свет корме, — сам галодны век,
адзеты лапцями, сермяжкай;
што йдуць, каб бедным и галодным
дзяньки сыцейши зацяли,
зрабиць нявольника свабодным,
даць беззямельнаму зямли.
Дык вот на смерць ици их змусиу
найнешчаслиушы чалавек!
А вы, адродки Белай Руси,
спицйо, як быццам кат засек.
До'спаць, паустаньце грамадою,
и йдзице йим там памагаць,
паустаньце крэпасьцяй такою,
каб враг ня мог вас звааваць.
Паустаньце, поки цар звыродны
крыви усей ня выссау з вас.
Паустаньце! край ваш стогне родны,
заве збауляць, як звау не раз.
Паустаньце, гляньце, Божэ милы,
свабоды сонцэ вас заве!
Крыху адвагы й дружнай силы,
а шчасце вечна зацьвяце!
Зганице сон, аслепны сон,
збудзице дух прыбиты свой,
и ударце у згоды божы звон,
и сабярыцесь грамадой!
И йдзице, йдзице туды вы,
дзе ужо дауно кроу льюць за вас,
нясице ограм слёз, бяды,
нясице крыуды на паказ.
Нехай пальецца дзень други
кроу уражным трупам на падсцил,
нехай у няволи ланцуги
спадуць ат грому вашых сил.

Янка Купала.

пер на граници Італії, в Гориції, в окупованих краях переносячи туди військо з цілої Австрії тихцем, баталіонами. Утворено спеціяльні полки, відповідаючі італійським „альпіні“; видано для ужитку офіцирів альбансько-турецько-німецький словар; сими днями видано книжку про конечність зміни тресури війська до атаків, так щоби австрийське військо могло оперувати на терені північної Італії, пошматкованім на огороджені, каналами поперерізуваі винниці і сади; вїби для „двигненя“ Дальматії беруть ся улїпшати комунїкацию в тім краю та желїзничу звязь з Австриєю; делегациям дають представленє на воєнних кораблях і т. д. і т. д.

Чи Австрия піде на Солунь і чи в наслїдок того будемо мати війну з Італїєю, присягати годї, бо Австрия є „державою несподївanок“, а може знов скотить ся під ноги Австриї росийська колода. Але на всякий випадок Австрия до війни приготовляє ся. Росийсько-япанська війна і рівночасна, паралїжуюча війну революция в краю, поучила керманичів держави, що насамперед треба запевнити собі спокій в краю і зробити так, щоби жовнїр знав, що, бючись за державу, бє ся за свою власну справу, та щоби передтим, заки вирушить на війну, в своїм офіцирі чи підофіцирі не видів свого клятого ворога. Ось, чому, окрім загального голосованя маємо дуже енергічну акцию против мальтретованя вояків старшиною (в деяких галицьких (!) полках шаржі заборонено строго, під загрозою кар, промовляти до рядових через „ти“ !), чому правительство рішилось давати відшкодованє родинам, покликаних до вправ резервістів і т. д. Серце змякло не без причини...

Парляментарні справи.

Буджетова комісия.

Буджетова комісия палати послів відбувала дальші наради над етатом ради мінїстрів.

П. Малїк поставив ряд жалоб, між ин. з приводу невідповіданя на інтерпеляциї, з'особина на інтерпеляцию в справі спаленя портрету цїс. Вільгельма на польській демонстрациї у Львові; бесїдник бачить у тім легковаженє цїс. Вільгельма, приятеля австрийського цїсаря. Дальше бесїдник виступав проти институций мінїстрів-краянів.

П. Кончі заявив ся проти институциї мінїстрів-краянів, ургував розвязанє університетської квестиї та домагав ся покликування до мінїстерств урядників Італійців.

П. Жітнїк (слов.-катол.) проти п. Малїка констатує, що політика Словінців є дефензивна, а не агресивна.

П. Романчук обговорював институцию мінїстрів-краянів та домагав ся або скасованя ії, або дальшого ії розвитку в тім напрямі, щоби поруч мінїстра-краяна Руснн. Русини є по числу рівні Полякам. Домагав ся реформи ц. к. Бюра кореспонденцийного, котре на шкоду Русинів подає односторонні та навіть просто ложні відомости. Дальше домагав ся, щоби покликати руських урядників до центральних властий і трактувати рівно руських горожан у Галичині з польськими та вкінци заявив ся за національною автономією.

П. Вуковіч домагаєть ся рішучого розвязаня хорватської квестиї.

П. Зайц обговорював справу мінїстерства праці, котрим кермувати може тільки чоловік, котрий має довіре працюючого народа. Соціялісти будуть голосувати проти позициї „рада мінїстрів“.

П. Немец (чеський с. д.) запротестував проти іменованя агрария Прашека мінїстром.

П. Шранек жалував ся на упослїдженє моравського сойму.

Президент мінїстрів бар. Бек зазначив, що вповні годить ся з увагою п. Пльоя в справі абсолютного усуненя урядників від участи в політиці. Нині велика частина урядників остає в ріжних політичних таборах. Президент побоюєть ся, що коли та діяльність буде рости, то згодом буде помеьшати ся здібність урядників. Урядник має полагоджувати акти, а не займати ся політикою, то може свої обовязки виповняти тільки через половину. Премієр не хоче перепиняти урядників у виконуваню горожанських прав, одначе що переходить через край, є лихом. Тому премієр видасть відповідні поученя для урядників, аби кинули невідповідну дорогу, одначе він не задумує проти них виступати з карними репресиями.

Меньше годить ся премієр зі словами п. Пльоя що-до національного порозуміня. Міністер думає, що мусить лишити ся при своїй методї, щоби крок за кроком, від випадку до випадку, від краю трактувати ті відносини. Він надієть ся, що невдовзї розпочату вже працю з користю дальше поведе. Одначе премієр знає, що навіть до дрібних результатів веде ще далека хрестна дорога. Але на Голгофту він не піде та не має охоти дати себе прибити на хрестї національних конференций для взаїмного порозуміня або чогось подібного Він уважав би се за зовсім безплодну жертву, а як президент мінїстрів зангдто любить житє, щоби його вчасно покінчити болючою смертю.

Рада мінїстрів складаєть ся крім президента мінїстрів і мінїстрів поодиноких ресортів, котрі мають свої відділи адмінїстрацийні та фунгують як дорадники корони, також із т. зв. мінїстрів-краянів, котрі не мають вїяких ресортів і фунгують тільки як дорадники корони. Вже сама назва мінїстрів-краянів є властиво неточна. Наша конституция не знає мінїстрів-краянів у повнім значіню сього слова, тільки дорадників корони, не маючих означеного ресорту; саме вони грають у колегії мінїстрів кваліфіковану ролю експертів і мирових суднїв.

Що-до мінїстерства праці то рада державна буде мати нагоду займити в тій справі становище.

Премієр обговорював дальше справу урядових дневників і ц. к. Бюра кореспонденцийного. Признає, що дневники урядові читає тільки той, хто мусить, одначе думає, що ніяка поправа тут не поможе, бо суспільність усе буде підозрівати урядову пресу о тенденцийність.

Вкінци боронить премієр німецького міністра-краяна Пешку, котрого атакували Чехи за його промову, виголошену в Градци.

На сім наради перервано.

Заграничний огляд.

Росия проти Фінляндиї.

Реакцийні заходи росийських мужів державних проти Фінляндиї не новина. Самодержавний росийський уряд не може нїяк погодитись, щоб в межах росийського царства находила ся автономна фінляндська країна з широкими вольностями. Росийський уряд, що знївечив колись волю України, вївечучи ії виборчу управу, фінанси, військо, а там забираючи й козацькі землї радби повторити сю історию також супроти Фінляндиї. Тількож боротьба Росиї з Фінляндиєю припала на инші часи й обставини, тим то й не диво, що Петербург вже не один раз мусїв капітулювати перед непохитностию сьвідомих і готових на всяку саможертву Фінлянців. Через час якийсь росийсько-фінляндський конфлїкт, який в останне виринув з нагоди замаху рос. бюрократиї на окреме фінляндське військо, був притих і Фінляндия під управою губернатора Гергарда заживала спокою й перевела у себе широку демократизацию репрезентацийного тїла, заводячи при соймових виборах загальне голосованє, надїляючи його навіть жінокам.

Та саме тепер, коли фінляндський сойм, в якім на 200 послів засїдає 80 социяльних демократів а 19 жінок, приступає до другої сесиї, яка-б могла зазначити ся більш успішною і зрівноваженою законодатною працею, приготовляєть ся в царськім окруженю новий удар проти на Фінляндиї. Реакцийна преса росийська нападає Фінляндию й Гергарда без упину, а отсе підпїс Меньшїков в „Нов. Время“, що супроти Фінляндиї слїд ужити тих самих засобів, що Прусаки проти Поляків в Познанщинї, називаючи їх єдино раціональними.

Що проти Фінляндиї підготовлювано якийсь рішучий крок, можна було здогадувати ся вже із стяганя росийських військ на границї Фінляндиї, яке ніби роблено задля енергічнїйшого поборюваня пограничного пачкарства. Октябрський орган „Голос Москви“ доносить тепер, що росийське правительство концентрує два корпуси армії в Фінляндиї і то супроти заходячих там розрухів. Правительство побоюєть ся, що ті розрухи ще побільшать ся з причини задуманого відлученя від Фінляндиї виборської губернії та прилученя еї до Росиї. У Виборгу мають уладити сильву твердиню, а крім того має бути уфортифіковане Берке. Салдати з гвардийських полків перетягають через виборську губернію, щоб „успокоїти“ населенє. До речі згадаємо, що виборська губернія, яка має тепер 415.000 населеня, входить в склад Фінляндиї ще від 1809 р., як еї тільки прилучено до Фінляндиї. Вороги Фінляндиї в Росиї вже здавна агітували за відорваннем сеї губернії від Росиї, але їх агітация розбивала ся все о лєсяльність фінл. генерал-губернатора Гергарда, який тепер мабуть уступить.

Фінляндський секретар державний — як доносить „Новое Время“ — одержав погрозу, що на случай відділеня Виборга від Фінляндиї в цілім краю вибухне повстанє.

Інтереси короля Леопольда.

Про підозрілі грошеві манїпуляциї бельгійського короля оголосив недавно один з клерикальних органів у Брісселї сенсацийну статю. Між иньшим обчисляє сей дневник доходи з африканської держави Конго, котрої властителем є король Леопольд. Ся держава від 1887 року затягнула довгів на 114 мілїонів франків. Із тої суми пішло 29 мілїонів на закупно будинків і землї в Бельгії, а решта в квоті 85 мілїонів зістала ся королеви. Як голова держави Конго заробив Леопольд на спекуляциях у Хінах 15 мілїонів, з домени коронної в Конго дістав 80 мілїонів франків. Високі суми виграв король на біржи. Взагалї можна обчислити „зарібок“ Леопольда з королївства Конго і його позичок на 175 мілїонів франків. Куди-ж лїває король сї величезні суми? Король має величаві посілости в південній Франциї, тепер купив замок під Парижом, розпочав будувати замки в Лякен і Остендї, триумфальний лук у Брісселї та якусь загадочну „сьвітову школу“ в Тервірен. Одначе, коли на все те він видав 20, а навіть 35 мілїонів, то ще лишаєть ся коло 140 мілїонів франків, про котрих призначенє нїчого не знаємо. В кождім разї не можна підозрівати Леопольда, немов би він робив якісь ощадности; бо всю свою господарку він урядив так, аби не зіставити по собі нїякого спадку.

На питанє, куди дїли ся ті величезні гроші, король не дає нїякої відповіди, ігноруючи зовсїм публичну опінїю. Тільки полюючі на сензацийні сплетні газети приносять що раз нові информациї про видатки короля на удержанє цілої купи дам із т. зв. „пів-сьвіта“.

Англїйський парлямент.

Вчера відбуло ся перше засїданє англїйського парляменту в осінній сесиї. В палаті громад почала ся дебата над адресою відповіди на престольну промову.

Підчас адресової дебати в палаті лордів заявив льорд Лєндсдовн, що з'їзди монархів як ось стріча англїйського короля з цїсарем Вільгельмом в Льондонї є важні, бо дають нагоду обговорити міжнародні квестиї та уможливлюють тим, хто відвідує Англію особисто переконати ся про дружний тон і поведенє англїйського народу. До тих слів прилучив ся іменем правительства льорд Ріпон та додав, що лучба цїсаря з королем є не тільки династична але також опираєть ся на спільнім племіннім походженю. Підчас останної гостини показано, що в Англії панує як найширійше бажанє дружних зносин з нїмецьким народом.

Перед засїданєм парляменту лучив ся так й інцидент: Коли повозка з королївською партиєю виїздила з парляменту, одна з суфражисток кинула ся з якимось папером на землю перед повозкою, але полїцийні урядники еї швидко усунули. Англїйські еманципантки стараютъ ся всїми способами звернути уваги на потребу признаня жінкам політичних прав.

НОВИНКИ.

— **Відзначенє громадянського дїяча.** Вчера принїс телєграф вістку, що буковинського віцемаршалка краєвого й університетського професора д-ра Степана Смаль-Стоцького стрінуло високе цїсарське відзначенє в виді наданя йому комтурського хреста ордену Франца Йосифа. Вістка ся відбила ся радісним відгомоном в Галичині так само як недавне іменованє проф. Стоцького заступником краєвого маршалка, бо ті відзначеня се признанє висших сфер для чоловіка, який із за свойого безмежного труду для добра загалу добув собі пошану далеко поза межами Буковини. Д-р Стоцький се мужицький син, родом з Немилова в Галичині (1859), що по укінченю гімназияльних студий у Львові а університетських в Чернівцях і Відни, стає (1885 р.) професором українського письменства в черновецькім університеті і відразу заходить ся до національного відродженя й осьвідомленя, занапащеної Буковини. Читальні, райфайзенські каси, консумцийні товариства, „Взаїмні Вигоди“ й „Січи“, — все те засновано при його безпосередній участи, так як йогож ділом було особисте політичне осьвідомленє темного буковинського селянства, яке доперва тепер починає діставати своїх власних інтелїгентних провідників. Не місце тут розводитись широко про дїяльність д-ра С. Стоцького піднесемо тільки його щирий демократизм, любов до селянства проявлювану незвичайною учинностию й подиву гідну роботящість, яка мусить добути пошану для него навіть в політичних противників. Всї прикмети дали йому можність удержатись і на становищи віцепрезидента кр. банку і кр. віцемаршалка, хоч зняла ся особливо проти його особи незвичайна акция заініціована вшехпольськими інтригами, які не можуть погодити ся з тою думкою, щоб сьвідомий Русин тай то ще селянський син займав становище та відбирав відзначеня, які нїби то призначені лише для „добре уроджених“. Бажаємо щиро, щоб д-р См.-Стоцький міг ще довгі роки трудити ся для Буковини, яку вибрав собі як другу вітчину, находячи вирозуміне у співгромадян а що важнїйше — наслїдувачів в громадянській праці, яка розуміеть ся мусить гармонізувати з вимогами нових часів!

— **Старостинські махерства.** Із Старосамбірщини пишуть нам: Хто тілько троха знає суспільні відносини в нашій Богом забутій Старосамбірщинї, мусить признати, що дїють ся в нїй такі річи, які в жадній добре уладженій державі без покараня не перейшли би. От возьмім приміром ославленого на цїлу Галичину старосту Казімєржа Річчія. Се є прецінь ц. к. урядник, оплачуваний податниками а передовсїм Русинами, яких в тутеш. повітї 80% іяко урядник повинен стояти на сторожи закона. Тим часом Річчі се агітатор першої сорти, завзятущий вшехполяк, якій не може стерпіти Русина, а вказівкою для него в поведеню з населенєм не закон, а русивсїдні інстинкти. Щось перед двома роками опорожнив ся у нас оден мандат члена повітової ради. Річчі станув яко кандидат і при помочи вийтів-хрунів здобув той мандат для себе. Засїдаючи в повітовій радї яко старости все юдить против Русинів і старає ся здержати й повалити всякі ухвали громадських рад, запавші в хосен Русинів, а свої інтереси, як будову мешканя польського пароха в Старім-Самборі, сплату довгу тяжачого на костелї в Старім-Самборі, перефорсувати так, щоби то поносив цїлий повіт. Недавно знов забагло ся Річчієви оснувати в Старім-Самборі польську „ochronk-у“. Однак на се не мають тутешні Поляки фондів. Ба, глеж від чого Русини?! Річчі чим чихає на „почонтек ради гмінней“, забирає на радї голос, хотяй не є радним, грозить, просить, кидаєсь і вимушує ухвалу, яка призволяє будову польської захоронки на реальности громадській фонду убогих, дальше дає повновласть ужитя на готу цїль всїх фондів (облїгациї) убогих а при тім прирікає громада 20 кор. місячно платити монахиням. Сам Річчі заявляє, що має повновласть від намісника при будові захоронки дати з фондів публичних 2,500 кор. (з фондів запомогових) на виплату робітників. От як то наші гроші уживають ся против Русинів.

— **В справі виборів до сойму з міста Львова** пригадує магістрат, що право голосованя при тих виборах мають: а) Перші дві третини управнених до вибираня міської радї, списаних після висоти оплачуваних безпосередних податків. б) З поміж пріналежних до громади без огляду на оплату податків: 1) Міські і почесні горожане; 2) душпастирі та инші сьвященики і ігумени; 3) рабіни і старозавітні проповідники; 4) урядники ц. к. двора. державні, краєві, заведень і публичних фондів; 5) офіцири і військові сторони з офіцирським титулом, коли перенесені в стан постійного спочинку або взяли димісию з застереженєм військового характеру; 6) військові сторони без офіцирського титулу, чи то в службі, чи пенсіоновані, а також військові урядники, чи то в службі, чи пенсіоновані, о скілько так перші як і другі не належать до якогось відділу війська; 7) адвокати, нотарі, доктори факультетів, що одержали академічний степень на однім з австрийських університетів, магістри хірургії і фармациї; 8) нотариальні кандидати і дипльомовані техніки; 9) зверхники, професори і учителї находячих ся в громадї шкіл і инших публичних наукових заведень; 10) держава, край, корпорациї, товариства, спілки, заведеня і фондациї, коли оплачують в громадї бодай в д року безпосередний податок з реальности. від заробкового підприємства або від доходу. Виключені від права вибираня і вибиральности, на час означений законом з 13. сїчня 1869 (В. кр. з. Ч. 13): особи засуджені судовим вироком за який-небудь злочин або за проступок крадежи, спроневіреня, участи в них, обманьства або за переступство упалости, вкінци за деякі проступки, довершені при виборах до сойму або державної радї.

— **Малолїтний самоубийник.** Пишуть нам: В Добрусині жовківського повіта відобрав собі житє 15-лїтний хлопчина Микола Слука зі страху перед арештом. На Новий рік разом з другим хлопцом відрізав сусїдському коневи з хвоста волосїнє і повїс продавати до жида. Про се довідав ся місцевий жандарм, котрий запровадив хлопця до місцевої читальнї і став його страшити арештом, а рівночасно батько бив його в немилосерний спосіб. Потім ще цїлий тиждень не шадив йому тяжких побоїв, страхаючи його арештом. Хлопчина так собі взяв се до серця, що відобрав собі житє. Підперши дручком ручну молотільню, вліз під неї, а потім трунув дручок. Машина упала цїлим тягарем на хлопця і розторощила його на смерть.

— **З військових гаразділ.** В Перемишли відобрав собі житє вистрілом з карабіна вояк 18 п. краєвої оборони, Йосиф Якимець. Причиною самоубийства було переслїдуванє з боку капрала Дороша. День перед тим Дорош мучив Якимця майже до непритомности т. зв. гвергрифами. Коли по тих „вправах“ очуняв, сказав до своїх товаришів: „Більше гвергрифів робити не буду“. На другий день застрілив ся.

— **Зелїзнича катастрофа.** З Монахова доносять, що коло камінеломів у Фільсгофен зломив ся зелїзничий міст в хвили, коли переходив ним поїзд. Льокомотива минула вже міст, але тягар спадаючих возів потягнув її назад, так що цїлий поїзд разом з машиною потонув у хвилях ріки. Машиніста уратовано, мимо тяжких ран, які одержав, зате оден зі служби, що обслугував гальму, утонув.

— **Церковний спір.** Касацийний трибунал в Льондонї, яко найвисша судова інстанция для Канади, видав недавно вирок в справі довгого процесу між греко-католиками і православними Русинами з Star в провінції Альберта. Руська церква в Star (Альберта) була побудована 1900 року і того самого року церковна громада покликала сьвященика Івана Заклинського до обнятя парохії. Однак незабаром церковний комітет, котрий постарав ся о будову церкви, усунув о. Заклинського, підозріваючи його о приналежність під французького епископа. Тодї о. Заклинський постарав ся о свій і своїх сторонників вибір яко тростісів церкви і внїс скаргу до суду, жадаючи відданя церкви в посіданє греко католиків (унїятів), закидуючи заразом старим тростісам (православним) неправне посіданє церкви. Розправа вела ся в окружнім судї в Едмонтонї перед судиєю Scott і тревала два роки з перервами. Судия видав вкінци вирок в користь греко-католиків. Два рекурси православних були відкинені провінциальним висшим судом в Альбертї і в Отаві. Відтак цїла справа була наново переведена в найвисшім трибуналї в Льондонї, котрий вкінци рішив, що церква має бути православною, позаяк перші тростісти і члени церкви яко православні вибудували її своїм коштом. Кошти процесу виносить кільча тисяч долярів, а сама церква вартує яких 700 до 800 долярів.

Оповістки:

Календар Завтра, в пятницю: Атаназия і Кирила (лат. Петра з Нолї). Позавтра, в суботу: Макария (лат. Ігнатия).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної радї і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Вечерниці з танцями** устроює тов. руських ремісників „Зоря“ у Львові в суботу дня 1-го лютого с. р. о годині 9 вечером в своїх комнатах при ул. Краківській ч. 17. на котрі то запрошує членів тов. і Вп. гостий — *Комітет.*

☐ **З Коломиї.** Тов. „Родина“ уладжує в днях 8, 15, 22 і 29 лютого с. р. в сали „Народного Дому“ вечерниці з танцями. Початок о год. 9 вечером. Вступ 1 кор., стрій звичайний.

☐ **В Рогатинї** відбуде ся в неділю, дня 2 лютого в салї „Руської Каси“ аматорське представленє драми Франка „Учитель“. Початок о год. 6·30 вечером. Чистий дохід на будову дому „Просьвіти“.

☐ **Руський театр в Коломиї.** В неділю, дня 2 лютого с. р. о год. 3 попол. „Свати соцького Мусія“; вечером представленя нема.

☐ **В Жабю** відбуде ся в неділю, дня 2 лютого с. р. вїче під голим небом в справі соймових виборів.

☐ **Посол д-р Ол. Колесса** пробуває тепер у Львові і викладає в університеті. Згідно з бажанєм організаторів свого виборчого округа виїде він в Чортківщину з початком лютого і явить ся на вічу в Улашківцях в неділю д. 2. лютого н. ст. Ві второк дня 4. н. ст. явить ся він на вічу в Теребовлї.

☐ **Вінчаня.** В церкві руської духовної семинарії у Львові відбуде ся ві второк, дня 4 лютого с. р. о год. 11 перед полуднем вінчанє п. Осипа Янега, професора руської гімназиї у Львові, з панною Евгенією Білецькою, донькою Володислави і Константина Білецьких, проф. учительської семинарії в Ряшеві. Місто повідомлень жертвував при тій нагоді п. Янів 10 корон на бурсу Руського тов. педагогічного. — Вінчанє п. Стефана Ломиша, народного учителя, з панною Михайлиною Зборовською, відбуде ся дня 1 лютого с. р. о год. 6 веч. в парохіяльній церкві у Велдїжи.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 30. сїчня 1908.

Підвисшенє офіцирських гаж.

Відень. (Ткб.) Військова комісия угорської делегациї вела дальшу дискусию над військовим етатом. Дел. Шагі поставив поправку до резолюциї референта, після якої комісия признає потребу підвисшеня офіцирських гаж і висказує надію, що урегульованє сеї квестиї наступить в порозуміню мінїстерства війни з обома правительствами і що ся справа буде через угорське законодавство урегульована.

Будапешт. (Тєб.) В угорськім соймі п. Надь внїс інтерпеляцию в справі резолюциї, яку предложив референт у військовій комісиї угорської делегациї що-до підвисшеня офіцирських гаж. П. Надь запитує чи правительство годить ся з сею резолюциєю, бо вона противить ся пактови заключеному свого часу між більшостию а короною.

Події в Росиї.

Міньск. (Тел. прив.) В Слуцку відкрив уряд революцийну організацию Бунду та найдено печатки, нелєгальну літературу й відозви до війська. Арештовано три особи.

Лодзь. (Тел. прив.) Число рядових сьвіжо зорганізованої поліциї разом з помічниками комісарів виносить 1000 осіб.

Петербург. (Тєб.) Комісия зложена для підвисшеня офіцирських гаж виробила проєкт, після якого підвисшенє для прапорщиків буде виносити 15 рублів, а для кождої висшої ранги о 5 рублів більше. Загальне підвисшенє буде виносити 15 мілїонів річно.

Мароко.

Касаблянка. (Т. К. Б.) Через програну з дня 4. с. м. відкликав Муляй Гафід Муляя Рашіда та заступив його шеріфом округа Марокешу, Тештктанім. Військо Муляя Гафіда поступає в напрямі Сетат.

Англїйський парлямент.

Льондон. (Ткб.). В дальшій дебатї заявив канцлєр скарбу в адресовій дебатї, що палата буде мати нагоду обговорити умову з Росиєю. При такій умові не можна осуджувати слів так скрупулятно як при торговельнім інтересї. Через сю умову заткало правительство жерело повставаня безперервних трудностий і погроз які наражували загальний мир та через остаточне порозуміне усунуло можливість появи хмар, які затемнювали в попередних роках горизонт та доводили Британию до безпосередної можливости конфлїкту. Докладне провірене умови переконує, що добуто достаточну запоруку для охорони англїйської торговлї в Перзиї.

Льондон. (Ткб.). В палаті лордів в адресовій дебатї заявив льорд Ріпон, що англїйське правительство займає ся поважно положенєм в Македонії і є можливе, що урегульованє македонської квестиї дасть Англії нагоду до порушеня цїлої турецької квестиї.

До „Народної Гостинниці“ приїхали 29. І. 1908. Кипріян Малис, Підгайці; д-р Андрій Чайковський, Бережани; Ольга Лїнинська, Сокаль; о. Николай Кравців, Боратин; Павло Ориш. Бутини; Іван Левкович, Порхова; о. Порфирій Ступницький, Товмач; Лука Нестор, Ремизівці; Михайло Славницький, Підволочиска; Петро Рождественський, Росия; Дмитро Дяків, Кабарівці.

Зубкованє дїтий

спричинює многі хороби. Полекшою для таких є SCOTT'A EMULSION. „Scott“ побуджує апетит, додає сили і здоровля і дає дїтям білі і сильні зуби. 28

Scott'a Emuls'on

смакує добре і солодко, що всї дїти радо зажывають, воно управильнює травленє, успокоює нерви і спричинює так у дїтий як також родичів, супокійні, неперивані ночі.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A ліків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 с.

До набутя у всїх аптиках.

Гі де Мопасан.

11)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Під впливом сонця і тепла всї мущини мали сьвяточний вигляд; а в лицях жінок пробивали ся мрії про любов; хлопчиська склепові та кухонні в білих фартушинах поклали свої кошики на лавки, а самі уганяли по вулици разом з иншими уличниками; в вікнах сторожів камениць канарки висьпівували в усїх сил; навіть пси не волочили ся як звичайно, лише поспішали кудись жваво; тільки старі шкапи, припряжені до фіякрів бігли своїм звичайним пригнобленим, здохлим трабом.

Ґрафиня прошептала:

— Ах, яка гарна днина, як любо жити на сьвітї!

Маляр споглядав раз у раз то на маму то на дочку та придивляв ся їм докладно при яснім сьвітлї сонця. Певна річ, між ними була ріжниця, але рівночасно вони так дуже були до себе подібні, що одна була очевидно продовженєм другої, продовженєм тої самої крови, того самого тїла, того самого житя. Особливо очи, ті сині очи поплямлені чорними точками, такі сьвіжі у дочки, а вже троха поблїдлі у мами, споглядали однаковісїнько на Бертена, коли він говорив до них; і він мав таке враженє, що обі будуть йому зовсїм те саме відповідати. Забавляючи ся і сьміючи ся з ними, йому що хвиля приходило ся сконстатувати зі здивованєм, що він має перед собою не одну але дві зовсїм відмінні женщини, одну, що вже жила на сьвітї, а другу, що доперва має зачинати житє. Він не міг предвидїти, що станеть ся з сею дитиною, яка судьба жде її в сьвітї, коли її ум розвинеть ся під впливом бажань та інстинктів, котрі поки що ще дрімали на днї її душі. Се було нове, гарне єство, дозріле вже до житя і до любови, але ще незнакоме й несьвідоме; як той корабель воно що-йно виплинуло з порту в часї, коли її мама вже завертала до нього, перейшовши дорогу житя і любози.

І любо було Бертенови, коли подумав, що ся женщина, котра в сїй хвили колихаєть ся напротив нього в повозї, любуючи ся теплим весняним повітрєм, ся вічно гарна женщина вибрала якраз його з поміж всїх і пережила з ним всї свої щасливі хвилї.

Він глянув на неї, виражаючи в сїм поглядї цїлу свою вдячність для неї, а вона мабуть догадала ся і знова незначним рухом подякувала йому за се.

— Справдї, який гарний день! — прошептав він.

Вступивши по княгиню на вулицю Варенне, вони пустили ся разом в сторону Інвалїдів, переїхали через міст на Секванї і дістали ся на елїзейські поля; тут посеред натовпу повозів скрутили вони в сторону триумфального луку.

Анетта сїла собі побіч Олївєра, плечима до напряму їзди і дивили ся на сю повінь повозів широкими, наївними очима. Від часу до часу, коли ґрафиня і княгиня відклонювали ся кому, хитаючи легонько головами, вона питала ся Бертена: „Хто се“? А він подавав імена: „Понтеглєн“, або „Пюісельсі“, або „графиня де Льокріст“, або „пані Мандалїєр“.

Тепер їхали вони по широчезній вулицї, що веде до бульонського лїса. Тут вже не було так тїсн оняк перед триумфальним луком. Незлїчимі повози виминали ся та доганяли ся наче на яких безконечних перегонах. А від часу до часу поміж всїми сими великими і малими, елєгантними та звичайними фіякрами, поміж цїлою сею товпою аристократиї і міщанства, поміж всїми суспільними верствами, клясами та гієрархіями перешибав невеличкий однокінний візочок, уносячи молоду, гарну, безжурну женщину; а її ясна, визиваюча туалєта кидала до повозів, коли з ними минала ся, запах якогось незнакомого цьвіта.

— Що се за пані? — питала ся Анетта.

— Не знаю — відповідав Бертен, а ґрафиня і княгиня лише підсьміхували ся до себе.

Листки на деревах вже розвивали ся, соловії, призвичаєні до сего париського города, сьпівали вже серед молодої зелени. Наближаючи ся до озера, повози мусїли їхати рядом крок за кроком; і тепер доперва зачали ся на добре уклони та відклони, приємні усьміхи та милі поздоровленя, коли лише колеса двох возів обтирали ся о себе. Тепер се все було подібне до якоїсь фльоти човен, де сидїли самі лише дуже чемні пані і пановє. А княгиня то вже що хвиля кивала головою перед якимсь піднесенним в гору капелюхом або похиленим в дїл чолом; вона робила перегляд всїх знакомих людий і в міру, як вони пересували ся перед нею, пригадувала собі все, що лише про них знала, що про них думала та чого лише догадувала ся.

— Подиви ся, маленька, ось тут знова пані Манделїєр, краса республики.

В легонькім, гарненькім візочку краса республики позваляла поґивляти свої великі чорні очи, низьке чоло, темне волосє та охочі, трохи за великі уста, а то з такою міною, наче би їй зовсїм була байдужна її загально признана слава.

— Нема що, чудесна женщина — сказав Бертен.

Ґрафиня не любила слухати, як він хвалив иньші женщини. Вона лише здвигнула легонько раменами та не відповіла нїчого.

Але у її дочки розбудив ся нараз інстинкт ривалїзациї і вона відважила ся сказати:

— Менї вона не видаєть ся такою гарною.

Маляр аж обернув ся:

— Що, вона тобі не подобаєть ся?

— Нї, вона виглядає так, як би замочила ся в чорнилї.

Княгиня розсьміяла ся радісно.

— Славно, маленька, славно! Від шістьох років половина мущин Парижа дурїє на вид сеї муринки. Вони прямо кепкують собі з нас. Придиви ся радше на ґрафиню де Льокріст.

Сама одна з білим пудлєм в величавім повозї, дрібненька, мінїятурова, ясноволоса ґрафиня з чорними очима кланяла ся на всї сторони з незмінчивим усьміхом на лици; її нїжні черти служили їй обожателям також від пятьох або шістьох років за тему до всїлякого рода висказів подиву та одушевленя.

— Але Нуся і сим разом не була ще вдоволена.

— Овва, вона вже не дуже сьвіжа.

В щоденних дискусиях на тему першенства сих обох красавиць Бертен не піддержував нїколи ґрафинї де Льокріст. Але тепер він розгнївав ся в виду такої нетолєранциї сего дїтвака.

— Що знов до біса! — сказав він — можна її любити або не любити, але кождий признати мусить, що се краса першого сорта, і я бажаю тобі, щоби ти була колись така ґарна як вона.

— Дайте спокій — відповіла княгиня — ви звертаєте увагу лише на такі женщини, що їм вже минуло трийцять лїт. Вона каже правду, ся дитина; ви величаєте самі лише такі, що вже втратили свою сьвіжість.

Бертен крикнув:

— Позвольте, женщина може бути направду ґарна доперва пізно, коли вже розвинуть ся всї її прикмети.

І розводячи ся над сею думкою, що перша сьвіжість є лише лупиною краси, котра доперва мусить дозріти, він доказав, що сьвітові панове поступають зовсїм справедливо, коли не звертають богато уваги на молоденькі панночки, а проголошують „ґарними“ доперва ті женщини, що як раз переходять останню добу свого розвою.

— Ґрафинї припали сї погляди дуже до вподоби.

— Він каже правду — шепнула вона — він судить як правдивий артист. Молоде лице се дуже ґарна річ але таки все трохи банальна.

А Бертен викладав дальше і означував докладно, в якім часї лице тратить помалу неясну, нерішучу красу молодости та набирає відтак свою дефінїтивну форму, свій характер, свою фізіономію.

За кождим словом ґрафиня притакувала незамітно головою, переконана його аргументами. А Бертен розпалював ся як адвокат в часї оборони або як невинний чоловік, коли йому закинуть якийсь злочин; і чим горячійше він упевнював, тим сильнїйше притакувала ґрафиня поглядом і рухами так, наче би вони сполучили ся, щоби спільними силами боронити ся проти якогось небезпеченства, щоби спільно побороти якусь зловіщу а ложну думку. Анетта не слухала їх розмови лише з цїлою увагою придивляла ся всьому докола. Її веселе личко споважнїло, радість і рух оголомшили її. Се сонце, се листє, сї повози, се ґарне, богате та веселе житє, се все істнувало лише для неї.

Що день вона буде могла приїздити сюди і люди пізнають її і будуть кланяти ся і будуть завидувати їй; а мущини, показуючи на неї, скажуть може, що вона ґарна. Вона вишукувала в товпї також панів і такі пані, що їй видавали ся найбільше елєґантними і все розпитувала ся про їх імена, не інтересуючи ся впрочім нїчим иньшим як лише сими пустими звуками, котрі часом викликували в її душі відгомін поважаня та подиву, коли вона стрічала ся з ними часто в дневниках або в істориї. І дивно їй було, що стїльки славних та знаменитих людий пересуваєть ся мов в театрі перед її очима, і вірити їй не хотїло ся, щоби се могла бути дійсність. Лише фіякри псували їй вражінє та іритували її, тому сказала вона нараз:

— Тут властиво повинно ся пускати самі лише приватні повози.

Бертен відповів:

— А щож, моя панно, скаже на се рівність, свобода та братерскість?

Вона скривила ся, виражаючи сим погорду для сеї републиканської девізи, і сказала:

— Для фіякрів можна би відступити инший город, приміром лїс Венсенне.

— Ти лишила ся позаду, моя дитино, та не знаєш ще, що в нас тепер на скрізь демократичний лад. Впрочім коли ти хочеш бачити сей город без всякої непотрібної домішки, то приїдь сюди рано, а найдеш тут сам лише цьвіт, найкрасший цьвіт суспільности.

І він представив їй один з сих образів, які він вмів так ґарно малювати, образ бульонського лїса перед полуднем зі своїми лицарями та амазонками, образ сего найдобрїйшого товариства, де всї знають себе по імени, знають всї свої титули, посвояченя, прикмети і хиби, начеби всї були з тої самої дїльниці або з того самого провінціонального місточка.

— Ви буваєте тут часто? — спитала ся Анетта.

— Дуже часто; справдї, нема нїчого гарнїйшого в Парижи.

— Рано їздите тут верхом?

— Верхом.

— А відтак пополудни робите візити?

— А вжеж.

— Ну, а колиж Ви працюєте?

— Я працюю... часом, але прошу уважати, що я вибрав собі спеціяльність відповідно до мого смаку! А що я малюю ґарні пані, отже я мушу бачити їх, мушу волочити ся за ними майже всюди.

Вона шепнула все ще поважно:

— Пішки і верхом?

Він глянув на неї косом, начеби хотїв сказати: хто би сего сподївав ся, воно вже хоче бути дотепне; з часом буде з нього не аби яка женщина.

Десь з далека, дуже з далека, з широкого поля, що доперва розбуджувало ся до нового житя, прибіг подув холодного вітру; а цїлий город стрепенув ся, сей делїкатний, аристократичний, змерзливий город.

(*Дальше буде.*)

Торговель. і вісти.

Будапешт 30/1. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	. . .	11·90 до 11·91
„ „ жовтень	. . .	10·53 до 10·54
Жито на цьвітень	. . .	10·07 до 10·08
„ „ жовтень	. . .	9·05 до 9·06
Овес на цьвітень	. . .	7·92 до 7·93
„ „ жовтень	. . .	—·— до —·—
Кукуруза на май	. . .	6·80 до 7·81
Ріпак на серпень	. . .	16·45 до 16·55

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Уподобленє: слабе. Погода: хмарно

Оголошеня.

— Оповістка для терплячих на стовп хребетний, скривленя. В своїм фаху славний на цїлий сьвіт спеціяліст Franz Haas з Праги буде у львівській ортопедичній філії, ул. Личаківська ч 39 I. поверх почавши від 31 сїчня до 5 лютого особисто що дня від 10—1 год. удїляти пояснень і рад про свій випробований і всюди сензацию збуджуючий, патентований рухливий ортопедичний простоутримивач тїла і запрошує інтересовані круги на пораду в згаданих днях. 163

— Повідомляю сею дорогою інтересованих, що місце інструктора є вже обсаджене. Замість відповідати кождому з осібна офірую 5 кор. на тов. педагогічне. *о. Николай Іванусїв* парох Лопінки п. Балигород.

ОПОВІСТКА. В книгарни Науковаго Товариства ім. Шевченка есть місце на практиканта. Компетенти зволять предложити через своїх родичів або опікунів на руки заряду найдальше до 1 марта с. р. 1) метрику хресту на доказ, що не переступили 17 року; 2) сьвідоцтво низшої середної школи з укінченою найменше піятою четвертої класи; 3) проба письма. Близші умовини будуть означені зарядом книгарні. Львів 17 сїчня 1908 *Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.* 131 6—10

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слівіньский, Львів, Коперника 16.** Ціни услівій продажі дуже приступні. 115 43—?

Надіслане.

Адвокат краєвий і оборонця

Д-р Маврикій Ґольдберґ

переніс свою канцелярию до дому при ул. Подлєвського ч. 6. 127 3—3

Яко корисну льокацию капіталів

припоручаємо:

4% облїґациї фонду пропінаційного.
4 „ позичку краєву.
4 „ позичку м. Львова.

Папери тоті купує і продає найкориснїйше

Дім банковий і контора виміни

Сокаль і Лїлієн

Поручена з провінциї без дочисленя провізиї. 56

ВСЯКІ КУПОНИ

і вильосовані папери вартостні

виплачує без потрученя провізиї або коштів

КОНТОРА ВИМІНИ

Ц. к. уприв. Галицкого акцийного 4

Банку Ґіпотечного

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. I.

(против Банку Ґіпотечного на плявтациах площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 3

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Кандидат IV р. семінарії уч. шукує лекциї. Згодошуватись „A. I.“ Poste restante п. Яричів новий. 164 1—2

Академик, рутин ванай інституторі, глядає лекциї, або якого заняття у Львові, евентуально на провінциї. Приготоване під гваранцию. Ласкаві згодошеня: „Industrius II.“ poste restante головна почта Львів.

При внутрішнім украшуваню церков належить вьерід важадати плянїв від знаної робітні **Евст. Щуплакевича, Львів ул. Шпитальна 38.** Гогідні ратальні сплати. 4-а

МЕД патока найлучшої якости б кіло 5·80 і 6 кор. оплатно. Питні меди домашного виробу, відзначені медалями 5 кіло від 4·80 до 9 кор. оплатно. Мед з власної пасїки може дати лише властитель найбільшої галицької пасїки а подібні оголошеня малих пасїчників суть ложні

Евгеній Білиньский в Збаражи.

81 10 10

Убогий ученик талановитий ни ш і гімназиї задля браку утримана горячими словами про поміч відзиваєть ся до жертволюбивих сердець подати йому матеріяльну поміч хочби в найдрібнїйших даткох. Всякі датки просить ласкаво слати на руки о. Боберського в Миколаві коло Бібрки.

СВОБОДА

писмо політично-просьвітне і господарське для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский

Цїлорічна передплата виносить: **2 зр. на пів року 1 зр.** Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

Ученик V-ої класи руської гімназиї пошукує **лекциї** на село. — Адрес poste restante „Наука“ Львів, головна почта.

„Дзвінок“

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк.	по 10	с.
„ ліквідацийна	„	„ 8	„
„ щадн. вкладок	„	„ 10	„
„ членськ. удїлів	„	„ 10	„
„ довжників	„	„ 8	„
Реєстр членів	„	„ 10	„
Інвентар довжників	„	„ 5	„
„ вкладників	„	„ 5	„
„ удїлів	„	„ 5	„
Згодошення о пович.	шт.	„ 2	„
Викази умор. пович.	„	„ 2	„
Касові асигнати	„	„ 1	„
Заяви членства	„	„ 1	„
Місячні замкненя рах.	„	„ 2	„
Рочні вам. рах. і бїланс	„	„ 10	„
Удїлові книжочки	„	„ 5	„
Вкладкові книжочки	„	„ 10	„
Взірцеві статути	„	„ 20	„
Подання о заре-стров. стов. в судов. реєстрі		„ 4	„
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків діловодства від стемпля	„	„ 4	„
Подання до податкової власти в повідомл. про заресст. стовар.	„	„ 4	„

Оповіщенє.

Загальні Збори товариства кредитового „Надрадний Дім“ в Жовкві відбудуть ся в понедїлок дня 17 лат. лютого о год. 10 перед полуднем в салї „Жовківської Руської Ради“ на Винниках.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Справоздаванє Дирекциї і комісиї ревізийної за рік 1907.
2. Розділ зиску.
3. Зміна параґрафів статута відносячих ся до удїлів.
4. Вибір двох членів і одного заступника ради надзираючої.
5. Внесеня членів. 154 2—3

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ

Іван Раставецький предсідатель. *Іван Савчак* секретар.

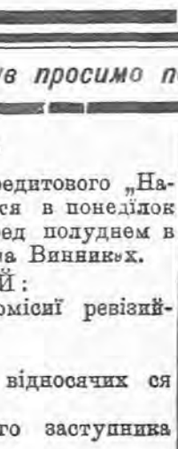

17 b

Таблиці і написи литі, металеві, також риті мосяжні, для пп. адвокатів, лікарів, бюр, парохіяльних урядів і т. п.; таблиці граничні і числа на доми для громад, таблиці намогильні, віданаки для лїсової і полевої сторожі виконує найдешевше

Макс Ґлязерман

РИТІВНИК, у Львові, ул. Сикстуська ч. 17.

Замовлена з провінциї виконує ся відворотно.

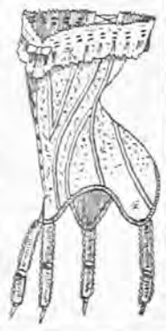

Заживаюча доброї слави з доброго крою

ВАРШАВСЬКА ФАБРИКА ҐОРСЕТІВ

„KAROLINA“

у Львові, ул. Ягайлонська ч. 6 і Пасаж Гавсмана.

Поручає великий вибір ґорсетів готових з раціональним простим передом.

Замовлена точно після міри полагоджує протягом 24 годин. 116 3—5

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руського Товариства Педагогічного, під редакцією Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

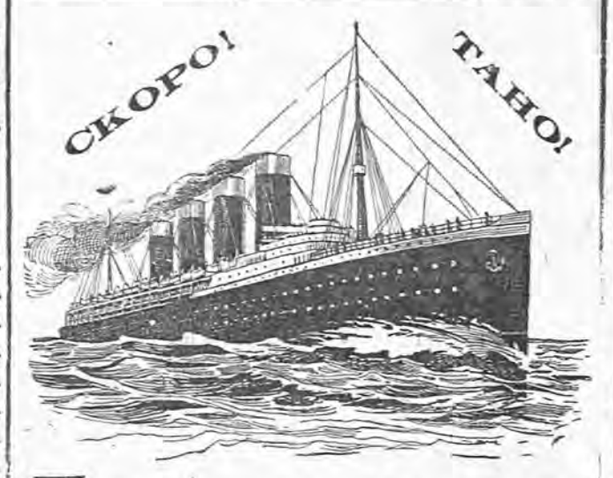

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Бідний ученик промислової школи в Кракові, Русин, що находить ся в страшнім положеню, бо не має що їсти, анї в що убрати ся, просить милосерних і чужій недоли спочуваючих людий о о ласкаві жертви. *Михайло Соломко*, у п. Евг. Твардовського. Кракія, Półwsie zwierzynieckie l. 23.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять в	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·30	12·00	2·16	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10 50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1·15	5 00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10 05†	—	8·25	5 30	9·35м
Зимної води	5 50	7·25	1·10	5 25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7·0с	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12 45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	8·10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1х	11 05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5с	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·23	5·45	8·34м
Врухович	7·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою г. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манєцких) Коперника ч. 9.

Ч. 23. Львів, пятниця 31. (18. ст. ст.) січня 1903 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на ей місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошеня числить ся по 20 с. за стрічку.

Перекплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Salto mortale москвофілів.

Пакт між москвофілами а „Rad-ою Narodow-ою" з огляду на соймові вибори є річию довершеною. Се признала вже явно і отверто москвофільська преса, на се суть наглядні і неоспоримі докази в цілій дотеперішній акциї передвиборчій.

Умова обовязує на цілій лінії, а йде так далеко, що москвофіли обовязались при тіснійших виборах між кандидатом польським а кандидатом Народного Комітету голосувати за Поляком!

Так далеко не посунулась у нас ніяка партия; се робили хиба часом виїмково найпідлійші одиниці, непоправні хрунї, яких руський загал пятнував найбільшою погордою, яким руське селянство плювало в лице, а Поляки по зробленім з них ужитку з найбільшою відразою копали від себе ногою.

Нині йде на тую дорогу ціла москвофільська партия; пішли вже її проводирі і мають потягнути за собою своїх сторонників в повітах, рахуючи, що удасть ся їм ще при виборах посередних отуманити тих кількавацять або кількадесять виборців, яких при помочи могучих союзників зможуть може вибрати в деяких повітах. І можливо, що вибори посередні в деяких повітах уможливлять їм довершити сей нечуваний вопіючий акт зради на власнім народі, який при виборах загальних був би неможливим, бо цілих мас народу, хочби і як хвилево отуманених, москвофіли за Поляком против Русина потягнути не були би в силї.

Сей ризиковний крок, се політичне salto mortale москвофілів є прямою консеквенциєю їх політики і тактики з послїдних часів. Від часу виборів до ради державної, від хвилї коли керма управи партиї перейшла в руки здеклярованих москвофільських чорносотенців; коли пірвано послїдні звязи з цїлою традициєю власного народа, з усїм, що йому сьвяте; коли в тактицї сеї партиї затерли ся всї слїди не то етики але простої приличности і сорому: котить ся тая партия неначе по похиленій дощї вниз і значить кождий ступінь свого морального упадку щораз більше упідляючими актами, значить його що-раз безцеремоннїйшим запродуваném себе і народа в способ і в формі, в політичній істориї нашого народа в Галичині доси непрактикований.

Москвофільська партия піднесла свої афекти Полякам з цинїзмом уличної повії, котра віддає свої останки, за що можна, щоби лиш ще хоч на якийсь час виратувати і протягнути свою екзистенцию.

Придивім ся характерови, технїцї і консеквенциям того благородного гандлю.

Що зискують, а що дають москвофіли? Зискують вибір кількох своїх менерів, котрі инакшим способом, дорогою борби власними силами, під ніяким услівем не могли би дістатись до сойму. Кілько тих менерів і котрі з них будуть вибрані, — то знов инша справа. Москвофіли роблять гандель на гурт, отже платять за всяке можливе число тих мандатів всїми своїми голосами на річ польських кандидатів на випадок тіснійших виборів м ж тими а українськими кандидатами.

Кромі тих менерів ставлять москвофіли цілий ряд кандидатур мужицьких. Се роблять вони в цілях агітацийних, щоби могли кричати: „ось яка ми хлопська партия, як дбаємо про хлопа"! На сю тему впрочім більше вже як пів року пише москвофільська преса, особливо „Русское Слово", хоч в дійсности є число кандидатур хлопських москвофільських менше як таких-же кандидатур з руських партий, котрі факту сего зовсім не уживають яко виборчого средства агітацийного. Та в тім власне лежить їх головний, а при тім найпоганїйший маневр, що вони ставлять цілий ряд хлопських кандидатур, а рівночасно живцем запродують ті кандидатури Полякам!

Всї ті хлопські кандидатури поставлені в тих повітах, де є сильні Українцї або Поляки і де певна є побіда кандидата українського або польського або тіснїйший вибір між ними.

А що на випадок такого вибору москвофіли є обовязані в силу заключеного такту голосувати за Поляком, отже у всїх тих повітах, де вони з такою емфазою ставлять „крестянина", є рівночасно кандидатура того „крестянина" продана Полякам. Чому москвофіли в таких повітах, як Бібрка, Чортків, Городок, Гусятин, Ярослав, Стрий, Камінка, Борщів, Перемишль, не ставлять своїх верховодів, а лиш великодушно дають їх селянам, знаючи, що ніякий з них в тих повітах не герейде? Чому не ставлять вони селян на такі повіти, як Жовква, Броди, Турка, Рава, Жидачів? Чому не поступали вони так, як наша організация, котра як-раз найпевнійші свої повіти, як Бережани, Підгайці, Лісько, віддала селянським кандидатам, полишаючи для кандидатів з інтелїгенциї далеко тяжші позиции?

Се маневр справді дотепно обдуманий; але нині — і „на селї годї людий дурити". І не треба великої бистроти ума, щоби порозуміти, що розпинаючи ся за селянськими кандидатами, москвофіли покривають як-раз огидний гандель тими кандидатурами, маючи на цілї заплатити ними „ясновельможним союзникам" за форитоване Марковних, Дудикевичів, Сеників і їм подібних господинів.

Той гандель хлопськими кандидатурами і хлопськими мандатами се перша характеристична прикмета москвофільської тактики при сегорічних соймових виборах.

Та москвофіли продають не лиш хлопські кандидатури, вони продають рівночасно цілий руський нарід в Галичині, продають його найжизненнїйші інтереси — як-раз в ту хвилю, коли ті інтереси домагають ся як найсильнїйшої оборони.

О що ходить нам при сих виборах?

О здобуте найбільшого нашого стану посїдання в соймі, бо від нього залежить судьба нової реформи виборчої.

З тої самої причини залежить Полякам, щоби сей наш стан посїдання був найменший. Поляки знають, що коли би Русини, хочби розбиті на партиї, все таки мали тую ціль на оцї, приступаючи до виборів, то при тіснійших виборах у всїх майже руських повітах мусїв би бути вибраний Русин. Бож ніхто з Русинів при тіснійшім виборі не важив би ся голосувати на польського кандидата, а вже на основі инстинкту національної самоохорони віддав би голос на руського кандидата, хочби сей походив з иншої партиї.

При великім розбудженю народних мас, яке наступило від часів агітациї за парляментарною реформою виборчою і від виборів парляментарних, Русини мусїли би тепер здобути найменше 40 мандатів.

Сего результату, грозячого Полякам великою катастрофою політичною, не ударемнили би вони ніяким иншим способом, а можуть лише ударемнити його союзом з москвофілами, накладаючи на тих послїдних обовязок при тіснійших виборах голосувати за польським кандидатом. Таким способом у всїх тих повітах, де прийде до тіснійшого вибору між польським а українським кандидатом, має запевнений вибір Поляк, значить, москвофіли свідомо зменшають на користь польського стану посїдання руську репрезентацию о який десяток мандатів.

Такої страшної зради на інтересах власного народу не допустилась певно ще ніколи ніяка партия на сьвітї. Се не лиш зрада, але і самоубийство, бо зменшене стану посїдання руського і оперта на нїм нова реформа зменшить очевидно на будуче шанси і самих москвофілів.

Москвофіли працюють нині против власного народа, на користь Поляків. А Польща радіє і затирає руки. Tertius gaudet!

За тую радість заплатить нарід руський; але в першім рядї заплатять за неї самі москвофіли.

Тая їх політика — се справдїшне salto mortale, се скок убийчий!

Колиб вона при сих виборах навіть значні здобула користи, то користи ті не зрівноважать ніколи страт, які понесе вона серед народніх мас.

Нарід, навіть той, що стоїть нині при москвофілах, прозріє і побачить, що за одні його проводирі і „яка на них шкіра"; і сей злочин москвофільських менерів довершить їх власного упадку, спровадить на них тую заслужену кару, на яку трибунал етики і правди присуджує від віків правильно і незмінно всїх Геростратів.

Про австрийську політику.

II.

Як з сього становища будемо дивити ся на деякі загадочні події в Австриї; як ріжні політичні загадки будемо старати ся розвязати ключем „si vis bellum, para pacem", то зрозуміємо також кокетоване правительства Бека з парляментарною делегациєю пролетарияту і з репрезентациєю руського народу. По виборах, як кажуть, мав цісар бути занепокоєний великим числом социяльно-демократичних послів в парляментї, а суперники социяльної демократиї, християнсько-социяльні, гадали, що правительство зігнорує ту часть нової палати послів. Тимчасом Бек в першій своїй промові в палатї послів з великим натиском виказував безосновність страху „міщанських" і консервативних партий перед социяльною демократиєю, а з натиском еще більшим сказав на послїднім засїданю, що парлямент ше нїчого не зробив для пролетарияту і як найскорше мусить щось зробити, щоби і робучий люд був з держави вдоволений. І социяльно-демократийний міністер не міг би яснїйше звернути увагу на обовязки законодатного тїла для репрезентованого социяльною демократиєю пролетарияту.

А ті социяльні демократи — не всї, лише втаємничені, або власною головою розуміючі цілі правительства провідники сторонництва — як би були одною душею з теперішним президентом міністрів. Для всяких опозицийних політиків, що перший раз увійшли до палати послів, було великою несподіванкою і ще більшою загадкою зібране традицийних в цілій міжнародній социяльній демократиї манїфестаций против корони. Всупереч традициї социяльні демократи використували кождую нагоду, щоби показати, що вони стоять по стороні корони — ніби за те, що вона політично зрівнала пролетарият з иншими, доси упривілєйованими горожанами держави. Ся, з опозицийних партий парляментарних найопозицийнїйша партия дала иншим опозицийним сторонництвам до розвязаня такі загадки, як голосоване за наглостию угоди і буджету. Хто серіозно хотїв звалити одну з тих справ, не потребував ждати, аж прийде голосоване над самою угодою або буджетом, лише повинен був голосувати против наглости. Хто голосував за наглостию, знав, що голосує за угодою. Але і при самім голосовою над угодою і над буджетом (соц. демократи голосували против) були на сали чомусь лише чеськi (може не втаємничені) социяльні демократи; з німецьких социялдемократів не був тодї майже нїхто на сали! Взагалї социяльні демократи робили доси опозицию лише там і остілько, де і оскілько їх опозиция правительству не могла пошкодити.

Сю загадку розвяжемо відразу, як тілько одержимо відповідь на питане: „що нині в першій лінії є в інтересї австрийського робітника фабричного?"

В інтересї фабричного робітника є більша платня і коротший час працї. Се ми знаємо, бо про се чуємо що дня. Але провідники робітників знають щось більше. Вони знають, що як нема фабрики, як ся фабрика не має роботи, то робітник взагалї ніякої роботи не має. Щоби сей робітник, котрий нині має роботу, сеї роботи не стратив, щоби знайшли роботу і зарібок всї ті робітники, котрі нині роботи не мають, та щоби фабрикант м і г підвисшити робітникови платню та скоротити час працї, треба насамперед постарати ся о двигнене самого промислу. Треба постарати ся о се, щоби тих фабрик було що-раз більше і щоби кожда з них продукувала більше і більше спродавала. Осягнене сего першого, о с н о в н о г о услівя добробуту фабричного пролетарияту можливе тілько через запевнене нинїшних торгів австрийського промислу і здобуте нових торгів.

Австрийський промисл, а посередно австрийський пролетарият фабричний жиє майже виключно торгами балканськими. Сей торг нині опановний австрийським промислом, і майже весь пролетарият австрийський завдячує йому нинїшний хлїб свій. Сей торг опанований австрийським промислом, але він не обезпечений виключно для Австриї, він не обезпечений на віки для Австриї, — для австрийського капіталїста і заразом для австрийського пролетара фабричного. Кожда зміна в міжнародній політицї, котра з Балкану усунула би австрийський товар, зруйнувала би австрийський промисл і половина населеня західної Австриї знайшла б ся на бруку. Найбуйнїйша фантазия людська не година нині уявити собі того страшного погрому західно-австрийського пролетарияту в разї, якби з Балкану виперто австрийські фабрикати!

Хто се знає, тому відразу стане ясно, що удержанє великодержавного становища Австриї і удержанє теперішного впливу Австриї на Балканї є рівнозначне з удержанєм екзистенциї виборців социяльно-демократичної партиї. Кожда акция нашої держави в цілї збільшеня свого впливу і свого значіня на Балканах є рівнозначна із збільшенєм австрийського експорту, є рівнозначна з можливости поправи материяльного положеня фабричного пролетарияту Австриї. Сильна Австрия і австрийське панованє на Балканах є в інтересї социяльної демократиї, бо є услівєм екзистенциї живучого соками австрийського пролетарияту фабричного.

Чи маємо дивувати ся, що ті „державні конечности", котрі дійсно можуть скріпити силу нашої монархії і її пановане на Балканах, суть також конечностями социяльно демократичної партиї?! Чи маємо дивувати ся, що социяльні демократи є нині найбільшими ворогами обструкцийної тактики в палатї послів, що дають правительству угоду і буджет, голосуючи за наглостию і абсентуючи ся через половину при голосованю над самою справою? Ні! Социяльні демократи поступають так, як їм наказує інтерес їх виборців, як їм наказує клясовий інтерес фабричного пролетарияту — живучого наслїдками сили і заграничного впливу нашої монархії.

Еще фанатичнїйшими прихильниками правительства будуть социяльні демократи, як держава рішить ся загорнути часть Балкану, бо се не тілько обезпечило би теперішні торги австрийського промислу, але ще більше розширило би їх. Покликаний на завойоване Балкану фабричний робітник буде бити ся так, як бив ся Ялинець, бо він буде знати, що проливає кров в інтересї цілої своєї кляси, в інтересї цілих поколїнь австрийського пролетарияту фабричного. Ось в тім також розвязка загадки, чому від якогось ча-

---

Олекса Іванчук.

В справі популяризованя штуки.

В остатних часах стрічаємо ся часто з новими поглядами на артистичну творчість і на авторитет історичних стилів у тій творчости та з новими думками в розуміню естетичної культури. В сім зглядї виголошує ся бажане, щоби краса, захована в штуцї, стала доступною і найширшому загалови, щоби мала безпосередну звязь з житем, щоби прикрашувала землю та ублагороднювала людське житє і щоби те житє було для неї сьвятинею, а не лише виключно музеї, сальони, будуари і т. д. Як безпосередний вислїд сих бажань починає рости інтерес для орнаментацийної штуки, котра в напрямі популяризованя штуки може мати найширше примінене.

Отже пішли в деяких краях такі прим. змаганя, щоби ремісничу працю получити з артистичною творчостю, як в Англії, де першорядні естети й артисти брали й беруть в тих змаганях дїяльну участь. Згадаю тут хочби такі імена, як John Ruskin, William Morris та найбільше заслужений для сучасної орнаментацийної штуки в Англії — Walter Crane. Так само й у Франциї першорядні артисти й естети беруть участь у розвитку орнаментацийної штуки й артистичного промислу. Нема там тепер ані одної галузи сього промислу, в котрій не працювали би свої артисти й естети. Їх змаганє й дїяльність підпирають численні товариства й организациї при помочи видавництв, відчитів, вандрівних та постійних вистав, конкурсів і т. д.

Подібні змаганя появляють ся згодом і в тих краях, де артисти й естети звертають ся передовсїм до артистичної продукциї люду (в етнографічних границях) з тим, щоби при відповідній ремісничій і артистичній творчости користати також з тих артистичних мотивів, які від віків нарід переховує, розвиває і вважає своїми, національними.

У сім найблизшим приміром для нас можуть бути Поляки зі своїми артистами, естетами й істориками штуки (Матляковський, Віткевич, Мокловський, по части Виспянський і инші) зі своїми организациями, конкурсами, школами, видавництвами й виставами.

У нас людова штука є без порівнаня богатша чим у богатьох инших народів (пр. у Поляків, що при сотвореню своєї орнаментацийної штуки цілими пригорщами користають з неї); а таки не зроблено у нас в сім напрямі нїчого, хотя ми хвалили ся вже нераз своєю людовою штукою перед культурним сьвітом і коронованими людьми.

І про недостачу зрозуміня й справедливої оцїнки для людової артистичної творчости сьвідчить у нас як-раз се, що поруч похвал для неї і спорадичних змагань до слїпого її наслїдуваня не робить ся нїчого для розбудженя дальшого розвитку й ширшої творчости в сім напрямі, як не зробило ся також нїчого для систематичного обробленя артистичного богацтва нашого люду. Заходів для піддержаня естетичних потреб і розвитку людової штуки в тих бодай околицях, де вона найкрасше розвивала ся, не бачимо (кромі школи гуцульського промислу у Вижниц), хоча без подібних заходів тяжко вже задержати в теперішних часах між народом навіть те, що передше серед инших обставин переховував він цілими віками.

Здавалось би, що як не в нас, то на Українї йде в тім напрямі до лїпшого. По селах їздить там движима виставка картин, котра — по словам информацийного письма про виставу — кладе собі за мету: збогачувати засоби естетично-артистичних вражінь серед народних мас полуднево західної Росиї і то тому, що штука проявляє ся там в дуже примітивній формі, а само населене мало би стояти там на низькім уровенї артистичного розвитку.

Недавно про остатний рік дїяльности сеї виставки згадав дещо в „Радї" д-р Романа, одначе даних про неї подав не богато.

Зі списків картин сеї виставки за давнїйші лїта і з информацийного письма про неї довідуємо ся дещо близше про її ціль, зміст і дїяльність. Прим. у роцї 1906 мала вона понад сотку картин ріжного змісту, — переважно росийських художників. Палатка виставки в тім роцї розбивала ся 27 разів і її відвідало понад 64.000 осіб, між ними більше, як дві третинї селян. З материяльними потребами заряд не боров ся, бо сїльська інтелїгенция йшла радо на зустріч її потребам. Взагалї дати, подавані зарядом виставки, імпонують; все таки не кажуть вони нам нїчого про саму вартість і вплив виставки, особливо для розбудженя артистично-естетичних вражінь серед селянських мас, для котрих саме уладжена виставка.

І чи взагалї вдасть ся тут що-небудь зробити для тої мети, яку поклали собі ініциятори движимої виставки, при помочи виключно лише м а л я р с ь к о ї ш т у к и, — над сим ми тут загально застановимо ся.

Глянувши на подібну акцию поверховно, видаєть ся нам, що бодай в однім напрямі, на полї естетичної культури між масами, може мати подібна акция деяку вартість. Одначе розваживши справу пильнїйше, побачимо, що й ся акция є в части також сьвідоцтвом недостачі зацїкавленя для нашої людової штуки й розуміня людової творчости. Застановім ся найперше над сим: яке значіне в житю широких мас народу має краса, захована в його штуцї і чи відчуває та як розуміє той загал потребу естетичних вражінь? Побачимо тут найперше, що штука й потреби житя є тїсно звязані зі собою і що краса форми примінює ся тут все і до материялу, який можна мати під рукою, і до ужиточности річий. Люд послугує ся своєю штукою там, де ходить о піднесене особистої гідности, о сьвяточні вражіня, о підненсене вартости житя, о вражіня радости і вкінци, де ходить о предмет культу. Люд живе житєм здорового організму, й тому потреба сьвяточної радости є товаришкою його буденного труду, а невідступною товаришкою тої радости є і його орнаментацийна штука, — розуміють ся, побіч поезиї, музики й танцю. Пр. празнична одіж і вишивки, скатерті, що ними застелюють стіл перед гостями, килими й сьвяточні миски, окраси дівочого й парубочого житя й весїля, річи люксусові (як топірці і инше), — не говорячи вже про предмети культу, будівництво та річи продуковані одиницями для аматорів; все те повне типового орнаменту. І в цілій орнаментацийній штуцї нашого люду є свій артизм, є богацтво щирого чутя і артистичних мотивів подібно, як і в його народній поезиї та музичних мельодиях. Заховано при тім в тій штуцї богато історичних даних, заховані також слїди інтелїгенциї, спосібностий і вдачі народу.

І коли хто бажає розбуджувати артистично-естетичні почуваня серед широких мас народу і підносити засоби тих почувань, то передовсїм повинна стояти йому до розпорядимости народна творчість, тому що вона відповідати буде його вдачі і спосібностям, його потребам, а тим самим буде йому цїкава й зрозуміла. Чиста малярська штука стояла все поза артистичною творчостию люду; з потребами його житя вона не звязана, через що він мало її цінить і мало нею може зацїкавити ся, — о скілько не стоїть вона услугах писаня писанок, по части й кераміки. Навіть огляднє картин з поясненями може мати на загал мінїмальний вплив, тому що вплив малярської штуки на чутє є все хвилевий і переминаючий.

Впрочім движима виставка має завданє виховуюче; а знана річ, що при вихованю йдемо від повязи поєдиничих і звісних до що-раз більше зложених. Картина — се твір душі богатої вже в артистичні почуваня, а як цілість — твір в штуцї як найбільше зложений. Тим його зрозуміти і його ідеєю переняти ся може лише ум з вищою інтелїгенциєю, що вміє глибше заглянути в житє і штуку і не оцїнює їх так односторонно, як широкий загал, котрий по більшій части і творить і відчуває красу інстинктовно. З уваги на се треба сумнївати ся, чи движима виставка в теперішнім виді може мати на нарід такий вплив, якого по ній сподївають ся д. Розвадовський.

О скілько більший вплив міг би мати на загал хочби невеликий движимий музей нашої людової штуки з мотивами орнаменту, будівництва, строїв, з виробами артистичного промислу, писанками, прикрасами і т. п.! До розпорядимости є тут богатий материял, для котрого глядач з народу мав би свій особистий інтерес і осуд. При його помочи можна би далеко красше (чим мало приступною для народу і в більшій части припадково комплєтованою збіркою картин ріжної вартости і в переважній части з чужим для глядача змістом) ширити й піддержувати в житю любов для гармонії й краси, розбуджувати артистичний промисл, збогачувати місцеві мотиви штуки мотивами з других сторін і розвивати почутє нинїшної артистичної творчости в чистім національнім стилю. Тут зацїкавлювала би вже така виставка не тим, чим зацїкавлюють ярмарочні панорами: своєю появою, по части й змістом; інтерес для неї був би далеко ширший.

Спитає може дехто: чи в теперішну хвилю

су провідники соціяльної демократиї придавлюють засадничу і безоглядну агітацию своєї партиї против мілітаризму (початок зробив перед кількома роками д-р Адлєр на однім партийнім з'їздї). Як пролєтар хоче здобути і обезпечити виключно для себе чужі торги, то мусить старати ся о скріпленє боєвої сили своєї держави. Улекшуване ситуациї кабінетови Бека соціяльними демократами має своє жерело в тім переконаню, що головною форсою сего правительства буде обезпеченє Балкану австрийському промислови, може навіть окупациєю Македонії і війною з Італією. Сю приязнь між правительством а соціяльними демократами каламутить лише їх ривалізация з християнсько-соціяльнеми. Правдивою опозицийною партиєю стануть соціяльні демократи хиба лише тогди, коли правительство випустить з рук балканські торги, або коли правительство опанують Гесмани, Бельоглавки і товариш.

Передвиборчий рух.

Цішанівщина: Десь по инших повітах іде передвиборча робота: відбувають ся віча, наради, їздять кандидати — тільки у нас тихо. Таж вибори вже недалеко — а у нас нїхто навіть не знає: хто кандидатом! Крайна вже пора над тим надумати ся і почати роботу. Панове організатори! Скличте повітовий з'їзд, поставте і попросіть на кандидата нашого парляментарного посла д-ра Стахуру. Тільки він один може здобути сей мандат в так критичну хвилю! Кацапи висунули кандидатуру селянина і вже розкидають по селах відозви, де хлополапськими словами, а підкопуючи довірє до інтелїгенциї, хотять переконати селян, що кандидатура Подгорецького для селян єдино спасительна. Нуже до діла! — *Щирий.*

Равщина: Дня 21 січня відбуло ся передвиборче віче в Унові. Присутних було звиш 500 виборців і були заступлені всї громади судового угнівського округа, а також прибули делєгати і з Любиччини. Референтував студент Василь Скрипчук. В дискусиї забирали голос селяни і мїщани: Онуфрій Солодуха, Мазур, Василь Головка, Григорий Онишкевич і инші. Всї бесїдники заявили ся за кандидатурою хлопа, а се з огляду на тутешні місцеві відносини, при чім і вибрано делєгатів з поодиноких сїл на з'їзд до Равн на 27 січня. Того дня відбув ся з'їзд делєгатів в Равї в справі остаточного порішеня кандидатури на равський повіт а зглядно і збори „Равської Руської Ради" в „Народнім Домі". Були репрезентовані майже всї громади равського повіту, що треба піднести. Були і москвофільські делєгати. З'їзд був дуже численний.

Збори отворив в неприсутности о. Киприяна о. Фолис. До президиї вибрано о. Гриневецького Ем. і Гр. Онишкевича. Секретарював В. Скрипчук. По референтї В. Головки вивязала ся дуже жива а місцями бурлива дискусия і здавало ся, що збори розвяжуть ся, не рішивши нїчого. Особливо хотїли сего наші москвофіли, одначе се їм не удало ся. Всї наші делєгати і бесїдники домагали ся хлопської кандидатури як: Мазур з Карова, Солодуха Ів. з Любич, Гр. Онишкевич з Угнова, Вас. Головка з Любич, Й. Рубинович з Угнова, судия Гарасимович і студенти Мих. Солодуха і Василь Скрипчук. Противно москвофільські бесїдники як: селянин Залужний з Камінки і оо. Решитило і Козак були за кандидатурою інтелїгента а се з огляду на поставленого ними вже кандидата о. Колпачкевича.

Всїх зголошених кандидатур було чотири: о. Ломнїцького з Гребенного, Василя Головки з Любич, Онуфрія Солодухи з Вербиці і москвоф. о. Колпачкевича. Одначе більшостию голосів заявили ся делєгати за Онуфрієм Солодухою з Вербиці, поставленого В. Скрипчуком. Кандидатуру сю принято оплесками і по відспіваню народніх имнів учасники розійшли ся з огляду на спізнену пору. В сей спосіб справа кандидатури вже порішена. Москвофільські делєгати отже не осягнули своєї цїли. Завдячити се треба нашим делєгатам з Угнівщини, які мимо далекої віддалї, 4 милї, як прм, з Василева, явили ся всї в комплєтї.

Агітацийна робота починає ся сими днями. Порядок віч і зборів оголосять ся в недовзї. На

борби за само істнованє й добробут нациї варто тратити енергію й засоби на подібну акцию? У тих, що бажають зберечи від заглади неоден культурний доробок, який люд розвивав і переховував в традициї рідної штуки, буде мати така авция все велику вартість і знайде співчутє. Тим більше в теперішну переломову хвилю, коли по сім і по тім боцї кордону тілько впливів працює в тім напрямі, щоби придушити між нашим народом прояви своєрідної культури. І нївеляцийна робота тих впливів слїдна передовсїм на полї домашного промислу й штуки. Зі зміною економічних відносин входить тут замість продуктів сво го промислу й штуки тандита з чужих фабрик і ремісничих варстатів і несе заразу або й смерть для людової артистичної творчости. Такі появи в теперішних часах цїлком природні, а навіть оправдані, одначе з ними не конче мусять годити ся ті, що дорожать кождими проявами культурности люду.

Так само підкопують у нас артистичний домашний промисл краєві школи промислові, що забирають зі села талановиті одиниці, образують їх на чужих або зманєрованих взірцях і переселюють в промислові центри, хоча при иншім поведеню справи могли-б вони як-раз його спомагати й дальше розвивати мотиви людової творчости. Або ще такий примір: церковне будівництво, що було давнїйше полем попису для талановитих будівничих з поміж люду, закували тепер протеговані архітекти в ніколи незміняючі ся пляни, і розвиток нашого церковного стилю вже перерваний на народнім грунтї.

В подібний спосіб викорінює ся на полї людової артистичної творчости відвагу й ініцятиву, без котрих оригінальна творчість буде неможлива.

І проти всїх подібних негативних впливів можна би почати бороти ся при помочи движимого музея людової штуки, котрий став би і поглядовою школою і жерелом артистичних настроїв серед народних мас. Вистава самих картин в сім напрямі нїчого не вдїє, подібно як і в напрямі образовних естетичних вражінь.

Цінимо звичайно вище те, що стратили або що бажали би мати, ніж те, що маємо. У Чехів приміром кожда людова штука, з специяльно наша, має велику цїну, і в їх богатих музеях займає вона перше місце — мабуть тому, що своєї людової штуки не мають і не привчили байдужно відносити ся до неї.

В нас одначе не запримічають сеї штуки навіть там, де ходить о розбудженє й збогачуване тих вражінь, які витворили сю штуку і можуть її дальше розвивати...

час кампанії виборчої буде виходити газета „Січ" в Равї. Тепер повинні наші сторонники подбати, аби придбати для нашого кандидата Онуфрия Солодухи як найбільше голосів.

Підгаєччина: Передвиборчі збори відбули ся досї: в Загайцях, Голгочах, Марковій, Яблонівці, Завалові, Гнильчу, Божикові і Мужилові. На всїх тих зборах представляв ся виборцям кандидат Михайло Содомора і всюди з одушевленєм заявляли ся зібрані виборці однодушно за його кандидатурою. Навіть в таких селах, в котрих велику перевагу має „стара партия" (як Гнильче), признають люди, що посол хлоп буде боронити в соймі інтересів хлопів взагалї як „українців" так і москвофілів, та досить ворожо відносять ся до кандидатури Костецького, бож тої кандидатури нїхто нїгде в нашім повітї не ухвалював, а накидає ії „Русская Рада" зі Львова.

Рогатинщина-Бурштинщина: Посол д-р К. Левицький стане перед своїми виборцями з посольським звітом в Букачівцях в неділю 2. лютого с. р. о 2 год. попол. на приходстві і в Бурштині ві второк 4. лютого о 11. год. пер. полуд. в льокали читальні „Просьвіти". По вічах в Букачівцях і Бурштині відбудуть ся збори просьвітно-господарські, на котрих повинні явити ся виділові читалень „Просьвіти" — *о. Петро Петрицький*, організатор Бурштинщини і голова філії „Просьвіти".

В Заліщицькім повітї відбув ся вже цїлий ряд передвиборчих віч, а іменно були такі віча: Дня 27. грудня м. р. в Добровлянах при участи около 100 правиборців під проводом господаря Ілия Мовича; дня 5. січня с. р. в Блищанцї при участи около 100 правиборців під проводом господаря Василя Черника; дня 9. січня с. р. в Торскім при участи около 100 правиборців вразу під проводом господаря Тадея Белендюка, а відтак під проводом о. декана Рудницького; дня 20. січня с. р. в Устєчку при участи около 450 зібраних під проводом мїщанина Федора Скорєвича; дня 21. січня с. р. в Шутроминцях при участи около 80 правиборців під проводом господаря Михайла Григорка; дня 22. січня с. р. в Дрогичівці (маєтности п. Тадея Цєнського) при участи около 100 правиборців під проводом господаря Юрка Перчів. На всїх тих вічах референтував про справу виборів соймових і виборчої реформи соймової п. Василь Бараник, а кромі него промовляли на поодиноких вічах сьвященики о. декан Рудницький з Торского і о. Кипріян Козловський з Устєчка, канд. здв. Никола Томковид з Заліщик і селяни: Іван Коцюбийчук і Гриць Кузняк з Добровлян, Омелян Білінський з Блищанки і Федор Скоревич з Устєчка.

На всїх тих вічах заявили ся зібрані одноголосно за кандидатурою Вп. д-ра Володимира Охримовича і за заведенєм рівного, безпосередного, загального і тайного права виборчого до сойму, рад повітових і громадських.

Дальші віча передвиборчі були получені з посольськими звітами Вп. д-ра Володимира Охримовича, попри до державної ради і кандидата на посла до сойму.

Такі віча відбули ся:

Дня 23. січня с. р. в Ниркові при участи около 200 зібраних під проводом місцевого пароха о. Йосифа Гошького; дня 24. січня с. р. в Цапівцях при участи около 300 правиборців з Цаповець, Кошиловець, Поповець, Садок і Бураківки під проводом начальника громади п. Данила Мельника а з ініциятиви о. Івана Волошина; того самого дня по полудни в Бураківцї при участи около 150 правиборців під проводом місцевого пароха о. Олекси Залуцького; дня 25. січня в Хмелевій при участи звиш 300 правиборців з Хмелеви, Шутроминець, Бремян, Летячого і Дрогичівки під проводом господара Федора Оробчука; дня 26. січня с. р. повітове віче в Товстім (хибно Тлустім) при участи звиш 1.000 селян і мїщан з громад Товсте місто і село, Рожанівка, Головчинцї, Ворволинцї, Каролївка, Анелївка, Лисівцї, Милівцї, Цапівцї, Солоне, Нагіряни, Нирків, Торске, Устєчко, Угринківцї і Блищанка — під проводом о. містодекана Теодозия Курпяка та господарів Олекси Балана і Василя Черника; дня 27. січня с. р. в Новосїлцї Костюковій при участи около 100 правиборців під проводом о. Дмитра Лойванюка з Винятинець; наконець дня 28. січня с. р. в Синькові при участи звиш 600 правиборців з Синькова, Колодрібки, Зазулинець, Костїльник, Винятинець, Городка і Кулаковець, під проводом місцевого пароха о. Івана Кушика.

На всїх послїдних сїмох вічах явив ся особисто кандидат Вп. д-р Володимир Охримович, зложив звіт з діяльности українсько-руського клюбу і своєї власної в парляментї і виложив свою програму яко кандидат на посла до сойму. Рівнож на всїх тих вічах референтував п. Василь Бараник про вагу соймових виборів і про виборчу реформу до сойму. Кромі того промовляли на повітовім вічу в Товстім пп. д-р Єронім Калитовський адвокат і д-р Р. Стефанович канд. здв. з Заліщик а на инших вічах о. Омелян Боярський з Новосїлки, господар Стефан Смук зі Синькова і инші селяни.

На всїх тих вічах зібрані учасники одноголосно висказали довірє свому парляментарному послови, заявили ся за його кандидатурою і ухвалили революцию за заведенєм рівного, безпосередного, загального і тайного права виборчого до сойму.

Хоч ріжні пани і підпанки, ріжні урядники і екзекутори розширюють між народом брехливі сплетнї і видумки про наших парляментарних послів, а особливо про д-ра В. Охримовича, мимо того весь нарід витає свого посла радісно і сердечно і відносить ся до него з повним довірєм. Урядники з повітового виділу і инші виборчі гієни розвели шалену агітацию за презесом „Rad-и Narodow-oї" п. Тадеєм Цєнським, їздять від села до села, розкидують „Руского Селянина" і брошурку „Хлопска кривда", однак мимо того настрій на вічах і взагалї серед народу дуже користний, бодрий і сердечний; весь нарід стоїть твердо за нашою кандидатурою і навіть противники признають, що польський кандидат п. Тадеуш Цєнські може вийти послом до сойму з Заліщицького повіту лише при помочи надзвичайних надужить виборчих.

На день 16. лютого с. р. (неділя) скликує наша народна організация велике повітове віче до Добровлян коло Заліщик, а крім того устроює дальший ряд місцевих віч передвиборчих.

Перемишлянщина: Дня 27 с. м. на зазив місцевих селян відбуло ся в Брикунї передвиборче віче, на котрім явив ся кандидат В. Сінгалевич. Вічевики прислухувались пильно його промові і однодушно одобрили його кандидатуру. Про політичне положенє референтував п. Осип Кекиш, почім самі селяне розвели дуже живу дискусию. Жалували ся, що навіть в їх громадї сповнено надужитє виборче, бо оповіщенє о виложеню листи прибив начальник громади на вербі як раз в тім дни, коли вже минув реченець до реклямаций. Селяни просили подати ту кривду до публичної відомости, заявляючи, що не стерплять надужить, а за своїм народним кандидатом твердо постоять.

Москвофільські подвиги.

Равщина: Тутешні москвофіли не мають якось щастя з своїм кандидатом о. Колпачкевичом. В Равї цїли не осягнули, а не ліпше їм пішло і в Угнові, де під покришкою надзвичайного собранія общества Качковского хотїли устроїти віче, аби перефорсувати свого кандидата. Собраніе було 23 січня, в бурсї Журковських, яке майже цїлком розбило ся.

Коли по плаксивім і брехливім референтї о. Дуткевича з Піддубець записав ся до голосу студент Василь Скрипчук, аби представити наших москвофілів в їх правдивім сьвітлї, собраніе з початку слухало бесїдника, одначе пізнійше на даний знак о. Романовським, парохом Угнова, почала кашляти йогож фамілія, аби не дати далї говорити Скрипчукови. Почало ся замішанє і крик. Наші люди домагали ся голосу для Скрипчука, одначе сей видячи, що цїль по части осягнув, ерік ся голосу. І було би може на сім скінчило ся. Але еще хотїв пописати ся своєю бесїдою і о. Романовський і нуж успокоювати людий а при сім очернювати молоде поколїнє угнівської інтелїгенциї, що невдячне, називаючи присутних наших людий на собранію галабурдниками і подібними епітетами. Хтось з участників крикнув „зрадник" на адресу Скрипчука. На салї знова піднимає ся крик а Скрипчук жадає відкликаня слова зрадник і сатисфакциї. Собраніе дає через о. Осьміловського з Білої й доперва тоді настав сякий-такий супокій а люди почали ся розходити. Вправдї говорив еще о. Осьміловський за метелицю і верби, що приймають ся як дївчата в полї, але люди купили собі на сю тему з о. референта. При кінцї о. Романовський оголосив, що кандидатом є на равський повіт о Колпачкевич. Але тут забрав голос селянин Томашевський і Онишкевич і заявив, що еще нїхто не затверджував кандидата а селяни суть повнолїтні і самі рішать на кого мають голосувати.

На собранію було около 90 учасників разом з фамілїєю Романовського і церковною причою, хотяй в церкві запрошувано „всїх правовірних християн", на якій підставі прийшли і наші люди.

Здаєть ся нам, що може вже Угнів бодай тепер увільнить ся від всяких собраній, а до того ще провокацийних.

Виборчі надужитя.

Бобрєччина: З припоручєня старости Гродзїцкого доконують ся в повітї немовірно ничні надужитя виборчі. Для прикладу подаємо хід правиборів у Ланах великих. Правибори відбули ся там дня 29. січня с. р. Як комісар виборчий функціонував шкільний інспектор з Бібрки, котрий привіз собі до помочи звісну гієну виборчу, писаря Фалькевича. Комісар допустив до комнати, де відбували ся вибори, тільки війта і і привезеного писаря, тай то велів війтови сидїти здалека, щоби не міг бачити його маніпуляций з лїстою виборчою. Ті маніпуляциї дали такий результат, що шістьох руських виборців, котрі були поміщені на лїстї та зголосили ся до голосованя, ц. к. комісар протизаконно до вибору не допустив, а за те велів голосувати пятьом своїм довірєнникам, котрих на лїстї не було. Мимо того, що на руських правиборців Івана Старка і Івана Пахолка впало 59 голосів, а на старостинських кандидатів, Мазурів Йосифа Деца і Йосифа Ваврa тільки 44 голосів, ц. к. комісар оголосив вибраними старостинських кандидатів. Наші люди вели докладний спис голосуючих, 59 руських виборців є готових присягою ствердити, що голосували на Івана Старка і Івана Пахолка. Рекурс проти кандостойного поведеня ц. к. комісаря є внесений, а ц. к. намісництво повинно привернути безстримного в топтаню законів старосту Гродзїцкого в межі легальности.

Не меньше нелегально перевів староста Гродзїцкий правибори в Шоломиї. За все те повинен він бути потягнений до одвічальности.

Равщина: Надужить з виборчими лїстами у нас повно. Укладає ся лїсти після знаного систему, при сім всї Поляки і Жиди є повтягані, а наших людий не уміщено на лїстах. Прм. в Угнові: поз. 986 M. Eisig Katz і 984 Ян Напора платять тілько по 13 с. податку — мають право голосованя. Два рази втягнено Андрія Мірковського під поз. 354 і 698; неприсутних: поз. 835 Леля Ордичинського і 977 Яна Щурковського; небіщиків: 854 Луця Козловського, 863 Василя Нагурського, 930 Стаха Дзюрковського, 978 Івана Щетина, 981 Пилипа Будьча, який вже 20 лїт небіщиком і т. д. Цїль звісна: мїщани в Угнові становлять $^1/_8$ голосуючих, Жиди і Поляки $^2/_8$, хотяй тутешні Русини становлять половину населеня. Так само і по селах як в Карові і Хлївчанах, де прм. війт не хоче принимати реклямаций, як зробив се з господарем Василем Черкавським.

Надвірнянщина: В Микуличині лїста виборча єсть сфабрикована; на першім місци поміщено Жидів нїбито після податку, по них робітники лїсові, тартачні, лїсничі, побережники, особливо польські, кілька хрунів гуцулів, також гуцулів з дальших сторін, з котрих можна сподївати ся що до голосованя не прийдуть, а решта господарів не вписаних.

Кріваве віче.

(*Допись з Белза*).

В четвер 30. січня відбуло ся передвиборче віче в Белзї, на яке прибув також посол до державної ради д-р Станислав Дністрянський. Саля „Народного Дому" виповнила ся по береги виборцями з Белзчини і Сокальщини. Перший промовив судия з Белза д. Володимир Гвоздович, поставлений Народним Комітетом кандидат на посла до сойму і візвав зібраних, між якими були приклонники всїх руських партий, до солідарного поведеня при виборах і до залишеня партийности під грозою загиреня мандату. Опісля підпер його кандидатуру посол до державної ради д-р Станислав Дністрянський, і вказав на конечність згідної акциї під проводом Народного Комітету.

Бесїдники-селяни з Белзчини і Сокальщини висказували ся також за залишенєм всяких роздорів, щоби ратувати посольський мандат до сойму і не нанести стиду просьвіченій Сокальщинї перед лицем цїлої Галицької Руси. Бесїдник Михайло Покидко з Вербіжа змалював образово сумні наслїдки роздору в приказцї з часів панщини, як двох братів посварило ся о власність теляти і пішли до мандатора, щоб їх розсудив, а сей задержав теля собі а братям казав іти голїруч домів, — а дальше, хоч сам заявив ся виразно москвофілом, піддав острій критицї агітацию д-ра Маркова між народом, його самохвальства, взиваючи присутних, аби йому не вірили, тільки агітували за кандидатурою судиї Гвоздовича. Відтак приняло віче однодушно кандидатуру судиї Гвоздовича, за яким заявили ся не лиш всї селяни з белзкого, але й з сокальського судового повіта.

По остаточнім ухваленю сеї кандидатури здавав посол д-р Дністрянський звіт з діяльности українського парляментарного клюбу у Відни і виказав, кілько злобули селяни від часу, коли пішов клич за загальним, безпосередним, рівним і тайним правом виборчим. а в слїд за ним що раз більше осьвідомленє селянських мас. Однак підчас його промови, котрій прислухували ся виборцї з великою увагою, зачали підносити ся голоси, що на салї є шпіцлї — і справдї показало ся, що найшла ся на салї група перебраних полїциянтів, пропіяцийних пахолків і иньших посїпаків правительственного комісара і бурмістра в одній особі, п. Смоленя. Вони перебивали бесїдникови і провокували зібраних виборців, аби привести до розбитя віча. Коли посол д-р Дністрянський зачав говорити про зміну адміністрацийної системи, перервав йому махер виборчий фактор Хаскель Мавтнер і вирецитувавши всї закиди, які всепольські агітатори підносять против українського клюбу, аби зменьшити вартість їх діяльности в парляментї, хотїв розбити віче, і лише інтервенциї посла д-ра Дністрянського удало ся успокоїти обурених виборців, що хотїли провокатора випхати за двері. Віче закінчило ся, а зібрані з великим одушевленєм вискавали повне довірє українському клюбови і своєму послови д-рови С. Дністрянському. Ледви люди зачали спокійно розходити ся, піднесли посїпаки свист і стали під дверми Народного Дому, займаючи против виходячих грізну позицию. На дворі була під будинком жандармерия, але вона не вважала за вказане, з'упинити посїпак в їх роботї. Та нагло піднїс ся серед людий голос, що посїпаки бють і справдї припроваджено зараз Яцка Гараса, селянина з Должнева тяжко раненого. Хтось з посїпак розвалив йому палкою голову, так що він впав на землю непритомний. Лїкар сконстатував дуже тяжке тїлесне ушкодженє.

Чи се завдаток на кріваві погроми з офіциальною маркою?

Спільні делєгациї.

Вчера перед полуднем зібрала ся комісия справ заграничних і окупацийного кредиту австрийської делєгациї на наради і почала дискусию над буджетом міністерства справ заграничних.

Дискусию почав маркгр. Бакегем обговоренєм подій останного року, програми міністра справ заграничних а також поодиноких буджетових позицій. Дел. др Бернрайтер потверджує, що отсе по раз перший не було в expose мін. справ заграничних згадки про потрійний союз, а се мабуть тому, що він надає цїлий напрямок нашої політики, а через те й нема що над ним розводити ся. В справі взаємин з Італією підносить змаганя керманичів заграничної політики обох держав, які старали ся о привернене добрих відносин, але попри се слїд би доказати Італії не лише словом але й дїлом, що ми ані на волос не уступимо зі сфери наших інтересів над Адриятиком. При кінци своїх виводів заявив ся д-р Бернгайтер за тим, щоб до дипльоматичної служби покликувати також людий з родин купецьких і промислових. Дел. Буковіч заявляє, що потрійний союз втратив богато на популярности, в чім провинила ся головно Німеччина через експроприяцийну політику в Познанщинї та ворожу Австриї діяльність на Балканї. Крім того обговорював він ще відносини Австриї до Італії а при кінци хорватську квестию на Угорщинї. Відтак забрав голос дел. д-р Гломбінський, який виказував, що австрийській політиці „консолідациї мирого розвитку" грозить велика небезпека з боку експанзивности гакатистичних елєментів в Німеччинї. На поли економічнім стали Пруси небезпечним конкурентом для Австриї на Балканї і Левантї, звідки її майже виперто. Европейська рівновага після росийско-японської війни пересунула ся на користь Німеччини, а се скріпило експанзивні змаганя пруські у внутрі на вні. Гакатистичні тенденциї означувано давно офіциальними кругами в Прусах як недопустимі, тепер же дістають вони санкцию навіть з боку кн. Більова. Задушевною мрією пруських політиків є переміна Австро-Угорщини на німецький край граничний, через те союз з Німеччиною не дає запоруки европейского мира Австро-угорська загранична політика повинна в виду сего дбати о зміцненє союза Австриї з державами західнїми, як Франция й Англія. Крім сего домагаєть ся бесїдник більшої охорони прав австрийських горожан за границею а особливо в Німеччинї, де вони, особливо як належать до польської нациї, здані на самоволю пруської адміністрациї.

Парляментарні справи.

Буджетова комісия.

Комісия буджетова палати послів радила вчера дальше над етатом ради міністрів. На вчорашнім засїданю прийшло до контроверсиї між соціяльними демократами і президентом бар. Беком ізза тенденцийного перекрученя передвчорашної промови бар. Бека в офіциальнім стенограмі. В уступі сеї промови, дотикаючім міністерства праці, премієр висказав був погляд суперечний з інтенциями християнсько-соціяльних у тій справі. Колиж того самого дня на конференциї бар. Бека з д-ром Люегером прийшло до взаїмного порозуміня, то в офіциальнім стенограмі появила ся промова бар. Бека, спрепарована після того порозуміня. Проти такої маніпуляциї дуже рішучо запротестував п. Зайц. Відповідаючи йому, бар. Бек застеріг ся проти підозріня про тенденцийне фальшоване тексту промови.

П. Ельверт відпер атаки на німецького міністра-краяна Пешку та вказав на те, що міністер-краян з огляду на своє специяльне становище оборони національних інтересів має більшу свободу в своїм поведеню, ніж міністри фахові. Бесїдник не зовсїм годить ся зі словами бар Бека про політичну дїяльність урядників. Правительство може домагати ся, щоби урядники зовсїм обективно і безсторонно урядували, але поза урядом треба урядникам полишити свобідно виконувати горожанські права, признані основними законами.

Предсїдатель п. Кіярі заявляє, що президия комісиї збереть ся на осібну нараду для обговореня способу, як на будуче споряджувати справозданя з комісиї.

П. Еленбоген вносить резолюцию в справі поліпшеня платнї і авансу членів ц. к. бюра кореспонденційного.

На тім раніше засїдане перервано.

На пополудневім засїданю п. Дияманд відповідав на виводи бар. Бека про участь урядників у політиці; дальше обговорював зближенє між польськими консерватистами й людовця

ми та заявив, що буде голосувати проти того розділу буджету, що стоїть на порядку нарад.

По контроверсиї між соціяльними демократами, котрі домагають ся, щоби бар. Бек був присутний на нарадах комісиї, та міністром Абрагамовичем, котрий заявив, що має поручене від ферувати премієрови її зміст, п. Гломбінський полемізував з п. Диямандом та боронив становища кола польського.

На тім наради перервано.

Дальше засіданє 4 лютого о 10 год. рано.

Заграничний огляд.

Зворот росийської політики на Балкані.

Москвофільська тзв. демократична партия Чорногори звернула ся була недавно з просьбою до редакциї „Нового Времени", щоб вона вплинула на росийську дипльоматию, аби вона підперла демократичну партию в Чорногорі в борбі з конституцийними елементами, бо вона рівнозначна з борбою проти Австро-Угорщини. Тільки-ж оборонцї самодержавя мін. Микити, які пішли з суплїкою над Неву о поміч проти австрийської „інтриги", завели ся. „Новоє Время" помістило отсе у відповідь на згадану просьбу довгу передовицю, в якій відкидає просьбу чорногорських прихильників Москви та заявляє, що росийська дипльоматия зірвала вже з блудами минулих часів, коли вона підпирала й удержувала русофільські партиї по балканських державах. Головним принципом теперішної росийської дипльоматиї — є стояти зовсім осторонь від внутрішних відносин по балканських державах. Від сего принципу не відступить росийська дипльоматия за нїяку цїну. — Не знати лише, чи виводи „Нов. Времени" справдї відповідають фактичному станови, особливо що Росия нераз скомпромітувала ся вибираючи собі на балканських агентів найтемнїйші індивідуа, чи се може лише тактичний маневр, щоб змилити бачність на дальші росийські інтриги на Балканї.

Вивласненє пруських Поляків.

Ухвалений пруською палатою послів закон про постанови для скріпленя нїмецького елемента в провінциях західні Пруси й Познанщина став тепер на дневнім порядку пруської палати вельмож, де після „Kreuz. Ztg" має бути проти него дуже поважна опозиция. Поки що відіслано законопроєкт по переведеній дебатї до комісиї зложеної з 25 членів.

Перший промовляв кн. кардинал Коп, заявляючи, що через предложений закон бере правительство на себе велику одвічальність, тому він бажав би, що той проєкт уряд як раз його провірив подрібно, бо він може тільки скріпити агітацию радикальних елементів. Виїмковими законами годї управляти краєм. Вправдї правительство має на думцї лише вивласнюванє великої посїлости а не малої, але для заокругленя хлопської посїлости купує не добра рицарські але дрібні. Бесїдник сумнївае ся, чи правительство осягне що предложеним законопроєктом, який до того нарушує право власности, яке є ідеальною засадою цілого культурного сьвіта. Канцлєр Більов старав ся збити виводи попереднього бесїдника заявляючи, що неуспішність дотеперішної політики нїмецького уряду в Познанщинї вимагають або зрезигнувати на зроблене сеї провінциї нїмецькою або перевести в житє предложений законопроєкт. Ходить тїльки о скріпленє нїмецькости а не о прогонюванє Поляків. „Навпаки вважаю, що Поляки є спосібні стати дуже корисними горожанами держави, як себе почують без застереженя членами держави. Не хочемо Поляків ані проганяти, ані нївечити авї робити їх пролєтариями".

Крім сего впевнював, що сей закон не творить прецедензу та що нїяке міністерство ві лїберальне ні консервативне не згодить ся на експроприяцию більшої посїлости. Кн. Радзївіл підїс в своїх виводах, що закон про вивласненє є супереч ний з конституциєю й засадою про недоторканість приватної власности, яку признав цілий культурний сьвіт. Польське населенє допомагаєть ся тільки справедливости а не опіки, бо о духові добра будуть вони самі журити ся. Король Фридрих сказав колись до бесїдникового дїда: „З'єднай мені серце моїх підданих через справедливість, лад і законну безпеку, старайтеж ся вимірити нам ту справедливість"! В дальшій дебатї поборювали ще закон про вивласненє лїдичі Крет, гр. Тадей Вінклєр та гр. Дросте Вішерінд, доказуючи, що він веде до конфіскати приватної власности. Правительственний проєкт обстоювали міністри Арнїм і Райнбабен та презид. висшого суду краєв. Гам і бурмістр Торуня Беслєр, значить ся бюрократия і міщанство.

Під крилами кр. ради шкільної.

(Допись).

Більше як від 10 років боре ся Угнів о 4-клясову школу народну з руським викладовим язиком і має до сього усї дані. Фреквенция достаточна. Дїтий обовязаних до школи є понад 400, а з того ходить до школи понад 250.

Значний контингент школярів дають доокольичні села. Переміни 3-класової нашої школи нар. на 4-клясову домагає ся про око і місцева рада шкільна. Значить, нїчо не стоїть на перешкоді сему домаганю. І коли би наша школа була польська, мала би вона 4 кляси вже кількайнадцять лїт, бо від кількайнадцяти лїт відчуває ся у нас потреба 4-клясової школи народної. Колиж бо у нас викладовий язик руський! А за сим іде і система: не допустити до переміни на 4-клясову школу, а при тім можливо як найбільше польонїзувати те, що можна.

Як сказано, місцева рада шкільна усе домагає ся 4-клясівки і посилає петициї. Зараз же приходить відповідь з „комісиї едукацийної", що вона на се згодить ся, коли би при сїй нагодї перемінити викладовий язик з руського на польський. Отже починає ся „патріотична" робота: скликує ся раду громадську, щоби переперти „ухвалу" (а в радї завдяки темноті і байдужности міщан Поляки з Жидами творять більшість). Ну, і лише через здекомплєтоване ради Русинами до такої ухвали не приходить. Не можна — кажу то в горі — перефорсувати польського язика викладового, то й не дамо чотироклясівки. А між тим треба поки-що зачинати „роботу" з долу.

Давними лїтами були тут усїлякі управителї чи там директори нашої школи, та не були хоч шовїністами; от учили хлопців, як уміли, а від „полїтики" стояли здалека. Аж від кількох лїт прийшов тут директор нового курсу і за него то богато змінилось. Є се Поляк чистей крві, а зве ся: Рудольф Готфрід, як би для згоди дїтий „братніх народуф" сотворений. Сей, в очи „неутральний", пан переводить свою роботу „з долу", як не може лїпше. За його директорованя перенесено учителя Водонєса лиш за те, що брав участь в аматорській виставі „Наталка Полтавка"; перенесено учителя Дорожинського за те, що, люблячи сьпів, часом зайшов до читальнї на пробу сьпіву, хоч навіть дїйсним членом читальнї не був, між тим коли пан директор є секретарем товариства польських гонведів. В школї кладе ся головну вагу на „поправне виражанє сє по польску"; бібліотека шкільна, звідки випозичають ся підручники шкільні для дїтий, лиха; дїтям напихає ся лиш польські книжки, а руських не дає ся, бо мабуть нема, а як дещо й є, то без вартости, бо звичайно лиш сеї едина книжки є, і то подрана, а початку і кінця нема. Навіть напись на будинку шкільнім зняв п директор — певно, щоби її заступити польською, — і напись валяє ся в читальни, а на шкільнім будинку нема жадної. З загального числа дїтий (около 400) припадає близько одна трета часть на Жидів, а з тих ходить до школи около 20; але з Жидів чомусь не стягає ся кар за непосиланє дїтий до школи так, як з батьків Русинів, мимо їх просьб, що дїти при господарстві потрібні. На 5 учительських сил є аж 1 Русин; та сей і до касина належить і начальству льояльний, то остав на місци. Директор і три прочі ще молоді Ляшки всїма силами старають ся ввести в школу польщину. Хоч викладова мова руська, паничики лиш з конечности послугують ся тою мовою в конверзациї з дїтьми або, коли дїти кажуть просто: „нам тато не казали по польськи говорити". Вже в першій клясї, де по польськи зовсїм не вчать ся, ті панове старають ся вводити польські пацєрже і кажуть дїтям сьпівати всякі краковякі. Се все не лиш толєрує ся, але переводить ся пляново в практику. А нехай но Русин зачне учити яку иншу пісню, як в підручнику шкільнім, зараз пан директор закаже її сьпівати. Коли який місцевий Поляк має посилати свою дитину до школи, то, щоби не вчила ся раньше по руськи, ніж по польськи, зовсїм її не посилає, а вчить приватно та чекає, аж перенесуть його на таку посаду, де буде мав польську мову викладову. В сей спосіб утверджують Поляки свій „стан посяданя на кресах".

З уваги на те все справу нашої народної школи кладемо на серце нашим батькам, посилаючим свої дїти до школи; вони передовсїм повинні боронити прав своєї мови і не допустити на переміну її на польську; вони повинні не допустити до того, щоби якийнебудь зелений Ляшок пхав носа в нашу справу „бо досить ляцького нещастя маємо з „мьтечками"; а далї і руська інтелїгенция повинна більше інтересуватись народом і школою народною, бо яку ролю має в житю школа, не потребуємо їй толкувати.

НОВИНКИ.

— **Справа науки гр. кат. релїгії в ц. к. гімназії Франц Йосифа у Львові.** Коли в Нїмеччинї, де нема артикулу 19-го основних законів про національну рівноправність всїх народів держави, правительство примушує польські дїти побирати науку релїгії в нїмецькій викладовій мові, то Поляки піднесли на се крик на цїлий сьвіт, забуваючи, як звичайно, що в столицї Галичинї, де Поляки мають краєве правлїнє в своїх руках, те саме дїють ся з руськими дїтьми, котрі в ц. к. гімназії Франц Йосифа мусять вчити ся своєї релїгії не в рідній, тільки польській мові. Коли-ж по смерти катехита тої гімназиї, пок. о. Он. Лепкого, Русини почали домагати ся, щоб разом з обсадою катехитури змінити також виклад гр.-кат. релїгії з польського на руський, Поляки піднесли крик, що се замах на їх „narodowy stan posiadania". Бо Поляки, бачите, така вибрана нация, що їй все вільно. Вона протестує не тільки тоді, коли хтось її угнетає, але так само, і то чи ще не з більшою силою протестує вона, коли хтось посьміє не позволяти їй себе угнетати. І як тільки в згаданій гімназиї зачала ся наука гр.-кат. релїгії в руській мові, вшехпольський радний міста Львова д-р Адам виступив на засіданю міської ради з інтерпеляциєю, як може міська рада позволити на таке вкорочене „narodowego stanu posiadania". І власне на вчерашнім засіданю міської ради відчитано як відповідь на інтерпеляцию д-ра Адама урядове поясненє сеї справи. В тім положеню управитель гімназиї проф. Войцєховський стверджує, що ученики VII і VIII кляси Русини, учили ся релїгії по руськи в місяцях падолисті, грудни і січні. Але був се тільки переходовий стан, викликаний технічними трудностями. Від другого півроку, т. є. від 1. лютого с. р., будуть ті ученики ходити на науку релїгії до VII гімназиї. Наслїдком розпорядженя міністерства просьвіти і краєвої ради шкільної від грудня 1907 р. дирекция тої гімназиї не приймає до неї учеників руської національности, тільки таких учеників гр.-кат. обряду, що вважають себе Поляками і їх родичі зложать писемну заяву, що хотять, щоб їх сини вчили ся релїгії по польськи і слухали польських екзорт. — Як бачимо з сього урядового довесеня, панове Поляки дуже добре порадили собі, щоб їх „стан посіданя" не міг бути нарушений. І нехай хто скаже, що Поляки не є вибраним народом! Адже мимо того, що публичні школи в цїлій Австриї є загально доступні для всїх без огляду на віроісповіданє, національність і т. д., міністерство просьвіти в порозумінню з краєвою радою шкільною робить для Поляків виїмок і постановляє, що до ц. к. гімназиї Франц Йосифа Русини не мають вступу. Справдї чудовний спосіб на забезпеченє „narodowego stanu posiadania" і разом з тим на всякі руські жалї про нерівне і неспряведливе трактованє Русинів в школах, урядах і т. д. Алже вистане розпорядити, щоб Русинів не приймати до шкіл, до урядової служби і т. д., а тоді й затихнуть руські наріканя на кривдженє їх в тих інституциях, бо-ж їх в тих інституциях зовсїм не буде. Так само можна би в Россиї і в Нїмеччинї позбути ся польських нарікань: тільки поставити засаду, що хто хоче користати з публичних інституций, мусить заявити себе Нїмцем чи Россиянином, — так само, як Русин, коли хотів би користати з науки в ц. к. гімназиї Франц Йосифа у Львові, мусить заявити себе Поляком, — і рецепта готова! В будучности хотять Поляки „wyodrębnić" Галичину і зробити з неї чисто польську державу, в якій Русини були-б засуджені на повне спольщенє; а поки-що автономна польська краєва рада шкільна „wyodrębnia" Русинів, замикаючи їм доступ до шкіл удержуваних державними фондами, отже й податковою верствицею нашого народу.

— **Убите професора в Коломиї.** Пишуть нам: Уми коломийського населення займає тепер цїкава, а в своїх наслїдках дуже фатальна справа. Ученики польської гімназиї убили свого професора Пекарського. Се мав бути чоловік дуже строгий, і все жалував ученикам двійок. Коли тепер Пекарський „порядно" скляснфікував своїх учеників, ті постановили піместитись. Вечерами шукали його поперебирані і узброєні, щоб дістати „свого" професора у „свої" руки. І онодї (з понедїлка на второк) трапилась їм нагода. Професор вертав о 11. год. в ночи з візити у пп. Рихляків на улици Коперника, і не знав, що кільканайцять „його" учеників чекає, щоб його повитати. Кількох з них кинулось до него, щоб заложити йому мішок на голову; та професор пізнав, чим се пахне, добув револьвер, і вже оден з напасників був би лежав трупом, коли тяжкий удар по руцї вибив йому револьвер. Професор не дав за виграну. Махнув з цїлої сили палицею і одного з напасників сильно ранив по лици. Та тут уже професор сидїв у мішку, а кільканайцять молодців почали немилосерно бити „свого" професора. Побили тяжко голову, плечі, зломили кілька ребер, і так тяжко побитого і майже непритомного кинули у рів. Доконавши пімсти, уставили ся в чвірки і помашерували до поблизького парку, звідки зникли як камфора. Тимчасом на місце випадку збіглись люди, а професор вицїдив крізь зуби, що оден з напасників ранений по лици. До побитого спровадили телєграфічно львівського оператора, але в середу вечером Пекарський помер. Тимчасом почало ся слїдство. Зранений ученик не прийшов до школи, і його сейчас арештували. Крім него арештовано до сего часу кількох лише, а з тих одного вчера на представленю руського театру (грали „Анонїми"). Цїкаве, що польська преса мовчить, як би води в рот набрала. Коли б се було стало ся в руській гімназиї, то „Słowo polskie" і инші русиноїдні газети були-б помішували метрові телєграми на тему „barbarzyństwa hajdamackiej tłuszczy". Були-б писали статю за статею, а між иншим друкували би: „І znów krew Gonty nabiera animuszu. Dzika młodzież hajdamacka nie wahała się przed skrytobójczym mordem wykonanym na swym profesorze. Wzywamy Krajową Radę szkolną, aby zajęła się jak najenergiczniej tym barbarzyństwem, i już raz ukręciła głowę hajdamackiej hydrze, і т. д. і т. д." Так була-б писала, коли-б се зробили українські ученики; а тепер будуть писати „o rycersкości polskiej młodzieży", або... що професора мордували „Хаїм" і пекарський челядник а може й Русини... Не вірите? У вшехпольської голоти всьо можливо. Ану побачимо. — *Петро Яблонський.*

— **Агітация судиї „службовою провинною".** Дисциплінарний сенат найвисшого трибуналу рішив сими днями квестию, чи агітация судиї в політичних виборчих боротьбах є службовою провиною чи ні. Рішенє трибуналу відносило ся до справи одного судового ад'юнкта, против котрого заряджено дисциплїнарку за виборчу агітацию. Дисциплїнарний сенат висшого краєвого суду, до котрого належав той ад'юнкт, означив участь того урядника в агітациї „jako nieprawidłowość służbową". Против того рішеня внїс рекурс так судовий ад'юнкт, як і прокуратория. Найвисший трибунал відкинув відклик судового ад'юнкта а прихилив ся до опінії прокураториї, признаючи того урядника винуватим „przekroczenia służbowego". В мотивах вироку сказано, що той ад'юнкт через виборчу агітацию поставив ся в такім сьвітлї, що „довіре населення до обєктивности мусїло захитати ся". Хотяй не підлягає найменшому сумнївови, що судейські урядники можуть і повинні виконувати свої горожанські права, всеж таки повинні уважати на се, щоб се виконуванє прав не відбувало ся в спосіб, незгідний із судейським достоїнством і не піддавало в сумнїв обєктивности судиї. Безоглядна виборча агітация, яка зайшла в рішенім найвисшим трибуналом випадку, — як пишуть польські газети — поминаючи вже само нарушене урядової гідности урядника, ведена була в спосіб недостойний чоловіка приватного і тому „є карігідна". Не треба додавати, що ходило тут о Русина та о львівський апеляційний суд.

— **Срібні гульдени,** які ще доси курсують побіч монет коронових, мають бути вже в найблизшім часї стягнені з обігу. В справі сїй доносять з Відня до праської Bohemi-ї: Австро-угорський банк розіслав до всїх своїх кас у Відни і на провінциї довірочне розпоряджене, щоби впливаючі там 1-гульденові монети стягано, а виплачувано лиш 1 і 5 коронівками, бо є намір стягнути зовсїм 1-гульденові монети. Заразом сказано, що коли би показала ся потреба середної одиниці монетарної, то будуть вибиті штуки по 3 корони.

— **Новий еміграцийний закон в Канадї.** Від нового року почало обовязувати в Канадї нове еміграцийне право. Після нього кождий еміґрант, який хоче замешкати в Канадї мусить мати з собою крім гроший на зелїзницю ще і 50 дол. Сьті суми вимагають від 1. сїня до 15. лютого. По 15-ім лютим будуть жадати, щоб кождий еміґрант виказав ся крім зелїзничого білєту ще 25 долярами. Хто не має гроший, сей буде мусїв доказати, що має запевнену в Канадї роботу або що в який инший спосіб має там удержанє. Канада видала се право, позаяк в послїдних часах дуже богато людий зі Злучених Держав прибувало у Канаду без найменчих средств до житя і нині стали тягаром. Наслїдком сього нового канадийського права американський еміграцийний комісар Watchorn видав розпорядженє, силою якого усї еміґранти до Канади, які не мають приписаної суми гроший, мають бути задержані і коли нїхто не прийде їм з помочию, будуть мусїли вертати назад до Европи.

Оповістки:

Календар Завтра, в суботу: Макария (лат. Ігнатия) Позавтра, в недїлю: Евтимія, (лат. Пр. Дїви М. Гр.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторьна сесия відбуває ся в четвер і суботу — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **Баль техніків.** Заходом тов. „Основа" відбуде ся великий баль руських студентів політехніки дня 6. лютого в салї „Народного Дому". Комітет подбав, щоб вдоволити Вповажаних Гостий аж до подробиць. Салю удекорують товариші після оригінальних проєктів. Старий спосіб декорованя фестонами заступлять цьвіти, фонтанни імітациї огородів etc. Музика обовязково грати, ме нові вальси і українські кусники, котилїон з несподїваньками і т. п. Комітет звернув увагу на зверхну форму вечериць і подбав о се, щоб Вповажані Гості вийшли з вечериць наших з правдивим вдоволенєм. Порядку на салї сторожитимуть комітетові, які постарають ся усувати т. зв. петрушку, а досьвідчені аранжери виведуть ефектовно кадриль, лянсє, котилїона і коломийки. Буфет добірний і дешевший чим бувало, позаяк комітет застеріг собі сталі реставрацийні цїни. Крім милих не затертих споминів лишуть ся у ВП. Гостий прекрасні, на гуцульських мотивах виконані карнети киязбу Гуцулок під артистичною управою пань. Хто не має запрошеня, зволить вілвестн ся до комітету на адресу тов. техніків „Основа" ул. Сапіги ч. 9. Часть доходу призначена на товариство педагогічне у Львові. — *Комітет.*

☐ **Заходом „Гуртка Українїстів"** відбудеть ся дня 1. лютого о год. 5. вечером в товаристві „Академічна Громада" (Кохановського 1 д) відчит д-ра Сьвятицького: Огляд великоруської літератури другої половини 19. віка. Гостям вступ вільний.

☐ **Читальня „Просьвіти" на Личаківськім** передмістю у Львові уладжує в недїлю, дня 2. лютого с. р. в салї товариства друкарів при ул. Пекарській ч. 18. аматорське представленє „Ніч вефлеємска". Чистий дохід призначений на заснованє захоронки на Личаківськім передмістю. Початок о год. 4 по пол.

☐ **З товариства робітник в „Воля" у Львові** (Лїндого 2). В суботу 1. лютого відбуде ся в комнатах товариства вечерок з танцями. Початок о 9 год. вечером. Вступ 50 сот. — В недїлю 2 лютого о 5 год. попол. буде відчит В Малинки: „Про проституцию". Вступ вільний. — В недїлю 9 лютого буде в сали друкарів аматорське представленє.

☐ **Вечерниці з танцями,** які відбудуть ся заходом „Кружка забавового Бесїди" сеї суботи дня 1. лютого в комнатах товариства Ринок ч. 10. заповідають ся дуже хорошо. Много красавиць заповіло свою участь. Комітет доложив всяких старань, щоби так старші як і молодші приємно та весело перевели сей вечір. Початок о год. пів до 9-ої вечір. Вступ 1 корона. Для молодїжи академічної 50 сот. — *Комітет.*

☐ **Вечір авторів „Молодої музи"** відбуде ся дня 3 лютого с. р. в салї „Яд Харузім". — Ціни місць: Крісла першорядні 2 К, другорядні 1·75 К, треторядні 1 К, вступ на салю 50 с, партер 30 с. Білєти можна вже купувати в книгарни тов. ім. Шевченка. — Початок о год. 7 веч.

☐ **Редакция „Свободи"** просить нас оповістити, що ч. 7. „Свободи" вийде і буде розіслане завтра (в суботу) так що в недїлю вже буде можна відбирати його на почтах.

☐ **Епископ д-р Хомишин** не буде удїляти авдиєнций від 3. до 10. лютого включно, тому що буде присутний на іспитах, які в тім часї будуть відбувати ся в станиславівській духовній семинарії.

☐ **З Розджалова.** Члени читальні „Просьвіти" в Розджалові сокальського повіту відограють власними силами дня 2 лютого оперету Григория Квітки-Основяненка п. з. „Сватаня на Ганчарівці". — Початок о годині 4 по пол.

Нові книжки і питання:

◇ „Літературно-науковий Вістник" за місяць грудень 1907 року. Змість: А. Старицька-Черняхівська: Муки українського слова. Трагічний жарт на І. дію; — Іван Франко: Великий шум (конець); — Микола Садовський: Мої театральї згадки; — Мих. Грушевський: Чи не спроможемось?; — Василь Мова (Лиманський): Старе гніздо і молоді птахи, драматичні образи (конець); — В. Ко-ий: Національно-територіальні межі України і територий инших областей Росиї (конець); — М. Старицький: З останніх поезій; — Іван Франко: Середні віки і їх поет (конець); — Міріям Гаррі: Здобуте Єрусалима, роман (конець) пер. Н. Романович; — Антін Крушельницький: Новини нашої літератури — Модест Левицький — оповідання; з чужих поетів: З Готфріда Келлера: І. Тиха хвилина, ІІ, Морські думки, перекл. Ів. Франка; — Мих. Лозинський: З Австрийської України. — Бібліографія: Матеріяли до української етнології т. ІХ. — Ів. Франко; д-р Іван Копач: Що таке людське думанє? — Василь Панейко; Зенон Наколесник: Невмірака, історична фантазія — Ів. Франко; М. Загірня, як визволились північні американські штати — Сірий; Рашевський — Положенє рабочих на сахарних заводах — М. П. Книжки надіслані до редакциї. Оголошення. Правдоподібний зміст 1 книжки.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд! Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла", яка доручить їх куда треба.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 31 сїчня 1908.

Перемишль. (Тел. вл.) При правиборах в цїлім перемиськім повітї дїють ся нечувані безправства і розбої. Правительственні комісарі виступають в порозумінню з дїдичами і фальшують вислїд голосованя. Обуренє серед народу страшенне.

Нові зелїзниці.

Відень (ТКБ). *Міністерство зелїзниць* призволило на протяг одного року адвокатови Йосифови Вестрайхови зі Львова і Карлови Пятшиковському з Криниці на передвступні роботи техничні коло льокальної, нормальноторової зелїзниці зі Станиславова до Яблінки через Лисець, Богородчани, Росільну, Космач, Раковець і Солотвину і для нормальноторової зелїзниці льокальної з Крехович через Рожнїтів, Цнену до Небилова; гр. Домінікови Потоцькому зі Львова разом з промисловцем Мих. Поляським зі Львова на передвступні роботи коло будови льок. зелїзниці з Рахиня через Долину, Струтин вижний до Небилова.

Заперечене пертрактаций між хр. соціялами а бар. Беком.

Відень. (Тєлєг.) Супроти поголоски, що послїдні наради христ.-соціялів займали ся квестиєю більшої участи того сторонництва в кабінетї, приносить корєсп. бюро „Anstria", на підставі відомостий з добре поінформованого жерела, що про сю тему зовсїм не говорено, проте всї вістки, які відносять ся до нової обсади одного або другого міністерства, є безпідставні.

Делєгациї.

Відень. (Ткб.) Військова комісия угорської делєгациї радила нині дальше над буджетом міністерства війни. У відповідь на запити і висказані бажаня в справі реформи поступованя в гонорових судах заявив мін. війни Шенайх, що не може рішучо приобіцяти, чи нові приписи о гоноровім поступованю війдуть ще сего року в житє, бо пертрактациї в сій справі ще не покінчені а полагодженє тої справи не залежить виключно від міністерства війни. Опісля дав міністер подрібні пояснення о змінї в організациї артилєриї. Ген. Кробатін давав пояснення в справі нових армат.

Париж. (Т. К. Б.) „Temps", обговорюючи expose бар. Еренталя, заявляє, що викликало воно особливше заінтересованє з огляду на програму будови зелїзниці на Балкані; недалекий може може вже час, коли австро-угорські поїзди будуть їздити з Сальонїки до Відня.

До „Народної Гостинниці" приїхали 30. І. 1908. Осипа Чайківська, Перегримка; Корнилия Мерена, Перегримка; о. Остап Нижанковський, Стрий; Володимир Кальба, Соколівка; Никола Захарєвич, Радимно; о. Павло Кудрик, Рогатин, Емілїян Кочирьевич, Ярослав Евстахія Гаасівна, Бродки; Арсеній Вол. Дорожинський, Перемишль; Адольф Орнштайн, Ярослав; Бернард Шаль, Коцюбинці; Онуфрій Солодух, Вербинець; Теодор Онишков, Дмитрів; о. Григорий Ковч, Лисівці; о Іван Гордіївський, Шманьківці; Михайло Ростковин, Чортків; Віктор Шараневич Мости великі; Іван Посипанко, Лолушани; Проць Коваль, Вербиця; Евстахій Сайчук, Снятин; Михайло Кліщ, Сулятин; д-р Кирил Трильовський, Коломия; Е. Козловська, з доньками, Куманів, Росия; Симеон Труш, Золочів.

Гі де Мопасан.

12)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(Дальше.)

Через кілька хвиль листє дрожало на деревах а сукні на плечах. Всі пані майже однаковим рухом заслочили руки і шию наміткою. А всі коні від одного кінця алеї до другого пустили ся бічи, бо острий вітер подїлав на них як батіг.

Проїздка скінчила ся перед вечером і всі вертали домів при серебрянім бренкотї упряжів, облиті хвилями скісного, червоного сьвітла заходячого сонця.

— Чи Ви вертаєте до хати? — спитала ся графиня маляря, знаючи докладно всї його звичаї.

— Ні, іду до Серклю.

— То ми Вас відвеземо, добре?

— Прошу дуже.

— А коли Ви нас і княгиню просите до себе на снїданє?

— Прошу визначити день.

Сей постійний маляр Парижанок, котрого прихильники охрестили „реалїстичним Вато", а суперники називали „фотографом суконь та плащів", принимав у себе доволї часто гарні пані, що вже йому позували до портретів, або й инші також, а всі славні, всї широко звісні, і всї бавили ся знаменито на сих невеличких комашнях в домі кавалєра.

— Позавтра, добре? Ви не маєте нїчо проти того, дорога княгине? — спитала ся пані де Гілєруа.

— Знаменито, дуже тобі дякую. Пан Бертен нїколи не памятає на мене, коли спрошує до себе гостий. Видко, що я вже не молода.

Графиня була призвичаєна уважати дім маляря майже за свій власний; тому то вона видавала заряджєня, наче би то вона мала принимати у себе.

— Але нїкого більше не буде лише нас четверо, що сидимо тут в повозї: княгиня, Анетта, я і Ви, неправда, великий артисто?

— Лише нас четверо — сказав він, висїдаючи — і я кажу Вам зробити раки по альзацьки.

Він вклонив ся, стоячи при дверцях повоза, а відтак вийшов жваво в велику браму Серкля, кинув плащ і палицю цїлій компанії лакеїв, що позривали ся з місця як жовнїри, коли переходить офіцир. По широких сходах дістав ся він на гору і тут перейшов опять поміж два ряди лакеїв в коротких штанах, пхнув одні двері та відмолоднїв нараз, коли з другого кінця коридора долетїв до нього бренькіт фльоретів, тупанє ніг та голосні кличі: Туше. — До мене. — Пассе. — Туше. — До Вас.

В салї вправ оружних, мущини перебрані в сїре полотно, в шкіряних сурдутах та грубих штанах, звязаних в кістках, одна рука вигнята в зад, а друга у величезній рукавичцї з тоненьким гнучким фльоретом піднесена до гори, випружали ся та корчили ся наче які механїчні паяци.

Инші вже відпочивали, задихані, червоні, спочені, обтираючи хустинкою чоло і карк; инші знов сидїли на канапі, що обігала докола салї, та приглядали ся вправам. Як раз тепер відбували ся дві цїкаві партії: Ліверді проти Лянда і голова Серклю Таяде проти Рокдіян.

Усьміхнений Бертен стискав всїх за руки.

— Я Вас замовляю — крикнув йому Барон де Бавері.

— Дуже радо.

І він пішов до ґардероби, щоби перебрати ся.

Вже від давна не чув ся він таким звинним та таким сильним як нинї; надїючи ся, що нинї буде атакувати знаменито, він убирав ся нетерпеливо як ученик, що має їти на забаву. І дїйсно, станувши напротив свого партнера, він напав на нього з незвичайним запалом і за десять хвиль трафив його одинайцять разів та змучив його так, що барон піддав ся. Відтак боров ся він ще з паном Пінізімон та зі своїм товаришем звання Аморі Мальдан.

Опісля зимний туш, що зморозив його задихане тїло, пригадав йому купели з двайцятьох років житя, коли то він в околицях Парижа кидав ся з мостів стрімголов в Секвану під сам конець осени, щоби стуманити міщан.

— Ти обідаєш тут? — спитав ся його Мальдан.

— Гаразд.

— Ми маємо осібний стіл, я, Ліверді, Рокдіан і Лянда; але спіши ся, бо вже чверть на осьму.

Їдальня наповнена людьми гомонїла.

Були там всї нічні волоцюги Парижа, такі що цїлий день не робили нїчого і такі що працювали, всї ті, що від семої години вечером не знають, що з собою зробити та обідають в Серклю, щоби там з ким стрінути ся та до чого або до кого причіпити ся,

Коли сих пять приятелїв засїло до стола, банкер Ліверді, сороклїтний, сильний, присадкуватий мущина сказав до Бертена:

— Ви нинї були скажені.

Маляр відповів:

— Дїйсно, я нинї був би в силї не знаю що зробити.

Всї засьміяли ся, а маляр краєвидів Аморі Мальдан, малий, сухий, лисий, з красою бородою сказав злобно:

— Мої соки також звичайно відсьвіжують ся в цьвітни; через те я випускаю пару листків, от так що найбільше пів десятки, але відтак всьо розпливаєть ся в сантіменти та нїколи не доходить до овочів.

Маркіз де Рокдіян і гарф де Лянда жалували його. Оба вони були старші від нього, але найвправнїйше око не було в силї означити докладно їх віку. Оба пережили цїле своє житє в Секлю та на кони, а вічними вправами загартували своє тїло як сталь; тому тепер чванили ся, що вони направду молодші як сї нервові молодики нового поколїня.

Рокдіян, чоловік доброї раси, приниманий у всїх сальонах, але підозріваний о всілякого рода грошеві швіндлї, що впрочім не було нїчо дивного, як казав Бертен, коли він велику часть житя переживав в домах гри, жонатий, але розведений з жінкою, котра йому впрочім платила ренту, адмінїстратор бельгійських і португальських банків, носив високо свою енергічну голову Дон Кіхота, гордий на свою шляхотську честь, котру впрочім треба було перечистити від часу до часу кількома краплями крови в поєдинку.

Граф Лянда був собі добродушний великан, гордий лише на свою поставу та широкі плечі; хоч жонатий та батько двоє дїтий, він дуже нерадо і то всього три рази на тиждень обідав у себе в хатї, а у всї прочі дни лишав ся на обід в Серклю разом з приятелями по вправах оружних.

— Серкль се родина — говорив він — родина всїх тих, що її ще не мають, тих, що її не будуть мати нїколи і тих, що нудять ся в своїй.

Розмова між ними мусїла конечно зійти на женщини; зачало ся від жартів, відтак перейшло ся на спомини, а скінчило ся на хвальбах та недискретних звірюваннях,

(Дальше буде.)

ВЖЕ ДРУКУЄТЬ СЯ

і вийде в перших днях лютого с. р.

Михайла Лозинського:

„Польський і руський революцийний рух і Україна"

Отся праця дає історичний огляд польського і руського (русскаго) революцийного руху від початку 19-го столїтя аж до наших днїв, звертаючи особливо увагу на становище польських і руських революцийних ґруп до українського питаня.

Передплата на сю працю, що обіймати-ме коло 15 аркушів друку, виносить 3 кор. Передплатники дістануть як безплатний додаток иншу працю того-ж автора п. н. „Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі". Просить ся о як найшвидше надсиланє передплати на адресу автора: Львів, вул. Гавснера 14. По випечатаню ціна буде висша.

Загадка ч. 3.

	а		в	
1		а	п	а
2		к	р	н
3		а	р	а
4		о	в	н
5		т	е	у
6		у	х	м
7		о	в	о
8		к	е	н

1) Складова часть одежи мужеської і жіночої.
2) Знаряд звичайно сальоновий.
3) Назва певного рода служби.
4) Прилад до плаваня.
5) Безбарвна теч [в 2-гім відмінку.]
6) Жидівськеімя [наголовок одної новелї М. Яцкова].
7) Місто.
8) Назва моря.

Розвязка наступає в той спосіб, що в чисті місця належить вставити такі букви, котрі би з поміщеними в квадратиках буквами в напрямі рівнобіжнім дали відповідь на питаня від 1—8. Натомість перша колюмна а) відчитуючи єї з гори на діл має дати імя нашого поета, а четверта колюмна в) наголовок його поеми.

Розвязку належить присилати на картках зі серий 2, 3, 6 виданих „Сокільским Базаром".

На иньших картках або в листї надіслана розвязка є неважна.

За добру розвязку призначує ся 2 нагороди вартости одна 10 К., а друга 5 К.

Наколи в якій місцевости нема карток, виданих „Сокільским Базаром", належить жадати від купців спровадженя їх. 166

Розвязка шахової загадки ч. 2.

І день їде і ніч їде
І голову схопивши в руки
Дивуєш ся чому не йде
Апостол правди і науки.

На 98 надісланих розвязок було важних 88. Сімох прислало на картцї з инших серий, двох на картках чужого видавництва а один в листї.

Першу виграну на підставі льосованя одержав п. Йосиф Меделля ученик IV кл. в Люблинци а другу Тов. гімн. „Сокіл" у Львові.

Надіслане.

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтаціях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 16, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїляке инше прибори оптичні.

Всїляке направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Убогий ученик талановитий ниншій гімназиї вадля браку утримання горячими словами просьби відзиваєсь до жертводайних сердець подати йому материяльну поміч хочби в найдрібнїйших датках. Всякі датки просить ласкаво слати на руки о. Боберського в Миколаєві коло Бібрки

Академик, рутинований інструктор, глядає лекції, або якого заняття у Львові, евентуально на провінції. Приготовляє під гваранцією. Ласкаві зголошення: „Industrius II." poste restante головна почта Львів.

Відновляє, золотить і кольорує ікони, постаси і прч. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, Шпитальна 38. 48е Склеп, ул Руська 20. 7—?

Мед курацийний липовий в 5 К блящанках т 5 кор. 20 сотиків оплатно, в більшій скількости 72 корон за 10 кіло листе. Евстахій Юзичинський Бережани. 155 ?

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 14—?

Цукорня Краківска *ТРОЧИНЬСКОГО* **у Львові улиця Фредри** поручає знаменитих цукорків десерових фунт 8 кредарів. Знамениті памушка і тістечка 143 по рейнарі. 6—10

Оповіщенє.

Загальні Збори товариства кредитового „Нарадний Дім" в Жовквї відбудуть ся в понедїлок дня 17 лат. лютого о год. 10 перед полудньом в салї „Жовквівської Руської Ради" на Винниках.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Справоздане Дирекциї і комісиї ревізийної за рік 1907.
2. Розділ зиску.
3. Зміна параґрафів статута відносячих ся до уділів.
4. Вибір двох членів і одного заступника ради надзираючої.
5. Внесеня членів. 154 3—3

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ

Іван Растявецький предсїдатель. *Іван Савчак* секретар.

МІД пчільний патока, десеровий, липовий, жовтий і білий курцийний в власної пасїки, висилаю в блящанках 5 кґр. за 5 Кор. під ґваранцією

Ізраель Шехтер **в Підгайцях.** 32

КАРЛО АДАМЕЦЬ **в Чаславі (Чехи)**

Фабрика вежових годинників вал жена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Відчийшим громадам дає на рати. На жадане конторисе і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 144 4 2

„Краєвий Союз кредитовий" У ЛЬВОВІ

Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Асигнати до побрання	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уділові книжочки	шт. „	3 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ за порук.	„ „	2 „
„ „ на короткоречин. поз.	„ „	1 „
Заява членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

Хто замовить у нас на квоту висше 10 к. д стане Листковий календар даром.

Зошити, олївці, пера, каламарі, губки, таблички, чорнила, папери і все те що для школи і урядів є потрібне продає ся дешево і доброго сорта. Кромі того великий вибір переписких листків, гуцульських виробів, галянтерийних річий, портретів, образів, монограмів до гафту, вишивок пацьоркових виробів і пр. пр.

Вп. Духовеньство, Учительствo, Народні Товариства, Крамниці, Читальні, Січи та Соколи спроваджуйте тозаки лиш в нашого складу. Заробки нашого Товариства є Вашим богатством. Цїнник висилає ся даром.

ТОВАРИСТВО ТОРГОВЕЛЬНО ПРОМИСЛОВЕ „СОКІЛЬСКИЙ БАЗАР" у Львові ул. Руська ч. 20.

Вписове 2 К. — Уділ 25 К. — Стопа процентова від вкладок — %. 167 1 ?

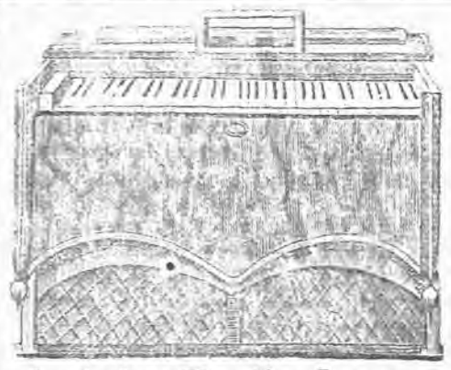

Фортепяни, Піяніна і Гармонїум

з першорядних заграничних фірм як також власного виробу

поручає

Івáн Слївінський

Львів, ул. Коперника ч. 16.

Услівя продажі дуже приступні. 115

ШКАРПИТКИ від 40 сот.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіта").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краваток, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також товлетового мила і перфумерий.

Великий вибір пушок на циґарети, тютюн, ґроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар ґа попереднім надісланем ґотівки або посилаткою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір біжутерий.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Основане в р. 1901.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ

Урядників і Сьвящеників

стоваришене зареєстр. з обмеж. порукою у Львові.

I. Уділяє позички скриптові і векселеві на 7%; а) яко личний кредит за відповідною порукою, б) на застав ефектів і поліс житевих в) за конкдиктом на поборах службових г) на гіпотеку реальностий. *Скора виплата. Дотична сплата.*

II. Членьский уділ 50 кор. Дотеперішна дивіденда вишукувана членам від уділів 6%.

III. Принимає вкладки щадничі на 4½% в піврічною капіталізацию і оплачує само податок рентовий від вкладок.

IV Посередничить в заключуваню „ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЄВИХ" всякого рода в „Beamten Verein" і товаристві Краківскім. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархії *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства асекурацийного в найнизшими преміями. *Всяких информаций в справах житевих обезпечень і потрібних друків уділяє безплатно. Чистий зиск з сего посередництва дає на руські добродійні цїли. Кождий проте повинен обезпечитись на житє лише через Товариство урядників і сьвящеників.*

V. Купує і продає ефекти найкористнїйше, виплачує купони, принимає векслї і ефекти до інкасса.

Льокаль: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Годины урядові від 9—1 і 4—6½ по пол.** 86

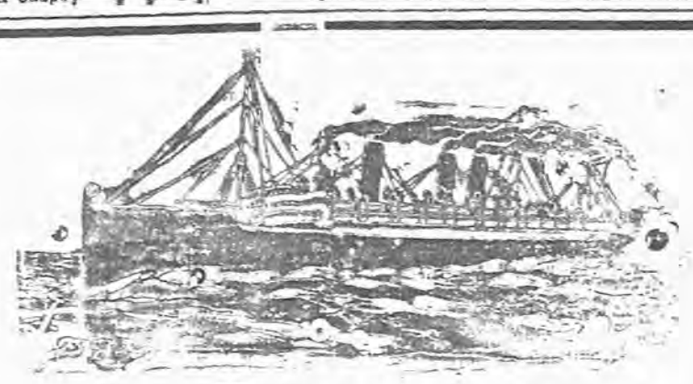

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Япону, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирські обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Вже вийшов і висилає ся зворотно:

Р. ЗАРИЦЬКОГО

Музичний календарик

на 1908 рік.

Календарик на гарнім ведіновім папері і хорошій окладинці представляє ся вельми принадно; обіймає догідне календариюм з двох красках і цїкаву повість; одинайцять добрих пісень виключно патріотичного змісту про мушні мужеські та жіночі хори.

Ціна 1 корона, а для давних і нових абонентів лиш 80 сотиків (вже в оплатою почти).

Для Боянів, Січий, Соколів і сельських хорів торговно значний опуст після умови. Звертає ся особенно увагу і інтересованих, що цїлий дохід з сего рочника призначений на цїль так доволї вати, як: фонд будови бурси руского товариства педаґоґічного у Львові, а то після плану поданого на окладинці календарика. Прошу поспішити з замовленями, бо наклад дуже обмежений. Адреса видавництва: **Р. Зарицький — Львів — ул. Сикстуська 62.** 100

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	3·4	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·36	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Ст. ниславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10 50
Пустомит	7 29	11 50	3 51	9·40н	10 50
Самбора	8 00	10·30	1 56	—	9 30
Любіня	8 00	10·30	1 53	9·20	12 50†
Рави руської	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1·15	5 00	9 25	10·10†
Врухович	7 10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10 05†	—	3 25	5 30	9·35н
Зимної води	5 50	7 25	1·1[illegible]	5 25	9·50

З Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·0[illegible]	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12 45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	5·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1[illegible]	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5[illegible]	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	3 12	11·05	2·28	5·45	8·34н
Врухович	·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	3·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посшішні поїзди печатані товстим друком — Поїзди ідучі лише в неділї і свята означені † — в неділї і свята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і свята від 1/8 до 10/8 що день буквою в. 1

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісімки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтеліґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 24. Львів, субота 1. н. с. лютого (19. ст. ст. сїчня) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 12. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи вертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		*за границею:*	
на цілий рік	32 к.	44	корон
на пів року	16 „	22	„
на місяць	2 „ 70 с.	3	„ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на ѣї місце, а в рубрикі „Надісляне" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Національна „програма" бар. Бека.

Перед нами докладний текст промови президента міністрів бар. Бека, виголошеної 29. минулого місяця на засіданю буджетової комісиї. В своїй промові порушив бар. Бек також національне питанє, а саме, навязуючи до промови словінського посла Пльоя, котрий, обговорюючи національне питанє, станув на тім становищи, що національне питанє треба полагодити від разу в цїлій державі на основі одноцїльного державного закона про національности.

Отже навязуючи до сеї промови, бар. Бек заявив, що не може зовсїм годити ся зі становищем посла Пльоя. Не тому, неначе-б те бажанє видавало ся йому несправедливим, але звертаєть ся проти загальности рекомендованих способів, які навіяні дещо ідеалїзмом, так що не можна сподївати ся від них безпосередних, практичних наслїдків. Президент радше думає, що треба поступати по методї, яку він уже кілька разів зазначував і яку він назвав би аналїтичною і треба заняти ся відносинами крок за кроком, від випадку до випадку, від краю до краю. Він уже в своїй промові з 19. грудня 1907 р. означив справи, які зі становища потреб адміністрациї треба вважати найбільш пекучими, вказав на границї, серед котрих істнують ті умови, під якими він думає справою заняти ся, а також звернув увагу на те, що тут треба поступати з як найбільшою обережністю. Все, що йде дальше тої цїли, щоб заспокоїти потреби адміністрациї і спровадити тимчасово тривкий стан, належить, як він тодї зазначив, до дальшого періоду розвитку. Так як він думає заняти ся тими задачами, то є вони для нього проблємом терпеливої роботи. Коли загал сподіваєть ся чогось більше або поробив з його згаданої промови дальше йдучі виводи, то се до певної міри потїшаючий обяв, бо се значить, що потреба супокою й мира відчуваєть ся широко і глибоко. Президент міністрів сподіваєть ся незабаром виступити з результатами праці, якою він тепер занятий і тодї надієть ся підмоги всїх покликаних чинників. При тім він не манить себе і ясно представляє собі, що навіть до скромних результатів веде довга via crucis та що треба минути богато перестанків терпіня. Але сього він не лякаєть ся і готов задержувати ся на всїх перестанках терпіня, доки се буде потрібне, але на Голготу не піде. Він не чує вїякої потреби дати себе прибивати на хрест національних конференций для порозуміня і т. д. Се видаєть ся йому зовсїм безкорисною жертвою, а при тім він як президент міністрів має за богато охоти до житя, щоб перед часом умирати болючою смертю.

Як бачимо, президент міністрів представив у сїй промові короткими словами тільки той образ політики правительства в національній справі, який богато докладнїйше розмалював перед цїлою палатою послів у своїй буджетовій промові 19. грудня минулого року.

І так бар. Бек думає полагоджувати національне питанє „крок за кроком, від випадку до випадку, від краю до краю". Чи є що фалшивійше — писали ми з приводу згаданої його буджетової промови і повторимо тепер — над таке становище? В державі, зложеній з до десяти національностий, а до того в державі, яка прецїнь мусить бути новочасною правовою державою і признати в політичній, отже і в національній области рівне право для всїх, національне питанє мусить бути рішене рівночасно, на основі загально-державної норми, мусить бути даний всїм нациям однаковий правний простір, на якім вони могли би свобідно розвивати свої національні сили.

Але всего того можна би сподївати ся від правительства держави лиш тодї, коли-б те правительство у правлїню державою руководило ся справді принципами справедливости та рівного права для всїх і бажанєм запевнити maximum добра — материяльного й духового — всїм народам держави. Одначе цїли правительства зовсїм инші. Воно веде свою „державну політику", яка веде до окремих „державних цїлий", без огляду на те, чи ті „державні цїли" покривають ся з добром громадян і народів держави, чи ні. І тому домаганя чи народів чи суспільних груп кожде правительство заспокоює лиш на стільки, на скільки мусить, коли хоче мати такий супокій у державі, якого йому треба для стремлїня до тих „державних цїлий", на скільки боїть ся, щоб невдоволені народи чи суспільні групи не нарушили йому того спокою.

Се становище правительства найлїпше характеризує „програма" бар. Бека в національній справі: „крок за кроком, від випадку до випадку, від краю до краю". Значить, там, де конфлїкт на національнім тлї вибухне з такою силою, що загрожуватиме тому спокоєви, потрібному для правительства „в державних цїлях", там бар. Бек обіцює заняти ся національним питанєм, де-ж такого конфлїкту не буде, де нарід буде терпеливо ждати, доки бар. Бек не буде ласкав заняти ся й його національною справою, там правительство не думає мішати ся в національне питанє.

Сим своїм становищем дає бар. Бек поневоленим нациям таку добру науку, що лїпшої не міг би їм дати і найгорячійший „агітатор". Таку науку дає він і нашому народови. Коли бар. Бек думає полагоджувати національне питанє тільки від випадку до випадку, від краю до краю, то наш нарід повинен постарати ся, щоб тим краєм і тим випадком, яким бар. Бек буде примушений як найшвидше заняти ся, був наш край і наше національне поневоленє під польським правлїнєм. Иншої дороги до національного поневоленя нема, — бодай так запевняє нас найбільш компетентний в справах внутрішної австрийської політики бар. Бек...

Се повинні ми тямити і при теперішних соймових виборах. Доки руських послів у соймі такий невеличкий гурток, як се бувало доси, доти польська більшість сойму могла так брутально здавлювати їх голос, що на-зверх могло видавати ся, що в нашім краю полагодженє національного питаня може ще собі пождати. Коли-ж у галицькім соймі засяде поважне число руських послів і коли ті посли не позволять, щоб національні домаганя нашого народу збути кількома проблематичними „уступками", тільки будуть ясно і рішучо домагати ся цїлої повноти національних прав для нашого народу і не позволять перейти над тими домаганями до денного порядку, — тодї й центральне правительство побачить, що тим краєм, де як найшвидше треба приступити до полагоди національного питаня, є Галичина, а тим випадком — справа визволеня руського народу з-під польського правлїня.

Нехай-же се тямить наш нарід, приступаючи до соймових виборів, нехай старає ся вибрати як найбільше послів і нехай домагаєть ся від них як найрішучійшої боротьби за всю повноту наших національних прав!

Про австрийську політику.

III.

Що Австрия приготовляє ся до війни або що числить ся з евентуальностию її вибуху, вказує також факт, що австрийське правительство пригадало собі істнованє руського народу. Переговори Бека з руським клюбом все ще оповиті тайною. Руський нарід все ще не знає, що правительство прирекло зробити в інтересї Русинів, а що вже зробило. Всеж таки мабуть не помилимо ся, коли вискажемо здогад, а спеціяльно ті його члени, котрі безпосередно вели переговори, певно мусїли зрозуміти, що теперішний президент міністрів розпочав переговори з заступниками руського народу — не з страху перед 25-членним клюбом руським. Бек хоче — без огляду на се, чи руський клюб має яке значінє в парляментї чи ні — довести до того, щоби руський народ перестав уважати Австрию за свого ворога, щоби сей народ прийшов до переконаня, що він і в Австриї може жити та обезпечити свій національний бит, свій економічний і культурний розвиток. Не почутє справедливости, не сьвідомість, що Австрия доси кривдила руський народ в користь Поляків, а інтерес держави, котру жде війна, велїв Бекови навязати серіозно переговори з заступниками руського народу. Втаємничені в цїлу справу переговорів руського клюбу з Беком кажуть, що він поступає з нами щиро та льояльно і уживає всїх средств, якими розпоряджає, щоби виконати те, до чого зобовязав ся. Другою річию є питанє, чи він уживає відповідних средств, щоби зломити упір гегемонів Галичини против всякої проби зрівнаня прав руського народу з правами инших народів Австриї. З сього огляду, як кажуть, богато-богато остає ся до бажаня.

Отже і Русинів пригадало собі правительство лише тому, бо числить ся з евентуальностию, що в недалекій будучности треба буде ту силу, котра доси здержувала руський нарід від акциї „на власну руку", — що ті полки, розльоковані в Галичинї, треба буде вивести з краю і кинути їх на театр війни. Чи при теперішнім положеню руського народу, чи при теперішнім його розгяреню — можливе є забрати військо з Галичини? Правительство знає дуже добре, як стоять річи, і тому мусить зробити щось таке, щоби руський народ сидїв тихо, хоч галицькі полки вийдуть з краю. Ані Бек ані цїсар не хочуть мати в Галичинї того, що дїяло ся в Росиї, коли росийські полки відійшли до Манджурії.

Єще одна річ не є тайною для австрийського правительства. Не є тайною се, що руський народ політично прозрів та що найсьвідомійшою частию руського народу є руське парубоцтво, — ся часть нашого народу, котра в разї війни піде рішати о судьбі Австриї. Теперішні руські полки — то не ті темні маси, що колись в Італії і під Кенїгрецом ратували честь австрийського жовнїра і австрийської хоругви Тепер і руський жовнїр схоче знати, о що і за кого він свою кров проливати має та за яку справу він свої кости лишить у спільній могилї на чужій земли. Австрийське правительство знає, що заки руського хлопа вишле в огонь, мусить його переконати, що він, проливаючи кров за державу, проливає її не в інтересї свого ворога, але в своїй власній справі. Ось і послїдна „загадка" розвязаня.

Заступники руського народу повинні знати, що не для гарних 25 пар очий наших послів, не для самих 25 їх голосів в палатї послів шеф австрийського правительства питає: „які ваші домагання?" Хвиля така, що австрийське правительство мусить запезнити собі спокій в Галичинї — „на всякий випадок." І се примусове положенє правительства руська делєгация повинна уміти використати.

Можливе, що се примусове положенє правительства мине дуже скоро. Вже бували такі хвилї, що, здавало ся, держава змінить своє поступованє супротив руського народу. Раз грозила війна з Росиєю, і тодї вислано до Галичини архикнязя Рудольфа. Його поступованє в часї тої подорожи казало надіяти ся, що і руський народ одержить в Австриї право горожанства. Небезпека війни минула, і лишилось по давному. Коли у воздусї знов висїла війна, розпочались навіть серіозні кроки в цїли заспокоєня домагань руського народу. Однак і тим разом воєчні сурми утихли в часї переговорів і вони скінчились сумної памяти новою ерою. Можливе, що і тепер так буде. Австрия, заохочена тим, що результат японсько російської війни спаралїжував Росию, зачала серіозно думати о окупациї Македонії і тому зачала також приготовляти спокій в краю, щоби не треба було бороти ся також з „внутрішним ворогом". Однак можливе, що міжнародна констеляция скаже Австриї сховати ніж до похви, і керманичі Австриї повернуть до давної своєї внутрішної політики.

Можливе також — і се було би благословенством для Австриї — як би наука, яку міродатним кругам Австриї дала війна Росиї з рівночасною революциєю населеня Росиї, переконала їх, що запізно вдоволяти народи аж тогди, коли має бути оголошений маніфест воєнний. Як держава хоче охоронити ся від внутрішної катастрофи, то народ треба успокоїти далеко-далеко перед війною.

Що до руського народу, то правительство найлїпше знає, чим держава його скривдила і до нинї ще кривдить. Правительство знає також, які суть домаганя руського народу. Але керманичі держави знають також і се, що опановане Балкану і евентуальна війна о пановане Австриї на Балканї, ніколи не є в інтересї руського народу. Цїла ся акция є лише в інтересї промислових Німців та Чехів, в інтересї західної Австриї. Як правительство і як народи західної Австриї гадають колись військову силу цїлої Австриї ужити на те, щоби обезпечити собі балканські торги, то нехайже не церемонять ся з Поляками, але як

Проф. д р Іван Копач.

„Літературно-Науковий Вістник" всеукраїнський журнал.

Коли я в ч. 6. „Дїла" (з 10. сїчня с. р.) прочитав статю д-ра Евгена Олесницького п. з. „Статистика національної сьвідомости нашої інтелїгенциї", я завстидав ся: „То той адвокат та й посол до сойму і ради державної, Евген Олесницький, має ще час і на статї про літературно наукові журнали? А стільки і стільки других людий, навіть зовсїм свобідних по дїлу безпосередної політики, мовчить, гейби й не читали того, як каже п. д-р Олесницький „найповажнїйшого речника літератури цїлої української землї"? І то мовчать навіть такі, котрі, як прим. всякого рода учителї, навіть безусловно обовязані його читати і мати про него свою сяку чи таку гадку?" — Отже як один із таких постійних читачів нашого Л. Н. Вістника хочу подати оттут кільки загальних уваг — в інтересї журнала, а як думаю собі, може також і в інтересї розвою тої ідеї, якій той журнал служить і хоче служити.

Переносячи друк Л. Н. Вістника зі Львова до Києва з початком р. 1907., пригадав проф. Грушевський також програму журнала отсими словами: „Вступаючи в нову фазу свого розвою, Л. Н. Вістник зістанеть ся вірним своїй провідній метї, яку мав від свого заснованя: бути органом всеукраїнського поступово-демократичного руху і житя. Не уважаючи можливим ані навіть пожаданим в теперішніх обставинах замикати ся в якусь певну партийну програму, Л. Н. В. буде далї стояти на становищі міжпартийнім і не тільки допускає, але вважає навіть у високій мірі бажаним, аби ріжні питання біжучого житя осьвітлювали ся в нїм з становища вірних суспільно-політичних поглядів, в інтересах всесторонньої й можливо докладної оцїнки — не сходячи лише з грунту поступово-демократичного українства: тільки те, що виразно суперечить понятю повного і всестороннього свобідного розвою української народности і поступово-демократичному характеру його розвою, не може числити на нашу терпимість. — Не присягаючи таким чином на яку небудь партийну формулу в сферї питань суспільно політичних, тим менше може наш журнал замикати ся в межі якогось певного напряму літературного; противно — буде уважати пожаданим служити образом ріжних літературних течій і шкіл, о скільки тільки взірці тих ріжних напрямів будуть відповідати вимогам загальної літератури (р. 1907, кн. I. стор. 4.)

Така теоретична програма журнала. Що думати про неї? Очивидно, я передовсїм можу говорити про себе, а для других лиш о стільки, о скільки в моїх поглядах взагалї буде унята розумна основа річи т. зв. ratio rei. Отже кождий передовсїм бачить сам, що в тій програмі подані є такі критерії, котрі у кождім поодинокім случаю можуть бути пристосовані не після якоїсь математичної постійної формулки чисто механїчним, так сказати-б, автоматичним способом, лише після особистого погляду і смаку в кождім данім случаю рішаючої особи. Бо після якогож схемату має бути видко: чи щось демократичне або не демократичне, поступове чи не поступове, відповідаюче вимогам загальної літературности чи не відповідаюче їмже? На сеж нема прецїнь жадних ані статистичних табель ані математичних формулок. І длятого і в справі журнала, як впрочім і в кождім людськім дїлї — теоретична програма на словах річ зовсїм другорядна. Головна річ, хто робить і як робить.

Ну, і що до того, хто робить, про се я не потребую говорити: ми всї се знаємо. Автори, що містять свої твори в ЛНВістнику понайбільше й отверто підписані під своїми статями: псевдонімів і анонімів, Богу дякувати, що раз меньше. Потребуємо їх отже лише спитати про „рацию" (тоб то розумну підставу) їх творів, як що її де не розуміємо й не добачуємо. А до того прецїнь маємо право. І як не автори самі, то бодай відвічальні редактори повинніб нам евентуально вміти пояснити, чому сю або ту статю і то сяк а не інак помістили. Очивидно, я числю ся й з тим, що редактор є часом в примусовім положеню і не маючи чогось лїпшого містить річ слабшу. Се зовсїм природне явище і нїхто справедливо думаючий не буде з того робити редакциї великих закидів. У тім зглядї я зовсїм згоджую ся з проф. Грушевським, котрий в XI. кн. р. 1907. в статї „До наших читачів" пише про ту справу між иньшим і отсе: „Ніякий літературний журнал не може поставити собі завданєм давати самі шедеври (т. зн. твори першорядні): він давати ме все, що має якийсь інтерес чи як малюнок житя, чи образ настроїв і ідей, чи як взірець літературної техніки, і буде вважати себе вповнї вдоволеним, коли серед сього інтересного чим небудь материялу буде мати спромогу дати щось незвичайне по своїй талановитости" (стр. 182. — Оба підчеркненя проф. М. Г.). Але з другого боку редакция журнала для народу именно що йно розцвитаючого повинна, видить ся менї, все памятати також про свою, так би сказати, педагогічну тоб то виховуючу місию. Богом а правдою кажучи, властиво кождо писане слово, у всякого народа, має таке значінє, бо — поминаючи вже те, що воно скорше чи пізнїйше, все попадає в очи й серця й молодої генерациї і робить там своє вражінє кождо писане слово на те й писане мабуть (так бодай я розумію), шо має сказати другим людям щось важного і корисного для їх житя. А о скільки-ж більше се треба прикласти до народу що йно підростаючого, без власного упорядкованого строю суспільного й національно-політичного? І тому прикро менї бачити в Л. Н. Вістнику побіч значної скількости, що правда, прекрасних річий також річи нераз зовсїм без усякого або бодай усякого розумного (як менї бачить ся) змісту, а іноді й зі змістом для історично корисного житя народу просто шкідливим. Я хочу вказати на деякі такі річи з двох послїдних річників (т. зн. рр. 1906 і 1907.) — для остороги можливо на будуче. А роблю се не, щоби редакциї робити якісь докори pro praeterito, що й так вже не вістане ся, лиш у тій гадцї, що по відкиненю таких річий і число передплатників Вістника певно збільшить ся і ідея всеукраїнської культури може зискає на тім.

І возьму наперед часть беллєтристичну. Але поезиї помину, бо, відома річ, поезиї не пливуть на закликанє, як небудь і в поетичній части твори Франка (именно: переводи з Лєссінга „Притча про три перстенї" і „Монольог Самсона" з Мільтона в р. 1906 та уривки з Дантової „Божественної Комедиї" в р. 1907) і п. Кармансього „Під дубом Торквата Тасса" в р. 1906 стоять на европейській висотї.

За те між оповіданями, на жаль, є й такі, які абсолютно на мій погляд нїчим не заслугували на те, щоби фігурувати на поважних сторінках „найповажнїйшого речника літератури цїлої української землї". От прим. в р. 1906 Орищиного „Сирватка" або в р. 1907. Івана Федорченка „Хиба ?!" і Михайла Жука „Дора". А чим впрочім так дуже заслугували на те приміром також листи п. Артима Хомика, котрий сам про себе каже, що „не є Аристотелївске зоон політікон а бодай не має на се природних даних" (т. зн. иншими словами: є просто анормальний чоловік!), і котрий так легко оперує гадкою і фразою: „скільки центиметрів квадратових треба полизати можновладців у те місце, де самі себе не можуть полизати" (р. 1906 кн. VII. стр. 10)? Як прикро, як страшно прикро, що із за таких пустих „фантазий" неодин (нехай, що — по думцї може редакциї — й занадто ригорозний) батько не схоче дати у руки своїм дїтям заразом таких прегарних, з богатої скарбниці дїйсного житя черпаних творів, як наукові статї проф. Грушевського, „Стара Русь" і Дантова „Божественна комедия" Ів. Франка, „Одинадцять днів на панцирнику — Князь Потемкинъ Таврическій" О. Кониченка-Жубенка і „Спомини з росийско-турецкої війни 1877—1878 року" Миколи Садовского!

Проф. Грушевський пише на оборону тих і тим подібних творів в статї „До наших читачів" (р. 1907 кн. XI. стр. 184) таке: „Зовсїм несподівано нам прийшло ся стрінути ся з боку української суспільности Росиї, властиво — деякої части її, з проявами чисто міщанської pruderie, яку ми досї привикли стрічати тільки в устах галицьких катехитів (законоучителїв., але не сподївались побачити у суспільности поступовій, особливо в епоху загальної „переоцїнки цїнностей". Так богато голосів невдоволення, навіть обурення викликало недавно оповіданнє „Дора", взяте, розуміють ся, з „неприличної" сферы житя, але зовсїм далеке від порнографії (легкий порив протесту людської гідности у проститутки, який безсїдно минає по хвилї). Перед тим вислови невдоволення прийшлось нам почути з приводу оповіданя „Хиба". Лекше зрозуміти було невдоволенє літературних старовірів або невблаганних приклонників суспільних завдань штуки против річей модерністичних або позбавленних суспільної ідеї. Та дарма. Л. Н. Вістник не може замкнути ся в рамки якоїсь школи чи доктріни й признає в творчости „всї роди окрім нудного, безталанного й неінтересного".

Отже я дуже тїшу ся, що найшли ся й на Україні люде, що також таких річий радіб не бачити більше на сторінках одинокого всеукраїнського журнала. І я просив би їх, щоби не дали ся уговкати проф. Грушевському словами про чисто міщанську pruderie, або епоху загальної „переоцїнки цїнностей" і т. д., лиш щоби дальше враз зі мною і з многими иншими галицькими читачами просили редакцию Л. Н. Вістника, щоби радше нїчого не друкувала і евентуальчо в браку лїпшого материялу навіть радше випустила меншу обємом книжку, ніж мала би друкувати річи, котрих може й неодин член самої редакциї не дав би прим. власним дїтям до рук. Бо не вжеж хв. ре.

ОБУВЄ правдиве американське для Панъ і Панів і гімнаїчні ЧЕРЕВИКИ для дїтий поручає Спеціяльний склад Лїнолєум і церат ЛЬВІВ, КАРЛА ЛЮДВІКА ч. 3. 88

найскорше дадуть право австрийського горожанства також руському народови; нехай як найскорше сповнять головні постуляти репрезентантів руського народу. Поки се не стане ся, поки наш народ не скаже: „добре нам в Австрії", поти нехай Австрия не думає про вишофане багнетів і гармат з Галичини, нехай не думає о ужитю руських полків у війні о — чужу справу.

В.

Передвиборчий рух.

„Росийські" кандидатури.

„Галичанинъ" приносить під нинішною датою отсі кандидатури, затверджені „Русскою Радою": Бережани — Прокіп Гренджола, селянин з Мельничи, Бібрка — о. Іполіт Штогрин, катехит в Бібрці, (в місце селянина Михайла Кузика, котрий зрік ся кандидатури), Богородчани — д-р Богдан Криницький, радник судовий в Станиславові, Гусятин — Іван Дзогомлюк, селянин в Крогульци, Добромиль — Андрій Нездропа, властитель реальности в Новосільцях, Долина — Василь Дорожинський, адъюнкт судовий в Калуши, Жовква — д-р Михайло Король, адвокат в Жовкві, Львів — Михайло Химка, дяк в Запитові, Рудки — Іван Цьорох, селянин в Колбасовичах, Старий Самбір — Василь Басараб, війт в Старій Ропі, Товмач — Григорій Боднар, господар в Голоскові.

Москвофільський кандидат.

Вище подали ми „росийські" кандидатури до сойму. Тепер подаємо декілька звісток про одного з тих „Росиян" і його агітацию.

В окрузі Богородчани-Солотвина стає д-р Богдан Криницький, радник суду з Станиславова. Сей „істинно-русскій" кандидат заголосивши свою кандидатуру на руки богородчанського старости і маршалка і виднавши собі їх поперте, об'їзджає під опікою жандармів села тутешнього округа і устроює віча.

На тих вічах представляє темним хлопам зовсім без женади причини своєї кандидатури. „Я є бідний чоловік і не маю за що образувати моїх синів. Як вийду послом то маю на певно обіцяну посаду члена виділу краєвого і за тиграші буду міг образувати моїх синів і виучити їх на великих русских патриотів". (Збори в Журавках). Хлопи кивають головами на ту дійсно оригінальну програму політичну. Віча окружні, які сей патриот устроїв 23 січня в Солотвині і 29 січня с. р. в Богородчанах, були вінцем його передвиборчої дільности. Віче в Солотвині: Президия: о. Прокіп і „пан колега" радца Смольніцкі звісний вшехполяк, купка урядників зі суду 3 священники-кацапи, 10—15 хрунів-війтів і 20—30 кагальників.

Кандидат говорить: „Я не буду обіцювати вам богато і вас туманити як українські агітатори, я одно тільки обіцяю вам, а іменно знести податки (хруні кричать: подай Господи!) „A teraz do was Panowie Polacy i Żydzi: ta ziemia nie jest tylko ruska, ona jest także polska i żydowska, bo leżą tu kości polskie i żydowskie, bo i jedni i drudzy tu żyją i umierają. Panowie, was tu gnębią ze cyrkuliscie i Ukraińcy, oni tylko o siebie dbają, a o urzędników nie. Ja będę się starał o podwyższenie pensyi dla urzędników. (Хлопи по трохи спускають салю). Голова зборів радца Смольніцкі ставляє кандидатуру Криницького і збори з ентузиязмом її затверджують, а дяки затягають „Многая літа".

Се є менше більше зміст промови кандидата котрий уважають себе уже послом до сойму зносить там податки, підносить пенсії для урядників і іменує себе членом виділу краєвого.

Подібний перебіг мало віче в Богородчанах дня 29 січня, з тим додатком, що на почетних місцях сиділи пп. староста, пропінатор, пшеор оо. Домініканів, маршалок, о. о. віцемаршалок, парох міста Богородчан, рабін, о. декан і тим подібні „істінно-русскіе". Учасників було мало і то головно розпоєні наймити кандидата і хруні війти, бо як звичайно у таких народних кандидатів чесних виборців не пускає ся.

Одним словом п. кандидат зовсім отверто голосить, що його партия є сильна бо злучилась з Поляками і Жидами і зовсім певно осягне мандат до сойму а і до виділу краєвого і те все для його особи.

Виборчі надужитя.

З Залїщик пишуть:

Надужитя, перевисшаючі своїми розмірами і моструальностию все, що до тепер в Галичині бувало, розпочали вже акцию виборчу в повіті залїщицькім, де против себе станули кандидатури з руської сторони парляментарного посла д-ра Володимира Охримовича, з польської презеса „Ради" Народової Тадеуша Цєнського.

Не маючи відваги станути против руському кандидатови сьміло і чесно в отвертім бою, пустив ся презес Ради Народової на „потаємні ходи" і уживає для зрабованя мандату руських мужиків таких безличних і огидних способів, що на їх вид попросту бурить ся кров і здрігає ся скіра кождого чесного чоловіка.

Отже передовсім — щоби зачати від найлагіднійшого, випустив на повіт не перебираючих в средствах своїх агітаторів знаного ренегата Кубу Скульського і проворного махера люстратора ради повітової Віт льда Мальковського. Вони обїхали всї громади, а як вони хрунівських війтів, до котрих головно була звернена їх місця абрихтувати, се видко із пофальшованих на велику скалю лїст виборчих (особливо по громадах з мішаним населенєм Русинів і Поляків) та з цїлковитої таємничости, якою по „абрихтованих" громадах покрите поступованє виборче. Але щоби замаскувати свою фалшівницьку акцию, висунули тоті махери на перед иншій на позір невинний „фортель", котрий однако достаточно характеризує безличне хлопопанство п презеса. Вам громадам представили до підпису петиції до п Цєнського, (Nb. від него самого підсунені), в котрих громади нїби то просять його, або постарав ся о знесенє свинських кульчиків, недавно в повіті залїщицькім заведених. Тай богато громад, котрим перед кульчиковапєм страшно, тоті петиції попідписували, тим більше що махери представили їм, що лиш п. маршалок кульчики скасувати годен. Хто знає, що не тілько Клюб руський але цїле Коло польське з презесом Гломбінським на чолї побивали ся у Відни за знесенєм кульчиків тай мимо всїх заходів осягнули заледви якусь не дуже певну обіцянку, той зможе належито осудити що годен в тій справі зробити п. Цєнський і що варті петиції, які він до себе каже писати. Але що то шкодить? Ачуж завдяки спільним заходам руського клюбу і цїлого польського кола кульчики справдї небавом будуть скасовані, чи не добре сховати собі до кешенї чужу заслугу і стати раптом „dobrodziejem ludku"?

Але нам такі „жарти" п. маршалка не страшні, страшнїйше те, що в його інтересї і за його принукою виправляють по селах хрунівські війти, а в цїлім повіті без сорому і з потоптанєм всїх приписів законних ц. к. староство і комісарі виборчі. Тут щоби в повіті, числячім 80% руського населенія, здобувати руський мандат, ужито таких способів:

1) сфальшовано на велику скалю лїсти виборчі, особливо по громадах, де хоть трохи знатнійша горстка латинників т. зв. „Поляків". Робить ся се так, що латинникам і Жидам приписує ся фалшиво що можна високу цифру податку і бере ся їх на перед, а Русинів або зовсїм перепускає ся, або втягає ся з (фалшивим) податком дуже низьким, щоби вони дістали ся до послїдної третої части і зовсїм відпал». До того самого стремить умішуване в великім числї небіщиків, котрі забирають місце живим і спихають їх до третої части. Такі лїсти, грубо пофалшовані, сконстатовано в Ангелівці, Гонківцях, Хартонівцях Новосілці, Блищанці, Цапівцях і других;

2) Лїст до перегляду в многих громадах зовсїм не виложено, хоч війти повідсилали їх до староства з приміткою, щоби були виложені. Очевидно то потрібне, аби уможливити пофалшованє. Громадян при тім надуває ся в ріжний спосіб: одні війти удають дурних і кажуть, що „лїст ще нема", або „не надійшли з староства" — і перетримавши потаємно, відсилають (Ангелівка); другі попросту кажуть, що їм ся лїст показати не хоче (прим. Павло Демяків з Зазулинець), а трегі, замкнувши нїби то виложені лїсти в канцелярії, втїкають з села (Никола Воробець з Блищанки);

3) Староство каже видавати руських сьвящеників з лїст виборчих, щоби вони евентуально не вийшли на виборців. І так з припорученя староства викреслено з лїсти пароха в Колодрібці о. Володимира Яворського (мабуть за те, що він протестував против виборам повітовим), хоч він крім душпастирства має ще титул до голосованя яко властитель 8 моргового грунту. Коли о. Яворський проти такому небувалому надужитю вніс реклямацию до уряду громадського, уряд громадський завернув її з поученєм, аби вніс протест до староства, бо „громада свого пароха не викидала, тільки староство".

Так само казало староство вичеркнути з лїсти громади Цаповець о. Івана Волошина, — а як побачимо далї, веде круцияту проти цілому руському духовенству і загалом інтелїгенції, що би жаден інтелїгентний Русин на виборах не дістав ся. Сеж буде потрібно до тим лекшого пошахрованя головного акту виборчого дня 25 лютого!

4) Щоби виборців заскочити, не оголосило староство до тепер реченця правиборів ані на таблици в своїм будинку, ані завчасу в жадній громадї. Д-ра Єронима Калитовського, що 29 січня удав ся на просьбу виборців до староства аби преціњ тое оголошенє принаглити і по мисли (маючого істнувати) обіжника намісництва до публїкациї спонукати, збув староста пустою обіцянкою, що „będzie ogłoszono". Тимчасом нїгде того „ogłoszenia" не видко, а староство з посліхом і потаємно почало вже переводити правибори. А як ті правибори відбувають ся, просимо послухати!

Громада Касперівці. Дня 29 січня с. р. по полудни прибиває хтось на коршмі одно одиноке оголошенє, що правибори в громадї Касперівці для вибору 3 виборців відбудуть ся в четвер 30 січня о год. 9 з рана. Льокалю, де ті вибори мають ся відбути, не подано зовсїм. Але громада добре з'організована — (скоро лиш довідав ся оден, знають всї) — тож на другий день скоро сьвіт збирають ся вже виборці коло уряду громадського в повнім числї. Перед пів до 9 ої приходить вже до канцелярії молоденький ц. к. практикант намісництва, Атенштетер в супровоїї люстратора ради повітової, згаданого вже маєра Витовда Мальковського, котрого привіз собі за писаря (бідна рада повітова, і ти терпиш таке „поніженіе" автономічного урядника!). Они приїхали ще з вечера і заночували у старого війти, почтмайстра Винницького, злого духа Касперовець, у котрого уложили „плян кампанії". Велике число присутних виборців вправдї їм не в смак, але чого не докаже буйна фантазия ц. к. галицького практиканта, закови ігноруючого, нарід за „bydło" вважаючого, а при жандармах неустрашимого! Хоть ще далеко до 9-ої, він розпочинає правибори. Очевидно, без приписаного в ординациї поученя для виборців, бо нащо „bydłu" якоїсь науки. Поставив жандарма в сїнех і каже виборцям приступати перед „комісию" поєдинком. А в комісії засїли: війт Базь Гураль, випробований махер, — комісар Атенштеттер і Маньковський за писаря. Другої лїсти контрольної не провадить нїхто (на що тут „контролї", де пише сам пан Маньковський!) а коли до провадженя лїсти контрольної зголосив ся писар громадський Стефан Тимчук, а відтак оферував свої услуги місцевий парох о. Білоруський, п. комісар їх не приймає. Наступає голосованє при замкнених дверах, в цїлковитій тайнї. Явність вибору зовсїм виключена, а коли місцевий парох о. Білоруський домагаєсь щоби міг ся лишити в комнаті, ц. к. комісар не позваляє і каже йому видалити ся, отже о. Білоруський не віддаючи серед таких обставин голосу виходить на двір і тут під порогом враз з другими виборцями чекає терпеливо аж до 12-ої години, щоби бути сьвідком „виборчого акту". Тимчасом правиборці голосують. З руської сторони стануло 80 правиборців і всї они віддають голоси згідно: на о. Івана Білоруського, Івана Сидорика і Стефана Богуцького Василя. З противної сторони стає тілько 25 правиборців (в громадї є поверх 1200 Русинів, а лиш 215 Жидів і латинників) і вони голосують на почтмайстра Юзефа Винницького, Гезелї Ельберґера і Володимира Скаржинського.

По годинї 12-ій правибори покінчені і „комісар", відходячи по „тяжкім трудї" на обід отак собі мимоходом оголошує зібраному народови, що виборцями зісгали вибрані пан Юзеф Віннїцкі, Гедалї Ельберґер і Іван Сподарик! На таку „штуку" наші правиборці тілько роти роззявили, бо не можуть вийти з дива, де ся поділо їх 80 голосів відданих на о. Білоруського і Стефана Богуцкого, і як може 25 виборців становити абсолютну більшість против 80? Очевидно зараз зробили „протест" і карне донесенє на „чесну комісию", а пана маршалка Цєнського, будучого посла, запрошують на розправу. Але ми в праві запитати: Ексцеленціє, *пане наміснику!* По що робити по краю таку комедию? От лїпше займенуйте пана Цєнського послом, нехай бідний нарід, не мучить ся тими тричи проклятими виборами. Або коли Ви справдї граф і цїсарський намісник то положіть раз конець такому шубравству! *Виборець.*

Старосамбірщина: У нас нечуваний террор. Надужитя виборчі переходять всякі можливі границї. Староста Річчі вже не перехвалює ся, а явно голосить „że chyba po moim trupie wyjdzie Jaworski na posła" — або „aby raz już djabli wzięli tego Jaworskiego". — Зразу поставили в останнім часї на польського кандидата самого Річчія. Намісник тому спротививсь. Тепер кандидує судия Капусцїський. А щоби перефорсувати Поляка вже починають ся розбої по селах.

Дня 29. січня с. р. ненадійно віхав до Стрілок ц. к. комісар Лишкоський; — війт не оголосив про реченець правиборів нїчого; зійшло ся з Жидами 8 людий і вибрано в руськім селї двох Жидів виборцями. Селяни огірчені. — Телєграфовано до намісника.

Дня 29. січня с. р. розписано на 30. правибори в Старім Самборі на 12. год. в пол. Виборців впускають по одному. — Стоїть аж 3 комісарів і 4 жандармів.— Русинів випихають. — О год. 4. п. п. комісар казав замкнути двері і жадного не впускати, але жидки польські ідуть. — Руська лїста перепала зовсїм. — Висланотелєграму до міністерства.

Бобреччина: Про брутальне топтанє закона при правиборах у Залїщиччинї подаємо звістки в иншім місци. Неменші безправства, ніж у Залїщиччинї, дїють ся день-у-день в Бобреччинї, де староста Гродзїцький, роззухвалений своєю безкарністю, просто купить собі з якої-небудь легальности. Так прим. при правиборах в селї Гриневі на руську лїсту впало 41 голосів, на хрунівську 28, а ц. к. комісар Перуцький з купинами проголосив результат на відворот, та два старостинські кандидати вибрані. Цїлу нїч перед виборами була у війта піятика, фундована Свободою, дозорцем панських лїсів у Водниках. Так само в коршмі сей Свобода і Фалькевич розпивали мужиків на конто виборів. Але се не помогло, аж треба було шахрайства з боку ц. к. комісаря. Для тероризованя хлопів прислав староста до села чотирох жандармів. З салї виборчої викинули мужиків; лишили ся тільки комісар, війт, писар, Фалькевич, Свобода і один асесор. На перекір законови про свободу виборів агітовано в салї за старостинськими кандидатами.

В Миколаєві коло Гаїв усе, почавши від лісти виборцїв та скінчивши на процедурі при самім виборчім акті, пошахровано на приказ і під охороною п. Гродзицького. І тому репрезентанови п. к. адмінїстрациї все те уходить безкарно!

Спільні делєгациї.

На вчерашнім з сїданю комісиї справ заграничних австрийської делєгациї ведемо дальшу дебату над єтатом міністерства справ заграничних. Дел. Крамаж обговорював політику Австро-Угорщини на Балканї та сконстатував з радостию, що Австро-Угорщина не задумує там ніяких територияльних загортувань. Обговорюючи потрійний союз, підніс із вдоволенєм приближенє Австреї до Італії, а за сим виказував, що Австрия повинна визволити ся з під гегемонії Німеччини, яка австрийську монархію багатеізує собі. Се видно із предложень порішуваних в пруським соймі проти Поляків, дарма що австрийські Поляки все обстоювали союз із Німеччиною. Дел. Пітоні виказував також шкідливі наслїдки домінованя Німеччини в потрійнім союзі, а відтак обговорював справу зближеня Австро-Угорщини й Італії, якому стоїть на перепонї непризнаванє уступств Італійцим та вороже станов ще Ватикану. Дел. Дрекселъ в супереч виводам свого передбесідника виказував конечність нищеня італійської іреденти, щоб вона перейшла до історії так, як се стало ся з пангерманізмом і панславізомм. На противруські виводи бесїдник здебільша не годить ся, всеж таки повинні вони служити міністрови справ заграничних слухати як термометер настрою, який панує в делегациях. Справою антипольських законів в Прусах займав ся також дел. гр. Лятур, член правиці палати панів, висказуючи своє співчутє для Поляків а рівночасно свій глубокий жаль з того приводу, що найшла ся держава, в якій допчуть свободу й безпеку приватної власности. Відтак промовляв ще міністер справ заграничних бар. Еренталь і пос. Бернрайтер і на сім засіданє закінчено. Слідуюче засіданє у вівторок.

Військова комісия угорської делєгациї приняла вчера звичайний і надзвичайний буджет та додаткові кредити, — після довшої дебати, в якій обговорювано справу реформи військових судів чести та проектовану реорганізацию артилєрії. Комісия рахункових замкнень приняла знов рахункові замкненя всїх міністерств за рік 1905, при чім референт просив, не переступати на будуче кредитів у військовім буджеті, як се діяло ся досі від кількох літ. Повне засіданє угорської делєгациї не відбуло ся нині через те, що през. мін. д-р Векерлє виїхав до Будапешту, щоб порозумітися з провідниками партиї независимости в справі форсованого австр. делєгатами підвисшеня офіцирських ґаж.

Заграничний огляд.

Заворушенє в Португалії.

Агенция Гаваса довідуєть ся з Лїсабони, що републикани й поступові дисиденти проектували на нїч з 28 на 29 загальні демонстрациї і хотїли заатакувати поліційні комісаряти й помешканє президента міністрів. Тільки ж засоби, яким агітатори розпоряджували, показали ся недостаточні. Увязнено кількадесять манїфестантів. Підчас конфліктів вбито одного поліційного агента а 7 ранено. Отсе донесенє агенциї Гаваса нагадує передвчерашний офіцияльний комунікат, що „незначна меншість населеня Португалії хоче перевернути дотеперішний громадянський лад та заатакувати приватне й публичне майно". Всеж таки правительство має засоби, щоб запевнити супокій, бо по боцї президента міністрів стоїть більшість населеня.

Офіцияльний комунікат переборщив в характеристиці ворогів самодержавного режіму диктатора Франка, та здаєть ся є фактом, що правительство перемогло підготовлювану революцию. Ось і „Times" доносить з Лісабони, що там прийшло до розрухів і конфліктів з поліцією, при чім арештовано богато бувших депутованих і кількох членів високої аристократиї, яких обжалувано о републиканський заговор. Справу сих арештовань потверджує також лїсабонська часопись „Diario Illustrado", яка запевнює при тім, що найдено й сконфісковано склад оружя та що до заговору не був замішаний нїхто з офіцирів ані з цивих урядників. Крім сего запевнює ся часопись, що нинїшна урядова часопись принесе королївський декрет, на основі якого видалить ся з границь краю всї особи, що підбурювали до демонстраций, які загодї ударемнено.

Становище Столипіна.

В Петербурзї знов розійшла ся чутка про захитанє становища Столипіна. Як будучих його наслїдників згадують передовсім члена „Госуд. совіта", Акімова, але він зроблену йому пропозицию відкинув. Крім того заговорено про колишнього міністра справ внутр. Дурнова, якого шанси в „сферах" підійшли знова в гору. Є навіть чутка, що він за услівє до обнятя портфелю президента міністрів подав покликанє до міністерства Стишинського й Шваненбаха; булаб се ультрареакцийна компанія, якої сьвіт не бачив „Голос Москви" коментує захитанє Столипінового становища його надто великою лїберальністю! Після иншої верзиї захитало знова його позицию невясне становище Думи в справі стомілїонового кредиту на відбудованє фльоти. Крім того єще й трета верзия, буцїм то Столипін уступає ізза того, що цар хоче виїхати разом із недужою царицею до Італії, а великий князь Миколай Миколаєвич, який має на той час вести управу держави, рад би бачити на становищи президента міністрів не Столипіна але члена госуд. совіта ген. Трепова, брата відомого кровавого команданта царських палат.

До тих поголосок не треба одначе прикладати дуже великої ваги, бо нинїшні депеши з Петербурга від Берлїн впевнюють знова, що хоч двірська партия інтригує проти Столипіна, то про його уступленє не може тепер бути мови прямо тому, що нема мужа, який би міг обняти спадщину по нїм. Столипін впрочім був онодї з рефератом в Царськім Селї, а там його мали дуже добре приняти. Ще би ні! Таж зі Столипіна такий лїберал, що майже цїлу Росию обложив виїмковим станом. В 246 повітах і 3 містах оголошено „усїльону охрану", в 34 повітах й 2 містах надзвичайну „охрану" а в 99 повітах і 2 містах воєнний стан! Загалом отже на 671 повітів цїлої Росиї виїмковий стан не обовязує лише в 26 повітах а то і в 7 повітах губернії віленської, 7 городненської, 9 харківської і 3 катеринославської.

Ювилейне сьвято Марії Заньковецької.

Вибираємо з „Ради" кільна вісток про сьвятковане ювилею 25-лїтної дїяльчости нашої найбільшої театральної артистки, Марії Заньковецької. Київська газета *пише* між иншим таке:

Коли ми скажемо, що від часу відкрития памятника Котляревському Україна не богато бачила таких бучних сьвят, як на ювилею Марії Заньковецької, то тут не буде нїякого прибільшеня. І навіть, скажемо, сьвято 28 січня носило ще сердечнїйший, теплїйший характер. Тільки сьвяткуване ювилею М. Лисенка можна поставити поруч з сьвятом 28 січня. Якийсь особливий настрій запанував в салї, коли після першої дії „Лимеріївни" піднялась завіса і на сценї, заповненій десятками депутаций, серед живого квітника трупи М. Садовського, убраної в національне убранє, з'явилась Ювилятка, і, коли стих грім оплесків, почалось читанє адрес.

Напевне скромний театр грамотности, де відбувало ся се національне торжество, ще нїколи не бачив такого урочистого тріумфу національної штуки. Майже вся не тільки росийська а навіть і закордонна Україна в особі безчисленних представників всяких українських наукових, артистичних, літературних закладів, ріжних національних інституций прислала своїх представників взяти участь в торжестві.

І справдї, вражінє з сього вечера склалось надзвичайне, грандіозне.

Ще кілька годин перед початком ювилейної вистави почав сходитись до театру нарід. Перед початком вистави всї місця в театральній салї, всї проходи, всї щілини були затоплені людською филею. Навіть в коридорах, салях фойє по всїх закутках, що дотикають ся театра, переливала ся людська филя.

Вистава почала ся 4 актом з відомої п'єси П. Мирного, присьвяченій Ювилятцї — „Лимерівни". Публика напружено чекала першої появи „царицї української сцени" — і коли Мария Заньковецька вийшла на сцену, — тисячголосий натовп, як один чоловік, — загомонів оплесками.

Плахти непромакальні до погрибаня возів і стирт. Олії і смаровила до машин, сміряні паси і апретуру до упряжі поручає: **О. Т. ВІНКЛЄРА СИН** 31 *Львів, Ринок 28.*

Здавалось, що не буде кінця громовим оплескам і гучним крикам привитання.

Коли упала завіса після першої дії — в салі знову залунав невпинний крик. В одну мить декорації були змінені й на кону з'явилась трупа Садовського й безліч представників та депутатів. Вийшла М. З. Знову оплески, знову „слава".

Ще не встиг заспокоїтись театр, як на середину сцени виступив М. К. Садовський з привітальною адресою від „молодої трупи", найкращою перлиною якої була велика артистка.

Після Садовського, виступили д-ки Старицька й Дорошенко з адресою „краєві і силі української сцени" від київського українського громадянства.

„Не трояндами запашними всипаню було Ваш шлях, було сказано в адресі, не килимами дорогими та иншими встелено, — тернєм та будяками силкувались закидати його вороги нашого національного відродженя. Ви на те не вважали, Ви підняли на себе важкий хрест української артистки. Ви сміливо серед спокус, лиха та зневаги йшли своїм тернистим шляхом і вели за собою нас, українське громадянство. З рідного театра зробили Ви величний храм, до якого вклонятись українській умілости йшли не тільки прихильники, а й вороги — йшли з ненавистю, з скреготом зубів — і верталися подолані й переможені Вами..."

А потім один за одним ішли представники ріжних інституцій, пішли читання безлічи адрес і приватних телеграм, складали ся дарунки Ювілятці.

НОВИНКИ.

— **Польські людовці про руську справу і москвофілів.** Нам пишуть із Горлиць: Дня 29 с. м. відбув ся тут в сали ради повітової зізд делегатів сторонництва людового в цілі установленя кандидатури на посла соймового з тутешнього округа. Явило ся 30 делегатів самих майже мазурських сіл і диктатор людовців Стапінський разом з обома кандидатами, т. є. обшарником Длугошом і селянином Мордарським. Стапінський вибраний предсідателем зізду, в дуже баламутній промові, в котрій закликував до вибору в сільських округах тільки самих хлопських кандидатів, заявив цілком отверто, що заключив компроміс з „Radą Narodową", що-до поділу округів виборчих, з котрих його сторонництву припаде до 25 округів. Коли візвав кандидатів до проголошеня кандидатських промов, виступив обшарник Длугош з заявою, що на жаданє сторонництва зрікає ся кандидатури в хосен Мордарського. Потім забрав знов голос Стапінський і заявив, що його сторонництво тому не згодило ся на кандидатуру Длугоша в тутешнім окрузі, щоб не дати своїм ворогам нагоди до закидів, що Длугош, як мілїоновий пан, здобув мандат грішми, одначе, щобн не стратити користний, які для сторонництва може положити яко посол так великий приятель люду, ставляє його кандидатуру в окрузі старосамбірськім, в котрім вибір його є цілком запевнений. В дискусиї промовляли спершу прихильники Длугоша, котрі жалкували ся, що він у тут. окрузі не кандидує, бо се для округа велика шкода, що не тут. округ, тільки старосамбірські Русини будуть користати з благодати його послованя... Потім забрав голос Українець п. Іванів; він наклеймив се як ганьбу для людової партиї, котра в борбі з консерватистами нераз користувалась помічю Русинів, а тепер їм так відвдячує ся, та щоби з зрабувати Русинам мандат, ставить в руськім окр. кандидатуру богатого панка, котрий перекупством міг би його здобути. Вкінци п. Іванів запитав кандитатів і самого Стапінського, яке вони становище займаюсь супроти домагань руського народа, як відносять ся до москвофілів і що в загалї прирікають Русинам від котрих хотять здобути мандати. Відповідаючи на те, заявив диктатор людовців, що не є правдою, мовби людовці користувались коли небудь помічю Русинів, радше Русини потребували завсїгди помочи людовців, що людовці не булиб ворогами Русинів, колиб ті не змагали ся видерти Полякам їх університет та не зогиджували несправедливо перед цїлим сьвітом Полянів як своїх гнобителїв. Що-до справи руського університету, говорив він, що не є противним, щоб нарід руський здобув його собі, але ніколи не позволить, щоб Русини загарбали університет польський, дальше сказав цинічно, що Русини мають більше шкіл ніж Поляки, та що він уважає москвофілів за богато „rozsądniejszych" ніж Українців. Наконець заявив п. Стапінський, що в окрузі старосамбірськім людовці мають запевнених 40% голосів і для того ставлять там свого кандидата. — *Присутний.*

— **Кандидат „Русской Рады".** Нам пишуть: Російський кандидат на Богородчанщину, Богдан Криницький до недавна зовсім непризнавав ся до Русинів та обертав ся виключно в польських кругах. Дім веде по польськи, хоча його магнїфіка є донькою москвофільського столпа канонїка станіславівської капітули Литвиновича, його дїти є вихованї по польськи в польський гімназиї. До політики зовсім, до виборів не мішав ся, був собі смирний чоловік. Аж прийшли вибори до сойму. Занюхав пан Криницький, що йому його руське походженє ще на щось може придати ся, що по плечах руських хлопів можна зробити кариєру, і зголосив свою кандидатуру на повіт Богородчани. Щоби узискати затвердженя якоїсь руської партиї зробив ся „русским" і став офіциальним кандидатом „Русской Рады". З того титулу дістав також поперте своєї кандидатури від „Rad-и Narodow-oї". Маємо в рукак друкований примірник запрошеня сього панка, котрий вибрав ся робити карієру на москвофільсько-польськім аліянс. Ось оригінал: „Do Wielmożnego Pana ..w...Zaproszenie Mając zamiar przedstawić się P. T. Panom Wyborcom bohorodczańskiego powiatu, jako kandydat na posła na Sejm krajowy i wygłosić mój polityczny program, pozwalam sobie niniejszem zaprosić Wielmożnego Pana jako Wyborcę na zgromadzenie, które odbędzie się dnia..... 1908 o godzinie... p poł. w Bohorodczanach w sali... Dr. Bohdan Krynicki, c. k. radca Sądu krajowego w Stanisławowie. Wstęp na zgromadzenie za okazaniem tego zaproszenia"

— **Автономія краєвої ради шкільної в практиці.** Ще в сьвіжій тямі нашого загалу промови руських соймових послів, що протестували против проекту закона про автономію галицької краєвої ради шкільної. Руські посли з великою силою аргументації вказували на те, що винятє краєвої ради шкільної з під власти міністерства просьвіти в перзональних справах угрунтує систему безварної протекційности в надаванню професорських посад а рівночасно дасть змогу управляти переслїдуваня учительства в найріжнороднїйших формах, почавши від перенесень „зе взглєндуф службових", а скінчивши на усуваню з посад. Руські посли виказували, що завдяки системі протекційности і переслїдувань терпіти муть головно учителї Русини, і тому власне їх протести були голосом на пустини. Польський сойм ухвалив закон про автономію краєвої ради шкільної без ніякої зміни, а польська опінія повитала сей закон з одушевленєм, надіючись, що аж тепер краєва рада шкільна стане справдїшним продовженєм польської „комісиї едукацийної" та що аж тепер Поляки, будучи на поли шкільництва в Галичині независимими панами, переведуть без перешкоди „ународовєнє краю". Та минуло кілька лїт панованя нової „комісиї едукацийної" і польський загал приходить до пізнаня, що автономія краєвої ради шкільної відбиваєть ся погано не лише на Русинах, але й на Поляках, а серед польського учительства проявляють ся вже різкі голоси протесту та поклики до самооборони. І найцікавійше в тім, що тоті голоси звертають ся як раз против тих аномалій під крилами автономічної краєвої ради шкільної, перед якими остерігали польську соймову більшість руські посли ще тоді, коли вона автономію сеї институції тільки проектувала.. Так пр. до „Kurjer-a lwowsk-ого" пишуть з Тарнова про опозиційне становище замошного кружка учителїв висших шкіл супротив „автономічного" правління краєвої ради шкільної. Сьвіжо оголошені іменованя — читаємо в „Kurj. lw." — ствердили, що надаванє посад особам протегованим стаєть ся системою, що кривдить різко компетентів, що не уживають або не мають протекциї. Іменовано значне число кандидатів наймолодших, навіть таких, що ледви в остатнім реченци, перед самим іменованєм зложили іспит, з різким покривдженєм кандидатів далеко старших іспитом а часто лїтами служби. В історичній групі поминемо цїлий ряд кандидатів з різким подоптанєм дотичного мінїстериального розпорядженя. Обсаджуваня без конкурсу посад в краківських і львівських гімназиях протегованими компетентами зараз по іспитї зачинає відбувати ся правильно. В одній краківській гімназиї перемінено в одну мить фільольогічну посаду на природописну лише тому, що ся посада була потрібна протегованому компетентови. Численні бувають факти, що краєва рада шкільна обсаджує, чи там придїлює на посаду у Львові і в Кракові таких компетентів, котрих по кількох місяцях переносить на провінцию. Очивидно, що самоволя і протекційна система в шкільництві народнім ще більші. Орган польського товариства педагогічного, „Szkoła", отже орган зовсім не опозицийний, нарікає на бюрократизм краєвої ради шкільної та на се, що верховодять в ній люде, котрі не все розуміють ся на педагогії, а відтак пише: Остатні місяцї минулого року принесли нам пр. цїлий ряд заряджень, котрі дуже огірчили учительство: чи сленні перенесеня „зе взглєндуф службових", переслїдуваня осіб, „політично" підозрілих, редукованє поборів, які учителям слушно належать ся — все те разом настроїло учительство зовсім неприхильно до звиклонізованої ради шкільної" Вкінци ставить „Szkoła" цїлий ряд постулятів в цїли зреформованя найвисшої шкільної магістратури, за котрої автономію ще так недавно горлали всї круги польської суспільности, надіючись від тої автономії лише нищеня руського шкільництва. Нині „mądry Polak po szkodzie" і рад-нерад стає в оден ряд з Русинами до боротьби против польських автономічних безправств. Але чи не за пізно?

— **Вшехпольські кандидатури у Львові.** Як доносить „Słowo polskie" вшехполяки рішили виступити при соймових виборах в місті Львові з власною листою кандидатів. Поки-що з рамени польського „демократично-народового" сторонництва кандидують: д-р Ернест Адам, директор галицької каси кредитової у Львові і парляментарні посли, д-ри Стан. Ґломбінський, Рогер Батаглія і Люд. Герман. Прочі дві кандидатури будуть порішені пізнїйше.

— **Ветеран москвофільства — крайним радикалом і атеістом!** Ну, тай дістало ся на сторінках „Галичанина" всім тим, хто чим-небудь причинив ся до того, що „Будятинцї" дістали ся до відома широкого читаючого загалу. Під назвою „Напасть п. Франка въ „Дїлѣ" на русское духовенство" містить найновійший „Галичанинъ" (ч. 16 з 1 с. м.) „полученны изъ провинціи два интересныи письма", в яких автори не лишають сухої нитки анї на авторі, анї на д-рі Франку, анї на нашім дневнику, анї навіть на о. Стефановичу, який провинив ся тут тільки тим, що дав свою копію Будятинців порівнати д-ру Франкови з його копією. А все те разом підділяте таким антиукраїнським „культурнымъ русскимъ" сосом, що аж-аж!.. Один з авторів не забув навіть, по звичаю росийських чорносотенців, кликнути на полїцию, заявляючи: „Вѣдь тутъ умѣстна интерепція прокуратора въ защитѣ нравственности, вѣры и духовного сословія!" Очивидно, головну вину що-до „Будятинців" поносить їх автор, а всї инші, то тільки співвинні. І кореспондент „Галичанина" розправляєть ся найперше „въ краткихъ но крѣпкихъ словахъ" з автором, переходячи опісля до співвинних, над яким вже розводить ся довше, бо тут є добра нагода вилляти повінь лайки на українство, а такої нагоди нїякий „истинно-русскій" з рук не пустить. „Здѣсь имѣется дѣло прямо съ памфлетомъ. — кличе автор з обуренєм,— написаннымъ якимъ то крайнимъ радикаломъ, атеистомъ, цѣлью котораго было подкопати вѣру, честь и достоинство священическаго званія". Читаємо і не можемо вийти з дива: Не вжеж усе те мав на цїли о. Йосиф Красицький, бувший парох Дернова, широкосвісний дїяч москвофільської партиї, один з найстарших і найбільш заслужених людий москвофільського табору, котрий — як се подає о. Боцян в ч. 17 нашого дневника — є власне автором „Будятинців"?! Чи сподївав ся сивоголовий ветеран москвофільства, що його особу згогидить так на старости лїт орган його-ж партиї і то за те, що він поважив ся картати гріхи своїх собратів?! Але крім того трагікомічного положеня, в яке попав „Галичанинъ" вилявши о. Красицького крайним радикалом і атеістом, отся справа має ще й иншу сторону, а саме, характеристичне, як москвофіли лають і плюгавять без розбору все, що появить ся в українській пресї, вітрячи скрізь найстрашнїйші „ізми" та денунціюючи нашу пресу і перед суспільністю і перед полїцією. Ось-так навіть і твір їх члена, помішений в нашім дневнику дав їм привід облаяти весь український національний рух.

— **По смерти — доктором прав!** Чи сподївав ся небіщик Тарабас, котрий упав жертвою замаху невідомих злочинців коло Заболотова, що по смерти газети зроблять його доктором прав? А воно так і стало ся. Якийсь львівський кореспондент віденської соц.-дем. „Arbeiter Zeitung", передаючи за „Галичанином" звістку про вбите Тараса і побите Гушула, комбінує в своїй буйній фантазії, що вбито д-ра Тарабаса, адвокатського конципієнта в канцелярії д-ра Кирила Трильовського, а про причину убійства вифантазовує дві версії: одну, що „д-ра" Тарабаса вбито як прихильника д-ра Трильовського, а другу, що вбито його за те, що він з прихильника д-ра Трильовського, яким був підчас виборів до парляменту, передекинув ся до москвофільського табору і хотїв як кандидат москвофілів виступати при виборах до сойму в снятинськім повіті проти кандидатури д-ра Трильовського. Коли-ж львівський кореспондент „Arb. Ztg." нагородив про сю справу таких „сїм міхів гречаної вовни", то „д-р" Тарадас, заки звістка про його смерть дійде до Парижа, готов ще виаванзувати на „професора українського університету". Тільки від львівських соціяльних демократів можна би вимагати хоч трохи менше фантазиї і більше совісности в інформованю своєї-ж преси.

— **Справа Васїньского-Снєгуцького** приймає чимраз ширші розміри, бо в послїдних днях заряджено нові арештованя, на яких мабуть ще не конець. Сензацийним є арештованє зелїзничого реставратора в Станиславові. Якова Поляка. Був се головний виборчий махер тамошного посла Ствертні, а як показуєть ся, жив у близьких зносинах також з інспектором міської полїциї Войтасевичем. Львівська полїция викрила, що Поляк мав зносини з міжнародною шайкою Васїньского, до котрої належать також Дреслєр і Гайслєр, оба славні вломники, що були якийсь час в Америцї. Полїция дістала перед кількома місяцями анонім з Америки, що оба згадані вломники виїхали до Галичини. Тепер заходить сильне підозріне, що вони вломили ся недавно до склепу купця Грїцмана при ул. Валовій та що плянували замах на касу купця Польтурака і вірменське заставниче заведенє. При домовій ревізиї у Поляка в Станиславові знайдено докази, що він мав зносини з Дреслєром і Гайцлєром, котрі між иншим обікрали перед двома роками оден уряд податковий на Угорщині, зрабувавши 150.000 корон готівкою і 400.000 корон ц'нними паперами. Поляк підписаний тепер на афішах „демократичного" комітету, що взиває до голосованя на екс-мінїстра Білїнського як на соймового посла з міста Станиславова. Сконстатовано, що Поляк вів розгульне житє і тратив гроші на женщини з т. зв. півсьвіта. Якийсь час стояв він під замітом участи в обікражі податкового уряду в Борщеві перед двома роками та в крадежи 160.000 корон на шкоду Француса в Тернополи. В спілцї з Бернардом Рапапортом вів Поляк до недавна підприємство достави шутру при будові зелїзниць. Ся фірма збанкротувала і Рапапорта засуджено за легкодушне банкротство на два місяцї арешту, а Поляк вів дальше своє „підприємство". — Крім того арештовано у Львові трое людий, а то Антона Міруцького, що займав ся мнимо перевоженєм річий, і каменичного сторожа Василя Кілїяна та його жінку. Що-до Міруцького є сильні познаки, що він брав участь в крадежи у трафіканта Зайдена, якому зрабовано поверх 20 000 корон, за що вже засуджено Коса, спільника Васїньского. Належав також до шайки, що пробувала обікрасти банкову контору в Станиславові, де як звісно, оперували Васїньский, Кос і Готвальд.

— **Крадіж 50,000 корон** До краківської дирекциї полїциї надійшло вчера повідомленє, що в Подгужи незнані виновники напали на возного австро-угорського банку, Лїхоту і зрабували йому 50.000 корон. Після оповіданя Лїхоти напад відбув ся ось як: В пятницю рано вислав банк до Подгужа возного Едварда Ямрозїка з помічником возного Валентием Лїхотою. Інкасованє відбувало ся все в двійку, тимчасом тепер Лїхота інкасував сам, бо Ямрозїк, аби скорше закінчити інкасованє, пішов з векслями до купців при ул. Мостовій і Львівській, а свого помічника вислав до купця Цімершпіца при ул. Краківській. Лїхота мав на собі торбу до переховуваня грошей, ходив до клієнтів, вказаних банком і зібрав вже яких 50 000 корон. Коли між год. 11 а 12 вийшов від купця Цімершпіца, коло дому ч. 22. на ул. Краківській, приступило до нього — як оповідає — двох мужчин і оден з них спитав! „czy pan ma weksel do Aleksandrowicza? Лїхота відповів, що не має, а тоді затягнули його ті незнані мужчини силоміць до брами дому, там кинули його до пивницї і заткавши йому рот, видерли торбу з грішми. Заки Лїхота вспів отямитись, напасників уже не було. Вийшовши з пивницї, Лїхота наробив крику... Слїдство веде краківська дирекция полїциї. Лїхота зізнав, що напастники виглядали на Жидів, а оден з них був високий і сильно збудований. На доказ свого оповіданя показав на своїй руцї досить велику рану, завдану острим знарядом. Сказав також, що в часї нападу розбишаки хотїли його задусити, хотяй показало ся, що на шиї не мав Лїхота найменших слїдів, а й ковнїрець зовсім не був помятий. Подібно й фякер, що їхав з Лїхотою, зізнав, що не бачив, аби хто вийшов з брами згаданого дому з торбою, анї не чув нїяких криків, які вказували-б на напад в брамі. Дальше ствердила полїция, що так само мешканцї каменицї не чули нїяких підозрінх голосів тим більше, що двері до пивницї, до якої напасники мали кинути Лїхоту, находять ся напротив пекарнї, отже хтось конче мусїв би щось почути або побачити. З огляду на такі обставини, полїция арештувала Лїхоту і Ямрозїка. До год. 10. вечером Лїхота не змінив своїх зізнань. В торбі знаходило ся 30 банкнотів по 1.000 корон, 100 штук по 50 корон, решта по 20, 10 корон, а крім того була ще золота і срібна монета. Взагалї справа Лїхоти нагадує звісну у Львові комедию Фльоріяна Латки, що обікрав свого пана (Міколяша) а відтак розповідав неправдоподібні істориї про якийсь напад. Все-ж таки краківська дирекция полїциї вислала повідомленє про крадіж до всїх полїцийних властий в краю і за границею та до станиць жандармериї. Рівночасно провірено правдивість всїх зізнань, які зложив Лїхота.

Як зачувати, полїция вже викрила чоловіка, котрому Лїхота, порозумівшись заздалегідь, віддав торбу з грішми в пивници. Коли Лїхота уйшов кусень дороги, вийшов з пивницї той спільник і сховав десь гроші. Полїция держить його назвиско поки-що в тайні. Мабуть удасть ся відзискати всї гроші, котрих по докладнім обчисленю було поверх 45.000 корон.

— **За політичну рівноправність женщин.** З Лондону доносять, що тамошні „суфражистки" зробили вчера перед будинками мінїстерств демонстрацию і хотїли доручити мінїстрам свої домагання права голосованя для женщин. Очевидно їх недопущено а кілька арештовано. Чотири з них засуджено на 6 місяців вязниці або на грывну. Три із засуджених заявили, що кару відсидять.

— **Дрібні вісти.** Начальний директор почт і телеграфів, Іван Сеферович, повернув з Відня і обняв урядованє. — У Львові помер Николай Димитрієвич, православний військовий капелян, довголїтний адміністратор львівської православної парохії у Львові, в 68 р. житя.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: Евтимія, (лат. Пр. Діви М. Гр.). Позавтра, в понеділок: Максима, (лат. Власія). Ві второк: Тимотея, Атаназия лат. Веронїки).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький, в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **На вечір авторів „Молодої Музи"** дня 3. с. м. зложить ся отся програма: *Людкевич-Пачовський:* Українська баркарола, жіночий терцет в супроводї фортепяна, виконають Пп. Бандрівська, Вахнянинівна і Озаркевичівна. *Н. Філянський:* Хвала Тобі, хвала Не жаль мені могил; *М. Рудницький:* Жертви комедиї; *Б. Лепкий:* На сьвята; *Г. Хоткевич:* Що бачила скеля? — *Moszkowki:* Valse Scherzo, фортепянове сольо, відгр. п. Хоткевичева; *С. Чарнецький:* Сальоме (фрагмент зі студиї); *С. Твердохліб:* Щедрівка, Сучасний творець, Вколисана пісня; *М. Яцків* Вечірні збитки. За третою полудою; *О. Луцький:* Еротики; *О Олесь:* З нових пісень. — *Людкевич-Карманський:* Піду від вас, тенорове сольо, виконає п. М. Волошин; *П. Карманський:* Творив я вас... Гельот, Танець, Агасвер, А все таки люблю вас...; *В. Бирчак:* Уступ з повісти; *В. Пачовський:* Лиричні поезиї, Павло Полуботок. Фортепяновий супровід до поезиї о'няв п. Б. Вахнянин, до вокальних точок п. Шухевич. При нагоді подаєть ся до відома всїх участників, що генеральна проба відбудеть ся в понедїлок 3. лютого с. р. о годинї 10 рано в салї „Яд Харузім". Неучастникам на пробу вступ заборонений. — *Білєти продають* ся в книгарни Тов. ім. Шевченка, в день „вечора" від год. 6. при касї.

☐ **Видїл Музичного тов. ім, Лисенка** пригадує, що завтра, в неділю о год. 4. попол. Концерт елєвів Висшого Музичного Інститута в комнатах Інститута („Народний Дім" II. пов.) Вступ безплатний; приймаєсь добровільні датки на цїли Інститута. Просить ся о численну участь.

☐ **З львівського „Сокола".** Заповіджена на день 26. січня с. р. вистава комедиї в V дїях Карпенка Карого „Мартин Боруля" відбуде ся в неділю, дня 2. с. м. в салї „Сокола" о год. 7. вечером. Білєти продають ся в „Сокільськім Базарі".

☐ **П. Володимир Кушнїр,** видавець і редактор „Ukrainische Rundschau", надіслав на наші руки для „Руського тов. педагогічного" квоту 15 кор. з такою дописков: „Дізнавши ся занадто пізно (аж з часописий) про смерть дорогого менї друга Романа Тустановського, пересилаю замість вінка на домовину Покійного залучену квоту на цїли „Руського тов. педагогічного". — *Вол. Кушнїр*

☐ **Із Станиславова.** В четвер, дня 13 лютого с. р. відбудуть ся в Станиславові в сали міського касина великі вечерниці з танцями, з котрих дохід призначений на „Захоронку" і „Селянську бурсу". Хто ще не одержав запрошеня зволить зголосити ся письменно на адресу: Ф. І. Олесницький, правник в Станиславові ул. Галицька 91. Датки на бурсу і захоронку приймає скарбник комітету, проф. руської гімназиї Д. Джердж. Вступ на вечерниці від особи 4 кор. для родини з трьох осіб 10 корон. Білєт академічний 1 кор.

☐ **Вінчане** п. Зенона Рутковського, урядника т-ва „Дністер" з панною Юлією Щирбівною відбуде ся дня 8 н. ст. лютого 1908 о год. 7 вечером в парохіяльній церкві сьв. Юра в Яворові (містї).

Померли:

Мария Бартошевська, мати професора львівського університету, померла дня 29 січня с. р. в 88 роцї житя. В. їй п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 1 лютого 1908.

Против кадетів.

Петербург. (Тпр.) Мінїстерство внутрішних справ пояснило, що члени партиї кадетів не можуть бути народними учителями.

Осуд модернїзму.

Монахіюм. (Ткб.) З Риму доносять до Bayerischer Kurier, що проф. Ергарда з Страсбурга, з причини його критики послїдної папської енцикліки против монернїзму позбавлено гідности пралата

Вибір президента Сп. Держав.

Новий Йорк. (Ткб) Губернатор Hughes, який буде правдоподібно кандидувати на президента Унії, виголосив бесїду, в якій заявив, що цїлковито прилучає ся до акциї през. Рузвельта против надужить і корупциї.

До „Народної Гостинниці" приїхали 1. II. 1908. о. Николай Матковський, Стрий; Іван Стасіца, Жидачів; о. Северин Борачок, Яїківці; Николай Степанів, Вишівчик; Володимир Тимцїк, Коломия; Михайло Цитляр, Залозці; о. Іван Костек, Нове село; Анна Губчаківна, Зборів; Нелька Слєцька, Зборів; Михайло Хомицький, Залїщі; Антін Уляницький, Ланівці: Василь Скибинський Глиняни; Михайло Тимяк, Глиняни; о. Василь Дубницький, Стрий; Маркиль Куновський, Кривки; Юлїян Горух, Бремен; Димитрій Зачкевич, Яричів; Михайло Сироедів, Самбір; Іван Гуйда, Ходачків; Димитрій Зачкевич, Садовних.

Против коклюшу

того пострaху дїтий, заживає ся **SCOTT'A EMULSION** у всх случаях з добрим наслїдком. SCOTT'A EMULSION є одним з найлїпших средств для слабовитих і хоровитих дїтий і спричинює у них скоро назад рожевіі круглі личка. SCOTT'A EMULSION осягає свою надзвичайну поживність тим, що складаєсь лише з найлїпших, найделїкатнїйших і найскуточнїйших складових частий а через свого рода SCOTT'A препароване стаєсь легко стравним кремом.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Scott'a Emulsion.

є для дорослих і старців так само добрим і скуточним, як і для дїтий.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

Важне для Долинщини. Хто приїздить до Долини, зволить відвідати новоотворену торговлю мішаних товарів і реставрацию п. Петра Мацевича (де давнїйше була Рухця) і переконає ся о доброті товарів. 59 (6—6)

ОГОВІСТКА. В книгарни Науковаго Товариства ім. Шевченка есть місце на практиканта. Компетенти зволять предложити через своїх родичів або опікунів на руки заряду найдальше до 1 марта с. р 1) метрику хресту на доказ, що не переступили 17 року; 2) свідоцтво низшої середної школи з укінченою найменше пяроку четвертої клясы; 3) проба письма. Бливші умовини будуть означені зарядом книгарні. Львів 17 січня 1908 *Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.* 131 7—10

Фортепяни, пяніна і гармоніюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слївіньский, Львів, Коперника 16.** Ціни услівій продажі дуже приступні. 115 44—?

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. уприв. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі папери цінні і монети

по найдешевшім курсі деннім не числячи ніяко провізії. 4

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. І.

(против Банку Гіпотечного на плантациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

Пом щенє рабом в віктом за умірковану цїну знайде панночка або малий хлопець Забїкевича ч. 33 а І. поверх в подвірю 16 двері 174 1—1

Кандидат IV р. семінарії уч. пошукує посади. Зголошуватись „A. I.“ Poste restante п. Ярич новий. 164 2—2

200 корон місячно може кождий легко заробляти. Подробиці даром і оплатно на вголош на через бюро часописий Ольшевського. Львів, Кїлїнського 1. 21 5—9

Лижви всїлякого рода, після вимог найвибагливїйших спортовців, поручає знавий в дешевости

Фебус Розенман

ЛЬВІВ

ул. Карла Людвіка 27.

53 8—8

МЕД патока найлучшої якости 5 кільо 5·80 і 6 кор. оплатно. Питні меди домашного виробу, відзначені медалями 5 кільо від 4·80 до 9 кор. оплатно. Мед в власної пасіки може дати лише властитель найбільшої галицької пасіки а подібні оголошення малих пасічників суть ложні.

Евгеній Бїлиньский в Збаражи.

81 10 10

300 корон повсїм чесно можуть заробляти місячно католицькі особи, кождого стану, через продаж і збираннє замовлень на предмети релїгійні, кождий вістане через правительство уповажнений, касиця на оригінальні взірці в куферах пожадана, рівнож пошукує ся двох генеральних заступників на Буковину в осїдком Черновицї. Тернополь. На відповідь полученя марку. Адресувати: **Марчевський, Львів, Городецька 51.** 134 1—1

Машина Зінґера

добра за 12 зр. продам. Львів, Реставрация, ул. Скарбківська 8. 170 1—2

Просить ся всїх Вч. Священників і вірних християн, щоби попирали нашого заступника Максиміліяна Мелеха з Підгавець в цїли спродажи предметів релїгійних на дохід будови церкви.

Владислав Марчевський, член будови церкви в Підмонастири у Львові, ул. Городецька ч. 51.

71 1—1

Оповіщенє.

Маємо честь запросити П. Т. членів Товариства на Загальні Збори „Каса позичкова“ стовариш. зареєстрованого з обмеженою порукою в Ольшаници, котрі відбудуть ся в четвер дня 20 лютого 1908 н. ст. о годинї 2-ій по полудни без огляду на число присутних членів з слїдуючим

ПОРЯДКОМ ДНЕВНИМ:

1. Отвореннє загальних зборів через предсїдателя Ради;
2. Відчит протоколу з попередних зборів;
3. Справозданє Дирекцаї і білянс за р. 1907;
4. Справозданє комісаї контрольної з внесенєм на уділенє абсолюторії;
5. Розділ зисків;
6. Вибір двох членів Ради надзираючої і одного заступника;
7. Відчит звіту ревізора Краєвого Союза ревізийного.

Право участи в Загальних Зборах мають члени стовариш., котрі що найменше оден удїл в цїлости уплатили.

Ольшаниця дня 30 сїчня 1909. 173 1—3

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ

о. Йосиф Курманович місторедсїдатель. *Микита Данькович* секретар.

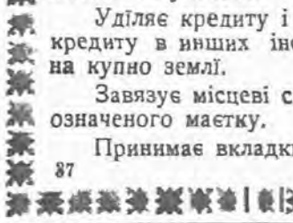

Поручає ся дешеве і совісне артистично ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул Сикстуска ч. 14

РОБІТНЯ

металевих і кавчукових штампілій

Монограми, герби і всякі гравури — вивіски ритовані і лляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ровличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 77—82

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкіртакож пончошкових машин.

Агентами не послугуюсь.

КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО

Цїнника даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий

механік і спеціяліст

18 Львів, Готель Жоржа.

Парцеляційне Товариство „ЗЕМЛЯ“

у Львові

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно земль.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

87 9—54

Автентичні заяви по-над 1000 лїкарів

сьвідчать, що

ІХТІОМЕНТОЛЬ

є одиноким знаменитим, через нїякі инші средства недостижимим препаратом против **ревматичним болям, гостцеви, пострілови, болю зубів або голови**

Усмирюючe дїланє подиву гідно скоро і тревало.

Іхтіоментоль до набутя у всїх аптиках і дрогеріях краєвих і заграничних в оригінальнім опакованю **по 1 корон ї за фляшку.**

ГОЛОВНИЙ СКЛАД

Хемічна ляборатория аптики

Е. ЕЛЬМАНА

В БОГОРОДЧАНАХ № 302.

Висилає ся найменше 2 фляшки. 10 фляшок висилає ся оплатно за 10 корон. 88

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. ра жертвенно-рібарську робітню **Евст. Щупладжевича,** Львів, ул. Шпитальна 38 яка підіймає ся робот входячих в круг прилюкатування церков. За виконану роботу гарантує Цїнники даром і оплатно. 48f

Публична продаж

без

викликання і лїцитациї

лише з вільної руки

„DOROTEUM“

у Львові, ул. Шайнохи

продає нині і в слїдуючих днях віддані до продажі в причини обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всїлякіх предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельскинових ковдрів і заруканків.

Кілька комплетних урядженнь спальень, сальону і їдальні.

Кілька ланкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя довецького і січного

Кілька псів, веприків і канарків.

Кілька пар портиєр, фіранок, диванів, диванників намиток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стінних годинників і стоячих і кишенєвих, кілька висячих лямп і столових

Кілька кредансів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, дзеркал і образів.

4 коні, кілька коцїв, упряжи, 4 сїдла, 2 карити ландари, 3 санок і инші повози

Кілька великих печий, ван, візків і колисок для дїтий.

Кілька огнетревалих кас, різьничих машин, машин до шитя і писаня, американських годинників.

Нарти, джекси, галїоаксі і лежи всїлякої системи, 2 фортепяни, піяніно, віольончело, кілька скрипок, фортепіян, кларнетів, грамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мінятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталю.

Наше „Doroteum“ купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоги печатають ся і висилаємо лише за надісланєм марки почтової на 20 сот. 102 3—?

Замовленя на весняний транспорт приймає **ВИН літургічних** 192 1—6

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у Львові

	при 1 0 літрах,	около 50 літрів,	25 літрів
ВИЧА II.	ціна 80 сот.	84 сот.	88 с. за л.
ВИНА I.	при 100 літрах,	около 50 літр.	25 літрів
	ціна 1 кор	04 кор.	08 к. за л.
Вино самородне	при 100 літр.,	около 60 літр.	25 літр.
	ціна 1 20 кор.	1·24 кор.	1·28 к. за л.

Всї наші вина суть натуральні, богослужебні! Ціни розуміють ся франко Львів, бочки числимо осібно.

Де підемо на снїданє?

Та не має лїпше, та не має красше
Нїде підкріпитись,
Як піти до **ФУКСА** у **Дністровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Рїжні горівки і пива.
Та нема смачнїйше, та нема дешевше
Нїде пити, їсти,
Як з приятелями у **Дністровім** домі
У **ФУКСА** засїсти. 165 1—2

Кінематоґраф „Cinephon“

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 1 до 7 лютого цілком нова програма складаюча ся з сьпіваючих, як також друга серия „Веселої вдовички“ і Танґайзер, як також рїжні гумористичні образи. Представленя що дня від год. 4 до 10 вечером. Що тиждня нова програма 181 1—2

Важне для адвокатів, інституций кредитових товариств, зарібкових і т. п.

„ADLER“

одинока машина до писаня, з металевими черенками устроєна для переміни письма. На машині „ADLER“ т. є. на одній і тій самій можна писати в рїжних мовах.

На польсько-руській машині можна виготовляти письма польські і німецькі, руські же та и тої самої машини можна употреблять для етимольогічної і фонетичної правописи. Переміни черенок переводить ся в одній хвили.

Одинока машина на сьвітї спеціяльно і особливо примінена до потреб населеня східної Галичини.

Ґенеральний заступник на Галичину і Буковину

Е. ГАВСМАН

Львів, пасаж Гавсмана..

Цїнники і проспекти даром і оплатно.

Склад всїляких знарядів для машин до писаня апаратів для помножуваня і артикулів для потреб канцелярий. 168 1 10

Новий а добре платний домашний промисл введено в нашім краю

Перше галицьке Підприємство Домашних Паньчішкових Робіт на Плоских Машинах до Плетеня

Лїбаль і Спілка

зареєстроване торговельне товариство у Львові, **ул. Кохановського ч. 39—32.**

Дитка і приймна праця для всїх і всюди!

Не треба шукати заробків в чужині, за морем!

Хто вивчить ся працювати на новозатентованій плоскій машині до плетеня „Славія“, той вже не має чим журити ся. Замовк в теплі а літом в холодну прилюк собі спокійно; готову роботу відсилає до фірми **Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39,** а за пару дня дістає від тої фірми заплату готівкою за роботу і сировину приймає на дальші вироби. Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів. Машина „Славія“ є найлїпша, та тому і найдешевша; не треба отже давати ся заманювати до вупсваня инших машин, а найбільше треба стерігтися кулистих машин. Жадайте сейчас пояснень. 44

Трикій і певний заробок 3—5 К на день!

Покличтесь на нашу часопись. Дайте нам ще оголошенє ч тати всїм знакомим.

Альпейські

Соснові бонбони

Picea

Найлїпше і найдешевше средство против кашлю 1 пачка 20 сот.

До набутя у Львові у панів апт.: Ашкенази, Жовківська 4, Як. Байзер, ул. Карла Людвіка, Фр. Девехи, ул Словацького 6, Карло Діль, ул. Панська 11, Карло Ербар, Личаківська, С. Гай, ц. к. надв. гост., Шим Каетанович ул. Сонїчна, Тит Лазовський, Городецька 2, Петро Міколяш, Коперника 1, Як. Поратинський, пл. Бернадинська 1, Карло Пілявський, Академічна 28, И с. Пінелес. Ринок 29, Г Рубель, Краківська, цїс. рад. К рло Склепінський. Ринок, І. Вевюрський, ул. Галицька, Д-р Тит Зарицький Жовківська. 50 12 13

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

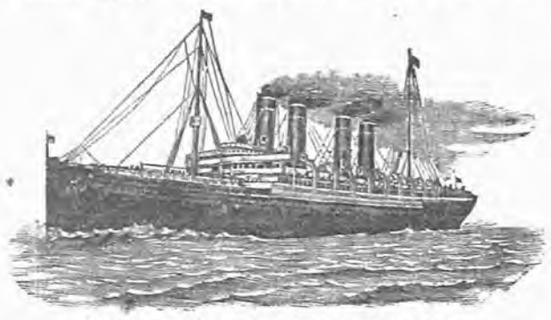

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Жерело здоровля і ратунку для звірят у хоробі.

Наука єґомосця.

Гей Іване! А запрягай бо вже раз коні а скоро!

„Не можна прошу Єґомосця, сивий куляє, а Мацькови так харчить в горлї і кашель мучить, що й рушити нього годї“.

„А ти забув вже що ветеринар говорив та наказував, а де твоя голова?

Если кінь кашляє золзує і терчить на робаки, задасть ся йому через кілька день **ПАРАСКОВИЧА ЕКВІНУ** тай лихо минуло.

А як кулявіє, натри ноги добре **Fluid-ом.** то зараз виздоровіє. Флюїд поможе на всї хороби ніг у ковей, чи кінь ногу звягне, чи ся де сильно ударить, або занадто змучить при працї, на всю Флюїд поможе. Тому то у війску так здорові кони, бо все їх смарують Флюїдом. Т средства мусять в дома бути, бігай жеж скоро до аптики і принеси, а спішись! Жадай з підписом „Параскович“. Еквін 5 кґр. 6 К, пробна пушка 60 сот. Флюїд фляшка 2 К, 25 фляшок 45 кор.

Цїнники дармо висилає **Мр. Т. ПАРАСКОВИЧ Gutenstein Nr. 6.**

Склади у всїх аптиках і порядніїших дрогуериях Галичини. 46 5—12

ПОЗІР!

Правдиві росийські

„АТЛЄТ“

КАЛЬОШІ

Повна ґварантия за якість і тревалість.

Не совгаючі ся

правдиві росийські кальоші.

Патенти ч. 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.

до набутя в лїпших торговлях.

86 12—15

Жадайте всюда лише „АТЛЄТ“ кальошів.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·35	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·4	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·46	5·4	10 30
Черновець	8 05	—	2·25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Ст. ніславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3·51	—	10 50
Пустомит	7 29	11 50	3·51	9·40м	10 50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9 30
Жибків	8 00	10·30	1 55	9·20	11 50†
Рави руської	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	12 40	1·46†	4 50	8·20
Брухович	10 05†	—	3·25	5 30	9·35м
Зимної води	5 50	7 25	7·1	5·05	9·50

Зі Львова виїжджають до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·0:	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·30	12 45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6 25	11 30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6 25	10 30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10 51
Любіня	6·00	9·05	3·10†	4·30	10 51
Рави руської	6·15	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·05	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	8 13	11·05	2·23	5·45	8·34м
Брухович	05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3 45	8·40	4·05	7·20	11 00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/8 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою з. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 25. Львів, понеділок 3. н. с. лютого (21. ст. ст. січня) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кміньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 28. — У ВІДНІ: M. Dukes, 1. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	22 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Виборчі надужитя.

Чим близше до виборів, тим більш наглядно переконуєть ся наш нарід, що в краю нїчого не змінило ся, що тут панує в цілій силї та сама система, яка доси будувала й укріплювала „prawem i lewem" польське правлїнє на нашій землї. Демократизация загально-державного устрою наслїдком виборчої реформи до парляменту, переговори центрального правительства з руською парляментарною репрезентациєю, обіцянки бар. Бека, а навіть сповненє одної з тих обіцянок в формі звісного обіжника галицького ц. к. намісника до політичних органів власти, щоб вони в поступованю з руським народом держали ся точно закона, — все те, як бачимо, остало без найменшого впливу на галицьку систему правлїня, і вона при кождій нагодї давить самовільно наш нарід так само, як давила доси.

Найлїпший доказ сього — теперішні соймові вибори. Вже самим укладанєм лїст політичні власти дали нам зрозуміти, що про законне переведенє виборів не може бути мови; те, що дїєть ся власне тепер, при правиборах, є тільки потвердженєм попереднього. Коли-ж на підставі переводженя правиборів маємо робити виводи про переведенє самих виборів, то справдї невеселі вигляди на побіду народної справи.

Політичні власти починають пускати в рух випробовану машину до „робленя виборів": переводять по давному правибори, тероризують громадських начальників, виточують дисциплїнарки сьвідомим і впливовим одиницям з-поміж учительства, — одним словом на цілій лїнії іде „робота" в дусї тайних обіжників „Rad-и Narodow-oї", неначе-б виключно їй, а не ц. к. намісництву і міністрови внутрішних справ підлягали політичні уряди в нашім краю.

При тім кождий староста поступає собі так, як коли-б він був абсолютним володарем в незалежній державі. Один має такі „способи", другий инші; один натискає сильнїйше, другий слабше. Чи се значить, що є якась вказівка з гори, в яких округах м у с и т ь перейти кандидат „Rad-и Narodow-oї", а в яких не треба занадто ангажувати ся, щоб опісля можна було викрутити ся, що виборчі надужитя дїяли ся тільки виїмково; чи може вже навіть не галицьке правлїнє і сойм, але кожд й староста має право рішати, „inwieferne die Ruthenen existieren sollen", — не знаємо.

Характеристично також, що не тільки в інтересї кандидатів „Rad-и Narodow-oї" дїють ся виборчі надужитя, але також в інтересї кандидатів москвофільської „Русской Рады". Приміром в Богородчанщинї, де стає кандидат української соціяльно-демократичної партиї, адвокат д-р Мих. Новаковський, староство, рада повітова і всї „narodowe czynniki" допускають ся всїх можливих надужить, щоб перефорсувати вибір кандидата „Русской Рады", д-ра Богд. Криницького.

Тепер ще не знати, які ще несподіванки принесе нам дальший хід виборчої акциї і особливо самі вибори, — але певне, що теперішні вибори нїчим не рїжнити-муть ся від попередних. „Rada Narodowa" показуєть ся гідною наслїдницею „комітету для виборчих розбоїв".

Але де обіцянка бар. Бека, що на будуче політичні власти не будуть допускати ся над руським народом нїяких насильств, де той „задаток" на повну зміну системи супроти нашого народу, який заставив нашу парляментарну репрезентацию не робити центральному правительству нїяких трудностий при ухвалюваню державних конечностий?

І головно, де слово намісника, дане публично відомим обіжником? Одно з двох: або гр. Потоцький грає супроти руського народу політику дволичности, і крім обіжника, виданого буцїм-то в користь Русинів, вийшли також якісь тайні інструкциї, якими нїхто не похвалив ся публично, а в яких поучено політичні власти, щоб з того обіжника нїчого собі не робили і поступали з руським народом і далї після вказівок польської рациї стану, — або він є безсильним манекіном в руках публично незвісного і перед нїким невідповідального польського національного правительства, і політичні власти слухають не його, а того правительства.

Одначе наш нарід не має найменшої охоти зносити на собі терпеливо експериментів якого невідповідального польського національного правительства. Наша парляментарна репрезентация, як також і та наша соймова репрезентация, яка вийде з теперішних виборів, не пустять анї в парляментї анї в соймі анї одного виборчого надужитя. Хотять панове Поляки дати знов Европі представленє, як виглядає „polnische Wirtschaft" і „galizische Wahlen", то будуть його мати.

Але не тільки те, нехай всї ті панове, що будують Польщу на нашій землї, тямлять, що в кінцї може урвати ся терпеливість нашого народу і він в кінцї візьметь ся до самооборони. Нехай-же вони подумають над тим, чи вони і їх будова „національного стану посїдання" видержить під таким напором руських народних мас!

Передвиборчий рух.

Бобреччина: Дня 1. с. м. відбули ся вибори в Кнїселї. Ц. к. комісар Веруцький перевів правибори в той спосіб, що допустив до голосования 12 виборців а решту (до 40 людей) позбавив права виборчого, не допускаючи їх до голосованя.

Віче в Ходорові, на якім буде референтувати д-р Е. Олесницький, відбуде ся в четвер дня 13. лютого.

Гусятинщина: Умова, яку наші москвофіли заключили з Rado-ю Narodow-ою, входить також у нас у фазу реалїзациї. З одного боку починають реалїзувати свої з'обовязаня наші москвофіли, ставляючи безнадїйну кандидатуру селянина Івана Довгополюка, котрий після обчислень самих москвофільських менерів нашого повіта може зібрати на себе найбільше 15 голосів, з другого боку реалїзує і пан староста Дільц з'обовязаня ц. к. польського правительства супроти москвофілів тим способом, що зовсім явно попирає кацапську кандидатуру. Вельми цїкаву розмову мав староста Дільц на днях з двома хрунями тутешного повіту. Поперед усього виголосив їм виклад про партийні відносини між Русинами, накидуючи ся дуже остро на національні українські партиї, а вихваляючи під небеса „staro Rusinów". Кінець сього поученя був такий: „My Polacy prosilišmy hr. Gołuchowskiego i hr. Siemieńskiego, żeby kandydowali, gdyby jednak oni kandydatury nie przyjęli, wtenczas my Polacy będziemy głosowali na Dowhopoluka, bo tak umówiliśmy się ze staro-Rusinami. „Такі слова ославленого старости, відомого ворога Русинів, повинні отворити очи усїм тим, котрі ще вірять, що москвофіли не підуть разом з нашими ворогами проти Русинів. Для характеристики безсторонности наших політичних властий, і для ілюстрациї успішности відомого обіжника п. намісника — подамо, що згадана розмова вела ся в у р я д о в і м б ю р і ц. к. с т а р о с т и в Гусятинї і то в часї призначенім для авдиєнциї сторін, о т ж е Дільц в и с т у п а в т у я к у р я д о в а о с о б а!

Жовківщина: Кандидатура хлопа Данила Мекелити затревожила всїх хлопських „приятелїв". Мекелита має симпатию і прихильність між селянами без рїжниці партий, тож вороги хлопські порушать всї пекольні сили, щоб його кандидатуру повалити. Данило Мекелита ставав яко кандидат на посла на кількох передвиборчих зборах і так: В Мервичах зібралось 24. с. м. около сотки селян, так Русинів як і Німців кольонїстів і одноголосно заявились за кандидатурою Мекелити.

Пополудни відбулись такі самі збори в Мокротинї, де по бесїдах кандидата і п. Курцеби, зібрані майже в комплєтї громадяни, однодушно заявились за кандидатурою Мекелити. — В Скварявій старій 25. с. м. промовляв кандидат і академік п. Федуньків; принято одноголосно кандидатуру Мекелити, помимо того, що було на зборах богато селян латинників.

В Скварявій новій промовляв кандидат, п. Федуньків і парох о. Утриско. Так само принято повисшу кандидатуру. В неділю 26. січня відбулись збори в Хитрейках. Зібралось понад двіста селян так з Хитрейок, як з Кунина і Вільки куninської. По промовах кандидата Данила Мекелити п. Курцеби і вірілїста п. Матвісевого в котрого домі відбувались повисші збори, селяне заявились за кандидатурою Мекелити. Нарікали на д-ра Короля і „атцов" Дуркота і Долошицького, бо послїдний при парцеляциї Кунина, дав добре заробити д-рови Королеви, а собі „благую часть избра", бо решту взяв для себе „за фатигу"..., тай в додатку буде „атец" віцемаршалок ше і колятором. — В понеділок 27. с. м. ставав Д. Мекелита в Воли висоцькій і Замочку, де також на численних зборах його кандидатуру ухвалено одноголосно.

Селяне взагалї знаючи Мекелиту яко щирого патріота і найлїпшого бесїдника в повітї хотїли би мати його послом. Але де-які з табору москвофільського кажуть, щоби Мекелита „погодив ся" з д-ром Королем і щоби Мекелита ставав як одинокий руський кандидат, а вони радо всї будуть на него голосувати.

Золочівщина: Дня 26. січня відбуло ся в Гологорах пов. Золочів передвиборче віче в хатї господара Петра Вірлика. Кандидат М. Загульський виложив посольську програму, котру зібрані приняли з одушевленєм.

Рогатинщина: В Букачівцях відбуло ся в неділю на приходськім подвірю віче під проводом місцевого пароха о. Раковського. Посол д-р К. Левицький здав звіт з парляментарної дїяльности українського парляментарного клюбу, по котрім виборці ухвалили вотум довіря свому послови і цїлому клюбови та приймили одноголосно кандидатуру д-ра К. Левицького на соймового посла. Віче було дуже численне до 2000 голов. По вічу відпровадили виборці походом свого посла на дворець желїзничий серед сьпівів патріотичних пісень і многолїтствія.

Польський і росийський кандидат.

Бучаччина: Дня 28 січня сликав Генрик гр. Бадені передвиборчі збори до Язлівця для всїх доступні а не покутні як в Бучачи. Думав, що оброблені і збаламучені латиньским духовенством Мазури з Дулїб і Жнїбродів заповнять битком ратушеву салю та радо повитають кандидатуру пана графа. Стало ся одчак щось таке, чого анї сам кандидат, анї його агітатори в реверендах не могли надїяти ся. По кандидатській промові, в котрій богато говорило ся про польські школи, польську „осьвяту і пшемисл крайови" забрав голос селянин Ружицький. Сей запротестував проти панованя паньської Польщі на руській земли та виказав нужду і кривду селян, що їх так пригнїтають під шляхотським правлїнєм. Хотїв щось гр. Баденї відповісти Ружицькому, але не мав нагоди, бо ось вдер ся на драбину Мазур з Дулїб, Войтко Блїхарський та менше-більше такими словами промовив: „Чули ми, як граф Баденї розводив ся широко про те і се, але анї словом не спімнув про ловецький закон, про водні ревіри та инші благодати шляхотського сойму, що не дають нам дихати. Буде вже з нас панської опіки! Wybraliśmy niedawno żyda nasym posłem a teraz wolimy dit'ka rogatego wybrać niż pana grafa". По такім сьмілім виступленю хлопа Мазура, счинив ся великій заколот і крик „Ганьба Баденї!" — залунало в салї — знаємо добре його сгрия Казя! Ганьба!" Крики не вгагали довгий час, аж гр. Баденї тремтячи перед волею народа, котрої одначе буде надуживати як посол вибраний при помочи шахрайських і злодїйських лїст виборчих, сховав ся за президию зборів і післав по жандармерию. Заким одних жандарми прибули, нарід розійшов ся, полишаючи кандидата з його чесною компанїєю в пустій сали.

Подібним успіхом і одушевленєм тїшить ся в повітї також кандиоатура Русско-ї Рад-и. Москвофільський кандидат, Гецев, висьміяний і висписканий в Осівцях, не міг в Потоцї навіть виголосити кандидатської бесїди анї дати представленя агітацийним вергепом, ще був би випробував на своїх плечах „тї тесани палики", котрими так відгрожує ся в „Русскомъ Словѣ" Петръ Запека Зарѣчный українським послам, як би не розвага старших сьвідомійших селян, котрим удало ся завести спокій між спровокованими г. Могильницькими виборцями. По тих неудачних зборах в Потоцї склихав він „собраніе" до Цьвітови, де знайшов кілька одномишленників між темними селянами і очевидно дочекав ся ту ухваленя своєї кандидатури, головно при помочи привезених ним самим мійських босяків з Бучача та агітаторів Мойси, як Ясько Донеля і другі. Господаря Івана Петрівського з Рипинець не допустили запаморочені москвофіли до голосу. З Гецевом приїхали також два ученики з VII. кл. гімназияльної. — *К.*

Виборчі надужитя.

Спростованє.

На підставі §. 19. закона з 17. грудня 1862. ч. 6. В. з. д з 1863. зволить Хвальча Редакция помістити слїдуюче тут. ц. к. державній Прокураторії через Начальництво ц. к. Суду повітового в Обертинї надіслане спростованє кореспонденциї з Обертинщини замїщеної в ч. 19. часописї „Діло" з дня 27. січня 1908. в статї п. з. „Виборчі надужитя".

Не є правдою, будьто би в Обертинщинї головно розпинались за кандидатом на посла Теодоровичом — начальник Суду Собота і секретар Вагнер і будьто би они в неділю 19. січня в коршмі в Жабокруках при горівцї обіцювали золоті гори селянам, щоб лиш на ляха голосували.

Проф. д-р Іван Копач.

„Літературно-Науковий Вістник" всеукраїнський журнал.

(*Конецъ*).

І от знов — щоби вже перейти до части наукової й публїцистичної Л. Н. Вістника — не розумію зовсім, що за інтерес має редакция прим. у статях п. М. Лозинського ширити між нашим народом ідеали анархістичні. П. М. Лозинський кінчить свою — о скільо я можу судити — дуже старанну і зрештою дуже варту читання статю п. з. „Становище польських і великоруських социялістичних партий до украйінського питання" прим. такими думками (підчеркненя мої): „А н а р х і я — с е т а к и й п о л і т и ч н и й у с т р і й, я к о г о о с н о в о ю я в л я є т ь с я н е і с т н о в а н е в с я к о ї в л а с т и, п о в н а с в о б о д а о с о б и. На сій основі повстає відповідно до людських потреб з низу в гору свобідна організация суспільности таким способом, що свобідні люди лучать ся добровільно в свобідні спілки, спілки в федерациї і т. д. так що вся організация — се одна сїть свобідних спілок. У тій сїти відгравати-ме безперечно важну ролю федерация спілок, зложених із людий одної національности, федерация зложена добровільно, відповідно до тих с п і л ь н и х потреб, які мають люди одної національности, й зовсім незалежна в заспокоюваню тих потреб. В тій формі здїйснить ся на нашу думку національна незалежність в анархістичнім устрою. А на всякі історично-державні претенсиї одних національностий до панованя над другими анархісти відповідають, що „м и н у в ш і с т ь н е п о в и н н а в я з а т и т е п е р і ш н о с т и, а теперішність не може вязати будучности і необмежене право належить живучим поколїням"... Відкидаючи принцип державної організациї, ми в стремлїню до державної незалежности України, вважаємо корисним для українського робучого народу тільки негативний бік, те руйноване теперішної власти над українським народом, яке-б було рівночасно обмежуванєм і дробленєм власти тих держав, що панують над українським народом. І доки стремлїнє до державної незалежности проявляєть ся руйнованєм істнуючої власти, доти робучий нарід не може відносити ся до нього ворожо або байдуже. Але позитивний бік того стремлїня: б у д о в а н е у к р а ї н с ь к о ї д е р ж а в и, у к р і п л ю в а н е н о в о ї д е р ж а в н о ї в л а с т и н а у к р а ї н с ь к і й з е м л ї — п р о т и в н и й і н т е р е с а м р о б у ч о г о н а р о д у і в і н п о в и н е н п о к л а с т и в с ї с в о ї с и л и, а б и н а р у ї н а х т е п е р і ш н ь о ї д е р ж а в н о ї в л а с т и — „ч у ж и х" н е д о п у с т и т и д о у к р і п л е н я д е р ж а в н о ї в л а с т и „с в о ї х", т і л ь к и в е с т и д і л о р у й н о в а н я д а л ї, а ж д о к и н е в п а д у т ь у с ї о с н о в и с у ч а с н о г о у с т р о ю". (ЛНВ. 1906 кн. XI стор. 232—233). Як бачимо, се — в коротці збрана квінтесенция анархізму в пристосованю до Руси-України — ідея, котру п. М. Лозинський пропагує з невтомною консеквенциєю і отвертостию (що в честь йому треба зазначити) в кождій своїй статї Вістника, де лиш до того лучить ся нагода. Редакция ЛНВ. не лиш приймає ті статї у себе, але й містить їх без усякого протесту, хочби прим. у коротенькій замітці, що осьто редакция з тим поглядом або з тою тенденциєю співробітника не годить ся або не зовсїм годить ся і т. и. А преціньсам же проф. Грушевський — і то дивним дивом навіть у тій самій книжці ЛНВ. з котрої власне взяті отсе наведені нами слова п. М. Лозинського — скаржить ся на страшенно шкідний анархізм сучасної української суспільности. Зрештою послухаймо самого „обличенія". Проф. Грушевський роздумує над розвоєм української суспільности в Росиї за час першого року російської конституциї і між иншим пише:

„Обставини попереднього житя були того рода, що не могли придбати українству анї визначних культурних засобів анї техніки суспільної чи культурної роботи. Е л е м е н т а р н а р о з в а г а (всї підчеркненя мої І. К.) отже наказувала с к о н ц е н т р у в а т и, з о р г а н і з у в а т и й п л я н о в о р о з д і л и т и принаймнї ті суспільно-політичні й культурні сили, якими українство розпоряджало в даним моментї, аби в хвилї, коли спадуть зверхні перешкоди, українство могло виступити в очах чужих і своїх як певна політична й культурна стихія, з певними, хочби й невеликими, засобами й силами в рїжних сферах, з певними поступовими традициями (яких українству таки й не бракує) я к с и л а, я к а в м і є ш а н у в а т и с в о є й с е б е й з а с л у г у є п о в а ж а н я в і д и н ш и х, я к н а ц и я, що в найгірших обставинах все уміла чути себе, бодай в певних своїх репрезентангах, культурною нациєю. В дійсности пішло якраз противно. У к р а ї н ц і з і с т а л и с я п р и д а в н і м г у р т к і в с т в і, р о з б и т і н а а т о м и і н е ч и с л я ч и с я з в а г о ю м о м е н т у, п о в е л и а т о м і с т и ч н у р о б о т у. Не казати вже, що лївійші, особливо соціял-демократичні та соціял-революційні теч і поставили свою партийність висше від спільних національних інтересів, відрекшуючи ся від усякої спільности з буржуазийними кругами, дарма, що власними силами не могли виборотн признаня для своїх національних постулятів навіть у своїх російських сопартийників, а своїм абсентеізмом ослаблювали національні постуляти, ставлені українськими поступовими групами иншої партийної марки. Що казати про них, коли й серед людий, які в програмі сходили ся навіть вповнї або дуже близько, зазначило ся теж гурткївство, продиктоване рїжними мотивами льокальної або особистої натури, бажанями бути першим на хуторі, ніж другим в Римі, с т и х і й н и м а н а р х і з м о м с л о в я н с ь к о ї в д а ч і... Р е з у л ь т а т м о ж н а б у л о п р е д в и д і т и, і він тепер дає себе чути на кождім кроці: с е б р а к п о в а ж а н я д о у к р а ї н с т в а, я к п о л і т и ч н о ї ч и с у с п і л ь н о ї ч и к у л ь т у р н о ї с и л и, з і с т о р о н и ч у ж о ї с у с п і л ь н о с т и і б р а к у с я к о ї а т р а к ц и й н о ї с и л и с у п р о т и і н д и ф е р е н т н и х е л е м е н т і в, к о т р и х м а л о п р и т я г н у т и д о с е б е у к р а ї н с т в о з х в и л е ю, к о л и в і т в о р я т ь с я й о м у у с т а. Поки істнували заборони, звалювано на них, і можна було звалювати; т е п е р п р и й ш л о с я п о к а з а т и с е б е з п о з и т и в н о г о б о к у, а к о л и з а м і с т ь т о г о п о к а з а л а с я л и ш е з в и ч а й н а р о з т і ч і г у р т к і в с т в о, т о с т о р о н н і е л е м е н т и в т і м п о ч а л и б а ч и т и д о к а з и в н у т р і ш н о ї н е с т і й н о с т и, б е з в и г л я д н о с т и у к р а ї н с т в а, я к і д е ї, я к с у с п і л ь н о г о і п о л і т и ч н о г о ч и н н и к а, і нинї українство, треба признати, гірше стоїть морально, ніж стояло за часів найгірших „заборон" (р. 1906 кн. XI стор. 329—330).

Читаєш і майже очам своїм не віриш: Як то, такі дві річи в тім самім журналї, а навіть у тій самій книжці без жадного вирівнаня: І чиж се також може не один з тих прикрих проявів стихійного анархізму „словянської вдачі?..." Чиж, коли п. Лозинський так глухий на голос житя й „учительки житя", істориї, що не бачить консеквенций кождого анархізму в кождій історичній практиці — чиж, кажу, в такім разї на його теорию не можна йому було поставити бодай кілька теоретичних питань? Приміром: Кажете, пане Лозинський, що анархізм — се політичний (т. зн. громадський) устрій" і „що минувшість не повинна вязати теперішности?" А не думаєте може, що а н а р х і з м є в л а с т и в о з а п е р е ч е н є м в с я к о г о у с т р о ю, (очивидно також суспільного і політичного), бо у с т р і й містить в собі конечно потребу якогось д о в ш е т р і в а ю ч о г о п о р я д к у, а х т о с ь ж е й о г о м у с и т ь п и л ь н у в а т и й у д е р ж у в а т и, а тимчасом анархізм не признає того „когось", лиш повну свободу особи, значить кождої поодинокої і що хвиля також можливо інакше настроєної одиниці? Мабуть отже Ваша дефініция анархізму хромає на льогічний дефект суперечности т. зв. contradictio in adiecto. А що до „минувшости" і „теперішности" — то чи не схотїлиб Ви може близше сказати, кілько часу (мінут чи годин чи днїв) Ви вчисляєте до „теперішности" — бо, очивидно, хтось мігби математично думати лиш про секунди або навіть — і то може найбільше відповідалоб сучасним науковим вимогам — лиш про т. зв. нескінчено малі частинки часу, означувані, як Вам певно відомо, в сучасній вищій математиці знаком dt?

Та я не хочу дальше ставляти таких і тим подібних питань. Для читачів „Діла" і се вистарчить — для розважаня над теоретичною вартостию анархізму. А практичну вартість люде, що живуть дійсним житєм, а не чорнилом і бібулою, бачуть що хвиля коло себе, у власній родинї, у власнім селї або місточку, у власнім товариств,

В КАВАРНИ й РЕСТАВРАЦИІ „Народної Гостинниці" ріг ул. Костюшка й Сикстуської (стация електричного трамваю)

концертують кождого вечера дві музики, а з того одна **войскова орхестра.** Вступ вільний. — Знаменита кухня; справи варять ся на десеровім маслї. — Кождої пятницї риба приладжена по жидівськи — Добірні напої. Метка і жвава обслуга. — Добір найбільш розповсюднених часописий і журналів. — О численні відвідини просять

ВОЛЬМАН & ФРАНЦ.

Натомість є правдою, що анї ц. к. начальник Суду Собота анї ц. к. секретар Суду Вагнер в Жабокруках вже від кількох лїт зовсїм не були. Львів, 2 Лютого 1908.

Ц. к. державний Прокуратор. (підпис нечит.)

Перемишина: Дня 30. сїчня почали ся правибори. Перший день дуже занепокоїв старосту. п. Лянкевича, бо навіть в громадах,які він уважав за певні свої, *вийшли наші виборці. Наслїдком* відповідних інструкций виданих старостою виборчим комісарам, почали ся нечувані виборчі надужитя.

Молодий конципієнт Ольшевський ще вчера вечер заїхав до двора посесора Студнїцкого в Княжичах, де нинї рано мали відбути ся правибори. Прикликали війта з виборчою листою і почалась „робота". До лїсти вписали двох хрунів, а то Мих. Втика, що стоїть під судовою курателею і Гр. Подоляка дуже низько оподаткованого, хоч жадний з них не реклямував — неприслугуючого їм впрочім — права голосования. До привиборів явило ся 35 правиборців, з котрих 11 віддали голоси посес. Студнїцкому, а крім того сам Студнїцкий голосував на себе іменем свого карбівника Франца Окарми, котрий був в Перемишли на термінї, — заявляючи, що той уповажнив його до сего уженду. Прочих 24 виборців голосувало на нашого чоловіка, Василя Воробця сина Михайла, в той спосіб, шо 22 голосувало виразно: „Василь Воробець син Михайла", а двох виборців голосувало без додатку „син Михайла". Повинен був стати отже виборцем Василь Воробець син Михайла. Та в протоколах голосования, ведених Студнїцким і писарем — Дацьком, вписано „Василь Воробець син Михайла" лише 7 разів, а без додатку „син Михайла" 17 разів. А що в громадї є також Василь Воробець по Томку, (конфідент староства), то комісар завирокував, що то власне до того Василя Воробця відносять ся голоси „Іван Воробець" (без додатку) і — з причини, що нїхто не одержав абсолютної більшости, — зарядив тїснїйше голосованє між Студнїцким і Василем Воробцем по Томку. Обурені тим наглядним розбоєм виборці запротестували проти сего шахрайства і здержались від голосования. Вислано телєграфічні зажаленя до президиї ц. к. намісництва і до міністра президента Бека, а рівночасно протест до староства, в якім 22 виборців зобовязуєсь під присягою зізнати, що голосували виразно: „Василь Воробець син Михайла".

В Бикові комісар Пальке вменьшив нашому виборцеви два голоси і додав їх вацапському сьвященикови Сенетї, почім заявивши приватно сидячим коло него о. Сенетї і дїдичови, що виборцем вибраний о. Сенета, котрий після його протоколу одержав 37 голосів (на 74 голосуючих, отже не абсолютну більшість), відїхав до Перемишля. *Протоколів голосования* не порівнувано, голосів формально не числено, висліду голосования виборцям не оголошено.

Воборців впускають до голосования по одному, коли тимчасом коло комісаря сидять в часї цїлих правиборів кацапські сьвященики, посесори, дїдичі навіть з чужих громад, котрі зовсїм не мають права голосования в тій громадї.

Всїх тих розбоїв виборчих доконують махери на приказ відозви комітету „dla rozbojów wyborczych" на повіт перемиський розісланої всім дїдичам і посесорам:

Poufnie. Przemyśl, dnia 25 stycznia 1908. P. T. Na zgromadzeniu odbytem w Przemyślu d. 17. stycznia b. r. uchwalono zostala jednogłośnie kandydatura ks. Władysława Sapiehy na Posła do Sejmu z kuryi mniejszych własności... Obowiązkiem naszym poprzeć jak najenergiczniej tę kandydaturę, a w pierwszym rzędzie starać się o to, aby prawybory, które w dniu 30. stycznia b. r. już się rozpoczynają — wypadły korzystnie dla naszego kandydata t. z. aby wybrani zostali prawyborcy, którzy oddadzą swój głos na kandydata powiatu Ks. Władysława Sapiehę. W celu dopilnowania prawyborów uchwalił Komitet wykonawczy utworzenie komitetów lokalnych we wszystkich gminach powiatu, które zająć się mają zorganizowaniem akcyi wyborczej Podpisany Komitet uprasza przeto WPana, aby zechciał zająć się utworzeniem Komitetu lokalnego dla przeprowadzenia prawyborów w gminach: i użył całego Swego wpływu, iżby prawybory przeprowadzone zostały z rezultatem dla kandydata powiatu pomyślnym: Komitet wyraża nadzieję, że WPan oceniając ważność chwili przystąpi z całą energią do akcyi i poprowadzi ją z całem oddaniem się sprawie i wytężeniem sił. O wyniku prawyborów zechce WPan zawiadomić zaraz Komitet na ręce Sekretarza Komitetu p. Wacława Kwiatkowskiego. a zarazem donieść nam, czy na wybranych prawyborców możemy liczyć, względnie w jaki sposób można ich pozyskać. Z powiatowego komitetu wyborczego. Przewodniczący: *Dr. Czaykowski*. Sekretarz: *Kwiatkowski*.

Народ в цїлім повітї в найвисшім степени збурений і нашим органїзаторам удає ся лише з великим трудом запобічи поважним заворушеням.

Городенщина. Вибори соймові переводять ся на старий лад. По громадах чисто руських агітує за вшехполяком Теодоровичем горівка і пиво. Коршми день і ніч не замикають ся. Начальники і секретарі судові, Поляки управителї народних шкіл тягнуть від села до села і пють по коршмах з нашим мужиком як брат з братом, „równy z równym". Лїсти виборчі пофалшовані в неможливий спосіб. Селян, котрі платять і по 200 корон податку і не утратили права голосования, в лїстах пропущено „przez zapomnienie", але за те повписувано ріжних водярів, гандлярів скірками, кістьми і т. и., котрі або зовсім не платять податку або всього кілька шусток. До тепер була практика, що місто Городенка, котре само дає 24 виборців, голосувало на виборців доперва по переведеню правиборів в всїх инших громадах. Тепер побоювали ся наші противники, що в разї полишеня Городенки на сам конець наші виборці — переважно неграмотні — зуміють вивчитись виголосити всїх 24 виборців а заразом думали, що наша органїзация за мало приготовила своїх людий до тяжкої борби, і тому висунули Городенку на перший огонь і мимо сего, що доперва 28 сїчня покінчив ся реченець до вношеня реклямаций від пропущеня правиборців в лїсті виборчій, визначено правибори вже на 30 сїчня.

Нарід наш з великим одушевленєм станув до виборчої кампанії. Вже від 7 години рано велика маса наших виборців зібралась під видїлом повітовим, де відбувало ся голосованє і преспокійно чекала на поклик до відданя голосу. Та щож? Головним входом впускали жандарми і громадські посїпаки заледво по 2 наших людий разом з 10 Жидами, а рівночасно бічними фіртками і через драбину пхали Жидів, котрі мабудь і права голосованя не мали, до салї виборчої — і коли в першім дни голосувало до 300 людий, то з того числа всего до 40 наших мужиків змогло віддати голос на свою лїсту. Обуренє серед народа було дуже велике і лишень зрілости полїтичній нашого мужицтва треба завдячити, що не прийшло до поважних конфлїктів з жандармериєю і військом, без котрого боїть ся ц. к. староство приступити до виборів.

Посїпаки громадські, кельнери і шинкарі, ба навіть урядники, мов скажені, лїтали по містї і стягали Жидів до голосования, а тому, що головними дверми не можна було без викликаня обуреня в наших виборців дїйти до салї виборчої, тож бічними входами мимо протесту, заложеного д-ром Окуневським перед ц. к. старостою, шварцували фальшивих виборців до голосования. Перше місце між тими наганячами забрав начальник ц. к. суду Калїщак, котрий особисто стягав по містї Жидів і *задними* дверми вводив їх до виборчої урни.

Дня 30 сїчня о годинї 9 вечером комісар Білїкович відрочив голосованє до другого дня, заповівши перед тим, що ще переголосують ті, котрі є в салї виборчій, а сї, що стоять на дворі, завтра будуть голосувати. Нарід розійшов ся домів, а тимчасом посїпаки звов бічними дверми нагнали до 40 водярів, челядників шевських і тим подібних конфідентів старости і до 2 в ночи переводили вибори. Але еще не конець.

Дальше голосованє було дня 31 сїчня. Наш нарід з небувалою терпеловостию і в великій силї чекає під льокалем виборчим. Від самого рана до пізної ночи, на 1 лютого стоять мужики і терпеливо ждуть на віддане голосу. Нїхто з них не думає про голод, нїхто про хату, котру лишив може без догляду — одинока думка кождого, се постояти за своє, не уступити і не пустити анї одного слабшого духом з-під льокалю виборчого, поки всї не віддадуть свої голоси. Се вже не той мужик, якого гнали до урни виборчої, се сьвідомий горожанин, котрий з завзятем боре ся за свого кандидата.

І коли настала субота і коли вже забракло Жидів до підсуваня їх під чуже імя тай не можуло уже робити виборців для запевненя собі по-

біди, взяла ся комісия за старі штучки, а именно повільним голосованєм, робленєм предовгих павз, знеохотити наших людий до вичікуваня на зимнї і снїжници під виборчим льокалем, а кромі сего стала пересївати наших виборців будьто з причини, що нема виборця в листї, будьто, що се не та сама особа. Але і ся штучка не дописала. Ті, котрі переголосували, розбігали ся цїлу ніч по громадї, будили сплячих і висилали їх до голосованя, а коли вже Польща побачила, що ми мусимо побідити і що нарід не дасть ся знеохотити, пустила ся на лайдацтво.

О годинї 5 того дня та рано в суботу комісия, не питаючи стоячої під льокалем товпи, мимо приреченя старости п. Пуїцького, що анї оден чоловік стоячий під льокалем, не переголосувавши не відійде, замкнула голосованє, не повідомивши про се чекаючого народа — зарядила скрутинїю і... допняла свого.

Вийшов п. староста Пувїцький і коли нарід питає його, чому так поволи голосують, і що тут еще до 250 виборців жде до голосования, п. староста повідомив нарід, що вже по голосованю і що зараз оголосять вислід!

І дивуватись треба тій холодній крови нашого мужицтва, що в тій хвили не впали до салї виборчої і не роздерли на дрібні кусні цїлу комісию, а лиш спокійно вислухали тих слів представителя ц. к. власти.

В одній хвилї зникла радість і завзятє з очий мужиків і розляг ся оден великий плач. Покликано д-ра Окуневського, щоб він дав якусь раду і заложив протест проти такого явного безправя і топтаня прав руського народу. І заплакав посол разом із народом, а на його запитанє, звернене до комісиї, чому так явно топтає права народу, одержав як відповідь підлу брехню: „Мы ему wychodzili, а ich nie było". Нарід пригноблений розійшов ся до дому.

Безпроволочно віднїс ся д-р Окуневський до намісника, до бар. Бека, послів Васильки і Охримовича, а кромі сего удає ся дня 3 с. м. депутация наших виборців до ц. к. намісника Потоцького з жалобою на старосту Пуїцького і комісара Попеля.

Бучаччина, Як уже відомо, в цїлім бучацькім повітї сфалшовано листи гравиборців в небувалий спосіб. При їх уложеню довершено прямого рабунку виборчого права на руських виборцях. Всюди повписувано на листу лиш хрунїв, латинників, форналїв та инших двірських посїпак, — без розбору, чи мають і належить ся їм право голосования, чи нї — так, що лише ледви в кількох чисто руських селах зможуть руські правиборцї вибрати певних делєгатів, які віддадуть свої голоси на опозицийного кандидата. Впрочім по инших руських селах, де писарями „окружними" є звісні сїльські пявки: Тихолїз, Недзєльські, Гульські, — по таких руських селах подібно як по селах бодай в части з мішаним населенєм всякі хруні, збаламучені латинники і двори переголосують горстку наших правиборців, вписаних мов на лїк або від напасти на листу. Сотки сьвідомих опозицийних правиборців руських, що платять грубі податки безпосередні і нїчо не стоїть їм на перепонї в виконуваню прав горожанських, розбоєм позбавлено виборчого права, пропускаючи їх в листах, а вставляючи на їх місце низше або й зовсім несподатковання але за те zaufan-их і poczciwych хрунів, небіщиків, неповнолїтних форналїв, банкротів і кримінальників.

О скільо довідуємо ся, війти з повітового видїлу дістали такий наказ, щоби не вписувати на листу опозицийних правиборців. Щоби однак могли як слїд сповняти той приказ, дістали з податкових урядів вісточні викази оподаткованих. Правиборцям з Нагорянки удало ся на власний кошт роздубути правдивий виказ оподаткованих, а сей зовсім нєзгідний з тим після котрого уложено листу. Бучацьке староство удає, що ніби нїчо не знає про тоті надужитя з виборчими листами та ніби до того не мішає ся. Коли д-р Данилович інтервенював в тій справі в старостві, староста Бернацький радив вносити реклямациї та обіцяв їх всесторонно полагодити. З огляду на се видїл „Народної Волї" вніс до староства зажаленє, в котрім домагає ся, щоби воно зарядило з уряду перероблене всїх лист правиборців в цїлім повітї на основі §. 29 виб. орд. до сойму.

Також правиборцї в Нагорянцї і в Баранові внесли реклямациї. В Баранові на 162 управнених до голосования вставлено на листу лише 29. Се спостеріг один одинокий тамошний правиборець, що читати уміє, та розповів другим. Зараз хтось ударив в дзвін „на гвалт", злетїла ся вся громада і війт мусїв дописати еще 122 правиборців. В деяких селах (в Костїльниках, Кійданові і инших) виложено листу в громадській канцелярії при замкнених дверах, так, що нїхто не має до неї приступу. В Бариши доперва в передпослїднім дни реченця до вношеня реклямаций оголошено виложенє листи, однак вже за пізно було внести реклямациї. В Язлівци на 600 управнених до голосования фігурує в листї лише щось 100 правиборців. Взагалї власти роблять всякі заходи, щоби виборчі листи так, як виготовлені і тепер представляють ся, полишили ся правосильними. В такім лише випадку будуть вони безпечні, що при виборах делєгатами вийдуть індивідуа, які без клопотів за дармо віддадуть свої голоси на кандидата „Rad-и Narodow-oї". І буде можна сьміло тоді голосити, що вибори відбули ся „legalnie", без крадежий, розбоїв і надужить. Сего має дуже собі бажати сам кандидат гр. Баденї а, як запевняють, мав висказати ся його батько, краєвий маршалок, що не хоче аби його син став послом в тен сам спосіб, як. бр. Блажовські. — *К.*

Кровава драма в Лїсабонї.

В суботу попол. замордовано на улицях Лїсабони португальського короля Карльоса й престолонаслїдника Людвика Филипа.

Посїв безконечних політичних репресий, практикований останнїми часами португальським урядом супроти народу, видав отсе страшний овоч. Настрій португальського громадянства ненормальний не від вчера. До сего причинило ся головно се, що велич колись могутної сьвітової держави португальської підупадала від довшого часу щораз вище, терпячи безвинно свої сьвітові кольонії. Зноваж державна управа не вміла заспокоїти горожан одвічним уладженєм внутрішних відносин. Ситуация стала особливо застрявати ся з того часу, як на португальськім престолї засів 1880 р. король Карель I. Не дивлячись на загальний занепад краю, на зростаюче загальне невдоволенє, він віддав ся в цїлости гуляшому житю в дишних королївських палатах, даючи своєму премієрови-диктаторови Франкови необмежену повновласть — суспендувати конституційні свободи.

Розігнано парлямент, знесено закон про збори й товариства, позамикано опозицийні часописї, поарештовано найвидніших нелюбих політичних та громадянських діячів, видано навіть декрет про засиланє всяких демонстрантів до кольоній та прош вартету" і сказав раз: „Ich bin kein Dummkopf

знесенє недоторканости членів посольської палати. І ось саме в той час, коли правительственні комунікати проголошували здемаскованє й здавленє революцийної пропаганди, та запевнювали про привернене ладу й супокою в краю — виконано на улицях португальської столиці заговор на королївську родину...

Сам перебіг суботнішного атентату представляють ся після наспілих досї урядових і приватних донесень ось так: Королївська пара пробувала від довшого часу на провінциї в палатї у Віля Віціоза. В пятницю повідомив король правительство, що в суботу хоче вернути домів. У відповідь на се одержав маршалок королївського двора, Рандольфо осторогу від дирекциї лїсабонської полїциї, щоб королївська пара не вертала до Лїсабони, бо там викрито істнованє кількох революцийних заговорів проти королївської сїмї. Прошеного маршалка, щоб він подав се до відома короля й спонукав його відложити свій приїзд до Лїсабони на кілька днїв. Маршалок двору відмовив ся сповнити се поручене, через те, що цїла королївська сїмя дуже зденервована, а повідомлене про заговор моглоб мати фатальні наслїдки. Оттак король не надіючись нїякого лиха, поїхав до Лїсабони, навіть не повідомивши про час свого приїзду полїциї, яка в виду сего не поробила нїяких охоронних заряджень. Приїхавши до Лїсабони, всїла королївська сїмя до відкритої повізки і поїхала в напрямі королївського замку. На передних місцях сидїв король Кароль з жінкою Амалїєю, а на заднїх престолонаслїдник Людвик Филип і інфант Дон Мануель. Як повозка скрутила з торговельної площі на многолюдну улицю Арсенальську — з бічних улиць вибігло кількох людий прибраних в сірі плащі, та повитягавши з під них репетірові карабіни, почали на команду пальбу до королївської сїмї. Візник затяв коні, щоб втечи, але ранений тяжко вистрілом з карабіну, повалив ся на землю. На гук перших вистрілів надбігла полїция та дала огню до заговірників, із яких двох погибло на місци. Коли полїция кинула ся до повозки, король страшно постріляний був уже трупом; його поцїлили три кулї в карк, плечі й шию, перериваючи головну артерию. Престолонаслїдник Людвик Филип, влученний три кулями в голову, якийсь час ще стогнав, а там помер підчас транспорту до недалекого арсеналу. Рани інфанта Дона Мануеля на рамени й щоцї не значні. Під сильною ескортою відвезено тїло короля й конаючого престолонаслїдника до арсеналу, а королеву й інфанта до королївської палати. Вечером перевезено до королївської палати також трупів короля й престолонаслїдника.

Із заговірників арештовано лише одного, але він поповнив у вязници самоубійство. Впрочім арештовано дуже богато людий, бо сильна ескорта війська й полїция окружила місце катастрофи та переводила арештованя без розбору.

Мінїстерська рада, зібравши ся зараз на нараду під проводом Й. Франка, опублікувала розпорядок, яким заборонено всякі збори; подібний приказ вислано також на провінцию, щоб таким робом запобігти проклямованю републики.

Правлїнє обняв 18-ти лїтний інфант Дон Мануель — проклямований мінїстерською радою як король Мануель II. Новий король носить зранену руку на перевязцї, але стан його здоровля не має бути грізний... Урядова часопись оголосила королївський розпорядок, який устанавляє чотиримісячну загальну жалобу. Театри мають бути замкнені через 8 днїв... Полїция робить енергічні доходженя в справі виконаного атентату, але ще й досї не сконстатовано, хто саме виконав атентат. Офіциально подаєть ся, що заговірниками були анархісти наняті полїтичними агітаторами (!) — на дїлї-ж вбили короля мабуть військові заговірники. Ось полїция арештувала богато б. офіцирів маринарки, які брали удїл в тайних нарадах прогресистів що відбули ся в пятницю вечером.

Цїла Лїсабона немов вимерла. Всякі магазини, склепи й ресторани позамикані. Військо і полїция поводить ся нечувано безоглядно; грозять стрілянєм, як тїльки стане на розмову двоє людий. Про настрій населенья точних вісток не можна подати із за відомої „вірodостойности" офіциальних депеш та острої цензури приватних депеш. Поруч із запевнюванєм про обуренє загалу на виконавців атентату — наспіли приватні вісти також про загальне повстанє селянського населенья в цїлім краю. Бунт мав вибухнути також на чотирох португальських военних кораблях. (Гл. „Телєграми").

або в вінци нездин може нераз і у власній голові. Я лиш бажав би був, щоби й редакция ЛН. Вістника не лишала була своїх читачів також на поталу талановитої й щирістю захоплюючої стилістики п. Лозинського — при чім, очивидно, не осуджую анархізму з якогось упередженя до особи апостола його, котрого консеквенцию навіть високо цїню анї „страха ради юдейска", до чого взагалї не маю великого наклону, — лиш з найглубшого пересьвідченя про його теоретичну нестійність, а ще більше про його практично-житеву погубність. От і що йно недавно ще дістав я з Росиї від одного знакомого інтелїгентного Українця лист, в котрім він між иньшим характеризує також „положенє" по двох роках російської конституций. Він пише: „Такої ворожнечі, такої ненависти до чужих поглядів, такої упертої боротьби, яка у нас йде тепер — ми нїколи не мали. Ви борете ся, але ж з Поляками, а ми з своїми гризємо ся як собаки. Вже перестали у нас дивити ся на моральність або неморальність людини: все йде на бік перед полїтичним титлом. Як колись на Запорожжі — тїльки питають, якої ти партиї і взглядно від того, яка панує, другі просто винищують ся. А тут ще збігло ся до купи соціяльне питанє з національним. Отут і розвяжи той „гордієвъ узелъ", як то кажуть. Всї поступові (!) партиї перегризли ся більше ніж з урядом, а той тимчасом не спав, а нишком придусив всїх, випустивши на полїтичну арену реакцийні сили під прапором „союза русскаго народа". І коли ти не крайній лївий або правий, то тобі достаєть ся і з одного і з другого боку.... Я давно вже думав, що час заспокоїти ся і не йти далї, а закріпити за собою добуті позиции. Між тим горячність лївих все тягла далї та далї, поки нарештї та „постійна революция" не виробила в суспільности реакциї з історичного боку цїлком зрозумілої. І всї ми виграли, як „Заблоцький на милї". Правда, цїлковитого повороту не може бути, але ж на скільки ми повернемо назад від 17. октября, то ще хто його знає! Такого щасливого часу для Росиї і окремо для вас Українців не скоро дочекаємо!.."

Так, так, се страшна дійсність, котрій жадна, хоч би й як гарна, „принципіяльна" стилістика не поможе! І запля чого се? — питаю; *задля якого* практичного, чи навіть хоч би теоретично-естетичного ефекту? Петербурський кореспондент київської „Рады" В. Пісняченський дотепно характеризує сї ідеали громадського житя в передпослїднім числї „Рады" з р. 1907 (ч. 290 з 29. декабря) в статї „Audiatur et altera pars" (З невських берегів XV). Він пише між иньшим: „Кому не відомо, як чисто випадково прибивались ріжні партийні ярлички на обивательські спини, як легко установлялись партийні перегородки в широкім суспільстві! Мені пригадуєть ся одна земська лїкарня під Київом, де був колись лїкар, що любив добре випити і діягноз хвороби часто приходилось ставити сторожеві при лїкарнї. Сторож швидко управляв ся з слабими. Коли приходив пяний лїкар, то вже заставав всїх слабих, поділених на скілька гуртків. В одному стояли слабі на живіт, в другому на голову, в третьому на спину і т. д. Лїкареві лишилось виписать пяною рукою трафаретні рецепти одним од живота, другим од голови, третїм од спини. Чи не так же у нас робила ся і партійна діференцівровка? А, ти на голову? Значить ес-деки! На живіт — значить ес-ер! На спину — трудовик! Що більше од цього — то вже було од лукавого. Бувало йдеш по якій небудь Київщинї або Поділлю з партійним генералом — він і представляє: в Причипилівці у нас — ес-ери; а у Безденьках — ес-деки; в Витягайлівці — кадети і т. д. Чого в Причипилівці непремінно мають бути ес-ери, а у Витягацлівці — кадети, чом не навпаки — Аллах відає! Це не анекдот і не шарж, панове читачі, а „истинное происшествие", Така історія ще не давно всюди була. Прибють людині або він і сам собі нї з сього нї з того причепить бубнового туза якої небудь партиї — і так і ходить. І коли його сусїда ес-дек, а він ес-ер, то хоч би кум і сват був — все рівно буде дути і плювати на нього, дондеже сил стане. Менї доводилось бачити милі картинки, як большевичка студентка не хотїла пити чай на курзалї за одним столиком з меньшевичкою". — А тимчасом і час пливе і житє іде і то не все дивним дивом в напрямі бажано поступовім. „Чекать лучшихъ временъ" — кінчить д. Пісняченський — не можна і нікому не радив би, бо до того часу, поки вони прийдуть (т. зв. сами з себе) до нас, можна й ноги задерти. Що тодї намнашінащадкискажуть?"

Та вже кінчу, хоч ще неодно мав би я сказати. Тенденция моїх слів впрочім вже ясна. Редакция Л. Н. Вістника буде тодай знати, чого люди домагають ся, і може чей се і те також зможе й узгляднить. Впрочім незабавки пічне ся вже, в Божий час, і новий збільшений обємом річник XI. То й потішимо ся і порадуємо ся ним — може навіть вкупі й з читачами фейлетонів „Дїла".

У Львові 16. сїчня 1908.

НОВИНКИ.

„Wyodrębiona c. k. rada szkolna" крайова а німецька гімназия у Львові. Пишуть нам: Переміривши недавно одну німецьку гімназию в Бродах на польську, забрала ся рада шкільна до другої „пляцувки гакатизму на нашей польскей земі", до одинської в цїлій Галичині, німецької гімназиї у Львові. Коли ще давний директор, п. Вольф стояв на чолї гімназиї, тяжко було повести справу так, як сього вимагав „інтерес народови", бо п. Вольф строго зберігав німецький характер гімназиї. Але коли перед двома роками на його місце прийшов з Відня п. Ф. Бостль, спольщений Німець, акция пішла швидко наперед і нинї справа представляє ся так: Усї поданя учеників до дирекциї, чи то в справах військових, чи шкільних, чи приватних мусять бути писані по польськи. Німецьких подань патріотичний директор не приймає, мотивуючи се тим, що живемо „на польскей земі". З учениками всякі офіциальні розмови ведуть ся виключно і обовязково на польській мові, хоч би се був навіть родовитий Німець, який тільки калїчить польську мову. Внутрішне урядованє і всякі повідомленя професорів в служобовій книзї відбувають ся також найчистійшим „ойчистим єнзикем". Сього року в сїчни відбув ся навіть сьвяточний обхід сїчневого повстаня, в якім всї Жиди обовязково мусїли брати участь і ходити до темплю — річ досї в німецькій гімназиї не чувана, тим більше, що учеників Поляків в гімназиї зникаюча меншість. Таким способом приготовлює ся систематично і пляново спольщенє одинокої німецької гімназиї в Галичині, одинокого пристановища, в якім могли вчитись в рідній мові сини галицьких кольоністів, німецьких інтелїгентів і Жидів, що почувають себе Німцями. Правда вони горожани галицької землї і німецька мова в краю є „landesüblich" і вони мають право вчити ся на своїй мові, але мимо всего відібранє Німцям одинокої середної школи не буде „барбажиньством і моральнем здзїченєм" як експроприяцийний проєкт пруський „сьвєнтим обвійонзкем народовим". А чому? Відповідь проста: бо... „то цо іннего". Та се тільки одна сторона медалю. Друга — се відношенє до учеників Русинів. Коли давнїйше директор і цїлий збір професорський (з вийомком п. Богуша, який з патріотизму був цїлковитим ігнорантом „мальборскєго прош вартету" і сказав раз: „Ich bin kein Dummkopf

nicht") — відносили ся до Русинів цілком об'єктивно і безпристрасно, трактуючи їх на рівні з Німцями, Жидами і Поляками, тепер як п. Бостль помандрував шляхом „автономії і виодрембнєня", відношенє до Русинів прибрало острі форми явної і тайної секатури. Найновійша клясифікация з перед кількох днів (за І. піврік біжучого року) являє ся нечуваним погромом і скаженою масакрою всіх учеників, що мали нещастє народити ся Русинами. Ось цифри:

V. кл.	на 10	учеників	Русинів	5	другий	степень
VI. „	„ 12	„	„	8	„	„
VII. „	„ 5	„	„	3	„	„
VIII. „	„ 11	„	„	8	„	„

Додати ще треба, що між потерпівшими є ученики, яким в минувшім півроці не доставало до відзначеня тілько одного степеня. В VI. кл. число „двійок" руських перевисшає суму всіх „двійок" Німців, Поляків, і Жидів разом. (!) Так само в VIII. клясі. Що на такий нечуваний, дикий террор скажуть руські члени краєвої ради шкільної? — *Поінформований.*

— Звідки бере ся „мілїон Поляків" на „wschodzie"? Пишуть нам: Сими днями в старостві в Тернополи зголосила перехід на латинський обряд дівчина Мальвіна Острашевич Яворська, родом з Соснова, підгаєцького повіта. Дівчина, по батьку й матери Русинка, (мати віддала ся вдруге за Поляка Жабського), будучи одиначкою унаслідила по пок. батьку значний маєток і бажала, щоби її віддали на науку до міста. Минувшого року віддали її мати і вітчим до Язлівця, до польських матечок, котрі дівчину добре вже обробили. Сего року мимо усильних заходів місцевих руських сьвящеників, щоби віддати її до інституту в Перемишли або Яворові, віддали її родичі до Тернополя і там вона приготовляла ся приватно до іспиту до VI. кл., в домі п. Жабського, учителя при учительській семинарві і тепер мала здавати іспит. Але проф. Жабський і учителька, котра дівчину приготовляла, почали їй грозити, що вона не здасть іспиту, коли не перейде на латинський обряд. Дівчина ніяк не хотїла на се пристати, але під загрозою утрати іспиту, улягла намовам свого вітчима та його кревняка, проф. Жабського, і в присутности того проф. Жабського в тернопільськім старостві перейшла на „polski obrządek". В такий то спосіб перейшла людина з батька-матери Русинка, в ворожий нам табор, відцуравшись віри, та народности своїх дідів. На сім примірі бачимо, як то професори Поляки в галицьких школах місто удїляти нашим дітям зерно здорової науки, вшіпляють в їх серця ненависть і погорду до своєї віри та велять їм бути зрадниками свого обряду та народа. — Сей сумний факт подаємо до відома нашої П. Т. публики, та відкликуємнсь до наших материй Русинок: Ховайте свої дїти в більше патріотичнім дусї, учіть їх любови, та пошани свого обряду і народа, учіть їх цінити та шанувати рідні звичаї, щоб були опісля неподатливі на подібні затії наших ворогів. — *Н. Н.*

— **Тяжке побитє професора.** Пишуть нам: Коломия все ще остає під вражінєм сеї страшної події. Польська інтелїгенция в Коломиї старає ся як найусильнійше сю справу затушувати. З дому побитого не дають нїяких інформаций, лиш фактом є, що в середу професор був одною ногою в гробі. Лиш сильному здоровлю і старанній опіці лїкарів завдячувати треба, що професор ще жиє. Пекарський, бувший капітан, дуже сильно збудований і з незвичайною силою зносить тяжкі болї і муки. В середу вечером рознесла ся чутка, що Пекарський помер, бо в той час хороба дійшла у него до найвисшого степеня і кождої хвилї сподївали ся катастрофи. По щасливо перебутій кризї професор має ся лїпше. З його окруженя кажуть, що Пекарський буде жити, але дехто підносять сумнїви що до сего. Слїдство веде ся дальше, але у великій тайнї, бо в справу вмішані сини найзнатнійших Поляків з Коломиї. Поляки взагалї сконстерновані, не знають що з тим „фантом" робити. Однак більша часть з них обурена. „Gazeta Kołomyjska", пятнуючи поведенє польских учеників називає се „zdziczeniem młodzieży". Преціньраз „Kołomyjka" справедливо осудила поступок польської молодїжи! Ученикам проф. Пекарського сьвідоцтва здержано аж до укінченя слїдства. Арештованих учеників по списаню протоколу випущено, задержано лиш одного. — *Петро Яблонський.*

В тій справі львівське ц. к. бюро кореспонденційне розіслало нивї до часописий такий комунїкат: „Як провірено, нападу на проф. Пекарського в Коломиї допустили ся не гімназияльні ученики, але три инші особи. Рани проф. Пекарського на щастє дуже легкі". Супротив наших информаций з достовірного жерела комунїкат кореспонденційного бюра являєть ся нїчим иншим, тілько тушованєм цілої афери, що компромітує польську молодїж і деяких Поляків, що займають визначні становища в Коломиї. З тої самої причини польська преса мовчала так вимовно кілька днїв про сю справу і заговорила про неї аж під напором „Дїла". Тепер ратують ситуацию бодай там способом, що редукують аферу до найменших розмірів, а вину звалюють на якісь незнан „особи".

— **Видуманий рабунок.** Краківська дирекция поліциї збирає чимраз більше доказів на се, що рабунок 45.000 корон послугачем філії австро-угорського банку, Лїхотою, видуманий. Арештований спільник, котрому Лїхота передав торбу з грішми, називаєть ся Йосиф Фронь, що займаєть ся направою гармонїйок. Всїх трех підозрівних о крадїж, Ямрозїка, Лїхоту і Фровя осаджено в поліцийнім аресті. Ніхто з них не хоче признати ся, де поділи гроші. Лїхота обстає при своїм, що його ограбили розбишаки. — Нині доносять з Кракова, що полїция відставила Лїхоту до карного суду, а возного Ямрозїка випущено на волю. Против здогадованого спільника Лїхоти, Йосифа Фроня, ведеть ся дальше поліцийне слїдство.

— **Проворний Мазур.** Пишуть нам з Ряшева: В коршмі на шляху ведучім до Богухвали ряшівського повіта оден торговець свиньми заявив при балачиї, що продасть свою реальність з кількома моргами добре управної землї, котра по совістнім оцінєню вартувала 25.000 кор. При тім був оден господар, котрий особисто знав того торговця і вже з давна рад був то поле, положене межи своїми межами, набути для себе. При чарцї прийшла межи ними така згода, що торговець жадав за свій грунт на шах-перську моду: на перший день 1 сотика, на другий день 2 с., на третий день 4 с. а все так подвійно через 25 днїв, по цїсарськи. Купуючий господар, неграмотний, став щось до 15 днїв числити і видїв, що не богато тих сотиків буде. Тому згодив ся на ту рахубу і дав при сьвідках, здаєсь вже пяних, завдатку 400 кор. Дома почала родина числити ті сотики і за 25 днїв дійшли до результату більше як 160.000 кор. Тепер веде ся судовий процес, бо торговець не хоче звернути задатку в квоті 400 кор. а Мазурище від такого хитрого купна відступив. — *В. Б.*

— **В справі скарбів гетьмана Полуботка** читаємо в найновійшім (16-ім) числї київської „Ради": З'їзд спадкоємців гетьмана Полуботка в Стародубі дня 28 січня таки відбув ся. З'їхались все такі, яким дуже хотїлось поживитись мілїонним скарбом небіжчика гетьмана. Зголосилось було на стародубський з'їзд щось до пятьсот душ, а прибуло більш 350. Всїх об'єднував, розуміеть ся, професор Рубець, ініциятор сього з'їзду. Розпочав ся з'їзд панахидою за гетьмана, яку відправлено чомусь на клобній сцені: Професор Рубець усе запевняв нащадків-спадкоємців, що гроші після Полуботка дїйсно полишились. Але до чого вони далї там доміркувались — ще не відомо. Приблизно вирахувано, що на сей з'їзд вже витрачено коло 60 тис. рублїв. Хто як хто, вузкоколїйка до Стародуба підчас сього з'їзду таки заробила добре.

В тім самім числї „Ради" находимо допись д-ра І. Луценка з Одеси в справі Полуботкових скарбів. Задля інтересности наводимо її в цілости: Я не знаю, відкіля д. Дмитрієв має відомости, що сї скарби завіщані на користь потреби всієї України; се щось неімовірне і мабуть безпідставне. Але й думка д. Єварницького, що сї скарби вигадка, теж тілько гадка. Балачка про сї скарби піднімаєть ся у нас уже вдруге. Років 20 тому, в 80-их роках, приїздила в Полтавшину з Англії якась кампанія розшукувати наслїдників Полуботка. Вони розшукали таких наслїдників щось коло 60 семей, все більше людий простих і бідних, самі-ж вони розшукували по архівах їх права, взяли від них довіренности й поїхали. Чи одержали після того що їх наслїдники чи нї, не знаю. Дехто казав, буцїм би то їм вислали по 1000 карб., другі, що нїчого не дістали, а третї, що їм вперед заплатили. Тодї то вперше забалакали про сї скарби, казали й писали, що їх коло 100 мілїонів, що то наросло стільки процентів, а положено коло 2 мілїонів. Як раз швидко після вїзду сеї кампанії (яка буцїм би то склала 200.000 на розшукуваня наслїдників), був я на Полтавщинї і тут менї довелось почути від одної моєї родички П., в звязку з сим таке: Якось ще початку 60-их років довелось їй познакомити ся з одним землеміром, на призвище Полуботком, що приїздив розмірювати землю до пана, в якого її чоловік служив за управителя. Як не помиляюсь, се було в Вел. Богачцї, хорольського пов. *Сей Полуботок був дуже цїкава людина: розумний, здатний на всї руки, осьвічений, але... як багато дотепного нашого брата-Українця — великий пявиця.* Він був великий український патриот, дуже красно розповідав про старі часи на Українї, про її кривди. Він заїхав якось до моєї родички П. і при балачцї розповів їй свою велику тайну, що він прямий потомок гетьмана Полуботка, розповів, як його замучили в Петербургї, як сконфіскували його маєтки і рід їх з'убожів. Але що після гетьмана зістались його гроші в лондонському банку і відомости про сї гроші передають ся у них старшому в родї під великим секретом, так що инші родичі нїчого не знають про них. Чи були у його які писані документи, вона не знає. На питанє, чому-ж він не постараєть ся взяти сї гроші, він відповів, що задля сього треба їхати в Англію, а у його нема на те коштів. На її ради, щоби порадив ся про се з ким небудь, поїхав до Київа, він тільки рукою махнув. Після того років через два він раптово вмер ще в цьвітї сил. Після його зісталась жінка і дві дочки, без усяких засобів до житя. Жінка, здаєть ся, теж скоро вмерла, а дочки вийшли замiж за простих селян; тайна та про лондонські скарби, як видно, була занесена ним з собою на той сьвіт. Як бачимо з сього, спадщина гетьмана Полуботка не фікции, як гадає проф. Єварницький. Гетьман Полуботок і справдї зіставив і завіщав своїм нащадкам не тільки гроші, але й инший скарб — щиру любов до своєї нещасної України. Коли скарби його й пропали, то друга його спадщина збереглась, ми всї його прямі наслїдники до неї. Ми можемо її одержати цілком і від нас тілько залежить взяти її показати себе достойними його спадкоємцями.

— **Реформа календаря в Росиї.** Ще в 1899 р. утворила ся при петербурський академії наук комісия, що мала заняти ся заведенєм в Росиї календаря нового стилю. Та комісия зложена з кількох академіків і представників усїх міністерств і синоду *з кількома ще запрошеними людьми*, мала в часї тих 7 лїт всего два засїдання, а то в 1900 і 1906 р. В послїднім часї утворилась зміж членів окрема комісия, котрої обовязком є здати звіт зі всїх внесених до академії наук проектів заведення в Росиї календаря нового стилю, а також зібрати і систематизувати докази в хосен всяких можливих рішень справи, т. є в хосен збереженя юлїянського стилю, заведеня григориянського стилю або принятя для Росиї, а може — дорогою скликаня міжнародної конференциї і для цілої Европи — стилю зовсім нового і астрономічно точнїйшого, ніж юлїянський і григориянський. Підкомісия мала вже три засїдання (послїдне 29. жовтня м. р.), на котрих вислухано рефератів: П. Саладилова в хосен принятя зовсім нового стилю, професора петербурської духовної семинариї І. Соколова в хосен задержаня юлїянського календаря і Н. Степанова в хосен принятя григориянського стилю, при усуненю деяких канонічного характеру трудностий, які випливають з правил православної пасхалії. Із слів звіту академії наук з тої справи, що на найблизших засїданях підкомісиї будуть вислухані відзиви експертів про проекти заведеня в Росиї календаря нового стилю, можна здогадуватись, що академія після семилїтної проволоки все таки надїсть ся завести в Росиї новий стиль. — Як бачимо, сила поступу поконує врешті запори росийського консерватизму навіть на точцї, яка вважалась досї непохитною і була неначе символом росийскости. Особливо для наших москвофілів календар старого стилю належить до тих „історичних сьвятощів", в оборонї яких так борея ся чорносотенний „Галичанин" і хулїганське „Русское Слово". От ще недавно якийсь чорносотенець в „Галичанинъ-ї накинув ся з простацькою лайкою на „Дїло" за те, що ми згідно з вимогами практичного житя і поступу розпочали новий рік нашого видавництва після календаря нового стилю. Нинї кацапський чорносотенець бачить цїлу глупоту своєї напасти і небавком сам буде мусів пїти нашими слїдами, хиба що кацапські органи в Галичинї лишать ся одинокими на сьвітї оборонцями тої „історичної сьвятощі".

— **Нова губернія.** З Петербурга доносять, що в міністерстві внутрішних справ тепер обмірковуеть ся справа відокремленя Холмщини в самостійну губернію. Має складатись вона з частини сїдлецької губернії, люблинської й частини Волинї. В Холмі буде губернська управа на чолї з губернатором, а при київськім генерал-губернаторстві має бути холмський видїл і за його управителя хотять назначити людину, яка-б добре знала місцеві обставини. Є чутка, що на сю посаду призначать одного з комісарів Холмщини. Не за горами вже нарештї відокремленє Холмщини, так давно бажане холмшаками.

— **Дрібні вісти.** З Катеринодара доносять, що українську часопись „Кубанська Громада" видавати не дозволено. — В копальни нафти „Требиня" в Космачи настав вибух, наслїдком чого копальня згоріла до тла. Мало згоріти кількороо людий, між ними управитель копальнї Носек. — Касацийний трибунал зніс вирок присяжнил суди-їв в Тернополи, яким засуджено наймита, о. Ксьонжека в Кокошинцях, Ільча Кузьми, за убийство на смерть. Вирок скасовано тому, що не розслїджено умового стану засудженого.

Оповістки:

Календар. Завтра, в второк: Тимотея, Атаназия лат. Веронїки). Позавтра, в середу: Климентія, (лат. Агафії м.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Коломиї.** Са ля Каси щадничої Початок 7½ вечером.

В второк, дня 4. с. м. „Кляте серце", народний образ зі співами і танцями в 5 дїях Карпенка Карого.

В четвер дня 6. с. м. на дохід бідної шкільної молодїжи „Вишневий сад", штука в 4 дїях Чехова.

В пятницю, дня 7. с. м. „Різдвяна ніч", опера в 5 дїях М. Лисенка.

В недїлю, дня 9. с. м. послїдне прощальне представленє „Наймичка", народний образ зі співами і танцями в 5 дїях Карпенка Карого.

☐ **Вечерницї тов. „Акад. Громада".** По тамторічних невзгодинах почало знова будити ся товариське житє серед українських студентів, особливо від хвилї, коли на дни 26. сїчня с. р. уконституювало ся нове наше товариство „Акад. Громада". Щоби набрати бадьорасти до нового житя, постановило наше товариство уладити дня 13. лютого, в сали „Народного Дому" вечерницї з танцями, заповіджені вже тов-ом „Січ". Ми сподїємо ся, що наша суспільність зі Львова і краю радо поспішить подїлити з нами хоч кілька хвиль радости, так, як м. р. дїлила з нами горе. Стрій вечерковий або спацеровий. Музика військова. Вступ від особи 3 корони. Запрошеня розсилаєть ся; хтоби через помилку запрошеня не дістав, а хотїв бути на вечерницях „Акад. Громади", зволить карткою віднести ся до тов. „Акад. Громада" Львів, ул. Кохановського ч. 1 Д. — *Комітет.*

☐ **Управа бібліотеки Наукового Товариство ім. Шевченка сповішає,** що бібліотека, від понедїлка (3. с. м.) почавши, буде для публики отворена що дня (крім недїль і сьвят) від год. 2. до 5. по пол. При тій нагоді пригадуєть ся ще раз, що бібліотека містить ся при ул. Супіньского ч. 17. (Академічний Дім, партер). — *Ів. Джиджора.*

☐ **З Тернополя.** Тов. української молодїжи „Громада" в Тернополи відограє дня 9. лютого с. р. (в недїлю) штуку д-ра Невестюка „Кандидат", комедию в трех дїях. По представленю відбудуть ся вечерницї з танцями. Вступ лиш за оказанєм запрошеня 1 корона. Стрій спацеровий. Хто не одержав запрошеня, зволить звернутись до видїлу товариства під адресою: Тернопіль ул. Міцкевича ч. 17.

☐ **З Коломиї.** Загальні збори філії „Сокола" відбудуть ся дня 8 с. м. в долїшній сали „Народного Дому" о год. 7 вечером. В разї браку комплету відбудуть ся другі загальні збори того самого дня о год. 8 вечером без огляду на число присутних членів. — За старшину: *Д-р Козакевич* голова, *проф. Шипайло* містоголова.

Урядові вісти:

Іменованя і перенесеня. Намістник іменував комендантів постерунків жандармериї, вахмайстрів: Андрія Говійка у Ворохтї і Антона Гло а у Львові канцелїстами в етаті дирекциї полїциї у Львові. — Президия галицької краєвої дирекциї скарбу іменувала провізоричних асистентівк технічно контролї скарбової: Мар. Федоровського, Зигм. Меруновича і Володим. Яворського сталими асистентами технічної контролї скарбової в XI кл. рангї. — Львівський висший суд краєвий іменував офіциялів канцелярийних: Едв. Квіцїньского у Львові і Мих. Скульського в Сяноцї старшими офіциялами канцелярийними ad personam в IX клясї ранги. — Гал. дирекция почт і телеграфів перенесла офіцияла почтового Ст. Грега зі Львова і асистента почтового Адама Колодія з Рави руської до Кракова.

В газетї львівскій розписуе ц. к. дирекция желїзниць державних у Львові розданє будови будинків і робіт адаптацийних з причини проектованого розширеня двірця фрахтового на стациї у Львові. Оферти треба подати найдальше до 17 лютого 1908 до 12-тої годины в полудне. Дотичні *загальні і подрібні услівя будови, пляни і т. д. можна переглядати в відділі для конференцій в будинку ц. к. дирекциї желїзниць державних у Львові, II. поверх, ч. дверий 204, де можна одержати також формулярі на оферти і приписи відносячі ся до подаваня оферт.*

Ц. к. Дирекция желїзниць державних у Львові. Покликуючись на оголошенє з дня 8 сїчня с. р. в справі продовженя речення достави подає ся сим до відомости, що ц. к. міністерство желїзниць рескриптом з дня 10 сїчня 1908 ч. 1491/16а зарядило дальше продовженє речення достави на шляхах галицких о 2 дни, тащт 10 се продовженє *для галицьких шляхів вийсе витепер 5 днїв а в руху з желїзницею північною ок. днїв.*

Нові книжки і видання:

◇ *Михайло Лозинський,* **Польський і руський революційний рух і Україна, Частина І,** Українське видавництво „Ранок", Київ, 1907 (на окладцї: 1908), стор. 1—98.

Як довідуємо ся з кінцевої уваги автора, отся праця мала вийти в Київі накладом українського видавництва „Ранок" в цілости, одначе через ті умови, в яких знаходить ся тепер друковане слово в Росиї, треба було залишити сей плян. З сеї причини видавництво „Ранок" випустило лише перші чотири роздїли працї, тай то значно поскорочувані через цензурні умови. В першім роздїлї схарактеризовані загально погляди на польсько-українське і росийсько-українське питанє; в другім маємо огляд польських і росийских революцийних рухів від початку 19-ого віку до польського повстаня 1863 р.; в третїм огляд польських патріотичних і росийских лїберальних рухів від згаданого польського повстаня до наших часів; в четвертім огляд польського социялїстичного руху.

Докладнїйшу оцїнку сеї працї відкладаємо на тодї, коли вона появить ся в цїлости; тепер зазначимо тілько, що рецензент київської „Ради" Д. Дорошенко висловляєть ся про видану в Київі часть працї дуже прихильно. При сїй нагоді пригадаємо, що повне виданє сеї працї, як звісно з оголошеня в нашім дневнику, появить ся у Львові вже в сих днях. Замовленя на се повне виданє в сумі 3 кор. приймає автор (Львів, вул. Гавснера 14).

◇ **Письмо з „Просвіти"** ч. 1. і 2. За сїчень 1908. Зміст: Дорогі братя і сестри! (Зазив від Видавництва) — М. Комар-Я. В—ий: Запорожські землї. — В. Зенгер-Яр. Весоловський: Про права. — О. Кониський: Проповідь на горі. — Гр. Кузьма: Про покриванє будинків дахівкою. — О. Ю. Федькович: Безталанне закоханє. — А.: Уживанє за процент. — Наш порадник. — Всячина. — Вісти з „Просьвіти." — Ілюстрациї: Козацький зимовник (стр. 3). — О. Я. Кониський (стр. 5.) — Пляни покриваня дахів дахівкою (стр. 6.) — А. Федькович (стр. 8.) Отсим подвійним числом починає „Письмо з Просьвіти" другий рік свого видавництва. На особливу увагу заслугує поміщений в сім випуску незнаний доси портрет батька буковинського кобзаря, Альберта де Гординського Федьковича, присланий для „Просьвіти" д-ром Я. Невестюком. Від тепер буде появляти ся „Письмо з Просьвіти" два рази на місяць, 10. і 25. кождого місяця. Сю зміну введено без підвисшеня передплати, для піднесеня актуальности видавництва, особливо в відділї „Вісти з Просьвіти", в якім будуть містити ся всякі звістки про організацийний рух у Центральній управі товариства та його філіях. „Письмо з Просьвіти" вповнї заслугує на те, щоби знайшло як найбільше розповсюдненє, бо се найдешевше, неполїтичне популярне ілюстроване видавництво. Річна предплата 3 кор., а для членів „Просьвіти" 2 кор.

ТЕЛЕГРАМИ

Львів, дня 3 лютого 1908.

Москвофільський напад.

Чортків. (Тел. вл.). На віче в Улашківцях, котре відбувало ся вчера, напали після з гори уложеного плану москвофіли з Джурина і Білої під проводом Дияківської, жінки скарбового секретаря, і її адютантів. Напад відперто і настав спокій, але комісар розвязав віче. Вічевики зібрали ся в трох окремих льокалях на довірочні збори та ухвалили тут однодушно резолюції, висказуючі повне довірє українському парляментарному клюбови і послови Колессї. Кандидатуру д-ра Горбачевського до сойму одноголосно постановлено. Жандармерия, котра помагала москвофілам, арештувала опісля знов шістьох зовсім невинних людий.

Замордованє короля в Португалиї.

Париж. (Т. К. Б.). Після приватних вісток із Лїсабони королева, засланяючи собою наслїдника престола, дістала кулю в рамя. Правительство звелїло пильнувати не тілько републиканців і революціонерів, а також прихильників Дона Мігуеля Браганца. Президент кабінету Франко видав учора рано проклямацию в справі забитя короля та про вступленє на престол Мануеля. Висші достойники, військові і цивільні зложили вже присягу на руки нового короля; відбуло ся також заприсягненє всіх військових корпусів. Король затвердив повновласть кабінету Франка. Часть населеня є обурена на убийників короля.

Петербург. (Т. К. Б.). Відомість про атентат у Лїсабонї прийшла сюди вчора та зараз переслано її до Царського Села.

Відень. (Т. К. Б.). Вчера по полудни архикнязь Кароль Фердинанд Йосиф поїхав до палати амбасади португальскої зі своєю матірю архикн. Мариею Йосифою, щоби зложити кондолєнцию. Міністер заграничних справ, бар. Ерентальзложив в амбасадї кондолєнційну візиту о 4. годині по полудни.

Звістка про атентат зробила у Відні тим більше вражінє, що полковником австрийської армії є Дон Мігуель кн. Браганца, син самозванця короля Португалиї, Дона Мігуеля, котрий свого часу прогнав з Португалиї королеву Донну Марию та володів від 1826 до 1834 р., коли то його усунено з помічю цісаря Бразилиї Петра I, англійської фльоти і еспанських військ. По усуненю він схоронив ся до Австриї, де в 1833 році народив ся теперішний претендент до португальского престола.

Лїсабона. (Т. К. Б.) Надзичайне виданє урядової часописї оголошуе отсю проклямацию короля Мануеля II. „Нечуваний злочин наповнює найбільшим огірченєм серце моє як сина й брата. Знаю, що нарід подїлює мій біль та з обуренєм звертаєть ся проти страшного злочину, який є безприкладним в істориї. Сила конституциї покликуе мене кермувати долею королївства. Відповідно до сего зверну всї мої змаганя на добро вітчини та буду старати ся заслужити собі на любов португальского народу. Присягаю, що буду хоронити католицьку религію, незайманість краю й берегти конституцию. Заявляю також, що задумую задержати теперішний кабінет. Лїсабона 1. лютого 1908. Мануель II." Проклямацию контрасигнували всі міністри.

Льондон. (Тел. прив.) Англійська фльота вийхала до Лїсабони, щоб стерегти інтересів англійських горожан.

Лїсабона. (Т. К. Б.) Забальсамовані тлїнні останки короля й престолонаслїдника виставлять на публичний вид. Похорони відбудуть ся мабуть д. 10. лютого.

Лїсабона. (Т. К. Б.) Рада державна й міністерства зібрали ся в палатї, щоб зложити присягу на руки короля Мануеля II. — Зачувати, що був. міністер Гозе Альпота вспів утечи з Лїсабони.

Лїсабона. (Ткб.) Головний виновник заловору не жиє. Він був уоруженний в карабін. Називав ся Мануель Буїка і мав 30 лїт. Давнійше був сержантом 7 пол. кавалериї а відтак народним учителем у Vinhoes; від 8 лїт учетилював в Лїсабонї. Два другі заговірники були мабуть також Португальцями.

Мадрит. (Ткб.) Часопись „El Mundo" поміщує донесенє, що в Опорто проклямовано републику. В офіциальних полїтичних кругах вістки сеї анї не потверджено анї не заперечено.

Мадрит. (Ткб.) Король Альфонс, що вернув з Севілї, зложив свою кондолєнцию графини Парижа.

Переписка Редакциї.

Вп. Д. Л. в Ст. С. Вже другий раз ми примушені звернутись до Вас з уклінною просьбою: Пишіть лише по одній сторонї папіру!

До „Народної Гостинниці" прийхали 3. II. 1908. Мария Королик, Устє зелене; о. Еронім Броковський, Потоцко; Панталеймон Пюрко, Лїско; Евген Миронович, Боршів; Мелетій Видрак, Золочів; Леонтина Чипчарева, Стрий; д-р Емиль Калитовський, Ряшів; Ріхард Рольсле, Загреб; Юлїян Струтинський, Переворск; Дмитро Котелко, Перегинсько; М. Левенгец, Тернопіль; Адольф Ротфельд, Тернопіль; Емілія Варивода, Стрий; Іван Чехович, Никола-в; Володимир Сабат, Сколе; Тома Фандрис, Коломия Володимир Українчький, Станиславів; Денис Стельмах, Грабузна; Василь Фірман, Камінка струм; Атанас Михалевич, Переворск; Андрій Микитик, Стрий; Богдан Галушкевич, Відень; Михайло Михайлюк, Трембовля; Олекса Яремчук, Львів; Андрей Бобовський, Трембовля; Филип Шипаровський, Лисеничі; Іван Прощ; Перемишль; о. Теодор Пайкуш, Зарубинці; Василь Ярмолюк, Залїска воля; Володимир Зерковський, Долина; о. Іван Станчак, Висоцко; о. Лука Яремкевич, Підлуби Лев Джулинський, Лапшин; Фішель Гольденберг, Ляцке; Юрій Кмит, Звиняч горішний; Осип Чубатий. Надвірна; Мария Кочерганова, Яворів; Александер Лазовський, Романівка; Емиль Войцеховський, Росия; Мариян Куколь, Росия; Стефанія Гайдукевич, Козова; о. Василь Кункевич, Дрогобич; Володимир Бирчак, Самбір; д-р Евген Олесницький, Стрий; о. Дмитро Скзе кович, Поморяни; Александер Райхав, Б ринчі.

Гі де Мопасан.

13)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Маркіз де Рокдіян розказував про свої любки, очивидно самі великі дами з найвисших кругів, не називаючи їх по імени; але він робив такі виразні натяки, що кождий міг сейчас догадати ся, про кого бесіда. Банкер Ліверді подавав лише імя власне своїх. Він оповідав: „Я був як раз тоді на найлїпшій стопі з жінкою одного дипльомата. Отже одного вечера, прощаючи ся з нею, кажу їй: моя дорога Маргарето..." Всї розсьміяли ся, а він здивував ся, замовк на хвилю, а відтак додавав: „Менї певно знов щось нехотячи вирвало ся. Треба вже раз привикнути називати всї женщини „Маня".

Оліве Бертен був в таких справах доволї обережний і коли його розпитувано, він відповідав звичайно:

— Я вдоволяю ся своїми модельками.

Приятелї удавали, що йому вірять, а Лянда, звичайний дівкар, попадав сейчас в одушевленє на думку про всї ті гарні сотворіня, що бігають по тротуарах та розбирають ся перед малярем, беручи по десять франків за годину.

В міру як бутельки випорожнювали ся, всї ті шпаки, як їх називали молоді члени Серкля, всї ті шпаки червонїли на лици, запалювали ся, підбадьорені розігрітими бажанями та розбурханими пристрастями.

По каві Рокдіян розповідав вже більше імовірні події любовні, та забуваючи зовсїм на сьвітові дами, величав самі лише звичайні кокотки.

— Париж — говорив він з келишком шнапса в руках — Париж се одиноке місто, де чоловік не старієть ся, де він в пятьдесятім році життя, коли лише здоров та добре замаринований, найде все вісїмнацятьлїтне, чудесне як ангел дівча, що його полюбить.

Лянда, утїшений, що його коханий Рокдіян відзискав свій по-лїкеровий гумор, притакував йому з одушевленєм та вичисляв всї дівчата, що кождого дня залюблювали ся в ньому.

Але Ліверді був більше скептичний і мав претенсию знати докладно, що варті женщини; тому він завважав:

— Вони вам лише кажуть, що вас люблять.

Лянда відрубав:

— Вони менї дають докази, мій дорогий.

— Такі докази не числять ся.

Рокдіян кричав:

— Алеж вони самі суть того переконаня! Не вже Ви думаєте, що таке двайцятьлїтне дівча, що вже робить забаву від пятьох або шістьох років, забаву в Парижи, де всї наші вуси вивчили ся і зіпсували їй смак поцїлуїв, що таке дівча зможе ще відріжнити трийцятьлїтного чоловіка від шістьдесятьлїтного? Що за нїсенїтниця! Таж воно за богато їх бачило, за богато їх знало. Я з Вами заложу ся, що воно більше любить в глибинї душі, але справдї більше любить старого банкера як молодого голодранця. Або воно що знає, або може роздумує над сим? А мущини тут в Парижи мають який вік? Мій коханий! ми тут молоднїємо, сивіючи, і чим ми більше сивіємо, тим горячійше нас запевнюють о своїй любві, тим сильнїйші нам дають докази і тим скорше самі в те вірять.

Всї встали від стола, розігріті алькоголем, готові пустити ся в дорогу на здобутє всїх сердець жіночих, та стали радити ся, деби перебути решту вечера; Бертен пропонував іти до цирку, Рокдіян до гіпподрому, Мальдан до Едену а Лянда до Фолї-Бернер; нараз почули вони, як десь далеко якісь музиканти почали строїти скрипки.

— А се що? нинї маємо може музику в Серклю? — спитав ся Рокдіян.

— Еге — відповів Бертен — може би ми послухали її з десять хвиль, заки куди підемо?

— Ходїм.

Вони перейшли оден сальон, білярдову салю, салю гри, та зайшли відтак в певного рода льожу, ульоковану понад естрадою. Чотири панове сиділи вже там в фотелях, а в долї поміж порожними рядами крісел десять инших панів розмовляло стоячи або сидячи.

Дірігенс оркестри вдарив кілька разів лїсочкою в пульпіт і музика зачала грати.

Бертен любив дуже музику, так як любить ся опюм. При нїй йому дуже любо було мріти.

Як лише хвилї звучних тонів вдарили в його уха, якесь нервове упоєнє обгортало його, а цїле тїло і ум ставали ся незвичайно вражливі. Його фантазия, розколихана мельодиями, вганяла ся мов несамовита по солодких мріях та чудових снах. Він замикав очи, закладав ногу на ногу, спускав руки свобідно в долину та вслухував ся в музику; а чарівні образи пересували ся раз-у-раз перед його очима.

Оркестра грала симфонію Гайдена, а маляр, як лише спустив повіки, сейчас побачив опять бульонський лїс з цїлою масою повозів, а в одним з них сидїв він, а напротив графиня і її дочка. Він чув їх голос, розумів їх слова, відчував рух повоза та віддихав повітрем повним запаху листя.

Три рази його сусїд заговорив до нього і перервав йому сей привид і три рази вертав ся він на ново, так як по їзді на мори вертаєть ся коливанє корабля, коли чоловік положить ся до ліжка.

Відтак сей привид розширив ся, продовжив ся в якусь далеку подорож; а обі женщини все сиділи напротив нього раз в желїзничім вагонї, то знов при столї якихсь заграничних готелїв. Протягом цїлої музикальної продукциї обі вони не відступали від нього так, начеби в часї сеї прогульки при яснім блеску сонця їх лиця відбили ся раз на все на днї його очий.

Настала тишина, а відтак стукіт порушуваних крісел та людські голоси розігнали Бертенові мрії і він побачив, що всї чотири приятелї спали собі спокійненько в комічних позициях.

Він побудив їх і спитав ся:

— Ну, а тепер що будемо робити?

— Я маю охоту ще тут трохи переспати ся — відповів отверто Рокдіян.

— І я також — сказав Лянда.

Бертен встав.

— Я вертаю домів, бо я чогось трохи змучений.

Він навпаки чув себе дуже сьвіжим, але він бажав відійти, бо знав добре, що вечери в Серклю кінчать ся регулярно при столику бакарата.

Він вернув домів, а на другий день по бурливій ночи, по одній з сих ночий, що то викликують у артистів сей стан умового діланя охрекують у артистів сей стан умового діланя охрещений натиском, він постановив не виходити нїде, лише працювати аж до вечера.

Се був знаменитий день, день легкого, невимушеного творенія, коли то думка сходить без напруженя до рук і сама переливаєть ся на полотно.

(*Дальше буде.*)

ВЖЕ ЗА ТИЖДЕНЬ ПОЯВИТЬ СЯ

Михайла Лозинського:

Польський і руський революційний рух і Україна"

Отся праця дає історичний огляд польського і руського (русскаго) революційного руху від початку 19-го столїтя аж до наших днїв, звертаючи особливо увагу на становище польських і руських революційних груп до українського питаня.

Передплата на сю працю, що обіймати-ме коло 15 аркушів друку, виносить 3 кор. Передплатники дістануть як безплатний додаток иншу працю того-ж автора п. н. „Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі". Просить ся о як найшвидше надсилане передплати на адресу автора: Львів, вул. Гавснера 14.

По випечатаню ціна буде висша.

З „Народної Торговлї". При наближаючім ся весні висилки вина в весняним транспорті маємо честь повідомити наших Вп. гостий, що приготовили вже вина до висилки по цінах: 80 сот., 1 кор., і 1·20 кор. за гектолїтер, та що пивничний наш инїде вже в короткім часї до наших пивниць на Угорщинї, щоби вино перелляти до менших бочок в міру неспішних замовлень. Вина будуть експедиовані в марті при усталеню температури. Дотично якости і правдивости можемо вспевнити, що заводу не зробимо та що конкуренция супроти наших оферт окаже ся безуспішною. Що до насїнь, то замовлена ми вже поробили і в лютім вже будемо продавати у всїх складах насїня в оригінальних опакованях і на вагу. Ми старали ся о роди найлїпші і випробували їх силу кльченя. Сьвітло церковне з нашим охоронним знаком М. Ц. Н. Т., котре чим раз ширші собі здобуває круги навіть в західній Галичинї, знане із своєї першорядної якости, висилаємо як перше просто з фабрики, а для церквей даємо 10 прц опусту від кождоразових фабричних цїн. Дотично медів, то маємо на складї мід пятаку гірського походженя, спеціяльно припоручений гідну для хорих і для годівлї пчіл, о скілько їм бракне меду на весну. Меди пятні, нагороджені в році 1907 золотими медалями в Будапешті і Яворові, висилаємо по цїні 120 кор. і висше за гектолїтер. Поручаємо дуже сей нашого власного виробу знаменитий напій. На анонси наші просимо звертати увагу — Дирекция.

Оголошеня.

ОГОЛОШТКА. В книгарни Науковаго Товариства ім. Шевченка есть місце за практиканта. Компетенти зволять предложити через своїх родичів або опікунів на руки зарядy найдальше до 1 марта с. р. 1) метрику хресту на доказ, що не переступили 17 року; 2) сьвідоцтво низшої середної школи з укінченою найменше пїроку четвертої класи; 3) проба письма. Ближші умовини будуть означені зарядом книгарнї. Львів 17 сїчня 1908 *Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.* 131 8—10

Фортепіяни, піяніна і **гармонїюм** з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слївіньский, Львів, Коперника 16.** Цїни услівій продажі дуже приступні. 115 45—?

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероіди по 7 8 і 10 К найлїпші по 18, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 15, 24 і висше. Зарівом поручаємо в найбільшім виборі окуляри дівчерки, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуа ся як найскорше і найдешевше. 2

Парохія до заміни. Накочечне передм. Яворова 2300 душ. 8.0 зр. конгруи, 75 моргів поля лихого (винаймаю до міс. а повіт. 4 клм., школи виділові муж. женьска і се инар уч. женьск. Церков, будинки в дуже добрім стані, при добрій дорозї вигідне; до заміни на парохію в підгірю о доходї не меншим 1900 зр. а бодай середно упорядковану. 162 2—2

Оповіщенє

Маємо честь запросити П. Т. членів Товариства на Загальні Збори „Каса позичкова" стоваришеня заревстрованого з обмеженою порукою в Ольшаници, котрі відбудуть ся в четвер дня 20 лютого 1908 н. ст. о годинї 2-ої по полудни без огляду на число присутних членів з слїдуючим

ПОРЯДКОМ ДНЕВНИМ:

1. Отвореня загальних зборів через предсїдателя Ради;
2. Відчит протоколу з попередних зборів;
3. Справоздане Дирекциї і білянс за р. 1907;
4. Справоздане комісиї контрольної з внесеним на уділене абсолюторії;
5. Розділ зисків;
6. Вибір двох членів Ради надзираючої і одного заступника;
7. Відчит звіту ревізора Краєвого Союза ревізийного.

Право участи в Загальних Зборах мають члени стоваришеня, котрі що найменше оден уділ в цїлости уплатили.

Ольшаниця дня 30 сїчня 1909. 173 2—3

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ

о. Йосиф Курманович місторедсїдатель. *Микита Данькович* секретар.

Купуйте просто в фабрицї.

Много гроша ощадите Ви, коли материю на убраня купуєте просто в

Фабрицї сукна „Sudetia"

Jägerndorf 2.

Прошу жадати взірців наших весняних і лїтних новостий. 173 1—4

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 119—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кил. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся лише фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.**, бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

САМОРОДНІ ВИНА

із власних виноградів в токайсько-гедьольянських горах продає бочками на 50 або 136 лїтрів, по цїні 1, 2 або 10 кор. від лїтра, loco Sátoralja-Ujhely.

Адресувати по мадярськи; Rigan Mihály, notarius, Felsöcsebény, Comitat Zemplén.

Прібки на жадане оплатно і даром.

За натуральність ручить ся. 136 3—10

Працюйте і щадїть!

Вкладки ощадности на 4% приймає

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР"

стоваришеня заревстроване з обмеженою порукою у Львові.

Кождого дня (в годинах урядових перед полуднем) можна кождy вкладку назад відобрати

Позички удїляє Товариство „Днїстер" на 6% за інтабулацию; на кошта покрита дохівками на 5%. Сплату розкладає ся на 10 до 15 лїт; при 30 ратах півчірних виносить рата амортизацийна (на капітал і відсотки) 5 кор. 08 сот. від кождих 100 кор. позички.

Парцелянти на купно земнї могуть в „Днїстрі" получити позички під догідними услівями.

Членами можуть бути тїльки члени обезпечені в Днїстрі".

З зисків удїлив „Днїстер" на публичні добродїйні цїли квоту 37.285 К.

Вкладки виносять 31/12 1906:			К 2,561.541·81
Позички удїлені	„	„	2,512·635·62
Удїли членьскі	„	„	19·659 52
Цїнні папери	„	„	138.534·20
Фонд резерв. і инші	„	„	37 338·07
Льокациї	„	„	267.364·04

Купуйте землю при парцеляциях! 126

Канцелярії в домі „Дністра" ул. Руська ч. 20. Каса для вкладок отворена від 8 до 2 пол.

Іконостаси виготовляє ріжні стилеві пляни різбарська робітня Евст. Щуплєвича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 4—4

Ми гайдамаки і Ви хотїлиб спинить

народні пісни на фортепіян зі словами оба і кор., на мужеський хор (Партитура і 4 голоси) по 80 сот. висилає **„ТОРБАН"** музична накладня, Львів Вронівська 8. Також в книгарнях. 98

МІД пчільний

патока, десеровий, липовий, жовтий і білий курцайний в власної пасіки, висилаю в бляшанках 5 клгр. за 5 Кор. під гварянцією

Ізраель Шехтер

в Підгайцях. 32

МАЛПИ, корови, папуги, безроги, канарки, коні, коти ангора і гончі пси пошукує з порученя Вп. Покупців „DOKOTEUM", Львів ул. Шайнохи. 103 2—9

Цукорня Краківска

ТРОЧИНЬСКОГО

у Львові улиця Фредра

поручає знаменитих цукорків десерових фунт 80 кр. крейцарів Знамениті памнушки і тїсточка 143 по крейцарі. 7—10

Машина Зінґера

добра за 12 зр. продам. Львів, Реставрация, ул. 170 Скарбківська 8. 3—3

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

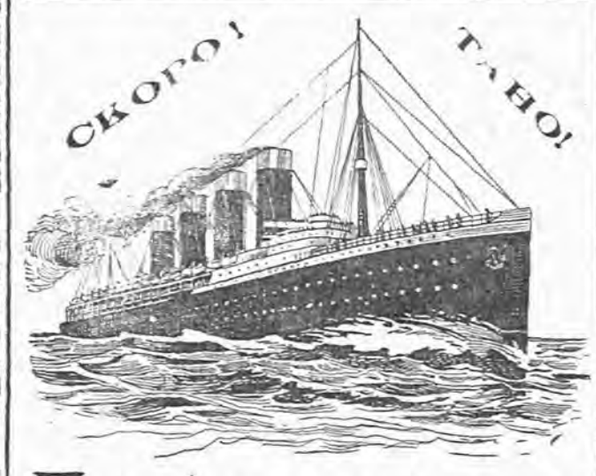

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поученьлиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Вже вийшов і висилає ся звороттно:

Р. ЗАРИЦЬКОГО

Музичний календарик

на 1908 рік.

Календарик на гарнім великім папері і хорошій оклалинці представляє ся вельми принадно; обіймає догідне календарию в двох краскаx і цїкаву повість; одинайцять добірних пісень виключно патріотичного змісту про мішані мужеські та жіночі хори.

Ціна 1 корона, а для давних і нових абонентів лиш 80 сотиків (*вже з оплатою почта*).

Для Боянів, Січий, Соколів і селянських хорів гуртовно значний опуст після умови. Звертає ся особенно увагу інтересованих, що цїлий дохід з сего рочника призначений на цїль так довольної ваги, як: фонд будови бурси руського товариства педагогічного у Львові, а то після плану поданого на окладинці календарика. Прошу поспішати з замовленнями, бо наклад дуже обмежений. Адреса видавництва: **Р. Зарицький — Львів — ул. Сикстуська 62.** 100

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·46	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2 25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Ст ніславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руськ	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9·25	10·10†
Врухович	7 10	12 40	1 46†	4 50	8·20
Врухович	10 05†	—	8 2	5 30	9 35м
Зимної води	5 50	7·25	[illegible]	5 25	9·50

Зі Львова виходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·0[illegible]	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·30	12 45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6 10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	8·05	4 30	—	10·51
Любіня	8·00	9·05	2 10†	4·30	10·51
Рави руськ	8·1[illegible]	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8 [illegible]	9·15	1·35†	3·35	8·30
Врухович	8 12	11·05	2·23	5·45	8·34м
Врухович	05†	12 41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8 45	8 40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА. Поспішні поїзди печатані товстим друком — і склята від 26/8 до 15/9 будуть ся — в неділї до 10/8 що день [illegible]. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манєцких) Коперника ч. 9.

Ч. 28. Львів, второк 4. н. с. лютого (22. ст. ст. січня) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Подяки і инші принагідні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Оповіщенє.

Тіснійший „Народний Комітет", як верховна екзекутива українсько-руського, национально-демократичного сторонництва на засіданю з дня 1. с. м. затвердив слідуючі дальші кандидатури на послів до краєвого сойму, усталені повітовими з'їздами громадських делєґатів народного сторонництва:

32) Повіт: Рава руська: Онуфрей Солодуха, господар в Вербиці;

33) Повіт: Стрий: Д-р Евген Олесницький, посол до Ради державної і краєвий адвокат в Стрию.

Львів дня 1. лютого 1908.

За Народний Комітет:

Д-р Кость Левицький голова — *Д-р Володимир Бачинський* секретар.

Людовці.

Що робить тепер партия, якої провідник ще так недавно збирав ся брукувати вулиці шляхотськими черепами, — се покрито глибокою тайною закулісових торгів пана Стапінського з краєвими правительственними сферами. Мовчить про се „Kurjer lwowski", який для відверненя публичної уваги від рухів провідника своєї партиї то розписуєть ся про недостачу справжньої демократиї в хвилї, коли власне його партия запродує демократичний прапор шляхотським консерватистам, то перелїцитовує инші польські партиї в історично-польськім патріотизмі, вмовляючи в Русинів, що власне в їх національнім інтересї лежить вічна політична єдність з Поляками. Мовчить про се і офіциальний орган партиї, „Przyjaciel Ludu", редагований для селян в диктаторськім тонї Стапінським, який на всї закиди про закулїсові торги з правительством має тільки диктаторський наказ: „Не вірте ніяким сплетням!" або ось-яке „пояснене" (в ч. 5):

„Головний Виборчий Заряд робить зі свого боку все, що може, для улекшеня побіди, щоб здобути як найбільше мандатів для люду. Те, очевидно, не подобаєть ся вшехполякам, социялїстам та иншим партиям (про „Rad-y Narodow-y" дискретно промовчано). Нїчого в тім дивного, зріст сили людовців є перешкодою для зросту тамтих партий. Отже перешкаджають нам, як можуть. Закидають нам зраду та инші злочини, думаючи, що тим кроком проти людовців приєднають собі приятелїв. Сьмішні!"

Так говорить пан Стапінський. Инчшими словами: „Слухати тільки мене і вірити тільки менї!" або: „Молчать да не разсуждать!"

З дотеперішних торгів людовців з правительством знаємо тільки те, що в Західній Галичинї не буде боротьби між ними й „Rad-ю Narodow-ою", що в будучім соймі має настати мир між ними й польсько-шляхотською більшістю та що, як запорука того мира, кілька найвисших автономічних урядників (Стефчик, Кендзьор) та дїдичів вступає до партиї людовців і кандидує на їх програму.

Деякі вияснення в сій справі знаходимо в краківськім „Naprzód'i" (в ч. 32 з 2. с. м.), в корреспонденції з Горлиць про тамошне передвиборче віче людовців в дни 28. сїчня с. р. На вічу мала рішати ся справа кандидатури між громадським секретарем Мордавським, довголїтним і заслуженим членом партиї людовців і мілїонером Длугошем, властителем копалень нафти, котрий перед пару тижнями вступив до партиї. В своїй промові на тім вічу Стапінський, — як доносить кореспондент „Naprzód-y" — вже нїщо не згадував про шляхотську господарку, тільки бив головно на міста і їх визиск сіл та на жидівську лихву.

„Але швидко часи вже змінять ся. Людовці є нині сильною партиєю, що й признало „правительство і заключило з ними умову такого змісту. Людовці відступлять 3—4 мандати шляхтї, а за те дістануть двацять і кілька мандатів і два мілїони корон на заложене банку для організациї торговлї худоби. Волимо зараз дістати щось певного, ніж бавити ся в „mrzonki", які колись здїйснять ся. І тому не позволю, щоб інтелїгенция занадто виповнювала наші ряди і вхопила провід нашої партиї в свої руки. Доки я є провідником людовців, тільки хлопи мати-муть провід нашої політики. А що кандидую д-ра Стефчика, інжінєра Кендзьора і кількох инших, то тільки на те, щоб мати відповідних референтів до реформ, які думаю перевести".

Свою найблизшу програму представив Стапінський ось-як: „Організация торговлї худоби, хлопська асекурация і збіжеві магазини. „А коли вам того до трьох лїт не додержу, то можете мене опустити".

„Про виборчу реформу — додає кореспондент „Naprzód-y" — ані словечка, шляхта десь поділа ся, зникла, рівні брати сидять по дворах і хатах, самі великі і дрібні брати аґрариї. Духовенства вже не буде зачіпати, бо воно само тепер до них прийде. Одним словом, рай настав у Галичинї".

Отже, щоб не впустити до партиї за богато інтелїґентів, Стапінський пропонує кандидатуру Мордавського. Але й Длугош буде з ласки Стапінського послом, бо він поставить його кандидатуру в Старосамбірськім повітї. Тут один з присутних Русинів заінтерпелював п. Стапінського, як сьміє він в руськім окрузї класти польську кандидатуру, котра коли може перейти, то тільки насильством і корупциєю. Бесїдник не думає, щоб Длугош згодив ся на таке, і вважає ставленє польського кандидата в руськім окрузї провокациєю руського народу. На се Стапінський відповів, що доси підпирав Русинів, але коли війна, то й він піде до бою. Зрештою сподіваєть ся, що людовці і так стануть швидко правлячою партиєю.

Як сказано, виступ п. Стапінського на сім вічу відкриває по трохи таємничість його торгів з правительством. Отже замість дотеперішної боротьби з шляхотським правлїнєм маємо союз людовців з ним. По що бороти ся за такі „mrzonki", як поваленє шляхотського режиму, демократизация краєвого правлїня, справедлива виборча реформа до сойму, безсторонність і справедливість галицької адмінїстрациї?! Адже лїпше дістати кілька особистих і партийних концесий і вмовляти в народ, що від того цїлий селянській масї стало лїпше! А пан Стапінський майстер у вмовлюваню. І в його органї і в його промовах такий безцеремонно диктаторський тон, що просто дивує ся тій... сьмілости чоловіка, що преціньо на устах має демократичні оклики, що деклямує: „Wszystko przez lud i dla ludu". А тимчасом виходить, що по правдї все через Стапінського і — волїли-б ми помиляти ся — для Стапінського. А щоби не мати над собою контролї, щоб часом з уст якого інтелїґента не впало слово критики, щоб до табору людовців не заблукав ся якийсь інтелїґент, який волів би бороти ся за „mrzonki", ніж годувати ся при шляхотськім жолобі, пан Стапінський проскрібує інтелїґентів — за виїмком тих найвисших автономічних урядників і тих кількох дїдичів, які мають бути запорукою його союза зі шляхтою.

Характеристичне також те, що пан Стапінський заповідає свої кандидатури в сільських округах східної Галичини. Як бачили ми з його промови в Горлицях і як доносить „Przyjaciel Ludu" (ч. 5), „на старосамбірський повіт годить ся кандидувати з рамени людовців п. Длугош, властитель копалень нафти з Бориславa, а „на Збараж хотять людовці підперти кандидатуру учителя Гумля". При кандидатурі п. Длугоша орган людовців додає, що „старосамбірський повіт виграв би на тім, бо оживив ся би копальняний рух, що дало би людям зарібки". Що спільного має вибір властителя копалень нафти послом з оживленєм копальняного руху і з побільшенєм зарібків? Хиба те, що обіцянка зарібків у копальнях нафти має бути одною з форм виборчої корупциї.

Доси тільки польсько-шляхотські круги вибирали ся на здобутє мандатів на руських хлопах, що всї полїтично чесні партиї, не виключаючи й людовців, пятнували виборчими розбоями, бо-ж кождому ясно, що руська більшість з вільної волї не вибере своїм послом Поляка. Тепер-же в такий самий похід на руські виборчі округи вибираєть ся й пан Стапінський, — еволюция „unarodowiania się" людовців відбуваєть ся справдї дуже швидко.

І так зміна дотеперішного опозиційного становища людовців заключаєть ся поки-що ось в чім: В західній Галичинї союз зі шляхтою, а в східній спільна з нею боротьба за польський стан посїданя в руських округах. Які наслїдки для краю мати-ме таке становище людовців, сього поки-що, не знаючи докладного змісту умови між людовцями і шляхтою, ані тактики людовців в будучім соймі, не можна докладно оцінити. Але в загальних рисах можна се вже зазначити і тепер.

Треба признати польсько-шляхотському правлїню, що воно розумно взяло ся за дїло. І ого становище справдї зачинало бути прикре. По містах „демократи", які мають велику охоту захопити правлїнє краю в свої руки, а по селах в західній Галичинї людовці, а в східній українські партиї, — „аж три на одного, то за много"... А так забезпечивши собі в західній Галичинї спокій з людовцями, можна всю свою форсу звернути на східну Галичину, де помагати-муть і всї „демократи" і людовці і крім того на підставі окремої умови москвофіли поборoти силу українського национального руху. „Rada Narodowa" здобуде певне більше мандатів в сільських округах таким способом, ніж як би мусіла вести боротьбу і проти людовців і проти Українців і проти москвофілів. Вже мандати з курії великої земельної власности, разом з відступленими Стапінським в західній і здобутими на Русинах в східній Галичинї мандатами в сільських округах дадуть польській шляхтї більшість, а коли ще та більшість буде скріплена союзом з людовцями і з москвофілами, то дальше абсолютне правлїнє польсько-шляхотської більшости в будучім соймі певнене.

І якже дурить себе (може тільки своїх хлопів?!) пан Стапінський, заявляючи, що людовці будуть незабаром правлячою партиєю. Яким способом? Адже полїтична сила людовців в соймі обмежена виключно на сільські округи Західної Галичини, отже на maximum до 30 послів, супроти яких шляхта дає 44 послів з великої земельної власности, а також значне число мандатів, видертих руському народови. А „демократичні" посли з міст волять союз зі шляхтою, як з людовцями проти шляхти. Отже тільки так будуть людовці „правлячою партиєю", що будуть вислугувати ся справдї правлячій партиї — польській шляхтї.

А виборча реформа? Серед таких обставин вона не змінить богато в політичнім укладі соймових сил. З міськими демократами польська шляхта вже була дійшла до згоди в справі виборчої реформи, а тепер ще лекше дійде вона до згоди з людовцями, і так певне постарає ся, щоби правлїнє не вирвало ся їй з рук.

Правда, людовці мали змогу стати правлячою партиєю, але тільки в союзї з демократичними українськими партиями. Коли-б навіть на підставі теперішної соймової ординациї здобуто людовцями і українськими партиями тих 74 мандати в сільських округах, то се була би така політична сила, що над нею польсько-шляхотське правлїнє не сьміло би перейти до денного порядку. А та сила вже змогла би постарати ся о справедливу виборчу рефому, тим більше, що за ними стояли би мілїонові маси селянства і міського пролетарияту.

Але пан Стапінський волить іти зі шляхтою проти українського народу, як з українським народом проти шляхотського панованя: „bo to nie jest żaden cud, z polską szlachtą polski lud", — польський люд, загіпнотизований демагогією Стапінського, помагає своєму ворогови проти українського люду. Польські людовці доказали ось-так, що й вони нездібні виробити собі самостійну, народню національну ідеольогію, тільки заганяють польського хлопа під прапор національної ідеольогії польської шляхти. Хто-ж вкі ци з польських партий здобудеть ся на таку самостійну, новочасну, справдї народню національну ідеольогію? Чи польська суспільність буде на віки служити інтересам польської шляхти, буде все помагати їй угнетати инші народи?!

І так польсько-шляхотський режім в нашім краю знов на якийсь час уратований, сим разом зрадою Стапінського, сповненою на народно-демократичних інтересах широких мас. „Stan posiadania narodowego polskiego" на руській земли, стан, набутий віковим рабунком на руськім народї, дістав одного оборонця більше. Польська шляхта може бути спокійна о свої шляхетні черепи і Стапінський вже не брукувати-ме їх ними вулиць, тільки вінчати-ме їх почесним вінцем „ojców narodu"...

Передвиборчий рух.

Брідщина: Дня 2. с. м. відбуло ся в Яценев народне віче при великім здвизі народа. По при місцевих селян явились численно селяне з Дубя, Жаркова, Підгорець, Майдану та иньших докресних сіл. На віче прибув п. Андрій Корнелия, кандидат на посла в краєвий сойм. По промові кандидата, приняли зібрані його кандидатуру одноголосно. Голос в справах селянських кривд забирали селяни: Дмитро Повідайко, Михайло Біленький з Яценева та Степан Чернецький з Дубя. Полїтичне положенє Русинів — та становище правительства до наших змагань, пояснив п. Юлїян Павликовський, студент прав. Серед резолюций, які на віче ухвалено, знаменна є та, в якій висказано співчутє жертвам хулїганського нападу москвофілів в Лешневі — та погорду чорносотенним бандам Дудикевичів, Маркових і иньших галицьких

Проф. д-ру Іванови Копачеви — кілька пояснень.

(З приводу його статї: „Літературно-Науковий Вістник" — всеукраїнський журнал).

Як читач „Л. Н. Вістника", як його постійний співробітник і як автор статей „зі змістом для історично корисного жития народу просто шкідливим" — позволю собі дати з приводу статї проф. д-ра Копача про „Л. Н. Вістник" кілька пояснень.

На фільософованю проф. д-ра Копача не буду довго задержувати ся. Ті його міркованя про „другорядність теоритичної програми на словах", про недостачу критерия для оцінки такої програми, про вічну вартість „загально людських виображінь" про plus і minus в житю одиниць і народів, про потребу „якогось позитивного ідеалу", — се така собі примітивно-наївна софістерия, що пор внати її можна хиба з дотепністю шан. автора, котрий певне думає, що здискредитував до краю вислів про „Umwertung aller Werte", додаючи в скобках, що його автором є „на розмягченє мозку померший Ніцше". Що-ж, міг собі Ніцше вмерти на розмягченє мозку, може собі проф. д-р Копач з того приводу робити дотепи в скобках, — людськість все таки не переставала й не перестане ніколи постійно переоцінювати всїх вартостий, а навіть проф. д-р Копач не встеріг ся від такого переоцінюваня, цінячи деякі публікациї „Л. Н. Вістника" инакше, ніж їх оцінила редакция того журнала, — не встеріг ся мимо відстрашаючого приміру „нещасливого, на розмягченє мозку помершого Ніцше"...

За те задержу ся довше на тих конкретних закидах, які робить проф. д-р Копач деяким публікациям „Л. Н. Вістника". Отже, на скільки ходить о белєстристику, йому не подобають ся такі річи як — обмежу ся на приміри з останнього річника — Федорченка „Хиба?!" або Жука „Дора", значить річи, які без моралїзаторства і обслон порушують полові справи в такій наготї, в якій вони виступають в житю. Я не думаю виступати в оборонї редакциї „Л. Н. Вістника", — вона сама зуміє се зробити, коли вважати-ме потрібним, — але хочу сказати в сій справі те, що я сказав би на такі закиди на місцї редакциї. Отже проф. д-р Копач повинен тямити, що „Л. Н. Вістник" не є ані виданєм для дїтий, ані для „підростаючої молодїжи", ані для родин, тільки літературно-науковим журналом, значить, в його програму входить все, що так чи инакше відносить ся до літератури і науки, без огляду на те, чи добре його давати читати дїтям, чи ні. І власне треба би „Л. Н. Вістникови" зробити закид, коли-б він обмежував вибір літературних тем до того, що можна читати дїтворі і „підростаючій молодїжи". Зрештою, коли проскрібувати з приводу сюжету „Хиба?!" або „Дору", то з таким самим правом можна проскрібувати „Великий Молох" Винниченка, „Марі" Бернштерне Бернзона (адже там наречена приходить сама до комнати нареченого, щоб віддати ся йому зі словами: („Тепер не потребуєш довше ждати!") і богато инших річий.

Всїх тих і їм подібних річий я прим. не дав би читати ані своїм ані чужим дітям, але тут же мушу застерегти ся, що найперше мусимо точно означити, кого проф. д-р Копач розуміє під „дїтьми". Бо особам дїточого віку, значить до maximum 15 року житя, відповідно до розвитку кождої даної одиниці, таких річий читати справді не треба і „ЛНВістник" для них не видаєть ся. Але особам, що перейшли той вік, я не тільки з чистою совістию позволив би чигати такі річи, але крім того почував ся би просто до обовязку, коли-б відповідав за вихованє тих осіб, дати їм наукові підстави для того, щоб вони могли читати такі річи зі зрозумінєм і з користию для себе.

І тут ми приходимо до дуже важного й болючого питаня, до справи вихованя молодих поколінь. Бо в нас, себто загалом серед інтелїгентних сфер суспільности, кождий батько і кожда мати видасть дочку в 15-ім роцї житя замуж, коли-б лиш доброго женіха Бог послав, але не позволить і 24-літній дівчинї читати „неморальних" творів в роді названих проф. д-ром Копачем. Або вкладуть на хлопця з VI кл. гімн. обовязок не тільки прочитати, але просто викувати „Трильогію" Сенкевича, просто пересипану масними жартами Заглоби та инших перзонажів, а в науцї про будову людського тіла збудуть його соромливою заявою, що „до людського тіла належать також полові органи" — і більше ані слова. Школа мовчить, батьки мовчать, а діти вчать ся від прислуги, від улиці, від навчених такими-ж способами товаришів чи товаришок, з брукових романів, шпальт „Восіап-ів" і т. п. жерел. І справдї треба бути подібним до струся, щоб на все те замикати очи і нарікати на „ЛНВістник", якого, мовляв, не можна дати читати дітям. Повторяю: для осіб дїточого віку „ЛНВістник" не призначений, а доростаючим і дорослим не тільки можна, але й треба читати про всї справи, коли хочеть ся підготовити їх як слід до житя.

А тепер про публіцистику. Тут знов не подобаєть ся проф. д-ру Копачеви анархістичне становище, зазначуване в моїх статях. Шан. автор нарікає, що редакция не тільки приймає, але й містить без ніяких уваг від себе ті мої статї, що віддає читачів на поталу моєї „талановитостию й щиростию захоплюючої стилістики", і питаєть ся здивований і обурений, що за інтерес має редакция ширити між нашим народом анархістичний ідеал? Отже — відповім проф. д-ру Копачеви на те питанє словами цитованої ним-же програми „ЛНВістника" — той інтерес (не ширити анархізм, тільки містити мої статї), що редакция „ЛНВістника" „стоїть на становищи між партийнім і не тільки допускає, але вважає навіть у високій мірі бажаним, аби ріжні питаня бижучого житя освітлювали ся в нім зі становища ріжних суспільно-політичних поглядів". Зрештою сам проф. д-р Копач признає, що інкримінована ним моя статя „дуже старанно і дуже варта читання", отже справдї дивне становище: докоряти редакциї за поміщенє такої статї.

Але-ж анархізм — каже проф. д-р Копач, — шкідливий для „історично корисного житя нашого народу"! Так думає безперечно не тільки проф. д-р Копач. Але ані йому ані нїкому иншому нїхто не боронить написати до „ЛНВістника" чи де инде статю і виказати цілу нестійність анархізму. Тільки одна просьба: Перше нехай проф. д-р Копач постарає ся познакомити ся з анархізмом більше, як се можливо з моїх принагідних уваг, розсипаних по ріжних статях, а також заосмотрити ся в оружє проти анархізму в инших критиків анархізму, а не спускати ся на власну мудрість. Бо те, що написав проф. д-р Копач проти анархізму з власної голови, се собі знов нїщо инше, як примітивно-наївна софістерия відкривача ріжних „Америк" там, де ті „Америки" вже давно повідкривано. Бо який пр. звязок заходить між гуртківством серед української інтелїґенциї, на яке нарікає в своїй статї проф. Грушевський, і анархістичним сьвітоглядом? Або що значить фраза про „кождий анархізм в кождій історичній практиці"? Або твердженя, що „анархізм є запереченєм всякого устрою"? Що-ж, говорили колись, що коли хлоп не буде чути над собою панщизняного батога, то сьвіт завалить ся, і так само говорять тепер, що коли-б на вулицях міста Львова не було поліцаїв, то настав би зараз хаос. А чи проф, д-р Копач все робить виключно з наказу того „когось", що на його думку мусить пильнувати всякого порядку? Зрештою, повторяю, я й не думаю вдавати ся з проф. д-ром Копачем в дискусию про суть анархізму, бо до такої дискусиї його уваги не дають нїяких хоч як-так стійних вихідних точок. Скажу йому тільки, що говорити про анархію як про хаос, безпорядок, можно тільки якомусь третьорядному агітаторови ворожої анархізмови партиї, — в науцї воно не дозволяєть ся.

За те відповім йому на питанє з приводу цитати з одної промови Бакуліна, що „минувшість не повинна вязати теперішности, а теперішність не може вязати будучности і неминуче право належить живучим поколїчям". Шан. автор питаєть ся, скільки часу я вчислю до теперішности і в своїй цїкавости доходить аж до математичного знаку dt. Отже замість того міркованя стоїть тільки оцінити цитовачу фразу в цілости, звернути увагу на те, що „необмежене право належить живущим поколінням", а все стане ясне. Бодай менї так видаєть ся, що чуже панованє над нами в минувшости не дає нїкому права панувати над нами тепер, що наші будучі покоління не обовязані бути чиїмись рабами з того титулу, що ми, їх батьки, знаходимо ся в неволї, — що, одним словом, живуче поколїнє повинно мати необмежене право рішати про себе. Коли ж проф. д-ру Копачеви сей принціп не подобаєть ся, то може-б він доказав його нестійність взагалї та його шкідливість для „історично корисного житя нашого народу."

Кінець кінців — як-же-ж повинен виглядати „всеукраїнський орган?" Літературний віддїл обмежити до тем які можна читати дітям, а науково-публїцистичнім віддїлї щоб і духу анархізму не було, — ось бажанє проф. д-ра Копача. Ну, а коли хтось инший забажає викиненя з літературного віддїлу суспільницьких тем, а ще хтось инший з наукового-публїцистичного віддїлу сих чи инших суспільно політичних тенденций? А всї ті критики будуть також такими самими добрими і щирими Українцями, як проф. д-р Копач, будуть також домагати ся сего чи того в імя „історично-користного житя нашого народу?" Чи лише проф. д-ра Копача має послухати редакция „всеукраїнського журнала", чи когось иншого, чи всїх разом і дати публиці замість „всеукраїнського журнала" якісь недогризки, чи може нікого і держати ся й на далї своєї теоретичної програми, змагаючи тільки до того, щоб вона була виповнена як найлїпше?!

М. Лозинський.

Крушеванів, які не вагались пролляти невинну братню кров. Віче відбувало ся вельми поважно—торжественно — та замінилось у величаву маніфестацию народних почувань сьвідомих селян-учасників. — *П ський.*

Косівщина: Дня 29. сїчня с. р. відбуло ся в Косові трете з ряду повітове виборче віче при участи мужиків та сьвітської і сьвященичої інтелїгенциї. По промовах о. Волянського, о. Стефановича, п. Лелета і п. Гіжовського постановлено сейчас по покінченю правиборів, коли вже дасть ся з значною бодай імовірностию обчислити виборчі шанси, скликати збори виборців і тоді порішити остаточно справу виборчої акциї. Віче, хотяй нечисленне і коротке, зробило дуже додатне вражінє.

Виборчі надужитя.

Виборчі надужитя в нашій частинї краю в повнім розгонї. Властиво все те, що роблять у руських селах Бобреччини, Залїщиччини, Перемищинї, Старосамбірщини і инших східно-галицьких повітів репрезентанти ц. к. правительственної власти, всякі Гродзїцькі, Річчі і їх комісарі, ц. к. урядники адміністрацийні,— все, що під опікою і протекциєю ц. к. адміністрациї роблять по руських селах емісарі „Rad-и Narodow-oї", розпоюючи й тероризуючи мужиків, — всї ті злочини й переступства проти карного закона і закона про свободу виборів, — цїлу безкарність тих злочинців — трудно вже підтягати під рубрику „надужить". Систематичне підриваннє довіря до ц. к. правительства, управлюваннє репрезентьнтами самого-ж того правительства і на його очевидну шкоду та на користь верховодячих у нашім краю польських потентатів, — сьвідоме й постійне дратованє найпримітивнїйшого почутя слушности й законности в цїлій масї руського мужицтва, — все те, се вже не дрібні неправильности, „надуживанє закона; се — ряд переступств і злочинів, се цїлеве й систематичне п р о в о к о в а н є р у с ь к о ї л ю д н о с т и в краю.

Кождий день приносить нам нові, що раз-то яркїйші відомости про те, що дїєть ся по руських повітах з нагоди виборчої акциї. „Rada Narodowa" та її органи, ц. к. адміністрациї й автономічні функціонарі, препарують з повною беззглядністю та асекурують для польських верховодів у нашім краю краєву репрезентацию в будучім соймі. Ось частина звісток, котрі наспіли до нас з усїх сторін краю:

Бобреччина: Дня 2 с. м. були в намісника у Львові в депутациї делегати з Ляшок горішних, Бринїв церковних і Бринїв загірних. Представлені депутациєю факти були так яркі, що навіть на ц. к. намісника зробили вражінє; він прирік на 3. с. м. вислати спецыяльного комісаря до Бібрки для розслїдженя справи. З Ляшок внесли жалобу за сфальшованє листи виборців, з двох инших сіл на сфальшованє результатів вибору.

З Водник, Гринева і Сугрова вислали виборцї доведені ц. к. адміністрациєю до розпуки, телеграми до президента міністрів.

В Сугрові сфальшував ц. к. комісар Мілашевський результат вибору одного виборця, другого оголосив приватно. В Новосїлцях хотїв тойже комісар шахрувати так тамо, одначе перепинив його війт словами: „нехай зістане так, як вийшло".

Секретар ц. к. староства, комісар Перуцький сфальшував дня 1. с. м. вибори в Кнїселї, оголошуючи відворотний результат, замість правильного.

З комісарями їздить люстратор ради повітової Карачевський та тероризує війтів усякими секатурами.

Всюди комісарі викидають людий з льокалю виборчого та переводять вибори тайно. В Сугрові навіть війта відсунув комісар аж до дверий, забороняючи йому контролювати лїсту; правиборців виривав по своїй волї, декотрих зовсїм не викликував. Війти, писарі, контрольори дорогові, ветеренарі розпоюють людей за гроші гр. Мицельського, купують голоси видаванєм дров із лїса; громадї Жиравій обіцяв Мицельський позичку на будову церкви під умовою, що громадяне будуть голосувати на нього.

До всїх поданих вище фактів маємо в руках точні д а т и, ч и с л а і п і д п и с и, з котрих зроблений буде ужиток на відповідній дорозї.

Залїщиччина: В Товстім реченця правиборів не оголошено наперед, вибори переведено зовсїм тайно й нелєгально. Внесено протест з підписами і докладним описом каригідної процедури комісаря виборчого.

Бучаччина: Лїста виборча в Коропци цїлком сфальшована, чотирнайцять небіщиків вписаних як управленних до голосованя, пятьох вписаних таких, що вже кілька лїт тому переселили ся до Боснії, а остаточно повно хрунів зовсїм неоподаткованих; за те кількасот сьвідомих і то високо оподаткованих газдів обрабовано цїлковито з права голосованя, бо мовляв кандидат „Rady Narodowej" бажає собі, щоби правибори в Коропци пішли гладенько, щоби сьвіту показати що коропецька громада за ним аж гине. Тимчасом в цїлій громадї панує величезне обуренє, та покривджені громадяне взивають в публичній дорозї наших послів і компетентні власти, щоби не легковажити такого нечуваного безправства та звернули заздалегідь свою увагу на ту о пімсту до неба взиваючу людську кригду. — *Хлопи з Коропця.*

Перемищина: Виборчі розбої в повітї і терор з боку старости Лянїкевича і повітової ради прибирають з кождим днем чим раз більші розміри. Дня 3. с. м. сфальшував виборчий комісар результат правиборів в Мальговичах. При записуваню до протоколу голосу Івана Корабля, котрий голосував на нашого кандидата, Івана Чуру сина Юрка, виборчий комісар подиктував громадському писарови (Жукови), що провадив другий протокол голосованя: „Дмитро Чура" (війт), — а коли виборець Іван Пінський запротестував проти того, щоби голос, віданий на Івана Чури, сина Юрка, записувати для Дмитра Чури, виборчий комісар невдоволений, що його приловлено на ординарнім шахрайстві, закричав: „Stul pysk! Tutaj nie wolno gadać!" Правибори увінчали ся, розуміється, гарним для п. комісаря і шляхотського кандидата успіхом, бо вибраним проголосив комісар війта Дмитра Чуру, котрому вписано до протоколу 10 голосів (на 19 голосуючих), в часї коли нашому кандидатови, Іванови Чурі сынови Юрка вписано до протоколу всего 9 голосів, хоч він їх одержав 10. Десять виборців внесли того самого дня до староства протест, в якім обовязують ся ствердити присягою що всї віддали голоси на Івана Чуру сина Юрка.

Належить замітити, що найяркїйших виборчих розбоїв допускає ся молокосос, практикант Ольшевський, котрому видко не без успіхів дає лекциї „робленя правиборів" його тато, вислужений старостинський маніпула, колишній майстер в „робленю" всяких виборів.

Довідую ся, що політичне товариство „Селянська Рада" крім віддання справи розбоїв при теперішних виборах послови Григориєви Цеглинського до відповідного зужиткованя в державній радї, має намір робити карні донесеня до ц. к. державної прокураторії проти всїх тих виборчих комісарів, котрі допустили ся хоч би найневиннїйшого виборчого надужитя.

Про терор, виконуваний старостою Лянїкевичом і повітовою радою на війтів, громадські зверхности, цїлі громади і поодиноких виборців, напишу окремо. Ходять уперті слухи, що шляхотський кандидат, князь Сапіга призначив на вибори 35 тисяч кор. за котру то суму задумує докупити бракуючі йому голоси, платячи за кождий по 200, 300 а навіть і 500 корон. Ті вісти потвердив один з його агітаторів.

Старосамбірщина: Дня 30. сїчня с. р. після рецепти Рїччого відбули ся правибори в Старімсамборі. Реченець правиборів держано в найбільшій тайнї, щоби про него Русини не могли довідати і оголошено його дуже з поспіхом аж о 3. год. з полудня 29. сїчня. Четвер вибрано умисно для того, бо много кушнірів в той день їде на торг до Самбора. Однак при самім переведеню правиборів втято неаби яку штуку. Концепіст намісництва Лишковський, переводячий правибори розмістив ся на естрадї в великій магістрацькій сали, яка може змістити з 400 людий. При дверех тої салї уставлено жандармів і ветеринаря (!) в унїформі. В брамі входовій стояло знов двох жандармів, не пускаючи наших виборців до середини. Від 12. год. в полудне до пізної ночи держано наших виборців на дворі на морозї та недопускано да голосованя, коли тим часом Жиди і Полячки сунули вигідно задними дверми до салї виборчої. Імена виборців, яких недопущено до голосованя можемо в кождій хвилї подати (є їх до 100). Нїчого дивного, що листа старости остояла ся. У нас терор, шахрайства та виборчі надужитя в повній силї в цїлім повітї.

Практики галицької адміністрациї.

(Допись з Косівщини).

В ч. 20. „Дїла" з с. р. поміщено допись про благодати польського „ржонду"; про згадане в сїй дописи карне судове поступованє проти урядника (концепісти) тут. староства, д. Марковського, подаю отсї звістки:

Дня 14. липня 1907 р. відбув ся в Косові концерт заходом філії Педагогічного Товариства. Д. М-ий був на сім концертї присутний в характері правительственного комісаря. Складаючи старосту урядове справозданє (з дати 15. липня 1907) з перебігу концерту, подав д. М и й н е з г і д н о з п р а в д о ю, що на сім концертї хор. „вісїмки", зложений майже виключно з учителїв, відсьпівав пісню „Ой не нам служити панам і паньським латьманам, нам, гетьманьським синам" — і що сеся пісня, відсьпівана надпрограмово, була рішучо вимірена проти нього (д. М-и), як присутного на концертї репрезентанта власти. На підставі сього справозданя ввело староство в Косові карне адміністрацийне поступованє проти д. Яворського, голови філії і д. Устияновича управителя хорів, котрі сьпівали на концертї, і рішенєм з 23. серпня 1907. покарало обох грошевими карами, першого в сумі 100 К, другого в сумі 50 К. В дорученім їм письменнім виготовленю сього рішеня і в дотичних актах єсть записане, що д. М ого переслухано в сїй справі, як сьвідка і він як сьвідок потвердив — покликуючи ся на свою службову присягу — обставини наведені в справозданю з 15. липня 1907. Акти до ч. 20599 і списані в них зізнаня д. М-ого удїлило староство до відомости і урядованя окружній шкільній радї, котра ввела дисциплїнарне доходженє проти всїх учителїв, котрі брали участь в концертї. Не маючи иншого виходу, внесли учителї карне донесенє проти д. М-го о ложні зізнаня перед староством (§. 461 к. з.).

Виданий в отсїй справі вирок ц. к. повітового суду в Косові з 21. грудня 1907 ч. спр. U 1920/7 увільняє д. М ого від вини і кари, але рівночасно порішає, що так його справозданє з концерту, як і записані в актах староства в Косові до ч. 20599 його зізнаня „в богато місцях відбігають від дїйсного перебігу концерту", бо — як узнає се вирок доказаним — якоїсь пісні „про лахмани" не сьпівано на концертї зовсїм, а лиш хор „Народного Дому", зложений з около 20 селян і міщан (отже не хор 8-ки зложений майже виключно з учителїв), відсьпівав тричи першу зворотку загально звісної пісні: „Ой не нам в кайданах ходити", крім сього приготовлено сю пісню на довший час перед концертом, коли нїхто не міг надїяти ся присутности д. М-ого на концертї. Якусь похибку з боку д. М-ого уважає згаданий вирок виключеною. Підставою увільненя д. М-ого були зізнананя старшого комісаря староства д. Тишковського, котрий, слуханий в судї, зізнав під присягою, що переводячи поступоранє до ч. 20599, д М-ого зовсїм як сьвідка не слухав, а лише вписав собі до актів його зізнаня так, як собі їх уявляв на підставі зложеного ним урядового справозданя, з перебігу концерту. Пізнїйше, по виданю рішеня, дав він, що правда, перечитати д. М-ому його зізнаня і д. М-ий підніс деякі заміти що-до правдивости сих зізнань, але він (д. Т-ий) уважав обставини, до котрих відносили ся сесї заміти, маловажними і полишив „зізнаня" д. М-ого так списані, як були.

З сього заприсяженими зізнанями сьвідків і правосильним судовим вироком виказаного стану річий, виходить ось яке шема поступованя наших адмінїстрацийних властий:

М-ий складає старосту сьвідомо ложне справозданє. На підставі сього справозданя карає ся людий грошевими карами, а відтак, вписує дотичний референт собі до актів зізнаня д. М-ого, зложені під службовою присягою, хотяй його зовсїм, як сьвідка не переслухав. На підставі сих „зізнань, зложених під службовою присягою", котрі нїколи не були зложені, але є в актах записані, виточує ся дисциплїнарку, а інтересованим, котрі жадають, шоби переслухано иньших сьвідків, відповідає ся: „Непотрібно, — нам вистарчають „зложені під службовою присягою зізнаня" д М-ого. Треба підвести, що так д. М-ий, котрий після змісту згаданого судового вироку, зложив сьвідомо ложне урядове справозданє, як і д. Т-ий, котрий, як сам під присягою зізнав, вписав до актів зізнаня сьвідка, хотяй зовсїм його не переслухував, урядують собі спокійно дальше, складають урядові справозданя і судять адмінїстрацийні справи. Дійсно, можна мати довірє до сього рода урядників і до властий, котрі таким совісним урядникам позволяють урядувати.

А. Б.

Спільні делєгациї.

Військова комісия австрийської делєгациї відбула вчера по пол. засїданє. На дневнім порядку стояло військове ordinarium.

Мін. війни ген. Ш е н а й х, забравши голос, пояснював, чому від кількох лїт переступаєть ся військовий буджет та вказував на конечність ревізиї дотеперішнього способу буджетованя. Причиною тих переступлювань буджету є підвишка цїн а також виїмкові елєментарні катастрофи. Задля санациї буджету треба би вставити до него якусь квоту на покритє тих переступлювань, що виносять тепер 9 мілїонів; тимчасом на рік біжучий вставлено на ту цїль тільки 700.000 корон. При кінци своїх виводів висловив бесїдник надію, що квестию офіцерських гаж вияснить ся ще в теперішній сесиї.

Дел. гр. К о з л о в с ь к и й обговоривши поодинокі позициї військового буджету, висловив надію, що по вичерпаню кредитів, визначених на нові уоруженя артилєриї, наступить павза в надзвичайнім кредитї. Зібравши досьвіди, зібрані у війнї англїйсько-бурській та росийсько-япанській, піднїс, що дух армії може мати більше значінє як формалїстичний „дріль", а вмінє орієнтувати ся в данім краю і знанє його відносин більше як парадний марш. Відтак обговорював справу найбільш потрібних реформ військових що-до реорганізациї генерального штабу, військового законодавства та скороченя військової служби на дволїтну. Окремо займав ся бесїдник асентерованєм людий неспосібних до військової служби, яке переводить нераз предсїдатель асентерункової комісиї в супереч ореченю лїкаря Особам, які зістали наражені на недуги через таке асентерованє, повинно бути признане відшкодованє. Жадав також скороченя часу маневрів та заведеня підчас них днїв відпочинку, а також ухиленя пересуненя військових вправ на час жнив. При кінци заявив ся за підвисшенєм офіцерських гаж, яке є чисто адмінїстрацийною постановою, тому не мож його ані витягати в круг основних реформ, ані робити з него предмету національних рекомпензат.

Дел. гр. Л я т у р предложив цїлий ряд внесень а між иншим внесенє о підвисшенє офіцерських гаж в 1908 р. о 6,600.000 кор. На рік 1909 видаток на сю цїль повинен бути вставлений до військового ordinarium. На поліпшенє харчу жовнірів повинно ся вставити по 5 сотиків на день на 1 особу та призначити в 1909 р. на сю цїль 5 мілїонів корон; поліпшенє харчу в 1908 р. має бути переведене при помочи заощаджувань в иншим видатках. Платнї офіцирів мають бути після внесеня Лятура такі: поручники 1.680, 1.800 і 2.000 кор. річно; надпоручники I-ої групи від 2 200 до 2.800 кор., капітани 4 групи від 3.000 до 3.600 кор., майори 4.400 і 4.800, підполковники 5 400 і 6.200 кор., полковники 7.200 і 8.800 кор., генерал-майори 11.400 і 13·000 кор., фельдмаршалки-поручники 14.000 і 16.000 кор., генерали оружя 16.800 і 18.000 кор. Гажисти без ранги дістануть о 240 кор., кадети о 600 кор. більше нїж доси. В маринарцї будуть гажі відповідно підвисшені. Лїкарі і урядники технїчні, котрі вже мали висші гажі, дістануть підвисшенє в подібнім степени, як офіцири.

П. К л ь о ф а ч домагаєть ся, щоби між підвисшенєм офіцирських гаж і поправленєм жовнїрського харчу зроблено „iunctim", та щоби дати гарантию, що в армії нїяка нация не буде упривілєена. Домагаєть ся, щоби при дислокациї військ на італїйській границї покликувати не тільки місцеві й словянські полки, але й угорські полки.

П. Ш р а ф л ь і тов. ставлять внесенє, щоби офіцирам аж до управильненя їх гажів призначено на 1908 р. додаток доріжняний від 1. сїчня с. р. На ту цїль треба вставити до буджету квоту 6,300.000 корон, та на підвисшенє жолду для жовнірів 5 мілїонів корон.

П. Ш т і р к годить ся з „exposé" референта, домагаєть ся предложеня нового військового закона і введеня дволїтної військової служби.

На тім наради перервано.

Від Галичини вибрано до комісиї достав військових д-ра Дулємбу. Мін. Ереталь брав участь у засїданю комісиї.

По лїсабонськім атентатї.

Подробиці катастрофи.

Королївську сїмю — як виходить з новійших депеш, — стрінула пригода ще поки вона приїхала до Лїсабони. Коло стациї Каса Бренка потяг виколїв ся та приїхав до Борешо над берегом ріки Тайо із деяким опізненєм. Через Тайо перевіз королївську пару байдак до лїсабонської пристани, де повитали єї міністри, військо і другі визначні особи. Через сподіваний приїзд королївської пари, улиці міста залягли були товпи народу, що заховував ся супокійно. Королївська повозка порушувала ся наперед лише дуже поволи, а коли минала будинок міністерства скарбу, виступив — після донесень агенциї Гаваса — з товпи добре одягнений чоловік і з револьвером в руцї кинув ся на повозку; стрілив до короля і зранив його з лївого боку. Королева Амалїя й престолонаслїдник почали кликати о поміч. Королева встала та держучи в правій руцї китицю, яку вручено їй при привітї в пристани, старала ся заслонити собою других перед вистрілами. Коли загремів другий вистрїл, король поцїлений в лопатку, упав на правий бік, хапаючи ся за голову. Кілька осіб кинуло ся на виновника атентату, який упав на землю і вистрілив ще в трете, але не влучив нїкого. Коли се дїяло ся, якийсь чоловік, що стояв коло міністерства справ внутрішних, добув з під плаща карабінок і підбіг до повозки; перший вистрїл лучив престолонаслїдника в лице, другий в груди, а третий хибив, бо між повозку, а напасника кинули ся поліцийні агенти. Убийника убив якийсь офіцир шаблею. Серед того прибув князь Опорто і з револьвером в руцї поспішив на поміч королївській сїмї в хвили, як повозка в'їзджувала до арсеналу маринарки. Королева й інфант Мануель серед окликів болю плакали. Смерть короля слїдувала сейчас, а престолонаслїдник пережив батька о 5 мінут. Тїло зложено в арсеналї на матерацах; лїкарі сконстатували, що короля влучено двома кулями одною в праву лопатку, а другою в хребетний стовб. Престолонаслїдника пошілено в твар, а куля перешила лице і ніс; друга куля влучила в місюк та перейшла через легкі. Королева й інфант, що були в сумежних покоях, тоді як лїкарі оглядали тїла, ще не знали що король і престолонаслїдник не жиють. Один лїкар осмотрював рани інфанта. В ту мить надїхала до арсеналу королева-мати Марія Пія; між обома королевими й інфантом розіграли ся тепер сцени, яких годї описати.

Нині виставлено забальсамовані тїла вбитих на публичний вид на катафальку. Королеві Амалїя й Марія Пія остають без улину при вбитих. Почетну сторону повнять по черзї достойники двірські й штабові офіцири. Тїло короля наряджено в мундур генералїссімусса, а престолонаслїдника в унїформ капітана піхоти. Домовини мають шклянні віка. Похорони жертв відбудуть ся в суботу Будинок, де виставлено вбитих, перемінить ся відтак в каплицю.

Настрій в краю.

Лїсабона прибирає поволи звичайний вигляд. Публичних будівель і королївської палати стереже військо і муніципальна гвардия. Часописї завішені Франкам досї не виходять. Иньші часописї здержують ся від усїх уваг про атентат та політичну ситуацию, а обмежують ся лише на осудженю атентату. В ночи з 1. на 2, чути було в західній части міста, де є касарнї артилєриї й піхоти сильний карабіновий огонь. В Опорто надїють ся що хвилї вибуху отвертої революциї. Границї Португалії сильно обсаджені, щоб нїхто не міг утечи поза єї границї особливо до Еспанії. Династию ратувати ме евентуально поміч Еспанії й Англії, яка видала вже й певні заряджєня в тім напрямі. Посол англїйський заявив вдові королевій і королеви, що Англія готова інтервенювати на користь династиї але не на користь диктатора Франка, який потоптав конституцию; се булоб суперечне з англїйською традициєю. Під напором Англії, перша королева Амалія звернула ся до Франка, щоб він в загальнім інтересї уступив, а на се він і згодив ся, та нинї вже має кинути Португалію.

Нове міністерство.

На засїданю державної ради, яке відбуло ся під проводом короля, жертвували провідники прогресістів Кастро й регенерадорів Вільгена своє попертє королеви. Король предложицию сю принявь. Буде утворений канцелярийний кабінет монархістичний, а його зложенє поручено управителеви арсеналу маринарки, Ферейри до Аморель.

Члени розвязаних кортезів будуть радити аж до покінченя нових виборів, але терміну їхнього скликаня ще не назначено.

Заяви сьпівчутя.

На руки короля і королевої вдови надходять без впину заяви сьпівчутя від пануючих домів та від репрезентацийних тїл. Коли президент нїмецького райхстагу висловлював своє обуренє з приводу атентату, социялісти вийшли з салї. Коли в французькій палатї депутованих, говорив мін. Пішон, що нї один Француз не оправдає замордованя короля, кликнув соц.-дем. депут. С е м б а т: „Се спровокувала диктатура". По покінченю промови Пішона зажадав Сембат голосу, але Брісон його не удїлив йому, зазначуючи що більшість палати прилучаєть ся до висловів сьпівчутя проголошених Пішоном.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд! Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла", яка доручить їх куда треба.

З нагоди ювилею Марії Заньковецької.

Київ, 18 сїчня 1908.

Ювилейні білєти розхопили тижнїв кілька наперед. Лишило ся тільки обмежене число білєтів на галєрию, котрі мали ся розпродати в день представленя. Пішов я туди в день представленя, але дізнав ся, що тих білєтів дуже мало, а лїста купуючих дуже велика, а ще більша товпа держить театр в облозї. При касї тиск і гармідер неможливий. Бачу, що все надармо, — в театрі не буду. Але бути хочу доконче, бути таки мушу. Вдав ся я в переговори з студентами, що посередничили між касою а публікою і стримували напір. Вони сказали менї, що білєтів не буде вже нїяких. Але дізнавшись, що я з Галичини, прирекли дати менї спецыяльний білєт за кулїси і ввели мене зараз до середини. В серединї робота в найбільшому розгарі, бо за годин три початок представленя; відбирають ся пріватні адреси, містерно виконані альбуми, телєграми, письма і все реєструєть ся. Не по мойому бажаню у таку кипячку представили мене старому добродїєви, одному з комітетових. Сей вельми урадований приняв мене поцїлунком, очивидно як депутата і питав, з якою приїзджаю адресою. Я вияснив йому, що приїхав до Київа не як депутат, а за власним дїлом і то вже давнїйше. Добродій змінив ся. Видко обудило ся в ньому підозрінє; бо нинї в Росиї такий час, що недовіряє ся нїкому, тим паче людям незнайомим і без нїякої рекомендациї. Одержавши від студентів білєт за кулїси, зрік ся вже цїкавости оглядати велику силу альбомів та инших дарунків для ювилятки, по перше, що не було тут куди рушитись, а по друге, що старий добродій рад був мене позбутись.

Сьвято Марії Заньковецької вийшло величаво; воно замінилось на сьвято українського народу по оба боки кордону.

„Рада" написала те, що мож написати в „Радї", але не все те, що мож би сказати. Депутати читали те, що можна читати в Росиї, але не все, що хотїло ся сказати. Та падали також і слова, яких годї було тут сподіватись. Бо говорила людська душа у хвилї свого найвисшого під'єму. В палких словах чутно було ще щось, що далеко вибігало поза звичайне їх значінє. Чути було крик скорбної душі, голос великого патріотизму, сьвідомість кривди й злочину, заподіяного на українській народности. „Бо не сьміє пропасти народ, наділений з природи многими індивідуальними прикметами великого творчого генія", Таким могутним привітом була адреса, сердечно виголошена одною молодою депутаткою, котра на закінченє побажала ювилятці на довго ще того „журавлиного крику і лебединого співу", котрий би збудив дрімучу масу й отворив очи грядучим поколїням на їх власні рани. Таким величавим привітом були росийські адреси від артистів театру „Соловцова" в Київі і від редакциї „Киівской Мисли", а всякий міг тоді переконати ся, як задивляє ся гуманна Росия на „украинскій вопросъ". Депутати ті витали схід сонця гарній сестрі Україні, що небавком воскресить її до житя самостійного й культурного на хосен людству. Маєстатично при тім лунав голос Дуван - Торцова.

Сильне вражінє викликували привіти корифеїв нашої ідеї Миколи Лисенка й Миколи Садовського та инших звісних патріотів, як директора городського музея М. Біляшевського, проф. Перетца, редактора Павловського, Грінченка, вірш Панаса Мирного, депутат-в з Кубані, з Бакину, з Миргорода, з Житомїра, з Миколаєва, з Чорномориї, з Чернигова, з Курська, з Нїжина, з Ромна, з Черкас, і богато инших, котрих годї перечислити, хмара телєграм, а друга ще більша привітних листів, котрих добрий оберемок без читаня вручено ювилятці. За виголошенєм кождого привіту оркестр обзивав ся короткою симфонією.

Вечір сей пригадав менї той, який відсьвяткувала Галичина в соті роковини відродженя української літератури в театрі гр. Скарбка у Львові. Тільк тут був він може величавійший, бо авдіторія у Львові була виключно своя і тотріотичний дух, піднесений до зеніту. Тут же авдіторія була по части мішана, тай до того ще не у всїх своїх вселив ся патріотичний дух такий, аби всї могли дорожити ідеями і глибокими чувствами, які переливались через уста депутатів. Та всеж таки вечір відсьвяткувала величаво й публїка, а то тим більше, коли поміркуємо, що се-ж Україна, де рух національний слезить тільки

,рую, мало рішучий, без спромоги здо-
на важнійші прояви національного життя.
ло ніхто з учасників віколи не забуде слав-
о вечора проти 16 січня 1908 року, а безсто-
ронному обсерваторови лишив ся висновок, що
наша народня справа по оба боки кордону зро-
сла вже в таку силу, що яка б не була її дальша
доля, убити вона не дасть ся.

Хоча інтеліґенция і низша верства по горо-
дах вельми завіяна московщиною, то се тільки
поверховний осад, з котрого дуже легко отрясти
ся, коли прийде на те пора. Кождий з таких ін-
теліґентів і півінтеліґентів, з котрими довелось
мені говорити, здивований „новиною", що в Га-
личині є „хахлацькі" школи, гімназиї, та що бор-
ба о університет більше серіозна, чим міг він ви-
читати в часописях, що руський язик уведений
до урядів, скаже вам, що й він також „Мало-
россъ", що хоча й говорить він по кацапськи, та
дух „Великоросса" йому зовсім „чуждъ", а як
Галичина так встає, то на його гадку певно під-
дійме ся і Україна. І таких маєте сотки, тисячі,
хоч доси стоять вони осторонь руху.

На київському двірці сила селян щоденно з
усіх сторін України. Тамтуди заходив я нераз
прислухувати ся розмові дядьків або, удаючи
такогож подорожного, як вони, запускав ся з ними
в розмову. Мені здавало ся, що до мене говорить галицький сват. Мене здивувала та одностайність нашої народної мови, та одностайність народу, розбитого з поконвіку, коли ще не вспів станути на власній твердій почві, виставленого відтак цілковито на струї двох противних культур. Вплив сих двох культур прикрив своїм осадом тут і там вищу верству суспільности. Галичина переважно увільнилась вже від того; російська Україна що-йно починає, а в інтересі сьвідомої суспільности лежить, аби ті визволини зійшлись на одній стежці.

О. П.

НОВИНКИ.

— **„Wyodrębniona c. k. rada szkolna".** Подана на сім місци у вчерашнім числі вість про тутешну німецьку гімназию оказує ся, як нас інформують з достовірної сторони, від початку до кінця безличною містифікациєю, що в імени правди спішимо тут зазначити. Директор п. Бостль є з кождого огляду і для всіх цілком безсторонний, а кляс. фікація за перший піврік, хоч і випала для руської (?) молодіжи дуже некорисно, зовсім не є несправедлива, а скорійше може занадто лагідна. Поясняє ся вона тим, що з Русинів (ліпше сказати, з кацапенят) глядають щастя в німецькій гімназиї переважно хиба ті, що вже нігде инде не могли лізти і навіть рідної мови не учать ся настілько, щоби заслужити собі справедливу першу клясу.

— **Львівський руський комітет організаційний** оповіщує: Пригадуємо Русинам міста Львова, що реченець до вглядання в листи виборчі соймові у Львові минає з завтрішним днем (5 лютого). Хто отже ще не пересьвідчив ся, чи находить ся в виборчих листах, нехай безусловно завтра се зробить і евентуально внесе реклямацию. Рівночасно подаємо нашому львівському загалови до відомости, що на послідній зібраню організациї порішено розвести як найширшу організаційну роботу в цїли достойного вихіснованя нашої сили при виборах до сойму і ради громадської міста Львова. Порішено також поновити завізваня до нашої громади, щоби управнені до згаданих виборів подавали свої адреси в Народній Канцелярії, Ринок ч. 10 в год. 5—7 вечером. — Рівнож порішено дати почин до основаня як найширших, всї верстви нашої громади обнимаючих, комітетів виборчих, як також видати відповідну виборчу відозву. — Вкінци порішено візвати наш загал, щоби декларував свої добровільні місячні чи инші періодичні датки на народний фонд. — Датки ті принимає поки-що торговля Вп. Спожарського і Устевського, ул. Руська ч. 1. і видає на зайнкасовані суми посьвідки. Инші місця і способи збиранья тих датків оповістить ся пізнійше. — *Д-р Озаркевич, Д-р Говикович.*

— **Польський шовінїзм на почтї в Лежайську.** Пишуть нам: Нїхто не повірив би, які пакости мусять зносити Русини в Галичині з боку почтових функціонарів, неначеб руська мова на почтї не була рівноправна з польською та нїмецькою. Возьмім на примір Лежайск. В тім містї живе чимало Русинів, що належать до ріжних руських товариств у Львові і передплачують руські часописи. Щоб їм доскулити, почтові функціонарі в Лежайску відсилають газети і листи заадресовані по руськи до сусїдної почти в Курилівцї, замість доручувати їх адресатам при щоденнім розношуванью почтових посилок. Очевидно почтовий уряд в Курилівцї звертає їх опісля назад до Лежайска і тим способом доручуване посилок спізняєть ся кілька днїв. — *Н.*

В тій самій справі пише нам инший дописувательь ось-що: Почтовий уряд в Лежайску обсаджено функціонарами, що зовсім не задовольняють обох народностий. Так начальник почти п. Міллї, як і дві панни, Домбровська і Фелїпек, не знають руської мови і поводять ся з руськими сторонами ароганцко. Раз надавав я переказ з адресою „Нагірний", а почтова панна написала менї на посьвідцї „Czahirny" і на моє домаганє не хотїла ані видати руської посьвідки ані поправити похибки. Я удав ся з жалобою до начальника, але той сказав, що він не обовязаний вміти по руськи і спробував посьвідку експедиторки. Другого разу надаю знов руський переказ. Вони не вміють відчитати і питають ся мене, до кого переказ адресований. Я відмовляю, заявляючи, що не єсьм їх слугою. Тоді експедиторка відкидає мій переказ і каже зухвалим тоном, що руських переказів не приймає. Я удав ся до начальника, але той крикнув визьвірившись на мене: „Po ruskiu nie rozumiem, proszę do mnie po polsku mówić! Niech się pan wynosi, bo każę pana wyrzucić!" Тоді відвіс ся я телеграфічно з жалобою до дирекциї почт у Львові, але відповіди до нинї не маю. Для характеристики згаданих експедиторок додам, що вони взагалї свої обовязки собі легковажать, про урядоване не мають понятя, і голови мають забиті романсами з посторонними людьми, котрі цїлими годинами пересиджують в їх канцеляриях. Результат сего такий, що при кінци місяця доплачують із своєї пенсиї касовий недобір. Найвисша пора, щоб дирекция почт зробила раз порядок на почтї в Лежайску та обсадила її таким перзоналом, який сповняв би свої обовязки згідно з приписами, на вдоволене сторін без ріжниці народности. Найвисша пора викорінити польський шовінїзм з галицьких почт! — *С. Х.*

— **Обсаджуване „кресуф".** Пишуть нам: Сими днями опускає місточко Лежайск почтовий поборець, п. Патрин, перенесений з авансом на надпоборця до Рави руської. Є се загорілий Поляк шовінїст, по руськи не вміє ані в зуб, а з русинами сторонами поводить ся ароганцко. На доказ хочби отсей факт: Свого часу прийшов до него в бюрі оден Русин з урядовим письмом від руського уряду парохіяльного в Лежайску. Поборець Патрин витріщив очи на руське письмо і з обуренєм крикнув: „Ja nie wiem, co to jest!" Відтак кинув руським письмом і відправив сторону до контрольора. І сей польський шовінїст приходить тепер до руського повіту, до Равщини. Тамошні сьвідомі Русини повинні провчити його розуму, аби скоро навчив ся руської мови, коли хоче бути публичним функціонарем. — *С.*

— **Поясненє.** Надіслано нам до поміщеня отсе письмо: В „Дїлї" з дня 29 січня с. р. в некрольогу бл. п. Романа Тустановського було згадано що я був основателем „Ruthenische Correspondenz", яко співробітником і отвічальним редактором був покійний. Мушу на жаль заявити, що ся честь стрінула мене незаслужено, бо основателем і видавцем „Ruthenische Korrespondenz" був п. Володимир Кушнір, котрий рівночасно був також редактором „Ukrainische Rundschau". — *Василь Яворський.*

— **Про з'їзд в Стародубі,** що відбув ся дня 28. січня с. р. в справі спадщини по Полуботку, пишуть нам: Учасників явило ся на з'їздї около 500; заступлені були всї верстви суспільности: високі достойники, графи, поміщики, мішани, сьвященики, селяни. З Галичини був о. Василь Сологуб, парох з Тарнави, та шляхта Сологубів з камінецького повіта. Після панахиди за упокій Полуботка відкрив збори в театральній сали о 11. год. 80-літний Рубець. Подякувавши за довірє, він упевнив, що капітали в англїйськім банку є, бо його приятель, на котрого він може цїлком спустити ся, подав йому зовсім вірні дані. В дискусиї проявили ся два внесеня: 1) щоби через державну власть улїмнутись о зворот зложених в англїйськім банку капіталів; 2) щоби дорогою процесу розпочати акцию. Зголосив ся до слова о. Василь Сологуб з просьбою, щоби йому позволено промовляти по українськи. Коли збори на запит предсїдателя д. Лизогуба згодились на се, сказав о. Сологуб, що має в руках відповіди англїйської амбасади з Австриї і київського консуляту, а вони заявляють, що спадщини по Полуботку нема. Бесїдник радить з посеред зборів вибрати правників, щоби справу провірили, опісля-ж через англїйських адвокатів виступити судово, бо банк лише судови обовязаний показати банкові книги; аж коли справа цїлком прояснить ся, треба просити імператора і міністра скарбу о поперте справи в дипльоматичній дорозї. Українська промова, виголошена з прецизією, зробила на зібраних миле вражінє, так що збори бурею оплесків нагородили бесїдника. Потім вибрано комісию для уложеня резолюций. Принято принцип, що всї учасники з'їзду уважають себе за наслїдників спадщини і постановляють таку акцию, щоби вибрати комітет з 5-ти, котрий би був і інформацийним органом для сеї справи та поїхав до Англиї і вів ділo до кінця. З уваги, що трудно всїм вивести свої родоводи за 180 лїт, постановлено, що кождий з учасників платить 10 рублїв на кошти, а спадкоємцї, котрі викажуть документами своє походженє, дістануть свою повну пайку, ті-ж котрим бракне документів, дістануть 2 проц. з тої суми, яка по відтрученю коштів лишить ся. Се зобовязанє приняли всї однодушно і скріпили підписами. Лишено також тим, що не явили ся на з'їздї, можність дістати свою часть, коли викажуть своє походженє. Реченець до уплати 10 рублїв установлено для не явивших ся на два місяцї. Екзекутивний орган, зложений з правників і впливових людий, може обрати собі довільне місце нарад. Час наступаючого з'їзда буде назначений і оголошений. — Інтересовані групи збирали в дорозї всякі інформациї і дійшли до того, що у одного з потомків Полуботка знаходить ся в латинській мові документ, котрий справу впроваджує на иншу дорогу. В нім подібно списано, кілько котрий рід зложив вкладок і на яку цїль, бо не сам Полуботок зложив той капітал, а його найвисша рада військова, видячи нехтованє своїх прав і невинне арештованє Полуботка та небезпеченьство конфіскати свого майна із сторони правительства, зібрала свої складкові фонди і умістила їх в англїйськім банку на те, щоби їх родам та потомкам дати можність визволити нещасну Україну з другої неволї, в яку вона попала. Отже спадкоємцї не доковче потребують доходити свого походженя лише від самого Полуботка, бо право до спадщини мають і потомки тої військової ради. Для сего спадку треба би дорогою судовою вибрати куратора, котрий би яко законний повновластник перед англїйським судом зажадав предложеня тодішних касових книг.

— **М. Заньковецька з нагоди свого ювилею** оповістила в „Раді" таке письмо: Дозвольте через вашу шановну часопись звернутись з глибокою, щирою подякою до всїх, хто привитав мене в день 25-лїтнього ювілею моєї дїяльности на українській сценї. Складаю глибоку подяку моїм товаришам по українській та росийській сценї, громадським, та культурно-просьвітним інституциям, редакциям газет, робітникам, студентам, молодї, які або самі, або через своїх представників витали мене з ювилеєм. День 28. сїчня я вважаю одним з найкращих днїв мого житя. Сей день буде памятним і дорогим для мене: я бачила прояви горячого чутя, прояви пошани до української театральної штуки, прояви любови до неї, і та любов показує, що та справа, якій я присьвятила свої скромні сили, потрібна рідному народови, потрібна його національному розвитку, його духовній красї і силї. Я вірю в кращу будучність рідного народу; я вірю, ні, я певна, що вільний генїй сього народу створить нову, вільну, національну штуку і ся штука буде стояти в глибокому органїчному звязку з інтересами народніх мас, буде допомагати їх ріжнобічному розвитку, їх боротьбі за кращу будучність, за красивого-духовно і сильного чоловіка. Я щаслива, неймовірно щаслива, що своєю грою на сценї, своїми скромними силами української артистки, сприяла збудженю серед українського народу любови до рідної штуки, сприяла культурно-естетичному розвитку рідного народу. — *М. Заньковецька.*

— **Замість бомби — бурак.** Як доносить „Рада" в селї Попельнї сквирського повіта, київської губернії, до місцевого пароха, дуже заможної людини, загостило шість „експропріяторів". З виду подобали на людий з інтеліґенциї. Увійшовши до дому, зажадали 400 рублїв, котрі сьвященик зараз їм мовчки дав. Тоді розбишаки задумали ще покепкувати над ограбленим. Посадили його на столець і причепили до бороди якусь річ, завинену в папір. Рівночасно заявили, що то бомба і що як тілько він рушить ся з місця, розірве його на малі кусники. Той страшенно налякав ся і сидів в такій позї, доки розбишаки не зникли. Колиж потім дуже обережно знято сю бомбу, показалось, що се було простїсенький бурак, завинений в папір.

— **Любовна траґедия.** Пишуть нам: Коломия все ще жиє сензациями. Не забули ще люди страшної афери з професором, а вже нова є. Панна Р. Зарембянка, 18-лїтна дочка поважного і богатого горожанина і міського радного, любила ся з субєктом з корінного склепу Романовича, Сарою. А що родичі панни не хотїли позволити на подруже, загадали спільну смерть. Приготовившись на так страшний крок, чекали хвилї коли виконати рішенє. В неділю вечером надав Сара телеґраму до своєї мами у Львові, в котрім прощаючись з нею, запросив її на свій похорон. До 11 год. в ночи сидїв Сара у реставрациї Шварца, а опісля пішов, щоб скінчити разом з своєю любкою. Зарембянка вийшла о 12 год. з дому і зі своїм любчиком пішли до підрядного готелю Фрідмана. Понаписували листи до своєї рідні, де оправдують ся з свого кроку, побули ще трохи на сім сьвітї а потім... Він стрілив її у голову, а опісля двома вистрілами позбавив себе житя. Помершого забрали до трупарнї, а панна жила ще в понедїлок до 5 години. Ся подія викликала в Коломиї пригноблюючe вражінє, тим більше, що Зарембянка знана була в містї як порядна і пристойна дівчина.

До „Kurjera lwowskiego" доносять в тій самій справі, що батько дівчини, одержавши лист з повідомленєм про трагедию, відшукав при помочи поліциї нещасну доньку в готели Фрідмана. По виваженю дверий найдено її на ліжку з простріленою головою, але давала ще слабі знаки житя. Сара, що мав також прострілену голову, був мертвий. Візнаний міський лїкар, д-р Пяскевич не робив надії удержати нещасну жертву любови при житю.

— **Дрібні вісти.** Міністерство просьвіти установило в Станиславові другу посаду окружного шкільного інспектора для видїлових і народних шкіл. — У Львові помер в 67 році житя Володислав Шийковський, властитель друкарнї. — З причини снїжних заметів здержано загальний рух поїздів між Львовом а Яворовом в дни 3 лютого імовірно на 4 дни.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Климентія, (лат. Агафії м.). Позавтра, в четвер: Ксенії (лат. Дороти).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ів второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісних в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Коломиї.** Саля Каси щадничої Початок 7½ вечером.

В четвер, дня 6. с. м. на дохід бідної шкільної молодіжи „Вишневий сад", штука в 4 дїях Чехова.

В пятницю, дня 7. с. м. „Різдвяна ніч", опера в 5 дїях М. Лисенка.

В неділю, дня 9. с. м. послїдне прощальне представленє „Наймичка", народний образ зі співами і танцями в 5 дїях Карпенка Карого.

☐ **З Наукового Тов. ім. Шевченка.** Засїданє фільольогічної секциї, скликане на 6. лютого, відкликаєть ся з того дня задля непередвиджених обставин, а визначуєть ся на найблизший четвер, дня 13. лютого, на 6. год. вечером. Порядок полишаєть ся незмінений. — *Президия.*

☐ **Комітет Альманаха віденської „Січи"** просить усїх товаришів, яких прошено о статї про історию і житє українських академічних товариств в Австриї і Росиї, щоби були ласкаві скорше надсилати статї або взагалї дати дефінітивну відповідь, чи приймають наші запросини, щоби ми не здержували виходу збірки. Заразом звертаємо ся до зарядів усїх українських академічних товариств і організаций з великою просьбою о точні і обширні дані про історию, розвій і теперішне житє їхніх громад для використаня в окремій розвідцї про розвій наших студентських корпораций. Сподіємо ся, що славні Товариші не відкажуть нам помочи, а противно підопруть наші змаганя, що дотикають ся загалу нашої молодіжи і як найскорше — найдалї до 15 лютого — надішлють материяли або й готові статї на руки підписаного (11, Univers. Bibliothek) — За комітет: *д-р Зенон Кузеля.*

☐ **З „Руської Акад. Помочи" у Львові.** Подаєть ся до відома всїх інтересованих, що дня 27. сїчня 1908 р. переняла комісия виділом ad hoc вибрана решту фонду з тзв. „Жертви на жертви" від Впв. Панї М. Білецької на власне її жаданє, на річ „Р. Ак. Помочи" у Львові, находячи що слїдує: Приходи 2.984·37 К. Росходи 2,618·49 К. Решта 365·88 К. — З того на кн. щадн. Кр. Союза ч. 5111 339·77 К., готівкою 26·11 К. Разом 365·88 К. За точне і совісне завідуваннє фондом складаєть ся отсим Впр. Панї М. Білецькій щиру подяку. Комісия: *Чайковський,* заст. голови, *Вас. Цмайло-Кульчицький,* секретар, *Гриць Паламар,* контрольор.

☐ **До довжників сецесийного фонду.** Виділ тов. „Руська Академічна Поміч" яко властитель сецесийного фонду розіслало м. м. через канц. адв. д-ра М. Шухевича адвокатські упімненя бувшим сецесионістам, що вже суть на становищах, але доси не сплатили ані сотика затягненого в сец. фондї довгу. Хоч Р. Акад. Пом. кождому радо позволяє сплачувати малими ратами (навіть по кілька корон місячно), доси мало довжників відповіло на ті листи; а є між ними люди справдї заможні, сталі гімн. професори, пароми, адмінїстратори інтратних парохій, добре ситуовані сотрудники і катехити, то що. Коли ті панове найпізнійше до кінця с. м. не порозуміють ся з товариством і не зачнуть присилати перших рат, імена їх оголосить ся в часописях, а справу віддасть ся до суду. Нехай панове довжники зрозуміють, що у нас нема ні сотика, а примираючих з голоду студентів університету і техніки цїлі сотки. — Адреса: Тов. Руська Акад. Поміч, Львів, ул. Кохановського ч. 1. Д. — *Виділ.*

☐ **З тов. „Воля" у Львові.** Дальший виклад про соціялїзм Миколи Ганкевича буде в четвер, о 7·30 год. вечером в комнатах тов. „Волї". — Аматорське представленє (з деклямациями й монольогами) на дохід тов. робітників „Воля" у Львові відбуде ся в неділю, 9. лютого, о 7 год. вечером в сали друкарів при вул. Пекарській 18. Вступ за запрошеняими. Карти вступу дістати можна щоденно в тов. „Воля" (Лїндого 2). — За комітет: *Лаврів, Білинський.*

☐ **Впв. Стефан Танчаковський,** ц. к. нотар в Золотім Потоцї, зложив на мої руки 500 корон на заснованє і перші потреби читальнї „Просьвіти" в нашім родимім селї Острій, за що високоповажаному Добродїєви так в імени моїм як і моїх односельчан, складаю прилюдно щиросердечне: Спасиб г! — *Іван Зарицький.*

☐ **На будову руського театру** вплинуло в сїчни с. р. 969·47 корон. Подрібний виказ ПТ. жертводавців видасть ся з кінцем марця 1908. Головний комітет у Львові просить повітові комітети о дальші викази ПТ. жертводавців, а повітовий комітет в Коломиї взагалї о присилку зібраних гроший, вже виказаних, як і о дальші викази.

☐ **З Тернополя.** Тов. „Руська Бесїда" в Тернополи устроює в неділю, дня 6. с. м. в своїх комнатах вечерницї з танцями. Військова музика 55 п. п. Стрій вечерковий. Вступ. 3 кор., для родини (з 4 осіб) 10 кор. Початок о год. 9. вечером. — *Комітет.*

☐ **З Перемишля.** Ві второк, дня 11. лютого с. р. відбуде ся в Перемишли заходом тов. „Українське Жіноцтво" в великій салї „Народного Дому" р а в т, в якого програму увійдуть продукциї музикально-вокальні і танцї, при звуках військової орхестри. Хто би не дістав запрошеня, зволить звернутись ласкаво до секретарки товариства С. Карпякової ул. Угорська 7. — *Комітет.*

☐ За убогого сироту, талановитого ученика гімназиї в Бережанах, треба конче заплатити шкільну оплату. Звертаємось проте до щирих сердець української суспільности з просьбою о поміч. На сю цїль радо жертвуємо 100 примірників поезій по 30 сот. п. з. „Молодість", і 10 прим. написів по 1 кор. п. з. „З житя гімназистів". Добровільні датки приймаємо з подякою, з яких і найменшу надвишку ужиємо на запомоговий фонд для убогих учеників середних шкіл. Виказ жертв буде оголошений у „Бжолї". З запомогового фонду Видавництва М. Венгжина, відповідно до його постанов удїлити не можемо, тому що бережанська гімназия сим фондом поки що не заняла ся. Всякі датки і замовленя на книжки слати на адресу: Редакция „Бжоли" Львів, Вірменська 25.

Урядові вісти:

З перемиської епархії. Презенти одержали: Павло Гаранджа на Токарню, Мих. Артемович на Близянку, Іван Сорокевич на Щутків, Андрій Децко на Дорожів, Теофиль Клиш на Вовковию, Юл. Яремкевич на Розджалів і Лев Саламон на Камінку лїсну. — Юлїян Адріянович іменований пров. катехитом при школах в Бориславі. — Юл. Дуцько, сотрудник в Якубовій воли іменований доїжджаючим сотрудником пароха в Вацовичах. — Теодор Банах експозит в Цяржи, іменований таким сотрудником пароха в Тулиголовах.

Іменованя. П. міністер справедливости іменував радниками краєвого суду секретарів: Єроніма Лукашевича в Стрию, Тадея Дияковського в Сколю для Золочева, Ів. Дембицького в Дрогобичи для Самбора, заступника прокуратора Вол. Маєра в Стрию, судових секретарів: д-ра Тад. Косеовича у Львові, Мих. Яценя в Перемишли, Елїя Френкля в Перемишли для Сянока, Альфреда Мільського у Львові, Ант. Копровського в Самборі і заступника надпрокуратора в VIII кл. ранги Юл. Калужняцького у Львові.

Дирекция державних зелїзниць оповіщує: В цїли уможливленя публицї безпосереднього зіткненя із зелїзничою управою устного представленя своїх бажань і жалоб, як також засягненя інформаций в комерияльних і тарифових справах, відносячих ся до перевозу на шляхах державних зелїзниць, будуть обїзджати делеґати ц. к. зелїзничої дирекциї більші стациї. Делеґати будуть принимати інтересентів з понизше поданих місцевостий в бюрі начальника стациї, а іменно: в Сколім дня 4. лютого с. р., в Комарні Бучалах дня 10. лютого с. р., в Турцї н. Стриєм дня 14 лютого с. р., в Равї руській дня 18. лютого с. р., в Сокалї дня 25. лютого с. р, в Перемишли дня 3. марця і 5. мая, в Бродах дня 10. марця і 12. мая, в Підволочиськах дня 17. марця і 19. мая, в Тернополи дня 24. марця і 26. мая, в Дрогобичи дня 31. марця, в Стрию дня 7. цьвітня і в Самборі дня 14. цьвітня с. р.

Померли:

Лев Дидинський, емер. старший зелїзничий інжинїр, помер дня 2. с. м. у Львові в 64. році житя. В. й. п.!

ТЕЛЕГРАМИ.

Львів, дня 4 лютого 1908.

Виборчі надужитя.

Бібрка. (Тел. вл.) Висланий намісником комісар для провіреня виборчих надужить перевів вчера слїдство в старостві, відкликав правибори в Ляшках, наказав виставити нову виборчу листу в Бринцях загірних, зарядив нові вибори в Вибранівці, Ланах і Ходорівцях. Перед старостом зібрала ся товпа около 500 селян з усіх сторін повіта з жалобами на надужитя; комісар переслухав тілько тих, котрі були в депутациї у намісника. Виявили ся страшні надужитя.

Бібрка (Тел. вл.) Вчера відбули ся правибори в селї Волошині. Комісар делеґально проголосив вибраним начальника стациї Гальовичі-Бібрка, вшехполяка Яроша, хоча він не є членом громади і не належить до Волощини.

Детеґациї.

Відень. (Ткб.), Нинїшне засїданє комісиї заграничних справ і окупацийного кредиту австр. делеґациї отворив заст. голови гр. Дзедушицький промовою такого змісту: В часі, який минув від послїдного нашого засіданя сповнено страшний злочин. Скритоубійці замордували порт. короля і наслїдника престола (члени комісиї встають). Повстаючи зі своїх місць висказали панове своє обуренє по причині сего злочину, як і співчутє для молодого короля і королевої матери. Прошу п. міністра загр. справ, щоби переслав заяви співчутя португ. послови. — Мін. бар. Ерентальс сказав: Уважаю за мій обовязок подати до відомости португ. посольства заяви співчутя для кор. родини з нагоди доконаного злочину. — Комісия приступила до дальшої дебати над буджетом загр. справ і промовляє п. Фойдутті.

Здержанє руху поїздів.

Станиславів. (Ткб.) З причини снїгової замети здержано загальний рух поїздів на лїнії Коломия-Слобода рунгурська-Копальня і Надвірнянське передмістє Шепарівці-Княждвір коломийських льокальних зелїзниць з днем 4. с. м. аж до відкликаня.

Події в Португалії.

Лїсабона. (Ткб.) Комітет поступових дисидентів ухвалив висказати заяви співчутя з причини замаху і заявив, що готов підпирати нове правительство під услівєм, що полїт. вязням і вигнаним приверне ся волю і всілякі права і що будуть відкликані диктаторські заряджена, які є суперечні зі свободою.

Лїсабона. (Т. К. Б.) Похорон короля і наслїдника престола відбуде ся, як вже оголошено урядово, в суботу перед полуднем. Стан здоровля короля Мануеля значно поліпшив ся, однак рана є ще все обандажована. — Англїйський посол виїхав з Лїсабони до Льондона.

Лїсабона. (Т. К. Б.). Кабінет утворено так: Беретра Амортель — президия і справи внутрішні; Моретра jun. — скарб; Камос Енрігвез — судівництво; Кастільо — маринарка; гр. Брадінґадес — публичні роботи; Матео Нумес — військо; Венцесляо Ліма — справи заграничні.

Мадрид. (Т. К. Б.). До часописий El Mundo доносять що Ферейтра велїв 94 арештованих політичних депортовати до Африки.

До „Народної Гостинниці" приїхали 4. II. 1908 Мария Демцьо, Михайло Демцьо, Крамарівка; Цеся Дорош, о. Стефан Дорош, Кореница; Ольга Одноріг, Живачів; Володислав Трійка, Росия; о Василь Фацієвич, Репужинці; Мартин Важний, Майдан; Георгий Козак, Кривичі; о Ілия Лагола, Дубровиця; Володимир Дидинський, Залищики; о. Николай Стисловський, Девятники.

Гі де Мопасан.

14)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Серед позачинюваних дверий відірваний від сьвіта, в спокійній хаті замкнечій для всіх, серед милої тишини в ательє, з сьвіжим умом та ясним оком, жвавий, з розбурханими нервами, заживав він того шастя, яке можуть відчувати лише артисти, коли творять з охотою. Нїчо не істнувало для нього в часї сих годин працї як лише сей кусень полотна, де родив ся образ під голубленем його кистя, і він мав в хвили сеї незвичайної творчости якесь дивне але приємне вражінє повного житя, що пливе широким руслом. У вечер він був надмірно утомлений наче по якій здоровій працї, та положив ся спати з думкою про завтрішне снїданє в товаристві пань.

Стіл був прибраний в цьвіти, страви добірні, бо панї де Гілєруа мала дуже делїкатний смак; по енергічнім але короткім опорі Бертен присилував своїх гостий пити шампана.

— Нуся буде пяна — сказала графиня.

— Але добра княгиня відповіла:

— Кождий мусить колись впити ся перший раз.

Гостї вернули до ательє, а всї були веселі та легкі, наче би їм хто крила приправив до ніг.

Княгиня і графиня хотїли відпровадити Анетту домів, бо мусїли іти на засїданє товариства „французьких матерей". Але Бертен підняв ся завести її пішки на бульвар Мальзербе; і обоє вийшли.

— Ходїм найдальшою дорогою — сказала вона.

— Хочеш може волочити ся по парку Монсо? Се дуже гарний городець: будемо дивити ся на мамки і дїти.

— Нехай буде.

Ідучи вулицею Веляскуеса, вони перейшли через позолочений, монументальний паркан, що обїгає докола сей чарівний город, котрий в нутрі Парижа розстелює свою штучну, зелену красу поміж величавими палатами.

Здовж широких алей, що крутять ся по майстерськи поміж муравами та жмінками густих дерев, цілі ряди людий сидять на желїзних крїслах та придивляють ся прохожим, а по вузких стежках, що віють ся мов потоки в тїни високих дерев та корчів, громадки дітий грають ся в піску або скачуть через линву під байдужним оком мамок або неспокійним поглядом мам. Великанські дерева заокруглені в банї наче які будівлї з листя, височезні каштани о темній зелені поплямленій червоними або білими цьвітами, розкішні дерева фігові, плятани зі штучно повикривлюваними пнями прикрашують в чудесні перспективи просторі, фалисті мурави.

Сонце пригріває, синогорлиці перекликають ся з верхів дерев, а воробці купають ся в дузї водяного пороху, що спадає зі штучних проводів на молоду траву. Серед сеї сьвіжої зелени білі статуї виглядають весело та щасливо на своїх камінних підставах. Молодий марморний хлопець витягає завзято трісочку з ноги, наче би вона що йно встромила ся, як він біг за Діаною, що втїкає в сторону невеличкого ставочку, заросłого корчами, де ще стоять руїни старинної сьвятинї.

Инші статуї обіймають ся залюблені та зимні біля корчів або знов мріють сперши руки на колїна. Водопад пінить ся і котить ся по гарних скалах. Одно дерево зрубане в стовп обвинуло ся блюшем; на одній могилї виднїє напись; а купи каміня поскладані на муравах не більше пригадують Акрополь, як сей чудовий, невеликий парк дикі лїси.

Мешканцї Парижа приходять сюди подивити ся на цьвіти виплекані в оранжериях та подивляти, як подивляєть ся в театрі образ житя, се представленє, яке їм тут дає природа в самім нутрі міста.

Олївє Бертен приходив сюди від ряду лїт майже що день, щоби тут студиювати рухи Парижанок на найлучшім тлї. „Сей парк заложено спеціяльно для гарних строїв — говорив він; — бідно повбирані люди роблять тут дуже неприємне вражінє". І він волочив ся тут цїлими годинами та знав на память всї ростини та всїх людий, що мали звичай прохожати ся в сїм городї.

Він ішов побіч Анетти, а його розсїяні очи дивили ся на рухливе та пестре житє города.

— Справдешний амор — крикнула вона нараз.

Вона показала на малого хлопчика з ясним, крученим волосєм, котрий дивив ся на неї весело своїми великими, синими очима.

Відтак відбула вона перегляд всїх дітий; і велика радість огортала її, коли вона придивляла ся сим живим лялькам прибраним в усякого рода краски та стяжки.

Вона ішла дрібненьким кроком та говорила Бертенови свої спостереженя над дїтьми, мамками та мамами. На вид товстих дїтий виривав ся з грудий оклик радости, блїді дїти жалем стискали її за серце.

Бертен слухав її, бавив ся більше нею як дїтворою та не забуваючи нїколи на малярство, думав, що се був би знаменитий образ, коли би так змалювати один кутик парку з громадкою мам, дітий та мамок. І дивно йому було, що се йому ще дотепер нїколи не прийшло на думку.

— Ти любиш дїти?

— Пристрастно!

Бачучи, як вона дивить ся на них, він чув, що вона має охоту взяти їх на руки, обіймити їх та приголубити; і він дивував ся, що в сїм молодечім тїлї вже так скоро розвинув ся материнний інстинкт.

А що вона була дуже розположена до балакання, Бертен зачав її розпитувати про її мрії та бажаня. Вона признала ся наївно, що має надію на великі успіхи в аристократичнім сьвітї, що бажала би мати славу великої краси та гар і коней; а на конях розуміла ся майже як гандляр, бо в Ронсієр була годівля на велику скалю. Але будучим нареченим не журила ся вона більше як мешканєм, яке прецінь можна буде винаймити кождої хвилї серед безмежного числа поверхів.

Вони наближали ся до ставку, де два лебеді і шість качок плавали спокійно а такі чисті і такі тихі як з порцеляни; при дорозї сидїла якась молода дівчина з отвореною книжкою на колїнах, очи піднесла в гору, а думки її полинули за мріями кудись, сьвітами.

Вона сидїла непорушно як воскова фігура. Погана, покірна, убрана зовсїм звичайно, наче би не думала нїкому подобати ся, мабуть якась учителька, віддала ся вона зовсїм своїм мріям, очарована якимсь реченєм або лише якимсь словом. Вона доповняла собі мабуть після власних надій якусь розпочату пригоду в книжцї.

Бертен задержав ся здивований.

— То мусить бути дуже любо задумати ся в сей спосіб.

Вони перейшли побіч неї, відтак вернули ся, перейшли ще раз, а вона навіть їх не завважала, з такою увагою слїдила за летом своїх думок.

Маляр сказав до Анетти:

— Чи ти не мала би охоти позувати менї раз або два рази?

— Чому нї? дуже радо.

— То приглянь ся добре тій панні, що блукаєть ся в краю ідеалів.

— Тут, на сїм крїслї?

— Тій самій. Отже ти сядеш собі також на крїслї, отвориш собі книжку на колїнах і будеш старати ся робити те що й вона. Чи ти вже коли мріяла на яві?

— Нераз.

— А про що?

Він пробував висповідати її з найтайнїйших мрій. Але вона не хотїла відповідати, звертала питаня в иньший бік, дивила ся на качки, як плили за кусником хлїба, котрий їм кинула якась панї, та робила таке вражінє, наче би Бертен доторкнув ся якоїсь дразливої струни її серця.

Відтак щоби змінити тему розмови, вона зачала розказувати про своє житє в Ронсієр, про те, як вона читала цїлими годинами своїй бабунї книжки на голос та як тепер та бабуня мусить бути бідна та самітна.

Слухаючи її, маляр чув ся такий веселий як птиця в гаю, такий веселий, як ще не був нїколи. Все те, що вона йому говорила, всї ті маловажні та банальні подробиці пересїчного житя панночки бавили та інтересували його.

— Сядьмо собі — сказав він.

Вони сїли собі над водою, а оба лебеді приплили до них, надїючи ся поживи.

В душі Бертена зачали розбуджувати ся якісь далекі, забуті спомини, сї спомини утоплені в непамяти, що то часом вертають ся не знати чому. А вони виринали так скоро і так їх було багато, такого рїжного рода, що він мав вражінє, начеби хто рукою розрухав його память.

І він намагав ся відгадати причину сего нечаяного воскресенїя колишнього житя, яке він впрочім відчував і завважав вже нераз хоч і в меньшій мірі як нинї. Але все до тепер він запримічав причину сего наглого напливу споминів; се була звичайно якась річ матеріяльна, найчастїйше якийсь запах або парфума. Кілько то разів сукня якоїсь женщини на вулици кинула йому в переході разом з вапором якоїсь ессенції також цїлий ряд забутих подій з його житя! На днї старих флящин в своїй комоді віднаходив він також доволї часто дрібненькі частини свого істнованя. І всї розсїяні в воздусї запахи, запахи вулиць, піль, домів, меблїв, приємні і неприємні, теплі запахи лїтних, а холодні зимових вечерів все оживлювали в ньому далекі згадки, наче би вони задержували в собі мертві, забальзамовані річи, так як аромати консервують мумії.

Чи се трава облита росою, чи може цьвіт каштанів пригадували тепер минувшину? Нї. Отже що? Може то очи були причиною сего звороту? А щож він такого бачив? Нїчо. Можливо, що одна з тих осіб, з якими він нинї стрінув ся, була подібна до когось з давної минувшини і, хоч він не звернув на неї уваги, зворушила в його серцю всї ті річи колишних ідеалів.

А може се радше був якийсь звук? Часто-густо якийсь фортепян, якийсь незнакомий голос, а навіть ординарна катаринка, що вигриває на площах престарезні мельодиї, відмолоднювали його о двайцять років та наповнювали його грудь забутими чувствами.

Але ся незвісна причина не переставала дїлати, лише мучила його память завзято, аж до утоми. Щож він мав такого докола себе, біля себе, що так роздмухувало його погаслі вражіня?

— Вже трохи холодно робить ся, ходїм звідси.

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Будапешт 4 2. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	. . .	11·68	до 11·69
„ „ жовтень	. . .	10·30	до 10 31
Жито на цьвітень	. . .	9 89	до 9·90
„ „ жовтень	. . .	8 83	до 8 84
Овес на цьвітень	. . .	7 90	до 7·91
„ „ жовтень	. . .	—·—	до —·—
Кукуруза на май	. . .	6·72	до 7·73
Рипак на серпень	. . .	16 20	до 16 30

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Успособленє: слабе. Погода: хмарно.

Оголошеня.

ПОДЯКА. Товариство руських слуг і заробників „Сила" у Львові дякує сердечно Вп. пп. Струтинському і Яворському в Сераєві за щедрий дар на коляду для сего Товариства в квоті 50 кор. — За видїл: *В. Нагірний, С. Козяк.*

Сердечне Спасибіг!

Засилаємо всїм знайомим і приятелям Мужа і Батька нашого бл. п. Ананії Ардана, за віддане йому послїдної послуги і за співчутє висказане нам по поводу так тяжкої страти. — *Родина Арданів.* 179 1—1

Товариство „Руський Жіночий Кружок" в Коломиї запрошує уклінно ВП. Родимців місцевих і замісцевих на виставу руско-народного театру „Вишневий сад" штука А. Чехова, що відбуде ся в четвер дня 6-го лютого о год. 7½ вечером. Дохід з сеї вистави призначує дирекция театру на прошене Р. Ж. Кружка для убогої шкільної молодїжи в Коломиї. Ся цїль най стане заохотою цїлій нашій патриотичній громадї, щоб в четвер усї явились теарі. За видїл: *Коростїлева, Бережницька.* 181 1—1

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слівіньский, Львів, Коперника 16.** Ціни услівій продажі дуже приступні. 115 45 —?

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтаціях площі Галицкої)

поручають:

Барометри звироди по 7 6 і 10 К найлїпші по 13, 16, 20 і 4 К. **Льорнетки** пільні по 2, 15, 24 і вище. Зарівом поручаємо в найбільшім виборі окуляри цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ОПОВІЩЕНЄ.

Загальні Збори „Товариства будови дешевих домів для урядників в Стрию", стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою відбудуть ся дня 23 лютого в неділю о год. 3 по полудни в домі „Читальнї желїзничої" в Стрию з слїдуючим порядком дневним:

а) звіт з дїяльности дирекції;

б) звіт комісиї люстрацийної і з замкненя рахунків за рік адміністрацийний 1907;

в) вибір доповняючий членів Ради надзираючої

г) вибір двох членів дирекції;

д) внесеня і інтерпеляції.

Стрий дня 3 лютого 1908.

Владислав Комора директор. *Омелян Колодницький* секретар. 180 1—1

Оповіщенє.

Маємо честь запросити П. Т. членів Товариства на Загальні Збори „Каса позичкова" стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Ольшаници, котрі відбудуть ся в четвер дня 20 лютого 1908 н. ст. о годинї 2-ій по полудни без огляду на число присутних членів з слїдуючим

ПОРЯДКОМ ДНЕВНИМ:

1. Отвореня загальних зборів через предсїдателя Ради;
2. Відчит протоколу з попередних зборів;
3. Справоздане Дирекції і білянс за р. 1907;
4. Справоздане комісиї контрольної з внесенем на уділенє абсолюторії;
5. Розділ зисків;
6. Вибір двох членів Ради надзираючої і одного заступника;
7. Відчит звіту ревізора Краєвого Союза ревізийного.

Право участи в Загальних Зборах мають члени стоваришеня, котрі що найменше оден удїл в цілости уплатили.

Ольшаниця дня 30 сїчня 1909. 173 3—3

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ

о. Йосиф Курманович містопредсїдатель. *Микита Данькович* секретар.

ШКАРПИТКИ від 40 сот. **СОРОЧКИ від 2·30 сот.**

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. 11.

(напротив товариства „Просьвіти").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краваток, рукавичок, парасолів, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альб мів як також товаретового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на цїгарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар та попереднім надісланем готівки або посилаткою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір біжутерії.

МЕД-ПАТОКА

в гірских пасіч незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

Герб України

переписний листок 20 с. і портрет величини 30×24 1 К. Герб сей Лев і сьв. Михайло зладжений є в 17 красках і можна його вишивати на ручниках, обрусах і т. п.

Набути можна в

„Сокільскім Базарі"

Львів, ул. Руська ч. 20.

'22в 3—?

Де підемо на снїданє?

Та не має лїпше, та не має красше
Нїде підкріпитись,
Як піти до **ФУКСА** у **Дністровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Рїжні горівки і пива.
Та нема смачнїйше, та нема дешевше
Нїде пити, їсти,
Як з приятелями у **Дністровім** домі
У **ФУКСА** засїсти. 165 2—2

Важне для адвокатів, інституций кредитових товариств, заробкових і т. п.

„ADLER"

одинока машина до писаня, з металевими черенками устроєна для переміни письма. На машині „ADLER" т. є. на одній і тій самій можна писати в рїжних мовах.

На польско-руській машині можна виготовляти письма польські і німецькі, руські же тя и тої самої машини можна употребляти для етимольогічної і фонетичної правописи. Переміни черенок переводить ся в одній хвили.

Одинока машина на сьвітї спеціяльно і особливо приміненa до потреб населеня східної Галичини.

Ґенеральний заступник на Галичину і Буковину

Е. ГАВСМАН

Львів, пасаж Гавсмана.

Цїнники і проспекти даром і оплатно.

Склад всяких знарядів для машин до писаня апаратів для помножуваня і артикулів для потреб канцелярий. 168 2 10

Рутинований інструктор досьвідчений педагог, приймає лекцию на провінції або у Львові. За іспита гварантує. Приготовляє приватистів і приватистки. Ласкаві вгоголошеня: Ващик, студент прав, Львів, ул. 177 Шептицьких ч. 37 1—8

Молодий сьпівак-артист з браку зна о о гах, бажає познакомитись з інтелїґентною панночкою в цїлї матримониа ний. Посаг виманий. Дискреция запевнена. Фотографія пожадана. За аборт ручить. На аноніми не відповідає. Оферти „Артист" до адміністрациї „Діла". 178 1—1

Кружок правників у Львові купує в ваї скринки до 1, 11 і III ценату зрізничого і **платить готівкою.** Зголошенє приймає д. ц. Кульчицький від год. 2—4 в львівській тов. 191 „Кед. Громада". 1—?

Проповідниці стілові, вироготовані ризбярська робітня Еаст. Щуплавевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 486

Мед вурацинний линовий в 5 К бляшанках з 5 кор. 20 сотиків опаковано, в більшій скількости 12 Корон на 1.0 кляс висше. Евстахій Ковчинський Бережани. 159 4—?

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

заложена 1857 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Відмінним громадам дає на рати. На жадане кошториси і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 144 5—20

Убогий учень талановитий ни ш і гімназиї задля браку утриманя горячими словами прозьби від звертаєть ся до жертводайних серденць подати йому матеріяльну поміч хочби в найзрібнїйших датках. Всякі датки просить ласкаво слати на руки о. Боберського в Миколаєві коло Бібрки

Одинока руська ДРУКАРНЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 76

„Дзвінок" одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, виходївши і селяня. — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

З «Труда» у Львові.

З уваги на наближаючий ся сезон карнаваловий просимо Вп. Пань, щоби зволили ласкаво з замовленями для них всякого рода убору поспішити, абисьмо могли все на час виготовити. В робітнях наших розпоряджаємо тепер перворядними силами фаховими, можемо отже виконати поручені нам роботи після найновійших мод і найвибагливійших вдоволити. — При сій нагоді позволяємо собі звернути увагу Вп. Пань на наш склеп заосмотрений в добірні товари і готові вироби.

145 3—3 **ДИРЕКЦИЯ.**

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора вимінн.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнійшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіціяльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно в'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора вимінн в Станиславові.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова відходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·35	9 50
Кракова	7·35	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12 00	2·16	5·44	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Ст. Сьлавова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	—	—	—	—	—
Пустомит	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Самбора	7·39	11 50	3·51	9·40м	10·50
Любіня	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Равя руська	3·00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Янова	7 10	12·40	4 50	—	—
Врухович	8·22	1·15	5 00	9·25	10·1 †
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Зимної води	0·05†	—	8 25	5·30	9·31 м
	5 50	7·25	1·1	5·05	9·00

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·05	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	8 20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	7 10	9 20	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7 30	—	2 26	6·25	11·20
Сколього	7 30	10 45м	1 26	6·25	10·30
Дрогобича	6·00	7 05	4 30	—	10 51
Равя руська	5·05	9 05	3 10†	4·30	10 51
Янова	6·1	11 05	—	7·10	11·35†
Врухович	6 32	9 15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8 34
Зимної води	05†	12 41†	3·42	7·10	11 35
	8·45	8·40	4·05	7·20	11 00†

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 27. Львів, середа 5. н. ст. лютого (23. ст. ст. січня) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Каролн Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на її місці, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і книжні приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Про польсько-москвофільський союз.

Наші закиди, що москвофіли лучать ся з польсько-шляхотським правлінєм на шкоду нашого народу, заставили знов „Галичанинъ" до теоретичних мірковань на тему „полонизмъ и украинизмъ". Сій темі й присьвячує він передові статї в двох передпослідних числах (17 і 18), навязуючи до статї п. н. „Salto mortale" москвофілів, поміщеної в ч. 23 нашого дневника. Коли поминути всї менше або більше „крепкі" епітети на адресу українства, якими ми тут не думаємо займати ся, то провідна думка статей москвофільського органу та, що москвофіли не заключили союза з „Rad-ою Narodow-ою", тільки пропагують ідею зближеня між польським і „русскимъ" народом. Попробуємо зілюструвати ту провідну думку власними словами москвофільського органу.

„Предовсѣмъ — пише він в ч. 17. — сдѣлаемъ національ-демократическому органу запросъ: которая то москвофильская печать признала „явно и открыто", будто соглашеніе между русско-народною партіей а „Rad-ою narodow-ою" уже довершено? Мы просимъ зацитировать намъ относительныи мѣста изъ нашей печати. На-сколько намъ извѣстно, наша печать обсуждала только вопросъ: что для русской національной идеи болѣе опасно — полонизмъ или украинизмъ и пришла къ заключенію, что украинизмъ содержитъ въ себѣ положительно больше вреда для Руси, чѣмъ полонизмъ. Это были чисто теоретическіе выводы, но о какомъ-нибудь соглашеніи съ Rad-ою narodow-ою или даже о веденіи подобнаго рода переговоровъ на столбцахъ нашей печати не упоминалось никогда. Конечно, мы не хотимъ оспаривать возможности, что когда-нибудь въ будущемъ придетъ къ соглашенію между польскимъ и русскимъ народами, можемъ даже, сообразно нашимъ воззрѣніямъ, считать до нѣкоторой степени желательнымъ, чтобы къ такому соглашенію придти могло, но мы должны удостовѣрить, что въ нашей печати не упоминалось никогда о заключеніи какого-то „пакта" между нами а Rad-ою narodow ою".

„Ровно же намъ ничего не извѣстно, будтобы наша партія выдала пароль при тѣсномъ выборѣ между польскимъ а украинскимъ кандидатомъ отдавать голоса за перваго. По нашему мнѣнію, самое лучшее въ этомъ вопросѣ было-бы оставить нашимъ выборщикамъ полную свободу отдавать свои голоса за этого кандидата, котораго по своему усмотрѣнію считаютъ лучшимъ, не смотря на то, къ какой онъ политической или національной групѣ принадлежитъ. Нынѣ всякія связи между нами и украинцами порваны и мы вовсе не можемъ считать себя обязанными поддерживать нашихъ жестокихъ враговъ при тѣснѣйшихъ выборахъ Но нельзя упускать изъ виду, что и между украинскими кандидатами можетъ случиться лицо, которое своими личными качествамы, по усмотрѣнію одного или другого выборщика, можетъ заслуживать поддержки. Мы не хотимъ предупреждать рѣшеній верховнаго правленія нашей партіи, мы не знаемъ даже, какое мнѣніе тамъ преобладаетъ, мы высказуемъ здѣсь только наше собственное мнѣніе въ семъ вопросѣ".

А в ч. 18. „Галичанинъ" знов вертає до сеї справи, заявляючи, що „затронутый вопросъ нашихъ взаимоотношеній къ полонизму съ одной стороны, а къ украинизму съ другой, представляетъ для насъ въ настоящую минуту большой интересъ, такъ что онъ нуждается въ возможно всестороннемъ разъясненіи" — і пише:

„Намъ вовсе неизвѣстно о послѣдовавшемъ уже заключеніи какого-тамъ „пакта" съ Rad-ою narodow-ою; намъ извѣстно только одно, что было бы очень желательно, если-бы могло послѣдовать какое-то сближеніе между двумя враждовавшими до сихъ поръ славянскими т. е. польскимъ и русскимъ народами. Это мы высказываемъ всегда откровенно не отъ нынѣ, въ интересахъ такого сближенія мы ведемъ послѣдовательно пропаганду какъ славянофилы отъ давнихъ, давнихъ временъ, слѣдовательно мы въ правѣ и нынѣ заявить вполнѣ открыто, что, будь и на польской сторонѣ та-же самая искренность стремленій къ сближенію, какъ у насъ, мы не видѣли-бы вовсе причины, почему-бы намъ не способствовать такому естественному направленію а напротивъ ставить ему еще всевожможныя препятствія."

А про польсько-москвофільське зближеня і його основи „Галичанинъ" пише:

„Въ сближеніи однако русскаго народа къ польскому мы не видѣли-бы совсѣмъ ничего унизительнаго для себя. Хотя русскій народъ въ Галичинѣ есть въ настоящее время слабый и обезсиленный, то все-таки нельзя упускать изъ виду, что мы представляемъ только маленькую частину великаго русскаго народа, имѣющаго настояще первостепенное міровое значеніе и могущество. Не надо упускать изъ виду и то обстоятельство, что въ рукахъ русскаго народа въ многихъ отношеніяхъ почиваетъ судьба поляковъ... Въ Галичинѣ русскій народъ слабый, но въ другомъ мѣстѣ онъ самый могущественный — поляки-же здѣсь сильны, но въ другихъ мѣстахъ слабы, а даже, какъ въ Пруссіи, нуждаются рѣшительно въ поддержкѣ, въ виду чего въ взаимномъ ихъ сближеніи нельзя досматриваться чего-то унизительнаго или постыднаго для одной стороны, ибо такое сближеніе послѣдовалобы на основаніи ровнаго съ ровнымъ."

Так представляє справу „Галичанинъ". Як бачимо, він викручуєть ся всїми способами від якоїсь ясніїшої енунциациї в справі теперішної москвофільської тактики при виборах, а за те розписуєть ся широко про потребу зближеня між обома „братними" народами, про славянство, про силу Росиї, яка заставить Поляків признати права „русскаго" народу в Галичинї і т. д.

Не знаємо тільки, кого думає обдурити „Галичанинъ" всїми тими фразами: чи власну совість, коли вона в нього ще є і коли він чує й грижу з приводу збратаня з „Rad-ою Narodow-ою", чи тих своїх однодумців, які не втаємничені в „висші цїли" теперішної москвофільської тактики, чи нас?

Адже нїхто не перечить, що зближенє народів польського і руського, що національний мир між сими обома народами вийшов би тільки на користь обом народам. І коли ми проповідуємо на цілій лїнії боротьбу з Поляками, то не робимо сього в имя якоїсь „штуки для штуки", тільки тому, бо бачимо, що Поляки що-раз сильнїйше настають на наше національне істнованє та що те наше національне істнованє ми можемо оборонити тільки боротьбою.

Коли-ж ми робимо москвофілам закид, що вони в союзї з польсько-шляхотським правлїнєм дїлають на шкоду нашого народу, то не маємо тут зовсїм на думцї яких ідеальних стремлїнь до зближеня обох народів в будучности, а тільки опираємо наші закиди на конкретних проявах теперішної москвофільської тактики, оцїнюючи її наслїдки.

І даром викручуєть ся „Галичанинъ", що москвофіли нїде не заявляли про свій союз з „Rad ою Narodow-ою". Не заявляли і не заявлять бо се вбило би їх в очах їх власних прихильників-селян і чеснїйших інтелїгентів, але поступають на цілій лїнії так, як можуть поступати тільки союзники польсько-шляхотського правлїня. Що значила промова о. Сеника в Жидачеві, що значить кандидатура д-ра Криницького в Богородчанщинї, що значать инші кандидатури ріжних старостинських protege як Скоблик в Стрийщинї, що значить „русскость" д-ра Меруновича в Сколїм? Чи все те не докази, що між москвофілами і теперішним польським правлїнєм є якесь порозуминє? А польсько шляхотське правлїнє і „Rada Narodowa", се ще не „польский нарід"!

Як відомо, теперішні вибори є особливо важні з огляду на долю виборчої реформи. І вся Польща без ріжниці партий голосить похід в руські округи, щоб здобути там як найбільше мандатів і на тій підставі обкроїти як найбільше національно-політичні права нашого народу в зреформованім соймі, що вийде на шкоду нашому народови без огляду на те, чи його вважати українським, чи „русскимъ". Якже супроти того заховують ся москвофіли? Чому вони не пишуть нїчого про ту польську небезпеку, а розводять ся виключно про „вредность украинизма"? Чи „Rada Narodowa" збираєть ся тільки обкроїти стан посїданя Українців, а „русскимъ" признає повну рівноправність в Галичинї? Адже коли число мандатів нашого народу буде зредуковане до такого minimum, до якого хотять те число зредукувати Поляки, то се вийде так само на шкоду Українцям як і „галицко-русскимъ". Коли-ж москвофіли серед таких обставин поборюванєм українських кандидатів улекшують выбор кандидатів „Rad-и Narodow-oї", коли вони затверджують кандидатури таких людий, проти яких „Rada Narodowa" не ставить нїяких кандидатів, а навпаки підпирає їх на рівнї зі своїми кандидатами, отже помагають Полякам обкроювати стан посїданя нашого народу при теперішних виборах, — то се не є робота в имя зближеня між нашим і польським народом, тільки робота на шкоду нашого народу без огляду на те, чи вважати його українським чи „русскимъ".

На наші закиди „Галичанинъ" звичайно відповідає, що „полонизмъ" не такий небезпечний для „русско-народчой идеи", як „украинизмъ". Очевидно, „Галичанинъ" найлїпше знає, що для нього небезпечно і ми йому зовсїм віримо. Але те його признанє являєть ся рівночасно потвердженєм наших слів, що „русско-народная идея" веде наш нарід до національної загибели. Бо є фактом, що Польща від віків змагає до того, щоб укрїпити своє пановане на нашій земли. Коли-ж інтерес „русско-народной идеи" вимагає залишити боротьбу проти того змаганя Польщі, а звернути всю силу прото українства, яке власне обороняє національні інтереси нашого народу перед тим польським змаганєм, то се є найлїпшим доказом, що національні інтереси нашого народу, як національної групи, котра мусить бороти ся з Польщею за своє національне істноване, і інтереси „русско-народной идеи" виключають себе взаїмно.

Се є власне той обективний стан, який кладе москвофільство в безвихідне положенє. Своїми власними силами побороти українство, довести до того, щоб національна сьвідомість нашого народу стала „русскою", вони не годні. А братаючи ся для побореня українства з Польщею, вони тим самим працюють на національну згубу нашого народу в Галичинї, усувають самим собі грунт з-під ніг, бо коли Польща замкне нас в тих межах, в яких хоче нас замкнути, то тоді не тільки українство, але й „русконародная идея" не будуть мати простору для свого розвитку.

Передвиборчий рух.

Жовківщина: Велике віче відбуло ся 2 с. м. в Мостах великих, при участи виборців так з самих Мостів, як з Реклинця, Стрименя, Борового, Волиці, Дворець, Бутин, Пристани і других сїл. Радісно було дивити ся, як народ товпою йшов і їхав, мовби на який відпуст. З самої Пристани їхало шістьнайцять фір разом, а на кождій фірі повно людей. Інтелїгенциї було мало, сьвященики не могли прибути за-для недїлї. Явило ся лише двох: о. Тарасович з Мостів і о. Пасецький

З театральних згадок Миколи Садовського.

(Триюмфи Марії Заньковецької в Петербурзї в р. 1886. — Цензурні пригоди одної української драми).

В пору, коли ще не перегомонїли київські ювилейні витаня славно знаної і у нас, величної нашої артистки Марії Заньковецької, позваляємо собі переповісти за Літературно-науковим Вістником дещо із „Театральних згадок Миколи Садовського" про перший побут української театральної трупи в Петербурзї і її, головно-ж Марії Заньковецької триюмфи в надневській столицї.

В лїтї 1886 р. українська трупа під орудою Мик. Садовського грала в Ростові, звідтам переїхала в осени до Миколаєва, а потім до Херсону. Марко Кропивницький жив тоді в Єлисаветї. Російська артистка Лїнська Неметі дістала в тім часї від петербурського градоначальника ген. Грессера дозвіл давати в Петербурзї українські вистави, а будучи добре знакома з Кропивницьким, повела з ним переговори, щоби його спровадити до Петербурга. Кропивницький згодив ся, а Мик. Садовський віддав йому свою трупу, що, сказано, грала тоді в Херсонї. От і переїхав наш театр з Херсону до Петербурга.

Перед нами — оповідає дальше М. Садовський у своїх „Театральних згадках"*) — у Петербурзї була трупа майнїнгенського герцога, яка, маючи величезну субсідию від свого патрона, обставляла вистави так цїкаво і детально, що дивувала тим усїх Петербуржцїв. А вслїд за нею приїхала наша бідна, що нї від кого не мала нїякої запомоги, а все вела на свій власний кошт, і своїми виставами побила рекорд майнїнгенської. Навіть така ворожа до всього українського часопись, як „Новое Время", помістила статю під заг.: „Наши Майнингенцы".

Слава трупи росла з кождим днем. Квитки на вистави продавались на тиждень раніїше і вся вулиця Мойка, що вела до театральної каси (ми грали в театрі т. зв. Кононівський зал) була запружена людом і проїзд по нїй припиняв ся. Вельможне панство, що раніїше бувало тільки в імператорських театрах, залишило їх і лавою ринуло до Кононівської салї подивитись на трупу з Назарета. А й сидїла-ж ся публика в театрі так тихо, немов уся саля була набита мерцями. Кождий шепіт, кожде диханє актора на сценї чули ся в самім далекім закутку салї. І раптом, коли актор доводив її до повної ілюзиї дійсности житя, вона немов бомбою розривалась бурею оплесківі в мить ущухала, наче боялась утратити хоч одно словечко. Земляки, якими в щерть набиті всї урядові петербурські інституциї, від цинкових гузиків і горохових пальтів до сенаторів з золотими ковнїрями і сутозлотими соняшниками на плечах, почали потрошки признавати ся, що „я мовляв, теж Малорос, але вже давно з України і балакати не вмію, хоч усе розумію. Дуже-дуже приємно познакомити ся з земляками". І важний, сановитий бюрократ Малорос любязно стискав демократичну руку маленького українського акторика, котрий не міг збагнути, звідки йому таке щастє. Більших акторів на перерив одного перед другим петербурське панство запрошувано до себе на обід або на жур-фікси, гордуючи тим перед другими, котрим те щастє ще не всміхнуло ся. „У мене сегодня на жур фіксї будуть Малороси" — хваставалась яканебудь вельможна панї перед своїми знайомими. „Ах, душечка, не вже?" дивувалась та в душі проклинала свою нещасливу долю, що се щастє їй ще не усьміхнулось.

В панських сальонах, де раніїше крім французької чи нїмецької мови другої нїхто не чув, за велике щастє мало ся почути з уст українського актора кілька українських слів. „Скажите — питала яка-небудь панна чи панї актора, — какъ это вы вотъ въ одной пьесѣ говорите ласкавые такія слова вашей возлюбленой? Вотъ не вспомню. Что-то про звѣзды, про рай." Актор згадував монольог і задовольняв панну: „Моя ти зоре, раю мій!" — „Ах да-да! Удивительно, какъ это хорошо і поэтично! „— А коли панї жур-фіксу хотїла зробити надзвичайну любязність своїм гостям, вона спершу питала актора, як се сказати по українськи, і, учувши, зверталась до гостий по українськи, і всї були дуже задоволені.

Особливо сей рух симпатий захопив весь Петербург після постанови пєси „Наймичка", коли виступала М. Заньковецька. Се був такий триюмф українського слова, якого більше нїколи воно не зазнавало. М. Заньковецька, сей велетень і талан, розвернула перед публикою такі дивні риси простоти і художництва, в яких ся столична публика, звикла до штучного і через те блискучого виконаня імператорських артистів, потонула в тій божественній, художній простотї гри артистки. За те ж і витала її публика! Вся саля, набита, мов улик пчолами, блискучим панством, стогнала і гучно витала артистку. В газетї „Новое Время" з'явилась доволї велика статя самого Суворина під заг.: „Заньковецька въ Наймичкѣ". А в буфетї в той вечір, коли йшла „Наймичка", Суворин, зустрівши ся з Мордовцевим, промовив до него: „Нинї отпущаєши раба твоєго".

Слава про українську трупу долетїла ще до висших щеблїв Петербурга, і в театрі з'явив ся перший раз вел. кн. Константин Константинович. Він без усякої помпи сїв в першім рядї і прослухав цїлу пєсу. За якийсь час запросили нас грати для вел. княгинї Александри Осиповни в салї міністерства закордонних справ. Прийшлось нам грати водевіль „Кум мірошник". Після вистави мене і М. Заньковецьку, що грала куму, запрохано перед ясні очи княгинї. І російська княгиня, що вже навіть постаріла ся, живучи в Росиї, забалакала до мене на чисто московській мові: „Мнѣ гаварил, що я нїчего не будет понїмай; но я все понїмай, еті очень карашо, так весело і тепло; бладарю". На тім авдиенция скінчилась.

Слава йшла все висше і висше і нарештї з палат і сальонів перейшла до царського двірця. Сам цар Александер III, видимо під впливом оповідань, захотїв подивитись на трупу з Назарету. М. Кропивницький був запроханий до контори імператорського театру і тут йому заявили, що його Величество хочуть бачити трупу і що треба вибрати таку штуку, щоб вона була не довга й не коротка, шоб була і драматична і комічна, щоб не стомила його Величества і щоб мала гарну обстанову і костюми.

На раді, яку зібрав Кропивницький, вирішили пєсу Т. Шевченка „Назар Стодоля", а шоб уже Його Величество насьміялись у щерть, на кінци поставити водевіль Старицького „Як ковбаса та чарка, то минеть ся й сварка". Кропивницький понїс відповідь до контори. Там згодились, і ми стали готовитись до сеї вистави. Ролї розбиті були поміж самими знатними акторами. Хому Кичатого грав Кропивницький, Назара Стодолю я, Гната П. Саксаганський, Галю Заньковецька, Стеху А. Маркова, Свата А. Максимович. Водевіль теж: Шпоньку Кропивницький, Шила я, шинкарку Горпину Заньковецька, Потапа парубка Саксаганський, а діда Максимович. Тимчасом театральна адміністрация підшукала задля сього спектаклю підходяще місце в салї „Демут" на Мойцї.

Настав день вистави. Всї ми, стримуючи в душі якийсь незрозумілий страх, а особливо Кропивницький, бо він з роду був полохливий, поїхали здавати, як то кажуть, послїдний іспит на акторський докторат. Паньство почало прибувати, все в шитих золотих мундурах, з завішаними орденами грудьми, з золотими соняшниками на плечах і в білих рукавичках, а панни і панї в білих, що найдорожших сукнях. Все заповнило партер і льожі і тихо шуміло, немов з далека наближав ся дощ. Ми всї були готові і стояли на своїх місцях.

Нарештї за лаштунками з'явив ся градоначальник Грессер. Підійшовши до Кропивницького, каже: „Сейчас будет Государь! Прошу, как только Государь сядет в ложу, поднимать занавѣс Первий антракт должен бить 20 минут; Государ будет пить чай. Вторий 5 минут; Государь не вийдет з ложи. А перед водевілем антракт пол часа; Государю подадут десерт" І з сими словами пішов назад, зоставивши тим бідного Кропивницького, і так сполоханого, ще більше сполохатись. Діло в тім, що се була справдї здоровенна засїдка, як з хати другої дїї за пять хвилин перейти в зимовий лїс з руїною корчми, та ще на невеличкій сценї, де й розвернутись нїгде.

В сю мить вартовий, що стояв біля занавіси і пильно стежив в дірочку за царською льожею, задихавшись дав вістку що цар приїхав. Кропивницький, здержуючи дух, підійшов на вспинячки до завіси і глянув в дірку. Цар, царица, наслїдник і вся царська сїмя входили в льожу. Цар виглянув на салю, і все паньство, що доси сидїло або стояло спиною до кону, вмить піднялось і утопило свої очи в льожу. В театрі настала тиша, Цар сїв, а за ним вся сїмя Сьвітло в салї притемнило ся; знак, що зараз почнуть.

Завіса піднялась. Перша дїя почалась не так спокійно, як завсїгди бувало. Актори хвилювались, а особливо Кропивницький. Але чим далї дїя йшла, тим більше актори опановували себе і нарештї, вирівнавши тон, злили ся в повний, гармонійний акорд. Завіса впала, і паньство було в нерішучости, чи плескати чи ні. Цар сам вивів їх із сеї непевности. Він перший протяг руки вперед себе і мірно заляскав у долоні. Вся саля загула оплесками. Нас викликали два рази, і цар пішов в авальожу пити чай. Пройшла друга дїя і настала пора за 5 хвилин поставити декорацию до третьої дїї. Тут почалась метушня і біганина: застукали молотки; робочі бігали, стикаючись один з другим носами, працювали до поту. Цар сидїв весь час у льожі. Нарештї обстанова готова. Підняла ся завіса. Скінчили пєсу, почали водевіль.

Водевіль ішов, як кажуть на ура. Кропивницький зовсїм опанував себе і грав, по театральному кажучи, 14 гим номером. Цар часто перериває оплесками водевіль і тим більше підбадьорював акторів. Особливо йому подобав ся танець в кінци водевіля, і він заставив його бісувати. Водевіль скінчили. І не всїли ми вийти за лаштунки після визову, як перед нами знов з'явив ся ген. Грессер і гучно промовив: „Господа артисти і артистки, к' Государю!" Ми осьмілились просити дати нам змогу передягтись; але генерал стояв на своїому: „Всѣ, какъ есть, так ідіте! Прошу, прошу!" І от ми всї з замазаними лицями, по котрих ще котив ся пїт від танців, рушили перед очи його Величества.

Я на ходу одірвав таки вуса і кинув; а Кропивницький, як був на сценї в лисій перуцї, в однім чоботї на одній нозї і в червоній панчосї на другій, смиренно почимчикував до царської льожі. Іти треба було через салю, повну ще паньства, котре ждало від'їзду царя. Ззаду ішов грізний генерал Грессер та тільки й робив, що наставляв нас: „Прошу господ артистов отвѣчать

*) Л. Н. Вістник, книжка VIII.—IX. 1907 р. стор. 198.

В КАВАРНИ й РЕСТАВРАЦИИ „Народної Гостинниці" ріг ул. Костюшка й Сикстуської (стация електричного трамваю)

концертують кождого вечера дві музики, а з того одна **військова орхестра.** Вступ вільний. — Знаменита кухня; справи варять ся на десеровім маслї. — Кождої пятницї риба приладжена по жидівськи — Добірні напої. Метка і жвава обслуга. — Добір найбільш розповсюднених часописий і журналів. — О численні відвідини просять

ВОЛЬМАН & ФРАНЦ.

з Реклинця. Вічу проводив д-р Олійник з Камінки струмилової, котрий маючи кілька річників „Науки" Наумовича з сімдесятих років, виказав як далеко загнались нинішні москвофіли, ставлячи запроданця Маркова на чолі. Давав инші приміри з самих видавництв москвофільських, котрі мав під рукою, а хотяй було богато селян москвофілів, нїхто не посьмів ставати в оборонї москвофільства. — Кандидат на посла Данило Мекелита в довшій горячій промові, вияснив, длячого приймив кандидатуру против д-ра Короля. Перейшов страшний гнет Русинів під шляхотською Польщею, котра нині хоче нас здушити в „wyodrębionej Galicyi". Перейшов закони виковані в тій шляхотській кузни і їх шкідливість для хлопів і для цїлого народу руського. Порівнав маніфест „Русской Рады" з відозвою „Rady narodowej" і їх спільне бажанє, винищеня поступових партий руско-українських. Горяча бесїда Мекелити зробила велике вражінє на всїх присутних, так збори приймили його кандидатуру одноголосно. При контрпробі не піднеслась анї одна рука. Пізним вечером при звуцї пісні „Не пора" розходились учасники до дому. Хоча кацапські проводири знають Мекелиту, як знаменитого бесїдника, горячого патріота, і неустрашимось борця за народні справи, то стараютъ ся паплюжити його в найпідлїший спосїб, так через своїх підлих наймитів, як і в своїй пресї, котра його ще недавно величала.

Перемишлянщина: В Осталовичах перемишлянського в неділю 2. с. м. передвиборчі збори. Явило ся майже сотка самих виборців. По промовах пп. Сидора Берези і Гриця Олійника ухвалено всїма силами попирати кандидатуру п. Вол. Сінгалевича.

Городенщина: В Обертині відбуло ся дня 2. с. м. віче, на котрім мали явити ся посол д-р Евген Левицький і кандидат на сойм п. Радуляк. Та на жаль, жаден з них не прибув. По бесїдах кількох селян і сьвященників, ухвалено попирати кандыдатуру п. Радуляка. Дальше ухвалили 1500 участників довірє українському клюбови парляментарному, та погорду москвофілам.

Бобреччина: Наша организация урядила в повітї отсї віча:

Дня 28. сїчня с. р. в Чорторию і Під днїстрянах (при участи виборців зі Станковець, Тужиновець, Підгорець і Піддністрян);

Дня 31. сїчня с. р. в Миколаєві коло Гаїв (при участи виборців з Миколаєва, Звенигорода, Романова, Підяркова, Коцурова, Селищ і Гаїв) та в Гриневі;

Дня 1. лютого с. р. в Новосїльцях;

Дня 2. лютого с. р. в Жиравії Залесцях (при участи виборців із Залесців і Богородець);

Дня 3. с. р. в Вербицї (при участи виборців з Вербиці, Сигрова і Книгинич).

На всїх тих вічах явив ся кандидат на посла до сойму ред. Льонгин Цегельський та учасники скрізь однодушно його кандидатуру ухвалили.

Жидачівщина: З Журавна нам пишуть: В нашім місточку Русини представляють ледво 25% правиборців і тому мусіли піти на компроміс з Жидами й Поляками. Компромісові збори відбули ся дня 2. с. м. В часї пертрактаций над компромісовою виборчою листою, поспитав судия Журавенський (ешехполяк), чи всї присутні Русини є „Starorusini". Коли наші люди заявили йому, що участь у нарадах беруть Українці-Русини та москвофіли, він запропонував для Русинів двох правиборців, але з тим, що оба мають бути „Starorusini;" на те, щоби один був Русин та один кацап, Поляки не згодили ся, кажучи, що тільки на кацапів будуть голосувати, бо ks. Senik jest bardzo poczciwy Rusin, poseł Marków tak samo, a Ukraińcy są wrogami Polaków". Осьтак виконують маломістечкові Поляки постанови польсько-москвофільського пакту. — *Господарі з Журавна.*

Рогатинщина: Ві второк 4. с. м. відбуло ся в Бурштині в салї Руського Тов. Кредитового величаве передвиборче віче; на якім явило ся до 1500 селян. Президию становили о. Г. Боднар зі Свистїльник і Т. Соломка, господар з Пукова. Посол д-р К. Левицький здав звіт з посольської дїяльности сьвоєї і цїлого клюбу, який зібрані з одушевленєм одобрили і ухвалили свому послови і цїлому клюбови вотум довіря. Відтак прийшла на порядок дневний справа соймових виборів. Москвофіли, котрі на повіт рогатинський для кирині висувають кандидатуру Бялогловського, громадського писара зі Сернок, наслали на віче хулїганів зі Сернок і Демянова і ті старали ся викликати заколот і розбити віче. Та переважаюча сила наших людий приневолила їх скоро до спокою і замовкненя і хто знає, як булиб вийшли ребра хулїганів, колиб не успокоюючі слова посла д-ра К. Левицького, котрий своєю інтервенциєю вздержав обуренє наших людий. — Віче по ухваленю кандидатури д-ра К. Левицького закінчило ся відьспіванєм „Не пора". — *уг.*

Москвофільські кандидатури

„Русская Рада", як нар. управа москв. партиї затвердила отсї кандидачури до сойму: Городенка — Тадей Хлопецький, дїдич в Жабокруках, Самбір — Степан Пелехатий, дяк в Рейтаревичах, Сокаль — д-р Дмитро Марков, посол до ради державної.

Москвофільский напад

Чортківщина: В неділю дня 2. с. м. відбуло ся в Улашківцях під голим небом віче, в часї котрого москвофіли виконали узброєний напад на наших селян. Вже попереднього дня, в суботу, відгрожували ся москвофільські агітатори з Чорткова, адюнкт судовий Іванусса, секретар дирекциї скарбу Дияковський, його жінка, що силою розібють віче. І справді, користаючи з очевидної протекциї адмінїстрацийних властий, стягнули вони до Улашковець коло сотнї москвофільських мужиків, узброєних дручками і камінями; в декого були навіть револьвери. Наших людий зібрало ся на віч зверх 3.000. Москвофільські опричники станули позаду та, ледво посол Колесса розпочав свою промову, вони кинулись бити наших людий та намагались дістати ся до президиї. Обурений народ прогнав напастникив з місця зборів, даючи їм належну відправу. На вічу настав спокій, одначе ц. к. комісар Вержховський, розжалоблений за те, що його пупілї москвофіли не здужали розбити віче, не позволив дальше вести наради. На його приказ арештували жандарми шістьох селян без нїякої причини, хиба тільки на те, щоби стеризувати виборців. Вічевики розмістили ся в трох льокалях, де відбули довірочні збори, на котрих ухвалено довірє українському парляментарному і соймовому клюбови та одноголосно поставлено кандидатуру до сойму д-ра Горбачевського.

Надужитя виборчі.

Залїщиччина: В повітї залїщицькім маршалок і голова „Ради народової" Тадей Цєнський рабує руські голоси дальше при помочи цїлковитої тайности правиборів і безличних шахрайств виборчих комісарів. На руку йому іде цїлковито тут. староство, котре видко вийшло вже з під власти ц. к. правительства і стало зовсїм орґаном Цєнського. На доказ нехай послужить факт слїдуючий. В наслїдок інтервенциї адв. д-ра Єронїма Калитовського в старостві і жалоби до намісника прибув вкінци тут. староста на виразний приказ намісника „оголошенє" правиборів на таблици, але доперва в неділю 2 лютого ex post і лишень що-до 20 громад з реченцями від 29 сїчня до 4 лютого. Але се оголошенє для публики зовсїм непридатне, бо прибите на самій горі таблиці, до половини залїплене другим плякатом і так невиразне, що лишень при помочи бінокля можна його відчитати. Так дїесь в центрі повіта, де ще може бути якась контроля. Натомість по громадах особливо більших, де відразу можна більше голосів вкрасти, згола нїяких оголошень нема, комісарі з'їздять до села несподївано і переводять правибори досьвіта з кількома втаємниченими особами.

І так в Цапівцях і Тлустім перевів комісар Лобачевський о год. 7 і пів рано без всякого попереднього оголошеня з кількома жидками і хрунями і вибрав 11 виборців. Коли около пів до 9 год. збігли ся руські виборцї, правибори вже були замкнені. Практикант Атенштеттер той сам, що так безлично пошахрував правибори на велику скалю в Касперівцях, їздить по повітї з годинником посуненим о 2 годинї наперед. В поведїлок 3 лютого з'їхав без всякого попереднього оголошеня (бо інакше булаб ся штука мимо всего не вдала) до Винятинець і з кількома жидками вибрав о год. 7 рано аж 4 виборців. Доперва по переведеню правиборів появилось оголошенє, що правибори назначені на годину 9-ту, та коли наші виборцї збігли ся на алярм ще перед 9-ою рано і зажадали голосованя, засьвідчаючись годинниками, що ще нема 9-ої години, Атенштеттер виймив з кишенї свій „виборчий зигарок" і показав зачудованим виборцям, що в него вже година 11-та. Самі присутні жандарми Пфайфер і Шатковський ствердили, що на оголошеню ex post прибитім правибори назначені на годину 9-ту і що в часї, коли наші виборцї жадали голосованя ще девятої години не було.

Так з Тлустого як і з Винятинець внесли наші протести. Противо наших послів Романчука і Олесницького інтервенювати у правительства, бо ще такого не бувало і нарід обурений до крайности. В справі тих дальших надужить віднеслась повітова організация телеґрафічно уже до намісника, котрий про все знає і повинен зарядити. — *Виборець.*

Спільні делеґациї.

По заяві співчуя для жертв лїсабонського атентату приступила комісия справ заграничних і окупацийного кредиту австрийської делеґациї до дальшої дебати над буджетом справ заграничних, впевнював дел. о. Файдуті (італ. катол.), що сїльське населенє є льояльне та відпирав атаки дел. Тітонього проти папи, заявляючи, що він все старав ся о удержанє загального мира. Чеський аграрій, дел. Уджаль промавляв проти торговельного трактату з Сербією, бо він шкідливий для рільництва, відтак критикував антипольську политику Німеччини, яку обороняв знова дел. Шрайнер, доказуючи, що вона є актом конечної оборони. Дел. Крамаж реаґував на онодїшні виводи мін. справ загр. Еренталя, який виказував, що внутрішна политика не може впливати на союзи. Виводи сї особливо покликувані на примір Росиї і Франциї не стійні, бо колиб російський уряд дозволив у себе на насиля проти французьких горожан, то союз із Францією через се потерпів би певно. Се відносить ся також до нас, коли пруський уряд видає постанови, що мусять до глубини обурити більшість населеня. Міністер заявив, що він ховає енергію на случай, колиб хтось вмішував ся до наших справ внутрішних, але на се енергії збирати не треба, бо то є річ зрозуміла сама через себе. Колиж міністрови залежить так мало на удержаню союза, що не уважає за відповідне інтервенювати в справі, яка може союзови з Німеччиною пошкодити, то се його річию і бесїдник не має охоти специяльно заохочувати його до сього. Слїдуючий бесїдник, дел. гр. Водзїцький обговорював виводи мін. справ загр. в справі видалюваня австр.-угорських горожан з Німеччини та признав їх недостаточними, бо кваліфікация людий „ворожо для держави настроєних", яких можна видалювати, є надто еластична і може відчести ся в данім случаю навіть проти Німців. Бар. Еренталь пояснив, що під „ворожими для держави особами", треба розуміти людий, які після понятя пруського правительства агітували проти державного ладу або можуть стати ся для него небезпечними отже „анархістів або переворотові елєменти". В дальшій дискусиї дав шеф секциї, бар. Коль пояснення в кількох квестиях, порушуваних в дебаті як прм. в справі австр. угор. конзулятів в Сполучених державах та в справі постанов пруського уряду, щоб робітникам на граници або в місци праци видавано нїмецькі папери легітимацийні. Австрийське правительство представило пруському урядови свої сумнїви в тій справі, однак переговори отсї ще не покінчені. Дискусию закінчив референт маргр. Бакеґем, заявляючи, що делеґация все згожувала ся на те, аби загранична політика держави відповідала загальним інтересам монархії. З того становища треба також задивлювати ся на останні події у внутрішній політиці заприязненої держави, які викликали зрозумілі почуваня передовсїм у земляків а при тім були атаковані також в ріжник кругах таки тої самої держави. Після обговореня референтом македонської справи й других точок заграничної политики принято етат заграничної политики разом з внесеними резолюциями.

Слїдуюче засїданє комісиї в пяток.

Військова комісия австрийської делеґациї радила дальше над військовим ordinarium. Делеґат Гофман-Веленґоф заявив ся за підвисшенєм офіцирських платень. Дел. Шумаєр промавляв за дволїтною військовою службою а також за тим, щоб децизия в справі мира й війни належала до парляменту. Дел. Шрафель був також за підвисшенєм офіцирських гаж.

Слїдуюче засїданє комісиї нині.

Парляментарні справи.

Комісия буджетова вела на вчерашнім засїданю дальші наради над позицией буджету: Рада міністрів і Трибунал адміністрацийний. П. Станек (чеськ. агр.) запитує, який є стан пертрактаций в справі торговельного трактату з Сербією. П. Діямандгадуючи про промову п. Гломбінського, замічає, що слова бесїдника (Діямандa) що-до боротьби за становища і посади не дотикали тільки кола польського, противно — бесїдник навів сю боротьбу за посади як характеристичну признаку австрийської политики взагалї, отже всїх правительственних партий. Що дотикаєть ся демократичної фракциї в колї польськім, то бесїдник вказує, що Сїкорський мав бути шефом секциї в міністерстві Гесмана; бурмістр Лєо тому приїхав до Люеґера, що справа була вже зовсїм готова, мала навіть ту додатню сторону, що Лєо хотїв зістати послом. Консерватисти з кола польського запобігли сьому, подаючи в своїх органах цїлу справу до публичної відомости. Думаю, що не помиляюсь, коли скажу, що жерела треба глядати в окруженю д-ра Бобжинського. Його партия не допустила до именованя бар. Батаглії секцийним шефом. Звертаючи ся до галицького міністра-краяна, запитує його п. Діямандчому ухвалений галицьким соймом ловецький закон не дістав цїсарської санкциї.

П. Зайц (с. д) вносить резолюцию, взиваючу правительство щоби безпроволочно предложило радї державній проект закона, нормуючого урядовий обсяг дїланя т. зв. міністрів-краянів та щоби для кождої нациї в Австриї сотворено рівну національну інстанцию адмінїстрацийну. Бесїдник домагаєть ся, щоби правительство складало докладний звіт про ужите диспозицийного фонду, та подавало, котрі дневники і які квоти одержують з сього фонду.

П. Гломбінський силкуєть ся заперечити словам п. Діямандa про кариєрську політику демократів з кола польського. По кінцевій промові референта п. Віттека ухвалено без змін розділ, будучий предметом нарад. Внесенє п. Зайца про відкиненє диспозицийного фонду упало; так само внесенє п. Малїка про предложенє комісиї пляну організациї міністерства праці. Внесене про рівноправнене всїх язиків у трибуналї адмінїстрацийнім відкинено. Принято резолюцию в справі узглядненя поодиноких наций в трибуналї адмінїстрацийнім та в справі узглядненя практичних язикових потреб у сім трибуналї. Резолюцию п. Зайця в справі законного установленя урядового обсягу дїланя міністрів-краянів відкинено. Відкинено також инші резолюциї, поставлені в часї нарад, та перервано засїданє.

Комісия рільнича палати послів вела вчера наради над внесенями в справі дорожнечі. Міністер рільництва Ебенгох піднїс, що імпорт худоби і мяса з країв, діткнених пошестю був би сполучений з великою небезпекою для рільництва, і тому він не може на нього згодити ся. Инші держави заперли ся перед нами. Міністер підносить, що ті зарядженя не вплинули би на подешевінє мяса, бо ціни мяса не є залежні від згону худоби, а від инших чинників. Консумент платить за мясо більше, ніж дістає продуцент, то справа доріжнї не може бути уставильнена инакше, як тільки через відповідну організацию відношеня між продуцентом і консументом. Міністерство рільництва з цїлим напором стремить до сього.

На сім перервано наради.

Комісия легітимацийна займала ся вчера кількома дописями суду краєвого у Львові і инших галицьких судів, в котрих з приводу веденых процесів просять о пересланє ріжних актів виборчих. По довшій дискусиї ухвалено відповісти львівському судови, що ті акти є потрібні з приводу нарад комісиї легітимацийної та не можна їх вислати, одначе львівський суд може їх мати до диспозициї для перегляду. — Потім між ин. признано важність вибору п. Кунїцького.

По лїсабонськім атентаті.

Жертви атентату.

Убитий в суботу португальський король, Кароль I. нїколи не займав ся пильно справами свого королївства, а трактував їх серіо лиш о стільки, о скільки потребував гроший на покрите величезних видатків своїх та королевої Амалії. У вересни урегулював Франко справу так, що кортези підвисшили цивільну лїсту короля, а справу 4 мілїонових „задатків" забираних королем безправно полагодив диктатор Франко на власну руку так, що держава відкупила від короля його яхт „Амалія" за 1¾ мілїона, а решта довгу мала бути сплачена через резигнацию короля із прав побиранья доходів з ріжних нерухомостий. При сім одначе треба згадати, що королевій полишено яхт на уживанє а згадані нерухомости як ріжні палати і т. д. і досї творили предмет спору між державою а королївською сїмею. Байонські суми поглощувало передовсїм виставне житє на королївськім дворі, де удержувано не аби яку кухню, бо Кароль I був незвичайним смакуном. Впрочім в краю довго не пробував, радше волів подорожувати по морях яхтом „Амалія", або гостював в Парижи, де не потребував числити ся з контролею загалу. Що „гарно є буги королем Португалії в Парижи", сказав навіть сам король Кароль, бо в Парижи знав всї льокалї, де можна добре забавити ся а навіть вивчив ся париської брукової мови. По се займав ся король всїлякими спортами, які піддержували його здоровлє. Займав ся король також красними штуками, а деякі його образи навіть відзначені на заграничних виставах. Вельми характеристичним для вбитого короля буде те, що він не завагав ся раз виступити навіть incognito як тореадор в борбі з биками, в якій ледви случайно спас своє житє... Фінансові справи здали його цїлком в руки диктатора Франка а також ще якогось богатого гр. Бурная вихрещеного англїйського Жда а тепер стовпа португальських клєрикалів, який за прислуги роблені королеви фінансував монополь тютюновий, трамваї, бровари і т. д., не кажучи вже про те, що він добув не аби який політичний вплив, що викликувало загальну нехіть і обуренє...

Престолонаслїдник Людвик Филип, що погиб разом із батьком такою трагічною смертию, мав всего 21 лїт, в поглядах на політичні справи розходив ся з батьком. Із тої причини вислано його в довшу подорож по португальських кольонїях, де придбав собі загальну симпатию. Вернувши до Лїсабони, знов увійшов раз у остру перепалку з батьком іззи диктатури Франка, за що інтерновано його в Віля Віціоза, хоч відтак се з уряду здементовано.

Заговірники.

Часопись „El Mundo" доносить на основі информаций з Мадриту, що революцийний рух в Португалії підготовляв редактор одної з лїсабонських часописий. Революціонери хотїли проклямувати републику; тим також пояснюють ся, що заговірники для наближеня хвилї проголошеня републики, хотїли вимордувати цїлу королївську родину.

Про особи виновників суботнійшого атентату властиво й досї нема певних вісток. Паризькі дневники довідують ся, що один із них є дневникарем а другий професором промислової школи. Провідником заговору мав бути якийсь Француз, що вже свого часу зорганізував замах на французького президента міністрів Комба. Між увязненими був і один Італієць і один Еспанець. При арештованих познаходжувано гроші, а у одного з убитих було 2.500 франків у англїйських грошах. Комбінують з того, що виконавців атентату підкупила якась партия. Поруч із сим починає вирінати підозрінє, що заговірники були в порозумінню з полїцией, бо инакше не булиб могли уставити ся на місци переїзду короля.

З Льондону вибрали ся до Лїсабони досьвідні в політичних справах поліцийні агенти, щоб викрити заговірників.

Інтервенция держав.

„Berl. Tagbl." довідуєть ся, що крім кораблїв англїйських і еспанських вибереть ся незабаром до португальських берегів також 9 кораблїв нїмецької фльоти. Урядово впевнюють, що се тільки подорож маневрова, але вона мати ме також значінє політичне. З Риму доносять знова до „Matina", що італійське правительство є здецидоване вислати до Лїсабони італійські кораблї, якби там вибухли розрухи проти королївської сїмї. Королева мати Марія-Пія є тїткою короля Емануїла II. Тільки часописї, зноваж півурядові круги запевнюють, що другі держави рішили ся оставити самій Португалії урегульованє своїх справ.

Нове правлїнє.

Новий кабінет відбув учера по пол. першу нараду під проводом Ферейри Амаралї. Як зачувати, має він знести всї декрети, які противлять ся конституції та привернути свободу преси й зборів і добути амнестию для осіб, які потерпіли в наслїдок некорисних декретів Франка, проти якого сенат мав уже навіть зарядити слїдство. Сю останну вістку подаємо за „Magdeb.-Ztg.", яка доносить також, що правлїнє остає тепер властиво в руках королевої, якої недосьвідний молодий король у всім слухає. Королева має мати крайно реакцийні переконаня, через що побоюють ся, що вона паралїжувати ме поступові заходи. Із сим є в звязи мабуть те, що помимо всїх засобів обережности в покою королевої й короля все находять ся підкинені листи із новими погрозами.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд! Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла", яка доручить їх куда треба.

НОВИНКИ.

— **Протест против папської булї** — як доносить американська „Свобода" — підписали вже майже всї руські сьвященики в Америцї, крім кількох кацапів і маляронів, яким опіка айришських епископів вигіднїйша для їх „здєлок". Також протест від народа вже друкуєть ся до підпису громадам.

— **З передвиборчих образків.** В Зеленім Устю бучацького повіта відбуло ся — як доносить „Гр. Голос" — польське віче, на яке приїхав молодий гр. Баденї з Коропця та зачав лаяти міщан і Жидів, що хочуть вибрати радикала на посла, коли він буде лїпшим послом, бо каже, там є мій стрий маршалком, а я буду послом, то „втенчас людзе же то добже вам бендзе; я вам допомоге". І зараз закликав до себе війта з громади Луки. Війт приїшов до нього, а пан Баденї дивить ся на нього й каже: „Попатшце сен людзе, цо тему вуйтові бракує; на нїм кожух поржондни і так само бути нове". Війт на те зараз відповів: Кожух і чоботи ви менї не дали, а що нам пани за тоті лїта придобрили, най тілько мають. Ви пане не дивіть ся на мій кожух, бо то не для вас, бо ви певне, як би стали послом, то здоймили би з мене той кожух. Не лакомте ся Грицю на хлопську дурницю, бо ми вас вже добре знаєм, що ви за оден. Баденї страшно розізлив ся на війта і дав зараз ногам знати. Так скінчив ся а властиво недокінчив ся „вец".

— **В справі клясифікациї в галицьких гімназиях**, яка випала з кінцем минулого шкільного півроку дуже остро, вивязала ся в польських часописях інтересна дискусия. „Przegląd" пише, що

мінїстерство просьвіти зажадало від шкільних властий, щоб з огляду на дуже небезпечний для суспільности зріст напів інтелїгентного пролетаріяту екзамінували дуже остро і кождого ученика, котрий не зграджує здібности, є тупий і зле учить ся, „палили“ без пардону. Тим способом мають шкільні властї всїх молодцїв, нездалих до інтелєктуальної праці, усунути з гімназиї а пхнути на шлях практичного житя. Наслїдок того розпорядженя такий, що при послїдній квалїфікациї 50 проц. учеників одержало лиху ноту. „В кругах молодїжи і родичів настала — пише „Przegląd“ — з тої причини страшна констернация. Більше горячі хлопцї, не розуміючи причини того острого екзамінованя приписують її злій волї учителїв і хотять мстити ся на них. Вже навіть побито двох учителїв у Львові, сильно покалїчено одного в Коломиї, а також і в инших містах ученики уладжували замахи на своїх професорів, котрих уважали своїми ворогами. Декотрі студенти, побоюючись строгої кари від родичів, повтїкали з домів. І так з Кракова доносять, що там утїкло двох хлопцїв“. — На се замічує справедливо „Kurjer lwowski“, що в полїбну інтерференцию верховодячих властий годї вірити, бо мінїстер, котрий се зробив би, не міг би по зібраню парляменту лишитись на місци 24 годин. Радше треба приняти, що то строге екзаміноване і паленє без пардону уладили поодинокі заведеня на власну руку. Донесенє „Przeglądу“ є лише побожним бажанєм реакцийних кругів, котрі взагалї раді би спинити продукцию інтелїгенциї, аби тим лекше запевнити собі пановане своєї системи. Супротив того справою класифікациї займуть ся вічні родичів, скликані спеціяльно в тій цїли, а на засїданю міської ради має бути внесена відповідна інтерпеляция.

— **Посла д-ра Стахуру** стрінула в недїлю немила пригода. Поховзнувши ся на улици, упав так нещасливо, що звихнув собі праву руку; наслїдком того мусить які три тижнї лежати в ліжку.

— **Порадив собі.** Дня 29 сїчня вертав вечером з Тернополя до Глубічка великого Андрій Барабух з кількома товаришами і вступив по дорозї до коршми, а що то був день виплати за цїлий місяць роботи при зелїзници, то взаїмно честували ся. Лиш Барабух не „платив“ нїчого а домагав ся, щоби Іван Когут його честував. Коли около 9 год. вечером вийшли з коршми, Барабух пішов слїдом за Когутом, а коли побачив його самого, накинув йому на голову свою свиту і зажадав, щоб він дав йому свої гроші, які ще має. Когут, нападений несподївано, стратив був на хвилю притомність, але коли почув, що напастник сягає йому до кишенї по гроші, зачав боронити ся і подер Барабухови лице. Видячи однак, що не дасть собі з сильнїйшим ради, удав непритомного і дав собі виймити гроші з кишенї, але підчас тої роботи відрізав тихцем напастникови кусень поли від його кожуха. Маючи такий доказ рабунку в руках, пішов до місцевої жандармериї, котра по ревізиї в кількох хатах знайшла у Барабуха так назначений кожух і арештувала його та відставила до суду в Тернополи.

— **Нічна аптична такса.** Розпорядженє мінїстерства внутрішних справ з дня 28 сїчня що до такси лїків австрийської фармакопеї постановляє, що в будучности дозволено побирати за лїки, приготовджені в часї від 10 год. вечером до 6 год. рано додаткову таксу в сумі 50 сотиків. Від тої такси вільні однак рецепти, на котрих лїкар напише E. N. (expeditio nocturna — нічне виданє). Розпорядженє то видано не так в цїли, щоби признати аптикам винагороду за томлячу нічну службу, як радше, щоб охоронити їх від непотрібного а часто навіть злобного напастованя в ночи. Длятого також рецепти дїсно пильні і як такі лїкарем означені, є вільні від нічної такси

— **Війна против крокодилїв.** В Берлїнї викладав сими днями в товаристві лїкарів і в присутности цїсаря проф. Кох етіольогію недуги т. зв. сплячки. Проф. Кох заявив, що сю недугу викликують свого рода мухи, що живлять ся кровю крокодилїв. З огляду на те в цїли усуненя тої недуги треба би вибити всїх крокодилїв на землї.

— **Катастрофа у фабрицї.** В місцевости Braddock, Pa. стало ся — як читаємо в американській „Свободї“ — в сталївнях Edgar Thomson велике нещастє. Через недбальство злетїв з підстави величезний котел, так званий „Converter“, в якім чистять розтоплену сталь. Під сю пору було у нїм 15 тон розтопленого металю, яка розлила ся і спалила живцем 2 людий а около 20 тяжко попарила. Між нещасними стрічаємо отсї славянські імена: А. Болеський, М. Сачко, Т. Кіндрацький і І. Маркович. Вивернене кітла спричинило також вибух пари. Мури і дах сталївні на половину порозривані і поруйновані вибухом, якого гук було чути в кількох сусїдних місточках.

— **Пригода з медведем.** В містї Алтуна, Па. в північній Америцї відбуло ся незвичайно цїкаве польованє з нагінкою на медведя. Медвідь видно вкучив собі монотонне житє в околичних лїсах та вибрав ся погуляти троха по містї. Прийшовши тут, довший час бавив ся незвичайно весело, розгонюючи жінки та дїти по улицях. І був би так може ще довше забавляв ся, однак громада негостинних горожан Алтуни, узброївши ся в ріжного сорта і калїбру стрільби, кинула ся на непрошеного гостя. Загнали бідного „вуйка“ в тїсну улицю, з якої не було виходу та засипали його тут градом куль. Наслїдок був такий, що медведеви не спав нї волосок з його кожуха. Розлючений за таку негостинність, кинув ся на чесних горожан, розігнав їх на всї вітри та махнувши лабою на цїлу альтонську гостинність, почимчикував преспокійно назад у свої лїси. Алтонїйці боячи ся другої подібної візити, уладили на слїдуючий день на него нагінку в лїсах, де його наконець убито. Медвідь важив 300 фунтів.

— **Вінчане через телєфон.** В містї Winchester, Ку. в північній Америцї відбуло ся недавно вінчане через телєфон. E. Ruch з Hampton, Va. при помочи телєфону звінчав ся з панною Евою Довнінг в Вінчестер, Ки. Сьвященник стояв коло молодої а присягу молодого відобрав телєфонічно. Коли молодий приїде, обоє удадуть ся в пошлюбну подорож. Правдиво по американськи.

— **Дрібні вісти.** Цїсар удїлив із своїх приватних фондів церковному комітетови в Опришівцях станиславівського повіта запомогу 200 корон на докінченє будови церкви. — На дорозї в Руднї коло Львова відобрав собі оногди житє якийсь мужчина в віцї около 50 лїт, незвісного назвища і походженя. Самоубийник, на лици трохи рябий з короткою боридкою, мав на собі нове чорне кангурове футро з ковнїром з кримських баранків, такуж нову шапку і нові шнуровані черевики. Кажуть, що він приїхав до Рудна зелїзницею з Перемишля. — У Велдїжи вломив ся злодій до тамошного костела і забрав цїлу готівку з каси, кількадесять сотиків та випив фляшку вина, уживаного до служби Божої, яке знайшов в шафї в закристиї. — На стациї Подгурже-Плашів арештовано еміграційну агентку, 18-лїтну Каролїну Циган, котра везла до Прус 10 робітників. При нїй найдено контракт з якимсь пруським бюром посередництва, в котрім обовязала ся доставляти робітників. — В домі при улици Крашевського ч. 25 у Львові відобрав собі житє вистрілом з револьвера 68-лїтний Тит Крафт, емер. підполковник. Причиною самоубийства мала бути невилїчима хороба. — У Вільці кунинській, жовківського повіта, впав оногди спячий на печи півторалїтний син тамошного селянина Івана Рапа до стоячого на кухни горшка з кипятком і зварив ся на смерть. — В Румунії погорів славний старий монастир Сіная, збудований в видї кріпости, оснований в 1695 р. кн. Михайлом Кантакузеном, а положений близько лїтної палати румунського короля Пелеш. Згоріла також дуже цїнна монастирська бібліотека. — В Берлинї запанувала тепер така страшна інфлюенца, що нездужає від неї майже пів мілїона людий, значить ся четверта часть мешканців міста. Так само запанувала сильна інфлюенца в Кольонії, де навіть було дуже богато випадків смерти від сеї хороби. — По леду через озеро Боденське пустив ся оноді самоїздом фабрикант машин з Констанциї і мимо того, що лїд під ним угинав ся і пукав, переїхав аж на другий бік до Алєнбах. Коли хотїв назад вертати, місцеві власти вже йому не позволили. — Під Хабаровском вимордовано цїлу родину, зложену з 5 мужчин, 7 жінок і 5 дїтий. Розбишаки зрабували 18.000 рублїв. — З Іркутска доносять, що трьох замаскованих людий напало в білий день на платника Забайкальської зелїзниці і зажадали від него 11.000 рублїв, котрі він нїс. Возьний, що ішов з платником, зранив одного з напастників; инші хотїли втїкати. Одного з них зловила публика а другий застрілив ся. Возьного вбили, але гроший не забрали. — Відомий славіст проф. д-р Ягіч кінчить тепер 70 лїт житя і не буде в послїднім т. зв. почетним році викладати у віденськім університеті. З кінцем шкільного року занехає зовсїм свою професорську дїяльність. — З Будапешту втїк до Америки офіцир 16 полку гузарів Сілей, лишивши довгів 400.000 корон. — З Тифліса доносять, що на тамошнім двірци увязнено одного чоловіка, котрий в гітарі мав укриті фальшиві банкноти на суму 60.000 рублїв. В містї Горі сконфісковано в послїдних днях фальшиві банкноти на загальну суму 570.000 рублїв. — Наслїдком снїгових заметів здержано аж до відкликаня рух поїздів на шляхах Тернопіль-Збараж, Борки великі-Грималів і Коломия-Стефанівка.

Оповістки:

Календарь. Завтра, в четвер: Ксенії (лат. Дороти). Позавтра, в пятницю: Григория Богосл. (лат. Ромуальда)

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, 1в второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне — Вїцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Вїцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Коломиї.** Сала Каси щадничої Початок 7½ вечером

В четвер дня 6. с. м. на дохід бідної шкільної молодїжи „Вишневий сад“, штука в 4 дїях Чехова.

В пятницю, дня 7. с. м. представленя не буде.

☐ **Екс. митрополит Шептицький** виїхав дня 5. с. м. на три тижнї до Італії.

☐ **Із Станиславова.** Аматорський кружок товариства „Воля“ відограє в недїлю, дня 9. с. м. в салї товариства Монюшка в Станиславові власними силами твір Шевченка „Назар Стодоля“ і Нїщинського „Вечерниці“. Початок о годинї 7·30 вечером.

☐ **З Бучача.** Загальні збори філії Руського товариства педагогічного в Бучачи відбудуть ся в суботу, дня 8. с. м. о год. 5 пополудни в комнатї „Руської Бесїди“ зі звичайним порядком дневним.

☐ **З Бучача.** Перші загальні збори філії тов. „Просьвіти“ на повіт Бучач відбудуть ся в суботу, дня 8. с. м. о год 4. по пол. в комнатах „Руської Бесїди“.

☐ **На фонд виборчий** че ез адміністрацию „Дїла“ зложили в коронах: Мария Гриник, Старява к. Мостиск 2; Іван Мерунович, Львів 1; Волод. Дутка, Загірє 1·30; Інж. Мудрак, Львів 4; о. Ант. Котис, Телесниця 2; Н. Гайдукевич, Перемишль 8; Ст. Шикула, Майдан сїнян. 5; о. Ст. Крижановський, Либохори 40; Іван Дудич, Панасівка 20; Іван Дуткевич, Рудно 26·04; Мариян Козаневич, Бохня 5; Ольга і Евгенія Небиловець, Перегінсько 4; Українська академічна молодїж, Коломия 13; Чит. „Просьвіти“, Стрілиска нові 9; Мих. Романишин з Гумниск і Мих. Шабат (Івана) з Вербян від організаций громадських по 10, а від. о. В. Єзерського свого пароха 5, разом 25; о. Ем. Менцинський, Маластів 5; Анна Левицька, Ольховець 2; Р. Каратницька, Заболотів 5; Волод. Гарух, Тернопіль 7·30; о. Ант. Саноцький, Мачишин 10; о. Денис Воєвудка, Перерів 4; Мария Гоцька, Пиняни 5; о. Лев Волянський, Воля нижна 2; Мария Гриник, Старява к. Мостиск 2; інж. Волод. Дутка, Загірє ad Сянок 1; Юрий Шмериковський, Гусятин 10; Юрий Шпитко, Львів 0·50.

Урядові вісти:

Іменованя. Мінїстер справедливости іменував нотариального кандидата в Мостах великих, Володимира Лїбмана, нотарем в Богородчанах. — Мінїстер торговлї іменував контрольорів почтових: Володим. Бугуша, Вікт. Вечорка і Оск. Візера у Львові старшими контрольорами почтовими у Львові, Волод. Рутковського в Коломиї старш. контрольором почт. в Нов. Санчи; Салам. Волькенберґа ад'юнктом почтовим у Львові. — Мінїстер торговлї іменував контрольорів почтових: Казим. Крамаржевського у Львові і Дан. Крона в Тернополи, головними касиєрами в касї почтової дирекциї у Львові. — Вищий суд краєвий іменував авскультантами: концепт. практ. дирекциї почт і телєграфів Стан. Соболєвського і практикантів судових: д-ра Волод. Молїцького, Мар. Латкевича і Тад. Павликовського.

Перенесеня. Мінїстер справедливости перенїс радників краєвого суду: Филем. Лятошинського зі Стрия і Каз. Явка, начальника суду повітового в Глинянах обох до Львова; Конст. Онишкевича, нач. суду повіт. в Снятинї до Стрия; Ст. Обертинського, нач. суду повіт. в Заболотові і Вол. Русина із Золочева до Львова; Ореста Дембицького, начальника суду в Устриках до Тернополя; Володим. Куриловича, начальника суду в Риманові до Львова; Юл. Гарлицького, нач. суду в Підгайцях до Золочева: Мар. Онишкевича, начальника суду повіт. в Радехові до Львова. — Намісник перенїс інжинїра Мечисл. Равне з Ясла до Львова і ад'юнкта будівництва Ів. Чалковського зі Львова до Ясла. — Дирекция почт і телєграфів перенесла почтового офіцияла Юлія Корнецького з Дембиці до Рави руської.

Нові книжки і видання:

◇ **Як соціялїст боронив хлопів в віденськім парляментї.** Промова посла Остапчука при буджетовій дебатї. (Після стеногр. протоколу переклала М. С і О. С.) Цїна 10 сот.

◇ **Підручник для спілок молочарських.** Інж. Жиг. Хмелєвський. Виданє Краєвого Видїлу. — 192 стор. великої вісїмки. — Книжка ся призначена в першій мірі патронатським спілковим молочарням, але й инші спілки, хочби й не молочарські, можуть богато з неї скористати; тому ми дуже вдячні д. Хмелєвському за сю працю. Дуже основно обговорено в нїй цїлу адмінїстрацию Спілки, рахунковість технїчну й купецьку, відносини спілки до скарбових властий і т. п. Все се добре розложене і приступно написане; але щодо мови ми в праві жадати від видавництв Краєвого Видїлу більшої дбалости, тим більше, що обговорювана книжка видана не коштом „польського“ Видїлу, але за субвенцию центрального правительства. На якунебудь сторону поглянемо, всюди повно разячих похибок, котрі вказують крайне незнанє руської мови у тих людий, що знати її повинні та публично заявляють, що її знають. На на стор. 64. відборця, спрят (sprzęt), вирівка (поль. wierówka, Centrifuge) зам. кружлївка, уміятність (umiejętność) і т. и. Таке на кождій сторонї. Годї тут вичислити всї похибки, бо повно їх на кождій сторонї. Трудно також знайти хочби одно реченє, стилїзоване по руськи; от пр. ст. 64.: „Побіч регістратора для письма входячих конечним єсть ведене копіялу в стосунках з відборцями і иньшими інтересентами, бо становить единий докав в квестиях спірних повстаючих не лише тодї, коли має ся до дїла з людьми злої волї.“ Хто се годин зрозуміти? Про друкарські похибки нема що й говорити, бо взагалї трудно вгадати, де похибка друкарська, а де авторська. Особливо у виданях для дїтий й для простого народу треба вистерігати ся всяких похибок. На сторонї 73., обговорюючи журнал, автор відсилає на сторону 158., де під артикулом 272. вписана позиция „Звороти за фрахти і опаковане 233, 85 К.“ Тут мусїла зайти якась друкарська похибка, бо з тої відсилки не буде мудрий той, що хотїв би научити ся книговодства. Таких блудів повно. Бувби вже час, щоби Краєвий Видїл научив ся і руської правописи. — *А. Курилас.*

◇ **Нові укр. часописї на Буковинї.** З новим роком появили ся на Буковинї дві а властиво три нові часописї. — „Народне богатство“, „Народна справа“ й „Борба“. „Народне богатство“ зветь ся суспільно-економічний двотижневник, який почав виходити місто давнїйшого „Вістника Союза Руских зароборобських спілок на Буковинї Селянська Каса“. „Народне богатство“, яке остає також органом „Селянської Каси“ займаєть ся головно справою економічної кооперациї а притім поміщує й белєтристику. „Н. Б.“ виходить кождого другого четверга під редакциєю д-ра Льва Когута (в Чернівцях ул. Петровича ч. 2), а на рік коштує лише 1 К 60 с. Часописї „Народна справа“ й „Борба“ се знов політичні органи, перша партиї радикальної а друга социял-демократичної. „Народна справа“ виходить два рази в місяць в Чернівцях ул. Боznича 28. Річна передплата єї 3 К одвіч. редактор Наполєон Бїгарі. „Борба“ виходить 2 рази в місяць в Глїбоцї під редакциєю О. Безпалка й коштує в рік 3 К.

◇ **Українське бжільництво“** ч. 1 за 1908 рік. Зміст: До читачів. Є. Архипенко. Програма нашого журнала. Ред. Хроніка: Нова громада бжільництва. — Настанова. — Вистава з відділом бжіл. — Нова сїльс.-госп. школа. — Рухомий музей бжільництва. — Побільшеня кількости учнїв в Боярській школї бжільництва. — З'їзд пасїшників. — † П. Н Аучин. † Олекса Фомич Андріяшев. — Гнилець і боротьба з ним у дуплянках та рамкових вуликах. (З мал.). К. Горбачев. Бжільництво в Галичинї. М. Михалевич. Як ми відбираємо мед з рамкових вуликів. П. Снїжевський. Замітки про бжільництво. Ів. Корабльов. Догляд за бжолою серед зимівлї. Є. До бжільницької термінольогії По пасїках. Волинь. Д. Брусниченко. Бесарабщина. Бібліографія. Про бжіл. написав І. Лахно. Є. Архипенко. Усячина: Як захистити вулики від спеки. В. Турьевич. — Бжоли провісники години. Запитаня і відповіди: Дезінфектуваня вуликів. К. Горбачев. Виданя надіслані до редакциї. Оповістки.

Ширіть „Свободу“! Приєднуйте їй нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч“ чи „Сокіл“ повинні передплачувати „Свободу“.

ТЕЛЄГРАМИ

Львів, дня 5 лютого 1908.

Виборчі розбої.

Перемишляни. (Тел. прив.). В Перемишлянах на 4.945 мешканців а 530 правиборців допущено до голосованя лише 15 правиборців, котрі вибрали десять виборців. Комісарем був староста Пілят овський. В містї страшне розярене.

Події в Португалії.

Мадрид. (Ткб.). До Heraldo доносять з Лісабони: През. мінїстрів Ферейра Аморал заявив в інтервю, що обіймив керму правлїня, щоби успокоїти розбурхані уми і привернути нормальний сган. Португальський нарід стоїть непохитно при монархії. Колиб навіть був можливий вибух революциї, то сповнений замах перешкодив сему. Він надіє ся, що нові вибори кортезів відбудуть ся в цьвітни.

Мадрид. (Ткб.). До El Mundo доносять з Лісабони, що мимо позірного супокою побоюють ся, що на случай виступленя війська могло би прийти до бійки. Стараєм републиканців є зробити през. мінїстрів непопулярним. Пригадують, що Аморал в часї бунту на однім з военних кораблїв не додержав обітниці, що ворохобники будуть помиловані. — Як впевняють, першим актом короля Мануеля буде дане амнестиї. — През. мін. Аморал позволив видавати дневники, завішені дикт. Франком.

Петербург. (Ткб.). Цар зарядив з нагоди смерти порт. короля і наслїдника престола 24-дневу двірську жалобу.

Берлїн. (Ткб.). Підчас вчерашної дискусиї в нїм. парляментї над військовим етатом п. Носке боронив становище соц.-демократів, які підчас маніфестациї з причини смерти порт. короля і наслїдника престола опустили салю. Бесїдник зазначив, що його сторонництво не похвалює злочинів і гвалтів. Коли однак жадає ся, щоби в певних условинах можна було стрїляти до народу, то належить також зрозуміти, що гнетений нарід стрїляє до другої сторони. Для португальського народу має сторонництво бесїдника горяче співчуте.

Мадрид. (Ткб.) Преса загально підчеркує, що новий порт. король своєю бесїдою виголошеною на радї держ. направив блуди поповнені і заповів політику поєднаня.

Лїсабона. (Ткб.) Мощі короля Карльоса лежать ще на постели. Лице наслїдника престола є дуже змінене наслїдком ран на лици. Приготовленя до виставленя мощів в пал. каплицї є вже на укінченю. Королева Амалія і Мария Пія майже цїлу нїч провели в жалібній комнатї.

Лїсабона. (Ткб.) През. мін. Аморал представив королеви нових мінїстрів.

Рим. (Ткб.) Giornale d' Italia доносить, що дон Мігуель Браганца, який від місяця гостив у княгинї Масімо, доньки дон Карльоса Бурбоньського, виїхав з Віяреджіо на схід, правдоподібно до Греції.

Події в Росиї.

Петербург. (Ткб.) Ген. Штесель, Гок і Райс зістали засуджені на смерть. У двох послїдних принято лагодячі обставини. Ген. Смирнова засуджено на 10 лїт вязниці. Надіють ся, що засуджені будуть помиловані царем.

Петербург. (Ткб.) В думі простував Пуришкевич іменем правиці енергічно против демонстрацийному виходови з салї соціялістів і трудовиків підчас маніфестациї з нагоди убитя португ. короля.

Петербург. (Пр. Т.) Почала ся тут судова розправа против 56 членів соц.-революцийної партиї, арештованих дня 17. лютого 1906 в університ. будинку в Петербурзї. З обжалованих нїхто не признаєсь до вини.

Петербург. (Пр. Т.) Головою першого субкомітету рільничої комісиї вибрано Йосифа Монтвілла, голову литовського клюбу.

Петербург. (Пр. Т.) На приватній нарадї провідників сторонництв в думі рішено дати правительству відмовну відповідь в справі кредитів на фльоту. Провідники надіють ся, що правительство возьме свій проєкт назад і змінить його.

Викази жертв.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного“ у Львові зложили дальше: (в коронах) чеками: Семен Шкляр господар з Шидлова, на весїлю у свого товариша Полипа Стахова зібрав 19·36, а то: від себе 1·20, Віктора Юрковського, Григория Стахова, Дениса Олійника, Івана Федькового, Михайла Білоскурського, Андрія Остапчука, Теодора Кишаша, Михайла Нїтефора, Марії Юрковської, Андрія Лабузника, Михайла Бердули по 1, Автихія Тивонова 50 с., Петра Стахова 1, Процька Стахова, Франка Ройціховського, Миколу Шевчука, Корнила Оглоданого, Юрка Онищука, Евдокію Шкляр, по 40 с., Стефана Онищука, Єфрину Теонів, Марину Стахів, Марії Галаковської по 20 с., Антошки Стахів 26 с., Якова Кузика 10 с., Семен Салига в Станиславові зібрав з коляди від д-ра Евгена Мандичевського 10, в духовнім семинари 16, у п. Гарасевичевої 5·10, у п. Карановичів 9·26, Яхнової 8, В. Волянського, Сабатової, д-р В. Яновича, Евгенія Кернера, Ст. Мішкевича, Н. Куницького, Процика, Вітковицького, Ст. Гаврилова, О. Порайка і Лисяка по 2, о. Яр. Бородайкевича, А. Бородайкевича, о. Гіссовського, А. Гавандського, К. Білобрама, Чорненька, Міхаловського, Ростинського, Ставничого, Яновського, Заславського, Богачевського, Мих. Гранківського, А. Крушельницького, Антоневича, П. Чайківського, Мостиського і Котіля по 1, в Інституті Василиянок 1·20, Н. Н. 0·90, Б. Гнатевича 0·20, Н. Н. 0·30, — разом 91, члени читальні „Просьвіти“ в Підволочиськах з коляди: від Івана Гуйди 3, Данила Щура 2. Григория Перчишина 2. Тесля 3·40, Михайла Райха 1, Стойка 1, Павла Гораля 1, Леонтия Решетила 1, Станислава Цвєчека 1, Йосифа Брандля 0·50, Теодора Щура 2, Михайла Навроцького 1, Дионизия Навроцького 1, Тимка Щура 2 Демяна Чорного 3, Ілька Мельника 0·10, Андрія Гуйди 2, Антона Гука 1, Петра Дах евича 1, — разом 30, члени читальні „Просьвіти“ в Цїшанові з коляди: від Данила Котовича 1·40, Фр. Пйотровського, А. Петра Трушевича, Івана Лїськевича, Михайла Жданя, Стефана Гапуновича, Луцейка, Івана Паїка, Чухирського, Михайла Крупи, Івана Тогана, П Юрчика по 1, Василя Котовича 0·80, Йосифа Команського 0·70, Івана Трушевича і Кометия Люлика по 0·60, Івана Обшановського, Івана Крупька, Михайла Котовича, Магія Лябіша і Павла Турчинського по 0·50, Станислава Горбачовського, Теодора Путька, Михайла Сокола, Івана Свистовича і Андрія Пертишака по 0·40, Івана Жданя 0·34, Н. Котовичової 0·32, Петра Турчиновського, Дмитра Качора Юр. Сил. Андрія Мельника Івана Гапуновича, Стефана Жданя і Анастазії Карманської по 0·30, Павла Котовича, Казимира Сьоужака, Івана Осьмака, Ром. Цїцькевича, Анд. Осьмака, Михайла Мельника, Миколу Вахнянина, Анд. Микули, Івана Микули, Гранковського і Теофіля Котовича по 0·20, Петра Гарбачовського 0·12 і Івана Сокола 0·10, разом 27 кор.; — Іван Дїдух студ. прав в Немирові при помочи товаришів гімназиястів і кількох селян заколядували 27 кор. 18 с., а то: від Михайла Пюрка нач. суду 2, Михайла Кобяка 2, Познанського 1, Н. Продана 2·30, Івана Яртимця 2, Ілька Яртимця 1, Андрія Бека 1, Гриня Поташника 1, Гр. Калїцінського 0·40, Андрія Стецяка 1, Ол. Крілика 1·40, Івана Смокорівського 0·40, Михайла Підгірного 0·20, Івана Калїцінського 0·30, Андрія Калїцінського 0·50, Василя Калїцінського 0·40, Николая Калїцінського 0·40, Федька Осьмака 0·40, Текли Осьмак 0·20, Петра Осьмака 0·60, Василя Мартина 0·50, Николи Голїяна 1, Андрія Голїяна 1, Петра Карчака 0·20, Івана Карчака 0·10, Григория Калїцінського 0·18, Михайла Писарівського 0·40, О. Кизими 0·20, Петра Осьмака 0·20, Івана Підбірного 0·20, Івана Кулинича 0·40, Івана Кубрака 0·14, Михайла Підбірного і Ілюси 0·20, С. Поташника 0·6, Василя Дїдуха 0·40, Леська Осьмака 0·20, Барагури 2, Михайла Калїцінського 0·50, Теодора Скороденського 0·80. — В. Ловицький, Львів 2, Н. Мороз, Львів 60, о. Лежогубський, Львів 10, о. Чапельський, Львів 50, Читальня Просьвіти, Семенівка 5, о. Зарицький, Корсів 10, Алїськевич, Львів 3, Михайло Кляїц, Сулятичі 10 Ученики гімн. з коляди в Кляїцку і Якимчицях 29·06, о. Іван Мельник, Береги 18, Ігнатий Явецький 4, Николай Волошин, Львів, зібрав від гостий у Вс. о. пароха в Дубрівці 9·50, Ученики з коляди в Пробоїщі і Рожневі 18·60, Андрій Скородинський, Львів 10, Лев Ран Рудницький Львів 10, А. Гарасевич, Львів 2, Лев Чапельський Львів 10, Брацтво церковне в Улїковичах 20, Петро Михайлів, Кулче 4·76, Іван Куній, Оброшин 5, З коляди в Підберезцях 27·24, Брацтво церковне в Сїяцї войн. 11·30, Іван Романів, Бороди 3, Добрянський, Бучач 10, Ів. Мерунович, Львів 3, Вол. Літинський, Коломия 2·03, Іл. Фенчинський, Дунаїв 10, о. Паньківський в Устияновій 10, Софія Рай в Любачеві 10, о. Білинський з Зарваниця 5, о. Мялицький у Львові 3, Е. Бартош в Підлипцях 40, Ник. Маринович, Вітень 10, о. Пеленський, Жовква 3, о. Панасїнський, Кульпарків 50, о. Горалевич, Угерсько 1, В. Рихвіцький, Краків 2, Гр. Мицавка, Обертин 3, Д-р Озаркевич в Городку 3·30, о. Венгринович в Яворові 3.

(Дальше буде).

До „Народної Гостинниці“ приїхали 5. II. 1908 П. Процько, Дубрівка; д-р Теофиль Окуневський, Городенка; Евгенїй Чубатий, Деревляни; д-р Клявдій Вінницький, Чернівці; Евген Гвоздецький, Бібрка; о. Евген Свистун, Болшовці; Антін Криницький, Либохора; о. Лев Чемеринський, Пітрич; Мария Гарухова, Незнанів; Олена Кордубівна, Сушно; д-р Антін Герасимів, Стрий; о. Володимир Стефанович, Кути; о. Григорий Содомора, Новосїлці; о. Логоцький Атаназий, Тростянець

Ґі де Мопасан.

15)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Вони встали і пустили ся в дорогу.

Він споглядав на сих бідних людий, що сидїли на лавках, бо крісло було для них за дорогим видатком.

Анетта обсервувала їх також, журила ся їх житєм та їх занятєм і дивувала ся, що вони, виглядаючи так бідно, приходять лїнюхувати до сего гарного, публичного города.

І ще більше як перед хвилею Оліївєрови вертали минулі лїта. Йому здавало ся, що якась мухá бренить йому над ухом та вигриває невиразну *пісню старих часів.*

Анетта завважала його задуму і спитала ся:

— Що Вам такого? Ви чогось сумні.

А він стрепенув ся аж до глибини серця. Хто се сказав? Вона чи її мама? Не мама теперішним своїм голосом, але голосом колишним, таким зміненим, що він доперва тепер ледви *пізнав* його.

Він відповів всьміхаючись:

— Я не сумний, менї дуже мило при тобі час сходить, ти менї пригадуєш твою маму.

Як се стало ся, що він скорше не завважав сего відгомону колись так добре знакомого голосу, що виходив тепер з сих нових уст.

— Говори ще — сказав він.

— Про що?

— Скажи менї, чого тебе навчили твої учительки. *Ти любила їх?*

Вона зачала балакати дальше.

А він слухав її з напруженєм та вишукував в реченях сеї дївчини, що була майже зовсїм чужа його серцю, такі слова та звуки, котрі наче лишили ся в її горлї ще з часів молодости її мами. Деякі слова вимовляла вона так, що Бертен аж задрожав зі здивования. Певна річ, що між словами матери і дочки були ріжниці і то такі, що він з початку навіть не завважав ніякої подібности, такі, що ті слова ще й тепер в деяких хвилях зовсїм не видавали ся йому однаковими; але ті ріжниці ще лиш тим сильнїйше підчеркували деякі схожі точки обох голосів. До тепер він сконстатував лише подібність їх внїшного вигляду, але ось тепер сей таким дивним способом воскресший голос мішав сї два окремі єства так дуже, що він відвертав голову, щоби не бачити Анетти, а відтак хвилями питав себе, чи се таки не графиня говорить до нього дванайцять лїт тому в зад.

А коли в такій хвили обертав ся до неї та стрінув ся з її очима, то дізнавав щось трохи з того ослабленя, яке викликував у нього погляд матери в перших часах їх любови.

Вони обійшли вже три рази докола города, переходячи все попри тих самих людий, ті самі мамки, ті самі дїти.

Анетта оглядала тепер палати, що окружають город, та розпитувала ся *про імена* мешканців.

Вона бажала довідати ся всього про сих людий, бажала наче заповнити всїм тим свою память, а слухала не лише ухами але й очима, так дуже заволодїла нею жіноча цїкавість.

Але коли вони дійшли до павільону, що переділює обі брами виходячі на бульвар екстеріер, Бертен завважав, що вже вибила четверта година.

— Треба вже вертати домів — сказав він.

І пішли помалу на бульвар Мальзербе.

Відпровадивши Анетту до хати, пішов Бертен в сторону площі Конкорде, щоби перейти на лївий бік Секвани, де мав зробити одну візиту.

В н підсьпівував собі, він мав охоту бічи, скакати через лавки, так йому весело було на душі. Париж видав ся йому чудовий, гарнїйший як звичайно. „Нїде правди дїти — думав він собі — *весна відсьвіжує цїлий сьвіт*“.

Він находив ся тепер в одній з таких хвиль, коли то заострений ум розуміє всьо скорше і охотнїйше як звичайно, коли *око бачить лїпше*, а душа більше вразлива та понятлива, коли то ми відчуваємо живійшу радість зі всього на що лише дивимо ся і що лише відчуваємо, наче би яка всемогуча рука відновила всї краски землї, оживила всї рухи сотворіня та накрутила в нас пружину наших вражінь, так як накручуєть ся годинник, коли перестає ходити.

І він подумав собі, завважуючи що хвиля якісь цїкаві річи: „І як се можливо, що я в деяких хвилях не можу найти теми до мальованя!“

Він відчував в нутрі душі таку свободу та таку ясність, що цїла його дотеперішна артистична творчість видала ся йому банальною, а він відкрив в сій хвили новий, більше правдивий і більше оригінальний спосіб мальованя житя. І нараз прийшла йому охота працювати; він вернув домів і замкнув ся в ателїє.

Але як він лише станув напротив розпочатого образа, так сей запал, що ще перед хвилиною розігрів йому кров, остудив ся нараз зовсїм. В н чув ся змучений, сїв собі на дивані та став думку думати.

Ся щаслива байдужність, в якій він жив до тепер, ся безжурність вдоволеного чоловіка, що має всього доволї, щезала тепер помалу з його серця так, наче би йому чого недоставало. Його хата видала ся йому порожною, а широке ателїє мертвим. І він розглядав ся докола себе і нараз *привидїло ся йому*, що тїнь дорогої женщини пересунула ся через ателїє. Він давно вже забув на се, як то колись він тут нетерпеливо вижидав її, аж ось тепер нараз він *запримітив*, що вона далеко від нього, і забажав мати її побіч себе, бажав горячо як молодий чоловік.

Серце мякло йому, коли подумав, як дуже вони любили ся. Тут, до сеї кімнати заходила вона так часто, що вже не було в нїй ані одної рїчи, яка би йому не пригадувала щось з неї, з її рухів, її слів, її поцїлуїв. Деякі дни, деякі години, деякі хвилї прийшли йому на память так живо, що він відчував вражінє її колишних пестощий.

Він встав, не могучи всидїти на місцї, і зачав ходити. Хоч та любов виповнювала майже цїле його житє, всеж таки він тепер був сам, опущении як сирота. По довгих годинах працї, коли би то так любо було побалакати з ким, він мав лише чотири стїни докола себе, котрі могли його слухати. Жінки в хатї не було, з графинею міг він сходити ся потайки, ховаючи ся перед людьми як злодій; тому то мусїв він волочити ся по всїх місцях публичних, де *лише можна найти* задармо або за гроші якісь средства до забитя часу І він був сталий гість Серкля, сталий гість цирку, гіпподрому, сальонів, опери, пересиджував всюди, щоби лише не сидїти в хатї. А преціньв тій хатї булоб йому може жило ся приємно, коли би він мав її біля себе.

Давнїйше, в деяких хвилях горячої любови він страшно терпів через те, що не міг задержати її та звязати її з собою раз на все. Опісля, коли його серце остигло, він погодив ся зі своєю долею; а тепер знов жалував ся на тяженьку розлуку та на свою свободу, немов би він на ново залюблював ся в графинї.

І сей поворот любови прийшов на нього несподївано, майже без нїякої причини, тому що на дворі було гарно або може тому що він недавно почув молодечий голос сеї женщини. Страх, як то мало треба до того, щоби зворушити серце чоловіка, чоловіка вже не молодого, коли то кождий спомин викликує жаль за давними часами.

І як то бувало давнїйше, конечна потреба бачити її мучила його як горячка. Він зачав думати про неї так, як то думають про себе ті, що *перший раз люблять ся*, ідеалїзуючи себе та одушевляючи ся собою, щоби ще збільшити свою любов. І він рішив ся піти до неї на скляночку чаю ще таки того вечера, хоч вже *бачив ся з нею* в полудне.

Години волокли ся помаленьку, а коли вже прийшов час і він пустив ся в сторону бульвару Мальзербе, трівога огорнула його, що може її не застане і що знова буде мусїв бороти ся з нудьгою в своїй порожній хатї.

Серце його розвеселило ся, коли служба відповіла йому, що графиня дома.

В малім сальонї графиня і дочка працювали при рожевім сьвітлї подвійної *лямпи* з англїйського металю, уміщеної на високій тоненькій лїсочцї.

— Се таки нїхто иньший лише я — сказав Бертен радісно, ставши на порозї сальону.

— А! що за щастє! — крикнула графиня.

— Менї було чогось нинї дуже сумно на самотї і я прийшов.

— Ви може ожидаєте кого?

— Нї... а впрочім... я не знаю нїколи, чи хто не прийде.

Він сїв собі та споглядав з погордою на шарий трикот з грубої вовни, котрий вони гачкували при помочи довгої деревляної голки.

— А се що такого? — спитав ся він.

— Ковдри.

— Для бідних?

— Очивидно.

— Се дуже погане.

— Але дуже тепле.

— Можливо, що тепле, але дуже *погане*, особливо в сальонї стилю Людвика XV, де всьо таке миле, куди лише око гляне. Щастє, що се для бідних, бо приятелям або знакомим Ви мусїли би давати гарнїйші милостинї.

— Дивні собі ті мущини! — сказала графиня, здвигнувши раменами — *алеж* тепер всюди роблять такі самі ковдри.

— Я се знаю *добре*, занадто добре. Вечером не можна зайти до нїкого, щоби не побачити на найгарнїйших сукнях та найгарнїйших меблях сей кусень ординарної шарої шмати. Сеї весни милосердіє має дуже поганий смак.

Щоби переконати ся чи він каже правду, графиня розложила трикот на шовковім кріслї, що стояло порожне побіч неї, та відтак признала байдужно:

— Дїйсно, се погане.

І взяла ся назад до працї. Під подвійною лямпою похилили ся дві жіночі головки, а рожеве сьвітло спадало на волосє, розпливало ся по лици, сукнях та ручках. Призвичаєні до ручних робіт, вони порушали пальцями махінально, не потребуючи думати о роботї, бо очи вже самі кермували нею.

В чотирех кутах сальона чотири иньші лямпи з китайської порцелляни, уставлені на старинних колюмнах з позолоченого дерева, кидали на килими солодке, регулярне сьвітло, злагоджене коронками закиненими на умбри.

Бертен взяв малесенький, мінїятуровий фотель, де він ледви міг помістити ся; він вибирав звичайно той фотель до розмови з графинею, бо тоді сидїв майже в її ногах.

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Будапешт 5 2. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	12·11	до 12·12
„ „ жовтень	10·34	до 10·44
Жито на цьвітень	10·12	до 10·3
„ „ жовтень	8·96	до 8·97
Овес на цьвітень	8·0	до 8·11
„ „ жовтень	—·—	до —·—
Кукуруза на май	6·89	до 6·70
Ріпак на серпень	16·40	до 16·50

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Погода: гарно

Ціна безрог. *Відень 3 лютого.* На нинїшний торг пригнано 15 400 штук. З того було галицьких безрог 6 516. Плачено за тучеві по 96 до 101 сот., а за молоді по 74 до 98 сот. за кільограм живої ваги.

Оголошення.

ПОДЯКА. Невмолима смерть забрала несподївано нам мужа і батька і покрила наш дім безрадним смутком. Підчиняючи ся волї судьби, приймаємо сей хрест і щире співчутє всїх Вп. наших Приятелїв, котрі Покійному зволили зложити послїдну прис гугу. В першій мірі дякуємо сердечно Впр. оо. Чапельському, Стефановичеви і Лежогубскому, Товариству „Руська Бесїда“, далї Вп. Дирекциї і Урядникам Товариства „Дністер“, Вп. Директорови Стадчикови яко представителеви дружини театральної Вп. Диригентови. П. Березовскому і Членам хору. — *Юлія Гембицка*, вдова. *Елена з Гембицких Домінїк* з мужем, донька.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство 178

ОПОВІСТКА. В книгарни Науковаго Товариства ім. Шевченка есть місце на практиканта. Компетенти зволять предложити через своїх родичів або опікунів на руки заряду найдальше до 1 марта с. р. 1) метрику хресту на доказ, що не переступили 17 року; 2) сьвідоцтво низшої середної школи з укінченою найменше пів року четвертої класи; 3) проба письма. Близші умовини будуть означені зарядом книгарні. Львів 17 сїчня 1908 *Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.* 131 9—10

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Сліпіньский, Львів, Коперника 16.** Ціни услівій продажі дуже приступні. 115 46—?

200 корон місячно може кождий легко заробити. Подробиці даром і оплатно на вголошеня через бюро часописий Ольшевського Львів, Кілїньского 7. 216 9

Убогий ученик талановитий ни ш і гімна зві задля браку утримана горячими словами просьби відвиваєсь до жертволюбивих сердець подати йому матеріяльну поміч хочби в найдрібнїйших датках. Всякі датки просить ласкаво слати на руки о. Боберського в Миколаєві коло Бібрки

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИ-СЬКОГО *у Львов ул Баторія ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61* (біля рампи) поручає знаменити тіста чаєвники, медівники, цукри де ер ві і шоколяду 18

Горні сїдалища, богато рїбдені виготовляє ремісник Евст. Шупякевич, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

Цукорня Краківска *ГРОЧИНЬСКОГО* **у Львові улиця Фредри** поручає знамени их цукорків десеткових фунт 80 кревцарів Знаменити пампушки і тіст чаєвий 1·3 по кревцарі. 8—11

Від 25 лїт славно знани ПЕРЕПЛЕТНИК ФЕДУНЬО переніс своє заведенє на **ул. Оссолиньских ч. 13.** Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішні взгляди, прошу уклінно так само і на дальше о ласкаве довіре і поперте. 3 *З поважанєм* *КЛИМ ФЕДУНЬО.*

Академик, рутинований інструктор, глядає лекси, або якого заняття у Львові, евентуально на провінцаї. Приготовляє під гваранцию. Ласкаві вголошеня: „Industrius II.“ poste restante головна почта Львів.

„Краєвий Союз кредитовий“ У ЛЬВОВІ Ринок ч. 10, II поверх видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Асигнати до побрання	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уплатові книжочки	шт „	3 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ за порук.	„ „	2 „
„ „ на коротко-речин. пов.	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4

Вже вийшов і висилає ся зворотно:

Р. ЗАРИЦЬКОГО

Музичний календарик на 1908 рік.

Календарик на гарнім великім папері і хорошій окладинці представляє ся вельми принадно; обіймає догідне календариком в двох краскаx і цїкаву повість; одинайцять добірних пісень виключно патріотичного змісту про мішні мужеські та жіночі хори.

Ціна 1 корона, а для давних і нових абонентів лише 80 сотиків (вже з оплатою почта).

Для Бояній, Січий, Соколів і селянських хорів гуртово значний опуст після умови. Звертає ся особенно увагу і тересованих, що цїлий дохід з сего рочника призначений на цїль так доволїваня, як: фонд будови бурси руського товариства педагогічного у Львові, а то після пляну поданого на окладинці календарика. Прошу поспішати з замовленнями, бо наклад дуже обмежений. Адреса видавництва: Р. Зарицький — Львів — ул. Сикстуська 62. 100

Прошу завсїгди жадати КРАЄВИИ ВИРІБ **МУНКА одиноке ощадке МИЛА** з „Носорогом“ або косою виробу першої галицької парової фабрики мила **ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.** (Заложеної в р. 1846). *Прібки і цїнники даром.* 45 12—25

Музикальне Оголошенє.

Перша прегарна музик. р. н. опера **ДОВБУШ** після нар. переказу з 1738 - 1745 в трех дїях гуцульским нарічієм П. Бажаньского Львів 1907 появила ся в р. львівських книгарнях по низькій цїні 2 кор.

Бї жавий гіреький ритм, гіеські з уки; тепкі сумні, веселі жвавї, геройські мельодиї, свойскій нар гомофонний, поліфонний супо віх; самотрявучна н. основи Гармонія, кольорит форми; воєнні ситуації, жива рухлива акция; гиц веселого, буйного, бжжурного верховинця.. се ві приметы. Оріґінальні ві мельодиї ариї суета, хори, танці... се для всіх муз. р. домів і хорів дуже милий гостинець. 139

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, пострїл (ішіас) і ломаня поручає ся усмиряюче натираня, від многих літ дуже розповсюдненне, многими лїкарями ординоване і авторитетами признане

Linimentum Gaultheriae compositum

в правно заревестрованою охоронною маркою

„NERWOL“

хеміка д-ра Юлія Францоза, аптикаря в Тернополи. Піна фляшку 80 сот., 10 фляшок 8 К, не числячи опаковання і оплатно. — Тисячі подяк можна переглянути. Дячи на день почтова висилка. Набути можна в кождій більшій аптиці, згляднo в аптиці хеміка д-ра Юлія Француза в Тернополи. У Львові можна дістати в аптиках: Миколяша, Deweche'a, Гая, Лазовского і д-ра Піпеса Поратиньского 11 78—48

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу администрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на нинїшнїм площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 4 К. **Льорнетки** пільні по 12, 16, 24 і вищше. Зарвом поручаємо в найбільшім виборі окуляри цвіжки, люпи і всякі инші полібори оптичні.

Всякі направи полагоджують ся як найскорше і найдешевше. 2

Кінематоґраф „Cinephon“

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 1 до 7 лютого цїлком нова програма складаюча ся з сьпівакочих, як також другої серии „Веселої вдовички“ Тачгайвер, як також рїжні гумористичні образки. Представленя що дня від год. 4 до 10 вечером. Що тиждня нова програма 181 2—2

Замовленя на весняний транспорт **ВИН літургічних** приймає 192 2—6

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у Львові

ВИНА II.	при 1 0 літрах,	около 50 літрів,	25 літрів	
	ціна 80 сот.	84 сот.	88 с. а л.	
ВИНА I.	при 100 літрах,	около 50 літр.	25 літрів	
	ціна 1 кор	1·04 кор.	1 08 к. за л.	
Вино самородне	при 100 літр.,	около 50 літр.	25 літр.	
	ціна 1 20 кор.	1·24 кор.	1·28 к. за л.	

Всї наші вина суть натуральні, богослужебні! Ц ни розуміють ся франко Львів, бочки числимо особно.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять в	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7 20	12 [illegible]	2·16	5·[illegible]	10 30
Черновець	8 05	—	2 25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Ст ниславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7 29	11 50	3·51	9·40п	10 50
Самбора	8 00	10 30	1 55	—	9 20
Любіни	8 00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12 40	1·46†	4 50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·2[illegible]	5 30	9 35п
Зимної води	5 50	7·25	1·1[illegible]	5 25	9 50

Зі Львова виходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7 0[illegible]	11 10
Кракова	—	3·40	6·15	7·20	12 45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6 10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45п	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіни	6·00	9·05	2·10†	4·30	10 51
Рави руської	6·1[illegible]	11·05	—	7·10	11 35†
Янова	6·5[illegible]	9·15	1·35†	3·55	6 20
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8 34п
Зимної води	05†	12·41†	3·45	7·10	11 35
	5 45	8·40	4·05	7·20	11 00†

ЗАМІТКА: Посшінкі поїзди печатані тостим друком — і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята означені † — в неділї до 10/8 що день буквою д. 1

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись

200 корон місячно може кождий легко заробити. Подробиці даром і оплатно на вголошеня через бюро часописий Ольшевського Львів, Кілїньского 7. 216 9

„Краєвий Союз кредитовий“ У ЛЬВОВІ Ринок ч. 10, II поверх видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Асигнати до побрання	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уплатові книжочки	шт „	3 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ за порук.	„ „	2 „
„ „ на коротко-речин. пов.	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4

Вже вийшов і висилає ся зворотно:

Р. ЗАРИЦЬКОГО

Музичний календарик на 1908 рік.

Календарик на гарнім великім папері і хорошій окладинці представляє ся вельми принадно; обіймає догідне календариком в двох краскаx і цїкаву повість; одинайцять добірних пісень виключно патріотичного змісту про мішні мужеські та жіночі хори.

Ціна 1 корона, а для давних і нових абонентів лише 80 сотиків (вже з оплатою почта).

Для Бояній, Січий, Соколів і селянських хорів гуртово значний опуст після умови. Звертає ся особенно увагу і тересованих, що цїлий дохід з сего рочника призначений на цїль так доволїваня, як: фонд будови бурси руського товариства педагогічного у Львові, а то після пляну поданого на окладинці календарика. Прошу поспішати з замовленнями, бо наклад дуже обмежений. Адреса видавництва: Р. Зарицький — Львів — ул. Сикстуська 62. 100

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

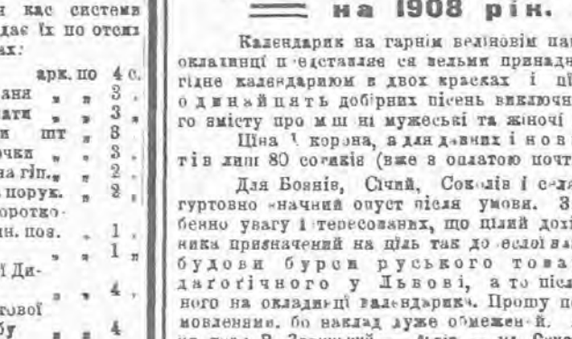

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

ч. 28. Львів, четвер 6. н. от. лютого (24. от. от. січня) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсиана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи вертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 33 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . 3 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

З польської політики.

(*„Демократична унія" чи „товариство обезпечень кандатів?" — „Precz stąd, żydzie!" — Доля нового ловецького закона і компромітация Гломбінського).*

На яких слабих підставах опираєть той польський „демократизм"! Ще недавно демократи всіляких відтінків, злучивши ся в „демократичну унію" й опанувавши польське коло, голосили про здемократизоване польської політики; ще перед пару тижнями „демократична унія" видала виборчий маніфест, заповідаючи боротьбу за таке-ж здемократизоване сойму, — а вже та сама „демократична унія" розпала ся, даючи своїм розпадом наглядний доказ, що се була хиба „унія" для асекурації мандатів.

Як відомо, „демократична унія" повстала головно заходами народових демократів. Маючи в польськім колі чисельну перевагу над усіми иншими демократичними групами разом взятими, викомбінували вони, що коли-б зібрати всіх демократичних послів в одну організацию, то вони при її помочи, маючи в ній більшість, могли би дійти до чого сь. І х комбінації показали ся вірними: завдяки їм Гломбінський став презесом кола.

Тимчасом прийшли соймові вибори, при яких положене народових демократів значно змінило ся в порівнаню з їх положенем при весняних виборах до парляменту. Тоді вони, лякаючи шляхту страхітем загального голосования, зуміли надути „Rad у Narodow-у" і під її протекторатом здобули таке поважне число мандатів, що при помочи „демократичної унії" опанували коло. Але тепер не те. Соймові вибори для шляхти не страшні, вона-ж їх уже стільки разів переводила з таким успіхом. І народові демократи навіть не сьміли домагати ся від неї мандатів в сільських округах східної Галичини, тільки зробили „gute Miene zum bösen Spiel" і виступили на час виборів з „Rad-и Narodow-ої". Свою втрату на селах хотіли вони надолужити собі по містах, і як при виборах до парляменту надули „Rad у Narodow у" так тепер хотіли надути „демократичну унію" і під її фірмою здобути як найбільше мандатів.

Початок зроблено у Львові, де народова демократия мимо своєї приналежности до „демократичної унії" заявила, що приступає до виборів зовсім самостійно і поставила чотири власні кандидатури, виступаючи тим самим з претенсиями до 4-ох львівських мандатів на загальне число 6.

Але сього стало за богато і иншим групам „демократичної унії" і міщанській „Стрільниці" і людовцям, одним словом, всім иншим „демократам", які на мандати не менше ласі ніж народові демократи. Зашуміло в львівськім „демократичнім" сьвітї, на поміч львівським „демократам" приїхали краківські і кінець кінців ухвалили заложити самостійну демократичну організацию без додатку „народовий" та виступити при виборах проти народово-демократичних кандидатур, відступаючи народовій демократиї тільки два львівські мандати. І коли обі демократичні групи не сторгуються ся на підставі: „ти щось спусти, а я щось доложу", то Львів готов бачити виборчу боротьбу між ласими на мандати польськими демократами.

Справді, на яких слабих основах опираєть ся той польський „демократизм". Замість лучити ся на підставі принципів і бороти ся за принципи, „демократи" сходить ся разом, коли чують спільнкй жир, і в кождій хвили готові посварити ся знов за жир.

—

Скільки то Поляки не надеклямують ся „o braciach Polakach mojżeszowego wyznania", про потребу „uobywatelenia Żydów", про обовязки Жидів „względem wspólnej Matki - Ojczyzny" і т. д. І от знайшов ся наівний „Polak mojżeszowego wyznania", якийсь Ignacy Fried z Medynia, дідич чи посесор, що узяв усі ті деклямації на серіо і звернув ся в львівськім „Przegląd-і" (ч. 24 з 30 січня с. р.) з „Prośbą do Rady Narodowej", щоб вона в окрузі Тернопіль Збараж-Скалат на три мандати з курії великої земельної власности відступила один Жидови.

„Після менше-більше докладних обчислень — мотивує свою просьбу п. Фрід — коло 550 табулярних дібр в Галичині є в руках Жидів, з чого на наш округ припадає коло 50. Отже чи не було би слушно і справедливо і добре, а навіть дуже корисно, коли-б „Rada Narodowa" на трьох послів з нашого округа затвердила одного Жида?... Бо і чому-ж не належить ся для стільки сот обивателів бодай один репрезентант? Податки оплачують як кождий, а що більшість є дуже патріотично настроєна, се більш віж певне... Через затверджене такої кандидатури Рада Народова від разу мати-ме по своїй сторонї загал жидівських обивателів і не одного з них видре з обіймів сіонізму, бо що-ж могти-ме дати йому сіонізм, коли він побачить, що та Рада Народова, в котру так бють, Богу дякувати, безуспішно, сіонїстичні менери, на посла з великої власности підпирає кандидатуру Жида, а підпертє Ради Народової означує запевненний вибір. І так Рада Народова сповнить дїло дуже розумне, горожанське, надзвичайно справедливе і в наслїдках корисне. Бо приєднавши собі жидівських земських обивателів, мати-ме по своїй сторонї численні ряди бідного жидівства, на котре ті мають безперечно великий вплив".

Ну, тай в лиху-ж годину написав пан Фрід свою покірну патріотичну просьбу! Тай всипав же йому бобу таки справжнїй Поляк Z. Cielecki з Бичківців!

„Шановний автор — пише він в ч. 29 „Przegląd-у" з 5. с. м. — з очевидним признанем для Галичини наводить ті дати (себто про число дідичів і посесорів Жидів), але ми, галицькі Поляки, мусимо червонїти ся з тої причини, особливо, що на жаль не можемо заперечити автентичности тих дат. Ті дати переконують нас, що без кольонізаційної комісиї і вивласнюючих законів вивласнюємо себе самі через нашу нездарність. Одначе від признаня тої болючої правди до легалїзованя її через підпиране Радою Народовою Жида з курії великої власности, ще далека дорога...

„Каже шан. автор, що проти його кандидатів ніхто не може піднести иншого закиду, як тільки той, що вони Жиди. Дуже вірю, але сього зовсім досить. Бо вправдї Жиди видали Янкеля, котрий в „Panu Tadeuszu" виграваз на цимбалах марш Домбровського, але в дійсности, не в поезиї, ущасливили нас цілою гурмою посесорів і властителів жидівських, що говорять в польських дворах по нїмецьки, що обнижують супроти народу повагу двора, не говорячи вже про роль Жидів супроти нас в Прусах і про становище, яке вони заняли в Галичинї в польсько-руській справі при виборах до державної ради... Нехай шан. автор буде ласкавий витолкувати менї, яку рацию мала би польська Рада Народова накидати шляхотській більшій курії кандидатуру Жида? Коли Жиди, властителї чи посесори тих 50 маєтків в окрузї Тернопіль-Збараж-Скалат, уважають себе справдї Поляками, то повинні прецїнь зрозуміти, що властивійшим їх представником в польськім соймі є Поляк з крови й кости, ніж один з них, котрий промовляти-ме в соймі ломаною польщиною і котрого з сею землею не лучить нїчого більше, як тільки гріш, який вона приносить. А коли вони упоминають ся конче о посла-Жида, то через те признають ся відкрито, що мають свої специяльні жидівські інтереси, котрі стоять поза нашими інтересами національними, навіть поза інтересами чисто рільничими, а в такім разї quo titulo має їх підпирати наша Рада Народова?"

Ось тобі „Polacy mojżeszowego wyznania", ось тобі „uobywatelenie" ось тобі мандат з шляхотської курії, поганий Жиде! — заревів „Polak z krwi i kości", пан Целєцкі... Жиди добрі, доки покірно служать, доки дають уживати себе на орудє в угнетаню руського народу, доки своїм числом помагають фальшувати статистику на користь Поляків, — але коли зажадають хоч тїни якоїсь рівноправности, якогось „uobywatelenia", то нехай навіть хрестом стелять ся, запевнюючи про свій патріотизм, про свою любов „do wspólnej matki-ojczyzny", Жид в очах панів Поляків остане все тільки поганим Жидом, що плюгавить „польські двори" і чистоту польської мови, що не знає иншого бога крім гроша.

Справді було за що вислугувати ся цілі столїтя польській шляхтї, було за що стядати на себе гнїв руської народньої маси!...

—

Ще перед пару тижнями донесла краківська „Nowa Reforma", що новий ловецький закон, ухвалений галицьким соймом не дістане цїсарської санкції. Коли-б се донесене було правдиве, то се значило би, що теперішний міністер для Галичини Абрагамович ужив усіх своїх впливів, щоб здїйснити свою погрозу, кинену в соймі, що ловецький закон не дістане цїсарської санкції через те, що в нїм змінено дещо проти волї обшарників. Але се знов було би знехтованем „автономічних прав" сойму, за якими Поляки, особливо-ж народові демократи, так розпинають ся, і тому обовязком польського кола і його презеса було-б доложити всіх сил, щоб законови таки виєднати санкцию.

В сих днях піднїс сю справу на за сїданю буджетової комісиї пос. д-р Діямант, закидуючи польському колу і його презесови, що вони не дбають про інтереси краю. На сей закид відповів Гломбінський за посередництвом віденського кореспондента „Słow-a Polsk-ого" у вчерашнім ранїшнім числї того дневника, що він в сій справі інтервенїював і в президента міністрів Бека і в міністра рільництва Ебенгоха, але ловецький закон доси ще не предложений міністерству для узискания цїсарської санкції, отже не можна ще знати, яка його жде доля.

Так „спростував" закид посла д-ра Діямандa презес Гломбінський, але рівночасно з сим його „спростованєм" львівська філія „Кореспонденційного Бюра" принесла урядовий комунікат, що ловецький закон предложено міністерству ще 8 сїчня с. р., отже майже перед місяцем.

І так презес Гломбінський зі своїм „спростованєм" основно скомпромітував ся, — нехай се йому буде потїхою: вже не перший і певне ще не послїдний раз...

Передвиборчий рух.

Гусятинщина: Дня 30. сїчня відбули ся в Гусятинї збори шлягунів в цїли вибору кандидата до сойму та ухвалили кандидатуру графа Голуховського. Староста Дільц офіциально брав участь у зборах.

Тернопільщина: У Тернополи якось страшно тихо. В містї ніякого між Русинами заінтересованя до виборів. Чиж маємо стати голїруч, без організації, маючи таку масу руських міщан і інтелїгенції за собою? Що думає зробити тернопільська організация? Де прояви її істнованя. її житя? Чиж маємо чекати на самі вибори? Се якась легкодушність, — чи апатия. На що чекаєте панове з „Подільської Ради"? На се, щоб прийшов який політичний польський банкрот. Боїтесь може безсильности нашої? Послїдні вибори до парляменту в нашім містї повинні Вам що иншого сказати. У нас сила є, тільки треба її на сьвітло добути, треба тільки ті маси з'організувати. А се треба зробити в сім часї передвиборчім. Коли не поставимо свого кандидата, то бодай підіпремо своїми голосами такого кандидата, котрий хоч не буде нашим ворогом. Ми чекаємо, що скаже „Подільська Рада". — *Міщанин.*

Тернопільщина. Ситуация в повітї така: Від кандидованя уступили господар Лоза, госп. Дебельський, госп. Куба Іванків; усї згодились на кандидатуру п. Павла Думки з Купчинець. Лишив ся тільки селянин В. Левандовський, котрого для розбитя сил руських поставила партия москвофільська. Сей „кандидат" не устроїв до тепер ні одного віча, ні одних зборів і в приватних розмовах заявляє, що він і не думає кандидувати. У нас агітация розвинена досить сильно. Всюди ухвалюють кандидатру п. П. Думки. Тов. політ. рад. „Народна Воля" устроїла слїдуючі збори і віча: в Малашівцях, в Чернихові, в Кокутківцях, в Висипівцях, в Городищу, в Сущинї, в Юзефівцї, в Курниках шляхтинецьких, в Заставю, в Івачеві горішнім і долїшнім, в Ігровицї, в Острові, в Дітьківцях, в Дубівцях, в Должанцї, в Ступках, в Чистилові, в Білій.

На усіх тих зборах ухвалено кандидатуру п. П. Думки з великим одушевленєм. Вибрано усюди комітети виборчі.

Надужитя виборчі.

Перемищина: В повітї страшні надужитя виборчі. Листи пошахровані в неможливий спосіб. Війти не дають знати про день виборів, аж при-

З театральних згадок Миколи Садовського.

(*Триумфи Марії Заньковецької в Петербурзї в р 1886. — Цензурні пригоди одної української драми*)

(Дальше *).

Ся перша вистава так уподобалась цареви, що він забажав побачити нас єще раз. А коли йому одна з придворних дам, княгиня Кочубєєва (землячка), сказала, що наші актори привикли грати на сценах порядних, а не як ся, що нема де розвернути ся: цар у відповідь сказав: „Ага! То я хочу подивитись на них на сценї одного з моїх театрів". І нас запросили грати другу виставу в Маріїнсько-імператорськім театрі. Се був перший випадок, щоби провінциальна трупа удостоїлась грати в тому театрі, і ся честь припала нам.

На сей раз була поставлена „Наталка Полтавка". Вистава йшла в день. Здоровенний Маріїнський театр з низу до самого верху був набитий публикою.

Тут знов Кропивницькому прийшлось пережити кілька таких хвилин. В сій виставі Заньковецька грала Наталку, Переверзова Терпелиху, Кропивницький виборного, Саксаганський возьного, Миколу я, а Мова, тодї дуже гарний сьпівак, грав Петра. Нам усїм роздали картки від контори імператорських театрів з печаткою яко акторам учасникам. Приїхав цар, підняли завісу і залунало перший раз зі сцени царського театру: „Віють вітри, віють буйні, аж дерева гнуть ся", після чого театр весь затрусив ся від оплесків. Кінчили першу дїю, і вже треба було починати другу, коли се раптом блїдий як мертвець вбігає до уборної Кропивницького помічник режисера і тремтячим голосом заявляє, що нема Мови, а в третїй дїї він має участь. Всї заметушились; послали до нього на кватиру; всїх обняв острах. Але виставу треба було тягти дальше. Скінчили увертюру, піднялась завіса, а післанець, що їздив за Мовою дав знати, що його й дома нема. Акт ішов далї, а Мови нема. Ми всї були дуже стурбовані, що робити. Коли се підходить до мене оден з театральних начальників, поліцмайстер театру, і питає, чи всї наші актори на місцях. Кажу йому: „Уявіть собі: одного сїпвака, що має виступати в третїй дїї нема!"

— Та тут — каже він менї — одна якась проява добивала ся вступу до театру, але у нього картки на право вступу нема і його провели до мене. Може чи не він се?

— Покажіть! — кажу.

Поліцмайстер повів мене до своєї контори, і я на велику радість побачив, що се був Мова. Він, бісів син, забув дома картку вступу, лазив уже щось з пів години, добиваючись, щоб його впустили. Нарештї, коли ся радісна звістка дійшла до Кропивницького, він з радощів аж вилаяв ся.

Після сеї вистави від двора Їх Імператорського Величества Елисавети Федоровни всїм акторам що приймали участь в ній, надіслано при листах подарунки: хто дістав перстїнь, хто брошу, хто булавку; нїкого не забули.

За сї дві царські вистави наше товариство не взяло майже нї шеляга; всї гроші подарували на Червоний Хрест. А дві ті вистави, де ціни були надзвичайно високі (в першій виставі останний ряд крісел коштував по 5 карб., а ложа 75 карб; а в другій десять перших рядів коштувало по 10 карб. крісло), дали касі Червоного Хреста не менше як 5—6 тисяч карб.

Цїкавість до українських вистав росла в столицї з кождим днем і з усїх боків члени всяких добродійних інституций лізли просити нас дати хоч одну виставу на користь їхньої каси. Всїх їх було дано нами щось вісїм чи десять, і добродійні каси тих інституций взяли не менше як 18 тисяч карбованців.

Одна институция під назвою „Общество доставленія дешевих квартир і других пособій в Петербурзѣ" була під покровом вел. княгинї Ольги Федоровни, жінки вел. князя Михайла Миколаевича. Ось їй захотілось теж скористуватись нагодою і поставити українську виставу. Були командовані фрейлїни з запросинами до Заньковецької, і та, розуміється ся, згодилась. Виставлено „Сватанє на Гончарівці" і „По ревізії". Збір був повний, і по виставі фрейлїна оповістила нас, що Її Височество і Його Височество, бажаючи подякувати за участь, просять артистів Заньковецьку, Кропивницького і Садовського завтра до себе о 1-ій годині дня.

На другий день, коли настала пора їхати до двірця Їх Височества, сїли ми у дві карити і поїхали. Коли вийшли з карит, лакей, весь цьвяхований, в розшитій лїврей, з дармовісом, по краю облямовиним чорними двоголовими орлами, широко розчинив перед нами двері і, привітно ухмиляючись, промовив: „Господа артисти?" Видно, що був упереджений про наш приїзд. Одібравши відповідь: „Так!", пропустив нас, і ми вийшли.

Величезний вестібуль з зеркальною стїнкою, і прямо в двері, куди ми вийшли, дивили ся своїми дулами дві гармати. (Єго Височество був начальник над усею росийською артилєриєю). Лакей любязно відчинив одну частину бічних дверий і пропустив нас, промовивши: „Сейчас доложу Єго Височеству".

То була розкішна кімната; всї її стїни від верху до низу були завішені всякими артистичними картинами. Посеред кімнати стояв біляр. Я і Заньковецька, зацїкавившись картинами, почали їх розглядати, а Кропивницький в якійсь поетичній задумі сїв на кінчик княжого крісла і видимо щось напружено думав.

— Марко Лукич! Гляньте, яка чудова картина! — звернув ся я до нього, показуючи на здоровенне полотно батальної картини.

— А — ат! — скривив ся він на мене і махнув рукою, щоби я не перешкаджав йому в його думках.

— Марко Лукич! Ходїть сюди! Гляньте, яка розкішна там друга кімната — озвала ся з другого боку Заньковецька, що з жіночої цїкавости відчинила вже двері і в другу кімнату.

— Відчепіть ся, будь ласка, — прошепотїв він, махнувши нетерпляче рукою, і знов потонув у своїх думках.

Незабаром двері, куди нас впустив лакей, відчинили ся, і на порозї з'явила ся панї з доволї приємним лицем, хоч трохи покоперсаним віспою.

— Озерова! — промовила вона, привітно усьміхаючись, і протягнула руку Заньковецькій.

То була одна з фрейлїн княгинї. Далї повернувшись до Кропивницького і промовивши свою фамілію, протягнула й йому руку, а далї й менї.

Покінчивши з привитанем, вона хутко повернула ся до Заньковецької, і вони, посїдавши на кріслах одна біля другої, почали цокотїти, розсипаючи одна другій комплїменти. Я розглядав картину. Коли глянь: Кропивницький підійшов до фрейлїни і почав нерішучим голосом: „Ваше Височество! Нам очень лєстно"... Але на слові „лєстно" мусїв урвати, бо я вже був біля нього і, сіпнувши за полу фрака, шепнув йому: „Та се-ж не княгиня, а фрейлїна"! Кропивницький, збагнувши, що не туди попав, сїв знову на кінчику крісла. Фрейлїна або не чула його красномовства або може й навмисно не звернула уваги та далї щось цокотїла з Заньковецькою.

Двері одчинили ся знову і лакей гучно промовив:

— Єго Височество просят господ артістов к сєбє.

Заньковецька з фрейлїною пішли попереду, Кропивницький і я за ними. Ми пройшли вестібулем і, коли лакей відчинив двері протилежної кімнати, ми опинили ся в княжім кабінетї.

Вел. князь і княгиня вийшли нам назустріч і привітно, минаючи придворну етикету, поздоровкали ся з нами, протягнувши руку. Розмова тягла ся з пів години, як не довше.

— Ви, кажет ся, памєщік херсонской губернії?

— Да! — відповів Кропивницький.

— А ви черніговской? — обернув ся князь до Заньковецької.

— Да, черніговской.

— Не люблю я вашой черніговской губернії. Я как то с батюшкой своїм — князь говорив про царя Миколу — праєзжал єйо: бєдная губернія і непріветлівая.

Заньковецька дуже шпарко почала оборонять свій рідний край, свою Черниговщину, і вел. князь, ухмиляючись, видимо навмисно дратував її своєю суперечкою і не згоджував ся з її доказами.

Побачивши на менї хрест Георгія, князь звернув ся до мене з запитанем, де я служив і де дістав Георгія. Я відповів.

— Ну, а скажіте, гаспада, вот ви здєс в Петербургє пользуєтес такой грамадной, вполнє заслуженной славой благодаря высоко-художественной вашой ігрє. Но здаєс ваш язик мало панімают і, разумєєт са, многое, что назичаєт са солью, прападает бєзслєдно для петербурской публікі. Вот вабражаю на югє, в своей благодатной Малароссіі, гдє каждое ваше слово панятно, от гдє вас ценят і панімают! На прімєр в Кієвє? Вобажаю.

Тут я рішив розбити трохи ілюзию князя і сказав:

— В Кієвє нам запрещено іграть, Ваше Высочество!

Князь здивовано глянув на мене і промовив:

— Как? Нєужелї? Пачему?

— Уж большо сильно публіка нас любіт і устраївает нам овациї, — додав я у відповідь.

— Ну, памілуйтє, артістов-художнікоў вездє публіка цєнят, прінімает і устраївает ім овациї. У нас здєс в Петєрбургє какія овациї устраївает публіка артістам! Кго-ж там в Кієвє генєрал-губернатор?

— Генєрал Дрентєльн, Ваше Височество — кажу.

— А-а! — протягнув князь, зморщившись: — Знаю! Его старий дурак!

І менї мимоволї вирвалось слово; — Так точно, Ваше Височество!

А князь, немов нагадавши, що балакає з акторами, а не з міністрами, і що такий вираз про київського сатрапа може підірвати основи, перевів розмову на що инше.

— Очень, очень рад, гаспада, вас відєть і лічно поблагадаріть за ваше участіє в майом благатварітєльном спекатлє!

Вел. князь знов подав нам руку, вел. княгиня теж, і авдиєнция скінчилась.

(Конець буде.)

*) Л. Н. Вістник XII кн. 1907 стор. 402.

їде комісар, тоді посилає війт поліцая по селі, а як люди зійдуть ся, то вже по виборах. Таким способом виходять всюди панські лизуни. — В селі Середна війт вписав до листи виборчої сина дідича з Кривчи, Меця Йоча, котрий ані в Середній не є замешкалий, ані податку не платить ніякого ані сотика, дальше панського лісничого зі Середної, котрий також податку ніякого не платить, але війт каже, що він має „гоноровий голос", дальше всіх парубків навіть неповнолітних зі двора в Середній, котрі ніякого податку не платять, а таких газдів, що платять по 26 К річно податку, як прим. Іван Ланько, не вписав. Ті „форналі панські вибрали виборцем пана Меця Йоча, котрий перед вибором обіцяв дати 10 злр. на горівку і дійсно слова додержав. За таку листу обіцяв староста Лянікевич війтови, що вже понад 30 літ війтує і є перлою повяту, що буде до смерти війтом його тримати, мимо того, що вже нова рада є вибрана від кількох літ. Листи нікому не дав переглянути, бо сказав, що не має, хотяй реченець до переглядання не минув.

Бобреччина: Мимо приречень ц. к. намісника і висланого ним зі Львова комісаря діють ся в повіті страшні речі при виборах. З усіх боків приходять жалоби мужиків на терористом з боку жандармів, комісарів, війтів, хрунів та посіпак гр. Мицельського. Заохочені повною безкарністю, маючи запевнене авансу та матеріяльної нагороди за топтане законів, за переслідуване руських мужиків, ва всї свої явні злочини і переступства, ті представники польського правління на Руси „гуляють" собі без стриму. Їх цинізм, безличність, самопевність переходять уже всякі межі. Всі мов завзяли ся, щоби роздратувати руську людність через край та спровокувати її до якихсь необчислимих вчинків. Про найяркійші злочини подає людність до висших властий донесеня й жалоби з точним наведенем дат і фактів. Одначе — як доси — безуспішно. Бо результати є тільки „про око", „ut aliquid fecisse videatur". А п. Гродзїцький далї своє знає і своє робить.

Гусятинщина: В нашім повіті ц. к. староста Дільц робить вибори по свойому. Листи пофальшовані, повно всяких покійників голосує, реченця правиборів не оголошуєть ся в пору, по повіті розіслано жандармів, виборчі гієни і всяких другорядних функціонарів ц. к. староства, щоби переслїдуванем і тероризованем населеня допомогти виборови польського кандидата.

Тернопільщина: У нас приготовили власти політичні з усею ферсою грунт для кандидатури гр. Коритовського. На листу поміщує ся небіщиків, форналїв і неоподаткованих латинників (Смиківці, Домаморич, Ходачків малий.) Село Пронятин має кількох небіщиків, кількох людий, котрі там не належать і не є оподатковані. Буцнів має до 20 латинників не оподаткованих. Староство до тепер не оголосило реченця правиборів, хоч они зачинають ся вже 7. с. м.!

Важне для еміґрантів-робітників.

З днем 1 лютого с. р. війшло в житє розпорядженє пруського міністерства справ внутрішних, яке в прикрий спосіб стісняє тих, що йдуть до Прус на роботу.

Одним почерком пера касує пруське міністерство трактат з Австриєю та опираючу ся на тім трактатї свободу зарібкованя в Прусах і віддає росийських та австо-угорських робітників, що йдуть до Прус на зарібки, на безмежну самоволю пруських юнкрів і поліцийних властий.

Важною є проте річию, аби ті наші брати, котрих доля за хлїбом з рідного краю виганяє, знали, яке то право тепер в Прусах обовязує, та аби відтак через свою несьвідомість не були виставлені на втрати і переслідованя.

Отже розпорядженє се постановляє, що кождий робітник з Росиї та Австро-Угорщини, що в Прусах шукає заробітку, мусить мати пруську карту лєґітимацийну. Таку карту лєґітимацийну виставляють на підставі тих паперів, які кождий робітник з краю зі собою привозить, нїмецькі пограничні уряди еміґрацийні берлїнської централї для пільних робітників.

Карти ті, виставлені в нїмецькій мові, суть для руських робітників жовті, для польських червоні, а для инших білі. За таку карту має робітник заплатити в урядї 2 марки (то є 1 зр. 16 кр.).

Ті робітники, що приїхали до Прус єще перед днем 1 лютого, мусять самі постаратись о такі карти для себе в урядї поліцийнім того місця, де вони станули на роботу. Там вони мають предложити свої тутешно-краєві папери, а по одержаню лєґітимацийної карти заплатити за неї 2 марки. Коли би хто знайшов собі роботу в Прусах, не йдучи через ті півурядові пограничні бюра еміґрацийні, але сам або через яких инших агентів, то мусить, прибувши на місце праці, найдальше до 8 день предложити свої папери місцевій поліцийній власти, а від неї дістане нїмецьку карту лєґітимацийну.

Хто би не мав такої карти лєґітимацийної, буде з Прус видалений. Длятого, хто згубить свою карту, мусить зараз за посередництвом місцевої поліцийної власти вистарати ся за оплатою 1 марки о другий примірник (дуплїкат) карти. Кожда карта буде вказувати, до кого робітник до роботи найнмив ся і на який час, значить, що вже на карті буде виписане імя, назвиско і місце замешканя того працьодавця, до котрого хто найме ся, та час, на як довго контракт праці заключений. Другий контракт заключити, значить до иншого працьодавця до роботи найнятись, можна тільки тогди, коли з першим паном контракт скінчив ся і місцевий уряд поліцийний на самій карті посьвідчить, що контракт праці у дотеперішного працьодавця розвязав ся.

І аж тоді, коли дістане ся таке посьвідченє, видасть уряд поліцийний того місця, де робітник до иншого працьодавця хоче найняти ся, другу карту лєґітимацийну на імя нового пана.

Коли би був спір межи паном а робітником і власть поліцийна не хотїла видати посьвідченя, що конкракт правильно розвязаний, то справа йде до ляндрата (старости), котрий по вислуханю мужів довіря справу рішає. Коли би в тій самій справі вже наперед суд видав своє ореченє, то ляндрат мусить тримати ся того судового ореченя. А коли би котра зі сторін не була задоволена з рішеня ляндрата, то і тоді ще можна віддати або судови звичайному або судови роз'ємному до поршеня, чи контракт був правно розвязаний та хто поносить вину передвчасного розвязаня. Ореченє суду є сильнійше від ореченя ляндрата.

Як бачимо, ті постанови о картах лєґітимацийних є дуже некорисні для робітників, вони дозволяють панови робітника у всілякий спосіб визискувати, а робітник не буде міг такого пана покинути, бо без згаданого посьвідченя не дістане роботи.

Длятого належить поучити тих, що йдуть до Прус на роботу, аби не давали причини до сего, щоби їх уважали за зломивших контракт (Kontraktbrecher).

Згадане розпоряджене накладає однак на поліцийні власти і на пограничні уряди берлїнської централї обовязок, аби берегли також прав робітників і їм кождої хвилї давали пораду і поміч. Не богато, що правда, надіятись нам від тих солодких слів, але-ж всегда таки треба, аби наші робітники знали, що їм прислугує право жалуватись, коли би хтонебудь і в якийнебудь спосіб їм робив кривду.

Вкінци належить зазначити, що обовязком руських робітників є виразно заявити, що вони є руської народности, і домагати ся жовтих карт лєґітимацийних.

Парляментарні справи.

Буджетова комісия вела ві второк на полудневім засїданю дискусию над позицией „сіль". По промові референта п. Житніка домагав ся п. Козловський зрівнання платнї галицьких робітників салїнарних з платнями в инших коронних краях. Підніс, що податок від соли найбільше дотикає найбіднїйшу людність. На всїх зборах питали послів, чому голосували за зниженєм податку від цукру, коли зниженє цїни соли є богато важнїйше. Домагаєть ся скликаня анкети в тій справі та жадає, щоби побільшити продукцию соли для заграничного експорту.

Мінїстер Коритовський кладе велику вагу на парляментарне полагодженє буджету. Теперішна надвишка буджетова є спричинена корисною економічною конюнктурою, котра вже проминула; тому небезпечно було би знижати тепер стопу податкову, тим більше, що необхідні є нові видатки, а то на підвисшенє платнї офіцирів, поліпшенє харчу жовнїрів, підмоги для бідних родин покликаних до вправ резервістів, санацию краєвих фінансів та на обезпеченє робітників на старість і на випадок нездібности до праці. Що до зрівнаня платнї галицьких робітників салїнарних з платнями в инших краях, то в Галичинї є житє дешевше, ніж в инших краях та підвисшенє не є поки-що конечне. Мінїстер тільки з тяжким серцем згодив ся на зниженє податку від цукру, на зниженє цїни соли він не може ніяк згодити ся.

По рїжних виясненях наради перервано до середи.

На вчерашнім засїданю п. Корошец заявив, що репрезентанти хлїборобської людности не перестануть домагати ся, щоби сіль для худоби продавати по цїнах продукциї; оподаткованє кухонної соли є зарядженєм антисуспільним, яке треба поборювати.

П. Дїяманд поставив внесенє, щоби голосованє над розділом „сіль" відложено, аж правительство зложить звіт з пертрактаций, ведених з угорським правительством що-до зниженя цїн соли кухонної о 10 корон на 100 кільогр. Цїни соли для худоби повинні бути знижені о 2 К на 100 клг. На випадок, якби се внесенє відкинено, бесїдник ставить евентуальне внесенє, щоби в розділї XXII позицию „сіль кухонна" знижено з 41,829.000 кор. на 19,328.000 корон та позицию „сіль для худоби" з трех мілїонів обнижено на 1,906.000 корон.

По промові п. Бера забрав голос мінїстер Коритовський, котрий противить ся внесеням п. Дїяманда в справі зниженя цїн соли.

Дальше говорили пп. Морсей і Колїшер, котрий жалуєть ся на відсталість австрийської політики економічної, особливо в відношеню до Галичини.

П. Романчук заявляє, що як би прийшло до вибору поміж зниженєм податку від цукру і від соли, то бесїдник беззглядно мусить заявити ся за зниженєм цїни соли з огляду на хосен ширших верств людности. Одначе коли ситуация не є така, то окрім знижки на цукор треба би перевести ще обниженє цїни соли. Бесїдник вносить разом із п. Васильком резолюцию, взиваючу правительство, щоби в гірських околицях Галичинв й Буковини для піднесеня хову худоби позволило тамошній дуже убогій людности селянській в великих розмірах черпати сировицю зі сільних жерел та щоби поручило прихильно полагодити прошеня о отворенє таких жерел. Взиває о поліпшенє платнї салїнарних робітників.

По промовах пп. Вальхера, Кончія і Малїка поставив п. Дїяманд резолюцию в справі свобідного черпаня солянки в тих округах, де є сільні жерела, особливо в Дрогобиччині. Бесїдник надієть ся, що мінїстер скарбу буде мати стільки почутя конституцийного, що на вибадок принятя того внесеня узгляднить заключене в ньому бажанє.

В голосованю відкинено внесенє п. Дїяманда про відложенє голосованя, почім позицию „Сіль" без змін ухвалено,

Ухвалено резолюциї пп. Дїяманда і Романчука в справі сільних жерел. Приступлено до дискусиї над буджетом міністерства торговлї. По референтї п. Віттека перервано засїданє до нинїшного дня.

Спільні делєґациї.

На вчерашнім засїданю військової комісиї австрийської делєґациї ведено дальшу дебату над військовим ordinarium. Дел. Дулємба, заявивши іменем „кола", що воно буде голосувати за військовим буджетом, бо „воно все готове попирати оружну силу монархії і в сильній армії видить запоруку мира" — і — додамо від себе — успішнійший вислід виборів в Галичинї, де dworki і двораки все ще заскарблюють довіре народу — жандармськими багнетами й манлїхерами... Дел. Дулємба розводив ся по при се про потребу рїжних реформ в армії, особливо в справі військової процедури карної. Обговорюючи розпорядок міністра з 1903 р. в справі полкової мови, підніс бесїдник, що треба би поновити тенденцию сього розпорядку та признати полковій мові ширший круг діланя. Тільки ж для п. пос. м. Берєжан „ojczystym" язиком в Галичинї є тільки польська мова, бо домагав ся введеня польської мови до військових викладів, бо для панів з „кола" — Русинів в Галичинї нема навіть і в війську. Дел. Кляйм-Мартінїч виступав відтак у довшій промові проти угорських народних концесий для Мадярів, а специяльно проти довеженя одної угорської часописї, немов би заведенє угорської службової мови мало бути для меньших команд вже справою поршеною. По промовах дел. Шлєгля, Станка і Панера наради перервано. Слїдуюче засїданє нині.

Найблизше повне засїданє австрийської делєґациї визначено на день 11 о год. 11 пер. пол. На дневнім порядку стоїть буджет міністерства справ заграничних.

Недалеке плєнарне засїданє угорської делєґациї заповідаєть ся незвичайно бурливо, а то задля недавної промови Еренталя в делєґациях а ще більше їзза внесеня дел. Лятура в справі підвисшеня офіцирських ґаж поки що бодай провізоричне. Мадяри думали при сій нагоді добути для себе якісь уступки язикові в армії, бо до законодатного полагодженя офіцирських ґаж треба однодушної згоди обох делєґаций. Тепер вони мусять зрезигнувати або з перефорсованя своїх язикових домаганьі згодити ся на підвисшенє ґаж або таки обстоювати дальше при язикових домаганях, а стаючи проти підвисшеня ґаж, настроїти проти себе весь офіцирський корпус. Отсе є й причиною того, що в угорських кругах просто із злостию заатаковано бар. Еренталя і в пресї і в соймі, хоч ще кілька днїв тому витано так радо його виводи в справі заграничної політики. Будапештенська преса, що стоїть близько кругів партиї независимости, вимагає прямо безпроволочної димісиї бар. Еренталя. В виду сего дискусия в угорській делєґациї заповідаєть ся незвичайно бурливо, бо угорські політики прямо роз'ярені. „N. fr. Presse" сумнївають ся навіть, чи угорська делєґация згодить ся на підвисшенє офіцирських ґаж в слїдуючій сесиї червневій, яка буде відноситись до 1909 року.

„Die Zeit" довідуєть ся, що становище мінїстра справ заграничних бар. Еренталя є так захитане, що в парляментї займають ся справою його наслїдника, яким має бути вже не гр. Тун, але австро-угорський амбасадор в Царгородї, маркґр. Палявічінї.

Заграничний огляд.

Торговельний договор з Сербією

Віднова торговельного договору Австриї з Сербією, яку заповідав бар. Еренталь як квестию найблизшої будуччини, стрінула ся знова з поважними перепонами, які мають своє жерело в заходах аграриїв, що нїяк не хочуть допустити до ввозу сербського товару до Австриї. Тепер — як довідуєть ся „Die Zeit" — значно погіршила ся справа заключеня торговельного договору Австро-Угорщини з Сербією через ріжницї у ветеринарийній квестиї. Австрийське правительство пропонує дуже далеко йдучі зарядженя що-до контролї безрог, на що Сербія не хоче згодити ся, колиб навіть з тої причини мав провалити ся цїлий трактат.

Конфлїкт Росиї з Турциєю.

„Новое Время" принесло сензацийну вістку, яка заповідає нї меньше вї більше як нову росийсько-турецьку війну. Ось з Тифлїсу доносять, що положенє стає на пограничу грізне. Турция узброюєть ся з незвичайною горячкою. Самі Турки не перечать сьому. У військових кругах на Кавказї говорять, що війна є неминуча. В Тифлїсї говорять, що до конфлїкту між військами росийськими й турецькими на Кавказї може прийти кождої хвилї.

Росийське правительство наняло вже пароход австрийського Льойда, щоб експедиювати оружє до Анатолії. Кавказький губернатор, кн. Воронцов подав ся до димісиї, бо на случай війни не почуває себе доволї сильним і спосібним, щоб вести агенди губернатора.

Антипольські пруські закони.

В нїмецькім парляментї внесли вчера польські посли резолюцию, в якій просять канцлера, Більова, щоб сповукав пруське правительство до відкликаня предложених пруському соймови законопроєктів про зарядженя, які мають скріпити нїмецкість в Західних Прусах і Познанщинї. — До покірної сеї резолюциї дала почин мабуть чутка, що цїсар Вільгельм II. не є схильний дати санкцию відомому законопроєктови, який стрінув ся з опозициєю навіть між членами пруської палати панів. Алеж „Berl. Tagebl." впевняє, що вістка про небажанє Вільгельма II. санкціонувати закон про вивласненє не відповідає фактичному станови. Рівночасно доносять до „Wiener Allg. Ztg," з Берлїна, що канцлер Більов є так дуже звязаний з долею антипольського закона про вивласненє, що колиб пруська палата панів його змінила або відкинула, то се рішучо захиталоб становищем Більова в кабінетї так, що подав би ся до димісиї.

По лїсабонськім атентатї.

Ситуация в краю.

Рада мінїстрів радила вчера під проводом Ферайри через 4 години та ухвалила правительственну програму, яка має бути незабаром опублікована. Вчерашні вечірні часописї витають новий кабінет доволї симпатично. Його вважають тільки переходовим, зложеним для привернення ладу.

Республиканська преса, яка отсе знов почала появляти ся, називає смерть короля і наслїдника престола обрахунком народу за дотеперішну систему та домагаєть ся випущеня на волю невинно увязнених республиканів. В краю — як доносять до париських часописий — зовсїм не видно того пригнобленя, про яке говорить ся в офіцияльних депешах. Жалобу приноділи тільки круги близькі двора, хоч оголошено загальну жалобу. В дипльоматичних кругах уважають положенє в Португалії важким, але не безпосередно грізним для королївської династиї, хоч більшість населеня склонюєть ся до республики. Португальські еміґранти, які осїли в Мадритї, запевнюють, що в Португалії прийде таки рішучо до проклямованя республики.

Ех-диктатор Франко.

Ех-диктатор Франко, який вже мав утечи з Португалії, щоб жити як приватна людина в Бразилії — як показуєть ся — остав таки в Лїсабонї помимо одержаня кількох засудів смерти.

Франко, а властиво Йоао Ферейра Франко Пінто Кастельо Бранко, се мілїоновий дука, що належав колись до партиї реґенераторів, а відтак виступив з неї та почав творити власну групу політичну. Ставши премієром, хопив ся диктатури, яка мала тягнути ся через два роки, особливо що король, одержавши від Франка полагоду своїх фінансових клопотів, дав йому вільну руку. Франко чоловік малого образованя — із чужих мов знає тільки мову французську, тай то погано, але визначуєть ся незвичайною силою сугестиї. Його нечуваний режім пояснюють його хоровитістю; він має бути епілептиком.

На усунене Франка вплинув головно голос португальського посла в Льондонї Севоралї, який назвав його неможливим на давнім становищи, до чого прихилила ся й королївська сїмя. Кореспондент берлїнської „Morgenpost" доносить, що коли Франко увійшов онодї до покою, де виставлено тіла вбитих, королева-вдова зірвала ся зворушена з місця та вказуючи на тіло вбитого короля кликнула: „Ось ваше дїло! Франко замняв ся, щось сказав і — вийшов.

Заговірники.

До „Berl. Local.-Anzg." телєграфують з Мадриту, що після висліду доходжень атентат був дїлом розгалуженого політичного заговору, до якого належали також офіциры й поліциянти. Заговірники задумували заатакувати муніципальну гвардию, замордувати диктатора й цїлу королївську родину а відтак проголосити републику. Коли лиж по причині денунциациї богато заговірників арештовано — осталі зважили ся на розпучливий крок — і виконали атентат на королївську сїмю.

Один з трох вбитих заговорників, учитель промислової школи в Лїсабонї, Буїка учив в школї ще до 10. години, а там десь пропав. Давнїйше мав він вже кілька доходжень за зносини з републиканами. Два другі вбиті заговірники є також Португальцями; один з них мав бути спосібним на все очайдухою а другий що звав ся Депоста був банковим слугою. Алеж тепер виявляєть ся, що Депоста не був нїяким революціонером ані заговірником. На кілька хвилин перед переїздом короля вислав його шеф по марки і отсе було причиною його присутности на місци атентату й смерти. Що він був непричасним в цїлій справі, се стверджують навіть нинїшні офіциальні депеші. Убите його стверджує тільки вістку, що по атентатї стріляла поліция до людий без розбору, не питаючи, хто винен а хто не винен...

Трупи вбитих заговірників виставлено на публичний вид в кістници.

До льондонських часописий доносять, що в Лїсабонї арештовано кількох поліциянтів, підозрілих о попиране заговору. Із других арештованих заговірників є один італійським музиком, якого заанґажовано до театру Lyrico в Лїсабонї, а другий дневникарським репортером.

Ще про сам атентат.

„Gaulois" довідуєть ся, що король Карльос I був одержав два остереженя про небезпеку, яка йому грозить: один від короля Едварда VII., а другий від якоїсь другої неназваної пануючої особи. Те друге остереженє провінила й стверднла португальська поліция, яка досї про все нїчого не знала. Але хоч заговор вже висїв в повітрю, королївська сїмя зважила ся на легкодушну їзду з двірця без поліцийної асистенциї.

Мадритський „Heraldo" доносить, що король був обезпечений в однім з английських товариств асекурацийних. Товариство те не хоче тепер випатити асекурациї, покликуючись на неприродну смерть. Королева вдова загрозила з сего приводу процесом.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте ій нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

НОВИНКИ.

— **Осторога.** До Народної Канцелярії приходять щоденно численні запитаня з ріжних сторін краю, чи є тепер яка робота в Прусах. У відповідь на ті листи подаємо до відомости всїх інтересованих, що на разї роботи в Прусах нема, тьма робітників, прислана всякими приватними агентами, жде дармо по бюрах на роботу. Тож радимо на разї не виїжджати і ждати, поки в часописях не дамо знати, що вже можна їхати. Виїжджаючі на роботу повинні зголошувати ся о пораду в Народній Канцелярії Львів Ринок ч. 10. Остерігаємо перед приватними (польськими і жидівськими) агентами і звертаємо увагу на поученє про лєґітимацийні карти для робітників в Прусах, яке поміщене в нинїшнім числї „Дїла" — *З Народної Канцелярії.*

— **Галицькі виборчі** лайдацтва в лєґітимацийній комісиї. Як ми вже вчера коротко згадували, ві второк відбуло ся у Відни засїданє парляментарної лєґітимацийної комісиї і знов показало ся, що коалїцийні партиї докладають всїх зусиль, щоб недопустити до справдїшного провіреня галицьких виборчих лайдацтв. Предсїдатель Шустершіц предложив письма краєвого суду у Львові, повітового суду у Львові і окружних судів в Бережанах і Тернополи, що дають ві ане свідоцтво безпартийности і роботячости галицьких судів. Лєґітимацийна комісия постановила вже кілька разів на попередних засїданях жадати судових актів, що відносять ся до процесів против рїжних урядників за виборчі над'ужитя. Ті акти не надійшли до нині. Зате домагають ся галицькі суди від лєґітимацийної комісиї предложеня виборчих актів в цїли зарядженя судового слїдства. Більшої наруги годі собі уявити! Львівський суд краєвий відказав ся від видачі слїдчих актів против старости Юстина Шведзїцького о злочин надужитя урядової власти, якого допустив ся при виборах в Сокали, тому що буцім то слїдство ще не скінчене. Зате жадає той суд виборчих актів Старжинського і Бузка, а бережанський суд виборчих актів Дулємби, яких „лєґітимацийна комісия і так не потрібує, бо тепер парляментарні ферії". Поведенє шлях.-польських судів видко так мало вразило більшість комісиї, що пос. Шіллїнґер, референт вибору Старжинського, поставив внесенє прихилити ся до бажаня львівського суду. Пос. Дїяманд виступив обурений против домаганьльвівських судів і против внесеня Шіллїнґера. Ставляючи внесеня на зажаданє карних актів Шведзїцького — говорив він — я сказав наперед, що видобуте тих актів не легке. Не прийшов випадок на поміч виборчим шахраям через якийсь пожар, котрий знищив би акти, то суд відмовляє вгляненя з причини будьто би недокінченого слїдства. Алеж то слїдство вже давно застановлене і треба було аж нашого жаданя, щоб викликати судове поступованє. Суд не лише відмовляє видачі актів, але певний більшости по сторонї своїх протегованих, купить собі з лєґітимацийної комісиї, відвертає кота хвостом і домагаєсь актів протесту, котрих в часї 8 місяців слїдства зовсїм не потрібував. Зухвалість тої державної власти посуваєть ся так далеко, що дає нам научку, коли ті акти можуть бути для нас потрібні. Колиб ми видавали наші акти протестів судам, то лєґітимацийна комісия зійшла би на посьміховище, бо до часу, коли всї справи мають бути полагоджені, не добула би актів зі судів. А до того стремить цїла судово-старостинська акция. З огляду на се коли ми до року не скінчимо наших праць, то в парляментї таки лишать ся всякі Старжинські, Дулємби, Дзєдушицькі і їм подібні, котрі не мають права тут сидїти. Остаточно пос. Дїяманд поставив внесенє: 1) взиваєть ся міністерство внутрішних справ і справедливости, щоби приказали краєвому судови у Львові предложити сейчас жадані карні акти; 2) домаганю висланя парляментарних актів судів відмовляєть ся. Пос. Дїямандови відповідали з кпинами Бельоглавек, Малаховський і Чайковський. За його внесенєм промовляли Пернерсдорфер і Ліберман. Внесеня д-ра Дїяманда відкинено 20. голосами против 18. Референт відкликав своє внесенє, а ухвалено внесенє д-ра Штельцля, щоб актів протестових не видавано галицьким судам, але позволено судиям робити відписи в парляментарнім будинку під контролею референта.

— **До відома дирекції почт і телєграфів у Львові.** Пишуть нам: Єсть в Олїєві почта, на котрій урядує п. Божемський, чи його жінка. Дня 5. лютого с. р. приїхав я о 11. годині на почту і застав замкнену. На розкладї урядових годин побачив я, що урядованє треває від години 7·45 до 11·45. Тимчасом вже о годинї 11. була почта замкнена. В почекальни застав я двох післанців з села Білокернича і Бзовиці, котрі прибули передї мною і вже застали двері замкнені. Разом чекали ми до години 12. але нїхто не виходив. Позаяк всї померзли, бо в почекальни нема печи, я удав ся до кухнї запитати, длячого уряд вже замкнений, на що дістав відповідь, що почта замикаєсь о 11. годинї, хотяй має бути отворена до години 11·45. Длятого сею дорогою удаю ся до ВП. директора Сеферовича, щоби поучив дотичного урядника, від котрої до котрої години має урядувати. — *Денис Лада*, учитель в Гукалівцях.

— **До поясненя драми „Будятинцї".** Недавно помістив д-р Франко в наших фейлєтонах драму під заг. „Будятинцї", котра своїм змістом визвала у деяких людий, що незрозуміли добре її духа і тенденції, певне невдоволенє. В сій справі помістив вчера о. Александер Стефанович поясненє в „Галичанинї" в відповідь на неоправдані докори, піднесені там проти него. Сю відповідь передаємо і ми в головній її части для близшого висьвітленя поданої драми.

Що до сути тої драми — пише о. Стефанович — то скажу, що тут зайшло цїлковите непорозуменє річи. Ся драма, взята в правдивім осьвітленю, не тілько не єсть нїяким оскорбленєм для нашого клиру, але противно приносить його загалови честь. Я зрозумів відразу, як лиш дістав до моїх рук рукопись, духа і тенденцию тої сатири, і так само розуміють її добре ті наші сьвященики, що памятають тодішні часи і відносини. Колиж д-р Франко оголосив її части і викликав ними, при недостаточнім поясненю, в деяких кругах незрозуменє і несмак, то постановив я сейчас в інтересї правди розслїдити близше генезу тої драми і дати їй відповідне осьвітленє. В тій цїли звернув ся я по інформациї до деяких сьвящеників-ветеранів (оо. Красицького з Дернова, Дороша з Ракоболт) і др., котрі жили в мілятинських сторонах і про ту справу добре знали. На мої листи дістав я вже желаємі відповіди, і коли менї здоровлє позволить, оголошу небавом ті вислїди. Ті допити потвердили вповнї мої попередні погляди. З них показує ся, що та сатира повстала коло р 1861 на льокальнім тлї мілятинських відпустів. Автором її має бути (як твердить о. Боцян в ч. 17 „Дїла" і вказує опінія клиру в бузецькім деканатї) о. Йосиф Красицький з Дернова, а на всякий спосіб якийсь сьвященик незвичайної інтелїгенциї і горячого серця для свого народа. Причину подала та обставина, що деякі сьвященики в окресности Мілятина занедбували тодї обовязки в своїх парохіях коло народа і церкви, та спішили задля мамони в неділю і сьвята в латинський Мілятин. Се болїло і огірчувало тяжко тодішних наших сьвящеників, котрі приходили вже в тім часї до національної сьвідомости і до почутя конечної працї для свого рідного народа і церкви. А коли представленя на соборчиках і консисторські прикази не мали на тих собратів успіха, ймив ся один з інтелїгентнїйших кондеканальників средства сатири і наклеймив в немилосерний спосіб всю погань такого поступованя і повижуваня. Розуміє ся, що наведені там епізоди не треба брати буквально, начеб вони мали справдї місце, прим. циьїчні розмови оо. Харапчинського і Слабодушки, або поведеня доньки і жени. В представленю була — як каже влучно в своїм листі о. Красицький — „спода доза гіперболи, бо инакше не була би сатира сатирою, а простим виговором з таким самим успіхом, як виговори консисторські". І та сатира, курзуючи в численних відписах по цїлій окресности, мала (як пише дальше о. Красицький) „знаменитий успіх, бо руські приверженьці мілятинського костела здержувались іти туди на зарібок". З сего правдивого осьвітленя річи виходить, що дотична драма була написана чоловіком найлїпшої волї і в найкрасшій тенденциї, щоби спамятати заблудші одиниці і навести їх на праву путь. З тої точки зріня дає та драма свому авторови як і загалови тодішного клиру найкраще сьвідоцтво.

— **Професор Микола Дашкевич.** Дня 2. с. м. помер в Київі професор Микола Дашкевич, що викладав в тамошнім університетї поверх 30. лїт історию літератури. З того приводу київська „Рада" присьвятила покійному такі замітки: Небіщик був видатний і надзвичайно працьовитий вчений. По смерти його лишила ся величезна наукова спадщина, що складаєть ся з кілька-сот монографій, дослїдів, статей і заміток. Наукові працї покійного подїляють ся на дві частини: одна присьвячена істориї літератури, а друга — істориї давньої Руси-України. Наукові працї покійного по істориї належать до першого, раннього періоду його наукової дїяльности, бо вчившись на університетї і спочатку своєї карієри вченого, покійний працював в сферї істориї. До видатнїйших наукових праць М. Дашкевича по істориї належать: „Княженіе Данила Галицкаго", Болоховская земля и ея значеніе в русской исторіи", „Новѣйшіе домыслы о Болоховѣ и Болоховцахъ", „Замѣтки по исторіи литовско-русскаго государства", „Данныя для древне-русской исторіи в Monumenta Poloniae historica", „Приднѣпровье и Кіевъ по нѣкоторымъ памятникамъ древне-сѣверной литературы" та инші. По істориї літератури за найвидатнїйші наукові працї його вважають ся: „Сказаніе о святомъ Граалѣ", — за сю працю покійному дано степень магістра і обрано на професора істориї загальної літератури; „Постепенное развитіе науки исторіи литературы и современныя ея задачи"; „Былины объ Алешѣ Поповичѣ", „О томъ, какъ не осталось на Руси богатырей"; „Происхожденіе и развитіе епоса о животныхъ"; „Провансальское знатное общество и трубадуры въ періодъ расцвѣта провансальской поэзіи"; „Средневѣковая греко-славянская литература и ея отношеніе къ западно-европейской поэзіи"; „Рыцарскій епосъ въ Италіи послѣ Аріосто"; „Малорусскія и другія бурлескныя (жартовливі) Энеиды"; „Разборъ сочиненія Н. Петрова: „Исторія украинской литературы". Окрім того лїт двайцять тому М. Дашкевич намірив ся заходити ся коло великої наукової працї, давши їй назвиско: „Древне-кельтскій народный эпосъ о королѣ Артурѣ и витязяхъ Круглаго Стола и былевыя пѣсни Кіево-Галицкой Руси". Але задуманої працї вийшов лїльки перший випуск під заголовком: „Романтика Круглаго Стола въ литературѣ и жизни Запада". Окрім видатнїйших перелїчених нами наукових праць, покійному професоро и належить ся безлїч дрібних статей і заміток, надрукованих в „Кіев. Университ. Извѣстіяхъ", „Сборникахъ исторического общества Нестора-Лѣтописца" та „Кіевской Старинѣ". Науковим працям М. Дашкевича надають велику цїну за їх богату ерудицию, талановитий і блискучий спосіб викладаня і за добру, бездоганну наукову методу. Працьовитість небіжчика і високі наукові достоїнства його наукових праць давно вже звернули на себе увагу не тілько росийських, навіть і ученних західноєвропейських. Увіверзитет київський за його наукові працї в 1890 р. іменував його почесним доктором істориї літератури, а академія наук своїм членом-кореспондентом; торік же обрала його за ординарного академіка руської літератури.

Покійний професор М. Дашкевич був з роду Українець. Родив ся року 1852 в селї Бежові, на Волинї, де батько його був сьвящеником. Українське його походженє відбило ся на його наукових працях особливо першого періода його наукової дїяльности. Працюючи потім ретельно коло істориї літератури, М. Дашкевич, як учений, пильно стежив і за українською літературою. Про се сьвідчать його працї по істориї літератури і особливо його видатна праця „Разборъ сочиненія Н. Петрова: „Очерки украинской литературы". Покійному професорови академія наук доручила тілько написати рецензию на працю Н. Петрова, а він натомість дав справжню наукову історию української літератури XIX столїтя по кінець 80-х років. Про те все-ж таки ми не можемо не висловити свого жалю, що покійний вчений свої коштовні працї наукові нїс не до рідної, а до чужої наукової скарбниці, подїляючи в данім разї спільну долю з безлїчю инших вчених з роду Українців, котрі заховуючи в своїй душі симпатиї до рідного краю, весь вік працювали на чужій ниві.

— **Напад на родину пароха.** З Відня доносять: Загадочний злочин, який в жовтни минувшого року викликав був чималу сензацию, був онодї предметом розправи перед сенатом касацийного трибуналу. В ночи з 6. на 7. жовтня жінка і двоньки пароха о. Ксьонжека з Кокошинець скалатського повіта, вертали з сусїдської гостини до дому. Нараз в лїсї погович Ілько Кузьма відвернув ся, добув з кишенї револьвер і дав пять вистрілів до женщин, що сидїли в бричцї. Молодшу доньку, Мирославу, поцїлила куля смертельно, її сестра Галя і мати потерпіли тяжкі рани. Кузьма ставав перед судом присяжних в Тернополи, обжалуваний о довершене і намірене убийство, причім прокуратор здогадував ся, що обжалуваний дїлав або з мести до сьвященика, або причиною була нещаслива любов до старшої доньки Галї, котра кілька днїв передтим заручила ся з гімназияльним учителем. Вправдї панна Галя зізнала, що обжалуваний вїколи не зраджував до неї любови, але в комірцї де мешкав Кузьма, найдено її фотографию і фартушок. Дальше зізнали сьвідки, що Кузьма явив ся раз у фотографа в Тернополи, дав йому фотографию панниГалї і просив, щоби зробив подвійну фотографию, на котрій його портрет находив би ся бїля портрету дївчини. Очевидно фотограф відмовив, уважаючи се бажанє невідповідним. В слїдстві Кузьма сам подав як мотив злочину любов до доньки хлїбодавця. Оборонець домагав ся розслїдженя умового стану винуватця, однак трибунал відкинув се внесенє. Кузьму признано винуватим злочину убийства і засуджено на смерть. На розправі перед касацийним трибуналом адвокат д-р Хмурський як оборонець Кузьми вказав на численні познаки, які насувають сумнів що-до умової осудности Кузьми. Його любов до панни Ксьонжківної проявляла ся зовсїм анормально, кождий предмет, що належав до неї, був для нього фетишем. Найвисший трибунал, прихиляючись до виводів оборовця, зніс вирок і відослав справу назад перед суд присяжних.

— **Поясненє.** Пишуть нам: В ч. 23. „Дїла" в статї п. з. „Під крилами краєвої ради шкільної" подав якийсь дописуватель, що мене перенесено з Угнова за директорованя п. Готфріда за се, що я брав участь в аматорській виставі „Наталка Полтавка". Отже в інтересї правди мушу заявити, що п. Готфрід цїлком тут не винуватий, бо я на власну просьбу зістав звільнений з посади в Угновi. — *Водонос.*

— **Велике обманьство в Будапештї.** Неаби яким обманьством займає ся тепер будапештенська полїция. Мантій, котрого що до зухвалости і сприту можна поставити на рівнї з вломником Васінським, вициганив від угорського правительства 160.000 корон запомоги та обдурив кількох високих урядників в міністерстві фінансів, міністра рільництва Даранія і кількох заграничних і будапештенських достойників. В наслїдок донесеня будапештенського мілїонера і властителя більшої посїлости Франца Пальфі цїле обманьство вийшло на верх. Справа має ся так: Агент грошевий Зігфрід Альдор а по правдї Абелес (без сумнїву Жид) купив в 1905 р. в шароським комітаті недалеко Пряшева в селї Зборо півтретя морга грунту і пустив чутку, що на тім грунтї показують ся жерела нафти. Він запросив знатоків, котрі однак не сказали нї сяк нї так. Мимо того старав ся він о запомогу від правительства на добуване нафти і остаточно по довгих заходах одержав її в сумі 160.000 корон. З тої суми виплатило йому міністерство Фєєрваріого 50.000 корон, а теперішне міністерство прочі 110.000 корон. При помочи тої запомоги оснував Альдор командитове товариство для добуваня нафти з капіталом 400.000 корон в акциях. Тих акций продав він ще в 1905 р. на суму 370.000 корон, а крім того вимантив ще від Швайцара, Оттона Крігера, проживаючого в Будапештї 200.000 корон. Так маючи два і пів морга лихого грунту вимантив він на него 730.000 корон! Але не конець на тім, Якийсь посередник звів його з мілїонером Пальфім і Альдор продав йому свій нїби то нафтовий грунт в той спосіб, що взяв в заміну за него маєтність вартости 130.000 корон. Пальфі довідав ся случайно, що Альдор хоче продати тоту маєтність, котру лише що дістав в заміну за свій нафтовий грунт, і набрав підозріня а викривши так мантійства Альдора, зробив донесенє до полїциї, котра арештувала Альдора, його жінку і їх спільника, якогось Дайчлєндера. Альдор хотїв ще в послїдній хвили звернути Пальфіму проміняну маєтність, але то йому не удало ся, бо грунти тої маєтности були вже по части попродані а готівки вже не було.

— **Катастрофа в трунарни.** З Реки доносять, що в італїянській місцевости Казерта в часї похорону одної дівчини завалила ся підлога в трунарни. Находило ся в нїй до 40 осіб і всї впали до пивницї. Чотири особи убили ся на місци, а кількананцять смертельно потовкло ся.

— **Страшна пошесть.** Часопись „Закавказ" подає звістку з нухимського повіта, що у вірменських селах лютує пошесть сіфілїлу. Такі села, як Каябаші, Джанаравад, Чаркянт геть заражені сіфілїсом. В Каябашах, наприклад, до школи ходить стільки школярів, недужих на сю хоробу, що вчитель мусїв подїлити всїх школярів на дві групи: хорих на сіфілїс та не хорих і поставив собі вчити кожду нарізно. Темнота людий ще дужче ширить сю страшну пошесть. Вірменські газети вже писали про те, що нї начальство, анї громадянство нїчого не роблять проти пошести. Народ йде шляхом вимираня, загибелї, а поратувати нїкому. Треба зауважити, що вірменські селища живуть цїлком патриярхально, то виходить, що причина сіфілїса там зовсім не проституция: заразу туди занесено.

— **Дрібні вісти.** Населенє міста Львова виносило при кінци місяця грудня 181.016 мешканців.

— Якова Полляка, котрого арештовано в Станиславові і відставлено до Львова як підозрілого, що належав до ватаги Васінського, випущено за кавциєю на волю. — В Яремчу відобпав собі житє вистрілом з рушницї 20-лїтний Мариян Обст, син почтмайстра в Дорі.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Григория Богосл. (лат. Ромуальда). Позавтра, Ксенофонта, (лат. Івана з Мальти).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ів второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбувае ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу шо дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду шо дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Загальні збори читальнї „Просьвіти" в середмістю у Львові** (Ринок ч. 10) відбудуть ся в неділю, дня 9. с. м. о год. 6 вечером. Просить ся членів о численну участь. — *Видїл.*

☐ **Театр аматорів львівського „Сокола"** відограє в неділю дня 9. с. м. 5 актову драму зі сьпівами М. Кропивницького „Невольник". Початок точно о 7. год. вечер. Білєти продає від нинї „Сокільский Базар".

☐ **Дальший виклад Миколи Ганкевича** буде нинї, в четвер, в тов. „Воля" (Лїндого 2) о год. 7·30 вечером.

☐ **Аматорське представленє у Львові** відбуде ся в неділю, дня 9. с. м. в сали друкарів при ул Пекарській ч. 18. на дохід товариства робітників „Воля". В програму входять: „В гірничій Дуброві", драматичний образ в 1 дії. Маскова, „Ми також люде!", драматичний нарис в дії Р. К., монольоги і деклямация. Початок о год. 7 вечером.

☐ **З Тернополя** нам пишуть: В усїх справах виборчих належить ся звертати до комітету виборчого на адресу: Ст. Брикович, Тернопіль Замонастир ч. 18. Рівнож просить ся в інтересї самої справи подавати як найскорше результат правиборів в поодиноких місцевостях; подавати належить повні призвища виборців, народність їх, характер й т. н. За комітет: *Іван Микита* конц. адвокат. *Ст. Брикович* студ. прав.

☐ **З Буська.** Читальня „Просьвіти" і „Сокіл" в Буську устроюють в неділю, дня 9. с. м. концерт в 47. лїтні роковини смерти Т. Шевченка. Початок о 5. годині вечером.

Урядові вісти:

Іменованя. Краєвий видїл іменував в етатї урядників краєвої каси: Стан. Соволевського заступником директора краєвої каси; Ад. Яблонського контрольором; Фр. Домішевського аґюнктом; Ад. Недзєльського офіциялом; Ром. Мазуркевича і Фел. Мєрженського асистентами, а Григ. Пелехатого і Ем. Льохмана касовими практикантами.

Померли:

— **Павло Городецький**, студент прав, помер дня 28 сїчня с. р. у Вербівцях в домі стрия о. декана Городецького. Будучи спосібним молодцем, вїщував найкращі надїї, та не так склалось, як ждалось, а жаль тим більший, що се не перша жертва в остатних часах зпоміж нашої чільнійшої молодїжи. В. й. п.!

Дискусия
в справі Лїтер. Наукового Вістника.

На фейлєтон д-ра Копача (в чч. 24. і 25. нашого дневника) відповів п. Мих. Лозинський у фейлєтонї в ч. 26. На те дістали ми від д-ра Копача „Заяву і просьбу" до п. Лозинського, котру понизше містимо разом уже з відповідию п. Лозинського на сю „просьбу". Замічаємо при тім, що й п. Артим Хомик передав нам письмо, в котрім зазначує, що приписані йому д-ром Копачем слова про „зоон політікон" не походять від нього, — значить, не він, автор, сказав їх о собі, а сказав їх оден з його героїв про себе.

Заява і просьба.

Супроти того, що (як менї се відомо з рїжних устних та навіть уже й писемних заяв, адресованих до мене) моєю статею про Лїтературно-Науковий Вістник заінтересував ся видко більший круг нашої інтелїгенциї і певно неодин читач „Дїла" цїкавий, чи я прецїнь зможу що у тій справі відповісти на виводи п. М. Лозинського — заявляю поки що лиш се: Я нароком не відповідаю зараз п. М. Лозинському, бо думаю, що ще й иньші люди крім мене схотять про ту, будь що будь важну справу заговорити, отже відступаю їм першеньство, а собі застерігаю слово на колись пізнїйше. Се для мене ше тим потрібнїйше, бо, як небудь відповідию п. М. Л. зовсім не чую ся ще побореним, то все-ж таки може се лиш тому, бо дечого в його статї не розумію, і тому просив би наперед його о ласкаве поясненє дечого. І так п. М. Л. і що до белєтристики і що до публїцистики в Л. Н. В. бє мене тим самим оружєм, а то закидом, що моє „фільософованє" (як каже) — то просто „така собі примітивно-наївна софістерия".... Отже чи не схотїв би може п. М. Л. близше пояснити, що він саме розуміє під тою скомбінованою фразою. Я певний того, що богато читачів „Дїла" не розуміє може гаразд того вислову так як і я, або кождий розуміє собі може инакше й непевно. Отже будемо вдячні п. М. Л. за таке поясненє, також і я і то навіть і на сей невигідний для мене случай, коли-б таке пояснене мало мене цїлковито, як то кажуть, „знищити". А заразом просив би я ще одно: Може-б п. М. Л. таки схотїв за одним заходом також ясно виложити, що то таке анархізм, бо-ж не годить ся мабуть апостолови якої небудь ідеї цїкавих відсилати за границю, коли мають апостола ідеї у себе дома. Була-б се хиба якась дивна недбалість апостола супроти ідеї, о яку я бодай п. М. Л. нїяк не підозріваю і не посуджую.

Д-р Іван Копач.

У відповідь на „заяву і просьбу" п. д-ра Івана Копача мушу найперше зробити фактичну поправку, а саме: Конкретні закиди шан. автора, як що-до белєтристики (полові справи як лїтературні теми) так і що до публїцистики (закид, чому редакция „ЛН. Вістника" помістила статию „дуже старанну і дуже варту читаня"; питанє, як я розумію „теперішність" в звісній цитатї Бакунїна) я старав ся докладно пояснити. А „примітивно-наївною софістерией" я назвав лиш те в статї п. д-ра Копача, що або через свою загальність, або через неясність або через безпідставність справдї лиш на таку назву заслугує. Що-ж значить „примітивно-наївна софістерия", сього я на сім місцї пояснювати не стану, з тої простої причини, що всї три слова, вжиті в тій „скомбінованій" фразї, кождому осьвіченому чоловікови зрозумілі, а хто не знає їх значіня, нехай подивить ся до відповідного словаря. Гарно виглядала-б дискусия, коли-б усї автори зачали вживати методи п. д-ра Копача.

Що-ж до анархізму, то:

1) Не я зачав дискусию про анархізм, тілько п. д-р Копач, висловляючи своє „найглубше переконанє про його теоретичну нестійність, а ще більше про його практично-житєву погубність", називаючи його „шкідливим для істо рично корисного житя нашого народу" і т. д. На се я йому сказав, що коли він бачить звязок між гуртківством української інтелїгенциї і анархістичним сьвітоглядом, коли говорить про „кождий анархізм в кождій історичній практиці", коли каже, що „анархізм є запереченєм всякого устрою", то його погляди про анархізм не наукові. В звичайнім ході дискусиї тепер черга за п. д-ром Копачем розвинути свої погляди про анархізм і доказати, що вони справдї наукові і вірні. Але замість того п. д-р Копач, що в своїй статї з таким „найглубшим переконанєм" (а найглубше переконанє повинно опирати ся глибоким знаню, а не на повнім незнаню, бодай у людий з таким ступнем офіцияльної осьвіти, що п. д-р Копач ї) осуджував анархізм, нагло перекидаєть ся в чоловіка, що про анархізм нїчого не знає і просить мене о виклад анархізму.

2) Тепер про той виклад анархізму. Поминувши те, що се вже моя річ, а не п. д-ра Копача, чи, коли і з якої нагоди я маю взяти ся за лїтературний твір про анархізм, я тілько попросив би п. д-ра Копача о вказанє того шляху, яким я маю той виклад анархізму подати до читаня загалови. Своїх фондів на видавництво не маю, а містити в котрімсь з органів української преси? Адже коли п. д-р Копач вичитав на шести шпальтах фейлєтону „Дїла" нотацию міжпартийному журналови за те, що помістив мою статию „дуже старанну і дуже варту читаня", а при тім статю, яке не трактує про анархізм, тілько про національне і з окрема про українське питанє, то представляю собі, якими громами він загремів би, коли-б той сам журнал, — а ще більше, коли-б прим. „Дїло" — помістило мою працю, присьвячену специяльно анархізмови.

Нї, п. д-р Копач, серіозні люди так не дискутують: серіозні люди не стануть лаяти редакциї за поміщенє статї, „дуже старанної і дуже вартої читаня"; серіозні люди не стануть раз протестувати проти ширеня анархізму через поміщуванє моїх статей, а другий раз просити мене о статї про анархізм; серіозні люди замість дискусиї не випускають комунїкатів з заповідю дискусиї як коли-б від того, що напише п. д-р Копач, Бог зна що залежало; в кінцї серіозні люди не стануть прибільшувати значіня звичайної фейлєтонової дискусиї перехвалками про устні й письменні заяви признаня.

М. Лозинський.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 6 лютого 1908.

З парляментарних справ.

Відень. (Т. К. Б.). Видїл Союза нїмецьких вольнодумних партий відбув учора по пол. під проводом п. Сильвестра конференцию з бар. Беком. Наради, котрі не дотикали національних справ, були довірочні.

Відень. (Т. К. Б.). Легітимацийна комісия на вчорашнім засіданю постановила в справі виборів пп. Брайтера, Сікорського і Гломбінського підприняти доповненє доходжень. На дальші засіданя комісия збереть ся імовірно аж з початком марта.

Прага. (Т. К. Б.). „Union" доносить з Відня, що міністерство віроісповідань і просьвіти має бути поділене на два міністерства та що кандидатом на міністра віроісповідань є мін. Гесман.

Прага. (Т. К. Б.). „Bohemia" доносить, що антисеміти постановили всїми силами поборювати бар. Бека та робити йому на кождім кроці трудности, бо хотять, щоби президентуру міністрів дістав вел. кн. Ліхтенштайн.

Події в Португалії.

Лїсабона. (Ткб.) Орган Франкістів запевняє, що стане на прислуги монархії, як буде залишена всяка полеміка з попереднім кабінетом. Франко був вчера в палаті. Виходячи ревно плакав. Всї губернатори і майже всї представники власти подали ся до димісиї.

Мадрит. (Ткб.) До „El Mundo" доносять з Лїсабони, що доказано, що в Опорто кілька груп революціонерів заатакувало поліцию і мунїципальну гвардию та на кілька хвиль вивішено реблїканський стяг на ратуши.

Рим. (Ткб.) Вчерашнє нічне засіданє міської ради було бурливе з приводу нападів республїканців проти пропонованої кондоленциї на честь забитого короля португальського. Тільки енергічному виступови бурмістра Нагана можна завдячувати привернене супокою.

Лїсабона. (Ткб.) Король Мануель звіс два декрети, які стісняли пресу, а власть слїдчого судиї в карних справах була розширена без ограниченя. — Адміністрацийна комісия, установлена на місце лїсабонської мійської ради, подала ся до димісиї. Правдоподібно підуть тим слідом адміністрацийні комісиї всїх инших міст. Розписані будуть громадські вибори.

Лїсабона (Ткб.) Справджує ся, що король Мануель підчас принятя міністрів ясно задокументував, що буде придержуватись конституциї і нїколи не буде послугуватись диктатурою. — Міністри рішили, що оден з поступової партиї має бути вибраним президентом палати.

Лїсабона. (Ткб.) Дневники доносять, що політичним вязням позволено писати до своїх родин листи в отворених ковертах.

До „Народної Гостинниці" приїхали 6. II. 1908 о. Емілїян Ваньо, Заланів; о. Данилї Лепкий, Старий Самбір; Юрій Кармелюк, Мишковичі; Нестор Саламон, Комарники; Федько Рибачок, Бучків; о. Єроним Кмицикевич, Фраси; о. Емілїян Брояковський, Боложинів; о. Анатоль Заячківський, Збараж; Іван Ратич, Бережани; о. Володимир Кальба, Соколівка; Йосиф Константинович, Чернівці; о. Теофіль Скобельський, Горуцко; Володимир Здерковський, Долина.

Схуднене

зупиняє певно SCOTT'A EMULSION. Є се найлїпшою поживою для дїтий і привертає Вашим любимцам на ново здоровлє, як се показалось у тисячів. **SCOTT'A EMULSION** здержує схуднене і

витворює здорове мясо,

і додає дитині живучої сили. Коли дитина виглядає слабовито треба її безпроволочно давати „SCOTTA". Кожда фляшка 80

Scotta Emulsion

містить в собі рівні, найлїпші і найскуточнїйші складові части і завсїгди воднаковім через научний сьвіт, признанім відношеню.

правдивий лише з сею маркою — рибак як гаранто-ваним знаком SCOTT'A лїків.

Ціна ориґінальної фляшки 2 К 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

Ґі де Мопасан.

16)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Вона заговорила до нього:

— Ви нині прохожали ся довго по парку з Нусею правда?

— Досить довго. Ми розмовляли як старі приятелї. Я дуже люблю Вашу дочку. Вона зовсім подібна до Вас. Як нераз скаже яке речене, то чоловік має таке вражіне, наче би Ви через забуте лишили свій голос в її устах.

— Мій чоловік вже нераз менї се казав.

Він споглядав з жалем на обі женщини, облиті ясностю лямп, і опять згадав свою самоту, свою хату порожну, мертву, тиху та вічно холодну, хоч як гарно було би на дворі, хоч як би її огрівали кальорифери та огонь на коминку. Ся съвідомість відокремленя мучила його вже нераз, мучила його вже і нині, а тепер виступила з такою силою, наче би він тепер доперва перший раз зрозумів як слїд свою самоту.

Ох! як би то він хотїв бути мужом сеї женщини, а не її любимцем! Колись, він бажав пірвати її, забрати її сему чоловікови, вкрасти її та не віддавати більше. Нині він завидував йому, завидував сему зраджуваному мужови, бо той муж всадовив ся раз на все побіч неї, мешкав з нею в одній хатї, тїшив ся вічно її присутностю. Коли він див в ся на неї, серце його наповнювало ся давними чувствами і він бажав висповідати ся їй з сих чувств, бажав змалювати своє відроджене серце, сказати, що ще її любить, більше любить, богато більше любить як до недавна. Вона так буде тїшити ся, коли почує від нього такі річи! І він бажав собі, щоби Анетта пішла спати як найскорше.

І сидїв тихо, не говорив майже нїчого та лише споглядав вічно на годинник, вижидаючи нетерпеливо сеї хвилї, коли він зістанеть ся з графинею сам на сам, присунеть ся аж до її колїн та положить на них свою голову, возьме її за руки, а ковдра для бідних, деревляна голка та клунок вовни підуть собі спокійно під стїв. І він дивував ся, як люди можуть призвичаювати молоді дівчата до пересиджуваня по вечерах разом зі старшими особами.

В сусїднім сальонї дали ся чути якісь кроки, а відтак в дверех появив ся лакей і заповів:

— Пан де Мізадіє.

Олївє Бертен давив в собі лють, як міг, а коли стискав за руку пана інспектора штук красних, то мав велику охоту вхопити його за плечі та викинути за двері.

Мізадіє принїс цїлу купу новин. Мінїстерия мала провалити ся, а крім того з маркізом де Рокдіян став ся новий скандал. І він додав, споглядаючи на Анетту: „Я розкажу се пізнїйше".

Графиня подивила ся на годинник і побачила, що вже доходить десята година.

— Вже час іти спати, моя дитино — сказала вона до дочки.

Не відповідаючи нїчого, Анетта встала, зложила свою роботу, звинула вовну, поцїлувала маму в лице, подала руку обом гостям і відійшла так легонько, начеби повітре зовсім не рухало ся за її переходом.

А як лише замкнула двері за собою, графиня спитала ся:

— Ну, який же то скандал, пане Мізадіє?

Як звісно, маркіз де Рокдіян розвів ся по доброму зі своєю жінкою; вона платила йому ренту, але та рента була після нього за мала і, як кажуть люди, він впав на цїкавий, але певний спосіб, щоби її подвоїти: казав жінку слїдити і переловив її на горячім, так що вона мусїла новою платнею викупити протокол списаний комісарем полїциї.

Графиня слухала того з такою цїкавостю, що аж перестала гачкувати і робота впала їй на колїна.

Але Бертен перебив йому; від коли Анетта пішла спати, присутність пана Мізадіє доводила його до краю і він розгнївав ся та заявив з обуренем, що се проста клевета, підла брехня, якої чесні люди не повинні анї слухати анї повторяти. І він станув собі при коминку і сердив ся, вимахуючи руками, готовий зробити з сеї історії особисту квестию.

Рокдіян був його приятель і коли йому можна закинути легкодушність в деяких случаях, то всеж таки не можна йому закинути, анї навіть підозрівати о якесь справдї нечесне дїло.

Збентежений та перестрашений Мізадіє боронив ся, оправдував ся, поступав ся в зад.

— Позвольте — говорив він — я довідав ся о сім перед хвилею у княгинї де Мортемен.

Бертен запитав ся:

— Хто Вам оповів сю історию? Певно якась баба!

— Нї, зовсім нї; маркіз де Фарандаль.

— Се виходить на одно! — відказав розлючений Бертен.

Настала тишина. Графиня взяла ся до працї. По хвили сказав Олївє вже спокійнїйше:

— Я знаю зовсім певно, що се неправда.

Він не знав нїчого, бо в сій хвили доперва перший раз почув сю новину.

Мізадіє готовив ся вже до відходу з огляду на небезпечну ситуацию та пригадав собі, що має ще зробити візиту панству Корбель, коли нараз явив ся граф де Гілєруа; він обідав нині в містї і тепер як раз вернув домів.

Бертен сїв собі пригноблений, стративши надію на розмову з графинею, бож годї було позбути ся ще і мужа.

— Чи ви че ще чули — спитав ся граф — про сей великий скандал, який собі нині оповідає ціле місто?

Нїхто не відповів нїчого, а граф пояснив:

— Кажуть, що Рокдіян зловив жінку на противаконній розмові і казав собі за те заплатити дуже дорого.

Тодї розжалений Бертен зачав знов боронити маркіза де Рокдіян і, кладучи руку на колїна пана де Гілєруа, повторив йому спокійно та по приятельськи се все, що перед хвилею так майже кидав в лице панови де Мізадіє.

А граф дав ся переконати, заявив свій жаль, що повторив сумнївну, а ще може й компромітуючу річ та зачав доказувати свою несьвідомість і невинність. Справдї, люди оповідають стїльки фальшивих і лукавих річий, що чоловік може нераз попасти в колїзию!

Нараз всї згодили ся на се, що люди обжаловують, підозрівають та оклеветують одні одних з невідрадною легкостю. І всї четверо були через пять хвиль того переконаня, що все те брехня, що люди шепчуть собі тихцем, що жінки нїколи не мають тих любимцїв, яких їм додають звичайно, що мущини нїколи не допускають ся таких скандалїв, які їм загально закидують і що конець кінцем суспільність виглядає з верху далеко поганїйше як в серединї.

Від коли прийшов Гілєруа, Бертен вже не був злий на пана де Мізадіє; щоби його зацитькати, сказав йому пару комплементів, звів розмову на такі річи, про які Мізадіє любив говорити, і розвязав йому язик. А пан Гілєруа був дуже вдоволений як чоловік, що всюди приносить з собою згоду та щирість.

Графиня встала, приладила горячий напиток після росийських приписів, подала одну склянку панови де Мізадіє а другу Бертенови, а відтак попросила їх на паштет і дрібні австрийські та англїйські тїсточка.

Граф присупив до столика, де стояли також сиропи та лїкери, випив келишок грогу, всунув ся непостережно в сусїдну кімнату і вже не вернув більше.

(*Дальше буде.*)

Загадка ч. 3.

	а		в	
1		а	п		а
2		к	р		н
3		а	р		а
4		о	в		н
5		т	е		у
6		у	х		м
7		о	в		о
8		к	е		н

1) Складова часть одежи мужеської і жіночої.
2) Знаряд звичайно сальоновий.
3) Назва певного рода служби.
4) Прилад до плаваня.
5) Безбарвна теч [в 2 гім відмінку].
6) Жидівське імя [наголовок одної новелї М. Яцкова].
7) Місто.
8) Назва моря.

Розвязка наступає в той спосіб, що в чистї місця належить вставити такі букви, котрі би з поміщеними в квадратиках буквами в напрямі рівнобіжнім дали відповідь на питаня від 1—8. Натомість перша колюмна а) відчитуючи єї з гори на діл має дати імя нашого поета, а четверта колюмна в) наголовок його поеми.

Розвязку належить присилати на картках зі серий 2, 3, 6 виданих „Сокільским Базаром".

На иньших картках або в листї надіслана розвязка є неважна.

За добру розвязку призначує ся 2 нагороди вартости одна 10 К, а друга 5 К.

Наколи в якій місцевости нема карток, виданих „Сокільським Базаром", належить жадати від купців спроваджена їх.

Реченець надсиланя розвязки назначує ся до 20. лютого 1908. 166 1—1

Торговельні вісти.

Будапешт 6 2. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	12·02	до 12·03
„ „ жовтень	10·43	до 10 44
Жито на цьвітень	10 20	до 10 21
„ „ жовтень	9·—	до 9 01
Овес на цьвітень	8·—	до 8·91
„ „ жовтень	—·—	до —·—
Кукуруза на май	6 84	до 6·85
Ріпак на серпень	16 40	до 16·50

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Уподобленє: спокійне. Погода: зимно вітер.

Оголошеня.

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слївіньский, Львів, Коперника 16.** Ціни услівій продажі дуже приступні. 115 46—?

Надіслане.

Яко добру і певну льокацию

поручаємо

4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ „ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїгациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїгациї процінацийні і всякі ренти державні.

Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшим курсї деннім

КОНТОРА ВИМІНИ 4
п. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного.

ПЕРЕКАЗИ і ЛИСТИ КРЕДИТОВІ

на Париж, Лондон, Берлїн і всї заграничні міста видав

Банковий дім і контора виміни

Сокаль і Лілієн

Порученя з провінциї без дочисленя провізиї. 5 с

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

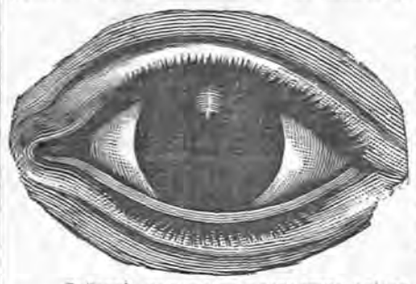

поручають:

Барометри анероїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Зарвом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всілякі инші поябори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Вдова з родини съвященичої глядає місця до занятей домашних в домі съвященика. Адреса: Сеньковська, Самбір poste restante. 189 1—1

Академік виправний інструктор пошукує лекцій. За успіх ручить. Адреса: „ЮРИСТ" poste restante 188 Нїжанковичі. 1 3

Рутинований інструктор досьвідчений педагог, приймає лекцию на провінції або у Львові. За успіх ґварантує. Приготованє приватистів і приватистки. Ласкаві вголошена: Вацик, слухач прав, Львів, ул. Шептицьких ч. 56 2—3

Меблї ціюшові до споданя, улиця Кармелицька ч. 6, обіцина на право. 184 1—1

Кружок правників у Львові купує в які скрипта до I, II і III іспиту правничого і **платить готівкою.** Зголошеня приймає с. Ци Кульчицький від год. 2—4 в льокалї тов. 151 „Ак.-д. Громада". 2—3

При внутрішнім украшуваню церков належить вперед важдати плянів від знаної робітні Ест. Щуплаківича, Львів ул. Шпитальна ч. 38. Гоґідні ратальні склати. 45d

Мед курацийний липовий в 5 К бляшанках т. 5 кор. 20 сотиків оплатно, в більшій скількости 72 корон на 10 кіля вагсне. Евстахій Юзичинський Бережани. 155 5—?

Оповіщенє.

В пятницю 21-ого лютого 1908 о год. 2-ій з полудня відбудуть ся в салї „Руського Народного Дому" в Калуши, звичайні річні Загальні Збори, товариства взаїмного кредиту „Хлопський Союз" в Калуши, стовариш. зареєстроване з обмеженою порукою, з слїдуючим порядком дневним:

1. Отвореня Загальних Зборів і вибір президиї.
2. Відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
3. Справозданє з чинностей і рахунків за р. 1907.
4. Відчитанє звіту з ревізиї товариства.
5. Затвердженє рахунків і удїленє абсолюториї.
6. Вибір 5-ох членів і одного заступника члена Совіта управляючого.
7. Затвердженє евентуально вибір трех членів Дирекциї і трох заступ.
8. Вибір комісиї контрольної на р. 1908.
9. Розділ чистого зиску.
10. Внесеня членів.

Яко легітимация до участи в Загальних Зборах служити буде книжочка удїлова Товариства, котру належить мати при собі.

Калуш дня 5 лютого 1908.

о. сов. Володимир Петрушевич председатель. *Д-р Андрій Кос* секретар. 187 1—1

ОПОВІЩЕНЄ.

Загальні Збори „Спілки для господарства і торговлї" в Перемишли відбудуть ся 17 лютого н. с. 1908 о год. 4 по полудни в Перемишли в комнатах Товариства (Дім Віри II-гий поверх) з слїдуючим порядком дневним:

1. Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907.
3. Справозданє комісиї ревізийної.
4. Справозданє з відбутої ревізиї з рамени „Союза ревізийного".
5. Розділ зисків за р. 1907.
6. Вибір 2 членів Ради надзираючої і одного заступника.
7. Затвердженє вибору одного заступника члена Дирекциї.
8. Вибір комісиї ревізийної.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

о. А. Захарясевич председатель. *о. Г. Калужняцкий* секретар. 185 1—1

Хто замовить у нас на квоту висше 10 к. дістане Листковий календар даром.

Зошити, олївцї, пера, каламарі, губки, таблички, чорнила, папери і все те що для школи і урядів є потрібне продає ся дешево і доброго сорта. Кромі того великий вибір переписних листків, гуцульських виробів, галянтерийних річий, портретів, образів, монограмів до гафту, вишивок пацьоркових виробів і пр. пр.

Вп. Духовенство, Учительство, Народні Товариства, Крамниці, Читальні, Січа та Соколи спроваджуйте товари лиш в нашого складу. Зарібки нашого Товариства є Вашим богацтвом. Ценник висилає ся даром.

ТОВАРИСТВО ТОРГОВЕЛЬНО ПРОМИСЛОВЕ

„СОКІЛЬСКИЙ БАЗАР" у Львові ул. Руська ч. 20.

Вписове 2 К. — Уділ 25 К. — Стопа процентова від вкладок 5%. 167 2 ?

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 стрін вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий съвідомий і інтелїгентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним съвітом. Передплату треба слати на адресу администрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

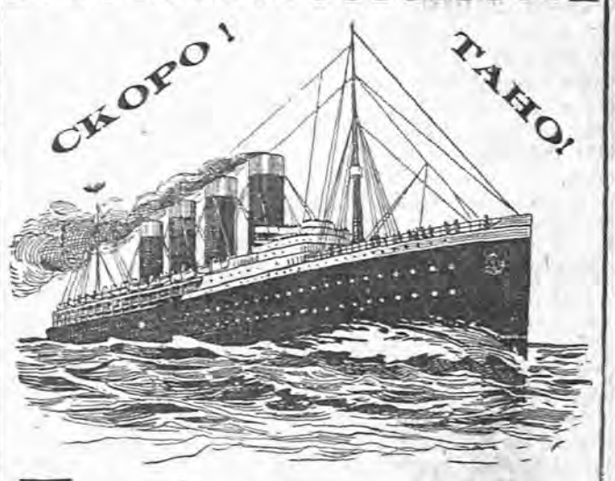

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Кавчукові стампілї, металеві печатки до ляку і фарбки для парохіяльних урядів, громад, шкіл, товариств, позичкових кас і т.п., ручні кавчукові друкарнї, нумератори, паперові печаткові марки, кліщі до пльомбованя мяса і т. д. виконує старанно і найдешевше

МАКС ҐЛЯЗЕРМАН

РИТІВНИК, Львів, Сикстуська 17.

Для читалень „Просвіти" виконує кавчукові стампілї після відбитого тут взірця по 1 зр. 40 кр. за штуку разом в пудельком і фарбою. 17 б

Купуйте просто в фабриці.

Много гроша ощадите Ви, коли материю на убраня купуєте просто в

Фабрицї сукна „Sudetia"

Jägerndorf 2.

Прошу жадати взірців наших весняних і лїтних новостий. 175 2—4

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	2 25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Ст ниславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7 29	11 50	3·51	9·40п	10·50
Самбора	8 00	10 30	1·55	—	9 30
Любіня	8 00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12 40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	0·05†	—	3·25	5 30	9·35п
Зимної води	5·50	7·25	1·1	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	8·45	8·25	2 45	7·0п	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6 10	9·20	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45п	1 26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4 30	—	10·51
Любіня	6·00	9 05	2 10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1[illegible]	11 05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5[illegible]	9 15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 13	11·05	2·28	5·45	8·34п
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11 35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ОГОЛОШЕНЄ.

Краєвий Банк

обнижує процент від пожичок готівкою на 5½%

від 4½% касових асиґнат в 30 днїв від дати на 4% з 30-дневим виповідженєм.
від 5% касових асиґнат в 90 днїв від дати на 4% з 30-дневим виповідженєм.

Вкладки ощадности приймає Банк дальше на 4%

виплачуючи К 5000 — денно без виповідженя.

У Львові дня 4 лютого 1908.

ДИРЕКЦИЯ.

185 1—1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 29. Львів, пятниця 7. н. с. лютого (25. ст. ст. січня) 1908

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпіньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Полляла ся кров!...

З Бучацького виборчого округа наспіли до нас вчера вечером отсі телєграми:

Бучач. **В Коропци при правиборах жандарм забив селянина. Зареквіровано військо.**

Потік Золотий. **Член Народного Комітету *Марко Каганець* в Коропци заколений нині жандармами з причини передвиборчої аґітациї. Кажуть, що його нарочно замордовано.**

В хвилї, коли се пишемо, не маємо ще нїяких близших звісток про подробицї сього найновійшого акту крівавої мартиріольогії українського народу в його походї по тернистім, кровю заллятім і трупами встеленім шляху до визволеня.

Але сього й не треба, щоб віддати останнїй поклін жертві, що отсе зійшла в могилу, щоб напятнувати сей новий кровавий злочин оборонцїв польського стану посїданя на нашій землї.

Загально політичне тло, на якім скоїв ся сей злочин, таке: В Бучаччинї кандидує в сїльській курії з рамени української радикальної партиї краєвий адвокат д-р Северин Данилович. Проти нього виступає, хотячи заступати інтереси українського селянства в „єдинім польськім соймі," дїдич гр. Генрик Баденї, парість того роду Баденїх, якого репрезентант, проклятої політичної памяти гр. Казимир Баденї, бувший ц. к. намісник і ц. к. президент міністрів, був виновником перших крованих виборів в Галичинї.

Вже з самого початку передвиборчої акциї стало очевидним, що теперішні соймові вибори нїчим не рїжнити-муть ся від найгірших Баденївських виборів, хиба що будуть ще страшнїйші від них, бо-ж „Rada Narodowa" не даром завзивала до „з'єдиненя і напруженя всїх польських сил в Східній Галичинї" для оборони польського стану посїданя перед нашим народом.

Чим дальше розвивала ся передвиборча акция, тим яснїйше показувало ся, що обїжник галицького ц. к. намісника, наказуючий політичним властям в поступованю з нашим народом придержувати ся закона, був тільки хитрим політичним маневром, щоб, подавши нам надїю на законне переведенє виборів і ослабивши сею ілюзиєю законности нашу відпорність, заскочити нас неприготованих і тим лекше обдерти нас з тих позицій, на які з цїлою форсою всїх польських сил идуть оборонцї польського стану посїданя на нашій споконвічній батьківщинї.

Бучаччина належить до округів, які за всяку цїну мусять бути здобуті для кандидата „Rad-и Narodow-oї". Від самого початку виборчої акциї дїяли ся там нечувані надужитя. А при правиборах поплила отсе мужицька кров. Парість роду Баденїх промощує собі шлях до політичної карієри по трупах наших селян так само, як гр. Казимир Баденї трупами наших селян укріпляв своє політичне становище в краю і в державі.

Так боронять Поляки свого панованя на нашій землї, — не польсько-шляхотське правлїня, а Поляки, бо з виїмком одної соціяльної демократиї всї польські партиї дали „Radї Narodow-iй" своє „placet" на оборону польського стану посїданя на нашій землї.

Чи й сей раз убийство горожанина держави підчас виконуваня запоручених йому державною конституциєю прав мине безкарно моральним і фактичним виновникам сього злочину, як минали безкарно всї попередні злочини? — Побачимо...

Побачимо, чи австрийська держава й тепер згодить ся на те, щоб польський стан посїданя на нашій землї укріплювано під охорою її законів, її-ж державною силою, такими самими кровавими злочинами, якими в минувшости Польща здобула й укріпила своє пановане на нашій землї, пановане, яке було одним великим, кровавим злочином на нашім народї.

Інтервенция наших парляментарних послів.

(*Власна телєґрама*).

Відень, 7. лютого. Телєґраму про події в Коропци дістав посол Будзиновський вчера вечером. Зараз скликано наради присутних у Відни наших послів. Президия клюбу представила бар. Бекови грізну ситуацию в краю з приводу виборчих надужить. Тут панує переконанє, що таке переводженє виборів тїшить ся патронатом намісника. Для перебуваня в Відни визначено з рамени клюбу послів Вячеслава Будзиновського і д-ра Евгена Левицького, до яких треба звертати ся о інтервенцию в справі виборчих надужить.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд! Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла", яка доручить їх куда треба.

Передвиборчий рух.

Станиславівщина: Організация повітова взиває всїх організаторів сїльських, аби безпроволочно давали знати про вибір виборців (їх імя і назвиско) на руки д-ра Яновича в Станиславові. Заразом просить ся давати знати про всякі евентуальні надужитя. — В Станиславівщинї відбуло ся доси 9 віч а то 25 і січня в Блюдниках, де були люди з Блюдник, Темерівців і Селищ; дня 26 січня в Дорогові де були люди з Дорогова, Перлївців, Суботова, Ошурова і Кремидова; дня 27 січня в Крилосї, де були люди з Крилоса, Викторова, Комарова, Пукасівки, Козини, Питричи і Сокола; дня 28 січня в Залукві, де були люди з Залукві, Галича, Курипова, і Острова; дня 31 січня в Дубіцях, де були люди з Семаковець і Водник; дня 1 с. м. в Боднарові де були люди з Майдану і Височанки; дня 3 с. м. в Побережи; дня 3 с. м. в Ганусівцях, де були люди з Узени і Яструбця а 4 с. м. в Межигірцях, де були люди з Семаковець і Тустаня.

Брідщина: Що польський повітовий комітет 4 лютого с. р. поставив своїм кандидатом Галадевича, купця і директора повіт. каси ощадности в Бродах, чоловіка зажиточного, колишнього гр.-кат. і учителя, 70 літнього старця але „вшехполяка", що сина свого на латинство охрестив. Кандидатуру його уважено предложити „Радї народовій" до затвердженя. Один з урядників староства виразно одному селянинови говорив, що треба вибрати таких виборців, котрі голосували би на Staroruslna Dudyniewicza albo Polaka, ale nie na Ukraińca і в тім дусї переводять ся правибори.

Виборчі надужитя.

Бобреччина. Хто по побутї радника Клєберґа в Бібрцї та по уневажненю правиборів в кількох громадах надїяв ся якої зміни в виборчих над'ужитях в Бобреччинї, той до 24 годин мусїв розчарувати ся. Сейчас го виїздї радника з Бібрки пофальшовано безличним способом (через оголошенє результату правиборів на виворіт) правибори в Волощинї, Суходолї, Кнїселї, Ліщинї, Отиневичах та Глібовичах великих. В тій послїдній громадї, що дає аж 5 правиборців, відбули ся правибори дня 6 с. м. Комісарем виборчим був Крижановський, урядник податковий з Бібрки. З ним разом прихали писар, егзекутор податковий та 7 жандармів. Правибори ішли з разу в найлїпшім ладї, В годину по розпочатю голосованя над'їхала звісна виборча гієна і старостинський повірник, Фалькевич, вліз до салї виборчої (з якої видалено місцевих громадян) та аґітував серед приступаючих до голосованя правиборців. При кінци голосованя над'їхав ще комісар староства Бішоф та мимо запевненя жандармів, що нарід заховує ся цїлком спокійно, видав жандармам наказ розігнати баґнетами зібраних перед урядом громадським правиборців. Як небавом виявило ся, було се приготованєм до оголошеня фальшивого результату правиборів.

Львівщина: Правибори в Слобідцї горішній відбули ся крайно нелеґально. На управненних 150 допущено до голосованя 48 виборців. З того упало на нашу листу 26 голосів, на хрунївську 22. Мимо сего комісар оголосив: „Głosowało 48. Większością wyszli Seman Stary і Antoni Haniszewski".

Белзчина: Звісний Смолень переводить правибори на свій лад. 4. лютого переорав ся через сїножати до Прусинова до двора, де ожидало його вже 6 латинників правиборців. Прочих 74 виборців Русинів не мало нїякої свідомости про реченець виборів, позаяк війт анальфабет приліпив відозву доперва як стемнїло ся на день перед виборами. Без комісиї вибрав виборцями Озияша Гільфа, посесора, і Томка Коцьочка, латинника, а хоч війт повідомив його, що на дворі перед льокалем виборчим ждуть правиборці заявив коротко „вже по правиборах" а опісля закликав правиборців до середини і замість допустити їх до голосованя, радив їм брати грунт від посесора до спілки і питав чи теперішній учитель є лїпший.

В Махнївку не допустив 3 правиборців до голосованя.

В Виткові 2 найвисше оподаткованих викинув з лїсти натомість голосувало 2 неплатячих податків і в сей спосіб війт Шайнер зістав одним голосом більшости вибраний правиборцем. Внесено протести.

Великі віча посла проф. д-ра Колесси.

Віче в Теробовлї.

(*Допись*).

Населенє Теребовельщини осьвідомлене політично підчас борби за реформу виборчу і підчас виборів до ради державної і теперішних соймових виборів, громадно послїшило в числї понад 1.200 осіб переважно правиборців і виборців на віче скликане на 4 лютого с. р. до Теребовлї.

З театральних згадок Миколи Садовського.

(*Тріюмфи Марії Заньковецької в Петербурзї в р. 1886. — Цензурні пригоди одної української драми*).

(*Конець.*)

Кілька днїв по тім я відобрав від Карпенка-Карого його нову пєсу під назвою „Чарівниця", і в листї до мене він писав, що вона була вже в цензурі і до вистави не дозволена не відомо, через що.

Даючи менї повне право викинути, що треба буде, чи перемінити, він прохав потурбувати ся про її дозвіл. Розуміють ся, мати нову пєсу було нам дуже пїкаво; і я, вибравши зайву хвилину і дізнавшись адресу цензора українських штук, поїхав до нього. Цензором тодї був Фрейман. Він, правда, і не Українець, а всеж таки землячок, бо з України, хоч і семітського племени.

Приїхавши, я як-раз застав його дома, і, коли йому передали мою картку, сам вийшов менї назустріч і, людязно протягнувши руку, промовив по українськи: „Дуже-дуже радий витати у своїй хатї славнозвісного земляка." Розуміють ся, що сей привіт його виплливав з того, що мовляв сам цар балакав „з ним," а цар з кимбудь балакати не буде.

— Прошу сїдати!" — привітливо взявши мене за стан, промовив Фрейман, коли ми вийшли в гостивну. Я сїв, і почалась розмова про сучасний наш успіх у Петербурзї.

— А я до вас із невеличкою просьбою, земляче! — промовив нарештї я.

— До послуги, — *схиливши голову*, відповів Фрейман.

— У мене єсть пєса; вона вже раз була в цензурі, і не знаю, через що її не дозволено.

Очи д. Фреймана, що доси так любязно ухмиляли ся, раптом заблищали вовчим зеленим сьвітлом.

— Як вона зоветь ся? — спитав він. Кажу: — Чарівниця.

— А так, памятаю! Там, знаєте, кінчаєть ся убійством: чоловік убиває жінку через любовницю.

— Ні, не дозволена! — спочуваючим голосом відповів менї секретар.

— Чому?

— Не знаю! Зверніть ся до начальника цензурного комітету, генерала Пантелєєва.

— А де — питаю — можна його побачити?

Секретар повів мене до нього. Спершу, розуміють ся, він прийшов сам, а я поки-що ждав його милостивої згоди приняти мене. Нарештї секретар вийшов і сказав, що, мовляв, їдіть, можна. Я вийшов.

Передімною стояв сивий, товстий генерал і, кинувши на мене вовчим оком, спитав доволї грізно: — Что вам?

Я почав йому викладати свою просьбу про пєсу, що, мовляв, хоч би довідати ся, що треба зробити, щоб її дозволили. Боже-ж мій! Як гукне на мене генерал:

— Ми не обязани давать вам обясненія. Нам надоєлї ваші хахлацкія произведенія і от нїх просто атбою нєт.

Я звернув увагу старого генерала, що я не його курєр і не підчинений, на котрого він має право кричати, а проситель; а з просителем, оскільки менї здаєть ся, всї інтелїґентні люди навіть найвисших рангів балакають трошки гречнїйше.

Генерал раптом охолонув і попросив вибачити.

— Ізвінїтє, у меня от природи такой рєзкой голос. — Далї він уже мякше розбалакав ся зо мною:

— Відїте лї, у нас єсть свої інструкції, каторим і ми руководствуємся. Ми не імєєм права їх нарушать. Вот відїте — він показав менї на купу від низу до самої стелї якихсь рукописів, — ето всьо ваші хахлацкія произведенія. Тут єсть такія, каких ми єще і на русском язикє не імєлї, а на хахлацком прісилают. Обратітєс с вашой просьбой к цензору, вєдь он нам в комітєтє дал отзив, что ейо разрєшіть комітет нє нашол возможностї. Пусть он атмєнїт свой отзив, дасть благоприятний, і ейо разрєшат.

— Ну, а хиба се одна така пєса, де чоловік убиває жінку? — кажу я: — В росийській літературі се на кождім місци.

— Так; але бачите — і він не находить слів, що сказати: — Порадьте авторови переробити її так, що коли чоловік кидаєть ся її убивати, вона хай візьме дитину, а він, побачивши дитину, приходить до розуму і просить у Бога і жінки прощеня.

— Алеж — кажу — по пєсї нема у них дитини.

— Ну, се пусте; можна так зробити, що дитина буде.

Довго я сперечав ся з ним і нарештї ублагав його, що дещо переміню, і він пообіцяв: що, мовляв в його силї, він усе зробить.

Роздививши пєсу, я побачив, що там абсолютно нема нїчого такого, що могло би стояти на перешкоді до її дозволу, і, нїчого не переміривши, я дав її переписати, тільки замість назви „Чарівниця" я назвав її „Безталання". Поніс до цензури, упередивши д. Фреймина про се, і просив як мога швидше її розглянути і дозволити до вистави. Д. Фрейман пообіцяв за два тижнї все зробити по змозї і просив мене за два таки тижнї навідати ся до цензури.

Пройшло два тижнї, і я пішов довідати ся. Питаю секретаря Крюковського.

— Нема — каже він — у мене нїякої звістки; а оттут телер як-раз є цензур, спитайте його, може він її ще не роздивив.

Я до Фреймана. Каже він менї, що сьогодня буде засїдати комітет і дозвіл чи недозвіл тепер уже буде залежати від нього. — Я все зробив — каже, — що міг.

Питаю, а як він думає: дозволять?

— Я думаю, що дозволять — заспокоїв мене Фрейман: — заходьте завтра, тодї будете мати повну відповідь.

Прийшов я знов на другий день; питаю знов таки секретаря.

Каже: — Есть, але...

— Що? Недозволена?

Я подякував генералови за його людязність, просив вибачити, що потурбував своєю особою, і вийшов страшенно злий на землячка д. Фреймана і на всї росийські цензурні умови, а більше на себе, що не можу нїчого зробити.

Вернувшись до дому, я шпурнув примірник, що привіз із цензури, під стіл. М. Заньковецька, бачучи мене дуже схвильованим, зацїкавила ся, в чім дїло; і я їй розказав про всї митарства, які менї прийшло ся пройти, і всеж таки зробити нїчого не міг. На сю нашу розмову входить дївчи на служниця і каже, що якісь два пани бажають бачити паню.

— Простїть!

По хвилї війшли два пани, один військовий, другий цивільний, і, познакомившись, почали просити Заньковецьку взяти участь у благодійнім представленю (не пригадаю вже тепер, на яку користь).

— Добре; я з великою охотою візьму участь у вашій виставі, але зі свого боку буду просити вас, панове, помогти менї в одній маленькій справі — каже до них Заньковецька: — Ви тутешні, маєте великі знайомства і певно вам се легко буде зробити.

Гості слухали уважно і оден поперед другого згоджували ся до послуги.

— От — каже — оден автор присьвятив менї пєсу (пєса була автором присьвячена їй); пєса дуже гарна, подобала ся менї, але не знаю, через що цензура не позволяє її. Коли ви дістанете дозвіл, я згоджую ся навіть її поставити на вашу користь.

— Можно відєть екземпляр? — поцїкавив ся цивільний. Примірник йому показала. — А пріблізительно с содержанієм стой пєси ви можете меня познакомить?

Я розказав зміст пєси, і він по французськи звернувшись до військового (видимо запевнений, що французської мови хахли не розуміють) сказав:

— Се я уладжу через Феоктістова.

— Се дуже просто — відповів йому військовий.

— Ви позволїте мнє взять етот екземпляр; через час, самоє большоє два, ви получїте атвєт — звернув ся любя но цивільний до Заньковецької. Та, розуміють ся, згодилась.

— І так, єслї ета пєса будєт разрєшена, ми можем расчитивать на ваше любєлноє участіє в нашем спектаклє?

— Розуміють ся! — впевнила його Заньковецька.

— І может бить поставлєна даже „Наймичка"?

— Даже Наймичка — упевнила гостий Заньковецька.

Гості, уклонившись, вийшли, а ми сїли обідати. Пройшла може година після візити гостий, ми тільки що скінчили обід, як явив ся знов оден з них, цивільний, і оповістив:

— Ваша пєса разрєшена. Через час ви можете ейо палучіть. Тепер прошу мнє дать для напечатанія афішу „Наймички".

Афішу я йому дав, і він поїхав.

Цікавість мене страшенно розібрала, як можна на одному і тому-ж самому примірнику написати дві години раніше: „не удобна для представленія", а дві години пізнійше: „разрєшена к представленію".

Я поїхав до головної управи в справах друку. Приїзджаю. Мене зустрічає той самий секретар і, привітно ухмиляючись, питає:

— Где ето ви нашлї такіх хлопаєв?

В КАВАРНІ й РЕСТАВРАЦІЇ „Народної Гостинниці" ріг ул. Костюшка й Сикстуської (стация електричного трамваю) концертують кождого вечера дві музики, а з того одна **військова орхестра.** Вступ вільний. — Знаменита кухня; страви варять ся на деревім маслї. — Кождої пятницї риба приладжена по жидівськи — Добірні напої. Метка і жвава обслуга. — Добір найбільш розповсюднених часописий і журналів. — О численні відвідини просять

ВОЛЬМАН & ФРАНЦ.

...борів президиї, до котрої покликано о. ...селян Томницького і Апостола, а на се...ретаря о. Скоренького, забрав ...олесса, привитаний грімки...ми оплесками і окликами і в довгій промові злож...ки звязь своєї особистої діяльности і з праць ...ійського руського клюбу. Палка промова нашого посла викликала заінтересованє поміж виборцями, а зокрема тими, де пояснив шкідливу роботу москвофілів, котрі получились з ворогами руського народу до розбитя наших сил, — викликала сильний протест і полилось з тисяча грудей: Ганьба їм!

Посол Колесса згадавши про обіжник намісника до старостів сконстатував, що в Теребовельщині він не поміг, доказом чого є так яркі надужитя при виборах.

При кінцю бесіди посол Колесса, поклнкуючись на надходячі соймові вибори, візвав виборців, щоби підперли кандидатуру на посла до сойму заслуженого організатора Теребовельщини, о. декана Івана Волинського з Острівця. — Промову посла надгородили виборці невмовкаючими оплесками і окликами: Славно!

По тій промові наступила кандидатська промова о. декана Волянського, в котрій пояснив усі справи належачі до компетенції сойму, кривди селян в шкільництві, о законі ловецькім, водним, дороговім і будівельнім, а також в перестарілій а несправедливій ординації виборів і заявив, що першим ділом будучого сойму повинно бути уявленє загального, безпосереднього, тайного і цілком рівного права голосования.

Виборці і правиборці приняли кандидатуру о. декана Волянського одноголосно з одушевленєм.

Предсідатель віча відчитав отсі резолюції, котрі збори приняли однодушно:

1. Віче ухвалило послови д-ру Колессі подяку і признанє за теперішну діяльність, як рівнож і цілому українському клюбови;

2. зібрані жадають покликаня до ради коронної міністра-краяна Русина;

3. жадають заведеня дволітної військової служби для селяиських синів;

4. жадають ревізиї катастру грунтового;

5. жадають заложеня руcько-українського університету у Львові;

6. жадають заведеня руcько-українського язика викладового в гімназиї в Теребовлї;

7. жадають, щоби в громадах, де заведено руський язик урядовий, щоби староство самовільно не касувало тої ухвали;

8. жадають, щоби правительство усунуло вже раз ті страшні надужитя виборчі зі сторони властий, а винних справді покарало;

9. жадають будови зелїзниці з Підгаєць через Зарваницю, Хмелївку, Ласківці, Будзанів до Калинівщини;

10. вибори до сойму, рад повітових і громадських мають бути загальні, рівні, безпосередні і тайні без обмежень;

11. жадають викупу лїсів на державу і заложеня складів дерев на Поділю;

12. щоби ради громадські не правно вибрані або понад свій час не урядували;

13. висказують обурене на тактику москвофільського клюбу, котрий злучив ся з ворогами руcько-українського народу дїлаючи на його шкоду;

14. жадають, щоби війтів вибирати на три роки;

15. жадають, щоби заточників урядників і учителів перенесено назад;

16. жадають щоби скасувати чиншовий податок по селах;

17. жадають скасованя померщини;

18. жадають заведеня висшого типу шкіл по селах, і обсадженя шкіл сїльских і мійських з населенєм руським учителями Русинами;

19. жадають, щоби податок домовий від хат сїльских 2-комнатних знести;

20) жадають, щоби учителї не були зависимі від властий політичних.

П. Григорий Сліпий піднїс: щоби війтів вибирати на три роки, щоби знести податок домовий від селянських хат.

П. Петро Скоренький сказав, щоби заточників урядників і учителїв перенесено назад до східної Галичини.

О. Борачок, о. Цегельський і пп. Григорий Динька і Нестор Труш поставили внесеня, щоби шкільництво народне зреформувати в той спосіб, щоби оден тип шкіл був по селах і містах, надаваня учителїв Русинів до сїл і міст з населенєм руським, вкінци п. Апостол жадав, щоби учителї не були зависимі від властий політичних. — Всї ті внесеня ухвалено.

На закінченє промовив о. Сьвітенький з Ладичина і в знаменитій бесїді представив злидні, які наш нарід від віків зазнав від шляхотських верховодів, котрі ще і тепер не хочуть випустити селян з під своєї опіки і посягає по мандати селянської курії а не має навіть відваги представити ся виборцям, як се роблять руські посли. Візванєм до виборців, що є річею чести мешканців колишних земель князя Василька, вибрати послом о. Волянського, закінчив о. Сьвітенький свою прегарну промову, котра у богато вічевиків викликала сльози. По відспіваню народних імнів і патріотичних пісень, розійшов ся підбадьорений нарід з постановленєм доложити всїх сил до побіди. — *Учасник.*

Москвофільський напад.

Додатково до поданого нами в 27. ч. „Дїла" короткого справозданя про напад москвофілів на посольське віче проф. д-ра Колесси в Улашківцях присилають нам з найавтентичнїйшого жерела отсї звістки, котрі доповнюють і пояснюють нашу коротку реляцию про сю знаменну подію.

Напад був з гори обдуманий. Телєграма до „Галичанина" була очевидно вислана ще перед вічем і вона відкриває наміри — щоби розбити віче.

Напасники були узброєні в короткі дручки, і камінє. Деякі мали револьвери. Намір їх був дуже сьмілий — бо в Чортківщинї нема москвофілів. Виїмок становлять Джурин, частина Білої, і кількох селян Залїся. Всїх разом москвофілів було найбільше 100. Наших селян було поверх 3000.

Вже при виборі президиї старали ся викликати заколот. Ще більший крик підняли коли посол Колесса згадав про виступленє москвофільських послів із клюбу — зазначуючи — що вони „покинули наш клюб і наш нарід так — як коли-б покинули рідну маму". Слова „зрадники" посол не ужив).

Коли наші селяне підняли оклики обуреня проти москвофільських проводирів — сфанатизовані джурииські селяне кинули ся на наших селян — і зачали перші їх бити дручками та старали ся продерти ся до президиї. Тоді наші селяни відперли напасників і прогнали їх аж за рогачку.

Хоч посол Колесса — побачивши заколот, енергічно взивав до спокою, і ладу та просив наших селян, щоби занехали сеї борби між рідними братами, — одначе обуреня народу не можна було так легко погамувати.

Комісар поводив ся надзвичайно сторонничо. Вже при виборі президиї станув він по сторонї москвофілів. Віче розвязав як раз тоді, коли вже настав повний спокій і порядок, і не перешкодив нападови, хоч міг знати, що напасники прийхали з далеких сїл узброєні.

Жандарм арештував селянина, котрий звертав його увагу на се, що дехто із напасників має револьвери.

Віча під голим небом москвофіли не опанували ані не розбили — бо їх відперто — але комісар віче розвязав.

Три многолюдні віча в замкнених льокалях, де на переміну промовляли д-р Колесса і д-р Горбачевський — ухвалили одноголосно повне довірє послови д-ру Колессї і цїлому укр. клюбови — та проголосили кандидатуру д-ра Горбачевського. — Spectator.

Парляментарні справи.

Комісия рільнича приймила на вчорашнім засіданю при обрадах над внесенєм грунтового податку запропоновану референтом резолюцию, де взиває ся правительство, щоби видало потрібні заряджєня, щоби перед 1 сїчня 1910 р., як реченцем, у котрім має бути предложений новий плян фінансовий, грунтовий податок зістав скасований, а в його місце щоби заведено: прогресивний податок доходовий, прогресивний податок від тантиєм і дивіденд, прогресивний податок спадковий, маєтковий і люксусовий. Сю резолюцию, як рівнож всї внесеня поставлені в часї дискусиї, переказано комісиї податковій.

П. Заморський доказував конечність заосмотрити галицьку людність будівельними дровами і топливом з державних лісів та вніс ряд резолюций з домаганєм, аби запевнено першенство дрібній продажи перед спекуляцийною продажою en gros, аби помножено етат урядників лісної служби в державних лісах, переведено удержавненє всїх лісів охоронних у Галичині і т. и.

П. Войнаровський поставив додатково внесенє, щоби в окрузї граничнім 10-кільометровим від границї дозволено потребуючій людности добирати дрова з лісів сусїдної держави без оплати мита і щоби в безлїсних околицях заступлено недостачу дров торфом.

П. Бачинський вніс, аби заряд камеральних лісів підлягав безпосередно міністерству рільництва та був независимий від краєвих властий.

Предложені референтом резолюциї та додаткове внесенє комісия приняла. Референтом на плену палату вибрано п. Заморського.

Комісия буджетова відбула вчера перед полуднем засіданє; на порядку дневнім продовженє нарад над роздїлом: „Центральний заряд міністерства торговлї".

П. Козловський закидує міністерству торговлї, що занедбує дрібний промисл; домагаєть ся закона про еміграцию. Бесідник пригадує обітниці, після котрих будова каналів мала бути вже давно розпочата. Або правительство їх не хоче будувати, та в такім разї поступає проти конституциї, бо міністри зложили присягу, що будуть виконувати закони, — або правительство їх не може будувати, що було би сьвідоцтвом морального убожества для дотичних фахових органів. Домагаєть ся вкінцї виконаня тих законів.

П. Адлєр критикує нинїшну організацию міністерства торговлї, котра не відповідає фактичним обставинам, обговорює институцию ради промислової, в котрій є заступлені тільки підприємцї, коли тимчасом в Радї працї, котра репрезентує інтереси робітницької кляси, в рівній мірі засїдають заступники робітників і підприємців. Бесїдник надієть ся, що міністер торговлї при твореню уряду працї буде поступати скоро, без злишних формальностий; уряд працї повинен бути независимий, самостійний, під досьвідною управою міністра торговлї.

П. Гофман Вайлєнгоф запитує міністра, чому так дуже опізнюєть ся заповіджене утворенє Ради рукодїльничої (Gewerberat). З огляду на пляноване утворенє міністерства працї сферам промисловим треба дати спромогу висказати свою думку.

Далї промовляли пп. Сильвестер, Шмід і Колїшер, котрий домагав ся як найскоршого виконаня будови каналу Дунай-Одра-Висла.

По промові п. Ельверта забрав голос міністер торговлї Фіделєр. Що дотикаєть ся водних будівель, то міністер заявляє, що кредити, ухвалені в дотичнім законї, абсолютно не вистарчать та треба буде поспитати парляменту, чи схоче запевнити нові кредити дорогою закона. Як се станеть ся, будова пічнеть ся. Організация міністерства торговдї не відповідає теперішним вимогам. Міністер має намір социяльно політичні агенди міністерства торговлї сполучити в одну цїлість та числить при тім на поперте парляменту. Сотворенє нового міністерства та прибічної ради для рукодїльничих справ міністер уважає за передчасне.

По дальшій дискусиї принято без зміни позицию „Центральний заряд міністерства торговлї" та приступлено до уступу „безпосередні податки".

Референт п. Пльой представив справу внесеня пп. Поточка, Пастора і тов. про відшкодованє за підводи, доставлювані для урядників помірових. Референт підніс, що се внесенє стало ся безпредметовим з приводу виданого тимчасом у тій справі розпорядженя міністерства торговлї.

На сім наради перервано. Найблизше засіданє вівторок.

Спільні делєгациї.

На вчерашнім засіданю військової комісиї австрийської делєгациї забравши в часі дискусиї над військовим єтатом голос мін. війни Шенайх, говорив про досьвіди пороблені в росийско-апанській війні та повідомив, що на їх основі пороблено відповідні заряджєня. Відтак висказав свій жаль, що не маємо засобів на уладженє воздушної плавби як другі армії. Обговорюючи ситуацию оружної сили монархії, підніс, що коли у нас припадає 3 жовнїрів на 1000 населеня, в Німеччинї 4, у Франциї 6, а лише Італія стоїть в тій справі поза нами. Через закупно нових армат забрано з піхоти і стрільців 4800 людий, яких треба конче заступити. Оттимто підвисшенє контингенту є невідкличне. Так само є конечним побільшенє кріпосної артилєриї. Закон про дволїтну військову службу є майже готов, але він залежить від обсторонних правительств. До домаганя полекші в сповненю військових обовязків відносить ся бесїдник дуже симпатично, коли дістане відповідну рекомпензату. Може вдасть ся осягнути се при нарадах над будучим контингентом рекрутів, але бесїдник не знає, коли політичні відносини дозволять на згоду обох правительств на підвисшенє контингенту рекрутів. Військова процедура карна вже готова в міністерстві війни, так що єї приспішенє не є залежне від него. Військовий закон карний стоїть у звязи з реформою цивільного закона. Заряджєня міністерства, спрямовані проти знушаню над жовнїрами, вже повели за собою деякий наслїдок, а бесїдник ступати-ме дальше на тім шляху число самоубийств у армії в останнім роцї значно зменшило ся. Ізза національної приналежности у війську нікого не переслїдують. Про службові переносини з національних зглядів мівістер не знає вічого. Новий закон про заосмотренє підофіцерів вже готовий; їхні емеритури підносять ся постепенно до 972 корон річно. Справа відшкодованя резервістів належить до державної ради. Законопроєкт в сій справі вже готовий і віддано його центральним властям до заопінованя. В справі взаємин між обома половинами держави що-до питаня військового заявляє мін. війни, що нема зовсім такої засади, щоб жадного австрийського полку не можна було трансльокувати до Угорщини. На питанє гр. Кляма Мартінїца, чи Мадярам пороблено які уступства, відповідає міністер: Ні. Військова управа стоїть на основі законів з 1867 року. Оскільки ті закони у відношеню до Угорщини не є ще переведені, треба се зробити але поза ті границї не може посунути ся нїяке правительство. Відтак відповідав мін. Шенайх на поодинокі постуляти піднесені у виводах дел. Дулємби, заявляючи м. и., що виданий в листопадї 1903-го року розпорядок про плеванє полковсї мови та відбуванє язикових курсів все ще обовязує та що сї постанови дійсно виконуєть ся. Число поединків у минулім роцї зменшило ся, але не можна сказати, щоб їх зовсім занехано. В справі поступованя в квестиях чести ведуть ся переговори між всїми сторонами інтересованими в сій справі але досї те ще не покінчено. При кінци висловив міністер свою вдячність за прихильність з якою трактуєть ся справу підвисшеня офіцирської платні.

Справоздавець комісиї д-р Козловський піднїс, що в справі дволітної служби, в справі iunctim між підвисшенєм офіцирських таж і жовнїрської платні, в справі необхідности гуманного трактованя жовнірів, в справі відшкодованя резервістів за вправи та в справі полекши для синів, що утримують сїмї панує між комісиєю а міністром communis opinio. Міліция може бути після думки референта доповненєм але не основою армії, впрочім волїє, щоб в сій справі випередила Австрию яка инша держава. Бесїдник полємізує з тим, що сказав дел. Шумаєр про відносини социялістів до армії, але згоджуєть ся з його домаганями, щоб армія попирала дрібних ремісників і робітників.

По переведеню специяльної дебати, в якій промовляли ще дел. Козловський, д-р Дулємба і сам мін. Шенайх приняла комісия військове ordinarium.

Слїдуюче засіданє комісиї буде скликане в дорозї письменній.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте ій нових передплатників! Кожда Читальня, „Січ" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

Заграничний огляд.

Царське „quos ego" — Фінляндиям.

На рапорті міністра державного секретаря Вел. князївства фінляндського про відповідь фінляндського сойму на царське предложенє, щоб з фінляндських кас сплачувано до росийського скарбу кошти удержаня війська, написав онодї цар Микола II. оттаку резолюцию: „Супроти поглядів висловлених соймом в справі вірно піддачої відповіди на мою пропозицию в справі запомог на військові потреби, звертаю увагу сойму на те, що заряджуванє державним фондом і мілїцийним залежить виключно від мого рішеня. Супроти того отже, вважаючи, що опінія сойму не згоджуєть ся з обовязуючими правами, приказую перелнти до державної каси 20 мілїонів марок, з яких 16.400.000 марок треба взяти з фонду державного і мілїцийного і 3.600.000 марок ухвалених соймом податків часових".

Крім того по предложеню рапорту міністром секретарем Вл. Кн. фінляндського про відповідь фінляндського сойму на найвисшу пропозицию що-до достарчуваня засобів на її потреби, для яких заспокоєня не вистарчають звичайні державні доходи, написав цар на рапорті ще таке: „Ухвалені соймом часові податки приказую побирати і видаткувати так як і давнїйше, не змішуючи їх разом з державними, військовими та другими правительственними фондами — та ще раз звертаю увагу сойму на те, що право заряджуваня тими фондами належить виключно до мене".

Справа Конга.

На нарадї бельгійських міністрів із д. 4 лютого, в якій взяли удїл також члени кольонїяльної комісиї, які належать до правиці, зложив през. мін. Шолєрт заяву, що правительство зрікаєть ся з дальшого істнованя коронних домен, яке предвиджує трактат про прилученє Конга. Місто сеї домени буде утворений специяльний фонд на публичні роботи в Бельгії і державі Конго. За-для виладженя додаткових актів в сій справі порозумієть ся правительство з управою Конга. Противники дотеперішного полученя Конга а особливо давнїйший міністер Бернерт згодили ся на пропозицию правительства, так що вже усунено головну перепону, яка спинювала полученя Конга з Бельгією.

Паризькі часописи довідують ся, що король Леопольд звернув ся до президента Сполучених Держав, Рузвельт із питанєм, чи булаб баженою його гостина в Америцї, щоб склонити еї до неінтервенїованя в справі Конга. Рузвельт відповів чемно але рішучо, що не бажає собі гостини короля, а американському послови в Бруксели поручив, щоб він в квестиї Конга поступав солїдарно з Англією.

НОВИНКИ.

— **Цьвітки „русской культуры" на шпальтах „Галичанина".** Коли читати „теоретичні статї „Галичанина", то тільки й чуєш, які вони, ті наші „галицко-русскіе" культурні, яка „некультурная сволочь" в порівнаню з ними „украинскіе сепаратисты". Погляньмо-ж на ту „галицко-русскую культуру" на примірах, взятих з „Галичанина". В ч. 18 якийсь „галицко русскій" з провінциї так пише про одного з українських кандидатів: „Безъязыкій кандидатъ твердилъ наизустъ кандидатскою рѣчь и, когда пришла на него очередь, „промовив". Близше ознакомленнын утверждаютъ, що у кандидата языкъ есть, и то якъ у вола, но съ языкомъ тѣмъ происходитъ ежедневно своего рода процесъ; именно онъ деревѣетъ отъ ужаса и изумленія, когда его владѣлецъ „нахляетъ въ себе трунку" и потому отказываетъ ему въ повиновеніи. На сей разъ однако владѣлецъ такъ розумного языка подалъ ему, стало быти, хорошо отвѣшенною дозу камфоліи, ибо языкъ не взбунтовался и кандидатъ репродуковалъ впередъ изученное такъ: „А теперь васъ прошу, дуже на мене голосовати, а если мене выберете, то васъ поцѣлую въ руки, въ ноги и въ .....!" (Ipsissima verba.) Конечно, що передъ того рода обѣщаніемъ меркнутъ всякіи полонины и радикально дѣленыи лѣсы, потому ничего удивительного, що оно было хорошимъ стимуломъ для крестьянъ. „Цы хоть не бреше?" — шутили крестяне. — „Ану выберѣмъ его, а то буде кумедія!" Однако, го, го! Почтенный кандидатъ, должно быти, имѣетъ и свой личный въ томъ интересъ. Яко хорошій медикъ, онъ вѣроятно знаетъ, що мастиксъ, который при того рода операціи вѣроятно остается на рту, можетъ оказатись хорошимъ средствомъ на его упорный языкъ и що тогда онъ, подобно Платону, заманитъ къ себѣ пчелъ." Такої огиди, і то в боротьбі зі своїм політичним противником, не надрукував мабудь ще жаден орган преси, з виїмком великого приятеля „галицкорусскихъ" — „Gońca Polskiego". Але „Галичанинъ", стараючи ся показати себе гідним приязни того „органу", здобуваєть ся й на „лїпші" ще річи. Ось прим. в ч. 19 якийсь „Русскій" з Тернополя, доносячи, що між кандидатами до сойму був також п. Д. Дмитерко, додає: „учитель терногольской учительской семинаріи, занимающійся на досугѣ естественнымъ лѣченіемъ съ успѣхомъ и авторъ брошюрки „Лїченє різачки" (rzerzączka) — „назидательнаго" чтенія для украинскихъ мамзелей и крупныхъ бабенокъ." — Се вже щось такого, на напятноване чого в словарі приличних людий просто нема назви і на що не позволяє собі проти своїх противників навіть чорносотенна преса в Росиї. „Галицко-русскіе" справдї вносять в „общерусскую культуру", чого в нїй доси не було. Ширіть, тільки, панове дальше таку „культуру".

— **Середні школи.** Справа острої клясифікациї в гімназиях була предметом дискусиї на засіданю львівської ради громадської. Р. Фельдштайн напятнував остру клясифікацию і поставив внесенє, котрим пятнує нелюдську систему звільнюваня гімназий від закиданого балясту через острі клясифікациї, — висказує енергічний протест проти постійного занедбуваня краю і міста з боку правительства, і взиває всїх галицьких послів до інтервенциї. Внесенє ухвалено одноголосно.

— **Штубацькі викрути презеса Гломбінського.** Вчера донесли ми про компромітацию презеса польського кола, котрий заявив, що ловецького закона, ухваленого галицьким соймом, ще нема в міністерстві, коли тимчасом по урядовим запевненям той закон відіслано до міністерства ще 8. сїчня с. р. Одначе Гломбінський таки не дає за виграну і на своє оправданє каже п. Новіцькому телєграфувати з Відня до нинїшного раннїшного „Słow-a Polsk-ого" ось що; „По переведених пошукуваних показало ся, що ухвалений соймом проєкт ловецького закона, висланий зі Львова в сїчнї с. р., прийшов до Відня 11. сїчня. Але що

закон предложено невластиво міністерству внутрішних справ, до компетенції котрого він зовсім не належить, то він вандрував по бюрах, аж 3. лютого відіслано його до компетентного міністерства рільництва". — Невже ж пан Гломбінський думає, що тим викрутом, лицюючим хиба ученики, що не приніс на час задачі, хтось повірить?!

— **Доля ловецького закона.** Коли вірити кореспондентови „Słow-a polsk-ого, то ухлалений галицьким соймом ловецький закон, після провіреня згідности руського тексту з польським і предложеню його міністрови рільництва, буде ще відісланий до міністерства справедливости для оцінки правної сторони закона. Коли п. Новіцький не пускає „качки", то очевидно з ловецьким законом починають крутити.

— **В справі крадежи гроший** в Подгужи на шкоду краківської філії австро-угорського банку наступив значний зворот. Вчера Фронь признав ся до крадежи на спілку з банковим послугачем Ліхотою. Оповів, що вже від року плянував з Ліхотою більшу крадіж гроший з банку. Плян викиненя більшої суми гроший крізь вікно банку на подвірє, де мав ждати Ліхота, не повів ся. Отже виконано рабунковий плян вдруге дня 31. січня с. р. Тоді то в Подгужи Ліхота від'їхав від возного Ямрозіка, в сій справі зовсім не винуватого, викинув крізь вікно дорожки картку до Фроня, щоб чекав на него в брамі дому при ул. Кальварийській ч. 22, потім прийшов до того дому і там спокійно віддав Фроневи торбу з грішми. Фронь сховак торбу до приладженого чорного мішка і спокійно вийшов головною брамою. Опісля закопав гроші в фортечнім валї в Закршувку. Торбину з грішми справді відобрав від Ліхоти в пивниці дому при ул. Кальварийській ч. 22. Поліция повезла Фроня до Закршувки і гроші справді відкопано. Не бракло анї одної корони. Найдена сума виносить загалом 45.949 корон 42 сот. Гроші звернено банкови. Після першої умови між спільниками крадежі Ліхота мав одержати $^2/_3$, Фронь $^1/_3$ часть.

— **Народна самосьвідомість на Україні.** На сю тему подає П. Гай в київській „Раді" ось які образки з житя: Наріканя з боку ворогів України, що селянство нерадо відносить ся до українських газет і книжок, цілком неправдиве. Селянство любить свою Україну і свою мову. В 1905 р., як тільки вийшла з друку „Громадська Думка", я купив перше число і повіз в село. Дома я застав з десяток селян і почав читати газету. Один із слухачів, Данило, попрохав у мене о газету, щиро пригорнув її до серця, перехрестив ся і тихо-радісно промовив: „Голубко моя, нене Україно!.. Ти заговорила до своїх діток рідною мовою!.." (дійсні його слова) і тихо покотились з його очий сльози... Данило-рибалка і сьвіти някої не мав, крім того, що читав „по складах". Так стрітили „Гр. Думку" в Білоцерківщині. А ось вам і Орловщина, новомосковського повіту. Минулим літом я зайшов до свого приятеля Павла. Він сидів на подвірю і читав сусідам „Рідний Край". — А що се ви робите? — спитав я їх. — А жеж бачите, що: газету читаєм, „нашу" газету... — А розумієте ви в нїй що-небудь? — Чом не розуміть, як тут „по нашому". Де які слова незрозумілі, але ми догадуємось. — А хто ж вам її дав? — Сами виписали. Зложились по копишнику (15 коп.) і виписали. Нам пораяла вчителька, се газета краща, ніж росийська, ось нас стільки тут є неписьменних, і розумієм, а росийської — ні, не так!.. — Дальше пише П. Гай, що селяне на Україні не люблять тих „паничів"-селян, котрі цурають ся рідної мови і вживають росийської. „Не буде з тебе, хлопче, людий" — говорять селяне таким паничам, і, навпаки — хто вживає їх мову, до того вони відносять ся з шанобою в вічи і по-за-вічи. Такі відносини селян до „покацаплених" не можна вважати шовінїстичними, ні: вони тільки захищають своє рідне, дороге для них ближчим і роблять се здоровим інстинктом і чутєм. Се добре знають і наші вчителї, і їх сьвятий обовязок — іти на зустріч сим чуттям і інстинктам, підтримувати їх і своєю працею і умілістю обмивати „національну фізіономію". Треба, щоб вчитель був перекладиною від темного села до культурного города. Але не такі наші вчителї. — Тут наводить дописувательприміри учителїв, що намагають ся винародовляти українську шкільну молодіж в хосен московщини. До чого доходить їх завзятє при нищеню українського духа, показують пр. такі факти: Інспектор одної міської школи в Полтавщині лишив учеників без обіду за те, що вони балакали після науки по українськи. Бувший учитель взірцевої школи при новомосковській учительській семинарії, Д. Ш. назвав учевика Татарином за українське слово „шукать". Наставник тої-ж семинарії В. Л. (голова „істінно-русскаво союза") називає українску мову „оглоблями", „лопатою", варварською мовою... Ось які перли — пише П. Гай — стрічають ся на Україні! Такі добродії бувають частійше в середних школах, а в низших їх менше. Взагалї наші „старі вчителї" нерадо беруть ся до національної працї і на них мало надії. Молоді-ж вчителї, вихованці вчительських семинарий останніх літ, сьміливійше, жвавійше піднімуть прапор України і їх живе слово дужою филею розіллєть ся по рідній ниві. Тепер майже в кождій семинарії істнують українські гуртки. Треба тільки підтримати сї гуртки і прилучити їх до роботи учителїв-Українців.

— **Апостол галицьких москвофілів збожеволів.** Славний був на цілу Росию о. Гелїодор з Почаєва, котрий від часу псевдо-конституційної ери послїдних років видавав в почаївській Лаврі чорносотенну газету „Почаевскій Листокъ". В тій газеті прославив ся о. Гелїодор, виступаючи з нечуваною запеклостию против всяких конституційних реформ в Росії та накликуючи зовсім явно до погромів всего, що носило на собі позвакы „неблагонадьожности". „Почаевскій Листокъ" був органом „чорних сотень", що під назвою „істінно-русскіх" мордували Жидів, грабили і нищили їх майно, травили революцийні та взагалї поступові елєменти, являючись всюди правою рукою росийської поліції. Цареславні статї „Почаевского Листка" передруковувало часто наше москвофільське „Русское Слово", радіючи з погромів і розливу крови чорносотенних банд в Росії, та підбурюючи темні маси народу против галицького українства як сіноніму всіх найнебезпечнїйших „змів". О. Гелїодор був для галицьких москвофілів апостолом „русскої ідеї", яку так ревно пропагують своїми газетами в Галичині. І той о. Гелїодор недавно збожеволів.. Ненависть до поступу й людської справедливости так омрачила його мозок, що мусїли відставити його до заведеня для божевільних. Союз „істінно-русскіх" утратив тим способом одного з найзавзятійших борців а галицькі чорносотенцї свого ідейного апостола. Що правда, і між ними чимало таких, що відграють дуже гідно роль о. Гелїодора, але чи скоро стріне їх судьба почаївського первовзору?

— **Висші духовні сфери в Росії.** Як пише „Гол. М.", висші духовні сфери, після відомих пертемін серед членів синоду, перебувають острий подїл. Одна частина членів синода стоїть на тому, що церква не повинна втручатись до політичної боротьби; друга-ж частина намагаєть ся злучити сучасне церковне врядування з організациями крайних „правих" партий. Ся суперечка відбиваєть ся на всїх справах, які сього року обмірковує синод і стала причиною дуже гнїтючої атмосфери на синодських засїданях. Нові члени синода так дуже захопились ідеєю політичної реакциї, що, з'явившись у синод, не подбали навіть про те, щоб подумати над програмою церковної реформи. Отсе причина того, що вони не спроможні вказати новий шлях для церковного житя і не почувають під собою нїякого грунту. Найбільше дбають вони про те, щоб збутись митрополита Антонія. Про необхідність сього орловський епископ Серафим отверто каже всім чисто. Найбільше допомагає їм в сій справі товариш обер-прокурора Рогович. Звичайно, що сей гурт нїколи в сьвітї не відважив ся б виступити в синодї з такими сьміливими замірами, як би не мав помочі серед придворних бюрократів. Цікаво, між иншим, зазначити, що саратівський епископ Гермоген бере до себе відомого єромонаха Іліодара на те, щоб зробити його спершу настоятелем одного з чоловічих манастирів, а згодом своїм вікарієм.

— **Росийські тюрми.** „Русь" подає таку статистику що-до росийських вязниць. В 1907 році по всїх тюрмах сидїло 140.000 людий. Число тюремних доглядачів збільшено на 700. З найбільших 642 вязниць 110 і досї містять ся в будинках, поставлених ще до 1825 року. За минулий рік у тюрмах сидїло 34.000 людий більше, нїж вони повинні були містити в собі.

— **Твори генерала Куропаткина** Як доносять росийські часописи, недавно вийшов з друку пятий том споминів генерала Куропаткина. В нїй розповідаєть ся про бій коло Сандепу. Подібно, як і перші чотири томи, сей том заборонено продавати.

— **Пожар корабля.** Англїйський пароплав „Stoutberth", що плив з Антверпії до Америки, запалив ся на повнім морю. 35 людий з залоги уратував переїзджаючий корабель „Cymric", а 15 людий, котрі від горіючого корабля відпливли на ратунковім човнї, утонуло.

— **Дрібні вісти.** При почтовім урядї у Свиржи заводить ся з днем 16. с. м. службу сїльського листоноса для місцевостий Хлїбовичі свирські і Нецїлиска. — Вінчанє п. Семена Гнатейка, учителя народного, з панною Стефанією Капустїянзною, відбуде ся дня 8. н. ст. лютого 1908. о год. 7. вечером в парохіяльній церкві в Вербици. Почта і телєграф Угнів. — Цісар надав війтам Стефанови Клевчукови в Хмелевій і Фелїксови Бронському в Новосїлцї Костюковій срібні хрести заслуги з коронами. — В Городенцї вибух дня 30. січня огонь у фабрицї цикориї бар. Ромашкана і знищив 2-поверховий будинок зі всїма урядженями і запасами. Акция пожарної сторожі обмежила ся до зльокалїзованя огню і недопущеня його до галї машин і моторів. Кількадесять робітників і робітниць позістало без роботи. — В паровім млинї Сидоряка в Дубках в Городенцині вхопило розмахове колесо голову 15-літного Стефана Дзїбея і дословно вирвало її йому з карку. Смерть наступила очевидно в тій хвили. Причиною сеї страшної пригоди мала бути власна несторожність — В Монахові запанувала в послїдних днях так сильна інфлюенца, що всї шпиталї переповнені недужими. Лїкарі кажуть, що майже третина всїх мешканц в міста нездужає від інфлюенци. — В кількох місцевостях в Чехії, а особливо в Краслїцах, дало ся онодї почути сильне землетрясенє. — Місто Мако на Угорщині збанкротувало: на 1. лютого нїхто з урядників і міської служби та робітників не одержав своєї платнї. — До Петербурга приїхав сими днями козак Николай Гаршков, дїдусь, котрому тепер минає, коли правда, не менше лиш — 142 лїт. Дїдусь той мешкав послїдні два роки у свого внука в Батумі, а коли той помер, він знайшов ся без даху і тому вибрав ся пішки до Петербурга. Дїдусь дійшов щасливо до Москви, а там дали йому білєт на зелїзницю до Петербурга. — В бюрі Краківського тов. обезпечень застрілив ся урядник тої-ж інституциї В. з причини довгів. Для певности вистрілу зачеркнув олівцем на грудех місце, де находить ся серце. — Число всїх львівських виборців до сойму виносить 17.389. — З Борислава доносять, що в одній з копалень на Волянці найдено трупа робітника з відрубаною головою. Заряджено слїдство. — Карна розправа против Ванди Доброл зцкої о замах на варшавського генерал-губернатора Скалона відбуде ся перед трибуналом присяжних судів у Вадовицях в днях 17. і 18 с. м. — В Кракові застрілив ся з причини невилїчимої недуги капітан 13. п. п. Фридрих Сахсе.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Ксенофонта, лат. Івана з Мальти). Позавтра, в неділю: Івана (лат. Апол.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, вї второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **З тов-а „Сила".** Звичайні загальні збори тов. руських слуг і зарібників „Силе" у Львові, відбудуть ся 23 с. м. о год. 3 з полудня в льокали читальнї „Просьвіти" вул. Бляхарська ч. 18. — В неділю 9 с. м. о год. 6 веч. виголосить член „Академічної Громади" відчит в льокали тов-а руських слуг і зарібників „Сила" у Львові.

☐ **Аматорське представленє** (з деклямациями і монольогами) на дохід Товариства українських робітників „Воля" у Львові, відбуде ся в неділю, 9. с. м. в сали друкарів при вулици Пекарській ч. 18. Початок о год. 7. вечером. Вступ за запрошеньями. (Хто не одержав запрошеня набути може щоденно в тов. „Воля", вул. Лїндого ч. 2. а в день представленя при входї). — За комітет: *П. Лаврів, М. Білинський.*

☐ **Віче** всїх урядників в справі виборів до міської ради у Львові відбуде ся в неділю, дня 9. с. м. в сали урядничого касина (Ринок ч. 9.) Початок о год. 4. по пол.

☐ **Редакция „Бжоли" у Львові** просить всїх яким вислано 1. ч. „Бжоли", о надісланє бодай части річної передплати, або о зворот числа. Редакция мусить знати, кому вислати друге число і яку скількість друкувати. Шан. авторів просимо о ласкаве надсиланє творів.

☐ **З Тернополя.** Тов. укр. молодіжи „Громада" устроює в Тернополи, дня 9. с. м. по аматорськім представленю „Кандидат" вечерницї з танцями. Вступ за запрошеньями; стрій спацеровий; музика військова 55 пп.; вступ 1 кор. По запрошеня треба зголошуватись до льокалю тов. „Громада": Тернопіль, ул. Мішкевича ч. 17.

☐ **В справі годівлї дробу.** Всїх, що ведуть расову годівлю дробу, кіз і кріликів прошу уклінно: а) подати менї як найскорше свої точні адреси; б) донести, яку плекають расу: курий, качок, гусий, індиків, пантарок, голубів, кіз або кріликів; в) яка продукция і оплатність даної раси; г) чи з своєї раси вдоволені; д) чи мають який рід расового дробу на продаж і в якій скількости і цїні. — (Всї руські часописи прошу о передруковане сеї оповістки. — *П. Гнатюк*, учитель в Довжневі, п. Миців.

☐ **Вечерницї** з танцями, які мали відбутись сеї суботи (9-го с. м.) заходом кружка забавового тов. „Бесїди" відкликує ся з причини мученичої смерти бл. п. Марка Каганця, а слїдуючі вечерницї відбудуть ся ві второк дня 11-ого лютого. — *Комітет.*

☐ **Вечерницї з танцями в Тернополи** відбудуть ся в неділю, дня 16. с. м., а не 6. с. м., як се в онодїшнім числї „Дїла" хибно подано.

☐ **Д-р Сьвятицький** просить Вп. Читачів „Дїла" о ласкаве надсиланє записок „голосїнь" (похоронних плачів над умершими і в часї самого похорону). Коли не можна подати дословних записок, то просить ся о можливо докладний зміст з захованєм епітетів і поетичних висловів. Розходить ся головно о те, як плачуть над дитиною, над дорослою дївчиною, дорослим молодцем, над мужем, вітцем і иншими членами родини. Чи заводять (голосять, плачуть) коли мужчини? Чи голосить прилюдно на похороні заручена дївчина над помершим судженим? Яких звороти уживають, звертаючись до домовини та до сирої земї могили? Чи є плачки, котрих можна наймати? Чи заводять у третини, девятини, сороковини та річниці? А може в иншихвипадках повторяють голосїнє? — Всї ті звістки потрібні для наукових цїлий; тому просить ся о докладне подане місцевости і по можности осіб з означенєм їх віку. Адреса: Д-р Сьвятицький, Львів, ул. Богуславського 5.

Урядові вісти:

Іменованя. Міністер просьвіти посунув до VIII. кл. ранги шкільних інспекторів окружних Володисл. Гамплє з Дрогобича і Йос. Дзундзу в Золочеві.

З ц. к. Дирекциї зелїзниць державних. Додаток VI. до доповненя тарифи часть II. для галицько угорського звязку желїзничого, котрий мав увійти в житє від 1. лютого 1908. зачне обовязувати доперва від 1 марця 1908, а оскільки наступить підвисшенє цїн єдиничних, аж від 15. марця 1908 р.

З причини снігових заметів здержано з днем 6. с. м. аж до відкликаня рух поїздів на шляхах Біла чортківська-Залїщики і Тересин-Іванє пусте.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, 7. лютого 1908.

Боснацький Сойм.

Відень. (Вл. т.) В „Allg. Ztg." довідують ся, що спільний міністер скарбу барон Буріян предложить обом правительствам проект що-до сотворея сойму для Босни і Герцеговини. Сойм буде складати ся через половину з вірилістів і з вибраних послів. Вірильні голоси будуть мати: висші турецькі духовні, католицькі епископи, православні митрополити та начальники краєвих властий. Мандати вибраних послів будуть після правного ключа розділені між Сербів, Хорватів і Турків.

Ерентальі угорська делєгация.

Відень. (Ткб.) По приступленю до дневного порядку заявив референт Т о р о ц к а й, що згоджуєть ся з політикою міністра справ заграничних і стверджує з великим вдоволенєм, що від часу, як бар. Ерентальстанув на чолї міністерства справ заграничних, наступило поліпшенє взаємин між міністерством і Мадярами. Тим прикрійше отже діймило угорських делєгатів становище, яке заняв міністер через свою заяву в австрийській комісиї делєгацийній. Бесїдник надієть ся, що міністер зможе те лихе вражінє затерти. Вкінци промовляє за принятєм егату.

Дель. С а л ї полємізує з виводами бар. Еренталя, висказаними в австрийській делєгациї та виводить, що економічний уклад Угорщини до Австриї належить до компетенциї обох правительств. М і н і с т е р с п р а в з а г р а н и ч н и х н е м а є п р а в а м і ш а т и с а д о в н у т р і ш н и х с п р а в у г о р с ь к и х і а в с т р и й с ь к и х. Ролї державного канцлєра не знає ні угорське ні австрийське право. Бесїдник висловляє перекованє, що по 1907 р. мусить наступити економічна сепарация.

Шеф. секциї в мін. справ загр. бр. Естергази відпирає в просторім виводї закиди, які пороблено бар. Ерентальови. Він не говорив про одноцїльний м и т о в и й п р о с т і р а л е одноцїльну м и т о в у г р а н и ц ю. Бр. Естергазі стверджує, що бр. Ереталь про політику, яка має наступити по 1917 р. висказав тільки свій індивідуальний погляд.

По промові дел. Ісекуца, який приняв з вдоволенєм виводи гр. Естергазого і з а я в и в, що м а є п о в н е д о в і р є д о п о л і т и к и г р. Е р е н т а л я та буде голосувати за будженом, обради перервано.

Слїдуюче засіданє нині.

Справа каналів.

Відень. (Т. пр.) „Deutsches Volksblatt" доносить, що міністерство скарбу піднесло проект, аби земність каналу Дунай-Одра-Висла побудовано здовш Північної железниці другу лінію, призначену виключно для транспорту вугля, та три нові мости на Дунаю.

Подїї в Португалії.

Лїсбона. (Тел. прив.) Республиканська часопись Aducia доносить, що Франко покинув вчера місто, бо правительство звернуло його увагу, що його побут в Лїсабонї є полученнй з небезпекою для публичного ладу.

Мадрит. (Тел. прив.) Франко прибув тут і має нині виїхати до Парижа.

Париж. (Тел. прив.) Англїйські пароходи, які находять ся в Біскайськім заливі підчас похорону короля, висадать на сушу військо під претекстом відданя військових почестий королеви який був адміралом англїйської фльоти. В дійсности розходить ся тут о безпеченство королївської сїмї.

Будапешт. (Т. К. Б.) В палаті магнатів зажадав президент повновласть висловити португальській королївській сїмї співчутє ім. палати, а при тім підніс, що угорський народ витає все з симпатиєю змаганя других народів, які стремлять до оборони конституциї і оборони свободи, але мусить також висловити своє обуренє з приводу морду,

Лїсабона. (Т. К. Б.) Урядовий дневник оголошує письмо короля Мануеля до през. міністрів Амараля, в якім заявляє король, що бажає, щоби королївському дворови давано до диспозициї лиш такі суми з державних фондів, які ухвалить парлямент на сю цїль.

Лїсабона. (Т. К. Б.) Міністер скарбу Карвальо в кабінеті Франка опустив Португалію.

Лїсабона. (Т. К. Б.) Крім 3. республиканських послів випущено на волю з вязниці також двох републ. дневникарів.

Мадрит. (Т. К. Б.) Франко з родиною вїхав до Парижа. В переїзді через Мадрит не приймив нїкого.

Лїсабона (Тєб.) Король Карльос був обезпечений в трьох асекураційних товариствах, в одним на 5000, в другім на 1.500.000, а в третім на 250 000 фунтів штерлїнгів.

Відень. (Тєб.). У вівторок вибрала ся до Лїсабони специяльна місия, вислана цїсарем на похорон португальського короля й престолонаслїдника. В сїй склад входять кор. прибічний ад'ютант, ген. майор князь Дітріштайн та ритмайстер Гойос.

Відень. (Тєб.) За португальського короля заряджено жалобу 16-ти дневу а за престолонаслїдника 8 дневу.

Проти модерністів.

Монахіюм. (Тел. прив.) Позаяк проф. Шніцер, якого папа викляв за модерністичні тенденциї, н е х о т і в п і д д а т и с я у х в а л а м к о н г р е г а ц и ї а н і в і д к л и к а т и с в о ї х т е о р і й, т о е п и с к о п ш т р а с б у р с к и й з а к а з а в т е о л ь о г а м х о д и т и н а в и к л а д и с ь о г о п р о ф е с о р а п і д з а г р о з о ю, що не буде їх висьвячувати.

Подїї в Росії.

Петербург. (Тел. прив.). За обиду Мілюкова в Думі видалено Пуришкевича за 15 засїдань. Мілюков заявив, що не прийме визову Пуришкевича. На слїдуючім засіданю правиці запропонують виключенє Пуришкевича.

Цетербург. (Пр. т.) „Русь" доносить, що варшавський ген.-губернатор Скалон приїде в тих днях до Петербурга і возьме участь в нарадї в мін. справ внутр. в справі самоуправи Пол. Королївства.

Петербург. (Тєб.). Донесенє про засудженє ген. Штесля, Фока і Райса на смерть не є цїлком правдиве Прокуратор воєнного суду домагав ся для згаданих кари смерти а обом послїднім признано лагодячі обставини.

Варшава. (Тел. прив.). Отвореня варшавського університету на ново відбуде ся у вересни с. р. Не знати лише ще, чи всї курси виділів будуть отворені. — Отвореня варшавської політехніки в біжучім роцї не відбуде ся з причини браку відповідних фондів.

Петербург. (Пр. т.) Правиця внесе в тих днях інтерпеляцию в думі, звернену против Фінляндиї. В згаданій інтерпеляциї запитують ся інтерпелянти, що задумує зробити правительство супротив зброєня ся Фінляндиї і супротив привілеїв, з яких користають Фінляндці в порівнаню з Росиянами.

Варшава. (Пр. т.) Видаваний від якось часу в Варшаві другий орган російський „Варшавскій Вѣстникъ" переставив виходити.

Лодзь. (Пр. т.) Замкнено ту кілька фабрик з причини браку замовлень, а в двох фабриках з сеї самої причини ограничено роботу і обнижено платню.

Мароко.

Париж. (Тєб.) „Matin" доносить, що з огляду на ситуацию в Марокo правительство на кождий випадок звеліло приготовити мобілїзацию кольоніяльного корпуса армії.

Здержанє зел. поїздів.

Станиславів. (Тєб.) З причини снігової заметїли здержано загальний рух поїздів на шляху Біла чортківська-Залїщики з днем 6 с. м. аж до відкликаня.

Станиславів. (Т. К. Б.) Здержано рух поїздів на шляху Хриплин-Чортків аж до відкликаня.

Катастрофа.

Порт-Сайд. (Т. К. Б.) В Суезькім каналї потонув якийсь корабель. Плавбу в каналї спинено.

Викази жертв.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного" у Львові зложили дальше: (в коронах): Іван Толїшак в Коломиї 4, о. М ровик в Теребовлї 1, Дичковський в Хмелїщі 2, Д р Евин в Теребовлї 2, о. Тимус в Теребовлї 0·30, Володимир Шухевич, Львів 5, Бруно Гижовський, Львів 1·02, о. Г. Мороз, Борщів 3, Добромільський в Чорткові 1, А. Синиця в Ладанцах 2. Філія Товариства педагогічного в Тернополи 50, Е. Гарматій у Львові 5, о. Ю. Гумецький в Любели 4, о. Чубатий в Панасівці 10, І Литинський в Мужиловичах 5, Толїшевська в Бобрці 1, Довжанський в Журавнї 90, В. Гузар в Станиславові 4, Е. Гузар, Карльсгіте 3, д р Тома Печерський в Комарні 10, Р. Гузар в Станиславові 2, О. Калимон в Дубровици 5. В. Котович в Стрию 1, Е. Туна в Чорній 3, А. Саверин в Яворові 2, В. Равлюк в Волчківцях 2·31, М. Равлюк в Волчківцях 1, М. Левицький в Волчківцях 1·96, М. Керницький в Волчківцях —·73, о. М. Абрагамовський в Козівці 5. Ю. Мельїнська в Фельштині 16·29, Т. Равлюк в Орелци 5·40, П. Прокопович в Коломиї 1, Ол. Козак в Яблонові 1, П. Геркопера в Теребовлї 2, о. М. Цегельський в Камінці стр. 10·26 с, А. Кмицикевич у Львові 3. о. Константин Єрми в Скнилові Ч. С. В. 100, Ю. Назевич. Чистогорб 5, І. Бородиєвич в Денисові 2, о. Йосиф Фльорчук в Дупляках 1, о. С. Колодій в Волї міговій відступив свій удїл з дивідендою, зложений в Товаристві урядників і сьвящеників у Львові в квоті К 56.

(Дальше буде).

ВЖЕ СИМИ ДНЯМИ ПОЯВИТЬ СЯ

Михайла Лозинського:

„Польський і руський революційний рух і Україна"

ЗМІСТ сеї працї такий: I. Вступ. II. Від початку XIX віку до польського повстаня 1863 р. III. Польський революційно-патріотичний і руський лїберальний рух від польського повстаня 1863 р. до наших днів. IV. Польський соціялїстичний рух. V. Руський соціялїстичний рух. VI. Генеза становиша польського і руського революційного руху до українського питаня. VII. Закінченє.

Передплата на сю працю, що обіймати-ме коло 15 аркушів друку, виносить 3 кор. Передплатники дістануть як безплатний додаток иншу працю того-ж автора п. н. „Маркс-Енгельс-Либкнехт про відбудованє Польщі". Просить ся о як найшвидше надсиланє передплати на адресу автора: Львів, вул. Гавснера 14.

По виточатаню ціна буде висша.

Гі де Мопасан.

16)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

І Бертен лишив ся опять з паном Мізадіє і знов прийшла йому охота викинути ту заваду за двері. А Мізадіє тепер розмахав ся на добре, оповідав анекдотки, повтаряв всілякі сплетні та видумував сьвіжі. Бертен в розпуці споглядав що хвиля на годинник, мала вказівка добігала вже до дванайцятої години. Графиня завважала його неспокійний погляд і догадала ся, що він має їй щось сказати. І як то великі пані вміють лише незамітними відтінями голосу змінити атмосферу цілого сальону та, не кажучи нічого, дати пізнати гостям, чи мають лишити ся, чи іти домів, розповсюднила самою лише позицією, міною та виразом очий такий холод докола себе, начеби хто отворив вікно.

Мізадіє почув сейчас сей зимний подув, що зморозив йому думки; і не знати звідки нараз прийшла йому охота встати і відійти.

Для доброго тону Бертен зробив те саме і оба вони перейшли через оба сальони, а графиня відпровадила їх, розмовляючи з маляром. Вона задержала його ще на порозі передпокою для якоїсь маловажної справи, а пан Мізадіє вдягав за той час плащ при помочи локая. А що пані Гілєруа все ще розмовляла з Бертеном, пан інспектор штук красних, підождавши ще хвильку перед відчиненими дверми, рішив ся відійти сам, бо не хотів стояти в передпокою разом зі службою.

Двері замкнули ся за ним тихонько, а тоді графиня сказала зовсім свобідно до Олівєра:

— Чому Ви втікаєте так скоро? ще нема дванайцятої, лишіть ся ще на хвильку.

І вони вернули ся до малого сальону і сіли собі побіч себе.

— Боже! як мене та худоба з'іритувала!

— І чому?

— Він менї забирав щось трохи з Вас.

— О, не богато.

— Можливо, але він менї заваджав.

— Ви може зазрісні?

— Се ще не зазрість, коли кому хто заваджає.

Він взяв назад свій маленький фотель і притуливши ся до неї бавив ся її сукнею та розповідав їй, яка тепла струя перейшла йому нині через серце.

Вона слухала його здивована, щаслива і положивши йому руку на голову, гладила його сиве волосє, немов би хотіла подякувати йому.

— Я так хотівби жити при Вас!

І згадавши на того мужа, що вже певно положив ся і спав в сусідній кімнаті, додав:

— Лише супруже може справді получити два єства з собою.

— Мій бідний приятелю! — шепнула вона, милосердячи ся над його та над своєю долею.

Він спер голову на її колїна та споглядав на неї з любовю, з любовю трохи мелянхолійною, трохи жалкою, менше пристрасною як перед хвилиною, коли їх віддїлювали дочка, муж і Мізадіє.

— Боже, якіж Ви білі! — сказала вона всьміхаючись та приголоблюючи його — останні Ваші чорні волоси пропали без слїду.

— На жаль! я се знаю, час іде скоро.

Вона настрашила ся, думаючи, що може засумувала його.

— Впрочім, Ви зачали сивіти дуже молодо. Від коли я Вас знаю, то Ви все мали богато сивого волося.

— Дійсно, се правда.

І щоби зовсім затерти сей жаль, який вона мабуть викликала, похилила ся, взяла його голову в долоні і приложила уста до його чола у довгім, безконечнім поцілую.

Опісля вони поглянули на себе, шукаючи на днї очий відблиску своєї любови.

— Я хотів би один цілий день бути з Вами.

Невисловлена жадоба щирости, отвореия свого серця зачала його мучити на ново.

Перед хвилею думав він, що до заспокоєня сего бажаня, розбудженого сегодня рано, вистарчить йому, щоби всї зайві сьвідки забрали ся; а тепер, коли він лишив ся сам зі своєю любкою, коли він чув на чолї теплоту її рук, а крізь сукнї теплоту її тіла, той самий неспокій, те саме несьвідоме, неясне бажанє любови появило ся на днї його душі.

І тепер він уявляв собі, що сей неспокій втихомирив би ся але не в тій хатї, а десь в лїсї приміром або деінде, де вони були би зовсім самі і нїкогісїнько не було-би докола.

Вона відповіла:

— Якаж Ви дитина! Алеж ми бачимо ся майже кождого дня.

А він молив її, щоби конечно постарала ся піти з ним на снїдане десь в околицю Парижа, так як то давнїйше вони зробили чотири або пять разів.

Її здивувала дуже ся забаганка Бертена така тяжка до зреалїзованя тепер, коли її дочка була в Парижи.

Але вона обіцяла, що буде старати ся всїми силами, як муж від'їде до Ронсієр; але се не буде можливе перед отворенем виставиобразів, себто перед слїдуючою суботою.

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 27/1 до 4.2 1908 без акцизової оплати Ваґонів коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·90	12·85	Рїпак зимов	16·—	16·25
Жито	11·25	11·50	„ літний	—·—	—·—
Ярович. ячмінь	7·75	8·25	Льнянка	10·75	11·—
Пастівний „	7·20	7·40	Льняне насін.	10·—	10·25
Овес	6·65	6·85	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопнї	—·—	—·—
Кукурудза	8·50	8·75	Лен	—·—	—·—
Грасо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до вареє.	10·—	10·75	Мед	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	57·50	70·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	13·50	14·50
Фасоля	—·—	—·—	„ сальна	15·50	17·50

Б бик	7·15	7·35	Спиритус за 10 тисяч літер, готовий, контингентований, без оплати по-		
Вика	6·80	7·20			
Конїчина чер.	87·50	97·50	д тку	55·25	55·65
„ біла	40·—	55·—	Спиритус екс-		
„ швед	80·—	90·—	континг.	38·75	39·25
Тимотка	35·—	40·—			

Будапешт 7.2. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	11·96	до 11·97
„ „ жовтень	10·40	до 10·41
Жито на цьвітень	10·18	до 10·19
„ „ жовтень	8·95	до 8·96
Овес на цьвітень	8·01	до 8·02
„ „ жовтень	—·—	до —·—
Кукуруза на май	6·82	до 6·83
Рїпак на серпень	16·40	до 16·50

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлене: спокійна. Погода: буря.

Де: Народної Гостинниці" приїхали 7. II. 1908. Ілия Лабій, Трибухівці; Миколай Антоневич, Щирець о. Александер Дикий, Мартинів новий; Любомир Рожанський, Львів; Павло Гринїшак, Княжолук; о Йосиф Кучинський, Парище; Василь Михальчишин, Любачів; Теофиль Бородайкевич, Тростянець малий; Теодора Савицька, Тернопіль; Йосифа Лужницька Урмань; Юлія Метеля, Люблинець; Вікторія Голубовська, Рогатин; о. Александер Зубрицький, Перемишль; Евстахія Мединський, Ляшки; Яків Тишовницький, Довголука; Петро Татарин, Плесківці.

Надіслане.

В спокійнім домі на селї прийму малу лекцию. П. Карманський, Львів, ул. Супінського ч. 17. 190 1 2

ФРАНЦ ИОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

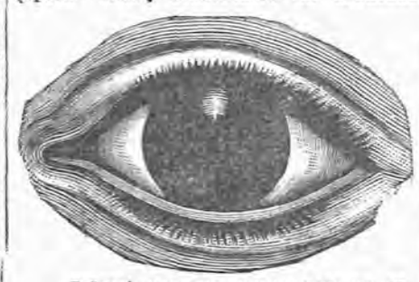

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 13, 16, 20 і 4 К. **Льорнетки** пїльні по 2, 15, 24 і вище. Зарвом поручаємо в найбільшім виборі окуляри цвікери, люпи і всілякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Правник справний інструктор, пошукує лекцию на селї, або якогось иньшого заняття. Ласкаві зголошеня просить слати на адресу: Володимир Павлусевич, Волчківці 191 коло Заболотова. 1—3

Інтеліґентна Русинка бездітна, вправна як на господарстві і кухни, прийме посаду панї, а екани зголошеня „Надія" poste restante Марківці. 195 1—3

Кавалєр міщанина сен ант 24 пристойний і вподобаний, шукав собі дорогою через брак знайомости товаришки життя котра би посідала якусь реальність, внесе посагу 4000 кор. просить о ласкаве зголошеня сп. Адрес: „Надія" Турка над Стрийом ч. 30. 191 1—8

РУСЬКА ФАБРИКА і ЦУКОРНЯ ВІТИНСЬКОГО у Львові ул. Баторого ч. 10 і ул. Жовківска 61 поручає знамениті папушки по 2 кр. 8

Відновлює, взимить інжинєрийні і взагалї всякі ріжбярска робітня Евст. Щуланевичів, Львів, Шпитальна 38. Агенти: Львів, ул. Руська 30. 7 2

МІД пчільний цитрусовий, десертовий, липовий, жовтий і білий курацяний в власній пасїки, висилаю в блашанках 5 кгр. за 5 Кор. під гварантією

Ізраель Шехтер в Підгайцях. 33

Одинока руська ДРУКАРНЯ Андрія Андрейчина у Львові, Коперника 30.

Цукорня Краківска ГРОЧИНЬСКОГО у Львові улиця Фредри поручає найменших цукерків до кави фунт 80 кр. Найлїпші памятки і тістечка по 1 кр. 8—10

КАРЛО АДАМЕЦЬ в Чаславі (Чехи) **ФАБРИКА ВЕЖОВИХ ГОДИННИКІВ** вже вена 1869 р. Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Відмінним громадам дає на рати. На жадане ілюстрації і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 144 8—8

СВОБОДА всїлько політично просьвітне і господарське для народу. виходе і за редакцию відповідає Льонгин Цеґельський Цїновість передплати виносить: 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул Рейтан ч. 10.

Театр ріжнородностий

„DEPENDANCE BRISTOL".

Сенсацийна карнавалова програма. 3 французькі комедиї. Знамениті артисти. Початок о год. 8 вечером. 192 1—6

„ЯНУС"

товариство взаїмних обезпечень на жите у Відни

полагодило в четвертім кварталї 1907 р. 4907 внесень на загальну суму до обезпеченя в квоті 5,115.000 К з чого виставило 4658 полїс на обезпечену суму 4,432.700 К. Вплачені в четвертім кварталї 907 р. премії і належитости, а також відсотки від капіталів виносили кругло 1,493 000 К, а виплачені виплати 757.000 К. Від часу істнованя заведеня вплачено капітал у висотї 63,676.000 К. Полїси „Януса" по пятьох роках є неосторимі. — Заведеве виплачує по пятилїтнім плаченю премій також в разї смерти наслїдком самоубийства, повданку або пияньства. — Обезпечує без коштів на случай війни і виплачує запавші і безпечені суми сейчас, отже без проволоки і потрученя провінції.

Всяких пояснень уділяє: **Філія для Галичини, Львів, пл. Маріяцка 10, і ві агенции по провінції.** 86

Агенти на провінції приймають ся під догідними условями.

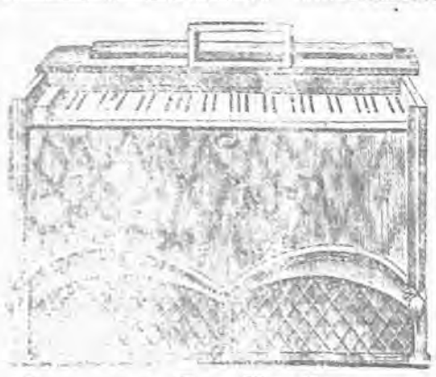

Фортепяни, Піяніна і Гармоніюм *з першорядних заграничних фірм як також власного виробу* поручає

Іван Слївіньский

Львів, ул. Коперника ч. 16.

Условія продажі дуже приступні. 115

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіта").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також товаретового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на циґарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланем готівки або посилаткою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір біжутерії.

ШКАРПЕТКИ від 40 кр. СОРОЧКИ від 2.30 кр.

Найліпші ЗУБИ американські

імітуючі до нещнання під взглядом форми і барви, без витягання корінів — густово виконані. Направа і переробленє невідповідаючих щок полагоджує ся скоро і дешево.

Спеціяльна техніка штучних зубів без піднебенної плити.

Американські корони, містки, щоки реформові і countinus ґум.

Дентистичне ателїє Ф. УГІХ, Львів, Театральна 7, I. п.

6. довголітний дентист-техник першорядної віденської фірми д-ра Пальснера і Грабковича.

70 Гостий в провінции полагоджує протягом дня. 5—8

Основане в р. 1901.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ

Урядників і Сьвящеників

стоваришене заревстр. з обмеж. порукою у Львові.

I. **Удїляє позички** скриптові і векслеві **на 7%**; а) яко личний кредит за відповідною порукою, б) на заставі ефектів і полїс житевих в) за кондиктом на поборах службових г) на гіпотеку реальностий. *Скора виплата. Дешева сплата.*

II. **Членьский удїл 50 кор.** Дотеперішна дивіденда виплачувана членам від удїлів **6%**.

III. **Принимає вкладки щаднічі на 4½%** в піврічною капіталїзациею і оплачує само податок рентовий від вкладок.

IV. Посередничить в заключуваню **„ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЄВИХ"** всякого рода в „Beamten Verein" і товариствї Краківскім. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархії *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства асекурацийого з найнижшими преміями. *Всяких інформацій в справах житевих обезпечень і потрібних друкованих удаляє безплатно. Чистий виск з сего посередництва дає на руські добродійні цїли кождий проте повинен обезпечатись на жите лише через Товариство урядників і сьвящеників.*

V. **Купує і продає ефекти** найкористнїйше, виплачує купони, принимає векслї і ефекти до інкасса.

Львовъ: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Годинн урядові від 9—1 і 4—6½ по пол.** 86

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими условями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з доличенем найнижших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно в'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вилатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

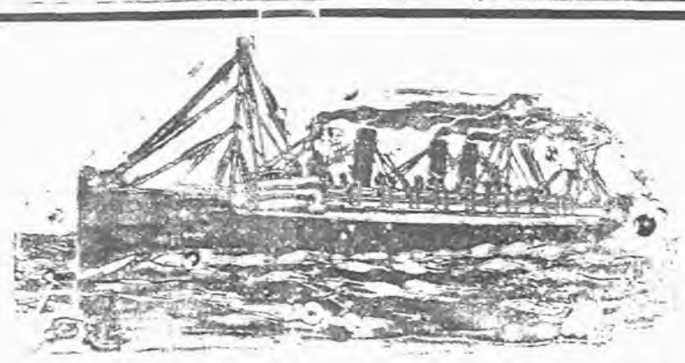

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Япону, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского священика, когрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Приймається передплату на українську політичну, економічну і літературну ґазету

„РАДА"

яка виходить у Київі що-дня, окрім почепїлків і днїв після сьвят, українською мовою, по програмі звичайних великих політичних ґазет.

Напрямок газети непартійний демократично-посшуповий.

Особливу увагу „РАДА" звертая на місцеве життя провінції. В тій цїлї кореспонденти в столицях і по всїх значнїйших містах України. — „РАДА" має в Державній Думі і Державній Радї кореспондентів власних. — Коштує на рік **6** карб. — Рокові передплатники одержать безплатно: **Т. Шевченка „Кобзаря"** останнього нового повного видання під редакцією В. Доманицького, у яке входять новознайдені твори поета, ще нїгде не друковані. — Одержать „Кобзаря" не тільки ті передплатники, які зразу зплатили всї гроші, а і ті рокові, що виплачують частками в строки, визначені в умовах передплати після останнього внеску.

Умови передплати в заголовку.

Адреса редакції і головної контори: у Київі Велика-Підвальна вул., д. 6, біля Золотих Воріт. Телефон 458. 1—3

Редактор *М. Павловський.* Видавець *Є. Чиаленко.*

Важне для адвокатів, інституций кредитових товариств, зарібкових і т. п.

„ADLER"

одинока машина до писаня, з металевими черенками устроена для переміни письма. На машині „ADLER" т. є. на одній і тій самій можна писати в різних мовах.

На польсько-руській машині можна виготовляти письма польські і німецькі, руські же ти и той самої машини можна употреблять для етимольоґічної і фонетичної правописи. Переміни черенок переводить ся в одній хвили.

Одинока машина на сьвіті специяльно і особливо примінена до потреб населеня східної Галичини.

Ґенеральний заступник на Галичину і Буковину

Е. ГАВСМАН

Львів, пасаж Гавсмана.

Цїнники і проспекти даром і оплатно.

Склад всїлякых знарядів для машин до писаня апаратів для помножуваня і артикулів для потреб канцелярий. 168 2 10

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·35	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·—	2·16	5·—	10 30
Черновець	8·05	—	2 25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Ст. Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7 29	11 50	3 51	9·40п	10 50
Самбора	8 00	10 30	1 55	—	9 20
Любіня	8 00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1·15	5 00	9·25	10·10†
Врухович	7 10	12 40	1·46†	4·50	8 20
Врухович	10 05†	—	3 2г	5 30	9 35п
Зимної води	5·50	7 35	1·1	5 25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	8·45	8·25	2 45	7 0г	11 10
Кракова	—	8·40	6 15	7·20	12 45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6 10	9 20	1 55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·25	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45п	1 26	6·25	10·30
Самбора	6·00	8·05	4 30	—	10·51
Любіня	6·00	9 05	2 10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1	11 05	—	7·10	11·35†
Янова	6 56	9 15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11 05	2 28	5·45	8·34п
Врухович	8 05†	12 41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8 45	8·40	4·05	7·20	11·00†

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Маєцких) Коперника ч. 9.

Ч. 30. Львів, субота 8. н. ст. лютого (26. ст. ст. січня) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженім. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати вільні у Львові.

Кровава подія в Коропци.

Хоч кровавий злочин, якого жертвою впав член Ширшого Народного Комітету пок. Марко Каганець, сповнено ще передучера, то вчерашна польська преса (і очевидно „Галичанинъ“), з виїмком соц.-дем. „Głos-u“, не подали про нього ніякої звістки, а що більше, не подало нічого про те навіть урядове ц. к. кореспонденційне бюро. Аж в нинішних ранішних виданях появив ся комунікат „Rad-и Narodow-ої, котра, згадавши про наше донесенє і нашу статю, заявляє:

„На підставі информаций, засягнених з безпосереднього жерела, можемо ствердити, що правиборів у Коропци ще зовсім не переведено, що вони назначені аж на 13. с. м., а подія, котра скінчила ся так трагічно, була наслідком бійки, яка повстала між самими руськими селянами.

І нехай нам хто скаже, що „Rada Narodowa“ не є в нашім краю найвисшим і найбільш авторітетним політичним органом! В нормальних обставинах повинні-б цілу справу як найшвидше справдити і до публичної відомости подати ц. к. політичні власти, але в нас, w tej jedynej wolnej dzielnicy Rzeczy pospolitej“ ц. к. політичної власти неначе би й не було, а урядує „Polski Rząd Narodowy“.

Отже не було правиборів, тільки була „bójka między samymi włościanami ruskimi“. Чи справді?

Через снїжні замети, котрі здержали не тільки зелїзничу, але просто всяку комунікацию, ми не маємо ще й нині докладного опису події в Коропци. Нині дістали ми з Бучача тільки таку телєграму:

„Поїзди стоять. Фірою не можна до Коропця дістати ся. Реляция староства звучить, що правибори в Коропци відбудуть ся аж 13. с. м., а до конфлїкту прийшло при поправлюваню виборчої лїсти. Богато виборців домагало ся впису, а жандармерия розганяла їх і одного опорного заколола. Війська в селї нема“.

Стільки наш інформатор. Отже не була се „bójka między samymi włościanami ruskimi“, тільки — як звучить реляция бучацького староства — урядоване при поправлюваню виборчої лїсти. А тепер на підставі льокальних відносин попробуймо далї вияснити справу. Для сього найперше пригадаємо кореспонденцию з Коропця, поміщену в ч. 26. нашого дневника. Вона звучить:

„Лїста виборча в Коропи цілком сфальшована, чотирнайцять небіщиків вписаних як управлених до голосованя, пятьох вписаних таких, що вже кілька лїт тому переселили ся до Боснії, а остаточно повно хрунів зовсім неоподаткованих; за те кількасот сьвідомих і то високо оподаткованих газдів обрабовано цілковито з права голосованя, бо мовляв кандидат „Rady Narodowej“ бажає собі, щоби правибори в Коропци пішли гладенько, щоби сьвіту показати, що коропецька громада за ним аж гине. Тимчасом в цілій громаді панує величезне обуренє та покривджені громадяне взивають в публичній дорозї наших послів і компетентні власти, щоби не легковажити такого нечуваного безправства та звернули заздалегідь свою увагу на ту о пімсту до неба взиваючу людську кривду. — *Хлопи з Коропця*“.

Коропець, се „резиденция“ кандидата „Rad-и Narodow-ої“ на Бучаччину, гр. Генрика Баденього, і — як доносять інтересовані — він поставив собі за точку амбіциї, щоби в його селї не треба було шахрувати правиборів в його користь, тільки щоб „з вільного вибору“ громада дала виборців, які будуть голосувати на нього. Як ми се вже зазначували, в богатьох повітах староство держить ся при теперішних виборах такої методи, щоби всю „виборчу роботу“ робити не при правиборах, тільки при укладаню виборчих лїст, так щоб опісля вже не було потреби шахрувати виборів. Ту саму методу, як бачимо, примінено і в Коропци.

З телєграми нашого інформатора виходить, що власти, ut aliquid fecisse videatur, наслідком рекурсу громади позволили на поправленє лїсти. Але як її поправлювано, видно з того, що при тім „поправлюваню“ була асистенция жандармерії, яка розганяла тих, що домагали ся свого права, домагали вписаня на виборчу лїсту, і в кінцї багнетом позбавила житя найсьвідомійшого члена громади, який очевидно найбільш рішучо виступав в оборонї потоптаного права своїх співгромадян.

А що домаганя громадян не були безпідставні, сього можемо бути певні. Наш селянин добре розмірковує, замість виступити в оборонї свого права, а при тім при виборах до сойму кождий в селї знає, чи він має виборче право, чи ні.

Такий фактичний стан справи, такий підклад кровавої події в Коропци, події, яку даром „Rada Narodowa“ стараєть ся зредукувати до бійки між самими селянами. Чи пок. Марко Каганець упав жертвою „урядованя“ при правиборах, чи при поправлюваню виборчої лїсти, се справи не зміняє. Все таки впав він жертвою урядованя галицьких — по свому національному характеру і по своїм національним аспірациям — польських властий при виборах, при тих виборах, при яких напружено і з'єдинено всї польські сили в східній Галичинї, щоб тільки видерти руському селянству як найбільше мандатів; все таки впав він жертвою польського набігу в руські виборчі округи, жертвою оборони польського стану посїданя на руській землї; все таки кров його паде на всїх тих, котрі материяльно чи морально підпирають ту оборону польського стану посїданя, той польський набіг на руські виборчі округи.

І сього кровавого пятна — не першого і, здаєть ся не послїдного — на польськім пановану на Руси не змиють ніякі викрути, воно прилипне до нього на віки як сьвідоцтво тої „свободи“, тої „рівности“, того „братерства“ і тої „культури,“ які несе Польща — як вона хвалить ся перед широким сьвітом — від віків на Русь.

Політична боротьба ведеть ся між народами і суспільними клясами всюди. Але що вона — коли обмежимо ся на державу, до якої належить Галичина — в ніякім иншім краю Австриї не прибирає таких острих форм, що нїде инде при виборах не чути ані про масові арешти ані про літа вязниці ані про кров і трупи, що тільки один наш край став не від нині видовищем кровавих виборів, се едино і виключно заслуга польського правлїня Галичини.

Серед таких обставин справдї годї знати, що нам принесуть найблизші днї. Коли при поправлюваню лїст падуть трупи, то справдї годї вгадати що нам принесуть правибори і вибори. Не даром ж напружають ся і з'єдиняють ся всї польські сили!...

Пан Потоцький видно не хоче бути меншим від своїх попередників, не хоче, щоб оборонцї польського стану посїданя на руській землї славили його менше, ніж гр. Казимира Баденього або Пінїнського. Справдї „szlachetne współzawodnictwo“, як се й личить „szlachetnie urodzonym:“ доказати свою висшість „służbą Ojczyznie“, а якже ж лїпше можна прислужити ся „Ojczyznie“, як не „energicznem tępieniem hajdamactwa“?!

Дотеперішний хід виборчої акциї показав наглядно, що про зміну адміністрацийної системи супроти нашого народу, обіцяну президентом міністрів і буцім-то заінїційовану звісним обіжником намісника, не може бути й мови. Нехай над сим подумають наші парляментарні посли, нехай се візьме під увагу центральне правительство і нехай наш нарід буде приготовлений витягнути зі становища керманичів держави відповідні консеквенциї.

Марко Каганець.

Від товариша і друга бл. п. Марка Каганця, п. З-ого, дістаємо отсих кілька звісток про житє і дїяльність останньої з ряду жертви польського панованя на нашій землї:

Марко Каганець, належав до найсьвітлїйших представників нашого селянства: образований понад міру пересїчного просьвіченого селянина, він цілою душею віддав ся праци і борбі за лучшу долю своїх братів. До значного образованя дійшов самоуцтвом. Нїмецької мови научив ся від п. З-ого, тоді академіка, а відтак у Відни в війську, де невпинно працював над своєю осьвітою. Національне осьвідомленє набув від згаданого академіка. В новійшій нашій літературі був певно лїпше очитаний ніж деякий інтелїгент. Хоч убогий, предплачував і читав майже всї руські часописи, належав до товариства „Просьвіта“ і політичних товариств нац.-демократичного сторонництва.

Як великий Коропець, о кілька тисяч населеня, а бл. п. Марко Каганець, молодий чоловік, повернувши з війська і одружившись, став в нім відразу і просьвітителем, і організатором, і провідником своїх темних братів. Був перший основателем і головою читальні „Просьвіти“ і „Каси позичкової“.

Все ішов там, де його кликав народний обовязок, беручи постійну і невтомну участь у громадянських организациях повітових і краєвих: не було віча, не було зборів і нарад в повітї, в окрузї і у Львові, де би його не було.

За свого побуту у Львові на останнім Народнім З'їздї відвідав мене як свого друга, та розказував про те, як бойкотом довів до упадку читальню Качковського, основану парохом для конкуренції з читальнею „Просьвіти“, — як вибудував дім для сеї читальні, як гарно розвиває ся ведена ним „Каса позичкова“, вкінци згадував, що його ще жде боротьба виборча з місцевим дїдичом гр. Генриком Баденїем (не сподївав ся сїромаха, що в тій боротьбі зложить свою голову...)

Бл. п. Марко Каганець був тямущий в політичних законах та, як людина з природи спокійна, зрівноважена і тактовна, не міг нікого спровокувати, ані дати себе спровокувати. Тож замордоване його, се тим страшнійший злочин.

Рептилька про мордерство.

Про страшне політичне мордерство в Коропци подала руська рептилька „звістку“ в дуже характеристичній для тої газетки формі. Місце для сеї звістки знайшло ся аж у сїрім кутику „Новинок“: перед нею йдуть просторі, бомбастичні реляциї про якесь аматорське представленє та про якісь вечерниці і танцї. Щоби наші читачі не втратили нагоди наглядно побачити, як трактує рептилька події, потрясаючі цілим нашим народним організмом, та як вона серед них орієнтує ся, наводимо дотичну „новинку“ в повнім текстї. Ось вона:

„З Коропця, бучацкого повіта, наспіла вчера вечером телєграма, що там підчас вчерашних правиборів жандарм проколов на смерть правиборця Марка Каганця. Близших вістий про сей сумний випадок нема. Коропець лежить близько Лядзкого (і в тім самім повіті), звісного із кровавих подій перед двома роками в часї хлїборобского страйку“.

Так отже наша рептилька щасливо здужала звязати розбій у Лядзькім (із початку 1906 року) з хлїборобським страйком (із 1902 року)!

Похорон бл. п. Марка Каганця.

На похорон жертви мордерства в Коропци, що відбуваєть ся нині, вибрала ся зі Львова депутация від львівських Русинів. Одначе наслідком снїговиці зелїзнича комунікация перервана і депутация не змогла виїхати.

Ст: Людкевич.

Кілька поправок до т. зв. „питаня про укр. пісенний стиль“.

Се мусїло мене і всякого, що серіозно інтересував ся справою нашою музикованя, що найменьше крайно здивувати, що д. Ф. Колесса потрібував аж два роки студіовати мої невинні замітки, замішені принагідно при кінци статї „Націоналїзм в музиці“ в 1905 р., — щоби відповісти на них справдїшною „науковою студиєю“. Дочитавши її до кінця — справдї жаль менї робить ся, що п. Ф. К-а просто уявивши собі, що я його спеціяльно із якоїсь злоби причіпив ся, завдає собі муравлиного труду, коментує крок за кроком сливе кождий мій вислов, щоб виказати в ньому злу волю, „наукову похибку“, а по крайній мірі нельогічність, або незаслужену напасть на себе. Знаючи однак д. Ф. К-у як чоловіка аж надто совісного і обережного в наукових дослїдах, іще більше мушу дивуватись, що він ніяк не найшов раціональних зачіпних точок та що місто звичайного методу наукового мусїв шукати иньших доріг, як пр. фальшованя тексту моєї статї, не згадуючи вже про всякі очевидні курози і нонсенси і інтерпретациї його, та витягаю консеквенциї з моїх думок. Сеодно тільки приневолює мене до відповіди, у сій справі, яка впрочім у такім поставленю і відновленю, як у полемїці д. К-и не може мати претенсиї до „актуальности“ ні для науки, ні для розвою нашої музики.

Коли д. К-а думає, що моя статя була злобно против него вимірена, — то сеж чиста ілюзия. Чомуж він горячить ся моїми словами, що „про наш новий пісенний стиль нїхто не вмів би сказати більше над кілька загальних і неясних фраз“, коли він сам закинув про те, що „культ наших нар. пісень в Галичинї поверховний й голословний? Колиж він думає, що я і йому щось подібного імпутував, то пригадую йому, що я додав виразно, „хіба крім самого д. Ф. К-и, який від давна стежить виключно за сею справою“. Яж признавав д. К-і все першенство у справах нар. пісень (ст. 118) і не знаю, чому він се обертає у „фарисейство“. (Тепер аж признати мушу, що я трохи помиляв ся). Всякий, що читав мою статю, знає, що я з малими виїмками усюди говорив загально про наших народних пуристів, що я охотно й себе брав під осуд ігнорантиї й заскорузлости, з якою треба бороти ся (ст. 118).

Я і статї д. Ф. К-и виразно признав, що вона є цінна як бібліографічний показчик етнографічних збірників і гармонізаций нар. пісень. Але ніяк не міг я признати раціональности і животности тенденциї, яка аж била у вічі та могла вивести з рівноваги своєю короткозорістю та старосьвіччиною, та на силу закривала очі на те, що найбільш волюче. Автор нїде ні словечком не завернув проти сеї страшної аномалії у нашій музикальній культурі в Галичинї, проти її змарнїлого і заскорузлого сьвітогляду, що як звичайно, не давав і не дає нам видобути з чудового народнього материялу те, що в ньому справдї й для збогачення сьвітової музи пригоже, — а навпаки докоряв монотонно і конвенціонально за старим Серовом якимсь галицьким „майстрам“ (?), що „цурають ся нар. пісень“. Таке не відповідаюче дійсним обставинам і вузке ставленє справи не рїжнило ся пі ля мене нїчим від „голословного культу нар. пісень“ і для наших специяльно галицьких відносин смішне і шкідливе я вважав своїм сьвятим обовязком звернути увагу на противний бік справи.[1])

Д. К-а бере на силу усї мої замітки на тему галицьких національних пуристів у музиці особисто до себе і пятнує мене за се як клеветника нашого народнього музичного стилю, а навіть його українського представителя Лисенка, далї підсуває менї цілий ряд „наукових непорозумінь“ та рїжних сфінтованих інсінуаций і претенсий, які то я буцім то ставлю до него і його статї.

Позволю собі спитати д. Ку, де се я по його думці „звертаю жало неумістного глузованя проти укр. пісенного стилю“? Я знаю лиш, що я по кілька разів рішучо застерігав ся проти можливости такого закиду. (Особливо диви ст. 116). Колиж я дуже часто уживаю слів доторкаючих нашого музикального стилю в наведеню, то всякий, що знає хоч трохи наші музичні відносини в Галичинї, мусїв розуміти, що я думаю про тих галицьких подвижників народньої музики, які від 30-ти лїт повторюють без кінця про красу й оригінальність нашої пісні угрунтовуючи і потїшаючи ся ще й чужими авторітетами, та на ділї не знають, що з нею почати далї, бо шукаючи потемки дороги, попадають в дивовижні теориї. Чи д. Ф. К-а хоче уважати себе за їх збірного представителя: Коли так, то добре.

Але звідки, позволю спитати ся, д. К я підсуває менї якісь „кпини на тему нового стилю в гармонізациї Лисенка“? Констатую, що я не тільки проти можливости подібної інсінуациї застерігав ся, але й також перший раз висловив про Лисенка в основі такі самі погляди, які тепер парафразує д. К-а в своїй полемїці, надаючи їм тільки патетично-славославний, та науково-академічний тон, (якого я з засади в статї висторігав ся) і додаючи до них деякі нові путаниці[2]). Щож до „путаниць“ і „непорозумінь“, у наших поглядах на дїяльність Лисенка, то знов не знаю, чому їх д. К-а конче домагає ся взяти на свою адресу; колиж однак він хоче їх менї віддати на виключну власність, то мушу заявити, що вони висновані (і що правда доведені ad absurdum) на основі його статї, приватних розмов з ним і иншими на сю тему, та листів Лисенка, коли їх схочемо брати дословно, без критичного огляду його творів і обробіток нар. пісень, якого боїть ся д. К-а. Де менї снило ся домагатись від д. К-и, щоби він в своїй статї „дав вичерпуючі відповіди в питанях доторкаючих укр. пісенного стилю“, — або щоби він обговорив розвій і напрям нашої артистичної музики (!!!), — і які „закиди“ робив я з того „фальшивого (= сфінтованого д. К-ою) преміси? Бож щоби він виявив трохи ширший і дальший напрям думок, та місто парафразувати старі загальні восторги на тему „мережанок-мелізматів“, взяв ся до обмеженої позитивної роботи, як пр. розібрати найважнїйші типові прояви з гармонізациї пісень Лисенка (в укладї хоровім) — у протиставленю їх до „нїмецької гармонії“ — сеж були постуляти зовсім невинні і можливі до сповненя і така робота булаб далеко лучше „висьвітила“, справу пісенного стилю Лисенка і пояснила його думки у листах, а заразом показалаб, що не все, що Лисенко свобідно і принагідно висловив у листах, а навіть дещо у статях, не мусить братись дословно, до чого ми з вигідности і неохоти до кричичного думаня вельми наклінні. Говоритиж, що моїй статї про націоналїзм в муз.“ лучше відповідалаб така робота чім в статї про гармонізованє народних пісень, — здаєть ся менї явним нонсенсом. Однак, коли д. К-а так жахаєть ся того „мов той ладану“ та заслонюєть ся наївними викрутами, що на се „ще не прийшов слушний час“ — то я від себе заявляю йому, що мою обітницю я зовсім не призабув, а навпаки, робота така в мене готова, і вижидає тільки відповідного місця. Таке цькованє мене проти нашого одинокого композитора[3]), та прикликуваннє його добродієм К-ою, щоб заслонити ся його авторітегом, не хочу звати по імени, але що воно сьмішне, то річ певна. Однак воно психольогічно оправдане. Бо добачивши в менї „нищителя“ національного напрямку в музиці, д. К-а постановляє мене за всяку ціну здемаскувати — то як зрадливого фарисея, то як порожнього крикуна-„реформатора“, а до того неука, то вкінци як рутенського нїгілїста. Я ніяк не в силї пересьвідчити д. К-у про се, що не маю до него ніякої анїмозиї, а навпаки зичливість; але мушу вказати йому, до чого доводить його заслїпленє у науковім коментованю мого тексту. Слова моєї статї: „Вони то як раз є причиною застою в музиці! Проч з ними!“ — вложені мною, (як виразно додаю в примітці) в уста наших національних пуристів в музиці, якими вони пятнують нїмецько-італїйську гармонію і контрапункт, — обертає д. Ф. К-а проти нихже самих, та par force впихає менї в уста, буцім то я тими словами хочу екстермінувати його й його товаришів, і хоче вже резигнувати і добровільно „счезати в безвісти нірвани“, лишаючи менї поле борби. Добродію Ф-т, будь ласка, не бійте ся мене і з'аналізуйте ще раз се місце. Яж ж ртую собі тут з ваших ворогів, що сьвято вірять в силу нім. гармонії і контрапункту. І я також ними зовсім не одушевляю ся, і кажу: „Не знаю кільки в тім раций і сенсу, біда лиш що наші національні подвижники кричать вже здавна на всї заставки, що мають вже по вуха італїйської гармонії і контрапункту, шкідних нашому народови, що має свою власну гармонію і контрапункт“. Відтак слїдує інкримінований клич: „Вони то... Проч з ними!“ до котрого додана примітка: „Може ті слова і думки вложені мною в уста національних подвижників на полї галицької му-

[1]) Я ніяк не міг признавати якогось значіня кінцевій примітці в статї д. К а, де він застерігає Лисенка перед „фальшивим порозумінєм“ (?) — яка впрочім пропадала безслідно читачеви посеред загального противного напряму думок.

[2]) До таких треба віднести пр. якусь незрозумілу анальогію між „інтернаціональними“ і „національними“ творами Лисенка і Чайковського (?)

[3]) Я можу собі мати трохи відмінний (подїлюваний многими музикальними і інтелїгентними людьми) від. д. К-и) погляд на поодинокі галузи творчости Лисенка, можу думати, що його доктрі-

---

на етнографічної вірности не всюди корисно відбиває ся на його гармонізованю пісень, не мушу вірити на слово д. К-і, що пізнїйша гармонізация „Гей гук мати“, „Та забілїли снїги“ (у десятках) не конче „хоч куди краща“ від первісної у 1. Quodlibet-і; не потребую ставити аж „наукових питань“, чи його акомпаніямент орхестральний декуди в операх легковажений, і т. д. але я надто вмію вшанувати великий талант і прямо величезні заслуги Лисенка як укр. композитора, щоби позволити собі на жарти на його адресу. Такий закид впрочім мусить кождому, що читав мої замітки видати ся монструальний. („Еклектицизм“ Лисенка „явний“ у фортепянової формі — не виключає їх укр. кольориту — тому і „позірний“, чого не в силї зрозуміти д. К-а.).

ОБУВЄ правдиве американське для Пань і Панів і гігієнічні ЧЕРЕВИКИ для дітий поручає Спеціяльний склад Лїнолєум і церат ЛЬВІВ, КАРЛА ЛЮДВІКА ч. 3. 88

Нове міністерство.

Майже від самого початку діяльности теперішнього парляменту в австрийських політичних кругах ходить чутка про близьке утворенє нового міністерства. Довший час говорило ся, що нове міністерство буде „міністерством праці", отже в першім рядї буде його компетенция розтягати ся на публичні роботи та на відношеня між робітниками й підприємцями; далї ходили чутки, що керму сього міністерства „праці" обійме християнсько-соціяльний міністер д-р Гесман та що се міністерство буде сотворене й введене в житє не дорогою парляментарного закона, а цїсарським розпорядженєм. Проти такого полагодженя справи виявила ся сильна опозиция в парляментарних кругах, а то з боку нїмецьких вільнодумних партий та — головно — з боку соціяльних демократів. Одні і другі рїшучо запротестували проти пляну непарляментарно установити нове міністерство, а соціяльні демократи як найстрійше застерігли ся, щоби справи робітників віддавати в руки такого здекларованого ворога соц.-демократичного сторонництва, як д-р Гесман.

У тій справі вело правительство пертрактаций з партиями та, здаєть ся, ті переговори остаточно довели до можливого закінченя. Віденська преса доносить, що в кабінетї є вже згода що-до сього, що нове міністерство має займати ся головно справами і інтересами т. зв. середнього стану, та що виключені з під його компетенції будуть великі робітницькі квестиї, з'особна-ж справи робітницьких організаций. Що дотикаєть ся питаня про само уладженє міністерства, то — як доносить „Zeit" — правительство згодило ся на домаганє вільнодумних Нїмців і соціяльних демократів та предложить парляментови проєкт закона, обіймаючого нетільки прінціпіяльні і фінансові справи, а означуючого також обсяг діланя нового міністерства.

На конференції міністрів з дня 5 лютого с. р. постановлено в недовгім часї приступити до організації нового міністерства, котрого назва поки-що не є ще усталена. Первісний плян організаційний обіймав пять секций. Тепер буде компетенция нового міністерства проти обмеженя в порівнаню до давнїйшого пляну; будуть тільки три секциї. Одна секция буде займати ся попиранєм дрібного промислу, котре доси входить у ресорт міністерства торговлї. Засновок тої секциї істнує вже тепер під назвою „Служба для підпираня дрібного промислу". Та інституция буде тепер прилучена до нового міністерства, до котрого буде належати також субвенціонованє інститутів для підпираня промислу, ремісничих кругів, вистав, управа й підпиранє дрібно-промислових і господарських стоваришень та підпиранє поодиноких галузий дрібного промислу.

З міністерства просьвіти перейде до нового міністерства управа всїх наукових закладів, пропагуючих теоретичний і практичний поступ дрібного промислу; отже всї висші заклади дрібно-промислові у Відни, державні школи промислові і державні школи фахові для рїжних галузий дрібного промислу.

Буджет секциї дрібного промислу буде на разї дуже скупий, бо до сьогорічного буджету вставлено на „підпиранє дрібного промислу" ледво 950.000 кор., на наукові заклади 14·4 мілїонів на цїлу Австрию.

Інспекторат промисловий зістанеть ся й на будуче при міністерстві торговлї.

Друга секция буде мати управу над усїми земельними і водними будівлями, котрі будуть відокремлені з-під компетенції міністерства внутрішних справ. Сюди будуть належати справи регуляції рік, водні будівлї, земельні будівлї, квестия помешкань і т. и. Буджет тої секциї буде представляти 15·3 мілїонів корон. Будова водних доріг зістанеть ся далї при міністерстві внутр. справ.

До третої секциї належати-муть справи гірництва, відокремлені зпід міністерства рільництва. Буджет тої секциї виносить у видатках 17·7 міл. кор., у приходах 22 міл. корон.

Агенди соціяльної політики не входять у компетенцию нового міністерства; отже поки-що християнсько-соціяльна партия не осягнула ще остаточно своєї мети і повного захопленя соціяльної політики в державі.

Передвиборчий рух.

Бобреччина: До села Жабокрук приїхав дня 5. с. м. люстратор Карачевський, та почав „агітувати" за Мицєльським але стрінув ся з досадною відправою з уст господаря Павла Козяра. Правибори що відбули ся день опісля, випали корисно для нашого кандидата.

Сокальщина: Рух передвиборчий в нас саме в найбільшім розгарі. Те що стратили ми з причини видвигненя кандидатури д-ра Загайкевича в часї його неприсутности в краю і спричинених тим змін в кандидатурі, надоложено завдяки сильному осьвідомленю переважної більшости Сокальщини і енергічній працї агітаційній нашої організаци від хвилї усталеня кандидатури посольської. Потрясеня, які пережив весь повіт цїлком незавинено з причини збігу обставин, що витворювали невиносиму ситуацію через брак кандидатури, скінчились наконець. В протягу несповна тижня відбулись збори передвиборчі в отсих місцевостях: в Сілци, Волєвині, Комарові, Поторицї, Стенятині, Розджалові, Переспі, Гатовичах, Бояничах, Шмиткові, Мошкові, Завишнї, Добрачинї, Войславичах. Цїлий повіт подїлений на рейони, які придїлені поодиноким організаторам, котрі кождого дня відбувають збори в селах собі придїлених.

Маркова кандидатура, котра від самого початку не могла мати нїяких виглядів, лиш має за цїль розбити руські голоси, щоб допомочи польській кандидатурі, тратить з дня на день чим раз більше грунт під ногами.

Цїшанівщина: Повітове віче в Любачеві 6 с. м., зложене майже з самих виборців, порішило кандидатуру на соймового посла на округ Цїшанів о. Миколи Колтунюка пароха в Жукові.

Москвофільські клеветники.

Брідщина: „Галичанинъ" в 20 ч. поміщає на першій сторонї статю п. з. „Панъ Корнелля", де пускає собі кілька ординарних дотепів на тему „о. Гальба или Кальба" та поспитавши сам себе „кто-жь этотъ Корнелля?", засипує тогож цїлою купою лайок; статя органу „общерусской культуры" в Галичинї кінчить ся — очевидно — сальоновим висловом: „сама свинья мѣхъ дретъ и сама квичитъ". Супроти напасти „Галичанина" на нашого кандидата п. Корнеллю не від речі буде пригадати, що писав тойже „Галичанинъ" про п. Корнеллю і його публичний виступ кілька місяців тому назад. В ч. 53. москвофільського органу з 21. марта 1907 читаємо дослівно отсе:

„Первый выступилъ съ кандидатскою рѣчью г. Корнелля. Онъ въ долшей и основно оброботанной рѣчи представилъ плачевное экономическое положеніе нашего народа, указывая при томъ на способы улучшенія оного и обѣщая яко посолъ посвящати въ державной думѣ больше вниманія дѣламъ экономическимъ, чѣмъ политическимъ. Рѣчь г. Корнели была принята собравшимися приклонно и въ честь ему да будетъ сказано, що онъ не кидалъ ругательствами на нїяку партію и не клеветалъ на другихъ кандидатовъ, предоставляя избирателямъ рѣшеніе вопроса кандидатуръ. Инженеръ Корнелля поступилъ як хорошо воспитанный и культурный человѣкъ".

Правда, гарненький собі приклад консеквенциї культурности, моралї начального органу галицьких Росиян?

Надужитя ваборчі.

Скалатщина: Виборчі шахрайства у нас на добре розпочали ся. Дня 5. лютого були вибори в селї Полупанівцї. Комісар Мілєр приїхав ще досьвіта так, що о годинї ½8 скінчив. Була змова комісаря з війтом, бо війт був як раз на весїлю і звідтам взяв кілька кумів і так зробили вибори. В селї люди нїчого не знали, оповістки наперед нїякої не було. Громадяне вносять протест до старостваа против тих виборів.

Спільні делєгациї.

Комісия справ заграничних і окупацийного кредиту австрийської делєгациї приняла вчера по короткій дискусиї справозданє з буджету міністерства справ заграничних. Слїдуюче засїданє в четвер; на його дневнім порядку стояти-ме окупацийний кредит.

На вчерашнім засїданю угорської делєгациї в дебатї над буджетом міністерства справ заграничних, обговорював дел. Толї справу мароканську та запитав міністра, чи установлено граничну лїнїю, до якої не вільно посунути ся французським військам.

Дел. Кметі обговорював вперед мову міністра справ заграничних в комісиї австрийської делєгациї, яка ізза заяви про митову спільність обох половин держави також по 1917 р. викликала була тільки обуреня в мадярських кругах, та заявив, що Угорщина має загарантоване право самодїльности.

При сїй нагодї треба зазначити, що через заяву, зложену на попереднім засїданю секц. шеф. гр. Естергазом в заступстві бар. Еренталя, який не знає угорської мови, вважаєть ся конфлїкт між бар. Еренталем а угорською делєгациєю вповнї полагодженим. Се однак не значить, щоб з угор. делєгациї не мали виступати голоси осуджуючі його загр. політики, але вони будуть держати ся меж звичайної політичної дебати. Також дразлива ситуация, викликана резолюциєю гр. Лятура в справі офіцирських гаж втеряла своє первісне напруженє. Угорська делєгация хоч сего підвисшеня тепер не ухвалить, то заявить ся за ним бодай в засаді.

В дальшій части своєї промови приступив дел. Кметі до обговореня пруського предложеня про вивласненє Поляків. Він не думає занимати ся сею справою зі становища славянського, бо й Поляки заняли при обговорюваню резолюциї о. Шілїнгера „вповнї коректне" становище, аби нїчого не предпринимати, що противилоб ся легальній независимости Угорщини. Алеж Мадярів вяже спільна традиция з Поляками, яку він подрібно наводить, перебиваний окликами дел. Околїчаного й Ісекуша і хоч бесїдник зовсїм не бажає собі того, щоб міністер справ заграничних предприимав якучебудь урядову інтеренцию, то вважає за річ відповідну — висловити свій погляд, що культурні держави Пруси та Нїмеччина поступлять добре у власнім інтересї, вони відкинуть той проєкт ще в останній хвилї, або коли його по порішеню не будуть виконувати з цїлою жорстокостию. При кінци своїх виводів заявляє, що голосувати-ме за буджетом.

Дел. Беля Раковски обговорює широко заграничну політику та закинув, що через умову з Росиєю завязала собі монархія руки на Балканї і то в часї, коли Росия вела у східній Азиї експанзивну політику. Через сю умову задержала Росия своє давне становище на Балканї. Бесїдник є щирим прихильником потрійного союза але зі збереженєм власних інтересів монархиї. Поведенє Італиї не є після бесїдника зовсїм вільне від сумнївів, бо італійська публична опінія проявляє деяку анїмозию до монархиї. Будучи прихильником потрійного союза, мусить бесїдник зазначити, що він накладає на Австро-Угорщину також деякі обовязки. З тої причини бесїдник застерігаєть ся, щоб з боку австрийської делєгациї падали супроти Нїмеччини слова, які можуть захитати тими добрими зносинами. Се поганий звичай Австрийців мішати ся в чужі справи. Ми Мадяри сего не зробимо, тому дивую ся, що п. Кметі допустив ся того він, що при кождій нагодї робить Австрийцям закиди за вмішуваня ся до угорських справ. Бесїдник буде голосувати за буджетом.

Презид. мін. д-р Векерлє займав ся мовою міністра справ заграничних, заявляючи, що він станув в суперечности з угорським становищем, представляючи монархію в міжнародних відносинах як одноцїльні правильні предмети, але ся рїжниця поглядів в виду фактичного признаня самодїльности Угорщини унаочненої при підписуваню трактатів із заграницею має тільки значінє схоластичне. Погляд міністра на спільність митового простору також по 1917 р. є тільки індивідуальним, бо в заключеній отсе угоді містить ся запорука, що зірванє митової спільности в 1917 р. не стрїне на жадні перепони. В виду сего шкода дальше обговорювати сю справу.

Дел. Медакович обговорював в хорватській промові вперед заходи експанзивної політики нїмецької над Адриятським морем а там невідрадні відносини в Босні, де й досї не управильнено квестиї аграрної й церковної автономиї а тільки скріплювано бюрократию, яка вважуєть ся навіть отверто виступати проти заходів міністра, щоб довести в Босні конституційний режим.

Дел, Сївак домагав ся іменованя угорського урядника для прасового бюра в міністерстві справ заграничних, щоб інформував заграницю про угорські справи.

На сім засіданє перервано; слїдуюче засіданє нинї.

По лїсабонськім атентатї.

Квестия, хто саме виконав атентат на португальську королївську родину, не вияснена ще й до нинї. Навпаки доходженя виказали, що один з мнимих убитих виновників атентату. — Далоста був на місци катастрофи тільки припадково. Те саме виявило ся тепер і що-до убитого учителя, Буйкі. Тепер випущено на волю також трох підозрілих о участь в заговорі, яких арештовано на місци атентату. Показало ся, що вони попали в товпу коло королївської повозки тільки случайно. В виду сего скріплюєть ся що-раз більше чутка, що властиві виновники атентату утїкли, а в сім мали їм бути помічні полїциянти, які також належали до заговору. Тут зазначити треба й те, що виконаний атентат — се не їхне дїло.

Разом із трома особами, яких підозрівано о убійство короля випущено з вязниці всїх політичних вязнїв. Випущені на волю републиканські посли розказують, що нїчого не знали про замах, бо були зовсїм відтяті від внїшного сьвіта. Тілько в ночи в неділю почули гомін, яке викликало військо, що вирушило з касарень на місто.

З Мадриту наспіла вістка, що португальське правительство голосило вже загальну амнестию, яка дає свободу всїм політичним вязням а також зносить всї виїмкові закони, видані диктатором Франком. Реактивовано також міські ради, які заседували, поки їх не замінено адмінїстрацийними управами. Розказують, що убитий король, підписуючи останне диктаторське боніцитне розпорядженє сказав: „Отсим підписую засуд смерти на себе"! І не помилив ся...

Останним актом ненависного диктатора Франка, який вже дїйсно покинув Португалию і їде тепер, витаний ворожо на всїх двірцях через Францию мабуть до Нїмеччини, де його син буде вчити ся на університеті, було вислане депеші до Мадриту з просьбою о підготовленє оружної інтервенциї проти португальських републикан. Король Альфонс був тодї на ловах і там йому передано депешу Франка. Король виїхав зараз до Севілї на нараду, але там застав уже депешу про довершенє лїсабонської катастрофи. Франко перед своїм виїздом помістив в „Espagna Nuova" лист, заявляючи, що він не боїть ся суду істориї. Просить тільки о заперечене, неначеб перед виїздом дійшло між ним а королевими до яких-небудь сцен. Причини його вибуху пояснить час. Він переконаний, що поступав усе як добрий Португалець. Се пісня нам добре відома. Галицькі олїгархи мазаючи свої руки хлопською кровю, говорять також, що сего вимагає — польский патріотизм.

Онодї о 10. год веч. замкнено домовинизтїламикоролявнаслїдника престола. При пращаню з тїлами вбитих а обома королевими й королем Мануельом збули ся дуже зворушуючі сцени. Королеву матїр ледви відорвано від вбитого Карльоса І. Обі домовини перевезено серед великого церемонїялу в присутности королївської сїмї до палатної каплиці. Домовини залютовано. Віка творять хрустальні плити...

Лїсабонський атентат відбив ся відгомоном майже по всїх европейських парлямент ах, де проти заяв кондолєнційних, протестували головно соціяльні демократи заявляючи, що вбитий король зломив конституцию, або бодай виходили з салї засїдань на час сего рїшеня. Коли вчера італійський монархіст Сонтін зробив закид лївиці, що вона не встала з місць, тодї як палата висловлювала кондолєнцию королївській сїмї, кликнув йому пос. проф. Беррі: „Якби я був на тім засїданю, то похваливбим дїло португальських революціонерів, із якими почуваю свою солїдарність. Революціонери осудили тільки короля, що ногами потоптав конституцию.

Маломійська хруніяда.

(*Допись з Яворова.*)

Здавен давна не було в Яворові ще так величавого похорону, як тепер. Умер славний на цїлий сьвіт яворівський жидок Барзам. Був він *довголїтним* асесором магістрату і найспособійшим махером виборчим, тай найсильнїйшою в Яворові силою маршалка гр. Шептицького. Барзам умер нагло на тиждень перед правиборами. Гр. Шептицький приказав цїлому штабови урядників яворівських іти на похорон. І так 28. лютого с. р. відбув ся похорон Барзама. Цїла парада відбула ся в жидівській школї. До школи прийшли гр. Шептицький, староста Тирович, бурмістр Фердинанд Паар, заст. бурм. Ляхович, всї асесори магістр., урядники повітової ради, надінспектор податкового уряду п. Гадовський зі своїми підданими і родина небіжчика. В школї пращав покійного нїмецькою мовою п. Ферд. Паар, а на окописку хотїв пращати сам гр. Шептицький. Однак не міг дочекати ся кінця плачу, лише виняв кілька соточок для жидівських убогих та візвав, щоби всї молили ся за душу небіщика, щоби були такими порядними як покійник і щоби добре заховували ся підчас теперішних виборів.

Умер було міщанин Давило Щирба, що також був асесором магістр. і членом повітової ради; чому-ж тодї не пішов гр. Шептицький на похорон і не дав кілька корон на убогих міщан? Але то був Русин з дїда-прадїда і не був махером виборчим! За те тепер жидки гарно відвдячують ся гр. Шептицькому. Шалено агітують та вербують виборців для гр. Шептицького, а в доказ сего вже дуже гарно від були ся завдяки жидівським махерам яворівські правибори в самім місті. А горе тому, хто би відважив ся що сказати проти маршалка, бо не лише бють, але також доносять новітному старостї, котрий заздалегідь відгрожує ся.

Гр. Шептицький був вибираний через кількадесять лїт одноголосно послом до сойму. Однак нїчо не зробив доброго, а навіть петиції в справі заснованя руської гімназиї в Яворові не предложив в соймі, бо каже, що za wiele mamy szkół. З нами, міщанами, навіть і не числить ся, бо має своїх, котрі з міщанської керваниці добули собі становиско, а тепер, падаючи навколїшки перед маршалком гр. Шептицьким, очернюють в підлий спосіб міщан і торгують нашою кривдою. Нас називає мотлохами і радо споглядає, як міщанство упадає.

Була тому кілька лїт рада гром., в котрій були сьвідомі міщани, але що не ішли на руку гр. Шептицькому, він постарав ся о розвязанє гром. ради та о правительственного комісаря Теодоровича, котрий через 2 роки урядував як королькь, вирубав кільканайдесять моргів мийського лїса, дав кількадесять тисяч кор. на будову стациї на двірських обшарах п. гр. Дембіцького, цїлком непригідну для міста, попідвисшував платню своїм заушникам, — але все з керваниці бідних міщан яворівських. А коли комісар видїв, що дальше вже годі панувати, бо нема фондів, попращав ся з своїми приятелями жидками, як з Шулимом Адлєром, і на конець на просьбу Жидів запроновано нову раду гром. і з наказу гр. Шептицького вибрано тую раду. Нова рада вибрала бурмістром п. Ферд. Паара, довголїтного бувшого бурмістра, котрий майже за 30 лїт свого урядованя не здобув нїчого для міста, а за те здобув для себе головну трафіку, агенцию краківської асекурациї тай при тім повиховував своїх синків на добрих obrońców polskości. Урядованє п. Ф. Паара ведеть ся тепер єще лїпше, бо магістрат іде зовсїм йому на руку. За те він нагороджує самих асесорів і їх родину грубими датками сьвяточними. Сего року вислав п. Паар поліцая на збиранє жертв на дрова для убогих. Бідаки вистоювали по пів дня, заким дістали 2 або 3 поліна. Але замість бідакам каже він сестрі асесора Ангельського п ні Бойдовій, котра має готівку в касї, завести магістратськими кіньми фіру дров аж до самої хати, а в додатку до того ще з яких 20 кор. Другій сестрі, п-ні Станьковій, котра є акушеркою і рівнож добре має ся, вистарав ся п. Ангельський посаду мийської акушерки, хоч в Яворові є аж 4 іспитовані акушерки цїлком бідні. Своїй сестрінці, що не вміє добре писати, вистарав ся п. Ангельський місце в магістратї, а ще до того магістрат мабуть вислав її на свій кошт на практику до Львова, хоч подавав ся Русин Василь Лопачак студ. прав., котрий умер сего року з нужди у львівським шпитали. Четвертій кревнячці вистарав ся п. Ангельський о місце в яворівськім шпитали, а коли її недуга оказала ся невилїчимою, постарав ся для неї о гажу 12 кор. і фунт карболевої вати місячно, хоч вона не приналежна до яворівської громади. І так для непринадежних є шпиталь, суть гроші, а для наших бідних міщан нема! Але п. Ангельський з того собі нїчого не робить і каже: „Będę płatnym asesorem, dopóki mi się podoba, bo mam za sobą hr. Szeptyckiego i Paara".

Є в яворівськім магістратї і Русини, як названий уже бурмистр Паар, його заступник Ляхович та асесори Андрей Чума і Петро Пацула. Але у одних руські кости поросли вже польським мясом, а другі тримають ся правила, що мовляв покірне теля дві корові ссе! ну, і п. маршалок гр. Шептицький та староста тїшать ся, що мають на свої услуги таких поржондних Русїнуф!

Міщанин.

НОВИНКИ.

— Ще в справі „Wyodrębniona c. k. rada szkolna" а нїмецька гімназия у Львові. Прочитавши в 25 ч. „Дїла" замітку під повисшим заголовком і зараз в слїдуючім числї еї енергічне здементованє, я, як бувший ученик нїмецької гімназиї, зацїкавив ся специяльно сею справою і рішив провірити сам усї факти, порушені в замітцї, Збравши деякі цифри і дати, констатую на основі того фактичного материялу, що Хв. редакция „Дїла" впала дійсно жертвою безличної містифікациї, з тою малою рїжницею, що не перший раз, коли помістила повисшу замітку, але другим разом, дементуючи її на основі запереченя (голословно-го!) якогось „достовірного жерела". Все, про що написано в сій новинці, се не „від початку до кінця безлична (!) містифікация", але чистїсїнька правда — від початку до кінця. І так з одної сторони всї польонізаційні заходи п. Бостля, як непринимане всяких письменних просьб і подань по нїмецьки від усїх крім корінних Нїмців, як офіцияльні розмови з

На зиму еластичні валочки і кіт до вікон. — Витирачки до обуви, лїхтарні і ручні лїхтарочки, пропонує поручає О. Т. Вінклєра Син Львів, Ринок ч. 28. 1176

[4]) Через пропущенє підмету: „повірники Сокальського" доданого у манускриптї статї з боку вийшло, що правда, реченє трохи не звязане; на всякий спосіб Сокальський — не виводять. зики видадуть ся д. К-і інсінуациєю, та менї дають до сього право слова д-ра Франка, що в звісних „Думках профана на музик. теми" подібними словами (los von Bortnianśkyj) анахтемував Бортнянського et. et. Моїж власні слова зачинають ся аж опісля, спокійно: „Ні панове, не туди дорога!" et. et. Чиж потрібуєте, д-ю Ф-т більше доказів, щоб успокоїтись? Ну бачите, що не мусите ще „знеохочуватись" та пращатись зі сьвітом, а можете ще довго трудитись для добра Руси-Украіни. Се гарно, але звідки я маю через вашу недовірчивість та боязливість виходити 3 рази у Вашій статї на звичайного хулїгана? А може се зроблено д. К-ою „зі зрозумінєм річи" — щоби мати притоку сконстатувати науково, що і він також потрібний на народнім полї? Та чиж я коли небудь поважив ся про се сумнївати?

Але д. К-а почувшись від мене загрожений постановляє мене упередити та знищити, виказуючи, що мої напасти основані на „цїлім рядї наукових непорозумінь", — які виходять, як звичайно, з неуцтва. Ось пр. я не знаю докладно наукових розвідок Лисенка, не знаю наукових висліджів (?) Серова не перечитав докладно Сокальського, тому я не порозумів нашого пісенного стилю, і „сам не знав би про него нїчого сказати". Звідки заключає автор моє незнанє статий Лисенка і Серова, не знаю; а для доказу мого незнаня Сокальського шановний д. К-а позволив собі вигадати справдї „небилицю" і невинно сфальшувати текст моєї статї. Бо що Сокальський стоїть на восточницько-словянській „Stambaumtheorie" се хіба мав я повне право сказати. Але яким чином „виводженє генеальогії діятонїчних звукорядів від грецьких тетрахордів" має відносити ся до Сокальського, коли в текстї стоїть, як бик pluralis: виводять — себ то „ті, що на него покликують ся" про яких що йно згадано попереду[4]). А що до сего мав я також повне право, про се нехай засьвідчать хочби слова листів Лисенка, що „стара укр. пісня є кревна донька грецької" (І. лист.), або його слова про „словянську народню і про матїрню грецьку", або й слова д. Ф. К-и який зовсїм не жахав ся писати в статї, що „діятонїзм великоруських пісень вимагає й гармонізациї построєної на старинних ладах".

(Конець буде.)

учениками виключно по польськи, як його аргументи, що се „polski kraj, polska ziemia“, як заараижований перший раз сього року офіциальний обхід січневого повстаня і т. д. і т. д. — усе те є незбитим фактом і ясно вказує на те, що „narodowy stan posiadania“ незадовго збільшить ся „хитро-мудро не великим коштом“ о одну гімназию. З другого боку, статистика клясифікації Русинів висшої гімназиї безумовно вірна і остане ся одним з гарнійших памятників „ad majorem Poloniae gloriam“. Вияснювати понурий вислід клясифікації для Русинів тим, що в німецькій гімназиї шукають щастя з Русинів (ліпше сказати, кацапенят) ті, що вже нігде инде не могли лізти, як се Хв. редакції підшіптує „достовірне жерело“, буде трохи за ризиковно з огляду на факт, що на 38 учеників Русинів з висшої гімназиї, до яких відносила ся статистика, тільки двох прийшло з инших середних шкіл, а всї инші ходять до німецької гімназиї від I кляси. Як би там несимпатичним було для нас теперішне молоде москвофільське поколїнє, то ані се ані його легковаженє науки рідної мови не управняє нїкого спихати на нього відвічальність за те, за що в першій мірі відповідають инші чинники. Додати треба — чинники, що не розуміють ся на таких тонкостях, як „українець“, „москвофіл“, — але за те знають документно тільки одно слівце: „Rusin!“ Горяча оборона особи п. Бостля, котрий як індівідуальність не грає тут нїякої ролї, тільки як репрезентант польонізаторсько-русиноїдної тенденциї „свише“, з одного — а звалюване вини на індолєнцию „кацапенят“ з другого боку, се дуже хитра і проворна метода, відвернути увагу загалу від тої нової течії в нїмецькій гімназиї. З уваги на висше наведені факти і ще деякі инші (як пр., що фреквенция Русинів в нїмецькій гімназиї з тамтого року на сей спала за „безсторонного“ п. Бостля о 23·7%), я можу тільки висказати свій жаль, що Хв. редакция, полягаючи на голословнім запереченю якоїсь достовірної сторони, скривдила важко автора першої новинки, закидаючи йому „безличну містифікацию“, а рівночасно сама пала ї жертвою. — *Дольницький*, студ. прав.

— **Старостинська самоволя.** Пишуть нам з Сокальщини: Сокальський староста Kaliniewicz, ідучи видко в слїди свого незабутньої памяти попередника Шведзїцкого, видав в послїдних часах до війтів свого повіту обіжник, в котрім заказує під загрозою тяжких грошевих кар під яким небудь услівєм видавати книжки робітничі на заробки до Прус. Робітник, що хотїв би емігрувати мусить перше піти до свого дїдича і дістати від него позволенє на виїзд, та аж відтак може війт видати робітничу книжку, але мусить ї ще відіслати до староства до апробати. Так староста Kaliniewicz у своїм уржендованю перенїс ся в кріпацькі часи, коли то хлоп був притверджений до землї і не міг без панського позволеня рушити ся з місця. Для п. Kaliniewicza видко не істнують найпримітивнїйші горожанські і конституційні свободи. Сей нечуваний і неімовірний розпорядок годї инакше назвати, як вершком адміністрацийної самоволї. Нашим послам, а головно Вп. послови Петрушевичови, подаємо його до ужитку. — *Хлоп зі Сокальщини.*

— **В справі незвичайно строгої клясифікації** в середних школах знаходимо в урядовій „Gazet I lwowsk-iй“ такі замітки: „Супротив уміщених остатними днями в краєвих а навіть позакраєвих часописях вістий про розпорядженє, яке буцім то видало мінїстерство просьвіти, чи там краєва рада шкільна, а яке припоручує острійшу, ніж доси, клясифікацию в середних школах, годить ся ствердити на підставі засягнених інформаций, що нїкотра з тих властий не видала в послїдних часах розпорядженя подібного змісту. Також довідуємо ся, що, о скілько видко з предложених доси урядових звітів дирекциями середних шкіл, поголоски, немов процент учеників, котрі не відповіли вимаганям в першім курсї біжучого шкільного року, доходять або навіть переступає 50 процент, зовсім незгідні з правдою, між тим, коли сей процент, загалом беручи, не більший, ніж в роках минулих, а в багатьох заведенях навіть значно висший“. — Із сего неясного урядового комунікату виходить, що шкільні власти старають ся за всяку цїну справу замняти і голословно заперечують те, що знають документно передовсім всї ученики та учителї, а відтак всї родичі учеників. Факт є, що майже у всїх середних школах у Львові учеників при послїдній клясифікації просто змасакровано, бо майже половина кождої кляси, а часто навіть більше, дістала недостаточний поступ. Таке саме стало ся й на провінції. Заперечувати се значить одно, що кпити собі з публичної опінії. Та се нашим офіциальним кругам не першина. Що-ж до розпорядженя, то можливо, що верховні власти приказу палити учеників при клясифікації на письмі не дали, але управи середних шкіл пізнали в иншій дорозї бажане верховодячих кругів в Галичинї і так ревно недопускають до гіперпродукциї інтелїгентних мас. О, бо ті маси, що виходять із середних шкіл, показують ся дуже невигідними для галицьких „obere zehntausend“, які хотїли би задержати Галичину як найдовше в руках дотеперішної консервативної клїки.

— **Померший проф. Дашкевич** мав після смерти проф. Ом. Огоновського заняти катедру української літератури в львівськім університеті. Офіциальні круги голили ся вже на його покликане до Львова і з проф. Дашкевичем розпочали ся вже переговори, однак розбили ся тому, що проф. Дашкевич з родинних причин не міг переселити ся до Львова.

— **Санкціоновне закона.** Як доносять з Відня, проект закона, ухвалений галицьким соймом, в справі обнятя краєм запоруки за позичку міста Львова в сумі 10 мілїонів корон на розширене електричної зелїзниці і т. п. одержав цїсарську санкцию.

— **Не даваймо себе обдурювати!** Пишуть нам з міста: Перед кількома тижнями від'їхало задля браку роботи трьох наших добре вишколених різбярів і позолотників до Америки; сими днями вибирає ся знов двох, а такі артисти різьбярі, як Сабарай, Довгий і ин., сидять без роботи — так само, як і наші підприємцї будівельні. Хто-ж будує наші церкви, хто виконує в них різбярські і золотарські роботи? Всяка мазурська саранча з Сїняви та львівський різбяр-Поляк, що удає Русина патріота, забирають нам роботу, а Русинам лишають обовязок належати до руських товариств, платити за руські газети, давати грошї на руські патріотичні цїли і наконець... втїкати до Америки перед голодною смертию. Чужі люди будують руські церкви — навіть в селї, де парохом є посол, вибраний руськими голосами. Мазур, підприємець будови одної церкви, виразив ся, як оповідав чоловік заслугуючий на віру, перед церковним комітетом, що „десь менї є ваша церков, тілько грошї дайте!“ Тов-о для розвою руської штуки мусить добре находити ся коло справи і богато стратити часу і гроша на переписки, поки дістане яку роботу: але вистане Полякови надрукувати на своїй куверті „Перша руска різбярско-столярска робітня“, і ми віддаємо йому роботу! Оден сьвященик, запитаний, чому роботу внутрішнього украшеня церкви віддав не тов-у для розвою руської штуки або якому Русинови, відповів, що таки віддав Русинови зі Львова, патріотови, радному міста, органїзаторови львівських Русинів і т. д. Ну, і гарно ж той „Русин-патріот, радний і т. д.“ надув того сьвященика! Бож анї радним міста він не є, анї Русином він нїколи не був, а тілько в кулак сьміє ся з легковірности тих, котрих удає ся йому обдурювати і роботу від них видурювати. Ми не такі шовінїсти, як прим. магістрат міста Львова, що, розписуючи конкурс на реконструкцию ратуша, застеріг, що тілько польські архітекти можуть брати участь в тім конкурсї; але передовсім повинні ми уважати, щоби нас не піддурювано і не відбирано підступами роботу нашим підприємцям і артистам. — *В. С.*

— **Спростоване на спростоване.** В „Дїлї“ ч 25 з 3 лютого 1908 помістила ц. к. прокуратория спростоване начальництва суду з Обертина що віби то п. Вагнера, секретаря суду з Обертина не тілько дня 19 січня 1908 не було в Жабокруках, але взагалї від кількох лїт він туда не їздив. П. начальник не в пору вибрав ся зі спростованєм. Я сам як-раз 19 січня 1908 вечером бачив на власні очи п. Вагнера в товаристві п. Гординського переїздчаючих через Гарасимів (дорога до Жабокрук веде через Гарасимів). На другий день д. 20 січня 1908, коли я прибув на віче до Жабокрук, оповідали менї люди, що вчера в ночи сидїв п. Вагнер ще з якимсь паном в коршмі, посилав по війта та агітував за Теодоровичем. Се може посьвідчити між иншими п. Дмитро Куриш, господар з Жабокрук. А чи і се також готово начальство суду в Обертинї заперечити, що п. Вагнер був в Живачеві і там у війта Яскульського, звісного старостинського заушника, назбирав людий та чорнив парляментарний руський клюб? — В Городенцї д. 6 лютого 1908. *Кость Лукач*, урядник повітового товариства кредитового.

— **Лїста виборців** до львівської ради міської виносить тепер 13.486 осіб, а то горожан 230, властителїв реальностий 3.311, з титулу податку 4.616, сьвящеників 169, урядників 3.159, адвокатів і лїкарів 690, професорів і учителїв 983, емеритованих військових 130, моральні тїла (товариства) 203.

— **Чверть мілїона податкової кари.** Свого часу доносили ми про конфлікт галицького Банку гіпотечного з податковими властями з причини затаєня переносної належитости при продажи дібр Лукавець на Буковинї, набутих банком на лїцитациї. Тодї банк пояснював справу так, що неправильности допустив ся без відома банку оден з його урядників; що-ж до можливої кари за т. зв. зменшенє належитости державного скарбу, то в сім випадку мало ходити тілько о дуже дрібну квоту. Скарбове слїдство в тій справі скінчило ся в послїдних часах і на підставі його результатів має бути наложена кара. Буковинські скарбові власти предложили вимірити ї на 240.000 корон. Остаточний вимір буде зависїти від затвердженя краєвої дирекциї скарбу у Львові, перед котрою банк має право ще відповідно боронити ся.

— **Снїгові замети.** В четвер і пятницю панувала в Галичинї і в цілій східній Европі велика снїгова завируха, що викликала майже всюди перерву в зелїзничій комунікациї. Із зелїзничих дирекций у Львові і Станиславові доносять, що крім оповіщених вчера застановлень зелїзничого руху з нем 7. с. м. застановлено з причини снїгових заметів загальний рух поїздів на шляху Львів-Стрий на час 48 годин, дальше на части шляху ТернопільПідволочиска на 24 годин, на шляху Вигнанка-Гусятин аж до відкликаня, на шляху Стрий-Ходорів-Підвисоке аж до відкликаня; на шляху Острів-Березовиця-Копичинцї, а наслїдком того мішаних поїздів на льокальній зелїзници Тернопіль-Острів-Березовиця аж до відкликаня, а на шляху Підвисоке-Тернопіль обмежено рух особових поїздів на денні поїзди ч. 3313 і 3314; рух инших особових поїздів на тім шляху здержано аж до відкликаня. — З Черновець зелїзничі поїзди прийшли до Львова о 5 годин спізнені, так само із Сокаля і Белзия. Дуже критична була вчера ситуация між Мшаною а Городком. — З Підволочиск доносять, що між Борками великими а Максимівкою засипало цілий поїзд. Над його викопанєм із снїгів працює сто робітників. Подорожними, що находять ся в тім поїздї, сильно занепокоєні.

— **Нагана для черновецької міської ради.** Як доносять з Чернівців, мінїстерство скарбу в острій нотї удїлило тамошній міській радї нагану. Міська рада в Чернівцях затягнула позичку 8 мілїонів корон в часї найбільшої фінансової кризи та ухвалила інвестициї, що переходять ї сили. Мінїстерство скарбу вказує на велике обдовженє міста і лиху господарку та заявляє, що не дасть позволеня на нїяку дальшу позичку.

— **За уведенє власної жінки.** У Відни засуджено сими днями чоловіка за уведенє власної жінки. Вона була донечкою чесного властителя господи а він порядний торговельник шкір в Лянгенльойс. Обоє полюбили ся і мали пібрати ся, але родичі хотїли, щоби вони ще кілька лїт заждали, бо хороша Міцці (Марийка) мала ледви 17 лїт. Але молода кров не хотїла так довго ждати. Одного дня тота пара щезла і опинила ся у Відни. Там їх вислїджено і панича поставлено перед суд. Чи то було дїйсно уведенє чи може лиш втеча за спільним порозумінєм? А може навіть найскорше уведенє панича? Бо слїдство виказало, що панна приїхала повозом по панича і він всїв до повоза, де вже була панна. Все одно, його засудили. Справа поступала від апеляциї до апеляциї а молоді тимчасом пібрали ся. Молода пара гадала, що бодай тепер касацийний трибунал скасує вирок. Деж там! Сими днями затвердив той трибунал перший вирок і чоловік мусить тепер відсидїти місяць арешту за уведенє своєї жінки.

— **Дрібні вісти.** Цїсар затвердив вибір кн. Володисл. Сапеги, властителя дібр в Красічинї, на презеса, а д-ра Фр. Долинського, адвоката і бурмістра в Перемишли на заступника презеса перемиської повітової ради. — До церкви сьв. Пятниць у Львові дістав ся онодїшньої ночи злодій і украв три золоті ложочки, три таци спід чаш, ріжні дрібниці і скарбонку з грошевими складками. — В Сполучених Державах находить ся тепер поверх 400 000 робітників без роботи. — На фільварку монастиря Кармелїтів в Сусїдовичах самбірського повіта служниця Віктория Гроховська повила дитину і дала ї пожерти безрогам. Зьвірську матїр арештовано.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю Івана (лат Апольонія.). Позавтра, в понеділок: Єфрема (лат. Схоластики). Ві второк: Ігнатия (Дезидерия).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвого шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ **З „Кружка правників“** Акад. Гром. у Львові: В неділю 9. лютого о 10. годинї рано відбудуть ся Загальні збори „Кружка правників“ в льокали тов. „Акад. Громади“. Просить ся всїх товаришів-правників явитись в як найбільшім числї.

☐ **В читальни „Просьвіти“** на Личаківськім передмістю при ул. Гавснера ч. 10. партер відбуде ся в неділю дня 9. с. м. о 5 год. по полудни дїточа забава, а відтак відчит тов. Ганяка, делегованого тов-ом „Академічна Громада“, про житє і ідеї Т. Шевченка. — Вступ вільний.

☐ **Дружина аматорського львівського „Сокола“** виїде в середу, дня 12. с. м. до Комарна, де виставить „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“, драму в 5 дїях зі сьпівами і танцями Александрова і Старицького. Дохід з представленя призначений на „Селянську бурсу“ в Комарні. Початок о год. 7. вечером.

☐ **З львівського „Сокола“.** З нагоди завтрішньої вистави драми М. Кропивницького „Невольник“ в сали „Сокола“ пригадуємо, що представленє розпічнесь точно о год. 7 вечером. Завдяки неприхильним обставинам часто так складалось, що початок драматичних вистав в „Соколї“ опізнював ся. Сим разом просимо на се не числити, бо вистава „Невольник“ розпічнесь точно о год. 7. Також і слїдуючі вистави будуть розпочинатись точно о заповіджений годинї.

☐ **Члени читальнї „Просьвіти“ в Небилові** відограють дня 12 і 15 лютого с. р. (в середу і в суботу) дві штуки п. з. „Іцко сват“ і „Мужики аристократи“. Початок о годинї 7 вечером.

☐ **З Тернополя.** Вечерниці з танцями устроює тов. „Руска Бесїда“ в Тернополи в неділю, 16 с. м. в своїх комнатах. Котилїон з несподіванками. Музика військова 55 п. п. Стрій вечерковий. Вступ від особи 3 кор., білєт родинний (4 особи) 10 корон. Початок о годинї 9 вечером. — *Комітет.*

☐ **З Тернополя.** В середу дня 12 с. м. відограють члени теребовельської читальнї в сали „Мїщанського брацтва“ в Тернополи сценічну оратории Е. Турули „Вефлеємська нїч“ при участи військової музики. Дохід призначений на „Селянську бурсу“. Початок о год. пів до 8-мої вечером.

Померли:

Иосифа Федоровичева, вдова по руськім пароху померла дня 7. с. м. в 85. роцї житя. В. їй п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 8 лютого 1908.

Виборчі надужитя.

Калуш. (Вл. тел.) Надужитя нечувані! Комісарі староства Токарж і Гайнріх допускають ся страшних виборчих обманств. Виборцї вносять карні донесеня.

Парляментарні справи.

Відень. (Ткб.) Податкова комісия посольскої палати перевела на вчерашнім засіданю розділу рефератів.

Лїсабона. (Ткб.) Міністер справ загр. заявив кільком справоздавцям, що надіється сл недалекого привернення ладу й супокою в цілій державі. — Після чуток задумує королева дарувати убогим квоту 1,875.000 марок, на яку був обезпечений король в ріжних французьких та американських товариствах.

Лїсабона. (Ткб.) Члени дипльоматичного тїла були вчера по пол. в королївській палатї та передефілювали там перед домовинами покійного короля й престолонаслїдника. Публична жалоба прибирає характер народної жалоби. Місто переповнене чужинцями та приїзжими з провінції, представляє мальовничий вид. Король прийме ни нї перед погребом заграничні місиї.

Мадрит. (Ткб.) Дневник „ABC“ доносить, що під закидом участи в замаху на короля і насл. престола арештовано б. порт. посла віце графа Челью да Амараль в хвилї, коли коло Баядоз мав переїздити через границю.

Події в Росиї.

Петербург. (Пет. Аг.). Дума вела вчера дальшу дискусию над справою борони держави. Коли провідник кадетів Мілюков, якому підчас дискусиї закидали бесїдники з правиці й центра його подорож до Америки, станув на трибуну, правиця й більшість центра покинули демонстрацийно салю, так що засіданє треба було перервати ізза браку комплету. По отворенню засіданя станув Мілюков знов на трибуну, а центр і правиця вийшли знов демонстрацийно з салї. Відповідно до постанов регуляміну засіданє замкнено.

Петербург. (Ткб.). Вчера вечером покінчила ся друга розправа в процесї із приводу пригоди царського яхту „Штандард“. Суд признав, що ушкодженє яхту наступило через наїханє на скалу, якої незазначено на мапі маринарки. Суд прочих обжалуваних увільнив а контр адм. Нїльови удїлив догани за те, що особисто не провірив правдивости рапорту підвладних про проїзд через залив.

Мароко.

Париж. (Ткб.). Адмірал Філїберт телєграфує, що на транспортовім пароходї „Jeanne d' Arc“ вибух котел, через що 14 людий потерпіло рани а з того 5 важко. Корабель поплив до Тангеру, де ранних помістить ся в шпитали.

Париж. (Ткб.). Правительство заперечує вістку про мнимо мобілізацию кольоніяльних військ для Марока.

Здержанє руху поїздів.

Станиславів. (Ткб.). З причини снїговоґ заметїли здержано загальний рух поїздів на лїнії Чортків-Вигнанка і Вигнанка-Тересин Скала н. Збр. як також між Тернополєм а Підвисоким, супротив сего рух на лїнії Стрий-Тернопіль є здержаний аж до відкликаня.

До „Народної Гостинниці“ приїхали 8. II. 19 8. Ольга Щуровська, Тисьменица; о. Стефан Головацький, Старий Збараж; о. Володимир Кузьмич, Пісочна; Іван Ратич, Бережани; д-р Михайло Конюшенький, Самбір; д-р Евгенія Яблоновський, Перемишль; Зофія Навроцька, Станиславів; д-р Францішек Кальмус, Станислав; Іван Шерстило, Мости вел. і

SCOTTS Emulsion

дїлає надзвичайно скріпляюче на цілий організм лїчить і скріпляє легки. 1142

Кашель і перестуджене

хотяй вельми давне і долегливе, у, сує скоро SCOTTS Emulsion. Також дихавичним приносить SCOTTS Emulsion полекші і коли лїченє ї почалось скоро, часто лїчить ї — — цілковито і тревало. — —

правдивий лише з сею маркою — рибак як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К. 50 с.

у всїх аптиках.

Оголошеня.

ОГОЛОШКА. В книгарни Науковаго Товариства ім. Шевченка есть місце на практиканта. Компетенти зволять предложити через своїх родичів або опікувів на руки заряду найдальше до 1 марта с. р. 1) метрику хресту на доказ, що не перестарили 17 року; 2) свідоцтво низшої середньої школи з укінченою найменше пятого класи; 3) проба письма. Ближші умовини будуть означені в заряду книгарні. Львів 17 січня 1908 *Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.* 131 10—10

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: Іван Слївіньский, Львів, Коперника 16. Цини услівій продажі дуже приступні. 115 47 - ?

Надіслане

Ц. к. уприв. галицкий акцийный

БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Відділ депозитовий

принимає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до переховання цінні папери і удїляє на них задатки.

Окрім того заведено на взір заграничних інституций так звані

Сховки депозитові

(Safe Deposits.)

За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар одержує в сталевій панцирній касї сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *безпечно а дискретно* можна переховувати своє майно або важні документи.

В тім напрямі гіпотечний Банк поробив як найдальше йдучі заряджена. 4

Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім віддїлї.

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. I.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри найтоньші по 7, 8 і 10 К найбільші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** різні по 2, 18, 24 і вище. Зарядом отримуємо в найбільшім виборі сукульори цівєток, лєнти і всїлякі инші вироби оптичні

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 3

Інтелїгентна Русинка бездітна, знаюча ся на господарстві і кухни, прийме посаду карвя, а скаже вгодовани На дія“ poste restante Марківці. 195 2—3

Рутинований інструктор досьвідчений педагог приймє посаду на провінції або у Львові. За цїнити гимназиум. Приготовляє до маєтностей і приватностей. Ласкаві вгодованя: Яблонк, слухат прав, Львів, ул. 177 Шептицьких ч. 58 3—3

200 корон місячно може кождий легко заробити Подробиці даром і оплатно на вгодованя через бюро часописий Ольшевського. Львів, Кінського 7. 21 7 9

Кавалєр міщанина сим літ 24 приступний і вповдашний, шукає сею дорогою через брак знайомости товаришки жита, котра би посїдала значну реальність, внесе посагу 4000 кор. просить о ласкаве вгодованя ся. Адрес: „Надія“ Турка над Стрийом ч. 30. 191 2—3

Мед курацийний липовий в 5 К бляшаках т 5 кор. 20 сотиків оплатно, в більшій скількости 72 корон за 1·0 кіла вместе. Евстахій Юзвинський Бережани. 155 ?

Одинокий Руский готель „Народна Гостинниця“ у Львові ріг ул. Сикстуської і Костюшки (стація електричного трамвею).

Осібні убикациї на нічліг для селян.

ГОТЕЛЬ, РЕСТАВРАЦИЯ і КАВАРНЯ

уряджені на спосіб віденьский. Осьвітлене електричне. Електричні вінда, телєфон і вигальні. Товариство приймає всяких членів і гроші на книжочки вкладкові до опроцентованя.

196 1—6

ГОТЕЛЬ РЕСТАВРАЦИЯ і КАВАРНЯ Петра Кольонського

у власнім заряді ведене під „Трома Коронами“ у Львові улиця Трибунальска ч. 10

ПОРУЧАЄ ПОКОЇ ГОТЕЛЕВІ прекрасно уряджені запевняючи П. Т. гостям старанну услугу **Первородна реставрация** подає потрави на місці цілий день. Абонентів на обіди і вечері приймає по знижених цінах. **Вина столові** на міру „Meurer“ літра 60 кр. „Bruner“ 72 кр. „Grünzinger“ 1 зр. „Szamorodner“ 80, 1 зр. і 1·20. Старі токаї і всякі гатунки вин ренських, французьких і іспанських в бутельках оригінальних спродає по низьких цінах. **Пиво пільзенське** В. В. на шклянки. 88 6—6

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Замовлення на весняний транспорт — **ВИН літургічних** приймає 192 3—6

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у Львові

ВИНА II	при 10 літрах,	около 50 літрів,	25 літрів
	ціна 80 сот.	84 сот.	88 с. за л.
ВИНА I	при 100 літрах,	около 50 літр.	25 літрів
	ціна 1 кор	1·04 кор.	1·08 к. за л.
Вино самородне	при 100 літр.,	около 50 літр.	25 літр.
	ціна 1·20 кор.	1·24 кор.	1·28 к. за л.

Всі наші вина суть натуральні, богослужебні! Ціни розуміють ся франко Львів, бочки числимо осібно.

Женю ся! Красний бльондин 29 літ православної релігії, у цісарській за декретом службі 1675 корон річної платні в Чернівцях, шукає собі жену учительку із матурою, або іспитом. Може бути різної релігії лиш не жидівської, має бути дуже красна, шатинка, або бльондинка, без жадного маєтку лиш аби добре серце мала. Остаточно може бути не учителька, або навіть вдова без літей до 25 літ, лиш би мала готових грошей найменше около 40 000 корон готівкою. — Фотографія пожадана, вітає верне ся її назад. Адрес: poste restante ч. 5 Чернівці 199 1—2

Лише у фаховій школі можна научити ся і видосконалити в крою і шитю, чого в иншій школі не можна научитись тому поручаємо взірцеву школу Катерини Забєльської, Львів, улиця 201 Пекарська 9 1—2

Кружок управників у Львові **купує** всякі скрипта до I, II III іспиту управничого і **платить готівкою.** Зголошення приймає п. Цм. Кульчацький із год. 2—4 в льокалю тов. 151 „Акад. Громада". 8 2

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-бібліотеку робітню **Евст. Щупляневича,** Львів, ул. Шпитальна 58 яка підіймає ся робот виходячих в круг прикрашування церков. За виконану роботу гарантує Ціннки даром і оплатно. 48f

Публична продаж без **викликання і лїцитації** *лише з вільної руки* **„DOROTEUM"** у Львові, ул. Шайнохи

продає нині і в слідуючих днях віддані до продажі — в причині обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всіляких предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельскинових ковдрів і заруквків.

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальні.

Кілька ланкастрівок, шабель, спис і всілякого оружя довецького і січного.

Кілька псів, веприків і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диванників наміток і иншіх декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стінних годинників, стоячих і кишенеових, кілька висячих ламп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 коні, кілька коців, упряжи, 4 сідла, 2 карити ландари, 3 санок і инші повози

Кілька великих печий, ван, візків і волисок для дітий.

Кілька огнетривких кас, рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських юрок.

Карти, джекси, галіфаксі і лижви всіляких системів, 2 фортепіяни піяніно, віольончело, кілька скрипок, флетів, кларнетів, грамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких трофеїв.

Всілякі старинности, меблі, мініятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталі.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всілякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані каталоґи печатають ся і висилаємо лише на надісланім марки по вотові на 20 сот. 102 4—?

ОПОВІЩЕНЄ.

Загальні Збори „Власна Поміч" в Струсові відбудуть ся в льокалі власнім 22 лютого 1908 о годині 2 по полудни з слідуючим порядком:

1) Відчитанє протоколу з послідних Загальних Зборів.
2) Справозданє Дирекції за рік 1907.
3) Внесенє на удїленє абсолюторії для Дирекції.
4) Внесенє на роздїленє чистого зиску.
5) Відчитанє справозданя з люстрациї Союза з дня 12/9 1907.
6) Вибір комісиї ревізийної Загальних Зборів.
7) Внесеня членів.

РАДА НАДЗИРАЮЧА:

о. Ярослав Мандичевський председатель. — *Симеон Конрад* секретар. 198 1 1

Театр ріжнородностий

„DEPENDANCE BRISTOL".

Сенсацийна карнавалова програма. 3 французькі комедиї. Знамениті артисти. Початок о год. 8 вечером. 192 2—6

Новий а добре платний домашний промисл введо в нашім краю

Перше галицьке Підприємство Домашних Паньчішкових Робіт на Плоских Машинах до Плетеня

Лїбаль і Спілка

зареєстроване торговельне товариство у Львові, *ул. Кохановського ч. 39—31.*

Легка і приємна праця для всіх і всюди!

Не треба шукати заробків в чужині, за морем!

Хто вивчить ся працювати на новоопатентованій плоскій машині до плетеня „Славія", той вже не має чим журити ся. Зимою в теплі а літом в холоду працюва собі спокійно; готову роботу віддає до фірми **Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39,** а за пару дня дістає від тої фірми заплату готівкою на роботу і свіжу пряжу на дальші виробн. Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів. Машини „Славія" є найлїпші, тай тому і найдешевші; не треба отже давати ся намовляти до купованя иншіх машин, а найбільше треба вистерігати ся кулистих машин. Жадайте сейчас пояснень. 44

Трудкий і пильний може заробляти 3—5 К на день!

Покажіть ся на нашу часопись. Давайте в сголошенє ч тати всім знакомим.

На загальне бажанє *первнє ся*

КОМІСОВО-ТОРГОВЕ "ЬНИЙ ДІМ в Коломиї

з днем 1. лютого 1908 до Львова на вулицю Костюшка ч. 1 до дому „Народної Гостинниці".

Богато людий вже зрозуміло і оцінило, що **найбільший заробок** давав дотепер Комісово-Торговельний Дім в Коломиї, який однак на загальне бажанє всіх інтересованих переніс ся до Львова, де буде в стані з більшим як до тепер успіхом давати кождому заробок через фабрикацию цементових дахівок.

Хочете заробити богато грошей і купити добру машину до виробляванья цементових дахівок?

Пишіть зараз по цінники і пояснена до **Комісово-торговельного дому у Львові ул. Костюшка ч. 1. (Дім „Народної Гостинниці").** 20 1—3

Парцеляційне Товариство

„ЗЕМЛЯ"

У ЛЬВОВІ

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичині і Буковині.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

37 10—54

Де підемо на снїданє?

Та не має лїпше, та не має красше
Нїде підкріпитись,
Як піти до **ФУКСА** у **Дністровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Рїжні горівки і пива.
Та нема смачнійше, та нема дешевше
Нїде пити, їсти,
Як з приятелями у **Дн'стровім** домі
У **ФУКСА** засїсти. 165 1—?

Листковий Калєндар

до віддираня що дня з красною вінєтою до вішаня на стіну або ставленя на бюрку продає по 1 К з пересилкою 1·20 К.

„Сокільский Базар"

у Львові, ул. Руська ч. 20.

122a 4—?

Поручає ся дешеве і совісне артистично ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул Сикстуска ч. 14

РОБІТНЯ

металевих і кавчукових штампілій

Монограми, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 78—82

Альпейські

Соснові бонбони

Picea

Найлїпше і найдешевше средство против кашлю 1 пачка 20 сот.

До набуття у Львові у панів апт.: Аскенази, Жовківська 4, Як. Байєр, ул. Карла Людвіка, Фр. Девехи, ул. Словацького 6, Карло Діль, ул. Панська 11, Карло Ербар, Личаківська, С. Гай, ц. к. надв. дост., Шим Каштанович ул. Сонїчна, Тит Лазовський, Городецька 2, Петро Міколяш, Коперника 1, Як. Поратинський, пл. Бернадинська 1, Карло Пілявський, Академічна 28, И с. Пінелес Ринок 29, Г Рубель, Краківська, цїс. рад. К рло Склепінський Ринок, І. Вевюрський, ул. Галицька, Д-р Тит Зарицкий Жовківська. 50 13-1

Прошу завсїгди жадати КРАЄВИИ ВИРІБ

МУНКА одиноґі ощадкі МИЛА

з „Носоровцем" або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Заложеної в р. 1-46).

Прібки і цїнники даром. 45 13 -25

Автентичні заяви по-над 1000 лїкарів

сьвідчать, що

ІХТІОМЕНТОЛЬ

є одиноким знаменитим, через нїякі инші средства недостижимим препаратом против **ревматичним болям, гостцеви, постріли ви, болю зубів або голови**

Усмирюче діланє подиву гідно скоро і трева..о.

Іхтіоментоль до набутя у всїх аптиках і дрогеріях краєвих і заграничних в оригінальнім опакованю **по 1 кородні за фляшку.**

ГОЛОВНИЙ СКЛАД

Хемічна ляборатория аптики

ЕЛЬМАНА

В БОГОРОДЧАНАХ № 302.

Висилає ся найменше 2 фляшки. 10 фляшок висилає ся оплатно за 10 корон. 88

Оповіщенє

Загальні Збори тов. „Народний Дім" в Перемишли відбудуть ся дня 20-го лютого 1908 о год. 6-ій а в браку комплєту тогож дня о год. 7-ій вечер в кімнатах „Віри".

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1) Звіт заряду з дїяльности за рік 1907.
2) Звіт комісиї ревізийної.
3) Удїленє абсолюторії зарядови і радї надзираючій.
4) Розділ чистих зисків.
5) Вибір двох членів ради надзираючої і одного заступника на місце уступаючих.
6) Затвердженє вибору одного члена заряду і одного заступника на місце уступаючих.
7) Вибір комісиї ревізийної.

За Раду Надзираючу тов. „Народний Дім" в Перемишли.

Григорій Цеглиньский председатель. — *Антін Негребецький* секретар. 197 1—1

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

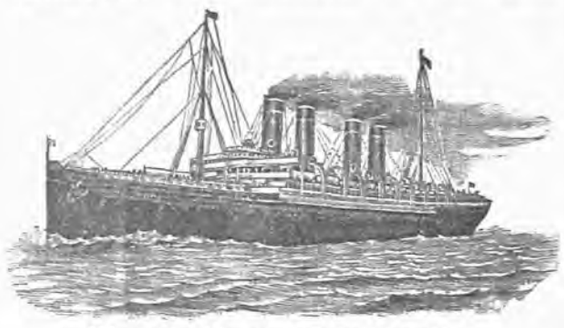

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Свині можна лиш тогдї охоронити перед хоробами і випасти в тім самім часї о полудню коротшім вік доси, коли додає ся 3 рази денно по ложці **Суїлїну.** Ручу і в противнім случаю плачу відшкодованє.

О два рази більше **молока** дають корови і воно все буде жвте і товсте, коли ся додає до страви **Вакцін.** Сей змицняє корови по отеленю, і утримує цїлими літами при здровлю. Пробні пушки по 60 сот. 5 кґ. 6 корон

Mr. T. Paraskovich надв. аптика і фабр. **Gutenstein Nied Oest.**

Склади в Галичині:

Бяла-Томке, Біч Гурвай апт Городок, Гешелес апт. Хшанів, Райфер дрог., Дрогобич, Візлоцький дрог., Ягольниця, Прайс апт., Ярослав, Кон апт., Янів, Баран., Коломия Туманьский дрог., Краків, Дисковський апт., Краків, Ганак і Спка. дрог., Львів, Ган, дрог., Львів Міколяш і Сик. дрог., Майдан Кухарський апт. Нарвів, Гашич апт., Новий Санч Новаковський дрог., Новий Торг Оссовський дрог., Перемишль Шварц апт., Товмач Шиковский апт., Станиславів Домбровський дрог., Угнів, Калуш ницкий апт., Вишнівчик, Фальбер апт. Жидачів Корнацкий Журавно Каррок, апт., Устрики Ястрембський ап., Винники Ковальцький ап., Жовква: Грос апт. 46 4 -12

ПОЗІР!

Правдиві російські

„АТЛЄТ"

КАЛЬОШІ

□□□□

Повна ґварантия за якість і тревалість.

Не совгаючі ся

правдиві російські кальоші,

Патенти ч. 6888, 8020. 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.

до набутя в лїпших торговлях.

86 13—15

Жадайте всюда лише „АТЛЄТ" кальошів.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907

Де Львова приходить з	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5 50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7 35	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1 10	—	—
Підволочиск	7 20	12 [illegible]	2 16	5·40	10 30
Черновець	8 05	—	2 25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7 29	11 50	3 51	9·40»	10 50
Самбора	8 00	10 30	1·55	—	9 20
Любіня	8 00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9·25	10·10†
Брухович	7 10	12 40	1 46†	4·50	8·20
Брухович	10 05†	—	3 25	5·30	9·35»
Зимної води	5·50	7·35	1·1	5·[illegible]	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7 0[illegible]	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6 10	9·20	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6 25	11·30
Пустомит	7·30	10 45»	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4 30	—	10·51
Любіня	6·00	9 05	3 10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1	11 05	—	7·10	11·35†
Янова	6 5[illegible]	9 15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34»
Брухович	05†	12 41†	3·42	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком — Поїзди їдучі лише в неділї і свята означені † — в неділї і свята від 26/6 до 15/9 буквою n — в неділї і свята від 1/8 до 10/8 що день буквою z. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Ворковський.

З друкарні Народової (Манецких) Конерника ч. 9.

Ч. 31. **Львів, понеділок 10. н. ст. лютого (28. ст. ст. січня) 1908** **Рік XXIX.**

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 8; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО"

	в Австрії:	*за границею:*
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік 28 к. на пів року 14 к.
на чверть року 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошенє звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклади і инші приватні оголошенє числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Оповіщенє.

Тіснійший „Народний Комітет", як верховна екзекутива українсько-руського, національно-демократичного сторонництва на засіданю з дня 8 с. м. затвердив кандидатуру на посла до краєвого сойму, усталену повітовим з'їздом громадських делєгатів народного сторонництва:

34. Повіт Цішанів: о. Микола Колтунюк, гр. кат. парох в Жукові.

Львів, дня 8 лютого 1908.

За Народний Комітет:

Д-р Кость Левицький голова. *Д-р В. Бачинський* секретар.

Польсько-москвофільський союз довершений!

Скільки то] разів „Галичанинъ", припертий нами до стіни в справі виборчого союза москвофілів з „Rad-ою Narodow-ою", викручував ся тим, що він, мовляв, поміщав тільки теоретичні уваги на тему польсько-„русской" згоди, але ніде в москвофільських органах не було признаня, що москвофіли п р и с и х в и б о р а х мають іти разом з „Rad-ою Narodow-ою" проти українського національного табору! Ще навіть перед кількома днями, коли в нашій статї п. н. „Salto mortale москвофілів" (ч. 23) закинено москвофілам, що вони при тіснійших виборах обіцяли віддати свої голоси кандидатови „Rad и Narodow-ої", „Галичанинъ" в ч. 17. з 2. с. м. заявляв, що в сій справі нема ще ніякого офіціяльного рішеня, а на його, „Галичанина", думку „самое лучшее было бы оставить нашимъ выборщикамъ полную свободу", додаючи при тім, що „и между украинскими кандидатами можетъ случиться лицо, которое можетъ заслуживать поддержки".

Та коли „Галичанинъ" старав ся закрити польсько-москвофільський союз такими буцім-то теоретичними викрутами, то „Русское Слово", видаване для селян, в той сам час говорить зовсім инакше. В ч. 4. з 7. с. м. в статї п. н. „Слово правди" навчає воно своїх селян:

„Якъ поступитъ нашъ народъ при теперѣшнихъ соймовыхъ выборахъ въ такихъ случаяхъ, якъ бы где нашъ кандидатъ упалъ и прійшло до тѣснѣйшо выбора межи польскимъ и украинскимъ кандидатомъ, надъ тѣмъ належало бы намъ всѣмъ уже теперь добре застановитися. Ведля нашои гадки наши люди найлучше сдѣлали бы, якъ бы въ такомъ случаю совсѣмъ не голосовали, а е с л и б ы и м ъ п р і й ш л о с ь г о л о с о в а т и, т о я к о р у с с к і и в ы б и р а т е л и о н и н е с м ѣ ю т ъ д а в а т и с в о и х ъ г о л о с о в ъ н а т ѣ х ъ, к о т о р ы и в ы п и р а ю т с я р у с с к о г о и м е н и и п у б л и ч н о з а я в л я ю т ъ, щ о х о т ѣ л и б ы в и н и щ и т и н а ш у р у с с к у ю п а р т і ю и т о л ь ш ь д л я т о г о, щ о о н а р у с с к а я. Помочи нашими голосами до выбора такого ворога на посла было бы н е п р о с т и т е л ь н ы м ъ г р ѣ х о м ъ п р о т и в ъ н а ш о г о р у с с к о г о н а р о д а и п р о т и в ъ н а ш о и р у с с к о и с п р а в ы. Лучше уже было бы въ такомъ случаю д а т и г о л о с ъ н а я в н о г о в о р о г а, т. е. н а п о л я к а, бо явный ворогъ меньше для насъ небезпечный чѣмъ тайный, т. е. такій, що публично говоритъ о своей преданности для нашого народа, а дѣлае такъ, щобы тотъ народъ лишити даже его русского имени".

„Галичанинъ" може собі викручувати ся, що „Русское Слово", се ще не головна управа москвофільської партиї, або, що „Русское Слово" в першій мірі поручає здержувати ся від голосованя, — се не змінить факту, що москвофільський популярний орган, через який москвофільська партия впливає на селян і який нїчого не пише без порозуміня з головною управою партиї, що той орган в редакцийній статї рекомендує селянам на випадок боротьби між польським і українським кандидатом голосувати на Поляка, на кандидата „Rad-и Narodow-ої".

З другої сторони й польські „афекти" до москвофілів з кождим днем щораз більше уявняють ся. Вся польська преса, що репрезентує партиї, які під прапором „Rad-и Narodow-ої" йдуть походом в руські виборчі округи, звертає що-раз більше уваги на голоси москвофільської преси, черпає звідти всї відомости про дїяльність українських партий, очевидно, разом з москвофільським осьвітленєм сеї дїяльности, винотовує пильно з неї всї польонофільські заяви, одним словом, робить все можливо, щоб ту польську публїку, в яку стільки лїт вповала „nienawiść do Moskala", настроїти як найприхильнїйше до „galicyjskich Moskali", яких навіть не називає так, як вони самі себе називають („галицкій русскій" значить по польськи „Moskal galicyjski"), тільки евфонїстично „starorusinami".

А що „Rada Narodowa" рішила ся підпирати москвофілів проти українських кандидатів, на се маємо сьвідоцтво хоч-би в отсій заяві „Dziennik-a polsk-ого", в передовій статї п. н. „Akcja wyborcza" в ч. 61 з 6. с. м.

„Не без значіня для нас також боротьба, яка відбуваєть ся в руськім таборі. Старорусини, перелякані поступами української гайдамаччини, котра звертаєть ся так добре проти нас, як і проти них і загалом проти всяких більш умірковаих елєментів на Руси, взяли ся енергічно до роботи і можна мати надію, що здобудуть значну часть мандатів. Вправдї і одні і другі для нас ворожі, але є фактом, що по староруській стороні є більше спокою, розваги, а навіть полїтичної чесности. Коли зважимо, що українська гайдамаччина пішла безумовно на прусько-нїмецьку службу, а в краю іде рука в руку з сіонїзмом, а з другого боку пригадаємо собі, що в справі польської маніфестациї проти Прус в славянськім концертї відізвав ся також голос старорусина, то, здаєть ся ясна річ, що в д о м а ш н і м с п о р і Р у с и н і в н а в и б о р ч і м т л і н а ш і с и м п а т і ї п о в и н н і б у т и п о с т о р о н і с т а р о р у с и н і в. Анї від одних анї від других нїчого не сподіваємо ся, але волимо отвертого і розумного ворога, як фанатично глупого скритоубійника".

Отже і з польської сторони маємо також уже ясно заяву, що де йти-ме боротьба між українським і москвофільським кандидатом, там „Rada Narodowa" підпирати-ме москвофіла. Чи й тепер „Галичанинъ" посьміє ще заявляти, що польсько-москвофільський союз при теперішних соймових виборах, се наша видумка?

Правда, викручувати ся може він ще й тепер тим, що се, мовляв, є тільки голоси преси, а не офіціяльні заяви „Русской Рады" чи „Rad-и Narodow-ої". Але всї знають, що таких союзів, як отсе теперішна польсько-москвофільська виборча спілка, не проклямуєть ся офіціяльно, — їх лише виконуєть ся.

Тепер уже нема нїякого сумнїву, що москвофільська партия для штучного підтриманя позбавленої житєвих основ „русско-народной идеи" в Галичинї рішила ся помагати Полякам укріпляти польське пановане на нашій землї. А хто помагає Полякам укріпляти і розширяти свій стан посїданя на териториї нашого народу, той ворог того народу без огляду на те, чи той нарід уважає себе українським чи „русскимъ". Проти такого свого ворога наш нарід повинен виступити безпощадно.

Передвиборчий рух.

Старосамбірщина. Кандидат о. Іван Яворський обїхав цїлий повіт і був майже в кождім селї. Всюда принято його кандидатуру однодушно. Навіть в самій Старій Ропі, де вийтом єсть москвофільський кандидат Басараб, всї селяни заявили ся за о. Яворським. Рідний отець Басараба, чоловік старенький, але щира душа руська, сам налягав на сина, щоби уступив і не причиняв ся до побіди Поляків. І, що правда, Басараб дав склонити ся і перед цїлою громадою зрік ся своєї кандидатури, за що нарід з одушевленєм відспівав йому „многая лїта". Але кириинники москвофіли, знаний з „ланитобраній Лїшки" о. Куцій з Лїнини, є лїпший о. Горницький з Білича долїшного, о. Полянський з Головецка і о. Венгринович з Білича горішного закликали кількох міщан старосамбірських на „собраніе" і заки змогли які селяни прийти, проголосили кандидатуру Басараба. При тім о. Куційови обірвало ся від одного молодого міщанина таке, що аж не випадає навіть писати. За Басарабом москвофіли не роблять нїчого а дурять його лише помочию старости Рїчого. Тимчасом Рїчі всїми силами пре в посли суд. адюнкта Капусцїнського а Басараба висунено лише для розбитя руських сил. Посередником в тім поганім дїлї чи простим агентом старостинським є „полянитник" Куцій. Від старости він не вилазить і лиже ся, як на твердого патріота пристало. Але то не без інтересу. Має лїс еквівалєнтовий на продаж. — Та все те задурно. Басараб буде мати найбільше 5—6 голосів.

Мостищина. На цїлім теренї мостиськім веде ся завзятий бій виборчий. З одної сторони агітацийна робота за канд. п. З. Скварком, з другої сторони надужитя і розпиячуваня виборців експозитурою „Ради Народової". Староство в Мостиськах є обсаджене самими практикантами, а то практикантами на концепістів, практикантами на комісарів і практикантом на старосту. А чим для практикантів староства є вибори, ще до того там, де кандидатом для „людку" є маршалок повітовий гр. Стадніцький, приятель намісника, про те мабуть не треба говорити.

Дня 7. сїчня с. р. сам п. намісник заїхав автомобілем до „кєровнїка" староства п. Ленчинського в Мостиськах, що є „на турі" на старосту, і з ним разом удав ся до гр. Стадніцкого на конференцию... П. граф не хотїв кандидувати, але по конференції з намісником вже кандидує... П. „кєровнік" староства хоч доперва від вересня в Мостиськах, однак вже незгірше є витресований вшехпольським орґанїзатором п. Яблонським, секретаром видїлу повітового і бурмістром в одній особі. І так п. „кєровнік" анї руш не хотїв оголосити на урядовій таблици реченців правиборів, аж зробив се по зажаленю організаци до намісництва і міністерства. Відтак п. „кєровнік" страшно хотїв удавати, що при виборах лєгально поступає, але страх перед правиборами таки не дав йому спокою і тому зачав наперед „робити візити" рїжним більше впливовим особам в Мостиськах, а головно Жидам-адвокатам, котрим впрочім з рїжних причин — легко грати на нервах... Візити зробили своє. Але п. „кєровнік" не був свого певний і вийшовши з рівноваги, приказав рабінам оголосити в синаґогах похід Жидів проти пана Скварка. І рабіни оголосили. Вкінци п. „кєровнік" в навечерє правиборів в Мостиськах особисто ходив по урядах і приказував урядникам безуслівно іти голосувати на лїсту, їм рівночасно роздану. Сей терор зрадив пляни п. „кєровнїка" і самих урядників обурив. А і комісарі з гори вже хвалять ся, що мусять перепровадити вибір „своїх" виборців, при чім виразно і деяких москвофільських „атцїв" числять за своїх.

Староство і „видзял" не мали ще таких „тарапатів" при виборах гр. Стадніцького як сего року. Гостини для хрунів мабуть ще ніколи тілько не коштували. П. „люстратор видзялу" ще ніколи в справах виборчих не наїздив ся тільки, що сего року. А тепер їде з громади до громади „впливати" на війтів і писарів. Чути добре і хапатню в повіті. Також добре кольпортує „сьвєтну видзял", щось 200 примірників „Roli" і кількадесять примірників „Руского Селянина" предплачує „видзял" і сипле в народ. Ратує „креси". — Не спить також і п. секретар „Kółek rolniczych". Будує „кулка" і їздить ними... І трибун людовців п. Стапінський приватними листами загрівае „своїх" до попираня „народовей" кандидатури на „кресах". І граф Стадніцький не сподївав ся мабуть такої помочи від „трибуна", котрий перед трома роками на вічу в Мостиськах називав його „найзавзятшим врогєм люду". Послїдні виступи „трибуна людовцуф" комплєтно здеморалїзували людовців — і то правдоподібно не лиш в Мостищині. Вони вже з легкою совістию беруть участь у всїх повітових „хапатнях", які перед виборами справляють „опєкуновє людку". Пють, блюють і папіроси крадуть „на балях" не гірше як найбільші хруні— а може і „лїпше", бо мають відвагу ще й хвалити ся тим. Га, „нове одродженє Польскі"...

Москвофільські сьвященики в мостиськім повіті з виїмком двох зовсім не беруть участи у виборах а радше беруть участь таку, що мабуть нарочно на день виборів виїзджають з парохій і допускають на виборців в своїх громадах польських ксьондзів і війтів. Староство переводить правибори після „пляну". І консеквентно його придержує ся. Сей плян розберемо пізнїйше. Також і маршалок гр. Стадніцький має свій „плян", котрий п. люстратор „видзялу" подає до відомости війтів і писарів. Именно п. граф пляную зложити звіт — розуміесь „своїм" виборцям із „своєї" дїяльности посольської, а заразом справити виборцям „трактамент". Все те має буги 11. с. м. отже по правиборах першої „тури", котра кінчить ся 7. с. м. а буде і друга „тура" правиборів... Хто і в який спосіб укладає те „справозданє" — того не знаємо. Але „справозданє" буде так бодай говорять війти і писарі.

Ст: Людкевич.

Кілька поправок до т. зв. „питаня про укр. пісенний стиль".

(*Конець*).

Яж знов не мав нїякої причини ще й Сокальського, невинного батька всего лиха, „очищувати" з „наукових непорозумінь" (хоч і я се зазначив словами: „а щ е б і л ь ш е т і, що на него покликують ся... ес.) — та і добре зробив, бо лишив се д. К-ї, який а ж т е п е р в своїй полємїці мав нагоду почванити ся повним „зрозумінєм" Сокальського. З мого боку тільки мушу ще додати, що і ся „подібність", наших нар. звукорядів до с т а р о г р е ц ь к и х т е т р а х о р д і в, про яку говорить Сокальський, д у ж е п р о б л є м а т и ч н а, так як ми й до нинї про грецькі скалї маємо крайно неясні, т е о р е т и ч н і в і д о м о с т и, я к і н е р а з я в н о п е р е ч а т ь в і д н а й д е н и м фрагментам мельодий. Далеко більше і далеко позитивнїйші с п і л ь н і т о н а л ь н і п р и к м е т и найдемо у деяких західних Григорянських напівах, про що не місце тут тепер розписувати ся.

Затріумфувавши раз так легко над моїм неуцтвом, д. К-а віднаходить що слово „нове" непорозумінє. В чім я мав непорозуміти д і я т о н і з м у і х р о м а т и з м у укр. пісень, „як їх поставлено" у Сокальського, не каже автор; але я вже признаю ся, що не порозумію нїколи виводів Сокальського про „обазіячене укр. музики хроматизмом", які надто пустословні, і надто бють в очі своїм восточництвом. Колиб менї д. К-а пояснив ласкаво, як то треба „розуміти", що „уводячий тон не нарушає квартового і квінтвого строю" в українських піснях, як: „Ой місяцю", „Ой зійди, зійди", „Ой гук маги", „Ой щож бо то тай за ворон", „Ой і не гаразд", „Ой і зійдуж я на могилу", „Ой та спив ся козак" et. ct. ct. — (не згадуючи вже $^9/_{10}$ галицьких) — а є тільки „з о в н і ш н о ю прикрасю", — то може й повірив би; та поки що, то для мене і „обазіячене хроматизмом", і „старинність" сего хроматизму пуста, безтолкова фраза для опатентованя оригінальности і „самобытности" нашої музики. Не виключаючи ще через те зовсім можливости орієнтальних впливів перед XV. в. (пр. у дрібній кольоратурі укр. пісень) ми не будьмо сліпі на надто явні впливи заходу, а памятаймо, що не азийські патенти дають укр. піснам право до розвитку, а як раз впливи Европи, які починаючи з 16. в. не то не зчівечили нар. творчости, а дали імпульс до нового оригінального її перетвореня. Та про се також поговоримо иньшим разом.

Другу наукову похибку і „небилицю" віднаходить д. К-а у моїх словах, в яких констатую факт признаний тодї найновійшими дослїдниками укр. нар. ритміки: Нейманом і д-р Ол. Колессою, (опісля ще і Перетцом) „ритміка стопово-тактова в наших нар. піснях, і м е н н о н о в і й ш и х прінціпяльно розвинена". Коли д. К-а має відвагу назвати се також „небилицею", то повинен був у своїй студиї про ритміку дати проти сего погляду трохи важкійші аргументи, ніж такі покликуваня, що „се виказав вже Потебня, а особливо (?) Сокальский", (який не мав до розпорядимости достаточного материялу і сам ще хитає ся в тій справі, чи в колїнах нар. пісень нема ще якогось „правильного метра"), — або такі, що „за консеквентно переведеними стопами, що не вносилиб до т е к с т у фіктивних (?) наголосів, надармо шукалиб ми н а в і т ь в коломийках" — бож така поява, що в т а н к о в и х піснях, (де п р а в и л ь н и й т а н к о в и й р и т м п р е ю д і к у є с т а л і і к т и в п і в с т и х у) граматичні наголоси не підчинюють ся тактовій правильности, може бути лиш аргументом на легку д в и ж и м і с т ь а к ц е н т о л ь о ґ і ї і м п р о в і з о в а н о г о т е к с т у, отже радше д о к а з о м, щ о т а к о ж в и н ь ш и х п і с н я х п р і н ц і п о м треба приняти н а г и н а н е а к ц е н т і в м о в и д о м у з и ч н о г о р и т м у, який в в е л и ч е з н і й б і л ь ш о с т и укр. пісень виявляє нахил д о п р а в и л ь н о ї с и м е т р и ї. Колиж д. К-а хотїв конче також рїжні форми нагинаня музичного ритму до наголосів тексту (продовжуване, висота тону, сінкопи et et.) ураз зі складочисленєм і „льоґічними" акцентами піднести до якогось с п е ц и я л ь н о г о р и т м і ч н о г о п р і н ц і п у укр. пісень зовсім окремішною від стопово-тактового, то повинен се був зробити хоч трохи яснїйше (і не на основі 3 збірників пісень з мінїмальної териториї укр. земель), а не заставляти вчити ся на память всяких можливих комбінаций іктів тексту і мельодиї у (3—7-складових!) „музикально-синтактичних стопах", та всяких акціденталних появ, — (залежних не то від сьпівака, але й від записувача, — пр. відношенє колїн до тактованя) — які при п о в н і м материялї пісень певно в двоє й троє збільшилиб ся! Сего д. К-а чейже і від мене домагатись не може, а я не маю обовязку вірити йому на слово, що в сучасних укр. піснях одинокою ритмічною мірою є колїно, та що в ньому і попри ньому в великій більшости нема вже с т о п о в о - а к ц е н т у а ц и й н о ї і т а к т о в о ї с и с т е м и, хоч і подекуди ще у флюктуаційний стадиї. [1])

Та я приняв би вже на себе й „непорозуміне" ритміки укр. нар. пісень, (подібно, як і хроматизму), тількиж знов не хочу дати себе хитромудро обдурити обіцянками д. К—и, які то нові о р і ґ і н а л ь н і п р и к м е т и мати-ме укр. пісенний стиль і музика на сьвітовій аренї з такого порозуміня їх як хоче д. К—а. Отже a propos ритміки обіцює д. К-а: 1) крім д о т е п е р і ш н і х т а к т о в и х і к т и в: „динамічного" і „темпорального" — зискає музика ще й п с и х о л ь о ґ і ч н и й а к ц е н т, — що полягати-ме на висотї й барві звука; 2) „і р р а ц і о н а л ь н і" ($^5/_4$, $^7/_8$) і м і ш а н і т а к т и; 3) ф р а з о в а н є м е л ь о д и ї н е в п р о в а д ж у ю ч и ї ї і з п о е т и ч н о ї м е т р и к и.[2]) Д. К-а позволить собі однак ласкаво завважити, що н о в і с т ь і о р і ґ і н а л ь н і с т ь т и х с ь в і ж и х з а с о б і в укр. музичної ритміки полягає мабуть на якімсь непорозуміню; усї вони давно кудись з'явили ся і вигідно істнують у сьвітовій музиці. Говорити про те, що „сгрога" тактова система виключала коли небудь „психольоґічний" чи „льоґічний" акцент, — або в чім небудь спинювала „визначуване слабих іктів в такті" та фразоване, або про те, що поетична метрика у старій і модерній вокальній музиці преюдикує музичний ритм, — може хіба або який ultra-формальний кабінетний учений, або той, хто ідентіфікує всю інструментальну музику з тінглевими маршами, а вокальну зі школярськими куплєтами, але не д. К-а, чоловік музикально талановитий і образований, який вже повинен був про се дізнати ся, що на заході повстають від 50-ти лїт уже цїлі теориї ритмічного фразованя (a la Riemann) н е з а л е ж н о г о в і д т а к т у, який все мав лиш більше п р а к т и ч н о - м е н з у р а л ь н е значінє. (Д. К-а видко зле упорядкував своїх „Gewährsmänner-ів", бо і сам кудись у своїй „Ритміці укр. пісень" замітив, що „докладне визначуване усіх іктів ритмічних (в інструментальній муз.) звелоб музичну продукцию до автоматичного механізму".

Але також м і ш а н і й і р р а ц і о н а л ь н і т а к т и н е н о в и н а західній музиці, подибаєте їх ще в мензуральній музиці 15 в., від біди й у Вагнера (Tristan III акт), а часто густо у „інтернаціональних" творах Чайковського, а у модерністів аж роїть ся від них.

Так само аж зароїлось у сьвітовій музиці від оброблювань всяких екзотичних пісень[3]) з далеко ще штудернїйшою тональностю, чім наші; повстали вже й цїлі опери (пр. Madame Butterfly Puccini-ого) виключно з японських мотивів. І теория восточників про „обмеженість західної музики до д в о х тільки тонаций: d u r і m o l l чисто „теоретична", так як Европа вже від 100 лїт розрізнює побіч понятя „т о н а ц и ї" (значеної для вигоди на початку) також „т о н а л ь н і с т ь", яка може безгранично модіфікуватись, та принимати найрїжнїйші хоч і як тонкі старинні і екзотичні відтїнки виключно після в о л ї компоніста[4]); і укр. мельодика і тональність не може бути там нїчим обмежена, як тільки за-

---

[1]) Подібно стоїть справа з ритмікою с е р б с ь к и х нар. пісень, з тою рїжницею, що В о л ь н е р, якого незнанє преюдикує менї д. К-а, при кінци своєї студиї в и р а з н о з а с т е р і г а є можливість, і п о р у ч а є до д а л ь ш и х д о с л і д і в, чи в с е р е д и н і колїн пісень нема ще яких правильних акцентуацийно-квантитативних появ. При чім же тут цитованє праць Ягіча, що обговорює виключно стару е п і к у сербську — не знаю; се мабуть тільки евфемістичні згляди д. К-и, щоб скріпити свою ученість, та мою ігнорантию.

[2]) Д. К-а цитує і тут велику силу авторітетів: якогось „музика" Капеллєна (звісного хіба кількома обробітками „модних" екзотичних мотивів) якого „Wegweiser zur neuen Kunstentwickelung (!) є собі звичайненьким в сих часах р е к л я м о в и м гумбугом (яких доволї видрукувала в останніх часах часопись „Musik"); далї звісного музика-п с и х о л ь о ґ а (?) Е Горнбостля, (який певно сам здивував би ся з сього титулу) — що від кількох лїт списує і публїкує екзотичні мельодиї, але якого „вислїди наукові" доси такі мінїмальні, що не інтересує ся ними навіть такий універсалїст, як Riemann, а навіть їх явно легковажить.

[3]) Щоб згадати тільки 6 зошитів Bantocka знаменитих „The songs of the East" та численні збірки хінських і японських мотивів Дітріха, Г. Рімана, Wöbera і ин.

[4]) У творах деяких модерністів, як Debussy (опера „Peleas et Melisande", „Prelude de l' apres midi d' un Faune") Ріхарда Стравса (Сальоме) нема переважно „нїякої тональности".

Виборчі надужитя.

Перемишлина. Староста Лянїкевич являє ся прямо невичерпаним в обдумуваню найріжнїйших, що раз то нових, виборчих штучок, а війти, писарі і комісарі показують ся незрівнаними майстрами в їх виконуваню. Було вже писане про звісну маніпуляцию з виборчими лїстами. Переповнено їх панськими лизунами, форналями, неоплачуючими жадного податку, що йно випущеними з криміналу злочинниками, небіщиками і т. п., а зовсїм не вписано до лїст маючих господарів, некараних, посїдаючих всї законні вимоги до голосованя. Кандидатів на виборців, наперед громадою назначених, вичеркувано потайки в послїдним дни перед правиборами з лїсти, щоби тим способом спричинити між правиборцями замішанє в часї правиборів, і користаючи з него вибрати хрунївських виборців. Лїст не виставлювано до публичного перегляду. Та всї ті штучки були лише предюдиєю до того, що мало дїяти ся при правиборах. Тут що-й-но пізнали ми вповнї сприт і зручність нашого старости. Після його інструкциї всї комісарі рівночасно примінюють одного дня всюда одно і те саме лайдацтво при правиборах, приміром фальшиво записують голоси (Княжичі, Мальговичі і т. п.). Коли громади, в яких мають відбутись правибори слїдуючого дня — довідавши ся про сю штучку — відповідно приготують ся і перед нею заасекурують ся, приходить слїдуючого вже инше надужитє, прим. фальшиве обчисленє голосів, а вслїд за тим і оголошенє фальшивого результату правиборів (Биків). Третого дня розпочато правибори о пів години скорше, нїж вони були назначені (Германовичі, де голосувало всього чотирех виборців, то є війт, заступник, арендар і сьвященик, а коли ще перед означеним на правибори часом зійшли ся правиборчі, оповістив комісар, що вже по правиборах), і д. д., кождого дня приходить инша штучка, щось нового, на що нїхто не приготований.

Нині прийшов на денний порядок сьвіжий помисл п. Лянїкевича: не переводити зовсїм правиборів, щоби перевести їх в речинци додатковім, потайки. До схарактеризованя поведеня комісарів, яке має довести до означеної цїли, нехай послужить слїдуючий факт. В громадї Наклї мали відбутись правибори нині (пятниця) о год. 1. попол. в салї шкільній. Вже о год. 10. зрана заїхав комісар Пйонткевич на пораду до славнозвісного війта Цимбалка. Тимчасом саля шкільна наповнила ся виборцями, котрі як найспокійнїйше позасїдали в лавках та ждали на комісаря. О год. 1. з'явив ся комісар і візвав присутних, щоби вийшли всї на двір і там ждали, а він буде кликати до голосованя по одному. Тому зарядженю спротивили ся виборцї, заявляючи справедливо, що вибори є явні, правиборцї мають право бути в льокали виборчім, місця є досить, в салї панує спокій і порядок, а на дворі нечувана заверуха і метїль, так що старшим виборцям ждати на дворі прямо неможливо. Комісар відійшов з нїчим до війта, а коли вернувши повторив своє заряджене, виборцї запитали, яка є причина. На се заявив війт, що виборцї є узброєні в камінє. Виборцї обурені сею підлою провокациєю запропонували комісареви перевести у всїх особисту ревізию, а крім того господарі Іван Коханий, Максим Салук і Андрій Вєнц обовязались взяти на себе повну відповідальність за як найспокійнїйший хід правиборів. Комісар на се не згодив ся і знова з нїчим вернув до війта. Виборцї, порадивши ся між собою, вислали до комісаря депутацию, зложену з трех названих господарів, котрі заявили комісареви, що виборцї готові вийти із салї і цїпенїти на заверусї, однак під тим услівєм, що в льокали виборчім лишить ся двох мужів довіря в цїли береженя чистоти правиборів. Комісар згодив ся на се, але зажадав щоби в салї лишили ся ті два виборцї, яких він назначить і вибрав на мужів довіря Ілька Кузика і Івана Уляша, людий старих, неписьменних, одного недочуваючого. Виборцї не могли згодитись на тих „контрольорів" і — уступаючи комісареви — зажадали, щоби бодай замість Івана Іляша лишив ся в салї письменний Іван Коханий. Комісар на се не згодив ся, а коли виборцї ніяк не хотїли відступити від свого мінїмального бажаня, він заявив, що нині правиборів переводити не буде, за те приїде на правибори иншим разом але візьме зі собою компанїю війска і покаже їм, як переводить ся правибори. З тим і поїхав.

Перемишлянщина. В послїдних днях відбули ся вїча в Бачові, Подусїльній, Подусові і Короснї. На усїх вічах явились мало що не всї управнені до голосованя та порішили по промові п. Осипа Кекиша і п. Березяка однодушно попирати кандидатуру судиї п. Володимира Сінгалевича. Та, як з першої сторони у н с робить ся усе можливе, щоби легальним способом здобути мандат, так з другої сторони наші вороги старають ся його нам зрабувати в спосіб нелегальний. Дня 4 с. м. мали відбутись правибори в Перемишлянах о год. 8 рано. — Вже о сїй годинї много виборців проходило попри раду повітову, але зачинені двері будинку казали здогадуватись, що вибори ще не розпочаті. О год. 8½ прийшли перед будинок жандарми і з сього усї вносили, що аж тепер вибори розпічнуть ся. І дїйсно в дверах стає староста Пілятовский і питає, чи є хто до голосованя. Зібрані правиборцї відповідають „так" і починають входити до покою. Та заки перший з них п. Осип Кекиш дійшов до третої комнати, де відбувалось голосованє, староста Пілятовский, що урядував яко правительственний комісар, замкнув голосованє і більше нїкого до голосованя не допустив. Показало ся, що на пятьсот кількадесять допущено до голосованя лиш 15 правиборців, має розумітись самих сторонників Потоцького а ті вибрали 10 виборців. В той спосіб віднято можність голосованя 97½% управненим. Покривджені правиборцї відбули вїче і вислали жалобу до бар. Бека, до Романчука і до намісника та внесли протест проти привиборів до староства. Знов дня 5 с. м. поповнено нове надужитє в Чуперносові. Коли Русин Стефан Жовтюх при голосованю одержав 13 голосів а Поляк Szczepan Franków 9 і вибір Жовтюха був певний, тодї староста Пілятовский, котрий урядував яко комісар, зарядив друге голосован і уневажнивши голоси 3 правиборцям, котрі голосували на Жовтюха, перепер вибір звісного Frankowa. І з відси вислано зажалене до Бека і до намісника, а до староства внесено протест.

Бобреччина. Правибори, які відбули ся дня 7. с. м. в селї Девятниках, перевів староста по своїому. Ще перед правиборами розпочались у нас маніпуляції виборчі, і так: Лїста виборча не була оголошена ані виставлена до перегляду. Аж як її вже вислано до староства, удалось селянам її переписати. Розуміють ся само собою, що коли укладали її війт Філїповський та така звісна на весь повіт гиєна виборча, як громадський писар Бучковський, то вони мусїли пропустити кількох правиборців. Внесені реклямациї аж до староства (бо до реклям. комісиї громадської було вже запізно) не узгляднено, мотивуючи тим, що не староство, а громада укладає лїсту, до неї отже належить з тим звертатись. Та мимо того всего селяне ще були певні, що правибори випадуть добре, бо на передвиборчих зборах заявились як один муж голосувати на виборців: Трифона Лалака і Михайла Сокальчука (сьвідомих селян). Та не так склалось, як ждалось. Прийшов день правиборів (7. лютого с. р.) До льокалю виборчого не впущено безуслівно нїкого з селян, а були там тілько ц. к. комісар виборчий, війт і писар гром. а жандарм стояв на порозї та по одному впускав до голосованя. Що там дїялось, Бог те знає, досить, що ц. к. комісар виборчий проголосив вибраними виборцями своїх кандидатів: війта Філїповського та Івася Заборського. Мимо того, що на дворі було зимно та така курява, що й сьвіта божого не можна було бачити, нарід ждав на результат. Нїхто не міг зрозуміти, яким способом на 68 голосуючих могли зістати вибрані такі виборцї — коли вони в числї 50 голосували на Трифона Лалака і Михайла Сокальчука! Чому тих 18 голосів мало мати більше щастя і значіня, як їх 50 голосів? Всї зараз рушили до церкви і заявили місцевому парохови, що хотять присягнути, що голосували на своїх виборців (Трифона Лалака і Михайла Сокальчука). По присязї сказав один правиборець (Антін Б'єга), що коли ввійшов до хати, то комісар спитав його „па kogo głosujecie?" то зараз сам писар виповів за нього двох виборців (Заборського і Філїповського) а коли сей хотїв сему запротестувати, жандарм випровадив його за двері, говорячи „już! już, dobrze!" — Тепер зроблено протест і вибрано двох делєгатів (Трифона Лалака і Михайла Горинеца) які поїхали до Львова до ц. к. намісника з домаганєм, аби перевести нові правибори та потягнути злочинців до відвічальности за брутальне доптанє горожанських прав.

Бучаччина. В Слобідцї гор. на 48 голосуючих наші (українські) мали 26 голосів а противники (баденївські) 22, хоч комісар не допустив наших 12 правиборців (вписаних в лїсту) до голосованя, однак комісар оголосив противників (що мали лиш 22) вибраними. Народ страшно обурений. Вислано телєграму до посла Будзиновського і внесено протест проти тих правиборів. Взагалї розбій на цїлій лїнії. Реклямациї українських виборців староство всї повідкидало.

Нашим „опікунам".

З двох сторін, зі сторони тих, що хотїли б, щоби наш український нарід був „gente Ruthenus, natione Polonus", і зі сторони тих, що хотїли-б, щоб він був „gente Ruthenus, natione Russus", мов на умовлений знак виступлено проти українського національного руху з денунциациєю: „Се анархізм!" „Gazeta Narodowa" в ч. 30 з 6 с. м. містить передовицю п. н. Ukrainofilstwo i propaganda anarchizmu", а „Галичанинъ" в чч. 21 і 22 з 7 і 8 с. м. виступив зі статею п. н. „Анархизмъ украинства". Безпосередний привід тих денунциаций — статя д-ра Копача п. н. „Лїт.-Наук. Вістник всеукраїнський орган" в чч. 24 і 25 нашого дневника.

„Gazeta Narodowa" таки зачала денунциациєю, говорячи про „Лїт.-Наук Вістник", що се „wydawany przez znanego uczonego agitatora „ukraińskiego" dra Mychajła Hruszewskiego organ Towarzystwa naukowego im. Szewczenki, więc товариства, котре — додає „Gaz. Nar" ad usum „jedynego sejmu polskiego na ziemiach Rzeczy pospolitej" — є „hojnie przez sejm subwencyonowane" Що-ж се вадить, що — як відомо кождому з нас — Наукове товариство ім. Шевченка не має з видавництвом „Лїт.-Наук. Вістника" нїчого спільного? Польському публїцистичному розбишацї ходить о се, щоб пустити на нас денунциацию, а чи се правда, чи брехня, все одно...

Характеристична також іронія, як то ми сьмїємо вважати Україною „Ukrainę właściwą z Białorusią, Wołyniem, Podolem i Rusią halicką, a nawet i z przyczerką Bukowiny i zakarpackiej Rusi węgierskiej". Ну, певне, як ми сьмїємо вважати Україною землї, заселені нашим народом (що-до Білоруси, то тут автор з приводу своєї ігнорациї пробрехав ся!) коли все те — Polska!"

В meritum сеї денунциациї „Gazet-и Narodow-oї" не станемо входити, бо і хто-ж би запускав ся в дискусиї з несовісними ігнорантами і денунциянтами! Зазначимо тільки, що вони передрукувавши і в додатку поперекручувавши ті цитати, які п. д-р Копач подав із статї п. М. Лозинського, друкованої в „Лїт.-Наук. Вістнику", доходить до такого „ceterum censeo":

Статї д-ра Копача — „Gazeta Narodowa" на сей раз величає його „nieposzlakowanej marki ukraińcem", а його статю „poważnym i sumiennym rozbiorem" — се клясичне сьвідоцтво на доказ, що ведена нашими українофілами з правдивим фанатизмом пропаганда козацтва, культ Богдана Хмельницького і гайдамацьких традиций, що в сути річи не руська національна полїтика, але дїло нищеня, котрого остаточною цїлию є руїна всїх підстав теперішнього полїтичного і суспільного устрою, одним словом — анархія!"

Ну, на таку „стару пісоньку" не треба було аж такого „клясичного сьвідоцтва", — се-ж повторять всї польські газети не від нинї, а від тодї, від коли в загалї український нарід бореть ся за своє визволенє з-під польського панованя.

Як уже згадано, з такою самою денунциациєю виступив також „Галичанинъ". Він уже нераз містив статї, „въ коихъ давалось доказательство, что украинское движеніе постоянно и все больше принимаетъ анархическое направленіе", а „что изложеніе нашихъ возрѣній было дѣйствительно вѣрнымъ, доказательствомъ того да послужитъ", статя пана д-ра Івана Копача, в котрій „находимъ не что другое, какъ только полное потвержденіе нашихъ воззрѣній". І навівши великі виписки з тої статї, „Галичанинъ" заявляє, що „мы не были-бы въ состояніи лучше изобразить анархическое направленіе украинскаго движенія, какъ это сдѣлалъ такой „чистой воды" украинецъ, какъ есть проф. д-р Копачъ, при томъ человѣкъ съ болѣе широкимъ горизонтомъ міровоззрѣнія — опираясь на фактическихъ данныхъ". З тих „виводів" москвофільського органу характеристично ще, що він той лист російського приятеля п. д-ра Копача, цитований п. д-ром Копачем при кінцї його статї, відносить ся до українських відносин в Росиї, коли тимчасом очевидна річ, що той лист відносив ся до відносин загально-російських. Що-ж, чому не перекрутити, коли можна „доїхати" українству?!

Як бачимо, сї два виступи: і „Gazet-и Narodow-oї" і „Галичанина" такі подібні до себе, неначе-б їх писала одна рука. Те саме польованє на несьвідомість своєї публики, те саме несовісне переношенє лїтературної дискусиї на полїтичне поле, те саме вихвалюванє автора, який їм дав до сього виступу оружє (нехай би так п. д-р Копач написав якусь статю, звернену проти польського чи російського панованя над нами, зараз подіставав би від тих самих редакций зовсїм инші епітети!), та сама ігнорация в наших справах (адже статю п. М. Лозинського, яка дала привід до всего того крику, помістив „Лїт.-Наук. Вістник" ще в 1906 р.!) і та сама денунцияторська тенденция.

Та наші „опікуни" дуже милять ся, коли думають, що ми собі з тих денунциаций щось робимо. Кожда новочасна нация має в собі богато суспільно-полїтичних напрямів (от приміром, коли візьмемо під увагу тільки наших сусїдів, то в російськім народї бачимо справдї сильний анархістичний рух, а революційна фракция польської соціялїстичної партиї в польськім королївстві управляє на велику скалю терор), і се є тільки доказом її живучости. І коли-б в нашім народї навіть був справдї анархістичний рух, якого в дїйсности зовсїм нема (а є лише лїтературно-публїцистичний напрям, тай то репрезентований всего на всего одним чоловіком!), то й се ще не було би таке страшне, як се старають ся представити наші „опікуни", як нїчого страшного нема в тім, що инші народи мають також анархістичний рух.

Нехай-же собі денунциюють далї на здоровлє. Від сього український нарід не перестане вести боротьби за своє визволенє з-під польського і російського ярма, хоч-би ту боротьбу ріжні публїцистичні розбишаки сто разів денунциювали як „анархізм". А „публїцистам" такого сорта, як автори статей в названих органах, можемо хиба сказати: „Зась вам до нашого огорода!".

„Общерусска" чи великоруська лїтературна мова?

Поміщена в 2 числї нашої часописи за сей рік статя під сим заголовком, де ми проти бляготворіня всяких російських і галицьких „общеросів" про „общерусску" лїтературну мову навели цїлі уступи офіциальної „записки" петербурської академії наук, викликали деяку консернацию серед „слявістів" з „Новаго Времени" і подібних їм „Ученых". Читаємо про се в київській „Радї:"

Записка петербурської академії наук про скасуванє утисків над українським словом просто не дає спокою нововременським публїцистам: не проходить майже нї одного числа газети, щоб хтось із них не накинув ся на академію за її крамольне попущанє українству і не зачепив „при сїй вірній оказиї" і проф. М. Грушевського. Перед веде д. Енгельгардт, „найсолидьнїйший погромщикъ Миколи", як сам себе титулує він тепер, мабуть, принявши сей епітет, даний йому львівським „Дїлом", за особливу для себе честь. Найбільше дратує Суворінських „молодцовъ" таємничість записки, яку вони чомусь ніяк не можуть роздобути: „ми, російські журналїсти, тут у Петербурзї ніяк не можемо розшукати сю записку, хоча її й зазначає у „жерелах" своєї істориї проф. Грушевський. А львівські журналїсти не тільки мають сю записку, але й старають ся „примінути рота" нам випискою з сеї книги." — Одначе, знайшлась таки одна поінформована газета в Петербурзї — „Окраины Россіи", яка таки позичила розуму бідному „погромщикови Миколї". Прочитав той виписки з академічної записки і роззявив рота від здивованя, як сам признаєть ся. Але все диво від того, що д. Енгельгардт не дуже то тямить в філольогії, — тому й вжахнув ся одної цитати з записки: „сучасна росийська мова не може бути названа „общерусскою", бо вона не виявляє з себе амальгами, в котрій відбили ся б особности усїх живих руських нарічий". — Здаєть ся ясно. Але се для „Новаго Времени" занадто мудра річ, і д. Енгельгардт признаєть ся, що „в перший раз чує, ніби мова країни, щоб бути общенародньою, повинна виявляти амальгаму нарічий". Можемо сказати для науки нововременського фільолога, що так воно справдї й є: росийська лїтературна мова, розвинувшись на ґрунтї великоруської мови, вбирає в себе елєменти з ріжних великоруських діялєктів; українська лїтер. мова теж має в собі складові елєменти і з наддніпрянських і з надкарпатських діялєктів. Але общеруської мови, яка була б амальгамою і з діалєктів великоруської, укрїнської й білоруської мови, не має і бути не може. А як би хто й взяв ся утворювати таку мову, то се було б якесь есперанто або воляпік.

Спільні делєгациї.

На суботнїшнім засїданю угорської делєгациї ведено дальшу дебату над буджетом міністерства справ заграничних. Дел. Околїчані займав ся у своїх виводах пропагандою, яку ширить в своїх виданях румунська „Культурна Лїга", змагаючи до того, щоб з'єднити колись в одну цїлість всїх Румунів Угорщини, Семигороду, Буковини й Македонії. Бесїдник уважає, що ся агітация є далеко небезпечнїйша як італійська іредента, через те міністер справ загр. повинен виступити енергічно проти роботи букарештенської „Культурної Лїги".

Дел. Бабич-Гяльський заявляє, що потрійний союз се неприродне угруповане, бо спілка з Нїмеччиною не гармонїзує з природою й істориєю обох держав. Міністер справ заграничних держави, якої більшість творять Славяни, повинен уважати своїм обовязком інтервенїювати у правительства заприязненої держави із приводу переслїдуваня Поляків.

Дел. Угрон обговорював головно відносини держави до Італії. Основою сих зносин повинен служити принцип: Балкан для балканських народів. Бесїдник висловлює своє вдоволенє із за того, що наша полїтика визволила ся від переваги нїмецького впливу та стає що раз більше самостійною. — Доказом сего може служити до певного степеня заповіджений проект босанско-турецьких зелїзниць.

Дел. Майлят порушив у своїх виводах — прикру для Мадярів справу европейської опінії бо напади на Угорщину шкодять мовляв і Австриї, із якою вона творить цїлість. Се мабуть вперве покликують ся Мадяри на спільність з Австриєю, коли хотять, щоб міністер справ заграничних „впливав" на чужу пресу, аби вона промовчувала мадярський угнїт не мадярських народів.

Дел. гр. Іван Зічі, заявив, що Австро-Угорщина, коли хоче укріпити ся на Балканї, мусить розпращати ся із Метерніхівською традициєю легковаженя славянських почувань. Дальша еволюция мірштедської програми, обмежене балканської полїтики на чисто-економічну полїтику можуть дати условини для розвязки орієнтального питаня. Такі держави як Австрия, які потребують ще чимало праці для скріпленя власної суцільности, можуть вести тільки полїтику консолїдованя і успокоюваня. Таку як раз полїтику видно у веденю наших справ заграничних і через те голосувати ме бесїдник як і його попередники за буджетом. Проти буджету заявив ся тільки останний суботнїйший бесїдник дел. Вінкович (Хорват), доказуючи, що загранична полїтика Австро-Угорщини кермуєть ся тільки інтересом Нїмцїв або навіть Італійцїв, а зовсїм таки не дбає про Словян.

Слїдуюче засїданє угорської делєгациї нинї.

Заграничний огляд.

Похорони португальського короля.

Похорон португальського короля й престоло-наслїдника відбув ся в суботу. Помимо студеного вітру зароїли ся улицї Лїсабони непроглядними юрбами народу, який оминав тільки місце атентату то з забобонности то після розпорядку полїциї. Улицї обсадило густо військо й полїция... О 11 год. зняло духовенство домовини із катафальків; за ними ступали король і обі вдови-королеві з сьвічками в руках до порогів каплиці. Дальше королївська сїмя не важила ся йти в похороннім походї.

О год. пів до 12-ої рушив похоронний похід з королївської палати, щоб відбути 10-ти кілометрову дорогу до костела св. Вінкентия. На переді походу їхали в галевих старинних возах державні достойники і члени заграничних посольств,

---

Ну, але хтож тепер, спитаю, „в куріозний спосіб перемішує научні досліди над укр. нар. музикою, і розвій нашої артистичної музики"? (Ч. „Дїла" 245 1 стовбчик). — Чи я, що хотїв з легка обібрати листи Лисенка з непотрібних йому лаврів поважної учености, та радив дивити ся на него радше як на композитора, остерігав перед вироблюваням „строгих законів музичного стилю" науковими вислїдами ect. ect., чи д. К-а, що порівнавші досліди віддає на службу виказуваня можливости розвою укр. пісенного стилю, що з одного боку признає і гармонїзованим пісням Лисенка першорядну вартість наукову, а з другого боку потрібує до „означеня укр. пісенного стилю" вірних фонографічних збірників, що виказалиб йому і невтральні терциї і инші строгі закони штуки?

Д. К-а мусить менї простити, що я нїяк не можу дати „вдоволяючої" і „вичерпуючої" відповіди на його всї дрібні заміти, з яких чимало і зовсї не розумію[5]); але нехай же має згляд на мене. Я запевняю його, що колиб я був знав, що моїми замітками, диктованими найлучшою волею, заставлю д. К-у до невдячної роботи — відкривати правди давно відкриті місто до чогось путнього, і що собі наварю такого пива та збавлю собі кілька день дорогого житя на безплодне виправдуване, то був би може й імени його оминав, як укр. пісня такту і хроматизму. Тепер менї лиш одна потїха, що д. К-а, як виходить з кінцевих слів його полємїки, тепер лишить вже мене на боцї і звертає ся на лїтературне поле.

Відень 1. грудня 1907.

Ст. Людкевич.

гально людськими законами штуки, як природности, інвенциї, оригінальности et etc.

І навороти до одноголосности, („zum „Horizontalen in der Partitur"), якої прикмети і красу за старим Helmholtz-ом думає відкривати Hornbostel, а за ним д. К-а, існували часто в істориї музики ще в 16 ст. (Лютер) і існують в практицї без перешкоди до нині для певних ефектів чи в операх, чи симфоніях, вокальній, чи інструм. музиці. Се і характеристично, що такі спекулятивні мрії і винаходи родять ся часто запізно в головах кабінетників, що за склом не бачуть житєвої практики, яка вже їх давно випередила. Та менї лиш се дивно, що д. К-а, вийшовши зі школи людий, що (як Сокальський) нарікають на гармонїзацию нар. пісень як на „кабінетну видумку" вчених, попав тепер в другу ще гіршу кабінетність. До чого вона доходить, нехай засьвідчить се, що він з одного боку що й не з великими застереженями годить ся „допустити" до „гомофонного" (?) стилю укр. нар. пісень гармонїзацию та не хоче вже вірити й Лисенкови, що укр. нарід (побіч великоруського одинокий зі словянських) і сам вже здавна гармонізує пісні, сьпіваючи „підголосками" в хорі, (подібно як в Галичинї у двійку) — лиш тому, що замало ще найшов таких прикладів у збірниках укр. пісень для „наукового провіреня"; — з другого боку не жахає ся зачислити до оригінальних прикмет пісенного стилю (як „строгі закони штуки"!) навіть подибувані часто в сьпіві первісних племен т. зв. невтральні терциї, на які я на моє нещастє вказав в деяких піснях Галичини (Етн. Зб. XXI. ст. VII. прим.) та які (мимо всяких теоретичних гіпотез записувачів Адама і Горнбостля) не в силї виказати у вокальній музиці нїякого стійного інтервалу, а є радше хитанєм між великою, а малою терциєю, (між „moll a dur), що не вспіли ще здіфференціюватись у слуховім почутю, як і голосових органах примітивних народів.

І я тепер справдї не знаю: чи вірить д. К-а в будуччину нашої музики, чи відчуває і розуміє красу укр. нар. пісень, коли, хоч і констатує науково, що „укр. пісенний стиль істнує вироблений віками", то проте так скваплино розглядає ся у чужих за можливими і неможливими доказами і патентами на право його істнованя і розвою. Бо я вірю як і вірив і в красу і оригінальність укр. пісень (хоч і без мішаних тактів ect.) і в здоровий культурний інстинкт народний, який і доси потрафив всї чужі впливи оригінально перетворити — і тепер вибере собі з европейської культури те, що йому потрібне, — свобідно і без контрактових застережінь д. К-и, які здають ся менї надто хитрі супроти вимог поступу, що каже не осьвячувати того, що пізно вироблено віками, а оглядатись за новими основами дальшого розвою.

[5]) Що прим. мій осуд про Бортнянського не йде в парі з поглядами д-р Франка, се всякому ясно; але яким чином я „покликуючи ся" на слова д-р Франка у цитованій висше примітці, „полємізую сам з собою", сего не зрозумію ніколи. Д. К-а так привик видко до наукових шабльонних термінів, що „покликуване" розуміє лиш в строго науковім значіню. Так само не розумію, яким чином д. К-а обчислив, що „Галицько-руські мельодиї" в мене лежали 8 лїт (місто 3 роки, 1901—1904, в які входить рік перерви з причини моєї військової служби, яка прецї від нїкого не була залежна). Як можна бути таким злобним? Чи я попрікав його, що він студию про ритміку нар. пісень готовив 20 лїт місто 10, або найновійшу полємїку 5 лїт місто 2 роки?

а за ними слідував похоронний віз, обі домовини покривали аксамітні покрови із золотими торокамн. Всі склепи й публичні інституції на знак жалоби позамикано.

Остаточно прибув похоронний похід оминувши без пригоди також і Торговельну площу, де убито короля і королевича, до костела св. Вінкентия, де ждали вже церковні достойники з патріярхом на чолі. Тут зложено домовини на провізоричнім катафальку. Підчас того, як Милосерні Брятя відправляли похоронні молитви та уділяли абсолюції, дало військо уставлене на церковній площи арматну сальву, яку повторили англійські й еспанські кораблї, що закинули котви в гирлї ріки Тайо. Після сего перенесли церковні достойники домовини на другий катафальок, патріярх уділив другої абсолюції. Похорон минув без пригоди, тільки заломив ся один віз з видцями, так що кількох з них потерпіло рани.

„Патріотичні" демонстрації в думі.

В суботу — як відомо з депеш — „истинно-русскіе" не дали послови Мілюкови говорити, закричуючи його та декомплєтуючи через „exodus" — засїданє. Се має бути відповідь чорносотенців на те, що проф. Мілюков їздив в часї Різдвяних сьвят до Америки, куди його запросив Карнегі. Авдиєнция Мілюкова у Рузвельта не відбула ся через інтриги росийської дипльоматії. Всеж таки голову першої рос. думи витано в Америці незвичайно овацийно, а він у відчитї виголосше ім в нюйорськім клюбі „приятелїв свободи" змалював вірно теперішні політичні відносини в Росії та вказав на реакцийні заходи, які змагають консеквентно до знївеченя росийської конституції.

Отсей виступ Мілюкова розярив неаби-як здискредитованих „истинно-русских" патріотів і ось рушили вони в похід проти Мілюкова. Ославлений Меншиков горлав майже щодень на шпальтах „Нового Вр.": Чи нема в думі чоловіка, котрий сказав би Мілюкови, що для таких зрадників місця там нема? Ну, і знайшов ся герой Пуришкевич. На засїданю думи дня 4. с. м. почав він від самого початку поводити ся непарляментарно і формально сварив ся з президентом думи, Хомяковом. Під конець засїдання поставив Гучков з партиї октябристів внесенє, щоби деякі засїдання комісиї для краєвої оборони були тайні. Тоді вийшов Пуришкевич на трибуну і, роблячи натяк на подорож Мілюкова по Америцї та його бесїди там виголошувані про Росию, сказав: „Годжу ся на внесенє Гучкова, але як би я був міністром, а Мілюков прийшов на засїданє, то я би зараз запняв ся на всї гузики, піднїс ковнїр і вийшов з комісиї, знаючи добре, хто є той, що не належить до неї а однак входить до неї". Запнявшись відтак і піднісши ковнїр до гори, зійшов з трибуни а показуючи пальцем Мілюкова, крикнув кілька разів: „Мілюков падлец!" Ще за першим разом, коли Пуришкевич крикнув: Мілюков „мерзявец"! — лївиця підняла страшенний крик і стук, а президент палати завізвав Пуришкевича, щоби він відкликав, то, що сказав, бо в противнім случаю виключить його з засїдань. На то Пуришкевич: „Ну, добре; то я відкликую, але заявляю, що тото слово починає ся тою самою буквою, що й назвище Мілюкова." Президент поставив тоді внесенє, щоби Пуришкевича усунути з 10 засїдань. Пуришкевич забравши ще раз голос каже: „Волю усунути ся з десять засїдань, але зато плюнути в лице послови до думи Мілюкови." Після иншоїверсиї мав він сказати: „Наплювати на цїлу думу". Сцена ся скінчила ся на тім, що серед загального обуреня Пуришкевича виключено з 15 засїдань.

Хоч крайні „правї" останними часами розійшли ся з Пуришкевичом, на якого впала навіть екскомуніка з боку управи „союза истинно-русских людий", та всеж таки стало їм моторошно, що такий „доблєстний" патріот як Пуришкевич місто „знищити" Мілюкова — скомпромітував ся сам. Отсе й пояснює суботнїшні демонстрациї „правих" проти Мілюкова. Крайна правиця радаб в сім случаю стероризувати думу, а рівночасно дескредитувати се репрезентацийне тїло перед загалом громадянства. Провідник правиці, кн. Мещерський став вже агітувати навіть за усуненем мінїстерського кабінету, бо „істнованє його в краю, де нема конституції, обнижує престіж монарха". Реакціонери вперед обкроїли конституцию, а тепер аргументують тим обкроєнем потребу усуненя мінїстерського кабінету й приверненя самодержавія в цїлій величи.

НОВИНКИ.

— **Просимо о датки для вдови по бл. п. Марку Каганци, заколенім жандармськими багнетами** 6. с. м. в Коропци. Жертви просимо слати на книжочку Краєвого Союза кредитового ч. 4000.— *Народний Комітет.*

— **Осторога.** До Народної Канцелярії приходять щодень численні запитаня з ріжних сторін краю, чи є тепер яка робота в Прусах. У відповідь на ті листи подаємо до відомости всїх інтересованих, що на разї роботи в Прусах нема, тьма робітників, прислана всякими приватними агентами, жде дармо по бюрах на роботу. Тож радимо на разї не виїжджати і ждати, поки в часописях не дамо знати, що вже можна їхати. Виїзджаючі на роботу повинні зголошувати ся о пораду в Народній Канцелярії (Львів, Ринок ч. 10). Остерігаємо перед приватними (польськими і жидівськими) агентами. Хто хоче ближших інформаций про услівя працї і т.и., нехай пише на адресу: Uebernahmestelle der Landwirtschaftskammer für die Provinz Schlesien. Myslowitz O. S." Звертаємо увагу на поучене про легітимацийні карти для робітників в Прусах, яке було помїщене в ч. 28 „Дїла" з 8 с. м. — За Народну Канцелярию: *Д-р В. Бачинський*, директор.

— **Про події в Коропци** з приводу перерваня комунїкациї через снїговицю доси нема докладнїйших інформаций. Але характеристичне те, що так само й доси мовчить, мов би про нїщо не знала, й компетентна власть, яка може телєграфічною дорогою постарати ся кождої хвилї о як найдокладнїйші інформациї. Видно, що ц. к. намісництво здало всю сю справу на „Polski Rząd Narodowy" чи там на „Rad-y Narodow-y". Тимчасом польська преса „уживає" собі на Русинах, пише про „kłamstwa ruskie" про nieuczciwość publicystyczn-y", обурюєть ся, як то можна з приводу забитя „якогось-там хлопа" видавати дневник в жалібних обвідках, і т. д. в звіснім нашим читачам тонї. При тім усїм не заперечує вона факту, що жандарм заколов пок. Марка Каганця, тільки, користаючи з недостачі докладнїйших інформаций, кидаєть ся на Русинів. Що-ж шляхетні панове з ріжних „Przegląd-ів", для вас „якийсь-там хлоп" може не мати ніякого значіня, — адже в вашій Річи посполитої шляхтич міг собі безкарно забити хлопа! — в нас воно инакше. І коли хто з членів нашого народу заплатить житєм за народну справу, то для нас його память гідна найвисшої пошани...

— **Снїгові замети.** В цїлій середній і східній Европі лютять ся до нині снїгові заверухи, а викликані ними шкоди і перерви в комунїкациї приймають чимраз більші розміри. Нинї доносить кореспонденцийне бюро, що загальний рух зелїзничих поїздів здержано на лінїях: Львів-Перемишль правдоподібно на два дни; Львів-Белзець на час неозначений; Красне-Броди-Радивилів на три дни; Красне-Тернопіль Підволочиска на час неозначений і Львів-Стрий на час неозначений. Отже в нинїшнім дни Львів майже відтятий від сьвіта. Вчора здержано рух товарових поїздів на шляхах Стрий-Самбір, Самбір-Сянки, Чортків-Скала, Стрий-Ходорів-Тернопіль і Долина-Вигода. Як ми вже доносили, між стациями Максимівкою а Борками великими за Тернополем засипало в пятницю особовий поїзд. Снїг завіяв його так, що з трех льокомотив видко було тільки комини. Над його викопанем працювало 220 робітників. Подібна судьба стрінула поїзд на черновецькім шляху між Псарами а Ходоровом. Дві льокомотиви застрягли в горі снїгу на кілька метрів високій і поїзд стояв вісїм годин серед страшної заверухи. Зголоднілі подорожні післали якогось парібка по поживу до села, віддаленого о 3 кільометри. Післанець вернув ся аж по трех годинах і тоді платили йому за булку по 12 сотиків а за келишок горівки по 40 сотиків. Коли відгорнено снїг, поїзд затягнула льокомотива від поспішного поїзду назад до Ходорова. Цїкаве при тім, що завируха, яка треває четвертий день, сполучена в многих сторонах з громами і блискавицями. З Яворова доносять, що д. 7 с. м. рано над тамошною околицею гриміло так страшно, що люди позривали ся переполохані зі сну. Того самого дня гриміло над Подгужем і Бохнею. В ночи з четверга на пятницю лютила ся страшна снїгова буря з громами і блискавицями над Познанем, а знов вчера над Віднем. З цілої Німеччини надходять вісти про великі снїгові замети. Те саме дїєть ся в Росиї. На Поділю завіяло цїлі села, так що лиш стріхи вистають зі снїгу. Вкінци згадати треба про нещасливі випадки. Коло Підволочиск переїхала льокомотива двох селян, занятих при відгортаню снїгу, а подібною смертию погиб під Зборовом робітник Кирило Грицишин.

— **Скликанє соймів.** У віденських парляментарних кругах зачувати, що нововибраний чеський сойм зберe ся дня 15 с. м. на коротку сесию в цїли уконституованя. Властива сесия має відбути ся в половинї жовтня. В тім самім часї мають зібрати ся инші нововибрані сойми, а між ними галицький сойм.

— **Для вдовиць і сиріт по руських сьвященниках.** Рескриптом намісництва з дня 6. лютого с. р ч. 13.991 поручено всїм податковим урядам і касам, аби почавши від дня 1. сїчня с. р. виплачували вдовицям і сиротам по сьвященниках заосмотренє о 50 пр. вище, ніж вони побирали доси. Именно вдовиці, які побирали доси 400 К будуть побирати на будуче 600 К, сироти котрі мали по 200 К знесмотреня одержать 300 К, а ті, що мали 120 К, діставуть по 180 К. Датки на вихованє дітий, які доси виносили по 80 К, підвисшено на 120 К. О тім підвисшеню не буде ся повідомлювати письменно кожду інтересовану особу з окрема, лише податкові уряди устно повідомлять їх при найблизшій виплаті. В квітах при найблизшій виплаті треба навести дату і число висше поданого рескрипту намісництва.

— **Вибори до міської ради у Львові.** Львівський магістрат оповіщує, що в цїли доповняючого вибору 54 членів міської ради зладжено списки управнених до вибору, котрі 10 с. м. можна переглядати що день почавши від год. 9 до 1 в полудне. Право вибираня міських радних мають міські і почесні горожане; дальше властителї реальностий, що оплачують від року грунтовий або домовий податок, особи, що оплачують від року принаймнїше 16 корон річно заробкового податку (без додатків) або з якогось иншого титулу бодай 24 корон річного податку (без додатків); вкінци: 1) душпастирі та инші сьвященики і ігумени; 2) рабіни і старозазітні проповідники; 3) урядники ц. к. двора, державні, краєві, заведень і публичних фондів; 4) офіцири і військові сторони з офіцирським тутулом, коли перенесені в стан постійного спочинку або взяли димісию з застереженем військового характеру; 5) адвокати, нотарі, доктори факультетів, що одержали академічний степень на однім з австрийських університетів, магістри хірургії і фармациї; 6) нотарияльні кандидати і дипльомовані техніки; 7) зверхники, професори і учителї находячих ся в громаді шкіл і инших публичних наукових заведень; 8) держава, край, корпорациї, товариства, спілки, заведеня і фондациї, коли оплачують в громаді бодай від року безпосередний податок з реальности, від зарібкового підприємства або від доходу. Виключені від права вибираня особи, засуджені за злочини або переступства крадежі, спроневіреня і обманства аж до упливу часу, означеного законом. — В часї 14 днів т. є. від 10. до 23. с. м. включно вільно против згаданих списів виборців вносити реклямациї до властивої комісиї, котра буде їх до трох днів полагоджувати і робити в списах поправки. Против відмовної ухвали комісиї прислугує реклямуючому право відклику до міської ради.

— **На засїданю комісиї господарської** палати послів з 5 с. м. посол о. Онишкевич поставив внесенє, щоби 1) до 50 К доходу катастрального було вільних від грунтового податку, 2) щоби в разї елєментарного нещастя (виливу води, граду, миший і т. д.) понад 1/4 часть катастр. доходу рільників увільнювано від пів грунтового податку, а понад пів доходу увільнювано рільників цїлком від грунтового податку.

— **Відповідь видїлови „Krajow-ого Ognisk-a nauczycielsk-ого".** Як глядить на „Ognisko" красша часть навіть польського учительства народного, бачимо з 1. сегорічного числа Głos-y nauczycielstwa ludowego", органу „Związk-y naucz. lud.". Одна читателька сеї часописи пише до неї м. и. ось-що: „Kr. Ogn. naucz." хоче для своїх членів уладити безплатну санаторию. В тій цїли занимаєть ся фантовою льотериєю, видає пів мілїона льосів по коронї і добро цїлого підприємства складає в руки суспільства. Ставить перед його очи заслуги учительства, хоче се суспільство розжалобити, з'єднати собі його симпатию, щоби лише куповало льоси. „Нехай їх не бракне в нїодним домі, навіть в нїодній селянській хатї", — пише „Byt". Який же се упокорюючий спосіб неседня помочи, як погодити його з почутєм особистого достоїнства, витягаючи руку по милостиню навіть до сих нуждарів в сільських хатах, в котрих хибує часто найконечнїйших предметів щоденного житя, в котрих в часї передньому панує голодовий тиф! Треба чудуватися, чому „Ognisko", що з'єднало собі так достойних покровителів, не старало ся виєднати при їх помочи зноснїйших умов материяльного биту именно для IV. кляси платнї. До сих заміток додала редакция свої Закинувши „Ognisk-y" м. и., що воно не є чисто заводове учительське та що „дуже числить на підпертє і протекцию більших фігур і дигнїтарів", пише дальше редакция ось що: Замість пускати ся „на жебри" і обнижувати ще більше споневіряне суспільне становище народного учителя в Галичинї, лїпше зробив би п. Будзановський, коли по мисли повисших заміток поважаної авторки старав ся осягнути в законодатній дорозї „сноснїйші умови биту для учительства". — Учителї повинні тямити се, що говорить славний нїмецький педагог Дістервег: Die Welt flucht, den Schuhmeistern nicht, sie bemitleidet sie; aber das Mitleid ist keine Quelle der Achtung, das Mitleid wirkt wie ein Fluch. Mit Recht sagt der Mann, der sich fühlt: Ich will lieber den Neid erregen als das Mitleid". А що ж доперва мають казати про „Ognisko" Русини?! — *Вас.*

— **Vis maior.** Транспорт першої книжки Літературно-Наукового Вістника за р. 1908, висланий з Київа 1. с. м., для скорости багажем, застряг в Підволочисках з причини снїгових заметів, що перервали дорогу між Підволочисками і Тернополем. Адміністрация ЛНВістника чекає його з дня на день. З причини перерваня почтової комунїкациї між Київом і Львовом мусить також спізнитися і II. книжка, що мала вийти 31 сїчня с. ст.

— **З аматорських вистав львівського „Сокола".** „Невольник", драма зі сьпівами М. Кропивницького, вийшла у вчерашнім виконаню аматорів львівського „Сокола" знов на повне признанє для сеї театральної дружини. Заслуга се без сумнїву управи театру, що важнїйшими ролями наділяє — не числячи п. Махницкого — лиш сили, як пп. Купчинські, Утриско, Сироїд та инші, котрі кождої хвилї можуть перейти на сцену публичного театру, де у своїх ролях можуть принести йому лише славу. Всї дії гарної штуки оплескувала публика при отвертій сценї, а по кождім опущеню занавіси викликувано виконавців в друге на сцену. Велике драматичне вражінє робили дві послїдні дії [сцена в тюрмі і поворот осліпленого Степана до дому], при чім треба піднести дуже добре виконані хори в супроводї фортепяну [а-комп. п. Б. Вахнянин], як також гарні танці, в яких виріжнив ся рівно добрий танцюрист як сьпівак п. Жмур. Про менші ролї не згадуємо окремо — задля скупого місця призначеного для справоздавця, — можемо лиш з приємностию сконстатувати, що навіть і ті ролї, що їх в заступстві перешкоджених аматорів обсаджено в послїднім дни, вийшли цїлком поправно. — В середу виїздить театр „Сокола" до Комарна, в суботу грає „Учителя" Франка у Львові, а в неділю відбуде ся в „Соколї" гімнастично-вокальний концерт. Як видко, рухливість „Сокола" велика, а що його продукциї випадають все добре, то належить ся йому з боку руської публики як найживійша піддержка. — *ad.*

— **Дивний засуд.** Можливий очевидно тільки в Німеччинї державі опереткової педантериї в примінюваню закона. Фельдвебель 9 компанії драгонів в Мангаймі одержав приказ піти зі своїм відділом стріляти до цїли. Під його командою було 9 однорічних охотників, 1 капраль і 4 фрайтри та оден чи два „гемайні". Коли ішли на місце муштри, мусіли переходити улицею, де було кілька шинків. Коло третого шинку фельдвебель закомандував „Гальт!" і казав своїм „мужам" іти до шинку до „екстракомнати". Вояки зразу не хотїли, але коли фельдвебель сказав, що він їх комендант, приказує їм, то вони мусять іти. Тодї цїлий віддїл пішов до шинку. То видів офіцир 9 компанії, замельдував полковникови, а той видав такий засуд: 9 однорічних охотників має відсидїти 14 днїв арешту і тратять право стати резервовими офіцирами, капраль дістав 3 неділї арешту, 4 фрайтри по 14 днїв арешту і дегрдацию, а фельдвебля — потягнено до одвічальности.

— **Розкопки в Палестині.** Два нїмецькі археольоги дістали недавно дозвіл на веденє розкопок в ріжних місцях Палестини. Розкопки почато в околици Гайси, де в старині стояла жидівська сьвятиня.

— **Дрібні вісти.** Цїсар санкціонував ухвалений галицьким соймом закон про зміну округів повітової репрезентациї в Косові і Коломиї. — Цїсар іменував на час пятьох лїт фаховим членом патентового суду д-ра Стефана Нементовського, професора політехніки у Львові. — Управу президияльного бюра краєвої дирекциї скарбу обняв старший скарбовий радник, Генрик Добровольський. — В Берлїні збанкротував на мілїони марок властитель банкової фірми Фрідбер і втїк за границю. — З Бреми доносять, що всї інтересовані північно-атлянтийські корабельні товариства заключили умову, щоб піднести до давної норми цїну перевозу пасажирів. — В сих днях оголошено для австрийської армії нові приписи авансу вояків і приписи що-до кваліфікацийних описів офіцирів і кадетів. — Берлїнський „Lokal Anzeiger" доносить, що в Петербурзї відкрито нїгілїстичний заговір на царську родину. — В Дяковарі (в Славонії) явили ся ученики одної з тамошних шкіл в клясї з револьверами та ножами і хотїли убити професора. — „Bukowiner Nachrichten" доносить, що в пятницю переїхало через Чернівцї 60 галицьких лїсних робітників до Румунії. — О скільки угро-руський нарід збогатив ся зарібками в Америцї, видко з того, що — як доносить угорська „Наука" — до одного села Чертежного (Надь Чертейс), де живе 1000 мешканців (600 виїхало) прислано в минувшім роцї в Америки 86.460 корон. — На зелїзничім двірци в Задвірю кондуктор Іван Гнатюк дістав ся дня 4. с. м. при пересуваню возів межи стовчаки (пуфери), котрі убили його на місци.

Оповістки:

Календар. Завтра, ві второк: Ігнатия лат. Дезидерия). Позавтра, в середу: Трех Сьвятите їв (лат. Евлалії м.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Для Львовян.** Пригадуємо, що вечерниці з танцями, які мали відбути ся в суботу, відбудуть ся ві второк, дня 11. с. м. в комнатах товариства „Бесїди". Вступ 1 кор., для академічної молодїжи 50 сот. Початок точно о годинї 8·30. — *Комітет.*

☐ **В Ходорові** відбуде ся дня 13. с. м. (в четвер) в сали Тайхмана о год. 2. по полудни повітове віче, на котрім посол д-р Евген Олесницький зложить звіт із своєї дїяльности в парляментї. — Просить ся о численну участь. — *Від бобрецької „Руської Ради".*

☐ **З Черновець.** Укр. акад. тов. „Союз" в Чернівцях устроює в неділю дня 16 с. м. в салї „Музичного Товариства" (Musikvereinssaal) в Чернівцях великі вечерниці з танцями. Початок о год. 9 вечер. Музика військова 41. полку піхоти. Вступ від особи 5 К, льожа (5 осіб) 25 кор. Стрій: для пань вечерковий або народний, для панів балевий або народний. Хтоб не одержав запрошеня, а хотів би бути на вечерницях, зволить звернути ся до товариства ул. Каролїни ч. 6. — Вечерком займає ся комітет з 77 осіб, на чолї котрого стоять пани: проф. д-р Стефан Смаль-Стоцький, посол Николай Василько і нотар Николай Говора-Дрогомирецький. Можемо вже тепер зрадити панам, що оригінальні карнетки, замовлені у різбаря-

Руські вісти:

Іменованя. Львівський висший суд іменував судовими авскультантами Стан. Скульського, концептового практиканта краєвої дирекциї скарбу і судових практикантів Людв. Леві, Мар. Дзержинського, Кар. Ружицького і Теоф. Власака. — Міністерство торговлї іменувало концептових практикантів Ів. Обертинського і Злисл. Хендинського у Львові почтовими концепістами.

Померли:

Антін Тимяків, судовий адъюнкт, упокоїв ся дня 7. с. м. в краєвім шпитали у Львові. Покійний, будучи авскультантом в Станиславові а відтак адъюнктом в Зборові, дав ся пізнати як горячий патріот, брав діяльну участь в житю руських товариств та інтересував ся ревно народною справою. В. й. п.!

Роман Індишевський, студент прав, помер дня 7 с. м. в Книгинині під Станиславовом в 22 році житя. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів. дня 10 лютого 1908.

Виборчі надужитя.

Залїщики. (Вл. тел.) Від 7 лютого включно перестало залїщицьке староство оголошувати в себе на таблиці реченцї правиборів, які відбувають ся тут у повній тайні, бо також по громадах нїякого оголошеня нема. Комісарі з'їздать на громади несподївано і потайки переводять правибори. В той спосіб особливо Товстївщина для нас здесяткована проти волї всеї руської людности. Огірченє і обуренє між народом незвичайне.

Букачівці. (Вл. тел.) В Журавенку рогатинського повіту пофальшовано листу правиборів і не позволено виборцям вглядати до неї. Реченця виборів не оголошено, листи не поправлено. Внесено протест. Виборці крайно обурені.

Мостиска. (Вл. тел.) В повіті страшні надужитя. Функціонарі ц. к. староства явно голосять, що за нїяку цїну не допустять п. Скварка до сойму. Докладна допись про надужитя прийде невдовзї.

Нові тайні радники.

Відень. (Ткб.) Цїсар заприсяг нині нових тайних радників, між иншими буковинського краєвого маршалка Юрія бар. Василька та краєв. президента Буковини д-ра Окт. Регера Бляйлєбена.

Землетрясенє.

Відень. (Ткб.) Сейзмографічні апарати центрального метеорольогічного заведеня сигналізують, що вчера вечером відбуло ся сильне землетрясенє у віддаленю 70.000 до 80.000 кільометрів.

Росия проти Фінляндиї.

Штокгольм. (Ткб.) З Гельсінгфорсу доносять, що чутка подана одною берлїнською часописию, неначеб ген. губернатор Фінляндиї вніс поданє о димісию — є лишена основи. Невідомо також нїчо в правительственних кругах про мнимe уступленє секретаря стану Фінляндиї в Петербурзї, ген.-поручника Лянгофа. Правдою є одначе те, що ситуация заострила ся більше, як яким иньшим разом.

Мароко.

Париж. (Тєб.) Ген. Дамад телєграфує: В ночи з 5 на 6 с. м. напали неприятелї на табор коло Ельмавки. По борбі в таборі, гонено за інсургентами аж до Сетат. По французьким боцї полягли 3 жовнїри, а ранено 24-ох.

Бурі.

Краків. (Тел. прив.) Сюди проходять одна за другою снїжна буря. Одна вчерашна метелиця була получена з сильними блискавицями.

Переписка Адміністрациї.

П. Яремін. в Теклї. за р. 1907 довг 4 К. — П. Хома Буск за сїчень а не лютий — Пр. Риб. Колом. вже вплачено 4 кор. на р. 1908. — Н. Конд. Юріям. за IV кв. 1907 а не сїчень і лютий 1908. — С. Хандо. М. Остр. заплачено до кінця марта 1908. — Е. Билинь. Герман. з р. 1907 кор. 4·40+4·80 з р. 1908. — Мат. Оста Доброті. заплачено по конець р. 1907. — В. Ставни. Станис. залеглість з р. 1907 12 кор., 4 кор. вплачено, позістає 8 кор.

До „Народної Гостинниці" приїхали 10. II. 19 8. Мария Тимякївна, Бабин; Йосифа і Юлїян Стайндлї, Переворск; Вільгельм Лукасевич, Сянік; Володислав Попель, Острів; Николай Гусаковський, Городок; Іван Косяк, Коросно; Габриїл Глібовицький, Підгорці; Володимир Тимяків, Станиславів.

„Б дяволе сперечи ся перед зорбом за лїчити з робу" сказав раз один визначний этнограф. Кождий мужчина, який терпить на злий столець, повинен пам'ятати на повищий вислів і як певне, загодить, відтровадить як найскорше средство давне правдиву „Франц Йосифа" гірку воду уживати, яка чистить жолудок і кишки і тодї новий сплин до жизни.

— Зве,тає ся увагу на оголошенє п. Ригана Михайла, угорського Русина, який посїдаючи власні винниці, офірує по дешевій цїні вино натуральне, яке надає ся особливо як богослужебне вино. Писати можна до него по руськи лиш адресувати треба по мадярськи.

Надіслане.

В спокійнім домі на селї прийму малу лекцию. П. Карманський, Львів, ул. Супінського ч. 17. 190 2 2

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відоздоровне средство 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. I.

(против Банку Гіпотечного на капітацках площі Галицкої)

поручають:

Барометри найновіші по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїлні по 12, 16, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

Гі де Мопасан.

17)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

— А до того часу, коли будемо бачити ся?

— Завтра вечером у панства Корбель. В четвер о третій годинї прийдїть сюди, коли не будете заняті; а на пятницю, здаєть ся менї, ми запрошені разом на обід до княгинї.

— Знаменито.

Він встав.

— Прощавайте.

— До побаченя, дорогий приятелю.

Він стояв та не міг рішити ся відійти, бо не повів їй майже нїчого з того всього, що мав їй сказати, а його ум був все ще переповнений невисловленими думками та неясними чувствами, які нїяк не могли добути ся на верх.

Він повторив „Прощавайте“, беручи її за руки.

— До побаченя.

— Люблю Вас.

Вона всьміхнула ся до нього так, як то женщини вміють всьміхнути ся, коли хотять мущинї пригадати в одній хвилинцї все те, що їм дали.

Дрожучи, повторив Бертен в трете:

— Прощавайте.

І відійшов.

IV.

Думав би хто, що того дня всї вози Парижа відбували путництво до Палати промислу. Від девятої годинї рано заїздили вони всїми вулицями, бульварами та мостами перед сю торговицю штук красних, де цїлий артистичний Париж запрашав цїлий ляїчний Париж на отворене вистави три тисячі чотириста образів, намальованих протягом останнього року.

Тьма народу тиснула ся до дверий, а велика часть ішла прямо на сходи до галерий малярства, не бажаючи вперед оглянути різьб. Вже на сходах всї підносили очи на полотна, виставлені на стїнах входової клїтки. Тут завішують твори специяльної категорії малярів, таких що прислали образи незвичайної величини, або образи, котрих юрі не мало відваги відкинути зовсїм. В квадратовім сальонї товпа людий гомоніла. Малярі були в ролї господарів цїлий день аж до вечера. Можна було їх пізнати сейчас по живих рухах, сильним голосї та певности себе; вони брали приятелїв під рамя, опроваджували їх по сальонї, вказували руками на образи та давали всїлякі пояснення, вимахуючи енергічно руками. А були там малярі всїлякого рода: високі, з довгим волосем, в мягких сивих або чорних капелюхах широкої, дивовижної форми з довжезними, повигинамими крисанями, що кидали тїнь аж на груди; инші знов були малі, присадкуваті, тонкі або грубі, з великими краватками та в тих специяльних костюмах, які можуть носити лише малярі.

Був там кружок елєгантів, штуцерів, артистів бульварових, кружок членів академії, поважних, удекорованих червоною розетою величезною або дрібнесенькою, відповідно до понять кождого з них о елєганції та о добрім тонї, кружок артистів — міщан в товаристві цїлої родини, що наче триумфальним хором окружала свого батька.

На чотирех великанських стїнах висїли ті образи, котрим припала честь дістати ся до квадратового сальону і зараз при входї ослїплювали кождого блеском красок та рам; ясне сьвітло падало з гори, а сьвіжі фарби, оживлені ще полїтурою відбивали його так сильно, що аж разило очи.

Напротив дверий блестїв портрет президента републики, а на сусїдній стїнї якийсь генерал пристроєний в золото, в капелюсї з перами струся та в червоних штанах мав за товариство з одного боку голі нїмфи під вербами, а з другої розбитий корабель, на пів закритий хвилями. Епископ з давних часів, що проклинає якогось варварського короля, вулиця якогось східного міста в часї чорної зарази і тїнь Данта на проходї в пеклї були змальовані з таким житєм, з таким чаром, що годї було очи відірвати від сих образів.

В тім самім квадратовім сальонї були ще: атака кавалерії, тіралїери в лїсї, корови на пасовиску, два панозе з XVIII-го віку, що поєдинкують ся на вулици Парижа, удїленє послїдних дарів, женцї, ріки, захід сонця, місячна ніч, одним словом все те, що малярі малювали, малюють будуть малювати аж до судного дня.

Бертен стояв поміж громадкою славних товаришів, членів института і членів юрі та розправляв з ними про образи. Він був трохи пригноблений та неспокійний, бо чув помимо горячих гратуляций, що його твір не буде мати великого успіху.

Нараз він покинув їх; в дверех входових появила ся княгиня де Мортемен.

Вона спитала ся:

— Чи графиня ще не прийшла?

— Я її не бачив.

— А пан де Мізадіє?

— Також нї.

— Він обіцяв менї, що буде о десятій годинї на сходах, а відтак опровадить мене по салях.

— Позвольте менї заступити його, княгине?

— Нї, нї. Ваші приятелї потребують Вас. Впрочім ми незадовго побачимо ся, бо я числю на Вас, що будемо снїдати разом.

Пан Мізадіє надбіг уже задиханий і змученний. Його задержано на кілька хвиль в салї різьб і він через те трохи спізнив ся.

— Прошу туди, княгине, туди — говорив він — зачнемо на право.

І вони щезли поміж хмарою людий, коли як раз війшла графиня, держучи дочку за руку та шукаючи очима Олївєра.

Він побачив їх, прибіг до них і витаючи ся сказав:

— Боже, які вони гарні! Справді, Нуся з кождим днем чим раз гарнїйша. Вона вже змінила ся від того часу, як вернула до Парижа.

І він через хвилю дивив ся на неї, обсервуючи її, а відтак додав.

— Черти вже лагіднїйші, більше гармонїйні, личко румянїйше. Вона вже не мале дївча, а вже більше Парижанка.

Опісля зачав він говорити про виставу.

— Зачинаймо на право, то догонимо княгиню.

— Пані де Гілєруа була обзнакомлена дуже докладно зі всїми малярськими справами та інтересувала ся виставою так живо, наче би сама післала який образ.

— Що кажуть знатоки? — спитала ся вона.

— Гарна вистава. Один замітний Бона, два знамениті Каролюс Діран, один чудесний Піві де Шаванне, один Роль, щось зовсїм нового, один незрівнаний Жерве і богато иньших, Беро, Казен, Діес, одним словом цїла маса гарних річий.

— А Ви? — спитала ся графиня.

— Менї говорять богато комплїментів, але я невдоволений.

— Ви ще нїколи не були вдоволені.

— Чому нї, часом був. Але сим разом думаю, що моє невдоволенє в повнї оправдане.

— Чому?

— Я сам не знаю чому.

— Ходїм подивити ся.

Коли вони прийшли перед образ Бертена — двоє сельських дївчат, купаючи ся в потоцї — громада людий вже там стояла та одушевляла ся ним. Графиня утїшила ся і сказала тихонько.

— Алеж се чудесна річ, істинна дорогоцїнність. Ви нїколи нїчо лучшого не вималювали.

Він притулив ся до неї, вдячний її за кожде слово, що вспокоювало його терпінє, гоїло рану. І сейчас прийшли йому до голови всїлякі аргументи, щоби переконати себе, що вона таки каже правду, що вона мусить добре бачити своїми очима інтелїгентної Парижанки. Бажаючи розвіяти свої сумнївп, він забув на те, що він дванайцять років він закидував їй як раз недостачу розуминя та лихий смак; вона подивляла все лише самі дрібниці, елєгантні тонкости, банальні сентіменти та безглузні відтїни моди, а нїколи штуку, саму штуку, штуку без ідей, без тенденций та без сьвітових пересудів.

— Ходїм дальше — сказав він потягаючи їх за собою.

І він опроваджував їх по салях дуже довго, показував їм образи та пояснював, що вони представляють, чуючи ся щасливим поміж ними, щасливим через них.

Нараз графиня запитала ся:

— Котра година?

— Пів до першої.

— Спішім ся на сьнїданє. Княгиня казала менї припровадити Вас до ресторану Ледуаєн'а, коли би ми не стрінули ся з нею тут на виставі. Вона вже мусить там ждати на нас.

Серед острова дерев і корчів ресторан виглядав як улїй в хвилї роя. Безнастанний шум голосів, криків, бряскіт тарелїв та склянок виходив зі всїх вікон та всїх дверий повідчинюваних широко. Столи, уставлені тїсно один при другім та окружені людьми зі всїх сторіч, розходили ся на сусїдних дорогах в двох рядах, по обох боках вузкого переходу, куди перебігали задихані, заголомшені кельнери, держучи в руках полумиски з мясом, рибами або овочами.

В головній салї, під копулою сидїла така маса мущин та жінок, що цїла саля робила вражінє живого паштету. А все те сьміяло ся, кричало, пило та їло, розвеселене вином та облите сею радостю, що в деякі дни спливає на Париж разом з промінями сонця.

Один кельнер запровадив графиню, Анетту і Бертена до зарезервованого сальону, де на них чекала княгиня.

Війшовши до середини, побачив Бертен побіч княгинї маркіза де Фарандаль; маркіз всьміхав ся чемненько, поспішив ся відобрати від графинї і Анетти парасольки та плащі. Се так зіпсувало маляреви гумор, що мав охоту таки з місця наговорити йому дурниць.

Княгиня розповіла, яким способом вона стрінула ся зі своїм братанком і як Мізадіє мусїв покинути їх, бо міністер штук красних потребував чогось від нього. А коли Бертен подумав, що сей свищ має оженити ся з Анетою, що він прийшов сюди для неї та що він вже вважає її за свою наречену, така лють брала його, наче би тут знехтовано його права, найсьвятїйші праза.

Маркіз сїв при столї побіч Анетти та занимав ся виключно лише нею, а по способі, як він її бавив, сейчас можна було пізнати, що він має уповажненє від всїх міродайних осіб осьвідчити ся їй.

Він кидав на неї бистрі, проникаючі погляди, котрі Бертенови видали ся нечемними, всміхав ся до неї майже з любовю та вдоволенєм, примилював ся свобідно та після загально принятих правил. А в його рухах та його словах проявляла ся вже деяка рішучість яко заповідь недалекого здобутя і посїданя.

Княгиня і графиня протегували та одобряли се поступованє претендента і споглядали на себе від часу до часу як два спільники.

(*Дальше буде.*)

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Академік справний інструктор по шукує лекцій. За ; сіх ручить. Адреса: „ЮРИСТ“ poste restante 188 Ніжанковичі. 2-3

Кавалєр міщанина сяи літ 24. пристойний і вродливий, шукав сею дорогою через брак знайомости товаришки жити, котра би посідала значну реальність, внесе посагу 4000 кор. просить о ласкаве вголошенє ся. Адрес: „Надія“ Турка над Стрийом ч. 30. 194 8—8

Інтелїґентна Русинка бездітна, знаюча ся на господарстві і кухни, прийме посаду вараш, а скажи вголошенє „Надія“ poste restante Мар'явіці. 195 3-3

Студент IV р. фільос. фі приме лекцию итальян. языка бізрове у Львові або на провінции, ілько Хомин Отилія у п. Сгадзера.

В Винниках (коло Львова) есть до продажи бугай ліценціований чорно красний, рік сний маючий один рік і сім місяців висоти 145 пн. довгий 3 м. 20 цн. О 205 Зофія Вдох господар. 1-1

Іконостаси виготовляє щеля стилевих планів різбарська робітня Євст. Щупляневича Львів, улиця Шпитальна ч. 35. 45а

Ми гайдамаки і Ви хотілю співать народні пісни на фортепіян в словами або 1 кор., на мужеський хор (Партитура і 4 голоси) по 30 сот. висилає „ТОРБАН“ музична накладня, Львів Ґрабовська 6. Також в книгарнях. 98

Малпи, корови, папуги, безроги, канарки, коні, коти ангора і гончі пси пошукує з поручення Вп. Покупців „DOKOTEUM“, Львів ул. Шайнохи. 105 3-3

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО у Львові ул. Баторія ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 67 (біля рампи) поручає знаменити тіста часовники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 187

МІД пчільний 1 кат. кг. десертовий липовий, жовтий і білий курцінний в власної пасіки, висилає в блашинках в вагр. за 6 Кор. під гварантією

Ізраель Шехтер
в Підгайцях. 32

Одинока руська ДРУКАРНЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30.

Цукорня краківська ГРОЧИНЬСКОГО у Львові улиця Фредри поручає знаменитих цукорків десерових фунт 80 кренцарів. Знамениті памнушки і тісточка 143 по 1 кренцарі. 9—10

Краєвий Союз кредитовий У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк. по	10	с.
„ ліквідаційна	„ „	8	„
„ щодн. вкладок	„ „	10	„
„ членськ. уділів	„ „	10	„
„ довжників	„ „	8	„
Реєстр членів	„ „	10	„
Інвентар довжників	„ „	5	„
„ вкладників	„ „	5	„
„ уділів	„ „	5	„
Зголошена о позич.	шт.	2	„
Виказ умор. позич.	„ „	2	„
Касові асигнати	„ „	1	„
Заяви членства	„ „	1	„
Місячні замкнення рах.	„ „	2	„
Річні вам. рах. і білянс	„ „	10	„
Уділові книжочки	„ „	5	„
Вкладкові книжочки	„ „	10	„
Взірцеві статути	„ „	20	„
Подана о заре-стров. стов. в судов. реєстрі	„	4	„
Подання до крайов. Дир. скарбу о увільненє друків діловодства від стемпля	„ „	4	„
Подана до податкової власти в повідомл. про заресет. стовар.	„ „	4	„

„Дзвінок“

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

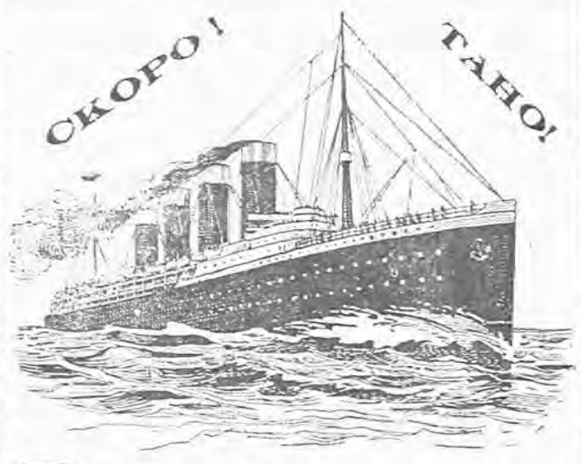

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Аргентини і Бразилії.

! Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Кінематоґраф „Cinephon“

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 8 до 14 лютого зовсїм нова програма сенсаційна, яка складає ся з 18 займаючих дотепних нумерів як так-ож серії нових, живих сьпіваючих і говорячих образів. 203 1—

САМОРОДНІ ВИНА

із власних виноградів в токайсько-гедьолянських горах продає бочками на 50 або 136 літрів, по цїні 1, 2 або 10 кор. від літра, loco Sátoralja-Ujhely.

Адресувати по мадярськи; Rigan Mihály, notarius, Felsöcsebény, Comitat Zemplén.

Прібки на жаданє оплатно і даром.

За натуральність ручить ся. 136 4—16

УЧИТЕЛЬ популярно наукова часопись педагогічна, орган Руського Товариства Педагогічного, під редакцією Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“

у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарських, збіжа і паші на случай шкід заподіяних через пожар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростю. При оцінці шкід бувають запрошені 2 господарі селяни з поміж членів. До тепер виплатив „Дністер“ 13 747 відшкодовань в сумі сім і пів міліона корон.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороту за р. 1906 дістануть обезпечені члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премії.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають поліси „Дністра“ при удїленю позички.

Житєві обезпеченя приймає „Дністер“ для Краківського Товариства, а провізию від таких обезпечень відступає „Дністер“ на публичні добродійні цїли.

Пояснення для обезпечень удїляє Дирекция або аґенти Аґенциї „Дністра“ находять ся в кождім місті і в многих селах; там, где еще не робить инший аґент „Дністра“, можуть письменні селяни старатя ся о удїлене аґенциї. До тепер дістали аґенти 969.507 корон провізиї. 126а

Фонди Товариства 31/12 1906:

Фонд резервовий	Кор.	846.189·20
„ резерви премій	„	550.110·—
„ на звороти	„	16.159·—
„ „ „ ріжницю курсів	„	29.866·35
„ резерви специяльної	„	31.040·73
„ емерит. урядників	„	185.810·21
инші Фонди заосмотреня	„	25.000·—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полудн. (від 8—3).

Селяне! поручайте свої ґрунти до продажи!

Купуйте просто в фабриці.

Много гроша ощадите Ви, коли материю на убраня купуєте просто в

Фабриці сукна „Sudetia“

Jägerndorf 2.

Прошу жадати взірців наших весняних і літних новостий. 175 3—4

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найкращої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 120 -?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвітло се виробляє ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся львіво фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби конда сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо инше таке сьвітло припоручає „Народна Торговля“. Сотни похвал і признань!!!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·35	9 50
Кракова	7·35	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиськ	7·20	12·00	2·16	5·50	10 30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Ст. писанова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіни	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руське	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	8·25	5·30	9·35м
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7 05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиськ	6 20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	5·00	7·05	4·30	—	10·51
Любіни	5·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руські	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·38	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·22	5·45	8·34м
Врухович	7·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	5·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою к. 1

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіціальних курсів з дочисленєм найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жаданє даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

ОПОВІЩЕНЄ.

До відомости Вп. Членів „Руського Народного Дому“ в Збаражи:

Дня 5 марта, с. є. в четвер о год. 12 відбудуть ся Загальні Збори „Руського Народного Дому“ з слїдуючим порядком дневним:

1. Отворенє загальних Зборів і відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїловодства і білянс за рік 1907.
3. Справозданє комісиї контрольної.
4. Розділ чистого зиску.
5. Зміна деяких параграфів статута.
6. Вибір членів Ради Надзираючої.

Право участи в Загальних Зборах можуть мати лише такі члени стоваришеня, котрі уплатили що найменше оден повний удїл.

Збараж, 6. лютого 1908 р.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

Д-р Володимир Білїнський голова — *о. Стефан Головацький* секретар. 204 1-5

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 32. Львів, второк 11. н. ст. лютого (29. ст. ст. січня) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпьського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 28. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженьем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошенья звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надісляне“ по 60 с. — Полохи і инші приватні оголошенья числить ся по 20 с. за стрічку.

Перехідната і належитість за інсерати платні у Львові.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН,

ц. к. радник шкільний, вислужений професор ц. к. академічної гімназиї у Львові, дїйсний і почесний член руських товариств, директор висшого Музичного Інститута. бувший посол сойму і державної ради, закінчив нинї о 11. год. перед полуднем по короткій недузї. Похорони відбудуть ся в четвер по полудни.

І так зійшов зі сьвіта оден з найспосібнїйших і найдїяльнїйших ветеранів нашого національного відродженя перших 60-тих років мин. столїтя!

Наталь Вахнянин родив ся 19. вересня 1841 р. в Сїняві ярославського повіта, де його батько був парохом. Школи низші і середні покінчив в Перемишли, науки богословські у Львові. Опісля став заступником учителя в гімназиї в Перемишли, де головно наукою руської мови богато причинив ся до розбудженя національної сьвідомости між молодїжию. Потому удав ся, вже жонатий, на фільозофічні студиї до Відня, де його заходом заложено в марцю 1867 р. товариство „Сїч“, що стало огнищем руського житя у Відни. Першим головою тов-а вибрано Н. Вахнянина. Вернувши з Відня з іспитом на учителя всесьвітної істориї, став учителем спершу в гімназиї Франца Йосифа, опісля в академічній, де служив аж до емеритури. В другій половинї 1867 р. редагував літературно-наукове письмо „Правда“, а потому другим наворотом в рр. 1869 і 1870. Коли в р. 1868 заложено тов-о „Просьвіту“, став Н. Вахнянин першим його головою. В р. 1870. війшов він в „угодову анкету“, зложену краєвим видїлом задля нарад над проєктом до закону о рівноуправненю Русинів, внесенім в р. 1869 в соймі пок. Юлїяном Лаврівським. Проєкт той і нарада анкети, як відомо, не довели до нїчого. Для тов-а працював покійник щиро і в р. 1871. зладив книжочку п. заг. „Як ярмаркували Тарас з Мотрею“, котра так подобалась, що опісля вийшла вона ще вдруге в р. 1874. Від р. 1870.—1887. був він членом комісиї, що укладала книжки для ужитку гімназий і народних шкіл, і тодї зладив він переклад географії Белїнгера для низших кляс гімназиї, а в р. 1884. „Учебник географії для шкіл середних“.

В р. 1870 заложив Н. Вахнянин сьпівоче тов-о „Торбан“ у Львові. Займав ся при тім сьпівом і музикою; крім більших і менших композиций написав оперу „Купало“ та музику до деяких сценічних творів, як до „Бондарівної“ Заревича, до „Назара Стодолї“ Т. Шевченка і и. В р. 1890 заложив з професором Волод. Шухевичем сьпівацьке тов-о „Львівський Боян“, котре під його управою рознесло красу рідної пісні і музики не тілько по Галичинї, але й далеко поза її границями. Сам славний сьпівак з прегарним голосом і добрий музик, не відказував нїколи своєї помочи і участи при уладжуваню деклямацийно-музикальних вечерків, особливо концертів в роковини смерти Т. Шевченка. Враз з о. Порф. Бажанським був редактором руських квартетів, видаваних у Львові семинаристами в р. 1885. В р. 1880 видав „Співанник церковний для народних шкіл“.

Покійний був також дїяльний на літературнім і науковім поли; написав кілька оповідань, друкованих у „Вечерницях“ і „Зорі“. Брав також участь у видавництві „Зеркала“ (давного), обдарений з роду тонким гумором і дотепом (ще в семинарії у Львові видавав писану гумористичну часопись).

Зазначити треба також велику дїяльність покійного при закладаню руських читалень по краю, куди він їздив з популярними відчитами, та його участь в працях Руського Тов-а педагогічного.

Коли в р. 1880 стало виходити „Дїло“, був покійний через кілька лїт одним з головних помічників в його редагованю. Всї його статї визначали ся горячим патріотизмом і ясним поглядом на наші національні справи. Виступав покійний також з бесїдами на всенародних вічах; особливо зазначити треба його дуже гарну бесїду про правно-політичні справи нашого краю на вічу Русинів д. 29 червня 1883.

Н. Вахнянин був взагалї дуже добрим бесїдником і брав живу участь в політичнім житю Русинів. Коли-ж війшов послом до сойму і незабаром опісля до державної ради, став горячим прихильником т. зв. „нової ери“ з р. 1890. і остав ним навіть тодї, коли загал Русинів її відцурав ся. Через те стратив покійний усю свою давнїйшу популярність так, що — по части і через занепад свого здоровля — не кандидував в друге; усунув ся від політичного житя та цїлком пішов в забуте. Пригадав ся він нашій суспільности аж знов в р. 1903. при заложеню „Союза сьпівацьких і музичних Товариств“, котрого став головою, та заложенем „Висшого Музичного Інституту“, котрим, будучи його директором, горячо і щиро занимав ся аж до смерти, віддаючи йому весь свій час.

Задля великих заслуг, яких так богато було в житю пок. Наталя Вахнянина, радо забули ми йому ті помилки, в які він попав після т. зв. „нової ери“; а хочемо вірити, що попав в них в найлїпшій вірі і волї, тим більше, що, як ми зачували, покійник в остатних роках свого житя пізнавав ті помилки і щиро їх каяв ся. Тож з щирим жалем кличемо над його могилою:

Земля йому пером!

Іван Крипякевич.

Книжка на селї.

Свого часу містив звісний письменник Борис Грінченко в львівській „Зорі“, в „Літературно-науковім Вістнику“, в московській „Зорі“ і в „Новій Громадї“ замітки про се, як читають ся і розуміють на селї різні твори українських авторів. Тепер видав д. Грінченко сї статї в однім збірнім виданю п. з. „Перед широким сьвітом“ *). Збірник дїлить ся на дві частини: першу, „Книга на селї“, хочу обговорити, другою (дуже цїкавою) про Народній театр — повинен заняти ся який спеціяліст.

Книжка інтересна, дуже інтересна — з двох поглядів. Перше, що автор опер свої замітки не на якихсь теоретичних міркованях, а дійшов до них практичною дорогою, дорогою експерименту. Як дістав в руки якусь книжку, то не хвалив або осуджував її а ріоті, що вона відповідна чи невідповідна для народа, лиш їшов з нею в селянську хату і слухав, що про неї самі селяни скажуть. Замітки читачів і слухачів збирав і записував, і аж на підставі їх зложив свої уваги про книжку для народа. Тому сї уваги мають неоцїнену вартість для кождого, хто цїкавить ся народною просьвітою; длятого треба пізнати ся близше з методою автора. Цїнна ся книжка ще з иншого огляду. Грінченко вів свої дослїди в 1880 і 1890 рр., значить ся, в часах, коли над цїлою Росиєю лежало ярмо абсолютизму, а над Україною ще й славний указ 1876 р. Не було свободи ширити просьвіту і не було з чого її ширити, бо українські книжки були зборонені. А таки знайшли ся і в ті сяжкі хвилини люди, що вели роботу над народом і вели її з успіхами; варта пізнати ся з тими тихими героями...

Борис Грінченко збирав свої поміченя разом з М. Загірньою, авторкою богатьох популярних книжочок. Обоє були учителями в якімсь селї Катеринославщини. Село було ще під більшим впливом московщини, як инші бо недалеко знаходили ся копальнї; селяни ходили до них на роботу і звідтам приносили деморалїзацию і денаціоналїзацию. Навіть мова у декого була вже на половину московська. Українського було в селї тільки всього, що шкільний хор вмів кілька українських пісень; вивчила се давнїйшими часами якась українофілка. Школа була очивидно росийська, учителї звичайно Москалї. Длятого зробила ся в селї сензация, як нові учителї стали говорити з усіма „по хахлацькому“ не тільки в своїй сїмї, не тільки з мужиками, але й з „панами“. Хто цїкавійший був, так навіть приходив і розпитував ся:

— Скажіть, спасибі вам, з яких ви єсть: чи ви з панів, чи ви з мужиків, що по мужицькому балакаєте?

Склала ся навіть така леґенда, що вчитель того „по мужицькому балака, що зовсїм не вченний“, нїчого не тямить, а вся наука в школї йде від учительки. А одна дуже моторна і дбайлива матуся, що вельми клопотала ся про „образуваніє“ свого синка-школяря, котрого хотїла вивести в „пани“, так і до попечительки прибігала питати ся: „чи не спортить язика моєму Явдокимові вчитель, що так по мужицькому балака і такі й книжки дає читать?!“

Але з часом погляди змінили ся і учителї могли розпочати у себе в хатї читанє для селян. Своїх слухачів малює автор дуже докладно.

Були між ними і старі і молоді, чоловіки і жінки. Найстарші були дїд Бруско і баба Брусчиха. Він поважний, суворий, досить маломовний. Вона з роду „дуже розумна, дипломатка така хитра, що й словечка по дурному не скаже; побожна, від усїх шанована, була цензором моральности на селї“. Обоє неписьменні, але служили в дворі і там прислухували ся читаню, тому охочо слухали книжок. Є далї кум Юхим, сїльський самоук. Інтересно характеризує його д. Грінченко: „По селах є своя — сказав би — інтелїґенция, себто: є люди або й сїмї, що стоять своїм розумовим і моральним розвитком висше від иньших, мають сьвітогляд ширший і, зістаючись прикованими до землї простими хлїборобами, сягають думкою далеко за вузьку границю мужичих розумових інтересів. Їх зацїкавлює все, що може зацїкавлювати всяку інтелїґентну людину, — себто все, що вони мають змогу зрозуміти: і наукові дослїди і техничні знайденя і закони і істория та географія і — найголовнїйше — мораль та релїґія. Се люди письменні і свого розвитку досягли звичайно самостійно — важким шляхом науки. Звичайно такі люди уперто держать ся своїх вироблених самостійно поглядів і обороняють їх з усїєї сили. До таких людий належав і мій кум Юхим; та не тільки він сам та мужеські члени з його сїмї, ба, коли хочете, й рід його. Кумів дїд, батько, сам він, його сини — всї письменні, і тільки молодший син, парубок, вчивсь у школї, а то всї навчили ся самостійно. Вивчивши ся-ж, читали. Читали всячину: заблука на село якимсь побитом грецька мітологія — читають, „Історія государства россійского“, писана за царицї Катерини, — теж, „лубочна“ казка про „Бову-королевича“, житя сьвятого, арихметика, шкільна книжка про Індийців — усе се читаєть ся, все се якось розуміють ся, якось систематизують ся в голові в читачів і з усього сього — на превелике диво — яко результат, виходить „мужичий інтелїґент“... Кум Юхим цїкавить ся і сучасним становищем Европи і космографією і Буддою і Юлїєм Цезарем і Киром (Бог його зна вже, де він про них довідав ся) і вкраїнською історією і висшими моральними питанями. Як що ви говорити-мете цїлком популярно, просто, ви можете говорити з ним про все; він вас зрозуміє, хоча звісно, пойме віри тільки тодї, як схоче“...

Був і далї дядько Микола, чоловік немолодий вже й неписьменний, але страшно цїкавий до науки; знанє добуває або з розмов або слухаючи, як хтось иньший читає. „І чого тільки нема в його голові: леґенди з житій сьвятих поплутали ся з леґендами про Магомета; теория сьвітобудови на підставі біблїйних відомостий сплела ся з мікроскопом і Откровенієм сьв. Йоанна“ і т. и. і т. и. — Повна голова найдивнїйшої в сьвітї мішанини пів-фантастичної, пів-реальної“. Дядько Микола має свої оригінальні космографічні погляди: про землю він думає, що її держать у просторі чотири „магнети“ з чотирьох боків. Що-ж ті „магнети?“ — Се така сила; її не видно, а вона з усїх чотирьох боків держить землю“...

Найбільш інтелїґентний з авдиториї селянин Демян. Навчив ся сам читати і, хоч читає не швидко, але прочитує й великі книги або заставляє читати собі сина школяря. „Більшість читач в або слухачів розбирає переважно зверхний або формальний бік твору; Демян завсїгди сягає глибше, силкуєть ся зрозуміти ідею його, моральну вагу“. Інтелїґентна теж сестра Демяна, кухарка, типова сїльська баба, цокотуха язиката, балакуча, і підлеслива і уїдлива. „Читанє вона любить безмірно, більш од усяких сїльських пльоток, хоча вони запевне найсолодші їй за все инше. Обоє вони з чоловіком неписьменні; але кожду книжку що добувають їх дїти з школи чи ще де, дїти читають голосно і вони її переслухують; опріч сього, де тільки читанє, там і вродить ся кухарка. Розуміє читанє надзвичайно гарно, а памятає і героїв з творів і авторів так, як я нїколи не стрічав у народї: так памятати і розуміти може тільки інтелїґентна людина, що сама читає багато книжок. На читанї вона сипле безлїч усяких уваг, часом розумних та цїкавих, часом таких, що вони з'явили ся тільки тим, що в неї завсїгди свербить язик“.

Рідше від старших приходили на читанє парубки, молодицї, дївчата, що вже ходили до шкіл і самі читають книжки. Особлива замітна дївчина Катря, наймичка у д. Грінченка, що під проводом своїх панів дійшла до дуже високої осьвіти; могла читати і пояснювати книжки иншим.

Авдитория з початку була невелика, приходили лиш найблизші сусїди; але потім зацїкавило ся цїле село і звичайно хата була повна.

Читанє відбувало ся в дому автора або в якій селянській хатї, звичайно в суботу або під сьвято і найбільше в осени та в зимі, як є менше роботи. Селяни раді були, що читати приходили в їх хату. Господиня прибере, причепурить свою вбогу тїсненьку хатину чистесенько, дожидаючи гостий; самі хазяї повбирають ся в сьвіжі, білі сорочки, як на сьвято. Нафта дорога річ і її не сьвітять доти, поки не зачнеть ся читанє. Сьвітла тільки всього, що огонь у печи. „І ото в сьому півтемрявому сьвітлї починають сповняти хату слухачі. Звичайно кождий поспішав ся швидше повечеряти; а як що запізняла ся вечеря, то йшов і без неї, щоб не приминути початку. Молодїжі нема; все старі або лїтні люди, чоловіки й жінки. Поки посходять ся, розмовлюють жваво про всячину; розпитують ся про щось із попереднього читаня або так про що...

Нарештї вже набрало ся народу досить. Можна починати. Сьвітить ся лямпочка маленька. Всї сїдають на свої місця: хто ходить що-разу, то вже так, що й місце своє знає. От баба Ґапка, хазяїнова мати, — вона завсїгди сідає біля читачки з лївого боку і кладе їй голову на плече: баба трохи не дочуває, а сївши так, почує й розбере. Тітка Приська, її невістка, починa її вмовляти:

— Та ви-б мамо, дальшенько сїли, а то читать не даєте.

— Коли-ж не почую, як дальше — обстоює за своє місце баба...

Як починаєть ся читанє, всї насувають близше до столу, щоб красше чути. Слухають пильно, коли-не-коли кидаючи яку увагу, але часом і зовсїм перепиняючи читанє довгими розмовами з приводу прочитаного місця. Де далї, стає душнїйше й душнїйше. Лямпа ледві блимає, нарештї починає погасати. Тодї одсувають вікно, прочиняють двері, протягає сьвіжим холодчим повітрем; лямпа знову горить, слухачі насувають до столу і знову озиваєть ся голос читачки...

Читають довго, часом дуже довго, буває й до півночі. Слухачі за тиждень тяжкої роботи потомились, звикли вони лягати скоро після смерку; як би дома чоловік був, давно вже спав би; але тут сонних не буває, так усіх захоплює те, що вони чують..“

Книжки, котрі читали ся перед тими людьми, були всякого змісту. Грінченко тримав ся принципу давати народови все, що інтересує інтелїґента; була поезия і проза, наукові річи і белєтристика. Всї імена, звісні в істориї української літератури, ставали перед форум сїльських читачів. Котляревський, Квітка, Костомаров, Шевченко, Марко Вовчок, Кулїш, Стороженко, Конисський, Левицький, Мордовець, Панас Мирний, Старицький, Франко, — всї вони читали ся і критикували. До яких несподіваних результатів доводили сї читання! Кождий ляїк в просьвітній роботї уявляє собі, що такі імена, як Котляревський, Вовчок, мусять,

*) Борис Грінченко: Перед широким світом. У Київі, 1907. Сторін 320, цїна 2·80 К. Дістати можна в книгарнї Наук. Тов. ім. Шевченка, вул. Театральна ч. 1.

При ул. Казїмірівський ч. 47 у Львові відкрив „Стрийський Союз господарсько-молочарський“
другу торговлю масла десерового і кухонного, меду пчільного (курацийного) і яєць. 207 1—2

Урядове донесенє про Коропець.

Львівська філія ц. к. Кореспонденційного Бюра розіслала нині такий комунікат:

„Про події в Коропци дістала філія ц. к. Кореспонденційного Бюра таке урядове донесенє: Марко Каганець разом з иншими побив минувшого четверга тяжко трьох політичних противників, що викликало збіговище і занепокоєнє. Жандармерия арештувала головних виновників Гнатюка і Каганця. Каганець ставив опір. Товпа окружила жандармів, хотячи їх в стиску обезоружити. Каганець ухопив одною рукою за карабін одного жандарма, а другою за карабін другого жандарма. Тоді одержав два легкі проколення, а третє смертельне. Похорон відбув ся в супокою".

Нарештї! Після пятьох днів, протягом яких польська преса не могла доволї написати ся про „klamstwa ruskie", дістаємо в кінцї урядове потвердженє, що Марко Каганець згинув таки з руки жандарма в збіговищи, яке повстало на політичнім тлї. Дивно тільки, чому се компетентні власти, маючи до розпорядимости власть льокальну і телєграф, потребували аж пятьох днів, щоби виступити з таким донесенєм, і дивно, чому урядове донесенє дискретно мовчить про причини, задля яких „Марко Каганець разом з иньшими побив тяжко трьох політичних противників." Адже так собі, без нїякої безпосердної причини, навіть „політичні противники" не бють ся. Чи не було се власне з приводу „поправлювання" виборчої лїсти, як доносив наш інформатор?

В кождім разї мусимо ствердити велике недбальство компетентних властий, якого доказом служить як і припізненє донесеня так і загальність самого донесеня. А може треба було так довго думати, щоб „добре обдумати" донесенє?!

А найхарактеристичнїйше — се сама смерть пок. Марка Каганця. „Dwa lekkie pchnięcia bagnetem, a trzecie śmiertelne"... — читаємо в урядовім донесеню. На одного безборонного селянина три жандармські багнети! Як коли-б, коли вже справдї треба було „присмирити" ставлячого опір селянина, не вистало-б одно „lekkie pchnięcie!"... Справдї дешево, дуже дешево цінить ся австрийською конституцию в польській інтерпретациї житє руського селянина, чи, як писав шляхетний „Przegląd", „jakiegoś chłopa"..

О охорону свободи виборів.

Чим близше до дня вибору посла, тим більш занепокоєні наші народні маси о долю свого виборчого права. Бо з довголїтного досьвіду наш нарід знає дуже добре, що день вибору, се день найбільших заходів противників нашого національного істнованя, щоб „направити" те, що не вдало ся „зробити" при укладаню виборчої лїсти і при правиборах, день рішаючого виборчого бою і день найбільшої самоволї тих чинників, що переводять вибори не як сторожі закона, тільки як оборонцї польського стану посїданя на руській землї.

„Виборча робота" зачинаєть ся зараз при виборі комісиї. Вже сам виборчий закон, який дає право виборчому комісареви іменувати 3 членів комісиї, кладе нас, Русинів, у дуже некорисне положенє, бо в нас, де політичні уряди є рівночасно агітаторами „Rad-и Narodow-oї", тих 3 членів комісиї іменуєть ся з регули з-поміж виборців, ворожих руській народній кандидатурі. Але на сім не конець, бо й вибір дальших 4 членів комісиї переводить ся в нас звичайно так, щоби ніхто з прихильників руської народної кандидатури до комісиї не дістав ся. Се робить ся в той спосіб, що загал виборців тримаєть ся з далека від властивого виборчого льокалю, себто від тої комнати, в якій має відбувати ся виборчий акт, а тимчасом переводить ся „вибір" комісиї так, щоб в ній опинили ся виключно прихильники „Rad-и Narodow-oї".

Так само й відбуваєть ся самий вибір. Виборців не пускають до тої комнати, де урядує виборча комісия, тільки в иньших убікациях, з яких покликають їх до голосованя лиш по одному. А тимчасом на підставі § 35 соймової виборчої ординациї всї виборцї мають право свобідно знаходити ся разом з виборчою комісиєю в однім виборчім льокалю, мають право контролювати виборчий акт, збирати собі інформациї до евентуального протесту і т. д., бо-ж місцем вибору (кождий виборець по приписам закона має право вступу до місця вибору) є місце, де урядує виборча комісия, а не ті закамарки, по яких звичайно розмішують виборців.

Коли-ж взяти під увагу, що вибори до соймy є явні, то властиво не тільки виборцї, але навіть, на скільки в виборчім льокалю є місце, навіть правиборцї повинні бути допущені для контролї над виборчим актом. А вже рішучо повинен користати з сього права кандидат на посла. Тимчасом буває звичайно так, що коли все, що стоїть за кандидатурою „Rad-Narodow-oї", має не тільки вільний вступ до виборчого льокалю, але звичайно ще якусь півурядову марку, то з нашої сторони навіть виборцеви трудно дістати ся до виборчого льокалю, а вже щоб хто инший, особливо кандидат там дістав ся, про те й нема мови.

Так було при всїх давнїйших виборах і так буде певне і тепер. І тому з нашої сторони повинно бути зроблене все можливе, щоб сьому запобігти. А зробити се покликані наші парляментарні посли. Вони повинні удати ся до президента міністрів і до міністра внутрішних справ і старати ся виєднати в них окремі заряджения в цїли охорони свободи виборів.

Найважнїйшим зарядженєм, як уже згадано, було би, щоби всї виборцї були допущені до того льокалю, де урядує виборча комісия, і то допущені ще перед тим, заки виборча комісия буде вибрана, так щоби виборцї справдї мали змогу вибрати її. Се зарядженє не було-б нїчим иншим, як тільки пригаданєм галицьким властям постанов соймової виборчої ординациї і домагати ся його, значить, домагати ся виповненя приписів закона.

Але й допущенє контролї виборчого акту взагалї через допущенє до виборчого льокалю партийних мужів довіря і головно кандидата, хоч не постановлене виразно законом, то з другого боку не стоїть в суперечности з приписами закона, а крім того воно лежить просто в інтересї тих, хто хоче піднести в очах народу престіж власти. Бо наш нарід на підставі довголїтної практики так привик до того, що над ним допускають ся всяких самовільних і безконтрольних „операций", — що вже само недопущенє до присутности при виборчім актї людий, які могли би вести контролю над виборчим актом, збуджує підозрінє, що тут має діяти ся щось нечисте, коли власть усуває всяку контролю. І хоч-би серед таких обставин вибір відбув ся як найлєгальнїйше, нарід все таки підозрівати-ме власти о нелєгальність. А найлїпший спосіб знищити всякі такі підозріня, се — допустити повну контролю виборчого акту зі сторони інтересованих, себ то виборців, правиборців і кандидата.

Очевидно, в инших обставинах, де власть являєть ся тільки виконавцем приписів закона, такі уваги, такі домаганя і такі бажаня були би зовсім злишні. Але в нас, де політична власть являєть ся рівночасно найпевнїйшою підпорою кандидатур „Rad-и Narodow-oї", руський нарід мусить домагати ся окремих заряджень для охорони свободи вибору, заряджень, які при тім або лежать в самій тенденциї приписів закона або (як прим. допущенє кандидата) тим тенденциям не противлять ся.

І ми не сумнїваємо ся, що наші парляментарні посли сповнять в сій справі свій обовязок.

Передвиборчий рух.

Гусятинщина: Вибори правибовців в Глинянах відбули ся дня 4 с. м. Вибори, при котрих на 863 управнених, явило ся до голосованя 659 — тревали два дни, именно дня 4 с. м. від години 9 рано до другої в ночи і 5 с. м. від години 9 рано до 8 вечером. Скрутинія, котра тревала повних 12 годин дала такий результат, що на десять виборців, вибрано девять Русинів. Вибір десятого виборця відбуде ся 11 с. м., бо руському кандидатови бракло шість голосів до абсолютної більшости.

Жидачівщина: Дня 5 с. м. відбули ся в Миколаєві над Днїстром правибори. Жиди цїлком відтягнули ся від голосованя, Поляків голосувало лиш 6, тож міщани-Русини вибрали усїх 6 правиборців, котрі віддадуть свої голоси на народного кандидата В. Дубика. Доперва по доконаних правиборах тутешна кацапня і декотрі з Поляків заворушились, бож для них ганьбою се, що сим разом миколаївські виборцї не схрунять і длятого під проводом нашого пароха о. Мих. Ясеницького внесли протест до ц. к. староства, а причини подали такі: 1) що оголошеня про реченець правиборів в 5 мінут по прилїпленю зістали поздирані. Се однак єсть сьвідома лож, бо єще нині в 2 дни по правиборах єсть оголошенє в ринку на магістратї і будинку судовім. 2) Полїциянт не вибубнив коли будуть правибори, та 3) що голосовали самі Соколи. І староство жидачівеьке, для того що протест сей внесла спілка кацапсько-польська готове зарядити другі правибори, а то тим більше, що комісар виборчий п. Ясевич по довершених правиборах в помешканю п. Лабовського мав нараду з нашим парохом о. Ясеницьким і дорадживав йому, щоби внести протест, „bo to nie bywała rzecz, żeby Mikołajów wybrał samych hajdamaków". Факт сей можемо ствердити сьвідками. Тут мусимо також публично напятнувати се, що наш парох мабуть з мести, що на него ніхто з міщан не голосував, лиш на о. сотрудника, віддав свій голос на 4 Поляків і на Жида місцевого пропінатора Арона Гріншляга. — *Міщанин.*

Виборчі надужитя.

Золочівщина: Зі Соколівки дістаємо таке письмо: В нас лїсту уложено так щоби Русинів, яких там ¾ населеня, не було навіть ½ загального числа виборців. Супроти того 8. с. м. Русини відсунули ся зовсїм від голосованя, а маючи практику, що жалоби їх ніколи не були узгляднювані, навіть не пробують шукати справедливости. — *Свій.*

До сеї звістки з Соколівки ми мусимо замітити, що тактика соколівських виборців рішучо не надаєть ся до наслїдуваня. „Не противить ся злу" та пасивно відносити ся до очевидного розбою, се навіть у теориї всяких Толстоївців не дуже мудро виглядає, а в політичній практицї у відношеню до польських адміністрацийних розбишак така пасивність мусїла би довести тільки до деморалізациї покривджених горожан та до безкрайного роззухваленя урядових злочинців. Пробивати ся через усї инстанциї, використати всї можливі дороги правні треба не тільки тому, що се ще більше компромітує і так уже скомпромітовану польську адмінїстрацию, а головно тому, що се причиняєть ся до політичного вихованя нашої людности.

Сяніччина: В Комаьчи речинець правиборів був оголошений на 4. лютого, 2 годину по полудни. Одначе комісар виб. в особі п. Орковського приїхав вже о год. 4 рано, а о 9-тій годині рано зробив правибори. Ні один руський голос не міг бути відданий. Вибрано одного Поляка і Жида. Громадяни внесли протест до староства сейчас.

Брідщина: В Топорові допустило ся староство такого оригінального виборчого безправства яке ще мабуть ніде не лучило ся. На приказ брідського старости уложено в Топорові виборчу лїсту правильно, докладно після табелї платничої та виложено її до 8-дневного перегляду: коли ніхто не вносив реклямациї, відослано лїсту до староства, котре назначило реченець виборів на 6 лютого с. р. Реченець виложеня лїст і правиборів був правильно оголошений по містї розліпленими оповіщеняни. Надійшов реченець правиборів. Руські виборцї в числї 190 людий ставули як один муж до канцелярії громадської, маючи за собою величезну більшість. Приїхав комісар виборчий і оголосив, що розпочинає вибори. Одначе невабаром зайшов до канцелярії громадської один із тутешних вшехполяків, д-р Белзовський та забрав ц. к. комісаря до осібної комнати на конференцию котрої результат був такий, що комісар заявив, що лїста виборча не була 8 днів виложена та реченець виборів не був правильно оголошений тому він виборів не відбуде. Новий реченець виборів він означив на 18. с. м. В той спосіб ц. к. комісар подбав, аби результат виборів не вийшов по справедливости, на користь Русинів. Отже ц. к. адмінїстрация ніяк не може на собі знести, щоби денебудь легально перевести вибори. В Топорові постановило собі ц. к. староство за всяку цїну зискати 9. голосів для Дудикевича. Руські посли зволять з тою справою удати ся до намісника.

Яворівщина: В середу дня 5. лютого відбули ся в Вуневі правибори. Заходами руських громадян село зорганізовало ся і всї постановили вибрати чесних виборців. Прихильників гр. Шептицького межи Русинами єго сторонник не знайшли кромі яких пятьох хрунїв. І що вони зробили? Правибори перевели тайком при замкнених дверех. В комнаті виборчій нїкому непозволено лишити ся крім ц. к. комісаря, війта, писаря і секретаря ради повітової. При такім веденю правиборів вийшло таке, що наші кандидати дістали всього не повних 20. голосів, хоча звиш 60 людий може присягнути, що на них голоси свої віддали. До голосованя припущено таких, що права виборчого не мають. Громада внесла до староства протест. — *Буківські хлопи.*

Чортківщина: Дня 6. лютого відбували ся вибори в Калинівщинї. Заки приїхав комісар, вже вся людність ждала в уряді громадськім. Як тільки комісар переступив поріг льокалю, зараз казав господарям винести ся з льокалю. Тілько зіставив виборчих менерів. При голосованю руські виборцї голосували на Івана Чайковського і Йосифа Вінника. Як зобачили хруні, що перепадуть, комісар перервав голосоване і післав по жандармів на постерунок до Білобожниці; посланець вернув, з заявою, що жандармів нема дома. Комісар другий раз післав фіякра, але також не застав жандармів. Тодї комісар післав за молодшими свинарами і допустив до голосованя навіть таких, що в лїсті не були вписані. За те наших не допустив до голосованя. Коли мимо того на нашу лїсту впала більшість голосів, комісар сфальшував результат і оголосив вибраними своїх кандидатів. Всї наші виборцї (40) є готові присягнути, що віддали голоси на руських кавдидатів та що результат пошахровано. Люди дуже обурені. Вислали телєграми до намісника і президента міністрів. — *Мужик.*

Долинщина: В Рожнітові не оголошено речевця виборів, комісар перевів вибори довірочно, потайки, не допускаючи руських виборців до акту голосованя. В той спосіб приготовляє ц. к. староство грунт для кандидатури Цїсєра, котру має „Рада Народова" по „щасливім" переведеню правиборів оголосити.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд! Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла", яка доручить їх куда треба.

Заграничний огляд.

Вивласненє пруських Поляків.

Комісия палати панів пруського сойму, якій передано принятий вже соймом законопроєкт про скріпленє німецького елєменту в західних Пруссах і Познанщині, поробила в нім значні зміни, подаючи вивласнюючому 13-ому параграфови цїлком другий вид. Члени комісиї д-р Ленінг і Дзембовський поставили внесенє, щоб від вивласнювання виключити земську власність одїдичену. Поправка ся викликала в комісиї незвичайно горячу дебату, яка тягла ся через сім годин. Заступники правительства із всїх сил побивали ся за тим, щоб поправку відкинути, бо тим наразить ся на небезпеку компроміс осягнений в соймі. Помимо сего поправку при голосованю принято проти 7-ох. Після сеї ухвали відрочила комісия свої засіданя до суботи, коли то вона має приступити до другого читаня предложеня.

Після депеш „Frankfurter Ztg.", буде змінений тепер 13-ий параграф обговорюваного законопроєкта звучати ось так: Від вивласненя виключені: а) будинки, посьвячені служби Божій і

конче мусять зробити вражінє в народї. Тимчасом виходить инакше. Оден шіснацятилїтний парубок так каже про „Енеїду": „Книга ся погана. Вона тим погана, що розказує про богів, як вони живуть і чим занимались. Еней був чоловік поганий, він нїчого гарного не робив. Котляревський написав сю книгу для того, щоб читали і знали, як не треба робить..." І се не одинока критика, так говорила про „Енеїду" більшість читачів. Так само було з М. Вовчком: „Інститутка" йшла зовсїм мляво; „Сестру" не зрозуміли; Катря з оповіданя „Три долї" не подобала ся. Що більше: навіть Шевченкови не всюди пощастило. „Неофіти" незрозумілі, бо „дуже крутенько написано, багато слів нерозбірних". „Тарасова ніч", „Чернець", „Швачка", „Заступила чорна хмара" (про Дорошенка) не сподобали ся зовсїм; читачі відносять ся до них холодно.

Грінченко старає ся пояснити, чому ті такі гарні твори, що захоплюють інтелїгента, байдужні для народа. У кождого автора є своя причина. Котляревський не подобав ся раз тому, що згадки про всяких богів і т. и. були чужі для слухачів, а ще більше через се, що „грубі, карікатурні, а часом і сороміцькі вислови в ній відпихали від себе читача-селянина". Оден читач вважав книжку взагалї гарною, „тільки є в первій части кой-що поганого, так шо й сором читати". Взагалї селяни не люблять лайок в книжцї. Через се не подобали ся також напр. „Сїра кобила" Іродчука; в ній повно таких висловів, як „сучий син", „чорт його й бачив", „біс його батькови", „матери його чорт" і т. и. „Геть менї з хати з сією книжкою!" кричала мати на одного хлопця: „Що се за книжка, що все чорти та чорти. Мало я їх чула й так, — він ще з книжки буде менї се вичитувати їх!" Звісно, селяни вміють лаяти ся ще гірше, але від книжки вимагають чого иншого. „Селянський читач хоче знайти в книзї щось гарне, красше, нїж бачить коло себе". (с. 97).

Иншу хибу для слухача та читача з народу має Марко Вовчок. Його оповіданя для народу занадто ескизні, короткі; є в них багато натякань, замість щоби була широко і вимовно висловлена думка (с. 80). Те саме можна закинути декотрим поемам Шевченка. В них порушено за багато питань, так що невироблений ум не може у всім визнати ся, багато треба догадувати ся. Слухач з народу любить методу народної пісні: „по ряду розказати одне за одним, все як воно робило ся, вияснити докладно становище і відносини героїв, щоб слухачеви все було зрозуміле". (с. 142).

Поеми, що мають в собі богато епічної простоти, народови дуже подобають ся; сам Шевченко (поза тими кількома віршами) тішить ся величезною симпатиєю. Одна молодиця каже так: „І що воно за книга така? Яку-б иншу книгу не читав, а кинеш її та до „Кобзаря" возьмеш ся. І не начитаєш ся її нїколи"...

Так само горячим серцем приняли Квітчину „Марусю". — Наума Дрота хвалили старші ізза його строго моральних поглядів. Сама Маруся сподобала ся всїм:

— Ото Маруся, так Маруся? Тепер уже таких нема! — каже кум Юхим.

— І старому і малому скоряєть ся!

— Хазяйка!

На любов Марусї з Василем „з самого початку і далї всї, і старі і молоді поглядають прихильним оком, радіючи і якось добродушно-вибачливо, — так, як би добрий батько дивив ся на доччине дївування або на синове парубкування"... З інтересом слїдять за тими непорозуміняни, що далї стають між залюбленими. Трошки нетерпляче дожидають, поки таки нарештї Василь та Маруся договорять ся, увесь час прихильно підсьміхують ся з них, а наприкінцї навіть підганять, щоби швидше кінчали. Навіть побожна баба Брусчиха, що не любить слухати про любощі, боїть ся, що Маруся та Василь не добалакають ся, як треба, до краю, поки Олена прийде.

— І будуть панькати ся ка зна поки! — каже вона...

Хвалять старий обряд сватаня, що широко описує ся в книжцї; кум Юхим навіть говорить, що треба би взяти книжку і вивчити отсї законні речі, щоби знати, як поводити ся, коли прийде самому старостувати! Дуже сумно слухачам, як чують, що молодятам не веде ся коханє. Сердять ся на Наума, що не хоче віддати Марусї Василеви; сумують із розпуки молодих. Далї оповіданє стає чимраз сумнїйше. „Слухають за малим не мовчки, тиша панує в хатї; хиба дехто тільки пошепки промовить яке уривкове слово, виявляючи свій жаль або страх перед тим нещастєм, що наближилось.

— Мабуть не доведеть ся їй сердечній, жити, — каже баба Брусчиха, як Маруся занедужала.

— Ог вона казала, що гляди, тут (на кладовищі) побачимось — каже кум Юхим.

Далї і аж до краю не чути уваг. Тільки видко було, як слухачі турботно дожидали, чи не зробить Бог чуда, чи не одужає Маруся. Але чудо не зробилось і всїм видно, що Маруся вже вмирає... Всї тихо плачуть, хиба тільки Катря вихопить ся з сієї тиші голосним риданєм і знов його задавить. Тут уже нема розмов, та й не може бути за слїзми.

Таке сильне вражінє зробила „Маруся". Грінченко завважує, що він передтим вважав оповіданє занадти сентиментальним і моралїзуючим. Але побачив, що слухачі не помічають сього. Те, що нам видає ся сентиментальним, чого не буває в життї, „те вони вважають за прикмети ідеалу і се робить їм намальований образ ще красшим, ще рідшим і близшим до серця" (ст. 72).

Друге оповіданє, що тїшило ся таким же успіхом, — „Микола Джеря" Левицького. Всї слухачі спочувають Миколї і його жінцї Нимидорі; а як Нимидора оповідає про своє житє, то декотрі жінки плачуть, навіть побожна баба Брусчиха, і та сердита на матїр Нимидори, що не пускає доньки на вулицю. Всїх цїкавить, чи візьме Микола Нимидору; а як Микола нарештї посватав її, баба радісно каже: „Слава тобі, Господи!" Оповіданє про злого пана приводить спомини про панщину і збиткованє панів:

— В нас собак давали, — оповідає одна: — Дадуть цуценят, і годуй, поки виростуть: а як вигодуєш, тодї принось (до двора).

— А як здохне?

— А як здохне, то плати, або бють...

І далї проводять з цїкавостию бідну сїмю, радіють, як їй блисне щастє, плачуть над недолею. Тільки одна баба Брусчиха накидає ся чогось на Миколу; здаєть ся їй, що то він підпалив панський двір і тому тїкає з села. Баба сварить його за непокірність: „Скверний він! тілько сам (на обличє) гарний, а в душі в його погано!" Всї боронять Миколу, баба стоїть при своїм, лає безщасного героя словами „проклятий", розбоєка", „розбойник"; тїшить ся, як Миколї пратрапить ся яке нещастє. Повстає сварка з бабою; баба не вступає. Але далї оповіданє про Миколу захоплює слухачів чим-раз більше. Жінки починають плакати. Як Любка починає тужити над матїрю, то навіть дід не видержує. „Я помічаю, як дід силкуєть ся здержувати сльози, чудно ворушить губами і морга вусами; але сльози не слухають ся його, котять ся по обличу, поритому глибокими зморшками"... Баба очивидно також плаче і далї забуває про свою ворожнечу до бідолашного Миколи. Вже звеїного „молодець", явно висказує свою симпатию для нього. Так талановитий автор вміє побідити і найбільш неохочого слухача.

І всї инші повісти Левицького подобали ся селянам. Чому? Передовсім тому, що народови „подобаєть ся спосіб оповіданя ab ovo; всяка оповідь повинна починати ся з того, щоб сказати, де, коли й які герої жили, і потім уже, щоб у хронологічному порядку оповідано було все те, що з тими героями зробило ся" (с. 79.) — так, як в народних казках.

Але не лиш на спосіб оповіданя вважає слухач; ще більше важний для нього зміст оповіданого. І тут показує селянин свій відмінний смак. Оповіданє з селянського житя мужикови подобають ся менше, — хиба як є дуже інтересні, драматичні. Особливо немило вражають селянина такі річи, в котрих хоч дещо кепкуєть ся з хлопа; таких річий нїхто не хоче читати. Таксамо не люблять селяни книжок, в котрих вихваляють ся пани-дїдичі. Так напр. в однім дуже гарно написанім оповіданю „Прокіп Іванович" Стороженко силкує ся зідеалізувати українське панство. Описує ся пан, рідний батько для підданих, у котрого панщина легка, рідко бють, гарно живеть ся. Селяни вислухали сього оповіданя, а оден чоловік сказав:

— Ну, та й гарні-ж пани тодї були, такі гарні, такі гарні, що на землї їм вже й місця не було, так їх Бог усїх і забрав на небо, а самі погані позоставали ся!...

Так мужики вміють шанувати свою гідність і на гарні слова не дають ся зловити. Але знов помиляв би ся той, хто думав би, що є в селянстві глубший інтерес для социяльних питань. Показало ся се при читаню Франкової повісти „Захар Беркут". Повість страшенно зацїкавила читачів, так що треба її було відчитати цїлу в оден вечер; читали шість і пів години. Але читачі інтересували ся самими тільки особами; громада, котра в оповіданю так висуває ся на перший плян, якось не звертала на себе уваги. Подібно було і з „Чорною радою" Куліша. Мужики „характеризують людий більше з погляду їх особистої моральности і особистої симпатичности, а мотивів політичних та громадських чути мало". (с. 168.). Але треба завважати, що се помічене з часів перед 1900 р.; тепер по російській революциї політична струна певно більше зрозуміла і на селї.

Але оповіданя з істориї України читають ся з великим успіхом, Причина сьому між иншим і та, що заховали ся подекуди перекази з минувшини. Так було прим. в сїмї кума Юхима. „Дїд був здаєть ся, на Запорожі і колись розказував своїм унукам і правнукам про гетьманів, про Січ, про козацтво, про минулу славу України. І сї внуки й правнуки нїколи не бачивши тієї минулої слави, нїколи не читавши нї однієї української книжки, добувають собі з тих оповідань трохи сьвідомости і великого інтересу до істориї рідного краю. Вони шукають і ніяк не можуть знайти тієї книжки, в якій було би про українську старовину, що так їх зацїкавлює. Вони вдавали ся за сим до мене; але я мало чим міг їх задовольнити. Найбільше вражінє зробив на них „Тарас Бульба" в українському перекладі, а на сина-парубка Шевченкові „Гайдамаки". Я памятаю, як одного разу я прочитав моїм старшим школярям „Гайдамаки" (проминувши дещо про

цвинтарі; б) земля, що є власностию фундаций, які такими виразно означено; в) земля, що належить до родинних фідеікомісів, коли фідеікоміс потверджено або установлено перед більше як 10 літами; г) земля, якої право власности прислугує власникови від більше як 10 літ, а також земля, яку записом родичів або подружним перенесено на певного власника, а він оставав в праві посіданя більше як 10 літ, вчисляючи в те вже й час посіданя установляючого запис; д) землю, яку властитель одідичив від попереднього властителя як його спадкоємець на основі тестаменту або законного наступства дідичення; коли така земля є співвласностию більше осіб, вивласнене виключуєть ся, коли у кождого співвласника заходить обставина, виказана під г і д; коли власність або співвласність належить до особи принятої за рідну дитину або до правної особи — то тоді параґраф сей не мати ме примінення. Повна палата панів буде займати ся сим законом 25 с. м. а коли вона прийме за свої зміни порішені в комісиї то цілий законопроєкт помандрує наново до сойму. В виду сего заходить квестия, чи пруське правительство вспіє ще перефорсувати в друге сей законпроєкт, проти якого заявляєть ся навіть більша частина Німців.

Політика нового болгарського кабінету.

Специяльностию болгарського кн. Фердинанда є часте перемінюване кабінетів, на які спадає й odium за невдалі постанови, до яких спонуку дає звичайно сам таки князь. Ось тепер кабінет Стамбуловців, осиротіним недавно через убийство його визначного керманича Петкова, прийшов до керми кабінет демократичний із Александром Меліновим на чолі. Він належить до „собранія" від 1901 року та визначив ся особливо підчас атаків на тодішний кабінет Іванчова-Радославова. По смерти Каравелова став він на чолі демократичної партиї а отсе став і шефом болгарського кабінету. Найвизначнійшою особою в новім кабінеті є генерал-майор Петріков, який обняв теку міністра справ заграничних на особисте бажане кн. Фердинанда. Позиция болгарського міністра справ заграничних є доволі одвічальна особливо тепер, коли стало так актуальне македонське питане.

Мін. Петріков заявив онодї в інтервю з софійським дописувателем „N. Fr. Presse", що войовничі замисли, які підсувають новому кабінетови, не відповідають його намірам. Болгария не думає висилати анї підпирати болгарських банд у Македонії, але рівночасно є новий кабінет переконаний про те, що найліпшою запорокою мира на Балканї є сильна армія. Болгария не думає того мира нарушувати, але мусить бути готова про всяк случай. При оцінюваню становища Болгарії в македонській квестиї повинна Европа не спускати з уваги те, що всяка македонська подія відбиваєть ся живим відгомоном в Болгарії, де служить кілька сот македонських офіцирів, богато урядників, а навіть половину населеня столиці краю, Софії творять Македонці. Оба краї вяжуть тисячі ниток, тож навіть найпостійнійший догляд не може опинити переходу одиниць через македонську границю. Від сего однак до організованя грецьких банд дуже далеко, особливо, що болгарські банди в Македонії се чисто македонський продукт. Болгарське правительство буде пильно слідити за македонськими подіями та не помине нїчого, що моглоб поліпшити ситуацию македонських Болгарів, а особливі надії привязує до македонського судівництва і удїленя генеральної амнестиї, яка уможливилав македонським емігрантам поворот до культурної мирної працї в рідним краю.

Новому кабінетови прийшло ся рішити як небудь ще й одну преважу внутрішну справу а то квестию софійського університету, яка потягла була у свій час і димісию болгарського міністра просьвіти д-ра Шишманова, та усуненє цілого зборуї професорського за нельояльне становище супроти князя а вслід за тим обсадженє софійських катедр гімназияльними учителями та „ученими" добуваними з поза границь Болгариї, із яких богато ще або вже не мали засідати на инших університетських катедрах і то часто із не зовсім почесних мотивів. Сему постидному станови зроблено отсе конець безперечно за згодою князя, який зрозумів свій промах супроти університету — і вицофуєть ся з цілої афери, Ось на міністерській радї з дня 7 с. м. порішено реактивувати всїх давнїйших професорів з виїмком ректора Кірова. Нині знов наспіла з Софії депеша болгарської аг. тел., після якої міністерство просьвіти усунуло всїх заграничних професорів, яких заангажував попередний міністер просьвіти Апостолов. Таке розвязанє університетської квестиї викликало в краю загальне вдоволенє.

Зачувати, що дехто із усуненних чужих професорів остане таки на заниманій катедрі, але тільки після того, як запропонує їх міністерству професорська колегія.

НОВИНКИ.

— **Виборча акция у Львові а Русини.** У Львові розвинув ся сими часами серед польської суспільности сильнійший рух як за виборами соймовими так і до міської ради. Що до сойму, то поставила досї лиш одна національно-демократична партия своїх чотирох кандидатів, полишаючи два другим сторонництвам. Иньші партиї не проголосили ще своїх кандидатів, тому годї з'орієнтуватись, які люди будуть добиватись о мандати і яких прийде ся нам Русинам евентуально попирати. — Може більше заінтересованє проявляєть ся в містї виборами до ради громадської. Тут замітна особливо акция ріжних опозицийних партиї, щоби повалити в ратуши домінуючу партию міщанську т. зв. стрільницю, а на її місце ввести нові, поступові елєменти. Ся борба веде ся при мійських виборах вже від кількайцяти років, але виказувала лиш менші успіхи, а то задля солїдарности і ріжних впливів стрільниці, а ріжнородних течий серед опозицийних сторонництв. Який результат вийде тепер, не можна на певно знати; але вага може легко перехилитись на одну або на другу сторону. Між опозицийними партиями веде перед т. зв. „реформа", дальше іде „центрум", а сими днями прилучив ся до них і комітет урядничий, не кажучи вже о менших фракциях. Урядники, що дають у Львові над 3.000 виборців, мали в неділю свої збори і обговорили в широкій і річевій дискусиї свою програму і тактику. Замітне було те, що на сих зборах промовив по руськи також репрезентант руської части урядників, котрий вказуючи на те, що Русини творять в урядничім перзонали значний процент, заявив, що вони зсолїдаризують ся з урядничим комітетом лиш тоді, коли той узгляднить слушні бажаня й руської людности, ввійде в порозуміне з руським комітетом і прийме на свою лїсту кількох руських кандидатів. В цілій поважній дискусиї було немилим дисонансом лиш виступ людового учителя п. Стахоня, котрий заявляв ся за солїдарним поступованєм урядників з всїми опозицийними партиями, а між ними і з учительським комітетом (голоси: а ось учителї висунули Яворського, сторонника стрільниці, своїм кандидатом до сойму!), з виїмком тільки одного руського комітету, „boi Rusini to hajdamaki". Вкінци вибрано комітет з урядників ріжних декастерий, а між ними й кількох Русинів.

Наша львівська організация не порішила ще нїчого в справі соймового вибору. Не знати ще, чи буде ставити свого осібного кандидата і яких других кандидатів буде попирати, а се тому, що не звісно на певно, які люди будуть з польських сторонництв виступати. В кождім разї обходять нас більше вибори до ради міської. В тій головно цїли утворено руський міщанський комітет із 100 членів, котрий має занятись тим, щоби і руська людність була в міській раді заступлена. Після числа населеня належалось би нам в цілій раді 17 місць, а при теперішнім виборі 54 радних девять місць. Однак досї ігноровано нас зовсім і не допущено до голосу в міських справах. Перед трома роками кинено в містї явно вшехполь кий клич „nie puścić do Rady ani jednego Rusina", а на жаль той клич побідив. Вибрано отже туди репрезентантів Вірмен і Німців, котрі творять в містї лиш зникаючу або меньшу частку людности, а не узгляднено 33 000 руської людности! Як поступлять з ними польські „братя", тепер побачимо небавом.

— **Перерви в зелїзничій комунїкациї.** Львівська дирекция дер. зелїзниць доносить дальше про такі перерви зелїзничого руху наслїдком снїгових заметів: Здержано загальний рух на шляху Львів-Самбір аж до відкликаня, на лїнії Рава руська-Сокаль здержано рух загальний, а на лїнії Стрий-Посада хирівська рух товарових поїздів дня 10 с. м. перед пол. Тогож дня здержано аж до відкликаня загальний рух на льокальній зелїзници Переворск Динів, дальше на лїнії Ярослав-Рава руська і на лїнії Стрілки-Топільниця-Сянки. Правдоподібно на 24 годин здержано загальний рух на шляху Львів-Красне. Здержано також загальний рух на шляху Самбір-Топільниця-Стрілки, наслїдком чого весь простір Самбір Сянки для загального руху замкнений. На шляху Підволочиска-Волочиска здержано рух загальний. Крім того повідомляє дирекция державних зелїзниць, що з днем 10 с. м. здержано аж до відкликаня на всїх лїнїях львівського округа дирекційного рух товарових поїздів. Посилки, що находять ся в руху, є до розпорядимости надавців. Приниманє нових посилок буде відбувати ся тілько по зложеню надавцями письменної заяви згідно з дотичними зелїзничими приписами.

Рівночасно станиславівська дирекция зелїзниць оповіщує, що з причини снїговиці здержано загальний рух поїздів між Хриплином а Делятином і Станиславовом а Стриєм аж до відкликаня та обмежено рух особових поїздів на шляху Станиславів-Делятин і Делятин-Керешмезе. Дальше здержано товаровий рух на шляху Хриплин-Делятин і загальний рух на шляху Галич Підвисоке. На лїнії Львів-Станиславів здержано загальний рух між Ходоровом а Станиславовом і обмежено рух особових поїздів між Львовом а Ходоровом на денні поїзди чч. 311, 312, 315 і 322. Рух всїх инших поїздів особових а також поспішних здержано до відкликаня.

— **Перерви в почтовім русї.** Дирекция почт у Львові доносить: З причини здержаня зелїзничого руху на лїнїях зі Львова до Сокаля, Стрия, Підволочиск і Янова, дальше з Красного до Бродів, зі Стрия до Тернополя, з Тернополя до Збаража, Копичинець і Грималова, зі Станиславова до Гусятина, з Вигнанки до Іваня пустого, з Чорткова до Залїщик, з Коломиї і Черновець до Залїщик, вкінци зі Львова до Перемишля і з Ярослава до Рави руської, здержала дирекция почт приниманє пакетів як в почтових урядах, так і до почтових урядів, положених на згаданих зелїзничих лїнїях на час 48 годин. Удержанє почтової комунїкациї кіньми можливе тілько з найбільшим зусилєм, бо й гостинці сильно завіяло. Подорож з Підволочиск до Тернополя треває до 24 годин. Дорога з Тернополя в напрямі до Львова не до ужитку Почтові полученя Львова з Краковом на разї можливі тілько через Самбір-Хирів-Перемишль, однак треба побоюватись, що рух на лїнії Львів-Самбір не дасть ся удержати.

— **Процес клеветника.** Розправу против Генрика Сенкевича наслїдком жалоби, внесеної руськими студентами через адвоката д-ра Роде, розписав віденський суд на 24. марця с. р. Розправа відбуде ся перед судом присяжних.

— **Реформа матуральних іспитів.** Розпорядженє міністра просьвіти о нових постановах для іспитів зрілости має бути видане ще перед розписанєм сегорічних іспитів, мабуть в цьвітни. Кажуть, що має бути зовсім знесений письменний іспит з грецької мови і переклади з мови викладової на латинську. При іспитах з нїмецької мови не мають бути вибирані як доси теми історичні або літературні, лиш теми, котрі могли би дати образ загального образованя ученика. При устних іспитах має відпасти подрібне випитуванє, а головну вагу має ся класти на то, щоби переконатись, о скілько приступаючий до іспиту єсть інтелїгентний і умово дозрілий. Увільненє від іспиту з деяких предметів має бути розширене. При іспитованю із славянських язиків має класти ся вагу на знанє літератури і історії культури даного народу. В загалї в будучности іспит зрілости має мати характер немов наукової конференциї.

— **Снїгова катастрофа.** З цілої північної, середної і східної Европи доходять вісти про одну велику снїгову катастрофу, яка навістила той простір землї наслїдком снїговиці, що треває вже пятий день. В Галичині здержано весь зелїзничий рух, з виїмкою деяких лїнїй в західній части краю. Міста Львів, Тернопіль, Станиславів, а почасти й Перемишль відтяті зовсім від сьвіта. Зі Львова курсують нині лиш деякі поїзди до Ходорова, з Тернополя нїякі, з Перемишля лише в сторону Кракова. Тернополеви грозить лишенє всяких средств поживи, у Львові забракло нині набілу. З ріжних зелїзничих шляхів доносять про засипанє поїздів. В самім окрузї львівської зелїзничої дирекциї застрягло в снїгу 18 локомотив. Подільські зелїзниці снїгова курява засипала в деяких місцях на 8 метрів високо. Над прочищенєм шляхів працюють тисячі робітників, але нова снїговиця ударемнює їх роботу. Можна сказати, що льокальні зелїзниці на галицькім Поділю спинені на ряд тижнїв. Снїговиця засипала там звичайні дороги на 6 до 8 метрів високо, а з деяких сіл вистають лише комини. Далеко більші снїговиці й бурі лютять ся над Чехією і цілою Німеччиною. В Берлїні зривало дахи, ломило дерева, валило комини, а навіть доми. Багато було нещасливих випадків з людьми, котрим бюря кидала об землю. Шкоди в цілій Німеччині величезні. Причиною тої загальної бурі й снїговиці є значні ріжниці в тисненю воздуха на нашім континентї. Над цілим Атлянтийським океаном і західною Францією настало високе тиснене воздуха. Тут утримує ся барометер на уровени 780 мм. Депресия себто низьке тиснене около 745 мм. обняло знов Норвегію та стремить в напрямі Фінляндиї. Через те витворив ся дня 5. с. м. між Францією а Фінляндією воздушний атод в силї 55 мм. Рівночасно почало ся обнижувати тисненє в Австриї і дійшло у Львові до уровеня 754·3 мм., а через те спрямувала сюди струя, що йшла від простору високого тисненя. З бурею не наступило обнижене температури через те, що вітри йдуть до нас головно з под Атлянтийського океану, де в зимі буває правильно тепло. Вигляди на красшу погоду залежать від того, чи високе тисненє пересуне ся з заходу на схід або бодай обнижить ся, та на се доси не дуже заносить ся.

— **„Друкарський чортик"** перемінив нам вчера на стор. 3-ій в першій шпальті, стрічка 29 а з гори, слово „опозициї" на слово: „першої", наслїдком чого Мілюков, якого ми назвали „головою опозициї рос. думи", вийшов „головою першої рос. думи", яким він не був, не бувши наслїдком „виборчих штук" рос. правительства навіть членом першої рос. думи.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Трех Сьвятите їв (лат Евлялїї м.). Позавтра, в четвер: Кирила, Івана безс., (лат Катерини Річчі). В пятницю: Трифона м. лат. Валентина).

☐ **З кружка правників тов. Академічної Громади у Львові.** Повідомляє ся всїх Товаришів-правників, що зголошують ся в якій небудь справі до кружка правників, щоби на відповідь присилали або картку кореспонденцийну або марку за 5 сот., инакше не дістануть жадної відповіди. — За Видїл: *В. Цмайло-Кульчицький*, голова, *Матвій Яворський*, писар.

☐ **Вечерниці з танцями тов-а „Акад. Громада"** у Львові відбудуть ся так, як свого часу оповіщено, д. 13. с. м. в „Народнім Домі". Комітет докладає всяких старань, щоби вечерниці вдались як найгарнїйше. Хто би через нашу неувагу не дістав єще до тепер запрошеня, зволить зголосити ся листовно, або й особисто від г. 2—4. — *Комітет.*

☐ **З Наукового Товариства ім. Шевченка.** Засіданє фільольоґічної секциї, розписане на д. 13. лютого, відкликуєть ся отсим по причинї хороби директора секциї. Відбудеть ся воно аж дня 27. лютого (в четвер, о 6. год. вечером) з тим самим порядком, про що члени будуть повідомлені ще окремо картками кілька день перед засіданєм. — *Президия.*

☐ **Видїл руської львівської організациї** і члени руського мішанського комітету відбудуть свою нараду (по причинї завтрішного сьвята) аж позавтра, в четвер, о 7 год. вечером, в салї засідань „Просьвіти" (Ринок, ч. 10, 1. поверх). На дневнім порядку: доповненє міщанського комітету і виясненя в справі соймового вибору. — *Др Озаркевич. Др. Говикович.*

Померли:

О. Денис Свистун, парох в Опліцку помер в 50 році житя, 24 сьвященства. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів. дня 11 лютого 1908.

Польсько-москвофільський союз.

Калуш. (Вл. тел.) Польсько-москвофільський союз на цілій лінії. В Долинї уступив від кандидатури для лекшого перефорсованя Ціпсера москвофіл Дорожинський, — за те в Калуши уступить вшехполяк Вурст і хлоп Комик, аби проти руського кандидата д-ра Куровця перефорсувати Дорожинского. Правибори випали корисно для нас, тому староство збираєть ся уневажнити зовсім легальні правибори в Войнилові і Томашівця. Така провокация готова викликати розрухи. бо народ за шахрайство декотрих комісарів сильно обурений. Руських послів просимо о інтервенцию в намісника і президента міністрів.

Виборчі надужитя.

Чортків. (Вл. тел.) Правибори в Калинівщинї, Скородинцях, Базарі, Мухавці і Шманьківцях переведено простим обманством. Голоси віддані на руських виборців, почислено противникам. Народ крайно обурений.

Помянїм бл. п. М. Каганця.

Рогатин. (Тел. прив.). Взиває ся організаторів, щоби зарядили в середу дня 12 с. м. в кождім селї панахиду за бл. п. Марка Каганця, члена Ширшого Народного Комітету, борця, що перший погиб при теперішних виборах до сойму. — *Рогатинська повітова організация.*

Спільні делєгациї.

Відень. (Ткб.) Делєгацийні обіди у цїсаря відбудуть ся 24 і 26 лютого.

Відень. (Ткб.) Вчера приняла угорська делєгация на повнім засіданю також буджет міністерства заграничних справ в дебаті загальній і специяльній. Дел. Гольо заявляє, що управа міністерства справ загр. не може занети становища, яке могло би як-небудь паралїжувати акцию Франциї в Мароко. При кінци промавляв проти італійської й нїмецької іреденти. Дел. Тускан домагав со енергічнійшої акциї в справі визволеня балканських народів а також в справі автономії Македонії. Шеф секциї гр. Естергази заявив, що основою балканської політики є порозуміне з Росиєю. Що-до санджакської зелїзниці, то вступні працї в справі будови сеї лінії почне окрема комісия, до якої Австро-Угорщина має право делєгувати інжинєрів. Інжинєрів сих візьметь ся з Союза східних зелїзниць.

Відень. (Тел. прив.) „N. fr. Presse" доносить, що Австро-Угорщина одержала від Турциї дозвіл на поведенє зелїзничої траси від босанської границї до Митровиці. Роботи сї мають почати ся вже в марті.

Відень. (Т. К. Б.) Члени австр. делєгациї зібрали ся нині в полудне о год. 12. на плєнарне засіданє, През. Фукс. посьвятив посмертну згадку помер. кн. Тосканському і порт. королеви і наслїдникови престола. — Приступлено до дневного порядку т. є. до другого читаня етату міністерства заграничних справ. По промові справоздавцї маргр. Бакегема промовив п. Кльофач і говорив з початку по чеськи а опісля по нїмецьки.

З комісий.

Відень. (Т. К. Б.). Буджетова комісия палати послів радила нині над розділом „безпосередні податки". П. Сильвестер (нїм. люд.) і Штеклєр (антис.) домагали ся реформи податку домово-чиншового.

Справа Добродзїцької.

Краків. (Т. прив.). З Вадовиць доносять, що розправу против Ванди Добродзїцької визначено на 17. с. м., яка потреває правдоподібно 2 днї.

Події в Росиї.

Петербург. (П. Т. А.). Підчас ревізиї переведеної минулої ночи в Політехнічнім Інституті, найдено в сьвітлици головного будинку 7 бомб і 4 артилєрийські стрільна.

Баку. (Т. К. Б.). Оноді о півночи кинено бомбу на нового полїмайстра Бушіна в хвили, як він вертав з театру. Бушін потерпів легкі рани; жовнїри, що товаришили Бушінови, застрілили виновника атентату, який був гімназиястом з Тифлїсу.

Варшава. (Т. К. Б.). Воєнний суд засудив на смерть 16 анархістів.

Похорон португальського короля.

Лїсабона. (Т. К. Б.). Перед костелом св. Вінкентия зібрала ся товпа народу, що збільшувала ся з кождою хвилею. Поліция й жандармерия не допустила до костела 20 тисячів осіб, щоб уможливити відбуте похоронної церемонії.

Лїсабона. (Т. К. Б.). Церемонія перенесеня домовин помершого короля і престолонаслїдника почала ся вчера о 3 год. по пол. в присутности всїх міністрів. В катедрі відправив лїсабонський патриярх богослуженє, а відтак перенесено домовини до Пантеону, де патриярх уділив помершим абсолюциї. Про цілий обряд зладжено протокол, який разом з ключами зховано з народнім архіві.

Лїсабона. (Ткб.) Поступовий дисидент Льбоіи прибув сюди і вписав своє назвище на аркуши виложенім в королївській палатї.

Париж. (Ткб.) Кч. Айтель Фридрих прибув сюди вчера вечером з Лїсабони. На двірци повитали його амбасадор нїмецький кн. Радолїн та визначні члени тутешні нїмецької кольонії.

Із французького парляменту.

Париж. (Ткб.). Палата депутованих 256 голосами проти 255 приняла проєкт закона, на основі якого Осипа Рейнаха мають на ново принятн як офіцера краєвої оборони. Підчас дискусиї над сею справою внїс пос. Ласіє проєкт закона, після якого слїд приняти до військової служби всї військові особи, які усунено за ріжниці поглядів поза службою.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте їй нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

Оголошеня.

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: Іван Слївіньский, Львів, Коперника 16. Ціни услівій продажі дуже приступні.
115 48—?

Надіслане.

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

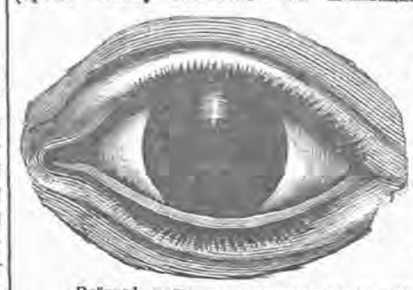

Барометри найрізнороднїйші по 7, 8 і 10 К найдешевші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** по 2, 18, 24 і вищі. Зарівно і окуляри в найбільшім виборі окуляри цвіркові, люпи і всїякі инші в виборі оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і най дешевше.

Гі де Мопасан.

18)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

По снїданю всї пішли назад на виставу. Наплив людий був тепер так великий, що годї було протиснути ся. Задуха була неможлива, запах споченого убраня та людських тїл згущував ще повітре. Нїхто вже не дивив ся на образи, лише на людий та строї, кождий шукав, чи не найде кого знакомого.

По пятьох хвилях графиня і Олївє відбили ся від решти товариства. Він хотїв за ними шукати, але графиня задержала його, сперши ся йому на рамя.

— Або нам в двійку не добре? Лишім їх; ми прецїнь умовили ся, що, коли би ми погубили ся, то зійдемо ся о четвертій годинї при буфетї.

— Се правда — відповів він.

Але він цїлий був занятий тою думкою, що маркіз пішов дальше з Анеттою та дальше плїв їй свої галянтні нїсенїтницї.

Графиня шепнула:

— Отже Ви мене все ще любите?

— Розумієть ся — відповів він, думаючи про що инше.

І він шукав понад головами за сивим капелюхом маркіза де Фарандаль.

Бачучи, що він чимсь занятий та бажаючи конечно звести на себе його думки, сказала вона:

— Коби Ви знали, як я подивляю Ваш сегорічний образ! Се справдїшний архитвір.

Він всьміхнув ся, пригадавши собі свою ранїшну журбу, та забув сейчас на молоду пару.

— Ви справдї так думаєте?

— Дїйсно, він менї найбільше подобав ся зі всього.

— Він менї наробив богато лиха.

Підлесними словами змогла вона навернути його до себе, знаючи від давна, що нїчо не має такого впливу на артистів як щира, ненастанна хвальба. Поборений, оживлений, розвеселений її словами, він зачав з нею сердешно розмовляти та не бачив вже нїкого в цїлій сїй рухливій товпі, не слухав нїкого, лише її одну.

Щоби подякувати їй, шепнув їй до уха:

— Маю шалену охоту обіймити Вас.

Тепле зворушенє облило її і, підносячи на нього мокрі очи, спитала ся в друге:

— Отже Ви все ще мене любите?

А він відповів вже не так як перший раз, але так, як вона того бажала:

— Люблю Вас ще більше як все, моя дорога Ані.

— Заходїть до мене часто вечером. Від коли дочка вернула, я мушу по найбільшій части сидїти в хатї.

Від коли вона довідала ся о сїм нечаянім пробудженю любови у Бертена, чула ся незвичайно щасливою. Тепер, коли він вже був зовсїм сивий, коли вже лїта втихомирили молодечі пристрасти, вона не так бояла ся, щоби його не розлюбила яка иньша женщина, зате вона аж тремтїла, щоби він не оженив ся з ненависти до самоти. Ся стара трівога зростала з кождим роком; тому чіпала ся вона найнеможливійших способів, щоби лише мати його при собі як найбільше, видумувала найріжнїйші комбінациї, щоби лише він не пересиджував вечерами в своїй тихій та холодній хатї. Але годї було що дня притягнути його до себе та тримати цїлий вечер; тому піддавала йому всїлякі розривки, посилала до театру, посилала межи люди, волїла, щоби він сидїв між панами, як між чотирема стїнами свого сумного мешканя.

Вона сказала, відповідаючи на його тайне бажанє;

— Ах! коли би я так могла все Вас мати при собі, як би я Вас розпестила! Обіцюєте менї, що будете приходити часто, доки я не буду могла виходити?

— Обіцюю.

Якийсь голос шепнув їй до уха:

— Мамо!

Графиня задержала і обернула ся. Анетта, княгиня і маркіз відшукали їх.

— Вже четверта година — сказала княгиня — я вже дуже змучена і хочу вертати домів.

— Я йду також — відповіла пані Гілєруа — я вже також ледви на ногах стою.

Вони пішли внутрішними сходами, що виходили з галєрий рисунків та акварель, а зачинали ся високо, над безмежним скляним городом, де були виставлені різьби.

З плятформи сих сходів видко було від одного кінця до другого цїлу сю велитенську оранжерию, де при дорогах, побіч густих зелених корчів уставлено статуї. Дно алей виповнювала товпа, а мармори виставали понад сею чорною хмарою капелюхів та плечий і робили в нїй незлїчимі ясні прогалини; вони аж сьвітили ся, такі були білі.

Коли Бертен прощав ся з панами при виході, пані де Гілєруа спитала ся його потихоньки:

— Отже Ви прийдете нинї вечером?

— Прийду.

І він вернув на виставу, щоби поговорити з артистами о вражінях дня.

Малярі та різьбарі стояли громадками при буфетах уміщених поміж різьбами. Як що року так і тепер дискутовано тут над тими самими проблємами штуки, атаковано та боронено ті самі ідеї, вживаючи все тих самих аргументів, критиковано більше-меньше такі самі твори. Олївє брав звичайно дуже живу участь в сих дискусиях; він все мав готову відповідь на всякі можливі закиди, атакував противників дуже дотепно, а його слово нераз рішало, бо всї мали його за незвичайно спосібного теоретика. Але сим разом він якось не міг запалити ся, не міг навіть заінтересувати ся сею дискусиєю, не хотїв говорити, не хотїв навіть слухати, знаючи наперед, що хто може сказати в справі сих віковічних проблємів, обговорюваних під всякими можливими формами.

А всеж таки він любив штуку, любив її до тепер майже виключно, але сегодня якась маловажна журба відвернула його від неї, така дрібна дрібнесенька журба, що то навіть не має сили гризти чоловіка, а проте наче яка трісочка всадить ся в голову та не вступить ся, хоч як він хотїв би її збути ся, хоч би не знати чим хотїв займити ся.

Він забув навіть на свої сумнїви що-до „Купели“ та думав вічно лише про нестерпиме поступованє маркіза зглядом Анетти. А впрочім що його се могло обходити? Чому мав би він недопустити до сего знаменитого, постановленого вже давно, сего найвідповіднїйшого в сьвітї подружя? Але нїякий аргумент не був в силї затерти сего немилого вражіня, сего глибокого невдоволеня, коли він уявив собі маркіза де Фарандаль побіч Анетти, коли пригадав собі його офіцияльне примилованє та приписані солодонькі погляди.

(*Дальше буде.*)

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Академік вправний інструктор по шукує лекції. За всїх ручить. Адреса: „ЮРИСТ“ poste restante 188 Ніжанковичі. 3 3

Женю ся! Красний бльондин 29 лїт православної релиґії, у цїсарській за де кретом службі 675 корон річної платні в Чернівцях, шукає собі жену учительку із маєтку, або ценітом. Може бути рижої релиґії лиш не жидівської, може бути дуже красна, шатинка, або бльондинка, без жадного маєтку лиш або добре серце мала. Остаточно може бути не учителька, або навіть вдова без дітей до 25 лїт, лиш би мала готових трошей найменше около 4000 корон готівков. — Фотографія пожадана, вїтаю вернє ся й завід. Адрес: poste restante ч. 5 Червівці 193 2—2

Убогий ученик талановитий ни ш і гімназиї задля браку утримана горячими словами просьби відзивають ся до жестокосьвідних сердець подати йому матеріяльну поміч хочби в найдрібнїйших датках. Великі датки просить ласкаво слати на руки о. Бо берського в Миколаєві коло Бібрки.

200 корон місячно може кождий легко заробити. Подробиці даром і оплатно на заголовенє через бюро часописий Ольшевського, Львів, Кінського 1. 21 8—9

Мед куранський липовий 5 кільо. 5 К бляшанках т. 6 кор. 20 сотиків оплатно, в більшій скількости 12 кор. на 10 кіло вище. Евстахій Юзвинський Бережани. 186 7—?

Лише у фаховій школі можна научити ся і видосконалити в крою і шитю, чого в инший школі не можна научитись тому поручаємо взірцеву школу Катерини Забєльської, Львів, улиця Пекарська 9. 201 2—2

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

заложена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Біднїйшим громадам дає на рати. На жадане контрагент і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 144 6—20

Від 25 лїт славно знаний

ПЕРЕЛЕТНИК

ФЕДУНЬО

переніс своє заведенє на

ул. Оссолиньских ч. 13.

Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнє згляданє, прошу укланно так само і на дальше о ласкаве довіре і поверте.

3 *З поважанєм*

КЛИМ ФЕДУНЬО.

„Краєвий Союз кредитовий“

У ЛЬВОВІ

Ринок ч. 10, II поверх

видає друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книги позичок	арк. по	4	с.
Авізати до собрання	„ „	3	„
„ „ виплати	„ „	3	„
Уліткові книжочки	шт. „	3	„
Вкладкові книжочки	„ „	3	„
Довжні скрипти на гіп.	„ „	3	„
„ „ на порук.	„ „	2	„
„ „ на короткорочн. пож.	„ „	1	„
Запис членства	„ „	1	„
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4	„
Подання до почтової Дирекциї скарбу	„ „	4	„

Проповідниці стилеві, виготовляє різьбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

Академик, рутиновання інструктор, гімназиї лекції, або якого заняття у Львові, евентуально на провінції. Приготовляє під гваранцию. Ласкаві заголошенія: „Industrius U.“ poste restante головна почта Львів.

Студент IV р. фільос. ей приїме лекцию вгляданя заняте бюрове у Львові або на провінциї, Ілько Хомин Отинія у п. Стадлєра.

„Дзвінок“

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

СВОБОДА

[illegible] політично просьві[illegible] господарська для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський

Цїнорічна передплата виносить [illegible] на цїв року і пів. Редакция і Адміністрация, Львів ув Ринок ч. 10.

По обнятю знаної в краю фабрики кафльових печий

Кубін Бріх і Корженьовський

урядив я бюро замовлень і виставу виробів при улици

Театральній 7 (напротив катедри)

і поручаю кафльові печі шамотові огнетревалі, кухні, коминки в найновійших взірцях. Приймаю також всїлякі направи.

206 1 3 З поважанєм

ФИЛИП ВАЛЬДМАН

Краєва фабрика кафльових печий. Телефон 384.

Кінематограф „Cinephon“

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 8 до 14 лютого новісїнька програма сенсацийна, яка складає ся з 8 займаючих дотепних нумерів як також серії нових, живих сьпівающих і говорячих образів.

208 2—2

Прошу завсїгди жадати

КРАЄВИЙ ВИРІБ

МУНКА одиноке ощадне МИЛА

в „Носоровцем“ або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Заложеної в р. 1846).

Прібки і цїнники даром. 45 14—26

Театр ріжнородностий

„DEPENDANCE BRISTOL“.

Сенсацийна карнавалова програма. 3 французькі комедиї. Знамениті артисти. Початок о год. 8 вечером. 193 3—6

На загальне бажанє

перенїс ся

КОМІСОВО-ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДІМ

в Коломиї

з днем 1. лютого 1908 до Львова на вулицю Костюшка ч. 1 до дому „Народної Гостинниці“.

Богато людий вже зрозумїло і оцїнило, що

найбільший заробок

давав дотепер Комісово-Торговельний Дім в Коломиї, який однак на загальне бажанє всїх інтересованих переніс ся до Львова, де буде в стані з більшим як до тепер успіхом давати кождому заробок через фабрикацию цементових дахівок.

Хочете заробити богато гроший і купити добру машину до виробленя цементових дахівок?

Пишіть зараз по цїнники і пояснена до

Комісово-торговельного дому у Львові ул. Костюшки ч. 1. (Дім „Народної Гостинниці“). 201 2—3

Хто замовить у нас на квоту вище 10 к. дістане Листковий календар даром.

Зошити, олївці, пера, каламарі, губки, таблички, чорнила, папери і все те що для школи і урядів є потрібне продає ся дешево і доброго сорта. Крім того великий вибір переписних листків, гуцульських виробів, галянтерийних річий, портретів, образів, монограмів до гафту, вишивок пацьоркових виробів і пр. пр.

Вп. Духовеньство, Учительство, Народні Товариства, Крамниці, Читальні, Сїти та Соколи спроваджуйте товари лиш в нашого складу. Заробки нашого Товариства є Вашим богацтвом. Цїнник висилає ся даром.

ТОВАРИСТВО ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВЕ

„СОКІЛЬСКИЙ БАЗАР“ у Львові ул. Руська ч. 20

Вписове 2 К. — Удїл 25 К. Стопа процентова від вкладок 5%. 167 2—?

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, пострїл (іс хіяс) і ломаня поручає ся усмиряюче натиране, від многих нїт дуже розповсюднене, многими лїкарями орединоване і авторитетами признане

Linimentum Gaultheriae compositum

з правно зареєстрованою охоронною маркою

„NERWOL“

хеміка д-ра Юлія Францоза, аптикаря в Тернополи. Ціна фляшону 80 сот., 10 фляшонів 8 К, не числячи опаковання і оплатно. — Тисячі подяк можна перегляднути. Двічи на день почтова висилка. Набути можна в кождій більшій аптиці, згляднo в аптиці хеміка д-ра Юлія Францоза в Тернополи. У Львові можна дістати в аптиках: Миколяша, Deweche'a, Гая, Лазовского і д-ра Піпеса Поратиньского. 11 79—48

Приймаєть ся передплата на 1908 рік

„Рідний Край“

українська тижнева часопись.

При „Рідному Краю“ виходитиме додатком

„МОЛОДА УКРАЇНА“

щомісячна часопись для дітей старшого й меншого віку.

ПЛАТА на рік за обидва видання 4 карб., на півроку 2 карб., на 3 місяці 1 карб., за границю на рік 6 карб., на півроку 3 карб.

Передплата на „РІДНИЙ КРАЙ“ без „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“ не приймаєть ся. Передплата на „МОЛОДУ УКРАЇНУ“ окреме від „РІДНОГО КРАЮ“ на рік 2 карб., на півроку 1 карб., за границю на рік 3 карб.

Обидва видання виходитимуть під редакцією О. Косач (Олени Пчілки).

Адреса контори і редакції: *Київ, Маріїнсько-Благовіщенська ул. 97.*

Для ознайомлення з часописею „РІДНИЙ КРАЙ“ одно число висилаєть ся дармо. 1—3

МЕД-ПАТОКА

в гірских пасїк незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор. franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

Важне для адвокатів, інституций, кредитових товариств, зарібкових і т. п.

„ADLER“

одинока машина до писаня, в металевими черенками устроєна для переміни письма. На машині „ADLER“ т. є. на одній і тій самій можна писати в рїжних мовах.

На польсько-руській машині можна виготовляти письма польські і німецькі, руські же тиди той самої машини можна употребляти для етимольогічної і фонетичної правописи. Переміни черенок переводить ся в одній хвили.

Одинока машина на сьвітї специяльно і особливо примінена до потреб населеня східної Галичини.

Ґенеральний заступник на Галичину і Буковину

Е. ГАВСМАН

Львів, пасаж Гавсмана.

Цїнники і проспекти даром і оплатно.

Склад всїляких знарядів для машин до писаня апаратів для помножуваня і артикулів для потреб канцелярий. 168 3—10

ШКАРПИТКИ від 40 сот.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґаляптер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. 11.

(напротив товариства „Просьвіта“).

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краваток, рукавичок, парасолів, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також товаретового мила і перфумерий.

Великий вибір пушок на цигарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар та попереднім надісланем готівки або посилаткою. — Єсли не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір бімутений.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·35	9·50
Кракова	7 25	9·45	—	8·40	2 21
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10·30
Черновець	8 05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Ст ниславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40н	10·50
Самбора	8 00	10 30	1 55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9 25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35н
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	8·45	8·25	2 45	7 0[illegible]	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	8·10	9·20	1 55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	8·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	8 12	11·05	2·28	5·45	8·34н
Брухович	1·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані толстим друком — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/8 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою к. 1

„Краєвий Союз кредитовий“

У ЛЬВОВІ

Ринок ч. 10, II поверх

видає друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книги позичок	арк. по	4	с.
Авізати до собрання	„ „	3	„
„ „ виплати	„ „	3	„
Уліткові книжочки	шт. „	3	„
Вкладкові книжочки	„ „	3	„
Довжні скрипти на гіп.	„ „	3	„
„ „ на порук.	„ „	2	„
„ „ на короткорочн. пож.	„ „	1	„
Запис членства	„ „	1	„
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4	„
Подання до почтової Дирекциї скарбу	„ „	4	„

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

Видавець і одвічальний редактор: Александер Ворковський.

З друкарні Народової (Манєвских) Копернина ч. 9.

Ч. 33. Львів, четвер 13. н. ст. лютого (31. ст. ст. січня) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соволовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошенія звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсерату або на її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і цінні приватні оголошенія числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

„Поправлюванє" праєиборів.

Найлерше одна ілюстрация з Бобреччини, де за всяку ціну має перейти кандидат „Rad-и Narodow-oї" гр. Мицельський і де староство докладає всіх сил, щоб повалити українську національно-демократичну кандидатуру п. Льонгина Цегельського. А треба тямити, що Бобреччина, се один з наших найсьвідомійших і найліпше зорганізованих повітів та що кандидатуру п. Льонгина Цегельського в тім повіті поставили самі селяни, а при тім треба бачити, як загал селянства стоїть за тою кандидатурою, як селяни не жалують часу, коштів і труду, щоби про кождий важнійший факт з виборчої акциї дати особисто знати „Народному Комітетови", щоби проти кождого надужитя вичерпати всї законні способи аж до депутациї до намісника включно, як вони загалом роблять усе можливе, щоб тільки піддержати свою кандидатуру.

Одначе супроти постанови „Rad-и Narodow-oї", що й кандидат мусить перейти, всї ті заходи безуспішні. І як ілюстрацию тої безуспішности заходів селянства в оборонї своїх виборчих прав подаємо отсе історию праєиборів в Ляшках гірних. І так виборча лїста в тім селї зовсім не була виложена до перегляду, тільки писар держав її в себе в иншій громаді. Коли ж в кінці 23 сїчня удало ся громадянам видобути лїсту з рук писаря, побачили вони, що на лїстї, зложенїй тільки з 77 праєиборців, було аж 34 неуправнених до голосованя прихильників кандидатури гр. Мицельського, а за те не було в нїй аж 75 управнених до голосованя прихильників української народної кандидатури. Покривджені в своїх правах праєиборці внесли 28 сїчня реклямацию, а вибрана громадською радою реклямациїна комісия поправила лїсту. Ту спросто вану лїсту внесено 31 сїчня до староства в Бібрцї, але з розмови з управителем староства делегати селян віднесли вражінє, що праєибори таки будуть відбувати ся на підставі первісної, пофалшованої лїсти. Тоді селяни выслали депутацию до намісника, який обіцяв їм, що праєибори в їх селї відбудуть ся на підставі вірної лїсти, та заявив, що в тій справі висилає делегата намісництва до староства, де й мають селяни ставити ся зі своєю жалобою. Дня 3 с. м. явили ся делегати громади в старостві в Бібрцї і тут делегат намісництва в присутности управителя староства запевнив їх, що праєибори в їх селї відбудуть ся на підставі вірної лїсти, та заявив, що в тій справі висилає делегата намісництва до староства, де й мають селяни ставити ся зі своєю жалобою. Дня 3 с. м. явили ся делегати громади в старостві в Бібрцї і тут делегат намісництва в присутности управителя староства запевнив їх, що праєибори в їх селї відбудуть ся на підставі поправленої лїсти. І справдї слїдуючого дня виборчий комісар „поправив" лїсту, — але як?! Правда, для людського ока допустив до голосованя не 77 праєиборців, але 119, отже стільки, скільки їх справдї повинно бути в громадї, але між тими праєиборцями таки лишили ся в нїм управнені до голосованя прихильники кандидатури гр. Мицельського, а за те коло 40 управнених до голосованя прихильників української народної кандидатури таки не допущено до голосованя. Наслїдком такого „поправленя" лїсти виборцями вибрано таки прихильників кандидатури „Rad-и Narodow-oї". Проти такого результату праєиборів селяни знов внесли протест, — але чи він що поможе?!

А тепер урядово-польське осьвітленє того і подібних йому поправлювань, яке приносить в числї 36 з 13 с. м. „Gazeta Narodowa". Пишучи про „Wybory z gmin wiejskich", зазначує вона:

„Треба жалїти, що украінофіли не хотять зрозуміти добрих інтенций п. намісника, котрий на їх жалоби, де сповнено тільки найдрібнїйшу неформальність при праєиборах, дає старостам вказівку, що було б бажане нове переведенє праєиборів. Такі рішеня староств, як також висиланє намісництвом урядників для розслїду жалоб використовують украінофіли на свою користь, представляють свій великий вплив на правительство і ширять терор. Характеристично, що майже всюди, де праєибори признано неважними і заряджено другі, не дали вони корисного для украінофілів висліду, а за те приходило там до острійших конфліктів між самими Русинами".

Висше подана історія праєиборів в Л шках гірних разом з отсим осьвітленєм „Gazet-и Narodow oї" дають дуже выразний образ „теорії і практики" польського панованя на нашій землї. Де з гори постановлено, що кандидат „Rad и Narodow-oї" мусить вийти послом руського селянства, там — ми се добре знаємо — нїякі протести нїчого не поможуть. А коли де намісництво такий протест нїби-то узгляднює і наказує чи поправити виборчу лїсту чи переєести на ново праєибори, то тільки виключно на те, щоб перед широким сьвітом хвалити ся своєю безсторонністю, а рівночасно селянам показати, що всї їх жалоби на нїщо не здадуть ся, що все мусить бути так, як з гори постановив „Polski Rząd Narodowy".

Отсї дві риси: брутальність у здавлюваню волї загалу руського населеня в цїлях „оборони польського стану посїданя" з одного боку і з другого цинїчні публичні вихвалюваня своєї „безсторонности" дають найлїпшу характеристику польського панованя над руським народом в Галичинї.

І ми не сумнїваємо ся, що аж до самого кінця виборчої акциї все йти-ме так, як се заповідає „Gazeta Narodowa", а саме, що де будуть пра „поправленї" вибори, там вони випадуть з так само некорисним результатом для українського національного табору. А що через те „приходить до острійших конфліктів між самими руськими селянами", се зовсім зрозуміло, коли зважимо, що східно-галицькі села чисто руські та що свій політичний вплив в тих селах кандидати „Rad-и Narodow-oї" спирають на здеморалізованих — підкупленых чи стерторизованих — одиницях з-поміж руського селянства.

Ми вже вправ зазначували, що таке поступованє повітових політичних властий, з огляду на публичне приреченє намісника, дане в звіснім його обіжнику, що від тепер політичні власти поступати муть з руським населенєм по приписам закона, — являєть ся для нас незрозумілим і кладе нас перед альтернативою, що або намісник не має в Галичинї нїякої власти і політичні органи власти слухають не його, а президса „Rad-и Narodow-oї", або намісник робить у повнім порозуменю з „Rad-ою Narodow-ою" і того обіжника ужив тільки як політичного маневру, щоби приспати увагу руського населеня і тим лекше відібрати йому мандати.

Те саме мусимо зазначити й нинї, з тим додатком, що за всї виборчі безправства відповідає перед нами як перед горожанами австрийської держави нїхто инший, тільки ц. к. намісник Галичини, і коли він не положить тим безправствам кінця, то наші репрезентациї парляментарна і соймова, а також наші селянські маси зуміють витягнути з того консеквенциї, які для польського панованя на нашій землї та його ц. к. і „polskich narodowych" оборонців не будуть дуже приємні.

А поки-що нехай ті оборонці подумають со бі, чи се так корисно для них, що опирають і своє політичне і социяне становище на підставах, „осьвячених законом", оттак брутально і цинічно руйнувати серед широких селянських мас всяке понятє про законність?! Нехай подумають, що з ними стало ся б, коли б так селянська маса, навчена їх приміром, почала в оборонї своїх прав так само нехтувати закон і послугувати ся виключно силою, як се роблять вони?! Чи витримала б такий напір будова польського панованя на Руси?

Думайте, панове, щоб опісля не було за пізно!

Передвиборчий рух.

Брідщина: Дня 9. с. м. відбуло ся в Топорові народне віче при великім здвизї тутешних виборців. На вічє прибув Андрій Корнелля, кандидат на посла до краєвого сойму. По промові кандидата приймили зібрані його кандидатуру одноголосно.

Самбірщина: Коли читати „Дїло" чи „Свободу", то видно що національно-демократична партия заховує ся супроти радикальної партиї дуже льояльно. Але партия радикальна придержуєть ся иншої тактики. От н. пр. в 8. ч. „Гром. Голосу" з д. 3/II. 1908 закидають нац. демокр. партиї нї більше нї менше, як „киринею" за се, що вона важила ся в Самбірщині против Михаса поставити звісного д-ра А. Чайковського — і грозять нам одвічальностю за результат виборів, бо мовляв „через розбитє українських сил прийде до утрати мандату". А безсильну злість справдують тим, що Михаса поставили о оден день скорше. Річ представляє ся так:

Скоро стало відомо про розписанє виборів до сойму, то радикальна партия постановила випередити нашу партию і тому скликала збір своїх делегатів до Самбора в сьвято сьв. Стефана. На зборах сих заявило ся за Михасом лиш 17 делегатів. А хоч були голоси, щоби пождати ще оден день і не ставити зараз кандидатури, але наперед порозуміти ся з нац. дем. партиєю, котра на слїдуючий день 10-ого (до сего день ярмарковий) скликувала своїх делегатів, то молодики з радик. партиї відкинули сю пропозицию і проголосили кандидатуру Михаса.

А коли наша партия на своїх зборах поставила кандидатом своїм д-ра А. Чайковського, котрий одинокий є в спроможности получити всї голоси руські як і опозиційні польські в повіті, то радикали важать ся називати се „киринею"! Наша партия ставлячи п. Чайковського робила се в найлучшім намірі і по добрій розвазі. Михас, не маючи симпатиї в повіті, не може числити нї на польські голоси опозиційні нї на руські шляхотські. Німці з засади ідуть за Созанським. Шляхотські села, маючи до вибору між Чайковським і Михасом з одної сторони і Поляком Созанським з другої, підуть в переважній части за Чайковським; за Михасом яко „хлопом" абсолютно нї! (Їх зарозумілість шляхотську не мож так на борзї викорінити, отже з тим як фактом мусимо числити ся!) Мазурські села з людової партиї не підуть за Михасом з тої причини, що він при виборах до парляменту выступав против їх партиї, і своєю агітациєю мало що не допоміг до вибору вшехполяка Суруфки. А також і задля своєї ненависти до сьвящеників не може числити на їх поперте. Дальше знаючи, що в соймі буде рішати ся сторона правнича, рішила наша партия поставити д-ра А. Чайковського, котрий як раз тепер в соймі був би дуже пожаданий. А кромі сего є він родом з Самбіршини і люблений у ходач. шляхти. Хоч радикали признають рацию сего, то однак засліплені в своїй партийности не хотять уступити, мовлячи, що через се стратять грунт під ногами, бо їм не розходить ся о вибір посла, але о агітацию. Не хотять знати про се, що коли би прийшло до стиславйшого голосованя між Созанським і Михасом, то вийде Поляк а не Русин. Бо і шляхта не дасть на Михаса голосу, ні людовці ні селяни москвофіли, в в котрих є ще почутє руськости. Але радикали, шоби опісля не спала на них одвічальність за страту одного мандату, вже тепер (мимо „своєї певности") звалюють цїлу вину на нас.

Додати-б ще треба, що д-р Чайковтький по своїм політичним переконаням є безсумнїву сьвідомійшим і певнійшим „радикалом", ніж амбітний добр. Михас, — розуміють ся, коли під „радикалїзмом" розуміти будемо суспільно-політичну програму, основану на консеквентнім демократизмі, а не тактику ординарної лайки на попів і їх родини, на котрій для декого вичерпуєть ся зміст і суть „радикалїзму". Так розуміли очевидно радикалїзм д-ра Чайковського укр. социяльно демократична партия, постановляючи його кандидатуру всїми силами підпирати. А що скажуть розважнійші круги радикальної партиї на роботу амбітника добр. Михаса в Самбірщині та на спосіб реклямованя такої роботи в партийнім органї, „Громадськім Голосї"?

Косівщина: Староста Заградвїк знайшов уже кандидата. І то — брилянт, не кандидат. Бо то і „істинно русскій", і „поржондни русїн" і піде „жондові на ренке", — одним словом єсть то секретар тутешного суду „господинъ" Трач. Сей „господинъ" відкрив нараз своє „істиннорусское" сердце і старає ся о затвердженє „Русской Рады", а знаючи, що те попертє придало би ся йому тілько, що вмерлому кадило, лазить по передпокоях п. Заградніка. А хто сей панок „господинъ" Трач, то вистарчить сказати, що єсть він „віцепрезес і бібліотекаж" польського касина — а єсть тут в місци і руське товариство „Бесіда", — член і якийсь шаржа в польськім „Соколе", а при всяких польських шопках, як рїжних „патриотичних рочвїцах", „господинъ" Трач єсть перший. — *Тямущий.*

Надужитя виборчі.

Яворівщина. В яворівськім повітї виборчі комісарі допускають ся при виборах великих надужить, щоби повибирати таких виборців, котрі будуть голосувати на гр. Шептицького, батька митрополита. Дня 8 лютого с. р. мали відбути ся праєибори в громадї Завадів. Війт Гринько Березяк, поплечник старости, ошукав праєиборців. В неділю 2 лютого с. р. оголосив коло церкви, що праєибори в Завадові відбудуть ся 8 лютого с. р. о 8 год. рано, однак не заповів місця. Всї були певні, що праєибори відбудуть ся в громадськім домі. Дня 8 лютого с. р. зібрали ся майже всї праєиборці віча около 7 год. рано коло громадського дому і ждали комісаря. Тимчасом комісар Білинський заїхав перед 8 год. рано до шкільного будинку. Тут був війт Гринько Березяк і учитель Йосиф Гилевич, що є рівночасно-громадським писарем. Комісар в-дух перевів праєибори при участи лише війта і писаря, вибираючи їх обох виборцями і ще двох неприсутних хрунїв. Зібрані при громадськім домі праєиборці, побачивши, що комісар заїхав до школи, цвалом пустили ся туди, а станувши в шкільнім будинку, почули від комісаря, що вже по правнборах. На всякі інтерпеляциї праєиборців селян і самого сьвященика о. Мих. Теслї, завідателя парохії в Завадові, що доперва що-й-но 8 год. минула, комісар з кпинами відповідав: „Пишіть протест до староства"! Праєиборці внесли протест, та побачимо, як староство його полагодить. В цїлій громадї велике розярене проти війта і учителя. Тут треба додати, що ті два людці вічно йдуть супроти громадян. Вони оба роблять рїжні донесеня то до староства, то до суду. Ті оба страшно великі вороги читальнї „Просьвіти" в Завадові. Вони оба загарбали дарові книжки, прислані головним виділом тов. „Просьвіти" у Львові для читальнї „Просьвіти" в Завадові. В Завадові є досить селян, що пнуть ся до просьвіти і самостійного економічного дїланя. Березяк і Гилевич переслїдують таких людий і всїми способами старають ся їм докучати. Ось пр. Ілько Яцимів заложив торговлю в Завадові, а навіть має трафіку. На того чоловіка оба висше згадані вічно доносять то до староства, то до скарбових властий. Є в Завадові молодий господар Семко Дацко. Се чоловік досить інтелїгентний, охочий до книжки, поривний до всяких економічних орудок для громадян. Він у спілцї з другими основав читальню „Просьвіти" в Завадові, став її головою і веде її не гірше від ученого чоловіка. Березяк і Гилевич перехвалюють ся, що того Семка Дацка мусять знищити. Тепер вони оба зробили донесенє на Дацка, що нїби він мав грозити побитєм виборцям, котрі не підуть за волею громади. Семка Дацка арештовано 31 сїчня, замкнено в слїдчу вязницю в Яворові і доси в слїдстві держать, хоч карне слїдство можна було перевести за оден день. Посол д-р Дністрянський зволить вглянути в усї справки виборчого округа ч. 62, бо тут дїють ся неймовірні безправства. — *К.*

Сяніччина. Дня 6 лютого відбули ся праєибори в селї Белівка. На праєибори зійшлось двайцять господарів. Комісар виборчий був ц. к. поборець податковий, п. Рудкевич. З ним приїхав писар з уряду податкового в Буківську Юзько Гнат, котрий перед актом виборчим намовляв хлопів, щоб голосували конечно на мазура, Стефана Новака, властителя части обшару двірського. Однакож люди його не слухали і віддали свої голоси на Михайла Нечистого по Феську, в числї девятнайцять. Коли комісия побачила, що агітация якось не помогла, пан писар Гнат завернув одного виборця Андрея Цюпу, свого сестрінця, котрий вже був перше віддав свій голос на Мих. Нечи-

Що за процес?

Приглядаючи ся до сучасної літератури, бачимо, що в ній все більше і більше починають займати місця „студиї" над половим житєм чоловіка. Давнїйше сї теми були достоянєм відомого сорта письменників, літературної богеми, друкували ся в бульварних газетках; але тепер вони завоювали собі місце і в так званій поважній літературі. Французька література давно вже танцює порнографічний канкан; в Германії Ведекінд говорить „нові слова" про те пр., що „слово проституция буде звучати колись красиво"; в творах новійших росийських письменників тільки-тільки що не має знаменитого „трьохетажнаго слова"; і навіть наше общипане гусенятко, що все летить взаду, — теж туди.

Винниченко — пише повість про... онанїзм. Пише оповіданє, як він переходив границю і во імя висших ідеалів людскости... мав дівчину. Друге оповіданє: як він всею душею прагне женщини, бо він її не знав досї. Вправдї знав, але таку, до котрої йдуть і беруть її за карбованець; а тепер він хоче знати таку, від котрої беруть те-ж саме, лише — не дають їй карбованця... Пише драму, де молоденькі дівчатка, мов квіточками перекидають ся термінами: „проституция, сіфілїс, онанїзм"; де хлопець гордо всїм заявляє, що він заразив ся сіфілїсом; де молодий чоловік молить свою кохану во імя їх любови....., піти хоч на оден день до публичного дому і т. д.

„Художник повинен бути свобідний"! „Штука не повинна улягати тенденції" і т. д. Сї всї формулки я знаю і зовсїм не противником їх виступаю тут. Ще менше подобаєть ся менї роля моралїзатора, бо для мене очивидно, що коли література приймає такі форми, то її штовхає на те житє. А просто я ставлю питанє до суспільности, до „мудрих сьвіта": що се значить? Що за процес відбуваєть ся перед нами? Були часи, поет сьпівав свою пісню, широку й богату, як сама природа, як саме тіло чоловіка. Ми назвали сю пісню е п о с о м; центр ваги, скажемо так, лежав в голосї чоловіка. Пройшли віки, народили ся нові соловії і засьпівали; їх епоху назвали ми р о м а н т и з м о м; центр ваги повизив ся, перейшов до серця. А тепер, бачимо, і ще понизив ся центр уваги і зупинив ся... на середині... Як же сей період назвемо? І що його породило в літературах инших народів, і що його породило у нас?

Очивидно, що сї питаня занадто широкі для газетної замітки та й „не нам, дуракам, чай пити"; я скажу лише пару гадок, що менї приходять в голову з приводу сеї теми.

Пригадуєть ся менї фраза одного знайомого; прочитавши якусь річ на таку „сучасну" тему, він сказав: „Дуже часто ходять панове літерати до публичних домів, і се мусить відбивати ся на літературі"... Се була фраза, але менї вона здала ся симболїстичним обозначенєм цїлого ряду причин, що впливають на хід ідей відомої части письменників. Справдї варто придивити ся до сучасного житя, прислухати ся до тем розмов молоді, взяти на увагу захитані і висьміяні ідеали моралї минулого, психольогію сучасного „кавалєра" і т. д. і т. д.; словом коли взяти все житє в усьому його об'ємі, ми мусимо сконстатувати, що живемо в переходову епоху і несемо на собі всї прокляття таких епох.

Відбуваєть ся революция у сферї моралї. Старі загади перестали нас задоволяти, житє переростає їх. Мораль — така-ж вигадка чоловіка, як і суспільний лад, як і гіпотези наукові; очевидно, що пристосовуючи до потреб сьогодняшнього дня всї ті чинники, чоловік мусить щось робити і з моралю, щоби жило ся лекше, вільнїйше. І от ми власне — в процесї сеї роботи пристосовуваня.

Але се даєть ся не так легко. Вся наша істория, житє минулих віків — все те не улїтає за першим словом новатора. Ми — все ще дїти минулого. Дати ідею, кинути в мир нову мисль — ми ще можемо, бо, говорючи парадоксально, се легко, і даремно величають геніями тих, хто спеціялїзуєть ся на киданю у сьвіт нових ідей. Далеко труднїйше перевести нову ідею в житє; бо скільки тут чоловік мусить падати, творити не справедливостий; кілько то все коштує смертий, слїз, поки налагодить ся, прийде в норму. А налагодило ся: уже розбивай, уже новий „геній" вигадав тобі нову роботу. І справжні геніі се ті, хто уміє проводити в житє великі ідеї; і чим досконалїйше, чим швидше провів, тим більший геній, бо він причиняєть ся скоршій змінї калейдоскопів житя, він т в о р и т ь ж и т є, а не бездушну формулку, часто нї до чого не придатну. Великий чоловік Л. Толстой кинув в мир нову ідею опрощеня, хоч сам жив і умре графом; але поки не знайдуть ся геніі, що перевели-б її в житє, ідея буде мертвою, гідною лиш для дискусий. Легко було кинути в мир ідею свободи, написати декларацию прав чоловіка; а скілько крови і слїз коштувала ся фантазия людям!

І от з літературою також. Вона не в силї утворити нової моралї, стати твердою ногою на новоодкриту землю; але з тим більшим завзятєм вона кидаєть ся на стару і, звичайно м у с и т ь п е р е с а д ж у в а т и. Старі кайдани впали; ще вчора того було неможна, того неможна, робило ся потай: а сьогодня — „наплювать"! Пали те, чому вчора покланяв ся, і кланяй ся тому, чого стидав ся вчора. Наступає час пересади. Тиждень не івши, чоловік знає, що треба потім уживати їжі потроху: в „творчости" літературній того принципу не знають.

Се так єсть, так мусить бути. Літерати не творять житя, воно само веде їх куди захоче; вони лиш „виражають епоху", але... Але деж почуте му тілько, що вмерлому кадило, лазить по передпокоях п. Заградніка. А хто сей панок „господинъ" Трач, то вистарчить сказати, що єсть він „віцепрезес і бібліотекаж" польського касина — а єсть тут в місци і руське товариство „Бесіда", — член і якийсь шаржа в польськім „Соколе", а при всяких польських шопках, як рїжних „патриотичних рочвїцах", „господинъ" Трач єсть перший. — *Тямущий.*

Надужитя виборчі.

Яворівщина. В яворівськім повітї виборчі комісарі допускають ся при виборах великих надужить, щоби повибирати таких виборців, котрі будуть голосувати на гр. Шептицького, батька митрополита. Дня 8 лютого с. р. мали відбути ся праєибори в громадї Завадів. Війт Гринько Березяк, поплечник старости, ошукав праєиборців. В неділю 2 лютого с. р. оголосив коло церкви, що праєибори в Завадові відбудуть ся 8 лютого с. р. о 8 год. рано, однак не заповів місця. Всї були певні, що праєибори відбудуть ся в громадськім домі. Дня 8 лютого с. р. зібрали ся майже всї праєиборці віча около 7 год. рано коло громадського дому і ждали комісаря. Тимчасом комісар Білинський заїхав перед 8 год. рано до шкільного будинку. Тут був війт Гринько Березяк і учитель Йосиф Гилевич, що є рівночасно-громадським писарем. Комісар в-дух перевів праєибори при участи лише війта і писаря, вибираючи їх обох виборцями і ще двох неприсутних хрунїв. Зібрані при громадськім домі праєиборці, побачивши, що комісар заїхав до школи, цвалом пустили ся туди, а станувши в шкільнім будинку, почули від комісаря, що вже по правнборах. На всякі інтерпеляциї праєиборців селян і самого сьвященика о. Мих. Теслї, завідателя парохії в Завадові, що доперва що-й-но 8 год. минула, комісар з кпинами відповідав: „Пишіть протест до староства"! Праєиборці внесли протест, та побачимо, як староство його полагодить. В цїлій громадї велике розярене проти війта і учителя. Тут треба додати, що ті два людці вічно йдуть супроти громадян. Вони оба роблять рїжні донесеня то до староства, то до суду. Ті оба страшно великі вороги читальнї „Просьвіти" в Завадові. Вони оба загарбали дарові книжки, прислані головним виділом тов. „Просьвіти" у Львові для читальнї „Просьвіти" в Завадові. В Завадові є досить селян, що пнуть ся до просьвіти і самостійного економічного дїланя. Березяк і Гилевич переслїдують таких людий і всїми способами старають ся їм докучати. Ось пр. Ілько Яцимів заложив торговлю в Завадові, а навіть має трафіку. На того чоловіка оба висше згадані вічно доносять то до староства, то до скарбових властий. Є в Завадові молодий господар Семко Дацко. Се чоловік досить інтелїгентний, охочий до книжки, поривний до всяких економічних орудок для громадян. Він у спілцї з другими основав читальню „Просьвіти" в Завадові, став її головою і веде її не гірше від ученого чоловіка. Березяк і Гилевич перехвалюють ся, що того Семка Дацка мусять знищити. Тепер вони оба зробили донесенє на Дацка, що нїби він мав грозити побитєм виборцям, котрі не підуть за волею громади. Семка Дацка арештовано 31 сїчня, замкнено в слїдчу вязницю в Яворові і доси в слїдстві держать, хоч карне слїдство можна було перевести за оден день. Посол д-р Дністрянський зволить вглянути в усї справки виборчого округа ч. 62, бо тут дїють ся неймовірні безправства. — *К.*

Сяніччина. Дня 6 лютого відбули ся праєибори в селї Белівка. На праєибори зійшлось двайцять господарів. Комісар виборчий був ц. к. поборець податковий, п. Рудкевич. З ним приїхав писар з уряду податкового в Буківську Юзько Гнат, котрий перед актом виборчим намовляв хлопів, щоб голосували конечно на мазура, Стефана Новака, властителя части обшару двірського. Однакож люди його не слухали і віддали свої голоси на Михайла Нечистого по Феську, в числї девятнайцять. Коли комісия побачила, що агітация якось не помогла, пан писар Гнат завернув одного виборця Андрея Цюпу, свого сестрінця, котрий вже був перше віддав свій голос на Мих. Нечи-

Але се даєть ся не так легко. Вся наша істория, житє минулих віків — все те не улїтає за першим словом новатора. Ми — все ще дїти минулого. Дати ідею, кинути в мир нову мисль — ми ще можемо, бо, говорючи парадоксально, се легко, і даремно величають геніями тих, хто спеціялїзуєть ся на киданю у сьвіт нових ідей. Далеко труднїйше перевести нову ідею в житє; бо скільки тут чоловік мусить падати, творити не справедливостий; кілько то все коштує смертий, слїз, поки налагодить ся, прийде в норму. А налагодило ся: уже розбивай, уже новий „геній" вигадав тобі нову роботу. І справжні геніі се ті, хто уміє проводити в житє великі ідеї; і чим досконалїйше, чим швидше провів, тим більший геній, бо він причиняєть ся скоршій змінї калейдоскопів житя, він т в о р и т ь ж и т є, а не бездушну формулку, часто нї до чого не придатну. Великий чоловік Л. Толстой кинув в мир нову ідею опрощеня, хоч сам жив і умре графом; але поки не знайдуть ся геніі, що перевели-б її в житє, ідея буде мертвою, гідною лиш для дискусий. Легко було кинути в мир ідею свободи, написати декларацию прав чоловіка; а скілько крови і слїз коштувала ся фантазия людям!

І от з літературою також. Вона не в силї утворити нової моралї, стати твердою ногою на новоодкриту землю; але з тим більшим завзятєм вона кидаєть ся на стару і, звичайно м у с и т ь п е р е с а д ж у в а т и. Старі кайдани впали; ще вчора того було неможна, того неможна, робило ся потай: а сьогодня — „наплювать"! Пали те, чому вчора покланяв ся, і кланяй ся тому, чого стидав ся вчора. Наступає час пересади. Тиждень не івши, чоловік знає, що треба потім уживати їжі потроху: в „творчости" літературній того принципу не знають.

Се так єсть, так мусить бути. Літерати не творять житя, воно само веде їх куди захоче; вони лиш „виражають епоху", але... Але деж почуте міри, почуте гармонії?... Добре: нехай усї ми — шахи в руках невідомих грачів; нехай ми їдемо ся до церкви, лїземо на барикади, розщибаємо ся у виборчій акциї, — і то все напів-відомо, замагнетизовані, у великім снї. Нехай те все буде так. Нехай і те буде так, що літерат повинен бути свобідним, і коли йому хочеть ся говорити про полові справи: да речет! Алеж єсть у чоловіка окрім полових і всяких инших інстинктів і так звані з а т р и м у ю ч і ц е н т р и. Чому-ж культивуючи одну сторону с в о б і д н о, літерати забувають другу? Нї! Природа знає міру, і ми повинні її знати. Тай єсть же свобода і свобода. Коли росийським університетам надали автономію, оден студіоз ходив по авдиториях в шапцї і кальошах та сьпівав „Марсельєзу". Товаришам він відповідав, що тепер свобода. І от менї здаєть ся, що утративши почуте міри і гармонії, письменники замість свободи попадуть в не знати що. Сьогодня будуть сьпівати передну середину чоловіка, а там недалеко вже і до протилежної сторони; і в нїй же можна знайти свою поезию, „висшу ідею" і все, чого хочеш...

А другою великою причиною сучасних напрямів літературних я вважаю, так би сказати, демократизацию літератури. Раніше в літературу приходив найбільший поет, мислитель; тепер пишуть просто грамотні люди. І власне кажучи, термін „демократизация" сюди не підходить; бо демократизация пожадана, але страшне... хамство. Та чую, що сими словами лїзу до якогось капітолія, і заключують мене гуси на смерть. Тому скоренько поставимо punctum.

Г. Хоткевич.

стого по Феську, і спитав ся його на кого він голосує, а той знаючи інтенцию свого вуйка, сказав що голосує на Ст. Новака. Комісар виборчий, Рудкевич, оголошуючи результат правиборів, сказав що зістав вибраний силою одного голосу пан Стефан Новак, а девятнайцять голосів відданих на Мих. Нечистого є неважні ніби то длятого, що в селі має бути трох господарів того імени. Хотяй голосуючі виразно зазначували, що голосують на Мих. Нечистого по Феську, то нічого не помогло.

В селі Камянне той сам комісар виборчий уневажнив вибір одного газди Русина через те, що на него не єсть грунт заінтабульований, а проголосив виборцем Жида-коршмаря. В такий спосіб перепроваджують ся в нас правибори, особливо де нарід темний, де нема ані сьвященика ані школи. А пан Рудкевич вже знаний як „махер" виборчий. Внесено протест до староства.

Брідщина. В доповненю до поміщеної в попереднім числі *дописи про нечуване виборче лайдацтво* в Топорові дістали ми нині вість, що комісарем, котрий допустив ся знаного над'ужитя був не хтобудь инший, як сам управитель староства Маєвський.

Сокальщина: Правибори в Угринові назначені були на 8 с. м. О 9-тій годині перед полуднем приїхав до села яко комісар виборчий сам ц. к. староста Калінєвич. Зараз закликав начальника громади на постерунок жандармериї і казав оповістити правиборцям, щоби голосували на прихильних йому виборців, а за се всякі пашпорти та перепустки (село лежить на росийській границі), будуть в селі видавані. На сій однак агітациї виборчого комісаря, що повинен бути зовсім безсторонний, не скінчило ся. Що ц. к. староста уміє єще щось більше, показало ся в виборчім льокали. З кождого майже виборця кпив собі і силував голосувати на своїх прихильників. Богато виборців високо оподаткованих недопущено до голосования, за се голосували хрунї, Поляки і Жиди, що платять ледво кількадесять сотиків податку. На домаганє наших селян, щоби допущено їх до голосования, бож вони прецінь уміщені були в лісті, сказав ц. к. староста: „W liscie was niema, nabijcie wójta za to, że was nie wpisał". На відповідь одного селянина: „Но коли так, то ми йому се зробимо", казав сейчас його арештувати. Мимо тих всіх шахрайств та надужить, вийшли наші виборці. Громадяни страшно обурені. До ц. к. намісництва вислано протест, а до послів у Відни донесенє з прошенєм о інтервенцию, бо староство готове ще скасувати невигідні йому вибори.

Ярославщина: У нас в Ярославщині діють ся надужитя виборчі не до описаня. Ось послідне: На день 8 лютого с. р. були заповіджені осібним друкованим оголошенєм правибори в селі Сколошові коло Радимна. В дни тім вибори ся не відбули і нїхто не заповів, коли будуть другі. Дня 10 лютого с. р. заїхав комісар Подвінський до Сколошева несподівано і зачав о 8 рано переводити правибори. Комісар читав листу правиборців одного за другим як мож найшвидше, не чекаючи аж перечитаний віддасть голос і то читав в третій комнатї, коли і в другій не можна було чути, кого читає, а крім того цілу другу комнату заступили хлопам дорогу Жиди. Коли по перечитаню цілої листи зачали хлопи зголошувати ся, що хотять віддати голос, сказав комісар, що голосованє закінчене вже і що вже ніхто не буде голосувати. На 218 правиборців голосувало лише 22 і то лиш 6 до 8 мужиків, а решта самі Жиди. За пів години були правибори скінчені, хотяй до 180 хлопів будучих коло громадської канцеляриї не голосувало. Розяренє між народом страшенне. Селяни вислали до староства в Ярославі депутацию з Петром Новаковським на чолї зложену з 8 селян. Протест письменний внесено ще 10 лютого.

Бобреччина: Дня 7 с. м. відбули ся правибори в Стрілисках. Виборча листа була сфальшована, а до того ц. к. комісар при самім актї виборчім ще її обкроїв, відкидаючи з неї невигідних йому руських виборців. Найзаможнійших руських господарів не допущено до голосования, за те в комплєті станули до голосования знані з убожества, низько оподатковані Жиди. Протест внесено, до ц. к. намісника поїхала депутация селян.

В громадї Чижичі перевів дня 5 с. м. правибори ад'юнкт податковий Крижановський. Мимо того, що на наших кандидатів віддано більшість голосів, ц. к. комісар оголосив відворотний результат. Громадяни внесли протест і вислали депутацию до намісника.

Старосамбірщина: Староста Річчі допускає ся страшних виборчих безправств. Він уже від давна голосить, що мусить о. Яворського „zniszczyć i za żadną cenę nie dopuścić go do wyboru na posła". Публично він заявив: „Ksiądz Jaworski zostanie posłem chyba po moim trupie". Під тою паролею він скрізь по повіті переводить вибори. Між народом просто кипить. Намісникови вже представила ситуацию окрема депутация, одначе все безуспішно.

Дня 10 с. м. відбували ся правибори в громадї Сушиця велика. Переводив їх комісар при асистенциї самого старости. Наших людий стануло до вибору коло сотки та вибрали наших виборців. По скінченю вибору староста не хотїв оголосити результат, заявляючи, що пришле „на письмі". Коли наші люди розійшли ся, п. Річчі потайки візвав до себе шістьох Жидів, котрі вже перше голосували, та перевів з ними доповняючий вибір Жида Ілиї Бравера на виборця в місце о. Василя Адриановича. Наші люди були обурені на се безправство; до намісника вислано депутацию.

Долинщина: Комісар Строка перевів дня 6 с. м. правибори в Белеєві. Коли результат випав не по думцї ц. к. комісаря, він заповів, що староство скасує сей вибір та визначить новий реченець. Ціль сеї манїпуляциї — за всяку цїну перевести шахрайські вибори.

Інтерпеляция в справі надужить.

Від Високоповажаного посла д-ра Евгена Левицького одержали ми отсе письмо до оповіщеня: В послідним тижни інтервенїював я в міністерстві в справі слідуючих надужить виборчих: 1) в справі правиборів в Городенці — 2) в справі сфальшованої лїсти в Коропци — в справі правиборів в громадах 3) Перемишляни, 4) Чуперносів, 5) Хлібовичі сьвірські, 6) Жидовичі, 7) Чемеринці, 8) Словита, 9) Задвірє, 10) Журавенко. Дальші інтервенциї оголошу пізнїйше. Прошу дотичні організациї зглядно інтересованих дотичних громад донести мені, який успіх мали мої заходи, бо се буду потребувати до ужитку парляментарного. — Відень, дня 10. лютого 1908: *Д-р Евген Левицький.* (Wien, Abgeordnetenhaus).

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд! Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла", яка доручить їх куда треба.

Спільні делєгациї.

Плєнум австрийської делєгациї почало у ві второк о 12. год. по пол. правильну буджетову дебату. Після того, як през. Фукс посьвятив посмертну згадку помершим: кн. Фердинандови Тосканському і португальському королеви й престолонаслїдникови, приступлено до другого читаня етату міністерства справ заграничних. По промові референта маркгр. Бакегема забрав голос пос. Кльофач, та обговорював широко балканську політику Австро-Угорщини, виступаючи проти експанзивности Німеччини. Австро-Угорщина на Балканї не може мріти про якінебудь підбої. Помочи там може нам піонїр промислу „commis voyageur" — а не канонїри спільної армії. Розширенє впливів держави за границею зависить впрочім від управильненя відносин між народами у внутрі держави, які далеко не вдоволяючі. Тут підніс бесїдник угнїт немадярських народів на Угорщині, при сім однак сей великий славянофільський крикун і друг „галїцких русских" не згадав і словом про гнет, як терплять мадярські Русини! Відтак забрав слово дел. гр. В. Дзєдушицький. В першій часгині своєї промови підніс він рекрімінациї проти шикан, які терплять австро-угорські горожани в Німеччині. Отсе легковаженє слїдне також і в трактованю австро-угорських робітників в Прусах. Відтак звертаєть ся ех-міністер Галичини і довголїтний пропагатор потрійного союза проти сего союза, доказуючи його безкорисність для Австро-Угорщини, бо північний союзник не звертає уваги ані на інтереси нашої держави ані на почуваня її горожан. Союз держить ся тільки завдяки традициї, хоч і досї не роз'яснено, для яких саме цїлий його заключено перед 30-ти лїтами, а знати се мають повне право посли, вибрані загальним голосованєм! В політиці не має сентиментів, а найважнїйшою традициєю й є успішна охорона власних інтересів. І як раз задля сего готово колись дійти до того, що Поляки та взагалї Славяни не будуть могли спокійно говорити про події, які заходять в сусїдній державі. По сій хиба не надто страшній для Німеччини погрозї та по запевненю, що Поляки лиш під примусом ідуть з другими Славянами, заявив гр. Вой. Дзєдушицький, що Коло буде голосувати за буджетом. Слїдуючий бесїдник, соц. дем. дел. Пітоні представив погляди социяльної демократиї на заграничну політику, які заключують ся в сих точках: 1) удержанє мира, 2) обниженє військових тягарів через розважну заграничну політику та 3) уладженє наших відносин до заграничних держав в той спосіб, щоб зазнали попертя торговля і промисл. При удержуваню добрих зносин з иньшими державами треба дбати особливо о близьку дружбу з державами, які творять потрійний союз. Коли хочемо мати значінє на внї, треба подбати о перетворенє Австриї на основі національної автономиї та о скріпленє взаємин з Угорщиною. Будучність Австриї залежить тільки від того, чи вона перегворить ся в союзну державу народів. По дел. Єнджейовичу, який займав ся пруською гакатою а головно виказуванєм, що виступлюванє проти неї не є вмішуванєм в чужі справи, вимагав дел. Немец більшої охорони для австро-угорських робітників в Німеччині; по промовах дел. Бавгартена й Шлєгля наради перервано.

На вчерашнім засіданю обговорював дел. Бєрнрайтер трудність веденя австро-угорської заграничної політики з огляду на етнографічний склад і географічне положенє держави а також зелїзничу політику бар. Еренталя. Соц.-дем. Зелїгер заявив, що німецькі социяльні демократи є прихильниками потрійного союза, а через те бажають собі, щоби в Німеччині не ведено такої національної політики, якаб робила частину австрийських народів ворогами тих дружних відносин. Дел. Аксман (антисеміт) виступав головно проти мадярського шовінїзму, висловлюючи думку, що розпад монархиї міг би викликати европейську війну. Дел. Пехер боронив союза з Німеччиною перед замірами славянських речників та виказував, що закон про вивласненє се тільки спосіб політичної боротьби пруського правительства проти польської політики. Виводи його енергічно збивав делєгат д-р Крамарж, виказуючи, що антипольські постанови не згоджують ся з новочасними почуваннями й переконаннями — вони є радше соромом цивілїзациї! І між Славянами є народ, що веде експанзивну політику проти другого народу. Бесїданик виступить все проти такої політики, бо не згоджуєть ся з тим, щоб якийсь народ міг удержати ся лише через вкорочуване прав другого народу. Се є варварське становище, над яким вже давно треба було перейти до дневного порядку. По промовах дел. Гагенгофера, Файдутіго і Вуковича відповів бар. Еренталь попередним бесїдникам, а між иньшим давав виясненя в справі положеня австро-угорських робітників в Прусах та виказував основи дружби з Німеччиною і македонської політики. По полємиці дел. Козловського та промовах кількох других бесїдників та по короткім виводі референта Бакегема ухвалено буджет міністерства справ заграничних і засїданє замкнено.

Слїдуюче засіданє у вівторок; на дневнім порядку його: військове ordinarium.

Парляментарні справи.

В дебатї над титулом безпосередні податки промовляв у вівторок мін. скарбу Коритовський, заповідаючи, що з нагоди анкети, яка пічнеть ся д. 7 марта в справі санациї краєвих фінансів, будуть обговорені ріжні квестиї податкові. Він пропонує передовсім задля тої санациї підвисшенє податку від горівки. Реформа податку спадкового принесе лиш кілька мілїонів. Проєкт закона про будівельний податок буде предложений зараз по збраню державної ради. Те предложенє буде обнимати зниженє низших і середних кляс тарифових для будинків, що підлягають домово-клясовому податкови. Міністер заповідає також закон в справі оподаткованя стоваришень, при чім узгляднить ся оправдані домагання інтересованих кругів. При кінци подав міністер до відома в провізоричних цифрах впливи податків за р. 1907, з яких виходить, що нема причини до побоювань; найвисший вплив податків вже однак переступлено, тому міністер очікує обмеженя домагань комісиї під адресою скарбової адміністрациї.

Вчера говорив в комісиї пос. Дяманд про податкові відносини в Галичині а именно про кошти егзекуциї податків, які накладаєть ся тут із всею безглядностию, а також вимагав знесеня „найгіршого з податків безпосередних"— податку домово-чиншового та обговорював санацию краєвих фінансів.

По промові пос. Морзея забрав голос пос М. Василько. Він доказує, що досї не зроблено нїчого, щоб полекшити селянські тягарі податкові. Бесїдник обговорює специяльно відносини буковинські. Туди насилають чужих урядників, що не знають ні краєвих мов ні відносин, а вони прямо вимушують високі податки, щоб дослужити ся аванзу. Бесїдник пропонує резолюцию, яка взиває правительство, аби воно внесло законопроєкт, після якого найнизшій категориї оплачуючих податки запевненоби minimum егзистенциї, вільне від всїх доходових податків. В тій цїли треба ужити надвишку з безпосередних податків особистих, призначених після закона про особисті податки на переведенє опусту в податку грунтовім, домовім і заробковім, на повний опуст податку найнизших категорий, обовязаних до плаченя податку грунтового домового й заробкового. В пропорциї до зростаючої надвишки, викликаної підвисшенєм податку особисто-доходового, повинно наступити розширенє сего податку на найблизші висші категориї згаданих людий, які є обовязані до плаченя податків.

По сім заявляє бесїдник, що його сторонництво не має найменшої причини показувати правительству довіре, а через те голосувати буде проти буджету. Від руських послів не можна вимагати, щоб вони висловлювали своє довіре міністерству скарбу в хвили, як з нагоди соймових виборів мордують їхних земляків в Галичині і то під управою кабінету, що опираєть ся на народнім парляментї. Бесїдникови прикре в сій справі лиш те, що його сторонництво мусить заняти опозицийне становище специяльно проти міністра, якого він вважає найгіршим.

По промовах пос. Малїка і референта Пльоя принято розділ „безпосередні податки" і резолюциї послів Ельверта, Василька і Козловського про поданє спису рестанций і відписів податкових, про швидшу полагоду податкових агенд, про управильненє постанов егзекуцийної ординациї при податкових чинностях, про удїлюванє податковими органами пояснень рільному населеню та предложенє закона про стяганє податків.

Слїдуюче засіданє нині.

НОВИНКИ.

— **Снїговиця нарештї уступила** і з вчерашним днем маємо відлигу. Рівночасно привернено назад зелїзничу комунїкацию, хоч не на всіх линїях. Доси привернено рух поїздів на шляхах Львів-Краків, Львів-Красне-Броди, Львів-Золочів, Львів-Рава руська-Сокаль, Ходорів-Галич, Ярослав-Рава руська і Хриплин-Делятин.

— **До відома директора почт і телєграфів, п. Сеферовича.** Пишуть нам з Винник коло Львова: Від трох місяців обняв тутешний уряд почтовий новий управитель, котрий в тім короткім часї заслужив собі вже на згадку в часописи. По місяци свого урядованя перенїс ся з урядом за другу громаду Вайнберген, через котру дорога на почту виносить точно 1 км., а з дальших місць Винник доходить до 4 км. (пів милї), мимо того, що близше були відповіднїйші і приступнїйші мешкання на уряд. Жалоба внесена проти того перенесеня громадським урядом до дирекциї почт у Львові, не удостоїлась узглядненя, тому постановлено віднестись до Відня. При тім забув той реформатор почти, що Винники село руське, і на новім мешканю вивісив при старім орлї з польською написею новий з нїмецькою, а по руськи нема. До ілюстрациї самого урядования на тій почтї нехай послужать отсї факти: 1) Лист зі Львова з датою 16 грудня м. р. має дату Винники 18 грудня м. р.; 2) лист зі Львова здатою 5 лютого с. р. має дату Винники 7 лютого с. р. (оба потребували на 10 км. аж два дні); 3) при рекомандованім листї з дня 28 сїчня с. р. ч. 829, адресованім по руськи, дістав я посьвідку відбору виповнену по польськи, а 4) дня 24 сїчня с. р. була почта замкнена вже о 6'40 після годинника львівського, хотяй урядованє є до 7 год. Не вчисляю тут пр. того, що руські телєграми видавані сею почтою, виглядають дивоглядно і що нерекомандована картка, вислана з Винник дня 6 с. м. до Львова не дійшла, бо за се почта не відповідає. Се факти дотичні моєї нечисленної кореспонденциї. Думаю отже, що найдеть ся в нас більше таких фактів, котрі здало-б ся навести, щоб зілюструвати дирекциї почт вигоди, які має загал з підвисшенєм почтових оплат. — *Роман Титла.*

— **До відома дирекциї державних желїзниць у Львові.** Дня 8. сїчня с. р. зажадав я при касі ч. 9. на головнім двірци у Львові руського білєту. На се відповіла мені касиєрка, що до виданя руських білєтів треба ухвали парляменту й то щоби ще раз руський посол розвалив своєму товаришови голову. Таку відповідь я вписав в книгу жалоб і зажадав сатисфакциї, якої досї не дістав. Тому прошу львівську дирекцию желїзниць о письменну відповідь на подану тамже адресу, як полагоджено сю справу, щоби я хоть трохи міг припускати, що дирекция менше кпить собі з пасажирів, як підвладні їй функціонарі. — *А. Курилас.*

— **Б. п. Анатоль Вахнянин,** котрого похорон відбуваєть ся нині, нездужав від довшого часу на звапненє аорти. Ще в понедїлок полагоджував справи веденого ним Вищого Музичного Інституту. В ночи недуга виступила в дуже тяжкім видї і мимо лїкарської помочи спричинила рано смерть. Покійник полишив вдову Йосифу з Ванковичів, дочку Леонтию Студинську і сина, звісного д-ра Мирона Вахнянина.

— **Арештованє американського обманця.** В послїдних днях сїчня с. р. прибув до Львова з жінкою і донькою якийсь А. Розенберг і замешкав при ул. Панєнській, винаймивши там кілька комнат. Житє нового льокатора зрадювало велику заможність, а в понедїлок минулого тижня А. Розенберг дав на се безперечний доказ. Зголосив ся він до філії віденського заведеня кредитового для торговлї і промислу при ул. Костюшка і хотїв там виміняти ні більше ні менше тілько 65.000 аргентинських пезос (1 пезос — 1 марка 15 фенїків). Екзотичні гроші трохи здивували касиєра, тим більше, що пезосів в Австриї не вимінюєть ся. Коли його спитали, чому свої гроші міняє як раз у Львові, заявив Розенберг, що австрийський курс специяльно йому подобаєть ся. Се була перша підозріна суперечність. Кредитове заведенє приняло гроші і віднесло ся телєграфічно в справі виміни до фірми „Knaut, Nachod u. Kühne" в Липську. Липська фірма віднесла ся до Берлїна. Берлїнський банк потерпів свого часу значну шкоду в Аргентинї і тому зателєграфував до львівської поліциї, що зараз висилає свого делєгата, п. Крацера, щоб сконстатував, чи Розенберг не є тим, що наразив банк на страту. Тодї радник поліциї Крайнер покликав Розенберга до себе і старав ся його висондувати. Розенберг поводив ся дуже певно. Зізнав, що походить з Росиї, де має родину. Послїдні роки провів в Аргентинї, де вів більші ювілєрські інтереси. Рівночасно подав адресу одного банку в Мехіку, де мав перед від'їздом з Америки вимінятиі всї свої гроші на пезоси. Подав також адресу свого постійного замешканя в Америцї. Полїция віднесла ся телєграфічно до американських властий, а ті відповіли зараз каблем, що під вказаною адресою не мешкав нїякий Розенберг і що поданий банк не міняв взагалї нїяких грошей. Наслїдком того полїция перевела у Розенберга ревізию і знайшли у него пачку документів на імя Ореста Розена. Рівночасно відкрито цїлу купу витинків з еспанських газет, в котрих находили ся нотатки, що мехіканська полїция гляда якогось Ореста Розена, ювілєра, за великі обманства на шкоду ріжних ювілєрських фірм у висотї 150 000 пезос. На тій підставі арештовано Ореста Розена. В слїдстві признав ся до обманства, якого допустив ся. Оправдував ся тим, що хотїв полагодити з покривдженими справу, але що вони домагали ся незвичайних сум, зірвав всякі переговори, забрав гроші і виїхав. Заходить також підозріне, що той Розен має бути також виновником рабунку, довершеного на возьнім банку в Буенос Айрес. Той возьний ніс до виміни в „Banco nationale" чек на 284.000 корон. По дорозї якийсь незнакомець вирвав йому той чек і гроші сам вибрав. Можливо, що виновником рабунку є також Орест Розен.

— **Влом до каси в Городенці.** В ночи з вівторка на середу довершено в Городенці влому до тамошної каси ощадности і виділу повітової ради. Розбито вікна, двері, бюрка і подвійні зелїзні двері до каси. Однак до гроший вломники не дібрали ся. Тілько з бюрка секретаря Невядомського вкрадено около 140 корон. Доходженя ведуть ся.

— **Обманені робітники.** З Кракова доносять, що вчера приїхало там шупасом около 40 робітників Русинів. Виїхали вони були з Калуша під проводом якогось Жида до Чехиї на роботу. Коли роботи не знайшли, посередник утїк, а робітники лишили ся без гроша і треба їх було відослати шупасом до дому.

— **Італїянський факультет у Відни.** Вчера відбуло ся у Відни засіданє комітету девятьох нїмецьких сторонництв, на котрім обговорювано справу заложеня правничого факультету у Відни. Хотяй деякі бесїдники побоювали ся, що істнованє італїянського факультету у Відни буде вічно викликувати конфлїкти між нїмецькими а італїянськими студентами, більшість членів комітету згодила ся на проєкт правительства, тим більше, що італїянський факультет буде творити окрему цїлість, независиму від віденського університету. Також італїянські посли згодили ся на проєкт утвореня італїянського правничого факультету у Відни, однак застерегли ся, що уважають се тілько переходовою стадиєю і не відступлять від домагання, щоб італїянський університет заложено в Трієстї.

— **Італїянським консулем у Львові** іменований д-р Роґер Баталія. Дотеперішнього італїянського консуля у Львові, Робета Лїбмана, перенесено до полудневої Америки. Оплачувало його італїянське правительство, а д-р Баталія буде консулем безплатним або почесним.

— **Регуляция платнї учителїв на Буковині.** Дня 4 с. м. був пос. Николай Василько у міністра скарбу д-ра Коритовського в справі соймового закона про регуляцию платнї учителїв. Міністер скарбу заявив, що не займив ще супротив тої справи дефінїтивного становища, бо від часу санкціонованя пропінацийного закона правительство з тої причини уважно займає ся фінансовим положенєм краю і сконстатувало величезне задовженє Буковини, а також ухваленє значних видатків, невідповідаючих зовсім доходам. Крім того новий закон, регулюючий платнї учителїв, особливо-ж установленє осьмої ранги і велика скількість учителїв в девятій ранзі не позістануть без впливу на дотичні відносини, в Галичині, Чехії і долїшній Австриї. — Пос. Василько звернув увагу міністра на факт, що проєкт закона ще перед його ухваленєм в соймі був предложений правительству до висказаня своєї опінії, і що правительство могло тоді поробити свої замітки. Однак міністер повторив свої сумнїви і не хотїв зазначити свого становища. На питанє пос. Василька, чи міністер перед пос. д-ром Ончулом критикував спосіб затягненя краєм послїдної позички, заявив міністер, що тота вість хибна, бо він не сказав Ончулеви нїчого більше як те, що нині пос. Василькови.

— **Судові практиканти і авскультанти.** Під проводом послів Бернрайтера, Крамаржа і Сильвестра явила ся вчера у міністра скарбу, д-ра Коритовського, депутация судових практикантів і авскультантів з просьбою, щоби практикантам признано ад'юта від хвилї їх вступленя до служби та урегульовано аванзові відносини авскультантів. Д-р Коритовський приняв депутацию дуже прихильно і заявив, що принципіяльно годить ся на се, щоб кандидати, котрі вступають до державної служби, зараз від першої хвилї брали платню і що в порозуминю з міністерством справедливости буде старати ся о успішне полагодженє тої справи.

— **Мадярська нетерпимість.** Суд присяжних в Будапешті засудив редактора румунської часописи „Lucta", Юрія Стойчію, за „підбурюванє" против мадярської народности на 18 місяців вязниці і 1500 корон гривни. Стойчію відведено сейчас до вязниці. — Рівночасно з Кольошвару доносять, що тамошний суд засудив редактора румунської часописи „Libertate" за „підбурюванє" против закона про народну школу і за ширенє тенденций, „небезпечних для держави", на півтора року вязниці і 2000 корон гривни.

— **Невже в передодню війни.** З Варшави доносять, що перед кількома днями тамошні молоді лїкарі одержали урядове повідомленє і запит: чи і до якого степеня є сьвідомі практики у військових полевих шпиталях; чи і на яких услівях вступили би в державну службу; а вкінци в разї, колиб згодили ся, аби були готові на тиждень після одержаного повідомленя. Тоту вістку доповняє инша, яка надійшла з Петербурга. Именно до військ на Кавказї наспів приказ, щоб офіцирам не давати довших відпусток над 24 годин. Обі сї вістки стоять у звязи з онодїшним донесенєм про конфлїкт Росиї з Туреччиною на персько-росийській граници.

— **Страшний вибух динаміту.** З Царгорода доносять про велику катастрофу, яка стала ся у Вазо. В тамошній вірменській церкві знайдено велику скількість набоїв, оружя і динаміту в скривенях. Коли вояки хотїли скринї усунути, заатакували їх революціонери. Прийшло до бійки, серед якої вояки спричинили вибух динаміту. Церква і сусїдні будинки вилетїли у воздух, а ціла вірменська дільниця розсипала ся в румовище. Число осіб, що втратили житє, дуже велике.

— **Робітник женського пола.** Одному робітникови на фільварку Лямперціце на Шлеску стала ся нещаслива пригода, бо упав із значної висоти і тяжко потовк ся. Ледви живого відставили до шпиталю в Сьцінаві, де на велике здивованє показало ся, що той сильний робітник, котрий без труду двигав двосотнарові мішки збіжа, є... женщиною. Стверджено, що сильна дівчина звелїла

собі обтяти коротко волосє, перебрала ся по мужеськи, мала навіть папери й сьвідоцтва, виставлені на мужеське імя, а все те в тій лише цїли, щоб як мужчина могла більше заробити.

— **Винагорода при екзекуції податків.** Деякі повітові видїли донесли видїлови краєвому, що з громадських фондів покриваєть ся видатки, спричинені помочию громад при екзекуції податків, і просили постарати ся о те, щоб ті видатки державний скарб звертав. На представленє краєвого видїлу відповіла президия намісництва, що державний скарб правно до того не обовязаний; однак скарбова адміністрация в поодиноких випадках признає начальникам громад відповідні винагороди, коли начальник громади не дістав вже окремої винагороди за те, що дїлав як оцїнитель переносних або окличник, а тоді ся винагорода повинна бути повним відшкодованєм за страту часу при екзекуції. Коли начальник громади приймає і відвозить податкові гроші поза екзекуцією, тоді до винагороди за сю роботу державний скарб правно не обовязаний. Тим — по думцї президиї намісництва — начальники громад роблять прислугу контрибуентам і тілько від них могли би домагати ся винагороди. Краєвий видїл, повідомляючи про се рішенє президиї намісництва, звернув увагу, що членам громадської репрезентациї належить ся по приписам громадського закона тілько винагорода за видатки, сполучені з їх урядованєм.

— **Капітан з Кепеніка** не дає спокою берлінським поліциянтам. В кождім трохи недбало одітім офіцирі підозрівають обманця і напастують їх. Кілька днїв тому назад оден поліциянт тяжко попарив ся в своїй пересадній ревности. На улици берлінського передмістя Галензе побачив старого офіцира в генеральськім, трохи занедбанім мундурі, що не зовсім відповідав приписам. Поліциянт приступив до нього і урядовим тоном зажадав легітимациї. Старий офіцир представив ся як фельдмаршалляйтнант гр. Гезелєр, знаний в Німеччинї дивак. Варта було видїти збентеженє ревного поліциянта.

— **Привілей переступного року.** Місяць лютий переступного року пригадує цїкавий традиційний звичай в жіночім житю в Англії. Вправдї нині той звичай не відграє вже ролї, а в образованих кругах уходить як жарт, але в деяких народних верствах задержав ся до нині. Именно місяць лютий кождого переступного року дає женщинї привілей вибирати собі чоловіка. Сей звичай датуєть ся від XI віку, з часів шкоцької королеви Маргаріти, коли видано парляментарний закон, що кожда дівчина, з високого чи низького роду, має право в місяци лютім переступного року „говорити до мужчини, який їй подобаєть ся". Як треба розуміти се „говорити", пояснює дальший уступ, що звучить так: „А колиб не хотїв взяти її за жінку, буде на него наложена гривна 100 фунтів штерлінгів або висша, відповідно до свого маєтку; і тілько коли може доказати, що є нареченим иншої, вийде без кари". Отже той час для англійських кавалерів був дуже небезпечний, тим більше, що в разї відмови спадала на них не тілько кара, але також рід загального осуду. Пізнїйше примінювано традиційний закон менше строго. Коли убогий молодець відкинув осьвідчини, напом нали його, щоб відкинену дівчину як слїд шанував і не сьмів виставляти її з того приводу на жарти або на глум. Але щоб за відмову таки відпокутував якусь кару, звичаєве право наказувало йому купити шовкову сукню від киневій дівчинї. З часом той звичай забули, а тепер відграє ще деяку ролю в низших верствах, де дівчата, користаючи з традиційного привілею, перші визнають любов своїм вибранцям. На жаль в разї відмови навіть відшкодованєм не можуть потішити ся.

— **Дрібні вісти.** Видїл повітової ради в Перемишли розписав конкурс з реченцем до 10 марця с. р. на посаду окружного лїкаря з осїдком в Кривчи над Сяном, з платнею 1.400 корон річно і додатком на кошт дороги в квоті 600 корон. — Львівська електрична зелїзниця перевезла в січни загалом 710.336 осіб. Дохід з продажі білетів виносив 69.917 кор., а разом з абонаментом 80.112 кор. — В краківськім університеті записало ся яких 1.000 студентів з Росиї, котрі — як доносять тамошні газети — терплять в переважній части недостаток. — Візник п. Єнджейовича в Чаплях, Федір Ядрин, вертаючи онодї зі Самбора, замерз разом з одним конем, другий кінь уратував ся. — В Коломиї згорів млин Гартенбергів, причім мали згинути дві особи. Шкоди виносять поверх мілїон корон.

Оповістки:

Календар Завтра, в пятницю: Трифона м. (лат. Валентина). Позавтра, в суботу: Стрітенє Господнє (лат. Фавстина).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Надвірнї.** Саля міська. Початок о год. 7·30 вечером.

В суботу, дня 15. с. м. „Продана наречена", опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В неділю дня 16. с. м. „Маруся Богуславка", історична драма зі співами і тавцями М. Старицького.

☐ **Осторога.** До Народної Канцелярії приходять щодень численні запитання з рїжних сторін краю, чи є тепер яка робота в Прусах. У відповідь на ті листи подаємо до відомости всїх інтересованих, що на разї роботи в Прусах нема, тьма робітників, прислана всякими приватними агентами, жде дармо по бюрах на роботу. Тож радимо на разї не виїжджати і ждати, поки в часописах не дамо знати, що вже можна їхати. Виїзджаючі на роботу повинні зголошувати ся о пораду в Народній Канцелярії (Львів, Ринок ч. 10). Остерігаємо перед приватними (польськими і жидівськими) агентами. *Хто хоче близших* інформаций про условя працї і т.н., нехай пише на адресу: Uebernahmestelle der Landwirtschaftskammer für die Provinz Schlesien. Myslowitz O. S." Звертаємо увагу на поученє про легітимациині карти для робітників в Прусах, яке було поміщене в ч. 28 „Дїла" з 8 с. м. — За Народну Канцелярию: *Д-р В. Бачинський*, директор.

☐ **Послїдні вечерниці з танцями** сих мясниць уряджує на свій дохід „Руська захоронка" в комнатах „Бесїди" дня 29. с. м. Видїл запрошує всї львівські пані, що хотять прийти видїлови з помочию при уладженю буфету, на нараду дня 14. с. м. (в пятницю) о годині 5. пополудни до льокалю „Клюбу", Ринок ч. 10.

☐ **Вечерниці „Кружка Українок"** у Львові відбудуть ся ві второк, дня 18. с. м. в сали „Народного Дому". Комітет постарав ся о прегарні ручно вишивані карнети. Забава заповідає ся дуже гарно. Коли хто через похибку не одержав запрошенє, звернить зголосити ся до тов. Бережницької (ул. Длуґоша ч. 33) а не до тов. Вахнянинівної, як було давнїйше подано. — *Вечерковий комітет.*

☐ **Тов. „Зоря" у Львові.** Великі вечерниці костюмові з танцями устроює тов. руськ. рем. „Зоря" у Львові в суботу дня 15. лютого с. р. в комнатах товариства, при ул. Краківській ч. 17. Початок о год. 9 вечер. Просить ся о як найчисленнїйшу участь так членів як і Вп. Гостий. — *Комітет.*

☐ **Духовний концерт** під протекторатом Є. Екс. Митрополита в 1500-лїтний ювилей сьв. Івана Золотоустого відбуде ся в пятницю дня 14. н. ст. лютого в великій салї „Народного Дому" о 7. год. вечером з отсею програмою: 1) Вступне слово о. крил. Чапельського, 2) Кантата в честь сьв. Ів. Золотоустого укл. о. Кишакевича, викон. хор *питом. духов. семін.* 3) *Біликовський:* Концерт „Сердце чисто созижди" — хор учен. акад. гімн. 4) Відчит проф. д-ра В. Щурата, 5) В. Лїрін: „Услиши Господи молитву мою" — хор питомців д. сем. 6) Umlauf: Konzert Nro VII, викон. на цитрі о. Евг. Купчинський, 7) Бортнянський: Концерт: „Рече Господь" — хор учен. акад. гімн. 8) К. М.: „Страдалець за правду" деклямация, виголосить ученик Б. 9) С. Давидов: „Вознесу Тя Боже мой" хор питомців. Цїни місць: I рядні 3 кор., II рядні 2, треторядні 1·20, вступ на салю 1 К, галєрия 50 сот. Білєти набувати можна в Зарядї бурси Р. Тов. педаг. ул. Вірменська ч. 2, I пов. Весь дохід призначений на будову бурси Р. Тов. педагог. Добровільні жертви приймає ся з подякою: „Тому я не перестану раз враз говорити: давайте бідним, і буду заєдно обвинителем тих, що не дають". (Слова сьв. Ів. Золотоустого. Бесїда XLIII, 2)

☐ **Вечерниці з танцями** відбудуть ся сеї суботи (15-го) заходом „Кружка забавового Бесїди" в в комнатах товариства Ринок ч. 10. Вступ 1 кор. Для молодїжи академічної 50 сот. Початок о год. 8·30 вечер.

На другу суботу (22-го) вечерок костюмово-масковий заходом того самого кружка. Близші інформациї удїляє п. Клим Гутковерский „Бесїда" від 7—8 вечер. — *Комітет.*

☐ **З Товариства робітників „Воля" у Львові** (ул. Лїндого, ч. 2). Нині, в четвер, о год. 7·30 вечером буде дальший виклад Миколи Ганкевича. — В суботу 15. с. м. відбудуть ся в комнатах Товариства вечерниці з танцями. Початок о год. 9. вечером. Вступ 50 сот.

☐ **Публичне віче** з дневним порядком: 1) Вибори до сойму з міста Львова; 2) Виборчі надужитя — відбуде ся в неділю 16-го лютого с. р. о год. 3-ій з полудня в комнатах товариства „Боля" при улици Лїндого ч. 2., старанєм львівського місцевого „Комітету української социяльно-демократичної партиї".

☐ **Подяка.** Отсим маю честь іменем моїм і моєї жінки Нусї з Білецьких зложити сердечну подяку всїм Впов. Родимцям і приятелям за щирі желания, переслані нам з нагоди нашого вінчаня. — *Осип Янїв.*

☐ **Для вдовиці по б. п. Марку Каганци** з Коропця переслав посол д-р Евген Левицький з Відня квоту 50 корон. При тій нагоді пригадує, що всякі материяли в справі виборчих над'ужить належить слати на його руки до Відня (Abgeordnetenhaus).

☐ **В Рожнїтові** відбуде ся в неділю, дня 16 с. м. в сали Вайсмана концерт з добірною програмою. По концертї танці.

☐ **Загальні збори повітового товариства кредитового „Віра"**, стов. зар. з обмеженою порукою в Раві руській відбудуть сь в понедїлок дня 9 марта 1908 року о 4-тій год. пополудни в власнім льокали з слїдуючим порядком: 1) Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів і вибір комісиї шконтруючої. 2) Відчитанє протоколу ревізийного з відбувшої ся ревізиї товариства. 3) Зміна §§, 8, 16 і 26 статута. 4) Справозданє дирекциї з діяльности і рахунків за рік 1907, як також справозданє ради надзираючої з внеском на удїленє дирекциї абсолюторий. 5) Внесенє ради надзираючої дотично роздїлу зисків. 6) Вибір 2 членів ради надзираючої в місце уступаючих о. Емілїяна Гриневецького і о. Антона Колпачкевича. 7) Внесеня членів. — За раду надзираючу: *о. Емілїян Гриневецький* голова, *о. Льонгін Тустановський* секретар. 211 1—3

☐ **З „Труда".** Хто би знав близшу адресу Анастазиї Гугник, зволить ласкаво як найскорше донести Дирекциї Жіночої Спілки промислової „Труд" у Львові, Ринок 39. Анастазия Гугник лїт 30—35 виглядає на служницю і не є грамотна.

☐ **Передплатників** моєї працї п. н. „Польський і руський революцийний рух і Україна" повідомляю, що висилка для них відбудеть ся в суботу, 15. с. м. — *М. Лозинський.*

☐ **Замість вінця** на домовину бл. п. радника А. Вахнянина дирекция тов. „Дністер" призначила на цїли „Руської Захоронки" квоту 60 корон. — За видїл „Захоронки" *В. Коцовська.*

☐ **На українську бурсу в Новім Санчи** жертвував проф. Осип Янів у Львові з нагоди свого вінчаня квоту 5 кор.

☐ **З Перемишля.** Видїл товариства ім. св. Ап. Петра в Перемишли оголошує отсим конкурс на запомоги убогих церквей. Потребуючі церкви мають вносити прошеня написані місцевим сьвященіком і затверджені відпорученим деканальним посредством деканальних урядів найпізнїйше до 15. марта. Примічає ся, що сума призначена до роздїлу на запомоги виносить в сім році 3.725К 46 с. — За видїл: *о. Мриц* предсїдатель; *о. Василькевич* секретар.

☐ **Відкликане представленє.** Заповіджене на середу 12. с. м. в Комарні представленє театру львівського „Сокола" штуки „Ой не ходи Грицю та на вечерниці" з причини снїжної замети і застановленя руху поїздів зелїзничих відкликує ся. Новий реченець буде поданий до відомости. — *Петрик,*

Урядові вісти:

З перемиської епархії. До каноничної інституциї візвані: Іван Сорокевич на Щутків, Лев Стецїв на Літиню, Петро Єсип на Беньківу Вишню, Мирон Лазоришак на Осердів, Сим. Дуткевич на Грушову, Іван Дуцько на Малнівську Волю, Павло Гаранджа на Токарню і Ант. Менцинський на Торки. — Презенти дістали: Володимир Гамерський на Годинї і Юл. Криницький на Шмитків. — Ев. Козаневич, завідатель в Миговій, именований доїзджаючим сотрудником пароха в Квасенинї.

Іменованя. Цїсар надав приватним доцентам львівського університету, д-рови Адамови Соловієви, д-рови Романови Ренцкому і д-рови Едм. Бернацькому титул надзвичайних професорів. — Міністер справедливости іменував нотарияльного кандидата в Рогатинї, Любомира Любомєйського нотарем в Печенїжинї.

Іменованя. Міністер справедливости іменував нотарияльного кандидата, Аркадия Пйотровського в Кіцмани, нотарем в Путилові. — Краєвий видїл іменував конц. практиканта краєвої дирекциї скарбу у Львові, д-ра Стан. Грушівського, конц. практикантом краєвого видїлу.

Краєва рада шкільна з'орґанізовала 1-клясові школи: в Лукавици, самбірського округа; в Бани Березівській, округа печенїжинського і в Юркові округа лиманівського та постановила будову 1-клясових шкіл: в Боляновичах мостиського округа, в Корналовичах самбірського округа, в Єльній і в Обідзи новосанчівського округа, всї при помочи запомоги з краєвого фонду шкільного.

Краєва рада шкільна перенесла в стан спочинку шкільних інспекторів Володисл. Гампля в Дрогобичи і Йос. Джундзу в Золочеві і висказала їм при тій нагоди признанє за довголїтну, успішну працю.

Нові книжки і видання:

◇ **Михайло Лозинський, Польський і руський революцийний рух і Україна,** Перше повне виданє, Львів 1908, Накладом автора. Стор. I—VIII + 1—200. Цїна 3 кор. Дістати можна в автора (Львів, вул. Гавзнера 14) і в львівських книгарнях.

Зміст: **I. Вступ:** Державний характер польсько-руського питаня. Українське питанє як наслїдок приложеня до польсько-руського питаня національного прінціпу. Предмет розслїду: становище польського і руського революцийного руху до українського питаня. — **II. Від початку XIX віку до польського повстаня 1863 р.:** Польські леґіони. „Польське Патріотичне Товариство". Декабристи. „Русская Правда" Пестеля. Переговори „Південного Товариства" декабристів з „Польским Патріотичним Товариством". Польська еміґрация. „Польський Національний Комітет". „Литовсько-Українське Товариство". „Польське Демократичне Товариство", Лист Адама Міцкевича „До галицьких приятелїв". Польська революцийна пропаганда в Галичинї в 1830 их і 1840 их роках. 1848-ий рік. Органи польської еміґрациї при кінцї 1850-их років: „Wiadomości polskie" і „Przegląd rzeczy polskich". Герцен і польське питанє. Польське повстанє 1863 р. і претенсиї польських революціонерів до не-польських земель польської Річи посполитої. Уступчивість Герцена супроти тих претенсий. Польські пани Правобережної України і „хлопоманство". „Великоруссъ". „Земля и Воля" і їй участь в польськім повстаню. Шкідливий вплив польського повстаня на розвиток свободолюбних ідей серед руської суспільности. — **III. Польський патріотично-революцийний і руський лїберальний рух від польського повстаня 1863 р. до наших днїв:** „Liga Polska". „Liga Narodowa". Польська народова демократия. — „Земскій Союзъ" і його орґан „Вольное Слово". Драгоманов і його „Вольный Союзъ — Вільна Спілка". Партія „Народнаго Права". „Освобожденіе". „Союзъ Освобожденія" і його „Основной государственный законъ россійской имперіи". Струве і польське питанє. „Украинецъ" з „Освобожденія" і його статя: „Русскія оппозиціонныя партіи и украинцы". Руська конституційно-демократична партія. — **IV. Польський соціялїстичний рух:** Початки руху. „Równość" і її „Program socyalistów polskich". „Przedświt". Відозва ґрупи „Równość" — „Przedświt" до руських соціялїстів. „Lud polski". „Przegląd społeczny" і етноґрафічний прінціп в справі відбудованя Польщі. Протест Лїмановського проти того прінціпу. „Program socyalistów polskich i rusińskich we wschodniej Galicyi". „Proletaryat". Його умова з „Народною Волею". „Solidarność". Другий „Proletaryat". „Pobudka" і „Program polskiej narodowo-socyalistycznej partyi". Паріський з'їзд польських соціялїстів і заложенє товариства „Zagraniczny Związek Socyalistów Polskich". „Polska Partya Socyalistyczna". Польська соціяльно-демократична партия Галичини і Шлеска. „Socyaldomokracya Królestwa Polskiego i Litwy". „Polska Partya Socyalistyczna Proletaryat" — **V. Руський соціялїстичний рух:** Проклямация Михайлова: „Къ молодому поколѣнію". „Молодая Россія". „Народное Дѣло". Бакунїн. „Работникъ" і „Сытые и Голодные". „Община". Статя Жуковського: „Реформы и революція". Лавров і „Впередъ". „Набатъ". „Земля и Воля". „Черный Передѣлъ". „Народная Воля": „Исполнительный Комитетъ" і програма робітників-членів партиї „Народньої Волї". „Сѣверный Союзъ Русскихъ Рабочихъ". Руський соціяльно-демократичний рух: від ґрупи „Освобожденіе Труда" до росийської соціяльно-демократичної робітницької партиї. Її програма і право на національне самоозначенє. Її становище до українського питаня і її відносини до української соціяльно-демократичної партиї. Проєкт програми „Жизни". Володимир Поссе і його „Проектъ пролетарской программы". „Реалистъ" і його полеміка з Мих. Лозинським. Руські соціялїсти-революціонери. Руські анархісти-комуністи. — **VI. Генеза становища польського і руського революцийного руху до українського питаня:** Вплив национальної ідеольоґії польської Річи посполитої на польських демократів і соціялїстів. Вплив обрусительної політики російського самодержанія на руських революціонерів. Соціяльно демократичний централїзм. Анархізм і национальна незалежність. — **VII. Закінченє:** Ідейна ціль розслїду.

Докладнїйшу оцїнку сеї працї подамо в найблизших днях.

◇ **„Ukrainische Rundschau"**, ч. 1 за 1908 р. Зміст: Die Vertreter des ukrainischen Volkes in der dritten Duma. Von D. Doroschenko. — An die Ruthenen. Von L. Brunner. Obmann des demokratischen Vereines in Wien. — Die ukrainische Schule im polnischen Joch. Von dr. Wlad. Batschynskyj. — Die Ausländer über die Ukrainer. Von Dr. Z. Kuziela. — Das blaue Büchlein. Von Was. Stefanyk. Übersetzt von J. Rozdolskyj. In Schaitans Schlingen. Von Mych. Kociubynskyj. Übersetzt von Iryna K. M. Budz. Rundschau. Адреса редакциї і адміністрациї: Wien, XVII./3, Frauenfeldestr. 2. Річна передплата 8 К.

Як відомо, з початком сього року дотеперішний редактор „Ukrainische Rundschau" п. Володимир Кушнїр, обняв ведене сього видавництва як видавець і редактор. І треба признати, що він постарав ся, щоб відновлена „Ukrainische Rundschau" представляла ся як найлїпше. Вартість добірного — як бачать читачі змісту значно підносять технічні улїпшеня, а саме: Обем збільшений до 48 сторін друку великого журнального формату, технічне виконанє бездоганне, обгортка, своїм укладом подібна до обгортки „Літ.-наук. Вістника", представляєть ся дуже гарно. Одним словом, шан. видавець і редактор зробив усе, щоб журнал, який заступає інтереси нашого народу перед Европою, виглядав справдї по европейськи. Тепер черга на нашу суспільність як найчисленнїйшою передплатою запевнити сьому видавництву материяльне істнованє і так дати йому змогу сповняти свою задачу, тим більше, що наші „опікуни" постарали ся, щоб їх „Polnische Post" могла з успіхом боронити перед Европою їх „слушних прав" до панованя над нашим народом. При нагоді згадаємо, що се перше число „Ukrainische Rundschau" опізнило ся через зміну друкарні і тому аж в понедїлок 10. с.м. розіслано передплатникам. За те дальші числа вже виходити-муть правильно.

◇ **Економіст** ч. 1. 1908. Зміст: Звіт тов-а „Краєвий Союз Ревізийний у Львові" з діяльности Тов-а і розвою союзних руських заробкових і господарських стоваришень за 1907 р. — Дорожнеча житя і кооператива. — З господарсько-промислової комісиї тов-а „Просьвіта" у Львові. — Новинки. — Нові стоваришеня. — Нові книжки.

◇ **„Пестїйка"**, полька французка на цитру, уложив Зенон М. Кирилович. Друкована в муз. часописи „Echo vom Gebirge" Ч. 23. р. 1907. Відень — Штутгарт. Цїна 1 кор. Набути можна у автора в Коломиї.

Померли:

Антін Касараба, ст. ревідент при державних зелїзницях, помер у Львові вчера в 59. р. житя. Похорон відбуде ся в пятницю о 2. год. з полудня. В. й. п.!

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте їй нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, 13. лютого 1908.

Правибори.

Сколє. (Вл. т.) Правибори в Сколїм відбували ся 11. с. м. від 12. години в полудни до 5. години рано другого дня. Голосувало звиш 200 правиборців. Перейшла руська лїста. Всї вибрані (15) є сторонники д-ра Олесницького. Вшехполяки перепали, а з ними перепав і москвофіл д-р Мерунович, котрий був 20 лїт посадником міста та всїми силами старав ся повалити кандидатуру нашого орґанізатора о. Мосори.

Події в Португалії.

Лїсабона. (Ткб.) На засїданю ради стану заявив король, що хоче розпочати своє пованє видачею амнестиї для моряків, котрі в 1906 р. побунтували ся. Правительство наміряє предложити парляментови проєкт реорганізациї поліциї в Лїсабонї.

Конкурс.

По мисли ухвали з дня 11 лютого 1908 Головний Видїл Товариства „Просьвіта" у Львові розписує отсим конкурс на посаду управителя садівничої школи в Милованю (повіт Товмач). До обовязків управителя сеї школи буде належати: 1) управа садівничої школи і науки садівництва, 2) веденя шкілки овочевих дерев на просторі 25—30 моргів, 3) заряд цїлого заведеня. Платня і близші услівя після умови. Пожадані висші заводові студиї. При рівній заводовій кваліфікациї будуть мати першенство сї компетенти, що знають руську мову в слові і письмі.

Поданя о наданє повисшої посади заосмотрені в 1) метрику хресту на доказ віку, 2) сьвідоцтво заводових наук і відбутої практики, 3) опис житя (curriculum vitae) і 4) евентуалнї вимоги компетента: належить вносити до Головного Видїлу Товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10) найдальше до 25 марта 1908.

Львів дня 12 лютого 1908.

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта":
Петро Сгоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

Схуднєє

зупиняє певно SCOTT'A EMULSION. Є се найлїпшою поживою для дїтий і привертає Вашим любимцам на ново здоровлє, як се показалось у тисячів. **SCOTT'A EMULSION** здержує схудненє і

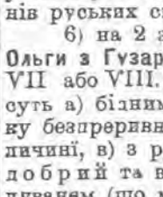

витворює здорове мясо,

і додає дитинї живучої сили. Коли дитина виглядає слабовито треба її безпроволочно давати „SCOTTA". Кожда фляшка 80

Scotta Emulsion

містить в собі рівні, найлїпші і найскуточнїйші складові части і завсїгди воднаковім через научний сьвіт, признанім зідношеню.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Цїна оригінальної фляшки 2 К 50 сот.
До набутя у всїх аптиках.

КОНКУРС.

Головний Видїл „Просьвіта" у Львові розписує отсим конкурс на слїдуючі одноразові запомоги стипендийні на рік 1908:

1) На 1 запомогу з фонду стипендийного ім. **Тараса Шевченка** в квоті 200 К. О сю запомогу можуть убігати ся перед всїм убогі талановиті лїтерати і артисти руської народности, як також убога талановита молодїж руської народности, що по укінченю шкіл висших віддає ся спеціяльним студиям науковим.

2) на 1 запомогу з фонду стипендийного ім. **Теодора Качали** в квоті 240 К, призначену для сина селянина господаря руської народности, ученика шкіл середних або студента університету з цензурами в сьвідоцтві переважно відзначаючими, взглядно добрими кольокміями.

3) на 10 запомог з фонду стипендийного ім. **Станислава Новосада** по 240 К, призначених для учеників шкіл середних

4) на 10 запомог з фонду стипендийного ім. **Станислава Новосада** по 240 К, призначених для учениць шкіл середних. [При запомогах під 3) і 4) мають перше́нство сироти по руських священиках].

5) на 5 запомог з фонду запомогового ім. **Михайла Спожарського** по 180 К, призначених для убогих учеників низших кляс ґімназиальних, синів руських священиків з Галичини і Буковини.

6) на 2 запомоги з фонду стипендийного ім **Ольги з Гузарів Левицької**, по 24 К для учеників VII або VIII. кляси руської львівської ґімназиї, що суть а) бідними сиротами, б) відбували доси науку безперервно в одній з руських ґімназий в Галичинї, в) з руської мови мають поступ дуже добрий та віддають ся науці сеї мови з замилуваним (що має посьвідчати дотичний учитель).

Поданя о наданє повисших запомог стипендийних, заосмотрені в сьвідоцтво убожества і сьвідоцтва шкільні, належить вносити до Головного Видїлу Товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10) належить до 15. лютого 1908.

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта":
Петро Огоновський, голова. *Д-р Іван Брик*, секретар.

Бідний ученик промисловой школи в Кракові, Русин, що находить ся в страшнім положеню, бо не має що їсти, ані в що убрати ся, просить милосерних і чужій недоли спочуваючих людий о о ласкаві жертви. *Михайло Соломко*, у п. Евг. Твардовського, Краків, Półwsie zwierzynieckie l. 23.

Відозва.

Коли перший раз розіслали ми прошеня о жертви на будову церкви в Динові, не надіяли ся, що окаже ся потреба повторити те прошеня. Ми були переконані, що жертволюбива Русь оцінить наше намірене: вибудувати Церков в Динові, — на границях мазурщини, щоби охороняла останки вірних гр. кат. обряду та нашу народність. Стало ся однак инакше. Або ми не знали промовити до Ваших сердець, Дорогі Земляки, або Ви нас не порозуміли. Третий раз відзиваємо ся до Вас, третий раз просимо не забувати о будові Церкви в Динові. Бо і що-же маємо дїяти? Церков зачали ми з весною будувати; та коли на кім, то на нас сповнила ся пословиця: „Бідному все вітер в очи". Бідні ми були, дуже бідні, коли зачали будову церкви; все таки надіяли ся, що з призбираною квотою витягнемо хоть самі мури церкви, бо хоч не мали ми на стілько цегли, то призбирали досить богато каміня. Колиж прийшло ся брати землю під фундаменти, натрафили ми на такий терен, що оказала ся потреба заложити фундамент в чотири метри глибоко. Весь отже наш камінь, котрий повинен був послужити і до витягненя мурів, всьо приготоване вапно пішло в землю, у фундаменти. Мури стїн церкви дало витягнути ся лише так високо, що засклепили ми вікна. Вичерпавши всї фонди, а також запожичивши ся, найшли ся ми в безвихіднім положеню, викликуючи іронїчну усьмішку численних ворогів будови сеї церкви.

Не дивуйтесь тому, Дорогі Земляки, не беріть нам за зле, що знов витягаємо руку до Вас: Поспішіть з дальшими, хоч скромними, але численними жертвами, а дасть Бог, що при Його і Вашій помочи укінчимо весною с. р. будову церкви в Динові, котра буде заразом доказом Вашої, Дорогі Земляки, любви до нашого церковного обряду, до нашої Руси.

Жертви прошу присилати під адресою: Комітет будови церкви в Динові, п. п. Динів!

о. Леонтий Адриянович,
гр. кат. парох.

Виказы жертв.

Жертви на виборчий фонд зложили через Народну Канцелярию в коронах: о. Евген Рудницький, Дібрнів, від своїх парохіян — 10; о. Северин Борачок 14; Павло Хомицький 1; Петро Муляк, Волчухи 0·50; збірка в Гостинници в часї Народного з'їзду 95·16; д-р Володимир Яновнч від организації Станиславів 10; о. А. Пеленський, Книгиничі 10; о. Ізидор Глинський, Буцнів 20; д-р Т. Гвоздецький, Липиця долішна 3; о. А. Волянський, Криворівня 5; о. Михайло Мосора, Сколе 15; о. Іван Герасимович, Турє 10; о. Павло Стукач, Тісна 8; д-р Евген Олесницький від Стрийської организації 200; о. Е. Погорецький, Ярослав 15; учитель Н. Н. 10; учитель Н. Н. 4; о. Т. Савойка від организації повіт. Динів 8; Микола Заячківський, Львів 10; о. Константинович, Сянік 20; Ярема, Глиняни 10; д-р Кость Левицький 20; д-р В. Охримович 30; Гуменюк 3; о. І. Чапельський 20; посол Фолис 100; о. Гура 100; д-р Кунців 10; д-р Дністрянський 10; збірка на ширшім Комітеті 14·50; о. Вол. Озаркевич 8; о. Погорецький, Ярослав складка 8; Организация Березів 5; С. Громницький 16; Іван Бачинський (складка) 4; посол Романчук 100; д-р Ярослав Кулачковський 29.

На книжочку Краєвого Союза ч. 3000 прислали на виборчий фонд в коронах: Учитель Н. Н. 1; Будзиновський Леонард 3; Бурка ч... 5; Ераст Бурачинський 20; Т. Панчишин, Будзанів 2·30; інжинєр Дурбак 10; Читальня „Просьвіти" в Грусятичах 4; В. Микита, Краків 5; Іван Вовчук, Березівка 4; Гринько Бодян, Бережани 20; А. Танчаковський, Озірна 20; Антоний Подляшецький, Стрий 5; учитель Н. Н. складку 3; Роман Перфецький, Львів 10; Йосиф Мішкевич, Стрий 10; Читальня „Просьвіти" Мальчиці 5; Парібки громади Хомяківка з коляди 12; Й. Павлинський, Ходорів, збірка 3.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного" у Львові зложили (в коронах): Товариство урядників і сьвящеників у Львові з пушки 8·20 с, Ученики VIII кл. акад. гімназиї у Львові складка К 100, о. Клим Кульчицький 2, Іван Юрчишин і Антін Григорчук в Бялій по 2, Громада в Підберезцях 50, Мария Савчинська 20, Учительський збір акад. гімн. у Львові 79, Яків Данькевич, Струже 1, Юрко Волошин в Будзанові 4, Проф. Горбачевський в Празї 200, Йосиф і Мария Бабій в Церковній 4, Іван Плавюк, Товмач 1, Михайло Фільц в Перемишли 5, а то: 1 від себе а 4 з бльочка, Українські богослови в Перемишли 2·40, Михайло Геник в Лючи 2, о. Юліян Туркевич в Поникві вел. 5, Теодор Федаш в Переворську 1, о. Ілярїон Курпяк в Карлові 1, Брацтво церковне в Мразници 10, Громада Чернїв 10, Громада Купновичі, старі 25, Видїл повітової Ради в Надвірній 40, Мария Мудрак у Львові 5, Северин Левицький в Бродах 5, Бронислав Данилевич в Бродах 2, Іван Созанський в Бродах 2, Василь Бережанський в Бродах 2, Ромуальд Перфецький у Львові 5, Володимир Мриглоцький у Львові 2, Осип Кузьма в Коломиї 10, д-р Ярослав Вахнянин в Раві руській 2, Юрко Балаким в Николаєві 3, Петро Смаль старший в Лопатинї 6, о. Лука Салук в Белзї 2, Володимир Гвоздович в Белзї 10, Іван Будний в Жовкві 2, о. Никола Лепкий в Коломиї 10, Роман Шипайло в Коломиї 5, Софрон Недїльський в Коломиї 5, Григорий Мицко в Тернополи 2, Михайло Цьвєк в Перемишли 10, Михайло Цьвєк в Обертинї 2, Лучаковський у Відни 2, Іван Горук в Заболотові 2, Іван Деник в Попелянах 2, Володимир Бірчак в Самборі 2, Йосиф Кульчицький в Самборі 10, Дмитро Правець в Дубецьку 10, Антін Лукашевич у Львові 4, Іван Кивелюк в Копичинцях 3, Теодор Рожанковський у Львові 5, Олександер Радецький в Перемишли 1, Евген Гавришо у Львові 3, Остап Коцан в Хишевичах 1, Василь Радомський в Олесску 2, Михайло Проскурницький в Бабинцях 2, Михайло Рихвіцький в Розвадові 1, Захарий Садовський в Целієві 20, Відділ окружний взаїмн. помочи в Зборові 34 К, Леополд Балицький в Роздолї 44.96, Василь Левицький в Сокалї 4, Стефан Кульчицький в Підмонастирську 2·50, і другий раз 2·50, Прокіп Шеремета в Ператинї 1. Степан Гасюк в Підгайчиках 1. Василь Яремкевич Волчс 2, о. Василий Клїщ в Сіняві 1. Онуфрий Остапчук в Шидлівцях 6. Громада Передівані 1·57, Фільомен Мелянко в Бродах 1, Мария Гошовська в Янові коло Теребовлї 3, о. Дмитро Курдидик в Циганах 5, Стефан Мішкевич в Станиславові 4, о. д-р Василь Левицький в Сокали 10, д-р Петро Ваньо в Сколїм 10, о. Іван Лушпинський в Бобулинцях 1, Августин Мусаковський в Галичи 5, Віра Трусевич в Комарові 5, Северин Лещій у Львові 5, Андрій Дорош в Бориславі 2, Никола Корецький в Рожнїтові 2, Кароль Шипайло в Коломиї 5, Петро Михайлів в Купчу 3, Остап Горбачук в Кристинополи 5.

(Дальше буде.)

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 4/2 до 10/2 1908 без акцизової оплати. Валюта коронова. Плачено за 50 кільограмів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·25	11·45	Ріпак зимов.	16 —	16·25
Жито	10·05	10·75	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·45	7·75	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·80	7·—	Льняне насїн.	10·—	10·25
Овес	6·50	6·75	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопиї	— —	— —
Кукурудза	8·50	8·70	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·50	10·20	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7 —	7·50	Хміль	55·—	70·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·50	13·50
Фасоля	—·—	—·—	„ сальна	14·50	16·50
Бобик	6·70	6·90	Спиритус за 10 тисяч лїтер, готовий, вовтингенровний, без оплати податку	54·75	55·25
Вика	6·50	6·85			
Конічина чер.	85·—	95 —			
„ біла	37·50	47·50			
„ швед.	80·—	95·—	Спиритус експортний.	38·50	38·75
Тимотка	32·—	36·—			

Будапешт 13/2. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	11·94 до 11·95
„ „ жовтень	10·37 до 10·38
Жито на цьвітень	10·50 до 10·51
„ „ жовтень	8·79 до 8·94
Овес на цьвітень	7·91 до 7·93
„ „ жовтень	—·— до —·—
Кукуруза на май	6·80 до 6·81
Ріпак на серпень	16·60 до 16·70

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: сповійне. Погода: гарно.

Оголошеня.

Тов. **Михайло Боднар** ст. прав, зволить подати свою адресу, або скористати з моєї: А. Курилас „Молочарський Союз" Стрий, від 1/III. „Селянська Каса" Чернівці від 1/IV. **Острів п. п. Щирець.**

Фортепяни, пянїна і гармонїюм з першорядних фірм заграничних як також власного вибору поручає: **Іван Слївіньский, Львів, Коперника 16.** Ціни услівій продажі дуже приступні.
115 49—?

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

ВСЯКІ КУПОНИ
і вильосовані папери вартостні
виплачує без потрученя провізиї або коштів
КОНТОРА ВИМІНИ
Ц. к. уприв. Галицкого акцийного 4
Банку Гіпотечного

Всїлякі монети заграничні купує і продає по найдешевших цінах
ДІМ БАНКОВИЙ і КОНТОРА ВИМІНИ
Сокаль і Лїлієн
Порученя з провінциї відворотною почтою без дочисленя провізиї. 5 d

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. I.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:

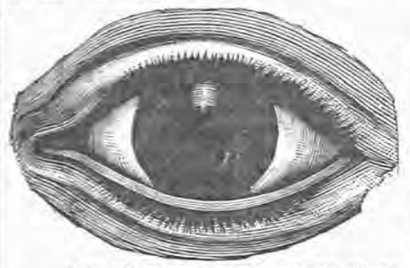

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвіклери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.
Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше зі най дешевше.

З нового 1908 року в Київі заходом Українського видавництва „РАНОК" друкуватимеся новий збірник:

„Українська Муза"

поетична антологія під редакцією **Олекси Коваленка** в 12 випусуах; виходитиме 1 числа кожного місяця, починаючи з 1 сїчня (января). В антологію увійдутл твори всїх українських поетів. В кожному випуску будуть твори 10 поетів (більше, як по 100 поезій) нових і вже друкованих раніше з портретами і біографіями поетів, заставками і віньєтками. Збірник буде великого формату і матиме до 1200 ст. Ціна кожного окремого випуску 25 к., з пересилкою 30 коп., а по передплаті 2 рублі за всї 12 випусків, з пересилкою 2 р. 50 к. Можна на виплат: 1 руб. зараз, 1 руб. 1 марта і 50 коп. 1 липня (іюля). Грошї посилать: *Київ. Іванівська улиця 75, Олексі Коваленкові.* 1—3

Ребітня суконь дамських
СЕМАКЕВИЧ ул. Зіморовича ч. 8 приймає всїлякі роботи входячі в обем тоалети дамської. 209 Ціни умірковані. 1—1

ТОРБАН музична накладня Львів, ул. Кронова ч. 8, видав і висилає всїлякі творы на фортепян. пісні сольові та хоральні. Катальог даром. 1—10

Фортепян коротший чорний Ноїбавера майже новий дешево продам. Львів, Ринок 8, Войнаровнч.

При внутрішнім украшованю церков належить вперід вважати пляшів від вязної робітні **Евст. Щуплаковича**, Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 4—6

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 14—?

Мед куранцяний липовий в 5 К бляшанках т 5 кор. 20 сотиків оплатово, в більшій скількости 72 корон на 1·0 кіло вище. **Евстахій Юзичинський Бережани.** 155 8 9

РУСЬКА ФАБРИКА І ЦУКОРНЯ ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Баторого ч. 10 і ул. Жовківска 61
поручає **знаменити пампушки по 4 кр.** 18

„Пестїйка" полька-франтувака на цитру — уложив *ЗЕНОН М. КИРИЛОВИЧ.* Друкована в муз. часописи „Echo vom Gebirge" ч. 23. р. 1907. 206 1—5
Ціна 1 корона.
„Між своїми" пивка руських пісень на цитру по 1 кор. за примірник.
Набути можна у автора в Коломиї і у всїх книгарнях.

Академик, рутенський інструктор, глядає лекції, або якого заняття у Львові, евентуально на провінції. Приготовляє під гваранцією. Ласкаві вгомошена: „Industrius II." poste restante головна почта Львів.

СВОБОДА
цїлосьмо політично-просьвітне і господарске для народу.
Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цвєгельоний.
Цїлорічна передплата виносить: 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул Ринок ч. 10.

Купуйте просто в фабриці.
Много гроша ощадите Ви, коли материю на убраня купуєте *просто* в
Фабриці сукна „Sudetia"
Jägerndorf 2.
Прошу жадати взірців наших весняних і лїтних новостий. 175 4—4

Заживаюча доброї слави з доброго крою
ВАРШАВСЬКА ФАБРИКА ҐОРСЕТІВ
„KAROLINA"
у Львові, ул. Ягайлонська ч. 6 і Пасаж Гавсмана.
Поручає великий вибір ґорсетів готових з **раціональним простим передом.**
Замовленя точно цїля міри полагоджує протягом 24 годин. 116 4—5

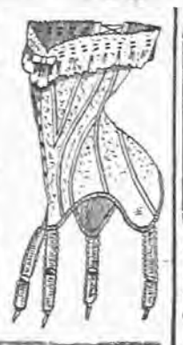

Оповіщенє загальних зборів.

Звичайні загальні збори членів „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦЇ", стоваришеня зареєстрованого з огран. порукою у Львові, відбудуть ся в четвер дня 27 н. ст. лютого 1908 о год. 4 по пол. в домі „Народної Торговлї" ринок ч. 36, перший пов.; з слїдуючим порядком дневним:

1) Відкритє зборів;
2) Справозданє дирекчї з дїяльности за рік адм. 1907;
3) Справозданє і внесеня комісиї контрольної;
4) Відчитанє справоздання комісиї колявдацийної;
5) Зміна статута;
6) Доповняючий вибір двох членів Ради Надзирающої на місце вильосованих і одного на місце уступившого;
7) Означенє марки презенцийної для членів Ради Надзираючої;
8) Внесеня і інтерпеляциї членів.

Легітимациєю для членів служить їх книжочка удїлова. — Білянс за рік адм. 1907 виложений до перегляду членів в канцелярії стоваришеня, а на жаданє висилає ся почтою.

Львів дня 30 сїчня 1908.

Ярослав Ільницький Председатель Ради. — *Теодозий Лежогубський* Член Ради. 214 1—2

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіціальних курсів з дочисленем найвищих відсотків.
Сплати від 3 корон місячно в'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жаданє даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовлена приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

ОПОВІЩЕНЄ.

До відомости Вп. Членів „Руського Народного Дому" в Збаражи:

Дня 5 марта, с. є. в четвер о год. 12 відбудуть ся Загальні Збори „Руського Народного Дому" з слїдуючим порядком дневним:

1. Отвореное загальних Зборів і відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїловодства і білянс за рік 1907.
3. Справозданє комісиї контрольної.
4. Розділ чистого зиску.
5. Зміна деяких параґрафів статута.
6. Вибір членів Ради Надзираючої.

Право участи в Загальних Зборах можуть мати лише такі члени стоваришеня, котрі уплатили що найменше оден повний удїл.

Збараж, 6. лютого 1908 р.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:
Д-р Володимир Білїнський головa. — *о. Стєфан Головацький* секретар. 204 3—5

По обнятю знаної в краю фабрики кафльових печий
Кубін Бріх і Корженьовський
урядив я бюро замовлень і виставу виробів при улици
Театральній 7 (напротив катедри).
і поручаю кафльові печі шамотові огнетревалі, кухні, коминки в найновійших взірцях. Приймаю також всїлякі направи.
206 2—3 З поважанем **ФИЛИП ВАЛЬДМАН**
Краєва фабрика кафльових печий. Телефон 384.

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.
! Проч з ВИЗИСКОМ!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМЬУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.
Заведенє огородничо-насїнне.
Насіня крипне, цьвітові і всїлякі господарські.
Висилка відворотною почтою.
„Управа ярин" практичний порадник, ціна 20 с
Адреса: Львів Гофмана ч. 11. 2:2 1—2

17 b
165×130 %
25
Таблиці і написи литі, металеві, також рити мосяжні, для пп. адвокатів, лїкарів, бюр, парохіальних урядів і т. п.; таблиці граничні і числа на доми для громад, таблиці намогильні, віденаки для лїсової і полевої сторожі виконує найдешевше
Макс Ґлязерман
РИТІВНИК, у Львові, ул. Сикстуська ч. 17.
Замовленя з провінциї виконує ся відворотно.

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руського Товариства Педагогічного, під редакцією Д ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1899 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч.
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·46	5·50	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40	10 50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9 20
Любіня	8 00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9·25	10·10†
Врухович	7 10	12 40	1·48†	4·50	8 20
Врухович	10 05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·1.	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7·0	11 10
Кракова	—	3·40	6 15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6 10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7 30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8 34
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7 10	11 35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11 00

ЗАМІТКА: Посшинні поїзди печатані товстим друком — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї до 10/8 по день буквою z. 1

Редактор і одповідний редактор: Александер Ворковський.

З друкарні Народової (Манєвних) Коперника ч 9

Ч. 34. Львів, пятниця 14. н. ст. (1. ст. ст.) лютого 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпьского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямациї вільні від печатки вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Що-раз явнійше!

Чим близше до дня виборів, тим виразнійше і явнійше показують польські правлячі круги свою ласку москвофілам.

Презес „Rad-и Narodow-oї" п. Цєнський дає їм сьвідоцтво „благонадежности", в своїм інтервю з львівським кореспондентом „Polnische Korrespondenz". *Хвалить їх за те, що „не кидають між народ деморалізуючих слів"* (то значить т а к а п о х в а л а в устах східно-галицького польського обшарника і презеса „Rad-и Narodow-oї", не потребуємо пояснювати!), заповідає, що до соймy вийдуть вони в більшій силі, ніж доси, і в кінці заявляє, що в соймі між польсько-шляхотськими консерватистами і москвофілами буде близше порозуміне.

Орган східно-галицьких обшарників „Gazeta Narodowa", приготовляючи заздалегідь „публичну опінію" на те, щоб вона результат виборчих розбоїв уважала природним наслідком укладу політичних сил краю, доносить:

„З донесень про вислід дотеперішних правиборів треба би вносити, що в східній части краю не випадуть вони некорисно для Поляків, а з руських партий випадуть вони корисніше для старорусинів ніж для українофілів, котрі підчас торічної виборчої акциї брали селян на обітницї, а коли здійсненє їх не поступило ані на крок на перед, втратили довірє людности. Через те не виключена можливість, щоб староруських послів вибрано більше ніж українофільських, а в кождім разї одна руська партия не буде в соймі богато сильнійша числом від другої".

Коли польсько-шляхотські круги зовсім явно анґажують ся в підпираню москвофілів проти українського національного руху, польська „демократия" приходить знов їм на поміч своїм „обєктивним" становищем. „Nowa Reforma" з великою втіхою передруковує поклик москвофільського „Русского Слова", щоби при тіснійшім виборі голосувати радше на Поляка ніж на українського кандидата, констатує, що москвофіли „поступають тепер так, що могло би здавати ся, що між ними і міродатними польськими кругами в східній Галичині істнує навіть якийсь виборчий пакт", і дає від себе таке буцім-то „обєктивне" осьвітленє.

„Та боротьба на смерть і житє, яка розгорілася ся між обома відломами галицьких Русинів, між т. зв. „Українцями" і т. зв. „Росиянами", може бути зі становища ріжних польських партий ріжно оцінювана. Одначе треба зазначити, що мабуть нема польської партиї, котра упадок Українців у тій боротьбі могла би признати з якихнебудь причин небажаним явищем. Є се безпосередний результат крайного, варварського руського шовінізму, який характеризує політику Українців в послїднім десятилітю. Через те шовіністичне звироднене українських ідеалів кождий по польськи мислячий і відчуваючий політик мусів прийти до переконаня, що остаточно було би йому все одно, чи відвічний польський елемент в східній Галичині мав би впасти жертвою ріжних Дудикевичів в характері росийських губернаторів, чи жертвою варварства ріжних Петрицьких, Будзиновських і Трильовських як борців за ідею Хмельницького з першого периоду його „дїяльности". Перспектива зросийщеня руського люду в Галичині, і то на основі зовсім чорносотенного консерватизму, мусить бути нам немила, але ще більше немила мусить бути для нас надія витопленя в Сяні Поляків, хоч-би тільки шляхтичів, надія, яку з так похвальною отвертістю оголосив нам недавно член руського клюбу в віденськім парляменті. А що національні відносини в східній Галичині такі, що жадна руська національність без помочи польського елєменту не дійде до переваги, то для нас вистане, коли перестанемо помагати Українцям і супроти руських справ станемо на разї на становищи невтральної обсервациї, щоб зараз показало ся, що Українцї за швидко признали Поляків „une quantite negligeable" і що за дуже довірили „українському" патріотизмови широких мас руського люду".

Одним словом, Поляки що-раз виразнійше заявляють свої симпатиї москвофілам, так виразно, що се виглядає аж на денунцияцию москвофілів за союз з польською шляхтою. Мають в тім свій рахунок. Коли мати на увазї той гнет, який терпить наш нарід від польського панованя в загалї і з окрема від панованя шляхти, то нїщо не може основно скомпромітувати партию, яка хоче працювати між руським народом, в очах того народу, як союз з польською шляхтою. Се Поляки дуже добре знають і тому заздалегідь розтрублюють про свою ласку для москвофілів. Москвофіли потрібні їм до помочи в поборюваню українського національного руху, але їм зовсім не на руку, щоб москвофіли знайшли справдї опору в руських народних масах, стали справдї сильною партиєю, сильною через прихильність народних мас. І тому Поляки заздалегідь дискредитують москвофілів в очах руських народних мас, маючи ще й те на увазї, що чим слабшу опору в народних масах мати-муть москвофіли, тим вірнійшими слугами польського правлїня будуть вони в боротьбі проти українського національного руху.

Коли польська сторона у сво м власнім інтересї висловляєть ся про польсько-москвофільський союз аж занадто щиро, то „Галичанинъ" все ще стараєть ся закрити той факт туманом „теоретизованя" на тему „полонизмъ или украинизмъ". Так пр. коли ми в статї п. н. „Польсько-москвофільський союз довершений" на підставі цитатів з „Русского Слова" зовсім ясно доказали, що москвофіли взивають своїх людий голосувати при тіснійшім виборі на кандидата „Rad-и Narodow-oї", „Галичанинъ", відповідаючи на ту нашу статю, про становище „Русского Слова" мовчить мов німий, и за те знов „теоретизує". На скільки се становище „Галичанина" відрадне тим, що воно доказує, що москвофільський орган все таки ще хоч дрібку соромить ся свого союза з польською шляхтою, на стільки воно з другого боку крутарське, бо на наведенє цитати „Русского Слова" треба було відповісти виразно, чи москвофільська партия солїдаризуєть ся з „Русскимъ Словомъ", чи ні, а не викручувати ся „теоретизованєм".

І так кождий день приносить нові докази, що між москвофілами і теперішним польським правлїнєм Галичини доконуєть ся на цілій лїнії політичний союз проти українського національного руху. Читати донесеня польських газет про те, що правибори випадають для москвофілів користнійше, як для українців, зовсім не дивно, коли зважимо, що є ціла тьма москвофільських кандидатів, яких явно підпирає „Rada Narodowa", отже тим самим вся адміністрацийна машина. Се зовсім зрозуміле, що правибори в таких округах мусять випадати для москвофілів користно в такій самій мірі, як для Цєнського, Мицєльського et Comp.

Рахунок Поляків зовсім ясний. Їм ходить о повне спольщенє Східної Галичини, а в дальшій будучности й инших руських земель, що належали до польської Річи посполитої. Колись вони думали, що се лекше буде осягнути тим способом, щоби вказуванєм на важке положенє українського народу в Росиї відвернути очи галицьких Українців від Галичини і так польщити її без перешкоди. Тодї вони „українофільствували", декламували про „wspólnego wroga", на котрого треба йти під прапором „za naszą wolność i waszą", одним словом удавали великих приятелїв українського національного руху, але лиш на стільки, на скільки він звертав ся би виключно проти Росиї, не звертаючи уваги на польське панованє в Східній Галичинї. Але рахунок завів. Український національний рух, коли хотїв пустити сильне корінє між народньою масою, мусїв у Галичинї звернути ся проти польського панованя з такою самою силою, як у Росиї проти панованя російського. Боротьба проти польського панованя в імя національних, політичних і социяльних інтересів українських народних мас дала українському національному рухови ту живучість і силу, яку він має нині, зробила його оборонцем українських народних мас перед польським „Drang nach Osten".

Отже природна річ, шо Поляки звертають ся тепер до москвофілів, Польске панованє в Східній Галичинї держить ся головно социяльно-економічним становищем польської шляхти, а консервативні москвофіли не виступати-муть проти того становища. Се одно. Польському пановаю загрожує український національний рух, а москвофіли до всего дадуть ся ужити, щоб лише ослабити той рух. Се друге. А самого москвофільського руху Полякам нїчого бояти ся. Вони знають, що він не може мати опори в наших народних масах, що се елємент нашому народови чужий, що коли-б їм тільки справити ся з українським національним рухом, то польонїзациї Східної Галичини нїщо не стане на перешкодї. Се третє. І тому вони так радо висувають москвофілів проти українського національного руху.

Менше ясний рахунок москвофілів. Що Поляки поможуть їм проти українського національного руху на стільки, на скільки се лежить в польськім інтересї, се певне. Але не менше певне також те, що Поляки нїколи не позволять розрости ся москвофільству так, як се воно сподївається ся, так, щоб москвофільство заняло становище українського национального руху. Що більше, при помочи москвофілів, використовуючи їх ненависть проти українства, Поляки старати-муть ся щораз більше обмежувати правний простір розвитку нашого народу, старати-муть замкнути наш нарід в такім ghetto, щоб він не міг оперти ся польській перевазї без огляду на те, чи він буде себе уважати українським, чи „русскимъ".

Але москвофіли так заслїплені своєю ненавистю до українства, що просто не годні всего того бачити і в надії виплисти при помочи Поляків на верх готові на найбільший злочин проти нашого народу.

Ві всїх дискусиях про польсько-москвофільське зближенє ми й від Поляків і від москвофілів чуємо ту саму пісню: Поляки кажуть, що се українські виступи проти них заставили їх зближити ся до москвофілів, а так само кажуть і москвофіли, що Українцї, виступаючи що-раз більше ворожо проти них, гонять їх в обійми Поляків. Скільки в тім правди? Субєктивно і Поляки і москвофіли мають деяку рацию, але дуже милив ся би той, хто з сього приводу хотїв би робити якісь докори українству. Обєктивний розвиток подій показав, що український национальний рух не може не вести як найзавзятїйшої боротьби з Польщею, доки вона не відречеть ся панованя над нашим народом. А так само ясно, що українство мусить бороти ся з москвофільством аж до повного винищеня москвофільства. І коли ми розкриваємо те, що несе польсько-москвофільський союз нашому народови, то не на те, неначе-б ми вимагали від Поляків чи від *москвофілів иншої тактики, тільки на те, щоб* показати нашому народови сих двох ворогів його національного істнованя в правдивім сьвітлї. Ми знаємо, що Поляки, коли-б хотїли стати з наших ворогів нашими союзниками, мусїли би зректи ся панованя над нашим народом, а так само москвофіли мусїли б перестати бути москвофілами, а на се поки-що зовсім не заносить ся. І Поляки довго ще будуть стремїти до розширеня свого панованя на всї руські землї і москвофіли виступати-муть як їх союзники, аж доки сила нашого народу не побідить і одних і других. А щоб се настало як найшвидше, для сього український національний рух мусить бути непримиримим і супроти своїх польських і „русскихъ" ворогів.

І так до москвофілів ми не маємо нїяких претенсий, ми тільки обєктивно розкриваємо те, що несе їх тактика нашому народови. А що з того виходить, що москвофіли укріпляють польське панованє над нашим народом, се вже вина москвофільства.

А до Поляків ми можемо мати лиш ту претенсию, щоб вони, маючи правлїнє краю в своїх руках, виконували його безсторонно, на основі законів а не відповідно до польських інтересів.

І коли ми так рішучо виступаємо проти польсько-москвофільського союза, то головно тому, що він використовує для своїх цілий галицьку адміністрацийну машину. Инакше, своєю власною силою, він нам не був би зовсім страшнай і національна сьвідомість та сила нашого народу легко дала би собі з ним раду.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте їй нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

Передвиборчий рух.

Старосамбірщина. В Л у ж к у г о р і ш н і м не оголосив війт правиборів а опісля викручував ся, що якийсь післанець з гір привіз йому оповіщенє о 12. год. в ночи: а вибори мали відбутись другого дня о 9. год. рано. Писар нарочно писав назвиско Дмитришина „Митришин", „Димитришин".

В Бусовисках не знав нїхто про правибори, хоч війт Буцик дістав завідомленє оден день наперед.

В Топільници шляхотській назначено вибори аж на 3-тім селї у Гуттера в Стрілках.

Зі Стрілки — *перехвалюють ся урядники*, що правиборів не завернуть. Відтам їздила депутация до п. намісника і намісник зарядив поновленє виборів, а тим часом староста нїчого собі з того не робить.

У Фельшинській посадї вибрано двох Русинів виборцями, та в старостві кажуть, що „ми постараємо ся, Мазури внесуть протест і буде jak my chcemy", — значить поновлять вибори і допустять ся знаних незаконностий.

В Спасї в день виборів п. Камінський розпивав народ, та селедцями годував, бо вибрали його виборцем.

Загально у кождім селї викликують комісарі террор, а при самім голосованю питають виборця про нумер дому. Як виборець не скаже добре (числа дому є старі і нові), то такого виборця зараз відганяють.

Старосамбірщина. Дня 11. сїчня відбулись правибори в Б о л о з в і г о р і ш н і й. Війт не оголосив правиборів. Місця вибору нїхто не знав, доперва, коли комісар Лукашевич заїхав до школи, довідались виборцї, де буде голосованє. При комісиї був комісар війт і писар громадський, оба старостинські прислужники. Війт Дмитро Хоцїнський намовляв виборців при комісиї не голосувати на місцевого пароха і другого чесного господаря, лиш на дві гиєни. Завдяки тому вибрані обі гиєни. До салї, де урядувала комісия, впускали жандарми по двох виборців.

Того самого дня відбулись правибори в К о н е в і. День перед тим о годині 11-ій в ночи приїхав до Конева колишний економ пана Жужля, тепер люстратор повітовий, Галька з кількома посїпаками, заїхав до корчми, прикликав війта і ще кількох селян і ту зачав агітацию виборчу. Вигадував неможливі річи на о. Івана Яворського, давав шию що той не вийде послом, в підлий спосіб клеветав місцевого сотрудника, грозив, що комісар не допустить, щоб правиборцем вийшов місцевий сотрудник і т. и. Другого дня т. є. 11. сїчня приїхав на правибори секретар староства Солтис і хоч уживав всяких можливих шахрайств, хоч голосованє відбувалось аж два рази *без потреби, виборцями вибрані ті, котрих* селяни хотїли вибрати. Треба згадати також і про се, що на той день, в котрім відбулись правибори, дістало около 40 правиборців Русинів візванє до суду під карою 10 кор. або 1 день арешту, але тої кари селяни не настрашились.

Того самого дня відбулись правибори в Товарнї. Комісарем був повітовий ветеринар. До комісиї входили: комісар, війт і проти всякого права якийсь Мазур, Драч. Русини голосували на Івана Сича, мазури на Драча. Коли комісар бачив, що Іван С ч має богато більше голосів, перервав голосованє. Д ач вийшов з салї вибору розглянутись яка ситуация, а ветеринар запитав тимчасом війта, чи Іван Сич дасть на Papa Sędziego głos". — Прийшов Драч до салї і коли побачив, що виборцї Русини деякі розійшлись, у м и с н о в и л и в а є а т р а м е н т н а л і с т у, до котрої вписувалось, хто на кого голосує — і то було причиною, що прийшло до другого голосованя. І хоч при другім голосованю Іван Сич дістав 21 голосів а Драч 17, проголосив ц. к. комісар Драча вибраним.

Борщівщина. Дня 20. сїчня відбуло ся велике віче в Пилипчу, на котрім явилось понад 600 людий та станув кандидат д-р Савчак. Референ о. Боярський про господарство і кооперациї, д-р Савчак про головні основи конституциї і про теперішні вибори, о. Струмінський про кириню москвофілів. З поміж селян промовляв Тилько та найгарнійше звісний бесїдник Ткач Дмитро з Михалкова. Присутні одноголосно заявили ся за д-ром Савчаком проти одного, котрий був за Гладишем.

Дня 26. с. м. відбулись збори в Шупарцї селї, що було колись національно сьвідоме, а тепер занепало під впливом москвофільського пароха. Референ о. Дуткевич і Ткач. Опісля вивязала ся дискусия. Присутні заявили ся одноголосно за д-ром Савчаком.

На днях появилась у повітї відозва зладжена москвофільським повітовим штабом, видана „накладом незвісного тут Івана Чижа", підписана якоюсь „хлопською орґанізациєю", котрої тут нема. Друкована у Львові. Стиль то відбиток з манїфесту Руского селянина. Висилає почта в Кудринцях, а се осередок москвофільського штабу. Отся відозва за кандидатом, затвердженим „Русской Радой", є надрукована фонетикою!

Равщина: Польсько-москофільський союз на цілій лїнії є нині довершеним фактом і з тим не криють ся ані Поляки ані москвофіли. Поляки, а властиво повітові галапаси; групуючі ся в Видїлї повітовім і старостві, говорять голосно, що „za żadną cenę nie dopuszczą do wyboru takiego hajdamaki jak Sołoducha".

Правибори скрізь покінчені і проте можна вже наперед усталити пропорцию голосів. Найлїпше поінформованими є розуміє ся круги старостинські, а там оподї на „poufnem posiedzeniu", на якім був і о. Колпачкевич, усталено такі цифри: Солодуха 93 голоси, Колпачкевич 57, а решта около 70 польсько-жидівсько-хруньвські і ті очивидно рішать побіду. Всїх виборців з вірилістами є 220. В виду такого результату постановлено не ставити польського кандидата навіть для почисленя голосів, бо в такім случаю о. Колпачкевич не прийшов би навіть до тїснійшого вибору.

І так о. Колпачкевич так як при помочи польсько-жидівських голосів дістав ся перед 5 роками з своїми мамелюками до ради повітової і завдяки панській ласцї виавансував аж на віцемаршалка, так тепер при помочи „Rad-и Narodow-oї і курсуючих вже по повіті банкнотів має певну надію дістатись до сойму.

Жовківщина. Москвофільський кандидат д-р Король не тільки у нас, але й серед чеснїйших москвофілів через своє дволичне і неконсеквентне поступованє втратив майже зовсім симпатию і довірє. Так прим. він казав, що його вибрав послом нарід, а не партия а потім буцім то на доказ своїх слів скликав на нараду лиш своїх москвофільських одномишленників, — від коли знова запевняв що єсьм Русином а не москалем, а на задокументованє того невдовзї з Марковом і Глїбовицьким *зложив росийський клюб, — то знова* коли по кілька разів впевняв своїх виборців публично, що усуне ся вже цїлковито від політичної дїяльности, а тут на послїдних зборах москвофільських мужів довіря зі слезами в очах просив, щоби його кандидатуру до сойму поставити і попирати. Таке вічно безідейне поступованє д-ра Короля, було причиною, що москвофільські мужі довіря приймили його кандидатуру дуже холодно.

Наш народний кандидат і його агітатори повинні уряджувати віча п о в с і х с е л а х, навіть і таких, де є сьвященики москвофіли, бо нарід там по більшій части противний д-р Королеви, що більше — богато сьвящеників москвофілів з виїмком хиба о. Кароля Долошицкого і його чесної компанії — уважає кандидатуру д-ра Короля лише за „malum necessarium".

Гусятинщина. Дня 7. лютого відбули ся правибори в Копичинцях. На 15 правиборців здобули Русини 5. Лїсту виборчу уряд громадський в послїдній хвили сфалшував. Правиборів староство не оголосило аж доперва посол Петрицький і кандидат п. Іван Кивелюк їздили до староства, а сконстатувавши що оповіщенє про правибори не вивішене, зажадали від Дільца, щоби оповістив. Під тою пресиєю видав староста реченець всїх правиборів у повітї.

Того самого дня відбуло ся в Г у с я т и н і віче в сали ради повітової. Величезні маси народа около 2 тисяч, в сали, на дворі і на гостинци з великим одушевленєм слухали промов кандидата і справозданя посла Петрицького та заявили українському клюбови своє повне довірє.

Москвофільський кандидат.

Городенщина. В нас в останній хвили кацапи *для кирині висунули кандидатуру дїдича з Жабокрук Хлопецького.* Кацапи не оглядають ся на його моральну вартість. Коли нїхто, бодай троха шануючий себе чоловік, не хотїв дати ся намовити до кандидованя, то кількох городенських Москалїв за намовою Поляків, щоби розбивати наші голоси висувають таку креатуру. До тепер ані в одним селї не переведено законно виборів; кожде село вносить рекурс.

Інтервенциї про надужитя.

В і д п о с. д-ра Е в г е н а Л е в и ц ь к о г о одержали ми до поміщеня: В справі надужить виборчих інтервенїював я дальше в справі отсих громад: Семаківці і Калинівщина (пов. Чортків), — Старий Самбір і Стрілки (старосамбірського пов.), — Сокаль, Завишня (сокальського повіта). Додаю, що інтервенїюю в справі тих громад, які самі до мене віднесли ся. Кромі того вніс я друге представленє в справі правиборів в Городенці. — *Д-р Евген Левицький.*

Виборчі надужитя.

Долинщина: У нас розпочались правибори а з ними рівночасно всякі знані від давна штучки виборчі. Передовсїм число виборців по селах розділено несправедливо. *Для громади Людвиківка,* нїмецької кольонії, котра числить заледви 500 душ визначило староство трох виборців, для громади Вишкова, котра числить около 600 душ визначено двох виборців. Ті села хоч о нечисленній людности за те все певні для польського кандидата, тож і заслужили щоб призначити для них більше виборців. По переведеню правиборів комісарем Люблїнером, ветиринаром повітовим з Долини в Людвиківці і Вишкові, котрі випали для староства зовсім корисно, назначено на 7. лютого на 8. годину рано правибори в громаді Сенечів. Славний махер виборчий з остатних парляментарних виборів, Люблїнер вирушив з Вишкова до Сенечова на правибори певний в свою побіду бо передтим вже приготовляли лїсничий Щепанський і його побережники терен для польської гиєни. Однак комісар не доїхав до своєї мети бо пятьсот кроків перед льокалем виборчим зденервовані коні

При ул. Казїмірівський ч. 47 у Львові відкрив „Стрийський Союз господарсько-молочарський"
другу торговлю масла десерового і кухонного, меду пчільного (курацийного) і яєць. 207 2—2

комісарські збились з дороги і забились в сніг. Пан комісар викомбінував з того для себе щось недоброго і разом з лісничим Щепанським в кого асистенці вибрав ся зробив відворот в Вишків, хотя до уряду громадського з відтам легко міг дістатись. Щоби мати виправданє написав і передав до жандарма картку в котрій повідомив, що правибори того дня вже не відбудуть ся бо з причини сніжних заметів не може до льокалю виборчого дістатись. Тимчасом між людьми ходить чутка, що не замети були причиною відвороту комісаря, тілько комісар довідав ся, що в льокалю виборчім зібрались самі непохитні виборці а не явились сторонники Щепанського. Село Сенечів розкинене більше як на милю а крім того людність тепер занята по лісах вирубом і звоженєм дров і не має часу кілька разів зходитись на правибори в робучий день, тому рішили правиборці запросити комісаря, щоби таки в тім дни перевів правибори. Вислано проте по комісаря до Вишкова фіру. Чоловік котрий приїхав по комісаря просив щоби комісар удав ся на правибори, бо дорога є така, що можна дістатись до льокалю виборчого в Сенечеві, і що правиборці очікують комісаря. Комісар і лісничий рушили знов на правибори, одержавши запевнене від того чоловіка, що в льокалю є також богато таких правиборців котрі будуть голосувати на тих виборців, котрих установив Щепанський. Недалеко однак проїхали, бо по дорозі стрінулись з побережниками, котрі вертали з інспекциї з Сенечова а ті мусіли тим панам донести недобрі звістки про якість правиборців, бо вони знова зробили відворот. Фіра вернула з нічим і знов вислано другу фіру, однак знова даремно, бо комісар вже виїхав з Вишкова до Долини. Правиборці переждали даремно від 8. рано до 4. вечер і розійшлись до дому огірчені на таке поведенє комісаря.

Косівщина: В Жабю відбулись правибори 6 лютого с. р. Комісар Тишковський з косівського староства в провокуючий спосіб агітував і переводив сі правибори під охороною жандармських багнетів. Замкнув ся з війтом І. Дутчаком в тісній хатчині і впускав лише по одному правиборцеви. Льокаль виборчий обступили жандарми і недопускали навіть через вікна придивлятись актови виборчому. На 6900 душ в лісту правиборчу вписав лише 941 правиборців. До голосованя допустив лише 285 а з сего узнав важних лише 140 і то тих, котрі хотіли голосувати на комісарську листу виборців. На перекір громаді вибрав 14 виборців, самих своїх заушників. Способів уживав комісар ріжних, щоби лише не вийшли опозиційні виборці. Коли приміром який правиборець увійшов і вимовив, що він так як війт, то вже вистарчило комісареви і писав вже всіх 14 виборців за рядом.

Противно знов коли хто з правиборців сказав, що голосує на тих, що Соломійчук Юра с. Йосифа, то написано одного Ю. Соломійчука а решта ні і справа скінчена. З початку намовляв комісар, щоби голосували на тих що війт, але як се не помагало, то сказав, щоби писар громадський виготовив картки для Жидів. Коли комісар зрозумів, що як допустить до голосованя більше число правиборців, то на його лісту не впаде тілько голосів, щоби його партия дістала абсолютну більшість, то-ж не допустив до голосованя більше як 275. Голосів жидівські і хруньські брав до рахунку хоткий всіх не було при голосованю. Коли народ се пізнав, почав сьміятись, тож комісар розіслав дві фіри, щоби бодай явились при виборах.

По скінченю скрутинії замкнув двері від хатчини, відбув ще одну тайну нараду з війтом і своїми помічниками а потім отворив і прочитав результат правиборів, та щоби зібраний народ, що чекав в числі 500 на результат до 2 години по півночи, не викинув з розпуки свою злість, то успокоював словами: „Не гнівайтись і не робіть собі з того нічого, що не сталось так, як ви хотіли, бо се вже послідні вибори, що так голосуєсь а на другий раз буде вже загальне голосованє".

Обурений до крайности народ зі сльозами в очах мусів розійтись та постановив упімнутись за своє подоптане право. В тій цїли вислав обширну телєграму до міністра президента бар. Бека і до вамісника гр. Потоцького. З окрема внесено протест до староства.

Зборівщина: В селі Торгові виборчу лїсту сфальшовано, вписано до неї неоподаткованих панських заушників та пропущено в ній оподаткованих руських господарів. При правиборах дістав руський кандидат Федько Гуменюк 13 голосів, старостинська креатура Михайло Боднар 12 голосів. На тій підставі комісар правильно оголосив вибраним Федька Гуменюка та заявивши, що вибори вже покінчені, візвав людий, щоб розходили ся. Наші люди, не підозріваючи ніякого підступу, розійшли ся. Тим часом по полудни перевів комісар потайки вдруге правибори в присутности сторонників Боднара та оголосив його вибраним. Протест проти того безправства внесено.

Ярославщина: В повіті далї діють ся страшні безправства при правиборах. Комісарі потайки заждиость до сіл та потайки переводять вибори. А де припадково наші люди здужають перевести вибір руських кандидатів, там староство уневажнює вибір і заряджує новий, з котрого вже напевне мусять вийти старостинські конфиденти.

Проти податкової шруби.

(З промови пос. М. Василька в буджетовій комісії державної ради дня 12-го с. м.)

Вчора подали ми зміст промови пос. М. Василька виголошеної в буджетовій комісії при розділі „безпосередні податки" після телєграфічної депеші. А отсе подаємо єї докладнїйший зміст, надісланий нам з Відня нашим кореспондентом:

Від коли зібрав ся теперішний парлямент — говорив пос. М. Василько — чуємо що хвиля і при кождій нагоді гасло „людовий парлямент"! Однак дискусия в буджетовій комісії, а особливо її уступи цілком не роблять сего вражіня, але противно, вони згаданого гасла не оправдують. І старий, на привілеях оперт й парлямент був би ухвалив те саме, що тепер ухвалює буджетова комісия парлямету, котрий називають людовим. І цілу систему податкову з всїма єї технічними та соціально-політичними хибами, з перетяженєм тих, котрі не можуть сповняти наложених на них державою фінансових обовязків, з упривілейованим становищем вищих кляс суспільних, буджетова комісия полишає незміненою. Особливо нічого не робить ся в тім напрямі, щоби в якийсь спосіб хоч в дрібній мірі полекшити хлопам сей тягар податковий, якого вони абсолютно не годні двигати і які зруйнованну вже клясу хлопську добивають.

Поминувши несправедливість самої засади, на якій у нас опирає ся оподаткованє населеня, також і спосіб розкладаня податків, а єще більше спосіб їх стяганя є кривдою, що кличе о пімсту до неба. Про надужитя податкової адмінїстрациї, які під сим зглядом дїють ся в Галичинї, розповів вже вам галицький посол, товариш д-р Дияманд. Ручу вам панове, що в його словах пересади не було. І на Буковинї панують відносини, зовсїм не лїпші від відносин в иньших краях. Буковина має єще ту хибу, що дістає урядників, котрі не знають анї краю, анї відносин, анї мови того населеня, серед якого урядують. Що-до податковой адмінїстрациї, Буковиною адмінїструють так, як би якою кольонією. До Буковини висилають необізнаних з краєм молодих урядників, котрі, щоби заробити собі на скорий аванс, податки з населеня просто видушують. Такий урядник, побачивши прим. 30 моргів пустої полонини якого гуцула, зараз обчислює собі, які то доходи мав би він, як би на такім самім просторі в своїй вітчинї господарив так, як у него господарять і — накладає на гуцула податок більший, ніж десятьлїтний дохід з тих пустих, по горах розкинених полонин.

Що-до способу стяганя податків, то можу потвердити лише виводи д-ра Діямандa. Для нашого уряду податкового, для його екзекутника не істнує закон, який деякі предмети виймає з під екзекуциї. Екзекутник забирає з хати все, що тілько знайде, забирає і се, чого рушати йому закон не позволяє! Як би ви мої панове, приїхали до нас подивити ся на ті річи, які екзекутник зафантував за податки! Знайшли-б ви там річи, які вже не мають ніякої вартости, прим. стіл з одної дошки на двох ногах, який тілько в той спосіб стоїть, що одним боком припирає ся його до стїни. Екзекутник забирає не тілько послїдний кожух родинний, але і чоботи стягає з ніг! (*Голоси: неймовірне! Міністер Коритовський крутить головою*). Се правда! Прошу панів послів з Галичини! Чи котрий заперечить? Не тілько чоботи з ніг стягає... знаємо богато таких случаїв, що екзекутник, не знайшовши в хатї поломаних стільців і подібних иньших дорогоцінностий, стягав з баби всю одіж, лишаючи її в одній тілько сорочці! Взагалї фантують у нас людий до сорочки. Се треба брати буквально.

А як уряди податкові поводять ся з тими так страшно перетяженими, в такий нелюдський спосіб здираними податниками! Зайдіть панове до нашого місточка, де є уряд податковий! Побачите там панове велику юрбу хлопів, що обсіли будинок податкового уряду. Кождий з них має клубесчок з чорним хлібом або вівсяним ощіпком. Наш хлоп знає, що се значить, сповнити свій горожанський обовязок, що се значить, дістати ся до того пана, на котрого руки треба зложити податок. Треба заосмотрити ся в провянт, бо, поминувши нераз дво- або тридневну мандрівку до міста, прийде ся єще ждати два-три дни, заки мужик побачить ясне лице урядника податкового! Прийде податник до уряду, але його навіть до сїний не впускають, бо пан контрольор чи поборця єще не прийшов, або не має часу. В уряді є якийсь панок, котрий перед хлопом має першенство. По 2—3 годинах урядники ідуть обідати. Як по обіді прийдуть, то знов не мають часу, бо в уряді є два три посіпаки доохрестних дїдичів. По якімсь часї урядники ідуть на каву, а по кавї ті самі перешкоди. Хлопи порозсідають ся кругом уряду, споживають свої провянти і пикають люльки. То ось вже й ніч прийшла, плати хлопе нїчліг. На другий день так само. Доперва, як справа ліпше піде, хлоп дістаєсь на третий день до уряду.

Коли хлоп, що прийшов до міста з податком діпхає ся до уряду, то на сім ще не кінчать ся його клопоти. Вже п. Колішер сказав вам, мої панове, при чім ви всї крутили недовірчиво головами, що в Галичинї абсолютно жаден податник не знає, яку властиво квоту він має заплатити. Хлоп приходить з книжочкою, в котрій, яко його повинність податкова, стоїть 5 корон 20 сотиків. Він принїс тих 5 кор. 20 сот. і дає урядникови. Урядник — глип в якийсь папір — і каже: „не 5 кор. 20 сот., але 6 кор. 37 сот." Я пане більше не маю з собою, тілько тих 5 кор. 20 сот. — каже хлоп. „То іди до дому і принеси решту. Тогди возьму від тебе всьо" — відповідає урядник. „Прийміть пане се, що я принїс, колись донесу решту!" благає жертва легкодушности нашої адміністрациї податковой, котрій не хоче ся дати податкових аркушів з точним означенєм податкової повинности.

„Нї! — вже верещить урядник — марш до дому по решту"! І бідний хлоп, як не хоче, щоби з ним поступлено „енергічнїйше", себто цїлком вже брутально, вертає до дому, часами 2 і 3 дни далеко, щоби знов відбути ті тортури, які вже раз перебув без результату.

Міністер фінансів заявив, що не згодить ся на ніяке зменшенє податкових тягарів, бо як каже, через ті податкові полекші буде нарушена рівновага буджету, а нема жерела, з котрого можна би одержати покритє зменшених доходів. Менї здає ся, що справедливійший розклад податків можна би бодай в части осягнути і довести бодай до часткової полекші без нарушеня буджетової рівноваги і без вкороченя доходів держави. Треба тілько мати добру волю, а спосіб певно знайде ся *(бесїдникови потакують)*. Стоїмо перед податковою реформою, до якої зобовязує нас сам закон податковий з 1896 року. На підставі сего закона обертає ся вже тепер часть доходів з особисто-доходового податку на зменшенє тих податків, які і всї найновійші теориї податкові і більшість палати послів узнає за неслушні, за кривдячі найширші та найбіднїйші верстви суспільні. Частину квоти, яку держава дістає з податку особисто-доходового, уживає ся нині на покритє дефіциту, який має державний скарб в наслїдок опустів від податків: грунтового, домового і зарібкового; зглядно, що на одно вийде, часть доходу з особисто-доходового податку уживаєсь на податкові опусти з наведених податків. Се є дуже добрий, бо справедливий і практичний початок. Демократичній програмі податковій сї опусти не відповідають о стілько, що що до них не введено засади вільного від оподаткованя мінїмум егзистенциї. Приміром: з квоти, призначеної на опуст з грунтового податку, користають в рівній мірі найбільші посілости грунтові, котрі взагалї платять дуже малий податок грунтовий, як і найдрібнїйші хлопи, котрих податок грунтовий є пропорционально много більший ніж податок великих посілостий, котрі в додатку не можуть без економічної руїни платити взагалї ніяких податків. Так найслабшим, як і найсильнїйшим податникам грунтовим опускає ся нині 15 прц. з тої квоти, яку вони на підставі закона о грунтовім податку повинні платити.

На мою гадку, коли закон о особисто доходовім податку опираєсь між иньшими також на засаді вільного від оподаткованя мінїмум екзистенциї, то ся засада повинна бути переведена також при з'ужитковану доходів з сего податку в цїли усуненя кривдячих несправедливостий иньших податків. Засада податковой свободи мінїмума істнованя повинна бути також переведена при зредукованю податків грунтового, домового і заробкового о ту квоту, яку держава жертвує з доходів особисто доходового податку. Не всїм податникам повинно відписувати ся певний проєкт їх податковой повинности, а лише найнизшій, економічно найслабшій групі. Квота, яку держава призначує на зменьшенє грунтового податку, повинна бути ужита насамперед на цїлковите увільненє від грунтового податку тих властителїв грунту, котрі платять до 2-ох корон грунтового податку. Що лишить ся з призначеної на сю цїль квоти, повинно бути ужите на зменшенє, а відтак на цїлковите увільненє від податку тих, що платять від 2 до 4-ех корон грунтового податку і т. д. Та сама засада повинна бути переведена при податках: домовім і заробковім.

Держава може також роздобути більші средства на переведенє сеї реформи в більших розмірах. Вже не говорю про піднесенє податковой стопи при особисто-доходовім податку, бо сю справу чогось правительство боїть ся рухати. Але після закона о особисто-доходовім податку евентуальна надвижка з сего податку має бути роздїлена по половинї між державу а краєві фонди. І сю евентуальну надвижку ужиємо на знесенє тих податків, котрі нинї платять податники, що не мають понад мінїмум істнованя. В той спосіб розвяжемо справу без шкоди для державного скарбу, а широкі маси народні будуть нас благословити.

Ставлю резолюцию з візванєм до правительства, щоби воно предложило проєкт податковой реформи, котра найнизшим категориям податників в грунтовім, домовім і заробковім податку запевнила би цїлковите увільненє від податків мінїмума істнованя. Щоби осягнути сю цїль, закон має призначити всю ту часть особисто-доходового податку, яка уживає ся на опусти з грунтового, домового і заробкового податку — виключно на опусти в найнизших категориях податників грунтових, домових і заробкових. Вся надвижка доходу з особисто доходового податку або з його підвисшеня, має бути зужита на розширенє жаданого увільненя від податку на найблизші висші категориї податників.

На закінченє бесїдник заявив, що він і його сторонництво не має найменшої причини відносити ся до теперішного правительства з довірєм і тому він буде голосувати против буджету. Від руських послів не можна сего жадати в хвили, коли при виборах до сойму наших виборців мордують, і то за правительства, котре каже, що опирає ся на людовім парлямент!

По замкненю дискусиї референт п. Пльой замітив, що резолюция п. Василька має дуже здорову гадку, хоч іде троха „за далеко" і тому він її поручає. Комісия ухвалила одноголосно резолюцию поставлену послом М. Васильком.

Спільні делєгациї.

В комісиї справ заграничних австрийської делєгациї обговорювано вчера окупаційний кредит. Референт Вукович виступав проти ізоляційної політики в Боснї супроти Хорвациї, Славонії й Дальмациї, повитавши реформу прасову, вимагав переведеня иньших реформ закона про товариства і збори і т. д. і т. д. По дел. Лятурі вимагав дел. Бернрайтер розвитку автономії в Боснї але постепенного, який би при кінци довів до краєвої репрезентациї вперед з голосом дорадчим а після того з рішучим. Дел. Крамаж вимагав знов признаня рівности, свободи, можности розвитку і рівномірного поступу економічного для Магометан, Хорватів і Сербів, а крім того висказав свої сумнїви що-до ново-базарської зелїзниці. По перерві викладав спільний мін. скарбу Бурян свою програму, яка заключуєть ся в постепеннім підношеню політичного і економічного житя окупованих провінций. Треба також обставати при засаді, що звязки, які лучать окуповані краї з Австриєю, є вже нерозривні. Супроти всїх трох віроісповідань треба поступати рівно. Пертрактациї в справі автономії Магометан вже доведено до успішного результату.

Найблизше засїданє в понедїлок.

Військова комісия австр. делєгациї радила вчера над військовим extraordinarium. По референтї Клям Мартиніца давав мін. війни Шенайх пояснення в справі висоти рат військового буджету, самоходів та вправ зелїзничого й телєграфічного полку. Дел. гр. Лятур мотивував подрібно відоме внесенє в справі підвисшеня офіцерських гаж, а дел. Шрафль в справі полїпшеня жовнїрських харчів. По промові дел. Кльофача відрочено дальші дебати до понеділка.

*

Дня 12 с. м. промовляв в делєгациях бар. Еренталь, щоб оборонити свою зелїзничу політику на Балканї, проти якого зняла ся цїла буря в заграничній пресї а особливо в органах франко-российського союза. Приводом до сего атаку на австро-угорську заграничну політику є те, що вона здобула ся раз на якийсь крок на перед на Балканї, добуваючи у султана дозвіл на поведенє зелїзничої лїнії через Новобазарський Санджак з Митровиці до Салоніки. Коли ся лїнія стане справді побудована, тоді Австро-Угорщина одержить пряме полученє із сею пристанию. А що французька консорция заходить ся рівночасно також коло будови північно-грецької зелїзниці, то через те одержала би середна Европа пряме зелїзниче полученє з Грециєю. Новобазарська зелїзниця мати-ме незвичайну вагу для розвитку торговлї нашої держави, а скріпить також підйом економічного житя в Македонії, що лежить вже в інтересї султана. Заповіджене сеї лїнії викликало велике роздратованє особливо в росийській пресї, де коментовано його як нарушенє дотеперішних умов з Росиєю на задержанє status quo на Балканї. В виду сего підніс бар. Еренталь, що поведенє сеї зел. лїнії не можна уважати анї нарушанєм росийсько-австрийської умови з 1897 р. яку заключено при вибуху грецько-турецької війни для резигнациї з обопільних територияльних здобутків на Балканї і додержаня дотеперішної політичної конфігурациї на Балканї, не мож її уважати також і нарушенєм мірцштегської програми з р. 1900 до якої ся квестия зовсїм не підходить. Тут не розходить ся о політич е status quo, але о природний розвиток нашої торговлї, який вимагав полученя розвиненої лїнії босанської з турецькими зелїзницями. В хвили розвитку східно-босанських зелїзниць прийшло прямо автоматично до полученя їх з лїніями турецькими.

На поведенє сеї лїнії мала впрочім Австро-Угорщина повне право на основі берлїнського конґресу, який дозволив їй удержувати військові залоги й вести комунікацийні лїнії в Новобозарськім санджаку, що межує на полудне з Боснею. Що досї з сего через 30 лїт не скористано се тілько доказ неясної заграничної політики Австриї, яку буч „зацьвяхував" „родак" Голуховський.

Бар. Еренталь впевнював також, що добуте сеї концесиї у султана зовсїм не ослабить натиску Австро-Угорщини на Турцию в справі переводжуваня македонських реформ.

Не дивлячись на сї вияснення, російська й французська преса не перестають атакувати австро-угорського заграничного міністерства. Французький мін. справ загр. Пішон заявив в інтервю, що Франция всюди буде попирати Росию як свою союзницю, але рівночасно не видить ш в и д к и х комплїкаций з приводу Македонії. Французька преса атакує Австрию головно тому, що сей уступ єї дипльоматиї дає нове оружє в руки російським ультрареакційним елєментам та готов повалити і премієра Столипіна і мін. справ загр. Ізвольського, який уходить за людину лїберальних поглядів. По сім готова наступити в Росиї доба нової реакциї і терору, що французькій републицї зовсім не на руку!

„Річ" довідуєть ся, що Австрию в квестиї новобазарськоі зелїзниці поперла у султана Німеччина, бо той шлях важний і для її торговлї, а за те обі сї держави мають помагати султанови в його опорі проти реформ. Се дементують однак і німецькі і австрийські круги дипльоматичні.

Як небудь із за сеї справи не повинно прийти до різкійшого конфлїкту, то відносини Росиї до Австриї через неї дуже охолонуть. В балканських квестиях стріне ся відай тепер Россия в спілциї із Франциєю й Англією проти Австриї і Німеччини а все те зарисовуєть ся саме в часї, як Поляки почали атак на потрійний союз, щоб замівити його дружбою з Россиєю і Франциєю.

НОВИНКИ.

— **П. Т. Передплатників „Дїла"** просимо о відновленє передплати на 1908 р., як також о вирівнанє залеглостий, бо в противнім случаю здержимо дальшу висилку час. „Дїло". — *Адмінїстрация.*

— **Похорон б. п. Анатоля Вахнянина** відбув ся вчера по полудни при дуже численній участи духовенства та соток людий, що прибули віддати останню прислугу заслуженому покійникови. Похоронні церемонії правили мітрати оо. Білецький і Туркевич в сослужегю крилошан оо. Чапельського, Білинського і поверх двайцять инших сьвящеників. Руські товариства були репрезентовані офіціяльними делєгатами. По винесеню домовини з дому жалоби при ул. Лукасинського відспівав хор „Бояна" жалібну пісню „Тихий вітер" а хор „Lutni" „Beati mortui", почім проф. д-р Копач виголосив з балькону прашальну промову іменем руських музичних і співацьких товариств. В часї похорону крізь місто на Личаківський цвинтар співали на переміну хори питомців духовної семинарії, „Бандуриста" і гімназиястів. Похід, з гімназияльною молодїжию по переду був величавий, дарма що так сумний, а гомін зворушливої руської пісні приваблював непроглядні товпи прохожих. Вже смерком зложено покійного на місце вічного відпочинку, а гарні нагробні промови о. Лежогубського і проф. Цеглинського пригадали зібраним в останнє, що руська суспільність втратила чоловіка, котрий трудив ся для неї цїле житє, зробив для неї богато, тому й імя його, записане в істориї нашого відродженя як найкрасше, не перейде ніколи в забутє.

— **Епільог кацапського віча в Бродах.** Пишуть нам з Бродів: Дня 27 сїчня с. р. відбувало ся в Бродах передвиборче віче д-ра Дудикевича. Коли сей многонадїйний кандидат запитав зібраних: „Правда, що тут нема жадної Украіни"?, кількох учасників віча відповіло: „Неправда, бо є"!! За се викинули їх кацапи з салї, а одного з них, Романа Хомича з Миколаєва, сильно побили. По лїкарських оглядинах списано протокол з кількома виновниками побитя, і справа пішла до суду. Провадив її як-раз судия д-р Мариян Глушкевич, знаний стовп „общерусской ідеї" в Бродах і містопредсїдатель того-ж кацапського віча, на котрім зайшло побитє. Сей пан зробив з цїлої справи преступство з §. 496 з. к., себто зредукував всьо на „образу гонору", і визначив термін на день 11 лютого 1908 на год. 8 рано. В той день цїла середна Европа була засипана снїгом, поїзди не курсували, вся майже комунїкация була перервана. Однак Роман Хомич, щоби дійти свого права, іде пішки з Миколаєва 4 милї і в таку страшну заметїль, яка панувала 11 с. м. приходить на подырє суду в Бродах у хвилї, коли вдарила година 8 зрана, але заки прибіг до салї розправ, судия Глушкевич вже видав ухвалу застановляючу карне поступованє. Ми дуже шануємо судейську точність п. Глушкевича, але чи з огляду на загальну перерву комунїкациї задля снїгових засп не можна було узгляднити 10-мінутового спізненя тай не позбавляти покривдженого його права?

— **Зелїзнича комунїкация.** В міру того, як усунено снїгові засипи із зелїзничих шляхів, привернено рух поїздів дальше на отсих лїніях: Львів-Станиславів, Стрий-Станиславів, Галич-Підвисоке, Стрий-Ходорів, Стрий-Тернопіль, Ярослав-Рава руська і Самбір-Сянки. Дальше привернено нині комунїкациї між Золочевом - Тернополем-Підволочисками, як також між Львовом а Стрийом.

— **Смертельна бійка ізза виборів.** До Kurjer-a lwowsk-ого доносять, що в селі Поянові ниського повіта побили ся в коршмі людовці із прихильниками дїдича Коморовського. При тій нагоді дорожник Ян Пїштор пробив так сильно ножем людовця Янова Бояновського, що той упав трупом на місци. Убийника арештовано.

— **Епільог кровавих подій в Горуцку.** Як звісно, кровавi події в Горуцку з нагоди послїдних виборів до державної ради взяли собі кацапи за оруже в боротьбі против „украінцоф", а специяльно против пароха в Горуцку, о. Скобельського. Те, що „Галичанинъ" і „Русское слово" виписували на Украінців з приводу тих подій, було вершком кацапської чорносотенщини, тим більше, що нещасливий сутїк обставин, якого вістре кацапи за всяку цїну намагались звернути против української агітациї, мусів закінчитись судовим засудом і тим самим набрати ще офіціяльного пятна „hajdamaczyzny". Тимчасом не так склалось, як ждалось. В справі подій в Горуцку відбули ся дві розправи, послїдна минулого тижня перед карним трибуналом в Стрию і зненавиджений кацапськими чорносотенцями о. Скобельський, о котрого їм найбільше ходило, вийшов з тої аферн

ОБУВЄ правдиве американське для Пань і Панів і гігієнічні ЧЕРЕВИКИ для дїтий поручає Спеціяльний склад Лїнолєум і церат ЛЬВІВ, КАРЛА ЛЮДВИКА ч. 2. 88

чистий. Розправа скінчила ся дня 9. с. м. отсим вироком: Стах Даців за провину з §§. 283, 284 (супротивлене властям) 3 неділі строгого арешту і кошти процесу, Іван Мал к з § 87 к. з. (підбурюване), § 99 (погроза) і § 283 пять місяців тяжкої тюрми заостреної що 14 день постом і кошти процесу, Настя Горуцька з §§ 87 к. з. 283 і 312 (обида) три місяці тяжкої тюрми, заостреної що 14 день постом, Ева Малик, жінка Івана, з §§ 87, 283, 287, 35, 54 два місяці тяжкої тюрми заостреної що 14 день постом і кошти процесу, Миколай Луців з §§ 87, 283 два місяці тяжкої тюрми заостреної що 14 день постом, Яков Гринців і Семен Яцух — оба по одному місяцю арешту, Юлія Мартинців 14 дів арешту і кошти процесу, Петро Кисель, Михайло Дудич, Катерина Павлишин по 10 днів арешту, Ева Яцух 7 днів арешту, Гр. Джавала, Ів. Білокур, Мэрия Яцух, Андр. Хомяк, Гр. Сидір, Ів. Андрусик, Степ. Дудич, Лука Сидір, Теод. Хомяк, Йос. Чудо, Мих. Білокур, Ал. Гринців, Микита Андрусик, Вас. Малик, Сем. Сидор по 5 днів арешту, Мих Козар, Ів. Горуцький, Пазя Коваль, Мих. Хомяк, Ева Подлужна, Татяна Лучечка, Юстина Дудич, Юр. Яцух по 3 дні а решту, Анна Гузик, Анна Андрейчук і Настя Джавала по 2 дні арешту. Всі инші обжаловані увільнені від вини і кари.

— **В справі видавництва місячника „Економіст“.** Краєвий Союз Ревізийний у Львові просить нас оголосити отсей комунікат: Місячник „Економіст“ виходив в 1907 р. правильно з кінцем кождого місяця під редакцією директора Костя Паньковського. Місячник розсилано в 430 примірниках, а 71 в заміну, 163 стоваришеням заробковим і господарським, 15 торговлям, 52 касинам, 65 сьвященикам і 79 особам із сьвітської інтеліґенції. Стоваришеня, торговлї і касина пренумерату вплатили, а на 144 осіб з сьвітської і духовної інтеліґенції вплатило предплату лиш 59 осіб. На предплату вплинуло в 1907 році 1.370 К, кошт видавництва виносив 2.873·55 К, недобір виносить 1.503·55 К. Весь недобір за чотири літа видавництва від 1904 р. виносить 8.211·82 К, а покрито його з фондів Краєвого Союза Ревізийного. Щоби видавництво не виказувало недоборів мусіло би мати около 600 певних передплатників. Що-до редакційної сторони, то ледво дві-три особи відпомагали редакцию своїми статями, хоч редакция стало ремунерувала авторів і дописувателів. В сих обставинах постановив Краєвий Союз Ревізийний як видавець „Економіста“ зменшити обем „Економіста“ до половини та перемінити науковий місячник на фахову часопись для реєстрованих стоваришень кредитових, торговельних і молочарських, яка би помішувала статї, поученя вістки, в обем сих стоваришень входячі. На засїданю з д. 30. січня с. р, постановила Рада Кр. Союза Ревізийного ще перед остаточним рішенем починити старання о зложене постійного редакційного комітету та виждати до марця в цїли стверджена числа передплатників. Відтак наступить остаточне порішене, чи обем „Економіста“ має бути зменшений і чи „Економіст“ має на дальше остати місячником науковим чи має стати фаховим видавництвом реєстрованих стоваришень заробкових і господарських.

— **Сенсацийне арештоване.** Сконстатовано, що арештований в суботу американський „ювілєр“ Розенберґ, котрий хотїв зміняти у Львові 65.000 аргентинських пезетів, не є винновиком рабунку, довершеного на особі банкового возного в Буенос Айрес Розенберґ вів в Америцї під іменем Розева ювілєрську торговлю і при помочи фальшивого банкротства збогатив ся. Як зачувати, тепер не буде виданий американським властям. Обчисляють, що телеґрами, які вислано в справі Розенберґа до заграничних банків і властий коштували кілька тисяч корон.

— **Величезний пожар.** Як ми вже доносили, в Коломиї згорів дня 11 с. м. турбіновий млин Ґартенберґа і С-ки. Огонь повстав в долїшній части, де турбінова машина, що чистила збіже, наслїдком швидкого обороту витворила в місци сильного тертя іскру, від котрої заняла ся полова, а звідси продув воздуха розніс огонь на цїлий 5-поверховий будинок. Вигоріло всьо, так що з цїлого будинку лишили ся тілько стїни. Шкода, що перевисшає 1 мілїон корон, була обезпечена в трех асекураційних товариствах. Крім млина згоріла гарбарня і чотири приватні будинки.

— **Статистика виборів до парляменту.** Центральна статистична комісия оголосила зіставлене голосів відданих при останнїх виборах до парляменту в маю 1907 р. І так: Число виборців виносило 5,540.000, т. є. 21·6% загального числа мужчин в Австриї. З того числа більше як 3/5 не мало права голосования в давнїйших куриях, а 2/5 не має до тепер виборчого права до сойму! — Участь виборців в голосованю виносила 84·4%, підчас коли н. пр. в останнїх упривілєйованих виборах в 1901 р. сей процент виносив лише 64·2 в містї, а 30·1 на селї. В кількох краях, де є виборчий примус (Долїшна Австрия, Шлеск і т. д.) участь виборців виносила 93%. Найбільшу участь в виборах взяли Нїмцї, Чехи і Румуни. — Що до полїтичних партий є такий вислїд:

	голоси	мандати
Нїмцї (без социяльістів)	1,259,566	182
Чехи „ „	685.627	84
Поляки „ „	581.555	73
Українцї „ „	370.134	30
Словенцї	156.066	24
Серби	93.058	13
Італїйцї	101.983	14
Жиди (сіонїсти)	31.501	4
Ріжні	47.073	—
Разом	3,577.985	429

На социяльістів дали Нїмцї 515·985 голосів (49 мандатів), Чехи 389.947 голосів (23 мандатів), Поляки 77.131 голосів (6 мандатів), Українцї 25.957 голосів (2 мандати), Італїйцї 21.370 голосів (5 мандатів), Румуни 4.397 голосів (1 мандат). Разомупало на социяльістичних кандидатів 1,039.920 голосів а вибрано 86 послів (87-ий мандат був подвійний пос. Регля).

— **Дрібні вісти.** Міністер просьвіти розіслав до всїх университетів запит, яке займають становище в справі нострифікациї докторських дипльомів, придбаних на заграничних университетах. — В Кракові засудив трибунал присяжних судиїв Ф. Соболевського на 6. лїт тяжкої вязниці за ограблене банкової контори Айбеншіців. — Розправа против Васїнського-Снєгуцького і тов. відбуде ся в червни перед надзвичайною каденциею, посьвяченою виключно тій справі, і потреває зо два тижні. — З Підволочиск доносять, що в тамошних околицях появили ся стада вовків, наслїдком чого жандармерия остерегла населене перед хижаками і поручила їх нищити.

Оповістки:

Календарь. Завтра, в суботу: Стрітене Господне (лат. Фавстина). Позавтра, в неділю: О. Мит. і Фарис. (лат. Старозапуст). В понеділок: Ізидора (лат. Савина) Ві второк: Агафії (лат. Константина).

☐ **Репертуар руського театру в Надвірні. Салї міська.** Початок о год. 7·30 вечером.

В суботу, дня 15. с. м. „Продана наречена“, опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В неділю дня 16. с. м. „Маруся Богуславка“, історична драма зі співами і танцями М. Старицького.

☐ **До всїх філій товариства „Просьвіти“.** Головний виділ товариства „Просьвіти“ подає отсим до відома всїх філій, що відкликане давнїйше засіданє комісиї господарсько-промислової товариства „Просьвіти“ при співучасти голов, зглядно делєґатів філій, відбуде ся в середу дня 4. н. ст. марця с. р. о годинї 4-тій пополудни в салї засїдань „Просьвіти“ (Ринок ч. 10.) з порядком денним, який оголошено свого часу в часописях та розіслано філіям в половинї сїчня с. р. — *Петро Огоновський*. голова, *д-р Іван Брик* секретар.

☐ **До членів Львівського „Бояна“.** Смерть голови нашого товариства, бл. п. Анатоля Вахнянина, заскочила нас ненадїйної в часї найгорячійшої п. ації, бо перед концертом в честь Тараса. З жалю і в смутку по стратї невиджалованого голови заніміла пісня в наших грудях, а виділ нашого товариства рішив тому в сім тижни застановити співні проби. Не вільно нам однак мовчати дальше, бо зачате бл. п. Анатолем дїло мусимо довести до кінця. Єго дух не простив би нам ніколи, колиб ми забули про Тарасове сьвято. Тому взиваю Вас, В.П. члени, до здвоєної енергії. Концерт Тараса недалеко, бо 5-го марця с. р. а роботи єще дуже богато. Остає нам тільки о д е н т и ж д е н ь *для проб мішаних, бо почавши від* 25. с. м. будуть відбувати ся проби з повною орхестрою. По причині вечерниць „Українок“ відбуде ся перша проба в понеділок (17. с. м.) о год. 7·20 вечером. а дальші проби будуть заповіджені устно. Прошу і взиваю тому у с і х ч л е н і в, щоби явились в комплєтї на сїй пробі, бо від сего залежить результат нашої працї і добра опінія нашого товариства. — Заступник голови: *Дрималик*:

☐ **Для Львовян.** Театр аматорів львівського „Сокола“ виставить завтрішної суботи „Учителя“, комедию в 3 дїях Ів. Франка. — В неділю дня 16 с. м. відбуде ся в салї „Сокола“ (ул. Руська 20) ґімнастично-вокальний вечір при ласкавій участи 12-ки хору „Бандуриста“. В програму війдуть між иншими ефектовні свобідні вправи учеників „Сокола“ і будоване веж. Початок обох представлень точно о 7 год. веч. Білєти вступу можна вже набувати в „Сок. Базарі“ по звичайних цінах театральних.

☐ **Товариство „Воля“ у Львові** (ул. Лїндого 2,) устроює дня 15 с. м. в е ч е р н и ц ї з т а н ц ї м и у власних комнатах, на котрі просить о численну участь — К о м і т е т.

☐ **Пригадує ся,** що п у б л и ч н е в і ч е з дневним порядком: 1) Вибори до сойму з міста Львова; 2) Виборчі надужитя — відбуде ся в неділю 16. с. м. о 3. год. з полудня в льокали тов. „Воля“ ул. Лїндого ч. 2.

☐ **З тов. „Сила“ у Львові.** В неділю, дня 16 с. м. о год. 6 веч. в сали тов. „Зоря“ ул. Краківська ч. 17. уряджує товариство руських слуг і заробників „Сила“ у Львові вечерницї з танцями.

☐ **Товариство „Родина“ в Коломиї** устроює на дохід убогої шкільної молодїжи (побіч заповіджених вже малих домашних вечерниць в днях 15, 22 і 29 с. м. в сали „Народного Дому“) дня 27 с. м. в сали Каси ощадности вечерницї з танцями при військовій музиці. Запрошеня вже розсилають ся, а хто би не одержав, зволить звернути ся на адресу п. Лукавецького секретаря суду в Коломиї. Вступ за оказанем запрошеня — на галю 3 К, на галерию 2 К від особи.

☐ **Повітова тернопільська організация** взиває громадських організаторів, шоб про вислїд виборів, та імена виборців подавали сейчас по правиборах на руки д-ра Із. Голубовича, адвоката в Тернополи.

☐ **В Золочеві** дня 16 с. м. о год. 2 поп. в комнатах тов. „Родина“ відбудеть ся відчит панї О. Богачевської п. з. „Суспільне становище працюючої женщини середних кругів“. Вступ 20 сот. призваний яко дохід на руські женські школи у Львові.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Львів, дня 13 лютого 1908.

Фальшивї гроші.

Одесса. (Т. К. Б.). В тутешній вязниці викрито фабрикацию фалшивих монет рублевих і піврублевих. Її уладжено в камері, де сидїло кілька обвинених за підроблюване гроший. Вязничний фельчер пускав підроблені гроші в оборот.

Трактат зі Сербією.

Відень. (Т. К. Б.). На вчорашнім засїданю обосторонних делєґатів в справі торговельного трактату між Австриєю і Сербією. Дійшло до порозуминя на всїх точках.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд! Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла“, яка доручить їх куда треба.

В справі цементових дахівок.

Пересторога! По санкціонованю примусового крития будинків огнетревалим материялом, почала ся сильна агітация за критєм цементовими дахівками. Ту агітацию за материялом заслугуючим під деякими взглядами на найревнїйше поперте не повинно ся однак провадити без застереженя.

В тій так важній для нашого краю справі чуємо ся з'обовязані звернути увагу інтересованих на сю обставину, що цементові дахівки лише тоді дають бездоганне покритє, перевисшаюче своїми прикметами всї иньші, єсли їх складові части — пісок і цемент — суть сильно і одностайно убиті і єсли суть покриті непромакаючою глязурою.

Можність виконаня доброго виробу залежить від конструкциї машин. Треба отже вибирати ті, які приневслюють робітника до сумлївної працї, то значить, що без доброго убитя він не в силї виробити дахівки.

Належить проте примінити до убиваня приряд у формі плит, що ударяють відразу на цїлу дахівку. Той приряд має порушувати ся на колїсцятах придержуваних в горі і в долинї шинами в той спосіб, аби згадані плити могли ударяти одностайно в цїлу дахівку, полишаючи лише тілько вільного місця, аби зайшла часть мішаними піску з цементом мала куда вийти.

О скільо знаємо, міродайними в тім взглядї суть машини д-ра Гаспарі в протисставленю до таких машин, на яких робітник убиває дахівку кавалком желїзної штаби профільова ої після свого уподобаня і не згущуючи мішанини піску і цементу пересуває єї в довільний спосіб, аби лише про людське око дахівку уформувати. Що такий виріб не може вдоволити навіть скромних вимогів, о тім не треба і згадувати.

Також приряди до глязуроваї дахівок, до забезпеченя їх перед бурею і до заощадженя працї і материялу суть охоронені патентами і виріжняють їх вироби згаданої фірми від всїх иньших.

При тім звертаємо увагу, що всяких інформаций в тім взглядї уділяє дуже радо фірма, „Цементовий промисл“, Львів, улиця Кароля Людвика ч. 5

Недокровність

і що за нею їде ослаблене і схуднене лїчить задивляюче скоро SCOTTA EMULSION. Добру славу, яку 21

Scott'a Emulsion

здобуло собі як добре средство против недокровности лежить у тім, що складаєсь з найлїпших частин, які вправдї мож за гроші купити, але дібрати можна їх доперва по довголїтнім досьвідї. як і тому, що через особливше SCOTT-A препароване є найсмачнійшим і легко стравним кремом і є всюда розширене. Як результат являє ся продуктом о недостижимій поживности.

правдивий лише з сею маркою — рибак як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригїнальної фляшки 2 кор 50 с. До набутя у всїх аптиках.

До „Народної Гостинниці“ приїхали 13. II. 19 8. Михайло Славницький, Перемишль; Іван Підгірський, Грималів; Семен Гуменюк, Дрогобич; о. Іван Стрийський, Перемишль; Ярослав Біленький, Коломия; Григорий Тимощук, Коломия; Бр Донаровичева, Бориничі; Софія Онишкевичева, Хишевичі; о. Михайло Телеп, Рогізно; о Волод. Залеський, Журавиця; д-р Івен Струмінський, Лїско; Іван Герасимівський, Рава руська; Бригіда Гвоздьзьова. Перемишль; Єлена Сінкевич, Серни; Михайло Солодуха, Рава руська; о Стефан Яворський, Рудники; Михайло Луцкий, Лука.

„Польський і руський революційний рух і Україна“

Михайла Лозинського

вже вийшла.

Обем: I—VIII+1—200 сторін друку. Ціна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Ґаєвнера 14. Хто замовляє в головнім складі (або через редакцию „Дїла“), не платить пересилки, а крім того до замовлень, які прийдуть до половини марта с. р. додаєть ся працю тогож-автора: Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудоване Польщі“.

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

Оголошеня.

— Дня 15 лютого 1908 о годинї 2-гій по полудни відбудуть ся звичайні загальні збори „Каси ощадности і позичок“ в Бурштині з слїдуючим порядком дневним: 1) Принятє до відомости білянсу за рік 1907. 2) Вибір двох членів Дирекциї. 3) Вибір 4 членів Ради Надзираючої. 4) Вибір комісиї контролюючої. 5) Розділ чистого зиску за рік 1907. 6) Вільни членів. Просить ся о численну участь. *Юрко Нога, Микола Коцан* Дирекция. z20 1—1

Надіслане.

Кавалєр літ 29 властитель більшої робітні, хоче ожонитись з Руською панною або вдовою до лїт 30. Посаг пожаданий до 8000 кор., котрий уловить мені в закупнї власного дому. На анонїми не відповідаю. Е. Л. Львів 10, poste restante. 218 1—5

Приготовляючий курс

до іспиту який управнює до однорічної служби військової т. зв.

„Intelligenzprüfung“

розпочинає ся з днем 1 марта с. р. в ц. к. прав. концес. Загальні військово наукові

СТ. ДОБРОВОЛЬСЬКОГО

Львів, ул. Подлєвського ч. 9.

Програми і виказ з апробованих б оплатно і оплатно.

154 апробованих!

Ц. к. прив. конц. **Бюро інформацийне для військових справ.** 21 1 3

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. уприв. гал. акц.

Банку Ґіпотечного

купує і продає

всякі папери цінні і монети

по найдешевшім курсї деннім не числячи ніяко провізиї. 4

Потребую зараз учителїки до учениці в шк л народних. М. Сїрецкий, парох в Пилагичах п. Товмач. 219 1—3

Фортепян коротчий чорний Houlbaera майже новий дешево продам. Львів, Рынок 8, Войнарович. 218 1—?

Пошукуєть ся вдбного майстра столярського до самостійного ведення фабрики столярської в машинови варстатом Оферти лише жидь вносити: Фах почтовий ч. 95. 217 1—?

Відновляє, золотить іконостаси і пр. найлїпше і найсолїднїйше різбарска робітня Евст. Щупляковича, Львів, Шпитальна 88. 49е Сколе, ул Руська 20. 8 9

Кавалєр на певним становиску в правом емеритури оженить ся з панною з малим посагом. Річ тратую серио. Листи зараз в фотографію прошу надсилати до Адміністрациї „Дїла“ для „Тов ра“. 215 1—2

МІД пчільний патока, десертний липовий, жовтий і білий курдаїнний в власної насіки, висилаю в блашанках 5 кілґр. за 5 Кор. під гварандією

Ізраель Шехтер

в Підгайцях. 32

200 сиґів або й більше дров букових і грабових і дещо осичини, купля зараз в реченцем достави на осінь. Оферти прийму лиш від властителїв, Русинів або руських громад. Василь“, вад 22 мінїстерший „Дїла“. 1 5

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

вал жена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Відмінним громадам дає на рати. На жадане кошторися і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 44 7—8

Спільника до дуже рентового підприємства, лиш Русина, з капіталом бодай 2000 корон, потребую сейчас. Праци не треба вяжкої. Ручу найменше 10% виску. „Цїсарівний“, в адміністрациї „Дїла“ 2 1 1—5

ПОРТРЕТИ

Шевченка, Хмельницького, Лисенка, Крушельницької

продає ся в ц'нї по кор. 50, 30, 18, 16, 7, 5 і 3·50.

„Сокільский Базар“

у Львові ул. Руська 20.

1326 4—?

Альпейські

Соснові бонбони

Picea

Найлїпше і найдешевше средство против кашлю 1 пачка 20 сот.

До набуття у Львові у панів апт.: Аптекарзи, Жовківська 4, Як. Бавер, ул. Карла Людвіка, Фр. Девехи, ул Словацького 6, Карло Дідь, ул. Панська 11, Карло Ейбар, Личаківська, С. Гай, ц. к. надв. гост, Шим Кавтанович ул Совічна. Тит Лазовський. Городенька 2 Петр Міхеляш. Коперника 1, Як. Поратинський, пл. Бем ванівська 1, Карло Пілявський, Академічна 8, И с. Пінелес. Рынок 29, Г Рубель, Кравівська, цїс. рад. К рло Скшепінський Рынок, І. Ревюрський, ул Галицька, Д-р Тит Зарвицкий Жовківська. 50 13 18

Прошу завсїгди жадати

КРАЄВИИ ВИРІБ

МУЛКА одиної щадкі МИЛА

в „Носоровцем“ або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Заложеної в р. 1846).

Прібки і цїнники даром. 45 15 -25

Де підемо на снїданє?

Та не має лїпше, та не має красше
Ніде підкріпитись.
Як піти до **ФУКСА** у **Дністровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Ріжні горівки і пива.
Та нема смачнійше, та нема дешевше
Ніде пити, їсти,
Як з приятелями у **Дністровім** домі
У **ФУКСА** засїсти. 165 2—?

Парцеляційне Товариство

„ЗЕМЛЯ“

У ЛЬВОВІ

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узискання кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

37 11—54

На загальне бажанє

первнє ся

КОМІСОВО-ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДІМ

в Коломиї

з днем 1. лютого 1908 до Львова на вулицю Костюшка ч. 1 до дому „Народної Гостинниці“.

Богато людий вже зровуміло і оцінило, що

найбільший заробок

давав доте пер Комісово Торговельний Дім в Коломиї, який однак на загальне бажанє всїх інтересованих переніс ся до Львова, де буде в станї в більшим як до тепер успіхом давати кождому заробок через фабрикацию цементових дахівок.

Хочете заробити богато гроший і купити добру машину до вироб.ковання цементових дахівок?

Гляньте зараз то цїнника і повідомня до

Комісово-торговельного дому у Львов ул. Костюшки ч. 1. (Дім „Народної Гостинниці“). 20 3

Плахти непромакальні

до покриваня возів і стирт. Олії і смаровила до машин, скіряні паси і апретуру до упряжі

поручає: **О. Т. ВІНКЛЄРА СИН**

Львів. Ринок 28

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Театр ріжнородностий

„DEPENDANCE BRISTOL".

Сенсаційна карнавалова програма. 3 французькі комедії. 3 знамениті артисти. Початок о год. 8 вечером. 192 4—6

Автентичні заяви по-над 1000 лїкарів

сьвідчать, що

ІХТІОМЕНТОЛЬ

є одиноким знаменитим, через нїякі инші средства недостижимим препаратом против **ревматичним болям, гостцеви, пострілови, болю зубів або голови**

Усмиряюче ділане подиву гідно скоро і тревало.

Іхтіоментоль до набутя у всїх аптиках і дрогеріях краєвих і заграничних в оригінальнім опакованю по **1 короні** за фляшку.

ГОЛОВНИЙ СКЛАД

Хемічна ляборатория аптики

ЕДЕЛЬМАНА

В БОГОРОДЧАНАХ № 302.

Висиляє ся найменше 2 фляшки. 10 фляшок висилає ся оплатно за 10 корон. 88

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не послугую ся.

КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цінники даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий

механїк і сьпеціяліст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

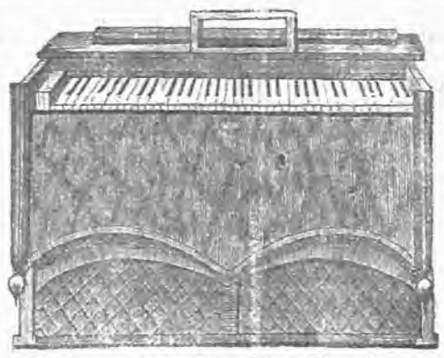

Фортепяни, Піяніна і Гармонїюм

з першорядних заграничних фірм як також власного виробу

поручає

Іван Слївіньский

Львів, ул. Коперника ч. 16.

Услівя продажі дуже приступні. 115

По обнятю знаної в краю фабрики кафльових печий

Кубін Бріх і Корженьовський

урядив я бюро замовлень і виставу виробів при улици

Театральній 7 (напротив катедри)

і поручаю кафльові печі шамотові огнетревалі, кухні, коминки в найновійших взірцях. Приймаю також всїлякі направи.

206 3—3 З поважанем

ФИЛИП ВАЛЬДМАН

Краева фабрика кафльових печий. Телефон 384.

Важне для адвокатів, інституцій, кредитових товариств, зарібкових і т. п.

„ADLER"

одинока машина до писаня, з металевими черенками устроена для переміни письма. На машині „ADLER" т. є. на одній і тій самій можна писати в рїжних мовах.

На польско-руській машині можна виготовляти письма польські і німецькі, руські же тиски тої самої машини можна употребляти для етимольогічної і фонетичної правописи. Переміни черенок переводить ся в одній хвили.

Одинока машина на сьвітї сьпеціяльно і особливо примінена до потреб населеня східної Галичини.

Ґенеральний заступник на Галичину і Буковину

Е. ГАВСМАН

Львів, пасаж Гавсмана..

Цінники і проспекти даром і оплатно.

Склад всїляких знарядів для машин до писаня апаратів для помножування і артикулів для потреб канцелярий. 168 4—10

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіти").

ШКАРПИТКИ від 40 сет. СОРОЧКИ від 230 сет.

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, российских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на цїґарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланем готівки або посилаткою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір біжутерії.

Жерело здоровля і ратунку для звірят у хоробі.

Наука єґомосця.

Гей Іване! А запрягай бо вже раз коні а скоро!

„Не можна прошу Єґомосця, сивий жуляє, а Мацькови так жарчить в горлї і кашель мучить, що й рушини його годї".

„А ти забув вже що ветеринар говорить та наказує, а де твоя голова?

Если кінь кашляє золуз і терпить на робаки, задає ся йому через кілька день **ПАРАСКОВИЧА ЕКВІНУ**, тай лихо минуло.

А як кулявіє, натри ноги добре **Fluid-ом**. то зараз виздоровіє. Флюїд поможе на всї хороби ніг у коней, чи кінь ногу звигне, чи ся де сильно ударить, або занадто змучить при працї, на всьо Флюїд поможе. Тому то у війску так здорові коні, бо все їх смарує ся Флюїдом. Те средства мусять в дома бути, бігай жеж скоро до антики і принеси, а спішись! Жадай з підписом „Параскович". Еквін 5 кґр. 6 К, пробна пушка 60 сот. Флюїд фляшка 2 К, 25 фляшок 45 кор.

Цінники дармо висилає **Мр. Т. ПАРАСКОВИЧ Gutenstein Nr. 6.**

Склади у всїх аптиках і порядніїших дрогуериях Галичини. 46 6—12

Найліпші ЗУБИ американські

імітуючі до непізнання під оглядом форми і барви, без витягання корінів — ґустовно виконані. Направа і переробленє невідповідаючих щок полагоджує ся скоро і дешево.

Сьпеціялька техніка штучних зубів без піднебенної плити.

Американські корони, міґтки, щоки реформові і countinus ґум.

Дентистичне ателїе Ф. УРІХ, Львів, Театральна 7, I. п.

6. довголітний дентист-технік першорядної віденської фірми д-ра Пляснера і Ґрабковича.

70 Гостий в провінції полагоджує протягом дня. 6—8

Основане в р. 1901.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ

Урядників і Сьвященників

стоваришене заревестр. з обмеж. порукою у Львові.

I. **Удїляє позички** скриптові і векслеві на 7%; а) явно личний кредит за відповідною порукою, б) на застав ефектів і поліс житевих в) за кондиктом на поборах службових г) на гіпотеку реальностий. *Скора виплата. Дешева сплата.*

II. **Членьский удїл 50 кор.** Дотеперішна дивіденда виплачувана членам від удїлів 6%.

III. **Принимає вкладки щадничі на 4½%** з піврічною капіталізацією і оплачує само податок рентовий від вкладок.

IV Посередничить в заключуваню **„ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЕВИХ"** всякого рода в „Beamten Verein" і товаристві Краківскім. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархії *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства асекурацийного з найнижшими преміями. *Всяких информацій в справах житевих обезпечень і потрібних дружб удїляє безплатно. Чистий зиск з сего посередництва дає на руські добродійні цїли кождий проте повинен обезпечатись на житє лише через Товариство урядників і сьвящеників.*

V. **Купує і продає ефекти** найкористнїйше, виплачує купони, принимає векслї і ефекти до інкасса.

Львокаль: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Годинн урядові від 9—1 і 4—6½ по пол** 86

Новий а добре платний домашний промисл

введо в нашім краю

Перше галицьке Підприемство Домашних Паньчішкових Робіт на Плоских Машинах до Плетеня

Лїбаль і Спілка

зареєстроване торговельне товариство у Львові, ул. Кохановського ч. 39—*31.*

Детка і приємна праця для всїх і всюди!

Не треба шукати зарібків в чужині, за морем!

Тривкий і певний зарібок 8—5 К на день!

Хто вивчить ся працювати на новоопатентованій плоскій машині до плетеня „Славія", той вже не має чим журити ся. Зимою в теплї а літом в холодку працює собі спокійно; готову роботу відсилає до фірми **Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39,** а за пару днів дістає від тої фірми заплату готівкою за роботу і свіжу пряжу на дальші вироби. Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів. Машини „Славія" є найлїпші, та тому і найдешевші; не треба отже давати ся заманювати до купованя инших машин, а найбільше треба вистерігати ся кулистих машин. Жадайте сейчас пояснень. 44

Покличтесь на нашу часопись. Давайте се оголошенє читати всїм знакомим.

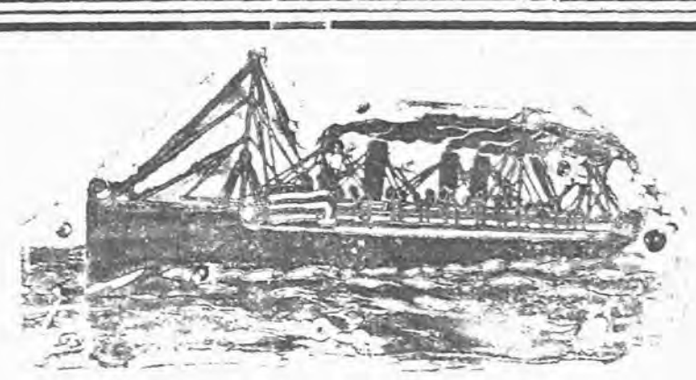

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Японії, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевша перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 3[illegible]
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·[illegible]	10 30
Черновець	8·05	—	2 25	—	9 00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Сат мехалова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·23	11·50	3·51	9·40м	10 50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9 20
Хибіна	8 00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1·15	5 00	9 25	10 10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8 20
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9 35м
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7·0[illegible]	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6 10	9 30	1 55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2 25	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6·25	11 30
Пустомит	7·30	10 45м	1 26	6·35	10·30
Самбора	6·00	8·05	4·30	—	10 51
Хибіна	6·00	9 05	2·10†	4·30	10 51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6 58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Брухович	9 05†	12·41†	3·45	7·10	11 35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11 00†

ЗАМІТКА: Посьпішні поїзди печатані товстим друком —. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята від 15/6 до 10/8 ще день буквою з. 1

Публична продаж

без

викликаня і лїцитациї

лише з вільної руки

„DOROTEUM"

у Львові, ул. Шайнохи

продає нині і в слїдуючих днях віддані до продажі — в причини обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельскинових ковнірів і варукавків.

Кілька компletних уряджень спалень, сальону і їдальні.

Кілька ланкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя довецького і сечного.

Кілька псів, веприків і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диванників, намиток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і волота, стінних годинників, стончах і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька кредансів, лїжок, шаф, бюрок, крісел, столів, верказ і образів.

4 коні, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити ландари, 3 санок і инші повози.

Кілька зелїзних печий, ван, візків і колясок для дітий.

Кілька огнетревких кас, рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

Карти, джекси, галїфакси і лежки всїлякех системів, 2 фортепяни, піяніно, віольончельо, кілька скрипок, фльотів, кларнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і довецьких трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мініятури, бронзи, штихи, порцелляна і кришталь.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланем марки почтової на 20 сот. 102 5—9

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовиче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул. Сикстуска ч. 14

РОБІТНЯ

металевих і кавчукових штампілій

Монограми, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і лляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець рознічних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 79—82

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

ПОЗІР!

Правдиві росийські

„АТЛЄТ"

КАЛЬОШІ

Повна ґаарантия за якість і тревалість.

Не совгаючі ся

правдиві росийські кальоші,

Патенти ч. 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.

до набутя в лїпших торговлях.

Жадайте всюда лише „АТЛЄТ" кальошів.

86 14—15

Видавець і одвічальний редактор: Александер Корновський,

З друкарні Народової (Манєцких) Коперника ч. 9.

Ч. 35. Львів, понеділок 17. н. ст. (4. ст. ст.) лютого 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік 28 к. на пів року 14 к.
на чверть року 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на її місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Пригадка.

Народний Комітет як верховна екзекутива українсько-руського, національно-демократичного сторонництва затвердив досі слідуючі кандидатури на послів до краєвого сойму з курії сільських громад, усталені повітовими з'їздами громадських делегатів народного сторонництва:

1) Повіт Бережани: Тимотей Старух, посол до державної ради і господар в Слободі золотій.

2) Повіт Бібрка: Льонгин Цегельський, редактор „Діла“ і „Свободи“ у Львові.

3) Повіт Борщів: Д-р Дамян Савчак, краєвий адвокат в Борщеві.

4) Повіт Броди: Андрій Корнелля, старший інжинер краєвого виділу у Львові.

5) Повіт Городенка: Іван Радуляк, господар з Глушкова.

6) Повіт Городок: о. Йосиф Фолис, посол до державної ради і парох в Скнилові.

7) Повіт Гусятин: Іван Кивелюк, судовий секретар в Количинцях.

8) Повіт Добромиль: Григорий Цеглинський, посол до державної ради і директор гімназиї в Перемишли.

9) Повіт Долина: о. Теодор Богачевський, парох в Голини.

10) Повіт Дрогобич: Яць Олексовський, господар з Ясениці сільної.

11) Повіт Залїщики: Д-р Володимир Охримович, посол до державної ради і директор т-ва „Дністер“ у Львові.

12) Повіт Золочів: Микола Загульський, господар в Розважи.

13) Повіт Жовква: Данило Микелита, господар в Бутинах.

14) Повіт Жидачів: Василь Дубик, господар і міщанин в Жидачеві.

15) Повіт Калуш: Д-р Іван Куровець, лїкар в Калуши.

16) Повіт Львів: Д-р Евген Озаркевич, лїкар і директор „Народної Лїчниці“ у Львові.

17) Повіт Лїсько: Антін Старух, господар в Бережници вижній.

18) Повіт Мостиська: Захар Скварко, директор т-ва „Народний Дім“ в Мостисках.

19) Повіт Перемишль: Григорий Цеглинський, посол до державної ради і директор гімназиї в Перемишли;

20) Повіт Перемишляни: Володимир Сїнгалевич, судовий адъюнкт в Перемишлянах;

21) Повіт Підгайці: Михайло Содомора, господар в Беневій;

22) Повіт Рава руська: Онуфрей Солодуха, господар в Вербиці;

23) Повіт Рогатин: Д-р Кость Левицький, посол до державної ради і краєвий адвокат у Львові;

24) Повіт Рудки: о. Стефан Онишкевич, посол до державної ради і парох в Хишевичах;

25) Повіт Самбір: Д-р Андрій Чайковський, краєвий адвокат в Бережанах;

26) Повіт Скалат: Йосиф Задорожний, господар в Новосїлці скалатській;

27) Повіт Сокаль: Володимир Гвоздович, судовий ад'юнкт в Белзї;

28) Повіт Стрий: Д-р Евген Олесницький, посол до ради державної і краєвий адвокат в Стрию;

29) Повіт Старий Самбір: о. Іван Яворський, парох в Стрільбичах;

30) Повіт Теребовля: о. Іван Волянський, парох в Острівчику і декан теребовельський;

31) Повіт Турка: Іван Павлюх, господар в Хащові;

32) Повіт Цїшанів: о. Микола Колтуню к, гр. кат. парох в Жукові;

33) Повіт Чортків: Д-р Антін Горбачевський, краєвий адвокат в Чорткові;

34) Повіт Яворів: Іван Загаєвич, міщанин і господар в Яворові;

35) Ярослав: Петро Новаковський, господар з Сколошева.

Що-до повіта Станиславів вижидає Народний Комітет рішеня з'їзду виборців, який має відбути ся в найблизших днях.

Так само Народний Комітет надіє ся, що і в иньших повітах усталять наші організації остаточно і безпроволочно кандидатури.

Народний Комітет звертає увагу виборців, щоби при виборах 25 с. м. виголошували виразно імя, назвиско, занятє і місце замешканя кандидата без похибок.

У Львові 15 лютого 1908.

Д-р Кость Левицький голова. *Д-р Волод. Бачинський* секретар.

Жиди і Нїмці.

На національне питанє в Галичинї складають ся не тільки польсько-руські відносини, але також відносини сих двох народів, що живуть компактною масою один в Східній а другий в Західній Галичинї, до двох других народів, розкинених між ними по цїлім краю, до Жидів і Нїмців.

Поляки, вважаючи себе панами цїлої Галичини, — ще в більшій мірі, ніж до Русинів, мають претенсиї до Жидів і до Нїмців, щоб вони були Поляками та щоб собою скріпляли ту польську силу, яка потрібна до вдержаня польської переваги в Галичинї. Польські національні інтереси, се на думку Поляків інтереси цїлого краю, і хто яким-небудь способом не хоче підпирати тих буцїм-то краєвих, а в дїйсности польських національних інтересів, того польські національно міродатні круги пятнують зараз „ворогом краю“. Такими „ворогами“ краю напятновано найперше Русинів, які перші зірвали „полїтичну єдність“ з Поляками, опісля прийшла черга на Жидів, коли між ними почала ширити ся національно-полїтична сьвідомість, в кінцї, власне тепер приходить черга на Нїмців. Хто не має сили, мусить уживати хитрощів і так власне роблять Поляки в своїй польонїзацийній полїтицї. Голосити, що вони хотять і Русинів і Жидів і Нїмців спольщити, себто переробити їх етнографічний характер на польський було-б тепер занадто ризиковно. Колись, за часів польської Річи посполитої, вони собі могли на те позволити, але тепер треба уживати инших штук. І вони тепер до кождого народу беруть ся иншою штукою, а тільки супроти всїх голосять спільний принцип „полїтичної єдности“ з Поляками. „Полїтична єдність“, се власне та маска, під котрою теперішна Польща скриває свої польонїзацийні тенденциї, бо коли признати принцип полїтичної єдности з Поляками і тим самим принцип полїтичної супремациї Поляків, то тодї той правний простір, на якім може розвивати ся національність, стає залежним виключно від волї Поляків, а як Поляки дбають про національний розвиток тих народів, що мали нещастє підпасти під їх полїтичну власть, се всїм добре відомо.

Очевидно, головну роль в національнім питаню в Галичинї відграє питанє польсько-руське, а Жиди і Нїмці можуть бути тільки чинником, що своїм становищем дає перевагу одній або другій сторонї. І доси і Жиди і Нїмці своїм становищем давали ту перевагу міродатним польським кругам, так що сьміло можна сказати, що коли нинї історична Польща так сильно стоїть на нашій землї і так гордо проклямує свої „права“ до панованя над нашим народом, то се в великій мірі вина Жидів і Нїмців, вина їх „полїтичної єдности“ з Поляками за час конституцийної ери в Австриї.

Те становище Жидів і Нїмців по части зрозуміле. Як елемент захожий, котрий прийшов до Галичини шукати передовсїм хлїба, потребували вони головно повного спокою і корисних умов для своїх материяльних інтересів, а се можна було осягнути тільки згодою з елєментом пануючим, з Поляками, і службою їх полїтичним інтересам. Тим більше, що Поляки на словах все були дуже свободолюбні, так що могло здавати ся, що вони не стреміти-муть до відобраня національности своїм полїтичним союзникам. Але полїтичний розвиток Галичини показав що иншого. Поляки дуже радо покористували ся помічю Жидів і Нїмців, щоб укріпити своє пановане в Галичинї, але коли ті союзники забажали розвивати свою національність, дбати про свої національні інтереси і для охорони тих інтересів правдбати національно-полїтичну силу, тодї Поляки виступили проти них з такою самою завзятістю, як і проти Русинів, а навіть ще острійше, розуміючи дуже добре, що розбудженє національно-полїтичної сьвідомости серед Жидів і Нїмців веде за собою банкротство принципу полїтичної єдности Жидів і Нїмців з Поляками, а в дальшім розвитку може довести до полїтичного союза тих народів з Русинами, що було-б болючим ударом для польського панованя в Галичинї.

В Жидів те пробудженє національно-полїтичної сьвідомости почало ся вже не від нинї і всї ми знаємо, як до нього відносить ся польський загал. Поляки стоять на становищі не тільки полїтичної, але й національної єдности Жидів з Поляками і всякі прояви жидівської національної сьвідомости поборюють завзято як „шкідливий сепаратизм“. А від часу послїдних виборів до парляменту, при котрих в кількох виборчих округах прийшло до виборчого бльоку між Жидами-сіонїстами й Русинами, польська преса тільки й пише, що про „sojusz syońsko hajdamacki“.

Тепер, при соймових виборах, стає знов актуальним питанє, якої тактики держати-муть ся Жиди. Та, очевидно, про загал Жидів говорити трудно, бо сей загал, темний і материяльно залежний від адмінїстрацийних властий, як служив так і служить орудєм для розбиваня сили руського селянства і здобуваня мандату для кандидата „Rad-и Narodow-oї“. Отже може тут ходити хиба о становище тої жидівської партиї, котра заключувала вже з Русинами бльок при виборах до парляменту, о становище сіонїстів. Як доносить віденська „Jüdische Zeitung“ в ч. 6. з 7. с. м., сею справою (характеристично, хоч кореспондент „J. Ztg.“ називає сїльські виборчі округи „польсько-руськими“ !) займав ся специяльний комітет на засїданю дня 26. сїчня с. р. „Постановлено — читаємо там — не видавати загально обовязуючої директиви. Виборчий комітет по своїй оцїнцї і на підставі полїтичних відносин в кождім округї з окрема поручить жидівським виборцям одного з трьох кандидатів (значить, українського, москвофільського або польського), коли вдасть ся осягнути певні уступки для наших національних домагань. В противнім випадку наша партия проголосить в тих повітах абстиненцию“. Далї доносить „J. Ztg.“, що сіонїсти підпирати-муть в снятинськім повітї д-ра Кирила Трильовського і в повітї самбірськім д-ра А. Чайковського...

При теперішних виборах до сойму виступають перший раз як самостійна національно-полїтична сила Нїмцї. В сїльських округах кладуть вони „Zahlkandidat-ів“, а в деяких міських округах, як Бяла, Коломия, Стрий, хотять виступити до поважної виборчої боротьби з власними кандидатурами. Се становище Нїмців викликало формальну бурю в польській пресї. Хвалячи галицьких Нїмців за їх дотеперішний польський патріотизм, заявляють вони, що Нїмцї й на далї повинні остати в „полїтичній єдности“ з Поляками, а в противнім разї грозять їм бойкотом нїмецьких промислових і торговельних фірм в Галичинї і загалом усїми „єгипетськими нещастями“, на які тільки зможе здобути ся польське пановане супроти тих, що не хотячи бути його підпорою, тим самим підривають його основи.

Національні домагання галицьких Нїмців, як зазначує в специяльнім виборчім додатку „Deutsches Volksblatt für Galizien“, такі: 1) нїмецькі школи і нїмецькі учителї в нїмецьких громадах і краєва підпомога для приватних нїмецьких шкіл; 2) рівноправність нїмецької мови в урядах, 3) нїмецьке представництво в соймі й парляментї. Отсим домаганям рішучо не можна нїчого закинути, хиба тільки в деталях, коли-б прим. Нїмцї домагали ся чогось в більших розмірах, як се їм на підставі їх чисельности належить ся. Але й сї домаганя Поляків страшно обурюють, як обурює їх взагалї факт, що галицькі Нїмцї починають національно організувати ся, дарма, що самі Поляки де вони і в якім числї не були-б, домагають ся повного права національно організувати ся.

В сїй польсько-нїмецькій боротьбі для нас особливо інтересно, як відносять ся галицькі Нїмцї до нашого народу. Отже в згаданім додатку „Deutsches Volksblatt für Galizien“ читаємо, що галицькі Нїмцї не можуть стояти на становищи нерозривної полїтичної єдности з Поляками між иншим і тому, „бо се поставило-б нас у непримиримe противенство до великого бодрого руського народу, між котрим лежить найбільше наших кольонїй в Східній Галичинї“.

Буде-ж тепер у польській пресї не тільки про „sojusz syońsko-hajdamacki“, але також про „sojusz hajdamacko-pruski“ !..

Становище руського народу супроти сих національних стремлїнь серед галицьких Жидів і Нїмців ясне. Признаючи основою національно-полїтичних відносин повну полїтичну рівність і признаючи кождому народови право рішати самостійно свої національні справи, ми не можемо не відносити ся прихильно до будженя національної сьвідомости серед тої части населеня нашого краю, яка доси служила історичній Польщі тільки орудєм до панованя над нами. Нам не треба анї асиміляциї Жидів анї асиміляциї Нїмців, ми признаємо і одним і другим повне право бути собою. А при тім розбудженє національної сьвідомости і національно-полїтична самостійність Жидів і Нїмців лежить навіть в нашім безпосереднім національнім інтересї, бо через те історична Польща на нашій землї тратить ту штучну силу, яку давали їй доси Поляки і Жиди.

Тільки — не треба собі робити ілюзий і спочуваючи розбудженю національної сьвідомости Жидів і Нїмців знати також те і бути на те приготованим, що жидівський і нїмецький загал довго ще буде орудєм панованя історичної Польщі над нами.

Коропецька жертва.

Коропець!... По Чернїєві і Лядськім прийшов Коропець, ся нова стация мученичого походу руського народу на історичну Голгофту.... Наше мужицтво поклало отсе нову кровавy жертву на визвольнім престолї, щоби відкупити давні провини, що би змити снїдь, налетїлу на душу від тисячлїтної неволї та щоби відродитись у свободї! Озьзірілї від ненависти більш культурні, більш учені й більше гуманні фарисеї горлають без впину: „распни, распни його“!; новітні легіонери мордують мнимих бунтівників, дарма що сї віддають „Богови боже, а кесареви кесарево“; а рівночасно всїлякі Пилати вмивають лукаво руки від невинно пролитої крови...

Чим більше вісток приходить про коропецьке убийство, чим яснїйшим стає те, що зроблено в Коропци в „імени права“, роди „laesae maiestatis Poloniae“, тим більше стинаєть ся кров у жилах, і нїяк не можемо собі вияснити, що щось подібного могло стати ся в конституцийній державі середної Европи, і то під правительством, що опираєть ся на народнім парляментї, вибранім на основі загального голосованя. А рівночасно збирає нас ляк на думку про те, який овоч готов видати сей страшний посїв.

Через остатні бурі й снїжні замети, що спинили були на кілька днїв весь рух зелїзничий і почтовий, оставала наша часопись через той час прямо відтятою від сьвіта а особливо від нашої провінциї, так що помимо усїх заходів точні інформациї про коропецьку трагедию можемо — на жаль — подати аж нинї. Вичерпуючий материял на основі совісних доходжень, переведених на місци одним з наших мужів довіря в ночи з 8 на 9 с.м. (з суботи на неділю), наспів до нас аж 15 с. м. (в сю суботу). Користуючись сими вповнї вірогодостойними информациями, подаємо тут докладний образ коропецьких подій. Зазначуємо при тім уже на сїм місци, що убійство бл. п. Марка Каганця дало польській пресї нагоду не по раз перший подоптати правду, ба навіть і ц. к. кореспонденційне бюро, розсилаючи у сьвіт „уржендове донесенє“ розминулося з висліданми судової обдикциї.

Відносини в Коропци.

Село Коропець лежить в судовім повітї золотопотіцькім а в полїтичнім бучацькім. Від Лядського, що належить до того самого повіта полїтичного, а до судового повіта монастирського, віддалений Коропець всего чотири милї. Се терен, де по довгих лїтах панщизняної неволї стали отсе селяне приходити до повної сьвідомости своїх горожанських прав і відчуваня полїтичного гнету й економічного визиску.

Коропецькі люди від давен давна віддають ся промислови й торговли, більше чим люди цїлої Золотопотіччини. При тім визначають ся Коропчани свободолюбностию і карностию в організациї. Сьвідомість національна датуєть ся тут з часів сотрудництва о. Теодозія Крохмалюка. В селї є читальня „Просьвіти“. де гуртуєть ся майже цїле село з виїмком нечисленної москвофільської фракцийки, що гуртуєть ся коло читальні общ. ім. Качковського. Крім того мають наші люди касу і церковну крамницю, а також „Господарську спілку“, оперту на власних статутах, що зазнала недавно похвали при люстрациї, переведеній з „Краєвого Союза Кредитового“. Коропецьке населенє числить 5.505 душ, із чого невеличка скількість припадає на латинників і сїльських Жидів. Останні роки, коли то заінїціовано акцию „ratowania miliona Polaków“ у східній Галичинї не минули безслїдно і в Коропци. Від року 1907-ого почала ся завзята боротьба о руську мову в школї і в громадськім урядї, де боронить їй доступу агресивність нечисленної Польонії, що гуртуєть ся около двора гр. Станїслава Генрика Баденього, теперішнього кандидата до краєвого сойму. „Подвизав ся“ тут передовсїм дворський персонал під проводом зайшлого сюди Стефана Малєчинського, що без впину уладжував у дворі всїлякі патріотичні шопки, аби лиш з неуміючих по польськи говорити латинників зробити — завзятих Поляків. Працювали на сїй placów-цї також польські ксьондзи і всї Поляки учителї і учительки, та окружний лїкар д-р Мосочи До тогож сповнював свою місию і постерунок жандармериї: вахмайстер Ябчинські, постенфірер Токарські та жандарм Рудзїнаькі. І ось виринула польська „Czytelnia“, „Ochronka“, а навіть райфайзенка, заснована „powiatom“ задля підкопуваня руських институций та будованя на нашій землї — Польщі. Розуміють ся, що не обійшло ся тут і без дозичених сил із табору тзв. хрунів. Оттак пішов на послугу дворови м. и. також теперішний війт Михайло Мельничук, син Гриця.

Кріпла Польонія, збільшувались секатури й дратованя та всякі шикани, а рівночасно зміцнювала ся й організация наших селян, так що при остатних парляментарних виборах цїлий Коропець, з дрібним виїмком Поляків, віддав свої голоси д-ру Евг. Левицькому. Провідником громади в боротьбі з місцевою Польщею був як-раз бл. п. Марко Каганець син Василя уроджений д. 12 сїчня 1881. Не засібностию вибив ся він в громадї, бо мав усего хату й чверть морга огороду і два морги поля, — але розумом, любовию і учинностию. Від кількох лїт верховодив він у громадї так, що всї його шанували й слухали його поручень. За те він заступав і поучував громадян на кождім кроцї із незрівнаним пожертвованєм, яке д. 6 лютого припечатав своєю смертию.

Сегорічні передвиборчі обманьства.

Степень полїтичної й національної сьвідомости Коропчан був такий, що й гр. Генрик Баденї згодив ся на пропозицию місцевого пароха о. Йосифа Проскурницького, щоб вибрати виборцями 7 Русинів, 3 Поляків і одного Жида. Селяни пристали також на таку пропозицию. Але швидко вийшов діссонанс: Селяни вимагали зовсїм оправдано, щоб тими семи руськими виборцями були люди сьвідомі, які-б віддали свої голоси на народного кандидата і тому не взяли на лїсту своїх виборців ні війта Михайла Мельничука сина Гриця ні його брата, дворського наганяча, Івана Мельничука. Двір обставав за своїми манекінами і отсе дало причину передовсїм до фалшованя лїст виборчих а відтак заворушеня між громадянами й трагічної смерти селянського провідника бл. п. М. Каганця. Лїсту правиборців в Коропци пофалшовано так, що селяни під проводом бл. п. М. Каганця внесли ні менше ні більше як 75 реклямаций. В понеділок д. 3 лютого ухвалила громадська рада в Коропци вибрати з поміж себе реклямацийну комісию з пятьох членів і вибір сей перевела. Позаяк писаря не було, тож війт заявив, що писар впише ту ухвалу до книги протоколу пізнїйше. Аж ось дня 5 пішла селом чутка, що та ухвала не буде виконана. Того таки дня по пол. пішов бл. п. М. Каганець з кількома товаришами до громадської канцелярії щоб провірити стан річи. І ось тут заявив йому війт, що ухвала з 3 лютого є недоконана, бо реклямациї належать до староства. Бл. п. М. Каганець переконував війта на основі „Збірника законів адмінїстрацийних Каспарка“ про законність ухвали але безуспішно. Остаточно стало на тім, щоб вислати депешу до бучацького староства з запитом в сій квестиї. Телєграму з заплаченою відповідию вислано о год. 2 по пол., але панам зі староства не спішить ся, тож відповіди не було й до вечера. Через те рішив бл. п. М. Каганець пождати з реклямациями до другого дня. (Д. б.).

Передвиборчий рух.

Спростованє.

На підставі § 19 закона з дня 17 грудня 1862 ч. 6. В. з. д. 1863 зволит хвальна Редакция помістити слідуюче тутешній ц. к. державній Прокураторії через ц. к. Староство в Гусятинї наділане спростованє, заміщеної в ч. 25 часописї „Дїло“ з 3. лютого 1908 в статї під заголовком „Передвиборчій рух“ допису з Гусятиньщини, про реалїзованє через тамошного ц. к. Старосту умови москвофілів з „Radoju Narodowoju“. Не є правдою будьтоби ц. к. Староста Дільц попирав кандидатуру Довгополюка.

Не є рівнож правдою, будьтоби він на днях в розмові з двома хрунями виголосив їм виклад про партійні відносини між Русинами, накидуючись дуже остро на національні українські партиї і впевняючи в кінци, що в разї єслиб графи Голуховскі і Сємєньскі кандидатури не приймили, поляки будуть голосувати на Довгополюка, бо так умовились з Старо-русинами.

Натомість є правдою, що ц. к. Староста Дільц з нїким з партиї старо-руської о виборах навіть не розмовляв, тої партиї не попирає і о нїякій умові з нею що до голосованя на Довгополюка нїчого не знає, одже і говорити о нїй не міг.

Рівнож є правдою, що в тих днях зголосилось до ц. к. Старости двох селян народности польської з зажаленєм на терор руської радикальної партиї і тодї о виборах і кандидатах о стілько була бесїда о скілько се мало лучність з представленими через селян фактами террору і скрайної агітациї.

Львів 14 лютого 1908.

Ц. к. державний Прокуратор.

Barth.

Бобреччина. Дальші віча, уряджені нашою орґанїзациєю відбули ся: дня 3 сего місяця в Дулїбах, 4 сего місяця в Борочицях, 13 с. м. в Ходорові при участи поверх тисячки вічевиків, 14 с. м. в Лїщинї, Ятвягах і Грусятичах, в присутности виборців з Юшківців, Калинівки і иньших сусїдних сїл, 15 с. м. в Трибоківцях, в присутности людий з Жабокрук, Баківців, Репехова і Бертешова, і в Девятниках. Всї віча були дуже численні і одноголосно ухвалили народну кандидатуру ред. Цегельського.

Жидачівщина: Як се ми подали в ч. 32. „Діла“ кацапсько-польська клїка в Миколаєві н. Дн. внесла протест проти легально переведених у нас виборів і ц. к. староство жидачівське визначило другі правибори на день 19 с. м. Щоби постягати всїх хрунів і Жидів, наказало староство бурмістрови щодень почавши від 14 с. м. по всїх улицях вибубнювати про речинець правиборів. Сьмішне се, але правдиве. Дивує нас лишень се, чому той сам ц. к. староста так скоро не полагоджує рекурсів в справі наших виборів громадських і через пальці дивить ся як наші радні розтрачують громадське добро. — *Міщанин.*

Рудеччина. Оден із серіознїйших москвофілів о. Лев Стецев з Бенькової Вишні коло Рудок спросив своїх парохіян 12 с. м. на передвиборчі збори. Тут так сказав: Щоби не допустити о. Онишкевича на посла до сойму, я заключив компроміс з гр. Скарбком (місцевим дїдичом і кандидатом на посла від Вшехполяків), що будемо голосувати на одного Поляка і двох русских, котрі не дадуть перетягнути ся навіть при тїснїйших виборах до партиї о. Онишкевича. Бенькова Вишня має на 1329 мешканцїв всего 106 Поляків, решта Русини. Люди досить інтелїгентні, колись горнули ся до своєї читальні „Просьвіти“, та о. Стецев „Старорусин“, не кацап, завів читальню общ. Качковського. На другий день по зборах нагадав собі о. Стецев, що вправдї він обіцяв агітувати за виборцем Поляком, але гр. Скарбек не обіцяв йому попирати двох „русских“, тож пійшов до графа і пригадав йому, що граф повинен попирати з своєї сторони „русских“. Але п. Скарбек на се відповів, що він має слово о. Стецеву, що буде попирати Поляка, а о. Стецев не має його слова що-до „русских“. І що з того вийшло? О. Стецев зі своїми кацапами перепав, а виборцями вийшли Скарбківські заушники такі, що певно не підуть за москвофільським кандидатом. Доля мстить ся на москвофілах, бо за свою здраду вони що дня тратять грунт під ногами, нарід від них, явних хрунів, відвертає ся. Москвофільські матадори в рудецькім повітї всюда перепали: декан о. Матковський в Горожанні вел. перепав з своєю партиєю, а вийшло 4 Українців, так само о. Й. Гумецький в Татаринові (вийшло 3 Українців), так о. Прухніцький в Ляшках зав., о. Крижицький в Березни, о. Гермак в Гошанах, о. Расставецький в Рімні (вийшло 5 Поляків) і т. д. О. Лев Стецев при виборах до парляменту промовляв за кандидатурою о. Онишкевича; за те його „Галичанинъ“ і „Русское Слово“ виключили з партиї. Правда опісля позваляв себе терорізувати в користь д-ра Антоневича, але результатом сего є деморалїзация громади та банкротство москвофільської партиї не тілько в Бен. Вишни але в цїлім повіті. Нарід в повіті крайно обурений на москвофілів за їх хрунївство. На кандидата москвофілів хлопа Ів. Цьороха напирають люди, щоби зрезигнував в користь о. Онишкевича, бо він дістане всего 10 до 12 голосів. Та старий Цьорох, колись оден з лїпших селян в повіті, позавидував долї оо. Матковському, Гермакови і др., та лїзе на старі лїта в таке болото, з котрого не буде мати часу вилізти. — *Виборець.*

Виборчі надужитя.

Яворівщина: В Яворові відбували ся правибори 20 виборців дня 4 лютого с. р. Клїка магістратська і руські мішани заздалегідь приготовили ся до правиборів, бо хто з кандидатів має сих 20 виборців, той майже певний свого вибору. Перед виборами умер махер жид Барзам, кагальник і ассесор. На його похорон прибув бурмістр Пазр, ніби Русин, з радою громадською і маршалок гр. Ян Шептицький. Опісля гр. Шептицький дав рабінови кільна сот корон ніби на бідних Жидів, але деякі Жиди говорять, що таки рабін собі задержав всї гроші. Інспектор полїції, Попель, руський шляхтич, ходив помежи виборців і намовляв їх, щоби лишень на листу магістратську голосували. А кождий знає, що його чекає, як би „не послухав“ п. інспектора. Прийшов день виборів. Змобілїзовано в магістраті цїлу полїцию, і всїх посїпак з ради повітової, а кромі того спроваджено кільканайцять жандармів. Всї входи зарильовано а за дверми і перед дверми уставлено по кількох полїцаїв і жандармів, спроваджених з Мазурщини, аж від Бялої. Під такою „охраною“ розпочато „вільні“ вибори. Виборці ждуть під дверми на морозї, ждуть, а вартівники кажуть, що вперед мусять переголосувати ті, що в середини. Виборці дивлять ся крізь вікно, а там все однаково повно Жидів та міської сволочи. Аж нарештї спостерегли ся виборці, що передними дверми впускають Жидів, агітаторів і гиєни виборчі. Посїпаки ради повітової виходять на балькон, дивлять ся на перемерзлих і зголоднїлих виборців і лише усьміхають ся: „niech trochę poczekają, to im nic nie zaszkodzi“. Коли-ж отворювали двері, то як би на даний знак прибігали під двері агітатори, провокатори і инші посїпаки, розштовхували виборців, самі впихали ся на кориндор, щоби передшими дверми знов вийти і агітувати, а комісия дуже поволи переводила тимчасом голосованє, дарма, що до 1200 було голосуючих. Виборці просили бурмістра, щоби їх впустив до магістрату, де є богато саль і довгі кориндори, щоби не мерзли на дворі, але він на се був глухий. Виборці внесли були просьбу до староства еще перед тим, щоби воно установило кілька комісий, але староство відкинуло сю просьбу. Тимчасом агітатори за листою магістратською увивали ся помежи виборцями на подвірю і по шинках, що ніби на позір були замкнені а заднім еходом втягали хрунів і їх там обрабляли. Найбільше увивали ся гиєни Дорожинський, Будзіцький, ветеринар Бернштайн та асесор Чума і грозьбами, що будуть мясо різникам забирати і що будуть виборців замикати що понедїлка як не будуть голосувати на листу магістратську, змушували їх до голосованя на сю листу або до відступленя від голосования. Самі жандарми Мазури аж гильовували на все, що дїяло ся і говорили, що такого лайдацтва ще в житю свойм не бачили. Вибори протягнено аж до семої годины другого дня, а виборці мусїли віддалити ся, щоби худобу покормити і напоїти і щоби самі дещо з їли. Тоді по одинайцятій годині зігнано Жидів і замкнено браму, а хто пізнїйше з виборців прийшов, вже не випускали.

Так перейшла листа магістратська і забезпечено 20 голосів маршалкови гр. Шептицькому. Проти всїх тих надужить вислано депешу до міністра Бека.

Золочівщина: В повіті чим більша громада, тим яркїйші надужитя виборчі, тим більші шахрайства. Коли де не удалось зробити фалшивої листи, там уживає ся инших способів, щоби вибрати на виборців хрунів або Поляків, а коли справа труднійша то приготовлює ся терен виборчий насованєм громадської автономії. — Громада Ожидів дає чотирох виборців та коли староста довідав ся що виборцями там стануть наші люди, бо громада добре з'організована, то замість повідомити війта про речинець правиборів, присилає дня 12 с. м. умисним посланцем о год. 7 вечером суспензию йому і його заступникови та велить віддати урядованє ве старшому, а молодшому асесорови, бо сей є Поляком. Знаменне в тій суспензиї і те, що причиною суспензиї заступника війта, має бути його неграмотність! Тепер вже в Ожидові підуть правибори „легально“, так як при загальнім голосованю в червни, коли то стероризовані і огірчені поступованєм комісаря виборчого виборці при третім виборі цїлою масою відтягнули ся від голосования.

Так само зачуваємо, що має бути суспендований війт в Олеську бо „źle ułożył listę“ і мають бути перенесені деякі учителї за те, що громада вибрала чесних наших людий виборцями. Про одного учителя комісар Пшибиславський заявив: „do dwóch dni będzie przeniesiony“!

З Рудеччини: В Чайковичах, рудецького повіта в шляхотській громадї, відбули ся дня 11 лютого с. р. правибори, проти котрих внесено протест, з отсих причин: 1) Іван Тимкович Теодора мав дістати на 79 голосуючих 74 голосів, хоча 23 виборців ствердять присягою, що на него не голосували; 2) в селї єсть кількох Янів Тимковичів Теодора, а при правиборах не зазначувано, на котрого хто голосує; 3) виборчий комісар закінчив вибори, хоча з прочих трох, що еще мали бути вибрані, не дістав ні один абсолютної більшости і не вістав оголошений вибраним, а комісар оголосив, що староство рішить, що дальше стане ся.

Правдоподібно наслїдком протесту відбули ся в Чайковичах другі правибори дня 14 с. м. проти котрих внесено протест такого змісту: 1) Виборчий комісар, поки розпочались правибори, впливав на правиборців, щоби вибрали двох хлопів, сторонників польського кандидата гр. Скарбка, а тільки одного шляхтича, сторонника руського кандидата о. Онишкевича, та грозив, що инакше не вийде жаден сторонник руського кандидата на посла. 2) Виборчий комісар оголосив, що замикає вибори, бо жаден правиборець до голосу не зголосив ся, і казав всїм присутним з виборчої салї вийти, бо комісия буде переводити скрутинію. В часї виборів вотував собі в виборчій сали п. Іван Штайнер, хто кілько голосів дістає. Те саме робив у прилежній комнатї, до котрої з виборчої салї двері були отворені, Лев Щепаньевич, місцевий управитель школи і агітатор гр. Скарбка. Комісар заказав п. Штайнерови робити записки „бо то агітация“, а навіть казав йому з салї виносити ся, хоча п. Щепанкевичови не боронив робити собі нотатки, як голоси падали. По замкненю правиборів удав ся комісар до комнати, де був Л. Щепанкевич і там перевів скрутинію при участи Щепанкевича. По трох квертях години по замкненю виборів появив ся між правиборцями виборчий комісар і оголосив, що хто не віддав еще голосу, може се еще тепер зробити. Тількож дивно, що п. комісар допускав до виборів тільки тих, на котрих вказав стоячий у дверех п. Щепанкевич, а се були самі сторонники гр. Скарбка; сторонників о. Онишкевича, котрих зібрало ся велике число і домагали ся припущеня до голосования, виборчий комісар відправив з нїчим „бо голосованє замкнене“. 3) Член комісиї Ян Тимкович Теодора, громадський начальник, був цїлком пяний. 4) Голоси, що падали на Яна Трунко, Яна Трунку і Ян Трунка записував комісар на ту саму особу, бо Ян Трунко, як і Ян Тимкович є сторонниками гр. Скарбка; але Антонї Словінка і Антін Солонинка, всїм добре знаний господар в Чайковичах, се дві рїжні особи в очах виборчого комісара і запитого префекта. На все наведено свідків. В селї велике роз'ярене; людий ледви мож було утримати від насильства на комісарю. Внесено жалобу до президиї намісництва.

Чортківщина: В Білім Потоцї листа правиборців пошахрована. Русинів богато не повписувано, форналїв і всїх латинників вликано до голосования. Вибрано очевидно тих-сих нам виборців. В Рудольфувбах історія така сама так що на $^2/_3$ Русинів в цїлім селї голосувало на 80 голосуючих заледво 20—25, листи були пошахровані, вийшли ворожі нам виборці. В Семаківцях виборів не оголошувано, прибув комісар ранком і шістьма голосами вийшов виборцем війт-хрунь. Обуреннє велике, внесено протест.

В Калинівщинї були шахрайства так що, мимо того, що загал голосував на кого иншого вийшли ті виборці, яких хотїв війт-хрунь і комісар. При комісиї сидїли з револьверами двірські посїпаки. Внесено протест і виточено процес карний против виноватих.

В Сосулівцї виставлено листу чотири дни пізнїйше, ніж було оголошено. Пропущено в ній найсьвідомійших селян. Реклямациї всї відкинено послїдного дня. Однак війт ще не був певний вибору пана і длятого змінив потайки листу виборчу. В тій новій листї — як переконано ся підчас правиборів — умістив самих двірських фірманів, та біднїйших селян, бо думав, що ті скорше підуть за паном. Однак мимо агітациї панських посїпаків, мимо того, що пан кождому щось обіцяв, як буде на пана голосувати, мимо того, що викинено в послїдній хвили найбогатшого господаря Андрія Пельвецького, на котрого всї голосували, пан перепав. Тодї староство зарядило друге голосованє і перевело вибір старостинських виборців.

Инакше відбули ся вибори в сусїднім селї Россохачи. Там до послїдної хвилї не можна було рішити ся, яких вибрати виборців, бо як лише установлено котрих, сейчас зникали їх імена з листи. Повторювало ся се кілька разів. Вкінци залишено все і що-й-но в день правиборів установлено виборців.

Турчанщина: В Бенькові переводив вибори писар зі староства Пульнєрович, індивідуум каране судово, і вибори мали відбутись в канцелярії тартаку парового в Бенькові. Тимчасом перенесено вибори до льокалю в обшарі двірськім. Тут заявилось 31 правиборців Русинів і ті віддали голоси на о. Олексу Хтея. Тимчасом комісар Пульнаревич оголосив результат; такий, що 11 голосів дістав Кароль Вільгайм — 40 Хтей а 16 голосів о. Олекса Тхей і в той спосіб стратилисьмо одно село для нашого кандидата. Внесено протест до староства.

Дня 13 с. м. були правибори в Боринї. Люди зібрали ся помимо ярмарку а коли Поляки побачили, що вони є у великій меншости, утяли ось яку штуку: Махер виборчий Чабановський вносить протест, що війт не оголосив добре часу і місця виборів та вони не знали, (хоть посходили ся!) і просить о відложенє. О. Мороз противить ся тому, бо справдї війт оголосов сам під церквою і через двох присяжних, як се звичайно все дїє ся. Ц. к. комісар Осташевський списав протокіл, але перед тим порішив, що треба правибори відложити. І так 70 хлопів, намерзнувши ся він рана, пішли з нїчим, а лишила ся хиба ненависть до безправности, роздразненє і огірченє. А колись будуть звалювати вину на агітаторів. — *Правиборець.*

Долинщина: Правиборів у нас по простy не оголошує ся, тільки з'їздить собі ц. к. комісар „z piepaską“ і з замовленими заушниками переводить правибори. Так було в Рожнїтові, Сваричеві, Рахини, Надїєві, Брошневі, Витвици і многих инших громадах.

В Сваричеві комісар Строка, щоби його навіть в послїдній хвили нїхто не міг пізнати, приїзджаючи до села — хоч сонце гріло — накрив свою чесну голову капузою. Коли в Брошневі люди хотїли голосувати на Дмитра Берложецького, комісар Лещинський сказав з усьміхом: „Петро чи Дмитро, але що вам шкодить голосувати на війта?“ — та голос — розуміє ся — записав на війта. Виборцї віднесли ся телєграфічно до Потоцького і Бека та до посла д-ра Евгена Левицького о інтервенцию.

Теребовельщина: В Залавлю староста Крушинський як комісар виборчий недопустив до голосования 34 господарів Русинів, котрі були в лїстах виборчих, а допустив сїмох не вписаних до лїст; коли наші люди домагали ся допущеня їх до голосования, староста заявив, що їх в лїстах нема, одначе ті люди день перед правиборами були в лїстах — з того виходить, що було д в і л і с т и, одна до прилюдного перегляду, друга для урядового ужитку.

По внесеню протесту староста покликує підписаних на протестї і радить їм... погодити ся з війтом.

В Могильницї при правиборах дня 30 сїчня с. р. недопущено до голосования 8 управнених і вписаних в лістах а зате допущено до голосования 11 осіб, котрі не є управнені і не були вписані в лістах, виставлених до перегляду.

Найпрактичнїйше порадив собі при правиборах в Романівці молодий практикант староства Майкснер. Там голосувало 107 правиборців; на наших кандидатів впало 57 голосів отже повинні бути вибрані, але він оголосив, що наші кандидати дістали 40 голосів; 57 правиборців ствердить присягою, що віддали голоси на наших кандидатів. У Хмелївці лист не виставлено до перегляду, а з внесеного протесту успіху не було жадного; хрунів там поєно через 3 дні. Протизаконно переведено правибори в Заздрости, Варваринцях, Малові, Іванівці, Теребовлї. Хотя всюди внесено протести, успіху до тепер нема.

Добромильщина: Коли комісар виборчий розпочав дня 11. лютого правибори в Коросні, вислав з льокалю виборчого заступника війта (бо війт завідував), а взяв собі до комнати Жида. В лістї виборчій були записані осібно селяни, осібно Жиди. Коли зачав кликати селян і бачив, що вони добре тримають ся, перестав дальше їх кликати, а викликував самих Жидів. Коли-ж всї Жиди переголосували, комісар замкнув голосованє. Як правиборці стали домагати ся голосу, тодї комісар поставив жандарма з карабіном в дверех проти правиборців. Заступник війта, видячи такі надужитя, пішов геть з того місця; тодї комісар післав жандарма по него; той дігнав заст. війта, вхопив його за ковнїр і провадив його, мов якого злодія; коли його привів перед комісаря, пхнув його до льокалю перед комісара і запер за ним двері. Тодї комісар сказав, що як заступник війта не дасть печатки, то його зараз звелить сковати і на пів року замкне його до криміналу; аж тодї стероризований мужик дав йому печатку. Комісар усунув від голосования 52 правиборців та перевів вибір 2 Жидів і камерального лїсничого. Таке поведенє комісаря викликало обуреннє між селянами; булоби прийшло може до проливу крови, якби не організатор Дмитро Хомик з Старяви, котрий утихомирив людей та візвав їх, щоби правно доходили своєї кривди. Внесено протест до староства і президиї намісництва. Додати-б іще, що жандарм ударив заступника в і й т а в у р я д о в а н ю. — Писарі по декотрих громадах повиписували до листи виборчої ц. к. лїсничих, котрі не мають права голосувати, ані права бути правиборцем. І так в Коросні вибрали лїсничого, хотя не мешкає в громаді; в Лїсковатім також вибрали лїсничого вшехполяка. Дня 6. лютого відбули ся правибори в Стараві. Вибрано сьвященника і одного селянина, чесного чоловіка. За те управитель камеральних лїсів уже зачинає мстити ся на правиборцях. Що правибори вийшли добре, се треба завдячити організациї і війтови, Юркови Жукови, котрий є чесний патріот, обстає за руською справою та не лакомить ся на панську ласку.

Тисьмениччина: Дня 13. с. м. відбули ся правибори в Лядськім шляхотськім. Голосованє відбувало ся дуже гарно; всї Русини згідно голосували, а результат тих вийшов такий: вибрано трох Поляків і двох Русинів „поржондних“. Та не диво, що так стало ся, бо ц. к. комісар Сьвітальський ще заки почав правибори, сказав: „Wybory można przeprowadzić różnie“. Протест внесено. — Дня 14. с. м. в Марківцях той сам п. комісар переводив правибори і там рівнож виборцї згідно голосували, тілько що результат був непожаданий, бо з одного виборця зроблено аж три особи, а то: Петро Млиньский, Пьотр Млиньский і Петро Млиньский, через що тойже 52 голосами перепав, а „поржондний Матій Буртик вийшов 46 голосами“. Протест внесено.

Тисьмениччина: З'їзд виборців округа судового Тисьмениця відбуде ся дня 21. с. м. в пятницю в Тисьменици о годині 9. рано в справі порозуміня що-до кандидатів на посла до сойму. На з'їздї мають явити ся всї виборцї і організатори округа судового Тисьмениця. — *З Організациї окружної.*

Мостищина. Надужитя виборчі розпочала сама президия намісництва, оголошуючи в „Газеті львівській“ з дня 11. сїчня 1908 ч. 7. не вірну листу вірилістів, а іменно виказуючи в ній вірилістів:

1) Герінга Вольфа в Запасеці ад Вишенка,
2) Шмідта Яна, фільварок часть I. Вишенка,
3) Шмідта Рудольфа, фільв. часть II. Вишенка,
4) Шторха Маєра, фільварок в Ляцькій Волн.

Самій президиї намісництва — як сьвідчить її рескрипт ще з 28. лютого 1901 ч. 15621 — було ще в р. 1901 звісним, що Герінг Вольф і Шторх Маєр ще в р. 1901 стратили права вірилістів і хоч обовязком президиї намісництва було — перед уложенєм листи вірилістів — поінформувати ся в дотичнім судї гіпотечнім і в дотичних урядах податкових, що-до вірилістів; тодї і повисші особи булиб не знайшли ся на листї вірилістів.

На сесиї війтів дня 3. сїчня с. р. в Мостисках припоручив ц. к. управитель староства, щоби списи управнених правиборців були виложені до перегляду по громадах, почавши від дня 11 до 24 сїчня с. р. з реченцем до вношеня реклямаций до дня 19. сїчня с. р. Однак війти і писарі в богатьох громадах з власної волї не викладали лист до перегляду (як нпр. в Мостисках, Никловичах, Вишенці) і лиш під напором громадських організаторів і селян мусїли листи виложити і то доперва на послїдні два-три дни перед відісланєм їх до староства.

В Вишенці поміщено ледви 8 правиборців в лістї. В Мистичах писар Ключник держав увесь час листу у себе в хатї на шафі. В Баличах писар Хвалїбуг помістив в лістї понад 14 небіщиків і доперва під напором селян вичеркувано їх. В Гусакові (писар Василь Козак, начальник Григорій Будзінський) поміщено в лістї богато небіщиків а крім того зроблено таку штуку: Перші дві третини, се є ті, котрі були управнені до голосования, кінчили ся в середині таких, що платять по 3 К 40 сот. річно податку. Платячих такий податок було виказаних в лістї кількадесять — (се впрочім буде доперва предметом доходженя повіт. організациї і евентуально судово-карного доходження). Після закона повинні були отже старші віком випереджати в лістї молодших віком. Тимчасом в лістї були виписані наперед Жиди, а наші правиборцї були поміщені доперва в третій части, так, що від голосованя мусїли відпасти. В Липниках була лїста після зізнаня нашого гром. організатора так якось штудерно уложена, що з кождого „кола“ відкинено трету часть правиборців — розуміється „непевних“ після погляду місцевих виборчих махерів.

В Мостисках розлїплено дня 11. сїчня 1908 о годині 5, вечером плякати, що лїста виложена до перегляду в магістратї, почавши від дня 11. сїчня с. р. з реченцем до вношеня реклямаций до 19. сїчня с. р. Однак наша організация сконстатувала того дня в полудне (ми надїяли ся такої штуки) і пополудни, що лїста того дня не була виложена до перегляду. Слїдуючого дня (12. сїчня с. р. — була неділя) о годині 9. рано знов сконстатувала наша организация при сьвідках, що лїста і того дня не була виложена. Інспектор полїциї п. Калїцїнський толкував се так, що „вчорай с. є 11. сїчня с. р. била лїста виложона, але дзїсь взенто до видзялу повітового, бо запомняно вписаць до ней еднего виборцен зрешто дзїсь недзеля Sontagsruhe“... Так отже заносило ся на зменшенє реченця до вношеня реклямаций о два дни. Вкінци інспектор притиснений лїпше перестав перечити, що лїста ще зовсїм не вістала виложена а відтак по годинї ожиданя наших організаторів принїс її з „видзялу“. Відтак через цїлий час держав інспектор листу замкнену в своїй шафї і витягав її лиш на жаданє наших організаторів. На писемне зажаленє п. З. Скварка припоручило староство бурмістрови в Мостисках додатково сголосити продовженє реченця до перегляду листи і до вношеня реклямаций о оден день.

Податкові справи в парляментарних комісиях.

Загальне голосованє внесло на дневний порядок нарад парляменту масу справ, про котрі давний парлямент нїколи не радив, а як радив то коротко і рішав так, як справу предложило правительство, або з малими змінами — в користь тих груп суспільних, котрі в тім парляментї привілеїв були панами ситуациї. Нинї, під сим зглядом ситуация змінила ся. До слова зголосили ся в парляментї ті верстви людности, на котрі давний парлямент звалив всї тягарі державні. Наслїдком того є повінь внесень в податкових справах, відісланих палатою до комісиї податкової; наслїдком того є, що справою реформи податків, так поодиноких, як і цїлої нашої системи податкової, займають ся майже всї комісиї парляментарні, навіть ті, до котрих податкові справи цїлком не належать. Мимо протесту міністра фінансів справами податкових реформ займає ся не тілько податкова, не тілько буджетова комісия, але також комісия аграрна, соціяльна і инші.

Так внесеня в палатї послів, як і бажаня, резолюциї і внесеня, ставлені в поодиноких комісиях, дадуть ся що-до свого обсягу, поділити на 1) внесеня клясово-егоістичні і 2) загальні. Перші внесеня ставлять репрезентанти певних груп суспільних, домагаючи ся або цїлковитого знесеня або значного зменшеня тих податків, котрі обтяжають спеціяльно ту верству суспільну, котру репрезентують внескодавці. Соціяльні демократи поборюють ті податки, котрі на їх думку підвисшують цїну продуктів, консумованих фабричним пролєтариятом, і котрі мають причиняти ся до доріжні мешкань (податки консумційні і податок домово-чиншовий). Заступники рільників поборюють головно грунтовий податок. Аграрна комісия ухвалила домагати ся цїлковитого знесеня податку грунтового, а заведеня одинокого податку: прогресивного особисто доходового. Заступники „середних кляс“, себто дрібного міщанства і селян, домагають ся знесеня податку домово-клясового; оскільки в тій групі суть заступники рільників, то вони поборюють також податок грунтовий.

Всї три групи виступають згідно против податку від соли; але їх домаганя розбивають ся о енергічний протест міністра скарбу, бо з причини зниженя податку від цукру, на котрім держава стратить 28 мілионів корон, не хоче він допустити до жадного дальшого обкроєня доходів з держави.

Під зглядом далекосяглости поодиноких домагань можна подїлити всї ті постуляти на три групи: максимальні, мінїмальні і опортунїстичні. Не буде се наукова клясифікация ані термінольогія, але все таки позволить нам зорієнтувати ся в тім хаосї найріжнороднїйших постулятів податкових.

Найрадикальнїйші, „максимальні“ домаганя жадають цїлкотитого знесеня поодиноких податків. Одні домагають ся цїлковитого знесеня грунтового податку, другі жадають, щоби знести цїлком податок чиншовий, инші домово-клясовий, инші знов домагають ся або цїлковитого знесеня всїх консумційних податків або поочередно — увільняти від податку одно консумційне средство по другім. Як би парлямент ухвалив всї ті внесеня, то лишив би ся в Австрії лише оден, дуже мало інтратний податок — особисто доходовий. Міністер скарбу мусїв би замкнути державну касу і розпустити всї уряди податкові, бо вони не мали би нїякої роботи.

Жаданє демократичних сторонництв, щоби на місце всїх наведених податків завести одинокий — особисто доходовий податок і евентуально ще податок від люксусових підприємств, міністер скарбу відповідає, що се є річию, котра теоретично є дуже гарна і раціональна, а з соціяльно-політичного становища одиноко справедлива, але така радикальна реформа податкова не дасть ся перевести так довго, поки ще не „ожив ся“ закон о особисто-доходових податках з 1896-го року. Своє негативне становище в сїй справі міністер скарбу посуває так далеко, що навіть не хоче згодити ся на підвисшене процентової стопи (нинї незвичайно низької) при особисто-доходовім податку, щоби в той спосіб дати державі ті гроші, які вона стратила би, коли би зрезигнувала з деяких податків, котрі нинї над міру обтягають найбіднїйші верстви народу. Міністер каже, що тепер і так перед оком податкових властий і перед оподаткованєм укриває ся велика часть маєтків; а як би стопу податкову підвисшено, то відповідно до того зменшила би ся податкова основа, бо ті, що нинї мають великі доходи, цїлком затаювали би їх перед податковим урядом.

В другій що-до далекосяглости, мінїмальній групі домагань і внесень, маємо внесеня о часткові зменшеня ріжних податків. Одні групи жадають зменшеня податку грунтового, другі податку домово-чиншового, инші домово-клясового, консумційного від поодиноких предметів консумциї і т. д.

Що-до консумційного податку, то соціяльні демократи вже переперли в палатї послів зменше-

не податку від цукру, на чім державний скарб має стратити 28 мілїонів корон. Одержавши се, соціяльні демократи, а разом з ними і иньші демократичні групи, спеціяльно Русини, зажадали в буджетовій комісиї дуже енергічно обниженя ціни соли. Русини поставили се жаданє в повній палаті ще при дискусиї над податком від цукру і в угодовій комісиї при дискусиї над австро-угорською угодою. Соціяльні демократи запротестували в буджетовій комісиї дуже енергічно против підвисшеня податку від горівки.

В сім році з усїх тих внесень, домагань і протестів нїчого не буде. Міністер скарбу бігає зденервований від комісиї до комісиї і дуже енергічно протестує против всяких реформ податкових, котрі зменшили би доходи держави. Як в аграрній, в податковій, так і в буджетовій комісиї заявив він цїлком отверто, що правительство не згодить ся на жадне дальше зменшенє податків, хоч би найнесправедливійших.

На зменшенє ціни соли тепер правительство „не може" згодити ся, бо „нема відповідного покрита". На знесенє або зменшенє грунтового податку також не може згодити ся, бо і на сю реформу „нема покрита". Впрочім, казав міністер Коритовський, грунтовий податок старий і добре випрактикований (а додати треба: для правительства дуже вигідний). Коли вказано, що недобір в державнім скарбі з причини деяких податкових пільг можна би полатати доходами з люксусових податків, міністер скарбу відповів, що люксусовий податок, хоч би його зведено, державі властиво не приспорить нїяких доходів. Від підвисшеня податку від горівки правительство також „не може відступити", бо санация краєвих фінансів є конечна, отже треба десь потиснути податкову шрубу, щоби видобути потрібний для країв гріш.

Одну лише реформу в користь слабших податників заповів міністер скарбу. Так в податковій, як і в буджетовій комісиї заповів він, що в перших днях, як тілько зачнуть ся наради повної палати, правительство предложить проект реформи домового податку. Який сей проект буде, міністер не пояснив близше. Сказав лише дуже загально: „Хвиля поставленя фінансового пляну, обіймаючого заспокоєнє всїх висказаних бажань, тепер єще не прийшла. Однак — замітив міністер — в деяких точках в области безпосередних податків конечне є злагодженє перетяженя". В проектї, який правительство предложить палатї послів, будуть спеціяльно увзгляднені найнизші і середні кляси тарифові обовязаних до клясового податку будинків".

Чи ті полекші податкові правительство дасть на кошт державного скарбу чи може зажадає покрита, міністер скарбу не сказав.

В третій групі під зглядом далекосяглости, в групі „опортунїстичній", маємо внесеня, котрі старають ся облекшити податковий тягар найслабшим податникам, не зменшаючи державі її доходів. Між сими внесеними є найраціональнїйше внесенє п. Василька, поставленє у формі резолюциї в буджетовій комісиї і приняте референтом та ухваленє комісиєю. Внесенє п. Василька домагає ся, щоби найширші категориї податників грунтових, домово-клясових і заробкових цїлком увільнити від податку, віддаючи за се державі ту надвижку доходу з податку особисто-доходового, яку держава вже нинї призначує на опусти з наведених податків. Ріжниця між дотеперішною практикою, а тим, що предложив Василько, була би тілько в тім, що тепер опуст сей дають всїм податникам (навіть мілїонерам), а по введеню в житє проекту п. Василька, опуст призначено би лише найнизшим категориям податників. Щоби цїлковито звільнити від податку тих податників, котрих доходи не переступають мінімум істнованя, внесенє п. Василька жадає, щоби всю надвижку, яку державі дасть особисто-доходовий податок, ужито на переведенє в податковім законодавстві засади, що мінімум істнованя є вільне від податку.

Становище, на якім станув п. Василько, є засадою руських членів податкової комісиї. Лише таке трактованє річи, котре, навязуючи до істнуючого вже законодавства податкового, старає ся в рамах істнуючої системи податкової льогічно дальше розвивати засади, на котрих збудовано закон о особистих податках з 1896-ого року, може з часом довести до справедливого розложеня податкових тягарів, до пільг для перетяжених — без шкоди для державного скарбу.

В. Б.

Парляментарні справи.

Буджетова комісия палати послів приняла д. 13. с. м. по короткій дискусиї титул „лїсові школи". Міністер рільництва заявив, що він не є за побільшенєм числа учеників по державних лїсових школах, бо дотеперішне число абсольвентів є значно більше як запотребованє.

В дискусиї над титулом „лїси і домени" вніс референт резолюцию в справі виданя службової прагматики для лїсових наглядачів по лїсах і скарбових добрах.

Дел. д-р Козловський обговоривши галицьку господарку лїсову зі становища інтересів краєвої автономії поставив такі резолюциї: Взиваєть ся вис. правительство 1) щоби через дрібну продаж дерева з державних лїсів, запевнило інтересам населеня перше місце перед заключуваним довготермінових контрактів о спекуляциї продажі; 2) щоби задля децентралїзациї деревного материялу з державних лїсів поутворювало на желїзничих стациях по містах і місточках державні магазини продажі дерева, деб його могло набувати тамошне населенє по низьких цінах; 3) аби у виборі місць на ті магазини узгляднювало передовсім околиці, в котрих нема взагалї дерева або де їх вишрубовано до дуже значної ціни; 4) аби обнизило кошти транспорту державними желїзницями до державних магазинів а зглядно до місць, для яких закуплено дерево; 5) тому що державні лїси є занедбані, а комунїкация в них недостаточна, через що дерево остає по них невизискане та марно пропадає, треба вихіснувати його через будову доріг і желїзниць; 6) узгляднюючи засади і потреби раціональної господарки й управи, треба етат урядників і служби помножити; 7) з фонду добутого з продажи державних дібр та із грошевих засобів, які вплинуть до державних кас через викупно пропінациї, треба закупити лїсові добра в Галичинї.

Пос. Дияманд заявив, що господарка міністерства рільництва в державних лїсах а особливо в Галичинї викликає тілько одні скарги. Умов в справі дерева заключуваних із співудїлом впливових політиків вживає ся дуже часто до шиканованя політичних противників. Бесїдник витає прихильно внесенє, щоб по містах отворено склади дерева, але не прикладає до них нїяких надїй. У Львові є також великі склади дерева, але його не продають населеню. Треба обмежити деревну лихву в Галичинї, а визискуванє лїсів зробити більше раціональним. Сотки тисячів сягів гниє по державних лїсах саме тоді як дров не може добути.

Мін. рільництва д-р Ебенгох заявив, що лїсова господарка державна є обмежена і то в ріжних напрямах: в першій лїнії через рільництво, яке має богато й великих інтересів в посіданю лїсів що до доріг і левад а відтак через управнених до сервітутів. Управа лїсів мусить шанувати сї права як найточнїйше. Міністер задумує перевести поправу долї лїсничих і лїсових помічників через сотворенє нових кляс платнї, хоч характеру урядників поки що не може було їм признати. В справі поправи положеня низших лїсничих в Галичинї акция вже почала ся. Найнизшу клясу, яка одержувала 30 кор. місячно, знесено. Слїдуючу, яка побирає 36 кор місячно, має бути знесена в 1909 р., так що від 1910 р. всї низші лїсничі будуть удержувати по 42 кор. Дальше згадує міністер про заряджене, які почали виконувати в 1908 р. на користь деревних робітників в справі додатків на помешкане, зглядно зниженя чиншів найму та обіцює подрібне узгляднене і розважанє спеціяльних домагань. Обіцює також по можности полагодити бажаня дел. Козловського та зарядити доходженя в справі надужить, піднесених пос. д-ром Діямандом.

В дальшій дебатї забрав голос пос. М. Василько та напятнував шикани, якими лїсові управи у східній Галичинї переслїдують руське селянство. Побиранє дров на опал та дерева будівельного є зависиме в Галичинї від того, чи селяни голосують на польсько-штяхотського кандидата. Відтак обговорював бесїдник справу лїсових шкід, самовільне замиканє доріг і стежок по камеральних лїсах та справу арендованя лїсових пасовиск, які для селян прямо не приступні з першої руки. Мівістри може мають добрі інтенциї, але їх викривлює Львів. Відтак порушив тамтогорічну ухвалу галицького сойму в справі „украйовленя" галицьких лїсів і домен та поставив таку резолюцию: „Відкидаючи претенсиї коронного краю Галичина в справі права власности на тамошних державних лїсах і доменах, як лишенї всякої законної основи, взиваєть ся правительство, аби незгодило ся також на виарендованє тої державної власности галицькому краєвому видїлови, бо через се відобрало би державі адміністрацию тих дібр". Для умотивованя сеї резолюциї навів бесїдник м. ин. ту обставину, що яркі надужитя видно вже тепер — під управою держави. Під адміністрациєю краєвого видїлу вони би ще змогли ся. Пос. д-р Гломбінський просив комісию, щоб вона сю резолюцию відкинула, бо справи сеї не може комісия горішувати без спеціяльного розгляненя справи. Се противило би ся автономічній засадї та дотеперішним звичаям. Пос. Дияманд признав сю справу поки-що не актуальною; вона остає в тісній звязи з заведенєм загального й рівного голосованя до соймів.

По кінцевім виводї референта принято титул а також ухвалено резолюциї пп. Козловського, Сильвестра, Мастальки, Вальхера і самого референта. Пос. Василько першу частину своєї резолюциї цофнув, а другу відкинено. Пос. Василько зголосив її як votum меншости.

Слїдуюче засіданє нинї о 10 год. перед пол.

НОВИНКИ.

— **Під крилами польської комісиї едукацийної.** Пишуть нам; При кінци сїчня с. р. приїхав до Чайкович рудецького повіта шкільний інспектор о. Дуткевич на візитацию школи а рівночасно на комісию в справі будови нової школи. По візитациї скликав конференцию і зачав учителїв Русинів ганьбити, ч. му вони Русинами, чому бавлять ся в політику, чому їздять по вічах і т. д. А коли учитель п. Путикевич заінтерпелював, де він агітує і їздить по вічах, то кс інспектор відповів: A czego Pan jeździł do ks. Kosonockiego і Beńkowej Wiszni? А п. Путикевич був в сусїдного пароха о. Косонопького на новий рік на гостинї а у сина місцевого пароха в Беньковій Вишни на Йордани, і се пояснив кс. інспекторови, тай спитав: „Чиж вже менї не вільно навіть до нїкого поїхати?" На се скочив кс. інспектор та почав кричати: Trzeba uważać, do których księży jeździć, bo niektórzy są hajdamakami і wrogo usposobionymi dla polskości, a taki sam jest і ks. wikary (місцевий). Денунциює перед інспектором Русинів учителїв і сьвященика місцевий управитель школи Ян Щепанкевич. Се чоловік з низькими інстинктами, що навіть дїти зі школи посилає по горівку для себе. Підчас правиборів в Чайковичах 11. с. м. поводив ся так провокуючо у виборчім льокали (шкільній сали), курив цигара, тягнув людий до себе на горівку, підшептував, викрикав на людий: ja tu gospodarz, що аж жандарм випровадив се індивідуум з салї. Але кс. інспектор о тім нїчо не хоче знати, бо то вшехполяк і placówka в чисто руській громадї. Він на конференциї навіть словом не зганив неморального поведеня управителя школи, а невинних Русинів трактує мов мандатор свого гайдука. Але інспектор кс. Дуткевич не скінчив своєї місиї на конференциї. О третій годині зійшла ся громадська старшина, щоби обговорити справу нової школи, та кс. Дуткевич зачав що инше. Він почав переконувати людий, щоби не голосували на о. Онишкевича, а щоби ішли за гр. Скарбком. „Co wam z tego przyjdzie, jeśli będziecie za Onyszkiewiczem głosować; on będzie brał piątkę і za siebie dbał, a dla was nic dobrego nie zrobi. Co innego p. Skarbek; on jest hrabia, nie potrzebuje tej piątki, a większe będzie miał znaczenie і więcej dla was zrobi. За сю агітацию казав собі заплатити кс. інспекор 17 кор. 50 сот. і відїхав. Як поступає сей ксьондз з руськими сьвящениками, нехай послужить сей факт. Парох о. Стецев яко предсїдатель місцевої ради шкільної заощадив троха шкільних гроший. Тимчасом кс. інспектор з управителем без відома о. пароха посправляли лавки і таблицю, наняли салю для четвертої учительської сили, котрої не було і нема. Колиж предсїдатель місцевої ради шкільної не хотїв на се дати гроший, бо нема сили учительської, то кс. інспектор заіменував касиєром польського вікария з Погорець кс. Мургу, чи Мурдзу і тепер може безпечно і сьміло орудовати руськими грішми, хотяйби і на відбудованє Польщі. Так поступає кс. інспектор з всїма руськими сьвящениками, предсїдателями місцевої ради шкільної, котрі не ідуть йому на руку. А щож на се оо. декани М. Матковський і Турчманович, члени окружної ради шкільної? Чи сказали: мовчи язичку, будеш їсти кашку і тихо ша...

— **Нехтованє руської мови на почті.** Пишуть нам: В почтовім урядї в Білобожницї чортківського повіта дотичний почтмайстер не хоче видавати на руські рекомандовані посилки руських посьвідок. На моє домаганє відповів, що такого припису не знає. Я вніс до дирекциї почт жалобу, але до нинї не одержав нїякої відповіди. Апелюю до дирекциї почт у Львові ще раз сею дорогою, щоб відповіла на моє письмо та щоб наказала почтмайстрови в Білобожници видавати руські посьвідки. — *Сьвященик Ілия Кливик, в Білобожници.*

— **На книжочку Краєвого Союза кред. ч. 4000** (для вдови п. М. Каганци) надіслали досї (в коронах): о. посол Фолис 20, читальня „Просьвіти" в Стрільбичах долїшних 2, громада Заланів з з парастасу 5·20, Теодор Лїськевич за читальню в Белзї 7·20, о. Ф. Ортинський з Топільниці 10, В. Яворський Новий Санч 10, о. А. Пиленський з акафисту від парохіян Книгинич і Загіня 11, Юрий Шпитько Львів 1, Карпо Попович з Жовтанець 3, складка в Гливянах 14·40, а то: Василь Цьонь 0·20, Василь Тимняк 0·20, Анна Тимняк 0·20, Мария Тимняк Василя 0·20, Михань Тимняк 0·20, Кася Тимняк 0·20, Мария Тимняк Миханя 0·10, Стефан Тимняк Мих. 0·10, Пазя Тимняк 0·10, Іван Тимняк Вас. 0·20, Павло Тимняк 0·10, Михань Тимяк Данила 0·20, Іван Ягема 1, Михайло Підлужний 0·40, Теодор Підлужний 0·20, Федь Дмишко, 0·20, Василь Гарбуз 0·30, Стефан Гарбуз 0·20, Михайло Савчак Дмитра 0·20, Стефан Туз 0·20, Василь Шульга 0·20, Микола Шульга 0·20, Іван Богуславський 0·10, Федь Сак 0·10, Олекса Давид 0·10, Андрей Шульга 0·30, Петро Піньожко листонош 0·10, Федь Галан 0·10, Дмитро Рибак 0·10, Андрей Маркевич 0·20, Петро Янїцькі 0·10, Максим Білїнський 0·10, Максим Дмишко 0·10, Микола Гарбуз 0·20, Стефан Галан 0·4, Федь Швидкий 0·20, Мария Галан Гриня 0·10, Михань Бородчак 0·10, Григорий Туз 0·20, д-р Іван Мох 1, з церкви Заставля 2. — (жертви, котрі зложили Жиди) Ефроім Кац урядник 1, Шимон Фрухтер почмайстер 0·40, Іцко Браттер 0.10, Юр. Гальперн 0·10, Давид Штернберг 0·30, Спуль Рубін 0·40, Ізак Орінг 0·20, Якуб Рот 0·20, Голда Гершелєс 0·50, еї дочка 0·10. Мозеш Фогельфангер 0·20.

Дальші жертви прошу надсилаати на адресу: Львів Ринок 10 Краєвий Союз Кредитовий ч. 4000. Замордований жандармами б. п. Марко Каганець полишив вагітну вдову, а маєтку всего 2 морги поля, на котрих тяжить довг 500 корон. Народний Комітет послав вдові зараз по одержаню відомости про убийство в Коропци 100 корон.

В нед'лю 9 с. м. завязав ся в Коропци комітет для поставленя памятника бл. п. Маркови та для несеня помочи Марковій вдові Федонії і уродити ся маючій дитинї в цїли сплаченя довгів, в склад котрого входять Стефан Танчаковський, ц. к. нотар з Золотого Потока, о. Іван Проскурницький, парох з Коропця, Іван Каганець, син Василя, Микита Садівський і Стах Вовк. Тому комітетови передасть ся гроші переслані на книжочку ч. 4000. Редакцию американської „Свободи" просимо, щоби також завізвала наших заморських братів до надсиланя жертв. — За Народну Канцелярию: *Д-р В. Бачинський.*

— **Господарка з громадською касою.** Пишуть нам: В Рудодубах чортківського повіта пропало з громадської каси щось до 1200 чи 1500 кор. Хто взяв їх, не знати, бо хоч старого війта, Андрея Зарівного усунено, вини йому не доказано і взагалї не було нїякого слїдства. Якось староство сю справу затушувало. Але і за нового війта почали гроші з каси пропадати. Прийшли інтересовані касиєри до переконаня, що гроші хтось, котрий має аж три ключі, потайки забирає. Хоч старий війт Русин і два касиєри Русини украдену суму заплатили, справа нинї вже в судї, бо вони чують ся покривджені і тому впали на гадку що то секретар, котрий розпаковував касу, віддавав кождому т. є. війтови і двом касиєрам по ключеви, сам задержав при собі три ключі. Зрештою слїдство в сій справі покаже, хто мав три ключі. — *А.*

— **Обезпеченє приватних урядників.** Як звісно, примусове обезпеченє приватних урядників входить в житє з днем 1. сїчня 1909. З Відня доносять, що оповіщенє виконних приписів до пенсийного закона і регуляміну для краєвих бюр має наступити безпроволочно. Довершено вже іменованя членів і президиї пенсийного заведеня. Предсїдателем, як звісно, іменований буший міністер рільництва гр. Аверсперг. З групи роботодавців іменований членом між иншими Самуіл Горовіц, президент львівської палати торговельної, з групи працюючих Станислав Баль, директор товариства взаїмної помочи приватних урядників у Львові. Заступниками членів з групи роботодавців стали гр. Каз. Шептицький а з групи працюючих Генрик Шатковський, заступник директора тов. взаїмних обезпечень.

— **Дрібні вісти.** У віденськім університетї відбула ся дня 17. с. м. промоция о. Івана Фіголя, адміністратора в Коломиї, на доктора богословія. — Вінчанє п. Михайла Лазорка, начальника „Народної Торговлї" в Перемишли, з панною Мариєю Чорнівною відбуде ся дня 22. с. м. в Золочеві. — У Відни рознесла ся в суботу вечером чутка про замах на перського шаха. Замах мав удати ся і шах помер наслїдком одержаних ран. Доси нема потвердженя сеї чутки. — Цїсар санкціонував ухвалений галицьким соймом закон в справі доповненя регуляциї Буга. — З Коломиї доносять, що в мешканю капітана 24. п. п. Ізидора Йовановича задусило ся двоє дітий в димі, який наповнив комнату наслїдком того, що за печию заняли ся дрова в неприсутности домівників. — В Чертежнім на Угорщинї помер перед кількома днями у 85. році житя властитель дібр Корнило Сачуров Добрянський, один з давних москвофільських дїячів на угорській Руси.

Оповістки:

Календар Завтра, в второк: Агафії (пат. Константина. Позавтра, в середу: Вукола, Юліяна (пат. Конрада).

☐ **За упокій душі бл. п. Анатоля Вахнянина** відбуде ся завтрішного вторника в церкві Преображенія о 9 год. рано читана служба Божа, в часї якої буде співати хор учеників академічної гімназиї під ласкавим проводом проф. Вітошинського. По службі Божій відправить ся панахида.

☐ **Товариство руських слуг і робітників „Сила"** у Львові пригадуєсь отсим нашій суспільности, що воно гуртує в собі всякого рода робітників і слуг. По тій причині просимо, щоб всї потрібуючі для себе чи то робітника, рубача, слугу чи служницю, звертались до нашого товариства, замість шукати по польських бюрах чужої служби, та побирали своїх робітників, даючи їм спроможність заробити. Їхже і так Поляки стрічають словами: „Dobrze wziąłbym cię do roboty, kiedy ty Rusin". Нехай же хоч свої старають ся нагородити і за сю національну сьвідомість, яка в них розбуджуєсь, за сю любов до своєї вітчини, яку вони зачинають плекати у своїх серцях. Тому ще раз просимо звертатись до нашого товариства з замовленями людий до працї. Канцелярия наша містить ся при ул. Руській ч. 3 в партері. Отворена від 10—1 рано і пополудни від 4—7. — *Видїл.*

☐ **І. книжка Літературно-Наукового Вістника** нарештї прийшла нинї до Львова, пролежавши на границї рівно два тижнї з причини засипів, і сими днями розсилаєть ся. Адміністрация просить спішити ся з відновленєм передплати, бо II книжка (на укінченю) буде розіслана тільки тим, хто передплату відновив.

☐ **Лекция в Львовранї,** про котру ми перед тиждньом згадували, вже занята, тому нові зголошеня стають безпредметові.

☐ **Подяка.** Іменем нашим і наших товаришів недолї, складаємо отсим Вп. д-рови Антрієви Чайковському, адвокатови в Бережанах, щиру подяку за безкорисну нашу оборону перед трибуналом в Бережанах дня 9. с. м. о злочин з § 81 з. к. довершений мимо в день вибору до парляменту Наравів дня 10. лютого 1908. — *Филимон Різник Демко Ничипор, Микола Струк, Теренко Захарків*

☐ **В Болехові** відбудуть ся заходом філії „Руського товариства педагогічного" вечерничї з танцями в нед'лю дня 23 с. м. в сали „Касина". Хто не одержав ще запрошеня, зволить віднестись до секретаря філії М. Тисівського.

Померли:

О. Александер Мудрик, сьвященик при престольній церкві сьв. Юра у Львові, помер позавчера по довгій і тяжкій недузї в 58 р. житя. Покійний був добрим чоловіком і мав симпатию в своїй парохії, в котрій родив ся і жив. Похорон відбув ся нинї. В. й. п.!

Ярослав Мелїтон Бучинський, студент фільозофії, помер в понедїлок дня 10. с. м. в Станиславові в домі своєї матери в 22. році житя. Покійний брав визначну участь в університетській боротьбі. Минувшого року заложив він підчас іматрикуляциї іменем своїх товаришів протест против нехтованя прав української мови у львівськім університетї та назвав по імени поведенє ректора Гризецького супротив української молодїжи. За сю промову покарали його університетські власти виключенєм з львівського університету без найменшого слїдства. Опісля відбув покійний разом з соткою товаришів слїдчу вязницю та голодовий страйк, котрий відбив ся на його організмі так фатально, що по випущеню з вязниці треба було відставили його до шпиталю. Після того всего перенїс ся на віденський університет. В житю молодїжи брав визначну і дїяльну участь, а в часї виборчої кампанії до ради державної дав ся пізнати яко невтомний народний дїяч. Пробував так пера в літературі і писав вірші, які друкував під псевдонїмом „Верховинський" в „Буковинї". Покійний був сином б. п. д-ра Мелїтонл Бучинського, адвоката в Станиславові та молодшим братом помершого торік Богдана. В. й. п.!

Матїй Кушлик, управитель школи в Березовій вижнім печеніжинського повіта, упокоїв ся дня 12 с. м. в 58 році житя а 40 учительської служби. В. й. п.!

ТЕЛЕГРАМИ

Львів, дня 14 лютого 1908.

Виборчі надужитя.

Богородчани. (Тел. вл.). Правибори в місті були заповіджені на осьму годину рано, а переведено їх потайки о семій годині. Пятьох Жидів вибрало десять виборців.

Італїйський університет.

Трієст. (Ткб.). Міська рада ухвалила резолюцию з рішучим протестом проти утвореня італїйського правничого факультету у Відни.

Дума.

Петербург. (Ткб.). На онодїшнім засіданю думи голова подав до відома, що бар. Маєндорф зложив достоїнство віцепрезидента.

Атентат на еспанського короля.

Мадрит. (Тел. прив.). Полїция відкрила заговор анархістів, які мали виконати атентат на еспанського короля підчас відправи за упокійного богослуженя за душу вбитого короля Португалії. Анархісти мали зблизити ся до короля в сьвященичім одязї і вбити його. Арештовано дві особи; одна з них подає себе за вчителя семинаря, а друга за сьвященика. Доходженє переводить ся.

Англїйський голос про цїсарський ювилей.

Льондон. (Ткб.) „Dally Fxpress" обговорює в ширих словах апель цїсаря Франца Йосифа до своїх народів, аби його ювилей обходити дїлами любови ближнього для добра дітий. Часопись вказує на те, що цїсар цїле своє житє віддав на послугу своїм народам а отсей ювилей його має бути сьвяткований філянтропійно.

Привернене руху на головних зелїзницях.

Станиславів. (Ткб.) Особовий рух на шляху Тернополь-Копичинцї привернено д. 16 лютого потягами 3455 і 3456 Нинї привернено обмежений рух особовий між Підвисоким а Потуторами, поки-що лиш потягами ч. 3313 і 3314; привернено також загальний рух між Коломиєю а Городенкою також лише одною парою потягів льокальних ч. 3953 і 3954.

За атентат на Скалона.

Вадовиці. (Т. пр.) Нинї почав ся тут перед лавою суднів присяжних процес проти Ванди Добродзїцької, яка свого часу виконала в Варшаві атентат на варшавського ген. губ. Скалона. По вильосованю суднів присяжних і відчитаню акту обжалованя зізнавала обжалована, малюючи господарку рос. чиновництва в Королівстві польськім. Добродзїцька признала ся, що на основі п. с. д. боєвої організациї кинула на повозку Скалона дві бомби, але не почуває себе до вини, бо еї вчинок був тілько відповідию на насиля Скалона.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного" у Львові зложили (в коронах): Тома Телїшевський у Львові 10, д-р Роман Чайківський в Перемишли 10, Олїмпія Левицька в Желдни 5, Іван Дудич в Панасівці 10, Андрій Гаєк у Львові 2, Михайло Тюн в Стрию 2, Діонізий Хромовський в Глинках 2, Ольга Яремкевич в Жукотинї 5, Читальня „Просьвіти" в Остальцях 4·03, А. Зарихта в Шлятинцях 5, Іван Солодуха в Любичи князї 3·40, Українські богослови в Перемишли 5, Іван Дашкевич в Тустановичах 13·30, Читальня „Просьвіти" в Любели 5, о. Евген Дуткевич в Шишківцях 4, о. Іван Лесак в Воли кобилянській 9, о. Григорий Рибчак в Домажирі 32·64, з того від себе 5. Церкви в Жорнисках 10, Церкви в Домажири 10, зі збірки в Зелеві 4, в Жорнисках 3·64, о. Николай Селезінка в Янчині 20, о. Йоан Любович в Острові 20, о. Михайло Феняк в Ялинї 5, о. Стефан Ничай в Верхратї 10, Читальня „Просьвіти" в Книгиничах 10, Члени читальні „Просьвіти" в Ортиничах 2, а то: Ф. Ортинський 1, Ів. Ортинський 0·40, Ів. Вунетицький 0·10, М. Бандрівський 0·10, Ів. Бандрівський 0·10, М. Чайківський 0·10, С. Ортинський 0·10. Л. Куцан 0·10; провізори церковні в Залужу, а то Михайло Воробець і Стефан Дзєра 21, з того: від брацтва старшого 10, молодшого 3, і 8 від тов. Тимка Женьчука і його товаришів, що потрудили ся з колядою; Роман Шехович в Попільници 5, Федь Клинцай син Матія в Скоморохах 1·30 — коляда, Товариство педагогічне в Перемишли 100, д-р Іван Бартошевський у Львові 10, Андрій Заяко в Угринові 2, Михайло Секунда в Тарнові 3, Брацтво церковне в Розворянах 22·05, Церков, брацтво і читальня в Ваневичах 15·15,

Братство церковне в Полюхові 4·05, Читальня „Просьвіти“ в Боленовичах 6, Читальня „Просьвіти“ в Долпотові 6, А. Здерковський в Крушельници 2, Михайло Кречківський в Лібухові 10·14, о. Орест Кисілевський в Незвисках 8, з того: від себе 4 і від братва церк. 4; о. Алекс. Лукашевич в Бичківцях 10·30, з того: від себе 2 і від парохіян 8·30; о. Йосиф Пелехович в Крампній 24·10, з того: від себе 1, від парохіян в Крампній 8·68, від парохіян в Котани 6·42, з таци в церкві в Крампні 5, з таци церк. в Котани 3; Олександер Соколовський в Стратині з коляди 13·31, о. Дмитро Йосифович в Середопільцях з коляди 3·30, о. Автоном Левицький в Мухавці 15, з того: від себе 3·70 і 1·30, а від братва церк. 10, Громада Рогізно 10, Громада Тартаків село 20, Братво церк. в Дашаві 6, церков в Закомарю 2, о. Качмарський в Славську 12, з того від братва церк. 8, від читальні 4; Читальня „Просьвіти“ в Закомарю 2, Читальня „Просьвіти“ в Хороброві 10, Читальня „Просьвіти“ в Пилипчи 5·78, Читальня „Просьвіти“ в Вишенці 1·50, Ілько Легкий в Лімановій від Р. Желехівського і П. Турчиновського 3, о. Володимир Кузьмів в Горожанні малій 5, Тимотей Василишин в Сільци беньковім 10, Михайло Василишин в Сільци беньковім 10, Василь Якубів в Бродах 2, Читальня „Просьвіти“ в Купчи 3, Читальня „Просьвіти“ в Скварявій ст. 6, Іван Творидло в Зашкові 6·20, Братво церк. в Мужиловичах 4, Брацтво церк. в Підяркові 5, Брацтво церк. в Сьмільнику 10, Брацтво церк. в Мариямполи 5, Николай Ягоцький, господар в Нараєві 4, о. Гарасимович в Турю 10, Евген Сенатович в Космачи 10, Іван Верхола в Новосілках 5, Іван Лехицький в Бродах 10, о. Никола Левицький в Павлю 8, Брацтво церк. в Підгайчиках 9, Брацтво церк. в Орелци 20, Брацтво церк. в Кутах коло Олеська 6, о. Йосиф Яримович в Шоломиї 14, і другий раз 8, Читальня „Просьвіти“ в Комарні 63·55, з того 50 з коляди а 13·55 від молодіжи середних шкіл, Читальня „Просьвіти в Ляшках госг. 5, Читальня „Просьвіти“ в Винниках коло Белза 1·30, о. Гнатишак в Полкинях — коляду — 6·28, о. Іван Мельник в Берегах від брацтва тверезости 10.

(Дальше буде).

КОНКУРСИ.

Руське Товариство Педаґоґічне у Львові розписує конкурс на одну одноразову запомогу в квоті 120 К з „фондациї імени Романа Алексієвича“ для учителїв і учительок та вдів і сиріт по учителях народних шкіл руської народности.

Першенство до одержаня мають:

а) зовсім убогі сироти по учителях народних шкіл, які звірцево ведуть ся і роблять дуже добрі поступи в науках,

б) зовсім убогі вдовиці по учителях народних шкіл, котрі свої дїти до шкіл посилають,

в) убогі учителї народних шкіл, які також дїти свої до шкіл посилають.

Поданя належить надсилати до Руського Товариства Педаґоґічного у Львові (Сикстуска ч. 47) найдальше до 1. цьвітня 1908 разом з алеґатами ad а) б) в).

У Львові 12. лютого 1908.

За Видїл:

о. І. Чапельський голова. *Д-р В. Щурат* секретар.

По мисли ухвали з дня 11 лютого 1908 Головний Видїл Товариства „Просьвіта“ у Львові розписує отсим конкурс на посаду управителя садівничої школи в Милованю (повіт Товмач). До обовязків управителя сеї школи буде належати: 1) управа садівничої школи і науки садівництва, 2) ведення шкілки овочевих дерев на просторі 25—30 моргів, 3) заряд цїлого заведення. Платня і близші услівя після умови. Пожадані висші заводові студиї. При рівній заводовій кваліфікациї будуть мати першенство сї компетенти, що знають руську мову в слові і письмі.

Поданя о наданє повисшої посади заосмотрені в 1) метрику хресту на доказ віку, 2) свідоцтво заводових наук і відбутої практики, 3) опис житя (curriculum vitae) і 4) евентуалні вимоги компетента: належить вносити до Головного Видїлу Товариства „Просьвіта“ у Львові (Ринок ч. 10) найдальше до 25 марта 1908.

Львів дня 12 лютого 1908.

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта“:

Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

Будапешт 17/2. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	11·74	до 11·75
„ „ жовтень	10·25	до 10·26
Жито на цьвітень	10·32	до 10·33
„ „ жовтень	8·87	до 8·88
Овес на цьвітень	7·82½	до 7·83
„ „ жовтень	—·—	до —·—
Кукуруза на май	6·71	до 6·72
Ріпак на серпень	16·60	до 16·70

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: слабе. Погода: гарно і вітер.

Оголошеня.

ПОДЯКА. Почуваєм ся до милого обовязку сею дорогою зложити Вп. Пану Докторови Гукевичеви сердечне „Спаси-біг“ за вилїченє нашого Богданочка з тяжкої недуги, та за труди яких піднимав ся спішучи на кожду нашу просьбу не зважаючи на невигоди подорожи.

Іван і Северина Кобаровські з Сихова. 228

— Звертає ся увагу на оголошенє п. Ріґана Михайла, угорського Русина, який посїдаючи власні винниці, офірує по дешевій цїні вино натуральне, яке надає ся особливо як богослужебне вино. Писати можна до него по руськи лиш адресувати треба по мадярськи.

— Загальні збори повітового товариства кредитового „Віра“, стов. зар. з обмеженою порукою в Равї руській відбудуть сь в понедїлок дня 9 марта 1908 року о 4-тій год. пополудни в власнім льокали з слїдуючим порядком: 1) Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів і вибір комісиї шконтруючої. 2) Відчитанє протоколу ревізийного з відбувшої ся ревізиї товариства. 3) Зміна §§, 8, 16 і 26 статута. 4) Справозданє дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907, як також справозданє ради надзираючої з внеском на удїленє дирекциї абсолюториї. 5) Внесенє ради надзираючої дотично розділу зисків. 6) Вибір 2 членів ради надзираючої в місце уступаючих о. Емілїяна Гриневецького і о. Антона Колпачкевича. 7) Внесеня членів. — За раду надзираючу: *о. Емілїян Гриневецький* голова, *о. Льонґін Тустановський* секретар. 211 1—3

До „Народної Гостинниці“ приїхали 14., 15 і 16. II. 1908. Мария і Іван Смолинські, Коломия; Михайло Комарницький, Лежайск; д-р Ярослав Олесницький, Дрогобич, д-р Евген Олесницький, Стрий; Павло Хомів, Косів; Симеон Труш, Золочів; Дмитро Стасинець, Станиславів; Филипина Калиновичева, Борщів; Осип Насельський, Бережани; Лев Фрідман, Дрогобич; Петро Яворський, Дрогобич; Александер Строцький, Отинія; Ірина Литвинович, Борщів; д-р Юлїян Геровський, Чернівці; Антін Крушельницький, Станиславів; Юлїян Куновська, Кривка; Іван Пласкач, Борислав; Іван Чернецький, Станиславів; Петро Бояк, Перемишль; Александер Бандуровський, Жидачів; В. Бротневич, Бресляв; Володимир Крупа; Заґуже; Емїль Шмідт, Бресляв; Кирило Чиж, Устрики; Ольга Костринська, Ярослав; д-р Іван Дрогомирецький, Золочів; Льонгин Рузенський, Львів; о. Алексей Ганас, Печенїя; Макс Гібнер, Коломия; Мінодора Степанів, Вишнівчик; Богдан Лепкий, Краків; Яків Чубатий, Пониковиця мала.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найкращі видатне средство 176

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

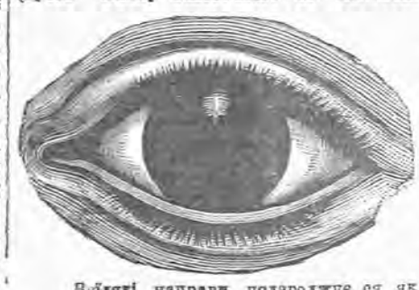

Барометри анероіди по 7 8 і 10 К найкращі по 18, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Зарвом поручаємо в найбільшім виборі окуляри цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Пошукує ся сьвященика безженного на сотрудника при хорім пароху в гірскій парохії перемискої епархії. Сотрудник за умовою дістане помешкане, пїле удержане і услугу. Т. Дорош, Россохи, по чта Старява коло Хирова. 226 1—3

Виравний солїцитатор адвокацький пошукує місця. Адрес: „Борщів poste restante В. В.“ 224 1—3

Потребую зараз учителяки до ученицї в шкіл народних. М. Сїрецкий, парох в Палагичах п. Товмач. 219 2—3

Пошукує ся здібного майстра столярського до самостійного веденя фабрики столярської в машиновим варстатом. Оферти належить вносити: Фах почтовий ч. 95. 217 2—9

Кавалєр на певнім становиску в правом емеритурї оженить ся в панною з малим посагом. Річ тактую серио. Листи зараз в фотографією прошу надсилати до Адміністрациї „Діла“ для „Теодора“. 215 2—2

Фортепян короткий чорний Houlbaera майже новий дешево продам. Львів, Ринок 8, Войнарович. 218 2—?

Іконостаси і готовлять після стилевих плянів рівбарська робітня Евст. Щуплакевича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 4за

200 сягів або й більше дров буковых і грабових і дещо осичини, куплю зараз з реченцем достави на осінь. Оферти прийму лиш від властителїв, Русинів або руських громад. „Василь“, в адм. 222 міністрациї „Діла“. 2 5

Студент IV р. фільософії приме лекциї вставдни занять бюрове у Львові або на провінциї, Ілько Хомин Отинія у п. Стадлера.

Спільника до дуже рентовного підприемства, лиш Русина, з капіталом бодай 2000 корон, потребую сейчас. Праці не треба никої. Ручу найменше 10% зиску. „Цісарівна“, в адміністрациї „Діла“. 221 2—5

Перша руська фабрика БАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61* (біля рампи) поручає знамениті тїста часвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 184

МАЛПИ, корови, папуги, безроги, канарки, коні, коти ангора і гончі пси пошукує з порученя Вп. Покупців „DOROTEJM“, Львів ул. Шайнохи. 103 4—?

МІД пчільний пашка, десеровий, липовий, жовтий і білий курацийний з власної пасіки, висилаю в бляшанках 5 кгр. за 5 Кор. під гварандією

Ізраель Шехтер в Підгайцях. 32

СВОБОДА

письмо політично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский.

Цїлорічна передплата виносить: 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрациї, Львів ул Ринок ч. 10.

Машини Зінґера і ґрамофони нові і мало уживані, куплені на лїцитациях, продає на рати з гаранциєю без агентів Львів, ул. Краківська 24, І. по верх ч. мешкання 3. Куплю машини і ровери уживані. 223 1—1

Убогий ученик талановитий нашої гімназиї задля браку утримання горячими словами просьби відвивається до жертволюбивих сердець подати йому материяльну поміч хочби в найдрібнійших датках. Всякі датки просить ласкаво слати на руки о. Боберського в Миколаєві коло Бібрки.

Академик, рутинований інструктор, глядає лекциї, або якого заняття у Львові, евентуально на провінциї. Приготовляє під гваранциєю. Ласкаві ґлошенія: „Industrius II.“ poste restante головна почта Львів.

Спілка для господар. і торговлї в Перемишли

поручає

ТОМАСИНУ

з зьвіздою і прочі штучні навози як

суперфосфати, каїніт калуський і. т. п.

на надходячу весну.

Цїну і кошта перевозу подамо на жаданє відворотно. При тім зазначуємо, що томасину і каїніт можна на луках і на снїгу розсївати, а пора до перевезеня ще догідна.

При ваґонових замовленях томасини, даємо 20 Корон опусту і безплатну аналїзу.

227 1 10 **Дирекция.**

Оповіщенє.

II. Звичайні Загальні Збори Товариства взаїмного кредиту „Сьвіча“ стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Болехові, відбудуть ся дня 3 марта 1908 р. о год. 2 пополудни, а на случай браку комплету того самого дня другі збори о год. 3 по полудни зі слїдуючим порядком дневним:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Справозданє дирекциї з дїяльности і рахунків за рік адм. 1906/7.
3. Справозданє комісиї ревізийної з внесенєм на удїленє абсолюториї.
4. Роздїл зиску з року 1906/7.
5. Вибір 3 членів ради надзираючої і 1 заступника.
6. Затвердженє вибору 1 члена дирекциї і 1 заступника.
7. Вибір 3 членів комісиї ревізийної.
8. Зміна §§. 2, 4 уступ 4, 6, 9, 15, 29, 36 стат.
9. Внесеня і інтерпеляциї.

РАДА НАДЗИРАЮЧА:

о. Йоанн Бирчак председатель. *о. Теофіль Горникевич* секретар. 225 1—1

Оповіщенє загальних зборів.

Звичайні загальні збори членів „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦЇ“, стоваришеня зареєстрованого з огран. порукою у Львові, відбудуть ся в четвер дня 27 н. ст. лютого 1908 о год. 4 по пол. в домі „Народної Торговлї“ ринок ч. 36, перший пов.; з слїдуючим порядком дневним:

1) Відкритє зборів;
2) Справозданє дирекчиї з дїяльности за рік адм. 1907;
3) Справозданє і внесеня комісиї контрольної;
4) Відчитанє справозданя комісиї колявдацийної;
5) Зміна статута;
6) Доповняючий вибір двох членів Ради Надзираючої на місце вилосованих і одного на місце уступившого;
7) Означенє марки презенцийної для членів Ради Надзираючої;
8) Внесеня і інтерпеляциї членів.

Лєґітимациєю для членів служить їх книжочка удїлова. — Білянс за рік адм. 1907 виложений до перегляду членів в канцелярії стоваришеня, а на жаданє висилає ся почтою.

Львів дня 30 сїчня 1908.

Ярослав Ільницький Председатель Рады. *Теодозий Лежогубський* Член Рады. 214 2—2

ОПОВІЩЕНЄ.

До відомости Вп. Членів „Руського Народного Дому“ в Збаражи:

Дня 5 марта, с. є. в четвер о год. 12 відбудуть ся Загальні Збори „Руського Народного Дому“ з слїдуючим порядком дневним:

1. Отворенє загальних Зборів і відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2. Справозданє Дирекциї з діловодства і білянс за рік 1907.
3. Справозданє комісиї контрольної.
4. Роздїл чистого зиску.
5. Зміна деяких параґрафів статута.
6. Вибір членів Ради Надзираючої.

Право участи в Загальних Зборах можуть мати лише такі члени стоваришеня, котрі уплатили що найменше оден повний удїл.

Збараж, 6. лютого 1908 р.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

Д-р Володимир Білїнський голова. *о. Стефан Головацький* секретар. 204 4—5

„Пестїйка“ полька-французка на цитру — уложив *ЗЕНОН М. КИРИЛОВИЧ.*

Друкована в муз. часописи „Echo vom Gebirge“ в ч. 23. р. 1907. 208 2—5

Цїна 1 корона.

„Між своїми“ низка руских пісень на цитру по 1 кор. за примірник.

Набути можна у автора в Коломиї і у всїх книгарнях.

Видання „Благотворительнаго Общества изданія общеполезныхъ и дешевыхъ книгъ“.

(Спб. Офицерская, 36 I, кв. 13.)

(Цѣна въ копѣйкахъ.)

Ч. 1 „Корыстни звиратка“ кажанъ, жижъ та крытъ, О. Степовыка (выдання друге, въ 3 малюнками) 3.
*Ч. 2. „Про гогодыну“, О. Степовыка (выд. друге) 5.
Ч. 3. „Молодыча боротьба“, Ганны Барвинокъ 1.
Ч. 4. „Орыся“, П Кулиша (въ 4 малюнками) 2.
Ч. 5. „Вирна пара“, Ган ы Барвинокъ 3.
*Ч. 6. „Бжильництво“ (выд. друге, въ 23 мал.) Ф. И. Немоловского 10.
Ч. 7. „Оповиданнія про Антона Головатого“ М. Комаря (въ 5 малюнками) 5 к. (велен. 10 к)
Ч. 8. „Оповиданнія про Тараса Шевченка“, О. Конисского (въ портретом и 1 малюнком) 2 (вел. 5 к.)
*Ч. 9. „Розмова про сельске газайство, кн. IV. Выноградъ, Е. Чикаленка (выд. 2-е, въ 13 мал.) 6.
*Ч. 10. „Розмова про сухоты на рогатій худоби“, С. Ваганова 3.
Ч. 11. „Выговщына“, П. Кулиша (въ портр.) 2 (вел. 5 к.)

Сї книжки продають ся книгарям за знижкою 40% на готові гроші, або 30% на комісию. Рахунки при останній умові зводяться двічи на рік: у сїчни і липни місяці кожного року.

Книжки, визначені зірков**, ухвалені „Министерствомъ Земледѣлія и Государственныхъ Имуществъ“ які надають ся до бібліотек хліборобских і садівничих шкіл.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою марков 8 121—?

-|- М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кил. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся льоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак -|- М. Ц. Н. Т., бо лиш таке сьвічки приморучає „Народна Торговля“. Сотни похвал і признань!!!

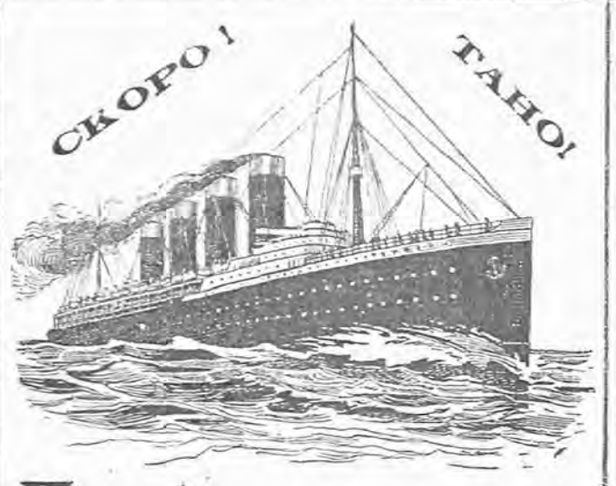

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Аргентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поученьлиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

САМОРОДНІ ВИНА

із власних виноградів в токайсько-гедьолянських горах продає бочками на 50 або 136 літрів, по цїні 1, 2 або 10 кор. від літра, loco Sátoralja-Ujhely.

Адресувати по мадярськи; Rigan Mihály, notarius, Felsöcsebény, Comitat Zemplén.

Прібки на жаданє оплатно і даром.

За натуральність ручить ся. 165 10

Працюйте і щадїть!

Вкладки ощадности на 4% приймає

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

стоваришенє заревестроване з обмеженою порукою у Львові.

Кождого дня (в годинах урядових перед полуднем) можна кождy вкладку назад відобрати.

Позички удїляє Товариство „Днїстер“ на 6% за інтабуляциєю; на кошта покрита двіжками на 5%. Сплата розкладає ся на 10 до 15 літ; при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна (на капітал і відсотки) 5 кор. 08 сот. від кождих 100 кор. позички.

Парцелянти на купно землї могуть в „Днїстрї“ получити позички під догідними услівями.

Членами можуть бути тїлько члени обезпечені в Днїстрї“.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродійні цїли квоту 37.285 К.

Вкладки виносять 31/12 1906:				К 2,561.541·81
Позички удїлені	„	„		2,512·635·62
Удїли членьскі	„	„	„	193·659·52
Цїнні папери	„	„	„	138.534·20
Фонд резерв. і иньші	„	„	„	37·338·07
Льокациї	„	„	„	267.364·04

Купуйте землю при парцеляциях! 126

Канцелярия в домі „Днїстра“ ул. Гуська ч. 20. Кассова отворена перед полуднем від 8 до 2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

Де Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35м
Зимної води	5 50	7 25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7 0ь	11 10
Кракова	—	3·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·35	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1ь	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	8·30
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посшішні поїзди печатані товстим друком — і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята означені † — в неділї до 10/8 що день буквою д.

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 36. Львів, второк 18. н. ст. (5. ст. ст.) лютого 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 30 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надісляне" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Оповіщенє.

Народний Комітет, як верховна екзекутива українсько-руського національно-демократичного сторонництва, затвердив кандидатуру на посла до краєвого сойму:

36) на повіт Косів: д-ра Теофиля Окуневського, посла до державної ради і краєвого адвоката в Городенці.

На повіт Товмач рішив Народний Комітет візвати членів національно-демократичного сторонництва, щоби своїми голосами поперли кандидатуру д-ра Івана Макуха, краєвого адвоката в Товмачи.

Львів 18 лютого 1908.

Д-р Кость Левицький, голова. *Д-р Волод. Бачинський*, секретар.

„Демократичні" деклямації.

Вже більш столїтя, від конституції 3 мая, чуємо серед польської суспільности деклямації на тему демократизму. Аж цілу Европу болять вуха від того фалшивого патосу, з яким представники „вибраного народу" роблять рекляму свому демократизмови, а рівночасно там, де польська суспільність має в своїх руках власть, в Галичині, народні маси болить спина так само, як болїла перед конституцією 3 мая, від шляхотського панованя. В тій „здемократизованій" галицько-польській суспільности і доси панує польська шляхта і то не тільки фактично, але й морально, бо за час свого панованя вона так зуміла затроїти польського народного духа своєю національною ідеольогією, що тепер вся польська демократия в Галичині в своїх відносинах до руського народу шляхотська по національному духу і хиба тим ріжнить ся від шляхти, що та її ідеольогія поневолення руського народу, обдерта з соціяльно-економічних обслон, якими оправдує своє політичне панованє шляхта, виглядає куди цинічнійше, а також і в практиці виступає на стільки брутальнійше, на скільки сучасна буржуазия рухливійша від феодальної шляхти.

При теперішних виборах до сойму знов аж лящить від польських демократичних деклямацій. Деклямують людовці, годячи рівночасно зі шляхтою в західній і йдучи під її прапором проти руського народу в східній Галичині. Деклямують народові демократи, голосячи рівночасно проти руського народу гірші пруських методи „національної" політики. Деклямує на половину партия, а на половину спілка для асекурації мандатів, що виступає під фірмою „Polskie Stronnictwo Demokratyczne", яке має претенсиї репрезентувати „чистий демократизм" „демократичного польського міщанства" і в своїй „демократичній чистоті" кидає громи на народових демократів за викривленє демократичних ідеалів.

На сей раз займемо ся власне тим репрезентантом „чистого демократизму". Ми вже вказували на те (прим. в статї „З польської політики" в ч. 28 з 6 с. м.), що польська демократия то мирить ся то сварить ся виключно відповідно до того, чи стає політичного жиру для всїх її відтінків, так що можна його споживати в згоді, чи треба за той жир сварити ся. І власне та сама демократия, котра для відібраня части політичного жиру від шляхти злучила ся в віденськім колї польськім в „демократичну унію", тепер, не могучи розділити між собою в мирі соймових мандатів, розсварила ся. Почало ся від мандатів міста Львова. Народові демократи забажали загарбати собі з 6-ох мандатів 4, а що між демократами инших відтінків є цїла юрба політиків, що або з титулу свого дотеперішного послованя або з титулу своїх дотеперішних мандатових аспіраций ласі на мандати, то й настала мандатова гризня, прибрана назверх в маску принципіяльних ріжниць між польською народовою демократиєю і польським демократичним сторонництвом. Мов на яке чародійне заклятє виросло у Львові „Polskie Stronnictwo Demokratyczne", про яке досї нїхто нїчого не чував і далї до боротьби за мандати — „pardon" за „чистоту демократичних принципів".

Власне минулої неділї, 16 с. м., відбули ся перші збори сього сторонництва. Виступали на них самі стовпи польської „чистої" демократиї: віцепрезидент міста Львова і політичний хамелеон д-р Рутовський, бувший президент міста Львова і демократ в стилю „Dziennik-a polsk-ego" д-р Малаховський, безпринципний декляматор дзвінких демократичних фраз д-р Грек, „Polak mojżeszowego wyznania", що при помочи польського патріотизму вічно старає ся виплисти на верх політичного житя і вічно в рішаючий момент чує: „Precz stąd, Żydzie!" — д-р Ашкеназе, що в однім зі своїх відчитів про жидівське питанє заявляв з патосом: „Jeśli zaczniemy się dzielić na Żydów, Rusinów i t. d., to gdzie będzie Polska"?

Всї ті „чисті демократи" просто переганяли ся в демократичних деклямациях про переломове значінє теперішних соймових виборів, про політичку рівноправність широких народних мас, про шкідливість націоналїзму народової демократиї і т. д. в нескінченість. Але коли-б хто думав, що ті „чисті демократи" відносять ся до руського народу, котрий творить половину населеня і займає компактною масою дві третини териториї того краю, який вони збирають ся ущасливити демократичним соймом і демократизациєю всего політичного житя, — хоч трохи инакше, ніж шляхта або народова демократия, той дуже милив ся би. На цїлих зборах про цїлий руський нарід було тільки й мови, що заява д-ра Рутовського, що „Русини без Польщі не можуть істнувати і на нїщо всї їх зусиля" та заява д-ра Малаховського, що „при ухвалюваню виборчої реформи можна так поділити округи, щоб національна меншість, а в східній Галичині національна меншість польська не була наражена на страту того, що мала доси".

Які характеристичні для польської демократиї заяви! З поміж польської демократиї не перший д-р Рутовський деклямує про те, що політична єдність Руси з Польщею лежить в інтересї Русинів, коли тимчасом „Русини не можуть істнувати без Польщі" хиба тому, що Польща докладає всїх сил, щоб не випустити їх з-під свого панованя. І се власне потверджує заява другого бесїдника. Демократичний декляматор кидає найперше зовсім справедливу на перший погляд фразу про забезпеченє прав національних меншостий, щоб зараз таки відібрати тій фразї всякий справедливий зміст, заявляючи, що польській національній меншости в Східній Галичинї треба забезпечити те, що мала доси. Доси в самій сїльській курії та польська меншість в Східній Галичині здобувала над 35 мандатів на 48, а крім того мала всї мандати з перших трьох курий. І забезпечити тій польській меншости таку подавляючу перевагу над руською більшістю, се в устах пана Малаховського називаєть ся „чистим демократизмом!"

Але мабуть Поляки не здібні до инакшого, справдї демократичного розуміня демократизму, коли по таких русиноїдних заявах польський соціяльно-демократичний посол Гудец міг від імени своєї партиї висловити „бажанє, щоб і по провінціональних містах зорганїзовано комітети, які ширили-б ідеї широкого демократичного поступу". Отже те, що говорили на зборах про руське питанє Рутовський і Малаховський, в очах польського соціяльно-демократичного посла „щирий демократичний поступ!" Інтересно, що на таку інтерпретацию „щирого демократичного поступу" своїм партийним товаришем скаже українська соціяльна демократия, котра так строго відносить ся до „національного шовінїзму" українських партий...

Очевидно, що Русини міста Львова не можуть привязувати ниякої ваги in plus до тих демократичних деклямаций партиї, іменем котрої д-р Рутовський хвалив ся, що „завдяки працї демократиї той давний Львів руско-нїмецько-жидівський нинї став на стільки польським, що веде перед в польськім національнім житю". Русини міста Львова не можуть підпирати одного польського демократичного відламу проти другого, бо всї ті відлами супроти руського народу дишуть духом національної ідеольогії шляхотської Польщі. Русини міста Львова мусять всї свої сили обернути на се, щоб польським завойовникам показати, що говорити про чисто польський характер столицї Галицької Руси, се значить, робити рахунок без споконвічного господаря сеї землї.

Коропецька жертва.

(*Дальше*).

Револьверова інтродукция.

Виключенє війта Михайла Мельника і його брата Івана з будучого складу виборців, сей отвертий громадянський осуд людців, що зірвали з громадою та пішли на послугу її ворога діймив обох виключених до краю. Більш рафінований Михайло почав за те відплачувати ся препарованем лїст виборчих, а брутальнійший, двірський наганяч виборчий, Іван, певний, що йому все минє безкарно, рішив стероризувати селян, виступаючи передовсім проти чільнійших поміж ними. До речі треба згадати, що третий з братів — Микита Мельник не пішов їхними слїдами, але остав у народній організаций. Розуміють ся, що між ними не могло не бути обопільної анімозиї. Ось так в середу д. 5 лютого увійшов Іван Мельник до коропецької коршми, де сидїли в першій комнатї його брат Микита з другими селянами Петром Куликовським, та не поздоровивши навіть присутних, перейшов до другого покою. Через час вернув до першої кімнати, витягнув ізза холяви револьвер, почав ним вимахувати до сидячих а при тім відгрожував ся словами: „Я вас всїх вибю. Всьо ми єдно, як мій брат (війт) не має гонору і я, то менї не треба жити, положу всїх Марияшів і мого брата Микиту трупом, а сам піду на шибеницю!" (Для зрозуміня сего додамо, що численна родина Марияшів належить до партиї народної). Коли присутні збули се довше триваюче провокованє мовчанкою, Іван Мельник потяг знов до другої кімнати, відки знов викрикував всїляке, при чім впало дещо також на адресу Каганеця!. На сім ще не скінчило ся, бо в ночи — як се заявила на другий день сусїдам жінка Івана Настя з Козубишів — хотїв Іван з набитим револьвером йти на обістє Микити Мельника (оба вони сусїди) і стрілити до него через вікно. Намір сей ударемнила жінка, вспівши вкінци виманити у чоловіка револьвер і кулї. Розуміють ся, що таке тероризованє людий в селї через тзв. виборчі гиєни не могло остати без наслїдків, особливо, що чутка про се пішла селом, подавана з уст до уст. До тогож посеред Коропця є майдан забудований довкола хатами, по середині якого стоїть коршма звана „касино". На майдан сей виходять звичайно ранками газди та балакають, поки жінки не зварять снїданя. В четвер рано „урядував" уже Іван Мельник в касинї. Коли його тут завздрів Семен Марияш с. Михайла, викликав його на підсїнє, щоб з ним поговорити на розум із приводу револьверових погроз. Коли він не хотїв вийти, то Марияш його витяг, але за Мельником обстали деякі хрунї і почала ся бійка, яку розборонив доперва Микита Мельник а також Іван Каганець брат бл. п. Марка, який витяг на силу з бійки одного з Марияшів а то Івана с. Михайла, який є йому рідня. По бійцї надбіг на місце також постенфірер Токарські та заарештував двох перших лїпших селян, які йому попали ся під руку а то Данила Гнатюка й Олексу Вовка прямо тому, що більше нїкого не було. Вперед крикнув сакраментальне „W imieniu prawa wzywam rozejść się", а зараз за тим арештував селян та візвав їх, щоб йшли до поблизької громадської канцелярий, а зазив сей вони сповнили. Про бійку сю згадуємо тому, що польська преса старає ся замордованє Марка Каганця пояснити як безпосередний наслїдок сеї бійки і то так, що він мав „розбивати" своїх противників, при тім подавано його як Івана Каганця, поплутавши тенденційно в представленю справи і розвиток подій і імена осіб, щоб якось виправдати перед сьвітом замордованє „jakiegoś tam chłopa" коршемними авангурами, які тут зовсім нї при чім, а при тім зовсім промовчено револьверові подвиги Івана Мельника.

До громадської канцелярий.

Коли вже пора була відповідна вийшов бл. п. Марко Каганець з своєї хати, та стрінувшись з Ів. Марияшом с. Михайла, рішили піти до громадської канцелярий, щоб розвідати ся в реклямацийних справах, про які депешовано попереднього дня до староства. З дому не хотїла жінка пустити бл. п. Марка, знаючи про розяренє, викликане недавною бійкою та знаючи про ворожнечу двораків до чоловіка проти якого відгрожували ся й жандарми. Колиж муж став впевнювати жінку, що він нїчого злого не зробив, тож нїкого не боїть ся і піде, то вона інстиктовно рішила ся товаришити йому. По дорозї стріли сестру Юстину з Каганців Садовську та других людий, головно інтересованих в справах реклямацийних. На майданї і в „касинї" було всюди спокійно. Денеде стояли лиш ґрупки „реклямантів" та цїкавих, які побачивши, що Каганець іде до громадської канцелярий, стали приступати до него і йти за ним. В групі Каганцевій було всего на всего 8 до 10 осіб — другі люди йшли подальше то одинцем то групами.

В середу і четвер наладив бл. п. Марко чи мало реклямаций, тп щоб з лїст повичеркувати безлїч бездомних хрунїв і форналїв то щоб втягнути до неї завзятих і чесних, маючих господарів. Виготовлені реклямациї заховав за ремінь, де було й 7-е ч. „Свободи" із 31 сїчня с. р. із статею, в якій подано поученє про боротьбу проти виборчих шахрайств.

На краю майдану який звуть в Коропци ринком, пливе широкий потік званий Коропчик. На нім стоїть довгий і широкий міст, зараз за мостом стоїть капличка сьв. Яна а за нею громадська канцелярия, до якої сходить ся з гостинця лїворуч по містку накриваючім уличний рів. Місток сей роздїлює бариєра на дві половини; з половини містка, близшої до великого мосту сходить ся на площу т. зв. „огльондацьку", де оглядають ведену на торг худобу а з половини дальшої у вузку, обведену поручем, доріжку, що веде прямо до канцелярий.

На великім мостї віддаленім около двіста крокїв від канцелярий подибав Каганець О. Вовка, Я. Кирилюка, О. Басистюка й других селян, котрі розмовляли про раншу бійку війтового брата та подали йому еї докладнійший перебіг.

Арештованє й розгонюванє.

Відтак рушили всї в напрямі канцелярий, та коли наблизили ся до канцелярийного містка, напроти них вийшли з громадської канцелярий вахмайстер Ябчинські, постенфірер Токарські, де робили мабуть „доходженя" в справі ранної бійки а з ними скарбовий комісар, Я. Пелїх. Вийшовши на гостинець, Пелїх з жандармами розпращав ся, а вони швидким ходом наблизили ся до Каганця і його товаришів. Яблонський, станувши у віддаленю трох кроків від ідучих, озвав ся від першого слова: „W imieniu prawa Maryasz ja was aresztuję, proszę do gminy — Kahaniec tak samo". На те Іван Марияш, заховавши руки в рукави, відповів: „Добре я іду". Ябчинські і Токарські станули за обома „арештованими" і так увійшли на місток а з него на уличку. Присутний при сім Іван Каганець кликнув: „Братя ходїм і ми!", а на той зазив він та ще кількох других людий випередило жандармів, щоб в канцелярії бути сьвідками, чого се жандарми забагли від невинних людий, арештованих нечайно і без нїякої причини. Коропецькі люди тямлять впрочім ще дуже добре, як то рік тому робили заступники власти в канцелярії „доходженя" проти Стаха Садівського так, що мусїв вілежувати „слїдство" шість місяців та остав таки по віки калїкою!

Перед канцеляриєю було вже богато правиборців, що ждали на полагоду реклямаций від давна. І саме перед канцеляриєю покинули оба жандарми своє становище за арештованими, лишили арештованих та чим швидше протиснули ся до входу в канцелярию, де до них долучив ся третий жандарм Рудзїнські, який доси був в канцелярії з арештованим рано Гнатюком. Всї зробили нечайно фронт до людий та наставили багнети і почув ся новий розказ: „W imieniu prawa proszę się rozejść, bo będę strzelać. Селяни, щоб не входити в конфлїкт з жандармами, які дали ся селови не мало в знаки безконечними донесенями до судів і шиканами, повернули ся лицем до гостинця, щоб відходити. Всї люди почали йти, а жандарми з начіпленими на плечах ґверами йшли позаду. Марко Каганець був посеред товпи, а поруч него був брат Іван, який — як-раз — взивав людий, щоб розходили ся, а також його жінка й сестра, які прийшли з ним з дому до канцелярії. Люди йшли зовсім спокійно, але годї було їм „розійти ся" відразу, поки не дістали ся з вузкої доріжки на гостинець, а з гостинця по мості в село... Нараз пропхав ся між людий жандарм Рудзїнські і нї в сего нї з того вдарив Марка Каганця кольбою рівночасно в карк і голову. Ударений крикнув з болю: „гвавт люди, ратуйте, бо бють!" крик сей пішов товпою. Жінка й сестра вхопили в сїй хвили Марка попід руки, борячись, щоб він оголомшений ударом не впав до землї. Та се був лиш початок звірств.

Нечуване убийство.

Жанд. Рудзїнські, виконавши удар, підождав двох других жандармів, відтак перескочили через поруче канцелярийної улички на пашпортову площу, відти дістали ся на гостинець і стали людий взивати до розходу. „Кудаж будемо розходити ся?" — обзивав ся дехто з людий, яким загороджено дорогу. „Хиба по ровах. Пустїть нас, най дійдемо до своїх улиць!" Жандарми станули з багнетами спрямованими до людий о 7—8 кроків від каплицї св. Яна, що стоїть коло моста. Жандарми крикнувши: „W imieniu prawa proszę się rozejść, bo będę strzelać"! поступили ще три кроки в зад та станули проти народу до краю змішаного незвичайними подїями й знущанями.

В хвили сїй ситуация була така: Марко Каганець був між людьми, що гомоніли, на середині гостинця. Його жінка обняла його за шию і обслонила його з одного боку і то з правого, при чім сестра держала його праву руку; брат Іван обіймив його з лївого боку за рамена. На поклик жандармів, якого впрочім дальше не було навіть чути, Марко з окруженем спинив ся, але подальші люди не маючи иншої дороги й не чуючи зазивів перли наперед, хотя їх спинювали передні. Саме в місце де кінчить ся каплиця, а чинаєть ся великий міст, стало ся щось страшного, від чого всї отетеріли. Всї три жандарми ударили відразу на Марка Каганця, пропускаючи навіть других людий попри себе. Після зізнань очевидців мав перший ударити Токарський, прошиваючи Маркову грудь з правого боку поміж руки сестри і жінки. „Братя вже кров з мене лїсся!" застогнав важко мордований Марко та тут всадив в його живіт багнет щедрий жандарм Ябчинський. Затопив ся в народнім мученику багнет щеївтрете, а мав завдати сей удар знов таки Ябчинські — і Марка Каганця не стало. Може вступив ще два-три кроки і впав трупом на мостї.

Жандарми доконали сего убийства безборонного чоловіка складно немов після пляну, ще й хустиною кров з багнетів обтирали. А все те діяло ся так швидко, що люди прямо не могли похопитись і стояли добру хвилю мов занїмілі.

Заколено в білий день серед товпи одного невинного безборонного чоловіка і то представителями власти! Нїхто не виступав проти жандармів агресивно, нїхто не пробував їх безоружити, чого найлїпшим доказом хочби те, що в сім не скалїчено нїкого більше з людий, що було-б при таких обставинах серед товпи немислиме. Виходить на таке, що Каганець був специяльною цїлию для багнетів. Се прибирає тим яркійший вид, коли згадаємо, що М. Каганець дістав вже свого часу польський засуд смерти та мав на тлї політичнім чимало процесів із ком. Ябчинським, які кінчили ся все добре для него а не для жандарма. Та про се далї. Тут же згадаємо, що властиво ні бл. п. Каганець ні Марияш не був властиво арештований, бо ось Марияш й досї на волї і досї не просидїв навіть у слїдстві одної години. По нїби арештованю взивали увязнених до розходу а відтак, як вони слухають зазиву, кладе ся їх трупом!

(Конець буде.)

Передвиборчий рух.

До відома повітових організаций.

Всї інформациї про виборчі надужитя, які присилають організациї чи то на адресу „Діла" чи „Свободи" чи „Народної Канцелярії", передає ся пос. д-рови Е. Олесницькому, який постійно інтервенїює у намісника; кромі того і инші посли інтервенїюють у намісника в справі виборчих надужить на жаданє повітових організаций, чи то самі чи то в товаристві депутаций. І так о скільки дійшло до нашої відомости, інтервенїювали і провадили депутациї до намісника посли проф. Романчук, д-р Охримович, д-р Окуневський, д-р Трильовський і о. Онишкевич. Також у міністра президента бар. Бека і мін. спр. внутр. Бінерта інтервенїювала за кількома наворотами президия клюбу зглядно комісия парляментарна, а в часї її неприсутности у Відни пос. д-р Е. Левицький. — За Народний Комітет *д-р В. Бачинський* секретар.

Брідщина: Дня 7 с. м. відбули ся в місточку Лопатинї правибори під проводом самого управителя брідського ц. к. староства, Маєвського. На кількох передвиборчих „вецах" наказав doktor Lachawiec, диктатор вшехпольського лопатинського „narodu" голосувати на „czysto polską listę", зложену між иншими аж з двох патріотів „mojżeszowego wyznania". Ну, і сам комісар в день правиборів набісив ся до скочу, щоби форсувати польську лїсту. Одначе мимо з'усиль не здужали польські приклонники росийського амбасадора ні одного із своїх вибрати, бо 207 голосуючих правиборців перевели рішучою більшостию вибір всїх 6-ох виборців з-поміж найсьвідомійших селян-Українців. Очевидно вшехпольські менери потратили голови і загрозили, що внесуть протест до намісництва, — не знати з яких причин.

Дня 12 с. м. відбуло ся в Лопатинї передвиборче віче, на котрім явив ся наш кандидат на соймового посла п. Андрій Корнелля. На вічу були присутні всї правиборці і виборці Русини з Лопатина і Хмільна, богато Жидів-сіоністів і трохи Поляків. Після промови кандидата вічевики одноголосно ухвалили кандидатуру п. Андрія Корнеллї.

Дня 15 с. м. в домі громадськім в Підкамени віче при значнім здвизї міщан і селян з найблизших сїл, як з Паликров, Вербівчика, Стиберівки, Оріховчика, Паньковець, Накваші, Черницї і т. п. На віче прибув п. Андрій Корнелля, кандидат до сойму, та виголосив свою кандидатську промову, котру вічевики з одушевленем слухали, даючи від часу до часу вираз свого одобреня окликами: „славно, слушно". — Без кирині кацапської — розуміють ся — не обійшло ся. При кінци бесїди кандидата вдер ся між ві-

чевиків малолітний дячок з Черниці Теодор Глушевський, очивидно звільнений на той день від обовязків дяківських, і зачав робити авантури, котрі певно скінчилиб ся усуненем напатсника з салї, якби п. Корнелля не успокоїв зібраних та енергічно не візвав був дяка до спокою. При кінці зборів гурток збаламучених москвофілів пробував ще раз розбивати віче, одначе безуспішно. Зібрані однодушно ухвалили кандидатуру п. Корнеллї. — *Учасник.*

Бережанщина: Виборцї з бережанського повіта, котрі приїдуть на вибори до Бережан вже в понеділок 24. лютого на ніч, мають удати ся на нічліг до дому „Надії". — З осібна запрашає ся всїх пп. виборців, щоби в вівторок 25. лютого зібрали ся перед виборами около 8-ої год. рано в салї „Надії", з відки разом підуть до виборів. Сьвідомі виборцї обовязані припильнувати слабших і вказати їм повисшу дорогу. — *Від повітової організації.*

Скалатщина: На день 21 лютого в пятницю прошу всїх виборців скалатського повіту явити ся в Скалаті в салї „Руського банку" о год. 11 перед полуднем. Справа важна. Як найчисленнїйша участь наших людий конечна. — *Йосиф Задорожний.*

Виборчі надужитя.

Рогатинщина: На правиборах котрі відбулись в Болшівцях 8. с. м., не обійшлось без ярких надужить. Перед виборами нїхто не міг переглянути лїсти бо староство забрало її до себе на то, щоб вичеркнути з неї що найзаможнїйших господарів і міщан а їх місця заповнити всякого рода неоподаткованими індивідуами. Доперва при самім голосованю переконались наші люди, що більш, як 15. наших управнених до голосованя на лїстї не було. Жиди сіонїсти під пресією і терором заушників і повномочників староства, знаних виборчих махерів Райсса і пропінатора І. Лауера, мусїли голосувати на старостинську лїсту. Всеж таки, много з них голосувало на трох наших, щоб запевнити їм певний вибір. В льокали виборчім сидїли через цїлий час голосованя старостинські агітатори під покровом, двох комісарів, Гординського і Дорожинського, і клали в уха переполоханих жидків силоміць імена кандидатів польської лїсти. Що найважнїйше при обчислюваню голосів лїсти два секретарі не годили ся зі собою. Комісар Дорожинський вибрав лїсту для себе лїпшу і оголосив, що руська лїста цїла перепала а старостинська в числї 8. виборців цїла перейшла. Обуренє серед селян страшне. — *Сьвідомий селянин.*

Теребовельщина: В Підгірянах недопущено з управнених до голосованя через то, що війт заявив в присутности комісаря староства: Ті люди не мають ту права голосованя, бо вони голосували при доповняючих виборах до ради державної на посла Малєра. Се вистарчило комісареви староства, котрий приняв той аргунент за оправданий та недопустив управнених людий до голосованя; за те допустив сїмох неуправнених. Внесено протест. — Латинники з Вербівця внесли по правиборах зовсїм безосновний протест, одначе староство без доходжень зарядило сейчас нові правибори; вибрано наших виборців другий раз. Колиж ми вносимо протести цїлком після вимогів закона, то староста уживає всїх штучок, щоби людий підписаних на протестах відстрашити, як се було в Залавлю, Могильници, Романівці. — З Іванівки візвано людий, підписаних на протестї, до староства і ту секретар Виспянський грозив людям кримінальном за те, що вони в протестї написали, що оден з вибраних виборців є росийським підданим. Внесено телєграфічну жалобу до президента міністрів. І так всюди, де ми внесли протести староство страшить людий, доводячи їх до розпуки.

Долинщина: На день 6 лютого с. р., година 3 попол. були оголошені правибори в громаді Белеєві. Ц. к. комісар Строка поспішив ся, щоби заскочити громадян, приїхав у село о 9 год. рано та за годину по приїздї розпочав правибори. Одначе наші люди пильнували ся перед розбоєм виборчим, станули до голосованя та вибрали двох руських виборців, мимо погроз Строки, що ц. к. староство відімстить ся на громадї. Староство очевидно сподівало ся перевести в Белеєві „своїх" виборців і тому визначило на сю громаду трох виборців, хоча законно припадає на Белеїв тільки двох. Громадяни ще поки розпочав ся виборчий акт, заложили проти сього протест на руки ц. к. комісаря Строки, котрий приймив сей протест до відома та зарядив вибір двох виборців. Коли-ж Строка побачив, що результат виборів випав не по його інтенциям, він заявив виборцям: „Jeżeli pan starosta ten wybór zatwierdzi, to dostaniecie karty legitymacyjne, ale zdaje się, że pan starosta wybór unieważni, bo wybór był ogłoszony na trzecią godzinę popołudniu i na trzech wyborców, a odbył się o 10 godz. rano i na dwu wyborców". — Так отже цинічно п. к. комісар закпив собі з усякої легальности. Додати ще треба, що в часї вибору нарочно вписувано до протоколу перекручені імена виборців.

Мостищина: В громадах сїльських, осьвідомлених (головно суд. пов. Мостиска) вносили селяни реклямациї устно і масово в сей спосіб, що майже всї селяни збирали ся разом і домагали ся від війтів вписаня до лїсти правиборців. Домаганя їх повтаряли ся нераз по кілька днїв (як пр. в Вишенці), і були по більшій части узгляднені, Натомість в темнїйших громадах головно в суд. пов. Судова Вишня, де організаційна робота через послїдний рік була занедбана, і де не було вишколених громадських організаторів, громадяни найчастїйше нїчого не знали про виложенє лїсти правиборців (як Никловичі, Голодівка, Соломянка, Загороди, Волосків, Завалів, Войтковичі, Макунів і т. п.) і не вносили нїяких реклямаций. А знов в деяких громадах хоч в списах правиборців через цїлий час виложеня їх до перегляду не були вписані деякі „дворяки" то мимо того були вони додатково по часї релямацийнім без реклямаций вписані до лїсти, пр. в Старяві вписав писар місцевого лїсничого до спису доперва дня 26. сїчня с. р. — а в Макуневі Жид Маєр Діямандстайн (вибраний відтак на виборця) на припорученє комісара зі староства видане місцевому писареви громадському, зістав вписаний до лїсти доперва в послїдний день (6 II. с. р.) перед правиборами в Макуневі, хоч всюди реченець до вношеня реклямаций скінчив ся з днем 19. сїчня с. р. В богатьох громадах повписувано много виборцям фальшиві числа домів, і на тій підставі не допущувано правиборців до голосованя.

Найбільше надужить при полагоджуваню реклямаций було в Мостисках, де наша організация внесла 15 реклямаций, з тих 10 о вичеркненє, 5 о вписанє правиборців. (З перших 10 узгляднено 5, з других 5 узгляднено лиш одну, а іменно до „Народного Дому в Мостисках"). При полагоджуваню реклямаций що до вичеркненя малолїтних учителїв і урядників, староство орекло, що урядникови, хотяй би малолїтному прислугує право виборче не на основі віку, лиш на основі уряду (ореченє староства з 21/I. 1908 ч. 298/2e 24). — Реченець до вношеня реклямаций в Мостисках кінчив ся 20. сїчня с. р., розуміється о год. 6. вечером бо з тою хвилею кінчилась година урядованя в Мостискім магістраті. Тогож дня о год. 8. вечер зібрала ся в Мостисках комісия реклямацийна в цїли полагодженя реклямаций. Члени тої комісиї кс. Альфред Бялогловський почувши, що тов. „Народний Дім" в Мостисках внесло реклямацию о вписанє його до лїсти і що та реклямация мусить бути узгляднена сказав: „А то в такім разє тшеба вписаць і польске товаржиство залїчкове і инне тши жидовске товажиства", при чім не подав нїяких дат виказуючих правні основи що-до законного істнованя дотичних товариств, оплачуванє податків і т. п. Предсїдатель комісиї (в заступстві адвокат д-р Корнер) заявив і запротоколував, що він з уряду не приймає сего зголошеня кс. Бялогловського за внесенє реклямаций і не допускає його до мериторичних обрад а то з причини, за пізного їх зголошеня бо по упливі урядової години і часу до вношеня реклямаций. Проти того зголосив кс. Бялогловський устне зажаленє до староства а п. Скварко знов вніс до староства писемне зажаленє проти надужива я кс. Бялогловським мандату члена комісиї реклямацийної. Староство порішило (26/I. с. р. ч. 298/19), що кс. Бялогловський має рацию, бо „термін до вношеня реклямаций уплинув в Мостисках 20/I. с. р. о годинї 12. в ночи а не о годинї 6. вечером". Тут треба запримітити, що час урядовий в старостві в Мостисках кінчить ся о годинї 6. вечером, однак староство зарядило принимане подань в старостві лиш до год. 2. з полудня; а хоч секретарият староства принимає подання (н. пр. протести, зажаленя, рекурси і т. п.) також і по годинї 2. аж до 6. вечером, то однак протоколує їх завсїгди доперва під датою слїдуючого дня, хоч після повисшого погляду староства час до вношеня подань в Мостисках упливає доперва з годиною 12. в ночи. Але — „то цо іннего". Рівночасно припоручило староство б. предсїдателеви комісиї реклямацийної д-рови Корнерови вписати „реклямовані" кс. Бялогловським товариства до лїсти і то „без дальшого відклику", (хоч і нїякого „близшого" відклику де було). Проти того припорученя вніс п. Скварко зажаленє до намісництва а то з причини невластивости такого припорученя, бо староство узглядняючи зажаленє кс. Бялогловського могло лиш припоручити пресїдателеви комісиї, щоби тойже допустив дотичні „реклямациї" до мериторичних обрад комісиї реклямацийної. На зажаленє се внесене 25. I. с. р. до ч. 297 II/20 доси нема відповіди, а мимо того дотичні товариства без мериторичного полагодженя дотичних реклямаций кс. Бялогловського зістали по часї реклямацийнім вписані до лїсти виборчої. З повисшого видко, як самовільно поступають власти адмінїстрацийні в справах виборчих — відкликів не допускає ся, (хоч дотичне рішенє староства було перше-інстанційне), зажаленя ігнорує ся і конець!..

Дня 20. сїчня с. р. вніс п. З. Скварко поданє до староства в Мостисках (до Ч. 298/12 ц.) о оголошенє на таблици в старостві реченців правиборів в поодиноких громадах повіту. Дня 23/I. с. р. староство відписало йому, що дотичного поданя не узглядняє, „а то з поводу, що той спосіб оголошеня уважає за злишний".

Проти того рішеня внесено відклик і зажаленє а то: 1) дня 28.I. с. р. до намісництва, 2) дня 30 I. с. р. до мінїстерства справ внутрішних а 3) дня 31 I. с. р. рано до президента мінїстрів бар. Бека з просьбою о телєграфічне припорученє такого оголошеня. Дня 31. I. с. р. з полудня вивішено таке оголошенє в старостві а відтак дня 14. 2. с. р. староство повідомило п. Скварка (на припорученє президиї намісництва з 6. 2. с. р. Ч. 1945 пр.), що його повисші зажаленя „стали ся безпідставні", — отже не „безпредметові", лиш „безпідставні", і розуміється після таких інформаций галицьких властий будуть опісля намісник або мінїстер справ внутрішних відповідати нашим послам, що галицькі власти чисті, а всї наші жалоби „безпідставні"...

Урядовий плян правиборів виразно виявляв „нову" систему виборчу, плян і інтенциї староства. Правибори мали розпочати ся дня 3. II. с. р. а скінчити ся дня 7. II. с. р. На перші дни призначено правибори в громадах певних так для нашого як і для шляхотсько-польського кандидата, а на послїдні дни призначено громади мішані і непевні. Мало се на цїли: 1) зредукувати надужитя виборчі і материял до жалоб для наших послів до як найменшого числа, 2) успати нашу чуйність, 3) як найменше роздражняти населенє, 4) рівночасно орієнтувати ся що до шансів кандидатури гр. Стадніцкого і систематично обчисляти для нього голоси, а 5) в послїдних днях безпошадно здобути для нього бракуючі йому голоси. При тім поступлено хитро, н. пр. правибори в Гусакові були початково визначені на середу дня 5. II. с. р., але на представленє гусаківських махерів виборчих змінено реченець на пятницю (7. II. с. р.), а то тому, бо в пятницю відбувають ся в Перемишли і Мостисках торги, котрих нїколи не опускають гусаківські гандлярі-Русини.

Надужитя при правиборах можна поділити на дві категориї: 1) такі, котрі поповняли війти і писарі громадські, 2) такі, котрі поповняли комісарі виборчі і жандарми. Надужитя другої категориї випливали або з незнаня закона або так з незнаня закона як і з виразної злої волї і намиру. Мусимо признати, що властиві комісарі староства мало допускали ся надужить, чи то тому, що знали лїпше закон, чи тому, що нарочно повибирали собі такі громади, в котрих надужитя виборчі були непотрібні або не були можливі — в се не входимо. Найбільші надужитя поповняли урядники податкові. Жандарми знов приготовляли грунт ширенєм фалшивих поголосок (н. пр. жандарм Голя з Мостиск ширив поголоски, що наш кандидат повісив ся) або розганянєм правиборців від льокалю виборчого, ось факти:

Якийсь урядник податковий з Судової Вишні прибувши на правибори до Підлїсок, намовляв війта, щоби тойже замість у призначенім льокали згодив ся на переведенє правиборів у дворі, відтак, щоби війт старав ся сам бути вибраним на виборця. Коли сей одного і другого відмовив, комісар заклявши його: „niech was szlag trafi", затих.

Той сам комісар прибувши на правибори до Голодівки, поїхав наперед по лїсничого а привізши його з собою розпочав правибори о годинї 1. і 37 мінут, замість о 2. год. з полудня. Відтак за старанєм лїсничого допустив до голосованя Льва Гогулєвича (сина) за неприсутного вітця Михайла Гогулевича, без повновласти, хоч в сім случаю і повновласть була би противзаконною. Впрочім і инші не управнені особи були допущені до голосованя (н. прим. Стефан Гапяк). Коли лиш голосували на „Антка" Пашака, кандидата зі сторони лїсничого. Мимо того одержав він лиш 12 голосів, а кандидат селян Микола Курнїцкий 23 голосів. В тім приступає до голосованя сам Микола Курнїцкий. Комісар питає його, яке число дому у нього, а довідавшись, що 54 не допускає його до голосованя, кажучи, що під тим числом дому є виказаний в лїстї Микола Гапяк і зараджуючи поновне голосованє. Селяни спротивляють ся тому, толкуючи, що за похибку урядову не могуть відповідати „правиборці" і Курвїцкий, сей тимчасом приносить і виказує своє число дому аркушиком домово-податковим. В межичасї жандарм розганяє людий, комісар переводить в части поновний вибір, люди відказують, а відтак комісар сїдає на фіру і відїздить.

В Мислятичах поборець податковий (п. Модлїшевський) з Мостиск спровадив наперед окремим посланцем місцевого польського ксьондза до правиборів („русский" парох о. Шандровский виїхав на час правиборів шукати „свого" кандидата на посла і на агітацию проти нашого кандидата) — а розпочинаючи акт виборчий, виголосив агітацийну промову виразно в користь кандидатури гр. Стадніцкого.

В Мостисках комісар Раппе оголосив, що нїяких повновластий при голосованю не прийме (се спротивляє ся § 13. сойм. орд. виб. і покликаній в нїм ординациї виборчій для громад §§ 4 до 8), супроти чого всї управнені повновласники мусїли забрати ся без голосованя. Дальше допустив до голосованя директорів товариств кредитових без виказаня ся повновластями (спротивляє ся § 8. ордин. виборч. для громад покликаному в § 13. сойм. орд. виборч.). В комісиї виборчій засідали лиш комісар виборчий і бурмістр (а заразом і секретар „видзялу"), а не візвано і не допущено до комісиї прочих членів зверхности громадської (§ 29. сойм. орд. виб.). В часї акту виборчого і тая комісия була через довший час здекомплєтована видаленєм ся бурмістра з льокалю виборчого а через той час провадив акт виборчий лиш сам комісар. Протоколянтами були урядники „видзялу", з котрих нї один не був і не є членом зверхности громадської а тим самим не міг бути і членом комісиї виборчої (по мисли §§ 30 і 42 уст. 2. сойм. орд. виборчої). Голосованє відбувало ся по части устно а по части писемно в сей спосіб, що сторонники „видзялу" віддавали бурмістрови або комісарови картки з видрукованими назвиськами кандидатів „староства" і „видзялу" з словами: „Я так глосує як ту на тей картце" а бурмістр або комісар — а раз навіть чоловік зовсім не приналежний до комісиї (п. Петро Франкевич) диктували за правиборців назвиска кандидатів до протоколів. Один правиборець хотїв відчитувати назвиска кандидатів з картки написаної по жидівськи, однак йому не дозволено, натомість казано і позволено йому відчитувати лиш з картки, написаної по польськи, як поступовано при правиборах в иньших громадах, о тім нехай сьвідчать протести, внесені до староства.

У Волосткові правибори переводив дня 6. лютого с. р. поборець податковий з Судової Вишні, п. Полошинович, протест вніс селянин Мих. Бущак з Конюхівки дня 8. лютого с. р. до Ч. 453 II/08. з отсих причин:

1) Комісия виборча була зложена лиш з комісара виборчого і війта, а не з комісара і старшини (зверхности) громадської.

2) Функциї при протоколованю голосования сповняли 1) писар громадський і 2) Жид Мошко Ферн, з котрих нї один не належить до старшини (зверхности) громадської, а тим самим і до комісиї виборчої.

3) При першім голосованю на 40 голосуючих оголошено за вибраного на виборця Петра Бушака „оглядача" хоч 1) Петрів Бущаків є в Волосткові двох, 2) на 40 голосуючих одержав: Петро Бущак 20 (двайцять) голосів — отже абсолютну більшість — а 3) Петро Бущак „оглядач" одержав лиш один голос.

4) При тіснійшім виборі дальших двох виборців поміж чотирма кандидатами, комісар виборчий не допустив до голосованяв 1) Михайла Чочоли ч. дому 99., тому, що: лістї виборчій втягнено при нїм хибно (розуміється з вини властий) ч. дому 195 (котре є у Івана Чочоли), 2) Гринька Бущака, хоч тойже при першім голосованю голосував через цїлий час аж до цїлковитого укінченя правиборів був присутним в льокалю виборчім і до голосованя при тіснійшім виборі ще перед замкненєм голосованя сам мельдував ся у комісара виборчого, однак комісар виборчий словами: „а десь був, як я кликав (а не кликав!), певность був глухий" — не допустив його до голосованя, хоч пізнійше по нїм допустив ще до голосованя Бартка Специляка (котрий голосував на инших кандидатів, як Гриньо Бущак.) — При тіснійшім виборі, при котрім не допущено до голосованя Гринька Бущака з 43 голосуючих одержали:

1) Петро Савка	(по Василю)	22 голосів
2) Михайло Бущак	(„ „)	21 „
3) Вавжко Гживяк		21 „
4) Скібіньский Франко		20 „

Вибраним зістав отже Петро Савка по Василю, а що до третого виборця належало зарядити тіснійший вибір (§§. 47—48 сойм. орд. виборч.) згляднo тягнути жереб — лєс — (§. 46. сойм. орд. вибор.) Тимчасом поступлено инакше; Петрови Савці уневажнено 5 голосів, бутьби з тої причини, що они були віддані на Петра Савку а прочі 17 голосів були віддані на Петра Савку (по Василю). (При Петрі Бущаку — і Петрі Бущаку „оглядачу" такого поділу голосів не робленo). Так само уневажнено Михайлови Бущакови кілька голосів і зроблено поділ — будьтоби часть з 21 голосів впала на Михайла Бущака — а друга на Михайла Бущака по Василю. В сей спосіб поділено голоси впавші на 2 кандидатів Петра Савку (по Василю) і Михайла Бущака (по Василю) на чотирох кандидатів — а відтак оголошено за вибраних на виборців Вавжка Гживяка і Франка Скібіньського. — Повисший поділ голосів відданих на Петра Савку (по Василю) і Михайла Бущака (по Василю) є зовсім фальшивий і противзаконний, бо 1) висше наведені сьвідки могуть ствердити присягою, що сесї 22 згляднo 21 голоси були віддані на Петра Савку по Василю згляднo на Михайла Бущака по Василю, а чому і в який спосіб були вони аж на чотирох кандидатів поділені — се річ загадочна; що 2) Андрух Бущак виразно заявив, щоби правиборцї подавали число дому при кождім кандидатї, однак комісар виборчий заявив, що се непотрібне, бо всї присутні при правиборах видять, чують і знають докладно, що голоси віддавали Петрови Савці і Михайлови Бущакови з додатком, чи без додатку, „по Василю" або „число дому" дотичать тих самих двох осіб, тим більше, що дотичні правиборцї виразно і ясно ще перед правиборами — постановили на тих двох а не инших кандидатів голосувати і що се був тіснійший вибір, а між кандидатами поставленими до тіснійшого вибору не було двох Петрів Савків і двох Михайлів Бущаків. Колиж зважить ся, що два правиборцї Гринько Бущак і Михайло Чочола ч. д. 99 зовсім самовільно не були допущені до голосованя, а при тім голосованю мали вони свої голоси віддати також повисшим кандидатам (Петрови Савці по Василю і Михайлови Бущакови по Василю) то річ ясна, що урядове оголошенє вибору Вавжка Гживляка і Франка Скібіньського є зовсім противзаконним і неважним і що цїлий дотичний акт тіснійшого вибору є зовсім не важний. Ту наведено 23 сьвідків.

Борщівщина. В повіті діють ся неможливі шахрайства. Характеристичне однак при тім всїм, що як давнійше ц. к. староство само безпосередно допускалось шахрайств, то тепер пустило в рух витресовану до всяких лайдацтв банду з війтів, професорів, польских ксьондзів, членів ради повітової і инших хулїганів. А сї ще гірші, бо коли старостwo стараєсь заховати бодай позори законности, то ті посїпаки, вишколені староством, шановане в живі очи. — Ось приміром в Глубічку хрують в живі очи. — Ось приміром в Глубічку завдяки солїдарности руських хлопів при торічних доповняючих виборах, на 5 виборців, вибрали Русини 4 своїх, які віддали голоси на д-ра Калитовского. Посїпаки боячись, щоби і сього року так не сталось, постарались заздалегідь о се, щоби лїсту як слїд пофальшувати. Хотяй писар гробрадскьий списав був спершу лїсту добру, то дня 18 сїчня с. р. під напором посїпаків ради повітової Собка Пільхи і Антоха Франкова цїлком змінив. Кільканацять заможнїйших Русинів, як Стенифана Козосвиста, Стефана Ременду, Івана Козосвиста, Андрія Стрижака і иньших, цїлком не уміщеного в лїстї, а иньших зіпхано на сам конець як Івана Лесева, Антона Барабаша, Гаврила і Семена Черваків, Дмитра Василькова і много иньших так, що до голосованя не прийшли натомість уміщено в тій лїстї ріжних зарібників Поляків, які в спискї повинні бути на самім кінци, як от В. Пірожек, котрий має одну хатину і більше нїчо, а других знов Поляків як Т. Пільху, Бл. Квічака, одноморгових газдів, яким місце на кінци, а їх уміщено на початку. Против такій лїстї внесено 32 реклямациї. Війт вдав тодї дурного, який на таких справах не розуміє ся (дай йому Боже, щоб дурним був до смерти), не покликав комісиї реклямацийної, але доніс про те до староства, яке письмом з 27/1 с. р. ч. 2119 наказало війтови скликати комісию реклямацийну з 4 членів. Та війт Шиповський одержавши се письмо, відповів одному з реклямантів Іванови Уличному письмом з 5/2 с. р. ч. 53, що реклямаций не узглядняє. Ті самі хулїгани використали і се ще, що в селї в сім часї збирано податок і всї книжки податкові находять ся ще й доси в урядї податковім, — тому годї було дальші зажаленя вносити. По таких лайдацьких приготовленях можна було вже предвидїти, що виборцями вийдуть самі хрунї як Мазур, Варовей, Церковняк, Шиповский і Петрик. Варто ще згадати, що польські правиборцї щоб задокументувати на місци своє хрунївство урядили собі хапатню в польскій „czytelni" і там ся попили як небожі сотворіня, а вертаючи домів висьпівували та випрaвляли по улицях авантури.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте ій нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

НОВИНКИ.

— **З львівської організації.** Організацийна робота для згуртованя руської львівської громади при надходячих виборах до сойму і міської ради не поступає ще як слїд. Організацийний комітет, в склад котрого входять крім виділу організаций також репрезентанти поодиноких дїльниць міста, відбуває що середи засїданя при повнім комплєтї. Ліста ширшого міщанського комітету, обнимаюча репрезентантів всїх суспільних верств і всїх частин міста, вже майже готова, а склад її дає запоруку, що руський загал піде карно і солїдарно за її голосом. Остаточне порішенє нашого становища при соймових виборах з міста Львова наступить в найблизшім часї, а до мийських рад — по соймовім виборі. Засїданя комітету організацийного відбувають ся в середу о год. 7 вечером. Для більшої же наручности Львовян уладжені вони тепер виняткова в льокали „Руської Бесіди. — За організацию: *д р Озаркевич, д-р Говикович.*

— **З Москви до львівських студентів** дістали ми таке письмо: Товариші! Студенти Українцї в Москві витають Вас у Вашій героїчній боротьбі з польським урядом та шовіністичним польським громадянством за права нашого люду, за його просьвіту, за його національний університет. Всї дикі безглузді заходи ворогів нашого люду не зупинять його розвитку: їм не сила загасити могучого національного духа; з під усїх утисків, через усї перешкоди вирветь ся він, необоримий та могутний, і сором впаде на голови його насильників. Товариші, боріте ся! Памятайте, що весь український люд, всї ті, кому любі воля особи і воля народів, дуже з Вами і засилають Вам свої горячі співчутя! Памятайте, що розвязанє університетского питаня в Галичині в значній мірі сприяти ме його розвязаню на териториї росийської України. — В Москві дня 30 сїчня 1908. — *Комітет українського земляцтва.*

— **Польонїзаторська робота на „кресах".** Пишуть нам: В Ридодубах чортківського повіта перемінила громада старий шкільний будинок збудований свого часу власним коштом, на громадський дім, де й уміщено тепер громадську канцелярию. Сей будинок задумав латинський вікарий з Хомяківки, кс. Контек ужити для польської читальні і каси Райфайзена. До помочи взяв собі шкільного інспектора з Чорткова, Крукевича. Під покришкою, що се нібито шкільний будинок, Крукевич звелїв самовільно перенести до него „чительню" і райфайзенку без дозволу місцевої ради шкільної. А тимчасом, як сказано, се будинок громадський! Русини тому оперлись і прийшло до страшної бучі, мало що не до бійки, між латинниками і Русинами. Кс. Контек мов штубачок пересварував ся з Русинами в епітрахили і колпаці, бо ходив тодї як раз по колядї із сьвяченою водою. З пімсти, що Русини не дали будинку, почались в селї свари, вибиване вікон, ломанє брам, нічні напади з колами на хати, валенє стїн в хатах і т. д. а опісля процеси, як от пр. самого війта латинника заскаржено за напад в читальні на одного її члена, так що війт розлючений хотїв втягнути і жандарма до читальні, але той не дав ся. Таке культуртрегерство польського ксьондза, що бунтує людий, взиває, щоб їх жінки переходили на безвірє, агітує щоб латинники не ходили до церкви, а при послїдних парляментарних виборах грав ролю панського наганяча і т. д. А треба ще додати, що, як зачувати, завдяки лат. сьвященикам з Хомяківки ширить ся тамже серед латинників правдиво християнська мораль, а то щоб їх жінки зголошували свій перехід з руського обряду на безвірє а дальше на латинство.

— **З товариства ім. Лисенка.** На засїданях виділу в днях 11. і 13. з приводу смерти б. п. Анатоля Вахнянина запав ряд ухвал в справі участи в похороні, а між иншим ухвалено дати почин до основаня стипендиї ім. Анат. Вахнянина. По причині опорожненого місця директора Музичного інститута ухвалено: 1) повірити тимчасовий артистичний провід Інститута проф. панні Галї Ясеницькій; 2) повірити уряд адмінїстрацийного директора проф. Іванови Вахнянинови; 3) упросити до обнятя науки істориї музики і гармонії проф. Філ. Колессу; 4) полишити вповнї обовязучими всї зарядженя, які полишив покійний директор Інститута.

— **Стипендия імени Анатоля Вахнянина.** На остатнім засїданю Виділу Музичного Інститута ухвалено заснувати стипендию ім. А. Вахнянина; але, оскільки менї відомо, крім одного жерела

(добровільні датки на пописах учеників Інститута) ня разі не обговорено инших, з котрих заснованє сеї стипендиї було би можливим. Добровільні датки, хоч би навіть і щедрі, все відсунуть реалізацію ухвали на якийсь, може навіть і довший час; але конечність такого ушанованя памяти покійного відчуваєть ся всїма, хто тільки знав його, а надто знав його відношенє до Інститута. За свого житя він сам подавав поміч бідним ученикам, радше сердечно відкликаючи ся на всяке проханє; тепер нехай хоч стипендия робить за него частину сеї роботи любови. І от я насьмілюю ся пропонувати: поки ще імя покійного у всїх на устах, поки ще всїма так болюче чуєть ся втрата, зробити щось як найскорше для заснованя стипендиї. Якийсь концерт, в котрого програму увійшли би і твори покійного композитора, уривки з його опер. Прецінь маємо товариства музичні; зробити спільну нараду, енергічно взяти ся за роботу, і справа відразу стане твердо на ноги. А загал руський певно щиро відкликнеть ся, стипендия буде заснована, і стане памятником покійному може лїпшим від мармурового. — *Гнат Хоткевич.*

— **Подвійна етика.** Всїм нам в памяти, як вся польська преса накинула ся на наших студентів з приводу їх зізнань у віденськім процесї, відсуджуючи їх від усякої чести за те, що вони не признали ся до всего того, що їм закидав акт обжалованя, дарма, що може як-раз ті з наших студентів, що їх поставлено перед суд і не мали до чого признавати ся. Між тими уїдаючими на наших студентів органами польської преси одно з перших місць займав „Kurjer lwowski". Але не минуло й пів року, як той самий „Kurjer lwow," радикально змінив свої погляди і в ч. 30 з 17 с. м. пише дословно: „Судове доходженє, се не роман, хочби найбільше згідний з житевою правдою, се не порив серця. Судове доходженє — особливо при політичних конфліктах — повинно невмолимо берегти правиї формалістики. Отже з огляду на параґраф кодексу процедури, котрий позволяє обжалованому грати ролю нїмого сьвідка, відкидаємо з гори всяке признанє до вини". Так пише „Kurjer lwow." з приводу процесу проти п-ні Добродзїцкої, обжалованої о замах на варшавського ген.-губ. Скаллона. Пані Добродзїцка зробила в сій справі в слїдстві дуже докладні зізнаня, які „Kurjer lw." радить їй відкликати. Отже над честию руських студентів польська преса просто знущала ся за те, що вони не признали ся до того, що їм закидав акт обжалованя, але для Польки „Kurjer lwowski" конструує просто етичну формулу, по якій відкидаєть ся з гори всяке признанє до вини. Просто задушити ся можна в тій атмосфері мурининської етики, яка опанувала навіть найдрібнїйші прояви польського національного житя!

— **В справі станового органу руського учительства** інформує нас товариство „Взаїмна Поміч", що комітет редакційний, вибраний на надзвичайних загальних зборах сего тов-а в дни 26. сїчня с. р. відбув засїданє дня 2. лютого і порішив видавати часопись найдальше 1. мая с. р. Що реченець видаваня відсунено аж до того часу, причина є та, що істнованє часописи порішено забезпечити основним фондом, зложеним з удїлів. Висоту одного удїлу назначено на 10 К. Назви нової часописи ще не порішено. Редагуватись вона буде у Львові, а редакцию вести-ме один з членів комітету. Часопись буде виходити два рази на місяць в обемі одного до півтора аркуша друку. Цїну передплати установлено на 8 К. річно. Дотична відозва вже друкуєть ся і буде незадовго вислана з річним звітом „Взаїмної Помочи" кождому членови товариства. Однак вже тепер можна висилати удїли чеками „Взаїмної Помочи", зазначуючи на чеку призначенє грошей буквами з. д. Удїл можна висилати і в ратах.

— **Інтелїгентна хрунїзда.** Пишуть нам з Надвірнянщини: Є в Ланчинї парохом о. Мих. Левицький, чоловік старий, сивий. При всяких виборах, до сойму чи до державної ради, агітує він і голосує все на польську сторону. Коли його хто спитає, чому так поганить свою сьвященичу одіж, відповідає, що мусить так робити, бо инакше салїнарні урядники не дали-б йому користати з салїнарних купелий, доконечно йому потрібних для здоровля. А треба знати, що о. парох чоловік богатий, котрого стати на те, щоби що року виїхати хочби й до найдальшого моря. Той сам о. парох винаймає парохіяльні грунти в Добротові, приналежнім до Ланчина, Жидам; а коли люди просять його, щоби бодай якусь часть грунтів винаймав своїм парохіянам, то о. Левицький, котрий взагалї обходить ся з людьми дуже грубо, сердито відсилає їх до Жидів, хоч знає, що Жидам мусїли би два рази тїлько платити за аренду. — *Селянин з Добротова.*

— **З наших почтових аномалій.** З Вербіжа під Коломиєю доносять нам, що на тамошнім почтовім урядї виставлено напись лише польську, хоч се чисто руське село. — З Войнилова надіслано нам переписний листок, адресований зовсїм виразно до Турі великої, п. п. Соколів к. Стрия, а проте сей листок мандрував, як про се сьвідчать почтові стампілї, з Войнилова до Будапешту! Так то мстять ся галицькі почтові функціонарі на руських посилках...

— **Москвофільська агітация в брідській гімназиї.** Пишуть нам: Дня 14. с. м. відбув ся в Бродах в бурсї „Общества Качковского", званій бурсою Еффіновича, концерт в честь Пушкина, устроєний гімназистами в росийській мові. Проф. Кустинович потім угощав „маладьож" пампушками. На цїлім тім спектаклю були також люди рїжного пола й споза бурси. Наслїдки денаціоналїзациї чи партийности, як кажуть Поляки, явні в гімназиї, де ученики не криють ся навіть перед професорами із своїми москвофільськими ідеалами. Годї лише зрозуміти батьків учеників, чому вони не є на стілько характерні, щоби записували своїх дїтий яко „Russen" до гімназиї і не посилали на науку нашої мови, тоді концерт в честь Пушкина, котрий відбув ся чейже за позволенєм дир. Шірмера, не викликував би рефлексий на тему, що „денаціоналїзация то деморалїзация", від котрої школа має учеників хоронити, щоби їх суспільности віддати в тім станї національнім, в якім взяла їх від родичів, а наука чейже ще не ствердила, щоби в Галичинї був народ московський, котрий видав Пушкина, а „русско-народная партія" не є народом. До зрозуміня сего треба своєї, а не польської краєвої ради шкільної. — *В.*

— **Не даваймо себе обдурювати!** Пишуть нам: До онодішної новинки в „Ділї" під таким заголовком я докину ще дещо. Є фондация для ремісників ім. Чарковської-Голєвської, з якої стипендию чи позичку може дістати лиш такий кандидат, що документами докаже свою принадежність до польської народности. В 1902. р. на конкурс тої фондациї подав ся був один панок, що на доказ своєї польськости долучив заяву свого батька, в якій той пише, що хоть сам є грецького обряду, але був в польськім повстаню а всї дїти похрестив на латинський обряд і вихував їх в польськім патріотичнім дусї. Тим панком, сином батька грецького обряда, охрещеним на латинський обряд і вихованим в польськім патріотичнім дусї, є директор Товариства для розвою руської штуки, п. Петро Сенюта. Він за слабий „артист" між „rodakami", тому й вкрутив ся до руського товариства, забирає всї малярські роботи для себе, а товариство робить йому безплатну рекляму. Колиж п. Щуплакевичеви, хрещеному в грецькім обрядї (бо про него бесїда в онодішній новинці) не вільно називати себе Русином, то тим більше не сьмієсего чинити п. Сенюта, якого документ „polskości" спочиває в архіві краєвого видїлу. Чейже „Товариство для розвою руської штуки", зробить порядок з своїм директором Сенютою, вовком в овечій шкірі. — *Л. К.*

— **Позичка міста Теребовлї.** Wiener Ztg. оповістила санкцию ухваленого галицьким соймом закона, який позволяє повітовій радї в Теребовли затягнути позичку в квотї 120.000 корон.

— **Спростованє.** Хвальна Редакция зволить на підставі §. 19. закона з 17. грудня 1862. В. з. д. ч. 6. з 1863. помістити слїдуюче тутешній ц. к. державній Прокураторії через Начальство ц. к. Суду повітового в Обертинї надіслане спростованє поміщеної в ч. 30. часописї „Дїло" з дня 8. лютого 1908. новинкі під наголовком „Спростованє на спростованє". Не є правдою будьтоби п. Вагнер був в Живачеві і там у війта Яскульського, звісного старостинського заушника назбирав людий та чорнив парляментарний руський клюб. Натомість є правдою, що ц. к. Секретар Суду Вагнер еще в вересни або жовтни 1907 був послїдний раз в Живачеві. — Львів 14. лютого 1908. Ц. к. державний Прокуратор Barth.

— **Ювилейне торжество сьв. Ів. Золотоустого** відбуло ся в днях 9—13 с. м. в Римі. Під проводом кардинала Ванутеллїя і в присутности двох патриярхів, антіохійського і сирийського, та многих східних епископів зачало ся в грецькій колеґії а закінчило ся грецьким богослуженєм в присутности папи в день трех Сьвятителїв 12. с. м. Пралат Чісасір вислав привіт до греко-кат. епископів на Угорщинї. Дня 13. с. м. папа приняв в консисторияльній сали всїх учасників торжества, між иншими також митрополита Шептицького, і виголосив довшу бесїду, в котрій висказав бажанє, щоби всї християне Сходу вернули до римської церкви. Вичислив докази великої прихильности своїх попередників аж до Льва XIII. для народів Сходу і додав, що також і він горячо бажає зробити все можливе, щоби усунути фальшиві погляди і пересуди, які викликали злощасний роздор. Вкінци зазначив, що грецький обряд єсть в Римі у великім поважаню, і додав, що молить Бога, щоби просьвітив блукаючі душі і щоби вони пізнали висшість одинокого найвисшого пастиря цїлої церкви.

— **Педагогічно-катехитичний курс** розпочав ся дня 16. с. м. у Відни, уладжений заходами австрийського товариства Льва. В тій справі пишуть нам: Курс тревати-ме від 16. до 29. лютого і то в першім тижни для катехитів середних шкіл, а в другім для катехитів шкіл видїлових і народних. В недїлю відбули ся перші сходини в реставрациї „Zum Weingarten". Присутних повитав голова товариства, проф. унїверзитету, д-р Свобода, зазначуючи цїль курсів. Майже усї виклади будуть звертати головну увагу на виобразованє характерів серед шкільної молодїжи. На курси прибули катехити зі всїх провинций Австриї. Також товариство монахійських катехитів, яке мимоходом кажучи ривалїзує з товариством катехитів австрийських, бере участь через своїх відпоручників. На сходинах явив ся також віденський епископ суфраган д-р Маршаль, відпоручники низшо-австрийської ради шкільної і професори унїверзитету. З Галичини бере участь 14. катехитів шкіл середних. З Русинів прибули: о. Кмит, д-р Дорожинський, о. Лужницький, о. Рудович, о. Лежогубський. На сих сходинах директор д-р Гісль подав короткий огляд дотеперішних курсів катехитичних, в котрих брало участь по парусот катехитів. Кілько тепер буде учасників, годї ще знати, на кождий спосіб число перевисшить 500. В понеділок рано відбули ся загальні збори товариства австрийських катехитів, а по полудни о год. 3. розпочинають ся курси, викладом проф. Вільмана про конечність фільозофічного образованя катехитів. Виклади відбувають ся в салї засїдань низшо-австрийського сойму. В понеділок о год. 7. вечером матиме виклад архиепископ Більчевський. Курси будуть получені з практичними лекциями в віденських середних школах. — *Л.*

— **Польська господарка в Коломиї.** Пишуть нам: Був до недавна в Коломиї директором ґазівні Гачевський, брат звісного вшехпольського проводиря і адвоката, визначний член коломийської Польонії. І „робив" він ґаз, осьвітлював панські улиці, брав, гроші, уживав робітників з ґазівні, до чого йому було потрібно, а рахунків перед нїким не складав. А ґазова комісия, громадська рада, бурмистр — всї на те мовчали, і було ґаразд. І було би так тревало, Бог знає доки, коли-б не така пригода: Брат директора ґазівні, адвокат д-р Гачевський, посварив ся о щось з редактором „Gazet-и Kołomyjsk-oї" Аксентовичем та-ляпнув його прилюдно в лице. З того часу Аксентович почав в ґазетї обертати директора ґазівні, поки не сповукав громадську раду заняти ся справою. Але що гром. рада — се самі свої люди, то й ураджено не жадати від Гачевського рахунків стілько дати йому 4.600 К відхідного чи відчіпного і ze względów służbowych дати йому димісию. Тепер по Коломиї рознесла ся уперта чутка, що в управі ґазівні бракує около 60.000 К. Коли би се мало бути правдою, то питанє, де дївали ся гроші, коли за десять лїт ґазового підприємства й доси має воно довги; а друге питанє: на кого гадає гром. рада звалити покритє того „недобору" в ґазовій касї, чи на свою кишеню, чи на міщан-податників? Сею дорогою апелюємо до краєвого видїлу, щоби вглянув в сю нечисту справу, бо коломийські податники боять ся нових додатків до податків. Коломия має вже нового директора ґазівні якогось п. Пташка зі Львова, котрого президия магістрату заіменувала без конкурсу. Побачимо, що се за пташок; але поки-що ждемо роз'ясненя справи попереднього пташка. — *Пе—ро.*

— **Гімнастично вокальний вечер** львівського „Сокола" відбув ся в салї „Днїстра" в недїлю дня 16 с. м. Кожда точка програми була виконана так старанно, що з цїлого вечера віднесли присутні незвичайно миле вражінє. Дванайцятка „Бандуриста" під проводом п. Артимовича відспівала поправно три пісні. П. Волод. Козак дав ся пізнати в двох піснях яко тенор-соліст зо сьвіжим і милозвучним голосом а гра на скрипцях п. Калитчука була ніжна і визначала ся артистичним розмахом. Акомпанїямент до співів і до рухових вправ переняв п. Роман Гузар. Вивязав ся з своєї трудної задачі з повним вдоволенєм слухачів та виконавців вокальної і гімнастичної части. На часть гімнастичну зложили ся три точки: Вправи на поручах виконало шість членів „Сокола" під проводом п. Сеника. Поруча поставлені були в висотї доскочній. Вправи були трудні, а складали ся з вивагу, з розмахів в ріжних підпорах і звисах. Виконанє оплескувано з щирим признанєм. Вісїм учеників „Сокола" убраних в чорні штани і вишивані сорочки, дали під проводом п. Сохацького шість збірок вправ свобідних (прегарно уложених і гарно виконаних. На конець вибудував відділ з вісїм учеників в одягах рухових пять веж. Крім першої всї вежі вийшли бездоганно. Провід мав п. Барусевич. З промови І. Боберського, що розпочала вечер, довідали ся численно зібрані гості, що товариство працює вже 14 лїт над фізичним вихованєм суспільности а як материне товариство лучить до тепер в одну цїлість 376 пожарних філій а 20 гімнастичних.

— **Рух зелїзничих поїздів** привернено дальше на отсих лїнїях-Львів-Самбір, Львів Стрий, Львів-Белзець, Станиславів-Бучач, Тернопіль-Підволочиска, Тернопіль Копичинці, Коломия-Городенка, Підвисоке-Потутори, Долина - Вигода, Чортків-Вигнанка, Бучач Чортків, Хриплин-Бучач, Палагичі-Товмач і Хриплин Чортків.

— **Страйк учеників.** З Моравської Острави доносять, що в тамошній чеській школі для хлопців і дівчат вибух страйк, бо власти не хотять утворити рівнорядних кляс, хотяй деякі кляси мають по 90 учеників і учениць. Однак власти впевнюють, що се переповнене штучне, бо Чехи хотять таким переповненєм приневолити власти до заложеня нової чеської школи в Моравській Острави.

— **Загадочна справа.** В Єдлєзе під Віднем найдено онодї на поли молодця, тяжко раненого і покровавленого. Перевезений до шпиталю зізнав, що називаєть ся Яков Перец, є гімназистом з Росиї і належить до терористичної партиї. Утїкши з краю, прийшов пішки до Львова, терплячи крайну нужду, а з відси удав ся пішки до Відня, де знайшов ся без всяких средств до житя. Тому постановив застрілити ся. Однак рани на його тїлї, а також недостача всякого оружя вказують, що Перец пробував відобрати собі житє не вистрілом, але мабуть бомбою або взагалї якоюсь вибуховою материєю.

— **Скарб на поді.** З Будапешту доносять, що при нагоді буреня палати гр. Форґач знайдено онодї на поді завинену в лахмітє деревляну скринку, в котрій знаходили ся цїнні папери вартости звиш пів мілїона корон. Полїцийні доходженя виказали, що ті папери були власностию якоїсь Франциски Боше, своячки бар. Боше, давнїйшого властителя тої палати, котрий в 1855 р. був президентом ради кошицького намісництва. Власти взивають свояків пані Боше, щоби зголосили своє право до того скарбу, инакше частина з него припаде теперішному властителеви палати, а часть дістане ся фіскусови. З иншої сторони доносять, що весь той скарб не має нїякої вартости, бо знайдені цїнні папери і банкноти вийшли давно з обігу.

— **Відкопанє єгипетських старинностий.** З Єгипту доносять, що в долинї тебанських королївських гробів викопано дорогоцїнности жінки Сетіса II. Вони походять з девятнацятої династиї, що панувала щось около 1300 лїт перед Христом. Викопано золоті браслєти, ковтки, перстенї знаменитого виробу. Сї дорогоцїнности були заховані в намулї; дальше натрафлено на передісторичний ґріб з забальсамованим дуже малим чоловіком. Недалеко найдено инший ґріб, де лежало побіч себе сорок тїл римських жовнїрів з відрубаними головами.

— **Фабрика шкільних сьвідоцтв.** Голосна в Росиї справа фальшивих шкільних сьвідоцтв, котрих фабрику викрито у Вильнї, приймає чимраз більші розміри наслїдком все нових „відкрить". Петербурські газети доносять, що онодї в одній місцевости росийської Польщі в часї ревізиї відкрито книгу, яка стоїть в звязи з тою справою, а в котрій находить ся величезний спис людий, яким видано всїлякі фальшиві документи шкільні. Ся книжка є доказом, що десь була справдїшна фабрика фальшивих сьвідоцтв, яка функціонувала правильно і систематично. Записувано, де, коли і для кого виконувано „замовленя". За послїдних 18 лїт мала поважне число відбиратель. З її виробів найбільшим запотребованєм тїшили ся ґімназияльні сьвідоцтва зрілости, а також сьвідоцтва, що дають право вступу до унїверзитету без іспитів. Другу категорию творили сьвідоцтва, що запевнювали рангу першої кляси, потім ідуть сьвідоцтва „провізорські", сьвідоцтва на військових охотників, вкінци безліч сьвідоцтв з укінчених середних шкіл всякого рода. Завдяки тим сьвідоцтвам їх властителї часто поробили сьвітлі карієри; покінчили висші наукові заведеня, стали інжінірами, лїкарями, заняли визначні становища в плютократичнім сьвітї, інтратні посади і т. п.

— **Дрібні вісти.** Орґанізация львівських учителїв порішила поставити кандидатуру до сойму учителя Корнила Яворського, директора школи ім. Собєського і міського радного. — У Велевій ярославського повіта згоріла хата господаря Якова Фрончека а в нїй погиб 7-лїтний синок господаря. Двоє молодших дїтий тяжко попекло ся. — У Відни помер бувший мінїстер, член палати панів, Ігнатий Плєнер, в 98 р. житя. — Орест Розен чи Розенберґ, котрий, як ми доносили, допустив ся великих обманств на шкоду ювілєрів у Мехіку, має бути виданий американським властям. — В Чернівцях застрілив ся гузар з 10 п., Мульц, з причини переслїдуваня старшиною. Се вже четвертий випадок самоубийства в тім полку в часї послїдних тижнів. — У фабрицї макаронів у Вільбель, як доносять з Берлїна, машина до мішеня тістра урвала голову одній з робітниць. — У Львові появили ся фальшиві 10 коронові банкноти, замітні тим, що не мають червоного тла по середині і числа серий, а також тим, що лихо виконані.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Вукола, Юліяна (лат. Конрада. Позавтра, в четвер: Партенія (лат. Евстахія).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Надвірні.** Саля ратушева. Початок о год. 7·30 вечером. Білєти продає Вп. Свищ, а від год. 6. вечером каса театру.

В середу, дня 19. с. м. „Продана наречена", опера в 3 дїях ф. Сметани.

В четвер, дня 20. с. м. „Надія", драма в 4 дїях Гаєрманса.

В суботу, дня 22. с. м. „Барон цигані в", оперета в 4 дїях Штравса.

В недїлю, дня 23. с. м. „Ой не ходи Грицю", народний образ зі співами в 5 дїях М. Старицького.

☐ **За упокійне богослуженє за душу бл. п. Анатоля Вахнянина** відбуде ся в четвер 20. с. м. о год. 9. в церкві Преображенія заходом тов. „Львівський Боян". На сї сумні поминки запрошує усїх своїх членів, приятелїв і знакомих покійника — *Видїл „Львівського Бояна".*

☐ **Для вдови по М. Каганци** зложив в нашій редакциї дня 8. с. м. п. М. Зацерковний 20 К, а на памятник для покійного 10 К.

☐ **З тов. „Бандурист".** Реченець концерту „Бояна", в котрім і наше товариство бере участь вже дуже близький, а між тим проби хору навіть не розпочались. Просить ся проте ходити від тепер як найточнїйше на проби, з котрих перша відбуде ся в середу дня 19. с. м. о годині 7. вечером. Того самого дня о 6. год. вечером засїданє видїлу.

☐ **З Відня.** Заходом тов. українських робітників „Родина" у Відни, відбуде ся в недїлю дня 23. с. м. о год. 8 вечір, аматорське представленє драматичного образу „На старости лїт" і комедиї „Два домики і одна фіртка". По представленю танцї. Саля готель „Zentral" II Taborstrasse Nr. 8 I поверх.

☐ **В Боршеві** відбуде ся в недїлю, дня 23 с. м. в сали читальні „Просьвіти" вечер з танцями. Стрій візитовий. Початок о год. 8 вечером. Вступ за запрошенєм.

☐ **З Дрогобича.** Товариство „Зоря" в Дрогобичи устроює в суботу, дня 22 с. м. в міській сали ґімнастичній великі вечерниці з танцями. Початок о год. пів до 8 вечером. Вступ на салю 1 кор. 50 сот. лише за оказанєм запрошеня. Хто би не одержав, зволить зголоситись до „Зорі" в Дрогобичи. Чистий дохід призначений на будову власного дому. Добровільні датки приймаємо з подякою. Стрій візитовий. — *Комітет.*

☐ **З Болехова.** Окружний відділ учительського товариства „Взаїмна Поміч" в Болехові просить всїх, котрі хотїли-б причинити ся до новозасновуючої ся бібліотеки при дотичнім віддїлї, присилати свої дари чи в грошах, чи в книжках на руки тов. Дучимінської, секретарки відділу, Тяпче п. п. Болехів. [Инші руські часописи просить ся о ласкаве повторенє отсеї просьби].

☐ **Тов. ім. сьв. Андрея,** добродїйне товариство руських сьвящеників, що має за цїль давати спромогу і улекшувати лїченє в місцях купелевих і кліматичних своїм дїйсним членам, їх женам і дїтям, принимаючи їх до приютів, які буде основувати, свої перші конститууючі збори, заповіджені на 13. с. м. з причини похорону бл. п. Вахнянина відложило на найблизший четвер, дня 20. с. м., год. 5. поп. в духовній семинарії у Львові. Отсею дорогою комітет основателїв просить всїх львівських і позальвівських сьвящеників прибути на збори сего так важного і потрібного для нас товариства. Кілько то наших хорих сьвящеників, потребуючих стараннїйшої опіки, не лишень, що її не може найти, але ще мусить у чужих дорого оплачувати ся! Длятого тов. наміряє будувати і удержувати власні приюти в Трускавци, Криниці, Підлютім, а в міру зросту тов. і потреби і в других купелевих місцях. Обовязки членів після затвердженого статута є: 2 кор. вписового і 5 К річних вкладок до висоти 50 К По заплаченю вкладками сеї суми вже більше не платить ся і має ся право користати з приютів за доплатою 3 кор денно. Право користаня з приютів мають не лишень самі дїйсні члени, але і їх жени і дїти. Кождий сьвященик, недужий чи здоровий, повинен поперти таке товариство. — За комітет основателїв: сьвящ. д-р *А. Окуневський,* сьвящ. *Ів. Панківський.*

Померли:

Юліян Дикий, парох в Ґвіздичеві жидачівського повіта, упокоїв ся дня 17. с. м. в 34. роцї житя а 10. сьвященства. Покійний був відданий щиро свому обрядови і народови та визначав ся гарними товариськими прикметами. Похорони відбудуть ся в четвер. В. й. п.!

Симеон Савчук, господар в Мечищові бережанського повіта, помер перед кількома днями. Займав він визначне становище в політичнім і просьвітнім житю Бережанщини. Перед 12 лїтами кандидував небіщик до сойму. Основав в своїй громаді читальню „Просьвіти" і тов. кредитово-господарське „Народний Дім", та був його директором. В. й. п.!

ТЕЛЄҐРАМИ.

Львів, дня 18 лютого 1908.

Австро-росийське непорозуміне.

Льондон. (Т. К. Б.) „Daily Graphic" у статї про зелїзниці в новобазарську пише, що просто трудно зрозуміти заворушенє, викликане проєктом австро-угорської зелїзниці. Сю справу раз на все управильнив берлїнський трактат. Абсурдом є говорити, неначеби будова сеї зелїзниці суперечила договорови, заключеному між Австриєю і Росиєю в 1897 р. про збереженє status quo на Балкані.

Зелїзничий рух.

Станиславів. (Т. К. Б.) Загальний рух на шляху Тересин-Скала східно-галицьких льокальних зелїзниць піднято на ново дня 17. лютого.

Процес Добродзїцької.

Вадовиці. (Пр. т.) На нинїшній розправі предложив предсїдатель лави присяжних два головні питаня: перше що-до злочину наміреного скритовбийства, друге що-до нараженя на небезпеку житя і здоровля осіб із дружини Скаллона. — Потім прокуратор мотивував акт обжалованя. Оборонець д-р Лазарський представляє серед перерывань з боку предсїдателя загальне політичне положенє в Росиї, серед якого виконала Добродзїцька замах на варшавського губернатора та домагаєть ся її увільненя.

Вадовиці. (Ткб.) Бесїду д-ра Лазарського оплескувала авдитория. Предс. трибуналу різрав авдиторию, щоби здержала ся від яких небудь сбявів вдоволеня, бо в противнім случаю каже опорожнити салю. О год. 1 в полудне перервано розправу до год. 4 з полудня. На пополудневій розправі наступлять репліки і предс. триб. виголосить resume. Вирок западе вечером.

Вадовиці. (Ткб.) В послїдній хвили зрік ся прокуратор репліки. Предсїдатель виголосив resume. Присяглі судиї заперечили на поставлені питаня. На тій підставі видав трибунал увільняючий вирок. **Добродзїйку сейчас увільнено з вязниці.**

З англїйського парляменту.

Льондон. (Т. К. Б.). Підчас дискусиї над резолюциєю Перцийого в справі росийско-англїйського трактату виступив державний секретар Грей против замітів, начеб Англія з причини внутрішного положеня в Росиї не повинна була заключати з нею договір. Протягом двох послїдних років скріпили ся англїйско-росийські відносини на користь обох країв. Держ. секретар вказав на недовірє, яке панувало в Росиї против Англії в минувших лїтах і підчеркнув, що теперішна угода не приносить нїякої шкоди Англії і що справді Росия одержала певні торговельні уступства, однак не зискала нїчо, що малоб для Англії якийсь інтерес і до чого мала би право.

„Польський і руський революційний рух і Україна" (стор. VIII+200, цїна 3 кор.) *Михайла Лозинського* замовляти треба в автора (Львів, вул. Гавснера 14).

Гі де Мопасан.

20)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

А коли вечером прийшов до графині та застав її разом з дочкою при роботі над ковдрами для бідних, він мусів здержувати ся всіми силами, щоби не кепкувати собі злобно з маркіза та не показати Анеттї, яка банальність, яка порожнеча криєть ся під елеґантною поверховностю сего чоловіка.

До недавна він на сих пообідних візитах заховував ся як старий домовий приятель, що не вяжеть ся нїчиєю присутностю. Розсівши ся вигідно в фотелю, закладав ногу на ногу, похиляв голову в зад та думав думку, кидаючи з неохотя якесь слово, щоби не переривати собі сего солодкого відпочинку душі і тїла. Аж ось тепер не знати звідки вернуло ся йому се молодече бажанє подобати ся; і він зачав надумувати ся над сим, що говорить, зачав вживати добірнїйших слів, щоби ними прикрасити свої думки. І вже не допускав нїколи, щоби розмова не вязала ся, а противно намагав ся вихіснувати всї свої спосібности, щоби її піддержати та оживити. А коли графиня та її дочка були зворушені його бесїдою або коли розсьміяли ся щиро, коли підносили на нього здивовані очи або відкладали роботу, щоби слухати його уважнїйше, тоді відчував він щось в роді легесенького скоботаня, приємний дрощ поводженя переходив йому по тїлї та нагороджував його працю.

Він приходив тепер все, коли лише знав, що вони будуть самі, і мабуть ще нїколи не минали йому вечери так любо.

Сї пильні візити втихомирювали ненастанні журби пані де Гілєруа і вона знов зі своєї сторони робила все можливе, щоби лише притягнути його та задержати при собі як найдовше. Вона зрезиґнувала з обідів в місті, балїв та театрів, зате була щаслива, коли могла коло третої години вийти з хати та вкинути до телєґрафічної скринки коротеньку, синю депешу зі словами: „До побаченя“. З початку, бажаючи вдоволити його та лишити ся з ним на самотї як найскорше, вона посилала дочку спати, як лише зачала бити десята година. Але коли се раз його здивувало і він просив жартом, щоби вже Анетти не трактувати як малу, нечемну дитину, графиня позволила їй ще лишити ся чверть години, а по кількох днях пів години, відтак цїлу годину. Він впрочім не сидїв вже довго по відходї Анетти, немов би половина того чару, що прикував його до сего сальону, відлїтала разом з нею. Присунувши тоді свій маленький фотель до ніг графині він сїдав побіч неї та від часу до часу прикладав лице до її колїн. Вона подавала йому одну руку, а він цїлував її. Але його горячка та дотеп упадали сейчас, він переставав говорити та в сїй солодкій мовчанцї відпочивав лише по працї.

Незадовго завважала графиня своїм тонким жіночим чутєм, що Анетта притягала його майже зовсїм так сильно як вона сама. Але вона сим не журила ся, а противно тїшила ся, що він находив між ними двома щось в роді родинного щастя, яке він втратив через неї раз на все. І приковувала його, як лиш могла до себе і до дочки, бавила ся в маму, щоби розбудити в ньому майже батьківську любов до сеї дитини та додати таким способом ще одну нить до тих всїх, якими вона вже привязувала його до своєї хати.

Графиня все дбала дуже про свою поверховність; але від коли вік зачав робити своє дїло, зачав колоти її численними, хоч ще дрібними та майже незамітними проявами старости, одиноким її занятєм була борба з немилосерним часом. Щоб стати такою гнучкою як Анетта, вона не пила майже нїчого і по якімсь часї дїйсно відзискала тонку стать молодої дївчини, так що з заду годї було відріжнити її від дочки. Але лице її потерпіло на сїй дієтї: воно схудло, шкіра поморщилася та набрала жовтавої відтїни, від якої молодеча сьвіжість Анетти відбивала тим сильнїйше. Тодї зачала вона плекати своє лице способами акторки і хоч воно за дня виглядало трохи підозріло, зате вечером сіяло ясним штучним блеском, бо, як звісно, сьвітло лямп надає добре вималюваним женщинам незрівнаної краски.

Ся сьвідомість початків старости та витворюванє штучної краси змінили спосіб її житя. В день уникала вона мов огня всяких порівнань з дочкою, зате вечером сама викликувала такі порівнаня, бо при лямпах виглядала навіть гарнїйше. Коли чула себе змученою, блїдою, старшою як звичайно, тодї діставала вона добродушну мігрену, що все приходила в саму пору, щоби не пустити її на баль або до театру. Навпаки коли була певна своєї краси, тодї триумфувала вона в товаристві, удавала старшу сестру Анетти, заховувала ся як несьміла, молода мама. Щоби і убранє їх було майже зовсїм однакове, вона одягала дочку в строї молодицї, трохи за поважні для такої молодої панночки; Анетта була веселої, жартобливої вдачі і сї строї не лицювали нїяк з її дитинячою пустотою, але сей контраст робив її ще гарнїйшою та принаднїйшою. Вона помагала мамі цїлою душею в сих хитрощах кокетериї, устроювала інстинктовно разом з нею дрібні ґраціозні сцени, вміла поцїлувати її у відповідну пору, обіймити її сердешно, показати рухами, голубленєм, чим раз то новими видумками, які вони обі гарні і як дуже до себе подібні.

Олївє Бертен бачив їх все разом та вічно допровадив до порівнував з собою; через те він того, що нераз помилював ся, що до їх особи. Коли приміром Анетта заговорила до нього, а він дивив ся в инший бік, то відтак мусїв питати ся: „Котра з вас се сказала?“ А як вони сидїли в трійку в сальонї з килимами часів Людвика XV., він часто уряджував таку забаву: графиня і дочка ставляли йому таке саме питанє найперше одна по другій, а відтак в довільно зміненім порядку; а він замикав очи і згадував, котра говорила. А вони так зручно наслїдували себе взаїмно та намагали ся повторяти однакові реченя з однаковим наголосом, що він помиляв ся дуже часто,

Імітуючи себе для забави в голосї і в рухах, вони за якийсь час стали ся так у всїм подібні до себе, що служба відповідала Анеттї: „Так, прошу пані“, а мамі: „Так, *прошу паннунці*“. А навіть сам пан Гілєруа мішав їх часто з собою та питав ся раз у раз: „Чи се ти Анетто, чи се твоя мама?“

З тої природної і виробленої, дїйсної і штучної подібности обох женщин зродило ся в душі і серцю маляра дивне вражінє подвійного єства, єства давного і нового, дуже добре знакомого і майже зовсїм незвісного, вражінє двох тїл, що повстали з того самого кореня, двох видів тої самої женщини, один її вид теперішний, а другий давно минувший та воскресший на ново. І він жив разом з ними неспокійний, збаламучений, подїлений між них; в його серцю віджила давна любов до мами, а рівночасно зродили ся якісь нові, незвісні чувства зглядом дочки.

(*Дальше буде.*)

Оголошеня.

Всїх сьвящеників, що рішили ся поїхати до Америки повідомляю, щоби безпроволочно відносили ся до мене в цїли отриманя як найдокладнїйше інформацій. *о. Николай Іванчук* в Ценеві п. п. Козова. 231 1—1

Всїм Сьвітлим Достойникам і Високоповажаним Добродіям, що з нагоди вінчаня моєї доньки зволили прислати желаня не могучи задля тяжкої хороби ні лично, ні листовно з окрема подякувати, складаю прилюдно сердечне „Спаси-біг“. — *Проф. Д-р Мих. Пачовський.* 230 1—1

З тов. „Основа“. Дня 13 с. м. довершено крадїж в товаристві „Основа“, причім між иншим вкрадено печатку товариства. Длятого звертаєть ся увагу загалу, що всякі письма товариства важні тілько з печаткою трикутною.

КОНКУРС. Місто Войнилів, повіта Калуш, оголошує отсим конкурс на посаду лїкаря з річною платнею 1.00 корон. Посада на разї провізорична по роцї наступить стабілізація. Убігаючі ся о посаду можуть вносити поданя належито удокументовані на руки зверхности громадської до кінця лютого с. р. Войнилів дня 27. сїчня 1908. — *Зверхність громадська.* 232 1—1

— *Загальні збори повітового товариства кредитового „Віра“, стов. зар. з обмеженою порукою в Равї руській відбудуть сь в понедїлок дня 9 марта 1908 року о 4-тій год. пополудни в власнім льокали з слїдуючим порядком:* 1) Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів і вибір комісиї шконтруючої. 2) Відчитанє протоколу ревізийного з відбувшої ся ревізиї товариства. 3) Зміна §§, 8, 16 і 26 статута. 4) Справозданє дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907, як також справозданє ради надзираючої з внеском на уділенє дирекциї абсолюторіи. 5) Внесенє ради надзираючої дотично розділу зисків. 6) Вибір 2 членів ради надзираючої в місце уступаючих о. Емілїяна Гриневецького і о. Антона Колпачкевича. 7) Внесеня членів. — За раду надзираючу: *о. Емілїян Гриневецький* голова, *о. Льонгін Густановський* секретар. 211 3—3

Бідний ученик промислової школи в Кракові, Русин, що находить ся в страшнім положеню, бо не має що їсти, анї в що убрати ся, просить милосерних і чужій недоли спочуваючих людий о о ласкаві жертви. *Михайло Соломко*, у п. Евг. Твардовського, Кракін, Półwsie zwierzyniecкie l. 23.

До „Народної Гостинниці“ приїхали 17. II. 1908 о. Емілїян Калинюк, Хащованє; о. Николай Кравців, Боратин; о. Володимир Клюка, Гвоздець; Зиґмунт Девар, Краків; Симеон Кульчицький, Вощанці; Фішель Гольденберґ, Ляцке; І. Мартинець, Цуцилівці; о. Михайло Клюк, Зарудці; о. І. Сатурський, Тернопіль; о. Лев Юрчинський, Добромірка; Северин Вашко, Стапчани; Олекса Купчак, Солотвина; Іван Сїяк, Богородчани; Іван Дмитрик, Гаї; о. Михайло Юрчакевич, Чорне

Надіслане.

Приготовляючий курс

до іспиту який управнює до однорічної служби військової т. зв.

„Intelligenzprüfung“

розпочинає ся з днем 1 марта с. р. в ц. к. прав. концес. Заклади військово-науковім

СТ. ДОБРОВОЛЬСЬКОГО

Львів, ул. Подлєвського ч. 9.

Програми і виказ в апробованих безплатно і оплатно.

154 апробованих!

Ц. к. прав. конц. **Бюро інформаційне для військових справ.** 215 2—3

Кавалєр літ 29 властитель більшої робітні, котру веде 4 роки у Львові. Ожевить ся з Руси кою панною або вдовою до літ 30. Посаг пожаданий до 8000 кор., котрий улекшить менї в закупнї власного дому. На анонїми не відповідаю. **Е. Л. Львів 10, poste restante.** 218 2—5

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

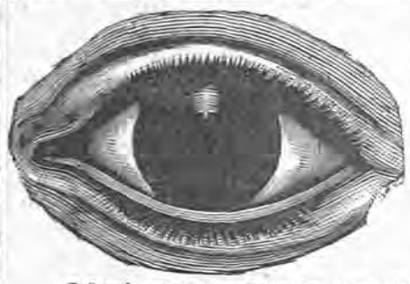

поручають:

Барометри анероїди по 7·8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** шкільні по 12, 15, 24 і вище. Зарвом поручаємо в найбільшім виборі окуляри цвїкери, люпи і всякі инші прибори оптичні.

Всякі направи полагоджуємо як найскорше і найдешевше. 2

При закупнї товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Потребую зараз учителїв до учениць в школі народних. М. Сїрецкий, парох в Палагичах п. Товмач. 219 3—3

Виравний солїцитатор адвокацький пошукує місця. Адрес: „Боршів poste restante В. В.“ 224 2—3

Пошукує ся священника безженного на сотрудника при хорім пароху в гірській парохії перемиської епархії. Сотрудник за умовою дістане помешкане, ціле удержанє і услугу. „Т. Дорош, Россош, почта Старява коло Хирова. 226 2—3

200 сягів або в більше дров букових і грабових і дещо осичини, купимо зараз з реченцем достави на осінь. Оферти прошу лиш від властителїв, Русинів або руських громад. „Василь“, в адміністрациї „Дїла“. 223 3—3

Проповідниці стилєві, виготовляє різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 488

ТОРБАН музична накладня Львів, ул. Вронов ська ч. 8, видає і висилає всїлякі твори на фортепян. пісні сольові та хораль 210 нг. Катальог даром. 2—10

Мед куранційний липовий в 5 К бляшанках т. в кор. 20 сотиків оплатно, в більшій скількости 72 корон за 100 кіло висше. Евстахій Юзвичинський Бережани. 155 9—9

Спільника до дуже рентового підприємства, лиш Русина, в капіталом бодай 2000 корон, потребую сейчас. Праці не треба нїякої. Ручу найменше 10% зиску. „Цісарівни“, в адміністрациї „Дїла“. 221 3—3

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

заложена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Біднійшим громадам дає на рати. На жадане конторасм і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 144 8—20

СВОБОДА

часопись політично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський.

Цїлорічна передплата виносить: 2 зр. на цїв року 1 зр. Редакциа і Администрациа, Львів ул Ринок ч. 10.

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 14

Красвий Союз кредитовий У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк.	по 10 с.
„ лїкві вщийна	„	„ 8 „
„ щадн. вкладок	„	„ 10 „
„ членськ. удїлів	„	„ 10 „
„ довжників	„	„ 8 „
Реєстр членів	„	„ 10 „
Інвентар довжників	„	„ 5 „
„ вкладників	„	„ 5 „
„ удїлів	„	„ 5 „
Зголошеня о позич.	шт.	„ 2 „
Викази умор. позич.	„	„ 2 „
Касові асигнати	„	„ 1 „
Заяви членства	„	„ 1 „
Місячні замкнена рах.	„	„ 2 „
Річні вам. рах. і білянс	„	„ 10 „
Удїлові книжочки	„	„ 5 „
Вкладкові книжочки	„	„ 10 „
Взірцеві статути	„	„ 20 „
Поданя о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	„ 4 „
Поданя до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків ґербового від стемпля	„	„ 4 „
Поданя до податкової власти в повідомл. про зареєст. стовар.	„	„ 4 „

„Дзвінок“

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руськими Тов. Педагогічними виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Убогий ученик талановитий наш і гімназиї задля браку утримання горячими слов ми просьби відзиваєть ся до жествольбивих сердець подати йому матеріяльну поміч хочби в найдрібнійших датках. Всякі датки просить ласкаво слати на руки о. Боберського в Миколаєві коло Бібрки.

МЕД-ПАТОКА

в гірских пасїй незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор. franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

Герб України

переписаний листок 20 с. і портрет величини 30×24 1 К. Герб сей Лев і сьв. Михайло зладжений є в 17 красках і можна його вишивати на ручниках, обрусах і т. п.

Набути можна в

„Сокільскім Базарі“

Львів, ул. Руська ч. 20.

122в 4—?

Важне для адвокатів, институций кредитових товариств, зарібкових і т. п.

„ADLER“

Одинока машина до писаня, з металевими черенками устроена для переміни письма. На машині „ADLER“ т. е. на одній і тій самій можна писати в різних мовах.

На польсько-руській машині можна виготовлять письма польські і німецькі, руські же тими тої самої машини можна употреблять для етимольогічної і фонетичної правописи. Переміни черенок переводить ся в одній хвили.

Одинока машина на сьвітї спеціяльно і особливо приміна до потреб населеня східної Галичини.

Ґенеральний заступник на Галичину і Буковину

Е. ГАВСМАН

Львів, пасаж Гавсмана..

Цїнники і проспекти даром і оплатно.

Склад всїлякіх знарядів для машин до писаня апаратів для помножування і артикулів для потреб канцелярий. 168 5 10

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня ярини, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин“ практичний порадник, ціна 20 с.

Адреса: Львів Гофмана ч. 11. 212 2—2

Видання „Благотворительнаго Общества изданія общеполезныхъ и дешевыхъ книгъ“.

(СПб. Офицерская, 36/1, кв. 13.)

(Цѣна въ копѣйкахъ.)

Ч. 12. „Оповиданя про Богдана Хмельницького“, М. Комаря (въ 3 порто. 6 малюнк.) 8 (вел. 15 к.)

Ч. 13. „Видъ чого умерла Меласа“ (про дифтеритъ), Г. Коваленка 3.

Ч. 14. „Оповиданя про Ивана Котляревського“, Г. Гриненка (съ 1 портр и 8 малюнками) 5.

*Ч. 15. „Розмова про сельське хазяйство, кн. III. Сіяни травы Ж. Чикаленка (выданя друге, въ 7 малюнкамы) 5.

Ч. 16. „Добра порада“, М. Загирни (про скаженыну, выданє друге) 3.

Ч. 17. „Оповиданя про Евгена Гребинку“, Б. Гринченка (въ портретомъ) 3 (велен. 5 к.)

Ч. 18. „Про пошести або лыхи хвороты“, В. Имшенецького (выданя друге) 3.

*Ч. 19. „Розмова про сельске хазяйство“, кн. II. Худоба, Е. Чикаленка (выд 3-е, въ 20 малюнкамы) 8.

*Ч. 20. „Розмова про сельске хазяйство“, кн. V. Садъ, Е. Чикаленка (въ 36 малюнкамы) 10.

Ч. 21. „Хто робыть, той и має“ (про Гарнильда) 6.

*Ч. 22. „Розмова про сельске хазяйство“, кн. I. Чорный паръ та плодозминъ“, Е. Чикаленка (выд. 3-е, выправл. и доповн., въ 2 малюнк.) 4.

Ч. 23. „Мудрый учытель“ (оповиданя про Сократа въ 2 малюнкамы, М. Загирни 5.

Ч. 24. „Якъ выгадано машыною жнядыны“ (выд. 2 ге въ портретомъ Стеффензона), М. Загирни. 3.

*Ч. 25. „Якъ дбаешъ, такъ маешъ“ (про господарство), М. Ганька. 3.

Ч. 26. „Наймычка“, поема Т. Г. Шевченка (въ 30 малюнк. 3 (велин, 10 к.)

*Ч. 27. „Прыгода на хуторы“, О. Русова (метеорологія, въ 15 малюнк.) 5

Ч. 28. „Божа искра“, оповиданя про Рафаеля, С. Русовои (въ 15 малюнкамы) 5 (велен. 10 к.)

Ч. 29. „Катерына“, поема Т. Г. Шевченка (въ 15 малюнк.) 5 (велин. 10 к.)

Ч. 30. „Ходымо за Нымъ“, О. Кониського (въ 9 малюнк.) 5 (велен. 10 к.)

Ч 31. „Винокъ“ (чыганка), О. Билоусенка (въ 120 мал.) 35. (велинов. 60 к.)

Ч. 32. „Сильскы прыгоды“ (про выпасы) Т. Рыльського 5.

Ч. 33. „У дытыны головка болыть — у матери серце“ (якъ годуваты та доглядаты малыхъ дитей) Г. Захары 5.

Ч. 34. „Пидъ землею, оповид. про шахты“, М. Загирни (выд. 2 ге, въ 8 мал. 12.

Ч. 35. „Оборонець покрывдженыхъ“, опов. про Линкольна (въ портретомъ) М. Загирни 10.

Ч. 36. „Мале та розумне“ опов. про мурашокъ (въ 2 мал.) М. Е. 8.

Ч. 37. „Середъ выноградныхъ пывденнои Франціи“ С. Русовои (въ 10 мал.) 6.

Ч. 38. „Якъ видкрыто Новый Свитъ“ Д. Дорошенка (въ 7 малюнкамы) 6.

Ч. 39. „Товарыськи краминыци“ В. Доманицького 5.

Ч. 40. „На громадській роботи“ (про П. Кулиша) Д. Дорошенка 3.

Ч. 41. „Первоучытели славянъ“ (про Кырыла и Меѳодія), А. С—го (въ 5 мал.) 5.

Ч. 42. „Права що-до выборивъ“, кн. перша, К. Квитки 5.

Ч. 43. „Права що-до выборивъ“, кн. друга, К. Квитки 5.

Ч. 44. „Петрусивъ сонъ“, М. Левицького (въ мал.) 3.

Ч. 45. „Вжитки селянські по Полтавщині“, В. Василенка 5.

Ч. 46. „Украінський букварь“ С. Русовой 10.

Ч. 47. „Початки науки про права конституційні“, К. 6.

Ч. 48. „Як люде живуть у Норвеґіи“, С. Р. 6.

Ч. 49. „Оповіданя про Вука Караджича“ А. Веретельника 5.

Ч. 50. „Смерть за правду“ (про І. Гуса) В. Доманицького 5.

Ч. 51. „Про старі часи на Украіні“, М. Грушевського (въ 40 малюнками) 20.

Ч. 52. „Про народоправство“ кн. І. Сиаренка 6.

Сї книжки продають ся книгарям за зниженю 40% на готові гроші, або 30% на комісию. Рахунки при останній умові вводяться двічи на рік: у сїчни і липни місяці кожного року.

Книжки, визначені зірков*, ухвалені „Министерством Земледѣлія и Государственныхъ Имуществъ“ які надають ся до бібліотек хліборобських і садівничих шкіл.

Кінематоґраф „Cinephon“

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 15 до 21 лютого нова сенсаційна програма. — Нові англійські образи. — Нова гумористична і займаюча серия живих, сьпівающих і говорящих образів. 219 1—2

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. 11.

(напротив товариства „Просьвіта“).

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, российских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на циґарети, тютюн, гроші і спінок з ґербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланєм готівки або посилаткою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір бімуте:ні.

ШКАРПЕТКИ від 40 сот.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·—	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12 20
Станіславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40п	10 50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10 30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7 10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	10 05†	—	8 25	5·30	9·35п
Зимної води	5 50	7·25	1 1.	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2 45	7 0.	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12 45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	8·20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станіславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6 25	11·30
Пустомит	7·30	10·45п	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4 30	10·51
Рави руської	6·13	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3 35	6 30
Брухович	6 12	11·05	2·28	5 46	8·34п
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7 10	1 35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —, Поїзди ідучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквом н — в неділї і сьвята від 6 до 10/8 що ранк буквом к. 1

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнійшими условями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіціяльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

УЧИТЕЛЬ

популярно-наукова часопись педагогічна, орґан Руського Товариства Педагогічного, під редакциею Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 37. Львів, середа 19. н. от. (6. от. от.) лютого 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрація „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärathnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ей місце, а в рубрикі „Надіслане" по 60 с. — Поздки і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати платні у Львові.

Оповіщенє.

Народний Комітет як верховна екзекутива українсько-руського національно-демократичного сторонництва рішив візвати членів національно-демократичного сторонництва округа Богородчани, шоби своїми голосами поперли кандидатуру д-ра Михайла Новаковського, краєвого адвоката в Богородчанах.

Львів 15 лютого 1908.

Д-р Кость Левицький голова. *Д-р В. Бачинський* секретар.

Руським виборцям на увагу.

Вже тільки шість днїв ділить нас від хвилї, коли виборцї з куриї сїльських громад станут до виборчої урни, щоб віддати голос на свого заступника в краєвім соймі. Та коли в справдї конституційних державах день вибору не є нїчим незвичайним, то в нас, під польсько-шляхотським пановань, день вибору є днем, коли виборчі штуки ворогів нашого національного істнованя досягають найвисшої висоти шахрайства, насильства, брутальности і цинїзму, одним словом всїх тих виборчих штук, якими польська меншість на нашій землї боронить свого всевладного пановання над нашим народом, а для чесних руських виборців день вибору стає днем справжньої саможертви, коли вони твердо рішили постояти за своїм кандидатом до самого кінця. В день виборів важить кождий поодинокий голос і длятого руські виборцї в той день є жертвою ганьби, лайки, насильства, покуси, побоїв і инших штучок, котрими наші „опікуни" помагають собі при переводженю своїх кандидатур. На ті всї штучки ми можемо відповісти тільки розумом, холодною кровию, терпеливостию, розвагою і витревалостию.

Передовсїм мусимо перед виборами постарати ся, щоби кождому виборцеви була доручена його виборча легітимация з виразно і докладно виписаним іменем, назвиском і місцем замешканя виборця, а також з означенем дня, годины і місця вибору. Все те треба сконтролювати. Виборча легітимация, се неначе пашпорт, без котрого не пустять за границю, тому треба її берегти, як ока в голові. Правда, підчас виборів має виборчий комісар видати виборцеви другу легітимаційну карту (дуплїкат), коли-б перша де заподїла ся, але знаємо, що на таку вигоду лїпше не спускати ся.

Коли вже виборчі легітимації є в руках виборців, тоді припадає дальша задача повітовим організациям. Повітові організатори мають визначити одно місце, куди всї виборцї мають зійти ся. Се потрібно для вибору комісиї виборчої. Після закону чотирох членів комісиї вибирають самі виборцї, тому треба перед виборами зійти ся, умовити собі членів комісиї, списати їх на картках і мати ті картки готові, щоби при виборі комісиї не було замішаня і опізнюваня. Картки длятого потрібні, бо на членів комісиї голосують ся картками. Отже ті картки треба в значнім числї приготовити ще перед виборами.

Приходить день виборів. Виборцї їдуть до повітового міста. Перед виїздом кождий погляне, чи має легітимаційну карту, чи добре захована, щоб не загубила ся. По дорозї часто ще перед містом, зачинають напастувати виборців рїжні пявки, посїпаки і батяри, щоби випровадити їх з терпеливости. Вистане, щоби виборець в оборонї своєї чести обізвав ся, а зараз може опинити ся на цілий день в арештї, як який переступник. Потім його випустять, ще й перепросять, але голос вже пропав! Тож не дайте ся зачепити, не відповідайте нїчого, а йдїть спокійно до сего місця, де призначено зійти ся. Лишіть на потім покаранє виновника, бо сей день, то така хвиля, в котрій руський виборець має мати тільки одну гадку: віддати голос. Все иньше йде на дальший плян.

Порадивши ся що-до членів комісиї, йдуть виборцї лавою до виборчого льокалю. При входї крутять ся рїжні гиєни, а жандарми домагають ся показаня легітимациї. Треба їм показати, але дуже осторожно, бо махер, що стоїть з боку може карту вихопити і подерти. Його арештують навіть, — що се йому шкодить, — але голос вже пропав. Увійшовши на салю, треба уважно чекати своєї черги. Викликаний виборець обзиваєть ся на знак, що присутний, приступає до комісиї, показує свою легітимацию і виразно та голосно проголошує імя, назвиско, занятє і місце перебуваня того кандидата, на котрого голосує. Хто спізнив ся і прийшов на салю, як вже його викликали, мусить зачекати аж до кінця голосованя і тоді зголосити ся до відданя голосу.

Дуже важна річ є тїснїйший вибір. Коли при обчисленю голосованю покажеть ся, що нї один кандидат не дістав абсолютної більшости, комісия приступає до нового голосованя. На сей випадок мусять всї виборцї бути приготовані, тому по відданю голосу можна вправдї вийти з салї, але не можна зараз їхати до дому. Треба вичекати кінця виборів і доперва тоді можна відїхати, коли оголошено вибір посла. Наші організатори нехай витолкують виборцям, що день однаково страчений, тих кілька годин, котрі треба довше пождати, в господарстві значать маленько, а в виборі посла можуть рішити, бо при соймових виборах, де голосів мало, кождий голос має рішаюче значінє.

Коли наші організатори поучать про все те всїх виборців і подбають, щоби всї наші виборцї власне так пішли до виборів, то неоден голос, який звичайно пропадає через неувагу, може бути уратований. А се потрібне тим більше тепер, коли в наших виборчих округах буквально вся польська суспільність йде проти руських народних кандидатур, коли москвофіли злучили ся з „Rad-ою Narodow-ою, коли одним словом ворожий напір буде куди більший, нїж за попередних виборів.

Треба-ж напружити всї наші сили, щоб оборонити наше, національне право на нашій землї!

Процес о замах на Скаллона.

Як уже відомо з вчерашних телєграм, дводнева розправа перед присяжними судиями в Вадовицях проти п-нї Ванди Добродзїцкої, обжалованої о замах на варшавського генерал-губернатора Скаллона, закінчила ся одноголосним увільненєм обжалованої від вини і кари. Нарештї можуть свобідно відітхнути всї ті, чиї симпатиї по сторонї героїчних борців за волю народів росийської держави-тюрми, що отсе щасливо скінчила ся та юридична комедия, яка будила у всїх свободолюбних кругах велике занепокоєнє і яка дуже легко, при трохи инших обставинах, могла була закінчити ся трагедиєю для обжалованої.

П-нї Добродзїцка, по батькови Крагельська і росийська піддана, виконала з рамени боєвої орґанїзациї польської социялїстичної партиї 18-ого серпня 1906 р. на варшавського генерал-губернатора Скаллона замах, кинувши з балькона дому, попри котрий проїздив Скаллон, разом з иншою товаришкою три бомби, одначе так невдачно, що тільки кілька людий з окруженя Скаллона потерпіло тяжші або лекші рани. По сім замаху виїхала до Галичини, де вийшла за-муж за п. Добродзїцкого, австрийського горожанина, набуваючи тим самим австрийське горожанство. Але через неувагу забула вона в тім мешканю, з якого кидала бомбу, пашпорт на своє імя і на підставі того пашпорту росийські власти, вислїдивши її місце побуту, зажадали від австрийського правительства видачі її в руки росийської „справедливости".

Тепер власне почала ся та юридична комедия. Полїтичних „злочинцїв" (а замах на Скаллона є так очевидно полїтичним „злочином", що инакша інтерпретация абсолютно недопустима) Австрия не видає і коли-б п-нї Добродзїцка не була вийшла за-муж за австрийського горожанина, але остала на далї росийською підданою, то могла-б собі спокійно далї жити в Галичинї під охороною австрийського права азилю. Але вона стала тимчасом австрийською горожанкою і австрийські власти, опираючи ся на засадї карного права, що нїяка вина не може остати без кари, потягнули її за її „злочин" перед австрийський суд, дарма, що се противить ся букві закона. Бо коли-б п-нї Добродзїцка була сповнила свій „злочин" як австрийська горожанка, тоді потягненє її перед суд мало би правну підставу, але-ж вона сповнила його як росийська піддана, а такого випадку карний закон не передвидїв. І тому, коли-б австрийські власти були менше податливі на домаганя росийського правительства, то п-нї Добродзїцка не повинна би була взагалї ставати перед суд. Але австрийські власти, особливо в галицькім виданю, що то нераз заборонювали збори та конфіскували газети „за підбурюваннє проти заприязненої держави", і сим разом стали по сторонї росийської самодержавної реакциї і поставили п-ню Добродзїцку перед суд. А щоби позбути ся клопоту і не довести до конфлїкту між своїм польським і австрийським патріотизмом, галицькі власти постарали ся о те, щоб передати справу п-нї Добродзїцкої, віденському судови. І коли-б так завдяки натискови польських парляментарних послів не було вдало ся завернути сю справу назад до Галичини, де її передано судови в Вадовицях, то не знати, чи п-нї Добродзїцка, віддана на ласку віденських міщухів, була-б тепер находила ся на волї.

Але на щастє п-нї Добродзїцкої її справу судив суд, зложений з горожан-Поляків, суд в якого душах заява обжалованої: „Не почуваю ся до вини, бо Скаллон є найбільшим ворогом польського народу!" — знайшла глибокий дружний відгомін, суд, перед яким обжалована як перед членами того народу, в імя визволеня котрого її слаба рука піднесла ся на ката того народу, могла сьміло висказати всї найглибші почуваня, які порушили її душу і серце в хвилї, коли з бомбою в руцї ждала на бальконї на всевладного генерал-губернатора. І той суд зрозумів її, зрозумів, що се був не злочин, а геройство, геройство, за яке стільки людий величає історія всїх вікiв і народів, і увільняючим ореченем дав сьвідоцтво тій відвічній правдї, що не є злочином піднести руку на ворога свого народу.

Навіть прокуратор, сухий і невмолимий ц. к. прокуратор, котрий на кождім обжалованім з обовязку мусить бачити і показувати другим самі як найчорнїйші пятна, і той під впливом загальної думки обжаловував в такім тонї, що видно було, що він сповняє тільки сухий урядовий обовязок, а по увільняючім оречемю зрік ся дальших правних доріг.

Справдї, щасливий нарід, що може сам судити „злочини", сповнені на його ворогах в імя його визволеня, і щасливі „злочинцї", що можуть ставати перед судом своїх братів, здібних відчути і зрозуміти їх пориви і змаганя!

І тут насуваєть ся нам сумна рефлєксия з приводу положеня нашого народу. І наш нарід веде від вікiв боротьбу за своє національне визволенє і в тій боротьбі падуть також жертви, як там за кордоном, в боротьбі з росийським самодержавієм, так і тут, в конституційній Австриї, в боротьбі з польсько-шляхотським правлїнєм. Не ходить нам в сїй хвилї о дословне порівнанє окремих актів сеї боротьби з „злочином" п-нї Добродзїцкої — в нашій боротьбі за національне визволенє таких „злочинів" не було — тільки о переведенє анальогії, яка тут безперечно заходить. Але наші „злочинцї" національного визволеня не мали того щастя, щоб ставати перед судом, зложеним з їх братів по національности, не мали не тільки там, де його не мають і Поляки, в росийській тюрмі народів, але не мають і тут, в Галичинї, де так сьвітло закінчила ся справа п-нї Добродзїцкої.

Ми були сьвідками, як польська преса і польська публична опінія аж переганяли ся в цькованю австрийських властий на нашого закордонного земляка-революціонера, лаючи його однодушно злодїєм, розбійником, підпалячем, хоч не знали навіть, в чім лежить його злочин, — для неї вистало, що він втїк перед руками товаришів Скаллона і що те саме правительство, яке домагало ся за Скаллона законної пімсти на п-нї Добродзїцкій, домагало ся так само пімсти на нїм.

А поминувши сей один випадок — що ми

Італїйський учений про наші справи.

В сїчневім зошитї італїйської „Revista Internazionale" появила ся статя про Русинів, писана з добрим знанєм наших відносин і тим важнїйша, що західній Европі, а особливо Римови, отвирає на неодно очи та докладно інформує про наші руско-польські відносини.

Автором є знаний уже з „Дїла" і нашій галицькій суспільности Авреліо Пальмієрі, що цїле своє житє посьвятив студіованю східних справ, а в послїдних лїтах займав ся особливо росийськими справами і доторкнув також Галичини. Переїзджаючи через наш край і пробуваючи там через якийсь час, він добре приглянув ся нашим відносинам, так що у своїй статї міг пояснити деякі точки, котрі в Римі уважають ся за досить неясні. Причина сеї неясности є либонь та, що наші польські опікуни умїють тут добре боронити своїх справ і держать специяльних кореспонцентів, котрі Римови засипують очи половою і тушують неодно із своєї анархістичної господарки в Галичинї. Те пер Пальмієрі, уважаний тут за одного з найбільших авторитетів, отворив нараз очи і показав, який то той галицько-руський рай під „vero catolici Polachi".

Але зачнім хиба з початку. Статя п. з. „La questione rutena nella Galizia" є досить велика і, оскільки знаю з приватного жерела, писана ще таки підчас побуту Пальмієрія в Галичинї. Зачинає ся від початків нашої істориї і переходить коротенько нашу сумну, історичну долю. На підставі статистики з „Ruthenische Revue" і Грушевського „Істориї України-Руси" переходить автор границї давної руської держави та вказує на рїжницї, які заходять між українським народом а росийським, та хоч в Галичинї є партия москвофілів, котрі кажуть, що між росийським а руським народом не було рїжниць, то се неправда, бо Русь все відрїжняла ся від Москви. Отже сепаратистичні стремлїня москвофілів не тільки суть злі, але — замічає італїйський учений — тягнуть до ортодоксиї та суть небезпечні і правдивій руській народній справі і католицькій церквi. На ст. 50. пише так: „Полїтично є клир поділений між русофілів і Українців. Тенденциї перших під католицькою покришкою суть небезпечні, бо тягнуть мимоволї до росийської ортодоксиї, яка гуртує ся в ідеї росийської имперії".

Дальше подає автор зразки польської господарки в Галичинї. Нарікають Поляки — каже він — на гнет в Нїмеччинї і Росиї; але хай лучше придивлять ся своїй галицькій господарцї зглядом Русинів, а вона зовсїм не може їм єднати симпатию Европи. Польща платить тепер податок за свої давні похибки полїтичні". Вистарчить подивитись лише на виборчі округи, на шкільництво, історию, церков, а на кождім кроцї має ся наглядний образ тої господарки. Для Поляків зробила ся Галичина сьвятою териториєю, де має ся будувати Польщу. А Русини мають тяжку борбу о свої права і ідеали, бо з одної сторони віддані під інтриги росийські, з другої знов під ненависть зьвірського народа. Борба не легка, але живий народ не загине. Вибори з 1907 р. показали, що руський народ помимо гнету і репресий жиє і то лучшим і сьвідомійшим житєм, чим польська анархія. Дальше переходить автор рїжні виборчі округи і ярко виказує цифрами кривду, яку правительство заподїяло Русинам, даючи їм за мало мандатів до парляменту. Кривда страшна, а одинокий спосіб, щоби показати сьвітови, що живе якесь руське питанє, то рїжні „концерти в парляментї", средство, якого імають ся народи, що не можуть проти своєї кривди инакше протестувати. Але і на виборах дуже перечислили ся Поляки. Руський народ розуміє свою ситуацию, розуміє, від чого залежить його доля; і власне вибираючи своїх послів на всїх відступлених собі лїніях, дав знати Австриї, що незадовго вже мусить порішитись руська квестия. Бо „екзистенция Австриї полягає на свобідній еволюциї її народностий, і Русинам годі відбирати право визволити ся зпід полїтичної неволї". Народи, замешкуючі Галичину, богато рїжнять ся від себе; і нїчого не поможуть перед Европою польські брехнї, що „nie ma Rusi", та не поставлять „польського Пїємонту на териториї, котра не належить до них".

Автор дуже добре обзнакомлений з усїми нашими обставинами, так що подає й деякі цифри, рідко знані навіть серед нашої суспільности. Бо до своєї розвідки використав він не лише наші жерела, а також і посторонні. Хоч би навести се місце (ст. 42.): „Теоретично платять Русини ті самі податки, які вкладає держава і на Поляків, але запомоги з державних фондів їдуть по більшій части в руки Поляків. Урядниками є по більшій части Поляки, а Русини, котрі дістались на висші становища, се спольонїзовані уже перекиньчики. Літературні і инші польські інституциї суть по більшій части субвенціоновані правительством, а товариства і институциї руські дістають лише охлапи. Краківська Академія наук дістає річно запомоги 100.000 кор., коли Тов. ім. Шевченка у Львові дістає заледви 5.000 кор. Субвенциї для польських театрів виходять до 70.000 кор.; руський театр дістає 18.500 кор. — Отже нема що дивувати ся, що Русини зійшли на народ пролєтарів. А на иншім місци (ст. 43.): „В Галичинї ізза тих відносин маємо страшну еміґрацию. Мазури із західної Галичини еміґрують до східної, бо Поляки, щоби винарóдовити руську народність, кольонїзують східну Галичину".

Не менший гнет панує і в шкільництві „Висші школи в Галичинї суть в руках Поляків. На руські домаганя одвічають польські панки, що ляменти Русинів несправедливі або безпідставні, бо статистика виказує в Галичинї 2144 шкіл народних руських, 2084 польських, 119 нїмецьких, або 1 школа припадає на 1443 Русинів, 1771 Нїмців, а 1914 Поляків." Але забувають додати, що до числа „Поляків дочислені також і Жиди".

Найстрашнїйше виходить шкільництво середне (ст. 45.): „В 1902. р. мала Галичина 37 гімназий, а з тих належало 31 до Поляків, 4 до Русинів а 2 до Нїмців. Тепер мають уже Поляки 37 гімназий, з котрих аж 5 є у Львові; Русини мають всего на всего 5 гімназий"... „В Австриї 9 мілїонів Нїмців мають 5 університетів, 3 мілїони Поляків 2, а 3½ мілїона Русинів — o cosa straniera! анї одного!" Університет у Львові, свого часу заложений специяльно для Русинів, перейшов рїжні фази, аж розбишацьким національним гнетом перейшов у руки Поляків! „Русини мають всего на всего 7 катедр — на теольогії, праві і фільозофії; а їх егзистенция оплакана, бо на кождім кроцї кладуть їм Поляки колоди під ноги. Русини могли би старатись о посади доцентів; але польська ворожнеча виключає їх тим або иншим мотивом від катедр". Автор вказує пр. на д-ра Франка, котрого задля його полїтичних поглядів не допущено до університетської катедри. Справа університету дійшла вже до послїдної кризи. Поляки вимовляють ся тим, що Русини не мають наукових сил для університету, хоч в дїйсности руський народ знайшов би стілько ученых, що ними в одній хвили заповнив би університет. Поляки прикликали до львівського університету кількох професорів з Кракова і нїмецької та росийської Польщі, а Русини мають своїх ученых в університетах в Чернівцях, Києві, Харкові, Одесї, Москві, Петербурзї, Томску.

Дуже цїкава трета часть розвідки. Доси зачисляно в Римі Поляків до найбільше католицьких народів. Ще недавно „La vera Roma" помістила була цїкаву, сензацийну статю, де Польщу зачислено побіч Ірляндиї і Риму до трьох правдиво католицьких центрів. І дїйсно Поляків уважано тут за мур, що боронив католицької церкви, навернув Русь на унїю; словом, признавано їм такі заслуги, що тільки посадити-б їх на тронї і сьпівати в їх честь гимни.

І чудо! Власне римський учений, котрий специяльно займає ся місиєю на Сходї, котрого Рим в тій цїли посилає на наукові студиї, здіймає полуду з очий і відмовляє Полякам право звати ся „сьвятим муром", а перестудиювавши річ — horribile dictu! — признає те право Русинам. Русини мають своїх мучеників, свій Холм — пише Пальмієрі, — а Поляки від самого початку ставили колоди переходови Русинів на унїю. Се показує ярко історія — пише сей учений, — що справа наверненя не була легка, але не зі сторони Русинів, а зі сторони Поляків. Берестейска унїя (1595) — се прелюдия до ширення латинського обряду і польської национальности між Русинами. Для того держали Поляки руско-уніятський клир під своїм ярмом. Самі польські писателї (Likowski) пізнають уже, що Польща своєю несправедливостию у відносинах до уніятів копала гріб для руско-уніятської церкви і для себе самої. Епископи і латинський клир не жалували понижень і кривд своїм уніятським братям, коли на синодї 1643 р. постановили, що руські епископи „a titulis illustrissimorum abstineant, torquibus aureis nonnisi ad missam utantur, decimas ex agris ipsorum clero latino nefas esse solvi aut reddi non doceant, neque a suis popis docere permittant;... prohibeamus etiam, ne ullus parochus seu ecclesiae latinae catholicae rector ullum ruthenum quamvis unitum in sua ecclesia divina praesertim missam sacram sive latino sive graeco ritu peragere permittat;... prohibeamus item, ne ullus catholicus latinus rutheno sacerdoti unito sacramentalem confessionem facere audeat".

Отже додає — автор розвідки — польський клир уважав руско-католицький за клир схизматицький. (Шкода, що ще автор не довідав ся, як арендували Жидам уніятські церкви, зневолювали клир до панщини і т. п., а тодї мав би Рим хороший образ нашого наверненя!).

Відтак переходить автор коротко історию уніятської церкви і рїжні денунциациї латинського клиру на Русинів в Римі, як пр. за Михайла Левицького. Коротко згадує про теперішні латинїзаційні заходи. „Коли в руській парохії знайдесь 5 або 6 латинників, там повстає зараз „kosciółek", і притягає ся Русинів" (ст. 551.) А зпід тої пропаганди полїтично-релїґійної не виключені навіть монастирі і конґрегациї.

Наконець додає Пальмієрі: На всїх лїніях двобій в Галичинї. Народности, що борють ся там о пановань, Русини і Поляки, відділені від себе антіномиями полїтичними, економічними, літературними і релїґійними. Галичина сталась захистом борючої ся Польонії, центром їх змаганъ. Але та сьвята земля зовсїм не є польська. Русини замешкували її скорше від Поляків, а замешкували нумерично висшою скількостию. Як русифікация і ґерманїзация додають більше житя і енергії польському патріотизмови, так додасть польонізация в Галичинї сили здоровому, руському націоналїзмови. Не віримо в корисний вихід борби для полїтичних інтересів Поляків в Австриї, і длятого бажаємо, щоби як найспокійнїйше міг закінчитись в Галичинї руско-польський конфлїкт.

Ось голос ученого і цїлком обєктивного чоловіка!

Рим 7. II. 1908.

Ів. Остап.

бачили в тім безчисленнім ряді руських політичних процесів, якими значить ся шлях нашої боротьби за національне визволеніе? Судиями наших „злочинців“ національного визволеня були ті, проти яких ми змушені вести боротьбу, ті, на яких заява: „Не почуваю ся до вини, бо я зробив се, виступаючи проти ворогів нашого народу!“ — вробила би зовсім протилежне вражінє, ніж на судиях п-ні Добродзіцької, викликуючи для обжалованого зовсім протилежні наслідки. Наших „злочинців“ національного визволеня арештують, засуджують, а навіть стріляють тоді, коли вони стоять в оборонї прав, запоручених законом, а що ж доперва тоді, коли вони сповнять хоч найменше переступство б у к в и закона. Для них нема нїякого виправданя, вони не герої, тільки „різуни“, „гайдамаки“, бо їх судить національно чужий, національно ворожий суд.

А польська публична опінія, та сама опінія, котра п-ню Добродзіцьку заздалегідь не тільки звільнила від обовязку, але просто відмовила їй права признати ся до вини, відсуджує наших „злочинців“ національного визволеня від чести, коли вони не признають ся до того, чого справді не сповнили...

Такі рефлєксиї насувають ся нам на тему нашого національного положеня в Галичинї з приводу процесу, в котрім польські судиї признали, що н е є з л о ч и н о м п і д н е с т и р у к у н а в о р о г а с в о г о н а р о д у, — насувають ся диктовані тою гіркою сьвідомістю, що польські судиї не признавали і не признають того, коли їм доводить ся судити Русина за „злочин“, звернений проти ворогів руського народу...

Передвиборчий рух.

На адресу парляментарної комісиї

руського клюбу у Відни присилає нам один із наших повітових організаторів проєкт петиції, котру наші посли, евентуально через відповідну депутацию, повинні конечно як найскорше предложити міністрови справ внутрішних і президентови міністрів евентуально і намісникови, щоби вони зараз (ще перед виборами 25 с. м.) видали для староств східної Галичини такі заряджена, згляднo інструкції:

1. Льокаль, призначений до вибору посла соймового, має бути легко доступний для всіх виборців.

2. Всї виборці, які виказують ся легітимаціями, мають в дни вибору через цїлий час акту виборчого, а не лиш в часі віддаваня свого голосу, без всяких перешкід право вступу до салї, в котрій урядує комісия виборча (§§ 35 і 36 галицької сойм. ордин. виборчої).

3. Акт виборчий має відбувати ся явно, себто в присутности виборців, і кождому виборцеви вільно робити собі приватні нотатки чи то в цїли евентуального внесеня виборчого протесту, чи в инших цїлях.

4. Вибір комісиї розпочинає ся безуслівно в означеній годинї і в часі, загально уживаним в місцевости вибору.

5. Акт виборчий розпочинає ся вибором комісиї виборчої, котрий переводить комісар виборчий враз з 3 членами комісиї, іменованим ним на підставі § 34 уступ 3 галицької соймов. ордин. виборчої. В склад тих 3 членів комісиї, іменованих комісарем виборчим, має входити що найменше один виборець кождої народности, конкуруючої при дотичнім виборі, а то після згідних вказівок всіх кандидатів дотичної народности або після числа голосів більшої половини виборців дотичної народности, відданих через піднесенє рук.

6. Комісар виборчий іменує протоколянта по мисли § 42 уступ 2 галицької сойм. ордин. виборчої що-й-но по виборі другого протоколянта комісиєю виборчою та іменує його після вказівок, поданих більшою половиною виборців приналежних до другої конкуруючої при виборі головної народности, до котрої не належить протоколянт вибраний комісиєю виборчою.

7. Кождому членови комісиї виборчої вільно контролювати протоколованє віддаваних голосів.

8. Конкуруючим кандидатам на послів мають староства на попередне їх прошенє дозволяти вступу до салї виборчої.

9. Крім всїх висше названих осіб нїкому більше не можна дозволити вступу ані до льокалю виборчого ані до прибічних переходових комнат.

Сї заряджена не є суперечні з галицькою сойм. ординацією виборчою, а навпаки — вони є її поясненєм і доповненєм, корисним і справедливим для всїх народностий, унеможливляючим витворюванє недовіря суспільности до галицьких властий.

Інтервенция в справі надужить.

Від посла д-ра Е в г е н а Л е в и ц ь к о г о одержали ми отсе письмо до оповіщеня: В справі виборчих надужить інтервенїював я в міністерстві єще дотично сих громад: Товарні, Сушиці вел., Топольниці шлях., Лужка гор., Бусовиск, Скородинець, Базарів мух., Шманьківчиків, Давидковець, Заболотовець, Улашковець, Курович, Альфредівки, Словити і Гуменова. Кромі того заложив я протест що-до способу виложеня лїст в цїлім повіті борщівськім та що-до неполаднаня реклямаций від виказу вірилістів в округї виб. калуським. Дальших жалоб на спосіб переведеня правиборів прошу вже до мене н е в и с и л а т и, бо жалоби ті будуть до інтервенциї спізнені. В сам день виборів, коли зайде потреба, належить телєграфувати прямо до міністерства і то найкраще депешою приспішеною (dringend) за потрійною оплатою належитости, бо заряджене може в противнім случаю прийти аж по виборах та не мати нїякого позитивного успіху. Телєграму треба слати передовсім до міністра справ внутрішних (Minister des Inneren Exc. Bienerth, Wien) але не зашкодить вислати тоту саму телєграму також до президента міністрів (Exc. Ministerpresident Br. Beck, Wien), за що доплачує ся лише 1 корона (обі адреси виписати в горі) без поновної оплати цїлої належитости. Не лише тих, що звертали ся прямо до мене по інтервенцию, а л е з а г а л о м у с і х, щ о в с п р а в і н а д у ж и т ь в и б о р ч и х з в е р т а л и с я д о м і н і с т е р с т в а, прошу, щоб як найскорше подали менї зміст свого поданя згляднo телєграми як і заряджена, які відтак фактично послїдували разом з їх корисним чи лихим успіхом, бо сего мате; ялу буду евентуально потребувати для визискання в парлямент. — Відень, дня 18 лютого 1908: *Д-р Евген Левицький* (Wien, Abgeordnetenhaus).

Інтервенция у президента міністрів.

Президия руського клюбу, посли Романчук і Василько та голова Народного Комітету посол д-р Кость Левицький удають ся нині до президента міністрів, щоби інтервенїювати в справі виборчих надужить, доконаних галицькими адміністрацийними властями при правиборах у руських повітах.

До відома повітових орґанїзаций.

Через недогляд складача поминено вчера між послами, які інтервенїювали у намісника в справі виборчих надужить, посла проф. д-ра **О. Колессу**, котрий інтервенїював кількома наворотами і провадив депутациї з Теребовельщини і Чортківщини. — За Народний Комітет *д-р В. Бачинський* секретар.

Бучаччина: Збори виборців бучацького повіта відбудуть ся дня 24 лютого т. є. в понедїлок о год. 3 поп. в Н а г і р я н ц і в домі т. Дмитра Киндибалюка. Нічліг для делєгатів буде у наших господарів в Нагірянці. — Тогож дня рано о год. 10 відправить ся в церкві оо. Василиян в Бучачи поминальне богослуженє за погибших Лядчан і за бл. п. Марка Каганця, тож і невиборці хай прийдуть численно. — *Від „Народної Волї“ в Бучачи.*

Рогатинщина: Гиєни виборчі гр. Дїдушицького увивають ся по селах. Живу участь в агітациї бере секретар староства Романїк. Він де переводив вибори, заки приступив до вибору, агітував, аби голосували на війтів. Він хвалить ся, що бракує Дїдушицькому всего 8 голосів та говорить, що навіть кацапські сьвященики віддадуть голос на Дїдушицького. Проте всї сьвідомі люди Рогатинщини повинні слїдити сего панка, бо він всюди вештаєть ся.

Коломийщина: Збори виборців народних сторонництв, національно-демократичного і радикального з округа Коломия-Печенїжин-Гвоздець в цїли усталеня одинокої народної кандидатури на посла до сойму, відбудуть ся в пятницю 21 с. м. о 1 год. в полудне в салї Народного Дому II пов. Всїх виборців обох згаданих сторонництв просить ся доконче прибути. — *Комітет.*

Надужитя виборчі.

Косівщина. У нас дїють ся прямо неімовірні і в нїякій правовій державі немислимі річи. Староста Заградник знасилував по просту волю народа при правиборах, щоби тілько перепровадити старостинсько-польського прихвостня, „істинно русского господина“ Трача. А де йому таке знасилуванє не удало ся, там тепер староста Заградник мстить ся на сих, котрих підозріває, що є причиною невдачі його плянів. Вже в попередній дописи згадано, що начальник громади в Білоберезці не хотів комісареви Марковському підписати сфалшованого акту виборчого. Отже староста Заградник рішив тяжко пімститись на сьмільчаку, котрий поважив ся станути в супереч його плянів. Він зараз по сих виборах відніс ся до виділу повітового, щоби вислав люстратора перевести ревізию уряду громадського. Виділ повітовий, розуміеть, вислав сейчас люстратора і сей в суботу д. 15 с. м. перепровадив люстрацию, при котрій знайшов, що війт касу громадську (може яких 50 корон) тримає не в канцелярії, тільки у себе дома. За сей злочин виділ повітовий рішив війта засуспендувати. Але, що при сім засуспендованю розходило ся не так о саму справу, як більше о се, щоби і других війтів, котрим би може захотіло ся проти самоволї старости Заградніка фрондувати, стероризувати, — а окрім сего, щоби війт при поновно на 18 с. м. розписаних правиборах не міг уже урядувати, то виділ повітовий не чекаючи найблизшого засіданя розіслав „obiegowo“ членам виділу до підпису внесенє, розуміеть, підписали і в неділю д. 16 с. м. було вже внесенє виділу в старостві. Староство з нечуваним в других случаях поспіхом справу полагодило і війт в понедїлок т. є. 17 с. м. був уже засуспендований.

При сій цїлій справі впадають в око три моменти. Перше, що до тої бридкої істориї дав ужити ся загально поважаний чоловік, старший радник гірничий і маршалок повітовий, п. Нігрін; по друге, що не засуспендовано всїх других війтів в повіті, котрі в сей самий спосіб провадять господарку грошеву, як війт з Білоберезки Атамавюк; а трете, і то найважнійше, — се той у старости Заградніка в других случаях незнаний поспіх; справи навіть вельми пильні для сторін місяцами, ба і літами залягають там неполагоджені.

Се засуспендованє, як і належало сподівати ся, викликало прикре вражінє в повіті, але вражінє зовсім противне, ніж його староста Заградник надіяв ся. Взадалї іде тенденция сего пана тут, щоби визбутись на всякій спосіб осіб йому з якого-небудь згляду невигідних; і се на жаль йому удаєсь. Та таким поступованєм довів до того, що підкопав серед загалу люду все довірє до власти і до наших законів.

Паном Заградніком і його прихвостним комісаром Марковським ми займемо ся в найблизшій будучности і постараємо ся представити їх в сьвітлї фактів і правди. Най сьвіт знає, яких представителїв права посідає наш край. — *Тямущий.*

Мостищина. В Тулиголовах правибори переводив дня 5 лютого с. р. „інспектор“ податковий з Мостиск, п. Влощинський; протест внесли селяни Іван Стеца по Юрку і Теодор Шмігель дня 8 лютого с. р. до ч. 455/ц 1908, з причини що:

1) Після урядового письменного оголошеня зверхности громадської в Тулиголовах, правибори в тім же громаді, мали відбути ся дня 4 лютого о год. 9 рано. Тогож дня посходились правиборці в означенім місци, однак війт Стефан Гривчишин заявив їм, що правибори відбудуть ся не дня 4, а 5 лютого с. р., а на запити правиборців, в котрім місци і в якій годинї, війт відповів, що сам не знає „чи рано, чи в полудне, чи пополудни і в якім місци“, ту наведено 7 сьвідків.

Повисший поступок є отже цїлковито проти законів (§§. 28, 29, 30 сойм. орд. виборч. і §§. 2, 6, 8 точка 3 закона з 26 сїчня 1907 Взд.).

2) Правиборці незнаючи, о котрій годинї відбудуть ся правибори дня 5 лют. с. р., зібрали ся тогож дня вже рано в числї около 20 і ждали на приїзд комісаря виборчого. Сей прибувши запитав зібраних правиборців: „Jest tu co Polaków“? — „є“ — відповіли деякі правиборці — але мало і вони належать до „третого кола“, „тай не мають права виборчого“. — „Ej — каже п. комісар — ta mogą przyjść, mogą głosować“. — Ту наведено три сьвідки.

3) Відтак розпочались правибори, при котрих поповнено слїдуючі протизаконности: 1) До комісиї виборчої не візвано і недопущено старшини (зверхности-асесорів) громадської, як се велить §. 29 сойм. орд. виборчої. 2) Другим писарем при акті виборчім, маючим для контролї втягати голосуючих до спису, був довільно зглядно самовільно дібраний чоловік, а не член комісиї виборчої, як се велить після §. 30 слова: („в такий самий спосіб, як вибір посла“) §. 42 уступа сойм. орд. виборчої.

3) Вибори не були явні, публичні і не відбували ся „в означенім місци“, бо комісар виборчий вигнав всїх правиборців „з означеного місця“ с. є. з льокалю виборчого на подвірє, пускаючи їх лиш поодиноко до голосованя, а відтак знов їх виганяючи, хоч після §. 30 сойм. орд. виборч. всї правиборці мали право знаходити ся о „означеній годинї в означенім місци“, се є в льокалю виборчім, а не поза льокалем виборчим на подвірю, котре не було місцем призначеним до правиборів.

4) Правиборці громади Тулиголови мали вибрати двох виборців. По голосованю оголосив комісар виборчий результат, а іменно: скілько всїх правиборців разом голосувало, дальше що до вибору на виборця треба було абсолютної більшости 13 (тринайцять) голосів, а при голосованю одержали:

1)	Теодор Шмігель	18 голосів
2)	Ян Червінський	11 „
3)	Антін Бєганський	10 „
4)	Іван Стеца	4 „
5)	Петро Пастернак	3 „

що отже на виборця зістав вибраний Теодор Шмігель, і що що-до другого виборця відбуде ся тіснїйший вибір між Яном Червінським, (причім питав Бєганського, чи він Поляк чи Русин!). Коли зібрані правиборці запитали, коли відбуде ся той тіснїйший вибір, комісар виборчий заявив: „а — завтра“, а відтак повиганявши правиборців знов на подвірє, замкнув двері льокалю виборчого. Правиборці, не могучи діждати ся на той тіснїйший вибір, через три рази входили до льокалю виборчого і домагали ся переведеня тіснїйшого вибору. Однак за кождим разом комісар виборчий і жандарми виганяли їх з льокалю виборчого. Відтак третим разом вийшов війт з льокалю виборчого до зібраних на дворі правиборців і так їм заявив: „Люди, та що ви порадите? буде так, як вони хочуть! буде вибраний Шмігельський і писар (Ян Червінський) і кінець! не маєте що чекати — розходіть ся до дому“. Відтак пополудни жандарм Піхнер з Судової Вишні, що повнив службу в часї правиборів в Тулиголовах, заявив Іванови Стецї по Юрку, що за вибраних виборців в Тулиголовах зістали урядово оголошені: 1) Ян Червінський і 2) Петро Пастернак.

З сього представленя видко, що ті правибори були незаконно переведені, що впрочім зістане виказане при доходженю судово-карнім о провини з §§. 6, 7, 8 закона з 26 сїчня 1907 року, ч. 18 Взд.

В Стоянцях правибори переводив дня 7 лют. с. р п. Влощинський. Протест зглядно зажаленє внесли селяни: Антін Вальов (Поляк) і Іван Дикий дня 9 лютого с. р. до ч. 456/ц 1908 з причини, що:

1) Комісар виборчий приїхав на правибори місто о год. 9 рано — доперва о год. 11 перед полуднем, а місто розпочати чинність урядову, був в перед у Жидів майже до 12-ої годины в полудне.

2) Опісля розпочав правибори в спосіб агітацийний — при чім поводивсь супроти правиборців в спосіб обиджаючий і провокуючий а іменно; комісар виборчий вигнав всїх правиборців з льокалю виборчого на двір словами: „marsz wszystko na dwór! ja was tu nauczę! co wy myślicie, że ja was się boję, o, to nie tak jak w r. 1897 (в роцї 1897 при виборі д-ра Франка застрілено виборця в Стоянцях). Навіть в сінях не позволив комісар виборчий стояти правиборцям, тілько враз з жандармами виганяв їх на двір — де панувала страшна буря і свіжниця. Правиборці голосно говорили між собою, що се зарядженє комісаря було в тій цїли видане, щоби змушуванєм правиборців очікуваня на снігу і бурі змусити їх до віддаленя ся домів, а тим самим до унеможливленя виконаня своїх прав виборчих, як також в тій цїли, щоби в льокалю виборчім не було сьвідків надужить виборчих. Всї повисші зарядженя суть зовсім протизаконні, бо спротивляють ся постановам §. 30 сойм. орд. виборч., котрий каже, що вибір виборців має ся відбувати означеного дня в означеній годинї і в означенім місци, а означеною годиною на правибори була 9 рано а не 12 в полудне, означеним місцем був льокаль виборчий а не подвірє поза льокалем виборчим. Впрочім правибори мали відбуватись явно, щоби всї горожани мали спромогу контролювати акт виборчий і щоби їм була дана можність на своїх власних спостереженях опирати евентуальні протести зглядно зажаленя. Тимчасом комісар виборчий унеможливив се, через видаленє — позбутє ся сьвідків з льокалю виборчого.

3) До комісиї виборчої не завізвано і недопущено старшини (зверхности) громадської. Комісар виборчий поступав при правиборах зовсім самовільно, а війт був тільки пасивним сьвідком його урядованя.

4) Протоколянтами були сам комісар виборчий і писар громадський, хотяй нїодин з них не був і не є членом зверхности громадської а тим самим і комісиї виборчої в Стоянцях. При першім голосованю віддано 29 голосів, з чого одержали:

1)	Антін Мазур	18 голосів
2)	Данько Бутрак	20 „
3)	Василь Жук	18 „

Отже всї три зовсім важно були вибрані на виборців. Назвиска правиборців, котрі голоси свої на повисших кандидатів віддали, і котрі се присягою при доходженю судово-карнім ствердять (§ 2, 5, 7, 8 закона з 26 сїчня 1907 ч. 18 Взд. і § 101 зак. карного) є вичислені.

Комісар виборчий оголосив (впрочім зовсім слушно) за вибраного на виборця Антона Мазура а зовсім безпідставно і впрост самовільно оголосив за вибраного на виборця війта Андрія Єндру хотя він не одержав більше при голосованю як 10 голосів. Зовсім також самовільно уневажнив комісар виборчий віддані голоси на Василя Жука на тій підставі, що Поляки виголошували по польськи „Bazyli“, а Русини „Василь“. А на якій підставі уневажнив комісар виборчий голоси віддані на Данька Бутрака — се вже впрост не до повятя. — Опісля зарядив комісар виборчий тіснїйший вибір знова цїлковито безпідставно, при чім знова вигнав всїх наших правиборців на двір на бурю зимно і сьвіг. Правиборці чекали годинами о голодї і холодї і майже мліли з голоду і зимна і ослабленя, а комісар не починав тіснїйшого вибору. Доперва коли правиборці обезсилені зимном і голодом відійшли домів — комісар виборчий зарядив тіснїйший вибір, при котрім, як опісля війт заявив, мав бути вибраним на вибор ця Сенько Фіта. Через цїлий час правиборів заховував ся комісар виборчий впрост провокуючо і обиджав правиборців. І так до Івана Дикого відозвавсь: „co wy Dzik?“, опісля зрефлєктувавши ся, заявив, що він тілько так жартував.

Івана Пудловського, коли сей віддав свій голос не на війта, зачав комісар в спосіб агітацийний і дразнячий руську народність учити патриотизму, толкуючи йому, що він Поляк, повинен конечно на війта яко на Поляка голосувати а коли сей же по довших намовах комісаря при своїм обставав, комісар трохи кпинами, трохи напором мимо волї сегож правиборця, вписав голос його на війта і так також подиктував до протоколу і писареви Свєнтальському.

Зі сказаного видно, як то з кождим днем crescendo в безпощадности здобувано виборців для гр. Стадніцького.

Сокальщина: Староста Калїнєвич, по переведеню правиборів в майже цїлім повіті, побачивши що мимо всїх лайдацтв виборчих, кандидат від Ради народової Кгайський паде, пускає на села виборчих комісарів, а ті і м е н у ю т ь виборців в присутности війта, присяжного, а деколи і якого хруня закличуть. Так було і в Стенятинї. Тут мимо переведених вже правиборів 7. с. м., на котрих небіщики не вставали, бо було дуже зимно і страшлива заверюха, та вийшло чотирох виборців після волї громади, — дня 14. с. м. рано перед 8. год. з'їхав вдруге до Стенятина ц. к. виборчий комісар без нїякого будь оповіщеня про уневажненє попередних правиборів. Ц. к. виборчий махер не казав навіть трудити присяжного, лише казав війтови закликати хлопцем одного радного — і то під тим видом, що війт слабий. Коли сей радний прийшов, подумав, що війта хруня побили, бо застав жандармів. Тимчасом коли сей радний вступив в хату, ц. к. комісар заіменував війта, присяжного радного Студзінського і одного неприсутного хруня виборцями. О т ж е з л ю д и й вибрало 4 в и б о р ц і в. Тепер доперва по так довершенім лайдацтві, війт післав присяжного, щоби кликав на вибори. Злетїлось 20 людий, але ц. к. махер сьміючись заявив, що вже давно по виборах. Відси поїхав ц к. махер до Свитазова; там цїлий день тримав людий аж до півночи, бо чекав на 4 форналїв, котрі повезли горівку і остаточно коли 4 форналїв явилось коло півночи, перефорсовано двох виборців старостинських, війта старого і теперішного. В обох громадах внесено протест. Серед народу кипить.

Коропецька жертва.

(*Конець*).

По кровавім злочині.

Страшним буває звір у людськім тїлї, коли розсатанїє, напившись людської крови. Убийникам Каганця було ще мало того, що закололи з розмислом немилого їм, найінтелїгентнійшого й найсьвідомійшого селянина в громадї. Вахмайстер Я б ч и н с ь к и й, що лишив ся один на місци, (два другі жандарми десь зникли, не добачуючи потреби дальшої своєї присутности!) м і р и в в і д т а к з г в е р а ще до завзятого патріота-селянина Микити Василика с. Василя, якого побачив в гуртї селян по другім боцї моста. Опустив він свій гвер аж тодї, як Жиди заслонили Василика. С е й с а м с т о р о ж „ л а д у п у б л и ч н о г о“ н е д а в п е р е н е с т и т і л а в б и т о г о д о д о м у, викрикуючи „proszę się rozejść!“ та вигрожуючи багнетом О. Вовкови, Р. Басистюкови і І. Каганцеви, які взяли на руки заколеного бл. п. Марка. Тому перенесено його лише через міст та кусень ринку і положено після приказу на гостинци коло „касина“.

Тут прийшло мабуть на думку вахм. Ябчинському, що треба якось удрапувати недавне убійство. І ось п о ч а л о с я п і д г о т о в л ю в а н є п о з о р і в, буцїмто пок. М. Каганець змагав ся з ким небудь. За для сего по здоймленю з убитого великого кожуха й розіпненю баранкового киптаря сам вахм. Ябчинськ розтягнув сорочку під шиєю і с а м н а д д е р є ї т р о х а в і д п а з у х и в д о л и н у на кількананайцять цм. Рівночасно з тим виняв він з торби бандаж, яким і заткано рану.

Місцевий парох о. Й. Проскурницький, почувши про страшне нещастє, вибіг із недалекого свого помешканя і в молитві удїлив бл. п. Маркови розгрішеня. Люди, що стояли з далека, наближували ся з відкритими головами. Одні стоячи другі впавши на колїна, простягали руки до неба і повторювали слова молитви та з сьльозами на очах говорили: „він мученик, він сьвятий!“ Перед наєстатом смерти клонить ся навіть людина, найбільш підупала морально, але п. вахм. н е с х а м е н у в ся і в с і м м о м е н т і та неустанно викрикував: „W imieniu prawa proszę się rozejść!“ Всеж таки не міг обігнати ся від сьвідків, які чули й се, що призваний лїкар д-р Мосочи, оглянувши вбитого, озвав ся до жандарма з докором: „Czegoś mnie pan tu przywiódł, kiedyś mógł wiedzieć, że po takim pchnięciu w brzuch może człowiek żyć najwięcej 5 sekund“.

Серед гостинця пролежало тїло народного мученика „w imieniu prawa“ довше як чотири години, аж по сім відвежено його до дому.

За що?

Роля, яку відограв при заколеню Каганця вахм. Ябчинський, мусить вразити кождого. Се не було звичайне „удержуванє публичного ладу“, се не було „роблене нешкідливим борителя“, яке у нас практикуєть ся ще й досї в Галичинї під ріжними формами. З сеї справи виринає ще щось иньше — виходить таке, що Каганця заколено серед народу не тому, немов він буцїм то кидав ся на жандармів, ні тому, що він голїруч старав ся обезоружити аж трох жандармів ані не тому, що він нібито лише грозив нападом на жандармів, але що се стало ся з иншої причини.

Ми вже згадували, що бл. п. Марко одержав ще тогід від Поляків з а с у д с м е р т и, писаний машиновим письмом. Разом з ним выслали польські народові „bojowcy“ рівнозвучні засуди смерти також синови місцевого пароха, Роман. Проскурницькому та селянинови М. Василикови. Ще важнійше буде тут пригадати відносини бл. п. М. Каганця до місцевого постерунку жандармериї а особливо до вах. Ябчинського. Що роблять жандарми серед осьвідомленого галицького села, де їх надуживаєть ся головно для політичних місий і дратованя селянських провідників — се річ у нас звичайна й загально відома. Особливої слави добули собі в сім напрямі жандарми з Бучаччини, яких вже тільки рази скомпромітовано навіть перед судовим трибуналом в Станиславові. Не відбігли від своїх сусідів також жандарми коропецькі, які м. н. розігнали тогід віче п. В. Будзиновського. Вахм. Ябчинський прямо не вгадав в фабрикованю всїляких донесень проти наших людий із за послїдних виборів. Т а к о ж і з М. К а г а н ц е м о с т а в а в Я б ч и н с ь к и й в с у д о в и х п р о ц е с а х, а то через донесенє, яке він зробив проти жандармського заушника, Ізака Штрайфлєра за теророзованє людий при парляментарних виборах. Вправдї Штрайфлєра на основі зізнань Ябчинського і дворака Кібльоха увільнено, т а М. К а г а н е ц ь з а с к а р ж и в вахм. Я б ч и н с ь к о г о з а ф а л ш и в і з і з н а н я. Справу сю застановлено, та коли Ябчинський заскаржив з сего приводу Каганця о обиду чести, т о с у д й о г о у в і л ь н и в. Каганець носив ся з наміром предложити сей засуд по його правосильности (ф. держ. Прок внїс був проти него відклик) коменді жандармериї до дальшого ужитку. З а к о л е н є М. К а г а н ц я в а х м. Я б ч и н с ь к и м — с т а л о с і й е в е н т у а л ь н о с т и н а п е р е п о н і. Всякі коментарі тут хиба злишні, особливо як ще візьметь ся на увагу вислїд судової обдукциї, яку перевела в суботу перед пол. комісия золотопотіцького суду.

Урядові доходженя.

Ще в пятницю був з рамени староства в Бучачи ком. Вагнер в асистї 6-ох бучацьких жандар-

мів і робив доходженя, які мабуть дали материял до відомого „урядового“ представленя справи. Доходженя його схиблені раз через те, що він зовсім поминув револьверову авантуру війтового брата Івана Мельника а відтак тому, що він переводив їх в жандармській касарни, де були жандарми, які саме закололи Каганця. Через те богато людий із ляку не зголошувало ся до комісаря та й не говорили все після фактичного стану, щоб не стягнути на себе жандармської мести. Зноваж секретар суду Найман, явившись на комісию здобув ся на таку нетактовність, що заставляв людий, які прийшли на похорони, щоб вони помагали при секциї, а до того лякав гостий на подвірю: „Ja mam tylko zrobić sekcyę, a potem niech wojsko robi porządek! На обі сї нетактовности звернув таки на місци увагу ком. Вагнера нотар із Золотого Потока, д. Ст. Танчаковський, який прибув на місце трагедиї, не дивлячись на незвичайно важку дорогу спричинену снїжними завіями та зробив там чимало для проясненя справи тушованої всїми силами з польського й офіциального боку. Рітмайстер жандармериї явив ся в Коропци для слїдства в справі жандармів в неділю рано дня 9. II.

Протокол судової обдукциї звучить: I. Rana 2 cm. długa, brzegi ostre, i dwie skośne ku dołowi i wewnątrz w trzecim międzyżebrzu, a na zewnątrz na 4 cm. od linii środkowej i prawej, rozwarta na 1 cm., brzegi lejkowate nieco, schodzi w głąb klatki piersiowej; wprowadzona sąda idzie w kierunku głównych naczyń krwionośnych i wnęki płuc. II. W tej samej linii w poziomie 4 cm. poniżej pępka druga ranka $1^1/_2$ cm. długa skośno nieco ku dołowi i wewnątrz przebiegająca, idąca przez całą grubość i kończąca się ślepo w mięśniach jamy brzusznej, III. Rana po lewej stronie na wysokości przeczepu chrząstki 6-go żebra po stronie lewej, dochodząca aż do brzegu mostka w kierunku osi poprzecznej, długa 6 cm. owalnie rozwarta szerokości 1 cm. Rana ta nie idzie wprost tak że dno tej rany tworzy chrząstka 6-go żebra i sąda idzie w kierunku stycznej do powierzchni wypukłej klatki piersiowej tuż pod mostek ku prawej stronie klatki piersiowej. IV. Na palcach wielkich obu rąk po stronie grzbietowej nieznaczne starcia przeskórka. Y w n u t r z: I. Przecięta chrząstka 3-go żebra a pod nią rana opłucnej $1^1/_2$ cm. długa, drążąca w głąb miąszu płucnego, długości $8^1/_2$ cm., rachując od opłucnej płuca. ad III. Kanał idący od rany skórnej, biegnący na wewnętrznej stronie klatki piersiowej i w przebiegu tym przecinając chrząstki i mostek do pewnej nie wielkiej głębokości, kanał ten idzie w dalszym ciągu ku dolnemu płatowi płuca prawego, gdzie tuż nad dolną krawędzią znajduje się rana przecinająca opłucną i miąż płucny głębokości 1 cm., długości 8 cm., rozwarta na $1^1/_2$ cm., przyczem nie sprawdzono, aby jakiekolwiek naczynie większego kalibru było przecięte. Wzdłuż tkanki otaczającej ten kanał wykazują dość silną inwibicyę krwawą a w jamie opłucnej, w miejscu odpowiadającym ranie trzeciej kilka skrzepów krwi wielkości dłoni. ad I. Płat środkowy prawy, od wierzchniego otworu kanał w kierunku do wnęki płuc, w miarę postępu zwężający się i kończący się ślepo w wnęki płuc, gdzie spostrzedz można ostro przecietą arteryę płucną średniego wymiaru. Do około rany tej wzdłuż całego kanału miąż płucny silnie krwią przesiąknięty. Orzeczenie: Rany te zadane narzędziem spiczastem ostrem skierowanym przy I. ranie wprost ku tyłowi i ku środkowi przy III. ranie skierowanym poziomo od strony lewej ku prawej w kierunku stycznej do klatki piersiowej. Rana II. (na brzuchu) powstała przez zakłucie wprost ku tyłowi. Śmierć nastąpiła wskutek upływu silnego krwiotoku rany I. Podczas gdy skaleczenie III. było w prawdzie ciężkie lecz nie śmiertelne, a ranka II. bez żadnej doniosłości. — Denat zatem zginął śmiercią gwałtowną nienaturalną wskutek uszkodzenia ciała pierwszego. Rany te, a zwłaszcza I. i II. zadane z użyciem niezbyt wielkiej siły, gdyż w przeciwnym razie rana I. musiałaby sięgać aż do kręgosłupa lub na wylot, a rana III. nie kończyłaby się również ślepo, lecz musiałaby rozpłatać całą klatkę piersiową. Zdarcia naskórka na palcach pozostać mogły w ostatnich chwilach za życia denata wskutek otarcia o jakiś twardy przedmiot“. (Питанє нот. С. Танчаковського, чи предмет той був гладкий чи шерсткий — відповіли не уміють. Орія: Рана перша по правій сторонї груди на третім ребрі пробила кожух, кинтар і сорочку. Рана друга на лівій груди в шестім ребрі пробила кожух і сорочку, минаючи киптар. Рана трета на животї з правої сторони пробила ремінь і сорочку...

Отсе нїмий документ для будучих істориків розвитку конституцийних свобід в Галичинї....

Похорони.

До шістьох тисячів народу місцевого й сторонського зібрало ся (в суботу), щоб віддати послїдну послугу заколеному народному борцеви, а сотки тисяч синів і доньок нашої землї брало в тім сумнім обходї участь духом...

На простих санях зроблено підвисшенє немов караван, оббитий темними коверцями, замаєний смерековими луками й хрестиками. На каравані домовина, прикрита в двох місцях синьожовтими покривалами. По середині домовини вінець з цьвітів, а над головою мученечий-терновий.

Караван тягнуть чотири коні карі вороні, прибрані синьо-жовтими скиндичками, а на конях їдуть хлопці однаково одїті в білі шапки й чорні сїраки та перепоясані народними лентами.

Веде свого провідника в далеку дорогу відки не вертати, почетна сторожа хлопська в чорних сїраках і кучмах. На чотирох рогах несуть народні прапори а по боках по трох селян перевязані лентами.

На передї походу йде селянин із хрестом і процесия, а за ними пять сьвящеників а то оо. І. Проскурвицький з сином Стефаном, Збудовський з Зубця, Гук з Порхови і Навроцький з Кутиск.

За домовиною в першім рядї брат покійного Іван, вдова і сестра жалібниця, що й свою грудь наставляла на жандармські багнети а за ними непроглядні маси народні, між якими є делєгати із всїх сїл Бучаччини, Золотопотіччини і Товмаччини.

Як похід зблизив ся до місця морду плач і зойк затряс народом як буря. Почули ся оклики „тут, тут!“ — „Він мученик!“ „Зарізали“ — аж читанє Євангелія успокоїло нарід. Ще раз зірвало ся розхвильованє біля громадської канцелярії, де піднеслись плачі й оклики проти війта.

Похорон почав ся о год. 11 перед пол., а скінчив ся о год. 5 по пол. При винесеню тїла з хати і над гробом промовив парох о. Проскурницький, в церкві говорив о. Збудовський, а над могилою іменем повітової н-д. організациї й „Народного Комітету“ нот. Ст. Танчаковський а також селянин А. Луців.

Вбито й заколено одного з найсьвідомійших провідників, в надії що згнобить ся цїле село й околицю. Забувають неситї, що можна вбити тільки тїло а не духа, забувають, що кровавий посїв, що могили мучеників тільки осьвідомлюють ще несьвідомих, тільки сталять завзятє сьвідомих, та розятрують ще глибше болючу рану історичних кривд нашого безталанного народу.

НОВИНКИ.

— **Перешкоди в зарібковій еміграциї.** З ріжних сторін доносять нам, що старости і підчинені їм органи роблять перешкоди зарібковій еміграциї до Прус, допучуи в безличний спосіб дотичні правні приписи. Найбільші надужитя дїють ся в Сокальщинї. Пр. в Боратинї війт не хоче видавати робітничих книжок, відсилаючи людий до староства, а те саме робить староство, відсилаючи їх до війта. Є се очевидно умовлена штучка, яка кінчить ся тим, що люди в Сокальщинї не можуть дістати робітничих книжок. А звісно, робітничі книжки управнюють до зниженої цїни їзди зелїзницею. Щоб одержати пашпорт на виїзд, мусить написати писар просьбу, за яку треба дати корону, ту просьбу мусить апробувати „ржондца“ Бонковський, без дозволу котрого робітник не сьміє кидати села (як за часів панщини), а вкінци рішає староста. Навіть коли староста прийме просьбу, велить приходити кілька разів, заки пашпорт видасть. Подібних надужить допускає ся також староство камінецьке. Є се очевидно система, щоб неправним способом здержати зарібкову еміграцию за границю й ратувати польських обшарників перед недостачою місцевого робітника. З хвилею, коли в Німеччинї розпічнуть ся роботи (тепер їх нїгде ще нема) і еміграцийний рух робітників прийме широкі розміри, старостинські надужитя розпічнуть ся на цїлій лїнії. Супротив того руські посли повинні заняти ся як найенергічнїйше сею справою і подбати в компетентних кругах, щоб руські робітники могли користувати ся без ніяких перешкод прислугуючими їм конституцийними правами.

— **Протест против папської буллї.** Як відомо, руське духовенство в Америцї приняло з великим невдоволенєм звісну папську буллю, видану з нагоди утворенє руського епископства для американських Русинів. Випливом сего невдоволенє являєть ся протест против буллї, підписаний 79 американсько-руськими сьвящениками, а доручений дня 29. сїчня с. р. апостольському делєгатови Фальконїєви у Вашингтонї. Протест вручив іменем всего руського духовенства комітет зложений з оо.: Валентина Горозова, Йосифа Ганулї і Н. Стефановича, котрі й помістили в тій справі в американській „Свободї“ (ч. 6) ось-яке письмо: Дня 29. сїчня рано появили ся ми у нашого Преосьв. епископа Сотера, щоб йому передати сей протест для предложеня через ап. делєгата до Риму. Преосьв. епископ сказав, що дуже радїсно виповнив би нашу просьбу, но понеже знає, що суть сьвященики, котрі не довіряли би чи він (епископ) переслав чи ві, просто радить, щоб комітет сам доручив сей протест ап. делєгатови. Принявши сю вітцівську пораду, ми сейчас удались до Вашингтону, де о год. 5. вечером получили авдиєнцию у апост. делєгата. Його ексцеленция ап. делєгат дуже ласкаво приняв нас, довший час бесїдував з нами, вислухав наші поноси і просьби взглядом буллї і взагалї се сказав: Ваш Преосьв. Епископ prudenter agit, лиш в тім біда, що меж и сьвящениками нема згоди, перше кричали, що апостольський візитатор є залежний від чужого правительства і просили від всяких правительств независимого епископа: Рим вислухав вашу просьбу, іменував епископа завісимого лиш від Риму і вас, но згоди і тепер нема, і то є найбільша біда. Старайте ся о сю згоду і все буде добре. Я — каже ап. делєгат — з моєї сторони зроблю все можливе для вашого добра“. — Для певнїйшого доказу, що протест против буллї принятий, оповістив згаданий комітет дословну посьвідку, видану йому апост. делєгатом, отже нема найменшого сумнїву, що протест буде відчитаний в Римі.

До повисших слів „Свободи“ мусимо додати від себе, що ми зовсім не годимо ся з виводами апост. делєгата. Зависимости руського епископа від чужих правительств не потрібували наші земляки в Америцї так дуже побоюватись, бо вона не мала би там основи. За те бажали вони остават й на дальше в сполученю з своєю материною церквою, з львівською митрополїєю, бо в тім союзї мали запоруку і свого відновлюваня серед чужих елєментів, та удержаня прав і чистоти свого обряду. Тимчасом Рим не сповнив сего бажаня, а заступив його ніби безпосередною зависимостию від самого Риму. Та ми, маючи тілько досьвідів з істориї нашої церкви і других східних, не маємо якось довіря до тої безпосередної опіки. Миж знаємо, що стало ся з нашим Холмом, котрого під тоюж опікою златиньшено і спольшено, так що його перехід в латиньство був лиш квестиєю часу, — що стало ся з вірменським обрядом в Галичинї і як робило ся по многих инших краях. Ми маємо причини побоюватись, щоби при агресивности латиньства і в браку всякого заступництва східної і руської церкви в Римі, не довершено подібного дїла в відповіднім часї також на американсько руській церкві. Апостольський делєгат звалює всю вину на Русинів і на те, що у них нема тепер згоди, а не хоче видїти, що нормальне поставленє руського епископа було би ввело найлїпші відносини, та що нинїшне заворушенє і огірченє викликала власне несправедлива римська булля, котра обкроїла всї права руського епископа, вдоптала руську церков і зробила її владику (як сказано влучно) хиба „закристияном“ латинських епископів. От, менше дипльоматичних штучок, а більше Христової правди і щирости, а було би більше добра в нашій католицькій церкві.

— **Москвофільська агітация в Бродах.** Пишуть нам: Вечерниці на честь Пушкина, як говорять в Бродах голосно, устроєні були не в бурсї Качковського, лише Еффіновича, бо там тілько проби відбувались, а в домі судиї Глушкевича і не тілько учениками гімназиї з бурси, але й з поза бурси та в присутности „русских“ гостий за запрошенями в присутности префекта Курила і куратора проф. Кустиновича. На вечерниці наспіли й телєграми. Ось так ширить ся всеросийство і мимоволї погорда до рідної мови, коли рівночасно з Пушкином не почитає ся хоч консеквентно пр. Шашкевича. Все те під покровом краєвої ради шкільної, а потім цьвіркає посол інспектор Герман в державній радї, що многі Русини волять своїх дітий посилати до польських гімназий. Нехай рада шкільна протегує москвофільство між польською молодїжию, а побачить незабаром наслїдки. — *В.*

— **Відважна льогіка.** „Галїчанїн“ накликував перед кількома тижнями „русско-народное“ учительство до самостійної організациї і візвав його представників „откликнутись“. Та (плаче „Галїчанїн“ в 28-ім ч.) „почти мѣсяцъ прошелъ отъ поры напечатанія статьи, но никто не счелъ отвѣтнымъ откликнутись“. Із сего виводить всякий людський мозок, що або інтересовані уважають цїлу справу за безпредметову, або й нема кому обзивати ся, бо нема нїякого „русско-народного“ учительства. Але у „Галїчанїна“ льогіка инша. Він каже: „Слѣдовательно, можно предполагати, что планъ сей находитъ одобреніе...“ От цїкаво! В такім разї, чим меньше люди мають охоту про якусь справу говорити, тим актуальнїйшою вона являєть ся, і, очевидно, на відворот. А тодї те, про що вічно товче „русско-народная печать“, не повинно находити „одобренія“, бо що буде з цїлою льогікою?

— **Руське товариство учителїв висших шкіл** заснувало ся в Чернівцях. З того приводу пише „Буковина“: Брак такого товариства відчували всї учителї Украйнцї висших шкіл. Щоби сему зарадити, збирали ся від часу до часу приватно в уможлених льокалях та там обговорювали найважнїйші і найбільше пекучі справи. Але що такі сходини мали все лише приватний характер, так учителї Украйнцї висших шкіл порішили заснувати статутове товариство. В тій цїли уложено статут, внесено поданє до правительства і отсе вже 12 лютого с. р. відбули ся перші загальні збори товариства, котрого повний титул: товариство учителїв висших шкіл „Сковорода“ в Чернівцях. На тих зборах вибрано видїл, що зараз таки й уконституував ся так: Антін Клим голова, Володимир Кміцикевич заст. голови, Іван Прийма писар, Теофіль Бриндзан адміністратор, Юлїян Кобилянський бібліотекар, Роман Цегельський контрольор, д-р Агенор Артимович касиєр, д-р Осип Маковей і Василь Сімович, заступники виділових. Товариство се обіймає всї землї Украйни; тому товариші учителї всїх висших шкіл, вписуйте ся всї в члени нашого товариства та закладайте філії по всїх містах, де лише є висші українські школи. Крайна вже пора й нам злучити ся та незломною фалянгою взяти ся до роботи і повести наше шкільництво так, як сего вимагає наша справа, а собі виробити повагу таку, на яку заслугують сини мілїонового велитня.

— **Дрібні вісти.** Цїсар санкціонував ухвалу галицького сойму в справі уповажненя повітових репрезентаций в Калуши і Лїмановій до затягненя позичок 28.000 корон і 20.000 корон. — Д-р Володимир Загайкевич вписаний на листу адвокатів з осїдком в Перемишли.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Партенія (лат. Евстахія) Позавтра, в пятницю: Теодора (лат. Елєонори).

Авдиєнциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Надвірні.** Саля ратушева. Початок о год. 7·30 вечером. Білети продає Вп. Свищ, а від год. 6. вечером каса театру.

В четвер, дня 20. с. м. „Надія“, драма в 4 дїях Гаєрманса.

В суботу, дня 22. с. м. „Барон цигані в“, оперета в 4 дїях Штравса.

В неділю, дня 23. с. м. „Ой не ходи Грицю“, народний образ зі співами в 5 дїях М. Старицького.

☐ **Театр аматорів львівського „Сокола“** відограє в неділю дня 23. с. м. „Сто тисяч“ комедию в 4 дїях Карпенка-Карого. Початок о 7. год. Білети вступу (крісла по 1·20 К, 1 К і 80 с.) продає від нинї „Соколїський Базар“.

☐ **Костюмово-масковий вечер** відбуде ся сеї суботи (22-го) заходом „Забавового кружка Бесїди“ в комнатах товариства „Бесїди“, Ринок 10. Танцї будуть вестись в двох салях при звуках смичкової музики славного капельмайстра Карного. Кожда особа, що схоче взяти участь в сій оригінальній забаві, є обовязана при плаченю вступу подати господареви „Бесїди“ своє назвиско, а відзнаку, яку одержить, носити аж до укінченя забави. О год. 2-гій наступить відслоненє масок. Найкрасше убрана з масок, що не дасть ся пізнати до 2-гої год. дістане хорошу нагороду. Пригадує ся, що перед демаскованєм відхиленє масок є заборонене на нашім вечерку; хто би переступив сей закон, утратить право участи в нашій забаві. Комітет лагодить богато несподіванок, щоби сей вечерок випав величаво. Вступ від особи 2 К, для молодїжи акад. 1 К. Початок точно о год. 9·30 Просить о численну участь — *Комітет.*

☐ **На книжочку „Кр. С. кредитового“** ч. 4.000 надіслано дальші жертви: І. Вербяний Львів 10 К, проф. Р. Перфецький Львів 4 К, о. В. Городинський Глубоке від себе і парохіян 6 К 4 с., В. Петруляк Незвиска 1 К 86 с., п. Король Незвиска 1 К, о. І. Навроцький Голгочі 4 К, о. Йосиф Логинський Володимирцї від себе 1 К, від парохіян 5 К, С. Лаврись Володимирцї 50 с., Д. Кучика Львів 2 К, К. Павьковський 10 К, В. Манастирський Львів 5 К.

☐ **З Любачева.** Заходом філії Руського тов педагогічного в Любачеві відбудуть ся дня 23. с. м. вечерниці з танцями в просторих салях п. Зільбермана, І. поверх. Дохід призначений на Руське тов. Педагогічне. Запрошеня уже розсилаєсь. Вступ 2 кор. від особи.

☐ **Свій до свого.** В Ярославі отворив п. Василь Ігнат торговельну агенцию, що продає вино, церковне сьвітло і т. п. Для духовенства і крамниць дає 20 процент опусту, при замовленях за готівку удїлює 2 процент опусту і дає ще від торгу 2 процент на руську ремісничу бурсу у Львові. З огляду на те руський довколичний загал повинен солїдарно піддержати сю торговлю, тямлячи при тім, що власна торговля і промисл се головна сила й значінє міщанської верстви кождого народу та що недостача власного купецтва є головною причиною слабосильности руського елєменту в наших містах.

☐ **Товариство „Робітнича Спілка“** для ощадности і позичок в Станиславові повідомляє своїх членів, що звичайні річні загальні збори сего товариства відбудуть ся дня 8 марта с. р. о 5 год. пополудни в комнатах тов. Воля в Станиславові (ул. 3 мая ч. 32) з звичайним порядком дневним. — За дирекцию: *М. Файфер, І. Прокопович.*

☐ **З Тернополя.** В неділю, дня 23. с. м. члени читальнї „Просьвіти“ з Теребовлї відограють в сали „Мішанського брацтва“ в Тернополи сценічну ораторию о. Евг. Турули „Ніч вефлеємська“ в супроводі військової орхестри. Дохід призначений на будову руської бурси в Теребовли. Представленє, заповіджене даввійше, відкликано з причини здержаня зелїзничої комунікациї.

☐ **До нинїшного числа „Дїла“** долучуємо відозву торговлї насінь п. Зофії Голубінкової в Кракові.

☐ **Гомеопат Д-р Дорнфест** оселив у Львові і мешкає при пл. Академічній ч. 3. Ординує від години 9—12 і від 3—6.

☐ **Збори тов. ім. сьв. Андрея,** скликані на 20 с. м., задля непередвиджених і від комітету независимих причин відложені на пізнійше. — *Комітет основателїв.*

☐ **Тов. „Основа“** поручає здібних інструкторів до математики, геометриї, начерк. фізики, латини, греки, істориї, географії і натуральної. — Адреса: Тов. „Основа“, ул. Льва Сапіги ч. 17.

☐ **З Городенки.** Тов. „Руська Бесїда“ устроює в неділю, дня 23. с. м. вечерниці з танцями. Стрій вовняний для пань а сальоновий для панів. Хтоб не одержав запрошеня, а хотїв би бути на вечерницях, зволить звернути ся до товариства.

☐ **Із Станиславова.** В четвер, дня 27. с. м. устроює „Товариство руських жінок“ в Станиславові в сали товариства ім. Кілїнського вечерниці з танцями на дохід будови дому дївочої бурси. Стрій візитовий. Вступ від особи 2 кор.

☐ **З Товариства українських робітників „Воля“** у Львові Дальший виклад тов. Миколи Ганкевича відбуде ся в четвер 20. с. м. о год. 7. вечером, ул. Лїндого ч. 2.

☐ **Бучач.** В день соймових виборів 25. лютого с. р. відбуде ся Богослуженє за пок. Марка Каганця з Коропця в церкві монастира оо. Василиян рано о год. пів до 8-ої, на котре Вп. Виборців запрошує народно-демократична організация.

☐ **Вінчанє** п. Ромуальда Сельського, судового авскультанта, з панною Володимирою Гецівною відбуде ся дня 23. с. м. о год. 10 рано в Стрию. Замісць розсиланя запрошень жертвовано з тої нагоди 20 корон на руську бурсу в Стрию.

Урядові вісти:

З перемиської епархії. В пропозицию приняті на парохию Дубровиця: Евстахій Кушнїр, Ник. Добрянський, Ник. Миляныч і Іван Калимон; на парохию Яблоница польська: Богдан Полянський; на парохию Пяткова руська: Теод. Дуркот, Іван Сабарай, Петро Габлинський, Йос. Кузьмак, Іван Гринь, Гр. Калинович, Іван Ганасевич, Мирослав Усцький, Іван Рудавський і Евг. Сембратович. — Презенти одержали: Валериян Ольшанський на Завадів, Юрий Кміт на Звиняч. — До кан. институциї на Дорожів завізваний Андрій Дацко. — Правительство продовжило платню з релігійного фонду на дальший рік для сотрудників в Купновичах і призволило на таку саму дотацию для сотрудника, який має надати ся парохови в Чукві. — Реченець до рукоположаня в єреї назначений на день 3. марця с. р. Поданя треба вносити до 27. лютого.

Іменованя. Міністер внутрішних справ покликав радника намісництва і управителя староства в Бережанах, гр. Мавр. Дзедушицького, до служби в намісництві. — Міністерство торговлї надало контрольорам почтовим: Станисл. Ястржембському із Станиславова і Ант. Ратайському з Бучача посади управителїв почтових, першому в Городку Ягайл., другому в Розвадові, а контрольора почтового, Войтіха Бандеру перенесло з Підволочиск до Стрия.

Перенесеня. Намісник перенїс повітового комісаря д-ра Леоп. Мусія з Ярослава до Львова і концептових практикантів намісництва, Волод. Конкольняка зі Львова до Ярослава і Едв. Новака зі Львова до Сянока. Галицька дирекция почт і телєграфів перенесла почтового асистента, Мих. Цьвікловського, з Ланцута до Львова.

Відзначеня. Цїсар надав віцепрезидентови краєвого суду у Львові, Корнилови Зубрицькому, з нагоди перенесеня на власну просьбу в стан спочинку титул радника двора, а так само шкільному радникови, д-рови Людомілови Германови з нагоди перенесеня на власне бажанє в тимчасовий стан спочинку.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 19 лютого 1908.

Пан Гродзїнькі урядує!

Бібрка. (Тел. вл.) Сьогодня арештовано тут студента прав Евгена Марчака підчас виборчої агітациї.

Спільні делєгациї.

Відень. (Ткб.) На нинїшнім плєнарнім засіданю австр. делєгациї в дискусиї над війск. ordinarium промовляв дел. Лущкевич.

Трета дума.

Петербург. (Тел. прив.) Дума приняла в другім читаню законопроєкт, який вводить польську мову до учительських семинарів. Міністерський проєкт прийято з малою поправкою еп. Евлогія.

Петербург. (Пр. аг.) В часї верифікациї мандатів з губернії мінської дума на тайнім засіданю 335 голосами проти 25 заявила, що вибір посла Шміда був незаконний, та вичеркнула Шміда з листи послів.

Японія і Спол. Держави.

Токіо. (Б. Райтера). Нинї буде вручений американському амбасадорови меморіял з японськими пропозициями що-до контролї емігрантів до Америки. Меморіял заключає в собі ряд концесий, про котрі японські урядники думають, що вони заспокоять вимоги Америки.

Конкорд (в державі New Hampshire). Секретар держави для справ военних Тафт заявив у виголошеній тут промові, що нїкого не повинно се журити, куди й чого їде ам. фльота. Впрочім додав він, що треба „тим на сходї“ показати, аби їх переконати.

Віктория (в англ. Колюмбії). Двох янанців приловленних в хвили, як хотїли з Спол. Держав перейти до Колюмбії засуджено на 500 дол. гривни і кількалїтну вязницю, запевнючи тим рівночасно свободу, коли безпроволочно покинуть край.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного“ у Львові зложили (в коронах): Іван Німеровський в Сїдім 14·28, з того: 1 К від Стефана Корнила, 1·60 від Костя Кузика, 1·00 від Дмитра Кузика, а решту дрібними квотами від громадян, о. Теодор Сахно в Лагодові, з коляди 2·13, о. М. Дороцький в Дубецьку з коляди 3·20, Павло Посацький в Побережу 10·00, від молодїжи там. школи — Михайло Балаким в Перемишли 2, о. Григорий Паньчишин в Гологорах 20, о. Теофиль Корчинський в Виткові нов. 13, Читальня „Просьвіти“ в Стубенци 5, Тадей Галайчук в Микуличинї 1·53, о. Іван Адамів в Рокитнї 2, Брацтво церковне в Русятичах 8, в Вишенцї великій 7·52, в Добрянах 7·60, в Солотвинї 6, Читальнї „Просьвіти: в Дичках 5, в Гільчу 4·20, в Мальчицях 20, тов. „Сокіл“ в Кривенькім 16·52, о. Гоцкий в Острові 4, о. Аркадий Гуглевич в Хмелисках 15·93, з того: від себе 1, від громади Хмелиска 4·80, Брацтва церковного в Хмелисках 3, громади Молчанівки 4·13, Брацтва церковного в Молчанівцї 2, читальнї в Хмелисках 1, о. Андрій Телеп в Ожомли 2, П. Покотило і Й. Вавриньчук в Тартакові 10 К, о. Александер Кадайський в Грушцї 20, СС. Василиянки в Словитї 10, Осип Зятик в Переворську 1, о. Йосиф Коменда в Сливках 20, о. Іван Савицкий в Сокали 2, Іван Мирон в Станиславові 4, о. Василь Левицький в Борках малих 2, Северина Оноферко в Качанівцї 10, о. П. Гаранюк в Осталовичах 4, Іван Любчак у Львові 6, Михайло Жмуркевич в Станиславові 2, Брацтво церковне в Яворові на передмістю 3, Григорий

Стомарівський в Книгиничах 1, о. Григорий Дяків в Жеребках корол. 10, Никола Корецкий в Дідилові 4, Сабіна Петрицька в Колоколині 1, о. Лев Набак в Нагорянах 10, Йосиф Фльорчук в Дуплисках 1, Денис Костів в Дидьовій 7·67, Уряд громадський в Рибні 5, читальня „Просьвіти“ в Голгочах 3, о. Дмитро Гойванюк в Винятинцях 3, Михайло і Дмитро Єндики в Залучу над Прутом 3, Йосиф Рибачевський в Ляшках гост. 9, Киприян Ясеницький в Балигородї 6, Іван Іваніцкий в Сільци беньк. 5, Іван Вертипорох в Сільци беньк. 10, Брацтво церковне в Станьківцях 1·50, в Кальній 4, читальня „Просьвіти“ в Мшанї 20, Михайло Баран в Ролеві 3, Аристарх Пацлавський в Перемишли 5, Іван Буцяк в Підволочиськах 2, о. Н. Н. 10, Атанас Скобельський в Золочеві 20 Софія Тимкевич в Желдци 5, о. Іван Порайко в Станиславові 10, о. Григорий Дякон в Махнівцях 6, читальня „Просьвіти“ в Новосілці кост. 1, в Мостисках 2, товариство сестриць церк. в Новосілці 1, о. Николай Білецький в Пацикові 50, Николай Ромах в Чесниках 1, о. Василій Сологуб в Тарнаві вижн. 10, Василь Чума в Розділовичах 5, читальня „Просьвіти“ в Нинові дол. з коляди 18 К, Йосиф Малич в Лосячи 2, Громада Пійло 10, читальня „Просьвіти“ в Буковисках 3, читальня „Просьвіти в Матіївцях 3·10, читальня „Просьвіти“ в Жизномири 22, о. Петро Гаранюк в Осталовичах 6, Атанас Котис в Телешници сянній 5, М. Штаицер 2, читальня „Просьвіти“ в Лапшині 7, М. Лончина ігумен мон. оо. Василіян у Львові 10, Василь Пилипчук в Білоголовах 15, з того: від брацтва церк. 10 а від себе 5, Кирило Базарніцкий в Білім Камени 8·30, Сурка Штайн і школярі в Дрищеві 2, о. Михайло Шавала в Полтві 7·88, о. Василь Матвієйко в Гребенові 10, читальня „Просьвіти“ в Тишовници 5, в Богутині 6·20, в Янчині 20, Брацтва церковні в Оглядові 10, в Манастирку 6, в Дрогобичи 5, на руки курзора зложили, у Львові: Лев Хоминський 1, Богдан Савчак 1, Клим Волянський 2 Стефан Лотоцький 2, Михайло Іванець 2, Денис Кучика 2, Іван Бачинський 10, Зеновій Сушко 2, Йосиф Кузьмич 2, Андрій Федор 0·50, Йосиф Максимович 2, д-р В. Охримович 5, Петро Скобельський 10, Василь Кучабський 10, Іван Матіїв 10, Дзерович 2, Йосиф Лукашевський 5, Евген Івасечко 1, Ярослав Поколїнський, Ілько Матеік 2, Іван Гофрик 4, Григорий Пежанський 2, о. д-р Ст. Ф. Юрик 20, д-р Петро Сушкевич 50, о. Паньківський 10, Іван Боднар 10, Михайло Русин 5, Николай Гриців 4, Гліб Дурбак 2, Михайло Сосенко 2, Василь Потелицький 5, о. Дмитро Яремко 5, о. д-р Жук 10, Титко Ревакович 5, Теодор Рожанковський 1, Ан. Серотчковський 5, д-р Юлій Савчак 2, Теодор Зубрицький 10, Антін Костишин 5, Йосиф Мойсеович 2, Володимир Гучковський 1, Вітольд Ільницький 2, Спиридіон Баньковський 10, Атанасий Заячківський 10, Михайло Корнеля 3, Е. Сиротинський 2.

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 10/2 до 19/2 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·25	11·45	Ріпак зимов.	16·—	16·30
Жито	10·50	10·70	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·45	7·80	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·50	7·—	Льняне насін.	10·—	10·25
Овес	6·30	6·65	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопаї	—·—	—·—
Кукурудза	8·50	8·70	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·25	10·—	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	50·—	65·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·50	13·50
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·50	16·50
Бобик	6·55	6·80	Спіритус за 10 тисяч літер, готовий, контінґентований, без оплати податку	54·75	55·—
Вика	6·25	6·60			
Конічин чер.	85·—	95·—			
„ біла	35·—	45·—			
„ швед.	80·—	95·—	Спіритус експ. контінґ.	38·50	38·75
Тимотка	30·—	35·—			

Будапешт 19/2. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень . . .	11·52 до 11·53
„ „ жовтень . . .	10·12 до 10·13
Жито на цьвітень . . .	10·14 до 10·15
„ „ жовтень . . .	8·85 до 8·86
Овес на цьвітень . . .	7·70 до 7·71
„ „ жовтень . . .	—·— до —·—
Кукуруза на май . . .	6·64 до 6·65
Ріпак на серпень . . .	16·65 до 16·75

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлене: слабе. Погода: дощ.

Ціна безрог. *Відень 18 лютого.* На вивізний торг пригнано 3 120 штук. З того було галицьких безрог 6.589. Плачено за тучеві по 107 до 111 сот., а за молоді по 80 до 106 сот. за кільоґрам живої ваги.

КОНКУРСИ.

Руське Товариство Педаґоґічне у Львові розписує конкурс на одну одноразову запомогу в квоті 120 К з „фондації імени Романа Алексієвича“ для учителїв і учительок та вдів і сиріт по учителях народних шкіл руської народности.

Першенство до одержаня мають:

а) зовсім убогі сироти по учителях народних шкіл, які звірцево ведуть ся і роблять дуже добрі поступи в науках,

б) зовсім убогі вдовиці по учителях народних шкіл, котрі свої дїти до шкіл посилають,

в) убогі учителї народних шкіл, які також дїти свої до шкіл посилають.

Поданя належить надсилати до Руського Товариства Педаґоґічного у Львові (Сикстуска ч. 47) найдальше до 1. цьвітня 1908 разом з алеґатами ad а) б) в).

У Львові 12. лютого 1908.

За Видїл:

о. І. Чапельський голова. — *Д-р В. Щурат* секретар.

По мисли ухвали з дня 11 лютого 1908 Головний Видїл Товариства „Просьвіта“ у Львові розписує отсим конкурс на посаду управителя садівничої школи в Милованю (повіт Товмач). До обовязків управителя сеї школи буде належати: 1) управа садівничої школи і науки садівництва, 2) ведення шкілки овочевих дерев на просторі 25—30 моргів, 3) заряд цїлого заведеня. Платня і близші услівя після умови. Пожадані висші заводові студії. При рівній заводовій кваліфікації будуть мати першенство сї компетенти, що знають руську мову в слові і письмі.

Поданя о наданє повисшої посади заосмотрені в 1) метрику хресту на доказ віку, 2) свідоцтво заводових наук і відбутої практики, 3) опис житя (curriculum vitae) і 4) евентуалні вимоги компетента: належить вносити до Головного Видїлу Товариства „Просьвіта“ у Львові (Ринок ч. 10) найдальше до 25 марта 1908.

Львів дня 12 лютого 1908

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта“:

Петро Огоновський голова. — *Д-р Іван Брик* секретар.

До „Народної Гостинниці“ приїхали 18. II. 1908. о. Николай Леонтович, Зашків; Стефан Ковцуняк, Львів; о. Стефан Донарович, Бориня; д-р Евген Тресньовський, Щирець; Михайло Славницький, Перемишль; Юлія Метеля, Люблинець; Константина Ковальська, Покровиці; Мария Скоробогата, Покровиці; Стефанія Дашкевич, Тустановичі: Олекса Пушкар, Хшанів.

Надіслане.

Гомеопат Д-р Дорнфест
ординує від 9—12 і від 3—6 площа Академічна 3. 237 1—10

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найкраще Відомо средство 176

Копернициький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:

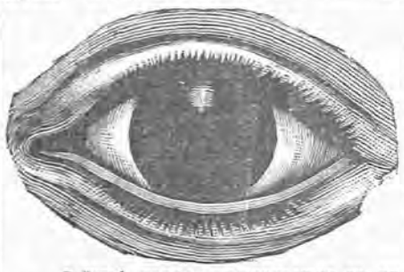

Барометри анероїди по 7 і 10 К найліпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** дівчині по 12, 15, 24 і вище. Зарівно поручаємо в найбільшім выборі окуляри цвіскеси, люпи і всілякі инші прибори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

Горні сїдалища, богато рїзьблені виготовляє робітня Ерст. Шупляковича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

РУСЬКА ФАБРИКА І ЦУКОРНЯ **ВІТИНСЬКОГО** у Львові ул. Баторого ч. 10 і ул. Жовківска 61 поручає **знамениті папушки по 4 кр.** 18

Склад печий кафльових з краєвої фабрики **ГЛИНЬСКО** перенесене з улиці Сенькевича на **пл. Домбровского ч. 5 ул. Тиха 1.** Поручає ся чищене печий і 233 кухонь кафльовик. 1—10

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Кандидат IV. р. семінарий учит. по шукує лекцій. Зголошуватись А. О. poste restante п. Ярчів 284 новий via Львів. 1—1

Пошукує ся священника безженного на сотрудника при хорім пароху в гірській парох і перемиской епархії. Сотрудник за умовою дістане помешкане, шпе удержане і услугу. Т. Дорош, Россохи, почта Старява коло Хирова. 226 3—3

Виравний солїцитатор адвокацький пошукує місця. Адрес: „Борщів poste restante B. B.“ 224 3—3

Спільнина до дуже рентового підприемства, лиш Русина, в капіталом бодай 2000 корон, потребую сейчас. Праці не треба ніякої. Ручу найменше 10% зиску. „Царівнин“, в адміністрації „Діла“. 2·1 4—5

200 сягів або й більше дров букових і грабових і дещо осичини, купить варав з реченцем достави на осінь. Оферти прийму лиш від властителїв, Русинів або руських громад. „Василь“, в адміністрації „Діла“. 122 4—5

Від 25 лїт славно знаний
ПЕРЕПЛЕТНИК
ФЕДУНЬО
переніс своє заведеня на
ул. Оссолиньских ч. 13.
Дякуючи Вп. П. Т. Публиці за дотеперішні взгляди, прошу уклінно так само і на дальше о ласкаве довіре і повертє.
3 *З поважанєм*
КЛИМ ФЕДУНЬО.

Замовленя на весняний транспорт **ВИН літурґічних** приймає 192 4—6

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у Львові

ВИНА II.	при 1·0 літрах,	около 50 літрів,	25 літрів
	ціна 80 сот.	84 сот.	88 с. за л.
ВИНА I.	при 100 літрах,	около 50 літр.	25 літрів
	ціна 1 кор	1·04 кор.	1·08 к. за л.
Вино самородне	при 100 літр.,	около 50 літр.	25 літр.
	ціна 1·20 кор.	1·24 кор.	1·28 к. за л.

Всї наші вина суть натуральні, богослужебні! Ціни розумїють ся франко Львів, бочки числимо особно.

Прошу завсїгди жадати
КРАЄВИЙ ВИРІБ
МУНКА одиноке ощадне МИЛА
в „Носорогцем“ або косою
виробу першої галицької парової фабрики мила
ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.
(Заложеної в р. 1846).
Прібки і цїнники даром. 45 16—25

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, пострїл (ішіас) і ломаня поручає ся усмиряюче натираня, від многих лїт дуже розповсюднене, многими лїкарями орднноване і авторитетами признане
Linimentum Gaultheriae compositum
в правно зареєстрованою охоронною маркою
„NERWOL“
хеміка д-ра Юлія Францоза, аптикаря в Тернополи. Ціна фляшки 80 сот., 10 фляшок 8 К, не числячи опаковання і оплатно. — Тисячі подяк можна перегляпути. Двічи на день почтова висилка. Набути можна в кождій більшій аптиці, згляднo в аптиці хеміка д-ра Юлія Францоза в Тернополи. У Львові можна дістати в аптиках: Миколяша, Deweche'a, Гая, Лазовского і д-ра Піпеса Поратиньского. 11 80—48

Оповіщенє

Звичайні загальні збори членів **Повітового товариства кредитового,** стоз. зар. з обм. порукою **в Немирові** відбудуть ся дня 12 марта 1908 о 2-ій год. по полудни в льокали товариства зі слїдуючим порядком дневним:

1. Відкритє зборів.
2. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
3. Звіт дирекції з дїяльности і рахунків за рік 1907.
4. Вибір провірної комісії з 3-ох членів до провіренє дїловодства товариства за 1907.
5. Внесенє Надзираючої Ради на удїленє абсолюторії дирекції і на затвердженє заключеня рахунків і білянсу за 1907.
6. Рішенє що до розділу зиску
7. Вибір 2-ох членів і 3-ох заступників Надзираючої Ради.
8. Зміна стилїзації §§-ів 4, 5, 8, 21г, 26, 47, 50, 57 статута.
9. Доповненє §§-ів 3, 13, 16, 21, 22, 23, 24, 25, 35 45в, 52б статута.
10. Внесеня членів.

Відповідно до постан ви § 56 стат. оголошає ся, що маєтковий білянс товариства за 1907 рік є виложений в льокали товариства від 25 лютого до 12 марта 1908.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ:

о. Емилїян Гриневецький голова. — *о. Володимир Пап* секретар — *Николай Голян* член. 236 1—3

РУСЬКИЙ СКЛЕП
Товариства „Взаїмна Поміч учительська“
в Коломиї (Народний Дім)
має богатий склад:
1) всїх книжок виданих Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і виділових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се в: зошитів, нотаток, приладів до писаня і т. п. 4) Всіляких друків шкільних. 5) Виробів гнутульських в дерева, ножів, лїнїйок, ручок і топірців і моногрямів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами 7) Молитевники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сетка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки в образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.
Ціни приступні.
При більших замовленях значний опуст.
Замовленя висилає ся відворотно. 235 1—?

ОПОВІЩЕНЄ.

До відомости Вп. Членів „Руського Народного Дому“ в Збаражи:

Дня 5 марта, с. є. в четвер о год. 12 відбудуть ся Загальні Збори „Руського Народного Дому“ з слїдуючим порядком дневним:

1. Отвореннє загальних Зборів і відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїловодства і білянс за рік 1907.
3. Справозданє комісиї контрольної.
4. Розділ чистого зиску.
5. Зміна деяких параґрафів статута.
6. Вибір членів Ради Надзираючої.

Право участи в Загальних Зборах можуть мати лише такі члени стоваришеня, котрі уплатили що найменше оден повний удїл.

Збараж, 6. лютого 1908 р.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

Д-р Володимир Білїнський голова — *о. Стефан Головацький* секретар. 204 5—5

„Пестїйка“ полька-француска на цитру — удосконив *ЗЕНОН М. КИРИЛОВИЧ.*
Друкована в муз. часописи „Echo vom Gebirge“ в ч. 23. р. 1907. 208 3—5
Ціна 1 корона.
„Між своїми“ низка руських пісень на цитру по 1 кор. за примірник.
Набути можна у автора в Коломиї і у всїх книгарнях.

Кінематоґраф „Cinephon“
ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI)
Від 15 до 21 лютого нова сенсаційна програма. — Нові англійські образи. — Нова гумористична і займаюча серия живих, сьпіваючих і говорячих образів.
259 2—2

Приймається передплату на українську політичну економічну і літературну ґазету
„РАДА“
яка виходить у Київі що-дня, окрім понеділків і днїв після сьвят, українською мовою по програмі звичайних великих політичних ґазет.
Напрямом ґазети непартийний демократично-посьпуповий.

Особливу увагу „РАДА“ звертає на місцеве житя провінції. В вечі кореспонденти в столицях і по всїх значнїйших містах України. — „РАДА“ має в Державній Думі і Державній Раді кореспондентів власних. — Коштує на рік **6** карб. — Рокові передплатники одержать безплатно: **Т. Шевченка „Кобзарь“** останнього нового повного видання під редакцією В. Доманицького, у яке входять новознайдені твори поета, ще нїгде не друковані. — Одержать „Кобзаря“ не тільки ті передплатники, які зразу заплатили всї ґроші, а і ті рокові, що виплачують частками в строки, визначені в умовах передплати після останнього внеску.

Умови передплати в заголовку.

Адреса редакції і головної контори: у Київі Велика-Підвальна вул., д. 6, біля Золотих Воріт. Телефон 1458. 2—3

Редактор *М. Павловський.* Видавець *Є. Чикаленко.*

Від 25 лїт славно знаний
ПЕРЕПЛЕТНИК
ФЕДУНЬО
переніс своє заведеня на
ул. Оссолиньских ч. 13.
Дякуючи Вп. П. Т. Публиці за дотеперішні взгляди, прошу уклінно так само і на дальше о ласкаве довіре і повертє.
3 *З поважанєм*
КЛИМ ФЕДУНЬО.

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденційну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.

Спілка для господар. і торговлї в Перемишли

поручає
ТОМАСИНУ
з зьвіздою і прочі штучні навози як
суперфосфати, каїнїт калуський і. т. п.
на надходячу весну.

Ціну і кошта перевозу подамо на жаданє відворотно. При тім зазначуємо, що томасину і каїнїт можна на луках і на снїгу розсївати, а пора до перевезеня ще догідна.

При ваґонових замовленях томасини, даємо 20 Корон опусту і безплатну аналїзу.

227 2—10 **Дирекция.**

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиськ	7·20	12·—	2·16	5·—	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Ст ниславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·25	11·50	3·51	9·40в	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·30
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·23	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	10·05†	—	3·28	5·30	9·35в
Зимної води	5·50	7·25	1·1.	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·0t	11·10
Кракова	—	2·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиськ	8·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·55	—	—
Стрия	7·30	—	2·28	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45в	1·36	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·55	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·38	5·45	8·34в
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·40	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою и — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою в.

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Конерника ч. 9.

Ч. 38. Львів, четвер 20. н. ст. (7. ст. ст.) лютого 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки):
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 30 с. за одну стрічку інсератову або на ві місця, а в рубрикі „Надісляне" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Коропець.

Аж тепер, маючи в останніх трьох числах нашого дневника докладний опис коропецької події, можемо обняти нашими духовими очима цілий жах, цілу злочинність смерти пок. Каганця, а разом з тим цілу сторонничість — коли не сказати більше — польських міродатних кругів, від становища польської преси аж до репрезентантів ц. к. власти.

Як тільки в нашім дневнику появило ся донесене про вбійство пок. Каганця, „Rada Narodowa" (характеристично, що власне „Rada Narodowa", а не ц. к. власть!) виступила „на підставі інформаций, засягнених з безпосереднього жерела", з запереченем нашого донесеня, кажучи, що пок. Каганця не вбито ані при правиборах (як доносила наша телеграма з Бучача) ані з причини передвиборчої агітациї (як доносила згідно з правдою наша друга телеграма з Золотого Потока), тільки „наслідком бійки, яка повстала між самими руськими селянами". А тимчасом, як бачимо з опису, раніщня бійка коло коршми, спровокована війтовим братом Іваном Мельником, двірським виборчим наганячем, не стоїть з пізнійшим убійством пок. Каганця в ніякій звязи. Яка-ж ціль такої невірної інформациї з „безпосереднього" жерела? Очевидно та, щоби затушувати політичний підклад убійства і зняти з польських політичних кругів і польського краєвого правління всяку вину за се убійство.

Подібну тенденцию видно і в реляциї бучацького староства, поданій нашим бучацьким інформатором в телеграмі, поміщеній слідуючого дня по першім донесеню. По тій реляциї „до конфлікту прийшло при поправлюваню виборчої лісти: богато виборців домагало ся впису, а жандармерия розганяла їх і одного опорного заколола". Коли сю реляцию порівнаємо з нашим описом, то побачимо, що в ній лиш зближене до правди те, що до цілого конфлікту справді прийшло з приводу пофалшованя виборчої лісти; поза тим жандармерия не мала найменшої підстави розганяти громадян, що наближали ся до громадської канцелярії, а тим менше вдаряти багнетами на пок. Каганця, бо-ж він нікого опору не ставив.

За те урядове донесене, подане львівською філією ц. к. кореспонденційного бюра аж в пять днів по убійстві, тенденційно сфалшоване від початку докінця. Воно доносить, що „Марко Каганець разом з иншими побив тяжко трьох політичних противників", коли тимчасом ані в загалі не було нікого тяжкого побитя ані в тій раніщній бійці, спровокованій коло коршми Іваном Мельником, пок. Марко Каганець не брав ніякої участи; доносить, що „жандармерия арештувала головних виновників Гнатюка і Каганця", коли тимчасом за ту раніщну бійку постенфірер Токарський арештував Гнатюка і Вовка, а Марка Каганця разом з Мариямем арештував вахмайстер Ябчинський без найменшої безпосередної причини по дорозі до громадської канцелярії, тай то перед самою канцеляриєю лишив арештованих; доносить, що „Каганець ставив опір", коли тимчасом з цілого опису виходить, що він навіть не мав проти чого ставити опору; доносить, що „товпа окружила жандармів, хотячи їх в стиску обезоружити", коли тимчасом бачимо, що власне жандарми просто знущали ся над людьми, поганяючи їх мов худобу то сюди то туди; доносить зовсім незгідно з правдою, що „Каганець ухопив одною рукою за карабін одного жандарма, а другою за карабін другого жандарма"; доносить в кінці, що Каганець „одержав два легкі проколеня, а третє смертельне", коли тимчасом судова обдукция ствердила, що смерть наступила вже наслідком першої рани.

Ось так виглядає правдивість урядового донесеня! Не даром-же воно фабрикувало ся аж пять днів, адже треба було конче уложити його так, щоб виглядало, що убійство пок. Каганця було спровоковане грізним становищем товпи в загалі і з окрема опором убитого.

А тимчасом, як бачимо з цілого опису події, убійство пок. Марка Каганця було чимсь так наглим, так несподіваним, так не маючим ніякої причинової звязи зі всім тим, що діяло ся в Коропци того дня, що можна його порівнати хиба з самовільними убійствами в страшні дні „усмирюваня" оружного повстаня в Москві. Тільки там убивали спокійних, невинних людий так самовільно, для відстрашаючого приміру, як се вбито пок. Марка Каганця. Але там все таки була революция, там революціонери вбивали козаків, а в Коропци люди готовили ся до сповненя конституційного акту, до виборів, в Коропци була тільки зовсім звичайна в конституційнім житю політична боротьба між загалом селян і двірськими наганячами, боротьба, в якій власне сторонники двора з законної точки погляду були переступниками, бо пофалшували виборчу лісту, а той загал селянства, якого представником був пок. Марко Каганець, стояв в обороні закона, в Коропци загал селянства, стоячий при українській народній кандидатурі, не дав ніякої причини до оружного виступу жандармів. І коли ми все те візьмемо на увагу, то убійство в Коропци богато страшнійше, як всі убійства підчас „усмирюваня" московського повстаня.

Що-ж се властиво було? Чи особиста пімста жандармів над чоловіком, що стоячи непохитно і сьвідомо в обороні горожанських прав своїх співгромадян, стягнув на себе ненависть тих, яких поставлено в селі головно на сторожі політичних привілеїв шляхти, на сторожі польського стану посіданя на нашій землі? Чи се була „ревність в урядованю", та „ревність", яку проявляють звичайно ворожі війська в завойованім краю, вважаючи всіх туземців ворогами? Ч. се була та оборона польського стану посіданя, для якої „Rada Narodowa" взивала до з'єдиненя і напруженя всіх польських сил в Східній Галичині?

В кождім разі убийство пок. Марка Коропця є тільки конечним наслідком тих національно-політичних відносин, які від часу польського завойованя Руси розвивають ся на нашій землі. Від тих часів аж до нині Поляки займають в нашім краю становище упривілейованих завойовників, які обертають всі суспільні сили краю виключно на те, щоб удержати своє панованє над руським народом. Се становище не змінило ся ні трохи наслідком переходу Галицької Руси під пановане австрийської держави; від коли настала конституційна ера в Австриї і Галичина дістала автономію, Поляки, опанувавши краєве правительство, обертають всі краєві і державні сили державної машини на вдержанє й розширенє свого завойованя, як се робили і в польській Річи посполитій. Коли-ж всі галицькі органи власти переняті тим духом, що вони є покликані до оборони того польського завойованя, то не диво, що вони заховують ся в нашім краю як вороже військо в краю завойованім, що всіх тих, хто бореть ся за визволенє руського народу з-під польського завойованя, вважають своїми ворогами і як з ворогами розправляють ся з ними, не диво, що кождий важнійший етап тої боротьби руського народу за визволенє значить ся кровю і трупами.

Підчас перших виборів з нововведеної пятої курії в 1897 р. впав у Чернієві Петро Стасюк. Підчас першого масового страйку руських селян проти польських дідичів в 1902 р. впав у Якторові Франко Скочиліс. Підчас агітациї за виборчою реформою до парляменту впали три трупи, між ними одна жінка, в Лядськім. Підчас перших загальних виборів до парляменту впали чотири трупи в Горуцку. В кінці тепер, підчас виборчої акциї, яка має рішити долю руського народу в галицькім соймі, впав Марко Каганець. А коли порівнаємо обставини, серед яких упали всі ті жертви, то побачимо, що самоволя, легковаженє людського житя що-раз більше росте. Завойовники що-раз більше привикають до людської крови, вона їх, як кождого дикого зьвіря, що-раз більше подражнює, а безкарність всіх їх попередних вчинків що-раз більше осьмілює їх...

Убійство пок. Марка Каганця осьвічує мов яркою блискавицею перед нашими духовими очима той факт, що ми не живемо в конституційній державі, тільки в завойованім краю, де завойовник для оборони свого становища може з нами робити, що захоче.

Виїмковий стан в Сокальщині.

Зі Сокаля дістаємо допись з донесенем, що в повіті проголосило ц. к. староство формальний стан облоги. Для інформаций наших послів та для спонуканя безпроволочної інтервенциї в центральних властий друкуємо ту допись і покликаний в ній урядовий документ у повнім тексті.

Староста сокальський Калїневич позавидував Шведзіцкому золотого хреста і завзяв ся перевести вибори до сойму при як найбільшім терорі. Зачав від того, що писарі громадські ще перед розписанем виборів позиготовляли лісти виборчі і постаравшись о підписи начальників громад відвезли їх чим скорше до староства. Відтак зладили другий наклад лист виборчих, які відтак повикладано в громадах до перегляду і наслідком реклямаций по части справлено, а відтак відослано до староства. Коли зачали ся правибори і комісарі правит. поприводили зі собою листи, показало ся, що староство сокальське доказало неабиякого чуда. Правиборці, яких реклямациї узгляднено і вписано на лісту, не вірили своїм очам, коли переконали ся, що знов зникли десь з листи.

Такі чудеса діялись при самих правиборах з тими правиборцями котрі заявили, що будуть голосували на наших воборців.

З правила переводили ся правибори ось так: Жандармерия, що обставила вступ до льокалю виборчого, одержувала від комісаря правит. наказ, щоби кождого виборця, що віддав вже свій голос, наганяла до дому. Сій тактиці виборчій сприяла в великій мірі заметіль, яка лютилась загально через цілий час правиборів. Колиж скінчило ся голосованє, його результату зовсім не оповіщувано (бо й не було кому), за те комісар виборчий, в яку годину пізнійше, заряджував, не знати чому, поновний вибір, на який вже чекали з початку приготовлені і поховані по закутках льокалю виборчого всякі хруні і гнєни виборчі, і який кінчив ся звичайно вибором тихже на виборців на загальну соблазнь і обуренє населеня.

Такої методи виборчої придержував ся староста Калїневіч в Завишні, куда заїхав о ½5 год. по пол. до двора, вмісто о год. 12 в полудне і до канцелярії громадської, як було оповіщено, і скликавши виборців зачав урядованє. Коло прийшла черга на Федька Ничая і староста заявив, що він не може голосувати, бо в лісті є двох того самого імени і назвиска, урядуючий в комісиї заступник війта Максим Гнатюк спротивив ся тому, подаючи, що другого Федька Ничая, як небіщика, наслідком реклямациї вичеркнено з листи. На те староста, мов бішений, повстав з крісла і визьвірившись на Максима Гнатюка крикнув до него: „milcz, bo ci dam w pysk!" — Хоча на 58 голосуючих віддано голосів на Івана Гудка 44, а на Дацька Кузьму 45, староста уневажнив сей вибір і зарядив поновний, в котрім з причини розігнаня жандармами правиборців взяли участь лише права рука староства, славнозвісний Павло Царик і економ двірский Лобоцкий, і оба вийшли виборцями.

За приміром свого шефа пішов комісар Головінський і перевів правибори в Гатовичах в той спосіб, що в послідній хвилі вичеркнув з листи Павла Іванчишина, Стефана Водоноса і Антона Романюка, котрі платять найбільші в селі податки, а за те вписав Мартина Прохиру, Едварда Козлєцького і Михайла Сидора Гарасима, котрі не платять ніякого податку, а відтак мимо, що на 22 голосуючих упало на Ілька Мигаля 12 голосів, оголосив виборцем Мацька Горилюка, який дістав всего 9 голосів.

В подібний спосіб перевів Головінський правибори в кількох иньших громадах.

Правибори покінчені вже по всіх селах, а в деяких заряджувано поновний вибір.

Одначе все те — ще нічим!

Для завершеня цілого ряду насильств староста Калїневич зважив ся на остатний крок, практикований вже успішно Шведзіцьким, именно на завішенє конституциї і заведенє стану облоги.

Офіциальним виразом тої акциї староства є отсей обіжник:

Sokal 10. lutego 1908.

L. 24/pr.

Okólnik!

Z powodu rozpisanych wyborów do Sejmu krajowego zostały urządzone liczne zgromadzenia wyborców z kuryi gmin wiejskich i na tych zgromadzeniach urządzonych przez partyę ruską padały pogróżki na tych, którzyby nie głosowali z ich stronnictwem.

W szczególności na wiecu urządzonym w dniu 15. I. 1908. w Sali domu Narodnego ruskiego w Sokalu włościanin z Nuśmic w swej mowie zaznaczył, iż ci którzy będą głosowali na ich wrogów będą znaczeni nie jak przy poprzednich wyborach krzyżykiem tylko literą, „ch", co ma znaczyć „chruń" a z tymi będą wiedzieli jak w domu postąpić.

Na zgromadzeniu zaś w dniu 24. I. 1908. jeden z kandydatów na posła wyraził w publicznej mowie, iż ci którzy będą głosować na naszych wrogów nie mają czego wracać do domu a ponieważ wybory są jawne więc należy uważać jak kto głosuje.

Wobec faktu solidaryzowania się ludności ruskiej z tymi pogróżkami, gdyż nikt z obecnych nie zaprzeczył tymże, dalej wobec otrzymanych relacyi że rzeczywiście ludność wiejska wybiera się gromadnie przybyć do Sokala w dniu wyborów zachodzi uzasadniona obawa — że wyborcy będą ograniczeni w zagwarantowanem im ustawą swobodnem i wedle własnego przekonania głosowaniu a życiu ich za wykonanie im należącego się prawa mogłoby grozić niebezpieczeństwo — jak to rzeczywiście miało już miejsce przy poprzednich wyborach Sejmowych.

Aby ochronić wyborców przed gwałtami i zapewnić im bezpieczeństwo wydaję następujące zarządzenia:

I. Przypadający na dzień 25. lutego doroczny jarmark w Sokalu zostaje z polecenia c. k. Namiestnictwa przełożony na dzień 26. lutego.

II. W dniu 25. lutego 1908. jako dniu wyboru zakazuję bezcelowego przybywania do Sokala ludności wiejskiej płci męskiej i tylko ci zostaną przez żandarmeryę wpuszczeni — którzy się wykarzą, że ich interesa do miasta powołują.

III. Celem zabezpieczenia wyborcom swobodnego przejazdu przez gminy do Sokala i powrotu do domu mają Naczelnicy gmin zarządzić wzmocnioną wartę nocną od 5. do 10. ludzi wedle wielkości i rozciągłości gminy i w nocy z 24. II. na 25. II. i z 25. II. na 26. II. z uwagi, iż wyborcy z dalszych gmin muszą nocą jechać i wracać po wyborze.

Do warty mogą być przeznaczeni tylko ludzie dojrzali, spokojni i zaufania godni.

IV. Nadto po wszystkich publibcnych drogach i gminach przy tych położonych zarządzam patrole c. k. Żandarmeryi a ewentualnie i wojska, — które zarazem będzie kontrolować czy naczelnicy gmin zaciągnęli nakazane warty nocne.

Wyborcy którzy się wylegitymują przed patrolującą żandarmeryą, w razie uzasadnionych obaw przed pogróżkami mogą żądać interwencyi przez czas przejazdu.

V. W dniu wyboru w mieście Sokalu zakazuję wszelkiego gromadzenia się na placach publicznych ulicach i przed lokalem wyborczym.

Wstęp do budynku, w którym odbywać się będą wybory, dozwolony będzie tylko wyborcom za okazaniem legitymacyi lub osobom urzędowo wezwanym.

W samym lokalu wyborczym będę osobiście czuwał nad swobodą wyborców i wydam zarządzenia odpowiedne, by każdy z wyborców mógł wedle własnego przekonania głosować a za oddanie głosu następnie nie potrzebował obawiać się na początku pomienionych pogróżek.

Przytem z obowiązku Naczelnika powiatu muszę upomnąć ludność, by nie dała się uwieść namowom niesumiennych agitatorów i spokojnem zachowaniem się okazała dojrzałość polityczną gdyż dopuszczających się przekroczenia moich zarządzeń i obowiązujących ustaw pociągnę do surowej odpowiedzialności karnej. — Kierownik c. k. Starostwa *Kaliniewicz.*

Сей okólnik розіслано по всіх громадах, а наслідки його оказались вже тепер через заряджене в кождій громаді нічної варти з 5—12 людий, через закватироване по громадах жандармерії, а відтак для більшого терору через безпідставні ревізиї і арештованя по селах, котрі вже переведено в Поториці і Спасові, а яких, як ходить чутка має перевестись єще цілий ряд.

Імена арештованих:

В Поториці: Лакота Степан і Іван Бабський син Леська, — в Спасові: Микита Мельник (кошовий „Січи"), Луць Дешиця і Лесько Іванчук.

З притиском зазначуємо, що зарядженя ц. к. старости Калїневича є вповні безпредметові та мають на метї виключно тільки секатуру, терорізоване і провоковане мужиків. В повіті панує повний спокій та нічо не могло дати приводу до таких виїмкових протиконституційних заряджень.

Передвиборчий рух.

Бучаччина: Перші правибори в бучацькім повіті відбули ся дня 28. січня в самім центрі повіта, в місті Бучачи. Опозиційні правиборці, головно Жиди і частина руських міщан, зовсім не взяли участи в тих правиборах, знаючи з досьвіду аж надто добре, що при посереднім і явнім голосованю в теперішній виборчій ординациї до сойму нічого не дібють ся, не перепруть абсолютно своїх виборців, — хиба тільки поможуть виборчим махерам, бурмистрови Штернови і всяким Антошкам, котрі витиснули би „щось" від Rad-и narodow-ої або й її кандидата на поборюване кандидатури ворожої... narodow-ому stan-ови posiadania. А так майже всі виборчі гнєни, крім магістратської кліки, яка зі страху перед криміналом за несовісну і рабівничу господарку в громаді мусїла сяк-так „pracować" — всі инші ходили по місті, понуривши голови в долину, ходили та голосно відказували на „сицилістих", що — мовляв — не склику вали в місті ніяких зборів, не організували своїх правиборців, а через те пропали зарібки за голоси при правиборах. Нарікали й виборчі шинкарі, Шульмани, що не гостили в них правиборці, заосмотрені в „народові" квітки на пиво.

Не диво, що супроти формального бойкотованя правиборів з боку прихильників кандидатури д-ра Даниловича, правибори відбули ся в Бучачи надзвичайно супокійно, без асистенциї війська і жандармериї, навіть без асистенциї мійської поліциї, котра мусїла вганяти по місті й канцелярийних бюрах та з приказу старости стягати до голосованя зависимих людий, як пр. народних учителів і т. п. На 1200 правиборців голосувало всего 109, а вибрано виборцями кандидатів „народової" лісти. На лісту москвофілів, котра майже нічим не ріжнили ся від „народової", впало 9 голосів. — К.

Підгаєччина: Передвиборчі збори відбудуть ся в суботу 22. с. м. о год. 1. в полудне в Іщкові, а в неділю 23. с. м. о год. 1. в полудне в Завалові. На зборах тих зложить також пос. Будзиновський справозданє зі своєї парляментарної діяльности. Місця зборів означить ся пізнійше. Інтелігенция зволить повідомити селян про ті збори. — За повітову організацию: *Д-р В. Бачинський.*

Перемишлянщина: В Лагодові переводив ц. к. комісар виборчий правибори тайно, при запертих дверах; за те позволив у виборчій салї агітувати польським посіпакам, навіть таким, котрі не мають виборчого права. Так д-р Станислав Гофмокль, неправно допущений до виборчої салї, підмовляв і погрозами тероризував правиборців; те саме робив лісничий з Затаного. Виборчий акт перевів ц. к. комісар самовільно без участи начальника громади, котрий пробував у часі виборчого акту на улици. Замість вести правильний виборчий протокол, комісар робив собі тільки нотатки олівцем, котрі аж опісля писар переписував. До голосованя допущено безправно Яська Куніцького сина Михайла, котрий навіть не був уміщений на лісті виборчій. Реченець запротестованих правиборів не був оголошений. Голосованє не відбувало ся устно, бо комісар позволив голосувати карткою. По замкненю виборів не проголосив комісар вибраних виборців, тільки подав загальну скількість голосів. На всі ті обставини є сьвідки, готові присягою ствердити правдивість поданих фактів. Протест внесено. До ц. к. намісника виїхала з села депутация.

Польсько-москвофільський союз.

Равщина: Читаємо в „Słow-i pols-im" з 14. с. м. таку допись з Рави руської:

В повіті шалїє від кількох неділь завзята агітация гайдамацького ватажка з Вербиці, Солодухи, кандидата „Народного Комітету", котрий просто завзиває хлопів до викиненя Ляхів за Сян, до бойкоту шляхтичів і відобраня їм землї. Не дивно отже, що гайдамацька кандидатура числить тепер 90 певних руських голосів. Розмах тої дикої агітациї отверезив вкінці польську людність та розпочато акцию, щоби не допустити гайдамаки до сойму. З старорускього боку стає до боротьби з гайдамакою віцемаршалок повіту о. Колпачкевич. На становищи віцемаршалка він був усе приклонником польсько-руської згоди та має симпатию серед польської людности. Руських голосів він має запевнених звиш 50. Обчислено, що він при помочи 80 польських голосів легко побідить ватажка, та розпочато в тім напрямі агітацию так, що вибір „księdza" К. є запевнений. Про переведенє польського кандидата нема бесіди. Трудно навіть висувати когось для почисленя польських голосів, бо в такім разї о Колпачкевич не прийшов би навіть до стисліїшого вибору."

Так пише вшехполь. орган про свого москвофільського пупіля. Справді — навіть у найпоганійші часи „нової ери" польські шовіністи так журливо не піклувались своїми новоерськими пупілями, як тепер москвофільськими зрадниками руського народу.

В Раві руській виходить агітаційний двонедільник „Хлопське право", видаваний в інтересї народної кандидатури п. Михайлом Солодухою. Зміст сеї часописи складають ся з коротких, живо написаних статей, звісток і виборчик новинок. Шкода, що й иньші повіти не мають подібного місцевого органу, котрий — особливо в передвиборчий час — має дуже велику вагу в політичній акциї.

Виборчі надужитя.

Бучаччина: Зовсім инакше, як у місті Бучачи, відбувають ся правибори по селах. Там ніколи не обійде ся без асистенциї жандармериї, котра занявши вхід до виборчого льокалю на приказ комісаря сортує виборців: передовсім „зауфаних" впускає до середини, а инших старає ся по можности відтягнути або й не допустити зовсім до голосованя. Однак мимо таких штучок, мимо пофальшованих лист виборчих удало ся нашим селянам вибрати ревних і чесних виборців навіть в кількох таких селах, які власти уважали за „свої". Тому то комісарі, побачивши, що по злодійськи уложені лісти виборців як також штучки виборчі часом на нїщо не придадуть ся, взяли ся переводити правибори при помочи безличних шахрайств, надужить і безправств. І так, як вже відомо, в Слободцї горішній, де відбули ся правибори дня 5. с. м., комісар оголосив виборцями хрунів, на котрих голосувало лише 22 правиборців, між тим коли на виборців противних кандидатурі гр. Баденія впало 26 голосів. Надто 12 правиборців, що чекали від початку голосованя, комісар відправив до дому, викручуючись, що вже за пізно і правибори скінчені. З комісаром разом приїхав люстратор повітового виділу, недогризок з над Гопла, Попель (з роду Русин), котрий весь час при голосованю в виборчім льокалю агітував в користь Баденія, накидаючи ся при тім на д-ра Даниловича та не щадячи йому ніяких клевет. Остаточно заявив: „My już postaramy się o to, że Daniłowicz padnie!"

В Новосїлці язловецькій перепали наші виборці, бо день перед правибораии вписано на лісту нових форналів, ще доперва перед тижнем прибули з инших громад і стали в дворі на служ-

бу. Реклямації руських виборців староство не узгляднило. Подібно відкинуло воно реклямації в Бобулинцях. Хоч всюди правибори переводить лише комісар з війтом, в Язлівци і Новосілці язловецькій весь час при голосованю сидів в виборчім льокали завідатель дібр Блажовського, Пюрецький. — К.

В останній хвилі дістаємо з Бучаччини ще ось такі звістки:

Ві второк 18. с. м. відбували ся в Нагорянці правибори після справленої лісти. Однак з хрунів хто лиш прийшов, той голосував, хоч не був вписаний на лісту. Пр. допустив комісар до голосования писаря з секції зелізничої Гармидера, котрого в лісті не було, а староство відкинуло його реклямацию. О год. 3. комісар замкнув вибори, не допускаючи до голосования близько 20 руських селян, що не були при почитуваню, хоч Поляки і Жиди, котрих тілько Орскі, секретар суду, привів, голосували без огляду на те, що лиш доперва прийшли. Очивидно війт не хотів підписати протоколу і дати печатки, домагаючи ся, щоби допустив комісар до голосования також руських селян. На се комісар Вагнер зовсім не зважав, але забрав протокол і лісту і пішов. По його відході побито легко в коршмі кількох махерів виборчих Баденія, а вечером повибивано Жидам, котрі схрунили, шиби. За те жандармерия арештувала цілком невинних сімох хлопів. Арештовано в ночи. Дальші арештования відбувають ся.

В середу рано комісар Вагнер явив ся в Нагорянці в громадській канцелярії і знов домагав ся від війта потвердженя виборчого протоколу. Війт відмовив, тоді Вагнер на власну руку з своїм підписом прибив на канцелярії оголошенє, що при вчерашних правиборах, певно по скрутинії в в старостві, вибрано виборців — очивидно самих хрунів. Війт не підписав сего оголошеня. Хрунї мали би вийти більшістю голосів чотирох, се однак не можливе; за тим результат правиборів сфалшований. Жидів день перед правиборами всіх взивав Вагнер до староства і грозив ім, щоби пішли до голосованя і голосували на лісту хрунівську. Так і стало ся. Жиди стеторизовані голосували на виборців, котрих оголошено вибраними, хоч богато з них хотіло від виборів відтягнути ся або голосувати разом з Русинами.

Нині відбувають ся правибори в Ріпянцях другий раз, бо на протест хрунів староство перші вибори уневажнило.

Товмаччина: В Ляцкім шляхоцькім дня 13. с. м. в день правиборів явив ся комісар староства Сьвітальський, удав ся до Людвика Абгаровича, місцевого посесора котрий єсть рівночасно „inspektorem ck. towarzystwa gospodarczego w powiecie", і розвідавшись що „stan posiadania zagrożony", взяв ся на спосіб, закликав туди до себе війта і так до него промовив: Jak u was wybory pójdą? Не знаю, каже війт. A wy co za wójt, że nie wiecie, jak wybory pójdą, to wy nie warta być wójtem! — Та я таки не хочу ним бути, зараз бим дав 400 злр., абим ним не був! — Комісар: Jak to może być żeby wójt nie miał swojej partyi we wsi któraby głosowała przy wyborach, tak jak on! To wy nie warta być wójtem i nie będziecie! — Відтак хотячи його настрашити, каже: Doniesiono do starostwa, że wy jakieś cerkiewne dęby sprzedali, a wy nie mieli na to prawa, tylko komitet cerkiewny; — Так! продав, але на те мав я повновласть від комітету! — Idzcie i róbcie tak, ażeby ludzie pogodzili się w ten sposób, ażeby głosowali na 3. ruskich wyborców, a 2. polskich, ale pamiętajcie, żebyście to koniecznie zrobili bo inaczej nie będziecie wójtem! — Сімнайцять наших правиборців комісар відкинув мимо того, що були поміщені в листі. Але ще мимо того наших голосів більше. Що робить? Диктує правиборець руських кандидатів, а той собі пише своїх. Щоби переконатись кілько ще треба його клїці голосів, перервав голосованє, перечислив і котрийсь з них або він сам комісар, або Абгарович повідомив про се своїх агентів, котрі сейчас розбіглись по селї ще кого шукати. А в тім ділї чимало услужним оказав ся шляхтич Стефан Луцький, старий, сивий чоловік, а до того ще і старший брат в брацтві шляхоцькім при місцевій церкві.

Наших руських виборців голосувало 63, а тамтих 41 (наші 63 є готові під присягою зізнати, що всї згідно віддали свої голоси на пятьох руських виборців). А тут оден наш кандидат дістав лише 19, другий 40, третий 50, четвертий 45, а пятий 28. Значить ся наші голоси порахував своїм заушникам. Наші всї пять перепали, а вийшло 5 польських. Ми сейчас запротестували і внесли рекурс до ц. к. староства. Зазначую, що з Поляків голосували декотрі по два рази, голосували і такі, що навіть не були вписані в лїстї, розумієсь на імя иншого. В селї страшне роз'вренє, бо кождий наглядно переконав ся, що як раз той, котрий мав стояти на сторожи чистоти виборів, сам безлично і явно допускав ся шахрайств і лайдацтв. Крім того вибрали правиборцї наші з поміж себе двох делєгатів і ті поїхали до намісника в тій справі. Як наші виборчі комісарі мало вправні в рахунках, мали правиборцї нагоду довідатись від одного з місцевих Поляків, котрий вийшовши з салї таке дав питанє одному з нас: кілько є 2+2, = 4 відповідають. Нї! там рахують, що = 18. І дїйсно правду сказав, бо коли-б так не було, то вислїд правиборів цілком инакше був би випав для нас. — *Громадянин.*

Борщівщина: В Озерянах управитель школи Сохацький перед самими виборами виказав 100 (сто) міщан, будь то вони не посилають дітий до школи, за що зістала наложена кара грошева в сумі 500 корон. На око — хоть дивоглядне наложенє кари — було би нїчим як би воно мало на цїли змушенє батьків до посиланя своїх дітий до школи, но нашим властям не розходить ся о науку, бо коли начальник громади Семчишин удав ся з дорученим йому списом вимірених кар до управителя ц. к. староства в Борщеві яко презеса ц. к. ради шкільної окружної, то той панок сказав війтови, що кара буде знесена, коли правибори в Озерянах зістануть перепроваджені в користь правительственного кандидата.

Спільні делєгациї.

На вівторковім засіданю військової комісиї австрийської делєгациї полагоджено військове extraordinarium і принято значною більшостию внесенє Лятура й Шрафля в справі підвисшеня гажі офіцирської й жовнїрських поборів. Проти принятя першої половини внесеня, що відносить ся до офіцирської платнї, голосували чеські посли Кльофач і Станек, с.-д. Шумаєрі Словінець Фандуті. В дискусиї над сею справою забирав голос також мін. війни Шенайх, дементуючи чутки кольпортовані про заінціованє переговорів в справі військової угоди між короною а Угорщиною, із якою малоб стояти в звязи підвисшенє офіцирських гаж. Рівночасно заявив він, що ініциятива в сій справі не може вийти від него. Се коментують або як вказанє на верховні права монарха у військових квестиях або як зазначенє, що в сій справі не можуть переговорювати односторонно начальні військові інституциї з угорським правительством, але оба правительства — угорське і австрийське.

Правдоподібно порішить внесенє Лятура й Шрафля також і plenum австрийської делєгациї, коли ся справа стане на II дневнім порядку. Поки що радить повна делєгация над військовим ordinarium. По виводах референта виступав пос. Герольд із доволї острою промовою проти спеціяльно мадярських домагань Угорщини, бо з них визирають вже не угорсько-національні але угорсько-державні претенсиї. Дальше вимагав переведеня одноцільної внутрішної організациї армії на основі рівного узгляденя всїх народів. Самих кількасот слів німецької команди се ще замала запорука одноцільности армії. Відтак виголосив довшу промову дел. Шумаєр, виказуючи становище соц. демократиї супроти мілїтаристичної системи, яку поборює на кождім кроцї, хоч се не значить, щоб вона була ворогом осіб, які репрезентують мілїтаризм. Нинїшна держава се держава кляс. Социял-демократия боре ся з клясою визискуючою, що в першій мірі опираєть ся на узброєній силї армії — тому мусить добачувати свого ворога і в нїй! Робітник ставши жовнїром стає відразу проти робітництва, бо його вчуть, що на даний приказ мусить стріляти і проти батька й матери в інтересї пануючих верств суспільних. Стале військо творить попри се ще й безвпинну небезпеку війни. Безвпинні узброювання одної держави проти другої, із котрою вона живе навіть в союзї, доводить до того, що молох мілїтаризму поглощує всї грошеві засоби, яких не стає відтак на просьвіту, на правдиву культуру народних мас. Соц. демократия не бажає розброеня держави, щоб замогти відтак пануючі кляси, бо вони самі собі викопають могилу; їй розходить ся лиш о те, щоб на місце теперішної оружної системи прийшла иньша, лїпша і висша — а то народна мілїция. Крім сего повинна децизия що-до мира і війни перейти в руки народу. Любов до вітчини і приналежність до держави відчуває також социялїст і то тим більше, о скілька держава признає його оправдані домаганя. Бесідник виступає проти безвпинного збільшуваня видатків на цїли мілїтаризму. В Австриї прм. було 1869 р. 750.000 війська, а нині 1,900.000. Тягарі буджетові збільшили ся в нашій державі від 1848 р. в шестеро, хоч населенє навіть не подвоїло ся! Відтак вимагав бесідник усуненя конкуренциї військових музик і управильненя військових відносин до Угорщини; після особистої думки бесідника австро угорська армія, яка стільки коштує, може бути тільки спільною. Попри се вимагає заведеня дволїтної військовсї служби, лїпшого убезпеченя військових інвалїдів а при кінци заявляє, що соц. демократи супроти відносин, які панують в армії та відповідно до своїх принципіяльних поглядів на мілїтаризм — не можуть признати військовій управі ані сотика! На сім вівторкові дебати перервано.

На середовім засіданю промовляв перший дел. Лущкевич, який заявив, що рільниче населенє Галичини завсїгди відносить ся прихильно до війська. Уважає воно сильне військо за необхідне в цїли охорони горожан і поваги держави на ньї Бесідник буде голосувати за жаданями заряду армії, хоч сей заряд домагає ся мілїонів. З другої однак сторони мусить бесідник жадати від військ. адмінїстрациї узгляденя оправданих жадань. Бесідник виступає против того, щоби социяль.-демократичну партию ідентифіковано з народом і робітничою клясою. Ми посли, вибрані на основі загального голосованя — говорив бесідник — уважаємо охорону жовнїрів перед шиканами за наш найсьвятійший обовязок. Демократизація, яка поступає на всїх полях, мусить ввійти і до армії. Тут все ще робить ся рїжницю між честию цивільних горожан а жовнїрів, а посїданє многозвучного імени, творить найлїпшу драбину, по котрій можна видрапати ся на найвисші військові посади. Помиловуванє винуватих офіцирів є скандалем. Вправдї богато зроблено на тім поли, щоби з армії усунути духа кастовости, однак заряд війська повинен в тім напрямі ступати швидшим кроком. Дуже важною квестиєю є полкова мова. В Австриї повинні бути всї мови рівноуправнені; се не пошкодить одноцільности армії. Коли в польських або руських полках офіцири й шаржи удїлюють інструкциї, не знаючи мови жовнїрів — то на сім терпить образованє залоги, а також довірє до предложених. Більшість знущань над жовнїрами має причину в тім, що жовнїри не розуміли приказу. Коли придїлюють польських або руських рекрутів до полків з иншою полковою мовою, то на тім терплять вони. Се повинно вже раз скінчити ся, бо нема случаю, щоб рекрута з нїмецьких країв придїлено до полку польського або руського. Бесідник вимагає також реформи військового закона карного і процедури карної при узгляднюваню засади, щоб жовнїрам признано право, аби були переслухувані в рідній мові та могли послугувати ся обороною. Відтак обговорював бесідник домаганя хлїборобів в справі маневрів і військових вправ, вимагаючи м. и. відшкодованя для родин, як якого члена їх покличуть на військові вправи. При кінци порушив справу признаня однорічної військової служби абсольвентам рільничих шкіл фахових і середних, охорону молодих офіцирів перед лихварським визиском і справедливійше роздїлюванє військових достав. При кінци своїх виводів заявив дел. Лущкевич, що кождому послови ходить о те, аби монархія була сильна та не потребувала опирати ся на союзах, з яких більшу частину користий ескамотує другий союзник. С. д. дел. Немец виказував малу вартість маневрів та заявив ся за однорічним вишколюваném жовнїра. Социял-демократия вимагає загального узброєня населеня і тому щоб в разї державної потреби, могло воно швидко змобілїзувати ся а також тому, щоб воно могло боронити своїх горожанських прав і свобід, колиб їх загрожено. Дел. Гофман Велєнгоф обговорював чутки про недалеке урегульованє військової квестиї на Угорщинї та заявив ся за удержанем одноцільної спільної армії. Колиб ся одноцільність була неможлива, то требаб змінити квотове відношенє, бо не годить ся, щоб Австрия оплачувала угорську національну армію. Сю квестию порушив також дел. гр. Клям-Мартінїц, апелюючи до Мадярів, щоб вони в інтересї цїлої монархії понесли деякі жертви і не ставили жадань, яких не можна сповнити. Дел. Доберінг займав ся питанем розоруженя та висловив думку, що Австро-Угорщинї їзза свого центрального положеня найбільш випадалоб виступити з сею пропозициєю. Найбільш покликаним до того є сїдоглавий всїми шанований монарх. По промові дел. о. Лондзїна наради закінчено. Слїдуюче засіданє нині о 10 год. рано.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Дїла", яка доручить їх куда треба.

Парляментарні справи.

Буджетова комісия приймила наперед у вчерашнім засіданю позицию „цїсарський двір" та приступила до обрад над позициєю „тютюн". На вчерашнім засіданю вели ся дальше наради над тою позициєю.

Заступник правительства прирік узгляднити бажанє і жалоби в справі робітників у фабриках тютюну. Що-до трафікантів, то правительство не може піднести провізию до 15 прц., бо рівночасно з тим мусїло би піднести цїну тютюну. Щоби на будуче з огляду на дорожнечу засобів поживи запевнити автоматичний зріст провізиї трафікантам, міністерство скарбу зарядило, щоби в 1908 і 1909 р. не творити нї одної нової трафіки.

Комісия приймила позицию „тютюн" та приступила до позициї „скарбова адмінїстрация".

П. д-р Козловський висказує признанє управі скарбовій за те, що мимо напору з угорського боку не згодила ся на піднятє виплат готівкою. Домагаєть ся виданя нового закона про податкові кари та заостреня постанов про одвічальність податкових урядників.

П, Ельверт вказує на лихий стан громадських фінансів та домагаєть ся пояснення в справі правительственної акциї що-до будови урядницьких домів, на котру-то цїль правительство призначило чотири мілїони корон.

П. Пльой і Морсей домагають ся подїлу буджетових позиций на постійні і змінчиві та ставлять внесенє, щоби буджетовий рік починав ся 1 цьвітня або 1 липня.

Міністер скарбу Коритовський зазначив супроти надмірних домагань державних функціонарів, що самі посли наслїдком свойого через край прихильного відношеня до тих домагань не є тут без вини. Посли повинні показувати менше уступчивости, а се вийде на користь їм та урядникам. З послом Козловським бесідник годить ся, що непіднятє виплат у готівці звільнило правительство від богатьох клопотів. Заслугою попереднього міністра є, що можливо було перетрівати фінансові трудности минулого року. В квестиї санациї краєвих фінансів радить бесідник переждати на результати анкети; санация громадських фінансів є тїсно звязана з санациєю краєвих фінансів. Що-до кредитів на урядницькі помешканя, то бесідник заявляє, що дотичний регулямін він предложить незабаром парляментови; виплата кредитів буде доконуватись не в руки поодиноких петентів, а тільки товариствам будівельним. Ті кредити будуть опроцентовані на 3 прц.

Кредит в квоті 6 мілїонів кор. на будову телєфонічної сїти може бесідник кождої хвилї віддати міністрови торговлї до розпорядимости. В справі порушеного в урядницьких кругах домаганя авансу часового, то міністер хоча не є принципіяльним прихильником того, одначе пильно сю справу студиює. Порушена п. Пльоем зміна буджетованя є предметом студий.

По промовах пп. Станека, Жітнїка і Малїка обради перервано.

Дальше засіданє нині.

Заграничний огляд.

Новобазарська зелїзниця.

Ерентаалїв проєкт полученя босонських зелїзниць з турецькими через новобазарську лїнію, який би відразу укріпив становище Австро-Угорщини на Балканї, та придбав нові ринки збуту для торговлї і промислу нашої держави, заворушив заграничну а особливо росийську пресу так, що вона й досї атакує заграничну політику Австро-Угорщини. Вперед зажадали росийські офіціози рекомпензати в видї концесиї для Росиї на трансверзальну лїнію, що починалаб ся на румунсько-сербськім пограничу над берегом Дунаю в Рядуєвачу-Ґруї, та йшла передовсім через Сербію, а перехрещуючись в Ускіб з лїнією Митровиця-Сальонїка, мала би навіть піти відтак чорногорською границею аж до берегів Адриятику і то до Антіварі. Через час пронесли ся голоси, що позаключувані умови Австро-Угорщини з Росиєю особливо Мірцштегську треба вважати необовязуючими. „N. J. Herold" оповістив навіть, що незабаром буде оголошена нова умова, яку заключила між собою Росия, Франция, Англія й Італія в балканській справі, щоб зізолювати Австрию й Нїмеччину на Балканї. Донесенє се відбило ся голосним відгомоном в чільних англїйських органах — і то відгомоном неприхильним для Австриї а радше для зростаючого германського впливу на Балканї.

Повстанє нового ентенте заперечило за те очивидно інспіроване бюро Райтера, заявляючи, що в офіциальних кругах нїчо не відомо про правдоподібність змови між Англією і Росиєю. Тепер ще годї предвидіти, які наслїдки мати муть останні події на европейський концерт. Австро-угорський зелїзничий проєкт є легальним розвитком австро-угорської політики після берлїнського трактату, але виступлено з ним в невідповідну хвилю, коли держави є заняті робленем натиску на Порту в справі судових реформ Македонії. Всеж таки наслїдок австро-угорської пропозициї на істнуючу міжнародну умову можна буде осудити аж тодї, як стане більше відомим, який вплив мати ме вона на держави підписані на мірцштегській програмі. В подібнім дусї висловлюєть ся, півофіциальна „Россія" що Росия як і цїлий сьвіт признає право Австро-Угорщини до будови Новобазарської зелїзниці, але побоюєть ся, що через ту будову потерпить акция реформ в Македонії. „Россія" приймає з вдоволеня до відома, що Австро-Угорщина має на метї тілько господарські цїли та не буде робити перепон будові иньших лїній. Відносини до Австро-Угорщини остають дружні і на будуче.

Віденська „Allg. Ztg." обговорюючи наведений комунікат бюра Райтера і статю „Россії", яка має походити з рос. уряду справ заграничних, конклюдує, що успокоєнє в росийських кругах промавляє за тим, що Росия й Австрия вже порозуміли ся в справі балканської політики. „W. Allg. Ztg." запевнює, що австро-угорське правительство буде дальше напирати на переведенє македонських реформ не дивлячись на згоду султана на австр. проєкт новобазарської зелїзниці.

Із сего виходило би, що бар. Еренталь вспів своїм дипльоматичним спритом утихомирити росийського заздрого союзника. Питанє лиш, чи се стало ся за згодою на концесиї росийські, чи зрезигнованем із реалїзациї проєктованої зелїзниці. В парі з сим не бракує голосів, які дальше піддержують істнованє росийсько-австрийської ворожнечі. До „Reichspost" пишуть прим. з Петербурга, що Ізвольський постановив м. и. змінити всїх дотеперішних росийських амбасадорів в Константинополи, Берлїні і Відни, бо люди, які вели політику дружну до Росиї, не вспіють легко приноровити ся до нового напрямку росийської політики.

НОВИНКИ.

— **Під крилами польської комісиї едукаційної.** Під сим заголовком подали ми в 35-ім ч. в новинках допись від Рудок, в котрій пишуть, що рудецький окружний інспектор шкільний кс. Дуткевич при нагоді візитациї школи в Чайковичах мав з громадою обговорити справу нової школи та, хоч замість того забавив ся в агітатора виборчого, таки казав собі заплатити (нїби то за комісию) 17 К 50 сот. Отже пишуть нам в сій справі: Розпорядженє міністерства просьвіти з д. 1 липня 1889 ч. 685 і з д. 24 червня 1899 ч. 16967 приписують, що такі справи, як нова школа, має інспектор залагодити при візитациї школи без жадних комісийних коштів. Колиж кс. Дуткевич казав собі заплатити які небудь кошти, то нехай громада зажадає від окружної ради шк. звороту побраних коштів. Додати тутки треба й те, що в загалї жадному урядникови не вільно побирати коштів комісиї безпосередно від сторони; урядник має свій власти подати рахунок коштів, а власть той рахунок провірює і в разї потреби поправляє та стягає від сторони і виплачує урядникови. Колиж кс. Дуткевич сам казав собі заплатити кошти комісиї, то була би се ще й друга неправильність, заслугуюча на остру догану.

— **Галина Костомарова.** Київська „Рада" доносить, що дня 16 с. м. померла в Київі від старечого маразму жінка українського історика Миколи Костомарова, Галина в 78 році житя. Останнї вісім років по смерти Костомарова прожила в Петербургї. По її смерти всї твори покійного історика переходять в спадщинї на власність петербурського літературного фонду.

— **Дивна байдужність.** З Перемишлян пишуть нам: Від двох літ істнує у нас тов. „Боян", котре завдяки посьвятї членів розвиває ся красно. Однак приходить ся нам з жалем сконстатувати факт, що се товариство не має такого попертя від загалу тутешних патріотів, на яке заслугує. Доказом сего послїдний вечерок, уладжений на дохід народного фонду повітового. З вечерка не тілько що не вплинуло нїчо до фонду, але товариство понесло страту. Видко наші люди уміють тілько богато говорити о своїм патріотизмі, але коли прийде доказати се бодай калиткою і ще на таку цїль, як в тім випадку, то їх нема. Маємо надію, що на слїдуючім концертї в честь Шевченка, який відбудесь небавом, заповнить ся саля по береги, тим більше що концерт заповідаєсь величаво. — *С.*

— **Еміграция до Канади.** Кореспонденційне бюро оповіщує інформацию, в котрій остерігає перед еміграциєю до Канади. З огляду на фінансову кризу в Америцї і з причини видалюваня робітників дуже трудно найти там занятє.

— **В честь народного мученика.** Пишуть нам: В Дебеславцях коломийського повіта за почином членів читальнї „Просьвіти" відбуло ся дня 19 с. м. в парохіяльній церкві поминальне богослуженє за погибшого за правиборчу справу в Коропци, народного дїяча Марка Каганця. Смерть покійника вразила цїле село страшно, тож не дивно, що на богослуженє зібралось велике число громадян і хоть в селї нужда велика, зложили на вдовицю і сироти покійного 5 корон. а на будову чит. „Просьвіти" 4 кор. 61 сот.

— **Виборчі права женщини.** Львівський „комітет рівноуправненя женщини" пригадує, що посередне виборче право до сойму і міської ради мають: старші і молодші учительки (яко платячі податок), професорки, докторки факультетів, ігуменї, управительки наукових заведень, (яко платячі податок), промислових институций, властительки реальностий, грунтів, женщини інтабульовані на доживотє, платячі найменше 16 кор. зарібкового податку або 24 кор. инших податків, редакторки політичних і наукових часописий, вкінци женщини, що голосують в імени товариств і зарібкових спілок, платячих найменше 100 кор. річного податку. Право вибиральности ті самі женщини мають тільки до сойму. Право переглядяня лісти виборців і виборниць до сойму вже вигасло, але реклямувати можна ще навіть на два дни перед виборами до сойму (що відбудуть ся у Львові 2 марця), коли виборниця була на лістї, а карти голосованя їй не прислано. Упоминати ся можна в тім самім президіяльнім бюрі у властивої комісиї, де виложені лісти виборців. Женщини, що мешкають у Львові а заробляють на передмістях за рогачками, голосують до громадської ради в громадах передміських, до сойму у Львові. Котрі з тих осіб не дістали ще карти голосованя до сойму, нехай упоминають ся також в магістратї. Виборчі карти до сойму вже розсилають, до міської ради зачнуть розсилати по 23 лютого. Женщини повинні віддавати свої карти повновласникам, що належать до сторонництв, які попирають жіночу рівноправність. Вкінци львівський комітет рівноуправненя женщин означує, що поставить правдоподібно кандидатуру женщини до сойму.

— **Праця дітий.** З Відня доносять, що субкомітет до справи працї дітий уставив ряд принціпіяльних питань в тій справі, особливо, щоб дітий до 12. року житя уживано о стілько до зарібкової працї, о скілько се не шкодить їх здоровлю або умовому розвиткови, анї не перешкаджає їм в сповнюваню обовязку ходженя до школи. В рільництві дозволяєть ся уживати дїти до легких робіт по укінченю 10 року житя з деякими обмеженями з огляду на обовязок ходженя до школи.

— **Ігнатий Плєнер,** бувший австрийский міністер за кількома наворотами, що помер онодї у Відни в 98 році житя, був в роках 1857—1859 краєвим директором скарбу у Львові. По смерти міністра скарбу Брука в 1860 р. покликано його на провізоричного управителя міністерства скарбу, а по утвореню кабінету Шмерлінґа в грудни того-ж року обняв оконечно згадану теку. Після завішеня конституциї виступив в чеськім соймі і парляментї як рішучий противник політики Белькредія. В грудни 1867 р. війшов Плєнер в склад кабінету кн. Аверсперґа яко міністер торговлї і оставав на тім становищи до 1870 р. Його одинокий син бар. Ернест Плєнер, довгі літа оден із стовпів нїмецької партиї в парлямент, був також міністром скарбу в кабінетї кн. Віндішґреца в 1895 р.

— **В справі цементових дахівок** пишуть нам: Незабаром прийде весна, і знов зачнуть ся нові будови по селах та містах, і знов зросте попит за огнетревалими материялами до крытя дахів. Найлучшим і найдешевшим критем є цементові дахівки, а попит за ними зростає з дня на день. Уважаю своїм обовязком подати кілька інформаций, де можна набути добрі а дешеві машини до виробу тих дахівок. Виконанє добрих дахівок залежить найбільше від совісности робітників. Конструкция машини не богато при тім впливає, бо несумлїнний робітник навіть на найлучшій машині не зробить доброї дахівки. Дуже добрі машини є з фабрики д-ра Гаспарія, але коштують 2.724 К, а найдешевша коштує 1.800 К loco стация Львів. П. Леськів з Підяркова пов. бобрецького купив машину до виробу дахівок разом з 500 підкладками і всїми потрібними додатками в господар-

ського-молочарським Союзі в Стрию і заплатив 1.156 К 25 сот. loco найблизша стация. За таку саму машину треба у д-ра Гаспарія заплатити 2.185 К loco стация Львів, і то без варстату й підкладок до наріжників, за що треба заплатити ще окремо 105 марок loco гранична стация Німеччини. Що на машині, купленій в господарсько-молочарським Союзі можна виробити знамениту дахівку, може посьвідчити філія тов. „Просьвіти" в Стрию, котра на такій машині виробила 142.000 дахівок і до 1 жовтня 1907 спродала всі до одної. Всі покупні дуже вдоволені. П. Антін Заревич з Синевідська купив 4 300 дахівок і так вони йому подобали ся, що набув через Г. М. Союз дві машини з тої самої фабрики й тепер робить знамениту дахівку для цілої околиці. Громада Завадів, хоч має у себе на місци подостатком паленої дахівки, вважала корисніїшим спровадити зі Стрия від філії тов. „Просьвіти" 6.000 дахівок. Одним словом ніхто з покупнів філії тов. „Просьвіта" не нарікав на якість купленої у неї дахівки. Та знаменита дахівка робить ся на машині, купленій за посередництвом господарсько-молочарського Союза в Стрию за 1.150 1.300 К (залежно від віддаленя) loco стация відбирателя. Що машина, за котру у д-ра Гаспарія треба заплатити 2.185 К, коштує лише 1.156 К 25 сот., коли й хто спровадить через господарсько-молочарський Союз в Стрию, пояснює ся тим, що Союз посередничить в купні безкорисно, так що фабрика не потребує при такій продажі оплачувати ні агентів, ні реклями, ні інструктора, котрий вчить робити на машині дахівки, бо стрийська філія „Просьвіти" в інтересі народнім цілком безкорисно навчить кождого робити дахівки. — *А. Курилас.*

— **Ще про спадщину по Полуботку.** „Рідний Край" доносить про з'їзд спадкоємців гетьмана Полуботка: Щоб доїхати до Стародуб, треба пересідати на стації Унеча і сидіти 11 годин, але сидіти тут було весело. Зібрало ся людий велика сила, всі говорили про мілїони, про спадкоємців, то що. В Стародуб приїхало 573 душ, все такі люди, що вважають себе спадкоємцями Полуботка і сподівають ся добути якусь частку з 800 мілїонів. Зібравшись в клюбі, спадкоємці одслужили панахиду по гетьманови Полуботкови, а потім зачали говорити про спадщину Полуботка. Першим говорив Рубець, — він же й скликав сей з'їзд. Рубець розказав, що гетьман Полуботок вложив у англійський банк велику суму гроший, але ті гроші одній людині не дадуть, треба вдати ся до царя з проханем, прийняти на кошти казни (державної каси) клопіт про те, щоб взяти гроші з банку. За теж, що уряд буде клопотати ся, Рубець радить дати з того капіталу в казну стільки, скільки призначить сам цар. Кулябко-Корецький доказував зібраню, що вдаватись до царя не можна, бо нема ніяких певних документів, і порадив вдати ся до англійських юристів, щоб вони взяли ся вести сю справу. Зібране постановило вибрати комісию, а вона має привести до якогось ладу постанови зібраня. Постанови були такі: Всі присутні повинні дати не менш 10 карб. кождий на подорож до Англії, всі присутні дають підписку, що коли окремі особи дістануть спадщину, то повинні дати 20 проц. на користь всіх тут присутних. В комісию вибрано графа Капніста, Кулябко-Корецького, Козачка, Бобкова і Балова; скарбником вибрано Лизогуба, — предсідателя полтавської, губерської земської управи. Гр. Капніст та Козачок забажали поіхати в Англію на свій кошт. На з'їзді були тайні і дійсні штатські (державні) радники, капітани армії та фльоти, чини поліції, графи, дворяни, купці, козаки й селяни. Богато було духовних, але найбільше селян. Приїздили на з'їзд люди не лиш з близьких країв, але й з Сибіри, Фінляндиї, Галичини і Польщі.

— **Як великі були снігові засипи перед тижнем у східній Галичині,** можна уявити собі з того, що в Кудимівцях горішних зборівського повіта засипав сніг шкільний будинок та основно, що вершок комина сторчав із снігу. Засипаний учитель вийшов на кришу і пробившись крізь сніг, почав кликати о поміч. Селяне зробили тунель в снігу і учитель удержує сею дорогою звязь зі сьвітом.

— **Статистика жидівського населеня в галицьких містах** представляє ся після обчисленя краєвого бюра статистичного ось як: Львів 43.412 Жидів, Краків 25.430, Коломия 16.417, Перемишль 13.319, Станиславів 13.826, Тернопіль 13.330, Тарнів 12 484, Броди 11.854, Дрогобич 8.678 Хршанів 9.504, Стрий 8.554, Бучач 6.830, Ряшів 6.144, Подгурже 5.414, Золочів 5.257, Рава руська 5.098. — Абсолютну більшість творять Жиди в слідуючих містах: Броди 72·1 процент, Рава руська 57·8, Бучач 57·3, Калуш 55·1, Хршанів 54·1, Сянік 52·7, Золочів 51·9, Станиславів 51·3, Горлиці 51·2, Коломия 50·8 процент. — В слідуючих містах творять Жиди більше як одну третину загального населення: Жовква 49·2 процент, Ряшів 48·3, Надвірна 48·3, Дрогобич 44·8, Тарнів 42·7, Снятин 42·6, Бережани 40·6, Сокаль 39·3, Стрий 37·8, Городенка 36·6, Перемишль 35·2, Збараж 34·8 процент. — Більше як 25 процент всіх жителів творять Жиди в містах: Городок 31·6, Нов. Санч 30·8, Подгурже 30·6, Ярослав 30·1, Краків 29·6, Самбір 29·4, Долина 29·1, Львів 29·0, Яворів 28·4, Теребовля 27·7, Тисьменица 25·9. — Від 10 до 24 процент: Ясло 23·2 проц., Вадовиці 16·4, Віличка 15·6, Бяла 13·2 процент.

— **Загадочна справа.** В справі тяжко раненого росийського студента Якова Переца (про що ми вчера доносили) арештовано — як доносять з Відня — другого Росиянина якогось Краснова, котрий зізнав, що утік з Росиї, приневолений до сего політичними відносинами, а від двох тижнів перебуває у Відни, де занятий як робітник. Оповідає, що Переца пізнав припадково і разом вибрали ся на прогульку за місто. Толї то Перец нагло віддалив ся і наложив на себе руку. Перецови мусїли відрізати руку. На місци випадку поліция найшла відірваний палець Переца і кілька кусників зелїза, з чого показуєть ся, що нещасливець мав діло з бомбою, котра експльодувала.

— **Війт убийником.** З Надвірної доносять про таку подію: Перед кількома днями, в ночи, в часі великої заверухи зголосило ся до війта в Тисьменичанах надвірнянського повіта двоє селянських дівчат, що вертали ся з Америки в рідні сторони і просили його о нічліг. Дівчата заявили, що мають при собі около 1000 корон, зароблені в Америці, а що боять ся деінде ночувати, щоб не вкрадено у них гроший, удають ся під опіку начальника громади. Війт приняв дівчата на нічліг і постелив одній на лаві, другій на припічку. Дівчина на лаві заснула зараз сильно, зате друга не могла заснути і тому почула, як господар умовляв ся з жінкою, щоби дівчата убити і забрати їм гроші. Коли начальник громади з жінкою пішов до комори, щоби викопати яму, в яку мали спрятати два трупи, перелякана дівчина скочила з печи, а не могучи добудитись своєї товаришки, втікла сама в поле і сїла на сани якогось пахтяря, котрого здибала по дорозі, а сей завіз її до найблизшої стациї жандармериї. Заалярмовані жандарми удали ся сейчас до дому війта, але він тимчасом сплячу на лаві дівчину вже убив. Убийника з жінкою відставили жандарми до суду. Подаємо се оповіданє за иншими газетами, хоч як воно неправдоподібне.

— **Оригінальне виборче запрошенє.** Чеська „Pravo lidu" доносить, що звісний посол до державної ради, гр. Штернберг, котрий тепер кандидує до сойму, розіслав до виборців таке запрошенє: „Дня 18 лютого о год. 7 вечером відбуде ся баль прихильників гр. Штернберга в Олесницях. Вступ 1 корона. В часі павзи о півночи гр. Штернберг виголосить кандидатську промову".

— **Спростованє похибки.** У вчерашній новинці про „москвофільську агітацию в Бродах" вийшло хибно: „вечерниці в честь Пушкина були устроєні не в бурсі Качковського, лише Еффіновича, а в домі судиї Глушкевича" — замість „в бурсі Качковського, званій Еффіновича" і т. д.

— **Величезний процес о фалшованє гроший** З Дебречина доносять, що вчера розпочав ся там процес против розгалуженої шайки фалшівників, котрі пускали в обіг фалсіфікати по цілій Угорщині, Австрії, а головно по Галичині. Обжалувано 142 людий, сьвідків покликано 246, так що розправа потреває 2 тижні. Фабрика фалшивих банкнотів була в Льондоні.

— **О фалшиві шляхотські документи.** В Петербурзі розпочав ся процес бувшого маршалка шляхти кутаіської губернії, кн. Церетеллія, членів дворянських зборів тої губернії, та инших осіб, обжалуваних о надаванє шляхотських дипльомів на підставі фалшивих документів. Слідство викрило около 2.000 таких фалшивих доказів, котрі послужили до виданя аж 587 шляхотських дипльомів.

— **Звірята а студінь.** Проф. Пікте доказав досьвідами, при якім степени студени звірята не можуть вже жити. Він обголив пса і впустив в місце остуджене аж до 100 степенів Цельзия. Дивним дивом термометр, причіплений до пса, показав, що теплота піднесла ся о пів степеня і аж по 25 мінутах опала знову до давного стану. В тім самім часі пес зачав частійше віддихати і живчик бив у него частійше, а звіря їло дуже хапливо. Так видержав пес студінь через півтора години, відтак зачав нараз поволїйше віддихати, живчик так само бив поволїйше, а теплота пса зменшила ся дуже борзо; коли дійшла до 22 степенів, пес згинув. — Коли риба постоїть через 24 годин у воді, що має лиш 0 степенів теплоти, а відтак замерзне разом з водою при студени 8—15 степенів, то може риба разом з водою творити одну груду леду і не згине. Коли лїд поволи розтопити, то риба ожиє знову. Лиш в такім випадку не сьміє риба замерзати при студени більше як 20 степенів, бо тоді вона згине. — Ще опірнійші є жаби. Вони можуть зовсім замерзнути, але не згинуть, скоро студінь не переходить ще 28 степ. морозу. Жабяча икра, остуджена поволи аж до 60 степенів морозу, не згине і з тих яєчок, коли поволи розтають, можуть ще виплодити ся жаби. Сколопендри (стоноги) можуть видержати 50 степ. студени. Слимак, котрий на зиму зашкаралуплює ся, може видержати 100 степенів морозу через 4 години. Яйця птиць гинуть вже при 2—3 степенях морозу. Дивний вислїд показали яєчка шовківника. Коли ті яєчка зараз по їх знесеню вложимо в остуджено місце, можна їх там було остудити дальше аж до 40 степенів студени, при котрій вже живе срібло мерзне, а всеж таки з весною вилїзли з них усеницї, при чім показало ся що таких усениць не брала ся ніяка з тих хороб, від котрих звичайно усеницї шовківника гинуть.

— **Дрібні вісти.** З Відня доносять, що анкета в справі санациї краєвих фінансів збере ся дня 7 марця в парляментарнім будинку. — „Сокільський Базар" у Львові одержав концесию на трафіку і продає тютюн, стемплї, почтові марки і векслеві блянкети. — В Щаві, лиманівського повіта згоріло обійсте Августина Нахмана, причім в огни погибла Саломія Нахман, котра, будучи спаралїжована, не могла втечи з горіючого будинку. — Голодомора Сакко засуджено на 500 марок кари за обманство, бо приловлено його, як в часї одної із своїх продукций, коли мав 47 днів оставати без поживи, заїдав шоколяду, яку доставив йому возьний. — „Капітан" з Кепеніку подав просьбу о помилуванє з причини невилїчимої грудної недуги. Просьбу поперла адмінїстрация вязниці, однак цїсар Вільгельм відкинув її. — Із Станиславова втік ротмістр 2 п. драгонів, Павло Шелєнберг, наробивши довгів. — В Мармарош-Сиготї ученик VII. кляси гімназияльної, Ільошвай, в часї візитациї інспектора в клясї, коли не міг відповісти на завдаиї йому питаня, відобрав собі житє вистрілом з револьвера.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Теодора (лат. Елєонори). Позавтра, в суботу. Никифори (лат. Петра столиці).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Осторога.** До Народної Канцелярії приходять щодень численні запитаня з ріжних сторін краю, чи є тепер яка робота в Прусах. У відповідь на ті листи подаємо до відомости всїх інтересованих, що на разї роботи в Прусах нема, тьма робітників, прислана всякими приватними агентами, жде дармо по бюрах на роботу. Тож радимо на разї не виїжджати і ждати, поки в часописях не дамо знати, що вже можна їхати. Виїзджаючі на роботу повинні зголошувати ся о пораду в Народній Канцелярії (Львів, Ринок ч. 10). Остерігаємо перед приватними (польськими і жидівськими) агентами. Хто хоче близших інформаций про услівя праці і т.и., нехай пише на адресу: Uebernahmestelle der Landwirtschaftskammer für die Provinz Schlesien. Myslowitz O. S." Звертаємо увагу на поученє про легітимаційні карти для робітників в Прусах, яке було поміщене в ч. 28 „Дїла" з 8 с. м. — За Народну Канцелярию: *Д-р В. Бачинський*, дьректор.

☐ **З Академічної Громади.** В неділю, 23. лютого о 5. год. по пол. відбудеть ся в „Гуртку Українїстів" в льокалї „Академічної Громади" (Кохановського, 1. Д.), відчит тов. В. Радзикевича: П. Кармансього: „Ой люлї, смутку", вражіня і рефлексиї". Гостям вступ вільний.

☐ **З „Клюбу Русинок".** У важній організаційній справі просить ся Вп. членів „Кружка Українок" і „Клюбу Русинок" на нараду, котра відбуде ся сеї пятницї 21. с. м. о годині пятій по полудни. Ринок ч. 10. — *Від виділу „Клюбу Русинок".*

☐ **З Перемишля.** В цїли переведеня можливої організациї наших сїльських і маломісточкових крамниць, в перемиськім повіті, прошу всїх, хто сею справою інтересує ся, головно управи крамниць, а також приватних властителїв о подане своїх адрес. — *М. Лазорко,* начальник складу „Народної Торговлї" в Перемишли.

☐ **З товариства робітників „Воля" у Львові** (Лїндого 2). В неділю, дня 23. лютого, о 4·30 год. по пол. буде відчит інж. П. Волосенки на тему: „Парові машини" (часть І), з демонстрациями. Вступ вільний.

Дальші жертви на книжочку Краєвого Союза кредитового ч. 4000 надіслали: Д. Микитин Чемеринці 1, о. А. Левицький, Мухавки від себе 5, від парохіян 15, І. Хитрель за читальню Просьвіти Миколаїв коло Гаїв, о. Д. Михайлів Ванівції від парохіян 4·40, Б. Літинський, Коломия 2, о. Е. Омелянський, Бутини від парохіян 13·20, В. Романко від громадян Добровляни 12, П. Хруш за читальню Просьвіти, Хоробрів 6·20, о. Г. Дякон від парохіян Махнівці 4.

Урядові вісти:

Іменованя. Міністерство торговлї надало посади почтових контрольорів старшим офіциялом почтовими: Гершови Шпіглеви в Бучачи, Барухови Шіфермановi в Підволочиськах для Львова, Ришардови Зайфертови в Кракові для Львова, Ів. Завалкевичеви у Львові для Перемишля, Станисл. Крижановському в Станиславові, Стеф. Дацькому в Стрию для Львова, Вільг. Янкевичеви в Сїняві для Перемишля і Витовтови Сміглєвському у Львові. — Міністер справедливости іменував в рахунковім департаментї львівського вишого суду краєвого радника, Альфреда Квяткевича, старшим рахунковим радником.

Краєва рада шкільна перенесла Адама Гартлєба, окружного шкільного інспектора в Збаражи, на власну просьбу в стан спочинку; затвердила Людвика Кербера, дійсного учителя гімназиї в Бродах, в учительськім званю і надала йому титул професора; іменувала заступниками учителїв Болесл. Пророка в гімн. в Самборі, Йон. Кромровера в гім. в Золочеві, Ізр. Майсля в гім. в Сокали і Стан. Дворського в гімн. V у Львові; перенесла Ад. Вілюша, заст. учителя в гімн. в Перемишл до Бережан і Стан. Шимчика з V гім. у Львові до Бродів.

Нові книжки і видання:

◇ **Д-р Ів. Сьвятицький** Відродженнє білоруського письменства. Є се відбитка з фейлєтонів нашої часописи. Дістати можна в книгарні Наук. товариства імени Шевченка по цїні 60 с. за примірник.

◇ **Поученє, як заводити Спілки для торговлї і промислу сист. Рочдель.** Львів 1908. Заходом і накладом „Народної торговлї". Друге доповнене виданє. Зладив Іван Петрушевич. — Сторін 84, цїна 50 сот. — Зміст книжочки: І. Що се таке система Рочдель? ІІ. Основні засади системи Рочдель. ІІІ. Чи правда, що без боргу не буде торгу. IV. Небезпеченьства товарового кредиту. V. Для чого банковий кредит сам собою не шкідливий. VI. Контроля торгу. VII. Приписи до веденя повітових книжочок. VIII. Розділ чистого зиску. IX. Сист. Рочдель школою ощадности. X. Чим лїпші крамниці реєстровані (на статутах) від нереєстрованих? XI. Загальні пояснення про статут. XII. Услівя потрібні до заснованя Спілки. XIII. Що треба приладити перед заснованєм Спілки? XIV. Основательські і заразом І. загальні збори. XV. Зареєстроване Спілки. XVI. Почин дїяльности. XVII. Взір поданя до ц. к. торговельного суду о зареєстроване Спілки. XVIII. Взір поданя о полекші в належитостях. XIX. Взір поданя до ц. к. староства для ц. к. намісництва. XX. Взір поданя до ц. к. староства як податкової власти.

◇ **Записки Наук. тов. ім. Шевченка.** Т. LXXX. (за рік 1907 кн. VI). Зміст: Причинок до студій над Острожською біблїєю, подав д-р Ів. Франко. — По катастрофі 1708 р. Воєнні роботи, написав Олекс. Грушевський. — Огляд українського язикознавства, написав Ів. Огієнко. — Польські конспірациї серед руських питомців і духовенства в Галичині в роках 1831—46, студия д-ра Кир. Студинського. — Причинки до народніх вірувань з початком XIX. ст. Упирі і розношенє зарази, подав д-р Зенон Кузеля. — Miscellanea. — Наукова хроніка. — Бібліографія. — Оголошеня.

◇ **Хлопське право.** Газета для селян, виходить що другий понеділок в Раві руській під редакциєю Михайла Солодухи; передплата на рік 3 К. Доси вийшли два числа (в понеділок д. 3 і д. 17 с. м.). Замітнійші статї в сих двох числах: Звідки йде хлопська біда? Надужитя при виборах до ради громадської в Раві. Виборчий рух в Равщині. Віче в Угнові. Совіт нечестивих (збори общ. Качковського в Угнові). До виборців равського повіту.

◇ **Літературно-науковий Вістник** 1908., книжка І. за сїчень. Зміст книжки: Марко Вовчок: Дяк (оповіданє з портретом авторки). В. Доманицький: Мария Олександровна Маркович, авторка „Народніх оповідань". — Леся Українка: Кассандра (драматична поема). — М. Сумцов: Небесний огонь. — Н. К.: Одна з незамітних історій. — М. Грушевський: Антракт. — П. Карманський: Поезії. — Ів. Франко: Микола Василевич Ковалевський (з портретом). — Ар. Хомик: Безсмертність. — С. Черкасенко: Ніч. — А. Яковлев: Держава і фінанси Росії в 1907 р. — М. Мочульський: Вічні паломники. — Шалом Аш: Бог помсти (драма). — С. Г. Фруг: Новий рік. — М. Грушевський: На українські теми. — Менандер: Право дитини. Новознайдена сцена. Перекл. Ів. Франко. — Ф. Красицький: Ілюстрована історія України Аркаса. — Дм. Йос.: На синяві небес. — Ф. Матушевський: З українського життя. М. Лозинський: З австрийської України. — В. Панейко: За гравицею. — Бібліографія. — Книжки надіслані до редакциї. — Оголошення. — Правдоподібний зміст ІІ. книжки.

◇ **Письмо з „Просьвіти".** Ч. 3 Р. II Зміст: М. Кононенко: Заповіт Ярослава Мудрого. — О. С.: Зарібки. — Іван Семанюк: Сьвятий Миколай в гартї. — Я. В.: Ювилей Марії Заньковецької. — П. Ляшамболї-Самійленко: Господар і віл. — Наш порадник. — Вісти з „Просьвіти". Ілюстрациї: Кн. Ярослав Мудрий. — М. Заньковецька в роли Харити. Видає товариство „Просьвіта". — Редактор: Ярослав Весоловський.

◇ **Нові часи.** (Ілюстрована збірка). Видавництво товариства „Просьвіта" у Львові. Ч. 331 2. Зміст: Нові часи, розвідка Ол. І. (з 5 ілюстрациями). — Моя перша їздасилою пари, оповіданє Ст. Ковалева (з 2 ілюстрациями Я. Струхманчука). — Голяндия, розвідка Е. Амічіса; переповів П. Карманський (з ілюстрациєю). — Як Снїжка щось по ночи водило і що то було? Сьміховинка С. Яричевського (з ілюстр. Я. Пстрака). — Цїна 30 сотиків.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 20 лютого 1908.

Виборчі надужитя.

Рогатин. (Тел. вл.) Правибори, які дали наших виборців, в Стратині - місті, Вишневі, Чагрові, Козарі і Підшумлянцях, староство безпідставно уневажнило і зарядило нові правибори. Ходить поголоска, що староство хоче за всяку цїну переперти гр. Дідушицького і в тій цїли має штучкою вибрати цїлу комісию польську.

Вудапешт. (Ткб.) На нинїшнім засіданю угорського сойму заявив президент міністрів д-р Векерле, що з огляду на предложене внесенє о зміну регуляміну правительство бере назад всї свої предложеня.

Буджетова комісия.

Відень. (Тел. пр.) На нинїшнім засіданю буджетової комісиї промовляв голова руського клюбу посол Романчук і заступник голови посол Василько. Пос. Романчук поставив резолюцию з з домаганєм перенесеня руських скарбових урядників з Західної Галичини назад до Східної.

Пос. Василько звернув ся проти того, що деякі бесідники в комісиї проявили так мало прихильности до домагань урядничого стану і поставив резолюциї з домаганєм: підвисшити платню концептових урядників і авскультантів, поліпшити положенє буковинських скарбових концептових урядників, зрівнати побори податкових екзекуторів в Чернівцях з поборами у Львові і Трієсті.

Трета дума.

Петербург. (Тел. прив.) Крайна правиця вибрала фракційний комітет, який має заняти ся виробленєм нової ординациї виборчої і то на те, щоб в думі було ще менше представителїв неросийських народів.

Петербург. (Тел. прив.) Заключено остаточно союз послів православних сьвящеників з селянськими послами. Нова фракция має около 100 членів. До своєї програми приняла вона засаду примусового вивласненя.

Події в Португалії.

Льондон. (Тел. прив.) До „Daily Mail" доносять, що королева Амалія одержує без упину листи з погрозами, в якій взивають єї покинути Португалію разом з королем Мануельом, коли не хоче зазнати долї Карльоса.

Лїсабона. (Аг. Гаваса). Квестию іменованя цивільних губернаторів в поодиноких департаментах вже полагоджено: 11 губернаторів буде покликаних з партиї „регенерадорів" а 10 з партиї поступовців. Із сего виходить, що між партиями а правительством є повне порозуменє в квестиї виборчої кампанії.

Лїсабона. (Ткб.) Король приняв учера дипльоматичне тїло.

Льокавт.

Льондон. (Ткб.) Властителї корабельних вартатів в Тіне почали видалювати робітників; через те стратить роботу 83.000 робітників.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного" у Львові зложили (в коронах): Олександер Пісецький 1, Григорий Яблоновський 2, К. Лучаковський 2, о. Касиян Куницький 2, Ямврозий Яновський 10, Ол. Кузьма 1, д-р Іван Брик 2. д-р Мариян Кочиркевич 4, Іван Вахнянин 2, Герасимович 1, богослови IV. року 18, II. року 10, о. Боцян 3, Филемон Левицький 10, Дембовський 5, Антін Присташевський 1, Михалїчко 0·40, українські богослови — складка 2, Корнило Зубрицький 2, Іван Мазуркевич 2, Іван Мазуркевич 2, Барусевич 1, Іван Гирус 1, Василь Бригідер 2, Порфир Витвицький 2, Паславський 10, Єронім Радловський 1, о. Кишакевич 4, М. Стецькевич 1, Олександер Кмицикевич 2, Теодор Левків 1, Олександер Сїнгалевич 0·40, В. Гофрик 1, Ол. Чарнецький 0·50, Саєвич 2, Йосиф Ласовський 1, Цегельський 1, Весоловський 0·50, Йосиф Хойнацький 2, Володимир Крисько 1, Григорий Іваницький 3, Антін Гладишовський 2, Ізабеля Яців 1, Сосновська і Сушкевич 2, Лазарська 1, Василь Тисовський 1, учительський збір ц. к. акад. руської гімназиї у Львові 79, з того: Адриянович 5, о. Кархут 2, Кокорудз 5, д-р Копач 2, Ластовецький 2, о. Лужницький 2, д-р Макарушка 5, Мартинюк 2, Мельник 5, Наливайко 2, Огоновський І. 5, Огоновський П. 5, Павлюх 2, д-р Пачовський 2, Сальо 5, Сїтницький 5, Тершаковець 1, Цеглинський 5, Циммерман 1, Чайківський 10, Янів 1, Юл. Левицький 2, д-р Сушко 1, Безкоровайний 2, Філія Руського Товариства педагогічного в Тернополи 128, а то: від Ілярнона Бриковича 20, Івана Боднара 10, Станислава Чикалюка 15, Пантелеймона Чубатого 2, Романа Дмоховського 2, Савина Дурбака 2, Василя Гафтковича 3, Ізидора Голубовича 2, Ярослава Грушкевича 1, Ізидора Громницького 10, Вінкентия Юськевича 8, Миколу Яновича 2, Володимира Крвавича 2, Миколу Конрада 2, Прокопа Лукасевича 2, Мирона Лещинського 2, Якова Миколаєвича 10, Евгена Мандичевського 4, Ігнатия Мороза 4, Каролину К. Навроцьку 1, Григория Оноферка 2, Онуфрія Солтиса 1, Романа Сосновського 4, Теодора Сеника 2, Омеляна Терлецького 4, Івана Тополницького 2, Володимира Вітошинського 8, — Василя Хировського 2, і о. Петра Патрила 2, І Хтєй. Беньова 3; Н. Н. складка від духовенства на соборчику в Нисмичах 11; о. В. Левицький, Блюдник 1·20; Ласовський, Сороки 1·70; Ст. Рудницький, Львів 4; о. Пристай, Коломия 10; о. П. Яцишин, Ропчинці 4; Філія Товариства педагічного в Бережанах (за переписні листки) 18·60; о. І. Кордуба, Бережани 3·62; Брацтво церковне в Івачові гор. 6; — долішнім 6; Громади: Витків новий 5; Журів 5; Жатків 4; — Брацтва церковні: Вербівці 3; Глубоке і Хмелївка 8; Монастирець 10; Братківці 1·90; Колодно 10; Селиска 10; — Читальня „Просьвіти" в Текучій 3·70; о. Амброзий Кадайський, Делява 6; — в тім: від себе 1 а від парохіян 5; Порфирий Яремович, Підгайці 10; о. Стефан Онишкевич, Хишевичі 10; Теофиля Гриневецька, Мельнич 5; — Видїл повітовий Турка 50; Каса позичкова „Поміч" Теребовля (з пушки) 25; о. Францішок Згорлякевич з Хревта 13·38 і о. Андрій Кочиркевич з Вислока нижн. 8·54 (признана „Дністром" провізия за придбані обезпеченя житєві) Брацтва церковні: Дідушиці вел. 11·54.

(Конець буде.)

До „Народної Гостинниці" приїхали 19. II. 1908 Кость Данизишин, Букачівці; о. Александер Сілецький, Дошниця; Савль Райхман, Самбір; Яків Мецлер, Ярослав; о. Михайло Дигдалевич, Корчів; Максимилїян Цетербавм, Болшівці; Бенедикт Рішер, Відень.

Ослабленє

чи то тїлесне, чи з причини недуги поборює

Скотта „Emulsion"

Скотта „Emulsion" можна назвати чистим поживним средством, котре має дуже високу силу діланя і рівночасно є незвичайно легко стравне і пригоже. Навіть найбільше вибагливий пацієнт привикає скоро до „СКОТТА" і навіть найслабшому жолудкови „СКОТТ" не причиняє ніяких долегливостий.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A ліків.

Ціна оригінальної фляшки 2 кор. 50 с.

До набутя у всїх аптиках.

33

Гі де Мопасан.

21)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Часть II.

I.

Париж, 20 липня, 11 година в ночи.

Найдорожший приятелю!

„Моя мама померла нині в Ронсіер. Від'їжджаємо о півночи; не приїздіть, бо ми не повідомляємо нікого. Але жалуйте мене та думайте про мене.

Ваша Ані".

21 липня, полудне.

„Найдорожша Ані!

Я був би таки прилетів до Вас, коли би я не був призвичаєний підчиняти ся кождому Вашому бажаню. Від вчера я лише думаю про Вас, *а жаль рве мене за серце.* Я уявляв собі вашу подорож: поїзд несе Вас до помершої, а Ви сидите мовчки при неясній олійній лямпі разом з мужом і дочкою; ви плачете, Анетта ридає. Я бачив Ваш приїзд на дворець, бачив як заїздите перед двір та в оточеню служби кидаєте ся через сходи до того покою, до того ліжка, де вона лежить, бачив Ваш перший погляд на неї, Ваші поцілуї на її блідім, мертвім лици. І я думав про Ваше бідне серденько, се бідне серденько, котрого половина належить до мене, як воно тепер розщибаєть ся з жалю, як воно терпить страшно, як воно болить Вас та болить мене рівночасно.

Цілую Ваші очи слезами залиті і остаю в глубокім жалю.

Оліве".

Ронсіер 24 липня.

„Найдорожший приятелю!

Ваш лист був би мене потішив, коли би в загалї що-небудь могло мене потішити в моїм тяжкім горю. Вчера ми поховали її, а від тої хвилї, коли її бідне, бездушне тїло винесено з хати, менї здаєть ся, що я сама-саміська лишила ся на сім сьвітї. Маму любить ся майже несьвідомо і не відчуваєть ся сеї любови, бо вона щось зовсім природного, конечного, як само житє. А яке глибоке коріне має ся любов в нашім тїлї, пізнає чоловік доперва в хвили остаточної розлуки. Ніяка иньша любов не дасть ся з нею порівнати, бо всї иньші стрічаємо доперва в пізнїйшім житю, а з сею вже приходимо на сьвіт; всї прочі завдячуємо лише примхам нашої долї, ся одна живе в крови від першої хвилї нашого істнованя. До того, втративши маму, тратить чоловік не лише її, але й половину своєї молодости, бо цїлий наш дитинячий вік звязаний з нашою мамою як найтїснїйше і належить до неї так само як до нас. Вона одна лише знає так докладно як і ми сї незлїчимі, дорогі подробиці з початків нашого житя, знає наші перші вражіня, перші чувства. Лише до неї я ще могла сказати: „Памятаєш, мамо, як то раз?... Пригадуєш собі, мамо, ту порцелянову ляльку, що менї дала бабуня?" Ми перебирали в двійку довгі чотки дрібнесеньких та дорогеньких споминів, а тепер вже я лише сама одна на сьвітї знаю сї спомини. І так разом з мамою частина мене зійшла до гробу, найдавнїйша, найлїпша частина. Я втратила се серце, де я жила в повнї ще яко мала дитина. Тепер нїхто вже не знає, нїхто не памятає маленької Анночки в коротких спідничках, анї її черт, анї її сьміху.

І прийде день, може вже і в недалекій *будуччинї, коли знов на мене прийде* черга і я лишу мою дорогу Анетту саму на сім сьвітї, так як мене нині мама лишила. Якеж се все сумне, жестоке, невмолиме! Але нїхто нїколи не думає про се, нїхто не бачить, як смерть що хвиля вириває когось з поміж нас та й нас забере незадовго. Коли би ми бачили се, коли би думали про се, коли би все те, що дїєть ся докола нас, не занимало, не розвеселювало, не осліплювало нас, ми не могли би жити, бо вид сеї вічної різнї мусів би нам відобрати розум.

Я така пригноблена, така зломана, що вже не маю сили нїчого робити. День і нїч думаю про мою бідну неньку, забиту цьвяхами в сій скринї, засипаній землею на сім поли; а се лице, се лице, що я так горячо цїлувала, се вже не лице, а погана гниль. Ох! яка се доля, яке горе!

Як я втратила батька, я тодї що йно віддала ся та не відчувала сего всего так як нині. Потїште мене, думайте про мене, пишіть до мене. Я тепер так дуже потребую Вашої помочи!

Анна".

Париж, 25. липня.

Моя безталанна Ані!

Ваше горе болить мене страшно. Я також не дивлю ся на сьвіт рожево. Від Вашого від'їзду нема менї спокою, нема де подїти ся, де притулити ся. Всьо мучить, всьо мене гнївить, всьо мене нудить. Я вічно лише думаю про Вас та про нашу Анетту, а ви обі так далеко від мене тепер, коли би я так бажав, щоби ви були при менї.

Се щось незвичайного, як я тужу за Вами і як Ви менї бракуєте. Нїколи, навіть тодї як я був молодий, Ви не були для мене всїм так дуже як нині. Як знаєте, я вже недавно тому завважав в менї наглу зміну, відродженє моєї любови, се, так сказатиб, бабське лїто мого житя. А тепер дїєть ся зі мною щось так дивного, що я мушу Вам се описати. Давнїйше, а навіть ще в останних місяцях, я любив часто виходити з хати, волочити ся по вулицях, дивити ся на людий, радувати ся їх та своїм житєм; всьо мене занимало, всьо мене тїшило, я ішов наперед себе, не знаючи де, так лише щоби іти, щоби віддихати та торочити мрії. А тепер я вже не можу. Як лише зійду на вулицю, якась трівога огортає мене, трівога слїпого, що випустив з рук свого пса. Я чогось неспокійний, зовсїм як той, що заблукаєть ся десь в густім лїсї, і я мушу вертати домів. Париж видаєть ся менї порожний, препоганий, неможливий. Питаю себе: „Де я іду?" І відповідаю собі: „Нїде, бож я вийшов на прохід". Дарма, я вже не можу більше волочити ся без цїли. Сама лише думка, що я маю іти наперед, пригноблює мене та приковує до землї. І тодї я тягну свою тугу до Серклю.

А знаєте Ви чому се так? Виключно тому, що Вас тут нема. Нема нїякого сумнїву. Коли я знаю, що Ви в Парижи, тодї нїякий прохід не є без цїли, бож я можу стрінути Вас на першім лїпшім тротуарі. Я можу іти всюди, бо Ви можете бути всюди. А коли Вас не побачу, то ще можу стрінути бодай Анетту, Ваш образ і подобє. Ви обі наповнюєте менї надїєю всї вулиці і менї що хвиля здаєть ся, що я добачую вас, як з далека идете напротив мене, або що пізнаю вас по ході, як іду за вами та догонюю вас. І тодї цїлий Париж менї милий, а всї женщини, що з далека бодай трохи подібні до вас, ворушать моє серце, піддержують мою надїю та заострюють менї бажанє бачити Вас.

Ви скажете, що я неможливий егоіст; Ви заливаєте ся гіркими сльозами, а я як той старий, сивий голуб плачу лише над своєю самотою. Простїть менї, Ви самі мене так призвичаїли до Ваших пестощів, що я сейчас кричу: „Ратуйте, люди!", як лише Вас не бачу біля себе.

Цїлую Ваші стопи, щоби Ви мали милосердіє надімною.

Оліве."

„Ронсіер, 30. липня.

Найдорожший приятелю!

Дякую Вам сердешно за Ваш лист. Я так тепер потребую Вашої любови! Я перейшла тепер страшні дни, я думала, що розпука убє мене. Терпінє звалило ся менї каменем в груди, росло, стискало за горло, давило мене. Я діставала атаки нервові чотири або й пять разів на день, приклинав лїкаря, щоби втихомирив мої нерви; він пустив менї крихитку морфіни, а я через те тропихи з розуму не зійшла. До того нестерпима спека погіршила ще моє здоровлє, так що я вже зовсїм була недалеко від божевілля.

В пятницю була буря і від сеї хвилї менї трохи полегшало. Треба Вам знати, що від дня похорону я не плакала зовсїм, аж ось буря надлїтає, трівожить мене, і я чую нараз як менї слези починають тиснути ся до очий; з початку дрібненькі, пекучі, спадають помалу одна за другою. Ох! ті перші слези, як вони болять! Остриими кихтями роздирали менї лице, а так тиснули за горло, що віддих не мав куди протиснути ся. Опісля ті слези стали густїйші, грубші та вже не такі горячі. Вони плили менї з очий як з жерела, плили і плили без кінця, так що аж цїла хустина була мокра і я мусїла взяти другу. Се важкий камінь в грудях зачав мякнути, топити ся і виливав ся з грудий через очи.

Від тої хвилї я плачу від рана до ночи і се мене ратує. Чоловік мусїв би збожеволїти або вмерти, коли би не міг плакати. Я тепер також сама сиджу в хатї, не лише Ви. Мій муж їздить по околици і бере Анетту з собою, бо я хочу, щоби вона чим займила ся та забула трохи на своє горе. Вони роблять прогульки повозом або верхом на чотири або й шість миль докола Ронсіер; рух та сельське повітре оживлюють сю бідну дитину і по такій прогульці вона вертає цїла сьвіжа та рожева, а очи яснїють повним, молодечим житєм, хоч як її жаль душу роздирає. Яке то щастє бути в тім вїцї що вона!

Думаю, що ми тут зістанемо ще два або три тижнї, а відтак, хоч то ще буде серпень, вернемо до Парижа, Ви знаєте чому.

Передаю Вам все те, що ще лишило ся з мого серця.

Ані".

(*Дальше буде.*)

Оголошеня.

ПОДЯКА. Підписані почувають ся до обовязку зложити сею дорогою сердечну подяку і признанє артисту-маляреви і був. професорови русинків п. Теофілю Копистинському за величаве украшенє церкви в Жидачеві, а при тім можуть сьміло припоручити сего многозаслуженого для руської штуки (а останними часами призабутого) артиста-маляра Всч. Отцам і Комітетам церковним, котрі намірають у себе украшати церкви. П. Теофіль Копистинський з'обовязав ся минувшого року в уміркованій цїні украсити нашу церков (вималювати образи в іконостасї і на стїнах) іконостас головний і бічні престоли позолотити а декораций відповідно до цїлости виконати. З тої роботи вивязав ся п. Копистинський дуже совістно, церков представляєсь тепер величаво, так що знатоки виражають ся о роботї з найбільшим признанєм. При тім п. Копистинський чоловік надзвичайно честний, релїгійний, кромі того поводинчий і не вибагливий. Перебуває тепер у Львові ул. Краківська ч. 20. Жидачів дня 6 II 1908. *о. Николай Лукавецький*, парох; *о. Іван Скоробогатий*, сотрудник управляючий.

Робітня артистично-слюсарська Михайла Стефанівського у Львові ул. Коперника 16, виконує до церков хрести, кулї і місяцї в огни золочені, громозводи, вікна желїзні, сходи кручені, паркани, галєриї і прочі роботи по дуже низьких цїнах. 15 1—10

Надіслане.

Кавалер лїт 29 властитель більшої робітнї, котру веде 4 роки у Львові. Ожевить ся з Русивкою панною або вдовою до лїт 30. Посаг пожаданий до 8000 кор., котрий улекшить менї в закупнї власного дому. На виноїми не відповідаю. Е. Л. Львів 10, poste restante. 218 3 5

Приготовляючий курс

до іспиту який управнює до однорічної служби військової т. зв.

„Intelligenzprüfung"

розпочинає ся з днем 1 марта с. р. в ц. к. прав. концес. Заграді військово-науковім

СТ. ДОБРОВОЛЬСЬКОГО

Львів, ул. Подлєвського ч. 9.

Програми і виказ з апробованих безплатно і оплатно.

154 апробованих!

Ц. к. прав. конц. **Бюро інформацийне для військових справ.** 215 3—3

Яко добру і певну льокацию

поручаємо:

4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коровові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ „ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїгациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїгациї пропінацийні і всякі ренти державні.

Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім

КОНТОРА ВИМІНИ 4

ц. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного.

ПЕРЕКАЗИ і ЛИСТИ КРЕДИТОВІ

на Париж, Лондон, Берлїн і всї заграничні місца видає

Банковий дім і контора виміни

Сокаль і Лілієн

Порученя з провінциї без дочисленя провізиї. 5 c

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Зарвом поручаємо в найбільшім виборі окуляри цвікери, люпи і всилякі инші вибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

„Польський і руський революційний рух і Україна" (стор. VIII+200, цїна 3 кор.) *Михайла Лозинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адміністрацию „Дїла".

Театр ріжнородностий

„DEPENDANCE BRISTOL".

Сенсацийна карнавалова програма. 3 французькі комедиї. Знамениті артисти. Початок о год. 8 вечером. 192 5—6

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Спільника до дуже рентовного підприемства, лиш Русина, з капіталом бодай 2000 корон, потребую сейчас. Праці не треба нїкої. Ручу найменше 10% зиску. „Цїсарівнин", в адміністрациї „Дїла". 211 5—5

200 сягів або й більше дров букових і грабових і дещо осичини, куплю зараз, з реченцем достави на осінь. Оферти приймуть лиш від властителїв, Русинів або руських громад. „Василь", в адміністрациї „Дїла". 5 5

Цукорня Краківска ТРОЧИНЬСКОГО

у Львові улиця Фредри поручає знаменитих цукорків десероних фунт 80 крейцарів. Знаменитї памушки і тїсточка 148 по 3 крейцари. 10—10

При внутрішнім украшуваню церков належить вперід завдати плянів від знаної робітнї Евст. Шуляковича, Львів, ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 48d

Склад печий кафльових з краєвої фабрики

ГЛИНЬСКО

перенесене з улицї Сенькевича на

пл. Домбровского ч. 5 ул. Тиха 1.

Поручає ся чищенє печий і 238 кухонь кафльових. 2—10

„Краєвий Союз кредитовий"

У ЛЬВОВІ

Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книги повичок	арк. по	4 с.
Асигнати до побрани	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уділові книжочки	шт. „	8 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ за порук.	„	2 „
„ „ на короткоречин. пов.	„	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

Оповіщенє

Звичайні загальні збори членів **Повітового товариства кредитового,** стов. зар. з обм. порукою **в Немирові** відбудуть ся дня 12 марта 1908 о 2-ій год. по полудни в льокали товариства зі слїдуючим порядком дневним:

1. Відкритє зборів.
2. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
3. Звіт дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907.
4. Вибір провірної комісиї з 3-ох членів до провіреня дїловодства товариства за 1907.
5. Внесенє Надзираючої Ради на удїленє абсолюторії дирекциї і на затвердженє заключеня рахунків і білянсу за 1907.
6. Рішенє що до розділу зиску
7. Вибір 2-ох членів і 3-ох заступників Надзираючої Ради.
8. Зміна стилїзациї §§-ів 4, 5, 8, 21г, 26, 47, 50, 57 статута.
9. Доповненє §§-ів 3, 13, 16, 21, 22, 23, 24, 25, 35, 45в, 52б статута.
10. Внесеня членів.

Відповідно до постановы §. 56 стат. оголошає ся, що маєтковий білянс товариства за 1907 рік є виложеный в льокали товариства від 25 лютого до 12 марта 1908.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ:

о. Емилїян Гриневецький голова. *о. Володимир Пап* секретар. *Николай Голян* член. 236 2—3

Основане в р. 1901.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ

Урядників і Сьвящеників

стоваришене зарестр. з обмеж. порукою у Львові.

I Удїляє позички скриптові і векслеві на 7%; а) яко личний кредит за відповідною порукою, б) на застав ефектів і полїс житевих в) за кондиктом на поборах службових г) на гіпотеку реальностий. *Скора виплата. Дешева сплата.*

II. Членьский удїл 50 кор. Дотеперішна дивіденда виплачувана членам від удїлів 6%.

III. Принимає вкладки щадничі на 4½% в піврічною капіталїзацию і сплачує само податок рентовий від вкладок.

IV Посередничить в заключуваню „ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЄВИХ" всякого рода в „Beamten Verein" і товариствї Краківскім. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархії *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства асекурацийного з найвищими преміями. *Всяких информаций в справах житевих обезпечень і потрібних друкiв удїляє безплатно. Чистий зиск з сего посередництва дає на руські добродійні цїли, кождий против повинен обезпечатись на житє лише через Товариство урядників і сьвящеників.*

V. Купує і продає ефекти найкористнїйше, виплачує купони, принимає векслї і ефекти до інкасса.

Льокаль: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Годинни урядові від 9—1 і 4—6½ по пол.** 86

Хто замовить у нас на квоту висше 10 к. дістане Листковий календар даром.

Зошити, олівці, пера, каламарі, губки, таблички, чорнила, папери і все те що для школи і урядів є потрібне продає ся дешево і доброго сорта. Кромі того великий вибір переписних листків, гуцульських виробів, галянтерийних річий, портретів, образів, монограмів до гафту, вишивок пацьоркових виробів і пр. пр.

Вп. Духовеньство, Учительства, Народні Товариства, Краминиці, Читальні, Січи та Соколи спроваджуйте товари лиш з нашого складу. Зарібки нашого Товариства в Вашим богацтвом. Цїнник висилає ся даром.

ТОВАРИСТВО ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВЕ „СОКІЛЬСКИЙ БАЗАР" у Львові ул. Руска ч. 20.

Вписове 2 К. — Удїл 25 К. — Стопа процентова від вкладок 5%. 167 3 - ?

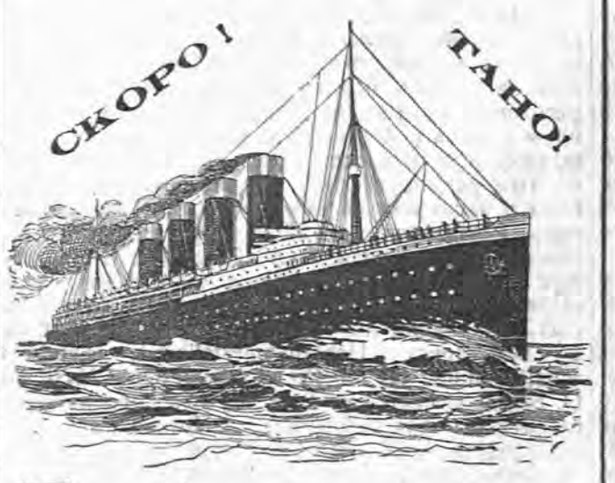

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Каучукові стампілї, металеві печатки до ляку і фарби для парохіяльних урядів, громад, шкіл, товариств, позичкових кас і т.п., ручні каучукові друкарнї, нумератори, паперові печаткові марки, кліщі до пльомбованя мяса і т. д. виконує старанно і найдешевше

МАКС ҐЛЯЗЕРМАН

РИТІВНИЙ, Львів, Сикстуська 17.

Для читалень „Просьвіти" виконує каучукові стампілї після відбитого тут взірця по 1 зр. 40 кр. за штуку разом з пуделком і фарбою. 17 6

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч.
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·25
Ст. сколавова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10
Врукович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врукович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34
Врукович	½·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою д. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9

Ч. 39. Львів, пятниця 21. н. ст. (8. ст. ст.) лютого 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 3; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи вертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки),
на цілий рік 28 к. на пів року 14 к.
на чверть року 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на її місце, а в рубрикі „Надіслане" по 50 с. — Поляки і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Оповіщенє.

Народний Комітет, як верховна екзекутива українсько-руського, национально-демократичного сторонництва, рішив на підставі внесень повітових організаций затвердити кандидатуру на соймового посла:

36) Округ Камінка струмилова: Яків Шебец, господар з Залави.

37) Округ Станиславів: Полишити вільну руку повітовій організаці

та поперти слідуючі кандидатури української радикальної партиї:

1) Округ Бучач: Д-р Северин Данилович, адвокат в Бучачи,

2) Округ Коломия: Павло Лаврук Семена, господар в Іспасі,

3) Округ Коссів:*) Юра Соломійчук Юзенчук, господар в Жабю.

4) Округ Надвірна: Іван Сандуляк, Луки, господар з Карлова.

5) Округ Самбір**): Іван Михас, господар з Ланович.

6) Округ Снятин: д-р Кирило Трильовський, посол до державної ради і адвокат в Коломиї.

7) Округ Тернопіль: Павло Думка, господар з Купчинець.

У Львові дня 20. лютого 1908.

Д-р Кость Левицький голова. *Д-р Володимир Бачинський* секретар.

*) Народний Комітет поставив на внесене місцевих членів нац.-демократичного сторонництва 18. с. м. кандидатуру посла д-ра Теофіля Окуневського в надії, що прийде до компромісу з радикальною партиею. Коли се не наступило, Народний Комітет в порозуміню з послом д-ром Теофілем Окуневським цофає його кандидатуру.

**) Гл. „Передвиборчий рух".

Москвофіли.

Що-раз близше день виборів і що-раз більша отвертість москвофілів в польсько-шляхотській службі проти нашого народу. Протягом передвиборчої акциї ми старали ся зазначувати всї важнїйші прояви того рішучого розриву галицьких москвофілів з інтересами нашого народу і того безповоротного переходу їх на польську службу. Нині-ж, останній раз перед виборами, оглянемо ще раз від початку до кінця ту москвофільську тактику, щоб наш загал, приступаючи до виборів, мав перед очима ясний і повний образ тої зради, якої допускаєть ся галицьке москвофільство на нашім народї.

Але заки приступимо до сього загального представленя москвофільської виборчої тактики, спинимо ся, як на ілюстрациї до неї, на послїднім (5-ім з 14 с. м.) числї „Русского Слова", в якім та москвофільська тактика підкопування українського национального руху на користь історичної Польщі виступає з такою цинїчною отвертістю, що вже здаєть ся, дальше й іти нїкуди.

На першім місци йде тут статя „Якъ выпадутъ выборы?" Тут ще ведеть ся стара політика, політика доказуваня, що українство, се польська интрига, але вже так незручно, що на кождім місци проглядає нова, польсько-шляхотська лїберия москвофільства. Опираючи ся на донесенях польської преси, яка на підставі інтервю з презесом „Rad-и Narodow-oї" подала, що в сїльських округах східної Галичини вийде правдоподібно 14 українських і 8 москвофільських послів, „Русское Слово" хоче на тій основі витолкувати своїм читачам, що „Rada Narodowa" підпирає не москвофілів, а Українцїв. Але яка се анемічна, безтолкова, просто безглузда аргументация! Бо найперше „Р. С." заявляє, що „теперь, коли русскій народъ сталъ бо́льше сознательнымъ и началъ бо́льше интересуватися выборами, „Народова Рада" видить, що ни насиліями, ни цыганствомъ, ни по́дкупствами не переведе своихъ польскихъ кандидатовъ во всѣхъ тѣхъ русскихъ округахъ, въ которыхъ она ихъ передъ тѣмъ перевела, та постановила перевести ихъ лишь в 25, а 22 округи лишити русскимъ и украинскимъ кандидатамъ." Значить, тут „Р. С." становище „Rad-и Narodw-oї" пояснює сьвідомістю і силою нашого народу та безсильністю „Rad-и Narodow-oї" перевести проти тої сьвідомости і сили своїх кандидатів. Так само пояснює воно те признанє 8-ох мандатів москвофільській партиї. „Rada Narodowa" — пише воно — „безпечно не пустила бы изъ нихъ ни одного, есл. бы знала, що въ округахъ, где наши русскіи кандидаты могутъ выйти, можно бы на ихъ мѣстце безъ великихъ трудностей поставити и перевести умѣренного украинского кандидата".

Ми тільки мимоходом зазначимо, що тут „Р. С." говорить сьвідомо неправду. Адже д-ра Криницького в Богородчанах, о. Сеника в Жидачеві, о. Колпачкевича в Раві руській і инших „Rada Narodowa" підпирає власне тому, щоб не допустити до мандату українського кандидата. Але, вертаючи до річи, доси провідною думкою статї „Р. С." було те, що „Rada Narodowa" в тих 22 округах уступає перед сьвідомістю і силою нашого народу.

Але про сю провідну думку „Р. С." зараз таки забуває і починає торочити ось-що:

„Украинскіи агитаторы и украинскіи газеты кричатъ на всѣ голосы, що будто́бы наши люди заключили якую-то угоду или порозумѣнье съ поляками, а тутъ именно изъ сло́въ предсѣдателя „Рады Народовои" показуеся, кто заключилъ угоду и кто еще дальше преся и пхаеся до такои угоды. А якъ бы наша русская партія заключила якую нибудь угоду съ поляками и правительствомъ, то въ тако́мъ случаю поляки и правительство не допускали бы въ соймъ ажь 13 украинцевъ и четырнадцято украинского соціялиста, но всѣ тѣ посольскіи мандаты о́тступили бы нашимъ русскимъ кандидатамъ". Отже кілька рядків висше читали ми, що „Rada Narodowa" уступила перед сьвідомостю і силою нашого народу, а тут уже довідуємо ся, що вона відступає тих 22 мандатів виключно з доброї волї, і так само добре могла б їх що до одного відступити москвофілам, а коли відступає більшість з них Українцям, то се доказ, що вона підпирає Українців. Так виглядає москвофільська льогіка!

Але се не найважнійше з сеї статї. Важнїйше те, що „Р. С." розповідає про те роздаванє мандатів „Rad ою Narodow-ою" як про щось зовсїм природне і самозрозуміле, не згадуючи анї словом про те, яких насильств допускають ся Поляки на нашім народї, щоб здобути мандати в руських виборчих округах, а нарікає тільки на те, що Поляки за мало помагають москвофілам в поборюваню українських кандидатур. Сумнївaючи ся все таки що-до шанс тих 8 москвофільських кандидатур, „Р. С." заздалегідь виправдує евентуальну невдачу своєї партиї ось-як: „Очевидно, що якъ въ тѣхъ 14 округахъ украинскимъ агитаторамъ буде позволено розбивати наших людей въ бѣлый день и ночами и якъ при то́мъ всѣмъ въ корысть тѣхъ кандидато́въ будутъ употребляти такого рода штучки, якіи употреблены были при послѣднихъ соймовыхъ выборахъ, — то само собою розумѣется, що въ округахъ тѣхъ выйдутъ украинскіи кандидаты, а наши русскіи провалятся даже въ тако́мъ случаю, якъ бы за ними сгояла муромъ дуже значительная бо́льшо́сть голосо́въ". Говорити таке в хвилї, коли всї польські гієни виборчі розщибають ся за кандидатурами ріжних Криницьких, Колпачкевичів та Сеників, на се треба буди перенятим „моралю" того злодія, що втїкаючи перед погонею, верещить: „Лапайте злодія".

Закінченє сеї статї вже зовсїм відповідає новій москвофільській тактиці. „Можна надѣяти ся, — пише „Р. С." — що соймовыи выборы перейдутъ спокойно, а если где зайдутъ якіи кровопролитія, то безпечно не межи русскимъ народомъ и поляками, бо поляки знаютъ розумно и ловко вести свои дѣла. Кровопролитіе, если оно буде, выкличе украинская партія".

До сього польонофільського і антиукраїнського фіналу достроюєть ся, доходячи в своїм украïножерстві до суперлятіва, инша статя п. н. „Украинская неволя". Сю статю перекazати трудно, її треба-б хиба передрукувати, щоб наш загал мав про неї належне понятє, бо там що слово то така бездонна ненависть до українського національного руху, — ненависть, оперта на видумках, фалшах, брехнї, ненависть, полююча на найгірші інстинкти темної маси, ненависть, доходяча в своїм цинїзмі і брутальности до апогея, — що просто не знати, чи се виплив полїтичної тактики, чи полїтичного божевіля. Ось кілька зразків того божевіля:

„Русскій народъ" — розповідає „Р. С." переходив татарську і польську неволю, а „наконецъ, около 1862 года, стала находити на нашу червоно-русскую землю украинская неволя, найстрашнѣйшая изъ всѣхъ". „И належитъ признати, що ни татары ни поляки не принесли намъ сто́льо лиха якъ Украина". „И кто же, скажѣтъ правду, бо́льшимъ нашимъ ворогомъ: чи бусурманъ, чи полякъ, чи украинецъ? Каждый признаєт, що украинецъ". „И тая дикая голота приняла на глумъ имя украинцевъ". „Украина мовь тая зараза ослѣпляє всякого, кто ей по́ддастся. Даже тѣ священники, що служатъ Украинѣ, тратятъ тактъ, приличіе и часто здраждаютъ недостатокъ вѣры". Тут іде цїла повінь денунциций як соціяльно-полїтичного так і релїгійного характера на наше національне сьвідоме духовенство, після чого „Р. С." доходить до властивої цїли статї, до похвального гимну для цїлого польсько-шляхотського режіму:

„Нынѣ уже и слѣпый видитъ до чого доводитъ насъ Украина. И чижь не попадаемъ же мы въ украинскую неволю и то въ такую страшную неволю, въ которо́й затрачаются наши народныи идеалы? Чи чулъ кто коли, щобы поляки нападали на русскіи собраня съ колами и камѣнями та съ крикомъ розгоняли нашихъ людей, якъ то майже на каждо́мъ нашо́мъ собранію дѣлаютъ наши украинчики? Чи былъ коли такій случай, щобы поляки убили или хотя бы побили нашихъ людей при выборахъ и то лишь изъ однои политичнои ненависти? Мы боремся съ поляками о наши права, а они, яко розумнѣйшіи и сильнѣйшіи, вызыскуютъ насъ, но никто не заперечитъ, що они ведутъ себе иначе чѣмъ украинская партія, бо стараются поступати по культурному. Мы то́лько теперь до́ждалися часо́въ розбою, насилія, грабежей, злодѣйствъ и то о́гъ нашихъ украинчико́въ".

О, так! Поляки не нападали на наші збори „съ колами и камѣнями" тільки з убоєними в авторітет закона комісарями і в рушниці та багнети жандармами, Поляки не убивали наших людий за вибори і страйки, тільки вбивали їх ц. к. австрийські власти в імя польської державної раци, в оборонї польського стану посіданя на нашій земли. Се, що не Потяки розганяють наші збори і вбивають наших людий, тільки робить ся ц. к. власть „в оборонї законного ладу і порядку, можна прочитати в кождій польській газетї, що стоїть на сторожі польського завойованя на Руси, — і те саме читаємо тепер в москвофільськім орґанї. А сьому „теоретичтому виводови відповідає також становище „Русского Слова" в такій справі, як убійство пок. Марка Каганця. Москвофільське видане „Руского Селянина" подало про се убійство звістку в новинцї п. з. „Кто чѣмъ воюе, о́тъ того гибне" і приймаючи за чисту правду донесенє львівської філії ц. к. кореспонденційного бюра донесенє, котре, як ми се вказали вчера, від початку до кінця минаєть ся з правдою, купить собі так само, як і перша лїпша „Gazeta Narodowa", з того, що наша преса назвала покійного народним мучеником, кінчачи таким виводом: „Каганецъ проколенъ былъ жандармами не за справу виборо́въ, а по поводу нападa и побитья своихъ противнико́въ и то не за нихъ, а лишь за то, що при арестованью сопротивлялся жандармамъ и желалъ вырвати имъ изъ рукъ оружіе. Изъ того отже видно, що украинскіи агитаторы любятъ братися до нападо́въ и бо́йки, но якъ прійдеся за то о́тповѣдати, то въ судѣ выпираются всего, а якъ ихъ жандармы по́ймаютъ и хотятъ арестовати, то ставляются до жандармо́въ, а пото́мъ, коли за то о́тпокутуютъ житьемъ, то украинскіи газеты трубятъ, що они упали жертвою за оборону Украины".

Обурювати ся на таке становище „Русского Слова" — москвофільські запроданцї не стоять того. Вистане сконстатувати, що сим становищем москвофіли раз на все зірвали всї звязи, які лучили їх з полїтичними традициями нашого народу, з його боротьбою за національне визволенє з-під польсько шляхотського ярма. Цїла полїтична мартирольогія нашого народу, могили наших мучеників-селян, могили Стасюків, Скочилїсів, жертв в Лядськім, в Горуцку і сьвіжа могила Каганця, все те для них не тільки чуже, але вони просто все те виправдують, виправдують так само як польські завойовники. Від тепер москвофіли для нас такі самі вороги, як польські завойовники, а навіть ще більші, більші на стільки, на скільки ворог-з р а д н и к заслугує на більшу ненависть, більшу погорду і більшу безпощадність, ніж той, що все був ворогом.

Зведім-же разом результати москвофільської виборчої тактики. Від самого початку виборчої акциї аж до нинї не виступили вони нїколи проти походу всїх польських сил під прапором „Rad-и Narodow-oї" в руські виборчі округи, а вели всю

М. Дерлиця.

КЛИМ.

— Го-го! Клим! Servus! — викликали шестаки на коритарі при входових дверях тернопільської гімназиї, побачивши бувшого свого товариша.

— Моє поважанє! — відповідав Клим, потрясаючи кожду подану йому руку, а лївицею придержуючи на носї непосидючий цвікер.

— Що чувати?

— Вертаєш до нашої гімназиї?

— Ти вже записав ся? — рівночасно запитували шестаки Клима.

Він зразу тільки усьміхав ся, бо, звичайно, на богато рівночасних питань годї відповісти. Але Клим, шануючи свою особу, зовсїм не мав охоти відповідати на такі питаня і, щоби сю скрутну хвилю відперти від себе, він яв чим боржій розпитувати, котрі товариші перейшли до шестої кляси, а котрі лишили ся в пятій?

— Откуду грядеши, Климе? — спитав ще оден надбігший товариш, очивидно якийсь вельми надиханий шкільною хрестоматиєю.

— Ну, і ти в шестій клясї! — з глумом уповів йому Клим, на притики того, що той заєдно ледво перелазив до висшої кляси.

На коритарі була глота і гамір. Гімназияти як-раз вертали з вакаций і найперше бігли сюда, до тих старих мурів гімназияльних, витали ся з товаришами, розпитували за станциями і т. и.

По салях відбували ся вступні іспити, а родичі кандидатів на гімназиястів вистоювали на коритарі морочливі години. В купі під вікном стояв жидок з превеликим кошілем колачів і невпинно захвалював баранячим голосом свій присолюваний крам. Якась дуже солоденька міщанка-перекупка запопадливо розпродувала між малих гімназиястів солоденькі гнилички.

Клим розглянув ся по гурті, незадоволено пофукотів носом і сказав:

— Може-б ми вийшли на вільнїйше місце?...

— Йдіть до малого городця; ми зараз там прийдемо! — радили шестаки і розбігали ся за своїми орудками.

Клим вийшов з гімназиї з Березієм і Ступецьким. Вони були від першої кляси найлїпшими товаришами. Пізнали ся при вступнім іспитї до гімназиї, разом мешкали цїлі чотири роки, всї три учили ся рівно добре, а їх батьки, селяни з околичних сел, було як поприїздять до них, залюбки приказують: „Нївроку, ростуть наші ксьондзи".

Десь на другий курс IV. кляси в Климі яла відзивати ся, мовляв божа воля; він яв бігати за Князиківною, ученицею вилїлової школи. І сьмішний же був він при тім! Днями і ночами зачитував ся у товсті романи, де герої по тяжких борбах, при майже надлюдських перешкодах, таки викрадали свої любки і захищували їх на своїх замках. Він рад був зі своєю любкою те саме зробити, тілько немав замку; але він на певно був би поборов ся з кождим, скоро довідав би ся був, що той також ходить за його дівчиною.

В маю Князик, батько дівчини, аванзував і перенїс ся з рідною до Львова. Клим остав ся наче на леду зі своїми сердечними почуванями. Йому лишила ся тілько паперова закладка до книжки з власноручним підписом Князиківної. Клим тодї присїв поли і забрав ся до науки, і напевно можна сказати, що се виратувало його від злої кляси при кінци курсу. Та лихо не спить.

На вакациях хтось із Климової рідні згадав, що далекий вуйко, котрий жив у Львові сам оден між чужими людьми, повинен взяти до себе когобудь з рідні, а вжеж Клима і було би йому відраднійше. Клима замлоїло коло серденька; він міг бути близько коханої дівчини.

Він придумав, що вуйка зовсїм не треба було повідомляти про фамілійну постанову, тілько по вакациях поїхав просто до нього, кажучи, що вуйко преціньо не буде такий, щоби його, крівняка, вигонив із хати.

Однакож вуйко, привикнувши до самітнього житя, а радше звикнувши, як старий кавалєр, до деяких людських немочий, уважав з педагогічних зглядів за відповіднїйше давати Климови гроші, аби він наймав собі осібну станцию. І так Клим замешкав у каменичного сторожа.

Йому вже йшов 18 рік житя; але і в тих роках молодіж ще не робить ясної границї між добрим а злим, тілько радше признає щось дозволеним або недозволеним. Чим більша свобода, тим менше буває недозволеного; а Клим мав повну свободу і нїякого спину. В ньому прибували житєві сили, він почував, що йому ростуть крила; проте мусїв побажати такого житя, яке пестрило ся перед його допитливими, молодечими очима, яке не тілько манило його, але захапувало, як вир топільника, як захапує вихор билинку серед степу широкого.

У вирі львівського житя він забув Князиків ну, не бачивши її анї разу. Також з пильностию гідною детектива докладно вислїдив житє вуйка; зрозумів, що той укривав ся дечим перед ним і, як з одної сторони сьміяв ся в кулак з вуйка, так з другої прикидав ся перед ним трохи не сьвятим і цїлковитим незнайком житя.

Клим мав гроші від вуйка, умів добути їх і у батька і цїлий рік прожив на своїому пишно, тілько конець був сумний. Через лихі ноти на шкільнім сьвідоцтві вуйко не хотїв більше знати його. З мести він подер сьвідоцтво на дрібні кусники, розвіяв їх по вітру і приїхав на вакациї з одним цвікером на носї тай з приповідкою: „Най кінь журить ся, що має велику голову"!

Березій і Ступецький не бачили Клима цїлий рік; проте вийшовши з ним з гімназиї на вулицю, оглядали його з усїх боків. Він виглядав по молодецьки: чорнявий, зі слїдами вусиків і дозрілости; з нагрудньої кишенї чорного сурдута визирали рукавички, на білій камізельцї і поблискував ланцюшок від годинника.

— Фі-фі-фі! Ти зовсїм подав ся на пана — уповів Березій.

— І що-ж менї хто зробить?! — відповів Клим, шпортаючи, нїби по панськи, ногами, задираючи ще висше ніс з цвікером.

— Котра година у тебе? — підозріло спитав Ступецький.

Клим шарнув рукою до кишенї і показав звичайний ключик від колодки. Всї три сердечно засьміяли ся. Говорили окликами, звичайно як такі, що довший час не бачили ся. Опинившись на Панській, Клим спитав:

— Котра ваша кнайпа? — Товариші видивили ся на нього.

— Преціньо ви десь сходили ся на шкляночку пива? O sancta simplicitas! Зараз пізнати провінцию — глузував Клим.

Товаришам зробило ся справдї стидно за себе і за провінцию, бо ізза недостачі такої правдиво молодецької прикмеги вони були якимись штубійонами.

— Ми часом заходили на чорне пиво на Провалиху — відповіли, звиняючись.

— Чорне пиво добра річ; але про мене най воно кисне десь там під Петриковом, а я попроваджу вас близше. Розумієш ся, я плачу! — гідно уповів Клим і попровадив товаришів до пивярнї за судовим будинком на розї Руської. В пивярнї було пусто, але Березій і Ступецький задля безпеки пішли до найдальшої півтемної комнати.

— А! На селї чоловік спостиг ся на нїщо без того нектару — мовив Клим, попиваючи пиво. — Тепер говоріть товариші, що знаєте.

— Говори сам; ти преціньо зі Львова.

— Ех! Як би я мав богато гроший, зараз дмухнув би тамтуди. Знаєте, мій старий розлютив ся і не хоче платити за мене станцию. Але най той кінь журить ся, що має велику голову! Я наймаю мешканє і тримаю учеників на станциї. Дивно вам? Не сьвяті горшки лїплять. Я навіть можу за дешевшу цїну тримати. Простий рахунок. Ті, що тримають учеників, звичайно мають якісь рідні і вони всї хотїли би жити з учеників. Що до мене, то я і свою пайку буду платити до гурту. Так є, записую ся до семинаря, щоби брати місячну стипендию, а приватно роблю 6 клясу. Ха-ха-ха! — вдоволено сьміяв ся Клим із здивованих товаришів.

— Ви також можете мешкати у мене.

— Колиж ми на своїм вікті — відповіли товариші.

— Нїчо не вадить. По кілько платите за варенє?

— По 6 корон.

— Я прийму вас по 4, бо преціньо не хочу зарабляти на вас. Розуміє ся, ви не потребуєте сповідати ся з того перед вашими старими і так по 2 К остане ся на пиво!

Товаришам сподобав ся замір Клима. Вони пять лїт мешкали на тій самій станциї, у вдови по народнім учителеви. Та панї не зважала, що професори в клясї вже говорили з ними про матуру, але поводила ся з ними все, як би ще з дїтваками з низшої гімназиї. Через то вони хотїли конче змінити станцию.

— А хату вже маєш? — спитали.

НАСЇНЄ ярини, цьвітів і ПАШІ з найславнїйшої фірми Vilmorin et Andrieux у Франциї можна записувати від Зофії Голубінкової в Кракові Зелена 28.

За доброту і незність ручить ся. Насіня в оригінальних торбочках пльомбованих. Цінники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна.

240 1—8 З поважанєм ЗОФІЯ ГОЛУБІНКОВА Краків, Зелена 28.

виборчу боротьбу єдино і виключно проти українських кандидатур. Так само ті польські круги, що стоять в обороні польського завойована на нашій землі, взивали польську суспільність єдино і виключно до боротьби проти українських кандидатур, відносячи ся рівночасно до москвофільських кандидатур з великою прихильністю.

За сими загальними симпатиями пішли виразнійші обяви польсько-москвофільського зближеня. „Галичанинъ" виводив, що для „русско-народной" ідеї „полонизмъ" менше небезпечний, ніж „украинизмъ", а так само польська преса виясняла, що „starorusini" куди менше небезпечні для польського стану посіданя на нашій землі, ніж „ukraińska hajdamaczyzna". Рівночасно „Rada Narodowa" почала явно всіми силами, які має до розпорядимости, підпирати москвофільських кандидатів проти українських, а „Русское Слово" завізвало москвофільських селян, щоб при тіснійших виборах віддали голоси виключно на кандидата „Rad-и Narodow-oї". Що сей польсько-москвофільський виборчий союз має остати ненарушеним і по виборах, виходить зовсім ясно з заяви презеса „Rad и Narodow-oї" Цєнського, що в будучім соймі москвофіли йти-муть рука в руку з польською шляхтою. А щоб як найбільше приподобати ся польській шляхті, москвофіли, як ми бачимо власне з нинішних виписків з „Русского Слова", кинули каменем на всї політичні традиції нашого народу, виправдали всї ті переслїдуваня, яких дізнав наш нарід від польсько-шляхотського правлїня в боротьбі за своє визволенє.

І так москвофіли пірвали всї звязи, які лучили їх з нашим народом. Тепер вони для нашого народу зовсїм чужі, такі чужі, як чужий є дикий звір для людської суспільности, але не тілько такі чужі, але й такі ворожі, як ворожим являєть ся той звір для чоловіка. Нехай-же всї сьвідомі члени нашого народу й відносять ся до них так, як вони собі на се заслужили, так, як на се заслугують вороги нашого національного істнованя і запроданції польських завойовників на нашій землї.

І нехай сї відносини до москвофільських запроданців історичної Польщі проявлять ся в повній силї в день соймових виборів!

Вибори до краєвих соймів.

Вибори до краєвих соймів, які заняли богато політиків так, що вони навіть покинули на деякий час віденський терен, почали ся дня 19. голосованєм в тирольській курії сїльських громад. Вислїд сих виборів переводжено в 34. округах і незвичайно знаменний. Досї відомо, що послами вибрано 20 християнських соціялів, 8 членів християнської італїйської партиї та чотирох італїйських консерватистів. Загалом отже побідили християнсько-соціяльні елєменти і в таборі італїйськім і в таборі нїмецькім, випираючи з давного домінуючого становища старо-клєрикалів. Консервативні елєменти можуть числити ще на деякі здобутки по містах, але вони не можуть бути значні, а в найлїпшім разї добудуть ще два три мандати. Здаєть ся м. и., що мандат добуде собі на ново теперішний маршалок краю д-р Катрайн в горішоінськім виборчім округї, де проти него антисеміти не поставили нїякого кандидата, так що борбу прийдеть ся йому звести лише з нїмецьким поступовцем Дайчом, котрий живе в Монзхові. Такий вислїд тирольських виборів вплине рішучо на реформу соймової виборчої ординациї в Тироли, якою головно займе ся нововибраний сойм. Італїйці заявляють ся за чотириміенним правом голосованя а евентуально за найдальше ідучим розширенєм виборчого права. Нїмецькі християнські соціяли заявляють ся також за усуненєм всїх привілеїв, хоч ясно ще не сказали, яка саме виборча реформа становить їхну програму, їхна преса атакувала прим. дуже остро канд. нїмецьких поступовців в Боцен, д-ра Вальтера за те, що він заявив ся за знесенєм курії пралатів.

Попри се не остане вислїд тирольських виборів без впливу на загально державну політику, скріплюючи становище християнсько-соціяльних елєментів також в парляментї.

Не меньше характеристичний вислїд дали вибори з сїльських громад в Чехах, які попередила незвичайно горяча передвиборча кампанїя. Кампанія ся замітна передовсїм тим, що коли Нїмцї здобули ся майже на однакову лїсту кандидатів, то в 49 чеських округах виступило аж 162 кандидатів із всїляких партий а між ними 48 аграриїв і 35 національно-клєрикальних. В сїльських чеських округах вела ся борба головно між аграриями а клєрикалами, бо Молодочехи уступили майже зовсїм із сего терену, що належав до них в цїлости перед 20-ти роками та сили свої зосередили коло переведеня в сїльській курії всего трох кандидатів, а між ними Крамажа і Герольда. За те виступають вони з великим завзятєм в 36 чеських мійських округах, де надіють ся устояти ся проти радикальних і соціял-демократичних кандидатів...

На сїмдесять девять виборів до чеського сойму відомий нам досї вислїд з 73 округів. Дефінітивно переведено вибори лише в 58 округах, а в 15 через велику скількість чеських кандидатів прийде до тіснійших виборів. Мандати добуло вже: 29 чеських аграриїв (досї було їх в соймі загалом лише 26-ох!), 1 молодочех пос. Герольд (досї мали вони в сій курії 19 мандатів), 13 чесько-католицької партиї, 1 аграрій самостійний. 2 Нїмцїв поступових, 11 нїмецьких аграриїв, 5 нїмецьких радикалів, 2 з нїм. парт. людової, 2 Шенерерівців, 2 независимих Нїмцїв, 1 вільно національний аграрій і один дикий. По селах отже чеські клєрикали в першім бою програли кампанію з аграріями, добуваючи всего оден мандат. Гр. Штернберг, який кандидував на клєрикальну програму в двох округах — упав двічи. Молодочеський провідник, д-р Крамаж вправдї не вийшов, але приходить до тіснійшого голосованя з чеським радикалом Лїсим. При тіснійшім голосованю припадуть голоси аграриїв і нац. соціялістів д-ру Крамажови.

Передвиборчий рух.

Бобреччина: Дня 19. лютого с. р. відбули ся другий раз правибори в Девятниках. Назначено їх на 12. год. в полудне, одначе виборчий годинник йшов о пять квадрансів скорше, бо вже о год. 10·15 явив ся п. комісар, думаючи, що і сим разом вдасть ся на свій лад перевести вибори. Та народ. раз брутально і по розбишацьки ошуканий, хоча довідав ся про нові правибори що йно попереднього вечера, вже дуже раненько зійшов ся численно та ждав терпеливо. Вибрано мужів довіря (на що при попередних правиборах не позволено) тай солїдарно (бо хрущ вже не прийшли) віддано голоси на Трифона Лалака і Михайла Сокальчука, котрій зістали виборцями. Того самого дня відбули ся також нові правибори в Юшківцях (в селї самого кандидата до сойму граф Міцельського) але і тут зіставвибраний сьвідомий виборець Федь Шоробура.

Самбірщина: Отсим заявляю, що цофаю мою кандидатуру з IV. курії Самбір-Лука, а то з причини нельояльної агітациї, яку розвинув против моєї особи д. Михас з своїм радикальним штабом так на вічах, як і в „Громадськім Голосї". Не хочу доводити моєю кандидатурою до розбитя голосів українських в користь кандидата польського і москвофільського. — У Львові 19. лютого 1908. *Д-р Андрій Чайковський*, адвокат в Бережанах.

Бережанщина: Прошу всї місцеві орґанізациї бережанського повіту допильнувати виборців і вислати їх під поглядом місцевих кількох певних людей так вчасно до Бережан, щоби всї правиборці на 24. лютого найпізнійше о 3. годині пополудни були вже в Бережанах. Я буду вижидати на них у льокалї товариства „Надія", і туди най всї просто удають ся, бо там буде спільний вічлїг. — *Тимотей Старух, посол до ради державної.*

Жовківщина: Повіт має трох кандидатів до краєвого сойму: українську Данила Мекелиту, господара в Бутинах, москвофільського табору д-ра М. Короля, адвоката в Жовкві та вшехпольсько-шляхотську, покищо держану в тайнї, Яна Гїгля, війта в Мостах великих.

Кандидатуру Данила Мекельти проголосили найсьвідомійші руські селяни і міщани Жовківщини, котрі добре пізнали ся вже на „русско-польській" політиці д-ра Короля, проголошеній ним в осїнній соймовій сесиї минулого року, і постановили по раз перший зірвати зносини з кацапською кліком Жовківщини та станути самостійно до виборчої роботи.

З москвофільської сторони висунуло ся було спершу дві кандидатурі, одну в особі о. Осипа Пелеха з Сулимова, другу в особі д-ра М. Короля. О. Пелех для добра „русскаго" народа зрезигнував з кандидатури в користь д-ра Короля.

Третим кандидатом на посла є війт в Мостах великих, Ян Гїгель. Є се особливість такої моральної вартости, що від нього відвертають ся і порядні Поляки, а тримають з ним хиба такі, як він сам. Сей панок походить з Брюхович під Львовом, з бідної селянської родини; якимсь чином дістав ся він до дібр дїдича Удрицького в Мостах великих і почав хорувати на манію польського шляхтича, яким не був ані його батько, дїд і прадїд. Він конче хотїв бути „шляхтичом" і дійшов до нього сим способом, що присвоїв собі чужий герб, за що власти укарали його за привласненє собі шляхотської ознаки. Тепер він „bronі polskości na kresach" і відносить ся ворожо до всего, що руське. До тепер Поляки висували єдно проти руського хлопа вшехпольського селянина Дучимінського, котрий не зіставши нїколи послом ані до сойму ані до парляменту, дав вже спокій з своєю кандидатурою. Правибори в Жовківщинї, в порівнаню з иньшими повітами, відбувають ся досить спокійно. Всеж таки комісарі не можуть показати повну урядничу безсторонність. В декотрих селах завчасу заповідають упадок нашого народного кандидата Данила Мекелити, кажучи, що найбільше дістане 30 голосів.

Брідщина: Місце зборне для виборців повіта брідського в день 24. і 25. лютого є в „Самопомочи". Там приготовано нічлїг для виборців з дальших місцевостий. Просить ся всїх виборців і орґанізаторів, щоби пояснили своїм виборцям, де мають зголосити ся в Бродах день перед виборами. — *Місцевий комітет.*

Виборчі надужитя.

Гусятинщина. Кілька днїв тому ц. к. прокуратория державна помістила в „Ділї" спростоване нашої дописи про надужитя старости Дільца. Се спростоване є звичайним собі надужитєм §. 19 прасового закона, бо подані в дописи факти вповнї відповідають правдї. Факт, що Дільц агітував за Довгополюком, мав місце. Говорив про те прилюдно чоловік на зборах в Постолівцї, а був він під той час за орудкою в старості і чекав в передпокою. Не тілько староста, а й рада повітова агітує за Довгополюком, щоби в той спосіб розбити хлопів. Коли 5 лютого с. р. війти повіту копичинецького зійшли ся на сесию в канцелярії ради громадської в Копичинцях, люстратор повітовий Сїтарж питав поодиноких війтів, чи в них люди за Довгополюком, а коли котрий відповів що так, він казав: „to dobrze", а свою сесию закінчив словами: „Panowie wójci, teraz są wybory, róbcie tak, żeby pan starosta był zadowolony". Може й Сїтарж буде покликувати ся на § 19 і простувати. Але вертаймо до спростованя Дільца. Говорить він про „факти террору і скрайної агітациї руської радикальної партиї", про котрі мало йому двох хрунів доносити. Ми знаємо в повітї лише одного терориста, і то не теоритичного; ним є п. Дільц. Від парляментарних виборів ширить він терор і знущає ся над хлопами і Жидами. Він то дає порученє жандармериям переслїдувати людий під покришкою доходжень податкових. На таких порученях він пише: „Antiregierungsmann", а жандарм вже знає що се значить, і з під землї вишукає на бідного якусь провину. Тисячі кар наложено на людїв за неістнуючу касу хорих. Тисячі кар наложених за мниме нарушенє відпочинку недїльного. Тисячі жандармських донесень до суду за пси, свинї і т. д. От де терор, пане Дільц. Як ви замкнули склеп п. Мангаймови без права рекурсу, чоловікови хорому, для котрого той склеп був єдинним жерелом удержаня, то се є терор і розбій. Суд Мангайма увільнив, а акта мають йти до коменди жандармериї, бо жандарм Ловчан і сам фалшиво зізнавав і ще поліциянта Гуцуляка до фалшивих зізнань намовляв.

В останній хвили довідуємо ся, що Дільц велїв у ночи арештувати одного з найсьвідомійших селян повіту, Вальчишина з Васильковець.

Бобреччина. Староста Гродзїцький, що то при парляментарних виборах посунув терор зі свого боку аж до арештованя посла Будзиновського, готовить ся очевидно до якогось замаху на день 25 с. м. Перед двома днями донесли ми в телєграмах, що в Бібрцї староста Гродзїцький арештував п. Евгена Марчака, що агітував за п. Цетував п. Евгена Марчака, що агітував за п. Цегельським. Як се арештованє було безпідставним, сьвідчить ся обставина, що суд, де п. Марчака відставлено, випустив його сейчас на волю. Значінє сего арештованя стане зрозумілим, коли возьме ся під увагу, що п. Марчак має серед селянства Бобреччини чималий вплив і широкі знакомства та, як чоловік інтелїґентний і енергічний, в послїдних днях перед самим вибором може чимало впливати на настрій виборців. Арештоване його мало позбавити нашу сторону енергічного аґітатора та мало кинути пострах на виборців.

На тім п. Гродзїцький не обмежив ся. Ото цитує ся щоденно до староства визначнійших селян з рїжних громад повіта, де їм п. староста особисто грозить арештом, жандармами, процесами, криміналом і т. д. Для упозорованя сего нечуваного терору п. Гродзїцький зновив собі вість, будьто на день 25 с. м. селяне Бобреччини готовили погром у Бібрцї. Кождого сьвідомійшого селянина нападає п. Гродзїцький з тою інсинуациєю а, навязуючи до своєї видумки, робить тих селян особисто одвічальними за спокій на дни 25 с. м. та грозить криміналами ті багнетами.

Супротив такої нечуваної провокациї наше селянство заховує доси холодну кров, хоч можна собі представити, що дїє ся в умах так сьвідомих людий, як селяне Бобреччини. На вид цинїчного доптаня законів і в виду таких провокаций має ся прямо вражінє, що староста Гродзїцький або бажає вивести з рівноваги селян ще перед 25 с. м., щоби мати притоку до терору в сам день виборів, або готовить на день 25 с. м. якесь генеральне виборче шахрайство, коли всї дотеперішні виборчі надужитя не дали більшости гр. Мицельському — і тому заздалегідь застрашує населенє.

Додати належить, що руським виборцям доси не доручено легітимаций, а на день 25 с. м. Бібрка має бути взята під стан облоги.

Борщівщина: По величезнім обманстві з виборчими листами староство розпустило комісарів по повіті, щоби поправляти результати невигідних старосту правиборів. Дня 19. с. м. поправив секретар повітовий Снежек в Жилинцях, майже чисто руським селї так вибори, що оголосив вибраними двох польських виборців, котрі дістали 22 голосів, а не руських, що одержали 53. голосів, за писаря привіз він собі крім громадського писаря, ще й учителя, Поляка з Пилатковець. Комісар не знав, що хоча він видалив всїх з льокалю, таки удало ся нашим записати, як хто голосував. На тій основі внесено протест і рівночасно карне донесенє. З Жилинець п. Снежек поїхав поправляти правибори до Констанциї. Поляки внесли около 40 протестів, значить вхопили ся штуки — поправляти аж до результату.

Наші громадські орґанізациї не сповняють обовязків і мало що дають знати про свою роботу і її успіхи. Взагалї наші Рутенцї скоро знеохочують ся зухвальством ворогів.

Бобреччина: В громадї Ходорківцях переведено правибори нелеґально; на внесений протест визначено нові правибори на день 20 с. м. — тілько на те, щоби в друге доконати виборчого обманства. Комісар викидав наших людий з виборчого льокалю, а впустив туди виборчі гиєни. Коли-ш мимо того на руського кандидата Михайла Шевчука впало 26 голосів, а на польського кандидата Шимона Ленька тілько 19, ц. к. комісар оголосив результат відворотно.

З Любачева.

(*Допись*).

В Любачеві обставини є такі, що містом рядить кагально-кацапсько-польська кліка під проводом обскурного махера виборчого Нос Рєста

— Хата зараз буде; тілько чи ви згоджуєте ся? Слово?

— Слово! — і товариші подали собі руки.

— Кельнер! Пива! — гукнув Клим. — А хату мусимо наймити подальше, щоби танше винесло — радив Клим.

І стало на тім, що Ступецький мав шукати мешканя на Зарудю, Клим на Смиковецькім передмістю, Березій на Микулинецькім. Розійшли ся.

Клим надумав ся, завернув як-раз у противний бік, у глуб Руської, там наймив Жида, дав йому своє порученє, а сам опинив ся знов у пивярнї.

— Найгарнійша панно Пепцю! Пивця, бо млїю... за вами — солоденько кликнув Клим, витягнувшись як струна, до жидівочьи, що сидїла за буфетом.

Там при одинокім столї вже сидїв Гудзїнський, з фаху швець, аматор-годинникар, в остатних часах голосний оратор на засїданях мійської ради і взагалї в цїлім місті вельми популярна людина. Підчас заворушеня горожан против шарваркового закону він був арештований і опісля нагороджений за те вибором на міського радного.

— Клим Варава! — назвав себе студент, сїдаючи до стола.

— Райця! — уповів Гудзїнський, справедливо думаючи, що Клим повинен його знати.

— А, ми читали бесіди пана радника в газетах — мовив Клим.

— Так, так! Чешемо отців міста проти шерсти — вдоволено відповів радник.

— Пепця! Дві бомби!

— Треба признати, що пролетарият і справа соціяльна має достойного заступника в особі пана радника — глузовато-влесливо повтаряв Клим нахапані брукові кличі. Радник ставив сьвіжі бомби. Клим велїв був подати пиво від себе, але радник спинив його: — Я плачу, бо я так хочу і баста. Ви, пане студент, лийте і уважайте, що я перше засїв тут місце! — притім радник вказав замашистим вусом на Пепцю.

Клим лестив радникови, а рівночасно стріляв амурами в сторону буфету, не зважаючи, що своїм поступованєм наводить на радника шевську пасию. Але він зараз поміркував ся.

II.

При помочи Жида-баришівника Клим наймив мешканє горі Смиковецького, при Глиняній улици у старої мішанки Стафійки, вдови по дозорцеви тюремних вязнів.

Стафійка ще й згодила ся бути кухаркою Клима. Вона досьвідна перекупка, скоро піймила запутаний інтерес: що-до себе вона нїчим не вагувала; натомість брала грошї за хату, за кухарство, мала певний цїлий прожиток у власній хатї, ще й сподївала ся чести ізза того, що вона як панї у містї, буде тримати студентів. Сусїди не потребували конче знати, що і як в її хатї діяло ся.

Клим від першої хвилї став кликати її мамунею, бо її добрість до него була незгірша рідної мами.

Так вона не випрятувала своїх річий з комнат, де замешкав Клим; сама уповіла, що в неї вся потрібна кухонна посудина, проте він не потребує нїчого такого купувати.

Клим у першій хвилї сторопів, згадавши, що через хатне і кухонне уряджене, котре чомусь ані разу не приходило йому на гадку, а котре він повинен би постарати, цїлий його захід на самім початку провалив би ся. Він видурив трохи гроший від мами, запозичив ся у свояків, але на те мав инші потреби і видатки. Отже справа сама рішила ся так, що він вдоволено тугнув ногою і уповів собі: „Audaces fortuna iuvat, тілько треба мати конф на голові!"

Над вечер приїхали Березій і Ступецький з батьками і з річами на станцию. Їхні батьки ще на містї вивідали від них грошеву сторону нової станциї; а що видаток не був більший від торічного, від Стафійки-ж обережно вивідали, що „вона тее то самісінька сирітка на сьвіті", так їхнїм даткам в натурі не грозило нїяке очевидне небезпеченство, бо одна губа не може богато перейсти. Проте не гаючи часу, вони подякували Стафійці за випитий чай, обіцяли привезти для неї гарного жениха, як вона буде гарно заходити ся коло їх дітий, і поїхали раденькі до дому. Стара вже, звичайна, міщанська хата Стафійки дїлила ся сіньми на дві части. У меншій половинї, від города, замешкала Стафійка і там варила їду. Більшу половину від улиці заняв Клим зі столівниками. Старшина, Клим, Березій і Ступецький, намістили ся в комнатї, а брат Клима Петруньо і Михась Майка, оба новоупечені гімназияти, примістили ся в досить темнім алькирі. Взагалї ще було місце на які два-три ліжка, бо сам Клим мав спати на банкбетлю, що стояв наче софа за столом. Клим старав ся звабити ще когобудь з гімназиястів; але охочі до того хлопці вже мали погоджені станциї, а семинариста Клим не приймив як негодящого до товариства гімназиястів.

Небувала незвичайність, що Клим, сам ученик, тримав учеників на станциї, скоро обігла гурт старших гімназиястів і многі поспішали до нього побачити доочно. І подобала ся Климова станция.

Довкола хати був просторий город, з виглядом на місто, майже вже пустий, бо Стафійка через лїто виносила всю ярину на торг; ще стояли при бороздах кукурузи, без ладу стреміли крисаті соняшники, по грядках вилїгували ся до сонця вуканті гарбузи та диньки. Можна було гуляти по городї, як хотїти.

Перед вікнами одиноцем стояла висока, стара груша, довкола неї нетоптаний зелений муравник, тілько треба було переставити ногу через вікно і було ся під грушею. Довкруги хати пахло вигодою і сільською свободою.

Клим приймав гостий чаєм в кождій порі дня, та тютюном і веселив їх молодецькими жартами, вигадками і добірними піснями. „Не патрай на сливки, лиш патрай на криминал!" часто повторював Клим, неслїдуючи сьневідського бойка, як той усопішав свого невідступного антагонїста, львівського босяка-андруса. Так одним словом Климова станция була гарна.

Перші дні звичайного неладу і безсобітя по школах скоро минули; учителї стали витягати нотеси і питать на кляси; шкільна молодіж мусїла забирати ся до роботи. Березій і Ступецький учили ся разом і закликали Клима до спільи, як вони заздалегідь були умовили ся. Ізза того Клим не купував для себе особних книжок.

Виучуване лекций з дня на день не належить до великих приємностий; тому, здає ся, Клим старав ся спільні лекциї присолоджувати дотепами. Товариші сьміяли ся з його вигадок і з непосидючого цвікера, але вони також заставляли його повтаряти те, що самі переробили. Він тоді мнявся, корчив ся, мугикав та завзято чистив цвікер і остаточно раз заявив, що буде тілько слухати, як товариші учать ся, бо шкода тратити час, а до іспиту йому вистарчить знати автора і саму річ, а не якісь там ідіотичні вигадки професорські. Товариші понуджували його учити ся дальше, раді дуже помочи йому; але не перемогли його опору.

До семинаря Клим вчащав зовсім голїруч. Одного разу прийшов він зі школи крайно лютий.

— Ті ідіоти питали мене, як тих штубіонів, що покінчили народну школу, таке, що я, розуміє ся, давно забув — глузувато розказував дома: — А вжеж я уповів їм, що на такі дурні питаня не буду відповідати.

Ви не маєте понять, яка то зволоч ті семинаристи. А лекциї виучують, як попугаї, ха-ха-ха — сьміяв ся Клим, радий, що хоч так зігнав свою злість на семинаристів, котрі того дня глузували з нього.

По сім він вже недовго попасав у семинарії; там не дали йому стипендиї задля недостаточного поступу в науцї, а він уповів: „Казала Феся, що обійде ся" і зараз закінчив студиї „великої і малої азбуки"...

— Задля дурних кількох корон стипендиї шкода ходити та здирати чоботи — обясняв ся Клим перед товаришами: — Сидячи дома, буду мати більше часу учити ся до іспиту. Нема нїчого злого що не вийшло би на добре.

Клим тим певнійше міг таке говорити, бо його батько знов до нього навернув ся. Петруньо був написав лист до родичів і між иншим доніс, що Клим ходить до школи. Батько догадував ся, що його блудний син поправив ся і якось сам давав собі раду; проте розжалив ся і прислав йому 20 кор. на удержанє, обіцюючи дальше так само помагати.

Прихильність батька також богато вплинула на розмах, з яким Клим забрав ся до роботи. Він докладно, з словцем в руцї пороздїлював материял на місяцї, тижнї, на днї і був радий самим собою. Від книгаря забрав всї книжки і нотатки потрібні до 6. кляси; щось заплатив за них зараз, але більшу часть належитости обіцяв сплачувати ратами.

Але з наукою не пішло так легко.

На 6. клясу по гімназиях визначують досить материялу; на Климі тяжіли недостатки з IV. кл.; в додатку він в V. кл. ані трошки не придбав шкільного знаня, скорше забув те, що знав. Тому Климів розмах до науки тільки спалахнув, як соломяна полумінь, і скоро погас. По кількох днях шамотаня зі шкільними підручниками, по розпучливій борбі з самим собою, з лїнивством, Клим попав просто в обморок. Не знав, на яку ступити, В науцї не міг зробити кроку на перед, а без науки для нього наче не було єствованя; а найперше тяжко відчував стид перед Березієм і Ступецьким. Він колись був дужший від них в науцї. Через стид він яв притворяти ся перед ними; удавав, що вчить ся. Скоро товариші вийшли до школи, він ховав голову під подушку і засипляв тяжким сном, обезсилюючим тіло і духа. Та його молодий, здоровий орґанїзм не довго терпів таке насильство і забажав для себе руху.

Клим без сорома почав волочити ся днями і ночами, при тім поновив знайомість з радником і поробив богато знайомостий з людцями, що мали богато вільного часу. Рівночасно він зачав не доплачувати Стафійці, зичив грошї у товаришів, випродував не заплачені ще шкільні підручники. Очивидно нове товариське житє потребувало гроший. Трафляло ся, що Клим приходив до дому пяненький. Про науку він вже й не думав.

Наука його дразнила неприємно; він ненавидїв її усею силою; його гнівало, як товариші учили ся; тому глузував з них або розпочинав сварку або найчастійше утїкав з дому.

(Конець буде.)

його приятеля „атца“ пароха Василя Гошовського. Чесна компанія хотіла також і при теперішних правиборах, що відбували ся 10 лютого переперти силоміць свою лїсту. Тимчасом штука їм не вдалась, бо завдяки осьвідомленю любачівських міщан, котрі були обурені на свого пароха, пішли проти його волї і переперли лїсту опозицийну, котра дає нашому кандидатови чотири голоси. Лїста кагально-кацапсько-польська перепала а з нею і „атець“ Гошовський.

Другу побіду віднесли любачівські міщани дня 16. лютого с. р. а именно в той спосіб, що загарбану „атцем“ Гошовським і його компанією читальня „Просьвіти“ в Любачеві взяли в свої руки. Читальня „Просьвіти“ в руках о. Гошовського не відповідала зовсім своїй цїли, бо виділ складав ся з самих противників „Просьвіти“. Через три лїта його панованя не скликувано загального збору, а коли прихильники і члени читальнї в се опімнулись, тодї о. Гошовський вичеркнув їх в числї 80 з лїсти членської, а лишивши собі своїх 27 членів скликав їх на загальні збори, на котрі запросив навіть нотара, а то в тій цїли, щоб читальню „Просьвіти“ розвязати. Не сподївав ся однак підступний москвофіл, що й те йому не удасть ся, бо всї вичеркнені члени явились на означений час, з делегатом головного Виділу „Просьвіти“ у Львові п. д-ром Володимиром Загайкевичем на чолї. В хвилї, коли мали зачатись збори, о. Гошовський, побачивши своїх парохіян зібраних коло дому читальнї, не маючи відваги стануги перед ними, вислав свого піддячого Василя Дубика, котрий в імени о. пароха сказав, що загальні збори не відбудуть ся і замкнув читальню на ключ. Тодї делегат д-р Загайкевич змушений був піти до канцелярії пароха і по короткій нарадї забрав всї діловодчі книги з собою, щоби предложити головному виділови у Львові, котрий уневажнив ухвалу о. Гошовського, що до вичеркненя членів і визначив другі загальні збори на день 16. лютого 1908 р. На ті збори вислав знова головний виділ того самого делегата, під котрого проводом наступило на загальних зборах цїлковите посрамленіе о. пароха. Вибрано новий виділ, до котрого не війшов анї сам парох анї нїхто з його приклонників. Осьтак виратовано читальню з кацапських рук а провід обняв п. М. Козорис, чоловік енергічний, котрий своєю працею попровадить читальню до красшого розцьвіту.

Громадянин.

Спільні делегації.

На вчерашнім засіданю австрийської делегації дебатовано дальше над військовим ordinarium.

Дел. Альбрехт (нїм. пар. люд). зазначив, що буде голосувати за буджетом. Обговорюючи справу військових достав, виступає за більшим узглядненем дрібного промислу.

Дел. Дрексель виводить, що христ.-соц. партия найрадшйше піднесла би поклик „проч з мілїтаризмом“, але стале військо є конечне з огляду на конечну оборону перед людськими пристрастями; також і Швайцария признала недостаточність загального уоруженя. Бесїдник обговорює організацию війська та домагає ся, щоб з огляду на проектоване заведенє 2-лїтної служби дбати о виобразуване населеня в штуцї стріляня і гімнастиці. Обговорює справи підофіцирів і цертифікатистів та домагає ся заступленя старих офіцирів молодшими. Вимагає також, щоб в справі поєдинків офіциры приноровлювали ся до понять, які загально гавують в сій квестиї. Бесїдник буде голосувати за уділенем потрібних засобів військовій управі в тій надії, що та управа узгляднить бажаня населеня. Він займає становище Австрийця і бажає, щоб Австрия розвивала ся. На виводи сї а особливо на атаковане социяльстів реагував дел. Шумаєр. Социяльні демократи ведуть в імени культури борбу на всїх полях, не спинять ся в сих змаганях в справі перетвореня сталого війська на загальну народну мілїцию і будуть безвпинно стремїти при помочи всїх засобів до того, щоб сотворити потрібні задля сего условини.

Дел. Лягіня (хорв.) застеріг ся в своїх виводах зі всею рішучістю проти упривілейованя угорської мови перед иншими мовами а також проти управильненя справи прапорів і емблематів без рівночасного управильненя прав хорватського народу.

На сім наради перервано.

*

Дня 19. с. м. відбула ся під президиєю д-ра Фукса конференция австрийських делегатів в справі задуманої зміни регуляміну делегацийних нарад, яку референував дел. Доберінг іменем комісиї вибраної саме для сеї цїли. Проектована зміна регуляміну обнимає м. и. постанову що до удїлу австрийських міністрів о нарадах делегаций та управненє президента австр. делегациї до скликуваня ей ad hoc. Дел. Урбан горячо попирає у віденській пресі справу частїйшого покликуваня делегаций, яке є конечне, коли хто хоче щоб ся институция мала вплив на хід заграничної политики.

Парляментарні справи.

Комісия буджетова відбула вчера дальші наради над позицією „управа фінансова“.

П. Василько виступив проти упослїдженя урядничих домагань у комісиї, ставить резолюцию, взиваючу правительство, щоби зрівнало податкових екзекуторів у Чернівцях що-до поборів зі Львовом і Трієстом. Потім домагав ся полїпшеня стану скарбових урядників на Буковині та поставив резолюцию, щоби тим урядникам при вступленю до служби признати adjutum в квоті 600 корон та по зложеню фахового іспиту adjutum у висотї поборів десятої ранги, а найпізнійше по 6 роках признати їм девяту рангу.

П. Дияманд внїс, аби петитицию пенсіонїстів старого стилю що-до підвисшеня їх поборів правительство взяло під прихильну розвагу.

П. Романчук поставив резолюцию з візванем до правительства, щоби тим урядникам і функціонарам управи фінансів руської народности, яких проти їх волї перенесено зі східної Галичини до західної уможливило поворот.

По промові пп. Бера і Колїшера приняла комісия цїлу позицию „управи фінансів“ Резолюції пп. Романчука, Дияманда, Зайца і Сильвестра принято. Натомість відкинено инші резолюції, між ними і п. Василька.

На пополудневім засіданю буджетової комісиї по короткій дискусиї принято позицию „уряд заставничий“ і приступлено до позиції „почтові щадниці“.

П. Крамарж домагав ся децентралізації.

П. Козловський прилучаєть ся до виводів п. Крамаржа.

Міністер торговлї Фідлєр заявляє, що зикові домаганя узгляднюєть ся в почтовій щадниці по змозї. Що дотикаєть ся децентралїзациї, то статут уже вироблений та тепер його віддано поважним студиям.

П. Вольф звернув ся до міністра торговлї з прошенєм, аби не робив нїяких уступок автономічним і децентралїзацийним домаганям, котрі не є згідні з інтересом институциї.

П. Зайц заявив, що децентралїзация не була би тут вказана,

П. Гофман Велєнгоф рішучо виступив проти децентралїзациї.

Заступник правительства, секц. шеф Шустер, удїляв пояснень, почім сю позицию без зміни ухвалено.

Дальше засїданє нинї.

НОВИНКИ.

— **В справі виборів до міської ради у Львові.** Пригадуємо, що виборчі лїсти до громадської ради міста Львова вже виложені і що реченець до вглядня і вношеня реклямаций кінчить ся з днем 23 с. м. Взиваємо проте тих наших людий, котрі доси ще не сконстатували, чи на лїстах находять ся, щоби се безпроволочно зробили і евентуально до 23 с. м. реклямували своє право. Реклямациї належить вносити до комісиї реклямацийної, а відклик від відмовного рішеня тоїж в реченци 3 днїв від дорученя рішеня до ради міста Львова. — За організзацию: *Д-р Озаркевич, д-р Говикович.*

— **Комітет будови руського театру** відбув дня 13. сїчня с. р. засїданє, на котрім голова комітету, д-р Кость Левицький згадав теплим словом покійного о. Темницького, помершого дня 10. лютого м. р. в Алянд коло Боцен, котрий сповняв уряд касиєра комітету з незвичайною точностию і полишив касу комітету в найкрасшім порядку. Присутні повстанєм з місць віддали честь його памяти. Дальше кооптовано з ширшого комітету будови театру до тїснїйшого Костя Паньківського, директора Кредитового союза, і передану йому уряд касиєра комітету. Відтак принято до відома касовий звіт за час від серпня 1903 р. по конець грудня 1907 р. (оголошений в ч. 14. „Дїла“ з 21. сїчня с. р.), і ухвалено відбути засїданє комітету по соймових виборах. — *Д-р Кость Левицький*, голова. *Д-р Михайло Коцюба*, секретар.

— **Підприємство на народні цїли.** Пишуть нам: В Збаражи заложив п. Евген Білинський фабрику цигаретових туток і паперців. До заложеня сеї фабрики прийшло в сей спосіб. Сенява, найбіднїйше село в збараському повіті, а може і в цїлій Галичинї, мусить будувати нову церкву. Старенька, на половину завалена церковця грозить цїлковитим завваленєм. На 400 руських душ припадає над 1.000 латинників. Латинники мають красний костел, побудований перед 15 лїтами зі складок дооколичних дїдичів. Вже тепер велика часть Русинів ходить до красного, вигідного костела а відтягає ся від тїсної, валячої ся церковцї. З хвилею замкненя церкви (а се мусить небавом наступити, бо церков валить ся) грозить тій горстці Русинів цїлковите винародовленє. Комітет церковний, оглядаючи ся за фондами на нову церкву, мусїв відкинути гадку о конкуренциї з огляду на убожество і мале число парохіян. Так само не міг рішити ся на посиланє колєктантів, бо ся жебранина мало приносить, а безпотрібно обтяжає людність. Тому постановив заложити фабрику туток і паперців і з доходів сеї фабрики побудувати церкву. Але і сю гадку з огляду на значне віддаленє від міста і з браку капіталу мусїв би був залишити, як би не то, що п. Евген Білинський в Збаражи рішив ся вести фабрику своїми вкладками і на своє ризико, а з доходів сеї фабрики зобовязав ся дати 50 прц. на народні цїли, а именно: 35 прц. чистого зиску на будову церкви в Сеняві, 10 прц. чистого зиску на Руське тов. педагогічне у Львові, і 5 прц. чистого зиску на приют „Ризниці“. Річ природна, що так великий процент зисків зможе відступити тілько тодї, як Русини масово підопруть його виробн і будуть їх всюда жадати. Причиняючи ся до ширеня виробів п. Е. Білинського не тратить ся нїчого, бо виробн дуже доброї якости а ціни розмірно дешевші як у других фабрик. При тім треба зазначити, що п. Е Білинський зобовязав ся по придбаню фондів на будову церкви, відступати 30 прц. на народні цїли. Відповідну угоду заключив з ним церковний комітет в Сеняві. Не потребуємо нїкого заохочувати до попиранія сеї фабрики, сам факт, що то перше руське підприємство і що 50 прц. йде на руські цїли, повинен вистарчити за найбільшу реклямy. І ми сподіємо ся, що Русини масово жадати будуть все і всюда виробів п. Е. Білинського, а тим причинять ся до зреалїзованя гадки, яка руководила тими, що причинили ся до введеня в житє сего підприємства. — *Комітет.*

— **Ц. к. державна прокуратория про москвофілів.** Ц. к. державна прокуратория у Львові почула ся зневоленою в ч. 35 „Дїла“ подати до публичної відомости свій офіциальний погляд на наших москвофілів. В „спростованю“ з дати Львів 14 лютого 1908 ц. к. державний прокуратор п. Барт пише дослівно отсе: „Не є рівнож правдою, будьто би він (староста) на днях в розмові з двома хрунями“ виголосив їм виклад про партійні відносини між Русинами“... „Натомість є правдою, що ц. к. староста Дільц з нїким з партиї старо-руської о виборах навіть не розмовляв“... Справді, „старо-руські“ контрагенти москвофільсько-польського альянсу повинні постарати ся, щоби визначні репрезентанти польського режіму на Руси трохи здержливійше высказували свої погляди на своїх москвофільських союзників.

— **Наші робітники за границею.** В Кракові виголосив дня 14. с. м. директор тамошного міського уряду посередництва праці, д-р Куманецький, виклад на тему: „про заграничні контракти праці галицьких сезонових робітників“. Прелєгент на підставі оригінальних контрактів, заключуваних нашими рільними сезоновими виселенцями з нїмецькими, данськими і шведськими роботодавцями, представив їх заробітки на тлї инших гостанов умови. Платять їм місячно або денно; денні платні можна уважати радше правилом. Крім того дістають робітники вільне помешканє з матерацами і накривалами. Кошти дороги платять роботодавці від граничної стациї і з поворотом, коли робітник додержить цїлковито умови. Інтересний тип покутних агентів свого рода представляють т. зв. Vorarbeiter, Aufseher, що рекрутують ся самі зміж робітників, одержуючи за доведенє робітників від роботодавця крім фінансової користи, як висша заплата, окрема провізия від голови, придїленє жінці провідника ведення кухні і видаване до її рук натуралій і т. п., ще свого рода упривілейоване становище в характері наглядачів. Акордові роботи є практиковані при зборі жита, бараболї, бураків, а в Данії також при управі цикориї і калярепи. Територя, на котрій наш робітник пожаданий, розширяєть ся з року на рік. До Нїмеччини прибули в послїдних роках Данія і Швеция, тепер виступають чимраз сильнїйше західно-австрийські провінциї і Угорщина. Наслїдком того сезонова еміграция зростає сильно, бо коли в 1902 р. виїхало з Галичини 41.725 осіб, бо в 1905 р. начислено їх на граничних стациях вже 105.925, а в 1907 р. аж 156.782 осіб! Коли судити по масовій еміграциї, яка розпочала ся вже в половинї сїчня с. р., можна припускати, що сезонова зарібкова еміграция з Галичини прийме ще більші розміри.

— **Не даваймо себе обдурювати!** Під таким заголовком була у нас онодї в новинках 36. числа допись про директора Тов-а для розвою руської штуки п. Петра Сенюти. В сій справі дістали ми з названого Тов-а отсе спростованє і поясненє: Автор нотатки, поданої онодї в „Дїлї“, сьвідомо розминув ся з правдою, кажучи, що п. Петро Сенюта є латинського обряду і польської народности. Як сьвідчить метрика п. Сенюти, охрещений він 1. сїчня 1877. в Городку в руськім обрядї; а про свою народність чейже він сам має право рішати, а не хто другий, хочби і непокликаный автор нотатки. П. Сенюта, не згадуючи про давнїйші молодечі його лїта, вже шість лїт цїлком безкорисно працює в Тов і для розвою руської штуки і тим чейже причиняє ся і до праці для добра руського народу та дає наглядні докази своєї національної сьвідомости і широго руського патріотизму. Його дїяльність в Тов-і є заразом доказом, що автор нотатки розминув ся з правдою, коли підсуває п. Сенютї мотив, що нїбито він лише „вкрутив ся“ до руського товариства. *Не згадувати вже про арогантський суд автора* нїбито п. Сенюта „за слабий“ артист; сей суд волїв би автор лишити компетентнїйшим людям. Неправдою дальше є, що п. Сенюта в р. 1902. подавав ся о стипендию з фондаций ім. Чарковської-Голїєвської. О таку стипендию п. Сенюта взагалї нїколи не просив: але правда є, що в р. 1906. внїс на руки посла д-ра Евг. Олесницького просьбу до краєвого виділу, написану по руськи, о підмогу на дальше образованє в малярській штуцї (своєю дорогою, підмоги жадної не дістав), Так само розминув ся автор з правдою, кажучи що п. Сенюта, будучи директором Тов-а для розвою руської штуки, забирає всї малярські роботи для себе, а тов-о робить йому безплатну рекляму. Сьвідчило би то зле про стан Тов-а, коли би воно мало так мало робіт, що п. Сенюта був би в станї всї малярські роботи забирати для себе і виконувати їх. На щастє так зле воно не є; бо робіт має тов-о звичайно так богато, що часами тяжко найти для них виконавців. А коли товариство реклямує ся, то не задля самого п. Сенюти, але задля всїх артистів, що належать до тов-а. Виходить з сього, що автор, хотячи пошкодити з причин, хиба йому самому відомих, п. Сенютї, шкодить властиво Тов-у для розвою руської штуки. — До сього пояснення, присланого нам з Тов-а для розвою руської штуки, замітимо ще, що нам показано і метрику п. Сенюти і його просьбу, внесену дня 18. жовтня 1905 р. до сойму, і ми, прочитавши одно і друге, самі переконали ся о правдї того, що повисше написано. Крім того бачили ми ще „Пасъ ополченя“, (Landsturm-Pass) п. Сенюти; виставлений дня 17. червня 1902 р. в нїмецькій і руській мові. З усього видно, що п. Л. К., автор згаданої нотатки з ч. 36-ого, хиба з якоїсь невідомої нам особистої неохоти до п. Сенюти позволив собі хибно нас поінформувати, за що почуваємо ся до обовязку перепросити і п. Петра Сенюту і посередно інтересоване Товариство для розвою руської штуки.

— **Сегорічна матура.** Як доносять з Відня, полекші при іспитї зрілости наступлять вже в сім роцї. Задачі з нїмецького чи там з руського або *польського на латинське* відпадуть, зате будуть задержані задачі математичні. При устнім іспитї буде рішати загальне вражінє. З історії і математики будуть питати менше, ніж доси, а головну вагу будуть привязувати до рідної мови.

— **Дрібні вісти.** Цїсар именував бар. Гавча президентом куратории музея штуки і промислу. — Трибунал судиїв присяжних в Станиславові видав сими днями три вироки смерти: засуджено на смерть через повішенє Данила Пуканюка і його любку Юстину Зварічеву з Пнева, котрі в змові убили мужа Юстини і Івана Пребету заубите своєї жінки. — З Трієсту наспіла вість, що там приїхали вчера з Америки 2000 робітників, між ними богато Галичан, котрі не могли нїгде знайти роботи.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу. Никифори (зат. Петра столиці). Позавтра, в недїлю: О блуд. синї. Порф. (лат. Мясопустна).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Заупокійна панахида** за душу бл. п. Марка Каганця господаря в Коропци, члена Ширшого Народного Комітету, основателя читальнї „Просьвіти“ і начального директора „Руської господарської Спілки“ в Коропци, заколеного жандармськими багнетами в Коропци дня 6-го лютого с. р., відправить ся в Успенській церкві в сю неділю (23 с. м.) о год. 12 в полудне (по Службі божій). На се богослуженє запрошує львівську громаду — *Народний Комітет.* — (Жертви, збирані в часї панахиди, підуть для бідної вдовиці мученика.)

☐ **Місто вінця на могилу** бл. п. А. Вахнянина жертвувала редакция музичних календарів Р. Зарицького від себе безплатно сто календарів з патріотичними піснями для хору питомців бурси Р. Т. П. у Львові.

☐ **Звертаємо увагу** наших читачів на поміщений в нинїшнім числї „Дїла“ анонс славної на весь сьвіт фірми насївної Vilmorin et Andrieux, котра розсилає також на жаданє цїнники в нашій мові. Посередництво на східну Галичину має наша людина, в нашій мові ведеть ся переписка, наші товариства дістануть значний опуст, а в найблизшій будучности фірма тая обіцює причинити ся також до піднесеня огородництва в нашій половинї краю через заведенє взірцевих огородів і досьвідних стаций загальної культури.

☐ **З тов. „Зоря“ у Львові.** Вечерниці з танцями устроює тов. „Зоря“ в суботу дня 22. лютого с. р. в комнатах товариства при ул. Краківській ч. 17. Початок о год. 9. вечером. О численну участь просить — *Комітет.*

☐ **Равт медиків** відбуде ся дня 2. марця с. р. в сали „Стрільниці“ при ул. Курковій з програмою, на яку зложать ся вокально музикальні продукциї і танці. Запрошеня і білєти можна набувати в нотнім складі п. Зацуровича при улици Академічній.

☐ **В Тернополи** відбуде ся в недїлю, дня 1. марця с. р. в сали „Руської Бесїди“ вечерок з танцями на дохід „Руської захоронки“. Музика військова 55 п. п. Стрій візитовий. Початок о год. 8·30 вечером. Вступ за запрошенєм. Ласкаві датки просить ся надсилати на руки предсїдательки п. Ольги Громницької.

☐ **В Сокали** відбудуть ся вечерниці з танцями в недїлю, дня 23. с. м. в салї „Руської Бесїди“. Початок о 8½ год. Вступ 1 кор. 50 с.

☐ **Вінчаня.** Вінчанє п. Ромуальда Сельського, судового авскультанта, з п. Володимирою Гецївною відбуде ся дня 25. лютого (ві второк) о годині 11. рано в Стрию. — Вінчанє д-ра мед. Корнила Будзиновського з панною Стефанією Топольницькою відбуде ся дня 22. с. м. о год. 7. вечером в церкві св. Норберта в Кракові.

☐ **Комітет костюмово-маскового вечерка,** що відбуде ся сеї суботи в комнатах „Бесїди“ подає до відома: Тому, що в послїдних двох днях закинено нас множеством питань, а всї менше більше того самого рода, проте відповідаємо на них всїм, що 1) подаванє назвиск в костюмах і масках господареви „Бесїди“ при касї, буде так дискретно уряджене, що є виключене всяке підглянєнє або підслуханє иншими масками; дозволено принести вже з дому готову картку з назвиском і подати при касї. За додержанє тайни масок і костюмів ручить комітет і господар. 2) Крім костюмів і масок можуть взяти участь в сій забаві гості в звичайних строях і незамасковані. Звертаєсь лише увагу, що костюми і маски мають зовсім права як: говоренє навіть до найстарших осіб у забаві через „ти“, вибиранє до танцю (без ріжниці полів), убігатись о нагороду і пр. В інтересї отже кождої одиниці буде прийти замаскованим на сю забаву. 3) Є ще кілька мужеських строїв до випозиченя, по які можна зголоситись до п. Клима Гутковського а „Бесїді“ в суботу від год. 2—3 по полудни. Забаву розпічне похід масок і костюмів точно о год. 9 30. Вступ від особи 2 К. Родина з 4-ох осіб 6 К. Молодіж академічна 1 К. — *Комітет.*

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 21 лютого 1908.

Виборчі надужитя.

Товмач. (Тел. влас.). В Клюбівцях 19. с. м. на поновних правиборах оголошено фалшивий результат; на нашу лїсту голосувало 62, а оголошено що 42. Протест внесено.

Сокаль. (Тел. вл.). Микиту Мельника і товаришів зі Спасова і Поториці арештовано під замітом публичного насильства.

Чортків. (Тел. влас.). Протести громад Білої, Базару, Давидковець, Улашковець, Мухавки і Скородинець в справі нелєгальних правиборів доси не полагоджені. Переслухують тільки війтів і комісарів, а поданих у протестї сьвідків нїхто не питає.

Засуд Штесля.

Петербург. (Пет. Аг.). Военний суд засудив ген. Штесля на смерть без втрати почесних прав. Ген. Фокови удїлено догану, а генералів Райса й адмірала Смирнова увільнено. Трибунал порішив з огляду на геройську оборону Порту Артура, яку вела залога під командою Штесля та з огляду на його особисту хоробрість предложити цареви просьбу о заміну засуду смерти на 10-лїтну кріпость.

Знов заговор.

Лїсабона. (Тлб.) Кілька часописий доносить, що реакцийні елєменти підготовлюють заговор проти лїберального правительства. Правительство видало прогібитивні заряджена. — Часопись „Noite de Porto“ заявляє рішучо, що правительство викрило заговор Франкістів в королївській палатї та виступить з слїдством проти кн. Амерозе, гр. Карбини і майора Лябо, що стояли на чолї заговору. Майор Лябо мав запевнювати Франка, що якби вибухла революция, то він поспішить до Лїсабони а 3-ох армат буде доволї на те, щоб єї задавити,

Новобазарська зелїзниця.

Льондон. (Т. К. Б.) „Times“, обговорюючи виводи офіциальної „Россії“, заявляє, що згоджуєть ся на них в цїлости, а при тім вказує на декларацию зложену в Петербургї що-до росийсько-австрийських взаємин на Балканї. „Times“ уважав би дуже відрадним факт, колиб усунено всякі перепони між Росиєю а старим приятелем Англії т. є. Австро-Угорщиною.

Петербург. (Ткб.) Засуд Штесля умотивовано тим, що він піддав Порт Артур, поки не вичерпано всїх засобів оборони а до того не надужив своєї урядової власти та допустив ся дисциплінарних проступків. Трибунал вніс злагіднене кари з тої причини, що Порт Артура облягала переважаюча сила, що під проводом Штесля боронила ся залога з незвичайним завзятєм та здивувала цїлий сьвіт своєю хоробростию, що Штесель відбив кілька приступів завдаючи непріятелеви величезні втрати, що протягом цїлої облоги піддержував геройського духа серед оборонців а до того брав участь в трех кампаніях.

Мароко.

Париж. (Ткб.) Генерал Д' Амад доносить, що вдер ся до оселї Еіді Абдень Карен, яку держало у своїх руках вороже Французам племя, Медакра. Французькі війська мали при тім 3 убитих і 28 ранених. Племя Медакра потерпіло значні втрати і мусіло втїкати.

Париж. (Ткб.) Ген. Д' Амад доносить, що страти ворога, який від 17 с. м. вже не показував ся, є дуже значні. Се можна вносити із великого числа убитих коней.

До „Народної Гостинниці“ приїхали 20. II. 1908. Юрий Падох, Кривче; Іван Стрийський, Ванівіці; Вільгельм Герінг, Перемишль; Куницький Николай, Збараж; Роман Лавровський, Болехівці; Дмитро Гаврилюк, Звиняч; д-р Михайло Коницецький, Самбір; о. Павло Чехут, Калїщівна; Олександер Істеревич, Явче; д-р Евген Петрушевич, Сколе; Петро Лининський, Сокаль.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відхідне средство 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

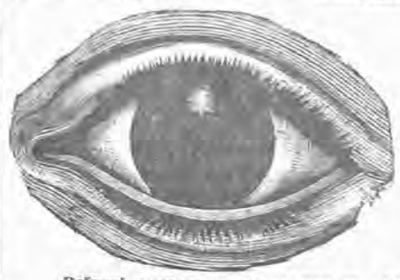

Барометри анероїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 16, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, пінкенєзи, люпи і всїляні инші прибори оптичні.

Всїякі направи полагоджуємо як найскорше і найдешевше. 2

Гі де Мопасан.

22)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ

(*Дальше.*)

Париж, 4. серпня.

Найдорожша Ані:

Я вже не можу видержати; Ви мусите вернути, *бо инакше* менї ще що станеть ся. Я сам не знаю, чи я здоров, чи може слабий, так мене мерзить се все, що я дотепер робив з приємностю *або бодай з байдужною резигнациєю*. Передовсїм в Парижи така спека, що кожда ніч се справжня турецька купіль, що треває вісїм або девять годин. Встаю пригноблений та змучений по такім сні в парнї та прохожаю ся годину або дві перед білим полотном, намірюючи *малювати що-небудь*. Але мій ум вже нїнащо і око і рука нїнащо. Я вже не *маляр!*.. Розпука мене береть ся, я вже не в силї працювати. Спроваджую модельки, укладаю їх, але вони дають менї лише самі такі позициї, такі рухи та вирази лиця, які я вже намалював ся доволї; і я кажу їм убирати ся назад та викидаю за двері. Справдї я вже не в силї бачити нїчо нового і се мене *болить*, так *болить*, немов би я ослїп, І що се такого? Утома очий чи мозку, вичерпане артистичного талану, чи завмиране оптичного нерва? Абож я знаю? Менї здаєть ся, що я вже добув всьо, що лише міг добути зі своєї пайки незвісного сьвіта, яку довело ся менї відкрити в моїм артистичнім житю. Я бачу вже лише се, що всї люди бачуть, малюю се, що малювали всї лихі малярі; я бачу і обсервую вже лише так, як пересїчний колтун.

Колись, і то ще не так давно, число нових мотивів видавало ся менї безмежне і так богато средств мав я до змальованя сих мотивів, що я надумував ся лише над вибором. І ось нараз сей сьвіт помислів та привидів опустїв, моя інвенция стала безсильна та безплодна. Люди не мають вже для м^не нїякого змісту; я не добачую вже в кождім єствї сего питомого характеру, сего чогось незамітного, невисловленого, що я давнїйше любив відшукати та з'образити на полотнї. Але думаю, що я таки ще міг би зробити дуже гарний портрет Вашої дочки. Чи се тому, що вона так дуже до Вас подібна? Мабуть, що тому.

Отже я намагаю ся якийсь час начеркнути якогось мущину або женщину, які небули би подібні до всїх звісних моделїв. Але нїчо з того і я рішаю ся іти десь на снїданє на місто, бо не маю відваги сидїти самому при столї в своїй їдальнї. Бульвар Мальзербе виглядає наче яка лїсна алея серед мертвого міста. Всї доми стоять сумно мов порожні. Робітники зливають вулицю цїлий день, біла вода спадає луком на деревляний брук, звідки добуваєть ся запах розпущеної смоли та митої стайнї; а на цїлім *довжезнім* бульварі від одного кінця до другого, від парку Монсо аж до Сент-Оґістен видко ледви пять або шість почорнїлих людських статий і то нїчо цїкавого, самі хлопцї склепові або слуги. Тінь плятанів творить в стопах пнїв на розпалених тротуарах диковижні пляни подібні до розлитої води, що схне на сонци. Непорушне листє на галузях та їх сїрий образ на асфальтї представляє знаменито змученя цїлого праженого міста, що спить та прієє як той робітник на лавцї під голим небом. Воно прієє, се прокляте місто, а смердить страшенно всїми своїми каналовими ротами, всїми віконцями пивниць та кухонь, всїми рівцями, куди сливає бруд його вулиць. І тодї приходять менї на думку сї лїтнї ранки в Вашім городї повнім дрібних сельських цьвітів, що розпускають в повітрї запах меду. І коли вже менї всьо остогидло, вхожу до ресторану, а там сидить декілька лисих, череватих людий в порозпинаних камизольках та їдять мовчки, а мокре чоло сьвітить ся їм з далека. А всїм стравам також робить ся горячо і вони всї також пріють, сей мельон, що топить ся під ледом і сї розлїзлі філєти і відгрівана ярина і сей сир, що зачинає глевіти, і сї овочі дозрілі вже за шклом на виставі. Менї робить ся недобре і вертаю домів та пробую спати, аж доки не прийде час іти до Серклю на обід.

В Серклю стрічаю ся все з тими самими панами: Адельманс, Мальдан, Рокдіян, Лянда та богато иньших; вони вже менї надоїли ся та нудять мене як катаринки. Кождий з них має свою пісоньку одну або більше, а я слухаю тих пісень від пятнайцять років; а вони що вечера грають їх всї рівночасно у тім Серклю, де, казав би хтось, люди ходять на те, щоби бачити ся. Мене треба би хиба змішати з иньшим поколїнєм, бо моє вже вичерпало менї очи, уха, розум. Сї панове вічно ще роблять сьвіжі підбої і чванять ся *сим* і ґратулюють собі взаїмно.

Позїхнувши тілько разів, кілько мінут від осьмої години до дванайцятої, вертаю домів спати, а розбираючи ся журю ся тим, що завтра треба буде се все зачинати на ново.

Нїде правди дїти, моя дорога Ані, я вийшов тепер в той бік, коли то парубоче житє стає чоловікови нестерпиме, бо вже для мене нема нїчого нового під сонцем. Кавалєр мусить бути молодий, цїкавий, лакомий. А коли вже чоловік не такий, тодї небезпечно жити дальше в свободі. Боже, як я колись любив сю свободу, заки я Вас полюбив ще більше як її! А як вона тяжить менї нині! Свобода для такого старого кавалєра як я — се порожнеча, бездонна порожнеча, се пряма дорога до смерти, а на сій дорозї нема нїякої перешкоди, щоби хоч на хвилю заслонила перед нами сумний конець; се вічне, одно і те саме питанє: що робити? де лїти, щоби не сидїти самому? І я шкандибаю від товариша до товариша, подаю руку одному, подаю другому і жебраю всюди трохи приязни. А збираю лише дрібні окрушини сеї приязни, так що вони ще не творять ні одного кусника.

Я маю Вас, моя Ані, але Ви не мої. І мабуть се навіть через Вас я так терплю, бо менї як раз докучає се бажанє Вашого контакту, Вашої присутности, бажанє одного даху над нашими головами, одних стїн, що замикали би в собі наше істнованє, одного чувства, що вязало би наші серця, ся потреба спільности надій, спільности долї й недолї, сьміху і жалю, радости і горя. Ви мої, се значить, що я краду Вас трохи від часу до часу. Але я хотїв би навіть віддихати тим самим повітрем що Ви, дїлити ся з Вами всїм, уживати лише таких річий, що належали би до нас спільно, хотївби, щоби те все, з чого живу було так саме Ваше як моє, та склянка, що з неї пю, се крісло, що на нїм сиджу, сей хлїб, що мене кормить і сей огонь, що мене грїє.

Прощавайте, а вертайте скоренько. Менї за тяжко жити так далеко від Вас.

Олївє."

(*Дальше буде.*)

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ТОРБАН музична накладня Львів, ул Вронов ська ч. 8, видає і висилає всїмки твори на фортепян. пісні польові та хорали 210 ві. Каталог даром. 3—10

Мед курацийний липовий в 5 К блищанках т 5 кор. 20 сотиків оплатно, в більшій скількости 72 корон за 100 кіля висше. Евстахій Юзичинський Бережани. 155 10—?

МІД пчільний патока, десеровий, липовий, жовтий і білий курацийний в власної пасіки, висилаю в блищанках 5 клгр. за 5 Кор. під гварарцією

Ізраель Шехтер
в Підгайцях. 32

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львов ул. Баторія ч. 10, Філія ул. Жовтневська ч. 61* (біля рампи) поручає знаменити тіста часвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Відновляє, золотить іконостаси і пр. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня Евст. Щупляковича, Львів, Шпитальна 38. 48е Склеп, ул. Руська 20. 9—?

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 74—?

КАРЛО АДАМЕЦЬ
в Чаславі (Чехи)
Фабрика вежових годинників
заложена 1869 р.
Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Біднійшим громадам дає на рати. На жадане кошториси і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 44 9—2

Замовленя на весняний транспорт **ВИН літургічних** приймає 192 5—6
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у Львові

ВИНА II.	при 10 літрах,	около 50 літрів,	25 літрів
	ціна 80 сот.	84 сот.	88 с. за л.
ВИНА I.	при 100 літрах,	около 50 літр.	25 літрів
	ціна 1 кор	1·04 кор.	1·08 к. за л.
Вино самородне	при 100 літр.,	около 50 літр.	25 літр.
	ціна 1·20 кор.	1·24 кор.	1·28 к. за л.

Всї наші вина суть натуральні, богослужебні! Ціни розуміють ся франко Львів, бочки числимо особно.

Склад печий кафльових з краєвої фабрики
ГЛИНЬСКО
перенесено з улиці Сенькевича на
пл. Домбровского ч. 5
ул. Тиха I.
Поручає ся чищенє печий і 238 кухонь кафльових. 3 10

СВОБОДА
дїлсьмо політично-просьвітне і господарске для народу.
видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський.
Щорічна передплата виносить: 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Администрация, Львів ул Ринок ч. 10.

ШКАРПИТКИ від 40 сот.
ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ
Найдешевша торговля ґаляптер. товарів
АДОЛЬФА РАППА
у Львові, Ринок ч. II.
(напротив товариства „Просьвіти").
Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватів, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерії.
Великий вибір пушок на циґарети, тютюн, гроші і сїпок з гербом Руси.
Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар ґа попереднім надісланем готівки або посїпатою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12
Великий вибір бїжутерії.
СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Листковий Калєндар
до віддираня що дня з красною вінетою до вішаня на стїну або ставленя на бюрку продає по 1 К з пересилкою 1·20 К.
„Сокільский Базар"
у Львові, ул. Руська ч. 20.
122а 5—?

З нового 1908 року в Київі заходом Українського видавництва „РАНОК" друкуватиметься новий збірник:
„Українська Муза"
поетична антологія під редакцією **Олекси Коваленка** в 12 випусуах; виходитиме 1 числа кожного місяця, починаючи з 1 січня (января). В антологію увійдутл твори всїх українських поетів. В кожному випуску будуть твори 10 поетів (більше, як по 100 поезій) нових і вже друкованих раніше з портретами і біографіями поетів, заставками і віньєтками. Збірник буде великого формату і матиме до 1200 ст. Ціна кожного окремого випуску 25 к., з пересилкою 30 коп., а по передплаті 2 рублі за всї 12 випусків, з пересилкою 2 р. 50 к. Можна на виплат: 1 руб. зараз, 1 руб. 1 марта і 50 коп. 1 липня (іюля). Грошї посилать: *Київ. Іванівська улиця 75, Олексі Коваленкові.* 2—3

ПОДЯКА.
Отсим складаю „ТОВАРИСТВУ ДЛЯ РОЗВОЮ РУСЬКОЇ ШТУКИ" прилюдну подяку за совістне і під кождим зглядом солїдне виконанє іконостаса для церкви в Бистрім (старо-самбірського повіта). Іконостас сей може задоволити навіть найвибагливійших людий, так нїжним виконанєм поодиноких його частин, як також повною гармонїєю всїх його частин поміж собою. В роботї сій видно справдї покликану і вишколену руку і сумно хиба, що ще так богато людий попирає всяких чужих покутних штукарів, забуваючи на обовязок попирати власне Товариство, котре щей до того на поміч та підпору нашої суспільности вповнї заслугує.

Бистре 24/I. 1908.

Ілия Присташ парох місцевий. — *Василь Бабець* начальник громади. — *Дмитро* і *Павло Гриневич* провізори церковні. 239 1—1

ОПОВІЩЕНЄ.
Звичайні загальні збори товариства кредитового „ВЕРХОВИНА" в Сколїм відбудуть ся ві второк дня 3 л. марта 1908 в руськім Касинї о 2 годинї по полудни з таким порядком дневним:
1. Справозданє Дирекциї за рік адмінїстрацийний 1907.
2. Ухвали що-до розділу зисків за рік 1907.
3. Зміна §§. 16 і 32 статута.
4. Вибір двох членів ради надзираючої на місце уступаючих і вибір председателя.
5. Внесеня членів.

Сколє дня 18 *лютого* 1908.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:
о. Ігнатий Юхнович председатель. — *о. Ст. Крижановський* секретар. 241 1—1

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівами по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з д^числем найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно в'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жадане даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають
Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

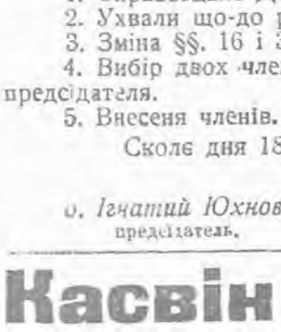

Найлїпші ЗУБИ американські
імітуючі до непізнання під зглядом форми і барви, без витягания корінів — ґустовно виконані. Направа і переробленє невідповідаючих щок полагоджує ся скоро і дешево.
Специяльна техніка штучних зубів без піднебенної плити.
Американські корони, містки, щоки реформові і countinus ґум.
Дентистичне ателїє Ф. УРІХ, Львів, Театральна 7, I. п.
б. довголітний дентист-техник першорядної віденської фірми д ра Плєснера і Ґрабковича.
70 Гостий в провінциї полагоджує протягом дня. 7—8

Оповіщенє.
Звичайні загальні збори членів **Повітового товариства кредитового,** стов. зар. з обм. порукою **в Немирові** відбудуть ся дня 12 марта 1908 о 2-ій год. по полудни в льокали товариства зі слїдуючим порядком дневним:
1. Відкритє зборів.
2. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
3. Звіт дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907.
4. Вибір провірної комісиї з 3-ох членів до провіреня дїловодства товариства за 1907.
5. Внесенє Надзираючої Ради на удїленє абсолюторії дирекциї і на затвержденє заключеня рахунків і білянсу за 1907.
6. Рішенє що до розділу зиску.
7. Вибір 2-ох членів і 3-ох заступників Надзираючої Ради.
8. Зміна стилїзациї §§-ів 4, 5, 8, 21г, 26, 47, 50, 57 статута.
9. Доповненє §§-ів 3, 13, 16, 21, 22, 23, 24, 25, 35, 45в, 52б статута.
10. Внесеня членів.

Відповідно до постанови §. 56 стат. оголошає ся, що маєтковий білянс товариства за 1907 рік є виложений в льокали товариства від 25 лютого до 12 марта 1908.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ:
о. Емиліян Гриневецький голова. — *о. Володимир Пап* секретар. — *Николай Голян* член. 236 3—3

Спілка для господар. і торговлї в Перемишли
поручає
ТОМАСИНУ
з зьвіздою і прочі штучні навози як
суперфосфати, каїнїт калуський і. т. п.
на надходячу весну.

Ціну і кошта перевозу подамо на жаданє відворотно. При тім зазначуємо, що томасину і каїнїт можна на луках і на снїгу розсївати, а пора до перевезеня ще догідна.
При вагонових замовленях томасини, даємо 20 Корон опусту і безплатну аналїзу.
227 3—10 **Дирекция.**

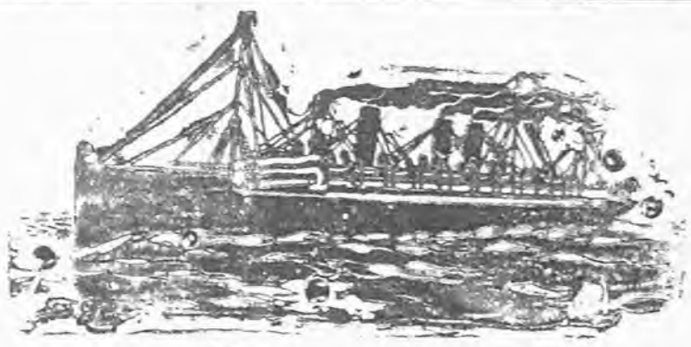

до Америки
Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Япону, Хін і т. д.
з Галичини і Буковини
найдешевше перевозить
Перевозове товариство пароходів
NORDDEUTSCHER LLOYD
В БРЕМІ
В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.
Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:
Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Важне для адвокатів, інституций кредитових товариств, зарібкових і т. п.
„ADLER"
одинока машина до писаня, з металевими черенками устроена для переміни письма. На машині „ADLER" т. є. на одній і тій самій можна писати в різних мовах.
На польсько-руській машині можна виготовляти письма польські і німецькі, руські же тим самим машини можна употребляти для етимольогічної і фонетичної правописи. Переміни черенок переводить ся в одній хвили.
Одинока машина на сьвіті специяльно і особливо примінена до потреб населеня східної Галичини.
Ґенеральний заступник на Галичину і Буковину
Е. ГАВСМАН
Львів, пасаж Гавсмана..
Цїнники і проспекти даром і оплатно.
Склад всїляких знарядів для машин до писаня апаратів для помножування і артикулів для потреб канцелярий. 168 6—10

Розклад залїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3 35	—	12 20
Ст ніславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11 50	3 51	9·40н	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12 40	4·50	—	—
Янова	8·23	1 15	5·00	9·25	10 10†
Врухович	7·10	12 40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3 25	5 30	9·35н
Зимної води	5 50	7·25	1 10	5 25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7 0h	11·10
Кракова	—	3·40	6·15	7·20	12 45
Ряшева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45н	1 26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4 30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	8·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·36	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	8 12	11·05	2 28	5·45	8·34н
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11 35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11 00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —. Поїзди ідучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділю і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 26 до 10/8 що день буквою н. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський,

З друкарні Народової (Маєцких) Коперника ч. 9.

Ч. 40. Львів, субота 22. н. ст. (9. ст. ст.) лютого 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Похвали і инші принятні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Перед виборами.

Перед рішаючим боєм, який розіграєть ся ві второх, 25. с. м., між нашим народом і польськими завойовниками на нашій землі, забираємо ще раз голос, щоби зазначити, за що ведеть ся боротьба, схарактерізувати ті сили, які виступають до неї, і загріти наш народний загал витревати аж до кінця.

Що буде се в богато більшій мірі бій між завойовниками і поневоленими, на се вказує вся передвиборча акция і ті політичні відносини в краю, на основі яких вона розвивала ся.

Старий сойм полишив свому наслїдникови *рішити важний проблєм політичного житя*: перевести соймову виборчу реформу. І ми бачимо, як сам клич соймової виборчої реформи усунув на дальший плян всї політичні і соціяльні ріжниці, ділячи все населене нашого краю різко на два національні табори; на табор руських народних мас, які домагають ся для себе рівного з польським народом виборчого права, і на табор польських завойовників, які при переведеню виборчої реформи хотїли би вже самим законом не тільки забезпечити собі на дальше дотеперішне панованє над нашим народом, але ще й розширити і зміцнити його.

Оборона і розширенє польського стану посїданя в Східній Галичині, стану, набутого завойованєм в історичній минувшости і — коли ходить о польські мандати в руських округах — виборчими розбоями за останнє 40-літє конституційної ери, *стала виборчим окликом всїх польських партий*, що мають який-небудь вплив на соймові вибори і всї вони пішли під випробований у виборчих розбоях прапор „Rad-и Narodow-ої“, щоб здобути під ним в руських виборчих округах стільки мандатів, щоб звести руське представництво в будучім соймі до такої слабосильної меншости, щоб у виборчій реформі можна було свобідно, без ніяких перешкод з руської сторони, санкціонувати законом те, що придбано виборчими розбоями на нашім народї. Для тої „патріотичної“ цїли людовці помирили ся з шляхтою, міська демократия забула, що в інтересї демократизациї сойму, про яку вона деклямує, є як найбільше ослабленє шляхотського елємента в соймі, — нехай шляхта далї панує всевладно над цїлим краєм, — коли-б лиш вдержати на далї польське пановане на Руси, коли-б лиш — нехай хитрощами, нехай підкупом, нехай проливом крови — вдержати ту підставу, на якій в новім соймі можна-б побудувати „законне“ пановане польських завойовників над руським народом!

Як у всїх історичних для долї Украіни моментах Польща і Росия, ті два вічні вороги, що гризуть ся за пановањем над нашим народом, усе вміли помирити ся, коли ходило о те, щоби вдержати на далї пановане над Украіною, щоб не допустити визволити ся їй, — так і тепер завойовничий похід історичної Польщі в руські виборчі округи знайшов прислужних союзників в галицьких представниках росийської державної ідеї, в москвофілах. Втративши останню надію дійти до якого-небудь політичного значіня між нашим народом власними силами, бачучи, як з дня на день усуваєть ся їм ґрунт з під ніг, вони запродали ся польській шляхті. *Поляки поможуть їм* здобути кілька мандатів для людий такої національно-етичної вартости, як ріжні Криницькі, Колпачкевичі etc., а за те москвофіли, кладучи ві всїх руських округах своїх кандидатів, старають ся при першім голосованю розбити єдність руського селянства, щоби при тїснїйшім голосованю помогти своїми голосами кандидатови „Rad-и Narodow-ої“. Нехай радше завмре в Галичині всяке руське національне житє, нехай Галицька Русь стане Польщею, коли-б тільки знищити „украинскій сепаратизмъ“, сього „найбільшого ворога“ росийської державної ідеї! — ось теперішна девіза наших москвофілів.

Проти сих двох історично ворожих нашому народови сил стоїть український національний табор, стоїть — треба се піднести з признанєм для політичної зрілости наших національних партий — з'єдинений, відсунувши на бік усякі партийні рахунки, одушевлений одною цїлю: здобути правний простір для всесторонного національного розвитку наших народних мас.

І коли-б не те, що вороги українського національного табору мають на свої услуги всї ті сили і способи, якими доси здобувано, боронено і розширювано польський стан посїданя на нашій землї, коли-б у нас вибори були конституційним актом, а не актом найвисшої самоволї польських політичних і урядових кругів над волею наших народних мас, то ми могли-б бути спокійні за результат виборів. Але не даром цїла виборча процедура, від укладаня виборчих лїст аж до оголошеня стану облоги на день вибору, була одним безперервним ломанєм закону, — се *так працювала* історична Польща для підготовленя виборчої побіди собі і своїм москвофільським союзникам.

І тому в дожиданю дня вибору ми переняті непевністю, непевністю, чи ворожа сила не ударемнить всїх зусиль нашої сьвідомої нвродньої маси, непевністю, чи історична Польща в день вибору не забере нових кровавих жертв...

Але що нас не ждало-б, ми певні, що наш загал витреває до кінця, що наші організациї докладуть всїх сил, щоб запевнити побіду нашій справі, справі визволеня нашого народу.

Збирайте жертви на боєвий виборчий фонд Зібрані датки слати до Адмінїстрациї „Діла“, яка доручить їх куда треба.

Передвиборчий рух.

До членів національно-демократичного сторонництва в окрузї Збараж.

„Народний Комітет“ згідно з рішенєм збору виборців, який відбув ся в Збаражи 20. с. м. припоручає кандидатуру Андруха Шмігельського, господаря в Залужу.

Львів 21. лютого 1908.

Д-р Кость Левицький, голова, *д-р В. Бачинський*, секретар.

Коломийщина: Дня 21. с. м. відбули ся в Коломиї збори виборців. Кандидати нашого сторонництва Іван Каралаш і Онуфрей Мельничук зрезигнували, а збори рішили кандидатуру д-ра Теофіля Окуневського, посла до державної ради і адвоката в Городенцї.

Від повітової організациї.

Станиславівщина: Дня 20. с. м. відбули ся в *Станиславові збори виборців*, які більшостию голосів порішили кандидатуру о. Єронїма Бариша, пароха в Угринові.

Від повітової організациї.

Березівщина: Збори виборців нашого сторонництва які 20. с. м. рішили кандидатуру Петра Мадея, господаря в Володжи.

Від повітової організациї.

Москвофільська нова ера.

З Брідщини пишуть нам: З достовірного жерела довідуємось, що ціною за яку десять москвофільських кандидатів між ними й Дудикевич, дістало від „Ради Народової“ і „жонду крайового“ номінацию на „жондо ших старорускіх кандидатуф“, є приречене, що вони як посли згодять ся на — „польський проєкт соймової реформи виборчої і не будуть в соймі по великорускі промовляти. На науку великорускої мови дістануть москвофільські товариства субвенцию соймову“. — *Брідський.*

Для доповненя поданої нами висше автентичної інформациї наводимо дві телєґрами „Słow-a Polsk-ого“ з нинїшного дня.

Під заголовком „соймові шанси москвофілів“ читаємо:

Відень (Тел. вл.) Посол д-р Глїбовицький заявив кореспондентови „Słow-a polsk-ого“, що з дотеперішного ходу соймових виборів сподіваєть ся пересуненя результатів на користь своєї партиї. Число будучих мандатів староруских він обчисляє на 11 13, що в порівнаню з 7-ма, котрі старорусини доси посїдали є поступом“.

Під заголовком „Русини поміж собою“ читаємо:

„Відень (Тел. прив.) Як „Polnische Corr.“ довідуєть ся, у президента кабінету бар. Бека, появив ся вчера заступник парляментарного ruskonarodnego клюбу і Русскої Ради у Львові, посол Глїбовицький, і запротестував проти внесених послами українського клюбу безосновних жалоб з приводу мнимих надужить староруської партиї в Галичиї“.

Мостищина: Виділ повітовий в Мостисках є головним бюром агітацийним для гр. Стадніцкого. Там укладають і переводять ся пляни виборчих підкупств. Знаємо докладно богато виборчих „здєлок“ панків з виділу вимірених на виборців з громад Баличі, Буховичі, Чишки, Конюшки, Мочерали, Руствечко, Судковичі, Ятвяги, Тамановичі, а головно громад Судовишенщини: Арлам. Воля, Хоросниця, Загороди, Заріче, Долгомостиска, Княжий міст, Цьвіржа, Орховичі, Шешеровичі, Мокряни, Макунів. Звертаємо увагу всїх громадських організаторів на виборців з повисши громад. Просимо у всякий можливий спосіб виловлювати виборчі підкупства для ужитку в суді. За виловлені і виявлені нам доси виборчі підкупства і намови до підкупства пп. виборцям і організаторам дуже дякуємо — справи віддамо до суду. Виборчий штаб гр. Стадніцького оперує головно грішми і дровами, робить се через посередників кількох Жидів — пропінаторів, економів, лїсничих і кількох хулїганів з поміж селян. — *Від повіт. нар. організациї.*

Брідщина: Виборці, що мають голосувати на канд. Корнелю, знайдуть нічлїг у тов. „Основа“. (Дім самопомочи). 25. с. м. по службі Божій, що відбуде ся о 8. год. рано, відбуде ся нарада нац.-дем. виборців над вибором членів комісиї виборчої. — *о. Лев Сілїнський, організатор.*

Товмаччина: Запрошую всїх виборців політ. повіта товмацького т. є. судових округів Товмач, Тисьменица і Отинїя на передвиборчу нараду яка відбуде ся дня 24 лютого 1908 о год. 2. по пол. в Товмачи в читальни „Просьвіти“. — *Д-р Іван Макух.*

Самбірщина: Виборці самбірського і луцького повіта, котрі голосувати-муть на п. Івана Михаса, господара з Ланович, зволять явити ся дня 25. м. у вівторок в день виборів найпізнїйше о год. 7. рано в сали „Народного Готелю“ в Самборі.

Тернопільщина: Взиваємо всїх виборців тернопільского і *микулинецького повіта щоб* конче на день 24. с. м. в понедїлок явились в Тернополи в сали „Міщанського Братства“ на годину 5 вечером, щоб приготовитись як слїд до виборів. — *Від повітового комітету виборчого,*

Виборчі надужитя.

Мостищина: Всї, що внесли протести, зглядно зажаленя проти правиборів в громадах мостиского повіту одержали від староства такі повідомленя:

„Внесений Вами протест з дня . . . відкидаю яко недопущаємий, понеже преслугуюче менї в основі § 31 ордин. виб. сойм. право надзору і баданє лєгальности акту виборчого виконуваннї єст з уряду а сторонам не служит право домаганя ся, абим в конкретним випадку учинив ужиток з того права. Від того оріченя вільно внести рекурс до ц. к. Намістництва, который подати належит до ц. к. Староства в перетягу днів 14 лічити від дня наступающо по дню доручења. Кіровник ц. к. Староства Łęczyński m. p.“

Таку відповідь дістав кождий, хто з нашої сторони вніс протест. Такою відповідию хотїло староство мабуть „відучувати“ людий від вношеня протестів а ще більше здаєсь, хотїло впроваджувати протестуючих в блуд, щоби не приготовляли правиборців до нових правиборів, котрі таки переведено дня 19 с. м. в громадах: Голодівка, Тулиголови і Стоянцї а на успішний протест писаря з Ключника з Містич також і в Містичах.

Староство визначило на вибір льокаль виділу повітового в Мостисках а то тому, бо в виділї урядує цїлий виборчий штаб гр. Стадніцького. Постараємо ся о те, щоби деякі наші посли власними очима могли оглядати мостиські вибори.

Тернопільщина: Правибори не були в старостві оголошені, лїсти в селах пофалшовано, в деяких селах фігурували на лїстах померші, неоподатковані, панські посїпаки, в деяких селах лїсти виборців зовсїм не виставлювано до перегляду, за підставу при визначуваню правиборців взято $^2/_3$ суми податків.

Дня 19 с. м. відбулись в Висипівцях правибори, котрі переводив комісар Гарапіх. Він допустив кількох хунїв до голосованя за кільканайцять небіщиків, котрі були поміщені на лїстї. Розбивав ся впрост за гр. Коритовським, навіть з улицї стягав кого міг до голосованя. — А вже з результатом голосованя стало ся велике чудо: показалось, що віддано 80 голосів на 75 управнених до голосованя; наш виборець дістав 37 голосів а комісар знайшов тільки 33! Помимо сего що ніяка сторона не дістала абсолютної більшости голосів, бо кілька голосів було розстрілених, комісар проголосив вибір хруня. Населене крайно обурене.

В Прошовій всїх правиборців котрі голосували було 21, з того 15 голосувало на наших виборців (на се готові присягнути) а 6 на противного виборця. Тих 6 правиборців гр. Коритовського голосувало по 2 рази. Назвиска їх подані в протестї. Богато наших людий не допущено до голосованя. Виборець Петро Гарнек при голосованю завважав, що писар пише назвиско виборця гр. Коритовського, а не нашого виборця на котрого він голосував. Обурений вже до крайности такою безличностию хотїв він подерти впрост писанину писаря. Збентеженому комісареви удалось ледви успокоїти обурених селян, по записаню властивого назвиска. Комісар Інес, котрий ті правибори переводив, намовляв виборців з початку голосувати на „пана ґрафа“ трактував папіросами, а коли мимо сего селяни голосували на своїх виборців розлючений грозив: „Ja się wam odwdzięczę!“ Той комісар виходив якось непевними кроками з льокалю виборчого; люди казали що він і його писар кріпко пяні. По дорозї знайшли потім люди погублені акти виборчі з переведеннх виборів в Буцневі.

Рогатинщина: У Вишневі при перших правиборах 5 с. м. вийшли чотири наші виборці помимо того, що в селї кацапська кириня і наше село голосувало з Мазурами з Луківця. За те староством проголошений вже вибір уневажнено без причини. Відбулись другі вибори дня 20 с. м. Визначено день виборів підчас ярмарку в сусіднім місточку. Суд в Бурштинї завізвав кільканайцять виборців на сей день на розправу. Жандармерия в день виборів бере виборців в лїс, водить по снїгах, та рахує пні зрубаних дерев в лїсї, котрий купило в спілцї кількадесять ґаздів, а котрого не позволено вирубувати. Але що найцїкавїше. Оден з виборців, котрі пішли в лїс був латинського обряду. Сей приступає в дорозї до 2-х жандармів, котрі вели їх до лїса тай каже: Панове, я Поляк, я буду голосувати з Мазурами, бо я з роду Мазур. І о диво! Для него змякло серце жандармів, пускають його до виборів, а инших такой потягли до лїса. Однак не помогли всї ті лайдацтва. Виборцями вийшли наші сьвідомі селяни.

Самбірщина: Правибори у нас покінчені. Про шахрайства з лїстами, на котрих в цїлім ряді сел виднїла третина мерців, де пропущено найсьвідомійших селян вписуючи хунїв о много менче оподаткованих, або що лїсти виставлювано на 2—3 дни, або що зовсїм їх не виставлювано і т. д., нема що тепер писати. Найбільшим розбоєм було обманюванє людий що-до часу виборів. Так: В Биличах і Чижках сказано в селї, що вибори по пол., а в дїйсности відбулись одні скорше, другі вечер. Заки люди збіглись, комісара не було. В Хлївчиках молоденький комісар довідавшись видко, що люди назначили собі на виборця нашого чоловіка, на конференциї з війтом сказав: „Не розмітуйте голосів, а голосуйте на того, кого вам представить ся, бо я не маю паперу.“ Сейчас війт поставив давного війта, а люди боялись, що комісар не запише їх голосів, бо не має паперу, віддали голоси на предложеного. Вправдї сьвідомі селяне, що стояли з заду, довідавшись в чім річ, хотїли ратувати ситуацию, та всьо було за пізно — вийшов назначений війтом. В Лановичах заповіли правибори в селї на 9. год., комісар приїхав о 8. год. Вправдї ждав годину, та коли почали люди сходитись, оголосив, що вибори покінчені. В тім селї ($^3/_4$ Поляків) війт знаючи що більшість не хоче іти за обшарником, в присутности комісара перед самим голосованєм крикнув: „Не голосуйте на Русинів, бо вони хотять Ляхів за Сян гнати“. Вийшли 2 хунї Поляки. В Баранчичах назначено на 9. годину комісар приїхав о 8. год. Та штука не вдалась, бо завчасу вартівники повідомили селян. В Бабинї назначено на 11. Знаючи, що село сильно зорганїзоване і що не іде вже на руку панам як давнїйше бувало, хопились иньшого способу. Розпустили вістку що вибори 10. я не 11. Хотяй було се в найбільшу заверуху, люди збіглись без снїданя і ждали від раня до самого вечера, розумієсь без цїли. Плян був такий: Село розкинене на просторі милї. Люди знеохотять ся, на другий день не прийдуть, ось вийдуть такі *людцї* як Жид Волько, Шагінский. Село страшать, ще переведуть регуляцию через хлопські ґрунта, або віддадуть удержанє моста громадї. Та здаєсь люди не дадуть ся збаламутити ні погрозами ні обіцянками, бо знають що „страхи на Ляхи“, а друге „обіцяв пан кожух, тепле його слово“. В Дорожові славний війт Качій, коли люди зібрали ся о означеній годині сказав „пан комісар вже певно не приїде, коли його нема“. Коли люди повірили, розійшли ся, чудом явив ся комісар і вибрав яких йому треба. Ц. к. комісар спізнятись може, але коли люди просять „заждїть хвильку, дамо знати в село, ви і так борше приїхали, чим заповіли — to co innego. „Nie mam czasu“ і конець всьому. Так дїялось у всїх селах. В Волошичах виразно заповіджено на 9. годину. Перед 8. приїхав комісар і девятьох панських попихачів вибрало 5 виборців.

Москвофіли ухвалили на своїм „собранію“ на внесенє о. Скобельського, при тїснїйшім голосованю, віддати голоси на Поляка, котрим є обшарник Созанський. — *Виборець.*

Долинщина: Староста Глажевський заповів наперед усїм війтам у повіті, що вони не сьміють вибрати собі льокалю на правибори але що то все належить до него і він сам призначить льокаль виборчий в кождій громадї. Та і тут не тримає ся він даного слова, бо вибори в Рахини місто в Читальни відбули ся в камеральній фервальтерівцї. В Ростічках хотїв комісар перевести правибори доконче в корчмі і з тяжкою бідою удало ся війтови відклонити його від того. Ні в одній місцевости не вільно було правиборцям бути присутними в льокали виборчім, тілько кождий зі двору мусїв по одному входити. Розуміє ся, що та ексклюзия дотикала тілько руських правиборців, натомість агітаторам Жидам, як в Рожнїтові: Давидови Лїберманови і Шулемови Гоцманови вільно було перед очима комісара Лєшиньского агітувати. В Кальнім зовсїм не оголошено правиборів: люди з сьвященником припадком довідали ся, що правибори мають відбути ся 14. с. м. і для того чекали враз з жандармами в канцелярії громадській. Тимчасом післанець доніс, що правибори вже відбули ся в камеральній лїсничівцї. Навіть жандарми заявили, що вже самі бачуть, що се кривда. Натомість в Креховичах публично тїшили ся жандарми що „wszędzie nam prawybory dobrze idą“. В Рахини при правиборах голосували Стефан Микетин, Іван Мельник, Гриць Яськів і побережник з Надїєва Кремер, котрі не були вписані в лїстї; комісар Точиський 2 дни по правиборах приїхав до війта і нїкому нїчого не говорячи тих людий вичеркнув. В Перегиньску вибори були визначені на 19. лютого, тимчасом вже 17. лютого комісар, ніби забувши ся, приїхав на правибори з 15 жандармами і справдї можна сказати з Христом „аки на розбойника ізадисти на мя з оружієм і дрекольми“. Протести в Сваричеві і Рожнїтові не віднесли успіху: протестуючих анї не переслухано анї їм жадної відповіди не дано. В Мізуни комісар 25 управнених не допустив до голосованя анї рекурс до староства анї особиста депутация до намісника жадного не віднесла успіху.

З Бучаччини.

(*Допись*).

Виборчі надужитя і розбої, фалшованє результату правиборів панують в бучацькім повітї на цїлій лїнії. Староство і виділ повітовий побачивши, що завдяки солїдарности руських хлопів вийшли виборцями сьвідомі і чесні Русини навіть в таких громадах, які при фалшованій лїстї виборців уважали вони „своїми й певними“, стали тепер допускати ся неможливих шахрайств, надужить і розбоїв, аби тільки вратувати загрожений мандат, аби переперти кандидатуру Генрика гр. Баденїя. Зі всїх сторін повіта надходять тепер вісти, що комісарі виборчі (головно концепіст Вагнер і інспектор шкільний Заборняк) шахрують результат голосованя і прямо іменують виборцями тих людий, котрих староство і виділ повітовий бажали би собі мати. Подекуди комісарі пробують, чи не удало би ся успішнїйше перевести правибори на свою руку без шахрованя а при помочи трактаменту для виборців, котрих витресовані махери виборчі таки в льокали голосованя запивають горівкою і пивом. Однак такі трактаменти лише грошї коштують, але нїчо не помагають і результат голосованя треба конче шахрувати (в Русилові).

Дня 18. лютого рішили ся власти за всяку цїну здобути Нагорянку, де на той день призначено правибори, та переперти там конечно „народових“ виборців. Як відомо, в тій громадї лїста правиборців була пофалшована по злодїйськи: десятки руських господарів пропущено в нїй, а не поминено анї одного збаламученого латинника хочби крайного дїдовода. Однак Русинам при помочи реклямаций удало ся сяк-так тоту лїсту справити; були вони навіть певні побіди, коли би в день правиборів всї як один муж станули до голосованя. Щож однак зробило староство і повітовий виділ, аби не допустити до вибору руських делєґатів, яких способів на се ужило? Ото в день перед правиборами концепіст Вагнер візвав до староства всїх Жидів з Нагорянки, управнених до голосованя, та загрозив їм — як зізнає Файбіш Кляйнер — що староство відбере їм

Найновійшу стїнну декорацию становлять **японські мати** які у великім виборі в прекрасних десенях поручає: **Склад лїнолєум і церат** Львів, Карла Людвіка 3. 88

концесиї на веденє торговлї, коли відтягнуть ся від голосованя і не віддадуть своїх голосів на nasz ych wyborców! Так само в повітовій касї ощадности адвокат Н. Авшнїт і секретар суду Орські страшили того дня Жидів, що сейчас зажадають від них сплати довгів і зруйнують їх материяльно, коли будуть голосувати разом з Русинами або до правиборів не прийдуть. Ще досьвіта в сам день правиборів покликав Орський до себе Жидів і пригадав їм, що їх чекає, коли не будуть разом з ним голосувати.

Правибори розпочали ся о год. 9. і відбували ся цїлком спокійно. Русини явили ся всї до одного і голосували солїдарно на своїх виборців. Хрунї сходили ся дуже звільна і з неохотою; треба було за ними по шинках шукати, щоби їх стягнути до голосованя. Прийшли також і Жиди, котрих пострахом і терором зневолило староство та видїл повітовий голосувати на виборців хрунів, хоч перед тим рішили ся були в більшости відтягнути ся від правиборів, решта з малими вийнками мала голосувати з Русинами. Цїлий час при голосованю сидїли в виборчій сали разом з війтом і комісаром Вагнером Орські і Стойовські та обасписували собі голоси. О скільки леґально переведено правибори свідчать отсї факти: Олексу Луцева відправив комісар з нїчим, бо вже хтось за него инший голосував; котрий з правиборців Русинів, хоч при почитуваню обзивав ся, не міг сейчас з причини стиску явити ся перед комісарем і віддати свій голос, того вже комісар не хотїв більше допустити до голосованя, а покликав зараз близше стоячих латинників або Жидів; за то, котрого хруня навіть перед виборчим льокалем зовсїм не було, аж треба було з чверть години чекати, заким його приведуть з коршми, такий кождий дістав голос, коли лише хулїган Урбанський його спровадив. З Русинів, котрі були від самого початку правиборів і голодні чекали, коли їх комісар покличе, не допущено до голосованя 15, між иншими: Михайла і Петра Лехких, Миколу Падоха, Олексу Луцїва, Михайла Кіндибалюка, Архана Дудлїя, Стефана Рогатинського та инших. Всї вони вписані на лїсту. Коли війт і правиборцї домагали ся, аби й тих допустив комісар до голосованя, коли можуть ще голосувати сьвіжо спроваджені з коршми підпиті хрунї, комісар згодився допустити лишетрьох, бопісля рахунку Стойовського і Орського лїста „народових" виборців мала чотири голоси більше. Остаточно комісар о год. 2. замкнув голосованє а коли війт не хотїв підписати протоколу виборчого і прибити печатку, комісар забрав всї виборчі акта і пішов зовсїм не оголосивши результату голосованя.

Аж на другий день рано явив ся Ваґнер знова в громадській канцелярії, та в друге зажадав у війта підпису і печатки; однак війт домагав ся, аби він ще докінчив правиборів і допустив до голосованя тих 15 Русинів, які лишили ся з попереднього дня. На се Ваґнер нїчо не відповів, тільки прибив на канцелярії оголошенє з власним підписом, що правибори скінчені і більшістю 4 голосів вибрано виборцями: Орські, Гольдштавб, та ще чотирох їм подібних, котрі за порцию горівки і кавалок ковбаси продали би рідну маму. Зараз потім 20 що найсьвідомійших Русинів разом з війтом удали ся до староства з просьбою, щоби уневажнив оті неправно переведені правибори. Староста навіть не вислухав добре, чого вони хочуть, але відразу став їм сипати науку, як мають властий слухати та їх приказам повинувати ся. Врешті заявив рішучо, що протест відкине, але ще спитає Орського і Стойовського о „опінію, чи леґально перевів комісар правибори".

Взагалї бучацький староста Бернацький не узглядняє рекурсів та протестів внесених проти виборчих надужить і шахрайств, яких допускають ся його комісарі або цїла банда витресованих повітовим видїлом махерів виборчих. За то хрунівські протести проти леґально переведених правиборів тїшать ся повним успіхом і староста навіть не перевівши нїякого слїдства визначує поновні правибори. Так стало ся в Рiпинцях, де 14 с. м. вибрано Ілька Антонова і Миколу Дїдуру. Проти сего вибору вніс посесор і жонца протест, а староство назначило другі правибори на 19 с. м. Руські правиборцї були би певно не знали, що вибір з 14 с. м. уневажнений, так само який речененець нового вибору, коли би хрунї самі з тим не зрадили ся. Ото посесор і жонца розіслали 18 (в вівторок) вечером по селї своїх посїпаків, котрі почали агітувати, щоби при завтрішних правиборах хлопи вибрали їх обох своїми виборцями. З сего полапали ся Русини, що попередні вибори уневажнені і ще в ночи всїх правиборців повідомили, аби слїдуючого дня, скоро день, явили ся в виборчім льокалю до голосованя. Дїйсно коло 9 год. приїхав комісар і розпочали ся нові правибори. Руснїв явило ся рівно 30 а всї вони згідно і солїдарно голосували так як перше, на Ілька Антонова і Миколу Дїдуру, що ствердять присягою. Хрунів голосувало 13 разом з посесором і жонцою, котрі весь час сидїли при комісиї. Посесор Круг привіз так кож з собою сина, ученика гімназияльного, котрий весь час сидїв коло комісаря і списував голоси. Вже по замкненю правиборів жонца Пясецький покликав припадково попри виборчий льокаль переходячого Фелїкса Єзерського, котрого комісар ще допустив до голосованя, хоч він не має нїякого майна і тому в лїсті правиборців не поміщений. Результат голосованя сфалшував комісар в безличний і лайдацький спосіб та оголосив вибраним Миколу Дїдуру 24 голосами (6 вкрав), а війта Данилевича 26 голосами, хоч на сего послїдного голосувало лише 13 хрунів. Очивидно дописав йому ще 13 голосів, котрі вкрав Антонови, подаючи, що він дістав лиш 17 голосів, хоч голосувало на него 30 виборців.

Про надужитя при правиборах в Нагорянцї і Рiпинцях та про пошахрованє результату голосованя повідомлено телеґрафічно намісництво.

Згадати ще треба конче і напятнувати пагубні наслїдки вшехпольської агітациї Орського, Стойовського і кс. Громницького в Нагорянцї. Колись в тім селї не було рiжниць між Русинами і латинниками, не ворогували одні проти других, а разом рука в руку ішли проти спільного ворога. Нинї все пропало Завдяки мерзенній і нїкчемній роботї вшехпольських загорілів в czytelni і в костелї село поділило ся на два ворожі табори. Слабшу силу мають збалямучені латинники, бо ледви третю часть становлять населеня Нагорянки. Та певні впливи і можність прелата Громницького, судиї Орського і інжинера Стойовського під'кождені ними старають ся осягнути здїсненє нерозважних забаганок і прим дорогою вандалїзму і розбоїв. Недавно пробували знищити руську напись на громадській канцелярії, а ось 18 с. м. зараз по правиборах, як тільки забрав ся комісар, кинули ся вони попивши ся в коршмі, на таких-же самих хлопів, лише руського обряду, та своїх близьких свояків. Перший зачав бійку в коршмі Блажко Сосновський, платний агітатор Орського і Громницького, де розпивав від рана членів польської czyteln-і а також пробував Русинів горівкою і пивом перетягнути на свою сторону. Коли вже добре напив ся після narodow-ого звичаю при виборах, став чіпати ся Русинів, чому не голосували на тих самих виборців, що й він, ба навіть пустив ся кількох бити. Рівночасно на улиці Юзько Черкавські і Петро Кутровські напастували за те саме кількох руських хлопів, причім послїдний свого рідного швагра Михайла Луцїва вдарив зелїзною палицею так сильно в голову, що відразу виступила кров. Окровавленому з розбитою головою кинули ся на поміч Русини, а при тім трохи потурбували Черкавського, так, що полежить собі пару день в ліжку. Рівнож Михайло Луців тяжко занедужав, заходить обава, чи мозок не нарушений.

З бійки в коршмі і на улици скористала зволоч мійська, спроваджена з Бучача лацїннїками до агітациї за „народовим" кандидатом та вертаючи з коршми по niestrudzonej pracy для „вотчизни" повибивали по дорозї вікна кільком Жидам. Справедливість вимагає, аби тих виновників істинно польських, а не невинних людий, потягнено до судової відповідальности. Та відчогож вшехпольська етика і мораль? Темні латинники і їх проводирі відразу підняли великий вереск та всю вину звалили на руських хлопів. Сейчас завізвано жандармерию і полїцию з Бучача і розпочали ся арештованя. Жандармерия опираючи ся на підлій денунциациї Янкля народового Бергера, підпитих Сосновських і їм подібних хулїганів, впадали на подвірє „підозрівих бунтівників", обставляла хату полїцаями і в ночи від 10—12 арештувала 8 що найсьвідомійших Русинів: Йосифа Рогатинського, Матвія Маковського, Ілька Луцїва Михайла, Михайла Луцїва Михайла, Олексу Луцїва Данила, Онуфрія Капроцького, Федя Ковдрина і адвокатського писаря Івана Дмитрика. З арештованих анї один не був при битю шиб або хоч би при бійцї. Так пр. Йосиф Рогатинський зараз, як тільки забрав ся комісар, пішов до Бучача на весїлє за замок, де його в ночи по 10 год. приарештовано; Іван Дмитрик від полудня не був в Нагірянцї і спав вже в містї в канцелярії; Ілько Луців ладив ся цїле пополудне до млина і на дорозї з фіри жандарми його стягнули і т. д. Всїх арештованих по переслуханю випущено слїдуючого дня вечером на волю. Цїкава річ, чому власти не прикажуть арештувати Петра Кутровського, Блажка Сосновського та їх чесну кумпанїю, котрі самі пірвали ся до бійки, ба навіть одного тяжко побили.

— *К.*

Спільні делєґациї.

В дальшій дебатї над звичайними видатками на військо вказав дел. Аксман на чутки, немовби у військовій справі особливо що-до одноцїльности армії пороблено Мадярам уступки. Бесїдник апелює до міністра війни, щоб він перед поробленєм яких небудь уступок порозумів ся перед тим з сторонництвами.

Мін. Шенайх, який забрав по нїм голос, подякував передовсїм дуже горячо делєґациї за прихильне становище заняте в справі підвисшеня платнї офіцирів і жовнїрських поборів. Відтак обговорював міністер справу швидшого образованя жовнїрів при скороченім часї служби, та вказав на зарядженя, видані для спиненя знущань над жовнїрами. Між иншим порішено, щоб нововступаючі до служби кадети через пів року повнили службу тільки під оком досьвідчених старших офіцирів. Кару сковуваня (шпанги) і стовпка обмежено до кількох дуже виїмкових случаїв. В справі урльопів робить ся в границях військового закона все можливе, але відносини презенцийного стану є такі погані, що при всїй прихильности до справи дальше йти не можна. В справі відшкодованя для жовнїрів, покликаних на вправи, вже розпочато а хвилево навіть вже дещо зроблено. Після зробленої проби заведе ся сего року урльопи підчас жнив по всїх корпусах. Коли дальші проби підуть успішно, то урльопи підчас жнив стануть ся сталою інституциєю. Закидів з приводу проволоки в заведеню дволїтної військової служби не дотикають військової управи, бо вона певно бажає собі також введеня в житє сього закона, та з квестиєю сею є получена також реформа однорічної служби військової. По обговореню реформи артилєрії і статуту військового інституту заосмотреня, удїлу ремісників у військових доставах, справи достави рільних продуктів і натуралїв і бойкоту накладаного на деякі льокалї приступив міністер до пояснень в справі полкової мови. В многоязичній монархії треба при придїлюваню офіцирів конче знати національні відносини. За те не має раціи тверджене, немов би кожда полкова мова була обовязкова для жовнїрів иншої національности. Се не є ні приписане анї не було нїгде практиковане. Ще важнїйшою від мови полкової є мова наукова. Нїхто не заперечить, що нинї через істнуючі шкільні закони що-раз більше приходить до значіня на Угорщинї мова державна, а в Передлитавії народні мови. Се викликає відтак свої наслїдки при означуваню полкових мов. Після сего заявляє міністер ще раз, що про переговори в якихсь воєнних справах військових не знає нїчо, але по статях поміщуваних по часописях та по промовах виголошуваних в делєґациях замітив, що підготовлюють ся рух в справі розвязки військового питаня, без якої армія не може поступати на перед. Особисто є міністер переконаний про те, що та розвязка є конечна із зглядів військових і політичних. Супроти побоювань висловлених дел. Аксманом запевняє міністер, що з поминенєм Австриї нїчо не стане ся; несподіванки для міродатних чинників австрийських є виключені. Як довго міністер остає на своїм становищи, так довго не стане ся нїчо, що мало би знищити воєнну спроможність і одноцїльність армії. При кінци заявив, що делєґация переконала ся з його виводів, що на його становище треба бути оптимістом; австро-угорський міністер війни, що був би песимістом, довів би армію до руїни. По сім промовляли ще делєґати: Шрайнер, Немец, Гормузаки, Зазворка і Дрекслєр, а відтак ухвалено військове ordinarium. Після сего почала ся дебата над внесенями регуляминової комісиї в справі ревізиї регуляминy та ухвалено, щоб на будуче до внесеня інтерпеляциї в делєґациях не треба було 6 підписів, тільки 4. Ухвалено також резолюцию, щоб спільне правительство в порозуминю з обома кабінетами найшло спосіб на те, щоб делєґациї могли у воєнних случаях впливати на спільні справи через короткі сесиї, які відбували ся-б частійше від річних.

На сім наради покінчено; слїдуюче засїданє в понедїлок по пол.

Заграничний огляд.

Невдалий атентат в Петербурзї.

Останними часами довідала ся полїция, що социялїсти-революционери підготовлюють атентати на вел. кн. Миколу, премієра Столипіна, міністра судівництва Щегловітова та инших реакцийних достойників. Виконанє атентатів поручено окремій боєвій орґанїзациї. Члени сеї орґанїзациї пробували близько княжої палати й будинку міністерства судівництва, вижидаючи хвилї догідної для атентату; трох терористів — як стверджено— ждало безуспішно д. 19 ого на виїзд міністра. Вчера приступила полїция до облави за відомими їй терористами та арештувала по головних улицях міста загалом 12 осіб, а між ними 5 жінок, приналежних до рухомої революцийної арґанїзациї.

Перед палатою вел. кн. Миколи Миколаєвича арештовано мущину, який мав під камізелькою сховане бляшане пуделко із кількома фунтами динаміту а також одну дуже елеґантно одїту панночку, яка мала в рукаві захований динаміт. Побачивши, що її окружає полїция, хотїла революционерка відобрати собі житє — але се їй не повело ся. В будинку близькім до княжої палати попала полїция на революцийну кватиру, в якій найдено вибухові материяли, полїцейські унїформи і адреси визначних достойників, засуджених на смерть.

Дехто з арештованих боронив ся і так одна революціонерка ранила на ул. Великій Морській полїциянта револьверовим вистрілом.

Новосанджакська желїзниця.

В округах берлїнських уважають оголошенє однодушних комунікатів Росиї й Англії в справі новобазарської желїзниці не так за демонстрацию проти Австро-Угорщини як радше за охоту показати наглядно цїлому сьвітови, що тамтогорічне анґлїйсько-росийське порозуминє відносить ся не тільки до справ азийських, але також до инших питань всесьвітної політики. В виду сеї демонстрациї мав учера — як довідуєть ся „N. Fr. Pr." — вийти з Берлїна до міністерства справ заграничних у Відни незвичайно важний акт, який стверджує приязнь нїмецького союзника супроти Австро-Угорщини.

Нїмецькі круги дипльоматичні впевнюють, що плян новобазарської желїзниці став у Берлїні тоді саме відомий як по других столицях, при тім однак вони вважають своїм обовязком попирати економічні пляни Австро-Угорщин на Балкані, до яких вона має повне право на основі 25 артикулу берлїнського трактату.

Не має тепер отже найменшого сумнїву що до дружби Австриї й Нїмеччини, але коли Росия дістала стільки заяв симпатиї від Франциї і Анґлії, то й Нїмеччина вважала за відповідне задокументувати безосновність чуток, неначеб вона не попирала акциї реформи, веденої Австриєю на Балкані.

Болґарська преса, обговорюючи справу желїзничих получень на балканськім півострові, взиває своє правительство, щоб воно використало сю нагоду та перевело полученє Болґариї з Турциєю через переведене желїзничої лїнії з Кепенділь до Куманово, де вона сходила би ся з желїзницею македонською. Болґарська преса надієть ся, що проект сей повинна поперти також Австро-Угорщина.

НОВИНКИ.

— **Передвиборчий терор.** Нам пишуть: Дня 18. с. м. відбували ся в селї Зеленій (надвірнянського повіта) правибори. Учитель п. Антін Онищук, маючи відпустку з причини лихого здоровля, приїхав на місце правиборів, щоб віддати свій голос. Коли побачив його комісар виборчий — Гаммер, вислужений капрал, вийшов на двір і сказав: Panie nauczycielu, pan śpieszy się do nauki, proszę oddać głos". На те відповів п. А. О., що не спішить ся, бо з причини недуги має відпустку. Тодї ц. к. комісар попросив його до виборчого льокалю в цїли відданя голосу, а побачивши, що п. Антін Онищук неправно не вписаний до виборчої лїсти, сказав сейчас опустити виборчу салю, що візваний зробив. За кілька хвиль вийшов комісар до п. А. О, котрий стояв в віддаленю 30 кроків від виборчого льокалю, та візвав в друге піти звідтам, хоч п. А. О. нїчого до нїкого не говорив; напастований п. А. О. сказав, що хорий, не може піти до дому, який є о $4^1/_2$ клм. від льокалю виборчого віддалений, та що мусить почекати на о. М. Г., щоби фірою разом з о. М. Г. вернути домів. Та мимо сего, п. комісар велїв його арештувати і казав жандармови відпровадити його пішки до Надвірної віддаленої 4 милї. Хорий п. А. О. заявив, що не в силї іти 4 милї, тодї придержано єго до $1^1/_2$ год. по полуд. і опісля відвезено його желїзницею до Надвірної, де жандарм передав його п. к. староству, а се переслухавши його, що-йно о $5^3/_4$ год. вечером пустило на волю. Так отже хорого і голодного п. А. О. держано невинно від 7 год. рано до $5^3/_4$ год. вечером. Отсе подаємо до відома наших послів, щоби вони використали сей факт безпідставного арештованя горожанина. — *І.*

— **Як умирають хрунї.** Пишуть нам з Рудеччини: В селї Ятвягах відбули ся правибори завдяки загально звісним приктикам в хосен кандидатури гр. Скарбка. Посесор гр. Скарбка, Антонї Альберт, мельник в Ятвягах, з вдячности, що хрунї вибрали його виборцем, так споїв правиборців горівкою, що Лука Трачинський, випивши чотири кватирки оковитки, вже погиб, а Іван Малецький боре ся зі смертию. Кількох инших хрунів, що брали участь в тій піятиці, лежать тяжко хорі. Хрунівською трагедиєю занявся суд. Зазначити треба, що всї ті мученики за хрунівську справу, се читачі „Русского слова". Не дивниця, що „твердо-русскій" патріот о. Казимир Гермак, парох з Гошан, також агітатор гр. Скарбка, похував „твердо-русского мученика" з великою парадою. Мабуть се не перша і не послїдна жертва польсько-кацапського блоку при теперішних соймових виборах.

— **Ватага розбишаків перед судом.** Перед судом присяжних в Перемишли станула вчера небезпечна ватага убийників і розбишаків, зложена з трох мужчин і трох жінок, котра в рiжних сторонах краю допускала ся минувшого року розбоїв і убийств. Обжалуваними є: Петро Чебака або Чибака, званий також Чабаком або Гороком; Теодор Тишик; Стефан Галушка або Галушка, званий також Петровським або Бухтяком і Мария знана Горак. Всїх тих обжаловує прокуратория, що вони: 1) в ночи з 10. на 11. червня м. р. допустили ся в Когутках під Черлянами злочину намиреного скритого убийства на особі Гершка Гандзля, стрiливши до него з револьвера а відтак допустили ся на нїм і його жінцї Хаї злочину рабунку; — 2) допустили ся дїйсно убийства на особі Якова Ротмана в Городку в ночи з 15. на 16. червня і насильства та рабунку на особах Байли і Айзика Ротманів; — 3) допустили ся намиреного рабункового убийства дня 20. червня м. р. в Лядську на особі Іцка Шаєра, стрiливши до него з револьвера і зранивши його тяжко і рабунку на особі Іцка і Хаї Шаєрів; — 4) допустили ся крадежі у Видрі коло Борщович дня 20. червня м. р. на шкоду Сруля і Малки Ріхтерів; — 5) допустили ся злочину намиреного убийства в ночи з 21 на 22 червня м. р. в Тулиголовах на особі Йосифа Штайнбруха, вдаривши його якимсь тупим знарядом в голову і злочину рабунку і на конець 6) що в Тулиголовах в ночи з 21. на 22. червня м. р. убили в цїли рабунку Йосифа Шляфа а Рузю Шляф тяжко покалїчили. Крім того обжаловує їх прокуратория о недозволене ношенє оружия. Катерину Тишик і Варвару Чебак, Чибак або Чабак обжаловує прокуратория о злочин участи в рабунку через набуванє і укриванє зграбованих річий. До розправи покликано около 100 сьвідків. Обжаловані Чабак і Галушка удають божевільних мимо того, що львівські лїкарі признали їх зовсїм здоровими на умі. Предсїдателем трибуналу є д-р Чайковський а вотантами радники Гладишовський і Промінський та заступник секретар судовий Земанський.

— **Убийство.** З Немирова доносять, що перед кількома днями донесли два селяне з Завадова, що в лїсї лежить в снїгу труп чоловіка. Донесенє показало ся правдивим. В означенім місци найдено тїло 72-лїтного Івана Корчака, сїльського кушнїра. Слїдство виказало, що виновниками убийства були селяне, котрі перші донесли про убийство. Обох, Івана Трипулу і Андруха Телещака, арештовано. Стверджено, що убийники забрали своїй жертві по удушеню 150 корон, і одїж, котру продали в Немирові.

— **Стипендиї.** Краєвий видїл наділив стипендиями учеників руських гімназий: в Коломиї: Михайла Сьміха, VIII кл. ім. Гловінського 315 кор. річно і Василя Пилипюка, VII кл., ім. Скибинського 200 кор. річно; у Львові: Романа Бардина, VII кл. ім. Гловінського 315 кор. річно; в Перемишли: Льва Луцького, VIII кл. ім. Гловвцького 315 кор. річно; в Тернополи: Евгена Грицака, VIII кл., ім. Гловінського 315 кор. річно. Крім них дістали стипендиї: Хризант Никола Гуглевич з V кл. нїмецької гімназиї у Львові, ім. Гловацького 315 кор., Олександер Бережницький з II кл. гімн. в Самборі ім. Бережницьких 80 кор. і Олекса Дереш vel Николишин з VI кл. гімн. в Стрию ім. Гловінського 315 корон.

— **З аматорських вистав бучацького „Сокола".** З Бучача пишуть: Дня 16. лютого відограв аматорський кружок місцевого „Сокола" в театральній сали монастира оо. Василиян комедию в 3 дїях Франка, п. н. „Учитель". Отся друга з ряду вистава тогож кружка стрінула ся рівнож з загальним артистичним успіхом. Признати треба на похвалу, що всї головні ролї були вистудіовані як слїд і тому аматори з повною прецизиєю вивязяли ся із своєї задачі. Також дрібні ролї вийшли цїлком поправно. Публика, між нею богато селян, оплескувала горячо всї дїї гарної комедиї. Біда одна, що нема обширнїйшої салї, а так нераз як і сим разом мусїло много людий завернути ся від каси, бо не стало білєтів; друга, що бракує відповідної декорациї сцени, котра позволила би виставити труднїйші драми. — *ий.*

— **Національні представленя театральні.** Wiener Allg. Ztg. доносить, що театр над Віденкою постановив уладити в ювилейнім роцї представленя всїх національних театрів в Австриї. Отже будуть представленя в мовах: нїмецькій, чеській, руській, польській, словінській, італїянській і хорватській. Штуки мають бути так дібрані, щоб унаглядняли народне житє і давали образ національних костюмів. Програма представлень буде оголошена по переведеню переговорів з директорами театрів в коронних краях.

— **Спомини В. Антоновича.** Як доносить „Рада", професор Володимир Антонович пише тепер свої спомини, що обіймають великий період часу, починаючи з кінця 50-их років. В першій частині своїх споминів проф. Антонович подає нарис громадських відносин на правобережній Україні перед скасованєм кріпацтва, взаємин між поміщиками-Поляками і кріпаками-Українцями, розповідає про свої студентські часи і мандрівки по селах з метою вивченя народнього житя, про свій конфлїкт з польською шляхтою з приводу сих мандрівок, наслїдком чого посипались доноси на Антоновича та його товаришів і адмінїстрация почала тягати їх по слїдствах та допитах. Ся частина споминів проф. Антоновича уже готова і незабаром має друковатись на сторінках „Літературно-Наукового Вістника". Проф. Антонович настільки відомий як учений і громадський дїяч, що його спомини мати-муть глибоку вагу й великий інтерес для широких кругів українського громадянства.

— **Землетрясенє в західній Австриї.** В середу вечером по год. 10 навістило Відень землетрясенє, що тревало нерівномірно в рiжних дїльницях міста, в одних 4 до 5 секунд, в иших до 20 секунд. Великих шкід землетрясенє не спричинило; в деяких дїльницях міста поспадали лямпи, образи і потовкли ся рiжні склянні предмети. В однім шпитали упало кількох пацієнтів з ліжок. Землетрясенє проявило ся тим способом, що наперед дав ся чути сильний підземний гук і відтак слїдували два удари до гори, другий, сильнїйший від першого, розходив ся поволи филясто, так що добру мінуту було чути бренькіт шиб і шорох предметів, які рухали ся в комнатах. Люди так були тим перепудили ся, що повибігали з мешкань а на одній улици IX дїльниці треба було аж інтервенциї полїциї, щоби вернули до дому. В „Bürgertheater", де виступала французька трупа панї Деспре, настав переполох. Видцям здавалось, що сцена підносить ся, а амфітеатр танцює довкола. Аж по довшій хвили удало ся успокоїти публику. Про силу підземних ударів сьвідчить найлїпше те, що в метеорольоґічнім заведеню повипадали всї олївцї на тих приладах, котрі записують землетрясенє. Одна панї розповідає, що коли припадково о тій порі споглянула на стінний годивник, побачила, як вказівка перескочила нагло о 5 мінут, і в тій хвили вона понула, що дім під нею трясе ся. Перепуджена скочила до вікна і виглянула на улицю та побачила, як телеґрафічні стовпи зачали ся хитати ся то сюди то туди. Одна партия з четвертого поверха в домі на т. зв. Франц Йосефс-Ке розповідає: Ми сидїли при столі. Нараз зачало дверми так

На зиму еластичні валочки і нїт до вікон. — Витирачки до обуви. лїхтарні і ручні лїхтарочки, пролину поручає О. Т. Вінклєра Син Львів, Ринок ч. 28.

трясти, як би їх хтось хотів виважити. Рівночасно крісла, — на котрих ми сиділи, підкинуло в гору а звисаюча лямпа почала сильно хитати ся як маятник то в один, то в другий бік і майнула чотири до пять разів. Під нашими ногами чули ми филястий рух, котрий повторив ся чотири до пять разів. — В домах на улицях Лєрхен і Йосефштедтер землетрясенє було так сильне, що з кредєнсу поскидало столову посудину а в однім домі при ул. Костеллец, де на четвертім поверсі кілька осіб сиділо при столі і пили чай, скинуло зі стола кілька чарок з чаєм, а сидячими при столі вдарило одними об других. Перед двома роками під Віднем також трясла ся земля, але тоді дав ся чути підземний гук і тільки один удар, котрий був такий сильний, що двері самі отвирали ся. В тім самім часі онодішнього вечера дало ся чути землетрясенє в Чехії і цілій низшій Австрії. У Вінер-Найштадт на многих домах завалили комини. Про землетрясенє доносять також з Прешбурга і околиці. Найсильнійше відчуто його в Айзенштадті (Kis Marton), де завалило ся кілька комінів і богато людий вибігло на улицю. Як доносять з Відня, по думці фаховців огнище землетрясеня лежить в Карпатах. Рівночасно доносять з Любляни, що на тамошній сейзморафічній стациї зазначено землетрясенє у віддалі 300 клм.

— Сензаційний процес з еспанським двором розпочав ся перед кількома днями в Мадридї. Запізваними є не хто инший, тілько сам король Альфонс XIII, його мати Марія Христина, інфантка Марія Тереса, сестра і кн. Кароль Бурбонський, шурин короля. Яко позовники виступають два молоді люди, Альфонс і Фердинанд Санц. Вони кажуть, що є природними братьми короля і домагають ся від него, щоби він вернув їм їх майно. Історія сего процесу, котрий вже й без того викликав велику сензацию, а готов наробити ще більшої, є така: Батько теперішного короля Альфонса XIII., як се загально звісно, був великим поклонником красавиць і удержував любовні зносини також з Оленою Санц, матірю Альфонса і Фердинанда Санців, що впрочім свого часу було також загально звісне. Тепер же оба братя повозники грозять, що предложать судови всю любовну переписку Альфонса XII. з їх матірю. Олена Санц була свого часу не лиш красавиця, але й дуже талановита артистка. Вона, як кажуть тепер її сини, покинула театр, щоби віддати ся зовсім королеви. Обох її синів король письменно і устно признав за своїх, а умираючи ще допитував ся за ними. По довгих переговорах, в рік по смерти короля, прийшло було межи еспанським двором а Оленою Санц до угоди, котра забезпечила її сином 30.000 франків ренти, а колиб вони дійшли до повнолітности, то мав їм бути виплачений капітал тої ренти. Олена Санц померла в 1898 р. Коли же її сини дійшли до повнолітности і зажадали виплаченя капіталу, сказано їм, що капіталу того нема, бо банкир, у котрого той капітал був зложений, — мимоходом сказавши двірський банкир давної королевої Ізабелї, — збанкротував, а двір королівський не видить ніякої причини, задля котрої мав би той капітал звертати. Межи многими сьвідками, яких покликано в найновійшій стадиї сего процесу, знаходить ся також кілька теперішних і давнійших міністрів. Альфонс Санц є впрочім, як показує ся, ще сьмілійший як його молодший брат: він домагає ся не лиш, як і його брат, своєї пайки із спадщини по батькови, але хоче ще щоби його й признано князем Бурбонським; сего він не осягне.

— Недостача гроший в Туреччині приймає нечувані розміри. Урядникам не виплатив державний скарб пенсий по більшій части від серпня. Міністер скарбу є рідким гостем в міністерстві і перебуває там потайки зі страху перед товпою, яка облягає будинок міністерства безнастанно. Міністер заявив, що дістав з Ільдіз-Кіоску поручене здержати всякі виплати без огляду на те, звідки домагають ся гроший. Між иншим в міністерстві залягають навіть платничі накази султанського кабінету, бо й тих нема чим заплати.

— Дрібні вісти. Вінчане п. Гната Плешкевича, укінченого богослова, з п-ою Зонею Насальською відбуде ся дня 27 с. м. о год. 7 вечером в передміській церкві в Яворові. — При земних роботах при будові зелїзниці за личаківською рогачкою у Львові усунула ся земля і присипала одного робітника. Заки його відкопали, нещасний вже не жив. — Начальний директор галицьких почт і телєграфів, Іван Сеферович, виїхав в урядових справах до Відня. Заступництво обняв радник двора Людвик Пікор. — З Ню-Кестль (в Англії) доносять, що наслідком вибуху в копальни „Вашінгтон" погибло 14 осіб. — У фабриці пороху в Бекерлї (в Каліфорнії) вибухло 10 тон динаміту, наслідком чого погибли 4 Европейці і 24 Хінців. — На зелїзничій стациї в Максимівці за Тернополем зачепала машина тягарового поїзду о вози другого поїзду тягарового, наслідком чого машина і службовий віз вискочили із шин а машиніст і топник дізнавши сильних потрясень, захорували.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: О блуд. сині. Порф, (лат. Мясопустна). Позавтра, в понеділок: Власія, Теодора (лат. Вальбурії). Ві второк: Мелетия (лат. Матїя, Сибір).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Заупокійна панахида за душу бл. п. Марка Каганця** господаря в Коропци, члена Ширшого Народного Комітету, основателя читальні „Просьвіти" і начального директора „Руської господарської Спілки" в Коропци, заколеного жандармськими багнетами в Коропци дня 6-го лютого с. р., відправить ся в Успенській церкві в сю неділю (23 с. м.) о год. 12 в полудне (по Службі божій). На се богослуженє запрошує львівську громаду — *Народний Комітет.* — (Жертви, збирані в часї панахиди, підуть для бідної вдовиці мученика.)

☐ **Дальший ропертуар руського театру в Надвірній.**

В неділю, дня 23 с. м. „Ой не ходи Грицю", народний образ зі спів. і танцями.

Ві второк, дня 25 с. м. „Різдвяни ніч", опера в 4 дїях М. Лисенка.

☐ „Сто тисяч" комедию в 4. дїях Карпенка-Карого відограє завтрішної неділї о 7. годині вечер театр аматорів львівського „Сокола" (улиця Руська ч. 20).

☐ **З Товариства робітників „Воля" у Львові** (Лїадого 2). В неділю, 23. с. м. відбуде ся в комнатах товариства відчит інж. П. Волосенки на тему: „Парові машини" (ч. I.), з демонстрациями. Початок о 4·30 год. веч. Вступ вільний.

☐ **Віче женщин** відбуде ся в неділю, дня 23 с. м. о годині 4 по пол. в сали ратушевій у Львові з дневним порядком: Становище жінок супроти виборів і реформи виборчої до сойму і до ради міської. Публичне се віче скликує комітет поступових польських жінок.

☐ **В Рожнїтові** відбуде ся заходом читальні „Просьвіти" дня 23 с. м. аматорське представленє „Капраль Тимко" в сали Розенмана. Початок о год. 6 вечером.

☐ **Осторога.** До Народної Канцелярії приходять щодень численні запитаня з ріжних сторін краю, чи є тепер яка робота в Прусах. У відповідь на ті листи подаємо до відомости всїх інтересованих, що на разї роботи в Прусах нема, тьма робітників, прислана всякими приватними агентами, жде дармо по бюрах на роботу. Тож радимо на разї не виїжджати і ждати, поки в часописях не дамо знати, що вже можна їхати. Виїздаючі на роботу повинні зголошувати ся о пораду в Народній Канцелярії (Львів, Ринок ч. 10). Остерігаємо перед приватними (польськими і жидівськими) агентами. Хто хоче близших інформаций про услівя працї і т.и., нехай пише на адресу: Uebernahmestelle der Landwirtschaftskammer für die Provinz Schlesien. Myslowitz O. S." Звертаємо увагу на поученє про легітимаційні карти для робітників в Прусах, яке було поміщене в ч. 28 „Дїла" з 8 с. м. — За Народну Канцелярию: *Д-р В. Бачинський*, дьректор.

☐ **З Калуша.** Довірочні збори філії руського товариства педагогічного відбудуть ся дня 1 марця с. р. о 2 год. в салї „Народного Дому" в Калуши.

☐ **З товмацької філії „Просьвіти".** Нарада відпоручників читалень „Просьвіти" товмацького судового повіта в справі крамниць не відлуде ся дня 2. марця а пізнійше. Зате дня 2. марця о год. 11. перед пол. в домі „Віри" в Тисьменици відбуде ся нарада відпоручників читалень судового повіта тисьменецького. Попередить наради короткий виклад про новий будівельний закон, про фабрикацию цементових дахівок і як в дешевий спосіб зробити соломянні дахи огневідпорними. Прочий порядок нарад буде той самий, який оголосила господарсько-промислова комісия „Просьвіти".

☐ **З Краківця.** Товариство „Руська Бесїда" в Краківци устроює в четвер, дня 27. с. м. у власних комнатах концерт при співучасти академ. хору тов. „Бандурист". По концертї вечерниці з танцями. Вступ за запрошеними від особи 2 кор. Початок точно о год. 8. вечером.

☐ **Коннурс.** Видїл руської бурси ремісничої і промислової у Львові оголошує сим конкурс на настоятеля сеї бурси від 1. цьвітня с. р. Настоятель бурси обовязаний наглядати над питомцями в бурсї, евентуально і поза домом, давати харч питомцям, вести книги адмінїстрацийні та кореспонденциї, а за се одержує 24 кор. місячної винагороди за кождого питомця, мешканє з двох кімнат і кухнї та на опал і сьвітло виключно для бурси після місячного рахунку. Перщенство будуть мати емеритовані народні учителї. Зголошеня належить вносити до видїлу найдальше до 15. марця с. р. на руки Івана Бачинського, касиєра „Днїстра".

Урядові вісти:

Із станиславівської епархії. Розписаний конкурс по конець лютого на професора біблійних студий старого завіта в епарх. богословськім лїцею. Кандидати мають піддатись письменному клявзуровому іспитови. — Крил. Франц Щепкович іменований предсідателем товариства взаїмної помочи дяків станиславівської епархії. Увільнені від конкурсового іспиту о. Михайло Литвинович з Кудринець на 6 лїт. Введені оо.: Александер Майковський, яко завідатель ex currendo в Сопові, Володимир Кунинський яко завідатель ex currendo в Білих Ославах, Емануїл Красицький, яко експозит в Новоселици Язловецькій, Ярослав Марчак, яко прив. сотр. в Печеніжині, Стефан Кунанець, яко завідатель в Постолівці, Константин Андрухович, яко завідатель в Білих Ославах, Василь Маньовський, яко прив. сотрудник в Павшівці, Мечислав Радловський, яко приватний сотрудник в Ягольници, Григорий Дурдела, яко прив. сотр. в Кулачківцях і Антін Калята яко прив. сотр. в Пасічній, дек. станиславівського. — Правительство визначило на один рік дотацию для приватних сотрудників в Павшівці, Підвербцях, Городници, Дорі і Ляцкім шляхотськім. — Рукоположені в пресвитери: Іван Маркевич, Константин Павлусевич, Нестор Никола Дрогомирецький, Григорий Дурдела, Володимир Галайчук, Мечислав Радловський і Антін Наконечний. — Увільнений із духовної епархіяльної звязи для принятя до львівської епархії д-р Кароль Єрмі.

Іспит аспірантів на однорічних охотників, т. зв. „Intelligenzprüfung" відбув ся в днях 17. і 18. перед іспитовою комісиєю під проводом майора генерального штабу А. Новотного. Апробовано з фреквентантів приготовляючої військової школи Ст. Добровольського отсих Русинів: Володимира Репту, Юрия Яновського і Йосифа Олексина. Новий приготовляючий курс розпочинаєть ся дня 1. марця с. р.

Іменованя. Міністер просьвіти посунув до VIII. кл. ранги учителїв державних промислових шкіл, Тадея Мостовського у Львові і Йосифа Багутинського в Кракові. — Міністерство торговлї іменувало укінченого студента прав, Володиміра Лесецького, концепт. практикантом в дирекциї почт і телєтр. у Львові. — Президент висшого суду краєвого іменував рахункового асистента, Стеф. Загурського офіциялом, практикантів: Йосифа Мілєра і Йос. Габуру рахунковими асистентами.

ВІДОЗВА.

В часї тисячпятьсотлїтнього ювилею нашого сьв. Золотостого Учителя.

Найкрасшим памятником тисячпятьсотлїтнього ювилею нашого Золотоустого Учителя, який враз з цїлою католицькою і незлученою Церквою наш нарід тепер усюди торжественно обходить, буде тїснійша злука нашого руського народу і нашої Церкви з землею, *яка видала сего пропречистого Отця*, з якою вяжуть ся спомини істориї нашого відкупленя. Ся духовна злука зі сьв. Землею і взагалї наші взаємини з християнським Сходом можуть тоді лише мати тривке значінє і силу, коли будемо мати власну церкву і власне пристановище у тій сьвятій країнї.

Як-раз у теперішній хвили завдяки заходам, опіці і Архиєрейському *благословеню* нашого Високопреосьвященного Митрополита підпринимаєть ся велике дїло, до якого прикладаємо руки і просимо Вп. Земляків о як найгорячійше поперте. А сим дїлом є побудованє нашої власної Церкви Рождества Ісуса Христа з монастирем наших монахів Студитів Скнилівської Лаври з під Львова у Вифлеємі, місци приходу нашого Спасителя на нашу землю.

Згадана фондация була би нашою твердинею в так памятковім і важнім та осьвяченім місци воплоченя Господа нашого Ісуса Христа. В так здобутім місци, при молитвах, строго аскетичнім і примірнім житю наших монахів Студитів наші місйонарі могли би в найблизшій будучности зачати апостольску місию в цїли зближеня і бажаної злуки восточної Церкви з катол. обр. грецького.

Обсервуємо, що памятковими місцями, як цїлою сьв. Землею дорожить цїле християнство. Кождий християнський нарід стараєсь там мати хочби одну церковцю, одну свою фондацию. Се велике значінє сьв. Землї зуміла добре оцїнити Росия, котра в тій цїли на Сходї, особливо у сьв. Землї, своїм могучим впливом на державу турецьку, усїми силами від ряду лїт скріпляє православіє у сьв. Земли. В тій цїли Росия там на кождім памятковім місци, як Єрусалим, Вифлеєм, Назарет і и., побудувала величаві церкви з многими приютами для паломників, особливо православних, що сотками, тисячами, переважно з полудневої Росиї-Украіни відвідують сьв. Землю. Рівночасно, щоби православіє і в молодих защіпити, позаводила школи, котрі виховують бідне тамошне населенє ріжних конфесий, навіть і католиків, в дусї своєї церкви. Як-раз супроти такої православної пропаганди треба нам синам католицької Церкви, а обрядом найблизшим нез'єдиненому Сходови, взяти ся до апостольської працї для какол. церкви. А як-раз до сего надаєсь найлїпше намірена будова нашої церкви Рождества Христового в Вифлеємі.

Як Його Екселєнция, наш митрополит, в поручаючім письмі висказує ся, само провідінє Боже для довершеня сего важного, а трудного дїла, посилає нам чоловіка найлїпше обізнаного з справами Сходу. А ним є о. Петро Курі гр. катол. сьвященик, парох Вифлеєму. Вже від кількох лїт працює він для сеї справи. Самим своїм наставником, греко-катол. патриярхою Кирилом, як найлїпше і горячійше припоручений. Надто сам о. П. Курі, Грек-Мельхіт (мови материнської арабської), своєю особою представляє тих християн на Сходї, що єще одні, яко греко-католики того самого що ми обряду, під проводом свого патриярха, кількох архиепископів і епископів, числом парусрот тисяч душ вірно тримають ся Церкви католицької. Хоча нечисельні вони, то завдяки місцевим обставинам вони одні можуть нам в сій нашій місиї на Сходї найбільше помочи. Навіть сам о. П. Курі, хоч з початку приїхав був до нас з намїром збирати складки на свою церкву в Вифлеємі, тепер за згодою Його Ексцелєнциї митрополита бажає вступити до нашого Студитського монастиря в Скнилові, тим самим має намір стати і нашим сьвящеником і збирати для нашої церкви і монастиря складку, лише з тим додатком, щоби в сій нашій церкві могли також відправляти ся богослуженя в нашім обрядї на мові грецькій або арабській для вірних гр. катол. мови грецької і арабської. Крім згаданих висше користий намірена будова нашої церкви Рожд. в Вифлеємі, мала би і сї єще користи церковні і народні.

Першою користию народною було би, що в сім місци, на котре звернені очи цїлого християнського сьвіта, міг би і наш нарід виступити з своєю церквою і своїми монахами, котрі би своєю працею, своїм строгим аскетичним, побожним житем давали як найлїпше сьвідоцтво правдивої побожности нашого народу. А як-раз нам дуже ходить о сю добру славу перед цїлим сьвітом католицьким, особливо коли зважимо, як то часто наші національні противники нас очернюють перед сьвітом катол., особливо перед найвисшою єрархією Церкви і сьвятійшим Отцем в Римі, що-до щирости наших переконань і привязаня до правдивої катол. Церкви. А також і сам наш руський нарід, що так дорожить сьв. землею, немов своєю рідною, чого доказом перше наше паломництво до сьв. Землї, повинен, і то відповідно до свого чотиромілїонового числа, мати в сьв. Земли і свою церкву, свою інституцию духовну, котра би гідно і як найлїпше сьвідчила о його істнованю і житю. А вжежіо сій так близькій помочи не належить нам забувати, яку би наші евентуальні паломники до сьвятих місць могли за кождий раз мати. Вони-б у далекій сторонї знайшли свій кутик і свій захист, та не потребували би скитати ся і дорого оплачувати чужі місця притулку. Вкінци намірене дїло будови нашої Церкви Рожд. Хр. в Вифлеємі з монастирем Бр. Монахів Студитів має єще і личну користь, яка може кожду нашу християнську одиницю заохотити до зложеня і більшої жертви на згадану Божу цїль. Именно кождий жертводатель, що лише одну корону жертвує на сю цїль, може за посередництвом підписаного комітету під поданою на самім кінци адресою дістати памятковий образець, а тим самим доказ і знак, що по вічні часи буде користати з овочів тих молитов монахів Студитів і сих Служб божих, які по можности щоденно будуть правитись в сім сьв. місци церкви Рожд. Хр. в Вифлеємі за живих і померших жертводателїв. А ся послїдна користь тому може як найсильнійше до кождого з нас промовити і заохотити до зложеня як найбільшої по змозї жертви і за себе і за усїх і поодиноких членів своєї рідні. А хто єще поспішить з більшими жертвами поч. від 5 кор., повинен вписатись в самій памятковій книжцї о. П. Курія, яка по вічні часи буде з вписаними іменами переховуватись при сій церкві Рожд. Іс. в Вефлиємі.

З огляду на висше наведені мотиви і користи сам наш Високопреосьвящений митрополит зволив заняти ся сею справою. Тепер вона вже не є личною і приватною справою або о. Курія або дотичної парохіяльної церкви Вифлеєму, але стала ся справою нашою церковно-народною.

Томуж Його Ексцелєнция митрополит не лише підписаними членами комітету будови нашої церкви Рожд. Хр. в Вифлеємі загадане дїло як *найревнійше припоручає* ласкавій жертволюбивости усего нашого духовенства і усїх вірних своїх Епархій, але єще зарядив слїдуюче:

Іменно *згаданий* о. П. Курі дістав позволенє разом з одним єще братом монахом Студитом Йоаном, заосмотрений поручаючим власноручним письмом Його Ексцелєнциї митрополита збирати складки в поодиноких наших парохіях. Заки ще виїде в сій цїли на провінцию, буде *старати ся* о. П. Курі у самім Львові з сим монахом Студитом Йоаном, яко посередником і товмачем нашої мови, збирати жертви у поодиноких наших знакомих. Одначе, щоби з огляду на позволенє намісництва, удїлене о. Курію в справі збираня складок на сю цїль, з виключенєм квестованя від дому до дому, дати кождій жертволюбній одиниці, особливо зпоміж народу, нагоду зложити жертву на сю так велику цїль, Його Ексцелєнция митрополит поручив одному Єромонахови ЧСТС. з Скнилівської Лаври сьв. Антонія Печерського що неділї (з ряду 5) виголосити по одній проповіди в поодиноких львівських парохіяльних церквах на співаній Службі божій або по вечірни, а о. Петру Курію рівночасно позволив по кождій такій науці в порозуминю з Впрдб. о. парохами дотичних парохіяльних церков в церкві збирати жертву на сю цїль.

Ті проповіди і збиранє жертв по науці вже почалось 16 лютого н. ст. с. р. в церкві сьв. Юра і на вечірни в церкві Успенській. В кождій церкві парохіяльній тиждень наперед заповідаєть ся, коли буде наука і збиранє складок, чи в часї Служби божої чи вечірні. Томуж і ми ще раз осьміляємо ся се боже дїло для добра нашої церкви, обряду і народу як найгорячійше припоручати так жертволюбивости нашої львівської христ. громади, як особливо нашим землякам на провінциї, особливо Впрдб. оо. парохам і Вп. п. учителям і всій місцевій інтелїгенциї нашого краю.

О тім, що наші перші, руські єрусалимські паломники будуть вести перед в сім сьвятім дїлї, найсильнїйше нас переконує вже ними поданий примір і зложені жертви.

Евентуальні жертви просимо ласкаво надсилати або на руки наших редакций „Дїла", „Руслана", „Нив." і „Основи", або на руки Всгл. Ректорату Львів. дух. семинаря, або єще лїпше на руки самого настоятельства Студитської Лаври сьв. Антонїя Печер. в Скнилові, п, Кульпарків.

Барвінський Олекс. правит., радник у Львові, *Тит Заячківський*, радник двору, *о. д-р Йос. Жук*, ректор львівської духовної семинарії, *Іван Левинський*, проф. політехніки, *о. Ісод. Лежогубський*, катехит, *д-р Евг Озаркевич*, директор „Народ. Лічниці", *Т. Ревакович*, емер, радник суду, *д-р Кир. Студинський*, проф. університета, *о. Іван Чапельський*, крилош. митроп. капітули, *д-р Ст. Федак*, кр. адвокат, *о. Йосиф Фоліс*, парох Скнилова і посол до державної ради, *о. Петро Курі*, гр. кат. парох Вифлеєму.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 22 лютого 1908.

Виборчий терор.

Старий Самбір. (Вл. т.) В повіті терор. Староство арештує опозицийних виборців, аби зменшити число голосів на руського кандидата. Так на домаганє москвофільсько-старостинського кандидата Басараба безправно арештовано на ринку виборця Ілька Лїнинського, котрого сам Басараб завіз скованого ланцухами до староства.

Букачівці. (Тел. вл.) Д. 20 і 21 с. м. „поправляють" *правибори* в Козарі, Чагрові, Юнашкові, Сороці, Желиборах, Скоморохах. Терор страшний. Наш протест против правиборів в Журавенці відкинено.

Парляментарні справи.

Відень. (Ткб). Буджетова комісия палати послів приняла вчера без зміни по довшій дискусиї главу „Державна Рада".

Прага. (Тел. прив.). Чеські аграрії рішили ся вже більше не засідати в спільнім клюбі з клєрикалами а то в наслідок їхньої нельояльної тактики *при останних соймових виборах.*

Відень. (Тел. прив.) Утворенє нового міністерства „публичних робіт" стрічає ся з ріжними перепонами. Коли поминути о борбу за ріжні становища в новім міністерстві, яку ведуть між собою антисеміти, німецькі поступовці і Чехи приходить ще опозиция лївиці палати панів, яка не годить ся на те, щоб міністерству сему підлягали промислові школи, які належали досї до соймів.

Краєві сойми.

Відень. (Т. К. Б.) Христ.-соц. кореспонденция „Austria" доносить, що парлямент збереть ся д. 17. марця Коли правительство доведе між чеськими й німецькими послами до порозуміня ще перед Великоднем, то на великодну перерву будуть скликані краєві сойми для уконституованя і відбутя сесиї.

Інсбрук. (Т. К. Б.) Підчас вчорашних виборів з міської курії до сойму вибрано 3 Німців 2. вільнодумних, 2. христ. соціялів а 2. консерватистів. Італійці вибрали 5. лібералів і 1. клєрикала.

Трета Дума.

Петербург. (Т. К. Б.). Після довшої дискусиї порішила Дума передати комісиї для посольської недоторканости *законопроєкт внесений* 180-ма послами про запомоги для осіб, які потерпіли шкоди через терористичні акти. Відтак принято *денвний порядок, в якім висловлено* велике обурене Думи з приводу терористичних актів,

Італійський парлямент.

Рим. (Т. К. Б.). Палата депутованих вела вчера дальшу дебату над внесенєм Бісолятого, щоб науку релігії усунути з народних шкіл.

„Польський і руський революційний рух і Україна" (стор. VIII+200, ціна 3 кор.) *Михайла Лозинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адмінїстрацию „Дїла".

До „Народної Гостинниці" приїхали 21. II. 1908. Григорий Тимощук, Коломия; Станислав Підгурський, Томашів; о. Северин Борачок, Яйківці; о. Іван Созанський, Черче; Зофія Судник, Люблин; Григорий Дзундза, Бережани; Іван Лопатинський, Розвадів; о. Тимотей Василечич, Теребовля; д-р Д. Мельц, Бурштин.

Новой сили

додає SCOTT'A EMULSION, коли всї инші средства позістали без успіху. Є завсїгди небезпечно коли експериментує ся з сумнівними препаратами, если бавить ся здоровлєм і коли розходить ся о

Ослабленє

яке лучаєть ся у **ревмовід лесцентів,** або з браку крови хоріб легких або перепрацьованя Хто є розумний, той бере таке средство, яке в безчисленних случаях у всїляких родах ослабленя *показало ся виїмково* скуточне і випробуване а се средство нази. ваєть ся

SCOTT'A EMULSION.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 с

До набутя у всїх аптиках.

Оголошеня.

НАСІНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнійшої фірми **VILMORIN et ANDRIEUX** у Франциї можна записувати від **Зофії Голубінкової** в Кракові, **Зелена 28.** За доброту і певність ручить ся. Насїнє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цїнники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. З поважанєм *Зофія Голубінова*, Краків, Зелена 28. 240 1—8

Робітня артистично-слюсарська Михайла Стефанівського у Львові ул. Коперника 16, виконує до церков хрести, кулї і місяцї в огни золочені, громозводи, вікна желїзні, сходи кручені, паркани, галєриї і прочі роботи по дуже низьких цїнах. 15 2—10

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Надіслане.

Гомеопат Д-р Дорнфест

ординує від 9—12 і від 3—6 площа Академічна 3. 237 2—10

Кавалер літ 29 властитель більшої робітні, котру веде 4 роки у Львові. Оженить ся з Русинкою панною або вдовою до літ 30. Посаг пожаданий до 8000 кор., котрий уленшить мені в закупні власного дому. На анонїми не відповідаю. Е. Л. Львів 10, poste restante. 218 4-5

„The Gresham"

тов. обезпечень на житє в Льондонї, що стоїть під контролею австрийського та англїй. правительства. Фонд ґваранційний для обезпечених в Австриї через ц. к. правительство признаних виносить **кор. 34,620.913.** Нові тарифи в ріжних комбінациях і проспекти висилає даром і оплатно

Ґенеральна аґенция для східної Галичини, Львів, Коперника 21. 243 1—11

Особи які мають розгалужені товариські знесини можуть як **аквізитори** бути принятими за сталою платою і провізією.

Ц. к. уприв. галицкий акцийный

БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Відділ депозитовий

принимає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до перехованя цінні папери і удїляє на них задатки.

Окрім того заведено на взір заграничних інституций так звані

Сховки депозитові

(Safe Deposits.)

За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар одержує в сталевій панцирній касї сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *безпечно а дискретно* можна переховувати своє майно або важні документи.

В тім напрямі гіпотечний Банк поробив як найдальше йдучі заряджена. 4

Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім віддїлї.

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

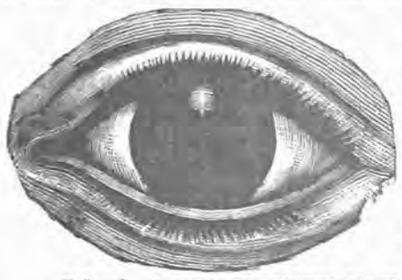

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище Зарвом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвіжери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня яринні, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин" практичний порадник, ціна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 1—2

„Пестїйка" полька-французька на цитру — уложив *ЗЕНОН М. КИРИЛОВИЧ.*

Друкована в муз. часописи „Echo vom Gebirge" в ч. 23. р. 1907. 208 4—5

Ціна 1 корона.

„Між своїми" низка руських пісень на цитру по 2 кор. за примірник.

Набути можна у автора в Коломиї і у всїх книгарнях.

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул. Сикстуска ч. 14

РОБІТНЯ металевих і кавчукових штампілій

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і лляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 80—52

Прошу завсїгди жадати

КРАЄВИИ ВИРІБ

МУНКА одиноке ощадне МИЛА

в „Носорогцем" або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Заложеної в р. 1846).

Прібки і цїнники даром. 45 17—25

Де підемо на снїданє?

Та не має лїпше, та не має красше
Ніде підкріпитись,
Як піти до **ФУКСА** у **Дністровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Ріжні горівки і пива.
Та нема смачнїйше, та нема дешевше
Ніде пити, їсти,
Як з приятелями у **Дністровім** домі
У **ФУКСА** засїсти. 165 3—?

Адвокат в місті в окружним судом пошукує рутинованого концепієнта з правом субституції, котрий евентуально мігби обняти канцелярию яко спільник. — Відомість в Адмін. „Діла". 244 1—3

Цукорня Краківска

ТРОЧИНЬСКОГО

у Львові улиця Фредри

поручає знаменитих цукорків десерових фунт 80 крейцарів. Знамениті памиушки і тїсточка 148 по крайцарі. 10—10

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистичнорізбарську робітню **Евст. Щупляневича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка підникає ся робіт входячих в круг прикрашування церков. За виконану роботу ґарантує. Цінники даром і оплатно. 48f

Склад печий кафльових з краєвої фабрики

ГЛИНЬСКО

перенесене з улицї Сенькевича на

пл. Домбровского ч. 5

ул. Тиха 1.

Поручає ся чищенє печий і 238 кухонь кафльових. 4—10

Академик, рутинований інструктор, глядає ласки, або якого заняття у Львові, евентуально на провінциї. Приготоване під ґваранцию. Ласкаві зголошенія: „Industrius U." poste restante головна почта Львів.

Публична продаж

без

викликаня і лїцитациї

лише з вільної руки

„DOROTEUM"

у Львові, ул. Шайнохи

продає нині і в слїдуючих днях віддані до продажі — в причини обставин родинних — по дуже нивьких цїнах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельскинових ковбірів і заруквків.

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальні.

Кілька ланкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя довецького і сїчного.

Кілька псів, веприків і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диванників, намиток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стінних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф. бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 коні, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити ландари, 3 санок і инші повози.

Кілька зелїзних печий, ван, візків і колисок для дітий.

Кілька огнетревалих кас, рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

Нарти, джекси, галїоакси і лижви всїляких системів, 3 фортепяни, пянїно, віольончело, кілька скрипок, флетів, кларнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мінїатури, бронзи, штихи, порцелянн і краштали.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланєм марки почтової на 20 сот. 102 6—?

ОГОЛОШЕНЄ.

Дня 7 марта 1908 о годинї 5 попол. відбудуть ся Загальні Збори членів Товариства кредитового „ВІРА" стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Судовій Вишни в бюрі Товариства з слїдуючим порядком дневним (§. 47 стат.):

1. Відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів відбутих дня 21 марта 1907.
2. Звіт Дирекциї з дїяльности і рахунків за 1907 рік.
3. Звіт комісиї шконтруючої і удїленє дирекциї абсолюториї з рахунків за рік 1907.
4. Внесеня Надзираючої Ради що-до розділу зиску (§. 45 стат.)
5. Зміна §. §. 8 і 50 статута.
6. Вибір двох членів Ради Надзираючої.
7. Внесеня членів.

Судова Вишня дня 18 лютого 1908.

246 1—1 НАДЗИРАЮЧА РАДА.

ОПОВІЩЕНЄ.

Звичайні загальні збори членів **Руськоі Міщанськоі Каси,** стозаришеня зареєстрованого з обмеженою порукою **в Станиславові,** котрі відбудуть ся дня 19 марта 1908 о 5-ій годинї по полудни в льокали товариства зі слїдуючим порядком дневним:

1. Справоздане дирекциї і білянс за рік 1907.
2. Справоздане комісиї контролюючої і внесеня на удїленє абсолюторий.
3. Розділ зиску.
4. Вибір 4-ох членів Ради надзираючої.
5. Зміна §. 13, 30, 36, 37, 43 і 48 статута.
6. Внесеня членів.

Відповідно до постанови §. 54 статута оголошує ся що маєтковий стан білянс товариства за рік 1907 є виложений в льокали товариства від 23 лютого до 10 марта 1908.

ЗА НАЗИРАЮЧУ РАДУ:

Д-р Володимир Янович голова. *Петро Будзїнський* секретар. 245 1—3

Новий а добре платний домашний промисл введо в нашім краю

Перше галицьке Підприємство Домашних Паньчішкових Робіт на Плоских Машинах до Плетеня

Лїбаль і Спілка

зареєстроване торговельне товариство у Львові, **ул. Кохановського ч. 39—32.**

Не треба шукати заробків в чужині, за морем!

Легка і приємна праця для всїх і всюди!

Хто навчить ся працювати на новоспатентованій плоскій машині до плетеня „Славія", той вже не має чим журити ся. Зимою в теплї а лїтом в холодку працює собі спокійно; готову роботу відсилає до фірми **Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39,** а за пару днїв дістає від тої фірми заплату готівкою за роботу і свіжу пряжу на дальші вироби. Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів. Машини „Славія" є найлїпші, та тому і найдешевші; не треба отже давати ся заманювати до куповання инших машин, а найбільше треба вистерігати ся кулистих машин. Жадайте сейчас пояснень. 44

Тривкий і певний заробок 3—5 К на день!

Покличтесь на нашу часопись. Давайте се оголошене ч тати всїм знакомим.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

135

ПОЗІР!

Правдиві російські

„АТЛЄТ"

КАЛЬОШІ

Повна ґварантия за якість і тревалість.

Не совгаючі ся правдиві російські кальоші.

Патенти ч. 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.

до набутя в лїпших торговлях.

86 15—15

Жадайте всюда лише „АТЛЄТ" кальошів.

Бляха значно потанїла

просимо проте користати з нагоди і замовляти в

Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли

бляху на криті дахів по слїдуючій цїні:

100 кг. поцинк. тешин. десятки по К 57·—
100 кг. чорної „ „ „ „ К 38·50

Цїни розуміють ся 1 о с о наш магазин в Перемишли і то за готівку. По тій цїні дамо бляху тільки на замовлена, які наспіють до нас найпізнійше до 15 марта с. р., пізнїйша бляха значно подорожіє. Цїну прочих блях годамо на жадане відворотно.

247 1—? **ДИРЕКЦИЯ.**

Парцеляцийне Товариство „ЗЕМЛЯ"

у львові

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичині і Буковині.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших институциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляцийні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%. 12—54

37

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя; гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не послугуюсь.

КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цїнника даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий

механік і спеціяліст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

Жерело здоровля і ратунку для звірят у хоробі.

Наука еґомосця.

Гей Іване! А запрягай бо вже раз коні а скоро!

„Не можна прошу Еґомосця, сивий куляє, а Мацькови так жарчить в горлї і кашель мучить, що й рушини його годї".

„А ти забув вже що ветеринар говорив та наказував, а де твоя голова?

Если кінь кашляє золзує і терпить на робаки, задає ся йому через кілька день **ПАРАСКОВИЧА ЕКВІНУ** тай лихо минуло.

А як кулявіє, натри ноги добре **Fluid-ом.** то зараз виздоровіє. Флюїд поможе на всї хороби ніг у коней, чи кінь ногу звигне, чи ся де сильно ударить, або занадто змучить при працї, на всьо Флюїд поможе. Тому то у війску так здорові коні, бо все їх смарує ся Флюїдом. Ті средства мусять в дома бути, бігай жеж скоро до аптики і принеси, а спішись! Жадай з підписом „Параскович". Еквін 5 кґр. 6 К, пробна пушка 60 сот. Флюїд фляшка 2 К, 25 фляшок 45 кор.

Цїнники дармо висилає **Мр. Т. ПАРАСКОВИЧ Gutenstein Nr. 6.**

Склади у всїх аптиках і порядніїших дрогуериях Галичини. 46 7—12

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·45	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·46	5·45	10 30
Черновець	8·05	—	2 25	—	9·00
Черновець	—	—	3 35	—	12 20
Ст. Станиславова	5·56	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7 29	11 50	3 51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1 55	—	9·20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9 25	10·10†
Врухович	7 10	12 40	1·46†	4 50	8·20
Врухович	10 05†	—	3 25	5·30	9·35м
Зимної води	5 50	7·25	1 1.	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7 0ь	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12 45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2 17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1 55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Ст. Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2 10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·25	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —, і свята від 26/6 до 15/9 буквою м — в неділї і свята від 1/6 до 10/8 що дають буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 41. Львів, понеділок 24. н. ст. (11. ст. ст.) лютого 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 28. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсертову або за ві місця, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Москвофільські ґльоси.

Одно треба признати москвофілам: ступивши раз на дорогу служби польській шляхті в поборюваню українського національного руху, йдуть вони тою дорогою консеквентно до кінця. Нині, в останній день перед соймовими виборами, можемо сконстатувати, що за цілий час передвиборчої акциї москвофільська преса не помістила ані одної статї, в котрій вказувала би на небезпеку, яка грозить нашому народови при виборах від з'єдинених під прапором „Rad-и Narodow-oї" польських сил, і завзивала би до боротьби з тим польським походом в руські виборчі округи, — а за те не було числа „Галичанина" і „Русского Слова", в якім не товкло би ся від передової статї до послідної новинки про потребу „истребленія украинскаго сепаратизма", і то не жахаючи ся в тій боротьбі проти українського національного руху ніякого способу, ніякого оружя.

На тім становищи, як кажемо, москвофіли стоять витревало до самого кінця. Перед нами останнє (33 з 23. с. м.) число „Галичанина", яке перед днем виборів дійде до рук читачів. Звичайно в такім числї редакция старає ся ще раз зазначити своє становище в виборчій боротьбі, вказати загалови як на своїх союзників так і на своїх противників, одним словом, пригадати загальну директиву, якої партия придержує ся при виборах. Як же з сеї задачі вивязав ся „Галичанин?" Так, як і в цілій передвиборчій акциї. Ціле останнє число „Галичанина", від передової статї аж до новинок, просто скажено антиукраїнське, коли тимчасом про польський похід в руські округи нема навіть згадки, немов би наш народ не мав перед собою иншого ворога, крім українського національного руху.

Спинимо ся найперше на передовій статї п. н. „Борьба противъ презеса „кола" и его разоблаченія объ украинцахъ". Привід до сеї статї дало посольське справозданє проф. Гломбінського, зложене на зборах своїх виборців д. 17. с. м. В тім справозданю Гломбінський згадав також про переговори бар. Бека з нашим парляментарним клюбом, повторяючи те, що з донесень преси всї вже давно знали. Між иншим згадав він і про те, що наш парляментарний клюб домагав ся зміни статутів „Народного Дому", але се вже Поляків безпосередно не обходить і тому він про сю справу не потребує говорити. Отсю згадку в промові презеса польського кола „Галичанинъ" використовує на те, щоб закричати з фальшивим патосом, що наш парляментарний клюб домагав ся „Народнаго Дома въ украинскія руки" і на тій підставі вилити на весь український національний рух цілу повінь ординарної „галицко-русской" лайки, яка кінчить ся зазивом, щоб ніхто з москвофільської партиї не посьмів в ніякім випадку голосувати на українського кандидата, бо „обязанностью всѣхъ честныхъ элементовъ, не внимая на различіе партійности или національности (отже й обовязком Поляків, яким москвофіли на кождім кроці пригадують той обовязок нищеня українства!) будетъ бороться ся съ того рода движеніемъ на жизнь или смерть".

Помістивши в передовій статї отсей зазив і до своєї партиї і до Поляків нищити українство, „Галичанинъ" зараз після того подає Полякам свою оферту. Сю ціль має поміщений на першім місци в рубриці „Предвиборное движеніе" комунікат п. н. „Деп. д-ръ Глѣбовицкій у премьеръ-министра бар. Бека". Той комунікат подає отсе донесенє інспірованих очевидно москвофілами корреспонденций „Politische Korrespondenz" і „Хорв. Кореспонденция":

„Членъ парламентскаго „Русско народнаго Клуба" (des russisch-nationalen Klub) и львовскаго „Народнаго Совѣта", деп. д-ръ Глѣбовицкій былъ сегодня (21 н. ст. февраля) принятъ премьеръ-министромъ, бар. Бекомъ въ продолжительной конференціи и предъявилъ рѣшительный протестъ противъ безосновнаго донесенія, сдѣланнаго нѣкоторыми членами украинскаго клуба противъ русско-народной партіи (russisch-nationale Partei) изъ-за злоупотребленій, которыя будто свершаются (?) въ избирательной кампаніи русско-народною партіей".

Тут треба-б запитати ся д-ра Глїбовицького, де, коли й кому члени українського клюбу зробили таке донесенє, так що він мусїв проти нього запротестувати. Але, як побачимо далї, сей „протест" був лише приводом, щоб д-р Глїбовицький міг піти до президента міністрів і зробити йому свою оферту, а також заденунциювати українські партиї. Бо в дальшій части того донесеня читаємо:

„Премьеръ-министръ бар. Бекъ сказалъ, что его больно затрагиваютъ разыгрывающіеся въ Галичинѣ народный, русско-польскій и партійный русско-украйнофильскій споры. Въ отвѣтъ на то заявилъ д-ръ Глѣбовицкій, что уже теперь на политико-соціальномъ горизонтѣ Галичины можно замѣтить признаки начинающагося мирнаго рѣшенія національнаго спора двухъ главныхъ народностей; что, однако касается отношеній партіи народныхъ сепаратистовъ, украйнофиловъ, къ русско-народной партіи, такъ о примиреніи этихъ двухъ партій не можетъ быть такъ долго рѣчи, пока украйнофилы не откажутся отъ истребительной борьбы (Ausrottungskampf) въ виду русско-народной партіи. Въ доказательство на свои утвержденія упомянулъ д-ръ Глѣбовицкій, между прочимъ, о цѣломъ рядѣ обидъ, нападеній и насилій (о нихъ сообщали въ свое время вѣнскія газеты), съ которыми украйнофильскія организаціи вступили въ теперешній „избирательный бой", не говоря уже о предшествовавшихъ парламентскихъ выборахъ".

Ось в чім суть річи! Д-р Глїбовицький хотїв конче сказати австрийському президентови міністрів, що „русско-народная партія" готова погодити ся з Поляками, тільки нехай міродатні круги признають її представничицю нашого народу в Галичині, а рівночасно з тим нехай поможуть їй проти українського національного руху, який не дає жити ні їй ні Полякам і таким чином перешкаджає польсько-„русской" згоді. А щоби мати той привід висловити прихильність своєї партиї, д-р Глїбовицький хапає з воздуха звістку, буцїмто хтось з нашого парляментарного клюбу жалував ся на його партию, і йде протестувати проти того.

Будьте спокійні, „господинъ депутатъ"! На слуг, на льокаїв, на запроданців не жалують ся, бо кождий знає, що вони мусять робити те, що накаже їм їх пан. На польське краєве правлїнє ми можемо жалувати ся, бо воно обовязане держати ся австрийських законів, але на москвофілів, на тих польських запроданців ми не потребуємо жалувати ся. Ми тільки вказуємо нашому народови на їх роль запроданців Польщі в нашій боротьбі за визволенє з-під польського панованя, а наш нарід уже сам зробить з ними порядок. Чиїх кандидатів мусять вибирати при помочи „Rad-и Narodow-oї", той в очах нашого народу в ж е політичний труп.

Поминемо инші „перли" антиукраїнського божевіля, розсипані з незвичайним богатством ві всїх рубриках згаданого числа „Галичанина", а задержимо ся аж на новинках. Тут якийсь провінціональний „галицко-русскій" патріот містить п. н. „Украинская неволя" таке божевіле:

„Много страдалъ галицко-русскій народъ подъ игомъ татарскимъ. Долгіи вѣки мучила его затѣмъ польская неволя". А тепер „нечаянно убѣждаемся, що надъ нашимъ галицко-русскимъ народомъ нависла еще тяжшая неволя — украинская. Куча злодарныхъ а проворныхъ предателей подъ покровительствомъ нашихъ враговъ сбила съ толку часть незрѣлой учащейся молодежи, своими ложными клеветами въ газетахъ и книжечкахъ совратила народъ съ его исторического пути, злоупотребила розбудженый Наумовичемъ среди русскихъ селянъ патріотизмъ, захватила въ свои нечестивыи руки власть надъ народомъ и завела его въ неволю сквернѣйшую, чѣмъ татарская, чѣмъ польская, чѣмъ незоля негровъ. Наше дороге отечество, Галицкая Русь, нынѣ въ тяжкой неволѣ! Предатели уже отреклись своего русского имени, а русское отечество, русскій языкъ, русское письмо, безчестятъ, — русскій народъ представляютъ передъ державными властями ворогомъ державы, щобы вызвати противъ него преслѣдованія. Зажимаютъ русскому народу ротъ, шобы не проговорилъ ни въ державной думѣ, ни въ краевомъ соймѣ, а свободное право народа продаютъ тѣ Юды такимъ евреямъ, якъ Габель и Малеръ. Просвѣщеніе народа загвоздили на нѣсколькихъ уличныхъ и „шинкфасныхъ" пѣсняхъ, славу на розбояхъ, честь на алчности, честноту на несправедливости и клеветѣ. Цѣлын семьи, цѣлыи села, да цѣлыи окрестности въ горахъ превратили въ домы розврата, безстыдства и въ госпитали сифилиса. Страшнѣйшая неволя, чѣмъ подъ рукою звѣрскихъ украинськихъ тирановъ, прямо немыслима и невозможна".

Отже все, що дав український національний рух нашому народови в просьвітно-культурнім напрямі, се для „галицко-русскаго" „нѣсколько уличныхъ и „шинкфасныхъ пѣсень". Отже політичний маневр, при помочи котрого через вибір Габля і Малєра зменшено о 2 голоси силу польського кола, маневр, котрий мимо свого скаженого обуреня з сього приводу все таки подивляли наші вороги, се називаєть ся по москвофільськи, що „свободное право народа продаютъ тѣ Юды евреямъ". Ну, а про „розвратъ", „безстыдство" і „сифилисъ" ліпше моглоби поінформувати те тайне товариство „галицко-русскихъ" студентів, якого відзнакою гузик від штанів, а девізом: „Пить, бить и .....!" Ми, українці, ще не на стільки „культурні", щоб мати такі товариства і таких політично-божевільних фанатиків, як отсей кореспондент „Галичанинъ"-а,

Одним словом, „Rada Narodowa" може з чистою совістю допускати ся на нас завтрішного дня всїх можливих шахрайств і розбоїв в користь ріжних Криницьких і їм подібних репрезентантів „русско-народной идеи" в Галичині. Москвофіли своєю тактикою, видержаною аж до послідної хвилї, тактикою лютої собаки, яка кидаєть ся скажено на кождого, на кого пан покаже, заслужили собі на те.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Передвиборчий рух.

Просимо надсилати загодї вістки про вислїд вибору виборчих комісий та про вибори послів.

Рогатинщина: Дня 7. с. м. відбули ся правибори в Рогатині, на котрих девятьох Жидів вибрало 14 виборців, самих Поляків і Жидів. — Місцевий парох, котрий вже дав пізнати ся при виборах до парляменту, нарочно не хотїв занятись правиборами, аби не наразитити ся „сильним сего міра". — *Х. У.*

Мостищина. Виборчий штаб гр. Стадніцкого страшно форсує підкупствами. Доси жертвують за голос по 200 корон, а за ухиленє ся від голосованя по 5 фір дров. Ц. к. прокуратория державна, розуміть ся, ані не пробує виступити проти високопоставленого злочинця.

Тисьменечина: З'їзд виборців нац. демократичного сторонництва округа суд. Тисьмениця відбув ся дня 21. с. м. Постановлено згідно з радикальною партиєю голосувати на д-ра Івана Макуха, адвоката з Товмача. — *З організаций окружної.*

Польська кандидатура.

Львівщина: Подаємо дослівно передрукований текст листа, який дістали учителї львівського округа:

„Наварія 19/2 1908.

„Поважаный Пане Товаришу!

Довідавъ ємъ ся, що Вы Пане Товаришу маєте велику силу въ Вашимъ Щирци и обокъ селъ. Проте прошу Васъ усердно попроводити такъ щоби Нашъ Панъ Меруновичъ перейшов цѣлкомъ яко поселъ до Сойму. За що я уже зъ горы дякую и буду старати ся бути вдячен. За то Пан Меруновичъ буде помятати, до которого теперь пишу и щобы до Васъ кольска словъ написавъ.

Зъ поважанемъ Игнатій Гуссовскій".

Сей пан Гуссовський, се учитель в Щирци, по народности Русин. Друкуємо його безграмотне посланіє не тому, неначеб ми приписували якусь велику вагу першій-ліпшій виборчій гиєні, а тільки тому, щоби помогти сему панови в авансї. Чейже краєва рада шкільна в признаню для „педагогічних" заслуг п. Гуссовського, виявлених в агітациї за п. Меруновичем, не схоче його довше держати на посадї марного учителя в якімсь закамарку, а перенесе його що-найменьше на посаду директора якоїсь видїлової школи в більшім містї.

Підгаєччина: В суботу дня 22. с. м. відбуло ся віче в Іщкові, на котрім п. Будзиновський референував про дотеперішну дїяльність руського клюбу, про справи, які парлямент або вже полагодив в користь робучого люду, або які в найкоротшім часї будуть полагоджені в напрямі слабих економічно верств населеня. При кінци своєї промови п. Б. візвав виборців, щоби повіт вибрав собі такого посла до сойму (селянина Содомору), котрий в соймі ішов би тою самою дорогою, на котру вступила більшість репрезентациї руського народу в державній радї.

По промовах голови збору п. Андрея Собкова, начальника з Богатковець, кандидата на посла до сойму п. Содомори і кількох инших селян, ухвалено послови довірє і при звуках „Не пора", „Ми гайдамаки", зібрані розійшли ся пізним вечером. Перед і по зборах „Січовики" з Богатковець устроїли послови овацию.

Історія одного товариства.

В сім році в місяци цьвітни минає як раз 30 літ від часу, як учителї взірцевої руської школи в „Народнім Домі" підняли гадку, заснувати товариство для підмоги убогої молодїжи свого заведеня. Першими ініцияторами сего дїла були: пок. Тит Будзиновський, Дмитро Вінцковський і незабутної памяти знаменитий учитель і педагог, покійний Григорий Врецьона.

Первісна дїяльність товариства обмежала ся на одну сю школу, бо се була перша і одинока у Львові народна руська школа, яку креувало правительство при ц. к. семінариї учительській в р. 1877. Вороги руської народности віщували тодї, що така школа не довго ме істнувати у Львові, бо не найде достаточної скількости дїтий. Однакож досьвід показав инакше. „Руська львівська кольонія" зараз у починах прямо засипала своїми дїтьми обого пола всї чотири кляси, а першу навіть переповнила, бо до неї списало ся 96 дїтий: хлопців і дівчат. Довідавши ся про се тодїшний міністер Штремаєр, казав сейчас утворити з неї окрему рівнорядну клясу дівчат і тим способом вже в першім році заснованя мала взірцева руська школа шість кляс з поверх двома сотками дїтий.

Очивидно, дїтвора сеї школи рекрутувала ся понайбільше з найбіднїшої верстви львівського населеня; збувало їй на найконечнїйшій одежі, обуви, харчу, на потрібних приборах наукових. Тим то і зродила ся конечність прийти якимсь способом тій жадній науки дїтворі в поміч, задержати єї в школї, підбадьорити до борби житевої, заохотити й скріпити до здобуваня сьвітла в рідній мові. Сю задачу взяла на себе „Шкільна Поміч" і розпочала свою незвичайно хосенну дїяльність гуманітарну і патріотичну заразом.

Нове товариство і його ціль найшли в тодїшній, ще одношільній руській громадї і народних институциях від разу горячих приклонників і щедрих добродїїв, котрі і значними навіть датками поспішили з підмогою. (Ігумен Коссак жертвує 2000 К на корінний запомоговий фонд товариства — якась княгиня Віртембергська устроює в р. 1882. коляду дїтям). І сам Видїл, зложений первісно з одних лише учителїв школи вправ, ревно заходив ся над вишуканем усяких можливих средств, щоби фонди товариства збільшити. Відношено ся до всїх консисторий і декачатів, до видїлів руських товариств, до сойму, намісника і трону. Ставропігія давала даром рік річно більшу скількість книжок для убогої молодїжи чито шкільних чи на премії. Народний Дім, винаймаючи салю руському театрови, умавляє ся контрактово з директором, щоби одно представленє відграно на дохід „Шкільної Помочи".

Та хоч членські вкладки і дари добродїїв впливали доволї обильно, нужда школярів була так велика, що не ставало средств, хоч в части єї злекшити. Сотками куповано чоботи і черевики, бунди і плащі, зимову і літну одіж — отворено в „Народній Торговли" кредит учителям на прибори шкільні для бідних учеників, видавано абонаменти на обіди в людовій кухни — але все те було іно каплею в мори потреб. Про крайне убожество молодїжи першої руської народної школи у Львові можна вносити з того, що читаємо в протоколах товариства: В р. 1880. по приїздї цїсаря до Львова вніс Видїл „Шкільної Помочи" поданє до Народного Дому і Ставропігії з прошенєм о відступленє хоругов на одежу для убогих дїтий. Прошенє узгляднено і учительки школи вправ пошили дівчаткам спіднички і кафтаники з фан, що вкрашаючи город Льва. свідчили о льояльности „Тирольців Сходу". А тепер національні фани укрили національну нужду....

А тут потреби росли з кождим днем. В р. 1885. прийшло ся розширити опіку і на ново утворені руські паралельки при школї Пірамовича, з яких місто креувало опісля руську народну школу ім. Шашкевича. Дві школи — сотки найбіднїйшої дїтвори до одягненя, узутя, прохарчованя! Та Видїл пішов ще дальше. В р. 1886. подумав у перве про вакацийні кольонії, щоби міській убогій дїтворі, що цїлий рік марніє у вогких, понурих мешканях, хоч на кілька тижнїв достачити сонця і воздуху, синього блакиту і зелени поль і лісів. Власним коштом не могло товариство сотворити відразу таких кольоній, тому порішено на початок відкликнути ся до людяних і патріотичних сердець земляків з провінциї: чи не взяв би сей і той хоч по одній дитинї до себе на село. І добрі люди найшли ся: сьвященики і учителї — і одинайцятеро львівських дїтий може у перве в своїм житю перевело літо на селї серед природи. Одинайцятеро! Ще дві сестри дівчатка ладили ся виїхати з міста — вже і гроші на дорогу виасигнувала їм „Шкільна Поміч", вже малі клунки були зложені, а дїточа фантазия малювала найкращі картини вакацийні — та ось післав Бог ласку. В хату прибула сема дитина і гроші, призначені на подорож, пішли на хрестини. Одно таке мале, а збурило несьвідомо палати мрій двоїх великих. Протоколи товариств бувають іноді в своїй точности комічними, коливб у тім комізмі не крив ся дуже часто і глубокий житєвий трагізм...

В слїдуючім році користало з вакацийних осель 28 дітий: 22 у приватних осіб, а шестеро було на кольонії, устроєній самим товариством в Березові нижнім коштом 120 К. Нарік таку кольонію уладжено в Пустомитах. Згодом залишила „Шкільна Поміч" дїяльність в тім напрямі тим більше, що внедовзї повстало окреме, виключно тій цїли віддане товариство „Оселя вакацийна".

„Шкільна Поміч" обмежила ся на первісний свій круг: підмога убогої шкільної молодїжи. А число єї росло в міру, як прибували нові руські школи: дівоча руська школа вправ при ц. к. Семінариї учительській, видїлова дівоча школа ім. Шевченка, а наконець і приватна жіноча семінария Тов. педагогічного. Трийцять літ щиро а невпинно, без розголосу робило товариство своє дїло. Колиб брати так тільки з грубша, що подають неточно протоколи, то за час свого істнованя роздала „Шкільна Поміч" 3652 пар черевиків і чоботів, 930 бунд, 1024 плащів, 1018 одягів, на премії видала 676 К, на шкільні прибори 2300 К, а понад 1000 К дрібними запомогами на лїкаря, харч, додаток на помешканя і т. п. Подумати іно, кілько босих ноженят узуто, кілько змерзлих, худоньких спин одягнено, кілько власної гідности розбуджено порядною, чистою одежию! О так! Брудне лахматя пригноблює людину, нагадуючи їй нужденне становище суспільне.

Та з часом відносини по школах, які запомагала „Шкільна Поміч", почали в дечім зміняти ся. Хлопяча школа вправ витворила собі сама власний запомоговий фонд так, що може обійти ся без посторонної помочи; так само і дівоча взірцева обмежила ся послїдними часами на менші квоти, але натомість завсїгди однаково потребує школа ім. Шашкевича тим більш, що прибула їй в сім році ще одна кляса дівчат; так само не обійде ся без підмоги і видїлова дівоча школа ім. Шевченка, в котрій перевага убогої молодїжи будь то з міщанської верстви львівської, будь з мужицької з провінциї. А дальше і приватна жіноча семінария і креована при ній в сім році перша кляса взірцевої школи мусять оперти ся о материяльну підмогу з вні, наколи не мають вже у починах знидїти.

В виду сих змін, що зайшли послїдними роками, мусїла і дїяльність товариства змінити в дечім форму. Супроти величезного числа дітий, які прийшлоб ся тепер зодягати і узувати, закинено гуртове закупно одягів, натомість почав видїл видавати певні квоти зарядам поодиноких шкіл з тим, щоби після потреби заосмотрювали убогу молодіж в одяг, харч, прибори шкільні, а відтак здавали перед видїлом звіт з починених видатків. І так в сім році одержала на сю ціль школа Шашкевича 300 К, дівоча школа вправ при ц. к. семінариї 100 К, приватна жіноча семінария 200 К, нова кляса приватної взірцевої школи 50 К. Крім того на внесені поданя удїлено 24 семінаристкам на оплати шкільні квоту 216 К в формі зворотних по літах позичок. Разом роздало отже товариство в зимових послїдних місяцях звиш 1000 К підмоги. На се склали ся менші і більші датки постійних добродїїв „Шкільної Помочи", між котрими в першім рядї згадати годить ся о. митрополита зі щорічним даром 100 К і тов. „Дністер", яке хоч само економічне однак всї просьвітні змаганя і наукові заведеня як найщедрійше запомагає (на видїлову школу ім. Шевченка жертвувало в сім році окремо 100 К). Теперішне основне майно товариства в паперах і на книжочках виносить поверх 7000 К. В него входятять крім дрібнійших: фундация пок. кардинала Сембратовича, ігум. Коссака і Гр. Врецьони, в котрої внедовзї пічнуть роздавати стипендиї бідним ученикам школи Шашкевича.

Так отже протягом трийцяти літ від р. 1878 до сегодня „Шкільна Поміч" сповняла совісно свою задачу, яку зачеркнули їй первісні основателї — розширила ще єї, поглубила, примінила до потреб хвилї і суспільности. А дїяльність ся, на вид лиш гуманітарна, була в основі і патріотичною заразом. Згуртувати свою руську дїтвору в своїй руській школї, зберегти єї від нехтованя і винародовленя по польських школах — се була друга провідна ідея ініцияторів товариства. А позаяк та наша міська молодїж се дїти найбіднїйшої верстви населеня, так треба було притягнути їх чимсь до школи, дати спромогу вчити ся, заосмотривши в усе те, чим другі львівські школи запомагають своїх школярів і школярки. Від убогих родичів, зовсїм нїчо або дуже мало национально освідомлених, годї ще й сегодня жадати, щоби вони з одного тільки патріотизму посилали свою дитину голу, босу і голодну до руської школи, коли польська дасть їй харч і одежину і прибори шкільні. Правда, за той кусок хлїба, за той лах на спину почує нераз руська дитина від шовінїстичних учительок глумливі наруги над своєю народностию, лайки від „ruskich świń i kołtunów, *) але мусить се стерпіти і стерпить, бо ди-

*) Учителька Гологурська в школї Костюшка трактує руські дїти словами: „Co Rusin, to świ-

Кандидат Содомора має запевнену велику більшість.' Що з сеї більшости стане ся, не знаємо, бо, як зачуваємо, до староства мав прийти наказ, що послом мусить бути вибраний кацап Костецький. — *П-ий.*

Виборчі надужитя.

Бучаччина: Бучацький староста Бернацький уходив до якогось часу за найпорядніїшого зі всіх старостів цілої Галичини. Показало ся однак недавно, що він недалеко від них відбіг з своєю всесторонністю, що він нічим майже не ріжнить ся від таких Шведзїцьких, Дзєдушицьких, Бобжинських, Дільців і т. д., що він так само всемогучим і необмеженим паном в своїм повіті — звісно: воєвода тай годі! Ба, хто знає, чи не старший Бернацький від самого намісника гр. Потоцького, бо ось що сказав він до селян з Ріпянець, котрі прийшли 21 с. м. просити його о уневажнене неправно в них переведених і пошахрованих правиборів з 19 с. м. „Ви з Ріпянець? — запитав ся їх Бернацький. — Та ви телєграфували вперед до намісника, а тепер до мене приходите?! Ідіть же тепер до намісника, коли ви до него телєграфували, най вам уневажнить правибори, бо в мене вже по правиборах!" — Подібну відповідь дав *староста також начальникови громади* і кільком визначнїйшим селянам з Нагорянки, що вдруге разом з д-ром Даниловичом явили ся у него того самого дня в справі виборчих надужить і розбоїв з 18 с. м. в Нагорянці. „В мене вже по виборах, — сказав до них — комісар легально перевів правибори. Впрочім можете внести протест, a ja może w poniedziałek rostrzygnę". При тім знов виголосив до селян довшу проповідь на тему „згоди й єдности", напятнував „бунт" в Коропци та взивав до „спокою і праці". Певно лїпше зробив би староста Бернацький, коли би звернув ся з такою проповідю до Орського, Стойовського і кс. Громніцького та заказав тим вшехпольським агітаторам а в самій річи сївачам братовбійчої боротьби й ворожнечі, щоби не втручали ся до хлопських справ та не юдили в czytelni-і і в костелї одних хлопів против других. Лїпше би зробив також староста Бернацький, коли би поучив своїх підвладних урядників комісарів, щоби рівномірно трактували населенє обох народностий, щоби передовсїм при виборах допускали виборців до голосованя без ріжниці, а не так, як се тепер дїє ся і як в Нагорянці стало ся, що комісар Вагнер допускав вперед до голосованя збаламучених латинників, а руських виборців усував на кінець, так, що заким вони змогли віддати свої голоси, а вже наганячі й заушники Орського повернули з домів уоружені в палиці зелїзні і коли та стали їх тероризувати і від голосованя відганяти. Як показує ся тепер, бійку в Нагорянці зараз по правиборах счинили Блажко Сосновський, прогнаний недавно зі служби при бучацькій поліції, та брати Кутровські, котрі дістали від Орського в дарунку по поросяткови. З руських хлопів побиті: Микола Винниченко, Михайло Луців і Михайло Лехкий. Перший з них доперва в суботу міг встати з ліжка і явити ся в судї до лїкарських оглядин, прочі два явили ся в пятницю. Судово-лїкарська комісия, спроваджена заушниками Орського до Черкавського до дому, сконстатувала, що він захорував хиба на манію великости, щоби стати „героєм поневолї", що він зовсїм не є тяжко побитий, лише легко потовчений.

Цїкава досить річ, як викрутив ся комісар Гавел, котрий переводив правибори в Ріпянцях, коли у него в канцелярії явив ся іменований ним виборець, війт Данилців, та спитав яким способом начислив він йому аж 26 голосів, коли він сам знає добре, бо сидів при комісії, що дістав лиш 13. „Що вас то обходить? — крикнув Гавел. — *Так випало тай вже*". Мимоходом зазначити треба, що війт Данильців заздалегідь випрошував ся від гідности виборця: він не хоче зажирати ся з громадою, а і з старостом і з видїлом повітовим хоче в згоді жити, бо щось в громадський касї не стає трохи гроший. Та хоч 30 хлопів при правиборах на него не голосувало, тільки 13 хрунів, мимостого Гавел „вибрав" його виборцем, надіючи ся, що він, аби відвилити на якийсь час від себе меч Дамокля, віддасть свій голос на Баденія.

В четвер 20 лютого відбули ся правибори в Бариши. Як легально комісар їх перевів, сьвідчить про се найлїпше оголошений ним результат голосованя: на руських виборців впало 101 голосів, а на хрунівських 140 — значить ся голосувало 241 правиборців, хоч управнених до голосованя після лїсти є 225 правиборців.

З комісарями їздять по селах кондуктори від повітових доріг звані vulgo „індзїнєри від болота" і агітують в виборчім льокали, розпиваючи нарід. Добру научку „індзїнєрови" Слушкевичови дав о. Носковський в Сороках. „Тебе чого ту принесло? — спитав його. — Ти не видиш, як дороги позадувало? Пильнуй свого носа!" — *К.*

З Рудеччини: Ц. к. правительственні органи агітують в урядовім характері за польським канд. гр. Скарбком і то навіть в урядових льокалях. Ц. к. шк. інспектор кс. Дуткевич казав двом школярям з 3. і 4 кл. шестиклясової школи в Рудках, хлопцям лїт около 10, щоби пішли до дому до Шоломиничів (13. кільом.!) і сказали своїм вітцям (виборцям), що би 23. с. м. прийшли до него, бо инакше їх вижене зі школи. На щастє хлопцї не потребували такої далекої дороги пішки бити, бо їх батьки 22. с. м. приїхали до Рудок по легітимацийні карти і пішли до інспектора. Кс. інспектор покликав кождого з них осібно до своєї канцелярії і заявив їм, що для їх хлопців нема місця в школї. Колиж батьки толкували, що нема причини хлопців (оден ходить до Рудок другий рік) видаляти зі школи і просили, щоби *кс. інспектор не робив* того, спитав о. Дутквевич: „а будете на гр. Скарбка голосувати?" Оба батьки виборції просили ся, що се *не можливо, бо не мали би чого до дому* вертати: але кс. інспектор намовляв, майже силував кождого з осібна на гр. Скарбка голосувати. *Виходило з цїлої дискусиї*, що хлопцї вилетять зі школи, єслн батьки на гр. Скарбка не будуть голосувати.

Ц. к. староста М. Покинський, втяв штуку ще лїпшу. Він розпорядив, що 22. с. м. мають з'їхати ся до Рудок всї виборцї, де з рук старости дістануть легітимацийні карти. Та сего розпорядженя не прислав староста до Хишевич, Якимчиць, Подолець і ин., де виборцями вийшли наші найлїпші патріоти. Староста Покинський роздавав особисто легітимацийні карти в своїй канцелярії; колиж одні виборцї відобравши легітимациї зараз виходили, другі бавили все поодиноко з ц. к. старостою довший час в бюрі. Виборцї, що були в передпокою під дверима до канцелярії старости, чули, як староста намовляв виборців, щоби голосували на гр. Скарбка. Се підслуханє потвердили опісля виборцї, що їх староста готів гр. Скарбкови позискати.

Але п. Покинський не осягнув своєї цїли. По легітимацийні карти приїхали і виборцї з Хишевич і Якимчиць, був і посол. о. Онишкевич. Власне сї збори виборців додали духа слабшим одиницям, а наш кандидат позискав несподївано кілька голосів. Хоч гроші в руку (навіть в Рудках підчас роздаваня легітимациї напихали ся баришівники з десятками); хоч по рудецьких шинках пють і їдять хрунї і їх наганячі: народ як найлїпшої вірн, що 25. с. м. певно побідить, За москвофільського кандидата о. Цьороха нїхто і не згадує.

Зборівщина. Недармо ц. к. староста Станїславвскі учив ся в школї Родера звідки і Слонецький (того року пострілений) походить. Протест, внесений Несторівчанами проти правиборів, котрі пошахрував ц. к. комісар Екарт, полагодив староста в той спосіб, що насамперед видав виро к, значить — видав легітимацию для заквестіонованого виборця, Павла Чорнія, а відтак розвів слїдство в справі заквестіонованого вибору. Хвалить ся війт, що всї (39) підписані на протестї будуть їхати перед лице ц. к. староства для дальшого мальтретованя. Не так в Ярчівцях. Там неслушно війт вніс протест, а старостаСтаніславскі сейчас узгляднив і тихцем тепер вже вийшов війт і його брат на виборців при спритности Екарта. Неоцїнений той Екарт в Осташівцях оголошує результат скрутинії, кажучи: Левко Шкуренський і його брат вийшов. „Коли бо ні"! відозвав ся якийсь сьмільчак. — „Ну! то хто вибраний"? — „Той а той". — „Ану, люде, розступіть ся"! — Тай справді комісарем проголошені правиборцї не мали й половини голосів. Сконфундований Екарт касує свій вирок і признає слушність хлопам. Щось подібне він мав на думцї в Яцківцях, бо спершу заявив, що війт вийшов виборцем, та потім розмірkував ся і проголосив Мніха (нашого) виборцем.

Сокальщина. Вибори в Белзчинї переводив переважно звісний Смолєнь. В кождім селї старав ся розвідати про партийні відносини і форсував прихильників кандидатури Маркова на виборців, о скілько не міг за нїяку вже цїну переперти хрунів. В Хлопятинї голосувало взагалї 32 правиборців, з котрих 26 віддало голоси на Василя Іщитина. Смолєнь вводив виборців в блуд, що всї голосують на учителя Терліковського, а коли штучка йому не вдала ся, розлючений п. комісар відозвав ся; „Вибори розірвані, бо всї не голосували на одного виборця". Через село до льокалю виборчого йшов п. Смолєнь з револьвером в руцї в супроводї 4 жандармів. Внесено зажалене до староства з просьбою о присланє карти легітимациної для Василя Іщишина і віднесено ся телєграфічно до намісництва з зажаленєм на сей небувалий процедер.

В Жнятинї голосували всї руські виборцї в числї 21 на Саву Думку з виїмкою 22-ого Івана Фоги, що віддав голос на місцевого латинського пароха Михайла Павловського, на котрого голосувало ще 7 польських парохіян. — Виборця Семка Новосада два рази викликувано до голосованя, а коли прийшов і голос віддав на Саву Думку, сказав йому комісар: „Ciebie niema w liście", хоч громада має відпис з лїсти і на нїй був уміщений Семко Новосад. Комісар Смолєнь дав собі раду з вислїдом виборів в сей спосіб, що 4 голоси Савї Думцї забув почислити, 10 оголосив яко віддані на Саву Думку а 7 на Саву Думу, а що на кс. Павловського голосувало тільки 8 правиборців, казав жандармам прикликати 3 його парохіян і оголосив кс. Павловського виборцем. Внесено протест і телєграфічне зажалене до намісництва. З приводу пофалшованя лїсти виборчої в громадї Витків їздила депутация до намісника В неділю відбуло ся віче виборців в Сокали для обчисленя сил. Віднесено ся до намісництва і міністерства о забезпеченє законного порядку при виборах. Небудь надужитя виборчі, які заповіли ся вже заведенєм стану облоги, кандидатура судиї Гвоздовича могла би з певностию числити на успіх, бо про популярність маршалка Країнського сьвідчить найлїпше факт, що в його власнім селї Переспі вибрано мимо поновленя правиборів сьвідомих виборців, що постоять за народним кандидатом. З благодатий кандидата „Rad-и Narodow-oї" для повіту вистарчить згадати, що в Переспі нема від давна учителя, хоч громада до всїх властий о присланє його просить. На засіданю Товариства господарського в Сокали п. маршалок заповідав, що є противником загального, рівного права голосованя до сойму, бо се не лицює господареви, щоби голосував разом зі своїм слугою.

Кандидатуру пана маршалка попирають сильно москвофіли з депутатом Марковом на чолї. Сї господинове перебувають постійно в гостинї в сатина несьвідома, а єї родичі не цїнять ще на стільки народної своєї чести, щоб на поличник поличником відповісти.

Кажуть, що за послїдні десятки лїт осьвідомленє низших верств руського населеня Львова зросло чимало — а всеж таки „улица" ще й сегодня у нас польська, бодай назверх. Маю нагоду бачити се на курсах руського язика, які устроює руське товариство педагогічне для дїтий з польських шкіл. Руські діти руських родичів не вміють говорити по руськи, не назвуть найзвичайнїйшої річи, межи собою балакають по польськи, грають ся по польськи, сьпівають польські пісні, молять ся по польськи, думають по польськи. Се все вщіпила їм польська школа, польська культура. А діти несьвідомо вносять єї у родинну хату, передають своїм батькам, рідні...

А ми що робимо супроти сего? Ми будуємо руський театр, добиваємо ся о руський університет, ставимо містерні вежечки будівлї з орнаментами, а забуваємо, що фундаментів під неї нема. Найкрасший, найздоровший материял молодіжи, тої з низів іде на службу чужині, бо там находить матеріяльну підмогу, бо там цїла суспільність зрозуміла вагу своєї школи і докладає всїх старань, щоби в своїй школі згуртувати як найбільше дітворн, будучих піонерів своїх ідей.

А ми?

Пятого лютого, ось два тижні сьому відбували ся річні загальні збори „Шкільної Помочи"— трийцяті від єї істнованя. Отець голова вводить нас до найменшої „кімнати на Бесіді". — „Як жеж ми тут помістимо ся? — питаю — сеж прецїнь загальні збори". — „Пан Біг ласкав, помістимо ся!" — І справді, сим разом ласка Божа перейшла сама себе: крім видїлових прийшли ще дві учительки зі школи Шевченка і гурток в 8 люда, словно осьмеро люда відбуло загальні збори. Таке заінтересованє в нас до одної з найживотнїйших справ: ратованє шкільної молодіжи для будучности народа.

Скаже може хто, що в нас тільки усяких справ, а одна важнїйша від другої, що й годі кождому кождою з них рівно живо інтересувати ся. — Воно і правда — хай тільки кождий присьвятить ся одній справі зовсім щиро, так вільний від закиду — але жаль, що звичайно лиш до „оказових" акций в нас публики по береги, а до „чорної роботи" так мало рук найти.

К. М.

ніа!" Що на те наші заступники в „komisyi edukacyjnej?"

До антисемітів і Чехів готові виступити проти Мархета й полудневі Словінці. Очивидна річ, що й наші посли не мати муть рацїї заступати ся за мін. Мархетом, коли він не віднесеть ся до наших університетських постулятів так, як сего вимагають потреби і права нашого народу.

По при д-ра Мархета захитане також становище д-ра Кляйна і то на тлї старого чеськовище д-ра Кляйна і то на тлї старого чеськонїмецького спору. Чехи обурені на д-ра Кляйна за се, що він не рішив для них прихильно борби, яку ведуть за признанє прав чеській мові також по судах в нїмецькій частинї Чех.

Колиб сї два міністри мали справді уступити, то дальша доля цїлого теперішного кабінету зависїти ме від того, чи бар. Бек зуміе найти таких наслїдників для уступаючих міністрів, які би вспіли своїми зарядженями добути для себе більшість і підбору у партий, які нині станули остро проти себе.

Заграничний огляд.

Сербське предложенє про апанажі.

В суботу покінчила ся дебата в справі ухваленя апанажів для сербського престолонаслїдника, яка в свій час мало не довела до кабінетової кризи в Білгородї через те, що престолонаслїдник заявив у письмі до президиї скупштини *резигнацию* з сих поборів бодай на сей рік з огляду на погане положенє краєвих фінансів. В суботу промовляли за ухваленєм апанажі премієр Пасіч, мін. просьвіти Ніколіч та мін. скарбу Пачу. Пасіч вказав м. и. на те, що 360 тисячна дінарова апанажа для престолонаслїдника і *прочих членів* королівської сїмї є тим більше оправдана, коли зважить ся, що король не домагаєть ся звороту поконфіскованих колись маєтків Караджорджевичів. Мін. Пачу підносив знова, що цивільна лїста Сербії виносить тепер лише 80-ту часть буджету, коли давно поглолуваща єї 27-му часть.

По сих промовах прийшло до великої бучі. О голос „до голосованя" зажадав провідник молодорадикалів Люба Стоянович, але віцепр. Косич слова йому не уділив. Тодї зажадав слова другий молодорадикал Проданович „до регуляміну". Не дивлячись на се, хоче Косич *зарядити голосованє* та опозиция починає грімко протестувати, а Проданович кличе до віцепр.: „Не маєте про нїчо понятя!" Тут Косич перериває засіданє і вхопивши в руку притискач до листів зі столика секретаря, хоче ним кинути в Продановича, але ще в час спинюєть ся. Коли уми трохи успокоїли ся, отворив засіданє сам президент палати Йованович і уділив слова Л. Стояновичеви, а він заявив, що апанажів зрік ся престолонаслїдник, та що вони є протизаконні, отже опозиция складає одвічальність за сю ухвалу на правительственні партиї і покидає салю. По exodus-і всеї опозиції принято законопроєкт про апанажі в поіменнім голосованю всїми 83-ома голосами присутних послів.

Невдача Французів у Мароко.

Депеші, котрі насплли з Марока, потверджують, що в днях 16 і 17 с. м. Французи понесли поважне пораженє недалеко Казаблянки. Генерал *Дамад постановив виконати скомбінований* маневр в цїли окруженя противників та вислав кілька окремих віддїлів, котрі мали зійти ся в означеній *місцевости. Такий маневр*, є навіть у краях, заосмотрених порядною комунікацією, дуже ризиковний, бо дуже легко можуть виявити ся по дорозї *перешкоди*, котрі не позволять всїм віддїлам в пору зійти ся та виставлять віддїл, що найскорше прийде на місце, на небезпеку розбитя переважаючими силами неприятеля. Небезпека таких маневрів є очевидно ще більша в краях півдиких, де нема доріг. Так з приводу лихої комунїкациї покінчив ся невдачою плян ген. Дамада. На віддїл, машеруючий під проводом полковника Топена напали в провалї Бер-Ребаа Мароканцї з племени Мдакра та по крівавій боротьбі присилували його до відвороту. Також на віддїл, котрий відтак наспів на поміч Топенови, напали Мароканцї та справили йому криваву купіль. Оба віддїли виконували відворот до Казаблянки серед безнастанної боротьби з атакуючим з усїх боків неприятелем. *Що й колюмнї*, котру вів сам Дамад, не випала на долю побіда, на се сьвідоцтвом її поспішний поворот до Казаблянки.

Наслїдки тих невдач французького війська такі, що серед мароканських племен дуже цїнялa ся воєнна охота. У Франції використають сю нагоду приклонники експанзивної політики, щоби спричинити висилку значнїйших військових сил на воєнний терен.

Парляментарні справи.

З кінцем сего місяця покінчать свої наради делєгациї, а з тою хвилею почне буджетова комісия парляменту відбувати свої засіданя що дня, щоб полагодити буджет ще перед скликанєм парляменту.

Перше засіданє посольської палати по ферiях відбуде ся дня 17 марта. Новій сесиї прийдеть ся крім буджету полагодити ще предложенє про новоутворене міністерство публичних робіт а також кілька иньших законопроєктів м. и. торговельний трактат з Сербією а евентуально також предложенє про удержавненє північно-східної і північної зелїзниці в Чехах, коли правительство вспіє до того часу перевести переговори з інтересованими сторонами.

Роботи мати ме парлямент доволї, питанє тільки, чи вона піде так швидким темпом, як сего надіють ся оптимісти, які заповідають прим., що буджет буде в парламентї полагоджений ще перед Великоднем, Успішній праци в повній палатї грозять ті самі квестиї, які спинювали темпо робіт буджетової комісиї — а то питаня з обсягу міністерства просьвіти й судівництва.

Справи сї відложено на конець обрад буджетової комісиї особливо через те, що богато визначних парляментарних послів було занятих виборами до краєвих соймів, які заряджено для Тиролю, Чех, Країни й Галичини. Не мало вплинула на таке поставленє справи також охота відложити найтрудвїйші квестиї на сам конець буджетових обрад.

Тепер стоїть парляментарна конфігурация так, що анї прелїмінар міністерства просьвіти анї міністерства судівництва не мають більшости в буджетовій комісиї і заговорено навіть про недалеку димісию д-ра Мархета і д-ра Кляйна. Проти теперішного мін. просьвіти панує неприхильний настрій особливо серед антисемітів вже від давна, а коли вони останними часами його різко не атакували, то тільки за ту цїну, що нїмецькі поступовцї згодили ся дати свої голоси на д-ра Вайскірхнера при його виборі на президента палати. Та антисеміти при своїй чисельности нїяк не можуть погодити ся із обсадою тих визначнїйших становищ, які вже мають та безвинно старають ся о розширенє сфери своїх впливів. Тимчасом в кабінетї мають антисеміти і то лише від не давна два портфелї, а поступова меншість послів нїмецьких має трох міністрів і ось тепер радіб антисеміти одного з них повалити. Атак вимірено передовсїм на Мархета тому, що він все таки обороняв висші школи від склєрикалїзованя та виступив свого часу рішучо проти антисемітського походу на висшу науку. До походу антисемітам в кампанії проти Мархета станули й Чехи, які не можуть діждати ся корисної полагоди креованя другого чеського університету — в Бернї. Заходить тільки питанє, чи чеські аграрії схочуть так дуже ангажувати ся в університетським питаню, як се робили колись Молодочехи.

НОВИНКИ.

— **Без буджету.** В останнім числї нашого дневника оповістили ми зазив до складок на церков і монастир у Вифлеємі. В попереднім числї була новинка про бідну громаду Сеняву в збараськім повітї, що аж при так мізерній помочи, яку їй може подати фабрика циґаретових туток, заходить ся будувати церков, щоби лиш не відкликуватись до жертволюбности руської суспільности. А знов сьогодня дістали ми зазив до складок на будову церкви в крайно убогій громадї Вільці росновській коло Яворова (відозву сю оповістимо в найблизшім часї). Коли пригадаємо собі майже надлюдські заходи о. Макара при будові церкви в Новім містї коло Доброміля, де церков будувала ся кільканацять лїт (та вже й не знати чи не буде ея ще й доси); коли згадати долю будови церков в Дубецьку, Динові, Буківську, Старім Санчи, Короснї і б. и.: то те все разом наводить нас на безконечний снуток всїляких гадок, і сумних і відрадних. Поминувши вже справу будови театру, забагнену лише з причини пиняво впливаючих складок, загально знане є невідрадне положенє нашого Тов-а *педагогічного, котрому задля* браку фондів грозить небезпека, що буде — не дай Боже! — приневолене закрити свої так конечні для нас приватні школи; знаємо, з якими недостатками борять ся раз-враз наша ремісничопромислова бурса, наші захоронки і б. и. інституций, не згадуючи вже *про наші політичні* організациї, що дуже часто лише задля браку гроший не в силї сповняти як слїд своїх задач. І чи можна дивувати ся тому бракови гроша? Наша, не так то дуже численна, сьвідома своїх національних обовязків, інтелїґенция аж стогне під тягарем всїляких народних дачок. А наш народ — справді на чудо дивний народ! Сам бідний, мало що не голий, а кормить цїлу пропасть пявок і дармоїдів, що ссуть з нього остатну каплю крови, що друть з нього живцем девяту шкіру та гонять з рідної землї в чужину. І той задовжений на кождім клаптику землї народ, економічно занедбаний і лишений всякої краєвої і державної помочи, ратує ся сам і власними силами закладає що-раз нові кредитові і економічні інституциї. Політично гноблений і переслїдований, з найбільшою самопожертвою боронить своїх людських і конституций них прав, не жалїючи ні часу ні коштів ні здо-

ровля анї житя свого. Насильно утримуваний в темнотї, що року будує нові школи-палати для своїх дїтий; а кілько утримує бурс по цїлім краю, кілько зложив грошa в часї памятної сецесиї університетських студентів! Так часто посуджуваний о радикалїзм і нехіть до церкви і духовенства, що року будує нові церкви-собори, нові двори-попівства. Крім того ще, хоч і поневолї, причиняє ся ботато до будови косцюлків на Руси; хоч би згадати косцюлки в Жабю, Косові, Лавочнім, де з руського хлопа на силу друть „добровільні" датки на будову твердз, що стануть для його лятинїзациї і польонїзациї. Чиж дивно, що на неодно, хоч власне, потрібне і пожиточне, таки вкінци не стає вже грошa! Скорійше чудно, що бодай на дещо стає. А стає хиба тим самим чудом, яким Іван в казцї спускав ся з неба на короткім мотузї, втинаючи його в горі і надвязуючи його внизу. От і тут приходимо до кінця, що живемо без рахунку, без пляну, без буджету; а таке житє, звісно, веде до банкроту. Нам доконче треба якось поклясифікувати наші потреби і, коли не можна всїх заспокоїти нараз, упорядкувати їх так, щоби заспокоювати їх по черзї; инакше мусить нам забракнути фондів, нераз на найпотрібнїйші і найпекучійші річи. Церков у Вифлеємі річ дуже гарна, може й дуже пожиточна; але коли у нас в краю через брак церков народ наш латинщить ся і польщить ся, коли у нас в краю так богато инших пекучих потреб відчуває ся незаспокоєних, то у всякім разї не пора нам думати про церков і монастир хоч би й на св. Землї. Така наша гадка; а впрочім вольному воля... Єсть же у нас і такі, що висилають свої ощадности до Африки на місиї між муринами, хоч нїчого не чути про їх лепти для своїх же муринів.

— **Панахида за б. п. Марка Каганця** стягнула вчера до Успенської церкви велике число руської публики, що виповнила її разом з галеріями по береги. Заупокійне богослуженє відправив парох Успенської церкви о. Давидяк при співучасти о. радника Стефановича, о. Лиска і Студитів оо.: Курія та Єремія. Сьпівав хор аматорів. Замітна річ, що між публикою, яка прийшла вшанувати память — як проголошував о. Давидяк в ектенії — „погибшого за правду і волю свого народа" переважали т. зв. широкі круги, люди незнані, принайменше з товариських кружків. Зате з руських „чільнїйших" громадян явило ся доволї мало... Факт не так сумний, як радше відрадний, відрадний тим, що сьвідчить про велику самосьвідомість нашої львівської „маси" якої ще донедавна хибувало при патріотичних маніфестациях. Товариство зарібників і слуг „Сила" виступило гремяльно з прапором. Із складки, яку уладжено в часї богослуженя, вплинуло в хосен вдовиці по б. п. М. Каганци 120 корон. Настрій був дуже торжественний. З лиць зібраних так і вичитати було можна ідеали, за які погиб Марко Каганець, а рівночасно непохитну віру, що лише неустрашимостию в боротьбі за нашу народну справу запевнимо собі побіду. І та незломана сила народного духа, що вкінци розриває споконвічні окови, наложені на него брутальною рукою наших дотеперішних переможців, блиснула в цїлій могучости, коли під конець богослуженя з грудий всїх зібраних проніс один могутнїй спів „Вічная память" народному мученикови! Цїкаво вкінци згадати, що власти, стоячі на сторожи теперішнього „порядку", побоювали ся якихсь вибухів гнїву руської наболїлої душі, бо уставили в околици Успенської церкви, коло нїмецької гімназиї і в Ринку, віддїли поліциї. Однак розважні почитателї покійного мученика за народну справу перейшли над орудєм ворожих сил до дневного порядку.

— **З нашої шкільної мартирольогії.** В ч. 16. „Дїла" була згадка про учителя з Нинович сокальського повіта Р. Юрчинського, як то шкільні власти скоро ним заопікувались за се, що посьмів сповнити під час виборів свій горожанський обовязок і осьвідомити ще й других. Тепер доносять нам, що таки вдалось їм вигнати з сокальського повіту примірного учителя. Серед найбільшої снїговиці мусїв він перенестись між гори коло Хирова до Поляни на се тільки, щоб сталось „zadość polskiej sprawiedliwości". Однак не конець на тім. Щоби ще в останнє „podręczyć hajdamaką", не дають йому сокальські шкільні власти увільненя з повіту і замикають платню в Сокали, через що не міг знова інспектор в Старім Самборі впровадити на посаду а тим самим признати права платнї. І так маючи замкнену платню і в Сокали і в Старім Самборі а до того ще й хору жінку коло себе, опинив ся руський учитель на ледї серед найлютїйшої зими. Заклопотаний телєграфує до краєвої ради шкільної, що властиво з ним дїють ся. І справдї діждав ся відповіди. За пару днїв дізнаєть ся, що краєва рада шкільна перенесла його знова, не давши йому навіть місця загріти, з Поляни до Мшанця. Отже замість дати підвисшенє, о котре вже давно убігаєсь, замість похвалити за солїдну працю в школї, позбавляють його серед зими теплої хати і куска хлїба за се, що поважив ся зачислити себе до вільних горожан Австриї. — *Сьвідомий,*

— **Нам примір.** Пишуть нам з Тернополя: Зі звіту тернопільського „кола" „Tow. Szk. lud." за 1907 р. подаємо деякі дані до відома нашого загалу. Тернопільське „коло" ширить просьвіту і національну сьвідомість між населенєм повітів: тернопільського, збаразького, скалатського і теребовельського, в части навіть в повітах зборівськім і брідськім. При кінци 1907 р. мало 757 членів і удержувало: а) 104 читалень, що дістали даром 32.044 примірників часописий, а мали в своїх бібліотеках 15.211 книжок; б) 11 шкіл приватних, де побирало науку 347 дїтий; в) в Тернополи устроїло 172 публичних викладів, випозичило з бібліотеки 9.857 книжок; г) приступило до будови бурси для гімн. молодїжи обчисленої на 80 учеників [будова має коштувати 63.000 кор.]. Імпозантно представляєть ся материяльна сторова „кола". Має воно в Тернополи власний поверховий будинок, вкладки членські привесли за 1907 р. 1.455 К, жертви 12.219, субвенциї 3.373, чинші 3.500, жертви на дім і бурсу 8.550, загалом мало приходів 34.576 К. Оден Галь, Жид, виведений Сроковським в посли, жертвував 15.000 К. Незвичайно щедрим є також тутешний виділ ради повітової. Для філлї „Просьвіти" не дає грошей стягнених з руського мужика ані сотика, тимчасом 1906 р. на „коло" дав 3.500, минувшого року 1000 К. При такій інтензивній підмозі можна вести систематично працю і вона ведесь дїйсно з нашою шкодою. На сільські читальні і школи видано минувшого року майже 9.000 К, в чотирох громадах мають вже читальні „T. S. L." власні будинки, в 5 (Почапинці, Забойки, Драганівка, Максимівка, Козівка) вони примїщені в будинках шкільних, в них було 362 відчитів (по 4 в одній пересічно), проголошених майже виключно прелєгентами з Тернополя. А у нас: Виділ тернопільської філії „Просьвіти мав за р. 1907 250 К приходу; дальше було 200 членів, з того половина залягає з вкладками. Охочих поїхати на село з відчитами зголосилось... 4 людий.

— **З „Народної Гостинниці".** З білянсу і звіту Нар. Гостинниці за рік 1907, які предложені будуть на загальнім зборі членів, що відбуде ся в четвер 28 лютого с. р. нотуємо слїдуюче: Членів мало се стоваришенє 468 з удїлами на квоту 17.637 К 54 с. Стан вкладок на книжочки вкладкові виказав квоту 126.410 К 82 с. — Фовд резервовий виносить 2.333 К 74 с. — Стан власного майна до вкладок на книжочки має ся так, як 1:6·3. — На реальности в вартости 337.421 К тяжать довг гіпотечний 218·467 К 98 с. — За урядженє готелю, каварнї і реставрациї в вартости 64.985 К 87 с. винно єще стоваришенє 14.187 К 30 с. — Доходу бруто мало стоваришенє в 1907 р. 51.072 К 68 с. Дохід сей ужито: на кошта адмінїстрациї 21.395 К 92 с.; на відсотки від вкладок на книжочки і рати банкові 13.698 К 17 с.; на амортизацию дому 3.374 К 21 с. і на амортизацію внутрішнього урядженя 10.323 К 59 с., в наслїдок чого оказав ся чистий зиск в квотї 2.280 К 80 с., що дає можність виплати 7% дивіденди від повноуплачених удїлів членських.

З висше наведеного показує ся, що інтереси „Народної Гостинниці" розвивають ся правильно і хосенно так, що за лїт 7—8 сплатить всї довги за внутрішні урядженя і часть гіпотечного довгу.

Помимо навалу працї при веденю і управильненю інтересів сего початкуючого стоваришеня, заряд його промишляв вже тепер над розширенєм агенд його як приміром заснованя філії в Буркутї і Трускавци. З офертою своєю на аренду Буркута не удержав ся, а що до Трускавця, то своїми передвступними студіями, та досьвідом набутим при заснованю головного інтересу у Львові дав почин до заснованя осібного стоваришеня під покровом св. Андрея котре має на цїли відкрите в Трускавци санаторії для сьвящеників і їх родин.

Гарний розвій нашої „Народної Гостинниці" повинен збудити більше заінтересованє зі сторони нашої патріотичної суспільности, а слїдуючі загальні збори будуть ознакою сего а заразом узнанєм зарядови за його хосенну працю.

— **До президиї ц. к. намісництва.** В роцї 1905. р. вивласнено з ерекціональних грунтів в Ходачкові малім 53 ар. 94 м. за цїну 1.875 кор. в користь зелїзничого шляху Борки-Грималів. В роцї 1906. вивласнено знов 30 ар. 63 м. за цїну 1.065 кор., убуло всего 84 ар. 57 м. а за то заплатила дирекция зелїзниць 2.940 кор. Мене позбавлено пожитку з поля 84 ар. 57. і процентy від 2.940 корон. від року 1906. О відповідне ульокованє 2.940 кор. удавав ся я чотири рази до ц. к. намісництва в роцї 1906 до особи Є. Е. намісника, в роцї 1907 удав ся я також чотири рази, але все то без успіху. Для того тепер в дорозї публичній запитую: хто поповнить мені страту яку понїс я, через те, що не ужиткую через два роки 84 ар. 57 м. поля а властиво, що капітал 2.940 кор два роки лежить неопроцентований, та чи ще довго чекати треба на опроцентованє суми 2.940 корон. — *Омелян Волянський,* гр. кат. парох Ходачкова малого.

— **Побрехенька.** Пишуть нам: В справі новинки, уміщеної в 38 ч. „Дїла" п. з. „Війт убійником", доношу, що я подібну історию чув у скільській Верховинї же 19. січня с. р. з тою тілько рїжницею, що війт нїби то нараджував ся з сином, як мають обі дївчинї убити. Верзия ходила, що сего убийства мав допустити ся війт зі Славска, а відтак перекинула ся на війтів з Лавочного, Опірця і иньших сіл скільської Верховини. Я відразу заявив моїм оповідачам, що се байка, хотяй деякі упевняли, що вже виділи, як закованого війта і сина вели до арешту в Сколїм. І дїйсно показало ся, що то була фантазия, але верзия зайшла з гір скільських аж до надвірнянських. Видко, що хтось умисно розносить сю побрехеньку, а тут в Скільшинї толкують собі люде се в той спосіб, що десь до якоїсь церкви справили новий дзвін, тож тамошні парохіяни раді би, щоби той дзвін був такий голосний, як та байка про убите двох дївчат війтом. — *о. Мих. Мосора.*

— **Демонстрациям англїйських суфражисток** нема кінця. Минулого тижня зібрало ся в Caxton Hall в Лондонї кількасот женщин з рїжних сторін краю на віче в справі жіночої рівноправности. Ухвалено резолюцию, якою напятновано правительство, що не додержує обіцянок, даних в жіночій справі і поставлено, щоби вибрана депутация вручила її сейчас президентови кабінету. Аби посперти свої жадання, суфражистки рушили походом перед вестмінстерську палату. Поліция очевидно загородила їм дорогу. Однак суфражистки, приготовлені на сю запору, взяли ся на спосіб, наслїдуючи Греків під час облоги Трої. Коли похід дер ся на улици з поліциєю, перед будинок парляменту заїхав великий віз до транспорту меблїв. Поліция перепустила його, не підозріваючи підступу. Нараз коли віз станув уже перед брамами парляменту, двері його отворили ся, а з середини як колись з троянського коня, вискочила громадка суфражисток і кинула ся в брами парляменту. Але поліция і тут була змобілїзована, отже швидко вперла завзяті войовницї за жіночу рівноправність. Тимчасом надтягнула решта походу і розпочали ся трагікомічні сцени. Одна молода женщина, з головою похиленою як таран, кидала ся раз-враз на поліцистів, щоб перебити їх кордон, але безуспішно. Инша знов видрапала ся на сходи поблизького дому і крізь величезну тубу кричала безнастанно: „Жадаємо виборчого права для женщин!" Поліция арештувала 50 маніфестанток, між котрими находили ся: дві акторки, три акробатки, кравчиха, моделька, доглядачка недужих, управителька дому, малярка, літераткa, 17 замужних женщин і 16 таких, що не мають ніякого занятя. Поліцайний суд засудив їх на грошеві кари або шість тижнів арешту. 48 *засуджених* вибрало арешт.

— **Заговір в Петербурзї.** До „N. fr. Presse" доносять з Петербурга, що викритє заговору на царську родину і масове арештованє терористів поліция завдячує одному зрадникови, котрий сам був членом боєвої організациї. Мешканє його батька, яке находить ся в тім самім домі, що й редакция і друкарня півофіциальної „Россії", служило для організациї за збірний льокаль. При домовій ревізиї в дільници Васілевський Остров *найдено дві бомби, багато револьверів,* 500 патронів і масу пироксилїни. Коло палати вел. кн. Николая арештовано одного мужчину і одну женшину, а в однім мешканю при ул. Басейній пять осіб. Заговірники мали спільників в Царськім Селї, де арештовано двох терористів, перебраних за льокаїв.

— **Від заряду „Цементового промислу"** у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 5, дістали ми до поміщеня отсе письмо: В 38. ч. „Дїла" з 20. н. ст. лютого була поміщена статя в справі цементових дахівок, в котрій деякі дані о машинах д-ра Гаспаря не подані в належнім осьвітленю. Між иншим сказано там, що шіна машини „Drejstern" без приряду до кантурів і без варстату виносить 2.185 К, loco Львів. Не сказано там однак, що таку машину можна дістати вже за 1.950 К, loco кожда зелїзнича стация східної Галичини враз з патентованим готовачем до убиваня дахівок, з патентованим ситком до фарби, пат. прирядом до глязурованя пат. забезпеченєм перед бурею і з прирядом до кантурів враз з 15 підкладками і з усїми иншими приналежностями; при тім мусимо запримітити, що вже за ту цїну даємо підкладки з кованого зелїза. О стілько уважаємо ся зобовязані спростувати згадану статю, не додаючи від себе нїчого більше крім тих фактів, в переконаню, що найлучшою реклямою для машин д-ра Гаспарія буде доброта вироблюваних на них дахівок. Просимо оглянути наші машинн в руху при улици Генінга ч. 10 (бічна ул. Личаківської напроти ул. Гавзнера).

— **Слїдство проти вломника Васїнського** recte **Сьнїгуцького** і тов. веде ся дальше. Що кілька днїв відбувають ся в суді конфронтациї цїлих гуртів пошкодованих і сьвідків з вломниками. *Нинї* 24. с. м. відбула ся також така конфронтация, а минувшого тижня розпізнанє через пошкодованих крадених річий, найдених у Васїнського і його товаришів. Васїнський признав ся вже між иншими до сповненя влому до каси Краєвого Товариства кредитового урядників і сьвящеників в серпни м. р. При тім подали польські часописи, що „włamanie było bezskuteczne". Тимчасом злочинці, розбивши в тім товаристві горішну часть каси, дістались лише до передїлки і забрали в підручної касетки, *зложеної саме в тій передїлці каси,* квоту 158 корон готівкою і здепонований 3% льос австрийського заведеня кредитового земского вартости курсової 268 корон. До дальших передїлок, де перехована була денна готівка касова вломники не змогли дістатись. Цїла готівка касова була обезпечена від влому в Першім австрийськім Товаристві від влому, котрого заступник п. А. С. Лянда в (ул. Третого Мая ч. 2) виплатив Товариству в цїлости понесену шкоду. Зліквідованє шкоди було вельми кулянтне і скоре, так що згаданому Товариству належить ся повне признанє.

— **Дрібні вісти.** П. Остап Бородиєвич, родом з Денисова, одержав дня 22 с. м. у львівській академії ветеринарії степень лїкаря ветеринарії. — Почтові складниці заведено з днем 1 марця с. р. Купновичах старих рудецького повіта, в Муканю камінецького повіта і Вислоку великім сяніцького повіта. — В суботу відбули ся у Львові передвиборчі збори, котрі вислухавши промови учительского кандидата п. Корнеля Яворського, ухвалили йогож кандидатуру на посла до сойму. — В базиліцї сьв. Николая в Барі, як доносять з Риму руський митрополит Шептицький відправить в сих днях службу божу.

Оповістки:

Календар. Завтра, вівторок: Мелетия (лат. Матія, Сибір). Позавтра, в середу: Мартиніяна (лат. Віктория, Анаст.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, вівторок, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві Інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **З львівської організациї.** Засїданє виділу організациї і руського міщанського комітету відбуде ся в сю середу (26 с. м.) о год. 7 вечером в салї „Руської Бесїди" (Ринок ч. 10). На дневнім порядку стоїть: обговореннє соймових кандидатур з міста Львова.

☐ **Величавий концерт.** Українсько-руські товариства у Львові уряджують в сім роцї Сьвято Тарасове з незвичайною програмою. З огляду на імпонуюче число сьпіваків „Львівського Бояна" і „Бандуриста", повну орхестру військову і небувале заінтересованє публики, оказала ся саля „Народного Дому" за тісна. Отже концерт відбуде ся у великій сали „Львівської Фільгармонії" дня 5. марця с. р. (четвер) о годині 7·30. вечером. В концертї сім обіцяли свою участь; віртуозка пані Щедрович-Ганкевичева, звісний сьпівак п. Бобанич та оперові сьпіваки заграничних сцен, хвилево перебуваючі у Львові. Комітет оголосив уже таку програму: 1) Увертура на повну військову орхестру. 2) Вступне слово. 3) Бруха „Гарна Елєн" — хор мішаний „Льв. Бояна" в супроводї орхестри. 4) Тріо з опери „Купало" і сольо-сьпів п. Бобанича. 5) Деклямация. 6) Хор мужеський — тов. „Бандурист". 7) Сольо-скрипка п. Щедрович-Ганкевичевої в супроводї повної орхестри. 8) Лисенко — „Бють пороги" — хор мішаний „Льв. Бояна" в супроводї орхестри. Хори „Льв. Бояна" поведе п. М. Волошин, а хор „Бандуриста" п. Березовський. Акомпаніямент фортепяновий обняв п. Б. Вахнянин. — Докладнїйша програма появить ся сего тижня. Білєти на концерт сей мож уже замовляти і купувати в книгарни товариства імени Шевченка (ул. Театральна — Львів) по таких цїнах: Льожі партерові по 12 кор., льожі мезанінові і I-ого поверха по 16 кор., II-ого поверха по 10 кор. Фотелї партерові від 1—156 по 4 кор., від 157—264 по 3 кор., від 265—350 по 2 кор., від 351—408 по 1·50 кор. Балькон I-ий по 4 кор., II-ий від 1—22 по 2 кор., від 23—82 по 1·50 кор., III-ий від 1—55 по 1 кор., від 57—104 по 60 сот., від 105—180 по 40 сот. В сій цїні містить ся уже належитість за гардеробу. Всякі близші інформациї удїляє видїл „Львівського Бояна", Львів, „Народний Дім".

☐ **„Пожар"** комедию в 1 дії з сокільского житя, написану Л. Лопатинським, виставить перший раз театр аматорів львівського „Сокола". Крім сеї премієри піде того вечера 2-актова комедия Гавалєвича *„Перше повмерали, а потім ся побрали".* Білєти на се представленє продає від завтра „Сок. Базар".

☐ **Вечерниці** на дохід Захоронки відбудуть ся в суботу, дня 29 лютого в комнатах Бесїди. З огляду, що дохід з вечерниць і забав є головним жерелом удержаня товариства, видїл запрошує всю львівську як і замісцеву громаду, на сї послїдні вечерниці сего карнавалу.

☐ **Загальні збори** Товариства галицьких концептових урядників скарбових відбудуть ся у Львові в сали „Міського касина" (ул. Академічна ч. 13.) дня 8 марця с. р. о год. 10 рано.

☐ **Лекцийна комісия** товариства „Руська Академічна Поміч" поручає вправних і совісних інструкторів для усїх предметів. Інтересованих просить ся звертати по адресї: Лекцийна комісия товариства „Руська Академічна Поміч" у Львові. Дім Академічний ул. Супінського 17, або лично в льокали Товариства при ул. Кохановського 1 Д I поверх між 2—4 год.

☐ **Вінчанє** п. Михайла Бриковича укінченого богослова з панною Мариєю Єленою донькою о. Діонизия і Емілії з Руденських Балицьких відбудеть ся 27 лютого н. ст. с. р. о год. 8 вечером в церкві парохіяльній в Текучі. Стация зелїзнича Коломия, телєграф. Яблонів, почта Березів вижний.

☐ **Подяка.** В сім роцї найшли ми, як і в попередних лїтах, перед різдвяними сьвятами численних прихильників нашої руської школи і молодїжи, котрі поспішили нам те сьвято з своїми ласкавими дарами. Ми й устроїли при їх помочи для наших дївчат красну коляду, запомогли біднїйших в рїжні одежини і лишили їм тим милий спомин того дня. Именно зложили нам свої дари в грошах наші руські товариства: „Просьвіта" „Народний Дім", „Ставропігія", „Днїстер", тов. ім. „Шевченка", „Народна Торговля", „Союз", „Руські Дами" і тов. сьвящеників і урядників, а з приватних осіб: п. Іван Матїєв, рад. дв. Атанас Заячківський, о. Кипр. Куницький, пп. Петро Огоновський, Андрій Алиськевич, Микола Парфанович, д-р Володимир Козовський і Роман Шкірпан. Крім того прислали наші руські купці, Юлїян Абрисовський (Ринок 32) і Кущак-Зубик (площа Галицька 3), звісні в цїлім Львові з добірних блаватних товарів, щедрі дари в суконних материях і хустках. Всїм тим Добродіям складаємо сердечну подяку. Най Бог нагородить їм за тепле серце. — *Учителькы руськоі школы вправ при ц. к. учительськім семинари у Львові.*

Померли:

Володимир Хлопецький, управитель дібр в Комарові коло Галича, помер по короткій а тяжкій недузї в 46. роцї житя на пятнистий тиф. Покійний дописував в своїм часї до книжок „Просьвіти" на поли рільничо-господарськім. Полишив пятилїтну донечку круглою сиротою, цїлком не заосмотрену. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 24 лютого 1908.

Процес українських студентів.

Відень. (Т. К. Б.) Касацийний трибуналь займає ся нинї полагодою засуду, який видав д. 23. вересня 1909. сенат орікаючий віденського суду *краєвого в процесї проти українських студентів* ізза відомих подій на львівськім університеті. Всїх сімох засуджених тоді студентів а також засуджений за намову до вчинків адвокатський конципієнт, д-р Вол. Бачинський внесли жалобу неважности, яке заступають перед касацийним трибуналом адвокати д-р Роде і д-р Йоахім. В трибуналї веде провід презид. сенату Гельман.

Д-р Роде підніс в своїй жалобі виключно невластиве юридичне осудженє справи. Треба — говорить він — задля роздивленя вини обжалуваних, передовсїм провірити, які моменти вини ствердив засуд супроти кождого з них. Отже з того виходить, що нїхто з них не брав удїлу в тих вчинках, які довели до руйнованя; доказано їм тільки те, що пересували лавки або тільки те, що були присутні на місци чину. Позаяк в тих вчинках не проявляєть ся лихий намір, через те слїд би його ствердити через инші моменти. Алеж сконстатованя присуду в сім напрямі є зовсїм загальні і недостаточні. Ооборон виступає також проти конструкциї присуду.

Д-р Йоахім жаліть ся крім сего й на те, що відкинено його внесенє на переслуханє сьвідків що-до настрою, який панує серед руського народу. Крім сего виводить він, що не розходить ся тут о злочин з 81-ого §-у але о злочин, який на основі закона належить судити трибуналови присяжних судиїв („Verbrechen des Aufstandes"),

На розправі явило ся богато студентів в характері слухачів.

З просторого реферату виходить, що обжалованє в справі тяжкого тїлесного ушкодженя, яке прокуратория також підносила, відкинено нею по покінченю доказового поступованя.

Угорський сойм.

Будапешт. (Т. К. Б.). В угорськім соймі веде ся дальша дебата над зміною регуляміну.

Померли.

Прага. (Т. К. Б.). Нинї в ночи помер ем. проф. університету д-р Іван Паляцки, син Франца Паляцкого.

Прага. (Т. К. Б.). Вчера вечером помер поет Святоплюк Чех.

Відень. (Т. К. Б.). Нинї рано помер інспектор канцелярії оборони краєв. Йонак, проживши 67 лїт.

Македонські справи.

Царгород. (Ткб.) Донесенє одного з віденських дневників, що Порта згодила ся на продовженє мандатів функціонарів, іменованих в справі реформи в Македонії є неправдива.

Фінансова кріза в Японї.

Льондон. (Ткб.) До Daily Express доносять з Кобе, що в Японї вибухла фінансова кріза. В послїдних днях завісило виплати 12 японських фірм в Кобе, Осака і иншим місцевостях, особливо діткнула ся кріза металевий промисл. Пасива виносять пів мілїона фунтів штерлінгів.

Події в Росиї.

Петербург (Пр. т.) Бувший посол з Мінська, Шмід постановив подати нв імя царя просьбу о привернене йому виборчих прав.

Лодзь. (Пр. т.) Воднім домі при ул. Короткій викрито великий магазин оружя і вибухових материялів. Арештовано 7 осіб.

До „Народної Гостинниці" приїхали 23. II. 1908. Алексей Саляк, Бурштин; Марія Сосновська, Тернопіль; Валерия Матковська, Стрий; Ізидор Романович, Броди; Сильвестер Герасимович, Лешнів; Іван Фірман, Камінка струмілова; Михайло Присташ, Рава руська; Тимотей Станчак, Ростов на Дону; д-р Евген Петрушевич, Скол-; Мария Попович, Коломия; Володимир Дутко, Загіра; Олександер Царевич, Козова.

— Звертає ся увагу на оголошенє п. Рігана Михайла, угорського Русина, який посідаючи власні винниці, офірує по дешевій цїні вино натуральне, яке надає ся особливо як богослужебне вино. Писати можна до него по руськи лиш адресувати треба по мадярськи.

Надіслане.

Гомеопат Д-р Дорнфест

ординує від 9—12 і від 3—6 площа Академічна 3. 237 3—10

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. I.

(против Банку Гіпотечного на палатцках площі Галицкої)

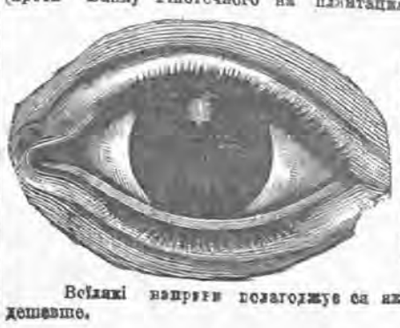

поручають:

Барометри анероїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 16, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всякі инші прибори оптичні.

Всякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

Гі де Монасан.

23)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

„Ронсієр, 8. серпня.

Дорогий приятелю!

Я слаба та так змарніла, що Ви не пізнали би мене. Мабуть я забогато плакала. Я мушу трохи відпочати заки верну до Парижа, бо не хочу показувати ся Вам на очи так, як тепер виглядаю. Мій чоловік їде до Парижа позавтра і передасть Вам наші уклони. Він хоче піти з Вами на обід до якогось ресторану і каже менї просити Вас, щоби Ви ждали на нього у себе коло семої години вечером.

Що до мене, то я сейчас верну до Вас, як лише трохи прийду до себе і як вже не буду жалати си, коли гляну до зеркала. *Я також не маю вже на світі нікого, лише Анетту і Вас і я хочу обділити кождого з Вас всім тим, чим лише буду могла так, щоби не окрадати другого.*

Подаю Вам мої бідні сплакані очи щоби Ви поцілуями осушили їх.

Анна."

Коли Оліве Бертен довідав ся з сего листу, що повозки графині відложений, мав він в першій хвили охоту сісти на фіакра і поїхати першим поїздом до Ронсієр; опісля, подумавши, що пан де Гілєруа має позавтра приїхати, він погодив ся зі своєю долею, немов би він не з графом а з його жінкою мав незадовго побачити ся.

Ніколи ще він так не любив пана де Гілєруа *як в тих двайцять чотирех годинах ожиданя.*

А коли вкінци двері відчинили ся і граф появив ся, він кинув ся до нього, простягнувши обі руки.

— Ах! як я тїшу ся, що Вас нарештї бачу!

А граф також був щасливий, вдоволений передовсїм через те, що вже раз вернув до Парижа, бо за останні три тижнї житє в Ронсієр зовсїм не було веселе.

Вони сїли собі на невеличкій канапі на дві особи в однім кутї Бертенового ателїє під балдахімом з восточних килимів і взявши ся сердешно за руки, привитали ся ще раз.

— А як проживає графиня? — спитав ся Бертен.

— Не дуже добре. Смерть матери затрясла нею дуже сильно і вона приходить до себе дуже помалу. Признаю ся, що навіть трохи бою ся о неї.

— *Але чому вона не хоче вернути сюди?*

— Абож я знаю? Ніяким способом не дала ся намовити до сего.

— А що вона там робить цїлими днями?

— Плаче, тай годї. Думає вічно про свою маму. Се не добре для неї. Я бажав би, щоби вона змінила місце, щоби не сидїла там, де се все стало ся.

— А Анетта?

— Кажу Вам, розцвита рожа!

Оліве всьміхнув ся радісно та спитав ся ще:

— Вона жалувала дуже за своєю бабунею?

— О, дуже жалувала, дуже, але Ви знаєте, жаль та журба не треває довго в вісїмнайцятім роцї житя.

По хвилї мовчаня спитав ся Гілєруа:

— Де підемо обідати? Я мушу трохи відсьвіжити ся, мушу чути вуличний крик, бачити рух.

— В сій порі, думаю, найлїпше буде піти до каварнї Амбасадорів.

І вони пішли, держичись під руки, в сторону Елїзейських піль.

Пан де Гілєруа був правдивий парижанин, отже по кождим виїздї місто видавало ся йому гарнїйше, відмолодніле, повне всїляких несподіванок; і він розпитував маляра про тисячі всяких подробиць, хотїв знати всьо, що тут люди робили, *що говорили в часї його неприсутности.* А Бертен відповідав йому байдужно, в його словах тепер пробивала ся ціла нудьга самоти, коли лише говорив про Париж. І він намагав ся звести розмову на Ронсієр, намагав ся добути з сего чоловіка та позбирати з нього се щось майже матеріяльного, сї дрібнесенькі частини других осіб, які причіпають ся до нас, коли ми з ними бачимо ся, а коли вже розстанемо ся, то сї атоми ще лишають ся при нас через кілька годин, а відтак розпливають ся в новім повітрі.

Важке небо літного вечера пригнїтало та Елїзейські поля, а на листях зачинали вже гуляти веселі мельодиї музик, розміщених під деревами. Бертен і Гілєруа сїли собі на бальконї каварнї Амбасадорів та споглядали в діл на довгі ряди ще порожних крісел, що тягли ся між загородженем аж до малого театру, де під електричними лямпіонами сьпівачки виставляли свої блескучі туалєти та своє рожеве тїло. Серед легонького, незамітного вітру дерева каштанові передавали собі запах печеней, сосів та всїляких теплих страв. А як коли перейшла яка женщина, шукаючи зарезервованого місця, а за нею мущина у фраку, то розсївала по дорозї сильний та сьвіжий запах перфуми і тїла.

— Волю я сидїти тут як там — шепнув радісно Гілєруа.

— А я відповів Бертен — волїв би бути там як тут.

— Що кажете!

— Очивидно! Сего лїта Париж прямо неможливий.

— Але все таки Париж, мій друже.

Пан посол був того дня мабуть в такім знаменитім, молодечім гуморі, в якім навіть найповажнїйші люди можуть робити дурницї. Він споглядав на дві кокотки, що сидїли при сусіднім столї з трема сухими, молодими панами поубираними в найвисшім степени корректно, та хитромудро розпитував Бертена про всї славні та звісні дівчата, котрих імена чув він *що дня* в товариствах мущин. А відтак шепнув він тоном глибокого жалю:

— Ви маєте щастє, *що лишили* ся кавалєром. Ви можете бачити та позволити собі на богато цїкавих річий.

(*Дальше буде.*)

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

САМОРОДНІ ВИНА

із власних виноградів в токайсько-гедьолаиських горах продає бочками на 50 або 136 літрів, по ціні 1, 2 або 10 кор. від літра, loco Sátoralja-Ujhely.

Адресувати по мадярськи; Rigan Mihály, notarius, Felsöcsebény, Comitat Zemplén.

Пробки на жадане оплатно і даром.

За натуральність ручить ст. 136 8—10

ПОРТРЕТИ

Шевченка, Хмельницького, Лисенка, Крушельницької

продає ся в ціні по коп. 50, 30, 18, 16, 7, 5 і 3·50.

„Сокільский Базар"

у Львові ул. Руська 20.

1226 5—?

Театр ріжнородностий

„DEPENDANCE BRISTOL".

Сенсаційна карнавалова програма. 3 французькі комедії. Знамениті артисти. Початок о год. 8 вечером. 193 6—6

Кінематограф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 22 до 28 лютого нова прекрасна програма, яка складає ся з 16 новостий. — Нові сьпіваючі образи в оперетки „Доктар" і в опери „Пророк". Що тиждня нова програма.

9 1—?

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 121 —?

М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвітло се виснажає ся в двох родах по ціні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кг. Для церков 10% опусту.

Ціни розумієть ся льоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кождa сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.**, бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

Бляха значно потанїла

просимо проте користати з нагоди і замовляти в

Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли

бляху на криті дахів по слїдуючій ціні:

100 кг. поцинк. тешин. десятки по К 57·—
100 кг. чорної „ „ „ „ К 38·50

Ціни розумієть ся loco наш магазин в Перемишли і то за готівку. По тій ціні даємо бляху тільки на замовленя, які наспіють до нас найпізнїйше до 15 марта с. р., пізнїйша бляха значно подорожіє. Ціну прочих блях подамо на жадане відворотно.

247 2—? **ДИРЕКЦИЯ.**

Глядаю

особи, котра розуміє ся на провадженю кухні і домашнім господарстві. о. Ів. Гринашин в Тарнавці п. Риманів. 219 1—3

Ученик VII. кл. гімн. з браку средств удержа в Львові жо поживатиме на хлібцях, вподобнить русин, відповідним і німецькими книжками. М. Яросевич, Зелена 2·0 ч. 3 вліво. 1—3

Іконостаси виготовляє після стилевих взірців різьбарська робітня Евст. Щупляковича Львів, улиця Шпитальна ч. 5. 4—4

ТОРБАН кравецка накладня Львів, ул. Вронов. ч. 44 ч. 8, видає і виконує всякі твори на фортепіян, орґан кольори та хоральні ін. Katalog даром. 8—10

МАЛПИ, корови, папуги, вівроги, канарки, коні, коти ангора і гончі пси пошукує з поручення Вл. Покупців „DOROTEUM", Львів ул. Шайнохи. 208 5—?

РУСЬКА ФАБРИКА І ЦУКОРНЯ ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Баторого ч. 30 і ул. Жовківська 61 виробляє **знамениті памятники по ціні.** 15

Акомпаніяторка, [illegible]

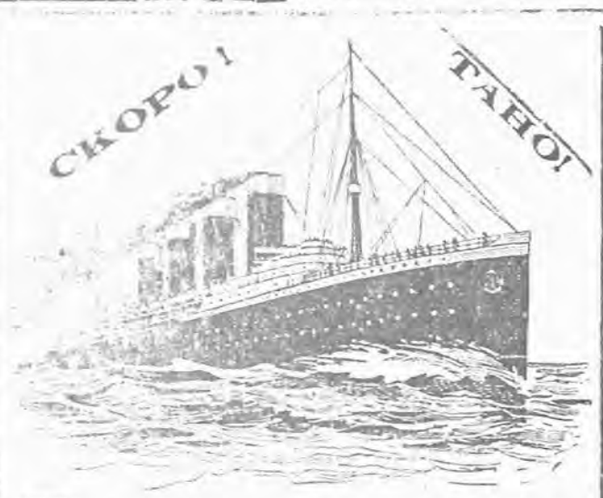

До Америки

океаном в 5 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Склад печий кафльових з краєвої фабрики

ГЛИНЬСКО

перенесено з улицї Сенькевича на пл. Домбровского ч. 5 ул. Тиха 1.

Пручає ся чищене печий і 233 кухонь кафльових. 5—10

Студент IV р. філософії приме лекцию вглядни заняте бюрове у Львові або на провінції, їльо Хомин Отинія у п. Стадлера.

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руського Товариства Педагогічного, під редакцією Д ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К пів річно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакції і адміністрації ул. Сакстуська ч. 47 у Львові.

ТОВАРИСТВО ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарських, збіжа і паші на случай шкід заподіяних через пожар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер" з найбільшою скоростию. При оцінці шкід бувають запрошені 2 господарі селяни з поміж членів. До тепер виплатив „Дністер" 13 747 відшкодовань в сумі сім і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороту за р. 1906 дістануть обезпечені члени по 10 сот. за кождy корону заплаченої річної премії.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають поліси „Дністра" при удїдюваню позички.

Житєві обезпеченя приймає „Дністер" для Краківського Товариства, а провізию від таких обезпечень відступає „Дністер" на публичні добродійні цїли.

Пояснена для обезпечень удїляє Дирекция або аґенти Аґенції „Дністра" находять ся в кождім місті і в многих селах; там, где еще не робить инший аґент „Дністра", можуть письменні селяни старатя ся о удїлене аґенції. До тепер дістали аґенти 969.507 корон провізії. 126а

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем. (ул. 8—3).

Селяне! поширюйте ріст вашого добра!

Фонди Товариства 31/12 1906:

Фонд резервовий . . .	Кор.	846.189·20
„ резерви премій . .	„	550.110·—
„ на звороти . . .	„	16.159·—
„ „ ріжницю курсів	„	29.866·35
„ резерви специяльної	„	31.040·73
„ емерит. урядників	„	185.810·21
иньші фонди заосмотрена	„	25.000·—

Спілка для господар. і торговлї в Перемишли

поручає

ТОМАСИНУ

з зьвіздою і прочі штучні навози як

суперфосфати, каїнїт калуський і. т. п.

на надходячу весну.

Ціну і кошта перевозу подамо на жадане відворотно. При тім зазначуємо, що томасину і каїнїт можна на луках і на снїгу розсївати, а пора до перевезеня ще догідна.

При вагонових замовленях томасини, даємо 20 Корон опусту і безплатну аналїзу.

227 4—10 **Дирекция.**

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори членів **повітового товариства кредитового „Руска Каса" в Рогатині** відбудуть ся дня 17 марта 1908 о годині 11 рано в льокали товариства. Порядок дневний:

1. Відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2. Звіт Дирекциї з дїяльности і рахунків за 1907 рік.
3. Відчитанє протоколу з ревізиї товариства.
4. Внесеня Надзираючої Ради що-до удїленя абсолюторії дирекциї і що-до затвердженя рахунків і білянсу за рік 1907.
5. Рішеня що-до розділу зиску.
6. Вибір двох членів Ради Надзираючої.
7. Внесеня членів.

Одытно до постанов статута білянс товариства за рік 1907 єсть виложений в льокали товариства до перегляду.

Право участи в зборах мають лише сї члени, що заплатили повний удїл. За легітимацию служить книжочка удїлова.

Рогатин дня 22 лютого 1908.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ

о. Ігнат Кміцикевич председатель. *Олекса Кушнїр* секретар. 248 1—3

ПОДЯКА.

Якъ хищникъ смерть похитила въ силѣ вѣку бл. п. Дионізія Свистуна пароха въ Оплѣцку на 50 р. житя а 24 священьства на инфлюенцію и запаленя плюць по короткой тыждень тревающой недузѣ. Хотяй якъ громъ упавъ на всѣхъ а особливо на родину однакъ мусимо ся покорити волѣ Божій. Почуваємъ ся до подяки, котрій оддали послѣдну послугу 26 священиківъ зъ 4 деканатовъ, помимо заспъ снѣговыхъ а именно: о. о. Декану Пилипу за провідъ о. Стеткевичу за слово при выносѣ тлѣнныхъ останковъ зъ хаты о. Карановичу въ церквѣ и о. Діяковскому надъ могилов, о. Стоцкому за заосмотренє Наисв. Тайнами о. Жегаловичу Емиліяновій, Тарнавскому старшому зъ Барилова и молодшому зъ Куликова, Терлю Корчинському, Іванну Боднару, Павлѣ Чмолѣ, Михаилу Громадцѣ, Луцѣ Войтовичу, Александру Даниловичу, о. Пауку, Маѳею Поповичу, Ізидору Давидовидзовичу, Димитрію Іосифовичу о. декану Сохацкому зъ Стопнова, Михаилу Кордубѣ, Савину Яцковскому и єго сотруднику, Людвику Савицкому о. Михаилу Дзеровичу, кс. Скальскому зъ Радехова, Дякуємъ и. Стоцкой за посѣщенія въ часѣ недуги и розраду. Бл. п. Коляторовой и ей сынови, учителю Майцѣ, парохіянамъ зъ дооколичныхъ селъ и всѣмъ котрій оддали послѣдну услугу.

Оплѣцко дня 20 лютого 1908.

Евгенія Свистуна вдова, *Ирена, Володимиръ* и *Петро* дѣти. 252 1

ОПОВІЩЕНЄ.

Звичайні загальні збори членів **Руської Міщанської Каси,** стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою **в Станиславові,** котрі відбудуть ся дня 19 марта 1908 о 5-ій годині по полудни в льокали товариства зі слїдуючим порядком дневним:

1. Справоздане дирекциї і білянс за рік 1907.
2. Справоздане комісиї контролюючої і внесеня на удїленє абсолюторії.
3. Розділ зиску.
4. Вибір 4-ех членів Ради надзираючої.
5. Зміна §. 13, 30, 36, 37, 43 і 48 статута.
6. Внесеня членів.

Відповідно до постанови §. 54 статута оголошує ся що маєтковий стан білянс товариства за рік 1907 в виложений в льокали товариства від 23 лютого до 10 марта 1908.

ЗА НАЗИРАЮЧУ РАДУ:

Д-р Володимир Янович голова. *Петро Будзїнський* секретар. 245 2—3

Оповіщенє загальних зборів.

Звичайні загальні збори членів „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦЇ", стоваришеня зареєстрованого з огран. порукою у Львові, відбудуть ся в четвер дня 27 н. ст. лютого 1908 о год. 4 по пол. в домі „Народної Торговлї" ринок ч. 36, перший пов.; з слїдуючим порядком дневним:

1) Відкритє зборів;
2) Справоздане дирекчиї з дїяльности за рік адм. 1907;
3) Справоздане і внесеня комісиї контрольної;
4) Відчитанє справозданя комісиї колявдацийної;
5) Зміна статута;
6) Доповняючий вибір двох членів Ради Надзирающої на місце вильосованих і одного на місце уступившого;
7) Означенє марки презенцийної для членів Ради Надзираючої;
8) Внесеня і інтерпеляциї членів.

Легітимациею для членів служить їх книжочка удїлова. — Білянс за рік адм. 1907 виложений до перегляду членів в канцелярії стоваришеня, а на жадане висилає ся почтою.

Львів дня 30 сїчня 1908.

Ярослав Ілїницький Председатель Ради. *Теодозий Лежогубський* Член Ради. 214 8—8

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5·50	8·55	1 30	6·26	9 50
Кракова	7·35	9·45	—	3·40	2 31
Рашева	—	—	1 10	—	—
Підволочиск	7·20	12·30	2·16	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3 35	—	12 20
Ст Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·39	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11 50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·32	1 15	5 00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1 46†	4·50	9·20
Брухович	10 05†	—	8 25	5·30	9·35м
Зимної води	5 50	7·35	1 1	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2 45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·30	12·45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6·20	12·45	2 57	7·00	11·15
Черновець	3 10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	6·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6 25	11·30
Пустомит	7·30	10 45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11 05	—	7·10	11·35†
Янова	6·50	9·15	1·35†	5·35	6·30
Брухович	2 12	11·05	2·23	5 55	3·34м
Брухович	05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3 45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —. Поїзди їдучі лише в неділї і свята означені † — в неділї до 10/6 що дають буквою н — в неділї і святами від 1/6 і

Видавець і одпівальний редактор: Александер Ворковський.

З друкарні Народової (Монецчк) Конарника ч. 9.

Ч. 42. Львів, второк 25. н. ст. (12. ст. ст.) лютого 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженим. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

В річницю університетської неділі.

Як-раз в річницю тої памятної неділі, що принісши побіду голодовому страйкови наших студентів і визволене увязненим, стала днем величавої української маніфестації на вулицях столиці Галицької Руси, — 24-ого с. м. відбула ся перед касаційним трибуналом у Відни розправа, якої предметом була жалоба неважности, внесена нашими студентами, засудженими в віденськім процесі.

І коли в сій хвилі, в хвилі остаточного судового закінченя справи, порівнаємо ті карно-правні міри, якими польські власти хотіли пімстити ся на наших студентах за університетську демонстрацию, з тим карно-правним епільогом справи, який розіграв ся вчера перед касаційним трибуналом, то побачимо в цілій наготі те, що для нас від самого початку справи не підлягало вїякому сумнївови, а саме, що та ціла нагінка на наших студентів, ті масові нічні арештованя, та провокация голодового страйку, що вибух наслїдком нехтованя і проволіканя справи судовими властями, — все те не було карно-правне поступоване, подиктоване духом карного закона, тільки жажда пімсти, обслонена незручно маскою карно правного поступованя.

Арештовано, осаджено в слїдчім арештї і спровоковано до голодового страйку більше сотні студентів, з яких один, пок. Ярослав Мелітон Бучинський, навіть зовсім не обжалований в пізнійшім процесї, заплатив сю нагінку житєм, бо слїдчий арешт так підірвав його слабе здоровле, що вже не можна було його піддержати. Ціла польська преса ревла одним дружним окликом: „Пімсти на гайдамаків!". Зневажувано весь український національний рух. Деморалїзовано польську суспільність, особливо ж польських студентів, взиваючи їх публично бути денунциянтами своїх українських товаришів. Одним словом, як найбільше строге покаране всїх наших студентів, як найбільш люту пімсту на них проголошено польською національною справою.

А тимчасом уже львівська прокуратория мусїла сильно спустити з тону. З більше сотні арештованих зуміла вона виловити ледви 17-ох, тай то між ними одного зовсім постороннього чоловіка, д-ра Вол. Бачинського, який зовсім не був арештований і до якого причеплено ся за висланє звичайної привітної телеграми. Ось так замість „гайдамацької сотні" стала перед віденським трибуналом лиш отся 17-ка: Бабій, д-р Бачинський, Бекесевич, Галущинський, Гладкий, Дїдуник, Коковський, Коритовський, Крат, Крисоватий, Левицький, Назарук, Рахінський, Смулка, Тиховський, Цїховський, Цяпка.

І знов польська преса, користаючи з того, що один з обжалованих, Крат, мусїв тікати перед видачею в руки російського правительства, вилляла на все українство і на наших студентів з окрема цїлу повінь інсинуаций і лайок. Але зараз таки розправа показала, що обжаловане львівської прокуратории побудоване на таких хитких підставах, що прокуратор був приневолений відступити від обжалованя шістьох обжалованих в цілій основі, а що до решти вредукувати обжаловане. Кінець розправи принїс львівській прокуратории дальшу компромітацию: увільнено ще двох обжалованих. Але не меншою компромітациєю був і засуд решти обжалованих, засуд на підставі так натягненої юридичної аргументації, що в юридичних кругах викликала вона прикре здивованє.

В кінцї вчерашна касаційна розправа принесла увільненє ще трьом засудженим: д-рови Вол. Бачинському, Дїдуникови і Цяпцї.

„Законна пімста" впала тільки на остатних 5-ох студентів: мусїло-ж „гайдамацтво" понести якусь кару...

Ось так закінчила ся та велика „аксуа patodowa". З більше сотні арештованих мусять Поляки вдоволити ся засудом пятьох, при тім засудом, котрий — як се признала по віденськім процесї й розважнїйша часть польської преси — справді не приносить слави анї чести нї польській суспільности, нї польському правлїню Галичини.

Відень. (Т. К. Б.) Оборонець д-р Йоахім, який прийшов до голосу по рефератї, вказує передовсїм на те, що підчас розправи перед краєвим судом, помимо спротивлюваня оборони, заприсяжено кількох сьвідків, які були ворожо настроєні супроти обжалуваних. Закидає відкинене доказових внесень, які відносили ся до сконстатованя настрою пануючого в Галичинї та до т. зв. листу Касандри і голодівки студентської. Присуд на студентів є неузасаднений і сам в собі суперечний, бо з одної сторони говорить, що обжалуваним не доказано фактичної участи, а з другої сторони робить їх винуватими злочину злобного ушкодженя против власности. Присуд доходить до вини при помочи теорії заговору, котрої — як відомо — найважнїйші теоретики карного права не признають. Але навіть найбільші оборонці теорії заговору вимагають, щоб заговор через лучбу в злочинних намірах, виказував вину кождого завірника зокрема. А оспорюваний присуд не може обжалуваним доказати нїчого иньшого, як тільки присутність на місци вчинку. Колиж ставить ся питанє о те, чому вони були там присутні, то не можна на те навести нїчо иньшого як те, що були слухачами університету.

Оборонець д-р Роде виступає також проти теорії заговору, заключеної в присудї першої інстанції та зазначує, що одноцїльність чинности, про яку говорить ся в присудї, не є одноцїльностию напрямку волї але тільки пляном в уряженю, яке не виключує також відмінного поступованя поодиноких виновників. Відтак розбирав оборонець вину покараних Цяпки і Дїдуника. Цяпцї закидаєть ся тільки те, що він прийшов на університет в чоботах а також те, що на місци чину балакав з Кратом. Дїдуникови закинено те, що його легітимация опинила ся в руках Крата, що вказує на велику дружбу з ним. Тимчасом Дїдуник зізнав, що Крат сам забрав його легітимацию, а се виключує ту дружбу. Д-рови Бачинському закидають те, що його депеша: „Смєло друзя, впєрод!" була зазивом до злочинних вчинків. Присуд підносить крім того ще й те, що д-р Бачинський в часї своїх зізнань заявив, що в Галичинї не можна поступати легально, тільки революцийно, отже також в тій депеші взивав студентів до революцийних вчинків. На дїлї так воно не було. Ген. прокуратор Бобієс підносить, що відкликаню не достає формальної основи. Заприсяжено сьвідків, які були політичними противниками а не особистими. Заприсяженє було отже умотивоване. Ген. прок. вважає, що було також умотивоване відкинене доказових внесень що до настрою в Галичинї, тзв. листу Касандри і голодового страйку. За те признає умотивованим відкликане від присуду під зглядом материяльним. Вправдї підчас розправи стверджено, що оба були на місци чину, мали палицї і балакали з Кратом, але тевсеразом не виказує щеїхнього співудїлу в злобнім ушкодженю чужої власности. Другі обжалувані не заховували ся так само, але — як твердить евфонічно оборона — пересували лавки. Отже будували барикади, а цїлию тих барикад було недопущене непокликаних до того, аби вони перешкаджали при доконуваню ушкоджень. Що до д-ра Бачинського, то слова депеші, „Смєло друзя, впєрод!" — не є фразою — але боєвим кличем. Після його переконана легальні засоби в Галичинї не вистарчають, отже тою телєграмою взивав він обжалуваних до карігідних вчинків.

По двогодинних нарадах оголосив д-р Гельман присуд, в яким прихилився до жалоби неважности в справі присуду виданого віденським краєвим судом і увільнив від вини і карі адв. кандидата д-ра В. Бачинського а також студентів ст. пр. Ів. Цяпку і ст. мед. А. Дїдуника, що до пяти других жалобу неважности відкинув. В мотивах присуду заявлено, що справі обж. Цяпки, Дїдуника та пятьох других обжалуваних прилучив ся трибунал до виводів д-ра Бобієса. Увільненє д-ра Бачинського наступило тому, що зміст його депеші був через край загальним, щоб з него можна вносити взиванє до каригідних вчинків.

Відень. (Ткб.) Gerichtshalle доносить, що укр. студенти вручили свому заступникови, д-рови Родому почесний дар, а то топорець з гебанового дерева, викладаний сріблом і перловою масою.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте ій нових передплатників! Кожда Читальня, „Січ" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

Передвиборчий рух.

Москвофіли на услугах Польщі.

Тисьменеччина. Перед правиборами приїхав кандидат Ради народової п. Богданович до Пшеничник нїби го на віче, бо там є кілька латинників та сотрудник москвофіл о. Іванцев. Тут запросили зараз о. Іванцева і кількох господарів на якусь то нараду, чи на згоден, щоби щось виторгувати. О. Іванцев зараз на вступі представив своїм парохіянам, що на виборців треба буде вибрати одного Поляка і двох Русинів, бо так належить ся. Господарі були тим сильно обурені, але думали, що. о. Іванцев жартує, щоб Полякам підхлїбитись перед виборами, а в дни виборів буде голосувати так як кождий чесний Русин на листу руську. Тимчасом то не був жарт, бо тверді отци не жартують, і в дни правиборів о. Іванцев перший голосував на польського виборця. Русинам се видалось якось маркотно, але щож робити. Русини не пішли за проводом Іванцева, а голосували усї на трох виборців Русинів і в дїсности трох Русинів вибрали. — *Виборець.*

Стрийщина. Дня 23 с. м. відбуло ся в сали „Нар. Дому" велике віче передвиборче, на котрім поставлено одноголосно яко кандидата на посла до сойму з міста Стрия п. Омеляна Колодницького, професора гімназияльного в Стрию.

Коломийщина: В цілій теперішній виборчій соймовій акциї з нашої сторони кождого сьвідомого Українця немило мусїла вразити ся обставина, що Українцї по містах не заінтересували ся соймовими виборами в міській курії і в нїоднім містї не поставили свого кандидата. Під національним зглядом така повна абстиненция зі сторони українських політичних партий для нас незвичайно шкідлива, бо призвичаюють ся круги нашої інтелїгенциї і нашого міщанства не брати безпосередної участи в краєвій політицї. Особливо шкідлива є така абстиненция передовсїм для тих решток руського міщанства, що ледви животїють під польсько-кагальною кормигою, бо наше міщанство при соймових виборах не маючи перед собою свого кандидата, силою тої обставини а до того ще при помочи пресиї віддає свої голоси на найбільшого свого національного і клясового ворога, на вшехполяків або на польських консерватистів. На жаль у нас по таких навіть містах, де наших міщан живе досить богато, пр. Тернопіль, Бережани, Перемишль, Дрогобич і т. д. доси панує повна тишина. Початок під сим зглядом і примір до наслїдуваня дала Коломия.

В послїдних часах завязав ся в Коломиї виборчий комітет з інтелїгенциї і міщан для поставленя української кандидатури в міським коломийським окрузї і сей розглянувши місцеві обставини, поставив кандидатом проф. укр. гімн. в Коломиї д-ра Івана Раковського, чоловіка незвичайно чесного, маючого симпатиї у міщан. За тою кандидатурою розвинула ся вже по всїх передмістях агітация, скликує ся там передвиборчі віча і несьвідоме доси в питанях політики міщанство переходить на них азбуку політичного житя.

Відрадною появою є се, що за нашим кандидатом заявляють ся і агітують гуртки міщан латинського обряду (в Коломиї всї міщани говорять по українськи), котрі в українськім кандидатї бачать одинокого оборонця демократичних ідей.

В неділю 23. с. м. на 5. год. по п. виборчий комітет скликав віче до салї „Народного Дому". Саля заповнила ся по береги і по отворену віча проф. Даниловичем і по виборі трех міщан до президиї забрав голос. п. Степан Баран, канд. адвок. зі Львова яко головний вічевий референт. Двогодинної промови п. Барана, в котрій яркими красками представив господарку шляхотського сойму а занепад галицьких міст і теперішню виборчу ситуацию, виказуючи конечність ставленя опозицийних демократичних українських кандидатур в східно-галицьких містах. Промова ілюстрована фактами з житя і виголошена з запалом зробила гарне вражінє на слухачах.

Опісля забрав слово провідник місцевих социяльних демократів адвокат д-р Шор і именем социяльної демократиї прирік попирати кандидатуру д-ра Раковського, а відтак д-р Раковський виголосив кандидатську промову, приняту оплесками. Вивязала ся ще дискуся на льокальні теми, в якій забирали голос д-р Лесь Кульчицький, п. Герер і кількох міщан. Горячим зазивом п. Ст. Барана до боротьби за свої права, до прогнаня деморалїзациї в міських урядів скінчило ся віче о 9. год. вечером.

Нинїшні вибори.

Нині рішаєть ся доля 74 мандатів до галицького сойму, які дає курия сїльських громад.

Від коли руський і польський сїльський народ почав приходити до сьвідомости своїх прав, від тоді курия сїльських громад була ареною щораз більших виборчих шахрайств і розбоїв, якими польська шляхта здобувала „zaufanie ludu".

При теперішних виборах се змінило ся о стільки, що партия, яка доси вела зі шляхтою боротьбу в імя політичних і економічних інтересів польського сїльського народу, людовці, тепер погодили ся зі шляхтою, щоб разом з нею тим сильнїйше вдарити на руські виборчі округи. Найновійше (8-е з 23. с. м.) число „Przyjaciel-a Ludu" містить в сій справі отсей поклик:

„В округах східної і середної Галичини повинні всї Поляки йти солїдарно за одним польським кандидатом, бо тілько таким способом можемо там вибрати послом Поляка. Є се справа важна і конечна. Коли заїлі руські агітатори грозять всїм нам Полякам, як обшарникам, так урядникам, хлопам і робітникам, викиненєм за Сян, то мусимо всї разом злучити ся до оборони. Коли-б у східній Галичинї вибрано тільки руських послів, то в такім разї Поляки були би дійсно загрожені. З огляду на те всї инші причини, ріжниці і ворожнечі мусимо відложити на бік, а голосувати на Поляка хоч-би нелюбленого. Просимо людовців, щоб дали добрий примір зрозуміня національної справи".

І так властива виборча боротьба розіграєть ся нині виключно в сїльських округах Східної Галичини. Вся Польща, від обшарника до людовця — „z polską szlachtą polski lud!" — напирає на наш нарід, щоб відібрати йому як найбільше мандатів. А помагають їй москвофіли, яким в заплату за зраду інтересів нашого народу в його боротьбі з польонїзацийним напором має дістати ся кілька мандатів, яких „Rada Narodowa" не могла би здобути для себе власними силами.

А в яких ласках у „Rad-и Narodow-oї" знаходять ся тепер москвофіли, видно з того, які ріа desideria висловляє на їх адресу польська шляхотська преса. Прим. „Gazeta Narodowa" в ч. 45 з 23 с. м. пише:

„На підставі результату правиборів повинно би з 47 округів східної части краю припасти зараз при першім голосованю 23 мандати кандидатам польським, 8 староруським і 4 українофільським, а в 12 округах прийде правдоподібно до тїснійшого голосованя. З тих 12 округів числимо, що при тїснійшім виборі вийде 5 кандидатів польських, 4 українські і 2 староруські, так що взагалї в східній части буде вибрано: 28 Поляків, 11 старорусинів і 8 українофілів та радикалів".

Ми певні, що наш нарід при нинїшних виборах напружить усї свої сили, щоб показати, що обчисленя і бажаня органів „Rad-и Narodow-oї" не сповнять ся. Але з другого боку ми певні також, що воююча Польща доложить усїх сил і за-

В інтересї правди.

Свого часу помістило „Народне Слово" довжезну рецензию нової історичної картини д. Турбацького, де якийсь д. Гетьманчук так захвалює „сей перший у нас" історичний образ, що аж перевалив. Зробив зі звичайного „кнота" твір, що навіть всїм вимогам штуки відповідає. Рекляма не аби яка! Та хтось з наших краківських артистів звернув шан. редакциї „Н. Сл." увагу, що правда, в трохи драстичний спосіб, що ш. рецензент за далеко троха зайшов поза обсяг своєї компетенциї. І було би минуло ся тихо і спокійно. Видавці по так гарній реклямі були би робили добрі інтереси на „історичнім образі", а невибаглива публика була-б украшувала ним свої сальони та підносила патріотичного духа; але „Н. Сл." ночуло ся обиджеким і виписало в ч. 24 в статї „Гірке та правдиве слово" цїлу тираду проти руських артистів з Кракова, де в делїкатний спосіб робить тяжкі закиди нашим артистам, що вони не хочуть так як д. Турб. працювати для свого народу, а працюють для чужих і т. д. А цїлий змисл тої статї, що, мовляв, „ану намалюй ти такий образ, коли ти такий розумний". Д. Гетьманчука унепиняють, що він, каже, з патріотизму такого наплїв.

Ся статя, хотяй може і вразила декого немило, була би пройшла непомітно і незрозуміла ширшій публицї; та видно, редактори „Н. Сл.", щоби зробити „на злість" всїм здорово думаючим людям, містять в ч. 11 с. р. знов довжезну статю про сей славний образ разом з його репродукциєю, де пише ся знов куріози про „артистичну вартість" його.

Не обходить нас специяльно анї д. Турб. анї його твір, а ходить нам головно о се наївне, чи може навіть сьвідоме баламученє людий непокликаними „знатоками штуки". Ми дїйсно нарід ще вельми наївний. У нас люди, що не мають поняття о музицї, пишуть дуже поважні розправи про музику і сьпів, а щоби писати про літературу, не треба також нїчого знати; вистане тільки самому писати „поезиї". А про штуку може вже кождий писати з легкою совістию, бо переконаний з гори, що у нас на тім нїхто не розуміє ся. Ми від малого привикли оглядати богомази по церквах, нераз такі страшні, що аж кров в жилах стинає ся, привикли всякими богомазами прикрашувати свої мешканя і тому ми не в силї розріжнити нині твору штуки від підлого богомаза.

Не можна й дивуватись анї д. Гетьманчукови за рецензию в ч. 24 м. р. анї д. М. Ф. за статю в ч. 11 с. р. „Н. Сл.", але проти накидуваня таких калькуляций читачам і проти профанованя штуки мусимо застеречи ся. Коли у нас в сей спосіб буде виробляти ся в народї артистичний смак, то мабудь не скоро вилїземо з-поза богомазів і научимо ся цінити правдиву штуку.

Що иншого агітациина вартість якогось рисунку, а що иншого артистична. Сього не можна мішати; може бути картина д. Т. дуже патріотична, але не треба зараз казати, що і всїм вимогам штуки вона відповідає. У добродіїв з „Н. Сл." сеї ріжниці нема.

Возьмім статю в ч. 11. с. р. „Н. Сл." в рубрицї „З нашої штуки". Е. Турбаций: Львівські міщани перед Хмельницьким, де д. М. Ф. говорячи про се, до досї чужі користали з наших тем в малярстві, наводить імена Репіна, Коссака, Брандта, а дальше говорячи про польське малярство історичне та Матейка, зачинає: „Маємо до занотованя появу образу Е. Турбацького"... Якеж після сього понятє буде мати читач про Репіна і Матейка, а Турбацького. Або Репін і Матейко були такими малярами як Турбацький, або Турбацький є такий великий як Репін і Матейко... Досить ясне понятє!

Поминувши теревенї про велику енергію молодого артиста і про се, що мовляв, „по довшій працї і совіснім студиованю (?!) подає нам артист свою працю", де „увійшов на властиву дорогу" (сохрани нас Господи!), звернемо увагу на куріознійші ще небилицї д. М. Ф. про вартість і прикмети сього історичного образу". Ну, лишім уже на боцї ту „довшу працю з совісним студиованєм"; але на якій підставі каже д. М. Ф., що „коли польські артисти малюють по більшій части польські типи, убираючи їх в козацьку ношу, в образі д. Турбацького виступають люди з навскрізь українською фізіогномією"? Нам знана картина д. Т-го з оригіналу, і... там нема нїяких „фізіогномій", не то национальних. Всї типи суть одної деревляної „фізіогномії", яку можна найти у ідолів старинних Славян або на деяких богомазах з XVIII в. в наших старих церквах. Люди нїколи таких „фізіогномій" не мають. Дальші прямо сьмішні ельокубрациї на тему того, як там уміло унята „психольогія руху" або що „всї особи в картинї повні житя", можуть кинути на д. М. Ф. підозрінє, що він умисно купить собі з читачів; бо кождий що побачить картину хочби в репродукциї, видить що иншого. А вже вершком куріоза є отсе реченє: „Стать гетьмана однак є нарисована так психольогічно, правдиво і рационально(?) що, здаєть ся (хиба тільки Вам, д. М. Ф.), годї представити собі Богдана в сій історичній хвилї иншим". Тимчасом, хто погляне на сю картину, побачить, що анї психольогії анї руху анї навіть подібности в Богданї нема. А колиб ми хотїли собі Богдана уявити в тій історичній хвилї таким, як бачимо у д. Т-го, то мусїли би припустити, що наш батько Богдан був каліка на ноги; а се не є рациональне. Та ми не хочемо критикувати „образу" д. Т-го, бо не о се нам ходить, а обходить нас надуваня публики таким „знатоком штуки" як д. Гетьманчук і д. М. Ф. Рисунок д. Т. може уйти яко ілюстрация і то не дуже великої вартости, але не яко історичний образ.

Рівнож милять ся шановні рецензенти, немов то поява „образа" д. Т-го у нас щось нечуваного. Маємо прецїнь о много під кождим зглядом лучший шкіц до історичного образу д. Івасюка „Хмельницький під Зборовом" і знані ілюстрациї Сластьона до „Гайдамаків". Що знов до важких замітів „Н. Сл." нашим артистам, що вони „забули на свій народ і не дають йому нїчого, тому і народ їх не знає", то скажемо, що і се не так є, як шан. ред. „Н. Сл." думає-гадає. Правда, що народ не знає своїх артистів, але се не дивниця і ми вже сказали, чому; але що редактор „Н. Сл." не знають, а хочуть писати про штуку, се сьмішно і жалко. Аджеж знаємо працї дд. Труша, Красицького, Сосенка, Жука, Бурачка, котрі не вирекли ся зовсім свого народа; дальше у нас богато артистів з молодших, котрі на диво та на „злість" „Нар. Сл." єще не виступили перед широкою публикою а студиюють за границею, прим. Бойчук та Северин; і в Кракові маємо кількох молодих а сьвідомих наших артистів, котрі також не кваплять ся ще виступати зі своїми „архитворами" перед публику, бо... инакше розуміють штуку, як її понимають пани від „Н. Сл."

Нїхто, панове з „Н. Сл.", не вирікає ся свого народа і навіть не змушує народа, щоб він його знав; тільки людий, що розуміють ся на штуцї і цінять її, обиджає се, коли архитворами штуки робить ся звичайні мазанини і то у сьвідомій цїли. У нас дуже легко стати славним і знаним; вистане вилїпити всїх малих і великих генїїв або зробити собі рекляму у всїх часописях. Але що иншого правдива штука, а що иншого штука для інтересу, чи інтерес на штуцї.

В Кракові, 24 лютого 1908.

С.

ходів, усіх штук і насильств виборчих, щоб зрабувати нам нас для свого національного стану посідання і для заплати москвофілам за їх зраду як найбільше мандатів.

Що нині діяти-меть ся по місцях вибору, се можна бути знати доперва пізнійше. Але по аналогії з попередними виборами і з того, що ц. к. староства в деяких повітах зарядили заздалегідь, можна на певне вносити, що кождий повіт „zagrożony dla sprawy narodowej", знаходить ся нині в стані облоги, що декуди — як се прим. довідуємо ся з найновійшого донесеня з Мостиск, де спроваджено драгонів, — помагати-ме до побіди воюючій Польщі ц. і к. австрийське військо.

Галицька „свобода виборів" виступить нині скрізь в цілій наготі...

Виборчі вісти.

Подаємо після телєграфічних звісток, котрі насплли до нас, донесеня про вибори, що відбувають ся нинішного дня в сільских округах східної Галичини. Партийну приналежність кандидатів означаємо ось так: нд.-український національний демократ, р.-радикал, сд.-український соціяльний демократ, м.-москвофіл, рн.-кандидат ради народової, сам.- самостійний кандидат.

Бережани.

Тимотей Старух (нд.) 116 гол., Прокіп Гренджола (м.) 10 гол. Вибраний: Тимотей Старух.

Богородчани.

Д-р Михайло Новаковський (сд.) 39 гол., д-р Богдан Криницький (м.) 76 гол. Вибраний: д-р Богдан Криницький.

Городок.

О. Йосиф Фолис (нд.) 48 гол., Іван Русин (м.) 19 гол. бар. Бруніцький (рн.) 86 гол. Вибраний: бар. Бруніцький.

Долина.

О. Теодор Богачевський (нд.) 62 гол., Василь Дорожинський (м.) — гол., Ст. Ціпсер (рн.) 145 гол. Вибраний: Ціпсер.

Дрогобич.

Яць Олексовський (нд.) 46 гол., д-р Юліян Сьокало (м.) 53 гол., гр. Ф. Замойський (рн.) 136 гол. Вибраний: Замойський.

Залїщики.

Д-р Володимир Охримович (нд.) 74 гол., Тадей Цєнський (рн.) 85 гол. Вибраний: Тадей Цєнський.

Збараж.

Андрій Шміґельський (сд.) 67 гол., Крисоватий 75. Вибраний: Крисоватий (сам.)

Калуш.

Д-р Іван Куровець (нд.) 94 гол. Іван Коник (м.) 56 гол., Вшехполяк Рибчинський 3. Вибраний Д-р Іван Куровець.

Ліськo.

Антін Старух (нд.) 167 гол., Мавтнер 75. Вибраний: Антін Старух.

Львів.

Д-р Евген Озаркевич (нд.) 77 гол., Мих. Химка (м.) 34 гол., Теоф. Мерунович (рн.) 158 гол. Вибраний: Теоф. Мерунович.

Виборчі гієни розпочали свою „працю" ще вчера, купуючи голоси на польсько-консервативного кандидата п. Теофіля Меруновича. Не дармувала рівнож і москвофільська „маладьож", затягаючи виборців селян до „Народного Дому". Наші виборці зійшли ся вечером на нараду до читальні тов. „Просьвіти" при ул. Бляхарській, де обговорено тактику при виборах і устaлено лїсту кандидатів до комісиї. Нині рано при ул. Третого мая маса полїції і виборчих гієн. Кожда гієна має вступ до виборчого льокалю (вибори відбувають ся в льокали староства) і ту на подвірю тероризують виборців-селян і платять за голоси. Недалеко виборчого льокалю в шинку Таненбавма при ул. Ягайлонській гієни Меруновича розпивають виборців. Комісарі полїцийні агітують явно за Меруновичом. При виборі комісиї з огляду на те, що виборчі гієни не притаскали на час старостинських виборців, перейшла наша лїста, (о. Григорий Гірняк з Винник, предсідатель комісиї, п. Вол. Левицький, нотар з Винник, о. Йосиф Іванець з Ременова і п. Михайло Михальський з Милошовець. Компромісова кацапсько-польська лїста (Гаврило Гарасим з Запитова, Іван Короляк з Черкас, Томаш Півко з Сокольник і Петро Менш з Розенбергу) перепала. Підчас виборчого акту явив ся в виборчім льокали маршалок гр. Ст. Баденї, щоби своєю присутностю ратувати Меруновича. Голосоване тревало від 9. год. до 12. Результат виборів: Мерунович 158 голосів, д р Озаркевич 77, кацап Химка 34. Послом вибраний Теофіль Мерунович.

Мостиска.

Захар Скварко (нд.) 92 гол., гр. Стан. Стадницький (рд.) 73 гол. Вибраний: Захар Скварко.

Мостиска. (Тел. вл.) Від вчера полудня Мостиска виглядають неначе би в часї воєнного стану. Повно жандармів з'їжджає ся. Кождий жандарм має по 25 острих патронів. Є много війська драгонів і піхоти. Під опікою бушують всякі хулїгани, щоб перекуплювати наших виборців. Вибори чисто галицькі. Терор нечуваний.

Підгайцї.

Михайло Содомора (нд.) 116 гол., Волод. Костецький (м.) 2 гол., Ю. Гарлїцький (рн.) 12 гол. Вибраний: Мих. Содомора.

Підгайцї. (Т. вл.) Комісия наша, Вибір Содомори запевнений.

Перемишляни.

Володимир Сїнгалевич (нд.) 61 гол., о. Григ. Кармалита (м.) 25 гол., гр. Роман Потоцький (рн.) 89 гол. Вибраний: гр. Роман Потоцький.

Перемишляни. (Т. вл.) Протестів повношених проти неправних правиборім не полагоджено до послїдної хвилї. Телєграфічні ургенси до намісника остали без успіху. Навіть не наспіла ніяка відповідь, хоч єї оплачено.

Перемишляни. (Т. вл.) Перший крок для „вибору" гр. Р. Потоцького вже зроблено. Оголошено, що наша лїста виборчої комісиї перепала. На салю впускають жандарми виборців тільки по одному.

Перемишль.

Григорий Цеглинський (нд.) 70 гол., Адам Федак (м.) 31 гол., кн. В. Сапіга (рн.) 111 гол. Вибраний: кн. В. Сапіга.

Рава руська.

Онуфрій Солодуха (нд.) 64 гол., о. Антін Колпачкевич (м.) 149 гол. Вибраний: о. Антін Колпачкевич.

Рогатин.

Д-р Кость Левицький (нд.) 137 гол., Антін Білоголовський (м.) — гол., гр. К. Дідушицький (рн.) 81 гол. Вибраний: д-р Кость Левицький.

Самбір.

Іван Михас (р.) 36 гол., Стефан Пелехатий (м.) 13 гол., Созанський (рн.) 114 гол. Вибраний: Созанський.

Сокаль.

Володимир Гвоздович (нд.) 69 гол., д-р Дм. Марков (м.) 20 гол., В. Країнський (рн.) 100 гол. 12 гол. розстрілених. Тїснійший вибір.

Стрий.

Д-р Евген Олесницький (нд.) 148 гол., Григ. Скобликъ (м.) 31 гол. Вибраний: д-р Евген Олесницький.

Тернопіль.

Павло Думка (р.) 120 гол., Валєриян Лєвандовський (м.) — гол., гр. Юлій Коритовський (рн.) 83 гол. Вибраний: Павло Думка.

Товмач.

Д-р Іван Макух (р.) 124 гол., Гр. Боднар (м.) — гол., Ст. Богданович (рн.) 89 гол. Вибраний: д-р Іван Макух.

Чортків.

Д-р Антін Горбачевський (нд.) 46 гол., А. Целєцький (рн.) 78 гол., Андрій Марчак (м.) 10 гол. Вибраний: Цєлєцкий.

(Дальше гляди послїдні вісти.)

Допись з Жовківщини.

Дня 17. с. м. відбули ся в Жовкві загальні збори товариства кредитового „Народний Дім". Институция ся повстала перед кількома роками спільними силами обох руських партий і завдяки мирному їх співдїланю, каса розвивала ся гарно. Сего року кацапи постановили захопити в свої руки касу, усунути ненавистних їм Українців і се цїлковито їм удало ся. Щоби як найбільше членів каси селян стягнути на сї загальні збори до Жовкви, взивав урядовий орган чорносотенної голоти „Русское Слово" наперед, що „сего дня долженъ кождий член товариства явити ся". Д-р Король, котрий найменше сею институциею інтересував ся, скликав на тойже день в тім самім льокали на год. 1. „собраніе выбирателей". Кромі сего кождий темняк-селянин дістав через почту такий друкований „ферлядунок:" „Собраніе членовъ общества „Народный Домъ" въ Жолквѣ состоится въ Жолквѣ на Винникахъ д. 17. н. с. февраля о 10 часѣ. Въ виду сего, що украинцѣ хотятъ сію институцію взяти въ свои руки — просим Васъ — яко члена „Нар. Дома" на реченное собраніе конечно прибути и нашіи пляны поддержати, о. Іос. Ив. Пелехъ въ Сулимовѣ". Поголоска, що Українці наміряли взяти „Нар. Дім" в свої руки, була нїкчемною ложею, пущеною в курс о. Пелехом а обчисленою на се, щоби підбурити темні маси против Українців. Кацапи тутейші сьвідомі суть сего, що тепер Українці їх змайоризовати не в силї, се однак не перешкаджало о. Пелехови кричати на алярм. Декотрі з завізваних членів мали на „ферлядунках" дописане: „подъ загроженемъ примусового доставленя" або „подъ загроженемъ кары 40 кор.". Таким способом стягнули кацапи своїх 180 „мужа", підчас коли наших сьвідомих річи селян явило ся около 80. „Пляни" шефа кацапського штабу о. Пелеха вийшли на верх зараз з початку нарад. Ото при роздїлї зисків хотїли кацапи весь чистий зиск в квотї 180 кор. захопити в свої зуби, однак се йно в половинї удало ся їм. Відтак о. Саламон з Честинь на „вінк" свого шефа поставив внесенє, щоби збори користаючи з пруслугуючого їм права приступили до вибору не двох членів ради надзир. в місце уступаючих, але цїлої ради надзир., бо „великая потреба сего заходитъ". Тепер счинив ся крик не до описаня. Пяні підозрілі індивіда спроваджені „ad hoc" штабом кацапським, не могучи просто удержати ся на ногах, ревіли з цїлої сили при кождім запитаню предсідателя, при кождім внесенію, чи треба було чи нї „всї"! „всї"! Шеф сидячи на підвисшеню в окруженю своєї дружини: двох Саламонів, Кокотайла, Долошицького молодого триумфував, давав йно головою знак, чи голота має кричати „так" чи „нї". В тій хвили нагадав він Ксеркса, котрий сидячи на нарочно взнесенім тронї над Гелєспонтом споглядав гордо на хмари варвар, що без всякої висшої ідеї, без зрозуміня річи смагані батогами йшли воювати вільних горожан. Всякі прикази шефа вмить ока сповняли його дюдянти, кидали ся між нарід і готові до дальших услуг знова до него прискакували. Оливи до сего ню доливав своїми бесідами д-р Король, котрий потерпаючи о свій мандат при зближаючих ся виборах старав ся приподобати кацапам і на ласку їх собі заслужити; тому взивав, щоби викинути бурсу селянську з „Нар. Дому", бо там учать іно політики, викинути казав і читальню „Просьвіти" з сего будинку „бо се річ дотепер нечувана в Жовкві". „Король поправив ся, яйцебитіе помогло" говорили штабовцї між собою. Що кацапська голота хотїла, се на тих загальних зборах в свою користь ухвалила. Єсли на поли економічнім в нашім повітї була єще яка така спільна праця Українців з москалями і ся з днем тим устала. Додати треба, що нарід тут в Жовківщинї страшно темний, а цїлий провід тих слїпих мас спочиває в руках о. Пелеха і двох Саламонів, до помочи прибули їм тепер Дуркот, Кокотайло, Долошицький молодий, Сенишин і Каровець.

А вже на похвалу Еп. Консисторії перемиської сказати треба, що о повіт жовківський дуже вона дбає і не забуває що року зробити сему округови даруночок в особі якогось сфанатизованого кацапа — пароха. Ті „учителї закона христового" ті „апостоли любви" мало цїнять своє достоїнство і з „удовольствієм" прислухують ся як всякого рода Габи, Михальчуки, Касараби, Залужні на сьвященików Українців нападають а цереславіє росийське прилюдно висше ставлять як віру католицьку. Солею в оцї суть тутейшим кацапам оо. Василияне жовківські, бо вони сьміють почувати себе Українцями а не москалями і в тім дусї ревно працюють. Не було нїколи нїякого віча, на котрім би якийсь прихвостень московський, чи то він в реверендї чи в полотнянцї не заатаковав оо. Василиян, і в тім згляді на сих загальних зборах першу надгороду здобув собі о. Саламон з Пил. Братя Українці! послїдна нитка, яка нас єще лучила з кацапами в жовківськім повітї, прорвала ся, берім ся до ревної працї в тім кутї, нехай не буде для нас страшна борба з ворожою нам масою, тих 72 селян, які стояли по нашій сторонї на сих зборах, суть явним доказом, що вже іде до лїпшого, бо колись і сего в тім повітї не було.

Жовківський.

Заграничний огляд.

Засуд Назія.

Вчера покінчила ся розправа ведена перед італїйським сенатом державним проти ех-міністра Назія і його секретаря Льомбарда. Трибунал засудив б. міністра Назія на 11 місяців і 20 днів вязниці а також на виключенє його з публичних урядів на час чотиролїтний. Льомбарда задля недостачі доказів увільнено.

З Сицилії доносять, що із засуду Назія кількасот демонстрантів перетяглов Палєрно головними улицями та хотїло спинити виставу в театрі, але їм не удало ся. Серед протестуючих окликів вибито богато шиб. Вкінци демонстранти розійшли ся. Около год. 11. пер. пол. наступила перед будинком префектури експльозия, при тім вибито знов кілька шиб. Демонстрациї відбули ся також в Катанії і Месинї.

Португальська кріза.

З Лїсабони доносять також, що реакцийний заговор, підготовлений сторонництвами Франка, який мав на цїли переведенє державного замаху і реактивованє диктатури, розбив ся на марне тільки через рішуче становище, заняте лїберальними партиями. Король вправдї не приняв провідників поступових партий, які хотїли його остеречи перед небезпекою, яка грозить йому через уляганє клєрикальній реакциї, за теж саме населенє заняло супроти реакціонерів так грізну поставу, що вони покинули свій первістий намір. Державний замах мав почати ся від демонстрациї перед лїберальною часописию „El Mundo", перед яким одначе зібрали ся товпи його прихильників, щоб відперти ожиданий атак реакціонерів. Військо і полїция були сконсигновані та стояли готові через цїлу суботу. „Köln. Ztg." доносить, що в краю мир таки не настає та швидше чи пізнійше прийде до проклямованя републики. На дворі молодого короля панує безладє та брак дециизії. Альпоіт виголосив публичний відчит, в якім заявив, що монархія буде уратована лиш тоді, як вступить на демократичний шлях. Теперішне правительство мусить забезпечити публичні вольности.

Мароко.

Французька палата депутованих рацила вчера над інтерпеляциею пос. Жоре в мароканській справі та в звиклім голосованю приняла дневний порядок, який висловлює признанє хоробрим військам і довірє правительству а також висказує надію, що правительство буде енергічно боронити інтересів і поваги Франції, відповідно до постанов акту з Альжесірас. Уступ внесеня який висловлює довірє правительству, принято 380 голосами проти 105. В дискусиї подав міністер війни втрати, які потерпіло французьке військо до 18. с. м. Загалом є досї 57 вбитих і 217 ранених, а між ними 14 офіцирів. Міністер війни заперечив посередні донесеня часописий.

З Танжеру телєграфують, що серед Мароканців росте обуренє проти Французів за те, що вони уживають страшних бомб мілєнітових. Ціла мароканська сила воєнна машерує проти Французів, через те між Парижом а Мадритом іде безвпинна обміна депешами в справі висилки військових скріплень.

НОВИНКИ.

— **Записи на народні цїли.** Померший недавно у Львові надінжинїр державних зелїзниць, б. п. Лев Дидинський, родом з Ясениці сільної в дрогобицькім повітї, дав перед своєю смертю в добрих акцептах векслевих 1000 корон в хосен руської ремісничої бурси у Львові, а 1000 корон, щоби вшанувати память своїх в Ясениці сільній померших родичів, в хосен церкви, яка має вимуровати ся в Ясениці сільній. Честь його памяти! Оба сї векслї є вложені в руки радника суду Титка Реваковича у Львові (улиця Чарнецького ч. 26) і інтересовані зволять порозуміти ся з ним що-до їх відобраня.

— **Москвофільська безличність.** В ч. 31. помістив „Галичанинъ" допись „Кто такій „Дмитро Левицький?", в якій якийсь „учасник" наводить факт, що д-рови Дм. Левицькому перед пяти роками в авлї університетській у Відні „члени русской Буковини не получивши от українських сїчовиків нїякого удовлетворенія, як слїд вігарбували пику". Лише дописуватель „Галичанина" може здобути ся на таку крайну підлоту, лож і переверненє факту. Дістати самому по пиці і казати, що то він бив, на се здобуде ся хиба така низька креатура, як сей „учасник". Я був наочним сьвідком цїлого факту, тож можу, як цїлком безсторонний, сей факт по правді подати.

Перед 5 роками пяні, як звичайно, члени „Буковини" зачїпили в Cafe-Zimmer у Відні, XVII, сїчовиків і своєю провокациєю довели до сего, що розлючені сїчовики побили їх, викинули з кофейні на улицю а з улиці забрала їх полїция на комісариат. На другий день москвофіли протверезили ся а почувши по сильнім болю своїх пик обиду, хотїли ратувати свою честь і прислали цїлком случайно до д-ра Левицького, котрий навіть в попереднім побитю не брав участи, двох сьвідків Сербів, які зажадали від д-ра Левицького сатисфакциї. Д-р Левицький заявив, що він справдї нїкого не бив, але що він вповнї солїдаризує ся з поступком своїх товаришів, котрі пяну зволоч за їх провокацийне поводенє в такий спосіб покарали, бере на себе одвічальність за сей факт, і дасть п. Кіндїєви слухачеви лїсової академії, якому в сїй бійцї найбільше дісталось „пощочин", сатисфакцию, коли лише п. Кіндїй заявить письменно, що він або Українець або Росиянин, бо з категориєю людий, які звуть себе москвофілами, уважає низше чести входити в які-небудь зносини. Д-р Левицький назначив своїми сьвідками бл. п. Романа Сембратовича і д-ра Вайса. П. Кіндїй зложив жадану заяву, що він „Росиянин", а відпоручники обох сторін зійшли ся на університеті і полагодили справу мирно в сей спосіб, що д-р Левицький відкликав супротив „Росиянина" свої обидливі слова, які він відносив лише до галицьких москвофілів. По сім мирнім полагодженю справи виходив собі супокійно д-р Левицький враз із своїми сьвідками з університету, аж нараз „культурний" Кіндій приступив до д-ра Левицького з заду і хотїв його ударити, лише бл. п. Р. Сембратович заслонив рукою так, що до удару не прийшло. П. Кіндїй втїк до авлї, а тут д-р Левицький ударив його палицею в лице (руки хиба шкода було) а портиєр університету викинув Кіндїя за двері на приказ бл. п. Романа Сембратовича. Так мала ся справа, а правдивість її посьвідчать д-р М. Кордуба, д-р В. Миколаєвич, Ярослав Бурачинський, Павло Демцьо та богато инших студентів, які тоді були у Відні і цїлу справу добре знають. Московські безхарактерники знаючи погляд д-ра Левицького, що він на дописи такої часописи як „Галичанинъ" нїколи не реагує, думали, що їм вдасть ся їх безлична брехня і бодай сим способом потрафлять д-ра Левицького з Золочівщинї здескредитувати і спинити його успішну роботу. То се їм не вдасть ся. Народ пізнав вже аж надто добре всї свинъства золочівських провідників москвофільства, щоби вірив в такі їх глупі дописи. — *Д-р Кость Танячкевич*, лїкар в Золочеві.

— **Дефравдация в судї.** З Буківска доносять: В тутешнім судї викрито дефравдацию, яку довершувано від трьох лїт в неспорнім відділї. Сума здефравдованих гроший поки-що не провірена. Здогадують ся, що в касах сиротинській і депозитовій нестало около 12.000 корон. Начальника суду, радника Ярослава Лепкого і судового канцеліста, Евгена Кременецького, засуспендовано, полишаючи їх однак на вільній стопі. Слїдство в тій справі веде президент окружного суду в Сяноцї, п. Хилїнський.

— **Сьвятополк Чех,** оден з найвизначнїйших чеських поетів, помер в недїлю вечером в Празї в 62 р. житя. Укінчивши правничі студиї, Сьвятополк Чех був адвокатом і співробітником кількох часописий. Написав богато поем, дрібних поезий і повістий, що забезпечили йому в чеській літературі місце побіч Врхлїцького і Зейєра.

— **Родинна траґедия.** Перед судом присяжних В Тернополи відбула ся в грудни м. р. розправа против війта Гната Яськова і селянки Настї Грушовець за те, що Яськів згладив зі сьвіта свою жінку а Настя Грушовець згладила свого чоловіка, щоби потім могли побрати ся, Судова обдукция ствердила, що до убийства послугували ся аршеником. Хотяй обжалувані до вини не признали ся, суд присяжних засудив їх на кару смерти. Жалоба неважности опирала ся головно на тім, що оден з присяжних зараз на початку розправи радив, аби признали ся до вини, бо брехня є гріхом. Онодї відбула ся в тій справі розправа перед касацийним трибуналом у Відни, котрий потрердив вирок.

— **Самоубийство.** В Тернополи застрілив ся в пятницю рядовий 15. п. п., Василь Вітвицький, родом з Рекшина коло Бережан. Вітвицький був у капітана Шлєзінґера послугачем і дістав від свого пана щодень грошї на каву. Ходив по неї до каварнї, однак не платив, обертаючи одержані грошї на свої цїли. Коли властитель каварнї прислав капітанови рахунок, що виносив 36 корон, той спитав Вітвицького, що зробив з грішми, і одержав відповідь, що справа буде полагоджена. В часї неприсутности капітана, Вітвицький, напившись горівки, понищив меблї в мешканю і вистрілом з револьвера відобрав собі житє.

— **Брідський староста.** Як зачувати, старостою в Бродах на місце пок. Руссоцкого має стати Пілятовський, теперішний староста в Перемишлянах. Пілятовський перебував уже в Бродах аж до авансу на перемишлянського старосту.

— **В справі еміґрациї до Ріо Гранде до Суль в Бразилії.** В бразилїйській державі Ріо Гранде до Суль не мають зарібків ані ремісники ані рільничі робітники, хоть се держава чисто рільнича. Вправдї правительство продає переселенцям 25 гектарів ґрунту в пралїсах далеко від доріг і позичає в першім році на справленє рільничих знарядів до 230 корон, котрі з цїлого купна землї коло 400 корон треба разом сплатити до 5 лїт, але не є порадно там їхати, бо поселенець за для браку доріг не є в станї продати плодів землї і лиш той може при великій працї і при ріжних невигодах дійти до лїпшого бутя, хто з собою привезе на ґрунт найменше 1000 корон. Хто рати в свій час не платить, мусить доплачувати 10 процент від суми, котру задовжив. Хати переселенців є далеко одна від другої, так що люди з собою не стикають ся. Кошта свого побуту в містї Ріо Грандо до Суль при приїздї мусять самі поносити. Рівнож мусять еміґранти по приїздї у пралїси самі себе удержувати, доки не діждуть ся із своєї працї плодів на ґрунтах, котрі мають з пралїсів виробити, управити і засїяти та засадити. Кілька лїт треба тяжко працювати і бідувати. До приїзду надають ся найлїпше місяці май, цьвітень і червень. Переселенець повинен взяти з собою одіж, постїль, зелїзну посуду, насїня і т. п. Річи є вільні від мита. В портовім містї Ріо Гранде до Суль принимає переселенців еміґрацийний агент наданий правительством і висилає їх на кошт правительства до порту Аллєґре. Кошта подорожи з Порто Аллєґре на місце кольонії оплачує правительство, як поселенець осїдає на землї правительства. Хоть підсонє і земля в Ріо Гранде до Суль були би для поселенців відповідні (такі, як в полудневій Парані), то все таки вигляди переселенців в теперішну і дальшу пору не є добрі. Хто хоче осїсти в краю Ріо Гранде до Суль, той нехай не робить ту постанову в містї Ріо Гранде до Суль, але аж в портї Аллєґре і то аж тоді, як тут порадить ся в ц. к. конзулятї австрийсько-угорськім, у товариства австрийсько-угорського для Ріо Гранде до Суль і у заступника австрийського товариства сьв. Рафаїла. Є дуже важна річ, щоби поселяти ся коло своїх краянів. Але в Ріо Гранде до Суль є дуже мало Русинів і вони там не мають ані рідної руської церкви, ані свого руського сьвященика. Управа краю і правна обезпека є дуже недостаточні. Для того не дораджуємо переселювати ся на разї до бразилїйського краю Ріо Гранде до Суль. — *Від руського товариства сьв. Рафаїла у Львові.*

— **В справі еміґрациї до Бразилії.** Остерігаємо перед переселенєм до бразилїйських держав Гояс, Матто Гроссо і Ріо де Жанейро. — В Гояс і Матто Гроссо нема доріг і нема забезпеки особи та майна. А надто є там дуже горячо. В Ріо де Жанейро є четвертина краю низина, котру навіщують повени, смертельна жовта пропасниця і другі заразливі хороби. Цїни землї в решті краю є дуже високі, бо земля находить ся в руках капіталїстів і земельних спекулянтів. Доріг або нема або є дуже злі, а плоди земні тяжко збути. — *Від Руського товариства сьв. Рафаїла у Львові.*

— **Грізний оркан.** Як доносять з Льондону, онодї шалїв на островах Великої Британії страшний оркан, який зруйнував місцями цїлі доми, позривав дахи з шкільних будинків і церков а богато дерев повивертав з корінєм. В кількох містах поубивали румовища, що спадали з будинків, богато прохожих, а богатьох поранили. В Менчестері і Ліверпулю показала ся потреба здержати трамваєвий рух. Коло місточка Донеґаль (в Ірляндиї) вивернув оркан цїлий поїзд із шин; але подорожним не стала ся нїяка пригода. Також на мори лучило ся кілька нещасних пригод малим кораблям, які потягнули за собою жертви в людях.

— **Спростованє похибки.** У вчерашнім фейлєтонї п. заг. „Історія одного товариства" пропущено у виказї сегорічних датків „Шкільної Помочи", що й видїлова дївоча школа ім. Шевченка одержала в сїм роцї підмогу в квотї 300 К. Отсим сю пропустку справляємо. — *К. М.*

— **Злочинність в росийській державі.** На підставі статистики росийського міністерства справедливости про карні справи в 1904 р. „Гол. М." подає інтересні вісти про розмір злочинности в тім роцї. Отже в 1904 р. загальні суди та адміністративні присудили до тюрми та до більших кар. 111,389 душ. З того числа: 2,405 душ засуджено

до каторги, 12.309 віддано в арештантські роти, 2.830 посаджено в тюрму з позбавленєм прав. До різок присуджено (засланих) 190 чоловіка. Найбільше злочинства припадає на крадіж 85 відсотків. Серед засуджених чоловіків більше в сім раз, ніж жінок, а неповнолітних 20 прц. Мало не $^{3}/_{4}$ усіх злочинців були селяни та $^{1}/_{5}$ частина ремісників. Цікаво, що найбільше злочинств робили жонаті. Грамотних судилось більше в 34 судах, а в останніх 62 судах більше неграмотних. Найбільше злочинств робилось зимою та в осени. Найбільше злочинств дала Москва та Петербург. У Москві на кождих 100.000 душ 1904 р. судами покарано 274 душ а в Петербурзі 273, тимчасом як серед сельської людности з кождих 100.000 покарано 62 чоловіка.

— **З царства кнута.** В Київі відбула ся дня 13. с. м. судова розправа против В. Винниченка, А. Жука, С. Завадського, Е. Квасницького, В. Степанківського, К. Хохлича та инших, яких обжалувано за приналежність до спілки росийської соціяльно-демократичної робітничої партиї. Дня 14. с. м. оголошено присуд, яким Завадського, Сорокера, Скринникова і Цейтліна засуджено на поселенє в Сибіри, Зингаренка на 2 роки кріпости і Хохлича на $1^{1}/_{2}$ року кріпости. Розправу против Винниченка, Жука, Керноси, Степанківського і Квасницького, котрі в суді не явили ся, відложено.

☐ **Виділ музичного товарисва імени Н. Лисенка** просить тих Вп. Добродіїв, котрі оплату за науку своїх дітий пересилають почтою, щоби від тепер зволили пересилати сю належитість під адресою Івана Вахнянина, ул. Кампяна ч. 5. При тій нагоді просить ся також о точне надсилане оплати найдальше до 10. кождого місяця.

— **Дрібні вісти.** Wiener Ztg. оголошує оповіщенє зелїзничого міністерства в справі удїленя концесиї на сїть електричної, вузкошляхової зелїзниці у Львові. — Цісар дарував решту кари 29 вязням; між иншими одержало помилуванє по двох вязнів в карних заведенях в Станиславові і Виснічу і оден в женськім карнім заведеню у Львові. — З причини послїдних елєментарних нещасть в ріжних повітах Галичини і Буковини і з причини пануючої там нужди, австрийські державні зелїзниці і стоячі під їх управою льокальні зелїзниці признали фрахтові полекші для средств поживи, паші і соломи, впроваджуваних до повітів, які навіщені нещастями. — В Денвер, в державі Кольорадо північної Америки, якийсь італїянський анархіст застрілив в церкві римокат. сьвященика Гайнріхса, Німця. — В Празї помер емер. проф. університету, д-р Іван Паляцький, син Франца Паляцького. — На Волинї, як доносить „Рада", між селянами проявляєть ся еміграційний рух, звернений переважно до Америки, без огляду на те, що там лютує тепер фінансова кріза.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Мартиніяна (лат. Віктория, Анаст.). Позавтра, Авксентия (лат. Александра).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, вівторок, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепревидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепревидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Превидент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Надвірній.**

В середу, дня 26. с. м. „Анонїми", штука в 3 діях Девалїєра.

В четвер, дня 27. с. м. „Різдвяна ніч", опера Лисенка в 4 діях.

☐ **Театр аматорів львівського „Сокола"** відограє в неділю 1. марта „Пожар" ком. в 1 д. Л. Лопатинського і „Вперед повмирали, а потім ся побрали" ком. в 2 д. Гавалевича.

☐ **Пригадуємо,** що загальні збори тов. „Народна Гостинниця" у Львові ся р. 1907. відбудуть ся позавтра (в четвер) о год. 4. по пол. в домі „Народної Торговлї", Ринок ч. 36. I. пов. — За Раду Надзирающу: *Ярослав Ільницкий*, предсїдатель Ради; о. *Теодозий Лежогубський*, секретар.

☐ **З Перемишлян** В неділю, дня 1. марця відбуде ся концерт „Перемишлянського Бояна" при співучасти п. Михайла Волошина в честь Тараса Шевченка. Програма богата і добірна. Запрошеня розсилаєсь. По інформациї просимо звертатись до секретара товариства п. Волод. Любинця в Утїховичах п. loco. — *Виділ.*

☐ **З господарсько-промислової комісиї тов. „Просьвіта" у Львові.** Отсим пригадуємо хв. виділам філїяльним, що пленарне засіданє госп.-пром. комісиї відбуде ся дня 4 марця с. р. т. є. в середу о год. 4 по полудни в льокалю товариства „Просьвіта" у Львові з слїдуючим порядком нарад: 1) Звіт з дотеперішної діяльности комісиї. 2) Справа крити будинків огнетревалим материялом. 3) Організация економічно-просьвітної роботи по філїях і читальнях. 4) Примінене годівлї худоби до місцевих условин і сучасних вимог торговельних. 5) Справа господарської і садівничо-огородничої школи в Милованю. 6) Внесеня учасників. В засіданю тім обовязані взяти участь голови, зглядно делегати всїх філій. З огляду на важність і актуальність згаданих справ є репрезентация всїх філій конечною. Обради розпічнуть ся точно о 4 год. попол. — За господ.- промислову комісию тов. „Просьвіти" у Львові: *Петро Огоновський* провідник. *д-р Володимир Загайкевич* секретар.

☐ **Осторога.** До Народної Канцелярії приходять щодень численні запитаня з ріжних сторін краю, чи є тепер яка робота в Прусах. У відповідь на ті листи подаємо до відомости всїх інтересованих, що на разї роботи в Прусах нема, тьма робітників, присланих всякими приватними агентами, жде дармо по бюрах на роботу. Тож радимо на разї не виїжджати і ждати, поки в часописях не дамо знати, що вже можна їхати. Виїзджаючі на роботу повинні зголошувати ся о пораду в Народній Канцелярії (Львів, Ринок ч. 10). Остерігаємо перед приватними (польськими і жидівськими) агентами. Хто хоче близших інформаций про услівя праці і т.п., нехай пише на адресу: Uebernahmestelle der Landwirtschaftskammer für die Provinz Schlesien. Myslowitz O. S." Звертаємо увагу на поученє про легітимаційні карти для робітників в Прусах, яке було поміщене в ч. 28 „Діла" з 8 с. м. — За Народну Канцелярию: *Д-р В. Бачинський*, директор.

☐ **З Бережан.** В неділю, дня 1. марця о год 8. вечером устроюють „Жіноча Громада" і читальня „Просьвіти" в салї „Надії" вечерницї з танцями, попереджені аматорською виставою. Вступ за запрошенями, по які можна зголошуватись до п. Ф. Коковського студ. прав, Бережани.

☐ **Звичайна проба „Льв. Бояна"** відбуде ся нині о год. 7·30 вечером, а перша проба з повною військовою орхестрою, відбуде ся в середу, дня 26. с. м. о год. 6·30 в льокали тов. ім. Лисенка. Всї члени зволять безусловно і точно явити ся. — *Дірігент.*

☐ **Конкурс.** Отсим розписуе ся конкурс на запомогу з фундациї „Неназваного" в квоті 300 К. О запомогу можуть убігати ся челядники ремісники — члени тов. „Зоря" у Львові, котрі намірюють відкрити свої власні робітні майстерські. — До письменного зголошеня, яке належить вднести на руки голови тов. „Зоря" п. Василя Нагірного найпізнїйше до дня 18 марта 1908. 12 год. в полудне належить долучити: 1) метрику, 2) сьвідоцтво визволеня і 3) заяву що-до висоти власного капіталу, з яким намірює розпочати ведене робітнї. — Львів дня 25 лютого 1908. — За виділ тов. „Зоря" *В. Нагірний* голова, *Д. Кулинський* секретар.

„Польський і руський революційний рух і Україна" (стор. VIII+200, ціна 3 кор.) *Михайла Лозинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адміністрацию „Діла".

Відозва.

С. Іс. Хр.! Всечестнїйший Отче Добродію! Філія моя Вільшка росновська потребує конечно церкви. Стара вже неможлива, розпадає ся, а косьцюлок, змурований для 78 лат. душ стоїть четвертий рік в надії, що його руські душі заповнять. А ті бідні і всего їх лише 250; але й так тягнуть ся з остатного на сю сьвяту цїль. Однак поставити хотяби найскромнїйшу каплицю понад їх сили; тож я змушений відкликати ся до загалу з прошенєм о жертви. Знаю, що таких відозв богато; знаю як тяжко о гріш. Але годї! Потреба дійсно велика, і длятого осьміляю ся просити: Зарядїть складку у своїм селї чи містї і пришліть хотяби лиш одну корону залучним чеком (на книжочку вкладкову Руської Щадниці в Перемишли ч. 2045). Бог надгородить, о що і я з парохіянами в молитвах широ просити буду. Імена жертводателїв оголошую у Вістнику Епархії Перемиської.

Того змісту відозу розсилаю сими днями по Галичинї, а на сім місци ще раз поручаю її ласцї Всечесних Собратий і прошу дуже не відмовте хотяби і найменшої лепти. Але і не менше прошу тих, що не можуть або не хотять жертви присилати, щоби зволили одно слово „Retour" на конвертї умістити і менї сю відозву в сей спосіб звернути, бо тим самим ощадять бідній церкві кілька сотиків, що на тисячах робить велику ріжницю.

О. В. Венгринович.
Наконечне п. Яворів.

Передплачуйте і ширіть „Діло"!

КОНКУРСИ.

Головний Виділ Товариства „Просьвіта" у Львові бажає виобразувати заводових учителїв і інструкторів в ріжнородних галузях сільського і домашного господарства, і тому розписує отсим конкурс на 6 запомог для молодих людий, що хотїли би образувати ся в практичних заводах і остати в службі Товариства.

Для Товариства є потрібні заводово образовані люди в слїдуючих напрямах: 1) в садівництві 2) рільництві, 3) годівлї худови, 4) молочарстві, 5) технольогії господарській і 6) в домашнім жіночім господарстві.

Компетенти, які хотїлиб посьвятити ся студиям в однім з названих напрямів, мусїли би передусїм скінчити загальні заводові студиї, коли ще їх не скінчили, а опісля доперва моглиб спеціяльно образуватись в однім вибранім напрямі.

У всїх компетентів є пожадана укінчена середна школа; першенство будуть мати компетенти, що кінчать заводові студиї, або їх вже покінчили, і бажалиб при помочи Товариства спеціяльно в однім напрямі виобразуватись. Всї компетенти, що отримають запомоги, будуть з'обовязані відслужити Товариству побрані запомоги, а коли би сего сповнити не могли, мають побрані запомоги звернути.

Висококости запомоги Товариство не означує вона буде залежати від близших услівій компетентів, напряму студий і часу потрібного до їх укінченя. При тім звертаємо увагу на се, що о запомогу для образованя в домашнім господарстві можуть старати ся тільки дівчата і жінки.

Поданя о наданє повисших запомог належить вносити до Головного Виділу Товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10.) найдальше до 1. цьвітня 1908. і залучити: 1) метрику хрещеня, 2) сьвідоцтва шкільні, а дальше подати а) начерк напряму студий в якім хто хоче образуватись, при чім належить представити плян науки, назвати школу, де хто бажає учитись і означити час, коли зачне науку; Виділ Товариства застерігає собі однак право змінити напрям студий, науковий плян і вибрану школу; б) вкінци означити належить високість пожаданої запомоги і реченець її виплати.

Всяких близших інформаций уділяє Виділ.

За Головний Виділ Товариства „Просьвіта" у Львові:

Петро Огоновський голова. — *Д-р Іван Брик* секретар.

Руське Товариство Педагогічне у Львові розписує конкурс на одну одноразову запомогу в квоті 120 К з „фондациї імени Романа Алексієвича" для учителїв і учительок та вдів і сиріт по *учителях народних шкіл руської народности.*

Першенство до одержаня мають:

а) зовсім убогі сироти по учителях народних шкіл, які звірцево ведуть ся і роблять дуже добрі поступи в науках,

б) зовсім убогі вдовиці по учителях народних шкіл, котрі свої дїти до шкіл посилають,

в) убогі учителї народних шкіл, які також дїти свої *до шкіл посилають.*

Поданя належить надсилати до Руського Товариства Педагогічного у Львові (Сикстуска ч. 47) найдальше до 1. цьвітня 1908 разом з алегатами ad а) б) в).

У Львові 12. лютого 1908.

За Виділ:

о. І. Чапельський голова. — *Д-р В. Шурат* секретар.

По мисли ухвали з дня 11 лютого 1908 Головний Виділ Товариства „Просьвіта" у Львові розписує отсим конкурс на посаду управителя садівничої школи в Милованю (повіт Товмач). До обовязків управителя сеї школи буде належати: 1) управа садівничої школи і науки садівництва, 2) веденя шкілки овочевих дерев на просторі 25—30 моргів, 3) заряд цїлого заведеня. Платня і близші услівя після умови. Пожаданї висші заводові студиї. При рівній заводовій кваліфікациї будуть мати першенство сї компетенти, що знають руську *мову в слові і письмі.*

Поданя о наданє повисшої посади заосмотрені в 1) метрику хресту на доказ віку, 2) сьвідоцтво заводових наук і відбутої практики, 3) опис житя (curriculum vitae) і 4) евентуалні вимоги компетента: належить вносити до Головного Виділу Товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10) найдальше до 25 марта 1908.

Львів дня 12 лютого 1908.

За Головний Виділ Товариства „Просьвіта":

Петро Огоновський голова. — *Д-р Іван Брик* секретар.

Послїдні вісти.

Бучач.

Д-р Северин Данилович (р.) 93 гол., Онуфрій Гецев (м.) ? гол., гр. Генрик Баденї (рн.) 148 гол. **Вибраний: гр. Генрик Баденї.**

Гусятин.

Іван Кивелюк (нд.) [illegible] гол., Іван Довгополюк (м.) [illegible] гол., гр. Адам Голуховський (рн.) [illegible] гол. **Вибраний: Іван Кивелюк.**

Жидачів.

Василь Дубик (нд.) 28 гол., о. Корн. Сеник (м.) 104 гол. **Вибраний: о. Корн. Сеник.**

Золочів.

Микола Загульський (нд.) — гол., Кіндрат Захарчук (м.) 93 гол., Г. Вайзер (рн.) 182 гол. **Вибраний: Г. Вайзер**

Камінка струм.

Яків Шебец (нд.) 7 гол., Гавр. Мулькевич (м.) 56 гол., гр. Стан. Баденї (рн.) 194 гол. **Вибраний: гр. Станислав Баденї.**

Косів.

Юра Соломійчук-Юзенчук (р.) 80 гол., Іван Трач (м.) 81 гол. **Вибраний: Іван Трач**

Надвірна.

Іван Сандуляк (р.) 77 гол., о. Корн. Мандичевський (м.) 74 гол. **Вибраний: Іван Сандуляк.**

Скалат.

Йосиф Задорожний (нд.) 59 гол., Гіссовський (м.) 21 гол., гр. Лев Пінїнський (рн.) 119 гол. **Вибраний: гр. Лев Пінїнський.**

Рудки.

О. Стефан Онишкевич (нд.) 59 гол., Іван Цьорох (м.) 3 гол., гр. А. Скарбек (рн.) 74 гол. **Вибраний: гр. А. Скарбек.**

Рудки. В містї шкадрона гузарів На салї агітує 40 польських „Соколів". Скарбек 74 гол. Онишкевич 59 гол. Цьорох 3 гол. Чотири наші вірильні голоси уневажнено. Москвофіли або схрунили або здержали ся.

Старий Самбір.

О. Іван Яворський (нд.), 38 гол., Василь Басараб (м.) — гол., З. Лєваковський (рн.) 71 гол. **Вибраний: З. Лєваковский.**

Теребовля.

О. Іван Волянський (нд.) 53 гол., гр. Ю. Баворовський (рн.) 103 гол. **Вибраний: гр. Ю. Баворовський.**

Турка.

Іван Павлюх (нд.) 29 гол., Ганчаковський (м.) 124 гол. **Вибраний: д-р Лосиф Ганчаковський.**

Ярослав

Петро Новаковський (нд.) 40 гол., Василь Вігус (м.) — гол., кн. Чарториський (рн.) 182 гол. **Вибраний: кн. Чарториський.**

Полські округи.

Домброва.

Вибраний одноголосно **Якуб Бойко, людовець.**

Ропчице.

Вибраний Мих. **Єдинак, людовець.**

Новий Торг.

Вибраний д-р **Беднарський** демократ.

Нисько.

Бік (люд.) 63, Костайм (консерв.) 29; розстрілених 35. **Новівибори.**

Польські округи.

Живець. Голосувало 217. Швед (центр.) 181. Кубік (люд.) 8. **Вибраний Швед.**

Мисленицї. Голосувало 175, кн. Любомирський (рн.) 126, Русїн (люд.) 49. **Вибраний Любомирський.**

Величка. Голосувало 216. Сколишевський (люд.) 187, Словік 18, Клєменсєвич (сд.) 10. **Вибраний Сколишевський.**

Березів.

Скшинський 106, кс. Веселїнський 49, Мадей 8. **Вибраний Скшинський,** конс.

Кольбушова.

Гр. Ян Тишкевич 97, Падух (люд.) 60. **Вибраний гр. Тишкевич,** конс.

Кросно.

Вибраний Ян Стаінський, людовець.

Ряшів.

Ян Васунг 149, Шаєр 70, 27 розстрілених. **Вибраний Ян Васунг, людовець.**

Бохня.

Д-р А. Згурський 156, М. Руднїк, люд. 53. **Вибраний Згурський,** конс.

Бжеско.

Д-р Бернадзїковський 167, Гец, конс. 4. **Вибраний** д-р **Бернадзїковський, людовець.**

Мелєц.

Одноголосно вибраний Андрій Кендзьор, людовець.

Адам Кронжель 68, гр. Миколай Рей, конс. 41. **Вибраний Кронжель, людовець.**

Краків.

Франц Птак 110, кс. Шпондер, центровець 75. **Вибраний Птак, людовець.**

Тарнобжег.

Вибраний одноголосно гр. Здзіслав Тарновський, консерватист.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 25. лютого 1908.

Закупно військових ремонт.

Відень. (Т. пр.) Міністерство рільництва призначило на р. 1908. квоту 100 000 К на премії для годуючих ремонти, які задумує сего року закупити краєва оборона. Торговлї і всякого рода посередники будуть рішучо виключені від компетованя о премії.

Трамваєвий страйк в Празї.

Прага. (Ткб.) Нині рано почав ся тут агітацийний страйк служби електричного трамваю. Тільки на головних лїніях ходило кілька возів. Є надія, що до полудня вдасть си дирекциї привернути нормальний рух.

Вибух в Барцельонї.

Барцельона. (Ткб.) На одній вулицї наступив вибух, при чім зранено з женщини. Вибух зробив також богато шкоди.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного" у Львові зложили (в коронах) Скнилів к. Львова 100; Сїльце беньк. 10; Стриганцї 5; Хутар 4; о. Климентий Роснецький, Хутар 4; о. Лосиф Фолїс, Склилів 100; о. Григорий Калимон, Ришкова воля 4; Еміль Волянський, Станиславів 10; Й. Пулик, Ясло 5; Іван Сенишин, Львів 3; Тимотей Василишин, Сїлець беньк. 10; о. Теодор Савула, Дмитровичі 5; о. Дмитро Йосифович, Середпільцї 2·70; Орест Авдикович, Перемишль 2; Едвард Пацлавський, Перемишль 4; Тома Головацький, Шешори 1; Володимир Ардан Перемишль 2, о. Лев Сїлїнський Ражнів 1, Микола Парфанович Львів 2, Теодор Ілевич Теребовля 2, Осип Ганїнчак Львів 10, Юлїян Струтинський Переворск 10, о. Іван Савицький Сокаль 2, Члени „Просьвіти" в Юшківцях (коляда) 3, о. Никола Була в Дверник 31·17 (датки парохіян в Дверник, Затварници, Рускім і Хмели) Стефанія Білобрамівна в Старім Самборі 12·45, (датки зібрані в часї Різдвяних сьвят; Читальня „Просьвіти" в Бушковичах 16·12, Читальня „Просьвіти" в Юшківцях 4, Церков в Мшанци 10, Брацтво церковне в Юшківцях 3, Емиль Пискор в Перемишли 30.

Всїм тим Впов. жертводавцям складає комітет сердечну подяку і просить о дальшу поміч. — *Комітет.*

До „Народної Гостинниці" приїхали 24. II. 1908. Осип Лада, Литвинів; Михайло Антоневич, Щирець; Роман Коростенський, Буків; о. Іван Королюк, Чемеринцї; д-р Максиміян Лїпїяль, Перемишль; Омелян Михляк, Бережани; Мария Примівна, Перемишль, Ізидор Єлюк, Перемишль; Мария Кравичева, Перемишль.

„Польський і руський революційний рух і Україна"

Михайла Лозинського

вже вийшла.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Ціна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через редакцию „Дїла"), не платить пересилки, а крім того до замовлень, які прийдуть до половини марта с. р. додаєть ся працю тогож-автора: Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі".

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

Видания „Благотворительнаго Общества изданія общеполезныхъ и дешевыхъ книгъ".

(СПб. Официрская, 36/1, кв. 13.)

(Цѣна въ копѣйкахъ.)

Ч. 1 „Корыстни звиратка", кажанъ, ижакъ та крыгъ, О. Степовыка (выданя друге, въ 3 малюнкамы) 3.
*Ч. 2. „Про голодыну", О. Степовыка (выд. друге) 5.
Ч. 3 „Молодыча боротьба", Ганны Барвинокъ 1.
Ч. 4. „Орыся", П. Кулиша (въ 4 малюнкамы) 3.
Ч. 5. „Вирна пара", Ганны Барвинокъ 3.
*Ч. 6. „Бжильництво" (выд. друге, въ 23 мал.) Ф. И. Немоловського 10.
Ч. 7. „Оповидання про Антона Головатого" М. Комаря (въ 5 малюнкамы) 5 к. (велен. 10 к.)
Ч. 8. „Оповидання про Тараса Шевченка", О. Конисъкого (въ портретом и 1 малюнком) 2 (вел. 5 к.)
*Ч. 9. „Розмова про сельске хазяйство, кн IV. Выноградъ, Е. Чикаленка (выд. 2-е, въ 18 мал.) 6.
*Ч. 10. „Розмова про сухоты на рогатій худоби", С. Ваганова 3.
Ч. 11. „Выговщына", В. Кулиша (въ портр.) 2 (вел. 5 к.)
Ч. 12. „Оповиданя про Богдана Хмельыцького", М. Комаря (въ 3 портр. 6 малюнк.) 8 (вел. 15 к.)
Ч. 13. „Видъ чого вмерка Меласа" (про дистерить), Г. Коваленка 3.
Ч. 14. „Оповиданя про Ивана Котляревського", Г. Гринченка (въ 1 портр. и 3 малюнкамы) 5.
*Ч. 15. „Розмова про сельске хазяйство, кн. III. Сіяни травы Ж. Чикаленка (выдания друге, въ 7 малюнкамы) 5.
Ч. 16. „Добра порада", М. Загирни (про скаженыну, выдане друге) 3.
Ч. 17. „Оповидання про Евгена Гребинку", Б. Гринченка (въ портретомъ) 3 (велен. 5 к.)
Ч. 18. „Про пошести або лыхи хвороби", В. Имшенецького (выдання друге) 3.
*Ч. 19. „Розмова про сельске хазяйство", кн. П. Худоба, Е. Чикаленка (выд 3-е, въ 20 малюнкамы) 8.
*Ч. 20. „Розмова про сельске хазяйство", кн. V. Садъ, Е. Чикаленка (въ 36 малюнкамы) 10
Ч. 21. „Хто робыть, той и маѣ" (про Гарпельда) 6.
*Ч. 22. „Розмова про сельске хазяйство", кн. I. Чорный паръ та плодозминъ", Е. Чикаленка (выд. 3-е, выправл. и доповн., въ 2 малюнк.) 4.
Ч. 23. „Мудрый учытель" (оповиданя про Сократа въ 3 малюнкамы, М. Загирни 5.
Ч. 24. „Якъ выгадано машыною йнадыты" (выд. 2 ге въ портретомъ Стефензона), М. Загирни. 3.
*Ч. 25. „Якъ дбаешъ, такъ маешъ" (про господарство), М. Ганька. 3.

Сї книжки продають ся книгарям за знижкою 40% на готові гроші, або 30% на комісию. Разунки при останній умові виводяться двічи на рік: у січни і липни місяці кожного року.

Книжки, визначені зіркою*, ухвалені „Министерством Земледѣлія и Государственныхъ Имуществъ" які на дають ся до бібліотек хліборобських і садівничих шкіл.

Приймаєть ся передплата на 1908 рік

„Рідний Край"

українська тижнева часопись.

При „Рідному Краєві" виходитиме додаток

„МОЛОДА УКРАЇНА"

щомісячна часопись для дітей старшого й меншого віку.

ПЛАТА на рік за обидва видання 4 карб., на півроку 2 карб., на 3 місяці 1 карб., за границю на рік 6 карб., на півроку 3 карб.

Передплата на „РІДНИЙ КРАЙ" без „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" не приймаєтьсяся. Передплата на „МОЛОДУ УКРАЇНУ" окреме від „РІДНОГО КРАЮ" на рік 2 карб., на півроку 1 карб., за границю на рік 3 карб.

Обидва видання виходитимуть під редакцією **О. Косач (Олени Пчілки).**

Адреса контори і редакці: *Київ, Маріїнсько-Благовіщенська ул. 97.*

Для ознайомлення з часописею „РІДНИЙ КРАЙ" одно число висилаєтьсяся дармо. 1—3

Гі де Моласан.

24)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(Дальше.)

Але Бертен запротестував живо, і так як всї люди, котрим якась думка всадить ся в голову і не покидає їх анї на хвилю, звірив ся сейчас свому товаришеви зі всїх своїх журб та представив йому докладно цїле своє самітне, невідрадне положенє. А як вже всьо сказав, коли вже довів до кінця сю лїтанїю свого горя та, бажаючи влегчити свому серцю, признав ся щиро, як дуже хотїв би жити спільно та мешкати разом в любві і приязни з якоюсь женщиною, пан де Гілєруа признав йому, що супруже має також свої добрі сторони. І сейчас відзискав пан посол свою парляментарну вимову, зачав описувати своє солодке домашне житє та проголосив в честь жінки довгу похвальну бесїду, а Бертен лише слухав та важко притакував головою.

Бертен був щасливий, що розмова звела ся на графиню; і завидуючи мужеви сего родинного щастя, яке він величав з обовязку, сказав в кінци з глибоким переконанєм:

— Бачите, се Ви маєте щастє, а не я.

Вдоволений Гілєруа згодив ся на се і сказав:

— Я хотїв би дуже, щоби вона вже тут вернула; справдї вона дуже непокоїть мене в сїй хвилї. Але знаєте що? Коли Вам так нудно в Парижи, то їдьте до Ронсієр та спровадьте її сюди. Вона Вас послухає, бо Ви її найщирїйший приятель; а мужа... знаєте...

Утїшений Бертен відповів:

— Я поїхав би з найбільшою приємностию, але чи думаєте, що вона нїчого не буде мати супротив того?

— Нїчого, зовсїм нїчого. Їдьте, прошу Вас.

— Отже пристаю. Поїду завтра о першій годинї. Треба може вислати телєграму?

— Нї, я беру се на себе. Я повідомлю її, щоби вислала повіз по Вас на зелїзницю.

Скінчивши обідати, пішли вони в сторону великих бульварів та прохожали ся ще пів години; нараз граф пригадав собі, що має ще полагодити одну дуже важну справу, і розпрощав ся з малярем.

II.

В великій салї в Ронсієр графиня і її дочка, убрані в чорні крепи, сїли як раз напротив себе при столї до снїдання. Наївно помальовані портрети предків в старих, позолочених та місцями пообдираних рамах творили на стїнах колєкцию минувших Гілєруа, один в панцирі, другий в жістокорі, иньший в мундурі офіцира гвардиї французької, ще иньший в мундурі полковника з часів Людвика XVIII-го. Обі панї сидїли мовчки, а дві служниці входили потихоньки та подавали страви. А докола хрустального сьвічника, завішеного над столом, мухи вештали ся та бренїли, творячи невеличку хмароньку чорних пунктів.

— Відчиніть вікна — сказала графиня — тут трохи холодно.

Три високі вікна, що стояли від підлоги аж до стелї, широкі наче ворота, відчинено на оба боки. А тепле повітрє з двору принесло через сї три величезні дїри далекий гомін села та запах сьвіжої трави і змішало ся з вохкостю просторої комнати, замкненої грубезними мурами.

— Ах! як се приємно — сказала Анетта віддихаючи повними грудьми.

Очи обох пань звернули ся до вікон. Під ясним, синим небом, заслоненим трохи сею мрякою полудня, що блимає над землею, коли сонце занадто пригрїє, розтягала ся довга, зелена мурава парку, засіяна місцями островами дерев, а поміж сими островаои видко було жовте поле, осьвітлене аж до краю недокладну золотим покривалом дозрілого збіжа.

— По сьнїданю зробимо собі довгий прохід — сказала графиня. — Можемо піти пішки аж до Бервіль; дорога іде над рікою, отже не буде нам так дуже горячо.

— Добре, мамо, а возьмемо Жілія з собою, щоби полошив куропатви.

— Коли ти знаєш, що тато не позволяє на се.

— Алеж тато в Парижи! А се така забава, як він засїдаєть ся. Подиви ся, мамо, як він тепер причіпив ся до коров. Боже! який він сьмішний!

Відсунувши ся від стола, вона встала і побігла до вікна, кричучи: „Гузя, Жілю, гузя!

Три важкі корови наїджені травою доволї, пригноблені горячем, відпочивали на муравї, положивши ся на бік, а черево піднесло ся їм до гожи ри, притиснене з другого боку до землї. Гарний гончий пес, білий та червоний, з підстриженими ухами, що хитали ся за кождим підскоком, підбігав до одної то до другої, брехав весело, удаючи превелику злість, та завзяв ся конечно поставити їх на ноги. Се було його улюблене занятє і коли лише побачив, що якась корова лежить на землї, так вже не міг встояти спокійно та напа стував її немилосерно. А корови невдоволені з того але зовсїм не перестрашені споглядали на нього великими, вохкими очима та лише крутили головою, куди він поступив ся.

Анетта кричала з вікна:

— Апорт, Жілїо, апорт!

А підбадьорений пес робив ся чим раз відважнїйший, брехав чим раз завзятїйше, прискакував аж до хребту коров, удаючи, що хоче кусати. А вони зачали неспокоїти ся та потрясати шкірою чим раз частїйше, щоби обгонити мухи.

(Дальше буде.)

Торговельні вісти.

Тижневе справоздане торговельної палати у Львові від 20/2 до 24/2 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільограмів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·25	11·45	Рїпак зимов.	15 65	16·—
Жито	10·35	10 60	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·45	7·80	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·50	7·—	Льняне насін.	10·—	10 25
Овес	6·30	6·65	Конопляне „	9 75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Коноплї	—·—	—·—
Кукурудза	8·50	8·70	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·35	10·—	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хмїль	55·—	60·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·60	6 80	Спіритус за 10 тисяч лїтер, готовий, контингентований, без оплати податку	54·50	54·75
Вика	6 35	6·50			
Конїчина чер.	85·—	95·—			
„ біла	35·—	45·—			
„ швед.	80·—	95·—	Спіритус екс-		
Тимотка	32 50	35·50	континг.	38 25	38 50

Оголошеня.

ПОДЯКА. Отсим складаємо Високоповажаному Панови І. Б. Браєрови бувшому властителеви Суховолї сердечну подяку за щедрий дар тисяч кор. які Вп. Добродїй зволив жертвувати на будову церкви в Суховолї. *Сїчиньский* парох, *Михайло Ганушевский*, *Іван Чура* провізори церковні.
257 1—1

Надіслане.

Кавалєр лїт 29 властитель більшої робітнї, котру веде 4 роки у Львові. Оженить ся з Русивкою панною або вдовою до лїт 30. Посаг пожаданий до 8000 кор., котрий улекшить менї в закупнї власного дому. На анонїми не відповідаю. Е. Л. Львів 10, poste restante. 218 5 5

АДВОКАТ

Д-р В. Шараневич

в Равї

потребує конципієнта зараз.
270 1—3

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.

(против Банку Гіпотечного на плантациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Зарівно поручаємо в найбільшім виборі окуляри цвікери, люци і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Пошукую приміщеня для старшої женщини на селї близько желїзниці у священника або учителя за оплатою місячно. Яголошеня Приміщеня до Адміністрациї „Діла". 258 1—2

Пошукую сейчас когось з чітким письмом до писаня адрес на цінники. Вписна відомість склянцьвітів М. Волинського площа Марійска ч. в годинах 3—4 по полудни. 256 1—3

Вправний інструктор ученик вищої гімназиї, приготовляючий за порукою учеників і учениць гімназиальних і видїлових до іспитів вступних та приватних, глядає лекциї в околицях гірських, здорових, найрадше в Коломийщинї. Зголошеня прошу посилати на адресу: К. О. К. 111 poste restante Перемишль. 259 1—2

Ученик VII. кл. гімн. з браку средств удержаня виде яко приватист на лекцию, вспоможе цїковито руским, польським і німецьким языком. — М. Ярославич, Зелена ч. 3 склеп. 250 2 5

Глядаю особи, котра розуміє ся на провадженю кухні і домашнім господарстві. о. Ів. Гринишин в Таравці п. Риманів. 249 2—3

Віденьска робітня виконує всїлякі сукні і костюми. Низькі ціни. З провінциї вистане надіслати станик. Вичує французького крою за 20 корон. Улекшена практика. На жадане мешкане. Львів ул. Краківска 7, Полотницька. 255 1—2

Молочарня в Ключеві великім п. н. Печеніжин має на продаж що дня масло десерове і кухонне. 262 1—1

Проповідниці стилеві, виготовляє різбярська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

Одинока руська ДРУКАРНЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 80

Цукорня Краківска ТРОЧИНЬСКОГО

у Львові улиця Фредра

поручає знаменитих цукорків десерових фунт 80 крейцарів. Знамениті памнушки і тїсточка по 3 крейцарі. 10—10

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

заложена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Біднїйшим громадам дає на рати. На жадане кошториси і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 44 10—3

Склад печий кафльових з краєвої фабрики

ГЛИНЬСКО

перенесено з улицї Сенькевича на

пл. Домбровского ч. 5

ул. Тиха І.

Поручає ся чищенє печий і кухонь кафльових. 6—10

„Дзвінок"

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

„Пестїйка" полька-француза на цитру — уложив ЗЕНОН М. КИРИЛОВИЧ.

Друкована в муз. часописи „Echo vom Gebirge" в ч. 23. р. 1907. 208 5—5

Ціна 1 корона.

„Між своїми" низка руських пісень на цитру по 2 кор. за примірник.

Набути можна у автора в Коломиї і у всїх книгарнях.

МЕД-ПАТОКА

в гірських часїв неперівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто бїлий по 7·50 кор. franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

Кінематограф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 22 до 28 лютого нова прекрасна програма, яка складає ся з 16 новостий. — Нові сьпіваючі образи в оперетки „Доктар" і в опери „Пророк". Що тижня нова програма. 29 2—2

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк.	по 10	с.
„ лїкві акцийна	„	„ 8	„
„ щадн. вкладок	„	„ 10	„
„ членськ. удїлів	„	„ 10	„
„ довжників	„	„ 8	„
Реестр членів	„	„ 10	„
Інвентар довжників	„	„ 5	„
„ вкладників	„	„ 5	„
„ удїлів	„	„ 5	„
Зголошеня о позич.	шт.	„ 2	„
Викази умор. позич.	„	„ 2	„
Касові асигнати	„	„ 1	„
Заяви членства	„	„ 1	„
Місячні замкненя рах.	„	„ 2	„
Річні зам. рах. і бїлянс	„	„ 10	„
Удїлові книжочки	„	„ 5	„
Вкладкові книжочки	„	„ 10	„
Взірцеві статути	„	„ 20	„
Подання о зареєстров. стов. в судов. реестрі	„	4	„
Подання до краєв. Дир. сварбу о увільненє друків діловодства від стемпля	„	„ 4	„
Подання до податкової власти в повідомл. про зареєст. стовар.	„	„ 4	„

Академик, рутинований інструктор, глядає лекциї, або якого заняття у Львові, евентуально на провінциї. Приготовляє під гваранцию. Дальші зголошеня: „Industrius II." poste restante головна почта Львів.

Бляха значно потанїла

просимо проте користати з нагоди і замовляти в

Сполцї для господ. і торговлї

в Перемишли

бляху на криті дахів по слїдуючій цїні:

100 кг. поцинк. тешин. десятки по К 57·—
100 кг. чорної „ „ „ К 38·50

Ціни розуміють ся 1 о с о наш магазин в Перемишли і то за готівку. По тій цїні даємо бляху тїльки на замовленя, які наспіють до нас найпізнїйше до 15 марта с. р., пізнїйша бляха значно подорожіє. Цїну прочих блях подамо на жадане відворотно.

247 3 ?

ДИРЕКЦИЯ.

Важне для адвокатів, нотарів, институций кредитових, товариств зарібкових і т. п.

„ADLER"

одинока машина до писаня, з металевими черенками устроена для переміни письма. На машині „ADLER" т. є. на одній і тій самій можна писати в різних мовах.

На польсько-руській машині можна виготовляти письма польські і німецькі, руські же типи тої самої машини можна употреблати для етимольогічно. і фонетичної правописи. Переміни черенок переводить ся в одній хвили.

Одинока машина на сьвітї спеціяльно і особливо примінена до потреб населеня східної Галичини.

Генеральний заступник на Галичину і Буковину

Е. ГАВСМАН

Львів, пасаж Гавсмана..

Цїнники і проспекти даром і оплатно.

Склад всїлякихь знарядів для машин до писаня апаратів для помножуваня і аргинулів для потреб канцелярий. 168 7—10

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля галянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіти").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, российских кальошів альбомів як також товаретового мила і перфумерий.

Великий вибір пушок на цигарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланем готівки або посилатою. — Всьо не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір бїжутерий.

ШКАРПИТКИ від 40 сот.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

Де Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·56	1 30	5·26	9 50
Кракова	7 25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·—	2 16	5 —	10·30
Черновець	8·05	—	2 25	—	9·00
Черновець	—	—	8 35	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11 50	3·51	9·40к	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·30
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9·25	10·10†
Врухович	7 10	12 40	1 46†	4·50	8·20
Врухович	10 05†	—	8 25	5·30	9·35к
Зимної води	5 50	7·25	1 1.	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	8·45	8·25	2 45	7 0.	11·10
Кракова	—	8·40	6·1.	7·20	12·45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6·20	10 45	2 17	7·00	11 15
Черновець	8 10	9 20	1 55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	2 35	—	—
Стрия	7 30	—	2 26	8 25	11·30
Пустомит	7·30	10·45к	1·26	8·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9 05	2 10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1.	11 05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5.	9 15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2 28	5·45	8·34к
Врухович	1·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4 05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —. Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 15/6 до 10/9 що день буквою к. 1

ОГОЛОШЕНЄ.

Рада Надзираюча товариства кредитового „НАРОДНИЙ ДІМ в ЖОВКВІ" повідомляє, що Надвичайні загальні збори того Товариства відбудуть ся дня 16 н. ст. марта 1908 о год. 11 перед полуднем в сали „Жовківскої Руської Ради" в Жовкві на Винниках.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Вибір цїлої Надзираючої Ради.
2. Вибір комісиї ревізийної.
3. Внесеня членів.

Жовква дня 21 лютого 1908.

о. Йосиф Долощицький — за предсідателя.
о. Петро Дуркот — секретар. 254 1—8

БЛАГОДАРЕНІЕ.

Считаемъ нашимъ пріятнымъ долгомъ, изъявити симъ путемъ наше искреніе благодареніе и нашу полную признательность многоуважаемому „Обществу для розвитія русского искуства во Львовѣ" за художественное расписаніе здѣшней православной приходской церкви въ византійскомъ стилѣ, исполненное его членами, малярами, художниками г.г. Яковомъ и Владиміромъ Хомикомъ, которыхъ препоручаемъ всѣмъ яко искусныхъ и совѣстныхъ малярей-артистовъ.

Садагора 15 января 1908 г.

Свящ. Діонісій Кисель-Кисилевский настоятель прихода. *Петръ Щербановичъ* член строит. комитета церковн. епитропства. 253 1—1

На час великого поста і на праздник Воскресеня Хр. поручає

„РИЗНИЦА"

свої великі склади в Самборі і 3 філїях: у Львові, Перемишли і Станиславові, заосмотрені в всякого рода церковні річи, як: фелони (багряні, фіолетові і сьвітлі), стихарі, плащаниці, хоругви, бальдахими, шалї, суконки, артоси, підсьвічники, крести процесіональні, патериці, цьвіти і прч. і прч. в найлучшій якости і по найдешевших цінах. Просимо поспішати з замовленями, щоби може все на час доставити. Відзиваємо ся до всїх:

Піддержуйте „РИЗНИЦУ", котра за час 15-лїтнього істнованя роздала виж сто тисяч К. на розличні благодійні цїли і на бідні церкви! Подайте можність зарібку нашим сьвященничим вдовам і сиротам при „Ризници" занятим, щоби улекшити їх долю! Не вспомагайте тих, котрі нам чужі і ворожі, котрі лихий товар продають за добрі гроші і лише Вас визискують!

261 1—1 **Дирекция „Ризници".**

ОПОВІЩЕНЄ.

Звичайні загальні збори членів **Русьної Міщанської Каси,** стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою **в Станиславові,** котрі відбудуть ся дня 19 марта 1908 о 5-ій годинї по полудни в льокали товариства зі слїдуючим порядком дневним:

1. Справоздане дирекциї і бїлянс за рік 1907.
2. Справоздане комісиї контролюючої і внесеня на удїлене абсолюторий.
3. Розділ зиску.
4. Вибір 4-ех членів Ради надзираючої.
5. Зміна §. 13, 30, 36, 37, 43 і 48 статута.
6. Внесеня членів.

Відповідно до постанови §. 54 статута оголошує ся що маєтковий стан бїлянс товариства за рік 1907 є виложений в льокали товариства від 23 лютого до 10 марта 1908.

ЗА НАЗИРАЮЧУ РАДУ:

Д-р Володимир Янович — голова.
Петро Будзїнський — секретар. 245 3—3

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори членів **Повітового товариства кредитового „Руска Каса" в Рогатинї** відбудуть ся дня 17 марта 1908 о годинї 11 рано в льокали товариства. Порядок дневний:

1. Відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2. Звіт Дирекциї з діяльности і рахунків за 1907 рік.
3. Відчитанє протоколу з ревізиї товариства.
4. Внесенє Надзираючої Ради що-до удїленя абсолюториї дирекциї і що-до затвердженя рахунків і бїлянсу за рік 1907.
5. Рішенє що-до розділу зиску.
6. Вибір двох членів Ради Надзираючої.
7. Внесеня членів.

Одвітно до постанов статута бїлянс товариства за рік 1907 єсть виложений в льокали товариства до перегляду.

Право участи в зборах мають лише сї члени, що заплатили повний удїл. За легітимацию служить книжочка удїлова.

Рогатин дня 22 лютого 1908.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ

о. Ієрон Кміцикевич — предсідатель.
Олекса Кушнїр — секретар. 248 2—3

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими условями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів в дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Видавець і одвічальний редактор: Александер Ворковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 43. Львів, середа 28. н. ст. (13. ст. ст.) лютого 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на її місце, а в рубрині „Надіслане" по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Вчерашні вибори.

Все по уложеному пляну! Ніякої несподіванки! Ніякої зміни! — Ось яке вражіне викликає вислід вчерашних виборів. Се не вибори в правдивім розумінню сього слова, не конституційний акт обявленя волі більшости горожан, акт, про вислід котрого рішає політичний уклад суспільних сил. Се бюрократичне урядованє, іменованє посла політичним урядом, а рівночасно, власне тому, що урядове іменованє заняло місце вільного вибору, вільної гри політичних сил, се насильство над волею управнених до голосозаня горожан, наруга над самим принципом новочасної правової держави.

Бо щоби при таких заострених політичних, соціяльних і економічних, а в Східній Галичині ще й національних і релігійних відносинах між двором і селом в 26 виборчих округах селянство в своїй селянській курії вибрало по своїй волі здеклярованих прихильників шляхотського правліня, між ними таки 25-ох шляхтичів-дідичів, а в 5 округах людий, що хоч формально не належать до шляхотсько-консервативної партиї, але будуть їй вірно служити, — в се ніхто не повірить, навіть ті ні, що завдяки „галицьким виборам" стали заступниками того „ludu", з котрого інтересами їх власні інтереси ані на одній точці не сходять ся.

А ще більше ніхто не повірить, щоб при таких відносинах, які панують між руським селом і польським двором тай взагалі дідичівсько-буржуазно-бюрократичною Польщею в Східній Галичині, при тім противенстві інтересів національних, політичних, соціяльних, економічних, а навіть релігійних, щоб серед таких відносин руський селянин в 26 виборчих округах голосував на Поляка, і то майже всюди на польського дідича, а в 10 округах на москвофільські креатури польської „Rad и Narod-ової".

А одначе те, в що ніхто не повірить, не може повірити, стало вчера дійсністю, дійсністю, яка рішила про краєве законодавство безпосередно на 6 літ, а посередно, коли будучий сойм рішить соймову виборчу реформу, на цілі десятилітя, стало дійсністю власне завдяки тому польському режімови, в якім вибори перемінили ся в урядове іменованє послів.

З 74 округів, в яких вчера переведено вибори, в 47 округах більшість населеня творять Русини, в 27 Поляки. Тимчасом вибрано вчера 53 Поляків, а саме: 26 консерватистів, 19 людовців, по 2 демократів, народових демократів і католицьких центровців, 1 стояловця (сам кс. Стояловський) і одного дикого (інж. кн. Замойський в Дрогобиччині). Одначе сї партийні ріжниці дуже незначні, бо всї ті польські групи, яких представники вийшли послами, крім людовців, вже в попереду, ніж соймі йшли разом з консерватистами, а тепер до сеї шляхотської компанії прилучать ся ще й людовці.

Українських послів вийшло 11, а саме 8 членів нашого національно-демократичного сторонництва і 3 членів української радикальної партиї. Коли сей стан порівнаємо з станом в попереднім соймі, де національно-демократичне сторонництво було заступлене 6 послами, а крім того одного посла мала українська соціяльна демократия, а один (Охримович) був урядовим кандидатом, — то результат вчерашних виборів, в порівнаню з попереднім станом, треба вважати корисними і для нашого сторонництва і для української справи взагалі, і то не тільки що-до числа, але й що-до якости, бо українська національна репрезентация представляєть ся на скрізь опозиційною.

При тім треба взяти на увагу обставини, серед яких побідили українські кандидати. На цілій лінії мусїли вони перевести важку боротьбу з „Rad-ою Narodow-ою", котра в 8 округах виступила проти них всїми галицькими способами з власними кандидатурами, а в 3 округах підпирала проти них москвофільських кандидатів.

Москвофілів вибрано девять. В порівнаню з 6 москвофільськими послами в попереднім соймі є се також побіда, але коли взяти на увагу обставини, в яких побідили москвофільські кандидати, то не завидуємо їм такої побіди. Всї москвофільські кандидати вийшли як кандидати „Rad-и Narodow-oї" і польсько-шляхотського правительства. Ані один з них не вийшов проти польського кандидата, не відобрав руського округа Полякови, не зменшив польського стану посїданя на руській землї, — всї вийшли як старостинські кандидати проти українських опозиційних кандидатур. Криницький, Ганчаковський, Трач, се просто польсько-бюрократичні креатури, яких першим і одиноким публичним виступом було здобуте мандату з ласки старости; Миронюк-Заячук і Крисоватий, якого „Галичанинъ" титулує: „русско-народный крестьянинъ-аграрій", — темні мужики; о. Колпачкевич — тип на-пів москвофіла на-пів польонофіла сьвященика-аристократа; вкінцї одинокі москвофільські політики Дудикевич і Король, се представники того нового курсу москвофільської політики, який проголосив д-р Король ще в попереднім соймі.

В кінцї в Станиславові вийшов при третім голосованю селянин Лазар Винничук, що висунув в послїдній хвилї свою кандидатуру на власну руку. Політичну фізіономію сього посла покищо годї близше означити; пригадуємо що при виборах до сойму в 1895 р. він вийшов як правительственний кандидат проти руського опозиційного кандидата Йосифа Гурика.

Характеристичні при вчерашних виборах деякі моменти, як вибір п. Скварка, котрий повалив такого польсько-шляхотського потентата, як гр. Стадницький; як вибір людовців: дїдича Ямпольського в Цїшанові і Левaковського в Старім Самборі, вибраних звичайнимн старостинськими штуками проти українських нац.-дем. кандидатур; як повалене одним голосом більшости Соломійчука в Косові в користь польсько-бюрократичної креатури москвофіла Трача; як упадок української кандидатури в Коломийщинї, завинений виключно браком порозуміня між місцевими радикалами і національними демократами; як вибір Винничука, також завдяки незгодї між радикалами і національними демократами; як вибір „росийського амбасадора" д-ра Дудикевича в Бродах.

Особливо характеристичний сей останнїй вибір. Результат голосованя в сім окрузї такий: Голосувало 234. Дудикевич 181 гол., Корнелля 53 гол. Се значить, що всї голоси, якими розпоряджала „Rada Narodowa", як чисто польські так і хрунївські, впали на росийського амбасадора. Тут, в Бродах, найяснійше задокументовано польсько-росийську згоду проти українського національного руху.

Вдержанє дотеперішньої переваги польських елементів під національно-політичним і польсько-шляхотських під соціяльно-політичним оглядом, союз москвофілів з польською шляхтою і перехід оборони інтересів нашого народу перед польським народом в цїлій повнотї до українського національного табору, який мимо дружного напору всїх польських і москвофільських сил все таки вийшла сильнїйша в порівнаню з нашою дотеперішною соймовою репрезентациєю, — ось політичний результат вчерашних виборів.

Вислід голосованя.

(*Руські округи*). *)

1. **Бібрка.** Вибраний гр. Станислав Мицельський 85 голосами. Ред. Льонгін Цегельський (нд) 68, о. Штогрин (м) 9 голосів.

2. **Бережани.** Вибраний Тимотей Старух (нд) 115. Гренджола (м) 10.

3. **Богородчани.** Вибраний д-р Богдан Криницький (м) 76. Д-р Михайло Новаковський (сд) 39.

4. **Борщів.** Вибраний Тадей Чарковський-Голєвський (Р) 108. Д-р Дамян Савчак (нд) 76. Гладиш (м) 7.

5. **Броди.** Вибраний д-р Володимир Дудикевич (м) 181. Андрій Корнелля (нд) 53.

6. **Бучач.** Вибраний гр. Станислав Генрик Баденї (Р) 148. Д-р Северин Данилович (р) 93.

7. **Городенка.** Вибраний Антін Теодорович (Р) 97. Іван Радуляк (нд) 83.

8. **Городок.** Вибраний бар. Адольф Брунїцкий (Р) 86. О. Фолис (нд) 48. Іван Русин (м) 19.

9. **Гусятин.** Вибраний Іван Кивелюк (нд) 128. Гр. Адам Голуховский (Р) 58.

10. **Добромиль.** Вибраний гр. Володислав Чайковский (Р) 90. Григорий Цеглинский (нд) 46.

11. **Долина.** Вибраний Стефан Ціпсер (Р) 145. О. Богачевський (нд) 62.

12. **Дрогобич.** Вибраний гр. Франціск Замойський (Р) 136. Яць Олексовський (нд) 46. Сьокало (м) 53.

13. **Жидачів.** Вибраний о. Корнило Сеник (м) 194. Дубик (нд) 28.

14. **Жовква.** Вибраний д-р Михайло Король (м) 104. Данило Микелита (нд) 31. Дучимінський (самост. польський канд.) 52.

15. **Залїщики.** Вибраний Тадей Цєнський (Р) 84. Д-р Володимир Охримович (нд) 70.

16. **Збараж.** Вибраний Олекса Крисоватий (м) 75. Андрій Шмігельський (сд) 67.

17. **Золочів.** Вибраний Генрик Вайзер (Р) 182. Загульський (нд) 52. Захарчук (м) 93.

18. **Калуш.** Вибраний д-р Іван Куровець (нд) 94. Коник (м) 57.

19. **Камінка струмилова.** Вибраний гр. Станислав Баденї (Р) 144. Мулькевич (м) 56. Шебец (нд) 7.

20. **Коломия.** При першім голосованю дістали: Лаврук (р) 103, д-р Теофіль Окуневський (нд) 21, Миронюк-Заячук (м) 116. — При тіснїйшім виборі вибраний Михайло Миронюк Заячук (м) 121. Лаврук (р) 116.

21. **Коссів.** Вибраний Іван Трач (м) 81. Юра Соломійчук-Юзенчук (р) 80.

22. **Лїсько.** Вибраний Антін Старух (нд) 166. Мавтнер (Р) 75.

23. **Львів.** Вибраний Теофіль Мерунович (Р) 150. Д-р Евг. Озаркевич (нд) 77. Мих. Химка (м) 34.

24. **Мостиска.** Вибраний Захар Скварко (нд) 92. Гр. Станислав Стадницький (Р) 73.

25. **Надвірна.** Вибраний Іван Сандуляк (р) О. Мандичевський (м) 74.

26. **Підгайцї.** Вибраний Михайло Содомора (нд) 110. Гарлїцький (Р) 52.

27. **Перемишляни.** Вибраний гр. Роман Потоцький (Р) 89. Вол. Сїнгалевич (нд) 62. О. Кармалита (м) 25.

28. **Перемишль.** Вибраний кн. Владислав Сапіга (Р) 111. Григ. Цеглинський (нд) 70. Федак (м) 31.

29. **Рава руська.** Вибраний о. Антін Колпачкевич (м) 149. Солодуха (нд) 64.

30. **Рогатин.** Вибраний д-р Кость Левицький (нд) 137. Гр. Дїдушицький (Р) 61. Білоголовський (м) 19.

31. **Рудки.** Вибраний гр. Александер Скарбек (Р) 74. О. Онишкевич (нд) 59.

32. **Самбір.** Вибраний Фелікс Созанський (Р) 114. Михас (р) 36. Пелехатий (м) 13.

33. **Скалат.** Вибраний гр. Лев Пінїнський (Р) 119. Задорожний (нд) 59. Гіссовський (м) 21.

34. **Снятин.** Вибраний Стефан Мойса Росохацький (Р) 105. Д-р Трильовський (р) 67.

35. **Сокаль.** Вибраний Вінкентий Країнський (Р) 110. Гвоздович (нд) 73.

36. **Станиславів.** Вибраний Лазар Винничук (самост. руський канд.) 127. Королюк (р) 83.

37. **Старий Самбір.** Вибраний Зигмонт Левaковський (Л) 91. О. Іван Яворський (нд) 38.

38. **Стрий.** Вибраний д-р Евген Олесницький (нд) 148. Скоблик (м) 31.

39. **Сянік.** Вибраний Тадей Вржесьньовський (Р) 115. О. Полянський (м) 105.

40. **Теребовля.** Вибраний гр. Баворовський (Р) 103. О. Волянський (нд) 53. — В вісьмох селах пофалшовано правибори, наслїдком чого відпало наших певних 31 голосів, котрі разом з 53 дали би о. Волянському абсолютну більшість 84 голосів на 156 голосуючих.

41. **Тернопіль.** Вибраний Павло Думка (р) 120. Гр. Коритовський (Р) 83.

42. **Товмач.** Вибраний д-р Іван Макух (р) 124. Богданович (Р) 89. Боднар (м) 3.

43. **Турка.** Вибраний д-р Йосиф Ганчаковський (м) 124. Павлюх (нд) 29.

44. **Цїшанів.** Вибраний Казимир Ямпольський (Л) 82. О. Колтунюк (нд) 66. Підгорецький (м) 11.

45. **Чортків.** Вибраний Артур Цєлецький (Р) 78. Д-р Горбачевський (нд) 46. Марчак (м) 10.

46. **Яворів.** Вибраний гр. Іван Шептицький (Р) 132. Загаєвич (нд) 26.

47. **Ярослав.** Вибраний кн. Витовт Чарторийський (Р) 182.

Польські округи.

Бяла: о. Стояловський.
Бохня: д-р Антін Гурський (конс.)
Бжеско: д-р Бернадзїковський (люд.)
Березів: Здзїслав Скшинський (конс.)
Хшанів: намісник гр. Андрей Потоцький.
Домброва: Яків Бойко (люд.)
Горлицї: Длугош (люд.)
Грибів: Ян Цєлюк (люд.) вибраний 61 гол. Дроздяк (москвоф.) 21.
Ясло: д-р Януш Тишкевич (конс.)
Краків: Фр. Птак (люд.)
Коросно: Ян Стапінський.
Лїманова: Ян Маршалкович (центр.)
Ланьцут: Болеслав Жардецький (люд.)
Мєлєц: Андр. Кендзьор (люд.)
Мисленичі: кн. Казимир Любомирський (конс.)
Нїско: Ян Біс (люд.)
Новий Санч: Вінк. Мияк (люд.)

*) Український національний демократ = нд, укр. радикал = р, укр. соціяльний демократ = сд, москвофіл = м, кандидат Ради народової = Р, людовець = Л.

М. Дерлиця.

К Л И М.

(*Дальше.**)

III.

В половинї падолиста станция Клима несподївано зробила са осередком товариського житя гімназиястів. Тимчасовий управитель гімназиї чомусь понехав був з початком шкільного року науку сьпіву між учениками. Дехто догадував ся, що новий директор тим способом бажав показати ся перед своєю властию добрим адмінїстратором і зістати дїйсним директором. Він так само повимітував був з гімназиї трохи чи не всї надобовязкові предмети, а житє учників стїснив до крайности. Він раз, їдучи на польованє до березовецького лїска, здибав за містом гурток гімназиястів при кичцї. Він посварив і розігнав учників, а на другий день заказав і ту споконвічну учницьку забаву. Очивидно директор хотїв, щоби ученики тілько учили ся; але шкільна молодїж дальше жила своїми радощами і смутками, тілько вишукувала собі до того скритки.

Хор гімназиястів також істнував від непамятних часів і з успіхом витримував у церкві соперництво з семинаристами, котрі обовязково учили ся музики, а таки не могли дорівнати гімназиястам. Понеханє хору в гімназиї було дуже на руку семинаристам, але сьпівалюбиві гімназиясти не стерпіли того.

Вони дальше сьпівали в церкві, а на хоральні вправи збирали ся по станциях подальше від осередка міста і що-раз деинде, бо господарі станций не злюблювали більших сходин живої молодїжи, при яких неминуче скоювали ся такі дісонанси, як зломанє якого драгивого крісла або ліжка або чого иншого.

Так по черзї хор завандрував до Клима. Березій і Ступецький також сьпівали. По скінченій першій пробі Клим, придержуючи обома руками цвікер на носї, уповів вельми уважливо:

— Панове товариші! Зачуваю, що той скот Матурецький прогнав ваш гарний хор з мурів гімназиї. Не знаю, оскілько моі слова будуть міродайні; але я осьміляю ся просити панів-товаришів збирати ся на вправи у мене, бо по що тиняти ся Бог зна куда, коли в мене вільна хата!

— Славно! — гукнули сьпіваки: — Гура! До гора з ним!

Клим ще попросив приняти його до хору, що й зараз стало ся. Також постановлено, щоби хор збирав ся на вправи хоч два рази на тиждень, а то в суботу з полудня і в неділю по Сл. Божій. З того часу Клим наче попав на свої властиві тропи житя. Він залишив волокитство і держав ся хати, де скоро опинила ся невеличка оркестра і відбували ся щоденні сходини товариські; притім з'явили ся шахи, млинок, ну і карти. Ученики, що не хотїли йти до школи, а потребували стратити ся з дому, йшли простїсїнько до Клима, де стрічали таких самих добровольців, де було безпечно, свобідно, весело.

В суботу з полудня хата Стафійки ходила ходором від оживленя. Як не сьпівав хор, то грала оркестра, в альк ри лускали карти, між тим лунав молодечий сьміх.

Петруньо і Михась тодї утїкали з дому. Поки було теплїйше, вони ховали ся між пусту кукурузу; в негоду і в студінь бігли до Стафійки, затикали уха руками і вчили ся. Якібудь панські дїти, були би приглядали ся до веселого гурту старших гімназиястів і були би звели ся нїнащо. Петруньо і Михась, як хлопські дїти, тремтїли перед своїми учителями, перед старшими гімназиястами, унимали ся перед власними товаришами-паничами, підозріваючи в кождім сурдутї хлопського ворога, і учили ся самі, як учать ся хлопські дїти з такою витревалостию, що панські дїти тілько при підмозї добрих інструкторів можуть рівнати ся з ними.

Петруньо і Михась ще тому утїкали від шумячого гурту, бо там коїло ся богато непристойного для них, і учили ся з кріпкою надїєю, що й вони колись будуть у висшій гімназиї і тодї заживуть таким самим буйним житєм.

Також в суботи против хати Стифійки на улицї снували ся гуртами Жиди, що з инших передмість приходили сюда на прохід прислухували ся сьпівам гімназиястів.

Хор старав ся потїшити тих слухачів з улицї балагульскими піснями; але у віцї пари і електрики такі пережитки не могли робити вражіня. Тим то дірігенс, котрий дійшов був до такої музичної досконалости, що сам сьпівав терцетом, тенором крізь горло, басом крізь ніс і високим металїчним сопраном крізь зуби, — так він пересидївши кілька сабашів у біжниці, скомпонував музичний твір сабашової назви, який вже вражав слухачів.

— Герехт! — викрикували Жиди розрадувані, плескали в долоні, вимахували сабашівками.

Сьпіваки йшли до дому гуртом, і тодї Клим на улицї робив ся дірігенсом. Він зараз складав гусака і виконував ним по улицях ріжні вигадки. Стрівши Жида, що поховав руки в задні кишеї і, заплющивши очи, бімкав собі о якімсь добрім гешефтї, Клим нечайно окружав його гусаком, і хор гукнув йому: капурис!

Для відміни він раз запорядив коло першого шиночка понизше Глиняної складку по 4 сотики, купив простої горівки і обділив нею усїх товаришів — так на чисто, без закуски.

— По 4 сот! — кликнув Клим біля слїдуючого шинку і виконав те саме, що біля першого.

— По 4 сот., по 4 сот.! — дальше накликав гурт, котрому вигадка Клима дуже сподобала ся, і не обминав ні одного шинку. Пили просту сивуху без закуски. У третім шинку на Руській, гурт ще був настілько притомний, що за приводом Клима повисаджував ноги на стіл і рішив, що дальше не сила йти. Там гурт лишив ся і сьпівав по латинськи, по нїмецьки і як хто хотїв.

По 11. годині Жид замикав склеп на ніч і гурт мусїв вийти. Товариші ратували ся посполу і пішли на Микулинецьке на прохід для отверезїня, бо в такім настрою боялись являти ся дома.

У шинку при жидівськім шпиталї ще сьвітило ся. Клим схопив одну вивіску і побіг, видзвонюючи ногами об довгу бляху. Гурт побіг за ним. За гуртом вихопив ся Жид з криком. З касарнї вискочив вартуючий драгон, також закричав, але чуючи в темряві тупіт юрби против себе, побояв ся і чим боржій сховав ся до касарнї. Жид дальше верещав: гевалт! рабунок! гевалт!

Клим відкинувши вивіску, оббіг невеличку касарню, опинив ся позаду Жида і закричав: лови! лови! Дігнавши Жида, спинив його за руку і докладно розпитував, що скоїло ся. Очевидно Жид тілько знав, що якісь розбійники зрабували його вивіску.

— Куда побігли? — спитав Клим, щоби сяктак зацитькати Жида. Той показав у пусту улицю між городами.

— Страх! Я сам бою ся. Такі розбишаки можуть забити чоловіка — страшив Клим Жида, відпровадив його до дому і пішов в середину Панської.

На перехрестю з Смиковецькою здибав двох безтямних товаришів, що були віддїлили ся в гурту; задля безпеки забрав їх до себе на станцию. В дома застав весь свій гурт, що сидїв на потемки у великій тревозї. Зразу його не хотїли впустути до хати, думаючи, що прийшов Жид з поліциєю. Він сьміяв ся до розпуки і глузував з дїтвацької вдачі гурту, з блїдих від переполоху перестраху облич. Він також мав у чубку, але пяний не був, бо мав тверду голову.

Клим розповів, що він зробив з дурним Жидом, і гурт заспокоїв ся. За те Клим добув собі загальне признанє і похвалу за незрівнану вдачність під всяким зглядом. Він був найвигадливійший, найсьміливійший, був дуже товариський; з ним безпечно було зважити ся хоч на яку пригоду. Аджеж в небезпецї він більше дбав про товаришів, як про себе самого; він вмів зараз розізнати ся в положеню і запобігчи небезпецї; з ним можна було йти всюда, як в дим.

Перестрах гурту скоро перемінив ся в загальну радість і хлопцї бороли ся, танцювали, сьпівали. Було вже поза північ і нїяково розходити ся до дому. Урадали перебути у Клима до рана і звідти піти до школи і до церкви. Молодших зі слабшими головами, котрих поганий алькоголь обезсилював і проводив до млостий, випроваджували на двір на прохолоду. В хатї однаково йшли шалені танці, лунали що-раз більше сороміцькі, розпальні пісні. Між тим Клим дібрав собі товаришів і незамітно вийшов з ними на якусь иншу нічну вправу. Темна, глуха ніч покрила те вічайдушне дїло. І з того часу приняв ся між гімназиястами звичай робити складки то на горівку, то на вишнячок.

А вжеж у школї мусїли показати ся наслїдки неправильного учницького житя. Професор Рудницький завважив, що найгірше позанедбували ся в науцї сьпіваки.

Він був вельми строгий професор і бесїдував з учениками коротко, хоч поправдї від нього бувало найменше двійок і про нього говорили вже ученики низшої гімназиї, що колись там інспектор хотїв питати при матурі з його предмету, так він взяв капелюх і палицю і пішов геть, а інспектор біг за ним перепрошувати.

Так Рудницький не любив жартувати, але до сьпіваків мав слабість; нутоїдів називав „Flügelmanna-ми", потрібним роздавав лекциї. Спостерігши сумну обяву між сьпіваками, він зачав шукати причини і найперше спотикнув ся на тім, що ученики вдатно сьпівають у церкві, хоч в гімназиї не учать ся сьпіву, тай догадав ся, що вони десь, мають сходини, де учать не тілько сьпівати, але ще чогось, що перешкоджує їм в науцї.

Він зараз спровадив хор до гімназиї, сам допильновував усїх вправ, журливо почісував свою прегарну, довгу бороду, підозріно усьміхав ся і покивував пальцем сьпівакам; очивидно він старав ся ратувати хлопців, але не богато вдїяв.

*) Гл. ч. 39.

Новий Торг: д-р Ян Беднарський (демокр.)
Пільзно: Адам Кренжель (люд).
Ряшів: Ян Васунг (люд.)
Тарнобжег: гр. Здіслав Тарновський (конс.)
Тарнів: Вінк. Вітось (люд.)
Вадовичі: Антін Стила (люд.)
Величка: Віктор Сколишевський (люд.)
Живець: Войтіх Швед (центр.)

Вибрано отже Поляків: 26 консерватистів, 19 людовців, двох центровців, одного Стояловця і пять „демократів".

Між вибраними в сільській курії послами є 25 обшарників, 18 мужиків, 13 урядників, 5 адвокатів, 3 лікарів, 3 священиків, 3 підприємців нафтяних, 1 професор університету, 1 властитель фабрики, 1 редактор.

З Рудеччини.

(*Допись.*)

Вибори в нашім повіті розпочали ся з одної сторони форсовною роботою нашого кандидата о. Онишкевича і наших організаторів (уряджено звиш 40 передвиборчих зборів) та з другої сторони деморалізацією кацапсько-польської спілки під благословенством ц. к. правительства. Хибаж в часі загальних виборів до парляменту мож було побачити такий рух між нашим селянством, як тепер. Громади заздалегідь визначали, на кого мають правиборці голосувати; тож навіть такі відсталі села, як Тершаків, Мости, Березець, Катериничі і ин. були певно наші. Наші були певні: Бірче, Чуловичі, Голодівка, Горожанна вел., Якимчиці, Катериничі, Конюшки корол. і Тулич, Лівчиці, Мости, Нове Село, Поділці, Підзьвіринець, Поріче, Сусулів, Татаринів, Тершаків, Бенькова Вишня (з трох 2), Болозва, Хишевичі, Дубаневичі, Годвишня, Гошани, Канафати, Кнігиничі, Коропуж, Костелники, Кропильники, Ляшки зав., Ніговичі, Новосілки госп. (з трох 2), Романівка, Розджаловичі, Купновичі, Угерці він., Ваньковичі, Вощанці і Загірє всего 61 голосів. Непевні: Березець, Повергів, Ричигів, Новосілки опар. і 2 вірилісти (селянські спілки) з Болозви і Кропильник-Ляшок. Всего разом 68 голосів. Кандидат москвофільський повинен був дістати: Горожанна мала, Колодруби, Рімно (з пять 3), Чайковичі (з пять 4), Кубайовичі і 3 вірилісти з Горожанни вел. і малої і Кубайович, разом 17 гол. Коли-ж голосуючих було 151 (140 вибраних і 11 вірилістів), т о для польського кандидата гр. Скарбка лишало ся 66 голосів. Ми числили, що при другім голосованю часть москвофілів дасть голоси на о. Онишкевича, часть здержить ся від голосования і руський кандидат вийде послом.

Тимчасом повітовий організатор москвофілів о. Раставецький з Рімна скликав на 20 с. м. збори с в о і х виборців, на котрих явило ся всего 5 (пять) люда, і дав розказ, присланий на письмі зі Львова, що коли не мож буде вибрати послом Цьороха, то москвофіли мають дати голос на Поляка, бо „гр. Скарбек менший ворог русских як о. Онишкевич". Під тою самою девізою відбували ся вже і правибори по москвофільських селах, прим. в Беньковій Вишни, де о. Л. Стецев голосив круцияту проти свого брата по Христі о. Онишкевича, в Рімні, Горожанні малій і ин. Правда, що нарід реагував на се, бо при правиборах (крім в Чайковичах) не вибрав а н і о д н о г о м о с к в о ф і л ь с к о г о с ь в я щ е н и к а, але деморалізация зробила своє.

На вибори до Рудок спровадив староста М. Покинський, Starorusin, шкадрону гузарів. В сали виборчій, при всіх дверех і на коритари сповняли службу ц. к. урядників польські Соколи в мундурах. Здавало ся, що ми в польській річи посполитій, а не в австрийській державі. Тай вибори відбувал ся не в ц. к. старостві, де завсігди відбували ся, а в сали Сокол-а. Польські Соколи контролювали десять разів, заки виборець дійшов до салі, чи має легітимацию. Коли посол о. Онишкевич наробив з сего поводу крику, то присутні ц. к. урядники старостві завязили, що виборці мусять сему піддати ся, бо так зарядив п. староста.

Станция Клима остала ся, чим була. Там ученики вичували сьвітські пісні, збирала ся потайна ученицька громада; там відбув ся потайний вечерок на честь Шевченка, на якім було досить міщан і на якім Клим виголосив палке вступне слово, виявляючи при тім ще одну немаловажну свою прикмету.

При добрих відносинах шкільних Клим не мав би чим показати ся перед статочними ученнками; він міг викликати тілько нехіть до себе своїми розгульними прямхами. Хоч він сам показував з себе неповинного козла жертвенного злоби якогось там львівського професора, все таки очивидне було його неробство, що сьвідчило би против нього самого.

При безглуздних, притісняючих молодіж запорядженях Матурецького, перехвалки Клима закроювали на правду. А Клим мав досконалий язичок. У Львові він навчив ся скоро розізнавати ся, нахапав ся дешевих, прикрашаючих зворотів мовних, а що найважнійше, набрав ся сьміливости. Він же так часто мав нагоду вислухувати навіть добрих бесідників.

До вступного слова на вечерок він напросив ся сам, але й сказав його велично, що не змірив би ся був з ним осьмак. Йому послужило й те, що в терчопільській польській гімназиї рідна руська істория і література були крайно занедбані. Гімназиясти мали тайне літературне товариство; однако задля недостачі відповідної бібліотеки вони не могли і приватно придбати собі хоч таке знанє у тім зглядї, якого у Львові, в руській гімназиї, ученик набирав ся наче просто з воздуха. Клим справді прислужив ся тернопільському гуртови гімназиястів тим, що докладно пояснив ріжниці між Русинами а кацапами.

Так він вступним словом на вечерку показав прилюдно, що він не якийсь там туманець, а начитаний патріот і мученик, мовляв, таких Матурецьких. На нього не гнівали ся партнери від карт, котрих він заєдно обігравав. Він при грі не вигував ся, ніколи не бояв ся; тим то служило йому щастє. Таку фільозофию чували молоді партнери нераз від дуже поважних осіб, як також узнавали загальну приняту засаду, що за науку треба заплатити. Преціньь декотрі з них мали за недовгий час зістати академіками і як такі всьо повинні знати.

Зрештою Клим зужитковував виграні гроші по товариськи. Він звичайно провадив партнерів до Копля і платив напитки.

(Конець буде.)

Староста і шкільний інспектор агітували в своїх канцеляриях за гр. Скарбком вже кілька днїв; про се вже і в „Ділї" була згадка. В день виборів відшукав шкільний інспектор о. Дуткевича виборця о. Гр. Тимчишина і заявив йому категорично: „Jeżeli się ksiądz nie odciągnie od wyborów, to już jutro przeniosę brata nauczyciela". На ринку в Рудках не мож було стати виборцеви, бо зараз приходили до него 2—3 Жидки чи руденські батяри і тикали 50 і більше корон в руку, аби лиш обіцяв голосувати на гр. Скарбка. Деж зійшло ся кількох виборців, там лізла всяка зволоч і не дала людям порозуміти ся. Цілий ринок ішов шепотом; наші обчислили ся, що о. Онишкевич вийде, бо селяни москвофіли заявили, що одні при першім а прочі при другім голосованю віддадуть голоси на о. Онишкевича.

До комісії рішено вибрати двох москвофілів і двох Українців о. Стецева з Чайкович, о. Косоноцького, кандидата Цьороха і Тершаківця. Але вже при виборі комісії ми пізнали, чим то пахне. Сторонники гр. Скарбка мали вже картки друковані, а нам не позволили роздавати своїх писаних карток, лише треба було виборцеви написати ті особи, на котрих він вказав, то інакше вважали то за агітацию. Не знати, яким способом на 147 голосуючих дістав гр. Скарбек аж 91 голосів! В такий спосіб вийшло 4 члени комісії з польської сторони, а комісар виборчий покликав зі своєї сторони на трох всего одного нашого чоловіка, вправді дуже чесного, але — на жаль анальфабета.

Пять членів комісії віддало голоси на гр. Скарбка, оден на Цьороха а наш член, хоча йому польський сокіл шептав до уха „гр. Скарбек", виголосив таки о. Ст. Онишкевич. Ц. к. староста бачив сю безличну агітацию, бо се було при виборчім столї, але мимо інтервенциї посла о. Онишкевича не хотів звернути на се уваги. Рівнож на сали і в коритари агітували Соколи за гр. Скарбком. Та хоча тих Соколів до „пильнованя" салї було кількадесять, то треба було аж інтервенциї посла о. Он. до старости, щоби кілька виборчих гиєн з салї вигнати.

Щож стало ся, що гр. Скарбек вибраний послом від разу 74 голосами, а о. Онишкевич дістав 59 а Ів. Цьорох 3 голоси? Головна вина, се зрада москвофілів. Горожанна мала дала 1 голос на гр. Скарбка, другий усунув ся; о. Заяць усунув ся (вірілїст); Колодруби (2 гол.) усунули ся (їх силоміцю витягнув з салї о. Заяць бо хотїли дати голос на о. Онишкевича), Рімно 1 на гр. Скарбка, 2 усунуло ся; Чайковичі 3 на гр. Скарбка, 1 усунув ся, о. М. Стецев голосував на о. Онишкевича; двох вірілістів з Горожанни вел. не приїхало, так само 1 виборець з Новосілок опарських, під впливом о. Заяця, не приїхав, а мав голосувати на о. Онишкевича. Очевидно москвофіли хотїли не лишень о. Онишкевича убити, але і свого сторонника Ів. Цьороха. З наших виборців уневажнила комісия 3 голоси: два вірільні, що предложили повномочия від спілки, а оден М. Ковальському з Болозви під закидом, що був караний, хоча на внесений для проби протест задля мнимої кари староство не зарядило поновного вибору; рівнож уневажнила комісия голос (Цьороха) вірильний з Кубайович. Скрунили з наших певних виборців 2, з Бенькової Вишні під впливом москвофіла о. Л. Стецева, оден з Ніг ович і оден з Розджалович в надії, що староста дарує 600 К шкільної кари.

Ще не було ніколи такого зацікавленя виборами, як сего року, Майже з кождого села 3—4 милї далеко приїхали люде за виборами до Рудок. Лискавкою ішла відомість на місто, кілько котрий кандидат дістав голосів. Мож було бачити селян, що клячали на возах і молитви мовили за добрий результат виборів. Колиж довідали ся про результат, зашуміло мов в тім старім борі, от-от сльози покотять ся, що тілько працї пішло на марно. Але озвав ся грімкий голос посла о. Онишкевича: „Не тратьмо духа, братя! Вже не довгий час панувати нашим ворогам над нами. До працї, до працї берімо ся. До читалень, до науки, до просьвіти, а наша побіда, наша будучність!" І повагом почав нарід розходити ся з завзятєм, з вірою в красшу долю.

З Золочівщини.

(*Допись*).

До Олеська на правибори приїхало аж двох комісарів, Пшибиславський і підстрілений в Соколівці Слонецький. Обманство виборче вони перевели в ось який спосіб: Слонецький з двома жандармами станув в дверах льокалю виборчого і впускав до середини тілько Жидів і Поляків, — а Русинів відтручував і не впускав. Знак, хто є Русином а хто Поляком давав йому Ю. Самборський кивненєм голови. Маючи в льокали виборчім тілько Жидів і Поляків, другий комісар Пшибиславський вишукував в лїсті тілько Жидів і Поляків і тих перечитував може з 25 разів, а латинський парох разом з Ароном Вайсом, нотарем Віткевичем і судиєю Щудловським вишукували комісарови в лїсті тілько Жидів і Поляків і все репетували, показуючи на лїсту: ten jeszcze nie głosował і хто будь ставав на прочитане імя і говорив: „tak, jak komisya". Всї Жиди і Поляки, котрі вже переголосували, зіставали в сали. І так молов комісар ту лїсту з 25 разів через 5 годин — а з Русинів з надвору н і к о г о н е в п у с к а л и. На дворі була в той час страшна снїжиця. Русини на дворі, а було їх з 300 просили, щоби їх хоть впустили до сусїдних, наймлених і заплачених війтом сїней, а Слонецький казав: „nie trzeba". Через тих 5 годин Русини страшно нетерпеливили ся на дворі. Могло дуже легко прийти до якоїсь катастрофи. Але нарід анї не розходив ся, анї не дав ся спровокувати. Слонецький змерзши на дворі, ввійшов потім до середини і стеріг зі середини з жандармами дверей, щоби жаден Русин не дістав ся до салї виборчої. Як строго перестерігав і другий комісар, щоби анї голос із салї виборчої не дістав ся на двір до Русинів, най послужить отсей факт: Коли комісар Пшибиславський не хотячи перечитав якогось Русина з лїсти виборчої а оден Русин, котрий якимсь чудом дістав ся до середини, повторив через двері то імя, розлючений комісар крикнув до него: „Ja ciebie poprowadzę do Złoczowa". А коли місцевий сотрудник, котрого Слонецький рукою в груди відтручував від дверий і не впускав до льокалю, мимо того втиснув ся до середини, та видячи таке безправство і таку скажену агітацию в льокали виборчім, сказав на той крик комісара тихим голосом: „то одним ту всьо вільно, а другим не вільно анї уст отворити" — тоді розлючений комісар кинув ся до сотрудника з криком: Ja księdza każę stąd wyprowadzić. „Я сам вийду, сказав сотрудник, але знаю, де маю ся на Вас удати зі скаргою".

При такім отже герметичнім відокремленю, і усуненю Русинів від льокалю виборчого, не диво, що комісар при кінци оголосив вибір виборців Жидів і Поляків. Але само відокремленє від виборчого льокалю через 5 годин не було би комісарам нїчого помогло, — бо Русини спокійно і витревало ждали в холодї і голодї своєї черги. Отже через тих 5 годин оба комісарі Жиди і Поляки фабрикували, як уміли, більшість своїх голосів. З льокалю виборчого посилав лат. парох що хвиля за новими Жидами, під ріжними погрозами, а не стало нових, то ті, що вже голосували на ново. І так Лейбуш Вольцан, котрий не був навіть правиборцем і на лїсті не був уміщений, голосував 4 рази; Шлойма Флєкман голосував за Хаїма Фрідвассера; Віцко Сподинко голосував за себе а другий раз за помершого Яна Сподинко; він вправді бояв ся фалшиво голосувати по другий раз, але лат. парох припровадив його до комісаря і сказав: „po głosuje". Жид Крім голосував за свого брата, що є у Львові. Нарештї по 5-тьох годинах томленя і мученя Русинів на дворі, впущено їх до льокалю виборчого, але тут знов здесятковано їх ріжними штучками, як нумерами дому, чого при Жидах і латинниках не роблено; иншим комісар казав, що вони вже тут голосували, бо є вже на листї підкрислені, ще иншим знов говорено, що вони ще за молоді, — а писар, оден тілько, вписував неправдиво голошені імена виборців.

Так то відбували ся правибори в Олеську. Русини внесли протест, одначе безуспішно.

Парляментарні справи.

Вчера по полудни відбуло ся під проводом д-ра Крамажа засїданє п а р л я м е н т а р н и х к о м і с и й ч е с ь к и х к л ю б і в а то клюбу молодочеського, чеських аграриїв і чеських клєрикалів; в нарадах взяли участь також оба міністри чеські — Прашек і Фідлєр. Д-р Крамаж здав справозданє з політичного положеня та вказав на трудности, які повстали з поведеня судів в Чехах в язиковій квестії. Перебіг нарад є досі ослонений тайною. Зачувати однак, що порішено ultimatum в справі признаня повної рівноправности чеської мови по судах в цїлих Чехах. Ухвали сї передасть бар. Бекови окрема комісия, зложена з д-ра Крамажа, Уджаля, Грубана і б. мін. Пацака. Бар. Бек мав рішити ся на зробленє Чехам такої оферти, щоб вони за введенє чеської мови до внутрішного урядованя по чеських судах зрезигнували із Штремаєрівських розпорядків, на основі яких вони вимагають признаня прав чеській мові також в т. зв. нїмецькій замкненій території Чех. Від вислїду конференциї чеських провідників з бар. Беком залежати ме дальше становище чеського „Народного Клюбу" до правительства. До обрад над буджетом міністерства судівництва прийде за 10 днїв і до того часу мусить справа виясннти ся, а нї то прийде до кризи. Рішуче становище Чехів, які не хотять уступити від своєї засади, що в ц і л и х Ч е х а х мусять бути обі мови цїлковито рівноуправнені, спонукало нїмецько-ліберальні круги обернути ся за підмогою в чеській язиковій квестії до антисемітів. Саме тепер ведуть ся переговори між обома сторонами в сій квестії, поки що довірочні а там приберуть вони марку офіцияльну.

В б у д ж е т о в і й к о м і с і ї ведено вчера дебату над розділом „чисельна льотерия". Мін. скарбу д-р Коритовський заявив, що він не може згодити ся на знесенє чисельної льотериї, бо се зазначило би ся надто великим убитком доходу. Не може згодити ся також на внесенє справоздавця, яке означує реченець, до якого має тривати чисельна льотерия. По статочній промові справоздавця Малїка принято розділ „чисельна льотерия". Внесенє соціяльних демократів на знесенє чисельної льотериї відкинено, а також відкинено друге внесенє пос. Малїка, яке відносило ся до заведеня льотериї клясової. За те принято перше внесенє референта Малїка, після якого зношено би кождого року одну десяту льотерийних колектур так, що льотерия перестала би істнувати по десяти лїтах.

Відтак приступила комісия до дебати над розділом: „Стемплї, такси й належитости". Референт Станїшевський піднїс велику наглячість реформи про належитости та поставив таку резолюцию:

Взиває ся правительство, щоб в найшвидше йдучих по собі етапах, розпочало згідну з духом часу реформу належитостий та в законодатній дорозї дбало о се, аби дотеперішні у великій мірі перестарілі й скомплїковані приписи про належитости заступлено загально зрозумілою та відповідаючою духови новітних часів реформою; щоб предложив парляментови закон, після якого спадкові належитости булиб уложені прогресивно в міру висоти переношуваного майна, а малі спадщини повинніб бути зовсїм вільні від оплат або требаб їх оплачувати після низшого степеня. (Дальше взиває ся правительство, щоби каси позичкові й щадничі (Райфайзенки) і инші економічно слабші а оперті на взаїмности і обмежені на точно означений простір діяльности увільнити від стемплїв і безпосередних належитостий і то о скільки се вказане — в дорозї законодатній.

По промовах Ж і т н і к а (*клєр. Слов.*) і К о з л о в с ь к о г о і д-ра В і т т е к а (*антис.*), які згоджували ся з виводами референта, забрав голос репрезентант правительства бар. Б е к. Він признав конечність реформи належитостий та впевнював, що правительство буде дальше поступати в початій постепенній реформі. Бесїдник заповів, що незабаром буде внесене предложенє про належитости від спадщин і даровизн на основі споріднення і постепенного степенованя. Та реформа має потягнути сильнїйших фінансово до більших оплат, а слабші кляси зазнають пільги. Відповідаючи на зажаленя на належитости від нерухомостий, згадав бесїдник про будівельну кризу, приписуючи їй трудній ситуациї на грошевім ринку і погіршеним кредитовим відношеням. При кінци запевнив бар. Бек, що правительство в обсягу належитостий безвпинно змагає до того, щоб зробити їх новітними.

По промовах д-ра Реннера (*с. д.*), який вимагав, щоб роблено точну ріжницю між записами на цїли культурні а чисто конфесийними, та д-ра Кончого (*італ. клєрик.*), бр. Морсея (*антис.*) і референта принято розділ: Стемплї, такси і належитости разом з поставленими резолюциями. Принято також: „Податок від зелїзничих білєтів" і розділ „чинші найму, державні і палатні" а при кінци ухвалено закон про увільненє ювилейних фондаций від стемплїв і безпосередних належитостий.

Слїдуюче засїданє комісії нині о 10. год. перед полуднем.

Спільні делєгациї.

На засїданю австрийської делєгациї із д. 24. с. м. принято після переведеної дискусії військове extraordinarium і внесеня гр. Лятура й Шрафля в справі підвисшеня гажі офіцирської та жовнїрської платнї. Принято також резолюцию дел. Екснера в справі поправи становища аванзових відносин військових лїкарів. Внесенє пос. Шумаєра на перехід до денного порядку над тим внесенєм — відкинено.

В дальшім ході нарад затверджено справоздане військової комісії в справі достав а після сего приступлено до обрад буджетом спільного міністерства скарбу. Дел. Зеліґер (с. д.) критикував институцию делєгаций, яких ухвал з огляду на спосіб їхнього повстаня годі вважати випливом волї народа. Делєгация нарушує право самодільного рішаня народу про себе. В квестії заграничної політити стоять соціяльні демократи на тім становищи, що одвічальність за заграничну політику та за військові справи повинна з делєгаций перейти до парляменту. Спільні міністри повинні заступати свою політику в парляменті. Як се не можливе, то повинні бодай являти ся в комісиях. Народи повинні самі кермувати своєю долею. По обороні институциї й ухвал делєгациї референтом Козловським затвердила делєгация буджет спільного міністерства скарбу та без дискусії приняла. буджет спільного найвисшого трибуналу обрахункового а також мита.

Бар. Х л ю м е ц ь к и й пропонував, щоб безпроволочно взяти під обради справозданя скарбової комісії про стан і адміністрацию окупованих країв.

Тут вніс дел. Ш у м а є р сгвердженє комітету делєгаций. В виду того, що показав ся брак комітету — засїданє замкнено.

Слїдуюче засїданє нині.

Соймові вибори в Чехах і Країні.

При виборах з курії сїльських громад, що відбули ся в днях 20 і 25 с. м., вибрано загалом 39 чеських аграриїв, 1 чеський народ. кат., 2 молодочехів, 13 нїм. аграриїв (між ними мін. Пешка), 23 нїм. парт. пост., 23 з нїм. партиї люд., 2 всенїмців, 5 нїм. радик., 1 самост. нїм.-рад. нац., 1 вільнодумний нїм. аграрист, 1 христ. соц. Між иншими вибрано при вчерашних виборах в Семілю провідника молодочехів, д-ра К. Крамажа 1379 голосами проти народ.-соц. д-р Лїсому, що дістав 1079 голосів.

Кілька мандатів ще й тепер не обсаджено, так що 28 відбудуть ся ще 4 нові вибори та 4 тїснїйші вибори.

Вибори в Країні відбули ся дня 21. Вибрано послами шіснайцять кат.-нац. Словінців а між ними Шустершіца і Повшого, Бартолія, Погачнїка, Крека й Шукльйого. Досі мали клєрикальні Словінці в своїх руках 15 мандатів, а один мали Словінці ліберальні. Тепер всїли клєрикали відобрати лібералам і їхний останний мандат в курії сїльських громад. Ліберальні Словінці можуть числити ще лише на міські мандати, всеж таки будуть вони в соймі в такій меншости, що провідникови клєрикальних Словінців, д-ру Шустершіцови мабуть удасть ся перевести свій проєкт виборчої реформи, який в давнім соймі ударемнювали ліберальні Словінці бурливою обструкциєю. Справу рішати-муть посли нїмецькі, бо до законности ухвал в справі виборчої реформи треба в Країні присутности трох четвертин послів та згоди двох третин послів.

При кінци згадаємо, що при передвчерашних виборах із торговельних палат вийшли послами два нїмецькі поступовці і один нїмецький ліберал.

Памяти пок. М. Каганця.

По кім то дзвони похоронні
Так заводять?
Кого то зойки невгомонні
В гріб проводять?
За ким то сплакані селяни
Йдуть повагом?
Кого ведуть церковні фани
З руським стягом?
Ой то селяни так голосять
Із розпуки:
Бо наші цьвіти люто косять
Вражі руки.
Ой бо громаду смуток клонить
Як пшеницю:
Ой бо героя там хоронить
У землицю.
Ой то селяни там голосять
Наче меви:
Ой бо духовні прощі просять
Каганцеви.
Ой наповнили сльози болю
Вщерть ведерце:
Ой то знова в борбі за волю
Трісло серце.

І. Гаврилюк.

НОВИНКИ.

— **Документи для заробкових емігрантів.** Пишуть нам: В послїднім часї був я нераз сьвідком, як наші селяне, їдучи на заробки до Прус, мусїли платити на желїзници всякі доплати й кари, та взагалї були виставлені на секатури з боку желїзничих функціонарів лише тому, що не заосмотрили ся у відповідні документи. Будучи з дотичними вимогами як слїд познакомленим, звертаю увагу наших робітників, що їдуть до Прус, що кождий з них повинен мати передовсїм робітничу книжку (Arbeitsbuch), яку видає громадський уряд. На підставі робітничої книжки желїзничі каси видають білєти їзди о половину дешевше. З огляду на се робітники не повинні приймати від громадських урядів с л у ж б о в и х к н и ж о к (Dienstbücher), котрі не дають їм права до знижених білєтів. Колиб желїзничий касиер через похибку і видав на службову книжку знижений білєт, то кондуктор має перепровадити доплату і бідний робітник подвійно на тім тратить. Отже вже для сего одного заробкові емігранти повинні домагати ся лише робітничих книжок. Колиб в громаді їх не було, то писар виставить на піваркуши паперу, для кождого робітника окремо, сьвідоцтво, в ко-

трім має ся ствердити, що Н. Н. іде яко робітник до Прус. Сьвідоцтво, виставлене на однім папери для цілого транспорту, не важне. Зате важна є консигнация, видана повітовим бюром посередництва для цілого транспорту разом. — *Поікформований.*

— **В справі стипендийного фонду Нат. Вахнянина** одержуємо отсе письмо: Видїл Муз. тов. ім. Лисенка ухвалив дати почин до заснованя стипендиї ім. Н. Вахнянина, бувшого директора Вищого Музичного Інститута, а жертвуючи на сю ціль 100 корон, просить рівночасно надсилати датки до кредитового товариства „Днїстер" на книжочку ч. 5400.

— **Жіноча кандидатура у Львові.** Як звісно, при теперішних соймових виборах у Львові женщини перший раз постановили скористати з прислугуючого їм права вибираня й вибиральности та виступати з власною кандидатурою. Після кількох виборчих віч в тій справі поставлено кандидатуру панни Ванди Дулємбянки. В пятницю вечером в сали польського тов. педагогічного відбуде ся віче, на котрій кандидатка виложить свою полїтичну програму.

— **Дефравдациї без кінця.** З Теребовлї доносять: Канцелярийний помічник в тутешнім суді, І. Клярер, допустивши ся богато мальверзаций, обманьств і фальшовань векслїв, утїк в незвіснім напрямі. Сума здефравдованих гроший переходить квоту 20.000 кор. Жертвою упали переважно міщане і селяне з теребовельського повіта, а притім і радник місцевого суду, Йосиф Кунце. За обманцем розписано стежні листи, на жаль за пізно.

— **Бельгійський король Леопольд** від кількох тиждїв занехав своїх прогульок до Франциї і переживає тепер постійно в Бельгії, бо переконав ся, що його любка, чи там жінка, баронова Воґан, йому не вірна і зраджує його з одним молодим чоловіком, котрий в характері „свояка" бавить на замку, дарованім їй королем. Зірвавши з бар. Воґан, король перебуває постійно в Бельгії, де його зденервоване невірностию любки вже проявило ся заострением конфлїкту з парляментом в справі Конго, в котрій король відкликав починені вже концесиї. Президентови кабінету Шолєртови, що хотїв в тій справі інтервенїювати, відмовив король авдиєнциї і виїхав поспішно до Остенди, щоб недопустити до переговорів. Шолєрт загрозив димісиєю. Часописи доносять, що заносить ся на дуже поважну династичну кризу.

— **Гниль цивілїзациї.** З Берлїна доносять, що в Дуісбурзї онодїшної ночи полїция прихопила 40 мужчин з найвисших товариських кругів міст Дуісбург, Ессен і Бон, котрі правильно збирали ся в однім домі і уладжували гомосексуальні оргії. Щоб відвернути увагу полїциї, частина учасників тих „забав" приходила поперебирана в жіночі одяги. Онодїшної ночи товариство забавляло ся веселїйше, ніж звичайно, бо спровадило собі навіть музику. Полїция обсадила всї входи до дому, де відбувала ся забава, а потім добула ся до середини і списала всї назвиска всїх присутних. Справа викликує велику сензацию, бо скомпромітовані особи належать до найвисших товариських кругів.

— **З зелїзниці.** Дирекция зелїзниць доносить: З причини снїгових засипів в дни 25. с. м. рух на шляху льокальної зелїзниці Борки великі-Грималїв здержано поїздами ч. 5052 і 5053, однак поїздом 5054. привернено рух нормальний. Дня 25. с. м. привернено загальний рух на льокальній зелїзници Тернопіль-Збараж поїздом 5853. Від дня 25. с. м. будуть принимані знов звичаймі посилки яких приниманє здержано дня 10. лютого, на льокальній зелїзници Тернопіль-Збараж.

— **Про будучність машин** висказує відомий англїйський письменик О. Вайльд ось які цїкаві думки: В наших часах пише ся й говорить ся страшно багато дурниць про достоїнства ручної працї. Та в ручній працї зовсїм нема нїчого почесного. У більшій части вона й зовсїм понижаюча. Для людини так духово, як і морально шкідливо — робити що не будь, в чім вона не знаходить приємности, а богато видів працї — се роботи вповнї неприємні, і за такі їх треба вважати. Людина сотворена для чогось лучшого, ніж прим. для перекиданя болота. Всяка праця подібного роду повинна справувати ся машинами. Оттак воно й буде в будучім устрою. В теперішню пору людина до певного степеня слуга машинериї. Се незвичайно сумний факт, що скоро лиш люди придумали машини, аби ті справували їх працю, так зараз самі почали голодувати. Се є наслїдком нашого устрою власности та суперництва. Уявімо собі, що хтось дістане машину, яка може справувати працю пятисот людий. Наслїдок сего буде, що пять сот людий стратить роботу, а не маючи з чого жити, заберуть ся до розбою та крадїжи. За те одна людина бере цувесь продукт машини та задержує його у себе. В сей спосіб одна людина дістає пять сот разів більше, ніж половина, і ніж в дійсности потребує. Коли машини будуть власністю всїх, тоді всякий буде з них користати. Вони будуть величезним добром для суспільности. Вся неінтелєктуальна праця, вся одноманїтна, нудна і дурна праця, вся праця коло відразливих річий, вся праця, що викликає немилі вражіня — повинна полагоджувати ся машинами. Машини повинні робити для нас у вуглянних копальнях. Машини повинні сповнювати всю службу санїтарну. Машини повинні палити у пароходах і чистити улиці. Машини повинні полагоджувати наші орудки у вохкі дні та робити все, що нудне та прикре. Тепер машинерия суперничить з людьми. У добрих здорових відносинах машинерия буде служити людям. І нема ні найменьшого сумнїву, що й справдї така буде будучність машинериї. Як дерева ростуть, коли їх властитель спить, так само машини робити муть всю потрібну а немилу працю. А тимчасом люди будуть забавляти ся, будуть вживати свобідного часу, будуть робити ріжні хороші річи, будуть читати гарні книжки, будуть заповнювати сьвіт радощами. А се й є метою людини, а не праця! Се факт, що цивілїзация потребує рабів. В сім випадку старинні Греки мали зовсїм повну рацию. Культура та думка тут майже не можлива, як нема рабів, що робили-б погану, страшну, неінтересну працю. Але неволенє людий є хибне, погано небезпечне і деморалїзуюче. За те на неволї механїзму, на поневоленю машин основує ся будучність сьвіта. Як вчені мужі перестануть нидїти по нужденних мешканях нуждарів, як перестануть тратити час на милосердия, то будуть мати більше часу на придумуванє чудових і чарівних річий для звеселеня себе самих і всього людства. І в будучім устрою будуть великі склади електричної сили для кождого міста і для кождого дому, й сю силу людина повертати ме в тепло, сьвітло, рух і взагалї в усе, що потрібно... Суспільність при помочи доброї машинериї буде достарчати всїх потрібних річий. А хороші річи будуть виробляти одиниці самі. Се не лиш конечний спосіб, але йодиноко можливий для того, аби дістати і одно і друге...

— **Як в Астриї голодують.** Англїйське міністерство торговлї видало порівнуючу табельку о відносинах платнї і запотребованя житєвого робітників ріжрих країв. З тої табельки показує ся, що робітник в Австриї стоїть найгірше між пролєтарами всїх країв. Австрия є краєм найнизшої платнї, а найвисших цїн средств живности. І так: тижневий зарібок американського робітника виносить 46 кор., з того на поживу видає 17 К а на инші видатки лишаєсь йому 29 К; англїйського 38 К, на поживу 14, позістає 24; французького 25 К, на поживу 11 К, позістає 14, бельгійського 22 К, на поживу 10, позістає 12 К; швайцарського 21 К, на поживу 12 К, позістає 9 К. А тижневий зарібок австрийського робітника виносить 11 К, на поживу видає 7 К, а на инші потреби позістає йому 4 К.

— **Самосуд.** Як доносить „Рада", в Мінську був суд за страшне злочинство. Юрба селян, думаючи на одного чоловіка, що то шпиг, увязала божевільного до коня і прогнала його на коні з мінського повіту в венценцький, де викопали яму та й закопали сердешного живого. Суд присудив винуватих до каторги.

— **Конець газардового грача.** В домі гри в Монте Карльо застрілив ся недавно мадярський маляр Кардош, що віддавав ся пристрасно грі в рулєту. На кілька днїв перед самоубийством давав директор банку в Монте Карльо Кардошеви 1000 франків під услівєм, щоби він виїхав і дав слово, що більше не верне. Кардош обурив ся на таке предложенє і не приймив його. Від якогось угорського маґната позичив відтак Кардош 2000 франків і взяв ся знов пробувати щастя при рулєтї. Він сїв собі коло одного стола з рулєтою; на лїво від него сидїла якась париська красавиця-повійниця, а на право донька американського мілїонера. Кардош зачав ставити і програвав раз пораз. Коли вже програв послїдний гріш, сягнув до кишені, виймив набитий револьвер і стрілив собі в рот. Сидячі коло рулєти особи посхоплювали ся перепуджені зі своїх місць. Дами почали страшенно кричати і повибігали а красавиця з Парижа зімлїла зі страху, бо маляр по самоубийстві впав їй на колїна. Зараз прибігла служба дому гри і винесла трупа а за годину гра відбувала ся дальше, якби нїчого не стало ся. Дивним дивом склало ся, що на тім місци, де перед хвилею закінчив Кардош житє, засїв якийсь богач і виграв в одній грі 500.000 франків.

— **Ротмістр фальшівником.** Із Станиславова доносять: Станиславівський гарнїзоновий суд розписав стежні листи за ротмістром драґонів, Павлом Шеленберґом, що нафальшував векслїв і утїк до Відня, а потім до Америки. Шелєнберґ служив давнїйше при чеськім полку кавалєриї, а тому півтора року приділено його до 2 п. драґонів в Станиславові. Був задовжений по уха Щоби покрити давнїйші зобовязаня, мусїв зотягати нові позички. Фатально материяльне положенє ротмістра було загальне звісне, тому станиславівські лихварі не хотїли давати йому дальших кредитів, хиба лише за доброю порукою. Не знайшовши відповідних ручителїв, взяв ся иншого способу: став фальшувати підписи своїх товаришів на довжних скриптах, і тим способом сфальшовані векслї реалїзував при помочи лихварів. В половині сїчня були ті скрипти платні. Побоюючись, що фальшівництво вийде на яву, Шелєнберґ постарав ся о відпустку до Відня в надії, що тут лекше буде міг затягнути позичку, котрою сплатить свої давнїйші зобовязаня. Однак і у Відни годї було дістати гроший, а вірителї не хотїли згодити ся на пролєнґату старих скриптів. Щоби уйти перед карою, втїк в половині сїчня с. р. з Відня. Станиславівський гарнїзоновий суд взиває його, щоб до 90 днїв явив ся перед ним, инакше вирок западе в його неприсутности.

— **Дрібні вісти.** Іспити на учителїв середних шкіл в зимовім реченци здали: Мих. Посацький (клясична фільольоґія), Ст. Балей (строга фільозофія і матем.), Сев. Лещій (математ. і фізика).

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Авксентия (лат. Александра). Позавтра, в пятницю: Онисима. Евф. (лат. Романи).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Осторога.** До Народної Канцелярияї приходять щодень численні запитаня з ріжних сторін краю, чи є тепер яка робота в Прусах. У відповідь на ті листи подаємо до відомости всїх інтересованих, що на разї роботи в Прусах нема, тьма робітників, присланa всякими приватними агентами, жде дармо по бюрах на роботу. Тож радимо на разї не виїжджати і ждати, поки в часописях не дамо знати, що вже можна їхати. Виїзджаючі на роботу повинні зголошувати ся о пораду в Народній Канцелярії (Львів, Ринок ч. 10). Остерігаємо перед приватними (польськими і жидівськими) агентами. Хто хоче близших інформаций про услівя працї і т.и., нехай пише на адресу: Uebernahmestelle der Landwirtschaftskammer für die Provinz Schlesien. Myslowitz O. S." Звертаємо увагу на поученє про легітимацийні карти для робітників в Прусах, яке було поміщене в ч. 28 „Дїла" з 8 с. м. — За Народну Канцелярию: *Д-р В. Бачинський*, директор.

☐ **Вечерниці на дохід Захоронки** відбудуть ся уже сеї суботи с. є. 29 лютого в сали „Бесїди", Ринок ч. 10. З огляду на славу вечерниць сегорічного карнавалу годї нам вже обіцяти щось нового. Не скажемо, що будуть се в своїм роді перші а може і послїдні від початку сьвіта, однак гадаємо, що вистане аргумент, що будуть се вечерниці, з яких дохід призначений на хлїб для найменших і найбіднїйших руських дїтий. І сподіємо ся, що вся львівська громада, старші і молоді, без огляду чи хто гуляє чи ні, прибуде і на сей вечер заповнять ся комнати „Бесїди". Вступ від особи 1 кор. 50 с., для академиків 60 с., гардероба 10 с. від особи. Початок о год. 9 вечером. — *Від управи Захоронки.*

☐ **Карнаваловий вечір** відбуде ся в неділю, дня 1 марця с. р. в сали „Народного Дому" у Львові на дохід „Domu kobiet". Військова музика. Стрій для женщин вечерковий, для мужчин балевий. Вступ за запрошенєм. Початок о год. 9 вечером.

☐ **З Товариства робітників „Воля" у Львові** (ул. Лїндого, 2). В четвер 27. с. м. о 7·30 вечером буде дальший виклад Мик. Ганкевича. — В суботу 29. с. м. відбудуть ся в комнатах Товариства вечерниці з танцями. Початок о 9. год. веч. Вступ 30 сот. — В неділю 1. марта о 4·30 год. по полудни буде відчит інж. П. Волосенки „Про парові машини" (ч. II), з демонстрациями. Вступ вільний.

☐ **З Ходорова.** В неділю, дня 1. марця с. р. відбуде ся в Ходорові в салї Тайхмана концерт академ. хору „Бандурист" при вспівучасти солїстів п. Ярослава Вінцковського і Володимира Козака. Початок о годинї 8. вечер. По концертї відбудуть ся вечерниці з танцями.

☐ **Вінчанє** п. Осипа Гордїйчука, ад'юнкта судового в Дрогобичи з панною Евстахією Красїнською відбудесь дня 29. лютого 1908 о год. 12. в полудне в гр.-кат. парохіяльній церкві в Стрию.

☐ **Вінчанє** д-ра Маркила Рожанковського, лїкаря при маринарцї, з панною Амалїєю Рожанковською, дочкою о. Миколи Рожанковського і Елєонори з Громницьких, відбуде ся у Львові дня 1 марця с. р. о 7 год. вечером в церкві Преображенській.

☐ **Для вдовиці по бл. п. Каганци** зібрано на зборах в Тисьменици дня 11. с. м. квоту 8 корон 82 сот., именно жертвували: Дмитро Семчук 1, д-р Іван Макух 1, о. М. Дурделла 0·40, Павло Скородинський 0·80, Мих. Кондрат 1, о. Н. Бачинський 0·20, Ник. Гаврисюк 0·40, Ів. Литавський 0·40, Ів. Семенчук 0·20, Гр. Велянник 0·20, Вас. Бойчук 0·60, Ник. Гребіник 0·40, Вас. Романчук 0·20, Мих. Хемчук 0·50, Ник. Гребіник 0·20, Ф. Кокотавчук 0·20, Анд. Микитюк 0·40, Ев. Волосенка 0·32, Пв. Домбровський 0·20, а Сем. Баланда 0·20.

☐ **З Чорткова.** Товариство „Руська Бесїда" в Чорткові уладжує в неділю, дня 1 марця с. р. вечерниці з танцями. Стрій візитовий. Початок о 8 вечером.

Урядові вісти:

З львівської архиепархії. Николай Мригловдович дістав канонїчну институцию на Бібщани. — Завідательства дістали; оо. Іван Пасїка в Вербові, Николай Прокопович в Юнашкові, Йосиф Марицький в Коростовичах і Петро Процик в Шилах. — Сотрудниками установлені: оо. Евген Мандзїй в Нараєві, Антін Лотович в Конюхах, Омелян Радикевич в Вишенці малій, Володимир Рожанський в Лубянках, Николай Куницький (з правом управи) в Скалаті старім і Леонтій Куницький (з правом управи) в Оріхівци. — Крилошанські відзнаки дістали: Теодор Білевич з Побужан і Іван Честинський з Підяркова, а о. Теодор Кордуба з Глїбова дістав признанє і похвалу.

Іменованя. Міністер просьвіти іменував звичайного професора политехніки у Львові, Тадея Фідлєра, другим віцепрезесом екзамінацийної комісиї для другого державного іспиту з будови машин. — Львівський висший суд краєвий іменував концептових практикантів скарбу, Людвика Турянського і Берн. Теперберґа і кандидата адвокатури, Мих. Курилова, авскультантами львівського округа висшого суду краєвого. — Намісник именував інжинїрами в будівничій службі ад'юнктів будівництва Ст. Мінніха у Львові, Леон. Квака в Стрию, Стан. Мельхерта у Львові а ад'юнктами будівництва: практикантів будівництва Ст. Зібавера у Львові і укінчених студентів политехніки Стац. Дуніковського з призначенєм до управи при регуляциї Сьвічи в Болехові, д-ра Маркиля Марціховського і Віктора Лучкова при намісництві. — Намісник перенїс інжинїра Мар. Бембновича зі староства в Станиславові до віддїлу будівництва при при староствї в Тернополи і ад'юнкта будівництва Мар. Старжецького з управи будови регуляциї Дунайця в Нов. Санчи до будови регуляциї Сяну в Перемишли. — Намісник именував асистента II кл. в службі гідроґрафічній в Галичинї Ів. Клим. Весоловського асистентом I кл.

Померли:

Омелян Пясецький, висл. городецький декан і парох Вишенки великої, помер дня 24 с. р. по короткій недузї в 71 роцї житя і 46 р. сьвященства. Похорон відбуде ся в четвер, дня 27 с. м. в Вишенці великій. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 26 лютого 1908.

Австро-угорський банк.

Відень. (Ткб.). Стан банку австо-угорського з днем 23 лютого с. р.: Банкноти в обізї 1,711,513.000 (о 42,276.000 менше як в минувшім тижни), металева резерва 1,478,005.000 (о 5,426.000 більше), векслевий портфель 442,134.000 (о 12,981.000 менше), льомбард паперів 81,953.000 (о 3,381.000 менше).

Делєґациї.

Відень. (Ткб). Австрийська делєгация зібрала ся нині о год. 12 в полудне. На початку засїдання дел. Аксман вніс інтерпеляцию до міністра війни, коли вкінци полк драґонів, який від осени 1894 р. є стационований в Галичинї буде з відси перенесений до Відня, зглядно дол. Австриї. Опісля перейшла делєгация до дискусиї над окупацийним кредитом.

Угорський сойм.

Будапешт. (Ткб.). Угорський сойм веде нині дальше дебату над зміною регуляміну.

Будапешт. (Ткб.). На вчерашнім засїданю угорського сойму міністер Андраші в довгій промові вказав на конечність ухваленя реформи регуляміну палати. Категорично заперечив, неначебто пропонована зміна регуляміну була бажанєм, висказаним у Відни. Міністер ніколи про се мо нархови не згадував. Між иншим заявив міністер Андраші серед великого заворушеня палати, що уважає себе тим, котрий мусить упасти, коли предложенє не перейде, бо переконаний, що коли се наступить, то щезне між ним а парляментом та гармонія, яка доконечна, коли має числити в своїй дїяльности на піддержку парляменту. Тоді пізнав би, що ті, котрі мають його попирати, задивляють ся на найжизненнїйші інтереси краю инакше, ніж він і був би приневолений витягнути з того консеквенциї. (Велике порушенє). Формально не розходить ся о кабінетову квестию, бо в радї міністрів сею справою нїхто не займав ся. (През. мін. д-р Векерлє: Моє становище таке саме! — Мін. торговлї Апоні: І мое). З приємностию бачу, що я з своїми поглядами не стою нарізно.

Новобазарська зелїзниця.

Відень. (Тел. прив.). „W. All. Ztg. доносить з кругів австрийських делєґатів, що там принято з вдоволенєм успокоєнє, до якого прийшло в справі новобазарської зелїзниці. Круги делєґатів є переконані, що треба прихильно трактувати проект економічних зелїзничих лїній на Балкані, та що треба обставати при економічній ініциятиві Австро-Угорщини Становище Італиї і Німеччини в сій справі зробило симпатичне вражінє. Також і Росия задержить без сумнїву теперішне відношенє до Австриї в балканській полїтицї.

Льондон. (Т. К. Б.) У відповідь на запит поставлений в палатї льордів в квестиї Македонї відповів підсекретар державний Fibr Maurice, що Анґлія як торговельна держава глядить на проєкт балканської зелїзниці не тільки без страху але також прихильною невтральностию. Чим більше зелїзниць буде в Балкані збудованих, тим лїпше буде для тамошних країв а також і для загалу. Бесїдник підносить, що після постанов берлїнського трактату Австро-Угорщина має право обсаджувати Новобазарський санджак, та що сього права не виконувала лише з причин внутрішної полїтики, а дальше те, що Австро-Угорщина після берлїнського трактату має також право будувати в тім санджаку дороги та удержувати залоги. Fibr Maurice констатує, що між Австро-Угорщиною а другими державами, які підписали берлїнський трактат є також таке: Англїйське правительство занимає в справі македонских реформ становище обсервацийне, та державний секретар Грей незабаром вже поробить пропозициї, які вважати-ме відповідними з становища Анґлії.

Льондон. (Ткб.) В палатї громад зголосив пос. Hurdy (лїберал) внесенє, в якім просить правительство, аби воно з натиском старало ся о виконуванє в Македонії контролї через власти, одвічальні перед державами. Gooch (лїберал) виводив, що австро-угорський проєкт зелїзничий, який є чисто стратегічний, змінює цїлу европейську ситуацию. Єдиною потїхою є тут те, що росийський проєкт зелїзничий є під стртатегічним зглядом без нїякої користи. Велика Британія повинна увійти в контакт з Німеччиною що-до зелїзниці багдадської. Се є єдиний шлях, що може усунути противне становище Німеччини в Македонії. Державний секретар Едвард Ґрей, представивши змаганя англїйського правительства в справі реформ, сказав: „Чиж маємо іти так далеко, щоб аж заявити, що ми готові довести до катастрофи, як не перефорсуємо свого погляду. Я не думаю, щоб відокремлена акция Англії мала успішно причинити ся до розвязки македонского питаня. Радше довелаб вона Англію до трудного положеня, якого кінця не годен нїхто предвидїти."

Вивласненє пруських Поляків.

Берлїн. (Тел. прив.). На нинїшнім засїданю палати послів має рішити ся дол правительственного проєкту в справі вивласненя пруських Поляків. Дискусия буде безперечно дуже остра. Відкиненє проєкту є дуже можливе, хоч правительство горячково заходить ся около ратунку свого проєкту а навіть заявляє готовість іти на дальші компроміси і уступки. Алеж опозиция стоїть непохитно при первіснім відмовнім становищи.

З Сербії.

Білгород. (Ткб.) З урядового сербського жерела доносять: Відомість одної берлїнської часописи про розповсюдненє в усїх частях Сербії розбишацтво, яке загрожує публичному безпеченству, є зовсїм неправдива. Подана там скількість розбишацьких мордів є видумана. Навпаки, не тільки тепер, а від давна в цілій Сербії панує повне безпеченство.

Події в Росиї.

Кєльцї. (Ткб.) На зелїзничий поїзд кинено три бомби, котрих вибух зранив кілька осіб. Напастники зрабували з почтового воза 20.000 рублїв і втїкли.

Конкурс.

Головний Видїл Товариства „Просьвіта" у Львові бажає виобразувати заводових учителїв і інструкторів в ріжнородних галузях сїльського і домашного господарства, і тому розписує отсим конкурс на 6 запомог для молодих людий, що хотїли би образувати ся в практичних заводах і остати в служби Товариства.

Для Товариства є потрібні заводово образовані люди в слїдуючих напрямах: 1) в садівництві 2) рільництві, 3) годівлї худоби, 4) молочарстві, 5) технольоґії господарський і 6) в домашнім жіночім господарстві.

Компетенти, які хотїлиб посьвятити ся студиям в однім з названих напрямів, мусїли би передусїм скінчити загальні заводові студиї, коли ще їх не скінчили, а опісля доперва могліб спеціяльно образуватись в однім вибранім напрямі.

У всїх компетентів є пожадана укінчена середна школа; перщенство будуть мати компетенти, що кінчать заводові студиї, або їх вже покінчили, і бажалиб при помочи Товариства спеціяльно в однім напрямі виобразуватись. Всї компетенти, що отримають запомоги, будуть зобовязані відслужити Товариству побрані запомоги, а коли би сего сповнити не могли, мають побрані запомоги звернути.

Високости запомоги Товариство не означує вона буде залежати від близших услівий компетентів, напряму студий і часу потрібного до їх укінченя. При тім звертаємо увагу на се, що о запомогу для образованя в домашнім господарстві можуть старати ся тїльки дівчата і жінки.

Поданя о наданє повисших запомог належить вносити до Головного Видїлу Товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10.) найдальше до 1. цьвітня 1908, і залучити: 1) метрику хрещенє 2) свідоцтва шкільні, а дальше подати а) начерк напряму студий в якім хто хоче образуватись, при чім належить представити плян науки, назвати школу, де хто бажає учитись і означити час, коли зачне науку; Видїл Товариства застерігає собі однак право змінити напрям студий, науковий плян і вибрану школу; б) вкінци означити належить високість пожаданої запомоги і реченець її виплати.

Всяких близших інформаций удїляє Видїл.

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта" у Львові:

Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

Торговельні вісти.

— **Краєвий Союз господарсько-молочарський,** стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою в Стрию, присилає нам до уміщеня:

Ціни масла

в половині лютого с. р. були слїдуючі:

Відень 13. лютого (справ. Братів Вільд ц. к. надворних доставців). Зальцбурґське 2·60—2·80 К, тирольське 2·70—2·75 К, моравське 2·60—2·65 К, хлопське масло 1·90—2·00 К, угорське 2·40—2·50 К за 1 кг.

Відень (урядове нотоване з дня 6. лютого 1908). Масло десерове з солодкої сметанки (Teebutter) I-а 2·80—2·90, II-а (Teebutter) 2·70—2·80, III-а масло десерове звичайне (Tischbutter) 2·60—2·70, IV-а масло кухонне 2·00—2·20 К за 1 кг.

Краків.	Масло на торзі	2·40—2·60 К	
Станиславів.	„ „ „	2·60—3·20	„
Коломия.	„ „ „	2·20—2·60	„
Чернівці.	„ „ „	2·40—2·80	„

Запотребованє слабе.

Гамбурґ. I-а сорта 1·38—1·43 марок. за ½ кг.
II-а „ 1·32—1·35 „ „ „ „

Берлін:

Двірське й спілкове I-а 1·35—1·37 „ „ „ „
„ „ II-а 1·29—1·34 „ „ „ „
„ „ III-а 1·23—1·30 „ „ „ „

Дрезно: 11. лютого (Georg Münch).

Найлучше зі всіх 1·39— марок за ½ кг.
Найлучше 1·36—1·38 „ „ „ „
I-а сибірське масло 1·32—1·34 „ „ „ „
II-а „ „ 1·26—1·32 „ „ „ „

Будапешт 26./2. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	. . .	11·68	до 11·69
„ „ жовтень	. . .	9·77	до 9·78
Жито на цьвітень	. . .	10·33	до 10·34
„ „ жовтень	. . .	8·52	до 8·53
Овес на цьвітень	. . .	7·70	до 7·71
„ „ жовтень	. . .	—·—	до —·—
Кукуруза на май	. . .	6·57	до 6·58
Ріпак на серпень	. . .	16·30	до 16·40

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Уподобленє: слабе. Погода: гарно.

Ціна безрог. *Відень 25 лютого.* На винїшний торг пригнано 16.817 штук. З того було галицьких безрог 9.340. Плачено за тучені по 107 до 111 сот., а за молоді по 80 до 106 сот. за кільоґрам живої ваги.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 25. лютого 1908. Юстин Панькевич, Рудно; о. Петро Левицький Псари; о. Августин Арсенич, Ясенів горішний; о. Антін Григорович, Підкам'нь; о. Тадей Скородинський, Трускавець; о. Василь Булка, Борщів; Василь Сідельник, Томашівці; о. Дмитро Склепкович, Поморяни; Михайло Андерман, Гамбурґ; Александер Волошин, Кошилівці; Матильда Бачинська, Кошилівці; Олена і Фелїция Стецик, Добромиль; Михайло Цьвикловський, Ланьцут; Йосиф Шеремета, Містки; Стефан Тузяк, Рісна руська.

Гомеопат Д-р Дорнфест

ординує від 9—12 і від 3—6 площа Академічна 3. 227 4—10

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Копернициький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.
(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

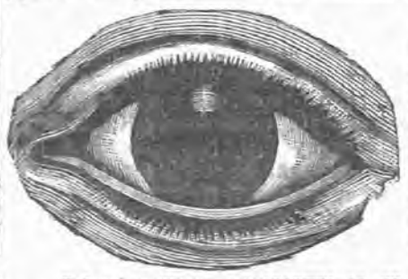

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пізні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім выборі окуляри цьвікери, люпи і всїлякі иншї прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуємо як найскорше і найдешевше. 2

Приймаєть ся передплата на 1908 рік

„Рідний Край"

українська тижнева часопись.

При „Рідному Краєві" виходитиме додатком

„МОЛОДА УКРАЇНА"

щомісячна часопись для дїтей старшого й меншого віку.

ПЛАТА на рік за обидва видання 4 карб., на півроку 2 карб., на 3 місяцї 1 карб., за границю на рік 6 карб., на півроку 3 карб.

Передплата на „РІДНИЙ КРАЙ" без „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" не приймається. Передплата на „МОЛОДУ УКРАЇНУ" окреме від „РІДНОГО КРАЮ" на рік 2 карб., на півроку 1 карб., за границю на рік 3 карб.

Обидва видання виходитимуть під редакцією О. Косач (Олени Пчілки).

Адреса контори і редакції: *Київ, Марїінсько-Благовіщенська ул. 97.*

Для ознайомлення з часописею „РІДНИЙ КРАЙ" одно число висилаєть ся дармо. 2—3

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Особа інтеліґентна, молода ґаздиня місця у священника вдівця до заряду дому і ведення кухні. Антонїна Бізич Львів, ул. Казимирівська ч. 51. 269 1 2

Урядник емеритальний самітний пошукує самотної, безділтної 50-літної емеритки або властительки малого господарства або домівства на селї або в місточку в цїли спільного ведення домашнього господарства; евентуально купить також господарство або дім. Зголошення до „Odrozda" w Krakowi, poste restante. 270 1—3

Глядаю особи, котра розуміє ся на провадженю кухні і домашнім господарстві, о. Ів. Гринишин в Тарнавцї п. Римарів. 249 3 3

Ученик VII. кл. гімн. в браку средств удержавя видше яко приватист на лекцию, володіє цїлковито руским, польським і нїмецкым языком. — М. Яросевич, Зелена ч. 3 склеп. 250 3 3

Пошукую сейчас когось з чистим писмом до писаня адрес на цивилки. Близша відомість склад цьвітів М. Волянського площа Марійска ч. в годинах 3—4 по полудни. 256 2—3

ТОРБАН музична накладня Львів, ул Вронов ська ч. 8, видає і висилає всїлякі творы на фортепян. пісні сольові та хораль 310 нї. Катальог даром. 5—10

Подешевіло масло дає в торговли Леонарда Соловського улиця Баторого ч. 2 Львів 263

Запротоване до предплатя. „Богословіе нороватвене приналежне до потребъ русскихъ Священниковъ Іосифомъ Мѣльницкимъ, почет. Прал. Папск. Кр. гр. Митр. Кап. Дромъ Богословія" і пр. вже печатає ся за приволенем Всесьвіт. і Вседост. Митр. Ординарияту. Дві перші части найдуть еще в сїм роцї Трета и слїдуючім роцї. Щоби так важне дїло скоро рушило ся, предплата на дві перші части стоїть лиш тілько 4 К, хотяй около 35 аркушів печатних в вел. 8° обнимати будуть. О скоре переслане предплати на рука автора під повисшою адресою просить ся всїх сприяючих сему видавництву, щоби висоту накладу вчасно можна означити. 267 1—3

Горні сїдалища, богато різблені висотеняне робітня Евст. Шупляневича, Львів, ул. Шпитальна 38. 45с

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львові ул. Баторія ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61* (біля рампи) поручає знаменитї тіста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 184

8 морґів найлїпшого орного ґрунту, 6 морґів лук а двома покосами і фільварок о 90 морґах з будинками до розпаруцелюваня громади Хильчиці, 8 кільометри від Золочева. Бажаючі відомости удїлить властитель Рот, Львів, ул. Панська 6. 265 1—10

СВОБОДА письмо політично-просьвітне і господарске для народу.

Редактор і за редакцию відповідає Льонгин Цеґельский.

Цїлорічна передплата виносить: 2 зр. на цїв року і зр. Редакция і Администрация Львів ул Ринок ч. 10.

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матерацы з волосїня від 24 кор. Подушки, всїлякі, вкладки пружинові до ліжок, коцї і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Сибінський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7. 266 1—?

Склад печий кафльових з краєвої фабрики

ГЛИНЬСКО

перенесене з улицї Сенкевича на пл. Домбровского ч. 5 ул. Тиха 1.

Поручає ся чищенє печий і 238 кухонь кафльових. 7 10

Від 25 літ славно знаний

ПЕРЕПЛЕТНИК

ФЕДУНЬО

переніс своє заведенє на **ул. Оссолиньских ч. 13.**

Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнї ласкавий взгляди, прошу укїнно так само і на дальше о ласкаве довіре і поперте.

3 *З поважанєм* **КЛИМ ФЕДУНЬО.**

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня ярінні, цьвітові і всілякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин" практичний порадник, цїна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—?

Театр ріжнородностий

„DEPENDANCE BRISTOL".

Сенсацийна карнавалова програма 3 француські комедиї. Знаменити артисти. Початок о год. 8 вечером. 192 6—?

Замовленя на весняний транспорт **ВИН літурґічних** приймає 192 6—6

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у Львові

ВИНА II.	при 100 літрах,	около 50 літрів,	25 літрів
	ціна 80 сот.	84 сот.	88 с. а. л.
ВИНА I.	при 100 літрах,	около 50 літр.	25 літрів
	ціна 1 кор.	1·04 кор.	1·08 к. за л.
Вино саморобне	при 100 літр.,	около 50 літр.	25 літр.
	ціна 1·20 кор.	1·24 кор.	1·28 к. за л.

Всї наші вина суть натуральні, богослужебні! Цїни розуміють ся франко Львів, бочки числимо особно.

Прошу завсїгди жадати КРАЄВИИ ВИРІБ

МУНКА одиноі ощадні МИЛА

в „Носоровцем" або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Заложеної в р. 1646).

Прібки і цїнники даром. 45 18—25

Бляха значно потанїла

просимо проте користати з нагоди і замовляти в

Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли

бляху на крите дахів по слїдуючій цїнї:

100 кґ. поцинк. тешки. десятки по К 57·—
100 кґ. чорної „ „ „ К 38·50

Цїни розуміють ся тілько на наш магазин в Перемишли і то за готівку. По тій цїні даємо бляху тілько на замовленя, які наспіють до нас найпізнійше до 15 марта с. р., пізнійша бляха значно подорожіє. Цїну прочих блях подамо на жаданє відворотно.

247 4—? **ДИРЕКЦИЯ.**

Хто замовить у нас на квоту вище 10 к. дістане Листковий календар даром.

Зошити, олівцї, пера, каламарі, ґубки, таблички, чорнила, папери і все те що для школи і урядів є потрібне продає ся дешево і доброго сорта. Кромі того великий вибір переписних листків, ґуцульських виробів, ґалянтерийних річий, портретів, образів, монограмів до ґафту, вишивок пацьоркових виробів і пр. пр.

Вп. Духовенство, Учительство, Народні Товариства, Крамниці, Читальні, Січи та Соколи спроваджуйте товари лиш з нашого складу. Зарібки нашого Товариства є Вашим богацтвом. Цїнник висилає ся даром.

ТОВАРИСТВО ТОРҐОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВЕ

„СОКІЛЬСКИЙ БАЗАР" у Львові ул. Руська ч. 20.

Вписове 2 К. — Уділ 25 К. — Стопа процентова від вкладок 5%. 167 4—?

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, пострім (ішіас) і ломаня поручає ся усмираюче натираня, від многих літ дуже розповсюднене, многими лїкарями ординоване і авторитетами признане — **Linimentum Gaultheriae compositum** в правно зареєстрованою охоронною маркою

„NERWOL"

хеміка д-ра Юлія Францоса, антикаря в Тернополи. Цїна фляшкону 80 сот., 10 фляшонів 8 К, не числячи опаковання і оплатно. — Тисячі подяк можна переглянути. Двічи на день почтова висилка. Набути можна в кождій більшій аптицї, згляднo в аптицї хеміка д-ра Юлія Францоса в Тернополи. У Львові можна дістати в аптиках: Миколяша, Dewesche'a, Гая, Лазовского і д-ра Піпеса Поратиньского.

11 81—48

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори членів **Повітового товариства кредитового „Руска Каса" в Рогатині** відбудуть ся дня 17 марта 1908 о годинї 11 рано в льокали товариства. Порядок дневний:

1. Відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2. Звіт Дирекциї з дїяльности і рахунків за 1907 рік.
3. Відчитанє протоколу з ревізиї товариства.
4. Внесенє Надзираючої Ради що-до уділеня абсолюториї дирекциї і що-до затвердженя рахунків і білянсу за рік 1907.
5. Рішенє що-до розділу зиску.
6. Вибір двох членів Ради Надзираючої.
7. Внесеня членів.

Одвітно до постанов статута білянс товариства за рік 1907 єсть виложений в льокали товариства до перегляду.

Право участи в зборах мають лише сї члени, що заплатили повний удїл. За легітимацию служить книжочка удїлова.

Рогатин дня 22 лютого 1908.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ

о. Ієрон Кміцикевич председатель. *Олекса Кушнїр* секретар. 248 3—3

ОГОЛОШЕНЄ.

Рада Надзираюча товариства кредитового „НАРОДНИЙ ДІМ в ЖОВКВІ" повідомляє, що Надзвичайні загальні збори того Товариства відбудуть ся дня 16 н. ст. марта 1908 о год. 11 перед полуднем в сали „Жовківскої Руської Ради" в Жовкві на Винниках.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Вибір цїлої Надзираючої Ради.
2. Вибір комісиї ревізийної.
3. Внесеня членів.

Жовква дня 21 лютого 1908.

о. Йосиф Долошицький за председателя. *о. Петро Дуркот* секретар. 254 2—3

Спілка для господар. і торговлї в Перемишли

поручає

ТОМАСИНУ

з зьвіздою і прочі штучні навози як

суперфосфати, каїнїт калуський і. т. п.

на надходячу весну.

Цїну і кошта перевозу подамо на жаданє відворотно. При тім зазначуємо, що томасину і каїнїт можна на луках і на снїгу розсївати, а пора до перевезеня ще догідна.

При ваґонових замовленях томасини, даємо 20 Корон опусту і безплатну аналїзу.

227 5 10 **Дирекция.**

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

РУСЬКИЙ СКЛЕП

Товариства „Взаїмна Поміч учительська"

в Коломиї (Народний Дім)

має богатий склад:

1) всїх книжок видання Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і виділових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се є: зошитів, нотаток, приладів до писаня і т. п. 4) Всїляких друків шкільних. 5) Виробів ґуцульських з дерева, ножів, лінійок, ручок і тоїрців і монограмів до ґафту. 6) Великий вибір карток з видами 7) Молитвенники народні по 50 с., 60 с., і 1 К. 8) Гарні образки святих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.

Цїни приступні.

При більших замовленях значний опуст.

Замовленя висилає ся відворотно. 235 2—?

Ц. к. ґенеральна Дирекция заряду тютюну у Відни.

Ч. 453 ex 1908.

V.

Ц. к. ґенеральна Дирекция заряду тютюну у Відни прийме до служби при галицьких фабриках і урядах викупу тютюну шістьох практикантів, котрих наміряє придїлити в першій лїнії до фабрик тютюну в Винниках, Ягольниця, Монастирисках і Заболотові, а дальше до уряду викупу тютюну в Борщеві.

Убігаючі ся о сї посади мусять знати оба языки краєві і язык нїмецький, дальше мають мати укінчену середну школу (вишу ґімназию або вишу школу реальну) і зложений іспит зрілости.

Приняті на підставі сего оголошеня практиканти одержать по обнятю служби, если укінчили вишу школу технічну або вишу школу рільничу адютум річних 1200 К в иньшім случаю адютум річних 800 К, котре по трехлітній службі підвисшить ся при законних вимогах на 1200 К.

В відповідно остемпльованих прошеня належить виказати: австрийське горожанство, вік, вільний стан, як також стосунок до служби військової, дальше студиї, іспити, знане языків, дальше добре поведенє і на підставі свідоцтва здоровля виставленого через рядового лїкаря фізичну придатність до служби при фабрицї і викупі тютюну, в кінци занятє перед вступленєм до служби державної на случай, що студиї укінчили довший час перед тим.

Дальше належить долучати до прошеня судово або нотарияльно удостовіренй реверс сустентацийний, котрий мусить бути заосмотрений посьвідченєм компетентної власти політичної, що виставець є здібний додержати приняті на себе зобовязаня.

Убігаючі ся мають також подати, чи і в якім степени суть споріднені або посвоячені з урядниками ц. к. заряду тютюну.

Убігаючі ся з вишими студиями отримають першенство перед прочими при рівних иньших условинах.

Прошеня треба вносити до ц. к. ґенеральної Дирекциї заряду тютюну, а на случай, если убігаючі ся суть вже в службі державній, в приписаний дорозї службовій.

З Ц. К. ҐЕНЕРАЛЬНОЇ ДИРЕКЦИЇ ЗАРЯДУ ТЮТЮНУ.

Відень, 6 сїчня 1908.

Ц. к. ґенеральний Директор *Кемпер в. р.*

268 1—3

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

З друкарні Народової (Маєцких) Коперника ч. 9.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

Де Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3 35	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руськоі	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8 20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35м
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·35	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руськоі	6·18	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·55	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посшінні поїзди печатані тонстим друком —. Поїзди їдучі лише в неділї і свята означені † — в неділї і свята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і свята від до 10/8 що день буквою л.

Ч. 44. Львів, четвер 27. н. ст. (14. ст. ст.) лютого 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженим. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	22 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 30 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Президент польської републики.

Позавчерашні вибори з селянської курії відріжняють ся від цілого ряду попередних соймових виборів тим, що обмежено територию виборчих надужить до східної Галичини, і що до партий, які йшли до виборів під опікою правительства, зачислено також москвофілів, так що виборчі надужитя були звернені виключно проти українського національного табору.

Як найбільші виборчі надужитя проти українських партий і як найбільше правительственне підперте для москвофілів, — така характеристика становища краєвого правительства і його шефа Потоцького при виборах в східній Галичині.

Таке становище заняв пан Потоцький від самого початку виборчої акциї. Навчений досьвідом, що разячі виборчі надужитя при самім виборчім акті можуть довести до острого конфлікту між народними масами і правительственними органами, змінив він дотеперішню тактику „роблення виборів" на стільки, що розложив собі „роботу" на цілий ряд окремих актів, щоб вони, відокремлені що-до часу, місця і обставин, не впадали так ярко в очи, а мимо того в кінцевім результаті давали такий вислід виборів, який потрібний в інтересах польського стану посїдання.

Кожда виборча лїста, кождий акт правибору, кожде село, кождий повіт — давали нагоду до робленя виборчих надужить як-раз в такій мірі, щоб не викликати через край обуреня народної маси, а рівночасно приготовити все, щоби при головнім виборчім акті не треба було допускати ся занадто ярких надужить. Стоїть тільки переглянути органи українських партий, а безліч звісток з усїх сторін краю потвердить сю нашу характеристику. В цілім краю за весь час виборчої акциї діяли ся страшні виборчі надужитя: з виборчих лїст викидали десятки управнених до голосования, правибори переводили скрізь по випробуваним методам, рекурси узглядняли тільки там, де треба було уневажнити вибір виборців, прихильних українській кандидатурі, одним словом, до головного виборчого акту приготовляли ся так, щоб в сам день вибору бути спокійними за „narodowy stan posiadania".

І справді в сам день вибору ярких виборчих надужить не було. Панове грали заздалегідь приготованими картами. Хоч сама гра наглядно показує, що ті карти були приготовані і пошахровані. Те, що в Косові Трач вийшов проти Соломійчука (81 гол. проти 80), в Коломиї Миронюк-Заячук проти Лаврука (121 гол. проти 116), в Збаражи Крисоватий проти Шмігельського (75 гол. проти 67), в Залїщиках Цєнський проти д-ра Охримовича (84 гол. проти 70), в Бібрцї гр. Мицєльський проти Цегельського (85 гол. проти 68, зглядно 79), — се такі „шахровані карти", що кождому впадуть в очи. Що в Косові, в Коломиї староста „уратував" повіт в останній хвилї, се не підлягає нїякому сумнївови; що в Бобреччинї, в Залїщиччинї, в Збаражчинї, як і в инших округах, дїяли ся найбільші виборчі надужитя з укладанем лїст і при правиборах, на се є численні докази.

Одним словом, проти українського національного табору виступило краєве правительство з цїлим арсеналом випробованих виборчих „способів", способів, супроти котрих виборцї в межах закона просто безсильні.

А рівночасно правительство взяло під свою „високу руку" тих москвофільських кандидатів, яких перевести уважало за відповідне. Тактику упляновано заздалегідь. Призначено кілька округів для москвофілів і для тих округів підібрала кандидатів сама „Rada Narodowa", кандидатів, які були-б не тільки „русскими людьми", але рівночасно й „porządnymi Rusinami", і тих кандидатів вона підпирала як своїх власних. Під сю характеристику не підходять на перший погляд д-р Дудикевич і д-р Король. Але і тих „narodowa gasua stanu" казала з такою форсою підпирати, що пр. в Бродах анї один Поляк не сьмів здержати ся від голосования, тільки мусїв віддати голос на „росийського амбасадора". Не даром ц. к. намісник гр. Потоцький своїми маєтностями є в більшій мірі підданим росийської держави, нїж австрийським горожанином! А за те, що „Rada Narodowa" кількох москвофільських кандидатів приняла за своїх, москвофіли поставили ві всїх инших округах своїх кандидатів, щоб розбивати ними солїдарність нашого селянства і таким способом допомогти до побіди польському кандидатови „Rad-и Narodow-ої".

Отся польська тактика поборюваня всїми способами українського національного табору і підпираня так само всїми способами москвофільства формально вела ся під фірмою „Rad-и Narodow-ої", але фактично є се тактика краєвого правительства і його шефа, бо ж се загально-звісно, що як давнїйший „Центральний краєвий виборчий комітет" так і теперішня „Rada Narodowa" знаходить ся в найблизших відносинах з кождочасним намісником і нїчого не робить без його апробати.

І так вся відповідальність за тактику, якої жертвою впав український національний табор і завдяки якій зискали кілька мандатів москвофіли, за тактику, яка була одним рядом протизаконних поступків полїтичних властий, одним рядом надужить, шахрайств і насильств виборчих, вся відповідальність за ту тактику паде на краєве правительство і його шефа ц. к. намісника гр. Потоцького.

І се є момент незвичайної полїтичної ваги. Треба взяти на увагу, що як-раз перед виборами намісник Потоцький під впливом центрального правительства видав специяльний обіжник, котрим наказав своїм підвладним органам держати ся в поступованю з нашим народом строго приписів закона. Сей обіжник був, як відомо, сповненем домаганя українського клюбу, котрий в рядї своїх найважнїйших домагань, поставлених від імени нашого народу, поставив також домаганє повної зміни поступованя адміністрацийних властий в їх відносинах до нашого народу. Постаравши ся о виданє того обіжника, центральне правительство тим самим запевнило парляментарних заступників нашого народу, що адміністрацийна система в Галичинї, ворожа і протизаконна в відносинах до нашого народу, тепер змінить ся так, що буде вповнї відповідати духови і буквї законів.

А тимчасом той сам репрезентант власти, що своїм обіжником особисто загварантував ту зміну системи супроти нашого народу з ворожої на обєктивну, з незаконної на законну, при першій нагодї цїлим переведенем виборів ствердив, що йому байдуже воля центрального правительства, байдуже вимоги законів, на сторожі яких він як найвисший урядник в краю повинен непохитно стояти, байдуже навіть власне слово, дане в обіжнику, що він і на далї обороняти-ме в відносинах до нашого народу ту адміністрацийну систему, яка найлїпше надаєть ся до оборони інтересів шляхотської Польщі на нашій землї, що він, одним словом, вважає себе не ц. к. австрийським намісником, який повинен сповняти волю австрийського центрального правительства і стояти на сторожі австрийських конституцийних законів, тільки президентом польської републики, для якого одиноким і найвисшим законом є інтереси історичної Польщі і тих верств польської суспільности, які метою своїх національно-полїтичних змагань вважають відбудованє польської Рїчи посполитої в історичих границях.

Сим своїм становищем ц. к. намістник Потоцький став у разячій суперечности з тими обовязками, які сповняти він присягав, обнимаючи становище найвисшого ц. к. урядника краю, і які для нього повинні бути сьвяті. Лежить се вже в сути новочасної правової держави, що між всїми органами державної власти повинна панувати гармонїя, що стремлїня льокальних органів власти не сьміють іти в розріз з стремлїнями центрального правительства. Бо инакше новочасна правова держава зміняєть ся в яку-небудь Турцию, де кождий паша є собі самодержавним і всевладним паном і робить зі своїми підданими, що хоче, не звертаючи нїякої уваги на полїтику центрального правительства. Ну, а „Турция" веде за собою „Македонїю", — неупорядковані і самовільні взаємини окремих органів тої самої державної власти потягають за собою неминучо вічні забуреня в краю. Бо коли населенє провінциї переконало ся, що даром йому шукати захисту від самоволї провінціональних органів власти у власти центральної, тоді не лишаєть ся йому нїчого иншого, як „зробити собі право" власними силами. Коли перед самоволею війта не може чи не хоче захистити староста, перед самоволею старости намістник, перед самоволею намістника центральне правительство, — то що лишаєть ся иншого, як власними силами старати ся помогти собі проти кождого сатрапи?!

І центральне правительство повинно в своїм власнім інтересї постарати ся, щоб житє не доводило нашого народу до таких консеквенций, щоб Австрия, збираючи ся заводити лад в Македонії, не побачила Македонії в своїх власних границях.

Бо коли вивести консеквенцию з позавчерашних виборів, то на таке заносить ся. Центральне правительство обіцює парляментарним представникам нашого народу зміну протизаконної адміністрацийної системи, найвисший шеф краєвої адміністрациї акцептує ту обіцянку і стверджує її власним обіжником, а тимчасом вибори, переведені sub auspiciis того-ж шефа краєвої адміністрациї, виказують, що дотеперішня система не тільки не змінила ся, але ще й заострила ся, що поборюють нас, ломлячи основні державні закони, не тільки в імя польської, але і в імя росийської державної ідеї, що нападають на наше національне істнованє не з одної, як доси, але з двох ворожих сторін.

На скільки підпиранє москвофільства проти українства, переконуванє українського національного табору таким наглядним способом, що австрийська держава, те доси одиноке прибіжище для розвитку української національности, відносить ся до української національної ідеї так само ворожо, як і Росия, — на скільки така полїтика проти українського національного руху лежить в інтересї австрийської держави, про се нехай подумають австрийські державні мужі. Але в кождім разї ми мусимо домагати ся, що доки наш нарід належить до австрийської держави, доти повинен він користувати ся в цїлій повнї австрийськими законами, доти в нїчиїм інтересї не вільно ломити тих законів на шкоду нашого народу і з окрема не вільно ломити тих законів на те, щоб проти нашого народу видвигати тих, що хотїли би затопити нашу національність в росийськім мори, а тимчасом тут, в Галичинї, віддають її за цїну кількох мандатів на поталу історичної Польщі.

Коли-ж сї закони знасилувано, знасилувано в інтересї історичної Польщі і її москвофільських прислужників, то за се в останній істанциї відповідає центральне правительство. Намісник Потоцький за своє урядованє не відповідає анї перед соймом анї перед парляментом, тільки перед центральним правительством, і тільки центральне правительство відповідає за урядованє галицького намісника. Або центральне правительство скине з себе відповідальність за позавчерашні вибори і основною зміною галицької адміністрацийної системи дасть нашому народови сатисфакцию за потоптанє його прав президентом польської републїки, замаскованим в мундур австрийського ц. к. намісника, — або воно, приймаючи на себе відповідальність за вчинки галицького намісника, покаже, що в Галичинї не має воно нїякої власти, і примусить наш нарід і його парляментарних заступників змінити відповідно до того свою дальшу полїтичну тактику.

Такі полїтичні виводи для нашого народу з позавчерашних виборів.

Повиборчі рефлєксиї Поляків і москвофілів.

Цїла польська преса, від консерватистів почавши та на всякого калїбру „демократах" скінчивши, затягнула одним хором радісну пісню з з приводу побіди „старорусинів" (як евфемістично польські патріотники, навиклі від колиски до ненависти Москалїв, називають москотських наймитів у нашім краю) — та ізза „погрому" українства. Що-ж, потрохи розуміємо передчасну й невмістну радість польських плянтаторів на нашій землї: вони дурять себе і свою публїку вимріяною ними „побідою" старорусинів, котра має принести асекурацию для польського панованя в Галичинї. В „старорусинах" єдина польська надія! За те трохи менше зрозумілі триумфальні крики „Галичанина". Адже-ж „староруські" пупілї Потоцького і Цєнського хиба не дурять себе тим, неначеб-то справдїшна, реальна їх сила і вплив у народних масах дала їм мандати до сойму; адже-ж найпослїднїйший писака з „Галичанина" і найтемнїйший посол із будучого „старороуського" соймового клюбу знають, що — нехай тільки панська ласка їх полишить, а вони всї опинять ся там, де

М. Дерлиця.

КЛИМ.

IV.

Клим сидїв на столї, звісивши ноги; Березій і Ступецький лежали а своїх ліжках. Ступецький сховав голову під подушку, Березій копирсав ся і кляв. Вони обидва що-йно прийшли з гімназиї мов опарені, б принесли сьвідоцтва зі злими нотами, перший раз в житю. Того року клясифікация за І. піврік в цїлій гімназиї випала строго, бо й молодїж взагалї не визначила ся пильностию до науки. З гурту, що збирав ся у Клима, вийшли цїло тільки ті, що мали якесь слїпе щастє або ті, котрим задля відзначаючих сьвідоцтв з попередних лїт якось нїяково було дати лиху клясу.

Березій і Ступецький не були певні першої кляси, але до остатної хвилї не тратили надії. Вони при кінци курсу ратували ся, здавали цїлі партиї; з чого не зле стояли, з того не давали ся питати, просто утїкаючи з годин; але вийшло таке, що подіставали двійки з того, з чого найменше сподївали ся. Під тягарем нещастя і з почутєм кривди вони позвалювали ся на ліжка і відповідно до вдачі виявляли свій настрій. Клим баламкав ногами, схрестивши руки на грудях та покриваючи тим своє внутрішне вдоволенє, щоби не виглядало, неначеб він тїшив ся нещастєм товаришів. Між ним а обома товаришами заходила рїжниця, як між бідним а богачем. Маєткове нещастє богача запевнює біднїйшому рівнїйші обопільні відносини; так Клим був радий з себе самого, бо становив ся наче близше товаришів, а вони близше нього.

До комнати впали закукурічені Петруньо і Михась з окликом: „перша!"

Старшина пристойно гамувала ся.

Клим оглянув сьвідоцтво брата і Михася, похвалив їх за пильність і повелївав дальше добре учити ся; притім він зпід лоба переглянув ся з товаришами і закусив губи, щоби в голос не розсьміяти ся з власної удаваної поваги. Малі хлопцї ще побігли до Стафійки похвалити ся добрими сьвідоцтвами; від неї пішли до міста.

— Що-ж тепер зроблю? — розпукою питав Березій.

— А що я? — крізь плач уповів Ступецький.

Клим зіскочив зі стола і яв сварити на них:

— Заховуєте ся, як штубійони! Прецїнь половина сьвіта ще не завалила ся!

— Тобі добре так говорити, як тобі вже всьо одно. Але як я покажу ся в село? Я ще тільки зачав був ходити до гімназиї, а дурні людиська вже говорили, що учу ся на ксьондза. Тепер вони будуть показувати пальцями на мене!

— А мій старий зараз возьме ся до бійки! — журив ся Ступецький.

Така небезпека сильно вражала будучих матуристів. Вони бояли ся бійки не як діти задля фізичного болю; але тут було загрожене їх особисте почуванє, бож вони ставили ся до сьвіта вже як cives.

— Не вжеж ви муситє казати старим усю правду? Сказав би, що маю першу, і баста!

— Старий скаже показати сьвідоцтво або піде до гімназиї на розвиди.

— Мій дізнає ся правди від Жидів. Перший арендар розтрубить всьо по селї.

— Алеж з вами тяжко прийти до путя. Покажіть ваші сьвідоцтва; прецїнь я ваш господар, то повинен знати, як ви учите ся! — жартував Клим, котрого вже морочили справи товаришів. Він довго приглядав ся сьвідоцтвам і кобелив професорам, що повписували злі ноти. Для товаришів він мав одну раду, мовляв, вибити клин клином. Як би їх батьки колибудь довідали ся, що вони дістали двійки, так вони мали показати добрі сьвідоцтва.

Сьвідоцтва писала якась тверда рука і не можна було вискробати дурних „не"; тому Клим порадив вистарати ся від гімназияльного сторожа чисті друки та сьвідоцтва, а він обіцяв виготовити для них такі сьвідоцтва, які самі схотять.

— Так добре! Але що зробити зі шкільною оплатою? — спитав Ступецький.

— Годі! — гнївно уповів Клим: — Кажіть відразу всьо, що тілько можете придумати!

Товариші завстидані мовчали.

На дидактрум ще час і можна знайти тисяч способів. Поки його скажуть платити, ви щось зложите з тих 2 кор., які остаютъ ся вам що місяця; можете видурити дещо гроший від батьків на дорогі книжки до матури; прийде весна, так можна буде заставити плащі, підчас сьвят зажичитись між кревними і т. д. і т. д.; тілько треба мати копф на голові.

Товариші зовсїм заспокоїли ся і, не гаючи дорогого часу, вибрали ся постарати друки на сьвідоцтва. Клим пішов з ними. Він не мав у чім йти на місто, тілько одягнений в знищений лїтний пальтот відпроваджував їх по ученицьку кнайпу, де сподївав ся когобудь здибати. І не помилив ся.

Перед склепом Копля стояв гурток гімназиястів, що тут вичікували, щоби зібрав ся більший гурт.

— А! Клим! Ходи з нами; ходїм до кнайпи заморити червака! — кликнув котрийсь.

— Ха-ха-ха! — засьміяв ся гурт: — Non plus ultra! Затопити, заморити червака! — викликали гімназиясти і попихали оден другого в двері склепу з замітними вивісками: Продаж пива, руму, водки, розолїси, опал, сьвічки, масло, сир, шварц, мило і инші делїкатеси. А за хвильку крізь двері із задної комнати полив ся гуртовий сьпів „Gaudeamus igitur!" та вельми гідне, басове сольо „Гей за нарід чаша тая!" Очивидно хор заморював напитками і сьпівом злі кляси.

Строга клясифікация повинна була покарати молодїж і перестерегти на будуче, зневолити її до науки в другім півроку; тимчасом молодїж засьпівала „Gaudeamus igitur!" Очивидний виворіт ладу. Хоч також гуртова кара не є кара, а щось инше.

За те боляче відчули клясифікацию батьки учеників. Деякі голосно нарікали, що справді учителї клясифікували не синів, а батьків. А то не справедливо мовили; бо вони мають досить кари, як за дорогі гроші не можуть знайти добрих станций, а за неробство і необичайність учеників нехай сама школа здорово видихає, бо вони віддали школї добрі дїти. Тай рїжні були толки, відповідно до вдачі батьків: попрікали учителїв, гудили учеників, станциї; але остаточно всьо лихо окотило ся на учениках більше або менше боляче.

Клим був у тім часї безпечний. В першім півроцї його батько анї разу не навідував ся до Тернополя. Йому було далеко і він був дїгний; проте сам мусїв запопадливо і тяжко працювати і не мав ким заступити ся дома анї раз. Він навіть Петруня виправив до гімназиї під доглядом Клима на фірі Майки. В половинї лютого таки приїхав подивити ся, що дїють дїти. Петруньо прибіг зі школи і уповів братови, що приїхали татуньо. Клим позичив собі плаща у Березія і поспішив у місто до батька. Там розказав батькови, що він тому не ходить до гімназиї, бо мусїв би повторяти пяту клясу, але він не хоче тратити року і учить ся приватно шесту клясу. Він міг був робити іспит за І. курс, але не мав гроший на іспитову таксу. За те він певнїсінько зробить іспит за цїлий рік; і так буде навіть лїпше, бо не треба буде платити шкільну оплату за другий курс.

Виясненя Клима були так певні, що батько докоряв собі, що не достачив синови гроший на таксу; але по правдї він не мав на то зайвих гроший і йому вельми приємна була дбайливість Клима за видатки, бо заощадженє 40 кор. шкільної оплати у нього дома богато значило. При такім батько не чув потреби провірювати, чи син по правдї розказував.

Клим увесь час на крок не відступав батька і як добрий син відпровадив його при від'їздї до дому аж до Загребеля. Там розстаючись з батьком, був вельми зворушений, бо очивидно тяжкий камінь зсував ся з його грудий. Повернув на станцию усьміхнений, вдоволений.

В другім півроцї Климова станция затихла. Хор був у гімназиї, товариське житє процвитало в кнайпі, бо ся була близше, як Климова станция, і при шклянчинї привабнїйша забава; а потайна, ученицька громада перенесла ся невідомо де. Перед Климом вона ніби то була розвязала ся.

Від якогось часу на ученицьку громаду мав великий вплив кандидат нотарияльний, давнїйший голова тої самої громади. Він сам не бував на зібранях громади, тільки дїлав через голову громадян; велїв читати на зібранях книжочки про мурашки, про пчоли, дальше запорядив читання про закони евонюциї сьвіта. Тілько непокоїв його Клим, котрого він спостерігав в товаристві непевних людців, як жандармів; проте задля всякої безпеки велїв нїбито розвязати громаду. Через Клима також Березій і Ступецький перестали бути членами громади. Але нїкому не стала ся кривда через те.

На Глиняній мешкали гарні дївчата, міщаночки, котрим все лїпше подобали ся хвацькі студенти, чим отяжілі гречкосії, кавалєри-міщани; проте волїли зваблювати студентів.

Березій і Ступецький, зазнайомившись з привабливими сусїдками, горнули ся до них, як мухи до меду. Хитрі дївчата знали, що студенти не будуть з ними женити ся; тому держали ся пристойно осторонь і тілько просили яких віршиків, бо вони дуже любили читати гарні вірші, а вжеж знали, що студенти будуть писати віршом любовні листи до них.

Так Березій і Ступецький мали солодко морочливу забавочку з дївчатами і долею ученицької громади не мали коли журити ся. Вони радїли спокоєм і тишиною станциї і пріючи, загарливо писали для своїх дївчат поезиї. Клим, старий практик, глузував з товаришів за їх дїтвацькі любощі і виражав ся о любови афоризмом, що зачинав ся: як любов в оку...

Тай він не сидїв з заложеними руками. Нечайно зробив ся великим механїком. Він зтягнув ся з остатного, почтою спровадив собі обширний підручник до науки механїки і працював над зладженем perpetuum mobile. З тою роботою він так само таїв ся, як Березій і Ступецький зі своїми поезиями.

То mobile Клим теоретично порішив так: Мала причина в силї викликати великий наслїдок; великий наслїдок може бути великою і малою причиною, як до потреби, і так in perpetuum. По зладженю відповідного моделю, він сподївав ся взяти мінїстерияльну нагороду.

опинила ся черепаха з байки, піднесена якимсь птахом на превелику свою втіху в гору та пущена потім своїм крилатим патроном у найпоганійшу грязь, у багно. Мораль сеї байки зі звіриннього сьвіта є рівночасно моралю посько-москвофільських виборчих триюмфів,

Розгляньмо ті їх триюмфи та їх голоси.

Коли брати під увагу скількість послів українських і москвофільських у будучім соймі в порівнаню з тою ж скількістю в попереднім соймі, то про „погром" українства нема бесіди. Замість вісьмох українських послів з минулої каденції, засідати-ме в соймі українських послів одинайцять, — *значить число наших послів збільшило ся* о три. Таким самим числом збільшила ся скількість москвофільських послів: з сімох на десятьох.

Коли почислити скількість голосів, котрі впали в руській Галичині на українських, москвофільських і польських кандидатів, то виявить ся, що на кандидатів Ради народової передучора віддано 3.550 голосів, на українських кандидатів 3.370 голосів (в сім на самих українських національних демократів 2.570 гол.), на москвофілів 1.780 голосів. Такий статистичний результат *принесли* оргії безправств і злочинів, котрими польська адміністрация через увесь час правиборів грабила наші голоси та здобувала голоси для Ради народової і москвофільства. Та — про все те, і мимо того, що девять москвофільських кандидатів вийшло без польського контр-кандидата і зібрало на себе всі голоси хрунівські і польські, з'усилям адміністрації гр. Потоцького поталанило ся придбати для москвофілів тільки таке число голосів, яке в відношеню до українських голосів держить ся в межах пропорції, усталеної між українськими й москвофільськими голосами при загальнім голосованю до парляменту. Справді, трохи передчасно ликують польські часописці й політиканти надією, що українство „zupełnie zniknie z powierzchni życia polityczneg" — (фраза Kurjer-a Lw.). Чисельний результат передвчерашних виборів дав знамените сьвідоцтво політичній силі українства, нашій самостійности і відпорности в тяжких змаганях на два боки: проти чужинецького наїзду і домашного зрадника.

Ще одна важна обставина входить в рахунок при оцінці результатів останнього вибору. Се *кваліґативний* склад українського соймового клюбу. Не підпадає ніякому сумніви, що будучий український соймовий клюб у своїй якости тільки *зискав* у порівнаню зі станом річній в попереднім соймі, — зискав з погляду на політично-національну одноцільність і опозиційність. В місце шістьох національних демократів з минулої каденції *війде* до сойму вісім національних демократів, місце урядового кандидата п. Охримовича займе трох українських радикалів. За те в гуртку москвофільських послів пишають ся ноторичні старостинські хрунї, провінціональні „księżule" від тарока та платний політичний агент царського правительства.

Сі уваги і зіставленє най будуть нашим коментарем до голосів польських і москвофільських газет, котрі *низше подаємо* без осібних заміток.

Читаємо в краківськім органі правлячої в краю кляси, в краківськім „Czas-i":

„Великий інтерес представляють значні виборчі успіхи *Старорусинів* та *зглядне* пораженє Українців усіх напрямків... В краю ніхто, не виключаючи самих українських провідників, тому не дивуєть ся. Бо всі докладно знають, що склало ся на українські невдачі і староруські триюмфи виборчі. Два головні фактори". — Перший буцімто демонстрация зі сьцівом та пригода п. д-ра Бачинського в парляменті, другий: солідарність Українців з радикальними елєментами, котра „очевидно вплинула також на польських виборців у східній Галичині. Польські виборці пішли без наказу і напору, а відрухово за староруськими кандидатами, де власного не могли провести, та в кількох округах перехилили шанси на користь Старорусинів. Не тому, неначеб то староруська політична програма була їм симпатичнійша від молодоруської, не тому, немов би хотіли змінити орієнтацию польської суспільности супроти руських домашних незгод — а просто проти гайдамаччини! Так отже Старорусини в кількох випадках *побідили* не задля, а мимо своєї програми".

А propos „орієнтації польської суспільности" супроти внутрішних справ руських, то цінним причинком до сього є голоси двох органів скорумпованої *польської* демократії, — „Kurjer-a Lwowsk-ого" і „Now-oї Reform-и. „Kurjer" пише:

„Найсильнійша доси партия українська потерпіла невдачу, а побідно вийшли москвофіли і радикали. Українці *втратили* один мандат, москвофіли зискали 5, радикали 2. Ось-так засяде в будучім соймі москвофільська партия як найсильнійша та на основі чисельної переваги буде претендувати для себе о право репрезентования руського народа. Які причини вплинули на те радикальне пересунене партийних сил у руських таборах — нині трудно сказати. Одно тільки певне, що шовіністичні кличі українські тратять віру серед руського народа та як шовіністи українські не змінять своєї політичної тактики і свойого відношеня до Поляків то, підмивані з одного боку москвофілами, з другого радикалами, можуть вповні зчезнути з поверхні політичного житя".

В тих мізкованях Kurjer-a не знати, чому більше дивувати ся: чи ігноранції „людового" політика, котрий відважно пише вступні статі про незрозумілі собі справи, вимагінував собі якусь партию „Українців" та не знає, що радикали такі-ж самі „Українці", як національні і соціяльні демократи, — чи подивляти цирковий макіявелізм „демократичного" органу, котрий балаканєм про побіду радикалів над якимись апокаліптичними „Українцями" бажав би собі розщіпити єдність і національну одноцільність нашої соймової репрезентації. З „Kurjer-ом" суперничає на сім полі „Nowa Reforma". Читаємо в ній:

„Що-до приналежности партийної трох, за радикалів оголошених послів, маємо деякі (!) сумніви, бо двох з них називають також „Українцями". Причина „klęski" Українців, се — на думку „Now-oї Reform-и" — „niesumienna agitacya". Очевидно виборчі надужитя адміністрації були тільки „відокремленими випадками", котрі не можуть дати підстави до твердженя, немов би відпорна акция з боку *польської людности перейшла при* виборах межі вільности і свободи виборчої Тим важнійше для нас значінє має вчерашний результат виборів у східній Галичині, де виявило ся, що Українці тратять основу своєї популярности серед людности, котрій переїло ся безнастанне підбурюване умів".

Намісниківська рептилька, „Gazeta Narodowa" пише:

„Результат виборів показав ту додатну прояву, що Поляки тішать ся далі довірєм руського люду, та далі, що Українці тратять серед руського люду популярність на користь староруської партиї, котра не веде проти Поляків шовіністичної національної боротьби, ані не веде проти нас переворотової боротьби клясової, та з котрою співділанє на економічнім і суспільнім полі для добра обох заселюючих край народностий є можливе".

Розуміють ся, і „Słowo polskie" радуєть ся „побідою" москвофілів, на котрих адресу вшехпольські вороги нашого народа виписують компліменти в роді таких, як: „kulturalne, oświecone żywioły". „Погром Українців", се — розуміють ся — причина нашої радикальної боротьби проти польського стану посіданя...

„Галичанинъ" трубить у великі труби ізза „блистательнаго для русскихъ исхода выборовъ", констатує на основі „достовѣрныхъ источниковъ", що корінь москвофільської побіди лежить у їх відреченю від українського радикалізму та кінчить свою триюмфальну пісню ось якими словами:

„Послѣдняя наша блистательная побѣда утвердила насъ въ томъ увѣреніи, что мы теперь находимся на вѣрномъ пути, что найдись у насъ довольно енергіи и устойчивости выдержать на немъ и развинуть большую самостоятельную дѣятельность въ пользу вскрѣпленія русской позиціи, намъ нечего опасаться за нашу будущность и мы можемъ быть вполнѣ увѣренными, что русскій народъ останется на всегда русскимъ".

Справді москвофіли є тепер на „вѣрномъ пути"; роль польських посіпак і янічарів для поборювання опозицийного руського руху як-раз лицює платним наймитам і агентам царського правительства.

По виборах.

Бобреччина. Народний кандидат, ред. Цегельський, *остаточно* перепав, одержавши 68 голосів (з чого 2 голоси по правді без оправданої причини уневажнено). Москофільський кандидат, о. Штогрин, одержав лише 9 голосів, а граф Мицельський *вийшов* всего двома голосами абсолютної більшости, одержавши 85 голосів. Так скінчила ся подиву гідна борба патріотичного селянства Бобреччини і Ходорівщини з цинічним швіндлем *спілки* Милельський-Потоцький-Гродзіцкий. Майже в усіх громадах повіту (з виїмкою лише кількох) пофальшовано в безличний спосіб виборчі *листи*, в двайцять і кількох громадах пофальшовано в білий день правибори, оголошуючи їх результат на виворіт, розпущено сфору повітових, старостинських і дворських посіпаків по повіті з погрозами, обітницями і грішми, терроризовано, деморалізовано, поєно, перекуплювано — і остаточно пан граф Мицельський, що не важив ся ні один раз станути перед лицем виборців, „здобув" аж два, виразно: два голоси абсолютної більшости, а разом з тим „довіре" виборців і „мандат". Вистало, аби уневажнено правибори лише в одних Глібовичах великих, що дають 5 правиборців, а де комісар оголосив результат правиборів на виворіт, а граф Мицельський був би не „здобув" мандату. Однак пан маршалок вважав — видко — пунктом своєї чести таки вийти послом, хочби нікчемним злодійством. „Choć nie honorowo, ale zdrowo". В нас, плєбеїв, таким „послам" руки не подають. Графське понятє личної чести — видко однак — висше понад такі марні скрупули, як захарапченє горожанського мандату найординарнійшим швіндлем.

По пофалшованю *лист* в цілім повіті і по пофалшованю правиборів в значній части громад сам акт вибору з 25. с. м. міг вже відбути ся лєґально — розуміє ся — не без деяких галицьких специяльностий. Отже *спроваджено* до Бібрки на день вибору около 100 жандармів (по части з других повітів) і замкнено кордоном дорогу з ринку до староства. Через сей кордон перепускано лише виборців за легітимаціями, а крім того всяких виборчих махерів *графа Мицельського*, які впрочім *потрафили* в послідній хвили здобути для графа Мицельського оден-одніський голос (виборця Гилети з Миколаєва). Поза тим всі виборці з нашої партиї що до одного віддали свої голоси на ред. Цегельського. *Доля* нашої кандидатури рішила ся не 25. с. м., але ще при правиборах, а іменно рішили єї правиборчі швіндлі в Глібовичах, Ланах, Волощині, Бринцях, Шоломиї, Водниках, Стрілисках, Сугрові, Ляшках і т. д. і т. д.

Наші виборці стали з'їздити ся до Бібрки вже в понеділок по полудни. Комітет вобрецьких міщан примістив їх в читальни і по міщанських хатах та гостив їх. В ночи з понеділка на второк прибула до Бібрки решта наших виборців — разом 69 люда. Рано о пів до 8-ої зачала ся в новій церкві міській Служба Божа для виборців, відправлена о. містодеканом Винницьким з Залесець, одиноким інтеліґентом серед наших виборців. Москвофіли на се богослуженє не явили ся, *лиш збирали* свої „сили" в якімсь жидівськім шинку. Зібрало ся їх 9 — три сьвященики і шість селян. По Службі Божій виголосив коротку а горячу проповідь о. Дилинський з Острова (бувший виборець, якого вибір староство уневажнило!), а опісля всі наші виборці враз з своїм кандидатом удали ся до читальні на остаточну нараду. Ухвалено там виборчу комісию (о. Винницький, п. Прибила, п. Оленський і о. Штогрин старший) і рішено запропонувати москвофілам через делєґатів компроміс для вибору комісиї. Москвофіли зразу хитали ся, але під напором селян згодили ся. По уділеню виборцям поученя і *по промовах* о. Винницького та кандидата, наші виборці рушили чвірками до ради повітової, де мало відбути ся голосованє. Пішло їх 69, вернуло 68.

В раді повітовій знайшли ся наші виборці самі в окруженю жандармів, комісарів, виборчих гиєн, повітових посіпак і т. д. Деяким з наших виборців в послідній хвили оферовано по 1.000 К за голос, бо противна сторона не була певна своїх голосів. Вони відкинули спокусливу оферту.

Зачали ся вибори. Як комісар функціонував п. Мошинський. Коли вже всі виборці зібрали ся в салї ради повітової, виступив нараз на середину віцемаршалок повітовий, нотар Адамський з Бібрки і виголосив в салї виборчій таку агітацийну промову: „Панове виборці! Власне дістали ми вість, що пан граф Мицельський є хорий і тому не може між нами явити ся. Однак він просить, аби Ви віддали на него свої голоси, а він певно буде заступати інтереси повіту совісно, щиро та з користию для справи народової. Тому голосуйте всі на пана Мицельського!". — Всі остовпіли на таку безличність, комісар змовчав, але не змовчав о. Винницький, провідник наших виборців і сказав, звертаючи ся до ц. к. комісаря: „Стала ся тут нечувана річ, що в салї виборчій виголошено наче на вічу агітацийну промову, а ви, пане комісар, навіть не пробували перешкодити сему. Я протестую іменем кількадесять наших виборців против сего нечуваного поступованя і констатую, що сим поступком здоптано виразну букву закона!"

По сім інциденті приступлено до вибору комісиї. Руська лїста одержала 78 голосів, урядова-польська 84 голосів. Комісар покликав до комісиї одного Поляка, одного Русина (селянина Ганущака з Сугрова) і одного москвофіла. Головою комісиї зістав посесор з Берездовець, вшехполяк Корженни. Голосованє ішло в порядку. Наші виборці виголошували свого кандидата правильно, лише двох сказало „Льогин" замість „Льонгин". П. Корженни казав сї голоси вписати в окрему рубрику, хоч звісно, що наш нарід з правила вживає форми „Льогин" на імя „Льонгин". Оден виборець, як вже сказано, в послідній хвили зневірений, перейшов на сторону Мицельського.

Пан Мицельський „побідив". Та не слідно було сеї побіди по фізіоґномиях *бобрецької* Польонії. З очий їх можна було читати радше сором і упокоренє задля такої побіди. Вони зрозуміли, що се було Піррова побіда.

Наші виборці не впали на духу. Деякі плакали, не з розпуки, а з люти. Якесь німе завзятє горіло зловіщим огником в очах кождого сьвідомого селянина. Вже більше в нас не буде таких виборів! Ми о се подбаємо! — говорили твердо хлопи. Хто знає тутешне селянство, той мусить вірити тим словам.

По оголошеню результату виборів зібрали ся наші виборці знов у читальни на скромну перекуску, заставлену кандидатом. О. Винницький, ред. Цегельський, селянин п. Кицера та инші виголосили підносячі на духу промови, з яких так і била віра в остаточну побіду. Загреміло „Ми гайдамаки", а дальше „Не пора", „Ще не вмерла", „Який то вітер", „Гей, там на горі" і т. д. *пішли патріотичні* сьпіви і розмови мало-що не до вечера. Завзяті, охочі до дальшої працї і борби, роз'їхали ся наші славні виборці.

Учасник.

З Борщева пишуть нам: Вибір посла соймового з тутешного округа виборчого, а властиво „комедия і фарса виборча" скінчена. Послом оголошено обшарника Голєвського-Чарковського. Вже по способі переводженя перших правиборів на певно знали, що „Rząd narodowy" рівнож і в тут. округї постановив перефорсувати обшарника, а не допустити Русина з якої небудь партиї. *Тутешне староство* наказало війтам спорядити списи (а не лїсти виборчі) всіх оподаткованих, виложити їх до перегляду і евентуально до реклямования. Позаяк то була новість, доси нігде не практикована, проте організация тут. повіту з адвок. д-ром Савчаком на чолї удала ся до тут. управителя староства о виясненє тої новациї. Староста запевнив депутацию, що після соймової ординациї виборчої так повинно бути і що впрочім так розпорядила президия намісництва не тільки для округа виборчого в Борщеві, але і в цілім краю, що із правосильних *списів оподаткованих* — по відтрученю ⅓ части найнизше оподаткованих, уложить ся механічно лїсту виборчу і що в тім зглядї не буде жадних надужить і неправильностий. В виду того організация тутешна візвала всї організациї місцеві до допильнованя тих списів і уваги на се, щоби кого не пропущено або не уміщено на невідповіднім місци після висоти оплачуваного податку або кого неправно до того спису не взято.

На 11 січня 1908 запрошено мужів довіря і делєґатів з всіх громад на нараду до Борщева. Сей збір, в числї 600 найповажнійших селян і інтелїґентів з 70 громад повіту ухвалив остаточно одноголосно кандидатуру д-ра Савчака. Сей кандидатуру приняв і розпочав акцию виборчу. Представив ся на передвиборчих зборах в Пилипчу, Устю еп., Мельницї, Білівцях, Озерянах, Борщеві (3 рази), Королівцї і Скалї. Нарід, всюди численно зібраний мимо злих доріг і заверухи слухав його промов кандидатських з одушевленєм. *Лише* Москалї з 3 чи 4 громад мимо запрошеня від тих зборів сторонили, а натомість взяли участь в нараді передвиборчій польського комітету, що відбула ся 20 січня 1908 в Борщеві і тут заключено умову що-до допоможе*ня повалити* Українця. Кандидатом Москалїв поставлено Ілька Гладиша, б. дяка з Пановець.

На 3 лютого 1908 староство завізвало всїх війтів до предложеня спису (а не лїст виборчих) оподаткованих. З тих списів в старостві, а не по громадах *виготовлено* лїсти виборчі, котрих ніхто не бачив, а тим самим не мав можности сконтролювати, чи ті лїсти виборчі були правильно виготовлені. З тими лїстами виборчими розіслано до громад комісарів виборчих до переведеня правиборів. Зараз показало ся, яку штуку староство втяло з тими лїстами виборчими. Велике число управнених до голосования сьвідомих Русинів в тих лїстах не поміщено, а натомість поміщено всяку зволоч до вибору неуправнену, особливо Жидів і службу дворську. На численні протести комісарі виборчі відповідали спокійно, що вони тому невинні, що когось в лїсті виборчій пропущено або що уміщено в ній неуправнених до голосованя, бо вони про те не знають, лїст виборчих не укладали і злому зарадити не можуть. На жаль лише дві громади Усте епископське і Жилинцї списали ся в тім зглядї хорошо, внесли протест з доказами, староста мусїв його узглянити, нові правибори зарядити, через що зискали ми 7 виборців. Так могло бути і в инших громадах, але наша інтелїґенция на жаль того не допильнувала.

В день вибору зібрали ся майже всї наші виборці на Службу божу в церкві, а відтак в тут. читальні, щоби обчислити свої сили, взаїмно загріти ся і вислухати поученя нашого кандидата, як мають в салї виборчій заховати ся і як виголошувати імя і назвиско кандидата, На тім зборі надія побіди була велика, бо зібрали ся навіть такі виборці, котрих уважали ми за пропащих і осьвідчили, що вони народу не зрадять і віддадуть свої голоси на нашого кандидата. По короткій нараді всї виборці селяни з 8 виборцями-сьвященниками на чолї удали ся до льокалю виборчого і зараз по 9 годині приступлено до вибору комісиї. Вибрано польську комісию більшостию 6 голосів, *бо* кацапи не голосували на нашу лїсту. Управитель староства, що прирік депутациї, що бодай одного інтелїґентного Русина до комісиї покличе, виконав те *приреченє* в той спосіб, що *покликав до комісиї* двох наших виборців-селян, але анальфабетів, *що о своїх* правах не мали понятя. Приступлено до вибору. До льокалю виборчого впущено агітаторів Чарковського, а нашому кандидатови вступу відмовлено, хоч управитель староства йому прирік, що нікого *з невиборців до льокалю виборчого не позволить впустити.* В часї голосоваая шанси обох кандидатів хитали ся. Остаточний вислїд єтакий: Всіх виборців з вірилістами було 229. З тих 7 на виборців з вірилістами було 229. З тих 7 на виборів не прибуло. Голосувало 212. Абсолютна більшість 107. Д-р Савчак одержав 96 голосів, Чарковський 108, Ілько Гладиш 7 голосів. З наших виборців не допущено 11 до голосования, а то:

1. Ілька Кадонюка з Дзвинячки нїбито тому, що він спільно з братом Михайлом оплачує податок, хоч він веде *окреме* господарство і вже в роцї 1897 був виборцем, голосував і його голос був важний.

2. Івана Байсаровича з Михалівки, бо там має знаходити ся другий Іван Байсарович,

3. *Якима* Москаля з Тарнавки, що був списї оподаткованих в перших ⅔ частях, бачив се на свої власні очи, а комісия мала ствердити, що його в лїстї виборчій не було.

4. Николу Марусяка з Іванкова, нїби длятого, бо в громадї має бути другий Никола Марусяк.

5. Івана Сельського з Верхняковець з тої самої причини.

6. Івана Виспянського с. Федя з Пищатинець з тої самої причини.

7. Николу Чопика з *Івання пустого* з тоїж причини.

8. Йосифа Федорова з Пушкарова з тоїж причини.

9. Олексу Бесарабу з Іванкова також з тої причини.

10. Гната Дулебку з Волковець ad Борщів длятого, що зроблено на него дня 17 лютого 1908 донесенє карне о переступство крадїжи трісок в лїсї Чарковського, визначено зараз розправу на 21 с. м., котру судия мусїв відложити, але зараз на 24 с. м. визначено поновну розправу, *на котрій* його засуджено на 7 днїв арешту, а хоч вирок сей з причини зголошеного відклику не є правосильний, але з тої причини комісия неправно не позволила йому голосувати.

11. Недопущено єще одного виборця до голосованя, але ми не вспіли довідатись, з якої громади і з якої причини.

Польська комісия всі голоси віддані на „грабього-Чарковського" або „Шарковського" вписувала неправчо Тадеєви Голїєвському-Чарковському. Наші члени комісиї вправдї за тим не голосували, але були непорадні і протесту до протоколу не вносили, а иншим виборцям, котрі того жадали — вписаня до протоколу тої обставини відмовлено.

По оголошеню так доконачого вибору оголосила Польща сьвітов. свою радість вистрілами з моздїрів і запросила хрунів на виборчі ковбаси до польського „Сокола".

З того ясно слїдує, що наколи би польська комісия не допустила ся звичайного розбою при тім виборі і наколи би Москалї з о. Литвиновичом з Кудринець і о. Куриловичем з Волковець ad Звенигород не допустили ся звичайної зради, то наш кандидат одержав би 114 голосів і зістав би вибраний послом. Говорять, що вибір сей коштує Чарковського 12.000 К.

Виборець.

Тернопіль. Ще на зборах 12. II., скликаних виборцями нашої організації і кандидатом на посла, можна було сподївати ся нашої побіди. По докладнім обчисленю голосів голова збору о. Куницький запитав: хто єсть проти кандидатури Павла Думки, і ні одна рука не піднесла ся, а навпаки пропонований першими зборами кандидат Дмитро Дебельський заявив торжественно, що від кандидатури відступає. Дня 24. II. зібрались всі наші виборці на нічлїг в „Міщанськім Брацтві" і тут вислухали патріотично переконуючих слів о. Мих. Сьвітенького, щирих промов о. Ю. Куницького, Волинця, Ракочія і и. *Порішено кандидатів* на членів комісиї. Ранним ранком 25. II. заповнилась Рождественська церков виборцями, щоби вислухати Служби Божої за упокій бл. п. Марка Каганця та набрати в молитві довіря у свої сили. Відтак разом усї удались до ради повітової. Зденервований концепіст староства, Лясковскі, не хотїв пускати наших виборців, поки не надійде назначена година і жандарми. В сали виборчій стали роздавати картки до вибору комісиї, для „поржондних" готові, для наших чисті, але виборці при помочи приготованого індига в миг ока виповнили свої картки. Наступило голосованє на комісию і 117 голосами виходить наша комісия: о. Юрий Куницький з Ігровиці, о. Платон Карпинський з Дичкова, п. Стефан Волинець з Бірок великих і п. Іван Базар з Настасова. Староста покликує кс. Шубера, д-ра Брудзінського і Яна Шота. Головою комісиї стає наш член комісиї о. Юрий Куницький.

Наступає голосованє на посла: на 208 всїх виборців голосує 203 (бракує пятьох а то: двох „твердих" зі Ступок і по одному з Грабівця, Петрикова і Чартории) гр. Коритовський дістав 83, Павло Думка 120. Признати треба, що оба „тверді" з Кутковець і оден з Товстолуга голосували *з нами, навпаки* Підгайний з Березовиці по указу голосував на гр. Коритовського. Комісия ще кінчить своє урядованє, а о. Сьвітенький вже везе вибраного посла поміж виборців до „Міщанського Брацтва", де одушевленю і радощам нема кінця. Промова о. Сьвітенького зворушує усїх до сліз; вкінци приходить комісия і знов нові оплески, промови і пісни.

„Słowo Polskie" денунциює сьвященство, що воно записягало виборців, щоби голосували на П. Думку. В тім донесеню, *адресованім особливо* до о. Куницького, нема слівця правди. Що-ж до опира, яким Польонія страшила — сьвящеників, а іменно сего „безбожія" п. Павла Думки, то найдосаднійше *опрокинув його на зборах* з 22. II., сам парох п. посла, о. Микитка. П. Думка може мав коли і яке непорозуминє з о. Микиткою, а однак сей заявив, що і дїти п. Думки хрещені і п. Думка, хоч далеко в поли мешкає, часто буває у церкві. Всї українські сьвященики виборці голосували з народом, а пан комісар Лясковскі що вишукав того опиря „безбожія", лїпше нехай сидить тихо, бо ми постараємо ся відфотографувати деякі *преважні документи.*

Виборець.

Парляментарні справи.

Буджетова комісия посольської палати радила вчера над буджетом зелїзничого мінїстерства. По референтї пос. Сильвестра, який поручив м. и. приняти внесенє пос. Кайзера в справі заведеня 4-ої кляси при державних зелїзницях, *виказував* пос. Еленбоген конечність нового подїлу зелїзничих дирекций без огляду на національні квестиї, а також конечність реорганїзациї генеральної інспекциї, а також зе-

лїзничого міністерства та адміністрації зелїзниць в дусї, який би відповідав вимогам нового часу. Пос. Малїк домагав ся удержавненя полудневої зелїзниці а пос. Шрамек, щоб угорські напис на лінії зелїзниці Кошиці-Одерберг, яка йде через австрийську територию, заступити чеськими й польськими.

Відтак забрав голос пос. Козловський та обговорював упослїдженє Галичини в зелїзничій области. Для рідної продукциї вагонів не має, а за те для росийських транспортів трансітових находять ся все вагони. Продукция росийська зазнає тут більших концесий, як рідна: за збіже і покладки з Росиї до Нїмеччини та з Росиї до Чех і Моравії оплачуєть ся на австр. зелїзницях низші тариф., чим за продукти галицькі. Угорські тарифи на муку є дешевші, чим австрийські. Через упривілейованє Росиї та низькі тарифи угорські приходить ся галицькому рільництву вести дуже важку конкуренційну боротьбу. В дальшій части своєї промови домагав ся пос. К-ий заведеня сталого комітету державної ради зелїзничої та поставив інтерпеляциї: 1) в справі удержавленя зелїзниці Львів-Белзець, 2) в справі тариф на зелїзници Ярослав-Сокаль, 3) в справі будови особового й товарового двірця, 4) будови робітничих домів для зелїзничого перзоналу в Станиславові, а також в справі внесеня пос. Гломбінського що до поправи службових відносин зелїзничого перзоналу.

По промовах пос. Крамажа, який заявив, що всї чеські і нїмецькі партиї добачують інтерес в дальшій акциї удержавненя зелїзниць і пос. Кончого, який промовляв за удержавненєм полудневої зелїзниці, промовляв пос. Романчук і домагав ся поправи стану зелїзничих звороти чих а також того, щоб зелїзничі білєти в Галичинї були вже раз печатані також в руській мові.

Відтак забрав голос ще пос. Гофман-Вєленгоф, а після него давав міністер жел. Дершата подрібні пояснення в справі всїх порушених квестий. Він заявив, що є противником заведеня IV. кляси з оглядів фінансів, впрочім III. кляса є в Австриї так само дешева як IV. в Нїмеччинї. Квестия будови робітничих домів в Станиславові поступила вже так, що буде здїйснена ще протягом біжучого будівельного періоду. Недостача вагонів в Галичинї і реформа тариф повинна бути обговорена при роздїлї „рух зелїзниць державних". Удержавненє лїнії Львів-Белзець не може наступити швидше, аж урегулюєть ся тарифи тої зелїзниці. По сім приступив міністер до обговореня квестиї заведеня електричних зелїзниць та опалюваня нафтою на державних зелїзницях. Квестиї сї заслугують на попертє через те, що в альпейських краях маємо значні засоби водні, а в східних богацтва нафти. При заступлюваню вугля нафтою треба мати на увазї стале достарчуване продукту і те, щоб він виходив коли не дешевше, то бодай не дорозше як вуголь. До тогож нафти в первіснім станї не можна вживати, але треба еї відбензинувати. Тут стає держава перед дїлємою: або утворить власне заведенє для відбензиновуваня або сотворить власну рафінерию, в якій буде ся по при відбензиновуваню нафти виробляти побіжні продукти. Поки що справа ся ще не рішена і творить тему поважних роздивлювань в міністерстві зелїзниць держ. Також заведенє електричної зелїзниці вимагає розслїдженя рїжних систем. Першою лїнїєю електричних зелїзниць буде получене Інсбруку з Лїндав, бо водні відносини є там найлїпші.

По промовах пос. Елєнбогена, Крогеча, Малїка й Штайнвендера та кінцевім виводї референта д-ра Сильвестра принято цїлий титул разом з резолюциями.

Після реферату посла Д'Ельверта над розділом: „рух на удержавнених лїнїях Північної зелїзниці ім. цїс. Фердинанда" забрав голос пос. М. Василько. Заступник голови нашого клюбу парляментарного вказав на сторонниче поведенє правительства супроти Русинів, проявлене при онодїшних соймових виборах в Галичинї та як слїд напятнував нечувану ролю, яку відограв у сїй справі нїби австрийський намісник п. гр. Потоцький. Через разячі надужитя виборчі яких допускали ся галицькі власти адміністрацийні, не може руський клюб вдоволити ся самою лише опозициєю, але мусить вхопити ся инших засобів, якїб виразили обуренє руського народу. Із сеї причини годї бесїдникови задержати на дальше придїлені йому реферати, бо не міг би поставити внесень на принятє поручених йому позиций. Через те просить предсїдателя, щоб придїлені йому реферати роздав другим членам комісиї.

Предсїдатель комісиї п. Кіярі взиває пос Василька до порядку за непарляментарні вирази, яких він ужив в своїй промові супроти намісника Галичини і на сім наради покінчено.

Слїдуюче засїданє нинї.

Заграничний огляд.

Думські посли у царя.

Праві посли до Думи вибрали ся вчера окремим потягом до Царського Села, де їх двірськими повозами привезено до царської палати. О год. 2·30 по пол. появив ся цар в товаристві міністра двору й почоту в салї принять, де посли приняли його грімкими окликами „гура".

Цар-батюшка повитав послів отсими словами: „Радую ся, бачучи панів у мене та бажаю очивидно добрих вислїдів для праць Думи, які — як показуєть ся — є успішні. Будьте сьвідомі того, що я покликав вас задля випрацьованя законів потрібних для Росиї та, щоб ви були менї помічні в задачі скріпленя законного ладу. З усїх проєктів, які після вказівок внесено в Думі, уважаю найважнїйшим предложенє в справі полїпшеня відносин земельної власности селян. Пригадую при сім мою кількаразову заяву, що якенебудь нарушенє права власности не осягне нїколи моєї санкциї. Права власности мусять все остати сьвяті і забезпечені законом. Знаю, з якими почуваними ви прийшли сюди. Свій зріст і скріпленє протягом тисячлїтя завдячує Росия непохитній вірі росийських людий, вірнопреданости супроти царя та безмежній любови вітчини. Поки ті почуваня живуть в серцях усїх Росиян, буде Росия тїшити ся поводженєм, добробутом і силою. Благаю Всемогучого, щоб ті почуваня все жили в серцях росийських, щоб сонце щастя сьвітило над нашою могутною вітчиною."

Мову царя приняли депутовані поновними окликами „гурра". Як після сего увійшла до салї цариця з престолонаслїдником, то вірні посли ще раз гукнули „гурра". Цар із престолонаслїдником на руках пройшов по при послів, обмінюючись із деким з послів кількома словами:

По сім царська сїмя вийшла, а послам подано снїданє, при якім кількох з них виголосило тоасти на честь царя, царици, престолонаслїдника й царської сїмї. Вернувши до Петербурга, були посли на богуслуженю в Казанськім соборі.

НОВИНКИ.

— **В справі голосованя у Львові.** Деякі польські дневники зазначили, що при голосованю на соймових послів у Львові кождий виборець має подати тілько назвиск, кілько послів має бути вибраних, а голос відданий на менше число кандидатів буде уневажнений. На се урядова „Gazeta lwowska" заявляє, що та інформация хибна, бо подібної вказівки що-до інтерпретациї §. 40 соймової виборчої ординациї намісництво зовсім не видало. Згідно з постановою згаданого закона не підлягає найменшому сумнївови, що виборець може голосувати також на менше число послів, нїж їх має бути вибраних в данім виборчім окрузї. Отже у Львові можна голосувати також на менше, нїж на шістьох послів, а кождий голос, відданий хочби тілько на одного посла, є безусловно важний.

— **Т. зв. краєва рада шкільна,** а властиво польська комісия едукацийна місто постаратись в соймі о материяльне піднесенє учительства, вигадала під покровительством намісникової Потоцької нове едукацийне товариство з льотерию і органом „Byt", з котрого дістануть Русини велику дулю. Гадка учительства така: Поправляймо свою долю материяльну тілько не через ілюстрований „Byt" (в 1. числї подано портрет намісникової і шевця п. Новосада коло русиноїда Дембовського і других едукацийних сьвітил). Голодомор, що се пише, обезпечив ся перед 5 лїтами у віденськім „Beamtenverein-I" і дістав на жаданє текст полїци руський. За рік дано йому запомогу з товариства 60 кор. а за три роки в часї хороби 120 корон на купели. Позаяк позичив був на купно дому кілька соток на 6 прц., то визначено йому час сплати тодї, коли сам схоче. Крім сего в грудни сего року повідомлено його, що „Beamtenverein" знижає йому процент на 5 прц. Додаю, що зниженє се наступило без прошеня і в часї великої сегорічної кризи, коли всї товариства попідносили процент о 2 або 3 і 4 прц. От де, учителї, шукати нам помочи. „Byt" відсилаю туди, звідки прийшов. — *Г.*

— **Нове кредитове товариство для урядників.** Пишуть нам: Під фірмою „Beamten Kreditanstalt" основуєсь у Відни товариство, якого конститууючі збори відбудуть ся сего тижня. Ціль товариства: найдешевшим способом увільнити урядників і учителїв від довгів та уможливити закупно домів і реальностий з площами для урядників всяких категорий. На сю ціль обіцяло дати міністерство кільканайцять мілїонів побіч гварантиї країв. Буде се найбільше удогідненє, про яке уряднича верства могла мріти. Товариство буде позичати без дальших обезпек і сейчас на повисші цїли жадану суму гроший, обезпечуючись лише житевою полісою на одендрц. пожиченої суми і то на так довго, як довго буде сплачуватись довг затягнений (тому так низька премія) і без рїжниці на вік пожичаючого, хочби се був емерит. Сплата такої пожички мінїмальна: Хто пожичить 2000 корон буде платити 10 лїт по 10 кор. місячно враз з премією за полїцу! По инших спольонїзованих і зжидоватілих містах рідко хто з Русинів посідає свою хату з огородцем а відомо, що доми і цїлі реальности, зістаючі в руках руських, творять майно та тим самим надають характер національний містови. Тому просимо наше „Товариство урядників і сьвящеників" у Львові та всї промислово-спілкові „Народні Доми", яких статути предвидїли подібну цїль, аби сейчас навязали зносини з повисшим товариством або окремо пішли ві всїм за згаданим товариством, яке бідну верству наших урядників піднесе дуже високо на добро нашого народу. Додати належить, що „Słowo Polskie" вечірне з 24. лютого с. р. острить уже зуби, аби Русинів випередити і аби самому покористуватись тим товариством. — *Р.*

— **Нове українське видавництво.** В Київі заснувалось сими днями — як доносить „Рада" — українське видавництво дешевих книжок для народа під назвою „Час". Видавництво ставить своєю метою видавати книжки белєтристичного змісту, оригінальні українські і переважно переклади з рїжних европейських мов. Книжки виходити-муть сериями, по кілька назв в кождій серії, однак не дорозше від 1 до 5 копійок. Перша серия 10 книжок вийде незабаром.

— **Москвофільські блазни.** Пишуть нам: У „Вістнику станиславівської епархії" з 1908 р. ч. 1. стор. 1. видруковано, що реколєкциї для духовенства розпічнуть ся в „чорнім тижни". Єсть се очевидно похибка складача, бо в рефератї стоїть виразно: в „сирнім тижни". Сю похибку завважано аж по випечатаню числа, але не простовано публично, бо кождий із сьвящеників був повідомлений лично, в якім часї призначений на реколєкциї. Хотяй такі друкарські похибки лучають ся в кождім видавництві, то все таки „Галичанинъ" використав згадану похибку, щоби в злобний спосіб кинути напасти і інсинуациї на духовні власти, перекручуючи очевидно при тім „чорний тиждень" на „черную недїлю". — *Сьвящ. Ф. Щепкович,* канцлєр.

— Страшна пімста. Пишуть нам: В селї Придїльници коло Добромиля замордовало трьох селян бувшого війта, котрий в своїм часї спричинив був їх арештованє за якусь провину. Селяне відсидїли своє, а пімсту відложили, аж знайде ся нагода до сего. Перед кількома днями зійшли ся всї в коршмі. Там підпивши собі, почали сварити ся, а потім вийшли і зачаїли ся на него. Коли надійшов війт, напали на нього і зелїзною штабою убили на смерть. — Жандармерия вислїдила їх і осадила у вязници. — *М.*

— **Не удалась штучка.** Пишуть нам: Дня 24. с. м. вискочив з особового поїзду межи Старявою а Хировом якийсь молодий чоловік. Льокомотива, котру сейчас вислали на місце випадку, привезла його до Хирова, і лїкар сконстатував кілька легких ран на голові. На питаня, що його спонукало до того, давав неясні відповіди, так що його мусїли арештувати. Аж в жандармериї виявив своє правдиве назвиско. Зове ся Андрій Колесса, а на стациї подав ся за Станислава Скшентого з Маковиск під Коросном. Показало ся дальше, що він до спілки з двома иншими обікрав двір під Надибами. Забрали убраня, біжутерию і постіль на два вози і вівезли незнати куди. Щоби змилити за собою слїди, Колесса удав ся пішки до Старяви, там продав дещо з украденых річий, а потім всїв до поїзду, щоби вернути ся до Хирова. Перед самим Хировом побачив на поли цигани, з котрими тримав спілку в крадежах, отже думав, що удасть ся йому вискочити щасливо і прилучити ся до них. Тимчасом штучка не удала ся, бо і голову порозбивав собі та ще і арештували його. — *М.*

— **Доробок в Америцї.** Пишуть нам: Перед трема роками виїхав кольоніст Фромбах з Коросна коло Хирова до Америки, лишаючи в дома молоду жінку і двоє дїточок. В Америцї удалось йому заощадити тілько, що прислав жінцї около 1.800 корон. Однак весела жіночка всї гроші прогайнувала із своїм коханком, та ще наробила довгу на 600 корон. Не думала, що її чоловік затужить за родиною і схоче вернути; була певна, що дальші грошеві посилки вистарчать, щоб заспокоїти довги, та що удасть ся наслїдки її житя з коханком якось затушувати. Тимчасом онодїшного вечера вернув Фромбах несподївано з Америки. Жінка приняла його нїби радісно, а над раном, коли чоловік наоповідав ся про свої пригоди, попросила його, щоби з огляду на втомлень положив ся спати, а сама побігла буїм то по молоко. Коли довший час не вертала, післав Фромбах свою донечку шукати за нею, але дарма; Фромбахової не бачив того дня ще нїхто. По кількох годинах вилїзла сестра Фромбаха на стрих за пашою для худоби і там знайшла Фромбахову повішену. Чоловік так переняв ся своїм нещастєм, що з жалю хотїв відобрати собі житє, але люди успокоїли його. По нитцї до клубка довідав ся він, що його жінка вела розгульне житє, гроші стратила, першу дитину від коханка поронила, а другу на день перед поворотом Фромбаха з Америки, закопала в стайни. От такий його доробок в Америцї! — *М.*

— **З черновецького унїверзитету.** На черновецькім унїверзитетї було в зимовім семестрі 1907/8 записаних 834 студентів, з того 54 женщин. Богословів було звичайних слухачів 117, надзвичайних 10, правників: звич. 142, надзв. 30 і 1 госпітант, фільозофів: звич. 133, надзв. 77, фармацевтів 17 і 7 госпітантів. Після материної мови: Нїмців 457, Ремунів 179, Русинів 118, Поляків 49, Чехів 5, Сурбів 10, Москалїв 11, 1 Вірменин, 3 Болгари і 1 Англїєць. Після віроісповіданя: гр. прав. 270, вірм. ор. 2, рим. кат. 139, гр. кат. 54, вірм. кат. 11, еванг. а. к. 28, еванг. г. к. 1, жидівського 320. Між тими що фігурують як Нїмці, є 329 жидівських слухачів.

— **Експорт українського вугля до Австро-Угорщини.** Як доносить „Рада", обчисленя російського департаменту митових оплат сьвідчать про незвичайний зріст експорту українського камінного вугля й антрациту знад Дону до Австро-Угорщини. В 1906 р. через волочиський митовий уряд вивезено всього 2.554 пуди, починаючи-ж від сїчня 1907 р. експорт став швидко зростати. Вивезено в пудах: в сїчни 900, в лютім 6126, в марті 14.025, в цьвітни 4 277, в маю 14.406, в червни 4.589, в липни 6.720, в вересни 46.253, в жовтни 188.643, в падолисті 426.568, в грудни 370.783. Всього, значить за цїлий рік 1.082·789 пудів. Для поясненя годить ся додати, що один пуд рівнаєть ся нашим 16·38 клґ.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Онисима. Евф. (лат. Романи). Позавтра, в суботу: Памфіла (лат. Леандра).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент країв дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **За упокій душі М. Каганця** відправить ся заходом читальні „Просьвіти" Личаківського передмістя в недїлю, дня 1 марця с. р. о год. 12 в полудне в церкві св. Петра і Павла при ул. Личаківській панахида, на котру запрошуєть ся всїх наших передміщан а також Всч. отців, котрі-б зволили ласкаво причинити ся до звеличаня сего сьвята. — *Видїл.*

☐ **На сироти по бп. М. Каганци** надіслали через адміністрацию „Дїла" (в коронах): Г. З. (Львів) 30, о. Онуфрій Малецький, Олешичі 4, о. А. Волянський, Криворівня 11·50, о. Мирон Лїтинтинський, Мужиловичі 2, Мария Лїтинська, Мужиловичі 4, Іван Лїтинський, Мужиловичі 4, о. Володимир і Евгенія Федеви, Красна ad Петр. 2, Тимко Перейма, Рихвалд 2, Гринь Мельнич з Надїтич (складка від громадян) 7·46, о. Кузьмів, Підгірці 2, о. В. Носковський парох на Сороках і Лїщинцях 36, видїл чит. „Просьвіта" в Ракові (складка) 14, о. Кароль Федорович, Войславичі (складка) 8, Мих. Романів, Косів (збірка на вічу) 5·06, Андрій Когут дяк з Явірця 1, Я. Сїмянович студ. прав з Явірця 1, Дмитро Мирославський з Явірця 0·30, Євка Шутяк з Явірця 0·40, Іванна Чернецька з Дикова старого 2, о. Ант. Кордовський, Глїбока (Бук.) 1, чит. „Просьвіти" в Дебеславцях 5, о. Теодозий Крохмалюк в Ланчинї (на памятник) 5, Зенон, Емілїя і Ольга Шухевичі з Тишковець 6, Павло Войтович Калагарівка 1, Вол. Окуневський, Глїбока (Бук.) 2, Дмитро Правець, Дубецько 2·30, о. Алекс. Хтей, Беньова (складка) 20, о. Евст. Качмарський, Славсько (від парохіян) 8, о. Петро Кордуба, Воля велика (на памятник) 4·22. — Крім того з Мухавки чортківського повіта доносять нам, що дня 14. с. м. відправлено там заупокійне богослуженє, причім зібрано 20 корон, які вислано до „Кредитового союза" у Львові.

☐ **З „Народної Торговлї".** Пригадуємо нашим Вп. відбирателям, що належить поспішити з замовленями на богослужебне вино і церковне сьвітло з знаком М. Ц. Н. Т., щоби через пізне надсиланє замовлень не опізнили ся оповіщені транспорти вагонові. Наш пивничний виїздить вже в перших днях марця на Угорщину, щоби приготовити замовлені вина до транспорту. Що до цїн просимо звертати увагу на анонси нашого товариства, які кілька раз в тиждень поміщувані на послїдній сторонї часописи. — *Дирекция.*

☐ **З тов. „Зоря" у Львові.** Тов. „Зоря" устроює великі вечерниці 29-го с. м. в своїх комнатах при ул. Краківській ч. 17. Початок о год. 9. вечер. О численну участь просить — *Комітет.*

☐ **Вінчанє д-ра Маркила Рожанковського,** лїкаря при маринарцї, з панною Амалією Рожанською, дочкою о. Миколи Рожанського і Елєонори з Громницьких, відбуде ся у Львові дня 1. марця с. р. о 8. годинї вечером в церкві Преображенській.

☐ **В Жидачеві** відограють члени місцевого „Сокола" дня 1. марця с. р. образ з міщанського житя Цеглинського „Тато на заручинах" і „Комедию ізза росийсько-японської війни" в домі п. М. Дубика (фабрика дахівок). Початок о год. 7½ вечером. Дохід на цїли товариства.

☐ **З Камінки стр.** Аматорський кружок руського „Сокола" відограє в недїлю дня 1. марця с. р. в салї товариства „Праця" драму Івана Франка „Украдене щасте". Початок о 7. год. вечером.

☐ **Із Старого Самбора.** В недїлю, дня 1. марця с. р. відограють члени читальні „Просьвіти" народну драму „Верховинці", в сали польського „Сокола". По представленю забава з танцями. З огляду на се, що є се для повіту старосамбірського одинока нагода до розривки, та також тому, що чистий дохід призначений на будову „Народного Дому" в Старім Самборі, надіємось, що околиця численно прибуде. Початок точно о 7. г. вечером. — *Видїл.*

☐ **Хто з Всч. ОО.** духовних намірає приїхати небавом до Америки, най зволить ласкаво мене повідомити, бо маю важне дїло. Rev. M. Danilovitsh U. S. America, Jefferson Co, Sykesville, Pa, Box 4.

☐ **Редакция Бібліотеки для української молодїжи** подає до відома переплатників, що другий випуск п. з. „Фізична географія" В. Налковского І. часть „Гідросфера" в перекладї Антона Крушельницького друкуєть ся і розішлеть ся небавом переплатникам. Редакция подає рівнож до відомости, що із сим випуском розділила видання для молодїжи на дві части: а) видания для старшої молодїжи, до яких належати-ме і згадана географія, б) ілюстровані видання для дїтий. — Із сеї другої групи друкують ся або приготовляють ся до друку і вийдуть в найлшім часї ось такі книжки: 1. Козак Дмитро Бараболя, 2. Казка про царя що був під землею, 3. Козацька дочка, 4. Кидра княгиня — вибір поезій Федьковича, 5. Нариси з істориї природи. (Усї книжочки 2—4 аркушеві зложені на основі вибору писань наших красших письменників, приноровленого до вимог молодїжи). — Передплата на бібліотеку 3, зглядно 5 (за оправлені) кор. — Супроти нерівномірної цїни книжок передплата буде обчислювана не річно, лише в міру числа аркушів у виданих книжках. — Тих Вп. Добродіїв, що одержали „Перли" (І. число Бібл.) просить Редакция, аби прислали передплату, або звернули книжку. — *Антін Крушельницький.* Станиславів — Руська гімназия.

☐ **Конкурс.** Отсим розписуе ся конкурс на запомогу з фундациї „Неназваного" в квоті 300 К. О запомогу можуть убігати ся челядники ремісники — члени тов. „Зоря" у Львові, котрі намірають відкрити свої власні робітні майстерські. — До письменного зголошеня, яке належить внести на руки голови тов. „Зоря" п. Василя Нагірного найпізнїйше до дня 18 марта 1908. 12 год. в полудне належить долучити: 1) метрику, 2) сьвідоцтво визволеня і 3) заяву що-до висоти власного капіталу, з яким намірає розпочати веденє робітні. — Львів дня 25 лютого 1908. — За видїл тов. „Зоря" *В. Нагірний* голова, *Д. Кулинський* секретар

Урядові вісти:

З почти. З днем 1. марця с. р. увійде в житє почтовий уряд в місцевости Мизунь старий (повіт Долина) із звичайним кругом дїланя. Місцевий округ доручень сего буде творити громада і двірський обшар Мизунь старий, а замісцева громада Мизунь новий і лїсничівка Солотвина мизунська. Почтовий уряд в Мизуни старім буде получений з почтовою сїтию через щоденно двократні ходи посланця до почтового уряду в Вигодї. З днем 1. марця с. р. заводить ся при почтовім урядї в Любачеві тижнево шестиразову служби сільського листоноса дла місцевости: Заперекопи, Гуще, Мокриця і Батаї.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте ій нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

Конкурс.

Головний Видїл Товариства „Просьвіта" у Львові оголошує отсим конкурс на посаду платного редактора видавництв Товариства „Просьвіта". Зголошеня зглядно оферти належить присилати до кінця марта 1908. Близших інформаций удїляє Канцелярия Товариства, ринок ч. 10. в годинах 6—7 вечером.

За головний Видїл Товариства „Просьвіта" у Львові:

Петро Огоковський, голова, *д-р Іван Брик,* секритар.

1—3

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 26. II. 1908 Антін Венгринович, Смольна; Володимир Витошинський, Дубецько; о. Богдан Елїяшевський, Гуменець; Микола Фішель, Підлуби; Евтих Теонів, Шидлівці; Іван Дереш, Воля велика; о. Володимир Кальба, Соколівка; Василь Демчук, Стриганці; Михайло Вірт, Львів; о. Ігния Кузів, Городище; Іван Рожиловський, Шишанів; Адольф Райнер, Рава руська; Лев Яюс, Сокаль.

„Польський і руський революцийний рух і Україна"

Михайла Лозинського

вже вийшла.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Ціна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гаснера 14. Хто замовляє в головнім складі (або через редакцию „Дїла"), не платить пересилки, а крім того до замовлень, які прийдуть до половини марта с. р. додаєть ся працю тогож-автора: Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі".

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

Приятелем материй

які надіють ся нового потомства і яких мучить обезсиленє є SCOTT'A Emulsion. Дїланє SCOTT'A Emulsion є як подиву гідне так вдоволяючим. **Нова сила і нова охота житя** прибуває як по випитю чародійного напитку. Але ще більше, коли малий горожанин сьвіта побачить сьвітло денне то справляє особливу радість своїм родичам здоровим виглядом і сильними формами, бо разом з материю живив ся 24

правдивий лише з сею маркою рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Scott'a Emulsion

і його скріпила, коротко кажучи дїлає як найлїпше.

Ціна оригінальної фляшки 2 кор. 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

Гі де Мопасан.

25)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Нарав писько розігнав ся так дуже, що вже не міг задержати ся в час і, щоби не перевернути ся на корові, мусів перескочити через неї. Тоді доперва тяжке сотворіне настрашило ся, піднесло найперше голову до гори, а відтак встало на всї чотири ноги. Дві другі корови, бачучи се, повставали також; тоді Жілїо пустив ся докола них в триюмфальний танець, а Анетта поґратулювала йому:

— Славно, Жілїо, славно!

— Ходиж бо їсти снїганє, моя дитино — сказала графиня.

Але Анетта приложила руку до очий, а по хвилї сказала:

— Їде післанець з телєґрамою.

По невидимій стежцї, заслоненій ланами пшеницї та вівса якась сина блюза сунула ся на поверхнї колосів і наближала ся до замку рівним мужеским кроком.

— Господи! — шепнула графиня — коби лише знов що злого не стало ся.

Коли ми раз довідаємо ся з телєґрами про смерть якоїсь коханої особи, то трівога перед всякими телєґрамами лишаєть ся нам на довго. І графиня тепер не була би в силї роздерти паперової стяжки та отворити синього листка, щоби її пальці не дрожали, щоби її ціла душа не тремтїла у тім переконаню, що в сих кількох стрічках вичитає знов якесь нещастє і знов потечуть сльози з її очий.

Аннета противно в своїй молодечій цїкавости тїшила ся все, коли лише лучило ся що нового. Житє зранило доперва перший раз її серце і вона могла надїяти ся лише якоїсь радісної звістки по сїй чорній, зловіщій торбі, привязаній до паса почтового післанця, котрий розсївае стільки радости і печали по вулицях міст та дорогах сел.

Ґрафиня не могла вже їсти та не відривала очий від сего чоловіка, що приходив чим раз близше та ніс їй лише кілька слів; але сих кількa слів могло вразити її так, наче би їй хто ніж встромив в груди. Вона заперла в собі віддих та намагала ся відгадати, яка се могла бути така пильна новина. В якій справі? Від кого? І сейчас Олївє прийшов їй на думку. Може він хорий? А може вже й не жиє?

Сї десять хвиль, яких треба було ждати, видали ся їй безконечними; відтак роздерла депешу, побачила імя мужа і вичитала таке: „Доношу Тобі, що наш приятель Бертен відїзджає до Ронсієр о першій годинї. Вийшли конї на дворець. Мої обійми".

— Ну і що? — спитала ся Анетта.

— Пан Олївє Бертен приїзджає до нас.

— Що за щастє! А коли?

— Незадовго.

— О четвертій годинї?

— О четвертій.

— Се дуже гарно з його сторони!

Але графиня збліднла, бо від якогось часу нова журба зростала в її серцю і *приїзд маляря* тронув її так само як все те, чого вона могла надїяти ся по сїй телєґрамї.

— Ти поїдеш по нього на дворець — сказала вона до дочки.

— А ти не поїдеш мамо?

— Нї, я буду тут ждати на вас.

— Чому? Йому се буде прикро.

— Коли я чогось нездорова.

— А перед хвилиною, ти хотїла іти пішки аж до Бервіль.

— Се правда, але по снїданю менї зробило ся недобре.

— За хвилю воно перейде.

— Нї, я навіть піду до свого покою. Як приїдете, то пришли кого по мене.

Вона казала запрячи на час конї, приготовити одну кімнату для маляря, а відтак пішла до свого покою та замкнула ся на ключ.

Її житє плило до тепер неперервно та майже без нїякої болїзни, кермоване виключно любовю Олївєра Бертена. Одинокою її журбою було, щоби не потеряти сеї любови. І се їй повело ся, вона виходила все побідно з сеї боротьби. Її серце, колихане щастєм та славою, стало ся дуже вибагливе, як у всїх гарних аристократок, котрим вже з роду належать ся всї приємности сего сьвіта. Згодивши ся на знамените подруже, де любов зовсім не вчисляла ся до її обрахунків, вона згодила ся відтак і на коханне як на належне доповненє щасливого житя. До сеї грішної звязи пхнула її не лише сила самої любови, але трохи також певного рода релїгійна почесть до сего чувства, сего ідеалу, який одиноко може справдї роз'ясняти сїру будденщину безжурного житя. І її серденько виповнило ся до краю сим щастєм, яке йому доля присудила і забарикадувало ся в ньому, не маючи иншого бажаня як лише боронити його проти всяких ворожих стремлїнь. Вона не шукала романтичних пригод, нове та незвісне не скоботало її цїкавости, а коли вже раз зволила приймити ласкаво се щастє, яке їй судьба подавала, тримала ся його вірно, задоволена з теперішности, а з природи неспокійна о будучність, вміючи користати з своєї долї обережно, ощадно та розумно.

Але малу-помалу, на разї ще незамітно, тихесенько старість зачинала сгукати до її серденька. Вона не хотїла слухати того, не мала відваги думати про се, але днї минали та вічно приводили їй се на память; і вона відчувала в душі щось в родї лесенького скоботаня, котре не затихало нїколи. А знаючи добре, що як вже раз житє котить ся в низ, то нїчо його задержати не в силї, вона замкнула очи, щоби ще хоч на часочок зберегчи свої мрії, щоби не бачити сеї безоднї та не дістати завороту голови, щоби не попасти в розпуку через свою безсильність.

І так жила вона майже щасливо, вмовлюючи в себе, що її краса не минеть ся ще так скоро. А коли побіч неї появила ся Анетта в своїй молодечій сьвіжости, вона не бояла ся сего сусїдства, але навпаки була горда, що її дозрілу, вчену красу цїнено висше, як сей перший, блискучий розцьвіт вісїмнайцятьлїтної дївчини.

Вона була навіть переконана, що для неї зачала ся нова, щаслива та спокійна доба житя, коли несподївано смерть матери вразила її в само серце. В перших днях се була безмежна розпука, так що в її душі не було тодї місця для нїякого иншого чувства. Від рана до вечера затопляла ся вона в своїй печали, намагала ся пригадати собі всьо, що лише відносило ся до помершої мами, її слова, її пестощі, її колишне лице, її сукнї з давних лїт, бажала позбирати з минувшини всї дрібненькі спомини та умістити раз на сердешні, все в своїй памяти сї дорогі памятки, щоби відтак згадувати їх та думати про них. А коли вже дійшла до найвисшого степеня розпуки, так що діставала що хвиля атаки нервові та тратила придомність, цїла ся нагромаджена болїзнь бухнула слезами і плила як день так ніч з її очий.

Одного рана покоївка принесла їй чай, відслонила вікна та запитала ся:

— Як нинї Ваше здоровлє, прошу панї?

— Пропало всьо, я вже нїколи не прийду до себе — відповіла ґрафиня, чуючи, що плач і жаль вичерпали всї її сили.

Слуга поглянула на паню та аж настрашила ся, так її лице було бліде серед білої постелї ліжка.

— Дїйсно, панї дуже зле виглядають — сказала вона зі щирим жалем — панї добре зробили би, коли би трохи шанували ся.

Сї слова, вимовлені таким сумним голосом, острою шпилькою вкололи ґрафиню в само серце; і як лише покоївка вийшла, вона встала з ліжка, щоби подивити ся на своє лице до великого зеркала, уміщеного в дверех шафи.

Вона остовпіла, ставши напротив себе: її губи позападали ся, очи почервонїли, сих кількa днїв терпіня сплюндрували її красу не до пізнаня. І де подїло ся її біле личко? Вонаж його так добре знала, студиюючи його у всїх можливих зеркалах, знала всї його черти, всї нїжности, всї вирази, всї усьміхи, вона його так плекала, так доглядала та нераз вже й відсьвіжувала його румяну краску, затирала дрібні морщини, що появлялися в кутах очий при яснім сьвітлї дня. Тепер вона не пізнала його, се не було її лице але якоїсь иншої женщини; її не було таке змарнїле, пожовкле, обложене безнадїйною недугою.

(*Дальше буде.*)

Руське Товариство Педаґоґічне у Львові розписує конкурс на одну одноразову запомогу в квотї 120 К з „фондациї імени Романа Алексієвича" для учителїв і учительок та вдів і сиріт по учителях народних шкіл руської народности.

Першенство до одержаня мають:

а) зовсім убогі сироти по учителях народних шкіл, які звірцево ведуть ся і роблять дуже добрі поступи в науках,

б) зовсїм убогі вдовиці по учителях народних шкіл, котрі свої дїти до шкіл посилають,

в) убогі учителї народних шкіл, які також дїти свої до шкіл посилають.

Поданя належить надсилати до Руського Товариства Педаґоґічного у Львові (Сикстуска ч. 47) найдальше до 1. цьвітня 1908 разом з алеґатами ad а) б) в).

У Львові 12. лютого 1908.

За Видїл:

о. І. Чапельський голова. *Д-р В. Щурат* секретар.

Надіслане.

ВСЯКІ КУПОНИ

і вильосовані папери вартостні

вимінчує без потрученя провізиї або коштів

КОНТОРА ВИМІНИ

Ц. к. уприв. Галицкого акцийного

Банку Ґіпотечного 4

Робітня артистично-слюсарська,

Михайла Стефанівського у Львові ул. Коперника 16

виконує до церков хрести, кулї і місяцї в огни золочені, громозводи, вікна желїзні, сходи кручені, паркани, ґалєриї і прочі роботи по дуже низьких цїнах. 15 3—10

ПЕРЕКАЗИ і ЛИСТИ КРЕДИТОВІ

на Париж, Лондон, Берлїн і всї заграничні місца видав

Банковий дім і контора виміни

Сокаль і Лілієн

Порученя з провінциї без дочисленя провізиї. 5 е

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Ґіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 15, 24 і вище. Заравом поручаємо найбільшім виорі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуе ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Виравний інструктор

учитель вищої гімназії, приготовляючий за порукою учеників і учениць гімназіальних і виділових до іспитів вступних та приватних, гладко лекцї в обидвох грецьких, здорових, найрадше в Коломийщині. Зголошеня прошу посилати на адресу: К. О. К. 111 poste restante Перемишль. 259 2 2

Пошукую приміщена для старшої женщини на селї бажано жовнищі у священника або учителя за опатом місячно. Зголошеня Приміщене до Адміністрациї „Діла". 258 2—3

Пошукую сейчас коеть з чистим письмом до писаня адрес на цїнянки. Близша відомість сканцеляриї М. Волинського площа Марїяска ч. 2 в годинах 3—4 по полудни. 256 3—3

Ірм внутрішнім украшованєм церков належить вперід важдати плянів від сильної роботи Евст. Щупляневича, Львів, ул. Шпитальна 35. Голдні ратальні салята. 42о

Цукорня Краївска

ҐРОЧИНЬСКОГО

у Львові улиця Фредри

поручае знаменитий цукорок десеровий фунт 50 кресцарів. Знаменити памнушки і пет'чка 1ґз по 1 кресцари. 10—10

81 моргів найлїпшого орного ґрунту, 6 моргів лїс з домом покосами і ґільварок о 30 моргах в будинками до розпа, цїлість в громади Хильчиць, 5 кільометри від Золочева. Близші відомости удїлить власитель Рот, Львів, ул. Панська 6. 185 2—10

Подешевів смалець

лїпше в торговли Леонарда Соколовського, улиця Батория ч. 2, Львів. 253 6

Склад печий кафльових з краєвої фабрики

ГЛИНЬСКО

перенесене з улиці Сенькевича на

пл. Домбровского ч. 5

ул. Тиха 1.

Поручає ся чинене печий і 233 кухонь кафльових. 8—10

ОГОЛОШЕНЄ.

IV. Загальні Збори членів „КАСА ЗАДАТКОВА" стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Камінцї стр. відбудуть ся дня 17 марта 1908 о годинї 2 по полудни в льокалю „Руського Касина" в Камінцї струмиловій з слїдуючим порядком дневним:

1. Відчитанє протоколу з попердних загальних зборів.
2. Справозданє Дирекциї за рік 1907 і предложенє білянсу.
3. Справозданє комісиї контрольної і відчитанє звіту з переведеної ревізиї через делеґата Союза ревізийного.
4. Розділ чистого зиску.
5. Вибір 3 членів Ради Надзираючої в місце уступаючих на 3 лїта і 1-го члена на один рік.
6. Зміна статута §. §. 8, 9, 10, 11, 17, 19, 20, 26, 27, 28, 30, 45, 47, 48, 50 і 52.
7. Внески членів.

В случаю єсли би не зібрав ся приписаний комплєт для зміни статута, то відбудуть ся Загальні Збори тогож дня о годинї 3 по полудни з тим самим порядком дневним без огляду на число явивших ся членів.

Камінка струмілова дня 22 лютого 1908.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ

Кароль Підляшецький предсїдатель в. р. *О. Кароль Бардин* за секретаря в. р.

271 1—1

Звичайні Загальні Збори

Товариства „НАРОДНИЙ ДІМ" в Стрию зареєстрованого з обмеженою порукою відбудуть ся дня 14 Марта 1908 т. є. в суботу о год. 12 в полудне в домі Товариства. Наколи на Загальні Збори не явило ся число членів вимагане §. 30 статута, відбудуть ся Загальні Збори з тою самою програмою без огляду на число членів о год. 1 по полудни того самого дня.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Відчитанє протоколу послїдних Загальних Зборів.
2. Звіт дирекциї за рік 1907.
3. Звіт комісиї контрольної і ревізийної.
4. Внесенє Ради Надзираючої що-до розділу зиску.
5. Вибір трех членів Дирекциї і трех заступників на один рік.
6. Вибір трех членів Ради Управляючої на три лїта на місце уступаючих.
7. Предложенє Ради управляючої що-до зміни статута.
8. Внесеня Дирекциї і членів.

Право участи мають лише члени заплативші повний удїл. За лєґітимацию служить книжка уділова.

Стрий дня 26 Лютого 1908.

Тома Красїнський заступник голови. *Іванна Вітковицька* секретар. 272 1—1

ОПОВІЩЕНЄ.

Промислово-торговельна спілка: „ЄДНІСТЬ" стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою в Сколїм запрошує своїх членів на

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ,

котрі відбудуть ся дня 8 марта 1908 р. о 5-ій годинї по полудни в Сколїм в домі п. Миколая Вільшинського з слїдуючим порядком дневним:

1. Справозданє з дїяльности Спілки.
2. Справа кредитованя в Товаристві.
3. Справа сплати удїлів.
4. Реферат про значенє Спілки.
5. Организация крамниць.
6. Купно дому.
7. Внесеня членів.

Гості — не члени суть на зборах пожадані.

За надзираючу Раду стоваришеня:

С. Моссора голова. *Т. Бекеш* секретар.

274 1—1

165×130%

25

17 b

Таблиці і написи литі, металеві, також риті косяжні, для пп. адвокатів, лїкарів, бюр, парохіяльних урядів і т. п.; таблиці граничні і числа на домах для громад, таблиці намогильні, віденаки для лїсової і полевої сторожі виконує найдешевше

Макс Ґлязерман

РИТІВНИК, у Львові, ул. Сикотуська ч. 17.

Замовлена в провінциї виконує ся відворотно.

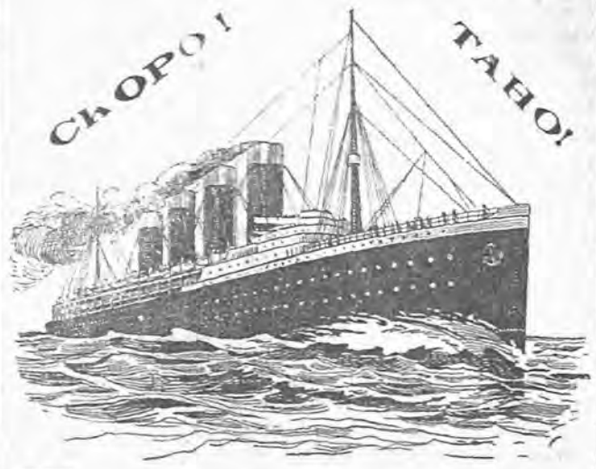

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразиліі.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 стор. вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступае інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Заживаюча доброї слави з доброго крою

ВАРШАВСЬКА ФАБРИКА ҐОРСЕТІВ

„KAROLINA"

у Львові, ул. Ягайлонська ч. 6 і Пасаж Гавсмана.

Поручає великий вибір ґорсетів готових з раціональним простим передом.

Замовлена точно після міри полагоджуе протягом 24 годин. 116 5—5

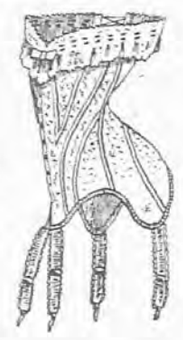

Бляха значно потанїла

просимо проте користати з нагоди і замовляти в

Спілцї для господ. і торговлї

в Перемишли

бляху на крите дахів по слїдуючій цїні:

100 кґ. поцинк. тешин. десятки по К 57·—

100 кґ. чорної „ „ „ К 38·50

Цїни розумїють ся 1 о с о наш магазин в Перемишли і то за готівку. По тій цїні дамо бляху тільки на замовлена, які наспіють до нас найпізнїйше до 15 марта с. р., пізнїйша бляха значно подорожіе. Цїну прочих блях годимо на жадане відворотно.

247 5—? **ДИРЕКЦИЯ.**

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·35	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·39	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·39	11·50	3·51	9·40п	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35п
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·0п	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45п	1·36	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	3·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34п
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —, Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою к. 1

Оголошене.

Дня 10 н. ст. марта 1908 о годинї 3-ій по полудни відбудуть ся річні загальні збори КАСИ ПОЗИЧКОВОЇ „ПОМІЧ" в Теребовли, Товариства зареєстрованого з обмеженою порукою в льокали власнім, — на котрі П. Т. Членів того товариства по мисли §. 37 статута запрошує ся

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Касове справозданє дирекциї за час від 1/1 до 31/12 1907.
2. Провірене предложених рахунків і білянсу.
3. Розділ зисків.
4. Вибір 4 членів Совіта управляючого §. 28 статута.
5. Внески членів.

Містопредсїдатель *О. Андрей Тимус.*

273 1—1

ОГОЛОШЕНЄ.

Рада Надзираюча товариства кредитового „НАРОДНИЙ ДІМ в ЖОВКВІ" повідомляє, що Надвичайні загальні збори того Товариства відбудуть ся дня 16 н. ст. марта 1908 о год. 11 перед полуднем в сали „Жовківскої Руської Ради" в Жовкві на Винниках.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Вибір цїлої Надзираючої Ради.
2. Вибір комісиї ревізийної.
3. Внесеня членів.

Жовква дня 21 лютого 1908.

о. Йосиф Долошицький за предсїдателя. *о. Петро Дуркот* секретар. 254 3—3

Видавець і одвічальний редактор: Александер Ворковський.

З друкарні Народової (Маєщних) Коперника ч. 9.

ч. 45. Львів, пятниця 28. н. ст. (15. ст. ст.) лютого 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 3; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи вертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклик і инші виняткові оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Оповіщенє.

Народний Комітет як верховна екзекутива українського національно-демократичного сторонництва затвердив слідуючі кандидатури на послів до краєвого сойму:

1. Округ **Бережани-Золочів**: Д-р Дмитро Левицький, кандидат адвокатури в Золочеві.

2. Округ **Стрий**: Омелян Колодницький, гімназияльний учитель в Стрию.

У Львові 27. лютого 1908.

Д-р Кость Левицький, Д-р Володимир Бачинський,
голова. секретар.

Польсько-москвофільський лик.

Тай засьпівали-ж польсько-москвофільські союзники тріюмфальну пісню побіди, тай пішов-же польсько-москвофільський лик по всій україножерній пресі, наче-б справді вже вдало ся їм стерти українство з лиця землі і зробити цілий наш нарід в Галичині „русскимъ" прислужником історичної Польщі! Ну, нехай собі тріюмфують, коли їм здаєть ся, що є чого, а ми тимчасом розглянемо, чи справді українство при сих виборах таке побите, як се представляють польсько-москвофільські тріюмфатори.

Отже мусимо з гори зазначити, що сей тріюмф опираєть ся від початку до кінця на фальшивих основах, що є він тільки сьвідомим чи не сьвідомим самодурством, висловленем не того, що справді є, але того, чого хотіли-б польсько-москвофільські тріюмфатори.

Першою такою фалшивою основою є звужуване українства, ідентифіковане його виключно з нашою національно-демократичною партиєю. І от вже перший „тріюмф"; „Українці" вибрали 8 послів, „старорусини" 10. А тимчасом український національний табор зложений з трьох партий: національно-демократичної, радикальної і социально-демократичної; всі ті партиї супроти національної основи москвофільства стоять на спільній, українській національній основі. І так вже перший „тріюмф" загинаний: Українців все таки вибрано більше ніж москвофілів.

Для більшого ефекту результат соймових виборів порівнують польсько-москвофільські тріюмфатори з результатом торічних виборів до парляменту. Яке самодурство! Адже вибори до парляменту були загальні, рівні, безпосередні і тайні, а вибори до сойму є не-загальні, не-рівні, посередні і явні! І коли з такого порівнання можна робити який вивід, то хиба той, що соймова виборча ординация відбирає загалови населеня змогу виявити свої політичні симпатиї чи антипатиї і тому в імя політичної свободи того загалу повинна бути заступлена иншою. Постарайте ся, панове, найперше о таку саму виборчу ординацию до сойму, яка обовязує до парляменту, а тоді побачимо, хто буде тріюмфувати.

А вибори до сойму можна порівнувати тільки з виборами до сойму, отже теперішні вибори з виборами з-перед 6 літ. А тоді побачимо, що наша, національно-демократична партия, замість тодішних 6 мандатів має тепер 8, — чи се є погром? Побачимо далі, що замість одного українського соціяльного демократа входять до сойму 3 українські радикали, — чи се також погром? Побачимо також, що українська репрезентация вільна тепер від послів з старостинської ласки, завдяки чому зискала вона на політичній принципіяльности і одноцільности, — чи се також погром? В кінці побачимо, що українські кандидати вийшли проти цілого напору польських і москвофільських сил, — чи се може дає підставу говорити про погром українства?

А тепер про ту „блистательную побѣду" москвофілів. Полягає вона в тім, що вони в попереднім соймі мали 6 послів, а тепер вибрали 9 (о. Мандичевського з попереднього сойму не можна зачисляти до москвофілів по-перше тому, бо він довгі літа уходив за „барвінчука", а по-друге тому, що при сих виборах „Русская Рада" не затвердила його кандидатури. Так само, коли ходить о основу москвофільської „побіди", годі вважати москвофільським послом Винничука, який виступив зі своєю кандидатурою не тільки незалежно від „Русской Рады", але навіть проти її кандидата о. Винницького, так що „Галичанинъ" назвав його спершу навіть „самостійним українським кандидатом", а тільки перед тіснійшими виборами, коли вірити донесеню „Галичанина", обовязав ся вступити до москвофільського клюбу, значить, зискали так само 3 нових послів, як і український національний табор. Де-ж тут причина говорити про „погром" Українців і „побіду" москвофілів?

Але може обставини, серев яких вийшли москвофільські посли, число голосів, яке здобули москвофільські кандидати, дають причину до того польсько-москвофільського ликования? Погляньмо.

Найперше порівнаймо силу москвофілів в округах, здобутих Українцями, і силу Українців в округах, здобутих москвофілами.

В Гусятині, Лїську, Мостисках, Надвірній і Тернополи москвофільський кандидат не дістав ані одного голосу, в Підгайцях 2 гол., в Товмачи 3 гол., в Бережанах 10 гол., в Рогатині 19 гол., в Стрию 31 гол., в Калуши 57 гол., — разом москвофільські кандидати, в округах, здобутих Українцями, дістали 123 голоси, а з того майже половину в Калушу, де на москвофільського кандидата пішли всі польські голоси.

А тепер пригляньмо ся силі Українців в округах, здобутих москвофілами, при чім треба мати на увазі, що в сих округах, з виїмком одної Жовківщини, ніякого польського кандидата не було, тільки Поляки разом з москвофілами пішли проти Українців. Отже українських голосів було в Жидачеві 28, в Турці 29, в Жовкві 31, в Богородчанах 39, в Бродах 53, в Раві руській 64, в Збаражі 67, в Косові 80, в Коломиї 116, — разом 507.

А між 123 москвофільськими голосами в українських округах і 507 українськими голосами в москвофільських округах є різниця, яка не дає чей-же основ співати тріюмфальні пісні про побіду москвофільства над українством!

Тепер придивім ся політичній і політично-моральній вартости москвофільської побіди в поодиноких округах. В усіх тих округах всї польські і хрунівські голоси пішли на москвофільського кандидата. Малий виїмок творить лиш Жовківщина, де самостійний народово-демократичний кандидат дістав 52 голоси, але й там ті польські голоси, якими розпоряджає староста, а також всї голоси хрунівські впали на москвофільського кандидата.

Се потверджують також і політично-моральні квалїфікациї москвофільських кандидатів. Хто такі Ганчаковський, Криницький, Трач? Кождий з них дав про свій „народно-русскій" патріотизм аж тоді знати, як усьміхнув ся йому мандат з старостинської ласки, а перед тим ніхто не чував, щоб вони брали яку-небудь участь в дїяльности москвофільської партиї. От, звичайні бюрократи, porządni Rusini, яких „Русская Рада" вибрала на кандидатів виключно тому, бо знала, що иншим кандидатам „Rada Narodowa" не дасть свого підпертя. Шануюча себе партия просто соромила ся би виступати з кандидатурою таких людий. А хто такі о. Колпачкевич і о. Сеник? Перший, се тип сьвященика-аристократа, що жиє в найлїпшій згоді з дїдичівсько-бюрократичною Польщею в повіті, а за його кандидатурою побивала ся вся польська преса, не виключаючи „Słow-a polsk-ого". А о. Сеник мусїв наперед виголосити звісну промову на польських антипруських зборах в Жидачеві, мусїв проголосити потребу польсько-москвофільської згоди проти українства, мусїв відречи ся своєї політичної русько-опозиційної минувшости, щоб дістати підпертє Поляків, і лиш так вийшов послом. Дальші два москвофільські посли-селяни, як показує результат голосованя, вийшли проти українських селян лиш кількома голосами більшости, очевидно, наслїдком „чудотворної" сили старости, який волїв „Starorusina" ніж українського радикала або соціяльного демократа. Остають ся ще два москвофільські лїдери. З тих д-р Дудикевич вийшов також лиш завдяки старостинським польським і хрунівським голосам, вийшов так само, як давнїйше виходив в тім окрузї Барвінський, а лиш один д-р Король мабуть міг би вийти і без старостинсько-польської ласки. Але не забуваймо, що він вийшов в окрузї, де його становище укріплено від ряду літ спільними силами Українців і москвофілів, а при тім після звісної антирадикальної заяви в попереднім соймі.

А тепер запитаймо, скільки москвофільських послів було би вийшло, коли-б не те польське підпертє? Богородчани, Збараж, Коломия і Косів були-б для них стрчені на певне, а і в решті округів їх становище не було-б таке сильне. І де тут причина тріюмфувати, говорити про „блистательную побіду", про погром українства?!

А що москвофільські кандидати повиходили виключно завдяки „Rad-і Narodow-ій", се доказує ще й та обставина, що по всїх иншах округах число їх голосів зникаюче мале. Коли відчислити від загального числа східно-галицьких округів 9 округів, здобутих москвофілами, і округ Станиславівський, то в остальних 37 округах (а москвофіли скрізь клали своїх кандидатів!) москвофільські голоси представляють ся так: в 13 округах не дістали вони ані одного голосу, в 7 округах дістали москвофіли 1—10 голосів (1, 2, 3, 7, 9 і в двох по 10 гол.), в 5 округах 11—20 голосів (11, 13, 15 і в двох 10—19 гол.), в 3 округах 21—30 голосів (21, 22 і 25 гол.), в 4 округах 31—40 голосів (в двох по 31, 34 і 40 гол.), в 3 округах 41—60 голосів (53, 56 і 57 гол.), в однім 105 голосів, а саме в округї Сяніцькім, де москвофільського кандидата підперли Українці. Сї цифри також не говорять нїчого про „блистательную побѣду" москвофілів.

Не говорять про се нїчого і загальні цифри голосів, відданих в цілій східній Галичині на кандидатів окремих партий. А саме віддано на кандидатів „Rad-и Narodow-ої" коло 3550 голосів, на кандидатів українських партий коло 3370 голосів (нац.-дем. 2570, рад. 700, соц.-дем. 100), на москвофілів коло 1780 голосів. Що-ж говорять ті цифри? Говорять вони перше всего, що „Rada Narodowa" хоч вибрала 26 послів, все таки дістала менше голосів, як українські партиї. Зрештою голоси „Rad-и Narodow-ої" можуть бути хиба покажчиком тих виборчих шахрайств і насильств, при помочи яких боронено польський стан посїданя на нашій землї. А далї говорять нам ті цифри, що москвофіли при всїй помочи „Rad-и Narodow-ої здобули о половину менше голосів ніж українські партиї.

І се відношенє українських і москвофільських голосів, відношенє, математично таке саме, як при торічних виборах до парляменту, показує найлїпше, що українство не понесло нїякого погрому в тім значінню, як се трублять польсько-москвофільські тріюмфатори. Під патронатом ц. к. намісника „Rad-ї Narodow-ій" і москвофілам вдало ся зрабувати на українськім народї належні йому мандати, але рабунок мандатів не означує політичного погрому українства, не означує упадку української національної сьвідомости серед нашого народу.

Ті польсько-москвофільські фарисеї, що так ликують ізза погрому українства добре знають, що не наш нарід відвернув ся від українського національного прапора, тільки що польське правлїнє Галичини звісними виборчими штуками неправно загарбало нашому народови ті мандати, ізза яких іде той польсько-москвофільський лик по україножерній пресї.

А що в хорі тої преси не бракує польських демократичних органів, що „Kurjer lwowski" і „Nowa Reforma" що чи не голоснїйше ще від шляхотської і вшехпольської преси лякують ізза того, що польським і москвофільським консерватистам вдало ся загарбати мандати від демократичного українства, се найлїпший доказ, як низько під політично-моральним оглядом упала, заражена шовінїзмом, польська демократия.

Посол Василько про галицькі вибори.

З вчорашного числа „Дїла" вже знають читачі про заяву в справі галицьких виборів, котру зложив посол Микола Василько на засїданю буджетової комісиї. Львівське ц. к. кореспонденційне бюро подає, що за „непарляментарні вислови", ужиті п. Васильком проти галицького намістника, предсїдатель комісиї візвав його до порядку. Нинї зя реляциями нїмецьких газет можемо подати, що

Ол. Галичанка.

З одеських спогадів.

Пізнали ми її на лиманах. Що дня о семій годинї зрана, сїдаючи на „московскому переїздї" у переповнені вагоники „юго-западної желїзної дороги", між товпою подорожних, виріжняли їх обі. Стара, невеличка, товста з кирпатим носиком і височезним чолом, пухка, кругленька, вічно засапана, все нарікала на „сквозняки"; дочка її, завяла, худенька, блїда, зелена, мов недоспіле, перед часом зірване яблочко, що дозріло в тїни без сонця.

— Женю, Женю, менї завиє ноги! Ради Бога, гаспада, запирайте двері!

Дочка поспішно окриває плєдом колїна старушки, а сїдаючи на краю лавочки біля дверий, уважає, щоб їх не оставляли отвором.

Що-ж з того? Вікна не пристають, всїма шпарками віє; опять нарікає мамуня, і закривають хусточками всяку щілину, мов би жаркий трицять-степневий воздух грозив смертию спітнїлій старовинї.

Ми скоро привикли до них; стало нам симпатичне личко блїдої дївчини. Тож сїдаючи у вагон, нароком шукали місця біля них. Наступила звичайна купелева знакомість. Говірлива мамуня стала розпитувати, де мешкаємо, у кого купаємось, які ванни беремо і т. д. Намовила нас купатись у тому самому закладї, де й вони, при чім ми скоро дізнали ся, що Марта Якимовна Яворская, від кількох літ вдова, жила з зарібку дочки Женї, фельчерки-масерки. На одній з бічних уличок Одеси займали дві малі комнатки з кухонкою. На лїто в купелевий час віднаймали ще одну з них, скоро яка чемна людина трапилась. А що у них на сей сезон єще нїхто не зголошував ся, а нам навкучило готелеве житє, тож по кількох днях спільного купаня, забравши свої річи, ми опинились під вказаним ними нумером.

Каменичка мала, стара, мовби присїла поміж високими новими сусїдками, замешкала прачками, швачками, студентами. „Мама все такі старосьвітські мешканя вибирає" звиняє ся Женя, „страшно не любить модного новаторства". Але і нам не забагає си новаторства, а тиша спокійного відсуненого від дороги мешканя як-раз припала до вподоби. Скоро наша маленька комнатка на першому, зовсїм не високому поверсї, з віконцем на квадратове гранітом вимощене подвірє, стала нам миленьким тихим кутиком серед горячкового виру та гамору великого міста.

І з хазяйками нашими ми теж скоро зжили ся. Дочка від першого пізнаня позискала всю нашу симпатию і тепер щиро її відплачувала. Жаль нам було тої розумної, гихої дївчини, що вічно лише на услугах вибагливої, недужої на серце мамуні. Вона, здає ся, і не подумала нїколи, що й вона людина, що як кождий чоловік має право до свого власного житя. Ні! Вона, здавалось, нїколи об тім і не знала, наче й сотворена на те, щоби мамуня мала когось в сей то в той бік крутити.

Але і вередлива старушка любила з нами поговорити про „загранїцу". Иногді і насьміялась добре з нашої московської бесїди, дарма що нам здавало ся, що ми вже нею знаменито володїємо (не даром же перед виїздом в Одесу гірко через пару місяців учились!). А тут наша хазяйка за боки бере ся, як почнемо щонебудь розповідати. Часом й сама намагає ся говорити з нами по українськи:

— Я знаю — каже — по вашому; се не тяжко сказати „що" місто „што" або „булї" місто „билї" — тай починає перелицьовувати свою бесїду на наш лад; а тодї ми ще більше сьміємо ся з неї, як вона з нас.

В товаристві Женї ми почали пізнавати докладнійше Одесу. Сади, парки, численні церкви, музей і пригарна затишна бібліотека, всї значнійші заклади та будівлї — з усїм тим товаришка наша скоро нас познакомила.

А лїпше всего ми любили прогулки за місто над море. Переїдемо „конкою" кілька широких улиць, і от вже й „Ланжерон". Минемо скоро товпу спацеруючої публики, хмари дітий, що порпають ся в піску та вигрібують черепашки, полишимо за собою і шатра рибалок з їхними сїтями, скрізь порозвішуваними, а самі блукаємо далеко поміж жовтаві скали понад чудове мов ясно-гранатовий лискучий шовк море. Нераз годинами сидимо на „нашій" скелї, облитій в округ водою. Книжки спочивають не отворені на колїнах, бо не відорвеш очий від моря. Цїкаво дивитись на вічно рухливі запінені филї, що з гуком та шумом бють об береги і з лютостию піднимають ся около скелї, немов би хотїли досягнути нас, змити з неї, забрати у свої холодні обійми... Спершу пробують з легка, — не удаєть ся; филя мов жива підносить ся висше, то нїби уступає, то знов повертає, чим-раз енергічнійше; ось і ноги нам промочила. Вилїзаємо висше. Филя наче пізнає свою неміч, годить ся з судьбою, успокоюєть ся, навіть шум притихає; аж ненадїйно повертає з небувалою силою, біла солена піна на ново досягає наших стіп. Се здалека пливучий корабель побудив морські води до нової енергії. По його відпливі филї ще якийсь час рухають ся, бурхають сильнїйше; але вкінци штучна енергія уступає, ритм їх вертає до звичайного темпа.

Недалеко від нас виднїють маленькі рїжнобарвні човники, на котрих за кількадесять копійок „в час" можна доволї розкішно „покататьса". Більші розпустили білі вітрила; ті пускають ся далеко, майже никнуть з очий, а опісля лише як білі метелики виднїють з далека на синьому просторі... Се рибалки поїхали добичу здобувати, або аматори морських прогульок пустились на дальшу проїздку. Між рибалками маємо вже свого знакомого, від морського вітру чорного мов циган старого Степана. На його білосинїй „Марусї" плаваємо, кілько душа бажає. Так розкішно помаленьку відбиваємо від берега; чиста синя филя уносить колише легенько... Гострий дзьоб „Марусї" вагає ся ритмічно то в гору то в долину... Вже поважна глубінь під нами, а ще крізь прозрачну синяву прозирає піскове дно моря, білїють черепашки, ігрaють швидкі срібні рибки. Часами велика вигнена филя летить прямо на нас; здаєть ся, за хвилину залле, затопить сю мушлинку, котрій ми повірили своє житє. Спершу ми сього страх лякались, не могли здержати ся, щоби не скрикнути, не холити за рамя нашого спокійного, байдужного керманича, не благати його чим боржій вертати до берега. Але скоро переконались, що се тільки страхи на слабодухів; ми научились поборювати свої нерви і лише, мимоволї запираючи віддих, з розширеною зїницею з бючим неспокійно серцем, з чувством якоїсь дивної радости дожидали, коли лодочка наша на хребтї страшної филї піднесе ся високо на те, щоби нагло опасти в долину наче на дно, а опісля зноз подібно опинитись на верху другої такої-ж хвилї... Після такої прогульки стаємо на землю мов опянїлі. Голова кружить ся, весь сьзіт здаєть ся якийсь новий, дивний, наче давно не виданий; і добре тобі, що безпечно стоїш на землї, і жаль за тою дивною хвилиною, що цїлого тебе сильно держала в розкішних аж до болю обіймах.

На пустих, диких берегах „большого фонтана" на самотї так добре, супокійно пливе розмова. Тут ми слухали не сповнених надій, розвіяних мрій Женї. Колись, коли жив батько, вона мріла о скінченю гімназиї, медицинї, о широкій, свобідній працї, яка відповідала-б її душі. Та не так склалось, як ждало ся. По скінченю низшої гімназиї захопила смерть її батька. Положенє семї стало погане; не було другої ради, як чим скорше добувати хлїба для себе і матери. Покинувши гімназию, Женя опинилась на фельчерсько-акушерських курсах. На щастє народ там вже настільки поступовий, що мимо свого занятя дївчина не потребувала зривати своїх знакомостий і доси до неї деколи заходять давні товариші, товаришки; в їх товаристві вона наче відживає, молоднїє. Тільки мати не дуже прихильна молодим гостям. Їй чужі їх змаганя, лячні сьмілі розмови; інстинктовно лякаєть ся вона, коли той гнилий спокій, яким Женя оточена, закипить, заворушить ся. Тому то знакомі рідко у неї сходять ся; а коли прийдуть, то лїпше всего тогдї, коли мами нема дома, коли вона у тїтки Тетяни запрошена на стукавку.

Тепер більша часть її знакомих розїхалась на дачі, а нас так кортїло близше пізнати тутешний молодий інтелїгентний народ, розвідатись, поговорити о справах, котрі нас цїкавлять. Та се річ не так легка; нема тут читалень, „Боянів", „Бесїд", „Родин" та других товариств, деби, як у нас, чужиниця мож скоро з людьми запізнати, а навіть дечим, коли він не бистрий обсерватор, заімпонувати.

Опісля ми таки знайшли нагоду зійти ся скількa разів з малим кружком її знакомих. „Галичанки", як нас тут називали, завсїгди робили вражінє; тільки уважано нас тут більше — як би то сказати? — більше за австриячки, нїж за галицькі Українки. Про наші галицькі відносини, симпатиї та антипатиї вони так були несьвідомі, і се так їм було байдуже, що прямо сьміх і жаль брав, коли ми нагадали наших москвофілів з їх завзятою борбою о все росийське, якої тут і не догадують ся.

Нас розпитувано про пресу, про студентів. Оден з моїх нових знакомих чув і дуже хвалив борбу нашої молодїжи о свій університет. Штука й лїтература, наука й способи борби з темнотою й ненависним правительством, політика й тогдїшна війна, всї поступові кличі, все, чим душа наболїла, відбивалось у їх палких розмовах.

Нам, привиклим до голословного політикованя та банальної балаканки наших мужчин з жінками, здавало ся, немов із „пань" та „панночок", для котрих прибирає ся спеціяльний тон та темат розмови, стаємо нараз звичайними людьми, котрих болить та займає або радує те, що й кождого інтелїгентного чоловіка, котрий має обовязок жити і дїлати так як жиють і другі люди. (Д. б.)

Одинокий Руский
ГОТЕЛЬ „Народна Гостинниця"
у Львові
ріг ул. Сикстуської і Костюшки
(стація електричного трамваю).
Осібні убікациї на нічліг для селян.
ГОТЕЛЬ, РЕСТАВРАЦИЯ і ПИВАРНЯ
уряджені на спосіб віденьский. Освітленє електричне, електрична вінда, телефон і купальні. Товариство приймає нових членів і гроші на книжочки вкладкові до опроцентована.
196 1—6

дотичний „непарляментарний" осуд п. Василька містить ся в слові „підлий" (niederträchtig) в приложеню до гр. Потоцького.

Вчерашне число „N. Fr. Presse" приносить про вибори в Галичині статю п. Василька, котру низше подаємо в перекладі. Вона звучить:

Галицький сойм числить з вірилістами включно 161 членів; з сього 46 мандатів з сільської курії східної Галичини належить до правного стану посїдання Русинів, котрих скількість людности є, як відомо, майже рівна числу Поляків. Парляментарний руський клюб перед кінцем останної парляментарної сесиї, в грудни минулого року, дістав від президента міністрів з'обовязуюче приреченє, що галицькі власти при сьогорічних соймових виборах будуть поводити ся вповні законно. Вже тоді знав руський клюб, що „Рада народова" наміряє заключити виборчий договор з національно-росийською партиєю. Сей виборчий договор відповідає зближеню, котре в останнім році доконуєть ся між вищими верствами польської суспільности в Росиї та Росиянами; на галицькім грунті має він сю ціль, аби допомогти польській шляхті, котрій польські хлопи не хотять віддати мандати, до здобутя нового числа мандатів у руських громадах, та щоби в тих округах, де не можна перевести польського кандидата, переперти національно-росийських кандидатів проти руських. В замін договір має і ту мету, щоби боротьбою між руськими і росийськими послами паралїжувати руські домагання.

Та про те при законнім переведеню виборів булиби українсько-руські партиї з 46 сільських мандатів здобули коло 30, а росийська партия ледво 5 до 6. Решта руських мандатів (10—11) була би припала польським консерватистам.

Той імовірний результат знав так само, як ми, також галицький намісник гр. Потоцький.

Одначе тому, що він є рівночасно одним з провідників польської шляхти в Галичині, станув він на становищи Ради народової та повів вибори в руських громадах з примінением усїх засобів, прислугуючих йому як шефови політичної управи краю.

Вправдї гр. Потоцький прирік президентови міністрів поступати при виборах як найострійше законно, одначе він додержав се приреченє тільки в польських округах, де шляхта заключила пакт з людовцями. В руських округах доконувала адміністрация нечувані надужитя і розбої при правиборах, аби тільки на команду Ради народової запезнити побіду польському або росийському кандидатови. В дни виборів в тих округах, де ще, не зібрано більшости для кандидатів Ради народової, власти впускали виборців поодиноко до відокремленого виборчого льокалю, де їх комісиї, вибрані незаконно, силкували відати голос на кандидата Ради народової, або просто вписували до протоколу імя тогож кандидата, хоча виборець назвав инше імя.

Сим способом прийшов вислід виборів з 25 с. м. Се результат приреченя, що вибори будуть переведені найточнійше після закона.

Дальші голоси преси про соймові вибори.

В числї 55. за сей рік (в сам день галицьких виборів) містить праська „Union" кореспонденцию зі Львова про галицькі вибори соймові. Вибираємо з сеї кореспонденциї деякі устуни.

„Теперішні вибора до галицького сойму мають особливше значінє для конституційного і національно-політичного розвитку краю. В найблизшій сесиї соймовій має прийти під обраду і бути ухвалена виборча реформа, котрої полагоду проволїкла минувша сесия соймова. Наслїдком того beati possidentes докладають всяких заходів, щоби у виборчій кампанії спасти свій дотеперішний стан посїдання і тим способом не випустити з рук рішення в справі виборчої реформи. В тій цїли переведено зближенє між польськими консерватистами і людовцями, котра доведе сих останних до злуки з польським колом в державній радї.

Польський центр. комітет виборчий (Rada narodowa), котрий стоїть в тїсній звязи з правительственними кругами, піддержує москвофілів в тій думцї, що вони ослаблять вигляди руських народних демократів і спинять національні змагання Русинів. Але все те є з одного боку самообманом вважати москвофілів консерватистами, з другого боку Rada narodowa може сею політикою довести в будуччині до вельми шкідливих наслїдків як для руського населеня, так і для самої монархії".

Краківський „Czas" ось як зі свого боку характеризує загальний результат соймових виборів з сільської курії в Галичині:

„З мітно мала скількість кандидатів перейшла під кличем польського центра людового, одначе з другого боку треба зазначити, що ріжниці між домінуючим нині сторонництвом людовців і сильнійшим недавно людовим центром дуже затерли ся. Сторонництво людовців заповіло перехід з клясової боротьби з більшою земельною посїлістю на поле позитивної працї, а в останних енунциациях виразно стануло на католицькій основі та простягло руку до духовенства для затертя непорозумінь, признаючи їх шкідливими.

Характеристична річ, що з демократів тільки один гр. Скарбек перейшов під народово-демократичним гаслом, другий д-р Беднарський вибраний під сильним впливом місцевого духовенства. Вкінци третий п. Мерунович вийшов з урни в боротьбі з народовою демократиєю (?).

З жалем мусимо занотувати, що один з провідників консервативної більшости сойму, гр. Станислав Стадницький, перепав у боротьбі з Русином, хоча не сумнїваємось, що політик тих заслуг і тої міри в иньшій курії буде вибраний до сойму.

Зверхною признакою тих виборів є, що вони відбули ся в повнім спокою, без насильств і пресиї. Одначе важнійший є їх внутрішний зміст, котрий заперечив песимістичні побоювання, основані на останних парляментарних виборах, і здогадний їх вплив на широкі верстви селянської людности навіть при куриальнім посередчім виборі соймовім. Можна було побоювати ся радикального атаку і пристрастної боротьби політичної і клясової в західній Галичині, можна було ще більше побоювати ся знеохоченя і розстрою серед польської людности в східній Галичині, та скомбінованого терогизму з боку Русинів.

Сторонництво Правиці Народової в західній Галичині приступило до компромісу виборчого, хоча з тяжкими зі свойого боку втратами що-до числа мандатів. Компроміс виборчий був чинником, децидуючим при теперішних виборах не тільки в західній, але й у східній части краю".

Соціяльно-демократичний „Naprzód" пише на другий день по виборах:

„Які дикі результати видає обмежене, посереднє і явне голосованє з хлопської курії, сього ярким доказом вчорашні вибори.

З нечисленними виїмками можна сконстатувати, що соймовий посол не є висловом волї більшости даного повіту.

В округах, де Русини дістали перед роком десятки тисяч голосів, нині побіджають з помочию правиборів і явности голована польські консерватисти, як репрезентанти руського хлопа! Для прикладу наведемо округ п. Трильовського, котрий дістав 30 000 голосів, при чім другий Українець дістав 7.000 голосів, а москвофіл і польський консерватист разом дістали коло 9 000 голосів. Таке було перед роком, коли голосувала вся людність. Нині тут вибрано двох москвофілів, котрі разом дістали аж 202 голосів! 202 голосів репрезентує 56.000 дійсних виборців, дорослих мужчин!

В окрузї Долина дістав в 1907 р. п. Ціпсер, урядник лїсовий 10 тисяч на 51 тисяч голосів, значить — був у шаленій меншости. Нині він послом на сойм з того округа з помочию 145 виборців.

У Збаражчині мав в 1907 р. москвофіл 2 тисячі голосів на 30 тисяч. Нині староста звелїв і сталось чудо: послом до сойму від Збаражчини є москвофіл.

Умова людовців з намісником зістала обосторонно додержана. Людовці дістануть заклад обезпечень від огню, кредит для парцеляційного банку і — вступлять до кола польського. Як щось комусь з сього прийде, можна бути національно-солїдарним. Принцип практичний прицїс тут овочі.

Русини, що становлять 45 прц. краєвої людности, мають 12 прц. мандатів у соймі, що годить ся з принципом, що той сойм не є висловом цїлої людности Галичини. Протекция п. намісника вигодувала — щасливо аж 10 москвофільських послів.

Се кокетованє з найдрантивійшим, але національно скорумпованим елєментом серед Русинів може колись пімстити ся на польській політиці".

По виборах.

Цїшанівщина: Ми упали з тих причин: 1. Хрунївство. Усї закацапщені села, котрі дали разом 29 виборців скрунили, здрадили так руського кандидата о. Колтунюка як і москвофіла Федька Підгорецького. Михайло Лихач, колишний кандидат до парляменту, голосував на Ямповського, Дубик з Любачева (права рука о. Гошовського) так само. До шинку Шаргля від рана до ночи ношено цїлі шафлики ковбас і свинини, горівка лила ся струями, всї хрунї попиті були до нестями. 2) Нелєгальне поступованє Красуського, присланого до перепровадженя виборів комісаря зі Станиславова. Сей ц. к. урядник помимо закона про чистоту виборів, поставив в дверах льокалю виборчого двох жандармів і секретара староства Барабаша, та сї не пустили наших 102 виборців до голосованя на комісию. 3) Нелєгальне поступованє комісиї. Підчас голосованя упало 78 голосів на Ямпольського, 66 на о. Колтунюка, 11 на Підгорецького, 1 на Осолїнського. 6 голосів комісия узнала за розстрілені. Ямпольському бракувало до абсолютної більшости 4 голоси. Комісар сам проголосив, що прийде до другого голосованя. Почалась тепер скрутинія. Видячи, що Ямпольському при ужитю усїх безправних способів з сторони ц. к. староства і ради повітової таки бракують 4 голоси, комісия робить „замах стану", з 6 розстрілених голосів бере 4, ухвалює більшостю 5 contra 2 що то голоси Ямпольського, тай більшість абсолютна єсть. На те встає о. Метеля, предсїдатель комісиї, диктує до протоколу всї надужитя, неправне зачисленє 4 голосів Ямпольському, і заявивши, що протоколу як предсїдатель не підпише та нелєгального вибору не проголосить, опускає салю виборчу. Комісия оторопіла, бо закон наказує, що вибір має проголосити предсїдатель, і довго довго не знала що зробити. Хто, як, і коли проголосив вибір Ямпольського, ми не знаємо. До польської справедливости ми призвичаєні, але не призвичаєні ще до одного епізоду, який зайшов підчас тих виборів.

Наші Впреп, о. декан Михаіл Кокуревич, oculus Episcopi, агітували проти руського сьвященика перед шинком Шльомки, перед староством, а навіть і в самій сали виборчій, але комісар Кульчицький зробив увагу, що ту не місце на агітацию. „Я не іду за ксьондзом, а як прийде до тіснійшого голосованя то я голосую на Ямпольського". Наші чесні виборці аж плакали коли се учули, а маючі охоту хрунити говорили „коли ксьондз проти ксьондза, то щож ми вже маємо робити? ходїм за Ямпольським, бо там наїмо, напємо тай ще що скураємо".

Коли наші Впр. о. декан голосували на Підгорецького, то член комісиї Федербуш, Жид глянув на о. Метелю, предсїдателя ком., засьміяв ся іронічно, тай забурмотїв: „Der alte Gałech contra Gałech, nu! nu!" — а польський декан Садовський таки во всеуслишанїє говорив: „a fe, to już u nas nie możebne, żeby ksiądz głosował przeciw księdzu, i to jeszcze dziekan".

Віче в Коропци.

З Золотопотіччини пишуть нам:

Стоїмо під вражінем величавого віча, яке відбуло ся в Коропци в пятницю дня 21 с. м. На вічу явив ся також посол нашого округа, д-р Евген Левицький.

Віче зачало ся о годині 2 по пол. в великій стодолї на обійстю бл. п. Каганця, де зібрало ся поверх два тисячі народа, з самого Коропця як і з подальших сїл Золотопотіччини та сумежних повітів.

Предсїдателєм вибрано одноголосно п. Н. Мїщанина, господаря з Нижнева.

Головний реферат про соймові вибори тай загалом про політичне положенє нашого народа виголосив пос. д-р Евген Левицький. Бесїдник зачав від того, що в нашім краю дїють ся при теперішних виборах звірства, які дуже живо нагадують баденїаські часи, хоч парлямент вже при послїдній розправі над галицькими виборчими надужитями в осени минувшого року дав до зрозуміня, що дальших виборчих шахрайств в нашім краю не буде терпеливо зносити. Наш український клюб в радї державній зробив все можливе, щоби наші галицькі власти заховували ся супроти Русинів законно і безсторонно, бо коли єще в липни мин. року предложив президентови міністрів бр. Бекови мемориял про наші народні домаганя, то на першім місци поклав домаганє, щоб систему практиковану в Галичині супроти нашого народа основно змінено. На жаль правительство бр. Бека не сповнило доси анї одного домаганя з тих, які ми тоді поставили, хоч був вже час, аби їх всї до одного сповнено. Правда, намісник гр. Потоцький видав на жаданє міністерства обіжник до старостів, аби придержувати ся строго закона, але той обіжник був лише хитрим підступом, аби защиткати Руснів перед виборами і аби відтак сї вибори перевести на давний лад на користь правлячого в краю сторонництва. Яких звірств допустили ся при тім підвладні намісникови органи найлїпше знають Коропчани, котрі кровю і житєм свого найкрасшого чоловіка мусїли заплатити тоту безличну політичну гру галицько-польських верховодів. Бесїдник зазначує, що Русини, котрі доси в льояльний спосіб умовляли ся і переспрaвляли з правительством що-до своїх домагань і потреб та в доказ льояльного веденя справи не прилучили ся в парлямент до обструкциї чесько-хорватської, будуть мусїти тепер своє дальше поведенє так в краю як і у Відни основно змінити. Міністри не хочуть або не можуть зробити порядку в Галичині, а коли так то ми мусимо правительство австрийське поборювати всїми можливими способами, поки не прийде гравительство, яке буде мусїло заспокоїти оправдані домаганя Русинів. Ми не можемо дозволити, аби держава, якій ми даємо податки і рекрута, йшла по трупах наших найлїпших людий і звертала жандармські багнети в грудь нашого народа. З крови Стасюків і Каганців мусить вирости воля наших поневолених доси мас народних і тота кров невинно пролята повинна бути для нас все живим кличем, аби ми не змилили з дороги рішучої борби, поки наші кривди не будуть раз на все усунені і поки ми не осягнемо повних прав на нашій земли, які нам по справедливости належать ся. Передовсїм мусимо зазначити, що не узнаємо сойму вибраного системою надужать та домагаємо ся, аби сойм призначений умисно для зрабованя нам на довгі лїта належного нам впливу на законодатство та загалом адмінїстрацию краю, був безпрозолочно розвязаний. А відтак домагаємо ся, щоби др. Потоцький, головний виновник доконаних при виборах надужить, був усунений, а управа краю дістала ся в руки, які дадуть гарантию, що закон і права Русинів будуть належно шановані, — що наступить, наколи край зістане адмінїстрацийно, як уже є в судівництві, поділений, а на чоло управи руської части краю будуть покликані руські урядники. Поки сего не осягнемо, не може бути бесїди про вирівнанє рахунків між нами і сею державою, котра робить все можливе, щоб руський нарід в Галичині не допустити до належних йому прав!

Промову д-ра Левицького, котрий ще взивав, аби Коропчани не дали ся стероризувати і вели дальше геройську борбу о красшу долю всеї руської землї, приняли зібрані з великим одушевленєм і нагородили ї рясними оплесками.

Коли д-р Левицький зачав від того, що яко посол (Коропчани голосували як оден муж на д-ра Левицького), уважав за свій обовязок явити ся, як лише зачув, що тут лле ся хлопська, руська кров, аби стати в оден ряд з своїми виборцями та додати їм відваги в розпочатім бою, богато з вічевиків заплакало, а зворушенє було таке, що бесїдник мусїв на хвилю перервати свою промову, поки зворушений трагічними подіями нарід не успокоїв ся.

По д-рі Левицькім промовляло відтак ще кількох бесїдників, між ними з великим одушевленєм п. Кирило Шевчук зі Станиславова, котрий умисне прибув на віче, щоб загріти Коропчан до мужности і витрівалости. П. Кирило Шевчук положив великі заслуги, що іменно Коропець прокинув ся з довговічного сну, а відтак так гарно розвинув ся під енергічною і умілою рукою бл. п. Каганця. Бесїдник представив яркими красками неволю, яку терпить увесь руський нарід під управою шляхотсько-польської кліки, а коли прийшов до обговореня сумної кервавої події і замордованя Каганця, вказав на те, що багнетами нас наші вороги не зломлять, бо на місце упавших мучеників-героїв нас таких самих „сто-тисяч стане"! та поведе дальше борбу з ще більшим завзятєм за волю і народні права.

Одноголосно, серед незвичайного під'єму духа принято вкінци слїдуючу резолюцию:

1) Зібрані на вічу висказують одноголосно довірє українському клюбови в радї державній, а з окрема горяче признанє свому послови д-ру Евгенови Левицькому.

2. Зібрані взивають руських послів до ради державної, щоб з уваги на те, що теперішне правительство не додержало своїх з'обовязань супроти Русинів, а з окрема, що відносини в краю не тілько не поправили ся, але противно правительство через підвладні собі органи допустило ся при теперішних виборах соймових крайних надужить а навіть і звірств, — понехали свою дотеперішну тактику супроти правительства а перейшли в радї державній до крайної опозиції, ставлячи всякі регуляміново можливі перешкоди в ухвалюваню т. зв. конечностий державних.

Віче закінчило ся пізно вечером, а піднесений на дусї нарід ще довго нерозходив ся, працюючи сердечно свого посла та дякуючи йому щиро за прибуте.

Додатково зазначую, що пос. Левицький перевів також точне слїдство і списав собі дуже докладно доказовий материял про кровавy подію з 6. с. м.

Присутний.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте ій нових передплатників! Кожда Читальня, „Січ" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

Як підготовлено польську побіду в Залїщиччині.

(Допись з Залїщик).

Наслїдком жалоб Русинів на затаюванє правиборів видало намісництво обіжник до всїх справників, щоби реченці правиборів наперед оповіщувано на таблици в старостві. Але залїщицький староста п. Вельце не слухає обіжника і аж на телєграфічну жалобу, вислану до намісника дня 29 сїчня с. р., прибиває на таблици дня 2. лютого перше оголошенє правиборів, а то: для Касперівців і Залїщик міста на 29. сїчня (!), для Городка, Цаповець, Шиповець і Іваня на 30. сїчня (!), для Голїград, Мишкова і Жежави на 31. сїчня (!), для Миловець, Шутроминець, Печерної. Винятинець і Теклївки на 3. лютого, а для Лятача, Ангелївки, Залїщик старих, Новосїлки і Блищанки на 4. лютого. Та ще й се, на половину по невчасі оголошене оповіщенє виписано письмом дрібним і нечитким, прибито на самім верху таблиці і до половини закрито його иншим плякатом. Для того дня 4. лютого тутешна повітова організация знов звернула ся до намісника з телєграфічною жалобою, тим більше що намісник, коли був у нього пос. д-р Охримович, велїв собі донести, чи його приказ що-до оголошуваня правиборів староство виповнило. В тім самім часі, дня 4. лютого оголосило тутешне староство дальші реченці правиборів на день 5. і 6. лютого, а то для громад: Колодрібки, Добровлян, Червоногорода, Хартонівців, Бедриківців, Дрогичівки, Угринківців, Попівців, Синькова і Слобідки, але знов на тім самім місци в горі, таким самим дрібним і нечитким письмом і знов так само до половини закрито оповістку иншим плякатом.

Пішли знов жалоби повітового комітету до послів і до намісника та викликали інтервенцию пос. д-ра Олесницького у намісника. Наслїдком того приїхав сюди радчик намісництва Гродзїцький, а після його короткої конференциї зі старостою п. Вельце правиборів, назначених на д. 7. і 8. лютого в Устечку, Гинківцях, Зазулинцях і и. громадах, вже зовсїм не оголосив на таблици. Пішла знов жалоба до намісника. І тогдї п. староста оголосив на таблици д. 10. лютого зрана правибори, назначені на той сам день 10. лютого в Костїльниках, Ниркові, Свиржківцях, Ворвулинцях і Дуплисках, а так само д. 11. лютого около 8. год. зрана оголосив правибори, назначені на той сам день 11. лютого в Щитівцях, Солонім і в Королівці. Треба-ж єще додати, що в тій хвили, коли в старостві прибивано ті оголошеня на таблици, правибори в дотичних громадах уже давно переведено, бо комісарі порають ся там потаємно досьвіта!

По громадах з дуже малими виїмками нїде не оголошувано правиборів наперед ачї письмом анї устно. Урядові повідомленя зі староства приходили або в ночи перед самими правиборами або в день правиборів, часто вже по їх переведеню.

І так до села Солоного прийшло урядове повідомленє д. 11. лютого пополудни, коли вже було по правиборах. Але нарід, побачивши вже зрана двох жандармів в селї, здогадав ся, що певно приїде комісар на правибори, та збіг ся, так що комісар Лобачевський, побачивши тілько людий, здивував ся: „kto to im dał tak zawczasu znać, że ich się tylu zbiegło?" Так було у Винятинцях, Зазулинцях, Гинківцях, Лятачи, Ворвулинцях, Цапівцях, Свиржківцях, словом, майже у всїх громадах повіту. А дякувати за се треба незвичайному посьвяченю, чуйности і добрій організациї виборців.

Коли виборчим комісарям не удало ся перехитрити і заскочити якусь громаду, то пускали ся на инші штуки. І так:

1) До Новосїлки Костюкової з'їхав практикант Атенштетер (той, що обдурив громади Винятинці, посунувши свій годинник о дві години наперед і перевів правибори о год. 7. зрана замість о 9.) д. 4. лютого досьвіта та, заставши велике число зібраних виборців, нагло захорував і відложив правибори на неозначений час. Потім громада же день і ніч вартувала, очікуючи поновного несподіваного наїзду.

2) В Зазулинцях нїчого не оголошено. Комісар (мабуть той сам Атенштеттер) несподївано приїхав д. 8. лютого о год. 6. зрана і з війтом Павлом Демяновим та ще 4 покликаними хрунями вибрав виборцями потаємно двох „своїх", а то Яна Кострaкевича і Максима Бурденюка. Около 117 инших виборців не голосувало, бо о нїчім не знали. Перед 7. годиною прийшли сюди з Сриньокова візвані до асисти на годину 7·30 два жандарми та з переляком довідали ся, що вже по виборах. Отже засьвідчували ся навіть людьми, що прийшли в час. Внесено протест і жалобу до президента міністрів.

3) В Беремянах жадного оголошеня не було. Дня 7. лютого приїхав нагло около год. 8. зрана комісар Топольницький і аж тоді громада довідала ся, що суть правибори. Заки наші зібрали ся, що тревало найбільше пів години, комісар тимчасом з війтом і кількома повіренниками вибрав трох „своїх" і голосованє замкнув, а більше як 70 наших виборців, котрі допоминали ся голосованя, недопустив. Внесено протест.

Спільні делєгациї.

На середовім засїданю австрийської делєгациї обговорював справоздавець окупацийного кредиту дел. Вукович справу проєктованої желїзниці на Сходї та висловив переконанє, що желїзниця „Дунай-Адрия" мати ме некорисний вплив на балканську політику. По нім промовляли дел. Немец, який остро атакував босанські відносини. На військо і жандармерию видаєть ся там сім разів тілько, що на школи. Трийцятьлїтна управа Австриї може повеличати ся хиба тим, що до школи ходить всего 14 прц. дїтий. По промові дел. Аксмана, який виступив головно проти велико-сербського руху промовляв дел. Кльофач, який жалїв ся на лихі впливи бюрократиї в зарядї окупованих провінций, критикував реформи, які позаводив спільний міністер скарбу бр. Бурян та підніс, що ті реформи можуть підкопати повагу монархії. Домагав ся також переведеня доцїльних аграрних реформ, сотвореня народного заступництва а при кінци виступив проти корупциї, яка має панувати серед босанської адмінїстрациї. На сім о год. ½4 обради перервано а то задля того, що

НАСІНЄ ярини, цьвітів і ПАШІ з найславнїйшої фірми Vilmorin et Andrieux у Франциї можна записувати від Зофії Голубінкової в Кракові Зелена 28. За доброту і певність ручить ся. Насінє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цінники на жадане даром і оплатно. Висилка скора і точна. 240 —8 З поважанєм ЗОФІЯ ГОЛУБІНКОВА Краків, Зелена 28.

на 6. год. вечером визначено делєгацийний обід у цїсаря.

По обіді відбув цїсар півгодинне cercle з австрийськими і угорськими делєгатами. Із розмов цїсарських звертає особливу увагу довша розмова з презид. угорської дел. Б. Барабашом, яка зайшла ще перед обідом і то в мадярській мові. Цїсар мовив: „Працюю тепер дуже богато, бо студиюю справу каналу Дунай-Тиса, який — як здаєть ся — лежить в інтересї угорської торговлї. Нераз працюю від ранку до вечера". Барабаш: „Таж дорадники Й. В. моглиб йому заощадити праці." Цїсар: „Се не можливе, я мушу все сам подрібно переглянути". Відтак говорив він „Тішить мене, що біля мене сидить президент, який є міщанином. Я дуже радо стрічаю ся з міщанами". Барабаш: „В. В. Се має безперечно велику вагу, що демократичні переконання стрічають ся з симпатиями також на висотї престола".

Із поміж австрийских делєгатів Німців говорив цїсар лише з проф. Фуксом, висловлюючи бажанє, щоб делєгацийні наради поступали в швидшім темпі. При тім висказав своє вдоволенє ухваленя внесеня Лятура про підвисшенє платнї офіцирів і жовнірів. Вже те, що цїсар не говорив більше з нїким з Німців, викликало серед них велике роздратованє, яке збільшило ся через поступок дел. Крамажа. Коли цїсар заговорив до него словами: „Якжеж вам поводить ся по горячім бою" — дел. Крамаж представив квестию язикового спору в Чехах та назвав поіменно судию Фраєра, який відкидає чеські поданя. Крім сего згадував цїсар в розмовах про теперішні вибори. Супроти дел. Томчіча говорив про вибори хорватські, висловлюючи бажанє їхнього супокійного перебігу, супроти дел. Шустершіца висловив вдоволенє із висліду виборів в Країні.

Прийшло також до згадки про вибори галицькі. Одна з віденських кореспонденций парляментарних подає: монарх в розмові з членом палати панів Єнджейовичом висловив своє вдоволенє з висліду галицьких виборів а саме з того, що вони пройшли супокійно.

Делєгацийні розмови цїсаря — оголошувані часописями — се справа, якої ex-post годі провірити тож і ми подаємо вислів монарха про галицькі вибори на одвічальність кореспонденциї, із якої їх беремо; вона знов опирала ся на словах ексц. Єнджейовича. Коли монарх в словив своє вдоволенє з супокійного перебігу рів, то се найлїпше сьвідчить про те, якими к ками малюють нас перед короною ї інформатори, „з під кавок". Та те, що наш нарід помимо нечуваного цинїчного доптаня його конституцийних свобід та помимо замордованя бл. п. Каганця не хотів ся острої відплати гнобителям — мусїло у найвисших кругах бути найлїпшим доказом, як безсоромні ті, що вічно представляють наш національний гайдамацьким та розбишацьким...

*

На вечірнім засіданю, яке почало ся о 7. г. веч. навів дел. Лягінїя цїлий ряд жалоб на адмінїстрацию в окупованих краях, а дел. Лущкевич вступив ся за поправою долї тамошних урядників. Після сего боронив ся мін. Буріян перед закидами, які йому пороблено. Задачою босанської адмінїстрациї було превернене законного забезпеченя земельних властителїв і селян — і сю задачу сповнено. Міністер підніс також, що правительство постарає ся сповнити підношені домаганя, але із всею рішучостию виступить проти підбурюючих агітаций без огляду на те, чи воно походить з краю, чи з поза його границь.

По сім приняла делєгация кредит окупацийний. Відтак слїдувало дуже прикре „інтермеццо". Дел. Догерінґ з огляду на донесеня парлям. кореспонденций про cercle висловив бажанє, щоб цїсар на будуче не вів політичних розмов, бо особа монарха має за високу цїну, щоб єї надуживати для національних цїлий. Проф. Фукс відповів, що нїхто не має права удїлювати монархови вказівок. Тут забрав слово дел. Крамаж та представивши свою розмову з цїсарем потвердив свої слова що-до названя судиї Фраєра. На те посипали ся на його адресу з нїмецького боку обидливі оклики а делєгат Шрайнер закинув Крамажови таки денунциянцию. Зробив ся такий гамір, що проф. Фукс засїданє перервав.

В кульоарах прийшло ще раз до острої словної переполки між Крамажом а Шрайнером, який знов закинув йому денунциянцию. Вправдї із за сего інціденту не прийшло до поєдинку, через те, що дел. Крамаж належить до лїги антипоєдинкової, але він мати ме безперечно некорисний вплив на чесько-нїмецьке непорозумінє.

Парляментарні справи.

Про вчерашну конференцию чеських провідників з бр. Беком доносить „Union", що вона тревала дві години. Чеські посли зажадали ясно й виразно, щоби правительство спинило самоволю нїмецьких урядників судових в Чехах, які в супереч штремаєрівським розпорядкам та дотеперішній практицї не хотять приймати подань, які внесено в чеській мові. Так чеські посли як і оба чеські міністри, які явили ся також на конференциї, замітили що в чеськім таборі панує велике обуренє, та що нинїшного відношеня чеського клюбу до правительства не можна буде утримати, коли не будуть заспокоєні оправдані домаганя Чехів. Президент кабінету бр. Бек старав ся Чехів заспокоїти. Він підніс, що правительство у виданім собою комунікаті заявить готовість посередництва, а при тім відбули би ся до нїчого необовязуючі вступні наради. Колиб сї народи не довели до нїчого, то всї дальші заходи залишить ся; а колиб були вигляди на поводженє, то правительство предложить проєкт язикових законів. Чеські посли приняли сю заяву до відома, але враз із тим заповіли, що не можуть і не будуть довго чекати на розвязку сеї квестиї. Чеські посли, що засїдають в буджетовій комісиї посольської палати, вже підчас нарад над буджетом міністерства судівництва і просьвіти, примінять свої голоси до того, чи будуть сповнені домаганя Чехів.

По конференциї з Чехами прибув до бр. Бека провідник Німців, заразом голова буджетової комісиї, пос. Кіярі. Предмет нарад творила квестия язикова а також головні справи над якими має дебатувати комісия. Колиб в язиковій квестиї не прийшло зараз до порозуміня, то комісия приступить в першій лїнії до полагодженя етату міністерства просьвіти, яке тепер — на думку правительства — вже не повинно стрінути ся з перепонами.

На вчерашнім засіданю буджетової комісиї ведено дальшу дебату над титулом удержавнених лїній зелїзниць цїсаря Фердинанда. Пос. Козловський вказував на недостачу вугля, викликану браком прозорости покликаних чинників та високими тарифами. Пос. Колїшер жалїв ся також на нелад на північній зел.; в тім самім часї, коли краєвих творів не мож було ладувати ізза недостачі вагонів — ладовано на австр. зелїзници транспорти росийського цукру. Мін. Дершата обговорював подрібно квестию обнятя цїлого перзоналу урядників і служби північної зелїзниці в статус державних зелїзниць. Крім того пояснював причини застою й перерви в русї на північній зелїзници та запевнював, що зелїзничі власти роблять все, аби завести хвилеву поправу та усунути всякі недогідности на будуче. Після сего обговорюваний титул принято.

*

Социяльно-політична комісия *приняла на онодїшнім засіданю предложенє*, уповажнюючe до заключеня міжнародної умови в области робітничого охоронного законодавства. Дальше принято до відома справозданє д-ра Лїхта, яко предсїдателя субкомітету для гірничого законодавства а то про стан тих праць та справозданє посла д-ра Офнера, яко предсїдателя субкомітету для нарад над предложенєм про охорону дїтий. В справі предложених комісиї внесень про убезпеченє на старість та на случай *неспосібности до праці* вивязала ся довша дискусия, по якій ухвалено отсї внесеня посла Лїхта: 1) Має ся вибрати субкомітет, який би радив над квестиєю суспільного обезпеченя. Ухвалено просити правительство, що воно дало комісиї до розпорядимости материял в справі обезпеченя самостійних станів а то ремісничого й рільничого. 2) Візвано правительство, щоб воно найшвидше предложило до конституцийної полагоди підготовлені в департаментї обезпечень міністерства справ внутрішних проєкт в справі уладженя та упрощеня обезпечень. На конець вибрано за для робітничого обезпеченя на старість субкомітет з 17-ти членів, якого головою вибрано пос. Крека а заст. голови пос. Ельдерша.

НОВИНКИ.

— **Габілїтацийний виклад** д-ра Стефана Рудницького, доцента географії, відбудеть ся в українській мові завтра, в суботу в авлї університету. о 12. год. в полудне. Вступ вільний.

— **Зміни в краєвій радї шкільній.** Дотеперішний віцепрезидент краєвої ради шкільної д-р Едвін Плажек перенесений на власну просьбу, по вислужених лїтах служби, в стан спочинку і при тій нагоді одержав ордер зелїзної корони II. кляси. На його місце іменований віцепрезидентом краєвої ради шкільної радник двора, д-р Ігнатий Дембовський, що вже від року управляє аґендами тої-ж ради. Др Дембовський по скінченю правничих і фільозофічних студий за границею і в краю, ступив до політичної служби в намісництві у Львові. Завдяки протекциї (його батько був презесом земського товариства кредитового у Львові) авансував скоро. Кілька лїт був старостою в Мостисках, а в 1899 р. перенесено його до Львова, де як радник намісництва обняв функсиї управителя адміністрацийних справ в краєвій радї шкільній. В тім часї дав ся пізнати як непримиримий ворог самостійного розвитку руського шкільництва, тому діставшись тепер наверховне становище, буде продовжати гакатистичну систему Бобжинського та Плажка.

— **Креатура гр. Потоцького.** З Тисьменицї пишуть нам: На день 21. с. м. місцева організация запросила виборців з тисьменицького судового повіта на нараду, щоби остаточно порозуміти ся в справі соймової кандидатури, а перед нарадою мало відбути ся богослуженє за упокій бл. п. Марка Каганця, що погиб за народну справу. Тим способом хотїли виборцї також віддати честь імени народного мученика, котрого почитає тепер весь руський нарід. На жаль не так стало ся, бо наш парох о. Коцюба відмовив нашій просьбі, мотивуючи хрунївським аргументом, взятим з ославленого „Руского селянина": „Не можу відправляти ані позволити на відправленє богослуженя за чоловіка, котрий спротивляв ся власти, бо хто противить ся власти, противить ся й Богу". Так високо поставив о. Коцюба польське розбишацтво і його слова се найлїпша характеристика „porządnego księżulka" найновійшого польсько-кацапського фасону. Отсе типічна креатура гр. Потоцького! — *Н. С.*

— **Некультурний судия.** Пишуть нам: Між селянами ходорівського судового повіта панує велике обуренє на ад'юнкта суду в Ходорові нїякого Івана Копцюха, що трактує селян в спосіб, негідний цивілїзованого чоловіка. Для його харикгеристики досить навести отсей сьвіжий факт: дня 25. с. м. накинув ся на поважного селянина, що входячи до комнати, відкрив голову ще на порозї, такими словами: „Ти дурню, чого тут прийшов в капелюсї!" Сей панок хотїв видко, щоби селянин відкривав перед ним голову ще на улици, як колись перед панщизняним мандатором. В часї дальшої розправи говорив до всїх селян, навіть стареньких і сивих, не інакше, як „ти", не щадячи їм від часу до часу компліментів: ти дурню, ти дурний хлопе, ти дурна бабо і т. и. На жаль, той брутальний судия є з роду Русин, навіть попович. З полїчичним переконанєм, о скілько воно в него є, хилить ся до москвофільства, очевидно того з послїдної доби хрунівського, з кузнї Потоцького. Властивим його ідеалом — аванс. Не дивниця, що в тім судї нїгде нема руської написи, а всякі оголошеня, візваня та инші судові папери видають ся виключно по польськи. Так само всї протоколи пишуть ся тут лише по польськи, і руські селяне мусять їх підписувати, хотяй їх не розуміють та не знають, чи записують чортови душу, чи панови гроші. Ось яка в нас „polnische Wirtschaft". — *Сьвідок.*

— Кацапи між собою або як то на однім балю оден „твердий" відорвав другому „твердому" ухо. Про сю історию пишуть нам: Було се перед виборами до парляменту в минувшім роцї. До кацапа о. Левицького, пароха Маняви, солотвинського судового повіта прийшов наказ з „Русской Рады" зі Львова, щоби в другий день Великодних Сьвят уладив у своїм селї віче за кандидатурою Дудикевича, на котре мало приїхати трох „юношів". Послушний приказови свише заняв ся о. Левицький вічем, прилагодив „яствіе і питіе" для референтів, запросив гостий, між ними „фервальтера", одвого Чеха і ждав. І справдї приїхало трох пяних „юношів", висланників „Русской Рады". Господар приняв їх хлїбом-сїллю та гостив їх як міг. Але запиті юноші зачали авантуру в хатї о. Левицького і образили в його присутности гостий. Потім пішли на віче і зачали щось балакати по росийськи, однак селянам се знудило ся, тому їх висьміяли і розійшлись. З тої причини „юноші" розпочали бучу з о. Левицьким, посуджуючи його о недбальство для „народної" справи, і остаточно винесли ся з села. Одним з тих „юношів" був голова „Друга" Навроцький, котрий сего року є настоятелем бурси ім. Качковського в Ставиславові. І здавалось би, що се вже конець, але се доперва початок. Якось так склалось, що дня 20 с. м. приїхав згаданий о. Левицький зі своїм сином, укінченим богословом, на кацапський баль до Станиславова. Нещастє хотїло, що на тім балю був також „юноша" Навроцький. Той послїдний, пригадавши собі немилу пригоду в домі о. Левицького, забажав на нім пімстити ся, а будучи пяним — як звичайно — почав авантуру на салї з сином о. Левицького, називаючи його — не знаєм чи слушно — с..... сином. Ся зневага дійшла до відомости старого о. Левицького і той не надумуючись, втаращив в пику „юношу" Навроцького, вхопив його опісля за ухо та покрутив так делїкатно, що по ковнїрі зачала капати кров. Балеві гості ледви розлучили двох „борців". Згіршені тою авантурою офіцери опустили салю, о. Левицький винїс ся також та роздумує над тим, до якої би то йому тепер пристати партиї. Вість про авантуру на кацапськім балї розійшла ся по містї і викликала загальне заінтересованє ухом „гаспадіна" Навроцького. — *К.*

— **Листи Кулїша до Климковичевої.** В сегорічнім „Руслані" (з 21—22. сїчня н. ст.) проф. К. Студинський оголосив інтересний лист Кулїша до Климковичевої, вдови по письменнику Ксенофонтї, разом з поезиєю, яка до того листу була долучена. Лист і поезия вельми замітні, як вираз Кулїшевого огірченя після невдалої проби погодженя Русинів з Поляками у Львові 1882. р., на що однак проф. Студинський не перший звертає увагу. Бо коли він думає, що Кулїшів лист з „Коршемною Кобзою" не були друковані, то я позволю собі звернути увагу його на свою брошуру (відбитку з „Зорі") п. з. „До істориї останного побуту П. Кулїша у Львові", де я вже — 10 лїт тому назад — видрукував і Кулїшів лист до Климковичевої і його поезию з всїма потрібними поясненями та інформациями. — *Д-р В. Шурат.*

— **Загадочна подія.** Дня 23. с. м. около 4. год. над раном машинїст поїзду, їдучого з Нового Загіря до Перемишля, добачив, що побіч снїгової заспи коло шляху дріт перерваний а зі снїгу вистають ноги якогось чоловіка. Задержав отже поїзд а зі снїгу видобуто чоловіка непритомного, з покалїченою головою. Приведений до памяти розповів, що їхав попередним поїздом у вагонї, в котрім разом з ним сидїло чотирох робітників з Борислава. Вони почастували його горівкою, а випивши їй, він стратив сьвідомість. Що дальше з ним стало ся, того вже не знає. Він мав при собі 54 корон і срібний годинник з ланцушком; коли очуняв, уже їх не знайшов. — Єсть підозрінє, що розбишаки запаморочивши його горівкою, обрабували його і викинули з вагона Із слїдів, знайдених в снїгу коло шляху, можна здогадувати ся, що оден з тих, котрі викидали обрабованого, випав разом з ним з вагона. Слїди тоті вели аж до найблизшої стациї, де скінчили ся а де видїли якогось чоловіка, що всїдав до поїзду, їдучого до Перемишля.

— **Вшехполякам не щастить ся** при виборчій кампанії у Львові. Зарозумілї на свої дотеперішні триумфи у віденськім парляментї, виступили при виборах шістьох послів до сойму зі Львова аж з чотирма кандидатами, очевидно з презесом „польського кола", Гломбінським на чолї. Се дало привід до завзятої виборчої боротьби иншим сторонництвам, котрі розвиваючи велику агітацию за своїми кандидатами, постановили звалити вшехпольського гершта. Людовцї, т. зв. демократи і социяльїсти устроюють тепер що день віча, на котрих безпощадно поборюють вшехполяків. Онодї розбили навіть вшехпольське віче, скликане в тов. „Skała". При тій нагоді прийшло між вічевиками до кровавої бійки, яку спровокував вшехпольський кандидат бр. Баталія, називаючи социяльїстів в Росиї „бандитами". До ще більшої бійки прийшло вчера на вічу, скликанім людовцями, демократами і социяльїстами в школї ім. Собеского. Вшехполяки, головно молодики з „Czytelni akad,", з проф. Закшевським на чолї, узброївшись в топірці, якими так пописувались доси на головах руських академиків, напали гурмою на то віче і хотїли зреванжуватись за розбите віче в „Skał-i". Однак зібрані вічевики були на се приготовані і дали вшехполякам таку відправу, що кількадесять з них мають порозбивані голови, носи, та повибивані зуби. Боротьба на палицї і кулаки тревала з 20 мінут і вшехполяки потерпіли цїлковитий погром. О скілько зачувати, кандидатура Гломбінського у Львові сильно загрожена, а прочі вшехпольські кандидати не мають найменшої надїї на свій вибір.

— **Де голосувати у Львові.** З нагоди вибору шістьох соймових послів з міста Львова в понедїлок, дня 2. марця, президия магістрату подає до відома, що голосованє буде тревати від 9. годрано до 1. з полудня і від 3. год. до 7. вечером в десятьох салях ратушевого будинку. І так в I. салї (перший поверх) голосувати будуть виборцї, котрих легітимациї означені числами 1—1750 серия A, в II. салї (третїй поверх) ч. 1751—3500 серия A, в III. салї (третїй поверх) ч. 3501—5250, в IV. салї (другий поверх) чч. 5251—7000 серия A, в V. салї (другий поверх) чч. 7001—8750 серия A, в VI. салї (другий поверх) чч. 8751—10500 серия A, в VII. салї (другий поверх) чч. 10501—12024 серия A, в VIII. салї (перший поверх) чч. 1—1800 серия Б, в IX. салї (перший поверх) чч. 1801—3600 серия Б, в X. салї (перший поверх) чч. 3601—5369 серия Б. Виборцї, котрим не доручено легітимацийних карт з причини невідомої адреси, можуть зголосити ся по них до IX. департаменту магістрату. В дни вибору вступ до ратуша буде дозволений тілько виборцям за оказанєм легітимацийної карти, та особам, що мають до полагодженя урядові інтереси.

— **Майстерські іспити.** В цїли переведеня постанов промислового закона про факультативні майстерські іспити міністерство торговлї видало до всїх краєвих політичних властий розпорядок про спосіб переводжуваня тих іспитів. Іспити будуть відбувати ся в напрямі практичнім і теоретичнім. Практичний іспит буде полягати на зладженю т. зв. „майстерштіку", а коли се буде неможливим, на предложеню проби праць. Теоретичний іспит буде обіймати також бухгальтерию. Іспитова комісия буде складати ся з іменованого політичною властию предсїдателя і трох лавників, покликаних з цеху.

☐ **За почином читальні „Просьвіти** в Дуплисках відправив місцевий душпастир о. Йосиф Фльорчук поминальне богослуженє за нашого народного мученика бл. п. Марка Каганця. З Коропця, полягшого за права і долю свого народу, а по парастасї зложили громадяне 14 корон на річ полишившої ся вдови. Гроші вислано до Кред. Союза на книжочку ч. 4000. *Петро Стасюк*, заступник голови читальні „Просьвіти".

— **Дрібні вісти.** Бурмістром міста Грибова вибраний тамошний міщанин Кароль Чаплинський. — „Вістник державних законів оголосив нинї розпоряджене, що вводить виконуючі приписи до закона про обезпеченє приватних урядників. — Австро-угорські офіцири генерального штабу, полковник Чичеріч і майор гр. Шептицький, котрі як австро-угорські військові аташе брали участи в росийсько-япанській війнї, дістали від ген. Куропаткина почесні шаблї. — В Перемишли відобрав собі житє вистрілом з револьвера поручник 10 п. артилєрії Кафка з причини довгів.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу. Памфіла (лат. Леандра). Позавтра, Н. Мясопустна, (лат. н. Запустна).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в *понедїлок*, в *второк*, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Надвірній.**

В неділю, дня 1. марта с. р. „Запорожець за Дунаєм" народна оперета в 3 діях Артемовського, закінчать: „Вечерниці" твір музичний в 1 дії Нищинського.

☐ **Звичайні загальні збори** членів товариства „Руська Бесїда" у Львові відбудуть ся дня 14. марта с. р. о годинї 7 вечером у власнім льокали [Ринок (ч. 10.) з таким порядком дневним: 1) Відчитанє протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Вибір нового виділу. 4) Внесеня членів.

☐ **Заходом редакцийного Комітету ювилейного „Альманаха" „Сїч"** у Відні відбудуть ся в четвер дня 5. марта Вечерниці з танцями в великій салї „Wiedhof" (VIII Schösselgasse 14). Комітет приготовлює для милих гостий цїлий ряд „увеселеній" і складає величаву програму в яку увійдуть між иншим: „сьвяточні промовн", хори, монольоги славних американських і місцевих гумористів, весела почта, конкурс жіночої і мужеської краси, причім пораз перший у Відні будуть мати усї право голосованя без огляду на вік, стан і пол. Вступ від особи 1 кор. 50 сот., родинний білєт 5 кор. академічний білєт 1 кор. Стрій візитовий або проходовий. Початок о год. 8. вечером. Запрошуючи цїлу нашу віденську кольонїю, сподїємо ся, що умисне замовлена орхестра з Галичини, буде мати кому приграват. — За комітет: *д-р Зенон Кузеля, Вол. Кушнїр, М. Чайковський, п-ні Оля Кузельова, Гриневецька, д-р С. Гриневецький, Р. Сїрецький.*

☐ **З товариства робітників „Воля" у Львові** (вул. Ліндого ч. 2). В суботу 29. с. м. відбудуть ся в комнатах товариства вечерниці з танцями. Початок о 9 год. вечером. Вступ 50 сот.— В неділю 1. марта о год. 4·30 поп. буде відчит інж. П. Волосенки „Про парові машини" (часть II), з демонстрациями. Вступ вільний.

☐ **Зі Стрия.** Вичерниці з танцями уряджує Товариство робітників „Воля" в Стрию в суботу 29. с. м.

☐ **З Тернополя.** Забаву з танцями уряджує тов. робітників „Воля" в Тернополи в неділю 1. марта в сали „Міщанського Брацтва". Вступ 60 сот., для нечленів 1 К.

☐ **Аматорське представленє** уряджує „Забавови Кружок львівських друкарів" в неділю дня 1. марта у власній сали при вул. Пекарській ч. 18. В програму входить одна українська штука. По представленю танцї.

Нові книжки і читання:

◇ **Економіст** ч. 2. Зміст: Економічні париси. — Дещо з досьвіду Рочделївської крамниці. — Виріб цементових дахівок. — Сільництво в Німеччині в р. 1907. — Звіт з засіданя ради Тов-а „Краєвий Союз Ревізийний у Львові". — Буджет краєвий на 1908 рік. — Тов о „Сільський Господар" в році 1907. — Як наш хлїбороб може продавати свою худобу у Відни на торзї? Роди хлїборобського кредиту. — Новинки. — Оповіщеня. — Конкурс. — Нові стоваришеня. — Нові книжки. Оголошеня.

◇ **Учитель** ч. 3. (під редакциєю д-ра Шурата). Зміст: З поезиї Рашина: Бажанє. — Як Михась втратив Бозю (з оповідань Франціски Ман). — Л-ний: Що здалось би нашим народним школам? — М з: Школа для тупих і придуркуватих дітий. — М-к: Поділ праці в природі і між людьми. — Посмертні оповістки. — Новинки.

◇ Jan Biedroń, Zielony sztandar. Uwagi o sprawach rolniczych. Kraków 1908. — Сторін 135, ціна 1.50 К.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 28 лютого 1908.

Закон про вивласненє Поляків ухвалений.

Берлїн. (Тел. Б. Вольфа). По довгій дебатї ухвалила пруська палата панів 143 гол. проти 111 внесенє бурмістра Франкфурту п. М. Адікеса, який жадав привернення законної сили постановам про вивласненє після ухвал палати посольської із вилученєм маєтків церковних, кладовищ і добродійних заведень, усталовлених до д. 26-го лютого. Через те згодила ся палата панів також на вивласненє 70.000 гектарів. Відтак ухвалено закон про східні окраїни Німеччини. Принято також резолюцию в справі реорганізациї кольонізацийної комісиї.

Усуненє релїгії з італїйський шкіл.

Рим. (Т. К. Б.). Палата депутованих покінчила дебату над внесенєм пос. Бісолятого і тов. в справі усуненя науки релїгії з народних шкіл. Додаткове внесенє пос. Москінього, що палата є переконана про те, що догматична наука не може мати місця в народній школі відкинено в поіменнім голосованю 333 голосами проти 106. Відтак голосовало над самим внесенєм Бісолятого і 23-ох депутованих крайної лївиці. Першу частину його, в якій взиває ся правительство до забезпеченя сьвітського характеру народної школи, відкинено переважаючою більшостию голосів, а другу частину, в якій заказуєть ся удїлюванє по школах науки релїгії під якою небудь формою відкинено в поіменнім голосованю 317 голосами проти 60-ох. В кінци принято апробований правительством дневний порядок 279-ма голосами проти 129-ох.

Гі де Мопасан.

26)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ

(*Дальше.*)

Щоби собі лїпше приглянути ся, щоби докладнїйше сконстатувати сю нечаяну зміну, вона приступила до зеркала так близько, що аж чолом доторкнула ся шкла, а пара її віддиху осїла на зеркалї, затемнила та майже заслонила її блїдий образ. Вона мусїла взяти хустину та стерти пару, а відтак зачала докладно та подрібно розслїджувати всї шкоди, яких дізнало її лице за так короткий час. І пальцями легонько розтягала шкіру, гладила чоло, згортала волося до гори, відвернула повіки, щоби побачити, як очи виглядають в серединї. Відтак отворила уста, перевела контролю зубів; вони були вже трохи пожовкл, а декуди сьвітили ся на них золоті точки. І найбільше занепоїли її блїді ясна та жовті плями над губами та на висках.

Вона робила так уважно сей перегляд змарнілої краси, що зовсїм не чула, як двері відчинали ся, та здрігнула ся на цїлім тїлї, коли покоївка заговорила за нею:

— Панї забули випити чай.

Графиня обернула ся, перестрашена, збентежена, засоромлена, а слуга відгадала її журбу і сказала:

Панї за богато плакали, а нїчо так не шкодить здоровлю як слези; то кров перемінюєть ся в воду.

А коли графиня додала сумно:

— А крім того старість не радість.

Покоївка заперечила живо:

— О, панї ще до того далеко; Кілька днїв відпочинку і всьо ще направить ся. Треба лише, щоби панї ходили богато і здержали ся всїми силами від плачу.

Графиня убрала ся скоро і сейчас зійшла до парку; першій раз від смерти мати пішла до того невеличкого саду, де вона давнїйше так любила ходити коло цьвітів. Відтак пустила ся здовж ріки і вернула до хати доперва на снїданє.

Сїдаючи до стола напротив мужа а побіч дочки, спитала ся вона, щоби пізнати їх думку:

— Нинї вже чую ся трохи лїпше. Чи я все ще така блїда?

Граф відповів:

— Ще таки дуже зле виглядаєш.

Біль стиснув її за серце і вона сейчас мало не розплакала ся, бо вже була призвичаєна до плачу.

І аж до вечера, і на другий день, і в слїдуючі дни, чи думала про маму чи про себе, слези що хвиля стискали її за горло, тиснули ся до очий, грозили новим заливом її зруйнованого лиця; а вона давила їх в собі та майже надлюдською силою волї зводила свої думки на байдужні річи, намагаючи ся запанувати над собою, потїшити себе, розірвати, не думати про нїякі сумні річи, щоби лише відзискати здоровлє та давну краску лиця.

А передовсїм за нїчо в сьвітї не хотїла вона вертати до Парижа та з таким виглядом показати ся Бертенови на очи. Вона бачила, що за сї дни схудла дуже а знала добре, що в її віцї женщина мусить бути повна, щоби ще свїжо виглядати; тому ходила вона цїлими днями, щоби розбудити апетит, а по поворотї їла як лиш могла найбільше, хоч чула лише змученє а не голод.

Граф знов хотїв вернути до міста як найскорше та не міг зрозуміти її опору. Вкінци бачучи, що вона нїчим не дасть ся намовити, він заявив, що їде сам, та лишив жінцї зовсїм свобідну волю що до її повороту.

На другий день довідала ся з телеґрами, що Бертен приїжджає до Ронсієр.

Вона мала охоту втїкати, так дуже бояла ся першого погляду Олївєра. Вона бажала ще зачекати тиждень або два. Уважаючи на себе, можна за тиждень змінити ся дуже, бож і здорові та молоді женщини нераз за найменьшою причиною змінюють ся в одній хвили не до пізнаня. Але тепер станути перед Олївєром серед найяснїйшого дня, в чистім полю, в місяци серпни та ще побіч такої молоденької та сьвіжої Анетти! Тому вона рішила ся сейчас не їхати на дворець лише ждати на нього в пів-тїни сальону.

Вона замкнула ся в своїм покою і думала. Горячі подуви вітру порушали від часу до часу фіранками в вікнах. Цьвірінканє пільних коників наповнювало воздух. Нїколи ще не було тепер се страшне терпінє, що зломило, роздерло, поразило її, коли стануча перед бездушним тїлом коханої мами. Се терпінє, що з початку видавало ся таке без краю, втихомирило ся за сих кілька днїв та лишило ся тільки як болючий спомин. А тепер вона помалу занурила ся та потонула на саме дно глибокої мелянхолії без ратунку, без надії.

І знов слези силоміць тиснули ся до очий, а вона борола ся з ними. Як лише почула вохкість в очах, сейчас витирала їх, вставала, ходила, дивила ся на парк, дивила ся, як понад лїсом юрби чорних круків кружляли помалу на синьому небі.

І що хвиля споглядала на себе переходячи попри зеркало та затирала слїд слези в кутиках очий, прикладаючи губку з рожевим пудром. І що хвиля дивила ся на годинник та обчисляла, до якого місця він вже мусїв доїхати.

І як то звичайно буває, коли женщиною заволодїє якась трівога, дійсна чи уроєна, вона чула потребу привязати ся до нього цїлим своїм єством. Чи він не був їй дорожший над житє, не був тепер для неї всїм, всїм, чим лише може стати для нас одинока людина, котру ми ще любимо цїлим серцем, коли вже зачинаємо старіти ся?

Нараз почула вона тріск багога і побігла до вікна: повіз скручував як раз докола мурави. Олївє сидїв побіч Анетти, а побачивши графиню в вікнї, зачав на привитанє вимахувати хустиною. Графиня відповіла на се, поздоровлюючи його обома руками, а відтак зійшла на долину. А серце тепер тьохкало їй жваво з радости, що буде так близько нього, що буде його бачити та з ним говорити.

Вони стрінули ся в передпокою перед дверми від сальону.

— Олївє отворив рамена широко і кинув ся до графинї, не могучи здержати сильного зворушеня.

— Ах! найдорожша графине, позвольте, що Вас обійму.

Вона замкнула очи, похилила ся, притулила ся до нього і надставила губи, а коли він приложив до них свої уста, вона шепнула йому до уха: „Люблю тебе".

Олївє держав її довгий час за руки, а відтак глянув на неї кажучи:

— Подивім ся на се бідне личко.

Вона чула, що зачинає тратити притомність. Але він додав:

— Дійсно, трохи поблїдло; але се мине без слїду.

(*Дальше буде.*)

Конкурс.

Головний Видїл Товариства „Просьвіта" у Львові оголошує отсим конкурс на посаду платного редактора видавництв Товариства „Просьвіта". Зголошеня зглядно оферти належить присилати до кінця марта 1908. Близших інформаций удїляє Канцелярия Товариства, ринок ч. 10. в годинах 6—7 вечером.

За головний Видїл Товариства „Просьвіта" у Львові:

Петро Огоновський, голова, *д-р Іван Брик*, секритар.

2—3

Торговельні вісти.

Будапешт 28 2. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	11·92	до 11·93
„ „ жовтень	9·86	до 9·87
Жито на цьвітень	10·45	до 10·46
„ „ жовтень	8·62	до 8·63
Овес на цьвітень	7·83	до 7·84
„ „ жовтень	—·—	до —·—
Кукуруза на май	6·64	до 6·65
Ріпак на серпень	16·10	до 16·20

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлене: сильне. Погода: хмарно.

До „Народної Гостиницї" приїхали дня 27. ц. о. Антін Колпачкевич, Гійче; Теодор Тисовський, Сянок; о. Алексей Чубатий, Жуків; Онуфрій Дрималик, Тростянець; Адольф Райнерт, Рава руська; Лев Яюс, Сокаль; Амалія Кліш, Перемишль; Амалія Мазуркевич, Перемишль; Алексей Кунаниз, Дрогобич.

Надіслане.

АДВОКАТ

Д-р В. Шараневич

в Раві

потребує концепієнта зараз.

2·0 1—3

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо найбільшим вибором окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 2

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Семінаристка II. року приймє посаду приватної учительки до початкуючих дитий. Ласкаве зголошенє під „Учителька" poste restante 270 о. п Угринів. 1—1

Парохія Красів львівської архієпархії недалеко Львова о 89 моргах, близько гостинця стрийського до заміни. Зголошенє надсилати до адміністрациї часописи „Діло". 276 1—3

Особа інтелігентна, молода глядає місця у священика вдівця до нарядy дому і ведення кухні. Антонїна Білич Львів, ул. Кавиирівська ч. 51. 269 2—2

Урядник емеритований самітний пошукує самітної, бездітної 50-лїтної емеритки або властительки малого господарства або домівства на селї або в місточку в цїли спільного ведення домашнього господарства; евентуально купить також господарство або дім. Зголошеня до „Odrozda" в Кракові, poste restante. 270 2—8

Академік, вправний інструктор приймє ден. будь лекцию. Зголошенє приймає проф. А. Крушельницький Станиславів, Кілїньського 34.

Молодий склепар, з кількалїтною практикою по більших коріннх торговлях, приймє місце управителя більшої крамницї на селї або в місточку. Адреса: **Михайло Коцюмбас в Бібрцї коло церкви.**

Солонина подешевіла тільки в торгов. п Леонарда Солеського ул. Баторого ч. 2, Львів. 263 с

Відновляє, золотить ікони, ногаси і прч. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня Евст. Щуплаківича, Львів, Шпитальна 38. Agie Склєп, ул Руська 20. 10—?

Віденська робітня виконує всїлякі суконні костюми. Низькі ціни. З провінциї вистане надіслати станик. Вивчує французького крою за 20 корон. Улекшена практика. Па жадане мешкане. Львів ул. Краківска 7. Полотницька. 255 2—2

ТОРБАН музична накладня Львів, ул Вронов ська ч. 8, видає і висилає всїлякі твори на фортепян. пїснї сольові та хоральні. Катальог даром 6—10

РУСЬКА ФАБРИКА І ЦУКОРНЯ ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Баторого ч. 10 і ул. Жовківска 61

поручає **знамениті пампушки по 4 кр.** 18

Студент IV р. фільос. фи праме лекцию вглядне занять бирове у Львові або на провінциї. Льво Хомин Отиня у п. Стадлери.

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ **Андрія Андрейчина** 18 Львів, Коперника 30.

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

заложена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Бідшійшим громадам дає на рати. На жадане кошториси і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 44 11 2

81 морґів найлїпшого орного ґрунту, 6-морґів лук в двома покосами і фільварок о 90 морґах з будинками до розпарцельованя в громаді Хильчиці, 3 кільометри від Золочева. Ближші відомости удїлить властитель Рот, Львів, ул. Панська 6 265 3—10

З нового 1908 року в Київі заходом Українського видавництва „РАНОК" друкуватиметься новий збірник:

„Українська Муза"

поетична антологія під редакцією Олекси Коваленка в 12 випусуах; виходитиме 1 числа кожного місяця, починаючи з 1 сїчня (января). В антологію увійдуть твори всїх українських поетів. В кожному випуску будуть твори 10 поетів (більше, як по 100 поезій) нових і вже друкованих раніше з портретами і біографіями поетів, заставками і віньєтками. Збірник буде великого формату і матиме до 1200 ст. Ціна кожного окремого випуску 25 к., з пересилкою 30 коп., а по передплаті 2 рублі за всі 12 випусків, з пересилкою 2 р. 50 к. Можна на виплат: 1 руб. зараз, 1 руб. 1 марта і 50 коп. 1 липня (іюля). Грошї посилать: *Київ. Іванівська улиця 75, Олексі Коваленкові.* 2—3

Склад печий кафльових з краєвої фабрики

ГЛИНЬСКО

перенесене з улицї Сєнькевича на

пл. Домбровского ч. 5

ул. Тиха 1.

Поручаєся чищенє печий і 233 кухонь кафльовик. 9 -10

Важне для адвокатів, нотарів, інституций кредитових, товариств зарібкових і т. п.

„ADLER"

одинока машина до писаня, з металевими черенками устроєна для переміни письма. На машині „ADLER" т. є. на одній і тій самій можна писати в рїжних мовах.

На польсько-руській машині можна виготовляти письма польські і німецькі, руські же типи тої самої машини можна употребляти для етимольогічно і фонетичної правописи. Переміни черенок переводить ся в одній хвили.

Одинока машина на сьвітї спеціяльно і особливо примінена до потреб населеня східної Галичини.

Ґенеральний заступник на Галичину і Буковину

Е. ГАВСМАН

Львів, пасаж Гавсмана.

Цїнники і проспекти даром і оплатно.

Склад всїляких знарядів для машин до писаня апаратів для помножуваня і артикулів для потреб канцелярий. 168 8—10

Бляха значно потанїла

просимо проте користати з нагоди і замовляти в

Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли

бляху на крите дахів по слїдуючій цїні:

100 кґ. поцинк. тешин. десятки по К 57·—

100 кґ. чорної „ „ „ К 38·50

Ціни розумїють ся 1 о с о наш магазин в Перемишли і то за готівку. По тій ціні дамо бляху тїлько на замовленя, які наспіють до нас найпізнїйше до 15 марта с. р., пізнїйша бляха значно подорожіє. Ціну прочих блях подамо на жадане відворотно.

247 6—?

ДИРЕКЦИЯ.

ШКАРПИТКИ від 40 сот.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА ФАРАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіта").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краваток, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на циґарети, тютюн, грошї і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланем готівки або посилкатою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір біжутериї.

СОРОЧКИ від 230 сот.

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно в ґорі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Герб України

переписний листок 20 с. і портрет величини 30×24 1 К. Герб сей Лев і сьв. Михайло зладжений є в 17 краскаx і можна його вишивати на ручниках, обрусах і т. п.

Набути можнав

„Сокільскім Базарі"

Львів, ул. Руска ч. 20.

122в 5—?

Спілка для господар. і торговлї в Перемишли

поручає

ТОМАСИНУ

з зьвіздою і прочі штучні навози як

суперфосфати, каїнїт калуський і. т. п.

на надходячу весну.

Ціну і кошта перевозу подамо на жаданє відворотно. При тім зазначуємо, що томасину і каїнїт можна на луках і на снїгу розсївати, а пора до перевезеня ще догідна.

При ваґонових замовленях томасини, даємо 20 Корон опусту і безплатну аналїзу.

227 6 10 **Дирекция.**

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Японії, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·26	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1 10	—	—
Підволочиск	7·20	12 [illegible]	2·16	5·[illegible]	10 30
Черновець	8·05	—	2·25	—	9·00
Черновець	—	—	3 35	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11 50	3 51	8 40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1 55	—	9·20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9 25	10·10†
Врухович	7·10	12 40	1 46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3 25	5·30	9·35м
Зимної води	5·50	7 35	1 1[illegible]	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	8·45	8·25	2 45	7 0[illegible]	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7 20	12 45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·38	5·45	8·34м
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посшінні поїзди печатані толстим друком —. Поїзди ідучі лише в неділї і сьвята означені † — а неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою п — а неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою п. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Ворковський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч 9.

Ч. 46. Львів, субота 29. н. ст. (15. ст. ст.) лютого 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 16. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місця, а в рубрикі „Надіслане" по 50 с. — Поданя і нині приватні оголошення числять ся по 30 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Корона про вибори.

День по виборах, в середу, відбуло ся в цісаря делегацийне принятє, на котрім — як донесли польські газети у власних телеграмах — цісар в розмові з членом палати панів Єнджейовичем висловив вдоволенє зрезультату виборів до галицького сойму, особливо-ж зі спокійного перебігу виборів. Ся звістка, подана очевидно польським кореспондентам самим Єнджейовичем, до нинішнього дня не була урядово спростована, значить, ми в повнім праві вважати її правдивою і дати їй політичну оцінку.

Очевидно, оцінюючи наведені слова монарха, ми лишаємо зовсім на боці саму особу монарха, котра по початям нашої конституції є ненарушима і не підлягає ніякій політичній відповідальности. За політичні виступи монарха відповідає правительство і правительство відповідальне також за висловлений погляд монарха на галицькі вибори. І коли монарх висловлює своє вдоволенє з виборів, то видно, що той, хто покликаний інформувати його про політичні події в державі, представив перед ним результат виборів вдоволяючим. А інформувати монарха про політичні події в державі покликане правительство, і воно відповідає за такі інформациї. Коли-ж монарха поінформував хтось инший, то за се також відповідає правительство, бо се його обовязок дбати, щоб між монархом і правительством в політичних справах не стояв ніхто посторонній, не стояла двірська камариля, бо-ж за політичне становище монарха тільки воно, правительство, відповідає перед парляментом і перед тими, чия воля рішає про склад парляменту.

І так лишаючи особу монарха на боці, візьмемо під увагу тільки meritum його слів. Справді дивні слова і дивне викличуть вони вражінє серед нашого загалу.

Отже результат виборів вдоволяючий? Чим? Чи тим, що аж 26 мандатів, які виборчий закон признає нашому народови, зрабувала під протекторатом пана Потоцького „Rada Narodowa" для польських дідичів, що інтереси нашого селянства в соймі заступати-ме його ворог по національним, політичним, социяльним, економічним і навіть релігійним інтересам? Чи може тим, що „Rada Narodowa" помогла здобути 9 мандатів на нашім селянстві людям, які відмовляють нашому народови права на незалежне національне істнованє, що в галицькім соймі засідати-ме „російський амбасадор?" Може бути, що від того Австрия надіється скріпленя дружних відносин з російською державою, — не знаємо... Але чи від того надіється вона також скріпленя державних почувань серед нашого народу, коли він побачить, що русифікаційна система, практикована доси в Росиї, переносить ся й до Австриї, що й Австрия солідарно з Росиєю хоче його зросийщити або спольщити, тільки що и не був він національно самим собою?

Особливо-ж вдоволяючий спокійний перебіг виборів... Спокійний перебіг, так! Заколено тільки одного Каганця, і то на очах спокійної товпи, такої спокійної, що ніколи більше навіть не було за що арештувати, спокійної навіть тоді, коли з її брата полляла ся кров. А правибори шахровано також спокійно. Старости і виборчі комісарі спокійно ломили закон, спокійно обертали в борчий акт в насильство над вільною волею горожан, в наругу і знущанє над їх почутєм права, а вона, та селянська маса, що так само, як годує своїми руками цілий сьвіт, могла би тими самими руками розторощити всіх, хто стає її свободі і її добробутови на перешкоді, вона спокійно зносила все те, спокійно писала протести, відкидуване яких також спокійно приймала до відома, спокійно висилала до намісника депутациї, які спокійно вертали з нічим, і спокійно приглядала ся, як в день вибору накинені їй „виборці" фалшують її волю, вибираючи на її заступника її найбільшого ворога. Справді подивляти треба той спокій, спокій, який ставав тим більший, чим сильнійша була провокация.

При кождім масовім руху нашого народу — чи се були страйки, чи рух за виборчою реформою, чи університетські демонстрациї, — правительство заявляє нашим парляментарним заступникам, що перше всего мусить бути спокій, мусять бути пошановані всі приписи закона, хоч-би й найнекорисніші для нас, бо тільки в такім випадку воно може щось зробити, а з тими, що виходять поза межі закона, воно мусить поступити по букві закона.

І йде по краю клич: Поступаймо лєгально, не даймо ся спровокувати, не даймо нашим ворогам навіть тіни причини виступити проти нас як проти переступників закона, не даймо їм ніякого приводу представляти нас як якихсь бунтівників, ворогів закона і порядку. Особливо при сих виборах дехто з наших політичних керманичів, вірячи до останньої хвилі, що правительство здержить своє слово і постарає ся о лєгальне переведенє виборів, уживав всего свого впливу, щоб здержати в народі той огонь гніву, який грозив кождої хвилі грізним вибухом проти тих, що на очах наших спокійних селян топтали їх права. І наш нарід справді „не дав ся спровокувати" з тим політичним результатом, що нас змасакровано та ще й вчули ми слова про... вдоволенє з спокійного перебігу виборів.

Коли вибори перейшли „спокійно", значить, не було причини до несупокоїв, значить — наш народ вдоволений з виборів! І коли тепер хто пічне жалувати ся на виборчі надужитя, то дістане відповідь: Адже самі мусите признати, що вибори відбули ся спокійно, що до обявів невдоволеня не було причини. І так в колесо: коли ми обявляємо наше невдоволенє, то відповідають нам: Найперше мусить бути супокій! — а коли ми, давлячи всіми силами наше невдоволенє, заховуємо ся спокійно, дістаємо відповідь: Адже ви спокійні, значить ви вдоволені!

Висновок з того для нас чейже ясний: Сам Відень нас навчає, як хибною є тактика здавляти в собі невдоволенє і за всяку ціну „не дати ся спровокувати" бо сей наш спокій використовує ся против нас. Відень нас вчить, що не в нашім інтересі лежить бавити ся в гасителів народнього гніву. І ми думаємо, що на будуче наш загал не стане вже оглядати ся на присипляючі обітниці всяких ексцелєнций, не стане гасити в собі обуреня — але на розбій, насильство і рабунок народних прав відповість так, аби і Відень приневолити відчути прикро результат галицьких виборів.

Цісарська енунциация про вибори і про їх результат має для нас ще й другу сторону. Єї треба вважати відгомоном закулісових заходів польських верховодів в кругах двірських, щоби через ті круги втягнути особу монарха в інтригантську гру гр. Потоцького против бар. Бека. Гр. Потоцький розуміє се добре, що „переголював" супротив бар. Бека і тому його приятелї у Відни поспішають ся зробити йому у найвисшого державного чинника рекляму найсоліднійшого адміністратора, як-раз на основі позірно спокійного перебігу послідних виборів. Вибори, за які властиво гр. Потоцький повинен відповісти перед центральним правительством, мали-би послужити самодержцеви спід кавок як-раз до укріпленя його самодержавя та до з'іммунізованя його одвічальности перед бар. Беком.

Не наша річ вдавати ся в те, як центральне правительство порадить собі з гр. Потоцьким та як воно вратує свій престіж. Нашою річию, так нашого загалу як і наших послів у Відни, буде витягнути консеквенциї з цісарських слів. Руський нарід мусить змінити своє поведенє так, аби його штучно доси удержуваного спокою не визискувано як політичного атута против него, а наші посли повинні потягнути центральне правительство до відповіди за політичне значінє тої опінії про галицькі вибори, що знайшла свій вислів при делегацийнім сесії, та зміною своєї тактики мусять дати властивий вислів правдивому настроєви руського народу.

Потоцький contra Бек.

Як тільки минулого року розпочало центральне правительство переговори з нашим парляментарним клубом, наша часопись з цілим натиском вказувала на те, що для порозуміня між Русинами і правительством нема основи так довго, поки систем галицької адміністрациї не буде в коріни змінений, до чого першим кроком мусить бути безпроволочне усуненє гр. Потоцького зі становища краєвого намісника. Соймові вибори з сільської курії в Галичині показали, як неможна краще, що правда була вповні по нашім боці. Цілий хід виборів показав, що гр. Потоцький ігнорує заряджения центрального правительства, показали, що ц. к. намісник ігнорує всяку raison d' etat, показали, що шеф краю веде на власну руку свою независиму політику. Те, на що раньше тільки дехто натякав, стало ся тепер очевидним: гр. Потоцький фрондує против свого наставника, бар. Бека, та з прінціпу ігнорує всякі листи і порученя бар. Бека. Дійшло отже до того, що маємо над собою два правительства, незгідні між собою в своїх плянах, приреченях і ділах. З одного боку правительство бар. Бека, з другого граф Потоцький, справдішний польський самодержець, неодвічальний ні перед парляментом, ні соймом, ні центральним правительством, — самодержець, котрого власть є протиконституційна, що-до свого фактичного характеру рівна власти Столипіна або Миколи II.

Такий стан річий є з кождого погляду дивоглядний і анормальний. Становище гр. Потоцького не відповідає підвладному відношеню його уряду, його-ж поведенє є простим запереченєм понятя найпримітивнійшої чести. Зберімо до купи факти. Гр. Потоцький брав участь у переговорах між правительством бар. Бека і руським клубом та взяв на себе обовязок виконати заключену умову, в котру входило між ин. приреченє, що соймові вибори будуть лєгально переведені. Приймаючи сей обовязок, гр. Потоцький заангажував ся що-до його виконаня своєю честию та привів бар. Бека до сього, що той, привиклий до джентельменського трактованя справ, завірив приреченю польського магната і дав руським послам слово на повну лєгальність галицьких виборів. Зверхнім ствердженєм і задокументованєм, що умова буде додержана, був з боку гр. Потоцького відомий обіжник до галицьких старостів про законне поведенє супроти руської людности. Правда, вже видача того обіжника насувала сумніви про словність графа Потоцького (він виконав той пункт умови аж на ургенси тай недокладно, бо не оголосив обіжника в урядовій газеті, а в своїм приватнім органі), — одначе ті сумніви по переведеню правиборів і виборів вповні розвіялись.... на безперечну некористь для шляхотського гонору польського вельможі. Показало ся, що участь Потоцького в переговорах і скріпленє його шляхотським приреченєм умови, се була одна лицемірна комедия, обчислена на вчведенє в поле і бар. Бека і Русинів. Виявило ся, що для осягненя поставленої мети, для усмиреня чуйности Русинів, для піддуреня бар. Бека, для розбоїв своєї політики, граф Потоцький не завагав ся ужити тактики і с особів, які колідують з найзвичайнійшим понятями о особистій чести. Ціль осьвячує способи, сей девіз станув у пригоді спадкоємцеви старого роду польських магнатів.

Безперечно графови Потоцькому, як політикови вільно пустити в курс і переторгувати свою честь. Одначе не вільно ломити умови ц. к. намісникови, не вільно вести противправительственної політики гр. Потоцькому, як органови і відпоручникови центрального правительства.

Не наша річ ломити руки над обдрапаним і поплямленим гонором гр. Потоцького. Для нас тепер має вагу обставина, що в день соймових виборів він заграв уже в відкриті карти. І се ліпше! Тепер і бар. Бек, о котрого джентельменську сьвідомість відбила ся моральна оцінка графа Потоцького, заключена в „непарляментарних" словах п. Василька, сказаних в буджетовій комісиї, знає з ким має діло. Коли державне правительство шанує себе і свій „престіж, коли воно хоче, щоб Русини звертали ся до його інтервенциї і власти, а не до самопомочи, то мусить витягнути консеквенциї з поведеня ц. к. намісника Галичини.

Инша річ, чи правительство бар. Бека буде в силі вивести консеквенциї з поведеня гр. Потоцького. Досить трудно сього надіяти ся по правительстві, котре не змогло вимусити на Потоцькім ні правильну видачу згаданого обіжника ні законність при виборах. А се тим менше, що гр. Потоцький береть ся ужити Корони проти Бека; пущено в рух всі польські впливи у двірської камарилї для вмовленя в монарха, що вибори в Галичині відбули ся спокійно, лєгально, з найліпшим результатом. Монарх має набрати пересьвідченя, що Потоцький — найліпший намісник, необхідна для спокою в краю й державі особа. Най провалить ся Бек, аби вдержав ся польський магнат.

Ся інтригантська гра Потоцького і польської камарилї проти Бека має не тільки особисте значінє, а й широкий політичний підклад. Вона є епізодом у польсько-руській боротьбі за значінє в державі і краю. Коли з загальними виборами війшов до парляменту сильний, з 25 послів зложений руський клюб, правительство почало з ним числити ся, наступило зближенє, котрого результатом уміркована тактика руських послів і приреченє правительства, що галицька адміністрация буде поводити ся законно. Руссофільська групка послів лишила ся без ніякого впливу на уложенє відносин між правительством і Русинами. Але рівночасно і коло польське втратило свій давний вплив. Висловом того, що коло польське вибило ся з безпосереднього контакту з управою держави, була хочби обставина, що під командою вшехполяків воно пірвало ся в спілці з руссофілами до пруської демонстрациї, надзвичайно небажаної правительством і йому невигідної.

До чого-ж серед такого стану справи стремить гра гр. Потоцького? Її мета: розбити зносини руського клюбу з Беком, а тим самим не допустити до якогонебудь порозуміня, та обнизити повагу Русинів перед центральним правительством. Перше гр. Потоцький задумав доконати, даючи галицьким адміністрацийним органам інструкциї що-до тактики при переводженю правиборів і виборів, — тактики, суперечної з інтенциями правительства і з приреченями, які воно дало Русинам. Друге постановив гр. Потоцький осягнути через перепертє до сойму більшої скількости москвофілів та допущенє туди як найменше українських послів.

Чи гр. Потоцькому поталанить ся повалити теперішне правительство, не беремось вгадувати. Для нас під сю хвилю одно ясне. А саме: Наші посли мусять змінити тактику в парляменті; заповідь зміни вже зложив на засіданю буджетової комісиї заступник голови нашого клюбу. Ми мусимо від правительства дістати сатисфакцию за поведенє його повновласника в Галичині. І та сатисфакция мусить бути недвозначна та рішуча. Поставленого гр. Потоцьким у скрутне положенє бар. Бека руським послам ратувати нема причини. При нашій фактичній силі в парляменті та — ще більше — в краю доля нашої політики не може бути зависима від долі одного або другого державного мужа. Ми можемо перетравестувати за Шілєром:

„Die fremden Herrscher kommen und gehn,
„Wir aber beharren und bleiben stehn!

По виборах.

Угнівщина. Як переводять москвофіли своїх послів вибраних з „волї русского народа", на се гарною ілюстрациєю може послужити Равщина. Про заключений бльок між Поляками і Жидами явно говорили і з сим не скривали ся цілком. Вже і правибори переводжено у нас під сим окликом. Коли в тутешніх селах трудно їм що було зробити в користь свойого кандидата о. віцемаршалка Колпачкевича, „потвердженого навіть цісарем" (так аргументували його кандидатуру), тож махнули на них рукою а звернули свою увагу на Угнів, який дає 9 правиборців. Спокою не мав недоспілий кандидат в посли, що „вміє навіть по німецьки говорити" і „знає улиці в Відни" — о. Романовський. Вже в день перед самими правиборами пішов на раду до тутешнього польського пароха о. Дверніцького, аби з комісарем і з всіми угнівськими польськими і жидівськими махерами продумати над способами доброго переведеня правиборів. Треба знати, що міщани мимо терору, відважили ся поставити самостійну листу свою, без атца Романовського. І урадили в згоді атец Романовський з ксендзом Дверніцьким на польській плебанії, виступити проти українських гайдамаків. Дійсно, на слідуючий день вибрано правиборців бажаних для „porządnego Rusina". Коби на сім кінець. Але о. Романовський не міг спати, що в него знайшли ся такі відважні, що против нього йдуть. Гейже тепер на проповідях їздити по українчиках. Але й сего йому за мало було. Починає і в иньший спосіб дошкулювати міщанам. Є в Угнові Каса і „бурса ім. Жуковських", яку він вважає своєю партийною институциєю, що в дійсности брехня. Міщанам, що мають хлопців в бурсі а не голосували за ним, по просто відгрожує ся, що всіх їх синів повиганяє. Так було прм. з Василем Біликом перед правиборами. Знова Миколї Сеневи, який прийшов фасувати стипендию, ганьблячи його, не дав йому поцілувати ся в руку (мала страта). З другим як прм. Михайлом Котовичем так само поступив, ганьблячи його. Розуміє ся не наводимо всіх шикан, тільки подаємо кілька для ілюстрациї, як „істіно-русскі фарисеї" ширять свої ідеї.

Цікаві тепер ми, що на се епископська консисторія? Чи церков є для ганьбленя людий? А так само, що скаже епископська консисторія в справі поведеня о. крилошанина в бурсовій справі? Преціньбурса є призначена для всіх Угнівців а не для партийних тільки фаміліянтів! Лучше було би, як о. Романовський бодай раз оголосив публично рахунковий звіт, якого дотепер годі дочекати ся.

Мимо панської ласки москвофіли не мали відваги в цілій кампанії виборчій скликати публичне віче, аби представити свого, затвердженого навіть цісарем, віцемаршалка і попираного всілякою хрунівською зволочю кандидата. Аж зробили се, тайно, 23 с. м. в Угнові, аби їм не розбити. Прийшло кількох заушників о. Романовського спроваджених паламарем, кілька Жидів, 1½ угнівського Поляка і кілька хлопів. Собраніе тревало щось пів годинн, а о. Колпачкевич обіцяв своїм виборцям, що вистарає ся 20.000 кор. на дороги в Равщині, що він знає ся з панами а ті його попруть в його змаганях. Вправді жидок і звісний махер виборчий Мальцьо Оргнер, заохочував його словами, зверненими до о. Романовського, „добре говорить, най еще говорить", але се нічо йому, не придало ся, бо о. Колпачкевич скінчив свою „програмову" бесіду, заким могли прийти не бажані інтерпелянти.

Характеристичне одно. Жиди попирали тих „істінно-русскіх", які вихваляють погроми в Росиї, а Поляки сих, що обплюгавлювали польський повстанчий рух і вихвалювали „вешателя Муравєва". Предивна сполука елементів і чудесна спілка.

Равщина. Перед самим днем вибору посла до сойму скликала равська організация до Рави на день 24 с. м. еще збори, на які прибув і наш посол проф. д-р Дністрянський. Збори були дуже численні, було понад 400 виборців і правиборців, явили ся і всі наші сьвященики, майже в комплєті.

Збори відчинив о. Киприян бесідою, в якій вказав на вагу теперішньої хвилі а специяльно звернув увагу на вибір посла, який має відбути ся слідуючого дня. До президиї вибрано о. Киприяна і Василя Головку з Любичі, секретарями селянина Булаєвича з Журавець і Василя Скрипчука, студента. Перший забрав слово кандидат на посла Он. Солодуха. В своїй річево обдуманій і ядерній бесіді, перериваній гучними оплесками, представив він всї кривдячі нас краєві закони, а заразом, як задумує, на случай вибору боронити селянських інтересів. Бесіда надзвичайно всім сподобала ся, а навіть деяких пессимістів селянської кандидатури инакше настроїла. По скінченій промові гратульовано Солодусї. По нім забирали голос селяни, як Василь Головка, Максим Мазур з Карова, Лука Томашевський з Новосілок кард., Гр. Онишкевич, і всі сї бесідники заявили ся еще раз за кандидатурою Солодухи та взивали селян, аби гідно постояли за кандидатурою свойого товариша хлопа. Особливо подобала ся горяча і гарна бесіда М. Мазура Промовив еще о. Киприян, який так само загрів присутних правиборців, аби гідно витревали до кінця в сій неріенній борбі та ступали гідно стежкою, зрошеною кровю бл. п. Марка Каганця.

Відтак забрав слово посол Дністрянський, який представив наше політичне положенє теперішне і здобутки дотеперішні і сподівані українського клюбу. В своїй популярній бесіді, перериваній оплесками і іронічними замітками селян (прм. що свині замість кульчиків будуть носити на ратицях панські рукавички) скінчив свою промову та візвав селян правиборців, аби постояли за своїм кандидатом.

Треба піднести надзвичайно поважний перебіг нарад та велике заінтересованє нашими справами присутних. Відтак скінчили ся збори а правиборці лишили ся вже на нічліг в Равї.

Самі вибори відбули ся в нас спокійно. Вправді вже день перед самими виборами волочили ся вулицями Рави жандарми, але без потреби. Видко, що ще в нас не можуть горожани віддати свої голоси без сеї почесної асистенциї... Але треба піднести, що є вже поступ, хто пригадає собі попередні вибори в Равї. (Перед самими виборами відправив о. Киприян і Козак заупокійне богослуженє і панахиду за бл. п. Марка Каганця).

Вибори розпочали ся точно о год. 10. До комісиї вибрано з наших о. Юрия Жука і Луцейка. Результат відомий. Он. Солодуха отримав 64 голосів, о. Колпачкевич 149 жидівсько-польсько-хрунівських голосів. Своїх партийних голосів отримав тільки 43. Вісім правиборців стримало ся від голосованя. Наші люди тримали ся добре, а треба було видіти настрій їх по голосованю... огірченє і розлученє, що мимо їх волї виходять всякі панські прихвостні, поперті сими самими нашими гнобителями, які не тільки нас всюди побивають, але і їх побивали. Ог прим. з бл. п. о. Гавришкевичем, якого волочили равські батяри по

Найновійшу стінну декорацию становлять японські мати які у великім виборі в прекрасних десенях поручає: Склад лінолєум і церат Львів, Карла Людвіка 3. 88

вулиці. Правда, хотяй небіщик був їх товаришем на програмі, але що-ж, люди змінюють ся, і їх погляди на дані відносини політичні. Але, се мусять і вони самі признати, була Пиргова побіда по їх стороні. Невдовзі і ми сих колод позбудемо ся з повіту.

О. Колпачкевич зробив потім для „своїх" трактамент з ковбасами а наші по загріваючих бесідах Гр. Олишкевича і самого кандидата роз'їхали ся домів з вірою, що ми таки своїх ворогів в сій відвічній борбі, хотяй на д а фронти, поконаємо. В нас був сам цьвіт нашого селянства!

Тепер маленькі льокальні рефлексії. О. Ниль Ломницький пішов солідарно з другими сьвящениками за Солодухою, хотяй перед тим инакше говорено. Але ви, о. Підгорецький, як поступаєте? Чи так роблять люди з характером? Або і ви, о. Пиріжок? Треба якось було заняти ся своїми виборцями, які до тепер все йшли з нами, а тепер де пішли? Чи се може результати вашої дотеперішньої праці? Завід зробив ще і Корчмин, хотяй мож було сподівати ся инакше. Але трудно. Чейже може тепер инакше піде...

Треба піднести чесне поступованє польського вікарого з Угнова, який яко виборець не прибув до голосованя, так само і угнівського латинського пароха (вірилїста). Видно, оцінюють моральну вартість не тільки сього союза, а ще більше і своїх союзників...

Свій.

Добромильщина: Як уже відомо, результат виборів у нашім окрузї такий: Наш кандидат Цеглинський дістав 47 голосів, москвофіл Нездропа 5, Чайковський 90. Послом вибраний Чайковський. Число голосів, яке одержав наш кандидат, показує, що національне осьвідомленє мас поступило в послідних часах в нашім повіті значно наперед; перед 6 роками наш кандидат одержав тут лиш 6 голосів, а тепер се число зросло на 46. Москвофільство в нас дуже слабе, чого доказом всего 15 москвофільських голосів. Тепер треба тільки взяти ся енергічно до праці і до боротьби проти шляхотської Польщі, а можна бути певним, що при слїдуючих виборах вже здобудемо мандат, який нам напевно належить ся.

Косівщина: Помимо, що на 186 виборців, котрі явили ся до вибору, мав кандидат радикальної партиї Юра Соломійчук 85 голосів, вийшов послом москвофіл Іван Трач. Стало ся се сим способом, що від 5-ох виборців, котрі хотїли голосувати на Соломійчука, не відобрала виборча комісия голосу задля сумнївів, які піднїс що до їх ідентичности тут. суд. адюнкт д. Гула, як член комісиї. Комісия не була наша і очевидна річ, зовсїм не відчувала потреби розбирати, о скільки закиди були оправдані. Доси при всяких виборах сього рода функциї обіймав постійно екс-жандарм, індивідуум „für besondere Verwendungen", д. Böks, в наслїдок нїмецького способу вимовлювали сам собою, а також Гуцулами „Пес" званий — тепер на старі роки знайшов собі заступника в особі „господина" судиї Гули. З наших людий входив в члени комісиї покликаний виборчим комісаром о. Іван Гошоватюк. Подивляти треба було рішучість о. Гошоватюка, з якою упоминав ся о права покривджених виборців, але щож міг він сам зробити проти других 6-ох членів комісиї! В обуренню напятнував о. Гошоватюк якимсь властивим словом поступованє д. Гули і зачуваєм, що д. Гула почуває ся обидженим і наміряє виступити проти о. Гошоватюка з карною жалобою. Вичікуємо сього нетерпеливо. О. Гошоватюка не повісять, а буде нагода обговорити публично виборчі „подвизаня ся" д. Гули і провірити о скільки вони згідні з урядом судиї.

Проти вибору Трача буде внесений протест, котрий підписало 85 виборців. Нарід огірчений, але не впав на дусї, а спосіб переведеня правиборів і „подвиг" д. Гули, показали народови, чого він може надіяти ся від „господинов" в роді дд. Трача і Гули.

Часть вини за вибір старостинсько-кацапської комісиї поносять виборцї, котрі помимо упімнень і зазивів на зборах в дни 24. лютого надійшли до вибору що-й-но по виборі комісиї. Крім інціденсу з недопущенєм 6 виборців до голосованя, вибори, при котрих урядував як виборчий комісар староста, д. Заградник, відбули ся зовсїм легально. Причиною, очевидна річ, була не льояльність староства, а певність, яку воно після результату правиборів (очевидна річ поправленого в 4 селах) мало що до вибору д. Трача. Соломійчука обчислювано на що найбільш 50 голосів. — *Тамошний.*

Як підготовлено польську побіду в Заліщиччинї.

(*Допись з Заліщик*).

(*Конець*).

4) В Садках жадного оголошеня не було; але наші таки довідали ся і до правиборів дня 8. лютого станули в значнїйшим числї. Голосувало всїх 37 виборців; з тих 36 голосів впало на нашого кандидата о. Саву Ломницького, 30 на нашого Онуфрия Макару, а 26 рівнож на нашого Василя Кіянчука. На війта Лукіяна Демянова і його заступника Остафія Антошкова впало лиш 7 і 6 голосів. Але „комісия" оголосила вибраними з наших лиш о. Саву Ломницького, а з противної сторони війта і заступника. Якою математикою 7 і 6 голосів становить більшість против 30 і 26, се вже тайна ц. к. комісаря. Внесено протест.

5) В Солонім оголошеня жадного не було бо урядове завідомленє прийшло аж пополудни уже по переведених правибора. До виборів дня 11. лютого стануло все таки досить виборців, бо побачили комісаря Любачевського, як заїздив около години 9. до канцелярії. Голосувало всїх 32 правиборців, бо наші собі нотували і більше нїкого не бачили. На наших кандидатів Петра Зазуляка і Микиту Шлапака впало 21 голосів (в протестї поіменно наведених), на противних віта Івана Василика і Михайла Потапінського лиш 11. Але комісар оголосив, що на кождого з 4 кандидатів впало по 20 голосів, і зарядив льосованє, при котрім очивидно вийшли вінї Іван Василик і Михайло Потапінський. Внесено протест.

6) У Свиржківцях жадного оголошеня не було. До голосованя дня 10. лютого стануло 37 правиборців. З тих 27. офірують ся стверднти присягою, що голосували рівно і однаково на Михайла Мельника, так що лиш 10. голосів могло впасти на противного кандидата, на війта Павла Головецького. Але „комісия" оповістила, що Павло Головецький дістав 20. голосів, а Михайло Мельник лиш 17 і оголосили Головецького вибраним. Внесено протест і донесенє до карного суду в Товстім.

7) В громадї Ворвулинцях жадного оголошеня не було. Дня 10. лютого с. р. около год. 6. зрана приїхав комісар Войцїкевич і аж тоді довідались виборцї о виборах. Правибори розпочато пів до семої. З нашої сторони стануло до голосованя 39, правиборців, з противної найбільше 15. Але з нашої сторони допустив комісар до голосованя лиш 19, а 20. не допустив і оголосив вибраними кандидатів партиї противної війта Дмитра Меренюка, посесора Лейбу Крехера і Онуфрия Олексишина, хотя вони навіть при відданих голосах більшости не мали, хиба через так зване „tozstrzelenie". Внесено протест.

При такім поступованю не тільки па а Ценського, але першого лїпшого стовпа придорожного можна в залїщицькім повітї вибрати послом; але велике розярене нашого народу каже нам надіяти ся, що „такі" вибори вже недовго у нас будуть можливі. Тимчасом просимо наших послів залїщицькими виборами енергічно заопікувати ся і для утриманя поваги права і порядку зажадати рішучо скасованя шахрайських правиборів і укараня безправств.

Виборець,

Спільні делєгациї.

Після двомісячних дебат покінчила д. 27. с. м. австрийська делєгация дебату над празительственними предложенями. На останнім засїданю дебатовано над справозданєм військової комісиї і резолюциї в справі господарських достав для війська та над буджетом маринарки. В дебатї забирали м. и. слово член палати вельмож Екснер, який поставив резолюцию, щоб військова управа заняла ся зрівнанєм інжінїрів маринарки з військовими лїкарями й авдиторам. Промавляли також дел. Лягіня, Вукович, Гофман-Велєнгоф і Шумаєр, який підносив скарги на переслїдуваня соц. дем. робітників у арсеналї маринарки в Полї, особливо італійських.

Відтак зійшла делєгацийна дебата на інцідент який зайшов між пос. Крамажом і Шрайнером. Дел. Крамаж, забравши слово, ще раз представив язикову квестию в Чехах і боронив ся перед робленими йому закидами, заявляючи, що атаки Шрайнера для него нинї цїлком рівнодушні. Ще зневажливійше висловив ся про д-ра Шрайнера за його обиджуванє Чехів дел. Уджаль, на що реагував відтак дел. Доберінг. Не обійшло ся і на сїм засїданю також без дебати про полкову мову, яку почав дел. Крамаж; відповідав йому мін. Шенайх.

По принятю цїлого буджету маринарки та згадуваної вже резолюциї дел. Екснера і резолюциї дел. Аксмана в справі запровіянтованя військових заведень і корпусів армії мукою та другими мучними продуктами з австрийських млинів відповідав мін. бар. Еренталь на поставлені до него інтерпеляциї. Відповідаючи на інтерпеляцию дел. Вуковича в справах еміграційних, заявив міністер справ загр., що се питанє не належить до спільних справ. Їх рішає кожде правительство поодиноко — міністерство справ заграничних має лише обовязок виконувати зарядженя видані в квестиї охорони еміґрантів. Оскільки розходить ся о поворотну еміґрацию, то видано далеко йдучі зарядженя, щоб уможливити коректний перевіз еміґрантів до краю та дати їм нагоду до зарібків. Та в обох сих напрямах інтервенция правительственних органів не повела за собою великих користий. Але хоч міністерство справ заграничних має лише безпосередного впливу на квестию еміґрациї, то має дороги, щоб дати опіку еміґрантам, які покинули край.

Слїдуюче засїданє відбуде ся в середу о 3. год. по пол., а на його дневнім порядку увійде обговоренє нунциюм угорської делєгациї.

Заграничний огляд.

Останний заговор в Петербурзї.

Петербурський державний трибунал вже видав присуд на 10 революціонерів арештованих за участь в останнім невдалім терористичнім заговорі, який ударемнила полїция. Італійського журналїста Кальвіна, сина двірського урядника Бранова, одну дївчину, невідомого назвища та 4-ох иньших революціонерів засуджено на смерть, а трех малолїтних революціонерів а між ними одну ученицю на 15 лїт примусових роб т.

Присуди всї вже виконано за виїмком екзекуциї на особі Кальвіна, яку на інтервенцию італійського амбасадора і вел. кн Миколи Миколаєвича відрочено. Стало ся се за почином італійського правительства. При кінци вчерашного засїданя італійської палати депутованих заявив мін. Пітоні, відповідаючи на поставлену до него інтерпеляцию в справі Кальвіна, що після донесеня росийського міністра справ заграничних зробленого італійському амбасадорови в Петербургї, тотожности особи Кальвіна ще не справджено. Маріо Кальвіно належав до революційної організациї та підготовляв атентат на вел. кн. Миколу Миколаєвича і мін. справедливости. При арештованім найдено бомбу, яка могла бути небезпечна. Переслуханє обжалуваного виказало стійність, роблених йому закидів. Міністер звернув увагу італійського амбасадора в Петербургї, щоб він поробив заходи в інтересї того італійського горожанина та бодай постарав ся уратувати житя Марія Кальвіна.

На сїм однак ще справи останного заговору не вичерпано. У Выборгу арештовано богато осіб, які оставали в звязи з осудженими терористами. Крім того не переводять ся масові арештованя в Петербургї і на провінциї. Полїция сама не надїяла ся таких успіхів слїдства, до якого дала почин зрада одного з заговірників. Часописї доносять, що богато полїцийних урядників виключено зі служби з причини зносин з терористами.

Атентат на шаха.

Конфлїкт шаха з парляментом покінчив ся побідою парляменту але його абсолютистичні забаги викликали серед перського народа ворожий настрій до свого володаря. В окруженю шаха стало відомим, що проти него підготовляють атентати. Шах рішив ся навіть перенести свою резиденцию з Тегерану на провінцию, та ось атентат заскочив його ще перед виконанєм сеї постанови.

Бюро Райтера доносить з Тегерану таке: В одній з вузьких улиць кинено з даху дому дві бомби на шаха, який як раз хотїв виїхати до свойого сїльського майна під Тегераном. Одна бомба вибухла у воздусї, а друга на вулици саме перед автомобілем. Трох їздців з ескорти згинуло на місци, а 20 осіб потерпіло рани. Шах не сидів в автомобіли, але їхав в иньшій повозці, в певнім віддаленю за автомобілем і тому лише завдячує свій ратунок. По замаху шах дальше не поїхав, але висїв з повозу та увійшов до недалекого дому, відки під сильною ескортою вернув до палати. Полїция арештувала зараз по атентаті цїлий дім, з якого кинено бомбу, але ревізия пройшла без успіху, бо не найдено ніякої підозрілої особи.

НОВИНКИ.

— **Вибори з міст**, які відбудуть ся після завтра, не викликали поміж руським населенєм галицьких міст живійшого руху. По части треба се пояснити тим, що руське населенє творить низшу міську верству, яка при теперішній виборчій системі не має права голосованя. Поки-що тільки в двох округах Русини виставили своїх кандидатів, а именно проф. Колодницького в Стрию і д-ра Дм. Левицького в окрузї Бережани-Зьолочів. Розуміють ся само собою, що де тільки можемо з'єднати на нашого кандидата поважнїйше число голосів, там Русини для заманіфестованя своєї політичної сили повинні покласти власного кандидата. Де се неможливе, там руські виборцї повинні голосувати виключно на тих кандидатів, яких партийна приналежність дає заторуку, що вони відносить муть ся прихильно до нашої національної справи. На жаль між галицькими партиями ми можемо вказати тільки на сіоністів і на польських та жидівських социальних демократів, як на партийні групи, котрі відносять ся до нашої національної справи менше-більше прихильно, або хоч не ворожо. Всї-ж инші партиї в руській справі стоять в сути річи на становищи вшехполяків. І се повинно бути директивою для руських виборців з куриї міст. В округах, де не було би відповідного кандидата, найлїпше здержати ся від голосованя. Звештою остаточне рішенє в сій справі залежить від місцевих обставин і належить до місцевих руських організаций.

— **Під крилами польської комісиї едукацийної.** В справі коштів комісийних шк. інспект., кс. Дуткевича з Рудок за обговоренє справи нової школи в Чайковичах повідомляю, що ц. к. Рада шк. окружна в Рудках письмом з дня 17. сїчня 1908 ч. 126. наказала Радї шк. місц. зложити сейчас перед комісиєю 17 К 88 с., хотяй се і противить ся міністерським розпорядженям. На жаль до нас часто не доходять міністерські розпорядженя, тож і не виконують ся... — *С. О.*

— **Нерівна міра.** Пишуть нам з Перемишлянщини: Скоро котрий Русин учитель важить ся хотяйби в селї голосувати на опозиційного кандидата, зараз доходженє і т. и. Инакше з Поляком. В Словітї учитель Худерський взяв в свої руки виборчу акцию і під фірмою дїдича Вайсмана повів так штудерно, що нїхто в селї не знав про час виборів, ну — і вийшов сам виборцем, а другим моральна креатура, Войтко Цєсьців. Але все те очивидячки не дармо, бо п. Худерський, хотяй задовжений по уха, уладжує бестидно в неділю дня 1 марця с. р. великий баль у себе, на котрий, як зачуваємо, запросив і сьвящеників, навіть українських. Цїкаве, чи скористають з того запрошеня. — *І.*

— „Русь їдьот"! Затрубіла в триумфальну сурму галїцко-русская печать по останних виборах. Ще й би нї. Таж найшло ся нове жерело „натхненя" — ветхая „староруская" партия дістала бодрого адоратора і то з „під кавок", якого їй нараяла „Rada Narodowa". Нелестне і нечесне се утриманє, але щож — бувають дївчата, що з своєю любовию не дорожать ся, у них кождий має рівне право, як довго... платить. Так і наша галїцко-русска партия і її менери. Возьмім хочби таку перлину з нової русско-народної соймової репрезентациї, як г. Богдан Кринницький, якому мабуть через цїлий вік нїколи не снив ся посольський мандат, що на него спав тепер через москвофільську „нову еру". Господин і radca Кирницький дійшов до ролї галїцко-русского депутата так клясичними шляхами, що нїяк їх промовчати — хочби для показаня сьвітови одного екземпляра із росийсько-польських мішанцїв. В часї своєї виборчої кампанії гнув ся сей „твердо-русский" патріот перед всїми; вибираючись по народний мандат, найперше запевнив собі попертє у ц. к. намісника Потоцького, опісля постарав ся о затвердженє „Русской Ради". Відтак як „доблестный борець" справив собі польські запрошеня на збори і зложив візити передовсїм Полякам та хруням Богородчанщини. Його агітация була прямо незрівнана: перед москвофілами виставляв себе Москалем, перед Поляками Поляком, а при тім не мав тільки сорому, щоб не попросити о попертє наших укр. сьвящеників та видних хлопів. Поляки — хоч сьміяли ся в кулак з сих блазенств, але попирали його, щоби повалити ненависного їм укр. соц. демократа д-ра Новаковського і се їм вкінци удало ся. Розуміють ся, що підчас такого кандидованя „господина radcy" не обійшло ся і без доволї прикрих інцидентів. Ось так, коли станиславівський господин radca д-р Кринїцький вернув з виборчої агітациї, яку відбував під опікою жандармів і зголосив свій поворот у президента суду рад. двору п. Саганка, вивязала ся між ними така розмова: „Do jakiej partyi pan właściwie należy? Czy do Moskali"? На се д-р Кринїцький аж сполотнїв тай каже: „Ależ broń Boże! Ja nie mam z nimi nic wspólnego"! — „No to Pan pewnie należy do Ukraińców"? — питає дальше п. Саганек. — „Ależ broń Boże! Ja ich i znać nie chcę", була відповідь д-ра Кринїцького". — „No to proszę pana jakaż jest właściwie ta pańska partya" — спитав президент. — „To jest polsko-staroruskо-konserwatywna partya" — вицідив д-р Кринїцький. „Jakiż iest właściwie program tej partyi, bo ja, o ile się na polityce rozumiem, nie znam takiej partyi"? — спитав з іронїчною усьмішкою президент. — „Nasza partya chce żyć w zgodzie z Polakami" — відповів бодро „господин-radca", надіючись мабуть признання із боку свого шефа. Але чесному Полякови зробило ся мабуть гидко дивити ся на такий занепад всякої політичної моралї — і на тім розмова урвала ся. От вам борець „істинно-русскій", із-за якого так ликує „Галїчанін". А між „русско-народними" депутатами таких „Кринїцьких" є не мало, цїлий москвофільський клюб се самі „Кринїцькі". Тепер „русско-народная партия" ступила дійсно на всім „ясный" і „вѣрный путь"... політичної проституциї.

— **Вшехполяки беруть в шкіру.** Вчерашну згадку про бурливе передвиборче віче в школї ім. Собєского при ул. Замарстинівській доповнюємо докладнїйшим описом. Віче скликав комітет, що попирає кандидатури д-рів Рутовського, Грека і пос. Гудеца. Вшехполяки постановили се віче розбити, а згаданих кандидатів побити, щоб зреванжуватись тим способом за віче в товаристві „Skała", яке їм розбили социялїсти. В тій цїли з'організували банду, зложену із сто кількадесять „чительняків", а провід обняли: професор університету д-р Закшевський і співробітник „Słowa polskiego", Панек. Тота вшехпольська банда, уоружена в топірцї, боксери та револьвери, мишкувала спершу під школою ім. Міцкевича, де відбувалось віче социялістів, але не маючи відваги стрінутись з робітничими кулаками, вибралась на кільканайцятьох фіякрах на Замарстинівську улицю. Тут вдер ся перший їх віддїл до салї, де відбувало ся віче людовців і демократів і під проводом професора Закшевського почали виправляти авантури. Незабаром ввалила ся до салї решта вшехпольської банди і на вічу счинила ся крикливa, хаотична метушня. Запиті вшехпольські хулїгани ревіли та вили безнастанно, скакали до очий поодиноким виборцям і не давали бесїдникам говорити. Вкінци сам гершт, проф. Закшевський, зажадав голосу. В тій хвили до салї ввійшла поважна гурма робітників, що вертали з віча в школї Міцкевича. На них кинули ся вшехпольські хулїгани з окликом: „Bić czerwonych!" Розпочала ся страшенна бійка. Оден молодий робітник упав відразу від вшехпольської палиці, з розбитою головою. У воздусї лїтали крісла, кий, саля заповнила ся страшенним вереском і лопотом. Бійка тревала поверх 20 мінут і від самого початку перехилила ся в некористь вшехполяків. Социялїсти пражили їх так безпощадно, що крім кількох боязливших „чительняків" не було анї одного цїлого вшехпольського лоба. По 20 мінутах не лишилась анї одна хулїганська нога на поли „бою". Проф. Закшевський, обірвавши порядного прочухая, втїк оден між першими. Коли на сали успокоїло ся, д-р Грек покликав цїлі збори за сьвідка, що аранжером того бандитського нападу був проф. Закшевський і на него паде вся одвічальність за пролиту кров. Додати годить ся, що той проф. Закшевський се молодик, катедру на університетї дістав тому два роки і спершу робив надії на доброго професора, але коли дістав ся під деморалізуючий вплив Гломбінського і Бузека, змарнував ся і зійшов на ватажка вшехпольських розбишаків. Ті самі розбишаки нападали на руську університетську молодїж, але польський загал уважав їх тодї „героями". Чи й тепер їх розбишацтво таке саме геройство?... А може се „со innego".

— **Наша мова в практичнім житю.** Пишуть нам: Від давного часу бачимо в часописях много жалоб на непошанованє української мови в судах на почтї, на зелїзницях та инших державних институциях. Від давного часу вносимо протести до краєвих дирекций і міністерий та інтерпеляциї в парляментї, щоби наша мова могла заняти належне їй становище. Але чи лише в урядах і державних институциях не шанують ся української мови? Увійдїм на примір до першої лїпшої корінної торговлї у Львові або на провінциї і зажадаймо кілька артикулів, потрібних в щоденнім житю. Дістанемо приміром ось що: мило Мунка з Живця, або Шіхта з Авсїгу з польською етикетою, сїряки з польськими королями, цикорию Франка або Кольба з польською етикетою, ростинний товщ Кунера „кунероль" або Шіхта „Церес", також з польською етикетою, шварц Іскри „крайового виробу", також польський і т. д. Одним словом майже нїколи, або дуже рідко найдемо товар з опакованєм в українській мові, і усї, а також чужі фабриканти не уважають відповідним, щоби за хосен, який з нас тягнуть, пошанувати нашу мову. — Спогляньмо на улици першого лїпшого східно-галицького міста на склепові вивіски, або реклямові афіши галицьких або чужосторонних фірм. Як де трафимо на український плякат, то дійсно можемо його уважати білим круком і заховати в музей, будучим поколїнням на науку, як за наших часів шановано українське слово! А такі річи, хотяй вони на перший погляд не видають ся гідними уваги, мають для нас також значінє, бо причиняють ся до сего, що наші міста мають майже виключно польський характер і наше міське населенє учить ся помітувати рідною мовою і стидаєть ся уживати її, бачучи, що усї звертають ся до него в мові польській.

Нашим обовязком есть домагати ся від усїх купців, фабрикантів і промисловців, так краєвих як і чужих, щоб уживали до нас виключно лише української мови, а свій товар щоб заосмотрювали в українські етикети, коли хотять, щоби ми остали їх консументами. Наша суспільність потрафить се перевести о много лекше, як уведенє в зелїзничім руху українських карт їзди. Я пересьвідчений, що кождий фабрикант згодить ся радо заосмотрювати свої вироби у українські етикети, коли лише кількох консументів зверне ся до него з таким бажанєм і замітить, що в противнім разї наша суспільність почне бойкотувати його вироби. З'уміли Чехи, Мадяри і Поляки научити чужих шанувати їх рідну мову, то з'уміймо й ми! Тим способом покажім чужим народам, що ми дійсно істнуємо, бо про нас знає заграничний сьвіт тілько що про Чеченців або Хунхузів. Живучи кілька років на чужинї, мав я нагоду про се переконати ся. Добре було би також, щоби імена тих фабрикантів, які уживають уже української мови, поміщувати публично в часописях, а також подавати до загальної відомости імена тих фабрикантів, які не схотять реагувати на бажаня українських консументів. Поступаючи в сей спосіб, ми не лише виборемо для нашої мови належні їй права, але також дамо в руки хлїб многим молодим людям, які будуть могли найти в чужих фабриках приставище яко кореспонденти і фабричні урядники і пізнавши практично торговлю за границями краю, будуть могли почати хосенну працю на народній ниві. У нас нема ще купецького стану, а роботи

Плахти непромакальні до покриванія возів і стирт. Олїй і смаровила до машин, скіряні паси и апретуру до упряжі поручає: О. Т. ВІНКЛЄРА СИН 31 Львів, Ринок 28.

на тім полї у нас багато, лише брак відповідних інтелїгентних і образованих людий. Кидаючи тих кілька гадок, надїю ся, що ширший загал схоче ще що нового, щоби до наших скупих національних добутків додати ще одну цеголку. — *Ярослав Серафинецький.*

— **Страйк в гімназії.** З Бродів доносять, що в тамошній гімназії вибух страйк учеників, в котрім — як доси — бере участь ціла VII кляса. Причиною сего має бути невідповідне поведенє проф. С. Директор Шірмер старав ся полагодити справу мирно, однак безуспішно, бо ученики заявили однодушно, що від викладів професора С. усувають ся. Побоюють ся, що до страйку приступлять всї кляси.

— **Обікраже податкового уряду.** Дирекцию львівської полїції повідомлено з Олеська, що дня 27. с. м. в ночи ограблено тамошний податковий уряд. Незвісні злодії розбили вертгаймівські каси і забрали цїлу готівку та цїнні папери. Шкоду обчисляють на яких 80.000 корон. Крадіж замічено аж рано і заряджено слїдство, однак доси без успіху.

— **Пригода на зелїзници.** Дня 28. с. м. став ся в Посадї хир. випадок, який мало-що не закінчив ся смертию двох селян. З Посади хир. виїхала порожна льокомотива до Хирова. Будник не успів на час зачинити рампи від дороги, по котрій їхав візок з одним конем і на нім двох парубків везло молоко. В хвили, коли переїздили крізь зелїзничий шлях, над'їхала льокомотива, зачіпаючи задну часть візка; візок розбила в дрібні кусники, кінь відорвав ся від воза і втїк у поле, а парубків викинула на снїг в придорожнім рові, покалїчивши х не мало. Льокомотиву сейчас затримали, забрали на неї покалїчених і страшно наляканих парубків і привезли до Хирова, де місцевий зелїзничий лїкар осмотрив їх рани. — М.

— **За спроневірене і надужите власти урядової** ставав сими днями перед судом присяжних в Тернополи Теодор Засадний, почтовий офіциянт в Будзанові. Обнявши в 1906 службу при 80-літній почтмайстровій Гордашевській, сповняв її зовсім пильно, а коли Гордашевська занедужала, постановив втечи до Америки. В тій цїли пофальшував він 7 переказів по 800 марок (942 кор.), спроневірив грошеві листи на 2.550 кор., взяв задаток на платню 800 кор., забрав гроші призбирані з надаваних переказів на 1700 кор. і т. д. та спроневірив тим способом поверх 12.000 кор. В Гамбургї замовив для себе і жінки вже наперед корабельні карти а приготовившись так до дороги за море, не кажучи нїчого молодій жінцї, з котрою лише що не давно був оженив ся, виїхав з нею до Золотого Потока, нїби то до родичів. В дорозї однак признав ся жінцї і хотяй вона намовляла його, щоби він вернув, пустив ся в дальшу дорогу. Та не заїхав далеко, бо лиш до Плімавс в Анґлії, де його застали ще стежні телєграми. Тут його арештовано і відобрано всю готівку, яку ще мав при собі, та відставлеао до Галичини. При розправі признав ся до всего і сказав, що допустив ся спроневіреня тому, що хотїв конче дістати ся до Америки і там доробити ся великого майна. Присяжні судиї потвердили однодушно головне питанє а трибунал засудив обжалованого на 2 роки тяжкої вязниці.

— **Деградация за відмовленє поєдинку.** Офіцирська рада чести 47. п. п. у Відни лишила кандидата прав і резервового кадета в Корнайбурзї, Віктора Шіндлєра, військової шаржі, бо заявив, що не признає поєдинків. Шіндлєра, сенїора католицького тов. „Danubia", зачіпив недавно в каварни в Корнайбурзї якийсь академік і образив його за те, що належить до католицького товариства. Заки Шіндлєр міг відповісти на обиду, напасник утїк з каварнї; а на другий день заденунциював його до полку, до котрого Шіндлєр належить, що він не реагував на публичну обиду і не зажадав гонорової сатисфакциї. На питанє офіцирської ради чести рідпов Шіндлєр, що є принципіяльним противником поєдинків, і за ту заяву офіцирська рада чести лишила його шаржі.

— **Як гинуть вояки.** В Перемишли помер недавно в тамошнім військовім шпитали вояк Йосиф Лїберман наслїдком страшних знущань одного капраля і фрайтра від санїтетів. Лїберман походив з Угорщини і був незвичайно сильно збудований, однак наслїдком військових гараздів занепав на нервову недугу. Попавши в шпитали до відділу нервових недуг під опіку згаданих вояків, погиб марно.

— **15 лїт Сибіри за карикатуру.** Перед кількома місяцями щез з Петербурга молодий маляр, син поважної родини, що повернув недавно до Росиї, укінчивши малярські студиї в Монахові і Парижи. Тому кілька днїв полїция повідомила родину, що маляря за нарисованє карикатури царя засуджено на 15 лїт тяжких робіт і що він уже в дорозї на Сибір.

— **Ограбленє 20.000 рублїв.** Дня 25. с. м. вечером на стациї Тумлїн під Кельцями довершено — як ми вже доносили — замаху на платника надвислянських зелїзниць. Стало ся се серед таких обставин: Коли на стацию Тумлїн під Кельцями приїхав платник Шубнїков в окруженю кількох вояків, впало нараз кільканайцять людий на дворець, котрі під вагон з платником кинули три бомби. Одна вибухла з нечуваною силою і розсадила вагон. Напасники забрали гроші в квоті 20.000 рублїв і відїхали паровою машиною в сторону Заґнанська, де висїли і щезли в лїсї. Згинув оден вояк, ранених є 3 вояків і 4 людий з персоналу зелїзничого а платникови відорвало обі ноги. Розбишаки знищили на стациї телєфони і телєграф а втїкаючи паровою машиною, переїхали якогось селянина, котрий небавком помер.

— **Гірничий промисл на Поділю** находить ся що-йно в зародї, а проте сьвідчить про великі мінеральні богацтва нашої землї. З мінерального богацтва там поки-що експльоатують: а) поклади ґраніту в повітах — винницькім, литинськім, брацлавськім, гайсинськім та ольгопольськім (головно при місточку Гнївань); б) поклади ґіпсу тільки в камянецькім повітї, в) силюрийський пісковець, з котрого виробляють жорна, в повітах — летичевськім ямпольськім, могилівськім та ушицькім; г) вапняк з котрого випалюють вапно) добуваєть в багатьох повітах, головно-ж в районї Держанї, Кодима й Браїлова; д) ганчарську глину добуваєть тільки при с. Пирогівцї та слоб. Аламівцї, летичевського повіта; е) поклади фосфоріту — в проскурівськім, летичевськім, могилівськім та ушицькім повітї є) калоїн, (дуже добрий) — в ямпольськім повітї й ж) марґанцеву зелїзну руду в гайсинськім повітї. Всї мінеральні багацтва на Поділю експлоатують ся й добре збувають ся надто ґранїт, силрийський пісковець, вапняр та фосфоріт. Останніми часами в камянецькім повітї знайдено нафтові жерела, а в ушицькім повітї — поклади гірського воску.

— **Емігрция на Сибір.** Як доносять до „Кіев. Вѣстей" в Чернигівщинї розпочалась тепер агітация між селянами, щоб вони переселялись на Сибір. Земські начальники їздять по селах і радять записуватись на переселенє в акмолинську область. На оглядини „нових місць" радять вибирати від кождих 10 загород „ходака", якому треба забезпечити проїзд зелїзницею туди й назад. Через малоземелле, голод та инше лихо селяне радо піддають ся тій агітациї. В с. Божцї, наприкл., де всього тільки 260 загород, записалось на переселенє аж 45 господарів. До того-ж те, що підчас теперішнього недороду місцеве земство виписало хлїб з Сибіру й продає його дешевше, нїж тут можна купити, так само підбиває селян до переселеня. Манять де-кого в Сибір і чутки, що там, мовляв, хлопцї не тільки не цурають ся дївчат без всякого посагу, а ще самі платять за молодих. Такі чутки приводять до того, що на переселенє записуєть ся багацько селян, в яких по 5 до 6 дочок. Багатьох спокушають до переселеня листи родичів та знайомих, що вихваляють „нові місця", дарма, що чимало переселенцїв, спробувавших житя в Сибіри, знов назад повертають. Се не спиняє заохочених селян.

— **Голод в Росиї.** Росийські часописи подають цїлу низку звісток про голод. В закутних селах казанської губернії, в повітах казанському, тетюшському та чистопольському все зростає потреба в шматкови хлїба. Земський начальник 4 участку казанського пов. пише: „В с. Верхніх Вересках голодує 400, в Каморгузах — 300, в Оторах — 2500 та Кишицї — 400 душ". Лїкар хотинського участку того самого повіту начислив 1.300 голодних людий у своїм участку. В мульминській волости заслабло від голоду 48 душ. Вологодський ґубернатор Хвостов повідомив Гербеля, що в 12 волостях сеї ґубернії селяни їдять хлїб з усякою мішаниною, через що починаєть ся страшна пошесть — цинґа. В саратівській губ. тепер уже не мають хлїба на харч 110.000 хазяїв та 176.000 на посів. Голодує в 176 волостях 55 відсотків усїєї людности. В уфимській ґуб. в белебеївськім пов. голодує 102.000 селян. Їдять тільки берізку, змішуючи трошки житньої муки до неї. В двох селах умерло десять людий з голодної горячки. Голод насуваєть ся на чимало сел евпаторийського та сімферопольського повіту таврийської ґубернії. В самарській ґуберніі в Ішиметївській волостї голодують цїлі села. У Валцї на Закавказї богато людий їсть третий місяць саму бараболю.

— **Поступ хірургії.** В академії медицини в Парижи мав д-р Делянжелїєр сими днями вельми інтересний виклад про поступи в хірургії жолудковій і розповів при тім про три випадки, в котрих удало ся недужих по вирізаню жолудка удержати при житю. Ту небезпечну операцию виконують однак лиш тоді, коли для чоловіка, що занедужав на рака в жолудку, нема вже нїякої ради і він мусїв би умерти. Д-р Делянжінїєр виконав операцию на десяти недужих; підчас коли чотирох з них померло, шість пережило вирізанє жолудка і так, що час пережитя виносив найменше сїм місяцїв а найбільше півчверта року. Один з недужих, котрому вирізано жолудок перед двома роками, живе ще доси, чує ся зовсїм здоровим і займає ся своїм звичайним щоденним занятєм. Д-р Делянженїєр думає, що хоч тепер по таких операциях умирає богато людий, то однак з часом хірургічна техніка так буде улїпшена а досьвіди в тім напрямі так розширять ся, що вирізанє жолудка можна буде навіть і тоді виконувати, коли недужому не грозить безпосередна смерть. — Виходить з того, що колись, може вже й в недалекій будучности, будуть люди й без жолудків ходити по сьвітї. Було би се, особливо в часах великої дорожнї, н. пр. як теперішна, дуже відрадно, коби ще лиш можна обходити ся так само і без поживи як без жолудка.

— **Удержавленє торговлї збіжем.** З Цїріху доносять, що союз швайцарських млинарів порішив прилучити сл до руху, заініциованого социялїстами, щоб цїлу торговлю збіжа в Швайцариї удержавнити. Тепер союз збирає підписи, а коли в народнім голосованю удасть ся йому зібрати до справи 50.000 підписів, закон перейде.

— **Нові „сиямські близнята".** З Брайтн (Brighton) в Анґлії доносять, що перед кількома днями уродили ся близнята, зовсїм подібні до тих, що були родом з Сияму і свого часу їздили по сьвітї та показували ся за гроші. Нові сиямські близнята суть зрослі в тім місци як бедра, а кінцї їх хребта сходять ся разом. Впрочім дїти зовсїм добре розвиті і є повна надія удержати їх при житю. По думцї д-ра Джемса Рута близнята хоч і зрослі, є зовсїм два окремі єства. Підчас коли одно з них пр. не спало і верещало, то друге зовсїм того не чуло і спало спокійно. Так само не чує одно того болю, який друге відчуває. Близнята зрослі так, що можуть лиш боком лежати. Задлятого, що близнята мають якийсь внутрішний орган спільний, не можна би їх так роздїлити, що-б обоє по розрізаню жили. Матїрю тих близнят є якась служниця.

— **Дрібні вісти.** Бурмістром міста Дрогобича вибраний п. Раймунд Ярош, заступник краківського Товариства взаїмних обезпечень. — Русини в містї Портедж ля Прері в Канадї приступають до будови „Народного Дому", в котрім буде містити ся читальня і велика саля на всїлякі забави та представленя. — Вільгельм Рарес, кельнер з каварнї „Едізон", взявши від Авраама Натовича, купця з Ряшева, 880 кор. до наданя на почту, втїк з ними зі Львова.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: Н. Мясопустна, (лат. н. Запустна). Позавтра, в понеділок: Льва папи р. (лат. Альбіна). Ві второк: Архіпа, Теодора (лат. Симпліция).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Надвірній.**

В неділю, дня 1 марця „Запорожець за Дунаєм" і „Вечірниці".

В понеділок, дня 2 с. м. „Ревізор з Петербурга" комедия в 5 дїях М. Гоголя.

Ві второк, дня 3 с. м. послїдне представленє „Cavalleria rusticana", опера Масканія і „Любощі" штука А. Шніцлєра.

☐ **Театр аматорів львівського „Сокола"** відограє завтрішної неділї о 7. год. вечером перший раз „Пожар" комедию в 1 дії з житя пожарного Сокільства Льва Лопатинського і „Перше повмирали, потому ся пібрали" комедию в 2 дїях з маломіщанського житя на Украйні. Попит за білєтами на се представленє дає надію, що саля „Сокола" буде випродана. Тому хто хоче запевнити собі місце, зволить скорше купити білєт в „Сокільськім Базарі".

☐ **З львівського „Бояна".** Виділ повідомляє отсим, що в концертї Шевченка, який відбуде ся дня 5 марта с. р. у салї Фільгармонії, приняла ласкаво участь прімадонна театру в Ґенуї артистка-сьпівачка п. Ірина Сологубівна, наша землячка, що бавить під сю пору у Львові в переїздї з Варшави з гостинних виступів в тамошній опері. З огляду на се, що численні листові замовленя карт вступу на сей концерт неясно стилїзовані, просимо докладно означувати пр. яка льожа се має бути чи I або II-поверхова і т. д., тоді устане усяке непорозуменє. Цїни місць були подані у „Дїлї" з 24. н. ст. лютого. Рівночасно просимо усїх членів мішаного хору „Бояна" і всїх П. Т. членів тов. „Бандурист" на ґенеральну пробу з повною орхестрою яка відбуде ся в сали „Фільгармонії" дня 4. марта с. р. о годинї 1·30 по пол. Підчас проби сеї розда сть ся членам карти вступу. — За виділ: *М. Волошин*, дірігент.

☐ **З „Кружка правників" у Львові.** Взиває ся всїх бувших членів „Кружка правників", що користали з кружкової бібліотеки, а до сего часу книжок випозичених не звернули, щоби до днів 14 порозумілись в тій справі з виділом „Кружка", або звернули книжки визичені на адресу Вас. Цмайло-Кульчицький ст. пр., Супінського 17 (Акад. Дім.) В противнім разї виділ буде мусїв своїм довжникам робити судові кошти. Повідомляєть ся товаришів правників, що правно-історичні іспити у веснянім реченци зачнуть ся I мая; подання належито удокументовані треба внести до 23 марця с. р. Товариші, що до сего часу не заіматрикулювались, можуть зголошуватись до деканів дотичних віддїлів по карти іматрикуляційні. — За виділ: *В. Цмайло-Кульчицький, Матвій Яворський.*

☐ **До руського учительства середних шкіл.** Руське товариство педагогічне у Львові запрошує всїх учителїв середних шкіл руської народности на довірочну нараду в справі реформ середнього шкільництва, яка відбудеть ся дня 8-ого марта о 11-тій годинї рано в льокали товариства (при ул. Сикстуській ч. 47). Заініційована і підготована ц. к. міністерством віроісповідань і просьвіти реформа імовірно й невдовзї буде предметом парляментарних дискусий, серед яких повинні-б виявити ся й дезідерати руського народа з обсягу середньої школи. До сформулованя тих дезідератів покликане передовсїм руське учительство. Єсть се й обовязком тепер тим більше, що в сїчневій міністерияльній анкетї з Русинів не взяв нїхто участи, дарма що вимагала її неодна справа, хочби, приміром, лише така, як наука руської мови або й руської історії в середних школах східної Галичини. В переконаню, що між руським учительством середних шкіл не знайдуть ся несьвідомі високого значіня проєктованої наради, руське товариство педагогічне сподіть ся як найчисленнійшої участи. У Львові дня 28 лютого 1908. — За виділ руського товариства педагогічного: *о. І. Чапельський*, голова, *д-р В. Щурат* секретар.

☐ **З „Народної Торговлї".** Отсим подаємо до відомости членів нашого товариства, що загальний збір з дня 1 н. ст. падолиста 1907 р. порішив зміну деяких параґрафів нашого статута, котрі то зміни приняв вже ц. к. краєвий суд торговельний рішенєм з 31 сїчня с. р. до відомости. Зміни послїдували в слїдуючих §§: § 1. Давну стилїзацию сего § зміняє ся в той спосіб, що замість слів „крамниць з товарами мішаними" має бути „торговель", а замість слів в дальшім реченю „для крамниць" має бути „для торговель". Відтак додає ся до первісного § 1 додатковий уступ: „Народна Торговля" має бути також союзом торговельних стоваришень заробкого-господарських, заснованих на підставі закона з 9 цьвітня 1873 В. з. д. 70, котрі приступлять в її члени" — § 4 В уступі а) замість слів „крамниці з товарами мішаними", має бути: „торговлї". — Відтак уступ е) зміняє ся в сей спосіб: „Організувати торговельні стоваришеня, контролювати дїяльність тих стоваришень торговельних, котрі приступлять в його члени як також удїляти тим стоваришеням приступного кредиту товарового". § 5. Уступ г) пропускає ся. — § 9. Уступ другий зміняє ся в той спосіб: Повна дивіденда виплачує ся тілько від тих удїлів, котрі через цїлий рік адміністрацийний були в оборотї товариства; від удїлів вплинувших в першім чвертьроцї адміністрацийнім, виплачує ся тричвертих (3/4) частий дивіденди: від удїлів вплинувших в другім чвертьроцї адміністрацийнім, виплачує ся пів (1/2) дивіденди; від удїлів вплинувших в третім чвертьроцї адміністрацийнім, виплачує ся четверта (1/4) часть дивіденди; а від удїлів вплинувших в четвертім чвертьроцї не виплачує ся жадної дивіденди за дотичний рік адміністрацийний". § 63. Має бути змінений як слїдує: Дивіденди виплачує ся від дня слїдуючого по загальних зборах дотичного року адміністрацийного. Дивіденди не підняті в реченци одного року, дописує ся до удїлів дотичного члена. В фірмі заступлено слово „общество", словом „стоваришенє". — *Дирекция.*

☐ **Краєве віче офіциянтів і канцелярийних** помічників з нагоди ухваленя буджетовою комісию проєкту закона для них відбуде ся дня 8 марця с. р, о год. 4 по пол. в ратушевій сали.

☐ **Для Сокальщини.** Всїх наших організаторів і виборців взиваємо подати нам найдальше до вісьмох днів всї відомі їм факти виборчих надужить так при і перед правиборами як і при самім виборі посла (голосованю на комісию і головнім голосованю на посла і т. п.). — За організацию: *Петро Лінинський*, голова; *д-р Роман Перфецький*, секретар.

☐ **Товариство руських слуг і зарібників „Сила"** у Львові устроює в неділю, дня 1. марця послїдні вечерниці з танцями, в сали „Яд-Харузім" при ул. Бернштайна ч. 11. Початок о г. 6. вечер. — Чистий дохід призначений на будову власного дому, тому сподіваємось що так всї наші члени як і гості на них численно являть ся. — *Виділ.*,

„Інститут Зандерівський" читай оголошеня на 4 стороні. 282 1—6

Померли:

Савин Будзиновсьський, нотар в Перемишли і президент перемиської нотарияльної палати, кавалєр ордена Франца Йосифа, помер дня 26 с. м. в 72 р. житя. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів дня 29. лютого 1908.

Парляментарні справи.

Градець. (Т. пр.) „Grazer Tagblatt" довідуєть ся, що проєктований для Чех язиковий закон має опирати ся на таких основах: Внутрішна і внїшна урядова мова німецька в округах німецьких та внутрішна і внїшна чеська урядова мова в округах чеських. В округах мішаних має бути допущене принименє подань в обох мовах, а полагоджуване їх буде відбувати ся в урядовій мові того округа означеній на основі останної конскрипциї.

Відень. (Ткб.) Буджетова комісия радила вчера над роздїлом, рух зелїзниць державних. Промовляли пос. Колїшер, Елєнбоґен, Козловський, Діяманд, Сильвестер і Вітек. Пос. Діямандпредставляв сумне положенє галицьких робітників зелїзничих і вказував на обуренє, яке серед них панує на надужитя дирекций, роблених в полїтичних цїлях.

Хоратський бан — програв!

Загреб. (Ткб.) Після останних обчислень вислід соймових виборів в Хорваччинї представляєть ся так: Хорватська партия правна здобула 23 мандати, самостійне сторонництво сербське 15, поступовці 4, клюб автономістів 8, поза партиями стоячий, але приналежний до коалїциї 1 — разом 51. Коли вчислити також мандат гр. Пояцевича (дикого), то вийде, що коалїция розпоряджає тепер 52 голосами. Дальше вибрано 23 Старчевичанців, 1 старчевичанця независимого, 1 пангерманіста, 1 унїоніста, 2 радикальних Сербів і 2 з партиї селянської. Крім того відбуде ся 5 виборів тїснїйших. Один вибір засистовано.

Пригода Д'Амада.

Тангер. (Аг. Гаваса). Обіґає чутка, що ґен. Д'Амадови стала ся нещасна пригода. Чутка ся досї не стверджена.

Русифікация Фінляндиї.

Гельзінґсфорс. (П. Аг.) Члени сенату представили ся вчера офіциально новому ґен. губернаторови ґен. Бекманови, який у відповіди на промову висловив бажанє, щоб Фінляндия користала зі всїх прав поданих їй царем та дійшла до тїснїйшого полученя з Роснєю.

Замах на бразилїйського президента.

Буеос Айрес. Замах на президента републики Алькорта виконано вчера о 6. год. вечером. Президент їхав в повозї з державної палати до свого приватного помешканя і мав власне висїсти, як кинено бомбу, яка однак не вибухла. Справця замаху почав утїкати, але адютант президента і кількох полїцийних урядників при помочи иншихосіб прихопили його. Називаєть ся Соляно Реї, має 22. лїт і є родом з Аргентини. Президент чекав перед брамою свого мешканя, доки не зловлено справці. Слїдство держать в тайні.

Комітет церковний в Куликові дякує сим п. Ів. Клєбанському у Львові, золотникови за совісне, „солїдне та прекрасне украшенє нашої материної церкви. П. Клєбанський відновив у нас і позолотив іконостас та чотири бічні олтарі і роботою своєю вдоволив нас цїлковито; тому сьміло можемо його поручити всїм до украшеня наших церков. — Куликів 26. лютого 1908. — *Грушкевич*, парох; *Федько Дзюдзя, Павло Потерейко*, провізори.

Кормлячі матері

які своє потомство самі годують, зискують задивляючо скоро нову силу і охоту до житя через SCOTT'A EMULSION. 25

Scott'a Emulsion

є смачне і побуджує апетит і травленє,

с ріпляє здоровлє

і зміцняє цїлий організм. Рівночасно впливає також на дитину і робить її рожевою і сильною а се подвійна утїха родичів.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 с.
До набутя у всїх аптиках.

Оголошеня.

Робітня артистично-слюсарськ, Михайла Стефанівського у Львові ул. Коперника 16 виконує до церков хрести, кулї і місяцї, в огни золочені, громозводи, вікна желїзні, сходи кручені, паркани, ґалєрії і прочі роботи по дуже низьких цїнах. 15 3—10

Надіслане.

Гомеопат Д-р Дорнфест
ординує від 9—12 і від 3—6 площа Академічна 3. 257 4—10

НАСІНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнїйшої фірми VILMORIN et ANDRIEUX у Франциї можна записувати від Зофії Голубінкової в Кракові, **Зелена 28.** За доброту і певність ручить ся. Насінє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цїники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. З поважанєм *Зофія Голубінкова*, Краків, Зелена 28. 240 1—8

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. уприв. ґал. акц.
Банку Ґіпотечного
купує і продає
всякі папери цінні і монети
по найдешевшім курсі, деннім не числячи нїяке провізиї. 4

Коперницький і Син
Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.
(против Банку Ґіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероїда по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо найбільшим вибори окуляри, цвікери, лупи і всякі инші прибори оптичні.

Всякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше. 3

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Парохія Красів львівської архієпархії недалеко Львова о 89 морґах, близько гостинця стрийського до заміни. Зголошення надсилати до адміністрації часописи „Діло". 276 2—3

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різьбарську робітню **Евст. Щупленевича**, Львів, ул. Шпитальна 38, яка підникає ся роботами входячих в круг прикрашування церков. За виконану роботу ґарантує. Цінники даром і оплатно. 48f

Адвокат в місті з окружним судом по шукує рутинованого концепієнта в правом суботитуції, котрий евентуально міґби обняти канцелярію яко спільник. — Відомість в Адмін. „Діла". 244 2—3

Кунерольо подчинев лише в торговли Леонарда Солеського ул Баторого ч. 2, Львів. 263 1—?

Запрошене до предплати.

„Богословіе нороневе пра ладжене до потребъ рускихъ Священниковъ Іосифомъ Мѣльницкимъ, почет. Прал. Пасек. Кр. гр. Митр. Кап. Дромъ Богословія" і пр. вже печатає ся за приволеньем Всесьвіт. і Вседост. Митр. Ординариату. Дві перші части найдуть еще в сім році Третя в слідуючім році. Щоби так важне діло скоро розійшло ся, предплата на дві перші части стоїть лиш тілько 4 К, хотай около 83 аркушів печатних в вел. 8° обнимати будуть О скоро пересланє предплати на руки автора під повисшою адресою просить ся всіх сприяючих сему видавництву, щоби висоту накладу вчасно можна означити. 287 2—3

Цукорня Краківска
ТРОЧИНЬСКОГО
у Львові улиця Фредри
поручає знаменитих цукорків десерових фунт 80 крейцарів. Знамениті памнушки і тістечка 143 по крейцарі. 10—10

81 морґів найлїпшого орного ґрунту, 68 морґів лук в двома покосами і фільварок о 90 морґах в будинками до розпарцелованя в громади Хильчиці, 3 кільометри від Золочева. Блисші відомости уділить властитель Рот, Львів, ул. Панська 6 285 9—10

Читайте!

Ковдри в вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци в волосїня від 24 кор. Подушки, всякі, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цінах

К. Скібинський
довголїтний співробітник фірми Шустера
Львів, ул. Коперника 7.
266 2—?

У Львові
при ул Романовича 3
(ріг ул. Фредри і пл. Академічної)
(телефон 1020) отворено перший в краю
Інститут Зандерівський
під фірмою
Доцента Д-ра А. Ґабришевського і д-ра Войтковського.
Лїчниця механічна заосмотрена в славні порушувані електрикою апарати Д-ра Зандера в Штокгольмі.
1) Запобігає против чахотки і шкідливих наслїдків сидячого способу житя т. є. гостця, анемії кішок, гемороїдів, звапнїня жил і т. д
2) Лїчить: хороби серця і жил, астму і розширене легких болї жолудка і кішок, ревматичим і артритизм отпїсть і хороби нервові, безсонність, болї голови і т. д. побіч него
Заклад ортопедичний
в якім лічать ся: всілякі або чення у будові тїла, малий зріст, горби і скривлення хребетного стовпа і карку, ніг, бедер, бо лї ставів і мязнів Виріб горсетів, пасів на пропуклину і черевиків.
Купелї в горячім воздусї.

Склад печий кафльових з краєвої фабрики
ГЛИНЬСКО
перенесене з улиці Сенькевича на
пл. Домбровского ч. 5
ул. Тиха 1.
Поручає ся чищенє печий і 233 кухонь кафльових. 0 -10

Публична продаж
тев
викликанє і лїцитації
лише з вільної руки
„DOROTEUM"
у Львові, ул. Шайнохи
продає нині і в слїдуючих днях віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всіляких предметів а то:
Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельскинових ков ірів і варуквівків.
Кілька компаетних уряджень спалень, саль ну і їдальні.
Кілька дивкастрівок, шабель, спис і всілякого оружя довецького і сїчного.
Кілька псів, вепників і канарків.
Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диванків намітюк і иних декорацийних предметів.
Кілька штук виробів зі срібла і золота, стінних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.
Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, веркал і образів.
4 коні, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити ландари, 3 санок і инші повоза
Кілька желїзних печий, ван, візків і колесок для дітий.
Кілька огнетривких кас, рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.
Карти, джекси, галїфакси і лямки всіляких систем, 2 фортепяни, піяніно, віольончело, кілька скрипок, фльотів, кларнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.
Кілька рогів і ловецьких трофеїв.
Всілякі старинности, меблї, мініятури, бронзи, штихи, порцеляни і к иштали.
Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всілякі предмети домові і господарчі.
Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.
Обширно ілюстр ваві каталоґа печатають ся і висилаємо лише за надісланєм марки поштової на 20 сот. 102 7—?

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовиче заведене
А. Зіґмана
у Львові, ул Сикстуска ч. 14
РОБІТНЯ
металевих і кавчукових штампілїй
Моноґрами, ґерби і всякі ґравури — вивіски ритовані і лляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець рознічних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 81—52

Прошу завсїгди жадати
КРАЄВИЙ ВИРІБ
МУНКА одиноке ощадне МИЛА
з „Носоровцем" або косою
виробу першої галицької парової фабрики мила
ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.
(Заложеної в р. 1846).
Прібки і цінники даром. 45 19—25

Бляха значно потанїла
просимо проте користати з нагоди і замовляти в
Спілцї для господ. і торговлї
в Перемишли
бляху на крите дахів по слїдуючій цінї:
100 кґ. поцинк. тешин. деоятки по К 57·—
100 кґ. чорної „ „ „ К 38·50
Цінн розуміють ся 1 о с о наш магазин в Перемишли і то за готівку. По тій цінї даємо бляху тільки на замовленя, які наспіють до нас найпізнійше до 15 марта с. р, пізнійша бляха значно подорожіє. Цїну прочих блях подамо на жадане відворотно.
247 7—? **ДИРЕКЦИЯ.**

Парцеляційне Товариство
„ЗЕМЛЯ"
У ЛЬВОВІ
ул. Сикстуська ч 43|б
Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.
Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.
Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.
Принимає вкладки щадничі на 5%.
37 13—54

Автентичні заяви по-над 1000 лїкарів
сьвідчать, що
ІХТІОМЕНТОЛЬ
є одиноким знаменитим, через нїякі инші средства недостижимим препаратом против **ревматичним болям, гостцеви, пострілови, болю зубів або голови**
Усмиряюче дїланє подиву гідно скоро і трева..о.
Іхтіоментоль до набутя у всїх аптиках і дрогеріях краєвих і заграничних в оригінальнім опакованю **по 1 короні за фляшку.**
ГОЛОВНИЙ СКЛАД
Хемічна ляборатория аптики
ЕДЕЛЬМАНА
В БОГОРОДЧАНАХ № 302.
Висилає ся найменше 2 фляшки. 10 фляшок висилає ся оплатно за 10 корон. 88

Надзираюча Рада „Краєвого Союза Кредитового", стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, скликує на підставі §. 47. статута IX. з а г а л ь н і з б о р и стоваришеня, що відбудуть ся дня 25. н. ст. марта 1908 о год. 3. по полудни в салї засїдань стоваришеня у Львові (Ринок ч. 10. II. поверх) з отсим предметом нарад:
1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів стоваришеня.
2. Звіт з дїяльности за девятий рік адміністрацийний (1907) з маєтковим білянсом.
3. Звіт Комісиї контрольної.
4. Предложенє Надзираючої Ради в справі подїлу чистого зиску.
5. Вибір двох членів Надзираючої Ради.
6. Вибір трох членів Комісиї контрольної.
Право участи в загальних зборах мають члени і стоваришеня, котрі що найменше один удїл в цїлости уплатили (§. 50 статута). За легітимацию служить книжка удїлова. На загальних зборах беруть участь члени особисто; правні особи заступають їх законні представителї (§. 51 статута).
Маєтковий білянс за 1907 рік єсть виложений в льокали стоваришеня, де можуть члени його переглядати (§. 56 статута).
За Надзираючу Раду „Краєвого Союза Кредитового", стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, дня 28. н. ст. лютого 1907.
Григорий Кузьма предсїдатель. *О, Теодозий Лежогубський*, секретар. 1—3

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.
Заведенє огородничо-насїнне.
Насіня ярини, цьвітові і всілякі господарські.
Висилка відворотною почтою.
„Управа ярин" практичний порадник, цїна 20 с.
Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.
Аґентами не послугую ся.
КУРС ҐАФТУ БЕЗПЛАТНО.
Цінника даром і оплатно.
Иосиф Іваницкий
механік і спеціяліст
18 **Львів, Готель Жоржа.**

Де підемо на снїданє?
Та не має лїпше, та не має красше
Ніде підкріпитись,
Як піти до **ФУКСА** у **Дністровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Ріжні горівки і пива.
Та нема смачнїйше, та нема дешевше
Ніде пити, їсти,
Як з приятелями у **Дністровім** домі
У **ФУКСА** засїсти. 165 4—?

Свині можна лиш тогдї охоронити перед хоробами і випасти в тім самім часї о половину коротшім віж доси, коли додає ся 3 рази денно по ложцї **Суїлїну.** Ручу і в противнім случаю платчу відшкодованє.

О два рази більше **молока** дають корови і воно все буде жовте і товсте, если ся додає до страви **Вакцін.** Сей зміцняє корови по отеленю, і утримує цїлими літами при здоровлю. Пробні пушки по 60 сот. 5 кґ. 6 корон.
Mr. T. Paraskovich
надв. аптика і фабр. Gutenstein Nied. Oest.
Склады в Галичинї:
Бяла-Томке, Віч-Ґурний апт. Городок, Гешелєс апт. Хшанів, Рейфер дрог., Дрогобич, Вісльоцький дрог., Ягольниця, Прайс апт., Ярослав, Кон апт., Янів, Бар ап., Коломия Тужаньский дрог., Краків, Досковський апт., Краків, Ганак і Спка. дрог., Львів, Ган, дрог., Львів, Міколяш і Спк. дрог., Майдан Кухарський апт. Нараїв, Гащич апт., Новий Санч Новаковский дрог., Новий Торґ, Оссовський дрог., Перемишль Шварц апт., Товмач Шанковский апт., Станиславів Домбровський дрог., Угнів, Калужняцкий апт., Вишнівчик, Фальбер апт., Живець Корницкий Журавно Каррок, апт., Устрики, Ястрембський ап., Винники Красуцький ап,, Жовква: Грос апт. 46 5—12

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночі
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·03	2·6	5·—	10·30
Черновець	8·05	—	2·—	—	9·00
Черновець	—	—	5·5	—	12·20
Стрия	5·58	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·39	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·39	11·50	3·51	9·40†	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руськ.	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·32	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·1	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·0.	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·25	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·38	5·45	8·34м
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

Ч. В. 15.812/08.

Розписане оферт.

Краєвий Видїл Королївства Галичини і Льодомериї з Вел. князївством Краківським, як концесионарий

нормальноторової зелїзниці льокальної зі Львова до Стоянова

наміряє віддати будову сеї зелїзниці в дорозї публичної лїцитациї на підставі письменних оферт за ричалтовою винагородою.

Реченець вношеня оферт до дня 30 цьвітня 1908 р. година 11 перед полуднем.

Блисші условини є подані в оголошеню „Gazet'и Lwowsk'oї.

Львів дня 22 лютого 1908. 277 1—1

Епоховий винахід. Певний і видний наслїдок!

Всім терпінням за причини туберкулічного і рахітичного **скривленя хребетного стовпа** всім хибам бедер і лопаток як також **повставанню горба** в кождім віці обох полів запобігає в добрим наслїнком і усуває п. н. патентований у всїх державах Европи і Америки **проотопритримувач тїла** специяльний апарет ортопедичний сконструований на засаді найновійшої техніки ортопедичної і під **одежию цїлком невидимий.** Особисто треба конче явитись особам діткненим скривленєм.
Години принять від 11—1 і 4—6 що дня.

Ф. ГАСС

специяліст і властитель Заказу для ортопедичних простопритримувачів тїла.
Львів, Личаківська ч. 39. I. поверх. 280 1—6

Основане в р. 1901.
КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ
Урядників і Сьвящеників
стоваришене зареєстр. з обмеж. порукою у Львові.

I. **Удїляє позички** скриптові і векслеві **на 7%**; а) яко личний кредит за відповідною порукою, б) на застав ефектів і полїс житевих в) за кондиктом на поборах службових г) на гіпотеку реальностий. *Скора виплата. Догідна сплата.*
II. **Членьский удїл 50 кор.** Дотепершна дивіденда виплачувана членам від удїлів **6%.**
III. **Принимає вкладки щадничі на 4½%** з піврічною капіталїзацию і оплачує само податок рентовий від вкладок.
IV. Посередничить в заключуваню **„ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЄВИХ"** всякого рода в „Beamten Verein" і товариствї Краківским. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархи *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства асекурацийного з найвищими премиями. *Всяких информациї в справах житевих обезпечень і потрібних друкв удїляє безплатно. Чистий зиск з сею посередництва дає на руски добродійні цїли, кождий против повинен обезпечатись на житє лише через Товариство урядників і сьвящеників.*
V. **Купує і продає ефекти найкористнійше, виплачує купони, принимає векслі і ефекти до инкасса.**
Льокаль: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Години урядові від 9—1 і 4—6½ по пол.** 86

На час великого поста і на праздник Воскресенія Хр. поручає
„РИЗНИЦА"
свої велике склади в Самборі і 3 філіях: у Львові, Перемишли і Станиславові, заосмотрені в всякого рода церковні річи, як: фелони (багряні, фіолетові і сьвітлі), стихарі, плащаниці, хоругви, бальдахими, шалї, суконки, артоси, підсьвічники, кресты процесіональні, патериці, цьвіти і пр. і пр. в найлучшій якости і по найдешевших цінах. Просимо поспішати з замовленями, щоби може все на час доставити.
Відзиваємо ся до всїх:
Піддержуйте „РИЗНИЦУ", котра за час 15-лїтного істнованя роздала вже сто тисяч К. на розличні благодійні цїли і на бідні церкви! Подайте можність заробку нашим сьвященичим вдовам і сиротам при „РИЗНИЦИ" занятим, щоби улекшити їх долю! Не вспомагайте тих, котрі нам чужі і ворожі, котрі лихий товар продають за добрі ґроші і лише Вас визискують!
261 1—10 **Дирекция „Ризници".**

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.

185

Видавець і одвічальний редактор: Александер Ворковецький,
З друкарні Народової (Манецких) Конопниці ч. 9.

Ч. 47. Львів, понеділок 2. н. ст. марця (18 ст. ст. лютого) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 17, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи вертають ся лише за попередним застереженнем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.
на пів року	14 к.
на чверть року	7 „
на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 30 с. — Почтові і инші кримтні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

„Старорусинам" під розвагу.

Соймові вибори можна вважати до певної міри завершенєм тої національно-політичної еволюції галицького москвофільства, яка, відбуваючи ся вже від давна, з особливою силою зазначила ся від останніх виборів до парляменту. Та еволюция полягає на тім, що москвофільство в своїй національній політиці що-раз більше відвертало ся від галицько-руських основ, приймаючи основи загально-росийські, аж в кінці дійшло воно до того, що в основу його теперішної національної політики лягли не національні інтереси галицько-руського народу, тільки інтереси росийської національно-державної політики.

Історичний розвиток галицько-руського народу зробив його національним інтересом оборону його національних окремішностий перед польським напором на схід, оборону, якої кінцевою метою може бути тільки повне визволенє Галицької Руси з-під польського панованя.

Тимчасом інтерес росийської національно-державної політики в своїм історичнім розвитку має на цїли зілляти всї руські народности (Великоросів, Малоросів і Білоросів) в один нарід, якого національною основою і державним центром являєть ся Великоросія. Отже інтерес росийської національної політики наказує звертати ся перше всего проти всяких „національних сепаратизмів", здавлювати національний розвиток Малоросів та Білоросів на їх власній етнографічній основі, одним словом, змагати до повного знищеня самостійного національного житя Малоросів і Білоросів, до закріпощеня того житя в великоруських національних формах.

До чого мусить довести така політика, се ми вже й нині бачимо — поминувши Білоросію і обмеживши ся тільки на наш нарід — в першій мірі на Холмщині, а далї на цїлій Правобережній Україні. Наслїдком того, що зроблено все можливе, щоби наш нарід не міг розвивати своїх національних сил на власній етнографічній основі, що приголомшено його національний розвиток, накинувши на нього вел коруський кафтан, — наш нарід задержав ся в своїм розвитку, а за те випередили його Поляки. В Холмщині, на Поділю, на Волині, в Київщині польський елемент своєю національною сьвідомістю, своєю національною культурою сильнїйший від елементу українського і коли-б на сих землях зникло росийське самодержавне правительство, „русскій приставъ" — то сї землї мали би польський зверхний вигляд так само, як наша Галичина. А що „русскій приставъ" не вічний, то росийське правительство, приголомшуючи національний розвиток нашого народу на його власній етнографічній основі, ослаблює тільки його силу проти стремлїнь історичної Польщі.

Тут, як бачимо, інтереси росийської державної політики і інтереси історичної Польщі сходять ся. Росия хотїла би за всяку цїну здавити „украинскій сепаратизмъ", а що тільки національний розвиток нашого народу на його власній етнографічній основі, себто українство, може опертись історичній Польщі, то-ж здавленє українства лежить також в інтереси історичної Польщі. „Niema Rusi, jest tylko Polska i Moskwa!" — сей оклик польського шляхтича в галицькім соймі характеризує найлїпше не тільки польську, але й росийську політику супроти нашого народу. „Polska" і „Москва" можуть, очевидно, сперечати ся, можуть навіть воювати за те, чи „Ruś" повинна належати до одної з них, чи до другої, але щоб між ними не було „Rusi", щоб не було українсько-руського народу, незалежного ні від Польщі ні від Росиї, на сім вони мимо цїлої своєї ворожнечі сходять ся.

Та зовсім инакші інтереси галицько-руського народу. Галицько-руський нарід мусить всїми силами обороняти своє національне житє перед історичною Польщею, і то без огляду на те, чи сей галицько-руський нарід є властиво частиною росийської та української (малоруської) нациї. А оборонити його він може тільки тоді, коли те його національне житє розвивати-меть ся на його власній етнографічній основі. Се така аксіома, що її й доказувати не треба, а зрештою найлїпшим доказом буде вказати на факт, що рівнобіжно з розвитком українства росла й національна сьвідомість галицько-руського народу і його відпорність супроти історичної Польщі. Отже хто ослаблює ту відпорність нашого народу, той тим самим шкодить його національним інтересам.

Коли ми з того становища розглядати-мемо національну політику галицьких москвофілів, то побачимо, що вони давнїйше, хоч і ослаблювали боротьбою з українством національну відпорність нашого народу супроти історичної Польщі, то в своїх виступах проти Поляків все ще стояли на галицько-руським становищи, боронили Галицьку Русь від польського напору. Але та еволюция, яка зі „старорусинів" зробила їх „русскими" т. є. Москалями, мусїла також вплинути на зміну їх національно-політичного становища. І се власне зазначило ся при соймових виборах, при котрих москвофіли стали не на становищи оборони національних прав галицько-руського народу перед історичною Польщею, тільки на становищи російської національно-державної політики, на становищи нищеня українства, хоч-би се нищенє українства було рівночасно нищенєм національної сили і відпорности галицько-руського народу супроти історичної Польщі, хоч-би і в союзї з історичною Польщею. І факт, що москвофільських кандидатів так радо підпирала вся Польща проти кандидатів українських і що вся Польща так ликує з виборчих успіхів москвофільства, — доказує найлїпше, що найновійше национально-політичне становище москвофілів, а именно становище російської національно-державної політики, лежить в інтересах історичної Польщі, а противне як-раз інтересам оборони національного істнованя галицько-руського народу перед історичною Польщею.

Чують се й самі москвофіли. Навіть в їх органах преси, котрі ведуть перед у сій політиці зради національних інтересів нашого народу супроти Польщі, радість їзза виборчих успіхів дуже „роблена;" так і видно, що вони самі соромлять ся тої „побіди". А вже чеснїйшим москвофілам, тим, які в своїй національно-політичній еволюції не можуть поспішити за москвофільським штабом, просто лице лупаєть ся з сорому, що їх партию і весь галицько-руський нарід від имени їх партиї заступати-муть в соймі ріжні Криницькі et C-ie, люди, яких ще перед кількома роками кождий чесний Русин, без огляду на те, чи він Українець, чи москвофіл, уважав ренегатами-польонофілами. І власне сим чеснїйшим москвофілам ми підаємо нинїшні наші виводи під розвагу.

Що творить основу їх москвофільства? Привязанє до церковщини („язичія") в мові, до етимольогії в правописи і певний социяльно-політичний консерватизм. І власне тому, що вони в російській мові через повне незнанє її бачили те саме привязанє до церковщини і етимольогії, а в російській державі продовженє традиций княжої Руси, на яку можна було покликати ся як на противагу польським історичним традициям, — вони стали москвофілами, переконані, що власне таким способом, власне збереженєм язичія з етимольогією, власне пошутем спорідненя з росийською державою найлїпше збережуть Галицьку Русь перед напором історичної Польщі. Українство видавало ся їм з одного боку польською інтригою, придуманою власне на спольщенє Галицької Руси, а демократизм українства, його привязанє до народної мови, обчисленими власне на те, щоб представивши наш нарід в Галичині чисто-хлопським, позбавити його тої сили, яку мають Поляки через свій аристократизм. Але при тім усім основою москвофільства старої дати було, пострайме, привязанє до галицько-руського народу, бажанє помогти йому видобути ся з-під польського ярма.

Та тепер тих основ уже нема. „Язичіє" уступило місця з одної сторони чистій українській народній мові, а з другої змаганю уживаня чистої росийської мови, змаганю, здійсненю якого стоїть на перешкоді тільки незнанє росийської мови „галицко-русскими". Етимольогія уступила місця з одної сторони українській фонетичній правописи, а з другої росийській правописи, яка від галицько-руської етимольогії ріжнить ся неменше, як і фонетика, і в своїй основі є більш фонетичною, ніж етимольогічною. А оборона національних інтересів галицько-руського народу проти історичної Польщі через москвофільство уступила місця росийській національній політиці союзови москвофілів з Поляками проти того елементу, який один лиш здібний оборонити і фактично обороняє галицько-руський нарід перед історичною Польщею — проти українства.

Бо що тільки українство обороняє наш нарід перед польським напором на схід, се певне. Вистане тільки придивити ся історії Галицької Руси за останнє 50-лїтє, щоб переконати ся про те. Коли москвофільство тільки загирило ті засоби, які мало в руках для національно-політичного і національно-культурного піднесеня нашого народу, коли москвофільські інституції „Народный Домъ", „Галицко-русская Матица" і ин. майже нїчим не зазначили ся в національнім розвитку нашого народу, — то рівнобіжно з українством розвивала ся також національна сьвідомість і сила нашого народу. Візьміть геть той національно-культурний доробок нашого народу, який проявляєть ся в українській національній формі, а Галицька Русь лишить ся така сама культурно бідна, як в 1848 р.

А в національній політиці? Коли москвофільство, вдивлене в ідеали минувшости, в княжий період Руси з одного боку і з другого в силу росийської держави, костеніло в своїм консервативнім псевдо-аристократизмі, то українство йшло в народ, будило його горожанську сьвідомість в імя його сучасних потреб, перетворювало несьвідому масу в сьвідому новочасну нацию, і то в нацию в найгарнїйшім значіню сього слова, в нацию будучности, де національні інтереси були-б справді інтересами величезної більшости нациї, інтересами робучих народних мас, а не інтересами династиї, як се було в минувшости, або інтересами „der oberen Zehntausend", як се є в теперішности. І тільки ся пропаганда в українській національній формі розбудила національну, політичну і социяльну сьвідомість нашої народньої маси, вчинила її відпорною на національне поневоленє і на економічний визиск польської шляхти, довела до того, що заспокоєнє домагань нашого народу є чи не найбільш пекучим з усїх національних питань в австрийській державі. І знов відберіть нашому народови той політично-социяльний доробок, який проявив ся в українській національній формі, а лишить ся „цїсарський хлоп" з 1848 р.

При тім можна сьміло сказати, що москвофільство не тільки нїчим не причинило ся до того розвитку, але тільки своєю протиукраїнською пропагандою здержувало його. Коли-ж москвофільство в останніх часах також починає йти в народ, то се тільки демагогічна тактика, конечна для робленя конкуренциї українству, така сама, як тактика чорних сотень у Росиї, котрі також пішли в народ виключно на те, щоб паралїжувати небезпечну для самодержавія працю поступових елементів. Найновійший „демократизм" москвофільства, яке відповідно до обставин не жахаєть ся социяльно-політичного радикалїзму ні антипопівства галицьких радикалів, се не справжнїй демократизм, а чорносотенна демагогія. А найлїпшим доказом сього факт, що носителями того москвофільського „демократизму", являють ся ріжні Криницькі, Трачі, одним словом креатури польської бюрократиї, так само, як найвизначнїйшими провідниками росийських чорносотенців являють ся креатури росийської бюрократиї.

Одним словом, москвофільство в своїй „старорускій" формі, москвофільство як напрям, що в своїй основі мав усе таки інтереси галицько-руського народу, його оборону перед Польщею, пережило ся, стало анахронізмом. Його місце заняло нове москвофільство, яке в основу своєї національної політики кладе інтереси росийської національно-державної політики і яке тим самим волить віддати національні інтереси галицько-руського народу на поталу історичній Польщі, ніж би мало допустити до самостійного національного розвитку нашого народу, до розбитя „единства русскаго народу".

З сим мусять числити ся і москвофіли-„старорусини". Вони мусять рішити ся або стати новочасними москвофілами, москвофілами-„русскими" і тим самим стати ворогами національних інтересів галицько-руського народу, союзниками історичної Польщі на нашій землі, або коли в них любов і почутє морального обовязку до народу з котрого вийшли, серед котрого і з котрого живуть, сильнїйше від фантому „единства русскаго народа", фантому, який історично-національним розвитком „трьох руських народностий" очевидячки засуджений на смерть, перейти в український національний табор, в той табор, який один бореть ся за національні інтереси нашого народу проти історичної Польщі.

Отсе ми мали сказати під розвагу тим „старорусинами", котрі ще не затратили почутя звязків з нашим народом.

По виборах,

Перемишлянщина: Наш кандидат Володимир Сїнгалевич одержав 62 голоси, гр. Потоцький 89, о. Кармалита 25. Зрабовано 4 українські голоси при правиборах в Лагодові, 2 в Задвірю, 3 в Словиті, 1 в Куровичах, в перемишлянськім суд. повіті 15 голосів, при самих виборах уневажнила комісия, котра складалась з Поляків і анальфабетів, 7 голосів, в кінци недопущено до голосованя двох руських виралїстів. Без таких розбоїв наш кандидат мусїв би був дістати 62 4+2 3+1+15+7+2 = 96 голосів. Наші стараня коло з'єднання руських виборців не довели до нїчого. Депутация

Ол. Галичанка.

З одеських спогадів.

(Дальше).

Часами сьпівали. Наші гимни, марші, особливо „Не пора!" їм вельми подобались. Відтак „дубінушку", марселїезу та другі пісні довелось нам почути ба й научитись. Коло одинацятої все розходилось; мати, ведучи зі „стукавки", заставала скрізь той супокій, котрий так дуже цїнила.

А вечері на бульварах? Десь на убочи, поза сотнями спацеруючої публики посїдаємо на мурі і з очима зверненими на темне, мерехтяче зьвіздами море довго слухаємо притишеної віддаленєм музики. Арії Чайковського, Глинки, вальси та ідилї і др. Якісь чарівні, наче видеалїзовані віддаленєм, долїтають до нас з далека.

Низше наче під ногами нашими розложив ся „дїточий сад." Ми з гори приглядаємось, яка то безлїч дїтвори весело грає в своїому царстві. Вкінци збирає нас охота приглянутись тому всему з блиська. Сходимо кількадесять широчезних мармарових ступнїв і знаходимось між ними. Гуркотять круглї, котять ся величезні мячі, крутять ся каруселї, гойдають гойданки, лїтають пилки та обручі, все в округ нас крутить ся, фурчить, а передовсїм — бігає, кричить, сьпіває, аж в ухах гудить. По широких, піском висипаних доріжках переїздить прегарний малесенький повозик, запряжений парою білих кіз. Малі та великі собачки, переганяють ся із своїми малими панами, погавкуючи весело.

У павільоні на отвертому сьвіжому воздусї кільканацять молодих пар гуляє завзято при звуках фортепяну. Учитель танцїв сам грає і гулянєм проводить, а молодїж гуляє, гуляє, аж піт рожеві личка обливає. Дівочі шкільні мундурки з білими фартушками та широкими ковнїрями, студентські убори, де на клямрах при поясї всяке „одеское училище" прочитаєш, творять безперервне рухоме колесо. А охота до танцю і забава зовсім як у нас на „комплетах"; тільки одно инакше: мабуть завдяки строгій цензурі шкільні власти в Росиї не дізнались єще, що в сусїдній Галичині шкільні ради та директори уважають танець за небезпечну річ для молодїжи. Тут молоді пари як у раю перші люди, несьвідомі свого тяжкого гріха, бавлять ся, гуляють — до схочу..

Та ми і тут не довго задержуємось. Скоро вечер, молоденький народець поспішно розходить ся, а ми проходимо ще з півтора сотні ступнїв у низ і знаходимо ся в порті.

Тут зовсїм друге житє, тут той народ, котрого потом і працею Одеса-красавиця сьвіт чарує. Звуки музики, відгомон безжурної забави тут не доходять. До пізної ночи кипить важке робуче житя, скриплять тяжкі вози та важко стукають по гранітовому помостї брики, наладовані всяким тягарем. Обірвані, чорні, з зігнутими від працї спинами, робітники, брудні в ріжнородних костюмах матрози, минають і не замічають нас. Скрізь при дорозї повні склади вугля, дров, збіжа, та пак з усякими товарами, а жилясті руки босяків переладовують їх де слїд. Свист льокомотив, характеристичний голос машин корабельних, трубки „конок", накликуваня та проклони ізвощиків, иншою музикою наповняють воздух.

Спершу нам аж лячно ставало в сім окруженю. Але Женя особливо любила мішатись, стикати ся з тою товпою, приглядатись їх роботї, вступати в малу портову церковцю, заходити на стакан чаю і їхні невибагливі ресторани. Між тими засмоленими бідаками вона і знакомих мала: під обдертими лахманами відкривала нам нишком нескінчених, прогнаних студентів, суспендованих чиновників чи професорів та других випавших з шляху нормального житя інтелїгентів. „У нас се часто лучаєть ся; хто знає, кого який конець жде" шептала не договорюючи... „А знаєте, де та чорна товпа пролєтарів ночує? Кому не стане на нужденний куток десь тут по заулках; хто ненайде захисту у когось знакомого: той старає ся найти поміщенє в приютї. „Коли вам буде цїкаво, можемо коли-небудь зайти до нього".

Ми постановили скористати з пропозициї і справді таки одного трохи похмурого, проте й холоднїйшого дня вибрали ся з нашою молодою хазяйкою в приют.

Великий білий будинок, нїчим з верху не ріжнив ся від других, тільки зараз же за входовими дверми впадали в око величезні, біло вибілені сїни з камяною підлогою. На право та на лїво стояли отвором високі двері до довжезних спальних комнат.

В сїнях в кутку кілька баб, ніби старчихи, латали свої старі лахи.

— Ви тутешні, з приюту?

— Так, бариня — відказують, приглядаючись нам цїкаво.

— Давно тут ночуєте?

— Я вісїмнацять років — каже старша: — отся мабуть таки більш десяти лїт; а я, ще нова, ледво кілька разів тут зголосилась.

— Позволяють вам і в днину в приютї оставати?

— В салях ні, але тут у сїнях або денебудь в кутку, може пересидїти.

Звертаємо ся в сторону одної з саль; але поки ще поріг її переступили, надбіг задиханий сторож чи послугач. Молодий гарний мужчина з інтелїгентними бистрими очима, тільки полатана, брудна блюза творила якийсь контраст з його особою. Зараз заступив нам дорогу, питаючи, чого хочемо.

— Посмотріть на приют; хибаж не можна?

— Я б хотїв знати, в якій цїли — питає по хвилевім ваганю.

— Просто з цїкавости; отсї дами з заграници, хотїли й поглянути, як у нас такі заведеня виглядають.

Єще хвилина ваганя, нерішучости, і вкінци пожадане слово „пожалуйте" паде з його уст.

Яко член прислуги (так нам назвав ся) товаришив нам скрізь, обясняв, розказував все охочо. Перша саля величезна, висока, чисто вибілена, довга а вузка; скрізь наоколо попід стїни на підлозї один попри одного вузкі але чисті сїнники з такими-ж подушочками. Понад кождим „ліжком" протягнені довгі дроти — на лахмани нїчлїжан. Кілька умивалень, в кутї ікона, і більш нїчого. Воздух чистий; взагалї комната робить досить добре вражінє. „Се саля мужеська" обясняє провідник, „і по другій сторонї теж мужеська, і на поверсї також; звольте і там потрудитись".

Ідемо широкими чистими сходами на гору. Тут знов ряди таких самих саль і опять більше мужеських, бо на 800 місць ледво 80 призначених для жінок, а і ті не все заняті. Чим се витолкувати? Може менше жінок бездомних, а може тому, що тут не вільно ночувати з дїтьми, хиба винятково на одну нїч. Обходимо одну салю за одною, оглядаємо сіяючу чистотою кухню, в котрій за пару копійок можна дістати борщу, мяса, чаю, хлїба. В комнатї, призначеній на читальню, сїдаємо біля довгого стола одпочивати, а услужний провідник отвирає ключиком, що дивним дивом у нього знаходить ся, ошклену шафку і показує кілька поличок подертих, засмарованих книжок. Се по найбільшій части белєтристика, дарована для убогих, людьми доброї волї; єсть тут дещо Толстого, Горкого і навіть Сенкевича; „Одеський листок" і другі газети відступають редакциї за половину цїни. Тепер в часї війни читальня що вечера заповняє ся цїкавими аматорами нових інтересних вісток з поля битви.

За нічліг платить ся 4 копійки, і звичайно всї місця на ніч заняті; в лїтї заповняє ся приют около 11 години в ночи, за те в зимі межи четвертою а семою ні одного вільного ліжка не знайде ся. На сьв. вечер приютники дістають спільну вечерю, на великдень паску, мясо і яйця.

Все нам тут подобає ся, і раді ми, що ті бідні, бездомні істоти малою оплатою можуть спокійно голову зложити до сну.

— Не так то воно і спокійно — обзиває ся з тиха Женя, — бо з вечера приймають, не питаючи нікого ні о що; але частенько лучаєть ся, що серед ночи, як всї сплять, з'являєть ся пристав в асистї городових і ні з сього ні з того заряджує „трус" всїх нічлїжан.

— Ну, так! — потверджує, зачувши нашу бесїду, провідник: — Лучаєть ся, що приходять провірити пашпорти; а щоби всїх разом застати, робить ся те в ночи.

— При обставленю всїх дверий та вікон поліцією, з нечева коли всї люди сплять, вони перетрясають їх лахмітє.

Провідник усьміхнув ся хитро.

— Воно не так; їх будить ся і кождий мусить показати свій пашпорт. Підозрілі особи підаєть ся строгій ревізиї...

Якось нам дивна така робота, і робимо деякі уваги над подібною процедурою; наш провідник, стоячи у смирній поставі перед нами, вислухує наші замітки з загадочною усьмішкою на устах.

Моя товаришка дивує ся, що пашпорт взагалї таку велику ролю грає в Росиї. Нам здавало ся, що переїхавши границю, можна його денебудь кинути і не журитись ним, аж при відїзді; а тут показує ся, що досить приміром мимоволї найтись в більшій товпі народу або при якійнебудь пригоді серед міста, а можуть зараз зажадати у нас пашпорту або яких там паперів, легітимацій.

— О так! додає провідник: — Я раджу вам добре стерегти його, а го можете в немилу колїзию попасти.

Єще пару уваг та жартів на той темат, і оглянувши все докладно, виходимо.

(Конець буде.)

селянська у о. Кармалити представляла йому, що вибір його неможливий, одначе на дармо. Справді о. Кармалита обіцяв був, що в день вибору, коли його шанси при першім голосованю окажуть ся за слабі то при другім голосованю його горстка віддасть голоси на Сінгалевича, однак і тут показало ся крутійство, бо коли при числі 60 голосуючих наш кандидат мав рівне число з гр. Потоцьким, а дідич Гофмокль вийшов з салі і сказав що правдоподібно буде друге голосоване, о. Кармалита сказав до своїх „другий раз голосуємо так само". Говорять загально, що за сю прислугу має дістати о. Кармалита презенту на парохію Словіта, другі кажуть, що дістав 6000 злр. Де правда, не знати.

В Куровичах в день вибору незнакомі два панки йдучи через село пустили вістку, що виборця Льва Бурого з Курович забито в Перемишлянах. Жінка в плач, народ стревожений, в одній хвили рішило ся богато їхати до Перемишлян. Виїхали двома фірами. По дорозі в корчмі званій „на двох рогачках" побачили людий уже вертаючих з Перемишлян. Вступили засягнути відомости про убійство Бурого. Переконавшись, що се лиш неправдива поголоска, посідали вижидаючи приїзду своїх виборців. За хвилю увійшли до корчми жандарм з Задвіря Gränzer, ех-екзекутор Якім Мазур і римар скарбовий Володислав Лємбранд з Курович, перейшовши шинківню, вони пішли до алькіря та за чверть години вийшли з корчми. В переході екзекутор Якім Мазур подав руку Федькови Сірентови, котрий прибув з Курович напроти виборців. Коли вже чесна компанія була за дверми, Іван Дідчук з Курович відозвав ся до Сіранта: „Чи вам не стид такому запроданцеви подавати руку?" Чи се Мазур чув за дверми, чи може хто йому підшепнув, бо за хвилю вертає він до корчми і каже до Іоана Дідчука: „вуйку ходіть но сюда". Дідчук вийшов з корчми, но Мазур викликав його дальше на подвіре, коли однак Дідчук сего не учинив, почав його Якім Мазур послідними словами ганьбити. На крик вийшло і більше людий з корчми. Дідчук не реагував зовсім. Два кумпани Мазура і жандарм Gränzer сиділи уже на фірі. Сів тепер і Якім Мазур, а в хвили коли коні їх рушили з місця, впав стріл револьверовий з фіри в сторону Дідчука і иньших стоячих людий. Куля засвистала по над другі коні, стоячі при корчмі о 3 кроки від Дідчука. Коні сполохали ся і почали утїкати. Віз з героями рушив дальше і в тім впав другий вистріл. На щасте нїкого не досягнув.

Старосамбіщина. Послїдний акт розбоїв виборчих в нашім повіті скінчив ся таким висліdом: о. Яво,ський одержав 41 голосів — з того 3 уневажнено яко зле вимовлені, москв. Басараб 9 а польський дідич Зигмунт Лєваковський 71. Сам вибір був короною тих розбоїв, які діяли ся через весь час при правиборах. І хто знає, на чім могло було скінчити ся, як би Леваковський був перепав. Староста Річчі, личний ворог о. Яворського, поприсяг за нїяку ціну не допустити його до вибору послом, хоть би навіть сам трупом мав упасти, як виразив ся публично перед людьми. Очевидно сам, що розпоряджає жандармериею, трупом впасти не міг, а хиба о. Яворський, котрий так а не инакше розумів сей висказ. Припущене таке утверджували еще ріжні глухі вісти, які вже на дві неділї перед вибором кружили по повіті, що вибори будуть дуже страшні, а жандарми говорили, що радше було би, аби виборці не ішли на вибори і що самі навіть того дня боять ся. У виду того о. Яворський хотів зрезигнувати. Коли-ж виборці спротивили ся тому, тоді не виявляючи властивої причини, щоби не застрашувати людий, вніс просьбу до намісництва о виделеговане осібного урядника до переведеня вибору.

Дня 21. лютого на донос москвофільського кандидата Басараба арештовано найсьвідомійшого селянина патріота Ілька Лїнинського і скованого відвезено до староства, де засуджено його на 14 діб арешту. Ціла вина Лїнинського була та, що до Басараба сказав: „Ти хочеш бути послом? та ти і без того ослом". Всякі старання о увільнене його зістали без успіху. Другого селянина патріста Василя Лабича із Стрілок засуджено за вибори на 3 тижні арешту і прогнано зі служби яко дозорцю при забудованих потоках. Все те викликало в повіті страшне обурене і потреба було дуже маленької іскорки до вибуху гніву народного, серед котрого могли пасти пожадані трупи. Для того то о. Яворський, зібравши своїв виборців перед самим вибором в „Читальни Просьвіти" в Старім Самборі, просив їх на все в сьвіті, щоби заховували ся як найспокійнійше і радше уступили, аніж мали би допустити до якогось нещастя.

До вибору приступалисьмо з надією на побіду. Руський кандидат до послїдної хвилї числив еще 60 голосів і як-би тілько була руська комісия, був би певно перейшов. Тимчасом москвофіли голосували на комісию польську, а 10 виборців дало ся перекупити. Зараз побіч льокалю виборчого в кінцевій убікації ради повітової була контора виміни і за картку на руську комісию давано 100 коронівку і картку на комісию польську. Понадто картки на комісию збирали два урядники в свої шапки і картки метав, хто хотїв і кілько хотїв. О. Яворський прихопив одного жидка, як кинув три картки, але коло нього сейчас поставлено двох жандармів і він вже не сьмів анї рушити ся. По виборі польської комісиї староста покликав з Русинів селянина анальфабета, а хоть той як відпрошував ся тай руські виборці жадали, аби був який письменний чоловік, староста не пристав на те. Додаємо тут, що староста був виборцем і рівночасно сам функционував яко комісар правительственний.

Комісия удала ся на другу сторону будинку ради повітової аж до третої комнати, так що від льокалю, де були виборці зібрані, віддїляли комісию від виборців сїни і дві великі комнати. В комнатах тих не сьмів бути жаден руський виборець, натомість повно було всїляких гиєн виборчих і урядників. Викликаний виборець переходив через довгий шпалєр тих гиєн, котрі заєдно говорили: „Зигмунт Лєваковський". Селяни-виборці анї оден не вимовили імени Лєваковського добре, імя і назву перекручували неможливо, але комісия принимала всї голоси яко важні. Многі виборці показували тілько білет Лєваковського і се вже вистарчало за голосоване, бо за него вимавляли вже иньші. В послїдній комнатї коло комісиї був сам староста яко комісар і кождого виборця перепускав через свої руки. Війти були там страшно теоризовані, і хоть первісно мали голосувати на кандидата руського, мусїли голосувати на Лєваковського. При тім всїм нїхто не знає, чи всї віддані на о. Яворського голоси вписано, бо для виборців руських голосоване було строго тайне. В льокалю, де зібрані були виборці і на подвірю було безлїч всїлякої золоти, немов яке збіговиско; гиєни виборчі формально визивали руських виборців, аби викликати яку сварку а відтак бійку. Але руські виборці все переносили з героїчним стоїцизмом. На самім кінци коли вже вибір Лєваковського був довершений, привели два жандарми з комісарем арештованого Лїнинського до голосования, абн виглядало, що його не для того арештовано, аби його від голосованя усунути. Аж сумно було дивити ся, як то горожанин австрийський під двома багнетами виконував найвисше своє право горожанське. Чиж не гарний образець галицької конституциї?! Тепер прикликано еще о. Яворського, котрий мав повномочіє за оден голос вірильний, а на той сам голос мав повномочіє і оден панок з ради повітової. Комісия польська рішила той голос в користь о. Яворського, і відобрала карту легітимацийну від панка. З того і видно, яке се було повномочіє а було воно виставлене в остатній хвили вже підчас голосования. Коли о. Яворський, котрий через весь час голосованя сидїв між сьвященниками для охорони себе в салї між виборцями, віддав голос вірильний, приступив до нього польський ксьондз Ватулєвич, член комісиї і знаний „вуйцьо панни Люмбівної" і понав о. Яворського зневажати байобидливійшими словами, яких чув би навіть повстидав ся послїдний уличник.

Ой так вийшов послом у нас Зигмунт Лєваковський. Чи видихає він здорово загарбаний мандат, нехай Бог судить, але проклін і сльози поневоленого і знасилуваного народа певно не впадуть на землю. Не малу прислугу Полякам зробили тут і наші москвофіли. Всї вони голосували на Лєваковського, тілько виборці із Старої Ропи з Басарабом в числї 6 і два виборці з Лїнини з о. Куцїйом віддали для ока голоси свої на Басараба, разом 9 голосів. По виборі староста Річчі остентацийно дякував о. Куцїйови і Басарабови.

Вибір Лєваковського, котрого кандидатура зісгала оголошена поперва на три дні перед вибором, був уже заздалегідь з гори порішений. В тій цїли переведено правибори в повітї з як найбрутальнійшим подоптанєм всяких прав. О деяких надужитях було подано в „Дїлї". Против розбоїв при правиборах всюда повношувано протести, до намісника їздили аж чотири депутації. У Відня два рази інтервенїював пос. д-р Евг. Левицький, кілька рази телєграфовано до намісника і міністерства та все те було киданєм каміня в воду, нїму безодню. Жадало ся справедливости від тих, котрі самі несправедливість порішили. І могла-ж вона бути вимірено?

Виборець.

Рогатинщина. Не сподівали ся наші янкарикацапи та їх союзники Поляки такого „посрамленія", якого зазнали в день вибору посла до сойму дня 25. Наш кандидат одержав 137 голосів, польський, споможений кількома кацапськими голосами 61, а кацапський Антін Білоголовський аж 19. голосів. Ще на два дни перед вибрами були певні так кацапи як і Поляки, що повалять ненавистного Українця. Поляки числили на велику силу кацапів, бо так їх запевняв провідник „истинорусскихъ" о. Біляківич з Куропатник, а кацапам імпонували знов комісарські мундури тай запевнення герша польської мафії Бесядецького, що „поправлюване" правиборів дасть для спілки добрий результат. Тимчасом поновні правибори в Підшумлянцях, Скоморохах, Чагрові, Черневі, Вишневі, Козарах і других селах не тільки нас не осмаливили анї о оден голос, але збудили в нас більшу чуйність і завзятість. Послїдною дошкою ратунку мав бути терор в день вибору, а саме мали арештувати о. Петрицького в Колоколина о. Пеленського з Днигинич і п. Соломку з Пукова. Кацапські сьвященики голосили се виборцям в своїх селах, щоби відобрати їм надію на побіду. О. Всєвудка з долинян голосив в читальни, що голос о. Пеленського буде неважний, а гиєни виборчі говорили собі з уст до уст: „Będziemy mieli jutro przedstawienie, aresztowanie dwóch panów". Антация в повіті була страшенна. За голоси грошей не давали, лиш малі задатки і квити тай письменні умови, що коли голоси впадуть на їх сторону, то тілько а тілько дістануть заплати. О. Аполінарий Філіповський, що так ревно підпирав кандидатуру Дулємби до парляменту і тепер не сидїв „дармо". їздив на „wiecy" п. Дідушицького і агітував за ним. Ще тиждень перед виборами грозив нашому організаторови о. Городецькому, що повалять нашу кандидатуру. Хвалив ся при тім бровнїнгом, що не боїть ся українських гайдамаків. Нарід завчасу спостеріг кацапсько-польську спілку. При правиборах в тих селах, де сьвященики кацапи, нарід не вибирав їх на правиборців. Наших сьвящеників Українців було правиборцями над 20.

В понедїлок перед виборами всї гиєни виборчі і хруні зїхали ся на нічліг до „Sokoła". Ту перечислили свої сили і показало ся, що гиєн виборчих є два рази тілько як правдивих правиборців. Привезли кілька фір соломи сухої, підстелили хруням, цїлу ніч годували їх і поїли. Наші виборці після зарядженя нашого головного організатора о. Городецького вже о 6. годині зібрали ся в „Руській касі". В означеній годині вибору заняли наші виборці дві салї головні, кацапи з Поляками побічну салю. Ми вибрали свою комісию, кацапи голосували спільно з Поляками на комісию. Прикро було дивити ся, як кацапські сьвященики вимовляли дрожачим голосом: p. Stanisław Karmański organista z Bursztyna. Лише оден о. Йосиф Рибак з Нїстащина проголосив свою власну комісию, позаяк йому честь не позволяла віддати голосу на такого панка як Stanisław Karmański. Комісия вийшла наша, великою більшостию голосів. Комісар покликав еще до комісиї господина Онофрея Барткова з Болшова, одного з головних опричників нападу в Болшові і Галичи, головного дописувателя „Русского Слова" і тоже кандидата на посла. Сей „доблесний и сознательний крестянинъ" віддав сейчас голос на „pana hrabiego Dzieduszyckiego". За ним пішов другий правиборець Цимбаліста з Болшова. Кацапи не чекали на проголошене вибору посла, але сейчас винесли ся з салї і з міста.

По виборі наші правиборці удались до „Руської каси", де промовив до них д р Кость Левицький, потім удались до церкви, де відправлено молебен, а о. декан Городецький в краснорічивих словах підніс вагу теперішної хвилї і радість нашої побіди.

Нарід наочно переконав ся, якими дорогами ідуть кацапи. Для них всїх від нас лиш одно слово: „Погорда!" Ми з ними нїгде вже не сьміємо зійти ся. Москва і Польща дїлила ся при теперішних виборах пановань над нашим українським народом. — *Виборець*

В справі фравиборів в Рогатині дістаємо від тамошного пароха о. Павла Кудрика отсе письмо. В оборонї чести і в інтересї правди прошу Хв. Редакцию помістити отсе коротке спростоване: В ч. 41 „Дїла" з дня 24. лютого інформатор, що скрив ся за криптонїм Х. У., я немав відваги назвати себе по імени, кинув ся на мене закидом, мов то я нароком, боячись наразити ся „сильним міра", не заняв ся правиборами в Рогатині. Отже заявляю, що ціле се донесене сьвідомо минає ся з правдою. Хоч з Рогатина завдяки ординациї не виходив нїколи виборець Русин, бо Русини становлять ледви третю часть, хоч і на тепер не було нїякого вигляду, та мимо того я скликав збори Рогатина і Бабинець, на котрих уложено лїсту виборців і вибрано людий, що маючи призначені райони, мали допильнувати, щоби всї наші правиборці станули до голосования, а то тим більше, що чутка ходила, що Жиди відтягнуть ся від правиборів. Проте ми робили дуже тихо, щоби не звертати на себе уваги міскої кліки. Та мимо того в послїдній хвилї бурмістр довідавшись, що Русини готовлять ся стати до голосования, заалярмував кагал, а презес кагалу розіслав посланців по жидівських правиборців. Супротив того правиборці Русини — без мене, о чім мене навіть неповідомили — рішили не виставлятись на штурханцї і не брати участи. Отсе нага правда, а не служба „сильним міра", якою мене діймає п. Х. У. А що-до виборів парляментарних, при котри по словам п. Х. У. я „вже дав ся пізнати" — то справді я дав ся пізнати, бо як вислїд показав, Рогатин з поміж всїх міст округа дав найбільше голосів на руського кандидата, хоч звісно яка баламутність виходила з усякими кандидатурами. — *о. Павло Кудрик парох Рогатина.*

Вісти із заморської Україні.

Ню-Йорк, 18. лютого 1908.

Недавно вислав епископ Ортинський своє перше архиєрейське посланє до народу. Відчитано його по церквах, на мітингах — і здаєсь зробило воно велике вражінє. Ситуация ту така:

Вислано до Риму, через ап. делєгата в Вашингтонї протест проти булї, підписаний 29 сьвященниками. Кількох не підписало. Чому? — понизше виясню.

Шоб зрозуміти бодай троха наші відносини, треба знати, з яких партий складає ся так звана американська Русь.

Русичи з Угорщини, що найбільшим числом ту осїли, мають найбільшу організацию запомогову „Соединеніе" і найбільше число сьвящеників, котрі з дуже малими виїмками, прийхали ту для наживи в надії повороту домів, а їх органом є „Русскій амер. Вѣстникъ", писаний на сьвіті не істнуючою мовою і редагований так дрантиво, як нїяка друга часопись на сьвіті. Редактором її фігурує Н. Ю. Жадкович, бувший дяк і коллєктор податків, а за його плечима гуртує ся жменя безсовістних мадярських „душпастирів" і кількох бізнесманів, що все годували ся касою „Соєдиненія". Тоті „люде" взяли собі за обовязок репрезентувати „гр. к. русскій народъ изъ подъ Карпатъ", вважали себе панами ситуациї і бажали собі для того „гр. кат. народа" мати свого епископа, бо сеж булаб і більша парада тай за його плечима моглиб дальше туманити той „гр. к. народ". Та дібрана компанія вигризла підлими доносами о. Годобая з Америки і всякими штуками хотїла мати епископом о. К. Лавришина. Номинация епископа Ортинського впала на них, як грім з ясного неба. Вони не могли на разї зорієнтувати ся, але, як рабам пристоїть, почали його хвалити в „Вѣстнику". Збирали гроші на повитанє, витали, возили, кланяли ся, цїлували по руках а рівночасно девунциювали до мадярського правительства, до латинських тутешних епископів і до Риму. Коли-ж наш епископ розглянув ся бодай троха в ситуациї, безпощадно їх здискредитував в церкві перед народом. Коли вони побачили, що мають до роботи зі сьвідомим Русином-Українцем, котрий не зїгне ся і не уступить, почали в найпоганнїйший спосіб ганьбити його в „Вѣстнику" і по мадярських газетах. Якжеж появила ся була, вони явно сказали в ч. 2. „Р А. Вѣстника:" „Украинство есть гірше, якъ тая страшная Папская Булла". Так говорять люде, котрі не мають нїякого понятя про Україну, сгидають ся і боять ся на угорській Руси відозватись по руськи. Не розходить ся їм очевидно анї о обряд, о рускість також найпевнїйше нї, бо вони не мають почутя народного, але розходить ся їм — чого вони еще до тепер ясно не сказали, — щоб скинути з себе всяку контролю, постарати ся о свого епископа, а якби се було не можливим, стояти, як до тепер під юрисдикциєю чужих латинських біскупів, котрі нї трохи не хочуть мішати ся до їх самоволї, але противно боронять їх перед американськими судами, коли народ упоминає ся о свої кривди. Борбу против еп. Ортинського провадять вони завзято всякими найогиднійшими способами не перебираючи в средствах. З тих іменно причин кількох сьвящеників з тої кліки відмовилось підписати протест проти булї.

Друга партия — дуже слабенька — вже тепер здесяткована, гуртує ся коло газетки „Правда" і товариства „Обшество Русскихъ Брацтвъ" — а головним дїятелем есть о. Ѳ. А Обушкевич. Та партия стоїть на кількох москвофільських дяках, на кількох дуках, що хотїлиб все бути „босами" в церкві — як Жинчак, Вретяк і др. тай на звісній вам в Галичинї безхарактерности і крутійстві. О. Обушкевич вигав єпископа в Ню-Йорку, складав homagium, цїлував при всякій способности по руках, відказав ся від редагованя „Правди", а тепер безіменно пише пашквілї на свого настоятеля в тій самій „Правді" ховаючись за ріжні псевдодонїми. Всї його приверженці сьвященики, котрих він спровадив і при їх помочи киренив по парохіях, доводив церкви до лїцитациї (як в Jersey City) до шкандалів, поховали ся в шкаралупи і страха ради сидять тихесенько. Горлає лиш Обушкевич скрито, а його дяк Борух (Москаль з Вільшаниці коло Золочева) голосно. З тими людцями нема клопоту. Се здеморалїзована партийка, готова на цареславіє, але мїсия россійска, православна, не ласа на таких „характерників".

Та ще тут є так звані „боми" амерчансько-руські а один з них Гладик, видає за гроші росийських хулїганів „Поступъ". В найпоганїйший спосіб накидує ся на епископа Ортинського, їздить в компанії протоєрея Хотовицького з Ню-Йорку закладати істинно-русскі церкви тай „подвизаєть ся" так, як йому платять. Вправдї така шмата, як „Поступъ" не може мати великого значіня, одначе тумавить народ, а те туманене вносить богато заколоту по тутешних парохіях.

Наша українсько-руська партия, що гуртує ся коло „Свободи" і „Союза", відносить ся до церковної організациї зовсім серіозно, знаючи, що від її успіху залежить дальша народна і економічна робота між нашими переселенцями. Ми вірimo, що коли епископ удасть ся зорганізувати диецезию і стати архиєреєм власної диецезиї з тими всїми правами, які католицька церков дає диецезальному епископови, — ми, згуртовані разом, можемо мати певну надію на организацию иных дуже потрібних народно економічних институций. Енергія, щирість і інтелігенция епископа, спільна дїяльність з усїми здібними робітниками без огляду на касти, далиб повну запоруку красшої будучности.

До успіху тої кольосальної роботи треба дуже великого такту, терпеливости і ясного погляду на ситуацию.

Spectator.

Віча в Обертинї.

З Обертин пишуть нам:

Дня 23. с. м. відбули ся у нас в Обертинї аж два віча, на яких між иньшими здавав звіт із своєї парляментарної дїяльности пос. д-р Евген Левицький. Треба було устроювати наразаж два віча в двох сусїдських стодолах, понеже старостко городенське не дозволило на одно віче під голим небом, викручуючись тим, що між населенєм є „умисли взбуржоне", могло би отже прийти до нарушеня публичного спокою.

Помимо тої небезпеки зійшло ся на віче около три тисячі народа а супокою нїхто якось не „заколотив".

Оба віча мали на цїли обговорити значіне соймових виборів і поперти народну кандидатуру Радуляка, тож не дивниця, що головний змист промов обертав ся власне коло тої теми. На ту тему говорив також в одній части своєї промови пос. д р Евген Левицький.

Референтів було два: п. Радуляк, кандидат на посла реферував на одним вічу, пос. д-р Левицький на другім. На бажане народа д-р Левицький мусїв однак говорити також на вічу, де референтом був п. Радуляк, бо нарід не хотїв розійти ся, поки не почує увесь свого посла і не вискаже йому свої домагання.

П. Радуляк представив в гарній промові точно господарку польсько-шляхотської кліки в краю і взивав нарід до солїдарности і сьмілого постояня за свої права.

Пос. д-р Левицский говорив передовсім про положенє в парляментї а відтак перейшов до тих домагань, які іменем руського народа поставив український клюб на теперішну хвилю до правительства, домагаючи ся їх виконаня. Бесїдник сконстатував, що хоч правительство зобовязало ся виразно часть тих постулатів сейчас сповнити, то однак анї одно з наших домагань не зістало дотепер фактично виконане. Найважнїйше з наших домагань — зміна адміністрацийної системи — скінчила ся на теперішних виборах до сойму, котрі своєю брутальностию а навіть проливом крови (Голоси Ганьба! Розбишаки!) нагадують баденївські вибори з 1897 року! Правляча в краю партия під проводом намісника завзяла ся здобувати на руськім народї як найбільше мандатів, так аби та партия разом з польськими людовцями розпоряджала в будучім соймі $^2/_3$ голосів і могла накинути реформу, не оглядаючись ні на демократів ні на Русинів. Если се стане ся, то ми не маємо чого шукати в тім соймі а наша судьба буде на довго запечатана. По-при те Ляхи злучили ся з нашими москвофілами, аби в будучім соймі були два меньше більше рівні собі клюби і аби супроти того, оба клюби поборюючись взаїмно не мали там нїякого значіня нї не могли вести обструкциї, яко замалочисленні. На такий сойм ми однак нїколи не згодимо ся, і нїколи не згодимо ся, аби про нашу судьбу рішав сойм вибраний рабунком мандатів руського народа. Сойм сей повинен бути сейчас розвязаний а переведені нові вибори на цїлком законній основі. (Славно! Того домагаємось!) Ляхи помиляють ся, если думають, що нас зломили. Дні теперішної ординациї виборчої до сойму почислені, а загального голосованя до парляменту вже нїхто не скасує, ми отже мусимо війти до рішаючого голосу в справах краєвої політики. Хитра штучка з соймовими виборами є тілько хвилевою фінтою, а при виборах загальних ми зметемо як пилину креатури й одиниці, які видзигнули Ляхи з руської части краю до сойму, аби відіграли там ролю Ефіяльтів і помічників в обкроюваню репрезентацийних прав руського народа в Галичинї. (Славно!) Відтак перейшов бесїдчик до правительства краєвого і центрального та зазначив, що правительство центральне або не хоче або не може зробити лад в краю і тому ми не повинні давати ся дальше водити за ніс, але перейти до рішучої і консеквентної опозициї, поки не прийде правительство, яке віддасть нам належні нам права на нашій земли. Політична адміністрация краю мусить бути поділена а на чолї адміністрациї руської части краю мусять станути руські урядники, бо инакше нїколи не буде кінця нашому упослїдженю і гнобленю. Якби тепер не було надужить ми були-б здобули до 40 мандатів, а навіть при тенденційности краєвого правительства в користь польської шляхти що найменьше 30 — що признавали і бар. Бек і гр. Потоцький — а тимчасом польські ч сописи пророкують нам 20 мандатів і то передїлених на дві половини.

На тім перша часть промови пос. Левицького скінчила ся — а відтак перейшов бесїдник до другої части, до обговорюваня тих дрібнїйших справ, які вже порушено в парляментї а які вже суть або будуть зреалізовані в найблисшій будучности. Так виводів першої як і другої части слухав зібраний нарід з великим зацїкавленєм, нагороджуючи вкінци бесїдника живими оплесками.

Наступили інтерпеляциї та жалоби поодиноких селян, на які відповідав основно або сам посол, або о. Альойзий Олесницький з Чортівця, котрий поставив також ряд дуже важних пекучих домагань, які посол приобіцяв порушити, коли збере ся знов рада державна.

На внесенє о. Ал. Олесницького приняв нарід одноду шно слїдуючі дві резолюциї:

I. Віче виборців пов. обертинського висказує своє довіре цїлому українському клюбови в раді державній а особливе признанє пос. д-р Евгенови Левицькому за його дотеперішну дїяльність.

II. Віче висказує бажанє, щоб український

клюб ради державної з уваги на заподіяні руському народови кривди і звірські надужитя при послідних виборах до сойму — як і взагалі з уваги на те, що пануюча в краю система супроти Русинів зовсім не змінила ся — перейшов в раді ної опозиції, користаючи з усіх средств регуляміновых, аби не допустити до ухвалювання тзв. конечностий державних.

По ухваленю повисших резолюций, які посол зобовязав ся предложити клюбови до евентуального обговореня і увзглядненя в відповідній хвили, зібраний многотисячний народ відсьпівав ще грімко: „Ще не вмерла!“ і „Не пора!“ та став розходити ся одушевлений домів, пращаючи щиро свого посла, котрий обіцяв устроїти в часі найблисших ферий парляментарних еще два віча в нашім повіті.

Обертинський.

Парляментарні справи.

Язикова справа в Чехії.

В парляментарних кругах викликала велике вражінє оповіщена в „Fremdenblatt-ї“ енунциация правительства в справі язикозого спору в Чехії. Хід думок статї такий: Правительство признає, що материяльна слушність є по стороні Чехів, за котрими стоять і правительственні розпорядженя, і дотеперішна практика. Одначе в нещасним спорі язиковім чесько німецькім не можна занадто твердо стояти при материяльній слушности; все пре до компромісу.

Отже правительство постановило вибрати посередну дорогу, заявляючись з гори за внесенєм язикового закона. Одначе, щоби можна було спокійно і річево радити над таким законом, треба перше усмирити пануюче тепер огірченє та сотворити умови, сприяючі компромісови. Правительство взиває отже обі сторони до хвилевого завішеня оружя.

Якщо Німці і Чехи щиро хотять довести до згоди, то перше усього повинні узглядннти той апель до хвилевого залишеня спору. Язикова боротьба ведеть ся від стільки літ, що ні одна ні друга сторона нїчого не втратить на короткім розїмі. До сього не треба ніякої формальної ухвали; вистарчить, як клюба і поважна преса згодять ся на завішенє оружя; тоді правительство запросить сторонництва до спокійної праці над язиковими відносинами. Иншої дороги нема, бо кождий односторонний крок у тій справі довів би до великого політичного замішання.

Будова водних доріг.

У міністра торговлї д-ра Фідлера була в суботу депутация германської палати торговельної з прошенєм о приспішене будови каналу Дунай-Одра з відгалуженєм до Берна моравського. Міністер заявив, що правительство рішило ся зажадати від парляменту значного підвисшеня квоти, призначеної на кошти будови каналів, та думає, що більшість парляменту прихильно відносить ся до правительственного предложенка. Що дотикаєть ся відгалуженя до Берна моравського, то на разї се домаганє не може бути узгляднене, бо нема анї виготовлених плянів, анї такого відгалуженя не було в першім проектї.

Реформа регуляміну палати послів.

Дня 27 лютого с. р. маршалок долішної Австрії кн. Альойзий Лїхтенштайн відбув публичні збори у Відни. На зборах заявив він, що одною з перших задач ради державної, котра збереть ся в половині марта с. р., буде переведенє реформи регуляміну обрад палати панів, бо без тої реформи не можна — на думку кн. Лїхтенштайна — говорити про якунебудь хосенну працю парляментарну.

Заграничний огляд.

Новий атентат в Тегерані.

В суботу пополудни виконано атентат за помочию бомби на колишнього префекта Тегерану, Маруса, мужа довіря шаха. Марус згинув, а крім того відломки бомби вбили кількох прохожих.

Великий неспокій в правительственних кругах викликав факт, що з пересилки динаміту вкрадено 18 динамітових набоїв.

Оден з членів союза революційного в розмові з кореспондентом англиських газет заявив, що революційний рух звертаєть ся против шаха, до котрого нарід не має довіря Сей рух не втихомирить ся, поки шах не уступить або не віддалить зі свойого двора всіх тих осіб, котрі інтригують проти конституції і парляменту та підмовляють шаха до вчинків суперечних з наданою конституциєю. Атентат на шаха був тільки переосторогою для нього. Революціонери не хотять його вбити, бо знають, що се могло би спричинити заграничну інтервенцию.

В Тегерані панує спокій. Скріплені військові патролї кружать по місті. 40 підозрілих осіб увязнено. Се є здебільшого сторонні люди, котрі в останніх днях прибули до Тегерану.

Справа Конго.

В пятницю на засіданю палати послів у Брісселї провідник соціялістів Вандервельд заінтерпелював правительство в справі Конга та домагав ся, щоби роздано делутованим переклад білої книги, котру недавно англійське правительство оголосило в справі Конга. Ся книга представляє відносини в Конго в дуже некорисним сьвітлї та заключає в собі богато річий, яких правительство бельгійське не подало до відома парляменту. Є річию конечною, щоби посли довідали ся про ті справи.

Президент міністрів відповів, що мусить відкинути те домаганє, бо не є звичаєм роздавати послам акти, оголошені чужим правительством. В інтересї Конга лежить, аби бельгійський нарід був независимий від заграничної опинії в своїй дециязї. Бельгійський нарід є паном своєї политики і не може позволити, щоби йому з заграниці диктували рішенє. Правительство сими днями представить комісиї свої пропозиции.

Внесенє Вандервельда відкинено 76 гол. проти 56 голосів.

Німецький закон про стоваришеня.

Комісия німецького парляменту, котра веде наради над проектом нового закона про стоваришеня, перервала свою працю, бо не могла рішити ся на ухваленє антипольської клявзули. На останнім засіданю виявило ся, що вільнодумні партії не хотять приймити правительственний проект ані ґаранції полишити пруському правительству право самостійно управильняти квестию язикову на зборах. Іменем тих партий посол Мілєр поставив внесенє компромісове, де домагаєть ся счеркненя польської клявзулї. Замість неї він пропонує постанову, що про не німецькі збори треба на три дні вперед повідомити поліцию, щоби ій дати змогу вистарати ся урядника, знаючого мову обрад. Крім того після вільнодумного внесеня проти волї председателя зборів не можна промовляти в чужій мові. Ся постанова має запобігти розбиваню німецьких зборів польською меншістю і навіть ворот.

Комісия ніякої ухвали не приняла, одначе супроти становища вільнодумних партий антипольська клявзуля не буде ухвалена.

Ширіть „Свободу“! Приєднуйте ій нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч“ чи „Сокіл“ повинні передплачувати „Свободу“.

НОВИНКИ.

— **Кат руських дітий шкільних.** Пишуть нам: В корінно-руським місточку Обертині, числячім звиш 6.000 мешканців, переважно Русинів з дрібкою Поляків і Жидів, є управителем IV. кл. школи звісний ренегат В. Скульський, що міcто пильнувати школи і учити дітий провадить вшехпольську політику. Ми би йому того не боронили, як би не ображав нашої віри і нашого народного почутя. Найновійший факт подвигів того педагога ось такий: Дня 23. лютого складав д-р Евген Левицький посольський звіт в нашім місточку. На тім вічу були ми з нашими жінками і дітьми, бо ми тішили ся, що бачимо нашого посла. На другий день, коли наші діти пішли до школи, управитель школи В. Скульський став питати: котрі діти були на вічу?) Тих, що признали ся, учеників III. і IV. кл. велїв двом сильним хлопцям класти силоміць на лавку а сам без милосердя бив їх тростиною, кажучи: „Na masz to za Radulaka (кандидат на посла до сойму) a to za tego bycla Łukacza (бувший учитель Русин, усунений з посади через Скульського. Ми завдали ката невинних наших дітий до суду, де лїкар оглянув синцї і рани, а декотрі з дітий лежать хорі в ліжку. Написальсмо також скаргу до краєвої і окружної ради шкільної, але чи то що поможе, не знаємо. В найлїпшім разї може се поможе до аванзу Скульському. Імена побитих дітий: Николa Романюк, Адольф Гриліцький, Михайло і Францїшок Гриліцькі, Стефан і Никола Когути, Володислав Киляр, Антось Василїв, Михайло Головецький. Антось Кобилянський, Михайло Журавський і Йосиф Баранецький.

— **Вибори у Львові** відбувають ся нині серед незвичайно великого розворушеня мешканців міста. Може ще ніколи не старало ся о посольський мандат тілько кандидатів, що тепер. Головно кипить боротьба між сторонництвами демократичним і людовим з одного боку а вшехполяками з другого боку. Вшехполяки розвинули нечувану агітацию, щоб ратувати особай мандат Гломбінського. Виборче розгорячене видко найбільше в Ринку. Весь ратуш обліплений афішами з іменами найріжнороднїйших кандидатів. Околичні шинки заняті виборчими гієнами, що торгують виборчими легітимациями. Коло льокалів, де розсїли ся виборчі комітети поодиноких сторонництв, годі перейти. Вшехполяки скуповують масами легітимациї. Так само проф. Рідігер, що кандидує на власну руку, купує голоси без церемонії. В льокали вшехпольського комітету в Ринку під ч. 44 прийшло навіть до кровавої авантури. На чолї шайки, що торгувала легітимациями, стоять бар. Баталія і будівничий Мокловський. На них напала громада соціялістів і оден з них потягнув Баталію палицею по голові. На се відповів Баталія кількома вистрілами з револьвера. Лише одного робітника поцїлила куля в плащ. Відтак Баталія влетїв до ратуша і наробив крику, що соціялісти його побили. Незабаром появили ся на мурах афіші з зазивом до виборців, щоб не голосували на кандидата „socyjalistycznych zbirów“ — себ-то посла Йосифа Гудеца. Сполудня участь виборців в голосованю зросла до незвичайних розмірів. В салях, де відбуваєть ся голосованє, годі перепхати ся. Після голосів, які віддано до полудня, найлїпше стоять кандидатури: 1) Цюхцінського, 2) Левенштайна, 3) Гломбінського, 4) Руговського, 5) Баталії, 6) Грека і 7) Адама. Пополудни, коли голосує найбільше виборців, зростають шанси Грека і Гудеца.

— **Польський судия а руські сторони.** Пишуть нам: В повітовім суді в Золотім Потоцї відбула ся дня 28. лютого с. р. против п. М. Боднара, сг. прав, розправа о переступство §. 15. карного закона про чистоту виборів. На тій розправі судия Найман поступав супротив обжалованого так тенденцийно, що оборонець зажадав делєгациї иншого суду. П. Найман не позволив обжалованому представити як слїд справи, свьвідка о. Калужняцького рїжними питанями і заходами довів до некорисного для п. Б. зізнаня і доперва на трикратне домаганє оборонця вписав до протоколу, що п. Б. був від самого початку на зборах і не вдирав ся на збори з шайкою узброєних людий, як то звучала скарга. Взагалї не хотів вписати до протоколу, що присутні вибрали п. Б. председателем зборів в тій хвилї, як г. Гецїв провуковав український клюб, а о. Петрик, (що був проти волї народа председателем зборів) мимо його замітки не візвав бесїдника до порядку, що тоді вибрали присутні п. Б. на председателя, як то зізнав свьвідок о. Калужняцький, кревний Петрика, а позістав при тім, що сказано було в донесеню, ніби то п. Б. вибрали председателем зборів тоді, як о. Петрик розвязав збори а на салї зістали ся самі малолїгні. Оборонець обжалованого домагав ся чотири рази, аби судия се зізнанє свьвідка о. Калужняцького запротоколував, судия чотири рази сказав: „dobrze dobrze“, і остаточно сего не зробив. Тоді оборонець сказав: „З огляду на се, що ми всї тут говоримо по руськи, а пан судия диктує протокол по польськи, писар переводить се на руське, можуть вкрасти ся до протоколу деякі неточности і тому жадаю делєгованя иншого суду.“ Ся манїпуляция з руською мовою се чисті кпини з наших конституційних прав і не лише оден п. Б., але й богато инших руських сторін мали нагоду пізнати сторонництво судиї Наймана. — *Н. Н.*

— **Габілїтацийний виклад** д-ра Степана Рудницького, професора реальної школи у Львові, відбув ся в суботу в львівськім університеї. Д-р Рудницький викладав, „про Чорне море“ в руській і польській мові в присутности професорів університету та кількадесятьох студентів, а після викладу рішили професори одноголосно поручити габілїтацию д-ра Рудницького до потвердженя міністрови просьвіти. Новий доцент буде викладати географію в руській мові, а свої виклади розпічне в літнім курсї, найпізнїйше в зимовім курсї слїдуючого шкільного року.

— **Ще раз кацапи межи собою.** Пишуть нам: Поміщена в 45 ч. „Дїла“ новинка про відорване уха „юноші“ Навроцькому на кацапськім балю в Станиславові о. Левицьким з Манави, вимагає доповненя о стілько, що „юноша“ не лишив ся довжним о. Левицькому і таки зараз на місци ударив о. Левицького в лице і викинув його по сходах з касина. Офіцери, видячи таке чинне зневаженє сьвященика на публичнім місци, остентацийно вийшли зі салї та за ніяку ціну не підуть між кацапів. Молодий Левицький взяв по цілій авантурі старого під руку: „ходїм тату відси, бо ту бють“ та вже зарік ся ходити на кацапські балї. — *К...ь.*

— **Сцена в театрі.** В Кременчуці виставляли недавно „Отелльо“ з гостинним виступом нїкого Роберта Адельгайма. В 4 дії якомусь видцеви мавр здавав ся сьмішним і він голосно засьміяв ся. Гордий „Отелльо“ почув сей сьміх і розгнївав ся. Саме тоді, як Дездемона йшла до нього, глянув на неї і побіг геть зі сцени, закричавши: „не буду грати“! Сердешна Дездемона засоромилась і мало не заплакала, а публика, думаючи, що так і повинно бути в пєсї, почала плескати. На сцену вийшов якийсь добродій і оповістив, що Адельгайм тоді тільки грати-ме далї, коли виведуть того, хто засьміяв ся. Очевидно нїкого не виводили і Адельман любісенько грав далї.

— **З царства кнута.** З Лубнїв доносять до „Ради“, що дня 25 лютого с. р. арештовано там знов колишнього члена першої думи, Володимира Шемета, його брата Миколу Шемета поміщика присяжного адвоката Левицького і мірошника місцевого парового млина Шефтеля, котрих разом з иншими обвинувачують в відомій справі про „лубенську самооборону“. Всї вони були арештовані уже раз торік з наказу слїдчого судиї, але потім їх випущено на волю за кавцією. Тепер же з постанови прокуратора харківської судової палати, в якій зазначено, що з огляду на важність їх обвинуваченя у великим злочинстві, за яке загрожує тяжка кара, а також тому, що вони перешкаджають слїдчому судиї вести правильно слїдство проти них, їх знову арештовано.

— **З українського житя в росийських університетах.** Рада студентського гуртка українознавства при петербурськім університеті повідомила загальні збори, які відбули ся дня 24 лютого с. р., що постанова гуртка про те, щоб організувати кілька систематичних кругів з українознавства, не може здїйснитись, бо ректор університета проти того, щоб на лекторів запрошувати таких людий, котрі не належать до університетської корпорациї, а тимчасом в цілім університеті крім одного тільки проф. Волкова нема таких специялістів українознавців. — Житя Українців в Томску проявляєть ся властиво в „студентській українській громадї“, котрої статут затвердила рада професорів. Тепер члени сеї громади можуть свобідно збирати ся в университеті. Житє їй в порівнаню з торічним іде досить жваво. Бібліотеку громади позволено держати в університеті, що дуже вигідно для членів; бібліотека дістає всї українські часописи і журнали. Тепер заходила ся громада коло уладженя вечера в честь Шевченка, однак сильні „міра сего“ не дали дозволу на концерт не тільки в громадській сали, але й в невеличких будинках купецького та комерцийцого товариства.

— **Доля пруського вояка.** В Познани судили оноді вояка, котрий длятого, що без ніг не міг сгавити ся перед військовим судом. Бідний той чоловічиско, іменем Бурместер а родом з Кротошина, не міг видержати в пруським войску і втік в половині падолиста мин. року та голодуючи волочив ся через кілька днїв, а коли потисли морози, зарив ся в стирту вовкинї (лупіну) і тут відмерзли йому обі ноги. Нещасливий не міг тепер рушити ся, лиш о скілько міг, рив ся щораз глубше в стирту, щоби таки зовсім не замерз, та живив ся зернятами вовкинї а спрагу гасив тим, що жув вохкі била тої ростини. Аж по трох недїлях, коли господар зачав звозити вовкиню, знайдено Бурместра в стозі ледви ще живого і відвезено до шпиталю в Познани, де йому відтяли обі ноги повисше колїн. Отже того нещасливого зібрав ся судити суд військовий в шпитали а прокуратор предкладав, щоб його засудити на 43 днів тяжкого криміналу за втечу з війска. Однак суд припускаючи, що втїкач був би може й вернув ся, як би йому ноги не були відмерзли, засудив його лиш на тиждень арешту.

— **Катастрофа в копальни.** Як доносять з Мехіку, в копальни вугля в місцевости Розіта настала експльозия газів. Доси видобуто 40 трупів гірників; під землею находить ся ще 200 гірників. Ратунок утруднений тому, що з копальні видобувають ся безнастанно гази.

— **Дрібні вісти.** Цісар удїлив з власних фондів громаді Пукасівцї станиславівського повіта запомоги в квотї 200 корон на докінченє будови церкви. — Найвисший трибунал касацийний відкинув жалобу неважности, внесену Дмитром і Михайлом Качинськими, з котрих першого трибунал присяжних судиїв у Львові засудив за злочин убийства на кару смерти, а другого на 10 літ тяжкої вязниці. — Цісар надав старшому скарбовому радникови, директорови скарбового округа у Львові, д-рови Мих. Йоркаш-Кохови титул і характер радника двора.

Оповістки:

Календар. Завтра, в второк: Архіпа, Теодора (лат. Симплїция). Позавтра, в середу: Льва еп., Агатона, (лат. Попелець, Казим.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Бережанах.** Саля „Сокола“. Початок точно 7·30 вечером Білети продає раньше торговля п. Юзичинського і п. Гервого, а в день представленя від 6 вечером каса театру.

В четвер, дня 5 марта с. р. „Надія“ славнозвісна драма з житя рибаків в 4 діях Гавермана.

В суботу, дня 7 марця с. р. „Продана наречена“ комічна опера в 3 діях Ф. Сметани.

В неділю, дня 8 марця с. р. „Маруся Богуславська“, історична драма зі співами і танцями в 5 діях М. Старицького.

Ві второк, дня 10 марця с. р. „Ревізор з Петербурга“ комедия в 5 діях М. Гоголя.

— **В середу, дня 11 марця с. р. „Фавст“ опера в 5 діях а 6 відслонах К. Гунода.**

Урядові вісти:

— **Іменованя.** Цісар іменував старшого інспектора до удержуваня евіденциї катастру грунтового податку у Львові, Володимира Волошинського, директором. — Резервовими кадетами в ц. і к. армії іменовані між иншими отсі Русини: Гірняк Никифор 15. п. п., Рубчак Станислав 24. п. п., Вінтоняк Олександер 80. п. п., Волянський Олекс. 80. п. п. і Володимир Варивода 77. п. п.

Померли:

— **Василь Банах**, емерит, батько звісної літератки Катрі Гриневичевої, помер у Львові 1. с. м. по довгій і тяжкій недузї в віці 65 літ, полишаючи жінку і семеро дітий. Померший знаний був зі свого дуже чесного характеру та щирого патріотизму.

ТЕЛЕГРАМИ.

Львів дня 2 марця 1908.

Санация краєвих фінансів.

Відень. (Ткб.). Нині відбула ся в соймовім будинку під проводом маршалка кн. Ліхтенштайна конференция представителїв краєвих виділів усіх коронних країв в цілї передвступного обговореня квестиї, які будуть предмегом нарад анкети в справі санациї краєвих фінансів. Присутним був також міністер Гессман. Уложений правительством квесционар був субстратом нарад.

Протест проти мароканської політики.

Париж. (Ткб.) Тут відбуло ся віче з протестом проти експедициї до Марока і проти видаленя росийських соціялістів; участь брало коло 5.000 осіб. Депутований Жоре запротестував проти акциї мароканської і заявив, що вона лежить тільки в інтересї капіталістів. Принято резолюцию, звернену проти виправи до Марока і проти видаленя росийських соціялістів.

Столипін не уступає.

Петербург. (Т. К. Б.). Голоси про уступленє президента міністрів Столипіна є безосновні.

Екзекуция.

Петербург. (Т. К. Б.). Вчера виконано екзекуцию на сімох терористах, засуджених на смерть ізза атентату на Вел. князя Николая Николаєвича і на міністра справедливости. Між страченними був також Кальвіно, котрий подавав ся за італійського підданого.

Кріза фінансова в Німеччині.

Берлїн. (Тел. прив.). На доказ що-раз більшої кризи фінансової в Німеччині наводять факт, що в ренсько-вестфальськім окрузї копальні вугля постановили обмежити продукцию копалень і підвисшити дотеперішні ціни на кокс, аби сим способом забезпечити ся перед можливими наслїдками кризи.

Переписка Редакциї.

Передплатникови з Перемишля: Недостаточна нота з наукових предметів не впливає зовсім на клясифікацию з обичаїв. — Яр. Литв., Linz: Дякуємо — висилаємо.

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 1. III. Ольга і Спиридіон Левицькі, Станиславів; Текля Петрицька, Товстенє; Іван Банк, Слобідка; Юлія Брикова, Калуш; Ромуальд Сельський, Стрий; Антін Копровський, Самбір; А. Гургула, Рогатин; Андрій Гучко, Львів; Е. Морозевич, Журавно; Андрій Микитяк, Стрий; Яцко Остапчук, Збараж; Володимир Котович, Стрий; Йосиф Городиський, Стрий; Володимир Рудавський, Завадка; Йосиф Граховина, Берно; Ілько Гаврилюк, Перемишль; Іван Вавришин, Тернопіль; о. Северин Брачок, Яківці; Володимир Сабат, Скола; Северина Гославська, Станиславів; Йосиф Варениця, Львів; П. Манастирський, Янів; Е. Шмідт, Відень; д-р Е. Савицький, Тернопіль; о. Петро Кордуба, Воля велика.

Оповіщеня.

Загальні збори товариства „Краєвий Союз ревізийний“ у Львові відбудуться дня 25 марта 1908 р. о годині 4 по полудни в льокали Товариства (Ринок, ч. 10, II. поверх), з отсим порядком дневним: 1) Відчитанє і приняте до відомости протоколу з попередних загальних зборів. 2) Звіт з діяльности за послїдний рік адміністрацийний. 3) Звіт касовий. 4) Означенє висоти членських вкладок союзних сотоваришень. 5) Вибір голови товариства і дванацяти членів ради. 6) Внесеня. Кожде союзне сотоваришенє висилає на загальні збори одного відпоручника, який має виказати ся повновластию на письмі і зложити єї до рук председателя загальних зборів. На загальних зборах мають рішаючий голос лише відпоручники союзних сотоваришень. З голосом дорадним можуть брати участь в загальних зборах всї члени союзних сотоваришень (§§ 12. 13. статута). До важности рішень загальних зборів вимагає статут присутности найменше одної третини відпоручників всїх союзних сотоваришень. Просить ся всї сотоваришеня, щоби вислали своїх відпоручників на загальні збори; коли би сотоваришенє з яких небудь причин не могло вислати відпоручників з своєї місцевости, належить повновласть переслати особі, замешкалій у Львові, яка би заразом була членом одного з союзних сотоваришень. Коли би і се було неможливе, просить ся підписану повновласть переслати Краєвому Союзови Ревізийному у Львові а повновласти сї розберуть між себе прибувші на збори учасники. На оборотній сторонї повновласть може сотоваришенє свої бажаня письменно подати. Відпоручників на загальні збори установляє дирекция (управа). Коли би задля браку комплету збори не могли відбути ся, вину поносити будуть виключно занедбуючі ся сотоваришеня. — *Рада Товариства „Краєвий Союз Ревізийний“ у Львові*

КОНКУРСИ.

Головний Виділ Товариства „Просьвіта“ у Львові бажає виобразувати заводових учителїв і інструкторів в рїжнородних галузях сїльського і домашного господарства, і тому розписує отсим конкурс на 6 запомог для молодих людий, що хотїли би образувати ся в практичних заводах і остати в службі Товариства.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Для Товариства є потрібні заводово образовані люди в слідуючих напрямах: 1) в садівництві 2) рільництві, 3) годівлї худови, 4) молочарстві, 5) технольогії господарський і 6) в домашнім жіночім господарстві.

Компетенти, які хотїлиб посьвятити ся студиям в однім з названих напрямів, мусїли би передусїм скінчити загальні заводові студиї, коли ще їх не скінчили, а опісля доперва моглиб спеціяльно образуватись в однім вибранім напрямі.

У всїх компетентів є пожадана укінчена середна школа; першенство будуть мати компетенти, що кінчать заводові студиї, або їх вже покінчили, і бажалиб при помочи Товариства спеціяльно в однім напрямі виобразуватись. Всї компетенти, що отримають запомоги, будуть зобовязані відслужити Товариству побрані запомоги, а коли би сего сповнити не могли, мають побрані запомоги звернути.

Високости запомоги Товариство не означує вона буде залежати від близших услівій компетентів, напряму студий і часу потрібного до їх укінченя. При гім звертаємо увагу на се, що о запомогу для образованя в домашнім господарстві можуть старати ся тільки дівчата і жінки.

Поданя о наданє повисших запомог належить вносити до Головного Виділу Товариства „Просьвіта“ у Львові (Ринок ч. 10.) найдальше до 1. цьвітня 1908. і залучити: 1) метрику хрещеня, 2) сьвідоцтва шкільні, а дальше подати а) начерк напряму студий в якім хто хоче образуватись, при чім належить представити плян науки, назвати школу, де хто бажає учитись і означити час, коли зачне науку; Виділ Товариства застерігає собі однак право змінити напрям студий, науковий плян і вибрану школу; б) вкінци означити належить високість пожаданої запомоги і реченець її виплати.

Всяких близших інформаций уділяє Виділ.

За Головний Виділ Товариства „Просьвіта“ у Львові:

Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

Надіслане.

„Інститут Зандерівський“ читай оголошеня на 4 сторонї. 282 2—6

Гомеопат Д-р Дорнфест
ординує від 9—12 і від 3—6 площа Академічна 3. 227 4—10

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відхідове средство. 176

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **плянів і кошторисів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 29 1—?

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:

Барометри аневроїди по 7 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо найбільшім вибори окуляри, цвікери, люпи і всїлякі иншї прибори оптичні.

Инші направи полагоджують ся як найскорше і найдешевше.

Подяка.

Пп. Антону Манастирському і Волод. Хомику артистам і членам „Товариства руської штуки“ за гарне украшенє церкви подяка і горяче поручене.

Боднарка 27/2 1908.
О. Алекс. Говда і комітетові. 283

Кінематограф „Cinephon“
ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.
від 2?/1 до 6/8 нова прекрасна програма. Нові серії живих образів як: Ревія фльоти перед царем, як також гумористичні і драматичні нові образи
229 Що тиждня нова програма. 1—9

Наклад вже на вичерпаню!

Вийшов моїм накладом славний, майже приваючий, через військову музику всюди граний

„Хави-Марш“

в уложеню на фортепян на 2 руки.

Висилаю його всюди оплатно за надісланєм переказом 1 корони відворотно.

З поважанєм
289 1—3 Д. ГЕШЕЛЄС, книгарня в Перемишли.

САМОРОДНІ ВИНА

із власних виноградів в токайсько-гедьольянських горах продає бочками на 50 або 136 літрів, по цїні 1, 2 або 10 кор. від літра, loco Sátoralja-Ujhely.

Адресувати по мадярськи; Rigan Mihály, notarius, Felsőcsebény, Comitat Zemplén.

Прібки на жаданє оплатно і даром.

За натуральність ручить ся. 136 7—10

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту „ДНІСТЕР“

спомагаюче заревестроване з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щоденні на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцію на 6%; і сплату розкладає на 10 до 15 літ

(При 30 ратах піврічних виносить рата амортизацій на на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 корон позички).

Векслї приймають ся тільки 3 місячні з підписами на 6% до 7%.

Член ми можуть бути і позичку дістати тільки члени обезпечені більше літ в „Дністрі“.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цїли квоту К 45835.

Вкладки виносять 31/12 1907:				К 2,795 183
Позички удїлені	„	„	„	3,410.684
Удїли членські	„	„	„	234 398
Цінні папери	„	„	„	130.452
Фонд резерв. і иньші	„	„	„	46.842
Льокациї	„	„	„	182 206

Канцелярия Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полудньом від 8 до 2 год. 126

Парохія Красів львівської архієпархії недалеко Львова о 89 моргах, близько гостинця стрийського до заміни. Згодженя надсилати до адміністрациї часописи „Діло“. 276 3—3

Урядник емеритований самітний пошукує самітної, бездітної вдови або властительки малого господарства або домовитого на селї або в місточку в ціли спільного ведення домашнього господарства; евентуально куплять також господарство або дім. Згодошення до „Odrozda“ в Кракові, poste restante. 270 3—8

Адвокат в місті а округи судом пошукує рутинованого компаніїнта в правом субституції, котрий евентуально могби обняти канцелярию яко спільник. — Відомість в Адмін. „Діла“. 24± 3—3

Мед курдиянний липовий в 5 К бляшанках тільки по 5 корон оплатно, в більшій скількости 72 корон за 100 кіл вище. Евстахій Юзичинський Бережани. 155 1—?

Біклїнґи поділевіли лише в торговли Леонарда Солецького, Б. Торого ч. 2 Львів. 263 a

Іконостаси виготовляє після стилевих планів різбарська робітня Евст. Щуплакевича Львів, улиця Шпитальна ч. 35. 4±a

Краєвий Союз господарско-молочарський

в Стрию пошукує чоловіка рутинованого і фахового в справах молочарства під взглядом технічним як і торговельним, котрий міг би обняти головну управу діловодства „Союза“ в Стрию — в можливо найскоршім часі. Близші условія платні і умова згодошувати належить на адресу о. Остапа Пижанковского пароха в Зарваниці п. Стрий. 298 a—3

Одинока руська
ЛІТОГРАФІЯ
Андрія Андрейчина
у Львів, Коперника 30.

МАЛПИ, корови, папуги, безроги, канарки, коні, коти ангора і гончі пси пошукує з порученя Вп. Покупців „DOKOTEUM“, Львів ул. Шайнохи. 103 6—?

У ЛЬВОВІ
при ул Романовича 3
(ріг ул. Фредри і пл. Академічної)
(телефон 1020) отворено перший в краю
Інститут Зандерівський
від фірми
Доцента Д-ра А. Ґабришевського і д-ра Болтковського.

Лічниця механічна всесторонна в славні поручувані електрикою апарати Д-ра Зандера в Штокгольмі.

1) Запобїгає против чахотки і шкідливих наслїдків сидячого способу житя т. є. гостця, анемії кишок, гемороїдів, аванпена жил і т. д.

2) Лічить: хороби серця і жил, астму і розширене легких болї жолудка і кишок, ревматизм і артритизм отлость і хороби нервові, безсонність, болї голови і т. д. побіч него

ЗАКЛАД ОРТОПЕДИЧНИЙ

в якім лічать ся: всїлякі вбочени у будові тіла, малий зріст, горби і скривлення хребетного стовпа і карку, ніг, бедер, болї ставів і м'язів. Виріб горсетів, пасів на пропуклину і черевних. 251 1—?

Купелї в горячім воздусї.

Дві машини

до писаня марки „Yost“ одна з польським другом з руським письмом, цїлком нові, неуживані, низше цїни фабричної оказиїно до продана, евентуально на рати. Відомість: Максиміліян Любінґер, Львів, Ягайлонська ч. 7. 286 1—6

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИЧСЬКОГО
у Львові ул. Баторія ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61
біля рамп) поручає знаменитих тіста часвники, медівники, цукри деверві і шоколяду. 187

81 морґів найлїпшого орного грунту, 6 морґів лук в двома погорсами і фільварок о 90 моргах з будинками до розпацованя з громади Хильчиці, 8 кільометри від Золочева. Близші відомости удїлить властитель Рэт, Львів, ул. Панська 6 265 10—10

Подяка.

В тяжкім смутку, яким Всевишний навістив нашу хату, покликуючи ненадїйно до Себе найдорожшого нашому серцю мужа, отця і дїдуня, бл. п. Анатоля Вахнянина, почуваємо ся до обовязку, зложити сердечну подяку в першім рядї Високодостойному Духовенству, що відправило сїм парастасів і панахид біля домовини Покійного, що помянуло Його душу при численних службах Божих та відвело Його тлінні останки на вічний спочинок. Дякуємо всїм серцем Всесьвітлїйшим і Високопреподобним оо. мітратам: Андрієви Білецькому і Льву Туркевичеви, о. прал. Білинському, о. крил. Чапельському, отцям шамбелянам, Касияновi Куницькому і д-рови Юрикови, о. ректорови, д-рови Йосифови Жукови, отцям віцеректорам Лицинякови і Панківському, о. послови Давидякови, о. сов. Евгенієви Гузарови, о. сов. Александрови Стефановичеви, о. сов. Федусевичеви, о. сов. Яримовичеви, о. сов. Пачовському з Баршович, отцям катехитам: Алексевичеви, Бодянському, д-рови Дорожинському, о. Сл. Каргутови, о. Лежогубському, о. Лопатинському з Тернополя, о. Лужницькому і о. Рудовичеви, о. парохови Давидовичеви, о. Мєренкови, о. Аниськевичеви з під Збаража і о. Гірнякови з Винник. Сердечно дякуємо д-рови Іванови Копачеви, о. сов. Лежогубському і проф. Романови Цеглинському за їх величні і сердечні промови, проголошені над домовиною Покійного. Велике спасибіг Дорогим нашому серцю паньству Александрам Барвінським і д-рови Стефанови і Марії Федакам, хвальним видїлам товариств „Просьвіта“, „тов. ім. Лисенка“, „Львівського Бояна“, Учительському Зборови і Ученицям „Вишого музичного Інституга“, Дирекциї „Фільгармонії“ і редакциї „Руслана“ за прегарні вінці з живих цьвітів. Глубоку подяку переказуємо хорам питомців духовної семинарії, „Львівського Бояна“, „Бандуриста“ і учеників академ. гімназиї та їх дирігентам, п. Цегельському, Мих. Волошинови, Березовському і проф. Вітошинському за чудово відспівані пісні в часї похорону і заупокійних богослужень. Дякуємо рівнож хорови „Лютні“, що піснию віддала осганню прислугу свому першому голові. До окремої подяки почуваємо ся для д-ра Стефана Федака і о. кат. Лицияка, що старали ся відгадати наші думки і несли нам щиру розраду в нашім сирітстві. Дякуємо отцям поалатам, Войтовичеви, Подолинському і Стрийському, що прибули з Перемишля на похорони. Не менше щиру подяку шлемо членам Ради шкільної краєвої, Директорам, Учительським Зборам та ученикам академ. гімназиї і її філії, делегациям руських товариств і Всїм, близьким і далеким, знакомим і незнакомим, що так численно явили ся на похоронах, я вкінци Всїм Приятелям і Почитателям Покійного, що прислали нам заочи співчутя. Бодай сею дорогою просимо Всїх приняти від нас щире спасибіг!

Йосифа Вахнянинова жена, *Леонтия Студинська* дочка, *д-р Мирон Вахнянин* син, *д-р Кирило Студинський* зять, *Ірена і Юрко Студинські* внуки. 290 1—1

ОПОВІЩЕНЄ.

Загальні Збори товариства взаїмного кредиту „НАДІЯ“ в Бережанах відбудуть ся дня 18 марта 1908 о годинї 2-гій по полудни в сали товариства з слїдуючим порядком дневним:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Звіт Дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907 і удїленє Дирекциї абсолюторії.
3. Розділ чистого зиску.
4. Вибір одного члена Дирекциї і його заступника і одного члена Ради надзираючої.
5. Внесеня членів.

Наколиб не зійшло ся вимагане статутом число членів, відбудуть ся того самого дня о годинї 3-тій по полудни другі загальні збори без огляду на число присутних членів. 287 1—1

С. М. Соневицкий. *Д-р А. Чайковский.*

Оповіщенє загальних зборів.

Продовженє звичайних загальних зборів членів „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦЇ“, стоваришеня зареєстрованого з огран. порукою у Львові, відбудуть ся в четвер дня 19 н. ст. марця 1908 о год. 4 по пол. в домі „Народної Торговлї“ ринок ч. 36, перший пов.; з слїдуючим порядком дневним:

1) Відкритє зборів;
2) Справозданє дирекциї з дїяльности за рік адм. 1907;
3) Справозданє і внесеня комісиї контрольної;
4) Відчитанє справозданя комісиї колявдацийної;
5) Зміна статута;
6) Доповняючий вибір двох членів Ради Надзираючої на міце вильосованих і одного на місце уступившого;
7) Означенє марки презенцийної дая членів Ради Надзираючої;
8) Внесеня і інтерпеляциї членів.

Легітимациєю для членів служить їх книжочка удїлова. — Білянс за рік адм. 1907 виложений до перегляду членів в канцелярії стоваришеня, а на жаданє висилає ся почтою.

Львів дня 30 сїчня 1908.

Ярослав Ільницький Председатель Ради. *Теодозий Лежогубський* Член Ради. 214 1—2

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 122 —?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се виробляють ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кил. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся франко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кождa сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвічки приторучає „Народна Торговля“. Сотни похвал і признань!!!

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руського Товариства Педагогічного, під редакцією Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

ЛЇЯРНЯ ДЗВОНІВ
АНТОНІЯ СЕРАФИНА
в КАЛУШИ
відзначена почетним дипльомом на виставі в Кракові і чотирома срібними медалями,

виконує **дзвони** рїжної ваги і приймає ушкоджені дзвони до переливання в найкоротшім часї, а також має на складї готові дзвони рїжної ваги

Дякуючи всїм Вп. Приходникам і Фундаторам за всї дотепериїні заповлення, прошу о ласкаві заповлення так на поодинокі нові дзвони як і на цїлі групи. За тревалість материялу і гармонійний звук моїх дзвонів ручу і дякого осьміляю ся приторучати їх Вп. П. Т. Публиці.

'95 1—? *З глубоким поважанєм* **АНТОНІЯ СЕРАФИН.**

Агентів не висилаю.

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.
! Проч з визиском !
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Видання „Благотворительнаго Общества изданія общеполезныхъ и дешевыхъ книгъ“.

(СПб. Офицерская, 36 I, кв. 13.)

(Цѣна въ копѣйкахъ.)

Ч. 26. „Найманка“, повѣсть Т. Г. Шевченка (въ 30 малюнк. 8 (велик. 10 к.)
Ч. 27 „Прыгунъ на хуторѣ“, О. Русова (метеорологія, въ 1 малюнк.) 5
Ч. 28. „Божія искра“, оповѣданія про Рафаеля, С. Русовой (въ 15 малюнкахъ 5 (велик. 10 к.)
Ч. 29. „Катерина“ повѣсть Т. Г. Шевченка (въ 15 малюнк.) 5 (велик. 10 к.)
Ч. 30 „Ходимо на Нимъ“, О. Кобылянского (въ 9 малюнк.) 5 (велик. 10 к.)
Ч. 31. „Винокъ“ (чытанка), О. Білоусенка (въ 12 малюн.) 35. (великов 60 к.)
Ч. 32. „Сѣльскія пѣсни“ (про вытасы) Т. Рыльского 5.
Ч. 33. „У дытыны головка болыть — у матери серце“ (якъ годувати та доглядати малыхъ дитей) Г. Задеры 5.
Ч. 34. „Підъ землею оповід. про шахты“, М. Загирня (выд. 2 гр, въ 8 малюн. 12.
Ч. 35. *Оборонець покривджены*ъ“. опов. про Линкольна (въ портретомъ) М. Загирня 10.
Ч. 36. „Мале та розумне“ опов. про мурашокъ (въ 2 малюн.) М. Е. Р.
Ч. 37. „Середъ выноградарявъ пивдени и Франціи“ С. Русовой (въ 10 малюн.) 5.
Ч. 38. „Якъ видкрыто Новый Свитъ“ Д. Дорошенка (въ 7 малюнками) 6
Ч. 39. „Товарышки кромышни“ В. Доманицького 5.
Ч. 40. „На громадській роботи“ (про П. Куліша) Д. Дорошенка 8.
Ч. 41. „Первоучителіи славянъ“ (про Кырыла и Меѳодія), А. С—го (въ 5 малюн.)
Ч. 42. „Повна що до выгодыньъ“, кн. перша, К. Квитки 5.
Ч. 43 „Правда що-до выгодыньъ“, кн. друга К. Квитки 5.
Ч. 44. „Первусинъ сотъ“, М. Левицького (въ 7 мал.) 8.
Ч. 45. „Вижитки сѣльскі по Полтавщині“, В. Винниченка 5.
Ч. 46. „Українське букварь“ С. Русовой О.
Ч. 47. „Початки науки про права конституційні“, К. 6.
Ч. 48. „Якъ люде живуть у Новѣгіи“, С. Р. 8.
Ч. 49. „Оповіданя про Вука Караджича“ А. Веретельника 7.
Ч. 50. „Смерть за правду“ (про І. Руса) В. Доманицького 5.
Ч. 51. „Про старі часи на Україні“, М. Грушевського (въ 40 малюнками) 10.
Ч. 52. „Про народоправство“ кн. І. Снаренка 8.

Сі книжки продають ся книгарям за знижкою 30% на готові гроші, або 30% на комісию. Рахунки при остатній умові зводяться двічи на рік: у сїчня і липня місяці кождого року

Книжки, визначені вірхою“, ухвалені „Министерствомъ Земледѣлія и Государственныхъ Имуществъ“ які надають ся до бібліотек гіборобських і садівничих шкіл.

Листковий Календар

до віддиранє що дня з красною вінетою до вішаня на стїну або ставленя на бюрку продає по 1 К з пересилкою 1·20 К.

„Сокільский Базар“
у Львові, ул. Руська ч. 20.
122a 6—?

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5 2[illegible]	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·4[illegible]	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·[illegible]	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10 50
Пустомит	7 29	11 50	3 51	9·40a	10·50
Самбора	8 00	10 30	1 55	—	9 20
Дрогобича	8 00	10 30	1 55	9 20	11·50†
Рави руської	7 10	2 40	6 50	—	—
Янова	8 22	1 15	6 00	9 25	10·10†
Брухович	7 10	12·40	1·46†	4·50	8 20
Брухович	10 05†	—	8·25	5 30	9·35a
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7 0[illegible]	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45a	1·26	6·25	10·30
Самбора	5·00	7·05	4·30	—	10·51
Дрогобича	5·00	9·05	3·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·52	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	8 12	11·05	3·28	5·45	8·34a
Брухович	7·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8 45	8·40	4·05	7·30	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою и — в неділї і сьвята від 1/4 до 10/8 що день буквою и. 1

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський ІІ.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 48. Львів, второк 3. н. ст. марця (19. ст. ст. лютого) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки)

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чвертьрока . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсертову або за всі місця, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платити у Львові.

Експроприятори.

В чєтвер минулого тижня пруська палата панів приняла з незначними змінами ухвалений вже палатою послів проєкт закона про вивласненє Поляків. Аби дістати законну силу, потребує тепер пруське експроприяційне предложенє тільки апробати від палати панів для пороблених змін. Сеї апробати більшість пруських послів правительственному проєктови певно не відмовить і ми будемо сьвідками, як зі споконвічної польської землї, пруський жандарм буде викидати польського мужика і обшарника, — будемо сьвідками цілого ряду особистих, родинних і громадних трагедий, що супроваждати-муть процес германізациї польської землї.

Під осудом опінії цілого культурного сьвіта доконав ся сей акт насильства над Поляками. І серед протестуючих не забракло рішучих голосів з боку цілої української преси. Справді, похибку зробили наші парляментарні посли, що в часї, як більшість австрийського парляменту протестувала проти пруського проєкту експроприяції, віднесла ся до тої манїфестациї пасивно. Вони повинні були використати сю нагоду на те, щоби висказати недвозначний і рішучий осуд на всїх національних гнобителїв, у тім числї і пруських експроприяторів, та рівночасно наклеймити тих експроприяторів, що вдерли ся на нашу прадїдну землю та день-у-день переводять вивласненє наших національних дібр на свою користь. Бо пруський експроприятор на польській землї, се рідний брат польського експроприятора на руській землї. Ріжниця між ними тільки така, що перший доконує насильства дорогою явного закона і виставляє себе на осуд цілого сьвіта, міжтим коли польський гакатист у нашім краю робить насильства на нашім народї противзаконно, тихо і хитро та претендує перед широким сьвітом на героя і мученика національної справедливости.

Тай ще одна між обома наїздниками ріжниця. Пруське правительство, котре здобуло Познанщину при подїлї Польщі, протягом сотки лїт перемінило країну, знищену війнами й зруйновану польсько-шляхотською господаркою, в країну економічного добробуту, середної осьвіти й культури. За ініциятивою і з підмогою „варварських" Прусаків піднесло ся польське міщанство, розвинув ся промисл, зацвила торговля. А тимчасом „культурні" Поляки, що захопили власть у Галичинї, знищили нашу країну економічно, заперли мужика в темряву анальфабетизму, скорумпували міщанство і бюрократию неймовірною погордою до всякої законности, брутально давили й давлять усяку прояву національного, політичного і культурного жита в нашім краю. І ми, галицькі Українцї, коли бачимо загальний культурно-економічний під'єм Поляків під пруською властю, при рівночасній їх національній недолї в Познанщинї, іноді не знаємо, на що нам більше жалкувати: чи на те, що взагалї ми попали під чужу власть, чи може на те, що ми дістали ся під власть і вплив такої наскрізь здеморалїзованої, культурно безплодної й марної вітки польського народа, як галицькі вороги нашої нациї...

Вивласненє! Слово страшне. Та Прусаки ухвалили закон на вивласненє одної категориї вемельних власників. А тимчасом без осібного та проти істнуючого закона польські експроприятори в Галичинї переводять всесторонну, як найширше й найглибше сягаючу, безупинну експроприяцию на нашім народї. Бо нїчим иншим як невгаваючим вивласнюванєм нас з наших народних дібр на користь чужинцїв є те, що кождої хвилї, кождої днини дїють ся навкруги нас.

Вивласнили й вивласнюють нас з нашої школи, — вивласнили й вивласнюють нас з наших економічних дібр, котрі пливуть як дачки й податки на скріпленє польської культури й польської сили. Вивласнили нас з належної нам полїтичної поваги, полїтичного значіня, загарбали репрезентацию нашого народу в свої руки. Вивласнюють нас з нашої землї, кольонїзуючи її чужими зайдами. Всї уряди, школи на нашій землї — не наші. І так в безконечність — ведеть ся перед нашими очами на всїх полях насильна, систематична експроприяция. Про вивласненє з перед століть, коли наїздник з оружєм в руках загарбав величезні простори нашої землї, вже й не згадувати.

Безперечно і пруські експроприятори на гірші від своїх польських побратимів. А може й навпаки...

Язиковий закон для Чехії.

Офіциальний „Fremdenblatt" заповідає нову акцию центрального правительства для полагодженя національного питаня, а саме вироблене язикового закона для Чехії. Безпосередний привід до того дав голосний в Чехії інцидент в Єгері, де нїмецький суд в супереч розпорядженям з 1880 р. і довголїтній практиці, покликуючи ся на основні закони, відкинув чеське подане. З сього приводу „Fremdenblatt" пише:

„Се очивидно не може бути корисне для юстициї, коли через наглу зміну довголїтної практики вводить ся иншу оспорювану практику. Запобігти сьому на будуче належить не тільки до обовязків, від яких нїяке правительство не може усунути ся, але також до необхідних умов упорядкованого державного житя. Одначе правительство хоче не тільки зверхного, але внутрішного супокою, котрий спірних питань не відкладає, але їх розвязує. Треба конче в Чехії замість оспорюваних і противних собі претенсий дійти до сталих, забезпечених основ. А всесторонно признану, річевим інтересам юстициї як також загальній політичній потребі відповідаючу правну основу може дати тільки закон. Тому правительство має намір сотворити такі законні підстави. Се очивидно може вдати ся не серед найгорячійшої боротьби, тільки в станї завішеня оружя, коли партиї перестануть витягати на ново спірне питанє, а також инші чинники публичного житя перестануть по агітаторськи трактувати цілу справу. Та успіх сеї проби законного управильненя залежати-ме в першій мірі від того, чи спорячі партиї знайдуть волю і відвагу до супокою. Вони мусять бути того сьвідомі, що на них в сім випадку паде бодай така сама відповідальність, як на правительство. А правительство знайде середну дорогу, коли тільки партиї підійдуть до нього на половину дороги".

Очевидно, що від сеї заповіди виробити закон до вироблення, внесеня і парляментарного переведеня закона ще дуже далеко. В кождім разї з сього донесеня видно, що бар. Бек думає в ближшій чи дальшій будучности приступити до розвязуваня національного питаня в Австрії по звісній своїй програмі: „крок за кроком, від краю до краю" — і т. д. Коли в тім своїм походї помиреня народів бар. Бек дійде до Галичини, не знати...

Ми вже мали нагоду з приводу програмових заяв бар. Бека в парляментї і в буджетовій комісиї зазначити, що його програму полагодженя національного мира треба вважати за схиблену, що се є нїчого більше як традицийне австрийське „durchfretten" і „fortwürsteln". Національне питанє на нашу думку може бути полагоджене тільки загально державним законом, який і в теориї і в практицї признавав би всїм народам однакові права, однаковий правний простір для їх національного розвитку, а не рядом льокальних законів, які не можуть бути нїчим иншим, як тільки санкциєю місцевих відносин в даний момент.

Коли-ж центральне правительство вибирає власне таку дорогу, то нам у Галичинї — як ми се вже зазначили з приводу програмових заяв Бека — не лишаєть ся нїчого иншого, як примусити центральне правительство заняти ся як найшвидше польсько-руськими відносинами.

Вибори з галицьких міст.

Галицькі вибори соймові доходять до кінця. По селах вибрали собі вчера послів міста — лишають ся ще вибори 3 репрезентантів торговельно-промислових та 44-ох заступників курії великої посїлости, яка творить звичайно „bieg posiedzenia" для всїляких панів, які помимо патронату „кавок", благословенства „Narodow-oї Rad-и" та помимо коррупциї, шахрайства і терору не добули собі „zaufania ludku" та перепали по селах а згл. містах.

Вчера вибирано з галицьких міст 28-ох послів, а вибрано лише 24-ох тому, що у Львові вибрано місто 6-ох лише 3-ох послів — а 3-ох будуть вибирати в середу; крім того відбуваєть ся нинї поновний вибір в Самборі.

Вислїд голосованя в поодиноких округах був такий:

Бяла (дотеп. посол Р. Люкас). На 286 голосуючих вибрано нїмця Кароля Гемпля.

Броди. На 477 голосуючих вибрано 411 голосами на ново дотеперішнього посла — Окт. Салю (вшехп.) сіоніст д-р М. Бравде одержав 66 голосів.

Дрогобич (дотеперішний посол Л. Віснєвський). На 1164 голосуючих вибрано 910 голосами проф. льв. університету і посла до буков. сойму, д-ра Альфреда Гальбана (консер.) Русин Дмитро Леськів одержав 254 голосів.

Ярослав. На 569 голосуючих вибрано на ново одноголосно д-ра Вл. Яля (дем)

Коломия. На 1365 голосуючих вибрано на ново 1158 голосами Яна Клєського (вшехп.) Русин д-р Іван Раковський одержав 123 голоси, Нїмець Франц Вебер 84 гол.

Краків. На 4540 голосуючих вибрано дотеп. послів д-ра Ю. Лєа (4022 гол.) і І. Федоровича (3773 гол.) д-ра Е. Бандровського (3847 гол.) і д-р Ляндава (3064 гол.) Всї вони виступали як кандидати з'єдиненої демократиї. Независимі кандидатури комітетів ремісничих і міщанських: К. Бартошевич (850 гол.) д-р Ф. Буяк (729 гол.), А. Стащик (569 гол.) та А. Кособуцький (557 гол.) поперепадали. Два другі дотеперішні краківські посли д-р Станїшевський і Вол. Яворський зовсім не кандидували.

Новий Санч. Дотеп. посол пок. Ю. Дунаєвський. На 1173 голосуючих вибрано 967-ма голосами мін. скарбу д-ра В. Коритовського (конс.) Купець Ф. Ріпер одержав 206 голосів.

Львів. Вчерашне голосованє тревало у всїх салях до год. 10 веч., а в сали VIII-ій аж по за північ; скрутинія покінчила ся аж о 6·15 рано. Загалом голосувало 5.305 виборців; абсолютна більшість 2.653. Послами вийшли з вчерашнього вибору: през. міста Станислав Цюхцінський (дем.) 3.511 голосами, адвокат д-р Натан Левенштайн (дем.) 3.757 голосами і презес „Кої-а" проф. д-р Стан. Гломбінський (вшехп.) — 3.511 голосами. Поза тим одержали д-р Б. Адам (вшехп.) 2.451 гол.; д-р М. Грек (людов.) 2.349 гол.; д-р Рогер бар. Баталія (вшехп.) 2.317 гол.; Осип Найман (дем.) 2.216 гол.; д-р Л. Герман (вшехп.) 1.751 гол.; д-р Г. Малаховський (дем.) 1.481 гол; д-р Л. Ридигер (клєрикал) 1.053 гол.; Осип Гудец (соц. дем.) 1,015 гол.; Корнель Яворський (канд. учительства) 708 гол.; д-р Мих. Васунг, (дем.) 535 гол.; Мария Дулємбянка 535 гол.; Ян Солєський (дем.) 341 гол. Розстрілених голосів було 25, а між ними 11 впало на д-ра Озаркевича, який зовсім не кандидував. — Завтра відбудуть ся нові вибори на трех послів.

Перемишль. На 1.393-ох голосуючих вибрано 1014 голосами демократа, д-ра Б. Долїнського. Вшехпольський кандидат, д-р Тарнавський із 378 голосами перепав.

Ряшів. Вибрано одноголосно 573-ма голосами дотеперішнього посла, д-ра Ст. Яблонського (вшехп.).

Самбір. Тут виступали три кандидати: дотеперішний посол д-р Францішек Томашевський (вшехп.), д-р Фр. Соболєвський (дем.) і Ян Земняк (люд.) Голосовано три рази, але нїхто з голосуючих не одержав абсолютної більшости. Нинї відбувають ся тїснїйші вибори між д-ром Соболєвським і Земняком, бо вшехпольський кандидат, д-р Томашевський вже вчера перепав.

Станиславів. На 1.207 голосуючих вибрано 920 голосами на ново д-ра Л. Білїнського (конс.) опозиц. канд. Мст. Зайончек одержав 287 гол.

Стрий. На 925-ох голосуючих вибрано 666 голосами на ново послом д-ра Ф. Фрухтмана (дем.). Русин Ом. Колодницький одержав 240 голосів.

Тернопіль. На 607-ох голосуючих вибрано одноголосно дотеп. посла Ем. Міхаловського (вшехп.) Русини від голосованя здержали ся.

Тарнів. (Дотеп. посол д-р А. Вайсінгер). Послом вибрано 607 голосами д-ра Т. Тертіля (вшехп.)

Бережани-Золочів. На 1070 голосуючих вибрано наново 870 гол. вшехпольського кандидата, д-ра Ст. Шецля. Кандидат Русинів, д-р Д. Левицький одержав 89 голосів, а Віснєвський (люд.) 92 гол.; 19 гол. розстрілених.

Ол. Галичанка.

З одеських спогадів.

(*Конець*).

Ледво відійшли ми кільканайцять кроків, приходить менї на думку, що нашому чемному провідникови цілком слушно належало би ся кілька гривенників на чай; треба вернути. Як стій обертаємось і майже вдаряємо об якогось чоловіка в робітничій блюзі, що слїдом йшов за нами. Вертаємо спішно, але провідника анї слїду. Розпитуємо дворника, та сей каже: „Дармо не трудїть ся, бо то сам настоятель приюту; він нїчого не прийме".

Се нас застановило. Чому-ж було йому не признати ся, хто він? Чому на тонку чисту сорочку надївати подерту верхню свиту? Се щось не ясно, Женя мимоволї оглянулась трівожно; стрінутий перше робітник не пішов наперед, а читає на кійоску оповіщенє про переговори. На закрутї дороги стаємо коло будки пити квас; наш робітник недалеко також остановляє ся на хвилину, нїби рів одушно розглядає ся в около і звертає ся в нашу сторону.

— Се шпіон! — шепче нараз тревожно Женя: — Смотріть де-б ми не пішли, його не позбудемось. Боже мій, що тут робити?

Всїх опановує немиле чувство тропленої звірини.

Без намислу пускаємо ся в першу надибану уличку. За хвилю пізнаємо, що змилили дорогу; вертаємось і знов стрічаємо його рівнодушного, нїби не звертаючого уваги нї на кого. Може-б нам подїлитись, розійтись... і куда йти? До дому, в кондіторскую або до бібліотеки?

Нервові рухи, трівожні шепти, не минають його уваги, Женя тратить голову:

— На що ми там ходили, на що так свобідно говорили? Тепер на мене звернена увага полїциї... Боже, яка неосторожність!.., Ідіть, Ідіть собі, де гадаєте, а я вступаю до одної з моїх пациєнток. В такім станї годї йти до дому; мама зараз пізнала би...

Розходимо ся. Ми обі помалу зачинаємо відзискувати зимну кров, жартуємо собі навіть з недавного переляку; а вже по годиннім читаню в городській бібліотецї над вечер зовсім спокійно і весело вертаємо домів.

Женю застаємо трівожну, зденервовану, як неспокійно дрібними кроками міряє комнату.

— Що то буде, як мама дізнаєть ся? Ще готова зіритуватись, а се при серцевій недузї так ннбезпечно! Чи казати їй, упередити, чи оставити так?..

На щастє старушка пішла до тїтки. Пробуємо розірвати, розговорити Женю, але се не удає ся.

— Ви не знаєте ще наших! Той провідник не без причини, вислухавши всїх наших уваг, післав за нами тайного полїцая. В сій хвили полїция знає все, що їй потрібно знати; а коли вони дізнали ся що небудь не ясного, то в ночи готов бути трус. Я вже перекидала всї свої листи, книжки, письма. Може й у вас що-небудь недозволеного знайдеть ся; ради Бога, треба те все знищити, усунути.

— Але-ж, Женю, по що зараз такі страшні думки! Що-ж вони могли о нас дізнати ся? Та-ж ти не анархістка. Ми приїхали лїчитись; яка-ж тут причина нічної ревізиї?

— Ей, що ви знаєте? Хиба-ж наші жарти на тему пашпорту не можуть бути витолковані, як хто захоче? Хто може бути певний, що не знайде ся на нього яка-будь ключка? Хто-ж не читав коли-небудь проклямаций або заказаної, хоть деинде зовсім невинної книжки? Хто може знати, чи котрий з його знакомих, з котрим иногдї сходить ся, не записаний лихо в полїциї? Досить зійтись з чоловіком, випущеним з тюрми, аби й самому подати ся в підозрінє... А наші колишні пісні вечірні, хоть сьпівані півголосом, міг чути дворник, а вони всї на услугах полїциї. Се все вистарчає аж надто до нічного нападу в легальній формі.

— Ну, се вже друга річ. Коли так, то можливо. Але в кінци нехай собі прийдуть; нїчого не знайдуть. Ми зараз свої „Вістники" та другі галицькі книжки поспрятуємо, поховаємо; і навіть цїкаво буде поглядїти на тую комедию!

— Найперше перед ними нїчого не укриєте: вони шукають і в ліжках і в комині і на стінах, навіть під підлогою. А по друге, хоть нїчого не не знайдуть, можуть взяти на участок, приарештувати.

— Се ще інтереснїйше; а чейже без причини не засудять.

— Ах, які ви недосьвідчені! Інтересно! Я раз була сьвідком такої інтересної події і незабуду її нїколи. Се було ще за часів моєї практики в шпитали. Нічні дижури томлячі; хочеть ся спати. Тож для розривки ми всї зійшлись до одної салї; в разї потреби надзирательки мали приказ задзвонити на нас. Пішли жарти, розмова, а в кінци, як були в білих робітних халатах, деякі пустили ся в танець. Серед того гамору не замічено дзвоненя при брамі та тяжких кроків на сходах, коли нечайно відчиняють ся двері і входить пристав, а за ним шнурочком оден за одним городові. Зараз обставили вікна і двері, а пристав питає стрівожених женщин, котра з них Мария Зоркова. Вона виступає на перед. „Збирайте ся з нами!" каже: „Рівночасно робить ся у вас домова ревізия; мусимо поспішати". Дрожачими руками знимає вона зі себе халат та ховає ся розодїта за дверці шафи, щоб убрати юбку. Городовий за нею. Вона шукає під столиком черевиків; він чемно помагає. Вона бере капелюх з вішала; він теж коло неї, ще й чемненько припрошує: „Не спішіть ся, ми заждемо". А нехай лиш жертва дістане ся з їх руки без сьвідків, по більшій части, на першім ліпшім участку: чемні та вирозумілі зміняють ся на простих збиткуючих чинно посїпак. А коли на вас яканебудь познака або коли ходить о скомпромітованє других, тогдї нї в день нї в ночи не дають спокою; серед ночи, розіспану будять і кажуть складати зізнаня, а кожде необдумане слівце або чиє імя, зараз скрапно занотоване або й перекручене, запроваджує нещасливу жертву в чим-раз більшу матню, з котрої не легко видобути ся. Досить не хотячи назвати яку особу, щоби на неї спровадити такий самий трус та тяганину. Недавно мала приїхати з Парижа одна тутешна студентка медицини. Хтось написав, що у неї може буде дещо з недозволених книжок дістати. Той лист при ревізиї знайдено, і чим скорше заряджено як найострійшу ревізию. Хоч нї одної річи не поминули перешукати, не знайдено нїчого, бо молода дївчина в послїдній хвилї стратила відвагу і нїчого з собою не забрала. Все-ж таки її арештовано і вже кілька місяців мучать допитами та питками.

Се вже справді менше цїкаво! Неспокій Женї удїляє ся і нам; починаємо переглядати свої шпаргали. Що тільки підозрілого, паде жертвою огню, а його слїди старанно затираємо.

Пізно вечером вертає наша стара хозяйка, нарікає на змученє, битє серця; стогни і охи наповняють хату. Вкінци по зимних окладах стара заспокоюєть ся і около одинайцятої засипляє. Ми теж, хоть неспокійні, розбираємось і гасимо; але о спаню нїхто й не думає.

Женя, розстроєна до крайности, не може знести самоти і переносить ся з своєю постелею до нас на канапу; не лягаючи, сідає при вікнї і, підперши голову обома руками, без впину глядить на пусте подвіря. Спершу стараємось її розговорити, розрадити; але розмова не клеїть ся. Женя прямо думки не може зібрати; руки холодні дрожать нервово, від часу до часу бігає в сусїдну комнату переконати ся, чи мама спить супокійно. Мовчимо і пробуємо лежати тихо в надїї, що чейже може удасть ся уснути.

З вечера, скоро тільки замкненó браму, дзвінок раз-враз покликає дворника; але се нас не непокоїть, се ще не пора непрошених відвідин. Як уже всї сплять, по півночи, тогдї лекше у розіспаних щонебудь винайти. Гамір, шум великого міста, поволи утихає, а в тишинї лиш в рядигоди чути віддалений стукіт дорожки та дзвінкі удари кінських копит по гранїтовому брукови дороги. Годину за годиною видзвонює годинник з поблизької „кірхи". Женя непорушно клячить при отвертому вікнї, не зводячи очий з брами. Слух наш так заострений, що кождий гамір мов молотом в голові відбиває ся. Але години спокійно минають. Около першої починаю дрімати.

Нараз, уже перед розсьвітом, різкий звук дзвінка, — за хвилю такий же другий мов електрична іскра піднимає нас на ноги. Глухий стон з грудий Женї: „То вони, — я пізнаю". В роспущї хапає себе за голову: „Боже милосерний, що тут робити? Будити маму чи чекати ще?... Ах, вона того не пережиє! Сього дня така хора, а лїкар заказав всяке зворушенє!...

Якась внутренна дрощ стрясає її утлим тїлом. Обнимаю її, стараючись заспокоїти.

Тимчасом висока постать дворника, дзвонячи ключами, пересуваєсь поспішно через подвіре. Відгомін його шлапаючих пантофлів мов шпильками коле наші нерви. За хвилю відчиняє браму, а кількох полїциянтів враз з своїм старшим всувають ся на подвіре. Мене саму дрощ проходить. Женя блїдне; її зимним потом звохчені руки стискають мене судорожно аж до болю. Товаришка моя, молода дївчина, близька плачу.

В тишинї, хоть з віддаленя розріжняємо їх бесїду і чуємо, як питають про 13. кватиру, звідки сього дня в полудне випровадив ся молодий студент. Назвиско його відбиває ся о наші уха. „Нема, вилетїв пташок з клїтки!" Якийсь проклон з чортами, і поговоривши хвилину, страшні гості зникають за брамою. Бренькіт ключів, стукіт чобіт і все утихає. Добру хвилю стоїмо ще мов загіпнотезовані; вкінци пальці Женї пускають мою руку, і вона, закривши собі лице, починає плакати, плакати, як би душу в слезах хотїла виплакати. Хлипанє її, силою придушуване, часами переходить наче в регіт. По довгих заходах з водою та етером удає ся нам хоть троха її успокоїти.

— Возьміть мене з собою! — благає крізь плач: — Нехай раз відітхну спокійно, нехай перестану бояти ся своєї тїни, своєї гадки, не то кождого слова! О мене не ходить, менї все одно; але коли подумаю, що се може статись причиною смерти мами, то мене розпука поривае. І так вічно; що минуло нинї, може наступити завтра, позавтру, і хвилї спокійної нїколи нема. Я на все рішаюсь, тільки спокою, лиш вільного воздуху для придавлених вічним ляком грудий!

— Тихо, Женю, заспокій ся, не журись, возьмемо тебе з собою. У мене вуйко лїкар, поможе здобути тобі практику; лиш заспокій ся!.. Ми і самі не останемо тут довше і тебе не лишимо, бідна дитино.

Дальша часть ночи зійшла на плянах про виїзд Женї. Поїдемо наперед, підготовимо їй все, попросимо вуйка, щоби нам порадив, де їй осісти. Тимчасом Женя вистарає ся о пашпорти, ви-

Бохня-Вадовиці. Вибрано однодушно (670) дотеперішнього посла, д-ра Ферд. Майса (дем.)

Горлиці-Ясло. На 896 голосуючих вибрано 892 голосами наново о. Л Пастора (кат. центр.), його контрандидат, інж. Нижніцький 14 гол.

Сянок-Коросно. (Дотеп. посол Кав. Ліпінський). На 854 голосуючих вибрано 685 гол. послом Августа Горайського. Вл. Смольський одержав 170 гол., а пр ч голоси розстрілені.

Подгуже-Величка. Послом вибрано наново бурмістра Подгужа Франца Мариєвського (дем.)

Вчерашні вибори не принесли ніяких несподіванок і проминули особливо на провінції майже без борби і богато послів одержало свої мандати навіть без контркандидатів! Іменованя „з під кавок" відограли при мійських виборах ще більшу ролю, як при сільських, послами вийшли особливо у східній Галичині ті, кого собі бажано „під кавками" та кого „вибрали" наші незрівнані в помислах магістратські кліки Сій обставині завдячує свій мандат також і проф. Ст. Гломбінський, дарма, що гр. Потоцький із вшехполяками тепер fiaché. Алеж тут ходило о ратованє престіжу Кол-а, отже вибір його презеса до „jedynego polskiego sejmu" треба було перефорсувати, помимо загальної опозиції проти вшехпольського терору.

Русини на який небудь мандат з мійської курії зовсім не числили і прим. в Тернополи від голосования здержали ся, а в кількох иньших містах висунули свої кандидатури не так для почисленя своїх голосів як радше для можности осьвідомлюваня міщанської верстви, для будженя в них національної сьвідомости і горожанської гідности, що в значній мірі і осягнено. А годі не піднести того, що роботу сю роблено на цілій лінії тільки заходами осіб приналежних до українських партий, бо москвофіли і тут схрунили, не соромлячись навіть афішами апелювати до своїх „избирателей", щоб голосували на польських шовіністів як прим. в Коломиї.

Загалом вибрано досі до галицького сойму 98 послів а то 30 консерватистів, 22 польських демократів всякого автораменту, 19 людовців, 11 Українців, 10 (?) „русских", 3 польських центровців, 1 Стояловця, 1 дикого і 1 Німця.

Як д-р Дудикевич видрапав ся в посли?

З Брідщини одержуємо допись, яка — думаємо — буде інтересним причинким до схарактеризованя доріг, що завели проводира москвофільської „нової ери", д-ра Дудикевича, до посольского крісла. А причинок сей буде для нашого загалу тим інтереснійшим, що як-раз з Брідщини „послував" передше батько „нової ери" з 1890-ого року — п. Александер Барвінський. Нині з ласки тих самих „виборців" і тих самих кругів, що підпирали новоерську політику п. Барвінського, представником Брідщини і нового новоерського курсу буде „русскій амбасадоръ" з Коломиї. Коли дехто в тій сутечи обставин та імени добачує злобу польських верховодів супротив їхних союзників спід „истинно-русскаго" стягу — то мабуть не без деякої рациї.

Дотична допись звучить:

„Як великою тайною оповита була москвофільсько-польська „нова ера" нехай послужить ось-який факт. Вшехпольський комітет брідський поставив був кандидатом Поляка, п. Галадевича, числячи на 240 усіх голосів яко свої голоси 50 польсько-жидівських голосів і около 60 темняків-хрунів. Разом з тим рішила брідська Польонія поборювати Дудикевича яко otwartego Moskala. Та тут зайшло таке, що „Рада Народова", замість затвердити кандидатуру Галадевича, приказала брідським Полякам попирати Дудикевича. У відповіди на се постановив вшехпольський комітет, шоби польські і жидівські виборці ухилились від голосования. Однак ся постанова не дістала затвердженя „Ради Народової", а кромі того один комітетовий дістав носа від „президента польської републіки" за непослух і за пропонованє одного ц. к. старорусина на кандидата, коли вже Галадевич не може ним бути.

Ось-так „порішено" кандидатуру господина Дудикевича. Зачалась тепер робота около її переведеня: форсовано дуже в укр. місцевостях Поляків і Жидів на виборців, або й „істінно-русских". Кілька днів перед виборами товк ся по повіті Демянчук, редактор „Руского селянина", яко агент „Ради Народової" побиваючись за Дудикевичем.

Мимо таких приготовлень, ще в сам день виборів ужито форси. Комісар Маєвський зарядив вибір комісиї не картками, а через піднесенє рук, неначе бояв ся ще за пожаданий результат. Заки зачало ся голосованє, виступив перед виборців п. Галадевич і сповнив „патріотично" приказ „свыше", заявляючи, що не кандидує і взиваючи своїх виборців, щоби всі як один голосували на Дудикевича. Сеї промови за Дудикевичем вислухав ц. к. комісар без протесту.

По виборі доперва почули заморочені виборці підчас „яствія і питія" промови на „русском літературном язикє" та розїхались з тим переконанем, що так само вдоволені були вони й колись вибором п. Барвінського. Цікаво лиш, чи сповнить Дудикевич жаданє деяких „тверд х", щоби вступив в слїди Маркова і в соймі перший на „літературном русском язикє" промовляв. Побачимо — бо в пактї, заключенім між Дудикевичом а „Rad-ою Narodow-ою" містить ся застереженє, що Дудикевич не буде в соймі промовляти по московськи.

Пакт розтягаєсь і на брідські міські вибори, бо ось „Городский виборчий комітет", складаючий ся з самих ц. к. вшехполяків, видав за кандидатом Салею відозву тілько в велико руській мові, очевидно в порозуминю з тут. кацапами.

От ся допись насуває нам, крім поміщених повисше ще й деякі инші рефлєксиї, а именно на тему національного запустїня так чисто-руського повіту, як Брідщина. Поминувши деморалізацию селян і інтелїгентів, внесену у Брідщину політикою п. Барвінського та в наслїдку сеї політики політичну відсталість сего повіту — чи мала пайка вини за такий стан Брідщини спадає і на нашу сторону. Дотеперішної праці наших людий в Брідщинї є за мало, щоби зломити закорінену в повітї деморалізацию та осьвідомити крайно темні (політично темні) кути. Тим більше праці треба буде тепер, коли повітови прибув новий деморалізацийний чинник, в особах двох послів Маркова і Дудикевича. Се повинні тямити наші люде в Брідщинї замість відказувати на москвофілів, ліпше взяти ся до організаційної роботи в цілім повітї за приводом кількох дїяльних одиниць.

Свій.

Ще про вибір п. Ценського

в Залїщиках.

Повіт заліщицький з 80% руського населеня, де при послїдних виборах до Ради державної посол д-р Охримович отримав 6000 голосів, — а польський контркандидат лиш 800, „вибрав" як звісно до сойму п. Тадеуша Ценського, презеса „Ради Народової" і маршалка повітового 85 голосами против 74, котрі впали на руського кандидата д-ра Володимира Охримовича.

Тепер коли всї подробиці того вибору суть зже знані, стають ясно перед очі і всї ті рафіновані способи котрих ужито, аби волю народу сфалшувати і ворожого йому кандидата наперекір Русинам переперти. Очевидно, що о якімсь кандидованю п. Ценського на взір кандидатів в западних краях держави, або хотьби на взір кандидатів руських не було тут ніякої мови. П. Ценський анї виборцям не представляв ся анї програми своєї не викладав, анї не виясняв виборцям, як буде їх інтереси заступати. Навіть ніякого комітету виборчого зі сторони польської не було, що було впрочім зовсім злишне, бо всю акцию виборчу за п. Ценським взяли в свої руки повітовий видїл з ц. к. старостом. Урядники тих властий, що по мисли зложеної присяги службової повинні стояти на боцї від всяких агітаций виборчих і борби сторонництв, станули прямо на чолї акциї виборчої за кандидатом польським і не лишень надуживали поваги урядової за п. Ценським, але в інтересї його кандидатури прямо допускались нарушень закона колїдуючих з кодексом карним. І так в громадах Касперівці і Свиржківці пофальшовано результат голосования при виборах в так разячий спосіб, що виборці були зневолені внести против комісиям виборчим до суду донененя карні.

Щоби нечисту справу перевести як можна без розголосу і поповнюваними безправствами не викликати елементарного вибуху зі сторони руського населеня постановлено цілу форсу шахрайств і підступу ужити при виборах, котрі зрештою о результатї цілого вибору рішають, а не дають ся так, як вибір головний сконтролювати.

Для позисканя потрібного числа виборців для шляхоцького кандидата, котрих інакше роздобути було годї, послужили тут слїдуючі способи і підступи, стоячі в цілковитій суперечности з найелементарнїйшими постановами ординациї виборчої:

1) Цїлковите, просто неімовірне затаєнє реченців правиборів по громадах. В тім зглядї староста Вельце мабуть виграв рекорд в цілій Галичинї, бо так потаємно як тут, певно ще від початку сьвіта нїде якихсь виборів не переводжено. І так мимо якогось обіжника намісника (виданого здаєсь для замиленя очей), щоби реченці правиборів були оголошені на таблици в старостві, зразу пан сей не оголошує нїчого. Притиснений відтак до муру жалобами і телєграмами Русинів починає оголошувати серіями по кілька громад, але як на глум прибиває ті оголошеня доперва в сам день визначених по громадах правиборів, так що таке оголошенє не представляє для нїкого нїякої вартости. Ще гірше дїє ся з оголошенями по громадах самих. Тут з винятком Заліщик міста і ще 2—3 громад в цїлім повітї загалом нїде правибори не були на перед формально оголошені анї письменно анї устно, так що загал виборців, крім втаємничених кількох хрунів садничо о часї і місци правиборів нїчогісько не знав. Комісарі зїздили скрізь до громад несподївано і нагло і звичайно досьвіта — переводили правибори з кількома втаємниченими хрунями чи сторонниками Ценського. І так в Винятинцях практикант Атенштеттер посунувши свій годинник о 2 години вперед переводить правибори без всякого оголошеня о год. 7 рано і вибирає з 4 жидками і хрунями 4 виборців; в Зазулинцях той сам „комісар" переводить правибори рівнож без всякого оголошеня о 6·30 рано, що замовлені до асисти на годину 7·30 жандарми прибувши в тім часї на місце з зачудованєм довідують ся, що вибори значені на годину 9 правибори вже відбули ся. В місточку Тлустім комісар Любачевський переводить правибори без всякого попереднього оголошеня о год. 7 рано і з кількома жидками вибирає аж 8 виборців. В Костільниках о реченци правиборів навіть вийт не знав і комісар Атенштеттер перевів правибори без вийта. В Солонім прийшло урядове завідомленє о правиборах, на 11. лютого годину 9 рано визначених, доперва по правиборах о год. 6. вечером. Так само було в Гиньківцях, Лятачи, Берестку, Ворвулинцях, Беремянах, Нагірянах, Новосілці, Дрогичівці — словом майже у всїх громадах повіту.

Що мимо того в богато громадах наші виборці до правиборів станули і своїх людий вибрати здужали, завдячити належить лишень незвичайній карности і чуйности громадян, котрі вигляділи комісарів денно і нічно і зараз з їх приїздом до правиборів громадно ставили ся.

2) Фальшованє результату голосования через комісию виборчу — або недопущенє наших виборців до голосования.

Де затаєнє не помогло і наші виборці явились в переважаючім числї, а громади після згори уложеного пляну мусїла достарчити виборців для Ценського, там будьто результат голосования по просту безлично пофальшовано, будьто наших виборців до голосования жандармами не допущено.

І так пофальшовано мимо переважаючого числа наших голосів результат голосования в громадах: Касперівці, Садки, Свиржківці і Головчинці, — а недопущено до голосования наших виборців будьто силою, будьто через предвчасне замкненє голосования в громадах: Новосїлки, Беремяни і Ворвулинці.

В Новосілці, котра вибирає 5 виборців, комісар Атенштеттер заїхавши на правибори перший раз 4 лютого і побачивши за богато зібраних наших виборців нагло захорував; відтак заїхав другий раз несподївано 13. лютого в асистенції 5 жандармів, запер ся з кількананайцятьма латинниками і жидами в канцелярії і перевів правибори лиш з ними, а 70 руських виборців очікуючих на припущенє до голосования перед канцелярією на дворі — жандармами до голосования не допустив.

3) Фальшованє лїст виборчих. По многих громадах лїст виборчих до перегляду зовсім не викладано, або мимо виложеня в послїдній хвили пофалшовано. І так сфалшовано лїсти виборчі (через неправне викиненє наших виборців, а поміщенє всяких неуправнених) на велику скалю в громадах: Солоне, Гиньківці і Зазулинці.

4) З причини повисших надужить (особливож з причини затаєня правиборів) внесло до староства протести аж 17 громад представляючих разом 51 голосів, а именно громади: Касперівці, Тлусте місто (2 протести), Винятинці, Лятач, Дрогичівка, Гинківці, Берестко, Садки, Зазулинці, Свиржківці, Ворвулинці, Костільники, Солоне, Беремяни, Нагіряни, Новосілки і Головчинці.

Єсли би лиш одна трета часть тих зовсім оправданих протестів була узгляднена, то мусїв би вже вийти послом наш кандидат, але всї ті протести — з винятком одного протесту громади Костільник, представляючої зрештою лиш 1 голос — староство відкинуло без нїяких справжних доходжень, бо нїкого з протестуючих анї не кликано, анї не переслухувано.

Результатом так переведених правиборів було, що по громадах з переважаючим населенєм руським прихильним безусловно кандидатурі д-ра Охримовича, повиходили виборцями Жиди, офіциялїсти і другі підпанки, котрі відтак гуртом голосували на Ценського. І так голосувало на Ценського з цілого повіту при головнім виборі: 30 Русинів-хрунів, 31 Поляків зглядно латинників і 24 Жидів, а на д-ра Охримовича 68 руських мужиків і 6 руських сьвящеників

Деякі з хрунів зі встиду перед громадою хотїли лишити ся дома і зовсім не голосувати, але їх приставлено до голосования жандармами (як виборців в Новосілки, Касперовець, Винятинець і Зазулинець), — а Жида Ельбергера з Касперовець, котрий рівнож не хотїв іти против Русинів, приставив ветеринар Табачинський на власнім візку до виборів під загрозою, що му замкне стайню з волами.

Громади Новосілки, Зазулинці і Дрогочівка як і повітова організация відносились з жалобами за всї надужитя до міністра Бека, але все безуспішно.

При головнім виборі разячих надужить вже не було, бо не було потрібно, всеж таки комісия уневажнила д-ру Охримовичу 4 голоси задля недокладного виголошеня назвиска кандидата, натомість хрунї голосували на Ценського як їм лиш впало на язик — як „пан презес, пан маршалок", або по просту кивали лиш головами і всї ті голоси приняла комісия за добрі.

Виборець.

НОВИНКИ.

— **До П. Т. Організаторів національно-демократичного сторонництва!** Просимо допильнувати внесеня виборчих протестів. Всї факти виборчих над'ужить, які досї не були опубліковані в наших часописях, належить безпроволочно списати точно і з поданєм сьвідків та присилати сейчас на адресу „Дїла". Материяли сї потрібні до ужитку парляментарним послам. Просимо також надіслати безпроволочно на адресу Народної Канцелярії (Львів, Ринок 10) статистику виборчу, а именно точний виказ: 1) кілько в кождім окрузї було виборців і їх подїл по народностям і партиям? 2) Кілько було вірилістів і їх подїл як висше? 3) Кілько виборців чи то вірилістів стануло до голосования а кілько і яких виборців, усунуло ся від голосования? 4) Кілько голосів впало на котрого кандидата і подїл тих голосів по народностям і партиям? — Інформациї сї є нам доконче потрібні і то безпроволочно! — За Народну Канцелярию *д-р Володимир Бачинський.*

— З нагоди завтрішних виборів трех соймових послів з міста Львова надіслав нам д-р Евг. Озаркевич до оповіщеня отсе письмо: З огляду, що мимо моєї заяви, що я не кандидую, делькі голоси при вчерашнім виборі впали на мене, заявляю ще раз, що по думцї ухвали нашої політичної місцевої організациї при сих виборах не поставлено нашого руського кандидата і прошу при завтрішних виборах усїх Русинів віддати свої голоси на сих компромісових кандидатів: 1) Йосиф Найман, 2) д-р Тадей Рутовський, 3) д-р Михайло Грек. — *Д-р Евген Озаркевич*, організатор.

— **Вибори у Львові.** При вчерашних виборах шістьох соймових послів голосувало 5 305 виборців, отже ледви третина управнених до голосованя, яких виказано на виборчих лїстах (17.393, з того 12.024 титулом податку, 5.369 титулом особистої кваліфікациї). Вжеж таки в ратуши панував такий натовп, якби голосували всї виборці. Стало ся се тому, що до голосованя призначено лише 10 саль. Устне голосованє виявило в цілій повни свої недостачі і показало ся в нинїшних часах абсолютно неможливим. Процедура голосованя одного лише виборця забирає около 5 мінут часу, отже голосованє відбувало ся нечувано поволи. Виборці мусїли серед страшного натовпу та неможливої духоти ждати яких дві години від часу, коли віддали легітимациї, заки прийшла на них черга голосувати. Богато виборців віддало свої легітимациї, а потім вирекли ся голосованя і пішли до дому, аби тільки увільнити ся від муки дожиданя серед натовпу. Хотяй вступ до ратушевого будинку замкнено о год. 7 веч., голосованє тягло ся до 10 години, а в одній сали (VIII) скінчило ся аж о 12 год. в ночи. Скрутинія відбувала ся також дуже поволи і тревала до 6 год. рано. Результат голосованя подаємо на иншім місци. Голоси, віддані прихильниками жіночої рівноправности для демонстрациї на Марию Дулембівну (в числї 511), комісия уневажнила. Завтра, в середу, відбудуть ся нові вибори в тих самих салях і в тім самім часї. Вибирати ся буде трьох остальних послів на легітимациї, уживані при вчерашних виборах, а голосувати можна на котрих-небудь кандидатів, навіть таких, на яких вчера не голосовано.

Вшехполяки завдячують вибір Гломбінського лише тому, що многі виборці не хотїли шкодити йому як презесови „польского кола", з котрого то становища Гломбінський, перепавши при виборах до сойму, був би морально приневолений уступити. Инші вшехпольські кандидатури вибили ся будь-що-будь на верх лише при помочи корупциї, яку вшехпольський комітет агітацийний управляв на величезні розміри. Скуповував виборчі легітимациї цілими масами і висилав виборчі гієни до голосованя на вшехпольську лїсту. Ті гієни видко було майже в кождій сали і нерідко вони самі зраджували ся, забувши назвиско властивого властителя легітимациї. На диво виборчі комісиї дивили ся на се крізь пальцї. Вшехпольській корупциї постановили зробити конець социялісти. Кількох з них впало до вшехпольського агітацийного льокалю в Ринку під ч. 44, щоб сконфіскувати нагромаджені легітимациї. В льокали застали двох вшехпольських герштів: бар. Баталію і інжинїра Мокловського, політичного перевертня, котрий тому два роки був ще социялістом, а тепер пристав до вшехполяків за цїну наживи, якою його наділили. Оба сї герштї привитали напасників вистрілами з револьверів. Однак социялісти мимо одержаних ран звалили Баталію і Мокловського на землю і побили їх до крови. Заалярмована поліция арештувала чотирох учасників нападу: Мартина Шпака, секретаря тов. рубачів, Мих. Миськевича, муляря, Прокопа Гупала, камен. сторожа і Илию Калїтинського, шевського ученика.

Великою авантурою скінчили ся також корупцийні практики „католицько-народового" кандидата, проф. Рідігера. Сей панок не мав взагалї нїяких шанс, кандидував на власну руку, а проте при помочи виборчих гиєн здобув 1.053 голосів. За сю прислугу виплатив їм на руку головного махера, нїкого Гальперна суму 300 корон. Характеристичне, що сей „католицький" кандидат послував ся до корупцийних практик самими Жидами. Отже кількананайцять тих жидівських гиєн зібрало ся з Гальперном до подїлу одержаного добрячею в реставрациї Манеса при ул. Жовківській. При подїлї вибухла між ними суперечка а відтак страшна бійка, яка скінчила ся знищенєм цїлої реставрацийної обстави. Коли з'явила ся поліция, Жидки повтїкали.

— **Виборче право женщин в Англії.** З Льондону доносять, що палата громад в другім читаню приняла проект закона про виборчі права женщин 271 голосами против 92. Тим способом боротьба англійських суфражисток о жіночу рівноправність увінчалась першим успіхом. Алеж бо й ся боротьба розгорілась в останніх часах на великі розміри. Доси, як нашим читачам звісно, англійські суфражистки уладжували уличні демонстрациї, які кінчились тим, що демонстрантки арештовано й засуджувано на грошеву кару, котру однак вони правильно волять відсиджувати. Такі демонстрациї добрі для реклями, але не приносять для агітацийного фонду ні сотика. Тимчасом всяка агітация коштує. Отже агітацийний комітет видав по всій Англії наказ дбати з усїх сил на користь материального добробуту каси. Наслїдком того тактика суфражисток приняла ще один новий вид. Як доносять англійські часописи, на улицях суфражистки протягують скриньки прохожим. Чотири відомі письменниці ходили з скриньками на перон одного з льондонських зелїзничих двірців. Одна співачка виспівувала пісні на майданах в той час, як дві її подруги збирали жертви серед присутних. Инші суфражистки ходять з катеринками. В Лідсї, великім промисловім містї в північній Англії, фабричні дівчата співають і танцюють на улицях та збирають у прохожих гроші на користь жіночої рівноправности. Деякі дами-письменниці згодились пожертвувати в загальну касу свій тижневий заробіток. Одна з прихильниць жіночої рівноправности варить помаранчеве варенє (конфітури) й продає його на користь руху. Другі з тою-ж метою дають лекциї музики.

— **Загадочний революціонер.** Як звісно, в Петербурзї арештовано між учасниками заговору на вел. кн. Миколая також революціонера, що виказав ся документами Марія Кальвіна, буцім то італїянського дневникаря. Спершу заняло ся ним навіть італїянське правительство яко своїм підданим. Однак згодом показало ся, що арештований революціонер є хтось инший, бо Маріо Кальвіно живе на дїлї в Італії і то в Римі, де є професором. Супротив сего італїянське правительство занехало дальшу інтервенцию і революціонера вже повішено. Як доносять з Риму, префект тамошньої полїциї переслухав передвчера професора Марія Кальвіна. Він заявив, що нїколи не був в Росиї і не знає засудженого в Петербурзї якогось

Кальвіна. Недавно тому якийсь Росіянин повідомив був його, що товариство російських властителів більшої посілости пошукує здібного рільника, і візвав його, щоби приїхав до Росиї і в тій цїли виробив собі паспорт. Кальвіно виробив собі дійсно паспорт, але він щез йому в спосіб, котрого не уміє собі пояснити. Поліция гадає, що той якийсь Кальвіно був одеський студент Лебединцев, котрий говорив добре по італїянськи.

— Жонаті студенти. „Голосъ Москвы" пише, що російські студенти нїчим так не відрїжняють ся тепер від студентів заграничних університетів, як тим, що серед них незвичайно богато жонатих. В західній Европі та в Анґлії майже зовсїм нема жонатих студентів. Париські студенти здебільшого живуть тимчасово з так званими „грізетками". Діставши дипльом, француз-студент поспішає покинувши свою грізетку і вступає в законний шлюб. Зовсїм не так стоїть ся справа у студентів російської держави. За останніх пять-шість років студентські шлюби збільшились незвичайно. Ректорам що-дня доводить ся давати дозволи на шлюб студентів. Провінция з сього боку значно випередила столицю, де відсоток жонатих студентів значно менший. Досьвід показав, що найбільше женять ся першокурсники і, як се не дивно, найбільше женить ся біднота. Звичайно, що такі сїм'ї студентські не мають з чого жити і простісенько голодують, бо на всїх не вистарчає студентських стипендий та инших запомог.

— Женщини письменниці. Число женщин письменниць у Франції доходить до 5.000 З того яких 4.000 письменниць з'явилось за останніх чотири роки. Наскільки французькі письменниці продуктивні, видко вже з отсих примірів: п-і Жіп видала 95 томів своїх творів, п-і Жорж де Пейребрік 32 томи, Пілєґа та Лїсієр до 30 томів, Мария Бове 25 томів і т. д.

— Сила пари на земли. О скільки то лиш дало ся обчислити на основі статистичних дат, виносить тепер вся з'ужиткована на цїлій земли сила пари 120 мілїонів кінської сили, значить ся, що треба би 120 мілїонів коней, аби зробили всю ту роботу, яку нині робить на цїлій земли сила пари. Тут вже вичислена робота льокомотив і пароплавів. Проф. Левицький при політехніці в Дрездні обчислив докладнїйше ту величезну силу пари. По його обчисленям є се така велика сила, що могла би за годину піднести до висоти 3.600 метрів таку велику груду зелїза, котра займала би оден гектар (морґ і три чверти) простору а була на 67 метрів груба. На 300 робочих днїв, рахуючи по 10 год. на день, вимагає нинїшна робота парових машин на цїлій земли 7200 мілїонів сотнарів топлива, котре представляє в грошах вартість 6840 мілїонів корон. Щоби заспокоїти вимоги теперішньої сили пари, треба би на кождий робочий день 120.000 або на рік 36 мілїонів вагонів вугля. Тоті вагони, уставлені оден за другим, дали би поїзд товаровий довгий на 400.000 кільометрів, значить ся, так довгий, що можна би ним майже десять разів обвести цїлу землю серединою довкола. Кошти цїлого того руху зі всїма видатками обчисляє проф. Левицький на звиш 13 міліярдів корон. Крім сили пари уживають ся тепер ще й сили газу та й сили води; але обі тоті сили разом представляють ледви 5 до 6 мілїонів кінської сили, отже позістають дуже значно по заду за силою пари.

— Дрібні вісти. У Вікні, як доносять з Городенки, вибух онодї на обійстю селянина Стефана Стратія пожар і знищив до тла хату. В огни погибло троє дїтий Стратія у віцї 10, 7 і 4½ року. — Професори і ученики гімназиї Франца Йосифа у Львові обходять сего року 50-лїтний ювилей істнования сеї гімназиї відповідним торжеством і виданєм памяткової книжки.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Льва еп., Агатона, (лат. Попелець, Казим.). Позавтра, в четвер: Тимотея, (лат. Фридриха).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ Репертуар руського театру, в Бережанах. Саля „Сокола". Початок точно 7·30 вечером. Білєти продає раньше торговля п. Юзичинського і п. Гервого, а в день представленя від 6 вечером каса театру.

В четвер, дня 5 марта с. р. „Надія" славнозвісна драма з житя рибаків в 4 дїях Гаєрманса.

В суботу, дня 7 марця с. р. „Продана наречена" комічна опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В неділю, дня 8 марця с. р. „Маруся Богуславська", історична драма зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицького.

Ві второк, дня 10 марця с. р. „Ревізор з Петербурга" комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В середу, дня 11 марця с. р. „Фавст" опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Гунода.

☐ Програма концерту в память XLVII. роковин смерти Тараса Шевченка, що відбуде ся заходом українських товариств дня 5. с. м. в сали львівської Фільгармонії: 1. Чайківський: а) Пісня без слів, б) Тропак з опери „Мазепа", виконає орхестра 15 п. п. під управою п. Конопаска. 2. Промова, виголосить проф. Юлїян Романчук. 3. Брух: „Гарна Елєн", боєва пісня на хори мужеські, жіночі, і мішані в супроводї орхестри, зі солями: сопрановим і барітоновим, відсьпіває мішаний хор „Львівського Бояна". (Солїсти: сопран п-на О. Вахнянинівна, барітон п. П. Берест). 4. Лисенко: „Як би менї черевички". 5. Руссіпі: Ария з опери „Tosca", ідспіває в супроводї фортепяну пані Ірина Сологубівна. 5. Н. Вахнянин: Терцет з опери „Купало" на сопран, тенор і бас в супроводї фортепяну, відсьпівають п-на О. Вахнянинівна, пп. В. Козак і М. Бобанич. 6. а) Б. Вахнянин: „Три дороги", барітонове сольо в супроводї хору, б) Т. Ярославенко: „Фіналь", в супроводї фортепяну відсьпіває муж. хор тов. „Бандурист", 7. Виннявський: Концерт II. op. 22, сольо скрипкове в супроводї орхестри, виконає п-ні Щедрович-Ганкевичева. 8. Шевченко-Лисенко: „Бють пороги", кантата на хори мужеські, жіночі і мішані зі солями в супроводї орхестри, відсьпіває „Львівський Боян". Солїсти: тенор п. В. Козак, барітон пп. Ю. Жмур і Ю. Юхнович, п. М. Рудавський. — Супровід фортепяновий обняли: п-на О. Ясеницька і п. Б. Вахнянин. Дирігенти: пп. М. Волошин і В. Березовський. — Початок точно о год., 7·30 вечером. — Цїни місць: Фотель у партері ч. 1—156 по 4 кор., ч. 157—264 по 3 кор., ч. 265 до 350 по 2 кор., ч. 351—408 по 1 кор. 50 сот.; фотель I-го поверха по 4 кор., II-го поверха ч. 1—22 по 2 кор., ч. 23—82 по 1 кор. 50 сот., III-го поверха ч. 1—56 по 1 кор., ч. 57—104 по 60 сот., ч. 105—180 по 40 сот., льожі: партерова 12 кор., мезанінова і I. поверха 16 кор., II-го поверха 10 кор. — Білєти можна набувати вчасніше в книгарни т-ва ім. Шевченка (ул. Театральна ч. 1.), а в день концерту від год. 5. пополудни при касі в Фільгармонії.

☐ З львівської орґанїзациї. Виділ нашої орґанїзациї і руський міщанський комітет відбудуть свою нараду завтра (в середу) о 7 год. вечером в комнатах „Руської Бесіди" (Ринок ч. 10). На порядку дневнім стоять вибори до ради міста Львова.

☐ З „Кружка правників у Львові". В наше оголошенє з дня 29. с. м. вкрали ся дві похибки, а именно в тім, що поданя до I. правничого іспиту в термінї веснянім треба внести не „до 23. марця", як було оголошено, але „до 21. марця включно" і в тім, що іспити правноісторичні будуть відбувати ся не „від 1. мая почавши, але „в перших 4-ох тижнях літнього семестра;" так оголосив деканат правничого виділу. При сій нагоді взиваємо також наших довжників, які користали з фонду позичкового „Кружка", щоби до днїв 14 або звернули позичені гроші, або порозумїли ся в тій справі з виділом „Кружка". — *Виділ.*

☐ Парцеляційне тов. „Земля" розпочало свою діяльність. Именно куплено маєтність Грималівку повіту Брідського, почта Щуровиці, обіймаючу около 950 моргів та вже розпочало її парцеляцию. Крім сего має в дорозї комісу до розпарцельования 2 маєтности — одну коло Коломиї а другу коло Судової Вишнї. Дїло вже розпочате, треба отже скріпити товариство, як найчисленнїйшим приступленєм в члени і надсиланєм удїлів та вкладок до обороту. Передовсїм повинні всї наші інституциї фінансові і економічні приступити зі значнїйшими удїлами. Незабаром скличе ся надзвичайні загальні збори т-ва задля зміни статута а именно для зниженя висоти удїлу з 500 кор. на 250 кор., чого домагає ся загал. У всїх справах т-ва належить відносити ся до товариства, ул. Сикстуска ч. 43 б.

☐ З „Львівського Бояна". Повідомляємо всїх членів, що ґенеральна проба з орхестрою відбуде ся в середу 4. марта о год. 1·30 в полудне. Просимо проте явити ся на пробі доконче. Хто не явить ся, сей не буде допущений до удїлу в концертї. — *Виділ.*

☐ Надзвичайні загальні збори „Львівського Бояна" відбудуть ся ві второк 10. марта о год. 7. вечером точно в комнатах товариства ул. Театральна ч. 22. II. пов. (Народний Дім). На порядку дневнім: 1) Вибір голови товариства. — За Виділ „Бояна": *Й. Дрималик*, заступник голови, *О. Дембицький*, секретар.

☐ Комітет для будови руського народного театру зібрав в місяци лютім с. р. 1.632 кор. 55 с. На те зложено в кред. „Союзї" 1.092 кор. 72 с. а в місті Львові зібрано 539 кор. 83 с. Подрібний виказ жертводавців за місяць січень, лютий і март появить ся під конець сего місяця.

☐ З Стрия. В неділю дня 8. марця с. р. о год. 7. вечером відбуде ся в Стрию в сали Народного дому урочистий вечер в память 1,500 лїтну смерти св. Іоанна Златоустого при співучасти Впр. О. Веселого Ч. Вас. В. яко прелєґента і „Стрийського Бояна". Чистий дохід призначений на будову руської захоронки в Стрию.

☐ З Праги. Адреса „Української Громади" тепер така: Ukrainška Hromada" Praha II. Fügnerovo namesti c. 5 prizemi.

☐ З акад. товариства „Січ" у Відни. Запрошуючи ще раз всїх давних членів і гостий на ювилей 40-лїтного істнования нашого товариства, подаємо до загальної відомости, що ювилейне торжество припаде на 19 марця, а ювилейний концерт, якого точну програму оголосить ся в як найкоротшім часї, відбуде ся в великій салї Lehrerhaus-Verein, VIII. Josefsgasse 12. — За ювилейний комітет: *В. Коноваленць* голова, *Л. Мищуга* секретар.

Подаючи до відомости, що ювилейний Альманах „Січи" вже в друку, просимо усїх наших членів і прихильників, щоби поспішали ся з надсиланєм передплат (5 К), бо з кінцем марця замикаємо переплату і будемо приймати лише по 8 кор. за примірник. Просимо також авторів, що ще не надіслали обіцяних праць і ті студентські товариства, які мимо наших просьб, не доставили нам звісток про стан і розвій своїх орґанізаций, щоби се зробили як найскорше, коли рефлєктують на участь в Збірцї. Проспекти висилаємо на бажанє. *Д-р Зенон Кузєля*, I. Univ.-Bibliotek, *В. Кушнїр*, *М. Чайківський*.

☐ Подяка. На сім місци складаю щиру подяку Вп. п. Стефанови Танчаковському з Золотого Потока за успішну оборону 5. лютого, за оборону з 13. с. м., 18. с. м. і 28. с. м. що зумів відперти кацапсько-польські напади від мене і довів до сього, що ся справа перейде до иншого суду, може більше обєктивного. — *Мих. Боднар*, ст. прав.

☐ П. Т. панів Куриласа і Недїльського, артистів малярів, просимо о подане своєї адреси. Дирекция „Народної Гостинниці" Львів.

☐ Для родини бл. п. Каганця на книжочку 4.000 Краєвого союза кредитового надіслали дальші жертви (в коронах): Д-р Зенон Кузєля, складка на сходинах кружка земляків 20 лютого 18·70, о. В. Головка в Любичи королївській 16, від виборців з Любичи княжої і камеральної, о. І. Скрипчук Підярків 2, о. В. Гинилевич в Тисовій 10, о. А. Савчин Бірча 2, Читальня „Просьвіти" в Дубю 8, А. Поповичева від учителїв Підволочиського округа 7, Читальня „Просьвіти" в Голгочах 2·10, Т. Ілевич Теребовля 1, О. Леонтович в Долинї 2, д-р Сафян Копичинці, від збору виборців гусятинського пов. 41, о. М. Мосора від орґанізациї Скільщини 10, инж. Ю. Мудрак Львів 10, о. А. Сїрецький в Ляцькім шляхоцькім 8 від парохіян, о. Т. Бордуляк в Ходачкові великім 7·20 від сьвящеників козлівського деканату, о. М. Гаврилюк в Стїльську 6·67 від себе і парохіян, о. О. Яворський з Несторовець 4 від парохіян, М. Загульський в Розважу 4, о. Т. Савойка в Селисках 2, О. Бариляк у Львові 3, Н. Н. Львів 1, тов. „Сила" Львів 8·37, о. Ом. Гавришко в Урмани 5 з панахиди, о. Ю. Левинський Потутори від парохіян 5, д-р Е. Олесницький, Стрий, від виборців 30·80, Громада Вислок нижний 24·30, о. К. Лукашевич з Мшанця 13·70 з парастасу, Гр. Басараб кошовий в Надїєві 10·23 від церкви і Сїчовиків, о. Т. Бородайкевич в Тростянци малім 10, І. Ковальчук зі Скорик 9·60, А. Саган Топорів збірка 8·76, о. М. Домбчевський з Викторова від себе 2, від парохіян 6·42, Читальня „Просьвіти" в Староміщинї 5·80, друга читальня „Просьвіти" в Трибухівцях 5·12, Читальня „Просьвіти" в Королївці 2·50, о. Ометюх в Підлубах 0·40, В. Матвієвський від збору виборців в Сокали 25·63, о. С. Мацюрак в Порудні 5 від парохіян, В. П. Гу у Львові 5, Чит. „Просьвіти" „Трибухівці 10·53, п. Мішкевич радник в Стрию 8, Чит. „Просьвіти" в Соколівці 7·34, о. Кальба в Соколівці 3, Чит. „Просьвіти" в Викотах 5·20, Чит. „Просьвіти" в Колинцях 4·50, Н. Іванусів, складка Балигород 4, о. Л. Волянський в Воли нижній 3, о. І. Мудрак Дрогобич 2, І. Дідич Каменобрід 1, Чит. „Просьвіти" в Крилосї 8·46, о. М. Клодзінський „Путятинці 5 від себе і парохіян, о. Вальчик в Тучапах 2, о. Н. Кишакевич з Бортятина 3, Чит. „Просьвіти" Милованє 5, З. Гаймберґер Блюдники 1, М. Доскоч 1, К. Левицька 0·40, о. В. Барановський в Темерівцях від парохіян 2·20, Н. Галайчук і О. Горалевич з Угерська по 1, І. Кушнїр в Суходолах 1, о. О. Король від збору виборців в Бережанах 13·20, Д. Репецький, М. Глушак, Й. Ярема, С. Тука від читальні „Просьвіти" в Лапшинї 12, Чит. „Просьвіти" в Руді 15·92, о. Н. Кумановський в Німшинї 5, о. Л. Яремкевич в Підлубах 2, о. І. Головкевич Тейсарів 2, о. Я. Сінгалевич в Романові 2, В. Трусевич Комарів 2, А. Мандрич Довгополе 1, Гн. Якимчук Тернобереґ 1, о. Г. Рибчак Домажир 5·40 з парастасу, д-р Т. Печерський Комарно 11·10 з панахиди, 5·86 з весїль, від І. Пасїчника 1·50, І. Пеленського 1·14, — в часї поминальної панахиди у Львові зібрано 120 кор.

☐ Через „Краєвий Союз кредитовий" вплинули слїдуючі жертви: 1) На будову театру (книжка ч. 800) в місяци лютім с. р. вплинуло 612·55 кор. Виказ жертв видасть ся з кінцем марта с. р. — 2) На фонд університетської демонстрациї (кн. ч. 2.000) вплинуло дальше від Вп.: Корженьовського з Перемишля 2 К, Мих. Кравця з Ворохти 5·50 К, д-р Єрон. Калїтовського 13·70 К. Разом 21·20 корон. — 3) На кавцию Крата (кн. ч. 2200) вплинуло дальше: о. Зено Шухевич з Тишковець 100 К, о. Алекс. Кадайський з Грушки 20 К, о. Николай Кумановський з Німшина 5 К, С. С. у Львові 3 К, Мария Гоцка з Пинян 10 К. Разом 1107·12. 4) На будову „Народних Домів" по місточках Гал. Руси (ч. кн. 2500): Евст. Лельо в Яворові 11 К., Йосиф Туркавський в Самборі 15 К — разом 26 кор.

Урядові вісти:

Із станиславівської епархії В цїли обсадженя посад професорів при епархіяльним лїцею для істориї, моральної і догматики розписуєть ся конкурс з реченцем до кінця цьвітня с. р. — Канонічну институцию одержали: *Йосиф Фацієвич* в Дубках-Репужинцях і Григ. Жолкевич в Серафинцях. — Конкурс розписаний на парохії Побереже і Сопів. — Увільнені: Ілия Чорнодоля від сотрудництва в Печенїжинї і Іґн. Вовчук від третього сотрудництва в Чернівцях. — Одержали сотрудництва: Ант. Наконечний в Іванкові, Конст. Павлусевич в Річці, Володимир Галайчук в Кривенькім, Кипр. Дума в Побережи і Пант. Городецький в Чернівцях. — Віднесено ся до намісництва о признанє платнї для прив. сотрудників в Ланчинї, Тишківцях, Дзвинячи, Гарасимові і Перерові. — Намісництво признало дотацию для сотрудників в Будилові, Пасїчнім, Кулачківцях, Зарічи, Чорнолізцях, Белелуї і Королївці. — Відпустку для поратованя здоровля одержали: Мих. Гулла, парох Борщева, на 6 тижнів і Олекс. Сабат парох Річки, на 10 тижнів.

Іменованя. Цїсар іменував: радника двора д-ра Ігн. Дембовського віцепрезидентом краєвої ради шкільної і надав йому ad personam IV кл. ранги (14.000 кор.). — Скарбових радників: Генр. Пенкальського, Ад. Франка, Кар. Чермака, Йос. Дарського, Кар. Сабуду, Ант. Прогаску, Ігн. Петерша і д-ра Ад. Флєкера скарбовими радниками для округа львівської дирекциї скарбової.

Перенесеня. Намісник переніс старших ветеринарів повітових: Йос. Луцького з Бохні до Нов. Торґа; Ант. Пільха із Стрижова до Львова; ветеринарів повітових: Ферд. Цирнера із Щакової до Львова, П. Ольбрихта із Збаража до Вадовиць, С. Кручковського з Бібрки до Дрогобича, М. Оржеховського із Львова до Щакової, Й. Загурського з Гусятина до Львова, Йос. Серну із Скалату до Сянока, З. Юрого із Жовкви до Стрижова, Брон. Мендльовського з Н. Торґа до Скалата, Бр. Кахникевича з Лїська до Бібрки, Як. Петровича з Кракова до Стар. Самбора. Тад. Срочинського із Львова до Жовкви, Альфр. Іржиковського з Борщева до Збаража і Льва Поппера із Ст. Самбора до Лїська, а асистентів ветеринарийних: Ст. Солєцького з Дрогобича до Гусятина і Ст. Новаковського зі Львова до Борщева.

Краєва рада шкільна висловила о. Ів. Залуському, деканови і парохови в Теребовли, признанє за діяльність в хосен народного шкільництва на становищи члена окружної ради шкільної в Теребовли; надала о. Юліянови Дзеровичеви, заст. учителя в гімн. в Бережанах, посаду учителя релиґи в гімн. в Стрию; затвердила вибір о. Люб. Зарицького на духовного члена руско-кат. обряду до окружної ради шкільної в Бережанах; іменувала Домеґия Поповича заст. учителя в руський гімн. в Коломиї; перенесла Франца Войтановського, заст. учителя, з польської до руської гімназиї в Станиславові.

Померли:

О. Дмитро Гузар, почесний крилошанин львівської архіепархії і руський парох місточка Завалова, член українських товариств, добр дій учачої ся молодіжи, горячий український патріот, — помер в понедїлок дня 2. марця 1908 у 85-ім році свого трудолюбивого житя. Похорони відбудуть ся в четвер 5. марця 1908 рано. Вічна йому память!

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Львів дня 3 марця 1908.

Санация краєвих фінансів.

Відень. (Ткб.) „Lantags Corr." доносить: Вчера — як відомо — зібрали ся представителї краєвих Виділів австрийських коронних країв у соймовій сали, щоб радити над квестіонарем, який видало правительтво для анкети в справі санациї краєвих фінансів. В тій конференциї взяв удїл як представник галицького краєвого виділу. д-р Володислав Яль. Тому що не порішено ніяких ухвал, а конференция мала на метї тільки взаїмне поінформованє що-до становища нових країв супроти порушених квестий краєвої адміністрациї фінансової — через то не видано комунікату про вчерашну конференцию.

Спільні делєґациї.

Будапешт. (Т. К. Б.). Конференция угорської делєґациї порішила однодушно, внесенє Барабаша в тім дусї, щоб на нунциюм в справі внесеня Лятура-Шрафля, про підвисшенє офіцирських гаж — відповісти, що угорські делєґати не можуть тепер вдавати ся в дискусию над тим внесенєм, хоч признають мотиви, якими руководила ся австрийська делєґация.

Мароко.

Париж. (Т. К. Б.). Ель Мокрі, поручник султана Абдуля Азіса був вчера у президента міністрів Клємансо та відбув з ним довшу конференцию.

Париж. (Аґ. Гаваса). Зачувати, що міністри Клємансо, Пішон, Пікар і Томсон порішили на вчерашній конференциї, що до Касаблянки треба конче вислати на підмогу нові відділи війська. Незабаром має туди відійти 3000 люда, а між ними 1200 Сенеґальців.

Пуришкевич відвдячуєть ся Полякам — за вибір Дудикевича.

Київ. (Тел. прив.). Із Петербурга наспіла сюда чутка, що тутешні посли, які належать до крайної правиці, задумують порушити в Думі вивласненє Поляків на Україні.

КОНКУРСИ.

Головний Виділ Товариства „Просьвіта" у Львові бажає виобразувати заводових учителїв і інструкторів в рїжнородних ґалузях сільського і домашного господарства, і тому розписує отсим конкурс на 6 запомог для молодих людий, що хотїли би образувати ся в практичних заводах і остати в службі Товариства.

Для Товариства є потрібні заводово образовані люди в слїдуючих напрямах: 1) в садівництві 2) рільництві, 3) годівлї худоби, 4) молочарстві, 5) технольоґії господарський і 6) в домашнім жіночім господарстві.

Компетенти, які хотїлиб посьвятити ся студиям в однім з названих напрямів, мусїли би передусїм скінчити загальні заводові студиї, коли ще їх не скінчили, а опісля доперва моглиб спеціяльно образуватись в однім вибранім напрямі.

У всїх компетентів є пожадана укінчена середна школа; першенство будуть мати компетенти, що кінчать заводові студиї, або їх вже покінчили, і бажалиб при помочи Товариства спеціяльно в однім напрямі виобразуватись. Всї компетенти, що отримають запомоги, будуть зобовязані відслужити Товариству побрані запомоги, а коли би сего сповнити не могли, мають побрані запомоги звернути.

Висококости запомоги Товариство не означує вона буде залежати від близших услівій компетентів, напряму студий і часу, потрібного до їх укінченя. При тім звертаємо увагу на се, що о запомогу для образованя в домашнім господарстві можуть старати ся тільки дівчата і жінки.

Поданя о наданє повисших запомог належить вносити до Головного Виділу Товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10.) найдальше до 1. цьвітня 1908. і залучити: 1) метрику хрещеня, 2) сьвідоцтва шкільні, а дальше подати а) начерк напряму студий в якім хто хоче образуватись, при чім належить представити плян науки, назвати школу, де хто бажає учитись і означити час, коли зачне науку; Виділ Товариства застерігає собі однак право змінити напрям студий, науковий плян і вибрану школу; б) вкінци означити належить висококість пожаданої запомоги і реченець її виплати.

Всяких близших інформаций удїляє Виділ.

За Головний Виділ Товариства „Просьвіта" у Львові:

Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 2. Щ. о. Т. Левицький, Манява; Йосиф Новак, Бринці церковні; Теофиль Царевич, Кобиловолоки; о. Николай Демчинський, Білявці; Мария Паньчишин, Гологори; о. Александер Ротко, Шлотича; Іван Колодкевич, Львів; о. Лев Джулинський, Лапшин; Михайло Телеп, Рогізно; Александер Коритко, Богатківці; о. Осип Макаревич, Жидачів; Людвик Марцінкевич, Львів; Евстах Ігнат, Львів; Ал. Йордан, Золочів; д-р Лев Гальперн, Золочів; Тома Преторіюс, Ярослав.

Загальні збори

т-а Взаїмна поміч галицьких і бук. учителїв і учительок"

відбудуть ся в Станиславові 16 цьвітня с. р. о годині 10 перед полуднем з отсею програмою:

1) Отворенє зборів. 2) Протокол з попередних заг. зборів. 3) Звіт з діяльности Тов. по Відділах окружних і в Головній управі. 4) Звіт контрольної комісиї. 5) Вибір 4-ох членів Ради Надзираючої на місце вильосованих К. Малицького, д-ра М. Коцюби, І. Вертипороха і О. Гайдукевича. 6) Зміна деяких постанов статута. 7) Внесеня і інтерпеляциї.

З друкованого звіту, який дирекция як-раз розсилає своїм членам, виймаємо що важнїйше, щоби і не-члени могли познакомитись з розвоєм і діяльностию свого так симпатичного Товариства.

При кінци першого адміністрацийного року (1906) було 1552 членів, 56 Віддїлів окружних та 9.088 К 60 сот. майна, а з касами окружними по Віддїлах окружних 10.373 К 60 сот. В 1907 р. прибуло 317 нових членів, так що загальне число дійшло до 1869; нових Віддїлів прибуло 7, так що є їх 59 в Галичині, а 4 на Буковині. Умерло 10 членів, а 9 виступило з товариства.

Здавалоб ся, що наше учительство може послужити приміром орґанізацийної роботи, коли на 1800 всїпло протягом двох лїт з'єднатись майже 1500. На жаль, читаємо в звіті, що на 1457 звичайних членів було лиш 500 таких, що правильно вплачували вкладки. Прочі помимо безупинних заходів дирекциї не платили вкладок, так що сума залеглостий досягла 9000 К.

Спомагаючих членів мало товариство в першім році 322, в другім прибуло 83, так що загальне число дійшло до 405. Але коли вкладки, зглядно датки сих членів винесли в 1905/6 р. 812 К 20 с., вплинуло від них в 1907 р. лишень 341 К 1 ту робила дирекция все можливе та безуспішно!

Членів-добродіїв мало товариство 9, та лише 5 з них сповнило свій обовязок.

З діяльности управи належить піднести: приєднуване членів, зладжуване місячних виказів і письм, удїлюване підмог і позичок, основуване бібліотек окружних, організоване учительства для вибореня йому висшої платні і належних прав, удержуване його під прапором народним і демократичним, удїлюване йому правної оборони і охорони. Управа вела також кредитово-щадничу спілку учительську. Взагалї поміч учительська посередничила в закупні приборів і премій шкільних та в заключуваню обезпечень житевих, а також заложила склеп з приборами шкільними в Коломиї. Дальше змагала вона до заложеня учительського інтернату, закупна учительського дому, мала на метї уряджене вакацийної оселї та вакацийних курсів для учителїв, дала почин до приготовленя виданя учительського шематизму, та всї ті змагання зістали на разї недовершені головно з причини неточного вплачуваня вкладок або слабого заінтересованя загалу членів.

Що-до діяльности окружних Віддїлів, то не у всїх була вона успішна.

Найдіяльнїйші віддїли, зглядно виділи гуртували все чільнїйше руське учительство свого округа, скликували часто сходини (часом і кілька разів на місяць), збирали жертви на учительську бурсу, стягали точно місячні вкладки, посередничили у всїм між управою а членами, основували бібліотеки, аранжували вистави театральні, концерти, відчити, прогульки, давали собі в станових справах поміч і оборону, займали ся курсами для неграмотних, брали живу участь в аранжованю повітових вічий і загального віча учительського, а також у всїх важних подіях, які наш нарід переживав у боротьбі за лїпшу будучність. На першім місци стоїть тут віддїл окр, в Коломиї, відтак в Снятинї, Товмачи, Лїську, Теребовли, Зборові, Буську, Станиславові, Ходорові, Підгайцях, Грибові, Борщеві, Тернополи, Золочеві, Калуши, Богородчанах, Яворові, Перемишлянах, Глинянах, Камінцї, Сяноку, Самборі, Збаражи, Гусятинї, Будзанові, Гвіздци, Рогатинї, Рожнїтові.

По при ті більше або менше дїяльні віддїли є, на жаль, аж 25 віддїлів недїяльних, та засніченых. До них належать віддїли на Буковинї. В послїдних часах дав віддїл в Чернівцях ознаки житя. Він заходить ся коло переведеня тіснїйшої злуки буковинського учительства в формі своєї секциї, яка переводила би свою організацию відповідно до відносин і условин житя на Буковинї.

Звіт касовий представляєсь так:

А. Приходи	11.525·57 К
Б. Розходи	9.846·52 К
Готівка	1.679·05 К

Попри сю позісталість з р. 1907 має ще товариство:

1) на позичках	877·— К
2) в кредит. віддїлї	2.687·83 К
3) на щадн. книжочках . . .	1.538·29 К
4) по підручних касах окр. . .	169·87 К
5) на чеках і в готівці . . .	245·21 К
Разом	5.518·20 К

Додавши до сего стан з 1906 р., то є суму 10.373 К 60 сот. — виходить, що майно тов. числить 15.891 К 80 сот. — До майна товариства приходить ще дочислити поле в Грабі (пов. Ясло) дароване в 1906 р. бувшим учителем, членом, Павлом Лялькою, тепер урядником „Дністра", вартости 400 К, і окружні бібліотеки та власні каси віддїлів з чого вийшла би кругла сума до 20.000 К.

„Польський і руський революційний рух і Україна" (стор. VIII+200, ціна 3 кор.) *Михайла Лозинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адміністрацию „Діла".

Конкурс.

Руське Товариство Педагогічне у Львові розписує конкурс на одну одноразову запомогу в квоті 120 К з „фондациї імени Романа Алексієвича" для учителїв і учительок та вдів і сиріт по учителях народних шкіл руської народности.

Першенство до одержаня мають:

а) зовсім убогі сироти по учителях народних шкіл, які звірцево ведуть ся і роблять дуже добрі поступи в науках,

б) зовсім убогі вдовиці по учителях народних шкіл, котрі свої дїти до шкіл посилають,

в) убогі учителї народних шкіл, які також дїти свої до шкіл посилають.

Поданя належить надсилати до Руського Товариства Педагогічного у Львові (Сикстуска ч. 47) найдальше до 1. цьвітня 1908 разом з алєгатами ad a) б) в).

У Львові 12. лютого 1908.

За Видїл:

о. І. Чапельський голова. *Д-р В. Шурат* секретар.

КОНКУРС.

Головний Видїл Товариства „Просьвіта" у Львові оголошує отсим конкурс на посаду платного редактора видавництв Товариства „Просьвіта". Зголошеня зглядно оферти належить присилати до кінця марта 1908. Близших інформаций удїляє Канцелярия Товариства, ринок ч. 10. в годинах 6—7 вечером.

За головний Видїл Товариства „Просьвіта" у Львові:

Петро Огоновський, голова, *д-р Іван Брик*, секритар.

3—3

Надіслане.

„Інститут Зандерівський" читай оголошеня на 4 сторонї. 282 3—6

АДВОКАТ
Д-р В. Шараневич
в Равї
потребує конципієнта зараз.
270 3—3

LOVRANA коло Абацциі
PENSION CENTRAL
поручає ся на сезон весняний. Комнати з цїлим удержанєм від 7 корон денно.
С. РОМАНЧУКОВА.
293 1—4

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероїди по 7. 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Люрнетки** пільні по 12, 16, 24 і вище. Заразом поручаємо найбільшім вибором окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

инші направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Укінчена семінаристка в віданнячим свідоцтвом пошукує посади. Ласкаві зголошеня прошу слати: Заряд школи в Годові, п. п. Номорини. 292 1—2

Академік, вправний ім структор приймє день-будь лекцию. Зголошеня приймає проф. А. Крушельницький Станиславів, Кілінського 34.

Студент IV р. філос. фак. приймє лекцию вгледна занятє бюрове у Львові або на провінції, також Хомин Отинія у п. Стадлера.

Міґдали подешевіли лише в торговли Львова Солецького, ул. Батрого ч. 2, Львів. 265

ТОРБАН музична накладня Львів, ул Вронова ч. 8, видає і висилає всїлякі твори на фортепян. пісні сольові та хорові. Ціни. Катальог даром. 7—10

Проповідниці стилові, виготовляє ріпарська робітня Евст. Щупляневича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

КАРЛО АДАМЕЦЬ
в Чаславі (Чехи)
Фабрика вежових годинників
заложена 1869 р.
Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Біднїйшим громадам дає на рати. На жадане кошториси і ціна безплатно. Кореспонденция руська.
144 12—2

Запрошене до предплати.
„Богословіе нравственное приспособленное ко потребъ рускихъ Священниковъ Іосифомъ Мѣльницкимъ, почет. Прал. Папск. Кр. гр. Митр. Кап. Д ромъ Богословія" і пр. вже печатає ся за приволеном Всесьвіт. і Всеавст. Митр. Ординариату. Дві перші части вийдуть ще в сім році Третя в следующім році. Щоби так важне дїло скоро розвинило ся, предплата на дві перші части стоїть лиш тілько 4 К, хотяй около 83 аркушів печатних в вел. 8° обнімати будуть О скорій пересланю предплати на руки автора під повисшою адресою просить ся всїх спрнюючих сему видавництву, щоби висоту накладу вчасно можна означити.
267 3—3

81 моргів найлїпшого орного грунту, 64 моргів лук з двома покосами і фільварок о 90 моргах в будинками до розпрацованя в громаді Хильчиці, 8 кільометри від Золочева. Взяти відомости удїлить властитель Рот, Львів, ул. Панська 6
265 10—10

Убогий ученик талановитий инших і гімназиї задля браку утриманя горячими словами просьби відзиваєсь до жертволюбивих сердець подати йому материяльну поміч хочби в найдрібнїйших датках. Всякі датки просить ласкаво слати на руки о. Боберського в Миколаєві коло Вібрки.

Подяка.

Перед чотирма місяцями, навістив менє Пан-Біг, тяжкою недугою очий. Здавалось, що видїти вже не буду, тим більше що і лїкарі менє вже відступили і не мала я средств до лїченя. В тім тяжкім горю і недоли не опустив менє Господь! Знайшлись милосерні люде, котрі подали менї помічну руку і уможливили лїченє у Львові у д-ра Баллабана, і їх доброму серцю маю завдячити що тепер виджу. Добродії ті, менї не всї знані, тому їм з окрема дякувати не можу. Однакож видимим представником їх був Вп. Юлїян Насальский, професор гімназияльний в Коломиї, котрий з повним пожертвованєм, доложив всїх старань і заняв ся мною. Тому почуваю ся до милого обовязку, подякувати йому за всї його труди, як також в його руки зложити сердечну подяку всїм моїм Добродіям, що своєю помічною рукою, подали менї можливість привернути зір. Нехай Вам Господь всїм сторицею се нагородить! *Евгенія Франчук.*

У Львові
при ул Романовича 3
(ріг ул. Фредри і пл. Академічної)
(телефон 1020) отворено перший в краю
Інститут Зандерівський
під фірмою
Доцента Д-ра А. Ґабришевського і д-ра Войтковського.
Лїчнича механічна заосмотрена в славні порушувані електрикою апарата Д-ра Зандера в Штокгольмі.

1) Запобігає проти чахотки і шкідливих наслїдків сидячого способу житя т. є. гостця, анемії кішок, гемороїдів, вапнінея жил і т. д.

2) Лїчить: хороби серця і жил, астму і розширене легких болї жолудка і кішок, ревматизм і артритизм отилість і хороби нервові, безсонність, болї голови і т. д. побіч него

ЗАКЛАД ОРТОПЕДИЧНИЙ
в яким лїчить ся: всілякі вбочена у будові тіла, малий зріст, горби і скривлена хребетного стовпа і карку, ніг, бедер, болї ставів і мязнів. Вирбі горсетів, пасів на пропуклину і черевних. 281 3—?
Купелї в горячім воздусї.

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.
Заведенє огородничо-насїнне.
Насіня ярінні, цьвітові і всілякі господарські.
Висилка відворотною почтою.
„Управа ярин" практичний порадник, ціна 20 с.
Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ
Найдешевша торговля ґалянтер. товарів
АДОЛЬФА РАППА
у Львові, Ринок ч. II.
(напротив товариства „Просьвіта").
ШКАРПЕТКИ від 40 сот. СОРОЧКИ від 2·30 сот.
Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерії.
Великий вибір пушок на цїгарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.
Хто не може особисто приїхати, тому — чию жаданий товар за попереднім надісланєм готівки або посилаткою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12
Великий вибір біжутерії.

МЕД-ПАТОКА
в гіроких пасїв невзрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто біший по 7·50 кор. franco висилає 10
Народна Торговля у Львові.

Приймається передплату на українську політичну економічну і літературну ґазету
„РАДА"
яка виходить у Київі що-дня, окрім почетників і днїв після свят, українською мовою по програмі звичайних великих політичних ґазет.
Напрямок газети непартійний демократично-поступовий.

Особливу увагу „РАДА" звертає на місцеве житя провінції. Власні кореспонденти в столицях і по всїх значнїйших містах України. — „РАДА" має в Державній Думі і Державній Радї кореспондентів власних. — Коштує на рік **6** карб. — Рокові передплатники одержать безплатно: **Т. Шевченка „Кобзарь"** останнього нового повного видання під редакцією В. Доманицького, у яке входять новознайдені твори поета, ще нігде не друковані. — Одержать „Кобзаря" не тільки ті передплатники, які зразу заплатили всї гроші, а і ті рокові, що виплачують частками в строки, визначені в умовах передплати після останнього внеску.

Умови передплати в заголовку.

Адреса редакції і головної контори: у Київі Велика-Підвальна вул., д. 6, біля Золотих Воріт. Телефон 1458. 3—3

Редактор *М. Павловський.* Видавець *Є. Чикаленко.*

Оповіщене загальних зборів.

Продовженє звичайних загальних зборів членів „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦЇ", стоваришеня зареєстрованого з огран. порукою у Львові, відбудуть ся в четвер дня 19 н. ст. марця 1908 о год. 4 по пол. в домі **„Руської Бесіди"** ринок ч. 10, перший пов.; з слїдуючим порядком дневним:

1) Відкритє зборів;
2) Справозданє дирекциї з діяльности за рік адм. 1907;
3) Справозданє і внесеня комісиї контрольної;
4) Відчитанє справозданя комісиї колявдацийної;
5) Зміна статута;
6) Доповняючий вибір двох членів Ради Надзираючої на міце вилосованих і одного на місце уступившого;
7) Означенє марки презенцийної дая членів Ради Надзираючої;
8) Внесеня і інтерпеляциї членів.

Легітимациєю для членів служить їх книжочка удїлова. — Білянс за рік адм. 1907 виложений до перегляду членів в канцелярії стоваришеня, а на жаданє висилає ся почтою.

Львів дня 30 сїчня 1908.

Ярослав Ільницький Председатель Ради. *Теодозій Лежогубський* Член Ради. 214 2—2

Ц. к. ґенеральна Дирекция заряду тютюну у Відни.

Ч. 453 ex 1908.

V.

Ц. к. ґенеральна Дирекция заряду тютюну у Відни прийме до служби при галицьких фабриках і урядах викупу тютюну шістьох практикантів, котрих наміряє приділити в першій лінії до фабрик тютюну в Винниках, Ягольници, Монастирисках і Заболотові, а дальше до уряду викупу тютюну в Борщеві.

Убігаючі ся о сї посади мусять знати оба языки краєві і язык німецький, дальше мають мати укінчену середну школу (визшу ґімназию або висшу школу реальну) і зложений іспит зрілости.

Принаті на підставі сего оголошеня практиканти одержать по обнятю служби, если укінчили визшу школу технічну або визшу школу рільничу адютум річних 1200 К в иньшім случаю адютум річних 800 К, котре по трехлітній службі підвисшить ся при законних вимогах на 1200 К.

В відповідно остемпльованих прошеня належить виказати: австрийське горожанство, вік, вільний стан, як також стосунок до служби військової, дальше студиї, іспити, знанє языків, дальше добре поведенє і на підставі свідоцтва здоровля виставленого через рядового лїкаря фізичну придатність до служби при фабрицї і викупі тютюну, в кінци занять перед вступленєм до служби державної на случай, що студиї укінчили довший час перед тим.

Дальше належать долучити до прошеня судово або нотариально удостовіреній реверс сустентацийний, котрий мусить бути заосмотрений посьвідченєм компетентної власти політичної, що виставець є здібний додержати принаті на себе зобовязаня.

Убігаючі ся мають також подати, чи і в якім степени суть споріднені або посвоячені з урядниками ц. к. заряду тютюну.

Убігаючі ся з визшими студиями отримають першенство перед прочими при рівних иньших условинах.

Прошеня треба вносити до ц. к. ґенеральної Дирекциї заряду тютюну, а на случай, если убігаючі ся суть вже в службі державній, в приписаний дорозі службовій.

З Ц. К. ҐЕНЕРАЛЬНОЇ ДИРЕКЦИЇ ЗАРЯДУ ТЮТЮНУ.

Відень, 6 сїчня 1908.

Ц. к. ґенеральний Директор
Кемпер в. р.

263 2—3

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими условями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіціяльних курсів з дочисленєм найнизших відсотків
Сплати від 3 корон місячно в'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих випатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жаданє даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають
Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

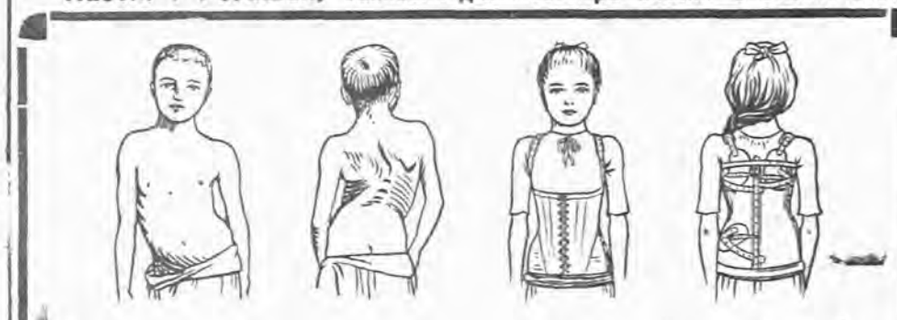

Епоховий винахід. Певний і видний наслїдок!
Всїм терпінням в причини туберкулїчного і рахітичного **скривлена хребетного стовпа** всїм хибам бедер і допаток як також **повставаню горбів** в кождім вїці обох полів запобігає і успішно з добрим наслїдком і успіхом ц. к. патентований у всїх державах Европи і Америки **простопритримувач тїла** специяльний апарат ортопедичний сконструований на засаді найновійшої техніки ортопедичної і під **одежию цїлком невидимий.** Особисто треба конче явитись особам дїтинним скривленем.
Години принять від 11—1 і 4—6 що дня.
Ф. ГАСС
специяліст і властитель Закладу для ортопедичних простопритримуваль тїла.
Львів, Личаківська ч. 39. І. поверх. 280 2—6

Спілка для господар. і торговлї в Перемишли

поручає
ТОМАСИНУ
з зьвіздою і прочі штучні навози як
суперфосфати, каїнїт калуський і. т. п.
на надходячу весну.

Цїну і кошта перевозу подамо на жаданє відворотно. При тім зазначуємо, що томасину і каїнїт можна на луках і на снїгу розсївати, а пора до перевезеня ще догідна.

При ваґонових замовленях томасини, даємо 20 Корон опусту і безплатну аналїзу.

227 7 10 **Дирекция.**

Важне для адвокатів, нотарів, інституций кредитових, товариств заробкових і т. п.
„ADLER"
одинока машина до писаня, з металевими черенками устроена для переміни письма. На машині „ADLER" т. є. на одній і тій самій можна писати в різних мовах.
На польсько-руській машині можна виготовляти письма польські і німецькі, руські же типи тої самої машини можна употреблати для етимольогічної і фонетичної правописи. Переміни черенок переводить ся в одній хвили.
Одинока машина на сьвітї специяльно і особливо примінена до потреб населеня східної Галичини.
Генеральний заступник на Галичину і Буковину
Е. ГАВСМАН
Львів, пасаж Гавсмана.
Цїнники і проспекти даром і оплатно.
Склад всїляких знарядів для машин до писаня апаратів для помножуваня і артикулів для потреб канцелярий. 168 9—10

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночі.
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·0[illegible]	2·[illegible]8	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40п	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	6·20
Врухович	0·05†	—	8·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·0[illegible]	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45п	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1[illegible]	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

Видавець і одвічальний редактор: Д-р Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч 49 Львів, середа 4. н. ст. марця (23. ст. ст. лютого) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклик і инші прирічні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати ідуть у Львові.

Вибори з столиці краю.

Вже давно не бачив Львів такої політичної горячки, як з приводу теперішних соймових виборів. Навіть перші вибори до парляменту на підставі загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права не видержують порівнаня з тою інтензивністю передвиборчої акциї, з тим заостренем виборчої боротьби на передвиборчих зборах, в пресі, на афішах, з тою виборчою горячкою, якої сьвідком був Львів в послїднім тижни перед виборами, — особливо, коли взяти під увагу, що се були вибори, при яких виборче право мають тільки горожани з податковим цензом і від яких широка народня маса виключена.

Привід до такого заостреня виборчої боротьби дала народова демократия, виступивши з претенсиями до чотирох мандатів з міста Львова і виставивши чотири кандидатури: презеса польського кола Гломбінського, д-ра Адама, посла д-ра Баталію і посла д-ра Германа. Є загалом характеристичною рисою польської народової демократиї, що вона всїми силами, всїми способами і всїми шляхами стремить до захопленя власти в свої руки, до правлїня краєм і до рішаючого впливу в парляментї від імени польської суспільности. Вибори до парляменту дали їй, завдяки підпомозі шляхти, таку чисельну силу в польськім колї, що вона стала провідницею польської демократиї і з того титулу з нагоди „демократизациї" кола простягла з успіхом руку о провід в колї. Коли-ж прийшли вибори до сойму, — вибори, при котрих шляхта, злякавши ся зросту політичного впливу народової демократиї, а при тім чуючи завдяки посередности і явности виборів силу побороти ся самостійно за вдержанє польського стану посїданя, в східній Галичинї не хотїла дїлити ся виборчими успіхами з народовою демократиєю, а в західній волїла помирити ся з людовцями, щоб ті вмовляли в польського хлопа спільність інтересів між селом і двором, — народова демократия порішила здобути політичну силу в містах, оперта о „демократичну унїю". Її політичний рахунок опирав ся на тім, що вона, як найсильнїйша в „унії демократичній" група, повинна при помочи унії здобути також найчисленнїйше з усїх демократичних груп представництво в соймі. І власне на тій підставі виступила вона також з претенсиями до чотирох львівських мандатів, при чім домагала ся їх для людий, які в її розумінню заслужили ся для польської суспільности на стільки, щоб убігати ся о мандат зі столиці „jedynej wolnej dzielnicy Rzeczypospolitej".

Але перерахувала ся. Не тому, щоб польська суспільність отверезила ся з того шовінїзму, який в його чистій „ідейній" формі репрезентує народова демократия, а тому, що у Львові є богато політиків, ласих на мандати. Львівські політики обурили ся: Як сьміє одна партия узурпувати собі аж чотири мандати на шість? І закипіло в політичнім Львові. Все, що тільки має претенсию до політичного житя, до політичних впливів з'єдинило ся в один блок проти народової демократиї. Міщанська стрільниця, ново заложене з ріжних недобитків демократиї старої дати „polskie stronnictwo demokratyczne", zbrojni w 19 mandatów" завдяки союзови з шляхтою людовцї, соціяльна демократия, не числячи дрібнїйших груп і клїк, — все те злучило ся, щоби спільними силами повалити народову демократию. Через цілий тиждень перед виборами йшли збори за зборами, а на них всї представники тої проти-народово-демократичної коалїциї, розділивши між себе ролї і вихваляючи себе взаїмно били мов тараном у народову демократию. Рутовський, Малаховський, Грек, Стапінський, Гудец, Ганкевич — всї вони забули, що їх дїлить, а мали перед очима тільки одну ціль: „спільного ворога" народово-демократичного.

Публичним зборам секундував атак цілої преси. „Przegląd", „Dziennik polski", „Gazeta Narodowa", Kurjer lwowski", „Głos", краківський „Czas" і „Nowa Reforma", всї сї органи польської преси, від консерватистів до соціяльних демократів, день за днем нападали на народову демократию, не щадячи їй ні одного удару, коли тільки знали, що він її поцїлить в болюче місце.

А всїм тим виступам патронував намісник, котрий хотїв би зменшити вплив і значінє народової демократиї в інтересї шляхти і в інтересї центрального правительства тай тих, що стоять вище правительства, бо ті круги нерадо бачать, як провід польської національної політики з рук „szlachetnie urodzonych" ексцелєнций переходить в руки міщухів, тай то ще з ірредентистичними традициями.

А одначе мимо всего того поборюваня народово-демократичні кандидати з'єднали на себе при першім голосованю в д. 2 с. м. таке число голосів, що сьміло можна сказати, що між управненими до голосовамя в містї Львові вона є найсильнїйша з польських партий. На Гломбінського впало 66 прц. голосів, на Адама 46 прц., на Балію 43 прц., на Германа 33 прц. Правда, більше ніж Гломбінський дістали голосів Цюхцінський і д-р Лєвенштайн, більше ніж Баталія дістав голосів д-р Грек і д-р Рутовський і більше від Германа дістав голосів Найман. Але треба зважити, що президент міста Цюхнїнський, віцепрезиденти Найман і Рутовський, Лєвенштайн і Грек були на всїх виборчих лїстах як кандидати міщансько-демократично- людово-руського клюбу, коли тимчасом з народово-демократичних кандидатів тільки один Гломбінський, як презес польського кола, був на лїстї міщанській, а всї инші народово-демократичні кандидати мали за собою виключно свої партийні сили. І коли-б так голоси тих кандидатів, що стоять сильнїйше від кандидатів народово-демократичних, розділити між окремі партиї, що склали ся на той проти-народово-демократичний блок, то певне показало ся би, що таки найсильнїйшою з польських буржуазних партий у Львові є партия народово-демократична.

І се є дуже важне політичне signum temporis, важне особливо для польсько-українських відносин. Всїм нам звісно, яку роль в тих відносинах відграє народова демократия. Вона дала польській політицї проти українського народу ясну ідеольогию, ідеольогию національного егоїзму, звела в національно-політичну систему ту політичну практику, якої держить ся Польща від віків супроти України, натхнула тою ідеольогією весь польський загал. Стоїть тільки прослїдити становище всїх польських партий до українського питаня, як вони з поля пустих деклямаций на тему „za naszą wolność i waszą" переходять до практичної розвязки того питаня, щоб переконати ся, що в їх національній ідеольогії, не виключаючи навіть польської соціяльної демократиї, знаходить ся поважна доза народово-демократичного впливу.

Та часть польської суспільности, від шляхти до людовців і навіть до деяких одиниць і кругів з-поміж соціяльної демократиї, що тепер так завзято поборює народозу демократию, ріжнить ся від неї в польсько-українськім питаню тільки тим, що не хоче народово-демократичної практики, якої фактично придержуєть ся супроти нашого народу весь польський загал, зводити в теорию, щоб тою теориєю не будити національної відпорности нашого народу. Підїть на збори проти-народово-демократичного блоку, прочитайте тиради проти-народово-демократичної преси, а що там почуєте? Чи може яке справедливїйше становище супроти нашого народу? Чи може демократичне признанє рівноправности для нього, признанє, в якого основу ляг би демократичний прінціп узгляднювання виключно чисельної сили обох народів, прінціп одноварности і повноправности кождого горожанина без огляду на національну приналежність? Де там! Почуєте там ті самі народово-демократичні теориї про оборону національного посїданя з усїм їх апаратом аргументованя, а на адресу народово-демократичної партиї почуєте тільки закид, що вона непотрібно „роздразнила" Українців, непотрібно викликала „український шовінїзм", — значить, що вона непотрібно отворила нашому народови очи на ту небезпеку, яка йому грозить зі сторони історичних польсько-державних аспірацій.

Ні, коли ходить о становище польських партий до українського питаня, то вже волимо народову демократию, котра закликає денаціоналізувати нас як „żywioł obcoplemienny", ніж її ворогів, які денаціоналізують нас як „bratni naród", а нашу національну відпорність присипляють окликами „za naszą wolność i waszą". Народова демократия бодай не скриває свого ворожого становища проти українського народу, коли тимчасом її партийні конкуренти ненавидять нас так само, хотїли-б на нашій землї будувати історичну Польщу так само, а тільки скривають те своє вороже становище, вколисують нас ілюзиями своєї прихильности „do bratniego ludu ruskiego". І коли вони так завзято поборюють народову демократию, то в великій мірі длятого, що вона, розвіваючи ті наші ілюзиї і тим самим будячи нашу чуткість і відпорність, утруднює те будованє історичної Польщі на нашій землї, стає „szkodnikiem narodowym".

З сього становища треба оцїнювати і політичне значінє виборів у столиці краю. Проти-народово-демократичний блок трубить на всї сторони сьвіта про погром народової демократиї. Що народова демократия стоїть кісткою в горлї львівським політикам, се зрозуміле. Як сьміє одна партия монополізувати для себе „народовий" характер, коли вони всї однаково „народові", всї однаково хотять будувати Польщу на українській землї?! А поза тим як сьміє вона простягати руку по таке число мандатів, коли є стільки політиків, ласих на мандати. І власне цілий той проти-народово-демократичний блок, хиба з виїмком соціяльних демократів і Русинів треба вважати тільки асекураційним товариством для обезпеченя мандатів, а не якоюсь політичною формациєю на ідейних основах.

Для нїкого не є таке шкідливе і небезпечне дурити себе ілюзиями про погром народової демократиї, як власне для нас, для Українців. А тимчасом до витвореня тої ілюзиї причинили ся також Українці міста Львова, приступаючи до проти-народово-демократичного блюку. Cui bono? Чи се лежить в нашім інтересї помагати масковани вшехполяками проти отвертих, помагати витворювати ілюзию, що народова демократия не є така сильна, як здаєть ся, що польський загал не є проти нас так ворожо настроєний, як се можна би вносити зі становища народової демократиї? Зовсїм ні!

Власне для того, що народова демократия кличе польську суспільність до повного винищеня нашого народу на нашій землї і власне для того, що її поклик знаходить відгомін у всїй польській суспільности, ми не сьміємо вколисувати себе ілюзиями про слабість народової демократиї, ілюзиями, потрібними для тих, котрі хотїли би нас приспати для того, щоб тим успішнїйше здїйснювати кличі народової демократиї.

Та політика, яку проповідує народова демократия проти нас, живе в цілій польській національній традициї і в усїх душах сучасного польського загалу, народово-демократичною ідеольогією пронята вся польська політика супроти нашого народу від найдавнїйших історичних часів аж до наших днів, та політика, якій народова демократия надала тільки більш скристалізовану форму.

Статистика парляментарних виборів.

Центральна комісия статистична опублікувала недавно статистику австрийських виборів до ради державної в 1907 році. Публікация подає обчисленя і дати, дотикаючі участи в виборах та розділу голосів по партийній приналежности кандидатів. Сї дати, о скільки вони відносять ся до західно-австрийських країв, де вибори відбувають ся без пресиї з боку правительства, дають сьвідоцтво справдїшній силї даного політичного напряму. Що-до Галичини, то в нас навіть вибори в загального голосованя відбували ся під знаком урядових надужить в користь Поляків та їх союзників-москвофілів. Тож число голосів, віддаих на правительственних кандидатів польських і москвофільських, належало би зредукувати о число, відповідаюче нелеґальній пресиї і надужитям з гори, число-ж голосів, відданих опозиційним сторонництвам, отже перш усього українським партиям, треба би побільшити о ті самі позиції. З таким застереженєм подаємо ось тут декотрі результати оголошеної статистики.

Що-до загального числа виборців, то в лїстах виборчих вписано 5·54 мілїонів виборців, котрі представляють 21·6% цілого населеня держави. В порівнаню зі скількістю управнених до голосованя з пятої курії в 1901 році при загальнім голосованю в 1907 році було виборців о пів мілїона більше.

Участь у голосованю дає вислів стійности, яку виборці прикладають до виборчого права. На 100 управнених голосувало в Австриї в 1907 р. 84·4. Політичний інтерес населеня наслїдком виборчої реформи незвичайно оживився. При попередних виборах після старої орднунґи фак-

---

Яким Кріп.

Ausser Tour.

(*Правдива картина з житя колїйників*).

Старий банмайстер Граб приволїк ся до дому, зробивши пішки більш двох миль дороги зелїзничим шляхом. Скинув з себе потом пересяклу одїж і, обтираючи рукавом піт, що цюрком лив ся йому з чола, тяжко повалив ся на травник під корчами агресту. Він був так утомлений, так його старі кости боліли, що лежав як неживий.

— Хай то вже раз лихо возьме! — сказав, дихаючи тяжко: — Песя служба! Не видержу довше такої гамарнї... На одного чоловіка звалять тільки праці: Пильнуй будови мостів, будинків; доглядай всїляких робіт консерваційних, порозкиданих на 16 кільометровім шляху; дозоруй всїляких уряджень стацийних, бльоків, зворотниць і т. д.; всюда сам і сам... Ще й що дня більш двох миль шляху ногами перемір! Пани при зеленім столику не хотять того розуміти, що оден чоловік не в силї всьому подолати. Тягни, мовляв, поки не впадеш; а впадеш, буде другий на твоє місце! І за що тягни? за таку песю плату?

— От не нарікай! — сказала жінка, що вийшовши з хати, прислухувалась нарїканям мужа: — Працюєш більше чим другі, то правда; але за те щось маєш: торік ти аванзував, як ви називаєте, „ausser Tour"; тай тепер за твою тяжку працю може що дадуть. Ще воно так зле не є, як ти кажеш.

— Зле не є? Так тобі здає ся. Подумай, що на мою стару голову секция звалила всю одвічальність. Нехай щось стане ся так тебе на старість замкнуть аж гей. А то, щоби чоловік тріс, не є в силї всюда бути, всього сам доглянути. Ти сама видиш: працюю по 16—18 годин на добу. Від 6-тої години зрана до 6-тої вечером на ногах; від 6-тої год. вечером до пізної ночи пиши, рахуй, рисуй, зіставляй рапорти, всїсякі викази, лїсти виплат і т. н., аж голова пухне від того всего. А кілько разів ще серед ночи стягають з ліжка та запрягають до надпрограмової роботи коло карамболїв, виколїєць і т. н. Ще коби хоть вміли працю чоловіка оцінити як слїд! А то приїде леда финтик з дирекциї, що понятя о службі не має, а наговорить тобі дурниць що не міра... Ет якби не дїти незаосмотрені, то плюнув би на все, а пішов на емеритуру.

Буде вже з тебе того нарїканя. Що то все поможе? От лїпше ходім на обід! — закінчила жінка та, взявши мужа під руку, помогла йому піднести ся з землї. Пішли в хату, де на столї знимала ся пара з тарелїв наповнених смачним борщиком.

— Славний борщ! — засьміяв ся старий Граб на вид заставленого стола та втягаючи запах храбустя і иншої заправи, забув про втому, про тяжку службу і про все. Лакомо забрав ся до обіду.

До дверий хтось несьміло запукав.

— От маєш, вже когось несе! Не дадуть навіть ложки борщу з'їсти — воркнув Граб з пересердя: — Прошу!

В хату війшов робітник колїєвий, убраний в синю блюзу.

— Прошу ласки пана банмістря, вайху *) нр. 5 погаратали при шибованю; а пан урядник Смерділєк не позволяє направити, аж персонка переїде.

— Та як, персонку на погаратану вайху хоче пустити? Одурів! — скипів Граб: — Зараз рушайте на стацию, ушкоджене місце з обох сторін сигналами „задикуйте"; я зараз там надійду.

Не докінчивши обіду, Граб убрав ся і скорим кроком пустив ся на стацию. Що хвиля оглядав ся, чи не видко персонки, то знов дививсь на годинник. Йому здавалось, що ось-ось надлетить поїзд, впаде на ушкоджену зворотницю... крик... лямент... трупи... покалїчені... суд... криминал! Забув на втому, на голод, забув на шестий хрестик, що його двигав на своїх плечах; він біг як двацятьлїтний молодець.

На щастє поїзд особовий припізнив ся. Граб казав замкнути ушкоджене місце відповідними сигналами, почім робітники під його дозором забрались до усуненя перешкоди.

З канцелярії стацийної що хвиля хтось виглядав скрізь вікно. По хвили отворили ся двері; в них показала ся перше червона шапка, а в слїд за нею округла, також червона, з задертим до гори маленьким, наче волоский горіх, чеським носиком, пика урядника руху Смерділєка. Ставляючи осторожно кроки, він з повагою наближав ся до Граба.

*) Зворотниця.

— Kto pozwolił zwrotnicę zamknąć? — запищав.

— Я! відказав спокійно Граб.

— Jakim prawem?

— Правом господаря, яким мене дирекция і секция тут поставила.

— Sygnał „halt" w tej chwili usunąć! Ja was nauczę rządzić się samowolnie na stacyi. Personka lada chwila ma nadejść, a on zwrotnicę zamyka...

— Схаменїть ся, пане, що кажете! На так ушкоджену зворотницю ви пустили би поїзд? А знаєте, що то пахне криміналом? Мало вам ще тих ріжнородних катастроф, спричинених розмаїтими „Vis maior-ами". Ще умисно хочете катастрофу урядити?

— Stulić pysk! — запищав не своїм голосом Смерділєк.

Терпеливість Граба вичерпалась. Він, старий чоловік, взоровий банмайстер, за совістне виповнюванє обовязків мав би недовареному молодикови позволити грубости собі говорити! Спалахнув гнївом... Хвиля і кине ся на зарозумілого хлистка та провчить, як старших шанувати, що до суду віку памятати-ме; роздавить його у своїх могучих твердих руках. Та в тім згадав на жінку, дїти незаосмотрені...

Пануючи над собою, зхвильованим від зворушеня голосом сказав: „Взиваю вас в імени служби зараз забрати ся відси і не перешкаджати менї в чинностях урядових; инакше кажу вас силою усунути!"

Сего пан Смерділєк по спокійнім та все незвичайно чемнім Грабі не сподївав ся. Хотїв ещe щось сказати, але, видячи тверду і рішучу поставу старого, заскреготав в безсильній злости зубами і віддалив ся. Потім уже без перешкоди робота пішла до кінця.

Минуло два тижнї від описаних подій; Граб вернувши зі шляху, застав на столї запечатане письмо. Жінка сказала йому, що вже кілька разів приходили післанцї, казали, що шеф велїв зараз прийти до кацелярії.

— Йти то йти! Щоби хоть обід дали з'їсти. Чоловік голодний як собака — сказав Граб та, взявши письмо зі стола, пустив ся на стацию.

По дорозї розірвав куверту: в письмі стояло, що він має безпроволочно явити ся у комісаря слїдчого Станїслава Майлехінського, що приїхав перевести доходженє в дїлї особи урядника Смерділєка.

Комісар Станїслав Майлехінський звав ся давнїйше Шміль Майлех. Був то собі звичайний тип галицького жидка. За молодих лїт, кажуть, він був голярем в однім з більших міст східної Галичини. Його батько був онучарем, гандлював сїрниками та иншими такими дрібницями. Пан Шміль, будучи голярем, дуже солїдно обслугував своїх клїєнтів, між котрими було кілька грубших риб колїєвих. Через те з'єднав собі їх „ласку", і вони своїми впливами помогли йому дістати ся до зелїзниці.

Проворний жидок, діставши якусь підрядну посаду, не переставав дальше, де треба було, „милити, стригчи та голити". А що вмів читати і писати, при протекциї давних клїєнтів, що не перестали ним опікувати ся, посував ся зі ступеня на ступінь, поки за якісь незвичайні заслуги при виборах не зробили його „Untersuchungs Kommissär-ом". І так наш Шміль зістав паном, як то кажуть, на цілу губу. З Майлеха зробив ся Майлехінським, зі Шмуля Станїславом; та хоть приварав таке „паньске" назвиско, цебулею та чосником вонїв з далека як давнїйше. Але й не можна казаги знов, щоби не запримічено у нього ніякої зміни між давним голярем, пізнїйшим низшим функционарем, а теперішним комісарем слїдчим. Давнїйше він був якийсь непевний себе, несьмілий; ходив все похилений до землї, наче би чого шукав; з товаришами поводив ся чемно. Та ставши комісарем, він від разу зробив ся о голову висшим. Десь в нього і відвага і певність себе взялись; на товаришів, котрих випередив був в авансї, дивив ся з гори. Вус, що давнїйше бувало, наче осмоктаний звисав на долину, зробив ся в нього замашистий наче у шляхтича Для низших зробив ся пан комісар Шміль якийсь недоступний, оприскливий. За те супротив старшини... Господи! Що вже не наскакував, не ласив ся!... Пану інспекторови і футро щіткою обчеше, поможе вдягнути, кальоші на ноги втягне. Засьміє ся бувало пан інспектор, то комісар Шміль регоче ся, аж канцелярия ходить; захмурить ся пан інспектор, — ого, вже комісар положив уха по собі і собі захмурив ся.

— Диви, диви! — кажуть нераз його давні товариші. — Який з клапцюха пан зробив ся, і не приступай без дручка!...

Одинокий Руский
ГОТЕЛЬ „Народна Гостинниця" у Львові
ріг ул. Сикстуської і Костюшки
(стация електричного трамваю).
Особні убіжацї на нічліг для осолян.
ГОТЕЛЬ, РЕСТАВРАЦИЯ і ПИВАРНЯ
уряджені на способ віденьський. Осьвітленє електричне, електрична вінда, телефон і кучальні. Товариство приймає нових членів і гроші на книжочки вкладкові до опроцентованя.
196 2—6

тично голосувало тільки 56·7% управнених. Коли рівнати число відданих голосів після національностий, то Німці, Чехи і Румуни брали інтензивнійшу участь у голосованю, ніж усі инші народи.

Розділ мандатів після національности ілюструє отся табелька:

Національність	Число послів.	Число голосів.
Німці	231	1,775.554
Чехи	107	1,075.574
Поляки	80	658 686
Русини	32	596.091
Словінці	24	161.196
Сербо-Хорвати	13	93.058
Італійці	19	123.353
Румуни	6	51.422
Жиди	4	31.501
Неозначені голоси	—	47.073
Разом	516	4,617.905

На страшну диспропорцию між відданими голосами і здобутими мандатами Русинів у порівнаню з иншими нациями ми в нашій часописи вже в своїм часі вказували, тож нині обмежуємось тільки наведенєм самих чисел без осібних уваг.

Розділ відданих голосів після партийної приналежности показує отся табелька:

Соціяльні демократи	1,040.100 гол.
Христ.-соціяльні	554.935 „
Українські нац.-демократи	303.854 „
Чеські аграрії	206.797 „
Німецькі клєрикали	193 412 „
Чеські клєрикали	182.383 „
Москвофіли	163.006 „
Польські людовці	162.381 „
Німецькі аграрії	135.478 „
Польські консерватисти	131.705 „
Німецькі людовці	127.064 „
Молодочехи	116.559 „
Польські центровці	107.046 „
Польські національні демократи	106.622 „
Німецькі поступовці	104.652 „
Українські радикали	103.724 „

Тих 17 партий зібрало на себе разом 3,849.718 голосів, значить — 83% всіх відданих важних голосів. На цілу купу дрібних фракций впало тільки 768.187 (значить — 17%) голосів.

Коли брати під увагу розділ голосів на поступові і реакційні, то дістаємо такий результат: буржуазних поступових і національно-соціяльних голосів було 1,447.600, буржуазних реакційних 1,941.600, сумнівних 188.700, соціяльно-демократичних 1,040.000. Як дочислити голоси соціяльно-демократичні до поступових та сумнівні до реакційних, то маємо кругло 2,487.600 голосів поступових, 2,020.300 голосів назадницьких, — отже відношенє 2·5 : 2. Бачимо, що перевага по стороні поступу. Одно застереженє: такий розділ голосів на категориї „поступових“ і „реакційних“ має тільки зглядну вартість. Но поступ і реакция мають у поодиноких народів дуже відмінне значінє та цілий ряд партийних програм і організаций голі в цілости вчислити до одної або другої категорії. В повисшім зіставленю ми підвели під рубрику поступових ті національні партиї, які признають себе демократичними.

Не без інтересу є розклясифікованє соціяльно-демократичних голосів після національної приналежности. Се показує отся табелька:

Німецькі соц. демокр.	515.988
Чеські „	389 947
Польські „	77.131
Руські „	25.957
Італійські „	21.370
Словінські „	5.310
Неозначені „	4.258
Дальматинські „	139
Разом	1,004.100

Ширіть „Свободу“! Приєднуйте їй нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч“ чи „Сокіл“ повинні передплачувати „Свободу“.

І як йому не бути паном? Дієти, розмаїті „ребухем“, безплатні обіди, які споживав з ласки тих, що попались пану Шмільови в руки, становили в него дохід два рази більший, як виносила його платня.

Проворний Жидок, виїхавши на доходженє, наперед засягав приватними, йому тільки звісними дорогами інформаций про тих, що мали бути індагувані, та вмів справу все так повести, що, мовляв, був вовк ситий і коза ціла, — розуміє ся, коли дотична людина, як то кажуть, знала ся на річах, бо як ні, то він такого добре умів підголити.

Ось який він був той пан комісар, що перед нього покликано старого Граба.

— Як ви сьміли в так грубий спосіб обидити пана асистента Смерділєка? — привитав пан комісар на вступі старого.

— Противно, не я його, лиш він мене обидив; до того втручував ся в моє урядованє і через те був би непримінно спричинив катастрофу, коли би я був не нагнав його з місця — відказав простодушно Граб.

— То неправда! Го-го, знаю я вас усїх; брак вихованя, інтеліґенциї...

— Даруйте! — перервав Граб: — Чи то правда або неправда, то покаже ся пізнійше, як переведете доходженє; а що-до інтеліґенциї, то ви мене не знаєте, тож і інтеліґенциї моєї квестіонувати не можете.

—Milczeć! To mi się podoba, żeby mi tu pierwszy lepszy okoniem stawał! — І тут став пан комісар бігати по комнатї та кричати наче божевільний.

Граб стояв як вкопаний, не знаючи, звідки і за що на нього ся халепа впала. Пан комісар викричавши ся, змучений упав на софу.

Тогди Граб, опритомнївши, підійшов до стола і сказав:

— Для вас, пане комісар, я не є „pierwszy lepszy“; для вас я є стороною. Ви маєте обовязок мене переслухати і зізнання мої написати, але не маєте права мене обиджати. А поки не успокоїте ся, я вас лишу самого. Потім вийшов з канцелярії.

Пан комісар зістав ні в сих ні в тих; не знав, що з собою почати Бігав, крутив ся, вертів ся, нарештї сїв на колїю і поїхав.

Минуло кілька днїв, покликали Граба до уряду і звістили йому, що за несубординацию супротив комісария Станїслава Майлехінського і за обиду асистента Смерділєка покарала дирекция старого Граба 20 коронами гривни.

— Ось і дали, і то „ausser Tour“! Добре вїщувала моя стара! — сказав Граб тай пішов подїлити ся з жінкою сею „радісною“ вісткою.

28. лютого 1908.

Спільні делєґациї.

На вчерашнім засїданю угорської делєґациї сконстатовано згідність ухвал обох делєґаций, а відтак обговорювано внесенє Лятура-Шрафля, ухвалене через австрийську делєґацию. В справі сій, яка витворила була у свій час так ворожий настрій між обома делєґациями, прийшло до компромісу, так що угорська делєґация признала важними ті мотиви, якими руководила ся австрийська делєґация при порішуваню своїх ухвал, помимо того однак не може уг. делєґация брати під мериторичні наради згаданої ухвали а то тому, що кредитів вимаганих тим внесенєм не вставлено в буджет на 1908-ий рік міністром війни по порозумінню з правительствами обох держав тай ще тому, що буджет міністерства війни делєґациї вже полагодили. Так отже, як лише будуть усунені формальні перепони, на які вказує угорська делєґация, то внесенє Лятура-Шрафля стріне ся також зі згодою делєґациї угорської. Стати ся се має вже на найблизшій сесиї делєґацийній, через що австрийські делєґати спинять свої дальші заходи в сій справі.

„Bud. Hirlap“. доносить, що слїдуюча сесия делєґацийна відбуде ся вже з кінцем мая і то в Будапештї. Християнсько-соціяльна партия відбула вчера конференцию при участи Гесмана і Ліхтенштайна над становищем, яке треба заняти супроти угорської тактики в квестиї о підвисшенє офіцерських гаж. Антисеміти, яким дуже залежить на ухвалї підвисшеня офіц. гаж, до якого самі вони дали ініциятиву, задумують не приняти в третім читаню делєґацийних ухвал, коли не одержать запоруки, що делєґацийна сесия відбудеть ся таки в маю, а не буде відложена до осени або навіть зими. як се донесла „Reichspost“.

І звязи з підвисшенєм ооіцерських гаж висували Мадяри також деякі постуляти національні. Але підчас останного двірського обіду мав цїсар сказати голові уг. делєґациї, що в заміну за підвисшенє офіцерських гаж не може поступити признанє нїякої національної концесиї.

Заграничний огляд.

Антипольські закони в Німеччинї.

Рівночасно з проєктом про вивласненє пруських Поляків виступив кн. Бїльов з проєктом нового закона про збори й товариства. Сей закон мав обовязувати в цілій Німеччинї та заступити ріжні закони, які мали досї поодинокі держави й князївства. Законопроєктови сему надав кн. Бїльов тенденцию ворожу ненімецьким горожанам Німеччини. — Дунцям в Шлєсвику, Французам в Альзациї а головно Полякам в Познанщинї. Законопроєкт сей, як обовязуючий для цілої Німеччини, мусить бути ухвалений через цілий парлямент. Та тут правительство не розпоряджує такою більшостию як в пруськім соймі і не може перефорсувати законопроєкту про збори й товариства, проти якого станула рішучо польсько-центровосоціялїстична опозиция.

Наради парлямєнтарної комісиї над сим законопроєктом тревали дуже довго, а розходило ся в них головно о § 7-ий тзв. язиковий параграф. Правительство, побачивши, що не може перефорсувати його в первісній редакциї, робило безвпинні заходи, щоб довести бодай до якого компромісового обмеженя для чужомовних зборів. Але й се правительству не удало ся — комісия відкинула остаточно всї компромісові внесеня а також цілий 7-ий §. Значить ся при першім читаню кн. Бїльов програв та хоч він старає ся, щоб осягнути деякі уступки при другім читаню, то мабуть і се йому не вдасть ся. Німецькі вільнодумцї — на яких він головно числив — побачивши що голосованє лїберальних послів в пруськім соймі за вивласненєм Поляків викликало в широких кругах німецького громадянства погане вражінє, рішили ся не прикладати своїх рук до дальшого обмежуваня прав польського народу в Прусах.

Законопроєкт про вивласненє пруських Поляків, який відіслала палата панів до сойму для полагодженя деяких порішених нею змін — увійшов на дневний порядок пруського сойму вчера. Дискусия, яка вивязала ся при сій нагодї, виказала цїлковитий розділ між консерватистами й вільноконсерватистами та Поляками, центрум і вільнодумними фракциями. Остаточно принято цїлий законопроєкт враз із 13-им §-ом про вивласненє.

Про санкцию сього закона, сего зразку пруської брутальности, нїчого й сумнївати ся. Для пруських Поляків приходять важкі часи, але вони не заскочують їх несподївано. Сильні економічно та сьвідомі національно вижидають вони здебільша спокійно удару грому. „Є в людській душі — кінчив свою промову польський посол Стихель — вкриті сили, яких не можна ослабити. Сих сил не знївечуть у Поляків такі заряджења як теперішні — радше скріплять їх. Поляки вийдуть з сеї боротьби побідниками!“ Сї слова повинні взяти під розвагу також галицькі шовінїсти польські, які не могучи вичерпати Балтийського моря, радіб per fas et nefas захопити в „stan posiadania“ землї українські...

Чутки про димісию Столипіна.

Останними днями заговорено знов про димісию Столипіна. Безпосередною причиною до сього мала дати авдиєнция, якої уділив цар Дубровінови, предсїдателеви „Союза істинно-русских людий“. Столипін старав ся недопустити до сеї авдиєнциї — але його заходи не увінчали ся бажаним успіхом.

Цар не тільки приняв Дубровіна на авдиєнцию, триваючій довше, як недавне принятє 300 послів, але ще й висловив йому подяку за вірну службу та поручив і на далї заховати ті самі сьвятї почуваня кріпкої віри й любови до царя та вітчини. Для належної оцїнки сих царських слів треба додати, що в петербурськім з'їздї „Союза“, який відбув ся перед кількома днями, порішено вимагати знесеня Думи та перетвореня російського парлямєнту на дорадче тїло. Значить ся, цар своїми признанями для Дубровіна мовчки санкціонував свою згоду на лїквідацию російської „конституциї“. Через се здемасковано заразом „конституцийність“ кабінету Столипіна, яку він рад би піддержати супроти Европи.

Ізза сего мав Столипін вручити цареви свою димісию, тим більше що Дубровіна немов на глум принято саме тої днини, коли цїла російська преса, не виключаючи й „Нового Времени“ подала заяву, підписану богато оснувателями й членами старшини „Союза“, в якій закинено Дубровінови протизаконне поведенє та спроневірене союзних гроший!

Петербурська телєграфічна аґенция заперечує вістку про уступленє Столипіна. Також і „Berl. Tgbl.“ доносить, що його становище остає й на дальше непохитним помимо інтриґ „истинно-русских“ провідників.

„Подлинное“ сьвідоцтво хрунївства

наших „істїнно-русскіх“ або „Борщевская русская трагедия“.

(*Допись з Борщівщини*).

У „галїцкіх русскіх“ ще і нинї не брак охоти випиратись союза і коншахтів з польською Радою народовою, та тимчасом шила в мішку не утаїш. „Сама себя раба бїот“ скажемо за „Галичанином“ і здирає маску зі свого правдивого облича, з під котрої так і визирає в цілій повнї „істїнно-русское“ хрунївство. Ось послухаймо, що пише „істїнно-русскій“ патріот дописуватель з Борщева в 40 числї „Галичанина“ з дня 3. марця 1908, чи там 19. II. Се цїнний документ москвофільської зради і варто подати його до відомости руського загалу на память грядучим поколїням. „Чарковскій 108, Савчак 96, Гладыш 7, такую лаконичную вѣсть принесъ телєграмъ изъ Борщева въ Львовъ, но въ тыхъ мертвыхъ числахъ, пчт. читатель — крыетъ ся цѣлая трагедія партійной борбы въ нашемъ повѣтѣ“. Так починає свою допись „истиннорусскій патріотъ“. Бо і деж ненависні Українцї так захопили цілий повіт своєю организациею, а „тѣхъ немногихъ“ сьвященников, що „остались вѣрными своимъ общерусскимъ идеаламъ, такъ и охватила апатія і пригнобленіе і казалось що пусть-пусть і слухъ по русской жизни загибнетъ. Аж ту наразъ повѣялъ русскій духъ по выборахъ парламентарныхъ (по промові Маркова у Відни) и завиталъ на столбцахъ нашого неоцѣнимого „Русского Слова“ і въ тѣ нѣсколько русскихъ оазъ“ в борщівськім повітї, одушевив „нѣсколько молодыхъ патріотовъ“ і ті основали комітет, щоби „спасати Русь на Руси“ і пійти „на пробой“ в борбу з Українцями.

І як же то вони цїкаво спасали Русь на Руси? — Ну! поставили свого кандидата і мимо всїх „погроз“ і лайок Українців „насчитали на нѣсколько дней передъ выборомъ“ 38 своїх „выборщиковъ“. „Съ надеждою на Божью помощь и съ вѣрою въ свое правое дѣло, читаємо дальше в „Галичанинї“, выбрались наши герои выборщики дня 12 (25) февраля въ Борщевъ выполнити народный долгъ и заглянути въ очи украинской гидрѣ. Тяжелую минуту пришло ся пережити тѣмъ піонерамъ русской мысли. Українцї ругали, проклинали, грозили, но все те перенесла твердая русская натура“. Нїчо не помогло, не зломило „русского упрямства“ а „вызвало только оправданое озлобленіе и завзятіе въ глубоко оскорбленыхъ сердцахъ“ читателїв „Русского Слова“. „И щобы посмститись на безстыдныхъ провокаторахъ, щобы не допустити выбора ненавистного украинца, 31 нашихъ выборщиковъ отдали свои голосы прямо на Чарковского (при першім голосованю), а только 7 голосовало на Гладыша“. Так дословно читаємо в „Галичанинї“ і дописуватель складає за такій результат вину на Українців, бо, каже, „заѣлость и загонистость украинской мафіи помогли польскому шляхтичу къ выбору“.

От і маєте „істїнно-русскіх“ героїв нового времени. Чи можна таким признанєм виставити собі лїпше сьвідоцтво свого хрунївства і власної підлоти і зради народа, як се учинив „Галичанинъ“ своєю дописею? Се признанє не тілько потверджує всї факти москвофільської зради, але і стане за всї факти. Здаєсь в історії нашого конституцийного житя ще не було такого цинїчного признаваня ся до підлого геройства і зради власного свого кандидата. Так спасати Русь на Руси потрафлять одні тілько наші москвофіли. — Дописувателеви „Галичанина“ як і самому „Галичанинови“ нї трохи не соромно за своїх героїв „выборщиковъ“.

На „істїнно-русской пути“ заїхали наші „галїцко-русскіе“ прямо у службу у польських панів, екстерминаторів Руси. Що-ж скажете ви на те, п. п. старорусини, котрі ще не затратили у своїх серцях решти любови до свого народа. — Чи солїдаризуєтесь з „Галичанином“ і його покровителями? Чей-же такого підлого союза з гнобителями руського народа ще не було у нас. Се запамятає собі народ і передасть память про каїнську злобу і зраду грядучим поколїням.

Старий Русин.

Від редакциї: В доповненю до сеї дописи не завадить ще познакомити наших читачів з фонетичною відозвою з польської сторони за москвофільською кандидатурою Гладиша у Борщівщинї. Відозва ся, підписана якоюсь незвісною „хлопскою організациєю борщівского повіту“, в головних місцях звучить: „Братя-селяне борщівского повіту! Пора, крайна пора вже і нам взяти ся за роботу і самим о свою долю подбати! Зближають ся соймові вибори, маєм вислати посла до сойму, щоби там заступав наші хлопскі справи і інтереси. Був час — виходили з нашого повіту послами пани, но наша хлопска доля все однакова, а як і змінилась то хиба на гірше. І доки-ж ми будем чекати, доки терпіти? Доти, поки самі не подбаєм о себе, поки не возьмем ся всї разом за руки і нашу стару правду-матку хлопску самі не станем добувати. Ненадіймо ся на нашу інтеліґенцию, її висока політика в голові, она думає і сварить ся, чи нам остатись русинами, чи стати українцями, а нам земля з під ніг усуваєсь — хлоп пухне з голоду і холоду, іде в сьвіт за очи на заробки, щоби себе і родину прокормити, а з многих віч, зборів і нарад нема і нема хісна для нас. Хлопи! Чи ми і дальше будем на то все рівнодушно дивитись? Чи-ж ми направду вже такі темні і слїпі, що мусить нас все хтось за поводи вести? Чи-ж ми самі не знаєм, хто ми є, що нас найбільше болить, чого нам найскорше потреба? Збудїм ся раз селяне, подаймо один другому свою мозолисту спрацювану руку і ходїм всї вкупї долю собі власними нашими хлопскими силами здобувати! Хлопский комітет, завязавший ся недавно в нашім повітї з самих хлопів, ставить тепер кандидатом на посла до сойму нашого брата-селянина Ілька Гладиша, господара з Пановець і т. д. Тепер ми стаєм перед вами братя з рідним кандидатом-хлопом. Чи і тепер не піймете ви вашого обовязку, чи і тепер не віддасьте своїх голосів на свого брата селянина з під хлопскої стріхи? Чи і тепер ще будете вибирати панаінтеліґента, котрий, хоть би і як нарід любив, не почує того, що чує наше хлопске бідне серце? Проснї ся вже раз народе! Постій кріпко за своїм кандидатом! Вибирай тілько таких виборців, котрі дня 25. лютого в Борщеві віддадудь свої голоси на єдиного нашого хлопского кандидата Ілька Гладиша господара з Пановець. *Хлопска организация борщівского повіту.*

Відозва ся вийшла з друкарнї Удїлової у Львові, „накладом“ якогось Івана Чижа. Ми-ж можемо зрадити сей криптонїм Крие ся під ним п. Витовт Демянчук, редактор „Руского Селянина“, співробітник „Dziennik-a Polsk-ого“ і личний приятель та товарищ від склянки москвофільських редакторів, як і агітатор д-ра Дудикевича та п. Ценського в одній особі.

Дорічні Загальні Збори Т-а „Взаїмна поміч учительська“,

стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові — відбудуть ся 25. марта у Львові, в льокали Товариства (ул. Чарнецького ч. 26. III. пов. в каменицї Наук. Тов. ім. Шевченка, II. сходи на лїво в подвірю), о 11. год. перед пол. з отсею програмою:

1. Отворенє Зборів і відчитанє протоколу з першого Збору основателїв; 2. Звіт Ради Надзир. і Дирекциї з їх дїяльности і стану Товариства. Предложенє і приняте річного білянсу; 3. Звіт комісиї ревізийної; 4. Розділ зисків і означене стопи процентової; 5. Доповняючий вибір 5 членів Ради Надзираючої (а то на місце 3 вильосованих а 2 уступаючих членів). 6. Вибір комісиї ревізийної; 7. Внески і інтерпеляциї.

Дирекция розсилає в перших днях марта річний звіт і білянс не лиш Членам Стоваришеня, але також всїм членам матерного Товариства „Взаїмна поміч гал. і бук. учителів і учительок“. З сего звіту зможе кождий пересьвідчити ся, як потрібне і хосенне є також Кредитово-Щадниче стоваришенє учительське. Вже вислїди дїяльности в першім роцї адмін. суть гарні. Хотяй число членів дійшло лиш до 105 а заявлених удїлів було 141 (з чого в цілости вплачено лише 115), однак оборот касовий виносив 58.332 К 60 с. На се зложились приходи і розходи в посередних аґенциях а то в асекураційній і торговельній і в позичковім дїлї. — Позичок дано в р. 1906/7 33 на квоту 6.910 К (з чого сплачено 2.283 К 10 с), в р. 1908 (в сїчни і лютім) дано дальших 10 на квоту 2.480 К. Очивидно оперувала Дирекция тут не лиш удїлами, з яких прийшло 1.248 К і вкладками до обороту, яких було 12 на квоту 2.142 К 65 с, але передовсїм позичкою, в матернім Товаристві на сю цїль затягненою в висотї 5.763 К 42 с, з чого звернено в р. 1907 квоту 763 К 42 с.

Що до асекураційного посередництва, то удержувало Стоваришенє сталу злуку з віденським Товар. „Beamtenverein“, яке відносить ся до всїх учительских Товариств в монархії вельми симпатично, пособляючи їм в кождім зглядї. Дирекция побирала від нових обезпечень (а виробила їх 50 на квоту 120.000 К) 1¼% а від побираних і пересланих премій 3%. З титулу сих провізий мала Дирекция чистий зиск 905 К 07 с і 200 К на канцелярию; послїдну квоту вписано на сотворенє специяльної резерви для покритя евентуальних страт в сїм віддїлї і в позичковім віддїлї. — Від ⅕ 1907 перенято також посередництво а радше субаґенцию Крак. Товар. Взаїмних обезпечень, зглядно Дністра; ся аґенция принесла лишень титулом провізиї 37 К 17 с. — Торговельне посередництво розвинула Дирекция у Львові і в Коломиї. Зі Львова посилала книжочки призначені на премії шкільні, беручи в комісе дотичні товари і вдоволяючи ся 15—25%, дальше прибори і книжки шкільні, квіти на платню. Се посередництво виказує по узглядненю претенсий на довжниках зиск в квоті около 500 К. На разї є тут недобір в квоті 322 К 35 с, в що входить також видаток на зладженє руського шематизму учительского, який не знаходить поки що покритя, позаяк потрібний материял еще не повний, — Склад з приборами шкільними удержує і веде з рамена Дирекциї тамошний Віддїл окружний. Товариство вложило в се підприємство в р. 1907 3.370 К 22 с. а в р. 1908 еще 800 К; до сплаки приступив оден з тамошних учителїв з капіталом 1000 К. Від 1. лютого до 25. грудня 1907 було в склепі приходів в висотї 16.628 К 71 с. Дня 25. грудня було в склепі товару на суму (по фабричній цїні) 10.978 К 79 с. а на довжниках 1.542 К 78 с; по фірмах мав склеп до сплати за побраний товар довг на квоту 7.648 К 49 с. Чистий зиск за 11 місяців — по оплаченю заряду — 432 К 03 с, з чого припала спільникови пайка 108 К. Розвиток склепу є нормальний, однак може лишень більша готівка дати йому таку тривку основу, щоби став більшою фірмою. Ся готівка повинна вплинути чим скорше в дорозї удїлів і вкладок до обороту.

Висота удїлу є в нашім товаристві сьмішно мала, бо виносить лиш 10 К (платний також в чотирох ратах 4+2+2+2 К). Коли будем мали від кождого члена матерного товариства удїл. зберем понад 10000 К, з чого прийде нам легко розвинути і віддїл позичковий і склеп на більшу скалю. Поки що кінчимо перший рік адмінїстрациний по оплаченю всїх коштів заснованя і видатків на адмінїстрацию чистим зиском в квоті 219 К 53 с. Рада Надзираюча призначила на дивіденду 5 проц. за р. 1906 і 1907, значить разом 10 проц. Титулом сеї дивіденди прийшлоб членам від вплачених 115 удїлів (після реченця їх вплаченя) побрати квоту 67 К 75 с.; 10 проц. йде до резервового фонду, який виносив з кінцем р. 1907 212 К, отже квота 21 К 95 с. Решту т. є. 129 К 83 с. розділить загальний збір після своєї гадки; найлучше було би признати часть на бурсовий фонд а часть на збільшенє резерви т. є. на покритє можливих страт.

Кінчимо сей короткий звіт з зазивом до всїх учителїв (льок), щоби: 1) приступали громадно з удїлами до сего стоваришеня, тим більше, що вони остають на все власностию членів і несуть дивіденду; 2) щоби складали в нашім стоваришеню свої (хоть би і малі) ощадности яко вкладки до обороту; 3) затягали у нас позички — предкладаючи як найпевнійшу поруку; побираємо 7 проц., 2 проц. проволоки при пізнійшій вплатї рати; на адмінїстрацию берем при виплатї позички лиш дійсно виданий гріш пр. на переписку і висилку гроша; 4) щоби обезпечались в першій мірі в тов. Beamteaverein лиш через наше товариство; кому до вподоби Крак. тов. обезп., зглядно „Дністер“ — сему виробимо також нову полїсу; 5) щоби вплачали місячні премії лиш через наше товариство, яке дістає титулом провізиї 3 проц. відісланих гроший; 6) щоби побирали прибори і книжки шкільні з нашого склепу в Коломиї або Сокільського Базару за посередництвом дирекциї; 7) щоб

побирали від нас квіти на платні; 8) щоби чим скорше прислали виповнений квестіонар — о скілько до сего часу не зробили? — та щоби ми могли бодай в р. 1908 видати руський шематизм учительський, якого домагаєсь загал.

Від Ради Надзираючої і Дирекції.

Соймові вибори.

При вчерашнім тіснійшім виборі в Самборі віддано 853 голоси. Послом вибрано демократа д-ра Францішка Соболєвського 450 голосами; людовець Ян Земняк, який одержав 403 голоси, перепав. Вшехпольська уряднича інтеліґенция, яка при попереднім голосованю розбивала ся за др. Фр. Томашевським, тепер від голосования здержала ся.

Крім того відбули ся вчера вибори до сойму із трох галицьких торговельно-промислових палат. У Львові вибрано однодушно (33-ма голосами) д-ра Генрика Колішера, в Бродах д-ра Станислава Рітля, а в Кракові (28 гол.) д-ра Йосифа Сарого. Перед виборами здавав д-р Й. Саре справоздане із своєї діяльности за попереднє шестиліте та вказав, що найважнійшими задачами нового сойму будуть отсі справи: будова водних доріг, упромисловленє краю і виборча реформа.— Кампанія з міст кінчить ся нинішним вибором ще трох послів з міста Львова. Вшехполяки із нечуваним завзятєм старають ся перефорсувати кандидатури д-ра Ернеста Адама, д-ра Рогера Баталії й Людоміла Германа а проти них обстоюють получені другі комітети за вибором д-ра Мих. Грека, Йосифа Наймана та д-ра Тадея Рутовського. Иньші кандидати позрікали ся і здебільша взивають своїх виборців, щоб голосували на компромісову лісту. Те зробили Марія Дулембянка, д-р б. Малаховський, Ян Солєський та Йосиф Гудец.

Ратуш обліплений з верху всякими плякатами. В середині великий стиск, який збільшить ся ще по полудни, коли стане голосувати переважна частина урядничого сьвіта. На всякий случай нинішні вибори покінчуть ся швидше чим передвчерашні, бо борба йде тільки о три мандати.

Агітация доволі жвава, особливо по боці вшехпольськім. „Гієни" увихають ся, ціна виборчих легітимеций росте що раз більше. До полудня обійшло ся однак без яких небудь ексцесів.

До години 12-ої у всіх десяти салях одержали:

Д-р Ернест Адам	1567	голосів
Д-р Рогер Баталія	1522	„
Д-р Тадей Рутовський	1383	„
Йосиф Найман	1265	„
Д-р Михайло Грек	1174	„
Д-р Людоміл Герман	1107	„

На основі сего стану голосів годі однак виснувати щось певного про сам вислід вибору, бо всіх управнених до голосования є поверх 17 тисяч.

НОВИНКИ.

— На руські школи! Руське товариство педагогічне у Львові видало марки на 2, 5 і 10 сотиків. Весь дохід призначений на удержанє шкіл товариства. З артистичного боку виглядають марки дуже гарно, так що будуть окрасою кождого листу. Ще гарнійшою чим внішний вигляд є її ціль і тому не сумніваємо ся, що загал дуже радо розкупить їх, чим допоможе много заслуженому товариству осягнути ціль, яка є підвалиною кождого культурного народа. Рівнож видало товариство „телєграми" по 40 сот., які належить посилати місто всяких привітних телєграм. Хто раз побачить отсі телєграми, сей певно вже ніколи не буде викидати грошій на банальні привітні телєграми, а вместо них купувати-ме блянкети товариства і на них пересилати привіти. Дістати можна у всіх філіях тов. педагогічного і в головнім виділі у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

— Докторати ветеринарії. З Відня доносять, що студенти тамошної академії ветеринарії вислали до міністерства просьвіти мемориял з доманем признання їм права старати ся о докторський титул. Вчера ректор академії повідомив студентів, що міністер просьвіти заакцептував їх домаганє і що в жовтни буде видане відповідне розпорядженє при рівночасній зміні наукової програми.

— Арештованє фальшівника грошій. В суботу рано арештовано у Львові в електричнім трамваю Чеслава Шведзіцького, дієтаря дирекції скарбу в хвили, коли кондукторови дав фальшивого гульдена. Кондуктори електричного трамваю знаходили вже від кількох днів межи грішми відобраними за білєти фальшиві гульдени, виконані так добре, що в першій хвили не можна їх було відріжнити від правдивих. Серед кондукторів настало занепокоєнє і вони слідили пильно, від кого дістають ті гроші. Аж в суботу удало ся остаточно прихопити Шведзіцького і кондуктор віддав його агентови поліційному. Ревізия, доконана в помешканю арештованого при ул. Личаківській ч. 39, позістала без успіху. Арештований зізнав, що гроші дістав від якогось спільника. Спільник той втік і не можна його було вислідити. Здаєсь, що Шведзіцький і його спільник не фабрикували самі грошій, лиш діставали вже готові і міняли їх. На поліцию зголосило ся вже 6 трамваєвих кондукторів, котрі предложили фальшиві гульдени одержані від Шведзіцького.

— Загадочний труп. В пивници дому при ул. Краківській ч. 4, знайдено трупа якогось чоловіка з раною на голові і слідами крови. Здавало ся, що хтось того чоловіка убив а відтак занїс до пивниці. Повідомлена о тім поліция вислала на місце комісаря п. Станкевича і кількох агентів, котрі розпочали слідство. Стверджено, що погибший називав ся Цісляк, мав літ 42, був з фаху столярським челядником і в послідних часах працював в робітни п. Вчеляка; він мешкав з жінкою і шестеро дітьми при ул. Богуславського ч. 18. В неділю рано около пів до 10 год. вийшов він з дому і пішов до товариства „Згода", де мав заплатити якусь належитість. О 12 год. вийшов з того товариства. Що дальше з ним стало ся, того не знати. При трупі знайдено годинник, кільканайцять сотиків і робітничу книжочку. В який спосіб знайшов ся труп в пивници чужої каменици, се позістає загадкою.

— Сензацийне самоубийство. З Кракова доносять: Вчера над раном коло стациї Бонарка стовкнули ся два товарові поїзди, причім ушкодились машини обох поїздів і кілька вагонів. Жертв в людях не було. Урядник Катерле, з котрого вини наступило з'ударенє, відобрав собі житє вистрілом з револьвера.

— Буковинська ворожка. Перед трибуналом присяжних судів в Чернівцях ставала дня 2. с. м. Мария Міцдоль, 63-літна старуха, знана з того, що вже від 10 літ „помагає" людям, обжалувана прокураториєю о злочин обманства. Акт обжалуваня закидає їй між иншим, що витуманила від Анни Краснодемської 1000 К, обіцюючи їй вчинити чарами, що Краснодемська виграє льос на 300.000 К; від Михайла Берника з Королівки — Олієва витуманила 220 К, обіцюючи йому помогти на біль голови і на заздрість жінки; від Григора Панчука з Старих Фратівців 30 К за те, що допоможе викопати йому скарб, врешті від Юрка Іванчука з Карлова 100 К, обіцюючи йому вилічити божевільну жінку. Сьвідки потвердили всї закиди, а трибунал засудив обжалованку на основі вердикту судиїв присяжних на 13 місяців строгої вязниці.

— Трагічний конець злочинця. Свого часу доносили ми про родинну трагедию, яка відбула ся на латинське Різдво в Аллєнштайні в Прусах, де капітан Гебен застрілив майора Шенебека, з котрого жінкою удержував любовні зносини. Оноді мав розпочати ся судовий процес против Гебена, однак розправу відложено, бо військовий суд рішив піддати Гебена в третє оглядинам психіятрів. Взагалі військові власти крутили, як могли, з тим процесом, який міг військовість лише скомпромітувати. Тимчасом стало ся инакше, Гебен відобрав собі сам житє, підрізавши собі горло, і тим способом увільнив мілітаризм від скандалу. Перед самоубийством написав завіщанє, котрим свій маєток записав дітям убитого майора Шенебека. Написав також, що майорова зовсім невинна, і просив о її увільненє з вязниці. Коли повідомлено її про смерть Гебена, зімліла. Пруські дневники, обговорюючи дуже просторо те самоубийство, здогадують ся, що військові круги постарали ся о доставленє Гебенови ножа до вязниці, аби міг відобрати собі житє. Гебен, розмовляючи із психіятром, котрий досліджував його умовий стан, спитав його, чи повинен допустити ся самоубийства. Коли психіятр відповів йому, що не може нічого йому радити, Гебен кликнув: „Тепер вже знаю, що маю зробити..."

— В сьвіт за очи. До „Ради" пишуть з Херсонщини: Недавно тому через село Пасїцели тягнулось де-кілька возів, запряжених одною конячкою і повних чоловіків, жінок та дітий обідраних, худих, на пів голих. Зразу можна було думати, що се цигани, але приглянувшись до них, можна було пізнати наших же людий, тільки з півночи з Волині, чи як їх тут називають „польщаків". З допитів виявилось, що се їдуть переселенці. Вони раніш жили десь на Волині, жили добре: „по пуду масла на базар вивозили", казала плачучи, одна жінка. Але років з чотири тому здалось їм у рідному селі тісно і вони, попродавши майно, виїхали у Сибір. Досталась їм земля десь аж за Томськом, але земля неплодюща. Бідували вони там чотири роки, попродали усе, до останньої свитини, а потім помандрували назад до дому. Та дома їх громада і в село не пустила, кажучи: „чого приїхали, нас і так тут зверхом". Тодї вони помандрували в сьвіт за очи, десь на Поділю вони прочули, що у мелітопольському повіті, у Таврії, є маєток вел. князя Михаїла Миколаєвича і що сї маєтки спродають ся селянам; прочувши про се, вони намірились мандрувати туди і просити, щоб їм дали землї. Два місяці вони вже їдуть туди, де сподівають ся найти шматок хліба, їдуть поховати де-кілька чоловіків, жінок та з половину дітий по дорозї, годуючись тим, що дадуть їм добрі люди ради Христа.

— Американські вибрики. Американська плютократия видумує чимраз дикші способи, щоб лише „оригінально забавити ся". Так пр. одна з бальтіморських дам видала у себе баль, на котрім всї запрошені гості явили ся в купілевих костюмах. Около півночи внесено на салю ванну, в котрій скупано насамперед хазяйку, а відтак купали ся в ній инші гості.

— 30.000 кл. пїхотою. Сими днями звертав на себе увагу в Чернівцях молодий мужчина в туристичнім одїню з перепаскою на рамени і написом „Europe". Був се Чех, Филип Бродський, котрий минулого року заложив ся з „Шпортовим товариством" в Женеві, що протягом 2 літ перейде піхотою 30.000 км. Бродський зачав свою дорогу 21 вересня 1907 р., вийшовши з Вамберґу в Чехах. Через Чехи, Горішну Австрию, Баварию, Віртембергію, Баден, Альзацию-Льотарингію, Францию, Бельгію, вернув ся назад до Німеччини, звідси через Мораву, Шлеск до Галичини і на Буковину. За 5 місяців і 8 днів зробив 9.000 кільом. З Буковини пустив ся подорожний на Балкан, звідси піде до Дальмациї і Італії, через Ревіеру до Еспанії, Португалії, Шотляндиї, Англії, Швеции і через Німеччину назад до Чех. Сю дорогу сподієть ся Бродський зробити протягом 14 місяців. — Замітити годить ся, що Бродський виграв уже подібний заклад в р. 1902, коли то за 81 днів зробив піхотою 5.000 км. значить пересічно 60 км. денно!

— Літаюча риба. Генрик Фарман, котрий дістав недавно нагороду Дайча і Архдеакона в сумі 50.000 франків за свій прилад до літаня, працює тепер над новою машиною до літаня, який задля її вигляду дав назву „літаючої риби", „flying fish". Прилад складаєть ся з веретена 14 метрів довгого, має 10 крил, з того 6 на передї, а 4 з заду. Кожде крило має поверхнї 52 м. Перше крило є уміщене висше, як друге, і так по черзї кожде крило находить ся висше, ніж слїдуюче. Мотор має силу 56 коний, а шрубові крила, що мають вісь на 2 метри 10 цм., містять ся на передї. Прилад важить 600 клг., розгонова швидкість виносить 65 клм., швидкість лету 100 клм. на годину. Місця є в тій машинї для двох людий, але Фарман хоче докладно випробувати прилад, заки розпічне злет з товаришем. Праці поступили вже так далеко, що з початком слїдуючого місяця розпічнуть ся проби.

— Тунель під рікою Гудзон. В сих днях відано до ужитку тунель під рікою Гудзон, що лучить Ню-Йорк з містом Ню-Джерсі, положеним на другім березї. Тунель коштував 300 мілїонів корон а дальших 150 мілїонів призначено на його розширенє і побільшенє в міру зросту руху. Доси перевозили тисячі лодок щодень 150.000 людий з одного берега Гудзона на другий, тепер все те устало. Довгота тунелю виносить 8 клм., а поїзд порушуваний електричностию перебуває його в 11 мінутах. Робота тревала 8 літ, а працювало 6.500 робітників.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Тимотея, (лат. Фридриха). Позавтра, в пятницю: Обріт. мощ. м. Евг. (лат. Колети діви).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептацкий в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12 год. в полудне.

☐ Репертуар руського театру в Бережанах. Саля „Сокола". Початок точно 7·30 вечером. Білєти продає раньше торговля п. Юзичинського і п. Гервого, а в день представленя від 6 вечером каса театру.

В четвер, дня 5 марта с. р. „Надія" славнозвісна драма з житя рибаків в 4 дїях Гаєрманса.

В суботу, дня 7 марця с. р. „Продана наречена" комічна опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В неділю, дня 8 марця с. р. „Маруся Богуславська", історична драма зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицького.

Ві второк, дня 10 марця с. р. „Ревізор з Петербурга" комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В середу, дня 11 марця с. р. „Фавст" опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Гунода.

☐ З Личаківського передмістя. В неділю дня 8. марця уладжує читальня „Просьвіти" личаківського передмістя концерт з ріжнородною програмою. Початок о год. 6·30 веч. в сали „Тов. друкарів" при вул. Пекарській ч. 18. Білєти можна набувати що дня в „Сокільськім базари". — *Видїл.*

☐ З „Математ.-фізичного кружка". Пригадуєть ся членам, що засіданє „кружка" відбуде ся в четвер, дня 5. с. м. в малій сали фізичного інституту при ул. Длугоша ч. 8. На дневнім порядку відчит тов. С. Лещія на тему „Редукция еліптичних інтегралів до нормальних форм".

☐ З Чернівців. Щоб звеличати память першого буковинського співака-кобзаря Юрія Федьковича, устроює укр. акад. тов. „Союз" при співучасти укр. богословів „Православна Академія" з нагоди двацятої річниці його смерти в неділю 8. с. м. концерт в салї „Музичного Товариства". Початок точно о год. пів до 4. по полудни. Карти можна набути в канцелярії друк. „Руської Ради" вул. Петровича ч. 4, а в день концерту від 3. год. при касі. — Того самого дня вечером відбуде ся комерс в сали „Народного Дому". Початок о год. 9. вечером. — Чистий дохід з вечерка призначений на памятник Федьковича. В тій цїли буде приймати ся і наддатки.

☐ Вінчанє п. Марияна Яреми, укінченого богослова, з п. Ольгою, донькою бл. п. о. Мирона і Теофілї Гуглевичів з Жиравки, відбуде ся завтра о 7. год. вечером у Львові в волоскій церкві.

Урядові вісти:

Іменованя. Львівський висший суд краєвий іменував канцелярийних офіциялів: Евст. Пшестальського з Коломиї і Ант. Костирку в Стрию канц. офіциялами ad personam в IX. кл. ранґи з полишенєм їх в дотеперішних службових місцях. — Цісар іменував радниками двора і президентами окружних судів: радника двора, през. окр. суду в Самборі Ад. Червінського для Тернополя, през. окр. суду в Сяноцї Каєт. Хилїнського для Перемишля і віцепр. окр. суду в Самборі, Марк. Тустановського для Самбора.

Померли:

Михайло Копертинський, укінчений студ нт фільозофії, помер у Львові дня 2. с. м. в 36. р. житя. В. й. п.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів дня 4. марця 1908.

Новобазарська зелїзниця.

Петербург. Росийське правительство вислало до своїх закордонних представителїв телєграфічний обіжник в справі будови зелїзниці на Балканськім полуострові. Сказано там, що в нотї віденського кабінету, котра донесла росийському кабінетови о проєктї будови зелїзниці між границею Босні-Митровицею зазначено, що йде виключно о господарські цїли і сотворенє зелїзничного сполученя на Балканї. Росийське правительство все звертало пильну увагу на господарський розвій балканських держав, тому виходить воно з заложеня, що будова зелїзниці, яка сполучує з собою поодинокі части полуострова і отвирає їм свобідний доступ до близького моря, причинить ся до мирного розвою сих околиць. Росийське правительство не має на оцї нїяких особистих цїлий анї користий, є і буде далека від сего, щоби на власну руку заходити ся о узисканє зелїзничних концесий на Балканї. Росийське правительство завсїгди є склонне до попирання кождого проєкту зелїзничного, котрий може відповісти названим цїлям. Коли однак сербський ряд зажадав від росийського попертя лінії від Дунаю до Адрийського моря, тому росийський амбасадор в Константинополї одержав приказ попирати сей проєкт у Порти. В переконаню, що буде легко скоординувати ріжні входячі в гру інтереси і погодити їх, оцінить петербурський кабінет з особливою прихильністю і инші проєкти, котрі предложать балканські держави і дасть їм дипльоматичну поміч. Росийський ряд сподіє ся, що великі держави стануть на тій самій точцї погляду і не відмовлять своєї прихильности крокам, котрі Росиї в повисших цїлях випаде починити в Царгородї.

Соймові вибори в Чехії.

Прага. (Ткб.). При вчерашнім першім виборі до сойму з передмістя Прага-Градчин вибрано молодочехів д-ра Кафгана і Шілєра, на передмістю Прага-Нове місто старочеха д-ра Срба. За другий мандат відбудеть ся тїснійший вибір між молодочехом Гроссом і радикалом Сокольом; на передмістю Прага-Старе місто вибраний молодочех Подфілїпни, реалїст проф. Масарик зістав ся в меншости.

Загалом вибрано доси 44 чеських аграриїв, 1 независимого чеського агрария, 35 молодочехів, 5 чеських радикалів, 4 старочехів, 1 реалїста, 1 національного социялїста, 1 чеського народовця, 18 поступових Німців, 4 радикальних Німців, 3 нїм. аграриїв, одного самостійного агрария, 8 з нїм. народної партиї, 4 шенерияпців і независимих всенїмців, 4 самостійних націоналістів, 2 християнсько-социяльних, одного дикого.

З'їзд словацьких социялістів.

Прешбург. (Тел. пр.). Вчера відбув ся тут з'їзд словацьких социялістів. В обрадах брало участь 64 делєґатів. Всї жалкували ся, що мадярські социялісти не признають автономії словацьких социялістів та навіть в організациях старають ся їх мадяризувати. Постановлено видавати власний тижневник у словацькій мові і зараз зложено на ту цїль фонди.

Події в Росиї.

Петербург. (Пів. Аг.) На адресу шляхти московської губернії відповів цар письмом такого змісту: Дякую за висказану любов і вірнопідданчість. Я переконаний, що московська шляхта, вірна традициї своїх предків, тепер як і вже давнійше буде мені щиро відданою і доложить всїх сил своїх, щоби виконати моє поручене в цїли обнови і скріпленя нашої великої Росиї.

Петербург. (Ткб.) Дума займала ся на вчерашнім засіданю передовсім проєктом закона, предложеного міністерством справ внутрішних в справі заосмотрень, яке домагає ся 8,326.000 рублїв, а опісля перейшла до закона внесеного через 21 членів, а обробленого комісиею в справі поборювання пянства. Представник мін. скарбу заявив, що правительство похваляє засаду предложеня, однак просить аби закон переказано міністерству до обробленя. Вкінцї відчитано телєграму міста Варни з приводу 30-літного мира з Сан-Стефано і независимости Болгарії. Телєграму принято оплесками.

Желїзнича катастрофа.

Суходнїв (Келецька губ.) (Ткб.) На надвислянській желїзницї наїхав особовий поїзд на локомотиву. 5 осіб згинуло, 30 раненых. Обі локомотиви і кілька возів поторощених.

Петербург (Пів. Аг.) Члени правиці і скрайної правиці внесли інтерпеляцию в думі до міністра маринарки з запитом, чи відомо йому, що кількох урядників міністерства маринарки по сконстатованю, що англійська фірма Вікерт не виконала узброєня кружляка „Рурикъ" після поданих заряджень і не лише не наложено на згадану фірму грошевої гривни, але зарадили, щоби тій фірмі вислати тайні рисунки нових росийський армат і поручили їй виконанє панцирів і нових армат після тайної росийської методи фабрикациї. Інтерпелянти запитують, чи, если се є фактом, міністер зарядив потягненє тих урядників до судової відвічальности.

Видалюванє анархістів.

Льондон. (Ткб.). До Daily News доносять з Чікаго, що рішено видалити всїх знаних анархістів. Дотеперішна лагідна політика, яку примінювано до анархістів, буде цїлковито змінена. Попередна практика замінила Чікаго в анархістичний осередок. 300 анархістів вже арештовано. Часописи і революцийні промови будуть від тепер цензуровані.

Вашінґтон. (Ткб.). Секретар торговлї поручив всім еміґрацийним урядникам щоби порозумілися з детективами і еміґрацийними урядами і при їх помочи старали ся увільнити край від заграничних анархістів і злочинців, котрих можна видалити на підставі імміґрацийного закона.

На родину бл. п. Марка Каганця через адм. „Діла" надіслали в коронах: А. Мигаль, Львів, 2; Олекса Мороз, Львів, 0·40; о. М. Ревакович, Волосянка (від громадян) 12; д-р М. Лагодинський, Делятин (від виборців) 15; Іван Прийма, Чернівці 2; Ольга Прийма, Чернівці, 2; Амалія Гладиловичева, Чернівці 1; Емілія Окуневська, Кіцмань, 2; Наталія Окуневська, Кіцмань, 2; Евзебій Ярошинський, Чернівці, 1; д-р Куровець, Калуш (збірка по виборі посла) 29·60; Е. Любарський-Письменний, Liege (Бельгія) 5; Е. Любарський, Письменний, Liege (Бельгія) на памятник 5; о. І. Палагіцький, Чорнокінці малі (від себе і парохіян) 9·60; о. Стефан Ващишин, Стрілків (від парохіян), 3·35; Гр. Головка, Коломия 5; Мария Гриник, Старява к. Мостиск 1·30, на памятник 1; Михайло Пекар, Руське 1; Ант. Дрелїховський, Звинич, 6; Чит. Пр. в Добромили збірка, 4·40; Інж. Волод. Дутка, Загірє 3; Добровільні датки на вечерницях чит. „Просьвіти" в Винниках к. Львова 5·75.

До „Народної Гостинниці" приехали дня 3. ІІІ. о. Шараневич Михайло, Настасів; Ткаченкевич Роман, Галич; Ольга Громницька, Золочів; Мирослава Лучаковська, Золочів; о. Скородинський Тадей, Трускавець; Подлянецька Марія, Увисла; Орнштайн Альольф, Ярослав; Синовацький Григорий, Селиска; Смола Іван, Селиска; Гаворівський Володислав, Селиска; о. Ясенницький Мирослав, Перемишль; о. Скобельський Василь, Пруси; Людвик Пуш, Лянцут; д-р Олександер Сушко, Львів; Володимир Чубатий, Окопи; о. Теофиль Великович, Раківці; о. Н. Рудницький, Яблінка; Іван Горбацьо, Сямбір; Ілько Томин, Шагайці; Сальо Цаим, Борислав; о. Марк. Шашковський, Тисьменичани; Ізидор Романович, Броди.

Надіслане.

„Інститут Зандерівський" читай оголошеня на 4 стороні. 282 4—6

Гомеопата д-р Дорнфест

ординує від 9—12 і від 3—6 площа Академічна 3. (Лічить всї хороби навіть застарілі лише методою гомеопатичною, власними ліками). 237

Заклад дентистично-технічний

Б. ФУКСБЕРҐА

Львів, улиця Трибуналська ч. 16, I. поверх. Виконує зуби, щоки в каучуку і золоті без підпебіня, після найновійших системів. Ціни уміркованї. 294 1—30

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найкращий відомий средство 176

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і ноштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 39 2—7

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1. (против Банку Гіпотечного на плантациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Зарвом поручаємо найбільший вибір окуляри, цвікери, лупи і инші прибори оптичні.

З инші направи полагоджуємо ся як найскорше і найдешевше.

Гі де Мопасан.

27)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ

(*Дальше.*)

Щоби йому подякувати, шепнула вона:

— Ах! мій найдорозший, мій найдорозший! — не знаючи, що більше сказати.

Він нараз обернув ся, шукаючи за собою Анетти.

— Як менї дивно було, коли я побачив Вашу дочку в жалобі!

— Чому? спитала ся графиня.

Бертен відразу оживив ся та зачав говорити незвичайно скоро:

— Як то чому? Таж се Ваш портрет, намальований мною, се мій портрет! Се Ви такі, як я Вас стрінув перший раз, входячи до сальону княгини де Мортемен! Пам'ятаєте Ви ті двері, де Ви пересунули ся перед моїми очима так як корабель перепливає під огнем форту? І як я тепер перед хвилиною побачив на двірци Вашу Анетту, убрану в чорні сукні та з нїмбом ясного волося докола лиця, кров задержала ся менї в жилах. Я думав, що сейчас розплачу ся. Кажу Вам, що се можна прямо збожеволїти, коли знало ся Вас так, як я Вас знав, коли бачило ся Вас як нїхто не бачив, коли любило ся Вас, як нїхто не любив, коли малювало ся Вас на полотнї! Я думав, що Ви умисно післали її саму на дворець, щоби мене так здивувати. І я остовпів, задеревів! Але кажу Вам, що се можна збожеволїти!

І він крикнув:

— Анетто! Нусю!

Дівчина давала як раз цукру коням і відповіла з двора:

— Сейчас, сейчас!

І прибігла.

— Нусю, серце, стань собі побіч мами.

Вона станула так, як він хотїв, а він порівнував їх та повторяв вже з призвичаєня: „Як дві кроплї води, як дві кроплї води!“ хоч вони побіч себе вже не були так подібні як в Парижи. Дівчина дістала в чорній туалєтї новий вираз ясної молодости, а її мама вже давно потеряла сей блеск волося і краски лиця, котрим вона заслїпила маляря при першій стрічі.

Опісля графиня і Бертен пішли до сальону. Радість у нього не мала краю.

— Яке се щастє, що я впав на думку приїхати сюди!

Але сейчас поправив ся:

— Нї то Вашому чоловікови прийшла ся думка за мене до голови. Він казав менї спровадити Вас до Парижа. А знаєте, що я Вас буду просити? — Не знаєте? Отже я Вас буду просити, щоби Ви лишили ся тут як найдовше. Серед такої спеки Париж прямо неможливий, а противно село чудесне. Подивіть ся як тут гарно!

Сумрак вечірний одягнув весь парк розкішною сьвіжостю; листє на деревах дрожало, а з землї добували ся незамітні пари та закривали небосклін легонькою, прозорою заслоною. Всї три корови повставали, похилили голови до землї та скубали траву завзято, а чотири пави зашуміли своїми великими крилами та засїли на галузях кедрового дерева, до котрих любили спати під самими вікнами замку. По селу собаки розмовляли ся на далеку просторонь, а від часу до часу переривали тишину якісь людські голоси, якісь невиразні речення, кидані через поле від загону до загону, або сї короткі, горляні крики, що то ними погонюють ся звірята.

З голою головою та сьвітячими очима відхав маляр повними грудьми; графиня лише дивила ся на нього.

— Се називаєть ся щастє — сказав він.

Вона приступила до нього.

— Воно не треває нїколи.

— Берім його тодї, коли до нас приходить.

Тодї сказала вона всьміхаючись.

— До тепер Ви не любили села.

— Але тепер я люблю село, бо Вас нахожу в ньому. Я вже не міг би жити в такім місци, де Вас нема. *Доки чоловік молодий, то може* любити ся з далека, листовно, думками, самим лише чистим одушевленєм, може любити тому, що чує житє перед собою, тому що чоловік має тодї більше пристрасти як самої потреби любови; противно в моїм вїці любов — се привичка хорого чоловіка, се теплий оклад на душу; вона махає вже лише одним крилом та не може підлетїти аж до ідеалу. Серце не має вже золотих мрій, лише самолюбні вимоги. А крім того я чую, що вже не маю богато часу, щоби користати з того, що ще менї лишаєть ся.

— Ох! мій ти старенький! — сказала вона беручи його за руку.

А він повторив за нею:

— Дійсно, дійсно, я вже старий. Всьо вказує на те: моє волосє, мій характер, що змінюєть ся з кождим днем, той сум, що мене огортає. До біса! Одної річи я до тепер зовсїм не знав: що то значить бути сумним! Коли би менї хто сказав, як менї було трийцять років, що прийде день, коли я без нїякої причини стану сумний, неспокійний, невдоволений зі всього, я би нїколи йому не повірив. Се доказує, що моє серце вже також постаріло ся.

А вона відповіла, глибоко переконана о правдї своїх слів:

— *У мене зовсїм противно*, моє серце ще зовсїм молоде. Воно не змінило ся. Нї, воно стало може молодше. Воно мало двайцять років, а тепер не має більше як шіснайцять.

І вони балакали ще довго при отвертім вікнї, настроївши свої душі до милої тишини вечера, а так були близько від себе, як ще не були нїколи в сїй вечірній добі їх любови.

Один слуга війшов і заповів:

— Прошу панї, обід на столї.

— Чи моя дочка вже се знає? — спитала ся графиня.

Панна Анетта, вже в їдальнї.

Вони засїли до стола всї троє. Вікна були позамикані, а при сьвітлї двох великих сьвічників о шістьох сьвічках голова Анетти виглядала наче напудрована золотом. Бертен не міг надивити ся на неї.

— Боже! яка вона гарна в жалібнім строю! — говорив він.

І подивляючи дочку, він що хвиля обертав ся до мами, наче би хотїв їй подякувати за те, що для його приємности привела таку гарну дитину на сьвіт.

Коли вони вернули до сальону, місяць вже підіймив ся понад дерева парку. Їх темна маса виглядала як остров, а поле за ними подобало на синє море заслонене легонькою мракою, що маяла над самою землею.

— Ах, мамунцю, ходім трохи на прохід! — сказала Анетта.

Графиня пристала.

— Я беру Жілїя з собою.

— Добре, як хочеш.

Вони вийшли. Анетта побігла наперед, бавлючи ся з псом. На муравї корови пробудили ся, піднесли голови до гори та розглядали ся докола, почувши ворога. Там далеко, під деревами місяць пускав поміж галузє дрібний дощик промінь, що спливало по листях аж на землю та розливало ся на дорозї невеличкими калужами жовтого сьвітла. Анетта і Жілїо бігали жваво так начеби серед сеї чудової, веселої ночи опанували їх однакові чувства, а їх порожне, пяне радостю серце уявляло ся в однакових підскоках.

Через прогалини, де сьвітло місяця сходило наче в керниці, дівчина перебігала як мрія, а маляр прикликував її, очарований сим чорним привидом з білим, ясним личком. А відтак, коли вона знова побігла за Жілїом, він брав і стискав за руку графиню, а часто-густо, переходячи через темнїйші місця, устами шукав її уст, немов би за кождим разом вид Анетти розбуджував в ньому бажаня серця.

Так помалу дійшли вони на край долини, звідки ген-далеко ледви можна було добачити жмінки дерев, що закривали сїльські хати. Поза молочною мракою, в якій купали ся поля, небосклін утїкав в нескінченість, а легонька тишина, жива тишина сеї безмежної, ясної та теплої просторони була повна якихсь невисловлених надій, якогось невисказаного ожиданя, була повна того, чим лїтні ночи такі солодкі. Дуже високо на небі кілька довгих та вузоньких хмарочок виглядало так, начеби їх який мистець зробив зі срібної луски. А коли би хто задержав ся на хвилю, почув би серед того спокою ночи сей безнастанний, непереривний шепіт житя, зложений з тисячних дрібнесеньких шелестів, та завважав би, що лише їх гармонія виглядає в першій хвили на тишину.

В сусїдній долині защебетала перепелиця, а Жілїо, наставивши уха, пустив ся крадькома в сю сторону. А Анетта пішла за ним так легонько як і він і заперла в собі віддих, щоби не сполошити птиці.

Бертен і графиня лишили ся самі.

— Ах! сказала вона, чому то всї щасливі хвилї минають так скоро? Нїчим їх не можна задержати; ледви їх чоловік покушає, а вже пропали без слїду.

Олївє поцїлував її в руку і сказав всьміхаючись:

— Нинї я не фільозофую, лише віддаю ся виключно теперішній хвилї.

Вона шепнула:

— Ви не любите мене так, як я Вас люблю!

— Що Ви таке кажете!...

Але вона перервала йому:

— Нї, Ви любите в менї, так як Ви се дуже добре сказали перед обідом, Ви любите в менї женщину, котра заспокоює всї потреби Вашого серця, котра Вам нїколи нїчого злого не зробила, котра ввела трохи щастя у Ваше житє. Я се знаю, я се відчуваю. Я маю переконанє і се моя найбільша радість, що я була для Вас добра, потрібна і пожиточна. Але Ви любили і любите ще в менї лише те, що Ви в менї находите для Вас приємного, мої журби о Вас, мій подив, моє бажанє подобати ся Вам, мою любов та пожертвованє цїлого мого єства. Але Ви не любите мене саму, розумієте Ви! Я се відчуваю дуже добре, се морозить мене наче холодний вітер. Ви любите в менї богато, богато річий, мою красу, котра вже марнїє, мою посьвяту, мої спосібности, які менї признають звичайно, опінїю, яку маю в сьвітї і сю опінїю, що я маю про Вас в моїм серцю. Але Ви не любите мене, мене, нїчо лиш мене, розумієте?

— Нї, не розумію всього як слїд — сказав він, підсьміхуючи ся приязно — Ви робите менї зовсїм несподївану сцену.

(*Дальше буде.*)

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Молодий склепар, 8 кількалїтною практикою по більших корінних торговлях, приймє місце управителя більшої крамниці на селї або в місточку. Адреса: **Михайло Коцюмбас в Бібрцї коло церкви.**

На руські школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всїх філіях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність!

Краєвий Союз господарско-молочарський в Стрию бажає купувати чоловіка рутинованого і фахового в справах молочарских під оглядом технічним як і торговельним, а краї міг би обняти головну управу дїловодства „Союза“ в Стрию — в можливо найкоротшім часї. Ближші услівє платні і умови зголошувати належить на адресу о. Остапа Нижанковского пароха в Завадові п. Стрий. 298 2—3

У Львові

при ул Романовича 3

(ріг ул. Фредри і пл. Академічної)

(телефон 1020) отворено першу в краю

Інститут Зандерівський

під фірмою

Доцента Д-ра А. Ґабришевського і д-ра Войтковского.

Лїчнича механічна взоємотрена в главнї порушувані скелетрикою апарати Д-ра Зандера в Штокгольмї.

1) Запобігає против чахотки і шкідливих наслїдків сидячого способу житя т. є. гостця, анемії кишок, гемороїдів, ваpикоза жил і т. д.

2) Лїчить: хороби серця і жил, легкту і розширенє легких болї жолудка і кишок, ревматизм і артритизм отлость і хороби нервові, безсонність, болї голови і т. д. побіч него

ЗАКЛАД ОРТОПЕДИЧНИЙ

в нім лїчить от: всякі або-чена у будові тїла, малий вріст, горбі і скривлена хребетного стовпа і карку, нїг, бедер, болї ставів і членів. Виріб горсетів, плєсів на пропуклину і черевних. 291 4—?

Купелї в горячім воздусї.

8 морґів найлїпшого орного ґрунту, 68 морґів лук в двома покосами і фільварок о 90 морґах в будинками до розпрацованя в громаді Хильчиці, 8 кільометри від Золочева. Ближші відомости удїлить властитель Рот, Львів, ул. Панська 6 285 10—10

Горні сїдалища,

богато різблені виготовляє робітня Евст. Шуплявкевича, Львів, ул. Шпитальна 88. 48с

РУСЬКА ФАБРИКА І ЦУКОРНЯ ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Баторого ч. 10 і ул. Жовківска 61

поручає **знамениті папупушки по 4 кр.** 185

СВОБОДА

пісьмо політично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цеґельский.

Цїлорічна передплата виносить: 2 зр. на пів року 1 зр. Редакція і Адміністрация, Львів ул Ринок ч 10.

Дві машини

до писаня марки „Yost“ одна з польським і руським письмом, цїлком нові, неуживані, низше ціни фабричної оказимо до продажа, евентуально на рати. Відомість: Максиміліян Любінґер, Львів, Ягайлонська ч. 7. 286 2—6

Наклад вже на вичерпаню!

Вийшов моїм накладом славний, майже поривающий, через військову музику всюди граний

„Хави-Марш“

в уложеню на фортепян на 2 руки.

Висилаю його всюди оплатно за надісланєм переказом 1 корони відворотно.

З поважанєм

289 2—3 Д. ГЕШЕЛЄС, книгарня в Перемишли

Мука подешевіла лише в торговли Леонарда Соленького, ул. Баторого ч. 2. Львів. 263

Читайте!

Ковдри з рожевого атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всякі, вкладки пружинові до ліжок, кеци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

268 3—2

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк.	по	10 с.
„ лїквідацийна	„	„	8 „
„ щадн. вкладок	„	„	10 „
„ членськ. удїлів	„	„	10 „
„ довжників	„	„	8 „
Реєстр членів	„	„	10 „
Інвентар довжників	„	„	5 „
„ вкладників	„	„	5 „
„ удїлів	„	„	5 „
Зголошенє о позич.	шт.	„	2 „
Виказ умор. позич.	„	„	2 „
Касові асигнати	„	„	1 „
Заяви членства	„	„	1 „
Місячні замкненя рах.	„	„	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„	„	10 „
Удїлові книжочки	„	„	5 „
Вкладкові книжочки	„	„	10 „
Взірцеві статути	„	„	20 „
Подання о варестров. стов. в судов. реєстрі		„	4 „
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільнене друків дїловодства від стемпля	„	„	4 „
Подання до податковой власти в повідомл. про варест. стовар.	„	„	4 „

Від 25 лїт славно знани

ПЕРЕПЛЕТНИК

ФЕДУНЬО

переніс своє заведенє на ул. Оссолиньских ч. 13.

Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнї зглядн, прошу укїлнно так само і на дальше о ласкаве довірє і поперте.

З поважанєм

3 *КЛИМ ФЕДУНЬО.*

Хто замовить у нас на квоту вище 10 к. дістане Листковий календар даром.

Зошити, олївці, пера, каламарі, губки, таблички, чорнила, папери і все те що для школи і урядів є потрібне продає ся дешево і доброго сорта. Крім того великий вибір переписних листків, гуцульських виробів, галянтерийних річий, портретів, образів, монограмів до гафту, вишивок пацьоркових виробів і пр. пр.

Вп. Духовенство, Учительства, Народні Товариства, Крамниці, Читальні, Січи та Соколи спроваджуйте товари лиш в нашого складу. Зарібки нашого Товариства є Вашим богатством. Цїнник висилає ся даром.

ТОВАРИСТВО ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВЕ „СОКІЛЬСКИЙ БАЗАР“ у Львові ул. Руська ч. 20.

Вписове 2 К. — Удїл 25 К. — Стопа процентова від вкладок 5%. 167 5—?

РУСЬКИЙ СКЛЕП

Товариства „Взаїмна Поміч учительська“

в Коломиї (Народний Дім)

має богатий склад:

1) всїх книжок видана Руск. Тов. Педагогічного. 2) Книжок шкільних для народних і видїлових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се в: зошитів, ногаток, приладів до писаня і т. п. 4) Всїляких друків шкільних. 5) Виробів гуцульських з дерева, ножів лїнійок, ручок і топірців і монограмів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами 7) Молитвенники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.

Цїни приступні.

При більших замовленях значний опуст.

Замовленя висилав ся відворотно. 285 3—?

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Берім ся до дїла!

Галицький Сойм заборонив покривати дахів як гонтами так і соломою а наказав крити лише цементовими дахівками або блякою. Рівночасно постановив Сойм, що кожда громада мусить мати свою власну фабрику цементових дахівок, а як котра громада не буде її мати то там буде закладати Видїл краєвий свої фабрики. І сей вже взяв ся дуже енергічно до дїла і в богато громадах позакладав вже свої фабрики цементових дахівок.

Люде не давайте ся визискувати а беріть ся самі до дїла і закладайте собі самі фабрики цементових дахівок, бо сей виріб приносить річно найменше около 3000 корон чистого доходу.

Як кому самому за тяжко брати ся до сего підприняття то най шукає сусїдників і разом до праці а напевно доробить ся маєтку.

Тож пишіть всї і радьте ся Комісово-Торговельного Дому в Коломиї а звідта Вам хочо не жадаючи ані сотика відпишуть і щиро порадять. Адреса така: 296 1—5

Комісово-Торговельний Дім в Коломиї.

Прошу завсїгди жадати

КРАЄВИИ ВИРІБ

МУНКА одиноі ощадні МИЛА

в „Носоровцем“ або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Заложеної в р. 1846).

Прібки і цїнники даром. 45 20—25

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·—	5·—	10·30
Черновець	8·05	—	2·—	—	9·00
Черновець	—	—	3·—	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40п	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Хирова	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	13·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	0·05†	—	3·25	5·30	9·35п
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·04	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·30	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·25	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45п	1·26	6·25	10·30
Самбора	5·00	9·05	4·30	—	10·51
Хирова	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34п
Брухович	7·05†	12·41†	3·45	7·10	1·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані тостим друком —. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/8 до 15/9 буквою п — в неділї і сьвята від до 10/8 ще день буквою х.

Видавець і одвічальний редактор: Д-р Льонгин Цеґельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч 50. Львів, четвер 5. н. ст. марця (21. ст. ст. лютого) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 28. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередними застереженьми. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надісляне" по 50 с. — Поклики і инші прочитні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Перехідната і належитість за інсерати платить у Львові.

Шевченко і українська національна політика.

Нині львівська українська громада обходить сьвяточним концертом 47-і роковини смерти Шевченка. Поминувши саму форму сього обходу, яка на нашу думку стала занадто шаблоновою та яку треба би конче змінити в тім напрямі, щоб Шевченкове сьвято набрало більш річевого змісту,— Шевченкові роковини є для українського народу таким великим днем, таким загально-національним сьвятом, що годить ся в той день пригадати українському загалови ті провідні думки нашого Кобзаря, які лягли в основу нашої національної політики, покріпити себе безсмертним Кобзаревим словом в важкій боротьбі за наше національне істнованє проти тих двох ворогів, які від віків розшматовують Україну, гнетуть її синів, і яких так обличав Шевченко своїм могучим поетичним словом-пламенем, вказуючи нашому народови на їх значінє в нашій істориї і на ту ціль, до якої він повинен змагати в боротьбі з ними.

Ми сказали, що в Шевченкових творах знаходимо ті провідні думки, які лягли в основу нашої національної політики, а тепер додамо, що Шевченко перший з дїячів відродженя української літератури, заг лом перший з Українців сформулував у своїх творах ті основи, і то так ясно і всесторонно, що на них опираєть ся до наших днів вся наша національна політика. Може се видасть ся кому підтяганем поетичної творчости нашого Кобзаря під міру національно-політичних програм. Отже зовсім ні! Ми не кажемо, що Шевченко виробив конкретну українську національну програму, бо вироблене програми з потрібним апаратом соціяльно-політичної аргументациї, опертої на дослїдах суспільного житя, належить до соціяльно-політичних наук, а не до поезиї. Такі програми виробляли, аргументували і популяризували наші політичні парт ї, і ми нїщо не вважаємо таким невідповідним, як втисканє загально-національного духового добра, яке дають народови поети в своїх творах, в рами партийних програм. І коли ми кажемо, що Шевченко в своїх творах перший дав ті основи, на яких до наших днів опираєть ся наша національна політика, то розумїємо се так, що він своїм віщим духом відчув і своїм поетичним словом осьвітив той шлях, яким ішла Україна в минувшости і яким мусить іти на будуче, щоб могти в кінці жити своїм житем.

Все історичне житє України виповнила боротьба з двома сусїдами, яких національно-державним змаганем було запанувати над нею, — з Польщею і Росиєю І ми бачимо, що ся боротьба дала Шевченкови мотив до богатьох творів, в яких він оцїнює її так, як тепер оцїнуємо її ми, на основі історичних дослїдів, становища нашої національної політики.

Як славить він козаччину за її боротьбу з Польщею, з Татарами, з Турками, за її геройську оборону волї українського народу! Як одушевляєть ся він найвеличнїйшими моментами з істориї козаччини, моментами, коли Україна могла справдї вважати ся незалежною! І як докоряє він Богданови за Переяславський договор, за злуку України з Москвою, як розумїє всї моменти української істориї після Переяславського договору. Величає Палїя, Мазепу, Полуботка, всїх тих, що клали свою працю і не жалїли своїх голов, щоб тільки вратувати Україну перед грабіжною рукою Москви. Так само пятнує всею силою свого слова Петра І. і Катерину ІІ., тих, що зруйнували до краю права і вольности України, щоб зробити її частю „единой недѣлимой Россіи".

Але Шевченко при всїм своїм одушевленю до козаччини, як до форми, в якій вилили ся свободолюбні змаганя українського народу, зовсім не идеалїзує її. Він умїє бачити й її хиби, ті хиби, через які Україна замість дійти до повної незалежности, опинала ся в росийськім ярмі, а український народ у кріпацтві змосковщених нащадків козацьких старшин.

Славянофільство Шевченка, яке йому прищіпили члени Кирило-Методиївського Братства, зовсїм не закривало його очий на той історичний факт, що неволя України походить від двох „славянських братів" і він нїколи не годив ся на те польонофільство чи руссофільство в славянофільській масцї, якого проповідники хотїли би в імя всеславянського братерства піддати всїх Славян польському чи росийському державному центрови. Шевченко розумів славянофільство инакше, він домагав ся в імя всеславянського братерства перше всего волї для України, кликав порвати польські і росийські кайдани, щоб Україна могла жити своїм вольним житем.

І так коли дїячі відродженої української літератури до Шевченка дивили ся на український нарід виключно з етнографічного становища, то Шевченко перший став на становище політичне, оцїнював минувшість, віщував будучність українського народу як політичного органїзму, який усе проявляв змаганя до політичної незалежности, а хоч втратив її від перемоги сусїдів і хиб власної політики, то мусить її знов відзискати, бо вона конче потрібна йому до житя, бо тільки „в своїй хатї своя правда і сила і воля".

А та воля України повинна бути на думку Шевченка волею українського народу, української народньої маси. Яким пламенним словом ставав Шевченко в оборонї кріпаків, домагаючи ся громогласно знесеня кріпацтв, землї і волї для закріпощених селян! Його твори на сю тему належать до найгарнїйших памятників духової творчости в ту епоху боротьби всїх найгарнїйших людий всїх народів Росиї за знесенє кріпацтва. І як розумів він визволенї народні рухи з минувшости, як рішуче виступив в оборонї гайдамаччини, сього раг excellence селянського визвольного руху, що мимо всїх своїх жорстоких форм мав ідейний підклад, був змаганєм селян-кріпаків до визволеня з-під панського гнету!

Української будучности, вольної України Шевченко не уявляє собі инакше, як тільки так, що не буде „ні холопа ні пана", що будуть тільки рівні „люди на землї", що весь український нарід буде „вольною сїмєю" вольних людий. Як дивно сходить ся сей його поетичний ідеал з соціяльно-політичним ідеалом тогочасної европейської демократиї! І не тільки сам ідеал, але навіть шлях до ідеалу. Неправда і неволя, каже Шевченко, так міцно засїли на землї, що не уступлять перед сьвітлом правди і волї добровільно, що треба буде „вражою злою кровю волю окропити".

Таким чином в творах Шевченка знаходимо всї ті основні елєменти, на яких опираєть ся і будує сучасна українська національна політика. Він перший осьвітлив політичну звязь української минувшости з теперішнїстю і вказав на ідеал будучности, він перший після повного зруйнованя вольностий України виступає з політичним кличем її независимости. Найбільший український поет є таким чином також першим новочасним українським політиком. Його політично-суспільні кличі: незалежність України від Польщі і Росиї, незалежність, яка давала-б рівночасно вольне і незалежне житє на українській землї українським народним масам, і боротьба за ту незалежність, за землю і волю для українського народу, зі всїми його ворогами, — ті його політично-суспільні кличі є нині кличами всего сьвідомого українства, всїх українських партий, які, хоч рїжними шляхами і при рїжнім уявлюваню собі в конкретних формах свого ідеалу, до одної змагають цїли, до вольної України як політичної органїзациї вольного політичною, соціяльною і економічною свободою всїх своїх членів українського народу.

І в тім лежить запорука безсмертности Шевченкової Музи, що в його творах українські покоління все віднаходити-муть в високо-поетичній формі ті думки про волю, той ідеал свободи українського народу, змаганя до осягненя якого мусять виповнювати політичне житє грядучих українських поколїнь.

Т. Шевченко а „общелитературный языкъ".

Відома річ, що Т. Шевченко писав також дещо і по московськи, а іменно: свій дневник, автобіографію, кілька листів, дві епічні поезиї, одну драму (не цїлу) і 10 оповідань (одна з них, „Повѣсть о безродномъ Петрусѣ", доси не друкована). Се дало в наші часи декому притоку до висказу, що у Шевченка було „естественное стремленіе писать на общелитературномъ языкѣ"; а вже наші домородні „русскіе" використують той факт нїбито на доказ, що руська мова придатна лише для домашного ужитку, бож і „сам Шевченко" лише „грає-воропає" по українськи, а де ходило о висловлюванє висших поважних гадок, там уживав „общелитературнаго языка".

Був час, коли справдї можна було призадуматись над тим, з якої рациї Т. Шевченко, що так чудово володїв рідною мовою, таки писав свої оповіданя, а особливо свій дневник і автобіографію, в мові чужій. Чи не можна було виводити з сього, що Шевченкови московська мова була рідшою від української? Атжеж таких річий, як дневник, автобіографія, призначених лише для себе самого, викликаних внутрішною потребою висповідати ся перед собою з найтайнїйших своїх гадок, нїхто не пише в чужій мові. А може Шевченко уважав руську мову за просту, мужичу, „хахлацьку", здатну лише до того, щоби на власнім обійстю погуторити з „бабою" або на приспі чи в корчмі посьміяти ся з „кумами"? Колиж випаде поважно говорити перед громадою, перед панами, тогдї не слїд являти ся в брудним лахмітю, а треба надягнути сьвяточну свиту. Длятого певно і Шевченко писав свої „вірші" по українськи для власної розривки, для забави хахлів, але річи поважні або призначені для образованого сьвіта писав образованим „общелитературнымъ языкомъ". Атже і наші „русскіе" балакають між собою „языкомъ свинопасовъ" (або по польськи) і так само пишуть листи до своїх рідних, але „від сьвята", для сьвіта, намагають писати по панськи, на „общелитературномъ языкѣ". Анальогія така близька; чому-ж би нашим „русскимъ" не виводити з неї висновку, оправдуючого їх ренегатство, чому не міряти би їм Шевченка своєю мірою?

Отже, сказано, такі резони були колись можливі, хоч не тяжко і в них виказати противорічности, котрі вивертають оконечний їх висновок. Але завдяки основним працям пок. Ол. Конисського над біографією Т. Шевченка, що вже перед 10 роками появили ся у видавництвах Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові, справа ся так виведена на чисту воду, що ми не уважали би навіть за потрібне торкати її, як би не те, що наші „русскіе" люблять воювати против нас хочби і як давно заржавілим щербатим оружєм та раз-враз морочити людям голову хочби і як застарілими і давно збитими недорічними аргументами, числячи то на несьвідомість то на коротку память людську. Атже пр. все ще товчуть ся по всїляких тутешних „русских изданіях" найчудачнїйші аргументи, щоби доказати єдність всїх „русских наречій в адном общелїтературном язикє", хоч найвисша русская наукова институция, імператорска академія наук в Петербурзї, в дуже основнім науковім рефератї виказала недорічність такого твердженя. Наші „русскія изданія" сьміли навіть заперечувати істнованю такого реферату петербурської Академії наук, так що ми мусїли аж подати бодай кілька найважнїйших дословних цитатів з того реферату.

Тим то й тепер з нагоди річниці смерти Т. Шевченка хочемо нашій громадї пригадати, до яких висновків, пояснюючих уживанє Т. Шевченком московської мови в деяких своїх писанях, дійшов пок. Ол. Конисський.

І так листи писав Т. Шевченко по московськи лише часом до знакомих Поляків; до земляків писав по українськи. З десяти своїх оповідань лише два написав Шевченко перед своїм уязненєм і засланєм; були вони друковані в р. 1842. і 1844. в журналї „Маякъ". Всї инші написав аж на засланю в Новопетровському фортї. Так само і свій дневник (та автобіографію) написав на засланю в рр. 1857. і 1858. (починає ся він д. 12. червня 1857., а кінчить ся днем 13. липня 1858.

Знаємо, що після появи перших творів Т. Шевченка люто накинула ся на нього „общелитературна" критика, так що він хотїв показати, що знає писати й на „общелитературномъ языкѣ", — „щоби не казали Москалї, що не знаю їх мови". Се висловлює він у своїм листї до Тарновського, оголошенім в 5. книжцї петербурської „Основи" в р. 1862.

Та як же він і знав тую мову? Ось, що пише п. Кулїш в р. 1853 до Шевченка (на заслане) про його оповіданя „Княгиня" і „Варнак": „Про московські твої повісти скажу, що зневажиш ти ними себе перед сьвітом, та й більш нїчого. — Може ти мені віри не піймеш; може скажеш, що я московщини не люблю, так тим і ганю; так отже тобі: ні одна редакция журнальна не схотїла їх друкувати" і т. д. Коли Тарас не згодив ся з Кулїшевою думкою і вдав ся до Сергія Аксакова, то й сей йому те саме відповів, лише далеко в огляднїйших словах.

Як же сам Шевченко глядїв на „общелитературну" мову? В листї до Кухаренка, оголошенім в ч. 5 „Зорі" з р. 1894, зве він її черствою, твердою, кацапською та кає ся, що писав нею. Пригадуємо також з поеми „Сон", як поет відповідає „землякови з цинковими гудзиками" на питанє:

„Гдѣ ты здѣсь узялся"?
— З України. — „Да какъ же ты
Не говоришь по здѣшному"? — Ба нї! — кажу: —
Говорить я вмію
Та не хочу! — Экой чудакъ!
— — — — — — — — —
— Цур тобі, мерзений
Каламарю!

А вже про національну сьвідомість Т. Шевченка та його любов до рідної України чейже нема що й говорити: хочби тілько само посланіє „До мертвих і живих і ненарожденних земляків моїх", то й се одно дає вже аж надто ясний доказ.

А таки писав по московськи! Чи по „естественномъ стремленіи писать на общелитературномъ языкѣ"?... Писати московською мовою свої твори на засланю він став через те, що рідною мовою не дозволяли писати, а потреба писати була велика, так що не заспокоїти її було би для поета тяжкою мукою. Доки перебував в Орську, йому з великою трудностию таки можна було писати в маленькій книжочцї, котру легко було сховати за холявою, і тогдї писав по українськи. Коли він рушив з Орська на експедицию, з того часу мав повну волю і тогдї всї свої твори писав рідною мовою, бо не мав жадної потреби уживати чужої. З кінцем цьвітня 1850 р. його арештовано в Оренбурзї і до 17 жовтня він перебував в казаметах; а коли завезено його до

Зі споминів про Т. Г. Шевченка.

Сьогодня „Львівський Боян" сьвяткує память великого нашого поета урочистим концертом, то може не від річи буде згадати нам тут особисті спомини про Т. Г. Шевченка панї, котра дуже добре його знала. Се п-нї Юнге, дочка гр. Толстого, віцепрезидента Петербурської Академії художеств, де свого часу учив ся Т. Г. Шевченко. Ось її слова:

„При вступленю на престол Александра II батько мій почав пеклувати ся про те, щоби випросити прощенє Т. Г. Шевченку. Але цар власноручно викреслив Шевченка зі списка помилуваних і, як передають, сказав при тім: „Сього я не можу простити, бо він написав вірші проти моєї матери"...

„Н. О. Осипов [1]) і моя мати говорили, що справу ще можна направити при урочистостях коронованя. Тато мій їздив до великої княгинї Мариї Миколаївни, до Адлєрберґа, але нїхто з них не рішав ся повторити проханя о помилуванє. Тодї батько сказав: „Нехай буде що буде — я сам подам проханє від свого власного імени". І не дивлючись на те, що велика княгиня Мария Миколаївна назвала се безумством, він таки подав цареви проханє.

„Але пройшла й коронация — а рідповіди не було. Ми всї хвилювали ся, бо з усїх боків говорили нам про всякі неприємні для нас наслїдки того кроку батька. Час спливав так поволи, і невідомість всїх нас трівожила, але для чести нашої сїм'ї скажу, що увага наша була звернена не на особисті інтереси, а тілько на те — буде увільнений Шевченко чи ні.

„Нарештї — нїколи я не забуду того вечора — відповідь прийшла. Стало ся се так годині об одинадцятій вечора; ми, дїти, вже спали. Нараз тета будить нас... Ми підіймаємо ся...

— Що таке?

— Радість, радість!... Одягайте ся швидче, ідїть до салї!

В одну хвилю ми вбрали ся, летимо до салї, попадаємо в обійми матері, в обійми Миколая Осиповича [2]), що підкидає нас в повітрє Тут же і тета Надя [3]), що ради такої урочистости спустила ся „зі свого верха" і тета Левель [4]) — всї в один голос кричать:

— Увільнено, увільнено! — Шевченка увільнено!...

„І сують нам перед лице якийсь папір.. Батько притягає нас до себе, лице у нього сьвітле радісне.., Чутно вистрїл фляшки шампана — і ми з сестрою, наче тільки тепер проснувши ся, починаємо кричати від радости і крутити ся по салї.

„Як відомо, Шевченко був затриманий в Нижнем Новгородї і мав великі материяльні клопоти; щоби дати йому потрібні средства, ми зробили домашню виставу"...

Тут іде описанє тої вистави, для нас нецїкаве. Але от бачимо як сердечно, як щиро працювали люди ради освободженя нашого поета; як радували ся увільненю: серед ночі будять дітий, стара тїтка сповзає зі свого верха, в котрому мешкає безвихідно, гувернантка — всї раді. І се чужі люди — а наші землячки, що бояли ся карбованець переслати своєму поетови — де вони були?

„Не дивлючись на те, що в сю весну я була захоплена своїм почутєм до К., все ж не переставала відчувати і инших серйозних чинів мого житя — а таким був приїзд Шевченка, нашого довгожданого Тараса Григоровича. Батько поїхав зустрічати його на зелїзничу стацию, а ми зостали ся в дома і з завмираючим серцем чекали, дивили ся у вікно та, як се завше буває, проворонили так, що чийсь поклик: „Приїхали" застав нас несподївано. Ми навіть не встигли вибігти на зустріч — Тарас Григорович Ш. уже війшов до салї.

„Середнього зросту, скорше повний нїж худий, з великою бородою, з добрими повними слїз очима він простяг до нас свої руки... Всї ми були під впливом такої сьвітлої радости. Всї обіймали ся, плакали, сміялись, а він міг тілько повтаряти: „Серденька мої... други мої"... і кріпко притискав нас до свого серця.

„За кілька днів по тім був у нас обід в честь Шевченка, на котрому були окрім наших спільних знайомих, ще й богато його земляків, Українців, між иншими і Марко Вовчок. Було богато щирих, теплих промов, говорив і мій тато, а Тарас Григорович був так діткнений, що не міг від слїз закінчити своєї промови. Але сей обід все-ж не міг витерти вражіня тої першої стрічи, порывистої, радісної, любовної, котра звязала нас кріпкою нерозривною дружбою.

„Я говорила про Шевченка в другім місци [4]) і тому не буду повторяти ся — лиш скажу, що він був добродушний як дитина; кожня дрібниця його радувала, кожний міг обманювати його і експльоатувати. Не дилючись на все зло, на всї несправедливости, які йому довело ся перенести в своєму житю, віра його в людий і добро не захитала ся і нї краплї жовчи не було в його душі. Він богато разів говорив нам: „Я тепер щасливий, що всїм і все простив, За всї пережиті муки, я надгороджений тепер". І як би не було инших причин, то його незлобиве серце, майже безпомічна довірчивість, заставили б усякого полюбити його. Як згадаю я поезию, що нею він перенятий був весь, навіть всї його хиби, його сумну смерть — я чую таку нїжність, таке безконечне співчутє, що не писати а плакати менї хочеть ся...

„Великий поет, що мене дитину назизав своїм другом, коли ми ходили з ним по Василевському Острову [5]) шукати красоти і знаходили її в зламаній гильцї, в відбляскаx заходу — хто з нас був молодше душею?

„Прийдемо, було до дому, забємо ся на жовту канапу в напів темній салї і поллють ся його речі. Зі сьозами в голосї довіряв він менї свою тугу за рідним краєм, малював широко Днїпро з його віковими вербами, з легеньким човном, що тихо пересуваєть ся по його старих хвилях; малював промінї заходу, що золотять потонувший в зеленї Київ, вечірний присмерок, що легким туманом закриває контури далеченї; малював чудові, нї з чим не порівнані українські ночі, серебро над сонною рікою, тишину... і нараз соловейко... ще і ще... і полетїть ся дивний сьпів по широкому простору...

„От би де пожити нам з вами, серденько, — говорив він.

Довело ся й менї згодом пожити там і бачити його кохану Україну, але не було зі мною його, дорогого нашого Тараса Григоровича...

„З іменем Шевченка, окрім достойного його друга Щепкіна, з котрим ми проводили памятні вечори, встає в моїй памяти образ африканського трагіка Айра Ольдриджа, що вніс і свою долю теплоти в наш товариський кружок. Він приїхав до Петербурга зимою 1858 року і потім майже що дня бував у нас — він нас полюбив, і ми не могли не полюбити його. Се була щира, добра, довірчива, любляча дитина; характером дуже подабав на Шевченка, з котрим вони близько зійшли ся. Бувало вийде Ольдридж своєю жвавою енергічною ходою і зараз же питає: „And the artist?" так він називав Шевченка, бо всї його змаганя вимовити призвище поета кінчали ся тим, що він розреготавши ся над своїми даремними зусилями, повтаряв: „Oh, thoses russian names!" [6]) Ми посилали за Тарасом Григоровичем — і „the artist" являв ся.

„Окрім сходства характерів у сих двох людий було богато спільного, що й збуджувало в них глибоке співчутє один до другого: один в молодости був кріпаком, другий належав до гнобленої раси; і той і другий пережили богато гіркого і образливого, оба горяче любили свій обездолений нарід. Памятаю, як вони обидва були схвильовані одного вечера, коли я розповіла Ольдриджеви Шевченкову долю, а Шевченкови перекладала з його слів житє трагіка.

„Отець Ольдриджа був сином якогось африканського царика; його схопили і привезли до Америки работорговцї ще малою дитиною, але він не попав в рабство, але був кимось вихований, не памятаю вже ким, і став пастором. Айра Ольдридж ще дитиною мав потяг до театру. В тї часи на театрах висїв напис: „Псам і неграм вхід заборонений, і, щоби попадати до театру, Ольдридж найняв ся слугою до якогось актора.

---

[1]) Він був посередником в переписцї з засланим поетом.

[2]) Той самий посередник д. Осипов.

[3]) Стара тїтка, що жила собі осібно в верхнїх покоях.

[4]) Гувернантка дітий.

[4]) „Вѣстникъ Европы" рік 1883.

[5]) Одна з дільниць Петербурга.

[6]) О, сї росийські прізвища!...

Новопетровського форту, то його взяли під такий догляд, що й за холявою не можна було сховати писаня. Згодом йому дозволено писати, але тільки по московськи, та й то під доглядом і цензурою офіцерів. З того він користав та писав по московськи; аж коли збув ся цензури (в маю 1857.), то й зараз кинув писати московською мовою і став писати своєю рідною.

Оттаке то було у Шевченка „естественное стремленіе писать на общелитературномъ языкѣ", котрий уважав за „черствий, твердий, кацапський". Така й правда наших домородних кацапів!

Перед конференциею наших послів.

Завтра збираєть ся конференция наших послів парляментарних і соймових для наради над політичною ситуациею. В важну хвилю будуть вести ся ті наради. Бо не проминули ще дві неділі від часу, коли нашою країною заворушила далекосяглого *політичного значіня подія*: галицькі соймові вибори з сільської курії. Спосіб переведеня сих виборів і її результат заставляють представників нашої політики перевести основну ревізию дотеперішної нашої тактики та визначити шлях дальшої нашої *політичної* діяльности. З'осібна таке завдання стає перед нашою парляментарною репрезентациею.

Наша часопись, котра від самого початку діяльности нашого парляментарного клюбу з напруженою увагою слідила, коментувала і критикувала кождий його крок, мусить і всю хвилю, коли важить ся доля нашої будучности в краю і державі, высказати свій погляд на теперішну ситуацию. А се тим більше, що між нами й нашим парляментарним представництвом істнували від самого початку сеї парляментарної каденциї пріпціпіяльні ріжниці в оцінюваню політичного положеня та політичної тактики. Нам здаєть ся, що результат соймових виборів признав — на жаль — рацию нашим побоюваням і пересторогам; посередне признанє нашим тодішним увагам бодай частинної слушности бачимо в заяві заступника голови нашого клюбу, п. Василька, зложеній на засіданю буджетової комісиї під сьвіжим вражінем галицьких виборів. Сею заявою заповідаєть ся нїчо инше, як основна зміна тактики клюбу в парляментї. Коли нині зберемо ще раз наші давнїйші політичні замітки про нашу парляментарну політику та зміримо їх правдивість і досягліть на тлї найновійших подій в краю, то зробимо се не з якихсь претенсий до менторства, а з почутя обовязку нашої часописи, як органу публичної опінії.

Коли правительство бар. Бека, числячись з нумеричною силою українського клюбу, розпочало з ним переговори, котрих метою було вивести наш клюб з його пріпціпіяльної і непримиримої опозициї та впрягти його до праці над полагодженєм загально-державних конечностий, було ясною і очевидною річю, що для якихнебудь переговорів про зближенє між клюбом і правительством так довго нема можливости і місця, поки в нашім краю правительство не дасть реальних гарантий сього, що серіозно хоче відноситись до Русинів як до народу рівновартного з иншими перед державною рацією і горожанськими законами. Такою реальною гарантією може бути тільки зміна системи галицької адмінїстрациї; ре-

---

Можно собі уявити, скілько він мусів пережити і скілько енергії затратити, поки добив ся нарешті свого! І мов в надгороду за се *шлюб* його був дуже романтичний; в ньому закохала ся одна англійська леді і, не дивлючись на страшний опір родичів, вийшла за него заміж. Підчас свого приїзду до Петербурга Ольдридж уже був вдовий, але у него в Льондонї зоставав ся дуже любимий ним син[6]).

„Для більших розмов між Шевченком і Ольдриджем треба було моїх перекладів, але в звиклій бесіді вони надзвичайно добре розуміли один одного: оба були художники, у обох були виразні обличча, а Ольдридж жестами і мімікою просто представляв все, що він хотів сказати. Найбільше в памяти менї сеанси в ательє Шевченка, коли він писав портрет трагіка (сей портрет знаходить ся в Тостяновській галериї в Москві). Без нас з сестрою вже їм не можна було обійти ся, *бо якою* виразною не була їх міміка, але всеж могло знадобити ся і яке таке словечко, а по друге — і то головним чином — *тому, що просто* Їм від нас трудно булоб позбавити ся, хоч би вони того й хотїли.

„Ми з сестрою сідали з ногами на турецьку канапу, Ольдридж на крісло против Шевченка — і сеанс починав ся. Де-кілька хвилин чутно було лише скрипінє олівця по папері, але хіба міг Ольдридж усидїти на місци? Він починав ворушити ся, робити ріжні гримаси — і ми не могли удержати ся від сьміху. Шевченко сердив ся і кидав олівець, Ольдридж робив перелякану фізіономію і знова сидів де-який час непорушно. „А чи можно співати?" — питав він нараз. „Та нехай собі співає!" І починала ся журлива, сумна негритянська мельодия, потім переходила в усе більше жваве темпо і кінчила ся шаленим джигом, відтанцьованим Ольдриджем по середині ателє. Потім він починав представляти нам цїлі комічні побутові сцени (він був чудовий комік), Тарас Григорович захоплював ся його веселістю, починав співати йому українські пісні, завязувала ся розмова про типові риси ріжних народів, про схожість народних легенд і т. д. І не дивлючись на те, що час спливав так весело і цїкаво (чому ми з сестрою були дуже раді), портрет був таки скінчений і вийшов живим і похожим".

От те, що є в споминах пані Юнге про нашого поета. Ще попадаєть ся маленька згадка, як познайомив Шевченко з сїмєю Толстих Костомарова, але вже дрібничка.

От так собі випливають та й випливають то звідти то звідти всякі материяли про нашого генїя, але скоро приток їх зупинить ся, бо всї наочні сьвідки тої епохи перемруть. Ще в якімсь III. Отдїленіи або иншім якім казематї знайдуть ся невідомі твори Шевченка — а по тім ніби уже буде все. І тоді прийде біограф історик і критик, що з любовію розгляне кожду дрібничку, кождий клаптик паперу, намалює на память далеким-далеким поколїням величавий, в увесь зріст образ нашого генія, щоби передати його другому генію України, котрий має ще прийти. Але... нас тоді не буде на сьвітї.

Х.

---

[6]) Цікаво те, що сей син (його бачила пані Юнге потім в Льондоні) хоч і мав досить великі риси лиця, що робило його похожим на батька, але був цїлком білий з русавим навіть волосем.

„Польський і руський революційний рух і Україна" (стор. VIII+200, ціна 3 кор.) *Михайла Лозинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адмінїстрацию „Діла".

Автономічні експроприятори.

(*Допись з Золочева.*)

У хвили, коли опінія цїлого культурного сьвіта осуджує пруський акт насильства над Поляками, вивласнюючий їх з їх майна, ті самі Поляки доконують у нас насильств, які в нїчім не уступають пруським, а хитростию богато їх випереджують. Онодїшне число „Дїла" наклеймило докладно вивласнюючу систему Поляків на руськім народї в Галичинї, та щоби наші кохані опікуни не назвали закидів против них піднесених голословними, подаємо до відомости загалу найсьвіжійший культурний подвиг панів Поляків, який живо заінтересував золочівські круги і є саме тепер предметом загальної тут дискусиї.

На краю золочівського повіта є громада Соколівка о населеню майже руськім, бо навіть „урядова статистика" виказує 1800 Русинів і 800 Поляків, вчислюючи між Поляків 700 Жидів. На християн тої громади є заінтабульоване добро около 600 моргів землї, в тім около 100 моргів лїса. Осібне земельне добро є заінтабульоване на громаду загальну, а ще осібне на Жидів членів тої громади. Поки Жидів в громадї було мало і поки вони не засїдали в радї громадській, майном християн завідувала зверхність і рада громадська. З часом людність жидівська в громадї збільшила ся, а притягли їх там великі торги в місци та користуванє з пасовиська християн, на котрім вони від ярмарку до ярмарку випасали кові. З разу (коли Жидів було мало) не боронили християни Жидам користати з пасовиска. З часом, коли Жидів прибуло, стало се християнам невигідне, бо через випашуванє цїлих табунів коний гандлярських, худоба автохтонів не мала де пасти ся, а коли ще Жиди увійшли в склад ради громадської і вирубавши свій лїс зачали мішати ся до господарки лїса християнського, християни перевели на радї громадській, навіть за згодою радних Жидів, розділ добра свого від добра загальної громади і уложили вже на рік 1905 свій осібний буджет, який золочівський виділ повітовий затвердив, мимо рекурсу Жидів.

Від затвердженя сего буджету починає ся істория, яка годить ся до переказаня ей поколїням яко ілюстрация польської експроприяцийної системи.

В кілька днїв по затвердженю буджету християнського і відкиненю рекурсу Жидів виділом повітовим, член повітового виділу пише Жидам скаргу провізорияльну проти християн. В процесї Жидів заступав д-р Віснєвський, християн д-р Кость Левицький. Та коли сей процес Жиди програли, виділ ради повітової дає повновласть пропінаторови соколівському Мендлеви Горовіцови, якого по хитрім суспендованю властивого війта староство неправно назначило начальником громади, щоби він в імени загалу (!!) громади вніс новий провізоричний позов против християн, а осібну повновласть дає одному з своїх членів, щоби той виступив против християн в імени громади з позвом о власність. Панок з повітового виділу не довго тримав повновласть у себе, а таки зараз передав єї адвокатови д-рови Тенерови у Львові. Почав ся процес, серед котрого, розуміє ся, розвязано раду громадську і установлено комісаря правительственного, який не має мешкати в Соколівцї, бо на місци буде урядував Мендель Горовіц в характері його заступника, і загрожено громадї, що поки процес не укінчить ся — а „найкрасше було би закінчити угодою" — не буде в Соколівцї вибору громадської ради. Супротив такої загрози для добра громади, д-р Кость Левицький пробував довести до угоди, та жидівська захланність стануда на перешкоді, д-р Тенер хотів, щоби громада християнська зрекла ся свого добра, а на се пристати було годї.

Та від чогож є виділ повітовий? В хвили, коли дістав рішенє найвисшого трибуналу адмінїстрацийного, що християни мають право на підставі свого буджету завідувати своїм добром — іменує без відома християн і дотеперішного їх повновласника д-ра Костя Левицького, повновласником процесовим для християн д-ра Віснєвського, який в початках справи заступав Жидів, кличе обох собою поіменованих повновласників (для громади загальної і громади християнської), каже їм відступити від процесу, диктує условія угоди, відтак відсилає їх до суду, щоби там на тих условіях згодили ся заперестати процесу, а відтак щоби заключену там на подиктованих ним условіях угоду, предложили йому до одобреня! Угоду списану в золочівськім суді, затвердив повітовий виділ, а силою єї д-р Віснєвський іменем християн в Соколівцї зрікає ся цїлого їх добра на річ загальної громади, так само зрікає ся їх іменем всіх коштів за виграні спори провізорияльні, в яких боронили ся вони, а які доходять до висоти 1500 кор., і застерігає собі яко винагороду за заступництво християн 1300 кор. За се д-р Тенер іменем загальної громади обовязує ся сплатити 1800 Русинам 30000 кор. на церкву, а 100 Полякам 20000 корон на костел, разом 50000 корон.

Розраховуючи сю суму 50.000 кор. яку має загал громади сплатити християнам, приходимо до висновку, що зложать на ню (в круглих числах) Русини 35.000 корон, Жиди 13.000 кор. а Поляки 2.000 кор, колиж зі зложеної загальної суми дістануть Русини 30.000 кор. а Поляки 30.000 кор., то оказує ся, що Русини вдоволять з'обовязаню д-ра Віснєвського, коли виречуть ся 18/19 частий майна християнського (473 моргів пасовиска і 94 морги лїса) на річ загальної громади і доплатять ще за се вивласненє 5000 корон на будову костела в Соколівцї — натомість Поляки соколівські за віддане $^1/_{19}$ части добра християнського (загалом 26 моргів ґрунту) на річ загальної громади дістануть від Жидів 13000 корон і від Русинів 5000 кор. разом 18000 кор., а Жиди будуть за се співвластителями 600 моргів ґрунту загальної громади і лишать ся властителями свого осібного маєтку, коли тим часом християни від тепер осібного маєтку не будуть мати.

Кров стинає ся в чоловікови, слухаючи про таку брутальність польського бецирку проти руського населеня Соколівки! Чиж не перейшли ви панове з польського бецирку своїх гнобителїв? Вам за землю будуть Прусаки платити, а руському хлопови ви відбираєте землю і ще доплачувати за вивласненє кажете!

А який рахунок здаєте ви собі з того, пане д-р Віснєвський? Чи годнло ся Вам, коли Ви у тій самій справі заступали Жидів проти християн соколівських, потім промовляти в судї в імени тиж-же християн і зрікати ся в їх імени їх добра, щоби Жидів до його ужиткованя допустити, — та за таку ласку ще жадати 1300 кор. нагороди?

Ось-так у нас, без закона експроприяцийного, вивласнює ся наш нарід.

Спільні делєгациї.

Військова комісия австрийської делєгациї, сконстатувавши згідність ухвал обох делєгациї в справі звичайних і надзвичайних видатків на військо і маринарку, радила над угорським нунциюм в справі внесеня Лятура-Шрафля. Референт запропонував, аби обі делєгациї відбули спільне засїданє в сій справі, полишаючи комісиї дотацию про становище, яке вона займе при нагоді третого читаня. У відповіди на ріжні питаня заявив мін. справ заграничних бар. Еренталь, що спільне правительство стоїть непохитно на тім становищи, що делєгациї повинні збирати ся правильно кождої весни. Мін. війни ген. Шенайх запевнював знова, що він ужиє цїлої енергії на те, щоб довести до порішеня внесеня Лягура-Шрафля і без лученя його з иншими військовими питанями. Кредит на сю загально признану справу повинен бути обнятий буджетом, який предложить ся делєгациям з кінцем мая.

На *інтерпеляцию* дел. Шрафля заявляють оба міністри, що вони готові повторити свої заяви також і на повнім засіданю делєгациї.

На сім наради комісиї перервано, бо оба міністри не дали рішучої відповіди в обох сумнівних питанях, тільки заявили свою добру волю. Зараз по сім відбувало ся в сальонї президента делєгациї Фукса приватна конференция делєгатів, на якій обговорювано ситуацию, витворену відмовною відповідию Угорщини на внесенє в справі поліпшеня офіцирської гажі й платні.

Повнє засіданє австрийської делєгациї тривало вчера дуже коротко. По інтерпеляциї дел. Шумаєра в справі лютого знущаня одного капраля над рядовим та по відповіди мін. Шенайха в сій справі заявив заступник предс. військової комісиї дел. гр. Мервельд, що комісия своїх нарад над ухвалою угорської делєгациї ще не покінчила. Через те наради пленарні делєгациї перервано, при чім предсідатель заявив, що про реченець слідуючого засіданя повідомить ся делєгатів письменно.

По пленарнім засіданю делєгациї радила військова комісия австр. дел. дальше над renuntium, яке має ся вислати до угорської делєгациї. Мін. війни Шенайх підніс, що й він обстає за тим, аби підвисшенє гаж офіцирів і жовнїрської платні обовязувало вже від 1 сїчня 1908. Коли він сего не заявив виразно перед полудньом, то стало ся се без лихого наміру. Заяву сю готов він повторити також в угорській делєгациї, як се порішить комісия. Дел. гр. Штірк промовляв проти спільного засіданя обох делєгациї і вніс резолюцию, аби угорського renuntium як суперечного з ухвалою австр. делєгациї не принимано до відома а піддержати в повнї свою ухвалу в справі внесеня Лятра-Шрафля та взивати правительство, аби воно з початком мая скликало делєгацийну сесию і предложило їй такий спільний буджет, щоб він обминав підвисшенє офіцирських гаж в границях ordinarium війська і маринарки з правосильностию від 1 сїчня 1908.

По *промовах дел.* Козловського, Екснера, Штірка забрав голос президент мін. бар. Бек, звертаючи увагу делєгатів на те, щоб вони не полишили буджету неполагодженим дефінітивно. Заступленє буджету провізориєю викликало би небезпеку стачу ex lex, що рішучо треба закинути. Впрочім дорога вказана гр. Штірком згоджуєть ся з тим, що говорив бар. Бек на довірочній нарадї делєгатів у бр. Фукса. Досї не було між обома правительствами ніяких переговорів в справі управильненя військової справи. Президент мін. вже обнимаючи сей уряд запевнив, що не видасть ся жадного зарядженя в спільних справах, яке було-б шкідливе для інтересів Австриї. Бесідник впевнює, що він тямить про сей обовязок свого кабінету і ручить за його виконанє.

Дел. Шрафль вніс, щоб у відповіди на угорське nuntium заявити ся за відбутем спільного засіданя обох делєгациї і візвати президию до порозуменя відповідних заходів в сій справі.

На сім дебату замкнено і приступлено до голосованя. Внесенє ген Шрафля відкинено 6-ма голосами проти 5-ох, а вісї зголосив його як внесенє меншости. Внесенє гр. Штірка принято 6-ма голосами проти 5-ох і вибрано субкомітет, зложений із дел. Станка, Козловського і гр. Штірка, який має точно зредагувати текст резолюциї гр. Штірка.

Про реченець слідуючого засіданя повідомить предсідатель членів письменно.

Заграничний огляд.

Балканські зелїзниці.

На обіжник розісланий петербурським правительством до його заграничних представників в справі балканських зелїзниць, поданий нами вчера в „телєграмах", відповів італійсьвий міністер справ загр. Тітоні заявою, що італійське правительство вповнї згоджуєть ся на виводи того обіжника. Тітоні, як доносить Ar. Стефанього — телєграфував до італійського амбасадора в Константинополи з порученєм попирати концесию, о яку старає ся Сербія на будову зелїзниці від Дунаю до Адриятицького моря. Австро-угорський амбасадор при квіриналї заявив мін. Тітоньому, що австро-угорське правительство не підносить нїяких замітів проти згаданої зелїзниці. „Русское Слово" довідуєть ся, що в Парижи вже утворив ся навіть синдикат капіталістів для сфінансованя зелїзниці Дунай-Адрия. Єї будова малаб почати ся рівночасно із лінією Новобазарською. Та се мабуть стане ся не за наших часів.

„Fremdenblatt" обговорює в нинїшній передовици промову державного секретаря Грея, виголошену про Македонію в англійській палаті громад та стверджує з вдоволенєм, що англійське правительство бажає собі удержаня европейського концерту в балканськім питаню. До тогож „Frblt." впевнює, що реформи в Македонії будуть переведені зі всею рішучістю. Звязи між Новобазарською зелїзницею а дальшим розвитком судівництва в Македонії нема зовсім. Єї видумали ті, хто бажав фалшиво представити весь австро-угорський проєкт зелїзничий.

Фльотові пляни рос. правительства.

Росийське правительство — як доносять з Петербурга — зладило нову програму в справі відбудованя фльоти, яка з-дебільше відповідає

бажаним думської більшости. Спершу зажадало правительство на відбудованє фльоти трох мілїярдів рублїв та стрінуло ся із загальною опозицією в думі. Оттодї то виринули навіть чутки про недалеке розвязанє думи. Та Столипін, порозумівши ся з міністром маринарки, Диковим, заявив, що управа маринарки не обстає конче при домаганю тримілїярдового кредиту, так що в сій справі може прийти до обопільного порозуміня без того, щоб аж треба було розвязувати думу. І отсе зладжено в правительственних кругах новий плян відбудованя росийської фльоти. Правительство вимагає тепер на рік лише 30 мілїонів рублїв на цїли фльоти та як зачувати буде з таким домаганєм виступати через пять лїт, доки не добуде загалом 150 мілїонів рублїв. Отсе була-б уступка, яку зробило правительство у фльотовім питаню супроти послів.

НОВИНКИ.

— **До П. Т. Організаторів національно-демократичного сторонництва!** Просимо допильнувати внесеня виборчих протестів. Всї факти виборчих над'ужить, які досї не були опубліковані в наших часописях, належить безпроволочно списати точно і з поданєм сьвідків та присилати сейчас на адресу „Дїла". Материяли сї потрібні до ужитку парляментарним послам. Просимо також надіслати безпроволочно на адресу Народної Канцеляриї (Львів, Ринок 10) статистику виборчу, а іменно точний виказ: 1) кілько в кождім окрузї було виборців і їх поділ по народностям і партиям? 2) Кілько було вирилїстів і їх поділ як висше? 3) Кілько виборців чи то вирилїстів стануло до голосованя а кілько і яких виборців, усунуло ся від голосованя? 4) Кілько голосів впало на котрого кандидата і поділ тих голосів по народностям і партиям? — Інформациї сї є нам доконче потрібні і то безпроволочно. — За Народну Канцелярию: *д-р Володитир Бачинський.*

— **До відома намісника Потоцького.** Пишуть нам: В Лавочнім урядує вже від 7 лїт громадська рада з заступником війта на чолї. Перед двома роками вибрано однак нову раду, котра складає ся по половинї з наших громадян і Жидів та одного Поляка. Ся рада заходилась минувшого року коло вибору війта. Межи нашими радними не було однак порозуміня що до особи кандидата, а в додатку Жиди висунули свою кандидатуру, проте заходила обава побіди жидівського кандидата. З тої причини наші радні здержали ся від голосованя і вибору не доконано, позаяк не було законом вимаганого числа радних. І так оставало по давному до тепер. Однак довідуємо ся з автентичних жерел, що намісництво хоче розвязати громадську раду і накинути громадї урядового комісаря в особі Франца Льонгшампса. Є се емеритований зелїзничий ревідент, скрайний польський шовініст і член „Rad-u Narodow-oї", а осїв тут в своїй баштї для „obrony kresów". І справді не дармує він тут, тілько всякими способами легальними і нелегальними старає ся відбудовати Польщу. Розкидує він поміж народ ославленого „Руского селянина" та „Gazetkę kościelną", що цїлими пачками до него приходить. Також повстанє тутейшої каплички чи не йому головно треба завдячити. Є він також непослїдним махером виборчим, чого дав доказ при послїдних парляментарних виборах. І такого чоловіка мали би заіменувати урядовим комісарем в чисто руській громадї! Було-би се явною провокациєю руських громадян. Навіть тутешні Жиди дуже ворожо до него настроєні, і було би їм се не по нутрї, коли би він став комісарем. Апелюємо проте тою дорогою до Є. Е. намісника, щоби не зізволив на таке іменованє і зарядив евентуальний другий вибір війта. Звертаємо увагу на сю справу також наших послів і просимо їх до безпроволочної інтервенциї у відповідних властий, щоби ще ударемнити затїї сего панка. Periculum in mora! — *М.*

— **Гакатист на „кресах".** Пишуть нам: Обертин, справдїшний се Обертин, за горами, за лїсами, обдертий зі всяких прав, бо розгнїздилась в нїм польсько-шляхотська гниль і газдує самовільно. Одним з таких героїв, що не признає над собою нїяких законів, се управитель тутешної школи, звісний ренегат Володислав Скульський, що поставив собі за цїль нївечити все, що руське, розпинаючись за Польщею на „кресах". Усунувши все, що йому не на руку (так пр. вигриз учителя Русина Лукача) займаєть ся усїм, лише не школою. Яко звісний „адоратор плцї пєнкней" густо-часто лишає дїти без надзору, не маючи часу з за виборчої аґітациї, „вєцуф", „вечоркуф з таньцамі" та з буфетом в клясї. Отсяж то робота відай не дає йому і доси як слїд списати катальоґу, в котрім до нинї мимо пересторог катехити руські дїти записані як Поляки. Пр. дївчина III. кл. Ганя Бабечко затягнена між рим. кат. і тому з релїгії вписав латинський катехит, хотяй дївчина все ходила на руську релїгію і є Русинкою. Мимо перестороги руським катехитом сьвідоцтва і доси не змінено. Свою польонїзацийну роботу веде на великі розміри. Перекабатив сторожа, корінного Русина, на Поляка. Ще цїкавійший випадок є з Марияном Грабовським, уч. I. кл. Сей постійно не ходить на руську релїгію, а всяка інтервенция катехита, щоби виказати хлопця на кару і так присилувати хлопця ходити, безуспішна. Бо пан директор не хоче собі наражати міщан, а на дїлї намавляє батька, щоби переписав дитину на польське. От така штучка удала ся йому зі старшим сином сего господаря, що відобрав сина із станиславівської руської гімназиї, а записав в Коломиї до польської і умістив в польській бурсї. Дивне лише, звідки взялась латинська метрика, бо хлопець є записаний яко латичник і ходить на латинську релїгію. Богато міщан жалує ся на сего „ународовяча", що обіцяв їм приготовити дїтий до гімназиї, тимчасом послугував ся ними кілька лїт, а дізнавшись від родичів, що не пристають на перехід дїтий на польське, заявив їм, що їх дїти за старі вже до гімназиї. А впрочім, якби перейшли на польське, міг би з протекциї виробити їм місце. Свій запеклий польський шовінїзм показує разячо при виказуваню на кару дїтий, заборонюванєм дїтям ходити до церкви і висьміванєм руського обряду. Пр. укарав одну дївчину, що була на Йордань на водосьвятию в церкви. А преціньдиректор повинен був зарядити після шкільного закона, щоби всї дїти руського обряду були на водосьвятию. Отсе недавно в IV. кл. перед усїма дїтьми став глумливо говорити: „W cerkwiach misalia jak opałki a świece jak koromesła" а часто дїтий, що не були в школї, коли появлять ся питає: „Chodziłeś do cerkwi trzymać koromesła?" Отсе можуть посьвідчити дїти III. і IV. кл., їх родичі як і руський катехит. Жалоба внесена в сій справі до окружної ради шкільної остала й доси без відгомону, а „patryotnik pedagog" гуляє самовільно, деморалїзуючи дїти поганими висказами в клясах, понижаючи родичів перед дїтьми як і повагу руського катехита, називаючи його „rabinem", і висьміває наш обряд. Грошї приходять, але ані одна дитина не дістала катехизму, так само в клясах мимо упімнень катехитів до нинї нема образів, видко не стати, але на балї, коняки, букети і гульнї в клясах стає. Послїдний факт найкрасше іллюструє бішену заїлість сего драба до всего, що руське. Дня 23. с. м. здавав тут посольський звіт посол д-р Евген Левицький. Народу зійшлась тьма, отже віче відбувалось в двох стодолах. На улици зібралась і дїтвора, що за родичами пішла „подивити ся на посла". Та тьма народу, грімки протести поневоленого серця діткнули видко так болюче отсего комедиянта в педагогічнім строю, що другої днини побив в клясї 14 дїтий тростиною так, що дїти ще доси ходять з синцями. За теж родичі побитих пішли гуртом до судового лїкаря і по оглядинах подали педагога. Цїкаві ми, що скаже на се краєва рада шкільна, бо окружна дала вже доказ свого безсилля. Крім того просимо наших парляментарних послів, передовсїм д-ра Евгена Левицького заопікувати ся сим панком. Імена родичів і побитих дїтий: 1) Михайло Головецький син Івана, 2) Стефан Когут син Дмитра, 3) Никола Когут син Дмитра, 4) Антось Кобилянський с. Василя, 5) Адольф Грилїцький с. Івана, 6) Михайло Грилїцький с. Андрія, 7) Володислав Кіляр с. Івана, 8) Франциш Грилїцький с. Михайла, 9) Антось Дмитрук с. Василя, 10) Николай Романюк с. Антона, 11) Михайло Журавський с. Антона, 12) Йосиф Баранецький с. Стаха, 13) Дмитро Семчук с. Юрия і 14) Іван Якубовський с. Михайла. — *Обертинський.*

— **Вибори у Львові.** У вчерашнім голосованю на трех остатних соймових послів з міста Львова взяло участь 6,035 виборців т. є. о 730 більше, ніж при голосованю в понедїлок. На сильнійше виборче заінтересованє вплинула передовсїм живійша партийна боротьба між лїстою кандидатів вшехпольською (Адам, Баталія і Герман) а т. зв. демократичною (Грек, Рутовський і Найман). Склалось на те й саме голосованє, що йшло далеко швидше, ніж в понедїлок, отже й виборцї не відходили знеохочені до дому, не віддавши голосу. Одержали голосів: д-р Ернест Адам 3432, д-р Рогер Баталія 3.308, д-р Тадей Рутовський 3.097, Йосиф Найман 2.877, д-р Михайло Грек 2.639, д-р Людомил Герман 2.266. Розстрілених голосів 114. Абсолютна більшість 3,018, проте послами вибрані Адам, Баталія і Рутовський. Так отже соймовими послами з міста Львова вишли три вшехполяки: д-р Гломбінський, д-р Баталія і д-р Адам, та три демократи: Цюхцїнський, д-р Левенштайн (польський Жид) і д-р Рутовський. Гломбінський завдячує соймовий мандат своїй презесурі в польськім „колї", а Адам і Баталія нечуваній корупциї і социялїстичному нападови на Баталію. Сей послїдник виріс завдяки тому нападови на „мученика" і „героя" і богато виборців нагороджувало його „мучеництво", жертвуючи йому свої голоси.

— **Зловленє ватаги резбишаків.** В Чернівцях арештувала полїция якогось Н. Романчука і Якова Кукащука, котрих підозрівають, що належать до ватаги розбишаків і злодїїв. Звернули на себе підозрінє черновецької полїциї тим, що на всї боки розкидали гроші. Третій член тої шайки, Лука Кукащук, брат Якова, втік до Росиї. Підозрівають, що та ватага ограбила податковий уряд в Калуши на 75.000 корон готівкою і поверх 22.000 кор. цїнними паперами.

— **Подорож царицї.** Безнастанні заговори на членів царської родини зденервували також царицю-вдову до краю, так що лїкарі порадили їй для поратованя здоровля виїхати конче за границю, очевидно кудись на полудне. І справді царица виїхала з Росиї, але так осторожно й тайно, що нїхто не знав, коли і куди. Сьвіт дізнав ся лише, що вона переїздила через Берлїн, де на однім з передміських двірців дожидав на неї цїсар Вільгельм. Поїзд стояв 20 мінут. Аж по його відїздї довідали ся, хто переїздив. Нинї доносять з Льондону, що царица вдова загостила вчера до столицї Англії, де приняла її королївська пара.

— **Страшна катастрофа в школї.** З Клївленду (Cleveland) в північно-американськім краю Огайо доносять: В одній школї на тутешнім передмістю вибух від печи огонь і незабаром обняв цїлий шкільний будинок. В школї находило ся 400 дїтий, між котрими настала велика панїка. Були тільки два виходи і тому дїти душили ся в них на смерть. По хвили завалив ся перший поверх, а частина впала до пивниць. 75 до 100 дїтий погибло, були переважно у вицї від 9 до 12 лїт, між ними богато з нїмецькими назвисками.

— **Про замах на директора полїциї в Чікаго,** Шіпея, доносять такі подробиці. Коли анархіст вийшов до бюра директора і подавав йому лист, Шіпей зараз пізнав, що ходить о замах на него, тому вхопив напасника за руки і кликнув на жінку. Коли жінка вбігла до комнати, звелїв їй перешукати його кишенї. Жінка знайшла в кишени револьвер, але заки могла його добути, анархіст вирвав ся з рук Шіпея, добув з кишенї револьвер і стрілив з него до Шіпея. Шіпей кинув ся на него і розпочалась боротьба. В тій хвили надбіг син батькови на поміч. Анархіст вирвав ся ще раз з рук Шіпея і стрілив до його сина, але в тій хвили Шіпей вирвав револьвер з рук напасника. Тодї напасник добув ножа і кинув ся з ним на Шіпея та його сина, ранячи обох. На се Шіпей вистрілив з револьвера, відобраного напасникови, і положив його трупом на місци. Після замаху полїция розвинула енергічну дїяльність. Перевела ревізию у всїх друкарнях, глядаючи анархістичних паперів. Показало ся, що також бурмістр міста дістав лист з погрозами. Сестра застріленого авархіста пізнала його. Є се Жид, студент з Росиї, і називаєть ся Лазар Авербрух. Тому два роки втік з Кишенева, перебував якийсь час в Австриї, а потім виїхав до Чікаго.

— **Дрібні вісти.** Нові вибори до повітової ради в тернопільськім повітї відбудуть ся для групи сїльських громад дня 5 мая, для групи міських громад дня 7 мая, для групи найвисше оподаткованих з категориї промислу й торговлї дня 14 мая, для групи більших посїлостий дня 15 мая. — Магістер фармациї п. Ів. Лопатинський вніс поданє о концесию на нову аптику на Знесінню під Львовом. — Лаврентий Яруховичь, зелїзничий „шибер" в Ярославі, упав в часї пересуваня ваґонів в нетверезім станї під колеса і погиб на місци. — В Ярославі буде уладжена в лїтї с. р. рільничо-промислова вистава. — В місяцях сїчни і лютім с. р. виїхало з Америки через Ню-Йорк 100.000 еміґрантів назад до Европи. — Дирекция державних зелїзниць оповіщує, що дня 10 с. м. о годинї 10 перед полуднем відбуде ся в магазинах товарових на головнім двірци у Львові публична лїцитация двох шовкових східних диванів. — Страйк учеників VII. кл. в брідській гімназиї скінчив ся тим способом, що ученики перепросили директора і дотичного професора. — У Львові помер нагло Кароль Місїнський, стар. радник і шеф президияльного бюра вишого краєвого суду, в 64 р. житя. — Майорова Шенебекова, звісна з афери з капітаном Гебеном, котрий оноді відобрав собі житє, пробувала вчера самоубийчого замаху в заведеню для божевільних, однак її завчасу відратували. — Повітова рада в Станиславові порішила утворити з нагоди цїсарського ювилею фондацию, якою мають бути два безплатні місця в заведеню для слїпих, а на випадок недостачі кандидатів в заведеню для глухонїмих. Стипендиї будуть надавані молодїжи станиславівського повіта без огляду на віроісповіданє і народність. — Міністерство торговлї доручило полїтичним властям, в цїли переведеня експертизи, проєкт закона про управильненє недїльного спочинку консумцийних товариств. — В Циріху арештовано оноді літерата Норденова за те, що з книг із XVI. столїтя, які находять ся в тамошній міській бібліотеці, видирав карти і продавав їх в Льондонї і Липську. — Переведені петербурською полїцією дохожденя ствердили, що повішений в сих днях в Петербурзї революціонер Кальвіно називав ся дійсно Файнберґ і був Жидом. Свого часу перебував в Італії і там дав ся натуралїзувати.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Обріт. мощ. м. Евг. (зат. Колети діви). Позавтра, в суботу; Полїкарпа (лат. Томи з Аквіну).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру** в Бережанах. Сала „Сокола". Початок точно 7·30 вечером. Білєти продає раньше торговля п. Юзичинського і п. Гервого, а в день представленя від 6 вечером каса театру.

В суботу, дня 7 марця с. р. „Продана наречена" комічна опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В неділю, дня 8 марця с. р. „Маруся Богуславська", історична драма зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицького.

Ві второк, дня 10 марця с. р. „Ревізор з Петербурга" комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В середу, дня 11 марця с. р. „Фавст" опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Гунода.

☐ **Звичайні загальні збори товариства „Народна Гостинниця" у Львові** відбудуть ся в четвер дня 19. н. ст. марця о год. 4 по пол. в комнатах тов. „Руської Бесїди", Ринок ч. 10. — За Раду Надзираючу: *Ярослав Ільницький*, голова; *о. Теодозий Лежогубський*, секретар.

☐ **Читальня „Просьвіти" личаківського передмістя** складає отсим щиру подяку Всеч. о. радникови К. Яримовичеви, котрий лише оден не відказав ся від відправи панахиди за бл. п. Марка Каганця, і на жаль лише сам з нашим Всч. головою о. А. Яримовичем взяв участь в сім богослуженю, хоч ми просили до звеличеня сего акту і инших Всч. отців. Також висказуємо свій жаль, що наша інтелїґенция в так малім числї явила ся, а преціньна Личакові тількоРусинів, що наша церков і четвертини з усїх не помістила-б. — Для вдовиці по бл. п. Марку зібрано в церкві 14 кор. 20 сот., котрі передаємо на руки редакциї „Дїла".

☐ **Читальня „Просьвіти" в Денисові** тернопільського повіта уладжує в неділю, дня 8. с. м., в громадськім домі вечерницї в честь незабутної памяти о. Йосифа Витошинського. Початок о год. 5. по пол.

☐ **З Кракова.** Заходом „Української Громади" в Кракові відбудуть ся дня 7 марця (в суботу) вечерницї з танцями в сали „Просьвіти" (Ринок, ч. 17 II поверх.) Початок о годинї 9-тій.

☐ **З тов. „Сїч" у Відни.** На надзвичайних загальних зборах д. 23. лютого вибрано отсей виділ: голова Володимир Кузьмович, ст. філь., містоголова Лука Мишуга, ст. прав, секретар Ярослав Гаврилюк, ст. лїс. акад., касиєр Володимир Коновалець, ст. мед., бібліотекар Сьвятослав Кмицикевич, ст. філь., заступники виділових: Роман Шенкірик, ст. прав і Юлїян Яворський, ст. лїс. акад.

☐ **З Відня.** З рамени „артистично-наукового кружка" товариства „Сїч" у Відни відбуде ся в неділю дня 8. с. м. відчит тов. С. Твердохлїба на тему: Образ лїрики Філянського. Рівнож подаємо до відома, що відчити сего кружка відбувають ся що неділї о 3. годині по полудни в льокали товариства. — За виділ: *О. Грицай*, голова. *Л. Мишуга*, секретар.

☐ **Ратуймо західні окраїни Руси!** З села Прусїка, сяніцького повіта, дістаємо до оповіщеня таку відозву: „Слава Ісусу Христу! Село Прусїк коло Сянока, бідне гірське — 400 душ руських, 300 польських! Церков деревяна, старенька, 120 лїт прожила! Побіч недалеко, красна, обширна, мурована „латинська каплиця" заохочує і кличе до себе руських гірняків! Но ті бідні гірняки руські не хочуть пропасти — з останнього тягнуть ся, кусник хлїба собі віднимають і вже 2.000 злр. зложили на фонд мурованя церкви! Красна то квота вже але ще богато бракує, щоби мож розпочати зараз будову! Що конкуренция примусова неможливи, то кождий Русин легко догадає ся причин! Кому отже лежить на серци та твердиня руська — той певно буде її ратувати! В імени отже тих бідаків прошу: киньте Всч. оо. духовні, брацтва церковні, скарбони, институциї руські і сьвітська інтелїґенциє бодай маленьку лепту на ту цїль — а будете мати моральне вдоволенє, що 400 душ руських не пропало! Ті лепти будуть золотими буквами записані в серцях тих бідаків — а Бог нехай стократно надгородить за даток — хотяйби найменший — за що вже з гори: Боже заплать! В імени Комітету парохіяльного *о. Петро Мекелита*, гр. кат. парох в Прусїку п. п Сянік.

Урядові вісти:

Із перемиської епархії. Канонічну институцию одержали: Петро Єсип на Бенькову Вишню, Ант. Менцинський на Торки, (дек. сокальського), Лев Саламон на Камінку лїсну, Лев Стецїв на Лїтиню, Мир. Лазоришак на Осердів, Теоф. Клиш на Волковию, Іван Дуцько на Малнівську Волю, Юл. Яремкевич на Розджалів і Пав. Гаранджа на Токарню. — Завідателями поставлені оо.: Мих. Посїкира в Честинях, Іван Гамерський в Рябім, Дим. Лах. в Конюшках королів., Мих. Дацьків в Склї, Йос. Кошель в Белзї, Теод. Кусайла в Новосїльцях-Гнївош і Юл. Присташ в Честини. — Самостійне сотрудництво в Межибродї дістав о. Евст. Михальчук, а приватне сотрудництво в Беньковій Вишнї, Стефан Вітик. — Правительство продовжило платню з релїґійного фонду на дальший оден рік для сотрудників в Верхратї, Валяві, Мякиши, Старові і Бортятинї. — Презенти дістали: Петро Яросевич на Звертів, Павло Стукач на Торчиновичі, Петро Кузик на Буцев і Вас. Крайчик на Цеперів.

Померли:

Ізидор Габрусевич, народний учитель в Августівцї, помер 3 с. м. в домі свого брата Северина в Годові. В. й. п.!

Марійка, найдорожша донечка Василя і Олени Кучабських упокоїла ся в 5 році житя дня 4 марця 1908. Похорон відбуде ся в пятницю 6 марця 1908. В. їй п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів дня 5. марця 1908.

Конфлїкт Китаю з Японїєю.

Льондон. (Ткб.). До „Morning Post" доносять з Шанґаю: Взаємини між Китаєм а Японїєю є дуже напружені а то через конфіскату парохода „Коцумору". Японія заявила, що вважати ме се за „casus belli", коли парохода їй не віддадуть.

Токіо, (Ткб.). Уряд справ заграничних оголошує таку ноту: Ізза протизаконного забраня Китаєм парохода „Коцумору" Японія не поставила ультіматум та не грозила. Маємо довірє, що Китай покаже добру волю, віддасть парохід, висловить свій жаль та дасть відшкодованє.

Льондон. (Ткб.) До „Daily Telegraph" доносять з Токіо: Відповідь Китаю на японську ноту в справі пароходу „Коцумару" не заключує відмови, перепрошує Японію та пропонує відшкодованє. Правительство вважає сю відповідь недостаточною.

Протипоєдинкова лїга.

Будапешт. (Ткб.) Міжнародний конґрес проти поєдинкової лїги відбуде ся після ухвали приготовляючого комітету в часї від 1 до 6 червня с. р. в Празї. Наспіли вже зголошеня з усїх держав.

Катастрофа.

Льондон. (Т. К. Б.) В копальни вугля в Гемстед коло Бірмінґгем вибухла пожежа. 22-ох ямарів відтяті в копальни від сьвіта.

Проти антимілїтаризму.

Париж. (Т. К. Б.) Апеляційний трибунал затвердив присуд, яким відомого антимілїтариста Ерве вичеркнено з листи адвокатів.

На будову руської церкви Рождества Христового в монастирем Студинтських монахів при ній в Вифлеємі зложили (в коронах): Їх Ексц. митрополит гр. Шептицький 1000, Єго Ексц. гр. Баденї 100, Хв. Дир. „Днїстра" 50, Єго Ексц. архіеп. вірм. кс. Теодорович 25, П. о. д-р Мишковський 25. Слїдуючі Добродії зложили по 20 кор.: о. пос. Давидяк, о. прал. Білинський, о. крил. Чапельський, С. С. Василиянки зі Львова, д-р Федак. Анна Голда 16. Добродії що зложили по 10 кор.: о. сов. Гузар, оо. Василияни зі Львова, о. прал. Дольницький, духов. сем. льв., П. Бурчинський, шт. арцт. П. проф. Барвінський, ц. к. рад. сов. О. Темницький, П. сов. Ямінський, П. Кочурковський війс. лїк., П. Гресяк, П. д-р Студинський ц. к. проф. унїв., о. пар. Давидович парох ц. Пр., П. дир. Громницький, П. проф. Огоновський Ілярий, о. мітр. Білецький, П. Вол. в. ц. Пят., Краєвий Союз. Слїдуючі Добродії зложили по 6 кор.: сов. Реваковичь, д-р Райнґольд надвор. ден. Слїдуючі Добродії зложили по 5 кор.: Возьнякова, Анна і Ілько Еміл. Цеглинська, Народна Торг., дир. Паньківський Кость, о. мітр. Туркевич, о. прал. Пакиж, о. сот. Красицький, о. сот. Гургула, о. Коцюба пар. з Тисьменицї, Левинський ц. к. проф. полїт., кс. Хенцїнський, о. Боцян, Григорий Пірожак, д-р Добрянський адв. кр., Ілевич, д-р Вахнянин Мирон, д-р Ясинецький, проф. Огоновський Петро, проф. Левицький з Буська. На руки проф. Мрица з Тернополя 22, о. Паньківський 4, д-р Лисяк 3, Клосевич дир. риз. 2, Спожарський 2, Сторощук Іван служ. в дух. сем., д-р Шухевич 1. — Крім того засилаємо сердечно подяку Високодостойним о. о. парохам за ласкаву поміч при збираню складок, в їх парохіяльних Церквах в часї богослуженя: 1. о. сов. Гузареви пар. в Церкві С. С. Василиянок, і ласкавим жертводателям котрі зложили в тій Церкві 100 кор. 2. О. кан. Чапельському пар. в Церкві сьв. Юра, і ласкавим жертводателям котрі зложили в тій Церкві 160 кор. 3) О. кан. пос. Давидяку парох. в Церкві успен., і о. о. сотрудникам тоїж церкви о. Красицькому і о. Гургулї, а також ласкавим жертводателям котрі зложили в тій Церкві 200 кор. 4. О. Давидовичу пар. в Церкві Преображенській і о. сотруднику Миренькови за відправу акафісту підчас збираня складок і також ласкавим жертводателям котрі зложили в тій Церкві 90 кор. 5. О. Василевському пар. в Церкві сьв. Параскевії і о. сот. Вознякови як також ласкавим жертводателям котрі зложили в тій Церкві 57 корон. 6. О. О. Василиянам і ласкавим жертводателям котрі зложили в тій Церкві 335 кор. — *О. Куртій Петро*, парох гр. кат. з Вифлиєму, *бр. Йоан*, схимомонах Ч. сьв. Т. Ст. з Лаври Скнилівської сьв. Антонія Печерського.

Молоді дївчата

коли є слабо розвинені або чують ся осабленими, нехай з довірєм уживають 36

Scott'a Emulsion

який наслїдком своєї смачности, легкостравности і з причини великої поживности здобув собі славу найлїпшого скріплюючого средства. Молоді дївчата повинні завсїгди заживати се випробоване і добре средство, коли чують ся ослабленими або умученими.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 с.
До набутя у всїх аптиках.

Торговельні вісти.

Ціна безрог. *Відень 3 марця.* На виннїшний торг пригнано 12 500 штук. З того було галицьких безрог 6.821. Плачено за тучені по 108 до 112 сот., а за молоді по 80 до 104 сот. за кільограм живої ваги.

„Інститут Зандерівський" читай оголошеня на 4 стороні. 282 5—9

Гі де Мопасан.

28)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(Дальше.)

Вона заперечила живо:

— Алеж борони Боже! Я лиш хочу показати Вам, як я Вас люблю! Бачите, я думаю і не знаю, як се висловити. Коли я думаю про Вас, а думаю вічно, відчуваю в цілім моїм тілі і цілій душі якусь пяну жажду належати до Вас, непобориму потребу віддати Вам себе ще більше як до тепер. Я хотіла би пожертвувати ся Вам ціла, цілісінька, бо нема нічо лучшого на сьвітї, коли любить ся направду, як давати, давати без упину всьо, всьо, своє житє, свої думки, своє тіло, всьо, що лише маєть ся, і бути готовою посьвятити всьо, щоби лише дати ще більше. Я Вас люблю так, що аж люблю терпіти через Вас, люблю мої гіркі сумнїви, мої журби, мої муки, мої страсти, мою зазdрість, мою печаль, коли Ви холодні для мене. Я люблю в Вас се єство, яке я сама відкрила, я не люблю того Оліверa, якого всї люди знають та поважають, я люблю свого Оліверa, мого Оліверa, який нїколи не може змінити ся, не може постаріти ся, якого я нїколи не можу перестати любити, бо я маю инші очи, щоби на нього дивити ся, такі очи, що не бачуть нїчого більше лише його. Але сего не можна нїяк сказати. Нема слів на те, щоби се висловити.

А він тихесенько повторяв раз-у-раз:

— Моя найдорожша, найдорожша Ані.

Жілїо повертав великими скоками, не найшовши нїчого, бо перепелиця замовкла, як він лише наблизив ся; а Анета ішла за ним, ціла задихана з бігу.

— Я вже не можу іти дальше — сказала вона — я тримаю ся Вас, пане Бертен.

Вона сперла ся на вільне рамя Оліверa і так ішли вони аж до дому. Обі женщини держали ся його з обох боків, а у сім дотику мав він таке вражінє, начеби яьийсь жіночий флюїд розходив ся йому по цілім тілї. Він не дивив ся на них та навіть замикав очи, щоби лїпше чути їх дотик. Вони провадили його, кермували ним, а він ішов наперед себе, розлюблений в них обох, так в сій, що була по лївій руцї, як і в тій, що була по правій, не знаючи навіть, котра була по лївій, а котра по правій, котра була мама, а котра дочка. Він піддавав ся добровільно сій несьвідомости, відчуваючи при сім якесь дивне, солодке, змисловe вражінє. Він умисно навіть мішав їх в своїм серцю, не відокремлював їх від себе та колихав свої бажаня чарівними мріями, що випливали з сего вражіня. Невже се не була лише одна женщина, та мама і дочка так подібні до себе? а дочка не лише тому прийшла на сьвіт, щоби відновити його давну любов до мами?

Коли вкінци отворив очи, входячи до замку, то був переконаний, що перейшов як-раз найщасливійші хвилї свого житя. Се, що він відчував, не дасть ся нїяк описати, не дасть ся з нїчим порівнати; він чув лише одау любов в своїм серцю, а преціньбули два предмети сеї любови.

— Ах! чудесний був вечер! — сказав він, коли найшов ся з ними в сальонї при сьвітлї лямп.

— Менї зовсім не хочеть ся спати — сказала Анетта весело — як така гарна погода, то я переходила би цілу нїч на дворі.

Графиня глянула на годинник.

— Вже пів до дванайцятої. Треба іти спати, моя дитино.

Вони розпращали ся і кожде пішло до свого покою. Але лише одна Анетта, що так дуже не мала охоти іти спати, заснула сейчас.

На другий день о звичайній порі принесла покоївка чай та повідслонювала вікна. Графиня лежала ще в ліжку; слуга глянула на неї і сказала:

— Нинї вже панї богато лїпше виглядають.

— Справді?

— Як менї житє миле! Лице вже трохи відпочало.

Графиня знала, що се правда, хоч ще не дивила ся до зеркала. Її було так легонько на серци, вона не чула вже, як воно тьохкало, охота до житя вернула ся назад. Кров в жилах не плила вже так скоро як ще вчера, не була вже така горяча, така пекуча, та не розносила рознервованя та неспокою по цілім тілї, а противно плила спокійно та тепло, розповсюднюючи здоровлє та миле вдоволенє по всїх членах.

Як лише покоївка вийшла, вона сейчас пішла подивити ся в зеркало. В першій хвилї вона здивувала ся, бо чула ся так добре, що мала надію побачити себе відмолоднїлою о богато років за сю одну нїч. Відтак вона зрозуміла цілу дитинячість сеї надії і приглянувши ся добре, сконстатувала з жалем, що лише краска лиця була трохи яснїйша, очи менше змучені, а уста трохи живійші як вчера. Але і се вдоволило її, вона трохи повеселїйшала та потїшала себе кажучи: „Дійсно, за кілька днїв я зовсім буду така сама як давнїйше. Я за богато перейшла, щоби так скоро прийти до себе."

Опісля пішла до своєї тоалєтки і сидїла там довго, дуже довго. Перед гарним зеркалом в різаного хрусталю лежали в граціознім порядку на мушлїновій серветї, обшитій коронками, інструменти її кокетериї, а кождий мав ручку з слоневої кости назначену моногрaмом графинї та короною. А було їх там без числа, а всї призначені до делїкатних, тайних робіт, одні зі стали, острі як бритва, дивовижної форми, подібні до знарядів хірургічних для оперованя рaнок у дітий, инші округлі, мягонькі, з піря, пуху, мошку, скір незвісних звірят, зроблені на те, щоби ними розтирати на тілї мягонький пахучий пудер або товсті парфуми та течі.

Довго вона майструвала ними в своїх вчених пальцях, водила від уст аж до волося і назад їх дотик, солодший як поцїлуй, поправляла недостаточні відтїни, підчеркала очи, потирала ряси. А коли вкінци зійшла на долину, то була вже майже певна, що перший погляд Бертена не буде так дуже неприхильний.

— Де пан Бертен? — спитала ся вона лакея, що стояв в передпокою.

— Пан Бертен в городї — відповів він — грає партию лявн-теннїса з панною Анеттою.

І вона почула з далека, як вони числили пункти. Дзучний голос маляра і тоненький сопран дївчини заповідали по черзї раз у раз: пятнайцять, трийцять, сорок і т. д.

Сад, де зроблено площу на лявн-теннїс, був се великий чотирокутник, засаджений яблінками, окруженний парком, городом яринним та хатами, що належали до двору. Здовж горбка, що обігав його наче оборонний вал, пороблено грядки та засаджено всїлякого рода цьвіти, звичайні і незвичайні, рожі всякого гатунку, гвоздики, геліотропи, фуксиї, резеди і богато инших, що розповсюджували в повітрі запах меду, як казав Бертен. Впрочім недалеко видко було здовж муру ярин*ного города* ряд соломяних дашків на улїях, а бджоли вкривали цьвіти, збираючи мід.

Як-раз в середині того садку зрубано кілька яблінок, щоби дістати площу, потрібну на лявнтенніс; через середину тої площі перетягнено сїтку і подїлено її на дві половини.

По однім боцї Анетта, з голою головою, в чорній спідниці підпнятій до гори так, що показувала кістки і лидки до половини, коли бігла за пилкою, зігріта, червона, задихана, гонила з одного кінця на другий, підскакувала до гори, не могучи остоятись супроти правильної та певної гри противника.

Бертен в штанах з білої фланелї, сжиснених поясом в клубах, в білій сорочці та в білій шапці з дашком, ждав на пилку холоднокровно, предвиджував докладно, де вона впаде, відбивав її помалу, спокійно, з елеґантною свободою. Як у всїх шпортах так і в лявнтеннїсї визначав ся він незвичайною вправою.

Анетта перша побачила маму і крикнула:

— Добридень, мамо; підожди ще хвилинку, ми зараз скінчимо партию,

Через сю неувагу одної секунди вона програла. Пилка перелетїла побіч неї так низько, що майже котила ся по земли, відтак відбила ся і покотила ся поза поле гри.

Бертен крикнув радісно: „Виграв", Анетта оглянула ся, побачила, що стало ся і зачала йому робити викиди за те, що вихіснував її неувагу. А Жілїо вже був вчений не лише в приношеню пострілених перепелиць але і лявнтеннісових пилок. І він кинув ся сейчас, вхопив легонько пилку в зуби і принїс її вимахуючи хвостом.

Тепер Бертен вклонив ся графинї; але бажаючи чим скорше зачати нову партию, оживлений грою, вдоволений зі своєї гнучкости та вправи, кинув він лише короткий, байдужний погляд на се лице, приготовлене для нього з таким накладом працї.

— Позволите ще хвильку, дорога графине? спитав ся він — боюсь перестудити та дістати невральгію.

— Прошу, прошу — відповіла вона.

І сїла собі на купї сьвіжо скошеного сїна, щоби лишити грачам вільне місце, а серце її нараз посумнїло.

Подразнена вічними програними, Анетта подвоїла свій запал, кричала з нездоволеня або втїхи, перебігала здовж і поперек цілe своє поле, а часто серед бігу її коси розвивали ся і спадали на плечі; тодї вона притримувала ракету колїнами і в кількох секундах порядкувала свою фризуру встромлюючи з розмахом шпильки в ясну масу свого волося.

А Бертен кричав з далека до графинї:

— Подивіть ся, яка вона тепер гарна, а сьвіжа як день!

(Дальше буде.)

Оголошеня.

Робітня артистично-слюсарська Михайла Стефанівського у Львові ул. Коперника 16, виконує до церков хрести, кулї і місяцї в огни золочені, громозводи, вікна желїзні, сходи кручені, паркани, ґалєриї і прочі роботи по дуже низьких цінах. 15 4—10

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 5. Ш. Вол. Вітошинський, Грибів; Олексій Ярема, Перемишль; Петро Бутель, Краковець; д-р Ярослав Олесницький, Дрогобич; Модест Дністрянський, Стегниківці; о. Влод. Кальба, Соколівка; Климентина Головчак, Задвірє; Кирило Фаїївич, Стрілиска нові, д-р Дамян Савчак, Борщів; о. Михайло Прухницький, Турка; о. Михайло Бровко, Крехівці; о. Николай Садовський, Шибалин; д-р Емїль Савинський, Тернопіль; Александер Духович, Самбір; о. Володимир Ганицький, Рудно; о. Яків Сингаевич, Романів.

Надіслане.

Яко корисну льокацию капіталів

припоручаємо:

4% облїґациї фонду пропінацийного.
4 „ позичку краєву.
4 „ позичку м. Львова.

Папери тоті купує і продає найкориснїйше

Дім банковий і контора виміни

Сокаль і Лїлієн

Порученя в провінциї без дочисленя про візиї. 56

Яко добру і певну льокацию

поручаємо.

4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні воронові,
5 „ Листи гіпотечні премійовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ „ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїґациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїґациї пропінацийні і всякі ренти державні.

Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшим курсї деннім

КОНТОРА ВИМІНИ 4

ц. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного.

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на пляцовцях площі Галицкої) поручають:

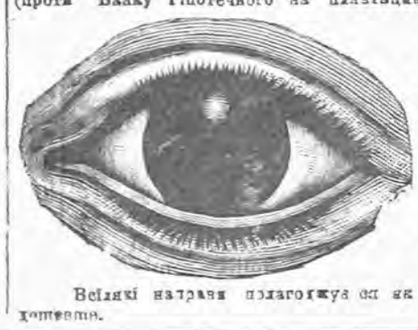

Барометри звироди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо найбільшим виборі окуляри цвікери, люпи і всякі инші прибори оптичні.

Всякі направи полагоджує як найкорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу ч. сопись.

Укінчена семінаристка з відзначеним свідоцтвом пошукує посади. Ласкаві зголошеня прошу слати: Заряд шкіл в Годові, п. п. Поморяни. 292 2—2

Робітня суконь дамських викінчує суконі по новійших приступних. СЕМАКЕВИЧ Зіморовича ч. 3. 289 7—1

Молодий склепар, з більшою практикою по більших коріних торговлях, приймє місце управителя більшої крамниці на селї або в місточку. Адресу: **Михайло Коцюмбас в Бібрцї коло церкви.**

Студент IV р. філософ приймє лекциї вгадинє заняте бюрове у Львові або на провінциї, також Хоми Отиви у п. Стадлєра.

При внутрішнім украшуваню церков належить вверід важадати планів від вищої робітні Евст. Щуплаковича, Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 4-d

Подешевіло масло лише в торговли Леонарда Соколицкого улиці Баторого ч. 2 Львів. 287a

Мед куранційний лишений в 5 К бляшанках тілько по 5 корон оплатно, в більшій скількости 72 корон на 140 кіля вище. Евстахій Юзичинський Бережани. 155 2—?

У Львові

при ул Романовича 3

(ріг ул. Фредри і пл. Академічної)

(телефон 1020) отворено пірший в краю

Інститут Зандерівський

під фірмою

Доцента Д-ра А. Ґабришевського і д-ра Войтковського.

Лічнича механічна взаємотрена в славні поручувані електрикою апарати Д-ра Зандера в Штокгольмі.

1) Запобіґає против чахотки і шкідливих наслїдків сидячого способу жити т. с. гостиці, анемії кішок, гемороїдів, авапцена жил і т. д.

2) Лічить: хороби серця і жил легкого і розширене легких бслї жолудка і кішок, ревматизм і артритам отлість і хороби нервові, безсонність, болї голови і т. д. побіч него

ЗАКЛАД ОРТОПЕДИЧНИЙ

в якім лічить ся: всякі збочена у будові тіла, малий зріст, горби і скривлена хребетного стовпа і карку, ніг, бедер, болї ставів і мязів. Виріб горсетів, пасів на пропукзину і черевних. 251 5—?

Купелї в горячім воздусї.

Підрядник зелїзничий, вповнї літ 31 в одною дитиною, в платнею 1800 кор. річа, глядає похруги панни або бездітної вдови до літ 30 свєтськ ільно і старшої, в відповідним посагом, лаг дюгы у способлена. Зголошеня до 15 с. м. А. 5 poste restante Сокаль 297 1 3

81 морґів найлїпшого орного грунту, 6 морґів лїс в двома покосами і фільварок о 90 морґах в будинками до розпаруцельованя в громаді Хильчиці, 3 кільометри від Золочева. Блисші відомости удїлить властитель Рот, Львів, ул. Панська 6 285 10 10

На руські школи!

Марки і телеґрами Руского Тов. Педагогічного можна дістати у всїх філіях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність!

Кінематоґраф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.

від 29/2 до 6/3 нова прекрасна програма. Нові серії живих образів як: Ревія фльоти перед царем, як також гумористичні і драматичні нові образи.

229 Що тиждня нова програма. 2—?

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, пострїл (іскіяс) і доманя поручає ся усмирякче натираня, від многих літ дуже розповсюднене, многими лїкарями орединоване і авторитетами признане

Linimentum Gaultheriae compositum

в правно зареєстрованою охоронною маркою

„NERWOL"

хеміка д-ра Юлія Француза, аптикаря в Тернополи. Ціна фляшки 80 сот., 10 фляшок 8 К, не числячи опаковання і оплатно. — Тисячі подяк можна перегляпути. Двічи на день почтова висилка. Набути можна в кождій більшій аптицї, зглядно в аптицї хеміка д-ра Юлія Француза в Тернополи. У Львові можна дістати в аптиках: Миколяша, Deweche'a, Гая, Лазовского і д-ра Піпеса Поратиньского. 11 82—48

Читальня „Просьвіти" Бібрці

Кавчукові стампілї, металеві печатки до лаку і фарби для парохіяльних урядів, громад, шкіл, товариств, позичкових кас і т.п., ручні кавчукові друкарнї, нумератори, паперові печаткові марки, кашї до пальомбованя мяса і т. д. виконує старанно і найдешевше

МАКС ҐЛЯЗЕРМАН

РИТІВНИК, Львів, Сикстуська 17.

Для читалень „Просьвіти" виконує кавчукові стампілї після відбитого тут взірця по 1 зр. 40 кр. за штуку разом в пудлком і фарбою. 17 6

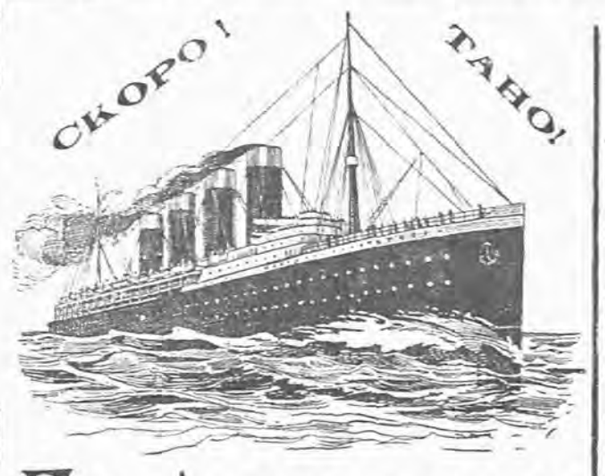

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поученьлиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руского Товариства Педагогічного, під редакцією Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори членів „Спілки Ощадности і позичок ВОСКРЕСЕНЄ" стоваришенє зареєстр. з обм. порукою в Букачівцях відбудуть ся дня 15/III. 1908 р. в льокали читальни о год. 5 з полудня.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1) Відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2) Звіт дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907.
3) Відчитанє протоколу ревізиї Товариства.
4) Справсзданє комісиї ревізийної і внесенє о удїленє абсолюторий.
5) Вибір одного члена до ради надзираючої.
6) Внески членів.

Букачівці дня 2/III. 1908.

о. Мих. Ом. Раковський директор управи. *Симеон Боднар* 298 1 1

На час великого поста і на праздник Воскресенія Хр. поручає

„РИЗНИЦА"

свої великі склади в Самборі і 3 філіях: у Львові, Перемишли і Станиславові, заосмотрені в всякого рода церковні річи, як: фелони (багряні, фіолетові і сьвітлі), єпихарі, плащаниці, хоругви, бальдахіни, шалї, суконки, артоси, підсьв чники, кресты процесіональні, патериці, цьвіти і пр. і пр. в найлучшій якости і по найдешевших цінах. Просимо поспішати з замовленями, щоби мож все на час доставити. Відзиваємо ся до всїх:

Піддержуйте „РИЗНИЦУ", котра за час 15-лїтного істнованя роздала вже сто тисяч К. на розличні благодїйні цїли і на бідні церкви! Подайте можність заробку нашим сьвященичим вдовам і сиротам при „РИЗНИЦИ" занятим, щоби улекшити їх долю! Не вспомагайте тих, котрі нам чуже і ворожі, котрі лихий товар продають за добрі гроші і лише Вас визискують!

261 2—10 **Дирекция „Ризници".**

ОПОВІЩЕНЄ.

VII. Звичайні Загальні Збори **„Рускої Каси"** зареєстрованого товариства кредитового з обмеженою порукою **в Делятинї** котрі відбудуть ся в неділю дня **22 марта 1908** о годинї 4 по полудни у власнім домі товариства в Делятинї з слїдуючим дневним порядком:

1) Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів;
2) Звіт з дїяльности товариства за рік 1907;
3) Замкненє рахунків і білянс за рік 1907;
4) Звіт шконтруючої комісиї;
5) Відчитанє звіту ревізийного Краєвого Союза у Львові;
6) Роздїл зиску за рік 1907;
7) Вибір двох членів Надзираючої Ради;
8) Зміна §. §. 3 6 і 9 статута Товариства.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ:

о. Димитрій Луговий председатель. 295 2—3 *Іван Зубаль* секретар.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5 50	8 55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7 25	9 45	—	8·4	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7 20	12·00	2·[illegible]	5·[illegible]	10 30
Черновець	8 05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Станиславова	5·5[illegible]	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10 50
Пустомит	7 25	11 50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8 00	10 30	1 55	—	9·20
Любіня	8 00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави рускої	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8 22	1 15	5 00	9·25	10·10†
Врухович	7 10	12 40	1 46†	4·50	8·20
Врухович	0 05†	—	3 25	5 30	9·35м
Зимної води	5 50	7 25	1 1	5 25	9·50

Зі Львова відходять до	ранс	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7 0[illegible]	11·10
Кракова	—	3·40	6·15	7 20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7 00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6 25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави рускої	6·15	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·55	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	8 12	11·05	2·38	5·45	8·34м
Зимної води	7·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
	8 45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —, їздять лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою к — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою к.

Видавець і одвічальний редактор: Д-р Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манєцких) Коперника ч. 9.

ч. 51. Львів, пятниця 6. н. ст. марця (22. ст. ст. лютого) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженим. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к.	на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „	на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, в рубрики „Надіслане" по 50 с. — Поклики і інші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Новий сойм.

Вибори до краєвого сойму можна вважати покінченими. Вправді курия великої земельної власности вибирає доперва нині, але результат виборів у сій курії заздалегідь уже відомий, а саме пішле вона до сойму 43 консерватистів і одного „демократа". Таким чином склад нового сойму представляєть ся так:

Польських консерватистів	73
„ демократів	29
„ людовців	19
„ клєрикалів	4
„ безпартийних	2
Українських національн. демократів	8
„ радикалів	3
„ безпартийних	2
Москвофілів	8
Німців	1
	149

Крім сих 149 виборних членів сойму засідає в нім 12 вірилістів: 9 Поляків і 3 гр.-кат. епископи.

Консерватисти, які в старім соймі мали 87 мандатів, вийшли з нових виборів ослаблені. Демократів не можна трактувати як одноцільну партийну ґрупу, бо на число польських демократичних послів складаєть ся 6 членів „польського демократичного сторонництва", 8 народових демократів і 15 неозначеної закраски, між ними й такі „демократи", як посол з курії великої земельної власности Ґорайський, львівський посол з селянської курії Теофіль Мерунович і ин. В старім соймі всі ті демократи мали 30 мандатів. Людовців в старім соймі було з початку 4, при кінці 5, тепер же завдяки їх пактови зі шляхтою входить їх сюди 19, між ними двох урядників краєвого видїлу, пара дїдичів; в їх клюбі засідати-муть також два посли, які зрабували мандати руського селянства. Ґрупу клєрикальну творити-муть поріжнені між собою ксьондзи Стояловський і Пастор і 2 прихильники кс. Пастора з людового католицького центра. В старім соймі та ґрупа числила 10 послів. До безпартийних польських послів зачисляють дрогобицького посла з селянської курії гр. Замойського, який певне приступить до консерватистів, і самбірського посла з міської курії який мабуть прилучить ся до демократів. До українських безпартийних послів ми зачислили пп. Винничука і Крисоватого, котрі до москвофільського клюбу не вступили і мають вступити до клюбу українського. В кінці посол-Німець вийшов з Бялої.

Який-же буде політичний уклад сил в новім соймі? На перший погляд кидаєть ся в очи ослабленє сили консерватистів. Але не треба вколисувати себе ілюзиями, що зі зменшенєм числа консервативних послів ослабла також політична сила консерватизму. Правда, сама консервативна партия не має тепер у соймі абсолютної більшости, як се було в попереднім соймі. Але коли взяти під увагу, що з нею у всїх справах їтимуть польські вірилісти, що так само у всїх справах іти-ме з нею значна часть „демократів", що тепер наступить значне зближенє між консерватистами і людовцями, та що в кінці, як се вже кілька разів заповідала і польсько-шляхотська і москвофільська преса, так само наступить зближенє між консерватистами і москвофілами, — то в кінцевім результатї новий сойм не тільки не буде менше консервативний від попереднього, але його консерватизм може навіть скріпити ся, власне через те, що репрезенганти польського селянства і 8 москвофільських послів зійдуть з того опозиційного становища, на якім вони стояли в попереднім соймі.

Особливо некорисно представляєть ся уклад політичних сил в новім соймі для інтересів нашого народу. В попереднім соймі тих послів, що вважали ся заступниками нашого народу, було при кінцї каденції 15, а саме: 6 українських національних демократів, 1 український соц ґяльний демократ, 6 москвофілів і посли Охримович і о. Мандичевський. Крім п. Шмігельського всї вони належали до спільного „Руського клюбу" (о. Мандичевського, що правда годї брати в рахубу, бо він на засїданях нїколи не являв ся), а на-зверх, супроти польської соймової більшости, цїла 15-ка виступала як одноцільна національна репрезентация нашого народу.

В новім соймі сї відносини заповідають ся зовсїм инакше. На скільки москвофільських послів можна вважати репрезентантами нашого народу (так власне, в протиставленю до польської соймової більшости, рахують Поляки), на стільки „стан посїданя" нашого народу збільшив ся з 15 мандатів на 21. Але коли зважити, що посли, котрі репрезентують той „стан посїданя", поділять ся на два ворожі клюби, ворожі не тільки по розуминю національної ідеї нашого народу, але також по социяльно-політичним поглядам і по становищу до польської більшости: українські посли демократи і опозиціонїсти, москвофільські-ж консерватисти і союзники польської шляхти, — то національно-політична сила, яку дає нашому народови той „стан посїданя, представляєть ся зовсїм несьвітло. Анї один з тих двох клюбів не буде в станї внести самостійно навіть інтерпеляциї, бо коли український клюб числити ме 13 членів, а москвофільський 8, то на внесенє інтерпеляциї треба 15 підписів. Український клюб міг би вносити інтерпеляциї хиба при помочи руських вірилістів. Москвофіли числять на поміч Поляків, але ся поміч мати-ме також вплив на характер дїяльности москвофільського клюбу. Загалом можна сподївати ся, що польська соймова більшість уживати ме москвофілів як орудя до паралїжованя заходів українських послів в боротьбі о права нашого народу, — по випробованій тактицї: divide et impera".

Про становище польської соймової більшости до українських послів нема що й розводити ся: всїм нам звісно, що від консерватистів до людовців все піде солїдарно проти наших послів.

До сповненя тої задачі, яку старий сойм полишив новому і яка була найважнїйшим політичним кличем при теперішних виборах, а саме до переведеня демократичної виборчої реформи новий сойм, як бачимо, зовсїм не надаєть ся. Одинокими речниками справдї демократичної виборчої реформи будуть у нім тільки українські посли, зненавиджені і поборювані цїлим соймом. Всї-ж инші посольські ґрупи, одні з національних, иньші знов з національних, політичних і соц ґяльних причин, будуть в більшій або меньшій мірі ворогами загального, безпосереднього, рівного і тайного виборчого права, особливо-ж рівности виборчого права в загалї і з окрема рівного права для нашого народу.

На поворотній точцї.

Український клюб ради державної буде мабуть приневолений змінити свою дотеперішню тактику супроти правительства. В таку пору я вважаю за відповідне сказати кілька слів, аби змінити деякі хибні погляди, які що-до тактики парляментарної взагалї закорінили ся серед нашої суспільности.

У нас удержують ся загально два погляди, які особливо вимагають спростованя а шкодять зростови опозицийної сили в нашій політичній борбі — перший той, що обструкция в новій радї державній є неможлива, а другий, що Русини зглядно руські посли своїми двома демонстрациями в парляментї вже пробували „крайної" тактики супроти правительства, але тактика ся неудала ся. Ergo консеквенция — ідїм на шлях податливости і опортунїзму.

Я позволю собі замітити, що оба наведені погляди є з ґрунту фальшиві.

Ми всї — а розумію тут не лиш послів але і широкі круги нашої суспільности — ґдимо ся на те, що для українських послів ради державної вказаний є лише шлях опозициї. Того вимагає так хвилеве положенє в парляментї, а именно приналежність „кола" до більшости парляментарної, на якій правительство опирає ся, як єще більше наше незавидне та дуже прикре положенє в краю. Хто однак думає, що самою опозициєю можна для нас що-небудь осягнути, той дуже помиляє ся. Техніка парляментарної борби вже значно уліпшила ся і з тим треба кождому числити ся. Від вивішеня опозицийного стягу та самих хочби як опозицийних промов не затрясе ся нинї не то нїякий фотель, але навіть і фрак мінїстерияльний. Аби опозиция могла мати який небудь успіх, треба старати ся, щоби та опозиция була невигідною, значить такою, щоб могла викликати кризу чи то в правительстві, чи серед блоку партий, на яких правительство опирає ся. Инакша опозиция не має нинї змислу, а з самим опозицийним стягом можна перестояти і цїлі каденції, та не діждати ся нїякого результату.

На промови мало нинї звертають уваги, а цїла сила лежить в зручній і успішній грі парляментарній.

Опозиция може стати ся для правительства невигідною двояким способом — або союзом з иншими партиями опозицийними, або зручним визискуванєм регуляміну. Перший спосіб має тодї рацию, коли ним можна завалити правительство або розбити блок, на якім те правительство опирає ся — другий тодї, коли средствами регуляміновой обструкциї можна з успіхом перешкодити правительству в заспокоєню його так названих конечностий державних.

Для нас Русинів перший метод борби (то єсть при помочи парляментарних союзів) не вистарчає і ми не можемо ждати, аж настане констеляция, в якій ми могли би відіграти ролю чинника, справдї небезпечного для правительства. Не можемо покладати всїх шанс нашої борби на самі союзи раз тому, що є нас всього-на-всього 25., а відтак тому, що положенє в парляментї є для нас Русинів взагалї невигідне. Ми є для других партий пожадані як таран в борбі з правительством, але коли йде о ширші комбінациї парляментарні, а именно о такі союзи, на яких могло би оперти ся нове правительство і новий режім в державі, там все є більше пожадані Поляки. Поляки розпоряджають 70 голосами і суть менше невигідні тим, що яко національно ситі мають не так тяжкі до здїйсненя жаданя до правительства та других партий парляментарних. При тім по сторонї опозицийній в радї державній маємо на разї самі слабші клюби, а одинокий сильний клюб социяльно-демократичний не надає ся взагалї до твореня більшостий парляментарних, держачи ся виключно на становиску критика і агітатора та бережучи з огляду на маси дуже пильно своєї окремішности в парляментї.

Для нас Русинів з нашими 25 послами остає ся отже одинокий спосіб впливати з успіхом на правительство, а се борба проти полагоди конечностий державних при визисканю всїх технїчних средств, які дає регуляминів. Тілько така борба може принести нам в результатї обильнїйші плоди — розуміє ся, коли буде при тім зручно ведена, й особливо коли її піддержать також инші опозицийні ґрупи, в борбі заінтересовані. Впрочім і самі теми порушувані в такій борбі мають велике значінє, бо єсть богато в австрийськім парляментї таких квестий, що дїлають наче динаміт і дуже легко, кинені навіть малим клюбом на сцену, можуть викликати кризу. Такими квестиями були в попередній сесиї справа именованя урядників в Чехії та справа немадярських народів на Угорщинї (звісна резолюция Шіллінґера), а тепер буде справа язикова, яку в відповідний спосіб порушити буде річию кождого розумного опозицийного політика.

Отже борба обструкцийна з союзами опозицийних ґруп ad hoc і зі зручним порушуванєм квестий важних а дражливих — се одинока дорога, на якій наша парляментарна репрезентация може добити ся обильнїйших успіхів.

Заходить питанє, чи обструкция в теперішнім австрийськім парляментї — а розумію тут обструкцию успішну — є можлива? На се питанє треба дати рішучу відповідь „так!" Обструкция є не лише і тепер можлива, але її вели вже в попередній сесиї полудмеві Словяни та радикальні Чехи, хоч її явно нїколи не оголошували. І в тім лежала деяка зручність, бо явно оголосити обструкцию повинно ся лише тодї, коли має ся за нею запевнене відповідне число голосів, таке, аби зломанє обструкциї було неможливе. Тиха обструкция є тому для правительства єще небезпечнїйша чим явна, бо тяжше йому згуртувати коло себе партиї задля її поборюваня. Що послїдна обструкция Хорватів а навіть радикальних Чехів мала успіх, про се сьвідчать факти — нагле занеханє обструкциї Хорватами та голосованє за буджетовою провізориєю, та переспрaвлюванє в послїдну хвилю з чеськими радикалами й відкликанє ними усїх наглих внесень. Вкінци для обструкциї мусить бути вибраний також відповідний момент. Так приміром в послїдній сесиї обструкция мала найкрасші шанси з самого початку, коли правитель.

В Шевченкові роковини.

Промова посла Юл Романчука, виголошена дня 5. марта 1908. у Львові, в сали фільгармонії, на сьвяточнім вечері в честь Шевченка.

Високоповажані Гості! дорогі Сестри і Братя!

І знов, як що року, зібрали ся ми в сумні роковини, щоби пошанувати память великого кобзаря України-Руси. За три роки буде вже пів століття, відколи мертве тїло його зложене на Канївській горі, а однакож він все таки ще вітає живий межи нами і не тілько не вмирає, але розживає ся щораз сильнїйшим житєм. Память о нім не гине, не гасне, ми щораз близше з ним познакомлюємо ся, а чим лїпше його пізнаємо, тим більше зростає наша любов для нього і наша честь. І не тілько поважаємо і цїнимо його длятого, що *ми мусимо дорожити нашими великими мужами* тим більше, чим менше, в порівнаню до других народів, їх маємо, але і длятого, що він безвзглядно і безусловно найбільшої любви і чести достоїн, і кождий инший нарід, якби жив в подібних з нашими обставинах а мав такого Шевченка, мусїв би так само його цїнити і любити, як ми. А любимо і цїнимо в нім і великого поета, і великого патріота, готового й „душу погубити" за свій нарід, і доброго чоловіка, і віщуна народного, котрий вірною інтуіциєю нераз удачнїйше вмів правду знайти, нїж другі глубокою наукою.

При тім всїм ми не ідеалїзуємо і не потребуємо ідеалїзувати Шевченка — дійстних ідеалів впрочім так само як чистої правди на земли нема і не може бути, — ми видимо і знаємо хиби його і в творах і в житю, але се лише більше зближає його до нас, а високих прикмет і честнот все ще лишає ся у него стілько, що він високо-високо стоїть посеред нас і понад нами. І не тілько твори його суть вицьвітом народної душі, але і житєм своїм і всею своєю істотою він вірний образ і правдивий представник свого народу. І як з його поезий тече живуща і сцїлюща струя для нашого народного житя, так і саме його житє показує нам, і які ми єсмо і якими ми повинні а якими не повинні бути.

Перше, що у Шевченка вже за його хлопячих лїт бачимо, то горяче бажанє і невтомне гляданє науки і просьвіти. Від одного учителя до другого, від села до села ходить хлопчина „малими ногами та плаче та шукає людей, щоб добра навчили". І тая жажда не зменшає ся через цїле житє. Кріпацький стан і злиденна бідність не дали йому побирати звичайної шкільної та систематичної науки, але він намагав ся, скоро тілько зміг, просьвічувати ся і учити ся похватом у всяких галузях людського знання. Він і не був таким малоуком, як собі все ще дехто виображає, він був тілько самоуком, але самоуком просьвіченим. Окрім своєї рідної знав мову росийську, церковно-славянську, польську, а по-троху, бачить ся, і французьку; знав, розуміє ся з росийських перекладів, найзнаменитших поетів і письменників грецьких і римських, французьких, англїйських і нїмецьких, знав многі партиї істориї з мітольогією дуже подрібно, знав естетику, знав дещо з фільозофії і з природних наук. А крім того яко малярартист знав добре штуку і історию штуки у всїх народів. І не лиш для себе шукав науки та просьвіти але і для свого народу, і навіть сам уложив й видав українсько-руський буквар для початкової науки прагнущих братів.

Так само і нарід наш, нарід українсько-руський, відзначав ся з давних давен любовю до науки і просьвіти. Вже Вел. князь Ярослав Мудрий закладав численні школи, і українська Русь випередила під тим зглядом не тілько Московщину але і Польщу. Вправдї в пізнїйших часах Польща наукою нас перевисшала, краківський унїверзитет і далеко скорше був заложений і значно висше стояв від могилянської колеґії в Київі, але загальна просьвіта була за Гетьманщини вельми розширена, і народних шкіл було за часів автономії України більше нїж є їх тепер. В Галичинї кинув ся руський нарід до закладаня шкіл в 19 столїтю дуже живо, особливо по знесеню панщищи, і 40 лїт тому, коли народне шкільництво з-під управи консисторій переходило під управу шкільної ради, руських шкіл народних було о 305 більше як польських. Нинї українська Русь добиває ся передвсїм науки в рідній мові в народних школах, а притім ще бодай деяких викладів в тійже мові в школах середних та на унїверзитетах, а галицькі Русини добивають ся закладаня нових руських ґімнавий і руського унїверзитету. Та хоч великі кладуть ся нам перепони і тут і там, але як тілько не устанемо в наших змаганях, то мусимо і добити ся своєї цїли: витвореня численної національним духом перенятої інтелїґенциї і загальної просьвіти нашого народу.

Другим змаганєм Шевченка було змаганє до волї, і не тілько своєї власної волї, але і волї всего свого народу, до визволеня підданих кріпаків з ярма панщиняного а вільних фізично людий з неволї політичної і духової. Пізно, вже по осягненю повнолїтности удало ся йому увільнити ся з тяжкого кріпацтва, щоби в кілька лїт потім попасти ся в другу ще довшу неволю салдатства, котра тяжила на нім в найкрасший час його духового і фізичного розвою і прибила орлиний розмах поета і артиста. Девять лїт неволї кріпака і десять лїт неволї простого салдата засланця, в котрій поетови заборонено було писати а маляреви малювати, у чоловіка, котрому довелось прожити всего-на-всего ледво 47 лїт — де єсть або був коли-небудь другий поет або артист на сьвітї, який би зазнав подібно тяжкої долї?

І в тім Шевченко вірний образ свого народу. В ранній молодости наш нарід, ледве тілько *почав розвивати ся, а вже прибила його тяжка* недоля, дістав ся під чужу владу, під тяжку руку, котрої власть над ним так була неограничена і самовільна, як власть дїдича-пана над своїм підданим або власть військового начальства на Сибірі над засланим за кару салдатом. І нинї ще, хоть чужа рука трохи злагіднїла, тут більше, там менше, але вона все ще над нами тяжить і не дає нам розвивати вповни наші природні сили, не дає нам на-рівни з иншими народами добити ся гаразду і культури. Як хорий чоловік більше від здорового відчуває вартість здоровя, так поневолений наш нарід більше від неодного вільного цїнить волю. Він і сердечно бажає волї і готов також за неї бороти ся всїми силами; він не раб, не слуга, що задоволений був би і зо служби, коби лиш пана мати доброго та ласкавого. Сего доказує хоч би історія нашого козацтва, до котрого так рвала ся цїла наша суспільність. Правда, довголїтньою тяжкою неролею, паньським і бюрократичним ґнетом прибитий, видає ся наш мужик нераз аж надто покірним, смирним та податливим; але се більше зверхня поволока, а правдива вдача укрита в глубинї душі. Не тілько бідність, але і бажанє волї буває нераз причиною, чому наші люди покидають свою завітну землю, свою над всьо дорогу батьківщину та ідуть далеко за море в чужину. Шевченкови не довелось діждати ся навіть знесеня панщини, хоть як він тужно його виглядав і за ним побивав ся; однак нарід жиє не десятки але тисячки лїт, а 30 мілїонів Русинів потрафить вже самою своєю працею здобути собі волю, коли тілько прийде весь загал до пізнаня своїх прав і своєї сили.

Дуже визначним рисом в характері і житю Шевченка було почутє людського і народнього достоїнства. Воно цїлком природно, що найвірнїйшим представником народу переважно хлопського, яким єсть именно українсько-руський нарід, став хлопський син. Але знаменне се, що власне той хлопський син, той довголїтнїй кріпак, людське і народне достоїнство лїпше відчував, як инші вольні та панські люди. Ми ж мали перед Шевченком визначних поетів і писателїв з урядничого попівського і панського роду: урядничого сина майора Котляревського, котрий мав і своїх підданих, довголїтнього многими ордерами украшеного ректора унїверзитета попівського сина Гулака-Артемовського, панську дитину Основяненка-Квітку, брата першого магната в Харківщинї, котрий царя *гостив в своїм домі* — а всї ті впрочім дуже честні і щирі люди клонили голови перед можними сего сьвіта а свою улягліть для росийської держави з її царем посували майже до сервілізму. Перше правдиво вільне, достойне і правдиво українське слово сказав аж Шевченко, і не тілько слова але й цїле житє його було найсильнїйшим протестом против всякого неволеня і ґнету і найголоснїйшим гимном волї, сьвітла і правди. В тім лишив нам взір, як нам почувати і як поступати треба.

Иншою дуже симпатичною і дуже благородною прикметою Шевченка було його високе почутє етичне і незвичайна добрість. Його обурювала всяка неправість, він не міг дивити ся на нїяку кривду, а потребуючим, особливо мужикам, подавав поміч, хочби зовсїм незнаним собі і хочби зо шкодою для себе. Його відраза до неправости була навіть причиною дуже великого погіршеня його салдатської недолї, бо викликала пімсту здемаскованих ним неправедників і переведенє єго з більше зносного Оренбурґа на друге далеко тяжше засланє над Каспійським морем, де майже через сїм лїт не зважив ся вже по українськи писати анї малювати. Відраза до кривди єсть взагалї і прикметою нашого народу; нарід наш все тілько боронив себе против кривдженя та ще — карав і мстив ся за кривди, але сам нїколи анї не кривдив анї не бажав кривдити других народів. Противно, ми навіть з нашою шкодою набутих але усталених вже чужих прав не хочемо нїкому відбирати: не хочемо нїкого викидати анї

НАСЇНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнїйшої фірми Vilmorin et Andrieux у Франциї можна записувати від Зофії Голубінкової в Кракові Зелена 28. За доброту і певність ручить ся. Насїнє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цінники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. 240 —8 З поважанєм ЗОФІЯ ГОЛУБІНКОВА Краків, Зелена 28.

ство не звербувало було ще партий до першого читаня над австро-угорською угодою, відтак обструкция стала ся небезпечною, аж знов отворив ся для неї придатний терен перед другим читанем, коли-то розпочав ся новий торг великих партий з правительством о голосованє над наглячостию предложень угодових а цілий парлямент опинив ся в положеню цілковитого ослабленя й розбитя.

Се все пишу длятого, щоб всї розуміли, що від послів не можна вимагати, аби в ту-а-ту хвилю розпочинали обструкцию, бо се залежить від ситуациї на місци. Але вистарчить, коли сї посли ухвалять взагалї тактику обструкцийну і приміняють її в усїх хвилях, коли се є вказане або хоч можливе.

Що-до так названих демонстраций, які ми вже двома наворотами урядили, то треба зазначити, що такі демонсрациї не належать до способів поборювання правительсва. Такі демострациї тревають лише хвилю та й не спинюють взагалї правильного функціонованя парляменту. Тому з такими демонстрациями треба бути дуже обережним і трактувати їх виключно з психольогічного становиска. Коли кривда, яка стала ся, є для всїх очивидна і всї її в палаті розуміють, то демострация може бути дуже корисна, а навіть потрібна — але коли причина до демострациї є взагалї не вистарчаюча або можна предвидіти з гори, що її як слїд инші партиї парляментарні не зрозуміють, то лїпше — кажучи вульгарно — „вкусити ся за язик", ніж демонструвати. Така демонстрация більше пошкодить чим поможе — як се і стало ся з нашими двома послїдними демонстрацийними виступами.

Звісні подїї при виборах до сойму є того рода, що мусять вплинути на поведенє наших послів так в парляментї як і в соймі, тож позволю собі також на тоту тему сказати кілька слів.

У нас утер ся погляд, що головне лихо йде від ворожих нам чинників в краю і если тілько центральне правительство будемо мати за собою, то вже все буде в порядку. З того виводять консеквенцию, що нам центрального правительства дуже остро поборювати не треба, а противно піддержувати його і не дразнити, аби визискати його відтак для себе проти Поляків. До тої аргументациї додає ся відтак єще одну лєгенду — ото „міністри є нам дуже прихильні". Принайменьше оскільки я памятаю, то після реляций послів приїзджаючих з Відня не було на міністерських кріслах „Staatsmanna", який не відносив би ся з симпатиєю до Русинів. Таким був Тафе, Тун, Гавч, Кербер тай вкінци і Гогенльоге, той самий, що обкроїв нам число мандатів на 28. Є се отже нїщо більше як політична наївність, котра відтак мстить ся дуже на цілій нашій політицї. А наївність ся випливає з того, що ми прямо не знаємо, чим є правительство. В Австриї нема вже від довшого часу міністрів, які мали би якусь політичну програму до переведеня. Премієр дістає наказ перевести буджет, дати рекрута, або прим. переперти виборчу реформу і на тім конець. З тим pensum він іде перед парлямент. А коли так, то кождий міністер мусить числити ся з всїлякими констеляциями і клюбами парляментарними та регулювати свої симпатиї виключно після їх сили. В відношеню до нас Русинів се значить, що і ми можемо числити не на платонічні, але реальні симпатиї лише тоді, коли і оскільки покажемо нашу силу в парляментї. Хочемо, щоб заподіяну нам кривду в краю усунено або приневолено Поляків до уступок в нашу користь, то мусимо показати в парляментї таку силу, аби ми стали правительству невигідні та щоби правительство видїло в тім свій інтерес наза Сян, анї за Дунай, анї до Палестини. Тілько-ж, не роблячи кривди другим, на дамо робити і собі, і для усунена та недопущеня кривди не злякаєм ся і найтяжшої борби...

Супроти тих високих прикмет і честнот Шевченка як же малими виходять його вади та хиби! Головний порок, який йому закидають, надмірне уживанє алькоголїчних напитків, проявляв ся лиш деколи і лиш переминаючо та й не без зверхних або внутрішних причин. Именно раз, коли приїхав яко дипльомований артист і славлений вже поет на Україну та попав ся в товариство гулящих дїдичів-панів, так зване товариство „мочемордів", а другий раз з розпуки, коли всї його надїї і заходи на ожененє, на переселенє в Україну і и. розбивали ся оден по другім і він видїв перед собою лише немічну та самітну, сумну та страшну старість. Друга його, але вже тілько невеличка хиба і не натури моральної а властива многим артистам та поетам, се певна легкодушність, необачність. З грішми не вмів він обходити ся: як був в добрі, то не рахував їх і не знав, де і кілько має. Потрібної конче в росийськім житю обережности не заховував: анї на волї, де в непевних товариствах деклямував свої дуже вольні та сьмілі поезиї а поміж народом виголошував майже підбурюючі промови, анї на засланю, де без потреби наражав себе і не все досить старанно крив ся з переступленєм заборони. Але власне такі пороки і дрібні вади та брак практичного змислу нераз далеко більше шкоди приносять анїж дїйсні провини та великі гріхи, і Шевченко відпокутував їх дуже, дуже тяжко. Вони ослаблювали його талант, підкопували його здоровє, спричинили його заслане, заострили його салдатську неволю і прискорили його смерть.

І у нашого народу, як у кождого народу, суть свої пороки, вади і хиби, а особливо недостає йому практичного змислу. Отже треба старанно позбувати ся, отрясати ся з шкідливих пороків та вад і пильно вистерігати ся всяких помилок. Ласі противники тільки чигають на нас, щоби найменші хиби представити в найгіршім сьвітлї а найдрібнїйші помилки використати на нашу найбільшу шкоду. Житє і доля Шевченка нехай буде для нас спасенною наукою і пересторогою.

Знакомім ся отже як найглубше і найширше з письмами нашого безсмертного кобзаря-вїщука і з його особою. Нехай се знанє доходить до кождої хати всеї України-Руси, нехай кождий Русин і знає і поважає і полюбить великого сина неньки України, доброго батька свого народу. Нехай роковини його сьвяткують ся в кождій руській громадї, в кождім закутку краю і заграниці, де жиють Русини. І нехай з-під Канївської могили до кождого руського серця вникає заповітний голос: Вставайте, кайдани порвіте!... Розкуйте ся, братайте ся!... Свою Україну любіть!... І чужому научайтесь й свого не цурайтесь... А тогди встане Україна, встане правда, встане воля і сьвіт ясний, невечерній засіяє скрізь на добре наше, на нашу славу — Амінь.

Українська справа в росийській думі.

Заболїли москвофілів наші уваги на адрес „Старорусинів"; боронити загрожену позицию взяв ся „Галичанинъ", присьвячуючи порушеній нами справі дві просторі статї. З-поміж його аргументів, підлитих якимсь дрантивеньким псевдосоціольогічним сосом, згадаємо покищо один, а се тому, що рівночасно з тим, як москвофільський „соціолог" знесилював свій ум на видуманє того аргументу, зайшла подія, котра як не можяркійше доказала безосновність мізкованя галицького москвофіла.

„Галичанинъ" намагаєть ся знайти причину слабого розвитку українства в Росиї в тій обставинї, що „росийське правительство не піддержує українства всїми можливими силами та підпомагає його"; якби українство в Росиї мало стихійну силу в народних масах, то вони навіть при „препятствяхъ" з боку правительства вибилоб ся на зверх, — такої стихийної основи українство в масах не має; воно — дїло „кількох збаламучених сепаратизмом одиниць, з котрими нїхто не числить ся". Не здогадував ся вчений апольогетик москвофільства, що як він свої „аргументи" у Львові списував, у центрі росийської держави, в Петербурзї зложений з 33 послів гурток поставив у думі внесенє на заведенє української мови в народних школах на териториї України. Ся подія тим замітнїйша та для стверджения житєвої, стихийної сили українства відраднійша, що всї внескодавцї, се вибрані правительством „праві", реакцийні мужики й попи, котрих навіть галицькі москвофіли не зможуть заденунціювати о сепаратизм, лїбералїзм, політичний радикалїзм.

Так отже в житє української суспільности вступає новий елемент: консерватизм на національній основі. З огляду на вагу справи подаємо для інформациї наших читачів виривки з поміщеної в „Радї" петербурської кореспондкнциї д. Піснячевського про „Український законопроєкт в третій Думі", а далї передруковуємо поміщений в тій-же часописи передклад тексту українського внесеня.

Про проєкт читаємо в дописи д. Піснячевського:

Підписалось під сим „предложеніемъ" навіть більше депутатів, ніж то вимагає регулямін. Серед підписів ви не знайдете нї одного імени з думської лївої або з цетра, що дуже характерно. Більшість ініцияторів — се селянство з України, що розсілось в Думі або на крайній правій або вправо від центра. Меншість — українське духовенство теж з крайної або з помірковано-правої. І як не чудно, як не дивно се здаєть ся на перший погляд, темне селянство щиріше і більш жваво взялось зразу за се дїло, ніж духовенство або інтелїгенти. Як при збираню підписів, так і при підготовительній агітациї за законопроєкт, чого вимагає всяка думська справа, селяне з надзвичайною енергією захожувались коло сього дїла. І мабуть при самому обмірковаю в Думі законопроєкту селянам ще прийдеть ся взяти на себе і добру половину його оборони, коли ще тільки доведеть ся його оборонять від кого небудь.

Законопроєкт сей по своїй основній ідеї являєть ся далеко не новим. Коли памятають читачі, ще в другу Думу українська трудова громада внесла поправки до міністерського законопроєкту про народну школу на Україні Але рїжниця між „поправками" трудової громади і законопроєктом депутатів третої Думи дуже велика.

Великою помилкою авторів законопроєкту трудової громади було те, що вони вносили свій законопроєкт не самостійно, а в формі поправки до міністерського законопроєкту.

Річ у тому, що в міністерському законопроєктї про загальну народню осьвіту, кажучи вульгарно, було намішано гороху з капустою. Міністерські законодавцї поруч з пунктами про необхідність загальної низшої народньої осьвіти поставили й пункти про тип народньої школи і про той район, котрий могла-б обслугувати така школа. Законопроєкт чисто фінансового характеру було змішано в купу з законопроєктом по народній осьвітї. Члени трудової української громади не могли не знать про помилку міністерства народньої осьвіти. І все-таки свій законопроєкт про мову вони внесли в формі поправки, сподіваючись, що так він скорійше пройде, а думська комісія, принявши міністерську мішанину, приймє і український додаток. Так нїби неможлива була і друга комбінация: що комісія відкине міністерський додаток і предложить міністрови внести його в формі окремого законопроєкта, і тодї сам собою відпаде і український законопроєкт. А в результатї тільки згаїв ся б той час, котрий поправка чекала б своєї черги в комісиї, та змарнувалось би не мало його на те, щоб він дочекавсь своєї черги в другій формі — формі окремого законопроєкта. Сеї чисто формальної, і на перший погляд неважної помилки, уникли автори „предложенія 33-хъ". І хоч при хмарі міністерських законопроєктів, внесених досї в Думу, це й не забезпечує йому швидчої дороги, але можна сподіватись все ж таки, що в такій формі він більше здаєть ся „пріємлемымъ", ніж в формі поправки до міністерської саламахи.

Новий законопроєкт поруч з пунктом про мову ставить пункт про шкільні учебники і каже, що вони мусять бути пристосовані до умов і потреб житя української людности.

І разом з тим зовсім не установляє, що в ньому треба розуміти під „мѣстностями съ малорусскимъ населеніемъ" — чи тільки губернії з чисто українською людністю, чи разом з ними і такі губернії, частину яких населяють Українцї, напр., Холмщина в люблинській губернії. Се одна із багатьох хиб формулїровки законопроєкта. Всякому-ж відомо, що нещасна Холмщина ще й досї перебуває в руках польонїзаторів і русифікаторів і що в самій Думі теперішня більшість не знає, за що їй краще голосувати — чи за виділ Холмщини з Царства-Польського, чи проти його. Через те то, мабудь, і правительство не спішить ся вносити в Думу законопроєкт про віддїленє аж доки не вияснять ся погляди на нього більшости.

Законопроєкт 33-х має характер офіцияльного документу і мусить придержуватись і офіцияльної термінології. Через те то, на мою думку, було-б краще, коли-б автори в додаткові до першого пункта заявили, що-до місцевостей з „малорусскимъ населеніемъ" вони залїчують і ті повіти Царства Польського, в котрих живе більшість того „населенія", як напр. в Холмщинї.

Стільки з уваг д. Піснячевського. Текс внесеня і поясняючі замітки подаємо осьтут:

Законопроєкт 33 членів Державної Думи

про вживанє українськоі*) мови в початкових школах місцевостей з українською людністю:

Низше підписані на підставі ст. 55. усганови Державної Думи, вносять в Державну Думу законопроєкт про вживанє української мови в початкових школах м.сцевостей з українською людністю і просять Державну Думу передати сей законопроєкт в комісию по народній осьвітї для обмірковання низше наведених пунктів:

В місцевостях з українською людністю навчанє в початковій школї відбуваєть ся на рідній мові людности, особливо на першій порі з тими дїтьми, що недавно вступили до школи.

2) Росийська мова, як мова державна, є предмегом обовязкового навчаня в початковій школї.

3) В початкових школах українського району вживають ся підручники, пристосовані до розуміня і умов житя та побуту місцевої людности.

Поясняючі уваги до законопроєкту членів Державної Думи про уживанє української мови в початкових школах в місцевостях з українською людністю.

Серед инших місцевостей нашої батьківщини звертає на себе увагу малим розвитком просьвіти серед людности район українських губернїй. З вселюдного перепису середний процент грамотности серед всеї людности Росиї є 21·2 прц., при чому в деяких великоруських губерніях процент сей піднимаєть ся до 36 прц., тодї як в українських губерніях він навпаки, знижуєть ся до 9 прц. Коли порівняти потім осьвіту всеї людности, що живе на Україні, з осьвітою самих Українців, то виявляєть ся, що в першому випадку процент письменних без порівнаня висший, ніж у другому. Так в губернії волинській процент письменних всеї людности 17·2 прц., а письменних Українців тут всього тільки 9·4 процентів; в київській губернії відповідні числа — 18·1 прц. 11·8 прц., в подільській — 15·5 прц. і 10·7 прц., в херсонській — 25·9 прц. і 15·3 прц., в катеринославській — 21·5 прц. 14·4 прц. і т. д. Цифри сї тим більше вражають, що колись український нарід дивував чужинців своєю високою культурністю. Так, архидіякон Павло Алепський, який проїздив через Україну в 1652 р. разом з патриярхом Макарієм антиохійським, так висловлює дивуваня з приводу любови української людности до осьвіти: починаючи з сього города (Рашкова — на теперішньому Поділї), — пише він — і по всїй землї козаків ми помітили гарну прикмету, яка викликала наше здивуване: всї вони, з виїмком небогатьох, навіть більшість їх жінок та дочок, уміють читати... Окрім того, сьвященики вчать сиріт і не пускають їх тинятись по улицях неуками. Дїтей більше трави, і всї вміють читати, навіть сироти". („Путеш. антіохійскаго патріарха Макарія"). І в XVIII. в. вся Україна також була покрита густою сїткою народних шкіл.

З перепису 1732 року видно, що в слобідській (східній) Україні був такий же процент учнів відносно до всеї людности, який був в харківській губ. уже в 1882 роцї; по переписах 1740—1748 р. в семи полках гетманщини на 1094 залюднених пунктів (між ними 792 села та 205 присілків) було 866 шкіл; по румянцевському опису в черниговському полку на 142 села було 143 шкіл; таким чином кожде село, — хоч села сї були значно менші від теперішних — мало школу. Яка-б не була мізерна наука по всїх тих школах XVII.—XVIII. вв., але не може не дивувати нас те, що сьвідомість користи науки та прихильність до неї лежали так глубоко в народній натурі, що без жадної організациї, без жадного примусу від уряду шкільна справа досягла таких результатів, як густа сітка шкіл і мало не загальна грамотність. Нарід, видимо, спочував сим школам і підтримував їх істнуваня, бо вони були самостійно заведені серед дуже несприяючих умовин. Але потім заведене тут у XVIII. в. кріпацтво стало непереможною перепоною для народньої осьвіти. Осьвіта не тільки не розвиваєть ся, а навіть приходить до певного занепаду. В сьому можна переконати ся хочби з сього коротшого порівнаня відомостий румянцевського опису з більш пізнїйшими даними: на просторі теперішних черниговського, городнянського та сосницького повітів в 1768 р. було 134 шкіл, при чому одна школа припадала на 746 душ людности, а в 1875 р. на сій териториї було вже 52 шкіл, в яких одна припадала на 6730 душ („Основа", 1862, V, і „Кіевская Старина", 1904, I, „Земскій Сборникъ Черниговской губ.", 187(г., 11).

(Конець буде).

*) В оригіналї скрізь стоїть замісць український — „малорусскій".

Язикова квестия в Чехах.

З Хебу доносять, що совітника тамошного окружного суду, д-ра Фраєра, на якого д-р Крамаж жалїв ся перед цїсарем в часї відомого cercl-у по делегацийнім обіді, перенесено до иншого віддїлу. Досї був він у віддїлї цивільнім, а тепер перенесено його до віддїлу рекурсів в справах карних, де не має нїякого дїла з язиковою квестиєю. Німецькі часописї доносять, що перенесенє д-ра Фраєра не змінить стану річий, бо цілий окружний суд в Хебі згожуєть ся на те, що чеська мова в тім судї недопускаєма.

Німецькі судиї стоять непохитно на дотеперішнім, ворожім супроти чеської мови, становищи, не дивлячись на те, що державний трибунал видає рішеня, констатуючі рівноправність чеської мови в цілім краю.

Під впливом язикового спору наступило повне зближенє серед німецьких партий, які останними часами були розійшли ся окремими шляхами. Задля оборони „німецького стану посїданя" з'єдинили ся навіть партиї вільнодумні з антисемітами. Вправдї нема виглядів утвореня якоїсь суцільної організациї обох таборів, за теж будуть вони у свої національних питанях поступати солїдарно на основі взаїмного порозуміня. Отся солїдарність німецьких послів пояснює заразом мотив рішучого становища німецьких судиїв проти чеських домагань.

Німецьке завзятє викликало знов також і взаїмне зближенє серед чеської репрезентациї. Вчера прм. — як зачувати — одержала президия социял.-демократичної партиї телеґраму від соц. дем. партиї Чехії й Морав, в якій вона повідомляє, що чеські социялїсти будуть в язиковій справі поступати в парляменгї солїдарно з другими чеськими партиями.

Проти себе стоять два ворожі табори національні і бар. Бекови приходить ся відограти важну ролю посередника, в якій мав вже чимало — попередників, котрі не вспіли однак виконати задуманої задачі. „Den" доносить, що презид. кабінету бар. Бек вже розіслав запрошеня на конференцию в справі язиковій на четвер і пятницю слїдуючого тижня. Конферувати буде окремо з Чехами а окремо з Німцями. Предметом нарад буде поки що — обговорене modus procedendi. Нинї збираєть ся „німецько національний союз" на засїданє, на якім д-р Хіярі здасть справозданє із загального політичного положеня та буде референтувати про язикову квестию і національні квестиї в буджетї міністерства просьвіти.

Правительство вже має готовий язиковий законопроєкт для Чех, але із його оповіщенєм здержуєть ся, поки поодинокі партиї не висловлять своєї думки про предложений їм нарис законопроєкту. Бар. Бек поводить ся в цілій справі незвичайно обережно, що є вповнї зрозумілим з огляду на теперішне подразненє Чехів і Німців та неконче фортунні виступи обох міністрів-земляків, які місто підготовляти грунт для обопільної згоди, радше роздратовували національні пристрасти, пропагуючи — непереєднаність! Теперішний премієр анї не видає язикових розпоряджень, як се робили Штремаєр, Баденї й Гавч анї не предкладає парляментови готових язикових законів, як се зробив в 1900 р. д-р Кербер, але стараєть ся передовсїм дорогою необовязуючих нїкого конференций висондувати погляди визначнїйших провідників на язикову квестию. Тільки тодї, як погляди вияснять ся та як буде можна мати який небудь вигляд на успішне переведенє язикового закона — предложить ся його парляментови.

Певна річ, що така тактика є практичнїйша прим. як д-ра Кербера, якого готові законопроєкти 1) про управильненє язикових відносин в державних урядах Чех, 2) про уладженє окружних урядів в Чехах та 3) про язикові відносини в державних урядах Морав — припали порохом в парляментарних архівах. Але де має бр. Бек запоруку, що заініційовані ним конференциї справдї доведуть до такого вияснення поодиноких точок чеського язикового спору, щоб можна зладити законопроєкт, який міг би числити на ухвалу нарляменту?! Вся комбінация бар. Бека полягає на такім мірковаю, висловленім недавно в офіцияльнім комунікатї. Новий парлямент знає полї-

тичні борби на національнім полі так само, як давний, але він шанує при тім економію своїх і знаючи обсяг своїх обовязків не схоче виключно енергію тратити всю свою на національну боротьбу. Отся обставина не повинна остати також без впливу на ту боротьбу, бо в хвили коли національні партії будуть сьвідомі того, що заводить їх найсильнійша збруя і останні атути — зросте їх склонність до мирної злагоди і тоді зійде остаточно язикова квестия на правильний шлях. Комбінації в дечім і оправдані, але гороскопи, які вони ставлять хиба не приманчиві, бо полагоду національних змагань в самій Чехії заповідають на будуччину хиба зовсім не близьку. В виду тогож час, колиб до національного порозуміня могло прийти по других краях на основі таких лише запорук, хиба важко навіть в приближеню подумати, а тут воно не меньше пекуче по других провінциях Австриї, як в Чехах. Того, щоб всї національні партиї Австриї перетомили ся в борбі о язикові справи і аж тоді прийшли до розуміня конечної потреби взаїмного признання фактичного рівноуправненя — не легко буде діждати ся й бар. Бекови на фотели премієра, на якім годі засідати в безконечність, незаспокоюючи навіть найелементарнійших вимогів неволених народів.

По виборах.

Дальші повиборчі розбої в Перемишлянщині. В ч. 47 „Діла" подана звістка про стріляне з револьвера під охороною жандарма до наших людий. Але се-ж не одинокий випадок. Д. 1 марта с. р. над вечером, двірська банда в Куровичах, розпоєна війтом Стефаном Яворським, напала на гостинци читальника Льва Макара вертаючого з читальні до дому. На даний війтом сигнал, „пст, пст" кинула ся банда з колами з плота на Макара і побивши його, сказали: „то маєш „Просьвіту". Упоравши ся з Макаром, потягнула банда до коршми і там без найменщої причини, без жадної сварки напали з колами на виборця Войтка Марціняка, дальше Федька Дмитришиного, Петра Пилипчука і тяжко їх побили. Перед в масакрі вели Міхал Мазур і Іван Фліс. Війт приглядав ся тому спокійно. Коли на крик вийшов місцевий учитель з шкільного будинку і поспитав о причину, розбишаки кинули ся з колами на нього, а коли сей сховав ся до середини і зачинив двері, били колами в двері і стїну. Справа опинилась о суд. Цікаво, який буде її епільог. Додати тут мусимо, що війт Стефан Яворський, лизун двірський, війтує уже 4 роки поза час 6-літної каденциї, і хоч громада Куровичі вже третий раз вибрала нову раду, все знайде щось, що внесе протест, котрий лежить собі спокійно бодай рік, а опісля розписують ся нові вибори і знова протест і т. д. а Ст. Яворський сьміє ся з громади тай дальше війтує. — *І.*

Міські вибори в Самборі. До борби виборчої станули три кандидати: дотеперішний посол вшехполяк Томашевський, лїкар повітовий д-р Соболєвський і людовець передміщанин Ян Земняк.

Показало ся, що Томашевський, хоча був вже послом з міста Самбора і єсть тепер послом до ради державної, не мав, при теперішних виборах ніяких шанс, та що лише при помочи Жидів, котрі зовсім не є вшехполяками, зміг дістати всего на всего 216 голосів, так, що навіть не прийшов до тїснійшого голосованя. — Ще ніколи в Самборі не було потрійного голосованя аж того року, коли стануло напроти себе трех польських кандидатів. При тїснійшім виборі вийде мабуть послом Земняк, на котрого віддадуть голоси вшехполяки і часть Жидів. Що д-р Томашевський не прийшов до тїснійшого голосованя, до сего причинили ся найбільше Русини, котрі без виїмку голосували на д-ра Соболєвського і своїми голосами спричинили, що Соболєвський дістав найбільше голосів; без Русинів він був би навіть до тїснійшого голосованя не прийшов. — Ось так самбірські Русини відплатили лютому шовінїстови Томашевському часть довгу за його довголїтну політичну діяльність. — *Виборець.*

З Яворівщини пишуть нам: Як звісно, в Яворові перейшов послом гр. Шептицький. Дня 27 лютого с. р. мастистий о. Левицький з Яворова справив в честь графа великий баль, на котрім було богато сьвящеників, котрі поїхали облизувати руки п. графа і миски о. маститого і котрі майже всї голосували при виборах на п. графа, бо наш кандидат п. Загаєвич буцім-то радикал і атеіст. Того самого дня був у Краківци концерт товариства „Бандурист", уряджений „Руською Бесїдою", а на котрім крім місцевого не було а н і о д н о г о сьвященика. — *Х.*

Шевченкове сьвято у Львові.

І мене в сїмї великій,
В сїмї вольній, новій
Не забудьте помянути
Незлим, тихим словом...

Зійшлась вчера львівська українська громада великим собором в амфітеатрі львівської фільгармонії і сповнила щирим серцем послїдне бажанє з Кобзаревого „Заповіту" і спомянула память Батька Тараса, поклонила ся Його великому Духови, вдарила чолом Його великій ідейній спадщині. В піднесенім духовім настрою, неначе з релїгійним благовінєм, з тремтячими серцями і з душею, повною горячих та сердечних дум, відсьвяткувала зібрана в фільгармонії тисячна громада сьвідомо для України бючих сердець вчорашний вечір. Так поважного, так величного і так численного Шевченкового сьвята давно вже у Львові не бувало. В хвилях тяжких національних досьвідів полинули серця синів і доньок України спільно обєднинитись духом при саркофазі Шевченкової памяти й зачерти з безсмертного жерела творів Його духа сцілющої води і твердої віри в народню будучність, горячої любови до рідного народу та палкого бажаня труду, працї і борби для народного визволеня.

Точно о 7·30 год. вечером кольосальний амфітеатр фільгармонії виповнив ся по береги. Ні одного — буквально ні одного місця не було вільного. Тисячі голов вимостили салю та вінком обдали півкруги амфітеатру — аж до найвисшого поверха. Є вся сьвідома, інтелїгентна львівська Україна, є гості і з краю: майже всї соймові і парляментарні посли, визначні дїячі, учені, політики, економісти, літерати, публіцисти, старики і молодіж, мущини і жіноцтво — запашний цьвіт України. В задній поли підвисшеня на яснім тлї серед гайку кипарисів, виднїєсь погрудє Шевченка. Голова Його скилена в задумі, а очи біжуть десь в далеку даль духових безмежів понад голови сьвяткуючих нащадків,

Східцями на підвисшенє знимаєсь поважна, сивоголова стать нашого національного провідника і голови укр. клубу в парляментї — вічно молодого духом, Юлїяна Романчука. Бурею оплесків повитаний, зближаєсь рівним, поважним кроком до переду підвисшеня, витає аплявдуючу його публику та зачинає говорити. Виразно, ясно і рівно, наче поважна ріка, пливуть слова його сьвяточної промови — слова горячого патріота, одного з перших піонірів Шевченкових ідей у Галичині і досьвідного Батька народу. Промову сю подаємо на иншому місци нинїшного числа. Тут скажемо, що зробила вона велике вражінє; своєю актуальностию захопила усїх.

І коли сивоголовий провідник наш закінчив свої слова грімким покликом з Кобзаревих дум — в публики живійше забились серця а саля затряслась від грому оплесків і окликів.

Концерт ішов величаво. Програма і виконанє — орхестра, хори, солїсти, дирігенти, акомпанїятори — все склалось на найдобірнїйший, артистичний пир, та на вражінє сьвяточної величи сего вечера.

Не наша річ вдавати ся нині в оцінку поодиноких продукций і їх виконаня. Се буде річию фахової критики, яку подбаємо на стовпцях „Діла" замістити. Ми лише можемо вхопити загальне вражінє концерту та можемо схарактеризувати його як найкрасшим. Орхестра і хори вишколені чудово, солїсти вивязались з своєї задачі як найкрасше, дирігенти вповнї панували над своїм причетом.

Вершком вечера треба вважати кантату Шевченка-Лисенка: „Бють пороги". Ось „бють" вони: в орхестрі, в басах, в тенорах, в жіночих голосах. А ось плач, плач безмежний, якийсь страшний. „Чайка скиглить, лїтаючи, мов за дїтьми плаче".., І плаче тенор, плаче орхестра. А тут знов ремінїсценция геройської давнини: „На тім степу скрізь могили" і т. д. Хор гремить вихром, в орхестрі чути боєві сурми, грім пушок, спід Жовтих Вод і Пилявн.,, тай спід Берестечка і Полтави, шум і лопіт знамен і прапорів, тупіт комонника... Ось і „бенкетують", відзивають ся бубнові тарелї — і так пересуваєсь перед очима нашого духа могуча історична ілюстрация в тонах генїяльної музики.

А дальше-дальше розвиваєсь політична поема великого стилю, і могутними словами, і могутними тонами. Весь біль і все страждане поневоленої нациї, вся туга за короткими днями давної свободи, все бажанє визволеня — так і ринуть величною хвилею з безсмертних слів і безсмертних тонів — знимають ся чим раз висше і висше, розпирають грудь духовим зворушенєм, та доходять до кульмінацийної точки в „славі".

І гремить громом та „слава", слава нашої трагічної давнини та нашого невмируччого слова, гремить наче труба воскресна, зриваєсь орканом тонів, фуг і пасажів. Стоголовий хор і могуча орхестра сьпівають тріюмфально-боєвий пеан українській національній славі — нашій історії, слову, думі і пісни — та кінчать титанічним вибухом:

слава... розкаже:
чи правда,
чия кривда
і чиї ми дїти!

Хор кінчить, орхестра завершує і велика ілюстрация словесно-тонічна замовкає — образи розвивають ся. Наче ведені великими чародїями по зачарованих країнах духа — вертаємо до дійсности...

Знов френетичні оплески, невмовкаючі окликн! Кому? Шевченкови, Лисенкови, хорови, орхестрі, солїстам, дириґентови, знаменитому дириґентови — всїм, хто нам пригадав і оживив перед нами нашу погребану славу. Ох так! тій „славі" ті оплески, тій „славі" ті оклики — оплески і оклики одушевленя і зворушеня для всего того, що найдорожшим скарбом нашої нациї.

Звуки кантати прогомоніли по салї. Офіциальна часть концерту покінчилась. Та не перервав ся сьвяточний, повний національного і патріотичного запалу настрій зібраної громади. З сотень грудий вирвали ся могучі тони нашого національного імну та під його звуки розходились зібрані — до своїх щоденних турбот і занять. Громада поклонників українського генія розсипалась по місті дрібними гуртами та ще значна часть ночи проминула, поки останні учасники Шевченкового вечера покінчили дружні товариські розмови і гутїрки.

На сам конець не можемо проминути одну увагу. А то: На концертї почувала ся недостача деклямаций Шевченкових творів. Ні будуче конче треба буде привернути сю занедбану точку Шевченківських обходів. Не про акторську, рафіновано штучну деклямацию нам ходить: прочитані по просту зі зрозумінєм річи стрічки з творів Шевченка самим своїм артистичним змістом полонять зібраних та позволять їм хоч на хвилину зажити духом Шевченкової творчости.

НОВИНКИ.

— **Руслянівська „льогіка".** Лучачи „utile cum dulci", „Руслан" заповняє цілі свої шпальти статями з нашого дневника, а рівночасно „виказує" нам „недостачу всякої послїдовности". Для сеї подвійної цїли послужили йому наші статї з приводу виборів в чч. 43 („Вчерашні вибори") 44 („Президент, польської републики") 45 („Польсько-москвофільський лик") і 46 („Корона про вибори") нашого дневника. Передрукувуючи ті статї майже в цілости п. н. „Виборн до галицького сойму в сьвітлї дневникарськім" (поки-що див. 41, 42 і 43 число „Руслана", а ще „дальше буде"), „Руслан" бачить у нас „недостачу всякої послїдовности" на тій основі, що ми 1) в першій з цитованих статей сконстатували збільшенє числа українських мандатів в порівнаню зі станом в попереднім соймі, значить, представили вислїд виборів корисно, 2) в другій статї виступили проти галицького намісника за виборчі надужитя, значить, — дали до зрозуміня, що результат виборів нас не вдоволяє, 3) в третій статї виказували безосновність польсько-москвофільського тріюмфу з приводу „погрому українства", значить знов проявили вдоволенє з виборів, 4) в четвертій статї знов виступили проти виборчих надужить, отже знов вдоволенє змінили на невдоволенє, Тільки „Руслан" до нині, але вносячи з його методи, можемо бути певними, що таку „непослїдовність" він зможе віднаходити in infinitum, що йому значно улекшить заповнюване шпальт. Отже мусимо сконстатувати, що та „недостача всякої послїдовности" знаходить ся не в наших статях, а виключно в фантазиї узброєного в ножиці співробітника „Руслана", який видно, богато міцнїйший в „редагованю" ножицями, ніж в льогічнім думаню. Адже сконстатованє збільшеня числа послів українського напрямку, єв додатку при дуже сильнім заакцентованю незаконности виборів, що ми зробили в першій статї, зовсїм не виключає льогічної можливости шукати причин, задля яких українські партиї не здобули більше мандатів, і власне на ті причини ми вказали в другій статї. Та число послів говорить нам тільки, яку фактичну силу мати-ме даний напрям в тій институції, до якої послів вибрано, але воно зовсїм не є показчиком дійсної політичної сили даного напряму. Можна собі прим. уявити, що якась партия поставила ві всїх виборчих округах своїх кандидатів і ві всїх перепала кількома голосами меншости, а за те инша партия клала тільки кандидата в однім округї і в тім округї перейшла. Чи се значить, що та партия, котра не вибрала анї одного посла, не має ніякої політичної сили? А так власне рахують польсько-москвофільські „тріюмфатори". І тому в третій статї ми виказали, що їх „тріюмф" безосновний, бо українство що до числа голосів отже і що до фактичної політичної сили куди перевишає москвофілів. Але знов таке представленє фактичної політичної сили українства не тільки не виключає шукати причин, чому та політична сила не могла як слїд проявити ся при виборах, але навіть вкладає обовязок виступити як найстрійше проти тих чинників, що завдяки їх заходам покажчик тої політичної сили, яким уважають ся вибори, так ярко пофалшований. Ось так виглядає наша „непослїдовність", — „непослїдовність" яку може бачити тільки „Руслан" очима збанкротованого політика, який тепер за всяку цїну хоче всім виказати, що тільки в нього одного була і послїдовність і всї инші політичні прикмети: „Нема, мовляв, у нікого правди, тільки в мене тай у Бога трошки"...

— **Нечуване кацапське хамство.** З Добрусина (Жовківщина) пишуть нам: Дня 23. м. м. відбули ся у нас загальні збори відновленої читальні общ. Качковського. Читальня отся спала сном блаженних і її теперішне „пробудженє" треба приписати зависти, якою дишуть кацапи на вид гарноро розвою читальні „Просьвіти". На збори з'їлали ся дооколичні кацапські сьвященики і почали „просьвіщенє", котре обмежило ся виключно на лайку Українців. Віцемаршалок о. Долошницький сказав людям, що волить Поляка або Жида, як Українця, а о. Саламон з піною на устах кричав, що „Українці вірять в Шевченка, котрий був піяк і безбожник". „Дивіть ся люде, сказав, як він звісив голову з піятики і батярства!" Люди були огірчені тим огидним нападом і пішли геть зі зборів, а сьвідомійшим кров в жилах стинала ся з люти на кацапського агітатора, що важив ся публично відзивати ся такими підлими словами о нашім Мученику-Генію.

— **Карний закон про чистоту виборів в практиці.** Пишуть нам: „В Тернополи відбула ся дня 5. с. м. карна розправа против Михайла Довганя, возьного староства в Борщеві і другого возьного борщівської ради повітової, обжалуваних о куповане голосів при виборах, в хосен польського кандидата, Мойси. Сьвідки Ян Пиш і Йосиф Чубак зізнали під присягою, що обжаловані частували їх пивом і відсилали їх до якогось п. Сенковського по заплату, именно 100 корон, коли призбирають більше голосів для Мойси. Проводив розправі радник Галецький і остаточно трибунал видав вирок увільняючий, бо — як казав предсїдатель — зізнання сьвідків не заслугують на віру... Прокуратор очевиднио не зголосив жалоби неважности.

— **Нуждарі не годні бойкотувати!** „Галицькі Поляки, швидкі до киданя всяких патріотичних кличів, забагли покарати пруських дїдичів за вивласненє познанських Поляків — через відобранє їм галицького робітника. Та маневр сей — як до „Vossische Ztg." пишуть з Горішного Шлеска — не удав ся. Робітники, не маючи заробків в краю, мусять шукати хлїба на чужині. Спрямованє польських робітників до Угорщини і Чех не дало корисних результатів, і вони йдуть цїлими масами до Німеччини. В Мисловичах проходить границю що дня 500 до 600 еміґрантів, а число їх буде зростати що раз більше. Безвпинно еміґрують також Русини. — До сего додамо, що пос. Сколишевський заходить ся тепер около сего, щоб для польських робітників найти роботу у Франциї.

— **Страйк учеників.** Із Золочева доносять, що вибух там страйк учеників трьох кляс висшої гімназиї. Причину до страйку дав проф. Вольман, котрий при піврічній клясифікациї дав богато злих нот. Ученики звертають ся до шкільних властий, щоби вглянули в сю справу, бо вже торік відобрав собі житє через того професора ученик IV. кл. гімназияльної, Віктор Огородник. — В Капо д'Істрія розпочали страйк словінські та хорватські ученики учительської семинариї. Домагають ся, щоб наука в семинариї відбувала ся в їх рідній мові і заявляють, що не вернуть до семинариї, заки її бажанє не буде сповнене.

— **Страшна катастрофа в школї.** З Кліфленду (в Огайо) доходять чимраз страшнійші подробиці великої пожежі в тамошній школї. З 400 дїтий, котрі були в школї, згоріло поверх 200. Доси видобули 160 спалених на вуголь дїточих трупів, яких годі розпізнати. Огонь повстав наслїдком того, що займили ся плащики, розвішені коло печи. Дим, який видобував ся з тлїючих плащиків, викликав серед дїтий несказаний переполох. З криком вибігли із шкільної салї на коридори і викликали переполох в инших клясах. По хвили коридори заповнили ся таким густим димом, що нещасні дїти не могли трапити до сходів. В горїючім будинку роздавав ся прошибаючий крик і плач безрадної товпи дїтий, полишених на поталу огню, бо учителї і учительки старали ся передовсїм о свій ратунок. На ще більше нещастє входова брама була замкнена і навіть дїти, що вспіли зойчи в низ, упали жертвою пожежі. Багато дїтий вискочило крізь вікна та убили ся. Раненых дїтий є до 60. Чимало учительок і шкільної служби втратило також житє. Ратункова акция огневої сторожі була безуспішна, бо забракло відповідних приладів, а драбини не сягали до висших поверхів горїючого будинку. Перед школою відбували ся страшні сцени. Богато материй напів божевільних, прибігло шукати своїх дїтий, а знайшло тільки трупи, яких годі було розпізнати. В місті запанувала загальна жалоба. Всї фабрики і склепи на знак смутку замкнено.

— **Побіда англїйських суфражисток.** Ми вже донесли були, що в дни „посольської ініциятиви" в одинокім дни кождого тижня, коли англїйські посли мають право ставити самостійні внесеня і розправляти над ними тілько до 5. год. пополудни, а є се пятниця — отже дня 21. лютого с. р. посол Дікінзон в англїйськім парляментї запроектував наданє женщинам виборчого права. Тодї „заговорено" се внесенє. Ударила 5. година, а розправа ще тревала. Тому зійшло з дневного порядку і по приписам регуляміну могло вернути до палати аж по трьох місяцях. Суфражистки зробили за се авантуру послам, а відтак пішли сидїти до арешту. Однак на тім не скінчило ся, бо в найбільшій тайні приладжувано таке саме внесенє на другу пятницю, а його поставленє повірено иншому послови. Ніхто того не сподївав ся, а що в Англії мало коли інтересують ся посольською ініциятивою, бо звичайно дїєть ся те, чого хоче більшість і її правительство, тому на засіданю другої пятниці, дня 28 лютого, мало послів прийшло на засіданє. Явили ся в комплєтї тільки ті, що знали, що буде поставленє внесенє про зрівнанє виборчих прав жіночих з мужескими, та деякі инші. Повна палата громад числить 600 кількадесять послів, але вже досить їх половини, щоб розправа могла відбувати ся. Тепер було достаточне число послів, отже розправа відбула ся і величезною більшостию голосів внесенє принято в засаді. В англїйськім парляментаризмі се значить, що буде вибрана посольська комісия для виладженя внесеня в проєкт закона. Вправді від сего ще далеко до закона про виборче право женщин, бо повна палата послів може його відкинути, а так само палата льордів може не ухвалити білю, але все таки суфражистки можуть потїшати ся, що на разї їх принціп побідив та що вже зроблено початок в здїйсненю їх домагань.

— **Дрібні вісти.** Дирекция учительської семинариї в Самборі подає до відома, що екстерністи й екстернїстки які хотять складати іспит зрілости, мають поданя заосмотрені в приписані документи, внести до дирекциї до 30. с. м.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Полікарпа (лат. Томи з Аквіну). Позавтра, в неділю: Івана (лат. Аполона).

☐ Репертуар руського театру в Бережанах. Саля „Сокола". Початок точно 7·30 вечером. Білети продає раньше торговля п. Юзичинського і п. Гервого, а в день представленя від 6 вечером каса театру.

В суботу, дня 7 марця с. р. „Продана наречена" комічна опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В неділю, дня 8 марця с. р. „Маруся Богуславська", історична драма зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицького.

Віторок, дня 10 марця с. р. „Ревізор із Петербурга" комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В середу, дня 11 марця с. р. „Фавст" опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Гунода.

☐ До руського учительства середних шкіл. Руське товариство педагогічне у Львові запрошує всїх учителїв середних шкіл руської народности на довірочну нараду в справі реформ середнього шкільництва, яка відбудеться дня 8-ого марта о 11-тій годинї рано в льокалї товариства (при ул. Сикстуській ч. 47). Заініційована і підготована ц. к. міністерством віроісповідань ся просьвіти реформа імовірно й невдовзї буде предметом парляментарних дискусий, серед яких повинні-б виявити ся й дезідерати руського народа з обсягу середньої школи. До сформулованя тих дезідератів покликане передовсїм руське учительство. Єсть се й обовязком тепер тим більше, що в січневій міністериальній анкеті з Русинів не взяв нїхто участи, дарма що вимагала її неодна справа, хочби, приміром, лише така, як наука руської мови або й руської історії в середних школах східної Галичини. В переконаню, що між руським учительством середних шкіл не знайдуть ся несьвідомі високого значіня проєктованої наради, руське товариство педагогічне сподїєть ся як найчисленнійшої участи. У Львові дня 28. лютого 1908. — За виділ руського товариства педагогічного: *о. І. Чапельський*, голова; *д-р В. Щурат*, секретар.

☐ З Товариства „Воля" у Львові. Дальший виклад Миколи Ганкевича буде в пятницю 6. с. м. о год. 7½ вечером. — Послїдні вечерницї з танцями заходом „Забавого Кружка" відбудуть ся в суботу 7. с. м. в комнатах Товариства (ул. Лїндого 2). Початок о 9. год. вечером. Вступ 50 сот.

☐ З Кракова. Заходом товариства „Українська Громада" в Кракові відбувають ся в салї „Просьвіти" (Ринок ч. 17 II. поверх) відчити що неділї. Вступ вільний. Початок о годині 6½ вечером. В неділю дня 8. марта читати буде М. Гаврилко про Тараса Шевченка.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів дня 6. марця 1908.

Пятнистий тиф.

Будапешт. (Т. К. Б.) В справі пятнистого тифу відбулась вчера в міністерстві внутр. справ конференция під проводом міністра Андрашія для ухваленя заряджень проти епідемії.

Новобазарська зелїзниця.

Парнж. (Т. К. Б.) Агенция Гаваса оголошує ноту, в котрій згадує про донесенє росийських дневників про прихильне становище росийського правительства супроти будови зелїзниці на Балканах. Нота заявляє, що може подати до відома, що французьке правительство вповнї годить ся зі становищем росийського правительства в справі будови балканських зелїзниця, бо має переконанє, що зелїзниці дуже успішно причиняють ся до розвитку калканського півострова і до поправи відносин в Македонії.

Цар не знає відвороту.

Петербург. (Тел. Аг.) Півурядова „Россія" пише, що відповідь царя на адрес московського дворянства і слова, висказані до членів думи, є вповнї згідні з манїфестом з 30. жовтня 1905. і 16. червня 1907. Дорога до відродженя і утвердженя державного порядку є проста і цар не знає відвороту.

Спір за пароплав.

Льондон. (Б. Райт.). З Токіо доносять: Японське правительство хопить ся насильних способів, аби дістати сатисфакцию в квестії пароплава „Катсумару". Як би Китай отягав ся з сатисфакциєю, Японія звернеть ся до Англії й Америки з прошенєм о інтервенцию.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 6. ш. о. Володимир Ганицький, Ігруси; Володимир Чубатий, Дрогобич; Михайло Сохан, Новосілці; о. Петро Чумак, Озерянка; Мария Калитовська, Рящів; д-р Никола Лагодинський, Делятин; Захар Скварко, Мостиска; Тимко Кордібка, Вербіж; Іван Киселюк, Копичинці.

Тижневе справоздане **торговельної палати у Львові** від 24/2 до 5/3 1908 без акцизової оплати. Валюта коронова. Плачемо за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·25	11·50	Ріпак зимов.	15·50	15·75
Жито	10·15	10·35	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·25	7·75	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·70	7·20	Льняне насїн.	10·—	10·25
Овес	6·30	6·50	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопиї	—·—	—·—
Кукурудза	8·30	8·60	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до вареє.	9·50	10·25	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	50·—	65·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—

Подяка.

Єго Ексцеленції Преосьвященному Отцу Владиці Чеховичеви, Високопреподобним Отцям Митратам, Пралатам і крилошанам капітули греко-і римо-католицької, цілому Всечесному Духовенству як рівнож хорови семинаріяльному, Високоповажаним Панам товаришам заводовим, нотарям і кандидатам нотаріяльним вкінци приятелям, знакомим і всїм, котрі почитаючи память помершого участвовали в похоронах бл. п. Мужа і Отця нашого і в тяжкім смутку, котрим нас Всемогучий навістив оказали стілько співчутя, складаємо на тім місци вдячним серцем „Спаси-Біг".

801 1—1 *Тереса Будзиновська з дїтьми.*

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконання **плянів і коштосписи церков** каплиць, підбаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 29 8—?

Копернициький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 13, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** шїльні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїякі инші прибори оптичні.

Всїякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Підурядник волізничий, вдовець літ 41 в одною дитиною, з платнею 1800 кор. річно, газдиня подруга пляни або бездітної вдови до літ 30 енергічної і старшої, в відповідним посагом, лагідного у способленя. Зголошенся до 15 с. м. А. B. poste restante Сокаль 297 2—3

Подешевів смалець лише в торговли Леонарда Соколовського, улиця Батурого ч. 2, Львів. 2—3 6

ТОРБАН музична накладня Львів, ул. Вронова ч. 8, видає і поручає всякі твори на фортепян, скрипку, голосові та хорові. 210 ві. Катальог даром 8—10

Відновляє, волотить іконостаси і найновійші різьбарські роботи Евст. Щуплаківича, Львів, Шпитальна 58. 4—?

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30.

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

заложена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Бідніїшим громадам дає на рати. На жадане кошториси і ціна безплатно. Кореспонденція руська. 144 13—26

81 моргів найлїпшого орного грунту, 65 моргів лук в двома покосами і фільварок о 90 моргах в будинками до розпр цельованя в громади Хильчиці, 8 кільометри від Золочева. Ближші відомости удїлить властитель Рот, Львів, ул. Панська 6 285 10—10

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 67 (біля рампи) поручає знамениті тіста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Дві машини

до писаня марки „Yost" одна з польським друга з руським письмом, цїлком нові, неуживані, нижше ціни фабричної оказийно до проданя, евентуально на рати. Відомість: Максиміліян Любінґер, Львів, Ягайлонська ч. 7. 286 3—6

Краєвий Союз господарско-молочарський

в Стрию пошукує чоловіка рутиновано го і фахового в справах молочарства під оглядом технічним як і торговельним, котрий мігби обняти головну управу діловодства „Союза" в Стрию — в можливо найкоротшім часі. Ближші услівя платні і умови зголошувати належить на адресу о. Остапа Панжанковского, пароха в Зеленій п. Стрий. 298 3—3

Львів, улиця Шпитальна

До проданя музей і панорама в найлїпшім стані. 300 1—1

Ученик IV. кл. гімн. пошукує лекцій або занять писарського. Зголошенся під poste restante „Прапя".

У Львові

при ул Романовича 3

(ріг ул. Фредри і пл. Академічної)

(телефон 1020) отворено першій в краю

Інститут Зандерівський

під фірмою

Доцента Д-ра А. Ґабришевського і Д-ра Войтковського.

Лічнича механічна заосмотрена в славні порушувані електрикою апарати Д-ра Зандера в Штокгольмі.

1) Запобігає против чахотки і шкідливих наслїдків сидячого способу житя т. є. гостця, анемії кішок, гемороїдів, вваднення жил і т. д.

2) Лічить: хороби серця і жил, астму і розширене легких болї жолудка і кішок, ревматизм і артритизм отлість і хороби нервові, безсонність, болї голови і т. д. побіч него

ЗАКЛАД ОРТОПЕДИЧНИЙ

в якім лічить ся: всїякі вбочена у будові тіла, малий зріст, горби і скривлена хребетного стовпа і карку, ніг, бедер, болї ставів і мязів. Виріб горсетів, пасів на пропуклину і черевних. 281 6—?

Купелї в горячім воздусї.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·18	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9 00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Стрия писаново	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10 50
Пустомит	7 29	11·50	3 51	9·40т	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7 10	12 40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10 05†	—	8·25	5·30	9·85т
Зимної води	5 50	7 25	1·1	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7 00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·28	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45т	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·50
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34т
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11 35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —. Поїзди ідучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/8 до 15/9 буковою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буковою з 1

Молодий склепар, з кількалїтною практикою по більших корінних торговлях, приймє місце управителя більшої крамниці на селї або в місточку. Адреса: **Михайло Коцюмбас в Бібрцї коло церкви.**

Студент IV р. філософії приймє лекциї вгляднї занять бюрове у Львові або на провінциї, більто Хомин Остапя у п. Стадлера.

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[Ринок ч. 10 II. поверх]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	зрк. по	10 с.
„ ліквідаційна	„ „	8 „
„ щадн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошенє о позич.	шт. „	2 „
Викази умор. позич.	„ „	2 „
Касові асигнати	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Місячні замкнення рах.	„ „	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„ „	10 „
Удїлові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Взірцеві статути	„ „	20 „
Подання о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків діловодства від стемпля	„ „	4 „
Подання до податкової власти в повідомл. про зареєстр. стовар.	„ „	4 „

ПОРТРЕТИ

Шевченка, Хмельницького, Лисенка, Крушельницької

продає ся в цїні по кор. 50, 30, 18, 16, 7, 5 і 3·50.

„Сокільский Базар"

у Львові ул. Руська 20.

1226 8—?

Оповіщенє.

Надзираюча Рада „Краєвого Союза Кредитового", стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, скликує на підставі §. 47. статута IX. **загальні збори** стоваришеня, що відбудуть ся дня 25. н. ст. марта 1908 о год. 3. по полудни в салї засїдань стоваришеня у Львові (Ринок ч. 10. II. поверх) з отсим предметом нарад:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів стоваришеня.
2. Звіт з дїяльности за девятий рік адміністрацийний (1907) з маєтковим білянсом.
3. Звіт Комісиї контрольної.
4. Предложенє Надзираючої Ради в справі подїлу чистого зиску.
5. Вибір двох членів Надзираючої Ради.
6. Вибір трох членів Комісиї контрольної.

Право участи в загальних зборах мають члени і стоваришеня, котрі що найменше один удїл в цїлости уплатили (§. 50 статута). За легітимацию служить книжка удїлова. На загальних зборах беруть участь члени особисто; правні особи заступають їх законні представителї (§. 51 статута).

Маєтковий білянс за 1907 рік єсть виложений в льокали стоваришеня, де можуть члени його переглядати (§. 56 статута).

За Надзираючу Раду „Краєвого Союза Кредитового", стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, дня 28. н. ст. лютого 1907.

Григорий Кузьма, предсїдатель. *О. Теодозий Лежогубський,* секретар. 6 2—3

До заключенья обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий,

під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше

„АЛЇАНЦ"

Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.

Ґваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб в капіталах около К. 89,000.000·00.

ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ

Львів, площа Бернардиньска ч. 2 а.

Агентів приймає ся кождого часу і під найкористнїйшими услівями. 303 1—14

Спілка для господар. і торговлї в Перемишли

поручає

ТОМАСИНУ

з зьвіздою і прочі штучні навози як

суперфосфати, каїнїт калуський і. т. п.

на надходячу весну.

Цїну і кошта перевозу подамо на жаданє відворотно. При тім зазначуємо, що томасину і каїнїт можна на луках і на снїгу розсївати, а пора до перевезеня ще догідна.

При вагонових замовленях томасини, даємо 20 Корон опусту і безплатну аналїзу.

227 8—10 **Дирекция.**

Основане в р. 1901.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ

Урядників і Сьвящеників

стоваришене зареєстр. з обмеж. порукою у Львові.

I. Удїляє позички скриптові і векслеві на 7%; а) яко личний кредит за відповідною порукою, б) на заставу ефектів і поліс житєвих в) за кондиктом на поборах службових г) на гіпотеку реальностий. *Скора виплата. Догідна сплата.*

II. Членьский удїл 50 кор. Дотеперішна дивіденда виплачувана членам від удїлів 6%.

III. Принимає вкладки щадничі на 4½% в піврічною капіталїзацією і оплачує само податок рентовий від вкладок.

IV. Посередничить в заключуваню „ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЄВИХ" всякого рода в „Beamten Verein" і товаристві Краківскім. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархи *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства асекурацийого з найнизшими преміями. *Всяких информаций в справах житєвих обезпечень і потрібних друків удїляє безплатно. Чистий зиск з сего посередництва дає на руські добродійні цїли, кождий проте повинен обезпечитись на житє лишо через Товариство урядників і сьвящеників.*

V. Купує і продає ефекти найкористнїйше, виплачує купони, принимає векслї і ефекти до інкасса.

Львів: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Годзини урядові від 9—1 і 4—6½ по пол.** 86

Епоховий винахід. Певний і видний наслїдок!

Всїм терпінням в причини туберкулїчного і рахітичного **скривлення хребетного стовпа** всїм хибам бедер і лопаток як також **повставаню горбів** в кождім вїці обох полів запобігає в добрим наслїдком і усуває д. к. патентований у всїх державах Европи і Америки **простопритримувач тїла** специяльний апарат ортопедичний сконструований на засаді найновійшої техніки ортопедичної і під **одежию цїлком невидимий.** Особисто треба конче явитись особам дїтинним скривленєм. Години приняти від 11—1 і 4—6 що дня.

Ф. ГАСС

специяліст і властитель Закладу для ортопедичних простопритримувачів тїла.

Львів, Личаківська ч. 39. I. поверх. 280 3—6

ОПОВІЩЕНЄ.

VII. Звичайні Загальні Збори **„Рускої Каси"** зареєстрованого товариства кредитового з обмеженою порукою **в Делятинї** котрі відбудуть ся в неділю дня **22 марта 1908** о годинї 4 по полудни у власнім домі товариства в Делятинї з слїдуючим дневним порядком:

1) Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів;
2) Звіт з дїяльности товариства за рік 1907;
3) Замкненє рахунків і білянс за рік 1907;
4) Звіт шконтруючої комісиї;
5) Відчитанє звіту ревізийного Краєвого Союза у Львові;
6) Розділ зиску за рік 1907;
7) Вибір двох членів Надзираючої Ради;
8) Зміна §. §. 3 6 і 9 статута Товариства.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ:

о. Димитрій Луговий предсїдатель. 295 3—3 *Іван Зубаль* секретар.

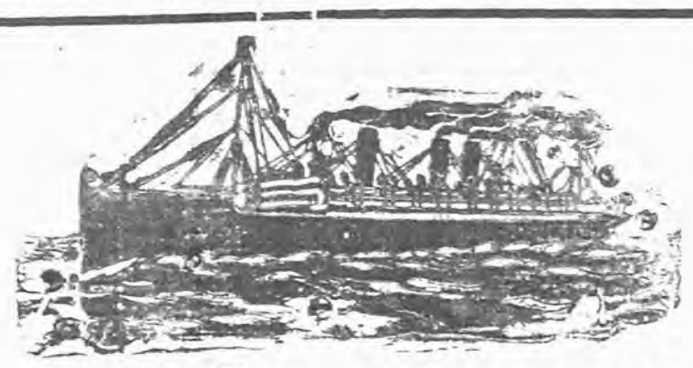

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Япону, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

в Бремі

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Наклад вже на вичерпаню!

Вийшов моїм накладом славний, майже порываючий, через військову музику всюди граний

„Хави-Марш"

в уложеню на фортепян на 2 руки.

Висилаю його всюди оплатно за надісланєм переказом 1 корони відворотно.

З поважанєм

289 3—3 Д. ГЕШЕЛЄС, книгарня в Перемишли.

Насїня

Пашні бураки Мамут К 1·—
Цитавська цибуля „ 3·50
Димка 1600 шт. на кільо „ 1·20

за оден кільоґрам.

як також всї другі насіня під ґарантією кіткованя.

Гуртовний склад насіня

І. Кофлер, Залїщики.

302 1—3

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після официальних курсів з дочисленем найниших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно в'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, в купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіта").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, российских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на циґарети, тютюн, грошї і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попереднім надісланєм готівки або посилкатом. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір бімутевий.

ШКАРПИТКИ від 40 сет. — СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Видавець і одвічальний редактор: **Льонґин Цегельський.** З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 52. Львів, субота 7. н. ст. марця (23. ст. ст. лютого) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпьяського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухгтаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: М. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse 1. В. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: М. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поздки і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

З нарад українських послів.

Вчера відбули ся у Львові, в комнатах т-ва „Руська Бесіда", дві наради українських послів — парляментарних і соймових. З обох нарад одержуємо до поміщеня слідуючі комунікати:

І. Руcько-український клюб парляментарний відбув дня 6. марця с. р. у Львові засіданє, на котре явили ся всї члени клюбу з Галичини і Буковини. Предметом нарад була теперішня ситуация полїтична Русинів, а з окрема послїдні вибори соймові. Клюб сконстатував одноду шно, що правительство, помимо своїх запевнень і виданого в тім напрямі розпоряджења намістника Галичини з 20. жовтня 1907. ч. 20.077/Pr., своєї ворожої системи против Русинів не змінило, а іменно вибори соймові перевело незаконно і тенденційно, допускаючи ся навіть дуже ярких надужить. З причини сего поведеня правительства клюб высказав своє обурене і порішив відповідно до того свою дальшу тактику. Президия клюбу (голова Романчук і заступник голови Василько) заявила, що віддає свої мандати клюбови до диспозиції, щоби дати йому тим вільнїйшу руку що до тактики на будуче. Клюб, маючи повне довірє до президиї без огляду на евентуальність зміни тактики, упросив ї до задержаня своїх мандатів.

ІІ. На зазив д-ра Олесницького, як голови руського клюбу в попереднім соймі, українсько-руські соймові посли зібрали ся дня 6. марця с. р. у Львові на нараду, яка відбула ся під проводом д-ра Олесницького. Зібрані посли уконституовали ся як соймовий клюб під назвою „українсько-руський клюб". До клюбу зголосило своє приступленє 12 членів (д-р Е. Олесницький, д-р К. Левицький, д-р І. Макух, З. Скварко, М. Содомора, д-р І. Куровець, П. Думка, І. Кивелюк, І. Сандуляк, Л. Винничук, Т. Старух і А. Старух). Головою клюбу вибрано одноголосно д-ра Евгена Олесницького, заступниками д-ра Костя Левицького і д-ра Івана Макуха, секретаром п. Захара Скварка. Комісию парляментарну творить ціла президия. Віддак наступив поділ праць соймових поміж поодиноких членів.

О виборчу реформу до сойму!

Соймові вибори покінчені, їх результати вже зареєстровані, політичні рефлєксиї з приводу їх ходу і висліду списані.

Ci вибори остаточно переконали нас про наглючу конечність безпроволочної реформи соймової виборчої ординациї, необхідну потребу заведеня загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права до сойму. До теперішну виборчу систему довели останні соймові вибори в Галичичині до абсурду. Коли основою всякого парл ментаризму мусить бути змаганє до відтвореня „en miniature" в репрезентациїнім тїлї партийних відносин у краю, то результат галицьких соймових виборів виставляє той прінціп на глум. При посереднім голосованю дає ся галицькій адміністрациї отверту карту на збезображуване фактичних відносин політичної сили в краю. Замість образу галицької суспільности дістаємо завдяки теперішній виборчій системові якийсь неприродний препарат, карикатуру, викривлену самоволею і безправствами адміністрациї.

Що галицький сойм, який вийшов з виборів, переведених по галицьки, не відповідає справдешному політичному настроєви в краю, се найкрасше показуєть ся, коли порівнати результат соймових виборів з висліром загального голосованя до парляменту. В округах, де польські і москвофільські кандидати діставали соромно дрібну скількість голосів а за українськими кандидатами заявляло ся 90% усїх виборців, соймова виборча ординация віддала мандати польським обшарникам і москвофілам. Повна безосновність соймової виборчої системи виявила ся тут в цілій наготї. Так вибраного сойму нарід руський ніяк не може признати справдїшним репрезентантом краю, бо його склад противить ся очевидно волї загалу населеня, його-ж ухвали мусять викликувати в народній масї почутє насильства, доконуваного на народї жменею узурпаторів, що дорогою простого швіндлю узурпували собі законодатну власть.

Супроти сього зміна ординациї виборчої до сойму є нетільки політичною, а й льогічною конечністю. Нїяким аргументом не можна витолкувати суперечність між результатом парляментарних виборів, котрі дали вислів волї загалу, та висліром соймових виборів. Тим більше для нас, котрим теперішна соймова ординация видерла належну нам репрезентацию, являєть ся радикальна реформа виборчого права до сойму категоричним імперативом нашої політики.

Українські посли повинні вивести справу загального голосованя зараз на перших засіданях сойму. Важке буде завданє речників радикальної реформи виборчої в теперішнім соймі. Наші посли будуть там відосібнені, а проти них стане одною лавою коалїция консерватистів, людовців і москвофілів, котрі теперішній ординациї завдячують свої мандати та бачуть у нїй запоруку своїх впливів на будуче. Тож поперти змаганя наших послів мусить сама народна маса. Могучим тараном мусить вдарити народний рух о соймові стїни. Нї на хвилю не вільно нам закладати руки, нашим обовязком використати настрій народної маси, розяреної злодійствами соймових виборів, та піднести ї до могучого руху за реформою.

Тож — до практичної роботи по селах, на віча!

Посли „обшарників".

По сусїдських з'їздах, які імітували передвиборчі віча, приступили вчера галицькі „обшарники" до вибору 44 послів, яких признає їм давна куриальна система на те, щоб цілий край не міг визволити ся з ярма двох тисячок польських плянтаторів і їх демократичних офіциялістів...

Вибори ясних панів пішли — розуміють ся — мирно і спокійно. В бережанськім „виборчім окрузі" 51 „виборців" дїдичів вибрало трох послів: М. Онишкевича, д-ра Й. Верещинського й А. Кшечуновича; в чортківськім округї голосувало 88 дїдичів і вибрало д-ра К. Пайґерта, гр. А. Голуховського та К. Городиського; в коломийськім округї 46 виборців вибрало Л. Цєнського і д-ра М. Кшиштофовича; в краківськім округї на 195 голосуючих вибрано д-ра М. Бобжинського, К. Чеча, д-ра Й. Мілєвського, бр. А. Водзїцького, проф. В. Л. Яворського і Гецa-Окоцімського; у львівськім округї 31 дїдичів вибрало мін. для Галичини, Дав. Абрагамовича; в ново-сандецькім 82 голосуючих вибрано д-ра Т. Пілята і В. Глембоцького; — в Перемщинї голосувало 75 дїдичів та вибрало послами д-ра В. Козловського, кн. Ю. Чарторискього і В. Країнського; в Ряшівщинї 36 голосуючих вибрало д-ра С. Єнджейовича і д-ра С. Домбського; в Самбірщинї 69 дїдичів вибрало д-ра Т. Скалковського, А. Райського і С. Нєзабітовського; в Сяніччинї вибрано наново К. Лясковського, І. Тшецєвського і М. Урбанського; в Станиславівщинї 34 голосуючих вибрало В. Дзєдушицького і Ст. Брикчинського; в Стрийщинї 34 голосуючих вибрало Ст. Стадницького і бр. Ю. Брунїцького; в Тернопільщинї 67 голосуючих іменувало аж трох послів М. Гарапіха, І. Вівєна і гр. Ю. Коритовського; в Тарнівщині 76 дїдичів вибрало послами Г. Гупку, ин. Менцїнського і Ст. Сенковського; в Жовківщинї 90 дїдичів вибрало кн. А. Любомірського, проф. Ст. Стажинського і З. Обертинського. Все пішло після пляну, без контрагітациї і контркандидатур, непорозуміне зайшло лише в Золочівщинї. По три мандати простягло руки шість кандидатів. В першім голосованю на (71 голосуючих) вибрано посламиг гр. К. Баденього і Ос. Шнеля, прочі голоси розстрілили ся між В. Гнєвошом, А. Гноїнським, А. Третером і істориком Л. Кубалею. При другім голосованю (68 голосуючих) „myśl narodowa" побідила і послом вийшов В. Гнєвош (39 гол.) проти А. Третера (29 гол.)

І та ціла комедия має претенсию називати ся виборами, а дїдичівські номінати репрезентантами народної волї, які ще й найбільше гомонять у соймі! Чиж може бути більша іронія! Та край вже не стерпить, щоби такі вибори мали ще раз повторити ся.

По виборах.

Золочівські мийські вибори.

В понедїлок дня 2 марта приступало наше місто до вибору посла на краєвий сойм. Тим разом відбували ми кампанію з Бережанами. Результат виборів звісний. Наш кандидат д-р Дмитро Левицький одержав 104 голоси і то всї голоси лише з Золочева!! Важне для нас тепер питанє: „А де подїли ся голоси з Бережан"? — Заки на те питанє дасть відповідь бережанська організация, ми постараємо ся розяснити троха сю справу, представити ї у властивім сьвітлї і подати перед суд нашого сьвідомого загалу. — Золочівська організация вже заздалегідь хотїла віддати справу виборів з мийської курії в руки бережанській організациї, а то з двох причин: 1) що Бережанам по їх величинї належить ся першенство, а 2) що наша організация давно зачувала, що предвиджєним кандидатом на сей округ був д-р Андрій Чайковський. Мимо того вислано від нашої організациї листи до Бережан з запитом про ситуацию, на які одначе не приходила нїяка відповідь. Допервa 27 лютого прийшли листи з Бережан з донесенєм, що д-р Чайковський не кандидує а бережанська організация віддає вибір кандидата золочівській. Безпроволочно відбула ся нарада, на якій постановлено кандидатом д-ра Д. Левицького, вислано відпоручника до Бережан, що мав би приготовити терен, означити день зборів, повідомивши партийний комітет у Львові і т. д. Наш відпоручник сповнив свою місию як слїд. В пятницю мали ми рішучу відповідь з Бережан, що там буде усе робити ся і щоби проголошувати кандидатуру д-ра Д. Левицького. Робить ся всякі приготованя, скликаєть ся збори передвиборчі — все йде як найлїпше. Бо тут, коли вже не розходить ся про вибір, то бодай о поважну манїфестацию меншости, яка хоче добророти ся своїх прав і все і всюди мусить зазначувати, що вона істнує. А тут вже від недїлї зачинають приходити телєграми від організациї в Бережанах, що там зроблено угоду з демократом С. Вісьньовським і що збори виборців Русинів під проводом д-ра А. Чайковського рішили голосувати на д-ра С. Вісьньовського. Очевидна річ, що в останній хвилї ми вже не могли робити нїяких змін, що сама особа кандидата нам була зовсїм невідома і нїхто про неї не згадував нї одним словом дотепер, а сама марка кандидата „демократ" не говорила нїчого.

І щож показало ся. Бережани дали на Вісньовського 96 голосів. Коли би се були тілько руські голоси, що їх як на Бережани за мало; коли одначе в тім числї находять ся і польські голоси, а може їх і більшість, то питаємо: „де дїли ся руські голоси?" І в однім і в другім случаю не ясно нам зовсїм, для чого бережанська організация уважала за відповідне йти на того рода компроміс, резигнувала з того, щоби піддержувати свого кандидата, і допускала до того, що в корінно руськім містї кандидат наш не дістав нї одного голосу.

На конець годить ся запримітити, що наші міщани виборці йшли з повним почутєм своєї повинности до голосованя, а що число голосів повинно бути більше, треба пояснити сумним фактом, що інтелїгенция „сарака ради юдейска" не уся йшла до голосованя, що богатьох наших міщан не уміщено на лїсті тому, що не взято за основу управнених до голосованя дві треті оподаткованих, але дві треті податку.

Розуміють ся, що москалїв не було при голосованю. Всї вони відтягнули ся ступивши на „істинну путь" чорносотенства і хулїганства. *Вибовець.*

Товмаччина. Найвірнїйшим живим образцем теперішнього напряму в „русско-народной" політицї є вибори в Товмачи. Як звісно з рамени „Русской Ради" кандидував тут „крестянинъ" Боднар з Голоскова, фігура поза межами свого місця приналежности нїгде незнана. Кандидатури сеї нїхто не трактував поважно, не виключаючи навіть і самого кандидата, бо повіт наш небеса охоронили від кацапства: в товмацькім судовім окрузї є організация радикальна, в тисьменицькім нац.-демократична, в отинїйськім хрунїйство, а кацапи живуть лише в одних Чорнолізцях і лиш на 5 виборців з того села міг числити „г. кандидатъ". При виборї одначе і тих голосів Боднар не дістав, бо їх зовсїм не потребував. Покликаний старостою до виборчої комісиї „г. кандидатъ" перший віддав голос достойнїйшому — на його погляд — від себе кабзанови Богдановичеви, а за ним вчинив се і попередний кандидат „русско-народной" партиї Болеховський.

Наші виборці побачивши і почувши се, остовпіли, бо такого свиньства ще нїколи в житю не бачили. Не зробило се однак нїякого вражіня на противниках, бо маневр сей був вже давнїйше придуманий, і не за дурно так дав ся г. Боднар в тім напрямі переконати. Виборці Боднара видко однак не поняли політики, практикованої при сих виборах кацапським головним штабом, і не зрозуміли, чи може не схотїли зрозуміти звороту свого вождa; а може зависно їм було, що вони „непритомні" в тім, що скористав за зраду г. кандидат; а може вкінци в них таки відізвалась честь, бо хотяй кажуть у нас тепер, що „хрунь, кацап, собака, — то віра однака", однак се відносить ся лиш до „істінно-русскіх" проводирів. Мужики, навіть кацапські, все ще мають якесь сумлїнє; досить що 3 виборців голосувало таки на Боднара, а 4 виборців з Чорнолозець здержалось від голосованя.

Однак і се нашим ворогам не помогло і не могло помочи. Завдяки добрій організациї в Товмаччинї і Тисьменеччинї ми на цілій лінії виграли правибори в тих повітах, хоч з Отинїйщини на 49 дістали ми лиш 10 голосів. В Товмаччинї упала наша сторона в Долинї, де вийшов виборець війт Коропецький, а в Тисьменеччинї староство уневажнило корисні для нас вибори в Клубівцях, переводячи другі для нас некорисні. Тож по переведеню правиборів, счисливши голоси, ми вже наперед знали, що побідимо, між тим, коли вороги потїшали ся тим, що мають вже „30 голосів понад абсолютну більшість", і що в двоє стільки ще куплять. І доброї волї не забракло Курс доходив по 200 К за голос, а торговано тим товаром навіть на біржі в Обертинї, який належить до цїлком чужого повіту. Продажа однак не відповіла попитови. З вибраних нашою організациєю виборців нїодин не схрунив.

Дня 24 лютого вже о год. 2 з полудня всї наші виборці зійшлись в салї читальні „Просьвіти" в Товмачи, де д-р Макух виголосив кандидатську бесіду, почім на внесенє виб. п. Голуба з Тисьменицї всї виборці торжественно прирекли що нїодин не віддасть голоса на кого иншого. По вічу коло год. 7 розійшлись виборці на нічліг до місцевих господарів і здорово вже спали, коли почали стягатись хрунї, деякі ІІ. клясою спеціяльно для них замовленою, а инші таки просто фірами. Виборчі гієни кинулись по шинках „переконувати" виборців, но проти звичаєви і духом нїде не пахло нашого виборця.

На другий день о пів до 8 зібрались знова виборці в читальни, де прегарною бесідою загрів їх до рішаючого бою посол д-р Бачинський, почім роздано картки до голосованя на комісию. О пів до 9 рушили всї походом до староства, де відбутись мали вибори. Мимо поражаючої більшости, бо хрунї ще не стягнулись, наші запропонували до комісиї лише двох своїх, а то о. Левицького з Нижнева, одинокого інтелїгента між нашими виборцями та п. Івана Бородайкевича з Бортник, два мандати відступили Полякам, а староста покликав двох хрунїв і одного Поляка. По переголосованю кількох громад можна було предвидїти нашу побіду. Перенюхали се найкраще хрунї, які вже в половинї голосованя зрезигнували зі сподіваного жиру і почали виноситись з міста. Ляхи одначе до послїдної хвилї не втратили надії на побіду. Анаж всемогучий староста переминть голоси Макуха в Богдановичеві. Старооста однак переминв ся в урядника і анї руш не хотїв показати якихось специяльних симпатий до народового кандидата. В мийськім парку, притикаючім до староства, чекала на даний знак музика, щоби гримнути „Єще Польска", як се було в звичаю в Товмачи по кождих виборах так парляментарних як й соймових. Тим разом судилось инакше. О пів до 12 предсїдатель комісиї, якийсь ксенжуньо, оголосив зібраним перед староством, що вибраний д-р Макух, зі злости промовчуючи кілько одержав голосів. На се вирвалось з соток грудий могутне „Не пора", аж задрожали мури староства. Опісля рушив похід до читальні „Просьвіти", де промовив нововибраний посол д-р Макух і посол д-р Бачинський. Се була перша побіда Русинів в Товмачи при соймових виборах за весь час конституційної ери в Галичині.

Гусятинщина: Відай повіт гусятинський був між тими, де гр. Потоцький вислїд виборів лишив борбі сторонництв, та припоручив старості Дільцови не допускатись явних насильств. На таке рішенє вплинути могла обставина, що повіт був заздалегідь дуже сильно зорганізований і на случай надужить, могло прийти до далеко острїйших стичок як в Коропци. Лише в декотрих громадах як Клювинцї, Копичинцї пофалшовано листи виборчі а то так пізно, що реклямациї не годен було внести. В кількох громадах, як Постолівка, Чабарівка, Гринківцї, „поправляли" правибори однако не все випадали на користь нашу. В Копичинцях під напором Жидів і не маючи вигляду на побіду, противники відступили нам 5 виборців. Рівнож в Хороствові дістались 5 виборців в дорозї компромісу. З міст тих руські виборці перед тим нїколи не виходили. За те не малисьмо жадного голосу з Пробіжної, а то таки по причині недбальства людий, з котрих 40 не стануло до вибору. Гусятин був стрaчений, бо противники мали там більшість. Рівнож мали вони більшість в селах Майдан і Жабинцї. В місточку Сухоставі переважаюча більшість була наша та мимо того тамошний парох о. Сїменович, під вражінєм полученої презенти на Білобожницю, зробив компроміс, відступаючи два голоси противникам, та закриваючи ся тим, що може Цєнські з Увисли поможе повалити зелїзного війта Волошина. Сили наші по переведених правиборах були що-до одного обчислені. В четвер 20. лютого відбулись в Копичинцях збори виборців і організаторів. Тут визначено, хто має війти до комісиї і припоручено виборцям розділяючи їх на дві групи, щоби в ночи з 24. на 25. були в селах Васильківцях і Чабарівцї близько Гусятина. Організатор д-р Сафіян з кандидатом стверцили, що всї виборці на означений час явили ся в тих селах на нічліг. Дня 25. о осьмій годинї пятьдесять кілька фір з виборцями заїхало на ринок до Гусятина. В найменїм льокали розділено прилагоджені картки до голосованя на комісию і кокардки (синьо-жовті) а то в тій цїли, щоби всї виборці стояли одною лавою і не свого чоловіка не допускали межи себе. З льокалю чвіркамн удали ся виборці до ради повітової. Хоч вибори були назначені на 11. годину, однак щоби в остатній хвили ще не зроблено нам якої пакости вже о 9. годинї булисьмо в льокали виборчім. Коли отворено салю всї наші виборці головним входом ввійшли, займили місце по правій сторонї. По лївій стояла вже групка противників, котрих пустили через убікациї ради повітової. Стояли там дружно сторонники Довгополюка і Голуховського. О годинї 11. староста Дільц отвирає вибори і чудо над чудами (руською промовою). Ба, що більше! до комісиї покликує одного виборця з Голуховського партиї, одного з Довгополюкової, а одного з нашої. Вибори до комісиї відбувають ся картками, приймаючи без закиду наші картки. На комісию нашу впало 128 голосів а на противну 65 голосів. З того вже ми знали що сторонники Довгополюка, виборці з Городниці, голосували разом з виборцями Голуховського на ту саму комісию. Головою комісиї вибрано о. Северина Матковського з Боссир. Результат голосованя відомий: на Голуховського впало 10 голосів з Копичинець, 9 з Хоросткова, 6 з Пробіжної, 12 з Гусятина, 2 з Сухоставу, 4 з Личковець, 4 з Клювинець, 3 з Хлопівки, по 1 з Майдану, Жабинець і Нижбірка шляхотського 5 вирилїстів. Дивне було голосованє вирилїстів. Ото їймость Ганкевичева з Зеленої (повіт Грималів) дала повновласть окомонові Голуховського Сьвірському і той голосував на Голуховського. Знова декотрі вирилїсти співвластителї, що суть в Америцї (десь видко з Америки поприсилали повновласти) як Салямон Якуб Горовіц і Нухім Премінгер.

На Довгополюка впало 7 голосів з Городниці. По оголошеню результату виборці і тисячна товпа народу під звуком пісень із музикою відпровадила вибраного посла під заїзд. Ту промовив він до зібраного народу а по нім посол парляментарний Петрицький загрів до дальшої борби. Помалу народ розійшов ся, виборці ся розїхали.

Всюда по громадах, як доносять, витав виборців народ ентузиястично виходячи на перед них і впроваджуючи з тріюмфом до села. Самі Копичинцї урядили кольосальну овацию. Коли виборці копичинецькі з ново-вибраним послом заїхали на дворець в Копичинцях, народ зібраний в числї понад два тисяч з лямпійонами і смолоскипами і сьвітлом чекав вже. „Най жие" і „славно" вирвало ся з тисяча грудей. Дівчина Войтківна привитала посла гарною промовою. Хор відспівав многолїтствіє. Посол промовив до народа. Зачав ся тріумфальний похід, якого Копичинцї не бачили. Тисячі народа, кінна бандерия в осьвітленю тисяч сьвітел супроваджала посла при звуцї народних пісень з желїзниці дорогою майже два кільометри до Народного Дому. Ту промовив ще раз посол соймовий Кивелюк, посол Петрицький, провідник сионістів Штернберг, промовляли ще організатор Сафіян і міщане Пендзівол і Вав-

Найновійшу стїнну декорацию становлять **японські мати** які у великім виборі в прекрасних десенях поручає: **Склад лїнолєум і церат** Львів, Карла Людвіка 3. 83

рушка. Пізно в ночи по відведеню посла до дому народ розійшов ся.

Загальні *рефлєксії по переведених виборах* ось які: Староста Дільц дістав вінк не робити в тім повіті грубих надужить. Повіт був дуже добре зорґанізований, в кождім селі було по кілька віч а в декотрих як прим. в Коцюбинцях сходили ся правиборці на наради 14 разів Всюди малисьмо лїсту правиборів. Велику прислугу зробив і до побіди причиннив ся посол Петрицький, котрий своїми горячими промовами сильно народ побуджував. Яко нетикального не могли його так арештувати як арештували селянина п. Вальчишина (пустили його з арешту за інтервенциєю посла Петрицького). Голуховському відай сказали „хочеш бути вибраним то старай ся". Но і він старав ся, робив що міг, то однак як оповідають люди, що були купці на голоси але не було продавців. Як сильно був народ з'орґанізований сьвідчить факт, що коли виборець наш Хвала з Вільхівчика жартуючи сказав, що він продав свій голос, то народ хотів його злїнчувати (втопити в кирници).

Села не зістали також позаду. Дня 29. лютого читальня в Нижбірку старім, устроїла загальні збори на котрі запросила обох послів. Кінна бандерия привитала їх в Нижбірку новім і супроводжала через Нижбірок шляхотський до Нижбірка старого. В Нижбірку старім тисячі народа з дооколичних сіл вже чекали на послів. В супроводі народа і музики з Чабарівки удались посли до читальні. Ту відбулись загальні збори читальні на котрих оба посли промовляли. В неділю 1. марта в сали „Народного Дому" в Копичинцях відбула ся повітова забава, де селяни дооколичних сіл з жінками своїми забавлялись до пізної ночи. Удїл в забаві взяли також посли а забава сама була переплїтана сьпівами деклямациями і промовами. На тім скінчили ся торжества виборчі.

Товариство українсько-руських правників у Львові.

Вже здавна повстала гадка заснованя українсько-руського правничого товариства у Львові, але воно стрічалось з трудностями, які справу заложеня відложили до нині. В усїх культурних народностий єствують такі товариства і віддали національній культурі поодиноких народів велику прислугу. Вони вже здиференціоновані, бо побіч правничих товариств, що мають чисто наукові цїли, повстали також товариства для береженя інтересів правничих станів. Наша суспільність потребує одних і других, проте треба в правничім товаристві з'єднити не лиш наукові але й станово-орґанізацийні цїли.

Коли говоримо про з'їзди і товариства правничі, мусимо звернути увагу на дві обставини. Одно — на вагу з'їздів і товариств наукових для самої науки, для тої галузи наукових дослїдів, якій вони спеціяльно присьвячені, — друге: осьвідомити собі значінє і цїну таких спеціяльних наукових трудів для загально-національної культури.

Наукові товариства і з'їзди сповняють у розвитку науки функцию, що завдяки їм заощаджують ся зайві з'усиля, а дослїдникам дає ся спромогу вести наукову працю пляново вперед. А серед цїлого ряду технічних, суспільних і ідейних чинників, що зложили ся на викорїненє безпляновости в науковій працї, одно із перших місць займають наукові товариства і з'їзди. Нинї важко одній людинї опанувати цїлу лїтературу даного предмету: з'орґанізована праця в наукових товариствах і з'їздах дає ученому змогу познайомити ся в найбільше сконденсованій формі з найновійшими висліданми наукової працї.

Одначе інтерес до спеціяльних дослїдів наукових був би без порівнаня менший, ніж він справдї єсть, та ті дослїди були би без реального ґрунту, як би не сьвідомість їх ваги для національної культури. Висша є та культура, котра богатша тими дослїдами, котрої складники більше здиференціовані, тонше оброблені, спеціяльнійше виконані, більше орґанично в одну цїлість повязані. Зі сказаного висше ясно, яку важну ролю в процесї творення і зросту духової культури грають наукові товариства і з'їзди. Вони підіймають національну культуру на вищий степень розвитку, вони дають їй ширший зміст, вплїтаючи її орґанічно в обсяг всесьвітного наукового обороту і вселюдського культурного житя.

А як право єсть норма, котрою кермує ся суспільний лад у відносинах людий між собою — так правники є керманичами суспільного ладу в державі і в других социальных звязках. Проте й значінє правничих товариств для націй єсть зовсім ясне. Воно є тим більше, чим більше узнанє найде воно в очах цивілізованого сьвіта. А до сеї мети ведуть як раз правничі з'їзди, що стягають з далеких сторін учених ріжних відтінків.

Але такі з'їзди вимагають довгої плянової працї наукових орґанізаций. А сї орґанізациї є лиш тоді трівкі, як їх члени є з собою сильно повязані, як спільностию своїх стремлінь, так спільностию своїх інтересів. Таку орґанізацию має утворити як раз нове товариство правниче українсько-руських правників у Львові.

Проєкт статута сего товариства вже готовий — треба лише його близше розглянути і як найскорше вислати до затвердженя. Проте запрошую отсим всїх правників, замешкалих у Львові, на спільну нараду над статутом сего товариства, яка відбуде ся у вівторок 10 марта в комнатах „Руської Бесїди" у Львові (Ринок ч. 10).

Д-р Станислав Дністрянський.

Парляментарні справи.

„Conserv. Corresp." доносить, що після дотеперішних диспозиций парлямент збереть ся на перше засїданє в понедїлок дня 23. с. м. о год. 3 по пол. На тім засіданю буде внесене предложенє про контингент рекрутів. Русини, социял-демократи, католицько-національні партиї та гр. Штернберґ внесуть наглячі внесеня в справі соймових виборів. Ті внесеня займуть перші засїданя. Колиб буджетова комісия не полагодила буджету до дня 23. с. м., то мусїти ме полагодити його в першім тижни цьвітня, бо друге читанє буджету мусить бути покінчене до дня 7-ого цьвітня, так щоб справа була цїлком полагоджена перед зібранєм делєґациї на слїдуючу сесию, яка пічнеть ся дня 25. мая.

З огляду на недостачу часу потревають Великодні ферії коротше, як звичайно. Є більше чим правдоподібне, що посольська палата по замкненю другої сесиї делєґацийної не збереть ся, бо в липни мають відбути ся сесиї нововибраних соймів, а в першій лїнії чеського, галицького і краївського. Не є виключена така евентуальність, що в лїтних місяцях буде радити постійна комісия парляменту над предложенєм про убезпеченє на старість і неспосібність до працї. Правительство рішило ся внести ті предложеня в найблизшій сесиї; саме тепер відбувають ся міжміністеріяльні конференциї, визначені головно для проєкту того обезпеченя.

Делєґациї мають зібрати ся дня 25. мая м. и. тому, що угорському правительству розходить ся о те, щоб в найблизшій делєґацийній сесиї засїдали ті самі угорські делєґати, що й досї. Колиб делєґацийна сесия мала припасти аж на осінь, то се булоб не можливе, бо до того часу сесия угорського сойму була би замкнена і треба би в осени переводити вибір нових делєґатів.

Буджетова комісия приняла цїлий ряд титулів буджету міністерства зелїзниць, при чім міністер признав потребу переміни мийської зелїзниці в Відни на електричну. Підчас дебати над сим розділом відкинено внесенє посла Елєнбогена в справі визначеня 20 міл. на полїпшенє долї зелїзничої служби, проти якого голосував м. и. також презес Кола п. Гломбінський, який звичайно стільки деклямує про свою прихильність до зелїзничої прислуги.

Вчера приступлено до дебати над етатом почт і телєґрафів. Референт обговоривши подрібно розвиток почт і телєґрафів, виступив проти підвисшеня тариф особливо від місцевих листів та вимагав поправи долї почтового й телєґрафічного перзоналу. Посли д-р Ельверт, Гофман, Крамаж, Малїк, Зайц, домагали ся узглядненя ріжних домагань почтової служби, виданя службової прагматики та заведеня 35-лїтної служби. Пос. Штайнвендер замітив, що пропоновані жерела не вистануть на покритє коштів, які виходять із сповненя бажань почтового перзоналу; крім сього закинув він міністерству торговлї, що підвисшенє телєфонічних оплат було важким промахом.

Слїдуюче засіданє нинї.

Заграничний огляд.

Легітимациї для чужих робітників в Прусах.

Підчас розправ над буджетом уряду внутрішних справ Німеччини заявив держ. секретар, Бетман-Гольвег в справі легітимаций для робітників, що вважає внутрішні легітимациї в краю для заграничних робітників конечними. Легітимациї будуть виставляти поліцийні уряди безплатно. Розпорядженє се не є суперечне з торговельними договорами і законом, а відносить ся тільки до тих заграничних робітників промислових і рільних, що перебувають на пруській териториї. Зарядженє пруського міністра не вводить пашпортового примусу. Супроти великого запотребованя треба числити ся з робітниками, які приходять з поза границї — при сім однак є рішене правительство *попирати всяке змаганє* до сотворення в краю робітничої верстви.

Відносини в Португалиї.

„Köln. Ztg." доносить з Лїсабони, що провідник републиканців Альтоїм, який перед кількома днями впевнював королеву-вдову, що ручить за те, що атентати на королївську сїм'ю не повторять ся, як що політичним переступникам буде уділена амнестия, заявляє тепер, що не буде поборювати монархиї під двома условинами: передовсім мусить бути основно зреформована конституция краю, а до того слїд значно обнизити цивільну лїсту. Тепер, в порівнаню з числом населеня, є португальський двір найдорожший в сьвітї, а конституция з 1882 року пережила ся цїлком. Монархия може удержати ся лише по справленю сїх хиб.

Часописї подали чутку, що молодий король Мануель II. має незабаром подружити ся з кн. Вікториєю пруською. Се висновують м. и. з того, що цїсар Вільгельм вибираєть ся в гостину до Лїсабони.

НОВИНКИ.

— **Другим за примір.** Покривджені виборці села Водники, в бобрецькім повіті, яких при правиборах в нечуваний спосіб ошукано та ограблено з їх горожанських прав, — внесли дня 4. марця с. р. за посередництвом свого пароха о. Йосифа Зацерковного письменну жалобу до ц. к. державної прокураторії у Львові против виборчого комісаря Перуцького з Бібрки та місцевого писаря Федька Думина, наводячи численні докази та покликуючись на цїлу масу сьвідків. Добре було-б, як би так зробили всї наші покривджені при виборах села.

— **Селянин, ще й бувший москвофіл, про москвофілів.** П. Теодор Соломка, селянин-патріот з Пукова, надсилає нам до поміщеня слїдуюче: „В однім з послїдних чисел „Галичанина", в дописи про вибори в Рогатинщинї, названо мене „хрунем", що мав колись „заїдати ковбаси і дреглї". Згідно з правдою мушу сконстатувати, що я, скілько разів був виборцем з моєї громади Пукова (а бувєм ним вже 5 разів), все віддавєм голос на народного кандидата, а „ковбас і дреглїв" нїчиїх не потребую, бо — дякувати Богу — досить в мене власного добра і ще кацапського клеветника міг-бим вигодувати на моїм подвірю при коритї враз з моїми пацятами. Що до мого „хрунь-ства", то стілько в тім правди, що я давнійше був членом москвофільської партиї, а опісля — коли переконавєм ся про хрунь-ство і неробство кацапів та про неправдивість їх ідеї — я перейшов до щиро-народної, української партиї, та й ще иншим селянам, затуманеним „Русскимъ Словомъ", очи відчиняю. Звідси-то власне походить злість кацапських „отцовъ" против мене і тому, аби мій вплив у народу підкосити, клевечуть на мене, будто я був „хрунь". Отся їх клевета звертає ся однак власне на них самих, бо я до них саме належав і тим способом вони самі свою партию звуть хрунівською. Ще клив собі дописуватель „Галичанина", будьто я „хотїв кандидувати, але мене не хотїли". Що я „хотїв", того дописуватель „Галичанина" не може знати, бо він не всевідучий, але люде знають, що саме я перший поставив кандидатуру д-ра Костя Левицького на посла соймового і для сеї кандидатури я щиро працював та виборців з москвофільських сіл позискав для неї. Шкода натомість велика, що дописуватель „Галичанина" ні словечком не згадав про се, що то саме кацапи пробували розбивати нашу єдність селянську кандидатурою. Скінчило ся так, що перший їх кандидат, Бартків з Бовшова, яко виборець сам голосував на гр. Дзєдушицького. — *Теодор Соломка, господар в Пукові.*

— **Здемаскованє брехливости „Галичанина".** В 41. числї „Галичанина" з д. 4. марця с. р. в статї п. н. „Повыборныи отголоски" помістив якийсь писака з Калуша вістку про соймові вибори, де сказано, що на д-ра Курівця голосували між иншими: „трое учителей-поляковъ, двое лѣсничихъ поляковъ і т. и." В інтересї правди заявляю, що учителїв-виборців було вправдї трех, однак двох з них, т. є. я і д. Голейко з Завоя, єсьмо Русинами, а третий, Поляк Щерський, до голосованя не явив ся Так само лїсничий з Завоя, котрий віддав свій голос на д-ра Курівця, є Русином. Чи ще був який лїсничий виборцем — не знаю. На початку тої самої статї сказано, що учителї, лїсничі і т. д. „получили отъ староства приказъ голосувати на д-ра Куровца". Висказ сей, о скільо відносить ся до учителїв — отже і до мене — минає ся цїлковито з правдою, бо я жадного приказу від староства не мав, а голосував на д-ра Курівця з власного переконаня, а так само мої товариші. Забув однак сердега в своїй статї додати, що на комісию голосували москвофіли вспілцї з Поляками, а коли мимо того перейшла наша комісия, то се доказ, що д-р Куровець на всякий спосіб мав абсолютну більшість за собою. В Мединї, д. 5. марця 1908. — *Матей Ткачук*, учитель.

— **„Życzliwość dla bratniego narodu"** в дїлах показалась тепер дуже наглядно при розділюваню стипендий краєвим виділом. Хай говорять числа: Університет в Кракові: Для правничого виділу признано 5 стипендий, для фільозофічного 19, для медичного 8, — разом 32 стипендиї. Університет у Львові: Для правничого виділу 11 стипендий, для фільозофічного 17, для медичного 9, — разом 37 стипендий. Отже оба університети одержали 69 стипендий. Подумаєте, що хоч сей хвіст, сих 9 стипендий розділено між Русинів. Деж-там! Русини академіки одержали всего на всего одну стипендию, якою наділено п. Олександра Надрагу студ. IV р. прав і то лиш завдяки незвичайним заходам проф. д-ра Дністрянського. Не *треба забувати*, що пропозициї в тім напрямі виходять від університету. Чи не є се отже месть на нашій академічній молодїжи за боротьбу о права рідної мови? Ясне, мов сонце, що так. Чи яло ся отже нашій академічній молодїжи супротив сеї одної мізерної окрушини від бішених ворогів, понижатись та псувати папір на стоси прошень, над яким переходять наші сердечні до порядку дневного?! — *Академік.*

— **Помагають розпинати.** Як звісно, завели наші „сердечні" постійні польські місії в Милятині, що мають за цїль боронити „kresów" та притягати й польонїзувати наших селян, які приходять там нераз дуже численно на відпусти. Наші сьвященики, що зрозуміли нахабну цїль сих „місий", рішили зірвати з колишнього понижаючою нас традициєю і своєю абстиненциєю гідно бойкотують сї єзуїцькі заходи. Та знайшлась людина, що поважилась зломити сю загальну солїдарність руського сьвященства і для марного гроша помагає хижим ворогам розпинати свою власну Неньку. Є се о. Володимир Лотоцький з Повітна, якого майже нїколи не хибує на сих польських „парадах". Не зважає він нї на огірченє та погорду руського сьвященства, нї на соблазнь, яку дає руським селянам. А поведенє сего отчика тим більше гідне напятнованя, що сї поїздки на польські шопки уладжує він звичнйно в найбільші руські сьвята, лишаючи своїх парохіян без нїякої відправи. Справдї — гідно відповідають йому на се инші руські сьвященики, що стрічаючись з ним по дорозї до Милятина, плюють та відвертають ся. — *С.*

— **Держім ся закона.** Пишуть нам: До „Дїла" ч. 50. донесено з Обертина, що директор школи Скульський зневажає урядженя нашої церкви, глумлячи ся перед учениками IV. кляси: „W cerkwiach misalia jak opałki, a świece jak koromesła" — а відтак питаючи дїтий, що не були в школї, коли появлять ся: „chodziłeś do cerkwi trzymać koromesła" (се значить „сьвічки")? Се становить провину з § 303. з. к. через обиду законно узнаної церкви, за котру грозить острий арешт від 1 до 6 місяців, бо § 303. з. к. звучить: „Хто публично або перед більше людьми, або в друку, або в розширюваних представленях образових, або в письмах висьміває або старає ся понижити науки, обряди або урядженя (уладженя) законно узнаної в державі церкви або товариства релїґийного, або хто їх релїґийного слугу обиджає при виконуваню богослужебних функций, [„Verrichtungen" в оригінальнім тексті], або хто підчас їх публичного виконуваня богочестя [„Religionsübung" в оригінальнім тексті] заховує ся неприлично в спосіб могучий у других викликати згіршенє, той стає ся винним — о скілько сей спосіб поступованя не становить злочину нарушеня релїґії (§ 122 з. к.) — провини і має бути караним острим арештом від одного до шести місяців". — Є про тое обовязком родичів дїтий або других горожан, без проволоки написати донесенє з поданєм фактів і сьвідків на кождий факт і донести о тім ц. к. прокураторії в Станиславові, щоби винний був покараний. До коли-ж мають Русини безкарно терпіти обиду їх найсьвятійших релїґийних і національних почувань? — *Етеритований ц. к. судия.*

— **Польсько-руські відносини** характеризує як неможе лїпше факт, про який доносять нам з Березівщини: В Селисках березівського повіта відбував ся дня 11 липня 1907 р. в тамошній народній школї т. зв. іспит, на котрий окружна рада шкільна виделєґувала в заступництві шкільного інспектора предсїдателем нїкого Франциїшка Тржциїнського. Під конець іспиту Тржциїнські став роздавати нагороди між взірцевих учеників і хоч знав добре, що всї дїти руської народности та й школа з руською мовою викладовою, на нагороду пильности призначив цїлу пачку... польських молитвословів. Не дивниця, що присутний руський катехит і місцевий парох о. Теодор Савойка не міг стерпіти такої безличної польської пропаганди між своєю дїтворою і зараз першому хлопцеви відобрав польський молитвослов даючи йому в заміну руський. Тржциїнський спалахнув на се „шляхетним" обуренєм і візвав о. Савойку, щоби звернув відобрану хлопцеви книжку, а коли о. Савойка сего не зробив, занехав дальшого роздаваня нагород і від'їхав з польськими молитвословами, але зараз і заскаржив о. Савойку до суду о перешкоджуванє в урядованю. Повітовий суд в Динові пішов очевидно на руку польському гакатистови, добачуючи в поступку о. Савойки перепиненє „урядової" чинности і засудив обжалуваного на 24 годин арешту з заміною на 20 корон грошевої кари. Заскаржений вніс від сего куріозного вироку відклик, однак окружний суд в Сяноцї потвердив засуд першої інстанциї. Така то твоя доля, Русине, під польським пановањем! Управляти лятинїзацию на шкоду руського народу вільно кождому, хто лише хоче, чи то якийсь там Тржциїнський, чи польський ксьондз, учитель, урядник, чи який-небудь польський посїпака. Боронити ся Русинови не вільно, бо се гайдамацтво перешкоджуванє в якім-небудь „урядованю". Зате польським катехитам, учителям і т. п. посїпакам вільно безкарно виправляти бурди в руських школах, коли тільки їм в головї убздурить ся, що сего вимагає добро „ойчизни", і в польській опінії уходить за се за „богатеруф". Тодї й закон в інтерпретациї польських властий хилить ся на їх сторону. В додатку наші кацапи запевняють сьвіт в нїмецьких часописях, що Русини не терплять нїякого гнету під польським пановањем та що Прусаки несправедливо випоминають Полякам їх гноблене руського народу.

— **Процес Сенкевича.** Розправа против Генрика Сенкевича, обжалуваного руськими студентами, відбуде ся дня 23 с. м. перед віденським судом присяжних під проводом Файґля. Обжалуванє буде вносити адвокат д-р Роде. Оборони Сенкевича підняв ся адвокат д-р Рабенлєхнер. Сенкевич заявив, що на розправу прибуде.

— **Полекші при матурі.** Міністерство просьвіти закінчило вже наради над реформою іспиту зрілости. Дотичні приписи будуть оголошені ще в сім місяци. Іспитованє з фізики та істориї має зовсім відпасти, а в инших предметах мають настати полекші більші як доси. Що до письменних іспитів, то мають бути занехані іспити математичні, а лишать ся тільки задачі в рідній мові і переводи з латини та греки на рідну мову.

— **Вилив Сяну.** Пишуть нам: Як року минувшого, так і тепер заскочила мешканців Сянока страшна катастрофа. Ого на Сянї нагромадило ся таке множество криг, що повстала запора, а в наслїдок того ріка виляла по цїлій долїшній части міста, творячи формальне море на так зв. Підгірським болоню, Посадї ольхівській, Підгірю, Межиброді і Трепчи. Знищеня годї описати; шкоди далеко більші як минувшого року. Вже ві второк пополудни почала вода прибувати і криги напливали що раз більше; у вечер і в ночи падав сильний дощ, а в середу над раном наглий вилив опанував несподївано широкі надбережні простори, забираючи по дорозї всьо; вода впадала через двері і вікна до мешкань, уносила лекші будинки, огородженя, купелеві будки, дріб і т. п. Ледви минуло кілька хвиль, а над водою видно було лише вершки будинків. Люде, ратуючи житє, хоронили ся на подах і дахах, накликуючи трівожно о поміч. Телєґрафічно завізнаний віддїл піонерів з Перемишля приїхав в середу пополудни особним поїздом і сейчас заняв ся передовсїм ратованєм людий а потому усуванєм кригової запори. Декотрі хати були так завалені кригами, що ратунок був неможливий, тим більше, що й ніч вже запала. Так мусїли бідні люде в найбільшій трівозї чекати до рана. В четвер вода почала опадати, а в полудне остали лише криги всюда, куди оком глянеш: на болонях, дорогах і огородах, зливаючись в одно страшне поле. Люде порозміщували ся по знакомих і в гостинницях, а біднїйші під голим небом. Страх було дивитись на тих бідаків, стоячих безрадно купками і споглядаючих зі слезами в очах на своє змарноване добро і то в так трудних обставинах, де доріжня і так до найвисшого доведена степеня. — *Сл.*

— **Хто перший винайшов стрільне оружє без гуку?** В тих днях появила ся вістка у всесьвітній пресї, що американський інжинїр Максім винайшов стрільне оружє, яке при вистрілї не видає нїякого гуку. З нагоди появи сеї оповістки одержали ми отсе письмо: Коли вже і славу винаходу і гроші забере Американець, то Русинови нехай лишить ся бодай смак з того всього. Річ в тім: Перед 8 роками попав я на думку, чи не дало-б ся в стрільнім оружю усунути гук або цїлком, або бодай в значній части. Я перестудиював річ докладно, починив деякі, хоть примітивні, але успішні проби і думки стали ся фактом, але лише на папері, в рисунку. Задача була на підставі законів акустики цїлком добре і певно розвязана. Розходилось тепер о сторону технічну (мимоходом кажучи, не представляючу нїяких трудностий), о виконанє моделїв. Не маючи гроший на те, звернув ся я до міністерства війни з пропозициєю, щоб воно піднялось зробити модель своїм коштом. Міністерство згодило ся на те, зажадало прислана докладних рисунків і опису та, (і в тім біда) заявило, що не бере на себе нїякої одвічальности за результат. Мені пораджено, щоб рисунків не посилати а забрати ся до виконаня моделю самому. Пішов я шукати спільника з грішми. Був і в наших інституциях фінансових, та всюди дивились на мене таким зором, що в нїм виразно читав я слово „божевільний". Вкінци задумав я пійти до фаховців. Небіщик Дзїковський вислухав мене тай каже: В моїм варстатї є дуже образований веркмайстер і фаховець в тім; розтолкуйте йому річ, може то якось буде. Прийшов п. Табачковський, веркмайстер, та оглянувши мої рисунки, вислухавши пояснень і лекцию акустики, сказав чемненько: „Ми тепер не маємо часу, може хто инший. Я поручив би Вам такого рушникаря". Не хотячи уходити й дальше за божевільного, сховав я рисунки в найдальший куток мого бюрка і переховую вже 8 лїт. І був би й дальше мовчав, якби не оповістка про винахід американського інжинїра Максіма. З опису, поданого пресою, виходить, що винахід Максіма є найдокладнійшим повторенєм мого винаходу. Чи зможу я ще й тепер як небудь використати мій винахід, не знаю, але звернусь мабуть в тім дїлї ще раз до міністерства війни. — *Гнат Шпитко*

— **Нова читальня „Просьвіти"** В Голім равському (п. Рава руська) відкрито читальню „Просьвіти", якої перші загальні збори відбули ся дня

На зиму еластичні валочки і ніт до вікон. — Витирачки до обуви, лїхтарні і ручні лїхтарочки, пірошну поручав О. Т. Вінклєра Син Львів, Ринок ч. 28. 117

1. с. м. Читальня повстала заходами тамошнього пароха о. Манастирського і містить ся в домі церковного брацтва. Село Голе равське лежить серед кацапських сіл, тому тамошна читальня має велике значінє в осьвідомлюваню населеня Равщини.

— **Сьвяте письмо в рідній мові.** В „Подолі" поміщено таке письмо селянина з могилівського повіта: „Коли роздано кілька примірників євангелия Матея українською мовою грамотним селянам і прочитано неграмотним, то всі з великою увагою й охотою читають, слухають і запитують: „Батюшко, як тільки се не гріх, то се дуже добре хтось переписав сьвяте євангеліє на нашу мову, ми всяке слово розуміємо, куди воно що йде — се всяка дитина розбере. Жаль, що нема всього євангелія, написаного на нашій мові, а тільки від Матея. Булоб дуже добре, якби все євангеліє так було переписане".

— **Премія за працї по економії України.** Комітет, що управляє преміями, заснованими харківським поземельним банком при харківськім університетї в память 25-літного панованя Олександра II, повідомляє, що визначенє згаданих премій має на метї піддержувати студіованє економічного положеня губернїй харківської, воронїжської, курської, чернигівської, полтавської, катеринославської, херсонської, Таврії та країни війська донського і також і инших боків народнього житя в звязи з економічним положенєм згаданих сторін. Премії — одна в квоті 1000 рублїв і дві по 500 рублїв — визначують ся що три роки. Присилати на конкурс по конець лютого 1909 р. можна працї писані й друковані, перші в 2 примірниках, другі в 5. Автори, що бажають вислати свої твори на конкурс, повинні адресувати до харківського університету, звідки можна виписати подрібні умови конкурсу.

— **Заговір в Петербурзї.** Офіциальна петербурська агенция оголосила просторий комунїкат про відкритє заговору на житє вел. кн. Николая Николаєвича, коменданта гвардії петербурського округа, мінїстра справедливости Щегловитова і кількох инших високих урядників. Читачі „Дїла" вже знають історию відкритя того заговору. Сама справа викликала глубоке вражінє в Росиї і за границею, бо показало ся, що революційний рух зовсїм не ослаб, але повернув до терористичної форми, з котрої вийшов. Орґанїзациєю заговору займав ся „летучий боєвий відділ" північного округа соціяльного-революційного сторонництва. Як викрило слїдство, члени того „летучого відділу" зробили розвідку коло палати вел. князя й коло будинку мінїстерства справедливости, а дня 19. лютого три члени орґанїзації примостились біля ґанку мінїстерства справедливости, пильнуючи виходу Щегловитова. Однак його повідомив хтось про небезпеку і він того дня не виходив з дому. Другого дня, 20. лютого, члени „летучого відділу" знову появились на тих же місцях, і тоді то заряджено арештованя по рїжних місцях Петербурґа, де сподївались найти учасників заговору. І так арештовано коло великокняжої палати міщанина Левка Синегуба, котрий мав під одежию металеву пушку, що могла вибухнути з чималою силою. Разом із Синегубом арештовано дочку відставного полковника Лїдію Струве, що хотїла втечи й стріляла до урядників полїції з бравнїґа. Потім сціпмано: селянку з пермської губернії Ганну Распутину, в муфтї котрої знайдено вибухливий знаряд; невідомого чоловіка, що назвав себе італїянським підданим Маріо Кальвіно. При ревізиї знайдено при нїм італїйський пашпорт, дозволи на вхід до державної ради та державної думи, в якім зазначено, що Кальвіно є кореспондент італїянських ґазет „La Vita" і „St. Tempo"; такіж самі сьвідоцтва петербурського італїянського посольства і від редакций згаданих ґазет, а також кілька заміток та листів італїянською й росийською мовою. Далї арештовано Сергія Баранова, що втїк з туруханської країни; у арештованого знайдено бравнїґа; невідому жінку, що звала ся в орґанїзациї „Кіся", коли її приведено в участок, то вона поранила з бравнїґа полїцияита, селянина вятської губернії Олександра Смирнова, що також при арештованю поранив двох агентів охорони; в кватирі його знайдено дві бомби і одежу агента полїції. Крім згаданих ще арештовано: техніка Петра Константинова, Віру Янчевську і студента петербурського університета, Панаса Николаєва. У Константинова в мешканю знайдено бляшанку, в якій було 27. капслїв білого ґримучого живого срібла для вибухливого знаряда та кілька приладів для вибухливих річий; у Янчевської в мешканю знайдено два фальшиві пашпорти, бравнїґа, кинжал, два пляни Петербурґа, картуз з кокардою мінїстерства справедливости і рїжні речі для виробу вибухливого знаряда. На полїцейськім слїдстві Константинов і „Кіся" потвердили, що летучий відділ справдї мав убити згадані високопоставлені особи при чім плян виконаня обміркували в мешканю Янчевської, де тим часом переховувались привезені з Фінляндії бомби. До того-ж „Кіся" додала, що дня 19. лютого вона намірилась убити мінїстра з бравнїґа, але не зробила сего тому, що в кариту, подану для мінїстра, сїли якісь дами. Бомби, що відібрано у Распутиної, Синегуба і Кальвіно важили по 8 і по 6 фунтів. Начинені були сї бомби екстрадинамітом. Справу розбирано по військовим законам. На розправі, дня 27. лютого с. р. обвинувачені: Распутина, Струве, Смирнов, Кальвіно, Баранов, Синегуб і „Кіся" признались, що вони були членами „північного летучого бойового відділу", що підготовляв убийство мінїстра Щегловітова; що-ж до убийства великого князя, то вони казали, що такого наміру у них не було, хоча, як заявила Распутина, центральний комітет партиї через свого повновласника пропонував їм сю справу, але-ж вони відмовили. На підставі даних судового слїдства і поясненъ підсудних, воєнно-окружний суд признав всїх обвинувачених винними в належности до злочинного товариства, що мало на метї насильственне зруйнованє, шляхом убийств висших представників правительственної власти, істнуючого в Росиї на підставі основних законів державного ладу, і заміну сього ладу демократичною републикою. Кіся, Смирнов і Струве признані винними в тому, що робили оружний опір полїції, убиваючи полїцийних агентів. На тій підставі воєнно-окружний суд засудив семеро осіб, а то: Синегуба, Смирнова, Марія Кальвіна, Распутину, Лідію Струве, Сергія Баранова і женщину, що назвала себе „Кісею", на кару смерти через повішенє і сей вирок вже виконано. Янчевську і Константинова засуджено на 15. лїт сибірської каторги,

— **Еміґрация на Сибір.** З росийського Поділя доносять до „Ради", що еміґрацийний рух на Сибір вже почав ся і то далеко сильнїйший, ніж у минулих переселенських періодах. Так само переселюють ся селяне цїлими масами з Чернигівщини і Полтавщини, головно до губернїй тобольської, іркутської, єнісейської, а також до областий акмелинської, семипалятинської, турчайської та уральської. Селяне випробують за безцїн своє добро і вибирають ся в далекі краї; все через безземелле.

— **Дрібні вісти.** У Львові помер Антін Яксa-Хамец, бувший віцемаршалок краєвий, в 67 р. житя. — Справа загадочного трупа челядника столярського Каролл Цїсляка вже вияснила ся. Полїция ствердила, що Цїсляк ідучи в підпитім стані до виходку, який знаходив ся побіч отвертої пивниці, скотив ся по стрімких сходах і забив ся на смерть. — Дня 14 лютого вертав Николай Беднарчик, господар з Передїльниці і бувший війт з Добромиля, до дому і вступив около 11 год. в ночи до коршми, де застав Олексу Мичуду, Ввська Шеремету і Михайла Кріля, з котрими забавляв ся аж до пів 3 год. рано. Коли вийшов з коршми, його товариші забави убили його у віддалї яких 300 кроків від коршми.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: Івана (зат. Аполона). Позавтра, в понеділок: Тарасия еп., (лат. Францішки д.). Ві второк: Порфірия (лат. 40 мучеників).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Бережанах.** Саля „Сокола". Початок точно 7·30 вечером. Білєти продає раньше торговля п. Юзичинського і п. Гервого, а в день представленя від 6 вечером каса театру.

В неділю, дня 8 марця с. р. „Маруся Богуславська", історична драма зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицького.

Ві второк, дня 10 марця с. р. „Ревізор з Петербурга" комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В середу, дня 11 марця с. р. „Фавст" опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Ґунода.

— **До П. Т. Орґанїзаторів національно-демократичного сторонництва!** Просимо допильнувати внесеня виборчих протестів. Всї факти виборчих над'ужить, які досї не були опубліковані в наших часописях, належить безпроволочно списати точно і з поданєм сьвідків та присилати сейчас на адресу „Дїла". Материяли сї потрібні до ужитку парляментарним послам. Просимо також надіслати безпроволочно на адресу Народної Канцелярії (Львів, Ринок 10) статистику виборчу, а именно точний виказ: 1) кілько в кождім окрузї було виборців і їх поділ по народностям і партиям? 2) Кілько було вірилістів і їх поділ як висше? 3) Кілько виборців чи то вірилістів стануло до голосованя а кілько і яких виборців, усунуло ся від голосованя? 4) Кілько голосів впало на котрого кандидата і поділ тих голосів по народностям і партиям? — Інформациї сї є нам доконче потрібні і то безпроволочно. — За Народну Канцелярию: *д-р Володитир Бачинський.*

☐ **Ситуация зарібкова в Прусах змінила ся** Розпочинають ся полеві роботи. Маємо зголошень на 5000 робітників, на місяць март, але не самих мущин і хлопців, але по половині з жінками і дівчатами. — Виїзджаючі до Прус на роботу мусять мати робітничу книжку (не службову) або сьвідоцтво громадського уряду, що зарібник їде до Прус на роботу і есть бідний. Виїзджати треба як найскорше, але доконче партиями по половині мущини, а по половині жінки. Їхати просто до Мисловиць до Uebernahmestelle des Arbeitsnachweises der Landwirtschaftskammer für Provinz Schlesien (адреса для листів Myslowitz O. S.) і зголошувати ся до урядника п. Цапяка. По дорозї стеречи ся всяких агентів і тзв. шлєперів з розличних бюр, хочби Русинів, які стоять на службі наших ворогів. Їхати на Щаково а не на Осьвенцім, бо туда таньше. Платня для хлопів і сильних хлопців така: до 1. червня 1 марка, від 1. червня до 1. вересня 1 мк 20 ф, від 1. вересня до 20. грудня 1 мк, в жнива 4 тижні 1 мк 50 ф, для дівчат і жінок до 1/4 80 ф, від 1/4 до 1/6 85 ф, від 1/6 до 1/9 90 ф, від 1/9 до 20/12 85 ф, в жнивах 4 тижні 1 мк 30 ф. Опріч платні кождий дістає помешканє, ліжко, сінник, коц, сьвітло і опал за дармо. Кромі того дістає кождий готовий вікт з кухні, або фасує кождий для себе на цїлий тиждень таку орнарию: 25 фунтів бараболї, 5 1/4 літрів збираного молока (денно по 3/4 літра) або каву з молоком, 1 ф. вепрового смальцю, 60 феників на мясо, 1 ф. рижу, 1 ф. гороху, 1/2 ф. муки на запражку, 1/2 ф. соли, 10 ф. хлїба для хлопів, 8 ф. хлїба для хлопців і дівок. Вікт або орнарию дістає ся за дармо. Виплата все що тижня. Важнїйші руські сьвята вільно обходити. Дорогу до Мисловиць мусить кождий сам платити. З Мисловиць аж на місце роботи платить пан. Хто вибуде контракт, дістане заплачену дорогу до Мисловиць назад.

☐ **Від виділу музичного товариства ім. Лисенка.** Виділ нашого товариства порішив на послїднім своїм засіданю устроювати дальше ведені бл. п. покійним Анатолем Вахнянином щомісячні концертові продукциї своїх елєвів. Отсим то запрошуємо всїх знаґоків і любителїв музики на день 8. марта (неділя) до „Народного Дому", де в наших власних, просторих комнатах (II. поверх) відбуде ся концерт з отсею програмою: 1. L. Schytte: Legende; відограє Мария Левицька (кляса пр. Ясеницької); 2) Charl, Daniela: дует на 2 скрипки; скрипка 1: О. Федаківна, скрипка 2: Придаткевич (кляса пр. Ганкевичевої)! 3) Grieg: Scherzo e-moll: відограє Софія Левицька, (кляса пр. Криницької); 4) Ch. de Beriot-Air Variée op. 1. дует на скрипку і фортепян; скрипка: Придаткевич, фортепян Давидовський; 5) Mozart: Варяції G-dur; відограє Ірина Селезїнка (кл. пр. Криницької); 6. Чайковський: Баркаролля; Тріо на скрипку, чельо і фортепян. Скрипка, О. Барвінський, чельо, Пасїчинський, фортепян, С. Левицька, (кл. пр. Ганкевичевої); 7) Grieg: Sonate e-moll: a) Allegro moderato, c) Alla Menuetto: відограє Оксана Озаркевичівна, (кл. пр. Криницької). Початок концерту точно о год, 4. пополудни. Вступ вільний.

☐ **Звичайні загальні збори** членів товариства „Руська Бесїда" у Львові відбудуть ся дня 14. марта с. р. о годині 7 вечером у власнім льокали Ринок (ч. 10.) з таким порядком днєвним: 1) Відчитанє протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Вибір нового виділу. 4) Внесеня членів.

☐ **Заходом читальні „Просьвіти"** на Личаківськім передмістю відбуде ся в неділю, дня 8 с. м. концерт в честь Шевченка в сали „Товариства друкарів" при ул. Пекарській ч. 18. Початок о год. 7 вечером.

☐ **Головний виділ товариства „Просьвіта"** подає до відома, що вже вийшов I. том творів Тараса Шевченка, як дальший тяг „Руської письменности", а в сїм місяци вийде і том другий. З огляду на се, що оба томи становлять нерозривну цїлість, можна буде купувати тільки оба томи разом, а не поодиноко, щоби не здекомплєтувати тому першого. Хто вже прислав замовленя на том I., зволить прислати і на том II., а дістане оба томи разом.

☐ **Товариство „Сила"** подає отсим до відома нашій П. Т. Публиці, що оден з найревнїйших наших членів, п. Семен Козак отворив дня 1. с. м. свою торговлю нафти при ул. Жулїнського ч. 9. (бічна Личаківської). Тому наше товариство звертає ся з просьбою до наших так місцевих як і замісцевих Русинів, щоб усї стали замовляти та купувати нафту в його склепі. Нехай наші ґрошї не ідуть у чужі кишенї. Попираймо своїх не лиш словом, але і дїлом.

☐ **З тов. „Академічна Громада"** у Львові. Повідомляє ся тих довжників фонду запомогового тов. „Академічна Громада", до яких дійшли наші ургенси, а які до сего часу не порозуміли ся з виділом тов-а в справі сплачуваня довгу, щоби як найскорше повідомили виділ, чи мають замір сплатити довг і коли. Тих довжників, яких адреси нам не знані, просить ся, щоби подали свої точні адреси. — *Виділ.*

☐ **Театр аматорів львівського „Сокола"** відограє в неділю дня 8. с. м. о 7. год. вечером „Чорноморці", штуку Кухаренка. Білєти можна від нинї набувати в „Сокілськім Базарі".

☐ **Заява.** Сим заявляємо, що автором дописи в ч. 36 „Дїла" про господарку польського ксьондза Контка з Хомяківки в Ридодубах і шкільного інспектора Крукевича з Чорткова не є п. Осип Касиян, управитель школи в Ридодубах. — *Редакция „Дїла".*

☐ **Тим, що їдуть до Америки,** звертаємо увагу, що найлїпші інформациї що до їзди кораблем дасть їм наш руський сьвященик в Бремі. Адреса: Alexander Pawlak, Bremen, Philosophenweg 24. [Инші часописи просить ся повторити се для користи своїх читачів].

☐ **З Бучача.** Тов. „Сокіл" в Бучачи уладжує в неділю, дня 15. с. м. в комнатах тов. „Бесїда" вечерницї в честь Шевченка. Початок о годинї 8. вечером.

☐ **Перші загальні збори** філії товариства „Просьвіта" в Бучачи відбудуть ся дня 25. н. ст. марця с. р. в комнатах „Руської Бесїди" в Бучачи о год. 12. в полудне. О год. 3·30 по полудни того самого дня відбуде ся концерт людовий в честь Тараса Шевченка в салї монастиря оо. Василиян. О як найчисленнїйшу участь просить ся.

☐ **Невірний підпис.** Радник двору п. Атаназий Заячківський просить нас зазначити, що він не підписав відозви, оголошеної в 40. ч. нашого дневника в справі будови церкви і монастиря у Вифлеємі. Хто хотїв би переконати ся, що так справдї є, зволить перечитати підписи, уміщені під тою відозвою.

☐ **На весїлю Впов. Онуфрія Волощака,** податкового адюнкта в Борині дня 15. лютого зложили отсї жертводавці (в коронах): Новоженці Каролина і Онуфрий Волощаки 5, Михайло Терлецький 5, Йосиф Лятишевський 2, Михайло Вірстюк 1, Іван Волощук 1, Францішок Новицький 1, Олекса Андрієвич 1, Кароль Вельц 1, Антін Гавлїнський 1·60, Іван Дунец 1, Мариян Білинський 0·90. Разом 20 К 50 с., котрі дня 3. с. м. вислано на книжочку ч. 800 „Кредитового союза" у Львові.

☐ **На виборчий фонд, через Адмінїстрацию „Дїла"** прислали (в коронах): Юрий Шпитко Львів 0·50, Т. Дудинський, Боянчук 1, Василь Петруняк, Незвиска 1, Ю. Шухевич, Тарнів 2, Й. Ф. Львів 1, Василь Равлюк, Волчківці 6, Осип Зятик, Переворск 1, д-р Горбачевський (від Чортківщини) Чортків 70, Андрей Дорош, Борислав 2, М. Козаневич, Босня 10, В. Шикула, Збараж 4, А. Кобулянський, Збараж 2, о. Яків Яхно в Заліктї (вкладка до „Нар. Ради" 1908) 2, о. Яків Яхно в Заліктї на фонд. виб. 2, о. А. Менцинський, Фельштин 10, о. Кузьмів, Підгірці к. Золочева 6, о. Евст. Качмарський, Славско вкладка „Нар. Ради" 2, Стефанія Качмарська, Славско вкладка „Нар. Ради" 2, Дмитро Білас, Бяла (від себе і тамошних Русинів) 33·40, Володислав Семаш, Вишнїв з, о. Ант. Кордовський, Глїбока (Буковина) 2, Павло Войтович, Калагарівка 2, о. прос. Лїщинський, Карликів 1, читальня „Просьвіти" в Урмани 3, громада Закомарє 4, о. Дм. Хомин Шульганівка 4, о. В. Фартух, Довжнів (складка) 5, Кипріян Федик Дусанів 2, Е. Любарський-Письменний, Liége (Бельґія) 5, І. Макух, Ernsdorf 2, інж. Волод. Дутка, Загірє 1, о. Н. Білецький вкладка до „Народної Ради" і на фонд виборчий 34.

Урядові вісти:

Із судівництва. Мінїстер справедливости переніс судових ад'юнктів: Волод. Жегестовського і Мирослава Янкевича з Турки до Перемишля і д-ра Вяч. Романовського з Нижанкович до Мостиск, та іменував ад'юнктами авскультантів: Ів. Юркевича для Турки, Ів. Руксера для Нижанкович і д-ра Маєра Кальмуса для Калуша.

Нові книжки і видання:

◇ **Про Ґарібальді.** Борця за волю італїйського народу. Написав Ів. Бондаренко. (Видання товариства Просьвіта в Одесї ч. 2). Видано на ґрошї з фонду імени Л. Смоленського. Одеса 1908. Ст. 63+1 печ. 8-ки. Ціна 15 копійок.

◇ **F. G. Freytag's Welt-Atlas.** 58 Haupt und 25 Nebenkarten nebst einem Alphabetischen Verzeichnis von mehr als 17.000 geographischen Namen und statistischen Notizen über alle Staaten der Erde. 1908. Wien und Leipzig. Druck und Verlag der Kartogr. Anstalt G. Freytag et Berndt. — Рухливе картоґрафічне заведенє Ґрайтаґа і Берндта (Wien VII/1 Schottenfeldgasse 62) видало отсе в третім виданю сьвітовий атляс в догіднім кишеневім форматї. Карти доволї точні а при тім виконані чистенько, а до них додано ще найважнїйші статистичні дати та спис 17 тисяч географічних назв із вказанєм числа карт і піль, де їх шукати. Ціна сего атлясу, який є прямо необхідним підручником для кождої людини, що інтересуєть ся сьвітовими подіями, виносить всего 4 К 50 с.

◇ Мета. Орган українських поступових жінок. Виходить два рази на місяць 1 і 15. Адрес редакциї: Львів, Ринок 10. І. Передплата до кінця року 3 кор. Поодиноке число 10 сот. В 1 числї маємо отсї статї й рубрики: Наші завданя. — „На верхи" (фейлєтон). — Ідея еманципациї жінок. — Ів. Франко: Жены руськія восплалаша ся. — Жіночий рух в Анґлії. — Шляхами поступу. — Зима. — Жіноча кандидатура до сойму. — З історії руху укр. жіноцтва в Галичині. — З музики. — З політичного житя. — Всячина. — Оголошеня.

◇ **„Сьвіт"** чч. 16 і 17 за р. 1907. Зміст: Карпенко Карий: „Сава Чалий" (драма) Ґюро Якшіч: „Крівошецка корчма" (оповіданє). В. Б.: „Наші гетьмани". Афоризми. Ілюстрациї: Руїна хутора Хмельницького, Полтавська могила, Руїна дому Мазепи.

Адмінїстрация „Сьвіта" заявляє, що дальше видавництво здержує аж до хвилї, коли бодай половина „передплатників" вирівнає свої залеглости. Тим передплатникам, котрі заплатили більше ніж 7 кор., адмінїстрация звернула надвижку або готівкою, або книжками на відповідну квоту. Передплату на р. 1908 не приймає ся, як довго не буде оголошено, що „Сьвіт" зачав виходити наново.

Померли:

Іван Підгірський, народний учитель, помер по тяжкій недузї в шпиталї у Львові. Покійний *був щирим Українцем і брав живу участь в боротбі за волю нашого народу.* В. й. п.!

ТЕЛЄҐРАМИ.

З буджетової комісиї.

Відень. (Т. К. Б.) Буджетова комісия радила нинї дальше над розділом „почта, телєґраф і телєфон". П. Сильвестер домагав ся розширеня і увільненя від оплачуваня порта на институциї для попираня дрібного промислу і домагав ся будови безпосередної телєфонічної лїнії між Салцбургом а Трієстом.

З'їзд людовців.

Краків. (Пр. Т.) „Przyjaciel ludu" доносить, що нинї, в суботу перед з'їздом людового сторонництва зберуть ся в Ряшеві всї посли людовці і члени начальної управи сторонництва в цїли сформулованя внесень на завтрішний з'їзд людового сторонництва.

Конкурс.

Руське Товариство Педаґоґічне у Львові розписує конкурс на одну одноразову запомогу в квоті 120 К з „фондациї імени Романа Алексієвича" для учителїв і учительок та вдів і сиріт „по учителях народних шкіл руської народности.

Першенство до одержаня мають:

а) зовсїм убогі сироти по учителях народних шкіл, які звірцево ведуть ся і роблять дуже добрі поступи в науках,

б) зовсїм убогі вдовиці по учителях народних шкіл, котрі свої дїти до шкіл посилають,

в) убогі учителї народних шкіл, які також дїти свої до шкіл посилають.

Поданя належить надсилати до Руського Товариства Педаґоґічного у Львові (Сикстуска ч. 47) найдальше до 1. цьвітня 1908 разом з алєґатами ad a) б) в).

У Львові 12. лютого 1908.

За Виділ:

о. І. Чапельський голова. *Д-р В. Щурат* секретар.

До „Народної Ґостинниці" приїхали дня 7. Ш. Тимко Кордібка, Вербіж; Іван Кивелюк, Копичинці; Ольга Козій, Жегестів; Степа Козій, Жегестів; Михайло Цьвікловський, Львів; д-р Найман Вільгельм, Підгайці; Вацлав Арльт, Хшанів; Кароль Воєвода, Ягольниця.

„Польський і руський революційний рух і Україна" (стор. VIII+200, ціна 3 кор.) *Михайла Лозинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адмінїстрацию „Дїла".

Родичів зачудовує

з засади, єслн дають SCOTT'A EMULSION дїтям, що хорують на анґлїйську хоробу.

Scott'a Emulsion

правдивий лише з сею маркою — рибак — як ґарантованим знаком SCOTT'A лїків.

уздоровляє дїти незвичайно скоро і робить їх сильними, зміцняє кости і приспішує їх цїлий розвій. Такий надзвичайний наслїдок дасть ся осягнути лише надзвичайним средством. „SCOTT" містить в собі найлїпші складові части а через свого рода „SCOTT'A" препаровано є скуточність збільшена і „SCOTT" є для старих і молодих легко стравним а навіть для дїтий, яких розвій є сумнівний. 87

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

Оголошеня.

Робітня артистично-слюсарська Михайла Стефанівського у Львові ул. Коперника 16, виконує до церков хрести, кулї і місяці в огни золочені, громозводи, вікна желїзні, сходи кручені, паркани, ґалєрії і прочі роботи по дуже низьких цїнах. 15 5—10

НАСІНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнїйшої фірми **VILMORIN et ANDRIEUX** у Франциї можна записувати від **Зофії Голубінкової в Кракові, Зелена 28.** За доброту і певність ручить ся. Насінє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цїники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. З поважанєм *Зофія Голубінкова*, Краків, Зелена 28. 240 2—8

Надіслане.

Гомеопата д-р Дорнфест

ординує від 9—12 і від 3—6 площа Академічна 3. (Лічить всї хороби навіть застарілі лише методою гомеопатичною, власними лїками). 237

Заклад дентистично-технічний

Б. ФУКСБЕРҐА

Львів, улиця Трибунальска ч. 16, I. поверх.

Виконує зуби, щоки в каучуку і золоті без піднебіня, після найновійших системів. Ціни умірковані. 291 2—20

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Ц. к. уприв. галицкий акційний

БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Відділ депозитовий

принимає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до переховання цінні папери і удїляє на них задатки.

Окрім того заведено на взір заграничних інституцій так звані

Сховки депозитові

(Safe Deposits.)

За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар одержує в сталевій панцирній касї сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *певпечно а дискретно* можна переховувати своє майно або важні документи.

В тім напрямі гіпотечний Банк поробив як найдальше йдучі заряджения. 4

Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім віддїлї.

LOVRANA коло Абації

PENSION CENTRAL

поручає ся на сезон весняний. Комнати з цїлим удержанєм від 7 корон денно.

298 2-4 *С. РОМАНЧУКОВА.*

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри вне ролди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пїзні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

На сезон!

Зимові плащі, реверенди, одяги, уніформи, плащі від дощу і жіночі одяги всякого рода фарбує ся або чистить хемічною машиною, в цїлім станї, разом з підшитєм і ватованєм, і віддає ся зовсїм як нове, як слїд відпрасоване до дальшого ношеня.

Система Флюса. *Система Флюса.*

Специяльність:

фарбованє шовкової одежи і струсяного пїра у всяких краскаx.

Знамените виконанє! Точна достава!

Дешеві цїни!

ЖИГМОНТ ФЛЮС

ц. к. надворна фарбярня, апрет. хемічна

фарбярня і пральня.

284 1—10

Власні фабричні склади: I. Львів: ул. Сикстуська ч. 20 (Нар. Гостинниця); II. Львів: ул. Батория ч. 20 (Саський готель); III. Крак в: лише ул. сьв. Хреста ч. 7; IV. Чернівцї: ул. Панська ч. 13.

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня ярині, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин" практичний порадник, цїна 20 с.

Адреса: *Львів Готґована ч. 11.* 212 2-?

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шевця шкір також пончошкових машин.

Агенти не пособують ся.

КУПУЄ ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Книжка даром і оплатно.

Йосиф Іваницкий

механїк і спеціяліст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

Поручає ся дешеве і совісне артистично ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул Сикстуска ч. 14

РОБІТНЯ

металевих і кавчукових штампілій

Монограми, герби і всякі гравюри — вивіски ритовані і ляні, працовані бляхи для сторожів і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 8 82—52

Більше бюро

промислове пошукує пана або панни скорих в рахованю і писаню на машинї, володіючих мовою руською, польською і нїмецькою в слові і письмі. Згодошенє з відписами свідоцтв під „Фах почтовий 95". 306 1—1

Солонина подешевіла

тілько в торговли Льонарда Солеського ул. Баторого ч. 2, Львів 268 6

Підурядник

всїзничий, вдовець літ 41 в одною дитиною, в платнею 1800 кор. річне, глядає подруги пашни або бездітної вдови до літ 30 евентуально і старшої, в відповідним посагом, лагідного у способенья. Згодошеня до 15 с. м. А. В. poste restante Сокаль 297 3 3

Звертає ся

увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів перк. та артистично-рібарську робітню **Евст. Щупляковича**, Львів, ул. Шпитальна 88, яка підникає ся робот входячих в круг прикрашуваня церков. За виконану роботу гарантує. Цінники даром і оплатно. 48f

---

3-літна письм. ґарантия!

Другий раз в житю нема! лучаєсь Вам нагода за сьмішно малу цїну

замість К 18 лише К 8

К 8 замість 18

прекрасний, правдивий срібло Gloria мужеський годинник з котвицею ремонтоар, в сильних ґравірованих коверах подвійних і випробованою машинериєю з десятьма камінями, який точно ходить, купити. Разом з ланцушком і дармовісом К 10. Сам годинник з показчиком секунд К 9. в метеор тульській оправі К 7·90.

Uhren-Export Gesellschaft (vorm. Heinrich Weiss)

Wien, XIV/3 Sechshauserstrase 5/3.

Остерігає ся перед ошуканчою реклямою і вихвалованими безвартісними наслїдуваними. 305 1—?

ПОВОЗИ

всїлякого рода а то: ландари, ландолети, карити, фаетони, півкриті і отверті бутпір фаетони дамські і мужеські, тарантаси, угорські віяки, промислові возя, нові і уживані поручає по конкуренційних цінах **М. Нас Львів, Шпитальна 28.** 307 4

Адвокат

в місті в окружним судом по шукує ругинованого конципієнта в правом суб тятуції, котрий евентуально міґби обняти канцелярию яко спільник.— Відомість в Адмін. „Діла". 244 —3

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матерени з волосїня від 24 кор. Подушки, всяки, вкладки пружанові до ліжок, коци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цінах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7. 268 4—?

---

81 моргів

найлїпшого орного ґрунту, 68 моргів дук в двома покосами і фільварок о 90 моргах в будинками до розпарцельованя в громаді Хильчиці, 3 кільометри від Золочева. Блисші відомости удїлить властитель Рот, Львів, ул. Панська 6 265 10—10

Парцеляційне Товариство „ЗЕМЛЯ"

у Львові

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту, і помагає до узисканя кредиту в инших институциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%. 87 3—54

Публична продаж

без викликаня і лїцитациї

лише з вільної руки

„DOROTEUM"

у Львові, ул. Шайнохи

продає нині і в слїдуючих днях віддані до продажі в причини обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельсединових ковдїрів і заруквів.

Кілька комплетних уряджень спальень, саль ну і їдальні.

Кілька ланкастрівок, шабель, епе і всїлякого оружя довецького і січного.

Кілька псів, веприків і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, дивенів, диванників намітюк і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і волота, стінних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф. бюрок, крісел, столів, верказ і образів.

4 коні, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити ландари, 3 санок і инші повози.

Кілька зелїзних печий, ван, візків і колисок для дїтий.

Кілька огнетревалих кас, рільничих машин, машин до шитя і писаня, вмериканських юрок.

Шарти, джекси, галїфаки і ливреї всїляких систем, 2 фортепяни, піяніно, віольончельо, кілька скрипок, флетів, кларнетів, ґрамофонів, аристонів і сармонік.

Всїлякі старинности, меблї, мініятури, бронзи, штихи, порцелянки і кришталї.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланєм марки почтової на 20 сот. 102 8—?

Жерело здоровля і ратунку для звірят у хоробі.

Наука економія.

Гей Іване! А запрягай бо вже раз коні а скоро!

„Не можна прошу Економосця, сивий куляє, а Мацькови так харчить в горлї і кашель мучить, що й рушити нього годї".

„А ти забув вже що ветеринар говорив та наказував, а де твоя голова?

Єсли кінь кашляє золзує і терпить на роваки, задає ся йому через кілька день **ПАРАСКОВИЧА ЕКВІНУ** тай лихо минуло.

А як кулявіє, натри ноги добре **Fluid-ом.** то зараз виздоровіє. Флюїд поможе на всї хороби ніг у коней, чи кінь ногу звигне, чи ся де сильно ударить, або занадто змучить при працї, на всьо Флюїд поможе. Тому то у войску так здорові коні, бо все їх смарує ся Флюїдом. Ті средства мусять в дома бути, бігай жеж скоро до аптики і принеси, а спішись! Жадай з підписом „Параскович". Еквін 5 кґр. 6 К, пробна пушка 60 сот. Флюїд фляшка 2 К, 25 фляшок 45 кор.

Цінники дармо висилає **Мр. Т. ПАРАСКОВИЧ Gutenstein Nr. 6.**

Склади у всїх аптиках і порядніїших дрогуериях Галичини. 46 8—12

Альпейські

Соснові бонбони

Picea

Найлїпше і найдешевше средство против кашлю 1 пачка 20 сот.

До набутя у Львові у панів апт.: Аскенази, Жовківська 4, Як. Байер, ул. Карла Людвіка, Фр. Девехи, ул. Словацького 6, Карло Діль, ул. Панська 11, Карло Ербар, Личаківська, С. Гай, ц. к. надв. гост, Шим Каетанович ул. Сонїчна, Тит Лазовський, Городецька 2. Петро Міколяш, Коперника 1, Як. Поратинський, пл. Бернадинська 1, Карло Пілявський, Академічна 28, И с. Пінедов, Ринок 29, Г Рубель, Краківська, цїс. рад. К-рло Склепінський, Ринок, І. Вевюрський, ул. Галицька, Д-р Тит Зарицький Жовківська. 50 13-12

Де підемо на снїданє?

Та не має лїпше, та не має красше
Ніде підкріпитись,
Як піти до **ФУКСА** у **Дністровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Ріжні горівки і пива.
Та нема смачнійше, та нема дешевше
Ніде пити, їсти,
Як з приятелями у **Дністровім** домі
У **ФУКСА** засїсти. 165 5—?

Прошу завсїгди жадати

КРАЄВИИ ВИРІБ

МУНКА одиноі ощадні МИЛА

в „Носорозцем" або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Заложеної в р. 1846).

Прібки і цїнники даром. 45 2—5

Автентичні заяви по-над 1000 лїкарів

сьвідчать, що

ІХТІОМЕНТОЛЬ

є одиноким знаменитим, через нїякі инші средства недостижимим препаратом против **ревматичним болям, гостцеви, пострілови, болю зубів або голови**

Усмирюче ділане подиву гідно скоро і тревало.

Іхтіоментоль до набутя у всїх аптиках і дрогуериях краєвих і заграничних в оригінальнім опакованю **по 1 коронї за фляшку.**

ГОЛОВНИЙ СКЛАД

Хемічна ляборатория аптики

ЕДЕЛЬМАНА

В БОГОРОДЧАНАХ № 302.

Висиляє ся найменше 2 фляшки. 10 фляшок висилає ся оплатно за 10 корон. 88

Русини!!!

Новість! Новість!

Старанєм комітету будови в Сняві заложено

ПЕРШУ ГАЛИЦЬКО-РУСЬКУ

фабрику паперців і тутюк циґаретових

„ЗГОДА"

Євгенія Білинського в Збаражи.

50% на народні цїли се є, будова церкви, тов. педагоґічне і проче.

РУСИНИ!!! Жадайте всюда і все тутюк і паперців „ЗГОДА". Крамарі повинні мати лише з сеї фабрики товари.

Стала розсилка медів з власної і найбільшої галицької пасїки.

Меди питні і патока в 5 кгр. пушках по 6 К оплатно.

Від кождого руського замовленя 20 сотників на визше згадані цїли. 304 1—3

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори тов. „Міщаньский рем.-пром. Союз кредитовий у Львові" відбудуть ся дня 30 марта 1908 о 6 год. з полудня в власних комнатах товариства Ринок ч. 10. I. поверх (дім „Просьвіти").

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1) Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів.
2) Звіт Управи з дїл. товариства за рік 1907.
3) Відчитанє справозданя Краєвого Союза ревізийного.
4) Справозданє контрольної Комісиї і удїленє абсолюторії Управі і Надзираючій Радї.
5) Розділ чистих зисків.
6) Вибір 3-ох членів до Надзираючої Радї і 1-го заступника на місце вильосованих.
7) Внесеня і запити.

Наради Загальних Зборів відбудуть ся при якій небудь скількости членів по мисли статута §. 25.

Від Надзираючої Ради тов. „Міщаньский рем. пром. Союз кредитовий у Львові" стов. зареєстр. з обм. порукою.

Михайло Маковичъ президент. *Филемон Левицький* секретар. 308 1—3

Епоховий винахід. Певний і видний наслїдок!

Всїм терпінням за приданим туберкулічного і рахітичного **скривленя хребетного стовпа** всїм хибам бедер і дошаток як також **повставанню горбів** в кождім віці обох полів запобігає а добрим наслїдком і усуває ц. к. патентований у всїх державах Европи і Америки **простопритримувач тїла** специяльний апарат ортопедичний сконструований на засаді найновійшої техніки ортопедичної і під **одежию цїлком невидимий.** Особисто треба конче явитись особам діткненим скривленєм. Години принять від 11—1 і 4—6 що дня.

Ф. ГАСС

специяліст і властитель Закладу для ортопедичних простопритримувачів тїла.

Львів, Личаківська ч. 39. I. поверх. 280 4—6

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

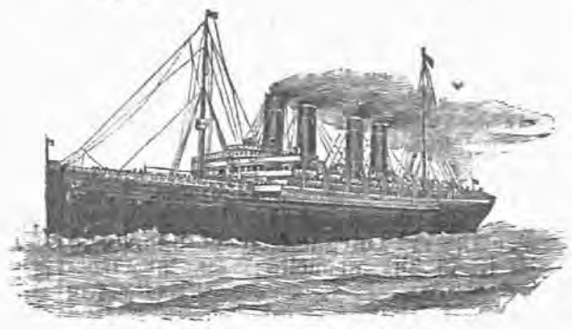

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·8	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	0·05†	—	8·25	5·30	9·35
Замної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·0[illegible]	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	8·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45в	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	8·1[illegible]	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·[illegible]	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	8·17	11·05	2·28	5·45	8·34
Врухович	0·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Замної вода	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/8 до 10/8 що день буквою к. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецкий) Коперника ч. 9.

Ч. 53. Львів, понеділок 9. н. ст. марця (25. ст. ст. лютого) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрація „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Карола Людвіка ч. 28. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ей місце, а в рубриці „Надісляне" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати просимо висилати у Львові.

Ґраф Войцех Дзєдушицький перед „виборцями".

Гр. Войцех Дзєдушицький, бувший презес польського кола, бувший міністер для Галичини і теперішний віцепрезес польського кола ставав минувшого тижня перед своїми 34 „виборцями" з курії великої земельної власности в станиславівськім окрузі, виголошуючи при тій нагоді промову, яка обнимала всї важнїйші для польської політики справи, почавши від руху за виборчою реформою до парляменту і скінчивши на політичних гороскопах що-до виборчої реформи до галицького сойму і взагалї найблизшої будучности краєвої політики. Ся промова порушує також і польсько-руські відносини і на тих її уступах ми спинимо ся докладнїйше.

Зачинаючи від справи виборчої реформи, в початковій стадії котрої гр. Дзєдушицький був презесом кола, а опісля міністром для Галичини, сказав він про свої, і кола заходи в сій справі ось-що: „Спершу домагав ся я як для польської так і для руської людности нашого краю, щоб вона так само, як людність инших провінций, вибирала одного посла на 50.000 мешканців. Коли одначе руські посли не тільки згодили ся на виборчу реформу, в котрій нашу руську людність покривджено о половину мандатів, але навіть таку реформу горячо підпирали, мусїло коло обмежити ся на те, щоб тільки польській людности признано належне число представників і щоби вдержане того представництва запоручено постановою, що зміни в виборчій ординациї, на скільки відносять ся до Галичини, можуть бути ухвалені виключно при присутности половини галицьких послів".

Читаємо і своїм очам не віримо. Справдї, з яким лицем чоловік на таким визначнім політичнім становищи міг на публичних зборах виступити з такою брехнею?! Де і коли чи Дзєдушицький чи коло польське виступили з домаганєм, щоб в цілій державі один посол припадав на рівне число мешканців? Навпаки, від самого початку переводженя виборчої реформи і коло польське і польська преса і всї польські партиї стали рішучо на тім, що виборча реформа не сьміє нарушити того „narodowego stanu posiadania", який дала їм супроти Русинів стара виборча ординация. Правда, польське коло весь час домагало ся як найбільшого числа мандатів для Галичини, але по-перше робило се з тим наміром, що може таким способом вдасть ся ударемнити виборчу реформу, а по-друге весь той час всї органи польської політики як найсильнїйше акцентували те, що при подїлї галицьких мандатів між Поляків і Русинів треба обовязково стати на становищи формулки бар. Ґавча про узгляднене дотеперішного стану посїдання, а також культурної і податкової сили нациї. Отже вважаємо своїм обовязком супроти виводів гр. Дзєдушицького ще раз ствердити публично, що за цілий час переводженя виборчої реформи з боку польських політичних кругів не впав анї один голос за рівностию виборчого права для Русинів, а навпаки вся польська політика домагала ся задержаня польської переваги і навіть агітувала проти всякої виборчої реформи тим аргументом, що вона шкідлива для польського національного стану посїдання

Так само мусимо сконстатувати, що за весь час переводженя виборчої реформи руські посли не тільки не дали своєї згоди на таку виборчу ординацию, яку справдї ухвалено, але як найстрійше виступали проти такого покривдженя нашого народу.

І становище польського кола і взагалї польських політичних кругів з одного боку і з другого становище руських послів і руських політичних кругів підчас переводженя виборчої реформи до парляменту, се річи загально звісні, так що просто насуваєть ся питанє, чи гр. Дзєдушицький не хотїв часом закпити собі зі своїх „виборців", виступаючи перед ними з такими новими ревеляциями?! В кождім разї, коли польські політичні круги беруть промову віцепрезеса польського кола на серіо, повинні дати вияснене в сій справі.

В дальшій части своєї промови підніс гр. Дзєдушицький справу переговорів центрального правительства з нашим парляментарним клюбом. Звідси довідуємо ся, що його, тодішного міністра для Галичини, з початку до участи в тих нарадах не покликано, аж коли він загрозив з сього приводу димісиєю, обіцяв бар. Бек, що на будуче без його відома ости нїчого в сій справі не станеть ся. Тоді він взяв димісию назад, але через кілька днїв мусїв таки уступити разом з презесом Абрагамовичем.

Перейшовши до справи виборчої реформи до галицького сойму і зазначивши, що тепер мабуть демократична часть польської соймової більшости не буде вважати себе звязаною компромісовим проєктом попереднього сойму, а виступить з домаганєм реформи на основі чистої чотирохчленної формули, — гр. Дзєдушицький заявляє ось-що:

„По перше: не є правдою, щоб сойм, вибраний виключно чотирохчленним голосованєм, був так само демократичний, як теперішня державна рада; навпаки, він буде без порівнаня більше демократичний, бо не буде в нім краєвої висшкої палати, без згоди котрої нїяка ухвала посольської палати не могла би бути законом.

„По-друге: коли при виборах до державної ради признано Русинам з Галичини тільки 28 мандатів, се стало ся за їх згодою; отже вони не можуть жалувати ся на те, чого самі хотїли, нїхто про кривду не може говорити, бо „volenti non fit iniuria". (З сею видумкою пана ґрафа ми вже справили ся висше. — *Ред.*). Але коли-б ухвалено подібну виборчу реформу до сойму, вирікаючи ся в засадї тої поваги, яку дає Полякам в нашім краю не стільки число, скільки маєток і висше образованє, то Русини нїколи не згодили би ся на подібне вкороченє, домагали би ся більше сильного представництва і нїхто проти їх домагань не міг би висунути справедливих арґументів. Коли-б тих домагань не узгляднено, мали би Русини сим разом справедливу причину до жалоби; цілий сьвіт признав би їм рацию, а нас осудив би. Такою ухвалою сойму ворожі нам правительства узасаднили би свій гнет Поляків, а сумнїваю ся, щоб яке-небудь австрийське правительство могло предложити таку ухвалу до санкциї".

Як бачимо, навіть ясновельможний ґраф може часом бути консеквентним демократом, але тільки тоді, коли ходить йому о оборону своїх політичних привілеїв. Що приняти в основу виборчої реформи загальне, рівне, безпосереднє і тайне виборче право і рівночасно старати ся охоронити польський стан посїдання, се є найбільш разячим в своїй формі національним поневоленєм Русинів, се річ загально звісна і гр. Дзєдушицький сказав тут тільки те, що ми вже стільки разів доказували. Але гр. Дзєдушицький підносить се не в тій цїли, щоб спонукати сойм признати рівне виборче право також Русинам, а виключно в тій цїли, щоб відвести сойм від виборчої реформи в загалї і спонукати його оберігати польський стан посїданя і на далї при помочи виборчих привілеїв для польської шляхти і загалом для социяльно висших верств, які в нашім краю виключно польські.

Та даром гр. Дзєдушицький лякає польську демократию національно-політичними результатами консеквентного демократизму. Польська демократия має таку широку політичну совість, що не злякаєть ся й найбільшого відступництва від демократичних принципів, щоб тільки охоронити набутий шляхотськими привілеями польський стан посїдання на нашій землї.

За те кінець промови гр. Дзєдушицького був зовсїм неоригінальний. Деклямациї про потребу „zgodnego pożycia z naszymi rodakami Rusinami", якому перешкаджають „dzisiejsi przywódzcy ruscy, płonący nienawiścią dla imienia polskiego", через що **„musimy podwoić starania, aby lud ruski od tych przywódzców oderwać**, pozyskać dla siebie tego ludu zaufanie", — все те вже надто старе, і надто випробоване Поляками на всї лади... без успіху. Не позискали ви, панове, „zaufania tego ludu" тодї, коли він був менше сьвідомий своїх прав, коли теперішний несправедливий для нього політичний і социяльний лад уважав обявом незбагнених і незмінних рішень висшої сили, то не досягнете сього й тепер, коли він знає, що йому дїєть ся кривда і хто є його кривдником. Що найбільше, можете дати легкий хлїб ріжним Демянчукам і легку політичну кариєру ріжним Криницьким, але се тільки зробить глибшим той провал, який викопала вікова неволя польської Річи посполитої і теперішнє поневоленє в імя історичної Польщі між вами і нашим народом.

Тільки повна національна рівноправність, тільки повне признанє права нашому народови рішати самостійно про свої справи на своїй землї — може усунути жерело польсько-руської боротьби. Се нехай затямить собі вся історична Польща, від гр. Дзєдушицького до „byłego Szeli, obecnie stańczyka" п. Стапінського!

До язикового питаня в Австриї.

Останні дні принесли в політичнім житю австрийської держави декілька проб полагодженя пекучого язикового питаня. За німецькою пресою нотуємо дотичні факти без осібних уваг.

Порозуминє між Хорватами і Італїйцями має бути близше, ніж можна було сподївати ся. Основою порозуминя є згода Хорватів на італійський університет у Трієстї та приреченє Італійців не робити трудностий полагодженю хорватського язикового питаня в Австриї. Посли обох народностий прихильно відносять ся до тих пропозиций, тож правительство має надію, що хорватсько-італійська квестия буде скоро розвязана.

Що-до проєкту язикового закона для Чехії, то з добре поінформованих чеських кругів повідомляють, що той проєкт ще не є оброблений. Він є поки що в стадиї підготовлюваня; бар. Бек займаєть ся тепер студіованем проєктів, програм, меморіялів і брошур з угодових конференций, уладжених мін. д-ром Кербером. Ще промине чимало часу, поки проєкт буде готовий. Конференциї, які відбуває бар. Бек з заінтересованими парляментарними і соймовими послами в справі язиковій, мають поінформувати премієра, о скільки поодинокі сторонництва ще обстоюють свої давнїйші погляди на язикову квестию в Чехії. Всякі переговори бар. Бека з послами в тій справі не мають з'обовязуючого характеру.

Німецько-національні орґани приносять звістку, що підкладом язикового закона має бути Кербероне предложенє. Округи не будуть розділені на одно-язикові і дво-язикові, тільки узгляднена буде обставина, котра нация має в данім окрузі „переважаючий вплив"; основою розклясифікованя буде число населеня.

Приготовляючі роботи ведуть ся в міністерстві внутрішних справ під проводом двох радників двору — Герґета (Німця) і Парубка (Чеха). По виготовленю проєкту, правительство предложить його німецьким і чеським сторонництвам; на підставі переговорів між тими буде зредагований текст предложеня для ради державної.

Про відношенє чеських социяльних демократів до язикового питаня в Чехії подали ми звістку, що чеські социяльні демократи постановили в язиковій чесько-німецькій справі йти в парі з усїми иньшими чеськими послами. Суботнїшне число „Arbeiter Zeitung" приносить заперечене тої звістки. Конференция чеських социяльно-демократичних послів у Празї вела — побіч инших квестий — також наради над язиковою справою та постановила заініціонувати дискусию на сю тему в социяльно-демократичнім парляментарнім клюбі. Про якусь співучасть між чеськими соц.-демократами й иньшими чеськими партиями покищо нема бесїди.

Про національну дуалїзацию країв коронних помістив сими днями колишнїй міністер і посол барон Бінґелєбен у християнсько-социяльнім органї „Vaterland" студию, котра відносить ся вправдї специяльно до італійських домаганьу Тиролю, одначе має й ширше значінє як симптоматичний вислів поглядів християнсько-социяльного сторонництва на національну квестию. Бар. Бінґелєбен є рішучим противником національно-територияльного розділу коронних країв. Для нього є коронні краї „історично-географічними конечностями", котрих захитанє вийшло би на шкоду австрийській державі. Одноцїльність коронних країв мусить бути збережана, а християнсько-социяльна партия буде всїми силами виступати проти її нарушеня. — Як бачимо, християнсько-социяльні також у сій квестиї є вірними союзниками і приклонниками політичної теориї і практики кола польського, для котрого всякий національний подїл коронних країв, тих „історичних" сьвятощів, є чимсь страшним.

Взагалї a propos найновійших проб „розвязаня" національної квестиї всякими специяльними язиковими законами, розпорядженями, „порозуминями", го треба сказати, що все те паліятиви, котрі не то не „розвязують" квестиї, а навпаки приносять в собі зароди дальших непорозумінь,

Вражіня з Київа.

...Справившись з деякими орудками у Львові, через кілька годин був я в дорозї до росийської границї. Час минув незамітно на приємній розмові і я переїздив вже границю. Опускаючи австрийський потяг, відразу почули ми під ногами росийську імперию. Тїчня салдатів з наїженими ґверами тримала шпалїр у входї до салї. Треба було мерщій розкладати отверті куферки та клунки до ревізиї. По ревізиї звернено менї паспорт з білєтом на перехід до салї на другім крилї двірця, де розміняв ґроші і купив білєт подорожний і „плацкарту", бо се була нїч. Потім зайшов до буфету на склянку чаю та став тепер пильнїще оглядати окруженє. Чимало тут інтересного от хочби — вид росийського салдата, з ґвером на рамени мов коромеслом. В такім видї та ще й з „башликом" на голові, перевязаним на шиї, що спадає на плече двома довгими хвостами, в довгім сїраку, робить він на перше око вражінє старосьвітського воїна і справдї чогось грізного...

Заїхавши перед двірець австрийським поїздом з одної сторони, виходить ся на росийський поїзд противними дверима, на другий бік двірця. Всїдаю до спальнї високого і дуже довгого вагону, з білєтом і з „плацкартою". Кондуктор, вказуючи менї в горі широку полицю, каже: „здєсь ваше мєсто". Читаю: „мїсто N-о 1". Спершу був я з того місця тай взагалї сего дивного звичаю не конче вдоволений і рішив сидїти на долї. Згодом одначе, як пасажирі поснули, зломав також сон і мене і я видрапав ся на тїї „банти". Та хутко переконав ся, що се добрий звичай з тими полицями. Чоловік лежить вигідно. Може витягнути ся, може кулитись, може обертатись на всї боки і нїхто йому в тім не перешкодить через весь час дороги.

Машина гула, а поїзд то приставав то рушав далї. Білим днем видно було по дорозї рівнину, що ще зачинала ся в Галичинї. Вона ставала деколи безконечною і далеко зливала ся з небосклоном в білу тьму. Зрідка попадала ся деревина, ще рідше лїси та байраки. Було зимно і люди на станциях, в волохатих кожухах і величезних шапках похожі були на ведмедїв.

Виглядав я вже Київа. І от по лївій сторонї заблимали далеко дрібні доми, що притулились до гори як ластівочі гнїзда. Хат тих ставало що раз більше і вони вкривали цїлу гору. Забило ся серце. Для нас живучих під иньшим політичним небом і відрубаних від національного пня — Київ, будить хмару споминів і зачаєних мрій. Він сповитий чаром історичного міту і є для нас предметом духового культу. Перший раз в'їзд у той город не може обійти ся без оживленя думок і уяви.

„Вакзал" старий, на пів деревляний, на пів мурований, в порівнаню з новим львівським, виглядає трохи як не середновічний ремянент. Ждальня I і II кляси тут разом, а III кляса — великанські дві салї з дряхлим помостом. На помостї гниль, на почорнїлих стїнах сопух, народу тиск, пів на пів салдатні. При одній стїнї парадний вівтар з іконою і з блисками вічного вогню.

Віддавши валїзку в „багажноє сохраненіє", пустив ся я пішки до міста, щоб мати понятє про систему міста, бо се звичайно затрачуєть ся у пасажира, котрий каже себе везти або, зачинений в трамваєву клїтку, спинить ся раптом в середнї міста. Вийшовши з „вокзаля", чужинець має перед собою місто на горі, далеко розкинуте на лїво й право. Маячіють золочені банї якоїсь церкви оддалїк на горі. Се новий собор сьв. Володимира, а там далеко лїворуч „Княгинин монастир" і сьв. Софія. А спинаючись на гору, він увидить позад себе такіж самі великі гори за двірцем, з домами, що видають ся чудно малі під безкраїм голим небом. А коли вийде на гору пречудним Бібіковським бульваром, себ-то широкою алеєю стрункых тополь, безконечно довгою й простою мов цївка, так побачить місто розкинуте навкруги ще по инших горбах. І сходить зноу у низ на Хрещатик, себ-то на принципальну вулицю города.

Іду та читаю вивіски. Кидають ся менї в очи попереду усього такі написи: „парикмахеръ", (фризиєр), „аптечный складъ" і „юроташъ" (що на одно виходить), „булочная" і „кондитерская" (цукорня), а за те на далекім плянї стоять такі написи, яких повно в містах австрийських в роді реставраций, шинків, а у Відни кавярень. Той „парикмахеръ" буде вас тут переслїдувати на кождім кроцї, поки не привикнете до його особи. Чужосторонний чоловік відчитує духа суспільства навіть з найменших дрібниць. Великі волохаті шапки, чорні у мущин а білі у панночок і башлики, овіяні якоюсь специяльною атмосферою, нїчим не схожою з Европою. Носильщики з білими хвартухами підходилиб радше під понятє кухарів. Ізвощики, се тип повен фантазиї. В довгих юбках по землю, підперезані червоною перевязкою, в характеристичній шапцї, всї однакового крою, представляють з себе тип „общерусского" фірмана. На невеличких залубнях мкнуть вони дуже скоро, а два ряди металевих гузиків на плечах викликає вражінє, немов би вони лїтали на крилах. Пригадують ся зараз Гоголївські „Мертвыя души", в яких український поет-писатель звеличав „птицу-тройку".

Київ з огляду на своє природне положенє має в Росиї славу одного з найкращих міст. Він зачисляєть ся і до найкращих городів Европи як: Ґранада, Неапіль, Штокгольм, Константинополь. Розкинув ся по горах на правім березї Дніпра і вони спадають до ріки струнною високою кручею. Звідтїля край як на долони; видно безкраї степи, міста й села далеко довкруги. Чудний буває Київ на весну, в лїтї і в осїнну пору. Тодї весь затоплений в зеленї тай сам мов китиця. Околиця Київа прегарна, а проїздка по Дніпрі у ясну маєву нїч належить саме до тих коротких моментів житя, за котрі хочеть ся віддати решту.

На красу Київа складаєть ся не сама тїлько природа, але й штука. Має він оригінальну архітектуру, сливе свій власний стиль, подиктований знаменитим материялом — жовтою цеглою. Будови знадвору не тинковані, тільки намазані тоненькою верствою колїрового рощину та вигладжені, а відтак зверху поклади цегли підчеркнено лїнїями з темного кіту. Нерідко будови задержують свою природну краску — жовту цеглу і цїле місто ясне і веселе. Будови характеризує пишна технїка. Давнїйше спроваджувано до того Великоросів, славних цеглярів; тепер вже виробили ся мулярі домашні. Кожда цегла положена з прецизиєю а в орнаментах оброблена з артизмом. Звичайно будови ті ніби ренесансові, але в них богато оригінальних мотивів. Не місце тут описувати церковну архітектуру з великокняжої доби дотатарської. Вона видержана в строгім візантийськім стилю, о скілько пізнїйші часи не наложили її своєї маски. Се поясняєть ся тим, що много церков двигнули з руїн і построїли нові, незабутньої памяти два українські мужі: митрополит Петро Могила і гетьман Іван Мазепа. Копули всїх церков криті золоченою бляхою і жевріють вогнем на сонцї.

Богослуженє відправляєть ся з великим торжеством; старі традициї суворого візантинїзму сплїтають ся в них з вимогами нових часів. Нїгде я не помітив так ясно як тут тої анальоґії а навіть конкуренциї церковного ритуалу з штукою театральною. Богата застава, ризи і костюми прислуги та хору, штука малярська і декоративна а врештї славні сьпіви зливають ся в могутне средство експресиї. „Заходьте у вечір до Володимирського собору, сьогодня концерт, я буду також" — каже менї знакомий. А сей Володимирський собор — одно чудо. Видїв я дещо величавих храмів нїмецьких та польських, але Володимирський собор не скоро знайде собі пару. Се молоденький нащадок старого роду, видержаний в строго византийськім стилю, ступаючий в слїди славного свого попередника св. Христа Спасителя в Москві, який ледви найде собі рівного в цїлій Европі. Київський собор св. Володимира коштував кілька мілїонів рублїв.

Мушу натякнути, що тут люди любують ся в басах. От приміром в Софійськім соборі. Там баси як дзвони. Неможливо, щоби ті голоси відповідали вимогам душі, котра потребує чогось більш нїжного, сердечного — в тих голосах дрожить візантийський абсолютизм, аподиктичний тон грози і кари. Колиб їх послухав ідолопоклонник любої природи, погадав би собі, який страшний мусить бути сей християнський Бог.

Єсть тут гарний репрезентант стилю великоруського — жіночий манастир княгинї Александри Петровни і арабського — караїтська божниця, обі будови недавні.

Але ще більш ріжноманїтне населенє міста. Яких тільки народів тут не має! Є „русскіе", є Поляки, Жиди, Татари, відтак Німці, Вірмени, Грузини. Є ще много инших а між тими навіть — — „Малороссы". Є то маса людий за сильна по своїй індивідуальности, аби асимілюватись з „кацапами", а за слаба, за інертна на те, щоби стануть на рівних ногах. На всьо є, чи то піти у соловцовський театр, чи до опери, чи на чайок, чи на „каток", чи на „бал", чи на „зал", нема тїльки на выписку дешевої „Ради", „Вістника", або на закупно иншої корисної книжки, дарма що одиниці жертвують свою особу і своє добро для піддержаня загального дїла. Сьвідомість національна в ширших кругах нашої інтеліґенциї не увійшла ще їм в кість і кров. Мову українську скоро обміняють росийською, або таки постійно її між собою уживають і то люди, що працюють на українській ниві і щиро віддані сій справі. Се натуральний стан, який і Галичина переживала тому 40 лїт назад. Та все йде до лїпшого. Крім старших патріотів стає до праці чималий гурт молодїжи: твердої, інтеліґентної, моторної. Головним розсадником національного руху є трупа М. Садовського, що грає в театрі товариства „Грамотности", яке недавно закрито. Грає щоденно, а в неділї й сьвята дає по два представленя. Має гарні збори і звичайно нестає білєтів. Гра добра і дуже добрий хор. Далї: концерти, наукове товариство, „Просьвіта" і лєкциї популярні що неділї в товаристві „Трезвости" посувають на перед народну справу.

Не купите марки, не вишлете листа, не купите квітка до театру, не ставши „въ очередь" то є гусаком в черзї. Воно справедливо; усувають ся через те натовп, метушню, а вводить ся мирний лад. Всеж таки з початку було менї сьмішно дивити ся на тоті довжезні гусаки, бо вони підсували менї гадку про затрачені душі, що просять ся до чистилища.

Гуляти йде всьо в зимі на Хрещатик. Широка вулиця приоблекла ся в послїднім часї перед японською війною в новомодні будови, магазини, ресторани, всьо на европейській лад. Тодї найшла була на Київ будівляна горячка. Люди будували тодї, хоча тисячка цегли коштувала 18 карбованців, а перестали будувати потім, хоч тисячка тоїж цегли провалила ся на 8 карбованців а відтак на

спорів і конфліктів. Єдиною розвязкою наболілого національного питаня може бути тільки перебудова австрийської держави на основі національно-територияльної автономії. Се є домагане нашого народу і наших послів. Одначе мабуть чимало ще часу упливе, чимало потрясень переживуть народи Австриї тай сама австрийська держава в своїй цілости, поки рішаючі круги під пресією історичної конечности здецидують ся для ратованя держави на таку радикальну перебудову цілого устрою монархії.

Українська справа в росийській Думі.

(*Конець.*)

Читаємо дальше в проєкті 33-ох:

Головною причиною такого дивного підупаду осьвіти серед української *людности* була одірваність школи від народу. Осьвіта народу не тою мовою, якою він думає, почуває й говорить і якою безпосередне виявляєть ся все *його духове жит,є* — не може бути міцною. Рідна мова — се наймогутнійший фактор народної осьвіти, і сей фактор повинен уживатись в українській школі, коли дійсно мати на думці просьвітні інтереси людности. Саме житє дбало про розвязаня сього питаня як-раз в такому напряму. Ще з половини 50-ох років з'являють ся українські букварі — Куліша, Шевченка, Золотова, Шейковського, Гатцука, Ященка, Конисього та инших; були уложені підручники і по инших предметах шкільної науки — Закону Божому, аритметиці. Фактично навченя українською мовою вело ся в недільних і в щоденних школах, а також у тимчасовій педагогічній школі у Київі. Але потім швидко, з початку ще 60-х рр. з причин далеких від педагогіки, всї сї народно-просьвітні заходи *були* несподівано заборонені і з того часу уживанє в українській школі народної мови, як натурального засобу до науки, стало неможливим.

Мотиви, що викликали сї заходи, за наших часів, звичайно, уже не мають ваги, але про те справа ся не змінила ся й тепер, коли уряд виявляє більш терпимі погляди на національні вимоги шкільного навчаня. Так, допускаючи польську та литовську мову в число предметів навчаня народної школи в губернїях з партийною корінною польською та литовською людністю, міністерство народної просьвіти не поширює сеї міри на місцевости з українською людністю. Уже самими останними часами міністерство народної просьвіти оповістило правила, якими допускаєть ся рідна мова до вживаня в інородческих школах; а школа для людности, що говорить українською мовою, зостаєть ся в давнішньому становищи.

Питаня про мову навчаня треба розвязувати виключно з точки погляду просьвітних і взагалї культурних інтересів місцевої людности, а при такій умові навчаня рідною мовою однаково бажане і для української людности.

Майже всї відомі педагогічні авторітети, що працювали на териториї українських губернїй, з надзвичайною одностайністю висловлювались за навчаня в українській школї на місцевій народній мові. Член ученого комітету міністерства народної просьвіти д. Весель писав, що загальна осьвіта без опори на місцевий елемент неможлива і визиває необхідно, щоб „була уложена книга для читаня і на українській мові, якої книжки хоч більш менш здатної і до сього часу у нас немає, так що на Україні в сільських та повітових школах і нема по чому вчити дітей рідної мови. А не вчити дітей рідної мови значать не дозволяти розвиватись народній мисли, всім духовим силам народа, значить назавше лишати народ в дитинстві. Коли ми почнемо вчити народ не його мови, то зробимо ще гірше; ми покалічимо самостійний розумовий розвиток народу, ми пожуємо всю його духову природу„ („Учитель" 1862 г.). Так само висловлювались инші відомі педагоги — барон Корф (в своїому підручникови для земських гласних і народніх учителїв „Русская начальная школа"), В. І. Водовозов, К. Д. Ушинський.

Громадські институциї, що так або инакше торкають ся народньої осьвіти теж постійно піднимали питаня про навчаня в українських школах рідною мовою. В чернигівському земстві питанє се виникало декілька разів, починаючи з 1870 року, при чому останній раз відповідне прошенє підняте було 1900 року. Такіж домаганя піднимались яремським та полтавським губернським земствами і деякими з повітових земств. Про теж клопотали ся й полтавська та одеська городські думи. Сільсько-господарські комітети в справі погреб сільсько-господарської промисловости — хотинський, бердянський, *ананєвський, лубенський, полтавський*, лохвицький, чернигівський, конотопський, вороніжський — також визнавали не бхідним вживанє в тій чи иншій формі в народній школі української мови.

Думку сю поділяє не тільки інтеліґентне українське громадянство. Вона глубоко пройшла в сьвідомість народних мас і болячо відчуваєть ся самим народом; випитуваня селян не лишає тут місця нїяким сумнівам. Одно з таких випитувань було зроблене ще за 60-их років у Полтаві; недавно опубліковано таке саме випитуванє, зроблене 1905 року в золотоношському повіті на Полтавщині.

Запитані всї селяни, з винятком декількох одиниць — висловились за необхідностию школи і книжки на рідній українській мові.

Нехтуванє живою народною мовою в школї витворює непереможні перепони натуральному розвиткови школярів. Замість того, щоб всю свою увагу звертати на розуминє змісту того, що треба вивчити, школяр найбільшу частину своєї уваги звертає на розуминє невідомих слів. Весь час, таким чином, сили розуму школяра двоять ся з одного боку — на зрозуминє незрозумілих слів, а з другого — на вивченє невідомих наук. Така складна й трудна праця для звичайного школяра непомітна і наслідком сього є те, що ні одної з двох зазначених цїлей не можна більш-менш осягнути.

Насамперед, недосягаєть ся вивченя російської мови, на що фактично направлено все вченя в українських школах. Російська мова, якої вчать без допомоги тої мови, якою звичайно завсїгди розмовляють школярі, і після закінченя шкільної науки лишаєть ся для колишнього школяря збираниною більш меньш незрозумілих слів. „Є в нас, кажуть учителї з Полтавщини, дорослі, що скінчили школу, і читають Пушкина, Лермонтова, Достоєвського і пишуть про них таку нїсенїтницю, що аж нїяково слухати". („Очеркъ состоянія народнаго образованія въ Полтавской губ.). Теж саме стверджують і учителї з Чернигівщини („Отношеніе народа къ грамотности" — Земскій зборникъ Черниговской губерн. 1899 г.).

Далї, навчаня нерідною мовою затрудняє й затримує загальний розвиток учеників. Школа (з чужою викладовою мовою) не користуєть ся мовою учеників, як головним просьвітним знарядем, а навчаючи їх нової мови, марнує час на те, щоб утворити з учеників якихсь палїмпсестів. Очевидно, що вихованцї такої школи, при рівности всїх инших умов, стояти муть значно низше тих, кому поступаючи в школу *треба було не забувати*, а тільки вчитись, прилучаючи шкільні збірки до величезного дошкільного запасу думок" (проф. А. Потебня. Языкъ и народность). В українського школяря *попередний* запас думок розвивав ся мало. Нові слова, які стосують ся до знайомих розумінь, малюють їх в якомусь новому, неприродному видї й осьвітленю і по сутї вносять плутанину навіть в той запас емпіричного досьвіду, з яким дитина вступала в школу. Рух наперед відбуваєть ся помалу, пасивно, апатично й не має цїлком сталих наслїдків. „Виклад науки мало зрозумілою мовою веде до чисто механічного вивченя, з малою участию розуму, сьвідомости, льогіки й без жадної участи уяви, фантазиї, асоцияциї ідей. Звідси — каже докладчик одного з південних сільсько-господарських комітетів, — випливають неминучі сумні наслїдки: брак охоти до знаня, слабий розвиток грамотности, рецидива безграмотности. Найбільший процент рецидивістів-неграмотних помічаєть ся також в українськім районї військових округів — харківський та київський" (Доклад хотинського сїльсько-господарського комітету). Рецидива неграмотности — з'явище серед української людности занадто звичайне й помічаєть ся вже через 3—4 роки по виходї з школи. „По умовах нашого сільського житя, грамотність, набута у віцї від 8—12 років, по виходї з школи часто-густо забуваєть ся цїлком" (Доклад шкільної комісиї чернигівському губернському земському зібраню сесиї 1880 р.). „Відвідуючи школи, як член шкільної Ради — казав голова чернигівської земської управи д. Хіжняков — я зустрічав по селах приклади, що через 3—4 роки по виходї з школи цїлком забували читать" („Педагогическіе курсы для учителей Черниговской губ.").

Шкідли і наслїдки заборони українського слова в народно-просьвітній сферї констатували навіть органи самого уряду. Так комітет міністрів, обмірковуючи з кінцем 1904 р. питаня про скасованє сих заборон, признав, що вони „стоять на перешкодї піднесеню нинїшнього низького культурного його (*українського населення*) рівня". Великий російський педагог К. Д. Ушинський, говорячи про негативні боки української школи, що нехтує рідну мову учеників, малює таку—виключно *яскраву* — картину. — „Мало успіху мат-ме та школа, — пише він, — в яку дитина переходить з дому, як з раю в пекло, і із якої вона біжить, як з темного пекла, в яком.у все темне, чуже й незрозуміле, в світлий рай, де все ясно, зрозуміло й близько серцю". А майже таке вражінє повинна справити школа на українську дитину, коли вона починає ходити в се чудне місце, в якому в одному на цїле село балакають незрозумілою мовою. Дитину, що не чула в дома *жадного великоруського слова, починають* в школї з першого-ж дня ламати на великоруський спосіб, і ще було-б добре, коли-б на великоруський, а то на той неможливий жаргон, який виробляєть ся в малоосьвіченого українця, коли він силкуєть ся вимовляти „по руському". Така школа з першого-ж дня й досить грубо нагадує дитинї, що вона не в в дома, й без сумнїву, вона покажеть ся їй чужою. Коли така школа не пустить коріня в народне житє й не принесе для неї корисних наслїдків, то чого-ж тут дивуватись. Инакше й бути не може. Така школа, насамперед, стоїть значно низше самого народу: яке-ж значінє має вона з своєю сотнею зле-вивчених слів перед тією безконечно-глибокою, живою й повною мовою, яку виробив і вистраждав собі народ протягом тисячолїтя. В друге, така школа безсила, — бо вона не будує розвій дитини на єдино-родючому духовому грунтї — на народній мові й народному духови, що відбив ся на сій мові. В трете, нарештї, така школа некорисна: дитина не тільки входить до неї з сфери чужої для неї, а й виходить з неї ту саму чужу для неї сферу. Незабаром дитина забуває тих кілька десятків великоруських слів, що дала їй школа, а разом з тим забуває й ті розуміня, що були до них привязані. Народна мова й народне житє знову опановують її душу й заливають та виганяють всяке вражінє школи, як щось зовсім чуже. Що-ж зробила школа? Гірше, ніж нїчого. Вона на кілька років затримала природний розвиток дитини; лишаєть ся, правда, грамотність або краще мовити, напівграмотність, і то незавжди, може вона здатись хіба на те, щоб напівросийською мовою написати якусь ябеду. Душу-ж людини така школа не розвиває, а псує". (Збірник педагогічних творів К. Д. Ушинського).

Затримок в духовому розвитку української людности, як результат лихої постановки шкільної справи найшкодливійше відбиваєть ся на всїх боках житя народа й в тому числї — на економічному. Сучасне мізерне економічне становище української людности, що заселяє *найбогатші краї Росиї і терпить хронічну* скруту на своїй благословенній землї, не маючи спроможности через свою темноту і залежну від сего байдужність що до змїни стародавних способів хозяйнуваня на більш рациональні, — в значній мірі має в своїх підставах ті духовні пута, якими скуто розвиток талановитого народу через занедбанє найбільше природних і певних шляхів сего розвитку. „Селянин-Українець читає значно менше, нїж великорос і навіть *здебільшого цїлком відмовляєть ся* від книжок по сільському господарству та медицині, ні трохи їх не розуміючи, і, значить, йому бракує того могутнього средства, якого він міг би вживати для підвисценя своєї сільсько-господарської культури і для охорони свого здоровля від хороб. Через те нїчого дивувати, що книжки, видані для *народа хотяб* і українськими просьвітними товариствами (Харківське, Київське), але російською мовою поширюють ся переважно *не по українських селах, а по далеких північних великоросийських* губернїях. Нїчого дивуватись, що при таких умовах безсторонними спостереженями сконстатовано факт млявого культурного зросту Українця, а в звязку з сим стоїть і низький розвиток його сільсько-господарської й промислової культури". (Доклади лохвицької комісиї).

Надто шкідливі наслїдки занедбаня місцевих елементів в українській школї цїлком очевидні. Вживанє тут української мови, як найбільше придатного способу викладів знання, особливо на перших кроках навчаня дїтей, що тільки вперше *прийшли* до школи, і навіть як способу навчаня російської мови, доконче потрібне. І тільки в такім разї будуть усунені ті перешкоди, що стоять на шляху природного духового розвою українських школярів, і буде дана спроможність тим останнім стати в однакових педагогічних умовинах і на однакому духовому рівні з їхніми великоросийськими братами. Так само, тільки при тій умові — при вживаню живої звичайної мови людности, — можливо успішно навчатись і російської мови, яка є обовязковим предметом викладів в початковій школї, як мова державна. Перебувши настільки значний заколот, зовнішний і внутрішний, Росия вимагає по змозї повного використаня самодіяльних сил людности, бо тільки при тих умовах можливо осягнути красшу будуччину, коли умовини політичного житя прийдуть до нормального стану. Для розвитку сих сил — духовних і материяльних — поміж українською людністю одною з істнуючих умов є допущенє по школах народньої мови, як наймогутнійшого засобу шкільного навчаня, придбаня знаня і взагалї культурного і економічного прогресу народних мас, а так само й пристосуваня шкільних підручників до розуміня й умовин житя і побуту місцевої людности. Шлях для такого именно розвязаня сего питаня вже *відкрито відомством*, що виявило в сім випадку найбільшу чутливість до потреб місцевого житя й школи, — найсьвятійшим синодом, який, зважаючи на заяву духовенства подільської губернії, дозволив учителям церковних шкіл в місцевостях з українською і молдаванською людністю, користувати ся для навчаня рідною мовою учнів, а також дозволив подільському епархіяльному начальству завести по двохкласових школах епархії та в винницькій церковно-учительській школї навчати ся української мови. Разом з тим найсьвятійший синод поставив на черзї й загальне питанє про пристосованє шкільних книжок та підручників, що вживають ся по церковних школах південно-західної країни, до потреб місцевої людности і до його побутових властивостий (Указ найсьв. синоду на імя Парфенія, еп. подільського й брацлавського, з 12 жовтня р. 1907). Коли, таким способом, найвисший орган духовні управи — найсьвятійший синод — почав вживати української мови по школах українського района, коли він визнав необхідним видати українською мовою Слово Боже, маючи на метї справжню допомогу духовним інтересам місцевої людности, то тим же самим шляхом найбільш раціональних способів просьвіти народньої маси треба йти і відомству народної осьвіти". —

Так звучить проєкт 33-ох і його мотивованє. Як бачимо, праві депутати з України — селяни і кілька батюшок, — що вийшли до думи як кандидати правительства — станули в тім проєктї виразно на українську почву. Цїле мотивованє сего проєкту нїчим не відбігає від анальогічних заяв тих лївих українських кругів, що замарковані як „украинскіи сепаратисты".

Факт внесеня наведеного проєкту групою 33-ох правих українських депутатів єсть безперечно проявом незвичайно знаменним, як сьвідоцтво незвичайної животности української справи в Росиї, а заразом знаменитою відповідию на всї теревенї „Галичанина" про недостачу „естественныхъ основаній" в українства. Чи-ж може бути красший *доказ стихійної сили* українства від сего факту, що сій стихійній силї піддало ся 33 правих, первісно правительственних депутатів?! І чи можна чим красше зааргументувати за українством, *як тим фактом*, що авторами наведеного проєкту є як-раз селяни і батюшки з України, т. є. корінні автохтони її?!

Санация краєвих фінансів.

В суботу почала ся у Відни в одній з комісийних саль парляменту *під проводом мін. скарбу* гр. Коритовського анкета в справі краєвих фінансів. В анкетї беруть участь як експерти представителї усїх коронних країв та репрезентанти правительства. Анкета ся мала відбути ся (на основі резолюциї парляменту з 28. черня 1907 р.) ще у вересни, але задля ріжних причин відкладано її аж до теперішного часу. Приходить ся тій анкетї *обдумати засоби для санациї* краєвих фінансів, які по всїх краях Австриї представляють тепер стан незвичайно сумний. Зложили ся на него ріжні причини, а в першій лїнії наложенє на поодинокі краї ріжних тягарів, як удержуванє жандармериї приміщенє війська і т. д. без дозволу на *самостійну* податкову політику. Не мало завинила також неодвічальна господарка соймів, в яких ведуть провід не дійсні заступники народних інтересів *але оборонці привілеїв*, оборонці *егоїстичних* клясових інтересів *шляхотсько-дідичівської* кліки.

Делеґати краєвих Видїлів вже не раз заставновляли ся над способами санациї краєвих фінансів та не могли дійти *до бажаного* успіху і задля відмінних обставин, які панують в поодиноких і задля опору правительства пром. проти таких постулятів на дозволенє краям на визискуване гірських вод як *сили до* електричних заведень, на заведенє краєвих належитостий стемплевих та побиранє оплат від спадщин. Тепер остає ратунок для краєвих фінансів *лише в горівцї!* Свободу в орудуваню консумцийними податками, добуту австро-угорською угодою ужиє тепер правительство згл. парлямент на *підвисшенє* горівчаного податку, щоб збільшений дохід з сього жерела переказати на покритє краєвих вимог. Санацию краєвих фінансів якими орудують репрезентанти упривилейованих кляс, доведеть ся переводити отже підвисшенєм доходів з консумцийного податку, який своїм тягарем спаде саме на найбіднїйші народні верстви...

Мін. Коритовський, отвираючи наради анкети, зазначив що сума 25 мілїонів, яку держава тепер переказує краям, не довела до уздоровленя краєвих фінансів, треба отже оглянути ся за иншими жерелами. Мін. скарбу признає конечним, щоб держава прийшла краям з помочию, але при тім вказує на недостаточність засобів державного скарбу особливо по ухваленю зниженя цукрового податку, яке проведе за собою *скарбовий* убуток в сумі 28 міл. корон. Новим жерелом доходу може бути — на думку міністра — підвисшенє податку від горівки, із якої досї побирає держава для країв по 20 корон від кождого гектолїтра, що давало загальну суму 19 міл. При сім однак хоче правительство запевнити собі і якийсь удїл в сих доходах і дальше увільненє особисто-доходового податку від додатків автономічних, якими може його край обтяжувати *до* висоти 10% *без огляду на специяльний* цїсар. дозвіл. Міністер пригадує анкетї, що її задачию мусить бути обдуманє такої санациї, щоб жертви, які має зробити правительство, вийшли на користь країв, а не *ослабили основ* державної господарки. Евентуальні пропозициї можна поділити на три групи: 1) переказанє державних податків або державних засобів взагалї на користь країв, 2) обнятє державою задач краєвої адмінїстрациї та 3) покритє державою частини коштів поодиноких адмінїстрацийних галузий.

В дискусиї промовив перший експерт, посол до сойму чеського, д-р Епінґер та заявив ся за тим, щоб держава ради санациї краєвих фінансів дотувала видатки на шкільництво та перебрала на себе удержуванє війська, бо се є цїли чисто державні. На увільненє особисто доходового податку від автономічних додатків згоджуєть ся.

Другий експерт д-р Геропьд заявив ся також за тим, щоб половину платнї учителїв шкіл нар. покривала держава. Крім того повинна вона перебрати на себе кошт будови льокальних зелїзниць, до тогож слїд би признати краям податок спадковий, переносні належитости і податки від краєвої продукциї на поли природних скарбів землї, як вуголь, мінеральні жерела, водні сили і т. д. Вкінци *пропонує утворенє по краях* комісий зложених з представителїв краєвого видїлу і державного скарбу, якіб в порозуминю з міністром просьвіти підготовили дефінітивну розвязку квестиї краєвих фінансів.

Експерт зі Шлеска бар. Седльнїцький доказував, що підвисшенє податку від горівки, не доведе ще до санациї краєв. фінансів, тому треба би звернути ся до палати панів, аби вона відкинула закон про зниженє цукрового податку, порішений парляментом.

Експерт проф. Волчинський з Буковини вимагав, щоб на случай підвисшеня податку від горівки *роздїлено одержаний* дохід з наших країв рівномірно до консумциї, бо найбіднїйші краї консумують найбільше горівки.

Дальші наради анкети відбувають ся нинї.

По виборах.

(*Дописи з краю*).

Коломийщина. Пройшли вибори, тож варта-б нам застановитись над причинами нашої неудачі. Як звісно, українські кандидати так з сїльської курії як і з міської перепали: в сїльській курії против москвофіла в міській против польського народового демократа. І як з одної сторони перепаденє нашого кандидата в міській курії не можемо зачисляти до втрат, бо по мандат з міста Коломиї не убігавсь до тепер не то жаден Українець, а просто жаден опозицийний кандидат, так з другої сторони невдачу українського кандидата в сїльській курії мусимо уважати за дуже болючий удар. Що правда, триумф побідного москвофіла дуже мізерний, бож лише завдяки польсько-хрунївським голосам він незначною більшостю (5 голосів) вспів повалити свого суперника. Коли-ж ми такий сукцес москвофіла назвали болючим ударом, то лиш тому, що в значній части ми самі спричинили його. Виборцї-Українцї як також їх кандидати (а було їх 3 а то 2 н. демократа а 1 радикал) погодились на зборах виборців з дня 21. II, в той спосіб, що за більшостю голосів підуть прочі 2 кандидати і їх прихильники виборцї. Наші місцеві кандидати тодї уступили, а на їх місце видвигненю кандидатуру д-ра Окуневського. Прийшло до голосованя, при якім однак значна більшість виборців заявилась за кандидатурою радикала Лаврука. І тут зачинає ся фалальна помилка нашої повітової організациї, яка підорвала мабуть до решти симпатиї для нашої партиї у селянства.

Коли-б наші провідники були консеквентні і політично зручні, то певно не були-б наклонювали невеличкого числа наших виборців голосувати на д-ра Окуневського, а казали-би солїдарно голосувати на Лаврука, тодї і мандат був би уратований і наша партия в повітї зискала би симпатию населеня. *При виборі комісиї і при* першім голосованю показалось, що Українцї мали абсолютну більшість, бо комісия вийшла наша і на наших кандидатів впала при першім голосованю 203+21 голосів, то є о 8

12. На томуж Хрещатику найбільше житя. Тут перекупні вигукують „Паслєдния новости", продають газети, книжки які то там інтересні по зниженх цінах і таке инше. Тут молодіж проходжуєть ся там і назад та забувши про решту, зачіпаєть ся очима, подібна тим до тих порошин, що граються ся на сонці, крутять ся довкола себе, поки не опадуть врештї на землю, а на їх місце піднімуть ся нові тумани.

На кінець треба згадати про погані теперішні відносини. Грабежі, розбої, злодїйства а що найважнїйше калїцтва і морди невинних людий, переважно безкарні, витворили тїсну атмосферу. Люди мусять бути обережними. Двері всюди зачиняють ся на ключ, відтак на два гаки, а через середину перепоясані ланцухом. Відповідно до того поставлена служба; без рекомендациї годі куди йти. По війні настали злі часи. На одні продукти найшла дорожня, другі підупали в цінї. Подорожіла провізия і мешканя. Чужинця ударить зараз на вступі явна нужда по улицях. Розвела ся сила жебраків. Між ними нещасливі жертви послїдної війни, безногі та безрукі салдати. Молодицї просять ся у найми, бо їх чоловіки, як пішли на війну, так пропав слїд за ними. І то ще добре, як самі, але зле, як з дїтьми. Розходять ся по жебрах. І є їх сила! Та конець ще не на тім. Є певна чутка, що дильомати виженуть знов бідний, невинний нарід на нові масові морди за Кавказ, а тимчасом кождий себе в душі питає, що буде далї.

Що буде далї?

Питанє остаєть ся без відповіди — ось як чорна беводня. Кождий міркує для себе, та пари з уст не пускає. Тревога кнеблює всїм рот. Ось недавно зайшов я до одного шевця з орудкою. Швець як на своє ремесло чоловік тямущий, але тепер обірвала ся робота і він сидить з жінкою і дїтьми. Зміркував я, що коло них біда і я сказав, що в хатї у *них зимно*. Хотїв менї щось сказати на те і був дуже схвильований но вкусив ся в язик. Та зворушений таки не вдержав: „Піду — мовить — жебрати! Я, моя жінка і мої дїти!" А ось такий припадок, що тронув мене до живого: Йду я через базар вечером і бачу, що якийсь чоловік середних лїт плаче. Приступив я до перекупки і запитав її, чого він плаче.

„Їсти хоче!" — відповіла менї.

В тюрмах народу аж гуде, зовсім як в улию. Повна тюрма набита. Часом можна видїти смерком, як перетягає вулицею якась каравана. Козаків 25 з вимїреними рушницями та череда инших посїпак йдуть двома рядами і ведуть двох-трох людий, закованих у кайдани. Відділом доводить офіцир. Ведуть їх там, де їм і амінь — ранком до схід сонця.

Ось вам сильвета сучасного Київа.

Київ 3/III. 1908.

Осип П.

більше від москвофільсько-польсько-хрунівських. При другім голосованю впало на рад. Лаврука 216 гол. а на москвофіла Миронюка 221. Чотирох наших виборців в межичасі між одним а другим голосованєм перекуплено, крім того спроваджено ще 2 вірилістів, а знова з нашої сторони один голос уневажнено (чому аж при 2-гім голосованю?!), а трох виборців, між тими два сьвященики оо. Вергун і Гавриш, з неоправданої і незрозумілої причини здержались від голосованя. Як сказано був-би мандат уратований, як би відразу всі українські виборці були віддали голос на одного кандидата, бо аж по першім голосованю виборчі махери, знали кілько ім ще бракує і легко вже тоді постарались о тих пару голосів. Народ страшно обурений тим, що через якісь личні неприязни не прийшло між укр. виборцями до порозуміня; відгрожуєсь тепер на нашу партию, зваляє вину за невдачу на о. посла Войнаровського (якого уважає причиною того непорозуміня). Радикали роз'їджені упадком Лаврука, визискують се против нашої партиї і ширять агітацию, щоби на вічах жадано від о. Войнаровського зложеня мандату. Одно лихо вже сталось, тепер готово бути ще й друге.

Про невдачу при міських виборах не було-б причини згадувати, як би не нїкчемна тактика москвофілів та хруненя деяких „своїх." Всемогуча магістрацька партия постановила після традиції вислати до сойму „pana burmistrza" і певно сей пан був би вийшов хочби лише для того, що він „burmistrz" отже „владза", проти якої будь який смертельний горожанин-податник не зважив би ся повстати при явнім голосованю. Але зачули москвофіли, що Українці хотять ставити свого кандидата, тож — думають собі — треба бодай тут відплатитись за вибір Миронюків, Дудикевичів et tutti quanti та при кождій нагоді стали манїфестувати ся як сторонники pana burmistrza. Коломийська Польонїя скликала на 16 лютого „ogólne zgromadzenie wyborców" розумієсь лиш своїх „zaufanych", а за комітет підписались між иншими й два „Rusini" господин І. Микитюк і г. Михаїл Білоус. Першому не дивуємось; атже він ще тамтого року на Колїшерівських зборах деклямував славнозвісний стишок свого патрона Костецького „Во імя Отця і Сина". Але другий „Rusin" се-ж нїхто инший як „издатель" премногих „лубочних" москвофільських видань, як редактор „русскої" газети для народа „Русская Рада" і стовп тутешньої московщини. Та не кінець на тім; сі два чесні „Русини" прибрали собі до кумпанії ще 3 міщан (і то одного проти його волї) та видали відозву до виборців міщан, в якій ломаною московщиною взивають своїх собратів віддати голоси на господина Іоанна Клеского бурмистра.

Дальше появились на мурах міста (головно магістрату) величезні афіші де безіменний „комітет" передруковує відозву звісного комітету і взиває голосувати на госп. Клеського. Вкінці при виборах міщани-кацапи агітували завзято за кандидатом вшехполяком без жадної женади; мовляв: „хлїб за хлїб". А сам лїдер кацапського штабу віддав манїфестацийно голос на кандидата „Ради Народової."

Наш кандидат д-р Раковський одержав на 1365 всїх голосів 123. Мала се часть, але треба признати, що з огляду на явність виборів, на особу (бурмістра) контркандидата се не зовсїм дрібне число. Треба ще й се додати, що голосованє відбувалось в одній салї, натовп був страшний а комісия очевидно протегувала сторонників Клеського так, що наші виборці мусїли товпитись 5—6 годин, нїм змогли віддати голос. Деякі, більше слабодушні, не видержали так довго і забирались з нїчим. Зле також сталось, що агітация за нашим кандидатом розпочалась дуже пізно, а афіші появились ледво в день перед вибором, і що при комісиї не було жадного нашого сторонника, хоч в магістратї маємо своїх людий, так що наші виборці були віддані на ласку і не ласку панів вшехполяків. Та се перші кроки до орґанізациї в містї, тож мусить ся все оправдати. Зазначити треба з признанєм, що на нашого кандидата впало також кільканацять голосів від чесних Поляків і Жидів. Честь їм за се!

Нїмці-кольонїсти, які дотепер все і всюди попирали магістрацьку клїку і які своїми голосами (побіч т. зв. „штройзаку") задецидували про вибір Колїшера, тепер побачили, що таким поступованєм самі себе гублять і длятого вже при теперішних виборах поставили свого власного кандидата Вебера, на якого впало 84 голосів. Сей рішучий крок Нїмців страшно обурив наших матадорів і вже невдовзї будемо мати новий хрестоносний похід, тим разом проти „Szwabów". Щасть Боже Вам, панове, на новім шляху!

Ч.

Бобреччина: Зараз по виборах була в „Дїлї" поміщена долись з осьвітленєм їх результату. Вважаю вказаним доповнити її в дечім. Як звісно, гр. Мицельський „побідив" більшостию кількох неважних, бо украдених при правиборах голосів. Наша польонїя розуміє соромність такої побіди і нї трохи не ликує з її приводу. Тимчасом наш нарід не впав на дусї, але противно зродило ся в нїм якесь постійне завзятє. Хрунї бояли ся його вже в день виборів, так що кожду партию хрунів відвозила до дому ескорта жандармська. Деяким хруням роздано в старостві револьвери, які однак якось не дуже залякали селян, бо майже нема днини, аби не прийшла вість про досадний самосуд населеня над хрунями. Одним з товчків, що причинив ся до піднесеня духа в народї, був фактъ, що навіть деякі писарї громадські та війти попирали кандидатуру ред. Цегельського і голосували на него під перехрестним огнем з очий старости, комісарів, віцемаршалка повітового, люстратора повіт. і т. д. Именно годить ся тут публично зазначити, що писар з Лїщина, п. Оленський, дуже інтелїґентний і жвавий селянин, на якого підмогу партия Мицельського зразу числила, не лише, що сам голосував на нашого кандидата, але ще й через увесь час виборчої кампанії горячо попирав своїм впливом нашу народню кандидатуру та агітував щиро і успішно за нашим кандидатом. За його проводом власне пішли виборцї з Оттиневич, Калинівщини та з деяких инших сїл і віддали свої голоси (як писар з Оттиневич, п. Походжай, на якого з польського боку також була чимала пресия) на ред. Цегельського. Коли зважити, під яким обухом є громадські писарі, треба пп. Оленському і Походжаєви публично признати горячий патріотизм і самовідреченя, а то тим більше, що люстратор повітовий, Карасевський, (з роду Русин — очевидно хрунь!) при посередництві війта з Стрілич, Савули, та аптиаря з Стрілич, Тунеса, напирав на війта з Лїщина (рідного брата писаря Оленського), щоби Андрій Оленський схрунив, а другому виборцеви з Лїщина (Борикови) обіцював 50 К за голос.

Вкінци годить ся ще згадати, що в день виборів з'їхав до Бібрки на просьбу виборців, посол Брайтер, що піддержувало наших виборців на дусї. — *Виборець.*

Заграничний огляд.

Панславістичний конґрес.

„Новое Время" незвичайно врадувало ся з тої причини, що остаточно й польські посли віденського парляменту заявили свою готовість брати удїл в обрадах над уладженєм славянського конґресу. Через те — міркує „Н. В." — буде запевнений удїл всїх Славян в задуманім конґресї. Правда не візьмуть в нїм удїлу Русини, але за те будуть грати ролю їхних репрезентантів Марков, Глєбовєцкий et tutti quanti. Ніби виходить воно глупо, що український народ мають репрезентувати ті, які проголосили себе недавно Москалями, але иншої ради надневські аранжери „славянофільської" комедиї серед даних обставин не мають.

„Нов. Вр." надїєть ся, що „розумний крок" польських послів зробить також конець неприхильному становищу одної частини польської преси проти панславістичного конґресу в Росиї. Ще би ні? Польська думка політична мандрує прецїнь дивними шляхами. Колись польські „народові демократи", які ведуть тепер провід в kol-і воювали проти „потрійної льояльности", а тепер бють чолами перед державними конечностями Відня й Петербурга, пересаджуючи в льокайстві консерватистів! Колись воювали вони в своїй пресї з усїх сил проти „славянських конґресів", спільности славянських інтересів і т. д., а нині вибираєть ся п. Гломбінський на „лобзаніе" з „истинно-русскими". Се й не дивне після того, як польські виборцї вибирають в Бродах послом російського амбасадора з... Коломиї.

Заманюючи Поляків на панславістичний з'їзд „Нов. Вр.", рівночасно виразно заявляє їм, що на нїм не може бути мови про які небудь політичні питаня себто най не надїють ся на політичні здобутки з сего конґресу. Конґрес має заняти ся орґанізациєю всеславянського статистичного комітету, аранжованєм подорожий славянської молодежі та уладжуванєм специяльних конґресів „славянських культурних робітників на всїх областях".

Питанє, де сей всеславянський конґрес має відбути ся чи в Петербурзї, чи де инде, ще не рішене, а буде воно полагоджене мабуть на недалекім з'їздї славянських журналїстів в Люблянї.

Конфлїкт Японії з Хінами.

Між Японїєю а Хінами прийшло до доволї серіозного непорозуміня, із якого при певних евентуальностях моглоб прийти навіть до оружної розправи між обома державами. Хінські власти арештували недалеко Кантону японський торговельний пароход „Кацу-мару", під закидом, що він везе контрабанду. Японія зажадала від хінського заграничного уряду безпроволочної видачі корабля. На те Хіни відповіли звиненєм та заоферували відшкодованє. Та се конфлїкту ще не залагодило, бо хінські офіцири конфіскуючи насильно японський корабель, зняли з него японську фляґу, що незвичайно обурило японське національне почуване. В виду того вимагає Японія конче видачі корабля, який держать Хінці в Квантунї, сатисфакциї за обидливе стягненє фляґи а також покараня винуватих хінських офіцирів, зазначуючи, що не думає входити в дальші переговори над сею справою. Коли Хіни не дадуть зараз бажаної відповіди, то Японія заповідає в своїм ultimatum — примінене крайних средств.

Здаєть ся, що Японія таки виможе на Хінах сповненє всїх своїх домагань.—Спершу удержувала ся верзия, що конфіската корабля „Кацумару" наступила на водах португальських, длятого то португальське правительство заложило евентуальний протест проти конфіскати Кацумару. Нинїшні депеші з Лїсабони на основі наспілих інформаций впевнюють одначе, що митові урядники хінські заняли корабель „Кацумару" на повнім мори а не на водах португальських.

НОВИНКИ.

— **Повиборчі переслїдуваня.** Пишуть нам: В селї Сосулївцї, повіта чортківського, зачинає жандармерия показувати свою „владзу" в той спосіб, що вишукує що може і тягає селян до громадської квнцелярії на „протоколи". Ледво кілька днів минуло, як списували протокол в справі „zaburzeń" підчас правиборів, а вже 4. с. м. ходили знова ягольницькі жандарми по хатах о 2. год. по півночи і стягали людий до громадської канцелярії. Причиною того мало бути слїдство против одного газди, з котрим війт (старостинський заушник) побив ся... Отже староству не досить того, що вибрало „свого" посла?! Для того, що Сосулївка мимо всїляких лайдацтв зі всїх боків таки вибрала своїх виборців, мусить тепер терпіти переслїдованя, а її виборцї не можуть мати навіть в ночи супокою. — *Громадянин.*

— **Москвофіли льокаями Польщі.** Пишуть нам з Тисьменеччини: Перед виборами москвофільська, чи хрунівська партия висунула на товмацький повіт хлопа, „господина" Болехівського кандидатом на посла до сойму, але знаючи, що за сим „господином" хлопи не будуть голосувати, вона проголосила знов кандидатуру хлопа „господина" Боднара. Отся компанія, Болехівський і Боднар, рушились оба по селах проголошувати кандидатуру Боднара, туманячи хлопів, що Боднар яко хлоп буде найлїпший хлопський посол. Темні хлопи і кацапи вірили, але сьвідомійші мужики проганяли їх з сіл як яку заволїклу дич. При самих виборах староста Попель, знаючи „поржондних старорусїнуф", Болехівського і Боднара, покликав їх на членів комісиї виборчої. Яко члени комісиї голосували перші, і стало ся, що Болехівський і Боднар, з партиї твердої, „русской", перші віддали голоси на кандидата „Ради народової". Так то зрадники народу і польські лизуни перед виборами туманили темних хлопів, щоб голосували за хлопським кандидатом Русином, а при самих виборах усї ті, котрі звуть себе „твердими Русинами", голосували на Поляка, аби пошкодити Українцям. Очивидно, Українцям не могли сили пошкодити, бо вийшов послом д-р Макух, а їх кандидат Боднар дістав всего три голоси, і тепер цїлий повіт дивить ся на кождого москвофіла з погордою, як на народного зрадника і польського льокая. — *Українець.*

— **На злодію шапка горить.** З Бучача пишуть нам: Професор історії натуральної при тутешній гімназиї, Юзеф Буржинський, той сам, що тримає ся слїпо „педагогічної засади: „ktoś musi mieć dwóję" та явно її голосить, сильно невдоволений тим, що „Дїло" звернуло увагу загалу а передовсїм краєвої ради шкільної на анормальні відносини в бучацькій гімназиї та закинуло деяким учителям картярство, хабарництво й всякого рода шкандальні вчинки. Видно проф. Буржинський має на своїй совісти неодин „смертельний гріх", тому, знаючи добре приповідку: що нині тобі, се завтра менї, уживає всяких можливих способів, щоби тільки не допустити до сего, аби про його моральні подвиги і проступки не заговорила котрась ґазета публично. Найбільше, здаєть ся, боїть ся „Дїла", чого доказом, що пробував уже підмовити купців безрог, своїх товаришів від зелених столиків у Андерманки, аби побили кореспондента „Дїла", а в клясах на годинах натуральної тільки й бесїдн, що про „Дїло"! „Psiakrew, baciarze — викладає Буржинський вже від місяця — rezunie! Tu, kanalio, jeden z drugim słuchasz, co profesor mówi, a potem idziesz do tych, co prześliznęli przez gimnazyum i teraz s... na profesora, aby pisali do takich gazet rezuńskich jak „Dїło". Szlak by was trafił! і т. д. Годі і сором повторити цїлий такий „виклад", бо скрізь нашпікований він ординарними, простими з улиці лайками і словами. Може би краєва рада шкільна припоручила свому делеґатови, котрий перебуває як-раз тепер в Бучачи на візитациї гімназиї, аби поучив проф. Буржинського, що його виклади на тему „резунів" і „Дїла" розходять ся зовсїм з предметом натуральної істориї та причиняють ся хиба до зменшеня поваги учителя між учениками. Злишним буде поясняти краєвій раді шкільній, який морально-виховуючий вплив на молодіж також поза школою може мати проф. Буржинський, коли ученики добре знають, що він жонатий, заплатив бувшій своїй слузї Міхалїні Бурмій, по переведеню угоди в ц. к. суді в Бучачи до ч.: Cl 46—7/2 на кошта алїментациї її неправесної з ним дитини 292 К 60 с., при тім кошта повитухи обовязав ся покрити особно. На разї вистарчить се про педаґоґію і моральні вчинки проф. Буржинського, котрий також вже купив собі хату; блисше будуть мусїли заняти ся ним наші посли в державній радї. — К.

— **В справі еміґрациї до Парани в Бразилії.** Подаєть ся до публичної відомости, що до нинї вільного перевозу через море з европейських портів до паранських в Бразилії нема. Коли той вільний переїзд буде не знати. Рівнож не знати, чи руських рільників буде паранське правительство брати на кольонїзацию до Парани! — Всї дотичні вісти, що агенти пускають межи руський нарід в Галичинї, є неправдиві. Правдою є лиш то, що хто тепер на свій кошт приде до Парани, той може набути через купно землю і пр. в Парані. Але хто має ґроші на переїзд з Галичини до далекої Парани і на купно землї ґамошної, дому і інвентаря живого і мертвого, то той хибаби не мав розуму, щоби покидав рідний край руський і їхав в чужі сьвіти на непевну долю. [Всї руські ґазети зволять повторити се оголошенє]. Від руського Товариства сьв. Рафаіла у Львові. — *Т. Ревакович.*

— **Зменшенє ґарнізону.** З Перемишля доносять: Військові власти зменшують від довшого часу тутешну залогу. Зачало ся се ще торік. Тепер перенесено до Полї другий баталїон полку кріпосної артилєрії, що був розмищений по тутешних „верках". За кілька тижнїв має наступити трансльокация 58. п. піхоти і одного баталїону піонїрів.

— **Судьба публїцистичного опришка.** Хто нинї не знає ославленого публїцистичного опришка, Альфонса Брандовського, що за ґроші намісника Потоцького і арцибіскупа Більчевського видає обскурну шматку „Goniec polski", де з непрактикованою доси в дневникарстві простаковатостию нападає на все, що невигідне політиці згаданих людий. Ми вже згадували нераз, як відплачують ся Брандовському соціялісти, занехуючи всякої полємики з ним у своїм орґані, а зате доносячи від часу до часу про иншу розправу, яка єдино надаєть ся супротив того опришка. Про послїдну таку розправу читаємо в суботнїшнім числї „Głos-u" ось-що: „Нинї о годинї 10 рано при ул. Підвалє ч. 7, перед льокалем редакциї вибив я по лици „редактора" Альфонса Брандовського за безпідставне киданє клевети в своїй шматці з дня 28 лютого. Альфонс добув револьвер з кишені плаща, але я загрозив йому, що буду валити, кілько влїзе. Револьвер сховав і пішов писати знову, щоб знов наорати по пищі". — *Ст. Закржевський".* — Так реаґують на напасти публїцистичного опришка лише соціялісти, хоч майже з кождого числа „Gońc-a" бризкає пїна скаженого уїданя на Українців, яких инакше не називаєть, як тілько „potomkami Gonty i Żeleźniaka"...

— **Позичка міста Львова.** Львівська міська рада рішила на своїм послїднім засіданю дня 5. с. м. затягнути позичку на будову нових лїній електричного трамваю в висотї 10 мілїонів корон в 4-процентових облїґациях краєвого банку. Позичка має сплачуватись в часї 57 лїт з річною амортизаційною ратою 4·55 прц.

— **Самоубийства.** Онодїшної ночи капраль 9. п. драґонів, Вісляк, кинув ся на Вульци під желїзничий поїзд і погиб на місци. Причина самоубийства не звісна. Вісляк мав бути укїченим ґімназиястом і походив з Чехії. — В Кракові застрілив ся ґімназияльний професор К. з причини недуги очий. Недавно мав операцию одного ока, наслїдком чого осліп. Тепер грозила йому операция другого ока. Побоюючись цїлковитої страти зору, відобрав собі житє. — До куплевого заведеня „Діянна" при ул. Словацького у Львові прийшла в суботу вечером молода женщина і занявши одну кабіну, вистрілила до себе з револьвера. Збігла ся служба і застала десператку розібрану на отомані з простріленою лївою грудию, з котрої текла кров. На столї знайдено візитовий білєт: Аделя Гінсбурґ, студентка фільозофії, ул. Костюшка ч. 5. Погоговля рагункової стациї відвезла нещасну до шпиталю. Лїкарі сгвердили, що куля не нарушила серця і застрягла в плечи, тому стан Гінсбурґівної не є безнадїйний. Мешкала у матери. Причина самоубийчого замаху не звісна.

— **Огнї.** В Ляшках горішних бобрецького повіта згоріли онодї дві загороди загальної вартости 13.100 корон. Шкода була тілько в одній третій части обезпечена. — На фільварку в Вербици равського повіта знищив огонь три господарські будинки. Шкода, майже в цїлости обезпечена, виносить 60.000 корон. — Чотири селянські загороди згоріли в Ульґівку равського повіта. Шкода, обезпечена тілько на 5.500 корон, виносить 9.200 корон. — В будинку латинської духовної семинарії в Перемишли вибух минулого тижня огонь, наслїдком чого згоріли стеля і підлоги другого поверха. Шкода виносить кілька тисяч корон.

— **Пожар театру.** В Майнінґен вибух в четвер по полудни пожар в ґардорнім театрі і знищив його цїлковито. З ґарного будинку лишили ся тілько мури. Огонь повстав в сутеринах наслїдком хибної конструкциї. Реквізити і ґардероба переважно уратовано, зате згоріла дуже цінна бібліотека.

— Дрібні вісти. З Чернівців доносять, що в суботу рано станиславівський тягаровий поїзд наїхав серед мраки на просторі Лужани-Жучка на резервовий поїзд, наслїдком чого вісїм вагонів розторощило, кондуктор Бітмар погиб на місци, а кількох потерпіло рани. — Бувшу жінку Леопольда Вельфлїнґа, Марию Адамович відставлено до віденської психіятричної клїнїки, позаяк ґрозила, що убє себе, Вельфлїнґа, а в послїднім часї хотїла підпалити на собі одіж.

Оповістки:

Календар. Завтра, ві второк: Тарасия еп., (лат. Францішки д.). Позавтра, в середу: Порфірия (лат. 40 мучеників).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ Репертуар руського театру в Бережанах. Сала „Сокола". Початок точно 7·30 вечером. Білєти продає раньше торговля п. Юзичинського і п. Гервого, а в день представленя від 6 вечером каса театру.

Ві второк, дня 10 марця с. р. „Ревізор з Петербурга" комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В середу, дня 11 марця с. р. „Фавст" опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Гунода.

☐ **Ситуация заробкова в Прусах** змінила ся: Розпочинають ся полеві роботи. Маємо зголошень на 5000 робітників, на місяць март, але не самих мущин і хлопців, але по половинї з жінками і дївчатами. — Виїзджаючі до Прус на роботу мусять мати робітничу книжку (не службову) або сьвідоцтво громадського уряду, що зарібник їде до Прус на роботу і есть бідний. Виїзджати треба як найскорше, але доконче партиями по половинї мущини, а по половинї жінки. Їхати просто до Мисловиць до Uebernahmestelle des Arbeitsnachweises der Landwirtschaftskammer für Provinz Schlesien (адреса для листів Myslowitz O. S.) і зголошувати ся до урядника п. Цапяка. По дорозї стеречи ся всяких агентів і тзв. шлєперів з розличних бюр, хочби Русинів, які стоять на службі наших ворогів. Їхати на Щакову а не на Осьвенцїм, бо туда таньше. Платня для хлопів і сильних хлопців така: до 1. червня 1 марка, від 1. червня до 1. вересня 1 мк 20 ф, від 1. вересня до 20. грудня 1 мк, в жнива 4 тижні 1 мк 50 ф, для дївчат і жінок до ¼ 80 ф, від ¼ до ⅛ 85 ф, від ⅛ до 1/9 90 ф, від 1/9 до 20/12 85 ф, в жнивах 4 тижні 1 мк 30 ф. Опрїч платні кождий дістає помешканє, ліжко, сїнник, коц, сьвітло і опал за дармо. Кромі того дістає кождий готовий вікт з кухні, або фасує кождий для себе на цїлий тиждень таку орнарию: 25 фунтів бараболї, 5¼ літрів збираного молока (денно по ¾ літра) або каву з молоком, 1 ф. вепрового смальцю, 60 фенників на мясо, 1 ф. ризу, 1 ф. гороху, ½ ф. муки на запражку, ½ ф. соли, 10 ф. хліба для хлопів, 8 ф. хліба для хлопців і дівок. Вікт або орнарию дістає ся за дармо. Виплата все що тижня. Важнїйші руські сьвята вільно обходити. Дорогу до Мисловиць мусить кождий сам платити. З Мисловиць аж на місце роботи платить пан. Хто вибуде контракт, дістане заплачену дорогу до Мисловиць назад.

☐ З „Львівського Бояна.". Пригадуємо Вп. членам, що надзвичайні загальні збори товариства відбудуть ся вівторок, дня 10. с. м. о год. 7. вечером. Сейчас по скінченю зборів відбудуть ся вправи хору мішаного. Просимо доконче явити ся. — *Видїл.*

☐ Від видїлу тов. „Руська Академічна Поміч." Товаришів, що замовили фотографії арештованих за університетські події, просить ся зголошуватись чим скорше по відбір як також надсилати решту ціни (повна ціна 5 кор.), бо инакше задаток пропаде а фотографії відпродадуть ся кому иншому, Рівночасно подаєть ся до відома, що певну скількість фотографій має наше товариство на продаж сторонам чи товариствам. Зголошувати ся по адресї: „Руська Академічна Поміч", Львів, ул. Кохановського 1 Д.

☐ **Дальші жертви на книжочку ч. 4000 Краєвого Союза кредитового у Львові** на памятник бл. п. Маркови Каганцеви, сплату довгів, заосмотренє уродити ся маючої дитини і вдовиці) надіслали (в коронах): А. Станьковська, Підгайці 0·30, Міра і Анда Яримовичівни, Підгайці 10, Чит. Просьвіти, Бібрка 7·20, К. Ванчицький, за кружок педагоґічний в Товстім 7, д-р Перфецький від виборців пов. Сокаль 4·76, о. дек. І. Кмицикевич, Фрага 2 від себе, 11·80 від громадян Фраги, 4·60 від громадян Підгір'я, складка в Заліщиках 16, а то о. І. Руданицький 2, о. Раковський 2, М. Томковид 2, д-р Стефанович 2, д-р Калитовський 4, Стрийський 2, В. Дяків 2, о. Гр. Редчук від громадян Беневи 13, Чит. Просьвіти в Воли Якубовій 8·70, В. Шматера Самбір складка 5, О. Мацейків, Камінь 4, А. Литвин, Радимно 3, А. Шелїга, Залуче 2, Д. Сайко за тов. „Січ" в Поздячи, українська академічна молодіж у Львові 20, В. Коцюрко, складка від міщан Микулинець 11, Э. Я. Сінгалевич, Романів 8 з парастасу, А. Бачинський, Бурштин 5, о. Л. Горалевич, Угерско 4, з панахиди, о. В. Баслядинський, Черче 14·08 з парастасу, І. Брикович, Тернопіль 10 місто китиці на весіля М. Бриковича, М. Андрійчук, Касперівці 6, о. П. Рудакевич, Закомаре 3 з акафисту, о. В. Гординський, Глубоке 9 від себе і парохіяни з Хмелївки, гр. кат. парох і парохіяни, Ясениця сільна 33, о. Іванець від виборців пов. Львів 15·30, Чит. Просьвіти в Гаях 0·94, складка на весілю у І. Вовка, Гаї 2·40, І. Вовк 1, О. Вовк 0·40, Н. Вовк 0·20, М. Вовк 0·20, А. Вовк 0·20, С. Коник 1, М. Вовк 0·26, П. Баєн 1, Я. Чорний, Містки 1, о. Ганицький, Катовиці 10, Л. Будзиновський, Львів 2, о. В. Довгович, Полюхів 1, о. Галянт, Львів 3, Т. Ревакович, Львів 2, Н. Доскоч, Львів 5, о. Лопатинський, Тернопіль 2, М. Ліськевич, Відень 2, Тов. укр. студ. „Січ" Чернівці 10, о. А. Гутковський, Вербів 2 від себе, 8 від парохіян, А. Подляшецький, Стрий 5, В. Галицький, Чорногузи 2.

Померли:

Михайло Грущкевич, гр. кат. парох в Боянци жовківського деканату, помер дня 5. с. м. по короткій недузї в 61 р. житя а 30. сьвященьства. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 9 марця 1908.

Вступленє людовців до кола польського.

Ряшів. (Т. пр.). При участи 1.500 делєґатів відбув ся вчера з'їзд польської людової партиї. По рефератї п. Стапінського і довшій дискусиї з'їзд одноголосно приймив резолюцию, котрою зносить ся заказ вступленя послів людовців до кола польського.

Бурливий вибір.

Відень. (Ткб.). При вчерашних виборах видїлу фахового стоваришеня помічників купецьких побідили социялїсти. Головою вибрано вдруге социялїста Кароля Піка. По виборі прийшло до бучі між социяльними демократами і християнсько-социяльними.

Урядницькі доми.

Відень. (Ткб.). Вчера відбуло ся дуже численне віче урядників державних, на котрім ухвалено заснувати будівельну спілку для будованя дешевих помешкань урядницьких. На вічу явили ся делєґати міністерства скарбу, працї і зелїзниць та богато послів.

Загальне голосованє в Угорщинї.

Будапешт. (Ткб.). Социяльно-демократична партия відбула вчера пополудни народні збори на річ загального голосованя. Принято резолюцию, де осуджуєть ся политику коалїциї. По зборах велика скількість учасників пішла під клюб партиї независимости, щоби там демонструвати.

Віче міст.

Відень. (Ткб.) Нині перед полуднем зібрав ся постійний виділ віча міст. У виділї є заступленє між и. місто Львів президентом Цюхцінським і послом Гломбінським.

Родичів зачудовує

з засади, єсли дають SCOTT'A EMULSION дїтям, що хорують на англійську хоробу.

Scott'a Emulsion

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

уздоровляє дїти незвичайно скоро і робить їх сильними, зміцняє кости і приспішує їх цілий розвій. Такий надзвичайний наслїдок дасть ся осягнути лише надзвичайним средством. „SCOTT" містить в собі найлїпші складові части а через свого рода „SCOTT'A" препарованє є то скуточність збільшена і „SCOTT" є для старих і молодих легко стравним а навіть для дїтий, яких розвій є сумнівний. 27

Ціна ориґінальної фляшки 2 К 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

Оголошеня.

Важне! Ред. „Бжоли". Львів, Вірменська 25, *просить о ласкаве* надсиланє передплати а тих, що звернули ч. 2, о зворот 1. ч., бо так дуже терпить видавництво. Хто не хоче предплачувати, нехай не наражає нас на непотрібні, мелюдяні страти. Пора вже культурно поступати! 1—2

— Звертає ся увагу на оголошенє п. Ріґана Михайла, угорського Русина, який посїдаючи власні винниці, офірує по дешевій цїні вино натуральне, яке надає ся особливо як богослужебне вино. Писати можна до него по руськи лиш адресувати треба по мадярськи.

До „Народної Гостинниці" прибули дня 9. III. Микола Підгірський, Кійданці; Михайло Субтельний, Кідайці; Алексей Хоминський, Борислав; д-р Теофиль Гвоздецький, Липиця долїшна; Іван Герасимович, Рава руська; д-р Теодор Соневицький, Старий Самбір; о. Василевич Тимотей, Теребовля; Михайло Василишин, Камінка струм.; Іван Чехович, Миколаїв н. Дн.; Роман Левицький, Борислав; Микола Петрицький, Копичинці; Тадей Розвода, Дрогобич; Тимотей Старух, Слобода золота; Фелїкс Мнїх, Болшівці; Герман Віксель, Борислав; Іван Макаровський, Стрий; Касіян Лищишак, Теребовля: Еміль Шолгиня, Скалат; Лев Попер, Старий Самбір; Казимир Яворчиковський, Сянок; Василь Фірман, Камінка струмілова; Олекса Іванчук, Львів; Микола Климко, Бутини; Григорий Муриняк, Городок; о. Йосиф Білинський, Сковятин; д-р Андоніїк Могильницький, Снятин; Михайло Мох, Бережани; А. Кібіц, Сернки долїшні Іван Карась, Бучач; о. Волод. Сабат, Синевідсько; Евгенія Ганкевич, Деренівка.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відхідове средство. 176

Гомеопат д-р Дорнфест

ординує від 9—12 і від 3—6 площа Академічна 3. (Лїчить всї хороби навіть застарілі лише методою гомеопатичною, власними лїками). 237

Бюро будівняне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і коштосписів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 194—?

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 18, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри цвікери, люпи і всілякі инші прибори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Студент IV р. фільософії приймє лекцию загальних занять бюрове у Львові або на провінциї, також Хомин Отинія у п. Стадлєра.

Ученик IV кл. гімн. пошукує лекциї або занять писарського. Зголошеня під poste restante „Праця".

Академік, вправний інструктор приймє деньбудь лекцию. Зголошеня приймає проф. А. Крушельницький Станиславів, Кілїньського 84.

Молодий склепар, з кількалїтною практикою по більших коріннях торговлях, приймє місце управителя більшої крамниці на селї або в місточку. Адреса: **Михайло Коцюмбас в Бібрцї коло церкви.**

Іконостаси виготовляє після стилевих планів різбарська робітня Евст. Щуплаківича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 43а

Пасїка на продаж!

В Старім селї побіч Львова є на продаж добре перезимована пасїка. Ближші інформациї і условия подає до 20 марта с. р. Ст. Журавінський в Рарянчу Буковина. 314 1—3

РУСЬКА ФАБРИКА І ЦУКОРНЯ *ВІТИНСЬКОГО* *у Львові ул. Баторого ч. 10 і ул. Жовківска 61* поручає **знамениті папушки по 4 кр.** 185

Кунероль подешевів лише в торговли Льонарда Солєвського ул. Баторого ч. 2, Львів. 263 2—?

Мед курациїний липовий в 5 К бляшках тілько по 5 корон оплатно, в більшій скількости 72 корон за 100 кіля вище. Евстахій Юзвінський Бережани. 159 3—?

На руські школи!

Марки і телєґрами Руського Тов. Педаґоґічного можна дістати у всїх філіях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність!

„Дзвінок"

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педаґоґічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	зрк. по	10 с.
„ зїжні акцийна	„ „	8 „
„ щадн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошена о позич.	шт. „	2 „
Викази умор. позич.	„ „	2 „
Касові асигнати	„ „	1 „
Заява членства	„ „	1 „
Місячні замкнення рах.	„ „	2 „
Річні зам. рах. і бланс	„ „	10 „
Удїлові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Вівцеві статути	„ „	20 „
Подання о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільнена друків діловодства від стемпля	„ „	4 „
Подання до податкової власти в повідомл. про зареєст. стовар.	„ „	4 „

МАЛПИ, корови, папуги, безроги, канарки, коні, коти анґора і гончі пси пошукує з порученя Вп. Покупців „DOROTEUM", Львів ул. Шайнохи. 103 7—?

Дві машини

до писана марки „Yost" одна з польським друка в руським письмом, цїлком нові, неуживані, нижше цїни фабричної оказийно до продана, евентуально на раты. Відомість: Максиміліян Любінґер, Львів, Ягайлонська ч. 7. 286 4—6

Убогий ученик талановитий вишколї гімназиї задля браку утримана горячими словами просьби звертаюсь до жертволюбивих серцець подати йому материяльну поміч хочби в найдрібнійших датках. Всякі датки просить ласкаво слати на руки о. Бобереського в Миколаєві коло Бібрки

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні загальні збори, членів „Руської Народної Каси в Залїщиках" стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою, відбудуть ся дня 31 марта 1908 року, (ві второк) о годинї XI. перед полуднем з слїдуючим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу попередних загальних зборів.
2) Справозданє Дирекциї і предложенє замкненя рахункового і білянсу за рік 1907.
3) Відчитанє справозданя з ревізиї делєґата краєвого Союза ревізийного.
4) Справозданє комісиї шконтруючої і внесенє що-до удїленя Дирекциї абсолюторий.
5) Рішенє що-до розділу чистого зиску.
6) Вибір цілої Ради надзираючої, по мисли §. 39 статута.
7) Зміна §.§. 8 і 50 статута стоваришеня.
8) Внесеня членів.

В Залїщиках дня 6 марта 1908.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

о. В. Нанасси голова. — *о. І. Туркевич* секретар 312 1—3

ОПОВІЩЕНЄ.

Надзвичайні загальні Збори тов. парц. „ЗЕМЛЯ" у Львові відбудуть ся дня 25-ого марта 1908 о год. 11-ій рано в комнатах „Руської Бесїди" у Львові, Ринок ч. 10 I. поверх з слїдуючим порядком дневним:

1) Звіт з дотеперішної дїяльности товариства.
2) Зміна статута, іменно §.§. 5, 8, 16, 32, 38, 50.
3) Вибір доповняючий членів Ради надзираючої.
4) Внесеня членів.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

Роман Залозецький в. р. предсїдатель. — *Григорий Грозик в. р.* секретар. 314 1—3

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори тов. „Міщаньский рем.-пром. Союз кредитовий у Львові" відбудуть ся дня 30 марта 1908 о 6 год. з полудня в власних комнатах товариства Ринок ч. 10. I. поверх (дім „Просьвіти").

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1) Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів.
2) Звіт Управи з дїл. товариства за рік 1907.
3) Відчитанє справозданя Краєвого Союза ревізийного.
4) Справозданє контрольної Комісиї і удїленє абсолюториї Управі і Надзираючій Радї.
5) Розділ чистих зисків.
6) Вибір 3-ох членів до Надзираючої Ради і 1-го заступника на місце вильосованих.
7) Внесеня і запити.

Наради Загальних Зборів відбудуть ся *при* якій небудь скількости членів по мисли статута §. 25.

Від Надзираючої Ради тов. „Міщаньский рем. пром. Союз кредитовий у Львові" стов. зареєстр. з обм. порукою.

Михайло Макович президент. — *Филемон Левицький* секретар. 308 2—3

Ц. к. ґенеральна Дирекция заряду тютюну у Відни.

Ч. 453 ex 1908.

V.

Ц. к. ґенеральна Дирекция заряду тютюну у Відни прийме до служби при галицьких фабриках і урядах викупу тютюну шістьох практикантів, котрих наміряє приділити в першій лінії до фабрик тютюну в Винниках, Ягольницї, Монастириских і Заболотові, а дальше до уряду викупу тютюну в Борщеві.

Убігаючі ся о сї посади мусять знати оба языки краєві і язык німецький, дальше мають мати укінчену середну школу (визшу ґімназию або висшу школу реальну) і зложений іспит зрілости.

Приняті на підставі сего оголошеня практиканти одержать по обнятю служби, если укінчили визшу школу технічну або визшу школу рільничу адютум річних 1200 К в иньшім случаю адютум річних 800 К, котре по трехлітній службі підвисшить ся при законних вимогах на 1200 К.

В відповідно остемпльованих прошеня належить виказати: австрийське горожанство, вік, вільний стан, як також стосунок до служби військової, дальше студиї, іспити, знане языків, дальше добре поведенє і на підставі свідоцтва здоровля виставленого через рядового лїкаря фізичну придатність до служби при фабрицї і викупі тютюну, в кінци заняте перед вступленем до служби державної на случай, що студиї укінчили довший час перед тим.

Дальше належить долучити до прошеня судово або нотариально удостовірений реверс сустентацийний, котрий мусить бути заосмотрений посьвідченем компетентної власти политичної, що виставець є здібний додержати приняті на себе зобовязаня.

Убігаючі ся мають також подати, чи і в якім степени суть споріднені або посвоячені з урядниками ц. к. заряду тютюну.

Убігаючі ся з визшими студиями отримають першенство перед прочими при рівних иньших условинах.

Прошеня треба вносити до ц. к. ґенеральної Дирекциї заряду тютюну, а на случай, если убігаючі ся суть вже в службі державній, в приписаний дорозї службовій.

З Ц. К. ҐЕНЕРАЛЬНОЇ ДИРЕКЦИЇ ЗАРЯДУ ТЮТЮНУ.

Відень, 6 сїчня 1908.

Ц. к. ґенеральний Директор *Кемпер в. р.*

268 3—3

САМОРОДНІ ВИНА

із власних виноградів в токайсько-гедьолянських горах продає бочками на 50 або 136 літрів, по цїні 1, 2 або 10 кор. від літра, loco Sátoralja-Ujhely.

Адресувати по мадярськи; Rigan Mihály, notarius, Felsöcsebény, Comitat Zemplén.

Прібки на жадане оплатно і даром.

За натуральність ручить он. 136 8—10

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)

приймає обезпеченя будинків, річий домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує „Дністер" з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. До тепер виплатив „Дністер" **15.885** відшкодовань в сумі вісім і пів міліона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам.

Банк краєвий у Львові і Чернівцах, Каса ощадности у Львові, Руська Щадниця в Перемишли приймають полїси „Дністра" при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер" в Краківськім Товаристві.

Аґенциї „Дністра" находять ся в кождім містї і в многих селах; там де еще не робить инший аґент „Дністра" можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї.

До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий . . .	**Кор.**	**1,003.364**
„ резерви премій . .	**„**	**613.720**
„ спец. на звороти .	**„**	**50.939**
„ на рїжницю курсів	**„**	**3.437**
„ резерви специяльної	**„**	**35.000**
„ емерит. урядників	**„**	**218.364**
иньші фонди заосмотреня	**„**	**40.000**
126	**Разом сума Кор.**	**1,964.824**

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тілько перед полуднем. (від 8—3). *Сьвятє і покладнє дня Аґенції.*

Овочеві деревця

лише шляхотні, найлїпших родів, з добрих відмін зі шкілки дібр Диків, веденої понад 40 літ До продана у великій скількости по дуже низьких цінах.

Ціна штуки: від 2—4 літ 60—80 сотиків 4—6 літні 1 корона, старші родючі вже овочі К. 1·50—2

Всїлякі замовленя і кореспонденцию полагоджує відворотно 311 1—6

Михайло Кубіца, Тарнобжеґ

Цїнники на жадане оплатно і дармо.

Берім ся до дїла!

Галицький Сойм заборонив покривати дахів як ґонтами так і соломою а наказав крити лише цементовими дахівками або бляхою. Рівночасно постановив Сойм, що кожда ґромада мусить мати свою власну фабрику цементових дахівок, а як котра ґромада не буде її мати то там буде закладати Видїл краєвий свої фабрики. І сей вже взяв ся дуже енерґічно до дїла і в богато ґромадах позакладав вже свої фабрики цементових дахівок.

Люде не давайте ся визискувати а беріть ся самі до дїла і закладайте собі самі фабрики цементових дахівок, бо сей виріб приносить річно найменше около 3000 корон чистого доходу.

Як кому самому за тяжко брати ся до сего підприняти то най шукає сільників і разом до праці а напевно доробить ся маєтку.

Тож пишіть всї і радьте ся Комісово-Торговельного Дому в Коломиї а звідти Вам охотно не жадаючи ані сотика відпишуть і щиро порадять. Адреса така: 296 2—5

Комісово-торговельний Дім в Коломиї.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою марков 8 123 ?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се виробляє ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кіл. Для церков 10% опусту.

Цїни розумїють ся лише фабрични.

Передовсїм просимо увважати, щоби кожда сьвічка мала знак **+. М. Ц. Н. Т.,** бо лише таке сьвітло приторучає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·—	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	7·45	—	9·00
Черновець	—	—	5·05	—	12·28
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Хлобіни	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	8·25	5·30	9·35м
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	3·40	6·15	7·30	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·35	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Хлобіни	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·55	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·23	5·45	8·34м
Врухович	7·05†	12·41†	33·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	3·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посшінші поїзди печатані толстим друком —. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою к — в неділї і сьвята від 1/6 до 10/8 що лиш буквою к. 1

Скоро! Тано!

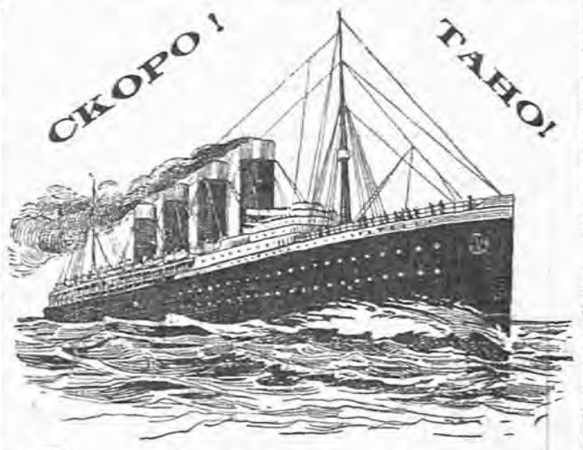

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Аргентини і Бразилії.

! Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецки с) Коперніка ч. 9.

Ч. 54. **Львів, второк 10. н. ст. марця (26. ст. от. лютого) 1908** **Рік XXIX.**

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрація „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		*за границею:*	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 в.		3 „ 70 в.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубрикі „Надіслане" по 50 с. — Поданя і инші крайчасні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати платні у Львові.

Слідами Стояловського.

Як перед 10-и літами Стояловський, ставши в боротьбі зі шляхтою за селянські інтереси справжним трибуном мазурської хлопської маси, продав свій трибунат разом з хлопською долею тій самій шляхті, — так тепер пішов тим самим шляхом його ученик в штуці панованя над хлопською душею Стапінський, провідник партиї, яка власне помилками Стояловського выросла до своєї теперішної сили.

На людовців покладано великі політичні надії. По них сподівали ся, що вони стануть для політичного відродженя нашого краю на демократичних основах тим, чим для промислових країв була міська демократия. Бо зрозуміла річ, що в краю, де сільска людність творить коло 85%, де міста є тільки осідком бюрократиї, політичне відроджене не може вийти з міст, бо міська демократия до сього занадто слаба і занадто безідейна, тільки з сіл, коли селянська маса в своїй політичній сьвідомости перейметь ся новочасним демократизмом. Тою власне партиєю, що репрезентувала зріст демократичної думки серед польської селянської маси, була партия людовців. Заложена в 1895 р. людьми, що в части перейшли соціялістичну школу, з якої лишив ся їм радикальний демократизм, вона зразу заняла непримиримe станowище супроти шляхотського правліня. А коли після зради Стояловського вона стала одинокою справді демократичною і в своїм демократизмі справді опозиційною супроти шляхотського правліня партиєю в польськім селі, коли її ряди мимо переслідувань почали видимо рости, був час, що здавало ся, що вже недалеко та хвиля, коли вона в союзі з демократичним руським селянством, репрезентованим українськими партиями, і з нечисленними справді демократичними елементами галицького міста візьме верх над шляхотським правлінем.

Але — стало ся инакше. Від якогось часу, менше більше від початків руху за виборчою реформою до парляменту, людовці почали що-раз більше посувати ся на право. Зразу незначно, опісля що-раз виразнійше, аж в кінці, по виборах до парляменту, стало зовсім ясним, що вступленє людовців до польського кола є лиш питанєм недалекого часу. Пригадаємо інтервю зі Стапінським, поміщене зараз по виборах в варшавським тижневнику „Świat", де він виразно заявляє, що мусить найперше приготовити своїх хлопів до такого кроку, як вступленє до того кола, проти якого доси звертала ся вся політична агітация людовців. Пригадаємо висказы Стапінського в парляменті з приводу переговорів центрального правительства з українськими послами, де він заявляв, що в оборонї польського стану посїданя перед українськими „замахами" його клюб піде солїдарно з польським колом. Пригадаємо його інтриги перед вибором Гломбінського на презеса кола, коли то він старав ся недоступити до того вибору, манячи коло своїм вступленєм до нього, вступленєм, якому готов стати на перешкоді вибір невідповідного презеса.

В кінці, перед соймовими виборами, стало „публичною тайною", що між шляхотським правлінем і людовцями заключено формальну угоду, між точками котрої знаходить ся також умова вступленя послів-людовців до польського кола.

Соймовими виборами полагоджено одну точку угоди: правительство змінило виборчу тактику супроти людовців, а за те людовці стали помічниками і навіть безпосередними учасниками виборчих розбоїв „Ради Народової" над нашим народом. Тепер прийшла черга на дальшу точку: на справу вступленя людовців до кола. Сій справі був власне присьвячений спеціяльний партийний з'їзд, який відбув ся 8. с. м. в Ряшові з великою парадою (навіть з богослуженєм, щоб заманїфестувати „навернене") при участи коло півтора тисячі делєгатів. Розуміють ся, що н був се с'їзд для переведеня дискусиї над сею справою, тільки для формального затвердженя рішеня, яке запало значно давнїйше в сальонах гр. Потоцького і гр. Ст. Баденього. Стапінський виголосив промову і поставив резолюцию, опісля цілий ряд бесїдників замість дискусиї складав властиво деклярацию, згідну з виводами Стапінського, вкінці ухвалено резолюцию, якою з'їзд „ухиляє заборону вступленя послів-людовців до польського кола, переливає свою компетенцию в тій справі на клюб парляментарних послів разом з президиєю соймових послів і виділом начальної ради партиї і поручає їм „рішуче полагодженє сеї справи". Таким чином Стапінський, який є фактично безвідповідальним трибуном в партиї, дістав carte blanche на злуку з колом і незабаром посли-людовці засядуть уже в колї польськім.

Аргументуючи свою теперішну тактику, Стапінський в своїм „Przyjaciel u Ludu" (ч. 10) заявляє, що нужда сїльського люду така велика, що він „домагаєть ся зміни як найшвидше, зміни хоч-би частинної", і тому треба вступити до кола, щоб вплинути на зміну його політики, а в своїй промові на з'їздї сказав він між иншим: „Нинї людовець, як чоловік повний мужеської сили, не буде сходити противникам з дороги, але хоче їх шукати в їх власнім гнїздї, щоб там їх побити. Праця теперішного парляментарного клюбу людовців ограничуєть ся на самім стуканю в замкнені двері, не може мати великих наслїдків, таких, які можна би осягнути при більшім значіню і більшій чисельній силї. Правительство тільки з тим числить ся і тільки те робить, що йому кажуть 54 посли з польського кола, а не те, чого хоче 17 людовців. Отже треба ввійти до того кола, там поставити на своїм, там напятнувати, що дїєть ся в краю. Становище нашого народу в инших державах вимагає сконсолїдованя польських сил, в краю кидають кличі „за Сян" і на се треба дружної відповіди. Хлоп має також право і обовязок думати про цілий нарід. Вільно бити ся між собою, але коли входить хтось третїй, треба разом іти".

Так само резолюция говорить про вивласненє в Німеччині і „зростаючі трудности, серед яких треба бороти ся о істнованє і розвиток польського народу в Австриї", а ті обставини „наказують нинї скріпити відпорну силу суспільности й улекшити успішну дїяльність польського посольства в віденськім парляментї". Дальше аргументує резолюция, що з виборчою реформою до парляменту „наступила засаднича зміна укладу парляментарних партий в польській репрезентациї, що через вступленє до кола „зросте вплив партиї на хід публичних справ як в законодавстві так і в адміністрациї краю, що уможливить партиї успішнійшу працю для заспокоєня потреб і домагань народу", а при тім запевнює, що „не потребуємо бояти ся повороту памятних, пожалуваня гідних переслїдувань за наші змаганя до народнього правлїня, бо маємо вже досить сили, щоби кождий замах відперти".

Так пояснюють свій зворот людовці. Та нам годї вдоволнти ся тим чисто декоративним поясненєм, на нашу думку той зворот викликали инші, глибші причини.

В великій мірі треба приписати сей зворот тій обставинї, що в партиї людовців верховодить властиво один чоловік, Стапінський. Читайте його „Przyjaciel-a Ludu", його політичні „послания" до селян, прислухайте ся, як він до селян говорить, — все те переняте такою самопевністю, таким диктаторським тоном чоловіка, що привик наказувати і бачити слїпий послух, що иноді аж гидко робить ся від такої демагогії. А власть деморалїзує, родить бажанє більшої власти. Стапінському стало за мало розказувати хлопам, він хотїв би мати значінє в краю, в держави. А ждати, аж шляхотське правлінє буде зовсім повалене, аж на його руїнах прийдеть ся до правлїня, — хто знає, коли се буде, тай ч. не вирине тодї хто сильнїйший, перед яким Стапінський остане в тїни?! Отже лїпше тепер мати хоч якусь участь у правлїню краю, ніж здати на здїйсненє „utrzonek". І Стапінський, коли тільки його партия стала такою силою, що шляхотському правлїню опłатило ся б її позискати, став торгувати ся зі шляхтою. Торгував ся не від нинї, грозячи рівночасно тою силою, яку мав у руках як провідник партиї, аж в кінці добив торгу. Се той сам шлях, яким пішов перед тим Стояловський, тільки що Стояловський, втомлений віком і боротьбою, не мав сили ще пождати, не вмів вибрати відповідного моменту, а при тім мав на пятах Стапінського, який використував усї його помилки. І тому Стояловський кінчить свою політичну карієру так сумно. Тимчасом Стапінському упадок Стояловського додав політичної сили, виборча реформа до парляменту зробила шляхту мякшою, і сам Стапінський — здорова хлопська натура — мав силу і терпеливість виждати на відповідний момент, коли зможе погодити ся зі шляхтою не як „зрадник народу", але як рівний з рівним.

Але ми, очевидячо, далекі від того, щоби приписувати всю політику людовців прикметам чи хибам Стапінського. На те, що Стапінський міг дійти до такого значіня серед польського селянського руху і що він так повів той рух, зложив ся цілий ряд причин. Головна з них, се малоосьвіченість галицького села і низька політична культура селянина, завдяки чому селянство в політиці більше привязуєть ся до осіб, ніж до політичних програм. При тім, власне через малоосьвіченість села, найбільше участь в політичних справах беруть з можнійші селяни, яким докучає не стільки економічна нужда, стільки шикани старости. Їм, тим „малим дїдичам" у відносинах до сїльского пролєтариту, коли тільки старостинські шикани зменшать, легко витолкувати, що між інтересами дїдичів і їхніми властиво нема великої ріжниці, що все те „хлїбороби", які мають спільні інтереси проти „міської голоти". І на сих струнах, на струнах економічних противенств між селом і містом з одного боку і з другого на струнах спільности „хлїборобських" інтересів дїдича і селянина грає теперішний Стапінський.

Завважимо, що ся характеристика вірна тільки для західно-галицького, польського села. В Східній Галичині, де до социяльно-економічних противенств між двором і селом долучають ся ще й противенства національно-політичні, де супроти сих противенств, найбільше актуальних під теперішню хвилю, ріжниці між богатшим і біднійшим мужиком сходять на дальший плян, політична сьвідомість захапує куди глибше в сю сїльську людність, так що її політика куди сьвідомійша.

Дальшою причиною звороту людовців являєть ся недостача у всїх польських демократичних партий справдї демократичної національної ідеольогії. Се явище бачимо у всїх польських демократичних рухах, всї вони в національних справах приймають ідеольогію шляхотської Польщі, наслїдком чого спроневірюють ся демократизмови найперше в національних справах, а опісля, в імя національної справи, також ві всїх инших. Польська демократия ніяк не хоче зрозуміти того, що так добре розуміє гр. Войцех Дзєдушицький, а саме: що справжня демократизация політичного житя в нашім краю мусить вийти на національну користь руського народу і на шкоду теперішнього польського стану посїдання, опертого на політичних привілєях польської шляхти. Щоб уникнути сеї консеквенциї, щоб удержати набутий шляхотськими привілєями польський стан посїданя на руській землї, польська демократия вже нераз спроневірювала ся демократичному прапорови. Сим шляхом пішли також людовці. Лїпше злучити ся зі шляхтою для вдержаня польського стану посїдання, лїпше бути допущеним шляхтою до участи в правлїню над руським народом, ніж разом з руським народом змагати до поваленя шляхотського правлїня і разом з тим до зменшеня польського стану посїданя о таку часть, яка опираєть ся виключно на шляхотських привілєях! — ось теперішне становище людовців.

З другої сторони і польська шляхта стала мякшою. В західно-галицьких селах людовці в східно-галицьких демократичне українство, в містах народова демократия, що оперши ся о „демократичну унїю" сягнула по провід вже в польськім колї і домагаєть ся такої-ж участи в краєвім правлїню, — „аж три на одного, то за много", особливо при загальнім голосованю до парляменту і при неминучости якоїсь виборчої реформи до сойму. Треба було отже позискати одного з ворогів, щоб оперти ся на решті. І вибрано людовців. Вони втихомирять ненависть польського хлопа до дїдича в злхідній Галичині в імя спільних „хлїборобських" інтересів, вони накажуть польському хлопови йти солїдарно з польським дїдичам в східній Галичині в імя спільних „національних" інтересів, вони будуть демократичним антідотом на народову демократию.

І стало ся. Людовці обдурюють самих себе, коли голосять, що в краю настала зміна на лїпше, або — обдурюють селянську масу. Змінила ся тактика властий супроти людовців, як супроти союзників шляхотського правлїня, але не змінила ся система правлїня, не змінив ся терор властий супроти руського народу і супроти польського пролетарияту. Так само дурять себе чи других людовці, коли кажуть, що йдуть до кола для дальшої боротьби за права сїльського люду. Ні, вони йдуть туди як союзники шляхти, щоб помогти їй відзискати назад перевагу, щоб скріпити аграрно-консервативний елємент в колї. Віденські газети вже й нотують звістку, що тепер презесом кола стане Бобжинський, а віцепрезесом Стапінський і Дулємба. Очевидно, що ні справжня демократия взагалї ні з-окрема Русини за Гломбінським плакати не стануть, але не треба нїкого дурити, що від вступленя людовців до кола зачнеть ся якась демократична ера.

Навпаки, через те скріплюють ся тільки сили консерватівно-шляхотського правлїня. В хвилї, коли людовці пропадуть в колї, польсько-шляхотський режім буде репрезентувати й оборонювати перед віденським парляментом 70 членів галицької репрезентациї на загальну суму 106; в тій хвилї польська суспільність в Галичині позбавлена буде всякої поважнійшої демократичної сили, яку репрезентувати-ме тільки польська социяльна демократия слаба і своїм впливом серед польської суспільности і своєю парляментарною силою; в тій хвилї одинокою справді серіозною краєвою демократиєю стає демократичне українство.

Через те і становище українства як оборонця національних прав нашого народу і його становище як одинокої демократичної сили в краю стає незвичайно важке. Проти нього стояти-ме солїдарно вся польська більшість в галицькім соймі і все польське коло в віденськім парляментї. Через те справа демократизациї галицького правлїня, як і полагодженє польсько-руського питаня відсуваєть ся знов у далеку будучність.

А одно і друге було, здаєть ся, так недалеко. Демократичне українство довгий час сподївало ся, що в союзї з людовцями як представниками демократизму серед польського селянства повалить польсько-шляхотське правлінє і разом з тим полагодить польсько-руське питанє, до чого, здавало ся, людовці, як справжні демократи, що зуміють критично поставити ся до національної ідеольогії польської шляхти, як-раз надають ся.

Здемократизувати правлінє краю, завести національну згоду між обома народами, се справді важна, висока задача. Але пан Стапінський волї замість того піти на службу шляхти — за миску сочевиці. Справді можна йому сказати словами Виспянського:

Miałeś, chamie złoty róg,
Miałeś czapkę z pawich piór,
— — — — — — — —
Ostał ci się jeno sznur".

Шнур демагогії, котрим „były Szela, obecnie Stańczyk" тягне польських хлопів на політичну службу шляхті!..

Прогнози краєвої політики.

У вчерашнім числї ми обговорили промову одного з лїдерів польського консерватизму в Галичині, гр. Войцеха Дзєдушицького, про політичну ситуацию. Нинї перекажемо зміст промов, виголошених у Кракові кількома чільними представниками т. зв. „краківської школи політичної", — значить того напряму польської політики в Галичині, котрий заволодів галицькою автономією і адміністрациєю, впряг на свою службу мало не весь загал польської суспільности в краю, держить доси фактичну власть над Галичиною в своїх руках та, не маючи нїяких поважнійших суперників у польських політичних партиях, імовірно ще довго вдержить ся при власти. Коли тепер передові речники „краківської станчикериї" взяли ся говорити про будучу політику галицького сойму, то не від річи буде поінформувати наш загал про їх енунциації, за котрими на власний випадок стоїть безмірно більше реальної політичної сили і значіня, ніж за безконечними бляґами всїлякого рода дрібнокалїбрових польських „демократів".

Перший заговорив ексц. Бобжинський. Як творець проєкту соймової реформи виборчої, він зазначує, що консерватисти мали намір перевести реформу в компромісї з „демократами", тому помножено скількість мандатів з міст більше, ніж два рази. Що реформа не зістала переведена, вину сього поносять демократи, котрі марнували час на сварках, так що на ухваленє реформи не стало часу. В будучім соймі може прийти тільки компромісовий проєкт, котрий мусить бути инший, як у попереднім соймі, бо консерватисти мусять числити ся з сторонництвом людовців. Що-до реченця реформи, то „ясна річ, що компроміс можна буде заключити, коли укладуть ся відносини, по кількох роках спільної працї". З'усиля консерватистів, аби разом з умірковaною лївицею і людовцями сотворити політичний блок, розбили ся з хвилею, як на розчарованє консерватистів повстала Унія демократична. Вибору Гломбінського на презеса кола польського бесїдник не похваляє, бо се відбуло ся під кличем погрому консерватистів. Наслїдком того прийшло порозуминє між консерватистами й людовцями. Результатом порозуминя було, що на заході народня маса пішла згідно з духовенством, на сході солїдарно з польським табором. Людовці вступлять у Відни до кола польського, де спільність інтересів аграрних сильнійше ніж доси проявить ся. Аграрні реформи повинні бути переведені не дорогою примусової організациї рільничої, а розвитком товариств і кружків рільничих. Громадської реформи не можна перевести простим сполученєм двірського обшару з громадою, а таким сполученєм двірського обшару з громадою, щоби повстала громадська організация, сповняючи свої завданя так само супроти мужицького населеня, як супроти двора. Хоч з переконаня автономіст, одначе бесїдник не бажає собі викликувати правно-політичну боротьбу та не годить ся з того погляду з п. Гломбінським, котрий домагаєть ся признаня соймови компетенциї до робленя змін у законодавстві цивільнім і карнім. Сойм повинен як найскорше скупувати признаний йому терен та ухвалити закон лїсовий і водний. Підпорою автономії є рівновага буджетова, тож край повинен робити видатки продуктивні. По останних пересправах у колї польськім бесїдник лишив ся відокремленим, одначе тепер він є повний надії.

Другий бесїдник на краківських виборчих зборах, д-р Пашковський, вихвалював 40-лїтну управу Галичини; консерватисти не дбали про свій інтерес, а про піднесенє широких народних верств, підготовляючи їх до участи в публичнім житю. Одначе та участь не може бути основана на чотиро-прикметниковій виборчій системі.

Кандидат п. Кароль Чеч розвинув аграрну програму: дешевий рільничий кредит, зелїзнича тарифа корисна для хлїборобських артикулів, рільнича наука, рільні мелїорациї, регуляция рік і гірських потоків, управильненє службових відносин робітників сезонових і т. п. домаганя аґрарної програми станьчиків.

Проф. д-р Володислав Яворський вихвалював національні і культурні заслуги великої земельної власности та заявив, що підпирати буде тільки такі законодатні реформи, які не нарушать стану посїданя великої власности.

П Гец Окоцімський заповідав, що сойм стояти-ме під знаком реформи виборчої і адміністрацийної. Необхідна є реформа автономії повітової, бо додатки повітові ростуть в застрашаючий спобіб. Бесїдник заявив ся за сполученєм малих громад у сильнійшу адміністрацийну одиницю та перестерігає, що належить унормувати престациї двірських обшарів на річ будучої громади, щоби не стали ся занадто важкі.

Ексц. Антін гр. Водзїцький був усе за порозумінєм з „ludem". Домагаєть ся такої реформи сїльської школи, щоби хлопських синів виховувано на хлопів та щоби хлоп хотїв на рілї працювати. Противить ся надмірному напливови учеників до середних шкіл і надпродукциї інтеліґенциї. Домагаєть ся заведеня збірних громад, у які входила би певна скількість двірських обшарів і громади. Наслїдком тої підставової реформи мусїла би наступити зміна дотеперішного устрою рад повітових та далї розширенє атрибуцій сойму. Що-йно коли розширені атрибуції сойму вимагати-муть довшої и інтензивнїйшої праці, прийде хвиля, коли можна буде подумати про виборчу реформу. Неправда, неначеб то загал домагав ся чотириприкметникового права виборчого до сойму. Бесїдник домагаєть ся опіки сойму для „малої великої власности", бо про все памятали, тільки про добра земельні середної величини призабули; верства-ж тих властителїв постійно зменьшаєть ся на превелику шкоду для принціпів і переконань, котрих вона боронила.

Проф. д-р Мілєвський, директор Банку краєвого жадає інвестиційної політики, котрої метою піднести доходи суспільности. Признає конечність виборчої реформи, але такої, яка зберігла би вплив для суспільної праці, науки і заслуг.

Такі гороскопи на дїяльність що-й-но вибраного краєвого сойму отворили передові дїячі верховодячої в Галичині партиї. З тону їх міркувань чути, що вони ще певні своєї сили, свойого значіня і власти в цілім краю, котрим вони господарять. Ще крайних з'усиль нашої суспільности буде треба, поки присилуємо теперішних галицьких владик признати нашому народови і нашій політиці належне значінє в Галичині.

Через офіцирські ґажі.

Антисемітська партия рішила ся конче придобрити ся офіцирському корпусови та переформувати підвисшенє офіцирських ґаж. Щоб се домаганє зробити популярнійшим, получено разом з ним незначне полїпшенє „ленунґу" рядових жовнірів. Проти форсованя підвисшеня офіцирської платнї озивали ся навіть голоси між селянськими членами антисемітського клюбу, але провідники партиї змайоризували їх, доказуючи конечність підвисшеня офіцирських ґаж тим, що ще торік підвисшено платню державним урядникам, а промовчуючи те, чи парляментови вибраному загальним голосованєм треба дбати о нові тягарі для широких верств народних чи може старати ся о якісь полекші для них!

Форсуючи підвисшенє офіцирських ґаж, хотїли антисеміти також доскулити Мадярам, які радїб були за згоду на се підвисшенє осягнути якісь національні уступки. Опір коалїциї проти підвисшеня офіцирських ґаж мусїв би рівночасно викликати також в кругах мадярських офіцирів неприхильний настрій проти коалїциї.

Тількож вийшло таке, що місто доскулити Мадярам попали самі антисеміти в положенє дуже незавидне. Мадярська делєґация внесенє Ляту-

ра-Шрафля відкинула, заявляючи, що вона не признасть кредитів на додаток до офіцирських гаж на р. 1908-ий тому, що такого кредиту не вставлено до угорського буджету!

По такій відповіди угорської делеґациї відбуло ся онодїшне засїданє австрийської військової комісиї, на якім раджено, що саме дїяти в виду такого dictum Мадярів, особливо, що в їхній відповіди не зазначено чи і коли згодять ся вони на підвисшенє гаж, як се обговорювано на приватних переговорах що до евентуального компромісу в сій справі. Остаточно ухвалено більшостию (6 гол.) внесенє гр. Штрорґа, яким вправдї не принято до відома угорського ренунциюм в справі офіцирських гаж, але не заповідаєть ся нїяких войовничих заходів проти Мадярів. Внесенє антисемітського посла Шрафля за яким голосувало 5 членів делеґациї вимагало після тексту конституциї спільного засїдання та голосованя над сею справою всїх делеґатів, із чого конфлїкт лише заострив би ся, бо Мадяри на се засїданє обсолютно не явили би ся.

Стало ся так ось чому. Австрийська делеґация відбуває три читаня, а угорська лише два. При тім однак австрийська делеґация комунїкує свої ухвали угорській для сконстатованя згідности вже по другім читаню. Так стало ся і тепер. Угорська делеґация, сконстатувши згідність ухвал обох делеґациї що до спільного буджету, та давши відповідь на нуниюм австрийської делеґациї в справі внесеня Лятура-Шрафля, признала свою працю покінченою — а єї президент Б. Барабаш виїхав з Відня до Будапешту та дорогою часописий заявляє, що угорські делеґати до Відня більше не приїдуть, а на евентуальне ренунциюм австрийське дадуть відповідь з Будапешту. При тім він ще й натякає, що коли конфлїкт заострить ся, то Мадяри не ухвалять підвисшеня гаж і на рік 1909-ий, не дивлячись на евентуальний упадок мін. Шенайха.

Після точного тексту конституційних постанов повинно-б тепер відбути ся спільне засїданє делеґаций, бо коли ухвали делеґаций не згідні, то кожда делеґация по триразових ренунциях має право скликати спільне засїданє. Та супроти мадярської опозициї таке засїданє не можливе, а його скликуванє поведеню справи зовсїм не помогло би.

В виду такої ситуациї заповідаєть ся четверкове засїданє австрийської делеґациї дуже інтересно, розходить ся о те, чи повна делеґация піде за пропозициєю більшости військової комісиї чи меньшости, між якими заходить що до чисельности всего ріжниця о 1 голос! Переважає думка, що порішене буде внесенє гр. Штіргка, яке запобігає дальшим конфлїктам. Щоб уможливити ухвалу такого внесеня оголошено з офіцияльних кругів, що спільний буджет на р. 1909 вже готовий так, що в цьвітни буде предложений обом правительствам, а дня 25 мая зібраліб ся для його полагоди обі делеґациї, хоч і до сего відносять ся Мадяри неприхильно.

Вчера відбула ся конференция міністрів бар. Еренталя, Буряна і Шенайха в справі заяв які вони мають зложити на останнім засїданю австр. делеґациї. По конференциї приняв мін. війни Шенайха на авдиєнциї цісар.

Четвер вже недалеко, тож і поодинокі клюби порішують своє становище супроти внесень гр. Штіргка згл. пос. Шрафля. Вчера відбула ся в сій справі нарада польських делеґатів, які рішили голосувати за внесенєм гр. Штіргка. Також управа нїмецьких партий поступових рішила не робити спільному правительству нїяких перепон, особливо як одержать запевненє, що скликанє делеґаций наступить в маю, що будучий буджет буде обнимати кредит на підвисшенє гаж офіцирських і жовнїрської платнї та що Мадяри не одержать за се нїяких концесий.

Нові приписи про іспит зрілости в середних школах.

Міністер просьвіти д-р Маркет обіцяв було після нарад анкети, зібраної недавно в міністерстві просьвіти в справі середних шкіл, видати нові приписи що-до іспитів зрілости в тих школах. Отже обіцяні приписи вже вийшли і обовязують уже з сим шкільним роком.

Головні зміни і заразом улекшеня є сї:

При писменнім іспиті відпадає в гімназиях переклад з викладового язика на латинський, в реальних школах переклад з французького язика на викладовий, а в одних і других школах задача математична. При перекладі з латинського язика на викладовий позваляє ся уживати словаря (так само, як при іспиті з новітних язиків в реальних школах); на виріб призначує ся три години (доси були призначені дві години). З викладового язика дістають абітуриєнти три теми, з котрих кождому вільно вибрати собі одну до вподоби.

Устний іспит обмежує ся для учеників публичних і приватистів до чотирох предметів. В гімназиях тими предметами є: латина або грека, викладовий язик, географія і історія з обмеженєм на устрій і статистику австрийсько-угорської монархії, а передовсім австрийської половини, та математика. Іспит з фізики відпадає, але за те в другім півроці 8-ої кляси призначує ся одну годину тижнево на повтарянє того предмету. В реальних школах предметами іспиту є: один з новітних язиків, географія і історія (в такім обємі, як в гімназиях), математика і фізика.

Історня літератури і т. зв. реалїя при іспиті з язиків не мають бути предметом окремого іспиту. З котрого язика має ся питати абітуриєнта, залежить по части від висліду письменного іспиту, по части також від волї кандидата. З математики задає ся лише питаня на розвязки, але на такі, котрі не вимагають якоїсь незвичайної вправи в альгебраічних перетворюваннях і геометричних конструкциях або знаня всіляких подробиць і формул, що самі не мають практичної ваги, а лиш обтяжують память.

При іспиті з фізики в реальних школах має ся залишити теоретичні і експериментальні докази; заразом запоряджує ся плянове повтарянє іспитового материялу.

Недостаточний вислід письменного іспиту не спиняє іспиту устного; але кандидат, котрому не повело ся при письменнім іспиті з якогось предмету, буде з того предмету питаний ще устно.

По устнім іспиті рішає комісия про зрілість кандидата до академічних студий на підставі загального вражіня, яке зробили устні відповіди кандидата, при чім має ся увагу також на вислід письменного іспиту і на сьвідоцтва кандидата за остатний рік. Рішенє о зрілости (або зрілости з відзначенєм) чи незрілости наступає одноголосно або більшостию голосів.

Скоро не розходить ся при іспиті о стверджене знаня або незнаня в поодиноких предметах, то й відпадуть на будуче т. зв. поправки Так само і в сьвідоцтвах не буде зазначувати ся нот з поодиноких предметів, а лише орченє о зрілости кандидата. Кандидати могуть бути репробовані на пів року або на рік. В першім разї лишають ся добрі ноти з письменного іспиту важними і до другого іспиту.

Разом з тим розпорядженєм видано також і приписи, як питати при іспиті зрілости. І так між иншим має іспит відбувати ся, о скілько воно можливе, у формі свобідної розмови, а для обдумання заданого питаня має ся кандидатови лишити якусь вільну хвилю (так, як се прим. доси бувало перед іспитом з латини і греки).

Всякі виїмкові увільненя поодиноких кандидатів від устного іспиту з сього чи з того предмету, які доси признавано лише лїпшим ученикам, тепер відпадають; усї ученики підпадають однаковому іспитови, взагалї обмеженому і улекшеному.

Подані повисше приписи вийшли й окремою відбиткою в ц. к. друкарні шкільних книжок (k. k. Schulbücherverlag) і продають ся по 20 сот. Крім них появлять ся згодом ще й нові наукові пляни, над котрими в міністерстві вже працюють, та нові приписи що-до екзамінованя і клясифікованя. Вони мають головно зважати на вік та душевний і тілесний розвиток молодїжи у відповіднім віці; і так прим. не допустять до того, щоби в так труднім предметї, як наука латинського язика, в найнизших клясах томлено дїтвору двома годинами науки одного дня та тим лише ослаблювано її охоту до працї.

Від давних уже лїт наріканя на надмірне обтяженє працею шкільної молодїжи відзивали ся чим-раз сильнїйше і загальнїйше, а в слїд за тим появляли ся що раз нові приписи і дидактичні інструкциї, що мали на метї то обмежене наукового предмету, то улекшенє науки. Але, правду казати, всї ті приписи в практицї вели тілько до чим-раз більшого обтяженя молодїжи (не входимо в те, чи вина сього лежала в самих приписах чи в їх виконуваню). Аж отсе в перве з повним вдоволенєм і признанєм мусимо повитати приписи, котрі дишуть справдї розумним педагогічним і гуманним духом та при дрібцї доброї волї тих, від кого залежить їх виконанє, не могуть хибити своєї цїли. По сих приписах можна надїяти ся, що й заповіджена ревізия наукових плянів та нові приписи для екзамінованя і клясифікованя переняті будуть тим самим духом та ухилять неодно лихо, вельможно пануюче в теперішній школї зі шкодою як для образованя молодїжи, так особливо для її вихованя. Бажати-б лише треба, щоби тих приписів, виданих, розуміє ся, для всїх країв Австриї, не викривили по свому виодрембньона галицька власть шкільна і вишколені нею від часів п. Бобжинського підвластні їй органи.

Санация краєвих фінансів.

На вчерашнім засїданю анкети в справі санациї краєвих фінансів застерігли ся оба, член краєвого Виділу дол. Австриї д-р Патай і Бєльоглявек проти якогонебудь обмеженя краєвої автономії. Антисеміти завсїм так, як наші кол-овці нїяк не думають допустити до якого небудь обмеженя краєвої автономії! Крім сього домагав ся д-р Патай на цїли санациї краєвих фінансів загальної дотациї, яку одначе не міг би брати з тих безпосередних податків, з яких держава побирає свої доходи вже тепер. Пос. Бєльоглявек згоджуєть ся на те, щоб шкільні тягарі обняла держава, але в цїлости, инакше держава впливалаб, на школи значнійше чим виносила би єї дотация.

По надраднику Керблєрі з Австриї гор., який заявив ся за розділом дотаций після цифри податків безпосередних при узглядненю числа населеня і видатків деяких галузий адміністрациї а то на школи, краєву культуру і санітарні справи — забрав слово правит. сов. Брокгавзен з Відня та підчеркнув необхідність iunctim між реформою фінансів а реформою адміністрациї, яку вже давно признано за наглу. Унормованє фінансової квестиї без реформи адміністрациї булоб рівнозначним з унеможливленєм тої реформи. Бесїдник заявляєть ся також проти приділюваня цїлих податків а також проти загальних дотаций. Він вказує на лихо, яке вийшлоб з дотациї для поодиноких галузий адміністрациї та зауважує, що єдино оправданим булоб те, щоби держава обняла народні школи. Із сими виводами полємізували д-р Патай і Бельоглявек, доказуючи, що держава має обовязок сотворити для краю нові жерела доходів.

Член гал. краєв, виділу д-р Яль представив після того зростаючі фінансові потреби Галичини, які останними часами довели до зросту бїжучих довгів. На довги сї нема покритя в ожиданих збільшених доходах з нового пропінаційного закона. Бесїдник заявляє, що єдиними способами, які довели-б до санаций можуть бути: розділ самостійних краєвих додатків а то загального додатку до державних належитостий при переношуваню належитостий та від еквівалентових належитостий а також переказуванє підвисшених державних доходів на сю цїль а особливо податку від горівки і тютюневого монополю. Таке переказуванє повинно відбувати ся тілько після висоти консумциї, краї одержували-б — значить ся — як раз те, що самі платять. Крім того треба, щоб держава переняла на себе видатки, які поносять тепер краї на державні цїли як кватерунок війська, оплата жандармериї і т. д. В квестиях, які треба мати на оцї задля уможливленя фінансової ситуациї може бесїдник дати тільки теоретичну відповідь. Коли-б дотациї мали бути узглядненні, то основою в сій справі могли-б послужити не безпосередні податки але число населеня як найлїпший вислів запотребованя.

На сім обряди перервано. Подаючи справозданє з анкети в справі санациї краєвих фінансів, годї промовчати того факту, що коли в нїй беруть крім репрезентантів правительства і краєвих виділів також експерти іменовані правительством, то між ними найшло ся місце для презеса кола, п. Гломбінського — за те не покликано до неї ні одного Русина анї з парляментарного нї з соймового клюбу! Коментарі тут хиба зайві!

„Польський і руський революційний рух і Україна“ (стор. VIII+200, ціна 3 кор.) *Михайла Лозинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адміністрацию „Дїла“,

По виборах,

Сокальщина: Дня 25. лютого 1908. пало на нашого кандидата судию Володимира Гвоздовича 81 голосів на 203 голосуючих, та запопадлива о мандат Краївського комісия для всякої певности признала з сего числа 12 голосів розстріленими. Коли пригадаємо собі нечувані над'ужитя виборчі при правиборах, які переводив в Белзчині звісний Смолень і в Сокальщині, де „подвизав ся“ сам кандидат на старосту Калїневич, легко прийде уявити собі, що нам по простy зрабовано 9 голосів в Белзчині а 15 Сокальщині. Небудь ті над'ужитя, проти котрих вичерпала наша орґанїзация всякі законні средства, наш кандидат був би побідив вже в першім виборі. Вигляди Краївського стояли лихо, бо кромі міських 43 голосів 3 вірильних і 5 голосів з польських громад не міг при легальности виборчої акциї числити на більше голосів. Від чого одначе техніка виборча і сполука з москвофілами! Завдяки виборчим розбоям здобуто в наших селах 20 голосів через зіменованє виборцями хрунів і 4 „сознательних“ москвофілів, що голоси свої віддали при першім виборі на „депутата“ Маркова а при другім на маршалка Краївського. Сам „депутат“ Марков признав ся перед нашим кандидатом, що „в слєдствіє повторітєльних правибороф патерал в Сокальщинє 13 галоса“. Се було впрочім з його боку самодурство, позаяк в „сознательних деревнях ізбрано“ по традициї самих прихильників кандидатури маршалка. Нашим виборцям, як Василеви Кравчукови з Осердова, Михайлови Гаукови з Будинина, Василеви Іщишинови, з Хлопятина прислано легітимациї з перекрученими назвиськами на Кравцув, Ганка, Іван Ільчишин, та тому третому не хотїли її справити хоч мав потверджене з уряду громадського. Не доручено рівнож легітимаций одному виборцеви з Переводова і з Глухова. Комісию виборчу заіменував сам пан кандидат на старосту Калїневич, котра забрала ся на добре до розстрілювання голосів а депутат Марков „убідив ся“, що має всего на всего „сознательних 22 виборщиков“, з котрих 12 роз'їхало ся по першім виборі в свояси а 10 „атдалї своє галоса“ на пана маршалка, ut fama fert, з порученя гаспадїна-депутата.

Що так було, на се показує цїле поведенє гаспадїна-депутата, що видячи безвиглядність своєї кандидатури товк ся як Марко по пеклї по всїм усюдам Сокальщини, щоби лиш перепинити заініціовану нашим кандидатом акцию порозуміня всїх независимих виборців. Не будучи однак певним сознательности своїх „виборщиков“, хотїв п. Марков за всяку цїну вмовити в них, що він „має більшість“ і єще 20. лютого прислав на наше віче депутацию з резолюциєю, що по обчисленю голосів прийшов до переконаня, що за ним буде 61 голосів за нашим кандидатом 41 а прочими голосами розпоряджає Краївський, і щоби з сего витягнути консеквенциї. На тім вічу поучав гаспадін судия Пелех, що на случай виборy тіснїйшого між Гвоздовичем і Краївським „ви уж знаєте, что вам делать“. „Крестянин“ Николай Барановський з Торок, „самий сазнатєльнєйший патріот“ висловив ся: „Щобим ся сам оден лишив, на Українця не отдам голосу“, а 25. лютого „предлагалъ“ гаспадін-депутат Марков, щоби „мєтать жрєбій“ межи Николаєм Барановським і яким будь українськнм мужиком, думаючи, що удасть ся йому надути і осьмішити Українців.

Но нарід пізнав ся на мерзкій інтризї московського менера і запропащений з вини розбійничо-інтриґантської спілки мандат став ся грізною осторогою, щоби виминати з далека фарбованих лисів, та щоби гуртувати ся під єдино спасаємий для сїльського робучого населеня народний стяг, під котрим доберемо ся неминучої побіди.

Проти незаконного переведеня виборів внесли наші виборці протест.

НОВИНКИ.

— З наших шкільних недомагань: Пишуть нам: Оден кільометер на полудне від Микулинець (пов. тернопільський) є громада Кривки. Недавно тому засновано в тім селї школу, а в осени 1907 р. перевів інсп. Хмурович з повновласниками Кривок пертрактациї в справі будови власного дому. Війт там Русин, писар Русин, громадська рада ухвалила вести переписку з властями по руськи, між дїтворою шкільною знайшлось ледви двох латинського обряду: здавало-б ся, що там певно і школа буде руська. Та дійсність показує що иншого. Переписку ведесь по давному по польськи, в школї викладова мова польська Таке саме дїло і з сусїдною громадою Лучкою. На зборах виступають патріоти з Микулинеччини з палкими промовами; душу-тїло кладуть за народну справу. Тимчасом дома не позамітано...

— Українська громада в Празї супроти смерти Каганця. Пишуть нам з Праги: Дня 22. лютого зібрало ся тутешне тов. „Українська Громада“ на нараду, скликану ad hoc, і ухвалила одноголосно таке внесенє п. Василя Струка, укінченого техніка: Стоячи над сьвіжою могилою мученика за права українського люду в поневоленій захланними пропагаторами історичної Польщі під охороною австрийських багнетів галицькій Україні, дає отсим зібрана ad hoc „Українська Громада в Празї“ ініциятиву до основаня стипендийного фонду під зарядом „Наукового тов. ім. Шевченка у Львові“ в цїли вихованя і образованя ненародженої ще дитини жертви польського наізду на споконвічні українські землї, Марка Каганця в Коропци. Сей стипендийний фонд має дати сій дитинї без огляду на її пол спромогу виповнити кровю батька припечатаний заповіт: обороняти права свого народа перед захланними і брутальними зайдами, що від віків топчуть ті права; він має дати дитинї сій спромогу покінчити середні і висші школи, щоби здобути образованє, о яке її батько з такою енергією як самоук добивав ся, щоби могла вона тим успішнїйше продовжати дїло замученого батька свого народного мученика Марка. На випадок смерти дитини, служить сей стипендийний фонд капіталом на запомоги для учеників середних шкіл з Коропця. Українська суспільність, передовсім українська академічна молодїж, має сьвятий обовязок переняти на себе обовязки замордованого батька супроти його дитини, помочи їй, щоби вона могла в будучности відчути значінє смерти свого батька, щоби могла стати ся местником того морду, местником кривд українського люду. Поможім їй в тім, Товариші! Поможи їй в тім українська інтелїґенциє! Нехай дитина мученика поставить йому тривкійший ґранітного памятник! Exoriatur ex ossibus Marci ultor! Товаришів поза Прагою просить ся прилучити ся до сеї ухвали. — Прага 23 лютого 1908. *Е. Гайдукевич*, містоголова. *П. Зволинський* секретар.

Всякі датки просить ся висилати до „Наук. тов. ім. Шевченка“ Львів Чарнецького 26. На сей фонд зложили члени „Укр. Громади“ в коронах: Проф. д-р Іван Горбачевський, радник двора 20, проф. д-р Іван Пулюй 20, Антін Максимович, урядник секциї забудов. потоків 10, Петро Огнїв, ст. техніки 4, Ярослав Небиловець, ст. торг. акад. 3, Василь Струк ук. технік 2, Микола Струк, бронзівник 2, Евген Гайдукевич, ст. мед. 2, Петро Зволинський, ст. пр. 2, Борис Чернишев, ст. техніки 2, Іван Луців, ст. пр. 2, Іван А. Владиславєв, ст. мед. 2. Разом 71 корон.

— Амнестия для дезертирів. Австро-угорське кольонїяльне товариство у Відни (VII, Mariahilferstrasse 8) оповіщує, що удїляє безплатно інформаций в справі амнестиї всїм австро-угорським підданим, без ріжниці народности та віроісповіданя, котрі не сповнили військової служби. Згадане товариство удїляє також інформаций в инших еміґрацийних справах і повороту з еміґраций та веде кореспонденцию у всїх мовах австро-угорської монархії.

— „Для пользы службы“. Як польські власти переслїдують Русинів при помочи формулки „ze względów służbowych“, так російські власти роблять те саме з нашими земляками „для пользы службы“. І так „Рада“ доносить, що подільського архиєрея Парфенія перенесено в тульську губернію. Архиєрея Парфенія, Українця з роду, обвинувачують в тім, що він хотїв розбудити поміж семинаристами любов до України.

— Кацапська деморалїзация. Пишуть нам із Самбора: Серед молодїжи тутешної ґімназиї повстав проєкт уладженя вечерка, буцїм то в честь Шевченка, а на дїлї має се бути „істинно-русская“ манїфестация. До комітету ввійшли самі кацапики і ляшки, тож не дивниця, що в програмі вечерка є такі пісні, як „За Русь“ ославленого ренеґата і московського наймита Вєрґуна, „Черкеская месть“, „Дай дївчино нам“... і т. п. На сю послїдну пісню клав особлившу вагу „куратор“ вечерка, недопечений кацап проф. „атєц“ Ільнїцкій, що „орґанїзує“ передмістя. Не сумнїваємось, що дирекция ґімназиї вгляне в сю справу і не допустить до такого скандалу, аби вечерок, яким молодїж почитає звичайно Шевченка або иншого поета, зійшов на польсько-кацапську манїфестацию, на котрій не стає ще таких пісень, як „Pije Kuba do Jakóba“ або „Чи то таке диво, що ми пємо пиво“ до повного „артистичного“ заокруженя. Надїємось також, що українська публика в Самборі з'ігнорує сю шопку, яка є лиш відгомоном польсько-кацапського союза найновійшої доби. — *Ів.*

— Новий податок. У віденських парляментарних кругах говорять, що міністер Коритовський носить ся з думкою заведеня транспортового податку. Сю думку розмірковував ще в 1897 р. тодїшний міністер скарбу д-р Білїнський. Тепер мають вести ся в міністерстві студиї над вислїдженєм сум, які той податок принесе скарбови. По проєктам д-ра Білїнського податок мав виносити 12% від подорожних пакунків, 5% від поспішних і фрахтових посилок. На Угорщинї є вже такий податок і виносить 7% від поспішних посилок і 5% від фрахтів. Такий податок є також у Франциї, Італії та Еспанії. По обчисленям д-ра Білинського дохід скарбу з того жерела виносив би в 1898 р. 15 мілїонів корон, в 1899 р. 20 мілїонів корон, отже виказував би річну надвишку 5 мілїонів корон, так що тепер приносив би скарбови 70 мілїонів корон.

— З родинних трагедий. При ул. Городецькій ч. 52 у Львові мешкає на першім поверсї бувший зелїзничий кондуктор Михайло Якимчук, що в часї зелїзничої катастрофи під Самбором стратив здоровлє і став ся нездібним до якої-небудь працї. Наслїдком покалїченя і сильного нервового потрясеня Якимчук занепав був на нервову недугу, так що родина мусїла примістити його в заведеню для божевільних в Кульпаркові, звідки однак випустили його як нешкідливого для других людий. З тої пори замешкав разом з жінкою та дїтьми, але їх житє було одним пасмом щоденних колотнеч і невзгодин. Якимчук, терплячи на страшне зденервованє, робив з дому пекло. В недїлю рано, розлючений якоюсь дрібницею, почав викрикати і кинув ся на дїтий, щоб їх покарати. Шестилїтна донечка так злякала ся батька, що вискочила крізь отворене вікно стрімголов на подвірє. Здавало ся, що нещасна дитина убила ся на місци. Тимчасом стало ся инакше. На подвірю в критичній хвили стояв оден урядник незвісного імени і чуючи крик в мешканю Якимчука, піднїс голову до гори та побачив, як крізь вікно вискочила дївчинка. Не тратячи ні хвилї, прискочив на місце, де мала упасти дитина, наставив руки і зловив її щасливо. Завдяки йому дитина уратувалась перед неминучою смертию. Стовкла собі тільки незначно колїно. Вість про сей випадок розійшла ся швидко по цїлім передмістю; незабаром явила ся полїция і арештувала Якимчука. Мабуть віддадуть його знову на Кульпарків.

— Арештованє небезпечних вломників. Черновецькій полїції удало ся, як ми то вже коротко доносили, арештувати небезпечну ватагу розбишаків, котра оперувала не лиш на Буковинї і в Галичинї, але також і в Росиї. Стало ся се ось-як: Перед кількома днями відбувало ся в Чернівцях на Вайнберґґасе ґучне весїлє. На весїлю звертали на себе увагу три гостї, що розкидали грішми як половою. Нараз предложив хтось, щоби спровадити фотоґрафа і дати ся фотоґрафувати в цїлій ґрупі. Так і стало ся. Але зложило ся якось так, що одна з тих фотоґрафій попала ся одному з полїцийних агентів в руки і він пізнав на ній трьох небезпечних вломників, за котрими вже від довшого часу ходили стежні листи. З долитів за тими пташками виявило ся лиш те, що вони знані були в товаристві під назвою „пан Юзеф“, „пан Ян“ і „пан капітан“. Агент старав ся тоді вкрутити ся в передміське товариство і довідав ся, що тоті панове перебувають часто в однім з домів у якогось міщанина на Вайнберґґассе. Вечером дня 25 лютого сильний відділ полїції під командою конциписта Харвата обсадив дім, в котрім сподївано ся зловити розбишаків. Двох з них застано, як при обильно заставленім столї забавляли ся з якимись повійницями. Агенти одного з них зараз зловили, а другий видячи, на що заносить ся, вискочив ізза стола та виймив з лежачого побіч плаща набитий бравнїнґ. З великим трудом удало ся його розброїти та наложити йому кайдани. „Пан Ян“, видячи, що нема вже для нього виходу, висповідав ся на полїції зараз досить щиро. Сказав що походить з Топорівців і по правдї називає ся Ґаврило Романчук, є „фаховим“ коноводом, а коли переводив коні з Росиї в 1906

р., зранив кількох стражників скарбових вистрілами з револьвера. За ним шукали не лиш власти австрийські, але й росийські. Минувшого року си дів у вязници в Хотимі (на Бесарабії) за рабунок і убийство та втік звідтам на Буковину. При ревізиї знайдено у него набитий бравнінг, 600 кор. готівкою, три золоті дорогі годинники росийської фабрикациї і масивний золотий ланцюшок. В Чернівцях видїли його нераз перебраного за жида, то знов за селянина а раз навіть за елєгантного пана в цилїндрі. Батькови свому, Николаєви, в Топорівцях купив корову за 300 кор. Сими днями їздили черновецькі поліцийні агенти до Топорівців і арештували старого Романчука. При сій нагоді арештовано у него ще якогось підозріного чоловіка. Про своїх обох товаришів Гаврило не уміє чи не хоче нїчого сказати. „Пан Юзеф" зовсїм не щирий і не хоче нїчого сказати. „Пана капітана", о котрім поліция припускає, що то найнебезпечнїйший член ватаги, арештовано минувшого понеділка досьвіта в однім з черновецьких готелїв. Він називає ся Лука Кубащук. До готелю прибув в неділю о півночи разом з якимсь жидом, котрий замельдував ся яко Авраам Розенбавм, торговельник кіньми з Чудина. Оба спали в одній комнатї. Розенбавма арештовано також. У Кубащука знайдено 320 кор. Дальші доходженя показали, що товариш Романчука, той „пан Юзеф", називає ся Яков Кубащук і є рідним братом „пяна капітана" та походить з якогось села під Калушем. Він служив при 9-ім, стрийськім полку піхоти і втїк з війска. На всїх трьох є підозрінє, що то вони добули ся до податкового уряду в Калуши, звідки забрали 75.452 кор. готівкою а 22.455 кор. цїнними паперами. Калуська жандармерия віднесла ся письменно до черновецької поліциї, в котрім то письмі доказує, на чім основує своє підозрінє. Внаслїдок того виїхав онодї до Калуша оден з черновецьких агентів поліцийних. Поліция довідала ся, що Романчук і його товариші розкидали грішми мов половою. На весїлю, котре допомогло до їх викритя, дав Романчук панні молодій в дарунку 200 К. При якійсь нагоді в однім домі згубив Романчук полярес. Якась дївчина знайшла його і віддала йому. Тодї він засьміяв ся, дав їй 10 кор. і закпив собі з її чесноти, кажучи, що в полярестї є 16.000 К, а відтак отворив полярес і показав присутним цїлу пачку банкнотів. В Чернівцях хотїв оженити ся з донькою якогось передмїщанина, а що вона була православна, то він намовив її, щоби перейшла на греко-католицький обряд; в тій справі ходили навіть до місцевого гр.-кат. пароха. Дальше сконстатувала поліция, що Романчук разом з Лукою Кубащуком купили в селї Раранчу під Садагурою на Буковинї більше сїльське господарство і заінтабулювали на імя Марії Кубащук, жінки Луки. При арештованих знайдено крім наведених повисше предметів ще й золоті перстенї, укриті в кравatках. „Капітан" Лука був, здаєсь, найобачнїйший і приготовлений на всяку евентуальність. Як ствердженo, його жінка Мария була дня 21 лютого в старостві в Калуши і взяла для себе пашпорт до Росиї.

— **Межимістові телєфони.** З Відня доносять, що дня 10 с. м. відкрито телєфонїчний рух між низшою Австриєю і сими стациями в Галичині суть: Броди, Хоростків, Грималів, Підволочиска, Сасів, Скалат, Тернопіль, Золочів і Зборів. Ціна звичайної розмови, яка виносить за три мінути для всїх згаданих стациї три корони, для пильних розмов потрійну цїну. Низшо-австрийські телєфонїчні стациї управнені сполучатись із згаданими стациями в часї від 4 год. попол. до 10 год. рано.

— **До манітобської колєгії** у Віннїпегу вступили як доносить „Канад. Фармер" — на зимовий курс отсї Русини: В. Василишин, Петро Войценко, Ів. Геник, Т. Пацернюк, В. Мороз, Гр. Новак, В. Вергун, В. Курисць і М. Малик. Ся колєгія дає загальне образованє і ділить ся на два головні віддїли: сьвітський і теольогічний. Курс треває два роки, почім ученики можуть вступити на курс університетський, вибираючи медицину, право, інжинірство або природописні науки.

— **Тїла старинних Германів в покладах торфу.** У східній Фризиї і північно-західній Німеччинї найдено в ріжних часах і в ріжних місцях тамошних торфовищ 52 досить добре законсервованих трупів старинних Германів. Професор Месторф, котрий довгі лїта студиював справу походженя тих тїл, прийшов остаточно на підставі ріжних дрібних подробиць до переконаня, що старинні Германе карали подружу невірність тим способом, що винуватих закопували живцем в торфовім багнї.

— **Дрібні вісти.** З Відня доносять, що в новім роцї шкільнім буде заведена середна школа нового типу. Міністерство просьвіти вже виготовляє плян нового способу науки, іспитів і клясифікациї в середних школах. — З Богдуміна доносять, що від початку місяця число повертаючих з Америки емігрантів, які переїздяють тамошну столицю, виносить 11.720 осіб. — При ул. Вронowських ч. 5 у Львові застрілив ся вчера 41-лїтний дорожник, Кароль Чайковський, що приїхав до свого брата, з причини нервової недуги. — Дирекцию польського театру в Познани обняв Андрій Лелєвич, режісер оперети львівського театру.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Порфірия (лат. 40 мучеників). Позавтра, в четвер: Прокопія (лат. Константина).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. крайві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Бережанах.** Саля „Сокола". Початок точно 7·30 вечером. Білєти продає раньше торговля п. Юзичинського і п. Гервого, а в день представленя від 6 вечером каса театру.

В середу, дня 11 марця с. р. „Фавст" опера в 5 дїях а 6 відслонах К. Гунода. Гостинний виступ п. А. Гаєка, тенора львівської опери.

В четвер дня 12. марця „Житейське море" комедия в 4 дїях Карпенка-Карого.

В суботу дня 14. марця „Галька" опера в 4 дїях Ст. Монюшка.

В неділю дня 15. марця „Хата за селом" циганська драма в 5 дїях зі сьпівами і танцями переложена з повісти Крашевського.

☐ **Ситуация зарібкова в Прусах змінила ся:** Розпочинають ся полеві роботи. Маємо зголошень на 5000 робітників, на місяць март, але не самих мущин і хлопців, але по половинї з жінками і дївчатами. — Виїзджаючі до Прус на роботу мусять мати робітничу книжку (не службову) або сьвідоцтво громадського уряду, що зарібник їде до Прус на роботу і есть бідний. Виїзджати треба як найскорше, але доконче партиями по половинї мущини, а по половинї жінки. Їхати просто до Мисловиць до Uebernahmestelle des Arbeitsnachweises der Landwirtschaftskammer für Provinz Schlesien (адреса для листів Myslowitz O. S.) і зголошувати ся до урядника п. Цапяка. По дорозї стеречи ся всяких агентів і тзв. шлєперів з розличних бюр, хочби Русинів, які стоять на службі наших ворогів. Їхати на Щаково а не на Освенцїм, бо туда таньше. Платня для хлопів і сильних хлопців така: до 1. червня 1 марка, від 1. червня до 1. вересня 1 мк 20 ф, від 1. вересня до 20. грудня 1 мк, в жнива 4 тижнї 1 мк 50 ф, для дївчат і жінок до ¼ 80 ф, від ¼ до ⅙ 85 ф, від ⅙ до ⅑ 90 ф, від ⅑ до ²⁰/₁₂ 85 ф, в жнивах 4 тижнї 1 мк 30 ф. Опріч платнї кождий дістає помешканє, ліжко, сїнник, коц, сьвітло і опал за дармо. Кромі того дістає кождий готовий вікт з кухнї, або фасує кождий для себе на цїлий тиждень таку орнарию: 25 фунтів бараболї, 5¼ лїтрів збираного молока (денно по ¾ лїтра) або каву з молоком, 1 ф. вепрового смальцю, 60 феників на мясо, 1 ф. ризу, 1 ф. гороху, ½ ф. муки на запражку, ½ ф. соли, 10 ф. хлїба для хлопів, 8 ф. хлїба для хлопців і дївок. Вікт або орнарию дістає ся за дармо. Виплата все що тижня. Важнїйші руські сьвята вільно обходити. Дорогу до Мисловиць мусить кождий сам платити. З Мисловиць аж на місце роботи платить пан. Хто вибуде контракт, дістане заплачену дорогу до Мисловиць назад.

— **До П. Т. Організаторів національно-демократичного сторонництва!** Просимо допильнувати внесеня виборчих протестів. Всї факти виборчих над'ужить, які досї не були опублїковані в наших часописях, належить безпроволочно списати точно і з поданєм сьвідків та присилати сейчас на адресу „Дїла". Материяли сї потрібні до ужитку парляментарним послам. Просимо також надіслати безпроволочно на адресу Народної Канцелярії (Львів, Ринок 10) статистику виборчу, а іменно точний виказ: 1) кілько в кождім окрузї було виборців і їх поділ по народностям і партиям? 2) Кілько було вірилїстів і їх поділ як висше? 3) Кілько виборців чи то вірилїстів стануло до голосованя а кілько і яких виборців, усунуло ся від голосованя? 4) Кілько голосів впало на котрого кандидата і поділ тих голосів по народностям і партиям? — Інформациї сї є нам доконче потрібні і то безпроволочно. — За Народну Канцелярию: *д-р Володитир Бачинський.*

☐ **Театр аматорів львівського „Сокола"** відграє в неділю дня 15. с. м. „Дай серцю волю — заведе в неволю" драму в 5 дїях зі сьпівами і танцями Кропивницького. Початок о 7. год. Білєти продає „Сок. Базар".

☐ **Філії львівського „Сокола"** зволять чим скорше прислати виповнені квестионарі з дїяльности в 1907 р. і відповіди в справі ношеня топірців та спис відпоручників до Союза. Гаразд! — *Старшина „Сокола" у Львові.*

☐ **З львівської орґанізациї.** Засїданє львівського орґанізацийного виділу і руського міщанського комітету відбуде ся завтра (в середу) о 7 год. вечером в комнатах „Бесїди" (Ринок 10). На дневнім порядку стоять вибори до міської ради.

☐ **Звичайні загальні збори товариства „Народна Гостинниця" у Львові** відбудуть ся в четвер дня 19. н. ст. марця о год. 4 по пол. в комнатах тов. „Руської Бесїди", Ринок ч. 10. — За Раду Надзираючу: *Ярослав Ільницький*, голова; *о. Теодозий Лежогубський*, секретар.

☐ **Молодїж руської гімназиї у Львові** устроює нині, вівторок, концерт в честь Шевченка в сали гімназияльного будинку при ул. Сапіги ч. 10. Початок о год. 6 вечером.

☐ **Нові церкви** після плянів п. В. Нагірного будуть будувати отсї громади: Викоти, Брошнів (деревяна), Надїтичі, Черниця, Урич, Дїдилів, Полюхів, Суховоля, Веринь, Михайлевичі (деревляна), Струтин коло Золочева, Сторонна, Комарно і Гологори.

☐ **Тим, що їдуть до Америки,** звертаємо увагу, що найлїпші інформациї що до їзди кораблем дасть їм наш руський сьвященик в Бремі. Адреса: Alexander Pawlak, Bremen, Philosophenweg 24.

Нові книжки і иданя:

◇ **М. Драгоманов.** Листи до Ів. Франка і инших. 1887—1895. Видав Іван Франко. Накладом Укр. руської Видавничої Спілки. Стор. VI + 423. Ціна 4 кор.

Померли:

Теофан Величко, парох в Ричагові городянського деканату, помер дня 8. с. м. в 31 році житя а 6. сьвященства. В. й. п.!

Апольон Андрій Залєский, квієскований податковий асистент, упокоїв ся дня 3. с. м. в Золочеві в 29. році житя. В. й. п.!

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 10 марта 1908.

Парляментарна ситуация.

Відень. (Прив. тел.). „Slav. Corr." доносить про ситуацию парляментарну. Доходимо до половини марта, а в буджетовій комісиї передискутовано ледво половину буджету. Давнїйше обчисляли, що комісия буджетова до кінця лютого покінчить свої праці, а в марті палата займеть ся буджетовою дискусиєю. Як нині стоять справи, нема надії, щоби буджетова комісия була готова перед Великоднем. Коли-ж на май мають бути скликані делєгациї та соймам треба лишити час на уконституованє себе, то полагодженє буджету перед упливом 6-місячної провізориї є немисляме. З того приводу появилась думка, щоби дискусия специяльна над буджетом вела ся в комісиї, а в повній палатї щоби була тільки загальна дискусия.

Делєгациї.

Відень. (Т. К. Б.) Військова комісия австрийської делєгациї відбула нині засїданє на якім предложено новоуложені внесеня гр. Штїргка в справі нунциюм угорської делєгациї в справі внесеня о підвисшенє платнї офіцерів і жовнїрів.

Міністер заграничних справ бар. Еренталь і міністер війни Шенайх повторили свої заяви щодо скликаня делєгациї на весну, при чім міністер заграничних справ підчеркнув, що буде старати ся, щоби се сталось з кінцем мая. Спільне правительство приготовляє вже тепер на сей реченець буджет. Міністер заявив, що готов зложити сю заяву на засїданю повної делєгациї.

Дел. Шрафль заявив, що ся заява міністра не вдоволяє його. На тім перервано наради.

По перерві міністер заграничних справ бар. Еренталь промовив в друге і заявив, що перед перервою засїданя висказано деякі сумнїви що-до заяви міністра війни і бесїдника. Щоби усунути непорозуминє і сумнїви повторяє міністер заяву такого змісту: Спільне правительство і на дальше стоїть на становищи, що слїдуюча сесия делєгациї має відбувати ся з кінцем мая. Свої стараня в справі внесеня гр. Лятура і п. Шрафля буде дальше продовжати з цїлою енергією і обстає при тім, щоби кредит на підвисшенє платнї офіцирів і жовнїрів вставлено до буджету, який буде предложений делєгациям, що зберуть ся з кінцем мая. Спільне правительство заявляє по раз другий, що уважає сю справу за вельми актуальну і зробить все, щоби її полагодити а особливо без сполуки з иншими військовими квестиями.

Опісля принято одноголосно резолюцию гр. Штїргка. Референтом в повній делєгациї вибрано гр. Мервельта.

П. Шрафль взяв назад своє внесенє. Резолюция п. Штїргка в ухваленій нині формі висказує співчутє з причини нунциюм угорської делєгациї і заявляє, що австрийська делєгация обстає при своїх ухвалах. Опираючи ся на нинїшних заявах міністра заграничних справ і міністра війни, висказує австрийська делєгация надію, що делєгациї зберуть ся з весною 1908 р. і що підвисшенє платнї офіцирів і жовнїрів буде вставлене в буджет.

Японсько хінський конфлїкт.

Шангай. (Нїм. тов. каблезе). Генерал губернатор Квантуну не хоче видати японський корабель. „Кацу-Мару". Телєграфічно візвано до Пекіну команданта корабля, який сконфіскував корабель „Кацу-Мару" а також сьвідків тої конфіскати. Японський посол в Пекінї звернув ся досвого правительства із заміткою, щоб супроти великої нервовости Хін перестерігало справу ввозу оружя.

Гонг-Конг. (Ткб.) в Кантонї відбуло ся вчера велике віче, щоб запротестувати проти відданя корабля Кату-Мару. Коли-б корабель віддано, рішено бойкотувати японські товари.

Подорож еспанського короля.

Мадрит. (Ткб.), Король виїхав вчера вечером з президентом і міністрів міністром маринарки до Барцельони. Цїла королївська сїмя з виїмком королевої Вікторії відпровадала короля на дворець. Публика витала короля на улицях овацийно.

Ширіть „Свободу"! Приєднуйте їй нових передплатників! Кожда Читальня, „Сїч" чи „Сокіл" повинні передплачувати „Свободу".

Жертви на Селянську бурсу в Бережанах (від 1. VIII. 1907 до 5. III. 1908) (в коронах): О. Лотоцький з Тростянця 3, д-р В. Бачинський зі Львова 2, д-р В. Найман з Підгаєць 10, о. Дидик з Нараєва 4, о. Сосенко з Каплинець 11, Я. Гриневецькии з Мельнича 5, о. Садовський з Шибалика 2, о. Кушнір з Лїсник 3, Семен Кульчицький зі Львова 4, Т. Граб з Підгаєць 2, Т. Бортник з Шибалина 2, П. Курилас, прив. гімназияліст зі Львова 1, о. Зарицький з Августівки 2, о. Ігумен з Краснопущі 4, посол Т. Старух 10, о. Ротко з Плотиці 2·05, о. І. Бачинський зі Скалата 5, о. крилош. Мільницький 4, пані А. Левицька з Вільхівця 3, П. Лїсевич і І. Кендзер з Каплинець по 2, д-р Томашівський зі Львова 7·05, о. Сосенко з Зарудя 2, п. Фок зі Стриганець 5, о. Копертинський з Перемишлян 6; з Бережан: полков. Матанович 6, д-р Поль 6, М. Бачинський 2, п. Галамай 3, п. Іваськевич 10, панна о. Бачинська 1. — „Просьвіта" 25, К. С. К. 100, Магістрат в Бережанах 100, Жіноча Громада дохід з двох вечерків 30·89, п. Гошовський з представленя „Кандидата" 108·96, члени Бояна коляду 93·5, береж. Сокіл 85·43, з місячних складок береж. членів 60·08, п. Н. Чайковський дохід з концерту 100·79, чеками надіслано на будову бурси 168·72; коляду прислали оо. парохи від Брацтв і членів Читалень: о. Гарматій зі Стриганець 10 і з акафистів 10, о. Левинський з Потутор і Литятина 11, о. Дидик з Нараєва 20, о. Король з Саранчук 22·02, о. Абрагамовський з Козівки 4, о. Любинецький з Вербова 8, о. Лотоцький з Литвинова 6, о. Городецькии з Вербиловець і Бабухова 10, о. Селезінка з Янчина 10, о. Кушнір з Лїсник 10; кромі того громадяни з Волощини 10, церковне орацтво з Каплинець 2, члени Читальні з Лапшина 7 і д-р Ст. Федак зі Львова 50, разом 1195 корон 12 с. — Всім Великодушним Жертводавцям та й Хвальним Братствам і Товариствам складаємо сердечну подяку і просимо всїх П. Т. Патріотів, у котрих бє щиро руське серце горячою любовю до нашої бідної молодежи, жадної науки о дальшу поміч, бо на сплату цїни купна хати для Селянської бурси потребуємо ще що найменше 3000 корон. — *Виділ філії Руського Товариства педагогічного в Бережанах.*

Конкурс.

Головний Виділ Товариства „Просьвіта" у Львові бажає виобразувати заводових учителїв і інструкторів в ріжнородних галузях сїльського і домашного господарства, і тому розписує отсим конкурс на 6 запомог для молодих людий, що хотїли би образувати ся в практичних заводах і остати в служби Товариства.

Для Товариства є потрібні заводово образовані люди в слїдуючих напрямах: 1) в садівництві 2) рільництві, 3) годівлї худоби, 4) молочарстві, 5) технольоґії господарський і 6) в домашнїм жіночим господарстві.

Компетенти, які хотїлиб посьвятити ся студиям в однім з названих напрямів, мусїли би передусїм скінчити загальні заводові студиї, коли ще їх не скінчили, а опісля доперва моглиб спеціяльно образуватись в однім вибранім напрямі.

У всїх компетентів є пожадана укінчена середна школа; першенство будуть мати компетенти, що кінчать заводові студиї, або їх вже покінчили, і бажалиб при помочи Товариства спеціяльно в однім напрямі виобразуватись. Всї компетенти, що отримають запомоги, будуть зобовязані відслужити Товариству побрані запомоги, а коли би сего сповнити не могли, мають побрані запомоги звернути.

Високости запомоги Товариство не означує вона буде залежати від близших услівій компетентів, напряму студий і часу потрібного до їх укінченя. При тім звертаємо увагу на се, що о запомогу для образованя в домашнїм господарстві можуть старати ся тільки дївчата і жінки.

Поданя о надане повисших запомог належить вносити до Головного Виділу Товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10.) найдальше до 1. цьвітня 1908. і залучити: 1) метрику хрещеня, 2) сьвідоцтва шкільні, а дальше подати а) начерк напряму студий в якім хто хоче образуватись, при чім належить представити плян науки, назвати школу, де хто бажає учитись і означити час, коли зачне науку; Виділ Товариства застерігає собі однак право змінити напрям студий, науковий плян і вибрану школу; б) вкінци означити належить високість пожаданої запомоги і реченець її виплати.

Всяких близших інформаций уділює Виділ.

За Головний Виділ Товариства „Просьвіта" у Львові:

Петро Огоновський голова. — *Д-р Іван Брик* секретар.

Торговельні вісти.

Тижневе справоздане торговельної палати у Львові від 6/3 до 11/3 1908 без зацінок, оцінки Валюта коронова. Платимо за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·25	11·50	Рицак вимов.	15·50	15·75
Жито	10·15	10·35	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·25	7·75	Льняниа	11·—	11·25
Пасївний „	6·70	7·20	Льняне наїн.	10·—	10·25
Овес	6·30	6·50	Конопиї	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопиї	—·—	—·—
Кукурудза	8·30	8·60	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до вариа.	9·50	10·25	Мак	—·—	—·—
„ пастївний	7·—	7·50	Хміль	60·—	65·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта нанч.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·60	6·80	Спиритус за 10 тисяч ві-		
Вика	6·25	6·50	тер, ґотовий, акцизний, без		
Конїчина чер.	80·—	90·—	оплати по-		
„ біла	35·—	45·—	датку	54·50	55·—
„ швед.	80·—	95·—	Спиритус вже-		
Тимотка	30·—	35·—	ланиний.	37·50	38·—

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 10. ш. о. Антін Слонський, Михалевичі; о. Володимир Яворин, Лука; о. Алексей Хтой, Бельина; о. Григорий Шайчишин, Гологори; Петро Березинський, Мисцова; о. Михайло Паук, Миколин; Ольга Паук, Миколин; Микола Тутор, Гощів; Теодор Ізворський, Манаїв; о. Павло Стукач, Тенів; Йосиф Стадник, Бережани; Альбин Добрянський, Волосянка вижна; Фішель Гольденберґ, Лящке; Іван Шуровський, Стинава; Каролина Жук, Рожанка вижна; Теофиля Шуль, Рожанка вижна.

Надіслане.

„Інститут Зандерівський" читай оголошеня на 4 сторонї. 282 1—6

АДВОКАТ

Д-р Аґа Ляндесберґ

отворив канцелярию в Бережанах.

321 1—3

Заклад дентистично-техничний

Б. ФУКСБЕРҐА

Львів, улиця Трибунальска ч. 16, I. поверх.

Виконує зуби, щоки з каучуку [illegible] без підробіру, після найновійших системів, дня уміркований. 274 3—20

Гомеопат д-р Дорнфест

ординує від 9—12 і від 3—6 площа Академічна 3.

(Лічить всї хороби навіть шизтріді лише методою гомеопатичною, власними лїками). 237

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

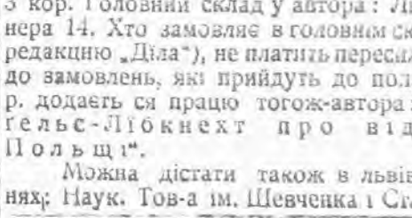

Барометри анероїди ... 7, 8 і 10 К ... 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** ... по 12, 16, 24 і вишше. Загальні поручення ... [illegible] ... вибір перспектив, лупи, лупки і инші прибори оптичні.

Всякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Оголошенє.

Дня 21 н. ст. марта с. р. о 2 год. по пол. відбудуть ся в власній хаті „Загальні Збори каси задатькової „НАДІЯ" в Куликові з порядком дневним:

1. Відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2. Справоздане дирекциї за р. 1907.
3. Справоздане комісиї ревізийної.
4. Розділ зисків.
5. Зміна §. 1. статута.
6. Приступленє до Союза кредитового.
7. Внесеня членів.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

о. К. Грушкевич предсідатель. — *Д. Гайдовицький* член ради. 315 1—1

„Польський і руський революційний рух і Україна"

Михайла Лозинського

вже вийшла.

Обем: I—VIII+1—200 сторін друку. Ціна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складі (або через редакцию „Дїла"), не платить пересилки, а крім того до замовлень, які прийдуть до половини марта с. р. додаєть ся працю тогож-автора: Маркс-Енгельс-Либкнехт про відбудованє Польщі".

Можна дістати також в львівських книгарняхъ: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигийськи.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ОПОВІЩЕНЄ.

Надзвичайні загальні Збори тов. парц. „ЗЕМЛЯ“ у Львові відбудуть ся дня 25-ого марта 1908 о год. 11-ій рано в комнатах „Руської Бесіди“ у Львові, Ринок ч. 10 I. поверх з слідуючим порядком дневним:

1) Звіт з дотеперішної діяльности товариства.
2) Зміна статута, іменно §.§. 5, 8, 16, 32, 38, 50.
3) Вибір доповняючий членів Ради надзираючої.
4) Внесеня членів.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

Роман Залозецький в. р. председатель. *Григорий Грозик в. р.* секретар. 314 2—3

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні загальні збори, членів „Руської Народної Каси в Залїщиках“ стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою, відбудуть ся дня 31 марта 1908 року, (ві второк) о годині XI. перед полуднем з слідуючим порядком дневним:

1) Відчитане протоколу попередних загальних зборів.
2) Справозданє Дирекциї і предложенє замкненя рахункового і білянсу за рік 1907.
3) Відчитанє справозданя з ревізиї делєгата краєвого Союза ревізийного.
4) Справозданє комісиї шконтруючої і внесенє що-до удїленя Дирекциї абсолюторию.
5) Рішенє що-до роздїлу чистого зиску.
6) Вибір цілої Ради надзираючої, по мисли §. 39 статута.
7) Зміна §.§. 8 і 50 статута стоваришеня.
8) Внесеня членів.

В Залїщиках дня 6 марта 1908.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

о. В. Нанасси голова. *о. І. Туркевич* секретар. 312 2—3

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори тов. „Міщаньский рем.-пром. Союз кредитовий у Львові“ відбудуть ся дня 30 марта 1908 о 6 год. з полудня в власних комнатах товариства Ринок ч. 10. I. поверх (дім „Просьвіти“).

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1) Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів.
2) Звіт Управи з дїл. товариства за рік 1907.
3) Відчитанє справозданя Краєвого Союза ревізийного.
4) Справозданє контрольної Комісиї і удїленє абсолюгориї Управі і Надзираючій Раді.
5) Розділ чистих зисків.
6) Вибір 3-ох членів до Надзираючої Ради і 1-го заступника на місце вильосованих.
7) Внесеня і запити.

Наради Загальних Зборів відбудуть ся при якій небудь скількости членів по мисли статута §. 25.

Від Надзираючої Ради тов. „Міщаньский рем. пром. Союз кредитовий у Львові“ стов. зареєстр. з обм. порукою.

Михайло Маковий президент. *Филемон Левицький* секретар. 08 3 3

Судовик IX. ранґи бажає пізнати панну або вдову від літ 24. Посаг вимаганий. Зголошенє можливо в фотографією слати під „JUS“ Адміністрация „Діла“. 320 1—2

При руській родині в до якої найнята фронтовий кавалерський покій в осібним входом в партері без умеблюваня при улици Казимирівській. Ближша відомість в Адміністрації „Діла“. 321 1—2

Ученик IV. кл. гімн. пошукує лекциї або занятя писарського. Зголошенє під poste restante „Праця“.

ПОВОЗИ всілякого рода а то: ландари, ландолети, карити, фаетони, півкриті і отверті кутшір-фаетони дамські і мужеські, тарантаси, угорські віяки, промислові вози, нові і ужиткові поручає по конкуренційних цінах **М. Нас Львів, Шпитальна 28.** 307 —4

Біклінґи поденевіди лише в торговли Леонарда Солецького, Баторого ч. 2 Львів. 263 а

ТОРБАН музична накладня Львів, ул. Вронowська ч. 8, видає і висилає всілякі твори на фортепян. пісні сольові та хорові. 210 ст. Катальог даром. 9—10

Проповідниці стилові, виготовляє різбарська робітня **Евст. Щупляневича,** Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30.

КАРЛО АДАМЕЦЬ в Чаславі (Чехи) **Фабрика вежових годинників** заложена 1869 р. Поручає великий вибір власного виробу дуже добре здучих вежових годинників. Бідніїшим громадам дає на рати. На жадане кошториси і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 144 14—2

У ЛЬВОВІ *при ул Романовича 3* (ріг ул. Фредри і пл. Академічної) (телефон 1020) отворено першим в краю **Інститут Зандерівський** під фірмою **Доцента Д-ра А. Ґабришевського і д-ра Войтковського.** Лічнича механічна апаратова в славні поручувані електрикою апарати Д-ра Зандера в Штокгольмі.

1) Запобігає против чахотки і шкідливих наслідків сидячого способу жита т. є. гостця, анемії кишок, гемороїдів, звапнення жил і т. д.

2) Лічить: хороби серця і жил, астму і розширене легких болі жолудка і кишок, ревматизм і артритизм отлість і хороби нервові, безсонність, болі голови і т. д. побіч него **ЗАКЛАД ОРТОПЕДИЧНИЙ** в яким лічить ся: всілякі вбочення у будові тіла, малий зріст, горби і скривлена хребетного стовпа і карку, ніг, бедер, болі сталів і мязнів. Виріб торсетів, пасів на пропуклину і черевних. 291 7—7

Купелі в горячім воздусі.

СОФРОН ФЕРЕНЦЕВИЧ ПЕРЕНІС СВОЮ *Кравецьку Робітню* з улиці Валової **на ул. Домінікańську ч. 9.** 319 1—4

На продаж в дорозї пар цел цїї 140 моргів в тім 80 моргів орної землї, 40 мор. лїса т. найцятьлїтного і 7 сіножатей найлучшої подїлськ і землї. Ближших інформаций уд лись М. Ліліенфельд, Львів Сикстуська ч. 64 а. 328 1—3

На час великого поста і на праздник Воскресенія Хр. поручає

„РИЗНИЦА“

свої великі склади в Самборі і 3 філіях: у Львові, Перемишли і Станиславові, заосмотрені в всякого рода церковні річи, як: фелони (багряні, фіолетові і сьвітлі), стихарі, влащаниці, хоругви, бальдахими, шалї, суконки, артосн, підсьв чники, кресги процесіональні, патериці, цьвіти і пр. і пр. в найлучшій якости і по найдешевших ц нах. Просимо поспішати з замовленями, щоби мож все на час доставити. Відзиваємо ся до всіх:

Піддержуйте „РИЗНИЦУ“, котра за час 15-лїтнього істнованя роздала вже сто тисяч К. на розличні благодїйні цїли і на бідні церкви! Подайте можність заробку нашим сьвященичим вдовам і сиротам при „РИЗНИЦИ“ ранятим, щоби улекшити їх долю! Не вспомагайте тих, котрі нам чужі і ворожі, котрі лихий товар продають за добрі гроші і лише Вас визискують!

261 3—10 **Дирекция „Ризници“.**

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з д численем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно в'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин.* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

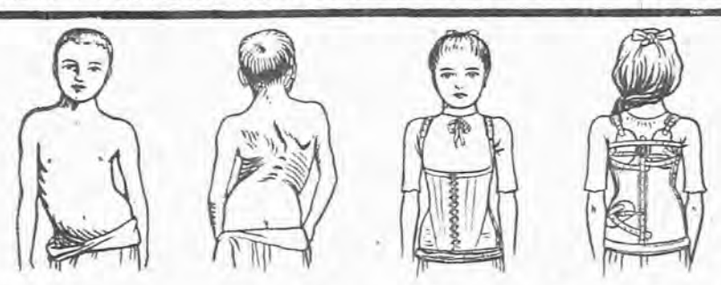

Епоховий винахід. Певний і видний наслїдок!

Всім терпінням в причини туберкулічного і рахітичного **скривлена хребетного стовпа** всім хибам бедер і лопаток як також **повставаню горбів** в кождім вїці обох полів запобігає в добрим наслїдком і усуває ц к патентований у всїх державах Европи і Америки **простопритримувач тїла** спеціяльний апарат ортопедичний сконструований на засаді найновійшої техніки ортопедичної і під **одежию цїлком невидимий.** Особисто треба конче явитись особам дїтячим скривленим. Години принять від 11—1 і 4—6 що дня.

На бажане П. Т. Пацієнтів в провінції висилає ся ілюстровані проспекти.

Ф. ГАСС

спеціяліст і властитель Заказу для ортопедичних простопритримувачів тїла. **Львів, Личаківська ч. 39. I. поверх.** 280 5—6

Оповіщенє.

Надзираюча Рада „Краєвого Союза Кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, скликує на підставі §. 47. статута IX. загальні збори стоваришеня, що відбудуть ся дня 25. н. ст. марта 1908 о год. 3. по полудни в салї засїдань стоваришеня у Львові (Ринок ч. 10. II. поверх) з отсим предметом нарад:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів стоваришеня.
2. Звіт з дїяльности за девятий рік адміністрацийний (1907) з маєтковим білянсом.
3. Звіт Комісиї контрольної.
4. Предложенє Надзираючої Ради в справі подїлу чистого зиску.
5. Вибір двох членів Надзираючої Ради.
6. Вибір трох членів Комісиї контрольної.

Право участи в загальних зборах мають члени і стоваришеня, котрі що найменше один удїл в цїлости уплатили (§. 50 статута). За легітимацию служить книжка удїлова. На загальних зборах беруть участь члени особисто; правні особа заступають їх законні представителї (§. 51 статута).

Маєтковий білянс за 1907 рік єсть виложений в льокали стоваришеня, де можуть члени його переглядати (§. 56 статута).

За Надзираючу Раду „Краєвого Союза Кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, дня 28. н. ст. лютого 1907.

Григорий Кузьма, председатель. *О, Теодозий Лежогубський,* секретар. 6 3—3

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня яринні, цьвітові і всілякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин“ практичний порадник, ціна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—?

Кінематограф „Cinephon“

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Сталий театр. Від 7—18 марця нова програма. Говорячі і співаючі живі образи, гумористичні і сензацийні знята. Похорон короля Кирльоса в Лісабоні. Представленя що дня від 4—10 вечером.

329 Що тиждня нова програма. 1—2

МЕД-ПАТОКА

в гірских пасїк незрівняної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор. franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

Герб України

переписний листок 20 с. і портрет величини 30×24 1 К. Герб сей Лев і сьв. Михайло зладжений є в 17 краскаx і можна його вишивати на ручниках, обрусах і т. п.

Набути можна в

„Сокільскім Базарі“

Львів, ул. Руська ч. 20.

122в 6—?

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіти“).

ШКАРПИТКИ від 40 сот. СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолів, пісок шкіряних виробів, росиаских кальошів альбомів як також товаетового мила і перфумерий.

Великий вибір пушок на цигарети, тютюн, гроші і сшнок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому шлю жаданий товар за попередньою надісланєм готівки або посилатою. — Біляк не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір біжутерії.

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·4[illegible]	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·[illegible]	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Ст станіславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7 29	11 50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8 00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8 00	10 30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8 22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7 10	12·40	1·46†	4·50	9·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35м
Зимної води	5 50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7 0[illegible]	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7 20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станіславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1[illegible]	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5[illegible]	9·15	1·35†	3·25	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	[illegible]·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком —. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/[illegible] до день буквою н. 1

Віденський Банк звязковий у Львові.

XXXVIII. Звичайні загальні збори

відбудуть ся дня 6. цьвітня 1908 о годині 11. перед полуднем у Відни I. Herrengasse 8.

Дневний порядок:

1) Звіт надзираючої ради.

2) Звіт цензорів о рахункових замкненях за р. 1907 і ухвала що-до принятя тих замкнень рахункових.

3) Ухвала що-до подїлу зиску за рік 1907 §. 58. буква c. статутів.

4) Зміна статутів відповідно до задуманої емісиї облїгаций банкових.

5) Вибори до Ради надзираючої.

6) Вибори колегії цензорів і членів Ради надзираючої філіяльних заведень.

По мисли §. 46. статутів мають лише ті акционарі право голосования на загальних зборах, які найпізнїйше 14 днїв перед загальними зборами зложать найменше 25 штук акций разом з купонами в касї банку або місци через Раду надзираючу для сеї цїли визначенім.

Кожді 25 штук акций дають право до одного голосу (§. 47. статутів).

Супроти того просить ся управнених до голосованя пп. Акционарів, щоби свої акциї разом з купонами зложили найпізнїйше дня 23. марця c. р.:

У Відни в лїквідатурі (Herrengasse 8).

В Авсіг н/Л., Бялій, Бернї, Будапештї, Целовци, Теплицях, Тїшинї, Чернівцях, Фрідек-Містек, Градци, Карльсбадї, Константинополи, Львові, Мариєнбадї, Пільзнї чеським, Празї, Простїєві, Ст. Пельтен, Віллях і Вінер-Найстадт у філіях Віденського Банку звязкового.

В Трієстї в Banca Commerciale Triestina.

В Берлїнї в Deutsche Bank і Dresner Bank.

В Франкфуртї н/М. в Deutsche Vereinsbank, Frankturter Filiale der Deutschen Bank і в Dresdner Bank.

В Штутґардї в Württembergische Vereinsbank.

В Монахові: в Bayerische Filiale der Deutschen Bank і Filiale der Dresdner Bank.

В Зуриху: в Schweiz. Kreditanstalt і Schweiz. Bankverein.

В Базилеї: в Schweiz. Kreditanstalt і Schweiz. Bankverein а також товаристві акц. Speyer et Comp.

Акциї належить складати упорядковані після чисел і списані на власноручно через складаючого списаних консигнациях а именно в лїквідатурі у Відни на двох а в инших місцевостях на трох консигнациях. Оден примірник консигнациї разом з посьвідкою відбору акциї звертає ся складаючому вручаючи йому рівночасно карту вступу на загальні збори, виставлену на імя складаючого акциї і лише для него важної зглядно для його належитого вилегітимованого повновласника.

Відень, дня 4. марта 1908.

315 —]

Віденський Банк звязковий.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 55. Львів, середа 11. н. ст. марця (27. ст. ст. лютого) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи вертають ся лише за попередним застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к.	на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „	на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошенья звичайні приймають ся по 30 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошенья числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати платні у Львові.

Новий віцепрезидент краєвої ради шкільної.

По розширеню автономії краєвої ради шкільної прийшла черга на віддане кермованя нею в руки чоловіка, котрий найліпше відповідав би тим інтенціям, які руководили польською більшістю галицького сойму тоді, коли вона ухвалювала закон про розширене автономії краєвої ради шкільної. Сі інтенції — зробити зі школи орудє своєї політики, ширити при її помочи сьвітогляд, вигідний для тої політики, укріпляти через неї своє політичне правлінє. А та політика, сей сьвітогляд і те правлінє зводять ся до того, що Галичина, се часть Польщі і такою частию Польщі мусить остати на віки, а польська шляхта зі своїми привілєями, се найголовнійша верства в тій Польщі, верства, якої інтересам мусять бути підпорядковані і всї інтереси всеї остальної людности. Одним словом, галицька школа мусить бути „narodowa" в польсько-шляхотськім розуміню, і власне в тій цїли, щоб вона могла остати такою, польська більшість ухвалила закон про розширенє автономії тої інституції, яка має оберігати той її „narodowy" характер.

А тепер, коли краєва рада шкільна вже має таку автономію, яка кладе її майже на рівні з міністерством просьвіти в незалежній державі, коли вже має необмежену волю дбати про „narodowy" характер краєвого шкільництва, віддано кермованє нею в руки чоловіка, якого цїла минувшість дає запоруку, що він розуміє інтенциї польської соймової більшости і з'уміє їх виповнювати. Тим чоловіком є радник двора д-р Дембовський, іменований віцепрезидентом краєвої ради шкільної на місце уступаючого дотеперішного віцепрезидента Плажка. Вихований в школї Бобжинського, він за весь час віцепрезидентури Плажка стояв на сторожі системи свого учителя, уважаючи, щоб в управі краєвого шкільництва в нїчім від неї не відступлено, а тепер, займаючи становище кермапича галицького шкільництва вже без перешкоди вести-ме дїло свого учителя далї.

Чим була система Бобжинського, ми всї знаємо. Защепити в школї польсько-шляхотський дух, дух політики краківських станчиків, вигнати з неї все, що віє духом новочасного поступу, і з окрема зробити школу в східній Галичині польонізаційною інституциєю, інституциєю, яка руським дїтям защіплювала би політичними мірами польсько-шляхотський патріотизм в дусї „молитви" Плятона Костецького, що „яка Тройця так єдина Польща, Русь і Литва", як зогиджувала би їм все, що рідне, яка пятнувала би перед ними нашу історию варварством і гайдамацтвом, від котрого повинен з омерзїнєм відвертати ся культурний чоловік, одним словом, яка або робила би з них „porządnych Rusinów", або, коли вони не дадуть ся, ломила їх, — се цїль системи Бобжинського. А способи до тої цїли — безчисленні, по єзуїтському прінціпу: цїль осьвячує способи.

А передовсїм політично-політичний. Сей політично-політичний характер має організация галицького шкільництва вже в своїм прінціпі. Президентом краєвої ради шкільної — намісник, шеф політичної адміністрації краю; предсїдатель краєвої ради окружної — староста, шеф політичної адміністрації в повіті. Під тим режімом учителї в галицьких школах не сьміють бути педагогами, вони мусять бути на-пів політичними урядниками, Не педагогічних здібностий, не совісного сповнюваня педагогічних обовязків вимагав від них Бобжинський, тільки „політичної моральности". „Політична моральність", розуминє і виповнюванє політичних інтенций польсько-шляхотського правлїня звільняло від усїх инших обовязків, давало carte blanche на всяку самоволю, отвирало шлях до почестий, авансів. За те педагогічні здібности, заслуги на педагогічнім полї при недостачі „політичної моральности" не значили нїчого, а коли та недостача „політичної моральности" переходила в „політичну неморальність", коли педагог сьмів мати і хоч чимсь найменшим проявити політичні думки, які йшли в розріз з інтенциями польсько-шляхотського правлїня, то мимо всїх педагогічних заслуг не був певний, чи нині-завтра не вилетить на брук. Особливо учитель Русин вже за те саме, що признавав ся до своєї національности, був перекидуваний з одного кута краю в другий „ze względów służbowych", а коли-б чим-небудь активним обявив свою руськість, ішов „на зелену пашу".

Все те заініціював Бобжинський і все те перетревало його. А тим чоловіком, що стояв на сторожі системи Бобжинського за віцепрезидентури Плажка, що схований за плечі свого шефа тим успішнійше проводив ту систему в житє, доводячи її до крайности, був власне радник Дембовський. Полїційна система супроти учительства в загалї і супроти учителїв-Русинів спеціяльно, перемінене школи на політичну експозитуру, польонїзация руських шкіл і люте переслїдуванє руського учительства, здержуване розвитку руських гімназий через обсаджуване їх москвофілами і загалом елєментами, яким нїщо не залежить на розвитку руського шкільництва, а скорійше на його упадку, цинїчне протеґованє найгірших індівідуїв на учительській ниві, коли вони підходять тільки під „народову" міру „політичної моральности" і переслїдуванє найгарнійших педагогічних сил, коли вони тільки під ту міру не підходять, а в результатї всего того розпаношенє шпіонства, денунцияторства і лизунства між учительством, — все те „цьвітки", які так буйно розросли ся на галицькій учительській ниві власне завдяки „батьківським заходам" радника Дембовського.

Ту систему на становищи віцепрезидента краєвої ради шкільної розвивати-ме Дембовський далї. Обіцяв се зрештою зараз на початку свого урядованя, в промові, яку виголосив, обіймаючи урядованє. Зазначив він, що „що-раз частїйші обяви розвільненя порядку і карности раді би втиснути ся і до громади робітників, підданих нашій управі і в ряди повіреної нашої опіцї молодїжи" та що „здавлюванє тих пагубних обявів є сьвятим обовязком власти, яку виконуємо;" зазначив, що відваги на новім становищи додавати-ме йому „сьвідомість сильної начальної управи і могучого підпертя" зі сторони намісника; обіцяв іти слїдами свого учителя Бобжинськог ; заповів, що руководити-меть ся своєю „традиційною безсторонністю(!!) в національних справах"... Що все те значить в устах чоловіка з такою минувшістю, як Дембовський, не потребуємо пояснювати.

Коли ходить о долю руського шкільництва, то гіршого, більше нам неприхильного чоловіка нїж Дембовський на становище віцепрезидента краєвої ради шкільної не можна було підшукати. І се була мабуть одна з головних причин, яка рішила про його покликанє. Пан Потоцький і в сій справі постановив показати Русинам свою зелїзну руку і мимо відповідних представлень нашої парляментарної репрезентациї таки поставив на своїм.

Та на сім не конець. Коли вже на чолї краєвої ради шкільної став чоловік, який дає повну запоруку, що поведе галицьке шкільництво „w kierunku narodowym", мають йому, як зачувати, до краю розвязати руки в гакатистичнім нищеню руського шкільництва, роблячи краєву раду шкільну самостійною інституциєю під його президентурою, інституциєю, незалежною від намісництва а лише від сойму, щоб таким чином нїяка зміна політики в центральнім правительстві не перешкодила їй в її „народовій" місії.

An die Ruthenen!

В числї 1. „Ukrainische Rundschau" за сей рік, котре ми що-й-но тепер одержали, помістив під поданим в горі заголовком президент Центрального Демократичного Товариства у Відни, п. А. Бруннер статю, котру передаємо тут перекладом задля її політичної актуальности та її влучного суду про завдання і місию руської делєґациї в віденськім парляментї,

Статя звучить:

„Була се замітна хвиля, як в нову народну палату у Відни увійшла більша горстка заступників руського народа і нечайно дала енергічний вислов своєму праву до участи в державному правлїню. Се подія не лише важна для внутрішної австрийської політики, але й для европейської. Бо був руський народ трохи що не вичеркнений з европейського концерту народів і трохи що не вдало ся сусїдам і гнобителям, Полякам і Москалям, його на смерть замовчати. Ще й нинї мало образованих знає, що сей народ числить 30—35 мілїонів душ, з чого в Австриї живе лише 4 мілїони, инші в Росиї. Москалї ще й нинї не узнають їх істнованя і офіцияльна статистика причислює їх до московського народа, Поляки дивним дивом до себе. Є отже стільки Русинів як Французів або Італійців, два рази стільки як Еспанців, пять раз стільки що Чехів або Шведів, Голяндців, не говорячи вже про инші менші нації.

В Австриї гнобителями Русинів Поляки, які Русинам до недавно навіть відмовляли істнована і казали, що їх мова є лише польським діялєктом. Таке можна-б казати про кожду північно-славянську мову, але навіть як би воно й правда, то всякий, що якнебудь обзнакомлений з сими обома націями, пізнає, що тут мешкають два народи побіч себе такого відмінного характеру, як лиш можна собі подумати. Ледво чи був би він більше відмінний, коли-б їх розділяло море. Поляк пересічно живий, поверховний, гне ся куди вітер віє, Русин якраз противно.

Поляки знищили свою державу своєю нетерпимостию і фальшивостию шляхти, історія-ж Русинів представляє якраз противний образ. Вони втратили свою національну незалежність якраз через свою вірність і відданість. Їм судило ся перенести страшні удари монгольських, татарських і турецьких орд, і як вони в борбі з ними втрачали свої сили, західні і північні сусїди далеко більше підступом і фальшивостию як своєю силою зрабували їм самостійність. Се доказ великої житєвої сили і глибокої душі сего народа, що він мимо всякого гнету зберіг національну своєрідність, свою відвагу в терпіню лиха і свою незіпсутість. Як Поляк є поверховний, так душа Русина вірна, глубока і незіпсована. Вони не мають шляхти і упривілєйованих верств, вони вірний хоробрий, чисто демократичний народ.

Коли-б наші державні керманичі не були короткозорі, вони-б вже давно дали були сему народови його права і тим построїли сильну греблю проти вічно неспокійної Poloni-ї irredent-и. Лише оден державник був такий, се ґраф Стадіон, але на жаль вскорі занехано його політику і руський народ передано на ласку і неласку польської шляхти, найнужденнійшій і найперфіднійшій шляхтї всїх народів.

Прихід нового часу, участь народу в правлїню, розбив сї кайдани; гноблена і зневажена нация з подиву гідною відвагою і найтяжшими жертвами виборола собі місце під сонцем і старинний а все таки молодий народ увійшов в ареопаґ европейських народів. Довгий гнет не зломив його сили, але устaлив, виростають таланти всякого рода, пробуджує ся ненаситне стремлїнє до образованя і піднесеня коннаціоналів, так що всякий правдивий чоловіколюбець мусить тїшити ся сею подією.

Всякі виборчі штучки і несправедливий поділ округів не помогли нїчого, не поміг тероризм урядників, насильства жандармів, підкупство і фальшованє виборів, — слїд мати респек, 32 мужі як заступники руського народа увійшли в нову народну палату, горстка хоробрих, молодих людий! Їм належить ся сердечний привіт від усїх приклонників свободи. Витайте, борцї за волю вашого народа!

Припала вам трудна задача, що вимагає відваги і проворности, коли хочете оправдати довірє віддане вам вашим народом. Парлямент, а особливо австрийський, се хитке поле для політиків, що звикли отверто і прямо стреміти до своїх цїлий. Там чатує спокуса політичної корупциї, фальшивість зі всїх сторін. Всї істнуючі партиї нею заражені. Політики мають два лиця, одно, з яким являють ся перед народом, друге, з яким в кульоарах парляменту провадять політичне шахрайство. Як легко стає ся тут початковий заступник народа жертвою перехитреня і омани! А се велика небезпека.

Маємо дві рїжні дорогу: борба о право і борба о власть. Русини не сьміють і не повинні тут хитати ся; коли хотять служити своєму народови і иньшим братним нациям, мусять вести борбу о право. Лиш на сїй почві можна осягнути трівкі успіхи, лише чесними средствами, лише підпомагаючи всї свободолюбні квестиї.

Говорім вперед про національне питанє. Кілько шахрайств і несправедливости діє ся під сею девізою! Бути націоналом, значить трудити ся на добро своїх коннаціоналів, але в Австриї вести національну політику значить поборювати иньші нації, зрабовувати їх права. До сего Русини не сьміють прилучити ся; вони знають як найліпше, як гнет болить. Вони повинні засїгди всюди заступати ся за гнобленими. Вони не повинні дати ся зацитькати маленькими концесиями, як професорські місця і т. и. Не слїд їм, стреміти за заявами прихильности, але за осягненєм національної автономії, самоуправи. Кожда нация впорядковує сама свої національні справи, передовсїм шкільне питанє.

Так само важне, щоб нашу державну управу поставлено на правну підставу. Наша адміністрация виглядає ще зовсїм так-як в абсолютистичній державі. Отже відвічальність урядників, державних, краєвих і громадських, як се обіцяно в конституції. Нїякий адміністрацийний урядник не повинен мати права карати горожан або нарушувати їх майно, не передавши се вперед суддї.

Нїякий край Австриї не терпить так від самоволї урядників, як руські части краю. Тому треба тут прикласти підойму. Русини мусять в парляментї жадати, щоб видано відповідні сему закони. Тим присилують вони всї партиї, що зовуть ся вільнодумними, щоб до них прилучили ся і тим переберуть провід в найважнійших питанях свободи, освобожденє горожан держави від самоволї урядників.

Мають право на се і обовязок, бо вони є одинокою великою дїйсно демократичною партиєю парляменту. Тоді пристануть до них всї чесні елєменти, і сильно обороняючи свободу і волю свого народа, зроблять вони свому найбільшу прислугу, здобудуть симпатиї всїх образованих і гноблених і докажуть, що їх народ заслужив собі на свободу.

Хто для себе хоче волї, мусить і для ближнього її вибороти. Се порада, яку дає їм правдивий приятель їх народу на горячу почву парляменту.

In hoc signo vinces!"

Ось-так відзиває ся про великі задачі нашої парляментарної репрезентациї чужинець, голова політичної институциї, в якої рядах находимо найчільнійших мужів рїжних націй Австриї, як Масарика, Пернерсторфера і т. д. І треба признати, що сей прихильний нам Німець та не кермований нїякими побічними зглядами чоловік з незвичайною влучностию схарактеризував небезпеки викривленого австрийського парляментаризму для опозиційних послів, відвічальне становище нашої репрезентациї та її політичні завдання в відношеню до свого народу, правительства і решти парляменту. Засадниче пониманє сеї справи через п. Бруннера в цїлости відповідає виїмковому положеню нашої нації в Австриї, що сей чужий чоловік — як бачимо — дуже добре відчув і зрозумів. Уваги п. Бруннера заховають свою живу актуальність для нашої політики у Відни ще через довгий час.

Військові справи.

Ухваленє резолюциї Штіргка на вчерашнім засїданю військової комісиї австр. делєґациї, причім пос. Шрафель відкликав своє votum меншости, вказує на те, що справа ся буде в такім самім дусї полагоджена також на повнім засїданю делєґациї. Коли воно дїйсно так стане ся, почне правительство заходи коло справи найтруднійшої а то коло доведеня до порозуміня з делєґациєю угорською, щоб вона згодила ся на завотованє підвисшеня офіцирських ґаж із правосильностию від початку 1908-ого року. Се так легко не піде особливо через те, що антисеміти форсованєм внесеня Лятура-Шрафля діймаво подразнили Кошутівців.

Нині збирають ся члени угорського кабінету на мінїстерияльну раду, щоб порішити, чи члени

Михаило Яцків.

Вечірні збитки.

Сьвіт запав в хмарну сутїнь. Скука волїкла тїни по городї, вони зітхали і гинули в темних алеях.

Тихо на пальцях підкрадав ся директор заведеня божевільних, д-р Мандриль. Сховав ся за корчем і шептав:

— Земля пригортає мертві дїти... Були гості, пили, гуляли... Гей, вишумів сьміх, звітріло вино, вимер сьвіт — лишив ся лиш проклін і навис надо мною.

Притаїв ся, запер дух, аж в груди душило і чим більше надслухував, тим грізнїйші голоси непокоїли його.

За корчами, під муром стояв осел, запряжений до низького візка, яким возило ся моруг. Земля, обдерта сьвіжо з весняної зелени, заносила порохном. Осел дрімав, на візку як на верхняку стола стояв згорблений монах, крисатий капелюх на очи, в руках чотки. На передї високий актор проголошував отсю бесїду до осла:

— Герое Апулеєвого генія, які тайни пересувають ся тепер у твоїй ясновидній уяві? Тисячу девятьсот сїмома мірами слів обдарували людий безсмертні боги, з тих для фільозофа потрібна лиш одна, а ти й ту понехав, бо знаєш, що найвисша мудрість в мовчанцї. Символе терпеливої робучости і непохитного спокою, чим супроти твоєї безсмертної трагедиї циркова кольоратура переслїдчої манії у нашого наставника!

Д-ра Мандриля прострілили сї слова, він мав вже втечи, але тут прикувала його инша подія.

З помежи трьох людий, що сидїли на земли і слухали уважно, схопив ся бувший поборник звірів в менажерії і став живо перечити.

— Не вірте, братя, сему поганському пророкови! Отсей осел, се той задумчивий накоренок, що в заклятій мовчанцї кує анархістичні пляни. Се не робучість, але символ роздору, се той збунтований робітник, що кириндь в добрій славі заведеня божевільних і нищить нашу управу. Ось я вас зараз переконаю!

Старий драбуга вхопив оголоблю і став гатити осла в голову. Осел подав ся взад, та в тій хвили повставали тамті і давай бити його з боків. Осел станув як вкопаний і не рушив з місця.

— О, дивіть — він бойкотує нас! До протоколу з ним! — порішив менажерийний поборник.

Монах стояв заклятий на візку, перебирав чотки і дзвонив зубами.

Актор підійшов до рога старого, опустїлого павільона і станув коло камінного дїдугана, що спер руки на колїнах, а на голові двигав тяжкий, різьблений випуст.

— Маєш з чого реготати ся, сгаригане, богато людських комедий пересунуло ся перед тобою! Але треба, аби те що настане, видів ти глибшими очима.

Тут бесїдник вилїз на дїдугана, обіймив його за шию, зішкребтав з лиця маску, а з під неї *вийшло мертве лице*, скривлене злодїйським, підлим сьміхом. Потім взяв він і вертїв ножем глибокі дїри в очах.

Мандрилеви видало ся, що підлазить до него скритий ворог, він скулив ся і чмихнув на стежку. Мигнула йому думка, що чоловік був доти щасливий, доки крив ся в земли, тепер зачали люди літати понад неї і пізнали з фізики, що ходять стрімголов. Імив його заколот, він захитав ся і мав вже упасти в пропасть простору, але стрілила думка, що чоловік прикований до землї, се невольник і тут опинив ся він в своїм ґабінетї. Вихилив чарку острого напою, насупив ся в фотели і курив без впину. Перед ним ґазета, отворена на отсім проклятім місци:

„В своїх упертих, чудернацьких фантазмаґоріях забув п. д-р Мандриль, що наука медицини, при всяких, найновійших навіть здобутках, має означену границю, поза яку не вілно йому пускати ся і на власну руку переводити небезпечних операций".

Подер ґазету в кусні і пив та курив далї.

— Двацять лїт тяжкої працї, здобутків та почестий, а тепер отся шмата нищить всьо до тла. З попиханого сиротюка власними силами добив ся до сего трудного становища. В сїрім житю за цїлий вік нїхто не пригорнув його до серця. Шлюбна жінка, дїти, цїле окруженє чуже і далеке для него і він серед них як понурий аскет. Мав вроджену відразу до всякого ярма, всяка залежність понижує чоловіча і обменшує його вартість. Ненавидїв обовязків як пес, але пильнував їх як пес, аж отсе глухі, таємні вісти по ґазетах розбили до решти його хорі нерви.

Встав і хитким кроком вийшов до секцийної салї. Здержав ся рукою до стїни, на столї перед ним лежав сьвіжий труп гарного, молодого чоловіка. По лици д-ра Мандриля мигнуло здивованє, потім ледяний усьміх, він взяв лянцет і підсунув ся на пальцях до трупа. Обіймав його легенько за шию і шептав:

— Скажи, любчику, хто се зрабував менї спокій? Скажи — я маю зглядом тебе дальше ідучі пляни.

По даремнім очікуваню пустив руку, так що голова на скостенїлій шиї відкинула ся гордо на своє місце. Д-р Мандриль загородив вправно ножем і по кількох хвилях держав в руцї серце небіщика, як застрілену куропатву. Перетинав комірки і заглядав в них.

— Повідають поети, що треба самому мати серце, аби читати в чужім.

Глипнув на людський череп на столику й увидїв в нїм глумливий насьміх камінного дїдугана в городї. Пішов і трутив його на відлїть, але череп вивернув ся до гори зубами і мав незвичайно дурний вигляд. Мандриль кинув мертве серце і вибіг на город. Місяць виглядав з поза чорних хмар як з вигорілого кратера. Мандриль згадав редактора.

— Але того, сучий сину, не знаєш, що всяка дїяльність в приписаних границях, чи шалені промахи поза ними або й вічне лїнивство — на одно вийде.

Упав змучений на лавку. Намагав ся побороти розстрій і шукав ратунку. Право камінного дїдугана з підлим усьміхомі куняв осел. Д-р Мандриль видїв в нїм весь живий ворожив сьвіт.

— Кажете, що я визискую людську працю. Так, так, пю чужу кров, бо не маю своєї.

Схопив ся і вдарив долонею в чоло. Теорія Мільне-Едвардса і Ляндоа про переворженє відволокненої крови помішала ся йому. Підійшов до осла і зачав гладити його. Той підоймив голову і задрожав — Мандриль кинув ся на його шию і вхопив зубами за горло. Звіря рвануло собою, аж противник злетїв на землю і поправило його ногою так, що чорна судьба довершила на нїм своєї мести.

угорської делеґації мають ще раз удати ся до Відня на засїданє делеґації, чи треба вважати Угорщині делеґацийну сесию вже покінченою. Через те, що австрийська делеґация не виступить з новим нунциюм до делеґації, нині вже нема потреби нового засїдання угорської делеґації.

Конфлїкт із підвисшенєм офіцирських таж спинив — як тепер виходить з енунциації „Pester Lloyd-y" — також пактованє між коалїцією а правительством в справі військової угоди. Після сих енунциаций виринула вже в часї делеґацийних нарад думка, щоб вже тепер без огляду на пакт полагодити всякі спірні військові квестиї. Задля сего відбули ся вже тзв. „необовязуючі" конференциї між правительством а угорськими делеґатами. Угорські делеґати покликували ся на вручений давнїйше мемориял, який вимагає угорської службової мови та полагоди квестиї емблєматів і прапорів; з військових кругів замічувано, що в сій формі полагодити справу неможливо, бо не можна вводити мадярську команду до славянських полків. Порушено також думку введеня мадярської мови урядової, себто щоби внутрішну кореспонденцию, покликуванє рекрутів і т. д. полагоджувано в мадярській мові. Переговори сї мали вже дійти доволї далеко, коли через опозицийне становище делеґатів австрийських а головно через спір за офіцирські таїжі мусїло ся їх перервати.

Поки що Мадяри, не маючи запевненя на сповненє своїх національних постулятів, консеквентно ухилюють ся від яких небудь причинків на річ спільної армії. Угорський парлямент порішив звичайний контингент і для спільної армії і для гонведів, не дивлячись на бажаня військової управи. З більшими надїями звертаєть ся військова управа із своїми домаганями до парляменту австрийського. Тепер виступає австрийське правительство з домаганєм підвисшеня на р. 1908-ий контингенту рекрутів для австрийської краєвої оборони о 4.700 мужа та о незначне підвисшенє числа тирольських стрільців, так що загальне підвисшенє підскочило би кругло о пять тисяч з 14.500 на 19.500! Підвисшенє се потрібне для військової оборони через те, що краєва оборона має одержати власну артилєрию а крім того мають бути утворені віддїли карабінів машинових. Контингент рекрутів австр. краєвої оборони виносив до 1903 10 тисяч мужа. Того року підвисшив австр. парлямент контингент рекрутів і для спільної армії і для краєвої оборони. Та коли по причині опору Мадяр підвисшенє се що до спільної армії не увійшло в житє, то підвисшенє контингенту краєвої оборони стало таки правосильне дарма, що Мадяри не підвисшили контингенту своїх гонведів.

Отсе знов виступає правительство перед репрезентациєю австрийських народів із домаганєм ухвали нового гарматного мяса, обіцюючи за те признанє заосмотреня для родин жовнїрів покликаних на військові вправи. Місто якихсь полекш має отсе новий народний парлямерт придбати для австрийських горожан — новий тягар, наложити на них новий податок крови, а антисеміти й польські посли вже заздалегідь заявляють свою згоду на підвисшенє презенцийної сили краєвої оборони, яка буцім-то має дати почин до цїсарської австрийської армії в противенстві до теперішної спільної армії І як жеж би за таким „патриотичним" постулятом не мало голосувати коло, в якім веде провід ц. к. вшехполяк?!

Поляк про наш спілковий рух.

В Кракові вийшла друком книжка Яна Бедроня „Zielony sztandar" — uwagi o sprawach rolniczych, — в котрій автор дає перегляд дотеперішної економічної діяльности в Галичині та подає нарис програми піднесеня галицького хлїборобства. Окремий розділ книжки присьвячений „рільництву на Руси".

Маємо тут справдї обективний, не закаламучений національним польським шовінїзмом осуд компетентного чоловіка, Полячка, про успіхи нашої економічної діяльности та про ті важкі обставини, серед яких нам доводить ся ту діяльність вести. Слова п. Бедроня тим замітнїйші, що вони є рішучим запереченєм тих ворожих нам польських голосів, котрі хотїлиб звести цїлу нашу народну роботу виключно до політичної агітациї, з повним занедбанєм усякої культурної і економічної працї. А разом із тим корисне сьвідоцтво, виставлене Поляком для наших заходів коло піддвиженя нашого народа, приводить нам на тямку всї ті безконечні трудности, якими польські автономічні і адмінїстрацийні власти намагають ся зупинити всяку, навіть зовсім неполїтичну руську акцию. Успіхи нашої діяльности є вповнї нашою самостійною заслугою; краєві і державні фонди нас не підпомагають. А коли серед таких важких умов ми можемо повеличатись такими гарними успіхами, то — о скільки-ж більші булиб ті успіхи, як би нашою роботою опікувала ся бодай наша руська рада культури краєвої, коли вже не наш краєвий виділ!

Ось-що читаємо в книжцї п. Бедроня:

„Селянське рільництво на Руси є ще більше занедбане, ніж у західній Галичині. Русини не мають ні одної рільничої школи, не мають рільничих товариств, товариства-ж просьвітні не можуть так само, як польські рільничі кружки цїлево й з відповідним напруженєм сил працювати в напрямі піднесеня рільництва, — раз тому, що не мають відповідних засобів, далї тому, що не мають організациї, відданої тільки хлїборобству. Хлїборобська просьвіта дуже занедбана. Тільки в напрямі економічнім, отже в розвитку спілок, Русини розвинули власними, скромними засобами напружену діяльність та осягнули без субвенций, отже здоровійше і трівкійше відрадні результати.

Руський союз сговаришень удїлових у Львові істнує від чотирох лїт і обіймає 134 спілок з 60.000 членами. Резервових фондів посідає 2,188.597 корон та обертає капіталом 13 мілїонів корон, зложених широкими верствами населеня як вкладки ощадности *).

„Народна Товговля" удержує 19 центральних складів у рїжних сторонах краю і 1777 крамниць. Вона виобразувала значну скількість руської молодїжи на фахових купців та організує руське купецтво цїлими повітами. Вислала до Англії двох купців для студий над спілками рочдельського систему та переводить реформу свойого устрою по англїйським взірцям, а саме перетворює свої філїяльні склади й крамниці на самостійні торговельні спілки й крамниці протоколовані, котрі мають складатись у союз, ведучий торговельні інтереси в тїсній сполуці й під взаїмною контролею.

Руські молочарські спілки творять осібний союз, котрий числить кільканайцять спілок, удержує власне технїчне бюро в Стрию для уладжуваня молочарень та крамницю для продажі масла у Львові: Союз висилає молодих людий на практику до Данії. І так на кождім полї без субвенций, отже здорово і трівко слїдно відрадний поступ; Русини організують ся економічно.

„Просьвіта" числить 20.000 членів, 35 філій, 1910 читалень, 450 сїльських крамниць, 250 шпихлїрів і адмінїструє 28 фондациями на всїлякі економічні й просьвітні цїли.

„Польські газети бачуть у руській справі тільки аґітаторів і замість втихомирювати спори, прослїдити відносини, обдумати програму працї, доливають оливу до огню. Се дуже вигідний спосіб, одначе він мусить довести до нещасть для обох противних сторін. Ніколи не треба забувати, що де нема соломи, там покинений сїрничок не розпалить пожару.

„Чи прослїдив хто безсторонно положенє, жалоби, жалї бідного руського народа? Чи зроблено всї з'усиля, щоби той народ навчити працювати цїлево, по европейськи? Чи є звісний огидний визиск, якого жертвою є той народ? Адже під оком правительственних і автономічних властий лихварі вивласнили Гуцулів з полонин. За кількадесять корон довгу лихвар забирав цїлі господарства сїльські.

„Для піднесеня руського хлопа нїчого не зроблено; не дивно се, бо і польське селянство в східній Галичинї привчено вічувати, лаятись, одначе про економічну, сьвідому працю глухо і тихо. Чи спільна праця рівних з рівними над економічним піддвигненєм не злагодила-б чимало противенств, не усунула-б чимало болїв?

„Мене руські хлопи не тільки за Сян не викидають, а навпаки запрошують мене, щоби близше них поселитись, бо я приходив до них все з прихильною порадою; на зазив стрийської „Просьвіти" в купі з о. Ніжанковським і завадівськими хлопами ми защіпили в Завадові мале молочарське деревце, котре, як нас уже давно не стане, буде приносити овочі для добра руських хлопів".

Стілько про нас п. Бедронь, а уваги його вартні для нас дуже як сьвідоцтво людини, належачої до ворожої нам суспільности, не заслїпленої однак нетерпимим шовінїзмом. Цїнне для нас се признанє одного з визначних польських суспільних дїячів (який саме недавно став послом соймовим, як визначний член людового сторонництва), що наша організацийна праця над економічним двигненєм нашого народа, мимо киданих їй під ноги колод і мимо мачошиного відношеня до неї з боку краєвих чинників, заслугує на подив і признанє. Панове-Поляки, особливо польські публїцисти, повинні-би собі прочитати наведені уваги з працї п. Бедроня, а може тоді менше мали би сьміливости приписувати нам лише „niszczycielstwo" і „burzenie" та відмовляти нам організацийно-будуючих спосібностий.

Санация краєвих фінансів.

В дальшій дебаті над санациєю краєвих фінансів забрав голос директор гал. „Краєвого банку", проф. Й. Мілєвський, запримічуючи, що при розширюваню публичної діяльности санация через заощаджуваня які небудь є неможлива. Є необхідною річию доповненє недостаточної системи краєвих податків, яка є неоправдана також зі становища справедливого роздїлу податків. Задля доповненя сеї системи треба анальоґічно до державних податків завести податки краєві з виїмком тих, які відносять ся до найбільше необхідних засобів поживи, отже акцизия й консумцийних податків. Переказуванє поодиноких податків в цїлости довело до того, що система податкова розвинула би ся односторонно і неодноцїльно. Як перший крок санациї краєв. фінансів акцептує бесїдник розділ доходів з підвисшеного податку від горівки після висоти консумциї. Держава мусить отворити краям тим більше жерело доходів, що із мотивів державних, податків і політичних полишають вони особисто-доходовий податок вільним від додатків.

Експерт д-р Ренер вказує на те, як раз ті круги, які поносять головний тягар більших податків посередних, не є відповідно репрезентовані в соймах через нерівне виборче право. Подвійна адмінїстрация, державна і автономічна та рїжні адмінїстрациї національні в тих самих краях, є річию неекономічною. Відповідною териториєю самодїльної адмінїстрациї булиб округи, що територияльно могліб рівнати ся краям, а з другого боку могліб бути з'організовані національно. Якнебудь санация без подрібної реорганізациї державної й автономічної адмінїстрациї — не має якої цїли.

Відтак промовляли ще посли Штайнер, Штайнвендер, Лємїш та член кр. Вид. Вакернель.

Податок від горівки буде задля санациї краєв. фінансів після проєкту мін. скарбу Коритовського підвисшений о 40 кор. Теперішний контингент, який виносить 1,017.000 гектолїтрів, показують ся недостаточним і буде підвисшений в наслїдок зростаючої консумциї. Правительство надїєть ся з сего підвисшеня горівчаного податку добути 30 до 35 мілїонів; 25 мілїонів має бути призначених для країв а 10 мілїонів для держави. Підвисшенє сего податку має увійти в житє з днем 1-ого вересня с. р.

З санациєю краєвих фінансів комбінують ся також звязь з санациєю фінансів міських. На нарадах делеґатів міських, що відбувають ся тепер у Відни в формі сталого виділу з'їзду міст по обговореню ріжних причин, які довели до сумного стану міських фінансів та по дебаті над проєктами, які сему недомаганю моглиб зарадити, поставив референт, член віденського магістрату, Граба внесенє, щоб фінансові потреби міст заспокоїти шляхом посередним: через санацию краєвих фінансів в такій формі, щоб край не мусїли надмірно ангажувати податкової сили населеня; через переказанє громадам державних податків в области податків реальних; через знесенє увільненя від додатків податку рентового і особисто-доходового; через накладанє громадських податків на приватні предприємства державні а також через признанє податкових пільг для приватних предприємств громад.

Парляментарні справи.

Буджетова комісня палати послів приступила вчера до нарад над позициєю „почти і телеґрафи."

П. Гломбінський жалкує ся, що галицькій дирекциї почт ще зовсїм не відокремлено з-під централїстичних забаганок міністерства торговлї.

П. Козловський підпирає виводи передбесїдника і домагаєть ся заведеня институциї сїльських листоношів.

П. Колїшер констатує, що почта в Австриї в порівнаню з романськими краями є знаменита; тільки Галичина трохи відстала.

П. Діямандпромовляє за резолюциєю п. Бера, щоби підписшити буджет міністерства торговлї о 4,700.000 корон.

В голосованю відкинено сю резолюцию та принято ту позицию без зміни.

Потім п. гр. Кольоврат-Краковські референував позицию „центральний заряд міністерства краєвої оборони" і „оборона краєва". Референт домагаєть ся підвисшеня контингенту рекрутів для краєвої оборони та підвисшеня офіцирських таж.

П. бар. Рольсберґ референував позицию „жандармерия" і домагав ся піднесеня числа жандармів.

П. Козловський домагаєть ся ревізиї §. 34 військового закона, обезпеченя від випадків у службі тих, котрі мають родину. Дальше домагаєть ся бесїдник приспішеня справи реформи військового кодексу карного.

Потім промовляв ще цїлий ряд бесїдників, з-поміж котрих п. Немец (с. д.) запротестував проти лученя дволїтної служби військової з підвисшенєм контингенту рекрутів та заявив, що його сторонництво в повній палаті запротестує проти підвисшеня контингенту оборони краєвої.

Дальше засїданє комісиї нині.

До висьвітленя питаня „про театр і школу".

В послїднім році заговорено у нас голосно про конечне тревале убезпеченє наших дівочих шкіл у Львові (виділової і учительського семинара), а то здвигненєм для них відповідного будинку. Щобиж дійти скорше до сеї цїли, підняли деякі люди гадку, аби обернути на те фонди, зібрані на будову театру. „Школа, казали вони, єсть в сю хвилю для нас пильнїйша; тому поставлю наперед школу, а відтак вже возьмемо ся до будови театру". Колиж дехто вказав на правні трудности такої трансакциї, именно що фонди збирані серед суспільности на одну цїль не можуть бути повернені на иншу річ, предложив якийсь громадянин в „Ділї" навіть проєкт, як би се діло з огляду на правну сторону поладнати. Він думав, що провінциональні комітети, котрі займались збиранєм театральних жертв, могли би іменем своїх жертводавців заявити згоду на таку заміну цїли, а головний комітет зміг би вже на тій основі перевести ту громадську ухвалу в діло.

Театральний комітет, розуміючи лучше стан всеї справи тай беручи її з ширшого сьвітогляду, не придавав сему проєктови більшого значіня. Однак публїка потребувала таки деякого поясненя, щоби знала, на чім вона стоїть і як вести їй дальше сю роботу. Та тимчасом зайшли у нас инші події, соймові вибори, що заняли цїлковито уми нашої суспільности; не пора була отже виводити тоді культурні питаня і розводити над ними прилюдну дискусию. Вкінци й проминула та буря, котра за кождим разом стоїть нашого народа тілько благородних поривів і труду, та при підлім приміненю австрийського закона до руського народа лишає завсїгди лиш огірченє. Тепер одержали ми, славити Бога, на довші лїта спокій, а тим самим й зискали час на культурні працї, котрі можуть нам принести нерівно більше хісна. Ним й покористуватись сим часом і забратись всїми силами до такої роботи. А між иншими культурними дїлами можемо розважити й піднесенє питанє: про театр і школу.

Будучи близше познакомлений зі справою театру, а з другої сторони інтересуючись живо також дїлами шкіл, позволю собі забрати слово і висказати під сим зглядом мої погляди. Може причинять ся вони до виясненя цїлої справи, а заразом і до виведеня шкільного діла на реальнїйшу дорогу.

Я скажу з гори, що уважаю такий проєкт, щоби ми поважну роботу, яку положили досї для здвигненя театру і довели вже так далеко, нараз переривали і повертали єї на зовсїм инший шлях, — взагалї дуже невластивим.

Я розумію, що руські дівочі школи і убезпеченє їх істнованя суть для нас конечні, бож вихованє наших дівчат в рідній мові і в рідним духу суть в розвою нашого народного організму превеликої ваги. Але і не дасть ся заперечити, що для піднесеня духового житя народа єсть пожаданий також і театр, бож штука єсть свого рода школою, і час би вже, щоби вона перестала тинятись у нас лиш по норам, ругаючим всякому артизмови, а станула раз на вижині, на якій могла би справдї сповняти свою цивілїзацийну місию. Одно і друге є нам потрібне. Що більше, з розвоєм народного житя виринають у нас і будуть виринати що раз то нові потреби (просьвітні, економічні, гуманітарні і и.), одна більше пекуча від другої і кожда напираюча пильно на єї здїйсненє, а без яких годї нам вже серед поступу нинїшного сьвіта обійти ся. І щож діяти нам супроти тих рїжних постулятів? Чи братись лиш до одного діла, а понехувати і полишати все инше на пізнїйший час? Сего не можна допустити, бо инакше виперли би нас другі і ми потерпіли би на своїм організмі важкі шкоди, яких годї би нам було опісля надоложити. Ми мусимо на рїжних областях рівночасно працювати, хоч би прийшлось вести одну або другу роботу на разї й в менших розмірах. Тількож треба нам, в виду многих суспільних потреб, доложити старань, щоби лучше з'організувати нашу громадянську роботу. Передовсїм треба втягати до сеї працї як найширші круги нашої суспільности. Се йшло би тим лекше, що і серед нас зростає нині що раз більше осьвідомленє і розумінє загальних потреб, тай з кождим роком прибувають нам нові ряди серед інтелїгенциї. Особенно мусимо звернути більшу увагу на ідейне вихованє нашої інтелїгентної молодїжи, і впоювати в ню вже заздалегідь в школах і бурсах, більше як досї бувало, глубоке почутє до сповненя горожанських обовязків. Най ті, що призначені бути солию і сьвіточами суспільности, стають для неї справдї такими; най не виходять в своїм житю, як се нині за часто буває, лиш на безпожиточних пасожитів і егоїстів, але най кожда одиниця почуває ся до довгу причинятись якою небудь працею до загального дїжитя свого народу. Тодї певно найшло би ся у нас вже досить сил і средств, що змогли би відповісти рїжнородним нашим потребам. Тай не треба побоюватись дуже, що до всего того потрібно довгого часу, бо сьвіт поступає нинї скоро, і при добрій працї може й до десятка лїт не одна фізіономія значно зминитись. Треба лише переломити нашу загальну апатию, і ввести у нас більше ідейности!*) Дальше, треба числитись також з психольоґією людий і приймати від поодиноких одиниць таку працю, для якої оказують серце і заінтересованє. Рїжні люди одушевляють ся до рїжних справ: до просьвітних, економічних, гуманітарних, церковних і др., і кожде готове жертвувати для своєї ідеї свій труд і гріш. Не відкидаймо нїчого, а приймаймо від кождого його частину, бо всяка культурна робота, яка би вона нї була, є добрим вкладом в житю народа.

Дивлячись з тої точки на нашу працю в рїжних культурних областях, уважаю я також яке небудь спинюванє будови нашого театву невідповідним. Єсли би се дїяло ся єще в початковій його стадиї, то далось би воно оправдати. Але справа театру поступила вже надто далеко. Вона перебула вже давно свою найтруднїйшу вступну фазу, заінтересувала широкі круги нашої суспільности, дійшла майже до половини дороги і стануда нині на тій точцї, що довершенє діла єсть вже річею легкою. Що більше, справа театру найшла серед нашої публїки споре число специяльних прихильників, котрі именно для руської штуки одушевляють ся і з замилованя для неї складають свої жертви. Я знаю чимало людий (хоч би і у Львові), котрі в нашім народнім житю не беруть участи і нашій громадї мало звісні, а на руський театр складають правильно і радо свої дари, а навіть марикують, коли їх курзор при місячній збірці часом помине. „Я відйму собі від уст, а дам на театр, щобим побачив вже раз нашу пісню і штуку на красній сцені", каже не один з них. Ба, в списах жертв подибуємо часто й дари зовсїм чужих людий, котрі на сю цїль не відказують своєї лепти. Справдї, се було би дуже легкодушно, коли би ми ті симпатиї змаловажили і пішли їм на перекір. Ми загнрили би тим діло, котре находить ся тепер на найкрасшій дорозї, а в додатку не приєднали би вже тих людий до нїякого другого діла.

Сю ситуацию розуміє добре загал основателїв театру (себто тих, що зложили на него значнїйші жертви), як і головний комітет. Вони й стоять нелохитно при своїй заложеній цїли і уважають всякі експерименти за виключені. Не перечу, що найшло би ся серед публїки чимало жертводавців, именно тих, що зложили менші дари, котрі не мали би нїчого проти тому, щоби їх вклади обернено на школу. Але загал основателїв не хоче й чути о нїякій перемінї. Вони мовлять: „Ми й самі зложили значні квоти і потрудились тілько серед суспільности, щоби загріти її для того діла, а тепер мали би її обманути і повести річ куди инде? Ми сего не зробимо, а сповнимо вірно те, до чого перед народом з'обовязались. Коли потрібна школа, най другі люди потрудять ся так само для школи, а наша суспільність не відкаже певно і їм на ту цїль своєї помочи". Розуміє ся, що голос основателїв єсть міродайний і рішаючий. В виду того стають всякі виводи і толкованя в користь школи безпредметові і зовсїм безцїльні. Вони мали досї хиба лиш той наслїдок, що деякі людці перестали під сим позором давати на театр, але й не поспішили з своєю помочию на школу...

Впрочім, до яких консеквенций дійшли би ми, коли би в той спосіб поступали. Розважмо: ми загрівали публїку до будованя театру, а дійшовши в сім дїлї до значного результату, повернули би всю роботу на иншу цїль. Щось такого єще не бувало! Сим чином кинули би ми в нашу суспільність недовіре до всяких других наших акций, які би в будуче піднимали. Бо справедливо міркував би тоді кождий: „так, вони зазивають нині до сего діла, а хто зна, на що опісля все те обернуть!" — Дальше, ми знаємо, що задля театральної справи прийшло в соймі між нашою ре-

---

*) У нас здав би ся дуже який острий Обсерватор, що приглянув би ся близше житю нашої інтелїгенциї та вивів на яв всю її плїснь. В першій лїнії повинен би придивитись нашим воспитателям, професорам. Коли давно вся наша громадска робота стояла лиш на професорах, коли і нині польські учителї пропагують на кождій годині горячо польського духа, то многі з наших не інтересують ся нині нїякими руськими справами, не показують ся навіть в руських кругах, а сповняючи лиш ремісничо свої шкільні обовязки і живучи самі безідейно, не вносять й нїякого горожанського духа в нашу молодїж. Дальше повинен би Обсерватор приглянутись і веденю деяких наших бурс, котрі далеко не сповняють кладених на них жертв і надїй. В польських бурсах аж кипить все безвпинно від Польщі в рїжних „шопках", бесїдах, представленях, походах, відзнаках і др., і розфанатизовує ся молодїж для будованя Польщі. У нас веде ся все „льояльно", щоби не дай Боже не закинув хто політики або агітациї. Там не почути якоїсь патриотичної бесїди, не дає ся науково національного осьвідомлюваня або загріваючих вистав, не вільно навіть ученикам прочитати руської газети, з якої могли би дізнатись про кривди свого народа та загоріти співчутєм для него. Що найбільше вивчать їх пару сухих кантат на який там попис. Таким робом дає ся у нас в бурсах лиш прожившенє, а не вливає ся чутя і серця для своєї рідні. І виходять з наших шкіл і бурс численні ряди нашої інтелїгенциї; по всїх містах і місточках повно її по всїх урядах і становищах; — а який з неї хосен? Коли появить ся в якім місточку двох Поляків, так зараз закладають Sokół, towarzystwo szkoły ludowej, czytelnię ludową, каси Райфайзена, устроюють в рїжні річниці всякі щопки і т. п. Наші знов інтелїгенти не беруть ся до нїякої горожанської робити, гадаючи, що їм позривано би голови навіть за чисто просьвітну або економічну працю. Їх й не слїдно по наших містах, так що вийшло би часто зовсїм на одно, коли би на їх місцях стояли й люди чужосторонні. Я сам знаю бувших бурсаків на рїжних становищах, що навіть не признають ся до руської народности; а коли люди таки вивідають ся про їх руське походженє і заапелюють часом по яку жертву на руську цїль, то озивають ся з невдоволенєм: z kąd oni dowiedzieli się, że ja Rusin? z kąd ja przychodzę dawać na to? ja nie należę do tego і nic nie daje. Ось що! То руська суспільність вигодувала їх своїми гіркими лептами, і як вони відвдячують ся! Тому треба би забратись до основної санациї наших відносин in capite et membris. Автор.

---

*) Сї числа, так само як і дальші, були вірні в часї, коли автор писав свою книжку. Тепер вони висші. — *Ред.).*

презентацією і польською більшостию до прикрої сциси, яка скінчилась тим, що ми відкинули субвенцию, подану нам під так понижа чими услівями. Коли-ж би ми відступили тепер від будови театру, то мало би воно в політичнім житю такі наслідки, що при всяких других культурних постулятах тикали би нам противники болючим аргументом: „а ось ви звели і о руський театр таку борбу, а показалось, що він не був так потрібний; і теперішні ваші жаданя можуть бути так само неконечні". І в якій ситуації станули би ми тоді? Справді, взявши на увагу одну і другу моральну шкоду (серед нашої суспільности і в політичнім житю), ми напитали би собі тим такі прикрі наслідки, що та мнима користь, якої дехто сподівав ся з театральних фондів (а якої, як се викажу дальше, зовсім не було би), далеко не вартувала би того!

о. Александер Стефанович.

(Конець буде.)

НОВИНКИ.

— **Про виглядн соймової виборчої реформи** пише консервативно-шляхотський „Przegląd", що уклад політичних сил у новім соймі дуже комплікує ситуацию, бо полагодженє сеї справи „вимагає компромісу трьох найчисленнійших польських партий, себто консерватистів, людовців і демократів. Одначе ті партиї ріжнять ся пріпціпіяльним становищем що-до реформи, бо консерватисти будуть за 3-членною (мабуть загальне, безпосереднє і тайне, але не рівне), а людовці і демократи за 4-членною (також рівне), але при захованю „narodowego stanu posiadania" реформою. За 3-членною реформою заявлять ся крім консерватистів певне ще тільки центровці, а також старорусини, котрим преціньне залежить на тім, щоб кождий пастух мав голос, але котрі навпаки бажають переваги поважних господарів у селі. Але що виборча реформа мусить бути полагоджена „na gruncie narodowym", то переговори зі старорусинами були би безпредметові. З того скомплікованя можна вносити, що полагодженє виборчої реформи не зможе швидко наступити. Час на неї прийде здаєть ся аж тоді, коли людовці на стільки дозріють політично, що зрозуміють, що політичним чинником на селі повинні бути поважні господарі, а не пастухи і наймити". — Можемо потішити консервативно-шляхотський орган, що Стапінський під впливом ріжних ексцелєнций з кола мабуть швидко дійде до такої політичної „дозрілости", а також, що й переговори зі „старорусинами" не є такі безпредметові. Панам Криницьким et consortes на тім, щоб руський нарід мав рівні виборчі права з польським, не залежить так само, як залежить їм на тім, „щоб кождий пастух мав голос". І тільки запевніть їм старостинську опіку в виборчій боротьбі з українським національним рухом, а певне переговори поведуть ся. Тільки запевніть їх, що „русско-народная идея" буде з вашої ласки репрезентована ними в соймі, а за рівні виборчі права для „нації пастуховъ и свинопасовъ" вони розбивати ся не стануть.

— **Вшехпольський „історик культури"**. Пан Новіцький, віденський кореспондент „Słow-a polsk-ого", перебуваючи тепер в Парижи, украшує свій орган париськими кореспонденциями. Пишучи в одній з них про карнавалові забави на вулицях міста Парижа, додає він: „Правительство толєрує Боккаччієві жарти як антідотум на революційні, на комуністичні забаганки. Ті послідві можна все вичитати в очах париського пролєтария. Не змінив ся він від XV. віку, коли рабував палати Арманяків, або потім, коли належав до Ліги і до Фронди. Таким лишив ся й нині. Коли оглядати робітницькі дільниці, не трудно зрозуміти, длячого правительство, навіть радикально-соціялістичне, держить у Парижі залогу сильнійшу, ніж столичний гарнізон за часів Наполеона III. Републиканським мінїстрам житє не менше миле, як достойникам другого цісарства". — Читаєш, і аж тепер зачинаєш розуміти пана Новіцького. Бо коли він писав, що століття культури перейшли незамітно над нашим народом та що в нім і до нині живуть козацько-гайдамацькі істинкти, то се можна було класти на рахунок шляхотсько-шовіністичного заслїпленя. Але коли він те саме пише і про французьку народну масу, то виходить, що пан Новіцький, се собі звичайна панська собака, яка з обовязку гавкає на кождого, в кім вітрить панського ворога.

— **Кацапська брехливість**. Пишуть нам: Наші „русскіе" не перебирать в способах борби з українською крамолою; дручок чи фальшивий донос, усе річ добра. В Залукві під Галичем розвиваєть ся дуже красно тов. „Власна поміч", заложене тамошним селянином патриотом Ник. Скрентовичем. Оден з місцевої жмінки збаламучених москвофільством селян, підписавши иньшого сьвідомого селянина, обжалував голову „Власної Помочи" п. Скрентовича о спроневірене 400 К на цїли агітациї за д-ром Евгеном Левицьким. Судова розправа найкраще показала брехливість донощика і стала сьвідоцтвом, якою збруєю воюють москвофіли. П. Скрентович попирав горячо кандидатуру д-ра Левицького, але щоб вибрати наших послів, не треба нам виборців купувати, так як се водить ся у москвофілів.

— **Москвофільська гниль в Галичи**. Пишуть нам: В маломіськім багні міста Галича аж кишить від всякого рода „великих людий" від політики, від господарки міським майном і т. д. Уся ся кліка так гарно кермує управою міста, що галицькі міщани стали вже крайними бідаками. Управляв містом до недавна правительственний комісар, нотар Савіцький, звісний впрочім комічним пляном реставрованя руїн галицького замку. Сей добродій за добру плату заповнив на свою руку магістратські посади Поляками, писаками з повітового виділу, які господарять по відомій системі громадськими грунтами і лїсом. Урядова мова в місточку з перевагою руського населеня польська, написи польські, одним словом Польща. Се очевидно цїлком годить ся з інтенциями місцевих патріотів твердого закона. Вони найспокійнійше бавлять ся в „Sokole", є членами польських балевих комітетів (п. Гординський), ходять на представленя „Ogniem i mieczem" і само собою ведуть своїм приміром в обіймы польонізациї галицьких міщан. Горстка москвофільських інтелїгентів „згуртована" впрочім в товаристві: „Русскій клубъ", де всі є виділовими, являєть ся раз на рік на „собраніе" пограти фербелька. Провідником їх „атєц" Винницький, недоспілий кандидат на посла до сойму, організатор звісних галицьких погромщиків. Його прихильність до осьвіти своїх парохіян найкрасше доказують його слова в дискусиї над побільшенем кляс місцевої народної школи: „по-

що образованого пролєтариняту" — як і се, що сам відмовляє батьків посилати дїти до гімназиї. Його поведенє зглядом парохіян визначаєть ся нетактовністю, в якій посуваєть ся і до побоїв. Парохіяне часто вислухують всякі епітети, але видко і їм вже перебираєть ся мірка. Минувшого тижня скоїлась була мала буча. По відправленю братської служби божої спитав о. Винницького міщанин Г., член церковного брацтва, де подіваютъ ся гроші складані вже довший час на відновленє церкви. Запитаний, не знаємо чи в саму дражливу точку влучений, відповів „дурню, драбе", на що й почув ті-ж слова з додатком, що як раз і через о. Винницького місцеві міщани стали драбами. — Як зачуваємо, лагодять деякі міщани скаргу до консисторії. „Широка русская" натура показалась при веденю склепу заложеного брацтвом церковним, який звів ся ні на що і мусів перейти в инші руки, ратуючись перед цїлковитим банкротством. Є ще в Галичи філія і читальня Качковського. Філія перенеслась тут минувшого місяця зі Станиславова, де вже не було кого туманити кацапським просьвіщенієм. Цїкаво, де буде за якийсь час з осьвідомленєм міщан тївати філія з Галича?

— **Кацапи між собою**. В пятницю дня 6. с. м. відбули ся в Галичи у тамошній церкві збори церковного брацтва під проводом славно звісного „атца" Винницького (упавшого кандидата у посли до сойму). Підчас зборів забрав голос один з брацтва, Павловський, і зажадав від о. Винницького зложеня рахунків з гроший, які находять ся в церковній касї. На се обурив ся о. Винницький і виступив з цїлим реєстром обидливих слів. Але у відповідь на се посипали ся зі сторони братства закиди: „Отче, ви рабуєте церков, ви гроші церковні обернулисьте на віча і на принятя — чи так годить ся?" На сї закиди відповів о. Винницький: „Голото! а хто вам церков збудовав, чи не я?" За тим пішли дальші обидливі слова. Обурені міщани піднесли крик: „Так? Ви нас голотою називаєте, а самі з сеї голоти живете!" По тім повстав ще більший гамір, а о. Винницький схопив одного міщанина і викинув з церкви. На се заявив оден з міщан, що парох робить з церкви ярмарок і всї опустили в найбільшім роздражненю церков. — *Н.*

— **В справі виборів в Гусятинщинї** дістаємо від предсїдателя виборчої комісиї Вп. о. С. Матковського пояснене, що інформация нашого дописувателя, поміщена в ч. 52 нашого дневника, будьтобы „їймость Ганкевичева з Зеленої (повіт Грималів) дала повновласть окомонови Голуховського Сьвірському і той голосував на Голуховського", — на стільки невірна, що повновласть Сьвірському дали дві сестри п. Ганкевичевої, обі Польки, замужні за Поляками, а навпаки сама п. Ганкевичева сеї повновласти не підписала. З сього приводу о. Матковський як предсїдатель виборчої комісиї заквестіонував був голос Сьвірського, але комісия по правнім виясненю старости Дільца признала той голос важним.

— **Народний учитель під жандармським доглядом**. В Чернїєві станиславівського повіта є командантом жандармської станиці п. Чабак, що з особлившою ревностию переслїдує руських горожан, які йому не подобають ся. Доказом сего отсей послїдний примір: Управитель місцевої школи п. Занкевич мав на день 25 лютого термін в станиславівськім судї а також мусїв удати ся до лїкаря. Склало ся так, що в тім самім дни в Станиславові відбувались соймові вибори. На диво п. Чабак місто пантрувати волоцюгів, що волочать ся по селї, (котрим як дати менше ніж 20 сотиків то грозять бійкою), зачав переводити по селї слїдство на управителя школи: чому науки нині нема, чому дїти дома — і очевидно зробив донос в тім напрямі до шкільних властий. Не вдоволюючись одним слїдством, взяв ся п. Чабак ще до одного способу. Всупереч §. 109 інструкциї жандармериї зачинає слїдство між Жидами, яких в Чернїєві богато; іменно іде о 9 годинї в ночи до Гедаля Енгельберга і питаєсь його, чи то правда, що перед двома роками п. Занкевич пообтинав його синови в школї пейса. Енгельберг очевидно заперечив сему і жандарм відійшов з гнївом. Не вдоволюючись тим, п. Чабак іде на другий день під жидівську школу і посилає до них свого посїпака, одного селянина, щоби той зараз прикликав від молитви в школї Гедаля Енгельберга, Фроїма Енгельберга і Абрагама Ляйба Райдера до канцелярії жандармської станиці. І зачав нове слїдство за пейса. Коли вони заперечували сему, то він в супереч §. 77 інструкциї жандармериї силував їх до зізнань, питаючись, чи їм релїгія наказує носити пейса, чи вони дуже стидали ся, як їм обстрижено пейса в школї перед двома роками і т. д. Жиди сказали, що то вже давний час і вони не памятають, що було перед двома роками, але вкінци п. Чабак всупереч §. 77 виміг пресією на Фроїмі Енгельберґу зізнанє, що як він ходив до школи перед двома роками, то шкільний сторож для порядку стриг машинкою школярів, та й його обстриг, але учителя при тім не було. Запитуємо головну команду ц. к. жандармериї у Львові, на якій підставі командант станиці п. Чабак сьміє в той спосіб надуживати своєї урядової власти, заряджуючи в супереч §. 109 інстр. жанд. слїдство проти управителя школи та підриваючи його повагу і честь перед місцевими горожанами? Звертаємось також сею дорогою до наших парляментарних послів, щоби заінтерпелювали компетентну власть, на якій підставі жандармерия сьміє вкорочувати права, загварантовані конституциею учителям-горожанам, і чим оправдає командант жандармської станиці в Чернїєві, п. Чабак своє надужитє урядової власти. — *Параграф.*

— **На захоронку для міщанських дїтий**. З Комарна надіслано нам отсю відозву: Добродійне братство сьв. о. Николая в Комарні (затверджене епископським ординариятом в Перемишли і ц. к. намісництвом у Львові), яке поклало собі за цїль помагати бідній талановитій молодіжи в науках в школї, та на сю цїль роздало уже повисше 1000 кор. запомоги, набуло дім з просторим городом при ул. Роздольській, де згодом хоче отворити захоронку для міщанських дїтий. Що се захоронка в місточку, злишним розводитись. Се безперечно одинокий охоронний приют перед загибелею наших дїтий в мори польонізациї. Дім сей коштує 6000 корон. Позаяк братство було в можности покрити ледви третю часть ціни купна, звертаєсь проте з уклінною просьбою до Впв. Родимців, щоби зволили нам ласкаво хочби найменшою жертвою допомочи. З гори уже складаємо Вам глубоку подяку, бо ми певні, що як усе, так і тепер для здїйсненя так благородної цїли не відкажете нам своєї помочи. Вдячні були би ми дуже, колиб наші патріотичні Родимці зволили нам служити безпроцентовою пожичкою на сплату 10 лїт в квоті хочби 50 кор. Вкінци запримічаємо, що членом сего добродійного братства може бути кождa особа русько-кат. обряду і руської народности, яка на цїли братства заплатить членську вкладку річно 1 кор. — За братство сьв. о. Николая в Комарні: *О. Вол. Петрик* голова, *Гр. Кос* секретар, *О. Пеленський*, *Н. Химяк*, *Т. Квас*, члени видїлу.

— **Зьвірські педагоги**. Рік-річно вносять міщане з Озерян к. Чорткова жалоби на управителя місцевої школи п. Сохацького і підчинених йому учителїв будьто за нелюдське поведенє супротив громадян, будь за тяжкі побитя дїтий, відданих їх опіці. Ні одна школа не то в тім окрузї але в цїлім краю не мала ще тільки судово-карних доходжень, скілько школа в Озерянах. Тут заєдно міщане обжаловують управителя і звязаних з ним спілними інтересами учителїв о тяжке побитє дїтий, або управитель обжаловує міщан за те, що посьміли упімнутись о кривду і зневагу, заподіяну їх дїтям. Наслідки такого поведеня просто огидні. Лїпша частина учительства, ведучись при сповнюваню своїх обозязків серцем, не хоче за жадну цїну підчинитись приказам несовісного педагога в особі п. Сохацького, придержуватись системи пруської чи росийської в вихованю дїтий і тому вона брутально переслїдувана на кождім місци. Навпаки, приклонники управителя допускають ся зьвірських побить на ученяках і хотяй судово карані, позістають дальше в тій самій школї а навіть учать в тій самій клясї, де побили учеників, не потягані шкільними властями до ніякої одвічальности. Не помагає і судова кара 3 діб з заміною на гроші, бо учитель, підпираний управителем і триумфуючи ізза низького виміру кари, допускаєсь дальше проступків в тім напрямі, як сьвідчить жалоба, внесена за поновне побитє. — В Прусах дїти, чи там родичі ізза такого поведеня учителїв страйкують, у нас, якби таку думку хто піддав, був би караний, бо, мовляв, не вільно дїтий намавляти до „злого дїла", а дїти в школї чейже можна закатувати. „To co innego"... Отже ми на разї відносимось до ц. к. радника Яннера з просьбою, щоби як найскорше загостив до Озерян і положив конець безправству, що дїєть ся в сїй школї. Впевнюємо заразом п. радника, що попри тім ширинуть инші справки, компромітуючі передовсїм управу школи а відтак всїх тих, котрі для управителя школи лиш самі похвали сипали. — *Покривджений.*

— **Про вилив Сяну** пишуть дальше із Сянока: Вода на Сяні від пятниці опадає. Кригу, яка сперла ся була під Сяноком, піонїри з Перемишля пустили знов з водою. З людий нїхто не згинув анї не потерпів тяжше, хоч були такі, що пересидїли без їди 36 годин на подї. Загальну шкоду від повени обчислюють на звиш 300.000. Більше як в 50 домах вода понищила помости, двері, вікна і печі. В пятницю приїхав до Сянока інжинїр з видїлу краєвого, але міг лиш сконстатувати руїни звиш 100 родин.

— **Гарний дар**. Микола Домашовець, різьбар з Вільок мазовецьких равського повіта, прислав сими днями д-рови Ст. Дністрянському, послови до державної ради в дарі дуже гарну різьбу орієнтального стилю з написом: „Д-ру Станиславу Дністрянському, послови України-Руси". Сей дар виказує наглядно, як популярна єсть ідея українства в нашім народї, дарма, що даруючий походить саме з околиці, яку москвофіли вважають за свою домену.

— **З музичного сьвіта**. На сцені львівського міського театру покінчили ся вчера виступи славного „короля барітонів" Матвія Батістінїя. Артист виступив тільки в трех партиях, але в кождій показав ся скінченим мистцем. В „Масковім балю" Вердія розвинув свою драматичну силу, в „Севільськім цилюрнику" Россінїя оживив титулову постать незрівнаним гумором, меткостию і молодечим жаром, а вкінци в „Травіятї" ролю батька перепоїв таким ревним лїризмом, що з тої шаблонової постати сотворив закінчений тип, що здобув приступом симпатиї авдиториї та зворушував її до глубини. Дирекция театру вчинила все можливе, щоб окруженє достроїло ся до артистичного рівня знаменитого гостя. І справді всї представленя вийшли взірцево. Між иншими дїлила з гостем триумфи наша землячка п-нї Фільомена Лопатинська, котра сьпіваючи двічи головну ролю в „Масковім балю", станула достойно побіч сьвітової слави сьпівака. Критика підносить хороший і вирівнаний у всїх позициях, звінкий голос артистки, як не менше її викінчену, повну темпераменту драматичну гру. Основні засади поставленя голосу і фразованя сьпіву, які наша симпатична сьпівачка одержала від свого першого учителя дир. Баронча, знаменитого майстра італїйського „bel canto", як і драматичної гри, а надто пізнійші самостійні студиї, довели талан п-нї Лопатинської до такого розвою, що може без обави помірятись з всякими реклямованими привізними прімадоннами. Жаль тілько, що п-нї Лопатинська, звязана родинними відносинами і симпатиями публики зі Львовом, не вибере ся в ширший сьвіт здобувати слави для свого талану. Мимоходом замітимо, що дир. Бароч, котрий справив сьпівачку на сю дорогу висшого артизму, під добу обняв науку сьпіву в „Висшім Музичнім Інститутї ім. Лисенка". — *Н.*

— **Перша українська промова в третїй думі**. Сими днями вела ся в думі дебата над законом против пяньства. Між иншими бесідниками забрав слово посол Сторчак, селянин з Херсонщини, що числить ся до безпартийних. Свою промову виголосив посол Сторчак чистою українською мовою.

— **О українську школу**. Як доносить „Рідний Край", деякі повітові земства в Харківщині заходять ся, щоб дозволено в низших школах викладати науку українською мовою. Для прикладу згадано про дозвіл, який має тепер духовенство подільської епархії. Шкільній раді при синоді поручено вже обміркувати справу підручників, потрібних до такої науки.

— **Відгомін лїсабонської трагедиї**. В селї Сальзас в Португалії стала ся підчас карнавалового походу така нещаслива пригода. Одна громадка людий представляла сцену убитя короля в Лїсабоні. Чоловік, що грав ролю убийника Буіка, кинув на віз, на котрім сидів його батько, граючи ролю короля, револьвер, гадаючи, що він не набитий. Револьвер однак був набитий і вистрілив а батко поцілений кулею, погиб на місци. Мимовільний убийник вітця з розпуки хотїв застрілити ся і треба було його аж звязати та відвести до дому.

— **Дрібні вісти**. Міністер просьвіти надав прив. женському ліцеєви сс. Уршулянок в Коломиї на 1908/9 р. право публичности і право відбуваня іспитів зрілости та видаваня державних сьвідоцтв. — Двайцятьлїтний студент медицини в Кракові, Мариян Губіцький, зажив через похибку замість порошку на біль голови, стрихнїни і мимо скорої помочи помер. — Посол Яцко Остапчук купив більшу посілість Капустинці в збараському повітї.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Василия, Нестора (аст. Григория Вел.). Позавтра, в пятницю: Касияна пр. Романи).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві Інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Бережанах.** Саля „Сокола". Початок точно 7·30 вечером. Білети продає раньше торговля п. Юзичинського і п. Гервого, а в день представленя від 6 вечером каса театру.

В четвер дня 12. марця „Житейське море" комедия в 4 діях Карпенка-Карого.

В суботу дня 14. марця „Галька" опера в 4 діях Ст. Монюшка.

В неділю дня 15. марця „Хата за селом", циганська драма в 5 діях зі сьпівами і танцями переложена з повісти Крашевського.

Ві второк дня 17. марця „Павло Полуботок" історична трагедия в 5 діях Барвінського.

☐ **Впреосьв. митрополит Шептицький** повернув вчера вечером з Риму, куди їздив на обхід ювилею сьв. Ів. Золотоустого і в ріжних церковних справах.

☐ **„Кружок правників"** у Львові, ул. Кохановського І д. вишукує занятя для своїх членів, поручає спосібних кореспондентів, солїдних мундантів для адвокатів, нотарів і для фінансових інституций всякого рода. — *В. Цмайло-Кульчицький* голова, *Матвій Яворський* секретар.

☐ **В Щирци** відправить ся в четвер, дня 19. с. м. поминальне богослуженє за бл. п. Марка Каганця. По богослуженю відбудуть ся довірочні збори організаторів щирецького округа.

☐ **В Ярославі** відбудуть ся в середу, дня 25. с. м. загальні збори „Руської Бесіди". Початок о год. 6. вечером.

☐ **З Калуша.** В неділю дня 15. марця с. р. відограє станиславівський аматорський кружок „Руської Хати" в Калуши, в салї „Народного Дому" драму, в 5 дїях Бориса Грінченка п. з. „За батька". В сїй драмі змальоване ярко знущаня польських шляхтичів над українським народом перед повстанєм Хмельницького, а також само повстанє. З огляду на зміст драми не лишень місцева інтелїгенция і міщанство, але й дооколичні села повинні заповнити салю по береги.

☐ **Ситуация зарібкова в Прусах** змінила ся: Розпочинають ся полеві роботи. Маємо зголошень на 5000 робітників, на місяць март, але не самих мущин і хлопців, але по половині з жінками і дівчатами. — Виїзджаючі до Прус на роботу мусять мати робітничу книжку (не службову) або сьвідоцтво громадського уряду, що зарібник іде до Прус на роботу і єсть бідний. Виїзджати треба як найскорше, але доконче партиями по половині мущини, а по половині жінки. Їхати просто до Мисловиць до Uebernahmestelle des Arbeitsnachweises der Landwirtschaftskammer, für Provinz Schlesien (адреса для листів Myslowitz O. S.) і зголошувати ся до урядника п. Цапяка. По дорозї стеречи ся всяких агентів і тзв. шлєперів з розличних бюр, хочби Русинів, які стоять на службі наших ворогів. Їхати на Щаково а не на Осьвенцїм, бо туда таньше. Платня для хлопів і сильних хлопців така: до 1. червня 1 марка, від 1. червня до 1. вересня 1 мк 20 ф, від 1. вересня до 20. грудня 1 мк, в жнива 4 тижні 1 мк 50 ф, для дівчат і жінок до ¼ 80 ф, від ¼ до ⅛ 85 ф, від ⅛ до 1/9 90 ф, від 1/9 до 20/13 85 ф, в жнивах 4 тижні 1 мк 30 ф. Опріч платні кождий дістає помешкане, ліжко, сінник, коц, сьвітло і опал за дармо. Кромі того дістає кождий готовий вікт з кухні, або фасує кождий для себе на цїлий тиждень таку орнарию: 25 фунтів бараболї, 5¼ літрів збираного молока (денно по ¾ літра) або каву з молоком, 1 ф. вепрового смальцю, 60 феників на мясо, 1 ф. рижу, 1 ф. гороху, ½ ф. муки на запражку, ½ ф. соли, 10 ф. хлїба для хлопів, 8 ф. хлїба для хлопців і дівок. Вікт або орнарию дістає ся за дармо. Виплата все що тижня. Важнійші руські сьвята вільно обходити. Дорогу до Мисловиць мусить кождий сам платити. З Мисловиць аж на місце роботи платить пан. Хто вибуде контракт, дістане заплачену дорогу до Мисловиць назад.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 11 марта 1908.

Події на Угорщинї.

Рожен. (Угор. кор. Бюро). В процесї о заворушеня в Черновій видано вже присуд. Головну обжаловану Тусю, з дому Глинку, засуджено за злочин насиля проти властий і приватних осіб на 3 роки вязниці, 3 обжалованих засуджено на 2 роки як кару головну а по 3 роки на кару побічну, 3 обжалованих на 18 місяців, 11 на рік, 8 на 8 місяців, 15 на 6 місяців, а 6 увільнено.

Будапешт. (Тел. прив.) В тутешних посольських кругах оповідають, що підчас останної авдиенциї гр. Ю. Андрашого цісар дав своє placet на головні засади соймової реформи виборчої, які мають полягати на плюральности, явним голосованю, обмеженю права голосованя на особи, що вміють читати й писати та на збільшеню числа мандатів о 40. Після нового закона виборчого має мін. справ внутр. перевести розділ краю на виборчі округи.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 6/3 до 11/3 1908 без акцизової оплати. Валюта коронова. Плачено за 50 кільограмів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·30	11·60	Ріпак зимов.	14·75	15·—
Жито	10·15	10·35	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·50	8·—	Льняник	11·—	11·25
Пастівний „	6·70	7·20	Льняне насіня	10·—	10·25
Овес	6·40	6·60	Конопляне „	9·50	9·75
Гречка	—·—	—·—	Коноплї	—·—	—·—
Кукурудза	8·35	8·60	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·25	9·75	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	60·—	70·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта явич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·50	6·80	Спиритус за 10 тисяч дітер, готовий, монтированний, без оплати податку	54·50	55·—
Вика	6·—	6·40			
Конічина чер.	80·—	85·—			
„ біла	35·—	45·—			
„ швед.	80·—	95·—	Спиритус експортний.	37·50	38·—
Тимотка	30·—	35·—			

Торговельні вісти.

Будапешт 11/3. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	12·10	до 12·11
„ „ жовтень	9·89	до 9·90
Жито на цьвітень	10·77	до 10·78
„ „ жовтень	8·74	до 8·75
Овес на цьвітень	7·87	до 7·88
„ „ жовтень	—·—	до —·—
Кукуруза на май	6·67	до 6·68
Ріпак на серпень	16·25	до 16 35

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлена: удержане. Погода: хмарно.

Ціна безрог. *Відень 10 марця.* На нинїшний торг пригнано 11 233 штук. З того було галицьких безрог 6.049. Плачено за тучені по 112 до 116 сот., а за молоді по 82 до 112 сот. за кільоґрам живої ваги.

Оголошення.

Важне! Ред. „Бжоли". Львів, Вірменська 25, просить о ласкаве надсилане передплати а тих, що звернули ч. 2, о зворот 1. ч., бо так дуже терпить видавництво. Хто не хоче предплачувати, нехай не наражає нас на непотрібні, нелюдяні страти. Пора вже культурно поступати! 316

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 11. Ш. Теофіль Шуль, Рожанка нижна; д-р Йосиф Мослер, Станиславів; Йосиф Роздольський, Львів; К. Шуровська, *Нинів*; Василь Пахольчик, Жулиня; Олекса Пушкар, Хшанів; о. Корн. Лотоцький, Литвинів; Іван Хамек, Судова Вишня; Іван Палій, Богданівка; Стефан Сїржант, Богданівка; *Йосиф Граховіна*, Берно; Ф. Бізик, Литвинів; Антін Грайчинський, Радехів.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода. Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконання **плянів і коштосписів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 295—?

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри цвікери, двоки і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуємо як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Семінарист абітуриент прийме сейчас лекцию. Ласкаві згол. під адресою. *Вп. п. Евгеній* Міхаловський учитель в Тисьменицї. 329 1—2

Потребую зараз ученика в IV або V класи гімназ. для ученика приватиста в I. класи гімназ. на село. *Н. Шіджарко*, парох в Дідалові почта Яричів 330 1—3

Русин промисловець літ 35 з маєтком 60.000 кор. шукає отсїлю дорогою товариша життя з лїном яких 20.000 корон. Письма в фотографією просить слати на адресу: Іван в „Комісово-торговельнім Домї" у Львові (Народна Гостинниця). Дискреція напевно. 328 1—3

Молодий склепар, з кількалїтною практикою по більших коріних торговлях, приймє місце управителя більшої крамниці на селї або в місточку. Адреса: **Михайло Коцюмбас в Бібрцї коло церкви.**

На продаж в дорогій парцелляції 140 морґів в тім 80 морґів орної землї, 40 мор. лїса трийцятьлїтнього і 20 сїножатий найлучшої подільської землї. Ближших інформацій уділяє М. Лїзінфельд, Львів Сикстуська ч. 64 а. 328 2—3

При руській родинї в дорогім найманю фронтовий кавалерський покій з осібним входом в партері без умебльованя при улици Казимірівській. Ближша відомість в Адміністрації „Діла". 321 2—2

Мигдали подешевли лише в торговлї Льонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2, Львів. 61

Горні сїдалища, богато рабльні виготовляє робітник Евст. Шуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 88. 48с

Перша руська фабрика БАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львові ул. Баторія ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61* (біля рампи) поручає знаменити тіста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Пасїка на продаж! В Старім Селї побіч Львова є на продаж добре перезимована пасїка. Ближші інформації і уміня подає до 20 марта с. р. Ст. Журавінський в Раранчу Буковина. 314 2—3

Читайте!

Ковдри в вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци в волосїня від 24 кор. Подушки, всїми, вкладки пружинові до ліжок, коцї і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7. 266 5—?

3-лїтна писм. ґарантия!

Другий раз в житю нема! лучаєсь Вам нагода за сьмїшну малу цїну

замість К 18 лише К 8

К 8 замість 18

прекрасний, правдивий срібло Gloria мужеський годинник з котвицею ремонтоар, в гильних ґравірованих ковертах подвійних і випробованою машинерією з десятьма камінями, який точно ходить, купити. Разом з ланцушком і дарівоісом К 10. Сам годинник в покажчиком секунд К 9. в метеор тульській оправі К 7·90.

Uhren-Export Gesellschaft (vorm. Heinrich Weiss)

Wien, XIV/3 Sechshauserstrase 5/3.

Остерігає ся перед ошуканчою рекламою і вихваленими безвартісними насїдуваннями. 305 2—?

10 сиосібних аґентів

прийме зараз „Перший руський комісово-торговельний Дім" у Львові (Народна Гостинниц.). 327 1—3

Дві машини

до писаня марки „Yost" одна з польським друга з руським письмом, цїлком нові, неуживані, нижше ціна фабричної оказийно до проданя, евентуально на раты. Відомість Максиміліян Любінґер, Львів. Ягайлонська ч. 7. 286 5—6

Від 25 лїт славно знаний ПЕРЕПЛЕТНИК ФЕДУНЬО

переніс своє заведенє на ул. Оссолиньских ч. 13.

Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнї взгляди, прошу укїпно так само і на дальше о ласкаве довіре і поперте.

З поважанєм

КЛИМ ФЕДУНЬО.

„Краєвий Союз кредитовий"

У ЛЬВОВІ

Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Асигнати до побрання	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уділові книжочки	шт. „	8 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ за поруч.	„ „	2 „
„ „ на короткоречин. пов.	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні загальні збори, членів „Руської Народної Каси в Залїщиках" стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою, відбудуть ся дня 31 марта 1908 року, (ві второк) о годинї XI. перед полуднем з слїдуючим порядком днєвним:

1) Відчитанє протоколу попередних загальних зборів.
2) Справозданє Дирекциї і предложенє замкненя рахункового і білянсу за рік 1907.
3) Відчитанє справозданя з ревізиї делеґата краєвого Союза ревізийного.
4) Справозданє комісиї шконтруючої і внесенє що-до уділеня Дирекциї абсолюторий.
5) Рішенє що-до роздїлу чистого зиску.
6) Вибір цілої Ради надзираючої, по мисли §. 39 статута.
7) Зміна §.§. 8 і 50 статута стоваришеня.
8) Внесеня членів.

В Залїщиках дня 6 марта 1908.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

о. В. Нанасси голова. — *о. І. Туркевич* секретар. 312 3—3

III. Звичайні Загальні Збори

Повітового Товариства ощадности і позичок „ПРАЦЯ" в Бучачи стоваришеня зареєстрованоґо з обмеженою порукою відбудуть ся дня 25 н. ст. марта 1908 в середу в комнатах „Рускої Бесїди" в Бучачи о год. 9 рано зі слїдуючим порядком дневним:

1. Отворенє зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїяльности за рік 1907.
3. Справозданє і внесенє комісиї ревізийної.
4. Роздїл зиску за р. 1907.
5. Затвердженє 3 членів Дирекциї і їх взступників.
6. Вибір 5 членів Надзираючої Ради.
7. Вибір комісиї ревізийної.
8. Зміна статута §§. 103 і 122.
9. Вільні внесеня членів.

Право участи в Загальних Зборах мають тілько ті члени, котрі вплатили в цїлости оден удїл (§. 103 статута). Наколи би в означенім повисше часї не явило ся приписане §. 110 статута число членів, відбудуть ся другі (надзвичайні) Загальні Збори того самого дня о год. 10 рано з тим самим порядком дневним, котрі вже без огляду на число присутних членів двома третинами відданих голосів правосильно будуть рішати.

Справозданє, замкненє рахунків і білянс за рік 1907 можна що днини переглянути в льокали Товариства в годинах урядових.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ

Повітового Товариства ощадности і позичок „Праця" в Бучачи стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою

Іван Борис предсїдатель. — *о. А. Шарковський* секретар. 324 1—1

Спілка для господар. і торговлї в Перемишли

поручає

ТОМАСИНУ

з зьвіздою і прочі штучні навози як

суперфосфати, каїнїт калуський і. т. п.

на надходячу весну.

Цїну і кошта перевозу подамо на жаданє відворотно. При тім зазначуємо, що томасину і каїнїт можна на луках і на снїгу розсївати, а пора до перевезеня ще догідна.

При ваґонових замовленях томасини, даємо 20 Корон опусту і безплатну аналїзу.

227 9 10 **Дирекция.**

Овочеві деревця

лише пляхотні, найлїпших родів, з добрих відмін зі шкілки дїбр Диків, веденої понад 40 лїт. До продана у великій скількости по дуже низьких цїнах.

Ціна штуки: від 2—4 лїт 60—80 сотиків 4—6 лїтні 1 корона. старші родючі вже овочі К. 1·50—2

Всїлякі замовленя і кореспонденцию полагоджує відворотно 311 2—6

Михайло Кубіца, Тарнобжеґ

Цїнники на жаданє оплатно і дармо.

Берім ся до дїла!

Галицький Сойм заборонив покривати дахів як ґонтами так і соломою а наказав крити лише цементовими дахівками або бляхою. Рівночасно постановив Сойм, що кожда ґр мала мусить мати свою власну фабрику цементових дахівок, а як котра громада не буде її мати то там буде закладати Видїл краєвий свої фабрики. І сей вже взяв ся дуже енергічно до дїла і в богато громадах позакладав вже свої фабрики цементових дахівок.

Люде не давайте ся визискувати а беріть ся самі до дїла і закладайте собі самі фабрики цементових дахівок, бо сей виріб приносить річно найменше около 3000 корон чистого доходу.

Як кому самому за тяжко брати ся до сего підприняти то най шукає сїльників і разом до праці а напевно доробить ся маєтку.

Тож пишіть всї і радьте ся Комісово-Торговельного Дому в Коломиї а звідти Вам скоро не жадаючи ані сотика відпишуть і щиро порадять. Адреса така: 296 8—5

Комісово-торговельний Дім в Коломиї.

Прошу завсїгди жадати КРАЄВИИ ВИРІБ

МУНКА одинокі ощадні МИЛА

в „Носоровцем" або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Заложеної в р. 1846).

Прібки і цїнники даром. 45 22—25

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, пострїл (ішіас) і ломаня поручає ся усмираюче натиране, від многих лїт дуже розповсюднене, многими лїкарями ординоване і авторитетами признане —

Linimentum Gaultheriae compositum

з правно зареєстрованою охоронною маркою

„NERWOL"

хеміка д-ра Юлія Францоза, аптикаря в Тернополи. Ціна фляшону 80 сот., 10 фляшонів 8 К, не числячи опаковання і оплатно. — Тисячі подяк можна перегляпути. Двічи на день почтова виносилка. Набути можна в кождій більшій аптицї, зглядно в аптицї хеміка д-ра Юлія Францоза в Тернополи. У Львові можна дістати в аптиках: Микольша, Deweche'a, Гая, Лазовского і д-ра Піпеса Поратиньского.

11 83—48

Дня 1 н. ст. цьвітня 1908 р. о год. 1 з полудня в комнатах читальні „Просьвіти" в Борщеві на I поверсї відбуде ся

VI. Загальний Збір

Повітового Товариства кредитового „РУСКОГО ДОМУ НАРОДНОГО" в Борщеві з слїдуючим порядком дневним:

1. Отворенє збору і відчитанє протоколу з попередного збору.
2. Звіт дирекциї з дїяльности за рік 1907 і внесок на розділ зиску.
3. Внесок комісиї шконтруючої що до абсолюторий.
4. Вибір 6 членів і 3 заступників Ради Надзираючої.
5. Вибір 3 членів і 2 заступників Дирекциї.
6. Внески членів.

Збори відбудуть ся без огляду на число зібраних членів.

325 1—3 НАДЗИРАЮЧА РАДА.

ОПОВІЩЕНЄ.

Надзвичайні загальні Збори тов. парц. „ЗЕМЛЯ" у Львові відбудуть ся дня 25-ого марта 1908 о год. 11-ій рано в комнатах „Рускої Бесїди" у Львові, Ринок ч. 10 I. поверх з слїдуючим порядком дневним:

1) Звіт з дотеперішної дїяльности товариства.
2) Зміна статута, іменно §.§. 5, 8, 16, 32, 38, 50.
3) Вибір доповняючий членів Ради надзираючої.
4) Внесеня членів.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

Роман Залозецький в. р. предсїдатель. — *Ґригорий Грозик в. р.* секретар. 314 3—3

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Оповіщенє.

Звичайні Загальні Збори „ТОВАРИСТВА ДЛЯ РОЗВОЮ РУСЬКОЇ ШТУКИ У ЛЬВОВІ" відбудуть ся дня 24 марта н. ст. 1908 в сали „Сокола" (будинок „Дністра") ул. Руська ч. 20 о год. 7 вечером з слїдуючим дневним порядком:

1) Відчитанє протоколу з попередних надзвичайних загальних Зборів.
2) Справозданє Дирекциї із дїяльности Товариства і предложеня рахункового замкнени і білянсу за рік 1907.
3) Відчитанє справозданя шконґруючої комісиї і внесеня на уділенє Дирекциї і Радї абсолюторий.
4) Справа чистого зиску.
5) Доповняючий вибір чотирох членів Надзираючої Ради.
6) Внесеня і запити.

Наради Загальних Зборів відбудуть ся при якій небудь скількости присутних членів (§. 43. статута.)

Того самого дня рано о год. 8½ відбуде ся в Преображеньскій церкві Поминальне Богослуженє, яке відправить Всч. о. Николай Галянт голова Товариства за упокій померших членів: о. Симеона Ткачуника, о. Іринея Яворського, Ярослава Коритовского і Василя Кривого на яке членів Товариства запрошує ся.

Від Надзираючої Радї „Товариства для розвою руської штуки" стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові.

о. Николай Галянт голова. — *Василь Чума* секретар. 326 1—1

Оповіщенє.

Звичайні Загальні Збори „ТОВАРИСТВА ДЛЯ РОЗВОЮ РУСЬКОЇ ШТУКИ У ЛЬВОВІ" відбудуть ся дня 24 марта н. ст. 1908 в сали „Сокола" (будинок „Дністра") ул. Руська ч. 20 о год. 7 вечером з слїдуючим дневним порядком:

1) Відчитанє протоколу з попередних надзвичайних загальних Зборів.
2) Справозданє Дирекциї із дїяльности Товариства і предложеня рахункового замкнени і білянсу за рік 1907.
3) Відчитанє справозданя шконґруючої комісиї і внесеня на уділенє Дирекциї і Радї абсолюторий.
4) Справа чистого зиску.
5) Доповняючий вибір чотирох членів Надзираючої Ради.
6) Внесеня і запити.

Наради Загальних Зборів відбудуть ся при якій небудь скількости присутних членів (§. 43. статута.)

Того самого дня рано о год. 8½ відбуде ся в Преображеньскій церкві Поминальне Богослуженє, яке відправить Всч. о. Николай Галянт голова Товариства за упокій померших членів: о. Симеона Ткачуника, о. Іринея Яворського, Ярослава Коритовского і Василя Кривого на яке членів Товариства запрошує ся.

Від Надзираючої Радї „Товариства для розвою руської штуки" стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові.

о. Николай Галянт голова. — *Василь Чума* секретар. 326 1—1

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9 50
Кракова	7·35	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·03	2·6	5·40	10·30
Чернівець	8·05	—	2·45	—	9 00
Чернівець	—	—	3·55	—	12 20
Ст. Сянбанова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10 50
Пустомит	7·23	11 50	3·51	9·40м	10 50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9 20
Любіня	8·00	10 30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12 40	4·50	—	—
Янова	8·25	1 15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12 40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5 30	9·35
Зимної води	5 50	7 25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3 45	8·25	2·45	7 05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·30	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11·15
Чернівець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Чернівець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·25	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·35	10·30
Самбора	6 00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6 00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6 1	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6 5	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 13	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	9 05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4 05	7·30	11·00†

ЗАМІТКА: Посїпнї поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 5 до 10/8 ще день буквою к. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецки-) Коперника ч. 9.

Ч. 58. Львів, четвер 12. н. ст. марця (28. ст. ст. лютого) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрація „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрація і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	22 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 30 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і вісті приватні оголошені числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Банкроцтво країв.

Під таким заголовком містить вчерашне число „Arbeiter-Zeitung" статю з приводу анкети над санациєю краєвих фінансів. Ся статя так знаменито влучає в саму суть того політичного гумбугу, який криєть ся за невинною назвою „санациї краєвих фінансів", що вважаємо відповідним подати повний переклад її змісту на передовім місци нашої часописи.

Ось вона:

Зі жмутка „королівств і країв" історія збила до купи австрийську державу. Кождий крок до єдности держави, кождий поступ на дорозі до демократиї і суспільної реформи треба було виборювати проти країв. Силу станів треба було проломити, щоби можна було звільнити хлопа з-під тягару панщини та щоби сотворити основи новітного економічного жития Австриї. В тяжкій боротьбі мусїла державна рада здобувати від коронних країв своє законодатне право: опановані шляхотськими радами краєві сойми загарбали собі законодатство, вони хотїли обмежити компетенцию державної ради на нечисленні спільні справи та обнизити державний парлямент на звичайну делеґацию краєвих парламентів. Краєві сойми були знарядами вододїня, котрими февдали й церква послугували ся в боротьбі проти нїмецького міщанства; в краєвих соймах заключено той неприродний союз, котрий впряг словянські наци*) в дружину гнобителїв, той союз, котрим словянські народи виторгували собі нїчого більше, як обманчиву надїю на національне володїнє, привчені-ж до панованя февдали придбали собі певну користь з безпосередних економічних, соціяльних і політичних успіх. Підставовий постулят, котрий хотїла здобути собі в тім союзі чеська нация (державне чеське право), є вже тільки історичним спомином; за те ловецьке право, котре зробило хлопські жнива добичею панської дичини, стало ся законом.

У важкій боротьбі зломили ся горді забаганки власти королївств і країв. Нїмецьке міщанство в боротьбі проти краєвого федералїзму вибороло собі свою найбільшу, може єдину велику побїду. Словянські народи прозріли та розторощили той проклятий союз. Поступаючий капіталїстичний розвиток що-раз виразнїйше виявляв конечність великого й одноцїльного правного й комунїкацийного простору та наказував державному парлямент ови що-раз нові завданя, звернув на нього очи народних мас, а недавно ще такі горді коронні краї що-раз марнїйше вступають ся взад поза державну раду. З заведенєм загального виборчого права державна рада стала ся ненарушимою власностию всїх народів держави. Федералїзм коронних країв згинув, зотлїв і розсипав ся в великій могилї істориї.

І краї, котрі свого часу поважились заперечувати державі право на істнованє, стоять тепер жебраками перед державним парламентом та благають помочи. Не маючи спромоги власною силою впорядкувати свою господарку, вони прохають державу, щоби своїми богатими приходами сплатила їх довги і дефіцити. Всї вони молять мінїстра скарбу, щоби підніс податок від горівки та переказав надвишку краєвим клїкам під управу; тяжко заробленими грішми найбіднїйших з-поміж бідних мають спомогти сія гордї панове, що володїють у краєвих соймах.

Як би австрийське міщанство мало хоч крихту зрозуміня власних інтересів та було ще здібне порозуміти політику великого стилю, воно мусїло би з радостию привитати занепад краю. Нинї, коли горді королївства жебрають у безіменної держави, була би відповідна година, щоб розбити останні твердинї, побудовані шляхотськими станами, котрі використали підданство хлопів і безправність міщанства. Руїни істориї хитають ся, тріскають її спійла; була би пора взяти ся за перебудову держави.

В державі має голос загал народа. В краях все ще володїє тонка верства упривілєйованих. Вони сотворили громадське законодавство, яке полишає широкі народні маси безправними у власній вітчинї. Вони знизили своє право нагляду над громадами на знаряд для закупна гроший, політичного шахрайства. Вони нївечать народну школу та марними посїпаками роблять учителїв, котрі мають виховувати наші дїти на мужів. Вони заставляють хорих мандрувати від одного госпіталя до другого та глядати ложа й опіки. Вони виновники страшної смертности тих бідних дїтий, що віддані їх опіцї. Вони пригнїтають сїльського робітника під рабське право службової ординациї та рівночасно підпомагають субвенциями орґанїзациї дїдичів. Явно й відкрито розвелось клясове пановане по краях. Невже народний парлямент держави має оподаткувати найбіднїйших поміж бідними на те, щоби накормити парляменти привілєїв? Нї сотика для країв, поки до краєвих соймів не вийдуть представники загалу народа!

Орґанїзация австрийської адмінїстрациї є карикатурою справдїшньої автономії. Чужинецькі бюрократи з одного боку, упривілеєні клїки в краєвих і громадських урядах з другого боку управляють нашими справами. Нинї, коли горді краї благають помочи, була би пора виробити австрийським горожанам право самоуправи. Право законодавства ми собі здобули. Тепер виборїмо собі також своє право до урядів. У громадї, в повітї, в окрузї і в краю нехай нами управляють свобідно нами вибрані наші заступники. Урядників, котрими вони послугують ся, нехай не іменують всемогучі мінїстри або упривілєйована соймова клїка; їх мають назначувати наші заступники в кождім адміністрацийнім окрузї. Що-й-но коли по демократизациї законодавства дістане адміністрация автономію, зможемо самі собою управляти від громади до держави! Тому нї сотика краям, як довго не здїйснена автономічна льокальна самоуправа в усїх адміністраційних округах і всїх інстанциях!

Власть країв підчинює всї народи національному пануванню чужинців. Нїмці в Чехії й Моравії, Чехи й Поляки в Сілезиї, Русини в Галичинї, Словинці в Стириї, Італїйці в Тиролї — всї вони не можуть власними силами і по своїй волї дбати про свої добродїйні институциї та про розвиток своєї національної культури, як довго вони є підчинені чужинецькій соймовій більшости. Історичні границї країв роблять неможливим побудованє національної автономії, основанє національної самоуправи. Відобрати національні справи від краєвих соймів та переказати їх автономним нациям — се перша ціль, котру мусять осягнути народи в боротьбі за самоозначенє. Нї сотика для країв, як довго національні меншости всїх народів і всїх країв не будуть освободжені від чужинецької власти соймових більшостий!

*) Тут очевидно ходить про т. зв. „історичні" словянські народи, отже в першій лїнії про Чехів і Поляків. Русини все були противниками федералїзму країв. — *Ред.*

Так віденська часопись про коронні краї. В приложеню до Галичини треба би загальний осуд „Arbeiter Zeitung" на краєву автономію ще більше і спеціяльнїйше скріпити. Бо серед суспільно-реакцийних соймів галицький найбільш реакцийний, — серед національних гнобителїв галицько-польські краєві автономісти найбільш безоглядні. Галицький сойм, се ненависна цїлому нашому народови институция для ограблюваня нас з наших національних дібр, для польонїзованя нашої землї, для економічного і культурного нївеченя нашого народа. Банкротство і компромітация галицької автономії та цїлої правно-державної системи, котра дає основу і силу краєвим федералїстам, се наша надія. Бо з занепадом держави зложеної з автономічних країв, прийде черга на державу-союз автономічних наций.

Політичні ґльоси.

Слово правди Нїмця Сенкевичеви. — Польський „Drang nach Osten". — Викрути „Галичанина".

Приповідка, що хто має масло на голові, не повинен виходити на сонце, знов справдила ся на Сенкевичу, який від якогось часу став генеральним комівояжером для реклямованя перед західною Европою „polskich rządów" в Галичинї. Осьтак недавно помістив він в віденськім тижневику „Oesterreichische Rundschau" статю „Preussen und Europa", в якій рекомендує Прусиї взяти собі за примір в полагоджуваню польського питаня Галичину. У відповідь на сю статю Сенкевича помістив один з нїмецьких дипльоматів, L. Raschdau, в 5-ім зошитї „Oesterreichiche Rundschau" статю п. н. „Die deutsche Ostmarkenpolitik", в якій спиняють ся також над галицькими відносинами, пишучи:

„Пан Сенкевич вказав Нїмцям на примір Галичини, котра знаходить ся в таких гарних відносинах до державної цїлости; він рекомендує їм взяти собі з тих відносин взорець для трактованя польського питаня. Признаємо ся, що нас здивувала та пропозиция, як також те, як він мовчки переходить попри що-раз більші трудности національного питаня в Галичинї. Що сказав би пан Сенкевич, коли-б у нас в Познанщинї і західній Прусиї пануюче племя хотїло використовувати свою перевагу так само, як се по всїм звісткам, що приходять до нас з Галичини, роблять Поляки супроти Русинів. (Тут автор покликуєть ся, як на найновійший документ, на статю посла д-ра К. Трильовського п. н. „Die Wirtschaft der polnischen Bureaukratie in Ostgalizien", поміщену в 9/10 ч. „Ukrainische Rundschau" з 1907 р.). Я не потребую перед австрийськими читачами розводити ся ширше про сю справу. Те, що ми чули про галицькі виборчі штуки для поваленя всякої небажаної опозициї, вистарчає, щоб нїмецького горожанина наповнити жахом. З дебат віденського парляменту знаємо також епітет, який здобула собі та автономна провінция тими штуками. І ми не маємо нїякої охоти брати собі звідти приміру".

Та коли Нїмці не мають охоти брати собі приміру з Поляків, то ті неначе завзяли ся, щоб ані один з нїмецьких способів не остав не випробованим на Русинах. Ось перед нами вступна стаття в ч. 46 петербурського дневника „Kraj" п. н. „Z powodu ustawy o wywłaszczeniu". Автор зазначивши, що коли-б вивласнені пруським правительством польські селяни пішли до міст, то там змарнували ся би, дає на се таку раду:

„Отже треба напружити всї сили, щоб тим окраденим через пруське правительство жертвам дати змогу вести далї давний спосіб житя. Треба дати їм змогу набувати за низьку ціну землю в Галичинї, де можуть мати певність, що ніхто не відбере їм їх дорібку. І Галичина богато скористала би на тім, бо ті кольонїсти привезли би крім деякого капіталу також нові, може ліпші методи продукциї, а в кінцї скріпили би польський елємент в околицях Галичини заражених Нїмцями. Русини не повинні би протестувати проти такого скріпленя польського елєменту, бо-ж вони самі словом і дїлом все притакували пруським гакатистам. Землї в Галичинї досить, а особливо великих дібр, котрі з зиском можна би розпарцелювати між захожих".

Ось як! Нїмцї випирають нас, то ми так само випираймо Русинів, кольонїзуючи польським елєментом „околицї заражені Нїмцями", себто східну Галичину! Що-ж Поляки не від нинї кождий проєкт нїмецької гакати переводять на Русинах. На се ми скажемо тільки одно: Нехай собі в західній Галичинї роблять Поляки, що хотять, але земля в східній Галичинї, хоч вона дорогою такої самої експроприациї опинила ся в руках польських дїдичів, се споконвічна земля руського народу, скроплена його потом і кровю, оброблювана його руками, і вони швидше чи пізнїйше мусить перейти знов уруки руського народу. Забрати сеї землї для польських мужиків, на те, щоб з того титулу будувати на нїй опісля Польщу, ми не позволимо.

Се підла клевета, будьто би Русини колинебудь притакували нїмецьким гакатистам, але проти замахів польських гакатистів на нашу зем-

---

Листи з Парижа.

Отсе цїлком безпретенсиональні листи одної студентки до родини. Діставши дозвіл покористуватись ними, виписуємо з них те, що уважаємо за цїкаве для ширших кругів наших читачів. Та попереду скажемо ще дещо для лекшого зрозуміня сих виписок.

Авторка сих листів, студентка львівського університету, вибрала ся в осени до Парижа для докінченя науки французької мови і літератури. Там є товариство Alliance Française, котре в часї університетских ферий уладжує тримісячний літний курс науки французької мови і літератури. На той курс зїздять ся понайбільше слухачі і слухачки з заграниці. Кінчить ся він іспитом, а сьвідоцтва його мають повагу і поза Францією. Іспит буває двоякий, низший і висший. Особливо висший є доволї строгий і відбуває ся письменно під клявзурою, а опісля устно. При устнім іспитї вимагають між иншим докладного знаня граматики історичної і практичної, істориї літератури і обчитаня в творах 40-ка найважнїйших і найвизначнїйших письмевників від XVII. по конець XIX. в. Кому за мало того тримісячного курсу, щоби приготовитись до іспиту, той слухає попереду ще викладів в институтї St. Germain, де курс треває від початку жовтня по конець червня, ну, і в університеті, в Сорбонї, де курс починає ся в перших днях падолиста. Отже й авторка сих листів, прочитавши наперед Бедекера і другий провідник, виданий тов-ом Alliance Française спеціяльно для заграничних студентів, вибрала ся дня 22. жовтня мин. р. вечірним поспішним поїздом в дорогу.

Поїзд виходить зі Львова о 7. год. вечером, стає о 8. зрана у Відни; там треба переїхати на західний дворець, відки вже без пересїданя їде ся аж до Парижа. Дорога зі Львова до Парижа треває 40 годин.

Після сього поясненя починаємо виписки з листів.

Париж 24. жовтня 1907. Ось і приїхала я, Богу дякувати, щасливо до Парижа. Дорогу мала я знамениту. Зі Львова до Відня їхала зі мною лише одна панї, і то Русинка, жена желїзничого урядника з Відня, теж Русина. З Відня до Парижа їхала я з якимись двома великими дамами. В ночи мої товаришки перенесли ся до спального ваґону, а я лишила ся сама і могла собі по панськи бодай лежати. Спала не богато, бо й не умію спати в дорозї, і експрес так шалено жене і так страшно розбиває ся, що часто здає ся, що чоловік туй-туй вилетить з ваґону.

З ревізиєю річий на границях не було жадного клопоту; на баварській лише подивили ся на мій білєт, що їду до Парижа, та й не дивились на річи; на французькій границї я вже поотвирала валїзку, але, коли прийшла „візита", то лише помогли менї назад поскладати всьо на своє місце і позамикати.

Приїхавши сюди в полудне, лишила я річи на двірци і поїхала трамваєм до латинської дїльниці (дїльниці з давен-давна студентської, бо там містять ся майже всї наукові заведеня) та стала зараз глядати пенсиї. Та не так воно легко, як я собі уявляла. Ходжу від 1. години без перерви і годї найти. Одні заняті, другі при так рухливих улицях, що годї брати. Вкінци утомлена їду до готелю спати.

25. жовтня. Попала я вчера на готель дуже скромненький, але порядний і чистий; заплатила за нічліг 4½ франка та пішла дальше глядати хати. Вчера була в шістьох пенсиях, нинї в трьох. Змучена до краю, рішилась я вкінци на о ну. Пенсия дуже порядна, угоджена за 180 фр. місячно, а 35 фр. окремо за услугу, сьвітло і опал. Порядної пенсиї не дістане тут дешевше. Та довго мабуть не остану тут, бо рух, брак воздуха, всякі сопухи і 4-тий поверх виженуть мене відси.

Місто в першій хвилї робить на мене погане вражінє. Камяниці високі (понайбільше на пять поверхів), чорні наче окопчені. Рух на улицях не до знесеня; народу тьма гонить на всї сторони, так що кроку не перейдеш спокійно на улици. До того трамваї, автомобілї, а від них страшний сопух і дим з угля та чад бензини. До всеї біди причиняє ся і погода. Дощ паде, зимно, вітер, а я гоню тай гоню улицями. Тепер троха відпічну, а далї.., мабуть до всього можна звикнути

26. жовтня. Сьогодня була я в університеті; секретар казав зголоситись д. 30. с. м. Потому пішла до институту St. Germain і записала ся на ті лекциї, що вже дома вибрала собі: 3 години літератури, 2 год. граматики, 1 год. писаня і 1 год. вимови. За те все плачу 55 фр. місячно.

1. падолиста. Вчера вписала ся в університеті. Процедер се не аби-який. Треба було перейти через пятеро рук, поки дістала картку на заплату оплати (30 фр.) З тою карткою треба було іти геть далеко на зовсїм иншу улицю, щоби зложити грошї. Тутки знов дїло з троїма людьми, поки дістала потверджене заплати. Тут нема рїжниці між звичайними а надзвичайними слухачами; всї є рівні і дістають однакові легітимациї. Та ще одно не так, як у нас: не потребую записувати ся на поодинокі предмети чи то виклади, а вписавши ся на „faculté des lettres", маю право користати з усїх викладів, які лиш належать до сього факультету; а належать сюди всяка література і граматика, істория і географія, фільозофія і психольоґія.

З пенсиї я дуже вдоволена; властителька дуже симпатична, товариство дібране. Д. 27. с. м. була я в театрі на пробній виставі Андромахи Расіна. Є тут на пенсиї одна артистка з Еспанії, молоде, дуже любе і прегарне дївча; вона дала нам білєти (безплатні) на сю пробу.

Тішу ся, що дістаю „Дїло"; буду хоч знати, що дїє ся в краю.

6. падолиста. Страшно відчуває ся тутки брак воздуха! Чоловік усе аж душить ся. І нїгде не втечеш від тих всїляких сопухів, що так і мішають ся та разом дають той властивий, як я собі називаю, париський одор. Додати ще безнастанну мраку... Хоч дощ уже від кількох днів уняв ся і потеплїшало, то сонця таки анї слїд, лиш мрака тай мрака. Всього два днї були потроха сонїчні, і тодї я пішла до Notre Dame de Paris і до Ste. Chapelle, де чудові вітражі, що прегарно виглядають до сонця. Взагалї що за чудова архітектура як сих костелів так і инших будівель, то чоловік аж нїмїє. Зверхи часто вони не так оказалі, але в серединї розкіш! А всьо відвічне, часто ще з 9-го столїтя. Я, що правда, не богато ходжу оглядати, бо не маю часу. Доси не було ще й викладів в університеті, а я в самім институті ледво могу обробити ся з дня на день. Ще й не знаю, які собі вибрати виклади в університеті. Стріла я тутки двох студентів-романїстів зі Львова і питала їх о раду. От і сказали менї, що й вони самі ходили в сій справі до професорів, а ті їм порадили: слухати зразу як найбільше викладів, а пізнавши професорів і предмет їх викладу, вибрати те, що кождому видасть ся найцїкавійшим, найприступнїйшим і найпридатнїйшим. Оттак хиба і я зроблю.

11. падолиста. Я нинї не тямлю ся з одушевленя! Вислухала в чудовій сорбонській салї amphithéatre Richelieu прегарного викладу (з літератури) славного професора Фагета (Faguet).. І думаю собі: кілько то є у нас молодїжи, що почували би себе безмежно щасливими, коли би могли учити ся в сім сьвітовім огнищи науки; та нема кому післати їх сюди...

17. падолиста. Сьогодня при недїлї зробила я собі сьвято і пішла на службу Божу до церкви св. Магдалини. Церков незвичайно цїкава і своєю будовою (збудована в рр. 1804—1842. в серединї на лад римських терм, а зверхи на лад старинного грецького храму, каринтийського періптеру) і чудовими концертами хору і органів. З поворотом вибрала я собі дорогу через Елїзейські поля, прегарну площу Конкордиї і пишний міст на Секванї, присьвячений памяти царя Александра III.

18. падолиста. Нинї була я на виставі автомобілїв. Та не автомобілї мене там потягли, бо на них не розумiюсь і ними не цїкавлю ся; але чула я, що там має бути якесь чудове електричне осьвітленє. От і пішла о 3. годинї, щоби десь коло 6-ої вертати, коли вже позасьвічують сьвітла. Що за чудо, Господи! Величезна галя цїла прикрашена орнаментом наче з перел рїжнобарвних або мозаїкою; а те все то електричні лямпочки. Фонтани з водою, закрашеною електричним сьвітлом; цїлі алеї, що ведуть до будинку вистави, величезна площа Конкордиї, — всьо незвичайно вигадливо прибране електричними лямпочками. Що за артизм, аж диво!

25. падолиста. Тут дощі і вітри, а зимно починає вже докучати, хоч термометр не вказує низше 3° понад 0. Але в університеті так сильно огрівають салї, що треба би хиба футра, щоби не застудити ся, вийшовши на двір.

Товариства поки-що не маю жадного, знакомих також не богато. На пенсиї переважно мужчини; з'явила ся одна панночка, Нїмка, і за дві недїлї відїздить. От і єдине моє товариство. Зі Львова є нас тут пятеро: одна студентка і трьох студентів, — всї Поляки. Не богато я з ними знала ся у Львові, та і тут нема нї нагоди нї потреби зближати ся. Студентка ся мешкає тут у своїх кревних то й не потребує мене. Знаю богато Московок, але не зближаю ся до них, бо вони говорять вічно лише по московськи. Є тут богато Українців, але вони уходять за Москалів. Всеж таки здає ся менї, що є й такі, котрі мають себе за Русинів. Колись іде за мною двох молодих людий; чую виразно слова: „де тепер підемо?" Опісля у викладовій салї чую, як за мною двох студентів розмовляли по нїмецьки. Обзираю ся і пізнаю в однім з них одного з тих, що недавно розмовляли на улицї по руськи. Я зараз хотїла познакомити ся з ним, та в тій хвили увійшов професор; потому я його вже не бачила.

Вчера був виїмково гарний день, і я була у Версалю; але я зовсїм инакше уявляла собі той славний Версаль. Крім образів, що зображають битви і всякі події з житя королів, особливо Людзика XIV., і з часів революциї, чудово виконаних і незвичайно богатих, менї нїчого там не подобало ся. Як палата, так і парк переладовані перепихом, вимислами людської штуки і як-раз через се роблять вражінє чогось зимного, бездушного. Смаку, нїжности, зовсїм брак, хоч поодинокі части, кожда з окрема, правдиво артистичні.

Недавно ходила я оглядати церков Sacré-Coeur (ще не викінчену), що стоїть на найвисшім місци Парижа, в стилю византийськім, цїлісенька з каменя. Можна чудуватись людській штуцї і зручности, але гарного нїчого в тім нема. Щось так тяжкого, масивного, годї собі навіть уявити. Лиш вікна, як у всїх тутешних церквах, чудові. Також статуя Матери Божої під бальдахимом, всьо з бронзу, визначає ся такою легкостню, такою мягкостию у виконаню, що не можна досить налюбувати ся.

Ще одно: Я собі все уявляла, що Франция дуже богата, що бідних тут нема. Тимчасом бачу, що Hugo мав рацию, кажучи, що в Парижи аж кишить від нуждарів і жебраків; — сильний контраст до Женеви.

(Дальше буде).

лю ми все виступали і виступати-мемо з цілою силою.

Проєкт селянських послів з України в російській думі, щоб в народній школі на українській території завести українську мову, поставив „Галичанина" в скрутне положенє. Бо й справді, крайні праві, вибрані самим правительством, і тут тобі виступають з таким домаганєм! Доси всі „истинно-русскіе", не виключаючи й „Галичанина", тільки й толкували, що український селянин чудово розуміє свій „родной литературный языкъ", а галицькі москвофіли у своїй звісній петиції о признанє російської мови за краєву поставили навіть домаганє зробити той „родной литературный языкъ" викладовим в нашій народній школі замість теперішного „языка пастуховъ и свинопасовъ", — а тут тобі самі „истинно-русскіе" мужики заявляють, що той „родной литературный языкъ" для них і їх дітий незрозумілий та що треба таки вчити їх дітий в справді рідній, українській мові. Справді прикро стало „Галичанинови", коли він мусів аж цілу передовицю написати (Украинская „стихійность" в ч. 47. з 11. с. м.), щоб якось замилити очи своїм читачам.

Тільки — крутить він дуже незручно. Пише він, що проєкт внесено виключно з педагогічних причин; що той проєкт далекий від того, щоб домагати ся того, чого домагають ся „украинскіе сепаратисты", бо він має на увазі тільки початкову науку; що сей проєкт сьвідчить тільки про дбалість думи за народню осьвіту, а зовсім не про стихійність українства; в кінци на доказ, що українство зовсім не є стихійне, покликуєть ся на наш фейлєтон п. н. „Вражіня з Київа", де автор згадує про звичку вживати російської мови як розговірної серед української інтелігенциї в Росиї.

Перше всего з цілої тої путанини видно, що „Галичанинъ" зовсім не розуміє слова стихійність. Що часть української інтелігенциї, обмосковлена школою і всім складом російського житя, вживає російської мови або не проявляє потрібної національної сьвідомости, се явище зовсім природне. Але се не може сьвідчити ані про стихійність ані про не-стихійність українства, бо інтелігенция, се власне та верства суспільности, яка звичайно проявляє свої почутя сьвідомо, а не стихійно. Зрештою і в нас, в Галичині, до недавна ще майже вся наша інтелігенция говорила між собою (в родині то-що) по польськи або й по німецьки — а однак працювала по своїм силам і по свому розуміню для національного відродженя і здає ся „Галичанинъ" з сеї причини не відмовить стихійности руському елєментови в межах Австриї. Але коли темні мужики, призначені правительством в посли власне тому, що вони темні і що була надія, що вони підуть покірно за сьвідомими „истинно-русскими" Пуришкевичами, — коли ті мужики на перекір усім мудрованям усе таки своєю власною головою додумують ся до того, що їх дітий треба вчити їх рідною мовою, бо инакше вся наука не принесе хісна, — то власне се сьвідчить про стихійність українства, про те, що воно без нїякої постороннної агітациї вириваєть ся з душі простонародя. А коли „Галичанинъ" якогось слова не розуміє як слід, то найлїпше нехай його не вживає.

А що законопроєкт кладе тільки таке скромне домаганє, се не біда. Той селянин, який додумав ся до того, що треба вчити рідною мовою в початковій школї, в дальшім розвитку своєї сьвідомости дійде й до того, що всї його духові потреби повинні бути заспокоювані в рідній мові, що ненормальний, некорисний і обидний для нього є стан, де членів того самого народу мова дїлить на „хлопів" і „панів". До сего, повторяємо, дійде той селянин зовсім певне, коли його стихійне українство пічне перетворяти ся на сьвідоме.

І неправда, що проєкт сьвідчить про печаливість думи за народню осьвіту. Зі сьвідомих „истинно-русскихъ", зі всїх тих Пуришкевичів, Дубровинів і як там ще називають ся ті герої погромів, проєкту нїхто не підписав, а підписали його тільки українські селяни і ті з українських духовних, що найблизше стоять до простонародя. А вже вершком безличности є отсей викрут „Галичанина":

„Ми искренно радуемся такимъ прогресивнымъ стремленіямъ русской государственной думы и мы первые подписали-бы того рода законопроектъ, вовсе не опасаясь, чтобы наша истинно-русская національная идея могла понести вслѣдствіе того какой-нибудь ущербъ".

Так безлично брехати потрафить справді тільки „Галичанинъ". Адже коли вірити донесеням посла Маркова на його-ж шпальтах, то в австрийській державній раді лежать цілі стоси петицій, внесених галицькими москвофілами з домаганєм „признать за общерусскимъ литературнымъ языкомъ право гражданства", а в тій петиції як перша точка стоїть: „1) ввести русскій языкъ какъ преподавательный въ начальныхъ школахъ русской части Галиціи".

Отже ви, що домагаєте ся викиненя з наших народних шкіл рідної мови нашого народу і заступленя її росийською мовою як викладовою, — ви самі перші підписали би проєкт який власне домагаєть ся усуненя з початкової школи викладу в росийській мові і заступленя її нашою рідною (називайте її „українською", „малорусскою", або й „хахлацкою" а навіть „языкомъ пастуховъ и свинопасовъ", се справи не зміняє!) мовою?!

Треба не шанувати самого себе і кпити зі своїх читачів, щоб таке писати. Але „Галичанинови" се не першина: він і себе самого і свої „ідеї" не пожалує, щоб тільки дістало ся „украинскимъ сепаратистамъ"...

Парляментарні справи.

Буджетові наради незвичайно затягають ся, тож презид. міністрів бар. Бек відбуває численні конференциї з провідниками Чехів і Німців, щоб найшвидше полагодити буджет, а особливо розділи міністерства судівництва і просьвіти, які стали дуже дразливі з огляду на заострений чесько-німецький спір. Бар. Бек радби, щоб комісия упорала ся з буджетом ще перед зібранєм парляменту, яке визначено на 23 с. м. До того часу прийде ся буджетовій комісиї полагодити справи краєвої оборони, промислові, а відтак ресорт міністерств справ внутрішних, просьвіти і судівництва. Значить ся — буджетова комісия має на десять днів хиба доволї праці!

Вчера вела буджетова комісия посольської палати дальшу дебату над буджетом міністерства краєвої оборони. Шеф секциї Райтер уділив ім. правительства пояснень в справі ремонт та в справі хову коний. Пос. Дияманд висловив відтак свій жаль з тої причини, що розпорядженя проти знущань над жовнірами не мають великих успіхів, і думка, що в тій справі попри цісаря має приказувати також парлямент, ще не дійшла до армії. Дальше жаліеть ся бесідник на недостачу охорони австрийських робітників в німецькій державі, де трактують їх так, як не трактує ся жадного заграничного робітника. Австро-угорський міністер справ загр. дозволяє на таке легковаженє австрийських робітників. Винувата тут отяжілість міністерства справ заграничних, яка не булаб зрозуміла, колиб Австрия мала справді сильну армію. По промовах Малїка і Вальхера засіданє замкнено.

Військова комісия зібрала ся вчера на нараду над внесенєм в справі запомог для родин резервістів, покликаних на військові вправи. Мін. скарбу Коритовський заявив, що правительство заховуєть ся супроти сеї справи симпатично та виготовило вже відповідний законопроєкт, над яким пересправляють тепер інтересовані міністерства. Проєкт сей буде внесений зараз по скликаню парляменту. Супроти сеї міністерської заяви відложено дальші наради над сею справою.

Заграничний огляд.

Атентат на норвежського короля.

Епідемія атентатів навістила й столицю молодого норвежського королївства Християнію. У вівторок стріляв там якийсь Швед з модерного карабіну системи Ремінгтона в напрямі королївської палати. Кілька куль пробило шиби та впало до кімнати палати. Виновника схоплено. В поліциї заявив він, що хотів застрілити норвежського короля. При нім найдено ще 50 набоїв. Називаєть ся він І. Грем та має 30 літ і є шведським робітником. В Християнії живе від кількох літ, а останними часами був занятий в фабриці моторів. Здаєть ся, що він є божевільний, мав навіть бути інтернований в дунськім заведеню для божевільних. Атентат проминув без лиха, і то мабуть тільки тому, що в часі стрілянини королївської сїмї не було в палаті, бо вона пробувала в Боксенколєн.

Аграрні розрухи в Румунії.

Із Румунії а саме з Молдавії надходять тревожні вісти про вибух нових заворушень. В повітах Дрогої, Ботушани, Вляска і Телєорман мужицтво збурене. Селяни виходять з плугами на поля, прогонюють двірську службу і займають боярські землї та ділять її між себе. Деинде напирають селяни на двори, щоб ділити між них землю, а ні то грозять смертию. Надходять також вісти, що селяни руйнують двірські плуги машинові та грозять проти спроваджуваня чужих робітників. В повітї Телєорман поприбивано на телєграфічних стовпах манїфести, в яких взиваєть ся селян до розрухів. В манїфестах сих остерігаєть ся селян перед підпалами, як не ведучими до цїли, а за те викликуючими масові арештованя. Найлїпше буде відразу покінчити з дїдичами.

На першу вістку про розрухи пообсаджувало правительство загрожені околиці військовими залогами. На теренї заворушень стоять вже три полки, ба навіть почали вже методу „успокоюваня" — кулями. В селї Стрбі, де хлопи стали орати двірські грунти, дало військо сальву вбиваючи дві особи, а ще більше ранячи.

Розуміеть ся, що преса, яка стоїть на послугах дїдичів, заговорила вже про бунтуючих агітаторів з Росиї, про анархістичну пропаганду серед молдавського селянства і т. д. На дїлїж викликали розрухи невідрадні аграрні відносини румунського селянства, майже видїленого з землї. Здавало ся, що по тамтогорічних весняних кровавих розрухах аграрних, які здавлено військом, прийде до якоїсь розумної аграрної реформи в Румунії, до якої пер і либеральний кабінет, та консервативна партия ударемнила ті змаганя, допускаючи що найбільше до палїятив. Реформа обмежила ся поки що до проєкту про повітові комісиї, в яких булиб заступлені дїдичі й селяни; під проводом политичних урядників малиб ті комісиї нормувати висоту аренд і зарібної платнї. І ось з весною стали румунські селяни перед давним лихом — недостачею землї, бо дїдичі й посесори стали отягати ся з віддаванєм селянам у наймі тої землї, яку визначено на аренду, поки не полагоджено цілого комплєксу аграрної квестиї.

Аграрні заворушеня відбили ся відгомонєм вже і в букарештенській палаті депутованих. Там внесено інтерпеляцию, вказуючу на конечність введеня експорту товару до Австро-Угорщини. Президент кабінету, Д. Струдза в своїй відповіди зазначив, що причину селянської нужди годї приписувати тільки заказови експорту товару до Австро-Угорщини. Вина тої нужди лежить у визискуваню, якого допускають ся посесори більшої власности, що є відоме всїм сторонництвам. Отсе признанє шефа румунського кабінету є — будь що будь — незвичайно знаменне. До него додати-б, що на ту нужду та на вибухи револьт складаєть ся також і темнота румунського хлопа, бо тут на кожду сотню людий є всего 12 письменних, а на сїм мілїонів населеня є всего чотири тисячі народних шкіл і то незвичайно погано обстановлених.

Румунські аграрні заворушеня, яких терен лежить біля австрийської границї, непокоять дїдичівські круги також і на Буковинї, бо тамошному селянству не надто красше живеть ся під пановањем боярів, як в Румунії.

Король Альфонс в Барцельонї.

Еспанський король забажав повитати австро-угорську ескадру, що обїздить тепер Середземне море, саме в Барцельонї. Факт сей доказує, що у него є чимала особиста відвага, бож Барцельона добула собі славу „міста бомб"; тут за останні два місяці лучило ся ні меньше ні більше як пять бомбяних атентатів, на які правительство відповіло крайними репресиями. Барцельона се столиця Катальонії, в якій нуртує сильний сепаратистичний рух, що змагає до відорваня цілої провінциї від Еспанії та долученя її до Франциї. Економічно-соціяльні відносини зложили ся ще й на те, що Барцельона стала огнищем анархістичного руху. І ось до такого міста запросив король Альфонс австро-угорську ескадру а навіть рішив ся явити ся сам на такий підмінований терен, дарма, що підчас його останнього побуту в Барцельонї в 1904 р. повитано його бомбою, яка вибухла зараз за повозкою, дарма, що бомбами обкинено його слюбний похід, коли він повінчав ся в Мадридї з англїйською княжною!

На першу вістку про таке рішенє короля Альфонса підняла ся була в еспанській пресї остра кампанія проти премієра Маври за те, що він дозволив на таку ризиковну подорож, особливо, що Катальонцї явно заповідали атентат та ворожі демонстрациї проти короля. Помимо сього Альфонс не дав ся відмовити від виконаня первісного намїру та при захованю найдальш ідучих мір обережности (стережуть його безпеки 3 тисячі полїцейських!) таки виїхав до Барцельони. Ся відвага очивидно заімпонувала Катальонцям а особливо населеню Барцельони, бо дотеперішні вістки з Барцельони згадують, що короля витають там доволї прихильно.

На зустріч королеви виїхав австро-угорський амбасадор гр. Вельзерсгаймб. Король овацийно витаний публикою, замешкав в генеральнім капітанатї. На двірци вижидали його представителї властий, конзулярне тїло, адмірал Зіглєр та депутация офіцирів австро угорської ескадри. Від год. 4-ої до 6·30 відбуло ся передвчера в капітанатї офіцияльне принятє, на яке прибули начальники властий цивільних і військових та церковних. О год. 7·30 веч. уладив король на честь мийських властий бенькет в генеральнім капітанатї. Вечером відбув ся гальовий концерт в честь короля, на який прибув австро-угорський амбасадор гр. Вельзерсгаймб, адм. Зіглєр та кількох офіцирів австро-угорської ескадри а також мароканський мін. скарбу, який вчера прибув сюди. Короля Альфонса в хвили, як появив ся на сали, повитано довготревалою овацією.

Вчера в полудни оглянув король в товаристві президента міністрів і міністра маринарки австро-угорську ескадру. Вечером відїхав король окремим поїздом в товаристві згаданих достойників еспанських а також австро-угорського амбасадора гр. Вельзерсгаймба і адм. Гігрера до Мадриту.

Побут короля Альфонса в Барцельонї минув ся отже без пригоди. Отсе витанє його австро-угорської ескадри мати-ме радше значінє для внутрішних відносин в Еспанії як для міжнародних відносин Австриї й Еспанії, які є і так дуже добрі особливо через спорідненє пануючих родин — та недостачі якоїсь точки, де моглиб інтереси обох держав перехрещувати ся.

До висьвітленя питаня „про театр і школу".

(Конець.)

Та коли вже наведені мотиви вказують до волї, що повернене театрального майна на школу є невластивим, то вже зовсім рішаючим буде під тим зглядом таки фінансовий стан театрального фонду, котрий переконає мабуть і найбільших прихильників шкільної трансакциї о неможливости такого проєкту. Деякі люди представляли собі хибою той стан. Вони знали лиш, що театр набув велику площу, а в місячних справозданях читали знов, що на театр зібрано 200.000 корон готівки. От і подумали собі: „як би так взяти часть площі, а до того додати 200.000 корон, то і гарну можна би покласти школу"! Тимчасом має ся дїло трохи инакше, бо фактично нема вже нї узбираних грошей, тай нема єще й площі! В ч. 14 „Дїла" с. р. оголосив театральний комітет звіт із теперішного стану. З него показує ся, що всї зібрані гроші вложено головно на закупно площі, а відтак на виготовленє театральних плянів і деякі вступні роботи, — і крім того остало ся ще на площі до 180.000 корон ріжних попередних заінтабульованих тягарів і решти купної цїни, які треба сплатити. Доперва, коли спродамо злишні парцелї, позбудемо ся сих тягарів і одержимо чисту площу, потрібну на театр і улицю, яка після правного припису мусить його довкола окружати. Значить: ми не маємо нині вже готівки, — тай аж по спродажи зайвих парцель посядемо чисту площу під театр!

І щож мало би ся тутки відступати на школу? Чи може ту площу? Та мабуть сего не жадав би вже нїхто. Се одно з перворядних місць, яке надає ся лиш під монументальну будову, — і такої площі, відповідаючої всім вимогам театру, не найшли би ми вже відтак у Львові.

Сей стан зміркували здаєсь деякі прихильники школи і тому зредукували нині значно свої бажаня. Вони не жадають вже театральних гроший нї безплатної площі, а предкладають лиш, щоби театр. комітет відступив педагогічному товариству одну часть злишної площі — по можливо зниженій цїні і на сплату в ратах. Певно, що се бажане промовляє до серця і театр. комітет рад би прийти спорідненій шкільній институції з помочию, але на жаль при даних твердих обставинах тяжко і сего зробити. Повисше було сказано, що на площі тяжить ще значний довг, з котрого припадало би на шкільну частку може 40.000 кор. Сей довг мусить бути чим скорше сплачений, щоби відсотки його не зїдали решток нашої готівки; і задля того мусять бути осталі парцелї продані, і то в скорім часї і за готівку. При такій твердій конечности воно тяжко відступити часть площи пед. товариству. Бо преціньз звісно, що се товариство підняло недавно будову бурси і затягнуло на те дуже значні довги. І колиж змогло би воно сплатити театр. комітетови належну квоту за площу? Хто покривав би в тім часї належні відсотки? Сего з'обовязаня не змогло би воно хто-зна-доки сповнити. Розуміє ся, що при такім складї річий не може комітет входити в нїяку акцию з педагогічним товариством, бо инакше міг би наразити і театральні фонди на значні шкоди.

На все те заломить дехто руки і закличе: „а щож нам тепер дїяти? таж ми нї театру не діждемо ся, маючи досї лиш нагу площу, нї руської школи не побачимо!" Та стрівайте. Одна і друга справа має у нас своє добре основанє, находить у нашій суспільности всяке розуминє і яко така може бути при добрій волї легко довершена. Треба лиш як слїд брати ся до сего дїла.

Найперше що до будови театру, то осущене його не так то тяжке і далеке, як би се кому здавалось. Вже само посіданє перворядної площі, відповідаючої всім вимогам театру, єсть тутки великим сукцесом. Щож до гроший, потрібних на будову, то скажу, що і ся справа не представляє надзвичайних трудностий. Комітет має від ріжних людий з'обовязаня, що зложать значнійші квоти, коли тілько будова розпочинатись ме. А відтак я маю всяку надію, що ми одержимо таки належну субвенцию з краєвих фондів, а за сим і від львівського магістрату. Такі будови здвигають ся завсїгди при помочи публичного гроша; в той спосіб станули польські театри у Львові і в Кракові, і се належить ся також й нам. Воно не значить єще нічого, що справа краєвої субвенциї розбила ся в попереднім соймі. Я знаю, що поважні польські политики не годились вже тоді, щоби задля марних 300.000 корон, домаганих на цїль чисто культурну і не маючу нїякої политичної закраски, дражнити Русинів. Воно певно, що новий сойм признасть ту субвенцию без нїяких застережень, тим більше, коли прийдесь йому дати значну додаток ву підмогу на польський театр. По одержаню же тої субвенциї зможемо зараз приступити до будови нашого театру. Вкінци не підлягає нїякому сумнїву, що в такій хвилї рушить ся живїше і вся наша публїка і скине щедро ту квоту, яка буде єще недоставати. Все те не суть якісь рожеві фантазиї, але річи, які конечно самі з себе вийдуть. Так можна сподїватись, що ми вже в недовгім часї побачимо наш театр.

Щож до другої справи, здвигненя будинку на руські дївочі школи, то уважаю, що і се дїло при кріпкій волї не було би так дуже тяжким. Треба лиш обдумати відповідний спосіб і взяти ся енергічно до його виконаня. Як виказано повисше, на театральні фонди нема чого надіяти ся. Тому й шкода тратити на се часу і слів, а треба ступити від разу на иншу, реальну дорогу.

Ту скажу передовсім, що поставленє відповідного будинку на наші дївочі школи єсть конечне, коли хочемо запевнити їм істноване і відповідний розвій. Тепер містять ся вони в старім і тїснім домі, положенім на нашій театральній площі, який не може вже нї всеї молодїжи нї всїх кляс змістити. По спродажи же парцель і сего дому, будуть мусїли наші школи тинятись по чужих будинках, терпіти всякі невигоди, а в додатку оплачувати за своє уміщенє кольосальні суми. Колиж зважу, що наші школи оплачуючи досї за своє уміщенє (при вирозумілости театрального комітету) лиш малий чинш, ледво могли клигати, то я дуже побоююсь, що вони викладаючи єще грубі квоти на учительський перзонал і всякі наукові й шкільні прибори, не видержать опісля того тягару і упадуть. А яка незмірима шкода вийшла би з того! Таж се (по при перемиський лїцей) єдині наші висші дївочі заклади на цїлу Галичину! А учительський семинар, се одинока институция, де можуть наші руські дївчата для яких державні семинарі майже замкнені, образуватись на учительки свому народови! Додати єще треба, який жар панує у наших дївчат для народної праці!

Но якже зарадити сему дїлу? По моїй гадці єсть та театральна парцеля, на котрій стоїть теперішний шкільний льокаль, дуже догідна на школу. Місце спокійне і просторе, воздух чистий, тай положенє в тій части, куди місто тепер посуває ся. І сю парцелю повинні ми конечно від театрального комітету відкупити, а відтак взяти ся до збудованя на нїй відповідного шкільного будинку.

Але як дійти до сего? Я скажу, що не годжу ся з тим, щоби се дїло звалювати на виділ руського товариства педргогічного. Таже зважмо, шо сей виділ складає ся лиш з 10 людий. І та горстка займає ся вже удержанєм дївочої виділової школи і учительського семинара враз з школкою вправ, утримує два великі институти для учеників і один институт для дївчат, а ось перед роком взяла ся по будови великої студентської бурси, розбиваючись по всїм усюдам за фондами потрібними на ті цїли. За всїми тими роботами понехав виділ загальні справи руського шкільництва в краю і їх оборону — з великою шкодою для народного житя. І ми мали би спихати на ту горстку людий, упадаючих вже тепер під бременем обовязків, єще й будову дївочої школи і роздобуванє на те потрібного гроша? І чиж змогли би вони вже тому видолати? Се було би їм прямо неможливе. Здавати отже сю справу на виділ, значило би засуджувати її вже з гори на повну невдачу.

По моїй гадці повинні би до сеї справи забрати ся нові люди. У нас у Львові єсть богато руської інтелігенциї, яка єще не заангажована до нїяких більших громадянських робіт. Треба отже тих людий заставити до роботи, беручи їх зі всїх станів, так з мужчин як і пань. Дїло дівочої школи єсть дуже симпатичне і пориваюче; тож можна надіяти ся, що коли возьмуть ся тілько щиро до праці, то й вийде звідси гарний успіх. В нас, у Львові і на провінциї, досить єще грошевитих дуків, людий з розумом і з серцем, що не поскупили би на ту благородну цїль свого гроша. В сім ряді стануть напевно і ті, що проповідали вже досї первеньство школи перед театром і заявляли готовість потрудитись для неї. Треба лиш, щоби хтось заняв ся сим дїлом, розглянув ся за тими людьми, та заковтав до їх душі. Коли підійме ся у нас така робота, то буде і результат. Само собою нїчо не стане ся!

Ті люди, що інтересують ся близше справами дївочого вихованя і шкільництва, і вже тепер за ними побивали ся, повинні би в найкоротшім часї скликати львівську громаду на нараду, постановити переведенє сеї справи і зложити для тої цїли ширший круг людий. Коли би се зараз зробленo і приступлено безпроволочно до праці, то було би й можливе закупленє театральної парцелї. Задля кріси, яка єще досї в фінансовім сьвітї панує, можна сподіватись, що продажа злишних парцель проволїче ся поза піврік. За той час міг би шкільний кружок призбирати хоч би часть потрібного гроша: готівкою чи терміновими сплатами. А коли би і нестовало ще більшої квоти, то я віру, що театральний комітет віднесе ся до справи зі всякою жичливостю і почекає на осталу решту, єсли тілько буде видїти, що поважні люди займають ся серіозно тим дїлом і докладають старань, щоби його справді довести до кінця.

Колиж закупимо площу, тоді піде вже лекше дїло з збудованєм школи. Через пару років зможе вона єще тулитись в теперішнім старім будинку. А за той час розвинемо дальшу акцию за самою будівлею. Ми упімнемо ся о субвенцию з краєвих і державних фондів, з тим більшим оправданєм, що край і держава не удержують для нас досї нїяких висших дївочих шкіл, — заковтаємо до ріжних наших фінансових і просьвітних товариств, віднесемо ся до всяких автономічних институцій і до всего народа, — а коли би і сего єще не виставало, то затягнемо остаточно й якусь пожичку, і доведемо тим будову до кінця. Найтяжше о початок, відтак кожде слушне дїло пливе вже дальше своєю власною силою.

Так отже, панове громадо, не тратьмо часу і порожних слів. Берім ся до реальної роботи, а з неї вийде вже результат.

У Львові, дня 5. марта 1908.

о. Александер Стефанович.

Спростованє друк. похибки. В попереднім артикулї в першім стовци в долинї замість серед нас... має бути: серед мас зростає нині що раз більше осьвідомленє і т. д.

НОВИНКИ.

— **З подвигів кацапського дїяча.** Пишуть нам: Недавно довело ся менї бути в переїздї в місточку Миколаєві н. Дн. Належить воно до тих місточок, де Русини творять велику більшість і мешканцї, маючи красний громадський маєток, не платять нїяких додатків до податків. На чолї місточка стоїть gente ruthenus п. Лабовський уже 12 ий рік і так гарно з міською радою господарує мілїоновим маєтком, що вже сего року мусять ухвалити додатки до податків. Та се не дивниця, бо сей чоловік то здитинілий 80-літний старець а староство лиш длятого не хоче нової ради, що він має бути знаменитим махером при всяких виборах. Не менше цїкавий і місцевий, також 80-літний парох „атец" eques de Ясеницкий. Про подвиги сего „атца" була в „Дїлї" уже кілька разів „похвальна" згадка а тепер хочу додати до віночка його слави кілька нових цьвіток. В неділю, дня 8. с. м. довело ся менї почути його проповідь, а властиво ганьбленє парохіян. Хоть о. парох говорив з го-

дину, то суть цілої проповіди була ся, що його парохіяне то чорти і дідьки і таких дідьків „атец" Моравах, в Гамбурзі, а навіть у Відни. Вийшовши з церкви, почав я розвідувати про причину тої проповіди і довідавши ся, що „атец" Ясеницький тому так бісив ся і називав чортами своїх парохіян, бо: 1) не хотіли вибрати його на правиборму, бо довідав ся, що кількох сьвідомійших міщан мають посилати на него скаргу і в тій цілі збирають підписи, скаргу до митрополита, в котрій закидують йому не дуже гарні вчинки пр., що сего року ходячи з кропилом в кількох хатах міщанських відпочивив і таки в епітрахили пив з паламаром і дяком горівку і курив папіроси; не маючи позволеня править по дві служби божі одного дня; Жидам жичить гроші, щоби від міщан купували хати і пускали їх з торбами і т. д. — Очивидно, що при такім поступованю міщане не можуть мати до такого пароха жадного довіря та поважаня і длятого хотять ще шукати заради лихови у митрополита. Дай Боже, щоби се їм що помогло. — *Подорожний.*

— **Польсько-кацапська „зделка" в практиці.** Пишуть нам: Як уміють Поляки мстити ся на Русинах, котрі посьміють виступати проти їх захланности, сьвідчить отсей примір: В Горлицях заложило товариство „Елєвтерия" абстинентську реставрацию, котру взяла в підприємство жінка пенсионованого кондуктора желїзничого, Русина Іванова. Іванів, помагаючи жінці в підприємстві, докладав всїх з усиль, аби його розвинути і вдоволити своїх гостий, котрі складали ся переважно з самих майже вшехполяків. І хотяй не міг числити на великі успіхи з того підприємства, міг однак якийсь час удержати ся при нім, якби був умів слїдом инших замешкалих тут Русинів виперти ся любови свого народа та удавати польського „патріотнїка". Він не умів того і не тільки читав отверто „Дїло", що дуже неподобало ся вшехполякам, але відважив ся ще на звіснім „wiecu" в Горлицях виступити проти диктатора людовців Станїнського. Се довело вшехполяків до такої скаженої люти, що почали зараз бойкотувати його підприємство, аби зруйнувати його матеріяльно і приневолити до того, щоби покинув Горлиці. Головним ініциятором і верховодом того бойкоту явив ся місцевий геометер Бартошинський, вшехпольський крикун, котрий зі всїх сил працює над знищенєм хитрого гайдамаки. Він то доніс на Іванова перед одним з тутешних москвофільських сьвящеників, що називає москвофілів „ренегатами", аби тим способом відтягнути від него і дооколичних Русинів. І справді дійшло до того, що вже й москвофіли бойкотують руське підприємство, а навіть спольщені місцеві Русини, котрі всї розбивають ся у всякик Павлїцьких і Курдзволкуф, де удають завзятих „вярусуф". Коли ті люде схаменуть ся і будуть шанувати свою народну честь. — *Горлицький.*

— **І хто з них лїпший католик?** „Русланови" стала ся пригода. З приводу 300-лїтних роковин смерти кн. Константина Острожського витяв він ножицями з київської „Рады" замітку, яка кінчить ся ось-як: „В сїмейнім житю був він дуже нещасливий: двох старших його синів перейшло на католицтво, меншого строєно, а його укохана племінниця збожеволїла". Сї слова викликали велике обурене на шпальтах „Dziennik-a polsk-ого". „Arcykatolicki *Ruslan* — читаємо там — мимо того, що окривають його митрополїтальні фіолєти, не може собі дарувати, щоб від часу до часу не показати схізматицьких пазурів... Побожний, українсько-католицький „Руслан" уважає за таке саме нещастє смерть і божевілє, як перехід на католицизм". — Але і в нещастю буває щастє. А тим щастєм в нещастю „Руслана" є те, що з нього знов витяв ножицями замітку про Острожського „Руский Селянин" і також помістив інкриміновані „Dziennik-ом polsk-им" слова без нїяких змін або уваг. Цїкаво тепер, чи „Dziennik polski" розсиплеть ся так само за „schizmatyckie pazury" на „Руского Селянина", видаваного, як звісно, під його протекторатом і його співробітником. В кождім разї „Руслан" може тепер надїяти ся, що „Dziennik polski" не може бути занадто строгий для нього за „гріх", якого допустив ся також „Руский Селянин".

— **Еміграційно-зарібковий рух до Нїмеччини** приймає чимраз більші розміри. До Мисловиць прибувають щодень 3 до 4 тисяч людий, Русинів, Мадярів, Словаків, а навіть Росиян з дальших губерній. Як доносять польські часописи, в Мисловицях відбуваєть ся немов торг людьми, бо нїмецькі агенти вибирають найлїпших робітників, а решта вертає до дому. Ждальні тамошнього уряду посередництва праці переповнені руськими робітниками, мущинами і женщинами.

— **Медичний виділ львівського університету** придбав собі в послїдних днях дві нові наукові сили, а то для лярінгольогії проф. д-ра Антона Юраша з Гайдельберга і для фармакольогії д-ра Яна Прушинського з Варшави. Д-р Юраш, родом з Познанщини, був професором лярінгольогії в гайдельберськім університеті і вславив ся своїми методами операційними. Д-р Прушинський, звісний у Варшаві лїкар і редактор „Gazety lekarskiej", габілїтував ся в суботу на львівськім університеті з фармакольогії для викладів загальної терапії і медичний виділ іменував його доцентом. Отже маємо знов оден новий примір, як Поляки обсаджують університетські катедри науковими силами з заграниці, бо своїх галицьких не мають, тодї коли рівночасно виступають против креованя українського університету лише тому, що деякі катедри треба би обсадити нашими ученими з заграничних університетів. В своїй ненависти до наших культурних постулятів Поляки не хотять знати, що всї визначнїйші професори Поляки львівського університету спроваджено споза Галичини, а все, що є „краєвого" виробу, то вшехпольські агітатори і нужденна мірнота, яка витворює для львівського університету за границею славу одного з найгірших висших наукових заведень.

— **Подвійний соймовий мандат.** Як звісно, послом до сойму з міста Дрогобича вибрано професора львівського університету, д-ра Альфреда Гальбана. Через те д-р Гальбан має два соймові мандати, бо є він також послом буковинського сойму, вибраним там з більшої посілости. Каденция буковинського сойму має ще тревати три роки, отже ні оден з тих мандатів не вигасає. Закон не допускає такого випадку, щоби хтось був соймовим послом рівночасно в двох коронних краях, тому д-р Гальбан мусить з одного мандату зрезигнувати. Буковинські виборці проф. Гальбана, т. є. властителї більших посілостий не рішили ще нїчого, а се рішенє буде зависїти від того, чи будуть сойми галицький та буковинський скликані рівночасно.

— **Русин доктором музики.** П. Ст. Людкевич, професор гімназиї і звісний руський композитор, зложив дня 11 с. м. у віденськім університеті докторський іспит з музики з відзначенєм. Як зачуваємо, п. Людкевич вибирає ся на дальші музичні студиї за границю, між иншим також на Україну.

— **Поляки в Америці.** Канадийська полїция арештувала в половині лютого двох Поляків, котрі користуючись лїберальними англїйськими законами, півтора року визискували перебуваючих там еміґрантів з Галичини та Росиї. Оден з них то знаний у Львові Ян Новіцький, бувший писар краєвого виділу, котрий тому два роки виїхав до Америки, витуманивши від тїтки кілька тисяч корон нїби на добутє мілїонової спадщини по якімсь бар. Гостковськім, що мав померти в Аргентині. В Ню-Йорці знюхав ся Новіцький з міжнародним обманцем Стефаном Вернер vel Вагнер alias гр. Потулїцьким, званим „капітаном Парком" і разом з ним удав ся до Монтреалю, де подаючись за доктора прав і адвоката, отворив „европейську канцелярию для справ правних, військових і т. п.", що відносять ся до Австро-Угорщини Росиї і Нїмеччини. Оба обманцї стали оперувати між галицькими еміґрантами в Канадї, видурюючи від них величезні нагороди за веденє ріжних справ. Недавно оба „адвокати" взяли ся на спосіб, який побільшив їх доходи. Оповіщуючи в газетах, що вони репрезентанти австрийського правительства, закликали до себе військових резервістів, щоби подали їм свої адреси для контролї. За зголошенє резервіста брали обманцї по 3 доляри, за „увільненє" від вправ в Австриї 5 до 25 долярів. Потім заняли ся висилкою гроший еміґрантів до Европи і приниманєм щадничих вкладок. Крім того отворили бюро посередництва праці і там також здирали галицьких еміґрантів, в чім помагав їм оден канадийський адвокат. Тим способом ошукали наших земляків на кількадесять тисяч долярів, але таки вкінци дістали ся в руки справедливости. Канадийська полїция глядає за подібні обманства ще двох Поляків, бувшого практиканта львівської дирекциї скарбу, Добржицького і якогось Корибського.

— **Василияне в Ярославі.** Митрополит Шептицький набуває в Ярославі давний монастир Бенедиктинок з добре удержаним костелом сьв. Николая і має осадити там Василиян. В будинках давних монастирів Бенедиктинок і Єзуїтів находять ся касарнї, котрі військові власти постановили тепер опорожнити. Польським часописям дуже не в смак, що митрополит Шептицький поспішив ся з закупном бувшого монастиря Бенедиктинок і пр. „Dziennik polski" пише з досадою, що має се бути „ruska twierdza za Sanem".

— **Лїки подорожіли.** До дорожнї, котра не дає вже дихати, прилучає ся тепер ще й дорожня лїків. Що правда, не були вони й доси такі дуже дешеві, а всеж таки в новій таксі лїків на 1908 р. підвисшено цїну на 194 лїків, підчас коли знижено її лиш для 42 артикулів аптикарських. Крім того підвисшено цїни фляшок, слоїків на масти, стерилїзованої вати і гази, гази йодоформої і дерматолевої і т. п. артикулів. За нічне видаванє лїків від 10 години вечером аж до 6 рано визначено, як ми то вже доносили, 50 сот. від рецепти неосмотреної лїкарським знаком E. N. (нічна експедиция). Дальше завело правительство належитість в сумі 20 сот. до кождої зложеної рецепти, щоби властителям аптик дати можність підвисшити і управильнити побори службові аптикарським співробітникам. Виходить з того, ща аптикарі підвисшаючи платню своїм співробітникам, зовсім не стратять на своїх доходах і що дохід на прим. такої аптики як Міколяша у Львові, котра залагоджує річно около 60.000 рецепт, збільшить ся о 12.000 корон річно.

— **Міський радний торговцем дівчатами.** Полїция в Будапештї викрила недавно шайку торговців живим товаром, що стояла під проводом Франца Плєви, радного міста Грану (Остригом). Шайка удержувала в Будапештї бюро, куди агентки привозили молоді дівчата, обіцюючи їм ріжні посади. З того бюра дівчата продавано до публичних домів. Начальник Шайки, Плєва, удержував сам в Гранї три публичні доми під чужою фірмою. Агентки, що привозили „товар" діставали за кождy доставлену дівчину від 250 до 500 корон. Будапештенська полїция засудила Плєву на 2.000 корон грошевої кари і 14 днїв арешту, а агентки, що доставляли „товар", на 250 корон кари і на відповідний арешт.

— **Дрібні вісти.** Цїсар санкціонував ухвалений галицьким соймом закон в справі громадських оплат від спіритуалїв громади Гвоздець коломийського повіта і Залїзцї брідського повіта. — В Козельниках під Львовом посварили ся парібки Мартин Вербіцкий, Мар. Скарбек і Кш. Скарбек і стали стріляти до себе з револьверів, причім погиб від кулї Йосиф Поташ. — В Чернівцях стверджено вчера 9, случаїв пятнистого тифу; всї школи народні замкнено. — В Букарештї відбула ся передвчера в присутности цїлої залоги деградация 60 підофіцирів, котрі брали участь в торічних розрухах селянських і допускали ся рабунків. Воякив тих засуджено на цїле житє до примусових робіт і деградацию, котру онодї й виконано. — На зборах властителїв рафінериї цукру у Відни ухвалено підвисшити цїни цукру о 75 сотиків. — Торг на рогату худобу, телята і тп., який припадає у Львові на день 25. марта, перенесено з причини припадаючого на той день Благовіщеня після латинського обряду на день 23. марта т. є. на понеділок. — В Ішанджу в Закавказькім краю зрабовано вчера в банку 370.000 рублїв, при чім убито вояка, стоячого на вартї. Підозріного о рабунок чоловіка знайдено о кілька верст за містом неживого. — Аделя Гінсбургівна, 21-лїтна студентка і гувернантка, що хотїла онодї відобрати собі житє в купелевім заведеню „Діяни", допустила ся самовбийчого замаху зі страху перед божевільством, бо її дїдо помер в домі божевільних, а її батько був епілептиком. — З Парижа доносять, що помер там нагло звісний італїйський письменник Едмонд de Амічіс.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю. Касияна пр. Розини). Позавтра, в суботу: Евдокії (лат. Матильди).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Бережанах.** Саля „Сокола". Початок точно 7·30 вечером Білєти продає раньше торговля п. Юзичинського і п. Гервого, а в день представленя від 6 вечером каса театру.

В четвер дня 12. марця „Житейське море" комедия в 4 дїях Карпенка-Карого.

В суботу дня 14. марця „Галька" опера в 4 дїях Ст. Монюшка.

В неділю дня 15. с. м. о год 3. по полудни „Перехитрили", комедия зі співами і танцями; вечером „Хата за селом" циганська драма в 5 дїях зі сьпівами і танцями переложена з повісти Крашевського.

Ві второк дня 17. марця „Павло Полуботок" історична трагедия в 5 дїях Барвінського.

☐ **Ситуация зарібкова в Прусах змінила ся:** Розпочинають ся полеві роботи. Маємо зголошень на 5000 робітників, на місяць март, але не самих мущин і хлопців, але по половині з жінками і дівчатами. — Виїзджаючі до Прус на роботу мусять мати робітничу книжку (не службову) або сьвідоцтво громадського уряду, що зарібник їде до Прус на роботу і есть бідний. Виїзджати треба як найскорше, але доконче партиями по половині мущини, а по половині жінки. Їхати просто до Мисловиць до Uebernahmestelle des Arbeitsnachweises der Landwirtschaftskammer für Provinz Schlesien (адреса для листів Myslowitz O. S.) і зголошувати ся до урядника п. Цапяка. По дорозї стерегти ся всяких агентів і тзв. шлєперів з розличних бюр, хочби Русинів, які стоять на службі наших ворогів. Їхати на Шаковy а не на Осьвєнцїм, бо туда таньше. Платня для хлопів і сильних хлопців така: до 1. червня 1 марка, від 1. червня до 1. вересня 1 мк 20 ф, від 1. вересня до 20. грудня 1 мк, в жнива 4 тижнї 1 мк 50 ф, для дівчат і жінок до 1/4 80 ф, від 1/4 до 1/6 85 ф, від 1/6 до 1/9 90 ф, від 1/9 до 20/12 85 ф, в жнивах 4 тижнї 1 мк 30 ф. Опріч платнї кождий дістає помешканє, ліжко, сїнник, коц, сьвітло і опал за дармо. Кромі того дістає кождий готовий вікт з кухнї, або фасує кождий для себе на цїлий тиждень таку орнарию: 25 фунтів бараболї, 5 1/4 літрів збираного молока (денно по 3/4 літра) або каву з молоком, 1 ф. вепрового смальцю, 60 феників на мясо, 1 ф. рижу, 1 ф. гороху, 1/2 ф. муки на запражку, 1/2 ф. соли, 10 ф. хлїба для хлопів, 8 ф. хлїба для хлопців і дівок. Вікт або орнарию дістає ся за дармо. Виплата все що тижня. Важнїйші руські сьвята вільно обходити. Дорогу до Мисловиць мусить кождий сам платити. З Мисловиць аж на місце роботи платить пан. Хто вибуде контракт, дістане заплачену дорогу до Мисловиць назад.

— **До П. Т. Організаторів національно-демократичного сторонництва!** Просимо допильнувати внесеня виборчих протестів. Всї факти виборчих над'ужить, які досї не були опубліковані в наших часописях, належить безпроволочно списати точно і з поданєм сьвідків та присилати сейчас на адресу „Дїла". Материяли сї потрібні до ужитку парляментарним послам. Просимо також надіслати безпроволочно на адресу Народної Канцелярії (Львів, Ринок 10) статистику виборчу, а именно точний виказ: 1) кілько в кождім окрузї було виборців і їх поділ по народностям і партиям? 2) Кілько було вірилїстів і їх поділ як висше? 3) Кілько виборців чи то вірилїстів стануло до голосованя а кілько і яких виборців, усунуло ся від голосованя? 4) Кілько голосів впало на котрого кандидата і поділ тих голосів по народностям і партиям? — Інформациї сї є нам доконче потрібні і то безпроволочно. — За Народну Канцелярию: *д-р Володитир Бачинський.*

☐ **З „Львівського Бояна".** На надзвичайних зборах „Львівського Бояна", які відбули ся дня 10 с. м. вибрано, на місце бл. п. Анатоля Вахнянина, головою товариства секретаря суду п. Йосифа Дрималика; заступником голови дотеперішнього бібліотекаря п. І. Доманика, урядника „Дністра, а секретарем товариства п. Богдана Вахнянина, укінченого студ. фільозофії. Подаючи се до відомости, виділ товариства взиває усїх пп. членів на вправи хору мішаного, що відбудуть ся в пятницю дня 13 с. м. о год. 7 вечером точно. З огляду на се, що то приготованя до концерту, який має відбути ся в перших днях цьвітня, просимо доконче явити ся в як найбільшім комплєті. — *Виділ.*

☐ **Краєвий Союз Ревізийний у Львові** пригадує, що загальні збори відбудуть ся в льокали товариства дня 25. с. м. о годині 4. по полудни. Стоваришеня, що не висилають свого відпоручника на збори, обовязані переслати під адресою Союза (Ринок, ч. 10) повновласти, які розберуть поміж себе, другі відпоручники стоваришень, що прибудуть на збори. Коли-б збори не могли відбути ся з причини браку комплєту, вину сего поносити будуть стоваришеня, що залишили переслати повновласть до Союза.

☐ **Звичайні загальні збори товариства „Народна Гостинниця" у Львові** відбудуть ся в четвер дня 19. н. ст. марця о год. 4 по пол. в комнатах тов. „Руської Бесїди", Ринок ч. 10. — За Раду Надзираючу: *Ярослав Тльницький,* голова; *о. Теодозий Лежогубський,* секретар.

☐ **Заходом бережанського „Сокола"** відограє руський театр в Бережанах в неділю о год. 3 попол. „Перехитрили", комедию зі сьпівами і танцями. Представленє призначене передовсім для селян, а цїна вступу не висока, тому просить ся всю інтелїгенцию агітувати між селянами та прислати їх в як найбільшім числї.

☐ **Заходом „Української Громади" в Кракові** відбуде ся дня 15 с. м. (в неділю) в сали „Просьвіти" (Ринок ч. 17 II. поверх) відчит Якова Струхманчука п. з. „Наша бувальщина", частина перша. Початок о годині 5 1/2. Вступ вільний.

☐ **Народне віче в Раві руській** відбуде ся дня 30. с. м. (в понеділок) о 1. годині по полудни в салї „Народного Дому" з такими рефератами: 1) теперішне положенє Русинів; 2) економічна справа, особливо справа зарібництва в краю і за границею; 3) аграрна справа, робітничі платнї польні і час тревання роботи; 4) справа двірської служби; 5) справа звільненя жовнїрів від служби в часї пільних робіт. По кождім рефератї дискусия, внесеня і резолюциї. — Зараз по вічу відбудуть ся загальні збори членів політичного товариства „Равська Руська Рада", на котрих по звіті послїдує вибір виділу сего товариства. — За виділ: *о. Іван Киприян,* голова.

☐ **Тим, що їдуть до Америки,** звертаємо увагу, що найлїпші інформациї що до їзди кораблем дасть їм наш руський сьвященик в Бремі. Адреса: Alexander Pawlak, Bremen, Philosophenweg 24.

Урядові вісти:

Іменованя. Цїсар іменував руського пароха і декана в Бродах, Анатоля Долинського, і руського пароха і декана в Конюхові, Амброзия Полянського почесними крилошанами катедральної капітули у Львові. — Президия галицької краєвої дирекциї скарбу іменувала офіциялів рахункових: Петра Шихульського, Казимира Боровічку, Віктора Тарнавського, Казимира Шуманського, Едм. Бредера, Ст. Сонсяда, Володимира Вейнара, Ів. Новіцького і Казимира Михальського ревідентами рахунковими в IX. клясї ранги: дальше, асистентів рахункових: Йос. Лонцкого, Едв. Смалявського, Конр. Гляттого, Ів. Пунчерта, Ант. Тарнавського, Йос. Ричака, Евг. Пернаровського, Войт. Муржинського, Володимира Мокржицького, Каміля Фаєра, Дезид. Гасса, Іляр. Медвіда, Рудольфа Вагнера, Станислава Іваницького і Людвика Курцбавера офіциялами рахунковими в X. кл. ранги. — Президия галицької краєвої дирекциї скарбу іменувала рахункових практикантів: Вінк. Гартманна, Оскара Пляскера, Кар. Кондратовича, Володимира Куделькy, Стан. Ганулю, Казим. Хомяка, Ант. Бучковського, Бол. Словіковського, Ад. Мартику, Руд. Шалєра, Арт. Гайма, Фел. Шкляревича, Марк. Лазарського, Мих. Ірав-

та, Кар. Драка, Тад. Сонсяда, Ст. Свободу, Едв. Чеха, Ів. Басцїка і Людв. Белєцького асистентами рахунковими в XI. клясї ранги в галицьких властях скарбових.

Відзначенє. Цїсар надав старшому інспекторови евіденциї катастру Фр. Тарнавському у Львові з нагоди перенесеня його в постійний стан спочинку кавалерський хрест ордера Франц Йосифа.

Нові книжки і виданя:

◇ **Письмо з „Просьвіти"** ч. 5. з дня 10. марта 1908. вийшло посьвячене памяти 47-их роковин Тараса Шевченка з таким змістом: Галина Комарівна: Тарас Шевченко. — Я. В-ий: В сорок семі роковини Тарасової смерти. — Т. Шевченко: Молитви. — Ю. Кміт: На двацять лїт (конець.) — Т. Шевченко: Калина. — Олена Пчілка: Із переказів про Т. Шевченка. — Т. Шевченко: Лїчу в неволї.— Вісти з „Просьвіти". (Тут подано м. ін. зазив до читалень „Просьвіти", щоб сьвяткували Шевченкові роковини й вістку про нове виданє творів Ш-ка, зладжене проф. Ю. Романчуком.) — Оголошенія. — В числї поміщено такі ілюстрациї: Портрет Т. Шевченка (ст. 34)., Новопетровський форт з власноручного малюнку Т. Шевченка (ст. 36) і ілюстрация до Шевченкової „Калини", після рис. Гр. Коваленка (ст. 38.) — Письмо з „Просьвіти" виходить 10. і 25. кождого місяця та коштує річно 3 корони а для членів „Просьвіти" 2 кор.

Померли:

Тимофтей Дорош, парох в Росохах коло Хирова упокоїв ся дня 11. с. м. в 69. роцї житя а 35 сьвященства. Похорон відбуде ся в суботу, дня 14. с. м. В. й. п.!

Василь Бойко, емерит. офіциял краєвої дирекциї скарбу, помер у Львові дня 11. с. м. в 60. роцї житя. Покійний був щирим руським патріотом і підпомагав материяльно справу будови руського театру та инші народні цїли. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 12 марта 1908.

Події на Угорщині.

Будапешт. (Ткб.) На вчерашнім засіданю сойму підчас дебат над інтерпеляциями забрав слово премієр д-р Векерлє і заперечив донесеня дневників, немов би правительство мало супроти відносин в Хорватиї хопити ся надзвичайних засобів, заявляючи, що бан потребує в соймі більшости для того, щоб міг рядити парляментарно. Бана покликано на уряд правильно і на нім остане він доти, поки його політика буде згідна з Угорщиною.

Америка й Японія.

Льондон. (Ткб.) Часописї доносять, що новий японський амбасадор в Вашингтонї, Такагіра виголосив на бенкетї японської кольонії в Новім Йорку промову, в якій заявив, що приязнь між Америкою а Японією є так щира, що можна її вважати неписаною дружбою. Правдоподібно вже незабаром будуть полагоджені всї квестиї, що заходять між обома краями, о скільки вони мають яку небудь вагу.

Конкурс.

Головний Виділ Товариства „Просьвіта" у Львові бажає виобразувати заводових учителїв і інструкторів в ріжнородних галузях сільського і домашного господарства, і тому розписує отсим конкурс на 6 запомог для молодих людий, що хотїли би образувати ся в практичних заводах і остати в службі Товариства.

Для Товариства є потрібні заводово образовані люди в слїдуючих напрямах: 1) в садівництві 2) рільництві, 3) годівлї худови, 4) молочарстві, 5) технольогії господарський і 6) в домашнім жіночім господарстві.

Компетенти, які хотїлиб посьвятити ся студиям в однім з названих напрямів, мусїли би передусім скінчити загальні заводові студиї, коли ще їх не скінчили, а опісля доперва моглиб спеціяльно образуватись в однім вибранім напрямі.

У всіх компетентів є пожадана укінчена середна школа; першенство будуть мати компетенти, що кінчать заводові студиї, або їх вже покінчили, і бажалиб при помочи Товариства спеціяльно в однім напрямі виобразуватись. Всї компетенти, що отримають запомоги, будуть з'обовязані відслужити Товариству побрані запомоги, а коли би сего сповнити не могли, мають побрані запомоги звернути.

Високости запомоги Товариство не означує вона буде залежати від близших услівий компетентів, напряму студий і часу потрібного до їх укінченя. При тім звертаємо увагу на се, що о запомогу для образованя в домашнім господарстві можуть старати ся тільки дівчата і жінки.

Поданя о наданє повисших запомог належить вносити до Головного Виділу Товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10.) найдальше до 1. цьвітня 1908. і залучити: 1) метрику хрещеня, 2) сьвідоцтва шкільні, а дальше подати а) начерк напряму студий в якім хто хоче образуватись, при чім належить представити плян науки, назвати школу, де хто бажає учитись і означити час, коли зачне науку; Виділ Товариства застерігає собі однак право змінити напрям студий, науковий плян і вибрану школу; б) вкінци означити належить високість пожаданої запомоги і реченець її виплати.

Всяких близших інформаций удїляє Виділ.

За Головний Виділ Товариства „Просьвіта" у Львові:

Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 12. III. о. Стефан Яворський, Рудники; о. Василь Кузьмич, Пісочна; д-р Евгеній Яблоновський, Розділ; Літинська Олена, Сокаль; Николай Грачевський, Київ; Петро Ів. Козлов, Різань; Назаревич Омелян, Залїс.; Никола Захарєвич, Радимно; Нестор Ясенко, Зборів; Юлїян Плашек, Дубляни; Мария Стрижовська, Козичі; о. Волод Кальба, Соколівка; о. Альбин Добрянський, Волосянка велика; *д-р* Ярослав Олесницький, Дрогобич.

Торговельні вісти.

Будапешт 12 3. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	. . .	12·10 до	12·11
„ „ жовтень	. . .	9·89 до	9·90
Жито на цьвітень	. . .	10·77 до	10·78
„ „ жовтень	. . .	8·74 до	8·75
Овес на цьвітень	. . .	7·87 до	7·88
„ „ жовтень	. . .	—·— до	—·—
Кукуруза на май	. . .	6·67 до	6·68
Рішак на серпень	. . .	16·25 до	16·35

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: удержане. Погода: хмарно.

Гі де Мопасан.

29)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ!

(*Дальше.*)

Дійсно, вона була молода і могла бічи, могла розігріти ся, почервоніти, розхрістати волосє, робити всьо, не бояти ся нїчого, бо всьо лише збільшувало її красу.

А коли вони опять взяли ся до нової партиї, графиня ставала чим раз сумнїйша, бачучи, що Олївєр волить сю гру в пилку, сю дитинячу приємність, сю забаву котиків, що бігають за паперовими кульочками, як сїсти собі побіч неї та розмовляти солодко про любов.

А коли ген-далеко дзвін вдарив на снїданє, то вона доперва відітхнула начеби хто висвободив її з якогось горя та зняв їй камінь з грудий. Вона сперла ся йому на рамя і всї пішли домів.

— Я бавив ся як дитина — говорив він — як то страшно приємно бути або бодай почувати себе молодим! Нема нїчого гарнїйшого на сьвітї! Справдї, як хто вже бігати не любить, то вже пропащий чоловік!

Попереднього дня графиня перший раз не була на цвинтари. Тому зараз по снїданю запропонувала вона, щоби в трійку піти на гріб мами.

Вставши від стола, всї троє пустили ся на цвинтар. По дорозї треба було перелїзти через невеличкий потік Ренетте, названий так мабуть тому, що велике число маленьких жаб мешкало в ньому, а відтак зараз за долинкою стояв костел поміж хатами, де сидїли пекар, різник, гандляр корінних товарів, гандляр вин та ще кількох инших дрібних купців, у язних хлопи заспокоювали свої потреби.

Вони ішли тихо та поважно, думка про померщу тяжіла на їх душах. На гробі обі женщини поклякали і молили ся довго. Графиня припала до землї і притискала хустину до очий, щоби не допустити до плачу, а коли се неможливе, то бодай щоби слези не текли по лици. Вона молила ся, але инакше як до сеї пори. До тепер вона з розпукою кидала ся на гріб, взивала, благала маму, щоби хоч раз відізвала ся до неї з під сего мармору, заливала ся гіркими слезами та в екзальтациї доходила до того переконзня, що мама її слухає, її чує; тепер вона лише повторяла завзято усьвячені слова Отченашу та Богородице Дїво. Нинї не мала вона анї тої сили анї того напруженя ума, потрібного до такої болючої розмови без відповіди з сим, що ще могло лишити ся з померщого єства докола сеї ями, що ховала його кости. Инші журби втиснули ся в її жіноче серце, инші страдання затрясли нею та краяли її душу. Її горяча молитва ступала до неба і приносила перед божий престол богато неясних, невимовлених просьб. Вона величала Господа, неумолимого Господа, що кинув на землю всї сї бідні сотворіня, щоби змилосердив ся над нею як і над її мамою, прикликаною до себе перед кількома днями.

Вона не уміла би сказати, о що вона Бога молила, так її журби були ще неясні та незрозумілі; але вона чула добре, що потребує конечно божої, надприродної помочи проти якихсь нещасть, якихсь терпінь, що ждуть на неї невідклично.

Анетта вже давно відмовила свої молитви, але не хотячи вставати перед мамою, розпустила свої думки на крилах мрій та фантазиї.

Олївє Бертен дивив ся на них та переконав ся, що має перед собою чудесний образ; і йому жаль було трохи, що не може відрисувати їх в сїй позициї.

Вертаючи домів, зачали вони говорити про людське житє та розбирали з легка сї гіркі, а поетичні питаня песимістичної буцїм фільозофії, що то служать так часто за тему до розмови поміж мущинами та жінками, коли доля вразить їх трохи і коли їх серця вяжуть ся та відповідають собі взаїмно.

Анетта не була ще дозріла до сих глибоких думок, тому відбігала що хвиля від товариства і збирала цьвіти по дорозї.

Але Олївєрови нїяково було, що Анетта забираєть ся від нього; він бажав конечно мати її при собі і не зводив з неї очий. Його іритувало се, що її більше занимають хабази як його слова. Він був недобрий, що не може оволодїти нею, кермувати нею так як її мамою, і він мав охоту простягнути руку, вхопити її, задержати силоміць і не позволити відбігати. Але відчував се добре, що вона занадто молода, занадто байдужна, занадто свобідна, свобідна як птиця небесна, як молодий пес, що ще не вміє слухати, не приходить, коли його кличуть, бо ще має в крови вроджену самостійність, бо ще крик та батіг не побороли в ньому інстинкту свободи.

Щоби її притягнути, зачав він говорити про веселїйші річи та часом ставляв до неї питаня, намагаючи ся розбудити її жіночу цїкавість. Але сегодня, як якийсь казав, буйний вітер та з великого неба мов через те чисте поле перелїтав через голову Анетти, змітав її увагу та розсипав в повітрі. Бо ледви вона пристановила ся та кинула байдужно свою відповідь, яку впрочім можна було заздалегідь предвидїти, а вже вертала назад до своїх цьвіточків. В кінци він втратив рівновагу: Анетта прийшла як раз просити маму, щоби взяла від неї букет, бо хоче набирати другий, а він з хлопячою нетерплячкою вхопив її за руку і тиснув, щоби не вихопила ся. А вона борикала ся, сьміючись, і видирала з цїлої сили; тодї ведений мужеським інстинктом ужив він способу слабосильних та немічних: не могучи прикувати її уваги, він перекупив її, скусивши її жіночу вдачу.

— Скажи менї, який ти цьвіт найлїпше любиш, я тобі дам зробити таку брошку.

Вона станула, здивована.

— Як то брошку?

— З дорогого каменя такої самої краски як цьвіт; з рубінів, коли се має бути мак; з сафірів, коли має буги блаваток, а до того ще листочок зі смарагдів.

(*Дальше буде.*)

Оголошеня.

Робітня артистично-слюсарська Михайла Стефанівського у Львові ул. Коперника 16, виконує до церков хрести, кулї і місяцї в огни золочені, громозводи, вікна желїзні, сходи кручені, паркани, галєриї і прочі роботи по дуже низьких цїнах. 16 6—10

„Польський і руський революційний рух і Україна" (стор. VIII+200, цїна 3 кор.) *Михайла Позинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адмінїстрацию „Дїла".

АДВОКАТ

Д-р Аба Ляндесберґ

отворив канцелярию в Бережанах.

321 2—2

ВСЯКІ КУПОНИ

і вильосовані папери вартостні

виплачує без потрученя провізиї або коштів

КОНТОРА ВИМІНИ

Ц. к. уприв. Галицкого акцийного 4

Банку Гіпотечного

LOVRANA коло Абацiї

PENSION CENTRAL

поручає ся на сезон весняний. Комнати з цїлим удержанєм від 7 корон денно.

298 3—4 *С. РОМАНЧУКОВА.*

Всїлякі монети заграничні купує і продає по найдешевших цїнах

ДІМ БАНКОВИЙ і КОНТОРА ВИМІНИ

Сокаль і Лїлієн

Порученя з провінциї відворотною почтою без дочисленя провізиї. 5 d

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заравом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуємо як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Перша руська торговельна аґенция

Василь Ігнат ЯРОСЛАВ

поручає перед зближаючими ся Сьвятами

ВОСКРЕСЕНЯ ХРИСТОВОГО

Сьвітло церковне столове найлїпшої марки знаної берненської фабрики. Двоякі роди суть того сьвітла: І-а по цїні 198 К за 100 кл. II-а по цїні 174 К за 100 кл. Для Хв. Духовеньства і крамниць даю нїде не удїлюваних 20% опусту. — Цїна loco фабрика. — При замовленях за готівку даю еще 2% опусту.

Найлїпші кльостернайбурські вина і вина з винниць північ ої Угорщини

Всч. Духовенство, товариства, крамницї і особи гідні довіря набувати можуть за моїм посередництвом вина на догідні сплати.

Всїлякого рода иньші товари консумцийні як кава сира, палена, чай росийський, сири всїлякі, масла і т. п.

Прошу жадати цїнників, котрі висилаю даром і оплатно. Прошу спішити з замовленями, тримаючи ся девізи: „Свій до свого!"

Із замовлень 2% призначую на тов. „Бурса ремісничa" у Львові. 333 1—1

Потребую зараз ученика в IV або V класи гімназ. для ученика приватиста в I. класи гімназ. на село. Н. Щіжарко, парох в Дідилові почта Ярчів 330 2—3

На продаж в дорозї пар дезийний 140 моргів в тім 80 моргів орної землї, 40 мор. лїса трийцятьлїтного і 20 сіножатий найлучшої подільск і землї. Близших інформациий удїлює М. Лїдінфельд, Львів Сикстуська ч. 64 а. 328 3—3

10 способних аґентів прийме зараз „Перший руський комісово-торговельний Дім" у Львові (Народна Гостинниця). 327 2—3

Молодий склепар, в кількалїтною практикою по більших корінних торговлях, прийме місце управителя більшої крамницї на селї або в місточку. Адреса: **Михайло Коцюмбас в Бібрцї коло церкви.**

Семінарист абітуриєнт прийме сейчас лекцию. Ласкаві зголошеня під адресою. Вп. п. Евгеній Міхаловський учитель в Тисьменици. 329 3—3

Судовик IX. ранґи бажав пізнати панну або вдову від лїт 24. Посаг вимаганий. Зголошеня можливо з фотографією слати під „JUS" Адміністрация „Дїла". 330 2—2

При внутрішнім укращиваню церков належить вперід зажадати плянів від знаної робітні **Евст. Щуплакевича,** Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 48d

Студент IV р. фільософії прийме лекцию взглядом занять бюрове у Львові або на провінциї, також Хомин Отиня у п. Стадлера.

Русин промисловець лїт 35 в маєтку 60.000 кор. шукає отсею дорогою товаришки житя в вищих кругах 20.000 корон. Письма з фотографією просить слати на адресу: Іван в „Комісово-торговельнім Домї" у Львові (Народна Гостинниця). Дискреция запевнена. 328 2—3

Робітня суконь дамських СЕМАКЕВИЧ Зіморовича 3. Сукні всїлякого рода, костюми і блюзки виконує елегантно і старанно. З провінциї станна на пробу. 332 1—1

Щука подешевіла лише в торговли Льонарда Солецького ул. Баторого ч. 2. Львів. 263

Мед курапиний линовий в 5 К блящанках тілько по 5 корон оплатно в більшій скїлькости 72 корон за 100 кіля висше. **Евстахій Юзичинський Бережани.** 291 4- ?

Ученик IV кл. гімн. пошукує лекциї або занятя писарського. Зголошеня під poste restante „Праця".

СОФРОН ФЕРЕНЦЕВИЧ

ПЕРЕНІС СВОЮ

Кравецьку Робітню

з улицї Валової

на ул. Домініканську ч. 9. 319 1—4

ПОВОЗИ всїлякого рода а то: ландари, ландолєти, карити, фаетони, півкриті і отверті бутшір-фаетони дамські і мужеські, тарантаси, угорські віски, промислові вози, нові і ужинані поручає по конкуренційних цінах **М. Нас Львів, Шпитальна 28.** 307 2—4

До нашої молодїжи!

Послугуване ся рідною мовою у всїх областях житя є стремлїнєм кождого Русина. При товариських сходинах, забавах, флїртах, ми доси не мали нїчого свого, а послугували ся чужими видавництвами.

Сему хоче запобічи наше товариство і розпочинає видавництво рїжних гор і забав. Першим сего рода видавництвом:

1) Розмова за помочию переписних листків. Серия обнимає 63 карток. На кождій картцї є видрукований сгих в формі питаня або відповіди, під котрим посилаючий або посилаюча може підписати ся. Одна картка коштує 10 сот. Розмова відбуває ся запомочию почти.

2) Розмова цьвітів.

Видавництво се складає ся зі 100 картин, на кождій картинї по кількадесять питань або відповідий. Картини містять ся в гарній коробцї. — Уживає ся їх при товариських забавах домових. Коштує з пересилкою 1·10 К.

Набувати в „Сокільськім Базарі" у Львові ул. Руська 20. 309 1—2

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяца в обемі 40 сторін вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адмінїстрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

ПЕРША РУСЬКА РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА і торговля річей церковних

під фірмою

Іван Кузьмич

у Львові, ул. Скарбківська ч. 27.

Приймає всї замовленя і відновленя річей церковних і галянтерийних як: чаші, пушки, лямпи, павуки, хрести, із столових річий: ложки, вилки, цукорниці і т. д. під ґваранцією, виконує в цінах як найнизших.

Яко єдине правдиве руське заведене сего рода поручаєсь ласкавим взглядам всїх Дорогих Земляків, котрим зріст нашого руського промислу лежить на серци. 335 1—3

185×130 %

25

17 b

Таблиці і написи литі, металеві, також ритї мосяжні, для пп. адвокатів, лїкарів, бюр, парохіяльних урядів і т. п.; таблиці граничні і числа на доми для громад, таблиці намогильні, відзнаки для лїсової і подевої сторожі виконує найдешевше

Макс Ґлязерман

РИТІВНИК, у Львові, ул. Сикстуська ч. 17.

Замовленя з провінциї виконує ся відворотно.

„ТИТАН"

Генеральна торговля і продукция у Відни

перед тим М. Пасїчник

Товариство зареєстроване з обмеженою порукою

Wien, 18/1 Theresiengasse 73.

Родимцї! Знана руско-віденська фірма **М. Пасїчник, склад кіс і серпів** у Відни перемінилась при участи більшого кружка Русинів в товариство **„ТИТАН"**, з цїлию, стати жерелом доброго і приступного по цінам товару для наших купців, склепарів, крамарів як і поодиноких консументів.

Відома єсть гірка доля наших сїльських а навіть мійських торговельників, які приневолені побирати потрібні товари від звичайного гандляра в місточку не годні видержати з ним конкуренції.

Товариство закупило більшу фабрику кіс і знарядів господарских в St. Katharein a. L. в Стириї і розширило значно попередну фірму через впровадженє множества товарів до ужитку домового і господарського.

Поручаєм отже горячо нашим Родимцям одиноку руську фірму у Відни і просимо звертати ся до нас особливо тепер під весняний сезон і сьвята по:

Товари блаватні і материї вовняні, бавовняні, лляні, особливо же по рїжнородні хустки на голову і ин.

Всякого рода товари зелїзні, знаряди кухонні, товари галянтерийні, мануфактурні і и. Товари продаєм лиш перворядної якости і по найприступнїйших цінах.

Кольонїяльними товарами не торгуємо.

Незадовго появить ся наш богато ілюстрований цїнник, який будемо висилати на жаданє безплатно.

Маємо повну надію що наша суспільність особливо же наше купецтво зверне ся до нас з повним довірєм а задачию нашою буде те довірє удержати і скріпити.

336 1—1 **Дирекция.**

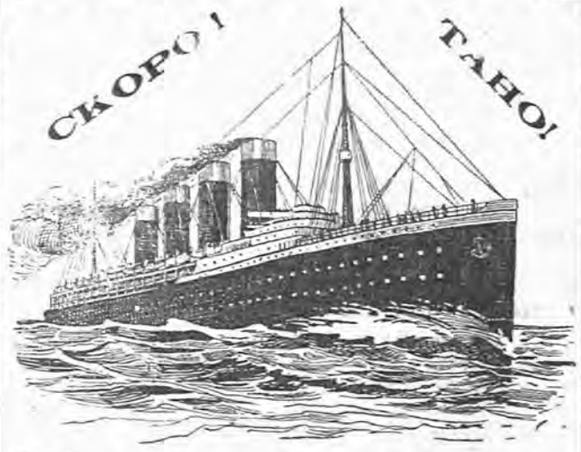

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентинии і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поученьлиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Дня 1 н. ст. цьвітня 1908 р. о год. 1 з полудня в комнатах читальні „Просьвіти" в Борщеві на I поверсї відбуде ся

VI. Загальний Збір

Повітового Товариства кредитового „РУСКОГО ДОМУ НАРОДНОГО" в Борщеві з слїдуючим порядком дневним:

1. Отворене збору і відчитанє прогоколу з попереднього збору.
2. Звіт дирекциї з дїяльности за рік 1907 і внесок на розділ зиску.
3. Внесок комісиї шконтуючої що до абсолюторії.
4. Вибір 6 членів і 3 заступників Ради Надзираючої.
5. Вибір 3 членів і 2 заступників Дирекциї.
6. Внески членів.

Збори відбудуть ся без огляду на число зібраних членів.

325 2—3 НАДЗИРАЮЧА РАДА.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Ст[illegible]славова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10 50
Пустомит	7 29	11·50	3·51	9·40м	10 50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9 20
Любіня	8·00	10 30	1·55	9·20	11 50†
Рави руської	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10 10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35м
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9 50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·0[illegible]	11·10
Кракова	—	3·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·30	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою к — в неділї і сьвята від 15 до 10/8 що день буквою к. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народовоґ (Манецкий) Коперника ч. 9.

Ч. 57. Львів, пятниця 13. н. ст. марця (29. ст. ст. лютого) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженим. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . 32 к.	44 корон
на пів року . 16 „	22 „
на місяць . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на ті місце в рубрикі „Надіслане" по 50 с. — Поклик і инші правительні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Антисемітське хамство.

Вчера лучив ся в австрийській делєгациї інцідент, якому брак рівного в істориї делєгаций і який мусить до краю обурити весь наш нарід. Коли голова українського посольського клюбу, проф. Ю. Романчук, забрав голос та в своїй промові згадав мимоходом про фалшиве інформованє корони її дорадниками о відносинах галицьких та о послідних галицьких виборах, президент делєгациї том Нарtор Фухс, визначний член „християнсько-соціяльної партиї не тільки перебивав щ[illegible] засіданю делєгациї важного речника нашого народу, а тупники дел. Рив ся на таку нечувану в парляменто О. Колесса. [illegible]динарність, що закинув пос. Юл. що він не хо[illegible], неначе б його промовньше, що він [illegible] такім відношенню до саме повтори[illegible] нарад, як штани до чобки дел. Роман

Що [illegible] репрезентация складає ся з дебільш[illegible]райзлєрників і шинкарів, які вибива[illegible]ерх тільки брутальною крикливос[illegible]відоме не від нині, але вчерашним[illegible]стацтвом супроти сідого голового п[illegible], голови нашого клюбу, антисеміт[illegible]австрийської делєгациї, адвокат, ви[illegible]нтарист, бувший президент посоль[illegible]відзначений всїлякими ордерами, [illegible]ще не [illegible] всїх своїх співпартийників.

Спершу [illegible]ухс говорити пос. Романчукови [illegible]ому, він втягає до дебати корону, а п[illegible]ши ся [illegible]його заміт чиста нісенітниця, [illegible]місі [illegible]разливій[illegible]заатакував нашого речника, ко[illegible]ував, що [illegible]го промова порушує господа[illegible]у гр. Потоцького в Галичин[illegible]наймити польського кола — як назвали анти[illegible]нітів соц.-демократичні посли з нагоди дебати[illegible]д галицькими виборами — як бачимо, горяч[illegible]сповнюють сю незавидну ролю.

Ті фарисеї, що вічно носять ся з іменем Христа на устах, в дїсности-ж тим сьвятим іменем прикривають свою політичну проституцию, санкціонували своїми голосами те, що нечувано покривджено нас при виборчій реформі, санкціонували те, як топтано й рабовано права нашого народу при останних виборах парляментарних, а отсе почули ся до обовязку задавити голос протесту проти виборчих махінаций пана Потоцького.

Пан Фухс перебивав пос. Романчукови буїм то, що він говорив „не до річи", тоді, як в австрийській делєгациї під його таки проводом говорено цілими годинами про пруські закони експроприяційні, а що більше: про чесько-нїмецький язиковий спір, який хиба із делєгациями не мав нїчого спільного.

Нехай і так, що після точної інтерпретациї регуляміну делєгаций, якої інтерпретациї одначе до послів других народів не примінюєть ся, през Фухс мав право візвати посла Ю. Романчука держати ся дневного порядку. Але се ще цілком не управнювало його до сего, щоби з антисемітською брутальностию обиджати голову нашого клюбу, а в його поважній особі і весь наш нарід. Се таке небувале простацтво, що на напятноване його годі нам найти відповідного слова.

З деяких сторін підносить ся крик, що опозицийні посли, а особливо наші посли не шанують парляментарного тону! Якжеж можна ставити такий постулят до послів, коли ординарність стає тоном, яким руководить ся президент австр. делєгациї!

На інтервенцию послів М. Василька і д-ра О. Колесси през. Фухс звинив ся, заявляючи, що він не хотів обидити пос. Романчука, із яким він навіть особистим приятелем, але сей інцідент не остане — не може остати — без впливу на поставу наших послів в парляментї. Наш клюб мусить зажадати повної сатисфакциї. А наш загал повинен собі добре затямити повисшу обиду та віднести ся відповідно до солоденьких голосів всяких обскурантних сирен, заманюючих нашу парляментарну репрезентацию і загалом нашу політику в брудні обійми таких „католиків", як всякі Фухси і Бельоглявки. Се-ж не перший з їх боку доказ, як вони відносять ся до нашої борби з польськими гнобителями та що вони заслужили аж надто на епітет „наймитів польського кола".

Як Поляки інформують Европу
або
Посол Ян Заморський істориком.

Друге число „Ukrainische Rundschau" за сей рік приносить статю д-ра Мирона Кордуби про посла Яна Заморського в ролї дослїдника істориї. Не з уваги на марну особу того посла, прославленого в Тернополї і околиці вшехпольського крикуна, а з огляду на зміст статї д-ра Кордуби, яка дає дотепну і влучну оцінку вкоріненої в польську суспільність історичної бляги про літописця Нестора, czerwieńskie grody і польськість руських земель, — подаємо статю в головному перекладом.

Д-р Кордуба зазначує, що нї в одній науці не бушує стільки ігнорантів і тенденційних блягерів, як в істориї. Особливо знаменитими фальшівниками істориї є Мадяри та Поляки. Сї останні не тільки культивують буйні історичні брехні в шкільних підручниках, а продукують ся своїм товаром і перед Европою. Одним із комівояжерів того польського товару показав ся недавно посол Заморський, котрий помістив у віденськім органї Поляків „Polnische Post" статю про „Фальшівництва в політичній службі". „Посол Заморський — читаємо в статї д-ра Кордуби — береть ся доказати, що східна Галичина є споконвіку польським, Поляками заселенним краєм. Аби притім надати собі позір безсторонности, покликуєть ся він на „найстаршого руського історика", монаха Нестора, котрий „пише про східну Галичину під роками 966, 1018, 1025 та називає її польською країною". Перш усього треба сконстатувати, що так звана Несторова літопись під роком 966 навіть не згадує про східну Галичину. Наведене сеї дати є тільки одним із тих хронольогічних блудів, якими статя пана посла, хоч як вона коротка, така богата. Очевидно діло йшло тут про нотатку хроніки при 981 році, на котру польська журналїстика вже декілька разів покликувала ся. Чи слушно, зараз побачимо.

„Ся нотатка в дословнім перекладї така: В 981 році вибрав ся Володимир на Ляхів та забрав їх міста Перемишль, Червень і инші городи, котрі ще до нинїшнього дня є під Русею.

„Коли-б ми сю звістку літописця приняли без застереженя, то з неї можна-б тільки заключати, що ті міста на погляд літописця були польські в політичнім значінню. Одначе що вони в національнім (етнографічнім) значінню були руські, се літописець знав дуже добре, як се видно з инших місць його твору.

„Так було би, як би ми безкритично приняли ту звістку. Одначе всякий, хто бодай трохи займав ся історичним дослїдом, знає, що історикови не вільно на слїпо вірити жерелам та що він мусить відносити ся до них критично.

„Перш усього треба собі осьвідомити, що в той час польська держава обіймала тільки дрібну територию над Вартою і Нотетю та що до тої держави (під Мечиславом I.) навіть західна Галичина не належала. Чеський літописець Косма з Праги виразно каже, що західна Галичина ще в останних десятилїтях X. віку належала до чеської держави. Се потверджує також сучасний географ Ібрагім Ібу Якуб, котрий вчисляє Краків до чеських городів та називає князя Мечислава „володарем півночи", себто простору над Вартою і Нотетю. А не підбивши західної Галичини, не могли Поляки посідати східно-галицькі міста, бо з ними зовсім не стикали ся". — Се впрочім міг п. Заморський довідати ся з Бобжинського книги „Dzieje Polski".

„Що могло спонукати літописця до того, що він написав про здобуте Володимиром східно-галицьких міст від польської держави, се можна легко пояснити обставинами, котрі панували при кінци XI. століття, себто в часї, коли повстала літопись. В тім часї Польща вже була в посіданю західної Галичини та була безпосереднім сусїдом руських князїв, котрі володіли східною Галичиною. Літописець, котрий звідкись довідав ся про здобуте Перемишля, Червеня і инших городів київським князем Володимиром у 981 році і не знав, до кого сї городи перше належали, переніс відносини зі свойого часу до X. століття та думав, що Володимир здобув тї городи на Поляках. Але такий здогад літописця не управнює нас до погляду, немов би „найбільш просьвічені — як каже п. Заморський — Русини XIII. (!) століття були пересьвічені, що східна Галичина була в X. столїтю польська", — так само, як „історичні" балаканя пана посла Заморського не можуть нас управнити до погляду, що найбільш просьвічені Поляки XX. століття також не мають найменшого понятя про історичний розвиток своєї землї".

Дальше д-р Кордуба наводить ще кілька елєментарних історичних похибок, котрими польський посол-невіжа сьміло пописуєть ся „перед Европою", та пише:

„Хибною датою козацького повстаня під Хмельницьким та навязаними до того кількома ельокубрациями, з яких кінь сьміяв би ся, кінчить пан Заморський свою статю та вигрожуєть ся невинним читачам, що подасть їм ще кілька статий того рода".

Свою погрозу п. Заморський вже по части виконав. У „Polnische Post" появила ся його статя про галицьку статистику. Глибина його статистичних міркувань не менша від глибини його історичних ельокубрациї.

Третя дума в цифрах.

Київ 10 марта 1908.

Політична фізономія третьої думи вже цілком вияснила ся. Останні відомости малюють перед нами партийне угруповане членів думи ось в якому видї: крайних правих — 50, націоналїстів — 24, помірованих — 71, октябристів — 154, поступовців та мирнообновленців — 29, польського кола 18, музульманів — 8, кадетів — 54, трудовиків — 13, социял-демократів — 20 та безпартийних — 1 (Хомяков). Висловлюючи сї результати термінами парляментарного жаргону, ми мати-мемо ось які цифри: права 145, центр — 154 і ліва 142. Не зважаючи на те, що до останнїої категориї зараховано такі непевні з політичного боку елєменти, як польське коло, мирнообновенцї та поступовцї, домінуюча доля в думі все таки належить не їй, а правій. Се й зрозуміло. Права і абсолютно численнїйша і одностайнїйша, та й октябриський центр частїйше схиляєть ся до неї, ніж до лївої. Отже країна мала й має повну рацию називати думу тою назвою, яка наче сама собою прилипла до неї з першого дня її істнованя: права дума...

Але сей висновок занадто сумний, щоб на ньому можна було спокійно спинити ся: права мовляв, то й права! Країна занадто схвильована, занадто богато нерозвязаних питань невідступно стоїть перед очима, занадто богато надій, нарештї, покладало ся на ідею державної думи, щоб так, без ваганя, без жалю й тяжкої роздумки махнути на неї рукою. Адже се не яка-небудь бюрократична комісия, яка в найкращім разї може лишити наслїдки своєї дїяльности кілька підкомісий і кілька фоліянтів „дѣлъ" в синіх обгортках... Махнувши рукою на таку комісию, нїхто нїчого не теряє і нї в чому не зневіряєть ся. Але махнути рукою на думу — се значить на

Листи з Парижа. III

(Дальше).

15. грудня. На моїй пенсиї буває часом навіть приємно, особливо тепер, коли вже всї познакомили ся між собою. Але хоч як я рада би тут остати, то таки не могу. Вже далї два місяцї, як живу тутки, а привикнути до тутешнього порядку я не годна. Від рана до полудня я голодна; в полудне дають зовсім не сите снїданє, і знов ждати треба до вечера до 7¾ год. на сутий обід. Колиж бо тодї я їсти не могу, раз тому що, зголоднїла, мусїла з'їсти добрий підвечірок, то і апетиту вже нема, а друге, що під нїч взагалї не могу богато їсти; инша річ тутешним, що призвичаєні іти спати найскорійше о 12-тій. Тому глядаю комнати десь при родинї, але без харчу.

22. грудня. Тамтої недїлї (15. с. м.) була я в комічній опері (Opéra comique) на виставі Manon. Штука, а радше музика, прегарна; але деякі части випали не дуже добре; я більше надїяла ся. Тай в самім будинку нїчого надзвичайного.

Цїкава склала ся у нас сього тижня пригода. Сидимо вже при обідї, як хтось задзвонив. По хвилї газдиня впровадила елегантного пана, „Mr. de Varenne", котрий що-йно приїхав з Брукселї. По обідї попросив п. V. одного з пансіонерів, щоби пішов з ним показати йому дорогу на дворець, бо хоче зараз поїхати за своїми річами. По якімсь часї вертає наш пансіонер і каже, що всадив пана de V. до дорожки і заплатив їй, бо панок не мав дрібних. „Як же не мав?!" скрикнула газдиня: „Я-ж йому дала 10 фр. дрібними, бо просив змінити йому сотку, а я не мала". Розуміє ся, що пана de V. нїхто більше не побачив. З'їв обід, дістав 10 фр. і пропав.

26. грудня. Позавчера, на латинський св. вечер, вибрались ми всї з пенсиї на північне богослуженє. По обідї (8½ год. веч.), коли всї вийшли із столової, донька газдинї внесла гарно прибране деревце, і взялись ми накривати стіл до вечерї, котру мали подати, коли всї вернемо з богослуженя (около 2½ по вівночи). Стіл прибрано цьвітами, гірляндами, букетами. Накритє зовсім нове. Потім ціла пенсия пішла на богослуженє. По дорозї сьміяли ся, кричали, сьпівали. Впрочім всї улицї аж роїли ся від людий. Богослуженє чи властиво музика: органів двоє, орхестра, хор і соля, випали прегарно. Потому знов пішки вернули домів. Панї пішли вбирати ся в балеві сукні, панове у фраки. По вечерї забава, танцї аж до 7-ої зрана. Я на вечерї анї на забаві не була, бо й балевої тоалєти не маю і утомлена волїла піти спати. Але з деревця таки дістав ся й менї даруночок, як і кождому.

За те вчера я таки бавила ся. В інституті кождого місяця уладжують вечерок; а я вже два рази дістала запросини, але не пішла, бо й балевого строю не маю і треба би вертати пізно в ночи. Аж от дістаю знов запросини на „matinée" на 4. годину. Пора догідна, а і стрій може бути скромнїйший. От і пішла я до магазину Bon Marché купити собі чорну шовкову блюзку та мешти (бо в черевиках на зібранє не годить ся іти). Магазин великий, що найменше як цїлий квадрат львівського Народного Дому, на три чи навіть на чотири поверхи, аж голова крутить ся. Подорожувала я три годинї по тім лябіринтї; бож і є там що бачити! Утомившись, пішла до читальнї припочити. Бо там є і читальня і реставрация для купуючих гостий. Чоловік, хоть би не хотїв, мусить там забавити ся. Всякі можливі вироби і продукти сьвіта порозкладані, а що крок, то щось гарного, цїкавого, що чоловіка займає і спиняє. За блюзку заплатила я 27 фр. разом з рукавичками і шлярочкою до рукавів і ковнїря, а 9 фр. за шеврові мешти; цїна навіть у нас дуже дешева, бо всьо в прегарнім гатунку і рівно-ж гарної роботи.

Вернувши домів з тої подорожи, що забрала менї цїле передполудне, я пішла до моєї Московочки, щоби мене зачесала. І так перебрана за даму, пішла я на візиту. Забава була дуже гарна; сьпівали при деревци відповідні пісні, потому всякі инші пісні, дальше гра на скрипках, на фортепянї, дуети, соля і т. и. Після елєгантного підвечірку танцї, сьпіви і льосованє дарунків з деревця. Дарунки були дуже гарні і дотепні. Оден професор, що не має дїтий, дістав маленького бобаляльочку. Инший сказав було раз на одну жінку, що недавно стала адвокатом, „charmante dame;" от йому й дали її фотографію (а він має заздрісну жінку!). От і бавилась я знаменито. Все таки не була я там довго, бо попередної ночи пізно пішла спати, то й була утомлена.

Від кількох днїв бачу тут цїкавий звичай. На два чи три днї перед сьвятами почав ся нїби ярмарок. Здовж хідників порозставляні на улицях столи з усїлячиною: листовий папір, переписні картки, ляльки, спинки, гіпсові фігурки, всїлякі забавки, цукорки, образки, ноти, на кождім столї що иншого. По всїх головних улицях повно того всього. А що цїкавійше, при тих столах часто уладжують льотерию. Довкола стоять люди; кождий кидає оден чи два су на яке там число. Відзиває ся дзвінок, що більше ставок не приймає ся, і пускає ся в рух прилад: на круглій підставі бігають довкола конї чи що инше; послїдний при кінь, що затримає ся, вказує число з вигранною. І знов ставки, знов дзвонене і т. д. Деинде кидають кулї, стріляють до мети, тручають візочки. Хто трафить, виграє. Ся история починає ся вечером і треває до півночи.

Цїкава тут річ з Різдвом. Ферії в університеті зачнуть ся аж в неділю (29 с. м.) і будуть тревати тиждень, а на Різдво був лише оден день 25. вільний від викладів.

Ще верну до богослуженя. За місце в церкві — не знаю, чи все, але — на Різдвяне північне богослуженє треба наперед постарати ся о білєт; білєти є по 1, 2 і 3 фр. Дуже менї подобає ся, що по всїх церквах старанно утримувані є хори і музика; се попросту концерти. І що цїкаве: мимо рівнодушности до церкви, яка у Франциї взагалї обявляє ся, тут кождого дня (розуміє ся, у відповідних годинах) майже в кождій церкві буває повно людий, і то не лиш тих, що приходять оглянуто церков або послухати музики, але й таких (жінок, як і мужчин), що приходять поправдї для молитви; і молять ся довго, молять ся сильно, — видко, всею душею. Що за контрасти!

12. сїчня 1908. Д. 3. с. м. вибралась я оглянути гріб Наполєона I. і музей збруї з усїх часів Франциї та збруї східної (хінської, японської, індийської). Те все находить ся в т. зв. Готелю Інвалїдів (Hôtel des Invalides). Се кольосальний будинок, зачатий ще Людвиком XIV., а скінчений у 18 віцї. Їхала я туди перший раз підземною електричною желїзницею. Гріб Наполєона незвичайно оригінальний. Коли вийти до церкви, бачить ся по середині круглий глибокий отвір, обведений марморовою барієрою. В глубинї отвору стоїть гробовець з порфіру, а довкола в нижах стїни статуї, що зображають найважнїйші побіди Наполєона. Опісля оглядала я річи, що остали по нїм і по його сині, князеви райхштатському; і годї здержатись було від жалю та задуми над химерною долею людською...

Колись тут довідалась я, що Поляки мають в Парижи свою власну школу, де має помїщене і побирає науку в польській мові 40 хлопців. Як то вони всюди дають собі раду та дбають про національне вихованє своїх дїтий! А у нас, навіть у власній хатї...

Остаю все на своїй пенсиї, бо покою при родинї без харчу тяжко найти, а ще тяжше серед року. Нераз говорю з знакомими студентками про тутешне житє і питаю, як дають собі раду. Не богато таких, котрих стати на порядну пенсию. Врештї всї жиють по студентськи, значить, так само як хлопцї, мешкають по готелях, котрих тут повно на кождій улицї, та харчують ся по реставрациях, а в части дома; і таке житє коштує їх місячно 100—120 фр., а є студенти, що й того не видають. І я готова би вже взяти покій в готели, коли би в нїм найшлась бодай одна з тих, з котрими стикаю ся; колиж бо й о те тяжко. А до того мала я сими днями пригоду, що відвела мене від такого намїру.

Вечером о 7¾ год., коли вибиралась я з своєї комнати до столової на обід, хтось дзвонить. За хвилю приходить служниця і каже, що якийсь мужчина хоче бачити ся зі мною. Виходжу до нього на куритар. Якийсь незнаний менї чоловік, нїби студент, нїби робітник, питає мене по московськи, чи се я та а та (називає мене по назвиску). Потому зачинає говорити щось дуже богато і скоро, чого я нїяк не годна розібрати, хоч звичайно не зле розумію Московок. Отже кажу йому по руськи, що не розумію його. Так знов він мене не розуміє. Тодї я повторюю йому те саме по французськи. Але він все таки говорить по московськи: „Алеж — каже — ви розумієте, ви розумієте; ви-ж русская". На те кажу йому, що я не „русская" та що не розумію його. От він зачинає говорити вже зовсім добре по французськи і каже, що він робітник з Росиї, що дуже бідує, бо не може найти роботи, а він же не пес, і т. д. Вертаю до хати, беру франка і даю йому. Але він на те, що франк йому нїчого не значить, що йому треба бодай три-чотири. Раджу йому іти до других, бож не маю нїякого обовязку давати більше нїж могу або хочу, і забираю ся. Але він не дає менї вийти до комнати, а питає ще, чи не знаю кого з Росиї і т. и. На щастє був то час, коли всї сходили до столової; а коли він побачив, що раз-враз хтось переходить і витає ся зі мною, так остаточно дав менї спокій і виніс ся.

На другий день довідую ся, що той сам чоловік приступив на улицї до двох студенток Московок і, назвавши себе студентом революціонером, жадав від них 5 фр. Одна з них сказала, що не має гроший; на те він: „Як то? Ви так добре вбрані, а кажете, що гроший не маєте?" Говорив єще щось, а наконець загрозив, що „голову вам розтрїскаю, як не дасьте!" Бідні дївчата боять ся тепер з хати вийти.

До мене приходив він еще опісля два рази, але вкінци викинули його за двері. От і ся пригода відстрашила і мене переноситись до готелю.

Перший снїг упав тут д. 29. грудня, але майже зараз щез. Всеж таки похолоднїло на кілька днїв, поки знов потеплїло.

В холодні днї я оглядалась за теплїйшим одїнєм, бо футра не брала з дому, розуміючи, що не буде воно менї потрібне, а теплого зимового жакета не хотїла у Львові купувати, думаючи, що куплю в Парижи. Тимчасом тут нїгде ватового жакета не дістане, хиба футро. На щастє потеплїло, то може обійду ся своїм осїнним.

Ага! Колись тут купила я собі на підвечірок два яйця; по 20 сант. платить ся одно! А запалки... пуделко простих сїрників коштує 5 сант., а шведських запалок 10 сант. Літр чистого спіритусу 6 фр.!

(Конець буде.)

НАСЇНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнїйшої фірми Vilmorin et Andrieux у Франциї можна замовляти від Зофії Голубінкової в Кракові Зелена 28. За доброту і певність ручить ся. Насінє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цїнники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. 240 8–8 З поважанєм ЗОФІЯ ГОЛУБІНКОВА Краків, Зелена 28.

пять років зректи ся всякої надії на переведеня настиглих реформ, на поліпшене становища мас, на розвязане аграрного, національного, робітничого й тисячі иньших питань. На пять років!...

Перспектива ся настільки жахає всіх, що нема нїчого дивного в тому, що раз-у-раз то там, то тут відкривають сьвітлі плями на чорному тлї третьої думи. Поводив ся Хомяков в Мілюково-Пурішкевичевськім інціденті тактовно — й зараз же тисячі пер зазначують сей „відрадний" факт, начеб-то нетактовність є неодмінним атрибутом голови думи! Тїкають селяни з „живопирнї" — й сей факт вважають мало не показчиком нової ери, наче-б то перебуваня селян-послів в „живопирнї", як і саме істнуване селян-правих або селян-союзників не є величезним непорозумінем! Словом вигадливість демократичної преси в справі відшуканя відрадних фактів в дїяльности третьої думи не знає меж, а проте справа чомусь посуваєть ся наперед дуже мляво. Очивидно, істнують якісь затримуючі центри, які не дають третій думі спроможности оправдати навіть ту мізерну порцию довіря, яку відпускають їй на завдаток демократичні елєменти країни.

І дійсно, близше приглядаючись до особистого складу послів третьої думи, можна навіть неузброєним оком побачити, що такі затримуючі центри істнують. Се — належність величезної більшости послів не до поневолених, а до пануючих, „командующих" кляс людности. З сього боку, — з боку аналїзи социяльного складу послів третої думи — найпильнїшої уваги заслугує праця Вл. Горна „Спасители Росіи", уміщена в 1 книжцї росийського місячника „Современный Міръ" за сей рік. Той факт, що праця д. Горна являєть ся *першою пробою* поглянути на особистий склад третої думи не тільки з погляду належности її членів до тої чи иншої політичної групи, а й з погляду їх належности до сеї чи иншої социяльної групи, надає їй ще більше інтересу. Мета нашого нарису й полягає в тім, щоб познайомити читачів з даними й висновками д. Горна, тим паче, що вони являють ся найкрасшою ілюстрациєю до нашої думки про „затримуючі центра".

Почати би з того, що більшість членів 3 думи належить до „благороднаго дворянскаго сословія": дворян в третій думі 219 із 437. Але належність до того чи иншого стану ще не є характерною прикметою для політичних переконань. Для того краще звернутись безпосередно до цифр, які характеризують належність думських послів до тих чи инших социяльних груп. Ось вони: поміщиків в думі — 152, богатих промисловцїв — 57, бюрократів — 31, духовенства — 47, інтелїгентів — 41, служащих — 4, робітників — 10 і селян — 89.

Аналїзуючи ті дані, ми приходимо до таких висновків.*).

Із 431 членів третої думи 152 або більше $^1/_3$ (35·2 прц.) всього складу думи — поміщики (селяне, які володіють купленою землею, сюди не зарахо ано), 57 або $^1/_8$ (13·2 прц.) являють ся представниками торговельно-г ромислової та фінансової буржуазії. Із останніх принаймні 10 являють ся одночасно й властителями земельних маєтків.

Таким чином, в цїлому социяльні гегемони мають майже половину (48·4%) місць в третій Думі. Але ся цифра характеризує тільки безпосереднє представництво пануючих кляс, вона подає обрахунок тих „излюбленныхъ" людей, яким їхні брати доручили оборону спільних інтересів кляс. Таким безпосередним, так би мовити, in natura, представники пануючі кляси не обмежили ся. Вони вибрали підходящих представників також із иньших верств і насамперед із фахових політиків-бюрократів, які вже показали своє уміне боронити лад социяльного панованя. Як ми бачимо вище, в третій думі є, принаймні 31 чистих бюрократів, не зарахований ні до політиків, ні до буржуазії промисловой.

Нарешті, анальогічну цивільній та воєнній бюрократиї ролю в социяльно-політичнім житю відограє й духовенство, особливо не духовне начальство. Всього духовенства в думі 47 або 11% всеї думи, причім 3·4% (15 душ) являєть ся церковними адмінїстраторами (протоєреї та епископи). Складаючи до купи безпосередних представників пануючих кляс і цивільних та духовних бюрократів, які служать знарядем в руках сих кляс, матимемо цифру 255, що складе $^6/_{10}$ всї її думи, себто абсолютну й рішучу більшість її.

Опріч „вищих" кляс, в думі репрезентовані: рядове духовенство, інтелїгенция, служащі, селяни і нарешті робітники. Представництво тих верств висловлюєть ся такими цифрами. Рядове духовенство дає 32 членів думи або 7·4 прц. її складу, інтелїгенция — 41 послів (9·5 прц.) служащі — 4 (1·0 прц.), селян — 89 (20·6 прц.), робітники — 10 (2·3 прц.) Таким чином, посли „низших" кляс мають 176 (41 прц.) місць. Всї вони, навіть при найгіршій спілці й при браку ренегатів, приговорені до меньшости.

Але серед представників „низших" верств далеко нема та й не може бути бажаної єдности. Серед селян не менше 6 (1·4 прц. складу думи) великих землевластителїв, 5 (1·2 прц.) торговцїв та промисловцїв, 23 (5·4 прц.) старшин та писарів, які часто-густо теж являють ся властителями купованої землї або торговельно-промислових закладів. Означені категориї „селян" безперечно прихиляють ся до пануючих кляс, рівно, як значна частина інтелїгенциї; тим паче рядового духовенства.

Та, може, значна частина представників економічно-упривілєйованих кляс зрекла ся боронити власні клясові інтереси, стала на точку погляду інтересів загальнодержавних, змагаєть ся задовольнити загально народні потреби? На сї питаня дають вичерпуючу відповідь наведені в статї д. Горна дані про звязок клясового становища послів з їхньою політичним угрупованєм. (*Табельку з технічних причин подаємо на кінци сеї статї. — Ред.*).

Одного погляду на наведену таблицю досить, щоб пересьвідчити ся, який міцний звязок істнує між социяльним становищем членів Думи і їхним партийним угрупованєм.

Отже комбінуючи класові ознаки з політичними, ми відкриваємо в третїй думі антидемократичний сплав, міцний социяльно-політичний компльот, що-хвилї готовий до боротьби з економічними та політичними домаганями народних мас.

Будьмо дуже щедрими в справі надїленя послів опозиційністю та прихильністю до політичних уступок масам. Припустїм, що всї ті представники пануючих кляс, бюрократиї, духовенства, які на виборах стояли лївійше союза 17 октября; далї всї без винятку посли, які вийшли з рядових селян, селян служащих та селян-інтелїгентів; всї посли, які належать до фахової інтелїгенциї, що всї ті елєменти являють ся потенцияльними кадрами для опозиційних і демократичних фракций, хотя би вони зараз сидїли поруч з д. Пуришкевичем, — і що же тодї вийде? Перед нами виступлять контури міцної „глиби", об яку не розібють ся тільки могутні хвилї народнього руху. Глиба ся складаєть ся з 116 поміщиків, 41 буржуїв, 25 бюрократів, 14 духовних бюрократів, 25 рядових членів клиру, 9 селян-поміщиків та буржуїв і 15 старшин та писарів. Всї сї посли належать до октябристів і до фракций, що стоять правіще союзу 17 октября. В загальній сумі вони дають цифру 245 або не богато менше $^6/_{10}$ складу думи (57 прц.)

Таким чином, *обєктивні факти* сьвідчать, що надії на можливість утвореня в третїй думі більшости, яка поставить своєю метою задовольненє хотя би мінїмальних вимог демократиї — сї надії не мають під собою жадних реальних підставів. Перед нами міцна, войовнича, антидемократична більшість, що знайшла свого представника в особі октябристського союзу, який „всецїло и всемїрно" ось уже два роки йде й має йти поруч з урядовою владою в її боротьбі з демократичним рухом.

Значить: пропало пять років нашої істориї? На се можемо відповісти трохи зміненими словами д. Горна, якими він кінчає свою статю: Так, цїла аналїза думської статистики говорить про те, що в складї третої думи нема. та й не може народитись „людського материялу" ні для якої иньшої, опріч Гучковсько-Крупенської більшости. Але ся більшість може розпасти ся, і розпадеть ся вона від тих самих причин, які могли би стерти з історичної сцени саму думу 3-го іюня.

М. Гехтер.

Клясовий характер і політичний напрям III Думи.

	С. Р. Н.	Монархісти	Праві *)	Союз 17 октяб. **)	Мирнообновленці та помірков. та безпарт.	Кодо	Кадети *)	Поступовці	Трудовики та ін.	Соц.-Дем.
Поміщики	14	15	31	56	8	6	18	1	2	1
Промисл. буржуазия	2	2	11	26	4	2	8	1	1	—
Бюрократи	5	3	12	5	—	1	1	2	1	1
Дух.-Бюрократи	3	2	8	1	—	1	—	—	—	-
Духов. рядове	3	4	16	1	4	—	1	3	—	—
Інтелїгенция	1	—	3	3	1	4	20	—	5	4
Служащі	1	—	—	1	1	—	—	1	—	
Робітники	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9
Селяни пом. та буржуа	—	2	1	6	—	1	—	1	—	—
Селяни-старшина та писарі	2	3	9	1	5	—	—	2	1	—
Селяни інт. та служ.	—	—	1	—	—	—	2	1	2	—
Селяни рядові	2	7	20	4	5	1	2	3	4	1

*) Д. Горн в своїх дослїдах оперує тільки 431 членами думи, бо про решту він не міг зібрати докладних вісток.

*) До правих зараховано Бесарабську партию, до октябристів — Балтийську конституційно-монархічну партию, а до кадетів — Музулманську поступову партию.

З нарад в справі реформи середнього шкільництва.

Дня 8. марта відбули ся у Львові в льокали „Руського Товариства Педагогічного" збори українських учителїв середних шкіл. Сї збори були скликані головним виділом „Руського Товариства Педагогічного" на предложене парляментарних послів, які з огляду на сьвіжу мінїстерияльну анкету, — де Україні не мали своїх представників, — бажали почути голос свойого учительства, аби бодай в дорозї парляментарній Україні могли висказати свої постуляти що-до середної школи. Збори мали надто другу цїль, а саме дати почин заснованю товариства українських учителїв середних шкіл. Брак відповідної організациї Українців відчував ся вже давно та був у високій мірі анормальний, коли зважити, що інтереси українського учительства мало заступати польське „Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych", якого головою звісний друг Українців проф. Казимир Твардовский. Збори вибрали комісию, якій поручено вироблене статутів товариства. Членами комісиї є: проф. Юлїян Стефанович, д-р Степан Томашівський, д-р Кирило Студинський, д-р Юрик, д-р Василь Щурат.

Наради вели ся від 11—2 та від 4 попол. поза 7 год. вечером. Із послів взяли участь др Олександер Колесса, та дир. Григорий Цеглинський. З членів-Українців кр. ради шкільної явили ся рад. Олександер Барвінський та проф. д-р Кирило Студинський. Зборам проводив о. крил. Чапельський, секретарював М. Тершаковець. В дискусиї, що була вельми оживлена, забирали голос: Ол. Барвінський, д-р Брик, д-р Копач, Корінець, Кокорудз, д-р Колесса, Крушельницький Михайло, д-р Макарушка, д-р Рудницький, Сальо, Стефанович Юлїян, д-р Томашівський, дир. Цеглинський, о. Чапельський, д-р Щурат, д-р Юрик, звичайно по кілька разів. Учасники з'орієнтували ся, що з'огляду на короткий час нарад годі посьвячувати увагу таким загальним питанєм як: двостепенність, чи одностепенність науки, біфуркация і т. д. Тому д-р Макарушка, що хотїв заняти ся сими питанями, стояв одинцем. Всї прочі бесїдники без виїмка старали ся зілюструвати сї невзгодини, серед яких приходить ся жити українській школї й учителеви-Українцеви, та подавали средства, які могли би зарадити лихови. На се невідрадне положене складає ся чимало причин загальної та специяльної натури. Залежність школи від подуву політичних вітрів відбиває ся на ній фатально, наслїдком чого нам треба домагати ся відділення школи від адмінїстрациї та забезпечення для неї такої независимости, якою користують ся суди. (Д-р Томашівський). Ся залежність дає ся взнаки між иншими і при укладї шкільних підручників. Рада шкільна взяла в свої руки друк шкільних книжок та поручає їх уложене людям, що з правдивою наукою не мають нїчого спільного. Наслїдком сего виходять такі скандальні куріози як прим.: „Руська читанка для семінарів" (д-р Щурат). З сеї причини жадає ся аби оцїненєм підручників занимала ся фахова комісия оцїночна, зложена із професорів универс. та секциї наук. тов. ім. Шевченка (д-р Щурат). Р. Барвінський замітив на се, що дійсно з підручниками дїють ся іноді неправильности. Так приміром небіщик інспектор Ів. Левицький мав слабу сторону передержувати в своїм бюрку надто довго авторські рукописи. Вина єсть і по сторонї таки наших людий, заангажованих до укладу книжок, як се показує сумна судьба староукраїнської христоматиї. Чоловік, що зобовязав ся уложити її, не зробив сего мимо півтора чи дворічної відпустки. Другий чоловік так само не уложив її по цїлорічній відпустцї. На видертє апробати із рук ради шкільної та віддане її в приватні руки не можна надїятись, бо жадне правительство не випускає з рук такої важної функциї, як апробата шкільних підручників. Та п. Барв. не зрозумів гаразд думки д-ра Щурата. Останнїй бажав лише, аби научна апробата попереджала шкільну. Рада шкільна може викидати відтак, що їй завгодно, та вона не сьміє апробувати научних фалшів.

Підношено відтак анормальний стан наученя деяких предметів. Найбільше терпить наука української мови. Поминемо вже се, що ся наука відбуває ся в самих українських гімназиях не так, як годило би ся, тому що підручники нефортунно уложені і її научене в польських гімназиях глумить ся зі всякої науки, бо вона сходить до ролї гімнастики. Належить її трактувати не як Landessprache, але як Muttersprache. Тому годить ся завести українську мову як обовязкову у всїх гімназиях східної Галичини. При науцї української лїтератури не належить скакати за порівнанями виключно до польської лїтератури, як би за нею нїчого не було. Противно, при науцї инших лїтератур прим. нїмецької та польської належить навязувати до української. (Д-р Щурат). Наука української мови не може просперувати як слїд із чисто технічних невигод. Три години научаня належить замінити чотиро- або пятигодинним. Тодї можна би було думати про поглубленє науки мови, граматики та істориї лїтератури. (Проф. Кокорудз). А вже нестерпне єсть ігнороване, якого дізнає українська мова в львівській третій (III) гімназиї. Ученикам Українцям, яких офіциально силує ся брати участь в польських народових торжествах. (Річниця падолистового, січневого повстаня, третого мая, Косцюшки) позваляє ся ходити на науку рідної мови допервa від пятої кляси. (О. д-р Юрик).

Належить правильно означити поняте Landeskunde (істория краю родинного). У нас інтерпретує ся її в сей спосіб, що українська істория стає ся прихвоснем польської істориї. (Д-р Томашівський).

Застережено ся проти пачкованя росийшини під покришкою церковщини при помочи сьпівників та нот церковних. (Д-р Щурат). Жадано завести науку астрономії (Д-р Юрик).

Наука географії повинна бути поглублена особливо географія рідного краю. Коли зважимо, що географічне положене України таке погане і що мимо рїжних історичних невзгодин Українцї лишили ся відрубною етнїчною цїлостию, то мусимо набрати респекту перед культурною українською силою. (Д-р Рудницький).

В звязи з тим мусимо стреміти до національзациї школи. Антропогеографія України, істория української лїтератури та політична істория можуть бути вихідною точкою науки в середній школї. Що йно було сказано про географію, чому саме вона може бути самостійним предметом научаня. Основне студіоване української лїтератури, особливо старинної відкриває нам високий, культурний урівень київської України, та велику вразливість навіть на фільозофічні проблєми, якими занимала ся середньовічна схоластика. (Д-р Щурат). Поглубленє научаня політичної істориї України не дасть нам вправдї готових Staatsmänner як сего хоче д-р Копач, — який боїть ся засклепленя в вузких національних рамах та з сеї причини бажав би вселюдського виховання — та за те дасть вона ідейних борцїв далеких від сервілїзму та вихованих на примірах таки своїх власних, нїгде не позичених героїв, які змагали ся з тьмою за просьвіту, з деспотизмом за свободу та волю. А в чім же лежить поступ культури, як не саме в стремлїннях обняти чим раз ширші горизонти правдивої науки та в осягненю повної свободи духа і тїла? (Д-р Томашівський). Як духово молода нация, котра бажає собі повного інтелєктуального розгону, належить нам побивати ся за реалїзмом в школах, а не за гуманїзмом. Останнїй виховує туманів, (як висказав ся бесїдник д-р Рудницький, може за їдко супроти прихильників гуманїзму та на жаль справедливо), підчас коли нам треба людий правдиво розумних, а не ученних, мелких та людий з ініциятивою.

Належить зазначити, що збори застерегли ся проти такого куріоза як утраквістичні семінарі та утраквістичні гімназиї і т. д. і т. д.

Заки колись будуть виконані сї дезідерати нам належить здобути собі вплив на судьбу нашого шкільництва, до чого треба ось яких річий:

1) Заснованя самостійного українського унїверзитета, в якім свої люди виховували би своїх же молодців і в якім останні не були би наражені на частоване топірцями своїх співтоваришів.

2) Заснованя осібної української секциї при польській радї шкільній та

3) покликаня референта-Українця до мінїстерства просьвіти (д-р Копач).

Підчас нарад поставив проф. д-р Ол. Колесса внесене, яке неначе реасумовало наради:

I. Тов. педагогічне в порозуміню із парляментарною шкільною комісиєю та соймовою репрезентациєю і членами радї шкільної скликуе анкету, яка має заняти ся висьвітленєм ось яких справ: 1. постулятами з обсягу загальної реформи середної школи; 2. загальним положенєм шкільництва в звязи з поліпшеним положенєм народу; 3. утраквістичними школами їх хибами та небезпеками; 4. підручниками шкільними; 5. постулятами що-до народного учительства та 6. що до учительських семінарів; 7. українською мовою в українській та польській школї; 8. українською істориєю та 9. географією родинного краю.

II. Анкета має бути скликана найпізнїйше в осени і до сеї пори тов. педаг. має постарати ся о відповідних референтів та корреферентів і поручити їм виготовленє рефератів.

Збори приняли сї внесеня та на тім закінчили наради. Перебіг нарад був дуже інтересний, жаль лише, що з'їхало ся так мало товаришів. 50-тка на всїх галицьких українських учителїв за мало!

Загальні Збори членів „Руської Щадниці" в Перемишли

за перший рік адмінїстрациний 1906/07 відбули ся дня 10 марта 1908 в комнатах „Руської Бесїди" в Перемишли при участи около 30. членів (на всїх 62. членів), які зїхали ся з усїх сторін краю.

Збори відкрив голова виділу крилошанин о. Іван Стрийський гарною промовою про змагання та дїяльність молодої інституциї у першім роцї істнованя, почім по представленю зборам як комісара правительственного, секретаря ц. к. намісництва п. Тадея Пйонткевича, зібрані члени через повстане з місць віддали честь памяти померших членів б. п. Василя Богоноса, Івана Матковського, Теодора Пюрка, Теодора Стахевича і Александра Темницького.

Відтак по принятю до відома протоколу з основательних зборів в дискусиї над звітом з дїяльности за рік 1906/07 забрав голос директор „Днїстра" д-р Ярослав Кулачковський і в ядерній строго річевій а теплом і любовію до молодої інституциї овіяній промові підніс несподіваний і впрост сьвітлий результат дїяльности „Щадниці" за рік 1907, який взагалї був роком стагнациї та для фінансових институций дуже некорисний і небезпечний.

Загальний приплив вкладок виносив 2,252.909 кор. а стан вкладок з 31. грудня 1907. виносив 1,870.848 кор. з якої то квоти 998.566 кор. припадає на вкладки осіб приватних, що якраз становить сьвітлу сторону „Руської Щадниці", та сьвідчить про довірє з яким відносить ся весь загал до институциї і її управи.

Консисторські капітали фондацийні улькковано в „Щадниці" в висотї 477.212 кор. Низький курс вартних паперів в 1907 роцї в яких суть сї фондацийні капітали улькковані не мало причинив ся до сего, що капітали сї вплинули лиш в сїй висотї. Капітали вдовично сиротинського фонду виносять 183.319 кор., капітали [illegible] і других товариств становлять 185.318 [illegible] озити судові 26.431 кор.

Капітали свої улькку[illegible] Щадниця" в 90 позичках гіпотечних [illegible]ор. на резальностях міських, в 281 [illegible]зичках селянських на 836.150 кор. і [illegible] гіпотечних на більших посілостях [illegible]р. Кромі сего 169.664 кор. ужито на[illegible]кслів переважно руських реєстрова[illegible]нь.

Члени основателї злож[illegible]є коштів основаня 6812·48 кор., дире[illegible] сеї однак не нарушила, кошти основа[illegible]з біжучих доходів та завдяки безкори[illegible]членів дирекциї, д-ра Кормоша і проф[illegible]ми, та комісиї ревізийної при ощадній[illegible] осягнула чистий зиск в висотї 2.395·61 [illegible] належить збільшити о квоту зложену на[illegible]не 6.812 К 48 сот до висоти 9.208 00 кор. [illegible] дїяльности „Руської Щадниці" за перший р[illegible]ювання есть безсумнїв о сьвітлий та дає пов[illegible]поруку, що институция ся розвине ся в нед[illegible] будучности до немалих розмірів на пожито[illegible]ого селянства та цїлої суспільности. —[illegible]к в висотї 9,208 09 корон приділили збори[illegible] фонду резервового.

По відчитаню справозданя к[illegible]ої ревізийної, яка заразом ствердила що „Рус[illegible] Щадниця" доси не видала нїякої хочби найме[illegible]ої квоти на нїякі чи то добродійні чи які небудь инші цїли, загальні збори удїлили управі абсолюторию та висказали горячу подяку за безкорисний труд і працю около розвою институциї.

По поповнім виборі до виділу вильосованих д-ра Кормоша, д-ра Олесницького і д-ра Шпрінгера, голова зборів о. крилошанин Стрийський подякував членам за участь в зборах та висктзуючи пересьвідченє, що слїдуючий рік дасть институциї не менше успішний результат замкнув збори.

Спільні делєгациї.

Вчера відбуло ся останне засїданє теперішної делєгацийної сесиї, яка протягаєть ся ще від грудня через рїжні перерви, довгі промови та вишукувані конфлїкти з Угорщиною. Викликували ті конфлїкти антисеміти, а вкінци мусїли соромно вицофати ся, бо не тільки не присилували Мадярів згодити ся на підвишку офіцирських гаж але мусїли зрезигнувати навіть із права скликати засїданє спільне делєгациї, щоб не наразити ся на дальшу компромітацию через мадярське ігноруванє. Що більше Мадяри, роздратовані заявами зложеними бар. Ерентальом і ген. Шенайхом у військовій комісиї в справі маєвої делєгацийної сесиї і підвисшеня офіцирських гаж без попереднього порозумїня з угорським правительством, починають щораз більше рішучо виступати проти домагань австрийської делєгациї, поки не будуть сповнені мадярські національні домагання. Вчерашне засїданє почало ся після депеш ц. к. кор. Бюра — ствердженєм згідности ухвал обох делєгаций в справі спільного буджету здав гр. Мервельдт (референт) справу з внесеня гр. Штіргка в справі підвисшеня офіцирських гаж.

По нім забрав голос дел. Ю. Романчук, який появив ся отсе в перве в делєгациях, та жалїв ся на неточні информациї, яких удїлюють нераз Короні неодвічальні дорадники. Через те прийшло між ним а президентом до контраверзиї.

Президент: Прошу пана товариша не втягати корону до дискусиї.

Дел. Романчук: Прошу дуже, я не говорю про корону, але про її інформаторів.

Президент: Перепрашаю, але порушена справа не стоїть на дневнім порядку.

Дел. Романчук: Бажаю на доказ, що корона одержує невірні інформациї, навести яскравий примір: Часописї донесли, що на останнім делєгацийнім обіді, який відбув ся дня 26-го лютого сказав монарх до одного з галицьких репрезентантів...

Президент: Наради ведуть ся над відповідию на ренунциюм угорське; через те мушу візвати бесїдника, щоби говорив до річи.

Дел. Романчук: Звертаю увагу на те, що тут обговорювано просторо язикове питанє хебське, яке мало ще менше звязи з предметом нарад, як тих кілька слів, які хочу сказати про інформациї достарчувані короні. Прошу менї дати бодай малу свободу слова.

Президент: Також за справу хебську візвав я бесїдників до річи. Я хотїв би пригадати се бесїдникови і прошу його промавляти до річи.

Дел. Романчук: При тій нагоді висловив монарх вдоволенє із супокійного перебігу галицьких виборів, називаючи їх висліл добрим. Тимчасом правдою є те, що галицьке краєве правительство перевело їх тенденційно і сторонничо а навіть при помочи надужить і безправств. В наслїдок того Русини, яким би належало ся 45 мандатів, а які надїяли ся що добудуть їх 35, одержали лише 21 мандатів.

Президент: Вибачить пан товариш, що галицькі ремінїсценциї не стоять в нїякій звязи з предметом нарад.

Дел. Романчук: Так само не стояла квестия хебська. Впрочім я вже покінчив з сею справою, хоч галицькі вибори з огляду на географічне положенє Галичини і її виїмкові етнографічні условини заслугують на

спеціяльну увагу. В справі внесеня, яке творило предмет нарад, заявив відтак бесідник, що після него не є воно відповідним засобом для запевненя підвисшеня офіцирських гаж; цілию його є радше натиснути і на спільних міністрів і на Мадярів. Бесідник не має причини заявляти ся за спільними міністрами або проти них, чи австро-угорського, чи спеціяльно з угорського становища, але думає, що вибраний спосіб не є відповідний до того, щоб вибрести з клопотів. Помимо того бесідник не хоче псувати однодушности і не буде голосувати проти внесеня.

Референт дел. Мервельдт заявив, що він не почуває себе управненим відповідати на більшу частину виводів Романчука особливо, що президент звернув його увагу, що говорить не до річи. В справі-ж самого внесеня, то також і пос. Романчук не був в стані подати иншого способу розвязки квестиї офіцирських гаж і жовнірської платні, як вибраний.

Внесене Штіргка принято однодушно без дальшої дебати.

По переведеню третього читаня спільних буджетів висловив міністер справ загр. подяку за працю делегаций та замкнув делегацийну сесию окликом в честь цісаря.

Стільки офіціяльне справоздане про вчерашне засіданє австр. делегациї, отже й урядові жерела усунули зі справоздання цьвіток антисемітської культури в виді Фуксового заміту, що промова дел. Романчука стоїть в такій звязи з предметом нарад, як штани до чобіт. В справі сего поступку д-ра Фукса зажадали від него зараз по засіданю делегаций вияснення й сатисфакциї заступники дел. Романчука посли М. Василько і д-р О. Колесса. Коли д-р Фухс звинив ся і заявив, що він не хотів обидити дел. Романчука тим більше, що він є його приятелем та сказав, що те саме повторить він дел. Р-ови, узнали заступники дел. Романчука справу полагодженою.

Парляментарні справи.

Про реченець скликаня ради державної доносять ось-що: „Deutsch-nationale Correspondenz“ подає як реченець день 26. марта. З другого боку ходять чутки, що сей реченець ще не певний. Правительство веде переговори з партиями, щоби по змозі буджетова комісия перед скликанєм ради державної покінчила свої праці. Не є виключене, що рада державна не буде скликана перед Великоднем, аби буджетовій комісиї полишити часу доволї на полагодженє буджету. Тодї сойми краєві були би скликані на кількаднєвну коротку сесию для уконституованя себе по нових виборах.

В буджетовій комісиї ще не скоро прийдуть наради над буджетом міністерства просьвіти. Міністер Мархет мав довшу конференцию з чеським провідником Крамаржем в справі основаня чеського університету в Берні. Німці не хотять згодити ся на пропоновану бар. Беком резолюцию що-до основаня чеського і німецького університету на Моравії, хоч би навіть без поданя реченця і місця. Дня 11 с. м. був чеський міністер-земляк, Прашек, у Берні та виголосив там промову, в котрій заявив, що розвязка квестиї чеського університету в Моравії є близша, ніж перше; тільки треба виждати на природний хід річий.

Що-до пропонованої бар. Беком резолюциї про чеський і німецький університет на Моравії, то дня 10. с. м. відбула ся у Відни конференция німецьких послів, у котрій брав участь і бар. Бек, який предложив тим свій проєкт резолюциї. Конференция розійшла ся з нічим. Одначе переговори будуть вести ся дальше.

Буджетова комісия палати послів дальше вела вчора наради над буджетом міністерства краєвої оборони. В дискусиї князь Ауерсперґ заявив, що заведенє дволітної військової служби мусить потягнути за собою підвисшенє контингенту рекрутів. Висказує вдоволенє з розвитку краєвої оборони, головно тому, що теперішних відносин в армії не можна буде довго зберігти. Одначе бесідник заявляє, що є рішучим противником політики „маршу до Угорщини“ при помочи краєвої оборони і остерігає перед такою політикою.

НОВИНКИ.

— **Товариство українсько-руських правників у Львові.** У ві второк дня 10. с. м. відбули ся у Львові наради над статутами товариства українсько-руських правників під проводом п. радника Тита Реваковича. Наради відкрив д-р Станислав Дністрянський, пояснюючи потребу такого товариства і відчитав проєкт статута. По нарадї вибрано комісию для переведеня товариства в дїло. До тої комісиї увійшли: д-р Станислав Дністрянський, радник суду Тит Ревакович, д-р Мирослав Здерковський, д-р Альфред Говикович і прокуратор Рожанковський.

— **Чи не глум?** Пишуть нам зі Львова: На новім будинку руської академічної гімназиї у Львові нема до сеї пори ніякої написи. Є лиш невеличкий та невиразний в камени вибитий орел і більше нїчого. Але-ж орли ми маємо на кождій коршмі, що продає тютюн, на кождій, хочби як дрантивій трафіці, а все і всюди мають вони написи та гарнїйше навіть виглядають від сего мізерного орленяти на ц. к. руській гімназиї! Чомуж емблєм на сій державній інституциї має бути так упосліджений навіть в порівнаню з ц. к. трафіками та коршмами? Невже-ж тому, що ся институция руська та що напись в нашій рідній мові колола-б дуже наших вороженьків?! — Не знаємо, чому дирекция сеї гімназиї, бож не від неї се зависить, не постарала ся доси о відповідну напись, але в кождім разї се її вина. Чомуж дирекциї польських гімназий не затаюють перед сьвітом, що се за будинки, в яких містять ся їх школи, і виставляють польські написи? Се був би всенародний скандал, якби теперішна управа першої руської гімназиї в Галичинї аж так далеко загнала ся в своїй уступчивости супротив польських верховодів. Самі Поляки возьмуть нас на глум, бо аж такого самовідреченя навіть вони не вимагають. — *М.*

— **Нема як ц. к. польські „владзе“.** Пишуть нам: Як переводять практично камеральні управителї в горах добрі інтенциї міністерства рільництва супроти селян, унагляднює найлїпше отся подія: В Гриняві косівського повіта загнали вовки на обістє Грицька Кігуряка серну і роздерши її, полишили частину зьвіряти на місци. Тоту решту серни забрав Кігуряк на свій ужиток, не здогадуючись, якої наробить собі тим халепи. Ото камеральний управитель — або, як тут кажуть „фервальтер“ — Буржинський заскаржив Грицька Кігуряка до суду о квоту 80 корон за те, що взяв серну а властиво вовчі недогризки, не сповістивши про се фельвальтерії, віддаленої мимоходом кажучи 16 кільометрів. Повітовий суд в Кутах (56 клм. від Гриняви) засудив бідолаху на добу арешту і зворот коштів доходженя, хотяй Кігуряк доказав сьвідками на двох термінах, що се камеральні вовки роздерли камеральну серну. Але годї, ц. к. польські „владзе“ не знають для Русина пардону і Кігуряк за вовчі недогризки мусить відсидїти добу арешту та заплатити 400 корон кари. Може би сею справою заняли ся наші посли. — *С.*

— **Львівська полїция против зарібкової еміграциї до Прус.** Минулого тижня їхав гурток наших селян до Прус на зарібки. На пероні головного двірця у Львові задержав їх кілька хвиль перед від'їздом поїзду агент львівської полїциї (якого імени годї було на місци довідатись) і зажадав, щоб виказались робітничими книжочками. Селяни не мали вправдї робітничих книжок, але показали за се сьвідоцтва від своїх громад, які повинні були де інде згаданого функціонаря вповнї вдоволити. Але не даром живемо в на пів „виодрембньоней юж Галїциї“. Завзятий „службіст“ заявив, що се не є нїяка легітимация і додав рішучо, що селян не пустить до поїзду. „Но то підем пішки, коли так, а до дому не вернемось“, відповів на се спокійно, але рівно завзято оден із селян. Се привело по трохи представителя власти до рівноваги. „No to jedźcie już; z Krakowa jednakowo was zawrócą“, сказав він всїд за всїдаючими. Як бачимо, то функціонар львівської полїциї сильно промахнув ся, бо хотїв зовсїм безправно здержати робітників від еміграциї, а коли се йому не вдало ся, то лише тому, що мав дїло із сьвідомими людьми. — *Ф.*

— **Польські еміграційні затїї.** З Баранова бучацького повіта доносять нам, що агент Краківського товариства, якийсь Антоцї Залєскі, вербує селян до виїзду на зарібки до Чехії. Завдяки несьвідомости наших людий забрав від 25 осіб робітничі книжки і вислав до якогось бюра, яке має занятись перевозом робітників. О скількo звісно, в Чехії нема властиво для наших людий нїяких зарібків, а коли Поляки раді звернути туди за всяку цїну еміграцию, то лише для пустої демонстрациї супротив Прус, яких хотять бойкотувати за пруську антипольську акцию. З тої самої причини силкують ся Поляки спрямувати еміграційну струю також до Франциї, де надіють ся розмістити кілька тисяч робітників, але чи з успіхом, то ще покаже ся. Кождий сьвідомий Русин знає аж надто добре, як віднести ся до демонстраційної акциї наших „сердечних опікунів“, котрим не ходить зовсім о добро робучих мас, але о власний материяльний (тому раді задержати робітника для двірських ланів) або політичний (як в сім випадку) інтерес. Однак все-таки обовязком нашого сьвідомійшого загалу на провінциї остерігати робітників перед польськими наганячами, а рівночасно згідно з голосами нашої преси звертати їх на зарібки до Прус, де десятки тисячів робучих рук знайде всюди відповідну працю.

— **Московщина в Бродах.** Пишуть нам: Смертученика IV. кл. гімн. Л. Щудлюка, дала його „то“ варищам з IV класса“ нагоду до „общерусскоїь манїфестациї, бо крім українських оповіщень появили ся й московські, очевидно старшим товаришем уложені. По дозволї краєвою радою шкільною на вечерниці в честь Пушкіна, автора між иньшими „Гаврілїяди“, (якої безсоромного змісту навіть не можна рівнати з „Марією“ Шевченка) і по московських виборчих афішах, підписаних польськими професорами яко комітетовими, отсе нова проява московщини в Бродах під протекторатом польських властий. Незадовго треба сподївати ся жаданя московських проповідий в брідській церкві, бо ось вибрано парохіяльний комітет, зложений з самих „істінно-русских“, немов на перекір парохови Українцеви, перебуваючому тут 14 літ. Агітация „Русского Слова“ против „українських попиків“ привесла плоди. — *Невиборець.*

— **Москвофіли про Дембовського.** Віддане галицького шкільництва в руки лютого ворога руського шкільництва, д-ра Дембовського, п. витав „Галичанинъ“ новинкою, в котрій з очевидною прихильністю подає історию урядової кариєри нового віцепрезидента краєвої ради шкільної та для оцїнки дотеперішної ненависної для руського шкільництва діяльности п. Дембовського не знаходить ні слова більше, крім фрази повної адорациї: „Д-ръ Дембовскій принималъ живое участіе въ различныхъ обществахъ и товариществахъ, преслѣдующихъ культурныя и гуманитарныя цѣли“. — Тільки всього! Справдї безмірне є собаче привязане і велика є вдячність москвофілів за довголітне протеговане п. Дембовським москвофільських учителїв і катехитів в наших школах...

— **Раньший конець шкільного року.** З Відня доносять, що міністер просьвіти зарядив, аби шкільний рік 1907/8 у всїх середних школах, учительських семинариях, мужеських і женських, школах торговельних і промислових, а також в подібних заведенях, в котрих шкільний рік кінчить ся нормально 15 липня, виїмково закінчено вже в суботу, 4 липня, очивидно з застереженєм, що т. зв. феріі з причини спеки відпадуть.

— **Товариство „Ризниця“ в Самборі** закупила цїлий склеп церковно-бронзівничих виробів Петра Дуткевича в Станиславові. Є се вже четверта з ряду фірма, викуплена „Ризницею“.

— **Дурисьвіт, яких мало.** Росийський письменник Короленко описує в часописи „Русск. Богатство“ історию авантурника Раменського, котра нагадує звісного „капітана з Кепенїка“, але й показує, що Раменський о много перевисшив шевця Фойгта. Істория тота представляє ся ось-як: Минувшого року арештовано в Харбінї якогось Аненського, в котрого куфрі знайдено цінні папери вартости чотири і пів мілїона франків. При арештованю сказав він, що є приватним секретарем президента міністрів Столипіна і пожалує ся йому за своє арештованє. Тимчасом доходженя показали, що арештований Аненський називає ся по правдї Раменський, є чоловіком інтелїгентним, говорить кількома мовами, і є великим дурисьвітом. Дїяльність свою яко дурисьвіт розпочав він в роках 1893 і 1894, коли то їздив яко „ревізор з Петербурга“ і під іменєм віцедиректора медицинського департаменту Шевича переводив основну „ревізию“ зелїзниць лоссівської, севастопольської, фастівської і владикавказької. Опісля ревідував він карантани Чорного моря і їздив на „інї спекцию“ по фабриках цукру в полудневій Роси а наконець нагнав не мало страху і черцям по монастирях чернигівської і харківської губернії, де представляв ся за помічника старшого прокуратора сьв. синода. Зревідувавши так зелїзниці, фабрики цукру і монастирі, вибрав ся був Раменський на Бесарабію на инспекцию військових стаднин і так умів всюди роздобути собі значнїйші суми, натягаючи перепуджених несподіваною инспекциєю та ревізиєю чиновників, котрі на то не були приготовлені. Кілько гроший попропадало з кас при тих ревізиях, сего не годен вже нїхто обчислити. При ревізиях в Бесарабії прибирав собі пан ревізор з Петербурга вже инші назвища як в других губерніях. При кінци 1903 року арештовано остаточно Раменського і замкнено в арештї в Сімферополи, де він пересидів довший час. Коли його звідси випущено, пішов він пішки до Мелїтополя і там казав собі в двох друкарнях поробити урядові формулярі і блянкети росийського товариства взаїмного кредиту. Видуривши відтак від рїжних людий всїлякими способами значнїйшу суму гроший, перекинув ся насамперед в графа Толстого і представляв ся яко член губернської управи. Прибравши собі опісля всїлякі титули, їздив знов на ревізиї, при чім замість готівкою платив квітами, виставленими на згадане повисше товариство кредитове. Сим разом забрав ся Раменський, передовсїм до ревізиї волостних управ, при чім забирав значнїйші гроші, даючи писарам громадським і війтам значні дарунки „на горівку“. В кілька місяців опісля виринув Раменський в астраханській губернії під іменєм графа Гендрікова і розповідав, що його відкомандовано сюди задля закупна кіргізських коний для правительства. „Пан граф“ поступав тут з властями після обставин або дуже остро, або був для них дуже прихильний. Одному приставови (урядникови полїцийному) дав н. пр. відпустку на шість місяців а якогось урядника підніс до висшої ранги. В Астрахані однак зачали вже сумівати ся о правдивости пана графа, однак директор полїциї не мав відваги зачіпати так високого достойника і віднїс ся телєграфічно до Петербурга. Тимчасом пан ревізор виїхав був знов на ревізию по селах і „ревідував“ де що удало ся. Так заїхав він знов до Сімерополя, де його арештовано і висчано до Кунгура на поселенє. Раменський утїк і звідси розпочав знов ревізиї сїльских урядів в пермській губернії; ревідував навіть уряди лїсові і всюди забирав гроші з кас. Аж остаточно в однім селї вятської губернії арештовано пана ревізора а він видячи, що вже не має виходу, хотїв собі смерть зробити. До того однак не допущено і тепер віддано його до дому хорих на умі під обсервацию.

— **Дрібні вісти.** Пятнистий тиф в Чернівцях прибирає чим раз більші розміри. До вчера зголошено 20 випадків. — У Варшаві помер в 54 році житя Ян Людвік Поплавський, колишній співробітник поступових журналів „Prawda“ і „Głos“, відтак оден з творців вшехпольського сторонництва в Галичинаї, політичний керманич „Słowa polsk-ого“, а в послїдних роках редактор „Gazety polskiej“ у Варшаві. — Коло Парижа згоріла вчера фабрика фортепянів Гаванда, причім огонь знищив 2000 фортепянів. — Президент висшого краєвого суду, д-р Александер Тхоржницький виїхав в урядових справах до Відня. — П. Ярослав Микитка, родом з Підбережа, зложив на видїлї будови машин львівської політехнїки другий державний іспит. — На Високім замку у Львові застрілив ся онодїшної ночи Йосиф Цімерман, інжинїр з Відня.

Оповістки:

Календарь. Завтра, в суботу: Евдокії (лат Матильди). Позавтра, в неділю: Теодота (зат. Льонгина).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторські сесиї відбувають ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Бережанах.** Саля „Сокола“. Початок точно 7·30 вечером Білєти продає раньше торговля п. Юзичинського і п. Гервого, а в день представленя від 6 вечером каса театру.

В суботу дня 14. марця „Галька“ опера в 4 дїях Ст. Монюшка.

В неділю дня 15. с. м. о год 3. по полудни „Перехитрили“, комедия зі співами і танцями; вечером „Хата за селом“ циганська драма в 5 дїях зі сьпівами і танцями переложена з повісти Крашевського.

Ві второк дня 17. марця „Павло Полуботок“ історична трагедия в 5 дїях Барвінського.

☐ **Збори виборців до міської ради** з IV. (личаківської) дїльниці відбудуть ся в неділю, дня 15. с. м. о. год. 6 по пол. в льокалю читальні „Просьвіти“ (Гавзнера ч. 10 в партері). Просить Вп. виборців о як найчисленнїйшу участь. Прийдїть не лиш самі, але і меньше сьвідомих з собою припровадьте! На порядку дневнім: Наше становище супротив виборів до міської ради. Ще раз просимо: Явіть ся численно! — *Комітет.*

☐ **Загальні збори Товзриства опіки над слугами і робітницями** під покровом Матери Божої відбудуть ся в середу, 25 с. м. о 4 год. по пол. з таким порядком: 1) Справоздане уступаючого видїлу. 2) Вибір нового видїлу. 3) Внесеня і інтерпеляциї. — *Видїл.*

☐ **З Жовкви.** В четвер, дня 19 с. м. о годині 2 по полудни відбудуть ся в льокалї читальні „Просьвіти“ перші загальні збори українського товариства кредитового „Віра“. На сї збори запрошуємо отсею дорогою всїх П. Т. інтелїгентів, сьвітських і духовних, як також просимо їх, щоби розагітували між сьвідомим селянством і на ті збори прийшли як найчисленнїйше і по перли всїми силами наше завязуюче ся товариство. — *Комітет.*

☐ **Звертаємо увагу** наших читачів на загадку, поміщену в інсератовім віддїлї.

☐ **В Рожнїтові** відограють аматори читальні „Просьвіти“ в неділю, дня 15 с. м. в сали Розенмана комедию „Капраль Тимко“. Початок о год. 6 вечером.

☐ **З Коломиї.** Звичайні загальні збори „Кружка українських дївчат“ в Коломиї відбудуть ся в суботу, с. м. о 5. годині по полудни („Народний Дім“ II. поверх).

☐ **З „Кружка правників“ у Львові.** Просимо усїх тих, що відносять ся до нас в якій небудь справі письменно, щоби на своїх письмах наліплювали народні марки, видані тепер товариством педагогічним на будову бурси. Заявляємо заразом, що і наші письма виходячі з „кружка правників“ до сторін, будуть все значені народними значками. Письма, не заосмотрені марками т-ва педагогічного, не будуть узгляднені. — *Видїл.*

☐ **Тим, що їдуть до Америки,** звертаємо увагу, що найлїпші інформациї що до їзди кораблем дасть їм наш руський сьвященик в Бремі. Адреса: Alexander Pawlak, Bremen, Philosophenweg 24.

Урядові вісти:

Іменованя. Міністер просьвіти іменував провізоричного головного учителя в учительській семинариї в Тернополи, Івана Боднара, дефінітивним головним учителем в тім-же заведеню.

Перенесеня. Міністер справедливости перенїс нотаря Яна Постемпського з Борщева до Равы руської.

Померли:

Дмитро Райт, завідатель парохії Яблониця надвірнянського деканату, помер дня 2. с. м. в 29. році житя а 2. сьвященства. В. й. г.!

„Польський і руський революційний рух і Україна“ (стор. VIII+200, цїна 3 кор.) *Михайла Тозинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адміністрацию „Дїла“.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 13 марта 1908.

Балканські зелїзниці.

Константинополь. (Т. К. Б.). Сербський посол вручив нинї Порті ноту сербського правительства в справі будови зелїзниці Дунай-Адрийське море.

Події в Росиї.

Петербург. (Пет. Аг.). В містах Катеринославі і Дніпровську дол. продовжено стан скріпленої охорони до 30. жовтня 1908 р., а в губ. вітебській до 29. марта 1909.

Париж. (Т. К. Б.). Кілька дневників подає вістку з Петербурга, що там арештовано няньку, яка служила від 7 літ у Столипіна, бо найдено у неї переписку з революціонерами, яких недавно страчено за підготовлюване атентату на Вел. кн. Миколу Миколаєвича.

Петербург. (Тел. прив.). Виготовлено проєкт нового законопроєкту, щоб закон про скріплену або надзвичайну „охрану“ не відносив ся до періодичної преси. Всї прасові провини повинні підлягати компетенциї нормальних судів.

Вильно. (Тел. прив.). Губернатор відкинув просьбу замкненого товариства „Oświata“ о дозвіл отворити замкнену книгарню, щоб випродати останки книжок та о незамиканє читальні аж до хвилї, коли передасть ся її иньшій институциї. За те дозволено до хвилї лїквідациї товариства удержувати захоронку, в якій дїтвора одержує безплатні обіди.

Ситуация в Румунії.

Букарешт. (Ткб.) Міністер справ внутр. Братяну, відповідаючи в палаті депутованих на інтерпеляцию, заявив, що часописні донесеня про хлопські розруси є пересаджені й невірні. В сій справі приходить що року а особливо тепер через новий закон до спорів між великими властителями а селянами. Правительство поробило заходи, щоб ввести в житє новий закон та запевнити супокій.

Бомба в Барцельонї.

Барцельона. (Ткб.) „El Liberal“ потверджує, що в ночи з 10 на 11 с. м. експльодувала в порті пекольна машина. Заряджено усуненє всїх слїдів вибуху, так що ціла подія доси оставалась в тайні.

Барцельона. (Ткб.) Вчера о 4 год. попол. знайшли в порті в тім самім місци, де вибухла бомба, нову бомбу. Коли її везли в зелїзнім возї, вона вибухла і розторощила віз. О 7 год. вечером знайшли знову бомбу на однім дуже оживленім місци в центрі міста. Ходить чутка, що ще трету бомбу в нишім місци знайшли.

Мароко.

Мелїля. (Ткб.) Еспанське військо обсадило без боротьби Капо де Легуа.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного“ у Львові зложили (в коронах) Д-р Лев Воєвідка в Кіцмани 10, Руська молодїж в Настасові 20, Спілкова торговля в Денисові 10, Семань Салига від гімназиястів станиславівської гімназиї 91, І. Бобанич з складки у о. О. Богачевського в Побуті 4·20, М. Найбар з Славська від дїтий колядників 30, Брацтво церковне в Хмільні 4·26, Богдан Гузар в Баналюці 5, Роман Дудинський в Баналюці 5, В. Галицький в Топорівцях 4.06, від себе і 4 від А. Бол., Марія Палїївна в Яворові 1, о. Микола Хмильовський в Золочеві 4, Н. Е. Смалько в Брустурах 4, Михайло Олійник в Ладанцях 1. Учителї руської гімназиї в Коломиї 7·08, Збір учительський руської гімназиї в Коломиї місто вінця на домовину бл п. інспект. Левицького 24, Українська молодїж гімназияльна в Золочеві 32·50, Ольга Яремкевич в Жукотині 6·67, о. Теофиль Бобикевич у Львові 10, о. Роман Зарицький в Івачові 3, М. Заячківський у Львові 20, Церков в Тісній 4, в Должици 2, Габчівцях 2, Лїшній 2, Анна Гредис в Тісній 1, о. Н. Іванусів в Лопінці 15, о. Евстахій Цурковський в Настасові 5, Павлусевич в Брустурах 4, В. Левицький у Львові 2 о. Лежогубський у Львові 10, П. Гриньовський у Львові 20, о. Богдан Елїяшевський в Гуменци 8, з бльоків, о. Захар Лехицький в Новім Санчи 6, Володимир Шухевич у Львові 5, д-р Михайло Литвинович в Вижници 10, о. Г. Мороз в Борині 3, Александра Навроцька в Голгочах 2, М. Гриник в Старявій 2, о. Гаврищак у Львові 4, І. Макух 2, А. Чубатий в Юнашкові 1, о. Орест Кисілевський в Незвисках 2, А. М. Темницька в Дзвинячи 2, о. С. Маренїн в Грушкові 10·15, М. Боринський в Городници 2, Микола Івасюк в Долині 4, д-р Кониїк у Львові 1, Анна Левицька в Ольхівци 5, Р. Каратницька в Заболотові 5, о. Йосиф Грицай в Карянках 6·50, Дмитро Правець в Дубецьку 2·30, Іван Дуткевич в Рудні 26·04, О. Янів у Львові 10, Антін Диниє в Підлубках 1, Антін Кичун в Підлужи 1, о. Іван Волянський в Краківци 5, Телїшевська в Бібрці 1, Іван Мерунович у Львові 3, Б. Літинський в Коломиї 2, о. Юліян Гумецький в Любели 4, Іван Літинський в Мужиловичах 5, Е. Туна в Чорній 3, Антонїна Синиця в Перемишлянах 2, Володимир Войчак в Осталовичах 2, М. Бунт в Осталовичах 2, Маруся Кекишівна в Дусанові 1, Анна Дицьків в Рожневі 1, Іван Лесюк в Рожневі 50 с, А. Бакун 20 с, П. Лесюк 20 с, Гр. Лотоцький 20 с, инші парохіяне в Рожневі 1·90 с, Евг. Сїлїнська 60 с, Мир. Сїлїнський 40 с, Оля і Казя Сїлїнські 20 с, о. С. Онишкевич в Хишевичах 10 К, А. Кміцикевич у Львові 3, о. Володимир Венгринович в Наконечнім 3, о. Михайло Баричко в Бедриківцях 6 — з бльочків —, Ілїя Кукурудза в Лапшині 1, Філїя Товариства педагогічного в Збаражи з концерту 40 К, Ігнат Дубовицький в Лисци 2, Оля Гоцька в Радимні 10, о. Іван Скрипчук в Підяркові 2·60, Оля Пристай в Коломиї 15, Василь Пасїчняк в Дзвинячи 1, Мар. Гоцька в Пинянах 4, о. Михайло Корняк — складка на вінчаню С. і Ст. Гнатойків з Вербиці пов. равського 14·30, о. Ізидор Копертинський в Перемишлянах від парохіян 10, Вас. Криса в Піддубцях від П. Гнатейка 7·50 о. Григорий Ковч в Лисівцях 13, Евг. Бартош в Підлипцях 10, Антін Городиський в Дзвиняччи 2, Александер Серойчковський у Львові о. Михайло Клюк в Зарудцях 6, В. Скрентович від читальні Просьвіти в Желибцях 1·40 від читальні Просьвіти в Кунашові 1·60, Я. Миколаєвич в Тернополи 1, той сам від учеників IV кляси вправ 3·40, Стефан Чесник в М куличиній 5, о. Теофиль Бобикевич у Львові 10, Александер Сопотницький у Львові 1, о. Петро Андрейчик в Мякиши новім 1, Р. Фицалович в Швайкові 4·50, а то від себе 2, а 2·50 від Гриня Чорного, Брацтво церковне і читальня Просьвіти в Долпотові 8, Кость Пекний в Отинії 1, о. Симеон Смулка в Угринові 21, о. д-р Василь Левицький в Сокали 10, читальня Просьвіти в Махнові 14·14, в тім від Дмитра Чорнобая, Василя Луня, Трофима Карпа, Єрина Стефана, Степана Дмитра по 1, від Стефана Боднара 0·70, Михайла Сташка, Гриня Перетятки, Ілька Сташка, Петра Гриба, Михайла Шелепила, Ілька Сверида, Нестора Боднара, Онуфрия

Боднара, Гриня Сверида по 0·20, Стефана Курила 0·14, Івана Братейка 0·10, Михася Степана 0·10, Івася Братейка 0·10, Семка Степана 0·20, Константина Гайдука, Леська Лещишина, Гната Боднара, Максима Цутара по 0·20, Костя Сверида, Івана Головки і Івана Таранько по 0·10, Леська Путара 0·20, Івана Карпа 0·20, Івана Мицишина, Онишка Труша, Трохима Карпа, Костя Гайдука, Гриня Перетятка, Михайла Степана, Івана Братейка, Дмитра Степана, Матвія Дмитрушки, Гриня Степана, Дмитра Боднара по 0·10, Гната Путара і Ореста Дмитрушки по 0·20, — о. Дмитро Гузар в Завалові 50, з того сам 28 а Брацтво церковне 22.

(*Дальше буде.*)

Жертви на купно дому для руської селянської бурси в Залїщиках від дня 1. серпня 1907 до дня 1. марця 1908 (зложили в коронах): п. Наталія Стернюкова 1, з пушки на „Бесїдї“ 26·26, Михайло Приймак з Надвірної 1, з двох аматорських вистав театральних 24·34, добровільні жертви з нагоди представлень театральних 5·70, Никола Колопенюк Блищанка 90, Никола Древницький з Гаврилівки 1, Антін Васильців з Залїщик 1, дохід з аматорської театральної вистави в Тлустім 21, д-р І. Калитовський і о. В. Яворський 13, від незнакомої 1, о. К. Козловський з Устечка 80, о. Капустинський з Мельниці 10, Лукія Темницька з Дзвиняча 9, о. І. Рудницький з Торського від себе 15, а від громади Торське 20, п. Матвійчук зі складки на весїлю в домі о. Ковча в Лисівцях 12·40, складка учителїв в часї окружної конференції в Залїщиках 12·50, о. М. Баричко з Бедриковець 25, о. Яворський з Колодрібки вмісто вступу на концерт 4, п. Дидинський надінжінєр 10, Людвик Клапоущак з Балинець 10, Левандовський з Бедриковець 1, Ю. Мартинюк зі складки 13, Боцюрків з Тлустого 10, Олена Ляхович з Тлустого 10, Момот з Кракова 1, С. Фодчук з Тучап 2, зі складки 1, Мартинюкова з Новосїлки Костюкової 10, о. П. Ілевич з Кулачковець 12·50, складка в домі о. Чайковського в Мишкові 2·68, п. І. Сташкевич з Касперовець 1·38, о. Лукашевич з Задубровець 2, о. П. Фльорчук з Дуплиск від себе 3, а від парохіян з Дуплиск 14·60, громадяни з Касперовець на руки о. Білоруського 25, о. М. Каровець з Миловець 2, о. С. Ломницький зі Садок 5, Народний Дім в Борщеві 50, о. М. Ліщинський з Лятача 10, о. Чайковський з Мишкова 7, парохіяни з Мишкова 3, громада Добровляни 20, п. Іван Стернюк, купець з Черновець вмісто сьвяточних желань 5, п. Стефан Янович з Тарнобжегу 3·80, семинаристи залїщицькі з коляди 42, о. Боярський з Новосїлки 4, Семен Піхлик від громадян з Блищанки 1·40, Василь Дяків з Залїщик 5, М. Глинський з Залїщик 2, читальня Просьвіти в Дзвинячи 10, Братство церковне в Тлустім 18·22, Стефан Кличук зі ст. Залїщик 3, о. П. Савицький зі складки 6·32, д-р В. Охримович 2, громадяни з Ангелівки через о. Курпяка 3·47, о. І. Рудницький через о. Туркевича 3, с. сов. Кушик з Ольховець 10, о. І. Коцик з Щитовець 5, п. Іван Полїпчук з Волчковець 2. З виказу видко, що лише деякі громади повіту залїщицького зложили лепту на свою бурсу. Просимо сьвідомих наших людий з тих громад, які доси не дали анї сотика на дім бурси, зарядити складку, бо 1. мая маємо платити велику рату на покритє позички а в касї не маємо на сю цїль навіть 100 К. — *Виділ.*

Зубкованє дїтий

спричинює многі хороби. Полекшою для таких є SCOTT'A EMULSION. „Scott“ побуджує апетит, додає сили і здоровля і дає дїтям білі і сильні зуби. 28

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A ліків.

Scott'a Emulsion

смакує добре і солодко, що всї дїти радо заживають, воно упорядковує травленє, успокоює нерви і спричинює так у дїтий як також родичів, супокійні, неперивані ночі.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 с.

До набутя у всїх аптиках.

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 13. ІІІ. о. Евген Монцібович, Паушівка; Ольга Попович, Перемишль; д-р Еміль Савіцкий, Тернопіль; Петро Матковський, Ганьковичі; д-р Михайло Луцький, Надвірна; Г. Геіндріх, Відень.

Розвязка шахової загадки ч. 3.

Розвязок на загадку 3 прислано 163. З того 155 важних а инші або зле розвязаних або надісланих на невідповідних картках.

Першу нагороду виграв через льосованє Вп. Винкентій Бережницький академік з Новиці а другу нагороду виграла Вп. Ачна Флюнг зі Самбора.

Загадка ч. 4.

2, 3, 4, 5, 6, 7.

В місци кождого числа прийде буква така,
Щоб на цїлість дала нам людину
Яка трудом своїм, зготовляє нам всїм
Хлїб насушний на кождую днину.
2, 7, 4, 10, 11.
Тут ся зложить слово, уживане в мові
Залюблених двоїх, яким називає
Дївчина хлопця в листї і розмові,
А в народній пісні оно все лунає.
9, 10, 11.
Сесї три букви кінчать назвиск гук*)
Зложене з них слово зовесь також бук.
6, 3, 8, 9, 10.
Послїдних пять букв утворять назву
Річки, що в кождім селї ї знають
Наші газдині, які коб здорові
Місять в тім тїсто і дїти купають.
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 11.
Від один почавши біжучим порядком
Зложіть так числа, щоб не повтарялись
А в розвязцї вийде герой-вождь великий
Яким в Українї усї величались.

Розвязку належить надсилати на картках виданих „Сокільским Базаром“ серия VI картка Герб ціна 20 с. впрост до „Сокільского Базару“ до дня 31 марта с. р.

На инших картках надіслана розвязка є не важна. На 1 нагороду призначує ся 10 К на другу 5 К в товарах.

„Сокільский Базар“ у Львові ул. Руська ч. 20.

*) много.

Надіслане.

„Інститут Зандерівський“ читай оголошеня на 4 сторонї. 282 2—6

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 39 6—?

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство 178

Осторога!

Від якогось часу появили ся в торговли так з огляду на материял як також з огляду на виконанє менше вартні гумові обцаси, які наслїдують мною заступовану фабрику „ПРОВОДНИКЪ“ в Ризї і правно охоронену марку **зьвізду.**

В цїли уникненя конфліктів роблю уважними всїх покупнів тих гумових обцасів, що така продаж входить вже в право марки „ПРОВОДНИКЪ“ — так що кождий купець через спроваджуваннє таких обцасів виставляє себе на судову відповідальність за нарушенє марки, а о вислїдї нема сумнїву.

Крім того звертаю ще на се увагу що всї правдивої росийські „ПРОВОДНИКИ“ гумові обцаси є на оборотній сторонї означені **червоною** осьмогранною зьвіздою з росийською написею „ПРОВОДНИКЪ“ разом з обіч поданою маркою.

ПРОВОДНИКЪ

Герман Гірш, Відень

VII. ул. Шотенфельд 92.

310 1—1

Копериницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує як найскорше і найдешевше

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

УЧЕНИКА з увінченою II кл. шкіл середних приймє коріння торговля ІВАНА БОРИСА в Перемишлі. 337 1—6

Потребую зараз ученика з IV або V класи гімназ. для ученика приватиста з I. класи гімназ. на село. Н. Підгарко, парох в Дідилові почта Яричів. 330 3—3

Русин промисловець літ 35 з маєтком 60.000 кор. шукає осїлої дорогою товаришки життя з вкладкою 20.000 корон. Письма з фотографією просить слати на адресу: Іван в „Комісово-торговельним Домї“ у Львові (Народна Гостинниця). Дискреція запевнена. 328 3—3

10 спосібних аґентів приймє зараз „Перший руський комісово торговельний Дім“ у Львові (Народна Гостинниц.). 327 3—?

Відновляє, золотить іконостаса і прч. найлїпше і найсолїднїше різбарська робітня Евст. Щуплаковича, Львів, Шпитальна 38. 4 е Склеп, ул. Руська 20. 12—?

Одинока руська ЛІТОҐРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 86—

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

заложена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Біднїйшим громадам дає на рати. На жадане конторися і ціна безплатно. Кореспонденція руська. 144 15—20

„Дзвінок“

одинока гарно ілюстрована часопись для наука і забави для руських дїтий, молодіжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакції і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Кружок правників у Львові продає скрипта до першого і другого іспиту, **купує** старі правничі книжки, підручники і скрипта **за готівку, посередничить** в випускуваню їх. Звертають для своїх членів в фінансових ін титулах, у Львов. Панів адвокатів, нотарів і т. д., **поручає** солїдних мундантів, кореспондентів, конїтів і в. Зголошеня листом приймає ся на адресу: В. Цимайло Кульчицкий ст. пр. Львів, Супінського ч. 17, к особисті від год. 3—4 в льокали при ул. Кохановського го ч. 1 d. 1—3

РУСЬКА ФАБРИКА І ЦУКОРНЯ ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Баторого ч. 10 і ул. Жовківска 61

поручає **знамениті пампушки по 4 кр.** 18

ТОРБАН музична накладня Львів, ул. Вронов ська ч. 8, видає і висилає всїлякі творн на фортепян. пісні сольові та хоральні. Катальог даром. 0—10

Дві машини

до писаня марки „Yost“ одна з польским друга в руським письмом, цїлком нові, неуживані, низше ціни фабричної оказийно до проданя, евентуально на рати. Відомість: Максиміліян Лібінґер, Львів, Ягайлонська ч. 7. 286 6—6

Подешевів смалець

дише в торговли Леонарда Соневського, улиця Баторого ч. 9, Львів. 248 6

Пасїка на продаж!

В Старім селї побіч Львова на продаж добре перезимована пасїка. Ближші інформациї і услівя подає до 20 марта с. р. Ст. Журавківский в Раранчу Буковина. 314 2—3

НАДЗВИЧАЙНО ДЕШЕВО!

Зелїзні ліжка з матерацом пружиновим ковдрою і подушкою за 40 корон, комплетні уряджені стильові: спальні, дальні, покої мужеські, люксусові меблї, зелїзні ліжка, можні і дитячі — **поручаємо на найдогіднїйших оплатах без підвисшеня цїн.** Всї меблї в виконані у власних наших робітнях і лише найлїпшої якости. У великім виборі дивани, хідчики, тортарни ґірачки, стори, ванни ліжка, копики, кождри подушки однорічні в пірю, простирадла і пошевки. Матерацы чисто волосяні від 25 корон, матерацы пружинові і т. д. поручають

ШУСТЕР і Точиський

Львів, ул. 3-го мая ч. 5.

341 1—10

У Львові

при ул Романовича 3

(ріг ул. Фредри і пл. Академічної)

(телефон 1020) отворено перший в краю

Інститут Зандерівський

під фірмою

Доцента Д-ра А. Ґабришевського і д-ра Войтковського.

Лїчнича механічна апаратура в славні порушувані електрикою апарата Д-ра Зандера в Штокгольмі.

1) Запобігає против чахотки і шкідливих наслїдків сидячого способу життя т. в. гастрин, анемій кішок, гемороїдів, вапнення жил і т. д.

2) Лїчить: хороби серця і жил, астму і розширене легких, болї желудка і кішок, ревматизм і артритизм отлість і хороби нервові, безсонність, болї голови і т. д. побіч него

ЗАКЛАД ОРТОПЕДИЧНИЙ

в яким лїчить ся: всякі вбочена у будові тїла, малий зріст, горби і скривлена хребетного стовпа і карку, ніг, бедер, болї ставів і мязнів. Виріб горсетів, пасів на пропуклину і черевних. 231 8—?

Купелї в горячім воздусі.

Берім ся до дїла!

Галицький Сойм заборонив покривати дахів як гонтами так і соломою а наказав крити лише цементовими дахівками або бляхою. Рівночасно постановив Сойм, що кожда громада мусить мати свою власну фабрику цементових дахівок, а як котра громада не буде її мати то там буде закладати Видїл краєвий свої фабрики. І сей вже взяв ся дуже енергічно до дїла і в богато громадах позакладав вже свої фабрики цементових дахівок.

Люде не давайте ся визискувати а беріть ся самі до дїла і закладайте собі сам фабрики цементових дахівок, бо сей виріб приносить річни найменше около 3000 корон чистого доходу.

Як кому самому за тяжко брати ся до сего підприняття то най шукає спільників і разом до праці а напевно доробить ся маєтку.

Тож пишіть всї і радьте ся Комісово-Торговельного Дому в Коломиї а звідти Вам охотно не жадаючи ані сотика відпишуть і щиро порадять. Адреса така: 236 4—5

Комісово-торговельний Дім в Коломиї.

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Куно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних

Продаж льосів на сплати ратами після офіціяльних курсів в дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовлення приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

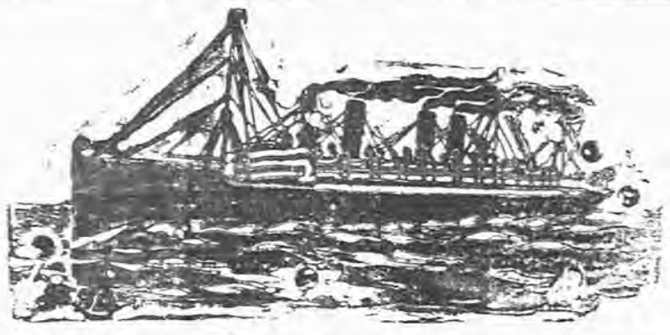

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Япону, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий викониє душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Овочеві деревця

лише шляхотні, найлїпших родів, з добрих відмін зі шкілки дібр Диків, веденої понад 40 лїт. До продання у великій скількости по дуже низьких цїнах.

Ціна штуки: від 2—4 лїт 60—80 сотиків 4—6 лїтні 1 корона, старші родючі вже овочі К. 1·50—2

Всїлякі замовленя і корреспонденцию полагоджує відворотно 311 3—6

Михайло Кубіца, Тарнобжеґ

Цїнники на жадане оплатно і дармо.

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руского Товариства Педагогічного, під редакцією Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові

ШКАРПИТКИ від 40 сот.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґаляптер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіта“).

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краваток, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, росийских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на цигарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто прибути, тому висилаю жаданий товар та попередним надісланю готівки або посилкою, — бели не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір бімутерії.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·[illegible]	5·[illegible]	10 30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10 50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10 50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9 20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11 50†
Рави руської	7·10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9 25	10 10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	8·25	5 30	9·35м
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	3 45	8·25	2·45	7 0[illegible]	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7 20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7 00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10 45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	8·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9 05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·18	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·55	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі инше в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята від 5 до 10/8 ще день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецкий) Коперника ч. 9.

Ч. 58. Львів, субота 14. н. ст. (1 ст. ст.) марця 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 28. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО"

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсерату або за ві місце в рубриці „Надісляне" по 60 с. — Подяки і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати вносити у Львові.

Поважна небезпека.

Історія нашого шкільництва, відданого перед 40 літами в управу польської едукаційної комісії, названої краєвою радою шкільною, се справдішна мартирольогія нашого народу.

Народ наш, що колись мав свою високу культуру, у всякім разі вищу, ніж її мали найблизші сусіди, народ, що рвав ся і рве ся до сьвітла і з остатного тягне ся на власну школу, той народ дійшов за 40 літ польської опіки до того, що тепер ледво третю часть має між собою грамотних, а й то більше завдяки власній праці та заходам наших просьвітних товариств, ніж завдяки публичній школі.

Не будемо пригадувати факту, стілько разів уже стверджуваного, що перед настановленем краєвої ради шкільної було в нашім краю більше народних шкіл руських ніж польських. На сім фактї, що врештї давно вже належить до минувшости, ще й нині польські газети і сьмілійші польські політики, що не уважають за потрібне числити ся з правдою, всупереч навіть урядовим справозданям краєвої ради шкільної опирають байку про більше число шкіл руських від польських; а голосять ску байку сьвідомо лиш на те, щоби сьвітови пускати тумана, що ось як то польська власть шкільна дбає про руські школи. Особливо за 10-літного всемогучого панованя п. Бобжинського, котрий обняв провід найвисшої краєвої власти шкільної з тою програмою, щоби „сім мілїонів галицького населеня як найскорше почуло себе Поляками", дійшло у нас до того, що тепер є в краю значно менше народних шкіл руських ніж польських (остатне справозданє кр. ради шк. виказує 2383 шкіл польських, а 2144 руських), та й то лиш на папери, бо в дійсности від давна вже не маємо анї одної руської школи, лиш самі утраквістичні, в котрих головною, а ліпше сказати, єдиною цілию науки є, щоби руські дїти научили ся poprawnie wyrażać się po polsku та щоби „почули себе Поляками".

Сю польонїзацийну тенденцию унято в як найдокладнїйше у всїх подробицях обдуману систему. Їй відповідають і наукові пляни, зладжені для двох типів народних шкіл, і шкільні книжки, навіяні аж до шовінізму narodowym duchem і уложені однаково для Мазурів від Вадовиць і Хшанова як для Русинів від Турки і Косова, і метода науки і уладженє справ учительства та учительських семинарий. Вплив громад на школу і на шкільні справи майже цілком знївечено; громадам лишено самі тілько обовязки без нїяких прав. Позбавлені права вибирати учителя для своєї школи, громади в безсильности своїй безрадно мусять придивляти ся польській гакатї накинених їм учителїв, котрі вже велику ласку оказують, коли хотять від дїтий учити ся руської мови. Учителї не тілько без перешкоди велять руським дїтям писати, учити ся, сьпівати такі річи, як прим. „Kto ty jesteś? — Polak mały", але й безкарно заборонюють руським дїтям молити ся в школї по руськи, ба навіть по руськи розмовляти з собою не то в школї, а й поза школою; водять руську дїтвору до костелів, хоч нераз церков мають під боком; явно висьмівають руський обряд і церков та позваляють собі всілякої иншої наруги над руським народом. Були би се річи неімовірні, коли би не були стверджувані майже що днини новими фактами.

Мийські, а особливо маломийські громади довгими роками даремно добивають ся затвердженя ухвали на заложенє руської школи, хочби лиш одноклясової десь на передмістю. Сїльські громади нераз будують величаві поверхові будинки на поміщенє переповнених шкіл, але нїякими заходами не можуть допросити ся зорганізованя руської 4-клясової школи, бо шкільні власти кладуть за услівє заведенє польської мови викладової і в найлїпшім разї згоджують ся лише на якусь провізорию, позваляючи учити в 3-клясовій школї по плянам 4-клясової та дожидаючи слушного часу, коли громада змякне і пристане на польську викладову мову або коли при помочи староства вийде в громадї хрунівська рада, котра сама нїбито зажадає зміни викладової мови на польську. За те перемінюванє руських шкіл на польські управляє ся всякими можливими способами, навіть без уваги на те, чи така переміна має бодай якийнебудь позір правної підстави. Досить, щоби учитель, котрий не знає руської мови, самовільно повчив в руській школї рік чи два роки по польськи, а вже школа ipso facto стає раз на все польською.

З другої-ж сторони, щоби „хлоп" не пхав ся в пани, значить, щоби не закортїло його пхати ся до середної школи, то навіть до польських 4-клясових шкіл мийських не принимають дїтий „замісцевих", — в практицї: лише руських.

Хоч не можна сказати, щоби ся польонїзацийна система в народних школах могла похвалити ся навіть по 40 літах якимись позитивними успіхами, то за те має вона кольосальні успіхи негативні. Нашого селянина вона не польщить і не спольщить, але не дає йому просьвітитись, утримує його в темнотї і, що за тим іде, в нуждї.

Що на цїлім просторі нашої великої країни не маємо анї одної руської школи господарської, ремісничої, фахової, промислової, о тім злишно й згадувати.

В учительських семинариях, де утраквізм зведено до пустої фрази, і в середних школах польонїзацийна система має далеко лекшу роботу ніж в народних, бо не потребує витрачувати енергію на борбу о викладову мову, не потребує числити ся з невигідною у всякім разї контролею живучих на місци батьків і має терен вузший і рівнїйший. Тим то й польонїзацийна робота буяє тут без стриму, а її успіхи — розуміє ся, теж негативні, бо позитивних і тут нема — є попросту застрашаючі.

Тут майже вся її енергія звернена головно в той бік, щоби руській молодїжи заперти дорогу до висшого образованя. Вже при вступнім іспитї до I. кляси нищить ся її відстрашаючим для батьків способом; а опісля переслїдує ся її так, що звичайно ледво десята часть принятих до I. кляси кінчить школу. Таким чином, коли давнїйше в гімназиях східної Галичини навіть в 8. клясї руська молодїж мала чисельну перевагу, тепер виходить з гімназиї не більше як 3—5 Русинів.

Але навіть ся величезна шкода, яку наш народ безпосередно терпить через польонїзацийну систему теперішної галицької школи, є нїчим в прирівнаню до тої, яку приносить нам посередно ширена теперішною школою деморалїзация. Широко розводитись над сим не будемо, бо ми вже нераз основно виказували сю хибу теперішної школи; а й польські дневники — розуміє ся, з троха иншого становища — вказували, особливо коли свого часу прощали п. Бобжинського, на той деморалїзуючий вплив школи. І не може він бути инший, скоро школа покладе собі за головну задачу виховувати не: добрих, характерних людий і аж в другім ряді добрих, характерних Поляків чи Русинів чи Нїмців, а виховувати: передовсїм добрих, хочби безхарактерних Поляків (чи Русинів).

Хто винен тому небувалому заостреню національних, а почасти і соціяльних антагонїзмів в краю? Хто винен тому нехтованю законів і прав із сторони „власть іміючих" і взагалї сильнїйших і тій загальній зневірі у всяку справедливість, тому недовірю слабших до закону і власти?... Школа, котра виховала майже цілу теперішну суспільність!

Тут загрожені не лиш наші руські національні, культурні і економічні інтереси, але і інтереси загально-краєві, соціяльні, людські.

І ось нашим верховодам галицьким за мало ще таких успіхів теперішної системи шкільної. За мало їм розширеня компетенції краєвої ради шкільної, до чого зітхав уже п. Бобжинський; за мало їм, що по п. Бобжинськім провід галицького шкільництва обняв спершу de facto, а тепер уже й формально його alter ego п. Дембовський. Ото вже зараз з іменованєм п. Дембовського розійшла ся чутка і уперто утримує ся й доси, що: галицька краєва рада шкільна має бути в найблизшім часї відлучена від намісництва, одвічальна буде лише перед соймом, а п. Дембовський остане її президентом, наче галицький міністер просьвіти, остілько висший від австрийського міністра, що неодвічальний перед австрийським парлямент ом.

Не входимо в те, чи се має бути дальший етап до відокремленя Галичини чи асекурация на випадок якої несподївани; уважаємо навіть здїйсненє сеї чутки за противне основному понятю о неподільности державної власти на цілій териториї держави і тим самим за неможливе в новочасній державі. Але ми так уже навикли до всяких несподіванок в Австриї, в тій країні неімовірностий, що уважаємо за потрібне заздалегідь остерегти нашу суспільність і наших послів.

Наші посли повинні не тілько запитати у Відни, що є на річи, але й рішучо запротестувати, коли би справдї заносило ся на щось подібного, і то в интересї не тілько руської народности, але й цілого краю і держави.

Зокрема-ж в національнім, культурнім і економічнім интересї нашого народу пора вже нашим послам енергічно зажадати від правительства того, чого наш народ від давна домагає ся прилюдно на всїх вічах: поділу галицької краєвої ради шкільної чи то утвореня при нїй окремої секциї для справ руського шкільництва.

Атже вихованє власних дїтий се найсьвятїйше право кождого народу. Навіть Чуваші і Буряти жадають власної школи. Поляки справедливо обурюють ся на насильства, яких зазнають їх дїти в Прусах і в Росиї. А ми в конституційній Австриї, де основні закони конституциї виразно признають кождому народови право на національну школу, зносимо так варварську винародовлюючу шкільну систему, що, хоч не осягає своєї властивої цїли, але утримує наш народ в темнотї і нуждї та деморалїзує наші поколїня.

Жаданє окремої секциї в кр. раді шкільній є тим більше оправдане, що таке або подібне уладженє управи шкільництва мають уже давно Чехи, Морава, Словінці в Країні та Буковина. Не вжеж півтретя мілїонови нашого народу не належить ся по божим і людським правам те саме?

Справа подїлу кр. ради шкільної мусить бути поставлена на чергу актуальних, пекучих справ нашої політики, бож є вона одною з найбільше пекучих потреб наших, і національних і культурних і економічних і соціяльних.

Польська камариля в віденськім двори.

Вчора донесли ми за ц. к. коресподенційним бюром про сцену між послом Романчуком і президентом делегациї Фуксом, котрий в ординарний спосіб силкував ся спинити голову українського клюбу від наклеймленя польської двірської камарилї, тенденційно і ложно інформуючої корону про польсько-руські відносини в Галичинї. Доповняючи наші вчорашні реляциї і уваги, подамо нині за стенографічним справозданєм инкримінованї уступи промови п. Романчука, та ще раз повернемо до meritum справи, яка — на нашу думку — має вельми серіозне політичне значінє.

П. Романчук говорив між ин. таке:

„Недавно говорили в австрийській раді державній про камарилю, котра на двори киринить. Шеф тодїшного правительства заперечив істнованє такої камарилї. Не знаю отже, чи вона істнує чи нї, одначе на те, що Корона все ще дістає неправдиві информациї, маю знаменитий приклад. Після газетних звісток мав цїсар по останнім делегацийнім принятю дня 26. лютого, супроти одного галицького делегата..." (*Президент переривае*) „При тій нагодї мав цїсар висловити своє вдоволенє з приводу того, що галицькі вибори спокійно пройшли та дали добрий результат. Якби информациї були згідні з правдою, то вони мусїлиб подати, що галицьке краєве правительство перевело ті вибори в тенденційний і сторонничий спосіб, надужитями і протизаконностями, наслїдком чого Русини замість належних 46 та сподіваних 35 мандатів дістали лиш 21 мандатів". (*Перериваня президента*).

Що п. Романчук, говорячи про неправдиві інформациї, удїлювані Короні, влучив у болюче місце польських двораків та поцїлив у саму суть справи, на се доказом іритация християнсько-соціяльного ступайка кола польського, президента Фукса. Про те сьвідчить також голос посторонної чеської „Union" та заінтересованого польськошляхотського „Przegląd-y". Чеський орган, осуджуючи ординарність і грубість п. Фукса, пише: „Що порівнанє зі штанами й чобітьми було вповнї невмістне, про те нїхто не сумнївав ся, навпаки — всї слухачі годили ся на те, що той чобіт був відповідний до штанів, хочби навіть пан Фукс мав на думцї якийсь иньший чобіт (sic!)" — А добре вихований „Przegląd" доволї незручно скриває свою злість на виступ п. Романчука поза слова догани на грубість президента тих делегаций, які доси зберігали „формы дистинговані і витворні"; товчок до заяви нашого посла „Przegląd" добачує в

Листи з Парижа.

[Конець.]

23. сїчня. От і знайшла я собі вкінци хату. Іду улицею і читаю вивіску: „покій умеблюваний". Входжу до камяниці: камяниця чиста, порядна, з великим чистеньким подвірєм. Вдова по офіцері віднаймає одну комнатку. Комнатка маленька, але гарна, чиста, старанно обставлена. Вікно виходить на подвірє, але воздуху богато, бо подвірє велике і дуже-дуже чисте. При тім на першім поверсї, отже й не булу потребувала високо спинати ся. Сама газдиня дуже симпатична. Слуги не тримає, сама всьо робить і менї радила лиш раз на тиждень казати собі порядно поспрятувати, а врештї самій обслугувати еебе (до чого я й так навикла). Мене се тїшить, бо значить, якась скромненька собі особа, хоч і не бідна. Показувала менї цїле своє помешканє; має три комнати (крім сеї, що віднаймає) і кухню; всьо прегарно уладжене і чистенько утримуване. Запрошувала мене, щоби приходити до неї вечерами на балачку, а, коли схочу, заграти також на фортепянї. За комнату буду платити 40 фр. місячно. Вже нині перенесла я собі троха книжок, а завтра заберу ся сюди з усїм.

Тут дуже часті і наглі зміни температури, а до того сильні вітри. А що найважнїйше, то мрака, така густа, що нераз на кілька кроків нїчого не видно, аж дивити ся не годен, бо в очи лїзе, а в грудях пече мов огнем. Алеж бо й диму повно з угля, бо скрізь палять углем, а й трамваї є тут крім електричних і кінних та автомобілевих також парові, опалювані углем; а ще й бензинового чаду з автомобілїв так богато, що аж тепер розумію, чому тут і доми всї такі чорні і хідники і дороги. Я-ж мию руки по кілька разів на день, а вода все чорна; тепер уже й лице мию кілька разів на день. Хустки до носа треба що хвиля зміняти, бо чорні мов саджою замазані.

Кілька днїв тому був гарний час; от і пішла я до Люксембурського парку, куди часто заходжу відітхнути сьвіжійшим воздухом, тим більше що й близько маю з своєї хати. Що-ж там за колєкция дрібної дїтвори! І в пеленках на руках або у візочках і такі, що самі бігають; чиста виставa дїтий. Одні з няньками, другі з мамами. А що за строї і у дїтий і у мам і у бон (довгі чорні пелєрини, з заду від шиї широчезна кольорова стяжка, спущена аж до землї, на голові білі серпанкові гуфровані очіпочки). Мами повистроювані сидять з роботами або книжками, а дїти грають ся найрїжнїйшими способами. Доброї пів години придивлялась я дїтворі, та ще жаль менї було йти домів.

Ще одно приходить менї на гадку: які тут дивні похорони! Караван зовсїм скромний, трумна прикрита все чорним або білим сукном і обложена цьвітами (цьвітів тут взагалї дуже богато і не дорогі); за караваном ідуть мужчини, за ними жінки; з заду їде омнібус (як у нас повози). Дуже часто бачити можни лише караван, по переду нього шестеро людий похоронної прислуги, а за караваном зараз їде омнібус з людьми. Сьвященника доси я ще не бачила на похоронї.

Та ще признаю ся з одною моєю фантазиєю. Пізналась я з одною студенткою з Варшави. Вибиралась вона на прогульку до Нїци та й мене зворохобила; ми мали разом їхати, бо я набрала великої охоти. Тілько сїдай та їдь, не застановившись, куди і як. Але прийшла розвага обчислити всьо: 16 годин їзди поспішним поїздом, 24 годин особовим; 104 фр. білєт там і назад у звичайній порі, а тепер в карнаваловий час майже два рази тілько... От і розгадалась я, бо й кошт за великий і страта часу велика. Нехай иншим разом, коли вже сама запрацюю, щоби собі зробити таку приємність...

23. лютого. Від 25. сїчня я вже в новій хатї. Харчую ся на наш лад. Снїданє, підвечірок ладжу собі дома; на обід (розуміє ся в полудне) ходжу до реставрациї. Поки вибрала собі одну, ходила я пробувати то в тій то в сій. Між иншим була я раз в реставрациї англїйського товариства. За обід, дуже добре приладжений, платить ся там 1·75 фр.; а коли вписати ся в члени тов-а (3 фр. річної вкладки), то обід коштує лиш 1·25 фр. Але там чує ся лише англїйську мову, і се мене знеохотило. Остаточно опинилась я в одній скромненькій студентській реставрациї, „росийсько-польській", де їдженє зовсїм незле, а дуже дешеве, бо за франка маю зупу, якесь мясо з огородовиною і компот. Лише харч троха монотонний, длятого часом іду до дуже порядної французської реставрациї, де їм уже смачнїйший і вибагливійший обід за 1·75 фр. Від часу до часу ладжу собі обід сама дома: куплю кусник мяса за 50—60 сант., зроблю собі бефштик, якого у нас я нїколи не їла; до того молоко, кусник сира і яблоко або помаранча, і маю знаменитий обід, а часу при тім не трачу більше, як на хід до реставрациї. Яйця, молоко, хлїб приносять менї до хати. Коли рано встану, застаю вже всьо під дверима на рогіжцї. Таким способом я справдї на хату і харч не буду видавати місячно більше як 100 фр.

От я несподївано познакомила ся з кількома землячками. Якось раз вибралась я до одної знакомої студентки Московки, щоби разом піти на обід; а що вона живе на 5. поверсї, то й післала до неї иншу, а сама ждала на долинї. Дивлячись на число дому, агадала я собі, що мабуть тутки живе Ярослав Федорчук (той, що часом пише в паризькім Европейськім Курієрі, а я, їдучи до Парижа, на всякий випадок записала собі його адресу). Питаю готелєного, чи він знає п. Федорчука. Той доніс йому о тім, а через Московку довідав ся Фед. мою адресу і от—несподївано д. 9 с. м. прийшов до мене. Пізнїйше привів єще й двох малярів: Українця Северина і галицького таки Русина Бойчука (сього я вже давнїйше пізнала, стрївши ся з ним у сьвященика в Тюдеві під Кутами). Опісля прийшов до мене ще й знаний у Львові різьбяр Паращук, що живе тут на студиях. Всї жваві, веселї, дуже симпатичні хлопцї. Д. 20. с. м пішла я відвідати робітню наших молодих малярів. Бачила богато їх шкіців та на жаль на малярстві не розумію ся, а на вітер хвалити не умію.

Приходить менї на гадку написати щось про наших професорів, особливо університетських. Отже чужинцї мусять собі самі давати раду, як уміють і могуть. Професори мають тутки такий здвиг слухачів, що годї навіть вимагати від них, щоби про всїх однаково дбали. Оттак раз оден з них навіть виразно сказав про чужинців: „Хоч не лиш самі окрухи, що спадуть зі стола, можуть чужинцї збирати, алеж і не першим їм брати з полумисків". І перші три лавки все зарезервовані для Французів, а лиш в дальших могуть сїдати чужинцї. А професор передовсїм займає ся своїми, так що для чужих або дуже мало остає йому часу, або зовсїм нї. Чужинцї, кого на се стати, беруть собі приватні лекциї у ріжних професорів, щоби лїпше поступати за викладами і більше з них користати. Довідалась я, що проф. Leger, знаний і у нас з своїх симпатий до Русинів (він учить також в институтї), принимає у себе студентів кождого понеділка. От і пішла я до нього дати йому прочитати мою роботу. Показував менї руський календар з портретом Шевченка, що прислали йому з Полтави; говорив, що перед двома роками викладав про Кобзаря Шевченка (о тім ми знали і у Львові), і т. и.

1. марця. Коли у східній Европі і у нас в Галичинї лютили ся такі снїговиці, тутки було зовсїм лагідно, а часом навіть гарно, хоч, що правда, дуже змінно. Аж тепер від двох днїв справдїшна зима. Сиїг сипле, як би у нас. А треба знати, що вже ходили в лїтних капелюхах. Навіть вчера, мимо значного зимна, бачила я на викладї якусь даму в соломянім капелюсї.

Я мабуть єще не писала, яку публїку бачить ся тутки на викладах майже кождого полудня. Крім звичайних викладів, т. зв. fermé (замкнених), є також вільні (публичні), libre, на котрі вступ вільний всякому. Тоді перед університетським будинком бачить ся цїлий ряд приватних автомобілїв і екві пажів, а в університеті по коритарях шелестять шовки, колишуть ся на капелюхах струсячі пера; дами в дорогих, легеньких шовкових сукнях, ясних наче балевих огорнені соболевими футрами, сидять на скромних лавках амфітеатру поруч з бідненькими студентками і студентами чужинцями.

От ще одно, о чім я ще не писала. „Діло" даю одному студентови Українцеви, а сей, прочитавши, передає другому. Раз сиджу в реставрациї та, поки подадуть їдженє, читаю дневник. Вже скінчила і стала складати, в тім приступає якийсь студент і питає, де я купую газету, бо він українського дневника нїгде не може найти; є лиш в національній бібліотеці, та туди за далеко йому ходити. Так я і обіцяла йому все по прочитаню передавати і так роблю, а він дуже тїшить ся.

7. марця. Дуже люблю ходити до театру на пополудневі вистави (на вечірні не ходжу, бо треба би пізно вертати); се менї потрібне і для науки, для пізнаня літератури. От і в неділю (1. с. м.) вибралась я, але сим разом без білєту; а в такім разї треба звичайно бодай дві години напе

Людвик Макольондра 831 поручає свою Робітню і склад памятників нагробних з пісківця, мармору, ґраніту і статуї по приступних цінах. напротив нової брами Личаківського цвинтаря

„погоні за популярністю серед виборчої юрби, грубої і неінтелігентої"...

Та, хочби наклеймленє польської камарилї ще більше не подобалось „Przegląd-ови" і його хлібодавцям, достойним панам і дамам, безпосередно і особисто заінтересованим в інтимних містеріях будуарів, — хочби відкритє інтриґантської польської камарилї ще більше було невигідне для політичних цїлий тих самих достойних Потоцьких, Єнджейовичів et tutti quanti; — то про все те за словами п. Романчука стоїть правда. Мусимо бути вдячні нашому послови, що публично відкрив рубець тої містеріозної заслони, котра ховає за собою тайну і секрет політичного значіня Поляків у Галичинї. Вже крайна пора, щоби покінчити з тим скандалїчним системом неодвічальної перед народною репрезентациєю двірської політики інтриг, котра виторгувала для польських владик у Галичинї дозвіл і концесию на безоглядне нищенє і національну експльоатацию нашого народа. Пора розполошити рішучим виступом гніздо бесовісних інтриґантів, надуживаючих навіть посередництва політиків у спідницях для витворювання ворожого нам настрою у Відни.

З голосів преси, в справі тактики.

Вислід соймових виборів заставив наші політичні круги знов застановити ся докладнїйше над положенєм нашого народу в краю і державі і над дальшою тактикою в боротьбі за його права. Застановляли ся над сею справою наша парляментарна і соймова репрезентация, застановляєть ся наша преса. Наше становище в сій справі висловлене в двох статях, а саме в статї п. н. „Перед конференциєю наших послів" (ч. 50) і в статї посла д-ра Евгена Левицького п. н. „На поворотній точцї" (ч. 51).

Нині-ж хотїли би ми звернути увагу на становище „Гр. Голосу" (ч. 17) висловлене в надісланій статї д. М. Вуського п. н. „Повиборчі думки", а також на становище „Руслана", який крім згадуваного вже в нашім дневнику „Bandwurm-a" п. н. „Вибори до галицького сойму в сьвітлї дневникарськім" помістив також спецыяльну статю п. н. „Руські посли на роздорожу".

Автор статї з „Гр. Голосу" займаєть ся передовсім становищем своєї партиї до москвофілів, зазначуючи, що в боротьбі з ними „треба радикальний рух завернути на иншу дорогу", „треба його поглубити", що „ширенє радикалїзму, оперте на самій фразеольогії не на богато придасть ся". Розумні слова, які слїд би взяти на увагу всїм нашим партиям в загалї, а саме, щоб поглубити нашу роботу між народом, а тодї зникнули би всї ті антагонїзми між нашими партиями, які опирають ся виключно на фразеольогії.

Але зараз низше автор таки не встеріг ся тої поверховної фразеольогії, приписуючи цїле теперішне політичне положенє нашого народа тій обставинї, що „тодї, коли Поляки в найбрутальнїйший спосіб допитали права нашого народа, а австрийське правительство мовчанкою або ще й обороною Поляків одобрювало їх поступованє, тодї нац. демократичні „провідники" товкли ся в рукавичках по кабінетах міністрів, і або жебрали від них оборони від давителїв, представляючи наш нарід покірним, смирним, вірнопідданчим правительству, або перепрошували правительство, як коли з тої причини прийшло до острійшої демонстрациї серед радикальних заступників народних в парляментї".

І чи не є се фразеольогія, обчислена „ad usum" своєї партиї? Адже пос. д-р Бачинський, як член парляментарної комісиї укр. клюбу так само „товк ся по кабінетах міністрів", і то навіть мабуть також „в рукавичках", а перепрошувано не за демонстрацию в загалї, тільки за поцїленє нїчим неповинного посла, і знов між перепрошуючими був також пос. д-р Бачинський. Є се загалом характеристичне для редакциї „Гр. Голосу", що коли вона успіхи укр. клюбу використовує для своїх партийних цїлий, то його невдачі стараєть ся звалити виключно на послів з нац.-дем. сторонництва. Чи так поступають шануючі себе люде, лишаємо осудови публики — не виключаючи і пп. радикалів з сего трибуналу.

Про дальшу тактику автор статї з „Гр. Голосу" пише: „Супроти ворога треба було від самого початку вести політику беззглядну, а не стримувати обуреня народних мас. Як би так було до тепер, вороги не сьміли би і не мали би відваги доконувати на нашім народї таких ганебних експериментів, бо бояли би ся гніву народа. А так, вірячи в випробовану терпеливість нашого народа, позволять собі стригти його мов барана. Тай мстить-же ся на нас також і наша безгранична терпеливість і наша рибяча, панцизняна кров! До народа стріляють жандарми мов до стада баранів, а він — плачучи — розходить ся домів, маючи для катів лиш безсильні проклони... Нещасний народ! Тілько вже маємо жертв — Стасюка, Скочилїса, селян з Лядського, Горуцка, і найсьвіжійшу жертву в Коропци, а що на то всьо каже наш народ? Плаче, нарікає і проклинає своїх давителїв, та шукає захисту від них в австрийськім парляментї... А вони, ті вороги в давленю нас консеквентні, неуступчиві, беззглядні! Тому ми повинні переконати ся вже раз, що дотепершним способом нїчого не вдїємо, що при таких обставинах треба змінити політику і обрати иншу тактику в борбі з противником. Там де наш ворог на очах правительства в безпримірний спосіб топче закони і справедливість, в гнобленю нас уживає найбрутальнїйших а заразом найпідлїйших способів, там супроти такого ворога не можна вести „спокійної" борби, бо тодї все зістанемо побіджені, а найбільше лишить ся нам побіда „моральна". Послїдні вибори дають нам нагляний примір того. Годї себе дальше дурити, що ми політикою, веденою в „легальних" межах, потрафимо утримати ся проти брутальної навали зі сторони наших ворогів... Рівночасно з борбою в краю ми мусимо і центральному правительству у Відни сказати своє слово. Досить воно нас накормило обіцянками і назводило ся, щоб ми мали з ним панькати ся. Треба Бекови показати, що український народ не дитина, з котрою можна робити, що йому захочеть ся, та що він живцем закопати себе в могилу не дасть"!

Коротко кажучи, автор з „Гр. Голосу" стоїть на тім, що народня маса не може обмежити ся на оборону своїх інтересів в легальних границях, а рівночасно центральному правительству в Відни треба сказати „своє слово". Ми, очевидно, „легальних границь" не вважаємо „сьвятими" для народу в боротьбі о його права, але здаєть ся нам, що хто признає вагу парляментарної репрезентациї, той заки рішить ся справдї їх переступити, повинен вичерпати всї способи парляментарної боротьби; як? — се висловлено загально в згаданій нашій статї і докладнїйше в статї пос. д-ра Е. Левицького. А тимчасом замість такої постійної, справдї опозиційної тактики, тактики робленя серіозних трудностий правительству, мали ми тільки окремі вибухи, які були цїлком зрозумілим відрухом на певні провокуючі факти, але які ще цїлком не були серіозною опозициєю та які з природи річи крім хвилевого ефекту нїчого не могли дати. Так само не можуть нїчого дати нам всї ті деклямациї про „легальність" і „нелегальність", — деклямациї і більш нїчого. „So was spricht man nicht, so was thut man"..

На окрему увагу заслугує редакцийний додаток до статї д. Вуського. Ось сей клясичний взорець партийної фразеольогії найгіршого сорта: „Товариш ошибає ся, кажучи (в пропущеним місци) що із нашої вини наступила утрата одного мандату. Коли українські посли в соймі не зможуть самі навіть інтерпеляциї внести, то се „заслуга" націоналдемократичної партиї. Через її кириню перепали найпевнїйші радикальні кандидати. Націоналдемократичні посли робили на шкоду української ідеї, нац. дем. вибірці голосували на кацапських і старостинських мерзавців, щоби тільки повалити укр. радикалів, своїх вірних союзників! Як нам доносять, то і в Надвірнянщинї укр. нац. демократи голосували против т. Сандуляка а на Мандичевського. В виду такої божевільної кирині ми повинні зірвати з ними і кацапських спільників поборювати так само як кацапів".

Справдї редакция „Гром. Голосу" мабуть перша в сьвітї, що викинувши з статї нелюбе їй місце опісля полемізує з поглядами, висловленими в сім пропущенім уступі. Видно, д. Вуський сказав кілька слів правди і на адресу радикальної тактики супроти нац.-дем. сторонництва, коли се її так роз'їло, що вона з „zarałem godnym lepszej sprawy" повторила своє „ceterum censeo": „Гейже на національних демократів!" Чи редактор „Гром. Голосу" думає, що ся його робота принесе справдї якусь користь українській національній ідеї? Справдї — радикальні члени парляментарного і соймового українського клюбу повинні би постарати ся, щоб їх орган поводив ся льояльнїйше і приличнїйше супроти їх союзників в соймі і парляментї, а бодай щоб не перевертав правди горі дном, людям в живі очи!

„Русланови" лишила ся тепер потїха: „Schadenfreude". З яким злорадством винотовує він полемїку між органами укр. преси, їх власну самокритику і т. д.. щоб тільки показати, що від коли не стало в парляментї Барвінського, від тодї вся українська політика нїчого не варта. Виступить редакция „Гр. Голосу" з одним зі своїх анти-національно-демократичних „шедеврів", — він кричить зараз: „Ось вам спільна національна основа, пане Цегельський!"... Заговорив д. Вуський в „Гр. Голосї" про потребу боротьби з москвофільством, — він зараз договорює: „От в тім був справдїшнїй самообман, що нац.-демократи в „Дїлї" і в „Лїтер. Наук. Вістнику" і в Київській „Радї" (недавно М Лозинський) величали ся виробленєм політичним, а москвичів, котрим довголїтною консолїдациєю допомогли скрїпити ся і здеморалїзувати широкі верстви народні, все представляли трупами".

„Руслан" готов признати, що цїле українство нїчого не варте, що се справдї нїщо більше, як „польска інтрига", щоб тільки показати, що „пан Цегельський" і „М. Лозинський" не мають рацiї... Помістили ми статю пос. д-ра Евгена Левицького „На поворотній точцї", статю яка вказує нові, доси ще невикористані шляхи нашій парляментарній політицї, — „Руслан" не годен з нею зробити нїчого лїпшого (було бодай вирізати ножицями і подати в цїлости, то й „редакційна робота" була-б сповнена і ті нечисленні читачі прочитали би раз щось розумного!), як скарикатурувати її до того степеня, щоб доказати, що пос. д-р Е. Левицький оцїнює всю дотеперішню тактику укр. клюбу так само, як оцїнював її „Руслан" і вказує клюбови ту саму дорогу, якою йшов п. Барвінський!!! Сій справі присьвячена статя під н. „Руські посли на роздорожу".

Найперше зазначене в нїй Русланівське „ceterum censeo", що „лише в союзї з христ. суспільним сторонництвом зможуть Русини осягнути якісь позитивні придбаня" та що „такий союз був вказаним якраз для того, що до парляментарної більшости вийшло польське коло, отже лише приналежностию до сеї більшости, з підмогою христ. суспільників, полудневих Славян і Чехів можна було приневолити польське коло, щоби не ставало в поперек полагодї конечних потреб руського народу". Справдї — розоружуюча „льогіка"...

Але „на жаль" стало ся инакше. „Ідучи за окликами і напором молодих і горячих послів, і недосьвідних, молодих але загорілих редакторів, руський клюб станув на становищи критика і агітатора, оглядаючи ся на дневникарські оклики і візваня до найстрійшої опозициї. Під напором тих окликів і візвань устроєно в держ. радї дві демонстрациї, одну із сьпівом під проводом д-ра Трильовського, а другу з розбиванєм пультів під проводом д-ра Бачинського, котрі нанесли руській справі велику шкоду і підорвали значінє і становище руського клюбу. Руські посли пересь ідчили ся, що покладані надії на вїмецьких вольнодумців, а навіть на социял-демократів, їх вповнї завели, що руський клюб опинив ся посеред парляментарних сторонництв відосібненим, а хоч президия клюбу, вступаючи опісля на дорогу реальної політики, навязала переговори з правительством і центральним і краєвим, одначе не осягнула нїяких видимих успіхів як-раз задля поступованя клюбу, зазначеного концертом і розбиванєм пультів".

Як ту все тенденційно перекручено, щоб тільки поставити на своїм! Обі демонстрациї укр. клюбу приписано зовсім невірно виключно радикальним послам, а при тім перепутано хронольогию так, неначе-б переговори з центральним правительством відбували ся по обох демонстрациях, коли тимчасом друга з них була радше проявом обуреня з приводу недодержаня обіцянок, даних підчас переговорів.

При тім усїм між згаданими демонстрациями і „найстрійшою опозициєю" велика рїжниця. Демонстрациї були елементарним вибухом обуреня, не маючи на цїли нїчого иншого, коли тимчасом опозиция, до якої ми завзиваємо, повинна мати на цїли робленє фактичних трудностий правительству. Инша річ, що се становище, на якім ми все стояло, не перешкаджало нам зрозуміти психольогії згаданих демонстрацій і — коли всї наші вороги уїдали на наших послів — стати в їх оборонї, виказуючи, що ті демонстрациї анї такі „страшні", анї такі „нечувані", як се представляли наші вороги, та що в парляментах дїють ся ще й гірші річи. І сим рїжнить ся наше становище від становища „Руслана", котрий кожду хвилю, коли на наших послів нападають зі всїх боків, уважає за відповідну, щоб і від себе додати їм „кольку в бік", та котрий не мине нїякої нагоди, щоб з питомим собі злорадством не закпити з них способом пана Новіцького з „Słow-a polsk-ого", що вони „уявляють собі держ. раду неначе-б якесь віче в Комарнї або Косові і тому намагають ся примінювати там тактику комарнянську або косівську".

До справи парляментарної тактики нашого клюбу мати-мемо нагоду ще вернути. Але коли „Руслан" дурить себе чи других, що наше і пос. д-ра Е. Левицького становище в тій справі є поворотом до политики п. Барвінського, то він так зрозумів згадані наші статї, що в повнї заслугує на епітет, яким ми його, що правда, нїколи не надїляли але якого йому зовсім не жалуємо, коли він сам вмовляє в себе, що ми його зачисляємо „трохи не до ідіотів". Sit ei!

Перша думська дебата над заграничною політикою.

В середу лучила ся в думі подія великої ваги — вперше дебатовано в нїй над заграничною політикою держави. Російські основні закони державні з 1905 р. виключили заграничну політику із сфери впливів думи так, що російський міністер справ заграничних, Ізвольський навіть не входить в склад міністерської ради. В середу промовляв він в думі тільки на основі специяльного дозволу царя. Притоку до сеї промови дав правительственний проект підвисшеня теперішної царської місії в Токіо до гідности посольства та визначеня материяльних засобів на сю цїль в висоті 60.000 рублїв річно.

Отсим й не диво, що заповіджене exposé мін. Ізвольського стягнуло до думи богато послів та публики, яка обсадила щільно галєрії; по льожах богато дипльоматів а між ними японський амбасадор зі своїм секретарем.

По рефератї пос. Захарєва, який ім. комісиї буджетової запроектував вивіноване посольства не 60-ти а 50-ти тисячами забрав голос лїдер октябристів Гучков, який піднїс голоси песимістів про теперішні супокійні взаємини між Росиєю й Японією. Росия не шукає на Далекім Сходї реваншу, але боронити-ме витревало те, що має тепер. При кінци просить представителїв правительства вияснити відносини, які запанували на Далекім сходї по трактатї в Портсмут та по російсько-японській конвенциї. По промовах лївого провідника крила октябристів Капустіна, уміркованого правого Крупенського і промовляв чорносотенець Келеповський, який ще атакував російську дипльоматию, в якій ніби то ведуть перед інородци ала б. рос. посол в Токіо бар. Розен, що през. думи мусїв його кілька разів зупиняти і взивати до порядку. Відтак серед загального зацїкавленя забрав голос мін. справ загр. Ізвольський. Він заявляє, що супроти провізоричного характеру мира в Портсмут панувало і в Росиї і в Японії велике недовірє до витвореної через той мир ситуациї. Через те мусїв він шукати нових основ, на яких можна би оперти російсько-японські взаємини, а се не було неможливим, бо бувало вже нераз, що вороги ставали відтак добрими сусїдами. Основною условиною тої зміни, що обі сторони не тратять нїчо зі свого історичного стану посїданя. Через мир в Портсмут Росия не стратила нїчо, що ще недавно не належало би або не гравітувало би до Японії. Супроти того Росия може бажати мира для себе і для Японії, мимо того що тамошна публична опінія не була вдоволена з результатів війни. Економічні й політичні трактати Ротатів війни. Економічні й політичні трактати Ротатів війни. Економічні й політичні трактати Рот

дарми мають боронити. В останніх часах не проминє ні один рік, щоби в Галичині жандарми не убили хлопа. Бесідник пригадує подїї з часів виборчої реформи в 1906 році. Сього року знова приключила ся подія, котра буде в палаті обговорена. Най міністер завчасу збере материяли. Бесідник обговорює подію, доконану в Коропци.

Вкінци бесідник висказує бажанє, щоби жандарми в східній Галичині могли писати протоколи і справоздання по руськи, о скільки належать до руської нації.

По дальшій дискусії та кінцевій промові референта буджет краєвої оборони принято.

Вчера комісия буджетова розпочала наради над буджетом міністерства внутрішних справ. Референт п. Моосей. Промовляли: п. п. Гофман - Веленгоф, Шмід, Плюй.

П. д-р Адлєр (с. д.) підносить, що ціла тенденция міністерства внутрішних справ є насилєм в одних краях та безсилєм в других. Зі.обна в Галичині спосіб поступованя політичних властий все є невідповідний.

На сім наради покінчили ся. Дальше засіданє вині.

НОВИНКИ

— **Скликанє державної ради.** Про реченець скликаня державної ради доносять з Відня всїляко. Одні кажуть, що палата послів збересь ще при кінци сего місяця, другі довідують ся, що аж в першій половині сьвітня, перед латинським Великоднем, в кождім випадку лише на кілька днїв, для ухваленя контингенту рекрутів. Потім палата послів буде скликана аж в маю. А що з кінцем мая зберуть ся делєгациї, тож ледви чи звичайний буджет буде полагоджений перед закінченєм буджетової провізориї дня 30. червня.

— **Відповідь „Руслановi".** Від пос. д-ра Евгена Левицького одержали ми слїдуюче письмо до помішєня: „Руслан", реферуючи про мою статю „На поворотній точці" замічує, немовто я осудив обі демонстрациї, уряджені сього року нашим клюбом в парляментї. Ся замітка „Руслана" є рішучо невірна. Я в моїй статї не занимав ся взагалї розбором тактики клюбу pro praeterito, а мав на цїли лише висловити власні думки, якою повинна бути серед даних обставин тактика клюбу зложеного з 25 членів, коли має числити на реальні успіхи. Длятого-то і про обі демонстрациї згадав я в моїй статї лише прикладово, аби зілюструвати погляд, що демонстрациї можуть бути вказані а навіть конечні, але кождим разом мусять оглядати ся на хвилевий настрій в парляментї. Демонстраций клюбу я не міг осуджувати вже хочби з тої причини, що оба дотичні виступи українського клюбу були тілько протестом і висловом тих чувств, які викликали серед руських послів і в самій нашій суспільности заподїяні нам кривди, а яко такі обі згадані демонстрациї не можуть заслугувати на осужденє. Також і редактор п. Цегельський добре зробив, що демонстрациї клюбу представив без огляду на заміти неприхильної нам преси тай підержав протест наших послів, бо через те викликав одушевленє і під'єм духа в масах народних, що є взагалї доброю стороною всяких того рода виступів парляментарних. — Відень, 13. марця 1908. *Д-р Евген Левицький.*

— **Кацапська брехливість без кінця.** Ославлені кацапські органи „Галичанинъ" і „Русское Слово" писали, буцїм то д-р Куровець з Калуша вибраний послом до сойму при помочи польських голосів. Була се очевидна брехня, в яку навіть кацапи не вірили, а найлїпшим доказом сего отся заява, надіслана нам д-ром Куровцем: „Москвофільська преса, як „Галичанинъ" і „Русское Слово", кореспонденциями від Калуша хотять мене здискридетувати а тим самим понизити й нашу організацию, немов мене вибрали послом Поляки, хрунї і Жиди та що я приняв в наслїдок сего з'обовязане голосувати після указу Поляків і т. д. Супротив того заявляю, що се підла брехня, як всї ординарні клевети, кидані на мене москвофільською організациєю підчас виборчої кампанії на москвофільських вічах і в кореспонденциях „отъ" Калуша. При виборі на соймового посла дня 25 лютого дістав я 94 голосів, вшехполяк Рибчинський 23, а москвофіл Іван Коник 57 голосів, З 94 голосів, упавших на мене, голосувало Русинів 88 т. є. 2 голоси понад абсолютну більшість, з того 77 сьвідомих селян-патриотів, 7 руських сьвящеників, 1 Русин нотар, 2 учителї Русини і 1 урядник Русин, а крім того голосував на мене 1 Жид, мій пациєнт, 2 Німцї котрим їх вїмецька організация заказала на кого иншого голосувати або в остаточнім разї встримати ся від голосованя, а вкінци голосували 3 Поляки ц. к. урядники. Прочі польські голоси в числї 23 упали на вшехполяка Рибчинського. Зате правдою єсть, що москвофіли так при правиборах як і при самім виборі йшли рука в руку з вшехполяками і що голосували солїдарно на спільну комісию, в котру мав входити д-р Мечислав Стопецький, понадто оден виборець москвофіл член общества К. човського Кулян з Костеник вибраний кацапами голосував не на москвофіла а на вшехполяка Рибчинського. — *Д-р Ант Куровець.*

— **Характеристичне.** Пишуть нам з Бобреччини: Пожарничо-гімнастичне товариство „Сокіл" в Звенигородї розвязало ся дня 22 лютого с. м. а на його місце засновано тов. „Січ". Громадяни волять „Січ", бо в сокільській організациї добачують за мало національної ідейности. — *Т. С.*

— **Урядничі пенсиї.** В цьвітни с. р. має появитись розпорядок міністра скарбу, на основі котрого урядникам у всїх столицях коронних країв і в куратийних місцевостях буде признана висша кляса активального додатку.

— **Реформа семинарийної матури.** З Відня доносять, що в міністерстві просьвіти виладжують інструкцию що-до матури в учительських семинариях. Нова інструкция признасть деякі полекші, але не так значні, як в гімназиях і реальних школах.

— **Реформа матури в середних школах.** Вчера оголошено урядово подрібні приписи що-до іспитів зрілости в середних школах. Крім знаних вже постанов, виходить з тих приписів, що на будуче при іспитах зрілости можуть бути присутні делєгати властий та институций, котрі причиняють ся до удержаня дотичного заведеня. Також буде вільний вступ до іспитової салї родичам і опікунам абітуриєнтів. Крім того висказано бажанє, щоб іспити зрілости відбували ся, о скілько мож, в присутности цїлого учительського перзоналу, наслїдком чого наука в инших клясах має бути в тих днях занехана. Іспитованє ученика має тревати найдовше годину.

— **Як заграниця а як ми.** Пишуть нам: Сими днями одержали ми від одної більшої фірми в Харкові лист, з котрого наводимо уступ, що найлїпше осуджує нашу дїяльність і вказує на пожиточність нашої институций. Для більшого поясненя додамо, що з тою фірмою єсьмо від пятьох місяців в постійних торговельних зносинах, і що головний зміст листу є нарікане фірми на конфіскату наших товарів цензором. Уступ листу звучить дословно: „Жаль, очень жаль, тѣм болѣе, что Ваш товар здѣсь получил нѣкоторое значеніе и постепенно завоевывал себѣ мѣсто среди лучших покупателей и любителей Украйны, витѣсняя произведенія извѣстнѣйших заграничных фирм". — Так говорять в Харкові, що наші товари витискають заграничні чужі товари а в нас в Галичині, в себе, витискають чужі товари наші. Чому в нас противно? Хто відгадає? — *Тов. „Сокільський Базар" у Львові.*

— **Заграничні робітники в Данії.** З Копенгаги доносять, що на вчерашнім засіданю фолькеттінгу міністер внутрішних справ подав до відома намір виладженя проєкту закона в справі уживаня заграничних робітників в ріжних підприємствах, а також в справі заведеня державної контролї над тими робітниками.

— **Судьба заграничних професорів в Софії.** Ми вже доносили, що нове болгарське правительство, переводячи санацию внутрішних відносин по уступивших державних політиках, заняло зовсїм инше становище й в справі унїверзитетській, прихиляючись до розворушеної опінії болгарської суспільности. В слїд за тим новий збір професорів софійського унїверзитету рішив уневажнити цїлий зимовий курс 1907/8 поверх 200 студентам, а рівночасно дати амнестию всїм академікам, виключеним в роках 1904 і 1905 за обструкцию. Судьба неласки не поминула також сімох професорів, покликаних з заграниці, між иншими також з Австриї. Ворожнеча до професорів чужинців дійшла до того, що професор славянської фільольогії, д-р Мілетич, Болгарин, випровадив за рамя зі салї Поляка д-ра Лєцєєвського, заангажованого, як звісно, давнїйшим міністром Шишмановом на катедру славянської фільольогії, заявляючи йому, що він вже не є професором. Крім того сенат перестав числити ся з заграничними професорами. Супротив того професори з Австриї, д-р Зобків, д-р Лєцєєвський, д-р Пайґерт і д-р Скурський внесли енергічний протест до міністра просьвіти Мушанова а також мемориял до австрийського посла гр. Турн-Вальсасіни з просьбою о інтервенцию. Стало ся се в четвер минулого тижня, а вже в суботу гр. Турн вручив болгарському правительству енергічну ноту з домаганєм, щоби новий міністер просьвіти заявив ся безпроволочно що-до свого становища супротив професорів, покликаних попередним правительством. Чи заява міністра просьвіти випала в хосен австрийських професорів, не знати, хотяй д-р Зобків заперечує у віденськ й „Zeit" чутку, немов то теперішне болгарське правительство усунуло їх з професорських катедр.

— **Дрібні вісти.** Повітовий видїл в Чорткові оповіщує конкурс з реченцем до 10 цьвітня на посаду повітового дорожника з річною платою 1.200 корон і додатком на поїздки в квоті 360 корон.

— Два послугачі в реставрациї на Погулянцї, 20-лїтний Йосиф Ожуха і 14-лїтний Александер Сікора, загоріли на смерть, заткавши завчасно комин. — В Бродах помер ученик IV кл. тамошної гімназиї, Лука Шудляк родом з Боратина, наслїдком зараженя крови. Маючи прищ на лици, здер його нечистими пальцями і мимо лїкарської помочи помер того самого дня. — У віденськім унїверзитеті повстала т. зв. академічна лїга, зложена з представників усїх народностий, що має видати наукові підстави взаїмного порозуміня тих народностий.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: Теодота (лат. Льонгина). Позавтра, в понеділок: Евтропія м. (лат. Любина). Ві второк: Герасима прп. (лат. Гетруди дїви).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **З руського народного театру.** Руський театр виставить в тих днях в Бережанах у перше звісну Ібзенівську драму п. з. „Мари". Ролї поручено пп. Осиповичевій (п-ні Альвінг), Рубчаковій (Регіна), Ольшанському (пастор Мандерс), Стадникові (Освальд), Юрчакови (Енгстранд). Се перший твір того автора, що появить ся на нашій сценї. Найблизшими новинками будуть також: „Романтики" комедия Ростанда, „У золотих кайданах" комедия Мірбо, „Арсен Яворенко" драма Б. Грінченка та „Злодій" Бернштайна.

☐ **Збори львівських виборців до мійської Ради з IV. (личаківської) дїльниці** відбудуть ся в неділю д. 15. с. м. о год. 6. вечером в льокалю читальні „Просьвіти" (Гавзнера ч. 10, в партері). Просимо Вп. виборців о як найчисленнїйшу участь. Прийдїть не лиш самі, але і меньше сьвідомих з собою припровадьте. На порядку дневнім: Наше становище супроти виборів до мійської Ради. Ще раз просимо: Явіть ся численно! — *Комітет.*

☐ **З львівського „Сокола"** „Дай серцю волю, заведе в неволю", драму в 5 дїях а 6 відслонах зі співами і танцями М. Кропивницького, відограє театр аматорів львівського „Сокола" завтрішної неділї о 7. год. вечер.

☐ **Концерт в честь Шевченка** відбуде ся в неділю дня 15. с. м. в сали „Сокола" у Львові. Початок о год. 3. по пол. Вступ на підставі § 2. о зборах лише за запрошенєм.

☐ **Довірочні збори укр. академічної молодїжи** в справі віденського процесу відбудуть ся завтра (в неділю) о год. пів до 12-ої в льокали „Академічної Громади". — За комітет: *Яр. Весоловський. С. Назарук.*

☐ **З „Академічної Громади".** Заходом „Гуртка Українїстів" відбуде ся в неділю дня 15 с. м. о год. 4·30 по полудни в тов. „Академічна Громада" (вул. Кохановського 1 d.) відчит д-ра І. Копача п. з. „Про унїверзитетські студиї". Гостям вступ вільний.

☐ **Обхід в память бл. п. Анатоля Вахнянина.** „Львівський Боян" задумав устроїти в перших днях цьвітня с. р. величавий обхід в память сього незабутнього голова, бл. п. Анатоля Вахнянина, а дохід з того обходу призначити на стипендию імени Покійного, яка за старанєм видїлу Тов. імени Лисенка ще сего року має вийти в житє. Обхід буде складатись з лекциї про музичну творчість Покійного і з концертової части, до якої войдуть виключно твори бл. п. Анатоля Вахнянина. Музичну часть виконають мужеські і мішані хори сполучених товариств „Львівського Бояна", „Бандуриста" і хор учеників академічної гімназиї, при супроводї повної орхестри 15. п. п., а працю свою уже роздїлили помiж себе Пп. М. Волошин, проф. Вітошинський і Безкоровайний, п. Березовський і Конопачек. Докладна програма концерту появить ся невдовзї.

☐ **З Перемишля.** Заходом філії руського товариства педагогічного відбудуть ся в сали „Народного Дому" в часї від 15. марта 1908. до 12. цьвітня 1908. популярні виклади. Перший з ряду виклад мати-ме літерат Гнат Хоткевич на тему „Бандура і бандуристи" в неділю дня 15. марта 1908. Початок викладу о год. 5. поп. Білєти можуть дістати в день викладу до полудня в „Народній Торговлї" а від год. 3. по пол. при касї театральній. Чистий дохід з викладів призначений на „Селянську бурсу".

☐ **Вінчанє** п. Зенона Флюнта, укінченого богослова з п. Анною Петриковою, вдовою по о. Анатолю Петрику, сотруднику в Валяві, а донькою о. Єронима Моравського і Ольги зі Щирбів відбуло ся в церкві парохіяльній в Кривім дня 1. марця с. р.

☐ **Замість вінця на домовину дорогого брата бл. п. Михайла** зложив в нашій редакциї о. Денис Коцюба з Зарваниці 25 корон на будову бурси руського товаристра педагогічного у Львові.

Артистичні замітки

Шевченківський вечір в читальні „Просьвіти" личаківського передмістя у Львові. Від кількох лїт, від коли при наших читальнях стали організуватись найнизші верстви нашої мійської суспільности, маємо у Львові рік-річно кілька Шевченківських концертів устроюваних тими читальнями. Таким концертом був і недільний концерт читальні „Просьвіти" личаківського передмістя. Саля товариства друкарів запоєнена була досить щільно. Та на дармо шукав би там знакомих лиць з нашої т. зв. інтелїгенциї. Ледви кілька осіб з „товариства"; всї прочі зовсім чужі, яких не поблиеш ні на „Бесіді", ні на фротерованих балевих салях. Добре воно, що витворилась у нас та „нова" публика. Жаль лише, що запал нашої інтелїгенциї так здалека від неї тримаєсь. А не вадило б зайти часом і на читальняний концерт. Бо концерт сам собою був дуже удачний. Гарним був відчит п. Берника, з котрім прелєгент простими але влучними словами змалював ідеї Шевченка і Його значінє для нашого національного і социяльного відродженя. Гарні були і деклямациї. Особливо маленька Катруся Чабанівна дуже хорошо і з щирим чутєм віддеклямувала „До Основяненка". Хори, під управою п. Гнатковського, випали дуже добре; особливо мішані хори (Лисенка „Козаченьку куди йдеш" і „Пливе човен") відсьпівано зовсім поправно. Дуже оригінальним був хор дїточий. На естраду висипалось з 40 хлопчиків і дівчаток, які при звуках фортепяна зовсім гарно відсьпівали на три голоси Лисенка „Реве та стогне" і Матюка „Зеленіли верболози". Загально подобав ся дует відсьпіваний на сопран і альт пп. М. Данилевичівною і п. Лисенковою. Короною цілого концерту було сольо фортепянове п. О. Яцишинівної, котра прегарно відограла композицию Вітвицького „Українка" а на невмовкаємі оплески змушена була засісти ще раз до фортепяну і заграла ще одну композицию. Концерт зближав ся до кінця. Прогомоніла послїдна пісня а публика збираєсь до відходу. В тім грімко відзиваєсь наш боєвий пеан, гимн нашого національного воскресеня, відсьпіваний цїлим хором, посполу з публикою. А на все те дивив ся з посеред зелені добродушно та сумовито усьміхнений наш батько Тарас немов хотїв сказати: „Добре, добре мої дїти, — але памятайте на те, що я Вам писав. Не лиш хваліть мене піснею, але і заповіт мій сповнїть: Обнїмітеж брати мої найменшого брата! — *Гість.*

Померли:

Михайло Коцюба, іспитований учитель істориї і географії терно ільської гімназиї помер вчера у Львові на незвичайну слабість звану в медицині actinomicosis. Покійний щирий патріот, чоловік працьовитий та лагідної вдачі, тїшив ся любовю товаришів та молодїжи шкільної. Прожив 28 років. Похорон відбуде ся в Тисьменици дня 17. с. м. рано. Земля йому пером.

Кость Петрицький, міщанин в Копичинцях, упокоїв ся дня 13 с. м. в 78 році житя. Покійний брав живу участь в народнім житю, даючи примір своїм дїтям, що найкрасше житє чоловіка се праця для загального добра. І лишив їх всїх десять а всї йдуть дорогою вказаною їм покійним їх батьком. З синів найстарший Петро, парох в Колоколинї, працює в Рогатинщинї, другий Павло, сотрудник в Капустинцях, працює в Борщівщинї, третий Стефан як організатор Русинів в Бразилії редагує там часопись „Зорю", четвертий Іван як народний учитель в Комарівці, звісний із своєї роботи в Бережанщинї, патий Михайло Петрицький, б. редактор „Гайдамаків" і посоа до ради державної, шестий Микола аквідитор асекурацийний, а семий Йосиф, нзродний учитель в Кунисівцях. Доньок лишив Покійний три, а мужі їх також беруть живу участь в народнім житю, між ними загально звісний Тимотей Старух, посол до сойму і ради державної. Як тяжко було житє Покійного, так легка смерть. Тиждень хорував, а хоть міг ще ратувати ся, то не хотїв приймати жадних лїків, кажучи прийшов вже час йому відпочати. І заснув спокійно. Колиб Покійний нїчого більше не зробив над виховане таких дїтий, то вже і тим заслужив аж надто на добру память у свого народа. Так як сказано, труду богато він вкладав в народній борбі, так нині нехай спокійно по них спочиває. Земля йому пером!

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 14. марта 1908.

Відроченє хорватського сойму.

Загреб. (Ткб.) Хорватський сойм відрочено нині серед вересків на підставі королївського рескрипту.

Гостина кн. Сергія Михайловича.

Відень. (Ткб.) В. кн. Сергій Михайлович прибув сюди о год. 7·10 м. На двірци повитали його архикн. Франц Фердинанд в росийськім мундурі, командант корпусу, командант міста із почесним почотом. Вел. кн. був у мундурі полковника свого австро-угорського полку артилєрий. Архикнязь повитав ся широ гостем, а музика заінтонувала росийський гимн. Вел. кн. перейшов вздовж почесної компанії а потім представлено членів обох почотів. Відтак поїхав вел. кн. до Бургу, де він і замешкав.

Хінсько японський конфлікт.

Пекін. (Бюро Рейтера). Японський посол предложив репрезентантам хінського правительства такі пропозициї в справі корабля „Тацумару": Виданє того корабля і салютованє японської фльоти в присутности японського конзуля.

Коли ті домаганя будуть сповнені, зрікаєть ся претенсиї до заплати за оруже, як була на палубі корабля. В противнім случаю та коли оруже Хінці задержать, тоді повинні Хіни заплатити цїну її купна.

Події в Росиї.

Петербург. (Прив. тел.). Комісия оборони держави разом з буджетовою підкомісиєю приняла внесенє правительства о ухваленє 85 мілїонів рублїв на будову нових панцирників.

Петербург. (Прив. тел.). Скрайна правиця приготовляє інтерпеляцию в справі Кавказу, обвинувачуючи в ній власти, що не виступають против революціонїстів.

Петербург. (Прив. тел.). Певна група опрацьовує інтерпеляцию з причини дїяльности боєвих дружин „союза істинно русских".

Оголошеня.

НАСІНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнїйшої фірми **VILMORIN et ANDRIEUX** у Франциї можна замовляти від **Зофії Голубінкової** в Кракові, **Зелена 28.** За доброту і певність ручить ся. Насінє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цінники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. З поважанєм *Зофія Голубінкова*, Краків, Зелена 28. 240 2—8

Робітня артистично-слюсарська Михайла Стефанівського у Львові ул. Коперника 16, виконує до церков хрести, кулї і місяцї в огни золочені, громозводи, вікна желїзні, сходи кручені, паркани, галєриї і прочі роботи по дуже низьких цінах. 15 6—10

Заклад дентистично-технічний
Б. ФУКСБЕРҐА
Львів, улиця Трибуналська ч. 16, І. поверх.
Виконує зуби, щоки в кавчуку і золоті без піднебіня, після найновійших системів. Цїни умірковані. 294 3—30

КОНТОРА ВИМІНИ
ц. к. уприв. гал. акц.
Банку Гіпотечного
купує і продає
всякі папери цінні і монети
по найдешевшім курсі деннім не числячи ніяко провізиї. 4

„The Gresham"
тов. обезпечень на житє в Льондоні, що стоїть під контролею австрийського та анґлїй. правительства. Фонд ґваранцийний для обезпечених в Австриї через ц. к. правительство признаних виносить **кор. 34,620.913.**
Нові тарифи в ріжних комбінациях і проспекти висилає даром і оплатно
Ґенеральна аґенция для східної Галичини, Львів, Коперника 21. 248 1—11
Особи які мають рекомендуючі товариські вносини можуть як аквізитори бути принятими на сталою платою і провізією.

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на пляцовцях площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всїлякі инші прибори оптичні.
Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Укінчений студент віденської академії торговельної пошукує відповідного заняття у Львові або на провінциї. Зголошеня до Адміністрациї під „Торговельник". 3 0 1—5

Правник пошукує лекциї в обсягу всїх клас гімназиальних. Зголошеня до Адміністрациї „Діла" під Х. Х. 345 1—1

Пошукує місця за господиню Петровська Львів, Рівбарська ч. II поверх на ґанку. 343 1—2

УЧЕНИКА з укінченою II кл. шкіл середних приймe корінна торговля ІВАНА БОРИСА в Перемишлї. 337 2—6

НА РАТИ: Найлїпші плоскі машини панчішкові. Денний заробок від 3 до 5 корон і найлїпші машини до шитя „Зінґера" продає лише **„Omnium"** Львів, пл. Бема ч. 4. 346

Солонина подешевіла
тілько в торговли Леонарда Солеського ул. Баторого ч. 2, Львів. 268 6

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбярську роботню **Евст. Щупляневича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся роботи входячих в круг прикрашуваня церков. За виконану роботу ґарантує. Цінники даром і оплатно. 48f

Читайте!
Ковдри в волняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци в волосїни від 24 кор. Подушки, волєни, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цінах
К. Скібинський
довголїтний співробітник фірми Шустера
Львів, ул. Коперника 7. 266 8—9

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.
Заведенє огородничо-насїннє.
Насіня яринні, цьвітові і всїлякі господарські.
Висилка відворотною почтою.
„Управа ярин" практичний порадник, цїна 20 с.
Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 3—2

Найкрасші килими
що своїм зовнїшним виглядом так під оглядом краси як елєґантности, а не менше під оглядом тревалости материялу і солїдного вигобу перевисшають усї не лиш краєві але й заграничні вироби вироблює
Філія тов. „Просьвіти" в Новім Санчи
під протекторатом Вп. Василя Яворського.
Оглядати і набувати можна в „Соколі" ским Банари" при вул. Руській.
Чистий зиск призначений на бідну нашу демівську молодіж поміщеву в Українській Бурсї в Новім Санчи. 47 8

Плахти непромакальні до покриваня возів і стирт. Олиї і смаровила до машин, скіряні паси і апретуру до упряжі поручає: **О. Т. ВІНКЛЄРА СИН** Львів, Ринок 28. 31

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Свій до свого!

В моїй торговли нафти улиця Жулінського 9 найліпша чиста і не контяча нафта. Від 5 літер безплатна достава. Поручаю ся ласкавій памяти Семен Козяк.
384 1—8

З-літна письм. ґарантия!

Другий раз в житю нема! Поручаєсь Вам нагода за сьмішно-малу ціну

замість К 18 лише К 8

К 8 замість 18

прекрасний, правдивий срібло Gloria мужеський годинник в котвицею ремонтоар, в сильних ґравірованих ковертах подвійних і випробованою машинерією в десять-ма каміннями, який точно ходить, купити. Разом з ланцушком і дармовісом К 10. Сам годинник з покажчиком секунд К 9. в метеор тульській оправі К 7·90.

Uhren-Export Gesellschaft (vorm. Heinrich Weiss)
Wien, XIV/3 Sechshausergasse 5/3.

Остерігає ся перед ошуканчою реклямою і вихвалованими безвартісними ґаранціями.
305 2—?

ПЕРША РУСЬКА РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА і торговля річей церковних
під фірмою

Іван Кузьмич

у Львові, ул. Скарбківська ч. 27.

Приймає всї замовлення і відновленя річей церковних і галянтерайних як: чаші, пушки, лямпи, павуки, хрести, із столових річий: ложки, виляки, цукорниці і т. д. під ґваранцією, виконує в цінах як найнижших.

Яко єдине правдиве руське заведене сего рода поручаєсь ласкавим взглядам всїх Дорогих Земляків, котрим зріст нашого руського промислу лежить на серци.
385 2—8

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не послугую ся.
КУПУЄ ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.
Цінники даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий
механік і спеціяліст
18 Львів, Готель Жоржа.

Листковий Календар

до віддиранья що дня з красною вінетою до вішаня на стіну або ставленя на бюрку продає по 1 К з пересилкою 1·20 К.

„Сокільский Базар“
у Львові, ул. Руська ч. 20.
122а 7—?

СОФРОН ФЕРЕНЦЕВИЧ
ПЕРЕНІС СВОЮ
Кравецьку Робітню
з улиці Валової
на ул. Домініканську ч. 9.
319 2—4

Публична продаж
без
викликаня і лїцитациї
лише з вільної руки
„DOROTEUM“
у Львові, ул. Шайнохи

продає нині і в слїдуючих днях віддані до продажі в причини обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всїдяких предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельскинових ковірів і заруканвків.

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальні.

Кілька ляпкастрівок, шабель, спис і воєнного оружя давецького і сїчного.

Кілька псів, вепників і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів диванників намітюк і иних декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і волота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька кредженсів, ліжок, шаф, бюрок, кріесл, столів, зеркал і образів.

4 коні, кілька коцїв упряжи, 4 сїдла 2 карити ландари, 3 санок і инші повози

Кілька зелїзних печий, ван, вівків і колисок для дітий.

Кілька огнетревазих кас, рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських юрок.

Нарти, джекси, галїфакси і лежки всїлякої системів, 2 фортепяни, пянїно, віольончело, кілька скрипок, флетів, кларнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких, трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї мінїатури, бронзи, штихи, порцелляни і крайталь.

Наше „Doroteum“ купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише на надісланєм марки почтової на 20 сот.
102 9—?

Прошу завсїгди жадати
КРАЄВИИ ВИРІБ
МУНКА одинокі ощадні МИЛА
в „Носорозцем“ або косою
виробу першої галицької парової фабрики мила
ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.
(Заложеної в р. 1846).
Прїбки і цїнники даром.
45 23—25

Де підемо на снїданє?

Та не має лїпше, та не має красше
Ніде підкріпитись,
Як піти до **ФУКСА** у **Дністровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Рїжні горівки і пива.
Та нема смачнїйше, та нема дешевше
Ніде пити, їсти,
Як з приятелями у **Дністровім** домі
У **ФУКСА** засїсти.
165 6—?

Автентичні заяви по-над 1000 лїкарів

сьвідчать, що

ІХТІОМЕНТОЛЬ

є одиноким знаменитим, через нїякі инші средства недостижимим препаратом против **ревматичним болям, гостцеви, пострілови, болю зубів або голови**

Усмиряюче діланє подиву гідно скоро і тревало.

Іхтіоментоль до набутя у всїх аптиках і дрогеріях краєвих і заграничних в оригінальнім опакованю **по 1 короні за фляшку.**

ГОЛОВНИЙ СКЛАД
Хемічна ляборатория аптики
ЕДЕЛЬМАНА
В БОГОРОДЧАНАХ № 302.
Висилає ся найменше 2 фляшки. 10 фляшок висилає ся оплатно за 10 корон.
88

Парцеляційне Товариство

„ЗЕМЛЯ“

у львові

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичині і Буковині.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%.
37 14—54

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовниче заведенє

А. Зіґмана
у Львові, ул Сикстуска ч. 14
РОБІТНЯ
металевих і кавчукових штампілій

Монограми, гербы і всякі ґравури — вивіски ритовані і лляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урадів парохіяльних.
9 83—52

Альпейські

Соснові бонбони Picea

Найліпше і найдешевше средство против кашлю 1 пачка 20 сот.

До набутя у Львові у панів апт.: Ашкенази, Жовківська 4, Як. Байєр, ул. Карла Людвіка. Фр. Девехи, ул. Словацького 6, Карло Діль, ул. Панська 11, Карло Ербар, Личакі ська, С. Ґай, ц. к. надв. дост, Шим Кавтанович ул. Сонїчна, Тит Лазовський, Городецька 2, Петро Міколяш, Коперника 1, Як. Поратиньский, пл. Бернадинська 1, Карло Пілявський, Академічна 28, Ив. Пінелес, Ринок 29, Г. Рубель, Краківська, цїс. рад. К рло Склепінський. Ринок, І. Вевюрський, ул. Галицька, Д-р Тит Зарицький Жовківська.
50 14-13

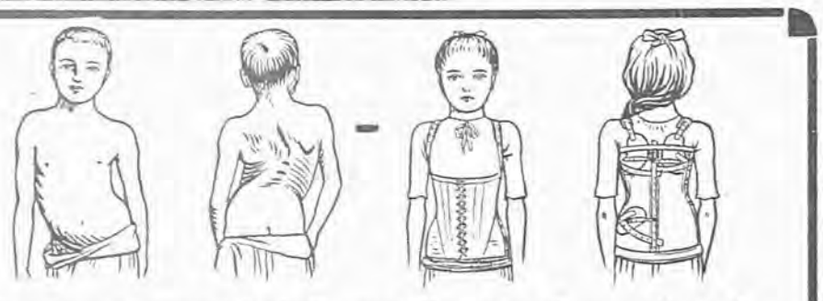

Епоховий винахід. Певний і видний наслїдок!

Всїм терпінням в причини туберкулїчного і рахітичного **скривленя хребетного стовпа** всїм хибам бедер і лопаток як також **повертаню горбів** в кождім віці обох полів запобігає в добрим наслїдком і усуває ц. к. патентований у всїх державах Европи і Америки **простопритримувач тїла** специяльний апарат ортопедичний сконструований на засаді найновійшої техніки ортопедичної і під **одежию цїлком невидимий.** Особисто треба конче явитись особам діткненим скривленєм.

Години принять від 11—1 і 4—6 що дня.

На бажанє П. Т. Пацієнтів висилає ся ілюстровані проспекти.

ГАСС

спеціяліст і властитель Заказу для ортопедичних простопритримувачів тїла.
Львів, Личаківська ч. 39. 1. поверх.
849 1—6

Основане в р. 1901.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ

Урядників і Сьвященників

стоваришенє зареєстр. з обмеж. порукою у Львові.

I. **Удїляє позички** скриптові і вексельові **на 7%**; а) яко личний кредит за відповідною порукою, б) на застав ефектів і поліс житевих в) за кондиктом на поборах службових, ґ) на гіпотеку реальностий. *Скора виплата Догідна сплата.*

II. **Членьский удїл 50 кор.** Дотеперішна дивіденда виплачувана членам від удїлів **6%.**

III. **Принимає вкладки щадничі на 4½%** з півчасною капіталізацию і оплачує само податок рентовий від вкладок.

IV. Посередничать в заключуваню **„ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЄВИХ“** всякого рода в „Beamten Verein“ і товаристві Краківскім. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархії *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства асекурацийного з найнизшими премієми. *Всяких информацій в справах житевих обезпечень і потрібних друкв удїляє безплатно. Чистий зиск з сего посередництва дає на рускі добродійні цїли кождий проте повинен обезпечатись на житє лише через Товариство урядників і сьвящеників.*

V. **Купує і продає ефекти** найкорисніїйше, виплачує купони, принимає векслї і ефекти до інкасса.

Львовадь: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Годинн урядові від 9—1 і 4—6½ по пол**
86

Спілка для господар.і торговлї в Перемишли

поручає

ТОМАСИНУ

з зьвіздою і прочі штучні навози як

суперфосфати, каїнїт калуський і. т. п.

на надходячу весну.

Цїну і кошта перевозу подамо на жаданє відворотно. При тім зазначуємо, що томасину і каїнїт можна на луках і на снїгу розсївати, а пора до перевезеня ще догідна.

При ваґонових замовленях томасини, даємо 20 Корон опусту і безплатну аналїзу.

227 10—10 **Дирекция.**

На сезон!

Зимові плащі, ґеверанди, одяги, уніформи, плащі від дощу і жіночі одяги всякого рода фарбує ся або чистить хемічною машиною, в цїлім стані, разом з підшитєм і ватованєм, і віддає ся зовсїм як нове, як слїд відпрасоване до дальшого ношеня.

Система Флюса. *Система Флюса.*

Специяльність:

фарбованє шовкової одежи і струсяного піря у всяких красках.

Знамените виконанє! Точна достава! Дешеві цїни!

ЖИҐМОНТ ФЛЮС

ц. к. наштучна ня, апремічна

двірна фарбярня і жеповальня.

284 2—10

Власні фабричні склади: I. Львів: ул. Сикстуська ч. 20 (Нар. Гостинниця); **II. Львів:** ул. Батория ч. 20 (Саський готель); **III. Краків:** лише ул. сьв. Хреста ч. 7; **IV. Чернівцї:** ул. Панська ч. 13.

Русини!!!

Новість! Новість!

Старанєм комітету будови в Сеняві заложено

ПЕРШУ ҐАЛИЦЬКО-РУСЬКУ

фабрику паперців і тутюк циґаретових „ЗГОДА“

Євґенія Білинського в Збаражи.

50% на народні цїли се є, будова церкви, тов. педаґоґічне і проче.

РУСИНИ!!! Жадайте всюда і все тутюк і паперців „ЗГОДА“. Крамарі повинні мати лише з сеї фабрики товари.

Стала розсилка медів з власної і найбільшої галицької пасїки.

Меди питні і патока в 5 кгр. пушках по 6 К оплатно.

Від кождого руського замовленя 20 сотиків на визше згадані цїли.
804 2—3

Оповіщенє.

Звичайні Загальні Збори „ПОВІТОВОГО ТОВАРИСТВА КРЕДИТОВОГО“, стоваришеня зареєстр. з обмеженою порукою у БІБРЦІ, відбудуть ся дня 31 марта н. ст. 1908 о 2 год. по льокалю „Руської Бесїди“ (Ринок Дім Айдекса) з слїдуючим порядком дневним: 1) Відкритє Загальних Зборів. 2) Відчитанє і принятє протоколу з попередних Загальних Зборів 3) Звіт дирекциї і розділ зиску. 4) Звіт комісиї контрольної. 5) Вибори членів і Ради Надзираючої. 6) Внесеня членів і закритє Зборів. — Право участи в Загальних Зборах мають тілько ті члени, котрі уплатили вповнї найменше оден удїл і вилеґітимують ся книжкою удїловою. За Надзираючу Раду: *О. М. Бобовник*, голова. *Йос. Корончевський*, заст. секретаря.
342 2—3

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

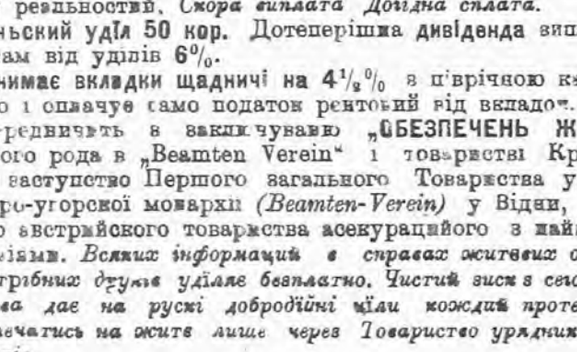

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5 50	8 55	1 30	5 25	9 50
Кракова	7 25	9·45	—	8 4	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·30	13·22	2 6	5	10 30
Черновець	8·05	—	—	—	9 00
Черновець	—	—	—	—	12 26
Станиславова	5·56	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·22	11 50	3·51	—	10 50
Цустомит	7·22	11 50	3·51	9 40м	10 50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9 20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11 50†
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10 10†
Врухович	7 10	12 40	1 46†	4·50	8 20
Врухович	10 05†	—	3·25	5 30	9 55м
Зимної води	5·50	7·25	1·1	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	3 45	8·25	2 45	7 0с	11 10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6 10	9·20	1·65	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7 80	—	2 26	6·25	11·30
Цустомит	7·30	10 45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	3·00	9·05	4 80	—	10·51
Любіня	6·00	9 05	2 10†	4·30	10·51
Рави руської	6 1½	11 05	—	7·10	11·35†
Янова	6·5с	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	3·34м
Врухович	05†	12 41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3 45	8·40	4 05	7 90	11·00†

ЗАМІТКА: Посїщичі поїзди печатані повстким друком, — [illegible] печатані від 26/6 до 15/8 буквою м — в неділю [illegible] від 10/8 щоденно буквою д.

Видавець і одвічальний редактор: Льонґин Цеґельський.

З друкарні Народової (Манецкий) Коперника ч. 9.

Ч. 59. Львів, понеділок 16. н. ст. (3. ст. ст.) марця 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пассаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

„На злодію шапка горить".

Іменно горить шапка на головах патронів „Gazet-и Narodow-oї", і краківського „Czas-у", п. Ценського і гр. Потоцького, які по послідних виборах соймових не мають очевидно чистого сумліня та відчувають се добре, що по всім божим та людським законам за їх виборчі розбої і обманства, доконувані під їх патронатом та під їх проводом на руських хлопах, належала би ся їм досадна, а справедлива кара. Пан Потоцький і пан Ценський чують се, що вони, Raubritter-и XX-ого віку, йдучи слідами своїх конкістадорських предків з часів славетної Річи-посполитої, заслужили аж надто совісно на глибоку ненависть мілїонових мас нашого селянства і тому.... „на злодію шапка горить".

Вибухли знов селянські розрухи в недалекій Румунії, дарма, що нема ще року, як такі-ж розрухи в тій другій Галичині затоплено в потоках хлопської крови. Земельні румунські пани наче капля води схожі на своїх галицьких сусідів: нїкчемним визиском хлопської нужди, цинїчним провокованем хлопської розпуки, брутальним давленем її вибухів та слїпою забавою з огнем. Хоч румунський парлямент ухвалив закон, нормуючий земельний державний чинш, румунському хлопови не полекшало а погіршало, бо дідичі з слїпої пімсти за торічні заворушеня не хотять виарендовувати хлопам землї. Наслїдком того був вибух нової хлопської революції. Ціла Молдавія має стояти в огни. Хлопи загортають силою двірські землї, а дідичів проганяють геть. Місцями пущено з димом панські двори і фільварки. В прирівнаню до минулого року рух прибрав на социяльній сьвідомости, бо звертає ся лише против великої посілости без огляду на віру, расу і народність. В деяких округах розкинено і розлїплено тисячі відозв, що взивають хлопів покінчити раз рішучо з дідичами. Розуміє ся, що вже прийшло до стичок між військом а хлопами і по обох боках полила ся кров та впали трупи.

Хлопська революція безперечно найстрашнїйша з усяких революцій — особливо, коли розпутаєть ся довго давлена ненависть та жажда мести за довго-довго наношену кривду. Можна собі однак уявити, яке-то бездонне море найчорнїйшого визиску, почеволеня і поневірки мусїла винести отся інертна, незорганїзована, роздроблена на великих просторах краю та несьвідома новочасних социяльних кличів, хлопська маса — щоби з таким упором, по затопленю одного вибуху в потоках її крови, зривати ся знов до нової революції. Можна мати спочуте або його не мати для гіркого социяльного положеня революціючого хлопа, можна співчувати або неспівчувати його змаганю до визволеня з пропасти нужди, тьми і неволї — лишаємо на боцї форму, в якій се змаганє шукає реалізації — але нїкчемностию є з рівнодушностию цинїка глядїти на ту страшну, социяльну трагедию, а ще більшою нїкчемностию визискувати її по махіявельськи для власних, брудних, станово-егоїстичних цїлий.

„Gazeta Narodowa", орган пп. Ценського і гр. Потоцького, і „Czas", орган гр. Потоцького, подавши відповідно спрепарований, а меньше більше однозвучний, опис подій в Румунії кінчать його — „Gazeta Narodowa" в числї 61. з 13. с. м., а „Czas" в числї 62. з 14. с. м. — такою однозвучною замітков: „З Ясс наспіла телеграма, котра сповіщає, що агітатори, підбурюючі селян до розрухів, а рекрутуючі ся головно з росийських еміграитів (!?! — *Ред.*), рішили розвинути подібну агітацию також серед селян на Буковині і в повітах східної Галичини, притикаючих до Буковини".

Справді, годі найти слова, щоб напятнувати сю рафіновану нїкчемність, що містить ся в тій короткій замітці, а за яку ми прилюдно робимо одвічальним графа Андрія Потоцького, ц. к. намісника Галичини, яко патрона та інспіратора обох згаданих органів дідичівсько-польського табору. Ми дуже добре розуміємо, що графу Потоцькому — а так само п. Ценському, до якого ми впрочім як до неумундурованого виборчого опришка, pardon!... — Raubrittera, не маємо нїякої офіциальної претенсиї — може привиджувати ся опир хлопської, караючої руки, але се ще нї трохи не дає графу Потоцькому права, пускати в сьвіт у своїх прибічних органах сьвідомо і пляново алярмуючі видумки, яких жерелом позістане, поки-що власна уява трусливого чи радше нїкчемного інспіратора сеї „качки".

Можемо, по засягненю точних інформацій з Буковини і з Покутя, впевнити всїх і вся, що нїякі хлопські розрухи нї на руській Буковині нї на Покутю не заносить ся та що донесене „Gazet-и Narodow-oї" і „Czas-у" є так само безпідставною, з пальця виссаною і злочинною видумкою, як свого часу були ними, рівно-ж з під кавок інспіровані, видумки Dziennik-a, Słow-a, Wiek-у і т. д. про „bunt i rzeź na Huculszczyźnie". Як тодї ми потрафили чорну роботу наших „сердечних" здемаскувати та остерегти наш народ перед провокациєю, так потрафимо і нинї. Руський хлоп надто вже сьвідомий, аби графам Пінїнським та Потоцьким давати притоку до так пожаданих їм репресий і не стане „революціювати" тодї, коли се потрібне декому для його махіявельських плянів.

Наш народ все ще не вичерпав всїх легальних способів до борби о свою егзистенцию і свої права, хоч п. п. інспіратори „Gazet-и Narodow-oї" і „Czas-у" є — як бачимо — переконані, що вже повинен був увійвати ся нашому селянинови терпець. Психольогія злодія, на якім „шапка горить". Можемо сказати однак твердо, що „Gazeta Narodowa" і „Czas" все ще таки поспішили ся з своєю провокациєю. Але, коли вони так кличуть „вовка з лїсу", то можемо й додати, що сьвідома руська інтелїгенция нїчого не буде мати проти того, коли тї панове справді накличуть сего „вовка" на свої карки. Будемо все противдїлати нїкчемним провокациям тодї, коли їх наслїдки потрібні нашим ворогам. Можемо однак впевнити пана Потоцького і tutti quanti, що станули-бисьмо на боцї як спокійні глядачі тодї, коли в хвилї серіозного, а не ad usum Poloniae спрепарованого, зриву народного обуреня нинїшним провокатором здала би ся наша інтервенция.

Письмо з Відня.

[Галицько-руські справи в австрийській делегациї і в парлямент].

В остатних днях справи галицькі, а специяльно справи галицько-руські, були обговорювані і в австрийській делегациї і в парлямент; а що преса як також кореспонденційне бюро подавали про них по-части хибні або недокладні вісти, то хочу тут додати дещо для їх доповненя або спростованя.

В австрийській делегациї засїдає з руських послів один Романчук. Він мав промовляти в дебатї над міністерством справ заграничних, але на ті два засїданя не міг дістати ся зі Львова з причини перерваної снїгами комунїкациї. В иншій дебатї, н. пр. в босняцьких справах, не мав потреби забирати слова. Коли днакож цїсар в розмові з п. Єнджейовичем висказав своє задоволенє з соймових виборів в Галичинї, п. Романчук мусїв виказати хибність інформациї цїсарської. Для того на остатнім засїданю записав ся до слова при єдиним предметї нарад, ренунциї угорської делегациї про підвисшенє платнї офіцерів і жовнярів. Президент д-р Фукс і найвизначнїйші члени делегациї, бувші міністри Бакегем і Хлюмецький, президент міністрів Бек, внескодавець Шрафль і инші, наставали дуже на него, щоби вовсїм не промовляв, бо се може пошкодити трактованій справі. Але п. Романчук відповів, що він промовляти мусить, а тілько ту уступку може зробити, що говорити буде коротко і не спровокує дальшої дебати. Для того власне в скороченій бесїді більше впадала в очи згадка про галицькі вибори а надто президент роздразнений був відмовою п. Романчука і перебивав його бесїду та раз ужив порівнаня, котре вправдї викликало хвилеву веселість, але загально признане було за несмачне. Бесїдник не дав відстрашити себе і висказав все, що хотїв, а через перебиване президента його слова звернули на себе ще більшу увагу і певне дійшли також на призначене місце.

Щоби президентови дати нагоду вияснити свої слова, удали ся до него зараз по засїданю пп. Василько і д-р Колесса. Д-р Фукс відповів, що він не мав намїру хоч би найменше уразити п. Романчука, котрого вельми поважає і стоїть з ним здавна в приязни, те саме скаже і сам особисто п. Романчукови. І справді тогож дня вишукав п. Романчука в комісиї буджетовій і там при других послах в найсердечнїйший спосіб оправдував ся, що йому і в снї не прийшло би на гадку такого високо ним поважаного мужа чим небудь немило діткнути. Ось так остаточно полагоджено сю аферу.

Тут мушу ще додати, що неправду пишуть дневники, будьто би п. Романчук перший раз появив ся в делегациї на тім засїданю. Він на засїданя ходив звичайно, окрім кількох, де або не міг дістати ся до Відня або рівночасно мусїв бути в парлямент на засїданю комісиї буджетової.

Того самого дня промовляв п. Романчук, по скінченю сесиї делегациї, також в комісиї буджетовій. З довшої його бесїди подаю лише те, що потрібне для спростованя хибних донесень преси. Іменно, минаючи вже давнїйші убийства жандарські з 1897 і 1902 року (з причини цивільного спору громади з гр. Красїцкими!), в остатних часах що року убивають жандарми кількох хлопів: в 1906 р. в Лядськім, в 1907 в Горуцьку, в 1908 вже в перших місяцях одного в Коропци, котре-то убийство бесїдник описав докладнїйше. Його слова зробили значне вражінє, а референт барон Рольсберг відповідаючи сказав, що хотя се говорив так надзвичайно поважний муж, то йому таки тяжко в щось таке вірити і він сподївав ся, що при близшім розслїдженю покаже ся в тім якась пересада. П. Романчук вказував і на те, що жандармів Русинів переносить ся часто до західної Галичини, а до східної дає ся не-Русинів, котрі не мають розуміня для руського народу. Домагав ся також, щоби жандарми у східній Галичинї знали всї руську мову і протоколи з руськими сторонами як і донесеня до судів і т. и списували по руськи.

Дня 14. с. м. п. Романчук говорив в комісиї буджетовій про політичну адміністрацию в Галичинї, котра є мішаниною *старо*польської (не *все* польської, як подають деякі дневники) шляхотчини і австрийського бюрократизму. Вкінци домагав ся потягненя до одвічальности всїх урядників, що провинили ся при остатних виборах соймових в Галичинї, почавши від намісника. Сеї півторагодинної бесїди слухали всї присутні дуже уважно і з видимим заінтересованем. Міністер буде відповідати мабуть ві второк, а міністрови знов відповісти має п. Василько.

З причини, що в комісиї буджетовій невдовзї мають зайти під нараду справи язикові (при міністерствах просьвіти і судівництва) а правительство носить ся з гадкою взяти ся до полагодженя тілько спору чесько-нїмецького, без узглядненя потреб инших народностей, зібрали ся 13. с. м. члени комісиї буджетової Русини, Словінці, Хорвати, Італійці і Румуни на спільну нараду. Ся перша нарада показала, що кооперация послів сих 5 народів, без огляду на партиї, є можлива. Наради мають провадити ся дальше.

Н.

Програма польської політики зглядом Русинів.

Виходить в Петербургї від давна польська часопись Край, що сього року з тижневника перемінила ся на дневник. Часопись консервативна, поважна і розважна, супроти правительства льояльна, у відношеню до Росиї і Москалів угодова, надає, так сказати, тон польській політиці, забираючи голос майже тілько в справах важних для всього польського народу і його політики, у хвилях переломових.

Отже в 49. числї сього дневника з д. 12. с. м. читаємо незвичайно замітну передову статю п. заг. „Metamorfozy". Викладає вона ясно програму польської політики у відношеню до руського народу в Галичинї. Хоч ся програма дуже добре знана нам уже з фактів остатних часів, всеж таки так виразно не проголосив її доси ще жаден з галицьких польських дневників. А замітна вона ще й тим, що вказує заразом і програму польської політики у відношеню закордонного українського народу, бож такі політики, яких репрезентує Край, обіймають своїм зором цїлу „Польщу од моржа до моржа".

З уваги на се значінє згаданої статї переповімо тут головні її гадки.

По довгих, у подробицях баламутних й невірних, в части навіть дуже фантастичних спогадах зперед 40 літ порівнує статя теперішні часи з тогдішними.

Перед 40 роками в галицькім соймі переважала на руських лавах числом і спосібностями плеяда послів „сьвятоюрських", „староруських", „москвофілів", як Куземський, Наумович, Павликовський (певно: Павликов?), Качала (?!), Петрушевич. Серед Поляків важили ся дві струї, дві історичні ідеї. Заходило питанє: чи признати народний руський рух чи нї? По одній сторонї стояли Грохольський з подоляками і Земялковський з демократами, по другій „коло краківське" з Юрієм Любомірським і Адамом Потоцьким, котрі розуміли, що на галицькім грунтї довершити ся має недокінчена в минувшости задача добровільної унії Польщі, Литви і Руси.

Коли Потоцький (?!) промовляв за рівноправностию руської мови в школах, а Лешек Борковський кликнув „Niema Rusi", Наумович пристав до Борковського і заявив, що є тілько одна Русь від Сяну поза Волгу.

І сотворили тогдї Поляки Русь, а ся Русь під крилами polskiego rządu здобула тисячі шкіл (!) і шкілок, видала початки науки, штуки, літератури, виробила своє наріче на письменний язик, сконсолїдувала ся політично.

Минуло 40 літ.

Галицька Русь замінила ся на протипольський арсенал. Являють ся кличі виперти Поляків за Сян, нищити двори бойкотом і страйком, кровавi напади на польський університет, завзяті атаки на польськість у віденськім парлямент. А атакують не наслїдники Наумовичів і т. д., а „сотворені Потоцьким, Любомірським галицькі Українці".

А вінцем усього се дипльоматична місия проф. Мих. Грушевського до Петербурга, щоби переконати тамошні круги, що у спільнім інтересї Росиї і „України" є виперти Поляків з землї в краю полуднево-західнім. Хитрий собі чоловік, задумав дві печені упечи при однім огни. З фразою о „25 мілїонах Українців" на устах, старає ся він переконати петербурське правительство, що воно нїколи не здавить мітичного (!) українського народу, та відгрожує ся українською трзервою в Галичинї і велить соромити ся, що має над Полтвою повстали перші твердині самостій-

---

Д-р В. Шурат.

Українські жерела до істориї філософиї.

I.

Минулий вік, вік істориї полишив свій слїд і в обсягу філософиї. Довго помітувана середновічна схоластика завдяки історичним, а также історично-літературним студиям стала нараз модним предметом наукових дослїдів. Енциклїка Aeterni patris, якою папа Лев XIII. накликував 1879. р. католицьких учених до обновленя схоластики, причинила ся лиш до помноженя числа робітників на новім науковім поли. Для специяльного плеканя схоластики засновано висший філософічний інститут в Лованії (Бельгія), з'організовано такі товариства, як Görres-Gesellschaft (Німеччина) або Leo-Gesellschaft (Австрия) і розпочато ряд періодичних видавництв, з яких назву лиш бельгійське Revue Néoscolastique, французькі Revue de la philosophie chrétienne, німецькі Beiträge zur Geschichte der Philosophie des Mittelalters. Запопадлива і совісна наукова праця скоро вінчала ся успіхом: знеохота до „заплїснїлої схоластики" зістала зломана. Вже в 1887. р. такий авторітетний учений, як Макс Міллєр, писав у своїм головнім дїлї „Science of thought:" „Нема сумнїву, що головні предмети (схоластиків), над якими вони розводили ся, дуже рїжнили ся від тих, які інтересують сучасних европейських мислителїв, тай часто-ж їх метод був надто формалїстичний і непринадний. Але скоро ми в тім напрямі будемо вибагливі і стрібуємо гадки схоластиків виразити філософічним язиком наших часів, подивуємо ся не лиш точности, але і глибинї їх тверджень, посоромимо ся тої легкодушности, з якою новітні філософи студиювали нераз ті самі проблеми, що їх вже схоластики — так сильно висьмівані — рішили всесторонно зі значно більшим зрозумінем".

Он чим стала схоластика інтересна: своїм спорідненем з доктринами новочасної філософиї, а радше ролею посередниці між давною грецькою філософією а новою. При помочи схоластики і в обсягу філософиї стверджуєть ся, що все нове випливає дорогою еволюциї зі старого. Один маленький примір того дав я перед кількома роками на порівнаню Спенсерової філософиї індивідуалїзму з середновічною наукою номіналїстів (Альманах „Учителя" Львів, 1904). Таких примірів можна би дати безлїч, втягаючи в порівнанє з давною філософією „найориґіналь їйших" мислителїв XIX. в., почавши від Геґля, що має свого протопляста в Ерігенї з IX. в., а скінчивши на Нїче-м, котрого „Uebermesch" знаний був уже попередникам Сократа. Дасть ся нинї такі далекі спорідненя філософічної мисли виказувати завдяки совісним студиям з обсягу середновічної схоластики, що їх дали такі сьвіточі науки, як Прантль, Штекль, Тренделенбург, Денїфль, Ерле, Кнауер, Баймкер, Гертлїнг, Гутберлет, Пеш, Катрайн, Вільман, Горео, de Вульф, Клєрваль, Вакан, Шателєн, Пікаве і мн. ин. Студиюючи схоластику, відкрили вони сьвітови з по-за доби її упадку (від XIV. в.), золоту добу її розцьвіту (в XIII. в.). А вглублюючи ся в початки схоластики (IX. в.), вказали на звязок схоластики Заходу зі схоластикою Сходу, що розвивала ся значно раньше, бо вже від перших віків християнства. І тут є перший пункт, в якім українська схоластика сходить ся з західно-европейською в самих початках її. Ті самі письма християнських схоластиків Сходу, що заплоднювали уми філософів Заходу в IX—XIII. вв., були почавши від. XI. в. популярні і на Україні, були через довгий ряд віків не лиш головною лектурою, але й першими учебниками України. Завдяки тій обставинї Україна вже в перших двох віках свого духового житя віддихала тою самою науковою атмосферою, оперувала тими самими нийвисшими понятями філософиї, що й сучасна їй західна Европа.

II.

Іван Златоустий, Василий Великий, Григорий Нисський і Григорий Назиязенський — найвизначнїйші репрезентанти новоплятонїзму з IV. в. — належать від найдавнїйших часів до найпопулярнїйших писателїв на Україні. З їх письм учить ся Україна мислити по філософськи. Познакомлюєть ся з наукою Платона — по викладови Плотіна і Прокла — так само, як з письм Максима Ісповідника, містика з VII. в., пізнає посередно новоплатонську філософію знаменитого Дионисия Ареопаґіта, а з книг Івана Дамаскина, властивого схоластика з VIII. в., філософію Арістотеля — його онтологію і логіку.

Яке значінє належить тим писателям приписувати, вказують рїжні нинїшні учені. Дрезеке каже, що найориґінальнїйший філософ середних віків, Ірляндець — Ерігена, завдячує свою ориґінальність на Заході як-раз впливам Максима Ісповідника, яким піддав ся, толкуючи його поясненя трудних місць Григория і Ареопаґіта. І не оден Ерігена уляг тим впливам: „Es ist das unbedingt die grösste und nachhaltigste Beeinflussung auf philosophisch-religiösem Gebiete, die das Abendland vom byzantinischem Reiche aus überhaupt erfahren hat"... (Dräseke: Neuplatonisches in des Gregorios von Nazianz Trinitätslehre, в Крумбахеровій Byzantinische Zeitschrift, B. XV, H. 1—2.). Таке твердженє Дрезеке і многих инших західноевропейських ученых знайшло кріпку основу також в обширній студиї росийського філософа А. Брилліантова, що дуже подрібно виказав залежність Ерігени (як предтечі новітного нїмецького ідеалїзму) від Максима Ісповідника (з Діонисием Ареопаґітом), Григория Назиязенського, Григория Нисського, Івана Златоустого, Василия Великого і Епіфания Кипрського. (Вліяніе восточнаго богословія на западное въ произведеніяхъ Іоанна Скота Еригены. Спб. 1898.) А в виду того Україна не має причини стидати ся своїх давних учителїв. З христіянством не мертвечину приймила вона з Византії — з тої Византії, де з давна були жерела мудрости для Заходу і де власне в XI. в., завдяки ученій дїяльности Михайла Пселлоса та Ілиї з Крети, наступило відродженє давної філософії, що й розвивала ся самостійно аж до занятя Царгорода в часї хрестоносних походів (1204. р.).

III.

Перекладна і ориґінальна література, яка появила ся при живих зносинах з Візантиєю в домонгольській добі на Україні, могла-б після докладного розслїду дати несподівано-гарні причинки до істориї середновічної філософиї. Студиї з обсягу тої філософиї виказали, приміром, цїлий ряд творів орієнтального походженя, що лишивши свої слїди на філософічних писанях західної Европи, або зовсім давно запропастили ся, або зберегли ся тілько в цитатах і фраґментах. Пошукати за ними в повени староруських перекладів, було би вдячним трудом для історика філософиї. І не одно нинї незнане в нас письмо мало без сумнїву колись велику популярність, скоро навіть ориґінальні твори домонгольської України здраджують її. Вибираю лиш два найхарактернїйші приміри з XII. в.: „Посланіе Никифора Митрополита Кіевскаго къ Великому Князю Володимиру, сыну Всеволожю, Сына Ярославля", (написане по грецьки, а по староруському списку з XVI. в. видане в „Русскихъ Достопамятностяхъ, ч. 1. Москва 1815) і „Слово о пълку Игоревѣ".

(Дальше буде).

ного житя українського. Опісля-ж промовляє до „спільного інтересу“ і могутним розмахом ударяє на Поляків — за російським кордоном.

Найважнійша справа теперішної внутрішної політики в Росиї — кличе п. Грушевський — се справа аграрна, а ся справа вяже ся тісно з польською справою. Вже більше як 200 літ живе український народ поза Польщею, а таки держить ся серед нього історична Польща дальше, оперта на великій земельній посілости. Правительство надармо старає ся її вигубити І такий стан тревати буде доти, поки Поляки тримати будуть у своїх руках землю на Україні, Литві і Білоруси. Лише, коли Полякам вирве ся сю опору зпід ніг, аж тогдї завдасть ся їм рішучий удар.

А разом з тим відзивають ся замітні голоси з табору львівських „москвофілів“, голоси, яких нїхто не прочував, не вгадував перед 40 літами, так само як нїхто тогдї не надіяв ся тої гайдамацької ненависти і византийської невірности, якою дишуть до Поляків сотворені ними Українці.

Недавно писав „Галичанинъ“, що треба би бажати, щоби могло наступити якесь зближенє між ворожими доси народами польським і руським. Таке зближенє без сумнїву наступить але поволи ; на се треба довшого часу, а не пакту. В тім зближеню не бачимо нїчого понижаючого, бо наступить воно на засадї рівних з рівними.

Сей голос не був несполіваний.

Від довшого часу проявляє ся в поведеню *старорусинів* (sic!) тон згідливий у відношеню до Поляків. Той тон рішучо пробивав ся у відозві „Русской Рады“ у Львові. Поведенє старорусинів є коректне: не фанатизують вони товпи против Поляків, не грозять нам пястуками, не висилають нас за Сян. Тах само у Відни. Не чули ми так зневажливих слів, лише голос поважної руської опозиції. До палкої демонстрації в оборонї Великопольщі станули старорусини разом в иншими Славянами. Є між ними і нами богато великих суперечностий, але нема пропасти, котрої не можна би вирівнати.

Оба головні табори руські „Українці“ і „москвофіли“, ведуть борбу на житє і смерть. Кілька разів в часї остатних виборів поплила кров, упали трупи (?!) від українських ножів (?!). Борба ся входить в таке завзятє, якого не було ще доси.

І що-ж дивного, що після досьвіду з „Українцями“, переконавши ся о їх безнадїйнім духовім і моральнім варварстві, *Поляки чим-раз виразнїйше* хилять ся своїми симпатиями до сторони противної ?

Польська суспільність в Галичинї горячо бажає мирного пожитя з братнім живлом руським і мимо всїх розчарованьне зрікає ся надії, що до сеї мети дійде. Але свого ідеалу не може реалїзувати у воздусї; вона мусить оперти ся на якімсь твердім грунтї. І сього грунту мусить глядати там, де його можна найти.

Отсе зміст статї, в другій части навіть цїлком повно переповіджений. А тепер кілька наших уваг, бо докладне обговоренє і простованє всїх містячих ся в нїй баламуцтв фактичних, помішаня понять та почасти навіть сьвідомих неправд уважаємо і за неможливе в одній дневникарській статї і за непотрібну і даремну працю. Щоби когось переконати, що він хибно задивляє ся на якусь річ, що він говорить неправду, на те треба не тілько переконуючих аргументів, але й в значній части також доброї волї у противника, щоби дати себе переконати. Тимчасом ми у наших противників так мало знаходимо тої доброї волї, а так богато злої упертости, що пр., хоч чорно на білім показуємо їм в урядовім справозданю кр. ради шк. числа польських і руських шкіл народних, вони все таки своє торочать: „руських шкіл є більше чим польських!“ Виходить воно на „голене і стрижене“.

Длятого ми, не вдаючи ся в подрібний розбір наведеної статї, обмежимо ся до кількох лише уваг.

Теперішні „Українці“ чи то народовці є в головних точках своєї національної програми до стоту ті самі, якими були перед 40 літами. Як тепер, так і тогдї, — як тогдї, так і тепер уважаємо себе за народ окремий від Поляків і Москалїв та домагаємо ся на нашій земли всїх консеквенций сього факту, не признаючи нїяких претенсий польських, випливаючих з „Ягайлонської ідеї“ у відношеню до нашого народу і териториї ним заселеної.

Так само і теперішні галицькі москвофіли є в головних точках своєї програми до стоту ті самі, якими були перед 40 літами. Слова, які Краj наводить з промови Наумовича зперед 40 літ: „Jesteśmy odłamem wielkiego narodu rosyjskiego; mamy jedną mowę, jedną wiarę i wspólną ojczyznę od Sanu po za Wołgę, od Karpat po Ural“ є й нині альфою і омегою програми наших москвофілів.

Що ми за 40 літ значно поступили наперед на всїх полях і „політично сконсолїдували ся“, се сталося не завдяки „polskiego rządu“, котрий весь той час лише колоди кидав нашому розвиткови під ноги, а завдяки животности нашого народу і нашої ідеї та завдяки тим свободам, котрих навіть і polski rząd не встиг нам ще доси відобрати в конституцийній державі. Що за той сам час наші москвофіли так тяжко занепали, се так само сьвідчить о тім, що їх програма, скристалїзована в наведених словах Наумовича, не має реальної підстави.

Що наш поступ і розвиток став ся невигідний Полякам і їх Ягайлонській ідеї, се ми добре розуміємо ; але не розуміємо, яким способом наші домаганя, котрі є лише конечною консеквенцією нашої від початку незміненої програми, могуть бути для Поляків якоюсь несподіванкою. Так само не розуміємо тої несподіванки, якою є для Поляків поведенє теперішних москвофілів. Атже потапаючий, звісно, хапає ся і стебелинки або, як кажуть, і бритви. Москвофіли-ж, ратуючи своє „адінство з русским народом“, готові Полякам у всїм уступити, щоби лише спинити дальший розвиток „українчиків“. І ми зовсім не дивуємо ся, що тепер „симпатиї польські чим-раз виразнїйше хилять ся до них“. Чи сї симпатиї доведуть Поляків до бажаної цїли, се инша річ.

Вкінци на конечний висновок польського політика з Краj-у зазначимо отсе:

„Суспільність польська в Галичинї горячо бажає мирного пожитя з братнім живлом руським“. — І ми не тілько горячо, але й щиро бажаємо в спокою і добрій знагоді жити з Поляками, — але бажаємо жити, а не нидїти!

Польська суспільність „мимо всїх розчарованьне зрікає ся надії дійти до сеї мети“. — Дуже гарно! Лише доламо, що треба ступити на иншу дорогу, щоби дійти до сеї мети.

„Але ідеалу свого (розуміємо: того мирного пожитя) не може реалїзувати у воздусї, а мусить оперти ся на якімсь твердім грунтї“. — Цїлком слушно! — „І мусить того грунту глядати там, де його можна найти“. — Також слушно! Тілько, скажемо, щоби його справдї найти, треба його глядати не там, де глядає „польська суспільність“. Єдино можливим грунтом є основні закони австрийської конституції і рівноправність руського народу у всїх консеквенциях, випливаючих з тих законів. Колиж Поляки хотять глядати того грунту у наших москвофілів і в їх поведеню, то ми врештї нїчого против того не маємо. Щасть Боже! Инша річ, чи не спадуть на них по яких 40 літах або й скорше знов які несподіванки, — звичайні наслїдки короткозорої політики.

О дволїтну військову службу.

Давне домаганє найширших верств народних наближаєть ся в Австриї до здійсненя. Справа скороченя часу військової служби до двох років з заведенєм загального виборчого права до парляменту посунулась сильно вперед. Дебата в буджетовій комісиї над буджетом міністерства краєвої оборони дала нагоду репрезентантам народів Австриї і представникови правительства висловити ся більше або менше рішучо за конечністю зреалїзованя постуляту дволїтної військової служби. З-поміж посольських промов визначала ся з того погляду промова п. Романчука з пятниці минулого тижня. Виказавши необхідність скороченя часу військової служби, наш посол рівночасно з натиском піднїс постулят культурного образованя відданих на службу мілїтаризму хлїборобських синів та зазначив з натиском наболїле жаданє селянського населеня що-до відпусток для жовнїнів в часї найгорячійшої рільничої працї.

Офіциальну заяву в імени правительства зложив міністер краєвої оборини, генерал Георгі, Хоча зміст його енунциациї ще далекий від того. щоби справдї відповісти здоровій демократичній політиці в справі мілїтаризму, то все таки промова чільного репрезентанта австрийського мілїтаризму є відрадною проявою, котра вказує на поступ у поглядах консервативної військової адміністрациї на скороченє часу військової служби. Міністер Георгі перш усього застеріг ся, що він не є противником дволїтної військової служби, до котрої „належить в Австриї будучність“. Тількиж міністер не залишив тої нагоди, щоби не вичислити всїлякі „залеглости“ в узброєню, умундуровaню і т. и., — залеглости, які при признаню такої важної для населеня пільги, як дволїтна служба, конче треба вирівнати. Не забув також військовий міністер пригадати послам темні сторони бажаної реформи. А саме — служба, розложена на два роки, замість дотеперішних трох років, буде „інтензивнійша“, контингент рекрутів мусить збільшити ся з 120 на 180 тисяч річно для вирівнаня числа стоячих під оружєм жовнїрів, переношенє асентированих до т. зв. *запасної* резерви майже зовсїм відпаде, кошти образованя воякь піднесуть ся...

З сього видно, що правительство, мимо принципіяльної згоди на реформу, робить її переведеню поважні трудности та не вважає її за наглячу. А тимчасом ся справа є дійсно нагляча та теперішний її стан важко налягає на широкі верстви робучого народа. Коли навіть стануть на становищи мілїтаризму, то трилїтна військова служба є зовсїм зайва ; на фахове виобразованє рекрута в воєннім ремеслї вистарчає час кількох неділь, кілька місяців активної служби вистарчає на впряженє жовнїра в військову карність, цїлі-ж довгі роки військової служби, се безцїльне марнованє часу людий молодих в розцьвітї сил, котрих недостача діймаючо дає ся відчувати в економічній працї суспільности. Заведенє дволїтної військової служби в Нїмеччинї і Франциї дало як найкрасші результати, а короткий час військової служби в Швайцариї вповнї вистарчає на те, щоби швайцарську армію вдержати на висотї завдач сучасного мілїтаризму. Як на се годять ся визначні авторитети в військових справах, трилїтна військова служба є з погляду стратегії безцїльним гаянєм часу. Ще в більш некориснім сьвітлї вона показуєть ся, коли приложити до неї критерії суспільного утілїтаризму і социяльної етики. Як брати під увагу властиве завданє війська (оборона перед зверхнїм ворогом), то істнованє стотисячної постійної армії взагалї є непотрібним тягарем для загалу ; бо народна мілїция, зложена зі сьвідомих і незмальтретованих касарняною дисципліною вільних горожан є без порівнаня певнїйшою запорукою перед зверхною небезпекою, ніж армія в теперішнім видї. З погляду социяльної етики і гігієни мусимо без огляду осудити ту систему, яка запираючи молодих людий на цїлі роки в касарнї, забиває в них духа самосгійности і инициятиви, робить з них сліпі знаряди зверхників, закажує їх і весь край венеричними хоробами, деморалїзує молодих людий і десяткує їх самовбійством. До того-ж нїчо так страшно не підкошує горожанської сьвідомости, як обставина, що сотки тисяч синів суспільности в часї мира стоїть під оружєм виключно тільки на те, щоби держати в страсї, „внутрішнього ворога“, себто народний загал, о скілько він не схоче покірно піддавати ся волї пануючої верстви.

Загально-народна мілїция в місце постійних армій, се консеквентне домаганє справдїшної демократиї. Скороченє часу військової служби, се один етап по дорозї до здїйсненя сего постуляту.

Відроченє хорватського сойму.

В суботу відрочено хорватський сойм на час необмежений. „Краєве правительство хорватське, добачуючи, що не має в соймі нїякої групи, на якій могло-б оперти ся, добуло рескрипт на відроченє сойму зараз після того, як він зібрав ся. Крок сей викликала крайна безрадність будапештенських кругів супроти ситуациї витвореної в Хорватиї нездарною політикою Кошутівців.

Розуміють ся, що се розвязанє не пройшло гладко. Коли по відчитаню протоколу з першого засїданя, зарядив предсїдатель з віку пос. Бераціч відчитанє реферату відроченого сойму, який вручив урядник краєвого правительства, настав на салї нечуваний крик: „Лишім ся разом! Проч з чужинцями! Проч з Мадярами. Останьмо разом. Працюймо!“ По перерві, на якій остаточно пристано на відчитанє рескрипту з огляду на те, що він заосмотрений цїсарською печаткою, рескрипт таки відчитано. Тепер списано і зверіфіковано протокол з засїданя, але і се не пішло гладко, бо пос. Персіч (з партиї Старчевича) вирвав секретареви протокол та подер його на кусні, кличучи, що тут не було нїякого засїданя сойму, тілько звичайне віче. Із сего прийшло до прикрої словної перепалки між членами хорватсько-сербської коалїциї а більш крайними Старчевичанами, через яку треба було знов перервати засїданє.

По перерві приступлено остаточно до відчитаня протоколу, якого одначе нїхто не чув, бо на салї був такий крик, що президент палати навіть не міг закінчити сеї „сесиї“ якими небудь словами, а тілько жестами рук розпращавав ся з послами.

Виходячих послів витав народ грімкими окликами: „Проч з баном!“ Проч із Векерлїм! Проч з Мадярами!“ Ще довго демонстрували по вулицях Загребу товпи робітників і студентів, сьпіваючи іронічні сьпіванки під адресою бана ; під його палату одначе не допустили демонстрантів віддїли війська і жандармериї, які сконсигновано в дуже значнім числї. Органи публичного безпеченьства поводила ся впрочім з великою резервою, не відважуючи ся на якінебудь острійші виступи, дарма що рїжних достойників а особливо редакторів офіциальних органів, витано такими окликами як: „Лайдаки! Мадярські свині!“

Отак скінчила ся перша „сесия“ нововибраного хорватського сойму. На кінцеве засїданє сам бан бар. Равх навіть не важив ся явити ся, дарма що він по ухвалї послів, щоб шанувати бана, коли він виступати ме в роли королївського комісаря, мав все виступати в такім костюмі, щоб охоронити ся перед заявами посольської погорди.

Знаменною для настрою народних заступників супроти бана і угорського центр. правительства може бути хоч би промова президента з віку Берачіча, виголошена підчас отворенє сойму Він взивав усїх Хорватів до спільної боротьби проти Мадярів. „Нині мусимо поступати так як Італійцї, коли бороли ся о єдність, мусимо присвоїти собі їх клич — проч з чужинцями! Правительство, яке потерпіло такий погром при виборах, тепер навіть не думає уступати помимо того, що нарід собі виразно того бажає... Бан є слугою Мадярів і мусимо жадати від того негодяя, шоб він уступив“. Бар. Равх, який тїшив ся колись в Хорватиї значними симпатиями, стягнув нині на себе ту саму ненависть і погорду, яка окружувала його попередника на урядї бана, Ракодая, що вибирав ся до Хорватиї як бич Божий Мадярів проти оборонцїв національних прав Хорватів.

Необмежені в своїй національній гордости і самопевности, мадярські независимцї прямо відходили від себе, бачучи всю свою немічь супроти обструкциї, яку вела в мадярськім парляментї хорватська делегация проти законопроєкту про урядову мову зелїзничої служби, що мав санкціонувати меншевартність хорватської мови супроти мадярської. Хорвати вели завзяту борбу проти сього законопроєкту, яким Кошутівці „відплачували ся“ хорватській коалїциї, за те, що вона в свій час піддержала їх в борбі з Віднем на основі рекських пактів. Та невдячність Мадярів помстила ся на них самих, бо всї заходи кабінету Векерлього, шоб зломити хорватську опозицию — розбили ся о сильну організацию й національну сьвідомість Хорватів.

Хорватський сойм розвязано, щоб добути в нім за всяку цїну більшість прихильну Мадярам, та запевнити собі сильну хорватську делегацию. Та вже сам бан Ракодчай, сей епігон Куен-Гедерварівської епохи, — *яка прямо відзеркалює* нашу Баденівщину — побачив, що він нїчого не вдїє. І ось обняв се одвічальне становище хорватський магнат, бар. Равх та розсипав перед Хорватами як з рогу обильностий всякі обіцянки на „реальні здобутки“ ба навіть поуміщував хорватські написи на державних будинках — але не добув зміни настрою хорватського народу. Не сповнили ся також його сподіваня, щоб привести на ново до житя збанкротовану угорську унїонїстичну партию, якаб творила підпору правительства.

Нові соймові вибори хорватські дали прямо ненадїйний вислїд. Із правительственних кандидатів добув посольський мандат — всего один однїський чоловік. За те хорватсько-сербська коалїция добула 52 мандати із загального числа 88-ох мандатів, так що стала розпоряджати більшостию в соймі. Крім членів коалїциї увійшли в значнім числї до сойму також і Старчевичани, бо добули собі 24 мандати. Обі сї партиї вправдї поборюють себе взаїмно, але супроти Мадярів творять одну боєву лінію. І коли члени коалїциї вимагають лише як найширшої автономії Хорватиї, то Старчевичани навіть не хотять нїчо чути про спільність з Угорщиною, але обстають за утвореним триєдиного королївства із получених Хорватиї, Далматиї та Босни й Герцоговини, яке-б мало в теперішній монархії рівнорядне становище з Угорщиною Не поміг весь терор правительственних органів, не помогло залите краю військом і жандармами, хорватський осьвідомлений народ не злякав ся. На проби надужить відповів декуди й кровавою відплатою. Тут не було пактовань, не було резерви, тількиж заангажованє всїх сил народних в одній справі — в побідї при виборах!

Проти побідної народної репрезентациї став бан Равх із партиею з одного посла! Розуміють ся, що серед таких обставин дальші наради сойму були неможливі, коли не змінено особи бана й — системи. Та в Будапештї в справі хорватській така дизориєнтация, що поки що не зважують ся там ані на зміну особи бана, ані зміну політичного курсу супроти Хорватиї. Хорватів Будапешт не вспів зломити, та поки-що не хоче наглядно уступити, хоч зробити се буде мусїв! Народу осьвідомленого політично й національно, в якім нема тілько ренегатів, щоби аж виступали як окрема партия — зломити не годен нїхто.

Отся віра в свої сили і в карність мас народних кермує також поведенєм сербсько-хорватської коалїциї. Зібравши ся по відроченю сойму на нараду, признали її члени відроченє сойму нарушенєм конституції, але рівночасно порішили удержувати спокій, щоб не дати банови оружя до рук для евентуального заведеня довготривалого стану облоги.

Парляментарні справи.

Чверть року минає від хвилї, як парлямент відрочено коли не офіциально то бодай фактично. Тривкість парляментарних нарад зазначували тілько обради комісиї економічної а відтак буджетової, яка ще має перед собою *незвичайно богато* роботи. Задля поплутаня політичної ситуациї через спір чеськ-нїмецький та через засстрене між кругами послів клерикальних а вільнодумних зазнає термін скликаня ради державної безвинного відкладаня. Спершу мав парлямент зібрати ся д. 17. марта, відтак заговорено про 23 або й 26 марта, як про день, в якім мав би зійти ся парлямент, а після найновійших диспозиций має він зібрати ся аж в цьвітни.

Дневний порядок становити ме справа контінгенту рекрутів а враз з сим дебата над відносинами до Угорщини, над військовою угодою корони з коалїциею, над підвисшенєм офіцирських гаж і жовнїрської платнї. Тількиж квестия, чи парлямент перед Великоднем вспіє приступити до дневного порядку, бо перед тим ще буде парлямент мати нагоду познакомити ся близше з технїкою виборчою, *примінюваною* в Галичинї *нащалком* польсько-гетманського роду Потоцьких. Крім того ще — як виходить з часописних донесень — також чеські вибори дадуть материял до наглячого внесеня. До того-ж виринула в останних днях квестия клерикальних атаків на професора церковної істориї в Інсбруку, Вармунда, який своєю брошурою: „Katholische Weltanschaung und freie Wissenschaft“ незвичайно роздратував правовірні круги, депутациї антисемітських послів, масові вічa — все те вимагає усуненя проф. Вармунда з катедри — а на се не можуть остати без відпоз катедри — а на се не можуть остати без відповіди прихильники вільної науки й свобідної думки. Також і по Великодни не мати ме парлямент легкої задачі, бо в маю мусять відбувати ся засїдання делегаций, а тут не терпить проволоки нї законопроєкт про утворенє міністерства праці, нї торговельний договор із Сербією. Що буджет не буде полагоджений в час, се вже певне тепер, бо буджетовий реферат вийде з комісиї готовим хиба в маю.

В суботу вели ся наради комісиї буджетової над етатом міністерства справ внутрішних. По промовах послів Мастальки, Гібеша, Ельверта, Кольо-врата і Станека забрав голос посол Романчук. Він називає політичну адмінїстрацию Галичини дивоглядною сутичну адмінїстрацию Галичини дивоглядною сутичною адмінїстрацією Галичини дивоглядною сумішкою австрийського бюрократизму і старопольського февдалїзму. Головною метою політичної управи в східній Галичинї є загарбати всю власть у свої руки і управляти людністю так, як би в краю ще був абсолютизм. Політична адмінїстрация силкуєть ся перш усього починити собі громади ; се їй по найбільшій части удаєть ся на шкоду громад, а на користь бюрократиї. В галицьких гуомадах панує великий нелад. Начальство громад вибираєть ся тілько з таких людий котрі є послушні староствам. Коли начальник громади прислужить ся при виборах, староство його хоронить перед усїм. Коли вибори випадуть не по інтенциям староства, воно їх зносить та давні начальники урядують замість шістьох 12 або більше років.

Бесїдник обговорює дальше соймові вибори в Галичинї. Адмінїстрация перевела їх тенденційно на шкоду Русинів. Поодинокі округи заздалегідь призначено для певних кандидатів. Бесїдник наводить приклади разячих надужить виборчих та звертаєть ся до міністра внутрішних справ з запитом, чи йому знане є поведенє галицьких властий в часї останних виборів та що міністер наміряє зробити, щоби виновників потягнути до одвічальности і на будуче унеможливити такі переступства проти закона.

П. Жітнїк доказував конечність реформи адмінїстрациї політичної та обговорював квестию розділу признаних кредитів запомогових.

На тім обрали перервано. Дальше засїданє нині пополудни.

Родимці! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Протест америк. Русинів против буллї „Ea semper“.

Американська „Свобода“ донесла недавно, що американсько-руське духовенство виготовило збірний протест проти звісної папської буллї в справі американсько-руської церкви та що сей протест, заосмотрений підписами 79 сьвящеників-Русинів, осібна депутация американсько-руського духовенства вручила дня 29. сїчня с. р. апостольському нунциєви в Вашингтонї. З огляду на вагу сеї справи не лише для американської Руси, але й для Русинів взагалї, а для галицьких Русинів, греко-католиків з'окрема — подаємо сей протест ось-тут в руськім переводї. Він звучить:

„Сьвятїйший Отче! Низше підписані гр. кат. руські місионарі північної Америки складають у стіп Вашої Сьвятости Протест проти буллї „Ea semper“ із дня 14. юнїя 1907 р. задля слїдуючих причин:

I. Ся булля не зносить нашого лиха, но його збільшує, тим-то бракує їй розумної цїли, для якої вона появилась.

II. Ся булля наносить наругу і супротивляєть ся гр. кат. обрядови та привілеям з ним полученим, який-то обряд здобув собі через звичай і постоянну практику від 35 лїт повне право. Булля приказує з одного боку сей обряд строго хоронити, з другого боку одначе зносить його тай маловажить, тим-то вона сама собі перечить.

III. Ся булля не признає нас гр. католиків в Америцї як синів загальної вселенської церкви, до чого маємо повне право, а через те містить вона в собі несправедливість.

IV. Ся булля дає сама собою нагоду до переходу около 500.000-чам гр. кат. вірних Русинів *на схизму* і через те сталась вона в руках Матери-Церкви гріховним орудєм до убитя стількох дїтий.

V. Ся булля понижає, більше! вважає нїчим нашого епископа, а в купі з ним і всю нашу церков, а через те учить вона наш народ, що всяке достоїньство епископа нашого чи латинського, що більше, що сама католицька церков не має жадного значіня, а така наука певно не є здорова.

VI. Ся булля викликала на цїлім Сходї соблазнь і зродила узасаднене підозрінє, що Римська Церков не є материю для всїх із Нею з'єдиненних, йно для декотрих тілько вибраних, а вже найгірше, що Римська Церков дає привілеї богатим, а гордить бідними, що певно не є по волн Христа Бога.

I. Перша точка: „Ся булля не зносить нашого лиха, но його збільшає, тим то бракує їй розумної цїли, для якої вона появилась“.

Більше чим 200.000 вірних Русинів гр. католиків із Австриї і Угорщини переслїдованих злощасною судьбою покинуло свою батьківщину, а поселилось в З'єдинених Державах. Позбувшись нужди о хлїб насущний, хто не бачив, як-що раз то більша нужда духовна в сім часї їх пригнітала? Не знаючи англїйської мови, вони через пять або шість лїт не сповідались, ані не чули слова божого, а проте ні один католицький сьвященик не вважав тоді своїм обовязком — облегчити душам сього народа, ані не старав ся розуміти його мову, лиш із спокійним серцем та байдужним духом глядів на сей сумний стан, наче-б сьвяте евангелиє так научало. Народ звертав ся до епископів на своїй батьківщині, щоб післали йому сьвящеників. — Деяких вислали, але щож? Хоча ми прийшли до Америки як сьвященики нашою ерархиєю апробовані, із сьвідоцтвами провіреними, тутешні епископи обходили ся з нами мов з еретиками і не хотїли нас узнати. Який біль!! Нас, сьвящеників, правосильно поставлених, відкинули сї, яких повинности було бути нашими братами і співтрудовиками в однім винограді Христовім. Ми, що хотїли хоронити і плекати католицьку віру у вірнім, побожнім і слухнянім народі, відкинені сими, що вважають себе перед сьвітом найлїпшими католиками! Яка суперечність в сім слові „католики!“ — Першого нашого сьвященика викляли за те, що був жонатий і сю клятву проголосили в цїлій Америцї всї епископи. Отсе сьвідоцтво учености і знаня церковних законів! Чиж і Кафри не знають, що у східній церкві можуть бути сьвященики жонаті і безженні? Но в Америцї не знали сего епископи! Викляли католицького сьвященика наче еретика!

Що судити о такій клятві і такім знаню канонічного права?! Коли-ж вкінці вимогли вони від римської Куріі дозвіл усунути сего сьвященика яко жонатого, наші Владики післали в Америку сьвящеників безженних. Но чи може безженних сьвящеників допустили до себе як своїх собратів і сьвящеників католицьких? Зовсім ні! Анї безженних сьвящеників не узнали католицькими сьвященниками тай не хотіли дати юрисдикції, або коли давали — так сьмійтесь, — лише на один тиждень!! Тому, що не було ще гр. кат. церков, не припускали наших сьвящеників до престолів церков латинських, анї не дозволяли удїляти сьвяті Тайни, анї хоронити умерших на католицьких кладовищах. А коли який сьвященик вже з розпукою вказував їм раз-у-раз на свої сьвідоцтва від епископів своєї батьківщини на се, що він не є єретик, но католик, одвічали йому: „Хто зна, може й твій епископ не католик". Тут вже являєть ся хиба або безличне підозрінє, або кругом глупота!! Коли в 1894-ім роцї запрошений гр. кат. сьвященик на посьвящєнє латинської церкви вийшов враз із иншим латинським духовенством в церк. ризах свого обряда на зустріч еп. до дверий церкви, замість людяности, братньої прихильности і вдяки із сторони епископа, почув такі слова: „Не буду сьвятити церкви, доки сей єретик її не опустить". Ось тобі сьвята єдність церков! Ось тобі католицизм! Щоб уникнути соблазни, наш сьвященик із серцем повним гіркости опустив церков. — Се було для нас доказом, що не може бути нїякої єдности між нами, а такими католиками; тим то ми змагались всїми силами строїти свої церкви. При Божій помочи мали ми в короткім часї тут і там свої питоменні храми божі, в яких ми могли справувати сьв. Тайни по нашому обряду. Але ж знова нове лихо! Американські епископи, бачучи там і сям нові, красні і богаті церкви, почали притворятись знов прихильниками і глядїти иньшими очима на „єретиків". „Дайте нам свої церкви" було повседневним кличом і бажанєм „в противнім случаю не дам юрисдикції!" Но сьвященики обезславнені епископами, відкинені їх церквами, понижені, вважені влїзунами інтрузами і жебраками не мали цїлком охоти давати їм коштами і кервавицею люду збудованих церков, з яких певно опять викинулиб їх разом з вірними. Тепер починаєть ся нова історія! Передше виклинали жонатих сьвящеників, а жадали безженних, теперже безженних відкидали і не удїляди їм юрисдикції, а жонаті сталисъ найлїпшими католиками. Чому? Бо жонатий сьвященик хотїв мати спокій і удержанє для своєї родини, тимто, коли прийшли деякі жонаті сьвященики то епископи прийняли їх прихильно, но всї не хотїли більше церков переписувати. Що дїлати? Нїчо не лишалось, хиба згодитись на руського Епископа в Америцї, але такого який бувби знарядєм в їх руках, щоб могли через него загарбати церкви і церковні маєтки а опісля знов викинути сьвящеників жонатих, які явились не конче то практичними і спосібними для осягненя їх цїли. Ось яка печаливість про католицьку віру і яка любов для сего народа, який вже днесь має свої церкви і кладовища і иньші церковні добра! І хтож не бачить, що тут не йшло о віру Русинів, анї о їхне религійне житє, лише о земські добра? А проте цїлий сей спосіб дїланя з нами і з нашим народом, спосіб несправедливий, мерзкий, негідний християнського імени одобрила сьвята Апостольська Столиця рішеннями Конгрегациї розширеня віри з дня 1. жовтня 1890., 10. серпня 1891., 12. цьвітня 1894., 1. мая 1897., 6. серпня 1898., 1. вересня 1899., 10. мая 1902. В сих постановах віднимаєть ся на кивненє таких Епископів нашій церкві, нашому обрядови і нашим сьвященикам спромога, погідного і супокійного житя в Америцї, хоч ми обурюємось не проти Бога, анї проти католицької церкви, лиш проти нелюдського і не слушного способу обходженя ся з нами зі сторони американських епископів.

На дїдї ми єсьмо мучениками! Хочемо Бога любити і Йому служити, хочемо вигнані з рідні найти нову вітчину, хочемо як греко католики мати право бути такими всюда на земли і не припускаєм, анї на ум нам не прийде, щоб католицька церков хотїла бути ворожою нам гонителькою. Але о, горе! Так думати єсьмо майже змушені, бо послїдня булля „Ea semper", з дня 14. юнїя 1907, не лиш що не принесла нам жадної полекші в навпаки, ще побільшила се невиносне положенє. Доси ми мали ворожого нам сего або того епископа, в якого дієцезиї ми находились; днесь маємо ворогами всїх, так, як після буллї нїякий сьвященник не може обняти місиї, як лиш хиба безженний. Одже доси могли жонаті жити і обнимати посади, від тепер вже нї. Доси один лиш епископ нас принимав, днесь трох; один дає відпустку, другий шле, третий принимає, а конець кінцем всї насилають в одставку і викидають. — До днесь були важні всї наші Тайни, від тепер вже не всї, бо булля заперечує важність нашого миропомазаня. Доси ми могли мати сьвященників або питомців із старої вітчини для підмоги нам в наших великих трудах; днесь можуть рукополагати тутешні епископи на сьвященників лише питомців вихованих в латинських семинарах, а тому що таких питомців нема, одже нехай народ жиє радше без сьвященства і без Тайн, замість, щоб було подостатком сьвящеників. Доси було нам вільно де будь громадьти розсіяний народ і йому служити, днесь не вільно нам отвирати нових місиї, так, як сей обовязок належить до тих, що не мають жадної дбайливости анї любови для сего народа, значить, до латинських епископів американських. Доси принимано, а навіть рукополагано в Америцї жонатих на сьвящеників, днесь жонаті не мають більше місця, а коли нема безженних, так нехай загибають душі або радше нехай йдут на схизму, як малиб їх спасати і захованти в католицькій вірі сьвященники жонаті. Задля якої проте розумної цїли видано сю буллю? Чи не появилась вона на се, щоб тим наче збільшити злидні руських сьвящеників і страдальництво руського народа? Чи не видана ся булля для вигоди латинських епископів в Америцї? В цїлім сьвітї можуть жити в найбільшій згоді жонаті сьвященики гр. кат. обряда із сьвященниками обряда латинського, не можливе се лиш в Америцї! А прецїнь сї латинські сьвященники, тай самі епископи не жадають від нас нїчо иншого, лиш дібр материяльних. Нехай отже буде нам вільно жити в спокою і нехай вони дбають радше про свої недостачі та хиби, яких у них так много! — Коли Апостольська столиця огортає своєю безпосередною печаливостю якихсь підданих в сьвітї, так не може Вона мати перед очима що инше, а лиш добро сих підданих, і то добро лїпше, но буллю „Ea semper" зміряє прямо до гіршого і проте не має вона розумної цїли.

(Дальше буде.)

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сїкстуська ч. 47.

НОВИНКИ.

— **Imć Pan Zagłoba з Облєнгорка.** „Die Zeit" доносить: Польський письменник Генрик Сєнкевич приїздить до Відня — як зачувати — дня 19 с. м., щоб взяти удїл в розправі перед трибуналом судиїв присяжних, яку визначено у відомій справі українських студентів на день 24 с. м. Його заступник д-р Рабенляхер одержав від постійного правного дорадника Сєнкевича, проф. Розенблята в Кракові письмо такого змісту, що писатель не задумує переводити доказу правди для інкримінованих висловів, тільки покличе ся на свою bona fides, бо він інформациї для інкримінованої статї брав із польських часописий. Тому що Сєнкевич знає нїмецьку мову дуже слабо, відбуде ся перслуханє при помочи польського або французького переводчика. „Тільки „Die Zeit", яка саме помістила свого часу статю п. Сєнкевича про українську університетську демонстрацию, в котрій він не соромив ся закинути нашій молодїжи, що вона з голодівки зробила комедию з вином і бефштиками. Наші увязнені академіки йшли на стрічу голодовій смерти, не хотїли навіть приймати лїків та не давали себе брати навіть до шпиталю, поки всї увязнені не добудуть собі волю, а п. Сєнкевич виступив перед Европою з низьким закидом, що те все бляга, бож бляга, се його ресорт vide його історичні романи. Самоувірений епігон шляхотський кинув інвективу проти української „хлопської" молодїжи, щоб одним замахом дискредитувати і наш нарід і його защитника Бєрнзона. Він разом із майстром від педалів, паном Падеревським викрикували гордо перед Европою, що знають галицько-польські справи і університетську справу лїпше, як збаламучений „упарти старушек", а тепер, коли українська акад. молодїж, не упавши ниць перед сьпіваком подвигів Заглоби, заскаржила його перед суд — п. Сєнкевич спустив з тону і їде до Відня не на „поле слави", але блямажі, бо навіть не важить ся доказувати правдивість своїх закидів, але буде просити о увільненє, бо він—мовляв—хоч блягував то в добрій вірі! Нїчого собі герой. Хоч не гоноровo, та може бодай вийде „здровo". Зовсім як старопольський шлягон Заглоба, якого п. Сєнкевич так величає в своїй трильогії! Вперед клевече ся бутно, аж до безсоромности, а відтак трусить ся і викручуєть ся — доброю вірою в „Polskie Słowo"!.. Сподїємо ся, що на процес п. Сєнкевича приїде до Відня з Парижа п. Новіцький, який дер свою „мантию" по причині браку відваги укр. „młodzieńców", щоб мати нагоду звеличати також трусість Zagłoby з Облєнгорку! Просимо...

— **Руська акция в справі міських виборів у Львові.** В справі виборів до міської ради відбули ся вчера в льокалю читальнї „Просьвіти" при ул. Гавзнера ч. 10. збори руських виборців личаківської дїльниці. Збори відкрив член головного руського комітету п. Пісецький, котрий також проводив зборам. Реферат про наше становище супроти виборів до ради міської виголосив п. Іван Яримович. Референт вказав на те, що зі згляду на число руського населеня у Львові (36.000 Русинів на 180,000 мешканців) повинні мати Русини в міській радї бодай 20 радних. Через те, що дотепер ми були позбавлені всякого заступства в радї міській не могли ми перепровадити там нїяких наших, навіть найсправедливійших і найскромнїйших жадань, — от хочби лиш в области шкільництва. Вкінцї всї тї, що оплачували податки мають також право брати участь в зарядї міського майна. Тому, коли хочемо, щоб той для нас так некорисний і нас так дуже кривдячий стан змінив ся, — мусимо всї, хто лише має виборче право, ставити ся до урни виборчої і голосувати лиш на лїсту руcько-українського міщанського комітету. Нї оден руський голос не сьміє нам пропасти і нї один сьвідомий Русин не сьміє відтягнути ся від акту виборчого. — Потім промовляло ще кількох виборців як пп, Зацерковний, Павляк, Пісецький і Яримович, а на внесенє п. Ігната ухвалено по мисли реферату голосувати лиш на лїсту рycько-укр. місц. комітету виборчого а для успішнїйшого переведеня тої акциї вибрано осібний комітет для личаківської дїльницї, — підлягаючий головному українському міщанському комітетови виборчому. Засїданє того комітету відбудеть ся ві второк д. 17 с. м. точно о год. пів до 8 вечером в льокали читальнї „Просьвіти" личаківського передмістя (Гавзнера ч. 10).

— **„Зделка" з посольським мандатом.** Князь Юрий Чарторийські, вибраний при послїдних соймових виборах послом з курії більших посілостий в перемиськім повіті, зложив посольський мандат, щоб на його місце міг бути вибраним новоіменований віцепрезидент краєвої ради шкільної, д-р Дембовський. Новий знак, що Поляки затївають з галицьким шкільництвом нову метаморфозу в свою користь, а д-р Дембовський має відограти в нїй домінуючу ролю.

— **На адресу п. Барвінського.** Польську пресу сблетїла новинка про пращальний бенкет на честь уступаючого віцепрезидента ради шкільної п. Плажка. В рядї бенкетових бесїдників — читаємо там — по д-рі Дембовськім і кількох урядниках намісництва знайшов ся п. Олександер Барвінський, котрий „піднїс дїяльність п. Плажка на полї шкільництва, якої признакою була все справедливість супроти обох краєвих народів. П. Плажек у відповіди на ту промову запевнив, що та його провідна ідея сполученя обох народів у спільній працї на полї шкільництва дальше буде розвивати ся, чого запорукою є звісні переконаня намісника і нового віцепрезидента д-ра Дембовського". (!!) Ряд тоастів покінчив звісний ворог Русинів гр. Лев Пінїнський staropolskiem: kochajmy się, „навязуючи свої слова до промови п. Барвінського". — Такі реляциї про бенкет для п. Плажка подає цїла польська преса. Руська суспільність має право домагати ся від п. Барвінського публичного виявленя, скілько правди в сїм донесенню польської преси про зміст тоасту п. Барвінського.

— **Здоровлє цїсаря.** З Відня доносять, що цїсар занедужав на сильний катар, якого набавив ся перед тижнем. З тої причини в суботу і в недїлю не брав участи в двірських принятях, даних на честь вел. кн. Сергія, в яких заступив його архикнязь Фердинанд. У великій галєриї шенбрунського замку приладжено відповідно, щоб цїсар міг в нїй уживати проходу. Виїзди цїсаря з Шенбруна до замку у Відни здержано на довший час.

— **Москвофіли зрадили свого.** З Рудок пишуть нам: Соймові вибори відбували ся в польськім „Sokole". Там містить ся також урядниче касино. Отже в тім касинї сидїли через цїлий час виборів „атци твердолоби" Раставецкий з Грімна і виборець вірилїст Заяць з Саскої домінїк. і держали при собі двох виборців з Колодруб, щоби в разї потреби поратувати графа Скарбка, колиб голоси нашого кандидата о. Онишкевича перевалили. Тоті „атці" заклиналисъ, що всїми силами будуть попирати свого кандидата Іеана Цьороха, а показало ся инакше. О честь вам, кацапські... — *Селянин.*

— **Просьвітний рух в Жовківщинї.** Пишуть нам: Просьвітний рух в Жовківщинї приймає чимраз більші розміри. Се тим відраднїйше, що на його знищенє напосїлись всї, почавши від самого посла Короля, а скінчивши на послїдних хрунях. Але наш нарід, відпекавшись руками і ногами кацапської метелиці, помимо всїх перешкод працює в читальнях „Просьвіти" над своїм осьвідомленєм і горне ся до читалень серцем і душею. Ось сих мясниць відбули ся в наших селах Жовківщини загальні збори читалень, а всюди випали на присуд гарно. В Старій Скваряві і в Мервичах було на зборах більш як по сотцї людий, складано радо грошї на книжки, газети і добродійні цїли і запренумеровано богато наших газет і що дотепер нечувано в Жовківщинї, люде в тих селах для відріжненя себе від кацапів зовуть себе явно Українцями. Заслуга доброго розвою читальнї в Мервичах припадає в першій мірі о. Ів. Радецькому, Андрієви Бандурцї війтови, Василеви Босакови і много иншим, а в Скваряві о. Утрискови, Грицеви Марунякови, Іванови Зьвірови, Янковичеви і иншим. Як делєгат філії їздив на збори і до Мервич і до Скваряви п. Микола Курцеба, де в горячих промовах заохочував всїх до просьвіти і науки. В тім часї відбули ся також загальні збори читалень „Просьвіти" в Волї Висоцькій і Гутиску дуже красно і величаво. Нарід всюди одушевлений горнесь до „Просьвіти", бо знає, що тільки в просьвітї знайде правду, незакажену кацапською метелицею і хруньством. — *Делєгат.*

— **Нещаслива пригода.** З Устя Зеленого доносять: Ві второк, дня 10. с. м. хлопець з села Луки принїс збіже до млина і користаючи з вільної хвилї, сїв собі побіч трибу, котрий вхопив його за кожух і потягнув межи веретена, де бідного хлопця розірвало на половину так, що він лиш кістьми хребтовими висїв на трибі. Ноги йому зовсім поломило. З якою силою триб його притиснув, можна собі уявити з того, що триб аж вискочив з панви і рух питля зовсім здержав. Хлопчина помер притомно по кількох хвилях муки.

— **Митрополит Шептицький** виїзджає нинї до Відня, щоби під оком лїкарів спеціялістів піддатись лїченю недужої ноги. Лїченє потреває около трьох тижнїв, так що повороту митрополита можна надіятись аж перед сьвятом Благовіщеня.

— **Дрібні вісти.** Цїсар санкціонував ухвалений галицьким соймом закон в справі зміни округів повітових репрезентаций: Ряшів і Лавцут. — З Відня доносять, що сегорічний маєвий аванс буде особливо корисний для лайтнантів, авансуючих на оберляйтнантів, і оберляйтнантів, авансуючих на капітанів. — В касарни артилєриї при ул. Театинській у Львові застрілив ся з револьвера кановїр Гріштайн з причини переслїдуваня старшиною. — „Канадийський Фармер" доносить, що законопроєкт інкорпорованя чина сьв. Василя Великого в Канадї перейшов уже третє читанє в домінїяльнім парляментї. — Щез без слїду 38-лїтний селянин з Батятич повіта камінецького, Григорий Зборівський, вийшовши ще перед місяцем з дому. Зборівський нездужав від довшого часу на умі.

Оповістки:

Календар. Завтра, ві второк: Герасима прп. (лат. Гетруди дїви). Позавтра, в середу. Конона м. (лат. Едварда).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві Інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **З товариства „Академічна Громада" у Львові.** Дня 29. с. м. (неділя) 1908 р. відбудуть ся в III сїлї університету загальні збори тов. „Академічна Громада" у Львові з дневним порядком: 1) резигнация видїлу, 2) вибір нового видїлу, 3) внесеня і запити.

☐ **З Калуша.** Загальні збори тов. „Руський Народний Дім" в Калуши відбудуть ся дня 25. с. м. в сали товариства. Початок о год. 2 по пол.

☐ **З Відня.** З нагоди 40-лїтного істнованя товариства українських студентів „Січ" у Відни відбуде ся заходом тогож товариства в четвер, дня 19. с. м. ювилейний концерт в Josefssal, VIII. Josefsgasse 12. Початок о год. 8. вечером.

☐ **З Чернівців.** Звичайні загальні збори тов. українських студентів „Січ" в Чернівцях відбудуть ся дня 22. с. м. по пол. о 3. годинї в льокали товариства при ул. Панській ч 22.

☐ **З учительської организациї.** Загальні збори кредитового тов. „Взаїмна учительська поміч" відбудуть ся у Львові дня 25. с. м. о год. 11. рано в комнатї товариства при ул. Чарнецкого ч. 26. III. поверх. Вступ на сї збори мають лиш члени, що зложили удїли (10 кор.) або хотять їх в дни загальних зборів зложити. — Загальні збори головного товариства „Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок" відбудуть ся в дни 16. цьвітня в Станиславові. — *Дирекция.*

☐ **Подяка.** Товариство „Руський жіночий кружок" в Коломиї, почуває ся до милого обовязку зложити отсим горячу подяку товариству „Родина" в Коломиї за щедрий дар в сумі 179 корон 95 сот. як дохід з устроєного вечерка 27. лютого 1908 р. як також за дар в сумі 10 корон з нагоди пращаня господара товариства „Родина" Вп. п. Коника, жертвовані на дешеві обіди для шкільної молодїжи в Коломиї *Марія Слюзарева* предсїдателька.

Урядові вісти:

Іменованя. Міністер скарбу іменував в етаті галицької прокураторії скарбу ад'юнктів д-ра Вит. Бєлянського, д-ра Конр. Прухніцького і д-ра Вит. Старжинського секретарями, концепієнта д-ра Ів. Спиру конципістом, а концепієнтів д-ра Мар. Губриновича, д-ра Брун. Покорного і д-ра Ад. Карпушка провізоричними конципістами прокураторії скарбу.

Нові книжки і видання:

Вправи письменні для шкіл народних міських і сїльських, на підставі книжок шкільних зладив В. Онисимів, управитель 5 кл. школи в Книгининї (1908). Ціна 1 кор. 80 с. Наша педагогічна література така слаба, така не скажу убога, але просто позбавлена всяких підручників, що всякий почин на сьому полї треба повитати дуже щиро. Повисша книжочка, се невеличкий (94 стр.) підручник для учителїв народних шкіл, що має їм стати помічним при укладї диктатів і вправ. Автор поділив його на части, відповідно до 4 кляс міського, а 4 степенїв сїльського типу народних шкіл. Поперед кождої части виписав автор короткі методичні замітки про материял науки, спосіб веденя шкільної науки головно письменної її часси і т. п. Перша часть складаєть ся із диктатів і грамотичних вправ на „самозвуки й співзвуки" „іменник", „власні імена" і „точку". Друга часть містить диктати й ортографічні вправи (на основі уступів із читанки), граматичні й стилїстичні вправи. Материал, особливо граматичний вельми розширений. Третя часть обіймає диктати у сполученню із правописними вправами (за мало вправ на *і* та *ї*!), граматичні і доволї обємисті, тай у великім числї стилїстичні вправи! Сї останні у IV. части укладані вже із переглядом. — Я знайомлю ш. читачів із укладом сеї книжки; що тикаєть ся знов змісту, то він усюди приміщений до умового степеня розвитку дїтий. Але при огляді книжки мушу вказати на деякі дрібниці, що їх треба би вистерігати ся при укладї таких підручників. І так між иншим автор уживає „ся тїшу", „ся сталo" — замість „тїшу ся", „єсть", „суть" зам. є., про ню = про неї, ту зам. тут, позаяк зам. бо, тому що; уживає постійно котрий, котрі, зам. що, що вони, що їх, (напр. котрі суть хруща вороги?) не менше постійно кладе прикметник після іменника від заголовного до останнього листа! При вправі на ь (стр. 41.) є тільки одно змягченнє дїеслова: „біжить", за те є багато невластивих скорочень н. п. *здаєсь* зам. здаєть ся; а у нас дїтвора особливо сїльська так часто кінчить дїеслова твердо: „*любит*", „*гонит*" і т. п. Далї мало дбає автор про перехід *в* в *у* поміж двома співзвуками ростуть *в* лїсї, і т. п. Що правда всї ті, ба ще й инші просто страшні ошибки й противні духови нашої мови звороти подибаємо у всїх руських шкільних пїдручниках, так, що часами особливо в низшій гімназиї треба перечеркнути й поправити на одній сторонї кількайцять ошибок, противних нашій мові слів, або справляти чужу духови нашої мови складню, але коли ми учителї мусимо бороти ся із засьміченєм нашої мови у ц. к. шкільних пїдручниках, так бодай дбаймо про чистоту й красу мови у тих виданях, що їх друкуємо самі! — Поминаючи, мовлю, сї дрібниці, мусимо признати велику вагу згаданому підручникови, який важний ще й тим, що дає почин на необробленому у нас полї. (Замовляти можна в нигарнї тов. Шевченка у Львові і в книгарнї Г. Айзенштайна в Станїславові. — *А. Крушельницький.*

ТЕЛЄГРАМИ

Львів, дня 16 марта 1908.

Парляментарна ситуация.

Відень. (ТКБ.) Вчера відбула ся в президиї мінїстерської ради під проводом през. мінїстрів бар. Бека конференция, в якій взяли удїл: мінїст. судівництва, мінїстер справ внутр., намістник гр. Куденгове з віцепрезидентами намістництва, президент висшого суду краєвого Весселї і секцийний шеф Зіггард. Конференция тривала з малою перервою від 10. год. рано до 7. вечером. Предметом нарад був цїлий ряд актуальних квестий а м. и. квестия язикова. Нинї пер. пол. ведуть ся наради дальше і будуть покінчені

Недуга цїсаря.

Відень. (Ткб.). „Corr. Wilhelm" доносить, що нежит, на який цїсар занепав, мав перебіг нормальний та не викликає небезпеки компліkаций. Нинї нежит вже уступає, а легкий кашель, що товаришив нежитови, майже зовсім спинив ся. Нинїшну ніч провів цїсар в покріпляючім снї і встав у дуже добрім настрою. Також апетит є добрий. Цїсар остає в Шенбрунї і прийме тут болгарського князя.

Білоруська нелєгальщина.

Мінськ. (Тел. прив.). В публичній бібліотецї ім. Пушкіна відкрили нелєгальне видавництво, печатку білоруської „Соцыялїстичної Громади", сфалшовану печатку мійської управи та підроблені паспорти. Арештовано богато осіб.

Пожежа.

Париж. (Ткб.). В Люгдунї вибухла сеї ночи пожежа у великій фабрицї макарону. О год. 3 рано телєграфовано до „Matin", що згоріли всї фабричні будинки. Богато других домів стоїть в полуминї.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного" у Львові зложили (в коронах) о. Григорий Плакида 7·92 від читальнї Просьвіти Микола Лунїв в Любичи князї 1, Брацтво церковне в Сороцку 10, читальня „Просьвіти" в Грусятичах 4, Павло Саківський, Васильків 2, о. Емануїл Лисинецький в Космачи 3 Заряд школи в Улючи 1, Михайло Возняк с. Олекси в Бззари 6, з того від себе 1, Василя Дутки війта 2, Антона Жилавого 1, Михайла Козака 1, Анни Яблецької 1, Стефан Оренчук в Стоянові 2 д-р Володимир Янович в Станиславові 10. Віра Трусевич в Комарові 5, Михайло Вудкевич у Львові 2, Михайло Галїковський в Порогах 12, з того: від себе 5, Брацтва церковного 5, і від себе на вкладку чл. 2, читальня „Просьвіти" в Мужилові 4, о. Антін Онуферко в Кривім раз К, 2 місто желань грат. з нагоди вінчаня д-ра Володимира Бачинського, другий раз К. 4 з тово 2 з акафисту соборного в Кривім а 2 місто желань сьвяточних і новорічних,

„Excelsior-Urania" в сали фільгармонії уладжує кінематографічні представленя з концертом і популярні прелєкциї з образами. Що тижня нова програма. Програма від 14. до 20. с. м.: Донські козаки. Новочасний Самсом. Кореа. Посьвячене сироти і дальших 15. точок. Розпічне вступна прелєкция інжинїра Лїбанського: „Кінематограф в службі просьвіти". В середу 18. с. м. популярне представленє з прелєкциєю о год. 5. по полудни.

Против коклюшу

того пострaху дїтий, заживає ся **SCOTT'A EMULSION** у всїх случаях з добрим наслїдком. SCOTT'A EMULSION є одним з найлїпших средств для слабовитих і хоровитих дїтий і спричинює у них скоро назад рожевії круглі личка. SCOTT'A EMULSION осягає свою надзвичайну поживність тим, що складаєсь лише з найлїпших, найделїкатнїйших і найскуточнїйших складових частий а через свого рода SCOTT'A препарованє стаєсь легко стравним кремом.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Scott'a Emulsion.

є для дорослих і старців так само добрим і скуточним, як і для дїтий.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

Оголошеня.

— Звертає ся увагу на оголошенє п. Ріґана Михайла, угорського Русина, який посїдаючи власні винниці, офірує по дешевій цїнї вино натуральне, яке надає ся особливо як богослужебне вино. Писати можна до него по руськи лиш адресувати треба по мадярськи.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

СКЛЕП з маслом десеровим Стрийського Союза молочарського у Львові Ринок 10 пошукує панни до склепу і там письменно зголошувати ся.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 14. III. Андрій Швак, Мечищів; Володимир Ваньо, Лежайск; Лев Кишакевич, Лежайск; Володимир Шарко, Київ; Стефанія Лїновська, Ходорів; Яцевський Б., Ляховичі зарічні; Петро Шуман, Славсько; Іван Кінаш, Славсько; Михайло Керницький, Орелець; Анна Діяковська, Камінка струмілова; Фішель Гольденберг, Ляцке; Николай Пелех, Мечищів; Андрей Земба, Осьвенцім; Іван Малиновський, Жуків; Теодор Яскуляк, Копичинці; д-р Никола Лагодинський, Делятин; Никола Івасюк, Долина; Андрій Марко, Підволочиска; Михайло Бізинський, Сокирчиці; Мария Рудницька, Дібринів; Ольга Яюс, Сокаль; д-р Александер Колесса, Відень; о. Іван Палїв, Перевозець; Зофія Козачек, Яричів; о. Володимир Сабат, Синевідсько; Іван Кинашевич, Стрий; Николай Теодорович, Пробіжн; о. Н. Кулицький, Збараж.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

LOVRANA коло Абації

PENSION CENTRAL

поручає ся на сезон весняний. Комнати з цїлим удержанєм від 7 корон денно.

298 4—4 *С. РОМАНЧУКОВА.*

Бюро будівняне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконання **пляни і кошторисы церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 9 7—?

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. І.

(проти Банку Гіпотечного на плянтаціях площі Галицкої)

поручають:

Барометри звероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 13, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїляке инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуємо ся як найскорше і найдешевше.

САМОРОДНІ ВИНА

із власних виноградів в токайсько-гедьолянських горах продає бочками на 50 або 136 літрів, по пїнї 1, 2 або 10 кор. від літра, loco Sátoralja-Ujhely.

Адресувати по мадярськи; Rigan Mihály, notarius, Felsöcsebény, Comitat Zemplén.

Прібки на жадане оплатно і даром.

За натуральність ручить ся. 136 9—10

ПОРТРЕТИ

Шевченка, Хмельницького, Лисенка, Крушельницької

продає ся в цїні по кор. 50, 30, 18, 16, 7, 5 і 3·50.

„Сокільский Базар"

у Львові ул. Руська 20.

1326 7—?

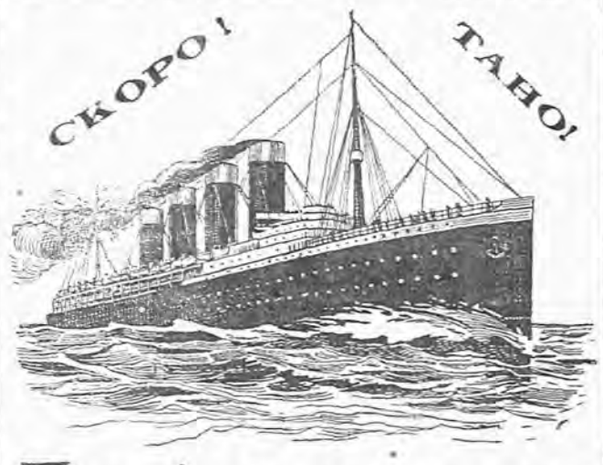

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

! Проч з визиском !

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

ЛЯРНЯ ДЗВОНІВ

АНТОНІЯ СЕРАФИНА

в КАЛУШИ

відзначена почетним дипльомом на виставі в Кракові і чотирома срібними медалями,

виконує **дзвони** рїжної ваги і приймає ушкоджені дзвона до переливання в найкоротшім часї, а також має на складї готові дзвони рїжної ваги.

Дякуючи всїм Вп. Приходнякам і Фундаторам за всї дотеперішні замовлення, прошу о ласкаві замовлена так на поодинокі нові дзвони як і на цїлі групи. За тривкість материялу і гармонїйний звук моїх дзвонів ручу і даного осьмілюю ся припоручити їх Вп. П. Т. Публицї.

385 2—? З глубоким поважанєм

АНТОНІЙ СЕРАФИН.

Агентів не висилаю.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою марков 8 124—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се виконує ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кгм. Для церков 10% опусту.

Цїни розумїють ся ньоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвічки припоручає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

Шукає місця за господиню Петровска Львів, Різбярська 7. II. поверх на ганку. 343 3—2

УЧЕНИКА з укінченою II кл. шкіл середних приїме коріна торговля ІВАНА БОРИСА в Перемишли. 337 3—6

Земля на продаж.

На парцелацию виставлені добра Яцівка староство, суд пов. почта, телеграф і желїзниця в Товмачи 0·4 кам. битни гостинцеи. Простір 433 морги. Грунта добрі а цїни від 500 кор. в гору.

Блищих інформаций удїлює адвокат д-р Іван Макух в Товмачи. 351 1—3

Сьлепар (фаховець) з кваліфікацією і добрими свідоцтвами глядає посади до ведення крамниці на селї або в малім місточку, може вести пиварку громадську і касу Райфайзена. Платня після умовк. — Зголошеня: Іван Костюк. Юрямпіль п. п. Королївка коло Борщева. 358 1—2

Укінчений студент віденьскої академії торговельної пошукує відповідного заняття у Львові або на провінції. Зголошеня до Адміністрациї під „Торговельник". 340 2—5

Ученика з укінченою II кл. шкіл середних приїме коріна торговля ІВАНА БОРИСА в Перемишли. 337 3—6

На продаж в дорові парцелациї 14 моргів в тім 80 моргів орної землї, 40 мор. лїса трийцятьлїтного і 20 сїножатий найлучшої подільскої землї. Ближших інформаций удїлює М. Ліхенфельд, Львів Сикстуська ч. 64 а. 328 3—3

Мед куращийний липовий в 5 К бляшанках тїлько по 5 корон описано, в більшій скількости 72 корон за 100 кіля вище. Евстахій Юзичинський Бережани. 291 5—?

ПОВОЗИ всїлякого рода а то: ландари, ландолети, карити, фаетони півкриті і отверті, кутшір-фаетони дамскі і мужескі, тарантаси, угорськи віяки, промислові вози, нові і уживані поручає по конкуренційних цінах **М. Нас Львів, Шпитальна 23.** 307 2—4

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знаменити тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Кунероль подешевів лише в торговли Двонарда Солевського ул. Баторого ч. 2, Львів. 263 3—?

Іконостаси виготовляє після стиневих плянів різбярська робітня Евст. Щуплаковича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48а

МАЛПИ, корови, папуги, безроги, канарки, коні, коти анґора і гончі пси пошукує з порученя Вп. Покупців „DOROTEUM", Львів ул. Шайнохи. 103 8 ?

Кружок правників у Львові

продає скрипта до першого і другого іспиту, **купує** фахові правничі книжки, підручники і скрипта **за готівку, посередничить** в вишукуваню занять для своїх членів в фінансових інститутах, у Вп. Панів адвокатів, нотарів і т. д., **поручає** солїдних мундантів, кореспондентів, коцістів і ін. Зголошеня листом приймаєть ся на адресу: В. Цмайло-Кульчицкий ст. пр. Львів, Сушінського ч. 17, а особисте від год. 3—4 в льокали при ул. Кохановського ч. 1 d. 388 2—3

За половину цїни коштів!

Продаємо позісталі тапети. Поручаємо великий вибір власного виробу ковдер від кор. 4, 6, 10, 12, 16 і вище. Матераци чисто волосяні в д корон 25, 30, 36, 40 за три подушки. Матераци з морської тавни по кор. 13, 16 і 20. **Новість!** Матераци і ковдри гігі вічні з росинного пуху, надзвичайно легкі і тревалі. **Оказийно** начуплені надзвичайно густовні і тревалі коцики шовкові по кор 6·50, 7·50 і 10. Коцики вовняні і фланельові, ковдри, хідники, портіери, фіранки, сторінки на ліжка, меблеві матерії і т. п. Старі ковдри і матераци і меблї приймаємо до перерібеня і покрытя по найнижших цінах.

Шустер і Точиський

Львів, 3 Мая ч. 5.

353 1—10

ОГОЛОШЕНЄ.

Дня 25. марта н. ст. 1908 р., т. є. в середу о годинї другій з полудня в комнатах читальнї „Просьвіти" в Борщеві на І. поверсї відбуде ся

Загальний Збір

Інститута „Руський Дім Народний" в Борщеві з слїдуючим порядком дневним:

1) Отворенє збору і відчитанє протоколу з попереднього збору.
2) Звіт Виділу з дїяльности за рік 1907.
3) Внесок комісиї надзираючої що до абсолюториї виділу.
4) Вибір нового Виділу а то: голови, 10 членів виділу і 3 заступників.
5) Вибір комісиї надзираючої а то: 3 членів і 2 заступників.
6) Нарада над дальшою будовою власного дому.
7) Внески членів.

357 1—1 ВИДІЛ.

ОПОВІЩЕНЄ.

Загальні Збори „Народного Дому" в Мостисках, товариства зареєстрованого з обмеженою порукою відбудуть ся в льокалю сегож товариства в Мостисках в четвер дня 26 н. ст. марта 1908 о годинї 1 з полудня з слїдуючим дневним порядком:

1) Верифікация протоколу з попередних загальних зборів.
2) Звіт дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907.
3) Звіт союзного ревізора і краєвого Союза ревізийного з ревізиї товариства в р. 1907.
4) Звіт комітету контрольного і комісиї ревізийної і удїленє абсолюториї управі товариства.
5) Поділ зиску за рік 1907.
6) Затвердженє вибору 3 (трох) членів і 3 (трох) заступників членів Заряду (дирекциї).
7) Вибір 2 (двох) членів і 1 (одного) заступника члена Ради надзираючої.
8) Вибір 3 (трох) членів комісиї ревізийної.

Мостиска дня 12 н. ст. марта 1908.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ:

Д-р Теофіль Кормош председатель. *Йосиф Рибачевський* секретар. 356 1—1

Оповіщенє.

Звичайні Загальні Збори „ПОВІТОВОГО ТОВАРИСТВА КРЕДИТОВОГО", стоваришеня зареєстр. з обмеженою порукою у БІБРЦІ, відбудуть ся дня 31 марта н. ст. 1908 о 2 год. по льокалю „Руської Бесіди" (Ринок Дім Айдекса) з слїдуючим порядком дневним: 1) Відкритє Загальних Зборів. 2) Відчитанє і принятє протоколу з попередних Загальних Зборів. 3) Звіт дирекциї і розділ зиску. 4) Звіт комісиї контрольної. 5) Вибори членів і Ради Надзираючої. 6) Внесеня членів і закритє Зборів. — Право участи в Загальних Зборах мають тїлько ті члени, котрі уплатили вповнї найменше оден удїл і вилєгітимують ся книжкою удїловою. За Надзираючу Раду: *О. М. Бобовник*, голова. *Йос. Коронжевський*, заст. секретаря.

342 3—3

На час великого поста і на праздник Воскресенія Хр. поручає

„РИЗНИЦА"

свої великі склади в Самборі і 3 філіях: у Львові, Перемишли і Станиславові, заосмотрені в всякого рода церковні річи, як: фелони (багряні, фіолетові і сьвітлі), стихарі, плащаниці, хоругви, бальдахими, шалї, суконки, артоси, підсьвічники, крести процесіональні, патериці, цьвіти і пр. і пр. в найлучшій якости і по найдешевших цінах. Просимо поспішати з замовленями, щоби мож все на час доставити.

Відзиваємо ся до всїх:

Піддержуйте „РИЗНИЦУ", котра за час 15-лїтного істнованя роздала вище сто тисяч К. на розличні благодїйні цїли і на бідні церкви! Подайте можність заробку нашим сьвященичим вдовам і сиротам при „РИЗНИЦИ" занятим, щоби улекшити їх долю! Не вспомагайте тих, котрі нам чужі і ворожі, котрі лихий товар продають за добрі гроші і лише Вас визискують!

261 4—10 **Дирекция „Ризници".**

Товариство взаїмного кредиту „ДНІСТЕР"

Працюйте і щадїть!

стоваришеня зареєстроване з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляциєю **на 6%;** і сплату розкладає на 10 до 15 літ.

(При 30 ратах піврічних вносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 корон позички).

Векслї приймають ся тїлько **3 місячні з підписами на 6% до 7%.**

Членами можуть бути і позичку дістати тїлько члени обезпечені більше лїт в „Дністрі".

З зисків удїлив „Дністер" на публичні добродїйні цїли квоту **К 45835.**

Вкладки виносять 31/12 1907:			**К 2,795.183**
Позички удїлені	„	„	3,410.684
Удїли членські	„	„	234.398
Цїнні папери	„	„	130.452
Фонд резерв. і инші	„	„	46.842
Льокациї	„	„	182.206

Канцелярия Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8 до 2 год. 126

Оповіщенє загальних зборів.

Продовженє звичайних загальних зборів членів „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦЇ", стоваришеня зареєстрованого з огран. порукою у Львові, відбудуть ся в четвер дня 19 н. ст. марця 1908 о год. 4 по пол. в комнатах **„Руської Бесіди"** ринок ч. 10, перший пов.; з слїдуючим порядком дневним:

1) Відкритє зборів;
2) Справозданє дирекциї з дїяльности за рік адм. 1907;
3) Справозданє і внесеня комісиї контрольної;
4) Відчитанє справозданя комісиї колявдацийної;
5) Зміна статута;
6) Доповнюючий вибір двох членів Ради Надзираючої на міце вилосованих і одного на місце уступившого;
7) Означенє марки презенцийної дая членів Ради Надзираючої;
8) Внесеня і інтерпеляциї членів.

Легітимациєю для членів служить їх книжочка удїлова. — Білянс за рік адм. 1907 виложений до перегляду членів в канцелярії стоваришеня, а на жаданє висилає ся почтою.

Львів дня 30 сїчня 1908.

Ярослав Ільницький Председатель Ради. *Теодозий Лежогубський* Член Ради. 214 3—3

КОНКУРС.

Виділ Ради повітової в Богородчанах розписує конкурс на посаду кондуктора дорогового з місцем замешканя в Солотвинї або в Зарічу.

До посади тої привязана є платня річна 1200 корон і ричалт на обїздки 800 корон.

Вимагані квалїфікациї суть слїдуючі:

1) Непереступлений 40 вік житя;
2) Укінченє курсу кондукторів дорогових при Виділї Краєвім або школи промислової;
3) Знанє краєвих язиків в мові і письмі.
4) Однорічна практика при будові і консервациї доріг.

Посада наданою буде на 1 рік провізорично а по року задоволяючої служби наступити може стабілізация.

Компетуючі о ту посаду винні найпізнїйше до 15 цьвітня с. р. внести до Виділу повітового поданя, заосмотрені в метрику хрестин, сьвідоцтво шкільне і з відбугої практики і сьвідоцтво здоровля.

З ВИДІЛУ РАДИ ПОВІТОВОЇ.

В Богородчанах дня 10 марта 1908. 355 1—1

V. Загальні збори „Народного Дому" р. Тов. кред. в Яворові

стов. зареєстр. з обм. пор.

відбудуть ся дня 21. марта 1908 р. о год. 3 пополудни а на случай браку відповідного числа членів о 4-ій годинї того самого дня при такій участи членів, яка зійде ся в комнатах міщанської читальнї „Просьвіти" в Яворові з слїдуючим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів. 2) Звіт Дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907. 3) Звіт контрольної комісиї. 4) Удїленє Дирекциї і Надзираючій Радї абсолюторий. 5) Розділ чистого зиску і ухваленє дивіденди. 6) Вибір Дирекциї і 6 Членів Ради надзир. 7) Справа будови власного Дому. 8) Внесеня і інтерпеляциї Членів.

Увага: Право голосу мають лиш члени, що зложили цїлий удїл 30 К.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ:

Денис Кульчицький секретар. *Микола Масюк* голова.

РАХУНОК БІЛЯНСУ:

	Активa		Пасива	
	Корон	с.	Корон	с.
З рахунку удїлів	21.269	22		
„ фонду резервового	2.091	48		
„ вкладок до обороту	56.528	60		
„ відсотків надібраних	1.702	23		
„ відсотків надплачених	—	—	780	—
„ зисків і страт	1.143	20		
„ позичок затягнених	60.546	50		
„ скриптів	—	—	85.912	10
„ векслїв	—	—	42.430	86
„ специяльна резерва	243	57		
„ льокаций	—	—	660	—
„ інвентаря	—	—	100	—
„ готівку	—	—	2.218	18
„ специяльної резерви страта на недвижимостях	100	—		
„ коштів спору	—	—	481	60
„ недвижимостий	—	—	11.037	84
„ рїжних справ	—	—	4	22
	143.624	80	143.624	80
Загальний оборот			368.742	57

Яворів, дня 31. грудня 1907. 1—1

ДИРЕКЦИЯ:

Іван Загаєвич. *Сенько Борис.*

Розклад желїзничих поїздів

наказний від 1. мая 1907.

Де Львова приходить о	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5 25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8 40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2· 8	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 29
Станиславова	5·56	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10 50
Пустомит	7 29	11·50	3·51	9 40н	10 50
Самбора	8·00	10·30	1 55	—	9·30
Хлібіни	8·00	10·30	1 55	9·20	11 50†
Рави руської	7 10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10 10†
Врухович	7 10	12 40	1 46†	4 50	8·20
Врухович	10 05†	—	8·25	5 30	9·85н
Зимної води	5·50	7 25	1·1	5 25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7 0[illegible]	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·25	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Хлібіни	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·55	9·15	1·35†	3·95	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34н
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·30	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди ідучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята від 1/5 до 10/8 що день буквою к. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

ч. 60. Львів, второк 17. н. от. (4. от. от.) марця 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Одьшевского ул. Кіїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Букштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, l. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поздки і дякі признані оголошень числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Остров свободи?

Угорський міністер просьвіти, гр. Апоні має звичай закинувши горі голову деклямувати про Угорщину як про „остров свободи". Тількиж патос, із яким він виголошує свою патріотичну фразу надто роблений, щоб не відчути фалш, який за ним вкриває ся. Угорщина — островом свободи... Невжеж се не вершок іронії? Се крайний глум над фактичним станом, якому пару можна найти тілько в енунцияциях шефів галицької адміністрації або в свободолюбних виводів всякого роду „Подоляків".

Задля схарактеризованя роду свободи, яка найшла собі пристановище під управою мадярських „бетярів" доволі буде навести два найновійші присуди мадярської справедливости в приміненю до національностий. За те, що Черновські Словаки здвигнули своїми власними заходами церков і бажали, щоб її сьвятив не Мадярон який але їхний любимець, відомий словінський патріот о. Глїнка — вбито жандармськими сальвами 11 Словаків, а 12 люда ранено важко а 80 легко. Се було ще мадярському урядови за мало. Мадярські міністри справ внутр. і судівництва гр. Андраші і „чистокровний" Мадяр Гінтер ужили всїх своїх заходів, щоб примірно покарати „бунтівників" проти маєстату мадярського королївства і ось на лаву обжалованих поволїчено 55 Словаків і Словачок, яким закидувано публичне насильство, а спершу ще й рабоване церковних річий та звеличуване каригідних вчинків! Розправу переведено в Рожнї з виключенем представників словацької преси та увільнено лише 6 осіб з поміж обжалованих, а прочих позасуджувано незвичайно по драконськи накладаючи на них не лиш роки тюрми як „кару головну" але ще й довшу вязницю як „кару побічну"!

Ще яркійший прямо не віроятний засуд в Марош-Васергелї. Румунські студенти віденського університету вислали були свого часу привітну депешу до рум. посла Вайди, якого — як відомо — за відчитане протимадярського вірша викинено й виключено з нарад угорського сойму. Телеґраму сю перепечатали всї мадярські часописи, не стягаючи на себе нїяких прикрих наслїдків, за теж румунську часопись в Арадї, яка зробила те саме, сконфісковано — а проти її редактора заряджено процес за підбурюване проти мадярського народу. Після угорських законів пресових процесів не переводить ся в містах з мішаним населенем, отже розправу сю переведено не в Арадї але в Марош-Васергелї і там засуджено румунського редактора за саме перепечатане депеші з мадярських часописий на пять місяців вязниці. Прямо не має слів, щоб схарактеризувати отсей присуд..

Отсе булиб вістки з одного побоєвища: коалїції і національностий в краях корони св. Стефана. Розуміють ся, що такі інциденти, як згадувані можуть тільки ятрити ненависть переслїдуваних проти Мадярів і ослаблювати становище коалїції, яка впрочім не обмежуєть ся борбою на сїм однім фронтї. Крім того воює ще коалїция з Хорватиєю і — то дуже незавидно, бо не може похвалити ся хоч би яким небудь уступством, виможеним на хорватсько-сербській коалїції.

До тогож іде у коалїції ще борба із Австриєю і власними народними масами, а супроти стільки ворогів, хиба годї устояти ся комунебудь не то коалїції, яка по тільки роках прогайнованих на безплодним шовінїзмі, очевидно зарисовуєть ся на поодинокі фракції, які починають вести борбу домашну. Забувши мабуть про недавну програму в змаганю з Австриєю за військові питання, викликує необачна коалїция їх борбу на ново, не згоджуючи ся на підвисшене офіцирських гаж і жовнїрської платнї, поки не будуть сповнені мадярські домагання в области військовій. Тепер Мадяри вже не борють ся в першій лїнії о 40 слів мадярської коменди, але о заведене мадярської полкової мови, щоб таким робом мадяризувати румунських, хорватських, словацьких, сербських, руських та нїмецьких жовнїрів, які творять переважну частину угорського населеня. Тількиж як зачувати — корона не згоджуєть ся на які небудь уступки в квестиях військових, поки кабінет Векерлього не сповнить свого зобовязаня затягненого при обниманю власти — в видї обовязку — перевести виборчу реформу. Отся виборча реформа се й притока до конфлїкту управи коалїції — сеї дїдичівсько-шляхотської кліки — із верствами мадярського працюючого люду. Коалїцийний кабінет, щоб додержати своє зобовязане проти корони вічно голосить, що він підготовлює виборчу реформу — але не оповіщує нїяких подробиць про неї, щоб проволїкати лише справу в безконечність. Недавно одначе стало відомим, що угорський мін. справ внутр. був у Відни на авдиенциї у цїсаря та мав йому предложити проект виборчої реформи, якою виключено тайність голосованя і виключено від сего права всїх, хто не вміє по мадярськи читати й писати а до того заведено голосоване плюральне для людий, що платять висші податки або мають висші студиї. Такий проект змайоризованя у виборчій реформі широких мас народних викликав на Угорщинї незвичайне обуренє — і кровавi демонстрациї робітників на улици Будапешту. Обуренє се стане ще більше зрозумілим, коли згадаємо, що не хто инший як б. мін. справ внутр. Крістофі заявив онодї публично, що 7-им уступом пакту з короною з'обовязала ся свого часу коалїция перевести виборчу реформу бодай на так широкій основі як проект кабінету Феєрварого а радше самого таки Крістофого, після якого голосоване мало бути загальне, тайне, безпосередно виконуване по громадах через усїх мущин, що мають 24 лїт і вміють читати й писати в якій-небудь мові!

Значить ся проекти виборчого права спреparовані через коалїцийних приятелїв свободи се не лиш рабунок прав народних — але й ломане пакту з короною. А хоч гр. Андраші грозить за соц.-демократичні демонстрациї розвязанем робітничих фахових організаций, то не вспіє стероризувати народних мас так, щоб вони згодили ся на вічне майоризоване пануючою тепер клїкою. Се не поведеть ся коалїції тим більше, що за загальним голосованем попри робітничу партию і національности бореть ся і новоповстала угорська партия радикальна, коло якої стоїть дуже близько і був. міністер Крістофі. Ляк перед „обкроєною" виборчою реформою додає також завзятя послам національностий і десидентів, які ведуть завзяту обструкцию проти заостреня регуляміну угорського сойму.

Із усїх сторін іде напір на коалїцию і вона мусить або уступити від керми, яку загарбала, або дати народам щире загальне голосоване.

Народні маси розворушені колись коалїциєю проти абсолютичних замахів з Відня, не дадуть ся тепер зневолити самодержавю кліки „бетярів". Не помогуть тепер нї поклики до бою за мадярську коменду нї марноване часу на реформу регуляміну — політична рівноправність мусить затриюмфувати і в краях с в. Стефана, бо вона лише може зробити Угорщину справжним „островом свободи", в якій пануватиме не політика державного права але політика економічна, не сліпий шовінїзм але чесна социяльна політика.

Родимцї! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Напасти „Dziennik-a polsk-ого".

В 119 ч. „Dziennik-a polsk-ого" з д. 11 с. м. читаємо в статї п. заг.: „W sprawie szkolnej" між иншим: „Инакше задивляють ся на ті самі розпорядженя Русини. Вони не кермують ся зовсїм льояльностию супроти властий, а свому патріотизмови догоджують тим способом, що не дають анї десятої части (sic!) двійок у своїх гімназиях в прирівнаню до польських шкіл. — Коли би кр. рада шк. хотїла що року оголошувати вислїд клясифікації з усїх гімназий, то з порівнаня тих вислїдів довідались би ми дуже цїкавих річий. Таким чином ученики Русини далеко скорійше кінчать гімназию, лекше переходять університет і доходять до становиск, а Поляки остають позаду. В університетї є ледво 20 прц. Русинів, але в судах, в урядах скарбових і инших уже ледво третя часть урядників Поляків лишила ся, так що Русини мають там 66 прц. посад".

Не любимо спорити з польськими часописями, а особливо з „Dziennik-ом polsk-им", бо людий злої волї нїколи і нїчим не переконаєш. Але в наведенім уступі пробиває ся вже така безсоромність, що годі не напятнувати її бодай кількома словами.

Аґже редакция „Dziennik-a polsk-ого" що року обговорює справозданя кр. ради шкільної про стан шкільництва, значить, вона мусить же ті справозданя читати; а в такім разї мусить також знати, що кр. рада шк. таки справдї що року оголошує вислїд клясифікації з усїх шкіл середних і з кождої окремо. І так в останнїм справозданю за шк. р. 1905/6 бачимо на сторонї 55 таблицю 3-ту, а в нїй читаємо, що: в Бохнї на 661 учеників дістало злий поступ 16 учеників публичних і 1 приватист; в Бродах на 617 уч. мало злий поступ 35 уч. пуб. і 3 прив. — і т. д і т. д. Разом у всїх гімназиях мало на 25.477 учеників злий поступ 2768 уч. публ. і 74 прив. чи то 10·86 проц. і 0·29 проц.

Коли-ж обчислимо процент злих сьвідоцтв окремо в руських гімназиях, то вийде він на 9·4, значить, є він дрібку нисший, нїж у всїх инших гімназиях, де він окремо виходить на 12·34. Коли-ж знов порівнаємо пр. руську гімназию в Тернополи з 14 пр. злих сьвідоцтв, або в Коломиї з 9 прц. таких сьвідоцтв, або в Станиславові з 13·5 прц. — з гімназиєю в Бохнї, де той процент виносив 2·7, або з I. гімназиєю в Кракові, де він виносив 5·8, з II. в Кракові, де він виносив 4·8, або й з III ою львівською, де він виносив 10·5: то до яких же то дійдемо таких „цїкавих річий"?

Ті справдї „цїкаві річи" обчислювали ми вже нераз в нашім дневнику на підставі урядових виказів кр. ради шкільної і показували на автентичних цифрах: 1) що в руських гімназиях, і то не у всїх, клясификация часом показує ся на око лагіднїйшою лише через те, що богато учеників, котрі не мають надії дістати добре сьвідоцтво, покидає заздалегідь школу, не дожидаючи клясифікациї. От прим. і в роцї 1905/6 у львівській руській гімназиї покинуло школу 97 (!) учеників, а в тернопільській 43. Коли би вони були виждали до клясифікациї, тогдї у львівській гімназиї процент злих сьвідоцтв підняв би ся на 14·5, а в тернопільській навіть на 20·1.

2) Виказували ми нераз, що найлїпше випадають клясифікациї в тих гімназиях, де молодіж є по національности одноцїльна, як пр. в західній Галичинї (і то не всюди, а лиш там, де є мало Жидів) та в руських гімназиях, а найгірше в тих гімназиях, де молодіж мішана, де обіч Поляків є значнїйше число Русинів і Жидів. Ми виказували також довідно, що тут жертвою „острої" клясифікациї падуть головно Русини і Жиди.

Нехай же би „Dziennik polski, коли такий цїкавий на ті „цїкаві річи", завдав собі раз труду перестудіювати ті числа урядових справоздань. Тількож він, коли ходить о те, щоби Русинам бризнути болотом в очи, не соромить ся навіть удавати, що зовсїм не знає о якихнебудь справозданях кр. ради шкільної!

Так само безсоромне є твердженє, що нїбито Русини займають 66 проц. урядничих посад в судах, скарбових урядах і ин. Тимчасом ми виказували теж на підставі урядового шематизму, приступного не тілько кождій редакциї але й кождій людинї, що розмірно найбільше урядників маємо в судах, але й тут нема Русинів навіть третої части; ще менше є їх в урядах скарбових, а в політичних є вони лише білими круками. Правда, що й до такого обчисленя треба й часу і труду, а кинути на папір пусту, хочби і як безсоромну лож, річ дуже легка.

В 125. ч. тогож дневника читаємо знов статю якогось пана St. H. п. заг. „Jeszcze w sprawie szkolnej". Автор накидає ся теж на професорів руських гімназий за лагідну клясифікацию, а в додатку і на руських професорів львівського університету за лагідне перепускане Русинів при правничих іспитах.

На жаль не маємо тут подібних урядових справоздань, як про середні школи, отже й не можемо тверджень автора рішучо відперти; але, судячи по правдомовности „Dziennik-a plsk-ого", мусимо і ті твердженя уважати за лож. Впрочім, навіть припустивши, щоби в тім була якась дрібка правди, мусимо попереду сконстатувати, що між університетськими студентами загально знані суть з своєї солїдности і трудящости Русини і Жиди; до іспитів з початком липня зголошують ся взагалї студенти найлїпші (слабші чи недбалїйші відкладають іспит на час по фериях), а зголошують ся як-раз — майже самі Русини і Жиди. По друге: коли би руські професори студентів Русинів справдї лекше перепускали при іспитї, то було би се певно лише в малій части зрівноваженем тої строгости, з якою студентів Русинів трактують польські професори. І так відома є річ, що при третім правничім іспитї перепадає (головно завдяки професорови Бузекови) половина кандидатів руських.

Впрочім, нехай „Dzien. polsk." на поперте своїх тверджень постарає ся о автентичні дати, тогдї й будемо могли з ним розмовляти; а поки-шо мусимо його балаканє уважати лише за злосливу тенденцийну напасть.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Д-р В. Щурат.

Українські жерела до істориї філософії.

(Дальше).

Тема знаменитого Никифорового послания — навчанє про піст задля поміркованя чувств. Автор подрібно і по філософськи з характеру самого Володимира Мономаха списує на психольоґічній основі ідеал князя, та зазначує, яке повинно бути відношене його до ріжних дорадників. Найзамітнїйша тут власне психольоґічна основа навчаня, в якім душа порівнуєть ся з городом: „и тако съхранѝши градъ, ежѐ есть̀ душа твоя... и тако истребиши изъ нея злые совѣтники, рекше лукавые помысли". А про душу так пишеть ся: „Та убо душа сѣдить въ главѣ, умъ имущи якоже свѣтлое око въ себѣ, и исполняющи все тѣло силою своєю. Якоже бо ты, княже, сѣдя здѣ въ сей своей земли, воеводами и слугами своими дѣйствуеши по всей земли, и самъ ты еси господинъ и князь; тако и душа по всемутѣлу дѣйствуеть пятью слугъ своихъ, рекше пятію чювствіи: очима, слухомъ, обоняніемъ, ежѐ есть ноздрима, вкушеніемъ и осязаніемъ, еже еста руцѣ". І розріжнюєть ся в души три психічні сили: словесне, яросне і желанне: „Та душа ог трїи частій есть, рекше силы имать три: словесное, и яростное, и желанное. Словесное убо старѣе есть, и выше всѣхъ..." Розвиваєть ся все згідно з популярною в середних віках новоплатонською наукою. І хоч жерела Никифорової мудрости глядано в ріжних подібних писанях, на властиве жерело доси не звернено уваги. Тим жерелом є „золота книга" Івана Златоустого про вихованє дітий (вид. Комбефі, 1656. р. в Парижи, по рукописи кард. Мацарена).. Все зачислювано її до письм неприналежних Златоустому, до т. зв. спурій, поки минувшого року д-р С. Гайдахер не виказав її автентичности (Des hl. Joh. Chrysost. Büchlein: Ueber Hoffart und Kindererziehung, Freiburg i. Br. 1907), сильнїйше, нїж колись Комбефі, а за ним Тільмон (Mémoires, XI. Vened. 1732, ст. 398—400). Ціла наука вихованя викладаєть ся Златоустим на основі того самого образа, який mutatis mutandis появив ся і в посланії Никифора. І та сама психольоґія лежить в основі науки Златоустого. Ось кілька уступів у перекладі: „Подумай, що ти єси король, який має управляти городом — душею дитини. Бо душа дитини — то справдї неначе город. В городї ріжні люди бувають: і злодії, і праведні, і роботящі, і такі, що роблять дїло, яке їм коли до вподоби. Так само і в души ріжні бувають думки і почуваня. Одні стають против несправедливости (thymikon, irascibile = яросне) — як жовнїри в городї; другі дбають о цїлу будову тїла (самозаховавчий інстинкт) — як громадські урядники в городї; инші видають розпорядки (logikon-rationabile = словесне) — як посадники". І так дальше ведеть ся порівнане душі з городом, який, очевидно, серед показаних обставин не може обійти ся без законів, коли злі горожани не мають взяти переваги над добрими (в Никифора: истребиши злые совѣтники, рекше лукавые помысли). А потім, з огляду на вихованє малої дитини, кажеть ся: „Город закладаємо нинї; тут нехай будуть вали, тут нехай будуть брами — пять змислів; цїле тїло нехай буде муром. Городські брами — то очи, уста, слух, нюх, і, если хочеш, також дотик. Через ті брами входять і виходять горожани, то значить — через ті брами входить до душі погибель або спасенє". Треба кождої брами пильнувати. І тут Златоустий дає відповідні вказівки, ґрупуючи їх по змислам, зовсїм так само, як Никифор, малюючи ідеал князя, по змислам ґрупує його прикмети. „Коли-ж ми заосмотрили добре поодинокі брами, війдїм до города, щоб і тут добрими законами сотворити порядок. Пригляньмо ся наперед домам, помешканям, в яких живуть горожани — поважні і легкодушні. Осїдком кріпости (яросного), кажуть, є грудь, а в груди серце; осїдком желаня (желанного) є печінка; житлом ума (словесного) є мозок (в Никифора: та убо душа сѣдитъ въ главѣ, умъ имущи якоже свѣтлое око въ себѣ). З них кожде має свої чесноти і пороки. Чеснотами кріпости є поміркованє і податливість, пороками — ярость і упір. Чеснотою желаня є чистота; пороком — розпуста. А чеснота ума є в мудрости; порок його — в глупотї. Треба нам старати ся, щоб у домах нашого города лиш чесноти являли ся на сьвіт і щоб з тих чеснот знову родили ся горожани чесні, а не обтяжені пороками. Бо ті сили в души чоловіка — то неначе плідні матері, що приводять на сьвіт добрі або лихі вдачі". Я умисне в цитованю Златоустого вийшов поза обсяг порівнаня його з Никифором, бо подібні понятя з психольоґії стрічаєть ся і в „Словѣ о пълку Игоревѣ". В Никифора-ж, як показуєть ся з Златоустого взятє не лиш порівнане душі з городом, але й поділ душі на психічні сили і льокалїзация їх в тїлї. Той сам поділ і подібна льокалїзация є і в инших Златоустових писанях, н. пр. в „Словѣ о крѣпости и о разумѣ, где живетъ въ человѣцѣ". В тім Слові [против пянства і обжирства] читаєть ся: „Крѣпость бо въ коегождо чреслѣхъ живетъ, а мысль добрая въ сердечную ушію пребываетъ... а умъ въ человѣцѣ пребываетъ въ главномъ версѣ, межю мозгомъ и тѣменемъ, зане царь есть всемоу тѣлу и самой души [в Никифора: якоже свѣтлое око, исполняющи все тѣло силою своєю].

Філософія Златоустого, спільна йому з Василиєм Великим, Григориєм Нисським та Назиязенським і Максимом Ісповідником [перекладеним на ст.-славянське афонїтом Ісаією 1371 р.], була довго загально принятою філософією. Знаходить ся її у всїх новоплятоників, в найпопулярнїйших від V. в. писанях Немезия (Про природу чоловіка) і Хальцидия (Коментар до Платонового Тимея). В Немезия є той-же поділ душі на психічні сили, хоч і трохи більше скомплїкований; в него є те саме підпорядковане яросного (thymikón) і желанного (epithymikon) словесному (logikon) і та сама льокалїзация їх. [Dr. B. Domański: Die Psychologie des Nemesius, Münster 1900, ст. 74—80]. А порівнанє душі з городом, як найподрібнїйше, популяризувало ся скрізь коментарем Хальцидия. В XII. в. воно разом з новоплатонською психольоґією появляєть ся в многих західно-европейських філософів. Вистане вказати на Алана з Фляндриї, що в своїм творі „De planetu naturae" так пише: „In hac ergo republica sapientia imperantis suscipit vicem, magnanimitas operantis sollicitudinem, voluptas obtemperantis usurpat imaginem". І дальше: „sic sapientia in throno capitis locum habet, voluntas in corde, voluptas in renum suburbio". А в иншім місци подібно: „In arce enim capitis imperatrix sapientia conquiescit cui tamquam deae caeterae potentiae velut semideae obsequuntur". Пійшла-ж психольоґична тріхотомія з льокалїзациєю психічних сил із платонської філософії простою дорогою. Представляючи собі вселенну (makrokosmos) поділеною на три сфери, з котрих найвисшу (небесний город) занимає божество (божественний ум), середну (воздух) — ангели (даймони), а найнизшу (землю) — люди, підчинені ангелам, а з ними божеству, всї новоплатонїки в чоловіцї добачували мініятуру вселенної (mikrosmos), в якій божеству, ангелам і людям вселенної відповідають три психічні сили, а трем сферам вселенної — три осїдки їх в людськім тїлї [Dr. M. Baumgartner; Die Philosophie des Alanus de Insulis, Münster, 1896, ст. 88—95].

Никифорови новоплатонська психольоґия могла бути знана з ріжних жерел. Але пишучи Послание до кн. Володимира Мономаха — рід педагоґічного трактату, він не міг мати красшого взору, як такий-же, на новоплатонській психольоґії опертий, педагоґічний трактат Златоустого. Тай належав-же Златоустий до найпопулярнїйших писателїв на Україні [гл. мою брошуру п. з. „Сьв. Іван Златоустий на Руси". Львів, 1908].

(Дальше буде.)

Людвик Макольондра 831 *поручає свою* **Робітню і склад памятників нагробних**
напротив нової брами Личаківського цвинтаря **з пісківця, мармору, ґраніту і статуї по приступних цїнах.**

Парляментарні справи.

Комісия буджетова палати послів вела вчера дальше дискусию над етатом міністерства внутрішних справ.

П. Кльофач піднїс, що нинїшна адміністрация політична не відповідає вимогам новочасним. Жалкує ть ся на упослїдженє Чехів у політичній адміністрації на користь Німців.

П. Кончі обговорював тирольські відносини, домагав ся рівноправности Італійців з Німцями, до чого є конечне, щоби в Тиролї побіч намісника Німця був ще його італійський заступник.

П. Немец доказував, що політичні відносини богато поліпшать ся, як буде переведена реформа адміністрації.

П. Малік домагав ся, щоби видати закон про заразливі хороби та виступав проти протекцийної господарки в міністерстві внутрішних справ.

П. Еленбоген обговорював еміграційні справи, жалкував ся на недостачу закона про охорону австрийських робітників за границею, особливо в Німеччинї. Домагав ся від правительства, щоби поки такий закон вийде, стануло в обороні австрийських робітників та хоронило їх перед видалюванєм із Німеччини задля політичних причин.

П. Вальхер піднїс, що християнсько-соціяльна партия домагаєть ся обезпеки на старість як робітників і ремісників, так і хліборобів.

Потім посол Діямand виголосив промову, в котрій розпочав

характеристикою галицької адміністрациї.

За політичну адміністрацию в Галичинї і за дїяльність галицького намісника є одвічальний міністер внутрішних справ. Головні хиби теперішної адміністрації лежать у повній безсильности законів та повній автократиї адміністрацийних факторів. Старости в Галичинї стоять над законом. Зовсім непотрібним і безкорисним є ухвалюване парляментом законів, коли населенє не може ними покористуватись. У Галичинї кождий староста є безкарний і може сповняти злочин, топтати закони без ніякого страху. За першу свою завдачу галицький староста уважає переведенє виборів. Галицький

ц. к. намісник

ще перед початком виборчого руху заключає з поодинокими сторонництвами договори, в котрих роздїляє мандати, а коли з боку протегованих ним сторонництв підносять проти нього закиди, то се дїєть ся з того приводу, що або роздїл був несправедливий або недодержаний. Як-же можна роздїляти мандати, як не в той спосіб тільки, що вже заздалегідь числить ся на переведенє виборів нелєгальним способом. Якби правительство мало почутє права, то міністер внутрішних справ повинен би видати всїх галицьких

старостів в руки карного суду.

Відносини, що панують в Галичинї, можуть довести до захитаня основ державного порядку. Се можливе тільки при безцільности політичної дїяльности, пануючій в Австриї та при повнім недбаню про завтра. Глядячи на ті відносини, легко дійти до заключеня про те, як в Австриї виконує ть ся закон про збори. Сотки статутів деяких стоваришень відкидають ся без ніяких законних причин. Навіть у міністерстві внутрішних справ мають переконанє, що більша часть оречень в Галичинї є нелєгальна. Жиди є виключені зовсім від політичних урядів, а для характеристики відносин в Галичинї най вистарчить се, що в найбільш скорумпованих властях в Галичинї нема зовсім Жидів.

Власти складають присягу на конституцию і кождий є

кривоприсяжником,

хто не виконує її постанов та не придержує ть ся рівноправности всїх горожан. Бесїдник вказує на те, що служба, занята при політичних властях, не дістає відповідної винагороди. Бесїдник домагаєть ся поправи її бутя та стабілізованя провізоричної служби. Держава занедбує свої обовязки і викликує велике невдоволенє.

Вкінци бесїдник жалкує ть ся на недбале трактованє соціяльно-політичних законів, з'осібна про обезпеченє на старість і охорону робітників та домагаєть ся заборони виробу сїрників з білого фосфору.

На тім наради покінчено. Дальше засїданє нинї о 10½ год. рано.

Ще в справі виступу п. Романчука.

Ц. к. кореспонденційне бюро подало зміст промови п. Романчука в делєгациї в перекрученій формі. Так подало воно, немовби-то п. Романчук згадав лише про піднесенє платнї офіцирів та немовби в другій половинї промови говорив про становище угорське. Тимчасом, як се стенографічний протокол показує, то п. Романчук згадав нетільки про підмогу платнї офіцирів, а й жовняріе, та що він зовсїм про становище угорське не говорив, а про руське і загальноавстрийське. Се зовсїм вірно подали віденські дневники. Отже ц. к. кореспонденційне бюро знов позволило собі тут, як уже і нераз, на помилку.

Не від річи буде завважити, що „Fremdenblatt", часопись, котру цїсар читає, подала спрепарований ad usum delphini зміст промови п. Романчука. Уступ про камарилю та про ложних інформаторів корони пропущено зовсїм, а замість того там сказано, що п. Романчук жалкував ся на краєву ординацию виборчу, котра не дає Русинам змоги вибрати більше послів. — Fecit cui prodest!

Що-до остатнього уступу промови п. Романчука, трактуючого про справу, стоячу на порядку нарад, то на другий день по промові „Wiener Allgem. Zeitung" подала передову статю, зовсїм в тім самім дусї, з тими самими поглядами, як п. Романчук висказав.

Чорносотенні жарти.

(*Допись з закордонної України*).

Велика шкода, що загинув у нас „Шершень", бо саме тепер його треба.

Пережила Росия трагічний момент і вступила в стадию гуморесок.

Потхнені трагіки один по одному зники зі сцени політичного житя, а на їх місце виступили не коміки навіть, а просто кльовни.

Плодять ся вони як плїсень по всїй Росиї, кривляють ся перед „православним" народом і народ сьміють ся...

Кожен кльовн, що вміє читати й писати силкує ть ся видавати газету з претенсиею на патріотизм і разом із сим на урядову субсидию.

І вигукують на цїлу Росию:

„Православний, безовітний і страждений русский люде! За які тяжкі гріхи і во імя якої справедливости ти доплачуєш що-річно на одержане інородців, завойованих тобою окраїн 77 милїонів рублїв, що ти здобуваєш в потї чола твого горбом та кровю!

У подяку за сї твої добродїйства Жиди, Вірмени, Поляки та Лотиші перебили коло 45 тисяч русских людей за часи зробленої ними крамоли на сьвятій Руси!

Осередкові губернії Росиї з грунтовним русским населенєм бідують і пухнуть з голоду, а окраїни з Жидами богатіють і жиріють"...

(Такий що-денний уступ у Виленській часописї „Морская волна").

Між тими кльовнами з'являють ся і Мойсеї Новосинайські, що дають свої „ 10 заповідей для Росиї".

Ось для прикладу:

1. Один у тебе природний русский царь і хай не буде у тебе инших царів, окрім царя самодержавного і православного.

(Пригадуєть ся з кобзарської пісні про дворянку: „Одна була волосина"...).

2. Не сотвори собі урядовців із Жидів і Поляків нї в якій институциї, не вклоняй ся їм і не служи їм.

(Ну, а що-ж як їх настановить православний і самодержавний царь)?

8. Заборони бюрократичному урядови гарбувати русскую казну через закордонні позички і через непотрібні трати на предприємства не користні.

(Як бачите: перескок з крайної правої на крайню лїву сторону).

10. Не бажай закордонних конституций, не заводь у себе масонсько-жидівських наук, парляментської балаканини і всього того, що єсть поганого у твоїх сусїдів.

(Те-ж революцийний замах проти „Основних законів", якими утворено державну думу, а все разом „православнее сьвятотатство").

Взагалї істінно-русскіе, або як тепер вони себе называють просто „русскіе" в своїх бажанях перескакують з правого краю на лївий і у всякому разї для уряду сей елємент цїлком революцийний. Щастє має уряд, що у „русских" бракує сил, бракує людий дїлових, бракує розуму, бракує гроший, словом бракує всього, що могли би дати їм змогу хоч на один момент спинити колесо істориї.

Хоч вони й пишають ся тим, що „заспокоїли Росию", але в сї зухвальства навіть самі вони не вірять. Уся їхня справа йде згори, де воює між собою камариля, а всї вони тільки слїпі виконавцї чужої волї, а ватажки їхні не инше що, як звичайні карієристи. Нї людий дїла, нї людий пересьвідченя нема між ватажками.

Ми не зневажаємо нїяких партий, бо з партиями в політичному житю треба бороти ся, однак про „русских" не можно говорити без призирства, бо то не партия, а просто юрба, темна, нездисциплїнована, безпрінципна.

Се найяскравійше довів нам „всероссійскій съѣздъ союза русского народа", що недавно відбув ся. Лїдери пересварили ся, одно одного позивають до суду, инші закладають союзи, як от „Православний союз", „Союз Архистратига Михаїла", „Русскій національний союз" і т. д.

Не вважаючи на таку „дез'організацию „русскіе люди" з сього-ж з'їзду посилають до царя петицию, повну зневаги до монарха, надзвичайно нахабну і безглузду.

Союзники не тільки не признають, як з неї видко, сучасного уряду, державної думи, але звертають ся до Верховного гетмана цїлої Росиї з куріозними вимогами, з задиркуватими нотациями, натискаючи в адресї на те, що тільки вони „русскіе люди" знають дїйсний стан річий в имперії, що цареви треба звернути ся тільки до них, їм доручити завести лад в урядованю, в судї, в фінансах, в церкви, в школах, по селах, словом тільки вони можуть керувати Росиею: „Великий Государю! тільки русскіе люде, відомі своєю прихильністю до тебе і до самодержавя, до необмеженої царської власти, своїм знанєм і досьвідом варті великої пошани повідомлювати тебе, государю, про дїсний стан русскої держави".

Геть, значить, думу з народними представниками, геть усїх міністрів, геть суди, земства, геть усе, що утворила істория нашого житя і хай натомість, по волї монарха, запанує „русскій дух"!

І звідки береть ся у тих людей стільки нахабства? Воно йде, як я сказав, з гори: камариля оточує царя, тягне до його на авдиєнцию нїкчемних союзників, той їх вислухує, дарує союзам свої портрети з власноручним написом...

Нема дивного, що союзники почувають себе великими дїячами, „спасителями атечества і царя Самодержавного".

Якийсь мудрець сказав: „Сьогодня пожартуєш ти з рабом, а вже завтра він повернеть ся до тебе спиною". І отся адреса союзників — се і єсть рабська спина.

Хоч сей надзвичайно інтересний документ і видруковано вже по всїх часописях, але не вірить ся просто, щоб він міг дістати ся до рук царя.

Не можуть же ті, що стоять біля трону, не бачити, що адреса союзників, — се маняцьке верзіканє, а до того страшне для держави, бо на його хорують цїлі юрби темних людий.

М. Міщанин.

Протест америк. Русинів проти буллї „Ea semper".

(Дальше).

II. Друга точка: „Ся булля наносить наругу і супротивляєть ся гр.-кат. обрядови та привілеям з ним полученим, який то обряд здобув собі через звичай і постоянну практику від 35-ти літ повне право. Булля приказує з одного боку сей обряд строго хоронити, з другого боку одначе зносить його тай маловажить, тим-то вона сама собі перечить".

Коли хто читає буллю видану задля нашого епископа руського обряду із 4. марта 1907 р., коли хто возьме до руки буллю „Ea semper" із дня 14. юнїя 1907 р. і прочитає початок сеї буллї „на повсякчасну памятку річи", мусить набрати сильного переконаня, що Апостольська Столиця стараєть ся з як найбільшою печаливостю о се, щоб заховати гр.-кат. (руський) обряд. Бо в буллї номінацийній нашого епископа для Америки находять ся при кінци такі слова: „Нашою Апостольською повагою... постановляємо Тебе епископом для католиків руського (гр.-кат.) обряда в З'єдинених Державах півн. Америки, щоб Ти дбав про ненарушимість обряда". А в буллї „Ea semper" говорить ся ясно: „Повзяли ми сей намір обрати епископа, що наділений як слїд властию, буде старатись і стреміти до сего, щоб греко-руський обряд в ріжних місцях З'єднених Держав заховав ся ненарушимо". Вже від непамятних часів в гр.-кат. церкві на цїлім сьвітї кождий сьвященик (грецького обряда) удїляє все і всюди по приписам требника Тайну миропомазаня і то сейчас по крещеню. Задля якої отже причини булля „Ea semper" відбирає нам право миропомазувати, коли кождий гр.-кат. сьвященник буть-то через привілей, буть-то через безпереривний звичай від непамятних часів сю тайну удїляв? Булля „Ea semper" говорить в XIV-ім артикулї, що миропомазанє удїлене нами в Америцї є неважне, но поза межами Америки узнає те саме миропомазанє важним. Здаєть ся хиба, що важність Тайни миропомазаня залежить від териториї, в якій руські сьвященики утратили всяке право. Та хотїли-б ми знати сей момент, в якім наступила ся утрата! Ми, удїляючи сьвяті Тайни — а між ними і Тайну миропомазаня через 35 літ, набули повне і досконале право також і на териториї Америки. Удїлюванє Тайни мироповазаня кождим гр.-кат. сьвящеником звязане так тїсно з нашим обрядом і так глибоко вкоренилось в серце нашого народа, що з одного боку треба би зовсїм змінити всї катехизми, требники, типики, пасторальне богословіє, а навіть саму історию церкви з огляду на сю річ а з другого боку жаден вірний не хоче навіть подумати, щоб наш сьвященик не міг миропомазувати дитини. Жаден вірний не хоче вийти з церкви так довго, доки дитятко не одержить миропомазаня, а коли-б сьвященик відмовив сеї Тайни, так сейчас пішов би він до сьвященика схизматика, який має сю власть і нїхто не хоче йому її відбирати. Є се найглибше переконанє нашого народа, що хрещенє і миропомазанє удїляють ся нерозлучно після нашого обряда і як би хто дїлив сї дві Тайни в часї хрещеня, народ викинув би його як сквернителя нашого обряду, вважав би сьвященика цїлковитим незнайком свого обряда тай не держав би його анї на хвилю у своїй церкві. Коли-б сьвященик напирав на те, щоб удїлити немовлятї лиш крещеня, залишаючи миропомазанє, весь народ перейшов би на схизму, а сьвященики з епископом остали би ся без овечок. Ми і народ вважаємо се певним, що звичайним служителем Тайни миропомазаня в латинській церкві є епископ, но ми і весь народ вважаємо також і се певним, що надзвичайним служителем сеї Тайни в гр.-кат. церкві є кождий сьвященик будь-то через привілей будь-то через звичай треваючий від непамятних часів. Хто одже супроти сего стародавного звичаю розділює Тайну хрещеня і миропомазаня, хто заперечує руському сьвященикови власть Тайни миропомазаня удїляти, сей на нашу думку, на думку цїлого нашого народа, а й після обєктивної справедливости йде в розріз з нашим обрядом. А одначе булля „Ea semper" всупереч практики цїлої східної церкви, всупереч набутого також в Америцї права через постійний звичай від 35-ти літ всупереч пасторального богословія в нашім обрядї, всупереч всяких требників, типиків, рубрик і церемонїй приписаних для кождого сьвященика при удїляню Тайни миропомазаня, всупереч всяких рішень Римських Пап: Льва X., Климента VII., Павла V., Урбана VII., Венедикта XIV. і пр. заперечує сьвященикам руського обряда право удїляти Тайну миропомазаня; тим-то й противна ся булля нашому обрядови і його привілеям.

Всяка печаливість і старанє про якусь річ, щоб могла зватись розумною і щирою, повинна хоронити сю річ бодай в сім станї, в якім вона тут і там находить ся. А ласкава печаливість та батьківське старанє не лиш бережуть річи, для якої вони являють ся в сім станї в якім вона тут і там находить ся, але й дбають про те, щоб ся річ процвитала тай о скілько можна розвивалась, Сьвята Столиця, заявляючи достохвально, що бажанєм Її є, щоб епископ, сьвященство і всї руські вірні осївші в Америцї, кріпко хоронили гр.-кат. обряд, в буллї „Ea semper" дала основу під нехибне і розумне підозрінє, що в дїйсности хоче, коли вже не запропастити в короткім часї наш обряд, так бодай його дуже придавити і обмежити. Так прим. говорить 22-ий артикул: Сьвітські Русини, що заложили собі постійно і правдиве домівство в З'єдинених Державах, можуть перейти на обряд латинський". В 27-ім артикулї забороняєть ся женї латинцї йти за обрядом руського мужа, але женї Русинцї дозволяєть ся перейти на

Остап Нижанковський.

Концерт

в память XLVII. роковин смерти Т. Шевченка у Львові.

(*Музична оцїнка*).

Товариство „Львівський Боян", сповняючи приняту на себе місию плеканя нашої національної музики, не забуває, що до ширшого образованя музикальної суспільности потреба конечно познакомленя її з визначними творами музики чужих народів — а тим самим на дальшу мету стає товариство чинником спричиняючим розширюване відомостий своїх музиків-ділєтантів, та являєть ся осередком, около котрого цїлий сей рух групуєть ся.

Певна річ, що властивою задачею наших боянських товариств є в засаді плеканє нашої музики національної, так щож, коли тоті твори виплекані нашими музиками були вже і то кількома наворотами продуковані, нових сил на тім полю, хочби навіть і ділєтантів, з малими дуже виїмками щось не чутно, отже „Боян" перед укладанєм кождочасної програми концертової мусить все станути перед альтернативою: відгріваня з менчим або більшим успіхом річий старих та давно всїм знаних, або як сказано висше, з конечности не забувати про те ширше образованє музикального сьвітогляду своєї суспільности, та по неволї заглядати у скарбницю музики всесьвітної та чужих наций.

Таким чином малисьмо нагоду почути на послїднім львівськім концертї з 5. с. м. попри твори українські, Лисенка, Нат. і Богд. Вахнянинів і Ярославенка також і чужих компонїстів, як російського Чайковського і Рубінштайна, нїмецького Вагнера та Бруха, польського Венявського, італїйського Тости, та французького F. Thomé.

Сама вже так інтересна програма змусила сего і того кунюючого на „провінциї" мельомана вирушити на той роковий день до Львова, щоби відсьвіжити свої шляхотнійші музикальні почуваня, познакомитись та налюбуватись перлинами творчости духа людського, відсьвіжити свої власні спомини минулих подвигів артистичних, та впрочім хоч би і побачитись у „Гостинници" з своїми старими знакомими, побалакати та погуляти з ними до 7·30 рано, коли вже потяги відходять.

(Вірте менї що — тільки з конечности, бо всї а вої готелї були в ту нїч заняті!...)

* * *

Амфітеатр, виповнений битком, тоне у мори електричного сьвіту.

Але, от і ярке електричне сьвітло напрасно померкло; знак се, що продукциї вже начинають ся.

Військова орхестра 15. п. п. в силї около 50 людий заметушилась. Почалась звичайна в таких моментах а з всяких прав гармонії глузуюча вільна програмова „какофонія", в котрій беруть участь всї без виїмку інструменти від flauto-piccolo почавши, не виймаючи cassa grandо се єсть великого бубна. Всї вони, відобравши від допущеного до слова а в таких хвилях рішаючого Corni або Clarinetti засадничий тон „а" — трібують, достроюють, перелїтають пальцями по струнах, клянах та дірочках своїх інструментів цїлими скалями енгармонїчними, мельодичними то хроматичними, під конець навіть і в ріжних тонациях. Думав би хто, що навмисне творять такий вереск на те, щоби, — коли скінчить ся сеся, як дотепний Нїмець каже Herz und Ohren zerreisende Musik, — чоловік був склоннїйший до вдячного приниманя вражінь підчас властивої продукциї, а був поблажливійший на всякі неповинні промахи орхестри, памятаючи все, що нїчим впрочім така непрограмова похибка супротив тамтої передвступної програмової какофонної операциї.

Таке Fingergeläufigkeit-Weltrennen може мати впрочім дуже в касарняній салї призначеній на проби, але дещо оподалїк від нервової в тім віку нашій авдиториї, а коли знаємо, що лихі навіть приміри мають наслїдувателїв, можемо бути колись сьвідками такої передвступної Gurgelgeläufigkeit-Theorie, що стоячий — припустїм — вже на естрадї концертовій сто-ротий чи там сто-головий хор, позволить і собі tutti e forte на таку гімнастику своїх струн голосних от-так хоч би через 5 мінут, а коли така метода гімнастики мускулів перед продукциями здобуде собі право горожанства, схоче колись і скрипак-солїст для наданя правій руцї (смичковій) елястичности, також на естрадї і також через 3—4 мінути бавити публїку натиранєм лївою рукою правої, безцеремонно аж по локоть...

На щастє, чародійна лїсочка вступившого на підвисшене місце капельника зробила всему конець, по бурі тій настала тишина, ще два короткі зазивні удари паличкою о пульт і перед ухом нашим розлили ся перші тони а) орхестрального твору П. Чайковського „пісня без слів". І справдї пісня; хоч вона без слів, а таки сьпівають тобі то разом всї інструменти, то поодиноко, та на ріжні способи — як то кажуть — а все тільки пісню, на те, щоб і лишив ся тобі у памяти по скінченю її головний мотив.

Гарна, люба се пісонька; але ось і заповіджений програмою б) тропак з опери „Мазепа" тогож самого Чайковського.

Ті дивні та оригінальні мотиви шаленого козацького танцю у перший части, ті дикі якісь акорди, та — немов навмисно дібрані на спомин нашим „найсердечнїйшим" страшного гетьмана — вишукані інструментальні ефекти з грозою прошибаючими душу Cinell'ами, переносять нас у нашу політичну минувшину, та хоть і у танци, то смуток тобі якийсь на душу налягає, то завзятє якесь росте.

А все те з таким визначним українським кольоритом,... Але, але погодіть! що-ж се? та то мабуть не з опери „Мазепа" і не тропак, ба і не Чайковського!... І справдї по провірцї, оказало ся, що се грали „Лезгинку" уривок танковий з 3 актової опери А. Рубінштайна п. з. „Демонъ", вместо реклямованого програмою тропака.

А! Пишуть що „Мазепа"! — наш брат витворює собі ріжні образи з своєї любої минувшини, послїдуючи за тонами і зворотами музичними радїє, щось йому так любо-любо на привид тих в уяві танцюючих тропака „довговусих та чубатих" на Сїчовім майданї, аж тут, неначе на глум твоїм мріям, грають не „Мазепу" а „Демона *).

Не варто-б було і споминати о тім, для самого концерту впрочім малозначного інціденту — можливо, що був би він проминув зовсїм незамічений, — колиб не спомин на колишнїй спір музиків на тему музики „програмової" і музики „абсолютної".

Музика програмова хоче бачити в музицї поезию спосібну виразити сьвідомо те, що криєть ся в глубинї людської душі, по певній з гори означеній програмі, ілюструвати будьто явища природи, будьто процес людської душі *), музика абсолютна натомість, оперуюча тільки тонами, не хоче нїчого безпосередно малювати та ілюструвати, хоче остати по своїому змістови музичному — котрий не єсть анї раз меншою іскрою того божого вогню, котрий животворить красу всякої инакшої штуки **) — сама собою, музикою для музики, штукою для штуки; а по своїй абстрактности і має до сего повне право, скорше чим поезия, малярство і різьбярство, змушені черпати мотивів для своєї штуки в житю і природї.

Прикладаючи до зіставленя отсих дефінїций, про рід одної і другої форми музичної повисший інцідент, слїдує що компонїст, хочби і найяркійшими красками тонів змалювати хотїв якусь певну ситуацию чи якийсь точно призначений процес людської душі, може в дану хвилю бути дуже легко ріжно понятим через слухаюче твір індівідуум, а ріжно до слуханя настроєне, значить, оден і той сам твір музичний прийме чоловік горем прибитий инакше, инакше весело настроєний, инакше знов влюблений, — а на відворот чувства, яких дізнавав і образи які в уяві відтворював оногди слухач підчас виконаня мнимого твору Чайковського „Мазепа", як раз викликала музика Рубінштайна в „Демонї", а на певно викликати в силї буде ідеї і образи подібні повисшим тропак Лисенка, а можливо що і рапсодия Ліштa і іспанський танець Сарассате'го.

Розумієть ся, до певної міри можна через інтуїцию, через програмованє, (як свого часу зробив маляр Кузьма намалювавши свою сїру кобилу з підписом) впливати на слухача і змусити його обертатись в певній програмою твору музичного означеній сферї понять, образів і настрою, — зовсїм точно однак музика програмова зробити сего не в силї.

Тому-то і не було великої раций крушити копія за музикою програмовою, анї тим більше осуджувати приклонників муз. абсолютної за іхню буцїм-то „безпрограмовість".

Вернїм однак до концерту.

На повну похвалу орхестри п. Конопаска признати належить, що так „пісня без слів" Чайковського, як і „Лезгинка" з оп. „Демон" Рубінштейна, творів двох найвизначнїйших представителїв нової школи музики росийської, були виведені з великою прецизією, солїдне було дуже совісне вишколенє, тож признанє авдиториї у формі рясних оплесків, було вповнї заслужене. (Д. б).

---

*) Орхестра порішила в послїдну хвилю, а по видрукованю програми, грати місто точки програмової зовсїм що інакше, не повідомляючи про се авдиторії.

*) Ст. Людкевич: „Про розвій та сучасне становище т. зв. музики програмової" календар музичний Р. Зарицького, Львів 1904, стор. 78.

**) Dr. Edward Hanslik! „Vom Musikalisch Schönen" Липськ 1891. вид. VIII. ст. 221.

латинський обряд, коли муж латинник. Муж Русин може йти за обрядом жени латинки. Супружество між мужом латинником а женою Русинкою може бути заключене лиш перед парохом латинським, но між мужом Русином а женою латинкою може бути заключене перед парохом руським або латинським. (Арт. 32). В 34-ім артикулї стоїть: Уроджених в Америцї з батька латинника а матери Русинки треба хрестити в латинськім обрядї, бо потомство мусить йти лише за обрядом батька, коли він латинник. Коли-ж батько Русин, а мати латинка, свобідно хрестити дїти будьто в обрядї латинськім будь в руськім.

На послїд додаєть ся: „В Христовій любови, якою обнимаємо найприхильнїйше вірних всїх обрядів, вважали ми постановити се для духовного добра і для спасеня душ вірних Русинів, перебуваючих в З'єдинених Державах півн. Америки і не сумнїваєм ся навіть, що вони сю нашу і Апостольської Столицї зглядом них печаливість приймуть з совершенним послухом а навіть з вдячностию". Хтож не бачить, що тут зовсїм ясно відкриваєть ся дїйсний напрям Сьвятої Столицї, щоб зменшити число вірних в нашім обрядї? Який біль і горесть прошивають наші серця, коли з одного боку читаєм, що Сьвята Столиця хоче наш обряд строго заховати, а з другого боку той сам обряд всяким можливим способом пригнїтає, зменшує, обкроює і вважає чимсь низшим? Хто-ж не бачить, що сї дві річи: строга, нефальшована охорона нашого обряда, вложена найприхильнїйше Апостольською Столицею на нас, на вірних і нашого епископа і рішеня буллї „Ea semper" в артикулах: 22, 32, 34-ім самі собі супсречать? Повага Сьвятої Столицї вимагає безусловно, щоб сю буллю задля висше наведеної причини або цїлком скасовано або основно змінено.

(Дальше буде).

З господарсько промислової комісиї Т-ва „Просьвіти".

(Звіт з другого плєнарного засїданя з дня 4. марта 1908.)

Крім членів тїснїйшої комісиї взяли участь в сім засїданю голови зглядно відпоручники отсих філій „Просьвіти": Бібрка (д-р Е. Гвоздецький); Дрогобич (д-р Я. Олесницький); Жовква (о. Утриско); Золочів (радн. Балтарович); Калуш (П. Глодзїнський); Камінка струм. (о. М. Цегельський); Рудки-Комарно (о. пос. С. Онишкевич); Львів (радн. Т. Ревакович і ак. І. Панкевич); Мостиска (пос. З. Скварко); Олесько (о. В. Кальба); Перемишль (пп. Ярема і Коренець); Підгайцї (госп. Ілько Томин); Рогатин (госп. Іван Гнатків); Самбір (радн. А. Духович); Сокаль (о. митрат В. Левицький); Станиславів (М. Бровко); Старий Самбір (о. Данило Лепкий); Стрий (о. Лев Горалевич); Тернопіль (д-р С. Голубович) і Товмач (о. М. Бачинський) та делєгати тов. „Академічна Громада" (Осип Назарук, І. Крипякевич, І. Гонтарський).

Нарадами проводив голова товариства проф. П. Огоновський.

Звіт з дїяльности тїснїйшої комісиї обнимає час від 25. II. 1907 по 24. II. 1908 Протягом сього часу відбула комісия 20 звичайних засїдань. Звіти з сих засїдань були оголошені в „Дїлї" в чч. 149., 225. і 272. з 1907. р. За сей час удїлено 161 информаций.

Важнїйші справи, над котрими радила комісия, були: І. Аграрна справа. II. Организация крамниць та основанє краєвого торговельного Союза. III. Господарські виклади по селах і місточках. IV. Досьвідні поля з управою сїножатий і пашних ростин. V. Видаванє фахових праць. VI. Достава жита на засїв. VII. Співучасть в виєднаню і зужитковану субвенциї на господарські цїли. VIII. Справа школи сїльського і садівничо-городничого господарства в Милованю. IX. Организация шевства. X. Фабрикация цементових дахівок. XI. Стипендиї на фахове господарське образованє.

Хід нарад в сих справах і їх результат подав секретар згідно з дотичними комунїкатами комісиї зголошеними в покликаних числах „Дїла", а зокрема додав до І.: Наради в аграрній справі дали згідно з комунїкатом в 149. ч. „Дїла" з 1907. р. почин до акциї Головного Видїлу „Просьвіти" в справі анальфабетизму. В сїй справі був оголошений комунїкат Головного Видїлу в 251. ч. „Дїла" 1907., взиваючий до закладаня курсів для неграмотних, а дальше Гол. Видїл заходить ся видати добрий підручник для науки неграмотних. До II.: Дискусия в торговельній справі і спільна акция з „Народною Торговлею" довели до переміни „Нар. Торговлї" на „Краєвий Торговельний Союз", що довершено на зборах „Н. Т." дня 1. XI. 1907. Комісия уложила квестионар для зібраня статистичного материялу про наше крамарство і сей квестионар разом із розвідкою п. І. Петрушевича п. з. „Які крамниці закладати?" розіслано з книжечкою ч. 324. за цьвітень 1907 р. На случай, якби дїяльність перетвореної „Н. Торговлї" не могла заспокоїти всїх вимог нагляду наших читальняних крамниць, намірєть ся установити при „Просьвітї" фахового люстратора тих крамниць.

До V.: Переклади праць „Взірцевий господар" і „Про овочеві дерева" є вже в друку. Небаром віддасть ся до друку працю п. Лебіщака „Про сїльське цеглярство і дахівкарство". Крім сього наспіла до комісиї праця п. Петра Гнатюка про годівлю дробу, яка є тепер в руках рецензентів.

До VIII.: Енункияцию, поміщену в „Дїлї" доповнює референт вісткою, що комісия усталила кошторис сеї школи, виготовила плян науки та оголосила конкурс на посаду управителя школи в Милованю.

До XI.: Комісия опрацювала і дала почин до оголошеня конкурсу на 6 господарських стипендий.

З иншихъ справъ підніс секретар слїдуючі: 1) Комісия віднесла ся до „Краєвого Союза Кредитового", щоби з помічю „Zentralstelle der Erwerbsgenossenschaften" виєднав для себе одно місце в державній желїзничій Радї; 2) Прийшла в поміч „Крамарському курсови в Збаражи", якому Гол. Видїл дав підмогу в квотї 100 кор.; 3) Брала участь через своїх відпоручників, іменно а) в устроєню вист ви худоби в Довжневі (о. Глодзїнський); б) в зборах філії в Тернополї (о. Глодзїнський); в) в зборах читальнї в Дубю брідського округа (інж. Корнелля, з рефератом про місцеві торфовиска і їх експльоатацию); 3) в господарськім вічу в Сокали (п. Гарасевич); 4) Комісия одержала від о. Горалевича письмо в справі основаня товариства обезпечень на житє. Се письмо предложила комісия до заопінїованя Товариству вз. обезп. „Днїстер", а відтак відповідь тов. „Днїстер" передала о. Горалевичу. Покищо справа на сїм станула.

Признаючи вагу і актуальність в дїлї фабрикациї цементових дахівок, поставила тїснїйша комісия сю справу на дневному порядку плєнарного засїданя.

По основнім рефератї Вп. інж. Корнеллї і представителя фабрик машин для виробу цементових дахівок Вп. Пірго, розвинула ся дуже оживлена дискусия. В вислїдї дискусиї станула плєнарна комісия на становищи тїснїйшої комісиї, проголошенім в 272. ч. „Дїла" та візвала тїснїйшу комісию, щоби видала точне поученє в дїлї фабрикациї цементових дахівок.

Справу организациї економічної роботи по філіях і читальняхъ референував д-р В. Загайкевич. Після реферату не було дискусиї ізза спізненої пори. Бесїдники висказали лиш конечність творити при читальняхъ господарські ради, а при філіях економічні комісиї. Рішено над организациєю економічної роботи по філіях і читальнях і над способами їх успішного розвитку перевести основну дискусию в пресї. Вкінци рішено скликувати слїдуючі плєнарні засїдания на цїлоденні наради. Засїданє комісиї тревало від 4—10 попол.

За господарсько-промислову комісию Товариства „Просьвіта" у Львові:

Петро Огоновський провідник. *Д-р Вол. Загайкевич* секретар.

НОВИНКИ.

— **Як нарід реагує на виборчі шахрайства.** Із Стрілиск бобрецького повіта пишуть нам: Що наш нарід не зляк ся ні божевільних Гродзїцьких, ні гр. Мицельського, котрому мандат вже боком лїзе, (бо хорий), ні инших наганячів в родї Карачевських, а противно, починає як слїд реагувати, нехай послужить отсей факт: Стрілиска се місточко здеморалїзоване. Нарід пив по шинках. Ледви тому кілька лїт підносив ся поволи до житя. Перші правибори до сойму дали для нас лихий результат. Внесено протест а навіть їздили до намісника. Наслїдком того поправлено лїсту виборців, але так, що вписано около 50 Жидів-водоносів а всего 25 міщан. Тим способом знову Жиди були в більшости, бо і на першій листї мали 17 голосів більше. Не дивниця, що міщани заздалегідь постановили другі правибори збойкотувати, а — що більше, постановили через цїлий рік не пити в жаднім шинку. Очевидно Жиди знайшлись межи молотом а ковалом. — Приходило до компромісу, де нашим відступали Жиди 2 мандати, з котрих лиш один був певний. До компромісу однак не прийшло, бо в послїдній хвили проводирі Жидів поховались. Межи ними був і аптикар Тунес — при парляментарних виборах сіоніст а тепер „Жид-Поляк". „Я тілько ксьондзам говорю, що я сіоніст, але я Поляк". В тій цїли висилає в околицю кадило і пише руські желаня, очевидно для інтересу. Отже при других правиборах нарід крім двох цїлком відсунув ся від голосованя. До комісиї кликав Тунес бувшого війта Юстина Задорецького, — однак той не пішов. Бойкот Жидів удержав ся. По виборах 30 міщан зложило в церкві прирєченє. Перші висунулись давні „хрунї" п. Йосиф Вітошинський і Юстин Задорецький — отже люде, котрих дописуватель в 43 ч. „Дїла" м. р. трохи несправедливо напятнував. Нинї нарід збудив ся і тому віджила в Стрілисках наразъ читальня „Просьвіти", яка довгі лїта спала. Ніяка праця, ніякий вплив особи виднїйшої не міг тої читальнї поставити на ноги, аж зробив се Гродзїцький виборчими шахрайствами. Робіть так дальше, божевільні, а самі поставите наш нарід на ноги! — *С.*

— **Реформа матури.** Подрібні приписи що-до складаня іспиту зрілости зреформованим способом в середних школах звучать в головних уступах: Що-до клявзури при письменних виробах, яка для викладової мови має тревати пять а для перекладів з латинського і грецького три години, примінено строгі приписи. В однім льокали не сьмїє працюнати більше як 20 до 25 іспитованих, при чім вони стоять під безнастанним наглядом а вийти з іспитового льокалю вільно їм тілько в найконечнїйшім випадку. Хто допустить ся якогось підступу при клявзуровім виробі, мусить дотичний виріб евентуально також всї инші повторити; при тяжшій провинї або при приловленю на другій кандидат буде усунений в сїм роцї від іспиту. Кандидат, приловлений тричи на надужитю, тратить раз на все право складаня іспиту зрілости. Що-до зверхних формальностий устного іспиту § 16 розпоряженя постановляє: При устнім іспитї зрілости можуть бути присутні заступники міських і инших властий, дальше корпораций, що причиняють ся до удержаня дотичного наукового заведеня, а також родичі і опікуни іспитованих. Присутність на іспитї всїх учителїв гімназиї буде пожадана. Можна навіть на той час застановити науку у всїх клясах гімназиї. Дальше постановляє розпоряджене, що кандидат має бути іспитований пересїчно найбільше одну годину. Допускаєть ся при устнім іспитї ставляти кандидатам питаня на письмі, щоб дати сим робом якийсь час до надуми. Що-до іспитового материялу, треба зазначити, що хотяй фізику властиво виелїміновано, всеж таки сей предмет будуть по части вимагати при іспитї з математики. По укінченю устного іспиту і відходї присутних гостий оповіщуєть ся оцїнка іспиту. Коли в часї устного іспиту кандидат від дальшого іспитованя відступить, не маючи фактичної перешкоди, на випадок, коли іспитова комісия з дотеперішних результатів іспитів признасть безсумнївну його зрілість, треба се занотувати в іспитовім протоколї. Іспит зрілости можна повторювати тільки двічи. Всї постанови нових приписів обовязують також при іспитї зрілости женщин.

— **Потрібний Русин лїкар** в місточку Стрілисках бобрецького повіта. Домагають ся його конче як місцеве населенє, так і довколичне селянство, бо до осївшого там лїкаря Жида не мають довіря.

— **За убийство в часї виборів.** Перед трибуналом присяжних судиїв у Ряшеві ставав дня 13. с. м. Іван Пістор, обжалуваний о се, що дня 7. лютого в Боянові коло Ниська убив Яна Бояновського, котрий при правиборах побідив яко людовець против кандидатів, що кандидували за Костгаймом. Коли вечером по виборах люди зійшли ся в коршмі, прийшло до сварки і тодї дорожник Пістор пробив ножем Бояновського в груди і шию, наслїдком чого той до кількох годин помер. Трибунал засудив Пістора на три роки тяжкої вязниці.

— **Нові клїнїки у Львові.** Як ми свого часу доносили, краєвий шпиталь у Львові має розширитись о три нові клїнїки: окулїстичну, психіятричну і дерматольогічну. Доси містились вони в булинку загального шпиталю, в сїм роцї мають поставити для них окремі будинки. Як звісно, з позисканєм для лїкарського університету лярінгольога, д-ра Юраша з Гайдельберґа, повстає ще клїнїка лярінгольогічна і для неї мають також поставити окремий будинок. Пертрактациї між правительством а краєвим виділом що-до покритя коштів тих клїнїк вже покінчено і ще сего лїта розпічне ся будова всїх чотирох заведень. Стануть при ул. Пекарській по лївім боцї, коло будинку гінекольогічної клїнїки. Нові клїнїки будуть під проводом професорів: Махека (окулїстична), Лукасевича (дерматольогічна), Гальбана (психіятрична) і Юраша (лярінгольогічна).

— **З житя американських Русинів.** В Клівлєнд- (в провінциї Огайо) тамошний „Руський Боян" — як доносить американська „Свобода" — дав дня 22. лютого концерт і відограв театральне представленє „Сатана в бочцї". Концертові пісні (самі руські) супроводила чеська орхестра. Концерт випав дуже добре а з публики явилось около 1000 осіб. В часї не цїлих двох роках дало згадане товариство чотири концерти і три театральні представленя. „Се щось нечуване на наших вестах" — пише з тої нагоди дописувач „Свободи". — Давнїйше Словаки, Чехи і инші захожі народи мали Русинів ні за що. Нинї з нами инакше рахують ся, бо видять, що руський нарід хоть і бідний, любить свою пісню, свою народність і свої обичаї. — Подібно члени македунського аматорського кружка уладили дня 16. с. м. представленє штуки з житя наших еміґрантів п. з. „В старім і новім краю". По представленю відспівав хор кілька руських пісень. Присутні на представленю Словінцї, Поляки, Мадяри а навіть Англїйцї висказували ся дуже похвально про руське представленє, танцї і співи. — В Мт. Кармель відбуло ся дня 16. с. м. віче в справі церковних відносин при участи 300 осіб. В резолюциях ухвалено, що руські парохіяне в Мт. Кармель підчиняють ся враз з церквою під власть епископа Ортинського, переписують на него свою церкву, домагають ся утвореня окремої руської дієцезиї в Сполучених Державах і протестують против накиненої римської буллї.

— **Закордонні розбишаки в Галичинї.** В Липнику, повіта бяльського, в західній Галичинї, удало ся жандармериї арештувати сими днями якогось підозріного чоловіка. Показало ся, що то якийсь Пашинський, розбишак, котрий втік з польського царства в Росиї. Припертий признав ся до всего, що мав на совісти. Виявив, що цїла гурма його товаришів-розбишаків приїхала до Галичини, але що в чисто рільничих сторонах їм трудно було укривати ся, то перенесли ся в сторони фабричні, особливо же до Моравської Острави і постановила там зібрати межи робітниками ватагу розбишаків і аж тодї, коли зложать ватагу з місцевих людий, возьмуть ся до розбоїв на великі розміри. Маючи такі информациї, вислала полїция кількох найлїпших агентів разом з Пашинським до Моравської Острави, щоби там виловити розбишаків і відставити їх до Росиї.

— **Завіщанє чеського патріота.** Померший сими днями член палати панів і президент чеської академії наук, старший радник будівництва, Йосиф Глявка, лишив около 4 мілїонів майна. Проценти з того капіталу, які виносять річно около 200.000 кор. записав він на народні цїли, именно же утворив фондацию свого імени і імени двох своїх померших жінок. 70 проц. з тої фондациї призначив на цїли штуки, науки і літератури для чеської академії наук, а 30 проц. на запомоги чеських студентів. Фондациєю сею має завідувати чеська академія наук і куратория конвікту студентів, який він основав під протекторатом краєвого виділу. Крім того поробив він ще поменші записи на инші народні цїли.

— **Хосенна институция.** В суботу розпочали ся в сали львівської фільгармонії представленя кінематографічного театру „Excelsior-Urania". Представленя попередив популярний виклад інжинїра Лїбанського, звісного популяризатора здобутків новочасної техніки й культури, на тему: кінематограф на службі просьвіти. Прелєґент пояснив технічну сторону кінематографу, спосіб робленя кінематографічних знимок та їх репродукциї у видї образів, згадавши при тім, що в Парижи є мілїонове підприємство, яке удержує специяльний театр для кінематографічних цїлий. Знимками продукций того театру користують ся кінематографічні театри цїлого сьвіта. Техніка, яка у своїх помислах не має границь, сполучила кінематографічні образи з фонографом і тим способом найшлась в спромозї виставляти цїлі опери, з найдокладнїйшим відтворенєм сцен, руху, співу та музики, а без ніякої участи цїлої театральної машинерії з людьми та виставою. Звичайні кінематографічні театри можуть стати ся дуже хосенними культуральними институциями, коли возьмуть собі за задачу при помочи відповідних образів популяризувати здобутки науки і взагалї ширити просьвіту. У Відни служить тій цїли великий театр, „Urania", для якого мають вибудувати в сім роцї специяльний будинок з публичних фондів. У Львові робить ся в сім напрямі першу пробу і то лише завдяки инж. Лїбанському, що з'организував в старім театрі „Excelsior Urani-ю". В програму кождого представленя входить його виклад, а відтак богата серия кінематографічних образів етнографічних, побутових образів з природи та гумористичних сцен. Приграває військова музика. Треба признати, що вечір на такім представленю проводить ся дуже мило, а цїла розривка дуже дешева, отже може користуватись нею навіть найбіднїйший. Коли проба із сим театром допише матеріяльно, в осени повстане постійний кінематографічний театр із щоденними викладами.

— **Дрібні вісти.** Віцепрезидент краєвої радишкільної, д-р Дембовський, виїхав в урядових справах до Відня. — Намісництво розписало новий вибір посла до сойму з великої посїлости перемиського округа (з причини зложеня мандату кн. Чарторийським) на день 2. цьвітня с. р. — На зелїзничі магазини в Тернополи напало в ночи з 12. на 13. с. м. 11. людий і грозячи службі револьверами та киямн, почали рабувати товари. Заалярмована полїция при помочи зелїзничої служби прогнала напасників, а 9. з них арештовано. — Найвисший трибунал відкинув жалобу неважности, внесену оборонцем в справі засуду Йонн Ельмера і його жінки зі Львова, котрі скуповували від злодіїв крадені річи, і засудженя злодія Краєвського. Зате підвисшив трибунал кару Ельмерам з 4 на 8. місяців, а Краєвському з 2. на 5. лїт вязниці. — В Ряшеві отроїла ся 33-лїтна касиєрка Казимира Крогульська, занята в склепі п. Роговського. — В касарни 95. п. п. у Львові застрілив ся в ночи з неділї на понедїлок рядовий 16. компанії, Мартинюк, сповняючи касарняну варту. — Львівська полїция арештувала шайку обманців, що управляли фальшованє векслїв, завіщань і т. п. До сеї шайки належать: Вільгельм Іскерскі, що удавав інжинїра-механїка, Володисл. Павлюк, асек. агент, Каз Нєдзьвєцкі, що удавав нафтового підприємця, який Юл. Бекеш, дальше Вікт. Вульчек і Адолф Шпак, що удалали торговельних агентів, а вкінци жінка Бекеша і любовниця Нєдзьвєцького.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу. Конона м. (лат. Едварда). Позавтра, четвер: Муч. в Аморії (лат. Йосифа Обр.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар „Руського-народного театру в Бережанах:**

В четвер дня 19 марта с. р. „Різдвяна ніч" опера в 4 дїях М. Лисенка.

В суботу дня 21 с. м. „Барон циганів" оперетка в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 22 с. м. „Серед бурі" драма з давних часів в 5 дїях Б. Грінченка.

Ві второк дня 24 с. м. новість: „Мари" голосна драма в 3 дїях Г. Ібзена (перший раз).

В середу 25 с. м. „Cavaleria rusticana" опера Масканього.

☐ **З львівської организациї.** Засїданє виділу львівської организациї і руського міщанського Комітету відбудеть са завтра (в середу) о год. 7. вечером в комнатах „Руської Бесіди". Пригадуєся також членам, щоби поспішили зложити на потреби организациї свої вкладки або дари. Їх можна складати на квітову книжку в склепі п. Спожарського (при ул. Руській), Єслиж би се було декому недогідне, то организация вишле в тій цїли свого курсора.

☐ **Від виділу тов. „Руська Академічна Поміч".** Усїм Вп. довжникам сецесийного фонда подаєть ся до відома, що реверсів не висилаєть ся доти, доки вповнї не будуть сплачені, а посьвідок на частинно надсилані суми чи рати не висилаєть ся тому, бо потягло-б се не конче потрібні а досить значні видатки. Ті посьвідки надішлють ся разом зі зворотом реверсів. Просимо усїх інтересованих приймити се ласкаво до відома.

☐ **Продовженє загальних зборів** членів „Руської Бесіди" у Львові відбуде ся дня 21. с. м. о годинї 7. вечером, з отсим порядком дневним: 1) вибір нового виділу і 2) внесеня членів.

☐ **До руських женщин.** Просить ся Вп. Панї на нараду, яка відбуде ся в середу, дня 18. с. м. о 5. годинї вечером в льокали „Клюбу Русинок", в справі заснованя стипендиї імени Марка Каганця.

☐ **З Дрогобича.** З днем 16. с. м. обняла в Дрогобичи і на околичні громади агенцию „Днїстра" п-і Северина Нижанковська, вдова по о. Петрі Нижанковськім, замешкала в домі п. Мельника при улици Стрийській коло канцелярії д-ра Ярослава Олесницького (побіч суду). Русини дрогобицького повіта, а передовсім наше духовенсто, зволить поперти сю агенцию заохотуючи особливо своїх парохіян, щоби туди всї звертали ся. Агенция відчинена цїлий день, з виїмком неділь і сьвят.

☐ **Конституючі збори** „Січи" в Звенигородї бобрецького повіта відбудуть ся в неділю, дня 22 с. м.

Артистичні замітки

„Дай серцю волю заведе в неволю", драму М. Кропивницького, відограв передвчера театр аматорів львівського „Сокола", як 24. виставу сеї молодої сцени. Вибір сеї вельми трудної штуки вказує, що аматорська дружина „Сокола" відчуває вже силу брати ся і за труднїйші пєси. Публика, яка аж до послїдного місця виповнила салю по береги, мала завдяки участи пп. Махнїцьких на сценї „Сокола" побачити сю пєсу, по довгій перерві, виконану з певним почутєм артизму. Драматичну ролю зразу бутного, а відтак духово і тїлесно знищеного, нещасного Микити віддав п. Махнїцький так знаменито, що при важнїйших уступах його гри чути було по салї відголоси сильного зворушеня, а навіть голосного риданя. Рівнож п. Махнїцька ролю збожеволїлої Марусї віддала серед великого драматичного напруженя дуже добре. В своїх ролях найшли ся також пп. Купчинські. Як ролю Одарки так і довгу та трудну ролю Івана віддано з чутєм і повним зрозумінєм інтенциї автора і тоті дві ролї вийшли на рівні з ролями пп. Махнїцьких. Вчерашний виступ п. Купчинського в ролї Івана виказав, що того рода ролї стоять більше в його вдачі, ніж грані ним звичайно ролї коханків. Добре вивязали ся зі своїх задач пп. Жмур, Пелехівна, Стахівна, Бочівна, Бандрівський і другі. Здав би ся на другий раз більший спокій за кулїсами. — З причини, що богато осіб відійшло від каси, було би пожадане повторенє сеї пєси. — *ад.*

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 17 марта 1908.

Генрик „walęczny".

Відень. (Тел. прив.) Г. Сенкевич робить через свого адвоката д-ра Рабенлєхера заходи, щоб визначену на понедїлок розправу — відрочити, бо він наразъ „занедужав". Сьвідоцтво лїкарське ще не наспіло до Відня, бо ще мабуть не означено роду хороби „валєчного" рицаря з Облєнгорка.

Кріваві події в республицї Гаїті.

Ню-Йорк. (Ткб.) В неділю рано оповіщено в Porte au Prince, що 9 учасників заговору зісталo розстрілених. Кружать поголоска, що мають наступити ще дальші екзекуциї. Се перше дїло новоіменованого міністра внутрішних справ генер. Деконта. Улиці в місті зовсїм пусті. Панує велике обурене. Чужинці є стеризовані. Богато осіб схоронило ся в заграничних посольствах. Правительство повідомило французького посла, що богато заговірників схоронило ся в консулятї і тому правительство не позволить на виїзд тих осіб, котрі є замішані в заговір ген. Фірмена та схоронились у консулятї. Правительство заявляє, що має в руках богато листів ген. Фірмена, писаних до заговірників, та каже, що всї ті листи були писані в французькім посольстві.

Портопренс. (Нім. каблеве тов.) Правительство розстрілило вчера 27 осіб та наміряє перевести дальші екзекуциї. Правительство покористуєть ся заговором ген. Фірмена за претекст до домаганя тих осіб, походячих із Гаїті, котрі схоронили ся в консулятах. Безпека чужинців дуже загрожена.

Берлїн. (Т. К. Б.). Пароход „Bremen" є в дорозї до Портопрене. З приводу останних подій нїмецьке правительство порозуміло ся з французьким правительством що-до оборони своїх підданих. Французькі кружляки є недалеко Портопрене.

Льондон. (Т. К. Б.). В парляментї заявив міністер заграничних справ, що правительство вислало два воєнні кораблї до Портопрене для охорони англїйських підданих.

Льондон. (Т. К. Б.). До дневників доносять з Вашінґтону, що канонїрка „Engle" одержала приказ відплинути до Гаїті для оборони американських інтересів.

Вашінґтон. (Б. Райтера). Як би ситуация в Гаїті мала погіршити ся, Сполучені Держави вишлють туди воєнний корабель.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 17. III. Осип Мартинюк, Тернопіль; Володимір Ринявець, Белз; Ванда Височанська, Копичинці; о. Омелян Евген Козаневич, Мигова; о. Анастазій Лотоцький, Тростянець; д-р Тадей Граб, Підгайці; Іван Захарчук, Ляцке мале; о. Богдан Еліяшевський, Гуменець.

„Інститут Зандерівський" читай оголошеня на 4 сторонї. 282 2—6

Гі де Мопасан.

30)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ

(*Дальше.*)

Лице Анетти роз'яснило ся; вона була прецінь женщина, а яка женщина не спаленіла би з радости, коли би їй хто обіцяв такий дарунок?

— Нехай буде блаватоκ — сказала вона — се таке гарне!

— Добре, замовимо його сейчас, як лише вернемо до Парижа.

Тепер вже вона не відбігала від нього, притягнена сею обітницею і намагала ся вже уявити собі, як така брошка може виглядати. Нараз вона запитала ся:

— Чи то довго треба робити таку річ?

Він розсьміяв ся бачучи, що вона дала ся зловити.

— Я не знаю; се буде залежати від обставин. Впрочім ми кажемо золотареви спішити ся.

Але один сумнів прийшов їй до голови.

— Коли я не буду могла носити сеї брошки, бо я тепер в жалобі.

Він взяв її під руку і притиснув до себе, кажучи:

— Ти сховаєш собі брошку аж до кінця жалоби, а за той час будеш лише дивити ся на неї.

І так саме як вчера вечером ішов він поміж ними, стиснений, полонений їх раменами, а щоби бачити рівночасно їх однакові, сині очи, назначені чорними зернятками, він говорив до них обох по черзі звертаючи ся головою то до одної то другої. Тепер, при яснім сьвітлі сонця, не мішав вже їх в своїй душі так дуже як вчера, зате чим раз більше мішав Анетту з сим образом графині, що лишив ся в його памяти з давних літ. Він мав охоту обіймити і поцілувати одну і другу, одну на те, щоби закоштувати ще на її лици та на її шиї трохи сеї рожевої, ясної сьвіжости, котрою він колись так упивав ся, а другу тому, бо все ще любив її, бо все ще притягала його до себе силою довгої привички. Тепер він вже сам сконстатував та зрозумів нарешті, що се нечайне відсьвіжене його перестарілої любови походило лише звідси, що він несподівано побачив графиню в повній молодости.

Анетта пішла опять збирати цьвіти. Оліве не задержував вже її, немов би вже вдоволив ся зовсім тим, що зробив їй приємність та за те дотикав ся через хвилю її руки. Але він слідив кождий її рух та відчував при сім радість як скупар, коли дивить ся на гроші. А як вона приносила новий жмуток цьвітів, він, не думаючи про се, віддихав сильнійше, щоби в зворушенім її бігом повітрі захопити щось з неї, трохи її віддиху або тепла її тіла. Він споглядав на неї з одушевленем наче на схід сонця, слухав її голосу наче найлїпшої музики; серце йому дрожало з радости, коли вона похиляла ся, простувала ся, підносила обі руки в гору, щоби поправити волосє. І малу-помалу через неї його думки обертали ся чимраз більше в минувшині. Нераз вона зробила якийсь рух, подивила ся або засьміяла ся так, що він почув на устах смак колишних поцілуїв. Вона робила з давної минувшини щось трохи подібного до подуманої теперішности і він втратив докладне почутє часу, бо вона мішала епохи, дати, затирала рік в його серцю, відгрівала остуджені чувства, мішала вчера з нині, спомини з надіями.

Він перевертав свою память до гори ногами і питав себе, чи графиня в часі найбільшого розцьвіту своєї краси була також така звинна як серна, чи мала також сю сьмілу, буйну, чарівну граціозність сеї звірини, коли біжить і скаче. Ні. Краса графині подобала більше на годований, Анетти більше на дикий цьвіт. Дитя міста, вихована в місті, не пила графиня ніколи сельського повітря, не катуляла ся ніколи в траві і її краса розвинула ся в тіни мурів а не під лучами ясного сонця.

Коли вони вернули до замку, графиня взяла ся писати листи на маленькім стільчику, що стояв в вікні; Анетта пішла до свого покою, а Бертен закурив цигаро, заложив руки в зад та прохожав ся по крутих дорогах парку. Як лише сей сховав ся за деревами або густими корчами, тінь зсувала ся йому на серце як хмара на сонце; а як знова появив ся в прогалинах зелені, він ставав на хвилю та дивив ся на подвійний ряд високих вікон.

Він був трохи рознервований але вдоволений; вдоволений з чого? зі всього.

Сьогодня сьвіт йому був гарний, а житє миле. Він спочував себе малим хлопцем та так йому легко було на душі, що мало не бігав та не ловив мотилів, що скакали по мураві, наче би їх хто тримав на елястичній нитці. Він підсьпівував собі арії з опер, повторив кілька разів з ряду славну мельодию Гунода: „Ох! позволь, дивитись на твоє біле личко" та дошукав ся в ній незвичайної глибини думки, якої дотепер не запримітив ще ніколи.

Нараз він спитав себе, як се було можливе, що він так в одній хвили зовсім змінив ся. Вчера в Парижи сумний, невдоволений зі всього, злий, нині спокійний, веселий, щасливий, наче би якийсь добрий дух заміняв йому душу. „Сей добрий дух" думав він собі „повинен був мені замінити і тіло за одним заходом та зробити мене бодай трохи молодшим". Нараз побачив він Жілія, що шукав за чимсь в гущавині. Він прикликав його; пес прибіг і підложив йому під руку свою гарну голову, оздоблену пристриженими ушами, а він сів собі на траву, положив його собі на коліна, гладив, приговорював, пестив, голубив а вкінци обіймив та поцілував його так як роблять женщини, у яких серце мякне за найменшою дурницею.

По обіді не пішли вони на прохід так як вчера, лише пересидїли цілий вечер в сальоні, як годить ся в родиннім кружку.

Нараз графиня сказала:

— Ми таки мусимо поїхати!

— О, не говоріть ще про се! — крикнув Оліве. Ви не хотїли їхати звідси, доки мене тут не було. Я лише зліз з фіри, а Ви вже хочете втїкати.

— Алеж дорогий приятелю, ми прецінь не можемо тут всї троє сидїти на віки вічні.

— Не розходить ся о віки лише о кілька днїв. Кілько то разів пересиджував я тут цїлими тижнями!

— Се правда, але в инших обставинах, тодї був сей дім отвертий для всїх.

Анетта зачала просити своїм пестливим голосочком:

— Мамунцю! лишім ся ще хоч два, три дни. Він мене так добре вчить грати в теннїса. Я гїваю ся, як програю партию, але опісля я така вдоволена, що роблю поступи!

Ще сегодня рано задумувала графиня задержати Бертена аж до нед лї, а тепер вже хотїла їхати, хоч сама не знала чому. Вона надїяла ся стільки доброго по нинїшнім дни, аж ось день минув та лишив їй в душі якийсь глиб кий жаль без причини, якусь уперту, неясну трівогу наче яке зловіще передчутє.

А коли найшла ся сама в своїм покою, роздумувала над сим, звідки взяв ся у неї сей нечаяний поворот мелянхолії.

Чи вона була під впливом одного з таких, дрібнесеньких, незамітних вражінь, які доторкають нас так легонько, що розум не може собі їх пригадати, але все таки потрясуть найвражливійшими струнами нашого серця так, що вони дрожать ще довго? — Можливо. Але якеж се могло бути вражінє? Вона пригадала собі деякі діссонанси у сїй безлїчи дрібних чувств, через які вона сьогодня переходила і які змінювали ся що хвиля. Але се все було таке маловажне, що годї було через те посумнїти. „Я дуже вибаглива" — подумала собі — я не маю найменшої підстави журити ся так дуже".

Вона відчинила вікно, щоби відітхнути нічним повітрем, сперла ся на лікті і стояла довго, споглядаючи на місяць.

Нараз завважала вона тихі кроки на долинї. Се Оліве прохожав ся під вікнами замку. — „Чому він казав менї, що іде спати? — подумала вона — чому не повів, що іде на прохід, чому не просив, щоби я пішла разом? Він знає, яка се була би для мене радість. Про що він так думає?"

Ся думка, що він не хотїв її взяти з собою, що волїв сам піти на сей прохід з цигаром в зубах (вона бачила червону, огненну точку в темноті), волїв сам мріяти в сю гарну нічку як балакати з нею, ся думка, що він не відчуває потреби мати її все при собі, що може без неї обійти ся, долила їй ще до серця жалю та горя.

Вона хотїла замкнути вікно, щоби не бачити його, щоби не скусило її закликати його, коли він піднїс очи в гору і побачив її.

— Що се, Ви мрієте при зьвіздах, графине? — крикнув він.

— А Ви також, як я бачу.

— Нї, я лиш собі курю цигаро.

Вона не могла здержати ся і спитала:

— Чому Ви менї не сказали, що ідете на прохід?

— Я хотїв лиш закурити цигаро і сейчас іду спати.

— Отже добраніч!

— Добраніч.

Вона відійшла від вікна, сїла на крісло і заридала. Прикликана покоївка, щоби її розібрати, завважала її червоні очи і сказала з жалем:

— Ах! панї хотять завтра знов паскудно виглядати.

Сеї ночи графиня спала зле та мала страшні сни. А як лише збудила ся, заки ще задзвонила на покоївку, пішла сама відслонити вікна, щоби поглянути до зеркала. Лице її видовжило ся, повіки напухли, шкіра пожовкла; через те впала вона в таку розпуку, що хотїла зробити ся слаба, лежачи в ліжку та не показувати ся нїкому цїлий день.

(*Дальше буде.*)

Викази жертв.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного" у Львові зложили (в коронах) Н. Бачинський в Милованю 10, Софрон Недїльський в Коломиї 5, Пулик в Яслї 5, Іван Виханський в Золочеві 5, Іван Будний в Жовквї 2. Володимир Кузьмів в Горожанцї мал. 5. Петро Михайлів в Купчу 3, Василь Бережанський в Бродах 2, Цьвєк в Обертинї 2, Юрий Балаким в Миколаєві н. Дн, 3, Михайло Рихвіцький в Розвадові 1, Іван Мирон в Станиславові 4, Теодор Ілевич в Теребовли 1, Йосиф Кульчицький в Самборі 10, Теодор Рожанковський у Львові 5, Іван Децик в Попелянах 2, д-р Тома Печерський в Комарнї 10, Доця Павлюкова в Стрию 1, Марія Абрисовська в Крилосї 9, д-р Ярослав Вахнянин в Равї руській 2, Аристарх Пацлавський в Перемишли 5, Тома Телїшевський у Львові 12·60, з того: від себе на рату 10, П. П. Струмінського 0·80, Алексевича 0·20, Любчака 0·60, Яновича 0·80, Цебринського 0·20, Іван Горук в Заболотові 2, Олександер Радецький в Перемишли 1, Василь Радомський в Олеську 2, Стефан Мандюк в Олеську другий раз 1, Роман Ганїнчак у Львові 10, Йосиф Куницький в Тернополи 2, Іван Сенишин у Львові 3, Евген Гавришо у Львові 3, Микола Парфанович у Львові 2, Григорий Мицко в Тернополи 2, Монастир С. С. Василянок в Кудринцях 10, Дмитро Цимбала 2, Лука Туркало в Плугові 2, з того 1 від Івана Сухинського, Дмитро Крайківський і Н. Н. в Різдвянах від громади 20, Григорий Матвійчук в Шипівцях 4, Товариство „Січ" в Ворохтї через Івана Гриценька і Федя Гаврилюка 6, читальня „Просьвіти" в Пилипах 2·60, Василь Петруняк в Незвисках 3, Семен Хандога в Острави 5, Семен Медвідь в Пасїчній 2, читальня „Просьвіти в Хащові 3·06, Теодозия Вітковицька в Кутах 20, о. Василь Левицький в Борках м. 2, Іван Дидич в Панасівцї 10, Т. Лучаковський Відень 2, о. Микола Лепкий в Коломиї 10, Іван Кивелюк в Копичинцях 3, Орест Авдикович в Перемишли 2, Марія Гошовська в Янові 3, о. Василь Мисик в Ваньковій 5, Василь Дзюбинський в Коломиї 5, о. Василь Кушнїр в Лїсниках 6, Т. Борис в Язиници руській 11·82, читальня „Просьвіти" в Болехові 20, о. Лев Сілїнський в Ражневі 1, Іван Савицький в Сокали 2, Іван Созанський в Бродах 2, Ізидор Єлюк в Перемишли 2, Іван Тилїшак в Коломиї 2, Іван Горалевич в Стрию 2, Михайло Тюн в Стрию 2, Ізан Любчак у Львові 3, Еразм Пацановський в Перемишло 4, Стефан Мішкевич в Станиславові 4, Антін Лукашевич у Львові 4, Северин Левицький в Бродах 5.

Оголошеня.

ПОДЯКА. За щирі співчутя по стратї мужа бл. п. Александра сердечне „Бог. заплать" Впр. Духовенству обох обрядів, Соколови, селянам Дроздович як також всїм Приятелям і Учасникам похорону, який відбув ся дня 14 марта 1908 в Городку ягайлонськім. *Мария Кузановичева.* 360

Надіслане.

„DIE RUSSISCHE UND UKRAINISCHE IDEE IN OESTERREICH" — брошура за цїну 65 сот. з пересилков дістати можна C. W. Stern, Wien I. Franzensring 15. 361 1—3

Заклад дентистично-технїчний

Б. ФУКСБЕРҐА

Львів, улиця Трибунальска ч. 16, I. поверх.

Виконує зуби, щоки в каучуку і вечкої без піднебіня, після найновійших системів. Ціни умірковані. 291 4—20

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. I.

(против Банку Гіпотечного на пляцовцї площі Галицкої)

поручають:

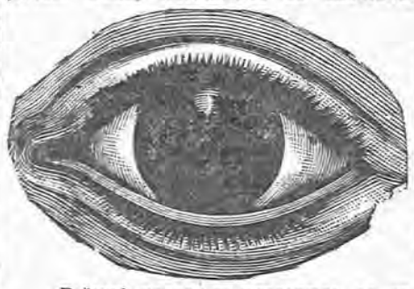

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 16, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друкує та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк. по	10	с.
„ ліквідацийна	„ „	8	„
„ щадн. вкладок	„ „	10	„
„ членськ. уділів	„ „	10	„
„ довжників	„ „	8	„
Реєстр членів	„ „	10	„
Інвентар довжників	„ „	5	„
„ вкладників	„ „	5	„
„ уділів	„ „	5	„
Зголошення о позич.	шт. „	2	„
Викази умор. позич.	„ „	2	„
Касові асигнати	„ „	1	„
Заява членства	„ „	1	„
Місячні замкнення рах.	„ „	2	„
Річні зам. рах. і білянс	„ „	10	„
Уділові книжочки	„ „	5	„
Вкладкові книжочки	„ „	10	„
Взірцеві статути	„ „	20	„
Подання о заресторов. стов. в судов. реєстрі	„	4	„
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільнене друків діловодства від стемпля	„ „	4	„
Подання до податкової власти в повідомл. про заресет. стовар.	„ „	4	„

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня яринні, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин" практичний порадник, цїна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

МЕД-ПАТОКА

в гірских пасїк незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор. franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

Овочеві деревця

лише шляхотні, найлїпших родів, з добрих відмін зі шкілки дібр Динів, веденої понад 40 літ. До продання у великій скількости по дуже низьких цінах.

Цїна штуки: від 2—4 літ 60—80 сотиків 4—6 літні і корона, старші родючі вже овочі К. 1·50—2.

Всїлякі замовленя і кореспонденцию полагоджує відворотно 311 4—6

Михайло Кубіца, Тарнобжеґ

Цїнники на жадане оплатно і дармо.

ШКАРПИТКИ від 40 сот.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіти").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краваток, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на цигарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому ... главою жаданий товар за попереднім надісланєм готівки або посилкою. — Если на под... ся приймаю назад. 12

Великий вибір біжутерії.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Укінчений студент віденьскої академії торговельної пошукує відповідного заняття у Львові або на провінції. Зголошеня до Адміністрациї під „Торговельник". 350 3—5

УЧЕНИКА в укінченою II кл. шкіл середних приймє корічна торговля ІВАНА БОРИСА в Перемишли. 337 4—6

Торговля корінна Осина Корвориса в Гусятині приймє хлопця до практики склепової не старшого як літ 12—14. На неувиразднені оферти не відповідаю. 363 1—3

Церковний півець (зі школи Денисівської) з добрим голосом, знаючий добре устав церковний, хоральний сьпів, як також умів добре провадити крамницю пошукує від повідної посади дяка-крамаря. Іван Шарик церк. півець Сосенів п. Семиківці коло Денисова. 359 1—3

Мед білий чистий знаменитий против инфлюенци. Ціна бутелька кор 1·60. Набути можна лише в торговли Леонарда Солецького, Баторого ч. 2 Львів. 263 d 1—?

Проповідниці стилеві, виготовляє ріпарська робітня Евст. Щупляковича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

СОФРОН ФЕРЕНЦЕВИЧ

ПЕРЕНІС СВОЮ

Кравецьку Робітню

з улиці Валової

на ул. Домінікансьну ч. 9. 819 3—4

Однока руська ДІТОГРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 14—87—3

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

заложена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Відмінним громадам дає на рати. На жадане контористи і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 144 16—20

У Львові

при ул Романовича 3

(ріг ул. Фредри і пл. Академічної)

(телефон 1020) отворено перший в краю

Інститут Зандерівський

під фірмою

Доцента Д-ра А. Ґабришевського і д-ра Войтковського.

Лічниця механічна заосмотрена в славні порушувані електрикою апарати Д-ра Зандера в Штокгольмі.

1) Запобігає против чахотки і шкідливих наслідків сидячого способу житя т. є. гостця, анемії кішок, гемороїдів, званих жил і т. д.

2) Лічить: хороби серця і жил астму і розширене легких болї жолудка і кішок, ревматизм і артритизм отилість і хороби нервові, безсонність, болї голови і т. д. побіч него

ЗАКЛАД ОРТОПЕДИЧНИЙ

в яким лічить ся: всілякі вбочення у будові тїла, малий вріст, горби і скривлена хребетного стовпа і карху, ніг, бедер. болї ставів і мязів. Виробляє сетів, пасів на пропуклину і черевних. 251 9—?

Купелї в горячім воздусї.

„Дзвінок"

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

НАДЗВИЧАЙНО ДЕШЕВО!

Зелїзні ліжка з матерацом пружиновим ковдрою і подушкою за 40 корон, комплетні уряджени стильові: і спальні, їдальні, покої мужеські, люксусові меблї, великі ліжка, мосяжні і датинні — **поручаємо на найдогіднїйших сплатах без підвисшеня цїн.** Всї меблї є виконані у власних наших робітнях і дише найлїпшої якости. У великім виборі дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, коцики, ковдри, подушки волосїнні і в пір'я, простирала і пошевки. Матераци чисто волосїнні від 25 корон, матераци пружинові і т. д. поручають

ШУСТЕР і Точиський

Львів, ул. 3-го мая ч. 5.

841 2—10

Найкрасші килими

що своїм зовнїшним виглядом так під зглядом краси як елеґантности, а не менше під зглядом тревалости матеріялу і солїдного виробу перевисшають усї не лиш красві але й заграничні вироби виробляє

Філія тов. „Просьвіти" в Новім Санчи

під протекторатом Вп. Василя Яворського.

Оглядати і набувати можна в „Сокільскім Базари" при ул. Руській.

Чистий зиск призначений на бідну нашу земледїльску молодїж поміщену в Українській Бурсї в Новім Санчи. 817

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівами по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно м'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Берім ся до дїла!

Галицький Сойм заборонив покривати дахів як гонтами так і соломою а наказав крити лише цементовими дахівками або бляхою. Рівночасно постановив Сойм, що кожда громада мусить мати свою власну фабрику цементових дахівок, а як котра громада не буде її мати то там буде закладати Виділ краєвий свої фабрики. І сей вже взяв ся дуже енергічно до дїла і в богато громадах позакладав вже свої фабрики цементових дахівок.

Люде не давайте ся визискувати а беріть ся самі до дїла і закладайте собі самі фабрики цементових дахівок, бо сей виріб приносить річно найменше около 3000 корон чистого доходу.

Як кому самому за тяжко брати ся до сего підприняття то най шукає спільників і разом до праці а напевно доробить ся маєтку.

Тож пишіть всї і радьте ся Комісово-Торговельного Дому в Коломиї а звідти Вам охочо не жадаючи анї сотика відпишуть і щиро порадять. Адреса така: 296 5—5

Комісово-торговельний Дім в Коломиї.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5 50	8·55	1·30	5·35	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·4	2 31
Рящева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·09	2·[illegible]	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9 00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Станиславова	5·58	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10 50
Пустомит	7 29	11 50	3·51	9 40м	10 50
Самбора	8 00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8 00	10 30	1 55	9·20	11 50†
Равї руської	7 10	2 40	4 50	—	—
Янова	8·28	1 15	5·00	9·26	10·10†
Врухович	7 10	12·40	1·46†	4·50	8 20
Врухович	10 05†	—	8·25	5·30	9 35м
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3 45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·30	12·45
Рящева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6 10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·33	—	—
Стрия	7·80	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·20	10·45м	1·36	6·35	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	3·10†	4·30	10·51
Равї руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·48	8·34м
Врухович	05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·30	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком — і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою м — в неділї і сьвята означені † — в неділї до 10/8 що день буквою д.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецкий) Коперника ч. 9.

Ч. 61. Львів, середа 18. н. ст. (5. ст. ст.) марця 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрикі „Надісляне" по 50 с. — Поклики і инші приняті оголошеня числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Галицька адміністрация перед віденським форум.

Буджетова дискусия.

Від суботи вже веде ся в буджетовій комісиї віденського парляменту справдішна „галицька дебата". Темою її — як у всіх „галицьких дебатах" було — ославлена галицька політична адміністрация.

Не з гонором виходило правляче в краю сторонництво з усіх дотеперішних дебат над сумної слави галицькою краєвою управою, а темна тінь ганьби за анархічні відносини в Галичині, за глум з усякого понятя права, спадала і на весь майже польський нарід, репрезентований польськими, несоциялїстичними сторонництвами. „Галицькі дні" в австрийськім парляменті ставали „чорними днями" польського, політичного престіжу на міжнародній аренї.

В послїдній дебатї забрали доси голос пп. Романчук, Дияманд, міністер справ внутрішних Бінерт та пп. Ґломбінський і Василько. Чи на тім дебата про галицьку адміністрацию взагалї, а про надшарпану особисту честь п. Потоцького з'окрема, скінчила ся — поки-що телєграми мовчать. Але вже те, що ся дебата доси принесла, зарисувало цїлком виразно те становище, яке супротив галицьких адміністрацийних скандалів заняли чотири, заінтересовані тут чинники: Русини, польська робітнича опозиция, правительство і „коло польське" в особі Ґломбінського, лїдера того сторонництва, що при послїдних виборах соймових мало поділяти долю українського табору.

Не вдаємо ся нині в повне зреасумованє політичних результатів послїдної галицької тридневки. Вона певно не мине без поважного вражіня в ширшій опінії, тож і буде час звести ще до купи її політичний білянс. Нині однак вже вважаємо відповідним зазначити як найхарактеристичнїйший момент з усеї дебати, що сумну ролю оборонця галицькой адміністрацийної анархії приняв на себе лише австрийський міністер, між тим як презес „польського кола", п. Ґломбінський, піддав галицьку адміністрацию цїлком недвозначній, а навіть дуже рішучій критиції.

Презес „кола" ствердив, що галицькі адміністрацийні урядники не знають законів і їх легковажать, що вони кермують ся в своїй дїяльности не буквою закона а самоволею, що не знають своїх властивих задач а головною своєю цїлию вважають „робленє добрих виборів", що шиканують населенє і т. д., та що загалом „галицька адміністрация дуже богато лишає до жаданя". Правда — презес „кола" чимало вини за сей стан звалює на „занедбанє Галичини" центральним правительством що до етату урядничого та на „бюрократичні традициї", які нїби то колишна, нїмецька адміністрация Галичини мала защіпити і в спадщинї передати польській. Однак се ні трохи не ослаблює знаменного факту, що голова польської репрезентациї у Відни прилюдно і в цїлости признав, що всї дотеперішні закиди з боку Русинів против гал. адміністрациї були і є вповнї оправдані.

Супротив сего треба сконстатувати, що п. Бінерт, взявши собі за цїль per fas et nefas випрати з бруду п. Потоцького і його підвласних, не лише, що приняв на себе сумну ролю, але й грунтовно осьмішив ся. Відповідаючи пп. Романчукови і Диямандови, міністер внутрішних справ мабуть не надїяв ся сего, що скаже п. Ґломбінський. Хто обирає ся бути міністром політичного ресорту, а ще й забирати прилюдно голос в тім-же характері — той повинен посїдати трохи більше ориєнтацийного змислу, нїж його зрадив п. Бінерт, та повинен, виголошуючи публичні енунциациї, забути бодай на сю хвилю, що є особистим приятелем підвладного собі намісника. П. Бінерт забув на се і основно скомпромітував ся.

Разом з тим скомпромітував п. Бінерт в очах руського народу і центральне правительство, як репрезентанта австрийської держави. Справді — такими виступами, як п. Бінерта, осягне Австрия до решти те, що „населенє руське — як закінчив свою знамениту промову п. Василько — буде бачити в австрийській державі свого ворога".

В дальшій втірковій дебатї в буджетовій комісиї забрав слово міністер справ внутрішних Бінерт.

Промова мін. Бінерта.

Мін. Бінерт запевнив, що всї жалоби послів прослїдить та в данім випадку зарядить що потреба. Підчеркує, що є вповнї сьвідомий своєї одвічальности та кождого часу є готовий її поносити. Запевнює, що специяльно в персональних справах старає ся поступати з цїлою обєктивністю. Що дотикаєть ся обсади одвічальних становищ краєвих шефів, то при кождій пропозициї брав під увагу, чи дана особа в даних обставинах є відповідна. Що-до поправи долї урядників, то воно є сполучене з великими коштами; прагматика службова виладжуєть ся.

Оборона галицькой адміністрациї.

Відповідаючи на промови цїлого ряду послів, міністер заявив, що не уходить, аби з приводу поодиноких подій за блуди і переступства декотрих підвласних органів політичної адміністрациї робити одвічальним шефа краю. Мусить також у тім напрямі висказати свій жаль, що посїдники допускали ся занадто острої критики, котра не годить ся зі становищем тих самих посїдників в инших справах. Инакше не було би зрозуміле, чому п. Дияманд в своїй промові зі специяльним теплом виступив за полїпшенєм екзистенциї політичних урядників. Супроти висловів, котрі ужив п. Дияманд, критикуючи адміністрацию Галичини, посїдник мусить зазначити тільки одно:

„Намісник Галичини є чоловіком чести (ein Ehrenmann)"!

Посїдник зазначив далї, що число староств в останних часах побільшено. В справі окружних властий, котрі би становили посередний ступінь в політичній адміністрациї краєвій, то праця над проєктом поступила вже дуже далеко. Міністер підніс конечність відповідного образованя політичних урядників та заявив, що плянуєть ся сотворенє нової категориї урядників концептових без висших студий. Дальше міністер обговорював реформи санїтарних справ та заявив ся за цїплєнєм вісци. Незабаром має бути у Львові установлене заведенє для дослїдів консумцийних артикулів.

Обговорюючи справу політичних властий, посїдник реагував на закиди п. Романчука з приводу

соймових виборів в Галичині

та в справі наведених випадків надужить при правиборах у східній Галичині. В тій справі внесено вже в своїм часі жалоби до міністра, ведеть ся докладне слїдство та міністер може запевнити, що буде старати ся о зовсім справедливе і обєктивне трактованє. Одначе мусить завважати, що при того рода слїдствах показував ся вже часто иньший стан річий, як подано в жалобах. Так було прим. з численними жалобами з приводу останних виборів до державної ради. Подрібні слїдства показали, що в великій скількости випадків не можна органам власти нїчого закинути та і ті, що внесли жалоби, в многих випадках мусїли признати, що опирали ся на непровірених чутках. Там, де виявить ся справдїшна провина, міністер з певністю не залишить приминути закон. Всї ті доходженя займають богато часу, отже справедливість і слушність вимагає, щоби не домагати ся остаточної оцїнки таких випадків. В справі піднесених п. Романчуком закидів що-до недостач у декотрих сїльських громадах, то дотичні доходженя в значній части є покінчені та міністер по зібраню державної ради зможе відповісти на ряд інтерпеляций.

На що придав ся міністрови обіжник Потоцького?

Супроти сумнївів п. Романчука, чи державні власти відносять ся до Русинів вповнї обєктивно, посїдник мусить пригадати обіжник галицького намісництва з 29 жовтня 1907 до всіх староств у східній Галичині, котрий доказує, що істнує щире стремлїнє до повної безсторонности і коректности в поведеню державних органів. Міністер мусить рішучо запротестувати проти того, неначеб той обіжник не був серіозно задуманий. Правительство все буде пильнувати, щоби урядники поступали справедливо і лєґально, та поробить відповідні зарядженя там, деб в однім або другім випадку відступлено від того.

Перейшовши до справи обезпеченя від стихійних нещасть, посїдник підніс надзвичайні трудности примусового обезпеченя.

Проєкт про обезпеченє від нездібности до працї і на старість є в головному готовий. До жаданя обезпеченя на старість ремісників і дрібних хлїборобів міністер відносить ся прихильно. Одначе ріжні потреби, істнуючі в нутрі тих станів, вимагають окремого технічного трактованя.

Відповідаючи кільком посїдникам в справі еміґрациї, міністер заявив, що в короткім часї внесе проєкт закона про охорону еміґрантів. Тільки агенциї, котрі дістануть специяльні концесиї, будуть могти вести еміґрацийну дїяльність, так що весь рух буде докладно контрольований.

Що дотикаєть ся домагання п. Елєнбогена, щоби з нїмецькою державою заключити договір, запевняючий взаїмне обезпеченє робітників, то внесено вже до ради державної відповідний проєкт.

З черги міністер обговорював примус лєґітимацийний, заведений в Прусиї для австрийських робітників. Міністерство внутрішних справ разом з міністерством торговлї звернуло ся до міністра справ заграничних, аби запротестував перед нїмецьким правительством проти того некорисного для австрийських підданих примусу. Пруське правительство відповіло рішучо, що се заряджене є політийної натури та не є обчислене на нарушенє свободи глядання роботи. Рівночасно пруське правительство заявило, що ляндрати дістали порученє, щоби до робітників відносили ся прихильно та виконували розпоряджене в той спосіб, аби австрийські робітників не кривдити.

Вкінци міністер висказав надію, що комісия признасть, що міністерство по своїм силам старало ся виповнити свої трудні і широкі завданя.

Промова п. Гломбінського.

По міністрі Бінертї промовляв п. Ґломбінський. Політична адміністрация — говорив він — обіймає як-раз ті поля державної дїяльности, що найбільше характеризують новітну державу й її задачі. Коли-ж в котрійсь державі політична адміністрация утикає, то се не добре сьвідчить про розвиток новітної державної ідеї в тій державі. Длятого то й всї краї та сторонництва бажають приспішеня заповідженої реформи адміністрацийної в Австриї.

Особливо на галицьку адміністрацию від давна відзивають ся жалї голоснійше, чим в инших краях. І треба признати, що адміністрация в Галичині богато лишає до бажаня. А склалось на се богато причин. Коли давну домініяльну адміністрацию перетворювано на державну, то віддано її урядникам сторонним, що вийшли з не найлїпших кругів західних країв. Вони були першими учителями наших адміністрацийних органів, так що годї говорити про „польську господарку" на сїм поли. Вони не думали про опіку держави над краєм, а викликали в краю таку гадку, що їх задача лежить не в політичній адміністрациї, а в стяганю податків і рекрута та в гнобленю населеня. До сього прийшли ще в часї конституциї вибори та журба о добрі вибори. Ті адміністрацийні урядники виробили школу для своїх наслїдників, а ся школа на жаль держала ся довше, нїж житє учителїв.

Той занадто довгий вплив старої адміністрацийної бюрократиї є в значній части наслїдком недостаточного числа адміністрацийних сил та недостаточного підготовленя і досьвідченя молодих урядників, покликаних до самостійного виконуваня трудних і важних чинностий урядових. Вступають до служби молоді, спосібні люди, але дістають завчасу самостійне становище, поки ще набули докладне знанє права адміністрациї і досьвіду. І привикають числити на власну поміч, котра легко може виродити ся в самоволю. Молодий чоловік привикає до гадки, що в адміністрацийній службі рішає не закон, а сприт і притомність ума. Тим то хиби галицької адміністрациї є в значній части наслїдком недостаточного числа урядів і урядників. Є в Галичині 79 староств, одно середно на 100.000 ha і 100.000 душ населеня; а є й більші від цїлих країн Гориції Градиски і Форальберґу. І на такім просторі мусить усім задачам політичної адміністрациї подолати кількох урядників! Додати треба до того, що сїльське населенє в Галичині в значній части не уміє писати і читати, і длятого бюрократична, формалїстична служба адміністрацийна зовсім не надає ся для тамошного населеня, а й урядники мають через се далеко більше з населенєм труду, нїж деинде.

Реформа адміністрациї, приспішенє і упрощенє поступованя, обмеженє інстанций є наглою потребою цїлого краю. До сього належить також і уладнанє прав і обовязків урядників. Коли адміністрацийного урядника без дисциплїнарного слїдства і вироку можна перенести або й усунути, хоч би він свої обовязки сповняв по найлїпшім своїм знаню і совісти: то се й незгідне з духом конституциї і вносить розклад в організацию урядничу. Длятого треба виладити згідно з духом часу службову прагматику також для адміністрацийних урядників.

Дальше промовляв посїдник за стабілїзованєм всїх службових категорий, обсаджуваних доси провізорично, та домагає ся, щоби при намісництві уладжено практичний курс для початкуючих

---

3)

Д-р В. Щурат.

Українські жерела до істориї філософії.

(*Дальше*).

IV.

В грецькій філософії, в пітагорейській науці про символїчне значінє чисел вже Вяземський глядав поясненя поетичного названя галицького князя Ярослава в „Словѣ о пълку Игоревѣ" Осмомислом, себ-то справедливим. Скептично принимано доси таке поясненє, не припускаючи, щоб український поет в XII. в. знав ся на такій специяльности грецької філософії, знав ся взагалї на філософії. А тимчасом, близше приглядаючи ся поемі, можна переконати ся, що авторови було значне з сучасної філософії не одно чисельно-символїчне означуваннє ідей (осмомисліє — осма мисль — осма ідея — справедливість). В своїх понятях з обсягу психологиї автор „Слова о пълку Игоревѣ" стоїть все твердо на новоплатонськім ґрунтї.

Кілька примірів залежности „Слова о пълку Игоревѣ" від філософії XII. в. закомунікував я вже на початку 1907 р. філологічній секциї „Наукового Товариства ім. Шевченка" в своїх замітках до поеми, долучених пізнїйше в части й до власного перекладу її (Пісня про поход Ігоря Сьвятославича, Львів, 1907.) Тут повторю їх з ширшим викладом і доповненєм.

На самім вступі в поему характеризує поет два ріжні процеси поетичної творчости, противставляючи їх собі: свій власний — побылинамъ сего времени; Боянів — по замышленію. Що-ж буде значити: по былинамъ сего времени? Чи по давним бувальщинам? Нї, бо давна бувальщина сего (нинїшного) времени була би противорічем. Береть ся-ж поет оспівувати сучасний собі полк, похід Ігоря, подібно як і Боян оспівував сучасні йому особи (аще кому хотяше пѣснь творити). Значить се, що ріжниця між двома творчими процесами не залежаа від теми; не оспівував один поет давнїйше, а другий новійше, бо оба однаково співали про те що було їм сучасне, як рівно-ж оба в своїх реміниценциях до сучасного навязували й давнїйше. Для обох былины сего времени — Tagesereignisse, сказав би Німець — були темою; ріжниця пісень виходила з оброблюваня тої теми. Автор „Слова", беручи ся співати по былинамъ сего времени, не брав ся, не мав відваги співати так, як Боян — по замышленію. Отже треба лиш зрозуміти співанє по замышленію, щоб [a contrario] вгадати, яке могло бути инше співанє. А те Боянове співанє по замышленію схарактеризовано в „Слові" достаточно: Боянъ бо вѣщий, аще кому хотяше пѣснь творити, то растѣкашеть ся мыслію по древу, сѣрымь вълкомь по земли, шизымь орломь подъ облакы. Виходячи від поясненя першої фрази: растѣкашеть ся мыслію по древу, може й знайдеть ся ключ до зрозуміня дальших: сѣрымь вълкомъ по земли, шизымь орломь подъ облакы.

Що-ж се за дерево, по якому Боян мислею розщибав ся, а яке в дальшім уступі поеми вже й назване „мысленим древом"? Чи воно якесь мітологічне дерево, як толкували многі? Чи то цїлий сад фантазиї, як запевнював найзавзятїйший коментатор „Слова", Барсов? Анї одно, анї друге. Деревом, яке єдино може стояти з вязку з творчим процесом поета, єсть лиш Арістотелївське дерево понять, пояснюване і рисоване по всїх підручниках логіки ще в XVIII. в., навіть у наших українських, Василиянських школах. І як нині ще можна зустрінути ся з ним в рукописних підручниках схолястичної філософії з XVII—XVIII. в., приміром, в монастирськім архіві Крехова (під Жовквою), так від найдавнїйших часів курсувало воно по Україні в рукописях, називаних Книгами Іоанна Дамаскина, що були найповажнїйшим учебником філософії. Шеста з книг Дамаскина так і затитулована: Сказанїе о древѣ: дрѣво Порхвирїя. І в текстї те дерево зветь ся: дрѣво порьфирїаново. Порфірияновим названо те дерево тому, що в III. в. філософ Порфірий [у Введеню в Арістотелеву діялєктику, знанім і в наших перекладах під назвою Аристотелевыхъ Вратъ] посьвятив йому ширший виклад з рисунком, в наслїдок чого воно було називане його іменем: древо Порфирияново, а по латинськи: arbor Porphyriana. Представляно-ж при помочи розгалуженя того дерева наглядно, як з конкретних понять (Іван, Павло, Петро, або чоловік — homo) доходить ся до найвисшого абстрактного понятя (єство — ens). Щоб менше говорити, я відрисовую тут те древо Порфирияново в його найпримітивнїйшій формі з Книг Дамаскина, по рукописи з кінця XVI. в., що зберігаєть ся в архіві Василиянського монастиря у Львові. Відчитувати його належить з низу в гору:

Боян, маючи вихідним пунктом для своєї поетичної творчости конкретні факти свого часу, розщибав ся мислею по дереву, скакав соловієм по мысленому дереву — з низу в гору, аж до найвисшого абстрактного єства (существа), до платонського божества — до жерела натхнїня. По нинїшному сказавши: творив у полетї фантазиї, в натхненю. Найнизшим, вихідним пунктом такої творчости було, як сказано вже конкретне, реальне житє, яке поет з бистротою вовка огортав своїм обсерваційним змислом [то значить: шибанє сѣрымь вълкомь по земли]; найвисшим пунктом, до якого творчість поета підняти ся могла, була країна орлів сьвіт облаків (так треба розумїти шибанє шизымь орломь подъ облакы), або — по специяльній науцї стоїків (Клеанта) і платонїків — осїдок божественного єства і душі, яким уважало ся сонце (Dr. B. W. Switalski: Des Chalcidius Kommentar zu Plato's Timaeus, Münster, 1902, ст. 28). А що я, вказуючи на полет натхненої фантазиї, як на головну цїху поетичної творчости Бояна, не помиляю ся, так зараз ярким доказом того є дальше характеризованє тої творчости в поемі. Творчий процес у Бояна, як сам він казав, виходячи від конкретних фактів, розпочинав ся уявленєм тих фактів — спомином: Помняшеть бо, рече, първыхъ временъ усобицѣ, тогда пущашеть десять соколовъ на стадо лебедей — десять пальців на струни. Отже належить знати, що спомин (mneme) — по новолатинській науцї — то як-раз жерело фантазиї, а по вислову Секста Емпірика — скарбниця єї — thesaurismós phantasiôn (Domański: op. cit. 87—92).

Скоро-ж Боян, беручи за тему своїх пісень факти конкретного житя, творив ті пісні при натхненім полетї фантазиї, то що-ж могло-б значити се, що автор „Слова" хотів співати лиш по билинам свого часу? То значить, що він, немовби не чуючи ся в силї дорівнати Боянови, хотів обмежити ся лиш на тім, від чого Боянова творчість що-йно починала ся — на чистім реєстрованю заобсервованих фактів. Однак що таку заяву поета треба брати тільки за вираз поетичної скромности, в тім переконує аж надто добре його-ж поема, в якій факти не лиш реєструють ся, але й осьвічують ся ясним блиском висшої ідеї — ідеї гармонії та сили — противної проявам егоїзму та упадку.

Як уступ з характеристикою двох процесів поетичної творчости, так і всї инші місця поеми, в яких зачіпаєть ся о психологічні явища, можна зрозуміти як слїд лиш на основі новоплатонської науки.

(Дальше буде.)

урядників та щоби на сю ціль вставлено до буджету потрібну суму. Збільшенє числа староств і урядників в адміністрацийній, технічній, рахунковій і маніпуляцийній службі уважає бесідник за наглу і конечну потребу. Жалує ся також на лихі авансові відносини в службі санітарній, задля котрих молоді лікарі не хотять уже до тої служби вступати; для того домагає ся заспокоєня слушних жадань політичних лікарів, виложених в меморіялї до правительства.

Бесідник жалуєть ся опісля, що доси не отворено у Львові заведень до провірюваня артикулів живности, та бажає, щоби се стало ся в найблизшім році, тим більше що вже у всіх університетських містах є такі заведеня. Дальше упоминає ся бесідник о приспішенє проекту обезпеченя робітників і самостійних продуцентів на старість і на випадок неспосібности до праці, о реформу кас хорих і обезпеки від випадків. Вкінци домагає ся строгої контролї над еміграцийними агентами і приспішеня закону о еміграциї.

На закиди п. Романчука і Діямандa замічає лише, що польське коло є за справедливою і безсторонною адміністрациєю і витреває при тій засадї. Також і що-до Жидів є польське коло за їх рівноправностию в адміністрациї і урядї.

Промова пос. Василька.

Відтак промовляли ще посли Велїх і Шрамек, а по них забрав слово пос. М. Василько. Він обговорював передовсім політичну адміністрацию Буковини, якій виставив найкрасше сьвідоцтво. Бажає тільки, щоб правительство звернуло увагу на санітарні відносини в краю. Бесідник добачує упослідженє Русинів головно в тім, що в міністерстві справ внутрішних нема ні одного урядника Русина. Згадавши ще про недостаточну скількість перзоналу черновецької дирекциї поліції, приступив заступник голови укр. клюбу посольского до відносин політичної адміністрациї в Галичині.

Починає сї виводи від сконстатованя, що серед усїх народів і сторонництв Австриї панує — на жаль — дивна обоятність до відносин галицької адміністрациї, обоятність, яка може колись люто пімстити ся. Галицька адміністрация має певні цїли. Вона стоїть на услугах великого сторонництва, що стараєть ся задержати політичну і економічну власть в руках не лише в теперішнім правнодержавнім станї Галичини, але також бажає бути готова на всяку евентуальність, щоб лише остати правлячою партиєю в краю. Щоб сю ціль осягнути, стараєть ся вона передовсім о те, щоб надати Галичинї характер польського краю і відтягти хлопів від всякої культури та не дати їм можности як небудь обявити свою волю і визволити ся з неволї, в якій вони остають. В тих заходах, щоб надати Галичинї характер польського краю, піддержують потентатів всї польські партиї. Отсе як раз є в першій лїнії причиною, задля якої Русини в боротьбі о свій культурний розвиток не находять помочи ні у одної польської партиї політичної.

Другою цїлию верховодів є удержанє галицького населеня на можливо низькім уровени культури. Сеї цїли не попирають всї польські партиї, але в руській, східній Галичинї старають ся всїми способами о те, щоб там, де народна воля мусить проявити ся, себто в соймі і повітовій радї — не було чути голосу руського населеня. В галицькій адміністрациї є такий куріоз, що богато начальників громадських урядує по кілька років понад час функций. На всї інтерпеляциї в сих справах міністер справ внутрішних не відповідає. Причина, задля якої начальники громад остають так довго на своїх становищах, лежить в тім, що се є нагорода за їх виборчі прислуги. Впрочім булоб не легко найти такі другі скорумповані одиниці. Викрути, що все розходить ся лише о поодинокі случаї, не видержують ніякої критики, бо ті поодинокі случаї сумують ся і доходять до тисячів. І саме через те мусимо говорити про систематичну і плянову акцию, особливо, що спосіб тих надужить є все той сам і у всіх повітах типовий.

Також між галицькими старостами є кілька особливо славних мужів, з яких діяльности можна би навести тисячі ярких случаїв. Ті старости готові довести ще до того, що руські посли перестануть бути панами ситуациї. Нинї руського руху вже не можна легковажити а можна його заспокоїти тільки через запоручене населенню найлїпшого береженя законів та через виказанє, що можна переводити його бажаня легальним шляхом. Коли се не станеть ся, то серед руського населеня рух так змогутнїє, що в східній Галичинї можуть зайти подібні події, як останними роками в Росиї.

Руський нарід в Галичинї гнобить ся не тільки з причин політичних але також з низьких мотивів економічних, щоб мати дешевого рільного робітника.

Борителї з під кавок.

Віденське правительство не богато турбуєть ся тими відносинами та навіть не гадає запитати також найвисших урядників Галичини, чи вони є сьвідомі великої одвічальности перед державою, коли вони населенє так підбурюють, як сего не зробив би нїякий агітатор нї демагог.

В справі надужить, практикованих при останних соймових виборах, покликуєть ся бесідник на виводи пос. Романчука, а при тім зазначує, що гр. Потоцькому не можна зробити закиду за постійність переконань, які він проявляє у виконаню програми консервативної партиї в Галичинї. Треба однак дивувати ся, що правительство зробило сего чоловіка мужем довіря і найвисшим шефом галицької адміністрациї. Впрочім правительство повинно що-до особи намісника класти більшу вагу на те, щоб той шеф був дїйсно австрийським урядником і мав на метї інтерес держави нїж на постійність його переконань.

Pour le tsar de Russie.

При останних соймових виборах в Галичинї проявила ся не тільки тенденция, щоб запевнити консервативній партиї більшість в соймі, але також, щоб зломити вже й так малий вплив руської репрезентациї. Утворено другу, нїби то руську партию, щоб через те руський нарід не найшов нїколи одноцїльного вислову в своїм представництві. В Австриї проявлювало тепер досї все а особливо в погранични околицях надзвичайну вражливість на всякий національний рух, який міг би мати звязь з національними відносинами сусїдної держави. Оттимто видаєть ся менї майже невіроятним, що в Галичинї через нїч утворено росийську партию, щоб таким робом ослабити австрийських Русинів. Бесідник вказує на видану тепер брошуру посла д-ра Маркова п. заг.: „Russische und ukrainische Idee in Oesterreich", в якій він заявляє, що його партия відчуває по росийськи і все буде зазначувати свою спільність з Росиянами.

П. Потоцький — вибирає!

Дальший доказ зовсім оригінальних відносин в Галичинї добачув бесідник в спростованю намісника, поміщенім в урядовій „Gazet-ї lwowsk-ій" супроти донесеня „Słow-a polsk-ого", в якім він заявляє, що все вставляв ся за вибором до сойму презеса польского кола, д-ра Гломбінського. Таке спростованє в урядовій часописи було-б в иншім краю прямо неможливе.

Обіцянки мін. Бінерта.

Відповіди, яку нинї дав міністер справ внутрішних на рішуче питанє пос. Романчука, бесідник не може приняти до відома; самі обіцянки, що доходженя будуть переведені, ще не запобіжуть лихови. Так само не вистарчає сповненє деяких домагань Русинів! Треба радше в першій лїнії подбати о се, щоб руські хлопи почали вже раз жити у відносинах упорядкованих і легальних. Позаяк відповідь міністра була недостаточна, звертаєть ся бесідник до референта з просьбою, щоб він попер головне домаганє Русинів — заведенє легальних відносин в Галичинї, бо те, що тепер в тім краю дїєть ся, не може відповідати інтенциям референта. Бесідник апелює отже і до референта і до представників всїх партий в комісиї, щоб ратували руський нарід перед тим, аби він добачував в австрийській державі свого ворога!

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Лист до редакциї „Ради".

Низше поміщений лист, присланий мною був до редакциї „Ради" після того, як появив ся там фелєтон В. Доманицького, наповнений невдалим сьміхотворством з приводу „галичанських чудасій", але редакция „Ради", бережучи честь свого прапора, видрукувати сей лист відмовила. Давно, і певне не не я один, придивляють ся люде до тої „патриотичної" роботи, котру веде київський український орган, висьміваючи все галицьке, і коли-б спробувати завдати собі питанє: по що се люде роблять", право а не знаю що можна було би на те відповісти; я навіть певен, що редакция „Ради" відрекла ся би від сьвідомости своїх нападів і... була би почасти права. Бо очевидно, в великій части се робить ся інстинктовно. Дуже часто інстинктовно Поляк гнобить Русина, бо інстинкт йому говорить: ей бережи ся!... Як Русин вивчить ся, відбере у твого сина кавалок хлїба, дуже часто інстиктовно клєрикал ширить забобони серед люду, бо інстинкт йому говорить: ей, бережи ся. Може твій внук буде попом, а як люде осьвідомлять ся — що він буде тодї їсти?... І от тут також ми бачимо прояву інстинкта. Галичина жила національним житєм — Україна ним ще не жила, будучи і до сеї пори лиш провінциєю Росиї; в Галичинї є традициї основані на рідному грунтї — на Україні їх або не має, або приспані, або помітні в одиницях; в Галичинї є свої люде на кожному полї культурного житя — на Україні вони мусять ще народити ся. Підходячи близше, в Галичинї є фахові журналїсти — на Україні вони лише доперва тепер „уча учатся"; в Галичинї є биті на газетній роботї люде — при київському патриотичному органї... правда також є биті люде — лише здебільшого... в тїмя... Ну, і що-ж, як правительство справдї зруйнує кордон? Дивись, ще й біда буде; прийдуть „чужинцї" та й відопхнуть від патріотичного жолоба. От і починає свою дїяльність інстинкт; треба заздалегідь зробити инший кордон. І люде „працюють". Лише сим і можна витолкувати raison d'etre русиноїдства „Ради", і всеї теї роботи глузуваня, кпин і ворожнечі. Чи збудують що сим панове „радцї" — не знати, ну а зруйнують богато напевне, лиш за роботу руїни честь не велика.

—

Родив ся я і жив на Україні, тепер живу в Галичинї, котру виїздив вздовж і впоперек кілька разів, бував і по селах і по містах, не з одної як то кажуть печі хлїб їв — придивляв ся „чїмъ люди живы", Отже маю деяку можливість порівнувати, і порівную, і бачу, що нам ой-ой як богато де чому треба учити ся у Галичан. Се люде, що винесли нашу національну ідею на своїх плечах. Тодї як у нас на українському грунтї стояли лише спорадичні одиниці, тут за свою ідею терпів весь нарід — а така сума терпінь не пропадає в істориї. І коли почали посковувати ся де-які кайдани на Україні, треба було бачити, як тїшили ся тут люде. В найдальшому закутку Галичини можна було чути: „От тепер нарештї впаде кордон, з'єднаємо ся в одну сїмю. Тепер уже центр культурного нашого житя перенесемо зі Львова до Киіва" і т. д. Свідомо готовили ся люде віддати весь свій культурно-історичний доробок, сьвідомо йшли на другий плян, аби росла і кріпшала ідея.

І що-ж? Замісць порозумінь і єднаня — яким снопом кпин, недорозумілости, а часом і впрост дурниць стрінули Українцї Галичан. „Рада" гостинно відкрила свої сторінки для „русиноїдства" і на її шпальтах люде, не маючи понятя про закордонну літературу, про історичні умовини житя Галичини, про сучасний режим, „упражняли ся" висьміваючи так звану „галицьку" мову, на всякі способи показували своє „остроумїє", годуючи тим своїх читачів. Инодї думало ся: „яке-ж понятє має винести читач „Ради" десь з-під Прилук чи Ахтирки про Галичан і їх роботу? Навіщо се люде пишуть? „Кого сими благоглупостями благоудивить хотят"?...

Але поки писали всякі суб'єкти, котрих право на писанє лежить лиш в тім, що вони мають знайомого або приятеля в редакциї, ну... нехай буде так. Але от в одному з останнїх чисел „Ради" видрукував фелєтон В. Доманицький, людина сумлїнна, з помітною працею. Не буду вже говорити, звідки приходить В. Д. до писаня таким тоном, до котрого, сам мусить признати, що не має анї дотепу анї взагалї хисту, але про що пише чоловік? Про те, як він ще з одним таким же велемудрим Українцем сьміяли ся з... галицьких оголошень. І не тому, що оголошеня чудні, а тому, що вони галицькі, себ-то ще раз підкреслювало ся на сторінках „Ради" — дивіть ся люде добрі, які ми розумні, а які Галичане дурні. Чоловікови сьмішно, коли чує назву „світло церковне", бо у него в Київщинї так не говорять! Чоловікови сьмішно, коли він чує „мошонка" замісць „гамане̇ць", хоч мошонка в такім змислї уживаєть ся і на Україні; чоловік регоче, коли бачить старославянське „горнеє сїдалище" — яке „сїдалище", каже? Треба сказати „горнеє місто". Зовсім так як один новобранець докоряв матері за слово скриня. — „Сундук", каже...

Але так, положивши руку на серце — до якого безглуздя треба дійти, щоб сьміяти ся з того, як хто говорить. Та же се те-ж саме, що в приватнім житю висьмівати публично шепелявого або реготати з камізольки инакше вшитої нїж у мене. Се значить сьміяти ся з історичних умовин, які змусили говорити людей так, як я не привик. А як уже мусїв би реготати В. Д. з польського слова sielanka[1]) замісць іділля, literalnie замісць буквально або з бажаня daj mi pysio[2]). А скільки-б він кинув у свою глибоко патріотичну карнавку, як би почув, що Хорват на сорочку каже срачка, а Чех на черницю jebtyška.

І врештї де се друкуєть ся? В „Радї", що на половину пишеть ся росийською мовою. І як би Галичане хотїли з того сьміяти ся — чи не вистарчило би їм прочитати, напр., хоч пару телєграм? А як би, методою В. Д. взяли ся до оголошень? От, шоб недалеко ходити, в тім же числї оголошенє „Український клуб „Громада". Се вже не ремісник друкує і не купець, з чиїх оголошень реготав В. Д., се друкує „Український" клуб. „Открыт єжедневно. По воскресеньям и четвергам вечера и рефераты. Записываться там же. Дийствительные члены в год платят 10 р. и пользуют ся активным и пасивным правом. Постоянные гости платят в год 1 р. и пользуются только активным правом!...

Правда, видруковано се не так, а „по-українськи", себ-то: Відчинений кожний день. По недїлям і четвергам вечірки і реферати. Записуватись там же. Дійстні члени на рік платять 10 карб. і користають ся активним і пасивним правом. Постійні гостї платять на рік 1 карб. і користують ся тільки активним правом. — Ну, покажіть же, хто в Бога вірує, рїжницю. Я вже не кажу про в: сокі материї, як стиль, сінтаксіс, але навіть в словах покажіть рїжницю. То по українськи: „по недїлям і четвергам"? То по українськи: „записуватись там ж "? То по українськи: „користають ся активним правом"? Чому-ж Галичане не висьміюють в своїх газетах тої мови, котру ви називаєте українською? І чи не мали-б вони більше права, бо сміяли ся би з калужсько-київського жаргона, тодї як ви сміетесь з української мови лиш тому, що вона не така, як ви привикли. Стидно!...

І не так стидно хорому чоловікови, як часописи, що таке друкує. Що за місию ви сповняєте, панове редактори? Кому служите і кому потрібне се в вашій роботї? Таже ви відсуваєте на богато лїт наше єднанє в одну всеукраїнську сїмю, ви затроюєте свідомість ваших читачів безосновною, безпідставною, нїкому нї на що не потрібною відразою до всього „галицького". Мало вам кордонів правительственних, так ви ще в душах людей хочете кордони поробити, щоб нїхто нїчого не знав окрім ваших видань, щоби взявши до рук книжку, видруковану у Львові, Полтавець почав шукати в нїй „сїдалища" або „мошонки". Комбінация обставин видвинула вас на „провідників" українських, вам дістала ся до рук перша українська газета — невже ви не почуваєте на собі тої великої ваги, що сим фактом поклала ся на ваші плечі, невже ви не свідомі своєї відповідальности перед цїлим своїм народом! Колись з великою помпою було піднесено в „Радї", як одно число її попало на село і було „зачитане" до непізнаня. А чи не довело ся би вам, панове редактори, червонїти, коли-б таким числом власне було те, про котре тут річ? А мінї здаєть ся, що треба весь час почувати, що кожне число вашої часописи може попасти на село і читати ся, як святощ; весь час бояти ся — як би не зробити роботи руїни замісць будуваня, як би людям, просящим хлїба, не подати камінь.

Львів.

Г. Хоткевич.

—

Від редакциї. Отсї уваги п. Хоткевича помістили ми задля великої ваги справи, яку вона порушує, хоч не зі всїми думками Вп. автора (а іменно що-до мотивів, які кермують редакцию „Ради") ми згоджуємо ся. Свої уваги на сю тему,

---

[1]) селянка — се їдженє з капусти в Росиї.
[2]) по росийськи се звучить сороміцько.

---

2)

Остап Нижанковський.

Концерт

в память XLVII. роковин смерти Т. Шевченка у Львові.

(Музична оцїнка).

(Дальше).

По промові сїдоголового посла Юл. Романчука виступив на естраду повний мішаний хор львівського Бояна з орхестрою і відспівав під управою свого дирігента п. М. Волошина баляду музичну Макса Бруха до слів Ем. Гайдля в українськім перекладї Анат. Вахнянина.

Се твір музичний більших розмірів а тому що у формі оповіданя державний, балядою званий, — написаний для хору мішаного, солїв та орхестри одним з найзнаменитших компоністів нїмецьких (ур. 6/1 1838 в Кольонії), котрий в области композициї хоральної побіч Брамса займає перше місце. Характеристикою композиторської дїяльности Бруха є те вдоволенє з гарного дїланя звуку, котрого він нїколи для самого тільки ефекту не жертвує. Та основна черта рїжнить його сильно від ново-нїмецької школи, підносить його навіть визначно супроти Брамса.

З його більших творів мішаних, — як „Одіссей", Армінїй" і „пісня о дзвонї", а мужеських „Фрітйоф", „Салямісь", „Похід Норман" — продукувала свого часу при дуже добрім виведеню п. Ст. Цетвинського і з великим успіхом львівська „Лютня", „Пісню о дзвонї", „Похід Норман" і ще дещо.

„Гарна Елєн", одна з тих статий, яких поети легендарною млою оповивають, являєть ся і тут, через безмірну любов до свого народу і незломну віру в побіду обляганого ворогом родинного міста, героїнею, вливаючою надію в упадаючих духом а борбою знеможених борців. У видуманім привидї свойого, як каже пісня, жаром налитого хору, бачить в далечі стоячи на верху оборонної тюрми поспішаючого вже з відсїчию головного вожда Кемпбеля, вже привиджують ся знакомі їй прапори воєнні, — обляжені на її клич знимають двічи бій смертний, Кемпбель зискує на часї, наспівує справдї оборона, ворог відпертий уступає, поле трупом укриває, а героїня гарна Елєн співає радісну та благодарну пісню, котрої мотив підхоплює і велично кінчить цїлий хор в піднесенім побіднім тонї враз з орхестрою.

Дуже умно переведена компоністом хвиля, коли Елєн в recitativ'нім сольовім співі (п-а Оля Вахнянинівна) переконує борців: — „погляньте братя з сеї вежі, мабуть звенять там сурми воєнних полків, там довбуші б'ють, луна несесь, борїть ся!" і т. д. — а рівночасно супровід орхестральний до сего співу, держаний у формі марша, каже і слухачеви вірити, що Елєн правду каже, що полки вже наближають ся.

Що до виведеня сього твору, замітити належить, що орхестру держав п. Волошин сильно в руцї, хори повинувались безвзлядно його приказам, а гарна Елєн своїм дуже а дуже приличним співом вливала у своїх братів-співаків віру в добре та корректне відспіваня баляди, шкода лиш, що не здобула ся на більше рішучости у своїм зазиві (стор. 16) „хоробрі борцї разом!", де не заосмотривши ся перед „ра-" у відповідну скількість воздуха (віддиху), трохи нешироко закликала слїдуючим тоном „а" на своїх борців, хоч не потребувала прецінь попадати перед тим „а" анї на хвильку у зневіру, коли такий твердий горіх, як високе „h" в кінцевім зворотї: „Славен єси Боже во вишних" (стор. 21), з такою прецизією розкусила.

В ролї вожда обляженого, зневіреного, жалїючого, що „прийдеть ся нам марно пропадать, коли не всплють поміч брати нам подать" і т. д. воліївбим був почути звук барітона о кольоритї героїчнім і експрессиї сильнїйшій, щоби його орхестра не потребувала закривати; так само і в другім місци (стор. 6.) — признати однак належить, що п. Берест, дірвавши ся до лїричного моменту пісні: „прощай на все моя рідня, краю мій коханий" — пісні, котра знаменито характерови його мягкого і гнучкого голосу відповідала, вивязав ся як слїд із своєї задачі, — дарма, що по 15-лїтнім завішеню свого голосу на кілок, пригадав собі, що годен і повинен своїм так красним та милозвучним тоном нераз нашому „Боянови" станути у пригоді і причинитись до красних моментів його постійного розвитку.

На адресу п. дирігента висказавбим ще в кінци бажане прецизнїйшого увзгляднювання динамічного контрастованя поміж солями а масою хоральною чи орхестральною, — не позволити їй знущатись над безборонними в таких хвилях солїстами і через неувзгляднюване приписаних там „пяніссімо" в супроводї їх закривати, — та взагалї у своїм власнім інтересї не легковажити средств, котрі одинокі суть в силї оживити тую мертву букву нотну, а то знаків p, pp, f, ff, marcato, con fuoco, espress., pessante, crescendo, decrescendo, а навіть ritardando і morendo (стор. 9.), що нераз просять ся покликаня їх до співучасти підчас продукциї.

Всїх тих, та їм подібних значків мензуральних, а особливо темпоральних (що до часу тревання) не знайдемо вправдї на метрономі Мельцля (М. М.), думаю однак, що розумїючий свій вплив і відчуваючий свою волю індівідуальну дирігент (о що як раз підозріваю все п. Волошина...) не схоче нїколи в хвилї артистичного творенья цїлости даного поемату музичного, бути тільки М. М.

Загальне вражінє по виведеню баляди Бруха у гладкім та поетичнім толкованю слів незабутним Натальом Вахнянином, остало дуже додатне і льв. „Боянови" належить ся щира подяка за познакомленє нас з тою гарною та гарно відтвореною композициєю.

Містоголова, а по всякій своїй кваліфікациї і будучий голова „Бояна" львівського п. Йосиф Дрималик оповістив, що п-а Ірина Сологубівна з причини наглої недиспозициї, 4-тої точки програми не виконала; натомість заступив її в послїдній хвилї співак-барітоніст опери варшавської п. І. Шиманський. Старий наш знакомий, тільколїтний солїдний товариш всяких наших прогульок артистичних, — котрий все з таким пієтизмом відтворював нашу українську пісню на естрадах концертових — не відказав і нинї своєї співучасти і відспівав з розумінєм і йому властивою нїжностию і солїдностию у виконаню а) Лисенка: „Минають днї, минають ночі", б) Р. Вагнера Романцу (Вольфрама) з III акту опери Tannhäuser, а в додатку, на жаданє оплескуючої його авдиторії єще пісню Paolo Tosti: „Ninon".

Ми привикли п. Шиманського чути і бачити його свобіднїйшим на естрадї, що причинювалось звичайно до більших його сукцесів, тим більше, що Лисенка „Минають днї" і лежить йому значительно в голосї і не менче відповідає його спокійній та тужливій вдачі, — щож, коли акомпаніятор його фортепяновий невистудіованєм досить трудного супроводу не тільки не підпомагав його як належало, але просто вязав його свободу емісиї і експрессиї тому, бо позволяв собі місця, на котрі звичайно співак чекає, зовсім — як то кажуть — „пускати кантом", або „вторая горшая первих" докомпоновуванєм власним бавитись у певного родя композиторське „бессервіссерство" і грати те, чого Лисенко як-раз не хотїв Компонувати, або свобідно фантазувати людям, котрі мають до сего хист і ту іскру божу, хвалить ся, навіть повинні се робити, але... в домах; компонувати на естрадї концертовій, виглядає дещо на легковаженє автора і авдиторії. Такою самою манєрою грішив той сам акомпаніятор у слїдуючім терцетї Н. Вахнянина з невиставленої ще його опери „Купало". Співали: п-а О. Вахнянинівна сопранову, п. В. Козак тенорову і п. М. Бобанич басову партию. Гарний голос п. Вахнянинівної вже знаємо; до неї дуже дискретно і уміло достроїв ся інтелїгентним орудуванєм свого рівнож гарного і мягкого голосу п. Козак, натомість знаменитий і незвичайно великий голос п. Бобанича разив дещо надмірними портаментами і нерівномірним, бо аж трояким способом атакованя тонів, горішних середних та долїшних, що разом вказувало би на брак відповідного вишколеня так здорового та цїнного материялу. Силою своїх середних, а після змісту опери „батьківських", тонів закривав несьмілих супротив його власти батьківської слабших голосами: Одарку та її любовника.

Мужеський хор акад. тов. „Бандурист" під управою свого дирігента п. В. Березовського приніс нам дві нові річи а то: Богдана Вахнянина: „Три дороги" барітонове сольо з хором, та Т. Ярославенка „фіналь" хор муж. в супроводї фортепяна.

(Конець буде.)

коли вже раз прилюдна дискусия в тій справі, ще й заівціована закордонним Українцем почала ся, — подамо незабаром.

Протест америк. Русинів проти буллї „Ea semper".

(Дальше).

III. Третя точка: „Ся булля не признає нас гр. католиків в Америцї як синів загальної вселенської церкви, до чого маємо повне право, а через те містить вона в собі несправедливість".

Цїла краса католицької церкви є в тім, що вона обіймає після заповіту Г. Н. І. Христа всї народи материнською любовію і всїх огортає одною ласкою і печаливостию. Пишнота сеї краси кат. церкви являєть ся в ріжнородности обрядів, а в єдности віри. Сам сьвятий Дух, зійшовши на Апостолів, дав їм власть і спромогу говорити ріжними мовами на знак, що всї народи призвані до церкви Христової, після слів пророка Давида: „Хваліть Господа всї язики, хваліть Його всї народи". Кожду отже мову вже від самих початків католицької Церкви усьвятив Дух Божий для праведної і достохвальної Служби Всевишньому. Коли-ж ріжні мови творять єство ріжних народів і становлять з їх звичаями і обичаями ріжні обряди, чи не кождий отже обряд усьвячений Духом сьвятим для служби Богу? Руська церков прийшла до правдивої віри і до спільности із вселенською церквою католицькою із своїм окремим язиком славянським та обрядом греко-руським. Кат. церков приняла Русинів як синів і одобрила їхній обряд із всїма привілеями. Ми гадаємо, що се не є гріхом, що всемогучий Бог сотворив нарід славянський, а ласка І. Христа призвала його до своєї церкви, даючи йому спромогу хвалити Бога власним язиком. Коли-ж католицька церков приняла нас раз після волї Христа до своєї єдности, так маєм повне право жити в цїлім сьвітї такими, якими нас Бог сотворив. Єсьмо Славянами, маємо свій окремий обряд одобрений церквою, любимо свій язик і свій обряд, проте нїкому не вільно видирати нам се, що нашій душі вроджене, свойське, дороге.

Де-б ми отже на сьвітї і не находились, всюди свобідно нам почитати всемогучого Бога своїм язиком і після нашого обряду і всюди Церковмати повинна вважати нас синами в такім виді, в якім дійсно єсьмо, значить, греко-католицькими Русинами. Се показує впрочім виразно слово „католікос", що питоме і спільне нам з загальною церквою, себ то, що на цїлім сьвітї кождий має признавати нас яко гр. католиків. Но булля „Ea semper" вказує ясно перед цїлим сьвітом, що те слово „католікос" не належить ся нам, бо є якась земля на сьвітї, де кождий нарід може жити, лише не гр. католики Русини. І не знаємо, де находить ся те місце, в якім мали-б жити лиш гр. кат. Русини? Ми були сеї думки, що в кождій частинї сьвіта мають місце також гр. кат. Русини, особливо, коли вони не одинцем, но в 500.000 душ живуть разом, мають свої церкви і сьвящеників, а навіть свого епископа. Цїкаво-б нам знати, задля якої причини заперечуєть ся нам назва „католікос" та й яке инше імя маємо собі прибрати поза межами нашої батьківщини. Могло би здаватись, що гр. кат. Русини привязані до якогось певного місця, поза яке не слїд їм вийти без утрати всїх прав і привилеїв, а навіть самого імени католицького, між тим, коли католики инших обрядів можуть жити безпечно в якім будь місци і в якій будь території без нїяких обмежень. Нам здаєть ся, що Сьвята Столиця руководилась в буллї сею гадкою, що в Америцї не можуть жити гр. католики, хиба, що відбере ся їм всї права і привилеї в хосен латинського обряду.

Та ми одначе мислимо, що 500.000 гр. кат. Русинів здобуло собі повне право — жити в Америцї після свого обряда і своїх привилеїв, тим — ваче, що, як в горі зазначено, вже 35 лїт ми після сего обряда в Америцї живемо, тай не позволили з него нїчо взяти або змінити, задержуючи з признанєм і справедливо назву гр. кат. Русинів. Коли проте Сьвята Столиця узнає нас гр.-католиками, так маєм такими бути і такими єсьмо в Америцї та й нїкому не вільно відбирати нам сю назву „католікос" без очевидної несправедливости. — Булля „Ea semper" містить в собі суперечність і через те, бо дає до пізнаня, що ся назва „католікос" є для нас пуста і неодвітна та що не можна бути нам в Америцї такими, якими єсьмо поза Америкою. Ми гр. кат. сьвященики і всї вірні Русини, маючи право на сю назву „католікос", не хочемо із власної волї її відкидати або як небудь зневажати, тим то вижидаєм, щоб Сьвята Столиця нам відповіла, яку назву причіпить нам гр. католикам в будучности церков-матїр. Між тим ми зовсїм явно заявляємо, що булля „Ea semper" через те, що цїлком инакше заобходить ся з нами в Америцї, чим в Австро-Угорщинї, наносить нагругу назві „католик" і містить в собі несправедливість.

НОВИНКИ.

— **Райтерада п. Сенкевича.** Остаточно по всяких періпетиях доходила справа до того, що п. Сенкевичеви приходило ся доказати те, що з легкої руки закинув український студентству. Стало круто коло п. Генрика, бо якжеж доказувати те, чого годї доказати і ось він за порадою свого правного заступника, краківського проф. Розенблята заповідає, що буде боронити ся в процесї не доказуванєм правдивости своєї писанини в „Zeit", але покликуванєм на свою „добру віру", якої однак австрийський закон карний при прасових процесах — поки що — не признає. Заповіджено навіть приїзд до Відня „самого" maestro з Облєнгорка і то в „Die Zeit", яка помістила була інкриміновану статю Г. Сенкевича. Дїяло ся се в суботу, а тут вчера оголосив д-р Розенблят orbi et urbi що Сенкевич написав йому, що він раптом занедужав на інфлюенцу і з порученя лїкарів не може виїхати з дому, через те й зажадав віден. адвокат, п. Сенкевича д-р Рабенлєхер, щоб розправу відрочити! Отже ще в суботу не було нїчого відомо про недугу лицаря з Облєнгорка а вже у вівторок наспів його лист з Варшави до Кракова із вісткою про таке тяжке занедужанє, що йому годї буде їхати сальонкою до Відня аж через цїлий тиждень! При тім робить п. Сенкевич добру міну, що він бажає собі відроченя розправи тому, що йому — мовляв — дуже залежить на тім, щоб явити ся особисто на розправі. Не знаємо, чи віденський суд схоче впасти жертвою bonae fidei в ослабленє п. Сенкевича, нам тільки жаль, що автор „безсмертної трильогії" не може вже раз по так довгім проволіканю процесу, станути перед судом, щоб показати наглядно Европі, як виглядає найбільший з nowoczesnych Polak-ів в слові і особі.

— **Москвофіли а вибори до міської ради.** „Галичанинъ" доносить, що завязав ся „русскій избирательный комитетъ по дѣламъ выборовъ въ городскую думу въ Львовѣ", котрий рішив вести самостійну виборчу акцию, видати відозву із списом своїх кандидатів і устроювати в ріжних дільницях міста виборчі збори. Перші такі збори відбудуть ся завтра, в четвер, в школї ім. Конарського о год. 7 вечером.

— **В справі підмог на рільничі студиї.** По оголошеню конкурсу головним виділом „Просьвіти" на підмоги дня виобразованя людий в ріжнородних областях сільського господарства вплинуло багато запитів до товариства, які то треба кінчити загальні фахові студиї, потрібні до дальшого образованя в згаданих конкурсом напрямах і де їх треба відбувати. Для поясненя подаєсь до відома, що яко загальні фахові студиї треба розуміти науку рільництва, яку можна відбути в рільничій академії в Дублянах, на університетї в Кракові, в академії у Відни (Hochschule für Bodenkultur, віддїл рільничий) або в заграничних рівнозначних институциях. Підмогу на студиї молочарства або господарської технольогії могуть дістати також компетенти, що покінчили на технїці віддїл хемічний або механічний. Підмогу на студиї в домашнім жіночім господарстві могуть дістати компетентки, що укінчили учительську семінарию або що найменше виділову школу.

— **Новий адвокат Русин в Перемишли.** Як ми вже коротко звіщали, з початком сего місяця д-р Володимир Загайкевич отворив в Перемишли при ул. Францїшканській ч. 13 адвокатську канцелярию. Руському загалови д-р Загайкевич відомий аж надто добре як ревний та енергічний народний дїяч, що брав визначну участь у всїх наших суспільно-культурних змаганях останньої доби. Засідав шість лїт в головнім виділї „Просьвіти", був секретарем господарсько-промислової комісиї від початку її основаня і головним її керманичем, є членом правничої комісиї в тов. Шевченка, свого часу був членом виділу того-ж товариства, а також головного виділу Руського тов. педагогічного. Памятні його знамениті промови на зборах філії „Просьвіти" у Львові перед пяти роками та на антикерберівськім вічу в сали Фільгармонії, а з останніх двох лїт його реферати на вічах львівських Русинів в університетській справі. Наша народна орґанізация на провінції завдячує також богато д-рови Загайкевичеви, що все радо спішив на полїтичні або просьвітно-економічні віча з рефератами, тому при недавних парляментарних виборах вийшов заступником посла Будзиновського а навіть як самостійний кандидат на посла з міського округа Сокаль-Рава руська здобув значне число голосів, так що його контр-кандидат Старжинський лише завдяки швіндлям і адміністраційній пресї вийшов побідоносно. І сего, безперечно одного з найчільнїйших народних робітників стратила львівська Русь, а набула Перемисчина. Наша народна справа лише на тім виграла, бо скріпленє так важної позиції, якою є безперечно колишня столиця руських князїв, корінно-руський город Перемишль, визначнїйшою орґанізацийною силою було від давна дуже пожаданим. І надїємося, що перемиська Русь з'уміє як слїд піддержати сю нову силу, тим більше, що в особі д-ра З. дістає спосібного адвоката, котрий правничі студиї відбув за границею, студиюючи між иншим економію під проводом найлїпших сучасних професорів в Берлїнї. Вкінци витаючи д-ра З. на новім становищи, бажаємо йому як найкрасших успіхів в дальшій праци для хісна руського народу.

— **Кацапи між собою.** Дотично новинки, поміщеної під таким заголовком в 55. ч. „Дїла", пише нам о. Винницький з Галича, що після богослуженя в тамошній церкві дня 6. с. м. не було між ним а парохіянами нїякої колотнечі о церковні рахунки, о. В. не викидав нїкого з церкви, лише два міщане посварили ся, закидуючи оден другому неправильности в рахунках братського дому. До поясненя о. В. замітимо, що наші інформациї дістали ми від осіб вповнї виридостойних, тому дожидаємо і від них відповідних пояснень.

— **Практики росийської пограничної полїциї.** З Петербурга доносять про забавну подію, що кидає досить ярке сьвітло на росийську полїцию: В думі має бути внесена інтерпеляция в справі розправи, яка відбула ся недавно тому перед вильненським окружним судом військовим. Як обжаловані ставали перед тим судом два пограничні вояки, що порозуміли ся з пачкарями і казали собі добре за то заплатити, аби їх перепустили через границю. Але оба лепські вояки задумали зробити подвійний інтерес і хотїли дістати ще нагороду за виловленє пачкарів. Отже коли пачкарі перейшли зі своїми товарами через границю на росийську сторону, згадані вояки зараз їх арештували. Аж тепер викрила ся забавна історія і показало ся, що свій свого не пізнав. Арештовані пачкарі поправдї не були пачкарі, лиш урядники, стоячі на службі політичної полїциї, котрі займали ся перепачковуванєм революційних брошур та оружя, щоби їх відтак видавати в Росиї революціонерам і тим способом їх викривати та арештувати. Оба вояки зловили ся на тих пачкарях і не лиш не дістали нїякої нагороди, але їх ще й поставлено перед суд за те, що давали ся пачкарям перекуповати. Однак військовий суд зробив полїтичній полїциї в пограничнім місточку докір за те, що вона сама підкуплює пограничну сторожу а крім того вніс і жалобу на туж полїцию до мінїстерства справ внутрішних. Начальник місцевої полїциї відповів тоді, що дїяльність його агентів „хосенна для правительства", отже не видить в тім нїчого злого, що вони підкуплювали вояків. Так само заявив і департамент полїцийний при мінїстерстві, що агенти не допустили ся „нїякої незаконности". Отже дума хоче тепер знати, який погляд президента мінїстрів Столипина в тій справі і длятого постановила поставити інтерпеляцию.

— **Рідка недуга.** Бл. п. проф. Коцюба, про котрого смерть ми сподї донесли, помер на незвичайно рідку у нас недугу, звану в медицинї actinomicosis. Є се недуга, на яку западають звичайно звірята, рогата худоба а особливо конї. Та й чоловік може набавити ся тої хороби, коли її заразник, рід малесенького грибка, дістане ся до чоловіка н. пр. тим способом, що хтось видовбує собі зуби стеблом, на якім находить ся заразник тої недуги. Грибок той розростає ся в костях і кости трупїшують, подібно як від туберкульози костий. Сама недуга бувае у людий дуже рідка і в західній Европі її зовсїм не знають; частїйше проявляє ся вона в Росиї серед людий, що займають ся годівлею худоби.

— **Друге вінчанє сьвящеників.** В петербурській „Руси" вже вдруге уміщено заклик сьвященика „не вдовця" до духовенства, щоб присилали свої заяви про бажанє старатись в синоді о дозвіл на другий шлюб вдовцям сьвященикам та дїяконам. За два тижнї, що минули від першого заклику, автор його має вже з двайцять заяв. Тепер автор листу в певни, що боятись репресий за се нема що, бо се, мовляв, річ безневинна: подати петицию в синод, а як сиод відкине її, то на церковний собор. „Відгукнїть ся, пише він, хто гнеть ся під важким ярмом удовства, та й ті, хто не зазнав сього горя. Не дайте загинути доброму дїлови".

— **Борба з циганами.** З Бродів доносять: В ночи з дня 11. с. м. вкрадено одному господареви пару коний. Жандармерия в Залізцях підозріваючи о ту крадїж ватагу циганів, що волочила ся в тамошних сторонах, вислала одного з жандармів в слїд за циганами. В Підкамени прилучив ся до него ще другий жандарм і оба вислїдили ватагу коло рогачки на гостинци, що веде до Бродів. Цигани побачивши з далека жандармів, випрягли чим скорше конї а дві цыганки з ватаги сїли на них і втекли. Прочі цигани сховали ся відтак в недалекім лїсї. Жандарми однак не перестали їх слїдити і остаточно відшукали в якійсь коршмі коло села Лагодова цїлу ватагу. Але арештованє їх не пішло так легко. Два цигани, відчепивши орчики від воза, кинулись з ними на жандармів а оден з них навіть вирвав жандармови карабін з рук. Хто знає, чим би було закінчило ся, як би другий жандарм не станув був в обороні загроженого товариша. Він пробив цигана багнетом в бік і аж тоді удало ся скувати цїлу ватагу циганів та відставити їх до суду в Бродах.

— **Осторога перед торговельними агентами.** Намісництво розіслало окружник до всїх старостів і президентів міст Львова і Кракова, в якім звертає увагу, що жалоби на несовісних торговельних агентів, котрі їздять по краю, прибрали в послїдних часах великі розміри. Тоті агенти уміють краснорічиво переконувати людий про доброту своїх товарів і намавляють до замовлень, переходячих їх потребу; часто використовують незнайомість людий і виманюють від них підписи на готових друкованих „формулярях замовлень", що бувають виставлені або на більшу скількість, як сторона хотїла, або містять в собі такі услівя, яких сторона зовсїм не хотїла. Але хоч би формуляр замовлень був і правильно виставлений, то буває, що сторони дістають або більшу скількість або по висшій цїні, як було умовлено, бо агент, щоби міг одержати більшу провізорию від фірми, яка його висилає, змінює замовленя. Сторони жалують ся також що агенти показують инодї прібки добрі і недорогі, а фірми доставляють відтак лихий товар або зовсїм нездалий. Тоті практики доторкують ся звичайно сільських людий, крамарів і купців, осївших подальше від більшого руху торговельного. Пошкодований часто не годен перевести жалоби в дорозї цивільній, а постанови закона карного не завсїгди дають ся ужити. Треба длятого зарадити злому строгим виконуванєм постанов закона промислового що-до мандрівних агентів. Тим то президенти міст Львоза та Кракова і всї галицькі староства мають звертати на згадані надужитя увагу мешканців повіта, головно же купців, промисловців і стоваришень. При тім треба строго і правильно розслїджувати легітимациї мандрівних агентів, але так, щоби тота контроля не перешкаджала їх фаховим інтересам; не треба також відмавляти послуханя жалобам пошкодованих сторін на несовісність агентів, а в данім випадку карати винуватих з цїлою строгостию закона.

— **Дрібні вісти.** Мінїстерство внутрішних справ в порозумінню з мінїстерством торговлї і скарбу заборонило з санітарно-полїцийних причин вивіз і продажу „чудотворного средства" на ослаблений слух або т. зв. „електричної батериї слухової фірми Кейт-Гервє в Льондонї", яко шкідливого для людського здоровля. — Цешинський окружний суд видав стежний лист за професором тамошної польської гімназиї, Феліксом Канторком, котрий утїк, допустивши ся ріжних обманьств. — В Тернополи в одній з тамошних перворядних каварень пробував відобрати собі житє вистрілом з револьвера ученик IV кл. тамошної польської гімназиї, Стефан Гаєвський, родом з під Львова. Хлопець зранив ся тяжко, але є надія удержати його при житю. Причиною недоспілого самоубийства була імовірно любов до каварняної касиєрки. — Зі Львова утїк імовірно до Будапешту, урядник філії асекурацийного товариства „Нью-Йорк", Генрик Пельчарський, із Софією Кальмус, донькою купця. Пізнав ся з нею перед кількома днями на представленю в театрі і залюбив ся по уха, а що не міг з нею оженити ся, виїхав з нею за границю. — Через Краків — як нинї звідтам доносять, переїзджає що дня 4 до 6 надзвичайних поїздів з робітниками з цїлої Галичини і Буковини. Поїзди ідуть зі Львова а в кождім їде по 500 до 600 робітників всїдаючих на ріжних стациях. Крім того їде богато робітників поїздами особовими.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Муч. в Аморії (лат. Йосифа Об р.). Позавтра, в пятницю: Василия м. (лат. Евфелії, Теод.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвого шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Бережанах:**

В четвер дня 19 марта с. р. „Різдвяна ніч" опера в 4 дїях М. Лисенка.

В суботу дня 21 с. м. „Барон циганів" оперетка в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 22 с. м. „Серед бурі" драма з давних часів в 5 дїях Б. Грінченка.

Ві второк дня 24 с. м. новість: „Мари" голосна драма в 3 дїях Г. Ібзена (перший раз).

В середу 25 с. м. „Cavaleria rusticana" опера Масканього.

☐ **Звичайні загальні збори товариства „Народна Гостинниця" у Львові** відбудуть ся в четвер дня 19. н. ст. марця о год. 4 по пол. в комнатах тов. „Руської Бесїди", Ринок ч. 10. — За Раду Надзираючу: *Ярослав Ільницький*, голова; *до. Теозозий Лежогубський*, секретар.

☐ **Загальні збори тов. „Сільський Господар"** відбудуть ся у Львові дня 25. с. м. о год. 10. рано в „Бесїдї" (Ринок 10.) з таким дневним порядком: 1) Звіт з дїяльности; 2) вибір виділу; 3) реферат о. Остапа Нижанковського; 4) внесеня.

☐ **З Перемишля.** Ученицї руського лїцея в Перемишли устроюють в суботу, дня 21. с. м. вечерницї в честь Шевченка. Початок о год. 6 вечером. Вступ тільки за запрошенєм. В хорах бере участь 116 учениць. Дохід на убогу молодїж. Добровільні жертви приймаєсь.

☐ **На коляду для бідних дїтий школи ім. М. Шашкевича у Львові** зволили отсї руські институциї і Вп. добродії зложити (в коронах): Дирекция „Днїстра" 50, дирекция краєвого Союза кредитового 20, дирекция „Народної Торговлї" 10, совіти институтів „Ставропігії" і „Народного Дому" у Львові по 10, виділи „Просьвіти", „Руської Бесїди" у Львові, ім. Шевченка по 10, виділ тов. ім. Качковського 10, Тов. кредитове урядників і сьвящеників 7, Тов. „Кружок Українок" 5. Дальше зложили слїдуючі Вп. добродії: Й. Е. митрополит Шептицький 20, д-р Федак 10, д-р Лев Павенцький, о. Володимир Гургула, д-р Кость Левицький, о. Іван Рудович, п. Давидовський і син його Людомил по 2; відтак фірма: Спожарський і Устєнський, пп. Осип Ганкевич, Волинський, Н. Н., і Михайло Гамота по 1, а вкінци п-ні Сосновська 0·40. За сї гроші закуплено що найпотрібнїйше в зимовій порі і роздано уродованим дїтям в день перед навечерем Різдва Христового. — За всї вище виказані жертви складає дирекция школи всїм Хвальним Институциям, як також Вп. Добродіям в імени обдарованих дїтий сердечну подяку.

Урядові вісти:

З перемиської епархії. Презенти дістали: Стеф. Тарнович на Мшану, Гр. Сприс на Дашівку, Зин. Пясецький на Турочки і Дим. Городиський на Сїлець. — В пропозицию на Папортно, дек. добромильського, приняті Мих. Зубрицький, Ник. Бурмич і Іван Федїв. — Конст. Гукевич, добромильський декан, увільнений на власну просьбу від ведення деканату, а завідателем того деканату установлений Ал. Чайковський з Передільниці. — Ант. Дигдалевич, декан порохницький, увільнений на власну просьбу від обовязків орд. шкільного комісара для нагляду науки релїгії в народних школах дек. порохницького, а на його місце установлений Корн. Винницький з Розбору округлого. Николай Паславський іменований другим сповідником при соборній церкви в Перемишли. — Правительство продовжило на дальший оден рік плату з релїгійного фонду для сотрудників: в Ожомлї, Мижинцї, Нижанковичах, Іздебках, Зїболках, Вороблику королївськім, Хащові, Гійчи і Жовтанцях.

Надане презенти. Намісництво запрезентувало о. Йосифа Максимовича, руско-кат. катедрального сотрудника в Перемишли, на опорожнену парохію regiae collationis в Лїсковатім.

Іменованя і перенесеня. Намісник іменував санітарного конциписта, д-ра Алекс. Годлєвського в Лїську повітовим лїкарем, а перенїс санітарного асистента д-ра Оттона Левія з Перемишля до Грибова.

Нові книжки і виданя:

◇ „Літературно-науковий Вістник", книжка за лютий 1908 р. Зміст: Леся Українка: Касандра (драматична поема); — М. Грушевський: Культурно-національний рух на Україні в другій полов. XVI. в.; — Х. Алчевська: Поезия; — Марко Вовчок: Пройдисьвіт; — Д. Дорошенко: Мария Заньковецька; — М. Чернявський: Море (поезия); — Ів. Франко: Сучасні досліди над св. письмом; — Нат. Романович: Лілія; — О. Черняхівський: Нові гадки про походженє людини; — Курд Лясвіц: Блискавка в неволї; — Ю. Будяк: Любов (поезия); — М. Гехтер: Чи можлива в нас інтефікация селянського хлїборобства? — М. Капельгородський: Школї (поезия); — А. Сінклер: Нетрі; — М. Мочульський: Поезиї Стефана Чарнецького; — М. Страшинський: Поезия; — Ф. Матушевський: З українського житя; — М. Лозинський: З Австрийської України; — В. Пісняченський: З росийського житя; — Бібліографія; — Книжки надіслані до редакциї.

ТЕЛЕГРАМИ.

Львів, дня 18 марта 1908.

Прасова реформа.

Відень. (Ткб.) Прасова комісия відбула вчера засіданє, на якім рядженo над параграфами, що відносять ся до одвічального редактора. В дискусиї зажадав пос. Петеленц, щоб приняти до закона утривалене понятє „одвічального редактора". Справоздавець пос. Скедль представив обовязки одвічального редактора, а по сім 9-ий § принято. Комісия заявила ся однодушно за внесенєм концесиї на прасові предприємства, але дальші наради в сій справі спинено аж до часу, коли правительство заявить свій погляд. При кінци відкинено внесенє, щоб приняти постанову обмежуючу кольпортаж.

Справа проф. Вармунда.

Відень. (Т. К. Б.). При нагоді візити в мінїстерстві заграничних справ папський нунций у Відни дї Вельмонте доторкнув також виклад і брошуру професора церковного права Вармунда в Інсбруку, не поставив одначе нїякого означеного прошеня. Мінїстер справ заграничних в письмі з 6 марта повідомив про те мінїстра Мархета та підніс, що нунций не поставив нїякого означеного домаганя. Отже мінїстер просьвіти не мав причини робити дальші заряджєня з причини того повідомленя. Ся справа буде покликаними австрийськими інстанциями самостійно трактована.

Відень. (Тел. прив.). При кінци вчерашного засідання буджетової комісиї п. Зайц порушив справу проф. Вармунда. Він сказав: Як „Vaterland" нинї отверто признав, нунций інтервенював у міністра справ заграничних з приводу промови проф. Вармунда, виголошеної в Інсбруку. Очевидно цїлу гецу проти Вармунда треба звести до інтервенциї папського нунция. (Протести). Є обовязком репрезентантів народу і правительства проти таких нечуваних зухвалостий представника чужої держави сотворити ремедуру. (Голоси обуреня і протести). Предс. Кіярі просить бесїдника, щоби не уживав таких висловів. Посол Зайц зазначує, що не бачить причини до такої денунциациї. П. Кіярі просить бесїдника, щоби прирежував ся парляментарних форм. П. Зайц каже, що здаєть ся, що інтервенция нунция викликала цїлу сю аферу. (Протести). — На тім скінчило ся.

Балканські желїзнниці.

Петербург. (Ткб.) „Новое Время" поміщує інтервю з канцлєром Більовом, який заявив категорично, що рівночасно з росийським правительством одержав повідомленє про проєкт австрийської желїзниці в Новобазарськім санджаку. Пляни Австро-Угорщини відповідають в цїлости берлїнському трактатови, через те обуренє Росиї з сеї причини є зовсїм незрозуміле. Німеччина веде на Балканї тільки полїтику торговельну; так само і в Персиї. При кінци замітив кн. Більов, що Німці не думають нїкого атакувати. Чутки про вмішуванє Німеччини до внутрішних справ Росиї є сьмішні.

Американська ескадра.

Вашінгтон. (Ткб.) Адмірал Евенс зложить по приїзді до Сан. Франціско команду над фльотою Сполучених Держав і то через стан свого здоровля. Його місце має обняти адм. Sperry.

Епільог процесу Штесля.

Петербург. (Пет. Аг.) Нинї рано відбув ся поєдинок між ген. Фоком а ген. Смірновом. Ген. Смірнов є тяжко ранений.

Оголошеня.

Тов. Дейницкого прошу в справі іспиту порозуміти ся сейчас зі мною. *В. Банах*, Львів, Крупярська ч. 20.

Гі де Мопасан.

31)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(Дальше.)

Нараз почула вона конечну потребу виїхати звідси, виїхати сейчас, першим поїздом, втечи з того краю ясного сонця, де всьо видно як на долони, де не можна нїяк затерти слїдів журби та терпіня. В Парижи живеть ся в пів-тїни сальонів, де важкі заслони навіть в само полудне допускають лише трохи сьвітла. Там вона віджие, там буде гарна, там не буде вже напухлих повік та жовтого лиця. Тодї образ Анетти пересунув ся перед ї очима, червоної, розхрістаної, сьвіжої Анетти при лявн-теннісї. І вона зрозуміла, чому ї так сумно було на душі. Вона не завидувала краси своїй дочцї! Нї, розумієть ся що нї; але вона чула, вона се перший раз собі отверто сказала, що вже не може нїколи показувати ся з нею на сонци.

Вона задзвонила і заки ще випили чай, видала потрібні заряженя до від'їзду, писала депеші, розказала навіть телеґрафічно, що має бути на обід нинї вечер, полагодила свої сїльські рахунки, придїлила всій службі роботу на найблизший час, приготовила всьо не за цїлу годину з горячковою нетерплячкою.

Коли вона зійшла до сальону, Оліве і Анетта питали ї зі здивованєм, що стало ся. А відтак бачучи, що вона не подає нїякої достаточної причини до сего несподіваного виїзду, вони погнївали ся трохи на неї і показували їй через цїлу дорогу своє невгодоване аж до сеї хвилї, коли їм прийшло ся розставати на двірци в Парижи.

Графиня подала руку маляреви і спитала ся:

— Прийдеге завтра до нас на обід?

Він трохи похмурив ся і відповів:

— Певно, що прийду; але через те я ще не хочу сказати, що ви гаразд зробили. Нам там так любо було всїм трем!

III.

Як лише графиня сїла до повозу разом з дочкою, сейчас зробило ся їй лекше на душі, а в часї їзди з двірця до палати всї ї журби розвіяли ся, наче би їх хто рукою відіймив. Вона віддихала свобіднійше. споглядала радісно на каменицї, пізнавала склепи, що тягли ся довгим рядом по обох боках бульвару, відгадувала наперед їх порядок, добачувала через шиби знакомі лиця купців. Як правдива Парижанка носила вона в очах і в серцю богато дорогих подробиць сего міста і радість огортала ї в міру, як вона віднаходила сї подробиці. Вона чула ся щасливою! чому? Виратуваною! з чого? Упевненою! в якій справі?

А коли повіз задержав ся під брамою, вона зіскочила легонько і пішла — не пішла, а втекла в тїнь сходів, відтак в тїнь сальону, відтак в тїнь своєї кімнати. І тут доперва задержала ся на хвилю, щаслива, що вже раз дістала ся на безпечне місце, певна, що при сім неяснім, мрачнім сьвітлї Парижа зможе показати лише те, що ще лишило ся у неї гарного, а затерти старанно все те, чого люди не повинні були доглянути. А вражіне сего блискучого сьвітла, в якому купало ся село, лишило ся в ї душі наче спомин якогось важкого терпіня.

А коли вона зійшла на обід, пан де Гілєруа як раз вернув з міста і привитав ся з нею дуже сердечно.

— Я знав добре — казав він сьміючись — що приятель Бертен спровадить вас сюди скоро. Се була знаменита думка післати вам його.

Анетта відповіла серіозно та таким спеціяльним тоном, як то вона вміла говорити, коли хотїла жартувати поважно та без сьміху:

— Він бідачиско дуже намучив ся; мама не могла рішати ся на виїзд.

Графиня була трохи збентежена сими словами і не відповіла нїчого.

Того вечера не прийшов нїхто, бо служба дістала наказ не пускати нїкого. А на другий день пані де Гілєруа перебирала і купувала від рана до вечера по всїляких магазинах всьо, чого їй лише було треба. Від молодости, а навіть майже від дитинячих лїт любила вона сї довгі засїдання перед зеркалами у славних модисток. Вже на порозї такого магазину тїшила ся вона, думаючи про всї подробиці генеральної проби в сих кулїсах париського житя. Вона обожала сей шум суконь, коли „панни" збігали ся до неї, обожала їх усьміхи, їх услуги, їх питаня. Пані кравчиня, пані моднярка і пані горсетярка були в ї очах визначні особи і вона звертала ся до них як до артистів, коли питала їх о раду. А ще більше любила вона сей легкий дотик вправних пальців паннів, коли вони розбирали та убирали ї перед зеркалом та крутили нею на всї сторони. Се легоньке дрожанє пальців на ї шкірі, на ї шиї або на волосю було одною з найприємнїйших та найделїкатнїйших ласощів ї панського житя.

Сегодня вона трохи бояла ся станути без воальки та з відкритою головою перед всїми сими правдомовними зеркалами. Але вже перша візита у модистки вспокоїла ї. Вона вибрала три капелюхи, а кождий був їй дуже до лиця; се мусїла собі сама признати. А коли ще до того модистка сказала їй: „Білявки не повинні нїколи покидати жалоби", вона була вже зовсїм вдоволена і пішла сьміло та певно до инших магазинів.

Дома застала вона білєтку від княгинї, котра прийшла ї відвідати, а не заставши ї, обіцяла ся прийти вечером. Опісля написала вона кілька листів, а відтак сїла собі на часочок, щоби відпочати, та думала думку. І дивно їй було: вистарчило лише змінити місце, а вже се горе, що їй недавно ще так немилосерно роздирало душу, нараз кудись подїло ся, перейшло в давну минувшину. І їй не хотїло ся вірити, що вона доперва вчера вернула з Ронсієр, так дуже стан ї душі змінив ся від тої хвилї, коли побачила Париж, і всї ї рани загоїли ся.

(Дальше буде.)

Торговельні вісти.

Цїна безрог. *Відень 17 марця.* На винїшний торг пригнано 13.030 штук. З того було галицьких безрог 6.942. Плачено за тучені по 112 до 116 сот., а за молоді по 82 до 114 сот. за кільоґрам живої ваги.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 18. Ш. Степан Туна, Самбір; Йосиф Гуменюк, Козлів; Макс Фляйшман, Самбір; Андрій Кривокульський, Перемишль; Михайло Луцький, Лука; Николай Кривнюк, Ясїнь горішний; Юрий Чуприн, Ясїнь горішний; Евгенія Цегельська, Голосковичі; д-р Максимілїян Цетербавм, Болшівцї; Осип Денисюк, Сїлець; Михайло Славницький, Перемишль; д-р Ярослав Лопатинський, Гологори; Ізидор Білинський, Тернопіль; о. Андрій Пшепюрський, Тарнавка; о. Іван Рудницький, Чертеж.

Надіслане.

„DIE RUSSISCHE UND UKRAINISCHE IDEE IN OESTERREICH" — брошура за цїну 65 сот. з пересилков дістати можна C. W. Stern, Wien I. Franzensring 15. 361 2—3

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода. Найлучше, Відходяще средство. 176

АДВОКАТ КРАЄВИЙ

Д-р Володимир Загайкевич

отворив канцелярию адвокатську

в Перемишли при ул. Францїшканській ч. 13.

743 1—10

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ

Іван Микита

Тернопіль. 370 1—?

прийме місце в канцелярії адвокатській.

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 298—?

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плантациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7. 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагодимо як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Потребую взрав особи, котра занялаби ся кухнею і доглядом господарства домового жіночого на селї. Евгенія Бородайкевич в Тростянци малім п. Золочів. 269 1—3

Торговля корінна Осипа Коворися в Гусятинї приме хлопця до практики склепової не старшого як лїт 12—14. На неуваглядненї оферти не відповідаю. 363 2—3

Знаменит тїсточка по 3 кр. в цукорни краківській Львів ул. Фредри. 366 1—10

Горні сїдалища, богато рїзблені виготовляє робітня Евст. Шуплякевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61* (біля рампи) поручає знаменити тїста чаєвники, медівники, цукри десертові і шоколяду. 182

Земля на продаж. На парцеляцию виставлені добра Яцівка староство, суд пов. почта, телеграф і желїзница в Товмачи о 4 клм. битим гостинцем. Простір 433 морґи. Грунта добрі в цїні від 500 кор. в гору. Ближших інформацій удїляє адвокат д-р Іван Макух в Товмачи. 351 3—3

Кружок правників у Львові продає скрипта до першого і другого іспиту, **купує** фахові правничі книжки, підручники і скрипта, **за готівку, посередничить** в вишукуваню вкапитаї для своїх членів в фінансових інституциях, у Впов. Панів адвокатів, нотарів і т. д., **поручає** солїдних мундантів, кореспондентів, конторістів і ін. Згодошеня листом приймаеть ся на адресу: В. Цмайло-Кульчицкий ст. пр. Львів, Супінського ч. 17, а особисті від год. 3—4 в льокали при ул. Кохановського ч. 1 d. 338 8—?

3-літна письм. ґарантия!

Другий раз в житю нема! лучаєсь Вам нагода за сьмішно малу цїну

замість К 18 лише К 8

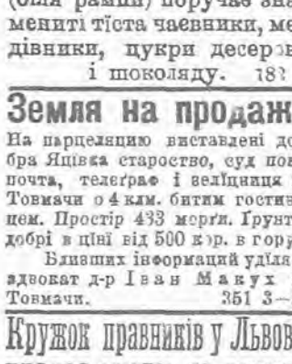

К 8 замість 18

прекрасний, правдивий срібло Gloria мужеський годинник в котвицею ремонтоар, в сильних ґравірованих ковертах подвійних і випробованою машинериєю в десятьма каміньми, який точно ходить, купити. Разом з ланцушком і дармовисом К 10. Сам годинник з показчиком секунд К 9. в метеор тульській оправі К 7·90.

Uhren-Export Gesellschaft (vorm. Heinrich Weiss)

Wien, XIV/3 Sechshauserstrase 5/3.

Остерігає ся перед ошуканчою реклямою і вихваленими безвартісними наслїдуваними. 305 3—?

Мед куранційний липовий в 5 К бляшанках тілько по 5 корон оплатно, в більшій скількости 72 корон за 100 кіля висше. **Евстахій Юзичиньский Бережани.** 291 6—?

Міґдали подешевіли лише в торговли Леонарда Солецького, ул. Ваторого ч. 2, Львів. 263

Від 25 лїт славно знаний ПЕРЕПЛЕТНИК ФЕДУНЬО переніс своє заведенє на **ул. Оссолиньских ч. 13.** Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнї ласкаві взгляди, прошу уклїнно тая само і на дальше о ласкаве довірє і поперте.

3 *З поважанєм* **КЛИМ ФЕДУНЬО.**

Читайте!

Ковдри з воняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всякі, вкладки пружинові до ліжок, коця і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Снібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

266 7—?

Подяка.

Неумолима та несподївана смерть забрала менї найдорожшого мужа і батька дїтям. Опечалена родина по стратї одного з найважнїйших членів родини, складає сею дорогою щирі подяки Впр. о. Декану, Всеч. Отцям, кревним і знакомим, що поспішили в послїдне попращати покійного і відпровадити на місце вічного супочинку. Сердечно дякую Впр. о. кан. Подолинському доброму сусїдови, що перший удїлив нам слів потїхи та помочи, конечної в так прикрій хвили, як рівнож за горячі слова пращальні при випроваженю домовини з хати і Впр. о. кан. Дїдицькому, що мимо старшого віку поспішив потїшити осирочену родину. І Вам п. Вязовський місцевий учителю, що в час прибули в хвили нещастя щире Спаси-Біг! Брацтву церковному, парохіянам і всїм иньшим, що не забули в численнім походї попращати покійного!

Сидонія Грушкевич вдова, *Елеонора, Клим* і *Ольга* дїти. 368 1—1

Кінематоґраф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 14—20 марця. Нова феноменальна програма. Нові серії співаючих образів. Утеча в Гарему, драма Сходу і Син диявола, фантастичний образ і 15 дальших точок. Представленя що дня від 4—10 вечером. 229 1—1

Насїня ярин і цьвітів

сьвітової слави

VILMORIN ANDRIEUX

продає і висилає відворотною почтою

ПЕРШИЙ РУСЬКИЙ

Комісово Торговельний Дім

ул. Костюшка ч. 1. (*Народна Гостинница*).

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, пострїл (ischias) і ломаня поручає ся усмарюче натиране, від многих лїт дуже розповсюднене, многими лїкарями ординоване і авторитетами признане

Linimentum Gaultheriae compositum

з правно зареєстрованою охоронною маркою

„NERWOL"

хеміка д-ра Юлія Францова, аптикаря в Тернополи. Цїна фляшону 80 сот., 10 фляшонів 8 К, не числячи опаковання і оплатно. — Тисячі подяк можна перегляпути. Двічи на день почтова висилка. Набути можна в кождій більшій аптицї, зглядно в аптицї хеміка д-ра Юлія Францоза в Тернополи. У Львові можна дістати в аптиках: Миконяша, Dewesche'a, Гая, Лазовского і д-ра Піпеса Поратиньского. 11 84—48

ОПОВІЩЕНЄ.

XIII. Звичайні Загальні Збори

КРЕДИТУ ЗВЯЗКОВОГО передтим **Банку звязкового в Станиславові** зареєстрованого стоваришеня з обмеженою порукою відбудуть ся в суботу дня 28 н. ст. марта 1908 р. о годинї 2 по полудни у власних комнатах при улици Бельведерській ч. 3 І. поверх зі слїдуючим денивним порядком:

1. Відчитанє протоколу звичайних Загальних Зборів з дня 30 жовтня 1907 року.
2. Звіт Дирекциї з дїяльности за рік 1907.
3. Звіт контрольної комісиї Надзираючої Ради.
4. Внесенє Надзираючої Ради що до подїлу чистого зиску.
5. Вибір трех членів Надзираючої Ради.
6. Затвердженє вибору 1. члена Дирекциї.
7. Зміна §§. 2, 6, 13, 19, 21 і 22 статута.
8. Внесеня членів.

Наколиб в означенім часї не явило ся статутом приписане число членів, відбудуть ся тогож дня о 3-ій годинї пополудни другі Збори, котрі рішати-муть без огляду на число присутних членів.

Вступ на Збори дозволений лише за оказанєм книжочки удїловой. Члени, котрі зложили бодай 1 повний удїл в висотї 40 К мають право голосовати на Загальних Зборах, що виконувати можна лише лично (§. 6 буква а статута).

Замкненє рахунків і білянс за рік 1907 може переглядати в льокали товариства кождий член в урядових годинах.

Станиславів, дня 16 марта 1908 р. 365 1—1

О. Іван Порайко. Стефан Гаврилів. Антін Яновський.

РУСЬКИЙ СКЛЕП

Товариства „Взаїмна Поміч учительська"

в Коломиї (Народний Дім)

має богатий склад:

1) всїх книжок видана Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і виділових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се в: зошитів, нотаток, приладів до писаня і т. п. 4) Всїляких другів шкільних. 5) Виробів гуцульських в дерева, ножів лїнійок, ручок і топірців і моноґрамів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитевники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.

Цїни приступні.

При більших замовленях значний опуст.

Замовленя висилає ся відворотно. 285 4—?

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденциину до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

До нашої молодїжи!

Послугуванє ся рідною мовою у всїх областях житя є стремлїнєм кождого Русина. При товариських сходинах, забавах, флїртах, ми доси не мали нїчого свого, а послугували ся чужими видавництвами.

Сему хоче запобічи наше товариство і розпочинає видавництво рїжних гор і забав. Першим сего рода видавництвом:

1) **Розмова за помочию переписних листків.** Серия обнимає 63 карток. На кождій картцї є видрукований стих в формі питаня або відповіди під котрим посилаючий або посилаюча може підписати ся. Одна картка коштує 10 сот. Розмова відбуває ся за помочию почти.

2) **Розмова цьвітів.**

Видавництво се складає ся зі 100 картин, на кождій картинї по кількадесять питань або відповідий. Картини містять ся в гарній коробцї. — Уживає ся їх при товариських забавах домових. Коштує з пересилкою 1·10 К.

Набувати в „Сокільськім Базарі" у Львові ул. Руська 20. 90 3—?

Прошу завсїгди жадати

КРАЄВИИ ВИРІБ

МУНКА одинокі ощадні МИЛА

з „Носоровцем" або косою

виробу першої галицької парової фабрики мила

ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.

(Заложеної в р. 1846).

Прібки і цїнники даром. 45 24—25

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орган Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Дра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·16	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	3·[illegible]	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40н	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35н
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Станиславова	—	—	—	—	2·51
Коломиї	—	—	2·25	5·50	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·38	5·45	8·34н
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посьпішні поїзди печатані тонстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята від 1/5 до 10/8 що день буквою д.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манєцких) Коперника ч. 9.

Ч. 62. Львів, четвер 19. н. ст. (6. ст. ст.) марця 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 13. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженим. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		*за границею:*	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2.70 с.		3.70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на ві місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші прилинкі оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати платні у Львові.

ДО РУСИНІВ ГАЛИЦЬКОЇ ЗЕМЛЇ.

РУСИНИ!

Вибори послів на сойм краєвий скінчені. Сойм краєвий уже вибраний. Склад партийний нового сойму вже усталений.

Для нас, Русинів — т. є. для руських селян і маломіщан, для руського робучого народа і для руської інтелїґенциї — рішаючими були вибори з курії сїльських громад, бо завдяки перестарілій і крайно несправедливій, к у р и я л ь н і й виборчій ординациї руський нарід лише в курії сїльських громад може вибирати собі своїх послів на сойм краєвий.

На основі отсеї несправедливої виборчої ординациї соймової півчетверта-мілїоновому руському народови в Галичинї, що творить майже половину населеня краю, признана спроможність і відкрита дорога вибрати лише 46 своїх послів на загальне число 149 вибраних послів соймових, а на 161 членів повного сойму (враз з 12-а вірилїстами). Се значить; навіть несправедлива дотеперішня виборча ординация соймова дає нам право здобути майже третину всїх соймових мандатів.

З причин, які в переважній части, а навіть майже в цїлости лежали поза нашою можностию усунути їх, наш нарід з припадаючих йому по закону 46-ох округів виборчих вибрав — на жаль — лише 11 таких правди о народних, українських послів, яких поручив виборцям „Народний Комітет". З решти, т. є. 35-ох виборчих округів Східної Галичини вийшли послами в переважній части польські пани-дїдичі (25), в двох округах стали послами люди нашого походженя, але неозначеної полїтичної краски, а в остальних 8-ох округах пануюча в краю партия помогла до вибору людям, що відступили явно від нашої народности та що заперечують нашому народови можність самостійного, національного розвитку.

В прирівнаню до зникаючо малого числа щиро-народних, українсько-руських послів у попереднім соймі, яких там засїдало лише сїм. отсей результат послїдних соймовик виборів належить вважати релятивною **побідою нашого, українсько-руського, народного табору,** котра збільшила о 4 мандати наш стан посїданя в соймі. В кождім разї є се се скріпленем нашої нар дної репрезентациї на соймовій аренї, як також очевидним знаком постійного і трівкого зросту українсько-руської національної ідеї серед наших народних мас та їх полїтичного осьвідомленя.

Про **силу і зріст українсько-руського, народного табору** сьвідчить опріч того наглядно і ся обставина, що з загальної суми 8.700-ох голосів, поданих дня 25 лютого с. р. при виборах з курії сїльських громад в 46-ох повітах Східної Галичини, мимо всїх надужить і правиборчих обманьств, **повисше 3.500 т. є. 40·2 процент голосів впало на українсько-народних кандидатів, поручених „Народним Комітетом"** — між тим як кандидати дїдичівсько польської „Ради Народової", мимо усеї помочи краєвого правительства, мимо разячих надужийь, поповнюваних на їх користь, та мимо підмоги з боку москвофільського табору, одержали около 3.700 (т. є. 40·3 процент) голосів, а поперані так само через правительственно польську сторону москвофіли придбали ледви 1.500 (т. є. 17·7 процент) голосів, з чого ще значну часть належить відчислити на правительственно - польські голоси.

Мимо сих, релятивно корисних результатів не вспів одначе наш нарід при послїдних виборах здобути собі стілько посольських мандатів, скілько йому не лиш по закону, але й по справдїшній силї його полїтичного осьвідомленя належало ся. В значно переважній части виборчих округів Східної Галичини **правдива народна воля не знайшла свого вірного вислову** у виборі посла. Причинами сего належить вважати: в першім ряді обмеженість виборчого права та посередність виборів в курії сїльських громад, що уможливляло несовістним і сторонничим полїтичним урядникам поповнювати безчисленні і разячі виборчі надужитя та безприміpно фальшувати виборчі результати; — в другім ряді виборчий союз відступників нашої народньої ідеї з відвічними гнобителями нашого народа.

Коли серед так тяжких обставин — мимо всїх виборчих обманьств, переслїдувань, террору, навіть кровипролитя, вкінци **мимо злуки всїх, нашій народній оправі ворожих сил — наш нарід вийшов з сеї борби з честию** і непобіджений, то заслуга тут в першій мірі самих патріотичних виборців, селян і маломіщан, як і всїх наших народних дїячів, так споміж робучого народа як і споміж інтелїґенциї. „Народний Комітет", в котрого руках спочивала керма виборчої акциї нашого табору та під котрого стягом наш народний табор сьвідомо, непохитно і неустрашимо йшов до виборчої борби, складає отсим всенародну подяку всїм, хто причинив ся до виборчих успіхів нашого народа. Честь Вам, патріотичні руські селяне і маломіщане, за Вашу непохитну витревалість при народнім прапорі, яку Ви засьвідчили навіть мученицькою кровю бл. п. Марка Каганця! Честь і Тобі, руська інтелїґенцие, духовна і сьвітська, котра в огни виборчої борби станула в перших боєвих лавах народу, дїлячи з ним всї успіхи і невдачі, всї терпіня і переслїдуваня! Честь і дяка нехай буде всїм, хто високо і чесно нїс несплямлений прапор нашої народної справи!

Русини!

Вибори покінчені і виборча борба улягла ся! Сї вибори були однак лише одним кроком на довгім шляху нашої борби о народне визволене спід влади наших народних гнобителїв. Наша борба з ними не скінчила ся, а лише переносить ся на инше поле.

Послїдні соймові вибори відбули ся під кличем виборчої реформи соймової, а іменно під кличем борби о **загальне, рівне, безпосереднє і тайне виборче право соймове.** Змаганєм нашого народу було впровадити до сойму як найбільше прихильників загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права соймового — наші-ж національні противники ужили всяких, навіть найнїкчемнїших способів, щоби число правдивих демократів, правдивих прихильників загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права соймового, було в соймі як найменше. Можна сказати, що вони свій намір осягнули, бо **одинокими, справдїшними борцями о справедливу, виборчу реформу будуть в соймі лише наші, українсько-народні посли.**

Русини! Руські селяне і маломіщане, руська інтелїґенцие і руський робучий народе!

Нам всїм, цїлому нашому народови, **грозить велика небезпека.** Наші відвічні противники і гнобителї, польські пани-маґнати та їх прислужники, заміряють скористати з своєї значної переваги над малочисельною ґрупою прихильників справедливої виборчої реформи у соймі, щоби не лише не допустити до справедливої для нашої народности і для всего робучого народа виборчої реформи, але щоби сю справу взагалї відволїчи в неозначену будуччину, а тимчасом кувати в соймі для нашого народа нові, ще тяжші кайдани.

Судячи з прилюдних заяв визначних проводирів пануючого в краю сторонництва, як також з печатних відзивів чільних орґанів сего-ж сторонництва, треба заключати, що отсе сторонництво розпоряджаючи половиною соймових мандатів та увійшовши в порозуміне з партиями: польською людовою і москвофільською, порішило **справу виборчої соймової реформи відсунути** — коли не на цїлі десятилїтя — то що-найменше на конець біжучого соймового шестилїтя. Отсе-ж шестилїте задумали нинїшні краєві і соймові верховоди використати на придуманє і ухвалене соймом таких законів, які — розширяючи автономію краю і автономію ради шкільної краєвої, піддаючи адміністрацийні власти під ще більший вплив шляхотсько-польської партиї, обмежуючи до решти автономію сїльських громад та даючи краєвим орґанам далекосягаючу інґеренцию в господарські, головно-ж рільничі справи краєві — навіть в разї остаточного ухваленя виборчої реформи, забезпечували би польській національности і шляхотсько маґнатській партиї раз на все непохитне панованє над нашою українсько-руською національностию та над мілїоновими масами нашого робучого рільничого народа.

На малочисельну нашу репрезентацию у соймі впаде отже переходяча її сили задача, не лише бороти ся і виборотн як-найскорше і найкориснїйше для нашого народа переведенє виборчої реформи, але й поборюваня хитрі замисли наших гнобителїв та бороти ся против нових кайданів, що їх ті гнобителї нашому народови готовлять. Супротив того обовязком всїх сьвідомих членів нашого народа є і буде, **прийти з горячою підмогою своїм послам** і їх становище та їх борбу о народні права в соймі скріпити рішучим виступом і грімким словом наших народних мас поза соймом, в цїлім краю.

Братя Русини! На полїтичнім овидї нашого українсько-руського народа в Галичинї збирають ся темні, тяжкі хмари. На наш народ надходять днї тяжкого досьвіду, важкої борби о істнованє, о нашу будуччину. Наші відвічні гнобителї добачили розбуджену силу руського Льва та спішать ся завчасу придавити її, спішать ся скувати нас міцнїйшими кайданами — а їм до помочи станули, на жаль, відступники нашого власного народа.

В тій важкій годинї станьте, Родимцї, могучою, народовою, бойовою лавою в підмогу своїм послам. Понехайте дрібні, місцеві, особисті чи станові непорозумінн, підчинїть свої вузші інтереси загально-народній справі та, грудь при груди, муж при мужу, наче одна могутня стїна народної арьії, **оберніть всї свої сили на оборону загроженої народної будуччини.** на зломане ворожих нам сил тьми і неволї!

В першій мірі нехай наші сили звернуть ся на **здобуте і приспішене виборчої реформи соймової.** Будуччина нашого народа — народа селян і маломіщан — лежить в демократизациї усего полїтичного ладу в нашім краю. Як здобули ми загальне, безпосереднє і тайне, хоч і не цїлком рівне виборче право до парляменту, так мусимо здобути також **загальне, безпосереднє, тайне і рівне право виборче до сойму, рад повітових і громад!**

Русини!

В імя нашого народного визволеня та в імя рівности всїх народностий і кляс перед законом взиваємо Вас до горячої а витревалої борби о справедливе виборче право соймове. Нехай по цїлім краю загомонить клич:

„Жадаємо загального, рівного, тайного і безпосереднього виборчого права до сойму"!

Нехай залунає вічевий дзвін і нехай народ на сотках і тисячах віч і зборів скаже своє грімке слово!

Проч з куриями! Проч з обмеженостию і посередностию виборчого права! Проч з нерівностию виборчого права:

Ставаймо до борби о загальне, рівне, тайне і безпосереднє виборче право до сойму!

Львів 19 марта 1908.

Від Народного Комітету

Головної управи народного (національно-демократичного) сторонництва

Д-р Володимир Охримович,
посол до ради державної, І. містоголова „Народного Комітету".
О. Олександер Стефанович,
совітник і ІІ. містоголова „Народного Комітету".
Д-р Володимир Бачинський, *ред. Льонгин Цегельський,*
секретарі „Народного Комітету".

Галицькі дні в буджетовій комісиї.

Галицька дебата в буджетовій комісиї австрийського парляменту вже скінчена. Анальогії до галицьких дебат, себто до тяжких обжалувань цїлої полїтичної адмінїстрациї краю, не знає нїякий инший коронний край в Австриї: се виключна благодать Галичини. Тай ведуть ся ті дебати рік-річно від цїлих десятиліть більше-менше по одному шабльону: руські посли ставлять перед суд парляменту цїлу систему полїтичних безправств і розбоїв, представник правительства силкуєть ся виправдати галицьку адмінїстрацию та заперечає, що „закиди будуть розслїджені“, відпоручник „кола польского“ іменем цїлої польської репрезентациї розпинаєть ся в оборонї намісника і його орґанів, двигачів польської національної полїтики в нашій країнї.

Сим разом галицька дебата відбила ся від утертого шабльону, її хід подав справдї незвичне видовище, тай полїтичні консеквенциї з неї що найменше цїкаві.

З осудом галицької адмінїстрациї виступив сим разом дуже рїшучо — чого доси не бувало — також і презес кола польского п. Ґломбінський. Правда, п. Ґломбінський, наводячи цїлий реєстр тяжких ґріхів галицької адмінїстрациї, значить, вдаряючи в систему нинїшної, галицької адмінїстрациї, а тим самим в її кермапича, ґр. Потоцького, намагав ся сальвувати польський престіж, дошукуючи ся жерела нинїшного анархїчного стану галицької адмінїстрациї в виховуючім впливі колишньої нїмецької адмінїстрациї з передконституційних часів — одначе сї його виводи не ослаблюють нїчим самого фактичного образу горендальних відносин полїтичної управи в Галичинї, змальованого таки самим презесом „кола“. Згоджуючи ся в повнї з поглядами презеса „кола“ на нинїшну адмінїстрацийну систему в Галичинї, не можемо подїляти його поглядів що до її жерела. Класти теперішню польську адмінїстрацию на одну лаву з колишньою нїмецькою нема нїякої основи, бож порівнує ся дві ріжні категорії, тай порівнане між ними випадає все таки на користь Поляків. Хиба давної нїмецької управи лежала в самій сути абсолютистичного державного режиму, котрого законними і консеквентними репрезентантами були адмінїстрацийні орґани, — нїкчемність-же нинїшної польської, „конституційної“ адмінїстрациї лежить у її крайнім нехтованю обовязуючих, конституційних законів. Додати-б до того ще й обставину, що нїмецькі бюрократи при всїм своїм відчуженю від руського населеня нїколи не зійшли до ряду його отвертих ворогів, як се стоїть дїло з дуже многими теперішними польськими урядниками, що відносять ся крайно ворожо до населеня — а порівнане між чужою, нїмецькою ще й неконституційною адмінїстрацією, а краєвою і „конституційною“ випаде рїшучо на користь першої.

З такою поправкою ми акцептуємо заяву презеса кола польского і підчеркуємо, що се вперве речник кола польского сконстатував крайне скорумповане галицької адмінїстрациї, котра затроює цїле публичне житє країни та унеможливлює всяку полїтичну дїяльність навіть польських сторонництв, о скільки вони хотїли би видерти власть від пануючої в краю кліки.

З виступом п. Ґломбінського в галицькій дебатї виявила ся одна важна обставина, що повинна потягти за собою полїтичні консеквенциї. Маємо на думцї факт, що осуд на Потоцького і його полїтику впав з боку цїлої de facto галицької репрезентациї; зійшли ся згідно на тій точцї посли руські з польськими, національні з социяльно-демократичними. Зістали ся п. Потоцькому хиба тільки одні... москвофіли. Чоловік справдїшного полїтичного такту на місци п. Потоцького, по такім однодушнім осудї цїлого галицького представництва, витягнув би консеквенциї для свого дальшого урядованя; пан Потоцький, той „Ehrenmann“, мабуть не буде вязати ся такими дрібницями. Адже-ж він нетільки в справах полїтичної чести такий неперебирчивий; як се для нього корисне, то він не завагаєть ся і свій особистий гонор пустити в курс; адже справа з пофальшованою податковою фасиєю і з вираним льосом також про щось сьвідчить.

Боронив того „Ehrenmann-а“ в буджетовій комісиї один тільки муж, а то — міністер внутрішних справ, Бінерт, іменем правительства. П. Бінерт — як ми вже вчера зазначили — певно не сподївав ся, що голова кола польского забере по нім слово і його здистансує. Цїлим тенором своєї апольогії галицької адмінїстрациї міністер скомпромітував правительство, від імени котрого він взяв ся промовляти. Бо що-ж можна думати про серіозність такого відпоручника правительства, котрий в супереч ствердженим цїлим рядом галицьких послів фактам адмінїстрацийного безправства, в супереч ноторичним подіям щорічних полїтичних убийств у Галичинї і всупереч згідному твердженю всїх входячих в ґру галицьких партий, взяв ся величати галицьку адмінїстрацию і її шефа?

Або комедия з обіжником Потоцького! Історія видачі того обіжника звісна. Пан Потоцький видав його в спосіб, яким буквально закупив собі з центрального правительства, а тепер представник тогож правительства демонструє той обіжник як сьвідоцтво полїтичної моральности Потоцького. Видовище — справдї достойне Олїмпійських богів! Тільки-ж перебіг сег видовища — на жаль — відбув ся так, як се ми сподївали ся; він показав нам в сотний раз, що всякі наші полїтичні „здобутки“, ґарантовані приреченями міністрів і „обіжниками“ намісників, без корінної зміни цїлої адмінїстрацийної системи і без усуненя її двигачів, ні трохи не поправляють нашого полїтичного положеня, а навпаки дають всяким Бінертам материял для викрутів перед нашими обвиненями. Се для нас наука на будуче з останної галицької дебати.

З росийської України.

(*Допись*).

Не будемо таїти перед сьвітом, що „союз русских людий“ дуже поширив ся по Україні. Особливо виділяєть ся тут правобічна Україна, де Поляки мають вплив і вживають заходів сполячити наш нарід. Там поспіль „русскіе люди“. Причина та, що Українець споконвіку був об'єктом і материялом для денаціоналїзациї, як з боку Москалїв так і з боку Поляків. Але що-денне житє, прирожденний розум, навіть інстинкт доводив йому, що він не єсть ані Поляк, ані Москаль (кацап), а тут з'явились „русскіе“, (своїж перевертні) що не рідко вживають української мови у відносинах з ним, навіть почали видавати книжки на його мові, як от: „Що таке союз руського народу?“. Селянинови нашому живеть ся зле з усїх боків і от „союз“ починає навчати, що все лихо від Жидів та Поляків. Зерно ненависти швидко проростає, бо темний селянин не може добре розібрати ся в усїх справах: Поляк-пан і поміщик, Жид — також пан і купець або крамар, значить то його вороги. Селянин не знає, що єсть польський і жидівський нарід, що також тяжко бідує. Звідси виходить, що Українці проти польських і жидівських змагань, навіть вороги їхні. Усе так ясно сьогодня, ясно було і вчера і так буде вже поки українського народу не просьвітять, поки він не зрозуміє, хто він такий, хто такі Поляки й Жиди і хто „русскіе?“

І от коли Поляки, Жиди й чесні Москалї справдї хочуть волї і для себе і для всїх инших народів, то перше їхне дїло прийти на поміч українському народови, щоб розвити в йому сьвідомість своєї нації і самостійність. Істория так склала ся для нас, що український нарід за останні 200 лїт не тілько пішов на зад в своєму розвою та зовсім здичів і розгубив ся, а головно через те, що вся його інтелїґенция ради лакомства поганого помосковилась та спольшилась. Тепер тільки вона на ново народжуєть ся. Народу вкраїнського 30 мілїонів, а українських інтелїґентів бодай 2—3 тисячі. Я говорю про сьвідому, активну інтелїґенцию, що не сидить на печи, а робить для народа національне дїло. Говорю при тому про Україну росийську.

Прості цифрові рахунки можуть яскраво показати, що при такому стані річей довго ще Україна буде „істінно-русская“ і довго ще буде посилати в державну думу 1/6 частину усїх її послів з союзницькими замірами.

Визвольний рух по селах наших показав, що порожна бочка тільки сильно ґуде, а не потече з неї жива вода. Піднялась Україна за землю, до якої добрі люди доточили й волю, але наші селяне по стільки ще некультурні й темні, що не знають, що єсть воля? Вони змішали волю з сваволею, а уряд сим скористував ся і нацькував їх на Жидів, на Поляків і доси цькує вже на всю взагалї інтелїґенцию, що живе по селах. Земля, як і треба було ждати, вискочила з рук темних селян, але „волю“ вони і зараз мають. Ще нїколи не було на Українї таких безцїльних, безпринципних, безглуздих розбоїв, як тепер повело ся.

Уряд дав „волю“ народови для того, щоб він сам показав тих чесних борців за народ, що не спали в ті часи, коли замаячила надія на красшу будуччину.

Тепер з усїх боків надходять до нас вісти, що по селах нї учителям, нї лїкарям та їхнім помічникам, навіть попам — просто не можно жити. Селяне роблять їм усякі неприємности, усякі збитки, навіть насилля. Колишні „ес-ери і ес-деки“ з селян поробились добровільними шпигами і институциї громадські й урядові засипані доносами на тих нещасних робітників, що працюють для добра народнього.

Оттаке робить ся у нас на Українї, а думаю, що більше-менше таке й скрізь, бо направляюча рука — одна і та сама. Вона поклала своєю метою показати всїй інтелїґенциї, що тільки „твердая самодержавная власть“ може вдержати „звіря“ в клїтці і свого досягла, бо і страхополохів усїх приголомшила і росплодила страшенне ренеґатство.

Не можно нїкому на се заплющувати очий. Хто думає не тільки про сьогодняшний день, а й про те, що народ і по його смерти буде жити, то й повинен розвивати в народї не дикі інстинкти, а сьвідомість. Особливу увагу всїм, що живуть в Українї, треба звернути на її народ зараз, поки є змога. Треба забути старі, безглузді фрази „про вузький націоналїзм Українців“, що так лякає ще й доси дурні голови і порожні серця. Кождий нарід може розвивати ся тільки на свойому національному ґрунтї. Україна не може бути виїмком з сего всесьвітнього закону. Настали часи, коли наш народ має свою пресу, свою літературу, має кілька чудово написаних історій — усе те треба широко росповсюднити в народї.

Уся інтелїґенция — Поляки, Жиди, Москалї, — що живе в Українї мусить взяти ся за се дїло. Поки Україна не зробить ся сьвідома, поти не будуть мати волї і повних правнї один з сих народів.

Україна сих прав їм не дасть, бо на якім місци полїтичних терезів лежати-ме її сила, така доля буде для всеї Россиї. Хто сему не вірить, нехай возьме карту росийської імпериї і порахує народи сьвідомі та культурні, що в більшости своєї маси стоять за автономію і федерацию і несьвідомі та некультурні, у яких більшість тягнеть ся до самодержавія, зачисляючи до останних Україну.

М. Міщанин.

Заграничний огляд.

Продовженє мандатів органів македонських реформ.

Порта вислала до сенїора дипломатичного тїла ноту, в якій згоджуєть ся на продовженє повновластий органів реформ до дня 29-ого червня 1914 року. В ноті висказуєть ся надїю, що держави оцінять як слїд отсей новий акт згідливости турецького правлїня як доказ, що воно має тверду волю довести важне дїло реформи в трех провінциях своєї держави до бажаного успіху. „Fremdenblatt“, пишучи про продовженє повновластий органів реформ македонських, заявляє: Султанове їраде є без сумнїву великим кроком наперед, який повинен стрінути ся з признанем у всїх, без огляду на те, як хто задивляєть ся на справу реформ. Повновласти є правною і фактичною основою реформ. Отсю основу, дякуючи султанови, вже забезпечено. Органи реформ перевели вже деякі уліпшеня; лишенє Македонії сих уліпшень булоб для неї нещастєм. Без нового потвердженя повновластий булиб вони в суспензиї. В згідній та спільній дїяльности держав заключуєть ся сила, що побідила вкінци опір Турциї.

Проти продовженя повновластий органів реформ Турция через довший час опирала ся і се як раз було причиною, що австро-угорська дипльоматия була ослабила свій натиск на Порту в справі переведеня судових реформ в Македонії. По продовженю повновластий візьметь ся міністерство справ заграничних нашої держави до енергічнїйшого настоювати на переведенє реформ судових, щоб через те виказати безосновність донесень преси российської, що Австро-Угоршина за ціну новобазарської зелїзниці перестане попирати в Турциї справу судових реформ в Македонії.

При сій нагоді треба згадати, що в македонських реформах готова зайти поважна новина. Отсе англійський кабінет подав проект, щоб в Македонії установити окремого ґубернатора ґенерального. Розумієть ся, що Турция на таке розширенє акциї реформ в Македонії не так легко згодить ся. Поки-що потїшуєть ся турецьке правительство надїєю, що нїм йому прийдеть ся занята децидуюче становище до нового проекту, то його вже погребає незгода самих европейських держав в сій справі. Надія ся — ще лишена великої правдоподібности.

Відбудованє росийської фльоти.

В думській комісиї краєвої оборони завелась горяча дебата над ухваленєм засобів на будову фльоти. Проти сего домаганя правительства виступила сильна опозиция, яка не згоджуєть ся на сю відбудову, поки не буде переведена реорґанізация мінїстерства маринарки.

Щоб перефорсувати домаганє правительства, явив ся на засїданю комісиї не лиш мінїстер маринарки але також премієр Столипін. У своїй промові полємізував президент мінїстрів з поглядом опозициї комісиї, неначеб Росия не потребувала лїнієвої фльоти, тому що вона не є морською державою. Без фльоти мусїлаб Росия уступити з своїх берегів. Він полємізував також з другим поглядом опозициї, неначеб з сотворенєм фльоти треба було ждати аж до того часу, коли зреформуєть ся уряд маринарки. Відроченє проекту фльоти хочби лише на один рік спаралїжувало би цїлу народну дїяльність в области будованя кораблїв, а се знївечило би не лиш фльоту теперішну але також і фльоту будуччности. О скільки ходить о плян будови фльоти, то правительство під зглядом фінансовим буде дїлити праці думи, за теж справи стратеґічних плянів є прерогативою царя. Квестия будови кораблїв належить до мінїстерства маринарки, на якім тяжить клеймо лихої минувшини, бо звуть його мінїстерством Цусїми. Серед таких обставин буде сотворенє фльоти все неможливе. Мінїстер чує, що він боронить справи клієнта, засудженого вже з гори, але промовляє, бо се зробити каже йому сумлїнє. Він знає, що судиї не є ворогами фльоти і співчувають прапорови сьв. Андрея, зниженому до половини. Коли комісия не ухвалить ґрошей на фльоту, то пошкодять через те міжнародному становищи Росиї. Мінїстер не бажає викликати конфлїкту правительства з комісиєю, але звертає увагу на сумні наслїдки евентуального відкиненя фльотових домаганъ. Народи навішені допустами долї доказують свою животність тільки тоді, як енергічно й охотно забирають ся до свого відродженя. Застій є незвичайно небезпечний через склонність Росиян до проволїканя. Мінїстер закінчив свої виводи словами Петра Великого: Утраченого часу не можна відробити так само як смерти!

Помимо сих виводів комісия Думи відкинула 19 голосами проти 14-ох кредит, якого вимагало правительство на будову панцирників, мотивуючи свою ухвалу тим, що будова не є вказана, поки не зреформовано управи маринарки. Хоч через сю ухвалу преюдиковано вже й становище повної палати до справи фльотових кредитів неприхильно для правительства, то воно ухилить ся перед рішенєм Думи, так що з сего не вийде конфлїкт правительства з Думою. Через таке уложеня справи хоче през. мін. Столипін зазначити конституційність свого кабінету й теперішнього росийського режиму.

НОВИНКИ.

— **Намісник Потоцький і староста Річчі при роботї.** Із Старого Самбора пишуть нам: В марті 1906 р. переведено цїлком легально в присутности надкомісаря тутешнього старостваКрасуцького вибори половини радних до тутешної громадської ради. Руське міщанство при тих виборах ішло солїдарно і вибрало в третїм колї шістьох радних Русинів; так само заступників. Се вкололо страшенно старосту Річчія, котрий думає, що Русинам не вільно навіть жити на сьвітї. Отже його заходами внесено протест против переведеня виборів, оскаржено кількох Русинів і Жидів, що не йшли за старостинською кліков, перед судом за виборчі надужитя та взято ся рїжними способами тероризувати й переслїдувати безневинних людий тілько задля виконаня виборчого права. З боку Русинів вношено в справі незатверджених виборів в Старім Самборі кілька інтерпеляций в соймі і парляментї, однак з усїх тих інтерпеляций съміявся наш кацик в кулак, а пан Потоцький, знаний з майстерно переведених виборів до сойму, в люттім с. р. затвердив вибори переведені в Старім Самборі в I. і II. колї, де повиходили Жиди і Поляки, а натомість уневажнив переведені вибори в III. колї, де вийшли Русини, бо Русинів Потоцький хоче відсунути від всякої репрезентациї. Справдї гарний і безсторонний ц. к. намісник! До того і се мусимо згадати, що хотяй рішенє намісництва прийшло до Річчія уже давно, то старостваже на слушну хвилю, здаєть ся, аж на-

---

Д-р В. Щурат.

Українські жерела до істориї філософії.

(*Дальше*).

Про Ігоря кажеть ся, що він: истягну умъ крѣпостию своею и поостри сердца своего мужествомь, наплънивъ ся ратнаго духа наведе своя храбрыя полкы на землю половецькую за землю руськую. Найважнїйше тут: зрозуміти, що значить: истягну умъ крѣпостию своею и поостри сердца своего мужествомь... Поясненє Никифорової психологічної термінології вже могло-б і на ті вислови кинути сьвітло. Ум, як звісно вже, поважнїйший від двох инших психічних сил. Умови (словесному) мають підчиняти св яросне і желанне, коли їх акти мають бути чеснотами, а не пороками. Так вчив Златоустий згідно з новоплатонїками, так Хальцидій і Немезий, так і західні філософи, приміром і Альберт Великий, котрий також, зі становища етики, радби все в умі бачити пана, а в ярости і желаню рабів його (Dr. Arthur Schneider: Die Psychologie Alberts des Grossen, I. Münster, 1903, ст. 257). Однак ум не все удержуєть ся на становищи пана. Нераз раби бунтують ся против него і тодї він улягає їм, як вчить Немезий (Domański: op. cit. ст. 126), або Альберт Великий (Schneider: loc. cit.), або Аделард Батенський (Dr. Hans Willner: Des Adelard von Bath Traktat De eodem et diverso, Münster, 1903, ст. 87). Такі в нашій поемі. Ум (словесне, logikon, rationabile) — той казав би Ігореви не пориватися на непосильне дїло, на війну з Половцями. Але кріпость (яросне, thymikón, irascibile), яка — по словам Златоустого — въ коегождо чреслѣхъ живетъ, в парі з мужеством серця (желанним, epithymikón, concupiscibile) або змыслию доброю, що въ сердечную ушію пребываетъ, як виражаєть ся знову-ж Златоустий, — ті два союзники противлять ся голосови ума. Ум улягає тим союзникам. І в результаті — Ігор стягнув ум кріпостию своєю і поострив його мужеством серця свого, зовсім так, як стягаєть ся поводами коня. Мало-ж би се значити, що Ігор опорочив ся, поступив доганно? В тім случаю — нї! По новоплатонській науці яросне (кріпость) — се та психічна сила, яка передовсім реагує на всяку кривду і насильство, побуджує до мести. Немезий, за Плотіном, прямо ідентіфікує ту силу (thymós) з жаждою мести, що повстає тодї, коли нам заподіяно кривду (Domański op. cit. ст. 127). Так само вчать пізнїйше і Альберт Великий (Schneider, op. cit. ст. 258—259) і Аделард Батенський (Willner op. cit. 80—81) і ин. Стоячи на ґрунтї тої самої науки, навіть Златоустий допускає і оправдує в людських починах мотив ярости (кріпости) з усуненєм на заднїй плян мотиву ума — розумієть ся в межах християнської етики. В згаданій „золотій книзї“ він пише: „Від перших лїт призвичаюймо хлопця до терпеливости на той случай, коли-б йому самому дїяла ся кривда, але в чім його кріпко виступати, коли кому иншому дїєть ся кривда, вчім його відповідно постояти за погнобленим“. (Haidacher: op. cit. ст. 62). А в одній зі своїх гомілїй тойже Златоустий каже: „Отже коли буде слушний час для ярости? Тодї, коли не за себе мстимо ся, але ближнїх з бездорожа завертаємо або від грішного житя відвертаємо. А коли ярость буде не на місци? Тодї, коли дїлаємо для егоїстичної мести“. Ігор знехтував голос ума, пійшов за яростю і мужеством серця. А передовсім за яростю, за кріпостю. Чи те було на місци? Так! Він не дїлав для егоїстичних цїлий, для егоїстичної мести. Він — наплънивъ ся ратнаго духа, наведе своя храбрыя полкы на землю половецькую за землю руськую — за вітчину!

В сьвітлї представленого відношеня ярости і желаня до ума ясні вийдуть і такі вислови в поемі, як: съпала князю ум похоти и жалость ему знамение заступи. Знамение, т. є. затьміне сонця могло бути лиш пересторогою для ума. Та межи знаменєм, а умом станула похоть і жалость (жажда). Ігор мов не бачив знамения. До його ума воно промовити не могло.

Ще меше поясненє буде тепер вимагати вислів, що київському князеви Сьвятославови на вість про Ігореве нещастє — туга ум полониля, як виразили ся його бояри. Туга — то афект, як і радість. А по науці Платона чи Хальцидия, чи пізнїйшого Аделарда Батенського ум надміром афектів помрачуєть ся, тратить своє панованє, йде в полон (Willner: op. cit. ст. 87).

Коли-ж поет до князїв Романа і Мстислава каже: храбрая мысль носить ваю умъ на дѣло, то стане се ясне, скоро пригадаєть ся, що — по термінології Златоустого — добрая мысль відповідає мужеству серця, бо й вона въ сердечную ушію пребиваетъ. Та добрая чи храбрая мысль бере в князїв перевагу над умом їх, вона силоміць несе його на дїло, на яке сам він не пійшов би.

З новоплатонською філософією тїсно вяжеть ся й сон кн. Сьвятослава. Не є то ґенетичний звязок. Сни грали важну ролю в людськім житю значно раньше, нїж цїла грецька філософія. Але в середних віках передовсім новоплатонській філософії завдячують всни ту популярність, яка дала їм місце в многих літературних, а головно поетичних творах, на Сході і на Заході.

Пітаґорейці і стоїки, вважаючи сон за єдино правдиве пророцтво, годили ся в тім з Жидами. Жидам теж приписував Хальцідий подїл снів на ріжні роди: Consentit huic Platonico dogmati Hebraica philosophia. Appellant quippe illi varie: ut somnium et item visum, tum admonitionem, etiam spectaculum nihilque minus revelationem“. Від кого саме подїл снів вийшов, годі сказати. Передали його вже Макробій та Артемідор, а — по Артемідору — раньше Артемон з Мілета і Феб з Антиохиї. З того подїлу до сну кн. Сьвятослава найкраще підходить revelatio (показане дійсности в образах).

Хальцидій вчить про сон подібно як Плотін про екстазу: Sunt qui nostrum intellectum pervolitare convexa putent, miscereque se divinae menti, quam Graeci nun vocant“... У снї, шибаючи по небу, наш ум сполучуєть ся з божественним умом — відси й пророча сила в нього, відси ясновидючість (Switalski: op. cit. ст. 45, 50).

Згідно з Хальцидием вчить і Немезий. Людська душа, хоч і сполучена з тїлом, все остає незмішана (asynchytos). Коли захоче, віддїлюєть ся від тїла, приміром, в екстазї, але найчастїйше у снї. Житя в тїлї остаєть ся тодї ледви тілько, кілько для удержаня його є конечно потрібно, підчас коли душа, без перешкоди зі сторони тїла, лине сьвітами, стикаєть ся з надзмисловим, божественним єством і бачить, чого не могла бачити з тїла. Як в Хальцидиєвій науці, слїдно і тут сильні впливи Плотіна тай Порфірия (Domański: op. cit. ст. 62—63, 68).

Як популярна мусїла бути наука про сни в середних віках, можна догадувати ся з того, що не було майже підручника психології, який би не занимав ся нею. Посьвячувано їй навіть спеціяльні трактати. Один з інтереснїйших є трактат арабського філософа з IX в. Якова Ал-Кінді, який стараєть ся дати відповіди на ряд питань дотичних сну, основуючи ся в головнім на науцї Синезия (Dr. Albino Nagy: Die Philosophischen Abhandlungen des Jaqub ben Ishaq Al-Kindi, Münster, 1897, ст. 18—23). Було-б інтересно прослїдити, якою дорогою філософська наука про стиканє душі з божественним умом в екстазї або снї зійшла на повірку, по якій, приміром, душа відьми виходить з тїла, щоб зійти ся з чортами, або пійти за „манною“, як говорять Гуцули. (В. Шухевич: Гуцульщина, V, ст. 204).

(Дальше буде.)

Людвик Макольондра 831 *поручає свою*

напротив нової брами Личаківського цвинтаря

Робітню і склад памятників нагробних з пісківця, мармору, ґраніту і статуї по приступних цінах.

стануть роботи в поли; тоді сподіється потайно заскочити Русинів так, що викине їх цілковито з громадської ради, полишаючи хиба одного або двох яких манекінів. Такий то гаразд під славними польськими „ржондами!“

— **Розбишацтво в Рудках.** Подібно як по виборах в мин. році до парляменту, нападають руденські батярі спокійних селян і тепер по виборах до сойму. Так було на торзі в Рудках 10. с. м., так 17. с. м., де то побили, покровавили селян з Гошан, Вистович і ин. Покликана поліція і жандармерия не хотіла арештувати вказуваних розбійників. Очевидно було, що жандармерия і поліция хотіли покрити се розбійництво, бо нібито питали: „хто то? хто то?“ а самі дивили ся куди інде, а не там, де їм люди вказували. А колиж побиті вказували пальцем на збуїв, то жандарми толкували: „може то не той, може ти помилив ся“, аж злодюга утік. Може би наш посол о. Онишкевич постарав ся, щоби жандарми мали наказ боронити невинних людей а арештували розбійників? — *Селянин.*

— **Урльопованє вояків на час жнив.** „Вістник військових розпоряджень“, оповіщує, що цісар зарядив, щоб усі територіяльні команди в 1908 р. до програми літних вправ ввели на пробу меншебільше 3-тижневий спочинок і щоби в тім часі давано відпустки воякам, аби уможливити їм роботу коло жнив.

— **Польська гаката в суді.** Пишуть нам: Дня 13. вересня 1907. р. упокоїв ся бл. п. Теодор Лепкий, рідний брат о. Дан. Лепкого, пароха Старого Самбора, господар в Л тині дрогобицького повіта. Покійник не полишив по собі жадного потомка, тому найблизшими спадкоємцями по нім лишили ся його два брати. Повітовий суд в Мединичах поручив повітовому судови в Старім Самборі перевести переслуханє о. Лепкого на місци, чи він заявляєть ся до спадщини. Позаяк повітовий суд в Старім Самборі вислав до о. Лепкого візванє по польськи, він візваня того не приняв, лише зажадав візваня в мові руській. Всеж таки суд в Мединичах признав на основі реляциї суду в Старім Самборі, будьто би о. Лепкому візванє доручено. О. Лепкий не ставив ся умисно до переслуханя і суд видав рішенє, яким віддалив його від спадку. Правда, гарний образ галицької справедливости! Треба при тім зазначити, що повітовий суд в Старім Самборі переписуєть ся в ріжних справах з руським повітовим Товариством кредитовим в Старім Самборі лише по польськи, в табулї переводить вписи лише по польськи, хотяй подання і скрипти зложені в мові руській, легалїзує руські підписи по польськи, а коли такі візваня або переписку відкидаєть ся, суд в Старім Самборі, пересилає свої героїчні візваня возьним, який полишає їх в товаристві на столї. Може би п. президент Тхоржнїцький бодай поучив тутешних гакатистів в суді про їх обовязок супроти руських сторін.

— **Підмоги з приводу елєментарних нещасть.** З кредиту, ухваленого соймом у висотї 500.000 К, признав краєвий видїл в 1907 р. підмоги, головно погорільцям, в загальній сумі 20.940 кор., призначивши рівночасно суму 25.000 кор. до розпорядимости патронату краєвого видїлу для щадничих і кредитових товариств на підмоги для населеня, разом 45.940 кор. Тепер признав краєвий видїл повітовим видїлам (в тисячах корон): в Сяноцї 13, Добромиль 10, Городку 10, Коломиї 10, Надвірні 10, Новім Санчі 10, Самборі 10, Тернополї 10, Жовкві 10, Борщеві 8, Бродах 8, Чорткові 8, Горлицях 8, Грибові 8, Городенцї 8, Гусятинї 8, Яворові 8, Ліманові 8, Мостисках 8, Камінцї Струмиловій 8, Мисленицях 8, Новім Торзі 8, Підгайцях 8, Рашеві 8, Сяноцї 8, Скалатї 8, Старім Самборі 8, Товмачи 8, Турцї 9, Теребовлї 8, Богородчанах 5, Яслї 5, Коросні 5, Лїську 5, Ропчицях 5, Рудках 5, Стрию 5, Величцї 5, Золочеві 5, Жидачеві 5, Бібрцї 4, Бережанах 4, Кракові 4, Перемишлянах 4, Рогатинї 4, Березові 2, господарському товариству у Львові 6 на закупно паші і відпродажу по зниженій цїнї селянам та для розмноженя худоби. Взагалї признано в сім році підмог в сумі 339.860 корон, а з торічними підмогами розпорядив краєвий видїл доси сумою 385.800 кор. Ті підмоги признано повітам на основі звітів, предложених краєвому видїлови повітовими видїлами і на основі інформаций про економічне положенє населеня. Спосіб ужитя ухваленої суми полишив краєвий видїл рішеню повітових видїлів, однак з застереженєм, щоби фонди на підмоги були ужиті згідно з постановою сойму, отже щоб служили або на беззворотні позички при купнї збіжа та паші, або на публичні роботи, які доставляли-б заробок населеню, навіщеному елєментарними нещастями. З приводу недавного виливу Сяну під Сяноком краєвий видїл заявив ся за льокальною регуляциєю сеї ріки з обваловањем на просторі від сяніцької фабрики до стіп гори в Сяноцї, призначивши крім того із запомогового фонду кредит у висотї 30.000 кор., з котрого навіщені розливами вод власителї домів будуть могли дістати за гіпотечним обезпеченєм безпроцентові позички із сплатою в осьми роках. Після обчислень шкоди в домах, спричинені повінью, виносять 352.000 кор,

— **До Бразилії.** З Кракова доносять, що вчера прибув там зі Львова надзвичайний поїзд, який привіз із східної Галичини поверх 600 робітників, котрих перебуваючий в Галичинї бразилїйський організатор гр. Ле-Гон замовив до будови зелїзниць в Парані. В Кракові всїло до того поїзду 25 нових робітників, а в Тшебінї около 400 селян та робітників з Конгресівки, так що до Бразилії їде около 1.200 осіб. Всї вони дня 19. с. м. відплинуть з Трієсту на кораблї „Sophie Hohenberg“ до паранського порту в товаристві багатьох родин емігрантів з Конгресівки, котрі удають ся на кошт *бразилїйського правительства до Парани* в характері кольоністів. Товариство будови зелїзниць обіцює робітникам безплатний переїзд і удержанє в часї їзди на кораблї, а за робочий день буде платити по 5 корон. Ремісники дістануть подвійну нагороду. О скілько се буде правда, переконають ся емігранти на місци.

— **В справі відорваня Холмщини.** Як звісно, проєкт відорваня Холмщини, заселеної українським народом, від т. зв. *польського королївства* і утвореня з неї окремої адмінїстрацийної териториї дуже неподобав ся росийським Полякам і тому вони докладають всяких дипльоматичних заходів, щоб до сего недопустити, бачучи, як значні успіхи поробила латинїзация в тій країнї завдяки адмінїстрацийній звязи з польською териториєю. В росийських кругах виринули вже навіть побоюваня, що правительство стануло в дорозї до переведеня свого наміру, начеб йдучи на руку польонїзаторській акциї в Холмщинї. Супроти сего півурядова „Россія“ заявляє, що всякі докори під адресою росийського правительства з причини зволїканя з полагодженєм тої справи безпідставні, а деяке опізненє наступило через те, що треба найперше перевести приготовні роботи, конечні в такій важній справі. Як впевнює „Россія“, дїло стоїть тепер ось-як: Мимо ухвал специяльної анкети, яка в 1906 р. радила в холмській справі, рада міністрів порішила, що Холмщини не можна придїляти безпосередно до гродненської губернії, але треба передовсїм утворити нову губернію холмську. Ся постанова одержала найвисшу санкцию дня 31. сїчня 1907 р. Сейчас і розпочались роботи около виладженя проєкту, який в серпни м. р. предложено до розгляду поодиноких міністерств і ріжних властий. У вересни стали надходити відповіди, а в грудни можна вже було зреасумовати всї пороблені замітки, так що виладженє проєкту вийшло в остаточну стадию. Тепер проєкт уже зовсїм готовий і в найблизшім часї буде внесений до ради міністрів. По всякій імовірности вже з кінцем марця або в початках цьвітня проєкт буде відданий під розгляд державної думи.

— **Судьба росийського „героя“.** З Петербурга доносять, що цар підписав предложену йому міністром війни петицию воєнного трибуналу і перемінив кару смерти, видану на генерала Штесля за капітуляцию Порт-Артура, на 10-літну вязницю в кріпости з видаленєм зі служби та утратою ранги. Так скінчив ославлений росийський „герой“, що в першій половинї росийско-японської війни обріхував весь сьвіт ложними донесеньями про свої „побіди“ і навіть дістав за те від німецького цісаря шаблю і специяльний ордер в признаню „хоробрости“. Як же тепер той цісар мусить жалувати свого поспіху...

— **Дрібні вісти.** Властитель більшої посілости на Буковинї, д-р Герман Фішер, жертвував з нагоди цісарського ювилею 500.000 корон на основанє шпиталю для дїтий в Чернівцях. — Аптику під „золотою зьвіздою“ у Львові купив від теперішного її властителя, д-ра Генрика Міколяша, властитель аптики в Тернополи Мариян Крижановський за 700.000 корон. Аптика Миколяшів є найбільшою аптикою в Австриї, а її чистий дохід річний обчисляють на 120 000 до 160.000 корон. — Міністер просьвіти д-р Мархет затвердив ухвалу колегії професорів, яка допускає професора IV. гімназиї у Львові, д ра Соломона Вільгельма Фрідберґа яко приватного доцента гесьогії в львівській політехніці.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Василия м. (лат. Евфелії, (лат. Теод.). Позавтра, в суботу: Теопістакта (лат. Бенедикта).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, вівторок, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Бережанах:**

В суботу дня 21 с. м. „Барон циганів“ оперетка в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 22 с. м. „Серед бурі“ драма з давних часів в 5 дїях Б. Грінченка.

Ві второк дня 24 с. м. новість: „Мари“ голосна драма в 3 дїях Г. Ібзена (перший раз).

В середу 25 с. м. „Cavaleria rusticana“ опера Масканього.

☐ **З Коломиї.** Загальні збори філії тов. „Сїльський Господар“ відбудуть ся в середу, дня 25. с. м. в сали „Народного Дому“. На дневнім порядку між иншим реферати: В. Витвицького про господарку, Й. Смеречинського про практику з зеленими погноями, Л. Кузьми про пожиток штучних навозів і П. Мостовича про хлїборобські товариства. Початок о год. 10. рано.

☐ **В Самборі** відбуде ся в неділю дня 22. с. м. довірочна нарада академічної молодїжи з міста і округа. Скликуючий комітет подасть зібраним затверджений вже статут „Самбірської Академічної Громади“ до принятя. Близші інформациї що до місця і години подасть тов. Лев Сїлецький студ. філ. при ул. Зеленій ч. 136.

☐ **В Кулачківцях** коломийського повіта відбуде ся в неділю, дня 22. с. м. відкритє читальні „Просьвіти“ на місце упавшої читальні Качковського, від котрої нечисленні сторонники москвофільства відвернули ся з обмерзїнєм. Початок о год. 2 по полудни.

☐ **Тим, що їдуть до Америки,** звертаємо увагу, що найлїпші інформациї що до їзди кораблем дасть їм наш руський сьвященик в Бремі. Адреса: Alexander Pawlak, Bremen, Philosophenweg 24.

Померли:

Михайло Свистун, сьвященик ювилят, радник митрополичої консисторії, емерит. парох в Ператинї радехівського деканату, помер дня 16 с. м. в 84 р. житя і 55 сьвященства. В. й. п.!

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 19 марта 1908.

Здоровлє цїсаря.

Відень. (Ткб). Стан здоровля цїсаря нині рано по добре проведеній ночи є вдоволяючий. Незначне піднесенє температури тїла, яке було передвчера вечером, як обяв катару, нині цїлковито уступило. Апетит вчера був дуже добрий. Цїсар встав нині о звичайній годині і полагоджував бїжучі справи.

Скликанє парляменту.

Відень. (Тел. прив.). Після дотеперішних диспозиций збереть ся парлямент на перше засїданє дня 2. цьвітня с. р.

Український університет у Львові.

Відень. (Тел. прив.) Між представниками менших народів в парляментї доконуєть ся зближенє. Вчера відбула ся під проводом сов. двору д-ра Ільося спільна нарада, в якій взяли удїл посли українські, словінські, хорватські й італійські. Обговорювано головно становище послів до буджету мівістерства просьвіти,

На спільних нарадах порішено поставити в буджетовій дебатї пять резолюций в університетській квестиї. Резолюция, що відносить ся до університету у Львові, вимагає утраквізациї його а по пяти роках креованя окремого українського університету у Львові.

Прасова реформа.

Відень. (Ткб.) Прасова комісия полагодила вчера §§. 15—24 прасового закона. На внесенє референта, проф. Скедля ухилено деякі обмеженя кольпортажі, заключені в 17 і 18-ім параграфі. При 21 § ухвалено, що при усуваню політичними властями безпеченства плякатів має бути примінена така сама практика, як при провізоричній конфіскатї періодичних часописий. На тім наради перервано. Слїдуюче засїданє в пятницю.

Справа проф. Вармунда.

Відень. (Тел. прив.) Предсїдатель „комітету девяти“ німецьких партий, пос. д-р Сильвестер заявив вчера, що через виступ папського нунция, який зажадав від бар. Еренталя усуненя проф. Вармунда з катедри тому — мовляв — що він єретик, єдиним можливим розвязанєм справи може бути відкликанє нунция, бо він вмішав ся неправно до внутрішних справ австрийської держави.

Соймова реформа на Угорщинї.

Будапешт. (ТКБ.) Міністер справ внутрішних Андрасі виводить в „Magyar Hirlap“, що останна промова президента міністрів зустріла ся з лихим зрозумінєм. Соймова виборча реформа буде предложена ще сеї весни, а може навіть і борше, бо приготовляючі працї поступили вже доволї значно. На опізненє внесеня виборчої реформи може вплинути тільки обструкция послів, бо годї реформу предкладати соймови, неспосібному до працї.

Події в Росиї.

Петербург. (Ткб.) Оголошено слїдуючий розказ царя до армії і фльоти:

„Геройська оборона Порт-Артура, у якій залозачудувала цїлий сьвіт своєю хоробростию, вістала прірваною через піддане кріпости. Найвисший трибунал воєнний, який покарав винуватих піддання кріпости, рівночасно привернув вповнї позад правду о незабутних дїлах геройської залоги. Хоробрі оборонцї Порт-Артура! Своїми геройськими дїлами, своєю хоробростию, посуненою до самовідреченя і вірностию зложеній присязї, яку довели ви при оборонї нашої кріпости на далекім сходї, здобули ви безсмертну славу і додали нову карту до річників геройських дїл росийських борців. Вдячна Росия є гордою з вас і нїколи не забуде о ваших дїлах, так, як ви не забули про ваші обовязки супроти неї. — *Миколай.*

Петербург. (Пр. тел.) На підставі закона о надзвичайній охранї завішено видавництво час. „Столичная Почта“.

Команда американської ескадри.

Новий Иорк. (Тел. прив.). Департамент маринарки оповіщує, що контрадмірала Томаса іменовано наслїдником адм. Еванса, який зложив свій уряд з огляду на некорисний стан свого здоровля. Томас обійме команду фльоти, як тільки зона причалить до пристани С. Франціско.

Мартова річниця.

Берлїн. (Ткб.) Річницю 18 марта сьвяткувало вчера 12.000 осіб, які зібрали ся на цинтари, щоб пошанувати память погибших перед 60-ти літ. Не прийшло до нїякого інцідентy. — Вчера попол. уладили социяльсти кілька віч, в яких взяло удїл около 20.000 народу. Бесїдники домагали ся заведеня загального голосованя до прусского сойму. Полїция мала привід інтервенциї лише в однім случаю.

Париж. (Ткб.) В півурядовій дорозї доносять, що през. республ. Фалїєра в часї його подорожі до Англії будуть супроводжати 4 кружляки.

Париж. (Ткб.) Републиканська група палати послів для виборчої реформи ухвалила, що в кождім департаментї по відчисленю заграничних піддання з кождих 80.000 мешканців має припасти один мандат до палати послів. Дроби сеї суми понад 40.000 мешканців мають право до ще одного мандату. Через те зменшилось би число послів з 575 на 478. Група поставить в тій справі запитане до правительства, яке найме воно супротив того весеня становище.

Христіянія. (Ткб.) Король затвердив склад нового кабінету.

Барцельона. (Ткб.) Посадник міста, який подав ся до димісиї, обняв назад урядованє.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного“ у Львові зложили (в коронах) Емиль Волянський в Станиславові 10, Дмитро Правець в Дубенськy 10, Михайло Яцеьо в Перемишли 10, д-р Роман Чайковський в Перемишли 10, Осип Кузьма в Коломиї 10, Атанас Скобельський в Золочеві 20, читальня „Просьвіти“ в Острові зі складки на загальних зборах 4, о. Стефан Крижановський в Либохорі 10, філія товариства педагогічного в Буську 2, Володимир Мриглодський у Львові 2, Ромуальд Перфецький у Львові 5, о. Савин Яцковський в Умільні 10, о. Іван Порайко в Станиславові 10, Северин Лешій у Львові 5, д-р Теодор Ваньо в Миколїм 10, Олекса Сисак в Сокали 25, Августин Мусаковський в Галичи 5, Антін Чубатий в Кашкові 15, Олександер Чорненько в Войнилові 2, Іван Серафин в Белзї 4, о. Іван Лушпинський в Бобулинцях 1, Іван Буцяк в Підволочиських Громада Глудно 2·70, Михайло Василишин в Сяноцї бенък. 46, Андрій Гаєк у Львові 2, Михайло Корецький в Рожвітові 2, о. Юліян Зубрицький в Яхторові 20, Тома Головацький в Шешорах Роман Шипайло в Коломиї 5, Николай Ромаха в Лесниках 1, Андрій Дорош в Бориславі 2, Онуфрій Вівтонович в Перевізци 1, Омелян Левицький в Іванівці 2·40, коляда від молодежи в Іванівцях Братства церковного, Громада Дмитрів 3, Никола Корецький в Дїдиловичах 4, Захарий Садовський в Целїєві 20, о. Лука Салук в Белзї 2, Йосиф Гуркавський в Самборі 10, Володимир Бирчак в Самборі 2, Громада Піддубцї 20, д-р Михайло Стецько в Ярославі 10, *Братство церковне в Загірю* Читальня „Просьвіти“ в Попелях 5, Іван Однорог в Живачеві 5, Омелян Домбровеський в Купчицях 2, з того від Романа Оріховського 1, Василя Кошут у Львові 1, Володимир Куницький в Чорнім Потоцї 1·20, Евгена Сенатович в Космачи 10, Онінчак у Львові 10, Олїмпія Левицька в Желдци 5, Софія Тимкевич в Желдци 5, Евгенія Крицька в Стрию 6, Сабіна Петрицька в Колокольні 1, Володимира Медведя капрала 80 пп. 1·25, о. Петро Яцишин від Братства церковного в Рипяни 5 і від Братства церковного в Явсрівци К. З., Ілько Ясінчук в Білобожници 4, Франц Смеречинський в Сулковичах 10, Григорий Діденько в Борисла 10, о. Іван Кипріян в Немирові 10, о. д-р Василь Левицький в Сокали 10, о. Дм. Курдидик в Цганах 5, церков в Закомарю 2, Максим Клїчук за читальню в Залїщиках старих 5, о. Емануїл Лисинецький в Космачи 3·50, о Лев Набак в Нагірцях 10, Осип Мартинюк в Тернополи 1, о. Алексевич в Ніврі 4, о. Семен Шпіцер в Лежанівці 3, Тадей Лучаковський у Відни 12 від: Шведзїньского 2, Менцїнського 2, Дністрянського 2, Романчука 2, Вітошинського 2, Лїськевича 2, читальня „Просьвіти“ в Копивках, 7, Александер Мацедонський в Кривици, Читальня „Просьвіти“ в Конопківцї 4·20, Кирило Гаморак і Братство церковне в Стецевій 8, читальня „Просьвіти“ в Острові 6, з того: від Івана Михалюка, Михайла Маркевича, Михайла Михалюка Онуфрія Миколи Кравчука по 1, Михайла Михайлюка Василя 0·80, і від Луця Саламахи 0·20, Теодор Коцко за зверхність громадську в Модричи 16, Андрій Курилас в Стрию 4, Василь Якубів в Бродах 2, Іван Славків в Лїску 6, о. Михайло Бровко в Крехівцях 5·50, Микола Загульський в Розважи від себе 1, Брацтва церковного в Розважу 10, і від Брацтва церковного в Підлисю 10, д-р Данило Кулик в Кутах 5, Теофіля Гриневецька в Мельничи 5, о. Антін Рудницький в Дрогобичи 20, Уряд парохіяльний в Долині 5·98, а то: від Василя Худицького, Стефана Федацева, Николи Шпака, Анни Атаманюк, Дмитра Бортника, Василя Гриньва, Катерини Максимчук, Михайла Федорцева, Ксеньки Гринів, Полюньки Осадюк, Варвари Лаврова по 20 с., Николи Коропецького, Івана Ганяка, Ілька Роговика, Пилипа Олексюка, Матія Максимчука, Михайла Пилецького, Федя Роговика, Василя Худицького, Івана Предчука, Насті Павлюк, Марії Посацької, Анни Палюк, Марії Бортник, Софії Чемної, Софії Посацької по 10 с., Михайла Крехівського, Михайла Худицького, Андрія Посацького, *Василя Якібяка, Меланії* Предчук, Анни Посацької, Стефана Якібяка, Михайла Крехівського, Андрія Шкварчука, Е. Слободяна, Н. Павлюка, С. Крехівської, Параски Гринів, Марії Гринів, Марії Бабин, Івана Ганяка, А. Павла Павлюка, Яцка Яворського, Гриця Посацького, Юстини Павлюк, жени пароха по 0·10, і від Тетяни Худицької 0·08, — Читальня Просьвіти в Глещаві 10, з того: В. Накураш 0·50, Михайлюк 0·50, А. *Левицький* 0·50, В. Самець 0·50, І. Подедворний 0·20, І. Стечишин 0·20, Михайло Михайлюк 0·20, його жена Катерина 0·20, Михайло Крушельницький 0·30, Семен Стецишин 0·10, о. Езерський 0·50, І. Костельняк 0·10, П. Самець 0·10, М. Самець 0·20, С. Грищак 0·10, П. Джумага 0·32, його жени Юстина 0·20, Ст. Стечишин 0·20, І. Кульчицький 2·85, П. Смельський 0·85, Д. Потуліцький 0·10, В. Головенко 0·10, С. Добровицький 0·16, з пушки І, Василь Алексевич у Львові 3, Товариство „Просьвіта“ в Сяноцї 5, Михайло Моравецький в Холоєві 2, Стефан Олійник з Плаучі 10, Спілка молочарська в Сулятичах 16·61, з того: від Василя Рипяка 0·30, Олекси Ольшанецького 0·30, Андруся Наконечного 0·10, Пилипа Івасева 0·10, Івана Трубича 0·10, Гриня Лугового 0·10, Гната Ольшанецького 0·10, Митра Трубача 10 с, Гриня Яворського 10 с, Петра Павлика 10 с, Николи Ольшанецького 20 с, Михайла Павлика 20 с, Василя Залозецького 20 с, Юрка Лугового 20 с, Йосифа Вітрова 14 с, Юстина Боцїрка 10 с, Івана Трубича 10 с, Ілька Вітрука 20 с, Андруха Наконечного 10 с, Луця Прийми 10 с, Івана Ольшанецького 10 с, Михайла Риняка 10 с, Гната Яворського 50 с, Петра Трубича 10 с, Юрка Залозецького 20 с, Івана Тушинського 10 с, Івана Бойчука 10 с, Федя Залозецького 10 с. Михайла Наконечного 20 с, Николи Вітрова 10 с, Михайла Ольшанецького 20 с, Николи Трубича 10 с, Гриня Лугового 10 с, Михайла Бойчука 10 с, Андруся Ольшанецького 10 с, Яця Яворського 20 с, Василя Риняка 10 с, Василя Яворського 67 с, Федя Рипяка 60 с, Спілки молочарської 10 К, о. Стефан Городецький в Вербилівцях від себе тимчасово 4 від Брацтва церковного в Бабухові 10, від Брацтва церковного в Вербилівцях 10, і від молодшого брацтва 1·60 с, — Брацтво церковне в Нетерпинцях 5, Юрий Балаким в Николаєві н. Дн. 3, І. Бурачинський у Відни 20 с, Мария Мудракова у Львові 10, о. Петро Гарух в Незнанові 10, о. Михайло Бачинський в Григорові 20, о. Антоній Копертинський в Денисові 6, складка ОО. кондеканальних деканата козлівського на соборчику деканальнім в Денисові 202·08, читальня Просьвіти в Підволочиськах складка 10·80, з того: від А. Марка 1, Н. Навроцького 0·50, Вірчака 0·50, Сохацького 1, Томкова 0·50, А. Скороденя 1, Ковалївної 0·30, Бігальського 0·50, Тихонького 0·50, Черневика 1, Брояковського 0·50, З. Навроцької 0·50, Гуйди 0·50, Відайка 0·50 і о. Юрчинського 2, о. Теофан Бородайкевич в Тростянци малім 25, Лука Томашівський в Новосілці кард. 13·25, читальня Просьвіти в Старомійщинї 4, Юлїяи Дзерович в Бережанах 3, Василь Козюк в Любичі князї 4·93, зібрана складка в церкві від парохіяи в Любичи князї і Любичи камеральній, руська громада в Грушї 10, Михайло Свищ в Свидници 4·80, Громади Присліп і Майдан 4, о. Григорий Редчук в Богатківцях 2, о. Іван Винницький в Залесцях 11, з того: від Брацтва церковного в Залесцях 4, в Бородчицях 5, і в Жираві 2, Александер Губицький в Трускавци 6, о. Симеон Колодій в Велї миговій відступив удїл з дивідендою в Товаристві урядників і сьвященників у Львові на 56 К, о. Клим Кульчицький 2, Іван Юрчишин і Антін Григорчук в Бялій по 2, рада громадська в Підберезцях 50, ученики III. і V. кл. руської гімн. у Львові з коляди 197·70, Марія Савчинська 20, Збір учителїв руської гімназиї у Львові 79, Р. Фиалович в Швейкові від Гриця Чорного 2·50, Брацтво церковне в Долпотові спільно з читальнею Просьвіти 8, Кость Пекний в Отивії 1, Дмитро Хабурський з Бабухова від читальні Просьвіти 3, Спілки молочарської 2, виділу Сокола 1, Максима Романкова 1 і Григория Хабурського 1, Дмитро Семенюк господар в Оглядові від себе 2, Михайла Шарка 2, Івька Головатого 1, Якуба Гульоватого 1, з коляди 19, в.д товариства Січ 5 і від читальні Просьвіти 5, Шевчук уч. VII. кл гімн. за карти 3, Н. Н. 2, абітурієнти руск. гім. у Львові 51, С. Сахрин у Львові 2, Й. Сахрин у Львові 4, студенти в Сільци бенькові 14, Ал. Мацях з коляди в Кошелові 14, з того: від о. Гури 5, А. Бігерівної 1, Яцка Гриника 2, Олекс. Мацеха 2·40, Івана Хомяка 1·20, Кузьми Хомяка 40 с., Данила Хомяка 1, і Михайла Хомяка 1, Герусїнський у Львові 5, учительський збір руської гімназиї у Львові 72, Богдан і Оля Олексишин через о. Лежогубського у Львові 16, читальня Просьвіти у Львові 8·04, Алискевич у Львові 3, Скородинський у Львові 10, Йосиф Чайковський у Львові 2, Котецький у Львові 1, Рибачок у Львові 2, Роздольський у Львові 4, Трофеський у Львові 4, д р Томашівський у Львові 2, Федів у Львові 4, Юл. Чайківський у Львові 2, Франц Смеречинський в Сулковичах 10, Григорий Діденько в Бориславі 10, Володимир Грабовеньский в Самборі місто на запис — ленту 30, Давидовський Львові 2, Ю. Флис 5, Брацтво церковне св. Пятниць у Львові 20, о. Олекса Павляк у Львові 30·64, Андрій Алискевич у Львові 3, читальня Просьвіти в Розджалові 4, VII. кл. акад. гімназиї руської у Львові — складка — 84·76, Теодор Швед в Любичи князї 1, д-р В. Левицький 2, Василь Сиракуза у Львові 4, д-р Бартошевський Львові 20, Пньовський Петро у Львові — виданий заклад в справі галицьких виборів 0·30, на ки курзора зложили в м. сїчни: д-р Сьвятицький у Львові 6, Льоренц пекар у Львові 5, д-р одимир Вергановський у Львові 5, в Тернопо Василь Мединський 1, В. Гриневич 1, д-р Стеф Істеревич 2, Ізидор Білінський 2, о. Лев Бачинський 2, Пантелей Чубатий 1, Евген Гриневецький 1, Іван Ремеза 1. Іван Микита 2, Петро Мо ий 1, Куницький 2, Іван Дигдалевич 1, Лев Ше ка 1, Николай Кузьма 5, Григорий Павлів 6, С ан Обертас 1, д-р Антін Терлецький 5, о. Жолд у Львові 10, о. Дякович у Львові 2.

(Дальше буде).

3)

Остап Нижанковський.

Концерт

в память XLVII. роковин смерти Т. Шевченка у Львові.

(Музична оцінка).

(Конець).

„Три дороги", річ статочна, хоч безпретенсіональна, виказує значний поступ автора у шуканю такої дороги, щоб довела його до тої скарбниці музичної, котру звуть: Formen- und Harmonie-Lehre, ну і по легки зачинає з неї черпати те, що йому потреба. Щасть Боже! Стоялоб однак ще дещо труду, аби вистерігатись брати під музику поезийки, котрі грішать неривномірностию ритму, бо тогди з найгарнїйшого заложеня теми музичної вийдуть такі неправильности акцентові як: ко́тру, щасте і ворона...

Жалую дуже, що п. Ярославенко вицофав з певних якихось-там причин в послїдній хвилї свій манускрипт супроводу фортепянового до хору „Фіналь", та не позволив ствердити, о скілько змаганя акомпанїятора: грати супровід з памяти, відповідали інтенциям шановного автора. На всякий случай ствердити належить, що композиция сеся вказує, що автор дошукав ся своєю солїдною та завзятою працею на тім полю до тих тайн творчости музикальної, котрі нинї позволяють йому панувати так над змістом як над формою і гармонїєю своєї композициї.

Правда і поезийка сама, ритмічно добре збудована, та співна В. Пачовського заслугує на се, щоби її прибрати у гарну музикальну свитину, котра-б їй до лиця була. Ось вона:

Гей на доли, тай на гори,
Труби трублять, наче море
Грає військо, буде бій,

Труби трублять, сурми грають,
Хоругвки наші мають,
„Не пора" на смуток свій.

Хоругвки наші мають
Наші в похід виступають,
Хто не в битві, той не наш.

А хто має з вас дївчину,
Кинь дївчину, кинь родину,
Щастє своє чином важ!

Бють літаври, стяги мають,
Славні полки виступають
Сурми грають кличний зов,

Жени мають хусточками,
Старці кличуть за сльозами,
В гору, в гору хоругов!

„Фіналь" сей, яко 8. твір печатаний на мужеський хор Ярославенка остане цїнним докладом до богацтва нашої літератури музичної.

При тій способности нехай вільно мені буде звернути увагу наших П. Т. музиків і любителїв музики, що п. Ярославенко кромі сего, що збогачує нашу літературу музичну творами своєї власної артистичної душі, веде від ряду років незвичайно важну для наших відносин агенду а то „музичну накладню, Торбан" у Львові для простої пропаганди нашої літератури музичної, а веде її своїм власним трудом і на свій власний рахунок. Хто знає наші відносини видавничі а ще до того музичні, та хто має в руках вже 52-ий твір музичний ріжного змісту виданий п. Ярославенком по европейськи, в Липську, а при тім цїлковитий брак шумних реклямованих та захвалюваних оголошень про свою тиху але так хосенну а невдячну роботу, — мусить віддати належне йому признанє за постійну і витревалу дїяльність, та за те що не зражуєть ся неудачами та байдужностию своїх людий супротив його видавництва. Богато у нас було доси видавців нотних, — кождий дотягнув до 5, 15, або найвисше до 20 примірників, зміг ся, та перестав, — а тут п. Ярославенко пійшов понад 50 та не приостає. Річию отже нашої музикальної а національно сьвідомої суспільности єсть поперти змаганя одиниці у роботі маючій значінє для цїлої української нациї.

Хор „Бандуриста" відспівав сей твір з житєм, та навіть з певною бравурою, а сьвіжі та дзвінкі голоси, рівномірно у хорі розложені та зіспівані, робили на слухача дуже симпатичне вражінє.

Яко 7-му точку програми, відграла пані Щедрович-Ганкевичева II. концерт скрипковий Вєнявського в супроводї орхестри, з наддатком пісні французького компонїста F. Thome п. з. „Simple Aven Romanze sans paroles D-dur, в інструментациї п. Конопаска. (Генрих Вєнявський визначний скрипак віртуоз ур. 10/7 1835. в Люблині, ученик консерваториї в Парижи Клявеля і Массарта був в р. 1860—1872 царським каммервіртуозом в Петербурзї, відбув враз з пянїстом Антоном Рубінштайном артистичну туру по Америцї, відтак в друге по Европі, написав всього два скрипкові концерти і деякі дуже люблені сольові твори скрипкові, *доля однак так з ним полукавила* що остаточно помер немаючи нїяких средств до житя в шпиталї в Москві 31/3 1880.)

З тих двох концертів запродуковав наш льв. „Боян" Nr. II, Op. 22,

Річ се велика, о широкім концертовім розмаху, повна технїчних трудностий і не всякому пересїчному скрипакови достижимих фінезий, у виконаню п. Щедрович-Ганкевичевої вийшла справдї бездоганно, просто величаво. П. Ганкевичева володїє не аби-якою техникою свого інструменту, всякі навіть рафіновані просто помисли автора як Doppelgriff'и, октави, arpeggia, cadenz'и, glissand'а і всякі карколомні пассажі виходили з під її пальців так точно і викінчено, що хиба тільки по ратулювати належить її за ту суму працї, яку вложила хоч у вдячний але трудний до поборе́ня інструмент. Замітне і се було, що концертанку в її розмахах артистичних дуже немило спинювала в кількох місцях не добре, для тої річи, викколена орхестра, що розуміють ся не могло остати без впливу на нерви і темперамент шан. солїсти. Добрий пянїст-акомпанїятор бувби її певно не робив таких збитків та не доводив з тої причини до неповинної гризоти. Що же дїяти, коли орхестра часом на то і є, щоби солїстам та дирїгентам затроювати житє...

До послїдної точки програми Лисенка: кантати на хори мужеські, жіночі і мішані зі солями в супроводї орхестри п. з. „Бють пороги" — я же не верну ся! Випередив мене в тім шан. рецензент в „Дїлї", безпосередно по концертї виданім, а зробив се в так патриотично-піднесенім тонї, що хочбим хотїв деяку маленьку (критичну вівісекцию на котрім з солістів зробити, — чую се, що — нїхто менї тодї не повірить, та назве ще клеветником... Ну, нехай і так, прилучу ся і я обома руками до гадок шан. рецензента з „Дїла" з тим, що з поміж дуже добрих чотирох солістів якими були пп. Козак, Жмур, Юхновичі Рудавський, — на особливу увагу заслугує п. Ю. Юхновичевий, котрому кождий оперовий барітонїст монже позавидувати такого г рного голосу. А кілько у нас таких було що такого капіталу сфруктіфікувати не умів? Маю надію, що п. Юхнович не перший та непослїдний...

Ще послїдне слівце про дирігента, п. М. Волошина.

Тяжкий се уряд буги дирігентом, котрий би з'умів і схотїв стояти на висотї своєї задачі, а відомо рівнож, що два тільки чинники (ще часом третий добрий бібліотекар) держать все керму товариства співацького; се голова адмінїстратор і дирігент — артистичний провідник. І „Львівський Боян" по кількох менче або більше удачних виборах і інтерренах дійшов остаточно до тої артистичної рівноваги, що не потребує ся нинї журити про дирігента, котрий би з кращим розумінєм річи сповняв свою місию як теперішний, п. М. Волошин.

Сам особисто для кождого симпатичний, обдарований природою гарним сальоновим голосом теноровим, котрим при добрій диспозициї знаменито орудує, музикально образований, орієнтуючий ся скрутних хоральних і орхестральних ситуациях, при тактовнім ужитю енергії потрібної конечно до удержаня ладу у всякій інтелїгентній організациї — се цїнний набуток, яким з'уміє покористуватись наша Боянська Громада.

Отсей величавий концерт Шевченківський мусїв вдоволити ся і найзибагливійших, вийшов вже дальше по за межі чистого ділєтантства. Наша культура музична стає ногою певною на грунтї приладженім уступаючими, по нас ідуть нові, що з переконуючим розмахом і сьпівати муть:

наша дума,
наша пісня,
не вмре, не загине!

Торговельні вісти.

Рахунок краєвого Товариства кредитового урядників і сьвящеників стоваришеня заревстр. з обмеж. порукою у Львові, за місяць лютий 1908.

I. Стан довжний:	Кор. с.
1. Удїли членські	72.500·92
2. Фонд резервовий	7 844·29
3. Вкладки щадничі	—·—
а) стан на початку р. К 268.487·41	
б) вложено до 29/II К 19.454·20	
в) винято „ „ К 13.743·81	
позістає з кінцем місяця	274.197·80
4. Кредит банковий	98.098·80
5. Позичка в гал. фондї пропінац.	25.000·—
6. Сальдо відсотків	7.195·54
7. Неподнята дивіденда	1.547·25
8. Зиск за рік 1907 (решта).	3.560·10
9. Рах. ріжних сторін	—·—
Сума	489.944·70

II. Стан чинний:	
1. Пожички на скрипти і векслї:	
а) стан на початку р. К 457.964·09	
б) удїлено до 29/II К 62.384·—	
в) вплачено „ „ К 40.483·97	
стан з кінцем місяця	479.164·12
2. Кошти адмінїстрациї	1.743·10
3. Кошти спору	423·56
4. Цїнні папери фонду резервового	1.507·50
5. В щадници почтовій (оборот чек)	332·33
6. Движимости	1.314·40
7. Льокациї в Товариствах і банках	4.038·4
8. Рах. ріжних сторін	376·9
9. Готівка в касї з днем 29/II 1908	1.044·8
Сума	489 944·70

Членів прибуло с. р. 38 убуло —, остає з кінцем лютого 1908, всїх членів 1171 з 1659 деклярованими удїлами в сумі 82.950 К. Удїл членський К 50 (може бути вплачуваний ратами); вписове 2 К. Товариство принимає вкладки щадничі на 4½%, позички удїляє на 7%. Обезпечує житє в віденськім „Beamten-Vereiu-i" і Товарист краківськім і удїляє дотичних інформаций безплатно.

Львів дня 29 II 1908.

Дирекция.

Оголошеня.

В КНИГАРНІ ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА, Театральна 1., можна купити: 1) Розважня про терпіня І. Хр. — Три серії. Ул. о. Е. Гузар. Ціна 1 к. без п. почт. 2) Розважаня про терпя І. Хр. для шкільних дїтий. Ул. о. Е. Гузар. Ціна 50 сот. без п. почт. 3) Боротьба Дрепера з вірою. Я. Л. Ціна 40 сот. без п. почт.

Робітня артистично-слюсарська Михайла Стефанівського у Львові ул. Коперника 16, виконує до церков хрести, куполі місяці в огни золочені, громозводи, вікна ґратові, сходи кручені, паркани, галерії і проч роботи по дуже низьких цїнах. 15 7—10

Мука подешевіла лише в торговлї Деонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2. Львів. 263

За половину цїни ношів!

Продаємо позістałі тапети. Поручаємо великий вибір власного виробу ковдер від кор. 4, 6, 10, 12, 16 і вище. Матераци чисто волосяні від корон 25, 30, 36, 40 за три подушки. Матераци з морської трави по кор. 3, 16 і 20. **Новість!** Матераци і ковдри гігієнічні з рослинного пуху, надзвичайно легкі і тревалі. **Оказийно** закуплені надзвичайно густовані і тревалі коцики шовкові по кор 6·50, 7·50 і 10. Коцики вовняні і фланелєвої, дивани, хіднички, портиери, фіранки, сторінки на ліжка, меблеві матерії і т. п. Старі ковдри і матераци і меблї приймаємо до переробленя і покрита по найнижших цїнах.

Шустер і Точиський
Львів, 3 Мая ч. 5.
358 3—10

„Дзвінок"

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян, — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Добре насїне — обрний збір!
Сьвіже насїне ярин і цьвіт знаменито кільчиться
лише з ґрамлї
Н. Волиського
Львів, площ Марійська ч. 3.
На жадане висилаю даром оплатно богато ілюстрованого
ника. 374 1—?

Прошу завсїгди жадати
КИЄВИИ ВИРІБ
МУНКА основі ощадні МИЛА
в „коровцем" або косою
виробу перш галицької парової фабрики мила
ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.
Заложеної в р. 1846).
Ябки і цїнники даром. 45 25—25

Найкрасші килими

що з зовнїшним виглядом так під оглядом краси як дешевизни, а не менше під оглядом тревалости матеріалу і солїдного виробу перевисшають усї не лише красві але й заграничні вироби виробляє
Фабрика тов. „Просьвіти" в Новім Санчи
під протекторатом Вп. Василя Яворського.
Продати і набувати можна в „Сокільскім Базари" при вул. Руській.
Готовий виток призначений на бідну нашу лемківську молодїж поміщену в Українській Бурсї в Новім Санчи. 847

ПЕРША РУСЬКА РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА і торговля річей церковних
під фірмою
Іван Кузьмич
у Львові, ул. Скарбківська ч. 27.
Приймає всї замовленя і відновленя річей церковних і галантерийних як: чаші, пушки, лямпи, павуки, хрести, із столових річий: ложки, вилки, цукорниці і т. д під ґваранцию, виконує в цїнах як найнижших.
Яко єдине правдиве руське заведенє сего рода поручаєсь ласкавим вглядам всїх Дорогих Земляків, котрим зріст нашого руського промислу лежить на серци. 385 3—8

Подяка.

Симъ складаємо дячну подяку „Товариству для розвою руской штуки въ Львовѣ" за вик артистичне выконане роботъ при внутренномъ приукрашеню Церкви въ Либохорѣ, повѣта стрыйского. Красна структура Иконостасу стилю византійскомъ зъ прехорошими рѣзьбами, престола, рамы запрестольнои и цѣлковите помальованє церкви роблятъ на видця симпатичне женье, не хоче ся очамъ вѣрити, щобы за такъ низьку цѣну 7150 кор можна щось такъ хорошого і ефектовного извести. Въ особенности складаємъ подяку артистамъ малярамъ п. Якови Хомикови и п. Володимирови Хомикови за мозольне и взорцеве помальованє Церкви. (L. S.) 372 1—1

Либохоръ 3 Марця 1908.

О. Стефанъ Грижановскій, парохъ. *Никола Климовичъ*, начальникъ громады. *Фѣдоръ Рибакъ, Илько Бойко, Матѣй Рибакъ, Дмитеръ Палый*, господар. *Лука Ковальвъ*, членъ комитету церковного и провизоръ. *Михайло Косяникъ*, членъ комитету церковного и провизоръ.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 19. III. Петро Чехут, Львів; Роман Коростенський, Букова; о. Дмитро Шуль, Рожанка вижна; о. Йосиф Ленчик, Яблінка вижна; Генрик Кібіц, Перемишль; АдольфОренштайн, Ярослав; Володислав Співак, Ярослав; о. Віктор Матюк, Кар'в; Іван Горбацьо, Самбір; д-р І. Мозлєр, Чортків: д-р Макс Зальцберг, Чортків; Цавид Мішель, Щирець; Михайло Шевчук, Плетеничі; Евген Гриневецький, Тернопіль; д-р Кирило Трильовський, Коломия; Кирило Шевчук, Станиславів; Осип Савицький, Пільзно.

„DIE RUSSISCHE UND UKRAINISCHE IDEE IN OESTERREICH" — брошура за цїну 65 сот. з пересилков дістати можна C W. Stern, Wien I. Franzensring 15. 361 3—3

ПЕРЕКАЗИ і ЛИСТИ КРЕДИТОВІ
на Париж, Лондон, Берлїн і всї заграничні місца видає
Банковий дім і контора виміни
Сокаль і Лілієн
Поручена з провінциї без дочисленя провізиї. 5 с

Надіслане.

Яко добру і певну льокацию
поручаємо:
4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ „ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїґациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїґациї пропінацийні і всякі ренти державні.
Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім
КОНТОРА ВИМІНИ 4
ц. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного.

Коперницький і Син
Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. І.
(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:

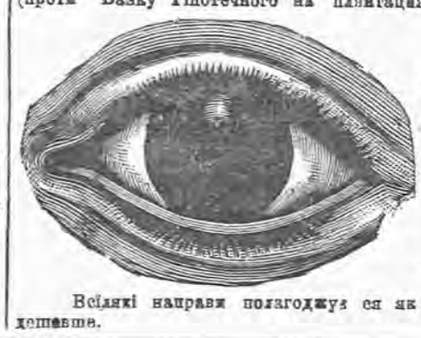

Барометри звироїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пікні по 12, 15, 24 і вище. Заравом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всякі инші прибори оптичні.
Всякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Читальня „Просьвіти" в Коршбірці
Кавчукові стампілї, металеві печатки до лаку і фарби для парохіяльних урядів, громад, шкіл, товариств, позичкових кас і т.п., ручні кавчукові друкарні, нумератори, папєрові печатькові марки, кліщі до пальомбовання мяса і т. д. виконує старанно і найдешевше
МАКС ҐЛЯЗЕРМАН
Ритів нин, Львів, Синстуська 17.
Для читалень „Просьвіти" виконує кавчукові стампілї після відбитого тут взірця по 1 зр. 40 кр. за штуку разом з пуделком і фарбою. 17 6

УЧЕНИКА з укінченою II кл. шкіл середних приймє коріння торговли ІВАНА БОРИСА в Перемишли. 337 5—6

Укінчений студент віденської академії торговельної пошукує відповідного заняня у Львові або на провінциї. Зголошеня до Адмінїстрациї під „Торговельник". 350 4—5

Склепар (фаховець) з кавицею і добрими сьвідоцтвами глядає посади до веденя крамниці на селї або в малім місточку, може вести и сарку громадську і касу Райфайзена. Платня після умови. — Зголошеня: Іван Костюк, Юрямпіль п. п. Королївка коло Борщева. 368 2—2

Парохія до заміни близько Перемишля 2500 душ, 2 церкви. Услівя подасть зараз „Девидерий" п. Стубно. 378 1—3

Агентів до збиранн замовлень за високу провізию пошукує „Склад предметів релїґійних", Львів, улиця Дунїн Борковского ч. 6. 371 1—3

Церковний півець (зі школи Денисівської) з добрим голосом, знаючий добре устав церковний, хоральний сьпів, як також умів добре провадити крамницю пошукує від повідної посади дяка-крамаря Іван Шарик церк. півец Сосонів п. Семиківці коло Денисова. 359 2—3

Торговля корінна Осада Коворися в Гусятинї прийме хлопця до практики склепової не старшого як літ 12—14. На неувзглядненї оферти не відповідаю. 363 3 3

Потребую зараз особи, котра занялаби ся кухнею і догладом господарства домового жіночого на селї. Евгенія Бородайкевич в Тростянци малім п. Золочів. 369 3—3

При внутрішнім украшуваню церков належить вверід зажадати планів від знаної робітні Евст. Щупляковича, Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 486

Розклад зализничих поїздів
заминий від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2· 6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Ст. сколівська	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10 50
Пустомит	7 29	11 50	3·51	9·40м	10 50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9 20
Хлібни	8·00	10 30	1 55	9·20	11·55†
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7 10	12·40	1·46†	4·50	9·20
Врухович	10 05†	—	8·25	5·30	9·35а
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7 0ь	11·10
Кракова	—	3·40	6 15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Хлібни	6·00	9·05	3·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·25	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34а
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком, — і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята від 1/5 до 10/8 що день буквою п. 1

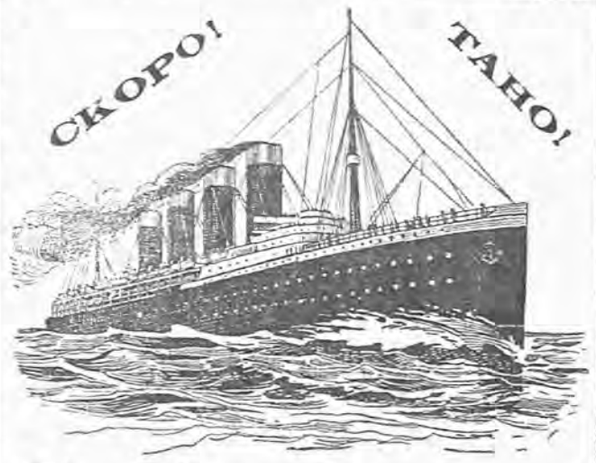

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Аргентини і Бразилії.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

При закупні towarів просимо покликуватись на нашу часопись.

Видавець і одвічальний редактор Йонтин Цегельський.

З друкарні Народовоі (Манецкий с.) Коперника ч. 9.

Ч. 63. Львів, пятниця 20. н. ст. (7. ст. ст.) марця 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кійньского 2; С. Соколовский, Пассаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärathnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки), на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к. на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 30 с. за одну стрічку інсератову або за сі місця, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші купівні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платити у Львові.

Властивий шлях.

Етат міністерства просьвіти прийшов вже на дневний порядок буджетової комісиї; дебати над ним пічнуть ся вже з початком слідуючого тижня. В парі з тим увійшла на перше місце політичних пересправ університетська квестия, яка жде в Австриї на полагоду вже від кількох літ і то на дармо! Одні народи мають по кілька університетів, а другі й досі не можуть добути для себе власну висшу школу, хоч промовляють за ними всі потрібні условини та хоч в борбі за університетами затрачують чимало енергії...

З хвилею, як на дневний порядок увійшла справа етату міністерства просьвіти почали ся горячі переговори між партиями і правительством та поміж поодинокими партиями, щоб запевнити ухвалу цілої низки резолюций, які обнимають постуляти поодиноких австрийських народів в університетській справі. Міністер Бек конферує раз-по-раз особливо з чеськими й німецькими членами буджетової комісиї, щоб довести до порозуміня в університетськім питаню передовсім між тими обома народами. Німці і Чехи вимагають утвореня своїх університетів на Моравії і то в столици краю в Берні, але рівночасно опонували проти того, щоб в сім місті мали бути оба університети. Німці певні нині, що за їх резолюциею будуть голосувати крім всіх партий німецьких ще й деякі другі групи з правиці, між ними Поляки. Після нинішного донесеня „Conservative Correspondenz" довів бар. Бек, що за утворенем німецького університету мають голосувати також і посли чеські в заміну за те, що за основанем чеського університету голосувати будуть всі, крім крайних націоналістичних, групи німецьк.. Таким робом запевнено би ухвалу двох резолюций, що заспокоюють начальні домаганя чеські і німецькі, бо постуляти чеської і німецької техніки в Берні, се квестия другорядна.

Заспокоєнем університетських постулятів Німців і Чехів, які вже й так мають свої висші школи, раде-б австрийське правительство полагодити на тепер цілу австрийську квестию університетську, не турбуючись домаганем других австрийських народів, які не мають ні одної своєї висшої школи! Пропали кличі про блок німецький і словянський. Станули разом і Німці і Чехи га поруч них Поляки, щоб заспокоїти передовсім тих, що й так є beati possidentes, не зважаючи на елементарні домаганя других менших народів, яких в імени ріжних звучних, ніби то спільних кличів запрягано тільки до тягненя воза інтересів „народів першої кляси".

Отсе й було причиною, яка довела до зближеня парляментарних заступників т. зв. менших народів: Русинів (nb. не „русских"), Словінців, Хорватів, Італійців та Волохів, про яке принесли вістку вчерашні депеші.

На нараді сих послів, яка відбула ся під проводом сов. двору д-ра Пльоя, обговорювано справу евентуальної спільної тактики при буджетових нарадах над етатом міністерства просьвіти і дійсно порішено поступати в університетській квестії солідарно.

Бажаня поодиноких національних груп, що згодили ся на се солідарне поступованє є такі: Італійці домагають ся основаня італійського університету в Трієстї, Словінці креованя словінського правничого факультету в Люблянї, Хорвати признаня правосильности державним іспитам, складаним в Загребі, Русини, поки-що повної утраквізациї теперішного університету у Львові та по пяти роках креованя власного, самостійного університету, Румуни креованя на черновецькім університеті катедри румунської літератури з викладовою румунською мовою. Отсі домаганя — як видно — доволї скромні сформульовано в пятьох резолюциях, які будуть внесені в буджетовій комісиї, а відтак в парляментї, де піпруть їх всі посли українські, словінські, хорватські, італійські й волоські.

Не маємо близших міродатних вісток про пляни названої парляментарної групи чи коалїциї. За віденськими часописями згадаємо лише, що порозуміне словянсько-романських послів буде відносити ся не лиш до університетської квестиї, але також і до язикової квестиї, яку бар. Бек хоче полагодити, допровадивши тільки до заспокоєня язикового спору в Чехах. Австрийський президент міністрів не бачить, чи радше не хоче бачити, що сю справу треба полагодити не лиш в одній провінциї, але в цілій державі.

Спільне поведенє в сих двох відорваних квестиях потягло в парляментарних кругах чутки про недалеке утворенє постійного славянсько-романського блоку, що поставив би собі за мету вводити в житє постуляти національної автономії. Годї заздалегідь предвидїти, чи згадані групи польські, ставши раз на властивий шлях, підуть дальше в обібраним напрямі, та вже перші кроки зроблені в тім напрямі треба назвати незвичайно відрадною проявою.

Признанє кождому народови повного права розпоряджати своїми справами — се єдиний спосіб на полагодженє австрийської національної боротьби, яка спиняє нормальний поступ економічних і соціяльних реформ! Поки що зводить ся в Австриї боротьба між заступниками державного централїзму і сподвижниками краєвої автономії, дарма що оба сї напрями не відповідають інтересам всїх народів, які творять австрийську державу. Знамя, що має привести до мира в державі, нести ме напись: національна автономія. Клич сей помимо всеї раціональности, помимо широкого обговореня в політичній літературі, на жаль не вкорінив ся ще так глибоко в практичнім житю, щоб міг дати успішний почин до перестрою февдальної Австриї на новітну державу. Має се свою причину головно в безпринципности та короткозорости керманичів австрийської політики. Евентуальне утворенє славянсько-романського блоку з національно-автономічною програмою, се буде перше приміненє до практичного житя якогось висшого принципу, і то такого, що єдино лиш може вивести Австрию з теперішного хаосу та запевнити красшу будучність і цілій державі, і всім її урівноправненим народам.

Ще з приводу галицької дебати.

„Нация, сотворена через ніч".

Страх, як заболїв галицьких „Росиян" відзив п. Василька про сотворенє Потоцьким „через ніч" росийської „нациї" в Галичинї. Загоріло їх серце великим гнївом, а ображене культурно-національне величество „істїнно-русскіх" ступайків Цєнського і Потоцького розсипалось цілою повінью грубих „ругательств" на адресу п. Василька. Ні особи, ні минувшини, ні навіть будучности п. Василька не полишив „Галичанинъ" необруганою в довжезній передовій статї з послїдного числа; все злаяв, осквернив, облїпив грязею своєї „русскої" злоби. Розуміють ся, польському наймитови поза лайками на п. Василька за одну-однїську фразу з цілої просторої промови, не вистало місця на згадку, бодай на дрібний натяк, про саму суть виводів нашого посла, про широку і основну критику галицько-польської управи Потоцького. Бо, і якже мігби галицький „русскій" показатись таким невдячним у відношеню до високопоставлених своїх опікунів і протекторів, та якже він мігби поважитись на слово протесту проти безправства галицько-польської вельможної клїки?!

На всякий випадок признати треба „Галичанинови", що в вислові п. Василька про „зачатіе" галицьких „Росиян" знайшла ся одна помилка, чи — лїпше сказати — недокладнісь. Річ іде про дату народин славетної росийської „нациї" в нашій країні. П. Василько відносить сю дату до часу останних соймових виборів. Се вимагає деякої поправки. Адже-ж відома річ, що сотворив ту дивовижну суспільно-політичну появу посол брідської землї, Димитрій Марков, на початку першої сесиї нової державної ради, тай він-же сам своїми устами „возвістив" австрийським народам її народини. А Потоцький і Цєнський, — вони тільки через ніч зробили з арлєкінського виплоду фантазиї п. Маркова „політичну силу" даючи росийській „нациї" в Галичинї купку соймових мандатів, щоби при помочи такої „сили" оперувати нею проти опозицийного руського руху в краю. Оттака-то повість про те, „откуди русская нація" в Галичинї „пошла єсть"...

Минаєть ся з правдою „Галичанинъ", коли хоче колишних Сьвятоюрців і Старорусинів забабулювати на рахунок новородженої росийської „нациї". Одні і другі в своїм часї репрезентували галицько-руський опозицийний рух проти польського володїня в Галичинї, одні і другі, при цілим обмеженю свойого політично-національного виднокруга лише на саму Галичину та при своїм чорно-жовтім „рутенстві", були ненависними польським верховодам ворогами чужинецького панованя над нашим народом. Їх функция — боронити нашу національну екзистенцию в краю — перейшла на українство, котре внесло в руське народне житє в Галичинї новітний сьвітогляд, отворило перед ним широкі горизонти та поглубило його інтензивність. З усїм тим росийський новородок у Галичинї не має нїчого спільного. Він — знаряд польського Макіявельства для опізненя національно-політичного визволеня Русинів з-під польської влясти. Клеймо зради народної справи, клеймо запорожаня народного руху за миску сочевицї — за кілька мандатів і фінансові користи — так і присхне за ініцияторах і двигачах росийської „нациї" в нашій країні.

* * *

На промові п. Василька галицька дебата в буджетовій комісиї не покінчилась. В середу 18 с. м. забрав у комісиї слово п. Діямандъ, аби відповісти міністрови внутрішних справ на його апольогію галицької адміністрациї. Слова міністра — говорив п. Діямандъ — в справі надужить при галицьких парляментарних виборах не є згідні з фактами. Слїдство в справі надужить вів звичайно той сам урядник, котрого обвинувачували о ті надужитя. Тому не йде, щоби міністер внутрішних справ покористував ся результатами таких слїдств як аргументом на безосновність піднесених закидів. З того, що я про гр. Потоцького нїчого не говорив, не можна заключати, неначеб я, хвалив галицького намісника і його адміністрацию. Таке заключенє ярко суперечилоб тенорови моєї промови. Я навів конкретні факти, я доказав переступства проти основних законів, а міністер усе те трактував як побічні речі. Ходить про поборюванє лихої політичної системи, а не про надужитє поодиноких урядників. Коли-ж про те виступаю проти тих урядників, то се для задокументованя, що вони не мають права доконуванєм таких надужить асекурувати для себе аванс.

Польська преса, котра стоїть на службі Потоцького і його клїки, зажурила ся тим, що в останній галицькій дебатї всї посли, що забирали голос, рішучо осудили галицьку адміністрацию, а ні один посол не виступив в оборонї Потоцького і його злочинів. З'особна промова президента „кола польського" не принесла такої оборони. Тож оплачуваний Потоцьким „Dziennik polski" трубить у великі труби, накидаєть ся на Гломбінського за якісь „симпатичні зносини", котрі буцїм то істнують між ним і п. Васильком, та кінчить свою вступну статю з вчерашного дня таким зазивом: „Відправи з нашого боку конче потреба — бо те, що для відпертя закидів п. Романчука сказав презес кола польського, було дуже мляве, неясне і виминаюче. Тому є конечною річю, щоби хтось з Поляків забрав слово і в правдивім, безсторонним осьвітленю представив закиди п. Романчука і інвективи п. Василька".

Справа проф. Вармунда.

Несподіваний виступ папського нунция у Відни, кн. Граніто ді Бельмонде, який зажадав від австрийського міністра справ заграничних, щоб інсбрукського проф. церковного права, д-ра Вармунда, усунено з дотеперішного становища через те, що він єретик — видвигнув цілу аферу з проф. Вармундом на чільне місце політичного житя Австриї та заворушив найширші круги культурних горожан нашої держави.

Хронольогічно справа розвивала ся так: Дня 18 сїчня с. р. проф. церковного права в Інсбруції, д-р Вармунд, виголосив публичний виклад на тему: „католицький сьвітогляд і вільна наука". Дещо опісля вийшов сей виклад друком в Мінхен. Через деякий час продавано сю брошуру в Австриї без нїяких перепон; аж по якімсь часї, на жаданє клєрикальних кругів, віденська прокуратория сконфіскувала сю брошуру під закидом, що деякі місця її містять обиду католицької релїгії. Против сеї конфіскати, затвердженої також першою судовою інстанциєю у Відни, вніс проф. Вармунд спротив, який має бути полагоджений аж дня 26-ого марта с. р.

Доси цїла справа не мала цїлком політичного характеру та обертала ся лише в юридичних рамках. Політичне значінє надав сїй квестиї виступ т. зв. староклєрикальної партиї тирольської, підорваної при послїдних виборах новоклєрикалами (т. є. христ.-соціяльними). Староклєрикали,

---

5)

Д-р В. Щурат.

Українські жерела до істориї філософиї.

(*Дальше*).

Вже зачіпивши раз о гупульську повірку про відьму, вказав я давнїйше на один стичний пункт між нею а „Словом" — на те, що в повірцї, так само, як і в „Слові" людська душа, вийшовши з тїла, являєть ся ясна, сьвітюча. В повірцї відьмина душа „сьвітить йисно йик зирница"; в „Словѣ" князь „изрони жемчюжну душу изъ храбра тѣла..." Подібне означенє людської душі після виходу з тїла подибав я і в „Словѣ о нѣкоемъ воинѣ именемъ Таксіотѣ воскресшемъ изъ мертвыхъ", де також являєть ся „душевное естество аки бисеръ свѣтящеся". Всї ті три означеня видали ся менї ідентичні [з „Гупульшини" до „Слова о полку Ігореві", „Діло", 1907 ч. 8]. І вони є ідентичні, бо виплили з одного і того самого жерела — з новоплатонської філософиї. Як Плотін душу порівнує все з сьвітлом або вогнем [hos to pyr paresti to aëri — to fos en aëri] і каже їй осьвічувати собою цїле тїло, так само і Немезий уявляє собі душу як сьвітло, як сонце, що своїм блиском перемінює воздух у сьвітло [Domański op. cit. ст. 64].

На тім я міг би закінчити виказуванє новоплатонїзму в „Слові". Та верну ще до того, від чого вийшов. Супротив показаного впливу середновічної філософиї на нашу поему, догадка Вяземського про походженє поетичного епітета „Осмомысл" з новопітагорейської філософиї чисел не повинна видавати ся вже чимсь таким неімовірним, як якесь „hapax eiremenon". В звязку з цїлим рядом показаних слїдів середновічної філософиї в поемі вона веде ясне до того, що я ще в однім поетичнім термінї поеми мушу бачити відгук рівнож новопітагорейської філософічної науки про числа. Маю на мисли Трояна.

По новопітагорейській та новоплатонській філософиї число установлює законний лад і гармонію в сьвітї. Коли вірити Арістотелеви, то в числї бачили пітагорейцї субстанцию, єство і природу річи. Навіть понятє трансцендентальности чисел (usiai choristai) готов пітагорейцям приписати Арістотель. В Платона число явило ся чимсь посередним між трансцендентною ідеєю а її манїфестациєю в конкретних річах. Та вже в новоплатонїків бачить ся чисте платонсько-реалїстичне понимане чисел. Спевзій і Ксенократ уважають числа за ідею, подібно як Плотін або Нїкомах з Герази, що у свому „Аритметичному введеню" використовує філософію чисел в монотеїстичнім напрямі, вчить про праєствованє числа в божественнім дусї і за посередництвом Боетия впливає на західну схолястику так, як Хальцидий своїм коментарем до Платонового Тимея. Все те можна прослїдити по платонським студиям Целлєра і Трендєленбурга.

Символїка чисел широко обговорюєть ся, приміром, в Хальцидия. Розважають ся в нього властивости основних чисел. Таким є, приміром, число сїм, що анї не повстало через подвоєнє з низшого числа, анї через подвоєнє не дає числа в границях від 1—10: „solus septenarius numerus neque ex duplicatione alterius nascitur, nec infra decimanum limitem parit quemquam propterea que Minerva est a veteribus cognominatus, item ut illa sine matre perpetuoque virgo". І тому 7 означає Мінерву, що без матері вродила ся і дївою остала. Таким основним і між основними найсовершеннїйшим числом є з инших причин також число три: tria numerus alio quodam genere habetur optimus. Primus enim et ante omnes perfectus est, habens initium, finem, medietatem, quibus crescunt corpora et iuxta quae corporea incrementa progrediuntur". Трийцю одиниця містить в собі потенцияльно [monas ho dynamei trigonos — по вислову Нїкомаха], бо одиниця є початком чисел — паристого і непаристого і тому є жерелом всїх чисельних форм [Świtalski op. cit. ст. 83—85].

Така філософія чисел була вже дуже рано популярною. Вона криєть ся й поза Вергілієвим висловом [екл. VIII]: „numero deus impare gaudet". Через писаня таких філософів, як Григорий Назиянзенський і Августин, дістала ся вона й до пізнїйших західних схолястиків, стаючи в них осередком розважань про єство Бога (в Трійци), жерелом містично-теологічних спекуляций. Головним репрезентантом того західного християнського новопітагореїзму був Тіеррі Шартренський. І коли в письмі Петра Ломбарда читаєть ся, що до душі приналежить число 3 [ad animam vero pertinet ternarius propter triplicem vim animaea], то се твердженє про душу осяє в такім відношеню до твердженя про єдність бога в Трійци, як мікрокосм до макросму [Dr. Joh. Nep. Espenberger: Die Philosophie des Petrus Lombardus, Münster, 1901 ст. 86]. А в такім сьвітлї і поетичний Троян набирає виразного значіня, тим більше, коли він навіть посередньо ідентифікуєть ся в поемі з Дажбогом, богом сонця, чи самим сонцем [осїдком божественного ума і людських душ]: Въстала обида въ силахъ Даждьбожа внука, въступив дѣвою на землю Троянюю... Скоро-ж Дажбог і Троян буде одно і тесаме, то лет Бояна въ тропу Трояню пресъ поля на горы буде анальогічний до його шибаня по мисленому дереву — з землї до бсґракту — до божого єства, до сонця, а вѣки Трояни будуть щасливими віками сонця (aurea aetas). І семий вік Трояна дасть ся зрозуміти, як поетична дата, по аналогії з подібними поетичними означеннями часу і місця. Розумієть ся, що не можна тратити надії й на документнїйше ствердженє того поясненя. Поки-що даю те, на що проміг ся. Барсве поясненє Трояна промавляє за нім.

V.

Коли під кінець XIV. в. Україна почала звертати ся зі Сходу на Захід, вона очевидно звертала ся до чогось такого, що було-б для неї незвичайне нове. З тою мудростю — а маю на мисли передовсім схолястику західної Европи — вона була вже обтріскана. Вага того звороту на Захід лежить в чім иншім, а саме — в континуациї філософічних студий.

І як розпочали Українцї вчити ся від Вітнї з XI. в., так з кінця XIV. в. вчать ся від Сходу дальше. Вчать ся в Празї, де від 1379. мають — спільний з Поляками — інтернат; вчать ся в Кракові, маючи від 1409 р. власне українську „contubernium pauperum"; вчать ся потім в Італиї, Німеччинї, Франциї і Нїдерляндах — тим численнїйше за границями, чим більше в XVI. в. зазначуєть ся упадок наук у Краківській Академії. В Падуї 1600. р., в університетськім альбомі, наш земляк так і підписуєть ся, замість по латинськи, по нашому: „Іеромонахъ Іезехиль Курцевичъ, рукою власною". Може-б таких підписів по альбомах инших заграничних університетів знайшло ся й більше. Але вже й зі студий Голубєва, Петрова, Калєнбаха, Віндакевича, Яблоновского і мн. ин. можна довідати ся, що не тільки такі маґнати, як Сапіга, Кишка, Могила черпали відомости з західних університетів. Бували там і Скорини і Смотрицькі і Коссови. „Жебрати хлїба для душі" — по словам Коссова (Exegesis, 1635) — ходили вони по Інголштадтах, Оломуцах і всюди, ще на початку XVII. в., коли вже й на Українї церковні і національні потреби покликали до житя ряд своїх шкіл, що мали видержати конкуренцию з єзуїтськими. І черпали Українцї знанє з чужих жерел, дарма, що свій загал з недовірєм відносив ся до латинської мудрости, твердячи, що латинська хитромовність, поганський красомовець Арістотель, вавилонські страсти і музики від правдивої віри відводять, єресями затроюють і правовірного відступником чинять. (С. Голубевъ: Кіевскій Митрополитъ Петръ Могила и его сподвижники, I, Кіевъ 1883, ст. 17—18).

Та конець-кінцем — прийшов і недовірю до латинської мудрости конець. В борбі треба було взяти за таке оружє, яким бив ся ворог. Против єзуїтських шкіл на українських землях (в Ярославі від 1574 р., в Перемишли, Львові, Луцьку, Каменци, та Києві від 1620) станули скоро українські школи (у Львові, Острозї, Києві і ин.) з такими-ж плянами науки і устроєм, як і в школах Єзуїтів, з тою-ж самою схолястикою, яку Єзуїти плекали. І коли єзуїтська колєгія в Ярославі стала школою першої ранги, тодї вже й українська колєгія Петра Могили в Києві могла змірити ся з нею. І тут є другий пункт, в якім українська схолястика сходиться з західно-европейською в добі упадку її.

Замітне вже те одно, що в тім самім часї, коли на Українї розпочинає плідну діяльність ревний подвижник схолястики, Петро Могила, то на Заході, в головнім огнищи її, у Франциї, завдає їй перші сильнїйші удари Декарт. Та еще затятїйше було-б, коли-б між тою схолястикою, у поборював Декарт, а тою, що її у Києві і в Галї на Українї насаджував Могила, вдало ся вязати якісь внутрішні та специяльні звязки. Неможливим воно менї зовсїм не видаєть ся. А пожданим було-б незвичайно.

(Конець буде).

НАСІНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнійшої фірми Vilmorin et Andrieux у Франциї можна запановати від Зофії Голубінкової в Кракові Зелена 28.

За добру і певність ручить ся. Насіня в оригінальних торочках пльомбованих. Цїнники на жадане даро і оплатно. Висилка скора і точна.

240 8—8

З поважанєм ЗОФІЯ ГОЛУБІНКОВА Краків, Зелена 28.

бажаючи двигнути престіж своєї партиї серед ультра-католицьких верховинців Тиролю, зробили з афери Вармунда справу політики і розвинули в тій справі незвичайно горячу агітацию. Вислано депутациї до міністрів, щоб проф. Вармунда усунути з катедри, а дальше зачали ся демонстрацийні віча, на яких являли ся тисячі селян, щоб протестувати против свободи університетської науки. Справа Вармунда перемінила ся в квестию свободи університетської науки, яку недавно-що порушив на вічу австр. католиків д-р Люегер і яка опісля була предметом бурливої дебати.

Розуміє ся, що як справу Вармунда виведено на політичну арену і зроблено з неї квестию політичну — так в пресі і німецьких, а дальше і неніменких таборах політичних закипіло. Вся вольнодумна преса, німецька і чеська, станула по сторонї повної свободи науки — преса консервативна за конфесийною наукою. Втягнені в аферу міністри, бар. Бек і Мархет, станули також на суперечнім становищи: бар. Бек осудив негед одною з депутаций брошуру Вармунда, д-р Мархет натомість заявив ся рішучо за свободою науки — лишаючи саму брошуру Вармунда, як річ другорядну, на боці. І нараз, протягом кількох днїв зродила ся в Австриї нова, незвичайно дразлива, політична квестия, що загрозила розбитєм німецької коалїциї, зложеної — як звісно — антисемітських клєрикалів та з лїберальних Німців, а дальше для правительства незвичайно непожаданими компліkациями в парляментї.

Старанє, щоб недопустити до сего розлому і „культурної“ дебати в парляментї, було також причиною безвпинного відкладаня засїдань парляменту, аж перше розворушене втихомирить ся. Заспокоєне таке було потрібне і для запевнення ухвали буджету міністерства просьвіти і удержаня лібералa, д-ра Мархета на становищи міністра просьвіти.

І ось серед таких обставин явив ся у міністра справ заграничних бар. Еренталя папський нунций кн. Гренгіно дель Бельменто з жаданєм, щоби проф. Вармунда усунено з заниманої ним, на правничім видїлї інсбрукського університету катедри канонічного права. Бар. Еренталь вважав відповідним передати се жадане нунция міністрови просьвіти, який однак його з'ігнорував, заявляючи в комунікатї до дневників, що вважає жадане нунция приватною його просьбою, а не офіциальним актом.

Та тут зайшов інцідент, що надав справі цїлком новий напрям, переносячи її в сферу засадничих питань про відносини церкви до держави. Ото нунций — чи з особистої політичної незручности чи може ідучи за воєвничим настроєм римської курії в тім зглядї — оголосив у „Vaterland'i“ заяву, в якій застерігає ся рішучо против приписуваня його інтервенциї приватного характеру та вповнї піддержує офіциальний характер свого домаганя, причім заявив, що не узнає відносин між церквою і державою, витворених законом з 1870 р.

Такий несподіваний зворот, якого правительство собі певне ні трохи не бажало, до решти усунув особу Вармунда в тїнь, а на перший плян висунула ся справа вмішаня нунция в внутрішні справи Австриї. Лїберальна преса заатакувала папського нунция дуже остро, доказуючи, що його поступок був нельояльним і нелегальним. Навіть півурядова „Wiener Allg. Zeitung“ виказує, що нунций не мав права ставити офіциального домаганя, щоб усунути австрийського професора з університетської катедри; коли-б він се зробив через вручене формальної ноти, то її не принятоби, ані не дано-би бажаної ним відповіди. Поведенє нунциятури противить ся дипльоматичним звичаям, а через те становище нунция є захитане, особливо що він дїлав без порученя з Риму.

Супротив такого виступу нунция і правительство не могло мовчати та в „Fremdenblatt-i“, органї міністерства заграничних справ, оголосило дословний текст приватного листу бар. Еренталя, яким він звернув ся був до міністра Мархета, комунікуючи йому представленя нунция. Нунций заявив тодї перед інтервіюючими його віденськими дневникарями, що його інтервенция мала таки офіциальний характер. Се до решти заострило справу, бо долучило до питань засадничих ще справу особисту: именно нунций, дипльомат заграничний, закинув прямо лож правительству держави в якій він повнить дипльоматичну службу.

Вся майже преса однозвучно тепер констатує, що по такім звороті справи нунций мусить уступити. Навіть часописи, що стояли доси осторонь, рішучо осудили вмішуване посторонного чинника в внутрішні справи Австриї. Що більше: антисемітські клєрикали, не думаючи наражати ся на закид браку державного патріотизму, затрубіли на відворот та стали відпекувати ся промахів нунция, хоч вони самі оголосили передше в Vaterland-i його заяву. Оден з клєрикально-антисемітських провідників, кн. Лїхтенштайн, порушив навіть сю справу на однім публичнім зібраню, кажучи між иншим: „На мій погляд бар. Еренталь і д-р Мархет поступили так, як се було їх обовязком. В австрийських справах лише Австрия може забирати голос“. — Сказано коротко і ясно. З уваги на таку ситуацию належить надіяти ся відкликаня нунция курією римською, яка мабуть не схоче доводити до конфлікту з Австриєю.

Родимці! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Koszałki-opałki Gazet-и narow-oї,

На нашу статю з мин. суботи п. заг. „Поважна небезпека“ скортїло відозвати ся Gazet-y narodow-y. Називаючи подану нами поголоску про намірене відлученє краєвої ради шкільної від намісництва „пльоткою“ та ще й видуманою в нашій таки редакциї, наплела старенька наймичка п. Потоцького сама цїлу копицю „koszałek-opałek“.

Насамперед поучує нас вона, що переміна кр. ради шк. на окреме міністерство просьвіти для Галичини могла би наступити хиба лише через зміну конституциї, отже на підставі ухвали парляменту, до котрої треба би ще й кваліфікованої більшости голосів.

Ну, сю мудрість знаємо й ми самі! Але г перше: не писали ми, що кр. рада шкільна м бути перемінена номінально на міністерство просьвіти, а писали, що в разї відлученя її від намісництва п. Дембовський має стати її президентом, „наче“ галицьким міністром просьвіти, остілько висшим від австрийського міністра, що неодвічальним перед австрийським парляментом. В тім є маленька ріжниця! Ж галицька кр. рада шк. вже й тепер є так мо зависима від міністерства просьвіти, що фактично є вона вже наче окреме міністерство просьвіти для Галичини; а коли би ще ала бути відлучена від ц. к. намісництва, а її перішний віцепрезидент став би президентом, одвічальним лише перед соймо тогдї вже справдї, хоч не номінально, рівнав би ся він міністрови, а був би о стілько висший від міністра австрийського, що той є одвічальний перед парляментом, а сей не мав би тої одвічальности. Річ цїлком ясна! Але Gazeta narodowa, хоч в дальших своїх виводах править, що в нашім, значить, руськім краю кождому є потрібне знанє польського язика, очивидно розуміє, що знанє руського язика непотрібне навіть тогдї, коли хтось, як пр. вона сама, хоче спорити з руською газетою; Gaz. nar. очивидно має претенсию, щоби ми свої статї писали для її ужитку по польськи.

По друге: колиб ми навіть написали були, що п. Дембовський має бути іменований галицьким міністром просьвіти, независимим від Відня, то й в такім разї наша „пльотка“ не була би чимсь так дуже неможливим чи неімовірним. Атжеж фактом є, що, як колись п-і Валєвська робила польську політику за часів Великого Наполєона, так тепер завдяки польській „фартушковій“ політицї зроблено в конституційній Австриї з руської Галичини Польщу; а звісно: W Polsce jak kto chce! Маємо основні закони конституциї. Але всупереч тим законам в руській Галичинї урядовим язиком всїх властий є язик польський. Чи може на підставі ухвал парляменту?.. Від р. 1868. аж до недавна управляла кр. рада шк. всїми школами, отже й руськими, як сама хотїла; чи може на підставі ухвал парляменту або якого небудь закону?.. Тепер урядує вона вже на підставі закону, санкціонованого мимо протесту всего руського народу; чи санкціоноване такого закону було би можливе в котрім небудь иншім краю Австриї?.. Університет у Львові, призначений колись виразно для Русинів, спольщено; чи на підставі ухвал парляменту?.. Чи найдемо де в цїлім цивілїзованім сьвітї випадок, щоби обовязував давнїйший закон всупереч законови пізнїйшому? А в Галичинї, в тій австрийській Польщі, правом кадука обовязує й доси дивезний закон краєвий з 22. червня 1867. в супереч пізнїйшому законови основному з 21. грудня 1867! Чи можливе в котрій небудь державі, або навіть і в Австриї в котрім небудь краю, щоби краєвий намісник був старший від президента міністрів і всїх міністрів разом та попросту кпив собі з усїх їх запоряджень?.. А в австрийській Польщі, хоч вона доси називає ся Галичиною, таки так є! Галицький намісник, припертий президентом міністрів і міністром внутрішних справ, по довгих заходах (ми уявляємо собі, як то мусїли оба міністри довго запопадати коло п. намісника, поки се на нїм вимогли!) видав обіжник до старостів, в котрім каже наче на глум, що доходять його жалї, нїбито пани старости не добре обходять ся з Русинами і хоч він тому не вірить, то таки взиває їх, щоби так не робили (значить, читай між стрічками: я сказав своє, щоби спекати ся напасти; а ви робіть, як робили доси). І в додатку оповістив той обіжник не в урядовій газетї, а у своїй репти льц Gazet-i narodow-iй! Коли би таке зробив намісник иншого краю, пішов би як стій в дубину; а галицький намісник за те, що собі закпив з президента міністрів і з міністра внутрішних справ, дістав еще від сього послїдного прилюдну похвалу і дипломи на Ehrenmann-a! Чому-ж би п. Дембовський чи хтонебудь другий не міг бути навіть виразно заіменований міністром просьвіти Н-р II. виключно для Галичини, цїлком независимим від Відня, на чолї галицької кр. ради шк., перемінені без зміни конституциї і без ухвали парляменту на міністерство просьвіти Н-ро II? W Polsce, jak kto chce!...

Дальше величає Gazeta nar. ті благодати, які на руський нарід нїби то спали завдяки опіцї краєвої ради шкільної. Коли — каже — не було ще кр. ради шк., руська молодїж була тодї перенята польським духом, вся руська інтелїгенция, не винимаючи руських сьвящинників, уживала дома лиш польської мови, а руська духовна семинария у Львові була осїдком польських патріотичних заговорів. А нинї? Русини мають 2144 шкіл, де пів мілїона хлопцїв і дївчат побирає науку в руській мові.

Отже старенька бабуся гілком уже тратить память. Те, що вона собі приадує, поправдї було колись, але вже дуже дано, бо вже 1848 рік розвіяв у руської молодїжи і інтелїгенциї польського духа, а р. 1860/1 вигер оконечно і безповоротно також польську мову з руських домів. А руських шкіл застала р. рада шк. не богато менше, ніж їх є тепер, тілько тамті були для нас далеко лїпші від теперішних; і коли би не опіка кр. ради шк., ми доси мали би що найменше в двоє тілько руських шкіл, як маємо, і то не до порівнаня лїпших.

Каже Gaz. nar., по есть же закон: „хто утримує школу, той рішає о її викладовій мові“. А що в руських школах — каже вона — учать також польського язика, се виходить Русинам лише на пожиток, о „у всїх відносинах практичного житя, так приватного як публичного, знанє польської мови кождому в краю є конечно потрібне“. Коли б внесено сю науку, то самі Русини добачили би в тім кривду для себе, бо у висших школах в щоденнім житю годї обійти ся без знаня латинської азбуки і польського язика та письма.

„Хто утримує школу, той рішає о її викладовій мові“ — такий є закон. А чому-ж так трудно о затвердженє громадської ухвали, коли вона жадає у своїй школї викладового язика руського? Чому так богато руських шкіл попереміновано і все ще переміновує ся на польські без ухвали утримуючої школу громади або в супереч її ухвалі? Чому — щоби обмежити ся на два приклади — громада Синевідська вижного в стрийськім повітї і Жданці в жовківськім анї суди Боже не могуть зєднати в кр. радї шк. з'організованя 4-клясової школи з руською викладовою мовою, хоч від кількох лїт сього домагають ся, побудувавши величаві муровані поверхові школи? Чому рада шк. на силу хоче їм накинути польську викладову мову?... Бо w Polsce не обовязує закон, тілько — jak kto chce!

Тай не о те нам ходить, що в наших школах учать також польського язика, а о се: що 1) учать неправно, примусово, всупереч основним законам конституциї, а 2) учать в далеко першім обємі, ніж воно нам потрібно, бо метою науки покладено „poprawne wyrażanie się po polsku w słowie i piśmie“ так, як і для родовитих Поляків на Мазурах, і що попри сій метї занедбує ся в наших школах усю иншу науку.

Коли би в наших школах згідно з основними законами конституциї знесено науку польської мови, то ми поправдї завели би її самі, але самі по нашій добрій волї, як науку надобовязкову. Завели би її не з уваги, що знанє польської мови і польського письма в нашім краю нібито є кождому доконче потрібне у всїх відносинах приватного і публичного житя, бо й ті „відносини“, особливо відносини публичного житя, є ненормальні. Чому-ж пр. в західній Галичинї нїхто не уважає доконче потрібним знанє руського язика і письма? Чому навіть на Руси, у східній Галичинї, нїхто з Поляків, навіть урядник, не уважає собі доконче потрібним знанє руського язика і письма? Тим більше й нам при нормальних, законних відносинах цїлком легко було би обійти ся без знаня польського язика і письма, а вже зовсїм легко було би обійти ся без нього простому сїльському народови без найменшої шкоди для себе. Але ми завели би в наших школах добровільно науку і польської і нїмецької мови длятого, бо кождому чоловікови придасть ся в житю знати крім рідної мови також одну-другу мову чужу бодай настілько, щоби уміти прочитати і сяк-так розуміти прочитане, — а по друге тому, бо знанє латинської і нїмецької азбуки доконче потрібне тим, хто хоче поступати до шкіл висших. Тількож, розуміє ся, не клали би ми науцї чужих язиків такої мети, щоби задля неї занедбувати всю иншу науку, потрібну для низшої загальної осьвіти.

Наконець Gaz. nar. відпирає наше твердженє про польонїзацийну тенденцию кр. ради шк. Тількож факти, котрими вона се твердженє відпирає, є лише доказом правди наших слів, що польонїзацийна система в народних школах навіть по 40 лїтах не може повеличати ся позитивними успіхами, бо нашого селянина вона не спольщить. А й наведені Gazet-ою narodow-ою слова д-ра Олесьницького, сказані колись там в соймі, що „як нас тут, панове, бачите всїх заступників руської ідеї народної, всї ми є ученики польської школи такої, як її утворила ваша кр. рада шкільна, — сказані були в тій самій мисли, яку і ми висловили в нашій статї: що польонїзацийні заходи кр. ради шк. не в силї спольщити нашого народу; але вони зовсїм не запереч ують тих заходів.

„A więc — czy ta szkoła polonizuje Rusinów?“ кінчить старенька бабуся ем фатично. Та нї, нї! І ми сказали, що нї. Тількож Gaz. nar. нїчим не відперла наших доказів, що 1) кр. рада шк. упірно тримає ся польонїзацийної системи; 2) що тим лише в темнотї і нуждї утримує наш сїльський народ; 3) що витискає нашу молодїж з середних шкіл; 4) що крайно деморалізує весь загал молодїжи, вже навіть без ріжниці народности. Сї декори Gaz nar. в благоразумії своїм цїлком поминула!

Промова п. Василька в буджетовій комісиї

(при титулї „міністерство внутрішних справ) дня 18. с. м.

Буковина.

На вступі п. Василько обговорював буджет міністерства внутрішних справ із становища своєї тїснїйшої вітчини Буковини. Він констатує, що сумою всего того, що сегорічний буджет міністерства внутрішних справ приносить Буковинї, є нова посада одного возьного і одного лїкар повітовий.

Хоч бесїдник мусить признати і то з натиском, що адміністрация Буковини функціонує бездоганно — також представителї прочих на Буковинї живучих наций в комісиї і инші посли сего краю виставлять політичній адміністрациї Буковини найлїпше сьвідоцтво — то з другої сторони преціньмусить замітити, що відносини в сім краю є неменше тяжкі, як в прочих адміністративних областях, і що є конечною річию подумати про помноженє числа старост.

Буковина має, так само як Країна, 11 старостств, а деякі з них, специяльно старостство вижницьке і радовецьке обіймають за велике число громад. Сполученє сих громад в одно нове старостство, є просто конечностию. Під сим зглядом вносить слїдуючу резолюцию: „Правительство взиває ся, щоби на Буковинї утворило нове старостство, котре обняло би гірські громади судових повітів Селетин і Сторонець-Путилів.

Також в области санїтарній мусить бесїдник предложити бажане свого краю і при тім сконстатувати, що з обставини, що жалоби против аномалій під сим зглядом не що дня надходять, не треба заключати, що виконуване санїтарних приписів на Буковинї є такою дуже легкою річию. Воно так не є, бо Буковина лежить між Росиєю і Румунїєю, отже на дуже експонованій граници і державний персонал санїтарний в сім краю мусить розвинути всї свої здібности і напружити всї свої сили, щоби добре і совісно сповнити свої обовязки. Буковина вже від довгих лїт добиває ся креованя посади інспектора санїтарного; однак і в сегорічнім буджетї не знаходимо на сю цїль вїякої позиции. Бесїдник ставить резолюцию:

„Взиває ся правительство, щоби в буджетї найблизшого року узгляднило посаду санїтарного інспектора для Буковини.“

Що до пелягри, то ся хороба між руським і румунським населенєм як також і між нїмецькими кольоністами Буковини панує так само, як приміром в Тироли або в Горициї. Бесїдник уважає за річ конечну, щоби правительство поробило в цїли поборюваня пелягри такі самі заряджня, які в Тироли вже поробило а в Горициї розпочало робити. В сій справі поставив бесїдник резолюцию, котра взиває правительство, щоби поперело акцию против пелягри на Буковинї більшими ніж доси дотациями з державного фонду і утворенєм пелякросарії на кошт держави.

Що до правительства, то бесїдник, яко член руської нациї, мусить тут дати вираз свому здивованю, що ся нация не має щастя бути в який будь спосіб заступленою в міністерстві. В цїлім міністерстві (внутрішних справ) нема анї одного руського урядника, хоч четверта що до величини нация держави чейже має право жадати, щоби в центральній управі функціонував урядник руської народности.

Що до відносин державної поліциї в Чернівцях, котру утворено перед двома роками, бесїдник замічає, що він в своїм часї висказав ся був против утвореня дирекциї поліциї в Чернівцях. Однак тепер, коли мимо того сю дирекцию поліциї утворено, бесїдник має право жадати, щоби сил, які вона дістає до розпорядимости, не зуживано в такий спосіб, що вони по просту не можуть опанувати праці, до якої є зобовязані. Порівнуючи стан канцелярийного персоналу дирекциї поліциї в Кракові, з станом канцелярийного перзоналу черновецької дирекциї, бесїдник виказує, що обі сї дирекциї мають під собою майже однакові поля дїланя і виказують майже однакове число впливів. Мимо того канцелярийний перзонал черновецької дирекциї поліциї є майже о половину менший ніж краківської. Правда, що прелїмінар міністерства внутрішних справ предвиджує справленє коний для одного надінспектора і девятьох поліцаїв, але для усуненя перетяженя урядників, нїчо там не предвиджено.

Бесїдник ставить резолюцию:

„Взиває ся правительство, щоби при старостствах на Буковинї послугувало ся лише таким перзоналом канцелярийним, котрий вповнї володіє руською, згляднo румунською мовою, а в мішаних повітах обома мовами — так в слові як і письмі“.

„Взиває ся правительство, щоби для старостства в Заставнї вибудувало новий дім“.

Галичина.

Бесїдник переходить до політичної управи Галичини, замічаючи, що обговоренє сеї справи є його обовязком, котрий вложили на него його клюбові товариші. В додатку кождий повинен інтересувати ся таким краєм як Галичина, краєм з такою силою населеня, краєм граничним, і то з Росиєю, і кождий має право говорити про сей край. На жаль супротив відносин в галицькій адміністрациї панує тут дивна рівнодушність всїх партий і всїх народів Австриї, рівнодушність, котра колись може дуже тяжко пімстити ся. Брак зрозуміня для галицьких відносин і їх цїлковите незнанє подибуєсь навіть в таких кругах, в котрих сего найменше мож надіяти ся. Бесїдник пригадує звісну бучу студентську в львівськім університетї, спровоковану недодержанєм приреченя, яке правительство дало Русинам в справі поступованя при імматрикуляциї в львівськім університетї.

Наслїдком ексцесів, які через те вибухли в львівськім університетї, було се, що руський клюб парляментарний хотїв потягнути до відвічальности правительство; руські посли не відчували потреби помагати правительству в критичній для него хвили. На другий день по бучі в палатї послів оден з віденських дневників приніс справозданє з якогось віча, на котрім член правительства, міністер Гесман, обговорюючи сю подію, мав сказати, що властиво нїхто не знав, чому руські посли кидали ся мов скажені.

Коли член правительства, в додатку такий міністер як д-р Гесман, котрий на все, що в Австриї діє ся, дивить ся широко отвореними очима, отверто каже, що він не знав, о що властиво Русинам розходило ся, то се як найлїпше сьвідчить о апатиї пануючій супротив всего того, що відносить ся до Русинів. З сеї причини комісия вибачить, коли бесїдник буде старати ся розбудити в сім кружку інтерес членів для відносин пануючих в галицькій адміністрациї.

Галицька адміністрация іде до цїлком означених цїлий. Вона стоїть в службі одної лише партиї, партиї, котра витворилась з одної кляси суспільної і котра старає ся, не тілько в теперішнім правно державнім станї Галичини, удержати всю політичну і економічну власть в своїй руцї, але також бути узброєною на всї можливі евентуальности, щоби населенє Галичини задержати в своїх руках.

Щоби сю цїль осягнути, мусять бути примінені два средства: Галичина мусить передусїм статись польською; другим средством є: хлоп мусить лишитись дурнем. Його треба відрізати від всякої культури, він мусить лишитись неспосібним до виявленя своєї волї в свій спосіб, мусить лишити ся доброю худобою робучою для пануючої кляси.

Щоби Галичину спольщити, підпирають верховодів всї польські партиї. Шовінїзм працює в Галичинї в як найлїпший і як найуспішнїйший спосіб і в тім є причина, чому Русини в своїй борбі не мають попертя жадної польської партиї. Хоч польські партиї не в найлїпшій жиють між собою гармонії, то все таки вони суть солїдарні там, де розходить ся о удержанє руського народу на як найнизшім степени культури.

Правда, що в інтересї польського люду деякі польські партиї розвинули в послїдних роках дїяльність в цїли зломаня політичної переваги пануючої кляси. Однак наслїдком того є се, що пануюча кляса сконцентрувала ся більше в східній Галичинї против живучого там руського народу. З західної Галичини мусїла ся партия зрезигнувати а польське населенє сеї части краю завдячує се в першій лїнії роботї послів Стапінського і Гломбінського і социяльній демократиї, коротко всїм тим, котрі не хотїли іти з пануючою партиєю. За те в руській східній Галичинї старають ся всїми средствами, які пануюча партия взагалї може мати до розпорядимости, удержати дотеперішну систему, котрої першою задачею є, недопустити до голосу руське населенє там, де виявляєсь воля народу, не допустити його до голосу в соймі і в радї державній.

(Кінець буде.)

Парляментарні справи.

Субкомітет социяльно-політичної комісиї, вибраний вчера для нарад над внесенями в справі охорони гірничих робітників, відбув вчера засїданє. Пос. Цінґр мотивував своє внесенє, вказуючи на економічні і суспільні шкоди, які веде за собою дотеперішне виплачуване робітникам зарібку. В дебатї брали участь заступник правительства, сов. двору Гоман та пос. Заранський.

На внесенє предсїдателя, пос. д-ра Лїхта порішено відбути нараду знатоків при участи представителїв організаций робітників і предприємців. Анкета ся має відбути ся дня 30. марта.

Другий субкомітет суспільно-політичної комісиї приняв законопроєкт про охорону дїточої праці аж до уступу, в якім подано спис рішучо заказаних родів праці. Крім сего поручено голові зладити на основі принятих змін проєкт та предложити його членам субкомітету аж до найблизшого засїданя.

На останнім засїданю комісиї буджетовоі ухвалено, щоби в четвер не було засїданя. Потім приступлено до дальших нарад над буджетом міністерства внутрішних справ.

По промові п. Прохаски забрав слово п. Діямандґ, котрого промови першу часть переказуємо в иншім місци. В другій части він виступив проти зьвірств полїциї військової у Львові. Вкінци бесїдник обговорював справу проституциї та проти виводів п. Прохаски завважав, що проституция не тільки є суспільною появою, а завданєм, котре мусить бути управильнене властями, бо проституция є донькою нужди.

П. Крамарж домагаєть ся, щоби краї дістали державне правительство одвічальне перед соймом.

П. Кончі полємізує зі словами п. Зайца (с. д.) про папського нунция.

П. Сильвестер заявив, що нїколи не було пляну сотворити блок вольнодумних Німців з християнсько-социяльнима, піднесено тілько думку спільної акциї в національних справах.

П. Адлєр висказав вдоволенє, що міністерство вчутрішних справ сконстатувало, що з технїчних причин відокремлено обезпечене робітників на старість від обезпеченя иньших станів.

По промовах пп. Бера, Маштальки, і Зайца, котрий заявив, що зі своїх слів про папського нунция нїчого не може взяти назад, референт п. Морсей відповідав на ряд уваг, зроблених в часї дискусиї та заявив ся за обезпеченєм на старість робітників та дрібних селян і ремісників. Підніс також конечність введеня обовязку обезпечень від стихійних шкід.

Потім в голосованю принято етат міністерства внутр. справ.

П. Гофман-Велєнгоф референував

титул „підпиране рукодїл". Бесїдник домагаєть ся сотвореня центральної союзної каси.

По кількох промовах засїданє відложено до пятницї.

Заграничний огляд.

Новий проєкт македонських реформ.

Сподїваня Турциї, що їй не прийдеть ся швидко заявляти ся в справі установленя генералгубернаторства для Македонії, сповнили ся швидше, як се мож було припускати. Проєкт, щоб установити в Македонії генералгубернатора, одвічального перед Европою, стрінув ся з такою неприхильностию в европейських дипльоматичних кругах, що англїйський мінїстер справ заграничних, Грей, який дав був ініціятиву до него, вже зовсїм зрезигнував із переведеня його в житє. З уваги на те виступила Росия з своїм власним проєктом реформ, який вимагає, щоб міжнародна фінансова комісия, яка стоїть при боцї турецького губернатора в Сальоніках, одержала також атрибуциї адмінїстрацийні. Досї береже та комісия тільки додержуваня умови, заключеної між турецьким мінїстерством скарбу а отоманським банком, та контролює побираннє податків і уклад буджету трох македонських віляєтів.

Розширенє атрибуций сеї комісиї також на справи адмінїстрацийні вимагати ме великої зручности, щоб не викликати позору, що обмежуєть ся власть султана. Через те росийський проєкт реформ не є ще викінчений; поки що ведуть ся над ним пересправи між Петербургом а кабінетами у Відни й Льондонї.

Мощі Золї в Пантеонї.

Французька палата послів дебатувала вчера над кредитом 35.000 франків на пересенє мощів Золї до Пантеону. Депутований Барре́ (націоналїст) висказав погляд, що літературні твори Золї є брудні та очорнюють французькі звичаї. Лївиця перебивала промову Барре́ протестами. Референт предложеня заявив, що сам лист Золї „Обвиняю..." (в справі Драйфуса) вистарчає, щоби його мощі помістити в Пантеонї. Твори Золї є наскрізь моральні, бо показували небезпеку злочину. Палата ухвалила кредит 356 голосами проти 164.

НОВИНКИ.

— **„Блистательная побѣда", або перший „самостоятельный" виступ львівських кацапів на публичній аренї.** „Самостоятельная" виборча акция кацапів до міської ради, заповіджена колись-тут в „Галїчанїн-і" потерпіла комплєтне „крушенїе" зараз за першим кроком. На вчера на 7 год. вечером, заповів русско-народный „комитетъ" збори виборців II ої дїльницї до салї в школї Конарського при ул. Л. Сапіги. Вже перед 7-ою год. велика саля заповнила ся виборцями по береги. О 7-ій годинї ввійшов на салю д-р Павенцький в товаристві двох чи трох людий і відкрив „собраніе" промовою, виголошеною польсько-русько-старословянсько-росийським жаргоном, де в чудовій гармонії переплїтали „панове" і „господинове", „поважане", „почтеніе" — взагалї „языкъ свинопасовъ" з „литературнымъ" не „общерусскимъ" а таки „галицко-русским язичіємъ". Зазначивши такою языковою саламахою „самостоятельность" передвиборчої „истинно-русской" акциї, запропонував д-р Павенцький компромісову президию. Присутні виборцї не згодили ся однак на компромісовий провід зборів та вибрали собі антіконсолїдацийну виключно українську президию в особі д-ра Говиковича і п. Доманика. Ся президия сейчас обняла провід і стала чергою удїляти голосу бесїдникам, котрі недвозначно і рішучо запротестували проти нащіплювання кацапщини у Львові і проти яких-небудь консолїдаций з львівськими кацапськими недобитками. Бесїдники від української національно-демократичної, социяльно-демократичної і радикальної партиї одноголосно ствердили, що у Львові нїяких Москалїв (крім еміґрантів-втїкачів з Росиї) нема, а москвофілів, як зрадників народа не можна вважати руською партиєю і мирити ся з ними годї. Збори ухвалили одноголосно отсї резолюциї: Виборцї II-ої дїльницї м. Львова зібрані дня 19 лютого 1908 на зборах в школї Конарського 1) заявляють ся за отсими кандидатами до ради міста Львова: о. Лежогубським, д-р Кулачковським, д-р Озаркевичем, Миколою Ганкевичем, п. Гудецом, д-ром Бубером, 2) заявляють ся проти всякої консолїдациї з московськими ренегатами. Ось-такі резолюциї, ухвалені одноголосно на зборах скликаних москвофільською організациєю повинні чейже переконати наших „русскіх", що тут в центрі нашого житя вони краще зроблять, коли сидїти-муть тихо. Львів, на щастє не якийсь глухий кут, де можна в двійку або трійку „виперти" пару резолюций і ревіти опісля через місяць в „Галичанин-і" про відродженє чи народженє „русской мысли".

— **Процес Сенкевича** відложив віденський суд краєвий на просьбу обжалуваного на другий місяць, без точного означеня дня, коли має бути розправа. A propós недуги лицаря з Облєнгорка замітимо, що варшавські часописї про неї не знають нїчого. Коли п. Сенкевич вже комунїкував проф. Розенблятови своє ослабленє, то „Kurjer warszawski" (з понедїлка) помістив як раз статейку про цїлий процес та заповідав виїзд новочасного Заглоби, з Облєнгорка до Відня. Тяжко зрозуміти щоби в редакциї „Kurjer-a warszawsk-ого" не мали знати про недугу Сенкевича, особливо коли та недуга така тяжка, що йому годї було навіть виходити з хати!! Але вже стало ся; процес відрочено на цїлий місяць. Треба тільки бажати, щоб до того часу п. Сенкевич подужав, особливо що на другий місяць буде вже инакший склад лави присяжних судиїв, як теперішна. Тут згадаємо ще характеристичний момент, що в частинї польської преси зроблено вже з укр. студентів не обжаловуючих, а обжалуваних, а навіть придумано комітет, який кермує цїлою справою процесу! Так фабрикує ся публичну опінію. Заступництво обжаловуючих підняв ся крім віденського адвоката д-ра В. Роде також наш посол Теофіль Окуневський.

— **Гакатизм старосамбірського суду.** Пишуть нам: Дня 20 падолиста 1907 р. дістав о. Іван Шевчик, руський парох в Лїнинї малій старосамбірського повіта зі суду візванє на сьвідка в спадковій справі. Візванє було видане по польськи, тому о. Шевчик звернув се судови з допискою, що по польськи не розуміє і жадає візваня в мові руській. За якийсь час приходить знов таке саме візванє в тій справі і знову в мові польській. О. Шевчик знову звертає се судови з такою самою допискою і з таким самим жаданєм як перше. Аж дня 17 с. м. дістає о. Шевчик із скарбової дирекциї в Самборі платниче візванє за стемплеву кару, і то в польській мові за неостемпльовані два поданя внесені до суду з жаданєм видаваня візвань в руській мові. Як бачимо, поведенє сих двох властий се чистий глум з конституцийних прав, запоручених основними законами" також і руському народови. Рівночасно се грубе надужитє власти, гірше від пруського гакатизму, який бодай опираєть ся на тамошних законах. Не знаємо, чи президент Тхоржнїцький і віцепрезидент Прокопович схотять заняти ся тими каридостойними вибриками підчиненних собі урядів, але апелюємо до наших парляментарних послів, щоб заняли ся тими польськими „владзами", тим більше, що пригода о. Шевчика не є одинока; такі різкі над'ужитя в згаданім судї на дневнім порядку, досьвідчив його на собі також о. Лепкий із Ст. Самбора та досьвідчають день в день селяни, хоч на се не реаґують. — *Б.*

— **Осторога пєред еміґрацією до Чілє.** Надіслано нам отсей урядовий комунїкат: В остатнім часї багато австрийських виселенцїв дало ся намовити оповіданями, які чули в Буенос Аірес про сьвітлі зарібкові відносини в Чілє, до виїзду з Аргентини до Чілє. Сей край переходить тепер тяжку економічну крізу і в остатних часах застановлено там в богатьох підприємствах всякий рух що разом з недостачию капіталу обмежило значно спроможність зарібку та обнизило денну плату. В чілїйськім парляментї навіть візвано правительство, щоб запобігло законною дорогою дальшій іммиграциї аж до часу, коли настануть нормальні відносини. Супроти того треба всїми способами остерігати перед еміґрацією до Чілє.

— **Історія вихрестки.** Купець в Стрілках бобрецького повіта, Хаїм Лейба Кіттенплян, доніс станиславівській полїциї, що Остап Стахів, 20-кількалїтний парібок з Бортник, в часї коли був у млинї в Стрілках на роботї, увів йому 18-лїтну доньку Шайндлю Вассерівну, вивіз її до Станиславова, щоб опісля з нею оженити ся. Дальше доніс, що донька забрала йому зі скринї 400 К і просив, щоб його доньку укарано за крадіж, а Стахова за уведенє малолїтної. Станиславівська полїция вислїдила обоїх. Шайндлю знайшла у паламаря при катедральній церкві. Арештований Остап Стахів зізнав, що в грудни мин. року пізнав ся в Стрілках з Шайндлею Вассер і обіцяв оженити ся з нею і вона не лише на то згодила ся, але й сама жадала того. В тій цїли приїхали обоє дня 2. с. м. до Станиславова і зголосили ся до тамошного гр. к. уряду парохіяльного. Шайндлю уміщено відтак у паламаря, де вона мала приготовити ся до хресту. Вінчанє мало відбути ся дня 8. с. м. Стахів перечив тому, мовби знав, що Шайдля забрала гроші родичам і мов би він з них користав. Шайндля знов зізнала, що вже від давна носила ся з гадкою перейти на християнську віру, а пізнавши ся зі Стаховом, просила його, щоб де вивіз її в цїли принятя християнства. Коли Кіттенплян обставав при своїм, полїция відставила обоїх арештованих до суду. Цїла тота історія молодої і хорошої жидівочки наробила в цїлім містї великої сензациї і в недїлю пополудни величезна товпа людий обступила була ратуш, а в понедїлок пополудни зібрала ся знов перед судом на площи Тринїтарській. Закінчило ся так, що суд відослав Стахова до Львова, бо тамошний суд уважає ся некомпетентним в сїй справі, а Шайндлю Вассерівну, котрої батько тимчасом від'їхав був до Стрілок, випущено з вязниці і вона на другий день вихрестила ся в катедральній церкві та виїхала зі Станиславова. У Львові держали Стахова через кілька днїв в слїдчім арештї, а коли слїдство виказало, що він зовсїм невинуватий, випущено його на волю. Вінчанє Стахова з Васерівною відбуде ся вже в найблизших днях.

— **До українських письменників.** „Українська студентська Громада у Харькові" постановила видати від свого імени „Літературно публїцистичний Збірник", добуток з котрого піде на піддержку незаможних студентів-Українців висших шкіл Харкова, на уладженє укр. бібліотеки для громади і т. п. В збірнику будуть поміщені твори красного письменства (поезиї, нариси, оповіданя, невеликі драматичні пєси і т. и.), публїцистичні статї і деякі справочні відомости. З приводу сього рада громади звертаєть ся до молодих (починаючих) українських письменників з просьбою надіслати що-небудь з своїх творів (белєристичних), а також просить усї українські студ. громади і укр. культурно-просьвітні т ва прислати короткі звіти про свої завданя, дїяльність і т. и., щоб в сїм збірнику дати образ дїяльности української молодїжи. Всї ті матєриали треба слати: „Харков, Рибасовський переул., д. Н-р 4, кв. 2, д. Ользї Шаповаловій". Реченець для надсилки творів призначаєть ся до Великодня.

— **Гурток українознавства** при петербурськім унївєрзитетї уладив виклад на тему „українська мова, її особливости й права". Викладав відомий знавець славянської фільольогії, лїнґвіст проф. Бодуен-де-Куртене.

— **Доходи українських театрів.** Три українські трупи, які грали в Харкові від Різдва до посту, взяли всї разом 57.000 рублїв. Найбільше взяв Л. Сабінин, бо 22.000 рублїв, дальше А. Суходольський — около 19.000 рублїв, а вкінци О. Саксаганський — 14.000. Сабінин заробив на чисто 2.500, Суходольський та Саксиганський ледво звели кінці з кінцями.

— **Політичне убийство.** З Катериослава доносять, що незвісний чоловік вистрілом з револьвера тяжко зранив на улици провідника трудовиків в другій думі, Караваєва. В ночи Караваєв помер. В послїдник часах діставав він чимало листів з погрозами, котрих автори подавали ся за членів партиї „істінно-русскіх".

— **Нові демонстрациї суфражисток.** Презес льондонської торговельної палати Льойд Жорж скликав в суботу в Queens Hall мітинґ в справі свобідної торговлї. Женшини від мітинґу виключено. Незначну частину білєтів, які для них видано, в послїдній хвили скасовано. Щоби против такого остракизму запротестувати, яких сто женшин впало до Queens Hall і по промові Льойд Жоржа викликали бучу. Одні мужчини вискочили зі своїх місць, домагаючись, щоб їх виведено, инші взяли їх в оборону. Вкінци мужчини розпочали між собою бійку на кулаки. Предсїдатель з великим трудом дійшов до голосу і привернув порядок, звелївши вивести сїмох мужчин і всї женщини.

— **Пригода на мори.** Німецьким пароплавом „Сільвія" приїхали онодї до Гамбурга послїдні десять людий із залоги англїйського корабля „Ґунфорд", котрий дня 13. жовтня минулого року виплив з Гамбурґа до Санта Розалїя і потонув коло бразилїйського побережя. Корабель той вже при своїм виїздї мав пригоду в англїйськім каналї, бо там стратив оден якор і ланц від него. Аж до рівника подорож відбувала ся зовсїм спокійно, але відтак слїдувало нещастє за нещастєм. Дня 29. падолиста, коли корабель вже від кількох днїв видів бразилїйське побереже перед собою, застряг нараз на мілинї коло рога сьв. Роха. По кількагодинній роботї удало ся корабель видобути і він поплив дальше. Аж в кілька днїв опісля, дня 4. грудня, показало ся, що корабель затїкає і набрав вже води в себе. Залога просила, щоби в цїли направи корабля заїхати де до найблизшого порту, але капітан тому спротивив ся. Недалеко рога сьв. Роха корабель виїхав знову на підводну лаву і тепер вже не можна було рушити його з місця. Вода почала щораз більше набігати до корабля і всяке помпованє не помагало нїчого. Наконець дня 10. грудня почав корабель розпадати ся а капітан дав тоді приказ плисти лодками до берега. По двогодинній їздї заїхала залога на чотирох лодках до побережа коло Ріо Гранде ді Норд, де в рибацькім сїльци Якура знайшла приміщенє в хатї з глини і пальмового листя. Поживи було тут подостатком, бо залога забрала на лодки, що лиш дало ся. Однак годї було тут довше перебувати, бо вибухла тут жовта пропасниця і залога мусїла знов сїдати на лодки. По кількох днях тяжкої муки заплила залога щасливо до порту в Макао, де її приміщено в якійсь гостинници. Але її радість не довго тревала, бо пропасниця вибухла тут ще з більшою силою і коли на конець дня 6. сїчня с. р. пароплав „Іпу" забрав її до Пернамбука, було вже 20 людий недужих. З тих двох померло вже підчас їзди а тїла їх після моряцького звичаю похоронено в мори. В Пернамбуко віддано 15 до шпиталю, але з тих вернуло з відтам лиш сїмох. Отже тих сїм і ще трох здорових, разом десять з цїлої залоги пустились дня 10. сїчня в дорогу до Европи і так щасливо доїхали до Гамбурґа, звідки сими днями поїхали до рідного краю.

— **Демонстрациї против хорвартського бана.** Із Загребу доносять: Коли бан барон Равх, шеф секциї Крукович і наджупан Вухетич куповали папіроси в одній трафіцї, зібрала ся пепед трафікою велика товпа і почала свистати й кричати. Коли бан удав ся на площу Єлячіца товпа, що його не відступала, напала на него. Бан сховав ся до одної аптики, перед котрою товпа викрикала: „Проч з баном!" „Проч з чужинцями!" „Проч з Кошутом і Векерлєм!" В оборону нападених взяла полїция, що вїхала кіньми в товпу і розігнала її. Демонстранти кидали камінєм на полїцчю, причім одного полїциянта зранили. З кількох домів кидано камінєм на полїцию.

— **Дрібні вісти.** Пятнистий тиф в Чернівцях ширить ся чимраз більше. Вчера померла учителька Гальпернівна, заразившись тифом у школї. — Шкільний інспектор, Болеслав Барановський переходить в стан спочинку і одержить при тій нагодї титул і характер радника двора. — Намісник Потоцький виїхав на кілька днїв в урядових справах до Відня. — На посла Пернерсторфера, коли входив вчера до редакциї „Arbeiter Ztg.", вистрілив двічи з револьвера якийсь Ігнат Полляк, торговець дорогоцїнними каменями, але не зранив його. Потім вистрілом в голову тяжко ранив ся. Показалось, що Полляк терпів на переслїдовчу манію і всюди добачував своїх ворогів. — Заряд продажи тютюну завів 7 нових сорт імпортованих єгипетських папіросів. Є се дорогі папіроси. Сорти „Малек" і „Мірто" н. пр. коштують в коробках по 100 штук 11 кор. — До шпиталю в Тернополи привезено минувшої пятницї селянина Григория Бридюка із Слобідки золотої, котрого пробив штилєтом, виймленим з лїски, тамоний господар Бегановський, Против Бегановського веде ся слїдство в теребовельськім судї. — З причини пошести пятнистого тифу в Чернівцях закрито всї школи.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Теофілякта (лат. Бенедикта). Позавтра, в недїлю: 40 муч. (лат. Н. Глуха, Окт.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Бережанах:**

В суботу дня 21 с. м. „Барон циганів" оперетка в 3 дїях Стравса.

В недїлю дня 22 с. м. „Серед бурі" драма з давних часів в 5 дїях Б. Грінченка.

В второк дня 24 с. м. новість: „Мари" голосна драма в 3 дїях Г. Ібзена (перший раз).

В середу 25 с. м. „Cavaleria rusticana" опера Масканього.

☐ **З „Львівського Бояна".** Просимо всїх наших Вп. Членів, щоби явили ся в комплєтї на пробі нинї (20. с. м.), бо реченець концерту в память бл. п. А. Вахнянина вже недалекий, а праці до него ще богато. Проба зачнеть ся точно о 7·30 год. вечером. — *Видїл.*

☐ **Руська молодїж** II, III, IV, V і VII гімназиї та I і II реальної школи у Львові устроює в честь Т. Шевченка концерт в суботу дня 21 с. м. в салї „Народного Дому". Початок о 5. годинї вечером.

☐ **З Кракова.** Заходом „Української Громади" в Кракові (Ринок ч. 17, II. поверх) відбувають ся відчити що недїлї. Початок о годинї 5½. Вступ вільний. В найблизшу недїлю відчит про „Нашу бувальщину" (часть друга).

☐ **Молодїж руської гімназиї в Коломиї** сьвяткує память Т. Шевченка ві второк, дня 24 с. м. вечерницями в салї Каси ощадности. Початок о 6 год. вечером.

☐ **Через Адмінїстрациы „Дїла"** прислали на родину бл. п. Марка Каганця в коронах: Збірка на богосл. Чит. „Просьв." на Личаківсїм педм. 14·20, Тома Павлишин, Тисьменица 8·82, д-р Станько, Ярослав від тов. „Родина" 12, Іван Калин, Тернопіль 24, о. Сим. Смулка, Угринів (збірка підчас богосл.) 7. о. Клим Соневицький парох (скадка) 22, Мария Левицька Якубівка 2, Читальня Тишківцї (складка) 9·24, П. Марущак в Будилові від себе 1, від парохіян 2, Ілия Лукиянський 0·40, Дзюня Згорлякевич учен. II. кл. Устрики долїшні 1, Леонтина Литинська, Устрики долїшні 1, Андрій Дорош, Борислав 2, парохія Золочівка з прилуч. Каплинцї 2, (на памятник) 3, о. Ілярion Курпяк, Карлів (складка) 18·20, Д. Снилик, Убинь 1, К. Сниликова, Сч. Бойцун, Убинь 2, Іван Яворський ц. к. стражник, Лежайск 1, (на памятник) 1, Олекса Чопановський ц. к. надстражник 1, (на памятник) 1, д-р Юлїян Романчук, Відень 1, Тадей Лучаковський 1. читальня „Просьвіти" в Бертешові 3, Анна Равлюкова, Волчківцї 3, Ярослав Олексюк Голешів 1, Леонїда Січинська Перемишль 3, Петро Іванищук (складка) 4·54, тов. „Міщанська Родина" в Городенцї 10, Михайло Добушовський, Брочків (збірка на вечерницях) 10·80, о. Омелян Боярський, Новосїлка костюков, (збірка від громади) 10.

Урядові вісти:

Іменованя. Краєва дирекция скарбу іменувала: управителем секциї старшого комісаря II кл., Ів. Марморовича для Скали; — старшими комісарями II кл.: Ізид. Ваня, Петра Яксманицкого, Ант. Миколайського, Фр. Бєнковського, Ал. Бочоня, Вільг. Вільґа, Вікт. Максєнського, Людв. Новака, Ант. Розвадовського, Волод. Фрідмана, Евг. Мєрнїка, Йос. Богду, Ів. Патлю і Йос. Познанського. — Комісарями I. кл. іменовані комісарі II. кл.: Мих. Кранік, Каз. Ґжималовський, Клим. Левицький, Йос. Мєдейський, Ерн. Гофман, Едм. Штрігль, Руд. Штрассер, Вол. Черкавський, Стан. Лисикевич, Ів. Бігошт, Ант. Шарковський, Ів. Прак, Бол. Крижановський, Едв. Оборський, Фр. Матусяк, Алекс. Батовський, Йосс. Гляватий, Генр. Кухарський, Кар. Богацевич і Сем. Грех. — Краєва дирекция скарбу іменувала респіцієнтів сторожі скарбової: Ал. Філїнського, Альб. Матца, Волод. Лихновського, Ст. Ольпінського, Ст. Кулинського, Йос. Лозинського, Ант. Вандича, Юл. Котовича, Кар. Брікнера, Ант. Особливого, Евзев. Франца, Касп. Слєдзїнського, Бол. Грудзїнського, Стан. Кубракевича, Люлв. Грудневича, Фр. Гренсо, Едв. Шпрінгера, Ів. Бурнасовича і Григ. Івашкевича комісарями сторожі скарбової II. кл. в XI. кл. ранґи. — Львівський висший суд краєвий іменував практиканта концептового дирекциї скарбу у Чернівцях, д-ра Кароля Обердорфера авскультантом округа львівського висшого суду краєвого. — Мінїстер просьвіти надав емеритованому старшого учителеви народної школи в Риботичах, Стефанови Боберському титул директора.

Померли:

Олена із Струтинських Баришева, жена руcько-кат. сьвященика, довголїтна предсїдателька „Товариства руських женщин", основателька „Рускої захоронки" і „Дївочої бурси" в Станиславові, померла дня 18. с. м. в Ямниці. Похорон відбуде ся дня 21. с. м. (в суботу) рано. В. їй п.

Гонората з Лопушанських Ступницька, вдова по деканї і пароху в Мєлотові, померла дня 18. с. м. в 80 році житя. В. їй п.!

Іван Гайдучок, емерит. народний учитель в Рогатинї, упокоїв ся дня 14. с. м. в 82. році житя. В. й. п.!

Мария Дурбак, вдова по господари в Войнилові, жінка великих чеснот, мати знаної родини Дурбаків, упокоїла ся дня 19. с. м. в 74. році житя. В. їй п.!

На книжочку „Краєвого Союза кредитового" ч. 4000 (фонд б. п. Марка Каганця) надіслали дальші жертви (в коронах): о. В. Гойдиш Девятники 6, о. Вояковський Богданівка з парастасу 24·80, від себе 2, від С. Гевчука 2, Н. Н. 2, П. Гарасимика 1, А. Смика 1, І. Дробоша 1, О. Хоркавий Підярків 20, о. П. Літинський Теляче 15 з акафисту, о. А. Глинський Озеряни 7·54 від парохіян, 4·46 від себе, І. Стефанишин Станиславів від читальників Креховець 5·50, від Русинів Станислава 49·07, чит. Просьвіти в Угриню 15·40, І. Сисак Коцирів 10·70, М. Добромиль Романів 3·68, П. Сокольський, Камінна гора 6·36, чит. Просьвіти Стриганцї 10, чит. Просьвіти Хоростків 13·90, Й. Задорожний Новосїлки від виборців скалатського п віту 15·40, М. Романишин Гумниска і М. Шабат Вербяни збірка в часї поминального богослуженя 11, від Кс. Стефанович 1, від І. Валя 2, від о. В. Єзерського 2·50, М. Романишина 0·50, М. Гнатюк Сосулівка 11·76 збірка, П. Сабака Смільниці 2·90, о. В. Кончило Днїстрик 2, М. Кульчицька 1, І. Фодчук Тулова 15·50 складка, о. О. Боберський Николаїв 12·14 з панахиди, зі скарбони церк. і від сестриць в Николаєві і Підсоснові, від К. Гонки 1, чит. Просьвіти Марківцї 12·30, читальня в Бариши 5·60, Е. Данильчук Котузів від себе 2, від Т. Пісецької 1, І. Сельків 1, Ю. Пастух 0·53, складка в часї панахиди 12·56, в читальни 2·29, громада Жиравка з панахиди 3, Н. Н. Львів 10, П. Савіцький Городиславичі 7, о. І. Тарасович Мости великі 2, чит. Просьвіти Мужилів 4, чит. Просьвіти Домаморич 5, Л. Левицький Камінна від парохіян 9, о. Ст. Новосад Стриївка від парохіян 8, о. К. Бардин Лани 1 від себе, 2 від парохіян, складка у Львові: І. Хмара 1, А. Гурман 1, Гаврилюк 1, Макса 0·30, Турчин 0·70, М. Криштоф 0·40, Куровець 0·60, через адмінїстрацию „Дїла" 153·03, чит. Просьвіти в Губинї 5·40, П. Сандуляк Стецева від тов. „Січ" 8.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного" у Львові зложили (в коронах) Левицький у Львові 2, В Золочеві: о. Евген Громницький 1, Михайло Юркевич 1, Йосиф Романович 1, Бронислав Вербицкий 1, о. Лопатинський в Тернополи: Віктор Цебровський 1, Гриневецький 1, Партицький 1, з коляди в Липивцях через Ант. Умвальського 1, Антін Умвальський 0·40, Евген Чернявський 1, Цурковський 0·40, Заградник 1, О. Кучій 1, Дмитро Огар 1, Іван Днїстрянський 1, Луць Гладій 1, Олекса Пашкевич 2, Михайло Юрків 1, Гіполїт Мочульський 1, Іван Бачинський 1, о. Павло Кудрин 1, Петро Гайдучок 1, в місяци лютім зложили на руки курзора: в Бібрці: Яків Павх, купець 10, Михайло Войтович 5,

КОНКУРС.

По мисли ухвали „Анкети для неграмотних" з д. 11 марта 1908, затвердженої Головним Видїлом Товариства „Просьвіти" на засїданю дня 17 марта 1908, розписує ся отсим конкурс на зладженє „Букваря для неграмотних" під слїдуючими услівями:

1) Буквар має бути так уложений, щоби можна було вести науку читаня і писаня рівнобіжно. 2) Що-до методи укладу букваря лишає ся свободу авторови. 3) Порядок укладу має бути слїдуючий: а) малі букви друком і графікою, б) великі букви друком і графікою. 4) Наука має опирати ся на ілюстрациях до типових слів. 5) Материял має бути поділений на 30 лекций і узглядняти пізнанє чисел до 100. 6) При кінци букваря мають бути поміщені яко додаток найчастїйше уживані типи друку. 7) Обем букваря має виносити 5—6 аркушів друку формату видань „Просьвіта".

За дві найлучші праці визначає ся премії по 200 К і 100 К. Преміовані праці переходять на власність Товариства „Просьвіта".

Реченець до надсиланя праць назначає ся до 30. червня 1908.

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта"

Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

Схуднєє

зупиняє певно SCOTT'A EMULSION. Є се найлїпшою поживою для дїтий і привертає Вашим любимцам на ново здоровлє, як се показалось у тисячів. **SCOTT'A EMULSION** здержує схуднєнє і

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком „SCOTT'A лїків.

витворює здорове мясо,

і додає дитинї живучої сили. Коли дитина виглядає слабовито треба її безпроволочно давати „SCOTT'A". Кожда фляшка 30

Scotta Emulsion

містить в собі рівні, найлїпші і найскуточнїйші складові части і завсїгди воднаковім через научний сьвіт, признаним відношеню.

Ціна оригїнальної фляшки 2 К 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

Гі де Мопасан.

32)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Бертен прийшов о назначеній годинї, а побачивши її, крикнув радісно:

— Ви нинї чудесно виглядаєте!

Сї слова облили її теплим почутєм щастя.

Граф де Гілєруа любив грати в білярд, і коли гостї встали від стола, він запропонував Бертенови партию білярду. Всї перейшли до білярдової салї і там також подано каву.

Оба панове грали ще, коли служба заповіла княгиню до Мортемен. Тодї всї вернули опять до сальону. Панї Корбель і її чоловік прийшли рівночасно з нею зложити свої кондолєнції зі слезами в очах.. Через хвилю здавало ся, що всї розплачуть ся, таким жалібним тоном вела ся ціла розмова. Але незадовго повіяло иньшим духом, лиця роз'яснили ся і всї зачали розмовляти свобідно та природно, начеби тїнь сего нещастя, що перед хвилею впала на всї лиця, нараз розвіяла ся і щезла без слїду.

Тодї Бертен встав, взяв Анетту за руку, поставив її під портретом матери в яснім осьвітленю рефлєктора і спитав ся:

— Кажіть, чи се не дивна річ?

Княгиня не мала слів на висловленє свого здивованя:

— Господи! невже се можливе? — повторяла вона раз у раз — невже се можливе? І як се можливо, що я сего до тепер не завважала! Ах, моя дорогенька Ані, як менї мило бачити тебе в другє; я тебе так добре знала тодї, коли ти носила свою першу жалобу, нї, другу, бо ти ще перед тим втратила батька! Яка та Анетта гарна в чорних сукнях; але се не Анетта, се її мама, що другий раз прийшла на сьвіт. Справдешне чудо! Без того портрету нїхто бувби сего не завважав. Твоя дочка дуже ще подібна тебе, се правда, але ще більше подібна до сего образа.

В сїй хвили появив ся пан де Мізадіє; довідавши ся про поворот графинї, він хотїв бути поміж першими, що зложать їй свої глибокі та щирі кондолєнції.

Але побачивши Анетту, що все ще стояла під портретом, він перервав свою кондолєнцийну промову і заявив з правдивим подивом:

— Нї, я ще чогось такого не бачив!

А панство Корбель, що все стосували свої переконання до загалу, зачали собі одушевляти ся, хоч і не так горячо як иньші гостї.

Жаль стискав графиню за серце, стискав помалу чим раз сильнїйше, а всї сї ентузиястичні фрази ранили її душу. Мовчки споглядала вона то на дочку то на свій портрет, рознервованє огортало її і вона мала охоту кричати: „Алеж, мовчіть вже раз! Я знаю добре, що вона до мене подібна!"

Сего вечера вона перший раз переконала ся, що в тім сальонї, де всї до тепер виключно їй кланяли ся, її подивляли та любили, тепер хто инший забирає її місце. Вона чула, що всї компліменти мущин зачинають звертати ся до Анетти. До тепер вона в своїй хатї панувала як королева і коли принимала инші женщини, то лише на те, щоби показати свою висшість над ними; вона оминала старанно всьо, що лише могло бодай трохи захитати її неподїльною властю; аж ось тепер се пановане мало перейти на дочку. Яке то дивне було вражінє, коли всї очи звернули ся в сторону Анетти, коли Бертен припровадив її під портрет. Вона почула нараз, що її відібрано власть, здетронїзовано. Всї дивили ся на Анетту, нїхто навіть не обернув ся, щоби поглянути на неї! Вона була так призвичаєна до компліментів та до підлесних порівнань за кождим разом, коли гостї ставали перед портретом, вона так була певна похвальних слів та виразів подиву, що ся нечаяна зміна, се полишенє принятого звичаю, се загальне одушевленє, яке викликала Анетта, поразили її наче громом; нїяка инша женщина, на нїякім иншім місци не могла сильнїйше вразити її серця.

Але вона належала до таких людий, що то в кождім нещастю по першім пригнобленю реагують, борять ся та находять аргументи потїхи. І вона тепер обіцювала собі, що як вже раз її донечка віддасть ся, коли вони обі не будуть вже мешкати під одним дахом, то вже не буде більше терпіти сих вічних порівнань, що вже їй так надоїли ся, головно в очах Олївєра.

Проте сегодня потрясенє нервове було за дуже сильне; вона дістала горячку і не могла спати.

Рано встала змучена, пригноблена, нещаслива; вона потребувала конечно якоїсь помочи, потребувала когось, хто взмїцнив би її сили, вилїчив би її зі всїх моральних і фізичних недуг.

І се ослабленє не уступало, а навпаки збільшало ся з кождою хвилиною, так що вона забажала порадити ся лїкаря. Вона бояла ся попасти в якусь серіозну недугу, бож се преціньне було нїчого натурального, коли вона так протягом кількох годин попадала на переміну то в стан невисловленого горя, то знов цїлковитого спокою. Вона завізвала телєфонїчно лїкаря і ждала на нього.

Він надійшов коло одинайцятої години. Се був один з сих поважних сьвітових лїкарів, відзначених ордерами і титулами, що то не лише мають велике фахове знанє, але також вміють знаменито стосувати ся до пацієнтів, а спеціяльно для недужих жінок находять все дуже трафні слова потїхи, які більше дїлають як лїки.

Він вийшов, уклонив ся, глянув на графиню і сказав всьміхаючись:

— Ну, се нїчого страшного; хто має такі очи як Ви, той не може бути направду слабий.

Вона відразу була йому вдячна за сей початок і розповіла йому про свої ослабленя, свої рознервованя, мелянхолії та безсонні ночи, а відтак додала, що вигляд її лиця непокоїть її доволї часто. А він слухав її уважно та не розпитував про нїчо більше як лиш про апетит, наче би він знав добре тайну причину сеї жіночої недуги. Відтак він оглянув її, обпукав, доторкав ся шкіри на плечах, важив рамена, та догадав ся сейчас, що вона завізвала його радше в справі своєї краси як в справі здоровля. На конець він сказав:

— Маємо анемію і трохи розстроєні нервів Се впрочім нїчо дивного, коли Ви недавно перейшли важке горе. Я Вам дещо запишу, се справдить у Вас назад порядок. Але передовсїм треба їсти поживні річи, екстракт мясний, не пити води лише пиво. А крім того дам Вам ще одну дуже добру раду: не треба сидїти по ночах, але ходити як найбільше і спати богато; намагайте ся набрати трохи товщу. Ось і все, що я Вам можу порадити, дорога панї.

Вона слухала його з випруженою увагою, бажаючи догадати ся всього, чого він не доповів.

— Дїйсно я схудла — сказала вона, навязуючи до його останної ради — я свого часу була трохи за товста і я постила доволї часто; може бути, що се менї пошкодило.

— Розуміеть ся, що пошкодило. Бути худим, се нїчо злого, коли така чия натура; але худнути умисно, для засади, не можна, бо тодї якісь орґани мусять на сїм потерпіти. На щастє, такі річи можна направити доволї швидко. Моє поважанє.

Вона вже чула ся здоровійша, веселїйша; а щоби вже від нинї зачати курацию, вона сейчас післала по пиво і то до головного складу, щоби дістати сьвіже.

По снїданю вона лиш встала від стола, коли служба впровадила Бертена.

— Се знов я — сказав він — все таки я. Маю Вас про щось запитати ся. Чи Ви маєте що нинї до роботи?

— Нї або що?

— А Анетта?

— Також нї.

— Отже ви можете прийти нинї до мене кол четвертої години?

— Можемо; але в якій справі?

— Я начеркую як раз „Мрію". Я вже згадував Вам про се, коли я питав ся Вас, чи Анетта не могла би менї позувати через кілька хвиль. Ви зробили би менї дуже велику прислугу, коли би Ви нинї припровадили її менї хоч на годину. Хочете?

Через хвилю графиня надумувала ся; сей проект не припав їй до вподоби, хоч вона не знала чому. Проте вона відповіла:

— Пристаю на се; прийдемо до Вас о четвертій годинї.

— Дякую. Ви справдї ходяча доброта.

І він пішов приготовити полотно і студиювати свою тему, щоби відтак не мучити дуже моделя.

(*Дальше буде.*)

Оголошеня.

Тою дорогою запитує ся Високоповажану Іванну Юзичинську, вдову по сьвященику, імовірно мешкаючу в Перемишли о її точну адресу в цїли висланя запомоги з фонда вдов.-сир. за рік 1907. Уряд декан. бережанський, Тростянець поч. Потутори. 376 1—2

В КНИГАРНІ ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА, Театральна 1., можна купити: 1) Розважаня про терпіня І. Хр. — Три серії. Ул. о. Е. Гузар. Ціна 1 к. без п. почт. 2) Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий. Ул. о. Е. Гузар. Ціна 50 сот. без п. почт. 3) Боротьба Дрепера з вірою. Я. Л. Ціна 40 сот. без п. почт.

До „Народної Гостиниці" приїхали дня 20. Ш. Кость Пекний, Отинія; Дмитро Буньо, Воля постолова; Василь Кухар, Угерско; Ольга Павула, Соснів; Одильо Данкевич, Снятин; Йосиф Гавличек, Самбір; д-р Станислав Бялий, Березів; Ірена Думльова, Ясїнь; о. Петро Габлинський, Солинка.

Надіслане.

АДВОКАТ КРАЄВИЙ

Д-р Володимир Загайкевич

отворив канцелярию адвокатську

в Перемишли при ул. Францїшканській ч. 13.

364 2—10

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 89 9—?

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7. 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвіверн, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Правник пошукує лекциї в обсягу всїх клас гімназияльних. Зголошеня до Адміністрациї „Дїла" під Х. Х. 345 1—1

Потребую вправ особи, котра заняла би ся кухнею і доглядом господарства домового жіночого на селї. Евгенія Бородайкевич в Тростянци малім п. Золочів. 369 3—3

Парохія до заміни близько Перемишля 2500 душ, 2 церкви. Услівя п. дасть зараз „Дезидерий" п. Стубно. 378 2—3

Відновляє, золотить ікони, постаси і проч. найлїпше і найсолїднїйше різьбарська робітня Евст. Щуплаквича, Львів, Шпитальна 38. 48e Склеп, ул. Руська 20. 13—?

Мед куращийний липовий в 5 К бляшанках тілько по 5 корон оплатно, в більшій скількости 72 корон за 100 кіля вистє. Евстахій Юзичиньский Бережани. 291 7—?

Знаменит тїсточка

по 3 кр.

в цукорни краківскій Львів ул. Фредри. 366 2—10

НАДЗВИЧАЙНО ДЕШЕВО!

Зелївні ліжка з матерацом пружиновим ковдрою і подушкою за 40 корон, комплетні уряджена стильові: спальні, їдальні, покої мужеські, люксусові меблї, зелївні ліжка, мосежні і датинні — **поручаємо на найдогіднїйших сплатах без підвисшеня цїни.** Всї меблї в виконані у власних наших робітнях і лише найлїпшої якости. У великім виборі дивани, хідники, портєри, фіранки, стори, капи на ліжка, коцики, ковдри, подушки волосїнні і в пір'я, простирала і пошевки. Матераци чисто волосїнні від 25 корон, матераци пружинові і т. д. поручають

ШУСТЕР і Точиський

Львів, ул. 3-го мая ч. 5.

341 —10

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

заложена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре їдучих вежових годинників. Відвічшим громадам дає на рати. На жадане кошторис і ціна безплатно. Кореспонденция руська.

144 17—20

Півець церковний

женатий пошукує посади від Неділї Томиної тут або заграницею котрий також може провадити цїлу господарку у сьвященика. Ласкаві зголошеня: Михайло Боднар, півець церк. Олексичі старі п. Гельзендорфе-Комарів. 377 1—3

Одинока руська

ЛІТОҐРАФІЯ

Андрія Андрейчина

Львів, Коперника 30. 14. 88 1—?

Подешевів смалець

лише в торговли Леонарда Соколеського, улиця Батория ч. 2, Львів. 258 6

Земля на продаж.

На парцеляцию виставлені добра Яцівка староство, суд пов. почта, телеґраф і желїзниця в Товмачи о 4 км. битим гостинцем. Простір 433 морґи. Ґрунта добрі а цїна від 500 кор. в ґору. Ближших інформаций удїлює адвокат д-р Іван Мавух в Товмачи. 351 3—3

Перша руська фабрика **ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО** у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 67 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий,

під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше

„АЛЇАНЦ"

Акийне Товариство обезпечень на житє і ренти.

Ґваранційні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 11,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб з капіталами около К. 89,000.000·00.

ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ

Львів, площа Бернадинська ч. 2 а.

Агентів приймає ся кождого часу і під найкористїйшими услівями. 303 2—44

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня яринні, цьвітові і всілякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин" практичний порадник, ціна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 312 2—3

ШКАРПИТКИ від 40 сот.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіта").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, росийских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумериї.

Великий вибір цушок на циґарети, тютюн, ґроші і спінок в ґербом Руси.

Хто не може особисто прийхати, тому шлю жаданий товар за попередним надісланєм готівки або посилатом. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір бімутевні.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і ґрошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'ґорі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралиї, Япону, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Берім ся до дїла!

Галицький Сойм заборонив покривати дахів як ґонтами так і соломою а наказав крити лише цементовими дахівками або бляхою. Рівночасно постановив Сойм, що кожда ґромада мусить мати свою власну фабрику цементових дахівок, а як котра громада не буде її мати то там буде закладати Виділ краєвий свої фабрики. І сей вже взяв ся дуже енерґічно до дїла і в богато громадах позакладав вже свої фабрики цементових дахівок.

Люде не давайте ся визискувати а беріть ся самі до дїла і закладайте собі самі фабрики цементових дахівок, бо сей виріб приносить річно найменше около 3000 корон чистого доходу.

Як кому самому за тяжко брати ся до сего підприняття то най шукає спільників і разом до праці а напевно доробить ся маєтку.

Тож пишіть всї і радьте ся Комісово-Торговельного Дому в Коломиї а звідти Вам охочо не жадаючи анї сотика відпишуть і щиро порадять. Адреса така: 296 5—5

Комісово-торговельний Дім в Коломиї.

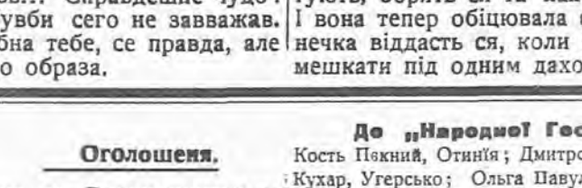

Руська ґерт. різьбярско-золотарська робітня заложена 1882 року.

Якима Долгого в Тисьменици

відзначена срібними медалями на виставах краєвих.

По викінченю робіт в церкві катедральній в Станиславові, виконує всяку роботу різьбярско-золотарську до наших церквей, як іконостаси, вівтарі, проповідниці, кивоти, бальдахіми і проч. після власних плянів стильових, по дуже уміркованих цінах.

Дякуючи всім Вооч. парохам, що вволили ласкаво віддати свої церкви до украшеня минувшого року а іменно Всеч. оо. Залужному в Потоцї, Петриковп в Потоцї золотім, Козловскому в Барыши, Барусевичови в Дегові, Ваневи в Заланові і о. І. Олесницькому в Переволоки. Поручаючись ласкавій памяти і остаюсь з глубоким поважанем **ЯКИМ ДОЛГИЙ.** 375 1—5

Герб України

переписний листок 20 с. і портрет величини 30×24 1 К. Ґерб сей Лев і сьв. Михайло зладжений є в 17 красках і можна його вишивати на ручниках, обрусах і т. п.

Набути можна в

„Сокільскім Базарі"

Львів, ул. Руська ч. 20.

122в 7—?

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2· 6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·..	—	9·00
Черновець	—	—	3·.5	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7 29	11 50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8 00	10 30	1·55	9·20	11·50†
Рави руськоі	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12 40	1 46†	4·50	9·20
Врухович	10 05†	—	8 25	5·30	9·35м
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7 00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·35	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руськоі	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·24м
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 бувають в — в неділї і сьвята від 5

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецки) Коперника ч. 9.

Ч. 64. Львів, субота 21. н. ст. (8. ст. ст.) марця 1903. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрація „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрація і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 30 с. за одну стрічку інсератову або за ві місце, а в рубриці „Надіслане" по 60 с. — Подяки і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

О руський університет у Львові.

Як тільки з Відня наспіла звістка про переговори українських послів з дрібнійшими групами словянських і романських послів в університетській справі, занепокоїла ся польська преса, а „Słowo polskie", котре й доси ще є головним доставником національно-політичної ідеольогії польської суспільности в нашім краю, вдарило на алярм „Вітчина в небезпеці, польськість львівського університету, польськість міста Львова загрожена!" Затрясло ся „Słowo polskie", затремтіла Polonia militans на нашій землі. Піднесений „Słow-ом polsk-им" алярм є так визначно характеристичний для польської політичної тактики в відношеню до Русинів, що конче треба приглянутись близше фактичному укладови справи.

Справа зачала ся з того, що українські посли заходять ся в комісиї буджетовій зібрати потрібну більшість для отсеї резолюції:

„Взиває ся правительство, щоби найпізнійше до пяти років сотворено самостійний руський університет у Львові. Покищо, починаючи від найблизшого шкільного року, треба всї руські катедри, котрі вже істнують і котрі мають до того часу повстати, відокремити в самостійну орґанізацию (коллеґію)".

Проти домаганя українських послів, заключеного в сій резолюції, Поляки розпочали вже свою роботу. У Відни розпочали польські інтриганти заходити ся коло клерикальних Словінців, аби їх відірвати від союза з Русинами в університетській справі, а „Słowo polskie" заініціонувало в польській пресї інтензивну діяльність коло введеня польської суспільности в краю в стан нервозного роздратованя проти наших університетських постулятів. Польська політична опінія в справі українського університету скристалізувала ся в трьох точках, категорично сформулованих вчерашним „Słow-ом polsk-им". А саме: „Не вільно (!) Полякам допустити", щоби на теперішнім львівськім університеті Русини дістали якінебудь уступки, які довелиб до самостійного українського університету, щоби взагалї у Львові станув український університет, „осередок форсовної рутенізації на скрізь польського міста", та, щоби в теперішчім львівськім університеті повставали українські катедри з иньших обсягів науки, крім „предметів, які мають безпосередну звязь з питанями спеціяльно руської культури, руської істориї, літератури, розвитку і поступу руської суспільности". З'осібна принесла нам невмолима польська „державна рация" абсолютне „veto" проти заснованя українських катедр з обсягу хемії і „всїх взагалї природних наук", себ то наук, виходячих поза рамки „домашного обихода" в царину загальнолюдської наукової працї.

Так „Słowo polskie". Замітне в його енунцияції именно є заперечене Русинам права у Львові заснувати самостійний руський університет. І тут ми панів-Поляків вже не вперве приловлюємо на циничній перфідії. Бо коли ми заговоримо у Відни про потребу українських катедр в істнуючім у Львові університеті, так сейчас поспішають панове-Поляки запевнити всїх і вся в дуже торжественний спосіб, що вони нїчого не мають против основаня самостійного руського університету, а лиш не можуть згодити ся на нарушене їх „стану посїданя" в теперішнім львівськім університеті. Коли-ж справа основаня самостійного руського університету зачинає прибирати якісь реальні форми, так зараз польські запевненя про „прихильність" до постуляту українського університету забувають ся, а польська „рация державна" раптом заперечує нам права на університет. Бо нїчим иньшим, як таким запереченем, не є польське „veto" проти заснованя руського університету у Львові. Адже-ж нема нїякого сумніву про те, що вже з самих технічних і практичних причин — поминувши навіть те, що Львів є столицею руської части краю і що в нїй концентрує ся все наше національне житє — тільки один Львів у східній Галичині надаєть ся на осїдок університету, — Львів, осередок усїх культурних і наукових засобів, які є в краю.

Що-до самого meritum квестиї, то не потребуємо довго пояснити нашого становища. В наведеній висше резолюциї наших послів є цїлком ясно сформульовані наші домаганя в університетській справі. На польське-ж veto що-до осїдку університету з цїлою рішучістю зазначаємо, що наш університет мусить стануги у Львові, — в тім містї, де найчисленнїйше з усїх галицьких міст сконцентрувало ся чисельно руське населенє, стародавній столиці галицько-руської землї, — в тім Львові, котрий побіч Києва є головним центром нашого національно-культурного житя взагалї. А впертим польським русиноїдам скажемо: не буде спокою на теперішнім львівськім університетї, поки домаганє самостійного руського університету у Львові не буде здїйснене. — Отсе вам в тій справі, наш „віз і перевіз".

Німецький закон про товариства.

В правительственнім проектї закона про товариства, що має мати обовязуючу силу в цїлій Німеччині, містив ся відомий 7-ий „язиковий параграф", який виключував ненімецьку мову із публичних віч. Віча, на яких би можна промавляти иньшою мовою як німецькою, залежали від спеціяльних дозволів поліційних орґанів провінціональних правительств. Постанова ся була виміpена проти німецьких Французів, Дунців, а особливо Поляків, щоб відібрати їм можність відбувати політичні віча, які найбільше причиняють ся до політичного освьідомленя народних мас. Розуміють ся, що проти сеї постанови підняла ся в „райхстагу" рішуча опозиция, так що правительственне предложенє перепало навіть при першім читаню в комісиї і не мало нїяких виглядів на ухвалу в повній палатї.

Усїх послів в німецькім парляментї є 397; значить ся, абсолютна більшість виносить 199, а правительство не могло її нїяк добути. За сим параґрафом заявлялися виразно лише: консерватисти (53 гол.), вільноконсерватисти (22), економічне з'єдинене (18), німецька партия реформ (6), національні лїберали (54) та десять послів диких — отже разом лише 163 ох членів парляменту. Проти них стояли рішучо: центровцї (104), соціяльдемократи (43), Поляки (20), Альзатцї (10), демократи полудньово-німецькі (7) і 1 посол дунський, разом 185.

Не конче виразне становище до пропозициї правительства заняли за те дві північно-німецькі вільнодумні групи: вільнодумна партия людова (28 голосів) та вільнодумне з'єдинене (12 гол.) При першім читаню законопроєку в комісиї вони голосували також проти проєкту правительства, а їх провідники заявили, що рішучо не підуть на якінебудь компроміси з правительством. Але кн. Більов не брав на серіо сих заяв вільнодумних промисловців та купців, та почав закулїсові коншахти з ними і вкінци добив ся свого.

За обіцянку ріжних полекш в біржевім законї, які улекшують торговельні спекуляциї, згодили ся члени обох згаданих груп на компромісове сформулованє 7-ого §-у, яке вже й принято комісиєю нїм. парляменту що почала вчера свої наради. Після сего §-у на публичних вічах можна буде промовляти тільки по німецьки, за виїмком міжнародних конгресів і передвиборчих віч в часї виборів парляментарних і сойм вих. Правительства поодиноких провінций можуть позваляти і на дальші виїмки. В тих провінциях, де мешкає давно осїле ненімецьке населенє, можна буде на вічах через 20 лїт від хвилї правосильности сего закону послугувати ся мовою ненімецькою, коли процент ненімецького населеня виносити ме бодай 60% та коли про те віче буде власть заздалегідь повідомлена. Постанова ся спрямована спеціяльно проти Поляків, яким пруський уряд по вивласненю землї рад би обмежити також політичні права.

Послугувати ся рідною мовою на вічах позволяє новий закон Познанцям ще лише через 20 лїт. Невжеж пруські гакатисти, проти яких підняло ся обуренє серед більшої частини німецького народу, думають до того часу Поляків зґерманізувати? Булаб се даремна надія, як даремні були сподіваня тих, що кричали про те, що „niema Rusi" і тих, що впевнювали що нашої національности „не било є нет і бить не может!" Прусаки задля репресий проти Поляків старають ся вперед о ухваленє відповідного „закона", бо у них мусить бути все „по закону", або після того, що признано законом. Проголошеного права Прусак вже не топче, як се практикуєть ся в Галичині, де сотки наших віч в звичайних часах заказуєть ся через ad hoc відкривані пошести та всякі другі видумки.

Ще одно: Польська преса обурюєть ся проти консерватистів за те, що вони йдуть в першій лїнії в протипольській акциї, але та сама преса агітувала колись проти того, щоб познанські Поляки віддавали свої голоси на кандидатів соціяльної демократиї, що тепер так рішучо виступає проти всяких виїмкових законів. Загонювано польські голоси в німецький консервативно-клерикальний сак, а тепер всякі „підпори суспільного ладу" не вагають ся навіть виступити проти засади приватної власности польської. Немезіс мстить ся. Ще більше обурюєть ся польська преса на північно-німецьких демократів, які продали свої думки кн. Більову за біржеві уступки. Закидують їм особливо орґани польської демократиї — корупцию. Добре, та чиж польські демократи всякого автораменту не стають за цїну міжпартийних концесий і в австрийськім парляментї і в соймі і в цїлій політицї в одній лїнії з польською консервою, як тільки ходить о обмеженє наших політичних право, о повалене якого небудь домаганя нашого народу, коли ходить взагалї о тз. збереженє загарбаного „stanu posiadania"?! Галицькі Поляки, справедливо обурюючись на пруську гакату, повинні приглянути ся їй холодно, а побачуть в тім зеркалї — себе самих!

Парляментарні справи.

Конференциї бар. Бека з провідниками партий чеських і німецьких ведуть ся безвпинно. Ходить йому о те, щоби запевнити принятє буджетових роздїлів, що відносять ся до „просьвіти" й „судівництва". Бар. Бек, кінчаючи переговори з провідниками Чехів в справі університетській, забажав за одним заходом усунути також трудности, що виринули в справі етату міністерства судівництва. Щоби до сего дійшло, полагодить бар. Бек се питанє вперед з чеськими міністрами д-ром Фідлєром і Прашком, а відтак пічнуть чеські члени кабінету переговори з чеськими провідниками, д-ром Крамаржем, Мастальков, Уджальом і Зачком. Чехи раді би також мати як найшвидше прояснено ситуацию, бо ще перед зібранєм парляменту мають відбути ся збори всїх чеських послів парляментарних і соймових, а на тих зборах клюбові провідники й міністри реферувати-муть про політичну ситуацию. Зачувати, що бар. Бек в найблизшім часї предложить клюбовим провідникам свій еляборат в язиковій квестиї, щоби засягнути у них опінію.

На вчерашнім засіданю буджетової комісиї над титулом „попиранє рукоділя" промавляв посол д-р Гломбінський і жалував ся, що від кількох лїт не видано справозданя з діяльности служби попираня рукоділя і через те не можна знати, які є на сім поли поступи. Добре, що міністерство приступило до утвореня краєвих інститутів у всїх краях; тим і діяльність служби до попираня рукоділя буде могла примінити ся до потреб поодиноких країв; але треба ще старатись і о те, щоби заходи держави були згідні з заходами країв, громад і корпораций. Длятого бажати треба, щоби до краєвих інститутів прилучено і краєві ради. Краєвим інститутам і прибічним радам треба би придїлити ті задачі служби попираня рукоділя, котрі допускають децентралізацию, як розділ запомог, військових достав і т. и. Вкінци попирав бесідник жаданє галицького краєвого союза промислового і промислової лїги що-до підвисшеня субвенций. [В промові своїй п. Гломбінський мимо накликуваня польських газет не реагував на закиди пп. Василька і Діямандa, зроблені в попередній дебатї галицькій адміністрациї].

П. Колїшер указав на те, що на попиранє рукоділя вставлено до буджету всього 100.000 К, а такою дрібницею годі заспокоїти навіть найпильнїйші потреби країв. Бесідник не згоджує ся також зі становищем міністра торговлї в справі центрального банку союзного. Хлїборобського кредиту не можна порівнувати з кредитом для рукодїльників вже длятого, що хлїбороб звичайно має землю і тим самим може мати кредит як гіпотечний так і на движимости; тимчасом рукодїльник того всего не має і через те орґанізация кредиту для нього дуже трудна, а таки без кредиту він обійти ся не може. Рукодїльникам помочи можна лише кредитом і державними субвенциями; обмеженєм похатної торговлї і т. и. законами їм не поможе ся.

Міністер Фідлєр каже, що слушні бажаня краєвих институций для попираня рукоділя легко буде можна заспокоїти при відповіднім підвисшеню фондів, які міністерство торговлї має. Але справа ще не доспіла на стілько, щоби можна тепер видавати якісь нормуючі приписи. В справі утвореня прибічних рад при інститутах попираня рукоділя замітив міністер, що річ заслугує на увагу, алеж і сойми та торговельні палати могуть такі институции утворити. Дальше говорив бесїдник широко про справу центральної каси союзної та зазначив, що рукодїльники не богато могуть надїяти ся по такій институциї, бо спілкам рукодїльників бракує фінансової підстави, а звичайне копіованє райфайзенівських кас є для них невідповідне.

Буджетова комісия полагодила титул „попираня рукоділя" і приняла ще кілька дрібнійших титулів, а опісля почала радити над „промисловим і торговельним шкільництвом".

В пресовій комісиї висловлено онодї бажанє, що правительство зазначило свій погляд на знесенє концесий в пресовім промислї. Заяву сю зложив на вчерашнім засїданю міністерияльний совітник Мілєр, зазначуючи именем міністра торговлї, що правительство не вважає пресового закона за материю відповідну для розвязки сеї

---

6)

Д-р В. Щурат.

Українські жерела до істориї філософиї.

[Конець.]

VI.

Гертлїнг вже десять лїт тому назад звернув увагу на те, що в філософиї Декарта, який вийшов з єзуїтської школи, побіч ремінісценций католицької схолястики (реалїзму) замічаєть ся й дещо з антікатолицького номіналїзму. І він поставив квестию: Sollte in La Fleche vielleicht eine nominalistische Richtung den philosophischen Unterricht beherrscht haben, die ihren Einfluss auf Descartes geltend machte, als er schon längst der Scholastik im Ganzen den Rücken gekehrt und neue Bahnen eingeschlagen hatte?" (v. Hertling: Descartes' Beziehungen zur Scholastik, в Sitzungsberichte der philosoph.-philolog. und der histor. Klasse der k. bayer. Akademie der Wissenschaften, 1899, I, ст. 8, 18).

Нїяке знане жерело не дає відповіди на питанє Гертлїнга. Знаєть ся лиш те, що в La Fleche 1609. р., отже в тім часї, на якім власне залежить, учив філософиї (логіки) якийсь патер Франц Варон, в якого властивим фахом не була впрочім філософия, але контроверзна теология.

Безпосередної відповіди на питанє Гертлїнга я не беру ся давати. Було-б воно і трудно і не належало-б до моєї теми. Але в звязку з темою буде стояти мала вказівка на зовсїм незнану філософську діяльність патра Варона, бо беру її з письма, що вяжеть ся змістом з українською схолястикою.

В своїй брошурі п. з. „Перегринація или путь до Іерусалиму Даниила архимандрыты Коръсуньского зъ Бѣлой Россіи". (Середновічна памятка староруської літератури в редакциї XVI. в. по улюцькій рукописи. Жовква, 1906) подав я коротенький опис церковного архіва села Берести під Лїском (в перемиській диецезиї), зладжений мною ще в 1899 р. Між иншим згадую там фраґменти з латинського письма XVII. в., яке у вступнім слові названо „Magna ars disserendi de qualibet materia". Переглянувши письмо, та не знайшовши в нім нїчого фактичного, я спершу лиш з огляду на дезідерати до біоґрафиї П. Могили заінтересував ся кількома реченями вступного слова, в якім невідомий автор в оборонї вчености П. Могили говорить: „Per summum nefas vituperatur. Varonem enim praeceptorem habebat eminentissimum". Більшої ваги набрала в моїх очах згадка за Варона, коли я зустрів ся з тим іменем, занимаючи ся 1903/4 в філософічнім семинари проф. Баймкера в Штрасбурзї схолястикою з доби Декарта. Звязане імени Варона з П. Могилою представилось менї якимсь звязком між схолястикою Заходу а схолястикою України.

Всї біоґрафи П. Могили, знаючи мало-що сказати про початкове шкільне образованє його, кажуть, що дальше образованє він получив у Франциї. Де саме? То квестия, на яку теж нема певної відповіди. Може й патріотичні мотиви велять біоґрафам подавати П. Могилу за ученика Паризької Сорбони — того Могилу, що після смерти свого батька опускаючи Францию, міг мати найвисше скінчених 12 лїт віку. Того, що П. Могила, бувши у Франциї, міг вчити ся в якій колеґиї, навіть не припускаєть ся, хоч і були там тодї славні колеґиї, які стягали до себе поважне число заграничної молодежі. Одною-ж з таких колеґий, що діяльностю своїх професорів трібувала конкурувати навіть з підтоптаною потрохи Сорбоною, була єзуїтська колеґия в La Fleche, де вчив ся Декарт і де учителем був патер Варон. Скоро-ж невідомий автор XVII. в. про П. Могилу каже, що не слушно ганять його, бо Варон був йому знаменитим учителем, то де-ж міг вчити ся П. Могила? Хиба там, де Варон був учителем — в La Fleche. Така конклюзия була-б зовсїм певна, коли-б знатия: 1) що в Варона П. Могила вчив ся диялєктики; 2) що між визначнійшими французькими учителями в тім самім часї не було иншого з іменем Варона. Поки одного і другого не знаєть ся, останеть ся непевність. І в виду тої непевности тверджене, що П. Могила вчив ся у Варона в La Fleche і вчив ся разом з Декартом 1609 р. диялєктики, мусїло-б знайти собі ще підкріпленє з иншої сторони — зі сторони історика внутрішної орґанізациї київської колеґиї і тих філософічних поглядів, які виражають ся в письмах П. Могили. Вражіня молодости все являють ся найсильнійші, все виступають сяк чи так, бодай в дрібницях, в актах пізнійшої діяльности чоловіка.

Студіованє київської схолястики XVII. в. було-б і задля иншої причини пожадане. Послугуючи ся нею в оборонї православя так само, як Єзуїти в інтересї католїцизму, Українцї в пониманю поодиноких детайлїв і спеціяльностий схолястики мусїли відбігати від пануючої науки. В виду того насуваєть ся питанє, чи вони поступали в тім напрямі довільно і незалежно, чи може скорше взорували ся на готовім вже інтерпретованю філософічних тез, та, розуміють ся, на такім, яким не можна було запозичити ся в польських Єзуїтів, а хиба деінде на Заході. До порівняного-ж студиованя надаєть ся цїлий ряд полємічних писань України XVII. в. з богословської літератури, надаєть ся цїлий ряд учебників, які були уживані в українських школах і спочивають нинї в рукописних колекциях архівів. Зверну увагу на богатство філософічної літератури в архіві київської Духовної Академії, давної Могилянської школи. Лиш із XVII. в. зберігають ся там такі писаня в рукописях: 1) Йосифа Кононовича Горбацького: Subsidium logicae, 1639—40; 2) Іннокентия Гізеля: Opus totius philosophiae, 1645—1647; 3) Йоасафа Кроковського: Disputationes per consonam dispositionem Organi Aristot. traditae 1686 і Aristotelis de phisico auditu quaestiones, 687; 4) Сильвана Озерського: In logicam universalem disputationes, 1689—1690; 5) Стефана Яворського: Agonium philosophiae, 1691—1695; 6) Прокопа Колачинського: Meta scientiarum, 1693. Туди-ж можна зачислити й писаня тих філософів, що вчили ся в галицьких школах, приміром, Андрея Красовського: Disputationes philosophicae in librum metaphysicae Aristotelis, 1671. і ин. ин. Все то писаня українських схолястиків. І доторкають ся вони всяких можливих квестий. В „Opus totius philosophiae" Гізеля, приміром, стрічаєть ся диялєктику, логіку, розвідку про метеори, фізику і математику, а завершує те все „Disputatio de Deo et angelis".

Та не тільки писаня названих українських схолястиків ждуть перегляду. Ще інтереснійші для історика філософиї можуть показати ся многі анонімні рукописи, які переховують ся по українських архівах. Після пильнійшого перегляду вони може представлять ся, як писаня українських схолястиків. Але і те можливе, що вони походять із західної Европи, як цїла повінь печатаної філософічної літератури, хоч би в перемиськім архіві гр. кат. Капітули. Заходили-ж до українських міст не лиш рукописи але й пергамінові кодекси з творами західних, нераз дуже замітних філософів. Так архів гр. кат. Капітули в Перемишли зберігає між рукописями такі, як „Costeni Gregorii Commentarii in primum librum sententiarum Johannis Duns Scoti (1630) або „Carpentarii Physica seu naturalis philosophia". А між пергамінами того-ж архіва подибують ся писаня: 1) Беди: Codex membraneus pertinens ad XII. saeculum; 2) Гугона Вікторинця (містика з XII. в.): Pharetra, Codex membran. pert. ad XIV. saec.; 3) Домініканця Роберта Голькота (англійського номіналїста з XIV. в.): Codex membr. continens expositionem super librum sapientiae, spectat ad XIV. saec. Провірити вартість тих рукописий я не мав доси часу. Лиш про Pharetr у Гугона Вікторинця можу сказати, що проф. Баймкер, прочитавши зі мною кілька уривків з неї, узнав її за незнану доси.

Українська схолястика XVIII. в. хоч вона квантітативно рівно-ж богата, буде може (з винятком хиба таких писань як Т. Прокоповича), менше інтересна. Надгробним каменем її — писаня професора львівського університету Лодия, що за Бавмейстером викладає вже філософію в дусї Лейбніца і Вольфа.

Людвик Макольондра 821 поручає свою напротив нової брами Личаківського цвинтаря

Робітню і склад памятників нагробних з пісківця, мармору, ґраніту і статуї по приступних цінах.

правно-промислової квестії. Управильнене сеї квестії могло би бути радше зависиме від зміни промислового закона. Колиб комісия таки обставала при знесеню концесийного примусу, то через те моглоб бути подане в сумнів переведене цілого закона. З уваги на те принято на внесене референта пос. д-ра Скедля 10-ий §, який основуєть ся на системі концесіонования, за основу дальшої дискусиї і принято його в такім виді, який уможливлює можність дальшого обмежуваня істнуючих промислових підприємств. При §§ 25-ім і 26-ім (спростованя) вніс референт, щоб приняти їх за основу дискусиї після правительственного проєкту.

Внесене се по довшій дискусиї принято, счеркнено тільки останний уступ 26-ого §-у, який обовязував редактора поміщувати друге спростованє, колиб суд увільнив редактора за непоміщене невідповідного першого спростованя. Ухвалено також § 27 і 29-ий про предкладане обовязкових примірників і 29-ий про передавнене.

Слідуюче засіланє в понеділок.

З українського життя в Москві.

(*Допись з Москви*).

Після талановитих дописів Вп. М. Михайловича, на сторінках „Діла“ не з'являлось про життя української громади в Москві майже нічого. Тож взяв я за перо, щоби дати галицьким Українцям деякі фактичні відомости про се життя. Не почуваючи за собою так широкої ерудиції, якою володів попередний шан. дописуватель „Діла“ з Москви, а з другого боку стоячи в самій гущі життя української студенської кольонії, що звичайно шкодить глянути обєктивно на всі з'явища цього життя, я поки-що здержусь од осьвітлованя фактів.

Ще „М. Михайлович“ констатував брак позитивної роботи в нашій громаді. Мушу занотувати з жалем, що таке становище громади залишилось до останніх часів. Останніми часами навіть затихла гаряча боротьба між так зв. „централістами“, (що стоять за „єдіное, неделімое землячество“, з університетом, де забезпечена їх більшість, яко осередком) а „федералістами“. Після того, як останнє зібранне земляків великою більшостию висловилось за федеративний устрій „земляцтва“, пани „централісти“, хоч перед тим голосували по всім резолюциям, раптом несподівано завважили, що зібранна вони лічуть як неправосильне і що всі рішення цього зібранна вони не вважають для себе обовязковими. І з сим покинули (в числі 20-х) збори. Ще таки на самих зборах така неослідовність „централістів“ викликала обурення з боку двох-трьох людий їхнього-ж гуртy, котрі й залишились на зборах і брали участь в виборах нового комітету. Після цього „ексцесу“ в гурті централістів пішла видима розтіч: сперва вони заявили, що признають новий комітет, але коли до них звернулись з пропозицією, гроші і всі справи передать новому комітетови (давний комітет переважно „централістів“), то вони зрешились це зробить, буцім-то на сій основі, що загальні збори, вибираючи новий комітет — бачте — не постановили, щоби члени старого комітету передали новому всі справи громади, та що заг. збори не вислухали справоздання старого комітету. Не треба вияснювати, що се прямо лишень викрут, аби діла громади остали безправно в руках централістів. Справді дивно, що пп. „централісти“ після свого „пораженія“ і не думають робити яких заходів, щоб виступити з громади і засновати своє „землячество“ цілком територіального характеру без жадних національних завдань, котрих так жахають ся пп. „централісти“ — але лишають ся в нашій громаді, щоб „робить там опозицию“; яка-ж буде справді ся опозиция, це видно досить ясно з їх перших кроків в справі повернення грошей і т. д.

Останніми часами громада почасти за браком активних членів, а по части через великі перешкоди що-до скликання загальних зборів обмежилась виключно на справу т. зв. „українського вечера“. Впорядчиком вечеру, як відомо з дописів М. Михайловича, взяв ся бути наш славнозвісний земляк, артист-співак, І. Алчевський. До цього часу він з великими успіхами співав у Петербурзі, але-ж здебільшої слави добув в своїй артистичній подорожі, коли йому пощастило здобути трюмфи в Парижі, Ню-Йорці і навіть в Львовові, завше скупому на всякі овациї. І в Москві за короткий час він зробив ся, як кажуть, любимцем публики. Маючи красний, надзвичайної сили і широти діяпазонову голос, він великий і могутній в Раулі („Гугеноти“), ніжний і прекрасний в Ленському („Евг. Онегін“). Вийшовши на шлях високої всесьвітної штуки, він схоронив в своїй душі горячу любов до рідної йому України, до її чарівної пісні, до її колись славного, поетичного, минулого життя. Всею душею відгукнув ся він нашій громаді і більш як два місяці жив однією думкою, одним почуттєм: зробить наш вечір як найкращим. Ні одна дрібниця не пройшла без його уваги і над усе він пильнував, щоби „витримати стиль“, т. є. щоб вечір був цілком український. І наш вечір випав навіть краще, ніж ми сподівались. Мов чарівний сон проминув він. І тепер, коли згадуєш про його, коли силкуєш ся уявить собі перед очима квітчасте море українських жіночих і мужеських убрань, чуєш опять з усіх усюдів рідну мову, що лунала по просторим залям од краю до краю — то мимоволі хочеть ся крикнуть: „Земляки! де ви? у яких норах ховаєтесь? Годі-ж вам спати дальше по закутках!“ Такого натовпу народу не було ні на одному вечері. Було багато дорогих гостий з України. З Харкова приїхала сімя Алчевських: мати шан. артиста, сестра, звісна поетка, молодий поет п. О. Олесь (котрий брав участь в концертному відділі вечеру), з Полтави приїхав М. Дмітрієв, колишній видавець „Рідного Краю“, з Елизавета відомий „батько“ артілів, М. Левицький, і т. д. Крім того з Петербургу пощастило нам мати гостями зовсім випадково проф. Вовка і Русова.

Концертний відділ мав у публики великий успіх, а в першим ряді наш впорядчик, д. І. Алчевський. Не було кінця овациям, коли він показував ся на естраді. Щиро витали також В. Трубина, котрого чудовий могутній бас так рідко приходить ся чути в инших концертах; тілько своїм українським землякам він з радою душею згодив ся співати на вечері та й надалі обіцяв свою участь. Опріч того кн. М. Дулова, В. Прядкіна, М. Донець, В. Соловйов, самі найкращі артисти московської опери, або такі, що хоч і не співають на сцені, то по своїйому голосу, музичности і талановитости є першорядні співці. Цікаво ще завважати, що всі учасники концерту або таки корінні Українці, або мали в своєму житю нагоду пристати до українства і полюбити його, як от артист І. Уралов, котрий з великим успіхом грає в найкращому тут драматичному, так зв. „художественному“ театрі. Він, хоч сам не-Українець, однак 4 роки служив в укр. трупі. Його талановита українська деклямация була цілком бездоганна, навіть що-до вимови. Додати-б ще, що залї були декоровані укр. малюнками талановитого молодого художника М. Дмитриєва і виробами селян з Полтавщини.

На другий день по всіх газетах зазначено повний успіх „малороссійскаго“ вечеру (так перевернули назвиско нашого вечеру московські газети, хоч в афішах ясно стояло „український“). Успіхи вечеру з материяльного боку треба признати досить гарними: „чистого“ доходу (на запомоги вбогим студентам-Українцям) залишить ся 1700—1800 руб.

Але-ж важнійші инші наслідки: заворушились наші „старі“ Українці, що постійно живуть тут у Москві, і лагодять ся зачинати якусь роботу. Пощасти їм, Боже! Кілька разів вже у Москві витворялись студентські укр. громади, заводили свої бібліотечки, заходились около вечерниць, відчитів, рефератів і т. д. Проходив який час, кінчали свою науку більш активні члени студ. громади, розїздились по великій Росиї і гинула вся робота: безслідно пропадали бібліотеки, розлазились громадяне і новим ініціяторам приходилось починать роботу з самого початку. Тепер трохи й инші часи: з'явилась можливість для Українців легально повести свою громадську роботу і Українці, що живуть в Москві, виявлять велику недбалість, як-що не використають цього часу. Розпочавши свою роботу, вони могли-б дать постійне пристановище й українській молоді, що хвилево пробуває в Москві. Тоді й скінчилась би її Сизифова робота складання щороку нових громад, нових бібліотек; вона зразу приймала ся би за те, що повинно буть її завданнем, а іменно самообразованем здобути ті знання, яких не дала їй а які навіть ховає од української молоді „казьонна“ осьвіта, і без яких неможлива праця для рідного народу.

К. Т.

Промова п. Василька в буджетовій комісиї

(при титулї „міністерство внутрішних справ“) дня 18. с. м.

(*Дальше*).

Другою задачию теперішної системи є удержати населене кождої громади під терором, що служить політичним цілям пануючої партиї і економічним інтересам пануючої кляси. Инакше не можна би витолкувати собі галицької специяльности, якої не сконстатуєте в жаднім иншім краю короннім Австриї. Міністер внутрішних справ певно не потрафить покликати ся на того рода жалобу з иншої якої провінциї, як ті, що від кількох літ руські посли предкладають майже на кождім засіданю. Се жалоби проти незаконного урядованя старшин громадських і війтів поза час приписаний законом. Для приміру бесідник наводить Братківці в станиславівськім повіті, де війт урядує вже три роки поза правний час; в Топорові в брідськім повіті се надпрограмове урядованє треває пять літ, в Семенівці і в Раківчи городенського повіту по сім літ, в Хлиплях в Мостишині вісім літ, в Конюхах в Бережанщині 9 літ, в Ясени калуського повіту і в Отинії в Товмаччині по 15 літ, в Клювинцях тисятинського повіту 16 літ, а в громаді Хвастів в золочівськім повіті аж 18 літ!

В усіх тих случаях руські посли давно вже повносили інтерпеляциї до міністра внутрішних справ, але міністер не відповів до нині ані на одну інтерпеляцию. Бесідник цікавий знати, чи міністер бодай завдав, щоби йому про сі случаї прислави справоздане. Се-ж немислима річ, щоби хоч би в одним случаю міністрови предложено виправданє, чому тих війтів полишено в урядованю — а майже в кождім з наведених случаїв розходить ся тут о дефравдантів, против котрих за подібні тяжкі злочини внесено карні донесеня. Одиноким виправданем може бути се, що ті люди тілько тому мусять бути удержані на становиши війта, бо з одної сторони власти суть їх довжниками за їх услуги при виборах, а з другої бо староства для слідуючих виборів не можуть поза ними знайти подібних скомпромітованих креатур. Очивидна річ, що такого виправданя намісник не може предложити міністерству і тому про сі случаї не дає взагалї ніякого справоздання.

Противний случай, котрий також ілюструє цілковиту самоволю політичних властий в Галичині маємо в тім, що староство через цілий рік попросту не вводить в урядованє нововибраного війта в Зарічу, а тимчасом урядує за него старий війт. Так під сим зглядом, як під наведеним висше, міг би я навести безліч случаїв.

Специялом політичної адміністрациї краю суть старости. Бесідник переконаний, що міністер внутрішних справ відповість, що за поодинокі случаї не можна робити відвічальним намісника, а вже найменше міністра внутрішних справ. Супротив того мушу сконстатувати; сі „поодинокі случаї“ повтаряють ся раз-у-раз так масово, що в десятці літ числимо їх на тисячі. Супротив того вже не можна брати їх за „поодинокі случаї“. Вони вже сконденсували ся в систему, в плянову акцию, а доказом того є факт, що спосіб, в який ті над'ужитя діють ся є в найріжнійших случаях оден і той сам.

Над'ужитя адміністративних властий суть всюди і у всіх повітах типові. Очевидна річ, суть случаї специяльно яркі, бо як і в инших заводах, так і між старостами східної Галичини бувають специяльно „спосібні“ типи, котрі вже від довгих літ займають всіх міністрів внутрішних справ, котрими мусить займати ся теперішний намісник і котрими займали ся попередні намісники.

Специяльно вславили ся три старости в східній Галичині: гусятинський Дільц, бобрецький Гродзіцький і старосамбірський Річчі. Але понад славою сих трех стоїть слава сокальського старости, Шведзіцького. З огляду на велике число інтерпеляциї внесених в парляментї против його дїяльности урядової, намісництво перенесло його, але — в характері радника намісництва до Бохні. Коли результатом доходжень, на котрі міністер внутрішних справ, відповідаючи на внеоди п. Романчука, зробив нам ласкаво надію, буде всюди лише се, що дотичні пани старости колись, яко гофрати або секційні шефи, заїдуть до міністерства внутрішних справ, то нас би се могло остаточно вдоволити. Бо такі злобні ми не є, щоби нашим бажанем було тілько перевесене таких старостів з східної Галичини до західної. В міністерстві внутрішних справ можна би бодай пізнати знане закона і урядничі спосібности тих панів; була би нагода сконстатувати, що ті пани, виняви їх роботи в характері шефів виборчої агітациї, впрочім ні до чого иншого не здалі. Впрочім вони навіть не потребують розуміти що инше, або навіть знати закон; вони і так не урядують на підставі сих законів.

Для мене було би дуже легкою і вдячною, а для декого з вас мої панове навіть дуже цікавою річию, як би я схотів вичислити тут поодинокі яркі случаї найріжнійших безправств, насильств, шикан і дрібничкових секатур, покараня поодиноких громад тисячами корон за переступленє заборони зборів, за висланє депеши до цісаря або до бувшого президента міністрів Гавча з подякою за внесене виборчої реформи. Але я не хочу забирати вам час вичислюванєм сих случаїв, а се тому, бо цілию моїх виводів є пригадати міністрови внутрішних справ, що він має в своїм бюрі всї акти і всї інтерпеляциї, телеграми і инші жалоби. В сих актах може він знайти всї, бесїдником наведені імена і факти. Бесїдникови розходить ся лише о се: спонукати міністра, щоби він в якийсь спосіб вплинув на намісника, аби той увільнив руський народ від тих скаженців (Wüteriche), від людий, котрі з руського хлопа вже шпік висисають та котрі мусять довести і доведуть до того, що посли руського народу вже не зможуть бути панами ситуациї.

В парляментї маємо богато членів консервативних партий з Галичини, котрі кажуть, що з Русинами не можна нїчо зробити, бо вони всї зрадикалїзовані і зреволюціонїзовані. Бесїдник цілком не хоче перечити, що руський рух вже не є цілком невинним (harmlos) рухом. Противно, сей рух є більше нїж грізний, а одиноке, що може його спинити, було би: строгою законностию віддати руському народови віру, що можливий є його розвій на законній основі і що можливе є осягнене його домагань в законній дорозї.

Однак як нинїшна система буде удержана на дальше, то бесїдник може заповісти наперед — а він переконаний, що є добрим знатоком відносин серед свого народу — що в Галичинї усуне ся грунт зпід нїг. Руські хлопи не стануть соціяльними демократами — бо соціяльно-демократичний рух є для них за спокійним рухом. Вони підуть скорше за рухом, котрий має анальогію в сумних відносинах, які в послїдних роках спричинили вибухи в Росиї і Румунії.

Все те діє ся в очах міністра внутрішних справ, в очах намісника. Міністер внутрішних справ мусить на все те спокійно дивити ся, бо він попросту не може зарадити злому — навіть хоч би хотїв.

Бесїдник виводить дальше, що в грі суть не тілько високополїтичні причини, котрі піддержують пануючу в Галичинї систему, в грі суть також дуже дрібні економічні мотиви. Ролю грає тут справа платнї робітника: розходить ся о се, щоби мати дешевого робітника рільного і щоби лише осягнути сю ціль, дїють ся найнемożливійші річи. Сезонову еміграцию робітників до Нїмеччини здержує ся всякими можливими способами. Робітники не можуть дістати робітничих книжок, а як котрі таки роздобудуть потрібні документи, то зелїзничі стациї заперечують їм право до знижених карт їзди.

Лоєцкий закон інтерпретують в Галичинї в спосіб, що просто вищить руського хлопа. Бесїдник звертає увагу на інтерпеляцию п. Днїстрянського з 14 грудня 1907 про протизаконне виконуванє лїсового судівництва староством в Городку. З сеї інтерпеляциї виходить, що тамошний секретар староства засудив на грошеву кару 13 хлопів, котрих лїсничі подали яко шкідників. Сї кари стягнено в брутальний спобіб. Инакше поступає ся з тими, що руйнують хлопів і котрим се доказано съвідками. З інтерпеляциї п. Цеглинського довідуємо ся, в який то спосіб хлопів в Шегинях перемиського повіту відшкодовує ся за шкоди, зроблені їм звірином дїдича Павлїковського.

Однак тут не розходить ся о сї поодинокі случаї, хоч як вони сумні і хоч вони так тяжко кривдять населенє. Розходить ся о се, як довго єще нейтральне правительство гадає толєрувати таку систему і як довго, по думцї правительства, руський народ буде терпіти такий стан рїчи! Розходить ся о се, чи віденське правительство вже виробило собі про все таку гадку і чи воно бодай спитає найвисшого урядника в Галичинї, чи він бере на себе за всю будучність ту відвічальність, до якої є супротив держави зобовязаний, коли цїле руське населенє збунтує так, як сего не потрафить зробити нїякий ворохобник в съвітї, як се не вдало би ся всїм демагогам всїх партий.

(Конець буде.)

Плаксивим Русинам в альбом.

У передвчерашнім числї подали ми новинку п. заг. „Розбишацтво в Рудках“. Від посла о. Ст. Онишкевича дістались мо на се до уміщеня слїдуюче письмо: „В справі розбишацтва в Рудках, на яке жалують ся селяни у передвчорашнім ч. „Дїла“, не можу нашим людям нїчого помочи, хиба порадити самооборону. За виборчі розбої підчас або зараз по виборах до парляменту я вносив інтерпеляциї 16. липня і 25. жовтня 1908 р., вносив скаргу до міністерства судівництва на суд повітовий в Рудках, що побитих селян не хотїв судия переслухати; та видно з послїдних подій, що се на нїчо не придасть ся. Таж міністер судівництва чи краєвої оборони не буде стояти на ринку та пильнувати порядку! А я маю докази в руках, що ц. к. староство в Рудках, ц. к. жандармерия, навіть ц. к. суд покривають і тїшать ся, коли в якім съвідомім нашим селї прокине ся злодїйство. До того дійшли polskie rządy в рудецькім повітї! Для того я раджу нашим селянам брати ся до самооборони. Добре, коли хуліґана люди знакть, заскаржити розбійника до суду; але що малисьмо факти, що таких Венгжинів і ин. збуїв суд в Рудках увільняв, хотяй на них були рїжні донесеня карні, приватні і жандармерії, то найлїпший спосіб на збуя хлопський параґраф. Як би так хлопи кинули ся на одного, другого збуя, що людий напастує, і добре його перетрїпали раз і другий, то певно був би спокій. На жаль наш хлоп уміє плакати і терпіти, але до якогось чину в оборонї своїх прав, своєї особи, не спосібний. Тож не дивуйте ся, братя селяни, що на похиле дерево кози скачуть. Скакали підчас акциї виборчої, коли то комісарі шахрували, а жандарми людий багнетами кололи, скачуть і тепер, бо хлоп терпеливо дає себе першому лїпшому збуйови набити... і плаче. — *С. Ст. Онишкевич.*

В 14. числї „Свободи“ з д. 12. с. м. читаємо в статї п. заг. „Яка нам наука з послїдних виборів?“ між иншим отсе: Друга причина, задля якої комісарі, писарі і війти мають відвагу шахрувати правибори, лїсти і т. д., є наша власна боязливість, братя селяни. Наш селянин має відвагу поломити ребра своєму сусїдови, як прийде сварка о межу; має відвагу замалювати в писок свого соперника-селянина в коршмі або на весїлю; має відвагу колом по голові загатити свого соперника процесового: але не має відваги поставити ся остро, рішучо і грізно против виборчого злодія, — чи то війт чи писар чи комісар чи жандарм. Тут наш селянин робить ся смирний і боязливий, як той могучий лев з африканської пущі, що то міг-би одним махом могучої лаби сторощити свого циркового пана, котрий входить до його клїтки відважно лише з тростиною в руцї і каже тому могучому львови робити рїжні штуки, — а той лев дрожить перед ним і не має відваги увільнити ся від свого гнобителя.

Так, братя селяни! Вас гноблять тому, вас мають за нїщо тому, вам крадуть ваше право в білу днину тому, бо ви наче той лев не маєте відваги. Ех, руські хлопи! Застигла у вас горяча козацька кров, розпущена за панщини сивухою, а тепер пісним борщем. Позваляєте всяким драбам собі по голові воювати та мовчите. Не такий Мазур, Чех або Нїмець! Сему жаден комісар не сьміє сфальшувати виборів, бо боїть ся, аби його не роздерто на дрібні кусні. Не взиваємо вас сим, аби ви зараз били-мордували драбів-шахраїв, але взиваємо вас бути сьмілими і бутними! Підніси, хлопе, голову до гори! Не шапкуй перед нїким! З дороги не вступай нїкому! Не лижи по руках всяких псів-гнобителїв, не гни ся в чотири погибелї перед всяким мундуром! Диви ся кождому просто і остро в очи! Відповідай, хоч гречно, але без униженя, сьміло, рішучо, твердо! Не позволь собі „тикати“ і борони свого права зубами! А як виборчий злодій побачить таку тверду відвагу і буту в очах і поставі твоїй і твоїх братів хлопів, то мурашки побіжуть йому поза спину і не поважить ся шахрувати, хоч би мав 20 жандармів з собою! Не будьте-ж рабами по духови, бо тілько раби є трусливі як той заяць. Чоловік, що знає і цїнить своє право, не знає страху!

—

В польських газетах читаємо п. заг. „Ankieta Sienkiewicza“ погляди всіляких визначних людий, почасти европейської слави, на справу пруського закону о вивласьненю Поляків в Познанщичї. Між иншим подає „Dziennik polski“ в ч. 134. з дня 19. с. м. таку гадку норвеського письменника Кнута Гамсуна:

„Для Поляків при їх способі боротби є цілком безнадійно дальше бороти ся против нїмецької державної брутальности. Прусаків, що мають гармати Крупа і совість з камінної доби, годї побідити. Всеж таки є спосіб. Кождому нїмецькому спекулянтови, що прийде до Польщі, треба вповїти переконанє, що на тім грунтї він не може бути певний навіть свого житя; і нехай той страх не лишає його в спокою ані одної днини, ані одної годины, то вкінци воно мусить його утомити. — Поляки повинні присвоїти собі совість нїмецьку і не соромити ся того перед съвітом. Нехай жиє Польща!“

—

А наша редакция дістає що днини цїлий стіс усяких плаксивих нарікань та жалїв на всїлякі зазнані кривди, ще й до того плаксиві апелї під заголовками: „До відома п. Потоцького“, „П. Сеферовичеви до відомости“ і т. д. — щоби їх містити у „Дїлї“. Плаксивому Русинови лекше як поплаче та поварікає на терпеливім папері — замість, щоби взяти ся доходити свого права дорогою правних інстанций або щоби вимірювати право собі самому на горячім.

В нашій редакциї був недавно оден чужий чоловік, кореспондент звісної широко в съвітї газети. В розмові з нами він сказав: „Русини нехай нарікають лише на свою бездушну вдачу. Не нарїканєм на кривди і не плачем — а силою, відвагою і жертвою здобуває ся право і свободу! Урядники всюди однаксві і всюди робили-би те саме, що в Галичинї — але не всюди є так пасивний нарід, як ваш хлоп і ваша інтелїґенция. Нї в Чехах, нї в Нїмеччинї урядник не поважить ся над'ужити власти або фальшувати вибори, бо на місци стрївула би його кара. Але до такого випадку там далеко, бо вже сама моральна сила населеня вяже урядника і йому навіть через голову не перейде браги ся до доптаня прав сего населеня. У вас-же урядник бачить перед собою стадо заполоханих, покірних овець, з якими зробить без протесту, що схоче.“ — І сей чужинець сказав правду.

НОВИНКИ.

— **Галицькі виборчі** надужитя мають дістати ся перед форум Европи. Іменно утворив ся видавничий редакційний комітет, який поставив собі за задачу поінформувати публичну опінію в Европі на одній із съвітових мов про виборчі надужитя, які дїяли ся в східній Галичинї підчас послїдних виборів до галицького сойму, передовсїм про се, яких надужить і безправств допускав ся уряд і автономічні власти, або які дїяли ся під їх покровом в користь москвофільських кандидатів. В тій цїли просить ся надсилати материяли, а саме відповіди на отсї питаня: 1) Чи підчас виборчої агітациї дали ся завважити ознаки патронованя москвофільських кандидатів урядом і властями і які? 2) Чи москвофіли допускали ся підчас виборчої агітациї розбоїв і чи уряд їх обороняв? 3) Які надужитя дїяли ся в часї вношеня реклямацій? 4) Які в часї правиборів? 5) Які підчас самих виборів? О скільки можна, все те належить подавати докладно, подавати лише самі дїйсні факти і то факти доказані. Материяли треба надсилати на руки д-ра Евгена Косевича в Станиславові ул. Собіського ч. 20.

— **Потоцький в роли „Ehrenmann'a“.** Міністер Бінерт взявши ся прати в буджетовій комісиї честь п. Потоцького, назвав його, як звісно, „Ehrenmann'ом“, при чім ще й покликав ся на слова п. Дїямanда, будьто п. Потоцький чесно додержує приречень. Отже показує ся, що справа мала ся так: Характеризуючи тактику і систему п. Потоцького, а именно його пакти з рїжними кандидатами і фракциями, д-р Дїяманд висловив ся про сї виборчі „здїлки“ намісника сими словами: „Гр. Потоцький є чоловіком чести: він додержує тих злодїйських договорів“. Барон Бінерт у відповіди д-рови Дїямандови наводив його слова в такий спосіб: „Д-р Дїяманд сам признав, що гр.

Плащі і пелерини ґумові поручає: **Склад лїнолєум і церат**
черевики гігієнічні для пань, панів і дїтей
Львів, Карла Людвіка 3. 83

Потоцький є чоловіком чести". — Tableau! А прислужна гр. Потоцькому преса аж зі шкіри вилазила, беручи отсей фатальний карамбул за добру монету та бажаючи незручною фразою міністра доказати, що мимо фальшованя фасий податкових і мимо експроприйованя вигранх льосів можна остати чоловіком чести.

— **Кацапська брехливість.** Онодішні збори у Львові в справі виборів до міської ради, скликані кацапами на власний погром і на досьвід, що вони у Львові не мають грунту, вивів з рівноваги редакцию „Галічанїна". Описавши жовчию хід зборів, орган наших чорносотенців згадав і про фінал, який зааранжувала надпрограмово наша молодіж, увійшовши в спорім числі до „Русского касина" в „Народнім Домі" та відсьпівавши там „Не пора" та „Честь вам кацапськи",.. Притім не витерпів „Галічанїн", щоб не збрехати, бо написав дальше таке: „Пошаривши въ своихъ карманахъ, стали швыряти камни, розбили стекла, одному „кацапу" чуть-чуть не выбили око, а въ концѣ, насытивши свои бандитскіи инстинкты, удрали, якъ на настоящихъ „козарлюгъ" пристало. — Все те, як впевняють нас учасники тої демонстрації, від початку до кінця не правда, бо ані товченє нїякого скла, ані „чуть-чуть" не вибито нїкому ока, ані нїхто не втїкав. Демонстранти відсьпівали згадані пісні і відійшли, не заподївши в „касині" нїякої шкоди. Вправдї упав оден камінець і то з руки людини, що не належить до академічної молодїжи, але той камінець нїчого не збив, бо відбив ся о деревляну раму. Бєлаканє „Галічанїна" про якісь „камни", які яко corpora delicti можна оглядати в „Русскім касині", нїчого не доказує, бо ті „камні" могли самі кацапи принести, аби повеличатись перед полїцією, яку зараз телєфонічно покликано. Так само вичисленє імен (деяких академіків, буцім то провідників демонстрації), є підлою денунциящєю, лишеною всякої основи.

— **В справі виборів до міської ради.** Львівський магістрат оголошує, що вибір 56 радних відбуде ся дня 26. с. м. (в четвер) від год. 9. рано до 1. в полудне і від 3. по пол. до 7 вечером. Голосувати будуть виборці в десятьох салях ратушевого будинку, а то: в сали I виборці з легітимацийними картами від ч. 1 до 1340; в сали II. від ч. 1341 до 2.680; в сали III від ч. 2681 до до 4020; в сали IV. від ч. 4021 до 5360; в сали V від ч. 5361 до 6.700; в сали V, від ч. 6701 до 8040; в сали VII від ч. 8 041 до 9380; в сали VIII від ч. 9381 до 10.720 в сали IX від ч. 10721 до 12060; в сали X від ч. 12061 до 13494, Виборці котрим не доручено легітимацийних карт дня 24. с. м. можуть їх відобрати в президиї магістрату дня 25. с. м. в раніших урядових годинах. Легітимацийні карти будуть видавані по провіреню тотожности особи, тому зголошуючі ся виборці мусять заосмотрити ся в якийсь доказовий документ. Карти не відобрані до 25. с. м. і дуплїкати легітимацийних карт будуть видавані в дни вибору т. є. 26. с. м. в міськім торговім бюрі.

— **Їзза кусника грунту.** Пишуть нам: В Кончаках старих станиславівського повіта три братя Петро, Михайло і Стах Зароди від довшого часу носили ся зі злою гадкою прогив свого стрічного брата Войтка Зарода за те, що той купив від їх сестри невидїлену часть грунту. Дня 12. с. м. около полудня напали всї три з сокирами в поли на Войтка Зарода і задали йому три рани в голову так сильно, що аж мозок з голови виліз На се надійшов тесть Войтка Зарода, Федь Бойчук і побачивши, що зять лежить в крові порубаний, сказав до них: „Щосьте зробили? На щосьте порубали чоловіка?" Тоді кинули ся всї три брати на Федя Бойчука і завдали йому сокирами дві рани в голову а три рани в плечі. Люде, видячи, як убийники утїкали, прийшли на місце злочину, забрали нещасливих на віз та привезли до дому, і зараз післали до Горожанки по съвященика, щоби їх висповідав. Войтко Зарід вже неміг ся сповідати і зараз умер, полишаючи красне господарство, молоду вдову і двоє дїточок. На другий день приїхала судова комісия з Галича, перепровадила обдукцию і небіщика похоронено а тесть його Федь Бойчук боре ся зі смертию.

— **Слїдство против Васїнського-Снегуцького** і цїлої його шайки вже скінчило ся. Тревало воно 2½ місяця, причім списано 14 томів протоколів. В ріжні злодійства та обманства є вмішані 29 осіб, не числячи безлїчи сьвідків. 19 осіб є увязнених, а решта остає на свободї. Розправа відбуде ся в маю перед специяльною лавою присяжних і потреває найменше два тижні.

— **За зловленє вломника.** Військовий скарб визначив був свого часу нагороду за зловленє провіянтового офіцира Леопольда Гольдшмідта, котрий в незвичайно зухвалий і хитрий спосіб добув ся до каси у віденськім арсеналї і забрав звідтам значнійшу готівку. Нагорода мала виносити десять процент від відзисканої назад готівки. По зловленю Гольдшмідта і відставленю його до гарнізонового арешту віднесла ся команда корпуса до дирекциї віденської полїциї з просьбою щоби вона предложила, кому і яку треба виплатити нагороду. На основі того предложеня взяла ся тепер команда корпуса виплачувати нагороди. З грошний, забраних Гольдшмідтом, відобрано: 21.280 корон у самого Гольдшмідта, коли його арештовано в місцевости Фрайзінг в Баварії; 4000 корон віднайдено при помочи бувшої нареченої Гольдшмідта, Катерини Е. Дальше зложив заматач улиць Франц Гебавер 180 корон, які дав йому Гольдшмідт в сплаті давнійшої позички. По вломі залагоджував Гольдшмідт всїлякі орудки у капелюшника Адольфа Сакеля і зложив у нього 1 кор. 40 сот. за направу старого капелюха і кошти його висилки. Той капелюх забрала полїция а при тім переймила і тих 1 кор. 40 сот. Відповідно до відзисканої суми вислано 2128 кор. дорадника правительственного в Монахові, щоби їх розділив між особи, котрі помогли зловити Гольдшмідта. Здаєсь, що тоту суму розділять на три рівні части і дві дістануть оба полїцаї в Фрайзінгу, що зловили Гольдшмідта, а трету купець в Ляндсгут, у котрого Гольдшмідт купив був моторовий вельоципед а котрий звернув увагу полїциї на нього. 400 корон дістала Катерина Е., 100 корон шурин Гольдшмідта Кароль Унтерляйтнер, 18 корон замітач Гебавер а — 14 сотиків капелюшник Сакель. Команда корпуса повисилала вже ті нагороди почтою.

— **Запомоги на артистичні цїли.** Краєвий сойм ухвалив 6.000 корон на 1908 р. до розпорядимости краєвого виділу на запомоги для молодїжи, що образуєть ся в науках і штуках. З тої квоти краєвий виділ удїлив одноразові запомоги: а) на дальше образованє в малярстві: Олені Сімоновичівній, Львів, 400 К; Мар. Сьвитальський, Львів, 100 К; Кар. Герсдорферови 100 К; ученикам академії штук красних в Кракові по 200 К; Теодорови Васикови, Володимирови Білецькому, Фр. Яшикови, Март. Самлїцькому, Ром. Чаплицькому, Йос. Маковському, Ант. Марковському, Ад. Добродзіцькому, Тад. Васьковському і Евг. Гросови; — б) на дальше образованє в різьбарстві: ученикам крак. акад. красних штук: Жигм. Курчинському 300 К, Волод. Конечному 500 К, Йос. Руфевови 200 К; — в) на дальше образованє в музиці: Василеви Барвінському в Празї 200 К, а по 100 К: Волод. Долянському, Олекс. Станковичови і Марії Вітошинській у Львові; г) на дальше образованє в співі: Ів. Филиповський у Відни 300 К, Мар. Шлезінгерівній у Львові 200 К, Мірі Вілянд у Львові 200 К і Марії Тиссон у Львові 100 К.

— **Тайна покараного смертию.** „Гол. Москвы" пише, що зі всїх 7 терористів, покараних смертию за намір убити великого князя Миколая Миколаєвича, зістались непізнаними двоє: той, що звав себе Італїйцем Маріо Кальвіно та невідома дївчина, яка конспіративно звала ся „Кіся". Найбільше старались о те, щоб довідати ся, хто такий „Маріо Кальвіно", бо за нього заступало ся італійське посольство та корпорация закордонних газетярів. Нїчого з тих не вийшло і „Кальвіно" був покараний смертию, не признавшись, хто він такий. Але тепер виявилось, що він зовсім не Маріо Кальвіно та й не Лебединцев, як писало ся про се згодом по газетах. Повішений терорист не Італїєць, а Росиянин родом з якоїсь західної губернії, міщанин, студент одеського університету. 1903 року він був засланий в Сибір за належність до революційної організациї. Пробувши в Сибіри рік, він утїк звідтіля в Америку, а далї знов перебрав ся в Европу, маючи рекомендациї від італійських революционерів. Проживши якийсь час в Еспанії, він поїхав був до Росиї, сподіваючись, що октябрські події 1905 року дадуть йому спроможність добитись до рідного краю; та швидко мусїв він залишити сю надію, бо довідав ся від приятелїв, що в Росиї знов жде його тюрма. Прочувши се, він поїхав до Женеви, а далї, з порученя центрального комітету партиї, до Льозани — закликати молодіж до партиї. Бідованє в Сибіри попсувало здоровлє революционера і він подав ся спочивати в Генуї. Саме тодї приїхав до Генуї поправляти своє здоровлє син члена одеського окружного суду Лебединцев, з яким він і познайомив ся. Лебединцев незабаром помер, а революционер, назвавши себе Лебединцевим, помандрував до Міляну. Зносини сього „Лебединцева" з італїйськими революционерами стали відомі мілянській, а згодом і російській полїциї. Порадившись з своїми приятелями, „Лебединцев" наважив ся їхати для активної працї до Росиї з пашпортом на імя Маріо Кальвіно та кореспондентськими сьвідоцтвами від газет: „La Vita di Roma" та „Témpo di Milano". Справжний Кальвіно, агроном по професиї, лишив ся в Нерві. Прибувши до Петербурга, Кальвіно явив ся в італїйськім посольстві і взяв там білєт на право ходити на збори державної думи та державної ради. Правила вимагають від кореспондентів газет подати при заяві дві свої фотографічні картки. Кальвіно дав тільки одну картку, яку й пришили до його білєту для входу в державну раду. Перший раз він був у раді в день перших зборів саме тодї, як читала ся деклярация правительства. Тепер провірено, що він мав при собі вибухливу машинку, зроблену в формі записної книжки. З багатьох причин йому не довело ся кинути бомбу, бо колишний міністер, якого він мав убити, сидів у протилежному боцї від льожі газетярів. Полїция незабаром дізнала ся, що „Кальвіно" має зносини з комітетом социялреволюционерів, — і от з сього часу за ним почали назирати. Щоб змінити свій вигляд, він зголив бороду, підстриг вуси. У державній раді був він разів зо три, тодї як промовляли там міністри, а частійше ходив до державної думи. Дальша дїяльність його відома з судової справи. Можна додати тільки, що в „Кальвіно" знайшли при арештї білєт на вечірку до міністра Щегловітова, яка була саме того дня, як його повісили. Кажуть, нїби сей білєт він добув через італїйське посольство. Ось який факт доводить, що покараний терорист — не Лебединцев: голова державної ради Акімов казав показати йому фотографічну картку сього терориста, бо добре знав члена одеського суду Лебединцева та його сина, які бували в хатї Акімова, і от Акімов сказав, що се зовсім не Лебединцев. Справдешнє призвище повішеного зберігаєть ся в великому секретї.

— **Посольські диєти в Прусах.** З Берлїна доносять, що пруський сойм приняв в третім читаню внесенє, яким заведено диєти і зворот коштів подорожи для послів. Доси посли не діставали там нїяких диєт, тепер діставати-муть річно по 3.000 марок. За кожде засїданє, на котре посол не явить ся, потручуєть ся 20 марок.

— **Утеча Спиридонівної.** Берлїнські часописи доносять, що Мария Спиридонівна, котра свого часу була засуджена на смерть за убитє губернатора Луженовського, а потім була помилувана на 20 лїт тяжких робіт, утїкла з Сибіра і як зачувати, находить ся вже в Австралії. Памятні ще насильства, яких допустили ся на Спиридонівній два росийські офіцири.

— **Рід Негушів,** пануючий в Чорногорі, вимирає, а за кілька або кількanайцять лїт можуть настати в Чорногорі великі полїтичні запутанини, коли нестане Негушів. Пануючий нинї є вже чоловік старий і не буде мати більше дїтий. Найстарший його син і наслїдник престола кн. Данило, що оженив ся з мекленбурською княгинею Ютою, своячкою нїмецького цїсаря, є бездїтний і як лїкарі кажуть, не буде мати нїколи дїтий. Одинокий його брат кн. Мірко, ожeнений з донькою вел. кн. росийського Константина Александровича, мав двох синів: Станислава і Стефана. Станислав помер перед кількома місяцями, а Стефан перед кількома днями, оба на туберкули мозку. Більше дїтий не має, а хоч би й мав, то всї були би заражені туберкулами. Отже в недалекім часї готово дійти до того, що рід Негушів перестане панувати в Чорногорі.

— **Здоровий жолудок.** Хірург д-р Мідельдорпф в Єленій горі на Шлеску перевів онодї у своїй приватній клїнїцї незвичайну операцию. Оперував хору на умі дївчину, котрій в жолудку утворив ся великий боляк. Коли той боляк розрізали, найдено в середині 141 одноцалевих цьвяхів, 160 закривлених шпильок, 70 подвійних шпильок, 7 головок від шпильок і 4 кусники скла. Разом важили ті предмети майже одно кільо. Хора видержала операцию і находить ся вже на дорозї до цїлковитого подужаня.

— **Дрібні вісти.** Д-р Стефан Домбровський, родом з Варшави, мав онодї габілїтацийний виклад на медичнім виділї львівського університету і став приватним доцентом лїкарської хемії, — Конкурсова комісия літературної фондациї Франца Кохмана, призначеної для польських письменників, признала на онодїшнім засїданю в краєвім виділї, першу премію в квоті 2000 корон д-рови Авг. Вітковському, професорови краківського університету, за всю його наукову дїяльність, а специяльно за підручник фізики для університету, а другу премію д-рови Янови Каспровичеви за його поетичну дїяльність. — З Петербурга доносять, що звісний революціонер Гершуні, помер на запалене легких. Гершуні був одним з організаторів росийської социялістично-революцийної партиї і по замаху на кн. Обеленського був засуджений на досмертну тюрму в петропавловській кріпости а помилуваний з початком конституцийної ери, був заслany на Сибір, звідки утїк в бочці з капустою. Опісля перебував якийсь час в Америці а в послїднім часї в Европі. — Цїсар санкціонував галицький закон в справі фінансової підмоги льокальної зелїзниці Львів-Камінка стр.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: 40 муч. (лат. Н. Глуха, Позавтра, в понеділок: Кондрата муч. (лат. Віктора). Ві второк: Софронія патр. врус. (лат. Гавриїла Арх).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектора в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Бережанах:**

В неділю дня 22 с. м. „Серед бурі" драма з давних часів в 5 діях Б. Грінченка.

Ві второк дня 24 с. м. новість: „Мари" голосна драма в 3 діях Г. Ібсена (перший раз).

В середу 25 с. м. „Cavaleria rusticana" опера Масканього.

„Жидівка" оперa в 5 діях швидко появить ся на сцені руського театру. Дирекция театру замовила вже цїлком нову виставу до тої опери.

☐ **Пригадка.** Отсим пригадує ся, що загальні збори „Краєвого Союза Кредитового" у Львові відбудуть ся в середу, дня 25. н. ст. марта 1908., в льокали стоваришеня [Ринок ч. 10. II. поверх] о 3. годині по полудни. — *Дирекция.*

☐ **Театр аматорів львівського „Сокола"** дає завтра в неділю свою ювилейну, 25-ту виставу. Аматори відограють оперету „Запорожець за Дунаєм". Час, саля і цїни місць — звичайні.

☐ **З личаківської читальні „Просьвіти".** В неділю, дня 22. с. м. о год. 6½ відбуде ся відчит п. Ів. Крипякевича про „Івана Підкову". Гостям вступ вільний.

☐ **З „Академічної Громади".** Заходом „Гуртка українїстів" відбудеть ся в неділю дня 22. с. м. о год. 4-30 вечером відчит д-ра І. Копача п. з. Про університетські студиї. Гостям вступ вільний.

Урядові вісти:

Іменованє. Цїсар надав секцийному радникови в міністерстві просьвіти, д-рови Зигмунтови Пільтови, титул і характер міністерияльного радника.

— **Перенесеня.** Галицька дирекция почт і телєграфів перенесла почтових асистентів Миколу Івасюка зі Снятина і Кароля Корницького з Н. Санча до Тарнова.

Померли:

Іван Яремко, студент техніки помер дня 19 с. м. в Коршилівцї в домі батьків в 25-ім роцї житя.

Покійний був селянського роду. Покінчивши реальну школу в Тернополї, вписав ся на львівську техніку, а рівночасно став дїяльним членом львівської української громади. В публичнім житю був сторонником радикальної партиї, та був постійном співробітником „Гром. Голосу". Весною 1905-го року був навіть самостійним його редактором. Від сего часу стала скоро нищити молодий організм грудна недуга, що вкінцї загнала його до могили. В. й. п!

Микола Забірка, народний учитель в Кобиловолоках теребовельського повіта, помер дня 18. с. м. в 29. роцї житя а 9. учительської служби. Похорон відбув ся в Кровінцї під Теребовлею. Покійний був членом многих руських товариств і завдяки своїм особистим прикметам тїшив ся великою симпатиєю між народом. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 21 марта 1908.

Здоровлє цїсаря.

Відень. (Т. К. Б.) Corresp. Wilhelm доносить з Шенбруна: Стан здоровля цїсаря є добрий; температура тїла була через цїлий вчерашний день нормальна. Ніч провів цїсар спокійно і се вплинуло найлїпше на стан здоровля цїсаря. Нежит і кашель вправдї ще є, але він поволи вже уступає.

Затоплений корабель.

Аден в Арабії. (Ткб.) Доносять, що нїмецький пароплав „Laeiss" в'їхав на Червенім морі на скалу і потонув. Офіцирів і моряків привіз англїйський пароплав до Адену.

Проти трестів.

Вашингтон. (Ткб.) Президент Рузвельт сими днями вишле до конгресу нове письмо, котре дасть почин до поправленя протитрестового закона.

Заупокійне Богослуженє і Пснахида

за душу бл. п.

МАРКА КАГАНЦЯ

заколеного жандармськими баґнетами в Коропци дня 6 лютого с. р. відправить ся в катедральній церкві св. Юра в середу (25 с. м.) о годині 8½ рано заходом українського жіноцтва.

На се Богослуженє завзиваємо всїх, хто не затратив ще народної чести і почутя повинности супроти народних мучеників. Брятя і Сестри! а передовсім Ти, молода Україно, що виростаєш на ниві, справленій кровю старших братів Твоїх! Явіть ся всї одною великою громадою на Богослуженю і тим дайте доказ, що вміємо віддати честь памяти народних робітників, що ворожий гнет, хоч ломить одиниці, народні маси і сили зломати не спроможен, що кров мучеників се тільки новий посїв нових героїв на ниві народній.

Українське жіноцтво.

Жертви, збирані в часї панахиди, призначаємо на фонд стипендийний імени Покійника.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного" у Львові зложили (в коронах) о. Олександер Гвоздецький 1, в Ходорові: Кароль Риботицький 2, Михайло Маєр 3, Франц Кобилянський 2, Іван Стеткевич 2, Лукіян Черняньский 2, Евген Дзерович 4, о. Олександер Дикий 3, Володимир Комаринський 2, Йосиф Копитко 1, Матвій Кашевка 10, в Бережанах: д-р Ковшевич 10, О. Кордуба 2, Кароль Гасман 2, Дзюбановський 5, Волод. Гусак 2, І. Качмарський 2, Йосиф Насєльський 2, Федір Закалата 2, Йосиф Лебіщак 2, Филемон Левицький зі Львова 10, доктор Станислав Дністранський у Львові 2. В Бібрці: І. Гупало 50 с, Н. Базюк 50 с,

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 21. Ш Тадей Граб, Підгайці; Е. Кочиркевичева, Ярослав; Филемон Калитовський, о. Николай Боклащук, Нагіряни; Мария Алексевич, Батятичі; Йосиф Гайовський, Озеряни; Йосиф Вояковський, Белзець; Сергій Виханський, Золочів; Марищук Семко, Озеряни; д-р Здислав Чаплицкий, Закопане; Іван Януш, Самбір; о. Іван Войнаровський, Сопів; д-р Антін Гарасимів, Стрий; д-р Йосиф Френкель, Журавно; Василь Щербанюк, Калуш.

Оголошеня.

Тою дорогою запитує ся Високоповажану Іванну Юзичинську, вдову по съвященику, імовірно мешкаючу в Перемишли о її точну адресу в цїли висланя запомоги з фонда вдов.-сир. за рік 1907. Уряд декан. бережанський, Тростянець поч. Потутори. 376 2—2

НАСІНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнійшої фірми **VILMORIN et ANDRIEUX** у Франциї можна записувати від **Зофії Голубінкової** в Кракові, **Зелена 28.** За доброту і певність ручить ся. Насінє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цїники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. З поважанєм *Зофія Голубінкова,* Краків, Зелена 28. 240 3—8

Робітня артистично-слюсарська Михайла Стефанівського у Львові ул. Коперника 16, виконує до церков хрести, кулї і місяцї в огни золочені, громозводи, вікна желїзні, сходи кручені, паркани, галєриї і прочі роботи по дуже низьких цїнах. 15 8—10

Надіслане.

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ

Іван Микита

Тернопіль. 370 3—?

прийме місце в канцелярії адвокатській.

Заклад дентистично-технічний

Б. ФУКСБЕРҐА

Львів, улиця Трибуналська ч. 16, I. поверх.

Виконує зуби, щоки в кавчуку і золоті без підведіня, після найновійших системів. Цїни уміркованї. 294 9—20

Ц. к. уприв. галицкий акцийний

БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Відділ депозитовий

принимає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до переховання цїнні папери і удїляє на них задатки.

Окрім того заведено на взір заграничних інституций так звані

Сховки депозитові

(Safe Deposits.)

За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар одержує в сталевій панцирній касї сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *безпечно а дискретно* можна переховувати своє майно або важні документи.

В тім напрямі гіпотечний Банк поробив як найдальше йдучі заряджена. 4

Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім віддїлї.

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

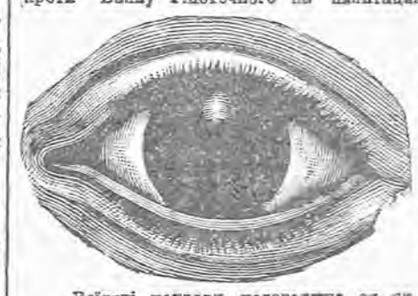

Барометри анероіди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 13, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім выборі окуляри, цївери, лупи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуємо як найскорше і найдешевше.

Парохія до заміни близько Перемишля 2500 душ, 2 церкви. Услівя подасть зараз „Девидерий" п. Стубно. 378 3—3

Півець церковний жонатий пошукує посади від Неділї Томиної тут або заграницею котрий також може провадити цїлу господарку у съвященика. Ласкаві зголошеня: Михайло Боднар, півець церк. Олеськичі старі п. Гельзендорф-Комарів. 377 2—3

Агентів до збираня замовлень за високу провізию пошукує „Склад предметів релїгійних", Львів, улиця Дунін Борковського ч. 6. 371 2—3

Солонина подешевіла

тільки в торговли Леонарда Солеського ул. Баторого ч. 2, Львів 268

Знамениті тїсточка

по 3 кр.

в цукорни краківській Львів 366 ул. Фредри. 3 10

Свій до свого!

В моїй торговли нафти улиця Жулїнського 9 найлїпша чиста і не коптяча нафта. Від 5 літер безплатна достава. Поручаю ся ласкавій памяти **Семен Козяк.** 334 2—8

3-літна письм. Ґарантия!

Другий раз в житю нема! лучаєсь Вам нагода за сьмішно малу цїну

замість К 18 лише К 8

К 8 замість 18

прекрасний, правдивий срібло Gloria мужеський годинник з котвицею ремонтоар, в сильних ґравірованих ковертах подвійних і випробованою машинерією в десятьма камінями, який точно ходить, купити. Разом з ланцушком і дарованим К 10. Сам годинник з показчиком секунд К 9. в метеор тульській оправі К 7·90.

Uhren-Export Gesellschaft (vorm. Heinrich Weiss)

Wien, XIV/3 Sechshauser strasse 5/3.

Остерігає ся перед опукуванєм реклямою і вихваленим безвартісними насїдуваними. 305 4—?

ПЕРША РУСЬКА РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА і торговля річей церковних

під фірмою

Іван Кузьмич

у Львові, ул. Скарбківська ч. 27.

Приймає всї замовленя і відновленя річей церковних і ґалянтерийних як: чаші, пушки, лямпи, пацуки, хрести, із столових річей: ложки, вилки, цукорниці і т. д під ґварянцією, виконує в цїнах як найнижших.

Яко єдине правдиве руське заведенє сего рода поручаєсь ласкавим оглядам всїх Дорогих Земляків, котрим вріст нашого руського промислу лежить на серци. 335 3—3

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Подяка.

В протягу 4 місяців, Ангел смерти другий раз навістив нашу тїснійшу родину , бо дня 4 (17) II. с. р. Не стало в нашім тїснім кружку опять одного члена нашого найдорожшого мужа, батька, сина й брата бл. п. Юлїяна Дикого, пароха в Гнїздичеві (жидачівського деканата). Єще не встигли ми переболїти одну рану т. є. страту нашого найдорожшого батька і мужа бл. п. Теодора, пароха в Мартинові новім, а уже Провідїнє зіслало нам новий удар, передвчасну смерть, найдорожшото нашого бл. п. Юлїяна. Хто знає, чи були би ми в станї перенести то так тяжке для нас горе, єсли би не участь і співчутє добрих наших сусїдів і знакомих, котрі так сердечно, тепло і щиро відозвали ся на постигше нас горе. Уважаємо длятого нашим найсьвятїйшим обовязком подякувати тим всїм, котрі і в часї слабости пок. нашого Юлїяна нас навідували й потїшали, й зволили взяти участь в похоронах, котрі відбули ся в Гнїздичові дня 7 (20) II. т. р. І так передше всего не маємо слів подяки для Вас Впов. отче Филемоне Ковальський з Покровець за все, що Ви для покійного і для нас виявили. Ви через весь час слабости покійного його відвіджували й потїшали, Ви причащали його св. Тайнами, Ви заступали його у всїх душпастирських чинностях, Ви взяли участь в його похоронах, Ви й тепер не оставляєте бідну вдову і сироти без опіки і помочи і неначе милосерний Самарянин зливаєте на їх зболїлі серця вино і елей. За все то, за Вашу християнську любов і милосердє, за Вашу неоцїнену сусїдську жичливість і щирість, прийміть від нас сердечне „спаси Біг“ і поклін до землї. Дякуємо дальше Впов. пп. Юркевичам, Мартинцям, Впр. оо. Савюку, Сенику, Впов. п. Котовичу, управителю місцевої школи за те, що в часї слабости покійного, його відвідували і нас потїшали; дякуємо всїм Впр. оо. духовним, котрі зволили взяти участь в похоронах покійного. І так дякуємо Впр. о. декану Мартинцеви за провід в похоронах, оо. Юркевичови і Сеникови за зворушаючі слова пращальні, виголошені в церкві й на цвинтари, оо. Савюку, Юхновичу, Вергановському, Левицькому, Подлїсецькому, Головкевичу, Дзьобі, Макаревичу, Чарторинському і Скоробогатому, за удїл в похоронах і за св. лїтургії відслужені за душу бл. п. Юлїяна. Дякуємо також Впр. кс. пралату Тшонинському й Всеч. кс. викарию Манастирському з Кохавини за відправленє чина похоронного після лат. обряда. Дякуємо в кінци Ч. Брацтву церковному з Роздолу, що з хоругвами церковними поспішило поклонити ся тлїнним останкам свого колишнього душпастира-сотрудника і за хоральне відсьпіванє заупокійної Служби Божої. Ч. хор церковний з Жидачева за прибутє на похорони і за сьпів в часї похоронного похода на цвинтар, Ч. Брацтво церковне і Ч. парохіяне села Гнїздичів, що так численно зібрали ся вони і прибули віддати послїдну прислугу свому пок. душпастирю. Всї, котрі яким небудь способом прилучили ся до звеличеня похоронів нашого найдорожшого бл. п. Юлїяна, всї, котрі так радо поспішили нас потїшити, подїлити наше горе й втихомирити наш смуток, нехай приймуть від нас сердечну подяку і запевненє, що до смерти будемо памятати ту щирість і вспівчутє з якім вони відозвались на наше горе.

Гнїздичів в марті 1908 р.

Єлена з Турчманівичів жена, *Александер, Николай, Константин і Евген* дїти, *Елеонора* мати, *Володимир, Йосиф й Александер* братя покійного. 380 1—1

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руського Товариства Педагогічного, під редакцією Д ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакції і адміністрації ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

Звертає ся увагу Вир. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щуплевича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся роботи входячих в круг прикрашування церков. За виконану роботу гарантує. Цінники даром і оплатно. 48f

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 21 кор. Подушки, всяким, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цінах

К. Снібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.
266 8—?

Публична продаж
без
викликаня і лїцитациї
лише з вільної руки
„DOROTEUM“
у Львові, ул. Шайнохи

продає нині і в слїдуючих днях віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельскинових ковнірів і заруквавків.

Кілька компletних уряджень спальень, сальону і їдальні.

Кілька ланкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя ловецького і січного.

Кілька псів, веприків і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, дивaників намітов і иншых декорацийных предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька кредансів, ліжок, шаф. бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 коней, кілька коців, упряжи, 4 сїдла. 2 карити ландари, 3 санок і иншi повози

Кілька великих печий, ван, вішків і колисок для дїтай.

Кілька огнетревалих кас, рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

Нарти, джекси, галїоаксн і лижви всїляких системів, 2 фортепяни, пяніно, віольончель, кілька скрипок, флетів, кларнетів, грамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї-мінїятури, бронзи, птихи, порцеляни і кряштали.

Наше „Doroteum“ купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані каталоги печатають ся і висилаємо лише за надісланєм марки почтової на 20 сот. 102 50—?

Найбільший склад в краю

НА РАТИ: Найлїпші плоскі машини пончішкові. Денний заробок від 3 до 5 корон і найлїпші машини до шитя „Зінґера“ продає лише **„Omnium“** Львів, пл. Бема ч. 4. 346

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Агентами не послугую ся.
КУПУЮ ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.
Цінники даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий
механік і спеціяліст
18 **Львів, Готель Жоржа.**

Новість! Русини!!! Новість!

Старанєм комітету будови в Сеняві заложено

ПЕРШУ ГАЛИЦЬКО-РУСЬКУ

фабрику паперців і тутюк циґаретових

„ЗГОДА“

Євгенія Білинського в Збаражи.

50% на народні цїли се є, будова церкви, тов. педагогічне і проче.

РУСИНИ!!! Жадайте всюда і все тутюк і паперців „ЗГОДА“. Крамарі повинні мати лише з сеї фабрики товари.

Стала розсилка медів з власної і найбільшої галицької пасїки.

Меди питні і патока в 5 кгр. пушках по 6 К оплатно.

Від кождого руського замовленя 20 сотиків на вище згадані цїли. 304 3—?

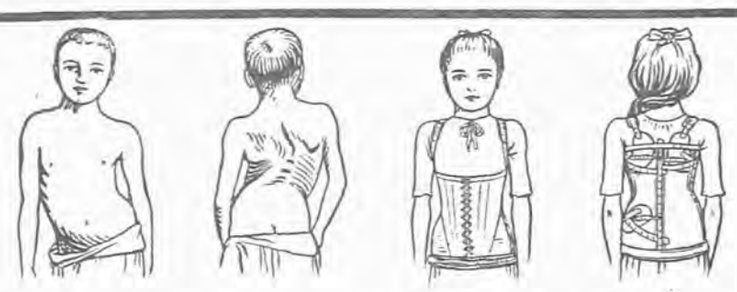

Епоховий винахід. Певний і видний наслїдок!

Всїм терпінням з причини туберкулїчного і рахітичного **скривлення хребетного стовпа** всїм хибам бедер і дотаток як також **повставаню горбів** в кождім вїці обох полів запобігає з добрим наслїдком і усуває ц. к. патентований у всїх державах Европи і Америки **простопритримувач тїла** спеціяльний апарат ортопедичний сконструований на засадї найновїшої техніки ортопедичної і під **одежию цїлком невидимий.** Особисто треба конче явитись особам дїткненим скривленєм.

Години принять від 11—1 і 4—6 що дня.

На бажанє П. Т. Пацієнтів висилає ся ілюстровані проспекти.

ГАСС

спеціяліст і властитель Заведу для ортопедичних простопритримувачів тїла.
Львів, Личаківська ч. 39. І. поверх. 849 2—6

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

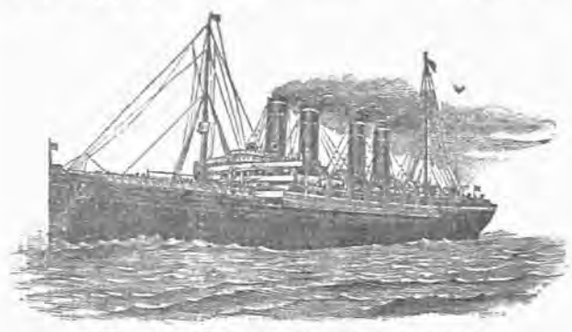

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

135

ОГОЛОШЕНЄ.

По мисли §. 35 статута запрошуємо всїх членів на звичайні загальні збори Товариства взаїмного кредиту „НАДІЯ“ в Чорткові, які відбудуть ся дня 31 марта 1908 о годинї 11 перед полуднем в сали „Народного Дому“ в Чорткові. На денним порядку: 1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів. 2) Відчитанє звіту з ревізиї яка відбула ся в Товариствї в днях 17, 18 і 19 падолиста 1906 р. через відпоручника Краєвого Союза ревізийного по мисли §. 8 закона з дня 10 червня 1903 ч. 133 взд. 3) Звіт дирекциї і замкненє рахунків Товариства за рік адміністрацийний 1907. 4) Роздїл зиску і удїленє дирекциї абсолюторий. 5) Вибір ревізийної комісиї з 3 членів і 2 заступників. 6) Внесеня членів.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

о. Іван Гордієвський председатель. *Йосиф Рубчак* секретар. 374 1—1

Добре насїнє — добрий збір!

Сьвіже насїнє ярин і цьвіт із знаменито кільчиться

лише з торговлї

Н. Волинського

Львів, площа Марійська ч. 3.

На жаданє висилаю даром і оплатно богато ілюстрований цїнник. 374 2—?

Поручає ся дешеве і совісне артистично ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул Сикстуска ч. 14

ОБІТНЯ

металевих і кавчукових штампілій

Монограми, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ливі, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Управ парохіяльних. 9 84—52

Парцеляційне Товариство

„ЗЕМЛЯ“

у львові

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

37 14—54

Автентичні заяви по-над 1000 лїкарів

сьвідчать, що

ІХТІОМЕНТОЛЬ

є одиноким знаменитим, через нїякі инші средства недостижимим препаратом против **ревматичним болям, гостцеви, пострілови, болю зубів або голови**

Усмиряюче діланє подиву гідно скоро і тревало.

Іхтіоментоль до набутя у всїх аптиках і дрогеріях краєвих і заграничних в оригінальнім опакованю **по 1 короні за фляшку.**

ГОЛОВНИЙ СКЛАД

Хемічна ляборатория аптики

ЕДЕЛЬМАНА

В БОГОРОДЧАНАХ № 302.

Висилає ся найменше 2 фляшки. 10 фляшок висилає ся оплатно за 10 корон. 88

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 21
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2· 6	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	2·..	—	9·00
Черновець	—	—	3·.5	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	—
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5 30	9·25
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·9ь	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12 45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·50
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·24м
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	3·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою п — в неділї і сьвята від 15 до 10/8 що день буквою д.

НАЙКРАСШІ КИЛИМИ

що своїм зовнїшним виглядом так під зглядом краси як елеґантности, а не менше під зглядом тревалости материялу і солїдного виробу перевисшають усї не лиш краєві але й заграничні вироби виробляє

Філія тов. „Просьвіти“

в Новім Санчи

під протекторатом Вп. Василя Яворського.

Оглядати і набувати можна в „СОКІЛЬСЬКІМ БАЗАРИ“ при вул. Руській.

Чистий зиск призначений на бідну нашу лемківську молодіж поміщену в Украінській Бурсї в Новім Санчи.

347

ОПОВІЩЕНЄ.

IV. Звичайні Загальні Збори Товариства „ПОКУТСКИЙ СОЮЗ КРЕДИТОВО-ГОСПОДАРЧИЙ“ в Коломиї, реєстроване стоваришенє з обмеженою порукою відбудуть ся ві второк дня 31 н. ст. марта 1908 р. о год. 3 з полудня в салї „Народного Дому“ (II. поверх) в Коломиї з отсим порядком нарад:

1) Відчитанє протоколу попередних зборів.
2) Відчитанє звіту ревізиї переведеної з сторони краєвого Союза ревізийного у Львові.
3) Звіт Дирекциї з рахунковим предложенєм і білянсом за рік 1907.
4) Предложенє Надзираючої Ради з внесенєм удїленя Дирекциї абсолюториї за рік 1907.
5) Предложенє Надзираючої Ради в справі розділу зиску і дивіденди.
6) Затвердженє вибору Дирекциї.
7) Вибір шести членів Надзираючої Ради і двох заступників на 4-лїтний період і одного зглядно більше заступників на 2-лїтний період.
8) Внесеня членів.

Заразом оповіщує ся, що провірені рахунки і білянс за рік 1907 виложені в конторі стоваришеня для перегляду членів аж до дня зборів.

За Надзираючу Раду „Покутського Союза кредитово-господарчого“ в Коломиї, реєстрованого стоваришеня з обмеженою порукою.

Д-р Теофіль Дембицький председатель. *Д-р Александер Козакевич* секретар. 378 1—1

Прошу завсїгди жадати
КРАЄВИИ ВИРІБ
МУНКА одиноі ощадні МИЛА
з „Носорозцем“ або косою
виробу першої галицької парової фабрики мила
ШИМОНА МУНКА в Живцю 10.
(Заложеної в р. 1846).
Прібки і цінники даром. 45 25 –25

Альпейські

Соснові бонбони

Picea

Найлїпше і найдешевше средство против кашлю 1 пачка 20 сот.

До набутя у Львові у панів апт.: Аптекязи, Жовківська 4, Як. Байзер, ул. Карла Людвіка, Фр. Девехи, ул. Словацького 6, Карло Діль, ул. Панська 11, Карло Ербар, Личаківська, С. Гай. ц. к. надв. дост., Шим Каетанович ул. Сонїчна, Тит Лазовський, Городецька 2, Петро Миколяш, Коперника 1, Як. Поратиньский, пл. Бернадинська 1, Карло Пілявський, Академічна 28, Иос. Пінелес, Ринок 29, Г. Рубель, Краківська, цїс. рад. Карло Склепінський, Ринок, І. Вевюрський, ул. Галицька, Д-р Тит Зарицький Жовківська. 50 14-12

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецкий) Коперніка ч. 9.

№ 65. Львів, понеділок 23. н. ст. (10. ст. ст.) марця 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Сокеловский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	*за границею:*
на цілий рік . . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . 2 . 70 с.	3 . 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсерату або за ей місце, а в рубрині „Надіслане" по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

ВОЛОДИМИР АНТОНОВИЧ

доктор руської історії, професор університету сьв. Володимира Великого в Київі, член корреспондент Академії Наук в Петербурзі, член-основатель Українського Наукового Товариства в Київі, почесний член і бувш. довголітний голова Історичного Товариства Нестора-Літописця в Київі, почесний член Товариства Любителів природознавства, антропольогії і етнографії в Москві, дійсний член Товариства Історії і Старинностий в Одессі, дійсний член Імпер. Ґеоґраф. Товариства в Петербурзі, і проч. і проч.

дійсний і почесний член Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, почесний член т-а „Просьвіта" у Львові, почесн. член Руського Товариства педаґоґічного у Львові і проч. і проч

славний історик України-Руси і довголітний піонір та голова українського національного руху в Росиї, роджений 1834 р., помер у Київі дня 21. с. м. вечером.

Похорон відбудеть ся ві второк дня 24. с. м.

Наш нарід понїс нову болючу втрату Не стало між живими одного з найбільших Українців в по-Шевченківській добі. Се не тілько великий учений — один із найбільших на Україні – що збогатив рідну культуру численними знаменитими працями з обсягу политичної і социяльної істориї, археольогії й літератури України. Володимир Антонович — то один з головних репрезентантів відродженої української ідеї.

Уроджений в польсько-шляхотській сїмї, вихований був в аристократично-польській атмосфері, одначе під впливом свободолюбних і ґуманних ідей, які віяли в Росиї в середині XIX ст., дійшов до переконаня, що польсько шляхотські традиції й історичні ідеали в нових часах не мають нїякого морального ґрунту на Україні, що демократизм і суспільна праця в імя кращої будучности людий можливі тут тілько в українській формі, при поворотї до народа, від якого колись відчужили ся його предки „ради лакомства нещасного". Він, а з ним і цїлий ґурт молодїжи, стали сьвідомими Українцями і все своє житє зложили на користь рідному народови.

Володимир Антонович показав единий чесний шлях для всїх нащадків історичної Польщі на українських землях, поза яким нема нїчого, хиба галанасництво і повне моральне декадентство.

Довголїтня дїяльність Володимира Антоновича для української ідеї припала на найсумнїйші і найчорнїйші часи, часи панованя указу 1876 р., жандармського доносу, баґнета і тюрми, коли здавало ся, що українську ідею темне царство знищить до коріня... На руїнах і згарищах по тій новій інвазиї Моґолів, Він остававь одним із немногих, що нїколи не тратили духа, нїколи не прощали ся з надїєю побіди сьвітла над царством темноти.

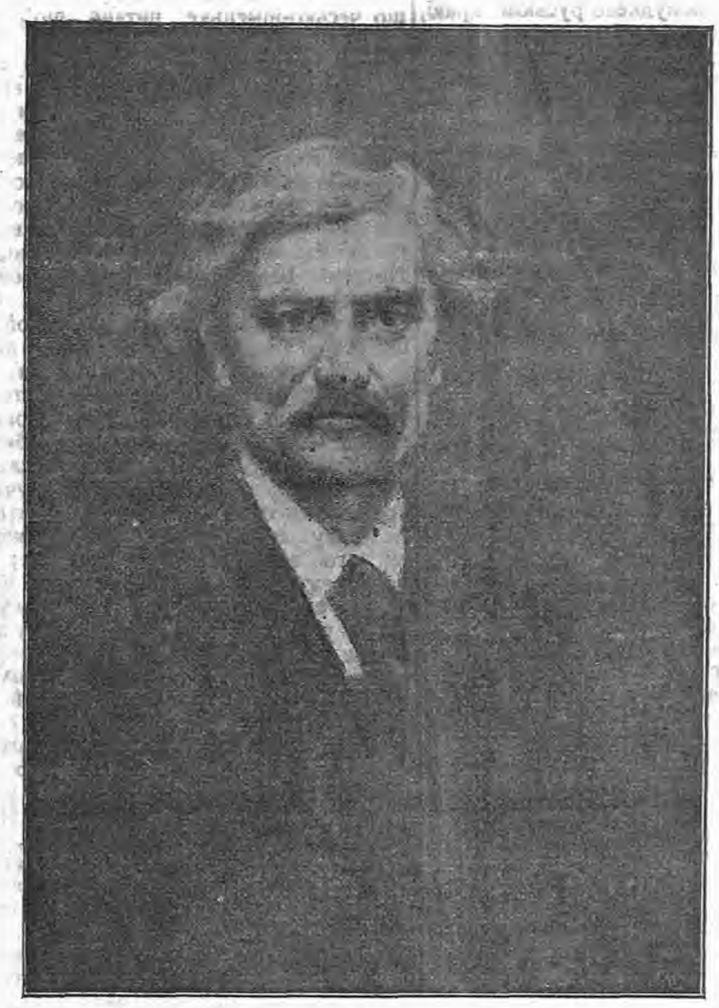

Виставленяй на безперестанні атаки царських посїпак, живучи постійно на межи між університетом і тюрмою, остававь до останнїх лїт на народнім становищи, тихий, привітний і ласкавий, але енерґічний і бодрий душею. Коло Нього збирали ся недобитки нещасних часів, шукаючи в Нїм підпори, розваги і заохоти.

Ум великої моральної сили, людина великої міри, ученый о широкім горизонтї та политик незломного і чистого як хрусталь характеру — Він перетрівав незломно найтяжші часи, стоячи на сторожі української національної ідеї в Росиї та кладучи тим самим основи нинїшному відродженю України.

І таки дожив початку кінця сього темного царства; Йому довело ся власними очима бачити нові поколїня при працї на Його ниві, серед нових обставин.

Ясна зоря кращої будуччини України, до котрої Він тужив увесь свій вік, сьвітила Йому в останнїх хвилях Його житя...

Умер спокійно, усьміхненний ласкаво, з благословенем на устах для нових поколїнь України...

Пером Тобі рідна земля, яку Ти так дуже, так сильно, полюбив — Великий Отамане! Поклін доземний Твоїй памяти від усїх синів України! Живе українська Мати!

Кладуть у могилу одного з найвизначнїйших Українців XIX ст., одного з тих людей, при яких спиняєть ся істория національного житя народа, не можучи поминути його індівідуальности, як се робить із міліонами инших одиниць... Володимир Антонович — се історична людина, якій не богато рівних у другій половинї XIX ст. Кажемо виразно про XIX ст., бо в останнїх 7—8 лїтах його здоровлє було так підкошене, що заперестав усяку активну дїяльність публичну, наукову та громадянську, остаючи тілько сьвідком та обсерватором змаганьі працї нових людий, нових поколїнь, маючи для них горяче серце і щире бажанє найкрасших успіхів.

Будущий історик українського відродженя XIX. ст. буде говорити про двох Антоновичів: одного як суспільно-громадянського дїяча, другого як ученого історика України. Оба характери дїяльности покійника дуже тїсно звязані з собою. Антонович — історик се не схоластичний складач мертвих фактів минувшини, се живий дослїдник живого суспільного організму — нациї, се історик-соціольог в повнім значінню того слова. Та окрім того, Антонович брав постійну участь у громадськім житю свойого часу, участь — що правда — мало голосну та проте безперервну і дуже важну. Він мабуть чи не більше схиляв ся своїми симпатиями в сім другім напрямі, як у першім, тілько що политичні обставини, серед яких провів він найкрасшу частину свого житя, страшне пановане реакциї обох Олександрів II. та III., не дозволяли йому розвинути своєї дїяльности на поли политично-суспільної дїяльности. Та сю втрату зрівноважили його великі заслуги для української науки, культури й національної сьвідомости.

Про сей бік дїяльности Володимира Антоновича мав я нагоду писати доволї докладно ще тому два роки і тепер не полишаєть ся менї що инше, як відіслати всіх тих, що бажали-б близше приглянути ся науковим здобуткам славного історика, до моєї брошури п. з. Володимир Антонович, його дїяльність на полї історичної науки (у Львові, 1906.) Длятого на сім місци зазначу тілько що найважнїйше. Наперед кілька звісток про його житє. Уродив ся в 1834 р. в с. Махнівцях, бердичівського повіту в Київщинї серед польсько-шляхотської сїмї. Початкову науку дістав дома, ґімназию скінчив в Одесї 1850 р., опісля перейшов у київський університет, наперед як студент медицин, потім (скінчивши її) історично-фільольоґічного факультету, а 1860 р. здобув степень кандидата того-ж виділу. По кількох лїтах учителюваня (наперед як учитель латини в одній з київських ґімназий, опісля як учитель істориї в київськім кадетськім корпусї) став урядником канцелярії ґенерал-ґубернатора з призначенем до наукової служби при Временній Комиссії для разбора древних актов. Тут обіймив він обовязки головного редактора видань сеї комісиї й остававь на сім становищи до 1880 р. В р. 1870 здобув учений степень магістра руської істориї і став доцентом у київськім університетї; в 1878 р. здобув степень доктора руської істориї і був вибраний факультесом на дійсного професора сеї істориї. В 1880 р. був деканом, а від 1890 р. був вислуженим професором, остаючи на дальше членом факультету в характері „заслуженого" професора. Попри сю т. ск. урядову карієру здобув він признаня і почести від наукових товариств та институций. Він був членом-кореспондентом Імп. Академії Наук, дійсним членом Імп. Ґеоґрафічного Товариства, Археольоґічного Товариства у Москві, Т-ва Істориї і Старинностей в Одесї, Церковно-Археольоґічного Т-ва при київській Духовній академії, Археольоґічного Т-ва у Львові, членом-основателем Історичного Т-ва Нестора літописця, його довголїтним головою і почесним членом, дальше був почесним членом Т-ва прихильників природознавства при московськім університетї, дійсним і почесним членом Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, почесним членом тов. „Просьвіта" у Львові, членом-основателем Українського Наукового Т-ва в Київві і богато инших.

Вся наукова дїяльність Володимира Антоновича була звернена виключно до розслїдів минувшини України, поза се поле майже не виходили його наукові інтереси. Та дорібок його на сім поли дуже визначний, він робить автора одним із перших наших культурних дїячів в XIX ст.; завдяки сьому дорібкови Антонович перевисшив всїх своїх попередників на поли дослїду історичного житя України. Круг його наукових інтересів був широкий. Найбільше цїкавив ся він социяльною істориєю українського народа і тут поклав найбільші заслуги. Сї власне социольоґічні симпатиї обмежали дещо його круг дослїдів, приковуючи його увагу як-раз найбільше до тих моментів української істориї, де найяснїйше виступає еволюцийний характер социяльно-економічного житя народу — а се до моментів звязаних із польською державою. Він сьвідомо виминає також індівідуальні і чисто-политичні теми, натомість захоплюєть ся масовими суспільними явищами, де поодинокі одиниці або зовсім никнуть або стають у тїни масових змаганьінтересів і симпатий. Державно-политичні питаня цїкавили його найменше. Держава й державні институциї у нього виходять як щось другорядне, майже як конечне зло. Сю — що найменше сказати — байдужність до державного житя він бачить і в психольоґії українського народа, натомість видить у нього власні „громадські ідеали". В його розвідках пробиваєть ся симпатия для тих ідеалів, що виявляють ся в громадянській рівноправности, вічевій управі, виборній старшинї і т. и. В купі з тими политично суспільними ідеалами стоїть і громадська етика, що знає тілько один критерій — справедливість. Щирий демократизм, глибока ґуманність та републиканьско-федеративні симпатиї посунені аж до бездержавности — отсе основні прикмети фільософічно-історичного сьвітогляду Антоновича, якими визначаєть ся він серед усїх українських істориків. Сей сьвітогляд скристалізував ся навіть в одинокій поезиї, яку написав (чи пак надрукував) наш історик. Се „З колишнього", друковане у „Метї" 1863 р. з підписом В. Маринчук. Вона цїкава і своєю ідеєю і навіть своєю поетичною ціною, а до недавна була зовсім не звісна, тому подаємо її в цїлости на иншім місци. І нинї по половинї столїтя трудно-б инакшими гадками змалювати історичну долю України.

Коли-б ми хотїли дати огляд усього позитивного дорібку Антоновича на поли історичної науки, хоч би й як короткий, забрало би се богато місця. Відсилаючи цїкавих до згаданої моєї розвідки, назву тут кілька найважнїйших праць, які й досї не стратили своєї наукової вартости. Зазначу, що всї працї Антоновича мають моноґрафічний характер і не складають із себе суцїльної істориї України. Загальний погляд на новійшу історию українського народа дають його: Бесїди про часи козацькі на Українї (Чернівцї 1897), видані з записок одного з його учеників. Тілько в найблизшій будучности вийдуть його університетські лекциї окремою книжкою, заходом „Товариства прихильників української літератури, науки і штуки у Львові". Буде се суцїльний підручник української істориї від найдавнїйших часів по кінець XVIII ст. разом із курсом про жерела до української істориї.

З моноґрафій зазначимо отсї: Два ґарні відчити про Київ у передхристиянські та княжі часи (1897); Істория вел. князївства Литовського до смерти Ольґерда (1878); Київ і його доля в XIV—XVI вв. (1882); Останні часи козацтва на правобічній Українї (1868; по укр. в Р. Іст. Бібл. XVIII); Гайдамаччина (1876; по укр. в Р. Іст. Бібл. XIX т.); Волинська тревога 1789 р. (1902) про походженє шляхотських родів України (1867); Українські

міста (1869; по укр. в XXIV т. Р. Іст. Бібл.); Селянство на Україні (1870; по укр. у XXI т. Р. Іст. Бібл.); Стан православної церкви XVII—XVIII вв. (1871; по укр. в VIII т. Р. Іст. Бібл.) і богато ин. Рівнобіжно з тими розвідками видавав Антонович богато історичних матеріялів, найбільше актів (Архивъ Юго-западной Россіи), літописей, грамот, пісень (з Драгомановом видав Історичні Пісні) і т. ин.

Від 1880 р., коли гнет над українством дійшов до найбільшої сили, почав Антонович звертатись чим раз більше до передісторичної археольогії і її жертвував мало не всю свою наукову працю. Розуміється ся, і тут студіював він майже саму тілько українську територию. І на сім полі здобув собі дуже визначне імя і славу великого авторитета. Він без сумніву найбільший український археольог. Він брав живу участь майже у всіх археольогічних з'їздах Росиї, навіть за границею (в Лісабоні 1880 р.). Він, разом із своєю женою Катериною (родом Мельник), також фаховою дослідницею в археольогії, зложив богату збірку передісторичних знахідок, яка тепер стане українським громадським добром.

Як сказано на початку, Володимир Антонович був не тілько першорядним українським істориком, він був також визначним громадським чоловіком, одною з найважніших одиниць у другій половині XIX в. Його живий нахил до громадської діяльности паралїжували одначе тяжкі політичні обставини. Те, що він таки зробив на сім полі, трудно ще докладно означити, тому що вся та діяльність ще мало відома. Задля тяжкого утиску обрусительного режиму Українці мусіли задержувати конспіративний характер навіть у найневиннійших справах. Всяка публична праця, як недільні школи на поч. 60-их рр., діяльність київского відділу географічного товариства в сер. 70-их і т. ин., була безпощадно нищена російським правительством, а се нищенє запечатано славним указом 1876 р. Не диво отже, що Українцям полишили ся тілько два способи піддержувати свою національну сьвідомість „до слушного часу", як говорено.

Один спосіб, се піддержуванє материяльне і моральне українського руху в Галичині, заграничні видання, зносини з еміґрантами і т. ин. Тут працював найбільше еміґрант, товариш і приятель Антоновича, Драгоманів. Антонович полишив ся в Київі одним із небогатьох одиниць, коло котрих і через яких тліло дальше українське житє, був один із голов т. зв. київської громади. Говорити про відносини сеї громади до Галичини і Драгоманова — ще доволї передчасно, хоч у нововидаваних листах сього останнього є вже цікавий материял до того. Тим менше можна ще говорити про ролю, яку відограв в сій справі В. Антонович. По симпатиї і поважаню, які мав завсїгди Драгоманів для нашого історика, можна думати, що ся роля була в напрямі йому бажанім. Треба сказати, що найприкрійші непорозуміня, які були межи „київською громадою" й українською еміґрациєю, виходили через політику иншого визначного Киянина — Ол. Конисього. Він теж був одним із акторів політичної комедиї, знаної під назвою „нової ери". При ній згадувано часом і імя покійника; та на скілько він дійсно причинив ся до її повстання, годі знати ще тепер. Напевно можна сказати тілько, що його роля могла тут бути тілько другорядна. По упадку „нової ери", а ще більше по смерти Конисього, Антонович полишив ся мало не до самої революциї головою орґанізациї т. зв. старших громадян, що обіймала не тілько Київ, а була розгалужена і по всій Україні. Він був не тілько її формальним провідником, але й дійсним, в якого руках збігали ся всї нитки орґанізациї. Про се мав я нагоду переконати ся сам особисто зовсім докладно. Мета „громади" у 90-их рр. держала ся далеко від політики, макчи на оці самі тілько національно-культурні цїли. Такий зворот проголошено ще на початку 80-их рр. і до ініцияторів сього звороту належав і сам Володимир Антонович. Зверхнім виразом сього напряму мала бути „Кіевская Старина", що мала дослідами над минувшиною підержувати і розвивати українську національну ідею. Та скоро і на ній затяжіла жандармська рука і вона мусіла лявірувати межи мертвою археольогією і блудними огниками льокального патріотизму. Антонович мав доволї живу участь в К. Старині, хоч редакция не була в його руках.

Російське правительство уважало Антоновича все головою „українофілів" і велїло дуже пильно наглядати над ним. Доноси на нього були дуже часті і кількома наворотами грозило йому арештованє, від якого зберігали його тілько особисті знайомости. Та наслїдком того, в такій атмосфері мусіла виробити ся занадто велика обережність, надмірна чулість на дійсні й уявлені небезпеки, що паралїжувала і путала громадянську діяльність. Дійшло було до того, що коли перед 10-и лїтами почали ся нові атаки всяких цуциків в роді Флоринських на український сепаратизм — то в „Кіев. Старині" забрав голос і небіщик, одначе мав відвагу домагати ся волї українському слову тілько на поли народної осьвіти... З хвилею як настала „весна" для російських народів, Володимир Антонович, знеможений фізично станув зовсім на боці, не перестав одначе інтересувати ся поступом української справи, беручи в нім хоч пасивну участь. Одним із останніх його кроків на публичній ниві були: петиції в справі українських катедр на університетах та при основаню „Українського Наукового Товариства в Київі".

Окрему сторінку його житя й характеру творять його відносини до Польщі. Як сказано, він родив ся у польській сімї, колись українській, та під впливом лїберальних ідей після кримської війни він разом із гуртом товаришів „повернув до народа", з якого вийшли його предки — став сьвідомим Українцем. За те стрінула його завзята ненависть деяких польських патріотів, його обкидано найгіршим болотом. Знамениту відповідь дав він їм у своїй „Сповіди" (Основа 1862 р.), яка й нинї ще має актуальне значінє. Та напасти з польського боку не переводили ся і до останніх літ його житя, зарівно як із боку московських обединителів. Се не дивно, така була й есть політична доля України; таке мусить стрінути й кожду визначну одиницю з посеред українського народа.

Львів, 22 III. 1908.

С. Томашівський.

* * *

Зі Львова післано вчера і нинї дуже богато кондолєнцийних телєграм і листів від ріжних товариств, інституций та приватних людий. Адресують у контору ЛНВістника (Київ, ул. Прорізна ч. 20). Вибирають ся Львовяни також особисто на похорони, що буде запевне великою українською маніфестациєю. До Київа прибуває — як нас звіщають — дуже богато депутаций і величезна маса телєграмів і писем з усіх кінців Руси-України.

Телєграфічна вістка про смерть Володимира Антоновича насшла до Львова в ночи з суботи на неділю, на руки проф. Грушевського, як голови Наукового Тов-а ім. Шевченка. Засіданє історичної секциї Наукового товариства ім. Шевченка, що було визначене на неділю рано, перемінило ся в засіданє присьвячене памяти славного історика України. В нім взяли участь і президиї українських львівських институций, яким вспіло ся дати знати про сумну подію.

Проф. Грушевський отворив засіданє довшою промовою, в якій схарактеризував великі заслуги покійника на науковім і громадськім поли, підчеркуючи, що як раз в Галичині тїшив ся він великою симпатиєю, тому що в його найкращих працях галицька суспільність бачила зображенє головних моментів великої історичної драми, що зоветь ся польсько-українською боротьбою. Дальше зазначив проф. Грушевський, що покійник усе був великим приятелем Товариства і живо інтересував ся його долею і житєм. Вкінци візвав присутних пошанувати память славного сина України повстанєм з місць. По сім, на знак жалоби, перервано засіданє, а проф. Грушевського упрошено заступити Товариство при похоронах і зложити вінець на могилї. Подібні прошеня передав і голова тов. „Просьвіта" проф. П. Огоновський. Рішено також подати сумну подію до загальної відомости плякатами.

Редакция „Дїла" телєграфічно зарядила від себе зложенє вінця на домовинї великого Покійника та вислала кондолєнцийну депешу.

Похорон В. Антоновича має відбути ся в второк — як доносять телєграфічно з Київа. Час похорону в депеші докладнїйше не означений.

Антонович—Полякам.

На всїлякі докори, які в перших 60-тих роках мин. столїтя звернули ся проти пок. Волод. Антоновича з польської сторони, відповів покійник в січневій книжцї петербурської „Основи" з р. 1862. в статї п. заг. „Моя исповѣдь". Особливо замітна кінцева частина тої статї, де читаємо відповідь на докір ренеґатства. Сю частину подаємо тут в докладнім перекладї:

„Так, я справдї „перевертень", відступник. Алеж слово се само по собі не має змислу. Щоби виробити собі понятє о чоловіцї, котрого так звемо, треба знати, від чого він відступив і до чого пристав; инакше слово се буде пустим звуком.

„По волї судьби я родив ся на Україні шляхтичем; в дитиньстві мав я всї привички паничів і довго подїляв усї станові і національні упередженя тих, серед котрих виховував ся. Але коли прийшов для мене час самосьвідомости, я холодно оцїнив своє положенє в краю і зважив його недостачі та всї змаганя суспільности, серед котрої мене поставила судьба. І я тогдї побачив, що положенє сеї суспільности морально безвихідне, коли воно не відкаже ся від своїх гордих претенсий до краю і його народности. Я побачив, що Полякишляхтичі, проживаючі в полудневе-руським краю, мають перед осудом власної совісти тілько двоякий вихід: або полюбити народ, серед котрого живуть, перенятись його інтересами, вернутись до народности, покиненої колись її предками, і невсипучою працею і любовію по мірі своїх сил нагородити все лихо, заподіяне ними народови, що вигодував богато поколїнь вельможних кольоністів, а у відплату за свій піт і кров зазнавав погорди, наруги, зневаги своєї релїгії, своїх обичаїв, своєї моральности і личности, або, коли на се не стане моральної сили, переселитись на польську землю, заселену польським народом, щоби не додавати собою ще одної дармоїдної людини, та щоби позбути ся перед самим собою сумного докору, що ось то і я також кольоніст, також плянтатор, що і я посередно чи безпосередно (що врештї на одно виходить) годую ся чужою працею, заступаю дорогу до розвитку народови, котрому я вліз у хату непрошений, з чужими йому змаганями, що і я також належу до табору, котрий заходить ся здавити народний розвиток туземців, і що невинно приймаю на себе часть одвічальности за його вчинки.

Розуміє ся, я рішив ся на перше, бо, хоч як був я зіпсований шляхотським вихованєм, привичками і мріями, а таки лекше менї було розстати ся з ними, ніж з народом, серед котрого я виріс, котрий я знав, котрого гірку долю я бачив в кождім селї, де тілько панував шляхтич, — з котрого уст я чував не одну сумну, серце роздираючу пісню, не одно чесне дружне слово (хоч я і був „панич"), не одно трагічне опов'іданє о пропавшім в журбі і даремній працї житю, — котрий словом я полюбив більше своїх шляхотських привичок і мрій. Ви добре знаєте, що я, поки рішив ся розстати ся з шляхтою і всею її моральною спадщиною, я пробував усїх доріг помиреня. Ви знаєте, як стрінули ви всї заходи, щоби вельможних наклонити до людського поведеня з селянами, до старания ся о просьвіту народа, оперту на його власних національних підставах, до признания руським а не польським, того, що руське, а не польське. Ви бачили, як подібні гадки викликали зразу свист і сьміх, потому гнів і лайку, а наконець ложні доноси і натяки на колїївщину. Після того, розуміє ся, лишало ся або відказатись від своєї совісти або покинути вас. І я вибрав друге та надію ся, що працею і любовію заслужу собі колись, що Українці признають мене сином свого народа, бож і я готов всїм подїлити ся з ними. Надію ся також, що згодом польської шляхотської суспільности, проживаючої на Україні, поворот до народу і пізнанє конечности працювати на його користь раньше чи пізнїйше стане моральною потребою не тілько поодиноких осіб, як тепер, а взагалї всїх, хто буде в силї осудити своє положенє і свої обовязки та не дасть першенства мріям перед актуальним, совістию викликаним дїлом".

В університетській справі.

В буджетовій комісиї при обрадах над етатом міністерства просьвіти прийде черга на університетські домагання. В тій справі відбувають ся від кількох днїв оживлені конференциї і переговори між правительством а заінтересованими партиями. В справі українського університету відбула ся в суботу у президента міністрів бар. Бека двогодинна конференция з послами Васильком, Дністрянським і Колесою. Продовженє тої конференциї відложено на нинїшний день. Про дотеперішні результати переговорів про університетську справу взагалї приносить недільне число „Neues Wiener Tagblatt" ось такі інформациї:

Що-до резолюций т. зв. малих наций (Русинів, Словінців, Хоратів, Румунів, Італійців), то правительство інтервенїює в тім напрямі, щоби сформулувати резолюцию, котрої зміст, або радше умотивованє представляє специяльний інтерес. В першій части тої резолюциї містить ся признанє, що кожда нация в Австриї має повне право на університети. Рівночасно заявляєть ся там, що ті висші школи, осїдки науки, можна оцїнювати тільки як культурні институциї, що їх уладжуєть ся не на те, щоби вони стали ся осередками національної експанзиї. Кінцеві реченя компромісової резолюциї обіймати-муть університетські домагання „малих" наций. Треба підчеркнути, що в тій резолюциї ставить ся постулят на заснованє університетів, одначе без поданя реченця і місця заснованя. Як зачуваємо, „малі" нациї бажають собі і надіють ся того, щоби було можливе приняти здїйсненє їх домагань вже до буджету на 1910 рік.

Про вигляди на принятє тої резолюциї приносить праська „Union" звістку, що більшість для неї є вже запевнена. Про відношенє Поляків до квестиї українського університету подає „Polnische Korrespondenz", що з польського боку не буде нїяких перешкод для заснованя самостійного руського університету, Поляки противлять ся тілько утраквізациї польського університету у Львові.

Такі є скупі відомости про стан університетської справи в парляментарних кругах, вибрані нами з реляций нїмецької і польської преси; від наших послів ми — на жаль — не дістали доси автентичної інформациї про хід і результати переговорів специяльно в справі українського університету.

Скликанє парляменту.

Австрийський парлямент, який по довшій перерві скликано на 2 цьвітня с. р., зійдеть ся не в спокійну політичну хвилю. Є се взагалї характеристичне для австрийської політики, що вона не пливе спокійно, по якійсь уплянованій програмі, тілько пробиваєть ся з бідою від одної скелї політичних несподіванок до другої і виминувши щасливо одну, не знає, чи не розібєть ся о другу.

Так і тепер крім трудностий загально-державного характера — як справа буджету і контінґенту рекрута — виринають перед парляментом справи, яких він, перериваючи свої наради, зовсім не сподївав ся, а які мимо того своєю актуальністю грозять усунути на дальший плян всї так звані програмові справи державної політики. Ті справи — чесько-нїмецький язиковий спір, справа свободи науки і виборів до галицького сойму.

Як знаємо вже з енунцияций президента міністрів, для бар. Бека цїле національне питанє зводить ся на разї до чесько-нїмецького язикового спору. Шеф австрийської державної політики не має ані охоти ані відваги заглянути цїлій правдї в очи і загально-державним законом поставити національні відносини в державі на нові основи, і замість того збираєть ся латати тілько там, де дїра вже занадто велика. Ось-так на початок вибрав він собі питанє чесько-нїмецьке і заповів недавно у „Fremdenblatt-i" проєкт закона в сій справі. Ще перед скликанєм парляменту має бути скликана конференция чеських і нїмецьких послів, з якою бар. Бек хоче порозуміти ся що до того проєкту. В кождім разї ся справа спричинить парляментови чимало нових клопотів, тим більше, що чесько-нїмецьке питанє що раз більше заострюєть ся.

Зовсім несподївано виринула справа Вармунда, яка в парляментї готова довести до дуже острих конфліктів. Справа ся тим важнїйша, що не ходить тут о особу професора інсбрукського університету і його брошуру, але о засадничу квестию свободи науки та відносин церкви до держави. Як справа далекосягаючого політичного значіня, вже нинї заострила вона незичайно відносини між лїберальними а консервативними Нїмцями. Що більше! Грозить вона навіть розпадом христ.-соціяльного клюбу, бо антисеміти не хочуть анґажувати ся в далекойдучім становищи старокатолицької, альпейської партиї.

Вкінци ще одна несподївanка, яку приготовило собі само центральне правительство своєю безсильністю супроти краєвого правительства Галичини. Ся несподївanка — се дебата про галицькі соймові вибори. Що руські посли виступлять з сею справою в як найбільше рішучий спосіб; що постарають ся, на скільки се лежить в їх силї, дати повну сатисфакцию нашому народови за все те, чого він зазнав при виборах; що будуть у парляментї вірним висловом того настрою, який тепер панує серед нашого народу, — сього ми зовсім певні. Инакше й годї собі уявити політику послів — справжніх вибранців народних мас, які своє становище завдячують виключно народним масам і які свою силу в політичній боротьбі можуть черпати тілько в симпатиях і солїдарности народних мас. А руські народні маси тілько тодї можуть дістати повну сатисфакцию за соймові вибори, коли упаде той політичний авторитет, під покровом котрого доконували всї ті виборчі розбої, коли галицький самодержець, пан граф Потоцький буде усунений зі свого становища — а то тим більше, що нинї, крім одного лише клюбу „росийського", нема в парляментї галицької групи, яка-б стояла за п. Потоцьким.

Парляментарна ситуация важна ще й тим, що тепер вперше виступає на арену т. зв. блюк дрібних наций, щоб боронити своїх національних інтересів перед перевагою Нїмців, Чехів і Поляків. І коли тілько провідники того блюку зуміють стати на висотї своєї задачі; коли зрозуміють, що тривкі національні здобутки для їх народів можуть бути осягнені тілько при помочи загально-державного закона, основаного на принципі національної автономії і загально-державної федерациї автономних національностий; коли вести-муть відповідно до того програмову політику, — то можна сподївати ся, що той блюк стане поважною силою на парляментарній аренї. Але і при теперішній своїй програмі, обмеженій до університетської справи, він і його домаганя на стільки заважать на парляментарній аренї, що треба його повитати як нову політичну силу.

Яка повинна бути політика наших послів в теперішнім політичнім положеню, се ми вже мали кілька разів нагоду висловити. Має се бути політика робленя серіозних трудностий тому правительству, яке віддає нас на поталу польському правлїню в краю. Сконстатуємо тут ще раз, що такої політики наші посли ще доси не вели. Ті острі вибухи, яких сьвідками ми були, були острою опозициєю тілько до форми, але не що-до цїли, бо фактичних трудностий правительству в осягненю його політичних цїлий вони не робили — навпаки, тодї, коли був найдогіднїйший момент загнати правительство в трудне положенє, при полагоджуваню австро-угорської угоди, наші посли, довіряючи запевненям бар. Бека того моменту, не використали. Отже тепер та тактика повинна основно бути змінена власне в тім напрямі, щоби при кождій нагоді заганяти центральне правительство в як найтруднїйше положенє. А справи, які тепер прийдуть на денний порядок: буджет і справа рекрутів, як-раз надають ся до такої тактики. І ми сподіваємо ся, що наші посли, навчені дотеперішним досьвідом, зуміють як слїд використати ситуацию, щоб показати центральному правительству, що воно не сьміє толєрувати довше польсько-шляхотської самоволї в нашім краю.

Промова п. Василька в буджетовій комісиї

(при титулї „міністерство внутрішних справ")
дня 18. с. м.

(*Конец*).

В дальшій части своєї промови п. Василько покликує ся на подробиці при послїдних виборах до сойму, наведені вже головою руського клюбу, п. Романчуком. Бесїдник не буде нинї займати ся сими подробицями, бо будемо мати в палаті послів досить нагоди, і мусимо мати, до детального обговореня сеї справи. Будемо мати між собою тих руських послів, котрі при правиборах самі були на місци і в поодиноких громадах асистували. Вони будуть могли наші закиди доказати фактами, з котрих покаже ся, що послїдні виборчі соймові в Галичинї були переведені в такий протизаконний спосіб, якого Галичина перед тим не знала.

Однак кількома словами і бесїдник мусить порушити події при сих виборах, особливо пояснити цїль, для котрої ті вибори переведено якнайкраще, а не инший спосіб. Відома річ, що попередний сойм галицький не ухвалив виборчої реформи. Ту реформу має полагодити вибраний тепер новий сойм. В наслїдок того консервативна партия Галичини напружила цїле своє АВС. в тім напрямі, щоби мати в соймі як найбільше число членів своєї партиї, скріпити як найсильнїйше свою більшість, а своїх противників по змозї ослабити, щоби перевести таку реформу, яка відповідає інтересам консервативної партиї.

Самій партиї бесїдник не робить з сего закиду, так само як не робить закиду кождій инакшій партиї, коли вона, як довго єще в посіданю своєї сили, уживає всїх способів, щоби сю силу удержати і перевести свою програму. Але против чого бесїдник мусить протестувати? — Против того, що політична управа Галичини бере на себе ролю виборчого махера пануючої партиї.

Галицького намісника, графа Потоцького бесїдник має за чоловіка чесного (Ehrenmann) в повнім значіню слова. Намісник попросту імпонує йому своєю сталостию переконань (Gesinnungtüchtigkeit), бо сей чоловік, від коли обняв свій уряд, не спроневірив ся ні в одним пункті основним засадам свого сторонництва. Він є провідником консервативного сторонництва в краю, він є Поляком на скрізь і лишив ся ним до нинї. Однак треба дивувати ся, що в краю, в котрім живуть також инші нациї і инші партиї, правительство зробило своїм мужем довіря і начальним шефом управи особу з так твердими засадами партийними. Теперішного намісника треба єще подивляти з причини, що він — а на се не важив би ся жаден инший урядник, навіть жаден міністер в Австриї — що він так отверто і так ясно виступає з своїми переконанями і сї переконаня енергічно заступає супротив кождого, так супротив висших як і супротив низших.

Але мимо того, що сего намісника подивляємо, подивляємо його характер і сталість його переконань, ми мусимо від правительства жадати, щоби воно своїми мужами довіря робило скорше людий з троха слабшою сталостию переконань, але зате таких, що могли би управляти Галичиною так, як се мусить жадати ся від австрийського урядника, урядника, котрий знає, що над ним є шеф, і котрий перед своїми очима все має цїли держави, а не виключно цїли своєї партиї і своєї кляси.

Галицькі вибори виявили не тілько тенденцию запевнити консервативній партиї більшість в соймі, але стало ся єще щось цїлком иншого. Розходило ся о се, щоби, і так вже слабий вплив руської репрезентациї зломити в той спосіб, що скріплено другу, вїби руську партию. Введено її до сойму скріплену, о скілько се дало ся зробити, на се щоби, обі руські партиї соймові, незгідні між собою, ніколи не могли дати виразу волї руського народу і в той спосіб паралїжували бажаня і домаганя наций. Правда, що сей спосіб панованя не є нїяким новим винаходом і намісник певно не буде міг його опатентувати. Однак се, що при тім стало ся, в повнї надає ся до того, щоби йому запевнити претенсию на патент. До сеї пори бесїдник все гадав, і се дійсно бачив надзвичайну вражливість на всякі національні стремлїня в Австриї, а специяльно в граничних провінциях, а специяльно на ті національні стремлїня, під яким будь зглядом могли би стояти в звязи з національним розвоєм сусідної держави. Однак в се, щоби в Австриї, а специяльно в Галичинї мож було через ніч сотворити росийску партию на се, щоби австрийських Русинів убити, в се бесїдник був би нїколи не увірив.

Звісна річ, що консервативна партия під впливом міністра Абрагамовича дуже протеґувала політичний напрям русофілських Русинів. Вже говорено, що се не Росияни; се більше старорутенцї, цїлком спокійні Русини, не такі страшні, як ті, котрих бачимо в парляментї. Одним словом, се порядні Русини, консерватисти.

Однак оден з тих спокійних людий зробив такому поглядови дуже великого збитка (bösen Streich) — посол др. Марков. Як би хотїв бесїдникови прислугу зробити, дав йому вчера брошуру, котра під заголовком „Росийська і руська ідея в Австриї" отверто і чесно заявляє, що ті старорутенцї дїсно суть Росиянами і що вони в кождий спосіб маркують єдність з росийською нациєю. Др. Марков не став соймовим послом, але тілько тому, бо лише він оден не дав намістникови видерти собі приреченя, що в галицькім соймі не буде говорити по росийськи, иншї кандидати дали се приречене. Свою сталість переконань Марків відпокутував тим, що мусїв зрезиґнувати з кандидатури. Однак замість него вибрано лїпшого Маркова, дра Дудкевича з Коломиї, котрий, як се кождий втаємничений знає, цїле своє житє посьвятив ідеї зілланя Русинів з росийською нациєю.

Сей чоловік не міг дістати мандату під жаднім правительством, в жаднім часі, під жаднім намісником і під жаднім з тих численних польських міністрів краянів, бо населенє не хотїло його вибрати, а дотичні пани з правительства були неприступні. Однак сим разом консерватисти показали ся приступнійшими а по бенькетах в честь згоди між ними а Дудикевичем намісник мусїв з уданим жалем сконстатувати, що сей чоловік мусить бути вибраний.

Рівночасно поставлено в послїдній хвили масу хлопських кандидатур і вибрано їх, хоч вони день перед виборами навіть не знали, що суть русофілами, тілько по просту староста розказав їм кандидувати, очивидно під услівєм, що вони прилучать ся до русофільської партиї. В той спосіб при послїдних соймових виборах русофільську партию посаджено на сїдлї і придбано їй прихильників, щоби тілько обезсилити і зізолювати руський український клюб в соймі.

Міністер внутрішних справ мусїв знати про сей намір попертя русофілів при соймових виборах, бо про се писано у всїх часописях і не мож-

на припускати, щоби міністер для Галичини, котрий про всї ті річи знав дуже добре, ресортового міністра не повідомив про такі важні справи.

Бесїдник перейшов відтак до виводів посла д-ра Діямanда, котрий цитував уступ з „Słowa Polsk-ого“, часописи, стоячої дуже близько до голови польського кола. Ся часопись висказала ся некористно про становище галицького намісництва супротив соймових виборів. На се в урядовій „Gazet-i Lwowsk-iй“ появило ся сейчас оправдане намісника, котре в нїмецькім перекладї звучить більше менше так:

(Переклад з нїмецького) Słowo Polskie (часопись Гломбінського) зробило намісництву під заголовком „Вчерашні вибори“ закид, що воно всїми средствами своєї власти старало ся повалити кандидатуру голови кола польського Гломбінського. Ми уповажнені, з усею рішучостию заявити, що пан намісник, о скільо мав нагоду висказати ся про вчерашні вибори, все висказував раду і бажане, щоби виборцї голосували на голову кола польського д-ра Станислава Гломбінського“.

Звичайний розум пїдданчий бесїдника до ни нї не уважав за мислиме, щоби який шеф краю міг публично признавати ся, що він впливає на виборців. Бесїдник не вірить, щоби щось таке могло стати ся в иншім краю короннім. В кождім краю вибухла би у всїх партий буря обуреня против такого поступованя шефа краю.

Бесїдник реагує на виголошену на нинїшнім засїданю комісиї заяву міністра внутрішних справ і замічує, що відповідь, яку міністер дав на запитаня голови руського клюбу, п. Романчука, була делїкатна, але абсолютно не вдоволяюча. Посол Романчук питав міністра цїлком ясно і виразно, яке є його становище супротив наведених случаїв надужитя урядової власти і що він загадує зробити, щоби довести до зміни таких відносин. З відповіди міністра довідуємо ся лише, що знов мають бути заряджені слїдства. Що до тих слїдств, то з ними зроблено доси дуже злий досьвід і з нинїшних виводів міністра внутрішних справ виходить, що ті доходженя суть цїлком без цїли. Именно по послїдних виборах до державної ради також переводжено слїдства, а яко результат тих слїдств міністер заявив нині, що вони виказали безосновність тодїшних наших жалоб.

Як довго слїдства переводять ся так, що міністер внутрішних справ видає до намісника заряджене, на котре міністер не дістає відповіди через кілька місяців; що міністер потому знов, але дуже делїкатно, просить намісника, щоби прецїнь відповів; що по якімсь, предовгім часї, намісник таки зволить того старосту, против котрого жалоба звертає ся, зробити своїм власним судиєю — так довго не може прийти нїяка зміна і так довго нема нїякої надїї на поправу відносин.

Правительство стоїть на становищи, що зможе Русинів успокоїти, як сповнить поодинокі з великого числа їх домагань. Але не в тім головне. На першім місци стоїть і се є конечне, щоби руський народ нарештї раз вже зачав жити в законних і упорядкованих відносинах.

Все проче, особливо сей нїби горячо вижиданий мир між Русинами а Поляками настане доперва тогди, коли руський хлоп не буде бачити в польськім урядникy свого смертельног ворога, свого ката і мучителя. В тім лежить головне лихо і се лихо розвиває ся в очах правительства, в очах намістників. В наслїдок того і відповідь, яку нинї дав міністер внутрішних справ, не може вдоволити заступників руського народу і бесїдник мусить в їх имени звернути ся до міністра внутрішних справ з просьбою, щоби він отверто, ясно і докладно сказав, що він гадає зробити, щоби відносинам, які тепер в Галичинї панують, раз вже настав кінець та щоби за злочини доконані поодинокими орґанами, як приміром, названими старостами, бодай когось покарано для приміру, щоби з того мож було пізнати, що в Австриї дїйсно істнує якийсь авторітет.

Бесїдник звертає ся також до референта обговорюваної позициї буджетової, котрий основно виконав обовязок буджетового референта, але на жаль забув в рами своєї студиї втягнути також полїтичну адмінїстрацию в Галичинї. Се, що нині в Галичинї дїє ся, і що там роблено при послїдних виборах до сойму, абсолютно не може відповідати тенденциям референта, котрий розвою відносин на сходї монархиї певно не представляє собі так, як вони дїйсно тепер розвивають ся. Бесїдник апелює отже до референта, але також так само до цїлої комісиї і всїх в нїй заступлених партий, щоби вони помогли ратувати руський народ від того, що він в австрийській державі мусить бачити свого ворога і підезатими, котрі його з сеї держави хочуть вивести.

З колишнього.

(*Стих Володимира Антоновича помищений в галицькій „Метї“ з 1863 р. Зошит 3).*

У синїх жупанах, у шапках високих,
І силою й видом могучі,
На баських бахматах, спряжними рядами,
В одежі і зброї блискучій
Стає перед оком вельможне лицарство,
Стає — й все кіньми басує,
Побрязкує в шаблї, покручує вуси,
Все з висока — начеб гордує.
Широкую волю, блискучую славу
Вони колись добували;
За волю за славу, за милу родину
Вони буйні голови клали;
І волю безмежню і славу без краю
Вони добували головами...
І марне пустили кривавий добуток
Не хтїли дїлить ся з братами.
І згинула, счезла лицарська родина,
Пішла ворогам на поталу,
І горде лицарство своїми-ж руками
Собіж таки яму придбало.
І з гомоном ради й з піснею бенкета
Ворожою кровю политі,
І в сварцї з собою, і з брязкотом битви,
І димом гарматнїм обвиті
Пішли у могилу, заснули на-віки,
Все горді та пишні, як перше;
Та братом та волї, лицарській родинї
Зовсїм ще від того не легше
Ой хтож ви лицарі — ой хто-ж ви вельможні,
Хто ви, молодецьке юнацтво?
Ой знаю вас, знаю, сребряники-дуки:
— Ви славне та горде козацтво.

*

Встають вовки сїроманцї,
Залїзні люде старини,
Твої останні, Україно,
Та найвірнїйшії сини.

В свитинах драних, без шапок
Голодні, бідні, почорнілї,
Кровю із ран своїх политі,
Димом пожежі обгорілі.

Огонь і куля, спис і паля
По їх грудях мабуть гуляли,
І не зломивши сильну волю,
В могилу рядом їх уклали.

На вашім тїлї — вашой кровю
Пани, уряди записали
За лиху долю, люту кару,
Та з тим і спати вас поклали.

Остатні голови поклали
Вони за кривду свого люду,
Щоб правду боронить та волю,
Страшного не злякались суду.

І томні, бідні і прокляті,
Пішли замучені в могилу;
Пішли без суду, понесли
З собою правду лиш та силу.

Ой хтож ви, прокляті людьми,
Без дому і сїмї бурлаки?
Хто ви такі, батьки-сердеги?
— Я знаю вас: — ви гайдамаки.

Підписано псевдонїмом: В. Маринчук.

НОВИНКИ.

— **Скликане соймів.** „N. Fr. Presse“ доносить, що з кінцем марця будуть скликані краєві соймы на коротку сесию, однак тілько ті, що не потребують нового уконституованя і котрих виділи зажадали були виразно аби скликане наступило перед кінцем першого кварталу. Соймы будуть скликані на кілька днїв для ухваленя краєвого буджету. Ново вибрані соймы мають зійти ся аж по Великодни в цїли уконституованя.

— **Міські вибори у Львові.** У Львові кипить тепер горяча агітация на тлї виборів до радимійської. Потворило ся богато комітетів, і вибрнають що раз то нові. Одні ставлять имнмі загальні девізи (то за удержанем міщанської господарки, то за реформою її, то вшехпольські кличі), другі висувають станові інтереси, (купців, урядників, промисловців), а инші знов таки льокальні справи своїх дїльниць. Але над всїми тими девізами і інтересами замішують таки особисті амбициї, або єще гірше польованя на всякі гешефти. Рїжні девізи се лиш покривки, щоби під якимсь позором дістатись до ради. Голосно говорять про сипане грубих сум деякими кандидатами. Що до нас Русинів, то головний комітет, як вшехпольський так і йому противний, відносять ся однако ворожо і стоять на становищи, щоби нїкого з Русинів не допустити. Тим більшою повинностию єсть тому всїх руських виборців станути в найбільшім числї до голосованя і перехилити вагу хоч би на кількох руських кандидатів. Наша лїста „Руського Міщанського Комітету“ появить ся завтра і буде висилатись виборцям, о скільо їх адреси будуть звісні. Хто не одержав би, зможе її дістати в „Руській Бесїдї“ (Ринок 10), в склепі „Народній Торговлї“ (Ринок 36), в „Базари Сокільським“ (улиця Руска 20), в книгарни товариства ім. Шевченка, а вкінци по всїх читальнях „Просьвіти“. Пожадане було би, щоби живійші люди брали ті лїсти в більшім числї, ширили їх між менше сьвідомими і байдужними, та загрівали до участи в виборах. Жінки, що їм прислугує виборче право і ті виборцї, що не змогли би самі ставитись до голосованя, зволять прислати свої карти голосованя до Комітету (на адресу дра Озаркевича, ул. Корнїяктів ч. 1), щоби могли бути через повновласників заступлені і щоби їх голоси не пропадали. Кождий повинен докинути свою частку, щоби вибори вийшли на нашу користь.

— **Людовцї вступають до „кола“.** В Кракові відбув ся в суботу з'їзд парляментарних і соймових послів, що належать до людового сторонництва, разом з членами виділу головної управи. Соймовий клюб людових послів уконституував ся, вибираючи головою д-ра Бернадзїковського після резигнациї первісно вибраного Стапінського. Містоголовами вибрані Бойко і Вітос. Потім ухвалено, що в соймі Стапінський поставить знову внесене на заведене 4-членного виборчого права, а Бойко на спілуку двірських обшарів з громадами. З черги обговорювано справу внутрішної організациї і вступленя до польського „кола“. Після кількагодинної дискусиї ухвалено в засадї вступити до польського кола. До переведеня переговорів з „колом“ і дефінїтивного полагодженя тої справи вибрано комісию, до котрої вийшли: Стапінський, д-р Грек, Бойко, Бомба, Ольшевський, Среднявський і Рібенбавер.

— **Смерть в службі.** Пишуть нам: Дня 19 с. м. став ся на стациї в Новім Загірю страшний випадок, що спричинив смерть молодого чоловіка. Около 10 години вечером шибер Іван Гривчик, манїпулюючи в службі, їхав на льокомотиві, тримаючи ся поруча на східцях. По дорозї не зауважено, що охоронна марка в місци, де сходять ся шини, не була вільна, а поза нею стояла на другім шляху цистерна. Коли переїздили в тім місци, дістав ся Гривчик межи льокомотиву а цистерну і в одній хвили стиснуло його так, що аж кишки вийшли на верх. Сейчас візвали лїкаря, котрий удїлив безпритомному першої помочи а потому відвіз до шпиталя в Сяноцї. На другий день бідний Гривчик помер, лишаючи молоду жінку, з якою ледви перед пяти тижнями звінчав ся. Причиною сего нещасливого випадку був, о скільо відомо, брак стацийного персоналу, отже знова славний „шпарсистем“! — *Сл.*

— **Зелїзничі дезертери.** Пишуть нам: Дня 22 с. м. втїкло зі стациї Нижанковичі в напрямі Добромиля сїм фрахтових возів. Сейчас вислано за ними льокомотиву від особового поїзду, котрий в тій власне порі приходить з Перемишля, і дезертерів стягнено назад до Нижанкович. Наслїдком сего поїзди особові ч. 2022 до Хирова і ч. 1226 до Н.-Загіря спізнили ся о цїлу годину. — *Сл.*

— **Нещасливі випадки на зелїзници.** Пишуть нам: Дня 19. с. м. на стациї в Мокрім зелїзничий робітник Мартин Куляк, працюючи тачками на шляху, дістав ся в невідомий спосіб під колеса візка наладованого камінєм, котрі відтяли йому пальці у одної ноги, а другу переломили низше колїна. По осмотрено нещасного лїкарем відвезли його до Мостиск і там віддали родинї під домову опіку. — Такий самий випадок став ся також межи стациями Лупків і Відрани дня 22. с. м. Зелїзничий робітник невідомого назвиска їдучи візком по шляху, так нещасливо скочив з него, що колеса відтяли йому пальцї у ноги.

— **Чи се можливе?** Пишуть нам: В селї Кознї коло Галича не відбуваєть ся наука в школї, хоч є учителька. Громада зложила вже більшу частину гроший, потрібних на будову нового шкільного будинку, але на тім справа станула. В сім вина і місцевого пароха о. Гошовського, який навіть радою не помагає селянам в дїлї просьвіти. Сумно!

— **Ще про Галич.** Пишуть нам: Заперечене о. Винницького (в „Дїлї“ ч. 61) неприємного йому інциденту з галицькими міщанами в справі брацьких рахунків нїчого не простує, бо в дїйсности бучa була і то в церкві. Не обійшлась вона без всїляких „істінно-русских“ додатків, в родї згаданих вже парляментарних слів до старенького, нїчим невинного міщанина Гусака, який жадав лиш контролї рахунків, не обійшло ся без такої грубости, як торганє о. Винницьким того саме міщанина за одежу на грудях при згаданій бесїдї. Було ще й киданє книгою рахунків брацтва і т. д., але досить і сего, щоби представити в дїйснім сьвітлї сего культурного „атца“. Факти наведені дїялись в присутности більшого числа людий. Що до инших наведених в попередній новинцї подвигів, то очевидно о. Вин. вважав більше відповідним мовчати. І слушно, бо се аж надто відомі річи. — *З.*

— **Вісти з американської Руси.** Русини в Ню-Йорку заснували товариство „Просьвіта“, котрого цїлию є гуртувати ню-йорских Русинів до просьвіти, осьвідомляти національно та спомагати материяльно в часї слабости. — Як доносять „Канад. фармер“, независимний „епископ“ Серафим, опущений всїми, притиснений морозом і бідою, рішив ся в кінци опустити негостинний Віннїпег і виїхати до теплої Калїфорнї, де побуде аж до маа. Потім має вернути назад до Віннїпегу і латати понищений дах своєї „катедри“. Повна фляшка улюбленої „водки“ в одній і повна табакерка в другій кишени творили весь провянт і розраду „епископа“ на довгу подорож до теплої Калїфорнії. Український часописи „Американьский Голос“ в Ню-Йорму і „Червоний Прапор“ у Віннїпезї перестали виходити. — Законопроєкт інкорпоруваня Василян в Канадї перейшов уже третє читанє в домінїяльнім парляментї. За апрабатою канадийського сенату чин Василян в Канадї стане інкорпорованою інституциєю, що буде мати більше нїж доси право в переписуваню і діловодстві церковних маєтків, закладаню монастирів, місийних шкіл і т. д. — Католицкий епископ з Прінс-Альберту, Паскаль, поїхав недавно до Риму, щоб обговорити з папою справу гр.-кат. церкви в Канадї.

— **Сїльський суд в Росиї.** „Уфімскій край“ описує таку подію з сїльського житя в Росиї. Діло ведеть ся в громадськім судї. На засїданє приходить замісць обжалованого адвокат.

— А ви тут пощо? — питають його судиї.

— Заступаю селянина Василя Антонова.

— А так... — кажуть судиї і звертають ся до писаря:

— Іване Іваиовичу, таки слїд би для приміру всипати Васьцї різок за сваволю!

— Випарити слїд би і буде се по справедливости — відповів писар, а тодї оден судия звернув ся до другого:

— Так всипати? А кілько, думаєте, різок, так з десять?

— Е, мало, можна-б двайцять, а зрештою тут не Ваську бити-муть.

— Нехай буде, отже пишуть: засуджено на 20 різок!

— Позвольте, панове — відозвав ся вже адвокат — таже я ще нїчого не сказав. Тепер черга на мою бесїду.

Але судиї не дали йому говорити.

— Яка там бесїда? Преції ви взяли гроші від Васьки?

— Взяв.

— І згодили ся заступити його в сулї?

— Так.

— Ну, то нема чого тут балакати. Анисимич, давай різки!

Адвокат не спів отямитись, коли розложили його на земли і виконали судовий вирок...

— **Дрібні вісти.** При ул. Пекарській ч. 51 у Львові застрілив ся онодї 26-лїтний Володислав Нєцельський, укінчений правник родом з Київа. Причиною самоубийства була житева зневіра. — З Бялої утїк до Відня міський секретар, Артур Кнесек, чоловік жонатий, котрий закликав до канцелярії шкільної дївчата низше 14 лїт і насилував їх. — В Коростенку хирівського повіта найдено 60-лїтного заможного господаря, Павла Мандзяка, повішеного на жердцї в хатї свого сина. Слїдство доходить, чи Маидзяк сам повісив ся, чи може хтось повісив, щоб його позбути ся.

Оповістки:

Календар. Завтра, вівторок: Софронїя патр. врус. (лат. Гавриїла Арх). Позавтра, в середу: Теофана (лат. Благовіщенє).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, вівторок, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвого шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Бережанах:**

Ві второк дня 24 с. м. новість: „Мари“ голосна драма в 3 дїях Г. Ібзена (перший раз).

В середу 25 с. м. „Cavaleria rusticana“ опера Масканього.

☐ **З „Тов. опіки над слугами і робітницями“.** Пригадуємо, що загальні збори „Товариства опіки над слугами і робітницями у Львові відбудуть ся дня 25. с. м. (в середу) о годинї 4 по полудни в льокали читальнї „Просьвіти“ [дім тов. „Просьвіти“, вхід з ул. Бляхарської ч. 18.]. При сїм товаристві отворено дешеву кухню для шкільної молодїжи, чим заслугує воно на більше заінтересованє львівської громади. — *Видїл.*

☐ **Відчит п. М. Яцкова** відбуде ся в суботу, дня 28. с. м. о годинї 6. вечером в сали „Руської Бесїди“. Дохід призначений на „Руську Захоронку“. Вступ по 20 сотиків, для шкільної молодїжи по 10 сот.

☐ **З „Академічної Громади“.** Заходом „Гуртка Украінїстів“ відбудеть ся в середу д. 25. с. м. о год. 5. вечером в „Академічній Громадї“ (Кохановського ч. 1 d), відчит д-ра І. Копача на тему: студенти а полїтика. Гостям вступ вільний.

☐ **Тов. руських техніків „Основа“,** хотячи розбудити серед нашого загалу живійше заінтересованє здобутками техніки і промислу та їх приміненем до наших обставин, устроює в комнатї „Бесїди“ [Ринок ч. 10] цикль відчитів. І так читати будуть: Ві второк 24. с. м. інж. Віктор Лучків на тему: „О культурно-геоґрафічнім значіню рік, та їх розвою яко доріг комунїкацийних“. В середу 25. с. м. інж. Володимир Бартош, на тему: „О водних силах і приміненю їх у нас в Галичинї, спеціяльно на Опорі і Стрию“. Початок кождого відчиту о год. 6 вечером. Вступ 20 сот., для академіків і учеників 10 сот. Просить ся о як найчисленнїйшу участь, тим більше, що чистий дохід призначений на будову бурси Рус. тов. педагогічного.

☐ **Тим, що їдуть до Америки,** звертаємо увагу, що найлїпші інформациї що до їзди кораблем дасть їм наш руський сьвященик в Бремі. Адреса: Alexander Pawlak, Bremen, Philosophenweg 24.

Артистичні замітки

⇔ **Людовий концерт** в 47-мі роковини смерти Т. Шевченка уладив дня 15. с. м. „Кружок Украінок“ у Львові. Через відмову салї, яку закомунїкував в останній хвили „савет“ „Народного Дому“, мусїв концерт відбути ся в сали „Сокола“. Із за непорозумінь, які викликала ся зміна льокалю, не явило ся на людовім концертї властивого „люду“ стільки, як би сего можна бажати, особливо що було-б для него незвичайно корисним вислуханє дуже приступної, осьвідомляючої національно промови ред. Л. Цегельського. На концерт зложили ся крім доволї вдатної деклямациї п. І. Левицької поезиї Богадана Лепкого „В сьвіт за очи“ єще продукциї академ. хору „Бандуриста“, відомої з давнїйших виступів пянїстки, п. О. Яцишинівної та сопранїстки п. З. Левицької, що отсе вперше виступила у нас на публичнім концертї. Про добре зіграний з собою терцет (1. скрипка — п. Калитчук, чельо — п. Пасїчинський, фортепян п. Д. Демцишинівна) скажемо тільки, що він піддержав ним свою давну славу як найкрасше. Пянїстцї п. О. Яцишинівній можна хиба те закинути, що... грала на фортепянї розстроєнім. Алеж на його позападаних, набренїлих від сльоз вогкої салї клявішах доказувала вона прямо чудес, випроваджуючи так важку під зглядом відданя і техніки композицию як „Carnaval de Bukarest“. Менї прямо не хотїло ся вірити, що граєть ся на тім самім інструментї (а знаю його знаменито!), на якім перейшло стільки „Запорожців“, „Чорноморців“ і „Наталок“... Пянїстка, получивши гарний удар та техніку зі зрозумінєм композициї і чутєм, дала доказ, що вспів знаменито вивести і найтруднїйшу композицию навіть на непригожім інструментї. Другою атракцийною точкою концерту був виступ солїстки п. З. Левицької. Отсе вперве дала себе почути ся спосібна молода ученица п. Козловської. Голос у неї мягенький, симпатичний, не дуже сильний (Salonstimme), в середних позициях навіть дуже гарний, у високих трохи за острий. Я не назвав би його сопраном, тільки mezzo-сопраном, бо при висших тонах слїдно було у солїстки деяку форсу... Через те й добула собі публику особливо відсьпіванєм народної пісні „Ой ішов я чотири милї“, держаної в скалї середних тонів (е на другій позициї). Рясні оплески були нагородою слухачів для солїстки, та спонукали єї засьпівати ще одну надпрограмову пісню: „В недїленьку в ранцї“, яку принято також дуже прихильно. Одним словом дебют випав дуже гарно. — Про хори „Бандуриста“, котрий все вивязуєть ск знаменито зі своєї задачі, нема що писати. Добра марка, добрі солїсти і добрий дириґент зложили ся на те, шо продукциї „Бандуриста“ вийшли... добре. — *Б. В.*

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 23 марта 1908.

Здоровлє цїсаря.

Відень. (Ткб.) Протягом неділї цїсар почуває ся дуже добре. Стан сил знаменитий. Нежит і кашель майже вповнї вже уступив. Температура зовсїм правильна.

Наслїдки лїсабонського замаху.

Мадрид. (Ткб.) El Mundo доносить, що після оповідань осіб, прибувших з Лїсабони, рани на рамени, котрі король Мануель одержав в часї атентату, так погіршили ся, що лїкарі дорадживають зараз ампутувати рамя. Король і королева мати не хотять слухати про ампутацию, одначе лїкарі вважають ту операцию за необхідну.

Довіз мяса до Австриї.

Відень. (Ткб.) Збори делєґатів долїшноавстрийської ради краєвої культури приняли резолюцию, звернену проти довозу мяса з Сербії до Австриї.

Вилученє Холмщини.

Петербург (Тел. прив.) На запит холмського православного брацтва відповіла канцелярия міністра справ внутрішних, що коли виділить ся Холмщину з території польського королївства, то виклад польської мови по семинариях в Холмі і Білій буде відкликаний. Що до самого виділеня Холмщини, то адмінїстрацийні власти в принципі вже порішили її, досї однак не відомо ще, коли і як сю справу введеть ся в житє.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного“ у Львові зложили (в коронах) Теодор Костирка 1, М. Коцюмбас 30 с. Германовський 50 с, Олександер Куличин 1, Анна Мороз 1, Іван Бурчак 2, в Хоросові: Іван Копцюх 1, Василь Гегейчук 1, складка Тов. Сокіл 56 с, в Бережанах: Д-р Чайківський 2, Тов-о „Надія“ 1·90, Олекса Дзьоба 2, Шпундер 1, Яків Черемшинський 40 с, Антін Пашковський 1, о. Василь Навроцький 3, Юзичинський 1, о. Григорий Качала 2, у Львові: Евген Величковський 4, Стефан Лотоцький 2, Йосиф Максимович 2, Юліян Гозияш 1, Михайло Іванець 2, д-р В. Охримович 5, Кучика 2, Клим Волянський 2, Зеновій Сушко 2, Володимир Білинський 50 К, від богословів І. р., Григорий Пежанський 2, Олександер Гошовський 4, Илия Матеік 2, Йосиф Лукашевський 5, Атаназий Заячківський 10, Титко Ревакович 5, д-р Володимир Вергановський 5, Спиридіон Баньковський 10, Іван Матеік 10, Віктор Дзерович 2, о. д-р Юрик 20, Петро Скобельський 10, Теодор Зубрицький 10, Ілия Паньківський 2, д-р Жук 10, О. Боцян 3, Олександер Малицький 3, о. д-р Дмитро Яремко 5, Іван Боднар 10, Витолд Ільницький 2, М. Русин 5, Николай Гриців 4, Іван Гофрик 4,

SCOTTS Emulsion

дїлає надзвичайно скріпляючо на цїлий орґанїзм і зміцняє легкі. Кашель і перестуди хотяй як були би тяжкі скоро усуває SCOTT'A Emulsion. Навіть днхавичним помагає 19

Scott'a Emulsion

і приносить полекшу а коли лїченє почалось скоро часто навіть цїлковите подужанє.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К. 50 с. у всїх аптиках.

Гі де Мопасан.

33)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Тодї графиня вийшла на місто сама, пішки, щоби доповнити свої закупна. Вона пустила ся на Великі Бульвари, а по якімсь часї вернула опять на бульвар Мальзербе, чуючи змучене в ногах. Переходячи попри костел сьв. Авґустина, прийшла їй охота вступити до середини та відпочати там хвилинку. Вона відчинила двері, відітхнула з вдоволенєм холодним повітрем просторого костела, взяла крісло і сїла.

Вона була релїґійна на такий лад як богато Парижанок. Вона вірила в Бога і нїколи не сумнївала ся про його істнованє, не могучи уявити собі істнованє сьвіта без сотворителя. Але вяжучи, як впрочім майже всї люди, прикмети божества з натурою сотвореної ним материї, яку вона могла бачити очима, вона уявляла собі Господа відповідно до того, що вона знала з його творів, не маючи при сїм нїяких ясних понять, що до того, чим властиве може бути в дїйсности сей неізслїдимий Сотворитель.

Вона вірила в нього твердо, любила його з обовязку, бояла ся його неясно, тому що зовсїм не знала його приказів і волї, бо не мала великого довіря до сьвящеників, уважаючи їх всїх за хлопських синів, що не хотїли служити при війську. Її батько, парижський мїщанин не дав їй нїяких засад побожности і аж до подружя відбувала вона зовсїм байдужно релїґійні практики. Нове становище суспільне вложило на неї більші обовязки зглядом костела, а вона приймила на себе і сповняла дуже точно сю нетяжку службу.

Вона була покровителькою цїлого ряду добродїйних інституций, не опустила нїколи в недїлю полудневої служби божої, давала милостиню особисто для вспокоєня своєї совісти, а для сьвіта через руки одного сьвященика, сотрудника її парохії.

Часто молила ся вона лише з обовязку, так як жовнїр ходить на вартї під дверми ґенерала. Часом молила ся тому, бо її серце було сумне, особливо коли бояла ся, щоб її Олївє не покинув. Тодї вона не признавала ся в молитві до того, о що просить, поступаючи зглядом Бога з тою самою наївною гіпокризиєю як зглядом свого мужа, та просила лише загально о божу поміч. По смерти батька, а відтак недавно по смерти матери її віра виступила з незвичайною силою, тодї вона молила ся горячо і щиро, звертала ся цїлою душею до Того, що нас береже і потїшає.

І тепер вийшовши до костела, почула вона конечну потребу молитви, і то не за кого-небудь або о що-небудь лише для вспокоєня свого горя, так як вона недавно тому молила ся на гробі матери. Її треба було конечно якоїсь помочи і вона взивала тепер Бога, так як рано завізвала лїкаря.

Довго клячала вона серед тишини костела, перириваної лише від часу до часу якимись кроками. Нараз вона схаменула ся, поглянула на годинник і здрігнула ся побачивши, що вже доходить четверта година. Вона вибїгла скоренько, щоби піти по дочку, бо Олївє вже мусїв ждати на них.

Вони застали артиста в ателїє в хвили, коли він студиював на полотнї позицию своєї „Мрії". Він бажав змалювати докладно се, що він бачив в парку Монсо на проходї з Анеттою: бідна дївчина, задумана, з отвертою книжкою на колїнах. Він довго надумував ся, чи зробити її гарною чи поганою. Погана мала би більше характеру, піддавала би більше думок, зворушувала би сильнїйше, містила би в собі більше фільозофії. Гарна мала би більше чару і подобала би ся загальнїйше.

Але він мав велику охоту зробити начерк Мрії після Анетти. Через те він рішив ся: вона буде гарна, себ то така, що може колись зреалїзувати свої поетичні мрії, коли навпаки погана мусїла би бути засуджена на мрії без кінця і без надїї.

Коли обі панї вийшли до ателїє, Олївє сказав затираючи руки:

— Панно Нусю, значить, ми будемо працювати разом.

Графиня була чогось зажурена. Вона сїла собі на однім фотелю та дивила ся мовчки, як Олївє робив свої приготованя. Він приніс желїзне, городове крісло, і умістив його в відповіднім сьвітлї; відтак відчинив бібліотеку, надумав ся хвильку, а відтак спитав ся:

— Що дати читати Вашій дочцї?

— Що лише Вам подобаєть ся. Дайте їй що Віктора Іго.

— Леґенду вікiв?

— Нехай буде.

Тодї він звернув ся до Анетти.

— Моя дитино, сїдай тут і возьми сю збірку віршів. Пошукай сторону... сторону 336, де ти найдеш поему під заголовком: Бідні люди. Розсмакуй ся в нїй, читай помалу, слово за словом, наче би ти пила найлїпше вино, намагай ся переймити ся сими віршами. Слухай що тобі скаже твоє серце. Відтак замкни книжку, піднеси очи до гори і думай, думай... Я за той час приготовлю свої інструменти.

Він пішов в кут розтирати фарби на палєтї, але витискаючи оловяні тубки, звідки вилазили на дощинку кольорові вужики, він що хвиля обертав ся, щоби поглянути на Анетту, затоплену в лєктурі.

Серце йому завмирало, пальцї дрожали, і він не знав що робить, мішав безладно фарби на палєтї, так його вразила ся поява, ся воскресша хвиля з перед дванайцяти років.

А вона тепер скінчила читати і вдивила ся перед себе. Приступивши до неї, він побачив в її очах дві краплї, що відтак відірвали ся і сплывали по лици. Тодї він здрігнув ся на цїлім тїлї і, крайно рознервований, шепнув звертаючись до графинї:

— Господи, яка вона гарна!

Нараз він остовпів побачивши блїде, конвульсийне лице панї де Гілєруа.

Широкими очима, повними якоїсь трівоги, споглядала вона на дочку і на нього. Він настрашив ся і прийшов до неї питаючи ся:

— Що Вам стало ся?

— Хочу з Вами дещо поговорити.

Вона встала і сказала до Анетти:

— Підожди хвилинку, моя доню, я мушу кілька слів поговорити з паном Бертеном.

Відтак перейшла вона скоренько до сусїдного невеличкого сальону, де гості чекали, коли маляр був занятий. Він пішов за нею, збентежений, не знаючи про що розходить ся. А коли вже були самі, вона взяла його за руки і вишептала придавленим голосом:

— Олївє, Олївє, прошу Вас, не дайте їй більше позувати.

Він змішав ся.

— Чому?

Вона відповіла скоро:

— Чому? чому? Ви ще питаєте? Невже Ви того не чуєте, чому? Ах! Я вже давно повинна була догадати ся того, а я доперва тепер побачила!... Я тепер Вам не можу нїчого більше сказати... нїчого... Ідїть по Анетту. Скажіть їй, що я нечаяно розхорувала ся, пішлїть по фякра, а за годину прийдїть до мене. Там поговоримо в чотири очи!

— Алеж скажіть менї, що Вам стало ся?

Вона виглядала так, начеби в сїй хвики мала дістати нервовий атак.

— Дайте менї спокій, Я не хочу тут говорити. Ідїть по Анетту і пішлїть по фякра.

Він мусїв послухати і вернув до ателїє. Не догадуючи ся нїчого, Анетта взала ся опять читати уступ з Леґенди вікiв; ся поетична і трагічна істория тронула дуже сильно її нїжну душу. Олївє сказав до неї:

— Твоя мама захорувала і мало що не зомлїла як вийшла до сальону. Іди до неї; я сейчас принесу етеру.

Він побіг по флящину до своєї кімнати і вернув за кілька хвилин.

(*Дальше буде.*)

Оголошеня.

— Звертає ся увагу на оголошенє п. Ріґана Михайла, угорського Русина, який посїдаючи власні винниці, офірує по дешевій цїні вино натуральне, яке надає ся особливо як богослужебне вино. Писати можна до него по руськи лиш адресувати треба по мадярськи.

„Інститут Зандерівський" читай оголошеня на 4 стороні. 282 3—6

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 23. III Василь Левицький, Буск; Микола Стадник, Перемишль; д-р Еміль Калитовський, Рящів; Софрон Недїльський, Коломия; Аполїнар Мочульський, Рогатин; Кароль Шипайло, Коломия; д-р Евген Гвоздецький, Бібрка; Никола Мельникович, Галич; Касіян Лещишак, Теребовля; Михайло Галаня, Белз; Іван Завідовський, Потік золотий; Михайло Василишин, Камінка стр., Петро Пасїчник, Спас; Тит Решетилович, Косів; о. Василь Моляк, Серв ири; Ф. Стенішка, Калуш; Евстахій Стеблецький, Станиславів; д-р Еміль Савицький, Тернопіль; Петро Манастирський, Янів; Йосиф Грибовський, Янів; Данило Цурковський, Станиславів; Микола Яцків, Станиславів; д-р Евген Олесницький, Стрий.

Надіслане.

АДВОКАТ КРАЄВИЙ

Д-р Володимир Загайкевич

отворив канцелярию адвокатську

в Перемишли при ул. Францїшканській ч. 13.

364 —10

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 9 10—?

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на площи Галицкій)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші приборя оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

УЧЕНИКА з укінченою II кл. шкіл середних приймe корінна торговля ІВАНА БОРИСА в Перемишли. 337 6—6

Укінчений студент віденьскої академії торговельної пошукує відповідного занятя у Львові або на провінції. Зголошеня до Адміністрациї під „Торговельник". 350 5—5

Новість! Масло медове, куранційне знамените до хліба, набути можна в торговли Леонарда Соловського Львів, ул. Батого ч. 2. 381

Відкупаю в поднїжю склеп товар Желехівського. Зголошеня враз із цїною на адресу: о. Т. Савойка Сєлиска п Дунів. 1—3

Мед куранційний липовий в 5 К бляшанках тілько по 5 корон оплатно, в більшій скількости 72 корон за 100 кіля вище. **Евстахій Южничиський Бережани.** 291 8—?

Кунерольд подешевів лише в торговли Леонарда Соловського ул. Батого ч. 2, Львів. 263 4—?

МАЛПИ, корови, папуги, безроги, канарки, коні, коти ангора і гончі пси пошукує з поручення Вп. Покупців „DOROTEUM", Львів ул. Шайнохи. 108 9—?

Одинока руська
ЛІТОГРАФІЯ
Андрія Андрейчина
Львів, Коперника 30.

У Львові
при ул Романовича 3
(ріг ул. Фредри і пл. Академічної)
(телефон 1020) отворено перший в краю
Інститут Зандерівський
під фірмою
Доцента Д-ра А. Ґабришевського і д-ра Войтковського.
Лічниця механічна заосмотрена в славні порушувані електрикою апарати Д-ра Зандера в Штокгольмі.
1) Запобігає против чахотки і шкідливих наслїдків сидячого способу житя т. є. гостця, анемії кішок, гемороїдів, ванєня жил і т. д.
2) Лічить: хороби серця і жил, астму і розширене легких болї жолудка і кішок, ревматизм і артритизм отилість і хороби нервові, безсонність, болї голови і т. д. побіч него
ЗАКЛАД ОРТОПЕДИЧНИЙ
в якім лічать ся: всїлякі вбочена у будові тіла, малий зріст, горби і скривлена хребетного стовпа і карку, кіг, бедер, болї ставів і мязнів. Виріб горсетів, пасів на пропуклину і черевних. 281 10—?
Купелї в горячім воздусї.

Півець церковний женатий пошукує посади від Неділї Томиної тут або заграницею котрий також може провадити цїлу господарку у сьвященика. Ласкаві зголошеня: Михайло Боднар, півець церк. Олексинчі старі п. Гельзендорфе. 377 Комарів. 3—3

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів різбарська робітня Евст. Щуплакевича Львів, улиця Шпитальна ч. 35. 458

За половину цїни кошгів!

Продаємо позісталі тапети. Поручаємо великий вибір власного виробу ковдер від кор. 4, 5, 10, 12, 16 і вище. Матераци чисто волосянні від корон 25, 30, 36, 40 за три подушки. Матераци з морської трави по кор. 13, 16 і 20. **Новість!** Матераци і ковдри гігієнічні з рослинного пуху, надзвичайно легкі і тревалі. **Оказийно** закуплені надзвичайно густовні і тревалі коцики шовкові по кор. 6·50, 7·50 і 10. Коцики вовняні і фланельові, давани, хідники, портиери, фіранки, сторы, капи на ліжка, меблеві материї і т. п. Старі ковдри і матераци і меблї приймаємо до переробленя і покритя по найнизших цінах.

Шустер і Точиський
Львів, 3 Мая ч. 5.
353 3—10

„Краєвий Союз кредитовий"
У ЛЬВОВІ
Рынок ч. 10, II поверх
видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4	с.
Асигнати до побрання	„ „	3	„
„ „ виплати	„ „	3	„
Уділові книжочки	шт. „	3	„
Вкладкові книжочки	„ „	3	„
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2	„
„ „ на порук.	„ „	2	„
„ „ на короткоречин. поз.	„ „	1	„
Заяви членства	„ „	1	„
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4	„
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4	„

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні Збори „НАРОДНОГО ДОМУ" стов. зареєстр з обм. порукою в Тернополи відбудуть ся в середу 8 цьвітня с. р. в льокали Руської Бесїди о годинї 1 по полудни.

На порядку деннім буде: 1) Відчитанє протоколу з попередних зборів. 2) Звіт Дирекциї і контрольної комісиї. 3) Вибір 3-ох членів Ради надзираючої. 4) Внесеня і запитаня членів.

Якби о годинї 1-ій не було приписаного статутом числа членів, то того самого дня, і в тім самім порядком денним відбудуть ся другі Збори о годинї 2 по пол.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:
о. Юрий Кунїцкый *Он. Солтис.*
382 1—1

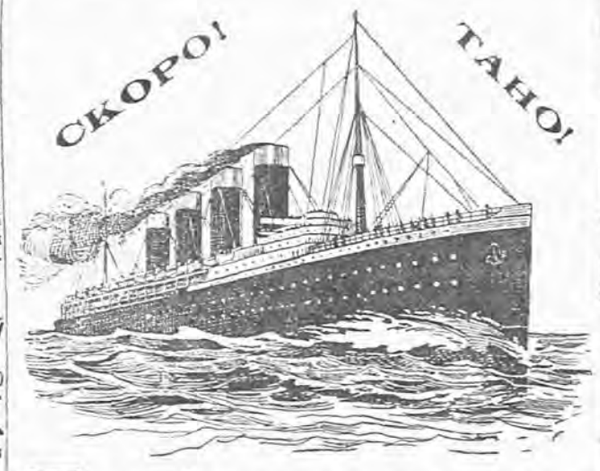

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМЬУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 125—?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвітло се виконане ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кит. Для церков 10% опусту.
Цїни розумїють ся льоко фабрика.
Передовсїм просимо уважати, щоби кождa сьвічка мала знак **+. М. Ц. Н. Т.,** бо лише таке сьвітло приноручає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

Листковий Календар
до віддираня що дня з красною вінетою до вішаня на стіну або ставленя на бюрку продає по 1 К з пересилкою 1·20 К.
„Сокільский Базар"
у Львові, ул. Руська ч. 20.
1223 8—?

САМОРОДНІ ВИНА
із власних виноградів в токайсько-гедьолянських горах продає бочками на 50 або 136 літрів, по цїні 1, 2 або 10 кор. від літра, loco Sátoralja-Ujhely.
Адресувати по мадярськи; Rigan Mihály, notarius, Felsöcsebény, Comitat Zemplén.
Прібки на жадане оплатно і даром.
За натуральність ручить ся. 13610—10

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР"
у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)
приймає обезпеченя будинків, річий домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожару.
Шкоди лїквідує і виплачує „Дністер" з найбільшою скоростию. Оцінка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. До тепер виплатив „Дністер" 15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів міліона корон.
Зиск по скінченім роцї звертає ся членам.
Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руська Щадниця в Перемишли приймають полїси „Дністра" при удїлюваню позички.
На житє можна обезпечити ся через „Дністер" в Краківськім Товаристві.
Аґенциї „Дністра" находять ся в кождім містї і в многих селах; там де еще не робить инший аґент „Дністра" можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї.
До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий . . .	Кор.	1.003.364
„ резерви премій . .	„	613.720
„ спец. на звороти .	„	50.939
„ на ріжницю курсів	„	3·437
„ резерви специяльної	„	35.000
„ емерит. урядників	„	218.364
иньші фонди заосмотреня	„	40.000
126	Разом сума Кор.	1,964.824

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тїлько перед полуднем (від 8—3). Совєти і пояснення дають безплатно.

На час великого поста і на праздник Воскресенія Хр. поручає
„РИЗНИЦА"
свої великі склади в Самборі і 3 філіях: у Львові, Перемишли і Станиславові, заосмотрені в всякого рода церковні річи, як: фелони (багряні, фіолетові і сьвітлі), стихарі, плащаниці, хоругви, бальдахими, шалї, суконки, артоси, підсьвічники, крести процесіональні, патериці, цьвіти і пр. і пр. в найлучшій якости і по найдешевших цінах. Просимо поспішати з замовленями, щоби мож все на час доставити.
Відзиваємо ся до всїх:
Піддержуйте „РИЗНИЦУ", котра за час 15-лїтнього істнованя роздала вже сто тисяч К. на розличні благодїйні цїли і на бідні церкви! Подайте можність заробку нашим сьвященичим вдовам і сиротам при „РИЗНИЦИ" занятим, щоби улекшити їх долю! Не вспомагайте тих, котрі нам чужі і ворожі, котрі лихий товар продають за добрі гроші і лише Вас визискують!
261 5—10 **Дирекция „Ризницї".**

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руського Товариства Педагогічного, під редакцією Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 кор. річно, 3 К півчасно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

Розклад залїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 39	5·25	9 50
Кракова	7·35	9·45	—	8·40	2 3!
Рашева	—	—	1 10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·8	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·..	—	9·00
Черновець	—	—	3·.5	—	12·23
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11 50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	9·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·35	1·10	5·25	9·50ₓ

Зі Львова виходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·9:	11·10
Кракова	—	2·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·13	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34ₓ
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята від 1/5 до 10/8 що день буквою н. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народовоє (Манецкий) Коперника ч. 9.

Ч. 66. Львів, второк 24. н. ст. (11. ст. ст.) марця 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Київського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухгтаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9; F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 16, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 30 с. за одну стрічку інсератову або за всі місця, а в рубриці „Надісляне" по 50 с. — Подяки і инші принятні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати платні у Львові.

Ратункова акция пана Потоцького.

Наглий виїзд галицького намісника до Відня викликав у політичних кругах вражінє, що пан Потоцький виїхав ратувати своє становище, загрожене дуже поважно наслідком останніх політичних подій, а саме виборів до галицького сойму і дебати з приводу сих виборів у буджетовій комісиї. Ся дебата показала наглядно, що той самодержець Галичини не має за собою властиво анї одної галицької партиї — з виїмком „сотворених через одну ніч" Росиян. Його правлінє напятнували репрезентанти українського клюбу, виступив проти нього репрезентант социяльно-демократичної робітницької партиї, а навіть презес польського кола, того офіцияльного оборонця кождого намісника, виголосив промову, яка — хоч і в лагідній формі — все таки була обжалованєм пана Потоцького і його правлїня.

Пан Потоцький перечислив ся. Йому здавало ся, що коли „добрим переведенєм" соймових виборів фіктивно ослабить силу українського національного табору і видвигне проти нього як рівнорядний політичний чинник москвофілів, то запевнить собі і пановане в краю і супокій зі сторони центрального правительства, показавши йому, що український національний табор не на стільки сильний, щоб воно мусїло з ним поважно числити ся. В тій цїли була також специяльно спрепарована інформация про соймові вибори ad usum корони.

Але сї рахунки пана Потоцького завели. Галицькі вибори викликали між нашим народом не пригнобленє, а обурене. Парляментарним висловом сього обуреня має бути змінена тактика нашого парляментарного клюбу. Супроти того бар. Бек, котрий дуже добре розуміє, що значить в такій непевній ситуациї, як в австрийськім парляментї, рішучість 25-членного клюбу, мусїв би для заспокоєня Русинів пожертвувати пана Потоцького, тим більше, що той пан, зїгнорувавши волю центрального правительства, щоб соймові вибори були переведені легально, і зломивши власне своє слово, дане звісним обіжником, не мав би абсолютно нїчого на своє оправданє. В кінцї й заходи камарилї на нїщо не здали ся, бо хоч редакция Fremdenblatt-y „сконфіскувала" з делегацийної промови голови українського клюбу уступ про галицькі вибори, то ся промова — як се знаємо з певного жерела — таки дійшла до відома корони, переконуючи її, що з галицьких виборів, які на австрийсько-росийській границї через одну ніч сотворили росийську нацию, не можна бути вдоволеним.

Все те мусїло захитати становищем галицького самодержавця, і то так поважно, що він сам налякав ся димісиї. Бо треба мати на увазї, що після дискусиї в буджетовій комісиї мусить прийти дебата про галицькі вибори перед повною палатою, мусить проявити ся змінена тактика нашого парляментарного клюбу при таких важних для держави справах, як буджет і контингент рекрута, а всего того безпосередним виновником являєть ся пан Потоцький. Отже не диво, що пан Потоцький виїхав нагло до Відня ратувати своє загрожене становище.

В тій ратунковій акциї інтереси пана Потоцького і бар. Бека дивним способом сходять ся разом. Бар. Бекови очевидно не ходить ні трохи о добро нашого народу, тільки о те, щоб мати спокій від нашої парляментарної репрезентациї, і він інтереси нашого народу заспокоювати-ме лиш на стільки, на скільки се потрібне для заспокоєня нашого парляментарного клюбу. З тої самої причини він волїв би зробити се в як найкоротшій дорозї, а богато коротшою і простїйшою дорогою являєть ся примиренє Русинів з Потоцьким, нїж боротьба з ним для того, щоб заспокоїти справедливі домаганя руського народу. І власне, послїдними днями стали кружити глухі вісти, що пан Потоцький і бар. Бек роблять дружні зусиля, щоб чимсь зацитькати провідників наших клюбів парляментарного і соймового, щоб відвести їх від рішучої боротьби за повну зміну системи галицького правлїня.

Безперечно, що ті обіцянки, які тепер роблять чи робити-муть панове Бек і Потоцький заступникам руського народу, своїми розмірами і своїм змістом перевисшати-муть все те, що доси обіцювало ся і робило ся в подібних випадках. І не диво. Адже наші соймові і парляментарні репрезентанти є справдї репрезентантами цїлого народу і заспокоїти їх — розумують собі панове Бек і Потоцький — значить, заспокоїти цїлий наш нарід, цїлий наш нарід звести з дотеперішної дороги непримиримої боротьби з австрийсько-польським поневоленєм. А така цїль стоїть не-аби-якої цїни. Але так само певне, що всї ті обіцянки і уступки не мати-муть того принципіяльного значіня, яке є на нашу думку conditio sine qua non, коли наша національна політика не має перемінити ся в відновлену барвінщину. Ми очевидно далекі від того, щоб не оцінювати ваги найменших навіть здобутків на полї національного житя, але з другого боку ми не на стільки задивлені в „дерева", щоб за ними не бачити „лїса". І тому ми твердо і непохитно стоїмо на тім, що доки наш нарід не мати-ме правно запорученого простору, потрібного йому для національного розвитку, доти всї такі уступки до зміни нашого національного положеня не в силї причинити ся. Бо всї ті уступки в теперішних обставинах можуть мати тільки або льокальний або формальний або в кінцї особистий, а нїяк не принципіяльний, загально-національний характер, характер признаня нам того правного простору, який один тільки може нам запевнити нормальний національний розвиток, а без якого кожда обіцянка може бути несповнена, а кожда уступка може бути обернена в нїщо.

Може бути, що декому, заслїпленому політичним буцїм-то „реалїзмом", подібні уступки задля своїх розмірів можуть видати ся достаточними для того, щоби змінити напрям нашої національної політики. Але нехай такі політики не забувають, що все таки між здобутками „нової ери" і здобутками осїнних переговорів нашого клюбу з центральним правительством а тими здобутками, які можуть піднести нам тепер, може бути тільки рїжниця в скількости, а нїяк рїжниця в якости. А „нова ера" і осїнні переговори переконали нас так наглядно, що значать такі обіцянки і уступки, — що було би непростимою тактичною помилкою дати ся ще раз зловити на подібні заходи спілки Бек і Потоцький.

Тим більше — коли зважимо, що тут власне входить в гру особа пана Потоцького, того пана, що цїлий час свого правлїня змагає до забагненя нашої політики москвофільством, що стараєть ся побивати нас ренегатами-відступниками нашого таки народу. І тепер, коли надходить хвиля, коли той пан мусїв би за всї свої політичні злочини на нашім народї відпокутувати власним упадком, коли разом з його упадком мусїло би також значно ослабнути самодержавіє галицьких намісників взагалї, — ми мали-б помагати ратувати сього пана, мали-б за кілька уступок, за миску сочевиці відступити від того, що єдино наказує нам інтерес нашої національної політики, від принципіяльного поборювання системи правлїня над нашим народом?! Ми певні, що наші посли на той шлях, на який хотять заманити їх Бек і Потоцький, не підуть, що вони сповнять волю народу, який їх вибрав і що доложать всїх сил, щоби зробити перший поважний вилїм в ворожій нам системі, яким було-б поваленє пана Потоцького.

Міністерство публичних робіт.

Д-р Ґесман одержав остаточно означений титул — міністра публичних робіт. Недільна урядова „Wiener Ztg." оголосила два відручні письма цїсарські. Одно з них, спрямоване до президента міністрів, бар. Бека, дозволяє на утвореня міністерства публичних робіт та уповажнює його, внести відповідні предложеня в парляментї, щоб довести до їхньої конституційної полагоди. Друге письмо, виготовлене для д-ра Ад. Ґесмана, заключує в собі іменованє його міністром робіт публичних.

Крім сього будуть безпроволочно пороблені всї заряджня, щоб новоутворене міністерство могло почати свою дїяльність. По полагодї вступних робіт як наєм льокалїв та скомплетованє урядничого тїла увійде міністерство публичних робіт в житє, о скілько придїлені йому материї після законних постанов не належать досї до компетенциї других міністерств. Зміну сих компетенций може перевести тільки парлямент, через те правительство зладило вже в сій справі законопроєкт для державної ради разом із предложенєм про буджетове вивінуване нового міністерства на р. 1908-ий.

Рівночасно з креованєм міністерства публичних робіт оголошено також усталенє обсягу його дїланя, який вправдї доволї широкий але при тім лишений річевої суцільности.

Компетенция нового міністерства буде обнимати передовсїм справи будівельні і то технічні і адміністрацийні.

а) Справи адміністрацийні: Виконуване будівельних законів взагалї, будівлї надземні, будівлї водні, в співдїланє при законодатнім урегульованю тих справ, що належать до міністерства зелїзничого та при законодатнім регульованю будівельного промислу, будівельна гігієна, организация, справи особисті, справи іспитів державної служби будівельної в тім самім обсягу, що досї в міністерстві справ внутрішних, справа технічного образованя низшого перзоналу, співдїланє в урегульованю справи іспитів при висших школах технічних, управа дикастерияльних будинків з виїмком заряду льокалїв застережених міністерству скарбу і урядових будинків, що стали ся злишні для цїлий дикастерияльних, опіка над промислом, отже организация, заряджене й попиране кредиту на сї цїли;

б) справи технічні: Надземні будівлї: технічні й технічно-адміністрацийні справи в звязи з надземними будівлями, переводжуваними державою, за державною субвенциєю або державою з адміністрацийних фондів, з виїмком надземних будівель при державних зелїзницях. Водні будівлї: технічні й технічно-адміністрацийні справи водного будівництва за виїмком водних доріг і водних будівель, що остають в звязи з будовою зелїзничих шляхів а також тих, що остають в ресортї міністерства рільництва як маючі на метї піднесене краєвої культури. Комісия регуляциї Дунаю й центральне бюро гідрографічне. Будова доріг і мостів: законодатні, загальні технічні й адміністрацийні справи будованя доріг за виїмком дорогової полїциї та тих дорогових справ, які на основі обовязуючих досї законів і розпорядків придїлено міністерству держ. зелїзниць, будованє мостів крім мостів зелїзничих і мостів морської управи та бюро конструкциї мостів. Дальше придїлено новому міністерству гірничі справи і то в тім самім обсягу, як їх досї мало їх міністерство рільництва та заходи о заосмотрюванє вуглем. Для справ будівельних і гірничих будуть утворені окремі секциї; трета секция буде обнимати справу попиранья промислу. Ся секция перейме справи, які досї підлягали міністерству торговлї й просьвіти а також міністерству справ внутрішних, як легіслятиви, загально технічні і адміністрацийні справи в области електричности, крім телеґрафу й телефону і справ, які підлягають третій частинї промислового закона, співдїланє при легіслятиві і всїх дециziях, що відносять ся до водних праць, коли ходить о воду як засіб енергії, попиранє з'уживаня води на цїли продукцийні, охоронні марки, привілеї, охорона взірців, справа патентового уряду, досьвідні стациї, заведенє для дослїдів над сурогатами, півфабрикатами і цїлими фабрикатами, без обмеженя управнень, які мало в сій справі міністерство зелїзниць держ. та міністерство просьвіти що-до лябораторів досьвідних заведень по школах, прецензийне міренє і цехованє, приписи й дециziї в справі парових кітлів, парових апаратів, моторів без звуженя компетенциї міністерства зелїзниць і торговлї при дециziї в справі промислових заведень, дальше евіденция технічного промислу, технічне попиранє промислу, виклади й курси промислові, вистави приладів і робіт термінаторів, технічне вивідуваннє для ремесла, организованє й попиранє справ ремісничого кредиту, співдїланє при организациї центральної каси союзної, співдїланє при заряджуваню промисловими роботами в карних домах, економічне попиранє домашної роботи, співдїланє при легіслятивній і адміністрацийній дїяльности в справі суспільної организациї промислу, а також співдїланє в справі майстерських екзамінів та догляд над доказами часу праці, які виставляють стоваришеня (тзв. Genossenschaftarbeitsnachweis), попиранє промислових справ гуманітарних, економічних, просьвітних і суспільних, промислових спілок і организаций, попиранє спілок заробкових і господарських для промислових продукций, спроваджуваннє й продаваннє промислової продукциї, промислове шкільництво, легіслятивна та адміністрацийна дїяльність в справі всїх промислових заведень научних і заводових шкіл жіночих, вандрівна наука промислу і промисловий музей, попиранє збуту ремісничих виробів ремісничі достави. Дальше буде отся секция займати ся попиранєм руху чужинців через попиранє справи готелїв, отвиранє околиць для туристики, охорона характеристичних місцевостий і краси краєвидів й попиранє промислових артикулів для чужинців.

Д-р Адальберт Ґесман найбільш войовничий і амбітний член антисемітської партиї не тільки перефорсував своєю енергією у партайманів дозвіл на вступленє в склад міністерського кабінету але також виторгував доволї широку компетенцию для нового міністерства. В квестиї сїй мусїв поборювати опір віденської бюрократиї а ще більше великого социял-демократичного клюбу, що поставив своє veto проти установленя антисеміта міністром праці. І справдї д-р Ґесман став не міністром праці, тільки міністром публичних робіт. Всеж таки має він під своєю рукою богато аґенд, які сягають широко до кругів робітничих і ремісничих, о які антисемітам дуже розходить ся, та за те не мати-ме впливу на справи социяльно-політичні анї на справу будови водних доріг. Новому міністерству придїлено загалом лише те, що другі міністри позволили видїлити з своєї компетенциї, через те належать до него рівночасно і справи гірництва і... туристики, які хиба не творять нїчого суцільного.

Д-р Ґесман свою борбу о портфель вже покінчив, тепер знова йде горяча боротьба о обсаду урядничих становищ в новім міністерстві, бо кожда партия а ще більше кожда нация хоче собі запевнити вплив на придїлені сему міністерству аґенди, із яких деякі мають перворядну вагу. В першій мірі заходять ся захопити для себе „стан посїданя" в новім міністерстві Нїмці з Чехами. Розходить ся їм головно о захопленє найбільшого числа становищ в статусї 150 концептових урядників. Чеський міністер-земляк Прашек виставив паролю, що Чехи повинні мати в кождім ресортї одну пятину всїх урядників особливо на висших становищах, та Нїмці не дають себе заскочити, бо вже тепер відомо, що шефами секциї технічної й гірничої будуть директор віденських міських будівель Бергер та дотеперішний секциїний шеф в міністерстві рільництва д-р К. Веберн. Про те, що Коло також не засипляє справи не треба й згадувати і вже має своїх людий в президиї нового міністерства — та побоюємо ся дуже, що в новім міністерстві не готово найти ся місце для Русинів, на що звертаємо увагу наших послів.

Парляментарні справи.

Етат міністерства просьвіти станув отсе на дневнім порядку буджетової комісиї. Оптимісти комбінують, що він буде полагоджений ще сего тижня так що на другий тиждень моглаб буджетова комісия забрати ся до етату міністерства судівництва, наближаючи ся таким робом до покінченя свого pensum ще перед сьвятами. Будучність покаже, чи сї здогади справдять ся. Для нас має тепер головну вагу квестия українського університету у Львові, якій посьвятив вчера цїлий уступ референт ексц. Білїнський. Відсилаючи читачів до його промови, яку подаємо дальше, нотуємо тут вістку, що вчера відбула ся друга конференция в справі нашого університету. Взяли в нїй удїл премієр бар. Бек, мін. для Галичини Абрагамович, мін скарбу д-р Коритовський, голова „укр. клюбу" пос. Ю. Романчук та його заступник Микола Василько а також презес „кола" Ґломбінський та намісник Галичини гр. А. Потоцький. Конференция тревала півтора години та — як доносить „N. W. Tagblatt" — прийшло на нїй до порозуминя. Отсе „порозуминє" видаєть ся нам одначе доволї загадочне, коли поруч него поставити заїлу кампанїю проти яких небудь уступок для Русинів в університетській справі, львівський орган п. Ґломбінського та вчерашну заяву презеса „кола", що в тім питаню не наступить нїяка дециzия без відома і дозволу (sic!) „кола". Пани з „кола" ще й нинї радіб орудувати против Русинів оружєм старого калїбру в видї шляхотського: „nie pozwalam"...

Вчера радила через цїлий день також „нїмецька девятка". Перед полуднем конферовано в університетських справах з бар. Беком і мін. Мархетом. На пополудневих нарадах обговорено під проводом д-ра Сильвестра становище, яке треба нїмецьким народним партиям заняти в справі креованя нових університетів та в справі афери Вармунда, про яку — що мимоходом згадуємо — інформував онодї цїсаря бар. Ерталь на півторагодинній авдиєнциї. Нїмецькі посли стоять в аферї Вармунда на сім становищи, що їм треба запротестувати проти домагань антисемітів, аби Вармунда покарати. Тій аферї треба відібрати весь політичний характер. Колиб правительство хотїло Вармунда як небудь покарати, то нїмецькі партиї виступлять зі всею рішучістю проти того в оборонї університетських свобід. — Радикальні посли нїмецькі мають в справі Вармунда внести в парляментї інтерпеляцию, в якій зімунїзують цїлу сконфіскована брошуру.

В справі чеського університету на Моравах конферує безвинно мін. Прашек. Зачувати, що в буджетовій резолюциї буде зазначено, що найбільш відповідним містом для чеського університету буде Берно.

В комісиї буджетовій

при дебатї над розділом „промислові школи" по промові п. Колїшера забрав слово міністер просьвіти д-р Мархет. Він доказував, що управа просьвіти пильно займала ся промисловим шкільництвом що-до Галичини, та фахове образованє є там упослїджене на користь гуманістичного. Сей стан є грізний. Тож міністер волїв би, щоби замість нових гімназий — засновувати в Галичинї нові фахові школи. П. Ґломбінський заявляє, що для Галичини є упромисловленє краю житєвою справою. Одним із способів до осягненя тої мети є виобразованє потрібних фахових сил. До того потрібні промислові і торговельні школи. Заснованє відповідної скількости фахових шкіл облекшило-б переповненє середних шкіл. Односторонне гімназияльне образованє молодїжи в Галичинї з социяльного погляду виявляє просто грізний характер. На полї промислового й торговельного шкільництва дїяльність держави в Галичинї є недостаточна. В Галичинї істнують тільки дві державні фахові школи. Загальна сума видана на шкільництво промислове в Галичинї, виносить 807.000 корон, себ-то 5·6 процент з загальної суми 14 і пів мілїона в цїлій державі. Бесїдник домагаєть ся, щоби розвинути школу машин в Тернополи, удїлити державну субвенцию новозаснованій 4-клясовій школї у Львові. По дальшій дискусиї приняла комісия титул, над котрим вела наради. На тім суботнїшне засїданє замкнено.

На вчерашнім засіданю явили ся також президент міністрів бар. Бек і міністер просьвіти д-р Мархет. На чергу прийшли наради над „центральною управою міністерства просьвіти і університетами".

Референт д-р Білинський, перейшовши по довших виводах до справи університетів, зазначив, що завдяки переговорам президента міністрів і міністра просьвіти з усїми інтересованими сторонництвами уменшило ся спірних точок уже настілько, що бажаня поодиноких народностий буде можна заспокоїти. Утворенє нових університетів може наступити через мирну угоду між поодинокими сторонництвами і народностями. Справа заложеня чеського і нїмецького університету на Моравах є на добрій дорозї, так що можна буде дійти до згоди що-до часу і місця заложеня обох університетів. Заложенє словінського університету буде полагоджене резолюциєю. Італїйський університет треба би заложити як з уваги на давну високу культуру італїйського народу, так і з уваги, щоби італїйської молодїжи не приневолювати удаватись на дальші науки до Італії. Але що заложе ю італїйського університету як в Трієстї так і в Тридентї перешкаджають поважні причини, то правительство має на гадцї утворити італїйський видїл при університетї віденськім. Коли італїйські посли пристаиуть на се, то справа буде полагоджена.

В справі руського університету.

заявив бесїдник, що він є особисто приятелем руського народу. [Таких приятелїв маємо богато, але всї вони кажуть нам старатись о університет на місяци або на Марсї. *Ред.*] Бесїдник рішучо відпирає докїр, мов би Русини в Галичинї зазнавали гнету або неприязно були трактовані, та вичислює національні і культурні запорядженя, видані в інтересї руського населеня (!) і суми, ухвалювані галицьким соймом на руські народні і культурні цїли (!!); указує на права руського язика (права на папери!) в державних урядах, з соймі, в радї шкільній; а коли би хтось сказав, що богато дечого ще остає до бажаня, то тільки Русини самі винні, що воно не стало ся. Що-до університету у Львові признає бесїдник, що в р. 1871 дійсно положено підвалини для утраквізациї університету. А що дійсно руських катедр є мало, то винні самі Русини, бо мало робили заходів, щоби руські катедри обсаджувано. Тимчасом усї катедри обсаджено Поляками і в р. 1879 появило ся цїсарське розпорядженє, котрим заведено у внутрішнім урядованю польську мову і тим надано університетови польський характер. Певно, що зі становища народних і політичних прав Русинів є неприязний стан з причини малого числа руських катедр; але поправа сього стану може вийти із сторони самих Русинів.

Коли теперішний польський характер університету буде в законодатній дорозї затверджений, то з польського становища нема перешкоди, щоби професорські колеґії квалїфікували руських кандидатів на доцентури і професури та пропонували їх міністерству просьвіти. Але правительство нїчо

Людвик Макольондра 831 поручає свою Робітню і склад памятників нагробних з пісківця, мармору, ґраніту і статуї по приступних цїнах. напротив нової брами Личаківського цвинтаря

го не може зробити, не може сотворити професорів, коли руський народ сам не виступить з ініціятивою.

Другим виходом є заложенє окремого руського університету. Референт сам нїчого не має против того, се вже річ правительства постарати сь о потрібні услівя. Руських студентів найде ся досить; але правительство буде мусїло пильнувати, щоби до університету не вийшло занадто богато радикалів з заграниці. [Инша річ польські університети; до них може напливати з заграниці всїляка масть, коби лише польське! *Ред.*] А річ Русинів є постарати сь о достаточне число професорів для обсади всїх руських катедр, бож заложенє руського університету не може обмежитись до декотрих лише катедр, а відразу треба всїх професорів. [Ся замітка в першій своїй половині розумна і цїлком слушна, в другій половині дуже хитра; чи спольщенє університетів в Кракові і Львові доконало ся справдї відразу, хоч зразу покликувано на катедри людий, котрі не все надавались навіть на суплєнтів до середних шкіл? *Ред.*]

Справа проф. Вармунда.

Бесїдник, котрий 24 лїт був доцентом і професором університетським, упевняє, що в тім часї нїколи анї сьвітські анї духовні власти не мішали ся до свободи научаня. І тепер професор університету має повне право користати з свободи ученя; але й тут треба покласти межі: свобода ся відносить ся до викладів з катедри і до наукової працї в літературі; і тут і там має професор право без огляду на правительство і Церков свобідно обговорювати справи наукові. Але те, що зробив проф. Вармунд, не доторкало анї науки взагалї анї канонїчного права, котре він викладає. Проф. Вармунд заперечив божественности Ісуса Христа на публичних зборах, котрі у всякім разї не були зборами анї студентів анї учених. Коли взагалї можлива річ справу сю обговорювати науково, то нехай се робить ся; пробували сього учені вже й перед Вармундом. Але годї зобиджати на публичних зборах почуваня мілїонів віруючих католиків. Вільно кождому вірити або не вірити, але не годить ся на публичних зборах обиджати найсьвятїйші почуваня віруючих. Дехто каже, що вільно обиджати протестантів. Так не є. Віруючий католик обовязаний кожду релїгію поважати. Проф. Вармунд може собі бути й надзвичайним человіком; але бесїдник на його місци не оповіщував би його остатнього листу, бо воно насуває гадку, що професор за те є лихий, що так довго не зістав звичайним професором.

Референт зазначує дальше, що порушив сю справу тому, бо се не річ лїберальзму або поступу, щоби накидати ся на католицькі догми. Папський нунцій тїльки порішив справу. Вона є зависима від суду та є річю міністра просьвіти, як пізнїйше він її буде трактувати. Поки нема судового рішеня, адміністрацийна чи дисциплїнарна власть не сьміє мішати ся до справи. Вкінци референт підчеркує, що він старав ся промовляти обективно та намагав ся доказати, що проф. Вармунд мав право як професор у своїх викладах і наукових розвідках свобідно про все говорити, одначе він не мав права на публичних зборах зневажати се, що для католиків є релїгійною догмою.

П. Вальхер (хр. соц.) заявляє, що міністер просьвіти має право пильнувати, що говорять професори на публичних зборах. Слова проф. Вармунда є образою релїгії. Бесїдник жалкує ся, що в декотрих університетах тероризують католицьких студентів. Бесїдник домагаєть ся рівноправности для католицького студенства а просить міністра просьвіти, щоби наглядав професорів. Католики мають право забирати голос при обсадї університетських катедр.

П. Зайц (с. д.) ставить внесенє, щоби дальше вести наради і відбити собі час, запропащений наслїдком тригодинної промови Вальхера.

В часї голосованя виявила ся недостача комплету. Засїданє замкнено. Продовженє нинї.

Вибори до міської ради у Львові.

Як звісно, при послїдних соймових виборах, міський комітет львівських Русинів, на основі пакту, заключеного з „партиею міщанською“ (т. з. стрільницею), попирав кандидатів сеї партиї против кандидатів партиї всепольської. В заміну за се партия міщанська, з президентом Цюхцїнським на чолї, мала при виборах до ради міської взяти на свою листу кількох кандидатів, припоручених комітетом львівських Русинів а именно: дир. „Дністра“ д-ра Кулачковського, о. сов. Лежогубського і д-ра Евг. Озаркевича. Між тим нинї появила ся листа радних партиї міщанської, на якій трех згаданих кандидатів руських нема, а натомість є з Русинів лише пп. Павлишак, Макович і о. Василевський та москвофіл д-р Лев Павенцкий. Коли-ж пп. Павлишак і Макович мали і так, в кождім случаю, бути уміщені на лїстї міщанській (яко міщане), то виходить з того, що т. зв. „стрільниця“ не додержала пакту і замість трех Русинів, яких вказав наш комітет, вставила на свою лїсту лише одного Русина, о. сов. Василевського, пароха церкви сьв. Пятниці, чоловіка незвичайно чесного і поважаного, який одначе задля високого віку і слабого здоровля не буде брати участи в дїяльности ради. Натомість вставила „стрільниця“ на свою лїсту кандидатуру московську — д-ра Павенцкого.

В тій справі одержуємо від нашого міського комітету таке вияснене:

„При послїдних соймових виборах виступили у Львові головно дві партиї: вшехпольська і міщанська. Русини не могли з засади стояти за вшехпольськими кандидатами, але й не мали причини побиватись також за міщанськими. Однак від довшого часу проявляла ся між нашими людьми гадка, щоби зближитись до кругів міщанських, серед котрих було еще досить людий розважних, здорово мислячих і не надто упереджених супроти Русинів. Ся гадка усилалась перед соймовими виборами: чи не належало би нам поперти міщанських кандидатів, наколи би міщанська партия схотїла бути зглядно виразуміла і склонна до виповненя хоч би найконечнїйших потреб львівської руської людности. З вибором міщанських кандидатів стало круто, супроти розшалїлої вшехпольської аґітации а з другого боку показало ся при послїдних парляментарних виборах, що львівські Русини перехилили таки важку побіду на сторону трох опозицийних кандидатів. Менери міщанства, президент міста Цюхцїнський і віцепрезидент Рутовський, дізнавшись о сім настрою деяких Русинів, заявили найбільшу готовість порозумітись з Русинами і дізнатись про їх бажаня. Се зауділено з їх сторони львівським організаторам, і наслїдком того прийшло до формальних переговорів. Провідники нашої організации предложили обом президентам найконечнїйші культурні потреби руської людности, а крім того домагались, щоби при надходячих виборах до ради міської вплинули на міщанську партию, щоби приняла бодай 6 репрезентантів руської людности (розуміє ся вказаних через львівську організацию), котрі би в даних разах заступали справи і потреби руської людности. Президент Цюхцїнський, здавалось станув справдї на становищи розумного міщанина. „Панове, сказав він, ми всї дїтьми сего міста; нї ми вас не можемо з відси викинути, анї ви нас,— тож повинні ми старатись в згоді з собою жити, признаючи собі взаїмно те, що слушно належить ся; на моїм становищи президента я почуваю ся до обовязків зглядом всеї людности, отже і руської: я виджу, що вам дїє ся кривда на поли культурнім, і я буду стояти за тим, щоби вам дано те, що належить ся; так само уважаю я се зовсїм слушним, щоби так значна часть мийської людности мала своїх репрезентантів в радї мийській і доложу всїх старань, щоби ви справдї дістали своїх заступників; о соймовий мандат я сам не убїгаю ся, але коли люди уважають відповідним щоби президент міста засїдав в соймі, то я прийму се з вдоволенєм, коли вийду з довіря всеї мийської людности і не заведу її“. Що до числа руських репрезентантів в радї мийській, зауважав там п. президент, що оно зовсїм слушне, однак може би на разї (щоби не викликувати опозиции) обмежитись на менше число, прим. трох новых членів. — На подібнім становищи стояв також віцепрезидент д-р Рутовський. — Всї згадані постуляти, котрі містили лиш мінїмальні потреби, предложили наші делєґати двом президентам на письмі.

Маючі такі виразні приреченя, уважала львівська руська організация відповідним, поручити руській людности міщанських кандидатів, зазначуючи, що сподїє ся від них більше вирозумілости і справедливости, а за сим і частинного злагодженя прикрих міжнародних відносин, які панують в краю.

По соймових виборах прийшли на порядок мийські вибори, а з сим реалїзованє даних приречень, именно назначенє руських репрезентантів до ради. Наша організация показала ся дуже оглядна і уміркована. Позаяк на 50 вибираних членів ради мала прийти до поновного вибору половина давних членів, і оставало ся не богато місць до обсадженя, — проте зредукувала наша організация — в виду премногих конкуренцийних партий в місті і щоби не утрудняти справи — своє жаданє і ограничилась (як на початок) лиш на трох членів. При тім назначила людий знаних в місті з інтелїґенциї і такту, котрі причинились би певно і до успішної працї всеї мійської ради і до зязованя в нїй добрих відносин. Сими кандидатами були: д-р Ярослав Кулачковський, директор „Дністра“, знаменитий робітник на фінансовім поли, о. Лежогубський, спосібний педагог, і д-р Евген Озаркевич. Сих людий вказано п. Цюхцїнському, яко провідникови міщанства. П. президент дякував за се уміркованє нашої організациї і примірк єще раз поперти наше бажане. Здавало ся, що все піде порядком і спокійно. Розуміє ся, що наша організация, маючи такі приреченя міщанських проводирів, йшла супроти неї льояльно, не навязувала зносин з партиями противними міщанству, а ограничилась лиш на порозуминє ся з деякими поменшими комітетами.

Однак чим більше зближались вибори, ставала справа неясна. П. президент зачав спихати всю річ на комітет, заявляючись, що він мусить від всего того стояти на убочу. П. Рутовський, що явив ся тепер головним махером при виборах соймових і міських, не зробив для сповненя свого приреченя вічогіско.

В послїдних днях зачали виринати (мимо глубокої таємничости мійс. комітету) що раз більше непокоючі вісти, а вкінци понеслась вість, що дане нам приреченє зістало зломане. Вчера удав ся делєґат до п. президента і зажадав виясненя; і дізнав ся, що воно справдї так стало ся.

Супротив того організация Русинів міста Львова сконстатувала, що комітет міщанський не додержав пакту, заключеного з Русинами, але вивів львівських Русинів способом нечесним в поле. Наслїдком того рішив наш комітет зірвати всякі зносини з партиею „стрільниці“, поборювати лїсту комітету міщанського з усею силою та візвати всїх Русинів-виборців, щоби в день виборів (дня 26 с. м. т. є. в четвер) як один муж ставили ся до виборчої урни та голосували лише на лїсту нашого комітету“.

До сего поясненя додамо від себе лише стілько, що обовязком кождого Русина-виборця м. Львова єсть безумовно повинувати ся зазивови нашого міського комітету і взяти масову участь в голосованю. Наша лїста при попередних виборах до ради міської одержала близько 500 голосів. Точкою нашої народної чести повинно бути, щоби число руських голосів при сих виборах не лише не обнизилось, але щоби поважно зросло. Тому кождий Русин-виборець повинен голосувати лише на друковану лїсту нашого комітету, а не на жадну иншу, бо по скількости відданих лїст мірить ся опісля сила поодиноких партий.

Лїсти виборчі Руського Міщанського Комітету можна одержати: на „Руській Бесїдї“ (Ринок 10), в „Нар. Торговлї“ (Ринок 36), в Книгарни тов. ім. Шевченка (Театральна 1), в „Сокільськім Базари“ (ул. Руська 20), і у всїх читальнях „Просьвіти“.

Контроля над виборцями. Руський виборчий комітет рішив над руськими виборцями розтягнути строгу контролю, щоби деякі байдужні одиниці не могли ухилити ся від виконаня виборчого обовязку. Імена тих, хто не ставив ся до голосованя, будуть опубліковані.

Часть польської преси підняла дикий рев, щоби не допустити Русинів до ради міської. З уваги на се всї Русини мусять станути до виборів, а в союзї з деякими иншими комітетами побіда наших кандидатів є можлива. Лиш ідїм солїдарно і карно!

Послїдна нарада руських виборців відбуде ся завтра (в середу) в сали „Руської Бесїди“ (ринок 10) о год. 7 вечером.

Льокаль виборчий нашого комітету містити ся буде в читальни „Просьвіти“ Ринок 10. партер, в подвірю.

Збори руських виборців жовківського передмістя відбули ся в недїлю дня 22 с. м. при дуже значній участи виборців. Збори відкрив именем головного руського мішанського комітету п. О. Пісецький. Справу виборів референтував п. Іван Яримович та закінчив тим, що кождий Русин повинен карно і солїдарно голосувати лиш на лїсту руського міщанського комітету, бо лиш в той спосіб зможемо перевести наших кандидатів до ради мійської а противникови показати нашу силу. Кандидати поставлені руським міщанським комітетом будуть в радї міській заступниками не лиш наших народних справ, але будуть боронити прав усїх верств люду, а передовсім тих, котрі завдяки теперішній несправедливій ординації виборчій, не мають виборчого права. — По тім промавляли еще многі виборці, як п. Іван Лан"цута, п. Лев Ганкевич, котрий именем укр. социяльної демократиї взивав до голосованя за социяльно-демократичними кандидатами і остро виступив проти галицьких „Москалїв“, які запродують свій нарід польським верховодам. Замітні були також промови п. Ів. Ігната і міщанина Стефанівського звернені проти москвофілів. Потім промовляв еще о. Мохнацький, взиваючи усїх до спільної працї під українським прапором над осьвідомленєм і з'організованєм нашого народа. Наради закінчились ухваленєм тих двох резолюций: Виборці жовківської дільниці зібрані на передвиборчих зборах д. 22 марта 1) рішають одноголосно голосувати лиш на лїсту руського міщанського комітету, 2) констатують, що Москалїв у нас нема, та що т. зв. „галицькі Москалї“ се запроданці польської шляхти та апостати рідного народу, з якими всякі зносини на все зірвані. По зборах уконституовав ся осібний комітет для жовківської дільниці, який має розвести, як найенергічнїйшу аґітацию, щоб як найбільше, голосів позискати для української лїсти.

Учасник.

Де правда?

(В справі шкільній).

Прочитавши в ч. 60 „Дїла“ (з дня 17 с. м.) статю п. з. „Напасти Dziennik-a polsk-ого“, я просто не хотїв вірити, щоби се, що подало „Дїло“, було дословною правдою. Я гадав, що справоздавець „Дїла“ в передачі слів „Dziennik-a“ або помилив ся або просто „пересолив“. І тому я пошукав за самим оригіналом. Але яке-ж було моє здивованє, коли я переконав ся, як то кажуть, „чорне на білім“, що справозданє „Дїла“ не було нї трохи публїцистичною пересадою. Бо от в ч 119 згаданого польського дневника в статї п. з. „W sprawie szkolnej“ (до того виразно призначеній „Nowemu sternikowi krajowej Rady szkolnej pod rozwagę!) читаю дословно: „Oto profesorowie Polacy zupełnie niepotrzebnie trzymają się ściśle tych obostrzeń i energicznie już w pierwszem półroczu „oczyszczają“ gimnazya i szkoły realne z „balastu“. — Inaczej natomiast zapatrują się na te same rozporządzenia Rusini. Oni nie powodują się bynajmniej lojalnością wobec władz, a patrjotyzmowi swemu w ten sposób zadość czynią, iż nie dają ani dziesiątej części dwójek w swych gimnazyach w stosunku do szkół polskich. To było i jest właśnie celem domagania się u rządu coraz nowych gimnazyów ruskich i t. д. Не підписаний автор признає вкінци „tu i tam bardzo czcigodne wyjątki, ale — додає — stanowczo twierdzić możemy, że prawie cała młodsza i bardzo znaczna część starszej generacyi profesorów tu i tam postępuje przy klasyfikacyach w myśl zasad powyżej przez nas przytoczonych“. Навязуючи до тої статї додає инший дописуватель „Dziennik-a“ (укритий під ініціялами St. H.) в ч. 125 (з 14 марта с. р.) ще між иншими такі, по думцї редакциї, „istotnie godne głębokiego zastanowienia“ уваги: „Na ogół można powiedzieć, że Rusini wykazują mniejsze zdolności niż Polacy, a jednak — rzecz arcydziwna! — repetent w ruskiem gimnazyum to prawdziwy fenomen!“ (усї підчеркненя мої. — *І. К*)

На ті слова я сстовпів: Хто їх міг писати? Відки і яким способом черпав і провірював свої відомости? Бо чейже не писав їх інспектор руських гімназий, одинокий властиво человік, котрий „istotnie“ може знати і повинен знати про те, що і як дїє ся в руських гімназиях. Тай той мусїв-би заразом візитувати і польські гімназиї, що би міг видати суд порівнуючий. Але гадаю, що інспектор таких статий навіть не писав би, бо наперед очивидно зробив би свій обовязок і усунув би лихо, якби яке завважав. Отже мушу таки думати, що писали се так собі — задля якоїсь посторонної цїли — якісь посторонні „горожани“ чи „навіть патріоти“, але мабуть таки сьвідомо недобросовісні і заячесердні, бо чомусь з своїми „благими намірами“ сховали ся — оден за анонім, другий за псевдонім.

І я-б супроти того з мовчаливою погордою перейшов коло тих і тим подібних статий — я не звертав би навіть уваги на те, що вони адресовані „pod rozwagę nowemu sternikowi Krajowej Rady szkolnej“, бо гадаю, що той „sternik“ може в кождій хвилї навіть сам особисто переконати ся про стан піддапої йому институції і певно й фактично знає її лїпше чим який небудь анонїмний чи псевдонїмний „дописуватель“ — отже повтаряю: я-б мовчки з погордою відвернув ся від таких безсоромно легкодушних і виссаних з пальця ельокубраций, як-би не те, що се-ж надруковано в публичнім органї, котрий-же має своїх читачів і їх що дня своїми статями суґґестіонує. Отже як-же ту мовчати? Чиж мовчанє очерненого не зміняє ще підозріня, що те, що написано, все суща правда? І чи-ж тим способом не дає ся кождому человікови, що ті статї читав, права думати, а навіть публично говорити: „Що? то професор руської гімназиї? — Се человік без совіти і чести! Сеж було чорне на білім публично видруковане в „Dziennik-y polsk-ім“ і т. д.

Отже перепрашаю дуже, панове „горожане“! Хоч се може не політично і непрактично так отверто писати, але я мушу сконстатувати (при чім, очивидно, я нїчого також апотеозувати не думаю), що ваші заяви є безпідставною т. зн. негідною поважаного человіка видумкою. Видумкою в першій лїнії з огляду на руську академічну гімназию у Львові, при котрій я вже кілька лїт служу і котру докладно знаю; та видумкою також супроти инших руських гімназий, як се виказало вам „Дїло“ статистикою клясифікацийною з послїдних лїт на підставі Звітів Ради шкільної краєвої. А що би ви не казали може, що ви думали лише про послїдний піврік, то подаю до вашої відомости заразом, що в академічній (руській) гімназиї у Львові відпало при клясифікациї за І. піврік округло 20% т зн. пята часть учеників, именно 21% в низшій, а 19 прц. у висшій гімназиї. Про відповідний стан в инших руських гімназиях я не знаю, але дотичні акти є очивидно в Радї шкільній і там можете собі на них подивити ся.

Але мабуть ви і про польські гімназиї не дуже то точно поінформовані. Бо от недавно тому я читав про польські середні школи в Галичинї навіть таку публичну і до нинї, о скільки знаю, нїгде не заперечену статю: „Ale w naszych szkołach publicznych, gdzie procent uczniów, spełniających swe obowiązki bez przymusu, jest niezmiernie mały, następstwem tej metody (т. зн. питаня з лекциї на лекцию) jest, że przy klasyfikacyi dajemy promocyę wielu uczniom, którzy na to nie zasługują. Wskutek tego mamy we wszystkich klasach ogromny procent chłopców niedouczonych, tem większy im wyższa klasa; kto zna stosunki, nie nazwie mię pessymistą, jeżeli powiem, że z pomiędzy uczniów kończących szkołę średnią, przynajmniej 90 proc. należy do kategoryi niedouczonych“ (Słowo polskie Nr. 22. з дня 14 сїчня 1908, статя п. з. „Reforma szkolna“). І хоч я по правдї кажучи, не можу отсих слів назвати відповідними анї до відносин дрогобицької гімназиї з перед 20 лїт, коли я в нїй був ученикам, анї до відносин в гімназиї тернопільській з перед 10 лїт, коли то я в нїй був дїйсним учителем, — то всеж таки, признаю ся, я більше склонлем, — то всеж таки, признаю ся, я більше склонний повірити тим словам з „Słowa polsk-ого“, чим повірити тим словам з „Słow-i“ написав і „Dziennik-ови“, бо статю в „Słow-i“ написав і повним именем підписав один з найповажнїйших професорів польських д-р Бронислав Бандровський навіть член головного виділу „Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych“. А написав не задля якихсь анонїмних побічних цїлий, лиш з глибокого пересьвідченя про потребу поправи: „Uważam przecież — кінчить він — za niezmiernie ważny obowiązek społeczny wdrożenie naszej młodzieży do pracy za wszelką cenę. Żadnemu bowiem narodowi nie może ujść bezkarnie to, że młodzież jego najważniejszy okres swego życia spędza na próżnowaniu“.

Так, так, панове! Треба мати також совість! А то, хто-ж і видержить серед такого сьвіта! Не даром-же й каже в однім афоризмі професор Гарнак: „Совість і правдоподібність не все є певними провідниками (т. зн. і найдобросовістнїйший человік може помилити ся), але певно полетить у пропасть той, хто їх стратить“.

У Львові, дня 22 марта 1908.

Д-р Іван Копач.

Заграничний огляд.

Страйк в парляментї.

В четвер минувшого тижня склала ся в нїмецькім парляментї подія, котра довела до незвичайного страйку: дневникарів. Сей страйк проявляєть ся в бойкотованю парляментарних обрад дневникарськими і тельеграфічними справоздавцями та цїлою майже нїмецькою пресою, а також великою частиною заграничної.

Привід до конфлїкту дав обидливий висказ католицько-центрового посла Гребера на адрес справоздавців у дневникарській льожі. Коли з тої льожі кілька разів почув ся сьміх в часї промов центрових послів, посол Гребер, вказуючи на дневникарську льожу, відозвав ся: „Се знова ті дневникарі там у горі, ті самі свині (Saukerls), що недавно“. Супроти тої тяжкої образи, зверненої на адрес усїх справоздавців, дневникарі зажадали сатисфакциї та, не одержавши її, лишили трибуну та солїдарно з'обовязали ся бойкутувати парлямент аж до часу, як дістануть сатисфакцию. Також справоздавці телеґрафічних агенций і представники заграничної преси приступили до бойкоту; тільки центрові газети подають справозданя з засїдань парляменту.

Проби полагодженя конфлїкту нї до чого не доводять, бо п. Гребер не хоче відкликати обидливі слова, тільки заявляє, що не має на думцї усїх справоздавців, тільки тих, котрі сьміяли ся. Сим страйкарі не хотять вдоволити ся, а в результаті величезна більшість нїмецьких та богато закордонних газет не поміщає нїяких звісток про хід парляментарних нарад.

Ся справа дістає загальнїйшу вагу з огляду на те, що важнїйші правительственні заяви в парляментї є призначені не тільки для членів парляменту, а й для заграниці. Вчора мали розпочати ся в парляментї обради над буджетом. При тій нагоді мав канцлер Більов виголосити промову полїтичну, котрій бажав як найбільшого розповсюдженя за границею. Колиж з приводу бойкотованя парляментарних засїдань навіть урядовим орґаном „Reichsanzeiger-ом“ заява Більова не вийшлаб поза мури парляменту, роспочало правительство інтервенювати з метою відвести дневникарів від бойкоту. Вибрано комітет, котрий ухвалив, що пос. Гребер має в парляментї на повнім засїданю взяти назад образливі слова та заявити жаль ізза свого виступу. Коли-ж, як доносять останні депеші, Гребер не годить ся на те, бойкот дальше тривае.

Як небудь сей конфлїкт повінчить ся, він сьвідчить про велику могучість, яку здобула собі преса в полїтичнім житю.

Реорґанізация управи рос. маринарки.

В росийській пресї справа відмовленя кредитів на відбудованє росийської фльоти все ще не сходить з дневного порядку. Офіціози виказують, що комісня, відмовляючи кредитів на сю цїль, увійшла в конфлїкт не з царем тільки з міністерством маринарки. В прочім не вважають справи остаточно полагодженою, бо децизия западе аж в повній Думі. Першим наслїдком відмови фльотових кредитів є те, що міністер маринарки Диков подав ся до димісиї і димісию його принято.

Фльотовий проект відкинено головно тому, що ще не переведено реорґанізациї управи маринарки. Отже правительство поспішило ся з переведенєм сеї реформи. Проект реорґанізациї управи маринарки є вже виготовлений. Після него має наступити точне розмежованє між заряджуванєм справами військовими а справами адміністрацийними. Має бути утворений самостійний „генеральний штаб“ маринарки після взірця нїмецького штабу адміністрациї, який би підлягав безпосередно цареви, тодї як т. зв. „головний штаб маринарки“ підлягає міністерству. Шеф генерального штабу буде одвічальний за воєнну справність фльоти.

Можна сумнївати ся, чи се приспішенє реорґанізациї управи маринарки змінить настрій Думи, неприхильний для відбудованя фльоти.

Хіни й Японія.

Японія вимогла остаточно на Хінах, що пароход „Тацумару“ видано їй. Але сей дипльоматичний успіх мабуть не вийде на користь Японців. Уступство хінського правительства супроти домагань Японії обидило до краю патріотичні почуваня Хінців. В Кантонї відбуло ся віче при участи 50 тисяч народу, на якім запротестовано проти видачі корабля Японцям. Державній управі ухвалено votum недовіря за її податливість проти Японії. Мірилом настрою, в якім промавляли вічеві бесїдники, може послужити те, що зібрані поскидали з себе все, що мали з японських виробів, та попалили! Розруси вибухли також в инших містах полудневих Хін. Всюди вимагає населенє усуненя генерального губернатора Кантону та переводить рішенє в справі бойкоту японських виробів. Протияпонський настрій є такий грізний, що японські купцї масами покидають Кантон.

НОВИНКИ.

— **В справі язикових надужить в судах.** Недавно була в „Дїлї“ нотатка, що старосамбірський суд в спадкових справах видає для руських сьвящеників, отже для сторін ноторично-руської народности, візваня в польській мові і що табулярні вписи в полагодженю руських подань переводить рівнож по польськи. Така практика очевидно противить ся обовязуючим приписам, бо роз-

порядженє міністерства судівництва з 11. серпня 1869 ч. 9973 виразно постановляє, що в справах неспірних належить всякі візвання для сторін виставляти в материній мові дотичної сторони, а так само належить на подане табулярне видати постанову в мові того подання, в тій самій мові перевести впис до ґрунтової книги і помістити посьвідченє впису на дотичній грамоті. Сю послїдну квестию табулярних вписів нормує надто в такім самім змислї рескрипт мін. суд. з 9. червня 1890 ч. 6033, як також кілька инших міністерияльних розпоряджень і обіжників президиї львівської апеляциї, між иншими і з підписом теперішного президента. З уваги на такі ясні приписи справдї треба дивувати ся брутальному цинїзмови і бутности звичайного собі ад'юнкта, котрий систематично й остентацийно ігнорує розпорядженя найвисших своїх наставників — проява у всякій правній державі і в кождій иншій австрийській провінциї прямо немислима. Але сто разів більше треба дивувати ся безмежній довготерпеливости і рабській смирности руських сторін, котрі таку зухвалу щоденну наругу над своїми національними правами зносять з правдиво рутенською покірливостию, без словечка протесту а найчастїйше і з цїлковитою байдужностию. Берім собі примір з бравого чеського народа! З одного егерського випадку зробили справу загально державного значіня полїтичного, затрясли основами парляменту, мало що не викликали кризи міністерияльної! Тому то й Чехів шанують і з ними числять ся, — бо їх боять ся! У нас инакше! Ні дрібки того юнацького темпераменту, ні слїду тої невичерпаної енергії, ні духа ініциятиви й организациї, а за те панує у нас якась убийча апатія, мелянхолійність, плаксивість, як в осібняків, котрих дни житя почислені. Пересічний наш Рутенець не має найменшого понятя і що сумнїйше, не старає ся навіть пізнати, які права його рідній мові в судах прислугують; у иншого знов бракує відваги за знехтоване своє право упімнути ся, а вже в незвичайних випадках здобуде ся хто піднести зложений з самих жалїв і нарікань протест в часописи. Якже високо непочесне, як безмежно соромне сьвідоцтво про малокультурність нашої нациї, про брак примітивного почутя власного достоїнства, про слабу здібність нашого народного организму до житя, до розвитку, до здогонювання инших народів Европи!

Само апельоване в часописи до ексцеленций, так само як киване пальцем в чоботї, не богато поможе. Адресат прочитає новинку або й ні, а на всякий випадок не має обовязку на неї реагувати. В таких випадках покривдженя належить безусловно вносити жалобу до зверхної власти, котра мусить її в урядовій дорозї заладити. Коли би кождий з інтересованих за кожде нарушене прав руської мови судовим урядником сейчас подав жалобу до начальництва, до президиї І инстанциї, до президиї апеляциї і до міністерства судівництва, а надто спонукав інтерпеляцию в парляментї, і коли би ми тим способом що день засипували згадані власти сотками рівнозвучних майже жалоб, а рівночасно як краєвих инстанциях прийшло би писати на кожду жалобу основні реляциї до Відня, а знов як кождому поодинокому борбі факсови звелїли би оправдувати своє przeoczenie і відтак за сю nieprawidłowość діставав би він напімненя, догани і т. д. — тоді відразу ставула би справа руської мови урядової на твердий ґрунт і болай ті незначні на нашу користь видані приписи мусїли би бути в повнім своїм обємі примінювані. Однак до сего конечно треба загального народного заінтересованя, всесторонного осьвідомленя про свої права, щирого одушевленя, та зелїзної консеквенциї й витревалости. Тому до дїла, панове громадо, але солїдарно, енергічно, з молодечим жаром і завзятєм! — *Емеритований судовик.*

— **Narodowa obrona — львівського** увіверзитету. „Słowo polskie" радеб поправити підірвані серед Поляків вшехпольські шанси новою нагінкою на Русинів, а особливо бє на трівогу, що через міську раду готов зрутевїзувати ся львівський університет а через університет знов цїлий Львів. Через те взиває університетські власти та академічних палкарів, щоби боронили „polskości" університету. І власти боронять її, як можуть! Ось вчера появило ся на університетї урядове оповіщенє, що вписи на лїтний курс відбудуть ся між 15—30 цьвітня. Мусить ударити кождого, що реченець вписів скорочено і пересунено значно взад, бо звичайно зачинали ся вони коло 23. цьвітня, та тревали майже до половини мая!. Коли-ж ще зважити до того, що в назначенім університетськими властями часї припадають як раз польські і руські сьвята, — що отже більша половина і так короткого реченця відпаде, то стає очевидним, що тут ходить о те, щоб наглим і коротким реченцем заскочити руських академіків і не дати їм часу до порозуміня та одноцїльної оборони признаня прав своєї мови, яке був запоручив свого часу й кабінет бар. Бека. Наші посли повинні сейчас запитати ся бар. Бека про стійність його обіцянки що до рівноправности нашої мови при вписах на університетї, бо українські академіки не можуть ніяк погодити ся в вкороченєм своїх прав.

— **Кпини кр. ради шкільної** зі всього, що руське, не мають міри. Найбільший її цинїзм проявляєть ся у тім, що блянкети шкільних сьвідоцтв для руських гімназий мають не менше ні більше як вісїм похибок! І так надруковано там релїгії зам. релїгії, (двічи), географії зам. географії, всемирній історії зам. всемірній, хоч і цїле слово не добре (має бути всесьвітній історії). Се незвичайно характерна проява, шо ц. к. польска власть жадає, щоби історія в руських гімназиях була всемирна всеспокійна! Читаємо також: гімнастиці, замість гімнастиці. — Чи можна подумати гіршу наругу над правами руської мови, коли найвисша шкільна власть, що чейже повинна бути у всьому взірцем для шкільництва, дає тисячам учеників сьвідоцтва із вісьмома друкованими похибками! А тепер прирівнати до того вразливість кождого інспектора або директора на пропущену учителем хочби одну непоправлену похибку у шкільній вправі! А зрештою сам приклад для молодїжи! Ми були сьвідками, як ученики на кпини поправляли свої сьвідоцтва і глумили ся із професорів та директора! А коли ми питали професорів, чого підписують такі блянкети з похибками, ми дізнали ся, що дирекциї звертали блянкети радї шкільній і дістали від неї наказ уживати сих блянкетів, доки не вичерпаєть ся увесь накład! Чи може бути більший насьміх над нашими національними почуваннями в сьому напрямі? Може би пани директори руських гімназий, що є тепер на спільній конференциї директорів надумали ся, як післати на жертву огневи решту накладу сих типово-польських сьвідоцтв! — *К.*

— **Історія, яких... мало.** Вчера мала відбути ся у Відни розправа наших студентів проти п. Сенкевича, яку задля його недуги відрочено на май. Цїкаво, що maestro з Облєнгорка, який в виду близької розправи заслаб, почувши про її відрочене, як доносить суботнїшне „Słowo polskie" — вже став повертати до здоровля! Що більше п. Сенкевич, який на всї способи заходив ся, щоб не станути перед судом за свої обиди кинені на українське студентство, мотивує свою просьбу о відложене розправи тим, що він хорий а хотїв би дуже явити ся особисто на розправі. Тепер же „Słowo polskie" доносить таке: „Русїні запрашайон Сенкевіча на процес до Вєдня. Як сен довядуєми, автор „Потопу" не поєдзє до Вєдня". Ну і вгадайте тепер, хто тут минув ся з правдою, чи п. maestro з Облєнгорка тоді, як впєвнював свого правного заступника, що він хоче їхати до Відня, чи той правний заступник, запевнюючи про се віденський суд, чи може „Słowo polskie", яке голосить тепер, що п. Hentyk у своїй хоробрости рішив ся — оминати кратки віденського суду? Се раз цїкава історія, яких мало. Прямо годі перебратись через потоп бляги „вспулчесних" Поляків.

— **Еміграційний рух** — як доносять з Кракова — трохи зменшив ся. Щодень переїзджає тепер через Краків по 3.000 до 4.000 робітників. Ждальні окружного уряду посередництва працї заповнені гурмами робітників. Сими днями пос. Сколишевський відвезе до північної Франциї партию робітників в числї около 600 людий.

— **Скликанє соймів.** Wiener Ztg. оголосила цїсарський патент, скликуючий соймы Країни, Моравии і Передарулянії на день 27. с. м.

— **Спадщина після історика М. Костомарова.** Недавно доносили ми, що 16. лютого с. р. в Київі померла Г. Л. Костомарова, вдова відомого історика М. Костомарова. Дня 14. с. м. в південно-росийськім банку, в присутности повновласника наслїдка небіжки, адв. І. М. Брілянта та одної співнаслїдниці п. Григорович, судовий пристав Лобко Лобановський росчинив сеф (скринька для переховуваня коштовних річий) і склав опис усього того майна, що було там. В тій скриньці були процентні папери та льотерийні льоси на 35.000 рублїв. По заповіту небіжки капітал і нерухоме майно (маєток Полтавщинї) передають ся найблизшій родинї: дїтям та внукам. Всю літературну спадщину (право на виданя творів М. Костомарова уже друкованих і тих, що поки що в рукописах) передано товариству для підмогу бідним літератам та вченим. Але на се товариство небіжка Г. Л. склала ось які обовязки: 1) усї гроші, що наберуть ся від виданя творів її чоловіка, треба повернути на незайманий фонд ім. М. Костомарова; 2) на проценти з нього товариство повинно при харківськім університетї на історично-фільольогічнім факультетї утворити дві стипендиї для студентів по 360 рублїв.; 3) товариство повинно в чистоті удержувати то місце, де поховано М. Костомарова в Петербургї і берегти памятник над ним від руїни. Усеж широке листованє небіжчика історика і власноручну його „Автобіографию" заповіщено зятеви М. Костомарова, членови радн міністерства фінансів В. Г. Котельникову, колишньому товаришеви голови „Литературнаго фонда", аби її видано не раніш 1910 року, на коли припадають 25-ті роковини з дня його смерти. Заповіт сей повинен ще затвердити київський окружний суд. Бібліотеку після небіжчика передано київському університетови ще за житя Г. Костомарової.

— **Підвисшенє кватирового.** Міністерство зелїзниць в порозуминю з міністерством скарбу підвисшило кватирове на тих зелїзничих стациях, де виносило 40%, на 50% віденського кватирового. Управа зелїзниць заповідає, що буде дальше вставляти що року около мілїон корон в буджет на здорове поміщенє будинків. Для будників, занятих на шляху, будуть утворені пільні касарні і движимі бараки.

— **Розбишацтво в Росиї**, яке доси управляли всякі „експропріятори", приймаєть ся на великі розміри вже між самим селянством. Росийські газети доносять про безчисленні випадки розбишацтва по всїх губерніях. Так приміром в селї Славгородї катеринославської губернії вирізано дня 1 с. м. цїлу жидівську родину, щоб її ограбити. Порубано сокирою шестеро людий, навіть 6-лїтного хлопчика. Видимо розбишаки злакомились на 100 рублїв, які мала 65-лїтна жидівка, продавши останнє своє майно після смерти чоловіка. Жидівка жила у другої родини. Тих гроший розбишаки не знайшли, бо їх заздалегідь віддано на сховок знайомим. Розбишаків не зловлено, але через підозрінє арештовано одного селянина, в котрого на одежі найдено кров. У Славгородї се не перше душогубство. За півтора року вирізано там в цїлях грабежі пятьнадцять осіб.

— **Страшна статистика.** Одна росийська часопись доносить, що в казанській губернії за два останнї роки в родинах селян та робітників, взагалї у бідаків почали дуже мерти дїти: в губернії панує голод і матері не мають молока, щоб годувати дїтий. Ще недавно, як се видко із статистики лїкаря Русова, в казанській губернії на кождих 1000 народжених дїтий що-року вмирало, не вижившн й року, 439. А по других губерніях, по відомостям того-ж самого лїкаря, дїти мруть значно більше. Наприклад, в астраханській губернії на 1000 вмирає 525, в самарській 576. Тепер же, останнїми роками, як виявляєть ся з приближнього обчисленя, в казанській губернії, не вижившн року, мре тілько дїтий, як і в самарській губернії на 1000—576—600. Здебільшого немовлята мруть через те, що в материй в перші-ж місяці по злогах пропадає від голоду молоко; що селянки та жінки робітників ідуть заробляти на фабрику, а дїтий лишають дома, де їх годують сухарами, житнїм хлїбом, бульбою і т. п.

— **Електрика на селї.** „Голосъ Москвы" доносить, що в селї Кагарнику никольського повіта катеринославської губернії, незабаром заведуть електричне сьвітло. Отсе недавно якийсь підприємець Німець взяв в аренду від сїльської громади десятину землї на 24 роки, щоб поставити там паровий млин. За аренду згодив ся платити по 15 рублїв на рік а крім того давати до церкви електричного сьвітла на 50 лямпадок. Німець радить усїм селянам позаводити і в хатах електричне сьвітло. За годину сьвітла на добу бере недорого. Громада згодилась, бо нафта там дуже дорога.

— **Дрібні вісти.** В Чемеринцях перемишлянського повіта буде отворена з днем 1 цьвітня с. р. почтова складниця. — У Львові появив ся в сих днях на улицях перший раз тягаровий самоїзд, спроваджений магістратом до вивозу сьмітя. — У Відни відбуде ся дня 28 с. м. віче кухарів зі всїх австрийських провінций. — Міська рада в Рогатинї ухвалила з нагоди цїсарського ювилею дарувати зі свого майна 3 морги площі під будову шпиталю і реальність, зложену з кількох будинків і 2 моргів площі в ксєсн маючої оснувати ся гімназиї. — В Самборі 2-лїтна дитина терцияна тамошної гімназиї, бавлячись сїрниками, запалила на собі одїж і заки родичі наспіли їй з помочию, так попарила ся на цїлім тілї, що небавом померла. — Обчислено урядово, що в часї минулого року і перших двох місяцїв с. р. полїция сконфіскувала в росийській державі 147.000 револьверів. — Цїсар позволив радникови кр. суду і начальникови повітового суду в Радівцях, Теаклистови Томащукови, з нагоди перенесеня його на власну просьбу в постійний стан спочинку висказати найвисше признанє за многолїтну знамениту службу. — По донесеням португальських часописий рани короля Мануеля, які він одержав підчас замаху, так погіршили ся, що лїкарі радять безпроволочно ампутовати руку. Король і королева-мати не хотять нічого й чути про ампутацию, але лїкарі уважають операцию необхідною.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Теофана (лат. Благовіщенє). Позавтра, в четвер: Никифора (лат. Емануїла).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу шо дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **В Борщеві** відбудуть ся заходом місцевих руських товариств ві второк, дня 7. цьвітня вечерниці в честь Т. Шевченка в сали повітової ради. Початок о 8. год. вечером.

☐ **Стипендийні підмоги товариства „Просьвіта".** Головний виділ тов. „Просьвіта" у Львові розписав був конкурс на слїдуючі одноразові підмоги на рік 1908: 1) На 1 запомогу з фонду стипендийного ім. Тараса Шевченка в квотї 200 К, 2) на 1 запомогу з фонду стипендийного ім. Теодора Качали в квотї 240 К, 3) на 20 запомог з фонду стипендийного ім. Станислава Новосада по 240 К, 4) на 5 запомог з фонду запомогового ім. Михайла Спожарського по 180 К, 5) на 2 запомоги з фонду стипендийного ім. Ольги з Гузарів Левицької по 24 К. На се оплинуло 211 подань (на запомогу під 5, не вплинуло ні одно подане). Головний виділ товариства „Просьвіта" у Львові на засіданю дня 10 і 17 марта 1908 удїлив стипендийних підмог слїдуючим петентам: І. д-р Юлїян Гірняк, хемік у Відни 200 К з фонду стипендийного ім. Тараса Шевченка; ІІ. Задорожний Михайло, ст. філь. Львів 240 К з фонду стипендийного ім. Теодора Качали; ІІІ. 10 підмог з фонду стипендийного ім. Станислава Новосада, призначених для дївчат, розділено в сей спосіб: а) Учительська жіноча семінария Руського тов. педагогічного у Львові. 1) Демчишинівна Олена, уч. ІІ. р., 2) Касиян Мария уч. IV. р., 3) Левицька Іванна уч. IV. р., 4) Михалович Стефанія уч. IV. р. і Комарнянська Петронеля уч. ІІ. р. одну підмогу по половинї; б) Лїцей в Перемишли: 5) Дудикевич Мария уч. V. кл., 6) Коблянська Софія уч. IV. кл, 7) Возняк Параска уч. IV. кл. і Кмицикевич Наталія уч. ІІ. кл. (по половинї; в) Приватна жіноча гімназия Василиянок у Львові: 8) Сидорович Савина уч. ІІ. кл.; г) Приватна жіноча гімназия в Станиславові: 9) Ганкевич Володимира уч. ІІІ. кл., 10) Паранкевич Ірина уч. ІІІ. кл. IV.) 10 підмог з фонду стипендийного ім. Станислава Новосада для учеників шкіл середних: 1) Кметик Юлїян уч. ІІ. кл. акад. гімназиї у Львові (філія), 2) Цюропайлович Тома, уч. VIII. кл. акад. гімн. у Львові (заведенє головне), 3) Дутка Гринь уч. ІІ. кл. і Тивоняк Олекса уч. ІІІ. кл. гімн. в Бучачи (по половинї), 4) Соловка Мариян, Ярослав, уч. VI. кл. гімн. руської в Коломиї, 5) Горачук Михайло уч. І. кл. і Левицький Ілярїон уч. VII. кл. реальної школи ІІ. у Львові (по половинї), 6) Заморока Гриць уч. IV. кл. гімн. в Новім Санчи, 7) Лошій Павло уч. VII. кл. гімн. руської в Перемишли, 8) Добуш Андрій уч. І. р. учит. семин. в Станиславові, 9) Мушкевич Омелян уч. ІІ. кл. гімн. в Сгрию, 10) Гуцайлюк Василь уч. IV. кл. руської гімназиї в Тернополи; V.) 5 підмог з фонду запомогового ім. Михайла Спожарського, для учеників низших кляс гімназияльних: 1) Глібовицький Сильвестер уч. ІІІ. кл. гімн. в Бучачи, 2) Федаш Іван уч. ІІІ. кл. руської гімн. в Перемишли, 3) Княжинський Антін уч. ІІІ. кл. гімн. в Самборі, 4) Кисілевський Михайло уч. ІІІ. кл. руської гімн. в Станиславові, 5) Ніжанковський Омелян уч. ІІІ. кл. гімн. в Стрию. VI. Кромі того удїлено з фонду стипендийного ім. Анатоля Сінкевича одноразову підмогу в квотї 80 К Володимирови Заневичови, уч. V. кл. гімназиї в Сяноцї (по раз перший). При наділюваню сими підмогами петентів руководив ся головний виділ виключно зглядами на поступ в науцї і степень убожества. Велике число подань є найкращим доказом пекучої потреби стипендийних фондаций, над якою зволить наша патріотична суспільність зріло застановити ся. — За головний виділ товариства „Просьвіта" *Петро Огоновський* голова, *д-р Іван Брик* секретар.

Померли:

Василь Булка, емеритований народний учитель, помер дня 12. с. м. в Григорові в 65 році житя. Покійний був щирим Українцем, брав живу участь в народнім житю і тішив ся розвитком української ідеї. Був членом руських товариств, а як містоголова місцевої читальні „Просьвіти" причинив ся чимало морально і материяльно до побудованя красного читальняного дому в Григорові. Земля йому пером!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Шевченкові роковини в львівських польських ґімназиях.

Се було в 1899-ім році, як Українці, ученики львівських польських гімназий у-перве прокинули ся. Тоді ми перший раз згадали Кобзаря... Розсипані по цїлім Львові, не знаючи один другого. А таки ми зійшли ся і ударило в нас одно серце. Які гарні були хвилї! Отсе ми ставили перші сьміливі кроки в нашій артистичній, та що кажу, в нашій полїтичній кариєрі. Бо на другий день по вечерницях неодному з нас почули ся грізні слова: „Ja ci dam apostołować! Czekaj, będziesz apostołem..." І мило-солодко се спомнаєть ся...

Згадуйте, товариші, наші комітети, складки приватні проби, власні поезиї і композициї, палкі промови... Згадуйте, бо для нас воно вже не вернеть ся, не буде вже сего огню, сего хлопячого а титанїчного завзятя. Ме відбули своє. Тепер ми вже „на становищах", поробили ся з нас ріжнородні кандидати, а то й люди з „певним" кусником хлїба й його невідлучними журбами. Тягне кождий свою тачку...

А лишив ся тільки спомин і він віджив у тих давних „комітетових", що не забули в суботу вечером поступити до салї „Народного Дому". Всьо, всьо таке саме, як перед десятком сливе років. Ті самі „комітети" з кокардками провадять своїх мамів і господинь, сестер і... знайомих панночок до кріселок. Такий сам „певний себе" дірігент, та сама трема у солїстів, той сам хор на границї між альтом а тенором і мутациею а басом.

Писати-би рецензию? Щож напишу про будучі надїї? Тяжко бути обєктивним, коли приходить ся „рецензувати" солїста, у котрого ученик не мирить ся ще з віртуозом, або у котрого школа голосу стрічає перепону в нерозвитім ще материялї. Вчіть ся хлопці, ремесла Музи і будуть з вас люди, а тоді вже хтось розкритикує вас, як слїд. Але се буде тоді, коли й ви вже згадувати-мете свої prima versi... і затужите. Чи „оцїнювати" деклямацию малого Стосика, що в „в Царгород" кликав козаків своїм миленьким сопраном, або многонадійного тенора п. Слезака? Бою ся віщувати йому „будучність". Кілько-то молодим ми вже віщували, а житя прийшло і зломило їх. А хори... Більше перебірчиві мельомани не віднесли надто великого артистичного вражіня. Але не в тім річ на „студентськім" концертї. Ми слухали душі молодих дїтий Тараса і радували ся їх радости, вірили їх вірі. Сего вражіня, шановна публико, не віднесеш з жадного концерту, тільки з концерту наймолодших. А коли ще згадаєш, що ті молоді сили призначені в „narodowej" школї на винародовленє, що їм навіть Божого слова велять учити ся чужою мовою, а вони мимо сего з таким огнем і запалом віддають честь памяти Кобзаря, тоді концерт перестає бути концертом, а стає зворушуючою маніфестациєю Молодої України. І всї вражіня зливають ся в один великий ритм: „Ще не вмерла Україна!"

Прогомонїли останні акорди „Вечерниць" Проф. д-р Брик достроює ся до хвилї. Не урядова промова. Чуємо про вольности й славу, про Україну і молодечі ідеали. І прилучаємо ся до горячого зазиву: „Читайте свого Шевченка, поминайте його чином, зробіть сьвідомо сей обхід торжеством української мисли. Пізнайте свою історию, а вона дасть вам силу і поведе вас до слави!" Конець. Розходимо ся, а молоді груди довго ще звенять голосним звуком народного імну.

Діріґент 1900.

Комунікат

господарсько - промислової комісиї товариства „Просьвіта" у Львові в справі фабрикациї цементових дахівок.

Сповняючи ухвалу плєнарного засїданя комісиї з дня 4. марта 1908. починила тїснійша комісия заходи около уложеня практичного поученя в справі фабрикациї цементових дахівок. Заки однак буде такий підручник уложений і виданий, подає підписана комісия отсї вказівки:

1. Що до сторони правної. Вартстати до виробу цементових дахівок належить закладати при філіях і читальнях „Просьвіти" для заспокоєня потреб своїх членів. В тім случаю такі варстати не є призначені для зарібку якогось підприємця, але виключно для спільного пожитку наших членів, і тому не треба їх зголошувати ані до староства, ані до ніякої иншої власти. Такі спільні варстати для власної потреби суть вільні від оплати податку.

2. Що до сторони технічної. Машини до виробу цементових дахівок належить спроваджувати через філію „Просьвіти" в Стрию, або через Головний Виділ у Львові, або через „Спілку для господарства і торговлї" в Перемишли. В сім послїднім случаю найлучше пересилати своє замовленє через філію „Просьвіти" в Перемишли.

Єсли нема певности, чи пісок даної місцевости надає ся до фабрикациї, належить післати около 5 кільограмів сего піску для розслїдженя до філії „Просьвіти" в Стрию, або до Головного Виділу у Львові. „Спілка для господарства і торговлї" в Перемишли достарчає вправдї добрих машин і під корисними услівями, але піску не розслїджує.

Вивчити ся практично виробу цементових дахівок можна в протягу кількох днїв при закупні машини або при філії „Просьвіти" в Стрию, або у Львові при фабрицї, яку вкаже Головний Виділ.

3. Що до сторони грошевої. Щоби брати ся до виробу цементових дахівок, треба мати бодай 2500 корон. Дуже добру машину, випробовану через філію „Просьвіти" в Стрию, в цїні 1300 корон враз з доставою, можна дістати на сплату в той спосіб, що 1/8 часть цїни купна платить ся готівкою, а решту ратами в протягу одного року без проценту. Так отже перша рата за машину виносила би около 500 корон. — Цемент найлучше спроваджувати вагонами по 50 бочок по 13·50 корон, що чинить 725 корон і вистане на 12—14000 дахівок. Дальші видатки припадають на оливу (30—40 корон) і фарбу (24—70 корон за 100 кільограмів).

Головний Виділ товариства „Просьвіти" буде старати ся прийти в поміч своїм філіям при закладаню варстатів до виробу цементових дахівок.

Поки що подаємо тих кілька вказівок з зазивом до філій, читалень і членів „Просьвіти", щоби розвинули як найенергічнїйшу дїяльність в тім напрямі.

За господарсько-промислову комісию товариства „Просьвіти".

Петро Огоновський, провідник. *Д-р Волод. Загайкевич*, секретар.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 24 марта 1908.

Екзекуцийні постанови.

Відень. (ТКб.). Оповіщено розпорядок цїлого кабінету, який доповнює 7-ий § розпорядку міністерства з 24. жовтня 1897 про екзекуцийні постанови при претенсиях до скарбу і фондів, що остають під публичною управою.

Німецький парлямент.

Берлїн. (ТКТ). Німецький парлямент вів вчера дискусию над буджетом канцлєра. Саля й трибуна були заповнені. По кілька годинним засїданю відрочено дальші наради на нині.

Події в Росиї.

Катеринодар. (ТКБ). На улицї прийшло до битки, в часї котрої згинули: офіцир, кілька полїциянтів та пять нападаючих. Богато прохожих віднесло рани.

Петербург. (Тел. прив.) Почали ся наради комісиї над остаточним порішенєм викупна пропінациї в Польскім королївстві; справу сю держало міністерство скарбу через 12 лїт в завішеню.

Одеса. (Тел. прив.) Генерал-губернатор засудив редактора часописї „Nowiny Polskie" за статю про росийсько-польські відносини на 500 рублїв гривни або місяць вязниці. До часу заплати або відсидженя кари видаванє часописи припинено.

Мароко.

Танжер. (Ткб.) З Азизар доносять, що всї мешканці гір візвали всїх Французів, щоби полишили місто, та зажадали проклямованя Мулєй Гафіда султаном.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 24. Ш. Антін Штрупель, Київ; о. Юстин Дворянин, Дубівці; Михайло Попель, Комарянки; о. Амврозий Полянський, Самолуски, Мария Полянська, Самолуски; о. Юлїян Дрогомирецький, Яргорів; Адам Филиповський, Підкамінь; Ізидор Білинський, Тернопіль; Озіяш Гайнберг, Борислав; Яцко Остапчук, Збараж; Никола Захарясевич, Радимно.

Гі де Мопасан.

34)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Він застав їх обі в обіймах, заливаючих ся слезами. Анетта, зворушена „Бідними людьми". розплакала ся, побачивши маму, а графині було легше, коли могла своє горе розпустити слезами.

Він підождав хвильку та споглядав на них мовчки, не маючи відваги переривати їм. Його самого огорнув чомусь важкий сум.

В кінци він спитав ся:

— Чи Вам вже ліпше?

Графиня відповіла:

— Трохи ліпше. Се нїчо. Чи ви післали по фякра?

— Сейчас приїде.

— Дякую Вам. Се нїчо не буде, я лиш мала трохи за богато журби останними часами.

— Фякер приїхав! — сказав один слуга.

Бертен відпровадив графиню аж до фякра. Вона була блїда і спирала ся на нього, бо не могла остоятись на ногах.

Вернувши до ательє, зачав він роздумувати над сим, що графині могло стати ся. В своїх здогадах крутив ся він коло дійсної причини сего наглого рознервованя графині, але не мав відваги сказати собі правди в очи. Остаточно він таки поставив собі таке питанє: „Чи вона часом не думає, що я залюбив ся в її дочці?" — Нї, думав він собі, се був би непростимий закид.

І він зачав всїлякими штудерними аргументами поборювати сего рода підозрінє, обурював ся, як графиня могла бодай на хвилю взяти се природне, майже батьківське привязанє до Анетти хочби за тінь любови. Лють брала його на графиню і він не міг зрозуміти, як вона сьміла підозрівати його о таку погань, о таку нечувану мерзоту і він обіцяв собі наговорити їй зате безпощадно.

За якийсь час пустив ся він до панства де Гілєруа, бажаючи покінчити з тим як найскорше. Цілу дорогу приготовляв він аргументи і фрази, якими він мав оправдити ся і пімстити ся за таке підозрінє.

Він застав її на канапі, на її лици відбивало ся важке терпінє.

— Отже прошу мені вияснити сю дивну сцену — сказав він сухим тоном.

Вона відповіла жалко:

— Якто, Ви єще не розумієте нїчого?

— Нї, кажу щиро.

— Олївє, поглянїте уважно в Ваше серце.

— В моє серце?

— На саме дно.

— Не розумію. Прошу висказати ся яснїйше.

— Погляньте уважно на дно Вашого серця, чи там нема чого небезпечного для Вас і для мене.

— Кажу Вам ще раз, що не розумію нїчого. Я догадую ся, що є щось в Вашій імагінациї, але в моїй совісти я не находжу нїчого.

— Я не говорю Вам про Вашу совість, я говорю лише про серце.

— Не вмію відгадувати загадок. Прошу говорити виразнїйше.

Тодї вона помалу піднесла ся, взяла його за руки і сказала, вимовлюючи кожде слово так, начеби її по серци краяло:

— Стережїть ся, дорогий приятелю, Ви залюбите ся в моїй дочцї.

Він вирвав руки і зачав боронити ся як найневиннїйший чоловік, коли йому закинуть якесь погане дїло. Він говорив живо, вимахував руками, сипав аргументами як з рукава, а відтак зачав їй робити докори, як вона могла таке підозрівати.

Вона позволила йому виговорити ся; його аргументи зовсїм не захитали її переконаня і вона була певна, що говорила правду. В кінци відповіла:

— Алеж я Вас не підозріваю о нїчо злого. Ви не знаєте, що дїєть ся в Вашій душі, так як я єще нинї рано не знала. Ви відповідаєте менї так, начеби я закидувала Вам, що Ви хочете розлюбити Анетту. Ах нї! борони Боже! Я знаю, які Ви чесні, як Ви заслугуєте на всяку пошану та довірє. Я лише Вас прошу, я Вас молю, щоби Ви поглянули добре в глубину Вашого серця, чи се чувство, яке Ви зачинаєте мати проти Вашої волї зглядом Анетти, не виглядає трохи на що ниьшого як на звичайну приязнь.

Він розгнївав ся і зачав ще раз доказувати свою невинність тими самими способами, які він приготовив собі по дорозї на вулици.

Вона зачекала, аж доки він не скінчив своєї бесїди, а відтак страшно блїда, але спокійна і без гнїву відповіла тихесенько:

— Олївє, я знаю се все, що Ви менї кажете і я думаю так само як Ви. Але я певна, що не помиляю ся. Слухайте, розважте і не бійте ся зрозуміти. Моя дочка занадто до мене подібна, занадто пригадує мене з сих часів, коли Ви зачали мене любити, щоби Ви не залюбили ся в нїй також.

— Отже — крикнув він — Ви сьміете менї кидати в лице такий закид і то опертий на такій сьмішній підставі: він мене любить, моя дочка до мене подібна — отже він буде її любити також.

Але бачучи, що лице графинї змінюєть ся чим раз більше, він зачав говорити лагіднїйше:

— Алеж, найдорожша Ані, Ваша дочка як раз тому менї дуже подобаєть ся, що я Вас в нїй віднаходжу. Вас, лише Вас я люблю коли дивлю ся на неї.

— Як раз через те я зачинаю так страшно терпіти і того я так дуже бою ся. Ви ще не розбираєте добре того, що Ви відчуваєте. Але незадовго Ви се будете бачити ясно.

— Анї, упевнюю Вас, що Ви божеволїєте.

— Хочете доказів?

— Прошу.

— Через три роки Ви анї разу не показали ся в Ронсієр, хоч як я Вас просила. А тепер Ви покинули всьо і приїхали сейчас, як лише Вам се запропоновано.

— Ах, милий Боже! То Ви закидуєте менї, що я не лишив Вас там саму, знаючи, що Ви нездужаєте, по смерти Вашої мами!

— Нехай буде. Я не обстаю при своїм. Але се: Ви відчуваєте таку конечну потребу бачити Анетту, що Ви не могли пережити нинїшного дня, щоби не попросити мене о неї під покривкою позованя.

— І Ви не догадуєте ся, що я хотїв Вас бачити?

— В сїй хвили Ви аргументуєте проти себе, намагаєте ся переконати себе, але вже бачите, що я кажу правду. Слухайте ще одно. Чому Ви втекли зовсїм несподївано передвчера в тій самій хвили, коли прийшов Маркіз де Фаран даль?

Він завагав ся здивований, перестрашений, не маючи на те вже нїякої відповіди. По хвили зачав помалу:

— Я сам не знаю чому... я був змучений... а до того, кажучи щиро, я не можу знести того дурня.

— Від коли?

— Від все.

— Перепрашаю, я сама чула як Ви його хвалили. Давнїйше він Вам подобав ся. Будьте зовсїм щирі, Олївє.

Він надумав ся знова, а відтак сказав:

— Дїйсно, через те, що я Вас так дуже люблю, я люблю також цїлий Ваш дім і можливо, що тому я змінив своє переконанє зглядом того я ідіота: він був би менї байдужний, коли би я стрічав його від часу до часу, але я не міг би видержати, коли би я мав його бачити у Вас майже що день.

— Дім моєї дочки не буде моїм домом. Але досить. Я знаю Вашу чесну душу. Знаю, що Ви роздумаєте докладно все те, що я Вам сказала. А коли роздумаєте, то зрозумієте, що я вказала на велике небезпеченство тепер, коли ще час його оминути. І Ви будете стеречи ся. Говорім про що иньше; хочете?

Він пристав охотно, але не міг розмовляти, бо відкрите графинї не давало йому спокою; тепер він вже сам не знав, що про се думати і бажав найти ся як найскорше на самотї, щоби свобідно розважити цїлу тоту справу. По чверть годинї він розпращав ся з графинею і відтак відїйшов.

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 16/3 до 24/3 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	12·10	12·35	Ріпак зимов.	14·—	14·25
Жито	10·40	10·75	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·—	8·40	Льняна	11·—	11·25
Пастівний „	6·50	6·80	Льняне насїн.	10·—	10·25
Овес	6·50	6·70	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопиї	—·—	—·—
Кукурудза	8·10	8·35	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·75	10·75	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	50·—	62·50
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Вобик	6·40	6·60	Спіритус за 10 тисяч пі-		
Вика	6·—	6·35	тер, готовий, континґен-		
Конїчина чер.	87·50	98·75	тований, без оплати по-		
„ біла	35·—	45·—	датку	53·75	54·25
„ швед.	80·—	95·—	Спіритус екс-		
Тимотка	32·—	35·—	континґ.	36·25	36·75

Ціна безрог. *Відень 23 марця.* На нинїшний торг пригнано 13 030 штук. З того було галицьких безрог 6.942. Плачено за тучеві по 112 до 116 сот., а за молоді по 82 до 114 сот. за кільоґрам живої ваги.

Будапешт 24/3. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	11·73	до 11·74
„ „ жовтень	9·85	до 9·86
Жито на цьвітень	10·52	до 10·53
„ „ жовтень	8·60	до 8·61
Овес на цьвітень	7·65	до 7·66
„ „ жовтень	—·—	до —·—
Кукуруза на май	6·65	до 6·66
Ріпак на серпень	16·40	до 16·50

Оголошеня.

ПОДЯКА. Сьвітлому Видїлови тов. „Просьвіта" у Львові складаємо сердечну подяку за присланє дарових книжок на квоту 28 кор. для читальнї „Просьвіти" в Петрові і за привітне письмо. За видїл читальнї: *о. Конст. Ласїйчук* голова чит. *Лесь Цюрак* секрет р. 387 1—1

Пригадує ся усїм Впов членам Тов. парц. „ЗЕМЛЯ" у Львові, що Надзвичайні Загальні збори сего товариства відбудуть ся в середу дня 25-го марта 1908 о год. 11-ій рано в комнатах „Руської Бесїди" у Львові Ринок ч. 10 І. пов. з слїдуючим порядком дневним: 1) Звіт з дотеперішної дїяльности Товариства. 2) Зміна статуту, именно §§. 5, 8, 16, 32. 38 і 50. 3) Вибір доповнюючий членів Ради Надзир. 4) Внесеня і інтерпеляциї. Просимо о як найчисленнїйшу участь в зборах, бо справи дуже важні. — *Дирекция.*

КОНКУРС.

По мисли ухвали „Анкети для неграмотних" з д. 11 марта 1908, затвердженої Головним Видїлом Товариства „Просьвіти" на засїданю дня 17 марта 1908, розписує ся отсим конкурс на зладженє „Букваря для неграмотних" під слїдуючими услівями:

1) Буквар має бути так уложений, щоби можна було вести науку читаня і писаня рівнобіжно. 2) Що-до методи укладу букваря лишає ся свободу авторови. 3) Порядок укладу має бути слїдуючий: а) малі букви друком і графікою, б) великі букви друком і графікою. 4) Наука має опирати ся на ілюстрациях до типових слів. 5) Материял має бути подїлений на 30 лекций і узглядити пізнанє чисел до 100. 6) При кінци букваря мають бути поміщені яко додаток найчастїйше уживані типи друку. 7) Обем букваря має виносити 5—6 аркушів друку формату видань „Просьвіта".

За дві найлучші працї визначає ся премії по 200 К і 100 К. Преміовані працї переходять на власність Товариства „Просьвіта".

Реченець до надсиланя праць назначає ся до 30. червня 1908.

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта"

Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

Надіслане.

Заклад дентистично-техничний

Б. ФУКСБЕРҐА

Львів, улиця Трибуналська ч. 16, І. поверх.

Виконує зуби, щоки в кавчуку і золоті без піднебіня, після найновійших системів. Ціни уміркованї. 294 9—20

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заравом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Інтелїґентна молодь, особа для гідного характеру по вуює місця у священника-вдівця до ряду дому і ведення кухні. Олена poste restante Бурштин. 388 1—2

Відкупляю в подякою словар Желехівського. Зголошеня враз із ціною на адресу о. Т. Савойка Селиска п Дунів. 383 3 3

Аґентів до збирання замовлень на високу провізію попукує „Склад предметів релїґійних", Львів, улиця Дунїн Борковського ч. 6. 371 3—3

Машини Зінґера продає окзайно дешевше як хто нові і мало уживані на рати, купує на різних лицитациях Краківська 6 І. поверх. 385 1—1

Проповідниці стилеві, виготовляє різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 486

Знаменита тїсточка по 3 кр. в цукорни краківсній Львів ул. Фредри. 866 4 10

НАДЗВИЧАЙНО ДЕШЕВО!

Зеляні ліжка з матерацом пружиновим ковдрою і подушкою за 40 корон, комплетні уряджена стильові: спальні, їдальні, покої мужеські, люксусові меблї, зеляні ліжка, мосяжні і дитячні — **поручаємо на найдогіднїйших сплатах без підвисшеня цїни.** Всї меблї є виконані у власних наших робітнях і лише найлїпшої якости. У великім виборі дивани, хідники, портиери, фіранки, сторе, капа на ліжка, коцики, ковдри, подушки волосяні і з пір'я, простирала і пошевки. Матераци чисто волосяні від 25 корон, матераци пружинові і т. д. по ручають

ШУСТЕР і Точиський

Львів, ул. 3-го мая ч. 5.

841 4—10

Мед білий питний знаменитий против інфлюенци. Ціна бутелька кор 1·60. Набути можна лише в торговли Леонарда Солецького, Баторого ч. 2 Львів. 263 d 2—?

РУСЬКА ФАБРИКА І ЦУКОРНЯ *ВІТИНСЬКОГО* *у Львові ул. Баторого ч. 10 і ул. Жовківска 61* поручає **знамениті пампушки по 4 кр.** 18о

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

заложена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Віднійшим громадам дає на рати. На жадане кошториси і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 44 18—2

На руські школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всїх містах і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність!

Укінчений студент віденьскої академії торговельної пошукує відповідного заняття у Львові або на провінції. Зголошеня до Адміністрациї під „Торговельник". 350 5—5

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори тов. „РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" стов зареєстр з обм. пор. в Боляновичах відбудуть ся дня 1 цьвітня 1908 р. о год. 5 по пол. з тим порядком: 1) Звіт дїловодства каси за минувший рік через справника і замкненє рахунків. 2) Справозданє Ради надзираючої і комісиї контрольної. 3) Розділенє зиску за 1907 р. 4) Зміна статута. 5) Внесеня і замкненє. — *Управа.*

386 1—1

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня ярині, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин" практичний порадник, ціна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

МЕД-ПАТОКА

в гірских пасїк незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор. franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

Добре насїнє — добрий збір!

Свіже насїнє ярин і цьвітів знаменито кільчиться

лише з торговлї

Н. Волинського

Львів, площа Марійська ч. 3.

На жадане висилаю даром і оплатно богато ілюстрований цїнник. 374 3—2

Русьиа єрт. різьбярсько-золотарська робітня заложена 1882 року.

Якима Долгого в Тисьменици

відзначена срібними медалями на виставах краєвих.

По викінченю робіт в церкві катедральній в Станиславові, виконує всяку роботу різьбярско-золотарську до наших церквей, як іконостаси, вівтарі, проповідниці, киворія, балдахіми і проч. після власних плянів стильових, по дуже уміркованих цїнах.

Дякуючи всім Всеч. парохам, що зволили ласкаво віддати свої церкви до украшеня минувшого року а іменно Всеч. оо. Залужному в Потоцї, Петрикови в Потоцї золотім, Козловському в Баришу, Варусевичови в Дегові, Ваневи в Заланові і о. І. Олесницькому з Переволоки. Поручаючись ласкавій памятї і остаюсь з глубоким поважанєм **ЯКИМ ДОЛГИЙ.** 375 2—5

Насіня ярин і цьвітів

сьвітової слави

VILMORIN ANDRIEUX

продає і висилає відворотною почтою

ПЕРШИЙ РУСЬКИЙ 367

Комісово Торговельний Дім

ул. Костюшка ч. І. (*Народна Гостинниця*).

ШКАРПИТКИ від 40 сет.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґаляптер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіти").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краваток, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на цїґарети, тютюн, грошї і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому шлю жаданий товар за попередним надісланєм готівки або посилатою. — Єслиб не подобав ся приймаю назад. 12

Великий вибір бімутерії.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Овочеві деревця

лише шляхотні, найлїпших родів, з добрих відмін зі шкілки дібр Диків, веденої понад 40 лїт. До продання у великій скількости по дуже низьких цїнах.

Ціна штуки: від 2—4 лїт 60—80 сотиків 4—6 лїтні 1 корона, старші родючі вже овочі К. 1·50—2.

Всїлякі замовленя і кореспонденцию полагоджує відворотно 311 5—6

Михайло Кубіца, Тарнобжеґ

Цїлимини на жадане оплатно і дармо.

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно к'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5 25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8 4[illegible]	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиськ	7·20	12·00	2·6	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	3·[illegible]	—	9 00
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стриа	7·29	11 50	3 51	—	10 50
Пустомит	7·39	11 50	3 51	9 40т	10 50
Самбора	8·00	10 30	1 55	—	9·20
Любіня	8 00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12 40	4 50	—	—
Янова	8 22	1 15	5 00	9 25	10·10†
Врухович	7 10	12 40	1 46†	4 50	8·20
Врухович	10 05†	—	8 25	5 30	9 35
Зимної води	5 50	7 25	1·10	5 25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	3 45	8·25	2·45	7 0[illegible]	11 10
Кракова	—	3·40	6·15	7 30	12 45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиськ	6 20	10 45	2·17	7 00	11·15
Черновець	6 10	9 20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стриа	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45т	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·19	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·55	9·15	1·35†	3·35	6 30
Врухович	6 13	11·05	2·28	5·45	8·34т
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11 00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди ідучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/5 до 10/8 ще день буквою г.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецкі·) Коперніка ч. 9

Ч. 67. Львів, середа 25. н. ст. (12. ст. ст.) марця 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрациу „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 28. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Voglet.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 30 с. за одну стрічку інсератову або на ті місце, а в рубрикі „Надісляне" по 50 с. — Подяки і инші принятні оголошеня числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати плятні у Львові.

Національне порозуміне в Істрії і Трієстї.

В Австрії, де переважаюча більшість коронних країв є тереном національної експльоатациї і боротьби, абсорбуючої публичне житє австрийських народів, з відрадою треба повитати кожду пробу принціпіяльної полагоди наболілої національної квестиї. Таку пробу зробив перед кількома роками сойм Моравії, котрий за інтервенциєю правительства перевів розділ краєвих автономічних інституцій на чеські і нїмецькі та дав обом національним соймовим куриям право vet-a в головних національно-політичних справах. Останні дні принесли нам нову пробу національного порозуміня на правній основі в Істрії і Трієстї. Сойми обох тих територий займають ся тепер проєктами нової краєвої і виборчої ординациї, котра має дати законний вислів національного порозуміня між тамошними Словянами й Італійцями. Що-до предложеня для Істрії вже наступила згода між обома народзми; така-ж згода дотично Трієсту є на найлїпшій дорозї до здійсненя. Готовий проєкт виборчої реформи для Істрії є зладжений на отсих основах:

Скількість вибраних послів означена на 44 (доси було 27). З того на велику власність припаде 5 (як доси), на палати торговельні 2 (як доси), на міста 14 (доси 10), на сїльські громади 15 (доси 12) та на сьвіжо установлену загальну курию 8. З числа 44 мандатів припаде 25 Італійцям, 19 Словянам. З мандатів загальної курії дістануть Італійці і Словяне по половинї. Виділ краєвий буде складати ся з 5 членів (доси 4); одного члена вибирає курия великої посілости, двох міста і торговельна палата, двох сїльські громади. Італійські посли вибирають разом із міською курією, словянські з сїльськимн громадами. Трьох членів видїлу краєвого буде Італійців, двох Словян. Хорвати і Словінці застерігли ся перед змайоризованєм такими гарантиями: Найменьше 32 послів (не вчисляючи епископів) отже найменьше 7 Словян мусить бути присутних для правосильности ухвал сойму в справах краєвого буджету на краєву культуру, шкільництво і публичних будівель, в справах громадських, в справах постанов про проєкти законів. Анальогічні гарантиї обовязують також краєвий виділ, котрий веде наради на колегіяльних засїданях та до правосильности ухвал котрого потреба присутности трох членів. Присутність що найменше одного представника міст (Італійця) і одного представника сїльських громад (Словянина) є необхідна при ухвалах про наведені висше справи, при нарадах над постановами громадських репрезентаций, при визначеню краєвих фондів на непредвиджені видатки та при ухвалах над проєктами законів, котрі вийшли з ініціятиви краєвого виділу. Ось-так меншість має застережене фактичне право „vet-a" в усїх важнїйших краєвих справах.

Новою краєвою і виборчою ординациєю для Істрії покладено перші основи під полагодженє національної боротьби в тім краю. При тім ділї дуже заслужило ся краєве правительство (кн. Гогенльоге), що зі справдїшним зрозумінєм своєї державної місиї заходило ся коло того, щоби населеню краю дати спромогу на позитивну, культурну й економічну працю з залишенєм непродуктивної і абсурбуючої сили національної боротьби. Національне порозуміне на ґрунтї краєвої автономії, се тільки один бік справи; за ним мусить піти і його мусить завершити полагодженє національних спорів на ґрунтї державного устрою. Се буде ділом будучности; при протиранню дороги і вводженю в житє нових основ політичного ладу в Австрії покажеть ся, чи наддунайська держава ще зберігла свою рацию бутя та чи децидуючі в державі чинники дорослн до виповненя великого історичного завданя. Що дотикаєть ся Галичини, то — як доси — керманичі правительственнної політики в державі і краю нїчим не показали здібности ні охоти приступити до серіозного вирівнаня польсько-руського спору. Навпаки — і центральна державна власть, і її відпоручники, краєві намісники, невпинно працюють над розятренєм руського народу безконечним рядом національних кривд та над підготовленєм нашого краю на жир для велико-польських державних аспірантів. Бо Галичина займає серед країв австрийської держави безприкладно-виїмкове становище. De jure вона австрийська провінция, де facto вона становить окрему правно-державну одиницю, не має анальогії ні в однім иншім австрийськім короннім краю. Галичина віддана рішаючими сферами під абсолютну власть Поляків, котрі для другої краєвої нації, Русинів, de facto становлять польську державну інстанцию, виключаючу безпосередну нашу участь у державнім житю Австрії. Зломити ту систему галицько-польської політичної ексклюзивности, передерти сїтку польсько-австрийських теорий про суверенність і меншевартність Русинів супроти Поляків, здобути для нас реальну спроможність на безпосередну участь у державнім житю Австрії (Reichsunmittelbarkeit,) — в тім суть і мета наших політичних змагань в межах габсбурської держави. Без здійсненя сих кардинальних наших національно-політичних конечностий усякі здобутки, придбане і уступки, се тільки маловажні паліятиви, котрі уможливлюють дальше консервованє дотеперішної системи, ображуюче наше національне достоїнство і загорожуючої нам дорогу правильного національного житя і розвитку.

О людовців.

Заведенє загального виборчого права до парляменту захитало поважно польською „національною" політикою. До того часу спочивала вона в міцних і певних руках шляхти, а тепер шляхта ще не хоче випустити її зі своїх рук, але вже й не може вдержати її виключно в своїх руках. Наслїдком того ми бачимо серед польських партий якусь непевність, якийсь хаос, з якого аж пізнїше вирине якийсь постійний політичний напрям. Центром сього круговороту є все ще шляхта, яка пробує союза то з сею то з тою „демократичною" партиєю, щоби скріпити своє політичне становище і відступивши якусь часть власти „демократичному" союзникови, надавати далї основний тон польській політицї. Так при виборах до парляменту союзником шляхти була народова демократия, а найбільшим її ворогом людовці, але не минув і рік, як при соймових виборах з ворога став найблизший союзник, а з союзника найбільший ворог. Такі політичні метаморфози можливі очевидно тільки тоді, коли партиї не мають ясно визначеного шляху і тільки шукають дороги для своєї дальшої тактики.

Отже, як сказано, ходить тепер о людовців. Заключивши з ними виборчий компроміс, шляхта хотїла-б їх на все запрягти до свого політичного воза і в соймі і в парляментї. В парляментї повалити народово-демократичне правлїнє Гломбінського в польськім колї і заступити його правлїнєм союза представників „wielkich i małych rolników", себто консервативної шляхти і людовців, а в соймі з „wielkich i małych rolników" зложити аґрарний союз, котрий розпоряджав би більшістю яких 90-и голосів, а рівночасно, маючи в собі більшість „wielkich rolników", служив би шляхтї для продовженя її дотеперішної політики. Ся думка, піднесена шляхотсько-консервативною пресою ще підчас виборчої акциї, тодї не стрічала ся з боку людовців майже з нїяким супротивленєм. „Kurjer lwowski" обминав сю дражливу справу дуже делїкатно, а в виборчій агітациї Стапінський і тов. дуже добре вміли достроювати ся до клича про спільність інтересів великої і малої земельної власности.

Але коли минулого тижня орган подільських дїдичів „Gazeta Narodowa" виступив знов з ідеєю „з'єдиненя польських рільників, що репрезентують як велику, так і малу земельну власність, для спільної дїяльности" в галицькім соймі, „Kurjer lwowski" сим разом скривив ся і відповів статею „Słowa a czyny", в якій заявляє, що спільних інтересів великих і малих рільників „є так мало, що справдї не оплатить ся для зреалїзованя їх творити якийсь союз, бо на нїм великі рільники може би щось зискали, але малі і найменші були би з такого союза дуже невдоволені"; та що в колї польськім людовці творити-муть самостійний клюб, а в соймі добивати-муть ся перше всего виборчої реформи на основі чотирохчленної формули.

Що-ж се значить? Чи Стапінський мав би вивести шляхту в поле і скориставши з її помочи при виборах, тепер знов відвернути ся від неї? Здаєть ся, що нї. Ухвала конгресу людовців, скріплена опісля ухвалою послів, щоби вступити до польського кола, виключає таку евентуальність. Але Стапінський хитрий політик. Перед хлопами треба показати непримиримість супроти шляхти, а рівночасно натиснути на панів, щоби ще щось дали. І тому „Kurjer lwowski" так кривить ся на занадто часте повторюване пісоньки про спільність інтересів великих і малих рільників. Очевидно, що та спільність інтересів великих і малих рільників істнує тільки в політичних деклямациях шляхти, а вїяк в дїйсности. І то нема її не тільки на політичнім полї, де вона вже занадто ярко впадає в очи, але й на полї економічнім, а навіть на полї хлїборобської культури, де її істнованє не підлягає для декого нїяким сумнївам.

На політичнім полї противенство інтересів великої і малої земельної власности, як сказано, аж занадто очевидне. Велика власність хоче мати ріжні політичні привілеї, коли тимчасом селянин у політицї мусить бути консеквентним демократом, по-перше тому, що коли-б домагав ся якихсь привілеїв у порівнаню з безземельним пролетариятом, то тим самим оправдував би також привілеї великої власности, а по-друге ще й тому, що якась часть селянства мусить улягати постійній пролетаризациї, отже нїхто з селян не знає, чи домагаючи ся виключеня безземельного пролетарияту від політичних прав, не засуджує на політичну безправність своїх власних дїтий.

На економічнім полї ті противенства часом менше очевидні, але через те не менші що до свого обєму і змісту. Ті „малі рільники" в порівнаню з „великими", се те саме, що пролетарі в порівнаню з капіталістами, а вже в найлїпшім разї те, що дрібні промисловцї і торговцї в порівнаню з великою індустриєю і торговлею. А при тім велика посілість, маючи через політичні привілеї політичну власть, стараєть ся всї державні тягарі звалити на „малих рільників".

Але й на полї хлїборобської культури спільність інтересів великих і малих рільників істнує лиш на перший погляд. Безперечно, що інтензивна хлїборобська культура потрібна і великій і малій земельній власности, але разом з тим висша хлїборобська культура малої земельної власности зовсім не лежить в інтересї великої земельної власности, хоч-би з тої причини — що не станемо розводити ся над справою детально — що висша хлїборобська культура на малій власности заняла би більше число робучих рук і піднесла би добробут селянської маси, а велика земельна власність потребує як найбільше і як найдешевших робучих рук.

Через те деклямувати про „спільність інтересів великих і малих рільників", се просте політичне ошуканство і коли Стапінський і тов. підчас виборчої акциї не тільки не виступили проти того ошуканства з цїлою силою, але ще й самі деклямували на ту тему, то се сьвідчить тільки про те, на скільки вони перестали бути фактичними заступниками селянства. Коли-ж в теперішнім виступі „Kurjer-a Lwowsk-ого" бачимо деякий зворот в противнім напрямі, ніж ішла передвиборча акция людовців, то сей зворот пояснюють нам події в самім таборі людовців. Річ в тім, що конгрес, який рішав про вступленє послів-людовців до польського кола, вправдї вдало ся опанувати Станінському, але не так легко переконати селян про єдиноспасаємість того нового курсу політики Стапінського. І прим. сильне невдоволенє з сеї політики стрічаємо в „Gazet-і chłopsk-ій", яку видає посол-селянин Ольшевський. В сій газетї знаходимо між иншими цїкаві інформациї про те, як то конгрес в Ряшеві ухвалив злучити ся з польським колом,

„Знайшли ся — читаємо там — на конгресї люди, котрим не подобали ся добрі промови хлопів і д-ра Москви і котрі старали ся перешкодити річевій критицї вступленя послів до кола криком і грозьбами. Були се самі недоростки і молодики в товаристві якоїсь дами, котрих не знати на що впущено на салю. А було їх досить і то в рїжних місцях порозкидані ґрупами... Відповідальність за се спаде в першій мірі на тих, що скликали конґрес, а котрі впустили на салю богато „гостий", не маючих з працями конгресу і партиї нїчого спільного".

Як бачимо, пан Стапінський мусїв аж хапати ся таких штук, щоби узискати „однодушність" ряшівського конґресу.

Не менше характеристичною для настрою в таборі людовців є поміщена в тій-же „Gaz. chł." на першім місци віршована „Przepowiednia" проф. Млинка. Ось вона:

„Zbliża się chwila wielkiego zamętu —
Będą nas właśni przywódcy zdradzali
I gmach wolności — zburzą nam do szczętu —
Któryśmy z takim trudem fundowali!
Przepadną nasze hasła ulubione —
I sztandar chłopski w strzępy się rozleci —
Och, bo nad nami — niebo zachmurzone —
Och, bo nam znowu — słońce nie zaświeci!
Pierzchnie nadzieja, jak bańka mydlana,
Którąśmy w naszym wodzu pokładali —
Wódz się zasprzeda — pęknie, broń złamana —
Cośmy niedawno — do rąk mu ją dali!
Nastaną czasy ucisku, niewoli —
Podłych donosów na obrońców ludu —
Będziemy znowu żyć w ciężkiej niedoli —
Wyglądać znowu zbawienia i cudu!"

Супроти всїх тих обявів невдоволеня не може бути дивно, що офіцияльні круги людовців зміняють тепер тон знов в острійшім напрямі. Ми, очевидно, не думаємо, що се означувало-б поворот політики людовців до давних опозиційних традиций, але з другого боку ті обяви невдоволеня є характеристичним сьвідоцтвом того суспільного процесу, що нїяка партия не може безкарно зрадити свої ідеали та що коли провідники партиї підуть на шлях політичного опортунїзму, то тим самим засїють зерно роздору в своїй партиї, ослаблять її силу і тим самим не осягнуть нїчого, бо ті, що числили ся з ними, як з сильними, не потребують числити ся з слабими.

Танець „ґаліцких русских" около 100.000 рублів
або
Справа всеславянського з'їзду.

Аранжери панславістичної маніфестациї під росийсько-обєдинительним покровом мають клопоту чи-мало. З'їзд якось не клеїть ся! Свого часу доносило „Новое Время", що на з'їзд згодили ся приїхати також польські посли, яких вже обласкавив для „білокаменної" Москви г. „депутат от Сокаля", та „Poln. Corr." здементувала ту вістку як передчасну. Та се не один клопіт, який мають аранжери сего з'їзду, дарма що на сю цїль є „источники" і то доволї видатні. Щоб справу таки довести до бажаної цїли, покористували ся пропагатори всеславянського з'їзду петербурським клюбом громадських дїячів і задля сего уладжено минулого четверга окреме засїданє „клюбу", на яке явили ся також польські члени росийської державної ради й думи.

Реферат читав відомий дїяч на „общерусском поприщі", наш таки Димитрій Н. Вєрґун, що звинувши свою власну крамничку, „Всеславянскей Вѣкъ", пішов на приказчика до Нововременської торговлї всеславянськими артикулами старого Суворіна. Він почав історию всеславянських з'їздів „від Адама і Еви". Монотонно та нудно торочив „русскій" з під Городка передовсім про перший всеславянський з'їзд в Празї з 1848 *), який йому не до смаку і тому, що на нім Славяни послугували ся — „міжславянською" нїмецькою мовою та тому, що в нім взяли участь революціонери — Поляк Лїбельт і Москаль Бакунін. Революціонери внесли до дебат фантастичний проєкт про полагоду міжнародних спорів, ну а г. Димитрій не думає бавити ся в фантазиї, для него славянофільство має вартість зовсім конкретну й реальну.

Не довела до запановання панславістичної думки також і росийська етнографічна вистава в Москві, що припала в двайцять лїт по париськім з'їздї. Всеславянським з'їздом, який зааранжував комітет сеї вистави, покористували ся головно чеські провідники, Рігер і Паляцки, щоб ремонструвати проти установленого австро-угорського дуалїзму та непризнаня прав чеської корони. Впрочім пішли всякі „излїяния, тосты, рѣчи безъ конца", які зовсім не зближували хвилї, коли то славянські ріки мають зілляти ся в росийськім мори, ані не довели до загорненя Росиєю Балкану.

На поминках Паляцького в 1898 р. виринула думка про пропагованє всеславянського зближеня через журналїстичні з'їзди. Та хоч ті з'їзди відбувають ся вже шість лїт, хоч — що додамо від себе — „русскіе" журналісти в Галичинї, яких мож почислити на пальцях одної руки, утворили навіть окреме товариство, щоб брати удїл в тих з'їздах — то вони нїякої реальної цїли не осягнули, бо пропагована ними „Центральна славянська агенция телєграфічна" — остає ще й нинї тільки проєктом! Наш „русскій" з під Городка почислив ще чимало більше й менше замітних невдатних проб всеславянського зближеня, м. и. невдалий з'їзд підчас париської вистави, над яким протекторат обняв „сам" чорногорський князь Микита, ані такий самий з'їзд в Францесбадї. Замітно, що референтови чомусь не могло перелїзти через горло імя аранжера сего францесбадського з'їзду. Назвав він до краю скомпромітованого емісаря, московського славянофільського товариства, Черепа-Спіридовича аж тодї, як на салї почали голосно питати о його імя, так що г. Димитрій міг припускати, що готові повторити ся сцени його „витаня" кріслами в Москві і т. д.

По сім дещо немилім інціденті зійшов референт на справу стотисячрублевої фондациї одеського професора Борзенка. Тут бесїдник оживив ся — 100.000 рублїв — чи нема для чого оживити „галїцкому русскому"? Борзенко, будучи на сокільськім злетї в Празї, запалав такою любовию до всеславянської ідеї, що написав Столипінови лист, в якім обіцює жертвувати 100 тисяч рублїв на те, щоб процентів від сеї суми вживати на уладжуване всеславянських з'їздів. Столипін відповів, що гроші мінїстерство передасть до державного банку на те, щоб за них „въ удобное время" аранжовано всеславянські з'їзди в Росиї з культурно добродїйними цїлями. Невдоволений сею відповідию проф. Борзенко гроший не зложив в банку, але почав шукати посередництва послів для уладженя з'їзду. Та коли справа у Відни пішла гладко, бо 100.000 рублїв було достаточним аргументом для д-ра Маркова et cons., то в Петербурзї потерпів проєкт „крушеніе". Крайні реакціонери зрозуміли його як пробу скріпити теперішний державний лад та завести автономію для Конґресівки, а кадети й лїві посольські ґрупи заявили, що всеславянський з'їзд буде тільки маневром, щоб відвернути громадянську увагу від внутрішно-державного безладя. Борзенко не дав за виграну і віднїс ся о посередництво до петербурського тов. „Клубъ общественныхъ дѣятелей", а сей установив референтом справи специяліста від общерусскої ідеї на тлї рублевих фондаций. Він горячо пропагував на взорець віденський утворенє комітету для скликаня з'їзду з поміж думських послів та членів „державної ради" в Петербурзї, який евентуально повинен би подбати о инші фінансові засоби, колиб годї дійти до остаточного порозуміня з Борзенком. Д-р Димитрій Николаєвич хоче очивидно за одним разом спіймати дві синиці: таки довести до з'їзду та зробити проф. Борзенка податливійшим в роздачі своїх тисячий на всеславянську ідею і її проповідників. Рами, в яких би мала обертати ся дискусия на будучім з'їздї, визначив референт доволї скромні, щоб тільки заманити на него австрийських Поляків.

Тількиж сподіваня референта не сповнили ся. Перший бесїдник, що забрав голос в дискусиї, ген. Владиміров, зазначив, що з давним славянофільством із його кличем „православіє, самодержавіє і національність", яке є ідеалом галицьких Москалїв, треба зірвати! Всеславянський з'їзд під кличем „вільність, рівність, братерство й єдність" був би бажаний, але ініцнятива до него не може вийти ні від росийських послів ні від скомпромітованого „Славянського товариства" — але з Австриї, тому требаб Росиянам держати ся тактики вижидаючої. І ех-мінїстер та редактор „Слова" Фйодоров уважав скликуване всеславянського з'їзду перед доведенєм до порозуміня між Славянами передчасним. В сукурс Вєрґунови поспіли за те нїкий Мілютін а відтак редак. „Правіт Вєстнїка", що почали співати пєани на славу „Славянського благотворительного общества" і старого панславізму. Особи й промови сих обох бесїдників зробили ведмежу прислугу ідеї голошеній д-р. Вєрґуном, бо вказали надто докладно на евентуальний характер з'їзду та на цїли, яким він має служити. На лихо виступив ще один бесїдник д. Степаненко, який розбив теревені Вєрґуна про „русскіе" в Галичинї, доказуючи зібраним, що в Галичинї живуть не Москалї, але Русини, та що від їх імени не можуть промовляти ренеґати, які перестали бути Русинами.

Серед загального несмаку, без порішеня яких небудь ухвал клюбове засїданє розійшло ся, але ми сподіємо ся, що сто тисяч рублїв Борзенкової фундациї не втратить і тепер притягаючої сили для „зарубежних русских" із Галичини, та що і „депутат от Бродов" і „русскій з під Городка" не дадуть за виграну та будуть дальше вести агітацию за всеславянським з'їздом, для реалїзациї Борзенкової фондациї. Всеславянська ідея по жертві Борзенка одержала конкретну форму, тверду і приманчиву програму, тож наші доблестні дїячі на „общерусском поприщи" чейже не позволять, щоб наміри одеського професора розбили ся і то з тої причини, що в якісь Славяни, які не розуміють, що „всякое подаяніе благо", та що треба брати, де і що тільки можна!...

*) Пригадуємо, що з Русинів брали в тім з'їздї участь крім богато гостий д-р Гр. Гинилевич, Ів. Борисикевич та М. Заклинський.

Парляментарні справи.

В дальшій дискусиї над етатом міністерства просьвіти промовляв вчера

в буджетовій комісиї

п. Шмід (христ. соц.) проти проф. Вармунда і домагав ся рівноправности католицьких товариств студентських з иншими. — П. Немец (чеський соц. демократ) говорив за заложенєм чеського університету в Бернї, а в справі Вармунда сказав, що вона повинна обходити лише прокуратора, а не міністра просьвіти і заграничних справ анї нунция. — П. Жачек внїс умотивовану резолюцию, взиваючу правительство, щоби безпроволочно поробило приготовленя до як найскоршого заложеня чеського університету на Мораві; заразом зазначив, що такою загальною стилїзациєю Чехи не зрікають ся жаданя, щоби новий університет заложено в Бернї, та застеріг ся против того, щоби заложенє того університету мало залежати від згоди чи дозволу моравських Нїмців. — П. Дельверт (нїмецький поступовець) зазначив, що в справі Вармунда треба виждати, поки суд не скаже свого слова. В справі нового чеського університету стоїть бесїдник при тім, що полагодити її

можна лише за згодою обох народів моравських, а вже до заложеня чеського університету в Берні Німці не допустять, бо було би се нарушенем історичного німецького характеру того міста. — П. Крамарж зазначив в справі чеського університету, що Чехи не вдоволять ся самою резолюцією, а від того, який буде буджет, залежати буде їх поведенє. В справі Вармунда прихиляє ся до гадки п. Дельверта. — П. Зайц є тої гадки, що пильнійша є річ подбати о ліпше уладженє теперішних університетів, ніж закладати нові. Справа Вармунда належить до компетенциї суду. — П. Коросец промовляв за заложенем полудньово-славянського університету. — Потому промовляв

міністер просьвіти д-р Мархет.

В справі Вармунда заперечив бесідник, мов би заграничний дипльомат домагав ся від міністра просьвіти, щоби Вармунда усунено з катедри. Дальше зазначив, що д-р Вармунд є професором церковного права в правничім виділі інсбруцького університету, а не в теольогічнім; а з сього виходить, що має він ту саму свободу, як і кождий инший професор того виділу. Що до брошури проф. Вармунда, то судова розправа викаже, чи конфіската брошури була оправдана чи ні і чи по сторонї автора є яка вина чи ні. Покиси не стане ся, поти і міністер не може висказати ніякої гадки. Коли ж брати справу загально, то бесідник заявляє, що свобода наукових дослідів мусить без перешкоди розвивати ся на кождім полї, отже і на полї релїгії; але дослїдн ті повинні бути вільні від усього, що без потреби обиджає релїгійні переконаня, глубоко закорінені в житю людий. Що-до католицьких товариств студентських указав міністер на значінє академічної свободи та заявив, що всї студенти університету, без огляду на народність або віру, мають ті самі права. В справі заложеня нових університетів міністер обіцяв висказати ся тогдї, коли вже всї дотичні внесеня будуть зложені. Вкінци висказав бесідник надію, що переговори в справі поліпшеня материального положеня краєвих інспекторів шкільних незабаром доведуть до бажаного кінца.

Опісля п. Шлєгель заявив іменем християнсько-соціяльного сторонництва, що вона не бажає культуральної борби, але й не лякає ся її; з уваги, що університети є заведенями державними, не може бути рівнодушним, чого в них учать.

Наступуюче засіданє в четвер.

Справа руського університету.

Польські дневники доносять, що вчера президент міністрів бар. Бек конферував з пп. Романчуком, Васильком і Дністрянським. Корреспонденційне бюро доносить, що по вчерашній конференциї в справі руського університету руські посли не внесуть уже резолюциї, домагаючої ся утраквізациї львівського університету, а вдоволять ся резолюцією з жаданем заложеня окремого руського університету.

Инші університетські справи.

На засіданю „німецької девятки" вніс п. д-р Сильвестер резолюцию в справі німецького університету на Моравї; резолюция ся є рівнозвучна з чеською резолюцією п. Жачка і не подає осїдку нового університету. Крім резолюциї п. Жачка внесе ще п. Кльофач окрему резолюцию, котра виразно домагає ся заложеня чеського університету в Берні, і то вже в р. 1909. Чеський клюб має голосувати за компромісовою резолюцією п. Жачка, бо таким чином омине ся трудности і в буджетовій комісиї і в парляментї. Але Чехи заявляють, що мусять домагати ся заложеня чеського університету в Кенігсфельді, віддаленім від Берна о кільометр; инакше не могли би з уваги на своїх виборців здержати ся від обструкциї.

Президент міністрів переговорював вчера з хорватськими послами, котрі мають внести резолюцию, щоби в Австриї признавано іспити, здавані в загребськім університетї.

Вчера християнські соціяли переговорювали з президентом міністрів в справі безнастанних нападів німецьких буршів на католицькі товариства студентів та домагали ся щоби міністер просьвіти поклав раз тому конець. Ті напади справляють також велику трудність в університетській справі. Кажуть, що д-р Мархет найшов якийсь вихід, котрий заспокоїть обі сторони.

Неймовірне...

З кругів львівських Русинів одержуємо до поміщеня таке письмо:

Комітет пань, користаючи з латинського сьвята Благовіщеня, задумав уладити заупокійне Богослуженє за душу бл. п. Марка Каганця, жертву послїдних соймових виборів. На Богослуженє вибрано церков сьв. Юра, раз тому, що в середмістю, в Успенській церкві Богослуженє за душу бл. п. Каганця вже відправлено дня 23. лютого, а по друге тому, що в церквах в середмістю в часї латинських сьвят буває великий натовп вірних, які користаючи з вільного від роботи дня, заспокоюють свої релїгійні потреби. Порозумівши ся з о. парохом сьвятоюрської церкви, оголосив комітет вістку про Богослуженє плякатами, які єще в суботу вечером розліплено по містї, а також і на мурі при входовій брамі сьвятоюрській. До панахиди мало стати кільканайцятьох сьвящеників львівських.

Нараз вчора, в второк, в полудне Впреподобний о. офіциял Білецький, завізвав до себе о. пароха і заборонив Богослуженє. О. парох повідомив об сім комітет, який сейчас удав ся до о. офіциала з представленем, що подібний заказ може викликати серед загалу суспільности нечуване згіршенє. Та о. офіциял стояв при своїм заказї. Оголосити заказу плякатами вже не було часу, бо переговори з о. офіциялом протягли ся аж до вечера, а комітет мав єще завсїгди надію, що заказ буде відкликаний, або хоть якось змодифікований.

Нині рано товпа руської інтелїгенциї зібрала ся перед церквою сьв. Юра, та з найбільшим здивованем довідала ся про заказ. З початку нїхто не хотїв вірити, щоби заборонено церкви на поминальне Богослуженє. Думано, що се може заборонила поліция. Та поліция була льояльнійша супроти хлопської крови, чим о. офіциял. Крайне обуреня обхопило усїх і тілько завдяки незвичайному тактови комітету та політичній зрілости товпи не прийшло до грізних демонстраций під адресою о. офіциала. Усї присутні зрозуміли, що найменша демонстрация вийшла би на користь наших ворогів а в руках о. офіциала була би великим тузом.

Серед численної інтелїгенциї, без ріжниці переконань політичних, дались чути голоси: „То деж маємо поминати душі наших людий? Чи маємо йти до костелів? Там уміють шанувати память борців народних. Там епископи правлять Богослуженя навіть за таких, яких австрийське правительство повісило на шибеници. Там епископи виголошують навіть проповіди на таких Богослуженях! Чи хлопська кров Каганця є менш вартна чим Капусьцінського і Вісьнєвського? Чи о. офіциял є чимсь висшим як епископ Бандурський?" — Ми переконані, що коли би Їх Ексцелєнция Високопреосьвящений Митрополит був у Львові, то Богослуженє було би відправило ся без усяких перешкод. Були навіть гадки телєграфувати до хорого Митрополита, та нїхто не знав його адреси. Митрополит був би певно зніс сей нечуваний заказ.

Ми запитуємо о. офіциала: Чи подібне поведенє не відчужить нашої інтелїгенциї від церкви? Чи не наповнить її огірченєм супроти найвисших достойників нашої церкви?" Злу прислугу здїлав о. офіциял церкві і за се певно не буде йому вдячний неприсутний митрополит, який дуже добре розуміє почуваня руського народу.

Мимоволї приходить на гадку, що о. офіциял хотїв викликати демонстрацию, бо вже від неділї бачив плякат при входовій брамі, а заборону видав тодї, коли вже відкликати не було часу. In cuius usum? Чи для добра і поваги церкви? Таким поведенєм відчужує народ від церкви більше, чим деякими антирелїгійними брошурами. І нас дітий нашої церкви се болить. Ми бажаємо, щоб народ йшов з церквою, а о. офіциял яко хвилевий найвисший достойник церкви, дражнить її сьвяті почуваня. Ми вірні маємо право до церкви, вона не є власностию о. Офіцияла, вона материю усїх руських церквей, вона власностию цїлого руського народа. Наслїдки сего необдуманого рішеня о. офіцияла могуть бути дуже сумні, а вина за се спадає на о. офіцияла Білецького. Не тогди католицька церков була сильною, коли гнулась під можними сьвітськими властями, а тодї, коли стояла за правдою і народом, а її чоло вінчав кінець мученицї, бо тодї з нею був народ. Се най буде memento для тих, яким добро церкви повинно лежати найбільше на серци. Ми вірні дїти нашої сьвятої церкви, хоть може часом і неслухняні, хочемо разом з церквою працювати над добром народа, але хочемо і маємо до сего право бажати, щоб її представителї не обиджали наших чувств, не відчужували самі народа від церкви. — *Один з вірних.*

Хто вислугує ся польським верховодам і за що?

(Допись з турчанського повіта).

Розсїла ся й розпаношила ся в нас, в Турчанщинї „русская" твердь, — та не та твердь, що має якісь ідеали, але та заплїснїла, замотиличена твердь, що поза своєю оборою не видить иншого сьвіта, що поза своїми інтересами не видить иншого товчка до якої небудь дїяльности. Не будемо дармо тратити слів, а розкажемо коротко деякі справи, в котрих „турецька твердь" зазначилась прямо, як нужденне орудє ляцької гакати. Зачнемо від самої Турки.

Місточко Турка має дві школи 5-клясові: мужеську і женську. Треба однакож знати, що Турка се дуже розкинена місцевість, і що богато дітий не може ходити до середмістських шкіл задля злої комунїкациї і значного віддаленя. Так прим. дїти з Середної Турки (передмістя) майже не користали з турчанських шкіл. З огляду на те, мудро і слушно зробила окружна шкільна рада, що від 1. вересня 1902. р. завела в Середній Турції 1-клясову школу, поки-що т. зв. „експонована", значить, хоч самостійну, але істнуючу ще при етатї міських шкіл. Зовсім слушно зробила окружна рада й те, що від 1. вересня 1902. р. іменувала для тої школи учителем п. М. К., котрий, як сьвідомий Русин, надавав ся як не може лїпше на ту посаду. Всї очевидно були тої гадки, що в школї в Середній Турції буде руська викладна мова, бо треба знати, що в Середній Турції нема не то одного Поляка, але навіть ні одного латинника. Річ певна, що тою школою заінтересувались громадяни-Русини. Питають вони о. Прухницького: „Чи правда, що буде в нас школа?" — Правда! — каже о. Прухницький. Та тут годить ся нам сказати, хто то є о. Прухницький. О. Прухницький є: 1) маршалок повітової ради в Турцї, 2) турчанський декан, 3) турчанський парох, 4) ординариятський комісар для науки гр. кат. релїгії, 5) член окружної шкільної ради, 6) предсїдатель місцевої шкільної ради, 7) член громадської ради в Турцї, 8) голова читальнї, 9) директор задаткової каси.... ну, і... 10) первий столп турецької тверди! І сей маститий патріот, коли його громадяни спитали дальше: „Чи правда, що для нас іменовано учителем п. М. К."? — відповів: „І то правда; але я до сего не допущу, щоби М. К. був у вас учителем, бо він би „зрадикалїзував" цїлу Середну Турку! „І сповнило ся слово о. Прухницького. Се, що ми оповідаємо, дїяло ся якось в липни 1902., а вже в серпни 1902. р. турчанська окружна рада зреасумувала свою ухвалу що-до іменованя п. М. К. і заіменувала від 1. вересня 1902. молоденького п. В. Б., Поляка. Та нам не йде анї о п. М. К. анї о п. В. Б., але ось о що: Вже від самого початку єствованя згаданої школи заведено в ній викладну мову польську, ба що більше, навіть дїти руські приневолювано молити ся по польськи. О тім, що в Середній Турцї введено неправно польську викладну мову, знав добре о. Прухницький, — бо коли його громадяни середно-турчанські питали, чи правда се, що в їх школї заведено польський виклад, відповів пр остодушно: „Та правда; а як вам се не в лад, то процесуйтесь!" Легко то сказати Бойкови: процесуй ся! Та чи не красше було би постояти за сим о. Прухницькому, членови окружної ради і предсїдателеви місцевої ради, а далї маршалкови повітової ради і членови громадської ради? Про те, що в середно-турчанській школї силують руські дїти молити ся по польськи, може о. Прухницький і не знав; бо деж йому се знати, скоро він до школи не ходив, а навіть хоч був тодї катихитом з титулу свого душпастирства, цїлий рік не відправляв для дітий Служби Божої, так що учителї, котрі що дня ходили з дїтьми до церкви, мусїли на се аж на конференциї жалуватися. А впрочім хочби і знав, то — скажім правду — йому се байдуже так само, як байдуже було йому, що в обох школах 5 клясових учив руського язика учитель Жидок та навіть силував руські дїти молитви говорити по польськи. І чи одно сему достойникови байдужне? Ого за його нїмим призволом в чисто-руській школї в Середній Турцї впаношив ся не лиш польський язик, але в додатку і на скрізь польський дух. І не дивно, скоро від 1902. р. до тепер було вже там двох учителїв, а три учительки, а самі Поляки, хоч є в нас досить учителїв Русинів. Та політика „księdza marszałka" наказує йому в сім разї відограти ролю ляцького прислужника. Що понад 120 руських дїтий занапастить ся, се йому байдуже, коби лиш не пропали його достоїнства і почести. І от дійшли ми до того, що досі експоновану школу на чисто-руській передмістю в Середній Турцї зорганізовано вже від 1. вересня 1908 р. на самостійну школу, але викладна мова лишить ся польська, бо о заведенє руської мови для руських дїаий не подбав руський парох, предсїдатель ради місцевої, член окружної і член громадської ради, Русин о. Прухницький! Годї і подумати, щоби о. Прухницький не знав, що справу викладної мови рішає громадська рада. З другого-ж боку годї повірити, щоби о. Прухницький не міг дотичної ухвали перепертн в громадській радї, в котрій він має за собою всїх Жидів і Поляків, а в сїй справі певно, мав би і всїх Русинів. Та столп „турецької тверди" і повітовий маршалок не уважає потрібним подбати за руські дїти. Красше йому подбати за „миску сочевиці", чим за народну справу,

Про иньші ні ші справи другим разом.

Заграничний огляд.

З мїмецького парляменту.

На вчорашнім засіданю німецького парляменту забрав слово канцлер Більов та виголосив промову про заграничну політику.

Обговорюючи мароканську справу, Більов пригадав, що з многих сторін підносили квестию, чи дїяльність Франциї є згідна з духом договору в Альджезірас. Супроти сього треба признати, що виконуванє постанов того договору є спинене ворохобнею в Мароко. Французьке правительство не може закинути німецькому, немов би Німеччина, не признаючи тих обставин, виконувала точки договору в дрібничий спосіб.

Обговорюючи відносини в Македонії, Більов заявив, що вдержанє status quo в тім краю не обходить дуже близько нїмецької держави. Підставою тих відносин є берлїнський трактат. Австро-угорський проєкт новобазарської зелїзниці Німеччина привитала з великою симпатиєю, бо союзник Німеччини виконує сим тільки своє право, признане йому міжнародним договором.

Що-до листу цїсаря Вільгельма до англїйського льорда адміралїциї, то канцлер жалує, що не може його відчитати. Сей лист був на скрізь коректний; про якесь вмішуванє в справи чужої держави нема бесїди. Зміст листа не противив ся нїчим міжнародним звичаям.

По промові Більова секретар державний Шен обговорював мароканську квестию.

При кінци засїданя посол Гребер зложив заяву, котрою перепрошував дневникарську лаву з приводу образливих слів, які довели до дневникарського страйку.

НОВИНКИ.

— **Скликанє парляменту.** З Відня доносять, що перше засіданє палати послів відбуде ся в четвер, дня 2. цьвітня о 3. год. по полудни.

— **Львівським Русинам** пригадуємо ще раз про завтрішні вибори до міської ради. Провідники головних польських партий видали і сим разом поклик, щоби не впустити до ради ні одного Русина. Так поступили найперше вшехполяки із своїм органом „Słowo polskie", тою горячкою дала поволи обхопитись міщанська партия із своїми президентами Цюхцінським і Рутовським, хоч сї люди ще не давно впевнювали нас, що вони на своїх становищах мусять відноситись прихильно й до руського населеня і доложать старань, щоби руське населенє одержало в радї свою належну репрезентацию. Вкінци поволїкли ся сею дорогою і репрезентанти львівських купців, позволяючи собі вже не по перший раз ігнорувати руську суспільність, з котрої тілько зисків тягнуть. Провідники міщанської партиї хотять закриватись кандидатурами крил. Василевського і двох руських промисловців; однак се лиш нужденний викрут, бож кождий знає, що о. Василевський задля старечого віку не возьме участи в засїданях ради, а два промисловці допущені там від ряду лїт яко члени „стрільниці", а не яко репрезентанти львівської Руси. Так отже 35.000 руської людности не мало би по замислах тих людий і тепер своїх заступників! Мабуть не треба доказувати дикости такого поступованя, бо се дїло само себе осуджує. Ті, що нарікають на весь сьвіт на гнет Прусаків і Москалїв, ось як поступають з нами! І відтак закидують нам ще, що ми виступаємо проти Поляків, що у нас кипить і ярить ся весь народ проти Польщі... І хтож винен сему, коли руський нарід терпить з польської сторони на кождім кроці лиш кривди і доптанє своїх прав! І на жаль, нїхто серед Поляків не має сьмілости проти тої драконської филї виступити. Ось і при сих міських виборах находить ся богато серед львівської суспільности, що не годять ся з сим напрямом, многі польські комітети злучили ся навіть щиро з ними до спільної акциї, але поважнїйша преса таки мовчить, мабуть боячись, щоби через пятнованє тої несправедливости не наразитись більшости своєї публики. Та ми робимо своє. Коли станемо всї разом, то можемо мимо всїх трудностий таки осягнути побіду. Сим покажемо, що ми єсьмо і останемо у Львові, і нїякі ворожі реви не в силї звідси нас змести. Тому пригадуємо нашій громадї ще раз той обовязок, який на всїх нас тяжить: щоби ми всї без виїмки станули завтра до урни і віддали свої голоси лиш на лїсту „Руського міщанського комітету". Нїкого не сьміє забракнути. Колиж би котрі не могли явитись лично, то повинні переслати свої карти легітимациині д-ру Озаркевичови (ул. Корняктів 1), або передати якому иншому певному чоловікови, щоби їх при голосованю заступив. Всї же, що відтягнули би ся від голосованя, повинні бути у нас опісля публично пятновані. Най стане раз явно: хто з нами, а хто проти нас! — *Від Комітету.*

— **З нагоди вчерашнього похорону бл. п. В. Антоновича** в Київі вислала редакция „Дїла" і „Свобода" на адресу „Лїт.-Наукового Вістника" в Київі таку телєграму: „Великого Сина України, що берїг національне огнище в найтяжші часи, супроводжаємо на вічний спочинок з найбільшою пошаною для його памяти. З його-ж непохитною вірою в безсмертність ісповідуваної Ним ідеї кличемо над сьвіжою могилою: Ще не вмерла Україна! Родинї Покійного просимо заявити глубоке спочутє".

— **Ігнорация чи злоба.** З нагоди смерти бл. п. В. Антоновича польська преса обмежила ся лише до дуже ляконічних згадок, причім всї промовчують, що бл. п. Антонович був Українцем, а „Przegląd" посунув ся у своїй ігнорациї чи властиво злобі так далеко, що називає Антоновича „російським" істориком і зовсім сьвідомо зачисляє його до „Rosyan" себ-то Москалїв. Зі злобою ментора із „Przegląd-y" змагати ся не станемо, а коли в тім випадку грає ролю тілько ігноранция, то радимо йому прочитати бодай найголовнїйші історичні твори покійника та познакомитись докладнїйше з його біографією. Тодї може второпає, до якої народности належав Антонович, дарма, що писав по росийськи, як се робили многі инші українські вчені (пр. Костомаров) з огляду на росийські цензурні відносини. З ще ідіотичнійшим менторством виступила й „Gazeta Narodowa", апелюючи до властий, як можуть толєрувати факт, що молодїж в середних школах називає себе „українською" (з нагоди недавних Шевченкових вечериниць, устроєних спільно молодїжию неруських середних шкіл у Львові), коли термін „український" означає „політичну партию" а не „Narodówność!" Подібно не подобаєть ся „Narodówność!" Подібно не подобаєть ся „Narodówność!" Подібно не подобаєть ся „товарисе", що ученики Русини називають себе „товарищами" а не „колегами"; атже слово „товарищ" взяте з „polityczнego słownika radykalnego"... Тут вже ігноранция польського писаки на точиї знавня нашої істориї та мови перевисшає його злобу і тому відповімо йому коротко приповідкою: шевець знай своє шевство, а до кравецтва не мішай ся!

— **Відпустки вояків на жнива.** Мінїстерство війни видало вже підрібні приписи що-до відпусток вояків в часї жнив, а іменно: 1) Відпускане вояків на головну пору жнив постановляєть ся принціпіяльно, відповідно до ріжних округів. Однак територияльні команди можуть відповідно до пори жнив в окрузї корпуса пересувати, евентуально установляти час відступок. 2) Відпустка може тревати найдовше три тижнї; довшої не вільно давати під нїяким услівєм. 3) Обмежати час відпустки можна тілько із специяльних льокальних причин або коли таке обмеженє покаже ся конечним із службових причин. Зазначуєть ся притім, що при кінници з огляду на конче потрібну скількість вояків до обслуги коний а при технічній службі з огляду на специяльне виобразованє вояків, котрі мають дістати відпустки, треба узглядновати передовсїм тих, котрих присутність підчас жнив дома конечна. Тому відпускати можна вояків: а) котрих родичі мають справдї власне господарство, однак не можна відпускати вояків з окодарство, однак не можна відпускати вояків з окоїлиць, навіщених заразливою недугою, анї звичайних рільних зарібників; б) мінїстерство війни старає ся для вояків, що ідуть на жнива і вертають ся для вояків, що ідуть на жнива і вертаають з них, о знижки цїн їзди на зелїзницях. 5) Відпустки на жнива впроваджує мінїстерство війни в 1908 р. на пробу, а досьвіди покажуть, чи можна їх завести постійно з економічного огляду, або чи військове образованє не потерпить занадто через такі відпустки.

— **За знущанє при війську.** В Перемишли застрілив ся в сїчни с. р. Михайло Якимець, вояк 7 компанії 18. полку піхоти краєвої оборони. Відобрав собі житє з причини нелюдського знущаня над ним капраля Дораза. Тепер доносять, що військовий суд засудив капраля Дораза за знущанє над Михайлом Якимцем і многими иншими вояками на деградацию без змоги осягненя коли-небудь висшої ранги і на кару 7-місячної тяжкої вязниці, заостреної двічи в місяць постом і твердою постелию та окремим арештом (Einzelarest) цїлий перший, третий і послїдний місяць.

— **Санітарні автомобілї в краєвій оборонї.** Відповідно до буджетових засобів дістане кождий полк краєвої оборони легкі санітарні автомобілї, при помочи котрих можна буде перевозити також амунїцию малого калїбру та провіянт. Кіш воза буде уладжений так, що в його середині можна буде помістити двоє ноший для тяжко ранених. Через відповідне уложенє складальних лавок найде ся в автомобілю місце на 8 лекше ранених, а через ще инше уложенє переміняєть ся автомобіль на товаровий віз. Заосмотрені будуть автомобілї моторами в силї 10 і 14 коний. Яко машиністи будуть до кождого полку відкомандовані 2 до 4 капралї.

— **Пригоди на зелїзницях.** З Хоросткова доносять: Дня 22 с. м. о 9 год. вечером поїзд зелїзничий, надходячий від сторони Тернополя, наїхав в тім місци, де переходить гостинець через шлях, на віз, на котрім їхало пять Жидів і одна Жидівка на понеділковий торг до Хоросткова. І стала ся страшна пригода: віз розірвало, одного Жида роздерло майже на половину, двї особи зависли на переднім плузї і хоч не згинули на місци, то покалїчили ся тяжко. Уратував ся лиш візник з кіньми, котрий сидїв на передї, а котрого відкинуло. Всї прочі тяжко покалїчені. — На зелїзничій стациї в Хирові переходила дня 23 с м. Песя Френкель з Борислава із ждальні до поїзду і похознула ся так нещасливо, що зломила лїву ногу.

— **Жертвою своєї глупоти** мало не став ся селянин з Камінної Гори равського повіта, Іван Іванець, що прибув онодї до Львова з 8-лїтним сином Петром, глухонїмим, щоби віддати його до заведеня глухонїмих. На ул. Личаківській зачепили його каменичний сторож Ян Шайнер і якийсь гультїпака Ян Місоїдек, писарчук без занять, котрий представивши себе лїкарем а Шайнера слугою в тім заведеню, підняв ся допомочи йому в умішеню хлопця де треба. Селянин повірив обманцям і удав ся під їх протекцию, за котру звелїли завести себе до шинку на могорич. В шинку Бомбаха при ул. Кохановського переглянули папери селянина і стердивши, що всьо в порядку, зажадали від нього 10 корон на одїж для хлопця. Іванець не мав тілько гроший і дав їм тілько 5 корон, а тодї обманцї відійшли швидко з хлопцем. Побачив се властитель реставраци і кликнув на полїцаята, котрий арештував обох обманців. Селянин дістав назад своїх пять корон і тепер буде десятому наказувати, аби стерегли ся перед львівськими злодіями.

— **З'їзд ветеринарів в Перемишли** відбув ся дня 22 с. м. при участи кількадесятьох осіб з ріжних сторін Галичини. Обговорювано справу суспільного положеня автономічних ветеринарів і поліпшеня материяльного стану людий, що маючи академічне образованє і працюючи з хїсном для краю, не дістають відповідної нагороди і не корігують ся обезпеченою емеритурою для себе і своїх родин. З'їзд порішив домагати ся від центральних властий перенятя сеї категориї публичної санітарної служби з управу краю.

— **Шкідливі наслїдки посту.** На послїднім міжнароднім гігієнічнім конгресї лїкар д-р Флїнгер говорив про цїкаві спостереженя над наслїдками посту між народами східної церкви. Східна церков числить кілька місяців посту в роцї, коли то вірні здержують ся від мяса, яєць і молока. Д-р Флїнгер мав нагоду бачити на власні очи на Буковинї людий вижовклих і терплячих на курячу слїпоту, голодовий тиф і шкорбут, а се є наслїдки строгого посту. Хороби множать ся наслїдком надмірного уживаня алькоголю, котрого хапають ся люде, щоб заспокоїти голод. І нема на се нїякої ради, бо навіть смертельно хорі не возьмуть до рота в пісний день нїякої страви або молока, хочби як лїкарі наказували.

— **Арештованє межинародного вломника.** Прускій поліциї удало ся в послїдних часах вислїдити і арештувати ватагу межинародних вломників, котра в Берлинї та иньших містах европейських, а навіть в Льондонї допускала ся крадежий до висоти 200.000 марок. Арештовано цїлу ватагу в числї 20 осіб і бракувало ще лиш одного, якогось Феликса Серадського з Варшави, котрий десь втїк. Аж ось добачили пруські поліцийні агенти в Катовицях, що до поїзду, відходячого до Галичини, всїв якийсь молодий мужчина, в котрім пізнали Володислава Серадського. Комісар поліциї Август Колєц сїв отже разом з ним до поїзду в супроводї тайного агента поліциї і завівши з ним підчас їзди розмову, довідав ся, що Серадський їде до брата до Львова. Коли приїхав до Львова і висїли на головнім двірци, агенти слїдили з далека за Серадським і побачили, що він

пішов на ул. Коротку просто до дому ч. 8. Прусські агенти пішли тоді на поліцію і зажадали арештованя пошукуваного. Однак Серадський не був на поліції мельдований а коли комісар Карабановський приїшов до згаданого дому при ул. Короткій, довідав ся, що там ще тиждень тому назад мешкали якісь незнакомі, але вже випровадили ся. По довгих гляданях удало ся комісарям поліції пп. Карабановському і Немецови вишукати вломника Серадського в домі ч. 69. при ул. Городецькій, де він мешкав під іменем Франца Дмоха і мав паспорт, та иньші папери виставлені на се імя. В хвили, коли увійшла поліция до мешканя, була там лиш його матір. Агенти засїли тоді на него в кухни а коли він чебавком надійшов, зараз його зловили. Серадський, мужчина великої сили, хотів видерти ся з рук агентів, але тоті сковали його і відставили на поліції. Володислав Серадський спершу випирав ся, що Дмох то його брат, але коли йому показано фотографії Фелїкса Серадського, доставлену пруською поліцією, він остаточно признав ся, що арештований то його рідний брат. Небезпечний вломник буде тепер виданий пруським властям.

— **Против видачі Росії.** В Пензі убив в лютім 1906 р. студент Васільєв з поручення організації соціялістів революционерів директора тамошної поліції Канцаврова. Арештованому Васільєву удалось втечи з вязниці і схоронити ся в Швайцарії. Однак російські власти дізнали ся про місце його побуту і в лютім с. р. арештовано його в Женеві. Російські власти зажадали тепер його видачі. Щоби против того запротестувати, в Празі відбуло ся дня 16. с. м. заходом поступової російської молодїжи віче, в котрім взяла участь також молодіж инших славянських народів. Реферував д р Бовчек, вказуючи на анальогічні приміри, коли то инші европейські держави, як Франция, Ігалія, Швеция а навіть Аестрия (справа Добродзіцької) відмовили видачі політичних проступників, що втікли з Росії. Крім того промовляли чеський публіцист Розвода, представник праської „Української Громади" В. Струк і представник полудневих Славян Давидович. Коли представник польської молодїжи Бочковський став говорити по польськи, комісар поліції не позволив на се, бупім то тому, що не розуміє по польськи, а коли на сали розлали ся голоси протесту й обурення, розвязав віче.

— **Еміграция на Сибір.** Як доносять „Рада", останнїми днями через Харків проїздять великі партії переселенців з Таврії, Херсонщини, Катеринославщини, Полтавщини, Чернигівщини і Київщини. Ідуть з родинами на Сибір на нові землї, де одержали наділи по 15 десятин на душу, щоб уже з теплом розпочати там роботи.

— **Літаючий чоловік** не є вже фантазією. Ще кілька досьвідів, ще кілька уліпшень, а аероплани війдуть в житє. Минулої суботи коло Парижа Генрих Фарман, що — як звісно — здобув велику нагороду клюбу літаня у воздусї, відбув нову пробу зі своїм аеропляном, в котрім поробив деякі улїшеня. За першим разом відбув кільометрову подорож у воздусї, тепер облетів простір, що виносив два і пів кільометра. Простір був означений стовпами, уставленими на 500 метрів оден від другого. Фарман держав ся на висотї тьох до чотирох метрів і плив легко у воздусї. Виконав з великою легкою справностию вісїм оборотів і в бажаній хвили, згасивши пальник, спустив ся спокійно на землю. Зібрана численно публика зробила Фарманови велику овацию. Заохочений його приміром другий аеропляніст Деляграндж пустив ся також у воздушну подорож на своїм приладї, але перелетів ледви двіста кількадесять метрів. Незнеохочений тим заявив, що при новій пробі возьме також участь в літаню і є певний, що поведесь йому лїпше.

— **Підземний трамвай у Відни.** Директор віденського магістрату, д-р Вайскірхнер, повернув з Берлїна, де перебував кільканайцять днїв, студиюючи тамошну підземна зелїзницию. Управа міста Відня вже перед многими лїтами порішила побудовати у себе підземну зелїзницю, однак до виконаня свого пляну приступає аж тепер. По уложеному пляну підземна зелїзниця має розпочинати ся при мостї Єлисавети, а головний дворець стане на площи „Stock im Eisen". Підземні лїнії будуть іти лише попід середмістє. Кошти будови винесуть при 4 кільометрах довжини 20 до 24 мілїонів корон. Віденські часописи потїшають публику, що будова підземних лїнїй трамваю зовсїм не спиняти-ме уличного руху, та й взагалї мешканцї міста будуть буже мало знати про саму будову, як се було в Берлїнї. Управа міста підняла ся сеї коштовної інвестиції, яка ледви чи буде коли оплачувати ся, не на домаганє населеня, але щоб сотворити нове жерело зарібку для широких робітничих кругів і через те придбати нових сторонників для антисемітської партиї, а задержати тих, що хитають ся. Дотеперїшні успіхи тота партия завдячує лише тому, що все переводила величезні публичні роботи, при котрих тисячі робітників мають гарний заробок, а богато одиниць робить маєток. В правдї довги міта зросли наслїдком того на пів мілїярда корон, але нїхто тим не журить ся. Недавно дістала міська управа від сойму дозвіл на затягнене дальшої позички в сумі 360 мілїонів корон, отже може укладати нові сьмілі інвестицийні пляни.

— **Дрібні вісти.** В Хишевичах рудецького повіта буде отворена з днем 1 цьвітня почтова складниця, сполучена почтовими амбулянсами з зелїзничими поїздами, курсуючими межи Львовом а Самбором на зелїзничім перестанку в Коропужи. — П. Антін Гарасимів, кандидат адвокатури в Стрию, осягнув дня 21 с. м. на львівськім університетї степень доктора прав.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Никифора лат. Емануїла). Позавтра, в пятницю: Венедикта (лат. Руперта).

Авдвенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, вівторок, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **В Рожнїтові** відбудуть ся заходом читальнї „Просьвіти" в неділю, дня 29. с. м. вечерницї в честь Т. Шевченка в сали Вайсмана. Початок о год. 7·30 вечером.

☐ **Філія „Просьвіти" в Ст. Самборі** обняла з початком сего місяця нагляд над плеканєм садівництва і пщільництва під управою міщанина п. Івана Федоровича в Старім Самборі. Про те хто схотїв би набути добірних щеп, як яблінок, груш, оріхів, вишень, крім того слив, агресту, а також пнїв з пчолами, нехай удасть ся до п. Івана Федоровича, котрий з рамени товариства тим заряджує. Щепи на 2½ м. високі, шістьлїтні, можна купити по 1 кор. а о кождий оден рік молодші о 10 сот. дешевші.

☐ **В Равї руській** відбудеть ся в понедїлок, дня 30. с. м. народне віче і загальні збори політичного товариства „Равська Руська Рада" в сали „Народного Дому". Початок о год. 1 з полудня.

Урядові вісти:

Перенесеня. Намісник переїс повітових ветеринарів Мар. Оржеховського зі Львова до Бібрки і Леоп. Поппера із Старого Самбора до Турки, а асистента ветеринарийного Ром. Альбрехта з Перемишля до Щакової. — Міністер рільництва покликав повітового ветеринаря Стеф. Диндовича в Турції до служби в міністерстві рільництва.

Іменованя. Президия краєвої дирекциї скарку іменувала рахункового офіцияла Мих. Барилюка рахунковим офіциялом, а рахункового практиканта Ігн. Гремboша рахунковим асистентом при галицьких властях скарбових. — Намісник іменував провіз. офіцияла намісництва Каз. Перуцького і канцелістів намісництва Брон. Левицького і Мих. Врублєвського повітовими секретарями; канцеліста намісництва Йосифа Баржинського офіциялом намісництва, вахмайстра жандармериї Вінк. Гологурського, вахм. 8 п. уланів Влад. Павловського і цугсфірера 30 п. краєвої оборони, Ал. Козловського, канцелістами намісництва.

Артистичні замітки

⁂ „Сокільський театр аматорів" давав дня 22. с. м. двайцять пяте ювилейне представленє. На ювилейне представленє вибрано старого та все гарного „Запорожця за Дунаєм". Публика дописала ювилеєви, слабше зате списались аматори. Здавалось-би, що кружок, котрий дає 25-те представленє з ряду, посїдає вже певне вишколенє, а бодай *присвоїв собі кардинальні прінціпи поведеня на сцені*. Не хочу отсим відбирати аранжерам вистав охоти до продовжуваня зачатого дїла, тілько абсолютно не можу згодити ся з 25-и кратним ігнорованєм публики. Хиби, які страшенно разили на останнім представленю „Запорожця", стрічали ми від першої вистави до послїдної. І так найголовнїйшою хибою всїх вистав є се, що кожда вона робить вражінє як склеєна от так прихапцем з суботи на неділю. Я не бачив в тім кружку в жадній з 25-и виставлених штук анї одного аматора, який завдав би собі труду бодай вивченя своєї ролї; а се чейже тяжко відбиваєть ся на свободї гри даного аматора. Дійшло до того, *що аматор не лише нїчо не робить собі з сего*, що не вміє ролї, але навпаки полисуєть ся власною, до того кепською, імпровізациєю, так що більше імпровізує нїж грає. А вже, як і власний концерт не дописує, то дошкою ратунку є невідступно фляшка з горівкою і ріжні при її помочи марні дотепи (от як вчера у Карася). Другою хибою є недостача одноцїльности гри, що знов виходить з браку режісериї. Особи неначе деревляні ляльки приходять, перепродуковують за дуже голосним суфлєром буздушно свої партиї (котрих часами і не розуміють), тай мов ляльки відходять. Про якусь деклямацию і думки нема. А коли вже котрий актор і силкуєть ся на якусь акцию на сценї, то рухи його або зовсїм не дадуть ся психольогічно умотивувати відповідно до даної креациї або співпартнери актора не розуміють і не достроюють ся до нього. А вже прост каригідним є брак уваги підчас самої гри, що дуже разить в штуках з сьпівами, де сьпівак повинен уважати на фортепяновий супровід. Я нераз подивляв терпеливість п. Б. Вахнянина (яко акомпанятора), що видержав до кінця вистави мимо того, що анї одна пісня не була відсьпівана більш-меньш прилично (так у минувших „Чорноморцях"). Як люди мають відвагу іти на сцену, не уміючи не то музики, а просто слів, се для мене загадка. Для пояснєня додаю, що „Чорноморці" і „Запорожець" були виставлені по кілька вже разів все з тими самими хибами, що заєдно повтаряють ся.

Третою дуже разячою хибою є невміла обсада роль, чим навіть згрішив сам п. Лопатинський пускаючи свою премієру „Пожар" під власною режисериєю. Гріх той спокутував він тяжко комплєтним фіяском своєї і так марної премієри.

Се булиб от так з грубшого уваги до шановного кружка, який впрочім посїдає кілька дуже гарних сил, от, як пп. Купчинські, Махнїцький тай п. Утриско; перш усього хибує йому якогось солїднїйшого інтелїгентного проводу. А на конець панове аматори одна рада: лїпше давати виставку одну на місяць або вже що другий тиждень а добре приготовану, як таку латанину і що неділї. Ви самі зісували собі і досї псуєте репутацию, тому не нарікайте, як гості що раз менше допишують. — *Вир.*

Нові книжки і видання:

◇ „Гуцульщина" (*написав проф. Волод. Шухевич, у Львові 1900—1908*).

В „Дїлї" подавано свого часу короткі бібліографічні звістки та зміст поодиноких томів зазначеної в заголовку монографії зараз після їх появи. Тепер хочемо обговорити цїлість та в сій цїли передовсїм пригадаємо зміст монографії.

І. часть з 83 ілюстрациями і 3-ма хромолїтографічними таблицями подає фізіографічний, етнольогічний і статистичний огляд Гуцульщини та як найдокладнїйше описує село, оседок, церков, ношу і харч Гуцулів. — II. часть з 143 ілюстрациями і 2-а хромолїтографічними таблицями описує звичайні занятя Гуцулів, як: працю в оседку, сїнокоси, бутини, сплавачку, вівчарство, рибарство, стрілецтво; дальше домашний промисл, як: лижкарство, коритарство, боднарство, столярство, кушнїрство, ткацтво, гончарство, мосяжництво, римарство і різбярство. — В III. части читаємо про звичаї родинні, як весїльні (притім описано музичні інструменти, танцї і подано велике число пісень) та у випадках смерти і похоронів. Ілюстрацій є тут 21. — В IV. части є описи всїляких обрядів, звязаних з церковними сьвятами, почавши від Різдва до „зимного Николая". Ілюстрацій є тут 24. — Часть V. подає всїлякі оповідні твори, записані вірно з уст народа, про космогонію, казки, лєгенди, сповіданя, байки і т. и., дальше повірки про опришків, про скарби, про земні боги (демонольогію), про чередїйників, обширну розвідку про гуцульське лїчництво з цїнними замітками д-ра Волод. Кобринського, а вкінци вірування про ростини і звірів, загадки і словарець.

Оттак маємо насамперед зображеня природу гуцульської країни та обставини, серед яких живуть Гуцули, а за тим іде вже докладний і вірний образ їх житя-бутя, занять, звичаїв і обичаїв та всего їх сьвітогляду. Хоч монографія обнимає лише галицьку Гуцульщину, всеж таки з уваги, що ся галицька часть в десятеро більша від буковинської і угорської Гуцульщини, а ще й з уваги, що розслїди автора переведені в самім осередку цїлої Гуцульщини, в Жабю, Космачи і дооколичних селах, можемо сьміло сю працю уважати за повний образ цїлости.

Монографія ся поділена так, що не тілько її части, але й кождий їх розділ є сам про себе закругленою цїлостию, так що всякий має спромогу запізнати ся з тим етнольогічним предметом, який його найбільше цїкавить. Особливо вичерпуючо оброблена часть, де говорить ся про домашний промисл Гуцулів, так мало ще знаний нашому загалови. Маємо там описи кождого приладу, тьму чисто руських назв всїляких приладів і їх частий, — назв, знаних доси майже тілько з німецької термінольогії; а додатні попри поясняючім тексті ілюстрациї дають нам наглядний образ виконуваня виробів домашного промислу, від сирого материялу почавши аж до готового викінченого виробу. Так пр. показаний є виріб лижки з кусня улупаного дерева, робота коло миски, коло мосяжних і різбярських річий і т. и.

Взагалї цїлій монографії неоцїненої вартости додають сотки ілюстраций, виконаних після власних фотографічних знимок автора „Гуцульщини". Бачимо там: картини гір, скал, потоків, водопадів, обійстя, всїляких типів хат, так зверхи як і в нутрі, церков; убраня буденні і прилюдні, портрети артистів Шкрибляків, Мегеденюка; працю в оседку, в бутинах, в полониці; сцени з весїль, танцї, інструменти; похорони, кладбище, водосьвятє, колядованє, сьвяченє паски; взори шитя, писанок і т. д. Кольоровані картини зображають: пару молодих Гуцулів в прилюднім убраню, сердак і кептар з прегарними вишиванями, дївочий уплїт (фризуру), взори вишивок; усї стадиї виробу миски; взори писанок і спосіб їх писаня.

В ілюстрациях тих маємо також цїнне а невичерпане жерело народної орнаментики, з котрого користати могуть і повинні наші малярі, різбярі, архітекти, будівничі, столярі, мосяжники і и., а особливо наше жіноцтво при всїляких своїх виробах, що служити мають до одягу і внутрішної прикраси хат. Гуцульський, як взагалї руський народний орнамент, так гарний, оригінальний і богатий, що далеко поза границями нашого народу зискує собі признанє і славу; а тимчасом бачимо, як у нас в краю, навіть між нашою таки інтелїгенциєю, не до порівнаня біднїйший орнамент т. зв. закопанський далеко ширше і ріжнороднїйше зискує зужиткованє, ніж наш власний, остілько богатший і гарнїйший.

Виклад річи в монографії є строго предметовий; автор не запускає ся в нїякі особисті здогади анї виводи, а попросту описує, як що бачив, розказує, як що чув. У свої описи вкладає обіч загально уживаних висловів також специяльно гуцульські, а вже приказки, примівки, казки і т. и. записує вірно з уст народа. Через те маємо в „Гуцульщинї" також і богате жерело до пізнаня гуцульського говору.

Треба би бажати, щоби так цїнна праця, за котру авторови належить ся повне признанє і вдяка, найшла як найширше розповсюдненє. Монографія ся може читача не тілько у високій мірі зацїкавити Гуцульщиною, але й спонукати і заохотити до подібних розслїдів над иншими частями нашої країни, а бодай до вірного записуваня повірок, казок, звичаїв і т. и. в рідним селї, чим дав би ся зберечи від загибели неоден цїнний причинок до нашої етнольогії.

Не входимо в те, чи ся обємиста, 73 аркушів друку обіймаюча публїкация відповідає всїм вимогам новітної науки фолькльору; всеж таки признати треба, що проф. Шухевич доконав великого дїла, що зібрав так богатий і повний етнольогічний материял про Гуцульщину, яким, як признає і сторонна критика, ледво чи повеличатись може другий народ у своїй літературі.

При кінци своєї передмови до V-ого тому „Гуцульщини" каже проф. Шухевич: „Сею публїкациєю сповняю по спромозї лише мій народний обовязок, який і був одинокою провідною гадкою, що присьвічувала менї при моїй довголїтній працї". Сим досить сказано. Нам здає ся, що сьвідомість добре сповненого народного обовязку се не тілько найкраща заплата за труди, але і відрада у всїх прикростях, яких автор зазнав з приводу своєї працї. — *О. Б.*

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Яків Моренга.

Дивлю ся на портрет того чоловіка і приходить стара думка, що для духа байдуже, яка на нїм глина. Скорше остане засада, що чоловік криє ся в непоказнім тїлї, а звіря і всяке духове калїцтво під верхною полудою. Старі предки добре розуміли метафору побілених гробів.

Моренга, провідник поневолених Готентотів. Видюща душа 300.000 темних душ — оден із сучасних героїв, тим більший, що не з книжок та европейських університетів, а з мами-землї виссав ідею, від батька-лїса і бога-неба навчив ся думати про свободу, пізнав права чоловіка, навчив ся цїнити сумлїнє людини і станув до бою за людську кривду. Чим супроти сеї геніяльної одиниці — цивілїзована рука германської дипльоматиї, яка в одній хвили поре нїтем Христове знамено від чола аж на пупець, а в другій витягає хижацькі пазурі по оливкову шкіру ближнього?

На цїлій земли будять ся дрібні народи. Щож се може шкодити великим? Молоді народи, се сьвіжий, творчий первень серед сьвітового порохна, від них іде весь поступ, культура і штука. Але дипльоматия великих народів не година сего зрозуміти. Німеччина й Англія силоміць накидує ся з опікою над народами в Африці, а відома річ, що де сильні опікують ся слабшими, там та опіка очима вилазить.

Проголошує ся загально свободу і рівні права не лише всїх народів, але навіть одиниці. Сьвітова се лож, велика як цїлий сьвіт. Коли-б Христос нині станув на земли, сказав би по словам лєгенди: „Venio, iterum crucifigi"! Що говорити про рівні права народів, коли в Росиї, Англії, Франції, Німеччині, Австриї і всїх більших і менших Азиях ненажерті ситі толочать рідних братів... А що дїє ся на очах усеї Европи з Хорватами, Словаками та Русинами. І нема тої сили, аби дала по лапі гунським інстинктам і порішила: Вара, не руш, бо се не твоє!

В імя Христове змушує ся армії, бомбардувати й грабити міста, різати людий. Хто се, де і коли вичитав, аби Сьвітло любови наказувало різати ближнїх? Нїякий нарід сего не вичитав, вичитали се лиш ненаситні верховоди, короновані голови. Сам нарід не є ворогом жадного народа. Так еспанський клєр випер Мавританів з Гранади. Мавритани пішли і лишили Альгамбру. Тілько божественний дух міг сотворити те коронкове чудо архітектури. Се не poseur з „Simplicissim-a", не паяц, який вішає ся на ніч за вуса мов лилик лапками до стелї, а в день позує евнухови до статуї св. Данила. І не було би мавританської Альгамбри, — не було би й Еспанії.

Армії, які йдуть стріляти, різати й грабити, повинні виречи ся Христової віри і перейти на віру в Чорта.

Поступова Европа повинна була уважати собі за честь, що її ідеї найшли такого гідного заступника в Африці. Тимчасом в „Berliner Tageblatt-i" ч. 487 з 25—IX—1907 читаємо ось що:

„Смерть Моренги дає пізнати відрядне підвисшенє температури в німецько-англійських зносинах. Хоч ми і сеї гадки, що наше військо було би само справило ся з тим битим на всї боки, ба майже геніяльним проводиром банди, все-ж таки його смерть прийшла нам дуже на руку. Можна також без упередженя признати, що англійське поліцийне військо вивязало ся сьвітло (brillant), щоби Моренгу зробити нешкідливим. То не все так було; не далекий час, як Морензі могло здавати ся, що він безпечний перед німецьким військом, коли перейшов границю Каплянду. Дуже се гарно, видїти, як два культурні народи сходять ся згідно в оборонї півцивілїзованих заколотників спокою. Одначе ще більша була би для нас відплата, коли-б також у великих міжнародних питанях між Німеччиною й Англією fair play все було в звичаю".

Я тої гадки, що тут Німеччина й Англія запечатала свою науку, на вічну память в істориї, як фальш і брехню.

Моренга знав, чим супроти узброєних полків його гурт 140 приятелїв з кількома рушницями та оберемком коликів. А Фульда другий раз не кликав до цїлої Европи, як ген-то за Горким: „Ратуймо Моренгу!"

Спокійно дивлять ся благі очи Моренги з під крисатого капелюха. З тим усьміхом глядїли би вони, коли-б уся ненаситна, хижацька сила сьвіта купала ся перед ним в крови, так само лагідно дивили би ся вони на свої дїти та жінку, які тужать тепер і побивають ся за ним. Благородне серце, велика душа, яка на вагу правди і волї кладе свої дїти, жінку і себе.

По всїх ілюстрованих часописях панував недавно Моренга. Заслухав ся в шум гуманних ідей, що цїлими стовпцями кишіли довкола його голови та гей би мав сказати:

— То всьо добре, але люди бідні..

Так спокійно дивить ся перед себе його побратим — Сфінкс в Гізег. Тисячі лїт перейшли перед ним, а він все глядить мовчки.

Запав ся по шию в землю, а все питає очима:

— Гей, епохи, поколїня, котре з вас розвяже загадку?...

Михайло Яцьків.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 25 марта 1908.

Події на Угорщині.

Будапешт. (Т. К. Б.). По вичерпаню загальної дебати над реформою регуляміну приступлено до голосованя. Внесени на відроченє відкинено значною більшістю голосів. По сім приступлено до голосованя над тим, чи сойм має приняти предложений проект за основу специяльної дебати. Президент повідомив, що зголошено внесенє на поіменне голосованє, коли однак з поміж 20 послів, підписаних на внесеню, є на сали лише 19, а регулямін вимагає присутности всїх 20 послів, тому не може зарядити поіменного голосованя. Се викликало на лавах десидентів велику метушню. Кілька послів відгрожуєть ся пястуками. На се заявляє президент, що після регуляміну инакше поступити не може та застерігає ся проти погроз і вигрожуваня пястуками. Коли посли будуть так поводити ся дальше, то він хопить ся острійших засобів. По сім зарядив президент голосованє. 168-и голосами проти 27-ох порішено приступити до специяльної дебати. Проти голосували дисиденти, посли не-мадярські і бар. Банфі.

Будапешт. (ТКБ) Палата послів відкинула 173 голосами проти 30-ох внесенє, яким висловлювано правительству заяву недовіря.

Замордованє місіонаря.

Рим. (Аг. Стефанї). З Царгороду телєграфують такі подробицї про замордованє о. Джустіно, італійського місіонаря в Дема: Дня 22 с. м. коло 3 год. рано найдено сьвященика Джустіно в його кімнатї вже неживого. На тїлї гомічено 8 ран від штилєтів. Голова була майже цїлком віддїлена від кадовба. Коло ліжка найдено револьвер, в якім недостевало двох набоїв. Уладженє кімнати було нарушене. По убійниках не було й слїду. Нема ії найдрібнїйшої обставини, з якої можна би виносити про мотиви убійства. Місцеві власти почали слїдство. Італійський амбасадор поробив безпроволочно старання у Порти, щоб переведено строге слїдство та покарано винуватих.

Подорожі монархів.

Аля. (Ткб.). Двірський потяг, яким їде німецька цїсарська пара з почотом, прибув тут нині о 7·55 г. рано до Куфштайну. В Аля обняли веденє потягу італійські власти зелїзничі. По 8-ій годинї поїхав потяг в дальшу дорогу.

Венеция. (Ткб.). Італійський король прибув сюда в товаристві мін. Тітонього о пів до 9-ій.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного" у Львові зложили (в коронах) Дембовський 5, д-р Гарматій 5, Олександер Пісецький, Йосиф Мойсович 2, В. Гучковський 1, д-р В. Савчак 2, Василь Потелицький 5, д-р Михайло Корнеля 20, Григорий Яблоновський 2, д-р Сьвятицький 6, Кузьма 1, Амврозий Яновський 10, о. Кунинський 2, д-р Мариян Кочиркевич 5, Михайлина Сосенко 2, Володимир Держицька за богословів 10, Герасимович 1, Іван Вахнянин 2, Лучаківський 2, Ернест Брайтер 2, Льоренц пекар 5, о. Ярослав Левицький 4, Володимир Козловський 4, Покелїнський 1, Іван Маркевич 2, Григорий Харак 2, Лонцький 1, Богдан Булик 1, Левків 1, Радловський 1, Т. Заячківський 1, Іван Юркевич 1, Йосиф Дзьобанюк 2, Володимир Савчак 1, о. Андрій Дольницький 1, складка богословів Українців 2, д-р Йосиф Матвіяс 1, Т. Барусевич 1, Іван Гирус 0·50, В. Гофрик 1, Олександер Чернецький 0·50, Ілько Медвідь 1, В. Гусаковський 0·20, Кирило Зубрицький 2, Олек. Котис 1, Володимир Левицький 1, Василь Бригідер 2, Вітвіцький 2, К. Охримович 2, Песьоровська 5, Саєвич 2, Григорий Саїк 0·50, о. Йосиф Кишакевич 2, о. Юлїян Федусевич 2, о. Мільницький 1, о. Василь Мерепько 1, Григорий Іваницький 2, пп. Сосновська і Сушкевич 2, Антін Гладишовський 1, Дякович 1, Микайло Лукіянович 0·40, Волощакова 1, Володимир Гнатюк 1, Іван Джорж 1, Олекса Наваряк 0·40, Остап Недільський 1, Омелян Ревюк 1, Петро Стебельський 2. На руки тернопільського курзора зложили в місяцях сїчни і лютім: Іван Боднар 10, Станислав Чикалюк 10, Пантелеймон Чубатий 2, Роман Дмоховський 4, Савин Дурбак 4, Ізидор Голубович 4, Ярослав Грушкевич 1, Теодор Грабович 2, Вінкентий Юськевич 4, Милола Янович 2, Микола Конрад 2, Прокіп Лукасевич 2, Мирон Лещинський 2, Яків Николаєвич 10, Евген Мандичевський 4, Ігнатий Мороз 4, Каролина Навроцька 1, Петро Патрило 1, Онуфрей Солтис 2, Роман Сосновський 4, Теодор Сеник 2, Остап Терлецький 4, Іван Топольницький 2, Володимир Вітошинський 8, Василь Хировський 2.

Лїквідатора обізнаного цїлковито з книговодством в товариствах кредитових прийме „Краєве Товариство кредитове Урядників і Сьвящеників у Львові". Подання належито удокументовані з описом житя (curriculum vitae) належить вносити до дирекциї Товариства (ул. Руська ч. 3) найпізнїйше до 10 цьвітня с. р. Платня після умови. Подання кандидатів, не маючих достаточної практики як також внесені по упливі повисшого реченця остануть безумовно неувзглядвені. — *Дирекция.*

Гі де Мопасан.

35)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

IV.

Оліве вертав домів по малу; йому так було соромно, наче би він довідав ся про якийсь тайний родинний скандал. Він пробував зглубити своє серце, прочитати сї тайні сторінки душевної книжки, що то злїпляють ся разом так, що до них годї заглянути, та хиба чужий палець зможе часом їх роздїлити. Певна річ! він не вірив в те, щоби він залюбив ся в Анеттї. Але заздрість графинї не засипляла нїколи, предвидїла заздалегідь небезпеченство і відслонила його ще заки воно зродило ся. Але чи ся небезпека не могла повстати завтра, позавтра, за місяць? На се питанє він бажав собі щиро відповісти. Нема сумнїву, що Анетта ворохобила в ньому якісь любовні інстинкти, але сих інстинктів є в чоловіцї так богато, що треба вміти відріжнити небезпечні від нешкідливих. Так приміром він любив пристрастно звірята, особливо коти, і коли лише побачив їх шовкове футро, не міг здержати ся, щоби не погладити їх мягонького хребту та не поцїлувати елєктричної шерсти; се була для нього зовсїм змислова приємність. Се, що його тягнуло до молодої панночки було дуже подібне до сих несьвідомих і невинних бажань, що творять частину всїх неперериваних та нїколи не втихаючих дрожань людських нервів. Її сьвіжість, жива веселість, її ясна молодість розбудили його очи мущини і очи артиста; а його серце, наповнене споминами довгої звязи з графинею, віднайшло в незвичайній подібности Анетти до мами свої давні, забуті вражіня, вражіня з перших часів його любови, і воно тепер мабуть здрїгнуло ся, начеби пробудило ся зі сну. Зі сну? Дїйсно, зі сну! Ся думка виясьнила йому цїлу справу. Він мав таке вражінє, начеби спав через довгі лїта, а тепер знов пробудив ся. А коли би він був хоч би несьвідомо залюбив ся в Анеттї, то був би відчував зовсїм що иншого. Коли в чоловіцї повстає нова любов, коли в ньому розпалить ся новий полумінь пристрасти, то він в сїй самій хвили стає зовсїм инший, цїле його єство змінюєть ся, відмолоднїє. А ся дитина роздмухала в ньому лише старий огонь і більш нїчого; Він все ще любив лише маму, але любив трохи більше як давнїйше завдяки її дочцї, завдяки сему новому виданю її самої. Наконець він вспокоїв себе сею тезою: — Чоловік може любити лише раз в житю! Серце може задрожати часто, коли стрінеть ся з сим або тим єством, бо всї єства мусять або притягати ся або відпихати себе взаїмно. Всї такі впливи можуть зродити приязнь, забаганки, охоту посїдання, навіть горячу, хвилеву пристрасть, але нїколи правдиву любов. Щоби любов могла істнувати, то два єства мусять бути вже уроджені для себе, мусять бути получені з собою незлїчимими вязами, мусять годити ся всїми прикметами тїла і душі, вдачою, характером. Одним словом чоловік не любить нїколи паню X... або пана Z... лише любить женщину або мущину, любить якесь безіменне сотворінє, що вийшло з природи, тої великанської самиці, з такими органами, такою формою, виглядом, серцем, умом, вдачою, характером, що притягають як магнес наші органи, наші очи, уста, серце, думку, всї наші бажання - тїлесні і душевні. Ми любимо тип, себто получене в одній особі всїх тих прикмет, які можуть поодиноко дїлати на нас у инших людий.

Графиня де Гїлєруа була для нього таким типом; найлїпший доказ, що їх любов тревае так довго і нинї ще не зменшила ся зовсїм. А Анетта була подібна до того, чим була давнїйше її мама, так дуже, що очам не хотїло ся вірити; отже нїчо дивного, що його мужеське серце трохи стрепенуло ся, хоч і нема бесїди, щоби воно дало себе завоювати на ново. Він обожав одну женщину! Друга уродила ся з неї майже зовсїм однакова. І чому він не мав перенести на ту другу крихитку тої любови і того пристрасного привязаня, яке він відчував зглядом першої? Годї було боронити собі того. Впрочім нема тут нїчого злого, нїчого небезпечного. Лише його очи і його память помиляли ся трохи в виду сего незвичайного явища, але його інстинкт не дав ся звести на манівці, бо Анетта не розбуджувала в ньому нїколи нїяких похотий.

Але графиня закидувала йому крім того заздрість супроти маркіза. Невже се правда? І він опять перевів строгий іспит своєї совісти і сконстатував, що дїйсно був трохи заздрісний. Але остаточно, що тут дивного? Чи чоловік не є все заздрісний, коли лише хто-небудь кругить ся коло якої-небудь женщини? Чи не відчуваєть ся на вулици, в ресторанї, в театрі щось трохи ворожого проти такого пана, що іде з гарною дївчиною під рамя? Кождий, що має якусь женщину— се наш ворог. Се вдоволений самець, побідник, инші самцї завидують йому. А крім того, не запускаючи ся в такі фізіольогічні квестиї, коли се зовсїм нормальне, що він мав через свою любов до мами більшу симпатию до Анетти, то і се було зовсїм природне, що він чув крихитку звірипної ненависти до її будучого мужа. Впрочім, він зможе легко запанувати над сим поганим чувством.

Але в глибинї душі відчував він велике невдоволенє зі себе і з графинї. Бож вони не будуть вже могли так свобідно поводити ся між собою, від коли графиня підозріває його о такі річи. Тепер він буде звязаний в її товаристві, буде мусїв пильнувати ся, мати випружену увагу на кожде своє слово, кождий рух, кождий погляд в сторону Анетти, бо всьо тепер видаєть ся мамі підозріле. Він вернув домів злий, нервовий, та взяв ся курити, псуючи по двайцять сїрничків, заки запалив цигаретку. Він пробував працювати, але надармо. Його рука, око і ум зовсїм не були придатні до сеї працї, наче би зовсїм відвикли, зовсїм забули малювати, наче би нїколи не знали і не вміли сеї штуки. Він взяв один зачатий образ (слїпий музика на вулици) і хотїв його скінчити. І він споглядав на полотно зовсїм байдужно і нїяка навіть думка не приходила йому до голови; з палетою в руцї сїв він напротив, вдивив ся в образ і забув про нього зовсїм.

Нараз сї безконечні мінути, сей час, що десь застряг та не хотїв рушати ся наперед, зачали його гризти та печи немилосерно. Що він буде робити аж до обіду, коли не може працювати? Іти на прохід? Алеж сї тротуари, люди, фякри, склепи обридли йому вже давно! Піти до кого? Він перейшов в памяти всїх своїх знакомих, але всї видали ся йому нинї нестерпимі, ненависні та неможливі.

Що робити? Треба буде лишити ся в ателїє, ходити здовж і поперек, а за кождим оборотом дивити ся на годинник, чи вже трохи не постудив наперед. Ох! як він їх знав, сї променади від дверий до шафи і назад! В годинах верви, запалу і плодовитої, легкої працї були правдивим та милим відпочинком сї проходи по простоворій кімнатї, розвеселенїй, оживленїй, огрітій роботою. Але в годинах немочи та обезсиленя, в тих нужденних годинах, коли йому нїчо не представляло навіть тільки інтересу, щоби варто було длятого бодай з місця рушити ся, він крутив ся по кімнатї як злодїй в тюрмі. Коби він хоч міг трохи переспати ся на дивані, не більше як годину! Але нї, він не міг би заснути, він кидав би ся лише з боку на бік аж до розпуки. Звідки напала його нараз така чорна мелянхолія? І він подумав собі: Я мушу бути неможливо нервовий, коли така дрібниця випроваджує мене з рівноваги.

Тодї прийшла йому охота взяти якусь книжку. Том „Легенди вікiв" лежав на зелїзнім кріслї, де позувала Анетта. Він отворив його, прочитав дві сторони віршів, але не зрозумів їх; коли би се було написане на якійсь чужій мові, то він не міг би меньше розуміти. Він завзяв ся, прочитав ще раз та переконав ся, що таки не може полапати змісту.

(*Дальше буде.*)

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 25 III. Василь Лопатинський, Тернопіль; Василь Сїдельник, Чертіж; Володимир Медвецький, Біла чортківська; Евстахій Хмілевський, Крилос; о. Іван Ковальчин, Сїлець самбірський; Еміль Яремкевич, Рожджалів; Мариян Вележинський, Дрогобич; Іван Вікович, Яворів; Стефан Бойко, Кривче горішне; Петро Базюк, Кривче горішне; Іван Михас, Лановичі самбірські; о. Іван Яворський, Стрільбичі; Іван Щербанюк, Бариш; о. Ярослав Карпяк, Лїско; Александер Карпяк, Перемишль; Володимир Карпяк, Перемишль; Павло Ковальчук, Топорів; Алексей Саган, Топорів; д-р Ярослав Олесницький, Дрогобич.

Надіслане.

Д-р Северин Кімельман

ОТВОРИВ АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРИЮ

в ЧОРТКОВІ. 391 1—2

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

АДВОКАТ КРАЄВИЙ

Д-р Володимир Загайкевич

отворив канцелярию адвокатську

в Перемишли при ул. Францїшканській ч. 13.

364 4—10

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ

Іван Микита

Тернопіль. 370 —?

прийме місце в канцелярії адвокатській.

LOVRANA коло Абації

PENSION CENTRAL

поручає ся на сезон весняний. Комнати з цїлим удержанєм від 7 корон денно.

293 4—4 *С. РОМАНЧУКОВА.*

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконання **плянів і кошторисів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 19 11—?

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на пляцу площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Інтелїґентна молодь, особа дбайливого характеру попукує місця у священика-вдівця до варяду дому і ведення кухні. Олена poste restante Бурштин. 888 2—2

Є на продаж десятьморгова парцеля близько Львова (4 км.) Близша відомість в редакції „Дїла". 392 1—5

Прийму двох селяньских хлопців, що покінчили народну школу на науку огородництва садівництва і пасїчництва. Кошицький, огородник в Скнидові, почта Кульпарків. 393 1—5

Публична продаж

тев

викликання і лїцитації

лише з вільної руки

„DOROTEUM"

у Львові, ул. Шайнохи

продає нинї і в слїдуючих днях віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цїнах велику скількість всїлякиx предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельскинових ковдрів і варукавків.

Кілька компдетних уряджень спалень, сальону і їдальні.

Кілька ланкастрівок, шабель, спис і всякого оружа довецького і сїчового.

Кілька псів, веприків і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диванїків намиток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стїнних годинників, стоячих і кишенкових, кілька висячих лямп і столових.

Кілька вреденсів, ліжок, шаф. бюрок. крісел, столів, верхал і образів.

4 коні, кілька к пів упряжи, 4 сани 2 карити лавдари, 8 саноґ і инші повози.

Кілька зелїзних печий, ван, візків і колисок для дїтий.

Кілька огнетревалих кас, рільничих машин, машин до шита і писаня, американських бюрок.

Нарти, джекси, галїфакси і лижви всїлякиx системів, 2 фортепяни, пянїно, віольончело кілька скрипок, фльтів, кляр, нетів, грамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких, трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї мініятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталь.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані каталоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланєм марки почтової на 20 сот. 162 11—?

На руські школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педаґогічного можна дістати у всїх селах і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність!

Відкупаю в подякою склад вар Желехівського. Зголошенє вразї із цїною на адресу: о. Т. Савойка 3-3 Селиска п. Данів. 3—3

Горні сїдалища,

богато різблевї виготовлює робітня Евст. Шупляківича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

Міґдали подешевили лише в торговли Льва Солецького, ул. Баторого ч. 2, Львів. 168

Мід спеціяльність

з цвіту малин, фацелї, сумака, акацій, смаком дорівнуючий, по части перевишаючий сорти підгірських медів, ясний, рекламав в 5 кіл. коробках по К 8·12 оплатно **о. Гавр. Боднар** в Свистільниках п. Лїпиця долїшна. 390 1—2

СВОБОДА

письмо політично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский.

Цїорічна передплата виносить: 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул Ринок ч. 10.

Кінематоґраф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 24—27 марця. Нова програма. Нова серия співаючих образів. Нові сенсаційні, гумористичні, комічні і фантастичні образи. Представленя без перерви від 4—10 вечером Що тиждня нова програма. 229 1—1

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґогічна, орган Руського Товариства Педаґогічного, під редкцією Д ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакції і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові

До нашої молодїжи!

Послугуване ся рідною мовою у всїх областях житя є стремлїнєм кождого Русина. При товариських сходинах, забавах, флїртах, ми доси не мали нїчого свого, а послугували ся чужими видавництвами.

Сему хоче запобічи наше товариство і розпочинає видавництво рїжних гор і забав. Першим сего рода видавництвом:

1) **Розмова за помочию переписних листків.** Серия обнимає 63 карток. На кождій картцї є видрукований стих в формі питаня або відповіди під котрим посилаючий або посилаюча може підписати ся. Одна картка коштує 10 сот. Розмова відбуває ся за помочию почти.

2) **Розмова цьвітів.**

Видавництво се складає ся зі 100 картин, на кождій картинї по кількадесять питань або відповідий. Картини містять ся в гарній коробцї. — Уживає ся їх при товариських забавах домових. Коштує з пересилкою 1·10 К. Набувати в „Сокільськім Базарі" у Львові ул. Руська 20. 90 4—?

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матерацы з волосїня від 24 кор. Подушки, всицм, вкладки пружинові до ліжок, коця і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

266 9—?

З-лїтна письм. ґарантия!

Другий раз в житю нема! лучаєть Вам нагода найсильнїйшого малу цїну

замість К 18 Блиск К 8

К 8 замість 18

пре рядний предзимий срібло Gloria мужеський годинник з котвицею рекомендованою, в вільних ґравірованих кожертах подвійних і випробованою маґнєрією з десятьма камінами, який точно ходить, купити. Разом з ланцушком і дармовим К 10. Сам годинник з показчиком секунд К 9 в метер тульській оправі К 7·90.

Uhren-Export Gesellschaft (vorm. Heinrich Weiss)

Wien, XIV/3 Sechshauser strasse 5/8.

Остерігає ся перед ошукуванєм рекламою і вихваловання безва тїсними наслїдуваньми. 305 5—?

Замовленя на весняний транспорт **ВИН літурґічних** приймає 172 6—6

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у Львові

ВИНА II.	при 100 літрах, около 50 літр.	25 літрів	
	ціна 80 сот.	84 сот.	88 с. в л.
ВИНА I.	при 100 літрах, около 50 літр.	25 літрів	
	ціна 1 кор.	1·04 кор.	1·08 к. в л.
Вино самородне	при 100 літр., около 50 літр.	25 літр.	
	ціна 1·20 кор.	1·24 кор.	1·28 к. в л.

Всї наші вина суть натуральні, богослужебні! Ціни розуміють ся франко Львів, бочки числимо особно.

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, пострїл (ішіас) і ломаня поручає ся усмирюче натиране, від многих лїт дуже розповсюднене, многими лїкарями орединоване і авторитетами признане

Linimentum Gaultheriae compositum

з правно зареєстрованою охоронною маркою

„NERWOL"

хеміка д-ра Юлїя Францоса, аптикаря в Тернополи. Ціна фляшону 80 сот., 10 фляшонів 8 К, не числячи опаковання і оплатно. — Тисячі подяк можна перегляпути. Дїячи на день почтова висилка. Набути можна в кождій більшій аптицї, згляднo в аптицї хеміка д-ра Юлїя Францоса в Тернополи. У Львові можна дістати в аптиках: Миколяша, Deweche'a, Гая, Лавовского і д-ра Піпеса Поратиньского. 11 85—48

На сезон!

Зимові плащі, ґеверенди, одяги, уніформи, плащі від дощу і жіночі одяги всякого рода фарбує ся або чистить хемічною машиною, в цїлім станї, разом з підшитєм і ватованєм, і віддає ся зовсїм як нове, як слїд відпрасоване до дальшого ношеня.

Система Флюса. *Система Флюса.*

Спеціяльність:

фарбоване шовкової одежи і струсяного пїря у всяких красках.

Знамените виконанє! Точна достава!

Дешеві цїни!

ЖИГМОНТ ФЛЮС

ц. к. маштична, апремічна

двокрна фарбярня і жемпальня.

284 3—10

Власні фабричні склади: I. Львів: ул. Сикстуська ч. 20 (Нар. Гостинниця); II. Львів: ул. Батория ч. 20 (Саський готель); III. Краків: лише ул. сьв. Хреста ч. 7; IV. Чернівцї: ул. Панська ч. 13.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·4	—	9·00
Черновець	—	—	3·5	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·30
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·30
Любіня	8·00	10·30	1·55	8·20	11·50†
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·32	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Зимної води	10·05†	—	8·25	5·20	9·35
	5·50	7·25	1·1	5·25	9·50м

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·20
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·20
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави рускої	6·15	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·50	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Зимної води	05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята від 15/5 до 10/9 що день буквою д.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецки с) Коперника ч. 9.

Ч. 68. Львів, четвер 26. н. ст. (13. ст. ст.) марця 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Одьшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 28. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженім. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . 3 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки),
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місце, а в рубрикі „Надіслане" по 50 с. — Подяки і всякі приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Перехідна і належитість за інсерати платні у Львові.

„Сойм реформ".

Польська консервативна преса, покликуючи ся на передвиборчі промови таких визначних політиків з консервативного табору, як гр. Войцех Дзєдушицький, д-р Бобжинський, гр. Ант. Водзіцкий та ин., заповідає з великим натиском, що нововибраний сойм буде соймом реформ, заініційованих, очевидно, дотеперішними панами галицького сойму — польсько-шляхотськими консерватистами. Найголоснійше говорить про се орган подільської шляхти „Gazeta Narodowa", з якою знов солідаризуєть ся орган краківських станьчиків „Czas".

Власне такий сильний чинник, — читаємо в „Gaz. Nar.", — як соймова правиця, хоч що-до складу і принципіяльного характеру остає вона така сама, якою була все і якою не перестане бути, доки існувати-ме як сторонництво par excellence національно-польське, католицьке і консервативне, під впливом найновійших випадків примушене змінити не тільки методу, але й зміст своєї дотеперішної політики, і то навіть досить визначним способом. І з програмових промов таких визначних представників консервативного сторонництва, як гр. В. Дзєдушицький, д-р Бобжинський, гр. Ант. Водзіцкий, можна вносити, що те сторонництво ясно і тверезо здає собі справу зі зміненої ситуації, котру витворили в краю останні загальні вибори послів до державного парляменту і до краєвого сойму, та що воно твердо рішило не тільки вступити на нові шляхи, але також не позволити иншим випередити себе в провідній ролі в новім курсі соймової політики — політики реформ в демократичнім дусі. Розуміють ся само собою, що під таким проводом темпо тих реформ не буде й не може бути ані таке нагле, ані таке насильне, як сього бажали-б деякі партиї. Але в кождім разі будуть се реформи рішучі, глибоко вникаючі в суспільні, національні та економічні відносини краю. Не треба бути пророком, щоби вже нині передвидіти, що тепер вибраний сойм, коли стане на висоті стоячих перед ним великих задач, то полишить по собі в історії нашого краю і в його культурнім розвитку глибші слїди, ніж великі соймы, котрі в рр. 1866—1868 клали підвалини національної автономії і національної політики Поляків в Австрії".

Які се мають бути реформи, про се „Gazeta Nar." говорить тільки загально. Отже між иншим реформа виборчої ординації, але абсолютно не на основі чотирохчленної формули, хоч-би навіть з забезпеченем польського національного стану посїдання, тільки в напрямі вказанім компромісовим проєктом субкомітету в попереднім соймі. Орган подільської шляхти яркими красками малює ті нещастя, які падали би одно за другим на край наслїдком виборчої реформи на основі чотирохчленної формули, і заявляє, що „новий сойм додержить обовязань, принятих при кінці попередної каденциї і признає політичні права доси видїдиченим — усїм, але справедливо виміряючи горожанські права відповідно до горожанських обовязків кождої суспільної класи і кождої одиниці".

Ми сказали, що виборчу реформу має консервативна преса на думці тільки між иншим, бо ось-що пише „Gaz. Nar." далї:

„Але перед тим, а може навіть рівночасно мусить сойм перевести ряд реформ, котрих давнїйше через недостачу компетенциї або через недостачу засобів перевести не міг, а котрі конче потрібні для гідного закінченя роботящого періоду исторії відродженя нашого краю, знищеного і держаного в культурнім застою злим правлїнем нїмецької бюрократиї — так, нїмецької бюрократиї..."

На голос „Gaz. Nar." відізвав ся краківський „Czas", заявляючи: „Голос „Gaz. Nar." знаменний не длятого, що в загалї заповідає реформи, бо ті в соймі мали все горячих ініціяторів і витревалих прихильників, але для того, що стверджує розширене почутя реформ. Накликуване до реформи громадської і адміністрацийної сягає початків конституційної доби, від ряду лїт повторяєть ся також домаганє аграрних реформ. Але не переводжено тих реформ або переводжено їх дрібними уривками. Складали ся на те численні причини. Чи тепер можуть бути ті перешкоди усунені, не пересуджуємо; але певна річ, що навіть найсильнїйші перешкоди падають супроти згідної і сильної думки суспільности."

Стільки польсько-шляхотські консервативні органи. Отже маємо виразну заповідь „важних реформ", ініціяторами котрих виступить консервативна шляхта. В якій цїли? — се зовсїм зрозуміле. Ми бачимо не від нинї, що в міру того, як росте сьвідомість широких народних мас, польська шляхта в галицькім соймі що-раз більше спішить ся з „реформами". Ходить їй о се, щоб тими „реформами" так укріпити своє становище, себто забезпечити польський характер Галичини під оглядом національно-політичним, щоб опісля коли прийде новий сойм, на основі якоїсь нової виборчої ординациї, вже не можна було того становища основно змінити. Беручи ініциятиву реформ в свої руки, шляхта рівночасно забезпечуєть ся і проти того, щоб ті реформи не були звернені проти її інтересів, і проти закиду, що вона нїяких реформ не хоче, зискуючи таким чином на популярности. Одним словом, шляхта хоче скріпити державно-польський характер Галичини, розширенем автономії забезпечити той характер перед впливом центрального правительства, а рівночасно укріпити суспільні відносини, вигідні для її інтересів.

В подробицях, як уже згадано, польська консервативна преса тих „реформ" не вичисляє. На скільки можна вносити з її слів, мають се бути реформи громадські (утворене окружних громад), адміністрацийні (получене староств з повітовими радами і надане таким адміністрацийним институциям широкої автономії), аграрні (витворене з найбогатшої селянської верстви типу „Grossbauer-ів", які вважали би себе близшими до дїдичів, як до маси малоземельних і безземельних селян), культурні (прим. повна незалежність Краєвої Ради шкільної). Всї ті реформи іти-муть очевидно в тім напрямі, щоби зробити Галичину як найменше залежною від центрального правительства та щоби в тій автономній Галичинї загально-краєвими вважали ся тільки польські національні інтереси. З сею тенденциею польська консервативна преса зрештою зовсїм не криєть ся, заявляючи, що теперішний сойм „полишить по собі глибші слїди, нїж великі соймы, котрі в рр. 1866—1868 клали підвалины національної автономії і національної політики Поляків в Австрії".

І ще одно: з сих заяв польської консервативної преси виходить зовсїм ясно, що новий сойм, коли в загалї буде примушений заняти ся реформою виборчої ординациї, то відсуне сю справу на самий кінець своєї дїяльности, на тодї, коли всї инші „реформи" будуть уже переведені, та що марні були надії, що нововибраний сойм займеть ся тільки виборчою реформою і зараз після того уступить місця соймови, вибраному вже на підставі виборчої ординациї.

На наш нарід всї ті реформи, які заповідає польська консервативна преса, ті реформи нововибраного галицького сойму ляжуть подвійним тягаром: по-перше як на нарід руський, для повного національного розвитку котрого не сьміє бути місця в Галичинї, яку польські політики уважають в цїлости політичною частю Польщі; по-друге як на нарід, зложений в своїй масї з малоземельної і безземельної селянської верстви, якої інтереси ідуть на цїлій лїнії в розріз з інтересами великої земельної власности, котрої репрезентанти збирають ся в соймі вести політику „реформ". І соймові заступники нашого народу мати-муть дуже важку задачу, щоб охоронити наш нарід від тих ударів, які готують йому польсько-шляхотські реформатори, задачу тим трудпїйшу, що через заострене національних відносин не можуть вони числити на нїяку поміч з боку польських демократичних партий, які певне згодять ся посьвятити політичні, социяльні та економічні інтереси широких народних мас інтересам шляхти, щоб тільки вдержати польське пановане над руським народом.

А наші політичні організациї повинні розвинути між народними масами як найширшу і найгорячійшу агітацию за соймовою виборчою реформою на основі загального, рівного, безпосереднього і тайного права голосованя, бо чим більший буде напір народних мас в боротьбі за ту реформу, тим коротша буде дїяльність нововибраного сойму, а тим самим тим менше вспіє він перевести „реформ", обчислених на повну польонїзацию нашого краю і як найбільше поневолене широких народних мас.

Міжнародний білянс платности Угорщини.

Сю інтересну тему обговорював у своїм викладї дня 26. жовтня м. р. в угорськім національно-господарськім товаристві в Будапештї доцент університету д-р Фридрих Фельнер. Думаючи, що дещо із сего зацїкавить також неодного з наших економістів, позволяю собі подати до відома читачів „Дїла" зміст його прелєкциї, зглядно найважнїйші дати з неї — тим більше, що з тих статистичних даних можуть скористати також наші посли, зазначуючи своє становище супроти економічних постулятів Угорщини у її відношеню до Австриї.

Яко сальдо білянсу заграничної *) торговлї належить вставити до білянсу платности Угорщини активум в сумі 120·192 мілїонів корон. Білянс сеї заграничної торговлї був за час 24 лїт 14 разів активним. Супротив повисшого активум білянсу заграничної торговлї стоїть яко найсущнїйший елємент того-ж пассивне сальдо з обороту капіталів, то значить сума відсотків, рент і дивіденд, яку край — відповідно до находячих ся в посїданю заграниці претенсий капітальних до Угорщини — мусить заграници заплатити щорічно. Квоти, які з того самого титулу впливають із заграниці до Угорщини, є зовсїм незначні. — Угорщина хіснуєть ся у своїй роботї і продукциї в великій части капіталом заграничним. Найважнїйшу позицию становлять квоти, які Угорщина платить від позичок державних. З ефектів угорського довгу державного находилось з кінцем 1905 року після урядових дат — в Угорщинї 2.035,517.991 корон (39·55%), а натомісць за границею 3.111,177.309 кор. (60·45%). Річно виходить із Угорщини титулом відсотків і амортизациї капіталу сума 141,426.227 кор. за границю. Дальшу пассивну позицию творить кромі того річний видаток в сумі 58,376.000 кор., якою по мисли XV. арт. закона з року 1867 краї угорської корони мають причиняти са до покритя відсотків від австрийського державного довгу (т. зв. бльоку). — З акций першенства угорських зелїзниць льокальних находить ся 228,040.600 кор. в Угорщинї а 283,375.500 кор. за границею, між тим як з акций першенства і облїгаций головних лїній зелїзничих ульокованих є лише 19,055.500 кор. в Угорщинї а 448,086.700 кор за границею.

Так отже в краю ульокованих є, не вчисляючи безпроцентових акций основних, всего 25·25% зі всїх ефектів зелїзничих. Від тих зелїзничих паперів платить Угорщина заграници титулом процентів суму 14,463.472 кор., титулом дивіденди 10,073.277 кор., титулом амортизациї (сплати) суму 1,220.243 кор., що разом творить дальшу пассивну позицию білянсу платности в сумі 25,755.992 корон. — Рівнож і листи заставні, облїгациї комунальні, як також акциї заведень кредитових і товариств промислових, транспортових та асекурацийних, ульоковані по більшій части за границею. Зі стану листів заставних і облїгаций комунальних в квоті 2.095,787.250 кор. находить ся в руках заграниці 1.429,896.500 кор. — За се платить край— при стопі відсотковій і амортизацийній 4·62% — заграници суму 66,061.220 кор.

Стан позичок, які зістали удїлені через австрийські заведеня на угорські реальности та угорським громадам виносив з кінцем 1905 року 478,850.097 кор., за що платить Угорщина річно Австриї 22,745.379 кор. аннуїтетів. — Капітал акцийний заведень кредитових (банків) і підприємств промислових виносить 761,202.413 кор., від чого припадає дивіденда в сумі 57,329.993 кор. Із сеї квоти йде сума 27,122.822 кор. за границю. Капітал акцийний угорських товариств мореплавних виносить 48,660.000 кор., з чого 10,797.000 кор. ульоковано за границею; виходячі за границю дивіденди від сего капіталу виносять 856.356 корон. Вартість номінальна находячих ся в Австриї угорських льосів виносить 8,292.580 кор., від чого платить Угорщина Австриї 828.517 кор. титулом відсотків. Також сума процентів, які належать ся заграници за кредитовані товари і инші довги позичкові, є значна і можна титулом сего що найменше суму 15,469.560 кор. вставити яко пассивну позицию до угорського білянсу платности.

Тим пассивним позициям в загальній сумі 358,642.073 кор. протиставити належить тую суму, яка титулом відсотків, дивіденд і т. д. впливає з заграниці до краю. Стан ефектів чужосторонних, находячих ся в Угорщинї виносить 91,752,068 кор., від чого впливає до краю річно 4,128.843 кор. яко активум білянсу платности.

Великий вплив на зіставленє міжнародного білянсу платности Угорщини має також рух еміграцийний та рух приїзжих чужосторонців. Еміграция стала ся дїйсним жерелом зарібку народа. В роках 1901—1905 виемігрувало після записок европейських портів 110.187 осіб до північної Америки, а в році 1905 самім 142.580 осіб. До всїх урядів почтових і телєграфічних країв угорської корони надійшло від еміграптів з Америки 169,519.713 кор. в році 1906 а 120,062.601 кор. в році 1905 (в формі переказів почтових, листів грошевих і чеків). В одним проте році пересічно 144,791.157 кор., а з того 64,607.032 кор. за посередництвом банків. До тих 144 мілїонів належало би дочислити єще суми, які привозять до дому вертаючі еміганти, котрих пересічно є річно 14.613 осіб. Сеся квота мабуть не є мала, бо після офіцияльних дат лише 2·4 прц. з повернувших було зовсїм з'убожілих, однак що до її висоти нема певних цифр. Натомість можна досить докладно зіставити суми, які еміганти, виїзджаючи з краю, забрали зі собою, як також заплатили титулом коштів подорожи заграничним товариствам мореплавним. Після урядових дат виказувались прибувші до Америки угорські еміганти квотою 13·54 долярів (67 кор. 50 сот.) в готівці на особу. Відповідно сему вивезло річно 110.187 еміграптів пересічно суму 1,491.931 долярів то є 7,459.659 кор. з собою. Дальшу пассивну позицию білянсу становлять вислані емігрантам переказами до Америки гроші в річній сумі 2,314.453 кор. Заграничні кошти подорожи тих 110.187 угорських еміграптів виносять 27,546.750 корон. Пассивна проте позиция повставша в наслїдок еміграциї виносить 37,320.862 корони.

Міжнародний рух зелїзничий та корабельний впливає також на уложенє ся білянсу платности. Угорські зелїзниці виказують яко сальдо їх розчисленя ся з заграничними зелїзницями пересічний дохід в сумі 10,068.821 кор, котрий припадає звичайно до заінкасованя за границею. Зиск з обороту переходового (transito) зелїзниць можна приняти на 4,655.278 кор. Річний дохід за випозичені заграници вози зелїзничі виносить 481.000 кор., а яко прихід угорських корабельних стоваришень з перевозу по озерах і ріках в зносинах з заграницею належить вставити суму 5,037.905 корон в рубрику „має" білянсу платности.

Важним чинником в міжнародних білянсах платности стали також вірительности і довги випливаючі з промислової дїяльности за границею. З інтересів чинних в Угорщинї заграничних та оперуючих в Австриї 10 угорських стоваришень асекурацийних випливає пассивне сальдо в сумі 8,026.608 корон. Пересічний річний зиск від акцийного капіталу, вложеного в заграничні, однак в Угорщинї оперуючі підприємства промислові, виносить 9,544.000 кор.; дальше належить увзглядпити суму 20.963.555 кор. яко виходячий за границю дохід з угорської землї та власности домів і реальностий, які належать до чужосторонців.

Дуже сильно впливає на угорський білянс платности також ся квота, якою Угорщина причиняєсь до поношеня спільних з Австриею тягарів, головно коштів справ заграничних (амбасади, консульства і т. д.) і удержаня армії, що виносить річно 112,913.029 корон. Про висоту сеї квоти, яка з повисшої суми вертаєсь назад з того самого титулу до краю, нема певних виказів; приміняючи відношенє квотове виносила би ся часть 30,887.384 кор., а відповідно сему дотична позиция білянсу 82,025.645 кор. netto. Дальшу пасивну позицию творять кошти удержаня королївського двору в сумі 7,412.800 кор. Вкінци в торговли шляхотними металями експортує Угорщина пересічно річно 7,380.617 корон, що творить активну позицию білянсу.

Увзглядняючи повисше наведені, як також деякі инші фактори обчисленя, представляєсь міжнародний білянс платности країв угорської корони як слїдує: довги супротив заграниці 482,331.800 кор., вірительности від заграниці 277,079.996 кор., отже сальдо довжне 205,251.804 кор. Білянс платности країв угорської корони є проте супротив заграниці пассивний з квотою повисше двіста мілїонів корон.

Головною характеристикою сего білянсу є великі з'обовязаня з титулу відсотків. Край покриває ті річні відсотки в сумі 350 мілїонів корон частию вивозом товарів, позаяк до висоти надвижки вивозу товарів (експорту) повстають заграничні векслї і инші платности, котрими-то претенсиями можна покрити одну третину довжних відсотків, а знов дві пятих тих-же покривають квоти ремітовані (переказувані) еміграптами.

Супротив самої Австриї представляє ся білянс платности Угорщини єще о много некорисшійше, бо довг Угорщини до Австриї виносить 338,067.076 кор. а довг Австриї до Угорщини лише 10,179.632 кор. затим білянс виказує сальдо 327,887.444 К яко довг Угорщини до Австриї netto.

Коли-ж білянс платности Угорщини супротив заграниці (отже і супротив Австриї) виказує пассивум 205 мілїонів корон, а білянс цїлої австро-угорської монархії замикаєсь супроти заграниці цловой станом довжним в сумі 30 мілїонів корон, слїдує, що білянс самої Австриї (без Угорщини) супроти заграниці виказує вірительности, т. є. сальдо активне в сумі 175 мілїонів кор.

Без спільних знов з Австриею видатків представляв би ся білянс платности Угорщини о більше як 89 мілїонів кор. кориспйше, а білянс вірительности (активний) Австриї зменшив би ся натомість о тую саму квоту.

Зі становиска міжнародного кредиту спільність Угорщини з Австриею без сумнїву для Угорщини є корисна; з другого боку для Австриї, яко найбільше інтересованого вірителя, зміцненє господарське Угорщини виходить лише в хосен, бо в інтересї Австриї лежить, щоби Угорщина могла покрити свої великі тягарі з титулу відсотків і амортизациї довжних капіталів. — *Александер Серочковський.*

*) Під „заграницею" зі становища Угорщини розуміє ся також Долитавщину.

Австро-угорські справи.

Справа руського університету.

Вчерашна N. fr. Presse доносить, що справи руського університету позавчера ще не полагоджено. В переговорах з президентом міністрів уложено було загальну резолюцию для всїх народностий, і руські посли також згодились на неї. Але опісля заступник Словінців назвав її резолюциею словінською, а через те руські посли загадали уложити окрему резолюцию. Позавчера президент міністрів знов переговорював з руськими провідниками, а намісник гр. Потоцький конферував з п. Васильком. Вчера мав руський клюб радити над справою, а до нинї мало ся її довести до кінця.

Романсько-славянський бльок.

Коли появились було в часописях перші вісти про зближенє парляментарних заступників Русинів, Словінців, Хорватів, Італійців і Румунів, о котрім і ми писали в ч. 63. п. заг. „Властивий шлях", відозвала ся триестинська „Edinost", що се що-йно перші підготовляючі заходи до злуки, а про довершенє злуки ще рано говорити. Вже се одно, що полуднево-славянських послів з малими виїмками нема у Відни, вказує, що так важна політична подія не могла скласти через ніч. Хоч згадана часопись нїчого не має против такої злуки, всеж таки з уваги на її величезну вагу радить осторожно, всесторонно і у всїх подробицях виготовити підставу до такого бльоку, на котру згодились би всї інтересовані сторони; така осторожність тим більше потрібна, що при тій злуцї передовсїм ходило би о справу університетів.

Та з того часу зайшли дві події, котрі тілько ще поправити могуть вигляди намірепої злуки романських і славянських послів: є ними національне порозуминє в Істриї і Триестї, о котрім ми писали вчера. В істрийськім соймі полудневі Славяни вже погодили ся з Італійцями, а нову соймову ординацию сойм уже приняв; а в соймі триестинськім, як доносять часописи, справа нової ординациї, заспокоюючої бажаня обох народностий, має бути також на добрій дорозї. Вимагати вона буде ще кілька місяців праці в краєвім виділї і в соймі, але правительство, як зачувати, не буде противити ся, щоби сойм радив навіть і після скликаня державної ради.

Міністерство публичних робіт.

Про се нове міністерство і назначений йому круг діланя писали ми вже в ч. 66; тепер подаємо його буджет, уміщений в XV. титулї зараз після міністерства судівництва, так що „найвисший рахунковий трибунал" і „пенсиї" сходять в буджетї на XVI. і XVII. місце. Видатки і доходи нового міністерства видїлені з міністерств внутрішних справ, ісповідань і просьвіти, скарбу, торговлї і рільництва. З видатків на р. 1908 переймає нове міністерство: від міністерства внутрішних справ 39,562.490 К (так що сему лишає ся 44,566.699 К); від міністерства ісповідань і просьвіти 14,537.428 К (сему лишає ся 97,420.133); від міністерства скарбу 353.564 К (а лишає ся йо-

Людвик Макольондра 831 поручає свою напротив нової брами Личаківського цвинтаря

Робітню і склад памятників нагробних з пісківця, мармору, ґраніту і статуї по приступних цінах.

му 712,140.523 К); від міністерства торговлї 3,690.378 К (лишає ся йому 194,854.492 К); від міністерства рільництва 19,522.471 К (лишає ся йому 42,479.885 К); крім сього дістає ще додатковий кредит на 1,500.000 К. — З доходів бере ве міністерство від міністерства внутрішних справ 747.651 К (лишає ся йому 2,083.188 К); від міністерства ісповідань і просьвіти 2,001 896 К (лишає ся йому 16,172 511 К); від міністерства скарбу 8,000 (лишає ся йому 1.376,295.531 К); від міністерства торговлї 1,577.350 К (лишає ся йому 186 100.520 К); від міністерства рільництва 23,045.200 К (лишає ся йому 18,505.376 К). Разом признаних має 27,380.092 К доходу.

Що-до участи в поодиноких ресортах припадуть новому міністерству: від міністерства внутрішних справ будова доріг і водні будови, служба державних будівель; від міністерства просьвіти державні промислові школи; від міністерства торговлї будинок вистави у віденськім Пратері, справи патентові, Прутова комісия, державне поправне промислу, ручне стрільне оруже, служба провірювання мір і ваг; від міністерства рільництва власти гірничі, гірничі заведеня, гірництво і братські каси гірничі.

Санация парляменту.

Czas-ови доносять з Відня, що для санації парляментарних відносин радять завести дволітний буджет. В такім разї, коли би полагода буджету забрала в парляментї навіть цїлий рік, то бодай другий рік лишав би ся все для законодатних праць. На такий проект повинні би пристати всї сторонництва, котрі поважно бажають парляментарної праці.

Нове сторонництво на Угорщинї.

Против коалїцїї і зокрема против сторонництва Кошута обявляє ся на Угорщинї, як доносять, сильна опозиция, котра організує нове сторонництво „лївицю независимих і 1848 року". Програмою нового сторонництва є: рівноправність, знесенє всїх привілеїв, загальне голосованє і поладнанє справи немадярських народностий. Сими днями організатори нового сторонництва, посли: Лендєль, Фаркашгаза, Слюга, Тороцкай і Сапанош, приїхали до Дебреценину, де розвинули свою опозицийну програму. Принимано їх з великим одушевленєм.

Угорсько-хорватський спір.

Загребському „Обзорови" доносять з Відня: З уваги, що спір між Угорщиною з Хорватщиною має некорисний вплив на балканські справи, парляментарні і двірські круги раді би винайти якийсь вихід. Особливо звертає на себе увагу проєкт одного бувшого міністра. Проєкт передано одному з архикнязїв. Головні його ради є перевести ревізию хорватсько-угорської угоди в сім напрямі: Хорватський сойм подає терно для іменованя бана; всї податки побирає ся в Загребі, а частину, припадаючу на спільні видатки, відсилає ся відти до Будапешту; всї спори в разї, коли регніколярні депутациї не мали би успіху, рішає суд розємний; хорватські посли, висилані до угорського сойму, мають характер делегациї; аж до часу поладнаня сих справ застановляє ся всї теперішні спори, не виймаючи спорів задля прагматики. Президент міністрів Векерле, повідомлений о сім проєктї, заявив, що він не може ним займити ся; всї внесеня буде він відсилати банови.

З Босни і Герцоговини.

Остатними часами доносять з Сераєва, що в окупованих краях проявляє ся сильне заворушенє: демонстрациї против Австро-Угорщини лучають ся майже що днини; всюди відзивають ся окліки „Геть з чужи цями! Геть з Швабами! Хай живе Сербія і король Петро!" В Сераєві більшість мийської репрезентациї постановила не признати австро-угорським урядникам права голосу при мийських виборах, уважаючи їх за чужинців. Православні Серби і католицькі Хорвати ведуть між собою завзяту борбу; магомеданське населенє теж стоїть в опозициї до австрийського правительства і демонстративно оказує свої симпатиї до Турциї. Австрийські газети висказують жаль, що правительство з 30-лїтною культурною працею не вспіло з'єднати собі у населеня прихильности і признаня.

Заграничний огляд.

Покінченє дневникарського страйку.

При кінци останного засїданя німецького парляменту зложив пос. Гребер таку заяву: На засіданю з дня 19. марта сказав пос. Ерцбергер в своїй промові: „Тубильці є так само людьми, що мають безсмертну душу як ми, є також покликані до тої самої високої задачі, що й ми". По сих словах — хочу се виразно зазначити — непоправлений стенографічний урядовий протокол подає: „Неспоній і оклики з лави дневникарської. Живі оклики обуреня в палаті". В тих окликах обуреня брав удїл також і я. Сьміх і оклики з журналістичної лави були так замітні, що я разом з товаришами мав вражінє, що тут ходить о висьміване змісту виводів бесідника. Хочу додати, що на кілька днїв перед тим, на вечірнім засіданю з дня 16. марця перебивано менї з журналістичної льожі окликами, що скартав навіть президент палати. Стенографічний протокол з дня 10. марця стверджує, що подібні переривання з журналістичної льожі лучали ся часто. (Оклики в центрум: Дуже справедливо). Коли я, маючи в памяти останні події та зважаючи на повагу квестий, обговорюваних бесідниками висловив своє обуренє з причин тих сьміхів, послугуючи ся непарляментарними виразами, то прошу менї простити".

Заяву сю повитав цїлий парлямент грімкими оплесками, а журналїсти, зібравшись по ній на нараду, приняли сю заяву до відома й порішили з четвергом почати на ново свою діяльність в парляменті. Треба згадати, що пос. Гребер до останної хвилї отягав ся з перепрошенєм журналістів, заявляючи, що він готов остаточно перепросити тілько сам парлямент. Але під напором провідників усїх фракций — мусїв уступити. Своєю солідарностию вимогли журналісти повну сатисфакцию для себе. Яке значінє мають парляментарні справоздавці, видно з того, що через їх страйк обмежив Більов свою заповідану промову на всего на 12 мінут, а властиве експозе про заграничну політику Німеччини виголосить аж тепер, як журналісти засіли знов на своїх лавах... При сім однак годі не замітити, що посьміхи журналістів при виводах, про які саме згадував в своїм перепрошеню пос. Гербер, хоч не давали йому права кидати в обличе представників преси обиди „Saukerle", то все таки не свідчать занадто гарно про гуманність почувань німецько-шовіністичних дневникарів.

З'їзд німецького цїсаря з італїйським королем.

Містом дожів проходять патролї день і ніч, зорячи за небезпечними одиницями, що хотїли би помішати сьвяточний прийом, який заряджено в Венециї для німецької цїсарської пари. До Венециї на зустріч високим гостям приїхав також король Віктор Емануїл — стріча обох монархів має задокументувати давну дружбу Гогенцолєрів з Сабавдянами, яку нераз дещо розстроює німецька політика на Середземнім морю. На те, що стріча ся мати-ме також політичні цїли вказує м. и. те, що в товаристві з королем є також італїйський міністер справ заграничних Тітоні.

Вчера о 10 год. 45 м. перед полуднем виїхав король Віктор Емануїл з палати у Венециї двірською гондолею, окруженій історичними мийськими гондолями, через Canal grando на зустріч німецької цїсарської пари і князїв. Король прибув на дворець о 11 год. 15 м., де дожидав його міністер справ заграничних Тітоні. Двірський потяг, яким надїхав цїсар Вільгельм, прибув о 11 год. 30 м. По сердечнім повитаню відїхали монархи гондолею до палати, де відбуло ся снїданє. Монархи виголосили тости на здоровлє й поводженє союзних країв, а відтак відбули cercle.

Гостина німецької цїсарської пари відбила ся відгомоном вже й в палатї депутованих. Сантіні підвїс політичне значінє гостини цїсарської пари, яка скріпить альянс та запевнить европейський мир.

Виборський процес.

Ві второк розбирав петербурський сенат касацийну жалобу проти засуду в процесї послів 1. думи, що були підписали виборський манїфест. Жалоба опираєть ся на тім, що ставлено неправильні питання; що не було конкретних доказів на те, що обжаловані умовили ся розширювати виборський манїфест та на тім, що більша частина обжалованих не брала нїякої участи в розширюваню відозви. В касацийнім трибуналї, в якім засїли всї члени кримінального касацийного трибуналу, проводив сенатор Шелиховський. Обжалованих боронили адвокати, б. посли: Тесленко, Грузенберг і Волькенштайн. По переведеній розправі сенат відкинув жалобу неважности. Через те всї посли, що виступили колись проти царського замаху на конституцийні свободи росийської держави, пічнуть незабаром відсиджувати свою кару!...

Мароканська завируха.

Заангажованє Франциї в Мароко не дало й досї майже нїякої користи, тільки величезні втрати в людях і грошах та зрезигнованє з яких небудь кроків в Египтї. Становище Франциї не і евне в Мароко ще й досї, ось з Азяцар доносить бюро Рейтера, що тамошні верховинцї взивають Французів аби вони покинули місто та щоб в нїм проклямовано султаном Муля Гафіда. Значить ся, що не мало потече французької крови, поки Франция усмирить ворохобню в Мароко. За се виконуванє поручень европейських держав не може однак вона числити на якісь здобутки через альжисіраський договор, який надав їй дуже обмежену повновласть. Оттимто являєть ся річию в повнї зрозумілою, коли в французькій пресї заговорено про потребу ревізиї трактату в Альжисірас. Хоч французькі офіціози запевнюють, що правительство таких намірів не має, то французька независима преса з „Goulois" на чолї не перестає обговорювати сеї справи. Загалом акцентуєть ся, що жертви, які Франция поносить задля успокоєня Марока не стоять в нїякій пропорциї до ролї, яку визначив їй договор з Альжисірас. Франция повинна вимагати за свою інтервенцию відповідної винагороди і не може поносити сама коштів удержаня війська в Мароко. Політичні сфери французькі радіб отже добути або розширеня своїх прав або звороту виложених коштів. Се булоб вповнї згідне з французькими кольонїяльними сферами, які радіб вповнї захопити Мароко під свій вплив. Питанє тільки, чи тепер є пора на те, щоб виступити з таким бажанєм перед Европою, особливо що Німеччина добре зорить за тим, щоб її суперниця в Мароко не добула собі нїчого помимо жертв, які там поносять. Ось „Kölnische Ztg." виводить в сій квестиї таке: „Альжисіраський договор установлено для активного співдїланя Франциї й Еспанії в Мароко на пятилїтний протяг часу, який кінчить ся аж 1911 р. До тогож альжисіраські протоколи є міжнародними трактатами, отже ні одна держава — яка його підписала — не має права відступити від него без угоди других держав. Через те важко зрозумїти, як би то можна передати альжисіраський договор розємчому судови в Газї, як сего вимагають французькі політичні сфери". Зазив, щоб Франция держала ся альжисіраського акту гомонїв і в передвчерашній промові німецького канцлєра, кн. Більова.

На децизию Франциї в сій справі вплине безперечно також становище Еспанії до сеї квестиї, а яке воно буде, покажеть ся незабаром із відповіди еспанського правительства на інтерпелянцию, яку внїс в сій справі саме тепер посол бувший міністер Ромон.

X. загальн збори „Краєвого Союза Кредитового"

відбули ся дня 25. марта 1908. р. в льокали стоваришеня при участи 27. членів стоваришеня. Збори відкрив предсідатель Надзираючої Ради ц. к. радник двору Григорий Кузьма, та по стверджею, що збори скликано згідно з постановою § 47 статута стоваришеня, покликав на секретарів зборів о. Теодозия Лежогубського і д-ра Володимира Бачинського. По принятю протоколу з попередних загальних зборів без зміни, слїдував звіт дирекциї за девятий адмінїстрацийний рік 1907. З причини, що друкований звіт находив ся в руках присутних членів, звільнено дирекцию від здаваня подрібного звіту, а заступник начального директора Кость Паньковський давав членам жадані поясненя. З друкованого звіту довідуємо ся, що в роцї 1907. було: 570 членів (удїлів 2 283).

На 570 членів стоваришеня припадає:

Інтелїгенциї сьвітської	150
Сьвящеників	104
Інституций (стоваришень)	180
Господарів	75
Промисловців	32
Женщин	12
Иншых	17
Разом	570 членів.

Висота заявлених удїлів в роцї 1907: 114.150 К, вплачених: 97 383·25 К.

Приріст удїлів зголошених 17.550 К, вплачених 16.670.77 К. Маєток власний виносив на удїлах 97.383·25 К, фонд резервовий 8 823·75 К, разом 106.207 К. Стан вкладок до обороту 1,489.780·36 К, на 1.250 книжочках (на 4½ проц.). — Приріст вкладок в послїднім роцї 127.085·88 корон.

Стан удїлених позичок (кредиту) в р. 1907.:

1) На скриптах	76.156·40 К
2) На векслях прив. осіб институц.	213.568·35 „
3) На кредитї союзних стоваришень	1,069 102·15 „
4) На кред. парцеляц. (посереднім)	188.123·— „
5) На кредитї парцеляц. в Орелци	153.281·76 „
Разом	1,700.231·66 К

Як осередна институция руських стоваришень зарібкових і господарських уважав Союз першим своїм обовязком обслугувати кредитом союзні стоваришеня. Число союзних стоваришень зросло в р. 1907. з 133 на 180. З кредиту користало в „Краєвім Союзї кредитовім" 123 стоваришень до суми 1,069.102·15 К, а 40 стоваришень з власним маєтком над 10.000 К було акредитованих в Краєвім банку на суму 1,798.000 К. Деякі стоваришеня (16) користали з кредиту в „Днїстрі" до квоти 118·300 К, а в 37. стоваришенях мав „Днїстер" льокациї на квоту 130.000 К. Також в „Ustredni banka ceskych sporitelen" мали деякі союзні стоваришеня кредит на суму 1,080 000 К. „Руска Щадниця" в Перемишли удїлила кредиту 15 меншим стоваришеням на квоту 85.544 К. Вкінци 5 стоваришень мало кредит в австро-угорськім банку на суму 250.000 К. В той спосіб стоваришеня наші були акредитовані на загальну квоту 4,518.000 К. „Краєвий Союз кредитовий" не відчув загальної грошевої кризи, так що стопа до 6 процент утримала ся до кінця року.

Загальний оборот виносив 10,312.979·17 К.

Відтак іменем контрольної комісиї проф. Ілия Кокорудз предложив справоздане сеї комісиї, яка переводила контролю книг, каси, рахунків і білянсу стоваришеня за р. 1907. в днях 8, 10, 11 і 13 липня 1907. та 27, 28, 29 падолиста і 2. грудня 1907, як також 11, 13, 14 і 17 марта 1908, почім збори згідно з внесенєм контрольної комісиї одноголосно приняли звіт з діяльности, замкненє рахунків і білянс „Краєвого Союза кредитового" за р. 1907 до відомости і удїлили дирекциї і Надзираючій Радї абсолюторию.

На внесенє Надзираючої Ради, представлене дир. Костем Паньковським, збори ухвалили одноголосно розділити чистий білянсовий зиск за р. 1907. в квотї 7.625·33 К, в той спосіб, що на 5 процент дивіденду від членських удїлів призначено суму 4.017·63 К, на резервовий фонд 1.086·57 К, а на специяльну резерву страт при позичках 2.521·13 К. Відтак приступлено до вибору двох членів Надзираючої Ради і трох членів контрольної комісиї, голосованєм картками. На скрутаторів покликав предсїдатель зборів п. Миколу Заячківського і о. Володимира Кальбу. Голосувало 27 членів. До Надзираючої Ради вибрані поновно д-р Стефан Федак, адвокат у Львові і о. крил. Іван Чапельський у Львові. В склад контрольної комісиї увійшли поновно: Юліян Сїчинський, ц. к. старший рахунковий радник Дирекциї Домен у Львові, Ілия Кокорудз, ц. к. гімназияльчий професор у Львові, Микола Заячківський, інспектор „Народної Торговлї" у Львові.

Зі Стрия.

(Допись про вибори).

Наша стрийська організация не подавала нїяких вістий з руху передвиборчого і не відповідала зовсїм прилюдно на всї інвективи і клевети, які против нас і нашого кандидата підносились в пресї москвофільській і на москвофільських зборах, устроюваних в Скільщинї. Ми ждали на відповідь, яку дасть нарід нашого повіту і його виборцї при самім актї вибору і діждались відповіди, що як найкрасше говорить сама про себе і побиває всї клевети і інвективи москвофільські.

Констатуємо лише, що агітациї по нашій сторонї не було нїякої — бо за д-ром Олесницьким в стрийськім повітї агітациї не треба було нїякої, а до того наш повіт з своїми мужами довіря і комітетами в кождій громадї з'організований взірцево. Вкінци супротив так сильної кандидатури, як д-ра Олесницького, навіть польсько-правительственні круги не важили ся ставати до борби. Вони знали що навіть при найбільшім напруженю не могли-б здобути більше як 20 до 25 голосів і длятого, не хотячи наражуватись на повну компромітацию, не ставили свого кандидата.

Попробували натомість щастя москвофіли і висунули кандидатуру „крестянина" Скоблика. Очевидно байдуже їм було, що хлоп скомпромітує ся, бо кацапські менери привикли уважати хлопа лише яко орудє для своїх цїлий. При помочи деяких сьвящеників з гір п. Скоблик агітував завзято, об'їхав цїлу Скільщину до Стрийщини не мав приступу а і в Скільщинї, деякі його виступи, прим. в Синевіцьку вижнім скінчились повним фіяском.

Статистика голосів упавших на обох кандидатів представляєть ся як слїдує: В повітї судовім стрийськім одержав д-р Олесницький 80 голосів, Скоблик 6; в скільськім д-р Олесницький 68 голосів, Скоблик 25.

Дописуватель „Галичанина" в повиборчій безсильній злости назвав д-ра Олесницького кандидатом „польсько-жидівським", котрого „вибрало правительство і скарб скільський", та котрий без помочи тих факторів, не був би вибраний на посла" — а був би ним вибраний Скоблик! Супротив того констатуємо, що на д-ра Олесницького голосувало 137 чисто-руських виборців, а именно в Стрийщинї: з Бережниці 1, Братковець 4, Ходович 1, Хромогорба 1, Добрян 2, Добрівлян 1, Довгого 1, Довголуки 2, Довголуцької Волї 1, Дїдушиць великих 3, Дулїб 3, Фелиша 1, Грабівця 3, Гірного 4, Голобутова 1, Кавська 3, Кавчого кута 1, Колодниці 1, Комарова з Олексичами 2, Конюхова 1, Ланів соколїнських 1, Лисятич 4, Любинець 2, Лопатник 1, Лукавиці вижної 1, Лукавиці нижної 1, Манастирця 1, Моршина 1, Нежухова 2, Пятничан 1, Підгорець 1, Пукенич 1, Розгірча 2, Сїхова 3, Семигинова 2, Станькова 2, Стриганець 1, Стрілкова 2, Татарська 1, Угерська 2, Уголни 1, Верчан 2, Вовні 1, Завадова 2, Жулина 2; в Скільщинї: з Гребенова 1, Хитаря 2, Ялинковатого 1, Кального 1, Климця 1, Корчина 3, Крушельниці 3, Лавочного 3, Либохори 2, Межибродів 1, Підгородець 4, Плавя 3, Побука 1, Сколього 5, Славська 3, Синевідська вижного 7, Синевідська нижного 2, Стинави вижної 2, Стинави нижної 2, Тарнавки 1, Труханова 2, Тишівниці 1, Урича 2, Волосянки 3, Вижлова 2, і Жупаня 2.

Тих 137 чисто руських виборців, між котрими було 27 сьвящеників, один совітник суду, та 108 селян, се — найчесьнїйші і найбільше сьвідомі наші люди в повітї; се ті самі, котрі все доси лише на руського кандидата голосували, ті самі, котрі при двох передпослїдних виборах до ради державної голосували на о. Давидяка. А тих голосів, — супротив котрих никне сьмішно мала цифра голосів москвофільських — не здобуло чейже правительство, а повна народна сьвідомість руського населеня Стрийщини і признанє для довголїтних заслуг кандидата в соймі і повітї.

Неруських голосів одержав д-р Олесницький 11 — переважно від Німців. В браку польського кандидата деякі неруські виборці відтяглись від голосованя, а 11 з них голосувало на д-ра Олесницького, беручи на згляд не політичну сторону, а квестию, котрий з кандидатів більше користи для повіту принесе: Скоблик чи Олесницький. Не можна зовсїм дивуватись, коли сей згляд переважив їх опінію на сторону послїднього. Називали його однак супротив пропорциї чисел 137 а 31 О. лесницького „польсько-жидівським кандидатом" і брехати в живі очи, що „Скоблик міг бути вибраним", — на се міг здобути ся хиба лиш такий безличний і безсоромний клеветник, яким есть знаний нам добре кореспондент москвофільських газет із Стрийщини.

Впрочім воля москвофільської партиї в повітї нїчим не була укорочена. Правибори відбулись всюди строго легально, чого доказом найлучшим, що з сторони москвофілів не вплинув ані один протест — і де лиш вонни могли вибрати своїх виборців, там їх дїйсно вибрали. Коли ж їм йшло лише о те, щоби почислити свої сили в повітї то рахунок сей випав дуже мізерно, а акция їх закінчила ся повною блямажею.

Сам акт виборчий відбув ся в повнім спокою. Жменя москвофільських виборців хильцем пересмикнулась до салї — і хильцем, з соромом, з неї вийшла. В навечерє виборів москвофільський кандидат жадав від староства спроваджени війська — лякаючись о свою личну безпеку. Страх його однак був цїлком неоправданим, бо велика громада наших виборців надто була сьвідома своєї сили, щоб поганитись якими-будь зачіпками з несчисленними обаламученими москвофільськими виборцями.

До комісиї увійшли з вибору чотири наші виборці, а староста покликав одного нашого, одного москвофіла, одного Поляка. Головою комісиї вибрано одноголосно Льва Левицького, совітника і начальника суду в Сколїм.

На Скоблика віддало голос чотирох сьвящеників із Скільщини (оо. Юрків з Коростова, Кончевич з Тухольки, Дикий з Козьови, Кулик з Сопота і декан Лучаковський з Орави)... По довершенім виборі двигнулись наші виборці великим походом перед дім посла Олесницького, де повитав його старенький поважний патріот о. Данилович з Підгородець горячим привітним словом. Посол відповів піднесеними словами, загреміла пісня: „Ще не вмерла Україна" і з піснею сею провели виборці свого посла до „Народного Дому", де відбула ся невеличка перекуска, до якої засїло понад 200 людий — самих найкрасших патріотів Стрийщини і Скільщини. Сьвідоме селянство висказало свої чувства горячими промовами, з яких лилось велике одушевленє і гордість з побіди.

Вибори дали наглядний доказ, що в Стрийщинї дух український розбуджений невсипущим трудом організациї повіту, скріплений працею перворядних, прегарно процвитаючих институций народних, обіймив найширші маси народу, що його не зломить нїколи і нїяка сила та що тут неодолима наша твердиня, о котру розібють ся все всякі ворожі змаганя і інтриги.

Виборець.

НОВИНКИ.

— **Вибори до міської ради у Львові відбули ся** до полудня при дуже оживленій участи горожан. Полуднева сторона Ринку приняла питоменну виборчу фізіогномію, якої головні черти: перед входом до ратуша густий шпалєр виборчих гиєн з таблицями ріжних комітетів та з оберемками лїст, які напихають силоміць виборцям, що з трудом перетискають ся до середини, безлїч відозв, налїплених на всїх мурах і товпа народу, що або бере участь у всїй тій „акциї", або переходячи, хвильку їй приглядаєть ся. Згадати-б також про „американські" способи агітациї. Посол Брайтер, форсуючи свою кандидатуру, пустив по містї візок у виді корабля, обліплений відозвами зі всїх боків, а ведений сурмачем, що гуде на трубі. Комітет „handlowo przemysłowy" вирядив цїлу процесию кольорових бань, таблиць і хоругов з написами „przez handel i przemysł do kultury i wolności"... Їздять також великі перевозові вози цїлі у відозвах. Як сказано, лїст є щось кількапайцять. І так маємо лїсту „komitetu miejskiego" себ то „стрільниці", дальше „komitetu reformy gospodarki miejskiej", „komitetu handlowo-przemysłowego", „powszechnego komitetu obywatelskiego" себ то вшехпольську, „związku chrześcijańsko-narodowego", лїсту „urzędniczo nauczycielsk y", лїсту „kupców, przemysłowców i handl rzy", лїсту „komitetu urzędniczego", лїсту „katolick-y", „gospodnio-szynkarsky" і ще кілька иншых. Москвофіли виступили також із своєю „русскою" лїстою, котра майже однозвучна з лїстою „стрільниці", з тою зміною, що замість чотирох Жидів вставлено в неї чотирох кацапів. Опже „стрільниця" війшла в послїдній хвили в компроміс з кацапами, беручи кількох їх людий на свою лїсту. Наш „руський міщанський комітет" попирають деякі опозицийні комітети, взявши кількох Українців на свою лїсту. Всї польські комітети поробили між собою також компроміси, так що до бою станули властиво знову дві групи, які змагали ся вже при останніх виборах до сойму: група, що гуртуєть ся під вшехпольським прапором, і противна їй партия міщанська всяких політичних відтінків. З табору міщанських комітетів лише оден чи два (на жаль без великого впливу) відносять ся до нашої лїсти прихильно, всї инші разом із вшехполяками виступили против Русинів зовсїм явно. „Organizacya narodowa" VI дільниці м. Львова під командою звісного вшехпольського ватажка Пашкудського видала навіть друковану осторогу до „rodaków wyborców", аби вичеркали з лїст імена між иншими також Мик. Ганкевича, д-ра Яр. Кулачковського, д-ра Евг. Озаркевича, Мих. Маковича, Мих. Павлишака, а навіть... д-ра Павенцького. Всїх тих кандидатів треба недопустити до міської ради яко „jako narodowo Polakom nieprzyjaznych lub wprost wrogich"... До год. 12 в полудне голосувало 3909 осіб. Нехай нїхто з виборців-Русинів не занедбає сповнити свій обовязок і нехай не жалує тих кілька мінут часу, бо оден голос може заважити.

— **Ще в справі руської мови в судах.** Пишуть нам: В числах 62 і 63 „Дїла" подано в новинках приміри шовиністичного поведеня старосамбірського суду. Хто тому винен? Ми, руський загал! Доки бо руський загал не буде инший, доти з нами инакше поступати не будуть. На днях мав я справу в долинськім судї і переглядаючи акти по бл. п. Гриню Ігнатову, долинськім мішанинї, провірив, що суд вислав руське візване о. Теодорови Величковському, рускому парохови в Долинї, до переслуханя в справі запису легату покійного. Отець парох протокол зізнав по польськи і підписав ся на нїм „ks. Teodor Wieliczkowski". Доказом спадкові акти в повітовім судї в Долинї А. 527/06. — *Очевидець.*

— **З діяльности старосамбірського кацика.** Пишуть нам: Старосамбірський староста Рїччі є всїм: будівничим, огородником, весїльним сватом своїх писарів, виборчим махером, лише не урядником, бо на совісній бюровій роботї зовсїм не розуміють

ся. Головним-же його ресортом се гонене Русинів. Переперши на раді громадській в Старім Самборі ухвалу о заведеню охронки на реальности „шпитальній", наш кацик навіть не заждав, аж ухвала буде правосильна, бо супротив неї внесено рекурс, і в тих днях за його почином здемольовано стару рудеру та зачали „сцелїць гніздко для польскіх матечек". Ми знаємо, що з публичних фондів на голодову підмогу для населеня Старосамбірщини признано 800 корон, однак кождий Русин переконаний, що всї тоті гроші наш кацик ужив „на культуральне польске целе", як будівля польської захоронки, польської школи і т. д., а руські голодні, обдерті хлопи дістануть дулю. За того обловять ся всякі виборчі гієни та всякі „патріотникі", як Шнайди. Хробачинські, Прейзнери і ин. А яку біду та голод, особливож недостачу паші для худоби терплять наші Бойки, видно з того, що денно приходять сотками до міста, глядаючи у Жидів лихварів позички на високий процент. Однак що се обходить повітового кацика, який поклав собі за задачу побудувати тут „Польщу". В тім-же він не аби який майстер, бо в руках у него публичні фонди без контролї, без належного догляду і за те кацик так зненавидів І. Яворського, бо той своєю інтерпеляцією в соймі поглянув йому на пальці та спонукав „владзе" зажадати рахунків, до яких кацик не привик. В Старім Самборі є невеличкий ринок, на якім в торгові дні стоють хлопські вози, а перекупки та торговці Жиди продають свій товар. Повітовий кацик задумав нашу стару дїру перетворити в галицьку Рівіеру, тому забираєть ся до заложеня в ринку якогось публичного огорода з екзотичними ростиями й деревами, на яких певне тутешні Жиди і кушнїрі не будуть розуміти, ся хиба їх кози. Тутешний-же бурміст, який більше на нїчим тілько на одній полядвици розуміть ся, іде туди, куди веде його Річчі і справді яке їхало таке здибало... — Ще одно. Пан Потоцький, звязаний з Річчім однаковою ненавистю до Русинів, однаковим завданем нищеня свобідних горожан, обдираня їх з належних прав та перехитруваня Русинів при всяких виборах, по трох лїтах надуми та шуканя позірних причин вкінци в січни с. р. уневажнив вибори III. кружка до громадської ради Старого-Самбора, де повиходили самі Русини. Рішене намісництва лежить собі вже третий місяць преспокійно в бюрку повітового кацика, котрий тілько же тої хвилї, коли рільники-Русини будуть заняті весняною роботою в поли; тоді, як зачуваємо, навіть не означить ся та не оголосить ся реченця поправленя виборів, заскочить ся Русинів нечайно тай виверже ть ся їх знов з ради, в котрій свобідно буде собі господарювати кацик так як і господарував до тепер. А щоби Русинів ще лїпше заколисати до сну, жовтодзюбий концепіст Лишковський, перевисшаючий хитростию та перфідією свого шефа, голосить, що поправленя виборів не буде, що се тілько страхи та байки. От, які то наші урядники адмінїстрацийні! Можеби ними щиро та дбало заняли ся наші парляментарні посли, бо в Старо-Самбірщинї через них така тяжка атмосфера, що годї в ній жити; пан же Потоцький, коли на неї скаржили ся йому, відповів: „так не можна мувіць", але робити лайдацтва можна.

— **Отверте письмо до Є. Е. п. намісника.** На підставі § 38 інструкції з дня 14/7 1894 р. доходи із шкільних кар, котрі позістають під управою окружних рад шкільних, мають служити на закупно одїжи для найбіднїйших дїтий. Минувших лїт і у нас сю постанову сяк-так виконувано і тим способом дано можність неодній бідній дитинї користати з добродїйства науки. Однак сего року, хоть як він тяжкий, тоті біднята наші сего добродїйства позбавлені, бо не діставши нїякої одежі, не можуть учащати до школи. Причиною сего має бути відповідь, що сего року на сю ціль не зібрано в нашій громаді нїчого і гроший із шкільних кар нема нїяких. Маючи однак урядове потвердженє, що з сего титулу зложено в ц. к. старостві в Косові дня 30/9 м. р. квоту 80 кор., уважаємо сю відповідь невірною, а побоюючись, щоби гроші наші, очевидно з найбіднїйших стягнені, не пішли на якісь приватні цїли старости Заградньїка, просимо сею дорогою Є. Е. намісника, щоб сю справу провірив і не дозволив робити кривди бідним нашим лїточкам. — *Николай Тимчук, Василь Острук, Петро Будз*, господарі Кут старих, пов. Косів.

— **Наша громадська автономія в практиці.** Пишуть нам: Минувшого тиждня, їдучи до Радехова, переїздив я через село Яблонівку, де мусїв попасати, маючи перед собою ще довгу подорож. Вступивши до господи, котра, як кажуть, все битком набита, побачив я пяного чоловіка, котрий спирав ся з декотрими господарями за громадську канцелярию. З цїкавости пішов я оглянути сю будову і взяв з собою чоловіка, що спирав ся з пяним начальником Данилом Дмитруком. Приходжу з ним на місце будови і бачу, будинок справдї великий, але що з того? Підвалинки лихі дилики 3—4 цалевої ширини і то порохнаві, а цегла на підмуроване послїдної сорти, яка найдальше до року розсипле ся. Питаюсь о цїну і довідуюсь, що будинок сей, представляючий вартість найвисше 1200 корон, має коштувати 2700 корон. Питаюсь о причину лихої господарки громадської і довідуюсь, що нема кому за сими бідаками обстати. Вийт від часу вибору вічно пяний, а його адютант писар Онуфрій Поцалуйко такий самий. Оба взялись за руки і нищать громаду в страшний спосіб. Підприємець, Жид Равбфогель з Буська, ставить канцелярию, що постоїть 4—5 лїт, а на котру вийт продав секцию громадського соснового лїса. Від Равбфогля одержав вийт хабар в видї 200-коронівки, за котру позволяєть сему жидкови нищити громаду на яких найменше 1300 кор. Протест внесений кільканацятьма господарами лежить в видїлї повітовім в Камінцї стр. не залагоджений, а сам повітовий люстратор Найман, чогось не дуже обраховує начальника, а начальник повідає, що люстратор його боїть ся. Рахунки в громадській касї також гарні. Пашпорти купує начальник за гроші касові, але прихід то його. Еквівалєнт (спасьне) стягає по кілька разів, бо попередний з своїм писаром пропив; так само по кілька разів стягає проценти від позичок, а всякі спори покривджених темних селян кінчать ся тим, що ті платять другий раз позіставляючи кару Богови. На кого вийт має „воко", той усить чекати на пашпорт два або три тиждні довше, нїм продасть яку безрогу чи теля, очевидно зі стратою. Запитую проте краєвого маршалка гр. Ст. Баденїя, чи повітовий видїл в Камінцї стр. дійсно не може дати собі ради з заведеném ладу в Яблонівцї та чи начальник буде й дальше самовільно урядувати і здирати вже й так зубожілу громаду? — *Поінформований.*

— **Загальні збори „Краєвого Союза Ревізийного" у Львові** відбули ся дня 25. с. м. при участи 120 відпоручників союзних стоваришень. Збори ухвалили утворити безпроцентовий фонд позичковий для ново основуючих ся стоваришень заробкових і господарських та скликувати частїйші надзвичайні загальні збори в цїли обговорюваня пекучих економічних питань. Головою товариства вибрано д-ра Костя Левицького; в склад ради увійшли: д-р Стефан Федак, Александер Серочковський, Кость Паньковський, д-р Теофіль Кормош, д-р Іван Дрогомирецький, Никола Заячківський, д-р Ярослав Кулачковський, Василь Нагірний, о. Остап Нижанковський, д-р Евген Олесницький, Юлїян Сїчинський і д-р Никола Шухевич.

— **Огнї.** Пишуть нам: Дня 21 с. м. перед полуднем навістив страшний пожар село Переводів сокальського повіта. В огни стануло пять господарських загород, а страшна буря грозила пожежою цїлій оселї. Завдяки проворности молодих учителїв та їх відвазї пожежу перервано і здержано. Огонь повстав через неосторожність коло печи одної селянки, що пекла хлїб. Всї господарські будинки були обезпечені в „Дністрі" або в Товаристві краківськім, на загальну суму 12.000 кор. Село Переводів завдячує зльокалїзоване огню також місцевим жандармам, котрі своєю енергією і відповідним зарядженем причинили ся до того, що огонь не розширив ся дальше.

— **Русини американїзують ся.** В „Канадийськім Фармері" (ч. 8) находимо таку оповістку: „Де є Іван Сандуляк з Борідка (Буковина), котрий вкрав мою жінку з Lethbridge і втїк з нею десь до Портаж ля Прейрі? Її імя Домінїка Гливка з Жучки (Буковина). Хто би з читачів „К. Ф." доніс мені, де вона є, дістане красну нагороду. Писати на адресу і т. д." Як бачимо, житє наших вселенців повне американських драм.

— **„Експропіятор" з голоду.** До заможного властителя домів Ф. Баженова в Петербурзї прийшов дня 17. с. м. перед полуднем молодець високого зросту, одітий в мундур студента академії малярства. Двері відчинив йому сам господар. Війшовши за господарем до витальнї, молодець спинив Баженова, сказавши, що він повновласник революційної організації, і зажадав від Баженова 2.000 рублїв. При тім витяг з кишенї якусь круглу блискучу річ поклав у другу кишеню, а далї добув револьвер і наставив до Баженова. Той з переляку поступив ся до дверий кабінету, де працював його конторщик. „Таких гроший я дати зараз не можу. Може ви би зайшли пізнїйше" — сказав Баженов і дав сигнал на тривогу конторщикови. „Нї мусите дати зараз!" — крикнув знакомець. — Ми знаємо, що у с вас грошї!" Саме тодї наляканий конторщик з криком побіг до кухнї, на задний вихід. З кухнї роздав ся вереск слуг, що почали кликати на поміч. Побачивши, що лихо, експропіятор подав ся до передного виходу. Швидко пробігши коло каменичного сторожа, зник на улици. Збіглась поліция і знайшла на сходах цвікер та квітову книжку з печаткою „Комитетъ анархистовъ - коммунистовъ". На першій картцї книжки була посьвідка на 2.000 рублїв, взятих від Ф. Баженова, та підпис відбирателя: „Сѣверный Черный Воронъ". Каменичний сторож розказав поліцаї, ще сей грабіжник подобав на студента, який ходив у гостї до колишнього старшого дворника в домі Баженова-Тітовського. Дворника того розшукали. Він сказав, що справдї ходив до нього студент академії малярства Петро Діяконов. До мешканя Діяконова післано в засїдку поліцию, котра вечером його й арештовала. Він відразу признав ся, що хотїв ограбити Баженова. В його кишени знайшли тоту блискучу річ, якою налякала Баженова. Се був кусник мила, завиненого в оловяний папір. Револьвер так само був зроблений з дерева і тільки помальований чорнилом. Показало ся, що Діяконов зважив ся на грабіж тому, що бідував і не мав що їсти.

— **Розбите корабля метеоритом.** До Квінставн в Австралії наспіла тепер вість о дивнім розбитю корабля. Корабель той називав ся „Еклїпсе", мав 1469 тон містоти і плив з Ню-Кестль до Сан Франціско. По 85-дневній дорозї настала нараз страшенна буря на мори. Громи били за громами а нараз впав метеорит на передну щоглу, розбив її і кинув на поклад з такою силою, що аж цїлий корабель затряс ся. На тім не скінчило ся. Метеорит пробив цїлу передну часть корабля і впав в море, але до корабля зачала тепер напливати вода. Залога ратувала ся тим способом, що через чотири днї як день так ніч помпувала воду. Коли однак не можна вже було нїяк удержати корабля верх води, а нїгде не видко було якогось корабля, котрий прийшов би на поміч, приказав капітан Ляссен спустити лодки, набрати, о скілько то лиш було можна, провіянту і покинути корабель. Ледви що залога відплила від корабля, як він зараз затонув. Цїлих 15 днїв і ночий плила залога на малих лодках і мала ще лиш тілько поживи, що на кождого припадало по два кусники сухаря і капку води на день. Остаточно й того вже не стало. Три моряки померли і їх вкинено в море, а пажори, що день і ніч плили за лодками, зараз їх пожерли. Від того місця, де корабель затонув, аж до найблизшої суші, до Зендвігських островів було 900 морських миль. Мимо того залога плила відважно з напруженем всїх сил і остаточно дістала ся на якийсь остров, звідки всїх дуже ослаблених відставлено до шпиталю в Гонолюлю.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Венедикта (лат. Руперта). Позавтра, в суботу: Агапія і Діонізия (лат. Сикста папи).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Бережанах:**

В суботу 28 с. м. „Cavaleria rusticana" опера.

В неділю 29 с. м. (послїдне представленє) „Ой не ходи Грицю та на вечерницї", народний образ в 5 дїях М. Старицького. — Опісля театр переїзджає до Тернополя.

☐ **З товариства українських техніків „Основа".** В неділю, 29. с. м. відбудесь дуже інтересний відчит інж. Посацького на тему: „Підбій землї" в кімнатах „Бесїди". Вступ 20 сот., для акад. і учеників 10 сот. Чистий дохід призначений на будову бурси Руського товариства педагогічного. Початок точно о год. 6 вечером.

☐ **Відчит п. М. Яцкова,** звісного літерата і прелєгента, відбуде ся в суботу дня 28. с. м. о 6 годині вечером на „Бесїді". Дохід призначений на „Захоронку" у Львові.

☐ **З Лубна.** На загальних зборах товариства руських студентів гірничих „Чорногора" в Лубні дня 19. с. м. вибрано на лїтний піврік такий видїл: голова Богдан Ксьонжек, секретар Омелян Винар, касиер Мілєтон Антоневич.

☐ **Для бідного семінариста,** сироти, доброго ученика, просить ся о підмогу. Жертви вникаже ся в „Дїлї". — *Редакция.*

Урядові вісти:

З львівської архиепархії. Канонічну інституцию дістали: Николай Демчинський, на Смільно, Сильвестер Богачевський на Красну, Климент Калинський на Головецко. Петро Омелян Кордуба на Містки і Іван Насальський на Дунаїв. — Завідательства дістали: Володимир Федів в Побуцї, Андрей Декальський в Білявцях, Николай Іванчук в Журові, Омелян Радзикевич в Вишенцї вел., Роман Каленюк в Надїтичах, Роман Волощак в Воли вел., і Емануїл Підлясецький в Ладанцях. — Сотрудництва дістали: Йосиф Рожанський з правом управи в Петранці і Йосиф Филипович ex curendo в Зборові. — Завідателем любінецького деканату іменований Володимир Сабат, парах Синевідска нижного. — Іван Сатурський, учитель гімназиї в Тернополи, дістав відпустку до станиславівської епархії. — На конкурс росписані парохії з реченцем подаваня до 16. мая с. р. Кудобинцї, Шили, Кутище, Тростянець вел., Шишківцї, Ілів, Сморже, Лукавиця нижна, Межиріче, Дубще, Вербів, Гніздичів, Оплуцко, Сихів, Черепин, Юнашків, Завалів, Білявцї, Кабарівцї, Плїсняни і Волків. — Кандидати духовного стану, що хотять отримати св. тайну священства, мають явити ся дня 8. цьвітня с. р. — Конкурсовий іспит парохіяльний відбуде ся в днях 4. і 5. мая с. р.

Перенесеня. Намісник переніс комісарів поліції: Вікт. Сінкевича зі Львова до Перемишля, Павла Найдека з Перемишль до Гусятина до служпри тамошнім старостві і офіцияла поліції Пет. Здзєйовського з Гусятина до Львова. — Намісник переніс між иншими повітових секретарів: Ант. Снєжка з Борщева до Бучача, Север, Токанського зі Львова до Вадовиць, Никол. Фалькевича зі Львова до Перемишля, Ант. Олеха зі Збаража до Рогатина, Брон. Левицького зі Скалата до Борщева. Канцелїстів намісництва: Март. Скочовського з Мисленицъ до Турки, Иос. Кравза з Тарнобжега до Скалата, Вільг. Зака з Турки до Мисленицъ і Едм. Бжозовського з Бучача до Кольбушевої.

Театр аматорів львівського „Сокола".

(Критичні замітки видця).

З нагоди 25-го аматорського представленя драматичного кружка членів львівського „Сокола" позволю собі зробити тим людям доброї волї і працї кілька заміток та вискажу мої думки і львівській громаді, хоч може не солодкі але щирі.

Від початку, т. є. від першого представленя стежу дїяльність сего кружка аматорів, їх запобігливість, та старане про популяризоване української драм. штуки у Львові, хоч-би через аматорів (бо брак поки-що постійного укр. театру у Львові) та їх розуміне, розвій і поступ на сій точці.

І от дивно. Почату з таким запалом та з такою молодечою силою роботу другів „Сокола", руська суспільність у Львові приняла з самого початку досить холодно та спокійно. Зде-більша на виставах сьвітили майже пустки, хоч сала не помістить більше як три сотні публики. І чи-ж гадаєте львівська Українська Громадо, що таким поведенем підбадьорите, піднесете духа охочих до сеї хосенної і вельми потрібної працї? А хто-ж буде заповняти в будучности наш народний театр, коли тепер навіть театр аматорів ми не в силї піддержати? Се буде мусїв признати кождий щирий інтелїгент, котрому трафилось припадком бути на виставі „Сокола", що більшу часть, а то й загал авдиториї в „Соколї" творять руські ремісники, промисловцї та робітники. Де-ж-се — скажіть — дїлась львівська укр. інтелїгенция, котру мож бачити прим. на балях та инших тим подібних „виставах", лише в дуже скупенькім числї на національних театральних виставах та концертах, Чи-ж гадаєте, що сї представленя робить ся для якоїсь „народової шопки"? Нї, се робить ся для осьвідомленя мас, для піднесеня духа національного, для скупленя сил народніх, для пізнаня самих себе, для відчутя і показаня своїх культурних й ідейних змаганьі — А що-ж скажуть ті маси, ті „менші брати", коли нїколи і нїгде а що-найбільше як зірку в темну ніч на небі! — не бачать вас, руська львівська інтелїгенциє, вас провідники народні? Тож зближіть ся до сеї маси, аби вона вас бачила між собою, аби вона безпосередно пізнала вашу прихильність до народа.

Не прогнївайте ся — руська інтелїгенциє — за ті щирі слова. Знаю, що й ви маєте зі всїх сторін досить зі себе — але годї, нарід, котрий хоче жити, мусить також і богато жертвувати. А на вашій присутности і аматори зискують, маючи в вас прихильних та вирозумілих критиків.

Сказавши пару слів „одним" скажу й тобі, дорога дружино! Вірю дуже, що початки були дуже тяжкі, як все... ну, але чим далї-далї, то треба поволи поступати. На жаль, сего не було так як слїд видно. Штука за штукою йшла вправдї що неділї, але — можна сказати — майже не слїдно було в них поступу. З винятком кількох замітнїйших та працьовитших людий, нїхто з учасників театру не завдав собі глибшої працї над студиованем та понятем сего завданя. Згадаю от хоч би „Учителя" І. Франка, штука на скрізь з житя народного або „Нещасну любов" того самого автора, а так виставу драми „Дай серцю волю заведе в неволю" М. Кропивницького, годї сказати, щоби виконане їх можна було назвати удачним.

І от читав я рецензиї з них, та — на жаль — не знаю, з яких причин неправдиві та — менї здає ся — не щирі. По моїй думцї, рецензия чи критика повинна бути совісна та щира. Аматора чи актора щира критика підносить і удосконалює, але коли його незаслужено похваляєсь, то він попадає в неробство, а що найважнїйше, в незрозумінє своєї задачі. Колиж знов відмовляєсь йому заслуженого признаня, то тодї він впадає в нехіть та недовірє. Длятого — на мою думку — щиро та сумлїнно треба похваляти або ганити.

Що-до вистави „Дай серцю волю заведе в неволю", зроблю кілька своїх уваг, о скілько на річи розумію ся, не зважаючи на „артистичну замітку" в „Дїлї" (ч. 60), котру уважаю за нещиру. Ся драма на аматорську сцену дуже трудна. Прочитана „замітка" в „Дїлї" зробила на мене вражінє немиле, бо майже цїлий її зміст виглядає — не знаю добре, як се розуміти — чи на іронічну насьмішку, чи на безпотрібну перехвалку. Ну, вибачте д. авторе замітки, але в сей спосіб не виховуєсь аматорів. Їм треба — хоч трохи — правду сказати, щоби серіозно старались виконати се, що на себе взяли. Вже й так в попередних „замітках" було досить пересади, а де-куди й неправди.

Найважнїйше се, що в сій драмі режісер досить нещасливо обсадив ролї та, що більше, допустив до сеї вистави, не вишколивши аматорів й не обробивши її як слїд. Беру таки з краю парібка Семена, котрий вже в першій своїй появі (в першім актї) виказав, що се не парібок, котрий по довгій розлуцї з любкою повертає домів, але амант-панич. Одно, що не надаєсь до таких ріль, а друге що своєї ролї цїлком не зрозумів. В инших ролях пр. сальонових надаєсь той сам аматор знаменито. — Іван, хоч роля тяжка і довга, відограв як слїд та — вибачте — але сам був в нїй тяжкий та неповоротний, що й певне сам о тім мусить знати. Такі ролї як веселих парібків та „амантів" він не надаєть ся. Одарка відзеркалила свою ролю дуже добре, повинна би лїпше виучувати текст своєї ролї. Але публика гру п. К. принимала з великою симпатиєю, та хвилями щирими оплесками. Зробив-бим також замітку, що деякі аматорки (от прим. подруги Одарки) часом не знають звідки та нащо сьміють ся, там де сего найменше мож-би сподіватись. Треба згадати також і за музиків, котрі в своїх коротких виступах, робили на публиці „правдивих сїльських музикантів".

В II-им актї під конець трохи переборщив Іван, зі своїм співанем та грою на фляшці. Хор хороший та досить сильний, але місцями ломив ся та несходились тони, пр. в пісні „у Києві на риночку", що трохи дразнив слухачам вуха. Закінчу Микитою (п. Махніцький), та Марусею (п. Махніцька). Тут треба признати, що Микита, зразу богатир а опісля зломаний та знищений морально, був на сцені справжнїй Микита, якого автор змалював у своїм творі. Маруся була знаменита. От так я, профан поняв виставу.

Ну, але се власне повинно бути дружині аматорів товчком, що повинен їх спонукати о лучше зрозуміне та вишколюване ролї, а не сумнїваюсь, що на будучні виставп саля „Сокола" буде за тїсна так для нашої інтелїгентної суспільности як і для середних наших кругів. Лише най заряд аматорів доложить більше працї і енергії, та най не ограничає ся лише на кількох людях. а нехай припустить ширший круг охотників. З цїлого серця бажаю щастя трудівникам та прихильникам української штуки, з ювилеєм 25-ї вистави аматорів „Сокола". Гаразд!

Петро Гайдамаченко.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 26 марта 1908.

Гр. Потоцький.

Відень. (ТКБ) Намісник гр. Потоцький прибув сюда нинї рано з Кракова.

Цїсарські авдиенциї.

Відень. (ТКБ). Цїсар заприсяг нинї перед пол. бувшого бана Ракодчая в його новій функциї яко президента „сентемвіральної табулї" (касацийного трибуналу) в Загребі та новоіменованого протестантського епископа в Семигородї Белю Кемешея і приняв їх на окремих авдиенциях.

„Великий Краків".

Краків. (Тел. прив.) Краєвий видїл повідомив президию міста, що проєкт розширеня міста Кракова, який не полагодив сойм в минулій каденциї, буде внесений на сегорічній сесиї. Для переведеня переговорів з повітовими репрезентациями в Кракові і Величцї прийдуть сюди делєгати краєв. видїлу, Верещинський і Шворм.

Події в Росиї.

Варшава. (Тел. прив.). За „Pieśń wygnańca", поміщену в часописї „Myśl polska", засуджено літературного керманича тої часописї Гружевського і автора артикулу Хшановського на рік тюрми. Третого обжалованого, редактора Скоринського увільнено.

Варшава. (Тел. прив.). Видано чотири засуди смерти за оружний опір властям, получений з намаганем убити стражників.

Радом. (Тел. прив.). В Камінній найдено в хатї одного селянина поверх 1.000 мавзерівських набоїв, сигналові трубки і мундур офіцера драгонського полка.

Справа проф. Вармунда.

Відень. (Тел. прив.). Професор Вармунд приїхав сюди, щоб особисто взяти участь в розправі, яку назначено в наслїдок його спротиву проти затвердженя першою інстанциєю конфіскати його брошури „Вільна наука і католицький сьвітогляд".

Звіт касовнй з театральних гроший зібраних комітетом в Перемишли основаним в р. 1904. Театральний комітет перемиський складав ся з слїдуючих осіб: Сов. Лев Шехович, о. Іван Стрийський, Олексій Ярема, о. Омелян Погорецький, о. Лев Несторович, Олександер Колодій, Мария Петричкевичева, Мария Примівна, Ольга Ціпановська, Мария Зубрицька, Ольга Левкевичівна. Сей комітет мав істнувати три роки, збирати складки, а підписаному припоручив інкасувати гроші і відбирати постійні жертви, які деклярували жертводателї в місячних ратах через три роки. Позаяк три роки минуло і жертви вже перестали вплрвати (крім одноразових), підписаний здає рахунок з гроший, які до тепер вплинули. Імена тих, що деклярували місячні датки, як і тих, що давали одно — або більше-разові жертви були поміщувані в звіті львівського комітету крім тих, що вплинули від цьвітня 1906 р., а для докладного провіреня рахунків найкраще було-б скликати збори комітету. Я тепер обмежусь на повторенню жертводателїв значнїйших квот, що доходять до висоти найменше 100 кор., відтак подам спис тих, що деклярували і платили місячно по кілько, від коли і доки, а вкінци спис одноразових або більше-разових жертв від цьвітня 1906 р. (в коронах): Єго Ексцеленция Преосьвящений Епископ Чехович 600, Тов. „Віра" з зисків 1.600, д-р Теофіль Кормош 900, о. Александер Зубрицький 300, о. Емілїян Менцинський книжку Союза краєвого у Львові ч. 911 на 207·48, Якубовська Йосифа 100, Борис Іван 200, о. Михайло Мриц 100. — Місячні вкладки від лютого 1904 р. деклярували і складали (в коронах): Авдикович Орест до грудня 1907 по 2, Войтович Петро до марта 1906 по по 1, Гамчикевич Роман до червня 1906 по 2, Гамчикевич Зенобія до червня 1906 по 1, Дикий Волод. до жовтня 1906 по 2, о. Кормош Омелян до сїчня 1907 по 3, Комарницька Юлія до грудня 1907 по 1, о. Комарницький Мих. до грудня 1907 по 2, д-р Кос Михайло до вересня 1907 по 10, Коритко Дмитро до мая 1905 по 5, д-р Михайло Людкевич до грудня 1907 по 2, Іван Малиновський до вересня 1906 по 2, Петричкевич Григорій до грудня 1906 по 5, о. Погорецький Омелян до липня 1906 по 2, Петровський Григорій до грудня 1907 1, Пацлавський Аристарх до грудня 1907 по 2.

(Конець буде).

До „Народної Гостинниці"[65] приїхали дня 29. Ш. о. Остап Нїжанковський, Стрий; Макс Гібнер, Коломия; Мирон Бугера, Сянок; Розалія Бравнерова, Гусаків; Мария Скрошка, Рогатин; Тома Павлишин, Тисьменица; Елька Присташ, Рава руська; о. Микола Герасимович, Лешнів; о. Григорий Мороз, Бориня; д-р Лев Кульчицький, Коломия; Володимир Уляницький, Ганівці.

— **Кінотеатр Excelsior-Urania** в сали Фільгармонії. Нова програма від пятницї 27 с. м.: Сегорічний карнавал в Нїцеї. Женщина меценас. Танці в Швециї. Незвичайна історія привиду. З африканської війни. Мандрівка блохи... і дальших 15 точок величавої програми театру Pathe в Парижи. Образи зовсїм нові, нїгде доси не видані. В суботу по полудни о 4. год. за половину звичайних цїн, з викладом інж. Лїбанського.

Гі де Мопасан.

36)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

„Мабуть — сказав він собі — я десь загубив розум". Нараз знаменита думка прийшла йому до голови в справі сих двох годин, що ще лишали ся до обіду. Він казав собі приготовити купіль, розтягнув ся в теплій воді, нерви його вспокоїли ся і він здрігнув ся аж до хвилі, коли лакей принїс йому біле і збудив його. Тоді пішов до Серклю, де застав всїх своїх товаришів. Вони приняли його з отвертими раменами, бо не бачили його вже від кілька днів.

— Вертаю з села — сказав він.

Всї ті панове з виїмком маляря краєвидів Мальдан, мали для села крайну погорду. Рокдіян і Лянда ходили на село полювати, але на полях та в лїсах не знали вони иншої приємности як лише дивити ся на бажанти, перепечиці або куропатви, як прошиті кулею спадають на землю наче купа пера, або дивити ся як крілики перевертають ся на голові наче кльовни пять або шість разів з ряду, показуючи за кождим разом жмінку білої шерсти на хвості. Поза сими осїнними та зимовими приємностями нетерпіли вони села. „Волю я дївчатка як телятка", говорив Рокдіян.

Обід був як звичайно гамірний та веселий, з тими самими дискусиями, в яких кожде слово можна було предвидіти заздалегідь. Щоби забути свої журби, Бертен говорив богато, а всї тїшили ся з нього. По обіді заграв він шістьдесятку в білярд з банкером Лївердї, а відтак відійшов, крутив ся якийсь час від Магдалини до вулиці Тебу, перейшов три рази перед театром Водевіль, надумуючи ся, чи не вступити до середини, хотїв вже закликати фіякра та завести ся до Гіпподрому, змінив постанову і пустив ся в сторону Нового Цирку, відтак нечаяно, без нїякої причини і нїякої думки скрутив на бульвар Мальзербе і звільнив хід, наближаючи ся до дому пані де Гілєруа: „Вона може здивувала би ся, коли би мене нині знов побачила?" подумав він собі. Але він пригадаз собі, що вона сегодня нездужала, отже се не було би нїчо дивного, коли би він в друге прийшов довідати ся про її здоровлє.

Вона була сама з Анеттою в малім сальонї і працювала все ще над ковдрами для бідних.

Побачивши його, вона сказала спокійно:

— Що я бачу, се Ви мій приятелю?

— Я був неспокійний і хотїв Вас ще ни ї бачити. Як Ви маєте ся?

— Дякую, досить добре...

Вона підождала хвилинку, а відтак додала з натиском:

— А Ви?

Він розсьміяв ся і відповів весело:

— Знаменито; Ваші підозріня не мали найменшої підстави.

Вона перестала гачкувати, піднесла очи до гори і поглянула на нього недовірчиво.

— Справдї — сказав він.

— То добре — відповіла вона, всьміхаючи ся трохи на силу.

Він сїв собі і перший раз в тій хатї йому було дуже нїяково. Його думки були спаралїжовані зовсїм, ще більше як за дня перед розпочатим образом.

Графиня сказала до дочки:

— Ти можеш робити своє дальше, се йому не перешкаджає.

Він спитав ся:

— Що вона робила?

— Вчила ся одну фантазию.

Анетта встала і пішла до фортепяна. Він слїдив її очима, не думаючи про се, так як все, коли вона видала ся йому гарною. Але в сій хвили він почув на собі погляд матери і сейчас скрутив головою, дивлячи ся в один темний кут сальона, наче би там шукав чогось.

Графиня взяла зі столика золоте пуделочко, котре дістала від нього, відчинила його і попросила його на цигаретки:

— Закуріть собі, Ви знаєте, що я се люблю коли ми самі собі тут сидимо.

Він послухав, а в сій хвили фортепян зачав сьпівати. Се була музика старого смаку, нїжна, легонька, один з сих творів, що то мабуть зродили ся в голові компоніста під впливом гарної місячної ночи на весні.

Олївє спитав ся:

— Хто се написав?

Графиня відповіла:

— Шуман. Се мало звісне але дуже гарне.

Його кортїло чимраз більше поглянути на Анетту, але бояв ся. Він потребував зробити лише зовсїм незамітний рух шиєю, щоби її побачити, але він знав добре, що графиня слїдить його з випруженою увагою. І він сидїв мовчки і дивив ся перед себе на клуби диму з тютюну.

Пані де Гілєруа шепнула:

— Чи Ви вже не маєте менї нїчо більше сказати?

Він всьміхнув ся:

— Не маєте чого гнївати ся на мене. Знаєте добре, що музика гіпнотизує мене, загортає всї мої думки. За хвилю я вже буду міг говорити.

— Чекайте — сказала вона — я вивчила ся одну річ для Вас ще перед смертию моєї мами. Ви ще того не чули, я Вам заграю сейчас, як вона скінчить своє; побачите, яка се цїкава річ.

Графиня мала дїйсно талан і незвичайно тонке розумінє музики. Се був навіть один з найважнїйших впливів, якими вона дїлала на вражливу душу маляря.

Як лише Анетта скінчила ідиллїчну сімфонію Мегіля, графиня встала, сїла до фортепяна і якась дивна мельодия розбудила ся під її пальцями; всї її фрази то були якісь жалї, якісь нарїканя, що хвиля иньші, що хвиля сумнїйші, а одна зловіща нота вертала раз у раз і перепливала їх, впадаючи посеред сего жалібного сьпіву наче якийсь монотонний крик, відгомін якогось горя, що вїло ся в душу і не дасть ся нїчим втихомирити.

Але Олївє дивив ся на Анетту, що сїла собі напротив нього, і не чув нїчого, не розумів нїчого.

Він дивив ся на неї, не думаючи про нїчо, упивав ся її видом, так як той, що призвичаїв ся до якогось доброго трунку, а не пив його довший час, так як пємо воду, коли маємо спрагу.

— Ну, і як Вам се подобало ся?

Олївє пробудив ся і відповів:

— Зналените, чудесне! Хто се написав?

— Ви сего не знаєте?

— Нї.

— Якто, Ви того не знаєте, Ви?

— Кажу, що нї.

— Шуберт.

Він відповів спокійно і без змішаня:

— Нїчо дивного, що я сего не пізнаю. Але се знаменита річ! Я бувби Вам дуже вдячний, коли-би Ви се ще раз заграли.

Вона пішла опять до фортепяна, а він відвернув голову і зачав знова дивити ся на Анетту; але сим разом слухав також і музики, щоби мати дві приємности нараз.

А коли відтак пані де Гілєруа вернула на своє місце, Олївє мимохіть відвернув очи і пересїв дивити ся на Анетту, котра гачкувала при столику напротив мами по другім боцї лямпи.

Але хоч він не бачив її, то її присутність дїлала на нього наче близьке огнище і мовби той школяр, що зиркає через вікно, як лише відвернеть ся учитель, так він що хвиля глипав очима на Анетту, зводячи їх відтак сейчас на графиню.

Він відійшов скоро, бо його мова була так саме спаралїжована як ум, а його уперту мовчанку можна було собі всїляко толкувати,

На вулици прийшла йому охота волочити ся кудись. Кожда музика, яку він лише коли чув, звенїла йому відтак ще довго в ухах, розбуджувала в ньому всїлякі мрії, що подобали на провокане вражінь мельодиї. Спів нот виринав раз у раз наче подув вітру і приносив з собою по-одинокі такти, далекі, ослаблені як відгомон, відтак затихав, позволяючи думкам надати якийсь конкретний зміст музичним мотивам та полинути за якимсь гармонїйним, милим ідеалом. Олївє скрутив на лїво в сторону внїшних бульварів, а побачивши чарівне осьвітленє парку Монсо, вийшов на головну алею, облиту сьвітлом електричних місяцїв.

(*Дальше буде.*)

В КНИГАРНІ ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА, Театральна 1., можна купити: 1) Розважаня про терпіня І. Хр. — Три серії. Ул. о. Е. Гузар. Ціна 1 к. без п. почт. 2) Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дітий. Ул. о. Е. Гузар. Ціна 50 сот. без п. почт. 3) Боротьба Дрепера з вірою. Я. Л. Ціна 40 сот. без п. почт.

Ліквідатора обізнаного цїлковито з книговодством в товариствах кредитових прийме „Краєве Товариство кредитове Урядників і Сьвященик в у Львові". Подання належито удокументовані з описом житя (curriculum vitae) належить вносити до дирекциї Товариства (ул. Руська ч. 3) найпізнїйше до 10 цьвітня с. р. Платня після умови. Подання кандидатів, не маючих достаточної практики як також внесені по упливі повисшого реченця остануть без'условно неувзгляднені. — *Дирекция.*

„Інститут Зандерівський" читай оголошеня на 4 сторонї. 282 4—6

Надіслане.

ВСЯКІ КУПОНИ

і вильосовані папери вартостні

виплачує без потрученя провізиї або коштів

КОНТОРА ВИМІНИ

Ц. к. уприв. Галицкого акцийного 4

Банку Гіпотечного

Д-р Северин Кімельман

ОТВОРИВ АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРИЮ

в ЧОРТКОВІ. 391 2—2

ПЕРЕКАЗИ і ЛИСТИ КРЕДИТОВІ

на Париж, Лондон, Берлїн і всї заграничні місца видав

Банковий дім і контора виміни

Сокаль і Лілієн

Порученя з провінциї без дочисленя провізиї. 5 с

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найкращі по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заравом поручаємо в найбільшім виборі окуляри цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджують ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Маю на продаж 4 місячні кнурики вестфальскої раси, невиданої ще в східній Галичині. Ціна за 1 клґ живої ваги 1 К 60 сот. Опаковане особно, достава по желїзници даром. Стефан Онишкевич, парох в Хишевичах п. Рудки. 389 1—9

Перстені заручинові, слюбні обручки, як також вирби волоті і зі срібла поручає найдешевше **Ф. Квасневський**, Львів, пл. Галицька ч. 3, приймає також направи. 894 1—30

Мед куранційний липовий в 5 К бляшанках тілько по 5 корон оплатно, в більшій скількости 72 корон за 14 0 кіля висше. **Евстахій Юзичинський Бережани.** 291 9—?

Шука подешевіла дуже в торговли Леонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2. Львів. 263

Знаменит тїсточка по 3 кр. в цукорни краківській Львів ул. Фредри. 366 5—10

При внутрішнім украшеваню церков належить вперід зажадати планів від знаної робітні **Евст. Щуплакевича**, Львів, ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні оплати. 4—6

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 14 20—?

У Львові *при ул Романовича 3* (ріг ул. Фредри і пл. Академічної) (телефон 1020) отворено першій в краю

Інститут Зандерівський

під фірмою

Доцента Д-ра А. Ґабришевського і д-ра Войтковського.

Лічниця механічна власного устрою в главні порушувань електрикою апарати Д-ра Зандера в Штокгольмі.

1) Запобігає цілому чотирі чахотки і шкідливих наслїдків сидячого способу житя т. є. гостця, анемій кішок, гемороїдів, хванєня жил і т. д.

2) Лічить: хороби серця і жил, астму і розширене легких болї желудка і кішок, ревматичні і артритизм отлість і хороби нервові, безсонність, болї голови і т. д. побіч него

ЗАКЛАД ОРТОПЕДИЧНИЙ

в яким лічить ся: всїлякі вбочення у будові тіла, малий ріст, горби і скривленя хребетного стовпа і карку, ніг, бедер, болї ставів і мязнів. Виріб горсетів, пасів на провуклину і черевних. 251 11—?

Купелї в горячім воздусї.

На руськї школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всїх ойіних і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність!

За половину ціни кошт!

Продаємо позісталі тапети. Поручаємо великий вибір власного виробу ковдер від кор. 4, 6, 10, 12, 16 і вище. Матераци чисто волосяні від корон 25, 30, 36, 40 за три подушки. Матераци з морської трави по кор. 13, 16 і 20. **Новість!** Матераци і ковдри гігієнічні з рослинного пуху, надзвичайно легкі і тревалі. **Оказийно** закуплені надзвичайно густовні і тревалі коцики шовкові по кор 6·50, 7·50 і 10. Коцики новяні і фланєльові, дивани, хідники, портиери, фіранки, сторкаци на ліжка, меблеві материї і т. п. Старі ковдри і матераци і меблї приймаємо до переробленя і покритя по найнизших цінах.

Шустер і Точиський

Львів, 3 Мая ч. 5.

353 4—10

„Краєвий Союз кредитовий"

У ЛЬВОВІ

Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Квитки до побрани	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уздові книжочки	шт	8 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Дїжні скрипти на пол.	„	2 „
„ „ за порук.	„	2 „
„ „ на короткоречин. пов.	„	1 „
Заміни членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

Добре насінє — добрий збір!

Сьвіже насінє ярин і цьвіт знаменито кїлчиться

лише з торговлї

Н. Волинського

Львів, площа Марійська ч. 3.

На жадане висилаю даром і оплатно богато ілюстрований цїнник. 374 4—?

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні Збори тов. „СВОЯ ПОМІЧ" в Миколаєві н. Д. відбудуть ся дня 9 цьвітня 1908 о год. 12 в полудни, в льокали читальнї „Просьвіти" з слїдуючим порядком:

1. Відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2. Справозданє Дирекциї з замкненя рахунків і білянсу за р. 1007.
3. Справозданє Комісиї контрольної з внесенєм на удїленє Дирекциї абсолюториї.
4. Розділ чистого зиску.
5. Вибір 1 члена Дирекциї і 2 заступників.
6. Внесеня членів.

РАДА НАДЗИРАЮЧА:

О. М. Заяць председатель. — *Т. Цяків* секретар. 996 1—1

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні Збори Повітового Товариства Кредитового „ЗГОДА" тов. зар. з обмеж. пор. в Копичинцях відбудуть ся дня 6 цьвітня се єсть в понедїлок 1908 р. о годинї 11 перед полуднем а коли о тій годинї не збере ся достаточне число членів то о годинї 1 відбудуть ся збори без огляду на число членів в сали „Народного Дому" з слїдуючим порядком дневним: 1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів; 2) Звіт Дирекциї з дїяльности за рік 1907; 3) Звіт комісиї контрольної; 4) Розділенє чистого зиску і ухваленє дивіденди; 5) Удїленє Дирекциї і Надзираючій Радї абсолюториї; 6) Внесеня членів. *о. Шанковський*, председатель. 395 1—1

ОПОВІЩЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори „ІНСТИТУТА РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ в КОЛОМИЇ" відбудуть ся в четвер дня 30 н. ст. цьвітня 1908 р. о годинї 4 по полудни в сали „Народного Дому" [II. поверх] з слїдуючим порядком денним:

1) Вітворенє зборів.
2) Відчитанє протоколу послїдних звичайних загальних зборів.
3) Звіт комісиї ревізийної про рахунки Совіта за період адмінїстрацийний від 1903 до лютого 1907.
4) Звіт Совіта з дїяльности за рік 1907.
5) Звіт касовий Совіта за рік 1907.
6) Замкненє рахункове з року 1907.
7) Білянс маєтковий Інститута.
8) Буджет Інститута за рік 1908.
9) Справа:
   а) підвисшеня відсотків через Щадницю у Львові від позички 92.000 корон з 4¾% на 5¼% від ста;
   б) затягненя позички аннуітетовой в Щадници у Львові на 5¼%;
   в) затягненя позички 20.000 корон в Покутському Союзї кредитово-господарчім на 6½%.
10) Вибір членів Совіта управляючого на рік 1908.
11) Внески членів.

Замкненє рахунків за 1907 р., білянс і буджет Інститута виложені будуть від 15 до 30 цьвітня 1908 в льокали Покутського Союза де їх члени в годинах урядових переглянути можуть.

З огляду на важність справ стоячих на деннім порядку просить ся о як найчисленнїйшу участь членів.

Коломия дня 18 марта 1908 р.

Совіт Управляючий Інститута „Руський Народний Дім в Коломиї".

Н. Лепкий председатель. — *Др Кульчицький* секретар. 397 1—1

ПЕРША РУСЬКА РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА і торговля річей церковних

під фірмою

Іван Кузьмич

у Львові, ул. Скарбівська ч. 27.

Приймає всї замовленя і відновленя річей церковних і галантерийних як: чаші, пушки, лямпи, павуки, хрести, із столових річий: ложки, вилки, цукорниці і т. д під гварянцією, виконує в цінах як найнизших.

Яко єдине правдиве руське заведенє сего рода поручаєсь ласкавим взглядам всїх Дорогих Земляків, котрим вріст нашого руського промислу лежать на серци. 385 4 8

Руська арт. різьбярсько-золотарська робітня заложена 1882 року.

Якима Долгого в Тисьменици

відзначена срібними медалями на виставах краєвих.

По викінченю робіт в церкві катедральній в Станиславові, виконує всяку роботу різьбярско-золотарську до наших церквей, як іконостаси, вівтарі, проповідниці, киворія, бальдахіми і проч. після власних планів стильових, по дуже уміркованих цінах.

Дякуючи всім Вел. парохам, що зволили ласкаво віддати свої церкви до украшеня минувшого року а іменно Всеч. оо. Залужному в Потоці, Петриконі в Потоці золотім, Козловському в Бариши, Барусевичови в Дегові, Ваневи в Заланові і о. І. Олесницькому з Переволоки. Поручаючись ласкавій памяти і остаюсь в глубоким поважанєм **ЯКИМ ДОЛГИЙ.** 375 3—5

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня яринні, цьвітові і всілякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин" практичний порадник, ціна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 126—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся льоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кождa сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.**, бо лише таке сьвічки приторучає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Аргентини і Бразилії.

! Проч з визиском !

Русини! Жадайте безплатних поученъ лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 38	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2· 8	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	2·45	—	9 00
Черновець	—	—	—	—	12 26
Станиславова	5·55	—	3·55	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10 50
Пустомит	7 29	11·50	3·51	9·40н	10 50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9 20
Хлобин	8 00	10 30	1·55	9·20	11 50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8 22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	9 20
Брухович	10 05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5 50	7 25	1·10	5·25	9·50к

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12 45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Станиславова	—	—	—	—	2 51
Коломиї	—	—	—	5·50	—
Стрия	—	—	2·35	—	—
Пустомит	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Самбора	7·30	10·45н	1·26	6·25	10·30
Хлобин	6·02	9·05	4·30	—	10·51
Рави руської	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Янова	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Брухович	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6 12	11·05	2·28	5·45	3·34к
Зимної води	05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посшінні поїзди печатані тостим друком. — і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята означені † — в неділї до 10/8 ще день буквою к.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народовоі (Маєцкий с) Коперника ч. 9.

Ч. 69. Львів, пятниця 27. н. ст. (14. ст. ст.) марця 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Одьшевского ул. Кілінського 8; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 28. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані кільмі від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 . 70 с.		3 . 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місця, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Перехідна і належитість за інсерати платні у Львові.

Лєкция нїкчемности.

(*З приводу процесу Генрика Сенкевича*).

Справа з оклеветанем наших студентів Генриком Сенкевичем перед нїмецьким сьвітом та з його дотеперішними заходами коло утечі перед судовою і моральною одвічальністю приводить нам у сьвідомість декілька згадок з історії польсько-українських відносин та насуває нам декілька уваг на етично-соціяльні і національні теми.

Було се в другій половинї XVIII столїтя, коли по цілій Польщі рознесла ся страшна вість: Волинська земля в огнї, підняло ся руське мужицтво, горять шляхотські двори, плине шляхотсько-польська кров! До Варшави летїла звістка за звісткою, кожда дальша більше алярмуюча від попередньої, ішов донос за доносом. На Волинську землю і її нещасне українське селянство, мов кара божа, злетїли польські війська, плюндруючи, вішаючи, вбиваючи на кіл кого попали. Волинська руська людність залила ся кровю, цьвіт українського хлопства поклав свої голови, польське лицарство використало звістки про гайдамаччину на те, щоби упустити трохи крови української людности та заголомшити в неї охоту, а навіть фізичну спроможність до еманципацийного руху. Тимчасом — усї алярмуючі звістки були простою брехнею; цїла країна була супокійна, алярмуючі вісти були потрібні одній з партий польського сойму на те, щоби настрашити шляхту та склонити її до переведеня бажаних політичних плянів (між ин. ходило тут про підвисшене власти гетьмана польських військ). Українська людність заплатила за здїйсненє тих плянів своєю кровю[1]).

Було се в 1848 роцї в Галичинї. Поляки готовили ся до революції проти австрийського правлїня. А патріотичні польські дневники і брошури з того часу переповнені безнастанними зойками, плачами і денунцияциями про хлопські бунти, підпали, убийства, буцїм-то доконувані руськими хлопами, підмовленими „Сьвятоюрцями" проти Поляків. По правдї нїчого такого не було: вся країна, з виїмком авторів тих розбишацьких історий, була спокійна. Польські революціонери хотїли накликати австрийські полки на руське мужицтво та відвернути осьтак увагу австрийського правительства та його воєнну силу від своїх революцийних приготовлювань[2]).

Було се в 1855 роцї в росийській Українї. Поляки ладили ся до нового повстаня та дурили українських хлопів усякими неімовірними обіцянками, падучими з неба „золотими грамотами", щоби тільки втягнути українське мужицтво до повстаня за відбудованє Польщі. Коли сї нїкчемні заходи не вдали ся та коли українські хлопи почали тут і там реагувати проти шляхотських пропагандистів (тай московських урядовцїв), польські „революціонери" підняли крик: дрібні заворушеня серед українського селянства вони представили як величезну ворохобню, нову гайдамаччину, та доносами або й простими візванями спонукали росийський уряд до кривавих репресий над українськими мужиками. Польські революціонери на нашій землї завершили свою пропаганду справдї ефектовно: сальвами росийських солдатів, свистом нагайок, шибеницями та — трупами українських мужиків, які не то, що не згодили ся проливати свою кров за Польщу, а пробували за одним заходом отрясти з себе і польсько-шляхотських, і росийсько-чиновницьких плянтаторів. [3])

Було се в 60-тьох роках XIX столїтя. Шевченко, повернувши з заслання на Україну, відновлює давні свої безпосередні зносини з українським мужицтвом. Доноси і денунциації з боку польських панів на адрес жандармських чиновників проганяють мужицького поета з рідного краю. В Петербурзї він знаходить захист перед польськими денунцияциями з приводу „бунтованя хлопства".

Трохи пізнїйше. Спадкоємцї ідей Кирило-Методиєвського братства, київські „хлопомани", Драгоманов, Антонович і другі, закладають і ведуть українські недїльні школи, приносять українському мужикови дрібку елєментарної просьвіти та — доводять тим до лютости польських панів на Українї, застрашених, що зі зростом просвіти мужика зменьшить ся і їх сила над ним. Польські пани денунціюють українських хлопоманів перед росийським жандармом і — завдатки на елєментарну просьвіту українського мужицтва знївечені [4]).

Кілька лїт тому взад, у Галичинї. Польська преса переповнена алярмуючими накликами. „Руські хлопи гострять ножі на польські горла! — Цїле Покуте, Підгірє в огнї! — Гвалт, ратуйте! — Де уряд? — Виїмковий стан завести! — Війська нам дати! — Полевих судів! — Де кат, де шибеница?!" — Чуєте сї голоси, — сї дикі верески, витя і зойки? Чи памятаєте, як Вам серце затремтїло з болю за переслїдуваними, гоненими Січовиками, — як Вам груди розпирала ненависть до галицько-польського шляхотства й міщанства, що в морі крови задумало було знївечити просьвітний, на скрізь лєгальний, в повнї спокійний, культурний рух наших Підгірян і Гуцулів? — Адже-ж, се дїла недавних, наших днїв!

Чи в минувшину глянеш, чи кругом себе роздивиш ся, скрізь денунцияциї, доноси, клевети, калюмнії, скрізь затроєна атмосфера національної ненависти, не перебираючі в способах заходи коло фізичного знищеня, морального опоганеня, відданя на глум народнього українського руху... Довга, спритна, систематична робота! Потекло опоганюванє нашої історії шкільними підручниками до сердець і умів галицької шкільної мождїжи, воно всякло з помічю польських псевдонаукових фабрикатів та польської публїцистики в психіку цїлої польської суспільности в Галичинї, і поза Галичиною, воно розлило ся й на чужину. На службу йому станули польські органи в нїмецькій мові, польські посли в парлямент. Калюмнією вкінци бризнув на українські культурні змаганя великий польський письменник, Генрик Сенкевич, сьвітило і слава сучасної польської лїтератури. За мало йому було того моря ненависти і погорди до українського народу, яке він розлив своїми історичними повістями. Він наважив ся і перед широким сьвітом споганити українські культурні заходи, заденунціювати найідейнїйшу частину української молодїжи перед Европою як марних комедиянтів, нечесних блягерів, недостойних симпатиї й пошасеред культурних і моральних людий. І сим разом старий грішник перечислив ся. Перед чужинецький суд, незаінтересований у польсько-руськім спорі, його візвано, щоби подав докази на свої слова, ствердив правду своїх денунцияций. Заглоба і Фальстаф в одній особі попав ся в сїтку брехнї, ним самим наставлену. Почав очивидно вимотувати ся, шарпати ся, рвати ся на всї боки, щоби тільки втекти перед признанєм правди. Його адвокат противить ся позвови взагалї: палата радних віденського суду відкидає його спротивленє. Він закидує некомпетентність позовників: суд вдруге відкидає його супротивленє та визначає реченець судової розправи перед горожанськими судиями. І пан Сенкевич, котрий спершу трубив через польські і нїмецькі газети, що Його Величество особисто стане на розправу та зїтре в порох молодий нарибок зухвалого „гільтайства", раптом западає на своїм цїннім здоровлю, а далї велить своїм органам возвістити urbi et orbi, що IMCI пан Сенкевич зрїкаєть ся нагоди особисто станути на розправі і взяти одвічальність за свої слова: за нього має станути наймлений за гроші віденський оборонець. Сенкевич волїв зїстатись під Варшавою, поза обсягом і компетенциєю австрийських судів.

Клевети, денунциациї, безсоромна утеча перед одвічальністю! Узагальненє тих, минулих і сучасних прояв якоїсь страшної публично-суспільної і національної „moral insanity" на цїлість дотичного суспільного організму, — узагальненє, яке аж тиснеть ся у нашу сьвідомість, — має тільки дуже проблємативну вартість. Тож не беремось за те дїло.

А одначе!

В людській памяти закріпить ся факт, що на склонї XIX і на початку XX столїтя польська нация величала своїм найбільшим сучасним лїтературним творцем людину, так позбавлену найелементарнїйшої людської чести і почутя громадської моральної одвічальности, як старий клеветник української молодїжи.

В. П.

[1]) Про те оповідає пок. історик Вол. Антонович у статї п. з. „Волынская тревога".

[2]) Про се читаємо хочби в жерельній працї Івана Кревецького п. з. „Цуцилівська справа в 1848 роцї".

[3]) Про се оповідає д-р Томашівський в розвідці п. з. „Київська Козаччина 1855 року".

[4]) Про те докладно оповідає сам Драгаманов.

Що-раз низше...

Останнє (13-е з 25 с. м.) чисто віденської „Polnische Post" приносить на вступі статю-інтервю москвофільского посла д-ра Глїбовицького п. н. „Das Programm der russisch-nationalen Partei, vom Reichsratsabgeordneten Dr. Nikolaus Hlibowicki" (чому не Glebowickij? — Видно, що анї „галицко-русскій" посол анї його польські протектори не знають навіть, як він властиво „по русски" називаєть ся). Статя, очевидно, належить до ряду тих москвофільських публичних пописів, якими така богато москвофільська „дїяльність" від часу послїдних виборів до парляменту, а які мають на метї вижебрати в галицько-польського правлїня хоч яку-таку поміч проти українського національного руху. Пригадаємо ще, що се не перший публичний попис москвофільства в сім напрямі. Ряд сього безсоромного предкладаня своїх услуг Полякам розпочав публично посол д-р Марков, заперечуючи підчас звісної антипруської демонстрациї в австрийськім парлямент істнованє якого-небудь гнету Поляків над нашим народом. За сим пішов виступ д-ра Глїбовицького на шпальтах „Słow-a polsk-ого", де сей посол, простуючи при помочи віденського кореспондента „Sł. pol." свою буджетову промову, заявляє, що про гнет Поляків над нашим народом у Галичинї не може бути й мови. Потім виступив о. Сеник зі звісного промовою в Жидачеві. А там пішли справжнї оргії безсоромного залицяня до Поляків на шпальтах „Галичанина" і „Русского Слова" з приводу сеймових виборів. Ну, а тепер д-р Глїбовицький поки-що завершує сей ряд москвофільських залицянь до Поляків таким безсоромним виступом, до якого доси були здібні хиба такі шумовини нашої суспільности, як редактор „Руского Селянина". Але ті не творили нїякої політичної партиї, тільки продавали ся Полякам як ті уличниці, коли тимчасом д-р Глїбовицький виступає як парляментарний представник партиї. І на стільки його виступ морально огиднїйший. Ми сказали, що д-р Глїбовицький покищо завершує ряд москвофільських залицянь до Поляків, бо вносячи з того, як швидко москвофіли котять ся в пропасть політичної деморалїзациї, можна бути певним, що виступ д-ра Глїбовицького, се ще не найнизший ступінь, на який москвофіли здібні скотити ся і скотять ся.

Д-р Глїбовицький починає свою статю сконстатованєм „единства русскаго народа", зложеного з трьох (велико-, мало- і білоруської) народностий, не забуваючи при тім для приєднаня Поляків зазначити политичне рутенство своєї партиї, заявляючи, що її „політична дїяльність обмежуєть виключно на Галичину" (отже навіть на Буковину нї!).

Далї каже д-р Глїбовицький, що політика його партиї „мусить бути славянська і не сьміє бути антиславянська", з чого випливають її відносини до инших Славян, головно-ж до Поляків, а також до Українців, „которих ми — заявляє пан посол з поклоном до Поляків — уважаємо зде клярованими прусофілами". На думку пана посла, його партия мусить найперше перевести реасумцию своїх історично-політичних відносин до Поляків. День повної згоди між Поляками і „русскими" ще далекий, але преса обох народів повинна вже тепер приготовляти приближенє сього дня. „Щоб бути безпартийним", висловляє д-р Глїбовицький незвичайно баламутно свій погляд на стан облоги в Польськім королївстві, на розвязанє варшавської „Maciesz-и" і на такі инші репресиї росийського правительства супроти Поляків. Він признає, що вони не причинять ся до польсько-росийського зближеня, але старає ть ся виправдати їх тим, що вони іспіровані з Берлїна, а при тім всїм робить справдї медвежу прислугу росийському народови, складаючи відповідальність за всї ті репресиї з особливим натиском на весь росийський нарід, — становище, на яке так виразно не поважив ся би стати навіть пан Дмовський.

Славянське становище пана посла і його партиї наказує як найстрійше поборювати українство, — ідею, „що походить від Бісмарка, котрий з одного боку вів політику приязни обох кабінетів, але з другого, до чого ужив також міністра заграничних справ Кальнокого, старав ся в східній Галичинї і в південній Росиї вдержати сепаратистичний рух гайдамаків з кінцевою метою заложити велике князївство Київське як васальне князївство Гогенцолєрнів". — Отже, як бачите, українство, се вже не „польська інтрига", як толкує москвофільська преса своїм читачам, тільки нїмецько-Бісмарківсько-Гогенцолєрнська. Очевидно, годї сказати в польській газетї, що се польська інтрига, і д-р Глїбовицький, як зручний магік, вишукує зараз иншу „інтригу". І з такою безглуздою балаканиною „Polnische Post" з д-ром Глїбовицьким мають сьмілість пописувати ся перед Европою!

Поляки все були ворогами панславізму і славянофільства, котрі то кличі, як відомо, виходили з офіциальних росийських кругів, отже д-р Глїбовицький присьвячує кілька слів критики сим кличам, зазначуючи, що вони „не могли усунути підсичуваних Тевтонами суперечок між Поляками і Росиянами, між Сербами і Хорватами, між Сербами і Болгарами і т. д.", — польський і росийський гнет над українським народом для д-ра Глїбовицького очевидно не істнує.

Але „в історії славянських народів надходить нова ера реальної працї", ера, яка наказує москвофілам стати на становище Поляків і міністра Байста, що „es wird dem galizischen Landtage anheimgestellt, inwieferne die Ruthenen (для москвофілів: die Russen) existieren sollen". „На мою думку, — пише д-р Глїбовицький, — яку подїляє також загал прихильників нового напряму в *русско-народной* партиї, сойм, а не парлямент є місцем, де мають бути полагоджені наші взаїмні відносини і суперечки. Там наша делєгация як представниця славянського народу Росиян стояти-ме супроти так само славянського народу Поляків".

З тої причини москвофільська партия „не може запускати ся в нїякі переговори з українською партиєю, котра признає принцип несправедливої гегемонії нїмецького народу і все кличе його на поміч, чого доказом є зрештою не тільки історія початку сеї сепаратистичної ідеї в 18 в. за часів Мазепи, але також події парляментарного житя в послїдних лїтах". Другою причиною непереговорювання з українським національним табором має бути те, що він буцїм-то нїколи не додержував умови з москвофілями, так що консолїдация все кінчила ся для москвофілів „великим мінусом і помогла тільки українській партиї до того зросту і тої сили, яку вона тепер має, — хоч тільки штучно". Отже навіть д-р Глїбовицький признає силу українського національного табору, а його балаканина про „штучність" тої сили не година ослабити того признаня.

Союз москвофільської партиї з Поляками виправдує д-р Глїбовицький тим, що десь колись — тільки не знати, де і коли?! — посол Романчук мав сказати, що Поляки не є для нашого народу такі небезпечні, як москвофіли. Сею сплетнею думає д-р Глїбовицький виправдати становище своєї партиї, яка вважає „полонизмъ" менше шкідливим для „русско-народной ідей", нїж „украинизмъ".

Дальше іде балаканина про непопулярність слова „український" між нашим народом та про те, що непопулярність сього слова, а також „некультурні" виступи нашого клюбу в парляментї відіпхнули наш нарід від українських партий, чого доказом є соймові вибори. Чого стоїть ся балеканина польської і москвофільської преси, се ми вже мали нагоду нераз докладно виказати.

Свою статю кінчить д-р Глїбовицький такою заявою: „Виходячи зі славянських преміс нашої соціяльної і політичної дїяльности і маючи на увазї домаганя культурного розвитку націй і племен, а тим самим признаючи потребу спокійного пожитя, стоїмо ми на тім, що оба народи, Росияни і Поляки, в цїлій Галичинї мусять признати принцип: Suum cuique! З того виходить, що ми не годимо ся з окликом Українців „за Сян з Ляхами", котрий заслугує на найострійший осуд і є просто наругою над 20-им столїтєм".

Так виглядає на сторінках „Polnische Post" програма москвофільської партиї в інтерпретациї посла д-ра Глїбовицького. Як бачимо, автор стоїть зовсїм на польськім становищи. Не тільки все оружє проти українського національного руху бере він з польського україножерного арсеналу, але навіть його політичне становище в польсько-руській справі відповідає зовсїм польсько-державному становищу. Польсько-руська справа є на думку москвофільського посла так само, як на думку польських політиків, виключно краєвою, домашньою справою, для якої послїдною рішаючою інстанциєю є галицький сойм, а центральний парлямент не має права тут мішати ся. Се є власне те становище, яке робить москвофілів зрадниками нашого народу (без огляду на те, чи вважати його *русскимъ*, чи українським), прислужниками історичної Польщі. Власне вся дотеперішня боротьба нашого народу проти польського панованя була звернена в тім напрямі, що наш нарід є одним з рівноправних народів австрийської держави і через те належить ся йому вся та повнота національної рівноправности, яку признає в принципі австрийська державна конституция. Тимчасом Поляки стояли на тім становищи, що Галичина під національно-політичним оглядом є одноцїлою польською провінциєю і на скільки в сїй політично-польській провінциї має розвивати свої етнографічні окремішности руський нарід, се залежить виключно від них самих, а центральне правительство не сьміє до сеї внутрішної справи краю мішати ся. А тепер на се державно-польське становище, становище повного запереченя права нашому народови розвивати ся як самостійний національно-політичний організм (самостійний з огляду на польсько-державні змаганя), стають також москвофіли.

Таким чином галицькі представники „русско-народной идеи" стають явно під прапор польської девжавної ідеї, під прапор історичної Польщі. Почали ренегатством в користь Росиї, а кінчать ренегатством в користь Польщі, — ось-яким шляхом іде політична еволюция галицького москвофільства.

Похорони Володимира Антоновича.

Смерть Володимира Антоновича відбила ся широким відгомоном по всїй Українї. Усї українські землї, розмежовані кордонами получили ся разом отсе в своїм сумі, із усїх усюдів линули до матері руських городів — Київа заявн глибокого жалю по втратї великого українського історика й громадянського дїяча...

Кондолєнцийні депеші

наспіли від Кубанської громади, від Полтавцїв, від служачих полтавської губернської земської управи, від товариств петербурських Благодїйного, ім. Шевченка. українського клюбу „Громада" від проф. Вовка, та українського студенства, від чернигівської Просьвіти, від д-ра Коцюбинського і Шрага, від укр. громадян в Уманї й Камянця Подільського. Крім того наспіли вислови співчутя від отсих наукових інституций, від Імператорської росийської академії в Петербурзї, від археольогічнаго т-ва в Москвї, від університету в Харковї, від історично-фільольогічного факультету харківського університету, від харківського історично-фільольогічного тов-а, від історично-фільольогічного тов-а в Нїжинї, від катеринославської наукової архівної комісиї і т. д.

З Австриї надіслано отсї кондолєнциї: Від наших парляментарних і соймових послів (З Відня Український клюб послів державної Ради, глибоко зворушений смертю знаменитого дослїдника істориї України, що своєю трудолюбною дїяльностию причинив ся до відродженя нашої нації віддає поклін і честь його памяти. *Романчук.* Зі Стрия „Український клюб галицького сойму виявляє глибокий жаль по причинї смерти Володимира Антоновича, великого речника науки і прав українського народа. *Олесницький*) від „Народного Комітету", від „Народної Ради", від тов. педагогічного, від тов-а „Днїстер" та його урядників, від „Академічної Громади", від тов. техвїків „Основа", від українських богословів, від членів укр. історичного семинаря львівського університета, від дївчат укр. семинаря, від питомців педагогічної бурси у Львові, від редакциї „Дїла", „Свободи", „Народного Слова" і „Руслана" у Львові; від укр. гімназияльної молодїжи в Коломиї, від українських часописів чернівецьких: „Буковина", „Руска Рада", „Народне богацтво" і „Хлїбороб", від тамошних товариств: „Народний Дім", „Руської Бесїди" і „Української школи", від студ. тов. „Союз" і укр. гімназиястів.

Вінцї

зложено від сих інституций та осіб: Від українського парляментарного клюбу у Відни — „Будителю української політичної мисли". Від наукового товариства імени Шевченка: — „Своєму дїйсному почесному членови". Від редакциї „Ради" — „Вірному синови України" — редакция „Ради". Від „Літературно-Наукового Вісн

НАСІНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнїйшої фірми Vilmorin et Andrieux у Франциї можна замовляти від Зофії Голубінкової в Кракові Зелена 28. За доброту і певність ручить ся. Насінє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цїнники на жадане даром і оплатно. Висилка скора і точна. 240 4—8 З поважанєм ЗОФІЯ ГОЛУБІНКОВА Краків, Зелена 28.

ника" — „на вічну память". „Народна Рада" у Львові — „славному громадському дїячеви України". „Товариство „Просьвіта" у Львові — свому почесному членови". „Українське педагогічне товариство у Львові — учителю поклін". „Товариство прихильників української літератури, науки і штуки — славному історикови України". Від редакції „Дїла" — славному українському громадянинови. „Від українського петербурського клюбу громада". „Від історично-археольогічного подільського т-ва — почесному членови В. Антоновичу". „Від Старої київської громади — щирому товаришеви В. Антоновичу". „Від студентів-Українців київського університету — незабутньому учителю і землякови Володимирови Бонифатиєвичу". „Великому вченому, непохитному борцеви свого українського народу — від київської політехнічної громади". „Від одеської „Просьвіти" — славному історикови України". Від подільської „Просьвіти" — „почесному членови подільської „Просьвіти", Володимиру Антоновичу, від відродженої подільської „Просьвіти". Від катеринославської „Просьвіти" — „Володимиру Антоновичу", „Сьвітлови української науки — кубанська українська громада". Від чернигівської „Просьвіти" — „Славному синови України — Володимиру Антоновичу". Від петербурського благодійного товариства видання дешевих і корисних книжок та петербурського товариства імени Т. Шевченка. „Ти був найкрасшим сином України"! Від Полтавців — „Найкращому синови України, великому учителеви Володимиру Антоновичу від Полтавців". „Просьвіта" у Київі — „Свому першому почесному членови". Київське товариство „содѣйствія начальному образованію" постановили замісц ювінка передати 30 карб. „Обществу Нестора Лѣтописца" на премію імени проф. В. Б. Антоновича за труди по археольогії та історії України. — Від слухачок київських висших жіночих курсів — „Дорогому професору і учителю". „Апостолу правди і науки, незабвенному В. Б. отъ благороднаго ученика 1882—1887". Від редакції „Кіевскихъ Вѣстей" — „Славному Сыну Украины". „Дорогому другови й учительови" від матери і дітий Вовк-Карачевських. „Учителю правди і науки" від А. Н. Александровського. „Незабутньому Володимиру Антоновичу" від сем'ї Тадея Рильського. „Дорогому отцу и дѣду" отъ дѣтей и внуковъ". „Від історико-філологичного факультета харьківського університета". „Отъ семьи Є. Г. Финкельштейнъ, нашедшей нравственную поддержку и пріютъ 17—18—19 октября 1905 года".

Панахиду

по пок. Володимиру Боніфатовичу Антоновичу відправлено дня 22. марта. На панахидї було багато особистих приятелїв та знайомих покійного ученого, багато професорів київського університету, представники київської „Просьвіти" і української преси. Дня 23. о 5 год. по пол. відслужено другу панахиду в домі жалоби, знова при великій участи народу.

Похорони

почали ся у ві второк о 9-ій годинї рано. Тлінні останки винесено з його кватири при участи почитателїв і близьких приятелїв покійного українського ученого. По дорозї до університетської церкви натовп народу що раз зростав більше, а біля входу в університет чекало знов богато народу. Сумну процесию зустріло духовенство і тїло небіжчика внесено до церкви. В університетській церкві відправлено службу божу і похорон. Сила народу заповняла церкву і університетські коридори. По службі божій студенти, професори й представники українських громадських інституций понесли труну з дорогими останками в авлю університету яка зараз заповнила ся людом, що оточив останки покійного.

До труни наблизив ся перший ректор університету М. М. Цитович та в короткій промові вказав на великі наукові заслуги В. А-ча, але, не спиняючись на характеристиці небіжчика як ученого і громадського дїяча, промовив від імени професорської корпорациї і заявив: какъ представитель университета, выражаю свое глубокое сожалѣніе, что угасъ такой свѣтлый и глубокій умъ, такой выдающій ся ученый. Миръ праху твоему, честный и незабвенный товарищъ!" По тім промовив декан історико-фільольогічного факультета пр. Бубнов, зазначивши, що хоча вже давно університет не бачив в своїх стінах В. Б., то все-ж таки важко помирити ся з думкою, що вже більше немає Володимира Антоновича. „Не скоро наступить время, когда равносильный человѣкъ выступить на сцену науки. Онъ былъ и останется навсегда нашей гордостью, не мнѣ и не здѣсь оцѣнивать его заслуги. Его труды были оцѣнены при его жизни, тутъ же я только могу сказать, что филологическій факультетъ утратилъ одного изъ самыхъ видныхъ его руководителей. То, что онъ сдѣлалъ впродолженіе своей жизни, останется лучшимъ украшеніемъ его памяти и будетъ славою всего нашего университета". Далї зазначив проф. М. Довнар-Запольський в короткій промові, що покійний проф. Антонович перший розбудив інтерес до студийования „западно-русской" (білоруської) історії.

По нім говорив від української університетської молодіжи ст. Міхура: „Сумна доля випала нам провожати в далеку дорогу видатного українського дїяча, що все життя своє й сили присьвятив на користь рідній Україні. Але-ж ми певні, що холод смерти не заморозить, не задушить того, за що боров ся наш учитель, наш кращий товариш... І тодї здійснять ся його мрії й надії, тодї настане краща доля рідної України, коли ми, студенти, скажемо голосно: — Так! Ми зробимо все те, до чого ти кликав нас, великий народний трибуне!"

Після сего промовив від редакції „Ради" ред. П. Матушевський. Згадавши про прикмети особистої вдачі покійного, та змалювавши трагічну добу української історії, в якій йому прийшло ся виступити на громадянську ниву, кінчив він свою промову так:

„Стоючи біля розкритої домовини, котра незабаром ось вже має закрити ся і сховати в собі дорогий для нас прах, і окидаючи мисливим поглядом пройдену небіжчиком житєву путь, в своєму останньому слові, сказаному нами поки що ще в присутности. В. Б., душа якого ще вітає над нами, нам хотїло ся б тїлько зазначити і підкреслити те, що працюючи увесь свій вік в сферї минулого нашої отчизни, будуючи її історию, покійник вкупї з сим широ й запопадливо працював коло будівлї її сучасности і будуччини. Відома „Словіньо" В. Б., що в свій час счинила так багато шуму, була одною з перших підвалин, що поклав покійник як основу під будівлю українства, як певного комплекса поступових ідей справжнього і глибокого демократизму, і які помірною, але певною ходою йшли все наперед, розвивали ся і вкореняли ся. І хоч українство ще не сказало свого останнього слова, але В. Б. судило ся на власні очи побачити, що він не помилив ся, коли при сьвітлі науки набрів на стежку українства. Послухавши свого ясного розуму і совісти, які привели його до історичної і социяльної правди, він ступив на неї і йшов нею цїлий свій вік. Занявши постать на убогій ниві, щоб посїяти на ній перші зерна українства в той час, коли на небі ледве займала ся зоря його, а в передрозсьвітньому тумані де-не-де ледве маячили наші непевні постаті, переживши найтяжші часи, яких українству довело ся тїльки зазнати на своєму віку, В. Б. перейшов разом з ним через межу попереднього історичного періоду і вкупї з молодшим, виплеканим ним поколїнєм вступив в новий період житя. В. Б. закриває очи тодї, коли рідна земля, на якій він ввесь свій вік працював, вкриваєть ся колосом і посилує йому своє материнське благословеня, дякуючи йому за його велику, незабутню і щиру працю. Нехай же земля України, з першого ж дня твого нового народженя рідної, а не названої матері, земля милїйонів твоїх рідних братів — буде тобі пером, славний, дорогий і незабутній наш батьку і брате!"

Після д. Матушевського виступив проф. львівського університету М. С. Грушевський. Бесїдник характеризує небіжчика, як одного з двох покійних проводирів (В. А. і М. Драгоманова) українського ґромадського і культурного руху 70—80-их років, який серед найтяжших репресий і масового дезертирства з національного ґрунту найбільше енергічних і социяльно настроєних елєментів, — на своїх плечах удержував українську ідею. Антонович репрезентував культурно-науковий, історично-етнографічний напрям; Драгоманів — суспільно-політичний. Для сучасників се були дві антітези. Новійший український рух звязав всєдино обидва сї напрями і обом проповідникам їх дав визначне місце в історії українського національного житя. Потім промовець пригадав обставини, при яких покійник з своєї панучої верстви і народности перейшов в ряди українського народу — демосу, бажаючи показати дорогу всїм тим, хто, фізично звязаний з нашою землею, хоче не бути духово чужим йому. Всї сили свого ума обернув він на те, щоб роскрити зміст і значіня великих змагань українського народу і з'ясувати історичну провідну ідею народу — демосу. „Нині, — казав проф. Грушевський,— спочивши від трудів і болїв житя, спи, друже, спи, брате. Тїло твоє ми віддаємо нашій землї, яку ти так палко любив. Київські гори, — гнїздо старого українського житя, котре ти так любив досліджувати, — любовно приймуть твоє тїло — слабий і немічний сосуд твого духу. Сей же дух невмирущий, могутний, в працях твоєї мислї зостанеть ся вічно жити в українському житї, доки жити ме українське імя".

Останний говорив студент Полїванів від імени української молодї. „Дорогий учителю, земляче і друже! Я прийшов сказати тобі останнє наше „прости!" Я не буду торкатись твоєї дїяльности, як мужа науки і громадського дїяча, бо з цього боку все було вже сказано раніше і більше нїчого додавати; я пригадаю тут иньший бік твого житя. Вийшовши з чужого народу, ти став справжнїм сином України; віддав всї свої сили, все житя на працю рідному краєви. Нї! Ти віддав ще й душу і твоє незмірно добре чуле серце, віддав ти його українській молодї. Ти був її проводирем і справжнїм учителем житя. Ти завше дбав про неї і покладав всї свої сили, щоб виховати для рідного краю вірних синів, не по назві тїльки, але й по дїлу. Забуваючи про себе самого, про свою втому і неміч, ти працював, аж доки смерть не стулила тобі очий. Відриваючи инодї у себе останню копійку, ти дїлив ся нею з убогою молодїжию. Ти робив це часто так, що права рука не відала, що творить лїва. І тут, перед твоїм холодним тїлом, таким близьким і дорогим нам, ми голосно важемо: дорогий наш духовний батьку, твоє горяче, палке слово не вмре нїколи! З поколїня до поколїня воно перейде, як заповіт. Спасибі-ж тобі за все, що ти робив. Велика подяка хай буде тобі, наш рідний дорогий небіжчику. Земля рідна тобі пером."

Після промови тїло небіжчика винесено на вулицю. Великий натовп провожав останки В. А-ча аж до Байкового кладовища. Весь час труну покійника несли на руках представники укр. громадянства. Віко несли слухачки вищих жіночих курсів.

Сумна процесия прибула в початку третьої години на Байкову гору, де тїло віддано землї. Довго ще прихильники й приятелї покійного ученого стояли навколо сьвіжої могили...

Почив він — пророк наш великий
Най легка земля йому буде.
За працю його для отчизни
Приклонять колїни всї люде!

За „Радою".

Австро-угорські справи.

Справи парляментарні.

Порядок першого засїдання державної ради, котре, як уже відомо, відбуде ся д. 2. цьвітня с. р., установлено такий: 1) справозданє комісиї судової о правительственнім предложенню в справі складаня судових депозитів в краєвім банку чеського королївства; 2) справозданя комісиї для посольської ненарушимости; 3) справозданє комісиї ювилейної в справі проєкту закону, щоби з нагоди 60-лїтного ювилею панованя цїсаря призначити 100 милїонів корон на обезпеку старців і немічних; 4) дискусия над рескриптом президента міністрів в справі іменованя міністра для Галичини.

Але поки сї справи прийдуть на чергу, займе ся палата внесенями наглими, між котрими перше місце займає внесенє, щоби предложенє правительства в справі контингенту рекрутів полагодити у всїх трех читанях безпровольочно.

Доносять з Відня, що вчера переговорював бар. Бек з провідниками ріжних сторонництв та заявив їм, що 11. цьвітня розпічне державна рада великодні ферії. Таким чином до полагодженя наглих внесень, а в тім і контингенту рекрута, буде всього 9 днїв. Ферії потревають до 25. цьвітня.

Вчера, як пишуть, відбула ся за почином правительства і презеса будже тової комісиї конференция майже всїх міністрів з провідниками парляментарних сторонництв. Президент міністрів указав на пильність нарад комісиї та взивав комісию до приспішеня своїх праць, бо инакше годї буде полагодити буджет. По довшій нарадї стануло на тім, що бесїдники, котрі при буджетї міністерства просьвіти записали ся і по два рази до голосу, мають промовляти лише раз, та й то по можности коротко і до річи.

Доносять також, що дискусия над етатом просьвіти має бути перервана, а комісия перейде до етату міністерства судівництва. Але заносить ся на те, що дискусия не дуже буде спокійна, бо само запевненє, що язикова справа буде пізнїйше полагоджена вже тепер нїкого не заспокоїть. Врештї нїмецькі посли радикальні і поступові дуже незадоволені з міністра судівництва, бо утримує ся чутка, що брошуру Вармунда сконфісковано на безпосереднє припорученє міністра.

Справа Вармунда.

Вчера відбула ся перед прасовим сенатом краєвого суду у Відни розправа наслїдом рекурсу д-ра Вармунда против конфіскати його брошури. Трибунал зніс конфіскату трех місць, а затвердив конфіскату двох.

Університетські справи.

Віденський кореспондент Słow-a polsk-ого навязуючи до вісти, поданої в N. fr. Presse, а повтореної нами у вчерашнім числї, доносить, що руські посли в справі руського університету відступають на цїлій лїнії. „Вони переконали ся, пише кореспондент, що їх резолюция в справі утраквізациї львівського університету не може числити на більшість голосів, а противно, величезна більшість буджетової комісиї заявить ся против резолюциї. На скандали, галаси і насильства не пора; комісия не надає ся до того, а палата послів хоче працювати. Новий вибрик на спосіб п. Бачинського скінчив би ся попросту фізичним погромом Українців. Крім того річ певна, що посли „народно-русскі" виступили би в палатї рішучо против заложеня українського університету, чи то через утраквізацию чи через організацию окремого університету. Розумнїйші з українських послів ясно бачать сей стан річи і длятого відворот свій маскують торгами до остатної хвилї, а для ока голосять, що не зложили ще оружя; але за кулїсами парляменту вже кождий знає, який буде оконечний результат їх кампавії".

Автентичних вістий не маємо в сій справі жадних.

В справі чеського університету на Мораві Lidove Noviny остро ударяють на Молодочехів, а з окрема на Крамаржа, докоряючи їм, що в університетській справі не могли Чехи навіть невинної резолюциї ухвалити без дозволу Нїмців, котрі не позволили, щоби в резолюциї подано Берно за осїдок будучого чеського університету. Названий дневник заповідає острy борбу против провідників чеського клюбу.

Справа язикова.

Голова екзекутивного молодочеського комітету д-р Скарпа заповідає в Narodnich Listach безоглядну опозицию Чехів в парляментї, коли правительство не спонукає нїмецькі суди в Чехах, щоби тримали ся законів що-до прав чеського язика.

Орган п. Крамаржа Deń пише, що міністер судівництва д-р Кляйн повинен уступити, коли не в силї наказати судам, щоби шанували права чеського язика. А орган проф. Масарика Čas пише, що нїхто собі нїчого не робить з погроз Молодочехів, бо зони стратили у Відни всякі впливи.

Податок від горівки.

Під проводом міністра скарбу Коритовського почали ся вчера наради експертів в справі роздїлу контингенту спіритусу між горальні рільничі і промислові. Отвираючи наради, міністер сказав між иншим: Від досить давна відомо, що правительство гадає підвисшити податок від горівки. Вимагає сього рівновага буджету з уваги на развраз зростаючі видатки держави, до котрих зачислити треба між иншими пильну справу санациї краєвих фінансів, підвисшенє платнї офіцирам і жовнїрам, відшкодованя родин резервістів, покликуваних на вправи, будову желїзниць, обезпека на старість і и.

Податок від горівки є й тепер значним жерелом державних доходів; усеж таки податок сей є ще значно менший чим в инших державах. У Франциї виносить він 210 К. від гектолїтра, а в Парижи навіть 380 К. в Анґлії 456 К. в Бельгії 190 К, в Голяндиї 240 К, у Швециї 128 К, в Норвегії 204 К. в північній Америці 230 К, в Росиї де є горівчаний монополь, коштує гектолїтр спіритусу 510 К, а в тій цїні є 400 К. податку. В Нїмеччині податок від горівки є число висший, ніж у нас, але й там заносить ся на значне його підвисшенє.

Правительство гадає підвисшити податок від горівки о 50 сот. від літра чистого алькоголю. Рівночасно і угорське правительство переведе підвисшенє сього податку, так що в обох половинах монархії буде він однаковий.

Опісля говорив міністер про намірене зниженє бонїфікаций рільничих і про реформу бонїфікаций експортових.

З Істриї.

В справі національного помиреня в Істриї пише триестинська „Edinost", що компроміс між Італійцями і полудневими Славянами в істрийськім соймі не злагодить національного антагонїзму, поки і серед суспільности не настане якесь успокоєнє. Тимчасом італійські часописи „Piccolo" і „Independente" не перестають провокувати Хорватів. І так пр. „Piccolo" дзвонить на тревогу з причини якоїсь хорватської написи, поміщеної обіч італійської в місті переважно хорватськім. Так знов і „Independente" на передодню засїданя триестинського сойму, на котрім стоїть на черзї справа виборчої ординациї незвичайно завзято ударяє на тревогу, що се замах на Італійців, що правительство хоче їх здавити, та взиває Італійців, щоби не складали оружя.

Шевченкове сьвято в Дорпатї.

(Допись).

Коли Шевченкові роковини являють ся загально-українським сьвятом на нашій славаїй Україні, — на нашій не своїй землї", — і приваблюють до співучасти всїх сьвідомих Українців без ріжниці партий та напрямів, творячи хоч на кілька годин з ворожих поміж себе „в будний день" ріжнопартийних українських елєментів одну велику „нову сїмю", — то тим більшим всеукраїнським сьвятом суть Тарасові роковини для нашого громадянства, мешкаючого на чужинї, серед чужого й байдужного до наших національних справ народу. В Тимську і Петербурзї, в Харбинї і в Баку, і всюди по всїх кінцях Росиї, на Тарасові роковини прибувають і соц.-демократи і радикали, націонал-демократи і социяліети-революціонери й єдиними — мовляв — усти та єдиним серцем возносять славу сердечну й глибоку Великому Страдникови замучений народ..

І в Дорпатї на сьвятї нашому, що відбуло ся 1 марця ст. ст. с. р. в спільнім льокали „Товариства студентів-Українців у Дорпатї" та „Юридичного Гуртка" зійшли ся до гурту і створили одну рідну хату й „ес-деки", й ес-ери", й радикали... Якийсь гарний, лагідний настрій охоплював присутних, незримими нитками звязував між собою; хотїлось говорить щиро, отверто, висловить все, все до краю... І як гірко, що такий хороший настрій так швидко зникає, розвиваєть ся неначе дим, що знову наступають „будні", що знову починають ся партийні й особисті суперечки, що знову сини одної мати-України розбивають ся „хто в лїс, а хто по дрова". Неприємно й гірко, та се лежить... „въ природѣ вещей", як кажуть Росияне!

Обвішана рушниками та гербами українських губернїй, простора голосна сьвітлиця приємно вигостала гостий, котрих прибуло на так урочисте сьвято то до 100 ч. (Приємно зазначити присутність на сьвяточнім вечері двох професорів)! О 8½ год. розпочало ся сьвяткованє. Літературно-вокальна частина пройшла досить добре, була цїкава і, сьмію думати, хоч по части задовольнила присутних, не дивлячись на те, що деякі точки програми не були близько й безпосередно пристосовані до вшанованя Кобзаря і прозвучали невеличким диссонансом для тих слухачів, котрі хотїли би на Тарасовім вечери чути лише щось з Шевченка й про Шевченка. Вокальна частина вечера складала ся з слїдуючих співів: „Як умру, то поховайте", „Наш атаман Гамалія", „Ой гай, мати", „Ще не вмерла Україна", „Не пора, не пора", „Закувала та сива зазуля" (в супроводї п'янїна) і пр. Відспівано сї пісні не зле, і присутні щиро дякували хорови, но найбільш, здаєть ся, оплесків прилпало д. Швецови, що просьпівав сольо в супроводї п'янїна „Реве та стогне", „Минають днї", і „Гетьмани". Своїм сьпівом, повним чутя, д. Ш. справив велике вражінє і всїм аматорам артистичного сьпіву дав пережити кілька приємних хвилин.

Літературна частина складала ся з реферату „Т. Шевченко і відродженє України" та традиційних виступів молодих авторів зі своїми творами. На підставі добре вже відомих історичних фактів, автор реферату про Шевченка уміло змалював тяжке історичне становище України-Руси і ту ролю, яку відограв Шевченко в відродженю нашого краю. Д. Ч. виголосив власну поезию „Над могилою Шевченка", д. Є. Л. — оповіданє своє „Праця" (з селянського житя), та два власні вірші, а д. М. М. угостив присутних своїм оригінальним нарисом „День Тараса Грішного або Штунда". Нарис сей остілько цїкавий, що заслугує на пару слів. Автор, — добрий знавець села, надзвичайно вдумливий та кмітливий обсерватор і тонкий гуморист, — змалювавши в кількох рисах відносини між „батьками й дїтьми" (стара, але завше нова тема!), „старим" і „новим" селом, дав нам живу картину сьвяткуваня Тарасових роковин на селї серед молодих і сьвідомих національно селян, що-й-но почали появляти ся на російській Україні.

В кінци з Шевченкових творів продеклямовано було „Юродивого" й „Бували войни" та ще з М. Левицького прочитано невеличке, але надзвичайно художне оповіданє „Тяжкий Хрест"...

По літературно-вокальній частині вечера наступила спільна вечера з промовами, тоастами й т. ин. Довго ще після вечері не розходили ся гостї; неодному хотїло ся як найдовше пробути серед українського, рідного товариства. Аж о 3 год. о півночи „Товариство" опустїло"!

На другий день студенти й студентки дїлили ся вражінями своїми і... брали ся до щоденної працї, хоча в ухах весь час бреніла строфа з поезиї А. Кримського „Тарасове сьвято на чужині":

„В далекій Кавкащинї, в краї чудному
Мрієть ся рідная хата!
Сьвята найбільшого ми дочекались,
Нашого любого сьвята!
..... Батьку Тарасе!
Будем бороти ся, їх визволяти
З пазурів сина Едома.
Каже надія: діждем ся напевне
Вільного, рідного дома"!

В Дорпатї 8. марця ст. ст. 1908 р.

Всеволод Крижановський.

Куда подївають ся судові кари грошеві?

(Допись з Самбора).

Перед трибуналом суду присяглих в Самборі ставало минувшого тижня трех маніпуляційних урядників судових з Турки обжалованих о злочин спроневіреня 1.900 К, зложених через засуджених на кару грошеву. Дефравдация полягала на тім, що як хтось засуджений на кару грошеву зголошував ся з заплатою тої кари, то урядник ведучий книгу грошеву принимав гроші від сторони, перевів з тими грішми цїлу маніпуляцию в книзї грошевій, зазначив на актї, що сторона кару виконала, а відтак в одвітній рубриці зазначував, що гроші ті „odprowadzono" до ради повітової в цїли розданя їх поміж убогих того місця з відки походить засуджений. На око все вело ся в порядку, тілько послїдна маніпуляция, се „odprowadzanie", вже не було в порядку, бо панове офіцияли місто „відпроваджувати" ті гроші до видїлу повітового, „відпроваджували" їх після раз принятого звичаю в турецькім судї до своєї кишенї, а звідтам йшли ті гроші всюди инде, тільки не на убогих. Всякі візитациї і шконтра кождого року находили все в порядку, ще й висказувано дотичним фунціонарям вдоволенє і узнанє за „належите і совісне" ведене книги грошевої.

Маніпуляция така могла тягнути ся Бог-зна доки, як би не обставина, що в р. 1907 придїлено до веденя кники грошевої вже цїлком нового урядника, котрий якось з тим „звичаєм" відпроваджуваня гроший до своєї кишенї не познакомив ся, лише таки направду відсилав всї гроші до видїлу повітового. Якось при нагоді був сей урядник в видїлї повітовім, та з цїкавости поспитав ся, сила там тих кар вже за його урядованя до видїлу прибуло. Тут сконстатовано, що за пару місяців його урядованя вплинуло до видїлу пов. більше гроша, ніж за тамтих офіцялів за цїлий рік їх урядованя. Відтак переглянув він цїлу книгу грошеву і сконстатував, що всюда записано „odprowadzono do rady pow."; хотїв він подивити ся і до контраквітів, то є до потвердженя з видїлу пов., що гроші отримали а тут розступи ся земля, контраквітів в цїлім судї нема. Зараз потім найшло ся в президиюм львівської апеляциї донесенє.

Результат доносу показав ся дуже фатальний. З Самбора з'їхав судия слїдчий, сов. Заградник, сидїв щось пару тижнїв в Турці, но і дійшов, що 1900 корон таки не „відпроваджено" до Ради повітової. Двох з тих урядників звернули зараз гроші, як лише слїдство їм виказало, звиняючи ся, що вони гроші відослали до Ради пов. але понеже їх там нема і нема контраквіту, то вони складають по раз другий тоті квоти і зовсїм не хочуть присвоювати собі затрачених гроший. Третий-же урядник, котрий найбільше того гроша до своєї кишенї „відпровадив", бо щось около 1200 кор., той не був в станї „пораз другий" тих гроший заплатити і длятого бідні вже їх нїколи не побачать.

Прокуратор однак таким полагодженєм справи не вдоволив ся, лише виготовив просторий акт обжалуваня. Присяглі по 4-о дневній розправі пустили всїх трех на волю. Приймаючи що до

перших двох, що шкода повернена, а що до третого „велике перетяженє урядовою працею“, та ще там якісь инші мотиви о котрих тут не згадує ся. Одчак не пустили тих панів присяглі одноголосно, лише такою більшостию, котра есть доконче вимагана до увільненя. Мовляв: „Бідні, як не мали нїчого, так і не будуть мати, а урядник нехай там ще пожиє якийсь час, та нехай не нарікає, що пустило ся його на жебри“!

Реасумуючи все тут висказане, вартаби знати чи і де инде не робить ся таких, маніпуляций з карами грошевими та чи справдї Виділи пов. доручають громадам ті гроші до розданя поміж бідних і чи в загалї бачить коли який бідний хоть 2 сотики з тих грошей. В кождім судї засуджує ся рік-річно ріжних людий на всїлякого рода кари грошеві (доходять вони часом і до висоти 300 К, а 10 К, то вже есть майже нормальна кара). Але через які решета перейти мусять тоті гроші, щоби вкінци дістало ся до рук якогось бідака! Отже найперше „відпроваджує“ їх офіцял судовий, котрий веде книгу грошеву до виділу пов. Відтак виділ пов. повинен „відпровадити“ ті гроші до зверхности гром. даного села. А вкінци війт „відпровадити“ їх повинен до рук бідаків, для котрих вони були призначені. Хто знає чи при близшім розслідженю справи не найшли би ся тоті гроші і по инших повітах несподївано також в непокликаних руках гнєв виборчих і всяких наганячів. Самбірська розправа виказала, що найшли ся урядники, котрі надужили того довіря публичного, яке в них ся покладає. Коли така господарка можлива в судї, то тим більше можна побоювати ся її і по виділах повітових. Тож наші люде повинні від тепер звернути всї більшу увагу на се, де то подївають ся кари грошеві, та чи коли приходять вони до наших громад і яким бідакам там роздають ся. Було би також вказане, щоби і суд коли гроші у него хтось зложить, повідомляв о тім дотичну зверхність громадську, щоби відтак за тими грошами зголошували ся в радї повітовій. Не шкодило би також, щоби і уряди парохіяльні діставали о тім відомість з суду.

Один із свідків.

НОВИНКИ.

— **Вчерашні вибори до ради м. Львова** стягнули до голосованя загалом 8·099 виборців себто майже дві третини управнених до голосованя, коли вчислити до них і безлїч „гієн“, що голосували на легітимациї, не подоручувані магістратом виборцям, а ужиті для збільшеня числа голосів „Стрільниці“. Вислїд виборів ще далеко не відомий головно через те, що голоси розбили ся між поверх трийцяти лїстами, на яких поставлено до двох соток кандидатів тодї, як до ради мож було вибрати лише 56 радних. Деякі з сих лїст зладжувано лише на те, щоб п. комітетові могли натягнути „кандидатів“ на кілька корон коштів, впрочім не сповнили вони нїякої місиї! Через розстрілене голосів та те, що віддано дуже мало незмінюваних лїст, а за те богато кандидатів счеркувано, потриває скрутинія ще кілька тижнїв та аж тодї буде можна знати, хто є справдї вибраний. Після провізоричного обчисленя лїст ріжних комітетів, яке почало ся о 9-ій год. веч. віддано: 1.556 лїст комітету мійського („стрільниця“), 1.357 лїст комітету загально-горожанського (вшехпольяки), 901 лїст комітету торговельно-промислового, 856 лїст ком. реформи господарки мійської 534 лїст ком. урядничо-учительськ., 460 лїст ком. урядничого, 399 лїст комітету організациї VI. округа, 354 лїст комітету купців і промисловців (пос. Брайтера), з 32 лїсти комітету католицько-народного, 268 лїст комітету жидівських промисловців, 91 лїст комітету християнсько-народного, 59 лїст комітету самостійних ремісників, купців і промисловців. На обі руські лїсти впало 399 голосів, з чого зникаюча меншість на лїсту москвофільську. Прочі лїсти одержали по кільканайцять голосів, а лїста „Gońc-a polsk-ого“ — аж 1 голос! Абсолютна більшість виносить 4.050, а її не дістала нї одна лїста. Радними повиходили лише ті кандидати, яких умішувано стільно на чотирох лістах: Стрільниці, вшехпольський, торговельно-промисловій і реформи. Правдоподібно увійдуть до ради на лїт шість: Ю. Абрисовський, д-р Т. Ашкенази, Бардаш, Байзер, Дзівінський, Гломбінський, Горовіц, Гавранек, Янік, Яворський, Крох, Лїлієн Лїсевич, Літинський, Левицькі Александер і Болеслав, Маркевич, Ольшевський, Павлевський, Прухнїцький, Пшигодзький, Рідль, Руговський, Шляйєр, Шляєн, Слівінський, Стажевський, Том. Трачевський, Вчеляк, Венцель, Віксель і Завойський. Можливо ще, що увійдуть до ради також Барсонь, Цехульський, Ігнатович, Плятович і Склєпінський. О 18 або 14 шестилїтних мандатів відбудуть ся вибори тїснїйші. На три роки вибрано мабуть Л. Шафранського, Супера і З. Волїша. О три мандати відбуде ся вибір стисліший. До тїснїйших виборів мають шанси прийти д-р Евг. Озаркевич а також д-р Л. Павенцький.

— **Опікуни народу або як виділи повітові добирають ся до наших громад.** Виділ повітовий в Самборі на котрого чолї стоїть сьвіжо упечений посол „z zaufania ludku“ пан Фелїкс Созанські, позволив собі на засіданю з дня 4. сїчня 1908 р. наложити на 29 громад повіту новий тягар на удержане „ukwalifikowanego leśnika c. k. Starostwa pana Władysława Łękawskiego za rocznem wynagrodzeniem 1000 koron і рішенєм з дня 21. сїчня 1908 ч. 176 наложив на поодинокі громади обовязок оплачувати до каси Ради повітової певні квоти одвітно до просторони громадського лїса. Таке саме рішенє дістала і громада Черхава, в котрім констатує ся, що громада має 205 моргів 608 сяжнів квадратових лїса, отжеж на оплату leśnika пана Ленкавського має давати річно 94 кор. 30 сот. Заходить тепер питанє, звідки громада має взяти тих 94 кор. 30 сот., щоби вставити їх до буджету і чи Рада громадська обовязана такий буджет війтови ухвалити, а дальше на якій підставі принимає Виділ повітовий, що громада Черхава має аж 205 моргів 608 сягів², коли се неправда, бо в тім, що днесь в табулї записано есть яко лїс есть майже ⅔ громадського пасовиска. Звідкиж приходить громада до сего, щоби їй пасовиска доглядав аж leśnik зі Самбора пан Ленкавські; а вкінци длячого то Виділ повітовий добирає ся тепер до господарки лїсами, а зовсім не тикає ся до лїсів панів обшарників, котрі хиба більше винищили лїсів ніж наші громади. Що пани з виділу повітового могли впасти на таку ідею обтяжуваня буджету громадського, се нам зовсім не дивно. Тільки дивно нам се, що в тій Радї засїдає також пару „Starorusinów“ з о. деканом Козневичом на чолї і їм якось не краяло ся серце коли обшарники наложенєм сего нового тягару дібрали ся знов глибше до хлопської шкіри. *Інтересований.*

— **Ц. к. директор Шафран організатором хуліганів в самбірській гімназиї.** В Самборі уже „виодрембьоно“ школу, хоч ще подібний закон неухвалений. Ось директор гімназиї Шафран заборонив Українцям тутешної гімназиї устроїти вечерок в честь нашого народного генія Тараса Шевченка. На тім ще не конець. Щоб зогидити память нашого поета, він позволив шайцї московських і „wszechpolsk-их“ хулїганів зробити в недїлю 29 с. м. московську манїфестацию, себто „вечеръ въ честь Т. Гр. Шевченка росийського поета“, що писав „на малоросийськім нарічю“. Що сей вечерок має бути справдї антіукраїнською манїфестациєю доказують ось які обставини: 1) Запрошеня і програми видруковано московською мовою і розіслано виключно до кацапів. Анї одна родина українська запрошеня не дістала! 2) Ученики кацали заявили, що будуть стріляти револьверами і бити боксерами, колиб хто з українських студентів важив ся запротестувати проти змісту промови або пісні. 3) Вступне слово, написане членами львівського „Друга“ має виголосити найнужденнїйший ученик-кацап, що нераз публично зневажав Шевченка. 4) Директор Шафран відкинув прошенє учеників-Українців, щоб не робити взагалї вечерка, який може довести до бійки і проливу крови. Се всьо спричинило нечуване роз'ярєнє серед нашої молодїжи і серед українського громадянства в Самборі, так що за спокій підчас концерту нїхто ручити не може. Українцї не знесуть безличного потоптаня найсьвятїйших чувств! Ми сею дорогою звертаємось до ц. к. ради шкільної, щоб телєграфічно заборонила директорови Шафранови організувати хулїганські демонстрациї в гімназиї, бо школа має шири науку а не політичні інтриги і пристрасти! Русини міста Самбора мають надїю, що ц. к. рада шкільна не допустить до небувалої провокациї і дасть директорови відповідну науку.

— **Нові гімназиї.** Цїсар позволив на відкритє з початком шкільного року 1908/9 трьох нових гімназий з польською мовою викладовою, а то: VIII гімназиї у Львові, II гімназиї в Н. Санчи і II польської гімназиї в Тернополи.

— **Трагічна смерть професора технїки.** В Закопанім мешкав в однім з тамошних пенсіонатів професор львівської політехники, д-р Станислав Кемпінський, відпочиваючи по томлячій науковій праци. Ві второк рано вийшов з дому, а коли не вертав ся о звичайній порі, його домовники занепокоїли ся, тим більше що в останніх днях професор був дуже зденервований, а крім того, служба бачила, що виходячи взяв із собою бритву. Цїлий второк глядили за ним служба й селяне, але без успіху. В середу знернули ся до спортовців, що робили прогульку в околици на лещетах (скі), аби преешукали околицю. Прогульковцї підняли тої задачі дуже радо, поділили околицю на части і почали глядати систематично вкінци знайдено на узгірю Анталівці, на снїговім поли мертве тїло професора; з підрізаного горла стїкала кров... Нема сумнїву, що нещасний в приступі божевільня відобрав собі житє. Покійний викладав у львівській політехнїці математику і звісний був із незвичайної строгости при іспитах.

— **Про страшний злочин** доносять з Бродів. В присїлку недалекого Радивилова один селянин дізнав ся, що його брат, котрий займав ся вожененм дерева до Бродів, має дома гроші. Отже коли брат виїхав з дому, напав на його оселю, щоб ті гроші заграбити. Жінка й дїти почали боронити ся і тодї напасник хопив сокиру та одним ударом розрубав нещасній голову, а потім покалїчив дїти так страшно, що наслїдком упливу крови лїкарі не мають надїї удержати їх при житю. Убийника увязнено.

— **Осьможенство.** З Бучача доносять до одної польської газети про цїкавий випадок. Якийсь Авраам Шпірер на товариських сходинах „Рахеля“ звінчав ся тамтого тижня з 8 жидівочками в спосіб, признаний жидівським ритуалом. Вість про се розійшла ся небавком по цїлім містї і місцевий рабін мусить тепер всїм звінчаним дївчатам дати розвід. Кажуть, що того вибрику Шпірер допустив ся в станї умово неосуднім, в якім зрештою находить ся дуже часто, инакше власти потягнули би його до одвічальности.

— **Експльозия в мешканю.** В канцелярії мулярського майстра Томи Буяса в Кракові настала вчера рано в часї, коли служниця Регіна Дроздівна палила в печи, страшна експльозия. Коли збігли ся домовники, застали комнату повну диму, вікна і двері розсаджені, а на підлозї таряла ся в страшних болях служниця. На лици і руках мала тїло спалене на вуголь. Закликана поготівля ратункової стациї осмотрила їй рани і відвезла її до шпиталю. О скілько звісно, вибух спричинила маса antinonium, якої уживають до охорони дерева перед гнитєм, а котра находила ся за близько печи.

— **Сензацийне самоубийство.** Минулої ночи з III поверха готелю Жоржа у Львові кинув ся бар. Фридрих Еренбург і убив ся на місци. З полишених паперів показало ся, що бар. Еренбург приїхав з Київа, а їхав до Відня, де мешкав постійно. В його куфри найдено 1.150 рублїв і стіс всяких актів, з яких виходить, що Еренбург походив з курляндської родини і старав ся о спадщину по своїм братї в Росиї. Ходило імовірно о маєтність Андрієвку. Дальше можна здогадувати ся, що його правний заступник, якийсь адвокат Бурлей допустив ся якогось обманьства і зложив всьо на Еренбурга, а крім того грозила йому маєткова руїна. Все те разом заставило його до самоубийства. Нещасний числив 50 лїт.

— **Фальшівники грошей у Львові.** До рук львівської полїції доходили від довшого часу фальзіфікати корон і 10- та 20- сотиківок, заквестіоновані головно у купців. Онодї відобрано знов одну корону магазинєрови Шахови а другу заквестіоновано купцеви Зільберови на почтї. Оба фальзіфікати були зроблені із звичайної цини і так незручно, що на перший погляд зраджували ся. Полїция розпочала енергічні глядання за фабрикантами грошей і незабаром їх відкрила. При ревізиї одного дому на Знесїню найдено цїлу збірку знарядів до фабрикациї фальших 5- і 1-коронівок та 10- і 20- сотиківок. Найдено також кілька готових фальшивих монет. Одного з фальшивомонетників, що мешкали в тім домі, Йосифа Зєнкевича, мають власти в руках, бо він відсиджує якусь кару в арештї секциї III, а другий, Зигмунт Шмінкевич утїк.

— **Крадїж на почтї.** До почтового будинку в Баранові коло Дембицї закрав ся в ночи злодій і забрав зелїзну скриню, прибиту гвоздями до підлоги, а разом з нею 3.000 корон готівкою і в почтових марках. Перше слїдство жандармериї лишилось без успіху, хотяй коло недалекого фільварку найдено розбиту скриню, а коло неї розкинені почтові марки, шлюсарські знаряди та 11 корон готівкою. Аж припадок допоміг до спійманя злодія. Патролюючі жандарми переходили коло одної коршми при дорозї, і в тій саме хвили сполошили ся конї з возом, що стояли без догляду. Візник вибіг з коршми до коний і жандарми спитали, кого він везе. „Якогось пана до колії в Дембицї“ — відповів візник. Жандармам видало ся підозрінним, що хтось їде до Дембицї фірою, хоч недалеко була зелїзнича стация, і тому заопікували ся тим „паном“, що назвав себе Городинським. При особистій ревізиї найшли при нїм багато кореспонденцийних карток, 1000-короновий банкнот, 11 штук 50-коронівок і трохи дрібних грошей. Городинський сказав, що має ті гроші з Африки. Очевидно жандарми сейчас його скували і відставили до Дембицї, тим більше, що пізнали в нїм ще й військового дезертира. Дальше слїдство викрило, що мав він виїхати до Америки, бо писав про се до любки в Тарнобжезї, котрій обіцяв сю подорож в нагороду за заподіяну „кривду“. Перед тим мали вступити до Відня і там добре „забавити ся“.

— **Шайка провінціональних злодїїв.** Львівській полїції удалось вислїдити небезпечну шайку злодїїв, що крили ся по селах і малих містах, допускаючись великих крадежий. Зловлена шайка обікрала, як на се вказують ріжні докази, також почтовий уряд в Олеську, про що свого часу була у нас згадка. В руки львівської полїції попали припадково листи, які члени шайки писали до себе, визначуючи собі сходини полагоджуваня нїби-то якихсь інтересів. Ідучи за тим слїдом, полїцийні агенти арештували в Ляшках королївських мнимого гандляря коний Лейбу Надельштехера, у котрого найдено готівку 580 корон, компромітуючі листи та богато зелїзничих білєтів, які сьвідчили, що Надельштехер безнастано їздив. В Білцї шляхотській львівського повіта арештовано Зельмана Бенона, також гандляра коний. В його домі сконфісковано листи, які сьвідчать про довершені крадежі. Найцїкавшим із спійманих злочинців є Станислав Лєпенка, молодий парень, що носив ся по міському і мешкав в селї Адамах камінецького повіта разом з любовицею. Жив собі досить заможно і вічно кудись їздив. В селї подавав себе за студента лїсової школи у Львові, а люде вірили і титулували його „паном лїсничим“. Головного члена шайки ще не зловлено. Полїция певна, що зловлені злодії допустили ся крім крадежи в Олеську ще кількох инших великих крадежий.

— **Арештованє виновника крадежі в Олеську.** З Бродів доносять нам, що в четвер дня 26 с. м. жандарм Захарчук арештував під границею підозріне індивідуум, що назвав себе Яном Бердецким, родом з Люблїна, в хвили, коли хотїв виїхати до Росиї. Арештованє було оправдане, бо при особистій ревізиї знайшов Захарчук крім бровнїнга і штилєта ненадійно всї облїгациї, вкрадені в олеськім урядї податковім, на кількадесять тисяч корон та ще инші цїнні папери і трохи готівки. Арештований се мабуть член шайки злодїїв, арештованих львівською полїцією.

— **Населенє полтавської губернії.** Агенти російського правительства, згуртовані в редакциях галицьких москвофільських видавництв, пишуть безнастанно, що в Росиї нема нїяких Українців, тільки самі „русскіе“. А от що пише тепер „Петербургская гатета“, отже часопись не українська, але чисто росийська: „В полтавській губернії українська мова (в оригіналї — малорусска) навіть по містах є пануюча, бо 57 прц. міських горожан уважає її своєю рідною мовою. За нею іде мова жидівська, котрою говорить 29·3 прц. по містах і 1·2 прц. по селах. Великоруську мову уважає за свою рідну тільки 2·6 прц. населеня.

— **Дрібні вісти.** Як доносять з Відня, таксу при іспитах зрілости підвисшено, так що екстерністи будуть платити 50 корон, а звичайні ученики 20 корон. — В касарни 30 п. п. у Львові застрілив ся вояк незвісного імени. — В одній господї під Віднем невислїджені злочинцї убили жінку властителя і кількамісячну дитину та ограбили мешканє. — З Катеринослава доносять, що на стациї Попасна вкрадено вагон стрільного пороху.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Агапія і Діонізия (лат Сикста папи). Позавтра, в недїлю: 3 н. посту (Хрестопоклонна) (лат. 4 н. посту (Середопостна).

Авдиєнциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Бережанах:**

В суботу 28 с. м. „Cavaleria rusticana“ опера.

В недїлю 29 с. м. (послїдне представленє) „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“, народний образ в 5 дїях М. Старицького. — Опісля театр переїзджає до Тернополя.

☐ **З парцеляційного товариства „Земля“.** На загальних зборах тов. „Землї“, відбутих у Львові дня 25 с. м. переведено доповняючий вибір членів надзираючої ради, в склад якої війшли: п. Ілля Кокорудз, проф. академічної гімназиї, і д-р Юлїян Савчак, урядник краєвого банку яко члени, а п. Іван Бачинський, касир „Дністра“, яко заступник. Збори приняли до відомости звіт з дотеперішної дїяльности і стану парцеляций маєтностий. Дотеперішний удїл 500 кор. знижено на 200 корон., вписове на 5 кор. Дирекция „Землї“ просить усїх членів о вирівнанє заявлених удїлів, а ВП. Родимців о як найчисленнїйше приступанє в члени так важного та актуального товариства. Удїл можна сплатити в цїлости зараз по приступленю до товариства, за попередним зложенєм заяви приступленя та 5 кор. вписового. Щадничі вкладки опроцентовуєть ся на 5%. На бажанє всякі інформациї та потрібні формулярі. Письма слати на адресу: Парцеляційне товариство „Земля“ у Львові, ул. Сикстуська ч. 43 Б. — *Дирекция.*

☐ **З Щирця прислали на фонд бл. п. Марка Каганця (в коронах):** д-р Тресневський 5, громадяни Острова 4·86, читальня „Просьвіти“ Острова 4·18, Стефан Глуховецький 1, Василь Романів з Пісків 1, Гр. Строцький з Лютіного 1, А. Кречковський 0·20, В. Кречковський 0·20, Белень Гуменецький 0·20, Возьний 0·20, Ів. Дембицький 0·20, — разом 18 кор. 2 сот.

☐ **Із Стрия.** Загальні збори „Товариства руських женщин“ відбудуть ся в суботу, дня 11. цьвітня в комнатї „Народного Дому“. Початок о год. 4. по полудни.

☐ **Для бідного семінариста, сироти,** доброго ученика, просить ся о підмогу. Жертви викаже ся в „Ділї“. — *Редакция.*

Нові книжки і виданя:

◇ **Твори Тараса Шевченка. Кобзарь Том І.** (1838—1847). Видане „Укр.-руська Бібліотека“ філольогічної секциї Наук. т-а ім. Шевченка у Львові 1908. Ціна 3 кор. Сторін X + 442 зв. вісїмки. Видане повне і критичне.

Померли:

Йосиф Домбчевський, парох у Вікторові коло Галича, помер нинї в 58 р. житя а 31 сьвященства. Похорон відбуде ся в недїлю. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 27 марта 1908.

Справа укр. університету.

Відень. (Тел. прив). В буджетовій дебатї промовляли посли Ю. Романчук, д-р Гломбінський і М. Василько, обговорюючи справу основаня українського університету у Львові. N. Fr. Presse констатує, що і презес кола і оба речники укр. клюбу виступали дуже умірковано.

Софійський університет.

Софія. (Тел. прив.) Між професорами заангажованими з Австриї а болгарським правительством прийшло до компромісу, на основі якого вони одержать відшкодованє і задержать право викладати на софійськім університетї але тільки по пропозициї сенату.

Отвореня моравського сойму.

Берно мор. (Ткб.) Нинї отворено сесию моравського сойму. Маршалок Серенїй виголосив інавґурацийну промову, опісля представив новоіменованого намісника бар. Гайнольда, який також промовляв, заявляючи, що так само тут як передше на Шлеску буде старати ся посередничити між обома нациями. Відтак записав ся до слова п. Страньски. Маршалок заявляє, що не може удїлити йому голосу. На се счинив ся на чеських лавках великий вереск і лопанє пультами. Маршалок: Я ще не покінчив отвореня сойму. Коли з тим упораю ся, прийде до голосу п. Страньски. П. Страньски остро протестує против поведеня маршалка; за те маршалок прикликав його до порядку а відтак посьвячує посмертну згадку п. Бубелї. Потім п. Страньски забравши голос, зажадав дословного відчитаня впливів, що маршалок сейчас зарядив. Засїданє треває дальше.

Подорож канцл. Більова до Відня.

Відень. (ТКб.) Канцлєр нїмецький, Більов, приїздить в недїлю до мінїстра загр. справ, бар. Еренталя в гостину.

Цїсар Вільгельм в Венециї.

Венеция. (ТКб.). Вчера рано король Віктор Емануїл враз з мінїстром загр. справ Тітонїєм удали ся на поклад „Гогенцолєрна“. Вечером цїсар Вільгельм II. дав на палубі „Гогенцолєрна“ приєм в честь італійських гостий. О год. 6·30 вечером король відїхав до Риму.

Лондон. (Тел. прив.). Лондонські часописи зазначають, що гостина нїмецького цїсаря в Венециї має політичну цїль, а іменно заманїфестувана відновленє потрійного союза.

Канцлєр Більов про виборчу реформу в Прусах.

Берлїн. (Б. К.) В парляментї виголосив Більов промову в справі виборчої реформи до прусського сойму. Зазначив, що парлямент не має права мішати ся в внутрішні справи Прус. Пруське правительство заявило ся против загального і рівного виборчого права до сойму, бо не думає вносити до сойму кличів клясової ненависти, яку сїють соціялїсти. Правительство загально-державне не думає над нїякою зміною виборчого права до парляменту, але не може попирати стремлїня соц.-демократів до внесеня роздору соціяльного в соймі. Нема такого вид. права, яке було-би добре для всїх країв і відносин. До того теперішний сойм не згодить ся на реформу бажану соціялїстами, а годї вимагати, аби для революциї здолу роблено з гори революцию через замах державний. Правительство мусить стояти на сторожи цїлости і сили Прус, бо Пруси дали силу і єдність Нїмеччинї. Коли-ж Бебель сказав, що радо повитав-би розпад Прус і заміну Нїмеччини на републику, то з сего радують ся лише вороги нїмецької сили.

Події в Росиї.

Петербург. (Тел. прив.). Димісиї мінїстра маринарки, Дікова не принято.

Петербург. (Тел. прив.). „Союз Александра Михаїла“, який утворив виключений із „союза русского народа“ пос. Пуришкевича, одержав легалїзацию.

Петербург. (Тел. прив.). В пропінацийній комісиї Думи заявило ся мінїстерство скарбу зі всею рішучістю проти індемнїзациї за пропінацийне право дворів.

Звіт касовнй з театральних гроший зібраних комітетом в Перемишли основаним в р. 1904. Провецький К. до цьвітня 1906 по 2, Пацановський Е. до грудня 1906 по 2, Стебельський Роман до грудня 1907 по 2, о. Стрийський Іван до грудня 1906 по 20, Фединкевич Іван до тепер по 2, Хирівський Василь до липня 1906 по 1, Цеглинський Григорий до липня 1906 р. по 5, Ціпановська Ольга до червня 1907 р. по 5, Чичкевич Андрій до липня 1906 по 1, о. Чабан Назар до грудня 1907 р. по 2, д-р Чайковський Роман до грудня 1907 по 2, Шехович Лев до мая 1906 по 5, Шведицький Йосиф до марта 1906 по 5, Ярема Олексій до грудня 1906 по 5. Деякі жертводавцї деклярували місячні жертви, заплатили кілька рат і дальше перестали платити. Тих підписаний виказував в певних відступах часу. Більші жертви виказувані були також в „Ділї“. Від цьвітня 1906 року зложили еще: купець Шварц в Перемишли 5, Ізидор Білинський з рабату за друки в шадници 48·75, з пушки в „Вірі“ 1·82, о. Андрій Борисевич 18, Строконь 2, відсотки в „Вірі“ 16·36, Ізидор Білинський з рабату за друки 10, відсотки в „Вірі“ 27·28, Ізидор Білинський з рабату за друки 20, о. Франц Рабій 14. Взагалї зібрано разом з тими, що на книжочцї краєвого Союза ч. 911 і з дописаними в падолистї 1905 відсотками від тих гроший, 9.191 К 71 сот. Видатки на пушки і книжки 9·82. Лишає ся 9.181 К 89 сот. Вислано до Львова на кн. Союза ч. 911 — 8 986 К 80 сот. Лишає ся в Перемишли в „Вірі“ 195 К 9 сот. — Перемишль 28 сїчня 1908. — *Олексій Ярема.*

Схуднєє

зупиняє певно SCOTT'A EMULSION. Є се найлїпшою поживою для дїтий і привертає Вашим любимцам на ново здоровлє, як се показалось у тисячів. **SCOTT'A EMULSION** здержує схуднєнє і

витворює здорове мясо,

і додає дитинї живучої сили. Коли дитина виглядає слабовито треба її безпроволочно давати „SCOTTA“. Кожда фляшка 30

Scotta Emulsion

містить в собі рівні, найлїпші і найскуточнїйші складові части і завсїгди воднаковім через научний сьвіт, признанім відношеню.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригінальної фляшки 2 К 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

Камінь міхура спричинює великий біль. Многі лїкарі записують „Франц-Йосифа“ гірку воду против сего в добрим наслїдком. Земля-мати має невичерпані природні богацтва. Треба проте у всїх случаях обструкциї вживати натуральну Франц Йосифа гірку воду, яка не дразнить жолудок і кишки а навіть при щоденнім уживаню лїкарственно знаменито.

Гі де Мопасан.

37)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Один лише сторож блукав ся по городї; від часу до часу переїздив якийсь спізнений фіякер, один чоловік читав на лавцї часопись, купаючись в яснім синім сьвітлї під бронзовим маштом, що двигав електричну баню. Поміж деревами на муравах инші гльоби кидали на листє і траву своє холодне. могуче сьвітло та оживлювали блїдим житєм сей великий міський город.

Бертен заложив руки на плечі і прохожав ся по хіднику; йому пригадував ся сей прохід з Анеттою у тім самім парку, коли то він перший раз пізнав в її устах голос її мами.

Він усїв важко на одній лавцї, віддихаючи сьвіжим потом зрошеної морави. Дивні чувства огортали його душу, такі чувства, що то в молодечих серцях творять замотану тканину нескінченої любовної повісти. Колись він знав добре такі вечери, коли то фантазия мандрує кудись сьвітами, блукаєть ся по видуманих, неімовірних пригодах; і він не міг зрозуміти, звідки йому вернули сї чувства, що зовсїм не годили ся з його віком.

Але як та уперта, зловіща нота мельодиї Шуберта, так думка про Анетту, образ її лиця похиленого над лямпою і дивне підозрінє графинї приходило йому що хвиля на память. І проти волї думав він дальше над сим питанєм, намагав ся відкрити дно серця, де прозябають перед народинами людські чувства. Се вічне роздумуванє мучило його; а ненастанне думанє про Анетту отвирало його душі дорогу до любовних мрій, але він вже не міг її стерти зі своєї памяти. Він носив в собі її образ, так саме як давнїйше, коли розставав ся з графинею, то мав відтак дивне зражінє її присутности серед чотирех порожних стїн свого ателїє.

Йому так надоїло се вічне роздумуванє, що він шепнув, встаючи:

— Ані впала мабуть на голову, що менї се сказала. Тепер я мушу думати про Анетту.

Він вернув домів, затрівожений о себе самого. А коли положив ся до ліжка, почув сейчас, що йому не доведеть ся скоро заснути, бо горяча кров плила йому по жилах, а ум був повний зражінь та мрій. Боячи ся, щоби цїла ніч не минула безсонно, він постановив дещо прочитати. Кількож то разів якась коротенька лєктура послужила йому за наркотик! Він встав і відчинив бібліотеку, бажаючи вибрати якусь відповідну книжку. Але його розбуджений ум потребував конечно якогось сильного зражіня і він зачав шукати за таким письменником, який би найлучше відповідав його душевному станови екзальтациї та ожиданя. Бальзака любив він найбільше зі всїх письменників, але сим разом, Бальзак не міг йому сказати нїчого. Він поминув В'ктора Ігo, глянув з погордою на Лямартіна, хоч Лямартін звичайно зворушував його доволї сильно, а вхопив лакомо Міссета, поета зовсїм молодих людий. Він витягнув оден том його творів, думаючи читати там, де йому книжка сама отворить ся.

Положивши ся опять до ліжка, він зачав ликати зі спрагою пяниці сї легонькі вірші геніяльного поета, що наче птиця славив зорю людського житя та замовк, коли настав брутальний день і поразив його нїжну душу, вірші сего поета, що був найбільше зі всїх упоєний житєм і виливав своє упоєнє блестящими та наївними фанфарами любови; його твори — се відгомін всїх молодих сердець переповнених всякими бажанями.

Нїколи ще так Бертен не розумів фізичного чару сих поем, що ворушать нерви, а майже зовсїм не доторкають розуму. Вліпивши очи в сї звучні стихи, читав він завзято, а його душа наповнювала ся надїями як у двайцятьлїтного молодика. Вибила трета година, він прочитав вже майже цїлий том, але все ще йому зовсїм не хотїло ся спати. Він встав, щоби зачинити вікно та положити книжку на столї. А коли холодне повітре овіяло його, почув він острий, ревматичний біль в крижах, котрий не дав ся вилїчити зовсїм в купелевих місцях. Сей біль пригадав йому лїта, поділав на него як пересторога і він кинув по етом з досадою, кажучи: „Іди, старий дурню!“ Відтак він положив ся знова і загасив сьвітло.

Слїдуючого дня він не пішов до графинї і навіть постановив твердо не показувати ся там перед двома днями. Але що-небудь він робив, чи пробував малювати, чи пішов на прохід, чи від хати до хати волочив свою мелянхолію, все і всюди переслїдували його сї дві женщини.

Він заборонив собі бачити їх, але тяжка се була заборона. І він думав цїлий час про них, шукаючи в тім полегші для себе. А на самотї оба лиця привиджували ся йому доволї часто, наближали ся до себе неоднакові, такі як були дїйсно, відтак пересували ся одно через друге, мішали ся, зливали ся, творили вже лише одно лице, трохи невиразне; се не було лице матери, не було також і дочки: се було лице женщини, женщини без імени, котру він любив горячо давно і тепер і все.

Він відчував гаразд, що сї чувства могучі та небезпечні, і се зачало його трівожити. Щоби від сонних втечи, відкинути їх, увільнити ся від тих солодких, затроєних мрій, він добував всїх сил, щоби займити свій ум чим-небудь иншим. Але дарма!

(*Дальше буде.*)

Оголошеня.

Лїквідатора обізнаного цїлковито з книговодством в товариствах кредитових приймe „Краєве Товариство кредитове Урядників і Сьвященик в у Львові“. Поданя належито удокументовані з описом житя (curriculum vitae) належить вносити до дирекциї Товариства (ул. Руська ч. 3) найпізнїйше до 10 цьвітня с. р. Платня після умови. Поданя кандидатів, не маючих достаточної практики як також внесені по упливі повисшого реченця остануть без'условно неувзгляднені. — *Дирекция.*

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 27. III. Михайло Звздович, Присївці; д-р Максиміліян Целлербаум, Болшівці; Леонтий Коперт, Супранівка; д-р Теодор Соневицький, Старий Самбір; Клявдия Савула, Снович; о. Ганас Алексій, Печеніга; Антін Попель, Тустановичі; Михайло Ярипуд, Горинець; Максим Калинич, Жукотин; о. Щасний Раставецький, Сілець великий; Ізяріон Боцюрків; Перемишль; о. Василь Андрухів, Гарбузів; д-р Здїслав Чапліцький, Закопане; о. Едвин Дилинський, Острів; Константин Целевич, Червоногород; Адам Кирило, Хемнїц.

Надіслане.

АДВОКАТ КРАЄВИЙ

Д-р Володимир Загайкевич

отворив канцелярию адвокатську

в Перемишли при ул. Францїшканській ч. 13.

364 5—10

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і коштосписів** церков каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 19 12—?

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях против Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Екзамінований писар громадський при Виділї Краєвім зі сьвідоцтвом дуже добрим, пошукує посади писаря в місточку або на селї, а також може принятн посаду писаря у Адвоката або Нотаря Русина. Ласкаві вголошеня. Спиридіон Банїт в Лопінцї п. Балигород. 399 1—2

В Стрвяжику почта Устрики долїшні є на продаж около 200 штук лип материяловнх. Відомість у Вп. пана Л. Чайковського. 400 1—2

ДЯК в добрим голосом літ 33 женатий знає нотний сьпів розуміє добре крамарство по трохи і Райфайзенку з добрими сьвідоцтвами пошукує посади від Неділї томиної або і вправ. Теодор Борис, Явенинця руська п. Камінка струм. 401 1—2

Є на продаж десятьморгова парцеля близько Львова (4 кам.) Близша відомість в редакциї „Дїла“. 392 2—5

Прийму двох селяньских хлопців що покінчили народну школу на науку огородництва сядівництва і пасїчництва. Кошицький, огородник в Скнилові, почта Кульпарків. 393 2—5

БЮРО учительське і посередництво всїлякої праці

Немчиновської

403 Львів, Синевнча 5. 1—2

Відновляє, золотить ікостаси і прч. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня Евст. Щупляквича, Львів, Шпитальна 38. 48в Склеп, ул. Руська 20. 14—?

Подешевів смалець хлїбе в торговли Леонарда Соколеського, улиця Баторого ч. 2, Львів. 248 6

СВОБОДА

часопись політично-просьвітне і господарське для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський

Цїлорічна передплата виносить: 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

КАРЛО АДАМЕЦЬ

в Чаславі (Чехи)

Фабрика вежових годинників

заложена 1869 р.

Поручає великий вибір власного виробу дуже добре ідучих вежових годинників. Відомим громадам дає на рати. На жадане конторисм і ціна безплатно. Кореспонденция руська. 44 19—20

НАДЗВИЧАЙНО ДЕШЕВО!

Зелїзні ліжка з матерацом пружинним ковдрою і подушкою за 40 корон, комплетні уряджене стильові: спальні, їдальні, покої мужеські, люксусові меблї, зелїзні ліжка, мосяжні і датинні — **поручаємо на найдогіднїйших сплатах без підвисшеня цїн.** Всї меблї є виконані у власних наших робітнях і лише найлїпшої якости. У великім виборі дивани, хідники, портьери, фіранки, сторя, капи на ліжка, кошики, ковдри, подушки волосяні і з пір'я, простирала і пошевки. Матераци чисто волосяні від 25 корон, матераци пружинові і т. д. поручають

ШУСТЕР і Точиський

Львів, ул. 3-го мая ч. 5.

341 5—10

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні Збори „НАРОДНОГО ДОМУ“ в Чорткові стов. зар. з обмеженою порукою відбудуть ся дня 6 цьвітня 1908 о 12 годинї в полудне у власнім льокали.

Дневний порядок обіймає: 1) Відчитанє протоколу з попередних загальних Зборів. 2) Справозданє дирекциї і контрольної комісиї з замкненя рахунків. 3) Вибір двох членів ради надзираючої і одного заступника. 4) Вибір одного члена Дирекциї. 5) Внесеня і запитаня.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:

о. І. Чмола предсїдатель. *А. Дражньовський* секретар. 402 1—1

Новість! Масло медове, курацївне знамените до хліба, набути можна в торговли Леонарда Соколеського Львів, ул. Баторого ч. 2. 3816

Насїня ярин і цьвітів

сьвітової слави

VILMORIN ANDRIEUX

продає і висилає відворотною почтою

ПЕРШИЙ РУСЬКИЙ 367

Комісово Торговельний Дім

ул. Костюшка ч. І. (*Народна Гостинниця*).

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий,

під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше

„АЛЇАНЦ“

Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.

Гваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб в капіталамн около К. 89,· 00.000·00.

ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ

Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.

Агентів приймає ся кождого часу і під найкористнїйшими услівями. 303 3—44

Овочеві деревця

лише шляхотні, найлїпших родів, з добрих відмін зі шкілки дібр Диків, веденої понад 40 лїт. До продання у великій скількости по дуже низьких цінах.

Ціна штуки: від 2—4 лїт 60—80 сотиків 4—6 лїтні 1 корона, старші родючі вже овочі К. 1·50—2.

Всїлякі замовленя і кореспонденцию полагоджує відворотно 311 6—6

Михайло Кубіца, Тарнобжег

Цїнники на жадане оплатно і дармо.

ПОРТРЕТИ

Шевченка, Хмельницького, Лисенка, Крушельницької

продає ся в цїні по кор. 50, 30, 18, 16, 7, 5 і 3·50.

„Сокільский Базар“

у Львові ул. Руська 20.

1226 8—?

ШКАРПИТКИ від 40 сет.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіти“).

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, російских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на цигарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому шлю жаданий товар за попередним надісланєм готівки або посилплатою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір бімутеріі.

СОРОЧКИ від 2·30 кот.

Кореспондент-Заступник.

Експортове підприемство товарами в західній Німеччині пошукує:

1) Доброго **книговодця і кореспондента** для польської, руської і німецької мови. Дорога до Німеччини буде заплачена.

2) **Заступника** з осїдком **у Львові.** Той мусить бути солїдною, торговельно образованою і енергічною особою, яка має спроможність збирати замовленя, установляти аґентів і їх надзирати. Знане німецької, польської і руської мови доконечне.

Оферти з описом дотеперішного житя в тих 3 мовах під К. W. 1030, до Адміністрациї „Дїла“. 396 1—3

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіціяльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

УЧИТЕЛЬ

популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руского Товариства Педагогічного, під редакцією Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

Основане в р. 1901.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ

Урядників і Сьвящеників

стоваришене зарвестр. з обмеж. поруною у Львові.

I. Удїляє позички скриптові і векслеві на 7%; а) яко личний кр дит за відповідною порукою, б) на заставі ефектів і поліс житєвих в) за кондиктом на поборах службових г) на гіпотеку реальностий. *Скора сплата. Довга сплата.*

II. Членьский удїл 50 кор. Дотеперішна дивіденда виплачувана членам від удїлів 6%.

III. Принимає вкладки щадничі на 4½% в піврічною капіталїзациєю і оплачує само податок рентовий від вкладок.

IV Посередничить в заключуваню „ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЄВИХ“ всякого рода в „Beamten Verein“ і товаристві Краківскім. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархії *(Beamten-Verein)* у Відни, найбільшого австрийского товариства асекураційного з найнизшими преміями. *Всяких інформацій в справах житєвих обезпечень і потрібних друків уділяє безплатно. Чистий зиск з сего посередництва дає на рускі добродійні цїли, кождий проте повинен обезпечатись на житє лише через Товариство урядників і сьвящеників.*

V. Купує і продає ефекти найкористнїйше, виплачує купони, принимає векслї і ефекти до інкасса.

Львовань: **ул. Руска ч. 3, І. пов. — Годинн урядові від 9—1 і 4—6½ по пол.** 86

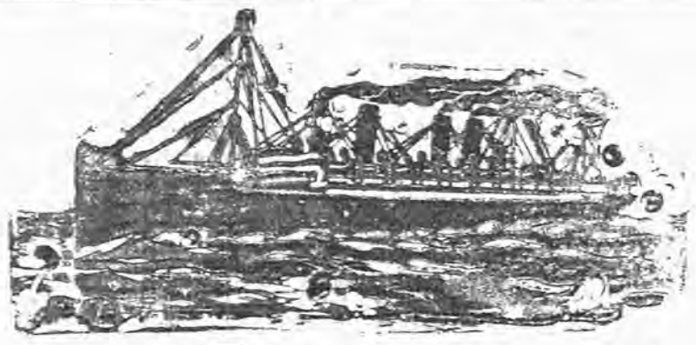

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Японну, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2· 6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	3·[illegible]5	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руськоі	7·10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·1[illegible]	5·25	9·50x

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·0[illegible]	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руськоі	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34x
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посшінні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/9 буковим м — в неділї і сьвята від 1/5 до 10/8 ше день буковим x.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 70. Львів, субота 28. н. ст. (15. ст. ст.) марця 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрація „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілінського 8; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрація і Експедиція Ринок число 10. — Рукописи вертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Divide et impera!

Хто слідив докладно перебіг послідних соймових виборів, тому мусіла впасти в очи та нерівномірність, з якою переводжено вибори в окремих повітах. Що галицька система правліня не допускає легального переводженя виборів, се загально відомо. Але впадав в очи факт, що міра виборчих надужить не в усіх повітах була однакова і коли в одних доходила до такої висоти, що сього навіть для Галичини було за богато, то в инших знижала ся майже до легальности. Загалом всї руські повіти поділено на три полоси: де ходило о повалене радикальнійшого руського кандидата або о перефорсоване визначнійшого кандидата польського, там міра виборчих надужить переходила все, що доси витворювано при галицьких виборах; де ходило не о особу, але тільки о мандат, там виборчі надужитя були такі, до яких ми в Галичині вже привикли як до нормального стану конституційної практики; в кінци в кількох повітах, де кандидатами виступали визначні провідники нашої соймової і парляментарної політики, вибори переводжено майже легально.

Та сей поділ руських повітів на такі, де населене бодай в галицько-польських розмірах користуєть ся конституцією, і на зовсім виняті з-під права тільки увидатнив ся яснійше при соймових виборах, бо істнує він уже значно давнійше, а саме ще від часу перших загальних виборів до парляменту. Як по кождих галицьких виборах, так і тоді почали ся репресиї політичних властий на руське населене як пімста за вибори, репресиї, які не тільки не скінчили ся й доси, але в останніх часах ще зросли, бо до пімсти за вибори до парляменту прийшла ще пімста за вибори соймові.

А галицькі політичні власти вміють мстити ся! Коли жалоби на виборчі надужитя, внесені руськими опозиційними виборцями, ідуть правильно до урядового коша, маючи хиба той наслїдок, що власти всїлякими способами мстять ся на тих, хто вносив ті жалоби, коли всї виновники виборчих надужить, від комісарів аж до звичайних виборчих гиен, ходять собі безкарно, дожидаючи хиба нагороди за вірну службу „ojczyźnie", — то проти руських виборців на найбезпідставнійші донесеня найтемнійших індівідуїв сиплять ся повиборчі процеси за процесами, судові кари за карами. Але не тілько те! Бо навіть без ніякого буцім-то законного приводу політичні власти вміють показати населеню свій гнів. Ві всіх зносинах, що їх населене приневолене мати з політичними властями, ті мстять ся на нім за вибори. Жалуєть ся громада на незаконне поступоване війта; старає ть ся село о відписане податку з приводу елементарних нещасть; просить погорілець о запомогу; реклямує старий батько сина від війська; прийде селянин з просьбою о підписане сьвідоцтва убожества, — все почуе ту саму насьмішливо-цинічну відповідь: „Іди до свого посла, нехай він тобі зробить"! А щоби показати селянам як найнагляднійше безсильність їх послів супроти своєї всемогучости, політичні власти — все те, що осягнуть посли для своїх виборців, так переводять в житє, що риба переміняєть ся в змію, вода в кров, хліб у камінь.

Так прим. в переговорах з центральним правительством осягнув наш парляментарний клюб „уступку", що де громадські ради урядують нелегально понад приписаний законом період, там мають бути як найшвидше переведені нові вибори. Вже те крайна ганьба для новочасної правової держави, щоби точне виконуване закона треба було вимушувати на правительстві аж шляхом парляментарних торгів, — але в що перемінила ся та „уступка" в руках галицьких політичних властий?! Власне в нинішнім числї нашого дневника містимо допись з заліщицького повіту, де тепер переводять ся громадські вибори, і з неї читачі побачать, яких просто неймовірних надужить допускаєть ся при тій нагоді політична власть, — очевидно в тій цїли, щоб показати руському населеню, що ніякі посли не в силї оберегти його перед ії, політичної власти, всемогучою самоволею та що всякі заходи послів тільки погіршають справу.

Але, як уже згадано, не цїла руська часть Галичини винята з-під права і віддана політичним властям на самовільну пімсту за вибори в рівній мірі. Коли розслїдимо територию, на якій шалїють ті репресийні оргії політичних властий, то побачимо певний звязок між тими репресиями і подїлом східної Галичини на сїлські виборчі округи до парляменту. Найменші репресиї або й зовсім нема їх в тих округах, де Поляки при послїдних виборах здобули призначений їм виборчим законом мандат меншости і в тих нечисленних руських двомандатових округах, де один мандат має один з послів, що відграють в руській парляментарній політиці визначну роль провідників клюбу і мають рішаючий вплив на цілий напрям політики. За те в тих округах, де при помочи Русинів недопущено Поляків до призначеного їм мандату меншости, а також ві всіх тих руських двомандатових округах, з яких посли є тільки звичайними членами клюбу, там політичні власти переслїдують руське населене неначе в якім стані облоги, там шахроване повітових і громадських виборів, відмовлюване населеню належних йому правних услуг, відсилане петентів з цинічними насьмішками до послів, висьміване і понижуване народних заступників соймових і парляментарних переходить всї границї можливости.

В сім поступованю є очевидна політична система. Всїми тими репресиями наші політичні верховоди хочуть так зневірити наш народ, так наглядно переконати його про безуспішність, безхосенність і навіть шкідливість тих зусиль, які він проявляє при виборах, щоб він при слїдуючих виборах відносив ся до виборчої акциї на стільки байдуже, щоби Поляки ві всіх сїлських округах східної Галичини могли здобути по одному мандатови і таким чином зредукувати руське парляментарне представництво до числа кількананцяти послів.

Коли-ж з-під сеї репресийної системи вийнято ті нечисленні округи, з яких послами є провідники нашої політики, то се робить ся в тій цїли, щоби таким способом розбити одноцїльність нашої національної політики. Природна річ, що коли посол не дістає з свого округа ніяких жалоб про незаконні вчинки політичних властий, коли при відвідуваню свого округа не бачить також нїчого незаконного ані не чуе жалїв своїх виборців, то в нім зовсім несьвідомо, без його вини, на підставі зовсім зрозумілого психольогічного процесу, виробляєть ся переконане, що відносини в краю починають змінятн ся на лїпше, а те переконане не може не впливати на його політичну тактику. А знов так само переконане про те, що відносини в краю з кождим днем гіршають та що відповідно до того мусить бути ведена також політика в соймі й парляменті, виробляють ся в тих послів, які вічно дістають жалоби від своїх виборців і самі наочно переконують ся про самоволю політичних властий в своїх округах. Таким чином політичні власти, стараючи ся своїм поступованем виробити психольогію примиримости в провідників нашої політики і психольогію непримиримости в инших послів, хотять посіяти незгоду між нашими послами, розділити їх на невеличкий числом але сильний значінем гурток прихильників політики компромісів і на загал невдоволених і непримиримих, числячи на те, що тоді наше представництво, роз'єднане внутрішними непорозуміннями, не зможе на-зверх творити одноцїльної сили і виступати в оборонї нашого народу так, як сього вимагає наше політичне положене.

Та не лише між послами хочуть політичні власти посіяти незгоду, але також між самим народом. Бо зрозуміла річ, що коли одні околиці стогнуть під ярмом старостинської самоволї, а другі тїшать ся релятивною законностию, то вдоволені перестануть розуміти обурене і роздражнене угнетених, а угнетені супокій і рівнодушність вдоволених, і так наш загал міг би стратити ту одноцїльність, яку проявляв доси в боротьбі з своїм політичним противником.

І так та система рафінованих і плянових репресий, якої ми є сьвідками на нашій землї від часу перших загальних виборів до парляменту має на метї по-перше посіяти зневіру або розпуку серед величезної більшости нашого народу і в дальших наслїдках обкроїти в будучности нашу парляментарну репрезентацию, а по-друге внести розлад в парляментарну політику наших послів і в наші народні маси. Вороги нашого народу ведуть політику „divide et impera" на цїлій лінії, в безчисленних варіянтах а навіть тоді, коли позволяють нашому народови відчути бодай дрібку конституційної законности, роблять се виключно в тій цїли, щоб, розбивши його одноцїльність, ще сильнїйше запанувати над ним.

Але, здаєть ся нам, що ся рівно хитра як і нїкчемна політика нашим ворогам не принесе сподіваних плодів. Ми певні сього, що наші посли з тих округів, де наше населене має релятивний спокій від політичних властий, не дадуть себе вколисати тою хитро-брехливою ілюзиєю легальности і весги-муть далї боротьбу за повну зміну системи, за повне привернене конституційних прав на цїлій нашій землї, для цїлого нашого народу, а весь наш загал підіпре їх в тій боротьбі, маючи на увазї, що не о сей чи той повіт тут ходить, але о цїлий національний організм.

А щоб положити конець тій макіявельській роботї розбиваня нашої одноцїльности, наші посли повинні звернути особлившу увагу на ті повіти, де населене просто упадає під тягаром старостинської самоволї. Бо в нас є старости, як прим. бобрецький, заліщицький, сокальський, старосамбірський і ин., котрі просто сторонам в очи кплять собі цинічно зі всїх законів, та з наших послів, заявляючи, що найвисший закон, се їх воля, та що їх нїякі заходи руських послів не годні рушити з їх пашаликів. Строге покаране таких панів являєть ся отже конечностию і наші посли повинні в сій справі зробити все можливе.

Нехай-же наша суспільність має на увазї, до чого йде та система репресий наших народних мас зі сторони політичних властий, а наші посли нехай доложать всїх сил, щоби взяти наш нарід в охорону перед тою дикою самоволею, яка є живим перенесенем польсько-державних порядків в наші відносини.

Парляментарні справи.

Університетські постуляти.

Буджетова дебата прибрала вчера куди швидше темпо, через те що богато бесїдників позрікало ся голосу. Через те стало можливим, що наради над титулом „університети" доведено до кінця і закінчено голосованем, якого вислїд найдуть читачі в справозданях з буджетових нарад. Правительство повело університетську дебату так зручно, що предсгавники народів, які підносили найбільш доскулюючі їм постуляти в університетській дебатї, згодили ся на загальну резолюцию пос. Коросеча, в якій загально візвано правительство до дбайливого а безпартийного прослїдженя університетських домагань поодиноких народів та до сотворення тих заведень висшої науки. Резолюцию сю може собі кождий інтерпретувати, як йому любо, бо в нїй не означено конкретно жадного університету, а тим менше не подано ані місця, в якім би їх треба засновувати, ані часу, коли се має стати ся... На таку загальну резолюцию не згодили ся тільки Чехи, та специяльно резолюция пос. Кльофача в справі чеського університету в Берні — перепала!

Також і наші посли зрезигнували зі специяльної резолюциї в справі креованя руського університету у Львові а в заміну за те — як доносить „N. W. Tagblatt" — одержали приреченє утвореня двох нових руських катедр на львівськім університетї. Цїлий наш „здобуток" зводить ся отже до приреченя голословного на дві катедри, і то може ті самі, які вже були приречені „во время". А може ті приреченя відносять ся до инших двох катедр, яких обіцянє вже належить до теперішного нашого „стану посїданя"; в такім случаю обіцянки австрийського правительства в нашій університетській справі обнимають вже... чотири катедри Питанє тільки, чи на зреалїзованє приречень австрийського премієра згодить ся прм. п. Пашкудський, генерал вшехпольської організациї 6 округа м. Львова! Справдї гірко не писати сатири, тільки лихо, що вона така болюча, така дуже болюча.

Відступленє наших послів від окремої резолюциї в університетській справі наступило після „N. W. Tgbl." на основі переговорів з правительством і Поляками. Також і „N. Fr. Presse", обговорюючи промови послів Ю. Романчука, М. Василька і д-ра Гломбінського зазначує, що вони робили вражінє, „як остаючі в певній коннексії між собою, так як би їх попередила виміна гадок між трома послами. Промова пос. д-ра Гломбінського вимінала яку-небудь позитивну заяву, але її можна надати таку інтерпретацию, що Поляки склонювали ся признати претенсию Русинів до руського університету, коли польський характер львівського університету буде законно установлений. Більше виснувати з промови пос. Гломбінського пос. М. Василько не важив ся...

Етат міністерства судівництва.

З хвилею, як прийшло обговорюване етату міністерства судівництва стали кружити алярмуючі вісти про заострене парляментарної ситуациї. „Union" в депеші з Відня констатує, що непорозуміня між правительством а чеською репрезентациею зросли. Всї чеські партиї в язиковій справі йдуть солїдарно, а з ними згоджують ся і оба чеські міністри: д-р Фідлер і Прашек. Коли язикова квестия не буде успішно полагоджена, то Чехи перейдуть до опозициї.

Бар. Бек конферував вчера довго з пос. д-ром Крамаржом. Крім того конферував він з міністром д-ром Кляйном. Міністер судівництва має зложити на найблизшім засїданю буджетової комісиї якусь заяву. Алеж Чехи заявляють, що невдоволять ся самим приреченем урегульованя язикової квестиї в найблизшій будуччинї, але вимагають єї безпроволочної полагоди. Різке становище Чехів має свою головну причину в тім, що німецька національна рада в Чехах розіслала до всїх німецьких судиїв в Чехах обіжник, в якім взиває їх не приймати чеські поданя. Німецькі судиї до того зазиву примінили ся, що Чехів незвичайно обурило. Зачували, що президент міністрів і міністер судівництва зажадали безпроволочно справозданя про сю справу і Чехи ждуть нетерпеливо на те, чи правительство вспіє перевести свою волю в тзв. німецькім законнім язиковім окрузї в Чехах. От чим турбують ся Чехи, а у нас допчуть польські судовики права нашої мови не десь на Мазурах, але таки серед нашої землї!

В буджетовій комісиї

вела ся в четвер дальша дискусия над буджетом міністерства просьвіти. П. Станек (Чех агр.) домагав ся вивінованя істнуючих висших шкіл, особливо чеської техніки в Берні. П. Житнік (словінський клєр.) жадав ширших прав для словінського язика в середних школах і широко мотивував потребу заложеня університету для полудневих Славян, а на разї бодай заложеня правничого виділу в Люблянї. — П. Гофман Велєнгоф (нїм. людовець) промовляв против закладаня нових університетів, а з окрема словінського правничого виділу, зазначуючи, що пильнїйшою потребою є дбати про лїпше вивінованє істнуючих заведень. — П. Дрексель (хр. соц.) і п. Морзей (христ. соц.) говорили в справі Вармунда; другий з сих бесїдників згоджує ся з заявами міністрів зазраничних справ і просьвіти, зложеними в сій справі. — П. Сильвестер (нїм. люд.) іменем „німецької девятки" зложив резолюцию, домагаючу ся чим скоршого заложеня німецького університету на Мораві.

О руський університет.

Промова п. Романчука.

Тепер прийшов до слова пос. Романчук, який признав, що справоздавець д-р Білїнський належить безперечно до найбільше умірковапих і обєктивних Поляків у відношеню до Русинів. Але й він інформуєть ся про руські відносини тільки з односторонної, шовінїстичної польської преси. П. Білїнський вказав на деякі постанови галицького сойму, які мають бути доказом, що там дбають також про руські потреби. Розуміють ся, що не може бути сойму, в яким би нарід, який творить більшість, міг меншости відмавляти все. Тут ходить однак о те, як виглядають ті уступства. Близше розгляненє справи показує, що Русини одержують можетількидесятучастинутого, що на аналїогічні цїли посьвячуєть ся для Поляків. Причинок галицького сойму на руcько-укр. театр зроблено зависимим від такого услівя, що Русини мусіли радше зречи ся сеї субвенциї. Є у нас і таке unicum, якому парині ма в нїякім иншім краю, що не можна утворити ні одної руської гімназиї, поки на се не зволить згодити ся галицький сойм! Через те мають Русини лиш 5 гімназий а Поляки поверх 40. Супроти чотирох Русинів в галицькій Радї шкільній краєвій засїдає 20 Поляків. В міністерстві просьвіти нема ні одного концептового урядника-Русина. На 13 краєвих інспекторів шкільних є в Галичинї 11 Поляків а лише 2 Русинів; між 89 окружних інспекторів є лише 4—5 Русинів, дарма що Русини, дякуючи дїяльности своїх громад, мають поверх 2000 народних шкіл, а тих 4 до 5-ох інспекторів мусить затаювати свою національність.

Приступивши до обговореня потреб висших шкіл, признає бесїдник необхідність повного виеквіпуваня істнуючих університетів. Віденський університет, — хоч він мусить заховати свій німецький характер — істнує не лиш для Німців але також для всїх народів держави, яких члени хочуть побирати науки в первостепенній Академії; тому то треба би його так виеквіпувати, щоб не уступав жадному заграничному університетови. Тількиж бесїдник не може згодити ся на те, аби вперед так само еквіповано всї істнуючі німецькі університети а допервa щоб потому приступлено до закладаня нових університетів. Досить буде також для Поляків, коли будуть мати один, належно виеквіпований університет, а другий остане на посереднім уровени. В Італії припадає один університет на 2 мілїони мешканців, в Німеччинї на 2¼ мілїона, в Австриї на 3¼ міл. Нові університети треба би в нашій державі засновувати також без огляду на національности. Тому що в Австриї припадає один німецький університет на 1·8 міл. Німців, польський на 2·1 міл. Поляків, чеський на майже 6 міл. Чехів, то є очевидним, що нема дійсної потреби засновувати шестий німецький університет; в сій справі рішають тільки мотиви політичні а не культурні. Через се бесїдник не хоче виступити проти засновуваня нових німецьких університетів; навпаки, воно добре, що прибуде ще оден німецький університет, але се не повинно дїяти ся коштом других народів, які мають більші потреби й більше право до нового університету.

Русини є одним з чотирох більших народів Австриї, що не мають ніякого університету. Условини які можна поставити для повстаня нового університету є такі: відповідне число студентів, наукові працї та відповідні національні сили учительські. Всї ті основні условини Русини мають. До того прибув ще історичний момент що-до руських катедр на львівськім університетї. Через те треба безусловно домагати ся креованя руського університету у Львові. Се домаганє є більше умотивоване як домаганє котрого небудь другого народу в Австриї, не виключуючи й Чехів.

Віддїленє руських катедр від львівського університету в особне тїло було-б дуже корисне для обох сторін. Бесїдник звертаєть ся до міністра просьвіти з домаганєм, щоб руський університет у Львові креовано як найшвидше. Поки-що треба креовати нові руські катедри та відповідно обсадити їх, а нові руські катедри слїд відлучити від дотеперішнього львівського університету та надати їм окрему організацию.

Резолюциї в сім напрямі бесїдник не буде ставити. До тепер поставлені резолюциї є держані в такім загальнім тонї, що Русини не можуть ними вдоволити ся. Вони мусїлиб поставити і запропонувати конкретнїйшу резолюцию, яка давала би запоруку утвореня руського університету — коли яка небудь резолюция може взагалї зробити се. Але так точно зредагована резолюция не малаб ніяких шанс перейти ані в буджетовій комісиї ані в повній палатї. Русини-ж не хотять дати неприхильному собі правительству до рук оружя через те, що відкинено-б їхню резолюцию. Бесїдник не привязує впрочім великої ваги до резолюций. Правительство зовсім не дбає про резолюциї, яких ухвалюєть ся рік-річно цїлі копи. Булоб самообманом робити на основі резолюциї яку-небудь надію. Резолюциї мають вартість лише тоді, як партия, що їх переперла, має також силу вимусити її виконанє. Тої сили Русини не мають; колиб вони її мали, то не було-б треба резолюциї, бо домаганє могли-б здїйснити і без неї. Русини не відступають від своїх домагань і ужиють всїх засобів, щоб перевести їх в дїло. Коли Поляки серіозно думають про те, щоб прийшло до лїпших відносин між обома народами в Галичинї, чого бесїдник бажає як найгорячійше в інтересї культурного й економічного розвитку обох народів, то нехай не роблять перепон в утворенню руського університету, але нехай радше помагають Русинам в здїйсненю їх культурних домагань.

Промова п. Гломбінського.

Зразу говорив п. Гломбінський про справу проф. Вармунда та свободу науки, опісля-ж перейшов до справи університетської. Бесїдник уважає се за відрадну прояву, що з усїх сторін відзивають ся голоси з жаданєм нових висших шкіл; всеж таки бажає він, щоби через те не занедбувано істнуючих уже університетів і

Людвик Макольондра 831 поручає свою Робітню і склад памятників нагробних з пісківця, мармору, ґраніту і статуї по приступних цінах.
напротив нової брами Личаківського цвинтаря

політехнїк. Виказавши для прикладу недостатки і потреби двох галицьких університетів і львівської політехнїки, підчеркує бесїдник жаданє, щоби передовсїм заспокоїти ті потреби, бо инакше мусїв би сказати: „Лїпше оден університет, але повний, ніж двацять, але неповних і на кождій точцї утикаючих".

Дальше виводить бесїдник, що оба галицькі університети є снадщиною Поляків єще по польських королях, тим то й неслушно завидують Полякам, що вони мають аж два університети; є вони здобутком власної культури. Зпоміж бажань, висказаних в комісиї, найбільше оправдані є ті, для котрих запевнені є услівя, — передовсїм потрібні учительські сили. Такими є чеські бажаня, і за ними Поляки будуть голосувати. Що-до бажань инших народів заявляє бесїдник, що уважає їх в засадї оправданими, та всїм народам, не вимаючи Русинів, бажає, щоби могли здобути слушні услівя до заложеня найвисших огнищ культури, — розуміє ся, з тим, що вони служити будуть лише науцї, та з огляду політичного і народного навіть місцем їх осїдку не дадуть приводу до жадних сумнївів.

„Але мушу рїшучо застеречи ся — сказав п. Гломбінський — против заходам Русинів реклямувати для себе польський університет у Львові, заложений польським королем Яном Казиміром (?!) і, після всїлякої долї, яку перейшов в передконституційних часах Австриї, назад відданий польській науцї і польському народови, — з того приводу, що в інтересї руської культури прилучено до нього кілька руських катедр".

Університет той є і лишить ся польським так, як інсбруцький, градецький і черновецький остали німецькими, хоч до них прилучено кілька катедр з иншою викладовою мовою. Для Поляків найвисша постанова з р. 1879, котрою львівський університет назад дістав свій польський характер, має таку саму вагу, як і формальний закон, і нема страху, щоби сей стан міг змінити ся. Порушений п. Романчуком проект треба би передовсїм докладно розслїдити, а поки-що бесїдник не може в сїй справі нїчого сказати або обіцювати. Всеж таки так далеко сягаючі запорядженя могли би наступити лише за угодою Поляків і на підставі закону. Бесїдник заявляє ся за загально устилїзованою резолюциєю п. Короспеца.

Вкінци відповідає п. Гломбінський на деякі замітки п. Романчука. Говорити, що галицький сойм на руські цїли дає лише десяту часть того, що на польські, можна хиба лише на такій підставі, коли припустить ся, що всьо, що сойм призначує на загальні цїли, як для народних учителїв, на санїтарні справи, на дороги, для рільничих товариств, для райфайзенських кас і т. д., ідє лише на польські цїли. В справі субвенції на будову руського театру сойм подав такі самі услівя, як і для польського театру, що-до контролї і участи в адмінїстрациї. Бож без контролї сойм не може дати так великої суми, як 300.000 кор. Правда, що Поляки мають більше гімназий ніж Русини, алеж мають вони около 25.000 польських учеників (з кінцем року 1905/6 було їх у всїх гімназиях разом з 5170-тьма Жидами 19.954; овже п. Гломбінський трохa промазнув ся! — *Ред.*), а польські гімназиї є ще більше переповнені ніж руські. Народні руські школи були перед організациєю кр. ради шкільної лише на папери, а рада шкільна їх не застала (!).

Бесїдник закінчив увагою, що зближенє між Русинами а Поляками є можливе, коли лише буде по обох сторонах добра воля (а — додамо — добрі дїла з польської сторони! *Ред.*).

Промова п. Василька.

П. Василько у відповіди на виводи попереднього бесїдника сказав, що справа руського театру не така собі невинна, як показав її п. Гломбінський. Ходило о контролю над театром; але коли нїкого з Поляків не буде обурювати, що польські институциї остають під контролею Поляків, то Русини мусять застеречи ся против того, щоби Поляки контролювали їх театр. Певно, що галицький краєвий видїл, з академічного погляду беручи, не є властию польською; алеж у тім видїлї засїдає на 7 членів лише оден Русин!

Коли презес польського кола стоїть на тім становищи, що львівський університет є польський, і коли на цїсарській постанові опирає право до того університету, то против того погляду стоїть погляд п. Романчука, з котрим і бесїдник згоджує ся. Тількож сим справи годї полагодити. Поки нема закону що-до польськости львівського університету, поти він не є польський. З другої сторони правда, що Поляки тепер так сильні, що не допускають Русинів до закладаня руських катедр і також в справі заложеня руського університету могуть їм робити трудности, коли перед тим не прийде до згоди. Коли би виводи п. Гломбінського мало ся так розуміти, що жадає він, щоби законом утверджено польський характер львівського університету, при чім заразом призналось би Русинам право на університет український, то на такій підставі буде можна дійти до кінця, для обох сторін вдоволячого. Колиж би його гадку так мало ся розуміти, що має бут законом утверджений польський характер львівського університету, але й на дальше малось би робити Русинам перешкоди в заходах коло заложеня власного університету, то в такім разї трудно буде дійти до того законного утвердженя польськости львівського університету. Не є правда, що до львівського університету прилучено кілька руських катедр, а фактом є, що рівнорядно з поодинокими польськими катедрами заложено для тих самих предметів катедри руські. Вже нинї львівський університет як-раз з причини сих руських катедр, яких чей годї вмести зі сьвіта, по части єсть утраквістичним та не має чисто польського характеру, поки істнують на нїм руські катедри рівнорядні польським. Инша цїлком була-би річ, якби сповнено жадане Русинів і виділено сї руські катедри в окрему коллегію. Якби разом з креованєм такої коллегії законом загарантовано Русинам сотвореня окремого руського університету, то в тім случаю Русини зрекли-би ся цїлком претенсий до теперішнього львівського університету. В кождім разї важна для Русинів квестия, де мав би станути руський університет. Креованє осібної коллегії сеї квестиї ще не рішало би, однак Русини мусять в кождім случаю стояти на тім, що Львів є одиноким і найважнїйшим місцем для креованя руського університету.

Пожаданим отже було-би, щоби Поляки схотїли порозуміти ся з Русинами так, як се зробили Нїмці з Чехами. Однак Поляки хочуть Русинів виперти з столицї краю, а се з гори унеможливлює всяке порозуменє.

Бесїдник мусить запротестувати против обкиданя клеветами руської університ. молодїжи, а так само против зводженя її борби о права національні на університеті до уровени „бійок". Сї „бійки" се епізоди тяжкої, розпучливої борби, яку сини сего хлопського народа провадять з гнобителями, незнаючими душі сего доброго народа. Руські студенти були все провоковані. Борба походить з відси, що руські студенти поки-що не бачать спромоги зреалїзувати свій ідеал, яким є самостійний, руський університет у Львові. Руські студенти се сини хлопів, які мимо міського образованя не зривають тїсних зносин з селом. Не треба спускати з ока, що вони именно мають великий вплив на політичний настрій руських мас. Крайне невдоволенє руської молодїжи з її положеня на львівськім університетї є одною з головних причин її агітациї по селах, а за тим і сеї ненависти, що палає в масах против польської шляхти.

Бесїдник звертає ся до міністра просьвіти з зазивом, щоби задовольнив бажаня Русинів і дав основи креованю осібного руського університету у Львові, а именно, шоби сейчас приступлено до помноженя числа руських катедр на університетї у Львові та до підхованя руських доцентів через удїлюване стипендий на студиї — вкінци, щоби серіозно розглянено квестию видїленя істнуючих на львівськім університетї катедр в осібну коллегію, до якої прилучувано-би ново відчинені катедри.

Бесїдник звертає ся до міністра просьвіти з зазивом, щоби сповнив бажаня руського народу і подбав поважно про підстави для руського університету. А підставами сими були би: безпроволочне збільшенє числа руських катедр у львівськім університетї; удїлянє стипендий зголошуючим ся доцентам; докладне розслїдженє проектованої нової і власної організациї через відлученє дотеперішних катедр від львівського університету і долученє до них нових катедр, котрі має ся утворити. Бесїдник висказує переконанє, що міністер після таких дослїдів дійде до результатів, котрі будуть підставою до заложеня бажаного Русинами самостійного руського університету.

В переговорах о університетські справи Русини вийшли найгірше. Мимо многих розчаровань, яких дочекали ся від правительства і польського кола заступники руського народу, ще раз готові вони повірити, що правительство займе ся їх домаганями. Нового розчарованя руський нарід не прийме спокійно. Бесїдник почуває ся до обовязку перестерегти правительство перед консеквенциями, які особливо руська молодїж могла би витягнути з такого розчарованя; вкінци заявив ся за внесенєм п. Ончюля що-до креованя катедри румунської істориї на черновецькім університетї.

П. Кончі вніс резолюцию з візванєм до правительства о як найскорше усуненє браку університетських викладів для італійських студентів в Австриї.

Засїданє з пятниці (27. с. м.).

Дальша дебата над етатом міністерства просьвіти зачала ся промовою п. Пітонїя в справі італійського університету. П. Крамаж промовляв за чеським університетом на Мораві.

По промовах послів Зайца (соц.-дем.), Вальхера (антисем.), Пльоя (Слов.) та Прохаски (антис.). забрав голос

міністер просьвіти д р Мархет.

Правительство — говорив міністер — признає потребу як-найкращого вивінованя істнуючих університетів, бо розвій високої науки скріпляє не лише духову але й економічну культуру держави. Що до нових університетів, то заложенє їх залежить від того, чи найдуть ся відповідні до сего основи. Правительство в засадї є за основуванєм нових університетів, а то тим більше, що за тим промавляють не лише культурні, але й політичні мотиви. Міністер заявляє ся з огляду на політичні мотиви за резолюциєю Короспеца, яка домагає ся, щоби при твореню нових висших шкіл були условини, відповідаючі з гори мирному розвиткови сих институций. Як резолюция Короспеца, а так само резолюциї Зачка, Сильвестра і Кончія будуть приняті, правительство руководити ся ме ними в квестиї університетській на будуче. Творенє нових університетів дорогою розпоряджень є виключене; остає лише дорога парляментарна. Що до домаганя Хорватів, аби в Австриї признано важність студиям на факультетї правничім з Загребі, міністер заявляєть ся прихильно — але треба розслїдити, чи студиї загребські своїм обємом відповідають австрийським вимогам.

Міністер про руський університет.

Хоч руські посли відступили від своєї резолюциї в справі основаня руського університету, але міністер не вважає відповідним сю справу промовчати. З промов так руських як і польських міністер заключає, що треба вже в першій стадиї основаня осібного руського університету сотворити для него условини мирного розвою. Загальні рамцї резолюциї Короспеца можуть правительству придати ся також, коли ходить о руський університет. Правительство розслїдить условини креованя самостійного руського університету та має надію, що стане ся се за порозумінєм обох спорячих сторін. Що до внесеня руських послів, щоби з теперішнього львівського університету видїлити істнуючі руські катедри та утворити з них осібну коллегію, то міністер не може нинї заняти здецидованого становища, бо треба передше розслїдити условини такої институциї. Натомість правительство готове постепенно сповняти жадания Русинів що до основуваня нових катедр.

Вкінци подає міністер до відома, що право промоциї в Академіях Ветеринарії у Відни і Львові зістане впроваджене з шкільним роком 1908/9.

П. Дияманд „W obronie polskości lwowskiego uniwersytetu".

П. Дияманд (польський соціялїст „мойжешового визнаня") каже, що жадна польська партия в краю не заперечує потреби руського університету (так! так! — але хиба в Куликові! — *Ред.*). І польські соціялїсти є за креованєм осібного руського університету, бо се причинить ся до примиреня обох народів. Але бесїдник мусить заявити ся против дальшого утраквізованя львівського університету, бо дотеперішні відносини викавали, що се було-би жерелом вічної борби. Тому треба і правительству і обом народам пошукати дороги до креованя осібного руського університету. („Теплий кожух, лиш не на нас шитий". Шкода, тілько, що п. Дияманд не подає яка-о именно мала бути ся „дорога", бо чей п. Дияманд знає, що одинока дорога се основуване нових руських катедр на теперішнім львівськім університетї! — *Ред.*).

Посол Козловський домагав ся заведеня при університетах осібних катедр педагогіки і лїпшого дотованя педагогічних семинарів. В справі ветеринарийних институтів попирає бесїдник домаганя, щоб придїлити їх міністерству просьвіти і лїпше дотувати академії ветеринарії у Львові. У відповідь п. Романчукови зазначує бесїдник, що не належить до задач послів підкопувати значінє резолюций парляменту; навряд, посли не повинні легкодушно ухвалювати таких резолюций. Парлямент вибраний на підставі загального голосованя має обовязок безуслівно перевести раз ухвалені резолюциї. В справі Вармунда попирає бесїдник виводи пп. Білїнського і Гломбінського. Управа просьвіти є перед парлиментом одвічальною за те, аби гроший з оплачуваних податків не марновано, і не принимано таких професорів, що не можуть відповісти свому покликаню. До слів міністра просьвіти о свобіднім научуваню бесїдник охотно прилучив би ся, коли-б сему праву в Австриї грозила якась небезпека. Бесїдник закінчив, висказуючи бажанє, щоби міністерство просьвіти опікувало ся свободою наукових дослїдів, але щоби міністерство віроісповідань дбало також о те, аби не нарушувано релїгійних почувань ісповідників релїгії найвисшого цїсарського дому і переважної части католицької людности.

Справоздавець п. Білїнський зазначує при кінци своєї промови, що в своїм звіті виступив за свободою научуваня, проти караня Вармунда і осудив інтервю з нунциєм.

В справі руських викладів

і руського університету думає бесїдник, що можна йому покликати ся на свою приязну і прихильну першу промову, висказану не з політичних зглядів, але з серця, через те, що „має до Русинів слабість", в якій виховано його від дитини, а їх мову знає рівно добре, як і свою матїрну. Сего свого становища бесїдник не змінить, хоч до сего промови пп. Романчука і Василька не дуже його заохочують. — Коли говорив о урядовій мові, о формальнім поступованю в галицькім соймі, о постановах сего сойму на користь специяльно руських уряджень в шкільництві і т. д., коли напровадив, що на 4.710 народних шкіл в Галичині є 2.504 польських, а 2.181 руських, то учинив се на те, аби послам, що живуть поза обсягом Галичини, дати приближну картину відносин, що панують між Русинами а Поляками, щоби не уважали не лише в Австриї, але в деяких сторонах і в Европі за правду сего, що рія ні люди розголошують о Поляках. Мусить воно дуже заболїти, коли в німецькім парляментї один посол на підставі одержаних дат каже, що Русинам не позволяєть ся молити на матїрній мові, що в Галичині нема анї одної руської школи, що Русинів гнобить ся. Бесїдник не каже, що для Русинів зроблено забагато, однак нехай цїлком неслушно не твердять, що їх ігнорує ся, що їх гнобить ся.

Бесїдник знає добре душу руського народа. Є се добрий, вірний і працьовитий нарід. Коли посол Василько сказав, що сей нарід перетворений тепер через молодих людий, які прибули зі Львова і яких він представляє героями, то се не є той сам нарід, котрий знає бесїдник. О героях має бесїдник зовсім иньше понятє: не є ними студенти, що бють киями безоружних. (*Протести з боку Русинів*). Не є героями ті молоді люди, що йдуть на село і підюджують нарід. Коли панове хотять слухати від своїх другів лише милі речі, то не можуть сего сподївати ся. Непорозумінє повстало з сего, що Поляки потребували ствердженя законом, що львівський університет має польський характер. Коли жадає ся помноженя руських катедр, то для уникненя утраквізациї університету є конечне ствердженє його польського характеру. Коли посол Василько думав, що треба взаїмно з собою переговорювати, то є се те саме становище, яке бесїдник заняв від початку, від нових виборів.

Тїшить ся бесїдник, що руські посли тепер, здаєть ся під впливом останних виборів в Галичинї, прийшли до того самого погляду (!!). Бесїдник буде переговорювати з найбільшою охотою, прихильностию і приязнию, колиб лише тих, що бажають мира і поступають з Русинами приязно, не представляти за тиранів і гнобителїв.

При голосованю

ухвалено розділ буджету: „центральний заряд мінїстерства просьвіти і висші школи". В поіменнім голосованю принято резолюциї Короспеца, Зачка, Сильвестра, Конці-ого в справі утвореня, зглядно приготовленя нових університетів. Ухвалено також низку иньших резолюций, поставлених підчас дискусиї.

Слїдуюче засїданє нинї. На дневнім порядку буджет мівїстерства судівництва.

Резолюция Короспеца.

Для докладного поінформованя наших читачів подаємо понизше дословний текст резолюциї Короспеца, яка звучить:

„З поступаючим духовим і господарським розвитком поодиноких народів держави стоїть в тїсній звязи потреба подаваня наукового образованя на основі рідної культури і мови. Взиває ся тому ц. к. правительство докладно і безсторонно розслїдити условини для заснованя нових університетів і факультетів і на основі вислїду провіреня приступити до приготовлень потрібних для сотвореня сих наукових закладів. При тім належить вже при основаню нових університетів і факультетів стреміти до сего, щоби сим заведеням запевнити успішний і мирний розвиток, і дати їм через те можність, щоби вони могли стати ся як найсильнїйшими підоймами духового і морального розвитку власного народа".

Міжнародний білянс Угорщини.

В позавчорашнім числї помістив у „Дїлї" п. Олександер Сероїчковський простору статю про „інтересну тему" міжнародного білянсу платности Угорщини. Не маючи нїчого завважити проти інформацийних дат, поданих у тій статї, вважаю потрібним подати кілька політичних коментарів до економічного білянсу Угорщини.

Перш усього мусимо зазначити, що радувати ся з розвитку теперішної Угорщини та бажати їй як найкрасших успіхів на будуче не маємо найменшої причини. Щоби се зрозуміти, вистарчить пригадати собі кілька фактів з сучасного політичного житя Угорщини.

Як відомо, теперішна Угорщина, се країна національно неоднонїльна; більшість краєвого населеня становлять Нїмці, Румуни, Хорвати і Серби, Словаки та Русини, — меншість Мадяри. Отся нахабна мадярська меншість з'уміла в безприкладно хитрий і брутальний спосіб здавити решту „національностий" та під протекциєю династиї завела в країні такий страшний терор проти всяких проблесків національного руху Славян, Нїмців чи Румунів, у порівнаню з яким пруський гакатизм у Познанщинї та польські башибожуцтва в Галичині є ще мабуть ідеалом легального і справедливого режиму. Кліка неімовірно безоглядних, нечувано арогантських і лакомих мадярських шовіністів використала культурну відсталість і політичну слабість та роздробленість угорських Славян і Румунів, використала скрутне положенє габсбурської династиї та здобула собі від династиї просто концесию на економічну, культурну і національну експльоатацию „національностий". (Так офіциально названо немадярські племена Угорщини, котрим мадярська шовіністична конституция відібрала титул наций, признаючи і титулуючи се в оснований державний закон, що в Угорщинї є тільки одна, „угорська" нация!) Ся клїка дуже хитро обдуманим виборчим правом заасекурувала для мадярської меншости подавляючу більшість у соймі і комітатах цїлого краю, як також для себе самої політичну перевагу в нутрї самої мадярської нациї. Нїде в сьвітї, не виключаючи навіть пруського сойму, нема такого ворожого для народних мас парляменту, як угорський. Тай нїде в сьвітї нема таких безличних політичних шантажистів і комедиянтів, як в Угорщинї. Вони конфіскатами і жорстовими карами давлять всякий протест у краю, а поза краєм — головусякий протест у краю, а поза краєм — головно-ж у Відни — з'організували для себе цїлу сину у Відни — з'організували для себе цїлу синовину реклями; скорумпована віденська преса відстрашаючий образ мадярських відносини. З'образивши застрашаючий образ мадярської самоволї, він присьвятив цїлий уступ відденській пресї (а'осібна N. Fr. Presse і Zeit), котра за грубі гроші віддаєть ся на услуги Мадярам. В справозданю з дотичного засїдання парляменту заінтересовані великі віденські дневники збули промову д-ра Редлїха кількома туманними фразами, а про уступ, дотикаючий продажну пресу, не згадали нї слівцем!

Такого баламученя опінії австрийської і заграничної потребa мадярським політикам тому, щоби забезпечити собі моральне довірє, а за тим і фінансовий кредит. Бо довіря в краю, навіть у верховоди нїякого не мають. Цїла їх екзистенция зависить від основного піддуреня поза-угорської публичної опінії та від доброї волї віденського двора. Що в краю теперішні мадярські верховоди не мають найменшої опори та що до мадярського сойму відносить ся загал населеня з великою ненавистию, се показало ся найяркійше кілька лїт тому взад. Між мадярськими верховодами і династиєю прийшло до конфлїкту; коли мадярські політики не хотїли уступити перед династиєю, король Франц Йосиф велїв зовсїм безцеремонно віддїлови мадярських гонведів розігнати мадярський парлямент та заповів населеню введенє загального виборчого права. І як же відповіла країна на той „замах державний" і на заведенє абсолютизму? Мілїони угорських горожан приняли погром мадярського сойму з очивидною радостию, з широких кругів населеня нїхто нї пальцем не кивнув в оборонї потоптаного псевдо-конституціоналїзму, а колишні посли здобули ся аж по кількох днях на анемічний протест та, як змиті, розїхались до дому, щоби на потоптанє славетної мадярської конституциї відповісти потурбованєм і подрапанєм одного чи двох королївських комісарів у комітатах.. А потім почали мадярські банкроти благаня і заходи у Відні, котрих результатом було те, що династия — по свойому традицийному звичаю — звернула ся з дороги рішучого зірваня з дотеперішною політикою та пішла на згоду з пониженими мадярськими парляментаристами. Загал угорського населеня, котрий надіяв ся від короля доведеня до кінця державного замаху та октройованя нового виборчого закона, дістав замість основної зміни дотеперішної системи — обіцянку якоїсь виборчої реформи та привернене попередних верховодів до власти. Потім розпочали навчені невдачою мадярські політики роботу над скріпленєм своєї політичної позиции в краю (славні, псевдо-конституцийні гарантиї!), заключили корисну угоду з Австриєю та використують кожду хвилину на приготовленя до повної державної независимости. Якби їм се вдало ся, то для немадярських народів Угорщини (отже й Русинів) прорвала-б ся й та марна надія, яку вони покладають на австрийській династиї, та ся майже іллюзорична запорука національної екзистенциї, яка для них лежить у слабкій звязи з їх національними побратимами в австрийських краях. Тільки крівавий катаклїзм міг би тоді визволити Славян, Нїмців і Румунів з пазурів хижацьких азийських зайдів.

В якім-же напрямі повинна повертатись справдї демократична отже й націнальна руська, політика в відношеню до Угорщини? Як довго ми зістаємо під габсбурською династиєю, ми мусимо стреміти до того, щоби розбити основи теперішного правно-державного устрою монархії. В першій мірі повинен розбити ся австро-угорський дуалїзм; його місце повинна заступити державна федерация автономічних наций теперішної Австриї і Угорщини, наций, сполучених — без огляду на теперішні австро-угорські границї — зі своїми побратимами в обох половинах теперішної монархії. Отже: угорські Русини з галицькими і буковинськими, угорські Румуни з буковинськими, угорські Хорвати з дальматинськими і т. д. повинні становити правно-політичні єдности. Разом з дуалїзмом мусїв би зчезнути з лиця землї поганої слави поділ на „коронні краї." Занепад престіжу Мадярщини в европейській опінії, як найбільш безвиглядне економічне банкротство теперішної Угорщини, булиб могучими факторами при реалїзациї тої нашої програми.

Тож — нїчого нам радуватись зі „зміцненя господарського Угорщини", як замічає п. Сероїчковський. Навпаки — ми моглиб радїти тілько повному банкротству тої тюрми народів. Се банкротство мусїло-б відбити ся на Австриї та в парі з економічним банкротством коронних країв (швіндель з санациєю краєвих фінансів!) показати децидуючим сферам, що так далї йти не можна, бо в континуациї теперішної державної системи лежить руїна держави і — династиї. Перебудова наддунайської держави in capite et membris була би єдиним виходом з такого положеня.

Се підчеркнути п. Сероїчковський — здаєть ся — призабув та його статя, може мимохіть робить вражінє енунциациї, прихильної для теперішної Угорщини.

В. П.

Надужитя без кінця і міри або що варта обіжники намісника?

(*Письмо з Заліщиччини*).

Єще в лїтї р. 1907 зараз по відроченю першої сесиї нововибраного парляменту розійшла ся по краю радісна чутка, що в наслїдок жалоб і інтерпеляциї руських послів з припоручене міністерства видав галицький намісник до всїх старостів в краю обіжник, в котрім приказує принаглити війтів, аби безпроволочно розписали виборчі ради і старшини громадської по всїх гро-

Плащі і пелерини ґумові черевики гігієнічні для пань, панів і дітей *поручає:* **Склад лїнолєум і церат** **Львів, Карла Людвіка 8.** 83

мадах, де тій-ж поверх 6[1] літний законний період урядують. Коли писарі громадські оповістили, що дійсно той „чудовний і давно вигляданий циркуляр" до громади дійшов, то особливо велика радість настала з того поводу в повіті залїщицькім, бо тут „залягали" вибори від давна майже в кождій другій громаді і громадяне до певно надіялись, що прецінь раз довговічні „перли" повіту „зелізні віти", як Базь Гураль, Никола Воробець, Проць Білоус, Тодор Романко, Павло Демянів, Ян Якубішин, Демян Прокопів і ин. підуть в заслужений стан спочинку і увільнять громади від дальшої деморалізації і анархії, які під їх рукою необмежено панували.

Та радість народу, як звичайно в Галичині, була дуже коротка — от циркуляр був острий і рішучий, підписаний намісником і старостою, користи з него не вийшло ніякої, бо війти — „перли" якби змовили ся: ж а д е н п р и к а з у н е п о с л у х а в. Що не налазили ся відтак громадяне до староства, що не написали ся до намісництва — з всього того нїчого не вийшло бо всї ті власти до кули разом загадочного упору „зелізних" війтів зломати не були в силї. Наївний писар з Залїщик старих думаючи, що приказ циркуляру треба безпроволочно виповнити, зараз по його отриманю зачав, було приготовляти листи виборчі, але війт Романко листи відобрав і замкнув, осьвідчаючи коротко: „я не позваляю, їм виборів не потрібно; вибори будуть, коли я схочу!" Дивний той упір „зелізних" війтів против рішучому, якби здавало ся, приказови намісництва вияснила дуже трафно поставлена в Радї державній дня 14. грудня 1907 р. інтерпеляция посла д-ра Охримовича, котрий виказуючи, що в повіті залїщицькім в переважній части громад вибори громадські навіть по 10 лїт залягають, заразом вїщим справдї духом пророкував, що ті залягаючі вибори помимо всяких жалоб і циркулярів перепроваджені не будуть, бо староста Вельце потребує „зелізних" війтів до махінацій при наближаючих ся виборах соймових, так як їх вже успішно ужив при переведених дня 28. жовтня 1907, виборах до Ради повітової. Тепер загадка упору війтів в нерозписуваню виборів громадських зовсїм ясна: війти мимо виразного приказу намісництва через пів року виборів не розписують, бо в і д с т а р о с т в а о т р и м а л и п р и к а з п р о т и в н и й, а п р о б о в а н и й в п о в н і ч е р е з т е с а м е н а м і с н и ц т в о, бо інакше прецінь по інтерпеляції посла Охримовича з 14. грудня 1907 всяка дальша проволока в переведеню виборів громадських булаби впрост не мислима.

І дійсно — „зелізні війти" віддали пануючій в повіті клїці маршалка Тадеуша Ценського услуги знамениті! При їх помочи та при помочи довголітних скоррумпованих рад громадських позбавив він переважаючи в повіті руське населене, дня 28. жовтня 1908 репрезентації в Раді повітовій а рівнож при їх помочи і при помочи неперебираючих в средствах комісарів виборчих, видер дня 25. лютого б. р. руському народови в рабівничий спосіб мандат до Сойму краєвого.

Здавалоб ся, що тих „побід" для пануючої клїки буде досить і що по всїх тих шахрайствах і розбоях прецінь раз увійде в житє другий знаменитий циркуляр намісника Потоцького, котрий наказує всїм властям адміністрацийним трактувати руське населене прихильно і придержуватись супротив него строго приписів закона.

Та де там! По виборах повітових і соймових прийшли у нас нарешті на чергу залягаючі від давна вибори громадські, а приклад з кількох громад, де вони вже відбули ся, показує найлїпше, в який спосіб і в якім дусї всї вони будуть переведені. Надужитя без міри і ваги цинїчне, безсоромне топтаня найвиразнїйших приписів закона — ото головні, цїхи під якими вони відбувають ся. Комісарі зелїзні війти, знаючи згори, що їм в тім нещасливім краю усе уйде безкарно, гуляють як несамовиті. — війти з тим більшим завзятком, що тут ходить о їх власну шкіру, а комісарі тим пильнїйше, що треба прецінь „зелізних" війтів за їх услуги винагородити.

З 11 громад, котрі виказувала інтерпеляция посла д-ра Охримовича як тї, що найдовше з виборами залягають (були то громади Зазулинцї, Колодрібка, Дуплиска, Касперівцї, Новосїлка, Винятинцї, Щитівцї, Залїщики старі, Іване, Ворвулинцї, Милівцї), переведено доси вибори в 4 чи 5, а як вони відбувають ся, просимо послухати: В Зазулинцях війт Павло Демянів відкладає самовладно оголошені через себе вибори кілька разів, попросту грає ся з громадою. Вкінци переводить їх одного дня без нїякого попереднього оголошеня. Але громадяне, що вже приготовили ся наперед і пильнують ся, надбігають несподївано до голосованя — і хочуть голосувати приготовленими наперед картками. Що-ж він робить? Карток голосованя не приймає, бо каже, що к а р т к а м и г о л о с у в а т и н е в і л ь н о, до кождого кола покликує осібну комісию з 4 і т о с в о ї х к а н д и д а т і в н а р а д н и х і враз з писаром Костракевичом силує всїх виборців голосувати на прибраних до комісиї своїх кандидатів; колиж переважна часть виборців однаково не хоче по його воли голосувати, мимо того оголошує вибраними всїх своїх. Протесту писемного, який против такому зухвалому виборови вносить сейчас місцевий парох Дольницький з переважною частию виборців п р и й н я т и н е х о ч е, так що виборці були зневолені внести протест через почту express і за зворотним рецепісом. Зараз другого дня були виборці з жалобою у старости, котрий їм щось невиразно попробіцював і вислали другий примірник протесту до намісництва, а тепер вичікують результату. На всякий спосіб анї староство, анї намісництво звинятись не можуть, що о тих надужитях не знають.

В громадї У г р и н к і в ц ї війт-„перла" Ян Якубішин (Поляк) позволив вправдї голосувати картками, але нїкого з руських виборців до середини льокалю виборчого не допустив противно картки голосованя відбирав на порозї і несучи до урни кожду відчитував. Без уповажненя управ ених нафабриював собі цїлу кулу повновластей, котрі з'ужиткував за своєю лїстою, і при помочи потаємної скрутинії перепровадив своїх радних. Покривджені руські виборці (їх в селї, як скрізь, значна перевага), внесли протест і д о н е с е н є к а р н е против війта за нарушене тайни голосованя і пофалшоване повновластий.

Але найлїпше відбулись дня 20 марта 1908 вибори громадські в селї К а с п е р і в ц я х, де то при послїдних виборах до сойму 20 латинників і Жидів „переголосувало" 80 Русинів і против комісиї вплинуло з тої причини до суду донесене карне, на жаль до нинїшного дня єще не полагоджене. Тут нарід сьвідомий і добре з'орґанізований, тож „зелізний" війт Базь Гураль, недовіряючи своїм власним силам, спровадив собі до помочи з староства ц. к. концепіста Вуйцікевича, „znanego już chlubnie" з інтерпеляций руських послів і з газет фальзіфікатора урядових протоколів. Виборці Русини приготовились до виборів знаменито, відбули перед днем виборів довірочні збори і казали собі видрукувати лїсту кандидатів для кождого кола. Таких друкованих карток роздав комітет руської сторони перед днем вибору поверх 150 межи самих певних виборців. Партия противна зелїзного війта Базя Гураля оперувала писаними картками і мала що найбільше 40 своїх сторонників. Длятого Русини цїлком певні побіди приступили до вибору. Тим часом що дїє ся? Концепіст Вуйцікевич, приймаючи від сторонників Базя писані картки без перешкоди, супротив найвиразнїйшого припису § 23 гром. орд. виб., котрий каже „кождому виборцеви вільно голосувати устно або письменно" недопускає руських виборців голосувати друкованими картками, що більше, кождому руському виборцеви картку відбирає її о т в и р а є і силує виборця голосувати устно. Доперва коли виборець повторив устно ті самі назвиска і в тім самім порядку, як були на картцї кидає картку до урни. Таким способом стало ся, що богато руських виборців, що на таке безправне поступоване представителя ц. к. власти не були приготовані, при устнім голосованю збаламутило ся, помішало кандидатів на виборців з кандидатами на заступників і богато голосів розстрілилось. Всеж в переважній части голосували вони добре, тож зваживши, що їх було 3 рази більше як противників, таки мали більшість і повинні були вибрати своїх і се вже тайна комісиї виборчої до котрої входили самі сторонники Базя Гураля, що при кінци вибору оголошено вибраними в переважно руській громадї (1400 Русинів на 250 Поляків і Жидів) на радних з кола третого: 2 Жидів, 2 Поляків і 2 хунїв! — межи ними знаного махера Виннїцького і самого війта Базя Гураля.

А найбільше у всїм тім мусить кождого здивувати і до крайности обурити поступоване ц. к. комісаря правительственного, котрий спроваджений для береженя закону — закон той супротив одних лиш Русинів (і то по оголошеню знаменитого циркуляря намісника!) брутально насилує і цїлком сьвідомо допускає ся на очах всїх виборців кримінальних учинків. Бо прецінь непринимане від руських виборців карток голосованя і силуваня їх голосувати устно, се просте надужите власти урядової каригідне по мисли § 101 з. к., а отвиране і відчитуване карток голосованя се нарушене тайни голосованя каригідне по мисли § 11 зак. з 26 січня 1907 ч. 18 Взд. Ломане закона зі сторони ц. к. комісаря виборчого виходить туть тим більше сьвідоме і брутальне, що від сторони противної приймає він картки голосованя без перешкоди і без нїякого екзаміновання, що той сам комісар пополудни тогож дня приймає вже картки друковані і від виборців Русинів, але тілько від тих, котрі на запитане потвердили, що вміють читати і писати.

Словом самовільне поступоване на кождім кроцї і в кождім напрямі! Бо навіть послїдної уступки (що пополудни вже картки від п и с ь м е н н и х Русинів відбирав) булиб може руські виборцї не осягнули, як би не були виказали ся докладним знанем виборчого закона, якого формальні лекциї мусїли ц. к. сторожеви закона подавати. Бо на вічну памятку, як сьвідомо руські мужики боронили свого права виборчого перед польськими комісарами, наведемо тут слїдуючий діяльог межи ц. к. комісаром, а руським виборцем мужиком:

Входить до льокалю виборчого викликаний з лїсти виборець мужик Петро Ілин і приступаючи до урни хоче кинути зложену картку голосованя (именно після §. 24. гром. орд. виб. мають виборцї с а м і картки до урни складати).

К о м і с а р: Не кидай картки, говори устно!

В и б о р е ц ь: Коли я маю на то картку, абим устно не голосував.

К о м. То не є жадне тайне голосоване — давай сюда картку і говори устно (комісар відбирає картку, отвирає і відчитує).

В и б. Після закону комісия виборча не має права зоборонювати виборцеви кидати картки до урни, анї не має права отвирати.

К о м. Ти мене права не вчи!

В и б. (добуваючи спід пазухи збірник законів адм. д-ра Савчака отвирає, а найшовши в мить дотичний припис ординаций, кладе перед комісаром з словами:) Но то най книжка Вас вчить!

К о м. (прочитавши). Но то Ви врештї маєте слушність, заложіть протест до комісиї виборчої. А писати вмієте?

В и б. Вмію.

К о м. Но то самі собі картку напишіть, бо друковані не важні.

В и б. То я зараз напишу!

К о м. О, нї! ідіть на двір і там собі напишіть, а картку віддасьте аж при останку по всїх.

В и б. (надумуєсь). Е, буду я до останку чекати, недочекаю ся лїпше виголосую устно (виголошує в порядку всїх тих кандидатів, що написані на картцї; комісар глядить в картку друковану і порівнує).

Ком. Но то Ви добре виголосували — тепер киньте картку до урни.

В и б. Колисьте взяли, то киньте самі, я вже устно виголосував. (Комісар кидає картку до урни).

І така крута історія з Савчаком і правничим викладом, негідна урядника культурної держави повторяє ся ще кілька разів; менше сьвідомих виборців комісар відправляє якою небудь штукою простїйше. Що мають при таких порядках в краю робити руські мужики? Вони вже не смирні прошайки, як в послїдних часах пишуть за них газети, але сьвідомі горожани, з законом в руках сьміло домагаючі ся свого права, якого однак не можуть ся добити супротив брутальної самоволї якого небудь комісаря. При недавних виборах до сойму внесли Касперівчане донесене карне на комісию за сфальшоване результату голосованя, та до тепер мимо упливу 1½ місяця ц. к. суд єще нїчого не розпочав і навіть одного сьвідка не переслухав. Против послїдних виборів громадських внесли протест і вносять жалобу до намісництва а руських послів просять, єще раз ті дикі надужитя порушити перед лицем парляменту і поставити їм якусь таму. Як і то вже не поможе, тоді будуть знати, що суть цїлком виняті з під права і відповідно до того будуть поступати. А в народї кипить і дальших провокаций він спокійно зносити не буде. Вже тепер зараз по послїдних шахрайських виборах кинули люде в Касперівцях з пересердя одного хруня, що посьмів з них глузувати, з моста в ріку, що мало не втопив ся, — а се доперва перша ластівка, колиж дотеперішний невиносимий стан не змінить ся, то можна всякого надіятись...

Аз.

НОВИНКИ.

— **Президия українського парляментарного клюбу** посилає нам до оголошеня, що перше засїданє клюбу відбуде ся в середу дня 1 цьвітня, о 10 годинї рано.

— **Звідки польська „поважна" преса черпає свої інформациї?** „Przegląd" ч. 70 з 24. с. м. подав за „Руським Селянином" в новинках під заголовкон „Dosadna krytyka posłów ruskich" сплетню мовби посол д-р Кость Левицький, голова Народного Комітету высказав на якімсь товариськім зібраню остру критику дїяльности українського парляментарного клюбу, в загалї, а деяких послів з окрема. На підставі информаций, які затягнулисьмо у п. д-р Костя Левицького, може редакция подати до відома, що цїла ся новинка представляє ся як чиста видумка. Характеристичне однак для польської „поважної" преси, з як низьких жерел вона бере информациї, коли лише ходить о шкальоване Русинів або роблене інтриг.

— **Осторога для емігрантів.** З Відня доносять, що австрийські урядові власти остерігають перед еміграцією до бразилїйського краю Парани. Економічне положене сего краю погіршилось в другій половині року через саранчу, що наробила страшенних шкід.

— **Додаткові кредити для Галичини.** Розісланий сими днями парляментарним послам доповняючий буджет на 1908 р., обіймаючий додаткові кредити, містить в собі для Галичини крім цїлого ряду дальших рат порішених вже давнїйше инвестиций також отсї перші рати: на будову і реконструкцию кількох мостів і доріг в перемиськім повітї 66.000 корон; на розширене і реконструкцию подільської державної дороги в золочівськім повітї 20.000 кор.; на водні будови для регуляциї Висли на просторі від устя Пшемши до Завихоста 800.000 корон; на регуляцию Дунайця 300.000 корон; на будови при Сянї 500.000 корон; на регуляцию Днїстра від Журавна до Окопів 550.000 корон; на водні будови при Вислоцї і Прутї по 100.000 корон і кільканайцять дальших рат на инші будови. В буджетї міністерства просьвіти находить ся в хосен Галичини позиция на підмогу наукових цїлий в висотї 3,015.000 корон. В рубрицї загальних розходів поміщена між иншим сума 200.000 корон на підмоги для тих громад, котрі в цїли відповідного заосмотреня своїх мешканців в уголь хотять осьвувати громадські склади угля, дальше сума 500.000 корон в чотирох позициях на піддержку туристики в Австрії.

— **Похорон бл. п. о. Домбчевського,** пароха Вікторова, що помер вчера, відбуде ся в понедїлок. В покійнім тратимо чоловіка непохитного характеру, горячого руського патріота і орґанізатора нашого сторонництва на галицький судовий повіт.

— **Електричний трамвай в Станиславові.** Рада міста Станиславова ухвалила на засїданю дня 26. с. м. завести електричний трамвай в містї та уповажнила магістрат розписати конкурс на сю будову. Трамваєва лїнїя буде обіймати отсї вулиці: Вовчинецьку, Третього Мая, Сапіжинську, Собіського, Голуховського, Карпінського і Галицьку.

— **Месть гімназиястів.** Черновецька поліция займаєть ся незвичайною справою, в яку вмішані ученики 7. і 8. кляси тамошної І. гімназиї. Професорови сеї гімназиї, Филипови Декерови доручено ві второк по полудни з почти пакет, який, як опісля показалось, був зладженою як слїд пекольною машиною. Декер, котрий учить математики й фізики, думав спершу, що се певно апарат, надісланий з фабрики і тому на своє щастє отворив пакет дуже обережно, розтявши поволи шнурок, який мав запалити вибухову материю. Колиб був поступив инакше, як се робить ся звичайно з отвиранєм пакунків, катастрофа була-б неминуча. Була се бляшанка виповнена цьвяхами і якоюсь вибуховою материєю, змішаною з порохом. Підозрінє звернуло ся відразу против учеників Декера, котрого за його строгість дуже ненавиділи. Кількох учеників зараз арештовано, а крім того тягають до слїдства цїлу 7. і 8. клясу. Замітна річ, що переважна частина учеників жалує, що пекольна машина не експльодувала.

— **Українське Євангеліє.** Як повідомляє „Подолія", подільський епископ Парфенїй разом із своїми співробітниками нарештї закінчив редаговане з поручення сьв. Синоду українського перекладу евангелія. Тепер саме йде коректурна робота тексту евангелия від сьв. Луки та підготовляєть ся до друку переклад евангелія від сьв. Івана.

— **Важне для істориї відкритє.** Як доносить „Голосъ Москвы", у відділї рукописий Публичного і Румянцівського музея в Москві відкрито незвісну доси редакцию „начальної лїтописи", званої лїтописю Нестора. Текст сеї рідкої рукописи буде надрукований в одній з найблизших книжок „Чтеній общества исторіи и древностей россійскихъ". Дехто каже, що се відкритє може викликати переворот в розуминю старинного періода руської істориї.

— **В справі Холмщини.** До „Ради" доносять, що начальник холмської шкільної дирекциї на просьбу холмського православного братства звернув ся до всього учительства з цїкавою пропозициєю: правдиво описати, якої віри держить ся населенє Холмщини і якої воно уживає мови в зносинах між собою при всяких подіях свого житя. Сї відомости потрібні братству, щоб уложити віроісповідну й етнографічну карту холмсько-підляської країни. Є се перший випадок в житю сеї країни, що урядовці хочуть почути голос учительства, до котрого рявіще ніколи не звертали ся при обмірковуваню важних питань. Найбільше характеристичне при тім, що власти признають з тої нагоди окремішність української мови. „Давнїйше — читаємо в „Радї" — в таких випадках завсїгди стояли слова „русскій языкъ", українську-ж мову навмисне замовчали... Навіть таке важне дїло, як загальну перепись в 1897 р., фалшували, бо правительство рішучо наказувало урядникам уникати слова „малорусскій языкъ", а блянкети з відомостями, вписаними власноручно громадянами, приказували переїначувати, коли в них було се зненавиджене тоді слово. А тепер — диви ся: в згаданій пропозициї стоїть чорне на білому — „языкъ малорусскій или польскій". Взагалї треба завважити, що останнїми часами наші непрошені опікуни і володарі пішли на компроміси і раз-у-раз то тим, то другим дають спостерегти, що їм не такий то вже страшний український „сепаратизм". Нам відомі, напр., факти, коли учителям, котрих посилали в ополячені села, колишні русифікатори обіцяли велику нагороду, як що вони запровадять в селї українську мову".

— **Втеча Марії Спірідонової** із сибірської каторги наробила администрациї каторжної тюрми великого клопоту. Всї орґани місцевої адміністрациї поставлено на ноги. Цїлий тиждень гонили за втїкачкою, однак без успіху. Власти думають, що Спірідонова втїкла, перебравшись за мужчину.

— **Воєнний стид.** Росийські газети доносять, що недавно застрілив ся оден з оборонїв Порт-Артура, офіцер артилєриї Садиков. З Вількомира, де він, повернувши з японського полону, служив при артилєриї, його покликано за сьвідка в процесї против генералів Штесля, Смирнова і Фока задля здачі Порт-Артура Японцям. Неприємний, довгий процес, що тяг ся 2½ місяця, так знесилив Садикова, що він вернувшись до Вількомира в поганім настрою, застрілив ся на очах кількох товаришів офіцирів.

— **Оригінальне підприємство.** „Русь" доносить, що в Нікольску та в околишніх селах Усурийського краю завело ся оригінальне підприємство: гуртівна достава молодих для шлюбу. Дехто із селян почав їздити в центральну Росию, збирати там дїв чата, охочі вийти замуж в тій місцевости. Як тілько „партия" дівчат приїздить на місце, до того хто їх привозить, засилають, ніби до „батька", сватів. Відбуваєть ся справдешний торг: платить ся за молоду їй самій і „батькови" то-що. Далї вже йдуть до сьвященика та умовляють ся про вінчане. „Батькам" — підприємцям дово ить ся видавати на кожду молоду приблизно по 60 рублїв. На кождій вони заробляють по 40—100 рублїв, окрім подарунків та кількох відер горівки, яка теж даєть ся „батькови". Таке підприємство завело ся через те в Усурийській країні, що там мужчин дуже богато, а жінок мало.

— **Погана справа.** В місцевости Фрідляндї на Шлеску арештовано онодї якусь Лїпертову, що займала ся посередництвом в проституциї. Доси викрито 30 женщин, що були жертвами Лїпертової, між котрими находять ся також малолїтні дівчата. Одну з них, 13-лїтну дівчину, привела до Лїпертової сама мати дівчини.

— **Дрібні вісти.** Цїсар на предложене міністра заграничних справ позволив радникови будівництва у Львові, Альфредови Захариєвичеви, приняти становище ґенерального данського консуля. — В Пудрері-де-Вост у Франциї наслїдком експльозиї вилетїла вчера у воздух державна фабрика пороху. Доси добули спід румовища тїло одного чоловіка. — З Парижа доносять, що аеронавт Фарман підчас вчерашнього пробного злету упав наслїдком наглого обороту зі своєї машини до лїтаня і легко потовк ся. — В Петербурзї при пожежі в улици Смосков згоріло трое людий а 20 потерпіло рани. — У фабриці Сіменса в Шарльотенбурзї наступила вчера експльовия у віддїлї машин, причім погибло кілька осіб.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: 3 н. посту (Хрестопоклонна), (лат. 4 н. посту (Середопостна). Позавтра, в понеділок: Алексія чолов. Бож. (лат. Каірина). Ві второк: Кирила єрусал. лат. Бальбіни дїви).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві Інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент васш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Тернополи.** Саля „Міщанського Брацтва". Початок о год. 7·30 вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля".

Ві второк, дня 30 марця „Надія", драма з житя рибаків в 4 дїях Г. Гаєрманса.

В четвер, дня 2 цьвітня „Ревізор з Петербурга", комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В суботу, дня 4 цьвітня „Галька", опера в 4 дїях С. Монюшка.

В неділю, дня 5 цьвітня „Маруся Богуславка", історично-побутова драма в 5 дїях зі співами М. Старицького.

☐ **Відчит на „Бесїдї".** Заходом тов. „Основи" відбуде ся в неділю, 29. с. м. в комнатї „Бесїди" (Ринок ч. 10.) відчит інж. С. Посацького на тему: „Підбій землї". Інтересна тема як і цїль відчиту — (дохід призначений на бурсу тов. педагогічного) повинні стягнути як найширші круги нашого громадянства. Початок о год. 6. вечером. Вступ 20 с. для академиків і учеників 10 с.

☐ **Гвоздець.** Звичайні загальні збори філії „Руського товариства педагогічного" в Гвіздци відбудуть ся в неділю, дня 5 цьвітня в сали тов. „Сокіл". Початок о год. 3 пополудни. Вечером о год. 7 відограють члени аматори на дохід товариства комедию в 3 дїях Івана Франка „Учитель".

☐ **Із Станиславова.** „Станиславівський Боян" в сполуцї з иншими українськими товариствами уладжує торжественний концерт в честь Т. Шевченка в четвер, дня 2 цьвітня в сали тов. ім. Монюшка. Початок о год. 7·30 вечером. По концертї комерс у Гавбенштока. Білєти скорше можна набувати в „Народній Торговлї" а в день концерту від 6 год. вечером при касї.

☐ **Для бідного семінариста,** сироти, доброго ученика, просить ся о підмогу. Жертви викаже ся в „Дїлї". — *Редакция.*

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 28 марта 1908.

Буджетова комісия.

Відень. (Ткб.) Буджетова комісия почала нині наради над єтатом міністерства судівництва. Референт п. Г л о м б і н с ь к и й згадав передовсїм о успішній дїяльности міністра на полї законодавства і підчеркає, що належить старати ся о се, щоби институция судових інспекторів придержувала ся границь своєї дїяльности, щоби не викликано підозріня, що ті надзираючі органи міністерства судівництва допускають ся впливу на судиїв. Засїданє тревае дальше.

Закон про дентистику.

Відень. (ТКб.). Правительство внесло до парляменту на ново проєкт закона про виконуване дентистики. Сей проєкт є в засадї згідний з проєктом, внесеним до парляменту давнїйше, якого одначе парлямент не ухвалив.

„Патріотичне обуренє".

Париж. (Ткб). Лїга „De la Patrie francaise" відбула вчера збори, щоб запротестувати против перенесеня тлїнних останків Золї до Пантеону. По кількох непоміркованих промовах ухвалено відповідну резолюцию. Перед льокалем зборів зібрала ся велика товпа, яку полїция розігнала. Арештовано кілька осіб.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 28. Щ. о. Волод. Полянський, Трепча; Евген Свистун, Болшівці; д-р Михайло Конюшецький, Самбір; Іван Стасина, Жидачів; Вільгельм Цванггайм, Самбір; Іван Головецький, Головецько; Іван Шестак, Головецько; Василь Винар, Бучач; Володимир Дудкевич, Рогатин; Петро Лїнинський, Сокаль; Евстахій Мединський, Ляшів.

Excelsior Urania в сали Фільгармонії. Нині о год. 4 виклад інж. Лїбанського на тему: ч о р н і д и я м а н т и (із сьвітловими і кінематографічними образами). Дещо з істориї земної кори (углевий період). Велике значінє того чорного дияманту пояснять слова і образи. По викладї відповідно уложена програма живих образів. В е ч е р о м о год. 7 30 повне представленє з небаченими доси нїгде образами. В н е д і л ю два представленя о год. 4 і 7·30 до 8 вечером. В с е р е д у, 1. цьвітня, на загальне бажанє другий раз виклад проф. Вонсовича на тему: Я к п о в с т а є к н и ж к а.

Оголошеня.

ПОДЯКА. Глубоку подяку складає отцеви Білинському і Кандюкови за їх неутрудиму поміч в часї довгої слабости і всїм иншим отцям за провід і удїл в похороні покійного мужа і отця Тимотея Дороша з Росох. — *Жена з дїтьми.* 411

ПРИГАДКА. Сим пригадує ся членам Міщаньского рем.-пром. Союза кредитового у Львові, що загальні збори сьогож товариства відбудуть ся в понеділок 30 н. ст. марта с. р. о 6 год. з полудня в власних комнатах.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

НАСІНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнійшої фірми **VILMORIN et ANDRIEUX** у Франції можна записувати від **Зофії Голубінкової в Кракові, Зелена 28.** За доброту і певність ручить ся. Насінє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цінники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. З поважанєм *Зофія Голубінкова*, Краків, Зелена 28. 240 4—8

Надіслане.

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ

Іван Микита

Тернопіль. 370 4—?

прийме місце в канцелярії адвокатській.

Заклад дентистично-технічний

Б. ФУКСБЕРҐА

Львів, улиця Трибуналська ч. 16, І. поверх.

Виконує зуби, щоки в кавчуку і золоті без піднебіня, після найновійших системів. Ціни уміркувані. 294 6—20

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. управ. гал. акц.

Банку Ґіпотечного

купує і продає

всякі папери цінні і монети

по найдешевшім курсі деннім не числячи ніяко провізії. 4

Високоповажана Пані!

Маю честь поручити Вшов. Пані на надходячий сезон, мій богато заосмотрений

САЛЬОН МОД

в найновійші французькі моделї і анґлійські, літні капелюхи і жалобні в цїні від 6 корон почавши. Гальки, блюзки люстринові і боа всякого рода по цїні конкуренційній.

В надії, що Вшов. Пані зволять ласкаво відвідати мене в цїли поробленя замовлень. 409 1—4

Позістаю з високим поважанєм

Антонія Глинська *ул. Хорущина ч. 13 у Львові.*

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. І.

(проти Банку Ґіпотечного на плянтаціях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пїльні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Д-р ВЕЛИЧНО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня ярині, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин“ практичний порадник, ціна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

Замовленя на весняний транспорт приймає **ВИН літурґічних** 172 6—6

НАРОДНА ТОРҐОВЛЯ у Львові

ВИНА II.	при 100 літрах, ціна 80 сот.	около 50 літрів, 84 сот.	25 літрів 88 с. за л.
ВИНА I.	при 100 літрах, ціна 1 кор.	около 50 літр. 1·04 кор.	25 літрів 1·08 к. за л.
Вино самородне	при 100 літр., ціна 1·20 кор.	около 50 літр. 1·24 кор.	25 літр. 1·28 к. за л.

Всї наші вина суть натуральні, богослужебні!

Ціни розуміють ся франко Львів, бочки числимо осібно.

ЖІНОЧА СПІЛКА ПРОМИСЛОВА

„ТРУД“

У ЛЬВОВІ, РИНОК ч. 36 І. п.

Звертає увагу Вп. Пань на гарний вибір сезосезонових **КАПЕЛЮХІВ** **найновійшої моди паризької.** Ціни дуже умірковані, а вибір великий. — Поручає також свої **РОБІТНІ** конфекції дамської, суконь і біля, де під управою добірних сил фахових виготовляє ся все солідно гарно і після найновійшої моди. Тут виготовляє ся також комплетні весїльні виправи. — **СКЛЕП** заосмотрений в ріжні товари і додатки до жіночих робіт. 410 1—6

Добре насінє — добрий збір!

Сьвіже насінє ярин і цьвітів знаменито кільчиться

лише з торговлї

Н. Волинського

Львів, площа Марійська ч. 3.

На жадане висилаю даром і оплатно богато ілюстрований цінник. 374 5—?

ПЕРША РУСЬКА РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА

і торговля річей церковних

під фірмою

Іван Кузьмич

у Львові, ул. Скарбківська ч. 27.

Приймає всї замовленя і відновленя річей церковних і ґалянтерийних як: чаші, пушки, лямпи, пазухи, хрести, із столових річий: ложки, вилки, цукорниці і т. д під ґваранцією, виконує в цінах як найнижших.

Яко єдине повладне руське заведенє сего рода поручаєть ласкавим взглядам всїх Дорогих Земляків, котрим зріст нашого руського промислу лежить на серци. 385 5—8

СЕЗОН 1908. СЕЗОН 1908.

ФАБРИКА і СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

під фірмою: **АНТІН КАФКА** (передтим Кожелюжек) **Львів, ул. Галицька ч. 4** (коло катедри)

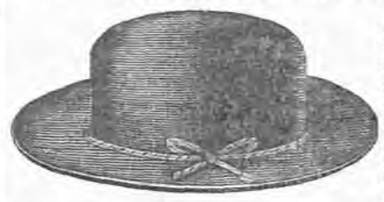

поручає на сезон весняний і літний капелюхи і цилїндри найможнійші власного виробу як також капелюхи і цилїндри з фабрики P. C. Habiga, ц. к. надворних достав. цїй у Відни як також инших фабрик заграничних в найновійших фасонах і барвах по найдешевших цінах. **Великий вибір капелюхів для дїтий.** Цінники даром і оплатно. 405

Парцеляційне Товариство

„ЗЕМЛЯ“

у львові

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичині і Буковині.

Удїляє кредиту і помагає до узискання кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

37 15—54

ПАННА в посагом, семинаристка, бажає вийти замуж за мужчину старшого, поважного на високім державнім становиску. Річ трактує ся на серио. Poste restante за оказанєм квіту інс. ч. 406 Стрий. (Stryj). На анонїми не відповідає ся. 406 1—2

Мід спеціяльність

з цвіту малин, фацелї, сумака акацій, смаком дорівнуючий, по части перевишаючий сорти підгірських медів, ясний, рекомендований в 5 кіл. коробках по К 8·12 оплатно **о. Гавр. Боднар** в Свистільниках п. Липиця долїшня. 390 2—2

ПОЛЕ! Продам, або зам'ійму 50 моргів поля в тім 24 моргів лїса в Грозьовій повіт Добромиль. Павлюх, Львів 408 ул. сьв. Терези 34. 1—4

Маю на продаж 4 місячні кучерики вестфальскої раси, невиданої ще в східній Галичині. Ціна за 1 кіл. живої ваги 1 К 60 сот. Опакованє осібно, достава до желїзниці даром. Стефан Онишкевич, парох в Хишевичах п. Рудки. 389 2—6

НА РАТИ: Найлїпші плоскі машини пончішкові. Денний заробок від 3 до 5 корон і найлїпші машини до шитя „Зінґера“ продає лише **„Omnium“** Львів, пл. Бема ч. 4. 346

Новість! Медове масло куранційне 1 кіл. кор. 1·26 в красним емайльованім ведерци 5 кілґр. кор. 5·50, лише в торговли Леонарда Солеського улиці Батурого ч. 2 Львів. 381 6

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всипи, вкладки пружинові до ліжок, коцї і простирала продає а також переробляє по найдешевших цінах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

266 0—?

Ріжні машини Зінґера

продає оказийно за половину цїни, нові і мало уживані з ґарантією на рати і міне; купує на ріжних лицитаціях. Львів, ул. Краківська ч. 6, 1. поверх. 385 1—1

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щупляковича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся робіт входячих в круг прикрашування церков. За виконану роботу ґарантує. Цінники даром і оплатно. 481

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знаменити тіста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 18

Солонина подешевіла

тілько в торговли Леонарда Солеського ул. Батурого ч. 6, Львів. 263 2

Свій до свого!

В моїй торговли нафти улиця Жулїнського 9 найлїпша чиста і не коптяча нафта. Від 5 літер безплатна достава. Поручає ся ласкавій памяти Семен Козак. 334 3—8

Знаменити тісточка

по 3 кр.

в цукорни краківскій Львів 366 ул. Фредри. 6 10

3-літна письм. ґарантия!

Другий раз в житю нема! лучаєть Вам нагода за семішно малу цїну

замість К 18 лише К 8

К 8 замість 18

прекрасний, правдивий срібло Gloria мужеський годинник з котвицею ремонтоар, в сильних ґравірованих ковертах подвійних і випробованою машинериєю з десятьма камінями, який точно ходить, купити. Разом з ланцушком і дармовисом К 10. Сам годинник з покажчиком секунд К 9. в метеор тульскій оправі К 7·90.

Uhren-Export Gesellschaft (vorm. Heinrich Weiss)

Wien, XIV/3 Sechshauser strase 5/3 4.

Остерігає ся перед ошуканчою реклямою і вихвалованими безвартісними наслїдуваннями. 305 6—?

„Краєвий Союз кредитовий“

У ЛЬВОВІ

Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Асиґнати до побрання	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уділові книжочки	шт. „	8 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на ґіп.	„ „	2 „
„ „ за поруч.	„ „	2 „
„ „ на короткоречин. пов.	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, ґафту, до кравеччини і шитя шкір також пончішкових машин.

Аґентами не послугую ся.

КУПУЮ ҐАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цінники даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий

механік і спеціяліст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

ВАЖНЕ ДЛЯ ДАМ!

МАРІЯ ЛУЦЬКА

отворила у Львові при площі Капітульній ч. 2 третий пов.

Рукодїльню дамських і дитинних суконь

під псевдонїмом:

„CELERITAS“.

Маючи за собою довголїтну практику в заводї кравецтва дамского а при тім відбувши школу крою і шитя системи анґлійскої, французкої а особливо німецкого в робітні п. Шака в Відни, можу всїлякі роботи входячі в обем кравецтва дамского найлїпше виконати, притім, скоро дешево і хорошо. З провінції за надісланем хорошо лежачі сукні виконую без проби. 404 1—1

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул. Сикстуска ч. 14

РОБІТНЯ

металевих і кавчукових штампілій

Монограми, ґерби і всякі ґравури — вивіски ритовані і лляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 85—52

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

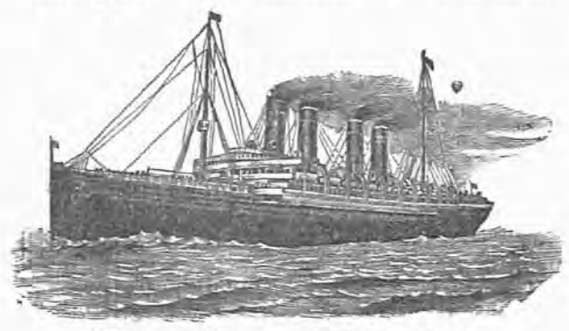

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Автентичні заяви по-над 1000 лїкарів

сьвідчать, що

ІХТІОМЕНТОЛЬ

є одиноким знаменитим, через нїякі инші средства недостижимим препаратом против **ревматичним болям, гостцеви, пострілови, болю зубів або голови**

Усмиряюче дїланє подиву гідно скоро і тревало.

Іхтіоментоль до набутя у всїх аптиках і дрогеріях краєвих і заграничних в оригінальнім опакованю по **1 короні** за фляшку.

ГОЛОВНИЙ СКЛАД

Хемічна ляборатория аптики

ЕДЕЛЬМАНА

В БОГОРОДЧАНАХ № 302.

Висилає ся найменше 2 фляшки. 10 фляшок висилає ся оплатно за 10 корон. 88

Від 1868 р. уживане

БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО

поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейских держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порилів і хронічних недуг шкіри та паразитів, прищів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсім відрізняє ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.

Як **лагідніїйше смоляне мило** до усуненя **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дїтий, як також невзрівнане косметичне мило **до шитя, кулелїв** і до **щоденного уживку** слу жить

Берґера ґлїцеринове-смоляне мило

що містить в собі 35% ґлїцерини і є сильно напінюване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся в великим успіхом:

Берґера бораксове мило

особливе на веснянки, остуди, опалене від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Ціна штуки кождої повищої сорти 70 с. разом з почтовим як уживати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикеті. Преміоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і гігієнічні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживання, додані до кождої штуки мила.

Дістати можна у **Львові** в аптиках: Якова Байзера, Кароля Дія, Петра Миколяша, Якова Пінеса-Поратиньского, Жигмонта Ружера, К. Скленіньского, К. Бікєвского, Едварда Бріknера, І. Шінелеса, Симеона Гая, д-ра Т. Зарицького в дроґуериях: Петра Миколяша і С-ки, Г. Ґріншпана, Ф. Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — У Вашивцях н. Ч. у аптикара Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт. 437 1—36

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

НАЙКРАСШІ КИЛИМИ

що своїм зовнїшним виглядом, так під зглядом краси як елеґантности, а не менше під зглядом тревалости материялу і солїдного виробу перевишають усї не лиш краєві але й заграничні вироби виробляє

Філія тов. „Просьвіти“

в Новім Санчи

під протекторатом Вп. Василя Яворського.

Оглядати і набувати можна в „СОКІЛЬСЬКІМ БАЗАРИ“

при вул. Руській.

Чистий зиск призначений на бідну нашу лемківську молодіж поміщену в Українській Бурсї в Новім Санчи.

347

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5 50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·8	5·60	10·30
Черновець	8 05	—	3·[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	3·[illegible]	—	12 20
Станиславова	5 55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7 29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7 29	11·50	3 51	—	10·50
Самбора	8 00	10 30	1·55	8·40м	10·50
Любіня	8 00	10 30	1 55	—	9·20
Рави руської	7·10	12 40	4 50	9·20	11·50†
Ямова	8·22	1 15	5·00	—	—
Врухович	7 10	12 40	1·46†	9·25	10·10†
Врухович	10·05†	—	3·25	4·50	6 20
Зимної води	5·50	7 25	1·10	5·30	9·35

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·95	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6 10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·09	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Ямова	6·56	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·24х
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою х — в неділї і сьвята означені † — в неділї до 10/8 ще день буквою х. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецкий) Коперніка ч. 9.

Ч. 71. Львів, понеділок 30. н. ст. (17. ст. ст.) марця 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки),
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надісляне" по 60 с. — Поклики і инші принятні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Перед новою сесією парляменту.

В четвер збирає ся парлямент на нову сесию, а день перед тим, в середу, наш парляментарний клюб відбуде нараду про свою дальшу тактику. В сю хвилю перед кождим, хто займає ся політичними справами, стане безперечно питанє, що дала нам дотеперішна парляментарна діяльність наших послів. На се питанє ми й хочемо дати відповідь — в тій цїли, щоб і суспільність і її парляментарні заступники з досьвідів минувшости могли витягнути виводи на будучність, виводи, від яких ми — що до себе сьвідомо здержуємо ся, хоч як політичний орган маємо не тільки право, але й о б о в ' я з о к до таких виводів. А здержуємо ся від них так тому, щоб не дати нїкому приводу посудити нас о політичне менторство, як також тому, бо не хочемо нїяким чином впливати на тактику нашого парляментарного клюбу, лишаючи йому повну відповідальність за його становище, а то тим більше, що він, видно, бажає мати повну свободу, коли перед такою важною хвилею не вважав відповідним засягнути опінії Ширшого Народного Комітету.

Як-же представляєть ся білянс дотеперішної діяльности наших послів?

Треба сконстатувати, що підчас виборів до парляменту наші політичні акциї стояли дуже високо. Могутний рух за виборчою реформою показав і центральному правительству і краєвим верховодам таку політичну сьвідомість і силу наших народних мас, що всї політичні чинники в краю і в державі набрали переконаня, що коли наш нарід вишле до парляменту 28 заступників, то вони виступлять там як нова сила, котра в оборонї свого народу проголосить нове політичне слово. Так само великі надїї на свою парляментарну репрезентацию покладав наш нарід, сподіваючи ся, що ті зусиля, які він поклав на виборенє виборчої реформи і самі вибори, принесуть йому відповідні політичні плоди, зроблять хоч який-такий вилім в тій польсько-шляхотській кріпости поневоленя, яка давить його все більше й більше.

Коли наші посли вступали до парляменту, перед ними стелили ся дві політичні дороги: або дорога т. зв. реальної політики, себ то політики окремих здобутків на рїжних полях народного житя, які осягаєть ся в союзї з правительством, підпираючи його пляни на засадї do ut des, — або, коли для такої політики нема потрібних умов, коли правительство не хоче дати того, що серед даних обставин є конче потрібне для нормального розвитку народу, політика принципіяльної опозиції, себ то фактичного поборюваня правительства в тій цїли, щоби примусити його сотворити ті умови, які є конче потрібні для нормального розвитку народу. Ся принципіяльна опозиция, маючи на метї примусити правительство піти на уступки, змагає до сього всїми можливими шляхами, а саме використує скрутне положенє правительства, щоб приперти його до стїни, дискредитує його перед широким сьвітом, розкриваючи з парляментарної трибуни ті відносини, які змушують народню репрезентацию до такої тактики, в кінцї звертає проти нього народню масу, підносячи її на дусї, розбуджуючи її завзятє та вказуючи їй на те, що лише в важкій і непримиримій боротьбі з таким правительством вона зможе осягнути те, чого їй треба для нормального розвитку. Між сими двома методами парляментарної дїяльности є, очевидно, рїжні переходові стадиї, а з них найзамітнїйша та, коли парляментарна партия в дїйсности веде політику реальних здобутків, за одержуваня яких нїяких фактичних трудностий правительству не робить, одначена-зверх виступає так, щоби здавало ся, що вона веде принципіяльну опозицию. Сеї останньої тактики придержуєть ся прим. австрийська соціяльна демократия в теперішнім парляментї.

Зрозуміла річ, що хто йде до парляменту, той не може раз на все присягнути на якусь одну політичну тактику, той мусить свою тактику приміняти до конкретних даних. І з тої точки погляду кожда парляментарна тактика добра, коли вона доводить до цїли і коли не деморалїзує народної маси з огляду на дальшу політичну будучину нациї чи партиї.

Яку-ж тактику вибрали наші посли? Відповідаючи на се питанє, ми візьмемо під увагу дїяльність наших послів тільки від осїнної сесиї, бо лїтна сесия була занадто коротка і завалена вступними формальностями, щоб можна було в нїй зачати якусь серіозну роботу, а крім того наші посли заняли в тій першій сесиї справедливо вижидаюче становище, заявляючи, що їх тактика залежати-ме від того, як поставить ся до їх домагань центральне правительство.

Отже, почавши від осїнної сесиї, наші посли вибрали тактику, анальогічну до тактики австрийської соціяльної демократиї, т. є. остаючи на формально опозицийнім становищи рішили ся за цїну уступок, які прирік бар. Бек в звісних переговорах не робити правительству фактично нїяких трудностий в здїйсновуваню його політичних задач. Чи поступили добре? Як уже сказано, на се питанє можна відповісти „так" або „нї", виключно з того становища, чи та їх тактика довела до бажаної цїли та чи не ослаблює сим наших народних мас з огляду на нашу дальшу політичну боротьбу.

Як уже знаємо, бар. Бек обіцяних уступок не здїйснив. Галицька адміністрация мимо фарисейського обіжника намісника Потоцького свого незаконного поступованя супроти руського народу не змінила; вибори до сойму переведено крайне нелеґально зі сьвідомою тенденциєю, щоб нашу соймову репрезентацию звести до як найбільшої політичної безсильности і видвигнути проти неї москвофілів; обіцянка перевести громадські вибори там, де громадська рада урядує нелеґально, обертаєть ся також проти нас; ті дві катедри, які обіцяно нам на львівськім університеті ще в осени, обіцюють нам тепер в-друге — і т. д. Одним словом, та дорога, на яку ступили наші посли в осїннїй сесиї поки-що не дала нїяких позитивних результатів.

Констатуючи се, ми далекі від того, щоби приписувати субєктивну вину нашим послам. Ми тільки констатуємо обєктивний факт, на який злożило ся богато обставин, як сильно вкорінена всемогучість польського краєвого правительства, безсильність центрального правительства супроти нього, ослабленє нашої національної сили на парляментарній аренї через польсько-москвофільський союз, инший кут зрїня у буковинських а галицьких членів клюбу, і т. д. Всї ті обставини зложили ся на те, що шлях, який вибрали наші посли, не принїс — бодай доси — сподіваних результатів. Замічали се добре й наші посли, чого висловом було кілька острійших виступів і в повній палатї і в комісиях, виступів, які одначе мали більше психольоґічний, ніж політичний характер, були висловом обуреня наших послів з приводу недодержаня обіцянок правительства, але не висловом зміни тактики, т. є. робленем фактичних трудностий правительству.

Так представляєть ся справа тепер. А тимчасом таке положенє річий вороги — Поляки і москвофіли — використовують на те, щоби в своїм власнім інтересї ширити між нашими народними масами невдоволенє з наших послів. Москвофіли, вказуючи на недостачу реальних результатів нашої парляментарної політики, старають ся витолкувати народови, що „Українцї за нього не дбають", а Поляки, тероризуючи народню масу, хотять її переконати про повну безрезультатність і безвиглядність опирати ся польській перевазї в нашім краю і таким чином посїяти серед неї зневіру в всяких послів і в усякі вибори та деморалїзацию.

А психольоґія нашої маси являєть ся дуже пригожим грунтом для такої роботи наших ворогів, бо ся маса — як всяка инша — вимагає від політики своїх послів або реальних здобутків, які були-б для неї наглядним, що так скажемо: доти кальним доказом, як вибрані нею заступники дбають про її інтереси, або — коли таких здобутків не можна осягнути, — маса хоче так само наглядно бачити, що її посли без'оглядно борють ся за її інтереси, що справдї наносять ворожому їй правительству удари і що вони дають їй невдоволеню такий маркантний вислів, який приносив би їй психічне вдоволенє, вязав би її невидимими нитками однодушности з її послами та підносив її духа. Знаємо, що нашими послами в виборі їх тактики руководило горяче бажанє осягнути якісь реальні користи і полекші для свого народа. Однак можемо сконстатувати і се, що дотеперішний шлях — шлях політики реальних здобутків — не дав нам сих реальних здобутків, а рівночасно — вибравши шлях т. зв. політики „реальної" — наші посли м у с ї л и з р е к т и ся політики принципіяльної і манїфестацийної, яка-би з одного боку робила реальні перепони правительству, а з другого боку знаходила живий і систематичний відгомін в народних масах.

І на сю власне психольоґию масову хотїли ми звернути увагу наших послів, не маючи про себе нїякого намїру заявляти ся за сею чи за тою політикою. Фактом є, що наші історичні вороги сїють серед нашої маси кукіль зневіри, хрунївства та ренеґатства там, де ми так довго і з такими зусилями сїяли здорове зерно політичної сьвідомости, характерности, принципіяльности і солїдарности. І на жаль, робота наших ворогів не є без деяких успіхів. Наша політика стоїть отже перед д і л е м м о ю — а б о д а т и н а р о д о в и р е а л ь н і, к о н к р е т н і з д о б у т к и, конче потрібні для дальшого нормального розвитку народа як і для скріпленя віри народа в відпорність опортунїстичної тактики на віденській аренї, або — коли се не можливе — д а т и м а с а м т е п с и х о л ь о ґ і ч н е і п о л і т и ч н е в д о в о л е н є та се переконанє, що їх посли з усїх сил, всїма можливими способами та безоглядно поборюють вікових гнобителїв народа.

Для нас, як народу і партиї демократичної, рішаючим є і мусить бути відношенє виборців до послів, тїсна психічна звязь обох тих чинників. Нарада наших послів рішить, котрий шлях є вказаним, аби та звязь, що є о д и н о к о ю з а п о р у к о ю нашої політичної сили як народа і партиї а також о д и н о к о ю п і д с т а в о ю політичного значіня нашої репрезентациї, остала так сильною і нерозривною, як доси була.

Результати університетської дебати.

В суботу покінчила буджетова комісия австрийського парляменту кількадневну широку дебату над університетською справою. Коло двох точок обертала ся та дебата: коло викликаної виступом проф. Вармунда квестиї свободи науки та около питаня про заспокоєнє національних домагань австрийських народів що-до висших шкіл. Спершу здавало ся, що перша квестия вибєть ся на перший плян та доведе до поважних політичних непорозумінь; тимчасом сила незаспокоєних національних постулятів переважила загальнопринципіяльну тему „свободи науки" та надала тон дискусиї над австрийськими університетами. В тій другій справі була сильно заангажована наша репрезентация в комісиї та була заінтересована цїла наша суспільність, котра з напруженою увагою слїдила за заходами коло здїйсненя першорядного домаганя нашої культурної політики.

Про остаточний вислїд комісийних нарад над університетським питанєм подаємо нинї автентичні відомости в дописи з Відня. Там сконстатовано, що предовга дебата та тяжкі переговори між правительством і партиями кінець кінцїв довели до дуже загальних та майже пустих у своїх неозначености резолюций, котрих зміст не стоїть у нїякій пропорциї до культурно-національної ваги дотичних університетських постулятів та до суми енергиї, вложеної послами в їх устилїзованє і перепертє. Що-до справи нашого університету, то допись подає мотиви, їзза котрих наші посли признали відповідним не ставити окремої резолюциї та не наражати її на безсумнївне поваленє; з сими мотивами треба вповнї згодити ся та признати, що крок наших послів був єдино відповідний в даній ситуациї.

Та, хоча університетська дебата не принесла реальних результатів, то все таки — з'осібна при питаню про руський університет — вибивали ся серед неї деякі точки, котрі з огляду на їх політичне значінє стоїть зареєструвати та підчеркнути.

Найважнїйшим для нас моментом університетської дебати безперечно треба вважати з а я в у м і н і с т р а М а р х е т а в справі нашого університету. Тій справі присьвячений довший уступ промови міністра; він починаєть ся заявою, що правительство займеть ся справою руського університету мимо того, що руські посли зрезигнували з поставленя осібної резолюциї. З промов голови польського кола та руських послів міністрови здаєть ся можливим заключене, що мабуть істнують вже деякі зародки для забезпеченя мирного розвитку руської університетської справи. Правительство возьме під увагу підготовленє до заснованя руського університету та за порозумінєм з інтересованими партиями приступить до вступних робіт в тім напрямі. Проєкт відокремленя істнуючих руських катедр у самостійну колеґію правительство розгляне та призначить потрібні фонди на здїйсновуванє руських домагань що-до висших шкіл.

Такий хід думок Мархетової деклярациї. Не маючи намїру перецїнювати її ваги і досяжности, ми тільки сконстатуємо, що се вперве дїстали наші посли від австрийського правительства офіцияльну — хоч, що правда, лише теоретичну — заяву згоди на заснованє руського університету в Австриї; доси ми чули від австрийських міністрів в прінципіяльній університетській справі тільки викрутні та виминаючі відповіди в більш або меньш легковажній формі. Тепер дістали ми засадниче приреченє, котрого неозначений тон

---

1)

М. П. Драгомановъ. Политическія сочиненія.

Подъ редакціей проф. И. М. Гревса и Б. А. Кистяковскаго. Москва, 1908. Типографія Т-ва И. Д. Сытина. Т. I., 8° ст. LXXXII + 486 + VII. Цѣна 2 р. 50 к. З портретом автора.

В 1905 і 1906 рр. вийшли в Парижі, коштом „Українців-демократів" і орудників визвольної заграничної російської часописи „Освобожденіе" (редактор П. Струве) два томи „С о б р а н і я с о ч и н е н і й М. П. Д р а г о м а н о в а" (8°, I. ст. VII + 375 + 1; II, ст. LIX + 874; ціна 5 і 10 франків), де поміщено політичні твори Драгоманова в російській (і деякі в перекладї з инших мов), які були опублїковані майже виключно за границею Росиї. На жаль, паризьке виданє не доступне для Росиї, бо не лиш обложене високим митом, (40 р. за пуд), але й заборонене.

Тим важнїще для Росиї з Україною московське виданє д. Ситіна, котре, як заявляють редактори, містити ме всї політичні твори Драгоманова в російській мові, се б то й ті, що в паризькім виданю, — хоть і треба зазначити, з великим жалем, що всї вони на кулу не мати муть поки що такого великого впливу, який могли були мати перед т. зв. р е в о л ю ц і є ю р о с і й с ь к о ю та серед неї.

Виданє д. Ситіна займе чотири томи. Про І-й з них, який власне вийшов, скажемо зараз докладно. В II. т. мають бути поміщені твори з історії письменства й національних відродин, під загальною назвою „Н а ц і о н а л ь н о с т ь и к у л ь т у р а"; в III т. твори з нагоди російсько-турецької війни 1877—1878 рр. і два більші: „Историческая Польша и и великорусская демократія" та „Вольный Союзъ" під загальною назвою „С л а в я н с т в о и ф е д е р а л и з м ъ", а в IV. т. всї твори про рухи російські: земський і революційний, під заг. назв. „П о л и т и ч е с к а я с в о б о д а и п р а в а л и ч н о с т и".

В I. т. під загальною назвою „Ц е н т р ъ и о к р а и н ы" (до остатних зачислено й Галичину) поміщено отсї статї, які появили ся в Росії, головно в „Вѣстникѣ Европы": „Восточная политика Германіи и обрусеніе" з 1872 р. (ст. 1—216); „Евреи и Поляки въ Юго-западномъ краѣ", з 1875 р. (ст. 217—267); „Русскіе въ Галиціи", з 1873 р. (ст. 268—342); „Литературное движеніе въ Галиціи", з 1873 р. (ст. 343—417); „Литературно-общественныя партіи въ Галиціи", з 1881 р. (ст. 418—456; „Новыя движенія среди русскихъ Галичанъ", із 1892 р. (ст. 457—480) і нарештї „Всеобщее голосованіе и Русины въ Австріи", з 1894 р. (ст. 481—486).

Як бачимо й з наведених вище дат первісної публїкациї творів Драгоманова, редакція збірного виданя їх не держить ся цупко хронольоґічного порядку (так буде певно і в дальших томах московського виданя, — так і в паризькім виданю), — а се хиба не лише з наукового, але й з практичного боку, яка не дасть навіть пересічному політикови, а не то звичайному читачеви, брати погляди Драгоманова в їх історичнім розвою, в прирівнаню з подіями й обставинами того часу, коли вони писали ся. Не зовсім можна згодити ся і на придумані редакторами (властиво д-ром Кистяковським) загальні назви, під якими видають ся окремі томи Драгоманівських писань, анї на чергу, в якій вони мають являти ся — коли вже дивити ся на се виданє з погляду пропаганди, — хоть і треба признати, що ті назви придумані влучно — відповідно до тих питань, які печуть Россію й її сусїдів, і яким головно й посьвячені працї Драгоманова. Д. Кистяковський, здає ся, думав би видавати взагалї всї твори Драгоманова томами під подібними загальними назвами, бо пропонує, на ст. XXXIX, видати „Чудацькі думки про українську національну справу" та „Листи на наддніпрянську Україну" під загальною назвою „Національный вопросъ на Украинѣ". Супроти сего являє ся покуче питанє— про с и с т е м а т и к у в и д а н я в с і х т в о р і в Д р а г о м а н о в а, в п о в н і в і д п о в і д н у н а у к о в и м в и м о г а м. Але про се скажу свою гадку иншим разом, — а тепер зазначу, що д. Кистяковський дає (в оглавї І-ого тому) свої власні назви й усїм главам статий Драгоманова і навіть докладний зміст кождої глави чи статї, з зазначенєм сторін, чого де шукати. Треба признати, що сей толковий показчик (який очивидячки, коштував автора чимало працї) помагає дуже читачеви орієнтувати ся і вглядати глибше в розвідки Драгоманова, бо зазначує докладно теми Драгоманова й погляди єго на рїжні політичні появи, — але й той показчик, розуміє ся, подекуди односторонний, закрашений особистими поглядами самого д. Кистяковського, і не може заступити конспектів, які робив сам Драгоманів до всїх своїх статей і навіть до всїх (більших чи важнїщих), листів своїх, і які, на жаль, по більшій частинї пропали, — хоть деякі з них доховали ся й доси, і з них то й видно, як обережно треба викладати суть статий Драгоманова, аби не робити помилок против єго ідий і намірів, при писаню їх.

Іще більше, розуміє ся, закрашена особистими поглядами самого д. Кистяковського і декуди навіть по просту тенденційна статя єго про Драгоманова, поміщена на ст. IX—LXXVII тому I. московського виданя (перероблена й поширена з такоїж єго статї в II. т. паризького виданя, ст. IX—LIX) п. з. „М. П. Д р а г о м а н о в ъ. Е г о п о л и т и ч е с к і е в з г л я д ы, л и т е р а т у р н а я д ѣ я т е л ь н о с т ь и ж и з н ь".

Я мушу розібрати докладнїйше статю д. Кистяковського (властиво І-у частину єї, бо в II-ій більшій, подана головно житєпись Драгоманова, розказана переважно на підставі жерел, опублїкованих у Галичині), бо ся частина московської публїкациї творів Драгоманова може мати деякий вплив на уформованє погляду російської суспільности на Драгоманова, яко політика російського й українського, а, значить, і на сяке чи таке рішенє української справи в Россії.

Та перше дам загальну оцїнку Драгоманова, зроблену спільно обома дд. редакторами, се б то й проф. І. Гревсом, — оцїнку з чисто всеросійського становища, без зазначеня навіть українства Драгоманова (сам д. Гревс обіцяє додати до IV. т. свою окрему студию „про деякі боки наукового й політичного світогляду" Драгоманова).

„Важкі обставини, — кажуть редактори, — раз-у-раз ломили нормальний хід особистого житя Драгоманова: переслїдуваня правительства розірвали безпосередну звязь єго з батьківщиною; трудні обставини працї в становищі еміґранта, присилуваного розмовляти із за обережно пильнованої границї, держали єго в віддали, де він часто лишав ся одиноким серед противників, де дуже лехко покидали єго й приятелї. Хитаня у нас суспільних настроїв і різкі переміни революційних поривів укривали хмарами безпристрастні відносини до все консеквентного й щирого слова Драгоманова. Все те без перестанку підтинало можливість регулярного, рівномірно розвиваючого ся впливу єго ідей на голови нашої інтелїґенції. Справедливо признати се великим лихом для інтересів поважної політичної просьвіти та твердого напряму головних, активних ґруп нашої суспільности в епоху після реформ царюваня Александра II, — епоху, котру можна назвати часом реакциї старого абсолютизму, з одного боку, та боротьби за волю, з другого. Ідейна проповідь Драгоманова виповняла головну, велику прогалину в ряді елєментів, із яких складала ся у нас політична мисль: він був довгі роки одиноким дїйсним репрезентантом широкого к о н с т и т у ц і о н а л ї з м у та повного розуміня д е м о к р а т і ї. Він же являв ся одним із небогатьох оборонців здїйсненя тих великих прінціпів дорогами сьвідомої, плянової постепенности („еволюціонїзму"), але не раз-у-раз приспособляючої ся або вічно відступаючої, а все твердо завойовуючої крок за кроком ясно зазначені позиції, непримиримої при вводженю в житє політичного переконаня.

„Не рівняючи талану й сил Драгоманова з генїєм Герцена, справедливо буде сказати, що він одушевляв ся ідеалами й заповітами великого письменника. Критично розвиваючи погляди остатного вкупі з новими вимогами мисли та дїйсности, він працював усїми силами своєго духа для дальшого защепленя заснованої Герценом традиції, двигаючи єї вперед. Д о ч и с т о ї с п р а в и т р е б а ч и с т и х с п о с о б і в — отсе високий клич, який морально одушевляв дїло Драгоманова за все єго змаганє до остатного зїтхненя. Непохитна вірність наказуючим висновкам зо світогляду, виробленого впертими й важкими змаганями працї й творива, — світогляду широкого й вільного, живого й удосконалюючого ся до кінця, осьвічувала покоряючим сьвітлом правди всю єго внутрішню особистість, надаючи їй печатку бездоганної, перед усїми явної, нїчого не лякаючої ся щирости. В о л я була святощею, котрій служив він усїми силами своїми. І ся воля розуміла ся ним з усеобіймаючою, у нас зовсїм виключною повнотою. Він уявляв собі єї, яко незалежність народа й особи від угнїтаючої держави, ґруп і кляс — від монополїв і привилеїв иньших, у солїдарній рівноправности, яко незалежність окраїн від центра, народностей від угнїту иншими, сильнїйшими, совісти й ідеї від нетерпимости абсолютних догм, ким би вони не голосили ся: деспотичною владою, пануючою церквою чи революційною сектою.

„Вказані тут головні основи суспільних поглядів Драгоманова зчіпляли ся в нїм із рідкою, непохитною вірою в визвольну могутність культури, в величезну вартість просвіти для народу тай для борців іменем єго добра й гаразду. Сам широко просьвічений чоловік, володіючий обширними, рїжносторонними знанями, що оперувавший мислю, міцно викованою в лябораторії безперестанної духової працї, він репрезентував справжню перзонїфікацію наукових відносин до житя, взірець сили прикладу науки до працї політичного взволу. Сьміливість переконаного слова, хоть би воно не лиш викликало проти него переслїдуваня явних ворогів, але й клало єго під удари тих, хто

впрочім вповні достроюється до так само неозначеного тону компромісових резолюций, про котрі ми вище згадували. Зістається ся нам при тім однак болай та невеличка розрада, що ні одна нация не винесла з буджетової університетської дебати щось більше понад загальні резолюції. В кождім разї — поза принціпіяльними теоретичним признанєм, яке реєструємо на свій рахунок, промова міністра Мархета нїчого конкретного в нашій університетській справі не принесла.

В промовах польських послів із кола польського (пп. Білїнський, Гломбінський, Козловський) замітний був не сам зміст (їх аргументи не вийшли поза рамки традиційних польських енунцияций на обговорювану тему), а тон усїх промов, який був незвично в тих панів у м і р к о в а н и й. Сей тон дав навіть віденським часописям притоку донесеня, що уміркований тон польських (тай руських) послів мав бути наслїдком порозуміня між послами обох народів що-до університетської квестиї. Нам в тій справі нїчого не звісно.

A propos кількократних „Liebeserklärungen" старого польського політика п. Білїнського на адрес Русинів, то нам трудно здержати ся від вражіня, що ті фарисейські і — мимоходом зазначимо — своєю вілзливістю грубо несмачні „примилювання" того посла до Русинів зустрілі з руського боку не досить рішуче відтручене; з своїми сантіментами п. Білїнський вибрав ся в кождім разї не в пору.

Коли промови речників кола польського — крім уміркованого тону — не принесли нїчого специяльно цїкавого, бо в сути річи Поляки тільки замаскували свою ворожнечу до наших університетських домагань лицемірною „прихильністю", яка їм позволила рядом поставлених рівночасно застережень що-до часу, місця, обставин заснованя руського університету покласти de facto польське „veto" проти нього, — то не можна того сказати про промову польського социяльного демократа, д-ра Діямандa. Тут представляє деякий інтерес та легкість, з якого польський социялїст підняв ся до тої уровени в осуджуваню руського університету у Львові, на якій пп. Гломбінські, Козловські, Білїнські від ряду лїт доказують „cudów waleczności". Така сама рішучість у поборюваню проєкту утраквізациї львівського університету, такі самі сумнїви про місцевість, у котрій мав би станути руський університет! Польський социяльний демократ не постарав ся сим разом навіть на аргументацию трохи иньшу, як у його реакцийних коннаціоналів з кола польського.

Промови наших заступників у буджетовій комісиї, пп. Романчука і Василька весь час вдержували ся на висотї завдання; річеві аргументи руських послів як найкрасше відбивали ся від бляґерсько-політичних деклараций про „любов" до Русинів з боку польських бесїдників. Одиноким прогріхом видаєть ся нам зміст короткого уступу з промови містоголови нашого клюбу, — того уступу, в котрім п. Василько грозить правительству, що „дальших розчарованъ руський нарід не стерпить", та де бесїдник „уважає своїм обовязком перестерігти правительство перед консеквенциями"... і т. д. Ту саму погрозу, майже в тих самих словах, шановний наш посол від початку теперішної парляментарної сесиї повторював кількакратно. А що грізні діла за грізними словами таки не пішли, ні в краю. ні в раді державній, — се при передсвятній погрозї п. Василька злобно завважили вже нїмецькі часописи, між и. пражська „Union".

Письмо з Відня.

(Університетська дискусия).

Комісия буджетова і своїм числом — вона складає ся тепер з 52 членів — і обємом та вагою своїх чинностий — вона займа є ся всїми справами державними і повалює правительства, н. пр. Кербера — подабає на малий парлямент. Сим разом найважнїйшими справами в нїй мали бути, заложенє нових університетів і мова в чеських судах, найважнїйшими з причини завзятої борби о ті справи двох найбільших народів Австриї, Нїмців і Чехів. Бр. Бек провадить ті справи так, щоби узгляднити тілько ті два народи, тим більше, що третїи з значнїйших народів, Поляки, вже давнїйше забезпечив свої інтереси. Длятого пятьом прочим народам мусїло залежати на тім, щоби їх не поминено, і члени комісиї буджетової належачі до тих пятьох народів, без ріжниці партий: національні і социяльні демократи, лїберали і клєрикали, зійшли ся на нараду, чи не могли би порозуміти ся межи собою і поступати передовсїм в комісиї, в справі університетській, а евентулно і в инших чисто національних справах, згідно і спільно. Зібрали ся 3 Русини (Романчук, Василько і Король, котрий заявив свою солїдарність), 3 Словінці, 2 Італїянці, 1 Хорват і 1 Румун. Постановили на другу нараду принести кожда народність сформулювані свої жадання в університетській справі. Так і стало ся: Русини, як звісно, жадали заложеня до пять лїт руського університету у Львові а тимчасом помноженя руських катедр і вилученя їх від будучого року в окрему організацию; Словінці жадали приспособлюваня стипендиями кандидатів на професорів задля заложеня правничого факультету в Любляні; Італїянці перенесеня засистованого в Вільтені (Інсбруку) правничого факультету до Триєсту і признання студий та іспитів на університетах Італії; Хорвати признання студий та іспитів університету в Загребі, а Румуни утвореня катедри румунської істориї в Чернівцях.

На третій нарадї мало рішити ся, чи всї посли тих пятьох народів за сими в форму резолюций уложеними жаданями готові голосувати, чи треба деякі жадання змодифікувати: ходило найбільше о спір межи Італїянцями і Словінцями щодо Триєсту, а котрий Словінці яко на місце італїянського факультету не хотїли годити ся. Однакож до третьої наради не прийшло. Клєрикальні Словінці розголосили результат дотеперішних нарад, котрий на разї мав держати ся в тайні, а Італїянці вже від-разу займали якесь досить не виразне становище; отже бр. Бек порозумів ся з одними і другими окремо. Взявши ся найперше до тих, котрих йому найлекше було приєднати, до Італїйців і Словінців, і маючи також иншнх, звернув ся на сам конець до Русинів, з котрими справа була найтруднїйша. Перша нарада відбула ся межи ним і п. Васильком та професорами Колессою і Дністрянським (голови руського клюбу не було в той день у Відни); на жаданє, щоби відокремити руські катедри, відповів Бек, що се зовсїм нова і з огляду на поодинокі катедри трох факультетів дуже трудна організация, до котрої не подає ся йому конкретного пляну. Дуже урочиста нарада відбула ся по приїздї голови руського клюбу: були на нїй окрім Бека і Мархета та президиї руського клюбу оба міністри з Галичини і намісник та президия польського кола. Бр. Бек заявив, що мають поставити ся 4 резолюциї: одна в справі Італїянців, котрі вже мали і правно мають свій факультет, а професори того факультету й доси мають платню, хотя не викладають, дві в справі чеського і нїмецького університету в Моравії, а четверта спільна для всїх инших народів; на основі сеї четвертої резолюциї правительство буде отвирати нові руські катедри, студиювати справу окремого з'організованя їх яко основи будучого руського університету і уладити ту організацию окремим законом враз з ухваленєм закона польського характера теперішнього університету; нехай отже і Русини ту резолюцию приймуть за свою; на якісь дальші резолюциї правительство не може згодити ся, бо ним обалена була би вся мозольно довершена умова межи сторонами. Голова кола польського заявив, що він в засаді не противний заложеню руського університету, але що-до місця мусїло би ще наступити порозуменє межи Поляками і Русинами, так само як і Чехи мусять в подібній своїй справі порозуміти ся з Нїмцями; він був би однакож противний з'утраквізованю теперішного львівського університету. Міністер скарбу заявив, що він готов на творенє руських катедр вставити до буджету значнїйшу суму. Русини стояли при своїх жаданях, іменно на-разї при дальших катедрах і відокремленю, а що не було ще й тексту четвертої резолюциї, то розійшли ся без виразного і певного результату.

На другий день зійшли ся пробуваючі у Відни руські посли на нараду; высказували ся ріжні гадки, ухвала очевидно не могла запасти нїяка. Послїдуючого дня голова руського клюбу дістав текст всїх чотирох резолюций і заявив, що призначена і для них спільна резолюция не подає їм нїчого конкретного, отже і не має для них вартости, проте вони й не можуть нею задоволити ся. Бек відповів, що правительство на кождy дальшу резолюцию не може згодити ся, впрочім міністер просьвіти його становище супротив жадань Русинів зазначить в своїй відповіди на промови руських послів.

Для руських послів лишали ся отже три можливости: або згодити ся на згадану спільну резолюцию (котрої текст як і текст трьох инших резолюций залучаю) або ставити свою резолюцию або не ставити жадної. Перший спосіб узнали вони за зовсїм безвартний а навіть майже понижаючий для себе; ставленє своєї окремої резолюциї не тілько не посунуло би справи руського університету наперед, але з причини, що та резолюция цїлком певно перепала би, ще би її спинило, бо і кожде неприхильне Русинам правительство і неприхильні партиї в парляментї (передвсїм коло польське) використували би той упадок руської резолюциї і уживали би його яко оружя против заложеня руського університета. Для того руські посли постановили резолюциї не ставити але рішучо жадати руського університету в своїх промовах, на котрі міністер просьвіти має зложити деклярацию. Се і стало ся; віденські двевники подали ту деклярацию в цїлости а промови руських послів в досить широкім витягу.

Зазначити годить ся, що резолюциї чеська, нїмецька і італїянська такі загальні і млаві, що ними аж посьмішкують ся віденські дневники. Бек по-просту викпив ся після старої методи, а сторонам вони хиба на хвилю поможуть дурити себе і свої народи. Н. пр. в чеській резолюциї не подано ані часу ані місця заложеня чеського університету, отже власне того не подано, о що Чехам именно ходило, бо „в засаді" Нїмці вже й перше не противили ся, а в італїянській резолюциї навіть не згадано, що італїянський правничий факультет має бути на-ново отворений, про час і місце вже й не казати!

Н.

Австро-угорські справи.

Краєві сойми.

Моравський сойм відрочено в суботу тому, що не було виглядy на успішність його нарад. Внутрішні незгодини в чеськім таборі між старочехами й клєрикалами а молодочеською групою д-ра Странского й социялїстами проявили ся бурливою обструкциєю проти наглячого внесеня, що мало на метї ухваленє буджетової провізориї. Суботїшні засїданя ранне і вечірне здекомплєтували exodus-ом молодочехи й чеські соц. демократи, до яких долучила ся ще й нїмецька лївиця, щоб і собі демонструвати проти чеських членів краєвого Видїлу. Через те показав ся брак комплєту при голосованю над буджетовою провізориєю і засїданє треба було замкнути — а за тим взагалї відрочити соймові наради. Краєвий Видїл постарає ся тепер о цїсарське уповажненє до побиранa додатків і робленя видатків.— Рівночасно скликаний к р а ї н с ь к и й сойм скінчив свою задачу, відбувши два засїданя, на котрих ухвалено законопроєкт, на основі якого признано комісию для виборчої реформи перманентною також на случай відроченя або розвязаня сойму. Як сей закон дістане санкцию, то комісия до червня виготовить проєкт соймової виборчої реформи і предложить його соймови вже в червни. Після дотеперішного міжпартийного укладу має країнська соймова реформа виборча всякі шанси на ухваленє. Замкнено також ще дня 26 с. м. і с т р и й с ь к и й с о й м, який приняв на останнім засіданю законопроєкт про виборчу ординацию Полї. В парляментарних кругах надіють ся, що нові вибори до істрийського сойму і ради м. Полї відбудуть ся зараз після сего, як відповідні законопроєкти виборчих реформ — соймової і мийської одержать цїсарську санкцию.

Анкета в справі горалень

покінчила свої наради в суботу. Мін. скарбу зазначив, що у всїх точках дійшло до взаїмного порозуміня. Порушену в першім дни справу постійного контингенту поновлено і признано що через підвисшенє горівчаного податку треба ждати на спадок квнстмциї, який поведе за собою редукцию контінгенту о меньше-більше 100 000 гектолїтрів. Обговорено також ключ зменьшеня дотеперішного контінгенту між горальнями промисловими а рільничими.

Новим горальням признасть ся контингент лише тодї, коли буде сконстатоване, що вони д йстно відповідають інтересам рільничим а не мають цїлий спекуляцийних. Істнованє спекуляцийних заведень буде ся унеможливлювати через картелї. Для охорони інтересів інтересованих кругів вибрано тіснїйший комітет, який буде від часу до часу скликувати міністерство скарбу. До того комітету належать між и. д-р Бачеєський Гец, Фромель і Янота.

Парляментарні справи.

Язикові квестиї.

Чехи — як відомо — выступають вельми рішучо перед кождим важнїйшим голосованєм, від якого залежить „бути або не бути" правительства, видвигаючи сповненє своїх далекосяглих домагань в питаню, що творять материял нарад. Розумієть ся, що проти сего піднимає ся зараз опозиция Нїмців з Чех, які не хотять дозволити на яке небудь зменшенє свого „ставу посїданя". Помимо того одначе Чехи своєю тактикою звичайно осягали чимало. Коли правительство не давало їм саме того, чого вони бажали, то бодай давало серіозні приреченя, а за те сповнювали, їхні домаганя в иншій области. Останними часами становище чеських провідників політичних стало меньше вигідне через партийне й клюбове роздробленє, та обзнакомленє з віденським політичним грунтом швидко спонукало нових послів берегти солїдарність в переводжуваню національних постулятів. І ось як раз тепер бачимо, що чеська репрезентация при обговорюваню етату міністерства судівництва выступає як одна боєва лїнія, маючи запевненну солїдарність обох чеських міністрів, які загрозили своєю димісією, коли правительство не спонукає нїмецькі суди приймати чеські поданя. При університетській дебатї добули Чехи, выступаючи за своїм університетом в Бернї, вивінуване істнуючих вже увіверзитетів, а своїм опозицийним становищем в справі буджету міністерства судівництва, дібють ся передовсїм того, що мін. д-р Кляйн має на нинїшнім засіданю буджетової комісиї зложити ім. цїлого правительства заяву, в якій вкаже на недалке впорядкованє спірних квестий а при тім підкесе правосильність дотеперішних язикових розпорядків та зганить вмішуване приватних осіб до правовідства. Ся остання заява має бути зганенєм поступку нїмецької національної ради, яка — як відомо — видала була до нїмецьких судів обіжник, щоб не приймали чеських подань.

Конференциї між президентом міністрів і мін. судівництва та чеськими провідниками при участи чеського міністра-краяна вели ся через цїлу суботу. Вчера знов відбула ся під проводом бар. Бека в справі чеського судівництва конференция, в якій взяли м. н. удїл міністри д-р Кляйн і д-р Бінерт, намісник Чех Куденгове, секцийний шеф Сіґрард, президент висшого суду краєвого д-р Веселї і др. Конференция тривала від 10 год. рано до 7-ої вечером з одногодинною перервою. До яких висліїдів вона довела, не відомо. Можна однак припускати, що парляментарна ситуация не є так критична, як-би можна вносити з „настроєних" статий чеської преси. Здаєть ся, що нїякої кабінетової кризи не буде, та що тепер остануть на свої місцях і мін. Кляйи і оба чеські міністри краяни. Колиб буджет міністерства судівництва пройшов в комісиї гладко, то в парляментарних кругах будуть старати ся о те, щоб друге читанє буджету в повній палатї могло почати ся вже в маю.

Буджет міністерства судівництва.

Дебату над буджетом міністерства судівництва почав на суботнїшнім засіданю комісиї референт д-р Г л о м б і н с ь к и й, виступаючи за тим, щоб начальні судейські власти а особливо інспектори судові берегли независимість судовиків. Відтак заявив ся за тим, щоб зірвати з дотеперішною системою приділюваня судовиків до державної прокураториї і найвисшого трибуналу, бо вона не є згідна з независимостию судів. Крім того поручав бесїдник зрілій розвазї бажаня товариства австрийських судиїв та заступав ся за лїпшими авансовими відносинами судових урядників а особливо авскультантів.

Другим бесїдником був д-р К р а м а ж, що з великим темпераментом обстоював за домаганями Чехів. Бесїдник застерігає ся проти того, неначеб то Чехи вдирали ся в нїмецькі язикові круги, вони домагають ся лише того, щоб чеська мова добула собі рівноправність в цїлім краю, за чим промовляють істнуючі цїсарські розпорядження і довга практика. Правительство мусить спинити самоволю нїмецьких судиїв заінїцийовану в парляментї — то вина за розбите теперішної коаліциї в критичній хвили повороту в цїлім внутрішнім розвитку. Колиж Нїмці не зроблять того, що є конечне для удержаня коаліциї, тодї вони одвічати муть за все, а ми хопимо ся иншої системи. Д-ру Крамажови відповідав нїмецький посол. Д. Е л ь в е р т, який згоджуючи ся на те, щоб язикове питанє полагоджувано в законодатній дорозї застерігав ся против якого небудь обмежуваня независимости нїмецьких судиїв в Чехах.

Пос. О н ч у л, який говорив по нїм жалїв ся на упослїдженє буковинського судівництва, вимагав креованя висшого суду краєвого в Чернівцях, а при тім з питомою собі непогамованостию напав на зжидователість буковинських судів та корупцию тамошних судовиків п. б. тих, які при останних виборах выступали проти його кандидатури! Відтак промовляли ще пос. Вольф, заявляючи ся проти всяких уступок на річ Чехів, пос. Д і я м а н д, вимагаючи м. и. увільненя всїх, хто провинив ся в агітациї за загальним голосованєм, і пос. П л ь о й, який навязуючи до чесько-нїмецького судового спору, доказував, що я з и к о в е п и т а н є м у с и т ь б у т и в А в с т р и ї р і ш е н е з а к о н о д а т н о ю д о р о г о ю о д н о ч а с н о д л я в с і х к о р о л і в с т в і к р а ї в.

По сім на домаганє пос. Малїка обчислено свількість присутних і показало ся що нема комплєту; на сали не було нї одного чеського члена комісиї. З сеї причини засїданє замкнено перед часом.

Слїдуюче засїданє буджетової комісиї визначено на нинїшний день, на 3 год. по пол.

Третя конференция директорів середних шкіл.

Конференциї директорів середних шкіл, від давна уладжувані в инших краях, як пр. в Нїмеччині, мають превелику вагу для публичного вихованя. Відчитувані на них реферати та дискусиї, які опісля вивязують ся, повинні богато причиняти ся до вирівнаня ріжниць в поглядах на перворядні справи педагогічні і дидактичні та до одноцїльної дїяльности поодиноких шкіл на поли вихованя.

Знаємо вже і з урядових звітів, видаваних що року дирекциями і краєвою властию шкільною, а ще більше знаємо з досьвіду, як неоднаково поступає ся з молодїжию в поодиноких школах, як неоднаково учать і клясифікують, як неоднаково глядять на карність молодїжи і взагалї на головну задачу школи, на вихованє молодїжи. Досить пригадати дещо з того, на що ми що року звертаємо увагу, обговорюючи звіти краєвої ради шкільної. І так пр. при вступних іспитах до першої кляси середних шкіл на великім просторі від Вадовиць до Коломиї число репробованих учеників скаче по неімовірно широкій скалї від 3—40 проц.! Чи можна-ж тут говорити о якімсь рівномірнім виконуваню однакових для всїх шкіл іспитових приписів при так само однакових для всїх народних шкіл наукових плянах і дидактичних приписах! Хоч би як великі мали бути ріжниці місцевих обставин, то й так сю величезну ріжницю у висліїдах вступних іспитів можна пояснити собі лише чистою химерою або місцевими тенденциями. Так само загально відома річ, що в одних гімназиях вимагають від учеників мало, клясифікують лагідно, так що й недбалі або тупі легко переходять з кляси до кляси; в инших має ся річ цїлком противно, так що молодїж упадає під тягарем вимог. Є навіть гімназиї, що мають широку славу, що й найбільший туман здасть там іспит зрілости. Так і що-до карности: часом попросту здає ся, що в сїй школї молодїжи всьо вільно, а в тій за найдрібнїйшу провину карають — не остро, але — жорстоко, люто.

Ті всїлякі ріжниці повинні би передовсїм вирівнувати краєві інспектори шкільні. І так воно колись давно-давно до якоїсь міри справдї було, коли на цїлу Галичину було всього двох краєвих інспекторів. Але при теперішнім числї середних шкіл і інспекторів сталось і се неможлива, бож — і у інспекторів буває... „що голова котрих не тілько директори, але й інспектори могуть чогось научити ся, стались тепер ще потрібнїйшими і важнїйшими. Вага тих конференций окаже ся ще більшою, коли взяти на увагу, що докладні звіти з відчитаних рефератів і переведених дискусий та ухвал появляють ся опісля друком і могуть служити наукою також загалови учительства; бо хоч у нас за прикладом инших публичних інституций, а навіть і самої високої чи найвисшої краєвої ради шкільної вже і в школах давно запанувала засада „w Polsce jak kto chce", всеж таки не можна заперечити, що між учительством є велика часть таких, котрі свої висо-

повинен був бачити в нїм союзника; глибока правдивість его поглядів, які доси не досить перейшли в сьвідомість, тверда науковість їх умотивованя, пронизуюча его слова й дїла, велика сила любви, терпимости й ідеалїзму, — ось що робить его бажаним учителем тих поколїнь, котрі у нас ладять ся тепер до служби рідній сторонї й народови" (ст. III—V).

До наведеної вгорі загальної характеристики Драгоманова, — характеристики досить абстракційної й темної, — завважаю тілько, що сам неб. Драгоманів уважав себе продовжителем політичних ідей не Герцена, але Кирило-Методиївського Братства. „Коли я претендую на що небудь, — писав небіжчик у відповідь на привіти з нагоди его ювилею, 1894 р., — то лишень на те, щоб проповідати і пробувати прикладом до політичної практики ті провідні думки, до котрих дійшли в 40-ві роки славні братчики Кирило Мехтодиєвські, котрі лежали в основі українського народолюбства мого і товаришів, в наші молоді часи, в 60 ті і 70-ті роки, звісно, з одмінами, котрі принесла всесвітня наука і політика в новіщі часи". [1])

Що-ж до Герцена, то з ним у Драгоманова спільного хиба те, що й він був політичним емігрантом і писав та видавав для Росії політичні твори по російськи, але й тут він визначав ся від Герцена, яко політика, дуже користно, широтою й глубиною своїх ідей, хоть і стояв нижче Герцена яко письменник-стиліст. Отже цїкаво буде, гадаю, читачам дізнати ся, як думав сам Драгоманів про свої й Герценівські політичні видання, се-б то головно про Герценівський „Колоколъ" і своє „Вольное Слово". Ось що писав про се Драгоманів у листї до д-ки Олександри Голоштейн із 1-ого мая 1889 р.

„На тему: „возстановите Колоколъ!" — я, каже Драгоманів—м. б. напишу фельетончикъ для 3-го Н-ра (розуміє ся: „Свободной Россіи") у меня вѣдь архивъ Колокола и я могу лучше судить, что такое былъ и чѣмъ держался Колоколъ и почему упалъ, чѣмъ многіе другіе, особенно тѣ, кото вѣрно и о „Колоколѣ" говоритъ по слухамъ „Колоколъ" вѣдь основавъ былъ талантливымъ человѣкомъ, который пріѣхалъ сюда изъ Россіи уже съ именемъ и деньгами. Почему же такіе люди теперь не пріѣзжаютъ? Потомъ 8 лѣтъ Герценъ былъ гласомъ вопіющаго въ пустынѣ и даже друзья его (либеральные, талантливые и даже богатые) нарочито посылали къ нему Г. Щепкина упросить его не компрометировать ихъ своимъ вольнымъ станкомъ и закрыть его. — Дальше, когда Колоколъ пошелъ въ ходъ при пробужденіи всей Россіи, — то друзья и знакомые стали ему присылать матерьялы. При томъ особенно популярны в К. были вовсе не статьи талантливаго человѣка (часто, при всемъ блескѣ очень туманныя по идеямъ и скорѣе удалившія умы отъ насущнаго дѣла, чѣмъ приближившія къ нему) а о б л и ч е н і я, которыя послѣ николаевскаго періода были въ новѣ (?). Когда же пришлось Колоколу выступить съ систематической программой и Герценъ зашатался между нерѣшительнымъ правительствомъ и нигилистячей революціей, — тогда друзья ему не помогли, а помѣшали: сначала продолжали аплодировать ему безъ толку (у меня лежитъ адрессъ Кавелину, подписанный Тургеневымъ, Бабстомъ и т. п., за ругательную статью противъ Чичерина, въ примѣчаніяхъ котораго противъ Герцена было много вѣрнаго), — а потомъ весьма постыдно кинули Герцена, когда онъ запутался больше, и Колоколъ сталъ звонить въ пустынѣ. И того: съ 1849 по 1856 — вопіяніе въ пустынѣ; 1857—1862 звонъ среди аплодисментовъ и ладану, но при неясности программы; съ 1863 по 1869 — звонъ въ пустынѣ. Сдѣлайтека выводъ изъ этой хронологіи. Да къ стати переглянъте Колоколъ и напр. Вольное Слово. Въ послѣднемъ, конечно, талантовъ не было, — но системы, дѣльности было гораздо больше, чѣмъ въ Колоколѣ; этаго я не боюсь сказать и берусь доказать, — а все таки В. Сл. никто не читалъ, — хотя и по другимъ резонамъ, какъ въ свое время никто почти не читалъ такихъ статей Герцена, какъ „Концы и Начала". — А о б л и ч е н і я теперь еще вопросъ читались (ли) бы такъ, какъ когда то. Да и для того, чтобъ ихъ давали наши газеты, — надо чтобы ихъ присылали.

„Да, господа, подайте намъ Колоколъ 1857—1862! — эту фразу скорѣе можемъ сказать мы эмигранты нашимъ критикамъ, чѣмъ они намъ" [2])

(Дальше буде).

[1]) Див. М. П а в л и к: „М. П. Драгоманов 1841—1895. Єго юбилей, смерть, автобіографія і спис творів". Львів, 1896, ст. 105.

[2]) Оригінал у мене.

кі обовязки розуміють поважно і ідейно та завсігди раді чогось научити ся доброго.

Та на жаль такі краєві конференції директорів є у нас рідкостию; перша відбула ся в р. 1893, друга в р. 1899., а ось аж тепер, д. 23. і 24. с. м., третя. На ще більший жаль можна сказати, що перші дві не принесли сподіваного і бажаного пожитку для нашого шкільництва; alles ist beim Alten geblieben! Чи ся третя принесе що лїпшого, ніж перші дві, покаже недалека будучність, а почасти можна се вже й тепер вгадати по тих звітах, які на підставі урядових комунікатів появили ся в часописях.

Але, не випереджаючи подій і наслідків приступаємо й ми до звіту з сеї конференції.

(Дальше буде.)

Борба о руську мову в судах.

З причини байдужности руського загалу завела ся в наших судах того рода анормальна практика, що всї судиї без огляду на се чи то Поляки, чи Русини, чи то в справах карних чи цивільних переслухують руськ сторони в їх руській мові а відтак списують протоколи протизаконно в польській мові. Винні тут обі сторони і судиї, котрі повинні писати протоколи так, як сторона говорить, і руські сторони, котрі безусловно неповинні на се зізваляти, щоби їх зізнаня списувано в иншій мові, а не в тій, в котрій їх переслухувано. Чи підписав би приміром Поляк протокол, як би так судия-Русин відважив ся списати з ним протокол в руській мові, або Чех, чи згодив би ся на то, щоби йому списувано протокол в нїмецькій мові, так само Нїмець, Італїянець, Словенець і др. Одні тілько Русини здавен-давна легковажать собі сю справу і по найбільшій части думають, що „так мусить бути", а деякі сьвідомійші волїють уступити, ніж наражати ся на шикану зі сторони нетолерантних судиїв, котрі також і самі таки справдї руського язика зовсїм неуміють.

Длятого добре стало ся, що посол д-р Стахура порушив сю актиальну справу в одній з своїх інтерпеляций, котрої зміст за-для ваги справи от тут наводимо:

„Помимо того, що у східній Галичині, замешкалій переважно а декуди майже виключно Русинами, обовязують конституційні закони що-до рівноправности руського язика, та помимо того, що кождий судовий практикант, компетуючий о посаду судиї в тій части краю, в своїм „Personal-ausweis" подає виразно, що володіє руською мовою, в письмі і слові; і помимо того, що спеціяльно для східної Галичини видано два розпорядки міністерияльні: один з 5 липня 1860, ч. 10,340 а другий з дня 30 жовтня 1861, ч. 9.962, на основі котрих протоколи, списувані руськими сторонами, зі сьвідками і зі знавцями в часі судових розправ мають бути списувані в руській мові, позваляють собі всї галицькі суди, з гори почавши на долину, а спеціяльно ц. к. суди в Самборі, Комарні, Рудках, Луцї, Дрогобичи, Підбужу, Старій Соли, Старім Самборі, в Турцї і Борини на тую самоволю, що з кождою стороною без виїмку, помимо що сторони польської мови зовсїм не уміють і не розуміють, що списують з ними всї протоколи в язицї польськім!

Ходить тут передовсїм о списуване протоколів згаданими судами в карних розвідах, де всї повисше названі суди самбірського округа проти закона і проти постанов повисше цитованих міністерияльних розпорядків списують зі всїма руськими сторонами протоколи в польській мові в той спосіб, що найперше переслухують сторони і сьвідків в їх руській мові, а відтак доперва самовільно переводять руські зізнаня на польську мову і тим способом ні-звідси ні-звідти заводять в руській части краю польський язик урядовий в судах! Ба що більше! Показало ся при тих польських переводах, що ті панове судиї, помимо того, що стараючи о посади в судї, запевнювали начальну власть, що руський язик уміють і на тій підставі дістали в тій части краю посади, впровадили ц. к. висший суд краєвий у Львові і міністерство судівництва в блуд і написали сьвідомо неправду, бо вони руської мови зовсїм не уміють і з тим цїлком ся не криють потім!

А не уміють її длятого, бо її зовсїм в школах не учили ся і не здавали матури з руської мови. Сеж прецїнь немислима річ, щоби хтось умів якусь мову, котрої зовсїм не учив ся. І наші панове судиї дають щоденно докази своєї нечуваної ігноранциї під тим зглядом, бо опісля посилають до карних розправ перед трибунали того рода дивоглядні переводи, що сьвідомим людям аж волосє стає на голові, як міг щось подібного інтелїгентний судия написати! А кілько то клопотів, мають з тою невіжою судиїв бідні сьвідки, котрі кленуть ся на всьо в сьвітї, що так не говорили, як „там написано", котрим однак анї трибунал, анї прокуратор нїколи вірити не хочуть, тількы кидають їм в очи закид брехні: „то неправда, якбись так не говорив, то пан судия був би так не написав"! А тимчасом сьвідок має вповнї рацию, бо він справдї так не говорив, як судия пописав і зовсїм не розумів того, що судия диктував, з тої самої простої причини, що знов нїколи не учив ся польської мови. А скілько то тих бідних сьвідків просто з розправи карної діставало ся невинно до слїдчого арешту за те, що ніби-то при головній розправі змінили зізнаня! А скілько невинних людий по причині такого глупого писаня карних протоколів наражених було на позорище актів обжалуваня і розправ карних!

Наведу хочби один тілько примір. Академика Волод. Зубрицького з Мшанця, котрого обжалувала ц. к. прокуратория державна в Самборі о обиду маєстату виключно на тій підставі, що недоук-судия фалшиво перевів зізнаня головного сьвідка, наводячи в його протоколї слова: „musimy zrzucić cesarza"! Аж доперва, коли на головній розправі в липню с. р. один з членів трибуналу спитав ся того сьвідка по руськи, чи сказав Зубрицький: „мусимо скинути нашого цїсара", зрозумів той сьвідок, о що ходить і категорично заперечив, що анї Зубрицький на вічу так не говорив, анї сьвідок тих слів до протоколу не сказав. Пан Зубрицький зістав вправдї на тій розправі увільнений, але які терпіня перейшов він і цїла його родина лише з причини недоука-судиї.

Таких примірів сотками можна би навести. Тільки добрий руський нарід терпить, нїгде не пожалує ся тай недоуки-судиї сидять дальше на своїх посадах і дальше списують такі самі мудрі протоколи.

Тому раз мусить бути положений конець, бо годї довше терпіти таке, щоби в добре з'організованій державі могли в судах урядувати такі люди, котрим бракує найголовнїйших вимог до урядованя, то єсть знаня тої мови, якою його населенє говорить.

Супроти того запитують підписані:

1) Як довго зволять Ваша Екселенция терпіти се, щоби під Вашим покровом і Вам підчинені судейські урядники будьто сьвідомо, будьто несьвідомо нехтували руську мову в своїм урядованю і списували з руськими сторонами судові протоколи виключно на польській мові, помимо того, що сторони тої мови не уживають і не розуміють?

2) Чи Ваша Екселенция не зволили би раз рішити ся на рішучий крок, усунути тую анархію з галицьких судів східної части краю, та відповідним категоричним своїм розпорядком приказали під строгою відвічальностию всїм тим судиям, котрим призначено урядувати серед руського населеня, щоби з руськими сторонами списували протоколи тілько в руській мові, та не брали ся переводити зізнаня руські на польську мову?

3) Наказати тим судиям, щоби спеціяльно в списуваню карних протоколів не бавили ся в жадні польонїзацийні забаганки, тільки держали ся строго приписів закона і покликаних у вступі міністерських розпорядків?

4) Чи Ваша Екселенция не зволили би приказати дотичним президентам, зглядно їх відпоручникам, щоби при принагідних візитациях судів не дивили ся крізь пальці на сю анархію язикову, але щоби також і під тим зглядом строго наглядали підчинені їм суди, чи списують вони з руськими сторонами руські протоколи, та щоби кождого такого судию, котрий би важив ся і на дальше самовільно писати протоколи в польській мові потягли до строгої відвічальности?

5. Чи Ваша Екселенция не уважала вказаним, супроти того, що богато судиїв у східній Галичині руського язика зовсїм не уміє, жадати від них, щоби протягом трох місяців сей брак під загрозою утрати посади доповнили і своє уздібненє до заниманя судейських посад у східній части краю виказали?

6. Чи Ваша Екселенция не зволили би при приниманю нових кандидатів до стану судейського у східній Галичині звернути також більшу увагу і на се, чи дотичний кандидат виказує належито знанє руської мови, а іменно предложенем сьвідоцтва зрілости з руського язика, бо показало ся, що дотеперішні судиї ввели міністерство судівництва в блуд і лише на підставі свого „власного" заподаня перешварцували ся до судейського стану у східній Галичині?

Отсе є інтерпеляция п. д-ра Стахури.

На сю інтерпеляцию зарядив міністер судівництва доходженя в цїли ствердженя, чи дїйсно так єсть, як д-р Стахура в інтерпеляції представив і віддав цїле се доходженє галицькому потентатови, президентови львівської апеляциї Тхужницкому. І що думаєте? чи пан Тхужніцький відписав може свому зверхникови, міністрови, що се дїйсна правда, та що від тепер він стояти буде на сторожі закона і прикаже всїм своїм підчиненим судам, щоби списували з руськими сторонами руські протоколи. Деж там?! П. Тхужніцький, щоби поставити на своїм та впровадити міністерства в Відни в блуд розіслав до галицьких судів запитаня, чи хто з Русинів жалував ся коли на се, що списувано з ними польські протоколи і як ті жалоби полагоджувано з того можна вже здогадати ся, яка то відповідь піде до Відня: „Русини, хоч з ними списують польські протоколи добровільно на се годять ся. А як котрийсь Русин доконче руського протоколу зажадає, то спишуть з ним по руськи протокол, тільки, що тих случаїв дуже мало".

Яка там небудь буде відповідь і реляция пана Тхужніцького, то Русини самі повинні на сю справу звернути тепер більшу увагу. Покликані до сего в першій мірі наші адвокати, котрі заступаючи руські сторони повинні безусловно жадати від судиїв списуваня руських протолів. З початку будуть під тим зглядом великі клопоти і трудности — длятого, що справдї теперішні судиї, авскультанти і практиканти з виїмком Русинів таки не вміють по руськи говорити і писати і не будуть в стані протоколу по руськи списувати. Однак ми на се не можемо оглядати ся, хотяйби прийшло ся нераз заплатити і гривну.

Рівнож і самі сторони повинні вже бути на стілько осьвідомлені, щоби не допустили списуваня з ними протоколів по польськи. Сторона має на се в руках дуже добре оружє, бо може відмовити свого підпису і зажадати занотованя, що протокол невірно списаний бо не в тій мові, в якій сторона промавляла. В кінци також і судиї-Русини вже самі з власної ініциятиви не повинні оглядати ся на се чи то кому сподобає ся чи ні, обовязані придержувати ся під тим зглядом приписів закона, та бодай вони повинні з руськими сторонами списувати руські протоколи. Вже хиба судия-Русин не потребує допроваджувати до сего, щоби руські адвокати або руська сторона домагали ся від него руських протоколів.

Як до сеї справи возьмемо ся всїма тими шляхами то вже і без помочи пана Тхужніцького виробимо руській мові самі таке право, що колись судейському урядникови анї на гадку не прийде накидувати руській сторонї польський протокол. До днесь Русини з ріжних причин не дуже звертали увагу на сю обставину, та довели тою байдужностию до сего, що майже о кожду руську букву треба роками бороти ся помимо, що закон під тим зглядом стоїть по нашій сторонї. На будуче не вільно нам дальше в сей спосіб поступати! Як самі не будемо свого боронити, то анї мінїстер анї Тхужніцькі помагати нам не будуть.

А. Д.

Від укр.-руського клюбу соймового.

Президия українсько-руського клюбу соймового прислає нам до поміщеня такий комунікат:

Русько-український клюб соймовий наміряє вже на першій сесиї Сойму основно порушити дві найважнїйші справи краєві, а то: справу наших громад і шкільництва народного. В тій цїли мусить мати клюб як найбільше фактичних дат в обох напрямах, а особливо:

1) Що-до громад: яке є урядованє урядів громадських; де урядує рада або зверхність безправно поза реченець шестиліїтний; де і з якої причини протягають ся ті реченці через неполагоджуванє протестів; дальше дати про орудуванє майном громадським і про дїяльність зглядно надужитя видїлів і рад повітових у відношеню до громад.

2) Що-до шкільництва потрібні дати о станї шкіл, язицї викладовім, кваліфікациях і поведеню учительства так у відношеню до науки і учеників як і до населеня, о дїяльности рад шкільних місцевих і окружних та інспекторів, як в загалї про всї потреби і кривди, які дїють ся на поли народного шкільництва.

Дат тих потребуємо з усїх сторін краю, а передовсїм потребуємо дат певних, правдивих і провірених. Длятого не можемо спускати ся виключно на дати, подані часописями, (хоч і з тих користати будемо), бо вони не все можуть походити з автентичного жерела і не все є провірені. Длятого взиваємо сим цїлу нашу суспільність, всїх Русинів в краю, щоби кождий відомі йому в тім напрямі факти як найскорше до нашої відомости подав.

Просимо дотичні факти стилїзувати по можности коротко, однак з усякою докладністю, а перед усїм бажаємо мати факти вірні, котрі з усею сьвідомостию можемо прилюдно видвигнути і за них одвічальність на себе взяти. Факти що-до справ громадських просимо пересилати до рук посла Захара Скварка в Мостисках а факти що-до справ шкільних до рук посла д-ра Івана Макуха, адвоката в Товмачи.

Від того, як суспільність наша віднесе ся до от сего нашого відзиву, залежати буде можність більше або менше докладного успіху виступів наших в тих многоважних справах в Соймі.

Політичні часописи нашого сторонництва просимо о перепечатанє сеї відозви.

За Русько-український клюб соймовий:

Д-р Евген Олесницький, Захар Скварко.

НОВИНКИ.

— **Пропаганда православія**, ширена москвофільським „Русским Словом", знайшла признанє всїх трьох... гр.-кат. ординариятів в Галичинї. А саме, 27 с. м. відбуло ся засіданє комісиї в справі літературного фонду ім. Мих. Качковського, до якої належать митрополит і оба епископи, а також представники капітулы о. митрат Білецький зі Львова, о. архидиякон Литвинович зі Станиславова і о. пралат Подолинський з Перемишля. В заступництві хорого митрополита, котрий є постійним предсїдателем комісиї, проводив на засіданю о. митрат Білецький. Між иншим комісия занята ся розділенєм чистого доходу фонду за 1907р. по половинї на нагороди за літер. працї і на підпомоги газетам. Отже всї ті нагороди і субвенциї зістали ся москвофілам, при чім половину суми, призначеної на субвенциї газетам, себто 911·50 кор. признано редакциї „Русского Слова", яке зовсїм явно (прим. в статях посла Маркова і инших) ширить православіе. Не знаємо, чи крім о. Білецького (якого перед кількома днями під небеса восхвалив „Галїчанїн") був ще хто з наших церковних достойників на сім засіданю комісиї. В кождім разї оригінально, щоби пропаганда цареславного православя відбувала ся під патронатом католицьких ієрархів.

— **„Poselski sejmik"** атца Колпачкевича відбув ся в Раві руській дня 23. с. м. „Галїчанїн", радий з нового доказу побіди „всеславянства" в боротьї з „германьскими разбойниками" подає з „sejmiku" ось-такі реляциї: „На собраніи явилось не только множество кретьян-выбирателей, биткомъ набивших салю, но и много мірской интелигенціи, помѣщики и выбирателн-евреи; духовенство русско-народной партіи явилось в комплетѣ. Предсѣдательствовали маршалъ и посолъ Обертинскій и о. деканъ Стецякъ". Прямо ідилля. Після поцїлуїв „z dubeltówki" в парляментї, спільний столець в президиї на зборах виборців і саля повна хрунів, серед котрих, як цьвітки серед зеленої трави переткані „памєщікі" і „избиратели-евреи". І то всьо заледви в місяць після сего, як в Коропци „w obronie polskości" убито селянина!... В скорім темпі поступає „русско-польское примиренье". Цїлий хід сего кацапсько-польсько-жидівського збіговища, коли вірити „Галїчанїн-ови" був млявий і анемічний. „Требованія" до посла між иньшими ставили „г. Высоцкій, владѣлецъ Остобужа" в справі управильненя „отношеній" між хлїбодавцями і слугами, кн. Сапіга, „студентъ г. Мохнацкій", котрому треба в школах „общерусскаго языка" і иньші. Лише селяни підносили актуальні справи і їм очевидно для декорациї позволили виговорити ся. „Атєц" Решетило домагав ся гімназиї в Раві, промовчуючи „благорозумно" справу єї викладової мови. Манїфестация „примиренія" повела ся.

— **Інспекторські безправства.** З Рудеччини пишуть нам: Щасливий той наш рудецький повіт. Коли то з Горлиць переносив ся інспектор кс. Дуткевич, на пращанє „Gazeta szkolna" написала, що тойже місто до криміналу дістав ся на інспектора до Рудок. І дїйсно кс. інспектор дає на кождім кроцї свого урядованя явні докази, що згадана часопись цїлком не минула ся з правдою. Ми вже згадували в ч. 35 „Дїла", як то собі кс. інспектор поступив зі шкільною касою в Чайковичах, а наслїдок з того був такий, що о. парох Стецев зрік ся предсїдательства в місцевій раді шкільній і другі члени вибрані з громади зложили свої мандати і нині самовільно рядить справами шкільними в Чайковичах кс. інспектор зі своїм заушником Щепанкевичом, управителем тамошної школи. Завзяв ся кс. інспектор, щоби учителїв Русинів з повіту рудецького зовсїм прогнати і тому переслїдує їх завзято; людий невинних, спокійних, працьовитих, моральних гонить з місця на місце, а людий безхарактерних, хотяйби вони і не знати яким порокам віддавали ся, хотяй би і нїчо не вчили, хвалить та промує на лїпші місця. Молодий учитель п. Путикевич з Чайкович, за то, що поїхав на новий рік до сусїдного руського сьвященика, а на Богоявленє до другого, stante pede був перенесений в часї найтяжших завій і студени на посаду 5 миль від Чайкович віддалену. Так само в той сам час перенїс і його наслїдника п. Зазуляка, Русина, до Чайкович з тим однак ще додатком, що його в Чайковичах інтернував і позбавив всякої особистої свободи. В дотичнім розпорядженю окружної ради шкільної сказано: „Nauczycielowi temu nie wolno udzielać żadnego urlopu, nawet i w niedzielę, oraz święta bez wiedzy i zezwolenia tutejszego, a w razie wydalenia się tegoż z miejsca pobytu należy donieść zaraz c. k. Radzie szkolnej okręgowej, dokąd wyjechał i w jakiej sprawie". А тимчасом його креатура їде коли хоче і де хоче і приїзджає коли хоче. Якжеш може кс. інспектор пояснити нам випадок, що 25 лютого но виборах посла в Рудках він разом зі своїм заушником Щепанкевичем цїлий день агітували. Найшло би ся дещо більше про того Щепанкевича управителя школи в Чайковичах, але покищо лишимо, може то здасть ся на пізнїйше. Самоволя кс. інспектора переходить всякі границї, коли зважить ся, що він яко ц. к. урядник важить ся при виборах агітувати і грозити одному сьвященикови, що коли не дасть голос так, як він хоче, то його брата, учителя в Рудках, перенесе до 24 годин аж десь в країну вовків, як то вже стало ся одному учителеви, о скілько не милимо ся, Панасови. Ходять тут слухи, що кс. інспектор має ще більше таких Панасів в повітї а особливо одного, котрий вже семий рік чекає на постійну посаду, а котрого за всяку цїну хотїв би позбути ся, бо кажуть, що він відважив ся глянути крізь двері до салї, де кс. інспектор по окружній конференциї мав переводити тайну конференцию з гарною учителькою, тримаючи її в „miłych objęciach". Так бодай люде говорять. За те кс. інспектор коли приїде на візитацию школи, то перше його питанє: „co umieją dzieci po polsku śpiewać". А чи що дїти уміють, сего кс. інспектор не годен оцїнити, не розуміючи анї одного руського слова. Так то в самім повітї трактує ся справа шкільництва кс. інспектором, та щож коли тяжко дочекати ся тої хвилї, щоби раз позбути ся того ворога всего, що руське, ворога взаїмної згоди межи Русинами і Поляками. Всякі апелї та жалоби до шкільних властий лишають ся без успіху бо як голосять інспекторські креатури, „księdzu inspektorowi i włos z głowy nie spadnie, bo on ma protekcyę u hrabiego Skarbka i p. Bala a p. wiceprezydent Dembowski jest przyjacielem domu tych panów" Безправствами сего „ксенжулька" мусять заняти ся руські посли.

— **Клопоти буковців.** Брукова щоденна газетка „Goniec polski", видавана у Львові звісним публїцистичним опришком Брандовським, не має щастя. Помагали їй материяльно намісник, арцибіскуп Більчевський, давала гроші „Rada narodowa" (як довідуємось з певного жерела, викинула на сю шмату поверх 27.000 корон), трагили гроші ріжні приватні люде, але інтерес з публїцистичними опришками не йшов. В послїднім часї Брандовський, ударяючи в своїм орґані зручно в клерикальну струну, втягнув до видавничої спілки пароха при костелї св. Миколая, кс. Гораздовського, занюхавши у него гроші. Кс. Гораздовський вложив в інтерес 20.000 кор., але був на стілько осторожний, що свій удїл в підприємстві забезпечив правно. Та незабаром вибухли між головним редактором „Gońca polsk-ого", Брандовським і Токарським, а кс. Гораздовським поважні непорозуміня. Одна сторона і друга мала свої претенсиї до зисків з видавництва. Костию незгоди була також справа обсади адмінїстрацийного перзоналу, Брандовський хотїв мати в адмінїстрациї свої пупільки, а кс. Гораздовський свої. Якась масажистка, форитована кс. Гораздовським, грала в тих колотнечах визначну ролю. Остаточно справа пішла перед суд і кс. Гораздовський на двох термінах вийшов побідоносто, осягнувши вирок, яким признано йому на власність цїле видавниче підприємство. Брандовського і його компанію викинено в суботу на брук, і кс. Гороздовський запанував всевладно в партері „Дністра", де містить ся локаль редакциї і друкарнї „Gońc-a polsk-ого". Як зачуваємо, має з'організувати нову редакцию і видавати газетку дальше. Тимчасом Брандовський і Токарський заповіли в послїднім числї „Gońc-a polsk-ого", що переносять ся з цїлим редакційним і друкарняним перзоналом до друкарнї „Słow-a polsk-ого" і з нинїшним днем розпочинають видаванє нового дневника „Goniec". Газета буде мати очевидячки закраску вшехпольську-револьверову. Підчас коли доси Брандовський допускав ся шантажі під кличем „kościoł i ojczyzna", тепер робити-ме те саме під кличем „naród i ojczyzna". Очевидно обі газети, „Goniec polski" і „Goniec", будуть взаїмно поборювати ся.

— **Застрілене капраля.** В ночи з понеділка на второк стала ся на Пронднїку Червонім під Краковом сумна подія. О 10 год. ішов віддїл зложений із сїмох вояків 13 п. п., під командою капраля на зміну варти в однім фортї. По дорозї стрінув ся той віддїл з повертаючими до касарнї віддїлом сїмох вояків з 56 п. піхоти. Капралеви з 13 полку забагло ся забавитись у війну і закомандував „Feuer"! Один вояк з його віддїлу мав у карабінї острий патрон і на лихо куля поцїлила капраля з 56 полку в чоло, убиваючи його на місци. Похорон відбув ся в четвер з великою військовою парадою.

— **Ученики розбишаками.** В селї Тіявах коло Тифлїсу убито поміщика і його недужу матїр. В комнатї, де довершено злочину, убийники лишили трупа якогось незнаного мужчини з відрізаною головою. Розбишаками, що допустили ся того злочину, були ученики середних шкіл і їх арештовано.

— **Панщина в Рудеччинї.** Пишуть нам: Барон Брікман єсть властителем трьох сїл: Тершакова, Манастирця і Мостів. Він старий кавалєр, замкнений в покоях і пристає лиш з молодими хлопами. Дівки, баби боїть ся. Ті-ж, що з ними барон пристає, а головно його фірман, тиснуть людий без кінця і міри. Бо нарід скрізь бідний, має мало поля; долини вода заливає та й тих також мало. А у барона долин доки око сягне, а досягають хлопських хат. Всї люди у пана на ласцї; як не дасть пасти, косити, треба загибати. Свої долини барон завсїгди городив плотом своїм коштом. Сего ж року за те, що громади не голосували на гр. Скарбка, як барон хотїв, мусять люди плоти задармо городити. Фірман і війт з пана жиють, тож на його приказ виганяють вже від тижня нарід на панщину до плотів — без заплати. Може би староста Покинський, такий відважний при страйках до хлопів, хотїв взятись і до бар. Брікмана та його арештувати, за те що людий насилує.

Оповістки:

Календар. Завтра, ві второк: Кирила єрусал. (лат. Бальбіни дїви). Позавтра, в середу: Хризанта (лат. Гугона).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторьска сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намѣстник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Тернополи.** Саля „Міщанського Брацтва". Початок о год. 7·30 вечером. Білети продає раньше „Народна Торговля".

Ві второк, дня 30 марця „Надія", драма з житя рибаків в 4 дїях Г. Гавpманса.

В четвер, дня 2 цьвітня „Ревізор з Петербурга", комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В суботу, дня 4 цьвітня „Галька", опера в 4 дїях С. Монюшка.

В неділю, дня 5 цьвітня „Маруся Богуславка", історично-побутова драма в 5 дїях зі співами М. Старицького.

Ві второк, дня 7 цьвітня „Житейське море", комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

☐ **В Золочеві** відбудуть ся в суботу, дня 4. цьвітня, в міській театральній сали заходом українських товариств вечерниці в честь Т. Шевченка. Початок о год. 8. вечером.

Нові книжки і виданя:

◇ **Український декляматор „Розвага" Том II.** Артистичний збірник поезий, оповідань, монологів, жартів, сатир і гуморесок — з портретами поетів, письменників і артистів. — Уложив Олекса Коваленко. Київ 1908. Виданя Ів. Самоненка. Ціна 1 рубель, в гарній оправі 1 руб. 50 коп. сторін 448 більш. вісїмки. — Се вже другий том видавництва, якого перший том розхоплено в двох накладах. І сей другий том від першого богатший змістом та декоративною стороною. На окладинці гарна вінета на українські мотиви: хата, тин, бандурист, кругом люде-слухачі — емблєми іструментальні (кобза, бандура, лїра) — а в самій горі укр. овид, з тополями, вітраками, мріючим далеко селом і сходячим сонцем. Ще красші вінети в середині книжки, при заголовках кождого роздїлу Декляматора. Ось виглядає з вінети головка укр. дївчини, вся в цьвітах і маках, соняшниках, блаватах, барвінку — неначе з цьвітистого лїску ви-

зирає. Українська „сецесия", з якої віє і новочасним смаком і чимсь своїм, рідним. Подібних вінет у книжці кілька. Так само дрібні окрасмінїятурки між поодинокими стихотворами. Малесеньке то, а гарно викінчене і своє, рідне: стрункa дівчина в типовім платю несе воду на коромеслах, козак на кони скаче по безкраїм степу, вітрак махає крилами, шуліка з розпростертими крилами спадає на добичу, дві дівочі головки притулились до себе, писанка, мережане ярмо, укр. криниця з журавлем, човен під вербами при березі річки, чумацька мажа і воли коло неї і т. д. і т. д., — а все те, як сказано, хоч дрібоньке, а гарне, артистичне і при тім рідне нашому окові і серцю. — Що до змісту Декляматора то є в нім не лише автори українські, але й чимало перекладів з чужих поетів, враз з їх портретами. — Сей збірник заслугує, аби був в кождій укр. хаті, не лиш як окраса гостинної, але й як підручна лектура для широких кругів укр. публики. — На конець звернемо ще увагу укладчика сего „Декляматора" (а так само увагу деяких инших молодих, укр. письменників), що по українськи не каже ся і не пише ся „пісьменник" лише „письменник" (бо не „пісьмо", але „письмо" і не „пісати" але „писати"), а так само російським варваризмом є другий відмінок (падежъ родительный) „Самоненко" замість „Самоненка" (каже ся пречінь по українськи „твори Шевченка", а не „твори Шевченко!"). Москалї можуть не вміти відміняти наших іменників, закінчених на „енко" — але повинні се вміти Українцї, ще й письменники.

◇ Учитель, ч. 4 і 5, містить: *А. Мальман і Г. Буш:* Мисли. — *Юрій Павлюк*: Новий голос про доповняючу науку. — *М-з.*: Школа для тупих і придурковатих дітий. — *Іван Франчук*: До реформи виховання. — *В. Панейко*: Молодечі переступники. —*В. Щурат*: Картка з історії европейської драми. — З часописий і журналів. — *К. Турський*: Взори ведення рахунків сільського господарства. — Новинки.

Урядові вісти:

Іменованя. Намісник іменував ветеринарийного асистента, Стан. Солецького в Гусятинї повітовим ветеринарем. — Цїсар надав директорови учительської семинарії в Ряшеві, Ів. Кравчикови VI. клясу ранґи.

Перенесене. Намісник переніс концептового практиканта намісництва, Дан. Родіха де Берлїнен-кампфа зі Львова до Коломиї.

Надане презенти. Намісництво запрезентувало о. Юлїяна Туркевича, русько-кат. пароха в Пониквї, на опорожнену парохію цїсарського надання в Городку коло Львова.

Померли:

Михайло Ортинський, господар в Ортиничах самбірського повіта, помер дня 24. с. м. у 80 році життя. Покійний був шляхтичем, чоловіком статочним і випровадив дїти на чесних людий. В. й. п.!

Родимцї! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 30 марта 1908.

Кн. Більов у Відни.

Відень. (Т. К. Б.) Німецький канцлєр, кн. Більов прибув сюда вчера рано о 7. год. 37 мін. На двірци повитав його німецький амбасадор Чірський з перзоналом амбасади; відтак поїхав князь автомобілем до палати амбасади. Перед пол. зложив візити міністрам: Еренталеви, Бекови, спільним міністрам скарбу і війни і т. д. Вечером був на обіді, який видав на його честь бар. Еренталь.

Відень. (Т. К. Б.) Кн. Більов зложив вчера о год. 3·30 візиту бар. Еренталеви, яка тревала годину. Вчера перед полуднем зложив канцлєр свою карту у угорського президента міністрів, д-ра Векерлього, що прибув вчера на послуханє до цїсаря.

Відень. (Ткб.). Канцлєр кн. Більов був нині о год. 11 перед пол. на півгодинній авдиенциї у цїсаря в Шенбрунї. Опісля вернув до німецької амбасади на снїданє. Бар. Еренталь зложив в амбасадї свою візитову карту. Вечером о 7 год. відбуде ся обід на честь канц. Більова і баварського посла, опісля відїде канц. Більов до Берлїна

Македонська справа.

Льондон. (Ткб.). Оголошено нині білу книгу о македонській квестиї. Містить вона передовсїм англійські пропозициї що до Македонії і вказує на поважну небезпеку, якаб могла вийти з переконаня, що концерт европейських держав не може або не хоче положити кінець теперішній критичній ситуациї. Щоби новому губернаторови забезпечити независимість від правительства в Царгородї, запропоновано, щоби його платню загварантовали держави. Рівнож пропонує ся значне зменшенє турецького війська в Македонії; ощадженый тим зарядженєм гріш ужитоб на фінансові цїли нової адміністрациї. Вкінци пропонує запоруку ненарушимости Македонії на час обнятя надзору через держави. В депеші з дня 3. марця держ. секретар Грей висказує свій жаль, що держави уважають неможливим принятє пропозиций, починених в грудни 1907. в справі зменшеня числа війська і збільшеня жандармериї. Що-до опінії Австро-Угорщини і Росиї, що теперішна хвиля не відповідна для нових пропозиций, то Грей уважає, що положенє в македонських вілаєтах вимагає сейчасної акциї. Вижиданє ретенция, який би специяльно був корисний для такої акциї, проволїкло би ся в нескінченість тамошну анархію і на держави впав би тяжкий закид обоятности супротив місцевої людности.

Демонстрациї безробітних.

Новий Йорк. (Ткб.) На площи Мадізоне прийшло до конфлїкту між 150 кінними полїцистами, а стотисячною товпою мужчин і жінок, що хотїли взяти участь в демонстрациї безробітних. Богато осіб в товпі несло анархістичні прапори і мало червоні капелюхи. Як полїция наблизила ся, кілька жінок заінтонували „марселєзу" та її повторила ціла товпа. Один з демонстрантів, Зелїг Зільберштайн кинув бомбу в хвили, як полїция опорожнювала площу. Вибух її убив дві особи, а кілька ранив. Зільберштайнови відорвало одну одну ногу й одну руку; умираючого повезено до шпиталя. Арештовано богато осіб.

Перський парлямент.

Тегерян. (Б. Райтера). Президент парляменту Іштер Хан ес Сальтанаг уступив зі свого становища через непорозуміне з членами парляменту, та тому, що політичні клюби закинули йому нещирість. Його наслїдником маэ стати Мукдер ель Мульк, молодший брат міністра скарбу.

Події в Росиї.

Петербург (ТКБ) „Биржевые Вѣд" доносять, що по буджетї дума займеть ся реформою земств у Росиї, справою самоуправи в Польськім королїстві та квестиєю народної просьвіти.

Викази жертв.

На будову бурси „Руського товариства педагогічного" у Львові зложили (в коронах) читальня „Просьвіти" в Тлустім селї — складка — 11·50, з того від: Илиї Біловуса 2, Дмитра Шутурми 1, Андрія Сьмітюха 1, Івана Сьмітюха 1, Івана Смутила 1, Пантелеймона Лучака 1, Анни Білоус 0·40, Андрія Джмелика 0·40, Юрка Бадла 0·40, Николи Смутила 0·20, Петра Малаховського 0·20, Івана Цьоня 0·20, Дмитра Семиреза 0·20, Йосифа Маначинського 0·20, Василя Балана 0·20, Максима Шути 0·20, Олекси Шевчука 0·20, Стефана Хайка 0·20, Йосифа Урбанського 0·20; Ілька Шпаргали 0·20, Дмитра Шутурми 0·20, Василя Бадла 0·20, Николи Кошіля 0·20, Петра Балана 0·20, Панька Мотички 0·20, Петра Тракала 0·10, з читальнї „Просьвіти в Остальцях, складка 4·70, від Олекси Підданюка 0·40, Петра Безкоровайного 0·30, Михайла Петровського 0·30, Пилипа Бондзюха 0·30, Івана Ямнюка 0·30, Івана Паліводи 0·40, Гринька Миколаєва 0·20, Павла Паліводи 1, Маланки Паліводи 0·50, Михайла Паліводи 0·20, Семка 0·30, Дмитра Сіранта 0·30 і Танаса Паліводи 0·20, члени читальнї „Просьвіти" в Купчи на загальних зборах зложили 4·76.

Всїм тим Впов. жертводавцям складає комітет щиру подяку і просить о дальшу поміч. — *Комітет.*

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 30. III. В. Новотний, Самбір; Петро Пазюк, Чорнокінцї великі; Никифор Даниш, Бучач; Роман Левицький, Борислав; Володимир Сабат, Перегіньско; Теофіль Халюпка, Перегіньско; Микола Стронський, Дрогобич; Андрій Кривокульський, Перемишль; Йосиф Зальц, Перегинско; Володимир Дидинський, Залїщики; Галя і Николай Дигдалевичі; о. Стефан Онишкевич, Хишевичі; Аркадий Надвишочний, Росия.

Надіслане.

АДВОКАТ КРАЄВИЙ

Д-р Володимир Загайкевич

отворив канцелярию адвокатську

в Перемишли при ул. Францїшканській ч. 13.

364 6—10

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконана **планів і кошторисів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 19 15—?

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїлькі по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуємо як найскорше і найтанше.

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори тов. „НАРОДНИЙ ДІМ" в Станиславові відбудуть ся дня 8-го цьвітня 1908 в сали тов „Кредит Звязковий" о год. 6-ій вечер з слїдуючим порядком дневним: 1) Відчитанє протоколу; 2) Звіт рахунковий за рік 1907; 3) Звіт комісиї ревізийної; 4) Поділ чистого зиску; 5) Вибір ради надзираючої; 6) Затвердженє вибору членів заряду; 7) Зміна статутів; 8) Внесеня. — *Рада Надзираюча.* 414 1

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революцийний рух і Україна"

Михайла Лозинського.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Цїна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адмінїстрацию „Дїла"), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі".

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигийській.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ДЯК в добрим голосом літ 38 женатий знає нотний сьпів розуміе добре крамарство по трохи і Райфайзенку в добрими сьвідоцтвами пошукуе посади від Недїлї томиної або і вараз. Теодор Борис, Язениця руська п. Камінка струм. 401 2—2

ПОЛЕ! Продам, або винайму 50 моргів поля в тім 24 моргів ліса в Грозьовій повіт Добромиль. Павлюх, Львів 408 ул. сьв. Терези 34. 2—4

В Стрвяжику почта Устрики долїшні є на продаж около 200 штук лип материялових. Відомість у Вп. пана Л. Чайковського. 400 5—2

Еґзамінований писар громадський при Видїлї Краєвім зі сьвідоцтвом дуже добрим, пошукуе посади писаря в місточку або на селї, а також може принята посаду писаря у Адвоката або Нотаря Русина. Ласкаві вголошеня. Спиридіон Банґ в Лопїнцї п. Балигород. 399 2—2

Прийму двох селянських хлопців, що покінчали народну школу — на науку огородництва садівництва і пасїчництва. Кошицький, огородник в Сканлові, почта Кульпаркив. 393 3—5

Женю ся! Красний сьвященик дин 29 л.т православної религії у цїсарській на декретом служби 1679 корпи річної платні в Чернівцах, шукае собі жену учительку із матурою, або гспітом. Може бути рижної религії лиш не жидівської, має бути дуже красна, без жадного маєтку лиш аби добре серце мала і щоби не була дуже груба. Остаточно може бути не учителька, або навіть вдова без дітей до 35 літ, лиш би мала готівки, грошей найменьше около 20.000 корон готівкою. Фотографія пожадана, відтак верне ся й на ваш. Адрес: poste restante ч. 5 Чернівци. 415 1—2

Кунероль подешевів лише в торговли Леонарда Солецького ул. Батурого ч. 2, Львів. 263 5—?

Мед куранційний липовий в 5 К бляшанках тільки по 5 корон оплатно, в більшій скількости 72 корон за 100 кил вище. Евстахій Юзичинський Бережани. 291 10—?

Знаменитi тістечка по 3 мр. в цукорни краківській Львів ул. Фредри. 366 3—10

Є на продаж десять морґів парцели банькю Львова (4 кил.) Ближша відомість в редакциї „Дїла". 392 7—5

БЮРО учительське і посередництво всїлякої праці **Немчиновської** Львів, Сінкевича 5. 403 2—2

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30.

МАЛПИ, корови, папуги, безроги, канарки, коні, коти ангора і гончі пси пошукує з порученя Вп. Покупців „DOROTEUM", Львів ул. Шайнохи. 103 10 ?

За половину ціни лоштів!

Продаемо позісталі тапети. Поручаємо великий вибір власного виробу ковдер від кор. 4, 5, 10, 12, 16 і вище. Матераци чисто волосяні від корон 25, 30, 36, 40 за три покушки. Матераци з морської трави по кор. 13, 16 і 20. **Новість!** Матераци і ковдри гігієнічні з рослинного пуху, надзвичайно легкі і тревалі. **Оказийно** закуплені надзвичайно густовні і тревалі коцаки шовкові по кор 6·50, 7·50 і 10. Коцаки вовняні і фланелєвої, дивани, хідники, портиери, фіранки, сторі, капи на ліжка, меблеві материї і т. п. Старі ковдри і матераци і меблї приймаємо до переробленя і покрита по найвищих цінах.

Шустер і Точиський

Львів, 3 Мая ч. 5.

353 5—10

На руські школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всїх філіях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність!

Руська ґрт. різьбярсько-золотарська робітня заложена 1883 року.

Якима Долгого в Тисьменици

відзначена срібними медалями на виставах краєвих.

По викінченю робіт в церкві катедральній в Станиславові, виконує всяку роботу різьбярско-золотарську до наших церквей, як іконостаси, вівтарі, проповідниці, кивоти, бальдахіми і проч. після власних плянів сталевих, по дуже уміркованих цінах.

Дякуючи всім Вєч. парохам, що вволили ласкаво віддати свої церкви до украшеня минувшого року а іменно Всеч. со. Зглужному в Потоці, Петрикови в Потоці волоськ., Козловському в Барыша, Барусевичови в Дегові, Ваневи в Заланові і о. І. Олесницькому в Переволоки Поручаючись ласкавій памяти і остаюсь в глубоким поважанєм **ЯКИМ ДОЛГИЙ.** 875 4—5

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 126—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічно се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кил. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся льоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кождa сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.**, бо инше таке сьвічно принорученє „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

Працюйте і щадіть!

Товариство взаїмного кредиту „ДНІСТЕР"

стоваришенє заревестроване з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляциєю на 6%; і сплату розкладає на 10 до 15 літ

(При 30 ратах піврічних виносить рата амортизаций на на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 корон позички).

Векслї приймають ся тілько 3 місячні з підписами на 6% до 7%.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше літ в „Дністрі".

З зисків удїлив „Дністер" на публичні добродійні цїли квоту К 45835.

Вкладки виносять 31/12 1907:			К 2,795 183
Позички удїлені	„	„	„ 3,410.684
Удїли членські	„	„	„ 234.398
Цінні папери	„	„	„ 130.452
Фонд резерв. і инші	„	„	„ 46.842
Льокациї	„	„	„ 182.206

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8 до 2 год. 126

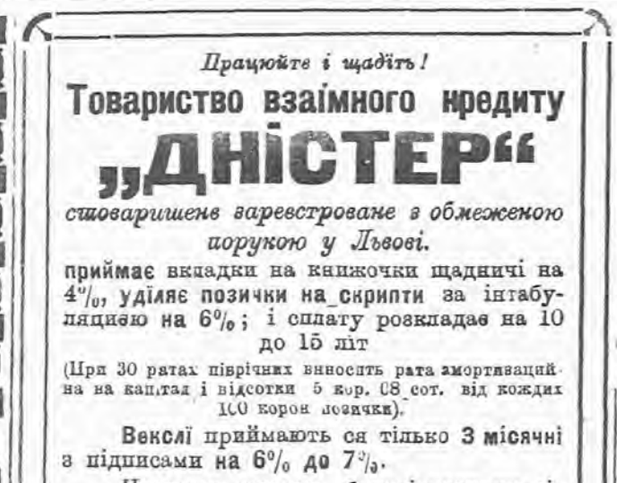

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Кореспондент-Заступник.

Експортове підприемство товарами в західній Німеччині пошукує:

1) Доброго **книговодця і кореспондента** для польської, руської і німецької мови. Дорога до Німеччини буде заплачена.

2) **Заступника** з осїдком **у Львові.** Той мусить бути солїдною, торговельно образованою і енергічною особою, яка має спроможність збирати замовленя, установляти аґентів і їх надзирати. Знане німецької, польської і руської мова доконечне.

Оферти з описом дотеперішного житя в тих 3 мовах під **K. W. 1030**, до Адмінїстрациї „Дїла". 398 2—3

Герб України

переписний листок 20 с. і портрет величини 30×24 1 К. Герб сей Лев і сьв. Михайло зладжений є в 17 красках і можна його вишивати на ручниках, обрусах і т. п.

Набути можна в

„Сокільскім Базарі"

Львів, ул. Руська ч. 20.

122в 8—?

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5 25	9 50
Кракова	7·25	9 45	—	8 46	2 31
Ряшева	—	—	1 10	—	—
Підволочиск	7·20	13·00	2· 6	5·4[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10 50
Пустомит	7·29	11 50	3 51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1 55	—	9·20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·1[illegible]	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7 0[illegible]	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2 51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·09	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	3·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·30	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — І сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в неділї і сьвята означені † — в неділї до 10/8 шо день буквою н. 1

ОГОЛОШЕНЄ.

XIII. Звичайні Загальні Збори

Каси Задаткової в Стрию, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою відбудуть ся дня 16 цьвітня 1908 р. о год. 1 пополудни в сали „Народного Дому" в Стрию, а в случаю недостаточного числа членів того самого дня т. є. 16 цьвітня 1908 о год. 2 пополудни. О год. 9 рано відправить ся благодарственне Богослуженє в парохіяльній Церкві мійскій.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1) Відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2) Справозданє Дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907.
3) Відчитанє справозданя люстратора Краєвого Союза ревізийного.
4) Справозданє комісиї ревізийної.
5) Розділ зиску з року 1907.
6) Вибір 4 членів Совіта Управляючого а то 3 на три роки, а 1 на два роки і 1 заступника на три роки.
7) Вибір комісиї ревізийної на рік 1908.
8) Зміна всїх §§. статута.
9) Внесеня Дирекциї і членів.

Стрий дня 31 грудня 1908.

Совіт Управляючий Каси Задаткової в Стрию.

Тома Красінський за предсїдателя. *Іван Ревакович* секретар. 416 1—1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народовоє (Маєцкий г.) Коперника ч. 9.

Ч. 72. Львів, второк 31. н. ст. (18. ст. ст.) марця 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіїньского 3; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 30 с. за одну стрічку інсератову або за сі місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошеня числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платити у Львові.

Кн. Більов у Відни.

Безпроволочно по стрічи нїмецького цїсаря Вільгельма з італїянським королем Віктором Емануілом припала гостина канцлєра, кн. Більова у Відни, де приняв його на авдиенциї цїсар і престолонаслїдник Франц Фердинанд. Найважнїйшою подїєю з віденського побуту кн. Більова була його недїльна конференция з бар. Еренталем.

В розмові з співробітником „N. Fr. Presse" заявив кн. Більов, що цїлию його прибутя до Відня було зложене бар. Еренталеви візити, яку йому був довжний. Розуміеть ся, що візита не мала нїякої специяльної політичної цїли, але рівночасио є добре зрозумілою річи, що двох міністрів двох так туго повязаних з собою держав не могло зовсїм не говорити про політику. В конференциї з бар. Еренталем обговорено подрібно всї біжучі квестиї. Канцлєр з вдоволенем ствердив цїлковиту згідність у всїх головних точках, бо політика обох держав уважає одною з головних своїх задач: удержанє мира, до чого найлїпшим засобом є порозуминє між державами.

Тільки про свій віденський побут зазначив сам кн. Більов супроти представителя „N. Fr. Presse". Крім того доносить „Polit. Corr.", що канцлєр Більов висловив ся з незвичайним вдоволенем про свою авдиенцию у цїсаря й архикн. Франца Фердинанда а також не менше і про конференцию з австро-угорським міністром справ заграничних бр. Еренталем та загалом про принятє у Відни, із якого виїхав він вчера попол.

Розуміеть ся, що точно розвідати ся про суть конференциї кн. Більова з бар. Еренталем годї, можна тільки на основі всяких півофіциальних ревеляций здогадувати ся, що обговорювано дві справи: справу македонських реформ і мароканське питанє. Кн. Більов попирав справу вирівнаня деяких непорозумінь, що виринули між Італією й Австро Угорщиною через видвигнений бар. Еренталем плян новобазарської зелїзниці. Крім того вияснювано питанє, яке становище може занять Нїмеччина супроти теперішної ролї Франциї в Мароко, щоб могла числити на солїдарність наддунайського союзника.

Мароканська справа мала бути як раз безпосереднім товчком до задокументованя перед сьвітом дружби Нїмеччини з Австро-Угорщиною, яка є найлїпшою зарадою на проби зізольованя Нїмеччини в Европі. Поруч з сим підчеркує гостина кн. Більова у Відни традициину суцільність потрійного союза, який дає основу міжнародній політиці в Европі. До скріпленя його послужить також недавна гостина цїсаря Вільгельма II в Венециї а ще більше усуненє деяких непорозумінь між Австро-Угорщиною й Італією до чого має послужити і запевненє Тітонього Більовим про льояльне становище Австро-Угорщини супроти македонської квестиї, яке він зложить при найблизшій стрічи з італїянським міністром справ заграничних.

Австро-Угорщина остає отже дальше в тридержавнім союзі і в дружних відносинах до Нїмеччини й Італії, не дивлячись на опозицийні голоси, які підносили ся проти сего союза на останній сесиї австрийської делегациї. Австрийські Поляки, зовсїм справедливо обурені на експропріяцийні проекти груського правительства, дали вислів свому обуреню на Нїмеччину і в австрийськім парляментї і в делегациї, доводячи до сеї голословної демонстрациї також инші славянські посольські групи а між ними й „галїцких русских", що проти германїзму радїб виставити славянофільські кадри, в яких „старші" славянські братя малиб бути командантами а „молодші" рядовими! — Тільки-ж не помогли нїчого погрози Поляків, що вони дальше такої політики Австро-Угорщини не стерплять! Не помогли також безвпинні повалюваня бар. Еренталя — на колюмнах польської преси. І бар. Ерепталь остав ся на своїм становищи і заграничиа політика австрийська іде давним — поки-що єдиним для неї шляхом. Що більше — немов на глум польським протестантам, для задукоментованя крайного легковаженя для їх погроз являєть ся кн. Більов в гості до Відня і то після переведеня експропріяцийного закона в Прусах та після осягненя згоди північно-нїмецьких вільнодумних фракций для закона про товариства, що обмежує в Познанщинї права польської мови на публичних вічах. Гостина кн. Більова се наруга з бундючного польського Коła, з якої воно собі мусить здати повну справу!

На такий, постидний для польської репрезентациї у Відни оборот річий зложили ся дві причини. Передовсїм та, що в теперішних обставинах немає для Австро-Угорщини реальних основ для відступленя від тридержавного союза, а приступленя до спілки з Росиею а в дальшій лїнії з Франциею прямо тому, що Австро-Угорщина може розширювати ся тільки на полудне, а тут на Балканї входять її інтереси в колізию з плянами дипльоматиї росийської, яка піймавши облизня на Далекім Сходї, починає більш активно ангажувати ся на Близькім Сходї. Задокументувало ся се недвозначно в недавній заїлій кампанії росийсько-французької преси проти Еренталевого проекту новобазарської зелїзниці, дарма що на поведенє сего шляху має Австро-Угорщина повне право на основі берлїнського трактату. Не маючи в дбуту для свого промислу на Балканї, не маючи прямого шляху до Малої Авиї, годї Австро-Угорщинї розвивати ся! Через те й не диво, що керманич австро-угорської заграничної політики старає ся енергічно розширити сферу впливів своєї держави на Балканї, що занедбав був до краю його попередник, гр. Голуховський з огляду на польський національний інтерес, який каже берегти добрі зносини з Росиею.

Попри се є ще й друга причина, для якої польські протести проти заграничної політики Австро-Угорщини довели до таких незавидних „успіхів". За словами польської репрезентациї не пішли діла. Від трагічного до сьмішного лише один крок — і крок сей зробили репрезентанти польської політики у Відни, бо, відограви ролю обурених трибунів народа проти Прусака, щоб добути оплески в краю, кинула при голосованю своє votum і за буджетом міністерства справ заграничних так само, як голосують за всїми другими австрийськими конечностями державними! Вшехпольський презес Коła показав ся вірною і то гіршою колією своїх попередників — шляхотських „regimentarzy" Коła, бо вшехпольська льояльність на всї боки припала на ще більші скрутні для Поляків часи, як „trójlojalność" Яворських і Грохольських... Впрочім, як сьміло-б Коł-о подати свої голоси проти австрийського правительства, коли воно розуміє добре, що вся його сила опираєть ся на нїчім иншім, як на ласцї австрийського правительства, яке віддало Галичину на поталу польсько-шляхотських верховодів. Чиє-ж значінє опираєть ся на виборчих обманствах і всяких надужитях, оборонюваних баґнетами спільної австро-угорської армії — того пустословні погрози проти австро-угорської держави — мабуть не могуть бути страшні нїкому — навіть тодї, як поруч п. Гломбінського стане „русскій депутат от Бродов". До тож годї проочувати й того, що натиск Поляків на керманичів австро-угорської політики заграничної, щоб вони повели її руслом, вигідним для Столипіна & Сіе, мав на метї не інтерес Австриї — для якої тридержавний союз нїбито не вигідний — але інтерес польський. Союз нинїшної Австро-Угорщини з нинїшною Росиею мав лише завершити фазу польсько-росийського залицяня, що почало ся найновійшою ерою польсько-москвофільського братаня в Галичинї, а стремить до того, щоб довести до згоди Поляків і Москалїв у Росиї, переведеної через заключенє контракту на згідне неволенє України.

Пляни польської політики не аби які, тільки клопіт, що свій корабель пустили вони на плитку воду і — потерпіли фіско! Австрия своїми вислугами для історичної Польщі нанесла вже чимало шкоди для себе та поставила не мало перепон для свого розвитку, всеж таки сим разом навіть у віденських кругах було стільки сьвідомости державного інтересу, що зігнорували польські протести. Слова сего „наєіть" вживаємо тому, що відріжнюванє австрийського державного інтересу від польсько-національного лучаєть ся в міродатних кругах австрийських тільки спорадично і то дуже рідко. Найсумнійшим приміром сего наша Галичина, де під патронатом ц. к. намісника, гр. Потоцького триумфує самоволя польсько-шляхотської клїки, що у всїх своїх заходах має тільки одну цїль — реставрацию Польщі в історичних границях, для якої наш нарід має бути лише товстим погноєм.

Політичні ґльоси.

Становище москвофілів в будучім соймі. — „Gazeta Narodowa" покровителькою москвофілів. — Муринська етика Nowoї Reform-и". — Українська социяльна демократия в ролї „пятого колеса".

Аж тепер, коли виборчі пристрасти вже втихомирили ся, зачинає поволи вилазити шило з мішка, а саме, що москвофільські соймові посли не такі вже „доблестные мужи", як се представляла москвофільська преса підчас виборів, та що навіть сам „Галичанинъ" починає відчувати „Katzenjammer". Сього, очевидно, не говорить ся в москвофільській пресї отверто, але з-між стрічок передової статї найновійшого „Галичанина" п. н. „Вчиманію нашихъ депутатовъ" виходить се зовсїм ясно. Бо який инакший змисл мало би становище „Галичанина", котрий, наговоривши своїм послам ріжних компліментів, кінчить свою статю ось яким на-пів сердитим тоном:

„Политическія организаціи и частныя лица могутъ быть помощными нашимъ депутатамъ, но дѣлать за ныхъ всю работу онѣ не въ состояніи. Починъ и распредѣленіе труда должны непремѣнно выйти изъ среды русскаго клуба. Оставлять-же все на произволъ судьбы, всѣ свои надежды положить на то, что оно какъ-то само сдѣдается, и самымъ ничего не дѣлать, значить приготовлять для себя неминуемую смерть. Только при усередномъ трудѣ всѣхъ нашихъ единицъ, при напряженіи всѣхъ нашихъ силъ мы можемъ, коекакъ успѣвать въ нашемъ незавидномъ положеніи. Отъ избранниковъ народа требуется тѣмъ больше труда и разсудительности, ибо на нихъ почиваетъ большая отвѣтственность за успѣваніе дѣла въ настоящемъ и будущемъ".

Про саму-ж тактику москвофілів у соймі „Галичанинъ" говорить, що вона повинна „считаться съ соображаніями принципіяльности и опортунизма". Се ілюструє він на справі виборчої реформи. „Принципіяльно — пише він — для насъ этотъ вопросъ, конечно, рѣшенъ. Мы стоимъ при требованіи четырехчленной подачи голосовъ. Но вѣдь не будетъ между нами никто на-столько наивенъ, чтобы могъ вѣрить въ возможность принятія такого законопроекта. Значитъ, надо намъ непремѣнно основательно и зрѣло призадуматься, которое изъ разныхъ предложеній могли-бы быть болѣе подходящимъ для нашего народа, относительно въ какомъ направленіи надо требовать измѣненій". Гарна-ж то „принципіяльність", коли головний орган партиї вже заздалегід розгрішає від неї своїх послів!

Так само ще давнїйше розгрішив „Галичанинъ" своїх соймових послів від найбільше „принципіяльної" для москвофілів справи, від промовлюваня в соймі росийською мовою. Зроблено се в „письмѣ изъ Вѣны" п. н. „Деп. Ник. Василько противъ русско-народной партіи" (ч. 58), якого автор, найправдоподібнїйше один з „галицко-русскихъ" політиків найновійшого фасону, навязуючи до того місця буджетової промови пос. Василька, де заступник голови українського клюбу вказав на зобовязане москвофілів не виступати в соймі з росийськими промовами, дає москвофільським послам ось-яке розгрішенє:

„Вообще относительно произношенія рѣчей въ сеймѣ на русскомъ литературномъ языкѣ слѣдуетъ сказать, что на-сколько это было цѣлесообразно въ парламентѣ, — въ чемъ д-ръ Марковъ покрылъ себя славой и никто не отказываетъ какъ ему, такъ и д-ру Глѣбовицкому въ положенныхъ въ этомъ отношеніи заслугахъ, — на столько произношеніе рѣчей на русскомъ литературномъ языкѣ въ сеймѣ является несвоевременнымъ, такъ какъ нужно считаться съ общественнымъ настроеніемъ польскаго народа. Нужно раньше создать условія для того, чтобы чистая русская рѣчь въ галицкомъ сеймѣ не считалась провокаціей поляковъ".

Ми дуже добре розуміємо москвофільську „цѣлесообразность". Адже з москвофільських послів крім одного Дудикевича нїхто навіть не вміє свого „родного литературнаго языка", а д-р Дудикевич завдячує свій вибір власне зобовязаню,

---

2)

М. П. Драгомановъ. Политическія сочиненія.

(*Дальше*).

Отже показуе ся з наведених вище слів самого Драгоманова, що він у політиці не то що не йшов слїдами Герцена, але й дуже скептично ставив ся до Герценівської політики. Се зрештою звісно й з „Исторической Польши и великорусской демократіи" Драгоманова, в якій він показуе справедливо просте неуцтво Герцена в відносинах до історичної Польщі та Вкраїни, з якого не вирвало його радикально й голосне письмо Костомарова, надруковане в „Колоколѣ" з 15 сїчня 1860 р. п. з. „*Украйна*", — неуцтво, котре пімстило ся, після польського повстаня з 1863 р., на бік якого Герцен перейшов був, хоть і проти свого переконаня, — на нім самім — утратою всякого впливу на дальший хід справ у Росиї...

Повищий примір із Герценом показуе, до яких помилок що до Драгоманова доходить ся, коли хоче ся доконче представити єго всерусом, який би то не лише зріс, але й одушевляв ся в своїй дїяльности всеросійськими взірцями й ідеалами, яко верховними для него! Тим часом, як би оба дд. редактори, „не мудрствуя лукаво", держали ся були зацитованих вище слів самого Драгоманова про вплив на него — українського низу, тай навели були їх у своїй спільній заяві, то виграла би була не лиш історична правда, — котра зразу поянила би була й те, чому то Драгоманів так дуже заступав ся за федеральне всеславянство супроти централїстичного всеславянства, чи властиво всемосковства, — але виграв би був і бажаний самими дд. редакторами перестрій теперішної Росиї на підвалинах децентралїзму й федералїзму. Правда, тодї виплило би було зразу на верх усеї Росиї, коли не всеї Славянщини — українство, тай то політичне українство, з хохлами: Костомаровим, Шевченком і особливо Драгомановим, — то як же-ж було хохлови д. Кистяковському, — котрий, як побачимо далї, просто конфіскуе політичність українства, — не сховати повищого признаня Драгоманова аж на LXVI ст. своєї осібної статї про него, яко щось областно-українське, запічкове!

А все, те — для святої згоди з Великорусами, для вдержаня типа фіктивного всеруса тай єдинства Росиї, — як мов би то ідеалів Драгоманова!

Д. Кистяковський представляе Драгоманова скрізь яко прихильника теорії єдинства „всего русскаго народа", „русской націи" та каже, що він рекомендував нам українство лише як одиноку дорогу до „культурнаго единства галицкихъ русиновъ съ русской націей въ самомъ широкомъ смыслѣ этого слова" („Предисловіе къ первому тому", ст. LXXX). Тут то д. Кистяковський вважае Галичину окраїною Росиї, чи як він виражае ся, делїкатно: „территоріи, занятой различными русскими народностями", — забуваючи чомусь то про ще дальші окраїни: Буковинську тай Угорську Русь, яка так дуже лежала Драгоманову на серцї!

Правда, д. Кистяковський мусїв таки признати, що Драгоманів — непримиримий ворiг ідеї „украинской литературы для домашняго обихода", бо признае сю ідею непрактичною й неекономною, тай уважае істноване на Україні двох літератур — української та російської — за лихо, тому, що українська інтелїгенция (признаючи російську літературу) лишала би ся й далї відорваною від українських народн х мас, що представляе, на гадку Драгоманова, головне нещастє України, — але д. Кистяковський потішае себе так: „Но въ тоже время, каже, близость и единство украинской литературы съ общерусской или великорусской, по его (Драгоманова) мнѣнію, чрезвычайно полезно и цѣнно для Украйны. Значеніе этой близости еще усиливалось въ его глазахъ тѣмъ, что, какъ онъ твердо вѣрилъ, русская литература пріобрѣтетъ всеславянское и даже міровое значеніе".

Словом — д. Кистяковський старае ся представити Драгоманова, з одного боку, противником українського сепаратизму й націоналїзму, а з другого, прихильником націоналїзму й сепаратизму „русского", — і навіть не завважуе сеї своєї помилки, ба й яскравого противенства власним словам в инших місцях своєї статї, анї кривди, яку робить тим памяти Драгоманова, анї тим менче шкоди самій українській справі, від упливу на котру „Драгоманівщину" і так старають ся усунути не від нинї певні українські патріоти, покликуючи ся власне на руссофільство Драгоманова. Тези д. Кистяковського будуть, розуміе ся, водою на млин певних сучасних українських патріотів, котрі не хочуть, аби загал земляків тямив, що в дїйсности Драгоманів був рішучим противником усякого руссофільства, і в Росиї (з „обрусінем!"[4]) і в Славянщинї, чи й усему сьвітї — а прихильником повної волї для всесторонного, значить і політичного, — розвою України, як і кождої иншої невеликоруської нації, — прихильником культурного єдинства (а не втоплення в якім-будь морі, найменче-ж „русскім"![3]) Галичини й України взагалї, не виключно з Великорусю, але з усїм культурним сьвітом, серед якого він і вказав місце Україні, яко вільному й рівному членови в сїмї культурних націй усего сьвіта, а поперед усего, розуміе ся, Сходу Европи, закликаючи сусїдів України до вільної спілки, федерациї, значить і до визволу з під ярма державних націй: Великорусів, Поляків, Мадяр і т. п., — на підставі програми братчиків Кирилометодієвських, але розширеної і на не-Славян і поглибленої політично тай виправленої на чисто-культурній, сьвітській основі.

Отсе й були ті наукові й політичні відміни, які внїс Драгоманів у провідні думки братчиків Кирилометодієвських — відміни, про які згадуе й д. Кистяковський, але яких не поясняе.

Відповідно своїй цїли представити Драгоманова, яко культурного й політичного всеросіянина, хоть і лїберала, — назва не відповідна і не дуже почесна для Драгоманова, як і для кождого рішучого політичного дїяча новійшого часу, д. Кистяковський, розуміе ся, мовчить про соціялїстичну програму Драгоманова й Подолїнського з р. 1880 виложену в моїй брошурі „М. Драгоманів і його роля в розвою України", 1907 р.[4]) — програму

---

[3]) Про літературу росийську нїщо й балакати: Драгоманів не приписував їй більшого значіня, як перший-лїпшій літературі культурного народу: Англїчан, Італїян, Французів, Нїмців і навіть Українців, мова котрих, як він писав нераз — могла би стати всеславянською мовою на місце росийської.

[4]) Д. Кистяковський однако називае сю брошуру межи жерелами для бографії Драгоманова, хоть і не користуе ся нею, а бодай не цитуе її, — певно, тому, що в нїй оцїнено Драгоманова з діяметрально противного становища — українського. Д. Кистяковський часто називае д. Франка й мене найголовнїйшими учениками Драгоманова, але й не згадуе, що ми ріжнимо ся в оцїнці Драгоманова ще радикальнїще. Очевидячки, д. Кистяковський має й себе за ученика Драгоманова, і воно й правда. Отже було би дуже цїкаво розібрати, чому то ми три так дуже ріжнимо в оцїнці свого учителя і чия оцїнка ближше правди? — Очивидячки, се міг би зробити гаразд лише хтось четвертий, хто знав би докладно поперед усего всю „Драгоманівщину", друковану й писану, — але, на жаль, такий доси ще й не народив ся.

[4]) „Громада", т. IV, 1879 р., ст. 361. (Цітую докладно з оригіналу; д. Кистяковський наводить (у перекладї рос.) лиш отсї слова Драгоманова: „Считать насъ націоналистами можетъ только тотъ, кто никакъ не можетъ привыкнуть къ тому, что есть люди, говорящіе о тѣхъ національностяхъ, о которыхъ молчитъ государственная и господская школа, и кто поэтому не вспоминаетъ о „націо-

Людвик Макольондра 831 поручає свою Робітню і склад памятників нагробних з пісківця, мармору, ґраніту і статуї по приступних цінах. напротив нової брами Личаківського цвинтаря

що зі знання свого „родного литературнаго языка“ не буде в соймі робити ужитку. От д-р Марков не хотів дати такого зобовязаня і дістав аж 22 голоси! А крім того gros москвофільських послів складаєть ся з людий, яким їх протектори кождої хвилї можуть замкнути рот, так що ми не маємо причини не вірити „Галичининови“, що нема „опасности“, щоб „porządni księża“ Колпачкевичі та Сеники і „porządni Rusini“ Ганчаковські, Криницькі та Трачі захотїли яким-небудь „необдуманнымъ шагомъ“ наразити собі своїх виборчих протекторів і добродіїв чи, як евфемістично каже „Галичанинъ“. „возстановить противъ себя безъ всякой цѣли польское общество“.

—

Тим більше тепер, коли те „польское общество“ просто не знаходить слів похвали ма кождий новий ренегатсько-польонофільський виступ москвофілів. Стоїть тільки прочитати ті похвали, яких не жалує польська „патріотична“ преса прим. такому Глібовицькому за його виступ в „Polnische Post“ з москвофільською програмою. І так „Gazeta Narodowa“ пише:

„Та програма свідчить про поважну еволюцию, через яку перейшло сторонництво, зване давнїйше згірдно москвофільським. Три головні і так сильно д-ром Глібовицьким зазначені риси, а саме: підклад щиро славянський і отверто антигерманський, відносини до Поляків, признаючі потребу мирного співжитя і позбавлені заборчих ідей, а вкінці виразний автономічний характер (sic) — все те робить нову партию для нас симпатичною, особливо в порівнаню з просто противними рисами партиї українофільської. Натомість з так сильно давнїйше висуваного і рівночасно з польської сторони так сильно поборюваного „москвофільства“ повстали річи, на котрі кождий може згодити ся і на котрі кождий стоячий на науковім становищи згодити ся повинен, а саме: признанє культурної єдности całego ruskiego ludu т. є. мало-, біло- і великоруського племени, при рівночснім виразнім зазначеню, що політична дїяльність нової партиї має бути обмежена виключно на Галичиї.“

Як се? Отже вже не „яко Тройця так єдина Польща, Русь і Литва“, тільки єдність велико-, мало- і білоруського племени стала віроісповіданєм „Gazet-и Narodow-ої“? Чи старуха не зійшла бува з ума? Але-ж ні! „Gazeta Narodowa“ і всї Поляки дуже добре знають, що при признаню „автономічної ідеї“ москвофілами їм таке становище до москвофільства нїчого не зашкодить. Бо доки галицький сойм з такою подавляючою польською більшостю признаєть ся москвофілами єдиною і найвисшою інстанциєю, яка має рішати, „inwieferne die Russen existieren sollen“, доти Поляки можуть спокійно признавати „культурну єдність“ трьох руських племен, бо-ж се виключно від них залежить, на скілько та єдність має проявляти ся під їх правлїнєм. А вони вже зуміють так поступати в галицькім соймі, щоб запрягши до свого воза „русскую тройку“ трех „русских племен“ доїхати нею до ресурекциї „яко Тройцї так єдиної... Польщи-Руси-Литви“...

—

З иншого знов боку обговорює знов сим разом наші справи „Nowa Reforma“, на думку котрої „для Поляків руська справа є так само внутрішною справою, як для Русинів справа москвофільська. В статї п. н. „Dwugłos ukraiński“ (ч. 148) вихвалює вона під небеса голос якогось „безпартийного обсерватора“ з „Руслана“, який з хрунським завзятєм вмовляє в наш нарід, що в нього нема абсолютно нїякої сили до боротьби з польським завойованєм і він повинен здати ся на ласку Поляків, бо инакше та ласка спаде на москвофілів, — а за те не знаходить слів обурення на наші уваги в ч. 64 п. н. „Плаксивим Русинам в альбом“, де знаходить „głos niejakiego księdza Onyszkiewicza, który doradza chłopom imać się „chłopskiego paragrafu, t. j. kija w obronie swych praw politycznych“.

Як бачимо, краківський „демократичний орган тою радою „niejakiego księdza Onyszkiewicza“ дуже згіршений, а ще певне був би більше згіршив ся, коли-б був знав, що той „niejaki ksiądz Onyszkiewicz“, се власне член австрийської палати послів. Але польській пресї власне на Русинів тільки добре уїдати, — знання наших відносин від польських публїцистів не вимагаєть ся.

Ми, очевидно, дуже добре розуміємо, що для Поляків, хоч-би й „демократів, богато приємнїйша руська резигнация, ніж „ruskie kije“. Але щоби знов краківський „демократичний“ орган так дуже не гіршив ся, то пригадаємо йому, що такі самі „kije“ дораджував богато давнїйше польський патріот і писатель Zygmunt Miłkowski (T. T. Jeż) своїй суспільности в відносинах до „rządów zaborczych“, пишучи в 1886 р. в своїй брошурі п. н. „Rzecz o obronie czynnej i o skarbie narodowym“, що росийські урядники поступали би в Польськім королївстві богато приличнїйше, „gdyby się na nich razy to znów kije sypały“. А польські урядники — дарує „N. Ref.“, що ми позволимо собі мати про них свій погляд — не є для нас нїчим иншим, як для Поляків урядники росийські.

Отже просимо не гіршити ся, коли ми рекомендуємо нашій суспільности польські методи боротьби з національним ворогом, тільки хиба дякувати нам, що пересаджуємо на наш грунт... польську культуру.

—

Наші социяльні демократи дуже гнївають ся, коли їм вказувати на те, що їх партийні товариші з инших національностий не беруть їх серіозно, тільки вважають їх якоюсь дочіпкою до польської социяльної демократиї. Не знаємо тільки, чи так само прогнївають ся вони на провідника австрийської социяльної демократиї д-ра Віктора Адлєра, котрий у своїй буджетовій промові підчас університетської дебати зовсім зігнорував українських социяльно-демократичних послів.

„Ми, социяльні демократи всїх народів, Нїмциї Чехи, Полякиї Італійциї“ — говорив лїдер австрийської социяльної демократиї, але що між австрийськими социяльно-демократичними послами „всїх народів“ є також Українці, про се він нїчого й не згадує. Українські социяльні демократи добрі для своїх товаришів в инших народностий, — для Адлєра так само, як і для Дашинського — як Stimmvieh, але щоби з ними числити ся як з репрезентантами українського народу, про се пп. Адлєри і Дашинські анї не думають. І чи не краще то були-би пп. Остапчукови і Вітикови бути рівнорядними членами українського клюбу, ніж грати лиш декоративно-підрядну ролю польсько-чесько-нїмецького союза соц. демократий пануючичих народів.

Парляментарні справи.

—

Комісия буджетова вела вчера дальші наради над етатами мінїстерства справедливости. Поза комісиєю протягом цїлого вчерашного дня вели ся переговори правительства зі сторонництвами в язиковій квестиї. Мінїстер справедливости д-р Кляйн, котрий мав промовляти вчера на засїданю буджетової комісиї, відложив свою промову на нинї. Серед Чехів виявило ся велике невдоволенє, очевидно під напором ріжних зборів, а специяльно під вражінєм зборів у Бернї моравськім. Одначе здогадують ся, що чеські репрезентанти не схотять допустити до розбитя та вдоволять ся якоюсь відповідною декларациєю Заява, котра вчера довірочно кружила серед провідників чеських і нїмецьких, не вдоволила нї одних нї других.

На засїданю комісиї буджетової п. Машталька (молодочех) запротестував проти клевет, неначеб то чеські посли силкували ся закаламутати спокій. Правительство обовязане усунути систематичне нарушуване права чеської нациї нїмецькими судами. Чеський народ буде боротись усїми способами за здобутє язикової рівноправности.

П. Кльофач вказував на огірченє чеської людности та взивав мінїстра справедливости, щоби покористав ся прислугуючим йому надзірним правом та звелїв відповідно до обовязуючих постанов, аби суди приймали чеські подания.

П. Романчук звернув ся на вступі з запитом до мінїстра справедливости, які є виглядн в справі видачі нового карного закона. Потім наводив жалоби, що в східній Галичинї приключають ся випадки, в яких політична адмінїстрация впливає на судівництво. В році, коли в східній Галичинї йшов рух за виборчою реформою, президия висшого суду краєвого у Львові видала роспорядженє, в котрім виразно сказано, що президия намінництва звернула ся до президиї висшого суду краєвого та звернула увагу суду, що з нагоди сього руху буцїм-то доконано богато безправств і проступків проти карного закона, головно переступств працового закона і закона про збори. Розпорядженє домагаєть ся можливо острих заряджень і суворої інтервенциї з боку судових властий проти менших переступків. Розпорядженє домагаєть ся, щоби всї засуди першої інстанциї предкладати президиї висшого суду краєвого. Коли слїдство в якімсь випадку застановлено, мусїло бути предложене справозданє і наведені мотиви залишеня слїдства. Наслїдком того суди розпочали ряд процесів тенденцийних проти Русинів, а інтерпеляция, внесена в тій справі до ради державної, зістала ся без відповіди.

Дальше виводжено нераз проти Русинів тенденцийні процеси з приводу рільного страйку, так само проти руських студентів. Русини одержують нераз в парляментї раду звернути ся на дорогу судову, одначе прокуратория нїколи не виступає против панующого сторонництва, навіть колистанрічє зовсїм ясний. Розпорядків, виданих в справі узгляднення руської мови, суди не перестерігають. З боку президиї висшого краєвого суду не видано в тій мірі нїякого упімненя. Руським судиям виточують дисциплїнарки ізза наймарнїйших причин. Вина за ті лихі відносини під язиковим зглядом лежить по части також у недостачі знання руської мови серед галицьких судиїв та серед урядників канцелярийних і маніпуляційних.

Дальше бесїдник вказує на те, що число судів у Галичинї східній є за мале; се дотикає судів окружних і повітових. Вкінці бесїдник доторкнув справу судової служби, особливо провізоричної, домагав ся відповідного поміщеня судів у Галичинї, обговорював примінене обєктивної процедури.

На тім засїданє замкнено. Дальше засїдане нинї о 10. год. рано.

—

В справі вступленя людовців до кола польського подаємо за органом людовців „Przyjaciel ludu“ отсї інформациї:

Відбула ся нарада послів людовців і видїлу начальної ради сторонництва. На нараді піддано наперед під голосованє квестию вступленя послів партийних до кола. За вступленєм заявили ся прінціпіяльно всї зібрані з виїмком посла Падуха, котрий рішучо противить ся вступленю. Всї инші заявили ся за вступленєм, одначе з застереженєм змін у статутї кола польського, вказаних постановою з'їзду. Приступлено до дискусиї над питанєм, як забезпечити, щоби посли-людовці в колї польськім не були наражені на майоризацию з боку послів з инших фракций. Над сею справою вели ся наради протягом чотирох годин. П. Стапінський вичислив усї користи й шкоди, котрих треба сподіватись зі вступленя до кола. Всї признали, що користий може бути богато більше, ніж шкід. В дискусиї забирало голос кільканайцять послів. Пп. Сьреднявський, Ольшевський і д-р Грек подрібно представили, котрі постанови статута кола треба змінити і в який спосіб. Вибрано комісию, котра має постарати ся о запоруку зміни статута кола по думцї ухвалених постанов. Наконець принято таке внесенє п. Стапінського: Рішенє про те, чи домаганя людовців що-до зміни статута кола зістали як слїд узгляднені і забезпечені та чи з уваги на те можна вступити до кола, полишаєть ся клюбови послів до ради державної і вибраній комісиї. Рішенє має бути ухвалене більше ніж двома третинами голосів. Якби комісия не дістала гарантий для необхідних змін у статутї кола, або якби одна третина парляментарних послів і комісиї заявила, що узискані запоруки не відповідають ухвалї, тодї до кола не можна вступити, а треба скликати нову нараду власти, управненої з'їздом до полагодженя тої справи.

Третя конференция директорів середних шкіл.

(Дальше).

Зібраних д. 23 с. м. в авлї гімназиї Фр. Йосифа у Львові учасників конференциї повитав віцепрезидент кр. ради шк. і провідник нарад п. Дембовський. У своїй промові підчеркнув він виховуючу задачу середної школи і вказав на чимраз більше зростаючу трудність сеї задачі та розвинув програму конференциї.

Першою точкою нарад була справа зреформованого іспиту зрілости. Референтом був директор з Кракова п. Тома Солтисік. Він виказав користи нових приписів в прирівнаню до давних; опісля обговорював справу реченців, іспиту письменного та устного з поодиноких предметів. В дискусиї головно говорено про іспит з польського язика, при чім усї згодили ся на те, щоби уступ, вказаний абітуриентови при іспиті, винятий був з твору, незнаного ученикови. По скінченій дискусиї заповів п. віцепрезидент, що незабаром вийдуть потрібні інструкциї, в справі іспиту зрілости.

Другою точкою була справа читалень і наукових кружків учеників. Відчитано на сю тему два реферати. Перший референт, дир. Бостель зі Львова, подав генезу і образ розвитку школярських читалень в краю і вказав на їх вагу. Дальше заявив ся за самоуправою читалень під опікою учителїв, але перестерігав перед небезпеченством клюбового (касинового) характеру читалень, перед впроваджуваннєм до них політики, перед шумними назвами „семинарий“ або „секций“, перед закладанєм „семинарий теольогічних“ і „кружків медичних“ та не радив позволяти ученикам видавати друковані часописи. Другий референт, дир. Слотвінський з Ясла, на підставі дат, зібраних про 36 істнуючі тепер в краю читальнї учеників, зазначує, що, чим довше в котрій школї є така читальня, тим слабше цїкавить ся нею молодїж; за те дуже корисний є вплив кружків, що поклали собі метою борбу з алкоголїзмом. Референт рішучо противить ся читаню політичних часописий в читальнях, а промовляє за спільною лектурою під проводом учителїв або директора; одною з найважнїйших задач читальнї уважає взаїмне зближенє між учениками і учителями; не боїть ся ігор і забав в читальнях, а навіть їх касинового характеру. Вкінци з жалем замічає, що патріотичні почування молодїжи проявляють ся в читальнях слабше ніж давнїйше; коли давнїйше треба було гамувати деякі прояви шовінїзму, тепер настав в патріотичних почуваних немилий холод.

В дискусиї віцепрезидент Дембовський указав на вагу спільного читаня учеників обох народностий, але заразом звернув увагу на те, що треба би спільно стерегти чистоти мови при читаню і дискусиях; у східній Галичинї некорисно впливають обі мови одна на другу, а учителї повинні з усїх сил запобігати псованю мови.

Після дискусиї принято на підставі обох рефератів резолюциї, в котрих признає ся безперечний пожиток з школярських читалень і кружків, висказує ся певність, що учительські збори горячо і з пожертвованєм займуть ся тими читальнями, лишаючи самій молодїжи почин до їх закладаня; читальні і кружки повинні заховувати характер наукового самообразованя, і длятого треба від них ухиляти все, що могло би той характер спачити, особливо політичні часописи.

На другім, пополудневім, засїданю конференциї раджено над ревізиєю дисциплїнарних приписів для учеників середних шкіл. В двох відчитаних на сю тему рефератах виложено насамперед загальні засади, на яких повинні опирати ся шкільні дисциплїнарні приписи, а опісля відчитувано по черзї параграфи теперішних приписів та пропоновано в них зміни і поправки.

Найважнїйші ради референтів і учасників довгої дискусиї були отсї: приписи що-до умундурованя учеників дати до розслїдженя знатокам гигієни; завести відзнаки, котрі би легко відріжняли учеників ріжних заведень; завести легітимациї для учеників; доповнити приписи замітками про обовязок дбати о здоровлє; домагати ся від домашного надзору, щоби в разї, коли ученик не йде до школи, безпрозволочно повідомляв управу школи, з якої причини се дїє ся; заборонити ученикам уладжувати забави з танцями, брати участь в уличних демонстрациях і у виборчій агітациї; з уваги на здоровлє безусловно заборонити всїм ученикам середних шкіл курити тютюн і пити алкоголеві напитки; жадати від учеників, щоби повідомляли дирекцию про кожду намірену зміну станциї; не карати одного ученика найвисшим карцером більше, ніж два рази на рік, опісля-ж вимірити непоправному ученикови найвисшу кару (видалити зі школи).

Серед дискусиї замітив віцепрезидент п. Дембовський, що приписи о мундурах учеників мають цїсарську санкцию, длятого й конференция директорів може в сій справі виступити лише з пропозициями, та візвав директорів, щоби всїма способами старали ся викорінити прояви некарности молодїжи, так дуже кидаючі ся в очи, як куреня тютюну на улицях міста.

Другого дня відбуло ся третє засїдане конференциї. На чергу прийшла справа витворення приязнїйших відносин між учителями і учениками польських а руських гімназий. Була се „кульмінацийна точка нарад цїлої конференциї директорів“, як висловлює ся урядовий комунікат. Референтами були: дир. Голїнський з Перемишля і дир. Сабат з Станиславова. Перший закінчив свій реферат такими резолюциями:

1. В містах, де обіч польських гімназий є також руські, бажати треба, щоби учителї обох шкіл зближили ся до себе і познакомили ся;

2. щоби бодай раз на місяць учителї обох шкіл збирали ся під проводом своїх директорів і, старанно оминаючи всякі національні і політичні справи, застановляли ся лише над справами молодїжи і над справою приязного пожитя молодїжи обох народностий. В сій цїли треба би учителям заохочувати учеників; уладжувати під проводом учителїв обох шкіл спільні прогулки, ігри і забави, спільні обходи шкільні в честь визначних мужів обох народів. Бажалось би, щоби учителї польського язика і істориї з притиском і безсторонно зазначували при науці ті хвилї з історичного житя Польщі і Руси, в котрих визначувала ся єдність і згода обох народів, та вказували на блаженні наслїдки тої згоди для обох сторін.

условним противником політики національного сепаратизму і навіть, бувши поперед усего реальним політиком, не вважав потрібним настоювати в теперішній (данный) момент на здійсненє національно-політичної й адмінїстративної автономії України, яко цїлости, бо признавав, що автономію менших областей далеко лекше здійснити і вона більше згідна з прінціпом децентралїзациї; при тому він був переконаний, що в рамках областної автономії можуть бути заспокоєні всї головні спеціяльно-українські потреби. Так, напр., у програмі, виложеній в розвідці Драгоманова „Вольный Союзъ“, зовсїм не знята розмова про національну автономію України, яко такої; навпаки, в нїй висуває ся, як основне домаганє, лише заведенє областної автономії для всеї Росії, при чому, по пляну автора, спеціяльно на території України мусїло бути заведено кілька областей. Про першенство областної автономії для рішеня національного питаня Драгоманів каже і в своїм автобіографічнім нарисї: „В рамках сеї автономії я бачив і рішенє національних питань у Росії, висловляючи ся таким чином проти всяких сепаратизмів і навіть націоналїзмів на лад австро-угорський за таке рішенє національного питаня, яке напр. істнує в Швайцарії, де анї увесь край, анї навіть кантони зовсїм не розділені по расовому прінціпу, і яке виробляє ся в Бельгії межи Флямандцями та Валльонами“.

„Можна пожалувати, що завдяки крайно не нормальним условинам, у яких розвивала ся російська й українська суспільність за остатні десятилїтя, отся швидче широка, ніж вузька програма не вдоволяє вже сучасних Українців. Пануючий напрям у сучасній українській пресї безусловно націоналїстичний, і основне домаганє, яке висуває ся теперішніми політичними письменниками й дїячами, то національно-політична автономія України. [5]) Се результат того, що політичні питаня до найсстатнїщого часу не могли бути розбирані явно в літературі, і навіть іще недавно політичні твори Драгоманова були забороненим плодом у Росії. Через таке становище культурний і літературний центр України із своєго натурального осередка — Киіва перейшов у Львів під захист австрійської конституції, ненормальність чого була признана й Імператорською Академією Наук, у рапорті про становище малоруської літератури“. Заразом окріп і ідейний вплив на українську інтелїгенцию тої специфічно австрійської суспільної й духової атмосферы, яка виробляє ся непримиримою та лютою боротьбою націй в Австро-Угорщинї. Але, розуміє ся, се лише поясненє, а не виправданє того націоналїстичного напряму, який переважує в сучасній українській інтелїгенції. Виправдати його не можна, бо він подиктований більше почутями та пристрастями, ніж здоровим розумом. Супроти сякої чи такої форми політичного відокремленя, Драгоманів бачив найбільше пекучу потребу Вкраїни в її культурно-національнім самоозначенню. Лише розвій самостійної української культури може підняти культурний рівень українських народних мас і ввести Україну в сїмю европейских цивілізованих народів. Для здійсненя сего він мав за доконечне розвій і всесторонне збогаченє української літератури“ (ст. XXXIII—XXXV). „Вистудіоване тих національних антагонїзмів, — каже в иншому місцї д. Кистяковський, — для прояви котрих ареною служать галицький грунт і галицькі справи, представляє особливий інтерес для російського читача, бо, завдяки штучному здержаню культурного розвою декотрих національностий, і у нас (у Росії) вже досить загострили ся національні антагонїзми, а в будуччинї, коли політичні условини не змінять ся, вони грозять дійти до лячних розмірів. У такім разї не виправдають ся оптимістичні надії декотрих наших лібералних письменників, що у нас національні відносини зложать ся инакше, ніж в Австрії (ст, LXXX—LXXXI). „Чудацькі думки про українську національну справу“ та „Листи на наддніпрянську Україну“ — се найкраще, найбільше обдумане й пристигле з усего написаного Драгомановим на політичні теми. Розглядаючи в тих книжках загалом питанє про національність, він оглядає в них і культурний розвій недержавних націй в цїлій Европі. Лише на полї сеї загальної картини засвоєня та перетвореня ідей европейської цивілізациї ріжними національностями можна порозуміти й виправдати, на его гадку, й палке змаганє кращих представителїв української нації до національно-культурного самоозначеня України. Отсї дві книжці, де виложено ідеї Драгоманова про національність, яких ми могли тут лише доторкнути ся, продовжають одна одну й чинять мов би два випуски одної й тої самої книжки, котра повинна би бути названа „Національный вопросъ на Украйнѣ“. При тому мимохіть нагадує ся одна замітна російська книжка, котра називає ся подібно, — се „Національный вопросъ въ Россіи“ Вл. С. Соловьйова; в сих двох книжках, належних репрезентантам двох руських народностей, дуже богато спільного. Ми схильні гадати, що руські народности внесуть у світову цивілізацию нове розуміне національного питаня та поможуть его рішити, вказавши на те нові дороги. Тодї, як західно-европейські народи висунули для своїх національностей чисто егоістичні ідеали — зверхню могутність, промислову й торговельну перевагу, воєнну й літературну славу, в Россії найглибший мислитель еї вказав для своєї нації виключно етичні ідеали тай пропагував самовідпеканє й відреченє від національного егоізму. Але він виходив при тому попросту з того факту, що істнованє в Росії, або властиво Великоросії, склавшої могучу державу, нїколи не було квестіоновано. Тим більше вражає, що кращий представитель соціально-політичної мисли на Україні теж виставив для своєї нації лише загально-людські ідеали й настоював на відреченє від національної виключности й егоізму. Українцеви відректи ся національного егоізму далеко труднїще, бо Україна майже нїколи не мала самостійного й незалежного політичного істнованя. Горяче люблячий свою батьківщину Українець жиє звичайно під найтяжшими вражінями, бо культура его народу була колись руйнована, а всї проби перенести західно-европейську культуру на его рідний грунт уже недавно задавлювано. Ось чому й розумно, що декотрих репрезентантів української інтелїгенції захоплює иноді вповнї стихійне почутє культурно-національного самозбереженя, яке родить національний шовінїзм. Але Драгоманів устиг перемогти в собі всї інстинктові низькі почутя та підняти ся вище них при рішеню українського національного питаня, поглянувши на него з загально-людського становища.“

(Дальше буде).

[5]) Див Оправахъ національностей и о децентрализаціи. Докладъ бюро съѣзду земскихъ и городскихъ дѣятелей 12—15 сентября 1905 г. Москва, 1906. Изд. „Народное Право“. Проф. М. Грушевскій „Освобожденіе Россіи и украинскій вопросъ“, Спб. 1907. Пор. і програми „української радикальної партії“ тай „українсько-демократичної партії“.

ШИНКИ, ВУДЖЕНИНИ
признані загально за найлїпші
поручає ГОЛОВНИЙ СКЛАД вудженин
ФРАНЦА ІХНЬОВСЬКОГО
ЛЬВІВ, БАТОРОГО ч. 4.
П. Т. Купцям значний опуст.
Висилка на провінцию полагоджує ся відворотно. 449 1 6

3. Бажалось би також, щоби Поляки, котрі віддають ся учительському станови і знають руську мову, здавали учительський іспит у викладовій мові польській і руській, так щоби опісля діставали місця в руських гімназиях, як Русини дістають доси місця в гімназиях польських.

4. Добре було би видавати для молодіжи часопись в польській і руській мові, де обіч статий і вістий, якими цікавить ся молодіж, простовано би тенденційні дописи дневників, роздувающих обопільну ненависть, і ширилось би засади взаїмної любови і згоди.

До сих резолюций додав дир. Сабат єще отсі:

1. Старати ся треба, щоби наша молодіж разом з учителями глибше переняла ся засадами правдивої християнської етики, а то: а) через відповідне згармонізоване учительських зборів; б) через виразнійше витиснене на наших школах пятна католицького духа, котрим повинна бути овіяна кожда шкільна година науки; в) через відповідне противділанє шкідливим струям суспільним при помочи сьмілих горожанських виступів учительства в оборонї тих засад словом і письмом.

2. Защіпляючи ученикам гарний патріотизм, треба їх заразом хоронити від політикованя і від упереджень національних, а то: власним прикладом учителів в урядових і товариських відносинах та відповідним впливом на учеників при нагоді шкільної науки і в позашкільних зносинах з учениками.

3. Не сходячи з національного грунту виховання, треба защіплити ученикам також честь для мови, гарної літератури, ясної народної минувшости і високих ідеалів братнього народу, а то: через розбуджуванє сьвідомости братерства при кождій нагоді; через заведенє обовязкової науки братнього язика у всіх гімназиях східної Галичини; через придїлюванє тої науки учителям вправним і люблячим молодіж, котрі давали би поруку, що особистим своїм впливом зуміють загріти учеників до тої науки.

4. Щоби ухилити погубний сепаратизм між молодіжию обох народностий та злучити інтереси Поляків і Русинів в межах середного шкільництва, треба у східній Галичинї закладати гімназиї з рівнорядними віддїлами польськими і руськими з одноцїльним учительським організмом і під управою одного директора.

5. Бажати треба, щоби директори польських і руських гімназий в тім самім містї оставали з собою в як найтіснійших зносинах; їх близькі зносини урядові і товариські немало вплинуть на витворенє таких самих зносин поміж учительськими зборами. Директори особистою своєю повагою повинні на підвластні собі учительські збори впливати в дусї національної згідливости.

6. Для взаїмного зближеня учительських зборів польських і руських гімназий треба: від часу до часу уладжувати спільні конференциї в справах, що дотикають місцевих відносин; уладжувати спільні товариські зібраня; заохочувати до живої участи в тих товариствах і институциях, котрі, не зважаючи на суспільно-національні ріжницї, мають на метї лише спільні заводові і педагогічні інтереси.

В дискусиї між иншими бесідниками висловив п. Герман бажанє, щоби гадки, кинені на сих зборах, пішли в край, а заразом і віру, що в борбі двох культур побідить та, котра уживати буде благороднійших средств. На його-ж внесенє одноголосно ухвалено резолюцию, высказуючу певність, що настоятелї науковых заведень будуть всїми силами старати ся довести до згоди між обома братнїми народами в учительських зборах і серед молодіжи по мисли виводів обох референтів.

З черги прийшов під наради реферат дир. Терлїковського зі Львова про станциї учеників, бурси і інтернати про їх теперішний стан і задачі.

Референт зазначив, що половина шкільної молодіжи містить ся поза домом батьків на т. зв. станциях, а ті станциї, маючи тілько інтерес на увазї, не дають ученикам потрібної опіки. Радою на се є лише бурси для убогих учеників та інтернати для заможнійших. З інтернатів лише ті сповняють свою задачу, що стоять під управою монахів. Длятого лише ті монаші інтернати треба попирати, а приватним треба лише за дозволом кр. ради шк. давати концесиї, а коли не сповняють своєї задачі, концесию відбирати; позваляти також треба на закладанє інтернатів учителям. Бурси треба закладати і розширяти за прикладом суспільности руської, котра і в найменших закутках краю отвирає і утримує бурси для убогої молодіжи.

Після дискусиї принято резолюциї, щоби старати ся в соймі о більшу субвенцию для бурс та о пожичковий фонд на будову бурс. Высказано також гадку, що корисно вплинуть на науковий і етичний ровень молодіжи бурси, закладані для власних дїтий-повітами, містами, а навіть селами. Вкінци признано, що директори і учителї повинні як найчастійше ходити по станциях учеників, але ті відвідини повинні мати характер дружний без тїни політичного надзору.

На четвертім і заразом остатнім засіданю конференциї д. 24. марця пополудни відчитано два реферати про варстати і робітні для учеників середних шкіл.

В дискусиї, яка розвинула ся на сю тему, высказано переконанє, що лише там можна уладжувати варстати, де місцеві відносини на те позволяють, а передовсім, де між учителями найде ся хтось до сього успосібнений. Добрим місцем для проб могли би бути бурси. Наука у варстатах не повинна бути окремим предметом, а мала би бути завсїгди лише свобідною розривкою.

Дальше відчитано реферат про шкільні каси ощадности а після дискусиї ухвалено резолюцию, в котрій признано закладанє таких кас в середних школах за річ бажану.

Наконець відчитано два реферати про гігієнічне усьвідомлюванє молодіжи середних шкіл, по чім по довгій дискусиї ухвалено резолюциї: 1) Треба виладити „гігієнічні приписи для молодіжи середних шкіл"; 2) уладжувати вакацийні курси для учителів середних шкіл з викладами про шкільну гігієну; 3) завести в науковім плянї середних шкіл науку гігієни, але без збільшеня числа шкільних годин; 4) в читанках шкільних подавати розвідки про шкідливість алькоголю і нїкотини; 5) справити для шкіл таблиці д-ра Верніца п. заг. „Борба з заразливими хоробами в дому і в школї"; 6) уладжувати для учителїв курси ігор і рухових забав.

Крім того принято резолюциї другого референта, щоби 1) на стїнах в клясах уміщувати таблички з короткими найголовнійшими правилами гігієни; 2) завести институцию шкільних лїкарів; 3) з уваги на здоровлє молодіжи перенести школи з міст на поля і в лїси. До всього додамо ще резолюцию, в котрій высказано потребу доповнити закони постановами про охорону молодіжи перед зіпсутєм.

На тім конференция скінчила ся. Віцепрезидент краєвої ради шкільної п. Дембовський попращав учасників, почім єще ухвалено піти попрощати бувшого віцепрезидента д-ра Плажка.

Сим кінчимо звіт з конференциї, а замітки над нею лишаємо собі до другого разу.

(Конець буде).

„Поховайте та вставайте"!

(Допись з Київа).

На „Байках" выросла сьвіжа могила. Київські гори, як мовив сердечно професор Грушевський, приняли любовно тлінні останки великого чоловіка. І не жаль спочити серед гарної природи, в старім преславнім Київі. Спочити тут, на сьвятих його горбах, сповитих чаром історичної фабули. Видно звідсїль і Дніпро і кручі і далекі далекі степи лївого побережа. Скажіть, чи може бути краще місце на сьвітї?

По коротких молебнях, при сьпіві, що ще раз і в останнє переказав тим горам „Вічну память" батька-атамана, тихо заляг він своє місце. Задзвонила цегла, на очах трупа заховалась в мурованім склепі, а над склепом выросла йому „висока могила", подібна до тих, котрі полюбив за житя і приляг до них душею. Поховали! Але нїяково не згадати хочби коротенько про те, як пращали?

Маємо на гадцї ті офіцияльні річи, якими обдарив небіщика унїверзитет через своїх представників, ректора Цитовича і декана Бубнова. „Ми віделї, как сковани уста гаварівших" — пише одна з місцевих газет. Так щож вони могли сказати? — Ректор сказав, що „унїверзитет відчуває тягар утрати", а декан, що „унїверзитет не може прийти до себе від частих потрясень"... „О трудах Владїміра Бонїфатієвіча гаваріть нє будьом. Єво труди нє нуждаются в надгробних речах". — От і все, що сказали оба представителї „казьонщини". Коли слухало ся тих промов, треба було здавити в собі огиду, і обуренє. Се-ж говорили ті, що на унїверзитетї св. Володимира репрезентують напрям крайно ворожий ідеалам Покійника.

За те „Кіевская Мысль" замістила від себе дуже сердечну статю, як і попередні сповіщеня про смерть Антоновича, в котрих звеличала його безсмертні заслуги для українського народа, а тим двом панам дала добру відправу, зазначивши, що того рода промови є фарисейські й нещирі. Окрім того надрукувала ся часопись на своїх сторінках по українські фрагменти всїх українських промов, котрих було чотири: від студенства київського унїверзитету, від редакциї „Ради", від Галичини проф. Грушевський і від української молодіжи. Се були справдї сердечні промови і ш. читателї „Дїла" пізнали їх уже бодай у винятках за „Радою". Через цензурну решітку не перелїз тільки палкий заклик представителя студенства: „Поховайте та вставайте, кайдани порвіте"! — Того вже було за богато непрошеним опікунам українства!

Бо й справдї встає поволи Україна! Поховала одного дня свого сина, а на другий, при здвоєних силах, встала великою лавою... вшанувати память свого великого пророка, поклонити ся його ідеалови „України без хлопа і пана". Випало воно дуже величаво і користь від того певно ще більша. Не маємо на гадцї вдавати ся в розбір і докладну оцїнку поодиноких уступів програми Шевченкового сьвята в серци України, в „матери руських городів", що відбуло ся в середу 12 (25) березоля (марта) с. р. в театрі „Соловцова". Ходить нам тільки про загальний настрій того сьвята і про ті вражіня, які безперечно на довго врюють ся в память того, хто їх переживав на сїм Шевченківськім вечері.

Перед восьмою годиною оживила ся Миколаївська вулиця, оживив ся і гарний театральний будинок. Публїка, майже на половину в народних строях, звільна напливала до салї. Але в тій самій хвилї друга струя наповняла великий закулїсовий простір. Оживало і радїло серце. І не зрадувати їх всїх тих меткнх, жвавих дївчат і молодцїв! Розносить ся гомін веселої української мови і на лици всїх грає ясна радість. Самі кращі сили української громади в Київі взяли ся за те, щоби народне сьвято випало як найлїпше. Заслуга в тім членів товариства „Просьвіти", тих, що були за устроєнєм сьвята, а ще більша заслуга тих немногих членів, а навіть одиниць, котрі наважили на те, аби поставити то сьвято як-раз на таку стопу, улаштувати його в великім театрі і таким робом народню ідею випровадити з тїсних стїн на ширший горизонт. Се перші величаві поминки Шевченка в межах Росиї.

Зійшли ся, як сказано, помянути Кобзаря України найкращі сили тутешньої укр. громади. Але чи тільки київської? Ану поспитаймо декого: „Ви звідкіль? — З Полтави"! — „А Ви? — З Волиня"! — „Ви також з Волиня"? — „Нї, я з Таврії". — А Ви звідкіль?" — „З Чернигівщини, а самі Ви звідкіль"? — „Я з Галичини"! — „Ну, то гаразд! Так отже цїла Україна, як велика й широка, обходить тут сьвято того високого пророка".

Тимчасом салю заповнилась битком. Всї ждуть піднесеня куртини. От вона і підносить ся... Роздаєть ся звучний голос бесїдника, що говорить „про памятник Шевченкови". Виразно випадає з уст слово за словом, і западає кождому в душу глибоко. Може чимало є таких, що в їх груди відбуваєть ся дивний психольогічний процес. Пригадало ся їм щось ніби сон, ніби якась давно забута мельодия, якась так тужна так ревна, і раптом, в оден момент, прорвало ся щось в тій душі, зажевріли якісь искри а серце запалало тихою любовю до сьвятої справи рідної країни. — „Ставлючи памятник Шевченкови, ставите самі собі!" — читав прелєгент. — Собі в першій мірі! Се буде документ перед цїлим сьвітом, чим для вас Шевченко, чим для вас Україна, чим ви самі перед собою!" — Могучо лунали слова і була в них така сила вислову, що здавало ся, се не слова, а наче пушочні ядра, вимірені проти змосковщеної твердині, що годні розбити на прах най твердші мури втупіня і національної байдужности.

Піднеслась куртина знов... Великий мішаний хор в народних строях. Хор сьпівав а в глубині сцени з'являлись-вирінади живі картини, як ілюстрациї тих краєвидів в сяєві місяць і тих сцен, котрі звеличав Кобзар. Комбінация хору з живими і сьвітлянними образами випала незвичайно ефектовно і оригінально. До таких належав приміром образ маєвої місячної ночи зі сьпівом соловія.

Гра на фортепянї, сольові сьпіви, деклямациї, все те виконане знаменитими силами, викликувало гучні оплески. Виконавцї мусїли з многими наворотами заспокоювати публїку добавками.

Але от полила ся знов пісня мішаного хору, тим разом якось дуже нїжна і сердечна. Все занїміло. Захопило дух в грудях. Така хвиля стоїть за много-много сірих днів. Пісня з сьвітлянними картинами подабала радше на тиху молитву і воскрешила до слїв. „Не забудьте помянути не злим тихим словом!" При мертвій тишинї викликав сей сьпів кольосальне вражінє.

Згадаю тут про замітний інцідент, характеристичний для сего, як в царстві, де замкнено людям уста, демонструють алюзиями. Сьпівак київської опери, Цесевич (Українець), сьпівав чудово се, що було в програмі. Публика стала його викликати. І от яку пристосовану до обставин сатиру засьпівав він публиці:

Тепер я Турок, не козак,
Здаєть ся добре одягнув ся!
І як це все зробилось так,
Що в Турка я перевернув ся?...

Піднялась буря френетичних, демонстративних оплесків і довго не вгавала. Артист виходив та кланяв ся і ясно було, що його репертуар вже вичерпав ся. Та дарма, не помогло нїчого! І п. Целевич мусїв сьпівати про „Турка", а публика, розуміючи сатиру, демонструвала. Тут і там вирівали ся з поміж публики голосні наклики: „Ще не вмерла Україна!", але хор з політийних причин не міг сповнити того бажаня, а закінчив торжество відсьпіванєм... гуцульських пісень.

Піднести треба ще раз ту обставину, що люди, котрі взяли ся за устроєнє того вечера і зірвали з традицийним семейним характером Шевченківських вечерниць, зробили свого рода перелїм, бо поставили народне сьвято, як йому й слїд. Те, що одна особа через якусь важну перешкоду не могла взяти участи і помішала хід програми, зовсїм не помішало правдивого блеску. Того блеску не помішали також ті партиї мішаного хору, що випали слабше, не будучи в силї передати усеї субтельної тонкости геніяльних композиций Лисенка; недостачі ті міг зауважити тільки специялїст, обзнакомлений з тими музичними творами. Не вина в тім дірігента д. Злобина, а тільки його велика заслуга, бож звістно, як тяжко передати трудний, скомплїкований твір музичний там, де має ся до дїла з величезним хором. Самаж публїка була захоплена вечером і через те цїль впорядчиків була сповнена. А сповнена головно через те, що дали спромогу заманїфестуватись народній ідеї і її поклонникам перед широкими кругами київської інтелїгенциї а се певно не лишить ся без користи. За київською „Просьвітою" підуть небавком иньші городи.

Блеску вечерови додавали инші партиї програми, заступлені славнозвістними силами: Славна гра д. Миколи Лисенка на фортепянї, усї деклямациї, особливо-ж деклямация д-ки М. М. Старицької, відтак деклямациї артистки Н. Дорошенко в гарній історичній одежі, д-ки Валерик і д. Ю. Лисенка, сольові сьпіви артистів і артисток, дд. Мишуги, Зорини Миронович, Чаплїнської і Внуковського — все те склалось на величаву цїлість. Оплескам не було кінця, одушевлена публика викликала усїх по кілька разів.

Було вже по півночи, як розходилась публика з піднеслим настроєм в душі. Виходила також чимала громада селян, які приїхали на се сьвято з недалеких сїл київської і чернигівської губернії.

Сей вечір лишить по собі в памяти кождого довгу смугу сьвітла, як спомини чогось ідейного, як дорогі спогади тих хвиль, коли український геній, прокинувшись на поклик Шевченка з вікового сну, тут, на росийській Україні, в їїж таки серци, зводив ся на ноги і ставив перші кроки на тім шляху, який призначила йому істория в культурнім поході людства.

Осип П.

Заграничний огляд.

Заговор моряків в Севастополї.

Росийське міністерство внутрішних справ дістало з Севастополя депешу з відомостию, що севастопільська полїция відкрила новий заговір. Часть заговірників уже арештована, дальші арештованя тревають дальше. Плян заговору полягав у тім, що моряки одного панцирника мали на повнім морі вкинути до води коменданта й офіцирів, потім повернути до пристани і збомбардувати місто, візвати до ворохобнї резерви маринарки і сухопутних військ, а дальше в часї замішаня, яке мало би повстати в містї, увязнити і усунути високих достойників цивільних і військових, при чім у Севастополї мала бути проклямована републїка.

О скілько в тім урядовім донесеню правди, не знати.

Польська дебата в пруській палаті панів.

В пруській палаті панів при дискусиї над буджетом забрав слово Поляк п. Косцельський та заявив іменем Поляків, що будуть голосувати проти буджету. Перед тим Поляки були погляду, що треба віддати цїсареви що цїсарське, одначе тепер, коли принято експроприяційний закон, Поляки вважають ся звільненими від того обовязку. Поляки не є ворогами пруської держави, тільки правительства. В нїмецькім парляментї принято сими днями резолюцию, котра постановляє, що комісия, делєґована парляментом, має прослїдити відносини в Познанщинї. Правиця парляменту противила ся тому. Се знак, що вона почуває, що в державі щось псуєть ся. Перед польськими ланами, полями стоїть кат, аби Поляків прогнати.

Косцельському відповідав міністер скарбу Райнбабен. Він сказав: Тон промови п. Косцельського силкує мене до відповіди, що такі слова ми можемо тільки з найбільшим обуренєм відперти. Хочемо бачити, хто виграє. Правительство поставило високу ставку, і то не тільки фінансову, — цїлу свою повагу поставило на карту. Одначе скріпленє і збереженє нїмецького елєменту на сході стоїть так великої ставки. Ми хочемо вдержати свою посілість на всї часи і тому ми хопили ся таких способів.

Цїсар Вільгельм і американська амбасада.

В дипльоматичних кругах Европи і Америки велику сензацию викликала звістка, що цїсар Вільгельм робить трудности новому амбасадорови, назначеному північно-американською Унією до Нїмеччини. Дотеперішний американський амбасадор був людиною „сьвітовою" та жив у приязних особистих зносинах з цїс. Вільгельмом. Новий амбасадор є пуританин, котрий в двірських принятях і забавах не схоче брати участи. Тож цїс. Вільгельм неохотно відносить ся до його номінациї. Ходили навіть чутки, що цїсар відмовить новому амбасадорови свойого „placet". Се заперечує офіцияльна „Norddeutsche Zeitung", котра доносить, що нїмецький амбасадор у Вашінтоні зложив президентови Рузвельтови відповідну заяву в тій справі. В тій заяві сказано, що про відмовленє „placet" новому амбасадорови нема бесіди. Нїмецьке правительство тільки побоювало ся, що він не буде добре почувати ся в Берлїнї. Тих побоювань тепер уже нема і нїчого не стоїть на перепонї приїздови нового амбасадора.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

НОВИНКИ.

— **Від адміністрациї.** При змінї місяця і кварталу просимо о вирівнанє залеглостий і відновленє передплати, бо в противнім случаю буде дальша висилка часописи здержана.

— **Про величавий Шевченковий обхід в Київі** даємо просторий звіт на иншім місци. Тут хочемо лише зазначити, що зробив він чимале вражінє навіть на чужинцях, як от Поляках, чого доказом дуже симпатичний відзив „Dziennik-a kijowsk-ogo", орґану польських поміщикїв на Українї, що відносить ся ворожо до українського визвольного руху. Видно висока ідейність української справи таки поконала на хвильку традицийну ненависть польських шовінїстів. Особливо важне для нас стверджене „Dziennik-a kijowsk-ogo", що в льожах і партері замічались народні строї — були се гості, селяне, що прибули з околиць Київа. Велика частина інтелїгенциї надїла також на се сьвято живописну ношу Українців. Отже мимохіть заперечив ворожий нам орган так часто подибувану в польській та москвофільській пресї пісоньку, немов то українська народня маса національному рухови непричасна а весь рух опираєть ся на навеликім гуртї інтелїгентів. Маємо надію, що в міру того, як попускати-муть окови, наложені на всї форми українського самостійного житя, а рівночасно зі зростом національного осьвідомленя українських народніх мас, держаних досї в темряві несьвідомости, наші вороженьки виречуть ся дуже швидко свого негуючого становища.

— **Громада Угерско стрийського повіта** купила дня 23. с. м. від В. Домашевського в Стриганцях 183³/₄ моргів лїса за 114.000 корон,

— **Зміни в гарнізонах.** Стаціонований в Станиславові і Коломиї 24. п. піхоти буде перенесений з днем 6. цьвітня до Відня, куди прибуде дня 9. цьвітня. На його місце прибуде до Станиславова дня 3. цьвітня стаціонований від 15 лїт в Перемишли 58. п. піхоти. Отже дїслокация того полку буде така: 1. і 3. баталїон в Станиславові, 2. баталїон в Залїщиках, а 4. баталїон в Будуї, місцевости, положеній на полудне від Котори, при самій границї Чорногори.

— **Нещасливі пригоди.** До краєвого заведеня садівничого прибув тому три тижні на дальші студиї в садівництві укінчений студент рільничої академії, Вернер, син богатих родичів спід Варшави. Дня 25. с м. вийшов він на високий беріг Днїстра з буковинського боку, аби звідтам зробити фотографічну знимку міста Залїщик. Фотографічний апарат уставив на стрімкім березї, а коли апарат похилив ся, Вернер хотїв його задержати. На нещастє стратив рівновагу і впав із стрімкої скали з висоти яких 250 метрів на беріг ріки. Непритомного, з розбитою головою і зломаною ногою завезено нещасного Вернера до шпиталю, де за годину помер. Вернер числив ледви 25 лїт. Його родину в Белїнї під Варшавою вимордували перед кількома тижнями бандити.

— **За катастрофу під Букачівцями.** Як доносить „Kurjer stanisławowski", каса станиславівської дирекциї зелїзниць виплатила рїжним людям, що потерпіли на здоровлю при звісній зелїзничій катастрофі під Букачівцями, коло мілїон корон. Сю квоту виплачено в угодовій дорозї, але другий мілїон, а може й більше, зелїзниця буде мусїла заплатити потерпівшим наслїдком процесів, які пошкодовані видали зелїзничій управі.

— **Судьба українського редактора.** В київській судовій палатї відбула ся дня 25. с. м. розправа против М. Стаховського, редактора-видавця українського тижневника „Боротьба", якого в 1906 р. вийшло в Київі 4 числа. Обвинувачувано його о пресове переступство. Суд признав Стаховського винним і засудив його на 1 рік кріпости. Рівночасно заборонено видавати „Боротьбу" раз на завсїгди.

— **Земля на продаж.** В товмацькім повітї можна набути в дорозї парцеляциї з дібр Яцївка під Товмачем 433 моргів дуже доброго орного поля і сїножатий; ціна орного поля (чорнозему) від 550 корон до 1000 корон за морґ, а сїножатий від 1200 корон до 1400 корон. Крім того можна набути довільну скількість моргів лїса всякого рода по вигодженій цїнї. З дібр Бортники можна купити 400 моргів лїса по цїнї від 500 корон; з дібр Надорожна 60 моргів грубого лїса по цїнї 1100 корон за морґ; з дібр Товмач до 300 моргів дуже знаменитої землї по цїнї 1000 корон і 1300 корон за морґ. Блисші інформациї подасть д-р Іван Макух, адвокат в Товмачи.

— **Земля трясеть ся.** З Мехіка доносять, що вчера в полудне дало ся там чути в многих місцевостях сильне землетрясенє. Місто Хіляпа зовсїм знищене, а в містї Мехіку завалило ся багато домів. Між населенєм настав великий переполох. Жертви в людех нечисленні. Також із Ст. Томас (данські західні Індиї) доносять, що вчера вечером трясла ся там земля але нема великого знищеня.

— **Дрібні вісти.** Станиславівський епископ д-р Хомишин виїхав зі Станиславова на десять днїв на провінцию. — З днем 1 цьвітня переходять 2. і 4. баталїони 24 (колємийського) п. п. разом з полковим штабом зі Станиславова, а 3. баталїон з Залїщик до Відня. — З Збаража доносять, що мельницький ученик Антін Сідзїнський, занятий в газовім млині Франца Соболяка в Максимівці, хотїв дня 23 с. м. наложити пояс на трансмісийне колесо, але робив се так неосторожно, що розгоновe колесо вхопило його і так здушило, що хлопець наслїдком внутрішних ушкоджень незабаром помер. — Підчас катастрофи на зелїзничім шляху коло Хоросткова дня 22 с. м., о чім ми вже доносили, погиб, як нам тепер пишуть з Гусятина, жид Марко Розенштравх на місци, а 6 осіб було покалїчених. — В Калагарівці коло Грималова відобрав собі житє вистрілом з револьвера дня 29 с. м. скарбовий надстражник Иосиф Радек в нервовім роастрою наслїдком невилїчимої недуги. — Цїсар затвердив вибір Леопольда Бачевського, промисловця і властителя більшої посїлости, на презеса, а Валєрияна Кшечуновича, властителя більшої посїлости, на заступника презеса львівської ради новітової. — До Сполучених Держав північної Америки прибуло в минулім роцї 24.031 Русинів з Галичини Буковини і Угорщини. Між ними була більша половина, бо 12.930, що не уміли ні читати ні писати. — На Угорщинї зловлено шевця Міхна, котрий, засуджений у Львові на 13 лїт криміналу, втїк в падолистї минулого року з карного заведеня і пропав без слїду. Показало ся, що Міхно допустив ся більших крадежий в Дебречевї, Ніредьгазї і Мармароському Сиготї та відсиджує тепер за то кару оннорічної вязниці. По відсидженю кари відставлять його до Львова. — З Мандаль в Норвегії доносять, що вітрильний корабель „Inglewood" вилетїв там у воздух разом з набором нафти, причім погибло 13 людий з залоги.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Хризанта (лат. Гугона). Позавтра, в четвер. О. в обит. с. Сави (лат. Фринцїшки з П).

Авдиенції: Є. Е. Митр. Шептицький в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекції скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Тернополи.** Саля „Міщанського Брацтва", Початок о год. 7·30 вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля".

В четвер, дня 2 цьвітня „Ревізор з Петербурга", комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В суботу, дня 4 цьвітня „Галька", опера в 4 дїях С. Монюшка.

В неділю, дня 5 цьвітня „Маруся Богуславка", історично-побутова драма в 5 дїях зі співами М. Старицького.

Ві второк, дня 7 цьвітня „Житейське море", комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

☐ **З „Львівського Бояна".** Проба хору мішаного відбуде ся дня 31. марта (нині) і 3-ого цьвітня (пятниця) о годині 7·30 вечером, проба хору мужеського в четвер 2. цьвітня о год. 7. вечером. З огляду, що концерт в память бл. п. Анатоля Вахнянина за тиждень, взиває ся усїх В. П. Членів о точний комплет. — *Видїл.*

☐ **Концерт в память бл. п. Анатоля Вахнянина,** про який недавно була згадка, заповідаєсь величаво. Концерт сам відбуде ся дня 7. цьвітня н. ст. 1908 (ві второк) в великій сали „Народного Дому". На програму сего концерту зложать ся виключно твори Покійного Анатоля, а то: „Ура у бій", „Хор Норманів", „У снї я снив", „Збірка народних пісень", „Гей по горі ромен цвите", а крім сего з опери „Купало", „Терцет", сольо-сьпів „Нема менї порадоньки", „Хоровід купальний" і „Під Твій Покров". Сї послїдні два хори будуть виконані в супроводї орхестри 15. п. п. Докладна програма буде оголошена в завтрішнім числї. Отся загальна програма говорить сама про себе і уже нинї дає повну запоруку, що вечер 7. цьвітня стане одною великою маніфестациєю для особи Покійного Анатоля, і його чудових пісень, та що почитателї пісень тих і особи Покійного, заповнять по береги велику салю „Народного Дому". — Білєти на концерт сей продає від завтра книгарня тов. Імени Шевченка у Львові.

☐ **На Захоронку у Львові!** В суботу 4-ого цьвітня в салї „Народного Дому" відбудеть ся дїточий вечір на користь Захоронки. Будуть хори хлопчиків і дївчаток, буде деклямация, продукциї на фортепянї, на скрипцї — і все те виконають дїти. Ми так бідні на дїточі розривки, що певне кожда родина скористає з нагоди дати дїточкам де-кілька приємних хвилин. Та й дорослим хиба се приємно буде подивитись їм на маленьку Украіну та згадати вірш одного поета:

Люблю я дїточок маленьких
І перші роки житя їх,
Коли на губках червоненьких
Привітно сяє любий сьміх,
Та лиеть ся ангельская мова
Без кривди, хитрощів, брехнї...
І від того сьвятого слова
Чудне щось дїеть ся менї:
Та мова серце оживляє,
Його чимсь любим напува',
З душею тихо розмовляє
І в ній картину розкрива' —
Страшну, докірливу картину,
Де скрізь неправда вдовж і вшир,
Котрій вклонятись без упину
Навчив мене наш грішний мир,
І любий той напиток серця
Ляга' вже каменем на днї,
Гіркійше ніж полин озветь ся
І посила' докір менї. —
Живи-ж усїм ти на відраду,
Всїх милев дитя, витай,
І всїм про кривду та про зраду
І день і ніч напоминай!

☐ **З Тернополя.** Товариство „Тернопільський Боян" в сполуцї з другими українськими товариствами устроює дня 12. цьвітня торжественні вечерницї в честь. Т. Шевченка.

☐ **До всїх організаций тернопільського повіта.** Просить ся подати імена вибраних делєгатів до повітової ради на руки голови організациї, д-ра Ізидора Голубовича, адвоката в Тернополи.

☐ **З „Народної Торговлї."** Сим подаємо до відома Вп. нашим гостям, які замовили вино з весняного транспорта, що вино зістало вже розіслане і в найблисших днях дійде до місця призначеня. При тім звертаємо увагу на то, що з зелїзницї належить посилки скоро відбирати для оминеня евентуальних неприятностей. — Тепер комплєтуємо другий ваґон. Просимо поспішити. Ціни в анонсах. Рівнож просимо поспішити з замовленями на сьвітло наше +. М. Ц. Н. Т. — *Дирекция.*

☐ **Від п. Льва Лопатинського** одержуємо, що слїдує: „В імени правди прошу уклінно о помiщенє кількох слів спростованя до справозданя з 25-ого представленя „Сокільського театру аматорів", де автор п. Вир. безпідставно приписує менї якісь несповнені мною вини. Именно нарікаючи на брак режісериї між сокільськими аматорами п. Вир. промовчує зовсїм, що сей обовязок тяжить на п. Махницькім, як платнім режісері „Сокільського театру", а представляє річ так, немов би то я був режісером в „Соколї". Тимчасом на жадній пробі, анї на жаднім з 25-тьох представлїнь „Сокола" я не бував нїколи, тож не знав би я навіть сказати, хто і як там грає. Як автора „Пожару" мене запрошено на ґенеральну пробу сеї пєси і тодї я перший раз стрінув ся з аматорами. Обсаду пєси я вже застав готову і не вважав відповідним мішати ся до неї, не знаючи зовсїм сил, якими розпоряджує театр. Вправдї я поробив свої уваги, але за те, що на ґенеральній пробі аматори не змогли, чи не завдали собі труду увійти в їх інтенциї, не годить ся чей спихати вину на мене, що був там тілько гостем. Гріхом з моєї стороны — коли ужити висказ критика — було хиба те, що бачивши разячі недостатки на пробі, я взагалї зважив ся прийти на представленє. Кожде слово критики, хотяй воно і терпке, то за те пожиточне, коли доторкає самої сути річи. Тож хотяй критика п. Вир. вже надто може ґенералїзує ті похибки і недостатки аматорських вистав (як се доказала онодїшна допись), так на певно навіть і строгий осуд п. Вир. вийде тілько на користь сокільському гурткови аматорів, між якими находять ся справжні талановиті і щирі робітники, що при більше сприяючих обставинах могли-б піднести ся на височину правдивого артизму. — *Лев Лопатинський.*

Урядові вісти:

Іменованя. Цїсар надав емеритованому професорови ґімназияльному, Адамови Кринському, з нагоди обнятя викладів славянської фільольоґії на львівськім унїверзитетї титул звичайного професора.

— **Відзначенє.** Цїсар надав віцепрезидентови окружного суду в Тернополи, Мечисловови Лящавцеви, з нагоди перенесеня його на власну просьбу в сталий стан спочинку титул радника двора.

Нові книжки і виданя:

◇ **Филип Мисько.** В задумі. Львів 1908. Стор. 90. Зміст: На сопівці. Буря. З дороги. Бурлацька дума. Tristia. В моїм сьвітї. Моя царівна. В вечірню годину. Іде нічка. І знов весна. В альбом. Се перша збірка симпатичних творів молодого поета.

◇ **Степан Руданський** — Веселі вірші, Львів 1907 р. Накладом укр. академічної молодїжи. Ціна 8 сот. Замовляти треба під адресою: Юлїян Балицький „Академічна Громада" Кохановського 1 Д, посилає ся найменше 10 примірників. (Грошї посилати найлїпше марками).

Родимцї! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 31 марта 1908.

Американський амбасадор у Берлїнї.

Льондон. (Ткб.) До „Daily News" доносять з Вашінґтону, що департамент стану постановив не висилати Гілля на амбасадора в Берлїнї. Імовірно зістане іменований до Берлїна дотеперішний амбасадор в Римі.

Реформи в Македонії.

Льондон. (Ткб.) Бюро Райтера довідуєть ся, що англїйське правительство доси не одержало від нїякого правительства відповіди на ноту з 3 марта с. р. в македонській справі; в нотї були англїйські пропозициї що-до іменованя турецького ґубернатора і помноженя жандармериї. Англїйське правительство не має урядової відомости про який небудь контрпроєкт, що вийшов з боку Росиї.

Події в Росиї.

Петербург. (Прив. тел.) Представителї чотирох опозиційних фракций в думі зложили на руки през. думи Хомякова просьбу щоб він поробив у Столипіна заходи в цїли приспішеня зісланя на Сибір бувших послів социял-демократичних, які тепер находять ся в транспортовій вязници поруч з другими злочинцями.

Петербург. (Пр. т.) До утвореного через Пуришкевича „Союза Архангела Михаила" мають право вступати не лише православні і старообрядовцї але і Нїмцї, піддані росийські Пуришкевич пояснює се тим, що Нїмцї в надбалтийських провінцях зложили тільки доказів льояльности, що не повинно їх трактувати ся як „инородцевъ".

Париж. (Ткб.) Подорож президента републики Фалїєра до Штокгольма визначено остаточно на другу половину липня.

Царгород. (Ткб.) Порта повідомила нинї перського посла, що два перські анархісти хотїли виконати замах на мачоху шаха, княжну Уля, яка тепер пробуває з паломниками в Кербелї. Вони стрілили з вікна одного дому але її не поцїлили. Обох арештовано.

Торговельні вісти.

Будапешт 31/3. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	11·26 до 11·27
„ „ жовтень	9·69 до 9·70
Жито на цьвітень	10·38 до 10·39
„ „ жовтень	8·49 до 8·50
Овес на цьвітень	7·21 до 7·22
„ „ жовтень	—·— до —·—
Кукуруза на май	6·43 до 6·44
Ріпак на серпень	16·50 до 16·60

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Уполовлене: слабе. Погода: гарно.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 31. III. Михайло Мельник, Самбір; о. Григорий Содомора, Новосїлка; о. Іван Пастернак, Вановичі; о. Володимир Кальба, Соколївка; о. Теофіль Любінецький, Вербів; Ізидор Ваньо, Камінка струмілова; Омелян Дольницький, Баворів; о. Григорий Ковч, Лисивцї; Йосиф Юдашкевич, Росия; д-р Емїль Савицький, Тернопіль.

Надіслане.

Заклад дентистично-технічний
Б. ФУКСБЕРҐА
Львів, улиця Трибуналська ч. 16, І. поверх.
Виконує зуби, мости в каучуку і золоті без підкладки, після найновійших системів. Ціни умірковані. 294 6—20

По поворотї з Відня поручаю мій
МАҐАЗИН МОД
заосмотрений у великий вибір оригінальних моделїв паризьких і віденських, артистично виконаних капелюхів дамських і дїточих по цїнах дуже приступних.
М. БРОДА
448 1—2 *Львів, улиця Хорущини ч. 6.*

Коперницький і Син
Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. І.
(против Банку Гіпотечного на плянтадах площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 13, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Зарвом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.
Всїлякі направи полагоджують ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Бухгальтер, абсольвент торг. академії або в банковім іспитом, гарне письмо, знане азиків, знайде банкову посаду. На оферти за долученем марки відповість: Варилак, Театинська ч. 17 Львів. 450 1—1

Маю на продаж 100 пнїв пасіки „дзержони" — або разом або поодиноко по умірковапій цїні. Іван Антонюк в Переволоцї п. Бучач.
451 1—4

Маю на продаж 4 місячні кучерики вестфальської раси, незнаної ще в східній Галичинї. Ціна за 1 кіг. живої ваги 1 К 60 сот. Опаковане осібно, достава до желїзницї даром. Стефан Онишкевич, парох в Хишевичах п. Рудки. 389 3—3

Перстенї заручинові, слюбні обручки, як також вправи волосї і ві срібла поручає найдешевше **Ф. Капсенський,** Львів, пл. Галицька ч. 3, приймає також направи.
394 2—30

Новість! Масло медове, куранційне знамените до хліба, набути можна в торговли Леонарда Соляського Львів, ул. Баторого ч. 2. 381а

Мед білий питний знаменитай против інолюенцаї. Ціна бутелька кор 1·60. Набути можна лише в торговли Леонарда Солецького, Баторого ч. 2 Львів.
268 d 3 ?

Знаменита тїсточка
по 3 кр.
в цукорни крамівскій Львів
366 ул. Фредри ч 10

НАДЗВИЧАЙНО ДЕШЕВО!
Зелїзні ліжка з матерацом пружиновим ковдрою і подушкою за 40 корон, комплєтні уряджена стильові: спальні, їдальні, покої мужеські, люксусові меблї, зелїзні ліжка, мосяжні і датинні — **поручаємо на найдогіднійших сплатах без підвишеня цїни.** Всї меблї в виконані у власних наших робітних і лише найлїпшої якости. У великім виборі дивани, хідники, портиери, фіранки, стори, капи на ліжка, кошики, ковдри, подушки волосяні і в піри, простирала і пошевки. Матераци чисто волосяні від 25 корон, матераци пружинові і т. д. поручають
ШУСТЕР і Точиський
Львів, ул. 3-го мая ч. 5.
841 6—10

Новість! Медове масло куранційне 1 кіг. кор. 1·26 в красним емайльованім ведерци 6 кіґр. кор. 5·50, лише в торговли Леонарда Соляського улиця Баторого ч 2 Львів. 381 б

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знаменити тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 187

„Краєвий Союз кредитовий"
У ЛЬВОВІ
Ринок ч. 10, II поверх
видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга повичок	арк. по	4 с.
Асигнати до побрання	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уплатові книжочки	шт „	3 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ за порук.	„ „	2 „
„ „ на короткострочна поз.	„	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.
Заведенє огороднично-насїнне.
Насіня ярінні, цьвітові і всїлякі господарські.
Висилка відворотною почтою.
„Управа ярин" практичний порадник, ціна 20 с.
Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

ЖІНОЧА СПІЛНА ПРОМИСЛОВА „ТРУД"
У ЛЬВОВІ, РИНОК ч. 36 І. п.
Звертає увагу Вп. Пань на гарний вибір сегосезонових **КАПЕЛЮХІВ найновійшої моди паризької.** Ціни дуже умірковані, а вибір великий. — Поручає також свої **РОБІТНІ** конфекциї дамської, суконь і біля, де під управою добірних сил фахових виготовляє ся все солідно гарно і після найновійшої моди. Тут виготовляє ся також комплєтні **весїльні** виправи. — **СКЛЕП** заосмотрений в рїжні товари і додатки до жіночих робіт. 410 6—6

Насіня ярин і цьвітів
сьвітової слави
VILMORIN ANDRIEUX
продає і висилає відворотною почтою
ПЕРШИЙ РУСЬКИЙ 367
Комісово Торговельний Дім
ул. Костюшка ч. І. (*Народна Гостинниця*).

Ukrainische Rundschau
виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вем. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Добре насінє — добрий збір!
Сьвіже насінє ярин і цьвітів знаменито кільчиться
лише з торговлї
Н. Волинського
Львів, площа Марійська ч. 3.
На жадане висилаю даром і оплатно богато ілюстрований цїнник. 374 2—?

СВОБОДА
часьмо політично-просьвітне і господарске для народу.
Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цеголький.
Цїлорічна передплата виносить: 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрациї, Львів ул. Ринок ч. 10.

ОГОЛОШЕНЄ.
Загальні збори Товариства взаїмного кредиту „ПОМІЧ" спов. зареєстрованого з обмеж. порукою в Городку коло Львова відбудуть ся дня 16 н. ст. цьвітня 1908 о годинї 3 по полудни у власнім домі ринок ч. 7.
ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:
1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїловодства касового з предложенєм білянсу за рік 1907.
3. Справозданє комісиї ревізийної з внесенєм о удїленє Дирекциї абсолюториї.
4. Розділ чистого зиску за рік 1907.
5. Вибір а зглядно затвердженє 3 Директорів і 3 заступників на три роки, предложених Радою Надзираючою (§. 27 стат.)
6. Вибір 2 членів Ради Надзираючої на 3 роки.
7. Внесеня членів.
452 1—1 ДИРЕКЦИЯ.

На час великого поста і на праздник Воскресенія Хр. поручає
„РИЗНИЦА"
свої великі склади в Самборі і 3 філіях: у Львові, Перемишли і Станиславові, заосмотрені в всякого рода церковні річи, як: фелони (багряні, фіолетові і сьвітлі), стихарі, плащаниці, хоругви, бальдахими, шалї, суконки, артоси, підсьвічники, кресты процесіональні, патериці, цьвіти і пр. і пр. в найлучшій якости і по найдешевших цінах. Просимо поспішати з замовленями, щоби мож все на час доставити.
Відзиваємо ся до всїх:

Підтримуйте „РИЗНИЦУ", котра за час 15-лїтного істнованя роздала вище сто тисяч К. на розличні благодїйні цїли і на бідні церкви! Подайте можність заробку нашим сьвященичим вдовам і сиротам при „РИЗНИЦИ" занятим, щоби улекшити їх долю! Не вспомагайте тих, котрі нам чужі і ворожі, котрі лихий товар продають за добрі грошї і лише Вас визискують!
261 6—10 **Дирекция „Ризници".**

МЕД-ПАТОКА
в гірских пасїн незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто бїлий по 7·50 кор franco висилає 10
Народна Торговля у Львові.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ
Найдешевша торговля ґалянтер. товарів
АДОЛЬФА РАППА
у Львові, Ринок ч. II.
(напротив товариства „Просьвіти").
Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, росийских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумериї.
Великий вибір пушок на цїгарети, тютюн, грошї і спінок з гербом Руси.
Хто не може особисто приїхати, тому ... лаю жаданий товар за попередним надісланєм ґотівки або посилкою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12
Великий вибір біжутериї.
ШКАРПИТКИ від 40 сот. СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи.
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·35	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·60	10·30
Черновець	8·05	—	2·6	—	9·00
Черновець	—	—	5·5	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомыт	7·23	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	12·50†
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·26	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	8·15	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·30	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Станиславова	—	—	—	—	2·51
Коломиї	—	—	—	5·50	—
Стрия	—	—	2·35	—	—
Пустомыт	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Самбора	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Любіня	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Рави рускої	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Янова	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Брухович	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·24м
Зимної води	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані ховким друком. — І сьвинка від 26/6 до 15/9 буквою м — в неділї і сьвинка від 1/5 до 10/9 шо день буквою з. 1

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнійшими услівями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з дочисленем найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно в'ґорі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жадане даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цеголький.

З друкарні Народової (Маєцкий) Коперніка ч. 9.